~~B. nº 64~~

A ~~N 64~~

~~A nº 72~~

~~A nº 64~~

CCN 1

Sevilla Fr. Fco. Romero

Commentariorum

FELINI SANDEI FERRARIENSIS,

IN DECRETALIVM LIBROS V.

Pars Prima.

DOCTISSIMORVM VIRORVM, BENEDICTI A' VADIS, Philippi Simonetæ, Ioannis de Gradibus, atq; Brunori à Sole, nouis hoc signo * notatis adnotationibus, rerumq; summis illustrata, ac integritati suæ fideliter restituta.

VNA CVM TRACTATIBVS EIVSDEM Felini, & rerum ac sententiaram hoc Opere præcipuè memorabilium Indice, & copiosissimo, & fidelissimo.

VENETIIS, M D LXXXIIII.

INDEX
TITVLORVM, ET
CAPITVLORVM OMNIVM
IN HIS FELINI COMMENTARIIS

EXPLICATORVM, AC TRACTATVVM EIVSDEM, Quem ideo, quo, quid hoc opere continetur, prima fronte appareret, præmittendum duximus, & primò.

PARTIS I.

TITVLI ET CAPITVLA II. PARTIS LIBRI SECVNDI DECRETALIVM.

TITVLI ET CAPITVLA PARTIS III.
COMMENTARIORVM FELINI,
CVM TRACTATIBVS EIVSDEM.

Cap. 1. Du-

TRACTATVS FELINI.

FINIS.

Felini in primum Decretalium librum

PRAEFATIO.

NON sum, qui nesciam, feruentissimi Tyrones, quod eleganter legitur apud Hieronymum in epistola ad Præsidium, & in epistola contra Vigilantium, & in Expositione Symboli, in principio, dum dicit, Qui scribit, multos sumit iudices, alter in alteriuslibet ingenium; & quod per eũdem ad Marcellinum, Librorum multitudine, & silentio, sed fortiùs securitate & ocio studiosi dictantes indigent, & quod dicitur per illustrem Venusinum Poetam.

Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
Viribus; & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.

Quæ sententiæ, ne dicam meminimum Lectorem in hac ordinariȩ lectionis sella dignissima vix continuo septẽnio iam elaborantem, & quotidianȩ horarum Canonicarum lectioni ex debito mancipatum, sed & veteranum quemlibet ordinis nostri militem & terrere, & ab hoc periculosissimo scribendi munere retrahere, & penitus diuerrere meritò deberent. Cæterùm, & uestrum omniũ in capite meo vis, atque potestas, inuitum me, & reluctantem ad hoc induxit. Quod enim iussit voluitq; tam venerandi cœtus vestri corona, illi aduersari, aut vlteriori disputatione resistere nefas duxi, quamuis ad petita, nec lingua valeat, nec in corpore notȩ sufficiant vires, nec vox, aut verba sequantur. Notabo itaque varia ac diuersa in Iure errantia, quibus materiæ tactæ per Scribentes opulentiores erunt, truncatis opinionum conflictibus, non prolixitati, nec breuitati immoderatè insistendo, iuxta doctrinam Hieronymi super Ieremiam libro secundo, in principio, vbi, Reprehensibile, inquit, nimis in Scripturis siue longitudini, siue breuitati connexum; quia primum sensus legentium onerat secundum præcidit studiosorum desiderium. Imitabor ergo Valerij sententiam, lib. 4. c. j. iuxta quam, multa & magna breuiter sunt dicenda a. Cùm verò ab æmulis pro eorum vigilanti officio carpi ista contigerit, non parui elucubrata vigilijs, memores erimus eius, quod pulchrè Martialis inquit.

Accessiones ad Felini prælectionem, auctore Benedicto a Vadis I.C. clarissimo.

a Sunt dicenda. *Adde, quia breuitas est amica Modernis, vt est tex. in l. fin. §. j. C. de appel. & in l. j. et ibi Bar. in j. no. ff. quod metus causa. Ad quod adde Specu. de aduo. §. consequẽter. ver. ad eius. Facit etiã quod habetur per Car. in cle. j. §. nos itaque, de iureiur.*

Ecce rubet, quidam pallet, stupet, oscitat, odit:
Hoc volo, nunc nobis carmina nostra placent.

Et in eis vice nostra respondebit Hieronymus in Prologo Paralipomenon, dicens, Sȩpe rodentes in publico detrahunt, quod in angulis libenter legunt. Et quanquam per legentium abusionem prȩteriti soleat Procemium istud Gregorianum, tamen arbitratus istud ex communi errore, non ex ratione inolitum, non imitando eos, referam quȩdam non leuia dicta Doctorum in hoc procemio, quæ per eos alibi extensiùs non ponuntur, præsertim cùm eis aliquid non ineptè addi posse cognouerim.

COMMENTARIA
FELINI SANDEI
FERRARIENSIS,

IVRIS INTERPRETIS EMINENTISSIMI, sacrique Palatij Apostolici causarum Auditoris meritissimi, in DECRETALIVM Gregorij IX. Librum I.

DOCTISSIMORVM VIRORVM ADNOTAtionibus ac rerum summis fideliter illustrata, & genuinæ lectioni restituta.

PROOEMIVM.

SVMMARIVM.

1 *Depositio testis uaria & difficilis nullam facit probationem.*
2 *Confessio facta in iudicio inconsulte & ex abrupto qualiter reuocari possit.*
3 *Communis vsus loquendi præfertur propriæ verborum significationi, & nu. 5.*
4 *Appellatione fratrum vtrum Mendicantes tantum, an etiam alij monachi comprehendantur.*
6 *Verba intelligenda sunt secundùm communem vsum loquendi in citationibus.*
7 *Statutum cogens fratres ad compromittendum, intelligendum est de fratribus naturalibus tantum.*
8 *Mulier dotata ea dicitur ex communi loquendi usu, cui dos relicta est, cum nubet.*
9 *Ad cognoscendum quis dicatur de distrìctu, comitatu, uel ciuitate attenditur communis loquendi usus.*
10 *Statutum excludens bannitum ab omni exceptione, non intelligitur de exceptione, quæ dicitur facti seu iuris exclusiua.*
11 *Communis usus loquendi præfertur propriæ significationi in interpretatione statuti, legis, & cuiuslibet etiam odiosę alterius dispositionis communis, & nu. 13. & 14.*
12 *Vestis appellatione quę res ueniant.*
15 *Testes quo pacto deponere debent ad probandum communem usũ loquendi, & num. 16. 17. 18. & 19.*
20 *Quibu s casibus paria sunt legere superficialiter, & legere mature.*
21 *An concludat depositio testis asserentis se scire, quia uidit et legit.*
22 *Non potest dici quid factum præsente aliquo, nisi intellexerit, & nu. 23*

IN glo. Primi libri, ibi, difficultatem ingerebant.
No. do. Abb. iuncto tex. in uerbo
1 sane, infra eodem, contra † testes
uario modo loquentes, quia aufertur uerus intellectus, facit tex.
in cap. qui ambulat, §. sed aliud,
5. quæst. 5. ubi testis repentine loquens præsumitur mendax. Si uero morose loquitur, præsumitur dubius, c. ponderet, 50.
dist. Adde tex. in §. fin. 43. distinct. ibi, loquacitate incauta, per quem dicit ibi Domin. quòd incauta locutio dicitur, quæ fit sine aliqua deliberatione præcedente. Vnde dicit idem Dom. in dicto cap. ponderet, quòd antequam quis loquatur, debet cogitare & præmeditari, qd
a qd loquatr: a & est optimus tex. đ pen.
dist. 2. c. inter hircum. vbi dicitur. Virtus lenta est, & omnium percũctatrix,
iniquitas aũt oĩa præcipitat. Et tex. in
c. sciendum 29. dist. dicẽs, ꝙ q iudicat
ante quàm intelligat, incidit in labyrinthum erroris. Ex quo infert ibi sin
2 gulariter Domi. ꝙ † confessio facta
ex abrupto ĩ iudicio, & absque deliberatione, potest reuocari, tanquam erronea ex interuallo, ẽt non aliter docto de errore. Qđ nota ad materiam
leg. non fatetur, ff. de confess. & c. fi. ĩ. đ
ꝯfes. Et infert Domi. ex eodem tex. ꝯ
iudicem, cui de mane mittitur processus, & eodem die fert sententiam. Et
idem ipse notat in d. c. põderet. Potuisset allegare Bar. in l. prolatã, C. de sen.
cum ꝯcor. quas dicã in c. ecclesia, ĩ. ti.
2. Et adde Ro. in singulari suo 456 in c.
an illi, vbi facit sin. tex. ĩ d. §. sed aliud.
inferens, ꝙ ex hoc alij testes ꝓferunt.
Et vide Archi. & Do. in d. § sed aliud,
vbi exponunt, Repentinũ, i. indiscretè
& inconsiderate loquentem, dicentes
hoc esse in arbitrio iudicis. Et cũ istis
ꝑt addi, qđ no. Bal. ĩ l. vnica, C. đ emẽ.
Iust. Codic. vbi dicit, ꝙ fides testiũ dr
vacillare ꝑꝑ nimiã obscuritatem. Vñ
Bar. in l. ea, ff. de cõtrah. empt. testem
obscurũ æqparat tacẽti verũ. Et iõ dicit Do. in §. alias 25. dist. & in c. erit ãt
lex. 4. dis. ꝙ positio obscura excusat rñ
b dentẽ obscurè, b adeo ꝙ hoc constito
ꝑt ex interuallo rñsionẽ reuocare. Sic
etiã Bal. in l. fi. C. de sent. redarguit iudices verba obscura in sententijs ponẽtes, & Do. Car. & Io. de Ana. in c. symonia. ꝑ illũ tex. ĩ. de symo. repræhendunt litigãtes facientes positiones intricatas, & doctores non ponentes doctrinas claras. allegãt tex. hic. Sic etiã
Bar. in l. qcqd, ff. de ver. obli. inuehit ꝯ
quẽdã scribã, cuius dictamen nõ intellexit Papa Ioãnes, qa obscurũ. Similr
gl. in §. sed hæc solẽnia. Inst. de ver. ob.
inuehit contra hñtes vnum in ore, &
aliud in corde. Et hinc est, ꝙ de essen-

a Quid loquatr. *Adde Spec. in tit. de excep. §. 4. ver. item no. & vt per eum, in tit. de aduo. §. 4. iuxta princi. & §. 1. ver. itẽ quod est nimium, & §. 4. ver. hic tamẽ, & sequẽ. §. 6. ver. sunt ẽt quędã & ver. deĩde accedat, & seq. Facit dictũ Xeno Phil. prout Val. Max. in c. 2. li. 7. refert dixisse, aliquando me pęnituit, tacuisse verò nunquam.*

b Obscurè. *Addẽ ꝙ obscura responsio in iudicio est declaranda: Bald. in l. qui se patris, in ver. do. autem Nico. C. vnde liber. Aliàs hẽtur ꝓ nõ facta, qa respõderi obscure, et nihil responderi, sunt paria, vt est tex. in l. de ætate, §. nihil interest, & ibi Bart. ff. de interr. act. et Spe. de teste, §. 3. uer. quid ergo, ꝙ incerta responsio non tenet, & in ti. de interrog. quæ fi. in iud. §. 1. versi. hic quoque, & per Ale. in d. §. nihil. Sed pro materia amplianda quęro contra quem obscuritas sermonis* inter-

interptari đbeat? Dic, contra proferentem, vt est tex. in l. veterib. ff. de pac. & ibi vide Bal. q dicit, quòd obscuritas nocet ei, qui fundat intētionem suā in verbis obscuris: et iō, ꝑut dicit ibi Ange. in obscuris sumi debet, quod minus est. Et ad prædicta adde etiam tex. ī l. Labeo scribit. ff. de contrah. emp. & in l. si arborem. §. hæc lex. & ibi. Bar. de ser. vrba. præd. Sed quid de obscuritate verborum iudicis & testium, cōtra quem interpretetur, vide Do. & Bar. in l. inter stipulantem. §. Stichum. ff. de ver. obl. & in l. ab executione, de appell.

a Non potest. *Adde Bald. in Marg. verſ. testis. & l. hac cōsultissima. C. qui test. fac. pos.*

tia legis est ꝙ sit clara, c. erit aūt lex. 4. dist. Ideo statutū ambiguū nō meret allegari, nec est nulla sentētia ꝯtra ipsum lata, ſm Bal. in c. fi. j̃. de const. Et idē de lege ambigua, vt non possit allegari ad decisionē causæ, dixit notātēr Bal. ī l. in ambiguo. ff. de leg. & plenè post alios ꝑ Imo. & Roma. in l. cū ꝓlatis. ꝑ illū tex. ff. de re iudi. Et ideo ignorātia iuris obscuri excusat, ꝑ do. Car. in cle. fi. in 4. q. de regula. & in cle. 1. §. sanè. in 3. oppo. de vsur. & in cle. 1. in 25. quęſ. de reb. eccl. nō alie. cū si. Et ꝑpea exceptio obscura habeť ꝓ non exceptiōe, ſm Bar. ī l. 3. §. si duobus. ꝑ illū tex. ff. de adimen. legat. Probat in l. Titiæ textores. ff. de lega. 1. Et obscurū est, ꝙ intelligi nō potest a, l. 2. ff. de his, q̃ ꝓ nō scri. hab. & l. ita fidei. ff. de iure fisci. & ꝑ glo. 2. ī l. veteribus. ff. de pactis. In ea. gl. ibi, legentiū & studentiū. No. ꝙ appellatione studentiū nō cōphēdunt legētes: qđ ītelligit do. Ant. ex cōi vsu loquēdi: sed de ꝓprio significato benè cōprehēdunť, qa legens intendit studio. Alleg. tex. in §. illud. in procemio fforū. Sed putat do. Abb. post multa, ꝙ si priuilegiū est fauorabile, appellatione studentiū veniant legentes: secus in odiosis: qa nō ꝓpriè studēt, vt ē dictū ꝑ c. fi. de mag. sicut j̃. dicet ī q an appellatione scholarium veniant doctores. Et ad tex. in procemio florum rñdet, ꝙ ibi studiū capitur pro loco studij, sicut ī c. cùm ex eo. de ele. in 6. & in c. 2. de priu. eo. lib. Et fatetur, ꝙ actus legendi est cōmunis & doctori, & scholari, ꝑ c. nō magno. j̃. ne cleri. vel mona. Sed ex cōi vsu loquēdi cōphēdunť tātùm doctores loquētes. Et pro dilatāda ista q. sufficiat remittere ad Ioā. And. ī regula, cum qđ ꝓhibetur. de re. iur. in 6. in Mer. vbi allegat plurima, de quibus meminit hic

3 do. Abb. eo principaliter nō allegato. Ex† quibus vtiliter inferunt do. Ant. & do. Abb. hic, vtrum in materia scripta, putà statutorū, cōis vsus loquēdi ꝑferatur proprio significatui vocabuli? cōcludētes, ꝙ sic, post Bar. ī l. nō dubiū. C. de leg. ꝑ l. Labeo. de supel. leg. cū ibi allegatis per Bart. b & per not. per Ioan. Andr. in simili in c. fundamenta. de elect. in 6. dū singulariter dixit, ꝙ licèt appellatione nepotis veniat filius filij, vel filiæ, l. iurisconsultus. ff. đ grad. affin. tñ ex cōi vsu loquēdi cōprehendiť ēt filius fratris, vel sororis, ēt in materia odiosa, ſm eū, de quo in specie aliàs scripsi ī c. ꝑ tuas. j̃. de proba. Sed insistendo in cōfirmatione prædictorū, de quibus plenius nō tangit alibi ꝑ nostros, restringo in cumulum plurima dicta hactenus ab alio nō aggregata: q̃ cùm diuersos casus decidāt, gratiora erūt in practicando, quàm forte in scribēdo, subiunctis demū nō nullis declarationibus. Adde tex. in c. quāquam. 2. q. 7. ibi, ſm vocabula, quæ vsus obtinuit. & ibi no. Dom. & idē de dictis testiū no. Inno. in c. cùm cām. el j. j̃. de test. & in c. cùm clamor, in fi. eo. tit. & glo. in l. 1. C. de vsu. & in §. si scriptū. Insti. de inuti. stip. & pulchre do. An. in repe. c. vestra. j̃. de cohab. cle. Bar. in l. Lucius. ff. de infa. & Spec. in tit. de teste. §. nūc tractandū. circa fin. verſ. hoc quoque. dicēs notāter, quòd in teste verbum, Possidere, importat detinere, ꝑꝑ communē vsum loquēdi. Et idē Bar. & alij in l. stipulatio ista. §. hoc quoq;. ff. de ver. obl. & do. Ant. in c. cùm ad sedē. de rest. spo. & in c. cum cām. j̃. de prob. Vñ dixit Bald. in c. quanto. j̃. de iud. ꝙ

b Per Bar. *Quē vide ibi in versi. præterea populus. & adde eum in l. 1. circa medium, in versi. communis enim vsus. ff. de suis & legi. & adde tex. in l. cum de lanionis. §. asinam. et ibi Bar. de fun. instr.*

dictū testis dicētis, Titius possidet ius patronatus, exponitur. i. quasi possidet. Et adduci posset ī materia, qđ no. Bar. in l. frugē. ff. de ver. sign. vbi dicit, ꝙ obligatus dare decem corbes frumēti, intelligať de meliori, ꝑꝑ cōem vsum loquēdi. Et ideo dixit do. Abb. in c. cām. l j. j̃. de

4 iud. quòd† appellatione fratrū, veniūt soli Mendicātes, ꝑꝑ cōem vsum loquēdi, licet oēs monachi propriè dicātur fratres, vt ibi. pro tāto dixit Bal. in l. qui se patris. C. vnde lib. & in l. 1. de ser. fug. ꝙ licèt duæ negationes faciāt vnā affirmationē, c. nō nulli. cū si. j̃. de rescrip. tñ secus de cōi vsu loquēdi. Similiter dixit Ang. in l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de ver. obl. ꝙ si sunt banniti oēs de tali domo, includunť ēt spurij, ꝑꝑ cōem vsum loquendi, licet propriè nō sint de domo, vt per Bar. in l. tutelas. ff. de cap. dimi. & Imo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Treb. cū si. Similiter dixit do. Abb. in c. sanè

5 in fi. j̃. de fo. compe. ꝙ † licèt vidua dicať propriè, q̃ nūquā fuit nupta, l. malū. §. vidua. ff. de ver. sign. tñ in statutis & alijs dispositionibus intelligiť de illa, cuius maritus mortuus est, ꝑꝑ cōem vsum loquēdi. Et dixit do. Car. ī cle. & si principales. in 3. q. de rescrip. ꝙ ad cognoscēdū, quis ex pluribus vicarijs dicať principalis, attendiť cōis vsus loquēdi. Sic ēt do. Car. in cle. ne in agro. §. præfatæ, in 5. q. de sta. mona. dicēs, ꝙ facta mentione armorū nō veniūt illa, de quib. in l. armorū. ff. de ver. sig. sed illa, quæ de cōi vsu dicunť arma. Et ideo dicit Mathesi. no. 96. ꝙ in statutis ēt exorbitantibus & correctorijs verba capiunť ſm cōem vsum loquēdi. c Alleg. Bar. in l. 1. in prin. ff. de suis & leg. Vnde infert, ꝙ licèt de proprio vocabulo appellatione bestiarū veniunt solùm feræ, vt leones & vrsi, l. 1. §. bestias. ff. de postu. tñ communis vsus loquendi, per quem etiā animalia domestica dicuntur bestiæ, præualet. De quo etiam per Ang. in d. §. bestias. Similiter etiā Mathe. no. 102. incip. Nota, quòd si capitulum. subtiliter mordet Bar. in l. 1. ff. de duo. reis. reprobantem inquisitionem, quæ dicit, Titium per violentiam cognouisse Bertam, vt non concludat, quasi potuerit violentia esse Titio illata: quia, secundum ipsum, repugnat communi vsui loquendi. Similiter dixit Bal. in tit. de pa. Cōstant. in ver. Opizoni, ꝙ omnis intellectus non consonans auribus vulgi, est extraneus. Vnde dicit Spe. in tit.

6 de cita. §. 1. in prin. & in medio, ꝙ † verba scripta in citationibus, intelligantur secundū cōmunem vsum loquendi. Et sing dixit Io. An. in addi. Spec. ī tit. de fru. & interesse. ver. sed qđ si debitor. ꝙ quicquid sit de iure, tñ ex communi vsu loquendi nomina debitorum non dicuntur bona immobilia. Et ideo consuluit Oldr. conſ. 221. incip. Ad primā q. ꝙ inuestitus de vno castro, nō dicitur inuestitus de territorio castro adiacenti: qa communis vsus loquendi capit castrū id, quod muro circūdatur, licèt secus de rigore iuris, vt ibi per eum allegātē pro casu c. ego Ludouicus. 63. dist. Similiter dixit Bar. in cōſ. incip. Quæritur, vtrum gradus, quòd si in cōputatione graduū inoleuit ī loco certus modus computādi, ille præualet computationi iurisconsultorū. De quo

7 tamē per Bal. in l. 2. C. de succ. edi. Adde† etiam Pet. de Anch. cōſ 183. inci. Apud me ista q. vbi cōsuluit, quòd statutū cogens fratres ad cōpromissum, comprehendit fratres naturales tātùm ꝑꝑ communem vsum loquendi. Et ideò dixit signāter Bal. ī c. licet. j̃. de off. deleg. Et sequitur ibi do. Abb. ꝙ si sit legatum fratri talis abbatis, & habeat fratrē Cardinalem, intelligetur de illo, & nō de aliquo monachorū, propter cōmunem vsum loquendi. Et iō Pet. de Anch. & Imo. in c. quod a te. j̃. de cle. cōiu. mordēt Bar. in l. mulier. §. cùm proponeretur. ff. ad Treb. dicentem, ꝙ vidua non desinit castè viuere, si secundò nubat, per c. Nicena. 31. dist. Ideo non perdit legatū: quia, secūdū eos, repugnat cōmunis vsus loquēdi, per quem non videtur caste viuere. Et addeq́, quod

8 no. Bal. in l. non fine. C. de bo. quæ lib. ubi dicit. ꝙ † in statutis illa dicitur dotata, quam cōmunis usus appellat dotatam

c Loquendi. *Adde tex. in c. ex literis. j̃. de sponsa. & Bar. in l. Labeo, de supel. le. et Alex. in l. 1. §. remouet. de postu.*

dotatam,putà cui dos eſt relicta danda tēpore quo nu-
bet.Et iō dixit Bal.in l.1.ad fi.C.vñ vir & vxor.ꝙ ſtatu-
tū Mutinæ diſponens,ꝙ mulier trāſiens ad ſecūda vo-
ta dimittat dotem ęqualiter filiis vtriuſq; matrimonii,
hēt locū ēt in illa,quæ tꝑe mortis eſt vidua, ꝗa licet ꝓ-
prie non dicatur dotata,quia nō ſubeſt matrimonium,
tñ ſecus eſt de cōi vſu loquendi. Et adduci p̄t, quod no.
Lud.conſi.23.incip.Neſcio,quid dubitationis, vbi dicit
ꝙ quamuis appellatione inſtrumēti veniat ēt ſcriptura
priuata,vt per Spec.in tit.de dilat.§.nūc dicamus, ver.
itē no ꝑ l.1.ff. de fide inſtr. tñ ſecus in ſtatutis ꝑꝑ cōem
vſum loquendi. Alleg.Bar.& bene,in l.1.C.de iura.cal.
Similiter dixit Bar.in l.ſciendum,§.illud,ff.de ędil. edi.
ꝙ qui veniant appellatione artificū,in ſtatutis attendiť
cōis vſus loquendi.¶ Adde ēt do.Car.in cle. ne Roma-
9 ni,§. ſane,in 6.q de elec.vbi dixit,ꝙ † in cognoſcendo,
quis dicatur de diſtrictu,comitatu,vel ciuitate,attendi
tur cōis vſus loquendi,qui,ſ̃m eū,attenditur in ſtatutis
& aliis diſpoſitionibus habentibus verba ambigua. Be-
ne facit,quod no.Inno.in rub.ĵ.de fide inſtr. dicens, ꝙ
appellatione inſtr̃orum, in mā ſtricta nō veniūt teſtes
ꝑꝑ cōem vſum loquendi,licet ſecus de iure,per l.in ex
ercendis,C.de fide inſtrum. Et pulchre conſuluit Pau.đ
Caſ.ↄſ.45.inci.Viſo puncto.Et ꝙ licet appellatione do
mus poſſit compræhendi apotheca, per quā ex domo
fit ingreſſus,tñ in ſtatutis loquentibus de capto, vel in-
ſultato in domo,illa proprie dicetur domus, in qua cō
tinue habitatur,ñ ipſa apotheca,ꝑꝑ cōem vſum loquē
di.Similiter dixit do.Ab.in c.ſi inter,infrà de ſpō.ꝙ ſta-
tuta odioſa loquentia de vxore,nō cōprehendunt ſpō-
ſam de præſenti ꝑꝑ cōem vſum loquendi, licet vere ſit
vxor. Similiter dixit Bal.in l.peremptorias,C.ſen. reſc.
10 non poſ. ꝙ † ſtatutum excludens bannitum ab omni
exceptione,nō intelligitur de exceptione,ꝗ dr̃ facti ſeu
intentionis excluſiua, quia potius eſt allegatio, quam
exceptio,niſi cōis vſus loquendi appellaret illam exce
ptionem. Ad idem notab.conſ.Car.112.incip.Factū ſic
ſe habet.vbi plene dixit,ꝙ licet dicatur decedere inte-
ſtatus ꝓprie ille,ꝗ p̄t teſtari,& nō teſtatus ē, ut plene ꝑ
Bar.in l.1.ff.de ſuis & legi.cum concor. tñ etiam in ſta-
tutis venit inteſtabilis, vt furioſus, & ſimiles, ꝑꝑ cōem
vſum loquendi. Et dixit no.Bal.in c.fin.uer.& no ĵ. de
cau.poſ.& proprie.ꝙ nomine cenſus, vel ficti nō venit
ille ↄ̃ctus,qui eſt de natura horum verborum, ſed qui
ſic nominatur in ea regione. Et ita ſaluatis textibus diri
muntur multæ quęſtiones,ſ̃m eum. Et ideo dixit Imo.
in c.inter corporalia,§.ſed neque,ĵ.de transl. præl. ꝙ ſi
a contrahentibus proferuntur verba, quæ vnus eorum
intelligit vno modo,& alius alio modo,pręualet intel
lectus hñs pro ſe cōem uſum loquendi,etiam contra ꝓ
priam verborum naturam. Et dicit Ioan.de Ana.in ca.
cum dilecti,poſt Pe.de Anch.ĵ.de accuſ. ꝙ licet verba
apta importare delictum & etiam non delictum in du
bio interpretentur in non delictū, ut ſolenniter ꝑ Bar.
& alios in l.non ſolum,§.ſed vt probari.ff.de op.no. nū.
tñ fallit,niſi ex cōi vſu loquendi ſonarent in delictum,
per tex.ibi,& adduci pōt,quod no.Bal.in l.1.C.de ſer.fu
git.vbi refert,caſſatam fuiſſe inquiſitionem dicentem,
ꝙ famulus mādauerat dño,quia ſermones debent veri
ficari,ſ̃m cōem opi.¶ Adde etiam,quod plene proſeq
tur Pet.de Anch.con.232.incip.quia in primo quęſito,
verſus fi.dum probat,ꝙ illa verba teſtatoris, Relinquo
uxorem dominam &c.exponuntur, id eſt gubernatri-
cem, vt erat teſtatore viuente, non veram dominam
prout ſonant verba,propter cōem uſum loquendi. Si-
militer dicunt Raph. Fulg.& Lud.Ro.in l.qui ante ca-
lendas,de uer.ob.ꝙ ſi promitto ſoluere ante menſē Fe-
bruarii,exponitur.ſ.inceptum,propter communem u-
ſum loquendi,& no.Bal.in d.uer.Opizoni,quāuis de iu
re intelligatur ante menſem,ſ.finitum,& per Bal. & a-
lios,in l.2 § creditū,ff.ſi cer. pe. ¶ Et adde dom.Ant.&
Abb.in c.nam & rex,ĵ.de uer.ſig. ubi dicunt ꝑ illū tex.
11 ꝙ † in interpretatione legis & cuiuſcunque ēt odioſæ
diſpoſitionis communis uſus loquendi pręualet ꝓprię
gnificationi. Et iō dixit Bal.in l.2.verſ.item no. C.de re
rum perm ꝙ ſtatutum, ꝙ de qualibet cōpra ſoluať ga-
bella,nō extēdiť ad permutationē, quia vulgꝰ intelligit
de emptione,licet proprie in permutatione dicatur in
eſſe emptio. Ad idem elegans ↄſi.Bal.inc.In noīe Dñi,
an dicať maledicere. Vbi dicit, ꝙ licet videatur male-
dicere & blaſphemare, dicēs,maledictus ſit Deꝰ, vel al
diſpetto de Dio,per c.1.de maledi. tamen ex communi
vſu loquendi iſta ſunt potius verba iniurioſa, ꝗ̃ maledi
ctio,per l.quoties, §.ſi quis nomen,ff.de hæred.inſtit.ſ̃m
intellectū gl. Et ita in ſtatutis nō oīs cōtumelia eſt blaſ
phemia,vel maledicto.¶ Adde ēt qđ no.do.Card. in cl.
12 2.in 5.q.de vita & honeſ.cler.vbi dr̃, ꝙ † licet appella-
tione veſtium veniant oīa tegentia corpus.l.veſtis, §.1.
ff.de auro & arg.leg.tñ in mā pœnali ſecus,ꝑꝑ cōmunē
vſum loquendi. Vnde infert ad caligas,per illū tex. Ad-
de ēt Bal.in l.ſi cum ante,vel l.ſi conſtāte.C.de don.vbi
refert ſe conſuluiſſe,cum quidā imperitus tabellio ſcri-
pſiſſet,Talis relinquit filiæ ſuæ cētū iure reſtitutionis,ꝙ
illa verba debēt intelligi,id eſt,iure īſtitutionis,ꝗa ſim-
plicitas ↄ̃hentium abutens vocabulis nō inficit verita
tē,ſ̃m eū. Et dixit Bal.in l.oēs dies, C.de fer.ꝙ ſtatutum
loquens de feriis,intelligitur ſ̃m cōem vſum loquēdi.
Et cū iſtis adduci pōt tex in l.fideiuſſor,§ fideiuſſor. ff đ
fideiuſ.vbi licet minus proprie, ꝑ abuſionē tñ intelligi
pñt. Et gl.in c.ſtatutū,§.cum aūt,in uer. vnam dietā de
reſcr.in 6.& in c. nonnulli,in prin.infrà,de reſcri cum ſi-
13 mi.Modo † iſtis decurſis amplia primò oīa prędicta,vt
habeāt locū in legibus peritorum & aliis diſpoſitionibꝰ
conditis ēt à iure doctis,ſ̃m do. Anto hic, cui adde tex.
& ibi eundem do. Ant.in c.quamuis,in verſi. vſus obti-
nuit,ĵ.de verb.ſign.& Dy.& Ray.& Bal.in l. ꝙ ſi nepo-
tes,ff.de teſt.tut.& Bar.in l.ſtipulatio, §.hoc quoque, in
fi ff.de ver.obl. Et iſtud videtur indubitatum per dicta
iura,& quia,ſi ſic interpretantur dicta iuriſconſultorū,
& etiam diuina ſcriptura,ſecundum dom. Abb.in cap.
maiores,ad ſi.de bap.fortius dicta ſtatutorum. Et ratio-
ne oſtenditur Lud Ro.non recte aliter tenuiſſe in rub.
ff.de oper.no. nun. Mouebatur ex legibus aliqñ repro-
bantibus cōem vſum loquendi,quibus reſpōdeť, ꝙ ſūt
caſus ſpeciales,in quibus erat cōis vſus nimium inſenſa
tus. Ita tex.in l.ita vulneratus,ff.ad l. Aquil. & in l.ſi di-
ctum,ff.de euic & in l.item prætor, ff.de ſuis legi. cū ſi.
Nec eſt veriſimile,Bar.aliter ita ſenſiſſe in l. ꝙ ſi nepo-
tes,ff.de teſt.tu. Sed loquitur in verbis non habentibus
vulgarem ſuum diſtinctum,prout habent Latinum,vt
verbum,Liberi,& verbum,Filij: quia tunc interpretan
tus à peritis,& non a vulgo. Poteſt etiam exemplificari
ex ſubtiliter examinatis in l qui ſe patris,C.vnde lib.in
differentia illorum verborum,nolo adire,& non volo
adire,quæ non hñt proprium vulgare. Quinimò ipſe-
met Lud.Ro.in l.in teſtamento, C.de teſta.mil.tenuit
hanc ampliationem,ꝙ iſta procedant etiā in diſpoſitio
nibus peritorum,reprobando Bal.in l.1.de ſuc.feu in il
la q.ampliſſima,an inteſtabilis dicať inteſtatus deceſſiſ
ſe. in qua tenētes,ꝙ ſic, ponderant principaliter cōem
vſum loquendi,vt per Bar.in dicta l.1. de ſuis & leg. &
Ro.conſi.4.& conſil.36.& Ang.ↄſi.132.& Pau. de Caſ.
conſil.28.& Imo.in c.cum tibi, de teſta. cum multis a-
liis. Et tenentes contrarium in iſta q. fatentur primam
opin. eſſe veram de communi vſu loquendi. Et ita trā
ſeo,licet alias aliter notet Bal.in l. lege duodecim tab.
quaſi ad ſi.C.de legi.hære.& Imo.in d.c.cum tibi. Secū
14 dò amplia prædicta,etiamſi † ſtatuto caueretur, ꝙ ver
ba ſtatutorū intelligantur,prout iacent: quia adhuc re
cipiunt dictam interpretationem,ſ̃m Iac.But.in proę.
fforū,quem ſequitur do. Ant.& do. Abb.hic,quibus ad
de Bal.in l.oēs populi,in pen.q.ff.de iuſt.& iu.vbi idem
dicit,etiāſi ſtatuta deberent intelligi ad literam. Et idē
dicit Bal.in l.de quibus,ff.de legib.& in l.data opera,C.
qui accu.licet alijs verbis ipſe vtať in l.2.C.de patri.qui
fil.diſtr.ad qđ vide Bar. in l.oēs populi,in fi.7.q.ff.de iuſ.
& iu.& Imo in l.Cæſar,ff.de publica. Et de dicto verbo
prout iacet,vide Pet.de Anch.conſi.413.incipien. Viſo

punсto. Nihilominùs sup illis sunt tria notabilia. Primũ, si statutum diceret, ꝙ verba debeant intelligi secũdũ propriam significationem, non haberet locum cõmunis vsus loquendi, ſm Bart. a in l. Labeo.ff.de supel.leg. qa cõis vsus loquendi nõ est propria significatio, vt ipse latè ꝓbat: & hoc multũ not. Ludo. Rom. in sign.427. incip. Cõis doctrina. ꝓ quo vide qđ no. Sal.in l. cũ antiquiorib.C. de iure deli. vbi dixit, ꝙ opi.Bart.ĩ d.l.j.de suis & leg. nõ seruaretur Bononiæ, vbi viget tale statutũ. Et idẽ dicas, si statuto caueretur, ꝙ statuta intelligãtur nullo extrinsecus addito, ſm But. in d. procemio ſtorũ, quẽ sequit do.Ant.& do. Abb.hìc, & Ro.in dicto sing. & sentit Bar. in d.l. Labeo.& Bal.in l.oẽs populi.
15 Secundò no. ꝙ † ad ꝓbandum cõem vsum loquẽdi nõ sufficit, ꝙ testes dicant, ꝙ cõmuniter sic dr̃, sed benè debent dicere, se ita audiuisse dici, aliàs nihil cõcluderent tanquã de ꝓprio sensu nõ deponẽtes, ſm Bar.in d.l. Labeo. Ad quod vide tñ Bal.in l.de quib. circa fi. ff.de leg. & oĩno dom. Ant. in repe.c. fi.de consue. Et contra hoc non parũ facient, q̃ statim dicentur in alia materia de teste deponẽte non p sensum sed per causam sensui ꝓpinquam. Et
16 adde, ꝙ † ad cognoscendum cõmunẽ vsum loquẽdi attenditur maior pars ciuitatis, vel loci ſm do.Abb.in c.ex parte.ĩ.de censi.ꝓpter glos. ibi in ver.primo casu. quam facit notabilem. Et adde, quòd
17 † qui allegat communem vsum loquendi, habet ipsum probare:& difficile est hoc, secundum Io.de Ana. in c.j.ĩ.de sagitta.& Paul.de Cas. consil.284. inci. Præsupposito quodã statuto. Tertio cogitabam, an dici posset, ꝙ vbi esset aliquis cõmunis vsus loquendi apud ꝑsonas viles & omnino idiotas, nõ receptus ab alijs magis intelligẽtib⁹, fortè ille nõ præualeret. Sic credo voluisse Bald.in l.2.ver. nec puto.C.de succes.edic. & in c. j.de succes.feu.& ita ꝓcedere l.ita vulneratus, cum si.ad l. Aqui. licèt multi ex præallegatis fortè hoc non senserint, nec istud repugnaret primæ amplationi: quia aliud est dicere, ꝙ verba peritorum recipiunt aliam interpretationem, & aliud, cũ dicitur, ꝙ ipse cõis vsus loquendi nõ debet causari ab insensata vulgi assertione. Hoc tamen non pono pro constanti, maximè quando maior pars vulgi etiam vilis introduxit b inter se certũ vsum loquẽdi, pp p̃dicta. Quæ oĩa benè no. qa sunt satis quotidiana, & hactenus indiscussa. In ea.gl. ibi, vt his lectis & intellectis. No.do.
18 Abb. quòd † intelligere non sequitur à legere: nam multiplex est legere, vt hìc per eum, inferentẽ, nũquid testis concludat, si dicit se scire, quia legit? & videntur ꝙ non: quia nõ est sufficiens causa scientiæ: quia potuit legisse, nõ tñ intellexisse. Sed ꝯtrariũ ipse determinat: quia sufficit causa ꝓpinqua sensui: putà vidi, quia præsens fui:& audiui, qa præsens eram: nam dictum testis intelligitur multũ pingue, & ex hoc dicto declaratur causa. Nam si primo dicit se scire, & postea reddit causam, quia legit, vel præsens erat, dicitur intelligere, quod ipse legendo intellexit, & adhibendo præsentiam audiuit. Alleg. Io. An.in c.2. de testi.lib.6. Bart. in l.j. ff. de author. tu. tex.in l. diem proferre, §.coram.ff. de arb.& 41.q.3. corum. Propriè tamẽ legere importat lectionem visualem & intellectiuam, c. perlectis. 25. dist. Et ideo, quod venit ex mẽte, non dr̃ legi, vt no.Inn.in c. P.& G.ĩ.de offic.dele.circa fi.dicẽs, non dici errorẽ in sentẽtia expressum, qui colligit virtualiter ex verbis sentẽtiæ. Faciunt ẽt ista ad statuta puniẽtia legẽtẽ aliquid, vtrum includãt lectionẽ visualẽ, aut mentalẽ, in quo attẽditur causa statuti, ſm dom.Abb.hìc. Adde primò gl. no.in c. cũ personę. in ver. integrali-
19 ter.de priui.in 6. q̃ dicit, ꝙ † sola lectio priuilegij nõ dat materiã litigandi, sed copia lucubrata. Ex qua infert ibi Dom.circa fi. princ. ꝙ ex simplici trãscursu seu lectione instrumẽti non præsumit quis informatus de ꝯtentis in eo. Vnde q taliter vidisset dicta testiũ, nõ repelleret à ꝓductione, quasi ipsa didicisset. Et ideo dicunt Bal. & Imo.in l.2.§ inspectio.ff. quẽad. test. ape. ꝙ oportet, vt dicta testiũ sint intellectualiter, & maturè visa, aliàs nõ dicunt didicita, per illũ tex. Vnde dixit Dom. in c.sciendũ.in fi.28. dist. ꝙ discurrẽs testes nõ põt dici eorũ dicta percũctatus, prout reqrit c. vltra tertiã.ĩ.de testi.per tex. optimũ in illo c. sciendũ. & dixit singulariter Bal in c. ꝯstitutus.el.2.ĩ.de testi. ꝙ qui casu fortuito, non ad finẽ
c sciẽdi, legit attestatiões, nõ dr̃ didicisse. c Idẽ dixit Bal. in l.inciuile.ff de leg.de eo, qui cœperat legere attestationes, & notarius abstulit eas sibi de manib. Idem repetit Bal.in authen.qui semel.C.de proba. Sed considera:
20 quia † fortè duobus casibus paria sunt legere superficialiter discurrendo, & legere maturè. Primus, qñ materia eẽt talis, cuius substantialis effectus possit quodã modo ictu oculi ꝑcipi: putà, qñ quis scit in genere, de qua materia tractat scriptura, licèt ignoret ſm quid in indiuiduo, & statim videndo cognoscit, an sit sermo affirmatiu⁹, vel negatiuus:& hoc facilè eẽt cognoscere discursiue testes. Ad hoc adduco verba Bal. in c.vltra tertiã.ĩ.de testi.dũ ĩter alia dicit, ꝙ l.inciuile.ff. đ legi.nõ ꝓcedit, qñ visa est substantia & intellecta, licèt oĩa lecta nõ sint, per l.j.§.j.de his, q̃ in test.delen. Secundus casus est, qñ quis legeret succinctè, & vltra lectionẽ faceret actum denotantem cõsensum super materia, quæ est scripta, quã antea nõ ignorasset. Ita colligi p̃t tex. no.ꝑ Bar.in l.cũ tabernã.§.idẽ quæsiit.ff.de pig.& ĩ l.quo eni. ff.de ꝯsti.pec.& in l.si absentis.C.si cert.pe.& Bal. ĩ rub. C.de fi.instr. ver. q̃ro, qd de literis.& in l.literas.C.mã. cũ ꝯcor. quas dicã in c.nõ iustè.ĩ.de ꝑcu. post do. Abb. ibi In quib.dr̃, ꝙ legens literas debiti, & eas simpliciter retinens videtur cõfiteri debitũ: quod intellige, dũmodo testes, quib.videntib.legit, habuerint prius earum copiã, vt docet Matthesi.no.28.in fi. Adde ẽt tex. no.in c. legimus.37.dist.ꝑ quẽ apertè deciditur, quod dicit do.
21 Abb.de † pœna legẽtis rẽ ꝓhibitã legi, vt attẽdatur cã ꝓhibitionis. Itẽ in quãtũ dicit do.Abb.sufficere, ꝙ testis dicat, scio, qa legi.adde do. Car.in c. cũ cãm.ĩ. de testi. & Bal.in l.testiũ.C.de testi.vbi dicunt sufficere, ꝙ testis dicat, scio, qa p̃sens fui: quia ex quo hoc allegat pro cã scientię, per debitũ modũ subintelligit, Et intellexi. Et si dicatur, põt esse p̃sens & nõ audiuisse, respõdet Bal. ꝙ hoc ñ põt eẽ: qa testis ꝯ̃riũ asseuerat, ex quo verbũ, Præsens, includit sensum & intellectũ, ꝑ d.l. testiũ. vbi idẽ tenet Bar.& idẽ Bar.in l. hr̃des palam.ff. de test. & Bal. in l.j.C.de erro.aduo.pp gl.ibi ĩ ver. præsentibus.& Bal. in l.si nõ speciali.post prin.C.de testa.& do.An.& Imo. in c.super eo.ĩ.de testi.cog.per illum tex.in ver. qui interfuerũt.& ibi do Car.dicit eẽ tex.expressum ꝑ dicto suo in d.c.cãm. Sed ad idẽ facit tex.in c.j.in ver. præsentib⁹ multis.ĩ.de postu.pla. Idẽ no. do. Abb.& Imo.in c. peruenit.

a Secũdũ Bart. *Quẽ adde etiã ad hoc ĩ l.cũ de lanionis.§.asinã.& vi¢ eum in d.l.in prin. alle. in tex. circa mediũ, de suis & le. Sed cõtra tñ tenet ipse in l. qđ earũ.de leg.3.& in rubri de ope. noui nun.in versic. sed circa vnũ, ad fin. versi. & in l.1.§. potestatis.ad fi. in vers. in statuto verò licèt debeamus. ff.de pœ. Et adde ꝙ locum habet in statutis, quãdo vigebat tẽpore statuti cõditi, Bar.et Do. in rubr.de ope.no. nun. & Alex. in l. 5. in princ. de ver.oblig.*

b Introduxit. *Et adde, ꝙ communis vsus loquendi cursu longi temporis inducitur, vt per Bart. in l. Labeo. sæpius etiam alleg. in ver.quæro ergo, dum dico cõmunẽ.ff.de supelle. leg. & in l. 1.in ver.ex his ergo apparet.C. de digni. lib.12.*

c Didicisse. *Sed qđ si sciuit à testibus, quid ꝑposuerint, vel deponere velint? Dic idem ꝙ nõ dicitur didicisse vt per Bal.in d.l.inciuile. alle. in tex. ver. & no. argu. Sed quid si per saltus, licèt non seriatim vidisset, legisset, vel audiuisset originale legi. Dic idẽ, ꝙ non dicitur didicisse. Ita Bart. & Doct. in authen. qui semel. ver. venio ad quartam. & ibi Bald. versi. sed pone, ꝙ quis. Et ad materiam istã adde Sal. in d. auth. qui semel.in 7.& 8. q. & Io.An.in c.vltra tertiã, infra de test. Sed qđ si quis legit copiam sumptam ex originali attestationũ, nõ tñ manu eiusdem notarij? Dic idẽ, ꝙ non dicitur didicisse: secus autem, si manu eiusdem notarij, vt sing. per Io. de Imo.in l.fi. ff.quẽad.testa.aper.*

peruenit.el.2.ͣ.de teſtib.cog.rñdēdo ad tex.ibi in verſ. aſtantibus & videntibus, ꝙ non negat,quin ſatis fuiſſet dicere Aſtantibus:pro qua reſponſione facit, quod ſtatim dicetur.Et adde Do.in c.vt circa.§.j.de elec.ĩ 6. vbi ſaluat teſtē dicentē,ſcio,quia corā me geſtū fuit : nā intelligitur,& intelligente,pp gl.ibi, in ver. corā. Similiter Lud.Ro.in l.j.in prin.ff.de ver.obli.concordat cum pdictis per d.l.teſtiū.& reprehendit Bar.ibi motum per illū tex.cui ſtatim rñdebitur. Adde ēt Do. in c.ĩ patris. ſuper gl.in ver.præſente.2.q.1.per quam colligit,quòd
22 † nō dr̃ factū præſente aliquo,niſi intellexerit. Pro quo ēt addit gl.in c.teſtes.3.q.9.Et hoc ipſe no. ad ſtatuta requirentia præſentiā alicuius:qa non ſufficit præſentia, ſi pbetur eum non intellexiſſe:quod no. Et adde,ꝙ vbi ponitur præſentia alicuius in actu, intelligitur de præſentia ex pposito,ſecundū gl.valde notabilē in cle.j.in ver.præſentia. de bapti. & ita intelligit iura in ea alleg. Et iſtis adde Imo.poſt do.Ant.in c. auditis. in prin.ͣ.de procu.& in c.auditis.in prin.ͣ.de elec. vbi dicunt, ꝙ in teſte ſufficit dicere,Scio:quia audiui:alleg.l.j.de autho.tu. Et in dictis iuribus ponitur verbū, Et intellectis, ad cautelā:pro qua reſponſione facit c.audiuimus ͣ. de ſi. & c.audire.34.diſ.& l.ſæpe audiui.ff.de offi. præto.cū ſi. vbi verbum, Audire,includit intelligentiam præſumptiuè,& ſufficit probationē concludere pręſumptionē iuris, vt dixi in c.in præſentia.ͣ.de proba. Et iſtis addę Pau.de Caſ.conſ.201.inci.Ad primū quæſitū.vbi ſuſtētat inſtrumentū,dicens,actū pſentibus teſtibus, vt probet eos intellexiſſe ex vi verborum prædicta.Si tñ aliqs deponeret de intelligentia non propria,ſed alterius,nō ſufficeret a dicere,Scit, quia præſens fuit,ſm Bart.in d.l.j.& in trac.de teſt.& do.Flo.de ſan.Pe.in l.ob carmen.§.fi.ff.de teſti.& Pau.in l.j.§.fi.quaſi in fi.
23 ff.de bo.poſ. ſm tabu. Vñ† dixit Do. in d.c.in patris.ꝙ ſi ſtatutum requirit pręſentiam,oportet probare, ꝙ præſens intellexerit.Et iō dixit Bal.in l.2.§.uoluntate,ff.ſol.mat.& l.ſi ſine in 2.q.C.ad Velle.& in l.fi.§.ſancimus,ver ſic.neceſſitatē,C.de bo.q̄ lib.ꝙ vbi qs vult pbare aliquē cōſenſiſſe actui,nō ſufficit,ꝙ pbet eū interfuiſſe,tñ in inſtrumento procedere poſſet dictū cōſilium Pa.de Caſ.Item in quātū dicit do.Abb.ꝙ veniēs ex mēte alicuius ſcripturæ,non dicit in ea expreſſum,adde do Ant.& Imo.in c.tranſlato.ͣ.tit.2.& quæ ibi dicētur.Et dum glo. hic enumerat ſenſus corporeos,vide ſimile in l.qđ meo.§.ſi vēditorē, ff. de acq.poſ.Et de dictis do.Ant.& do. Abb.hic in q. An carens aliquo ex prædictis ſenſibus poſſit teſtis eſſe,fiet mentio in c.ſuſcitatus, ͣ. de reſcr. Et circa alias partes huius gl.tranſeo cū dictis Doc.hic,q licet multa dicāt, tñ non ſunt magnę importantiæ,nec aliquid ad rem.

a Non ſufficeret. *Adde Bart.ĩ l.1.§.fi. de autho. tuto.Sed vid Car. contra tenentem ĩ clem. cauſam.§. intimatio.de elec. q.5.vi.Inno. in c. cùm in iure. de of. deleg. & per Alex. conſ. 179. 4.parte,conſi.42. & 72. 1.patre.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio nō vitiatur,in qua Papa appellat illos filios,inter quos poſſibile eſt,ꝙ ſint epiſcopi.Et iunge nu.2.vbi plenius declarat.*
3 *Doctores an veniant appellatione ſcholarium, & ibi infert Abbas.num.4.*
5 *In diffinitione vnius correlatiui ſemper debet poni reliquum.*
6 *Statutum ſi permitteret aliquem emere ſine ſolutione gabellæ,intelligitur,quòd poſſet etiam vendere.nu.7.*
8 *Quod ſtatuitur in actore, locum habet etiam in reo. Et vide ibidem limitationem ſuper hoc:item nu.9.& 10.*
11 *Pœna adulterij non intelligitur de cognita per vim.*
12 *Maritus & vxor quamuis ſint correlatiua, tamen iniuria facta viro non extenditur ad vxorem.*
13 *Doctor licèt non veniat appellatione ſcholaris, tamen venit rector, etiam in odioſis.Vide fallentias tres, nu.14.15.16.Adde num.17.*
18 *Doctorum appellatione an veniant licentiati.*
19 *Remiſsio iniuriæ an probetur per ſalutationem.*
20 *Papa quando ſcribit carentibus gratia ſedis Apoſtolicæ, vt ſciſmaticis, & ſimilibus,loco ſalutationis dicit, Spiritum conſilij ſanioris.*
21 *Papa ſi ſcribit vniuerſitati vt vniuerſitati,niſi quid aliud proteſtetur, videtur approbare.*
22 *Quæ perſonæ poſsint alteri acquirere ſine ceſsione.*
23 *Et,an regula iuris ciuilis,de qua in.§ alteri. Inſti. de inutil.ſtip. procedat de iure Canonico.*
24 *Et, an iuramentum in ipſa ſtipulatione facta alteri, validet eandem ſtipulationem.*
25 *Promittens alicui decem danda puellę maritandæ, licèt abſenti, obligatur.*
26 *Promittens cogitur implere promiſſa per viam denunciationis Euangelicæ.*
27 *Quando per ſtipulationem abſenti quid acquiritur, quo pacto id intelligi debeat.*
29 *Argumentatio an procedat à nomine proprio.*
De hoc ponit primam concluſionem cum ſuis appendicijs: num. 28.30.31.
32 *Argumentari an liceat à nomine appellatiuo & ab etymologia. De hoc ponit ſecundam concluſionem cum ſuis limitationibus. nu.33.34.35.*
36 *Mutatio nominis proprij ex cauſa permittitur. Ponit tertiam concluſionem cum ſuis limitationibus.nu.37.*
38 *Clericū ſe mentiens, aut faciēs actus clericales, qualiter punitur.*
39 *Nomen appellatiuum,ſeu datum ab euentu, durat ſtante habitu,etiam ſi ceſſet exercitium.Hanc concluſionem limita, vt nu. 41.42.44.45.*
40 *Ignarus,vel non aptus ad docendum,an gaudeat priuilegio?*
43 *Deſcriptus in matricula alicuius artis, ſi artem ipſam non exercet,non habet priuilegia ipſius artis.*
46 *Nomen Papæ, vel Antipapæ,an ſit apponendum in inſtrumento.*

Gregorius Epiſcopus. Omiſſis alijs, quæ additione non indigent:no.tex.ibi, di-
1 lectis fil.,s,quòd † non vitiatur diſpoſitio, in qua Papa appellat filios illos,inter quos poſſibile eſt,ꝙ ſint aliqui epī:quibus ſi ſeparatim ſcriberetur, appellarentur fratres,c.quàm graui. infrà,de cri.fal.ſm do.Abb.hic. Sed contra hoc vr̃ facere gl.in c.1. in ver. fratrib. de renun. in 6.c.1.in eo.ver.de off.dele.eo.lib.vbi dicitur, ꝙ Papa loquens permixtim de Cardinalibus, appellat eos fratres:quia inter eos ſunt aliqui epī. Secus, dum in particulari loquit̃ de eis:qa non epos appellat filios,c. dilecto.in prin.ͣ.de pben.& c.cùm dilectus.ͣ.de teſti. & ſic denominatio fit à digniori mixto inter plura minus digna.c.aqua.de conſe.eccl.vel alt. cū ſi.q̄ dicā in c. ex literis.ͣ.de conſti. Sed pro ſol.vide do.Car. in procœmio Cle.vbi refert Zenze.dicere,ꝙ cùm in ſtudio ſint pauci epī,magis inſpiciatur multitudo aliorū,pp quam ſæpe vtimur vocabulo,qđ nō cōuenit aliis, ſecundū ipſum, quæ ſol.nō ſatisfacit cōtrario.Cùm ēt in collegio Cardinaliū poſſint eſſe pauciores epī,q̄ non epī.Et fortè ob hoc aliter ſoluit,ſ.ꝙ c.q̄ graui. loquitur, cum ſpecificè ſcribit epīs,vt epīs.Sed cū ſcribit vt ſcholarib⁹, ſunt ibi epī,vt diſcipuli, & meritò nō attēdit̃ dignitas epiſcopalis.Pro qua ſol.facit,qđ no.do.Abb.ĩ c. auditis. de elec. dū dicit,ꝙ qñ eps eſt in ſtudio,vt ſcholaris,nō pcedit rectorē:& facit c.collatione. dū ibi alleg.de app.in 6.Sed
2 † p veritate iſtius ſol.eēt vidēdū,an Papa loquēs ad cardinales cōſideret epiſcopos,q ſunt inter eos, tāquā epiſcopos, an tāquā cardinales.Ideo aliter ſoluit Dom. in procœ.6.ꝙ ſi loqmur ĩ materia, in qua de neceſſitate ex iuris diſpoſitiōe ſunt epī, & tūc Papa ad illos loquēs appellat fratres,c.fundamēta.de ele.in 6.& c. ĩ noĩe Dñi. 24.diſt.aliàs nō. Et ita hic:qa raro præſumūtur epī eſſe in ſtudio, cùm fiāt promotiones epiſcopatuū de his, q sūt eminētis ſciētię.c. cū ĩ cūctis.ͣ.đ elec.Et hāc ſol.ſēſit ēt Do.ĩ c.ĩ noĩe Dñi.ĩ nota.23.diſ.colligēs,ꝙ vbi Papa loquit̃ ad vniuerſitatē,in qua cōiter ſunt epī,appellat eos fratres:ſecus,ſi nō cōiter, ſed per accidens, vt in
3 ſtudio.In † tex.ibi,doctorib.& ſcholarib.Per iſtam copulā,Et,q̄ ponit̃ ĩter diuerſa,iuxt. gl.ĩ rub.ff.de iur.& fa. ign.inferūt hic lo.de Lig.do.Car.& do. Abb. ꝙ appel-

latione Doctorū nō veniūt scholares. Et hoc ampliāt
et in mā fauorabili, p istū tex. licet aliter dicat hic Ioā.
An. Item ampliat do. Ab. ēt si scribat sub noīe vniuersi-
tatis, p istum tex. ibi, vniuersis, licet aliter dixerit Io. de
Lig. Et ad dictū principale mouent̄, tū pp cōem vsum
loquendi, tū qa hēnt se doctores & scholares vt corre-
latiua Vñ significatum vnius excludit alterum, p c. j. ꝟ.
de inst. & in c. postulasti. de cōces. praeb. Et hoc ēt p Bal.
& Imo. in l. j. ad fi. ff. sol. matr. Hoc tñ limita, nisi fieret
mentio de scholaribus circa actū indiuiduū, qa ex iure
correlatiui ꝯprehendunt̄ ēt Doctores, puta, si scholari
bus ꝓhibet̄, ne audiant, qa ex hoc censent̄ prohibiti Do
ctores, ut non legant, ſm Io. de Lig. hic p c. 2. ne cle. vel
4 mo. lib. 6. Ex quo dicit hic do. Abb. inferri, ꝙ † ēt respe-
ctu poenae a dispositum circa vnū ex
correlatiuis extendit̄ ad reliquū, qñ
correlatiua vniformiter se habent:
alias secus. Et dicit facere, qđ no. Bar.
in authen. qui semel. C. qūo & qñ iu.
& Bal. in l. nemo. C. de sacrosē. eccl. Et
iō si constitutio, seu statutū imponit
pęnā vēdēti certā rē, illa pęna intelli-
git̄ repetita respectu emētis, vt hic per
eū dicentē, ista essent valde notanda.
Adde primo dictum Philosophi in 6.
5 Topicorū, vbi dicit, In † diffinitione vnius correlatiui
semper dēt poni reliquum. Et paulo post. Impossibile
eñ, inqt, vnū correlatiuū cognosci sine reliquo. Et ad-
de Pe. de Anc. in repe. c. j. ꝟ. de ꝯst. ubi dicit, ꝙ licet in mā
correcta tm̄ censeatur correctum, quantum exprimit̄,
l. praecipimus, in fi. C. de ap. tñ correctio in uno correla-
tiuo extenditur ad reliquum. Alle. Bar. in l. fi. C. de ind.
vi. & subdit, ꝙ ēt respectu poenae lex extenditur ad cor-
relatiua. Alle. Bar. in d. l. nemo, quia in his verbis est cō-
nexitas, ſm eum. Facit, qđ no. Bar. in l. fi. C. de acceptil.
ꝙ stante statuto, ꝙ nullus possit emere sine licentia ali-
cuius officialis, includitur etiam uenditor, & dicit esse
expressum ī l. 2. C de cupres. lib. 11. Et ibi ēt hoc no. Bar.
dicens, ꝙ eo ipso, ꝙ imponitur pęna ementi, imponitur
vendenti, & dicit notari l. 2. ad l. Vitelli. & idem in si-
mili no. Bar. in l. si conuenerit. ff. de pac. & in l. si ab eo.
C. de le. haere. Similiter dixit Dom. post Imo. in c. eos §.
6 1. de temp. or. in 6. ꝙ si statutum permittit aliquid eme
re sine solutione gabellae, intelligitur ēt permittere ve-
dere. Et idem Dom. c. cupientes. §. denique, de ele. in 6.
dixit ibi esse gl. in ver. decaetero, ꝙ lex disponēs de vno
correlatiuo extēdit̄ ad aliud, ētsi de eo nihil dicat: & iō
dixit Io. An. in rub. ꝟ. de spon. duo. ꝙ frustra dicebatur
in antiqs, Et de spōso duarū, qa istud subintelligit̄ iure
correlatiui. Facit qđ no. do. Ab. in d. c. dilectus, el 1. de si.
ꝙ vbi lex declarat, ꝙ sine aliquo uitio possit dari pecu-
nia in bñficialib. puta in casu, de quo ibi, censet̄ ēt decla
rare, ꝙ liceat recipere. Et idem do. Ab. in c. qa clerici. de
iure pa. dicit, ꝙ lex pęnalis loquens de emptore, extēdit̄
* ad uenditorē. Et hāc dicit esse * cōem theoricā Legista-
rū in l. fi. ff. de accept. Simile dixit Bar. & gl. in l. inuitus.
§. j. ff. de reg. iu. ꝙ statutū ꝓhibēs notariū recipere aliqd
vltra salariū, ꝓhibet ēt volentē dare: de quo p gl. in c. 1.
ꝟ. de si. & ibi alias dixi: & adduci pōt elegans ꝯl. Pau. de
7 Cast 21. qđ inc. Cōmunitas alicuius terrae. vbi † examin-
nās, an liceat emere annuos redditus sine vsura, dicit in-
ter alia se fecisse vni theologo tale motiuū ꝓ parte affir
matiua, in qua residet, videlicet licitū esse habēti talē re
ditū pecuniariū cuicunq; vendere, l. dudū. C. de ꝯhen.
emp. Ergo licet emere pp naturā correlatiuorum, sicut
aꝯrio non licite emit̄, qđ non licite vendit̄. Alle. Aug.
sup Euāgel. Eiecit emētes & vēdētes, ut ibi latius p eum.
Sic ēt Bal. in c. 2. ꝟ. de ꝓba. alle. d. l. vnicā, C. de cupres. di
cēs, ꝙ natura correlatiuorū est cōis vtriq; extremo, &
vno ꝯhentium prohibito, vel pmisso, alter censetur ꝓ-
hibitus, uel pmissus, per c. 2. de mut. pe. cum si. Sic etiam
dr̄, ꝙ dispositum de actore, extenditur ad reum iure cor
relatiui. Vnde dixit Dom. late iu c. 1. de do. & contum.
8 in 6. ꝙ † si actor obtinuit specialem commissionem, ꝙ

a Poenae. *Adde tex. in l. 1. & ibi Bar. C. de cupres. lib. 11. Et adde ēt idē ī correctorijs, l. fi. in prin. & ibi Bar. C. de ind. vid. tol. & vide Gemi. in c. 1. de temp. or. lib. 6.*

in cā ciuili reus debeat ꝯparere psonaliter in iudicio,
tenetur ēt ipse actor ꝯparere psonaliter. Facit gl. in cle.
saepe. in ver. voluerit. de ver. sig. dicens, ꝙ si actor impe-
trauit, ut cā plenaria tractet̄ summarie, ita ēt cā recōue-
tionis debet tractari summarie, & pulchre no. Bal. in c.
à nobis. de excep. Sed ista & similia limitantur duplici-
9 ter. Primo, vt † non ꝓcedant respectu pęnae, ſm do. Ab.
in c. 1. de loca. ubi dicit, ꝙ licet dispositio odiosa exten-
dat̄ ad correlatiua respectu peccati, p pdicta, non tñ re-
spectu pęnae, tū qa pęna non extendit pprium casum c.
pęnae. de pen. dist. j. tum qa ꝯstitutio, q̄ extēdit ex idētita
te rōnis, nunquam extendit respectu poenae, ut fuit do-
ctrina Io. An. c. dispendia. de resc. in 6. quam refert & se-
quitur ibi Do. & Imo. post do. Ant. in c. fi. ꝟ. de rescri, &
do. Ab. hic in alia q. Et idem no. Io. An in ca. si forte de
elec. in 6. & ibi dom. & do. Ant. in c. fi. ꝟ. de consue. Facit
sing. dictum Io. And. in c. tibi, q. de rescri. in 6. ubi dicit,
ꝙ licet decretum Papae afficiat ignorantes, ca. 1. de con-
ces. pben. in 6. nō tñ respectu pęnae. Facit glo. in cle. nolē
tes. in ver. ex nunc. de haer. & qđ dicet post Imo. & alios
in c. fi. ꝟ. de const. vbi ꝯstitutio, q̄ alias extendit ad pteri-
ta, non extēdit̄ respectu pęnae. Et ista limitatio, q̄ vr̄ ęq̄s-
sima, euertit dicta do. Ab. hic, & quorundam aliorum,
de qbus ꝟ. Sed tñ uerius esse puto id, qđ no. do. Abb hic,
& alij praefati, ꝙ pęna imposita uni ex correlatiuis, pro-
cedit in alio, considerando, ꝙ qñ non subest p oīa eadē
rō, tunc pdicta non ꝓcedunt, ut in seq limitatio. vbi aūt
est eadē iō, tunc ipsum correlatiuum non expressum ꝯ
prehenditur tacite vi verborum, & non dr̄ fieri exten-
sio, imo habetur pro expresso, iuxta gl. ordinariam in c.
j. in ver. Italiae. de temp. or. in 6. q̄ loqtur ēt respectu pę-
nae. Et concor. Pe. de Anch. in repe. c. j ꝟ. de const. & Io.
de Ana. late in c. cum sit Romana. ꝟ. de si. & Pe. de Anc.
cons. 92. incip. sup dicto dubio. no. Bal. in l. illud. C. de sa
crosan. eccl. p eundem in l. 1. C. de interdi. Est tex. quem
saepe Bal. alle. in l. his solis, tacite cautum putamus C. de
reuo. do. ubi illud habet̄ p expsso, cui inest eadem rō. Et
facile esset adducere plurimas gl. ꝯ dictū Io. An. in d. c.
dispendia, ꝙ imo respectu poenae lex extendatur ab idē-
titate rationis: de quibus do. Ant in repet. c. fi. ꝟ. de con-
sue. & Imo. in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. & cōtra Io.
And. in suis terminis, c. dispendia, tenet dom. Abb. in c.
fi. ꝟ. de rescrip. & proprie in proposito de correlatiuis fir
mat etiam Dom. in d. c. j. de temp. or. in 6. uer. fallit secū
do, dicens, ꝙ qñ lex imponit cuilibet correlatiuo suam
pęnā, put facit in c. 2. §. 1. eod. ti. fit extensio ad casum ha
bētē se correlatiue ad casum expressū ēt respectu pęnę.
Alle. Bar. in l liberorum, p istū tex. ff. de insa. ubi ex idē
titate rōnis statutum pęnale de uxore extendit̄ ad ma-
ritū. Et dicit optime facere gl. in c. 2. in ver. reus. de con-
fes. in 6. ad idem alle. gl. in c. cupientes. §. pe. in ver. decae-
tero. de elec. in 6. & hanc ponit p vna fallentia ad 1 lam,
ꝙ constitutio pęnalis non extenditur respectu pęnae, vt
non procedat in correlatiuis, & sic ēt transire posset cū
regula dictum Io. And. in d. c. dispendia. & uide dom. in
d c. 2. de confes. in 6. vbi ex dicta gl. colligit, cōstitutionē
pęnalem extēdi ad correlatiuū, & idē late notat Bal. de
emente & vēdēte in rub. de re. cred. ad fi. vbi uide. Secū
10 do mō limitantur pdicta, ut † nō ꝓcedāt, qñ nō est ea-
dem rō in utroq; correlatiuo, ut p Sal in l. ꝓperandum.
§. 1. C. de iu. sup gl. in ver. euacuabitur. In qua ꝯcludunt
Cyn. & Ang. pęnam illius tex. loquentis in actore, nō p
cedere in reo pp diuersitatē rōnis, idē late ꝯprobat Pe.
de Anc. in d. c. canonum, loquens in terminis d. l. prope
randū, & auth. q semel. C. qūo & qñ iudex, & qđ ibi Bar.
iungendo simul dicta iura. idē late Io. de Ana. in d. c. su-
p eo. de usur. probans, ꝙ licet dare & recipere sint corre
latiua, tñ aliquando recipiens ad usuram non peccat, &
sic non procedunt à pari. Quod exemplum declarat ēt
Imo. idem tenens in c. debitores, de iureiu. sic limitans
praedicta. Et Pet. de Anch. in clem. 1. in princ. in 3. q. de
usur. Idē late no. do. Ab. in d. c. 1. de loca. pp glo. sing. ibi
uolentē, ꝙ poena imposita locatori non extendatur ad
cōductorem, in quo non est eadē ratio, & alleg. tex. in
clem. 1.

cle.1.de conſang.& aſſin.ubi tex. punit contrahentē cū
moniali,& eadem pęna afficit monialē, quaſi alias non
comprehenderetur.Et ad hæc vide Inn.in d.c.2.Et ideo
dixit Ioan.And.in c.non debet,ȷ̃.de teſti.quòd iſte text.
loquens de accuſato,non ꝓcedit in accuſatore ꝑꝑ diuer
ſitatem rationis.Item Io.de Ana.in c.fi.de Iudæis.dicēs,
ꝙ pęna venditoris non ligat emptorem,quādo ipſe non
deliquit,per c.quia clerici,de iure pa. Simile dr̃ de pęna
11 † adulterij, vt non procedat in adultera cognita ꝑ vim
licet ſint correlatiua, vt per gl.in c.debitores, de iureiu.
& ibi per Imo.Bene facit,quod no.Bal.in l.1.C.de ſer.cō
muni manumiſſo, ubi dicit per illum tex.cum gl.quòd
ſtatutum compellens emere,non ↄpellit quem vēdere.
Et ad l.vnicam,C.de cupreſ.reſpondet, ꝙ ibi prohibitio
fiebat ratione rei,& ideo comprehendit vendentem. Se
cus,vbi verba diriguntur ad alium contrahētē ex ſpecia
li ratione.Ad idem,quod no.Lud.Ro.de mente Bart. in
l.multum,ff.de ver.obl.ubi dicit, ꝙ prohibitus in alteri⁹
territorio emere,pōt tñ ibi vendere. reſpondit ad prædi
cta,quòd non procedit,ubi eſt diuerſa ratio.Facit l.3. in
12 prin.ff.de iniu.Vbi quamuis † & uxor & maritus ſint cor
relatiua,tñ iniuria facta uiro non cenſetur facta vxori,
ſed bene econtra, quia ſubeſt ratio diuerſitatis,cùm vxo
res debeant defendi a viris non econtra Bene facit,quod
no.do.Ant.in c.uniuerſitatis,ȷ̃.de ſen.exco.vbi dicit,eſſe
bene notandum ex dictis Io.And.ibi,ꝙ vbi vnum corre
latiuum non proportionatur alteri,prædicta non proce
dunt. Vnde lex diſponens de poteſtate viri erga filios,nō
extendit ad vxorem,quia hæc materia ei nō proportio-
natur.Alleg.§.mater.Inſtit.de exhær.li. & de materia a-
liquid per Pet.de Anc.in cl.1.de hære.& Bal.in auth. qui
ſemel,C.quomodo & quando iud.Et no.ꝙ ubi lex impo
nit diuerſas pęnas cuilibet correlatiuo,illis ſtatur,vt per
Dominic.in c.j.de tēp. ord.in 6. per c.2.eo.tit. & li. Et de
13 his ſatis pro nunc.Cæterum in propoſito,quid † cōtinea
tur appellatione ſcholarium, ſubdit hic Ioā.An.ꝙ licet
non veniat doctor,quia deſinit eſſe ſcholaris,tñ venit re
ctor,ēt in odioſis,quia non deſinit eſſe ſcholaris,ſicut ap
pellatione monachorum venit Abbas,quia non deſinit
eſſe monachus,c.fi.de ſi.Et dñs familiæ appellatione fa-
miliæ,patricii appellatione plebis,in §.plebis.Inſ.de iure
natu.gen.& ciui.Nec obſt.ꝙ appellatione capituli non
comprehendatur prælatus,ut per gl.in
cl.2.a in ver.eiſdem,de æta.& qua.quia
ille deſinit eſſe canonicus, & efficitur
caput,ſm Inno.in c.irrefragabili,de of
fic.ord.Sed rector non deſinit eſſe ſcho
laris,ut dixi. Tamen iſtud dictum Ioā.
And.eſt valde arduum,& menti tenen
dū ad ſtatuta de ſcholaribus loquentia
ſm do.Abb.hic.Sed conſidera,qa for-
tè non differt iſta quæſtio ab illa,an ap
pellatione collegij veniat caput collegij,qa licet epiſco
pus deſinat eſſe canonicus,non tamen oīs prælatus deſi
nit eſſe de collegio. In qua q. vide dom.Ant.in c.poſt e-
lectionem,ȷ̃.de conceſ.præben.ubi dixit per illum text.
in parte deciſa cum gl.3.ꝙ imò appellatione capituli ue
nit caput capituli.Idem gl.in c.eā te.in uer. feciſſe, ȷ̃. de
reſcr.& Arch.in §.ſed illud.45.diſ.Contrarium tenēt do
mi.Abb.& Imo.in d.cle.2.& Abb.in d.c. eā te. in notabi
lib.& Do.in d.§.ſed illud,allegādo gl.in cle.i.de reg. Sed
ueritas eſt,ꝙ in mā ſtricta non comprehenditur, quia p̄-
latura alterat ipſum ſimplex,vñ non cōprehēditur ſub
ſimplici,vt probat in ſimili tex.optimus in c.ſtatutū, de
ele.in 6.ꝑ quē tex.dicit do.Abb.in c.bonæ,el 1.de poſt.p̄l.
ꝙ in mā ſtricta app.cler.nō veniūt Canonici,ꝑꝑ qualita
tē,q̄ alterat ipſum ſimplex,de quo in ſpecie dicetur ibi.
Et iō ꝑ illū tex.dicūt in propoſito do.Abb.& Io.de Ana.
in d.c.fi.de ſi.ꝙ ſi ſtatutum punit ſcholares portantes ar
ma,non ↄprehendit rectorem.Et hanc concluſionē de
prælato reſpectu collegij tenet Imo.ī d.c.poſt electionē,
14 & procedit regulariter.Fallit primò,niſi † fiat ſermo in
materia communi collegio & capiti,ꝑ tex.in c.ea noſci
tur ȷ̃.de his,q̄ fiūt a p̄lato,& ibi Hoſ.do.Ant.& Imo.Se-

a In cl.2.*Vid Car.* a *in 1. col.& pleni⁹ ibi, in* §. 1. 10.*q. & in cle.1. oppo.* 4.*de reg. & in q. fi.ī fi.et adde tex. in c. poſt electionē de conceſ.præb.*

15 cundo fallit,niſi † ꝑꝑ carentiam prælati ſcriberet̄ capi
tulo,quia tunc creato prælato incumbit ei expeditio mā
16 dati, vt patet ex gl.in d.c.eam te. Tertiò † fallit in præ-
lato,cuius prælatura non eſt diſtincta a iure capitulari,
vt eſt archipresbyter,& ſimiles.Sed prædicta procedunt
in prælato habente iuriſdictionem in collegio,ſine quo
collegium facit vnum corpus. Tales.n.non dāt nomen
collegio,cùm poſſit eſſe ſine capite,ſm Inn.in c.cū non
ignores,ȷ̃.de præb.cum concor.quas adduxi in c.ex lite-
ris,in tertio notabili,ȷ̃.eo.Ita no.do Abb in d. c.poſt ele
ctionem.Facit,qđ no.Bar.in l. qđ cōſtitutū,per illū tex.
cum gl.ff.de teſta.mili.ubi dicit,ꝙ priuilegium cōceſſū
hoſpitali,non comprehendit eius rectorem,qñ nō eſt de
corpore hoſpitalis,ſecus,ſi eſt de corpore. Hæc fallentia
procedit,ubi de cōſuetudine, vel alio iure ſpeciali dicti
p̄lati inferiores ab ep̄o hñt vocē in capitulo,ſed iure cō-
muni ipſi non veniunt appellatione capituli. Imò Papa
ſcribendo capitulo, nō vr̃ in mā odioſa ſcribere archi-
presbytero,uel ſimilibus,ſed ſolis canonicis, quos uidet̄
conſiderare,prout de iure eſt,non prout de iure ſpeciali.
c.1.de conſti.in 6.ut concludit Dom.in c.fi.de præb.in 6.
maxime per c.eam te.in ver.decano & capitulo, ȷ̃.de re
ſcri.facit c.ex parte decani.ibi,decanus & capitulum, ȷ̃.
de reſcr.& ibi do.An.& do.Abb.& Imo.& in c.bonæ, el
1.in verſi.præpoſito,& c.1.de poſtu.præla.& in c.cum in
ter,in verſ.decanus & capitulum,ȷ̃.de ele.cum ſi.In qui-
bus de ſtylo curiæ eſt,tales exprimere ſeparatim.Et hinc
eſt,ꝙ non habent vocē in capitulo de iure, quia illa eſt
proprie ex iure canoniæ,ſm Imo.in c.2.ȷ̃.de conſtit.nec
ſunt de corpore, quod conſtituitur ex ep̄o & capitulo,
ſm do.Abb.in c.cum olim de re iud.& in c. auditis, de
elec.Non obſt.regulæ prædictæ c.fi.de ſymo.cum aliis p̄
alleg.quia loquuntur in materia fauorabili,in qua bene
venit caput collegij,ſm prædictos,& ita no. Dom. in d.
§.ſed illud,& do.An.in d c.ea noſcitur,& Doc.in d. c.fi.
de ſi.attenta doctrina Io.And.ibi,& Bar.& aliorum in l.
2.in prin.ff.de ver.ob.dum dicunt,ꝙ poteſtas diſpenſan
di eſt fauorabilis,licèt diſpenſatio ſit odioſa,in c. 1.in fi.
de fil.presb.in 6.Et iſtis adde do.Car.in d.cl.vt hi, q.ver.
quarto quæro,de ætate & quali. ubi traditur pro regula
17 gñali,ꝙ † reſpectu vocabulorum diſpoſitio non extēdi
bilis facta de collegio non cōcernit caput collegii. Ad
c.poſt electionem, dicit ꝙ ibi diſpoſitio non eſt reſtrin-
gibilis,& de hoc latius per eum ibi,& in cl.1.in prin. ī 10.
q.de reg.vbi dicit,ſe dicere non tacta alibi. Et iſtis adde,
ꝙ appellatione prælati non comprehēditur capitulum
18 do.An.in c.graue,in 4.no.de præb.Vtrum † aūt appella
tione Doctorū veniāt licētiati.Vide Bal.in l.athletæ,ff.đ
excu.tut.qui dicit,ꝙ non,& infert ad prætorem,q ex for
ma ſtatuti tenetur habere ſecum doctorem,vt non ſuffi
ciat habere licentiatum.Similiter dixit Bal.in l.1. ff. ſol.
matr.ꝙ excōicatis doctoribus non includuntur licentia
ti,& idē Bal.in ſimili in l.penul.ff.de mili. teſta. & in l.q
indignus, ff. de ſena. De quo tñ vide notanter per Do.
poſt Pet.de Anc.& Imol.in prœmio 6.ubi dicunt, ꝙ ſic,
in materia larga & fauorabili,ſecus aūt in odioſa, per l.
pen.& idem no.Bal.ibi,& in l.ſed & reprobari,in fi.ff.de
excuſ.tut.& in auth.habita.C.ne fil. pro pa. & Rapha. in
l.mulier.§.1.ff.ad Trebel.& Lud.conſilio 333.inci. Quò
ad primum articulum, & ibi ſentit, ꝙ licentiatus factus
doctor non præcedit alium,qui poſt eius licentiam acce
perat gradum añ eum. Et allegatur ad idē Pet.de Anc.
in c.1.de paroc.& Ioan.de Lig.in c.capitulum, de reſcr.
Et qđ in ſimili no.Ioan. An.in c. ſi ꝓ te. de reſc. in 6.Sed
benè facit c.quamuis,eo.ti.& li.& optime l.1. in fi.de cō
ſul.li.12.De qua meminit Bar.l.1.ff.de obſeq.& pridie fuit
in facto Ferrariæ,de quo ēt per Ang. de Are.in §.quædā,
ver.quæro de quæſtione,Inſti.de actio.vbi aliter videtur
inducere dictam l.1.de conſul.& variare à prædictis,de q
bus tamen mentionem non facit.In tex. ibi ſalutem. Ef
fectum huius ſalutationis ponit gl. in prœmio ſexti, in
ver.benedictionem,quam declara,vt hic per dom.Abb.
& adde Bal.in l. filio,in prin.ff. de lib. & poſthu. ubi di-
19 xit,quòd † probatur remiſſio iniuriæ per ſalutationem.

a Per ſalutatio-
nẽ. *An & quan
do iniuria remit-
tatur per ſalutatio
nem, uide Arch.
in d. c. olim alleg.
in tex. de iniu. &
dam. da.*

b Non iniuriã.
*Sed quid ſi iniuria
remiſſa ſit in foro
pœnitentiali, an
poterit ſuſcitari
in foro iudiciali.
Dic, quòd non, ſi
eſt facta plena re
miſſio, ſecundùm
Bald. in c. 1. §. iniu
ria, uerſic. quæro
utrum iniuria, de
pac. iura. fir. &
glo. Inſti. de iniu.
§. fina. Secus au-
tem, ſi ſolus ran-
cor remiſſus ſit,
uel ſi dubitatur,
ſecundum Bald.
ubi suprà. Vide
Bartol. & Do-
ctores, & domi.
Alex. in l. ſi tibi,
§. quędam, in ulti.
quęſtio. ubi Bald.
Paul. de Caſt. &
omnino Alexan.
uerſi. ext. glo. quę.
rit, ff. de pac. & oĩ
no per Ioan. An.
in addi. ad Spec.
de loc. §. nunc ue
ro aliqua uer. itẽ
pone, cum quidã.
& per Alex. in l.
non ſolum, §. iniu
riarum. ff. de iniu.
ubi ponit eam re-
mitti ẽt in foro pę
nitentię per cõfeſ
ſionẽ ſacerdoti fa
ctam cũ iuramẽto,
cum ſacerdos poſ-
ſit alteri acquire
re, ſecũdũ Bald. ibi
ſing. de quo etiam
per Ioan. And. in
addi. ad Spec. in ti
tu. de inſtr. edi. §.
nunc aliqua, &
Bart. & Imo. in c.
de his, de accu. &
Bal. in l. 2. C. de li.
& eo. liber.*

a Alleg. c. oẽs, qui. 24. quæſtio. 1. quod
intellige, niſi lis iã eſſet conteſtata ſuꝑ
iniuria, uel pars citata, quia tunc uidet̃
remiſiſſe rancorem, ſed non iniuriã b,
ſecundum do. Ant. in c. olim, in fi. j̃. de
iniur. Et ꝙ iſta differant, eſt glo. ordina
ria, in c, ſi quis conſtitutus, 90. diſtin. Et
adde, ꝙ econuersò non ſalutans præſu
mitur inimicus, ſecundùm glo. fina. in
ca. cum Adrianus. 63. diſt. dummodò
prius fuerit ſolitus ſalutare, ſm do. Ab.
in c. ad hæc, j̃. de appe. & in c. cum ſuꝑ
glo. 1. de off. dele. & in c. repellantur, de
20 accu. Et adde, quòd cum † Papa ſcri-
bit carentibus gratia ſedis Apoſtolicæ,
ut ſciſmaticis & ſimilibus, loco ſaluta
tionis dicit Spiritum conſilii ſanioris,
ſm Ioan. And. hic, per c. admonere, in
princip. 33. quæſt. 2. niſi ſalutaret ad ca-
ptandam beneuolentiam,' prout fecit
Gregorius XII. ſcribens fautoribus. Bñ
dicti, quos ꝓ ſciſmaticis habebat, ſcd̃m
do. Ant. hic, dicentẽ ſe fuiſſe oratorem
eius ad Regẽ Franciæ: cui addit Doct.
ꝙ do. Ant. uita functus illo anno nõ ui
dit optatum finem eius ſciſmatis, ut
hic per eum. Et ſubdit dom. Ant. hic, ꝙ
21 ſi † Papa ex certa ſcientia ſcribit colle
gio, vel vniuerſitati, vt vniuerſitati, ni-
ſi aliud proteſtet̃, vr̃ eã approbare. All.
c. indẽnitatibus, §. fi. de ele. in 6. & cle. at
tendentes, de ſtatu regu. ubi fit talis pro
teſtatio, & ſic datur intelligi, ꝙ ea omiſ
ſa uidebat̃ ſtat⁹ illarũ approbari. Et ita
tenet Inn. in c. cum ab eccleſiarum, j̃.
de off ord. niſi ultra conſenſum, requi-
reretur diſpenſatio. Et ubi ſic eſſet, re-
mittit do. Ant. ad Inn. in c. ueniens, j̃. d̃
fil. presb. & in c. diuerſis fallaciis, de cle.
coniu. & gl. in c. 2. de ſciſma. & Bar. in l.
quidã ꝯſulebãt, ff. de re iud. Et ſequitur
hoc ſimpliciter Do. Sed in hoc ultimo
qñ actus tacitus ſapiat diſpenſationem
dic, ut per Abb. in ca. præt..., de teſti.
cog. cum concluſionibus, quas alias ibi
dedi. Et ad dictum principale do. Ant.
adde Pe. de Anch. idem tenẽtem in ca.
ſtatutum, in prin. uerſ. ſed quid dices de
caſtris. de reſcri. in 6. & Bar. in extra. de
pa. Cõſtã. in uerſ. Lõbardiæ, & in l. fina.
poſt princ. ff. de colle. illi. & do Card. in
cle. ſi ſummus, in 2. reſponſo, in 3. opp.
de ſent. excõ. vbi reſpondet ad illũ tex.
prima facie ꝓbantẽ ꝯ̃rium. Et adde do.
Car. in c. ſolitæ, de ma. & obe. ubi ex s̃.
ſcriptis colligit, ꝙ ex ſola denomina-
tione non acquiritur alicui dignitas.
De quibus uide per Lud. Roma. in l. ex
22 hac ſcriptura, ff. de dona. In † glo. in
uer. ſeruus. No. tres perſonas, quæ per
ſtipulationem poſſunt alteri quærere ſi
ne ceſſione. De multis aliis dic, ut hic ꝑ
do. Ant. do. Abb. & Do. ponentes de ꝓ-
curatore, de nũcio, de officiali, de arbitro, de notario, &
de ſacerdote. Et eos optime refert Ludo. Ro. in l. ſtipula-
tio iſta, §. ſi ſtipuler, ff. de uer. obli. & habet̃ per gl. melio-
rem de corpore iuris, ſm Ang. & Imo. ibi in l. huiuſmo-
di, in princ. ff. de leg. 1. per glo. in l. pen. C. ſi quis alteri, vel
ſibi, per Bar. in l. 2. ff. de rẽ pu. ſal. ſo. ꝑ Bal. in l. j. C. ꝑ quas
perſo. no. acqui. per Pe. de An. conſ. 336. inci. Viſo thema
te, & ſeq. per Bal. in l. j. §. huius ſtudii, ff. de iuſti. & iu. & au
th. general̃r, C. de epi. & cler. in c. j. de fi. inſtr. & in l. 2. ĩ fi.
C. ut in poſ. leg. in l. nõ al̃r. vbi latiſſime, ff de ado. & in l.
1. §. exigere, ff. de magi. conue. & in l. poſtquam liti, C. de
pac. & in l. ſi quis emãcipatũ, C. de dona. ꝑ Ang. & Imo.
in l. 5. §. fi. ff. de ver. ob. per Bal. & Ang. in l. cum ꝓ quo, ff.
qd̃ quiſque iur. ꝑ Bar. in l. poſſeſſio. §. 1. ff. de acq. poſſ. per
Inno. & do. Ab. in c. dudũ, de cõuer. cõiug. & in c. fi. de ſe
pul. per Cyn. in auth. ſacramenta, C. ſi aduer. vend. ꝑ Bal.
in §. cũ aũt impubes. Inſt. de adop. Quorum dicta referre
poſtpoſui poſito pro vero, ꝙ de iure Canonico compe-
tat abſenti efficax remediũ ex ſtipulatione alteri facta
23 eo abſente, quicunque ſit ille. Circa † qd̃ dicũt hic do.
Ant. & Do. ꝙ regula iuris ciuilis de qua in d. §. alteri, pro
cedit ẽt ſm canones quo ad hoc, ut non poſſit agi iure
ordinario, ꝑ c. q̃q̃, de vſur. in 6. qd̃ exigit, ut fiat à publica
ꝑſona, & quia obligatio dẽt ſumere initium à perſona,
cum qua ꝯ̃hitur. l. quæcunque, ff. de actio. & obli. idẽ ſen
tit gl. in c. ꝯſtitutis, j̃. de procu. & gl. 5. in fi. c. ſi cautio. de
fi. inſt. firmat Ro. in auth. ſimil̃r, ver. ſm qd̃ licet, ff. ad l.
Fal. quicquid ſenſerit gl. in uer. promitto. in fi. c. quoties,
1. qõ. 7. Sed omiſſa uia ordinaria prouideri poteſt ſcd̃m
24 eos duplici remedio. Primum, ut † interponatur iur̃um
in ipſa ſtipulatione, quia tunc ex iura-
mento ualidatur, c quia dirigit̃ Deo,
& ipſe recipit pro abſente. Vnde non
hẽt locũ d. l. quæcunque, quod confir-
mat hic do. Abb. ex c. debitores, iuncto
c. 1. de iureiur. inducẽdo in caſu fortio-
ri, ut hic per eum dicẽtem, iſto caſu du
bitanter procedere gl. in d c. quoties, &
ita no. Imo. poſt do. Ant. in dicto ca. cũ
contingat, infra de iureiu. & Pe. de An
ch. in cap. licet, de iureiur. in 6. & Ioann. Fab. in §. ſi quis
alij. Inſt. de inuti. ſtipul. & Bald. in l. pactum, in 9. quæ. C.
de coll. & in authen. ſacramenta, C. ſi aduerſus uendi.
& Pet. de Anch. in cle. 1. de iureiur. cle. 1. in prin. de vſur.
& Lud. in d. §. ſi ſtipuler. Senſit Bar. in l. cũ quis decedens
§. codicillis, ff. de leg. 3. Etiam ſi promittens diceret, faciã
in ueritate, ſm Bald. ĩ propoſito in rub. C. res inter alios
acta. Hoc tamen remedium non prodeſſet de iure ciui-
li, per tex. cum gl. in l. certum, §. ſi quis abſente, ff. de cõfe.
niſi in caſu l. rationes, & in auth. quod obtinet, C. de ꝓ-
ba. & per Bar. in l. cum quis decedens. §. codicillis, ff. de
leg. 3. vcʒ in eo, q in ſuo teſtamẽto iurat ſe teneri Titio
abſenti. Sed tñ ẽt extra iſtum caſum præualet canon le-
gi inter laicos, per no. in d. c. cũ cõtingat, & facit c. licet,
de iureiu. li. 6. & c. quamuis, de pac. eo. li. 6. iunctis no. in l.
25 pactum, C. de col. Et † ex iſto remedio ſequitur vnũ ual
de ſingulare, ꝙ ſi intuitu Dei promiſi tibi, ꝙ darem puel
læ maritandæ abſenti decem, obligor, q̃a promiſſio eſt
facta Deo ubique p̃ſenti, & adeſt ꝑſona, cui q̃rit̃ obliga-
tio, ſm do. Abb. hic. Et reſpondet ad c. iuramẽti. 22. q. 5.
dum uidetur probare contra hoc remedium, ꝙ non dif-
fert quò ad Deum ſimplex promiſſio & iuramẽtũ, & di
cit, ꝙ quando ſimplex loquela cõtinet perfidiã, ſeu mẽ
daciũ, ut quia venit ad decipiendum, ſeu fallẽdum, illa
tm̃ operatur apud Deum, quantum iuramentũ. Sed ubi
iſta ceſſant, ſimplex loquela non obligat, ex quo non af
fuit ꝑſona, cui quæreretur obligatio, alias ſequeretur, ꝙ
nunq̃ poſſet quis mutare uoluntatem, contra cap. fin. de
ꝓcu. in 6. & cle. 1. de renun. Et ideo cum abſenti nõ ſit q̃
ſitum ius, c. ſi tibi, de præb in 6. l. abſenti. ff. de dona. bene
poteſt uoluntas mutari, iuxta l. mutare, a contrario ſen
ſu, de reg. iu. in ſexto. Secundum remedium eſt, quòd
26 † ẽt nullo præſtito iuramento cogatur ad exonerandũ
conſcientiam promittentis per uiam denunciationis e-
uangelicæ, iuxta capitu. nouit. de iudic. ſecundum dom.
Ant. & Dominic. hic, pro quib⁹ adducitur, ut quia ex ſti
pulatione alteri facta oritur naturalis obligatio, vt pro-
bat do. Abb. in capit. dilecti. de arbi. & in capit. conſtitu-
tus, de procu. & in cap. ſi cautio. de fide inſtru. & Bart. in
extrauag. ad reprimendum, in verſiculo figura, in fi. &
Pet. de Anch. in dicto cap. licet, & Bart. in l. cum lex, ff. de
fideiuſ. & in l. ſi quis pro eo. in ſexto membro, ff. eo. titu.
Vbicunque. n. lex non reſiſtit, licet non aſſiſtat, orit̃ natu
ralis obligatio, l. 1. & ibi Bar. ff. de noua. iuncta, l. obligari
in prin. ff. de auctor. tut. no. Bart. in l. ſi non ſortẽ, per illũ
tex.

c Validat̃. *Adde
Bar. in l. ſi quis ꝓ
eo. ff. de fideiuſ. in
6. memb. & Ale.
in l ſtip. §. alteri,
de uer. ob. et Bar.
& Imo. in c. cũ cõ
tingat. de iureiur.*

tex.ff.de ɔdi.inde.Et hæc lex huic ſtipulationi non reſi
ſtit,quãuis non aſſiſtat.Patet ex no.per gl.in l.ſtipulatio
iſta,§.alteri.in ver.cõueniet.ff.de verb.obl. Et ꝙ pro na
turali obligatiõe habeat locũ denũtiatio , tenet Innoc.
in c.nouit.de iudi.& ibi do.Ant.in iſto ꝓpoſito , ver.ex
his decidit.Bar.poſt Bal.in d.extrana.ad reprimendum.
in ver.denũciatis.Et ſentit Bal. in authẽ.ad hæc.ver. ſed
hic dubitatur.C.de vſu.Et non ſit mirũ, quare eſt, ꝙ ex
pacto nudo agitur remedio ordinario in terris eccleſiæ
ſolum propter obligationem naturalem, ſm Imol. in
c.quæ in eccleſiarũ de cõſti.& oẽs in c.j.de pac. & nõ ſic
in iſta ſtipulatione:qa in pacto nudo illa naturalis naſci
tur cũ maiori firmitate & fomento iuris ꝑ aſſiſtentiam
illius, cui ſit promiſſum , & cuius intereſt pactũ ſeruari.
27 ¶Hoc † autem remedium intellige ſanè , qñ verba ſti-
pulationis cõcepta ſunt in perſona ſtipulatoris, puta,ꝓ
mitto tibi,ꝙ dabo Titio:quia tunc patet,ꝙ volui me ti
bi obligare. Et ſic ex tali conſenſu orit̃ naturalis . Sed ſi
† dixiſsem tibi p̄ſenti,ꝓmitto Titio,† ꝙ
dabo ei decẽ, tũc ſtipulatio ẽ ꝓrſus iu-
tilis,nec orit̃ naturalis obligatio,vt eſt
gl.no.ĩ l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs inſulam.
in ver.fieri.ff.de ver.obl.quam no. An
ge.ibi,& ĩ l.j.ff.de pac.& do. Abb.in d.
c.dilecti.& in d.c.cõſtitutis.& in d.c.ſi
cautio.dicẽs,ibi, ꝙ tunc ceſſat hoc re-
mediũ. Et ſic dicit ĩtelligẽda eſſe dicta
ſua hìc, vbi ĩ hoc remedio nõ ɔſentit
do. Ant. ꝓut dicit ſe nouiſſimè facere
ibi.Et iſto caſu hñt locũ ea, q̃ de licita
mutatione ꝓpoſiti dixi in fine p̄cedẽ-
tis remedij.Et ꝙ tũc nulla ẽt naturalis
obligatio oriat̃, ꝓbatur in l.j.§.qđ ſer-
uus.in ver. nullius momẽti.ff. de ſtip.
ſer.& in d.§.alteri.Inſt.de inuit. ſtip.in
ver.nihil agit. cũ ſi. ¶ Et ſm prædicta
intellige Bal. in l.ꝙ ſi ꝓcurator ex re.
ff.de proc.& l.rationes.C.de fi.inſtr.Et
ita teneo,qcquid aliàs ſcripſerim in d.c.ſi cautio.maxi-
mè,dũ induxi d.c.quanquã . quia illa inductio tollitur,
attẽto ꝙ ibi nullum eſt ſpeciale:imò ius cõmune,ꝙ per
ſona publica illã ſtipulationẽ recipiat. Et ſic eſt ibi caſus
28 pro regula,quã dixi.s̃.ante iſta remedia.& Extra † gl.tã-
gunt hic oẽs plenè , qñ liceat arguere à nomine ꝓprio,
vel appellatiuo.Et qñ liceat nomen mutare , & an ceſ-
ſante exercitio ceſſat nomẽ:qa Io.And.hic inſiſtit ĩ ety
mologia huius verbi,Gregorius.de quo dic,vt hic ꝑ eũ,
& alios.Sed p̄dicta expedio cũ aliquib.concluſionib.ex
dictis Doc.hic & alibi permixtim reſtrictis. Prima con-
29 cluſio. A † nomine ꝓprio non ꝓcedit argumentatio:
qa talia ponũtur ad nutũ,l. ſi quis in fundi. ff. de leg.j. &
mutantur ad libitũ,l.j.C.de no.mu. & j̃.dicetur ſm do.
Ant.do.Abb.& Do.hic,inferentes,ꝙ ſi aliqs nomine ꝓ-
prio vocat̃ Peruſinus,non ſequitur,quòd ſit de Peruſio.
* Alleg.Bar.in prin.Infortiati, * & quod
no.glo.in l. imperatores , in fi. & in l.
aſſumptio. ff.ad muni.Et idem no.do.
Abb.in c.1.de iudi. & Bar. inferens ad
repreſalias,l. fin.ff. ad muni. Et alleg.
textũ in l.ſed & reprobari.§. amplius.
ff.de excu.tut.quẽ alleg.Ang. in d.prĩ.
Infortiati,cum concor. quas ibi addit
Lud. Ro.& idẽ Ang.in l.j.C.de muni-
cip.lib.10.vbi dicit,ſecus eſſe,ſi dr̃ talis
de Peru. Et no.do.Anto. in capit. de
Francia.infra de ſponſ.ꝑ quẽ tex. dicit
hic Domi.ꝙ idem eſt dicere, Petrus Francigena , quod
de Francia:& idem dicere Romanus , qđ ſubiectus Ro-
manis. Alleg. capit.ius Quiritum. 50.diſtinctio.& glo.
in capit.quanto.63.diſtinctio.& tex. in capit. Florenti-
num.85.diſtinctio.& Archid.24.q.3. c. cum petimus,in
ſupraſcriptione,& tex.1.q.1.ſcriptũ.Et de his per Pet.de
Anch.in c.1.de vi.& hon.cle.in 6.& ĩ cle.1.eo. ti.& Bal.
in l.ſi nõ ſpeciali.C.de teſta. & in d.§.amplius.& Bar.in

† Promitto Titio . *Sed ab extrà q̃ro, qualiter notarius habeat verba concipere,ſtipulãs pro altero ? Dic, quòd ſic: T. promittit mihi notario ſtipulanti pro Seio, etc. Ita Bar. in l.nec ei.§. eorũ. ff.de adopt. vbi dicit ẽt , quòd volẽs agere ex cõtractu emptionis factæ à notario noĩe alieno , debet offerre pretium. quod no.*

* Bart. in princip. Infortiati. *Vide eũ hoc dicentẽ ibi in rub.in 2. col.uer. ex quo habes Et idẽ dic, quãdo repugnat diffinitioni,ut ibi,et ꝑ Alex.in l. 4. ff. de iuriſd. omni.iud.*

tract.repreſa.in 7.parte,1.art.iſtius partis. Subdunt tamẽ
30 hic Doc.imponenda † eſſe pulchra nomina filiis, quia
ex malo noĩe ſæpe orit̃ ſiniſtra ſuſpi-
cio. a Allegant , quod habetur in tex.
& gl.in l.facta,§.ſi ea dãda,ff.ad Treb.
& in ſimili gl.in c.licèt,de elect.& re-
fert Io. And. hoc dixiſſe vxorẽ ſuã in
c.cũ ſm, j̃.de præb. Et elegãter dedu-
cit hoc quidam Paulus Vergerius Hyſter in libello De
ingenuis morib. in prin.& late do.Maria.Senẽ.doctor ĩ
31 mortalis,in c.cũ dilecta, j̃.de exceſ.præla . An † autem
ad ſufficiẽtẽ demõſtrationẽ ꝑſonæ,ſufficiat aſſerere eiꝰ
nomẽ ꝓpriũ,ſi non dr̃ de appellatiuo. Vide Bar.ꝙ non
in l.1.ff.de lib.& poſth.per l.hac conſultiſſima, in prin.
C.qui teſta.face.poſ.& l.forma.in pri.ff.de cenſi.niſi eẽt
aliquod nomẽ rarũ & ſingulare,de quo nulla poſſet eẽ
dubitatio,ut no.gl.parua,& ibi Doc.in d.l.hac ɔſultiſſi
ma,& gl.fi.Bar.& alii in d.l.1.& Bart.in l.demonſtratio
in 7.q.ff.de cõdi.& demõ.& in l.libellorũ,ff.de accu. Et
Bal.in l.certũ,ff.ſi certum pet. Vel,niſi probatũ eſſet,plu
res nõ eſſe eiuſdẽ nominis,quia tũc ſufficit expreſſio ſo
lius nominis proprii,ſm Bar. in l.ſi in rem,ff.de rei uen.
& do.Ant.in c.2.de libel.obl.uel,niſi expreſſa eẽt quali
tas adhærens perſonæ,ſm Imo.in c.ex tranſmiſſa , j̃. de
renũ.per illũ tex.in ver.P. Rubeus.Et ɔcordat ibi Imo.
cum eo,qđ dixi de ſingularitate,dando exemplũ bidel-
li,qui uocabatur Cerberus.Quæ oĩa limita, niſi ſtatutũ
pro forma requireret certã expreſſionẽ,ut per Bal.in d.
l.1.ff.de lib.& poſth.& Pet.de Anch.in repet.c. 1. in 62.
col.ver.quæro ẽt,ſi ſtatutum j̃.de conſti.Secunda ɔclu
32 ſio.A † noĩe appellatiuo & ab etymologia licite argui
tur,per c.forus, j̃.de uer.ſign.& l.ſi pupillꝰ, §.territoriũ.
ff.de ver.ſig. qa nomina appellatiua ſunt immutabilia,
d l.ſi quis in fundi. ſm do. Ant.& do.Abb.& Do.hic,&
Bar.& oẽs in l.2.§.appellata,ff.ſi cer.pe.De qua ɔcluſio
ne vide Bal.ĩ c.j.§.ſi quis de mãſo.de controuer. inueſti.
ꝑ do.Abb.in c.j.de iud.ꝑ Bart.in l. 1.in princ.ff.de tute.
& ĩ l.j.ff.de teſta.& in l.1.in princ.de acqui.poſ. & ĩ l.oẽs
populi,in 6.q.principali,ff.de iuſt. & iu. & in l. liberorũ
ver.ſecũdo principľr,ff.de ver.ſig.& in l.1.per illum tex.
ff.de fur.ꝑ Bal.in l.nõ ſine.C.de bo.q̃ lib.ꝑ dom. Ant.&
Imo.in c cũ ſm, j̃.de præb.Et in dictis locis limitat̃ pri-
33 mo iſta concluſio,niſi † noĩa appellatiua haberent dif-
finitionẽ,& illa diffinitio repugnaret etymologiæ. Vñ
licet teſtm̃ dicatur teſtatio mentis , non tamẽ oĩs teſta-
tio mentis eſt teſtm̃, quia repugnaret diffinitioni codi-
cilli. Et licet mutuum dicatur de meo tuum,nõ tñ quo
ties fit de meo tuũ,eſt mutuũ. Similr̃ dixit Io. And.ĩ c.1.
de cõſec.eccl.li.6.ꝙ nõ oĩs locus,in quo ponũtur cine-
res hominis,dicitur cęmiteriũ,ut latius ẽt per p̄dictos ,
quorum dicta limitat Salic.in d. §. appellata, & Raph.
Cu.in l.1.de acq.poſſ.eſſe uera in ſermone affirmatiuo ,
ut in dictis exemplis,ſecus,ſi negatiue,quaſi dicens, ꝙ
ubi non eſt teſtatio mentis,non eſt teſtm̃. Et ſimiliter đ
ſecundo exemplo . Sed hanc declarationem reprobat
Lud.in d.l.1.& Ful.in d.§.appellata,quia in re mobili ñ
cadit proprie pedum poſitio,& tñ cadit poſſeſſio,l.ſi rẽ
mobilem,eo.tit.& per Doct.in d. l. 1. Similiter dicitur
furtum à furuo,id eſt,nigro , & tamen furtum ẽt factũ
de die dicetur furtũ,l.1.ff.de fur. Vñ ſiue negatiue, ſiue
affirmatiue loquamur , ꝓcedit iſta limitatio. Secundò
34 limita,ẽt † qñ nulla eſſet diffinitio,niſi nomen appella
tiuum eſſet impoſitum non ex eſſentiali natura rei,ſed
ex eo,qđ deſideratur,& rationabiliter debet eſſe in no-
minato, quia tũc non arguitur à nomine appellatiuo .
Vnde licet imperator dicatur Auguſtus,quaſi augẽs,tñ
ſi nõ auget imperiũ,nõ deſinit eſſe imperator. Et ſic põ
tifex,quaſi põtem morũ faciẽs,ſi nõ facit , nõ perdit no
mẽ. Iſtã doctrinã tradit do.Abb.in c.1.de iud.dicẽs,hoc
35 eſſe bene notãdum. Tertiò limita,vt † procedat,quãdo
in ipſa etymologia verbi nõ dat̃ exceſſus in aliquo,& ɔ
ſonat diffinitioni, ſecus ſi daretur exceſſus , & quãdoq;
plus importaret,quàm nomen,quandoque plus nomẽ
quam etymologia , quod poteſt eſſe tribus modis.

a Suſpicio . *Facit, quod habetur in cle.exiui,§.cęterũ,in fi.& ibi Cardi.de uer. ſig.*

¶ Pri-

Primo, qñ etymologia excedit nomen, puta presbyter, quia dr̃ presbyter, quasi præbens iter, ca. cleros. 21. dis. & tñ multi hoc faciẽtes non dñr presbyteri. Secundus modus est, qñ nomen excedit etymologiam: exemplum, priuilegium dr̃ lex priuatorum. 3. dis. priuilegium. Et tñ põt esse lex existentium in dignitate, per gl. Tertius modus est, quando etymologia excedit & exceditur, exemplum, rex dicitur à regendo, hic excedit etymologia nomen, quia multi non existentes reges, regũt: sic ẽt multi non existentes imperatores, imperant. Item nomen tũc excedit etymologiam, quia hoc nomẽ Rex, sumptum est à regno, sub quo includuntur omnes regimina habentes, c. solitæ. de ma. & obe. Ita dixit ad literam Vgutio in c. priuilegia. 3. di. quem nõ refert ibi Arc. ẜm Do. hic, & etiam ibi, dicens esse notabilia uerba. Quarto limita, nisi nomen appellatiuum esset impositum fictitie secundum Do. hic, dicentem esse tex. notabilem in c. 3. de regul. ĩ. Quinto limita, nisi esset impositum ab euentu, ut patet in Scipione Africano sic appellato ob victã Africam: non qa Africanus, ut no. gl. 3. in c. licet. ĩ. de elec. quam ad hoc no. Do. ibi, & hic. Tertia cõclusio. Mu
36 tatio † nominis ꝓprij ex causa ꝑmittitur a, ẜm do. Ando. Ab. & Do. hic, & Do. post alios in proœ. Sexti. ponentes causam, quare mutatur nomen Papę. Et idem de profitentibus, & Alle. l. 1. C. de no. muta. Ideo dixit Bal. in l. 1. C. ad le. Viscelli. ꝙ Gibellinus põt se intitulare Guelfum, ut sit capax officiorum. Et dicũt Bar. & in Bal. in l. filium. C. de suis & legi. ꝙ filius Guelfi põt facere se Gibellinũ. Et idem dicunt de aliis nominibus sectæ: secus in nominibus gen-
37 tis, ẜm eos. Hanc † conclusio. limitat Ang in d. l. j. C. de nominis mutatio. non procedere in seruo, ꝑ illum tex. & ibidem Bal. in prin. C. & Doc. hic, & in dicto proœm. Item limitat no. procedere in mutatione facta in fraudem. Vnde infert, ꝙ descripti in libro fumantiũ nõ pñt sibi mutare nomen. Et idem dicit de inuento de nocte: & sequit̃ Io. de Ana. in c. ea q̃. ĩ. de symo. Ideo dicit Bar. in l. falsi. ff. de fals. ꝙ talis fraus punit̃ pęna falsi. Et sequit̃ Io. de Ana. post Pet. de Anch. in c. accedens. ĩ. de cri. fal. & idem Bal. in l. 1. C. q̃ res ven. non pos. loquens de artifice mutante signum proprium cũ alieno, vel vsurpãte sibi alienũ in fraudẽ: secus si nõ in fraudem, & nõ sint signa deputata de publico. De quo ꝑ Bar. in trac. de insigniis & armis, cũ cõcor. Simir̃ dixit Bal. in rub. C. de fi. instr. ver. venio ad ẜm. ꝙ qui mentit̃ nomen suũ in ꝯhẽdo, uel instr̃o, punitur de falso, per l. Paulus. ff. de solu. Et idem est in vsurpantibus sibi nomẽ falsum, puta in mẽtiente se militem, per l. eos. ff. de fal. & ibi Bart. infert ad mentientem se doctorem, vt puniatur pœna falsi. Et tenet Pet. de Anc. in c. ut Apostolicæ. de priu. in 6. & Ana. ĩ. in rub. de mag. & in rub. de cri. fals. Et aliqd per Lud. in sing 833. inc. Qui vtit̃. & Bar. in l. reddat̃. C. de profes. & med. lib. 10. Et facit, qđ no. Bar. in l. sub ꝑtextu, in fi. C.
38 de sacros. eccl. vbi dicit, ꝙ † mentiens se clericũ, punit̃ arbitrio iudicis. Sed vltra hoc faciẽs actus clericales punitur pęna fal. Et idẽ de mẽtiẽte se comitẽ, vel notariũ, cum non est, ẜm Bal. in l. data opera. C. qui ac. nisi olim fuisset, qa ingerendo se officio, à quo fuit depositus, mitius punitur ꝑꝑ primordium veritatis, ẜm eum. Et ꝙ notario non liceat mutare signum b, no. Bal. in proę. C. & Arc. ĩ c. cum redẽptor. 12. q. 2. facit §. oportet. in aut. de fide instr. ubi ẽt ex signis fit ꝯparatio, & de istis uide Bart. in l. demonstratio. ff. de cõd. & demõ. de eo, q uocabatur Petrus, & fecit se vocari Petrucinũ. & dixit Bal. in ꝓœ. ſtorum, in 12. q. ꝙ non ualet epistola, vel scriptura, in qua scribens mutauit nomen. Et ista declara, ut subtiliter ꝑ Bal. in l. fi. 6. q. C. de hære. inst. dum dicit, ꝙ si loquens in prima persona mutat sibi nomen, ẽt in fraudẽ, actus non vitiatur, secus, si loquatur ĩ tertia ꝑsona, nisi faceret actũ in prima, ut si Petrus diceret, Ioannes te desponsat, qa attenditur factum, ꝑ tex. notabilẽ in c. tua nos. de spons. ẜm ipsum, pro quo facit gl. in ⁋. q̃ extrinsecus. in uer. app. ff. de ver. obl. dicens, ꝙ valet stipu. promittis istum equũ, & ibi est bos. Quar-
39 ta conclus. Nomen † appellatiuũ, seu datum ab euẽtu, durat stante habitu, ẽtsi cesset exercitium ipsius nominis, ẜm Iaco. But. & Bar. in proœ. ſtorum, & do. Ant. & do. Ab. & Do. hic, quia imperator nõ minus dr̃ Augustus, licet non augeat. Et hoc, qñ habitus đ facili est reducibilis ad actum. Vnde non minus dr̃ mercator, licet actu non mercetur, nec scholaris, licet non semper intret scholas. Et hinc est, ẜm eos, ꝙ ecclesia habens curam habitu non desinit esse parochialis, licet ñ habeat actu, ẜm gl. in c. licet canon. in ver. parochialis. de ele. in 6. Et Doc. in c. de multa. de præb. quamuis ĩ dictis locis ꝯrium dicatur in hoc ultimo, & no. Bal. ĩ l. sed & milites. §. fi. ff. de excu. tu. & in l. si is, qui. §. fi. ff. eo. ti. & per Imo. in cle. in plerisque, de elec. & Pe. de Anch. in c. 1. de ele. in 6. cum si. & hoc non obstante, cui per unam limitationem respondebitur, transire põt cõcl. q̃ est valde notabilis, ẜm Doc hic, quia qñque fiunt legata mercatoribus, uel scholaribus, uel si. vt illi percipiant de legato, q sunt tales habitu, sed non exercitio. Et pro hoc facit gl. magna ante fi. in c. statutum. de elec. in 6. ẜm eũ. Pro quo uide Bar. in l. 1. per illum tex. C. de colleg. li. 11. & in rub. C. de nauicula. lib. 11. Et hinc est, ꝙ doctor ẽt ñ docens, dr̃ doctor, ẜm Pe. de Anch. in c. 1. de paro. & do.
40 Ab. in c. 1. in vlt. col. de iud. Quid † aũt si est ignarus, uel non aptus docere, an gaudeat priuilegio? Pulchre disputat do. meus de Arc. ĩ c. clerici. ĩ. de iu. Et ꝙ gaudeat, facere põt vltra ipsum tex. in fi. in ca. quæ ipsis. 38. dist.
41 ver. uix. iuncto c. 2. in fi. de cog. spi. in 6. Hanc † conclus. limita primum, ẜm Do. hic, nisi apparerent uerba requirentia habitum & actum simul. Allegat no. per gl. in d. c. licet canon. & tex. in c. 1. in fi. de cler. non resi. in 6. Qñ aũt est simplex locutio, ꝓcedant ꝑdicta, ẜm eũ. Pro quo facit optime in simili solenne cons. do. Car. 165. qđ incipit, Titius ciuis Feltrensis, ubi consuluit, ꝙ licet statutũ prohibens forensem acquirere bona in loco, non ꝯprehendat mulierem nuptam extra locum, qa non desinit esse ciuis, ut per Bar. in l. Imperatores. §. idem rescripserunt. ff. ad muni. & Bal. in c. cum qdã. ff. de iuris. om. iu. & do. An. cons. 4. incip. Visa forma, ad fi. cum concor. Tñ istud non procedit, qñ statutum non loqr̃ simpl̃r decisiue, sed utitur verbis denotantibus actualitatẽ facti, puta, ꝙ habẽs acqrere sit ciuis faciens factiones & c. qa ñ dicatur illa nupta talis, & ideo erit incapax, ẜm eum,
42 quod no. Secundo limita, nisi † scholaris diuertisset à studio, ut uagaretur sine causa, quia tunc non gaudebit priuilegio scholaribus indulto, ẜm collecta hic per do. Ab. per tex. in ca. cum ex eo. in ver. studentes, de elec. in 6. & per tex. in c. generaliter. in uer. non diuagantes. 16. q. 1. & idem no. dom. Abb. in ca. 1. de iud. & Ioan. de Lig. in proœm. Clem. & no. dixit Spec. in ti. de reo. uer. Sed quid si scholaris, ꝙ dispositio l. 1. C. qui ętate non procedit in scholare non studente, per c. gloria, ibi bene uixisse. 12. q. 2. bonus tex. in c. Ab. de uer. sing. & pulchre Petr. de Anch. cons. 228. incip. primo inquirendum est, dum probat, ꝙ non seruiens in diuinis sine causa nõ gaudet priuilegiis collegij. Est uerum, ꝙ Bar. in l. sub prætex. C. de sacrosan eccl. & in l. semper. §. fi. ff. de iu. & Bal. in ꝓę. ſtorum, & Lud in l. scriniarios, ꝑ illum tex. C. de test. mi.
43 dicunt indistincte, ꝙ si † descriptus in matricula alicuius artis & artem ipsam non exercet, non habet artis priuilegia, & facit tex. in l. ne quidã. C. de test. milit. & in d. l. semꝑ. §. negotiatores. Sed tñ ur̃ distinguendum, ut per dom. Card. in proœmio Clem. & dom. Abb. hic, uidelicet, an aliquis ex causa destiterit ab exercitio, animo tamen redeundi, an uero taliter destiterit & sine causa

a Permittitur. *Ad materiã istam uide plene per do. Alex. in 1. consti. ff. §. nos, & per Bald. in l. 1. C. de hær. instit.*

b Signum. *Adde, quòd alias teneretur de falso, Bald. post Gul. in l. cõparationes. C. de fide instr. & do. Fran. Padu. in d. 1. cõst. C. alle. in tex. & Lanf. in c. quoniã contra. ver. instrumenta. de pro-* *ba. Itẽ nec nomen, vt ibi per eos, Et adde, ꝙ nec valet instrumentũ cũ signo notarij non cõsueto, Bal. et Phil. in c. significauit, de app. per tex. ibi, et per l. fi. ff. de asses. & Instit. de pub. iud. §. itẽ uidendũ.*

ſa, ꝙ de hoc nulla ſit veriſimilitudo. In dubio aũt non præſumiĩ animus deſiſtendi. Probatur in §. pauonum. Inſti. de rer. di. Et inſpici debet conſuetudo proxima, nõ remota, l. Mela, §. 1. ff. de ali. & ciba. leg. Et ita intellige p̃ dicta. Et iſta confirmari poſſunt ex eo, quod not. domi. Ant. in c. cùm deſideres, de ſen. exc. & in c. Raynutius, ĩ. de teſt. & in c. in noſtra, ĩ. de procu. & Bal. in l. j. C. de iur. & fac. igno. & Bal. in l. militem, C. de proc. & Salyc. in l. non prohibentur, C. qui accu. cum concor. In quib⁹ dr̃, ꝙ milites non exercentes militiam non gaudent priuilegijs militum. Bene facit, qđ dr̃ de vidua nõ caſtè viuẽre, per Bal. in l. his ſolis, per illũ tex. C. de reuo. do. & in l. cõſentaneum, C. qũo & qñ iu. per Ang. in l. cũ q̃dam. ff. de iur. om. iu. per Spec. in tit. de tut. §. nunc dicẽdum, ver. item excipitur, cum ſi. bonus tex. in c. aliquis, ad fi. 32. q. 4. facit l. fin. ibi, priſtinum exerceant, ff. de exc. tut.
44 Tertio limita, vt † non procedat concluſ. ſecũdũ Do. hic, qñ materia eſſet talis, q̃ requireret habitũ & actum ſimul, & aliquis priuaretur exercitio, quia dato, ꝙ retineret nomẽ appellatiuum, & de facili eſſet reducibilis ad actum, non tamen retinet priuilegia nominis. Vnde canonicus excõicatus licet retineat in habitu nomẽ canonici, & de facili poſſit abſolui, non vocabitur ad electionem, vt no. Inno. c. cum dilectus, ĩ. de conſue. & ca. cum Cumana, ĩ. de elec. ſm eũ, pro quo facit ſimilis doctrina Bal. in l. ſub prætextu, vbi dicit, ꝙ quædã sũt, q̃ dãtur clericis in honorem ordinis clericalis nõ immediatè pp ſeruitia, q̃ faciunt ecclæ, vt priuilegium fori. Et iſtud hñt clerici ẽt nõ ſeruiẽtes. Quędã vero conferunt clericis immediatè pp ſeruitia, vt p̃benda, & qui nõ ſeruit, non debet eam hẽre, niſi ſit impeditus in re literaria vt ibi per eum. ¶ Quarto limita ex dictis Bar. in l. lega-
45 tis, in prin. ff. de leg. 3. vbi dicit, ꝙ † ad acquirendum nomen alicuius artis, quã quis põt aſſumere à ſeipſo, non ſufficit ſemel ipſam exercuiſſe per l. 1. in prin. ff. de trib. quod limitat Bal. in rub. C. de conſt. pec. in vl. q. niſi hãc vnicam mercantiam pręcedat profeſſio, vel deſcriptio in matricula mercatorũ. Et gñaliter qñ ex vnico actu quis aſſumat nomẽ, vide dom. Abb. in c. 1. de iud. ubi ponit regulam cum tribus exceptionibus, late per Ioã. de Ana. poſt Pet. de Anc. in c. j. de cle. percuſſ. per Dom. in c. j. de vi. & ho. cle. in 6. Et q dicãtur artifices, a mercatores b & negotiatores, vide per Fed. conſ. 207. inci. Nos Grifolus, per Lud. in l. ſi publicanũ, §. de rebus, ff. de publica. per Bartol. in tract. de teſte, in ver. cerdonem, & in ver. mercatorem, per Imo. in c. fi. de vi. & ho. cle. per do. Cardi. & Imo. in c. relatum, el 2. de teſtam. per Ang. conſi. 33. inci. ſupra dicta prima reformatio. Per Imo. in cle. fin. de teſ. per Dom. in c. quanquam. de cenſ. lib. 6. per Alb. ĩ 2. parte ſtatutorum, q. 207. & q. 209. per Bal. in l. j. C. de exerc. Et in conſil. incip. Statuto cauetur, ꝙ nullus artifex, per Io. de Ana. in c. 1. de ſagitta. per Dom. in c. ſicut, 47. diſt. per Pet. de Anc. in repe. c. 1. ver quęro, qs dicatur mercator, de cõſt. per Bart. in l. mariti, §. 1. ff. de adulte. & ibi ponit de hac quarta limitat. Vltimo, in
46 † quantum tangunt hic dom. Ant. & do Abb. vtrum nomen Papę, vel Antipapę ſit apponendum in inſtrumento, qđ dic, vt p eos, & alias ſatis ſcripſi in c. 1. de fide inſtr. Similiter, dum tangunt, vtrum ſcholaris ex mora in ſtudio ſortiatur ibi domicilium, dic. vt p eos, & plenius per Imo. in c. dilectus, el 2. infra de teſti. & ibi dicetur.

SVMMARIVM.

1 *Homo qualis debet eſſe, ſi non vult ſubijci legis exercitio, & num. 2.*

3 *Fieri quotidie dicitur etiam illud, quod fit aliquò interuallo interpoſito.*

4 *Habitaſſe in ciuitate continuè dicitur, qui communiter ſtetit, dato quòd aliquando caſu occurrente habitauerit per annum in comitatu.*

5 *Teſtator ſi legat ad pias cauſas domum ſub conditione, ſi hæredi dederit Eccleſia decem trib. cõtinuatis terminis, an cõſequatur legatum dans temporib. interpolatis.*

6 *Probatur cõtinua poſſeſſio pbãdo extrema.*

7 *Lex poſitiua an ſit ſeruanda in foro conſciẽtiæ. Vide remiſſiue.*

8 *Similitudo tanquam ſuperflua eſt reijcienda. Hoc habetur pro regula. fallit in certis caſibus, vt nu 9. vſque ad finem.*

Rex pacificus.

¶ Proœmiũ iſtud non ſummatur, ſed pro ſummario di uidetur, ut hic per Doc. qui colligunt multa ex eo, ſed ſolùm refero duo, quibus eſt addendum. ¶ Et primo no.
1 ex princ. ſm do. Abb. qualis † dẽt eſſe homo, ſi non vult ſubijci exercitio legis. Dẽt enim eſſe pudicus, pacificus, modeſtus: lex. n. non eſſet neceſſaria, ſi homines ratione regerentur. Nam p legem nemo compellitur bñfacere, ſed male facere phibeĩ, 23. q. 5. c. ad fidem. Vñ dicit Inno. in c. paſtoralis, de offi. ordi. ꝙ homines poſſent in tm̃ rõne regi, ꝙ non ſubijcereñ legi. i. exercitio legis. Ad hoc c. de Cõſtantinopolitana, 22. diſt. Et per hoc declaratur illud, qui ſpiritu Dei aguñ, nõ sũt ſubiecti legi, c. licet, de reg. quia non ſunt ſub exercitio legis, ex quo dicũtur lege priuata. De qua lege priuata, & publica eſt bonus tex. in c. duæ ſunt, 19. q. 1. ſm ipſum. Adde gl. ordinariam in cle. ad noſtrum, in ver. 2. ieiunare, de hær. dicit, ꝙ quis non poſſet eſſe adeo perfectus, quin ſubijciatur legi traditæ à ſuperiore, ſaltem quo ad habitum. Quam gl. reaſſumit Inn. in rubr. ĩ. de conſt. & do. Card. in d. cle. ad noſtrum. uer. in ſcđo, & do. Abb. in ca ſolitæ, de maio. & obe. dicens, ꝙ d. c. licèt, debet intelligi de lege peccati, non autem de lege iuriſdictionis, per illum tex. ibi, ſuper bonos & malos. ¶ Fatendum
2 tamen eſt ſecundum eum, quòd exercitium iuriſdictionis non competit contra bonos. Vnde ſi non eſſet peccatum, non oporteret habere ſuperiorem, ſed homines eſſent æquales. d. c. de Conſtantinopolitana. Et ſm iſta intellige, qđ no. ibi Dom. dum dicit, ꝙ viuens rectè nõ eſt ſubditus iudici, ſed æqualis. Et de his ẽt p Imo. in l. tam is, §. j. ff. de do. cã mor. & bonus tex. in c. omnis aĩa. ĩ. de cenſi. per quẽ dicit ibi do. Abb. ꝙ nemo p̃t eſſe in hoc ſeculo, qui non recognoſcat ſuperiorem. Et facit c. nulla, 93. diſtinct. & dicit Io. de Lig. in d. cap. licet, ꝙ vbi re vera cõſtat aliquem ductum ſpiritu diuino, nõ credit, ꝙ ſubſit alicui legi humunæ, intelligit legi impeditiuæ illius ſpiraminis, vt ibi. Et quia lex ſpũs ſupat oẽm legem inferiorẽ, tamẽ qa eſt quaſi impoſſibile hoc ſcire tunc in caſu dubii ſubiicit legi diſpoſitiuæ. Et iſta eſt rõ, quare ibi petiĩ licẽtia, vt videaĩ, quo ſpũ moueĩ. Dicit ẽt do. Abb. ibi, ꝙ iuſtus liber eſt a lege peccati, ſed non a ptãte ſuperioris, allegãdo gl. in d. cle. ad nr̃m. Et iſtis adde, q̃ dixi alias in c. fi. de p̃ſum. declarãdo, qũo intelligatur tex. hic, & in c. oĩs ætas 12. q. 1. dum dr̃, ꝙ nã prona ẽ ad malũ, & tñ qlibet præſumiĩ bon⁹, ut dixi ibi. Et dixi ẽt ibi, vtrum vitia & virtutes ſint nobis a natura. Scdo

a Artifices. *Vide qđ not. in l. fi. ff. de exc. tu. & ibi Bar. in utraq; lec. vbi dicit, ꝙ proprie ille dicitur artifex, qui de p̃ſenti per ſe artẽ exercet, nõ q in p̃teritũ exercuit, & adde Bar. Cep. in l. eum, qui vectigal. de verb. ſignifi. Item adde do. Alex. in l. conſtit. ff. & adđ tex. & ibi Bart. de excu. artifi. lib. 10 ꝙ non magiſtri, ſed etiã diſcipuli, artifices dicuntur, ad qđ ẽt adde Bar. l. legatis, §. ornatricib. ĩ fi. ff. de le. 3.*

b Mercatores. *Vide Bald. in trac. de mercatore, & per Bart. & Ale. in l. conſtit. ff. & in l. 2. ff. de fur. & in l. legatis ſer. de legat. 3. & glo. & Bar. in l. 1. §. 1. in prin. ff. de trib. ꝙ mercator non dicitur, qui ſolũ vnum actum mercandi exerceat, ſed ex conſuetudine emẽdi & vẽdendi. Et vide per Ang. & Doct. in l. Titius, §. fin. de excu. tut. Vbi etiam vide, an appellatione mercatorum veniat locator equorum in ſtatutis? Ad quod vide etiam Bart. & Bald. in d. l. legatis. Sed quid de eo, qui mutuat? Dic, ꝙ non dicitur mercator, quia cõtractus mutui nõ eſt vltro citroq; obligatori⁹. Ang. in l. cuicunque, §. Labeo, de inſti. & probatur in l. quæſitum, §. ſed & ipſe, de fide inſtr. & adde Arch. 88. diſtin. eijciẽs, qui dicit, vſurarium dici mercatorem, ſicut & ille, qui ancillas exponit. Sed quid de eo, qui artem exercebat, ſed nunc de præſenti non exercet? Dic, quòd dicitur mercator, dummodò eam nõ dereliquerit animo nõ exercendi eam, quia p̃ ſumitur à proximis, non à remotis. Ita But. in pœ. ff. & Ale. in l. ſẽper, §. negotiatore ff. de iu. immuni.*

no.

3 not.ibi,quotidie. ꝙ † illud potest dici quotidie fieri, qđ
fit ab aliquo interuallo interposito. Nam nõ quotidie
lites generantur, ꝙ inducunt do. Ant. Imo dom. Abb.
& An. hic ad concordiam testium, qui dicũt, quem re-
sedisse, vel possedisse, vt non vitietur dictum, si aliquo
interuallo non resedit, vel non possedit. Idem dicunt
de dictione, Semper, allegando Dyn. in l.1.ff.solu. ma-
tri. quia intelligitur, idest Temporibus congruis, vt etiã
tenet Arch. in c. sacerdotibus, 31 dist. gl. in c. si quis volũ
tate, 50. distinct. & gl. 1. in cap. si clericus laicum, de fo.
compet. Et quòd similes dictiones intelligantur ciuili-
ter, vide gl. & ibi Arch. in c. sacrosancta, 22. dist. ubi dici
tur de verbo, Sine intermissione. Et ibi uide pulchre
Dom. late inferentem ad dicta testium, quod etiam ip-
se facit multum solicite statim in locis allegãdis. Idem
si dicatur, nunquam dies præterit, vt probat tex. & ibi
Do. ad fi. in capit. tenere, 31. distinct. Idem de dictione,
Nunquam, vt est tex. cum gl. in cap. nunquam, de con
sec. distinct. 5. Idem si dicatur, Omni tempore. vt est gl.
in capit. 1. 85. distinct. Idem si dicatur, Indeclinabiliter
fieri, quia intelligitur de debitis horis, & non continue,
ut not. gl. in cap. 1. de offic. archidia. Idem si dicatur, Cõ
tinue, per cap. cum causam, in ver. continue, & ibi do.
Abb. infra, de elec. & tex. in cap. fi. in fi. de ver. sign. in 6.
& in c. cum olim, de causa pos. & proprie. Idem si dica-
tur, Imprætermissè, vt in capit. denique. 21. distinct. &
ibi Do. Idem si dicatur, Die noctuque, secundum Arc.
& Do. in c. statuimus, 42. dist. & in c. sacrosancta, super
gl. 1. 22. dist. Idem si dicatur, Assidue, secundum gl. fi. in
c. de quibusdam, & ibi Dom. 37. dist. Et tex. in c. 2. & ibi
Do. 22. dist. & in c. frequens, 54 dist. & in c. frequens, de re
stit. spol. in 6. & in proœmio 6. per Do. facit gl. pen. in ca.
fi. de ver. sign. in 6. vbi dicitur de continuo, domestico,
vel commensali, intelligitur ciuili modo, & ibi Do. al
legat multos tex. facit tex. in l. si quis ita, ff. de hæred. in-
sti. ubi qui est obligatus esse cum aliquo, non intelligi-
tur omni momento. Et multa de prædictis alleg. Doct.
hic. ¶ Adde Ang. in l. 1. §. 1. de flu. ubi dicit per illũ tex.
4 quòd ille dicitur semper habitasse in ciuitate, qui com
muniter stetit, dato ꝙ aliquando casu occurrente habi
tauerit etiam per annum in comitatu, & dicit, ꝙ testis
dicens se uidisse semper Titium possidere, intelligitur
de tempore possedibili, non autẽ dum dormiebat, aut
comedebat, aut absens erat. Allegat nc. in §. sedebunt,
in auth. de iud. & tex. in l. ab hostibus, §. sed quod sim-
pliciter, ff. ex quibus cau. maio. Idem de verbo, semper,
dixit Ang. in authen. de hęre. & Fal. in princip. per tex.
ibi, & facit gl. in auth. vt determinatus sit numerus cle-
ricorum, in ver. semper. De istis ponit copiosè Ludoui-
cus Rom. in consilio suo 263. Viso puncto, & in l. 1. ff. so
lu. matr. bonus tex. in l. 1. §. quotidiana, ff. de aqua quot.
& æstiua, & adde Bal. in 1. constitut. C. in fine princ. vbi
tenet idem, quod Ang. in d. l. 1. de flu. & idem Bal. in l. ad
uersus, in fi. C. de vsur. & in l. foramen, ff. de ser. vrb. prę-
dio. & Specul. in tit. de teste, §. postquam, ver. quid si plu
res, in fi. ¶ Et adde Lud. Rom. in l. si ita stipulatus essem,
5 cum l. seq. ad fi. ff. de ver. obl. vbi † dicit, ꝙ si testator le-
gat ad pias causas domum sub ꝯditione, si hæredi dedę
rit ecclesiam decem tribus terminis continuatis, nihi-
lominus consequetur legatum, quamuis dederit tem-
poribus interpolatis. Et ita dicit se nouissime pondera-
re tex. in l. Paulus respondit, §. Caius, ff. dę libe. causa, u-
bi dicitur, quòd si relinquitur libertas alicui, si cõtinuo
triennio seruierit hæredi, debebitur libertas etiamsi ser
uierit annis interpolatis. Facit tex. in c. cæterũ, de rescr.
vbi dicitur continuò fieri, quod fit modico interuallo.
Ad idem c. cum de beneficio, in ver. cõtinuo guberna-
tum, de præb. in sexto. Et tamẽ vno mortuo interuenit
electio alterius, vt in simili notat do. Abb. in d. ca. cum
causam, facit tex. in l. cum de lanionis, §. Sabinus, ff. dę
fun. inst. per quem dicit Bart. ibi, & Lud. Ro. in sing. 681,
inc. Cõiter sunt statuta, ꝙ stante statuto, ꝙ qui per tot
annos steterit in ciuitate, efficiatur ciuis, & aliquis stetit
non continuè illis annis, sed pro maiori parte, & tamẽ
peruenit ad tempus, erit ciuis. Facit tex. melior de iure ĩ
c. significatum, ĵ. de præb. in ver. quotidie, & in ver. quã
to frequentius salua honestate. Et ibi no. Inn. do. An. &
alij. Facit gl. 1. q. 1. in c. nunquam, & in c. hi, qui 31. q. 1. Et
facit gl. solennis in capit. volumus, 16. quæst. 4. dicens, es
6 se † probatam continuam possessionem, probando ex-
trema. Sequitur do. Ant. in ca. accedentibus, de priui. &
do. Abb. in c. cum ecclesia, de causa pos. & propri. latè
Lud. in l. Celsus, ff. de vsuc. cum ibi allegatis. Sed ista, &
similia intellige sane, quando dicta verba iunguntur
actui, quem impossibile est singulo momẽto adimple
ri. Sed vbi possibile esset, tunc denotant continuitatem
temporis non interpolati. Ita probat tex. in c. sacerdoti
bus 31. distinct. vbi dicitur, semper castitas obseruetur,
& intelligitur continuato tempore. Et ita per illũ tex. li
mitat prædicta Do. ibi. Et idem repetit in c. si laicus, ea.
dist. ibi, si tex. & in c. sanctimonialis, per illum tex. cum
glo. 23. dist. Vbi sanctimonialis, debet portare habitum
semper, & intelligitur sine interuallo. Et hoc modo in
telligi potest l. Męuia. ff. de manu. test. & quod no. Bald.
in l. si ea. C. de condit. inser. Similiter prædicta de dicto
testium intelliguntur, nisi intercessisset magnum inter
uallum, per id, quod consuluit Pet. de Anch. in consil.
291. incip. Visis articulis, vbi reprobat testes dicẽtes eũ
continue possedisse, qui diu absens erat. Similiter cre-
do, quòd dictum Ro. in dicta l. si ita stipulatus, non pos
set extendi extra casum suum, qui procedit fauore piæ
causæ, sicut lex, Paulus, procedit fauore libertatis. Aliàs
enim si verbum illud, Tribus annis continuatis, coniun
gatur actui possedibili, videtur nihil importare, si suffi-
ceret præstatio interpolata. Benè facit, quod sentit do.
Abb. in c. fi. de frig. vbi dicit, quòd triennium, de quo i-
bi, debet esse continuum non interpolatum. Vltimo,
7 in † quantum domi. Abb. hic late examinat, an lex po
sitiua sit seruanda in foro conscientiæ, vide eum latius
in dicto c. j. de const. & ibi dicetur. Et dum tangit, quan
do rubricæ possunt allegari, adde quæ alias dixi in rub.
de acc. Et dum tangit, an extrauagantes possint allega
ri, adde, quæ dixi post eum & alios in cap. pastoralis, de
fi. inst. Sed non omitto, quòd Do. hic ponit regulam,
8 quòd † similitudo tanquam superflua est reijciẽda, per
istum tex. Fallit in quinque casibus, secundum eum vl-
9 tra alios. ¶ Primò, quando † aliqua dari posset dissimi
litudo, quantumcunque modica, alleg. no. in c. fi. de ex-
cess. præla. & no. istum tex. in ver. nimiam similitudinẽ.
Secundo fallit, quando diuisione aliqua posset iuuari.
Allegat cap. literas, de rest. spol. Tertio fallit ꝓp diffici-
lem separationem, vt si clausula aliqua separaretur ab
aliis connexis totus intellectus confunderetur. Allegat
l. 1. C. de no. C. compo. & l. 2. §. si quis autem, C. de ve. iu.
enu. Quarto fallit, quando repetitur vt aliquid addatur
vel declaretur. Allegat c. super quæstionum, iuncto ca.
cum te, de offic. dele. Quinto fallit, quando idem poni-
tur in diuersis titulis propter diuersum respectum. Alle
gat cap. significantibus, de lib. ob. & c. significantibus, de
app. in 6. Sexto fallit vltra Do. vt per Io. Anto. in c. no-
bis, in princip. de iu. patr. dum ponit, quare principia ca
pitulorum in hoc libro non resecantur, quia fuit, ne cõ
funderentur illi, qui tunc studuerant priores compilla
tiones: sicut hodie esset confusio, si mutata hac compi
latione mutarentur principia nobis nota secundum ip
sum. ¶ Et istæ fallentiæ sunt notabiles secundum Do.
quia per ipsas possunt saluari positiones & articuli, si đ
nouo fierent in iudicio, vt non obstante prima positio
ne his respectibus possunt aliæ fieri secundum eũ, qui
hoc no. Et adde, quæ aliàs dixi in ca. licet causam, infra
de prob. dum tetigi, quòd post terminum ad probandũ
potest probatio prima declarari. Et quando simile dica
tur idem, dicetur in c. capitulum, de resc. Et de argumẽ
to à simili dicetur post do. Abb. in c. translato, ĵ. de con
sti. ¶ Vltimo ad hoc proœmium iunge, quod no. Ioan.
And. post Vin. in cap. j. in fi. de pur. Canon. vbi dicit, ꝙ
resecata non passim in iudicijs alleganda sunt.

De summa Trinitate & fide Catholica.

TITVLVS I.

SVMMARIVM.

1 *Confiteri potest quis non solum ea, de quibus habet veram scientiam, sed etiam, quæ firmiter credit.*
2 *Opinio vehemens an habeatur pro scientia.*
3 *Deus tribuit legẽ humano generi per Moysen & alios prophetas.*
4 *Legere quando quis potest per alium, quæ debent concurrere. Necessitas, vel morbus excusat ab eo, quod quis agere debet. Post nu. 4. ver. & aduerte.*
5 *Ecclesia vniuersalis est unica, & an errare possit.*
6 *Claues ecclesiæ sunt duæ: una est potestatis, altera scientię.*

CAPITVLVM I.

FIrmiter. Loco summarij diuiditur ꝑ
Doc.cum quibus in materia
ita tacite transeo, quia sine perfecta Theo
logia expediri non potest. Ipsam itaque
merito etiam omittunt Dom. & Im. hic,
nolentes ponere falcem in alienam messem. Sed inci-
denter extra materiam refero aliqua dicta aliorum, q-
1 bus est addendum. Et primo no. secundum dom. Abb.
ibi, simpliciter confitemur, quod † quis potest confiteri
non solum ea, de quibus habet veram scientiam & co-
gnitionem, sed etiam, quæ firmiter credit. Sicut etiam
patet in positionibus, ad quas quis respõdet per uerbũ,
Credit, ut in c. 2. de confes. in 6. & quod ibi no. per glos.
& in c.cum causam. de iu. cal. in l. 2. C. eo. per Innocen.
in ca. ex literis. de iureiu. & in d. ca. cum causam. v-
bi dicit, ꝙ interrogatus de veritate potest respõdere de
his, in quibus habet indubitatam credulitatem. Et ita
residet dom. Ab. Adde Bal. in l. filium. ff. de his qui sunt
sui, uel alie. iu. vbi dicit, ꝙ si testis dicit, scio pro certo
talem esse filium talis, non loquitur incongrue, sed in-
telligitur de ea certitudine, quæ haberi põt, quia pro cer
to sciri non põt, ut ibi. Et dicit Dom. in c. de capitulis,
per illum tex. x. dist. ꝙ quis dr̃ pro certo scire, qñ est cer-
tificatus ab uno fide digno. Allegat ẽt c. sicut pro certo.
de simo. & Arch. in c. in domo. de pęni. dist. 4. facit glo.
in l. Titio fundus. ff. de cond. & demon. de qua dicetur ĩ
c. cum contingat. de rescr. & pro dicto Dom. est bonus
tex. in c. j. j̃. de scrut. & ibi do. Ant. circa prin. & do. Ant.
ĩ c. quoties. de test. & in c. inquisitionem, de elec. & in c.
ex literis, & in c. fi. de iureiu. & Arch. & Io. de Fantu. in
c. testes. 3. q. 6. & Imo. in l. in repudianda, ff. de acqui. hær.
& Pau. de Cast. in l. si posthumus. §. fi. per illum tex. in
ver. quem scio. ff. de li. & posth. Allegat ẽt tex. in l. si qs
ita. §. pe. ibi, & si certior factus. ff de test. tute. & dixit Do.
post Arch. in c. beati 2. q. 7. ꝙ ẽt cum iuramento potest
quis assertiue dicere id, quod non uidit, sed tenet ꝓ in-
dubitato, & allegat ẽt tex. in c. Iulianus. 11. q. 3. & Inn. in
2 dic. c. cum causam. Et † adde gl. notabilem in l. si quis
extraneus. §. sciẽdum. ff. de acq. hær. q̃ sentit, ꝙ vehemẽs
op. consona veritati idem operat̃, qđ certitudo, & ibi de
ea exclamat Bal. dicens, ꝙ multa sunt, de quibus nõ põt
haberi uera certitudo. Tñ vehemens op. iuncta cum ve
ritate idem operatur, qđ certitudo, & sunt uerba Oldr.
in d. §. sciendum. Ex quibus fecit Pe. de Anc. stupendũ
ꝯsilium cons. 366. inc. Viso diligenter puncto, determi-
nans ꝙ in substituto, casu ꝙ masculus non nascat̃, põt
haberi ista conditio pro impleta ẽt ante partum, si ex
uehementi ꝯiectura fetus femineus sit in utero, & po-
stea hoc apparet ex partu, quia præcedens op. uerisimi-
lis attentis pluribus, de quib ibi iũcta ueritate postea de
tecta, facit illam opinionem haberi ꝓ certitudine. Vñ
dictus substitutus trãsmittet hr̃ditatẽ, ẽt si eã adierit an
te partũ, & idẽ ipse ꝯsuluit ꝯs. 385. inc. Visis diligenter,
allegando ẽt Inn. in d. c. cum causam. Item ꝙ uehemẽs
op. habeatur pro sciẽtia, uide gl. in l. 2. §. pe. in uer. sciãt.
ff. de aqua pl. arc. & in l. si duos. §. pe. uer. scire. ff. uti pos.
& sentit gl. in l. si liberi. ff. de pec. & gl. notabilis in l. si pa
terfamilias, in uer. scit. ff. de hær. inst. Et illam notant ibi
Bal. & Imo. & Bar. in l. qui bona §. qui alieno, ff. de dam.
infec. & dom. Ant. & dom. Ab. & Imo. in d. c. cum cãm,
& ibi subtiliter per Bal. Et faciunt ista ad q. Et cons. 23.
inci. Titius electus in p̃latum. & cõs. 265. inc. Dñe Ale.
de eo, qui iurat se non credere, & postea conuincitur de
ꝯ̃rio, utrum dicatur periurus, quasi assertiue falsum as-
seruerit. Et de hoc, qñ rñdens per verbum, Credo, obli-
getur, quantum respõdens per verbum, Scio, uel Ita est,
remitto pro nunc ad do. Abb. in d. c. cũ cãm. de iu. cal.
& Bal. in l. 2. C. eo. ti. & Pe. de Anch. in c. 2. eo. ti. in 6. &
Ioan. de Ana. in c. 1. de deli. pue. & Bal. in l. fi. C. arb. tut.
& do. Abb. in c. unico. de li. contest. & glos. in ver. crede-
rem. in c. cum ad sedem. de rest. spo. & Bar. in l. 1. de in-
terro. ac. & Bal. in l. 3. C. quib. ad liber. procla. nõ licet,
& in l. 2. §. quod obseruari. p̃alle. & Do. in c. 1. de confes.
in 6. & dom. Abb. in c. at si clerici. in prin. de iudi. & Io.
de Ana. in c. cum oporteat. de accu. Et Dom. in c. fi. de
iureiu. in 6. uer. sed nunquid. & Bal. in l. data opera. C. q
accus. Et expone istum tex. in uer. simpliciter, id est sine
ambiguitate, uel obscuritate, ſm Lud. in l. j §. si quis sim
pliciter. ff. de ver. obl. ubi allegat istum tex. deinde tra-
ctat de aliis diuersis significationibus huius uerbi, repu-
tans istam vtilem inuestigationem ꝑꝑ statuta, q̃ dñt, vt
positionib. rñdeat̃ simpl̃r, de quo ibi ꝑ eum referẽtem
Bar. ibi, & Bal. in l. j. C. de ædi. ac. & postea ibidem Lud.
aliter loquit̃. Et hoc facit ad ꝯmissiones rescriptorum
dicentes, Procedas simpliciter: de quo uerbo ponit etiã
Bar. in l. de ætate. §. qđ aũt. & §. nihil. ff. de interro. ac. &
in l. j. §. si accusatus. ff. ad Turp. per Bal. in l. manifestissi-
mi. C. de fur. & in l. Gallus. §. 1. ff. de li. & post. & in l. fi. C.
de dotis promis. & in l. iubemus. C. de ap. & in c. super li
teris. j̃. de rescrip. per Bar. in l. bona fides. in prin. ff. depo
si. & in l. ædem. C. lo ꝑ dom Ab. post Ant. in d. c. cum di
lectis, j̃. de iu. per do. An. in c. ex parte. el j. de offi. dele. ꝑ
gl. 1. in c. ei, cui. de p̃b. in 6. per gl. in ver. simpliciter. in c.
is, q. de elec. ꝑ gl. Bal. & do. Car. in c. pe. de of. dele. ꝑ Im.
in cle. sæpe, de ver. sign. ꝑ Bar. & alios in l. j. in prin. per il
lum tex. ff. de vul. & pup. & Bal. in l. intestato. C. de suis
3 & le. Scđo no. in ver. & sancta, ꝙ † Deus tribuit legem
a generi humano ꝑ Moysen, a & alios
prophetas. Ex quo colligit̃, ꝙ licet qs
possit ꝑ alium docere, non põt tñ per
aliũ discere: per qđ arguit hic Gof. &
sequitur Ioannes And. dom. Ant. &
do. Abb. ꝯ̃ nobiles & delicatos mittentes repetitores ad
scholas, ipsi vero iacent in lecto. Sunt. n. q̃dam, q̃ sic re-
quirunt operam ꝑsonalẽ, ꝙ ꝑ alios expediri nõ pñt, l. in-
ter artifices. ff. de sol. & c. fi. de of. dele. Per q̃ iura & simi-
lia late disputat Io. An. in regula, qui per aliũ. in Merc.
4 Vtrum † doctor possit legere ꝑ substitutũ, inuitis illis, q
bus operas suas locauit? In quo do. Ab. transit cũ Bar. in
l. nemo. ff. de duob. reis. ubi dicit, ꝙ si doctor erat solitus
sæpe substituere ex cã, vr̃ tacite actũ, ut possit substitue-
re ex cã, & sic ꝯ̃ctus recipiat interpretationem ex cond.
ꝑsonæ, qđ no. ſm ipsum, q pro hoc allegat. l. excepto. C.
lo. Et subdit idẽ esse, si erat ꝯsuetudo in studio, vt qs pos
sit aliũ substituere, qa hoc vr̃ tacite actũ, arg. l. ꝙ si nolit.
§ qa assidua. ff. de ædi. edic. quod ẽt no. ut consueta intel
ligantur apposita in ꝯ̃ctibus. Facit l. cum quid. ff. si cer.
pet. cum aliis alleg. per eum hic, & in c. cum M. vbi de
hoc dicetur, j̃. de constit. His vero cessantibus tenet, ꝙ
non possit per alium legere, nisi æque bonum, & si in ꝯ̃-
ctu hoc actum fuerit, per d. l. inter artifices. Magna tñ
est differentia inter doctores: Nam si vnus habet eandẽ
peritiam respectu disciplinę, forte non habet peritiam
docendi, & ipsam disciplinã tradendi, secundũ ipsum
post dom. Anto. hic. Adde, ꝙ non possit, Bald. in l. fi. ff.
de excusa. tu. vbi dicit per illum tex. in ver. per seipsum,
ꝙ ad

a Per Moysen. *Adde, prout habes Exo. xxxiiij. & xxxv.*

quòd ad hoc, vt doctor habeat salarium, debet legere per se, & non per substitutũ. Allegat ẽt glos.in l.j. C.de mancipijs & colo. lib.11. Et idem dicit Bal.& Salic.in l.j.§. vt aũt. C.de cadu. tollen. per illũ tex. per quẽ etiã ita disputãdo tenuit Bart.Brixien. & refert Ioã. And.in d.regula, ꝙ per aliũ. Idem Petr. de Anc.in d.c.is, cui.de offi.deleg.in 6.& in c. extirpandæ.§. qui verò. de præb. & glos.pen.in l.quisquis.la j.C. de episc. & cleri. & Spe. in tit.de sala.§.vtrũ.ver. qd si doctor. & sentit ipse in simili in tit.de causa poss.& propri.§.j.ver. quid si promisit. Et simile de vasallo in seruiendo dño ponit glos. in c.latorẽ.33.q.2.& Bal.in d.l.quisquis.la j. Hæc autẽ cõclusio limitat̃ in dictis locis, vt non procedat, qñ cõsuetudo aliter se haberet, vt ẽt per Bart. & Imo. in d.l.nemo.& facit, quod no.do.Card.in clem.j.in 14.q.de offi. vic.de qua fiet mentio in c. cùm oẽs.super glos.in fi.j̃.đ const. Itẽ non procedit dicta conclusio, qñ legeret per substitutũ de cõsensu eorum, quorũ interest, ẜm dom, Card.in cap.fi de offic.deleg. Itẽ, si subesset infirmitas, vel necessitas, ẜm Bal.in d.l.fi.ff.de exc.tu. arg.l.si potuerit.ff.de manumis.test. Et aduerte: quia illis casibus, q̃bus quis põt legere per alium, vr̃ necessarium, ꝙ alia ꝯcurrant: putà, ꝙ legat per doctorẽ, non per scholarem, ꝑp notabilem doctrinã Bal.in l.parabolani.C. de episc. & cleric.vbi ex illo tex.aureo latè colligit, ꝙ qui nõ est ad electionẽ idoneus à principio, nõ põt per alium subrogari: & reprobat iudices electos ad officia non cõpetentia ciuibus, qui in absentia substituunt ciues, vt ibi ꝑ eũ. Vnde si forensis ex statuto non posset regere cathedram matutinam, prout Bononiæ seruatur, nõ poterit doctor illam regens substituere forensem, per hanc doctrinã. Itẽ requirit̃, ꝙ necessitas, q̃ facit doctorem legere per alium, sit talis, q̃ causet impossibilitatem: & non sufficeret, si causaret solã difficultatẽ, vt decidit Spe.in dicto ver.quid si doctor. quia in obligationibus voluntarijs, quibus quis nemine se cogente subijcit, sola difficultas non immutat obligationẽ. Alleg.l. continuus.§. cùm ita.ff.de ver.oblig. Et ideo consuluit Spe. in tit. de sta. mo. §.j.ver.29 ꝙ doctor legens si proponat ingredi religionẽ, prius finiat conductam suam, allegando Hostien.de oblig.ad ratioci.§.quis obligatus, vers. quid de illo. Itẽ requirit̃, ꝙ substituat æquè peritũ, ẜm Bart.in d. l.j.§.ne aũt.C.de cad. tollen. & in d.l.nemo.& do. Abb. hìc. Ex quo sequit̃, ꝙ difficile foret inuenire substitutũ doctori singulari. Et idẽ de solenni scriptore dixit Bal. in l.si hi.C.loca. Et pro eo, qđ suprà dr̃, neminem posse per aliũ addiscere, facit qđ dr̃ de actibus concernentibus indiuiduã cõplexionẽ: quia per alium expediri non possunt, vt de adulterio dixit glos.in l.sciãt. in ver. alio. de elect in 6.& l.j.§.sed & si cùm quis. in vers. per hanc ff.de vi & vi ar & do. Abb.in c. mulieres, de senten.excom.& Io.And.in regula, rati. in Merc.& Arc.in c.oẽs. 16.q.7.cum si. Cõmittit̃ in mandato, quò ad effectus ciuiles, vt per Dom in d.c.sciant.& Bar.in l.non ideo, in 11.q.de accus.& Bart.in d.§.sed & si. cũ concor. Tertiò
5 no. in ver.vna vero. ꝙ † vnica est ecclesia vniuersalis. Et de ista dr̃, ꝙ errare non potest, c. loquitur. & c. arrepta.24.q.1.ẜm Doc.hìc. Quibus adde Dom. in c.decretum.19.distinct.vbi dicit, ꝙ hoc non intelligit̃ de Papa, quia errare põt, vt ibi. Idẽ dicit post Hugo. ꝙ Papa cum Cardinalibus adhuc in tm̃ errare non põt, licèt aliqui errent. Et adde, ꝙ istud, Etiam errare non potest, intelligitur, scilicet in fide, seu articulis fidei: nã pro hoc orauit Christus ad pr̃em ibi, Ego pro te oraui, Petre, vt nõ deficiat fides tua. In aliis aũt ecclesia vniuersalis benè põt errare: quia eadẽ ratio est in ecclesia vniuersaliter repræsentata à toto concilio, q̃ est in ecclesia particulari. Posset enĩ ecclesia vniuersalis errare excõmunicando fortè illum, qui non erat excõicãdus ex aliqua causa latenti, iuxta c.inquisitioni.de senten. excom. Et declarat do. Abb.in c.à nobis.el j.in princ.eod. tit. Exponens ẽt illud, qđ dr̃, iudicium ecclesiæ debere se conformare iudicio Dei, c. vt nostrum, vt eccles. benefi. quia intelligitur, in quantum possibile est, aliàs nõ. Vnde in occultis errare põt, & sic non conformare se Deo, qui solus nouit secreta, c.erubescãt.32. dist. & dic.c. vt nostrum.ẜm eum. Et ista faciunt ad q. vtrùm ecclesia possit errare in canonizatione sanctorũ,
b b quam tetigi in c. venerabili.j̃.de testib. referendo Cardinalem sancti Sixti in tractatu de potestate Papæ, q. 41. vltimo no.ibi, ẜm claues ecclesię.
6 ꝙ † duę sunt claues ecclesiæ. Et dicũt Doc.ꝙ vna est potestatis, altera verò scientiæ: quia habens exercitium clauis debet esse discrẽtus. Alii dicunt, ꝙ vnica est clauis, scilicet potestatis: sed requiritur alia clauis ad exercitium. Pro hoc c.tanta j̃.de exces.præla. vbi de claue fit mentio in singulari. Alii dicũt, ꝙ vna est clauis in foro contentioso, alia in pœnitẽtiali: de quo per gl.20.dist.in princ. & 21. dist.§.1. ẜm do.Abb.Adde Dom. 20.dis. in summa, & Pet.de Anch.in regula, peccatũ, in 5.q.de re.iur.in 6. per Cal. in repet.cap. nostra. de pœn.& remis.per Bal.in l.fi.in fi.C.si à non compe. iud. per Hos.in sum.de pœn, & remis. §.1. per do. Abb.post gl.1 in d.c. tanta. & in d.c.licèt. de elec. latissimè per omnes in 4.senten tiarum, dist.19. maximè per Richar. ponentem 30.q. Et aliquid dixi aliàs in quodam tractatu meo, De indulgentia plenaria.

b Sanctorum. *Quæ autem requirantur in Canonizatione sanctorũ: dic secundum Inno.ĩ c. audiuimus, infra de reliq. & ve san. quod regulariter requirũtur probationes de fide & excellentia vitę, & miraculis eius: de testi. venerabili fratri nostro. Et adde; ꝙ canonizatio sanctorum, secundùm Inn. vbi supra, est canonicè & regulariter statuere, quòd aliquis honoretur pro sancto: putà, quod fiat officiũ pro eo solenne, sicut pro alijs sanctis, qui sunt eiusdem conditionis: vt si confessor, fiat officium cõfessorum: si martyr, martyrum. Sed quid si quis non dicit sanctum, qui est: vel dicens esse, qui non est, an peccet? Dic, quòd sic quia abominabilis est Deo, et Christum violat, vt per Specu. in tit. de fer.§.1.versicu. solennes. Sed nũquid fundenda sit oratio ad non sanctũ? Dic, quòd sic, secũdum Inn. loco alle. sicut ad aliquẽ virum, qui creditur bonus, vt pro se intercedat ad Deũ: quia Deus fidem illorum attendẽs, etiamsi ille non est bonus, preces eorum acceptaret, argumen. 32. distinct. §. verum. 15.q.vlt.c.fi. Non tamen licet de eo facere officium solenne, vel preces solennes. Sed nunquid possit alius, quàm Papa, canonizare? Dic, quòd nõ, prout per Inn. loco allegato.*

De constitutionibus.

TITVLVS II.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio quid sit, & vnde dicatur.*
2 *Gesta ardua per Papam sine cardinalibus non obligant successorem, quia debet eorũ consensum requirere.*
3 *Scriptura an sit de essentia legis. & nu.4.*
5 *Scriptura an sit đ essẽtia gratię Apostolicę.*
6 *Fiat, quod ponitur à Papa in supplicationibus, intelligitur s.pro tũc, et nõ ĩ futurum.*
7 *Constitutio an debeat scribi secundùm idioma legislatoris, an secundùm idioma locorum, ad quos dirigitur, si non est idem idioma. Adde num.8.*
9 *Ius vnde ortum habuit.*

¶Præsuppositis aliis, q̃ circa præludia istius Rubricæ tangunt hìc Doc.ꝑsertim do.Ant.& Imo.cõsiderãdũ est, in
1 quãtũ ꝑ expositores dr̃, ꝙ†cõstitutio dicta ẽ, quasi simul statuitio: qa Papa solus nõ põt condere legem, maximè in arduis, in quibus tenetur requirere dños Cardinales, ꝑ c. ꝑ venerabilẽ.§. rationibus.q filii sint legi.no Ioã. Mona.in c.super eo.de hære.in 6.& Bal.in l.cùm multa.C.de bo. quæ li.& Ioan. de Lig ĩ tractatu, De bello, & do.Car. ĩ repet.c.perpẽdimus. de sent. exc. Et iõ dũ gl.3.dis.in summa, appellat epistolã decretalẽ, quam Papa facit sine Cardinalib', intelligitur in mã nõ ardua, ẜm Mod.hìc. ¶Adde elegãs consiliũ do.Car.138.incipiẽs, Ad quẽdã ĩ
2 carcere. Vbi dicit, ꝙ†ardua gesta ꝑ Papã sine cardinalibus nõ obligãt successorẽ: qa dẽt eorũ ꝯsensũ requirere. Vnde

Vñ reuocatę fuerunt collationes Celestini factæ ab eo solo. Allegat Io.Mon.in d.c.super eo. Idem tenet dom. Car.& Imo.in c.ex gestis,de cle.non resi.& do.Ab.in c. q̃siuit.de his,q̃ fiunt à maio. par.ca. & in disputatione, inc.ep̃s & quidam rector Parmensis,& in c.1.in fi.de of fi.le.& in c.literas,de restitu.spo.& in d.c. per venerabilem,& Pet.de Monte in sua monarchia,& do.Ant.post Hostien.in c.requisisti.de testa.& Io.And.in c.antiqua, de priu.& ibi dñs Ant.in 1.q.dom.Card.in ca.petitio,de hom.& ibi Ana.& Arch.in c.sunt quidam.xxv. q. 1 & in ca.cum redemptor.12.q.2.& in c.Adrianus.lo secon do,lxiij.dist.& Do.in ca.1. in notabilibus,de renun.in 6. & Bal.in l.fi.in ver.& ideo Vrbanus.C.de diuer. rescr.& do.Car.cons.150..inci. Quæsitum fuit sæpe à me. Et faciunt iura,in q̃bus Papa dicit De fratrū nostrorum ꝯsilio & assensu,vt in c.ad Apostolicæ.de re iudicata,in vj. & in c.1.de scisma.eodem li.cum aliis,quorū adunātia nihil importaret.Et multa accumulauit Io.An. in alio ꝓposito,in rł'a,nullus ex ꝯsilio,de regul.iu.in 6. in Mercurial.Sed ꝙ imo Papa possit ardua expedire solus,& actus teneat, & per ꝯñs constitutio melius dicatur cõis statuitio,non aūt simul statuitio,ꝓbatur rõne, quia illa non dr̃ potestas libera, ad cuius exercitium alius requiritur,vt probat glo. vulgata in cle. dudum,in ver.libere,de sepul.No.Io.And.in c.licet,de præ.in 6. Sed Papa habet potestatem liberam : ergo non tenetur aliū req̃rere.Et ꝙ sit libera,patet ꝑ cle.2.vt li. pē.& c.2.de præb. in 6.c.significasti, ad fi.de elec.& tex.optimus in c.cuncta.in ver.sine ulla synodo.9.q.3. Et ideo dr̃, ꝙ soli Petro datæ sunt claues,per illa uerba,quodcũque, &c.24. q. 1. ca. quodcunque . ad idem,quod scribit August. de Anch.ordinis Eremitarum,in trac. de potestate ecclesiastica. & refert ArchiepiscopusFlorentinus in 2.parte tertiæ partis suæ Summæ, sub rubrica, de potestate Papæ, ubi probat, ꝙ Papa ĩ canonizatione sanctorum nõ tenet̃ de necessitate requirere ꝯsilium Cardinalium,q̃a Cardinales non assistunt Papæ ꝑ modū determinationis,seu limitationis,sed magis ministerij & ꝯsilij, s̃m eū. Pro quo facit, q̃a cum ecclesia militãns sit exẽplata ad instar triūphantis,s̃m glo.in ver.ecclesiæ.in clement. 1. de hær.rationabile est,quòd sicut ĩ illa est unicus Deus, cui omnia obediūt,ita in ista sit unicus uicarius,qui oĩa concessa solus possit. Ad idem quod no.Io.And. in c.sane.de conuer.coniu.ubi dicit,quòd solus Papa creat cardinales,& sequitur ibi dom. Ant.sentientes,ꝙ non tenetur eos requirere de necessitate in creatione cardinalium.Ad idem tex.optimus in c. fundamēta.§.decet.de elec.in 6.& ibi glo.in ver.contingeret.quę dicit, ꝙ non compellitur consulere fratres.Et idem glo.1.in c.ad Apostolicæ.de re iu.in 6.& ibi Dom.& glo. noua in extra uaganti Benedicti.XII.uas electionis,super ver.cons.& plenior in extrauagãti Clemẽtis V I. unigenitus. super ver.cons.dicentes,Ioan.Mod.ideo aliter dixisse in d. c. super eo.quia cum esset Cardinalis, prompte sustentabat partes collegij Cardinalium.ideo suspectus,& ipsemet in sua glo. Extrauagantis Bonifacij VIII. excommunicamus,super ver.clericos, retractat certam suam opinionem,quam in prærogatiuam Cardinalium alias tenuerat in simili,in c. 1.de scisma . in 6. dicens, forsan mihi non credendum,quia pro me dixi, & sic videt̃ ista opinio communis,quam tenet Ioan.de Ana.in c.firmissime.de hær.& dom.Abb.in d.c.ex gestis, & Dom. in d. c. super eo.dicens idem de imperatore quo ad suos barones,& alleg.Hug.in c.in istis.§.leges.4.dist. Bene facit glo.1.in c.in istis.4.dist.& glo.2.in c. Anastasius. 19. dist. & glo.in ver. Cornelia.in c.quodcunque.24.q.1.& in ca. legimus.in ver.maior.94.distin.& glo.fi.in c.nemo 9.q. 4.In quibus habetur,ꝙ dictum Papæ præualet dicto cõcilij a: quod ampliare videtur domi. Abb.& in ca.maiores . de baptis. per illum tex. etiam ubi agitur de fide & sacramentis contra quasdam glos. de quibus per eum ibidem. Et ista pars videtur sustentabilior , & adducta in oppositum loquuntur de honestate. Et sic loquitur.§.rationib.prout aperte colligitur ex tex.& gl.in d.§.decet. Imo si esset consuetudo in ꝯ̃rium,nõ valeret,quia est ꝯ̃ supremam potestatem principis. Ergo nulla , ut per Inn. in c.bonæ,el 2.de postul.præla.s̃m do. Ab. in d.c.ex gestis. Et idem, si de hoc esset lex expressè:quia par ĩ parem &c. c.innotuit,de elec. & per tacitam cõtrauentionem eam tolleret,iux.l.q̃dã consulebant,cum materia.ff. de re iu. maxime in facto proprio,iuxta clem. 1.de ꝓbat Et cum istis concor. Pau.de Cast.cons.280.quod incipit,In Christi &c. In facto præsenti,allegando glos. Gul.in extraua.Execrabilis. quæ incipit,scilicet Cardinalium , & Arch. in c.quamuis,de offi. or. in 6.Bene facit, quod no.beatus Thomas in 4. dist.14. in fi.ubi dicit,ꝙ Papa non utitur baculo, sicut ep̃i , & assignat inter alias rationes vnã, q̃a scilicet nõ habet coarctatam potestatem,ꝙ curuatio baculi designat.Et sic vult,ꝙ habeat liberam potestatem.Et dixit Bal.in c.1.q feud. da.pos. ꝙ habens plenam & integram administrationē non tenetur alterius consilium requirere. Tangunt ēt hic Scribentes dubium disputabile,videlicet vtrum de
3 † essentia legis sit scriptura . & dicunt communiter , ꝙ non,& sic potest probari per testes, s̃m dom. Ant. & do. Abb.& Imo.hic,imitantes Io.And. qui de hoc ad saturitatem scripsit in regula,nemo põt,de reg. iu. in 6. Idē tenet Io.And.& Dom.in c.1.ꝑ illum tex.de renun.in 6. & Io.And.in Spe.in rub.de const.& in c.fi.ĩ.de consuet. & ibi dom.Ant.& Bar.& Rapha.in l.humanum . C. de le.& Ang.in §.ex non scripto.Inst. de iu.natu. & Bal. in §.omne.inst.eodem ti.& adducitur tex.in l.1.in uer.uel de plano interlocuta est.ff.de const.prin.& in c.consuetudo.in uer.Romæ.1.distin.in c.1.in uer.non scripta. de iureiu.in 6.& in c.si quis,in uer.uel non scriptam.1. q. 5. & in c.institutus.25.q.1.in uer.in nostra præsentia,in cle. dudum. in uerbo, uel scripto. de sepul.quæ iura allegat Ioan.And.in d.regula.Et ideo dicunt Ioan.An. & Bal. in add. Spec. in ti. de lega. §.finitur. uer. sed pone legatus,quòd de esse constitutionis non est scriptura,etiamsi contineat excommunicationem,quod no.ad ca.1. de senten. excom. in 6. Idem dicas de statuto episcopi excommunicantis sine scriptis,secundum Do.ibi in prin. & in c.Romana.§.caueant.de senten.excom.in 6.Hanc partem tenet Ioan.And.in ca.1. de postul. præla. in 6. & do.Abb.in d.cle.dudum.ad fi.& in c.1.de postul.præla.& Arch.in c.in primis.2.q.1.& Pet.de Anch.in repe. c.seq. in 10.car. Et ideo dicit Bald.in l. 1.§. fi.de cad.tol.ꝙ perdito uolumine statutorum potest eorum tenor probari per testes, quæ probatio est quoddam notorium , s̃m eum.Facit l.1.in fi.C.de emen.Iusti.C.dum præcipit imperator,ut constitutio ponatur in scriptis, ut sciatur, & sic præsupponit,ꝙ non minus est tex.& idem dicitur in plurimis constitutionibus Authenticorum.Facit c.duo sunt.in uer.scriptis cõfirmata. 19.q.j.Sed quòd de essentia legis sit scriptura,tenet Alber.in prima parte statutorum,quæst.14.& in l.de quibus.post glo.ff.de legi. & in l. humanum.C.de legibus. Idem tenet ibi Sal.post Cy.dicens hanc esse communem opinionem,* per tex. ibi,& in l.lege.C.eodem ti.& in d.§.ex non scripto.Idem Bal. in d.l.de quibus,in 10.oppositione.Et ideo dicit Bald. in c.in causis, de re iud. quòd de esse constitutionis est, ut ponatur inter alias constitutiones:alias dicitur extrauagans,per authen.habita.C. ne fi. pro pac. & per no.in l. cùm prolatis.ff.de re iudi. Et hanc partem tenet Domi. post Arch.in c.lex est,per illum tex.1.distin.& in c.consuetudinis,per illum tex.11.dist.Et faciunt multa iura ad ducta per Io. And. in dicta regula, nemo. Facit glo. in uersicu

a Concilij. *Sed pro ampliatione materiæ quæro, nunquid Papa possit se subijcere concilio generali? Dic,quòd non : secundum Io. And. in ca. cum venissent. de iudic. & glo.in c.sane.de offic. delega. Contra tamen no. in c. nos si incompetenter . 2. q. 7. vbi Papa se subijcit aliorum iudicio.Vide Ioan. Pe. de Peru.in l.ē receptum.de iuris. om.iu.ubi Alexan. & Doc. post Bar. Et nisi se subijciat , iudicari nõ potest à concilio,prout est glo.in d.c.nemo. ix. q. 3 . alleg. in tex. & glo.in c. mandastis. 2.q. 3. §. hũc etiam xvij. distinc.*

ver.interpretatus,in principio,in ca.j.de poſtu.præla.di-
cens,ꝙ interpretatiò principis redigenda eſt in ſcriptis.
Et concordant glo.in §.ex his oĩbus.11.q.1.& in l. ſi de
interpretatione.ff.de le.& in l.1.C.de le. Idem ẽt tꝫ Bal.
in rub.q feud.da.poſ.& facit tex.in §.ſingulorum,ĩ ver.
tunc,& in ver.ſcribit.Inſt.de rer.diuiſ.& in §.cùm ita.1.
diſtin.Et utraque op.ſine periculo ſuſtinereť.Nihilomi
4 nus † prima pars fundatur fortioribus iuribus, ſed eam
declara ex verbis Bal.in d.l.humanum,ad fi.cũ quo trã-
ſit Pe.de Anc in d.regula,nemo.dicendo,ꝙ aut quæriť,
an ſcriptura ſit de forma ſubſtãtiali legis,vel ſtatuti,di-
cendum eſt,ꝙ non.Aut quæritur, an ſit de forma acci-
dentali.i.ad inducendam obligationem ex lege,&tunc
requiritur ſcriptura,quia ante ſcripturam lex nõ ligat:
Sicut diciť in ꝯtu, qui prius habet eſſe,q̃ obliget, vt in
ꝯtu conditionali.Et per hanc diſtinctionem facile ꝯ-
cordantur rationes & iura utriuſque partis, & facit tex.
in d.c.duæ ſunt,in ver.confirmata,& in c.lex.& in ca.ex
verbis.1.diſtin.& in l.ſed & ea,& in l.imo magnæ. ff. de
legi.bonus tex.in c.1.de poſtu.præla.ibi, ſolenniter edi-
tam ac publice promulgatam.Et ideo dicit Bal. in c.1.
§.decedenti, qui feud.da.poſ.ꝙ æquitates humanæ non
habent in ſe pondus ſtatuti,niſi ſint roboratæ ſcriptura.
5 Quid † autem de conſuetudine? Dic, ut per dom. Ant.
plene in c.fi.de conſue.& Ang.in d.§.ex non ſcripto. &
Bar.in d.l.de quibus, cum concor. Et poſſunt iſta meri-
to induci ad utilem q. vtrum ſcriptura ſit de ſubſtantia
gratiæ Apoſtolicæ,quam ponit Ioan.And. poſt Archi.
in procemio 6.& ibi Dom.in §.uniuerſitati, & Bal. in d.
l.humanum,in fi.& in l.fi.C.de ſer.com.manu. & in l.ſi
qua per calumniam,ver.deinde uos videtis. C. de epiſ.
& cle.& in l.fi.C.ſent.reſcin.non poſ.& in l.falſus. C.de
fur.in ver.nunc videndum econtra,& Inno.in c.conſti
tutus,in glo.ſed in oĩ,de reſcrip.& Bar.in l.fi. ff. de cõſt.
prin.& in l.idem Vlpianus.ff.de excu.tut.& glo.& Arc.
in c.inſtitutionis.25.q.1.& Dñi de Ro.concluſione 481.
incip. Signata ſupplicatione,in antiquis, & in conclu.
481.incip.licet Romanæ, in nouiter inpreſſis, & ſolen-
nius deciſ.456.inc.circa ſm dubium,in eiſdem.Et con-
cluſio eſt,ꝙ ſtatim ẽt ꝓlato ſimpliciter uerbo dr̃ gr̃a fa-
cta ante literarum ꝯfectionem, ſed non põt ꝓbari, niſi
ꝑ literas. Non ergo requiriť ſcriptura ad effectum gr̃æ,
ſed ad eius probationem. Et ideo ſi Papa moreretur an
te ꝯfectas literas,gr̃a nõ expirat.Et literę ſucceſſoris de-
bent mentionem facere de diſpoſitione p̃deceſſoris,qđ
eſt ualde notabile & menti tenendũ, ſm Bal. ad literã ĩ
d.l.humanum.Pro quo vide,qđ no.Do.de Ro. deci.62.
quæ incipit, Itẽ no. ꝙ ubi gr̃a. Vbi ex iſtis inferunt, ꝙ ſi
quis moritur ſignata ſibi ſupplicatione, illud bñficium
vacat per eius mortẽ:per hoc nõ tñ probareť reſeruatio
nem Papæ ex tali ſignatura expiraſſe,quia oportet eam
probare ꝑ tranſumptum regiſtri Apoſtolici, vt ibi ple-
nius. Et adde do. Ab.in c.in noſtra,ad fi. de reſcr. vbi di-
cit,ꝙ male facit capitulum recipiendo, ut prælatũ illũ,
quem Papa pronunciauit ep̃m, ſi non oſtendit literas,
licet de pronunciatione conſtet,& illa ſola fecerit eum
epiſcopũ,ut ſupra poſt Bal.in d.l.humanũ. Vnde proui-
det quædam extrauagans Bonifacij VIII. quæ incipit,
Iniunctæ,ꝙ obedientes talibus promotis in curia, non
oſtendentibus literas,incurrent graues cenſuras. Et de
ipſa meminit Pau.de Leaza.in conmmẽto c.nullus, de
elec.& ſuper rub.de inſt. & in commento c. 2. infra de
conceſ.præben.Et tales pronunciati appellantur electi,
ſm dom.Ab.in c.tua,ĩ.de his,quæ fi.à præla.ſine cõſen-
6 ſu cap. Et † iſta uerificant unam ſolennem deciſionem
Car.in c.quiſqs.ĩ,de elec. ubi refert ſe obtinuiſſe in qua
dam ardua cã,ꝙ illud fiat,qđ Papa ponit in ſupplicatio
nib.intelligitur pro tunc,ideſt,de præſenti,& non de fu
turo,& miratur de glo.ibi. Adducit etiam ſtylum curię
ſecundum quem ad illam diem ſemper cõficiuntur li-
teræ. Et facit iſtud Geneſis 1. Fiat lux,& facta eſt lux, ſm
ipſum,quem ſequitur ibi Dom.ante fi. Et hoc placet,li
cet de uerbo, Fiat,aliter dicat Bal.in d.l.fi.C.de ſeruo cõi
manumiſ. Et rationem, quare gratiæ nõ poſſint proba-
ri per teſtes,aſſignat do.Car. concordans cum p̃dictis in
procemio Clementinarum,§. ſane,in 5.q.quia difficili-
mum & quaſi impoſſibile eſſet ſciri à teſtibus oẽm ꝯti-
nentiã gr̃æ & oẽm formalitatem. Nõ tñ eſt oĩno impoſ
ſibile:alias in nullo priuilegio ꝑmittereť ꝓbatio tenoris
ꝑ teſtes,qđ tñ ꝑmittiť,ut in caſu c.cùm olim, el 2. & ibi
ꝑ Inn. de priuile. Et dicunt Do. de Rota in dicta deciſ.
inc. Circa ſm,ꝙ licet ſupplicatio ſignata habeat funda
mentum neceſſarium,tñ ante confectas literas eſt quę-
dã res informis,q̃ poſtea,eis ꝯfectis, reduciť ad ſuum v-
ſum ꝑfectũ ꝑ adiectionem clauſularum. Et hĩc eſt,ꝙ an
te confectas literas nulla diſpenſatio prodeſt,vt in regu
la cancellariæ Romanæ,quæ incipit, Item cũ cõceſſio-
nes,quia multa petunť,q̃ poſtea ex ſtylo limitantur, qñ
reducitur ſignatura ad formam,ut ibi dr̃. Tribus tñ ca-
ſibus admittitur probatio per teſtes in hac materia. Pri-
mus eſt, qñ agitur de probanda aliqua qualitate ipſius
gratiæ,vt probat tex.notabilis in c. auditis. ĩ. de reſti.in
inte. Et ibi ualde notauit do. Ant.& do. Abb.pro quibus
optime facit glo.in c.duobus,in verſic. appareat, de re-
ſcript.in 6.& in c.ſi à ſede. in eodem verbo, de præben.
in 6.quæ dicunt,ꝙ prioritas gratię poteſt probari per te
ſtes. Secundus caſus eſt,quando ſumus in foro conſcien
tię, quia in eo poteſt quis uti gratia conceſſa per Papã,
licet non habeat literas,ſm dom.Ab.in clem.dudum,
ad fi.de ſepul.per illum tex.in ver.uerbo,quem ſic intel
ligit. Tertius caſus eſt,quando agitur de probando teno
rem gratiæ,cuius literę ſunt perditę, quia probata amiſ
ſione probatur tenor per teſtes,d.c cum olim.& ibi latę
per omnes,& per Bar.in l.ſicut iniquum.C.de fi. inſtru.
cum concor. Vlterius ultra omnes quęri poteſt in hac
7 Rubrica non ab re,nec impertinenter, utrum † conſti-
tutio ſit proferenda ſm idioma legislatoris,an uero lo-
corum,q̄bus dirigiť,ſi in eis non eſt idem idioma. Et re-
ſpondit Lud.Ro.in l.1.§.fi.ff.de uer.obl g.ꝙ dictanda eſt
ſm idioma uſitarum inter eos, quibus dirigiť,ꝑ tex.in
Aut. de non alienan.§.alienationis.uer.penult.& in l.
ſed ſi pupillus.§.proſcribere.ff.de inſtito.ibi, literis Gre-
cis,an Latinis? puta ſm loci conditionem &c. Facit,qđ
no.ibi Pau.de Caſt.& dom.Anto.in c.fi.de eo, qui mit.
in poſ.cauſa rei ſer.facit tex.ĩ c.j.89.diſtin. ibi, à Græcis
Gręca,& Latinis Latina lingua edita ſunt. Facit l.1.cir-
ca.fi.ver.ne autem per ſcripturam. C. de vete. iu. enuc.
facit c.oportet.7.q.1. ibi oportet uerbi ordinem pro au-
dientis capacitate dirigere,& c. ſit rector.43.diſtinc.& c.
qm̃ in pleriſque.de offic.ord.bonus tex.in clemen.ne i
agro.§.ſane in ſingulis, de ſta. mo.ibi,ꝑꝑ iuniores & ru
des vulgariter exponantur. Ex quo inferunt ibi Doc.ut
refert domi.Car.in §. regula, ꝙ teſtibus idiotis uulgari-
zari debent capitula,ſuper quibus examinantur. Alle-
gant Spec.in titu.de teſte.§.tractandum,& ſequitur Do
mi.in d.ca.ſeptuaginta.Facit,quod ipſe no.in c.locutio.
in z.38.diſt.ubi dicit, ꝙ ſi Gręcus producitur in teſtem
in Italia,uerba capitulorum debẽt ſibi uulgarizari uer-
bis Cręcis,adhibito interprete. Et iõ docet Baldus in l.1.
C. de erro.aduoc.ꝙ ubi aduocatus confitetur prẹſente
clientulo ignorante linguam Latinam, non ſcribat no
tarius actum pręſente parte, ex quo non intellexit. Ad
quod etiam uide Bar.in l.ſi quis filiabus.in fi.ff. de teſta.
tut.& pro iſtis uide gloſ.in l.decreta.ff. de re iudic. & gl.
Bart.& Bald.in l.iudices. C. de ſenten. & interloc. om.
iud. ubi ſententia,quę refertur inter Gręcos à iudice La
tino,ferenda eſt uerbis Gręcis. Et iſta confirmant deci-
ſionem Rotę,q̃ in ſe eſt rationabilis,maxime ne ſubditi
inducantur in laqueum,ꝯ c.de uidu.37.q̃ſt.1.& talis de-
bet eſſe legis natura.4.diſt.erit autem.ibi, non captioſa,
facit tex.in Aut.ut factæ nouę ꝯſtitutiones,circa mediũ.
Sed quatuor caſibus uidetur aliter diendum. Primus,
8 eſt,quando † ab illis, ad quos conſtitutio dirigitur,intel
ligitur idioma conditoris, quia poteſt ex illo lex dicta-
ri,ut probatur in l.j.in princ.ff. de exc.tuto. & ibi ꝑ Bar-
tolum. Secundus caſus eſt, quando conſtitutio indiffe-
renter concernit oẽs nationes,quia ſufficit editio in lin
gua Latina,tãquam communiori. Ita probatur ex uer-
bis

bis Laur.in d.c.fi.& in c.cum ſm,& in c.quò ad translationem.de tempo.ordi. ¶Tertius eſt, qn̄ conſtitutio concernit certum genus hominum diuerſi idiomatis, qui tamen habitant inter Latinos: quia ſufficit eadem lingua: & tales ſunt Iudæi. Ad hoc induci poteſt c. poſt miſerabilem.de vſur. c. & ſi Iudæos.& c. in nonnullis.ĵ. de Iudæ. iunctis dictis Bal.in l. iuris ignorantia. C. qui admit. ¶Quartus caſus eſt, qn̄ conſtitutio concernens certum genus certi idiomatis promulgatur in loco, in quo ſit copia hominum vtriuſq; linguæ, putà in concilio generali. Ita pōt allegari c.fi.ĵ.de baptiſ. Si autem ex curia mitteretur Grecis epiſtola decretalis. vr̄ reddēda literis Græcis, iuxta c. in nomine patris.73.diſt.ibi, hanc operā Græcis literis minutam decernimus.maximè, vbi ſunt in curia docti in vtraq; lingua, vt cōiter eſt per c.2.de priuile. in 6.&c. Adrianus.el j.63.diſtin.ibi, Anaſtaſius vtriuſq; linguę peritus. Vbi autem apud legiſlatorem non eſt talium virorum copia, excuſaretur & incumberet onus his, quorum intereſt adire translatores, vt ſatis probat tex.in l.2.§.pen.ibi, in Græcam vocem transformare.C. de vete.iu.enu. Et iſto caſu crederem, ꝙ duo menſes, de quibus in c.2.ĵ.eo. non currerēt, niſi à die, quo interpres adiri potuiſſet. ¶An autem poteſt lex promulgari partim literis Græcis, partim Latinis? Vr̄, ꝙ ſic arg.l.j.ff. de contrahen.emp.& §.item pretium.Inſti.de emp.& vendi.& facit, quod de ſententia ſcribit Bald.in l. iudices.C. de ſentē.& interlo.omn.iud. Et quod de teſtō ſcribitur p eundem in c.ad audientiam.el 2.ĵ.de reſcri. Quæ omnia no. tanquam priùs non tractata. ¶Vltimò ſciendum ꝙ do. Anto.& Imo.hìc plenè tractant de multiplici ſpecie
9 iuris, &† vnde vnumquodq; ius ortum habuerit. De quo dic, vt per eos. Et dicit hic Domi. ꝙ de hoc ſatis poſuit Gratianus à 1.diſtin.vſque ad 7.latè etiam per Archi. in prin. Decretorum, & do. Anto.in ca.firmiter.§ hæc ſancta.ſup.ti.1.per beatum Tho.2.2.q.65.articu.2. cum ſeq. & per Archiepiſco. Floren. in quodam tractatu de Legibus. Et dixit gl. in c.principium. in ver. ſuperbię.de pœni.diſtin.2.ꝙ ius cœpit à ruina angelorum. Et in quantū Docto.inſtant in diffinitionibus conſtitutionis: adde, q̄ dicentur in c.proxi. Et tene menti, quod dicit hic domi. Abb.de ſtatuto in præiudicium certæ perſonæ, de quo latiùs dicetur in c.cùm omnes.ĵ.eod.tit.

SVMMARIVM.

1 *Iurs Canonici conſtitutiones omnes ligant.*
2 *Statutum epiſcopi an dicatur ſtatutum canonum.*
3 *Ius municipale an veniat appellatione iuris.*
4 *Sanctio, verbum, & verbum, Dogma, quid ſignificent.*
5 *Conſtitutio canonis ligat omnem creaturam, quia conditori canonis & vicario creatoris omnis creatura ſubdita eſt, nu.6.7.9.*
8 *Sponſus eccleſię eſt ipſe dominus Ieſus Chriſtus.*
10 *De neceſsitate ſalutis eſt ſubeſſe Romano Pontifici.*
11 *Canones omnes ligant. Et hoc habetur pro regula.*
12 *Dicens, vel credens, canones non ligare, tanquam conditi ſint à non habente poteſtatem, debet vt hereticus reputari.*
Vide limitationes ibidem.
13 *Canones transgredientis pęna qualis ſit.*
14 *Veniens contra canones incurrit pœnam Canonicam.*
15 *Conſtitutio generalis qualiter cognoſcitur, & quibus ſignis.*
16 *Quicquid ſtatuitur in fauorem eccleſię, intelligitur ius generale, niſi contrarium inueniatur expreſſum.*
17 *Papa quando reſpondet ad conſultationem alicuius, an videatur condere ius commune.*
18 *Verba iuriſconſulti narrantis factum, vel allegationes, an poſsint allegari.*
19 *Lex abrogata in quibus caſibus poteſt allegari. nu.20.*
21 *Lex concilij in quibus caſibus obligat.*
22 *Veniens contra legem concilij ex contemptu peccat mortaliter.*
Vide alium caſum. nu.23.
24 *Papa ſolus an poteſt tollere conſtitutiones concilij. Et nu.25.*
26 *Reſcripta Papæ, quæ ſunt contra ius, preſumuntur in dubio obtenta per importunitatem.*
27 *Papa nunquam preſumitur vti plenitudine poteſtatis, niſi illud exprimat.*
28 *Poteſtas, quam Papa habet ſupra ius, difficiliùs extenditur ad cōſtitutiones concilij.*
29 *Papa non poteſt tollere legem ciuilem quò ad forum ſeculare, licèt non ſubijciatur legi ciuili. Adde nu. 30*
31 *Princeps licèt ſit ſolutus legibus, non tamen eſt ſolutus dictamine rationis. nu. 32.*
33 *Papa ſubijcitur vinculo iuramenti.*
34 *Papa licèt non ligetur lege poſitiua, aſtringitur tamen menti legis, & æquitati naturali determinanti aliqd circa peccatū. n.35.*
36 *Papa non poteſt diſpenſare, vt aliquis ſaluetur ſine confeſsione.*
37 *Pagani & Iudęi non ſunt ſubiecti canonibus.*
38 *Lex Canonica punit Iudęos delinquentes contra legem veteris Teſtamenti.*
39 *Regula huius capituli an procedat in foro conſcientiæ.*
40 *Hæres obtinens hereditatem ex teſtamento facto ſine ſolennitatibus an teneatur in conſcientia.*
41 *Gabella, quæ non eſt licitè impoſita, poteſt licitè fraudari.*
42 *Teſtimonium falſum ferens qualiter puniatur.*
43 *Contra præſcriptionem ſtatuti ſuper pœna non poteſt quis vexari in conſcientia.*
44 *Bona amiſſa an quis poſsit licitè retinere.*
45 *Declaratio qualiter requiritur in pœnis incurſis.*
46 *Reus condemnatus ex delicto an teneatur in conſcientia ſoluere cōdemnationem.*
47 *Lex ciuilis & Canonica an ſint ſeruandę in conſcientia.*
48 *Iudices poſſunt ex magna cauſa transgredi leges & canones.*
49 *Epiſcopus quando poteſt ſtatuere contra ius Canonicum.*
50 *Fauore Reipublicę poteſt obuiari ſtatutis.*
51 *Verba, Liberam facultatem, quid importent.*
Et ibidem de clauſulis inſertis in reſcriptis, videlicet, Committimus iudicio tuo, Pronuncies ſecundùm ſenſum tuum, & de multis alijs, per ordinem vſque ad verſ. primum eſt.
52 *Iudex an poſsit tollere exceptionem ſub forma verborum poſita in reſcripto.*
53 *Habens procedere vt vir bonus, debet procedere, vt in propria cauſa faceret, vt non faciat alteri, quod ſibi fieri non uellet.*
54 *Quando caſus non eſt deciſus per leges, aut canones, tunc eſt ſequenda ſententia Doctorum.*
Ponit pro regula, quam limitat quinque modis per ordinem vſque ibi, Secundò nota.
55 *Opiniones quando ſunt hinc inde probabiles, laudatur iudex, qui diuidit materiam diuiſibilem.*
56 *Iudex, qui imitatur opinionem magiſtri ſui, excuſatur in ſyndicatu.*
57 *Arbiter poteſt iudicare ſecundùm ſenſum ſuum.*
Fallit in certis caſibus, vſque ad finem capituli.

CAPITVLVM I.

1 CAnonum ſtatuta. ¶Iuris† Canonici ſtatuta oēs ligant: & eorum ritu, tam in pronunciādo, quàm in decidendo, iudicia ſunt regulanda. Hoc dicit. Primò ſtatuit, ſecundo confirmando declarat: ibi, & nemo. ¶Et imitandò ſemper domi. Abb. clarum & vſitatum aurigam nr̄m, primò no. ꝙ appellatione canonis venit omnis cōſtitutio eccleſiaſtica a. Vnde largo mō ſumpto vocabulo canō idē eſt, qđ conſtitutio eccleſiaſtica, vel Canonica. Et dr̄ canon idem, quod regula: quia hominem ducit ad regulatam vitā. Strictè aūt ſumitur pro conſtitutione edita in concilio generali, vt no.glo.3.diſtinct.in ſumma, ponens etiam, quid ſit decretalis epiſtola, dogma, ſanctio, interdictum, & mandatū. Et de pragmatica ſanctione vide gloſſam in ca.j. de rerum permu. Et ſcias, ꝙ omnis canon, ſeu conſtitutio eccleſiaſtica poteſt appellari lex, per c.lex j. diſtinctio. ſecundùm dominum Ab.hic. ¶Addit
2 Bal. hic, quòd † ſtatutum epiſcopi nō

a *Eccleſiaſtica. Adde diſt.4.canō. Et adde, quòd in vna ſignificatione eſt id, quod in Concilio generali. vel prouinciali ſtatuitur: & ſic capitur hic. Sed propriè dicitur canon priuilegiatus à Papa, licèt quandoq; dicantur etiam ſtatuta prouincialia, in d. §. porrò. ſecundùm Cardi. poſt*

poſt glo.in clemen. 1. 26. quæſtio. de priuileg. In alia autem ſignificatio ne videtur poni, quando ab emphyteuta ſoluitur: & ſic videtur ſumi ab Azo. in ſumma, C. de iure emphyteo. ver.ex hoc autem contradic. Et adde, quod etiã dicitur illud, quod ſumitur pro pedagio, vel vectigali. ff. de pub. & vectig. Et adde, quòd quando Papa vult condere canones, poſſunt epiſcopi cõtradicere, quòd nõ conueniunt conſuetudini regionis eorum, diſtin. 4. erit autem lex. & no.in c.ſeq.ver.indicem. vbi quæritur, an ſentẽtia Papæ prȩualeat ſententiȩ epõrum? & dicitur, ꝙ non: quia orbis maior eſt vrbe 18. diſtin. legimus. poſt medium, & ibi glo. Quòd ſtatutum concilij præiudicat ſtatuto Papȩ: argumen.cõtra. ibid.

dicitur ſtatutum canonum: qa ſequeretur, ꝙ ius municipale eſſet ius cõe. Sed in ↄrium adduco Calde.in titu.de regula.conſi.19.inci. Abbas hẽt priuilegium vbi conſuluit, ꝙ habens poteſtatem diſpenſandi ſuper irregularitate impoſita à canone, põt diſpenſare cum monacho irregulari ex celebratione facta poſt incurſam excõicationem ex cõſtitutione ordinis. ¶Et adde Calderinum in titulo iſto, conſilio 16.incipiente, An canonis appellatione. vbi idem conſuluit de ſtatutis capituli, vt poſſint dici canones. ¶ Sed ſaluando Bal.dicendum eſt, iſta procedere in materia larga, puta ſi datur facultas diſpẽſandi, q̃ eſt fauorabilis, vt no. Io.And.in c.fi.de ſymo. & ibi dixi. Sed in materia odioſa appellatione canonis intelligitur per excellẽtiam ſolùm de promulgato à Papa, vt voluit Pau. in cle. j. de priui. per illum tex. in prin. vbi in materia odioſa ponuntur vt diuerſa, canones & ſtatuta inferiorum. Et hoc reputat ſingulare domi.Cardi.
3 ibi, in prin.in 26. q. ¶An † autem appellatione iuris veniat ius municipale, ponit domi.Abb.in rub. j̃.dè cõſue. & ibi dicetur. ¶ Et iſtis adde Imo. s̃. in rub.in j. col. & domi. Abb.ſupra, in procemio, & eundem in proȩmio Clementinarum, vbi facit ſingula.gl. ibi, in verbo, ſanctio. & vide Inno.in ca.1. de conceſ.præben. in 6. vbi concordat cum glo.3.diſtinct.in ſumma, quam ẽt ſequitur domi. Abb.in c. quia, de iudi. & vide Domi.poſt alios ſuper dicta gl. vbi dicit, ꝙ licèt illa ſint propria noĩa conſtitutionum, tñ quandoq; permiſcentur. Et dicit Archid.in c.ſi Romanorum. 19.diſt. ꝙ decreta dicuntur Cõciliorum, Decretales Romanorum Pontificum: aliorũ
4 verò patrum ſcripta opuſcula nuncupãtur. ¶Et † de verbo, Sanctio, vide ẽt domi.Cardi.in clemen.2.vlt.col.de vi.& hone. cle. vbi refert Matthæum dicentem, ꝙ obligat ad mortale. Et de hoc ẽt per Domi.in c.ſi omnes.19. diſtin.& gl.in cle.ſæpe, in verſi.conſtitutione.de verb. ſigni. Et de verbo Dogma, vide gl.penul.in clemen.1. de vſu. Et de verbo, Statutum, vide Alber.in 1.par.ſtatutorum, q.1. vbi inter alia dicit, ꝙ licèt iura antiqua appellarunt ſtatuta ius municipale, l. ſemper. §.1. ff. de iure immu.c.nouerint.cum ſimi.de ſenten.excom.tñ iura noua appellant ſtatuta ẽt leges cões, vt in lib.feudo.in cap.j.de
5 ſtatutis ↄ̃ lib.eccle. ¶No. ſecundò, ꝙ conſtitutio canonis ligat omnem creaturam. Vnde dicit Inno.qui quotidie allegatur, ꝙ conditori canonis & vicario creatoris omnis creatura ſubiecta eſt. Pro quo domi.Abb.allegat illud Ioan.X. Fiet vnum ouile & vnus paſtor, c.fi.infra, de baptiſ.& nihil excipit à ſubiectione paſtoris. Et ideo Innoçẽ.in c. quod ſuper his. de voto.exponit illa verba, Quodcunque ligaueris, ſcilicet præcepto, vel ſtatuto. Et optimè facit illa authoritas ad propoſitum: quia nihil excepit dicendo, Quodcunque, ſecundum domi. Abb.
6 hìc. ¶Pro † dicto Innocen. faciunt notata per epm Florentinum in ſecunda parte tertiæ partis Summæ, ſub rubrica de ſtatu ſummi Pontificis, vbi poſt Aug.de Anch. in tractatu de poteſtate eccleſiaſtica aſſumpto Pſalmiſta pro themate, dum dicit, Minuiſti eum paulò minùs ab Angelis &c, latè ꝓbat, quòd nedum circa terreſtria, cœleſtia & infernalia gerit Papa Vicariatum Chriſti: ſed etiam ſuper Angelos bonos & malos, quibus eſt maior iuriſdictione, ſacramentorum adminiſtratione, cognitione, & pręmio. Et referunt Chryſoſtomum dicere, quòd homini mortali omnium quæ in cœlo & quæ in terra ſunt, poteſtatem cõmiſit Deus, & validiorem cȩlo eccleſiam eſſe mõſtrauit. Et oĩa probant rõnib.efficaciſſimis, quas referre omitto: non qa inutiles nobis ſint, ſed quia per ipſos videri poſſunt. Per quam rõnem omittam ẽt rões ſequentium dictorum. ¶Et adde Inn. latè in c.ꝙ ſuper his.de voto.& in c.2.de tranſlatione prælat. & Bal.in c.1.in j.col. qui feud. da.poſ.& ibi dicit, ꝙ Papa eſt pater patrum, & cum oĩ prælato concurrit in poteſtate & iuriſdõne. Alle.Io.Mo.in c.ſi eo tempore.de elec.in 6.& adduci poteſt, quod diſputat beatus. Tho. in tractatu Contra errores Græcorum, qõ.66. vbi probat, ꝙ Papa eſt primus & maximus omnium prælatorum, allegãdo inter cætera Chryſoſtomum ſuper Matthæum in expoſitione huius verbi, Acceſſerunt diſcipuli ad Dominum, dicentes, Quis eſt maior? ubi dicit, quoddam humanum ſcandalum conceperunt, quod in ſe iam occultare non poterant, & tumorem cordis non ſuſtinebãt in eo, ꝙ viderãt Petrũ ſibi præferri, & præhonorari. & vide B.Tho. in d.tractatu, q.71. vbi probat, ꝙ Papam in totam eccleſiam Chriſti vl̃em prælationem hẽt: & inter alia alleg. Chryſoſtomum ſuper homilia.85. dicentem, Iacobum localiter in loco terminauit, Petrũ aũt totius orbis magiſtrum & doctorem: & alle.eundem ſuper Actib. Apoſtolorum dicẽtem, Petrus à filio ſuper oẽs, qui filij ſunt, accepit poteſtatem, non vt Moyſes in gente, ſed in vniuerſo orbe. Alle.etiam Ioan.X. Fiat vnum ouile, &c. Et dicit gl.in c.ſerpens.in verſicu.quod Deo.de pœni.diſt.j. quòd Papa obtinet vicem Dei in ter-
a ris. a Et per illum tex.dicẽtem, ꝙ Cain cõmiſit ſacrilegiũ, dicendo mendaciũ Deo, infert, ꝙ dicẽs mendacium Papæ põt accuſari de ſacrilegio tanquã ſacrilegus. Subdit B. Tho.in d. tractatu, qõ. 66. ꝙ dicere, Papã non habere vl̃is eccleſiæ primatum, eſt error ſimilis errori dicentium, Spiritum ſanctum à filio
7 non ꝓcedere. ¶Nã † ipſȩ Chriſtus Dei filius eccleſiã conſecrat, & ſibi ↄſignat ſpiritu ſancto, quaſi ex ſuo charactere, & ſigillo. Et ſimil̃r Chr̃i Vicarius ſuo primatu & prouidentia vl̃em eccleſiã tanquam fidelis miniſter Chriſto ſubiectam ſeruat. Et ad tex.in c. nullus.cũ ſeq.99. diſt. vbi prohibet ſe appellare vl̃em Papam: reſpondet B.Tho.in tractatu, Contra impugnãtes religionem: ꝙ hoc non eſt, quia ipſe non habeat authoritatem immediatè & plenam in qualibet eccleſia, ſed quia non ꝑficitur cuilibet particulari eccleſiæ, vt proprius & ſpecialis illius eccleſiæ rector. Sic.n.ceſſarẽt omnium aliorum Pontificum dignitates, ſ̃m eum. Et adde B.Tho.in 2.par.q.8.ar.1 & 4.ſen.diſt.15. vbi dicit, ꝙ Papa eſt caput vl̃is eccleſiæ, & probat rationibus. Et dicit Bal.in cap.1, in j.col.quis dicatur dux, marchio, comes, ꝙ Papa, tanquam pater patrum cum oĩ prȩlato concurrit in iuriſdictione & poteſtate. Allegat Ioan.Mona.in d.c.ſi eo tempore.& dicit, ꝙ Papa eſt ſummus ſacer
b dos. b ¶Et ſcias, ꝙ Ioã.Scotus in quodã ſuo tractatu, De ꝑfectione ſtatuũ, diſputando cõcludit in 9.q. ꝙ Papa eſt Vicarius Chriſti non ſolùm, in quantum Chriſtus fuit eccleſiæ prælatus, ſed in quantũ fuit totius Iudæ & mundi dñs, & ꝙ iuſtè de ſtatu & bonis fide-
8 lium poteſt ordinare. ¶Adde † etiam B.Tho. in tractatu ſuo, Contra impugnantes religionem: vbi probat, quòd ſponſus eccleſiæ propriè loquendo eſt Chriſtus. Alij autem dicuntur ſponſi, ſicut miniſtri ſponſi exteriùs cooperantes ad generationem ſpiritualium filiorum, quos quidem non ſibi, ſed Chriſto generant: qui quidem miniſtri in tantum ſponſi dicuntur, in quantum vicem veri ſponſi ob-

a In terris. *Imò eſt vicarius Petri, non Dei.63.diſtin. ego Ludouicus. vide tex.cum glo.& Card.in cle. 1.in prin. de iureiuran. 96. diſt. Conſtantinus. quod imò Dei, non puri hominis vices gerit, de transla. per totum. & eius legatione fungitur, 19. diſtin. omnes.*

b Sacerdos. *Adde do. Soci. conſi. 164. incipiẽ. Viſa bulla Bonifacij, & laudo. ver.tertio loco dicò. in 1. parte, char. 24. quòd Papa vnicus eſt fons iuſtitiæ, fugans tenebras: nam ei prȩſumuntur illa tria concurrere, quȩ cõſiderantur in actibus hominis: bona voluntas, modi cõgruitas, conceſſa poteſtas.*

tinent:

tinent,& iō Papa, qui obtinet vicem veri sponsi in tota eccl'a, vniuersalis ecclę sponsus dicitur. Et quamuis episcopus suę diœcesis sponsus sit,& presbiter suę eccl'æ,non propter hoc sequitur, ꝙ sint plures sponsi vnius eccl'æ, secundum ipsum. Et ratio est, quia sacerdos suo ministerio cōperatur episcopo, tanquam principali. Et simil'r episcopi Papæ,& Papa Christo. vñ Christus, Papa, episcopus & sacerdos nō cōputant̄, nisi vt vnus sponsus ecclę

9 & de hoc p eundē in 4. dist. 38. ¶ Et † istis ēt adde beatum Thomā in suo tractatu. De rege & regno, ad regem Cypri, vbi latè probat, ꝙ oēs reges & principes Christiani,& per consequens oēs fideles tenentur esse subditi Romano Pontifici,& dicit Inno. in c. j. in fi. de offic. ordi. ꝙ Papa est vicarius summi regis, & præest regibus & imperatori, & si quis eorum est rixosus ēt notoriè, & existente infamia, vel accusatore, pōt contra eū procedere. Et hoc dictum sequitur Dom. in c. certū. 10. dist. & vide Innoc. in c. cum oporteat post princ. gl. magnæ. de accus. vbi dicit, ꝙ vniuersi subsunt Papæ: & dicit Inno. in c. cū dilecti. de foro cōpetenti, ꝙ Papa est ordinarius

10 omnium. ¶ Et † vide beatū Thomā, De erroribus Græcorum, ꝯsilio 72. vbi probat, ꝙ de necessitate salutis est, subesse Romano Pontifici, & allegat Cyrillum in libro Thesaurorū,& Maximinianū in epistola directa Orientalibus. Et vide eundem in dicto tractatu c. 68. vbi probat, qūo Papa habet plenitudinē potestatis. Et vide eūdem in 4. 19. dist. vbi probat, ꝙ habet ipsam, sicut rex in regno, sed Episcopi assumuntur in partem solicitudinis, quasi iudices singulis ciuitatibus ꝑpositi, pp qđ eos solos vocat fratres. Facit c. ad honorem de author. & vsu pal. & c. decreto. 2. q. 6. Et dicit dom. Car. in c. ad hoc. de offic. Arch. ꝙ Papa dr̄ cardo omnium ecclesiarum, & idē Hosten. in summa in ver. 3. eodem titulo facit textus in §. 1. in authen. de eccle. titul. Et pro istis facit, quia procedit præscriptio, per quam quis eximitur penitus ab imperatore,& non est acephalus, quia subest. Papæ, & ad ipsum recurritur pro iustitia contra illos, qui in terris superiorem non habent, vt per dom. Card. in clementina pastoralis. §. rursus. de re iudic. & dom. Abb. in cap. 1. de proba. & ibi dixi in 2. nota. Et ista sint adducta solùm ad probandum superioritatē Papæ in oēs Generaliter autem de eius potestate aliqua dicētur in c. q̄ in ecclesiarum. infra eodē. Et per quæ verba fuerit Petro data potestas, dicet̄ infra. eodem. c. translato. ¶ Capio modo gl. primam, secūdam,& quartam, cum dictis omnium Doctorum pluribus additis. Ex quibus, prius præmissa regula, ordinaui decem fallentias ad istum text.

11 in quo stat regula, quòd † canones ligant omnes, & ista regula ante omnia confirmanda est, vt sit adeò vera, ꝙ qui contrauenerit canoni, maximè ex contemptu peccat mortaliter, vt plenè habetur in c. nā cōcupiscētiam. infra eodem. distinguēdo inter legem præcepti & ꝯsilij, & super modo cognoscendi, quādo obliget ad mortale. Et in tm̄ procedit ista regula, quòd dixerit gl. reputata sing. in c. sacerdos. 2. q. 7. ꝙ à prælato non seruante canones possunt subditi leuare obedientiam ante latā super hoc sententiam. Et sequitur Ludouicus. Ro. in singul. 510. incip. Curialis. Sed intellige ipsam, vt per domi. Abba. in c. cùm non liceat. in 1. collumna. de rescript. & in c. sciscitatus. in titu. proxi. & in c. ego. N. de iureiur. in 2. colum. dummodò non negligat seruare ex contemptu. Imò si ista glo. intelligeretur de non seruante ex simplicitate, vel malitia, esset falsa, secundum Domi. in d. c. sacerdotes.& no. domi. Cardi. in clemen. 1. in 9. q. de æta.& quali. Qūo autem cognoscatur contemptus, scripsi oportunè in c. cum quidā. in 5. declaratione, de

12 iureiur.& aliquid dicetur infra in 3. fallentia. ¶ Et † in tm̄ procedit ista regula, vt dixerit glos. singula. in c. generali. in verb. nihilominùs. de electio. in sexto, quòd credens canones non ligare, tanquā sint facti à non habente potestatem legis condendæ, potest vt hereticus condemnari, & ipsam approbat domi. Cardi. in d. cle. 1.& ibi latè Imol.& Domi. c. si Papa. in penult. col. 40. distin. & in c. huic sedi. 17. distinct. & in c. de libel. 20. distinc. in fi.& Per. de Anchar. in repet. huius c. in j. char. ver. sed quæro vltra pęnam & Imol. in c. j. in prin. de vita & honest. cleri.& hic,& Ioan. de Ana. in c. j. in j. colū. de maledic.& in c. per tuas. el 2. ad fi. post alios ibi de symon.& dom. Abb. in c. 2. de foro cōpetenti, vbi per ipsam dicit, ꝙ inducētes nouam religionē irrequisito Papa peccant mortaliter, quia transgrediuntur legem, de qua in c. fi. de relig. domi. ¶ Quinimmo plus voluit gl. in d. verb. inhibemus, ꝙ transgressor canonis est deponendus, quod intelligunt hic. Ioan. de Ligna. & Imol. duobus concurrentibus. Primò, dūmodo transgrediantur ex contemptu, aliàs non, per id, quod not. Archid. post beatū Thomam in c. quicunque. 81. distin. & ibi etiam vide Dom. vbi dicunt, ꝙ transgrediens canonē ex concupiscentia, vel ira, vel alia cā, non dicitur principaliter motus cā transgrediendi. Ideò nō punitur de cōtemptu. Secus, si ex nulla cā, vt dixit gl. in c. Metropolitanum. 2. quæst. 7.& dixi in d. c. cùm quidam. ¶ Secūdo intelligūt, dummodo transgressor fuerit monitus per c. cùm non ab homine.& c. at si clerici. infra de iudic. quæ iura licèt non probēt, tn̄ æqua est limitatio. Nec ob. ꝙ verba huius capituli sint affirmatiua, & per consequens non requiratur monitio, iuxta doctrinam aureā Imol.& Ioan. And. in c. extirpandæ. de præbend. quā plenè examinaui in c. 2 de magistr. quia procedit, vbi agitur de pœna mitiori imponenda. Secus, vbi agitur de pęna graui. vt est depositio, s̄m Imo. hìc sub dubio tn̄. Et sequi videtur Ioan. de Ana. in c. præterea. de aposta. Et reuera est magna limitatio ad no. in d. c. extirpādæ, sed fortè non procedit, tum qa est contra intentionē multorū, quos in d. c. 2. adduxi, tum qa vbi agitur de depositione, non requiritur monitio secundùm gl. in d. c. indigne. 12. q. 2. ¶ Adde aliud requisitū ad dictā depositionē, videlicet dūmodò pluries contrauenerit, secus si semel, secundùm Pau.& Imol. in cle. j. de æta.& qua.& Dom. in c. gñali. præalleg. per c. honoratus. 64. dis. ¶ Et adde aliud requisitū, dūmodò lex, quā transgredit̄, non imponat specialē pœnam transgressori, qa tūc illa sufficeret, secūdùm. Ioan. And.

13 & Dom. in d. c. generali. vbi vide. ¶ Generaliter † aūt de pęna transgredientis legē, vel statutū, vbi non est certa pœna, vide Bal. in l. nemo martyres. C. de sac. san. eccl. & in l. legis virtus ff. de leg. & in l. nō dubiū. in prin. C. de legi.& Bart. in l. prætor. in prin. ff. de ope. no. nun. cum

14 concor. ¶ Et istis adde, ꝙ † veniens cōtra canones incurrit infamiam Canonicā, secundùm do. Abb. in c. illud. in 3. nota. per illum tex. de mai.& obed. Et ex istis confirmatur satis reg. prædicta. ¶ Modò dubia in ea occurrentia expedias per fallentias. ¶ Fallit igitur primo in constitutionibus particularibus respectu certarum personarū, vel locorum, quia istas non tenent̄ alij seruare, secundū gl. j.& oēs hìc, & facit tex. in §. ex his. 61. dist.& in c. non

15 aūt. 7. q. 1. ¶ Cognoscitur † aūt cōstitutio generalis multis modis, de quibus per gl. ord. in c. vt circa. in vers. ꝑpetuò. de elec. in 6. Et latè Bal. in l. 3. per illum text. C. de leg. Et ibi dicit, ꝙ ex verbis cognoscitur constitutio particularis, putà, si est interlocutoria principis non redacta in corpore iuris, vel si est ibi verbum. Concedimus, vel verbum, Donamus, vel verbū, Dispēsamus, seu aliud sonans in relaxationē iuris cōmunis. ¶ Et adde, quòd

16 † quicquid statuitur in fauorem ecclesiæ, intelligitur esse ius generale, nisi contrariū inueniatur expressum, s̄m Bal. in auth. nisi rogati. C. ad Treb. per tex. in §. hoc ergò. in auth de nō alie. ¶ Et sub hac fallentia includi potest notabile dictū Arc. in c. priscus. 55. dis. ubi dicit, ꝙ quādo Papa ex certa causa facit legē dispensatem contra regulas, illa lex non est seruanda in iudicando, si cessat eius cā, sed standū est regulis, & ita intelligit illum text. Nec obst. ꝙ aliqñ Papa reuocat illud, quod fuit statutum dispensatiuè, quasi per hoc videatur, ꝙ staret, nisi reuocaret. Patet in c. cùm ex literis. in ver. nos igitur. de restit. in inte.& in c. licèt ex quadam. de testi. infrà. Quia respondetur, vt latè per Dom. in c. priscus. quod fit ad tollendā dubitationem, non quòd sit necessarium, & facit. c. 1. in fi. de pœnis. ¶ Hanc fallentiā intellige sanè, nisi lex con-

cernens certum genus perſonarum, uel certum locum,
redacta eſſet in corpore iuris, prout ſunt plurima in hoc
vol. quia tunc efficitur lex generalis, & ab omnibus eſt
ſeruada, niſi appareat de contraria voluntate principis,
prout apparet in d.c. non aũt. cum ſi. & in c. & qualitas.
cũ ſeq 16.q.j. & in c. ſciendum. 29. diſt. Ita dixit Hoſt. in
c. cùm ſuper. ĵ. de ſepul. alleg. §. ſed quod principi. Inſti.
de iu. natu. gen. & ci. & gl. not. in c. conſtitutis. de conce.
pręben. Nec mirum, ſm eũ, quia ſententia principis la-
ta inter ceteras perſonas facit ius generale, c. in cauſis,
de re iudic. & ſequitur ſolus Domi. & idẽ tenẽt Ioã. An.
& do. Ant. in d.c. cùm ſuper. & uide bonã glo. 19 diſt. in
ſum. & omnino do. Abb. & Imol. poſt alios in c.j. ĵ de lo
17 ca. ¶ Et pro iſta declaratione facit optimè, quia †quo-
ties Papa reſpondet ad conſultationẽ alicuius, quanuis
dirigat verba ad caſum cõſulẽtis, tamen cenſet conde-
re ius cõe, ſecundùm gl. fi. in c. cõſultationi. de tẽpo. ord.
& gl. in c. ex tua. de fi. preſby. quas gl. approbat do. Car. in
cle. fi. ĵ. in 2. oppo. de p̄ben. & do. Abb. in c. venerabilis. de
iudic. & in c. fi. de iur. cal. & in c.j. de dolo & cõtu & in c.
paſtoralis, in prin. de except. & in c. ſi diligenti. de foro
comp. & in c. cùm ſimus. de regul. & Imo. poſt Car. in c.
in noſtra. in ti. proxi. Et Ana. poſt Car. in c. 2. de adult. &
Ana. in c.j. de vſu. & in c. fi. de deli. pue. & Imo. in c.j. de ui
ta & honeſta. cleri. & Dom. in c. de libellis, circa med. 20.
18 diſt. & eſt tex. non ſolitus allegari in c. ex multa. in prin.
de uoto. ¶ An †autem verba iuriſconſulti narrantis fa-
ctum, vel allegationes, poſſint allegari pro lege? Dixit
Ludo. Ro. conſi. 190. quod incipit, Spectabilis domine. di
cens fore glo. ſign. in l.j. in gl. magna, ibi, vel dic tertiò. C.
quando nõ petẽ. partes. & alleg. Ioan. And. in c. dilectus,
el 3. de pręben, & idem dicit do. Abb. in c. per uenerabilẽ
in notabilibus, qui ſil. ſint l e. & gl. in ver. facto. in fi. in c.
auditis. de elec. in cle. 2. in ver. vſuræ. prope fi. de iudic. &
facit gl. in verſ. nõ teneris. poſt prin. in c. 2. de do. & con-
tu. in 6. per quam dicit ibi Dom. ꝙ nõ licèt arguere à ver
bis legis narrantibus factum. Ad quod ẽt alleg. gl. in c.j.
uer. collationẽ. de re. permu. in 6. ibi, ſatis põt dici. Et iõ
dixit Fede. in conſi. 409. incipien. Viſo puncto p̄dicto &
motiuis, ꝙ verba narratiua legis nõ conſtituunt ius. Idẽ
Sal. in l. qui ſe patris. C. vnde lib. & in l. accuſationem.
C. q accuſ. & iõ dicũt Ioã. And. & do. Ant. in c. publica-
to. de elec. & dom. Ant. in c cùm Apoſtolica. de his, quæ
fiunt à præla. ꝙ non licet ſumere arg. à cõtrario ſenſu ex
verbis narratiuis legis, per c. ſi Papa. de priuile. in 6. quod
intelligit Imo. in d.c. cùm Apoſtolica niſi intentio legis
fundaret in illis uerbis narratiuis, arg. cle.j. de proba. ¶ Et
hinc ſolet dici, ꝙ ſi ex deciſione iuriſconſulti non rema
net allegatio partis impugnata, illa etiam poteſt allega
ri, ex quo in l. refertur ſecundùm Imo. ĵ. c. proxi. & ita vi
demus plerunque allegari per Doc. authẽticos decreta-
les in ea parte, in qua referunt allegationes partiũ. ¶ Fal-
19 lit† ſecũdò regula huius tex. in cõſtitutionib. approbatis
ſecundùm gl. & Doc. hìc, & gl. in c. nouit. in ver. videli-
cet. ĵ. de iud. Imo. vtẽs eis incurrit pęnã falſi, ſecundùm
gl. & Bar. in l. fi. ff. de fal. Et Pet. de Anc. conſi. 483. inci-
pien. Prima facie. & idẽ de producente ſcienter ſtatutũ
correctũ, ſecundùm Bal. in l.j. poſt prin. C. de iuſti. C. cõ-
firm. Et de differẽtia inter arrogare & derogare, vide gl.
§. leges. c. in iſtis 4. diſt. ¶ Excipiunt tñ certi caſus per D.
Ant. D. & Imo. hìc, q b. de lege ſubrogata fieri põt mẽtio.
¶ Primus qñ non adducitur ad deciſionẽ, ſed in ar. ſecũ
dũ gl. & Bar. in d.l. fin. & in l.j. in fi. princ. ff. de coniung.
cum eman. lib. & Domin. in c. frequens. verſi. illum. in
fi. de reſtit. ſpo. in 6. & in c. authoritate. de cõceſ. præben.
in 6. ad fin. Et ita limitatur tex. in Authen. de nau. uſu. in
princip. ibi, conſtitutionem præcedentem in totum eſſe
inutilẽ. ſm Nic. de Nea. in d.l.j. quòd correcta lege, non
dicitur correcta eius ratio, niſi expreſsè dicatur. l. eos. ff.
de cap. dimi. facit gl. in c. fuerunt. & ibi Dom. 7. diſtin. Si
tamen eſſet lex abrogata, quia erat iuri nouo contraria
nullo modo poſſet allegari, vt ſentit Ioan. And. poſt In-
no. in cap.j. infrà de purg. cano. per tex. ſuprà in proœ-
mio, in fi. ſecundùm dom. Ant. Imo. & Dom. hìc, &
idem, ſi poſita fuiſſet extra iuris volumina, ſecundùm
Bald. poſt Odof. in authen. dos data. C. de dona. ante nu.
& in capit. translato. ĵ. eod. & Bart. in d.l. fin. & in d.l.j. &
Imo. hìc contra dom. Anto. niſi allegetur à conditore
legis, prout ſit in cap. Raynutius, infra de teſta. ſecundũ
Dom. in c. ſi Romanorum. 19. diſt. ¶ Secundus caſus eſt,
quando lex non eſt in totum abrogata, quia in parte
non abrogata poteſt allegari, ſecundum Bal. in l.j. C. de
Lati. li. tol. Ad idem vide Paul. de Caſ. in l.j. C. de Iuſt. C.
ꝯfir. vbi dixit, quod ſi in ſtatutis nouis non ſunt annulla
ta antiqua, & occurrat caſus nõ deciſus à nouis, ſed à ue-
teribus, aliter tamen, quàm diſponat ius commune, de-
bebit cauſa decidi per ſtatuta vetera, poſtquam nõ ſunt
à nouis reprobata. Et ſic dicit ſe conſuluiſſe in ciuitate
Senarum, per illũ tex. à contrario ſenſu. Et idem fortè
ſentit Bar. in l. oẽs populi. in fi. ff. de iuſt. & iure. ¶ Alius
caſus èſt, qñ lex abrogãs reprobaret, per cap. cùm om-
nes. infrà eo. ibi, ſecundũ priorẽ conſuetudinẽ. Idẽ eſſet,
quãdo lex abrogata tranſiuiſſet in priuilegiũ non ſubdi
ti, ſm Inno. in c. nouit. ſuper ver. Theodoſius. de iudi. &
Ioan. And. in Spe. in ti. de cẽſi. §. nũc dicendũ, cũ cõcor.
quas aliàs dedi in c. 1. in 1. notabili, de proba. Idem ſi lex
abrogata eſt canonizata, ſecũdũ gl. in c. in primis. in ver
ſi. lex Cornelia. 2. q. 1. quã ſequit dom. Abb. in c. 1. de prę
ſum. & Imo. in c. 2. ĵ. tit. 2. & hæc limitans, dummodò ſit
canonizata per Papã. Et eſt gloſ. licèt ipſe non dicat, in
c. 1. in uer. tractatus. & ibi Dom. de reb. eccleſ. nõ alie. in
6. ¶ Idẽ, ſi eſſet decidendus caſus præteritus ante legem
abrogatã, ſm Bar. in d.l. fi. de falſ. & Bal. in d.l.j. C. de Iuſt.
C. confir. niſi lex noua diſponeret expreſsè de pręteritis
vt ibi. Idẽ etiam, ſi allegaret ad corroborationem legis
nouæ, p ca. ſuper eo. infra de cogna. ſpiri. ¶ Idem, quan-
do lex abrogata concordaret cũ lege noua, ſecundum
Archi. in cap. fi. de offic. leg. in 6. Et licèt Imo. hìc dicat
ſe hoc non intelligere, tamen exemplificari poteſt, ſi for
tè nouus legis lator annullãs omnes veteres leges con-
deret nouas in aliquibus illis concordes. Item, quando
lex non eſt correcta in ſubſtantia, ſed ſolùm in cortice.
exemplũ ſecũdũ dom. Ant. in ca. ꝙ dilectio. de cõſan. &
affi. per illum tex. iuncto c. non debet. eo. ti. Idem, ſi alle-
garetur pars legis deciſa, ſeu reſecata ſolùm ratione ſu-
perfluitatis, ſecũdùm Domi. in c. ſi Romanorum. 19. diſ.
Allegat Archi. poſt gl. in cap. fi. de offi. leg. in 6. Idem ſi al
legaretur, vt oſtendatur de eius errore, fortè ne condi-
tor nouæ legis incidat in errorem, per quem lex fuit ab
rogata. Probatur in c. legimus. 37. diſt. Idem, ſi allegetur
ad cognoſcendum mentem latoris legis abrogatæ, iux-
ta gl. in uer. videlicet, in d.c. nouit. & gl.j. in fi. in c. qui-
cunque. 9. q. 1. Idem, quando lex allegatur per non reco
gnoſcentem in ſuperiorem abrogantem legem, ſecun
dùm do. Anto. & Dom. hìc p tex. cũ gl. fin. & ibi Arch.
in c. cùm deuotiſſimam. 12. q. 2. Idem ſi allegatur, non
vt obſeruetur, vel probet, ſed vt ſciat quis eam confuta-
ret, ſecundùm Dom. in c. legimus. el 2. 37. diſt. Vel vt plu
ra ſciamus, ſecundùm Ioan. de Ana. in rub. de ſortileg.
Idem, vt tactum fuit, ſi allegaretur ratio legis abrogatę,
quia illa ſtat etiam abrogata lege, ſecundùm do. Ant.
Imo. & Dom. hìc, niſi etiã ratio eſſet ſublata, ſecundùm
eos, & Dom. in d. c. ſi Romanorum. Ex quo no. quòd
correcta lege, non ſemper dicitur correcta eius rõ, iux-
ta d.l. eos. Non ſic econtrario, vt traditur in d.c. nouit.
ſuper ver. videlicet. & latè per Im. in c. poſt translatio-
nem. de renun. & Sali. in authen. ingreſſi. C. de ſacroſa.
ec. & eſt gl. in l. 1. verſi. prouidentia. ff. de autho. tut. &
tex. optimus in c. miramur. iuncto c. à multis. de æta. &
qual. Et ita ad hanc fallentiam habes circiter 24. reſtri-
ctiones. ¶ Fallit tertiò regula huius text. qñ †canõ non
20 imperat, ſed conſulit, ſecundùm gl. hìc, quã intelligunt
omnes de conſilio perfectionis, vt homines. p̄fectiores
reddant, iuxta illud Euãgelii: Si qs te percuſſerit in una
maxilla, & c. & talibus conſilijs non ligantur etiam reli-
gioſi, vt in cle. exiui. de verbo. ſignifi. Idẽ dicit do. Abb.
hìc, vbi ꝯſtitutio loquitur de honeſtate, q a tũc nõ obli-
gat ẽt ad veniale, & remittit ad Inn. in c.j. de vi. & ho-
neſt.

nest. cler.& tex. in §. hoc & si legibus 4. dist. ¶ Hæc regulariter procedunt,tñ in tribus casib⁹ lex consilij obli-
21 gat. Primus † est, vbi quis astrinxit se consilijs, vt faciunt profitentes paupertatem, castitatē,& obediētiā, quæ licèt pfectionis sint,tñ ex quo p professionem quis subijcit se eis, omnino ligant, non ex vi canonis consulentis, sed ex vi voti, vel obligationis, ſm D. Ant. Imo.& Dom. hìc p c.cùm ad monasterium, in fi. j̃. de sta. mo. cú si. Et hinc colligitur ratio, quare religiosus in talibus magis meretur, q̃ alius, qui ad hoc se non astrinxit: quia subijcit se Deo, vt aliter facere non possit, ſm Archi. in cap. si quis. 1.q.2. referentē beatū Tho.2.2.q.86.art.6. quē ad literā sequitur glos. solēnis eo non allegato in cle. vnica, in ver. seipsum. de reli.& vene. sanct. Et pulchrè per Ric. de Me-
22 diauil. in 4. sentē. dist. 38. q. 6. art. q. 2. Et hinc ē, ꝙ † religiosus delinquens mitiùs punitur, ſm do. Abb. in c. cùm quidā. de iureiur.& ibi dixi in prima declaratione. ¶ Alius casus est, quando quis venit contra legē consilij ex cōtēptu: quia tunc peccat mortaliter ſm glo. in c. quis aūt. 10. disti. quā valde no. Domi. ibi, & do. Abb. hic,& in c.1. de vi.& ho. cle. Modus autē cognoscendi contēptum ponit Dom. in c. nullus. 55. distin. quē retuli in d. c. cùm q̱dam. Sed istis dictis adde not. per Ioā. An. in c. dilecto. sup ver. contemptis, de senten. excom. in 6.& ibi Dom. & omnino Calde. in tit. de senten. excom. consi. 4. incip. sacerdos.& dom. Card. in clem. 1. in prin. 39. q. de priuil. Et ista verificant, quod not. Io. And.& ibi do. Anto. & Imol. in c. sacris. quod met. causa. vbi dicunt, ꝙ regulariter cōmunicans excōmunicato incurrit solùm peccatum veniale, nisi faciat ex contēptu. Et hoc ēt sensit glos. in c. sicut Apostoli. in versi. aduertendo. 11. q. 3. Et ideo dicit beatus Tho. 2.2.q.186. artic. vlt. circa me. ꝙ ratione contemptus aliquid efficitur delictum, qđ nō erat. ¶ No. gl. mag. in fi. in l.1.§. fi. ff. si quis ius di. non obtē.& Dom. in §. criminis. 25. dist. dicens, ꝙ peccatum veniale ex vsu & contēptu efficitur mortale.a Et subdit, ꝙ licèt nō confitens de venialibus leuibus non peccet; tñ si ex cōtemptu omittit, peccat mortaliter. Bene facit ēt glo. pen. in c. duo sunt. 96. distin. dicens, ꝙ tanto maior est contumacia, quanto ex minori re surgit, quia dicitur maior cōtēptus. Et simile sensit glo. fi. in cap. vltimo. 14. q̃stio. vlti. & vide Dom. in ca. de libellis. in fin. 20. distin. vbi dixit, ꝙ non oīs inobediens dicitur cotēnere. Et dicit glo. no. in c. qualis 25. dist. ꝙ peccans ex cōtēptu, dicitur peccare in spiritū sanctum.b Et illū tex. valde not. ibi Dom. ꝙ ille dicitur peccare ex contēptu, qui obstinatè perseuerat in malo & cōtumaciter vilipendit, quod no. secundū eū. Similiter dicit Dom. in cap. consuetudo. circa me. 9. distin. quòd qui certificatus de excommunicatione celebrat, videtur tanquam obstinatus contemnere. Et dicit Dom. in capit. sed illud. 45. distin. per illum tex. quòd monitus non desistēs, dicitur cōtemnere. Et cum istis iunge, quod dixi in d. cap.
23 cùm quidam. ¶ Tertius† casus est, quādo lex continet consilium reuerentię: quia obligat, secūdum omnes hic, per c. ad aures, cum glos. in ver. consilio. de ęta.& quali.& per text. in glos. in. vers. hortamur. in clemen. 1. de testi. Et dicitur consilium reuerentiæ, qñ materia est necessitatiua: sed propter reuerentiā eius, cui loquitur, vtitur lex verbo consultiuo, non præceptiuo, secundum Doc. hic. Quibus adde, quæ dicētur in cap. nam concupiscentiā. j̃. eod. vbi dicetur, qūo cognoscatur, quando lex consulat, vel præcipiat. Et dicit ibi Dom. quòd dicitur consilium perfectionis, quando aliàs permissum est ali cui resistere actui, sed lex cōsulit, vt assistat, vt magis Deo placeat, vt no. glo. in ver. pp Deum. in c. solitę. de maio.& obed. vt illud, Si quis te percusserit &c. Consilium verò reuerentię est, qñ consulitur alicui, vt nō faciat actum ob aliquā reuerentiā superioris: tamen super hoc omnino non prohibet exercitiū actus firmiter & fixè. Et istud probat glos. fi. iuncto text. in d. c. ad aures. & glo. in ver. humiliter, in c. testamentum. 6. dist. ¶ Et ad istum casum vide etiam glo. in c. Matthęus. in ver. ꝯsulis, de si.& Dom. post Arc. in §. hoc & si legibus. iiij. dist.& in c. testa. versus fin. 6. dist. & in c. sponsus. 23. dist.& in c. generali. de elec. in 6.& do. Abb. in c. ad Apostolicā. de regula.& Imo. in c. cùm cōtingat. de iureiu. in repe.& quod no. do. Ant.& Imo. ĩ c. dilectus. el. ij. de præb.& Bart. in l. cùm pater. §. Iulianus. ff. de leg. ij. ¶ Fallit quartò prædicta regula in Papa, q̱ nō subijcitur canonibus,c ſm gl. hic in ver. ab omnibus, quam sequunt̄ Doct. p iura in ea allegata, & per c. non dubiū, de senten excom.& c. proposuit. de concess. præb.& per rationem c. innotuit. in fi. de elect. Et hinc est, ꝙ Papa habet potestatem dispēsandi in omnibus statutis ecclesiæ, ſm beatū Tho. in Quodlibetis, quodlibe. 4. art. 14.& Dom. latè in c. lector. 33. dist.& Io. And in c. per venerabilem. super glos. 2. qui fil. sint legi. Et hinc est, ꝙ Papa pōt committere non epo, vt ꝯferat chrisma, ſm Bonauent. in 4. dist. 7. super literam,& dicet̄ in c. quanto. de ꝯsue. Et hinc est, ꝙ Papa pōt vnico verbo quem pronunciare sacerdotē, ſm Ang. in l. ij. C. de cri. sacri. Facit, qđ no. Inn. in c. 1. de sac. vnc. Vbi dicit, ꝙ si non esset constitutio ecclesiæ, sufficeret dicere, Sis presbiter, absq; alia solēnitate. Et hinc est etiam, ꝙ Papa, solo verbo pōt facere epm, ſm Ang. in l. 1. per illū tex. C. de sentē. pas. Et hinc est, ꝙ sine causa omnem dilationē iuris abbreuiare pōt, ſm Pet. de Anc.& Imol. in c. ex ore. per illū tex. de his, quæ fi. a ma. par. c. Et hinc est, ꝙ Bart. Brix. in suo magno Repertorio, in ver. Papa non fuit ausus affirmare, ꝙ Papa non possit sibi eligere successorem, licèt gl. affirmet,& oēs sequant̄ * in c. Apostolica. 8. q. 1. quia hoc est prohibitū solùm iure positiuo. Pōt tñ hoc alia ratione probari, quam subtiliter ponit do. Abb. in rub. j̃. de testa. Et amplia primò ista & similia, etiam si Papa ex sola voluntate moueretur ſm Inn. in c. cū ad monasteriū, circa me. de statu mona. quē sequit̄ D. Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iud. & in c. cum ex litteris. de resti. in integ. & in c. fraternitati. de schisma. & Imo. hic: & pbat text. & gl. & Barto. in l. relegati. ff. de pœ. nisi lex positiua haberet in se quandam rōnē diuinā, vel naturalē, vt est lex prohibēs pluralitatē bñficiorū, vt elegātissimè per D. Abb. in rep. c. per tuas. de arbi. & in c. per venerabilē, in princ. q̱ fil. sint legi.& in c. de multa. post Io. And. & alios pulchrè, de p̄bē. in d. c. cum ad monasteriū,& per D. Car. in rep. c. ppēdimus. de sen. excō.& Bal. in l. rescripta. in fi. C. de p̄ci. imp. offe.& D. Abb. in c. q̄ in eccłiarū, ppe fi. j̃. eo. quos vide. ¶ Amplia scđò, ēt si Papa vellet, ꝙ ꝯstitutio antea obseruata haberet̄ p infecta:& p consequens gesta eius virtute, scđū gl. ĩ ver. p infectis. ĩ cle. 1. de immu. eccl. quā D. Card. dicit ibi esse sing.& nescire alibi: & eam sequit̄ ēt Imo. in c. ceterū. j̃. de rescri. & ibi eam limitabo. Et sic ēt Papa pōt facere non factū haberi pro facto, c. is, qui fidē. j̃. de spōsa.& nō scitū haberi p scito, cle. 1. de cōcess. p̄ben.& ad gl. vide, q̄ dixi in c. fi. j̃. eo. in j. fal. ¶ Am-
24 plia † tertiò ēt ĩ ꝯstitutionibus ꝯcilij, q̱a solus Papa pōt eas tollere sine ꝯcilio, ſm glos. in ver. ꝯcilium, in c. vbi periculum. de elec. in 6. quam facit sing. ibi. Dom. & do. Abb. in c. significasti. de elec. & in c. ex parte. de capel. mo.& facit c. cuncta. ver. sine vlla synodo. 9. q. 3. Et ꝙ Papa sit supra ꝯcilium, probat subtiliter beatus Tho. 2. 2. q. 105. artic. 1. & amplissimè Pet. de Monte in sua monarchia, in 2. parte. Et hinc est, ꝙ ꝯciliū nihil pōt statue-

tracta. De episcopo. iiij. lib. ij. parte. 1. quest.

a Mortale. *Adde Abb. in c. testimonium. de testi. & glo. iiij. distin. denique.*

b In spiritū sanctum. *Et adde, ꝙ tunc dicitur irremissibile, quia non de facili remittitur. Bar. in l. qui ea mente. ff. de fur. & glos. in c. qualiter. xxv. dist. alleg. in tex. Item adde, quòd peccatum in patrē dicitur, quod fit per impotentiam: sed peccatum in filiū, quod fit per ignorantiā: & ista remittuntur, vt ibi in glos. & est glos. ordinaria, de consec. dist. 1. potest. vbi loquitur de peccato in spiritum sanctum. quod non remittitur. Et vide do. Ioan. Berta. in*

c Canonibus. *Adde glos. in ca. nulli. de sentē. excom. & ibi Vincē. Tancr Goffre. & Phil. & glos. in c. si aliquem. eo. tit. & glos. in c. si inimicus. xciij. dist. in glos. & ca. statuimus. de sent. excom. in VI.*

 re sine

re sine authoritate Papæ, ſm beatum Tho. in tract. Cōtra impugnātes religionē, & ipſe congregat cōcilium a, xvij. distin. per totum. Ad hæc bonus tex in d. c. ſignificaſti. in fi. Et hinc eſt, ꝙ concilium nō confirmat conſtitutiones Papæ, quia confirmatio eſt ſuperioris, ſed approbat, Papa aūt cōfirmat conſtitutiones concilij, ſm Hoſt. in c. qualiter. el ij. de elec. & ſequitur do. Car. in d. c. ſignificaſti. in x. ꝯtrario. Pro quo faciūt verba. Bal. in l. ſi imperialis. C. de legi. vbi dicit, ꝙ confirmatio eſt manifeſtū ſignū ſuperioritatis, & dixit glo. in c. nec licuit. in ver. particularē. xvij. diſt. ꝙ Papa interprætač ſtatuta ꝯciliorum: Et elegatur gl. in c. dño ſancto. in ver. ꝯciliorum 50. diſt. ꝙ decreta concilij ſumūt robur à Papa, qđ declara ex dictis do. Abb. in c. conſenſus. de reb. ecc. non alie. & in c. j. de ſponſ. in c. j. de pac. dum oſtendit differētiam inter decreta, in qbus eſt ſcriptum in ꝯcilio, & in quibus eſt ſcriptum ex ꝯcilio. ¶ Si tñ de fide agitur, aliter in hoc loquendum eſt, ſm Hoſt. in ſumma, de diſpenſa. §. j. ver. alicuius ēt, vbi dicit, ꝙ Papa non poteſt diſponere ꝯtra ꝯcilia loquentia de fide. No. beatus Thom. in Quolibetis, quodlibe. xiiij. & glo. in c. ſicut. ver. præſumit. xv. diſtinct. & in c. ex multis. in ver. ex principali. j. q. iij. & facit optimè gloſſ. in c. in iſtis. 4. diſt. & gloſ. ij. in c. Anaſtaſius 19. diſtinct. per gloſſ. in ver. concilia, in c. quodcūq;. xxiiij. q. j. & in c. legimus. in ver. maior. 94. diſtin. no. do. Abb. in c. quò ad tranſlationem. de offic. dele. in c. maiores. de bap. Et huic ampliationi adde, qđ dicitur proximè in verſ. ſcđa declaratio. ¶ Aamplia quartò ex notatis ꝑ Bal. in l. digna. vox. C. de leg & Ang. in l. princeps legib. ff. de legi. ꝑ Bal. in c. j. §. ad hoc. ver. pone. eps ſtatuit. de. pa. iu. fir. & in l. j. §. ſimiliq; mō. & ibi Ang. C. de Lati. li. tollē. ꝑ Bald. in l. ſi cum ipſe. C. de ꝯtrahen. emp. & in authen. quibuſcunq;. in fi. C. de ſacroſanct. eccleſ. in l. ſi conſul. ff. de adopt. per Bar. in l. j. in prin. ff. qđ quiſq; iur. per dom. poſt Ioā. And. in c. ij. de conſt. in vj. per Pet. de Ancha. in repet. huius c. in xij. q. per Card. in repet. c. de illis. in vij. q. de raptor. per Bar. in l. Lucius. per illū tex. ff. de fideicom. lib. per Ioan. And. in regu. cui licèt. de reg. iur. in vj. vbi concludit, ꝙ eps non ligatur proprio ſtatuto, cum quo communiter * tranſeunt ꝓdicti. ¶ Recipit aūt hęc 4. fallentia 7. declarationes. ¶ Prima colligitur ex dictis beati

25 Tho. in j. ij. q. xcvj. arti vj. vbi † quærens, vtrùm oēs ſubiaceant legi? Subdit, ꝙ lex de ſui rōne habet duo. Primò eſt regula humanorum actuū. Scđò habet vim coactiuam. Dupliciter aūt pōt quis eſſe ſubditus legi. Vno modo, ſicut relatum regulæ. Et hoc modo oēs, qui ſubdunč poteſtati, ſubijciuntur legi, quā fecit poteſtas. Alio modo ſicut coactum congenti, & hoc modo hoīes virtuoſi non ſubijciunč legi, ſed ſoli mali. Poſtea ad l. princeps legibus. dicit, ꝙ princeps dr̃ ſolutus legibus, quò ad vim coactiua legis. Nullus. n. ꝓpriè cogit à ſeipſo. Lex aūt non habet virtutē coactiuam, niſi ex principis poteſtate. Ita ergo princeps dr̃ lege ſolutus; quia in ipſum nullus pōt iudicium ꝯdemnationis facere. Vnde ſuper illud, Tibi ſoli peccaui Dñe, dicit, ꝙ Rex nō habet hominē, qui facta eius iudicet. Sed quātum ad vim directiuā princeps ſubiacet legi propria voluntate, per c. cùm oēs. ibi. patere & c. ĵ. eo. ſm ipſum Bene facit text. cum ibi alleg. in glo. j. in l. digna. vox. C. de legi. & in c. eccleſia. j. de elect. & in c. in cauſis, de re. iud. Et de hoc ſunt multi tex. 25. q. 1. c. cùm fidei. cum capitulis ſeq. & elegāter ibi Gratianus in c. ideo. §. is ita. per totum, vbi ſemper vide. Et hinc eſt, ꝙ † reſcripta Papę, quę ſunt contra

26 ius, ꝓſumuntur in dubio obtenta per importunitatem, ſm gloſ. in c. 1. in ver. noſcatur. de conſti. in 6. & Hoſti. & do. Anto. in c. nulli. de ſenten. excom. & dom. Abb. in c. ex parte de offi. deleg. eſt gl. 19. diſtin. in ſumma, & plenior in c. paſtoralis. in verſi. conſona. de fid. inſtr. Et hinc eſt, ꝙ ꝯfirmatio Papæ, q̄ pōt referri ad actū iuridicè factum, & etiā pōt referri ad actùm non iuridicè factum, in dubio refertur ſolū ad iuridicè factum, ſecūdū Innoc. in c. dudum. ad fi. de deci. Quod dictum de facili non inuenitur alibi, ſecundùm dom. Ant. ibi, & de ipſo meminit Bal. in l. bonorū. C. quia admit. dicens, ꝙ ubi factū ſuperioris pōt referri ad ius cōe, nunquā ꝓſumitur diſpēſatio, nec confirmatio actus nullius. Et hinc eſt, ꝙ rex faciens actum authoritate regia debet exprimere ſe facere authoritate regia, ſm Bal. in c. j. §. idem ſacramenta. de pa. iu. fir. ¶ Et Hinc eſt, ꝙ † nunquā præſumitur uti

27 plenitudine poteſtatis, niſi hoc exprimat, ſecundū Inno. in c. innotuit. ante fi. de elect. & ſequiť Bal. in l. ſi teſtamētum. C. de teſta. & in proœmio feudorū, & do. Abb. in c. ad hæc. ĵ. de reſcrip. & Lu. Rom. in l. j. §. nunciatio. ff. oper. no. nun. & Bal. in d. l. bonorū. & Ang. in l. benè à Zenone. C. de quadri. præſcript. & Bal. in l. 2. circa medium C. de cōmu. re. alie. Et vř text. non ſolitus allegari in c. propoſuit. de conceſ. præb. Vbi aūt actus principis nō poteſt ſubſiſtere de poteſtate ordinaria, nec poteſt referri ad aliquid iuridicè factum, tunc, vt valeat, quod facit ex certa ſcientia, bene præſumitur vti plenitudine poteſtatis, ſecundùm Pau. de Caſt, in l. ex imperfecto. C. de teſt. & in ſuo eleganti conſilio 280. incip. In Chriſti & c. in facto ꝓſenti non intendo. ubi vide, & perpetuò notabis.

28 ¶ Secūda declaratio eſt, ꝙ † plenitudo poteſtatis, quam habet Papa ſupra ius difficilius extendit ad conſtitutiones ꝯcilij, q̄ ad alias, per tex. in c. poſt tranſlationē infra de renun. ibi, durum nimis extiterit contra tam ſolenne concilium & c. Vnde dixit Bal. in l. humanum. in 3. not. C. de legi. ꝙ etiam ſi Papa diceret. Non obſtante quacūque lege, nō tollit legē concilii, ſed de ipſa requirit ſpecialis mentio, & alleg. Arch. in c. j. de conſtit. in 6. & hoc ſequiť Lud. Rom. in l. ſi vero. §. de viro, in 23. fallen. ff. ſol. mat. & Io. de Ana. in c. cū in diœceſi. de vſu. & eſt optimus tex. in c. eam te. de æta. & quali. in c. ex parte. de ca. mo. licèt aliud dicat ibi Inno. & fortè diceretur in c. non nulli. de reſcript. vbi textu. facit pro opi. Lud. per locum à ſpeciali iuncta ſupraſcriptione. Tertia declaratio

29 eſt, quòd † quamuis Papa non ſubijciatur legibus ciuilibus, a c. filius. de teſt. & in c. inter hæc. 33. q. 2. tñ non pōt ipſas tollere quo ad forum ſeculare, ſecūdū gl. ordina. in regula, poſſeſſor, de reg. iur. in 6. Et ibi Pet. de Anch. & Imo. hic, & eſt alia glo. in c. 2. in ver. ciuili. & ibi Domi. de arbit. in 6. not. Bald. in c. fi. de re iud. & do. Abb. latè in c. eccleſia. ĵ. eod. & Imol. in c. 2. de reſcript. & do. Abb. in c. relatum el 1. in fi. de teſti. & ideo dicit dom. Ant. in c. 2. de adulter. ſe credere, ꝙ Papa ibi potuerit mitigare ius ciuile in foro ſuo, ſed non in foro ſeculari, & ibi dicit do. Card. ſe rñdiſſe in facto, ꝙ illi decretali non ſtatur inter laicos ſubiectos imperio. per c. ſi duobus, ubi optimus tex. in fi. ĵ. de appel. Bene facit glo. j. in c. fi. infrà eodem & gl. ſolennis in cle. diſpendioſam. in verſi. vſuris. ante fi. de iud. dicens, ꝙ Papa nō intendit, nec poteſt tollere ordinā iudiciariū in terris imperii, & ſequiť Bald. in l. eos. ad fi. & in l. ſi pro te. C. de vſu. no. Lud. Roma. in rep. authen. ſimiliter. verſ. 24. ꝙ licèt. C. ad l. Falc. Et ideo dicit Inno. in c. inquiſitioni ſent. excom. ꝙ laicus non ſubiectus Papæ tēporaliter non tenetur ei obedire, ſi quid graue ꝓcipit in non pertinentibus ad ſpiritualia, de quo dicetur in cap. ſi quando, infra de reſcript. Si tamen ageret de materia concernente animā, poſſet Papa diſponere ꝯ ius ciuile, etiam in terris imperij, vt in dictis locis, & in ſpecie de hoc per Ioan. de Ana. in c. interfeciſti. de homicid. & Spec. in tit. de diſpu. & alleg. §. porrò. uerſ. ſed nunquid cauſa. ubi ſemper vide, & Inno in c. cum contingat de iureiur. & D. Abb. in c. licèt ex ſuſcepto. ĵ. de fo. cōp. ver. 14. caſus. & ꝑ omnes ī c. pe. & fi. ĵ. de ſecū. nup. cū ibi alle. ¶ Idē, vbi eſſemus ī terris eccleſiæ, qa ī vtroq; foro ꝓualet canō legi ciuili, vt in locis ꝓdictis, & in ſpecie de hoc Imo. hic ī rep. c. Quintaualliſ. ver. & not. diligenter, de iureiu. & Lu. Ro. in l. 2. C. de ſuc. edic. & Pet. de Anch. in rep. huius c. uer. occurrūt alię qōnes & Im. in c. quæ in eccleſiarū. ĵ. eod. dū ſic ampliat cap. 1. de pac. & eſt textū in

a Concilium. a *Adde Bal. in tractat. De ſciſma. Item adde, ꝙ per collegium Cardinalium, non tamen per vnum Cardinalem, Bal. in cap. olim infrà de reſc.*

a Legibus ciuilibus. *Adde ſpec. in tit. de ſententia. §. viij. uerſic. non valet.*

in d.c.si duobus.& ibi pulchrè dom.Abb.& Domi. in c. abbate.§.præfatus,de re iud.in 6.& Bald. in l.j. C. qui bo. ce.pos.& Imo.in l.ex facto §. si qs rogatur ff. ad Trebell. Bar.& Bal.in l.priuilegia.C.de sac.san.ec. Et huic declarationi seruiunt,q̃ dicetur in ecclesia.infra eod. tractando,qñ leges ciuiles operentur inter ecclesiasticos in j.q.

30 illius materiæ.¶Quarta declaratio est, ꝙ†prædicta regula non procedat et respectu imperatoris, secundũ gl. hic.qđ intelligi põt dupliciter, Primò respectu legũ suarũ & clarũ est per l.princeps.ff.de legi.Secundo respectu canonũ: & in hoc distingue ex p̃dictis, an canon concernat spiritualia, vel non,ſm Dom.hìc post alios. Quibus adde dom.Car.consi.2 .incip.Circa statutum.vbi dicit,ꝙ licèt de honestate princeps subijciatur legibus suis l.digna vox.C.de legi.non tamen statutis populi Romani.Et iõ ꝯsuluit,ꝙ do.Nicolaus Marchio Estẽ.genitor il lustrissimi Ducis nr̃i Ferrariæ,nõ ligaret̃ et de honestate statutis populi Ferrariẽsis.¶Quinta declaratio est, ꝙ†li-

31 cèt princeps sit solutus legibus,non tamen est solutus dictamine rationis,nec vlla authoritas principis, vel senatus põt facere, ꝙ princeps non sit animal rationale, vel solutus legibus naturæ,secũdũ Bal.in l.2.C.de ser.&aqua Et iõ dicit Bal. in c.filij.si de feu.fu.ꝯtr. inter do. & agna. ꝙ si imperator legitimat spurium stante legitimo, est vnũ pecus,nec habet præ oculis iustitiam duplicæ honestatis.¶Et ideo dicit Bal. in l. & in legatis. C. ad l.Fal. ꝙ

32 †Deus,princeps,& ecclesia vtuntur iure communi in casibus à iure expressis.Et pro hac declaratione vide, quæ scripsi plenè in c.j.in 1.nota.de ptoba.dum propter illũ tex.deduxi,ꝙ princeps ligatur ex contractu, allegando potissimè solenne consilium dom.Car.147.incipien. dominus noster Papa.vbi semper videndum.¶ Sexta decla

33 ratio est,ꝙ † Papa subijcitur vinculo iuramenti, qa hoc descẽdit a lege diu i n a,cui secundùm dom.Ant.hìc,velit nolit Papa subijcitur.25. quæstio.j.c. sunt quidam. Et idẽ de uoto,secundum ipsum,& do.Abb.Imol.& Dom. hìc allegantes Inn.in c.cùm inter P.de renũ.& gl.in cap. quanto.in ver.absolui.de iureiur. Et voluit hìc singulariter do.An. ꝙ seipsum absoluere nõ potest. sicut nec se ipsum absoluit à peccato, per no. in c. omnis.de pœn.& remis. Et grauiter inuehit ꝯ Gregoriũ xII.qui nõ poterat se absoluere à iuramento,qđ præstiterat de renunciãdo Papatui,vt hìc per eum & alios.Quibus adde Pet.de Ancha.in c.venerabilẽ.ad fi.de elect. vbi dixit, ꝙ si ille, qui iurauit in materia dispensabili,non habet superiorẽ,põt ipsemet secũ dispẽsare. Et hoc crederem verius. quando fieret cũ cã,vt dicit do.Abb.nec obstaret regula c.fi.de insti.&c.per nostras.de iure patro.quia responderi põt dupliciter.Primò,quòd alteri absolutio cõmitti põt,iuxta gl.in c.sanè.el j.de offi.dele.Secundò, quòd illa est regula iuris positiui, cui Papa non subiacet, vt supra dictum est. ¶ Septima & ultima declaratio satis

34 connexa præcedenti est,quòd†licèt Papa non astringatur lege positiua,astringatur tñ mente legis, & æquitate naturali determinante aliquid circa peccatũ. Ita vr̃ sentire Ioan.And.ĩ c. significasti. de fo.cõpe.super ver.iuris-

35 dictioni.dicẽs,ꝙ †mẽs d.c.oĩs vtriusq; sexus fortè astringit Papam quò ad Deum.Et sequitur dom. Anton.hìc, & do.Abb.in d.c.significasti colligens,quòd constitutio Papæ fundata super iure diuino astringit Papam quò ad mentẽ,licèt nõ quò ad verba & pœnas, quæ adduntur ultra ius diuinum.Et in eo quod tangit de c. omnis. dic,ꝙ licèt malè faciat in sua persona non seruare illum canonẽ,tñ non habet locũ in eo pęna ibi inserta,secundùm Imo.hìc,ꝑ quo vide Astesanũ in sua summa,li.5.ti 10.ar.5.vbi dicit, quòd Papa tenetur cõ a fiteri, a sed non tenetur seruare constitutionem.c.cõis.Dixit tamẽ Dom.in c.iniustum.10.dis. ꝙ non seruando illũ canonem peccat Papa ex quadam ratione naturali, quæ ita astringit Papam sicut alium,per illum textu.¶Et adde,

36 quòd†Papa nõ potest dispensare,quòd quis saluetur sine confessione, sed bene dispensare potest, ꝙ unus differat tẽpus statutũ,in d.c.omnis ſm beatũ Tho.ĩ 4. b dist.17.b quẽ allegabat Car.sancti Sixti quæst.46.sui tractatus, De potestate Papæ.Ex quo.dicto dubitari,potest, an ꝓcedat dictum Domi. in d.c.iniustũ. dũ sentit,quòd peccet non seruando circũstantias dicti canoni.Et secundùm prędicta intellige,quod no.do.Abb.in c.sanè.el 2.in fi. de offi. dele. & in c. omnes principes.& in c.cũ inferior.in prin.de maio.& obe.in rep.c.eclesia.infra eod. & do.Ant.in d.c.omnis.in 1.q.vbi dicit ꝙ Papa obligat̃ illo canone ex decentia æquitatis, non ex necessitate.¶Fal-

37 lit quinto†regula huius text. in Iudeis & paganis,per c gaudemus. infrà de diuor.& c.de infidelibus. de consan.& af. & capit.fin.q filij sint legi.& c. fin. cum gl.de diuot. Ratio est,quia de his, q for. is sunt,nihil ad nos.c.multi.2.q.1.Et hìc est, ꝙ in successionib. utimur lege veteris Testamenti,vt per Cal.de testa.consilio 30.& do.Flor.in l.maximum vitiũ. C.de lib.præte.vbi sic refert fuisse consultum in hæreditate Iudæi 30.milium ducatorum.Ad hoc etiam vide Cal. in isto tit.consilio decimo,incip.lex Mosaica,in tit.de cõsuet.cõsilio 2. incip.cõsuetudo,quæ hẽt.& qđ no.Pau.de Cast. ꝯsi.103.incip.Visa quadam scriptura.& Lud.Ro.ꝯsil.154.incip In Christi & c. p̃missum laudũ in fi. Et idem de cathecumeno sentit Domi.in cap.audite. in 2. not.in 34.dist.

38 ¶Excipiuntur†certi casus.Et primò tres positi ꝑ Dom. in d.c.multi.cuius dictis adde gl.fin.in c.constituit.17.q̃stio.4. Alius casus est,quando delinquunt contra legem suam ueteris Testamenti:quia lex Canonica punit eos, ut per Io.And.in c.quod super his.1.de voto.dũ inter alia refert de mandato Papæ crematũ fuisse librum Iudæorum Thalmut,quia malè interprebatatur legem Mosaicam. Et hoc reassumit Pet.de Anc.in rep.regulæ,ea quæ versi.sextò quæro de regu.iur.in sexto. Idem,quando delinquũt in opprobrium Christianæ religionis, ut in cle. sæpe.28.q.1.& Pet.de Anc.ĩ d.ver. sextò quæro.& in suo consilio 12.incip.Iudex spiritualis.Item quò ad leges ciuiles,qa illis subiiciuntur,ut per gl.2.in c.ius Qui ritum. 1.dist.& habetur in l.nemo.& in l.Iudæi.C.de Iudæ.quod fortè limitatur,nisi lex eorum repugnet legi ciuili, per prædicta.Et de aliis casibus vide Dom. in c.nulli. 54 dist. & aliquid in c.præsenti.ead dist. & Arch. in c. siquis suadente.17.quest.4.De Græcis vide gl.fi.in c. de libellis.20.

39 dist.¶ Fallit†sexto,seu potius declaratur prędicta regula,ut non procedat in foro conscientiæ,ubi agitur solũ de salute animę,vt videntur probare verba Inno. in ca. quia propter de elect.ubi dicit quòd quamuis irrelectione non fuerit seruata forma data à canonibus,dum modò interuenerit purus consensus eligentium. tenet tamen in foro conscientiæ.De quo dicto facit festum do. Abb.in c.j.in fin.de restitu.in integ.dicens,ꝙ valet in omni actu, in quo est prætermissa solennitas iuris positiui, ut in foro animæ nõ teneatur quis sibi de hoc facere cõscientiam,ex quo non interuenit aliqua deceptio,& affuit consensus habentium actum explicare de iure naturali.!Et idem de electo repetit Inno.in cap.si celebrat.de cle.excom.& sequitur Dominic.in c.1. in princ.de spõs.

40 in sexto,per illum text, probantem ,quod†actus potest esse nullus de iure positiuo,sed non de iure naturali. Et idem eleganter de elect.not.Petrus de Ancha.in regula, beneficium.in 7.quæst.de reg.iur. in sexto Benè faciunt examinata per ipsum in regula,possessor.in 1. quæst. eo. tit.& libro,de hærede ex testamento carentẽ solennitatibus iuris,& habẽte ꝯsensum purum testõris, an licitè teneat in conscientia,& concludit, ꝙ sic, cessante frau de.

a Confiteri. *Ad de quòd hoc ideo, quia præceptum confessionis est de iure diuino, secundum Scotum in 4. dist. 17 q. vnica, & Theologos contra glo. in sum. de pœni. dist. 5. & in Abb. in d.c. oĩs a leg. in tex. vbi vide. Et ꝙ confessio sit de iure diuino, probatur per ar. à contrario sup il lud Io. 20. Quorũ mireseritis peccata, remittũtur eis. ergo quorũ nõ remiseritis, non remittũtur. Sed sacerdos non remittit, nisi confiteatur. Ergo tenetur ex præcepto Christi. Hanc rationem facit Pe. Aureolus in 4. distinct. 17. q. 1. & probatur etiã per id, quod not. Ioã. And. in c. significasti. infrà de fo. comp. vbi tenete quòd Papa de necessitate tenetur confiteri.*

b XVII. *Vide ad hoc ibi Rica.*

de. De quo per Card. pulchrè in disputatione incip. Bononiensi statuto. Et id dixit do. Abb. in c. relatū. el j. de resta. ꝙ contractus mulieris factus sine fraude valet in foro conscientiæ. et non seruata forma statuti loquentis de consensu propinquorū. Et idē dom. Abb. in c. porrectum. de regul. dixit pp gl. 2. ibi, ꝙ professio facta omissa forma, q̄ tradit in regula, ligat quò ad Deū. ¶ Hāc fallentiā intellige procedere non generaliter, sed solum in certis casibus, quos specialiter enumero Primus est, qn̄ canon, uel lex fundat super præsumptis. qa si in foro aīæ certum sit presumptionē illā nō esse verā, preualet ibi veritas, etiam quādo lex induceret p̄sumptionē iuris & de iure, sm Io. And. in proposito in c. is q fidem. de spons. ex cuius uerbis hāc doctrinā firmat do. Abb. ibi, & Pet. de Anch. in dicta regula, possessor. versiculo adducit simile. & Bal. eleganter in l. cū qs. uersi. q̄ritur, an lex positiua. C. de iur. & fac. ign. & Cal. in disputatione, q̄ incipit, usurarius emit. & Rich. in 4. sentētiarum, dist. 28. quæst. 1. art. 3. & solemniter art. seq. & Io. de Ana. in capit. ex literis. de raptor. & in c. in ciuitate. de usu. & dom. Abba. hic. & est text. optimus in c. inquisitioni. j. de senten. excō. & ibi domi. Ant. & tex. in c. tua nos, j. de spons. quos tex. declara semper, vt per Rich. in d. art. 4 Et hinc est, ꝙ licèt cōdemnatio iniusta nō suspensa per appellationem liget in foro contentioso, in quo lex præsumit pro sententia, c. in presentia. infrà de renū. & l. Herēnius. §. Caia. ff. de eui. nō tamē semper in foro conscientię, vt no. dom. Ant. in c. qd sicut. in versi. dic quartò. de elec. & Bal. in disput. incip. statuto cauet. & do. Ant. in c. qa pleriq;. uersi. ex his patet. de immun. eccl. ¶ Secundus casus, in quo procedit hęc fallentia est, quādo lex est iniusta, qa nō tēdit ī vtilitatē cōem, sed princeps edidit eā pp suā vtilitatē, contra c. erit aūt. 4. dist. Itē pōt esse iniusta, quia excedit authoritatem cōdentis. Facit c. vt animarum. de constit. in sexto. Vel ex forma, quia non distribuit ęquè onera subditis, sicut debet facere bonus paterfam. Hæc sunt verba beati Tho. 22. q. 96. articu. 6. ¶ Ex quibus uerbis infert hìc dō. Abb. quòd † licitè fraudari potest gabella, quæ non c est licitè imposita c. Et allegat Bart. in l. vectigalia. ff. de publica. vbi dicit per illū text. ꝙ talis fraudator non tenetur neq; Deo, neque mundo, quia quando sint sine permissu principis, sunt extorsiones, nisi ipsimet ciues eas sibi imponerent, vt ibiper eum. Et sic habes incidenter vnū casum, in quo licitè fraudatur gabella, pro quo vide Hostien. & alios in c. innouamus, infra, de cēsi. & declara ex notatis c. super qbusdam. vbi text. opti. infra de verbo. sig. ¶ Alius casus est, quādo gabella. vel solutio pedagij est nimis barbarica. secundū Bald. in l. 2. C. de iure annu. au. putà, qn̄ soluit vltra tertiam octauę partis, secundū Bald. in rub. ff. de rer. diuis. per l. fi. C. de vectig. ¶ Alius est quando cessat causa, per quam ab initio licitè fuit imposita, putà, refectio pontis nunc submersi, secundùm Hostien. in sum. de cēsi. §. ex quibus. versicu. sed quid si mercatores. vt etiam per Bal. in l. veluti. ff. de iusti. & iure. & in l. cum proponas. C. de nau. fœno. & in rub. j. de consue. ad fin. & in rub. C. de fi. instru. & do. Abb. s. in procemio, rex pacificus. & eleganter per Pet. de Anch. in d. regula, possessor. in 17. col. uersi. tertiò quæritur. ¶ Tertius casus, in quo procedit hæc fallentia, est, ubi à lege impunitur pœna, quia respectu pœnæ non procedit in foro conscientiæ, sed satis est, quòd sacerdos imponat pęnitentiam pro delicto, secundùm gl. vulgatam in c. fraternitas. 12. q. 2. quam dicit hic dom. Abb. se nescire alibi. Et confirmat duplici ratione. primò, quia pęna imponitur per iudicem in foro contentioso, in §. in hoc quoque 33. quæst. 2. secundò, quia pęna imponitur, vt cæteris metus incutiatur, l. aut facta. in fi. ff. de pęn. quæ ratio cessat in foro animæ. Hinc

41

c Imposita. *Pro quo articulo vide Ang. de Peru. gl. & Alex. in d. l. vectigalia. alleg. in textu, post Bar. & Bal. in cap. 1. quæ sint regalia. et adde Angel. in d. l. 2. C. de iure aur. annul. alle. in text. & per Bald. in l. 1. C. de cadu. tol. & in l. 3. C. de naut. fœno. & adde Alexan. in l. si publicanus. §. in vectigalib. de publica.*

singulariter dicit Inn. in c. sicut dignum. de homi. ante fi. quòd si quis infert damnum proximo non ex proposito, nec lata culpa, non tenetur resarcire damnum in foro pœnitentiæ, sed satis est reddere pęnitentiam, secus est in foro contentioso, l. qui occidit. ff. ad l. Aqui. & c. si egressus. & c. fi. de iniur. quod dictum sequitur do. Abb. hic, & in c. cùm causam. infrà. de testi. & in c. quoniā cōtra. de proba. & in c. dilecti. de arbitr. & Lud. Roma. in singulari 107. inci. pridie. Et alias dixi in d. c. sicut dignū. Pōt ēt esse alia rō gl. in c. fraternitas. quia peccatum nō videtur dimittendū, non dato eo, quod ablatum est, regula, peccatum à contrario sensu, de regul. iur. in 6. Sed impositū loco pœnæ non est super eo, quod est ablatum sed vltrà. Ergo eo nō soluto peccatū dimitti pōt. ¶ Quibus rationibus ostenditur, non esse mirū, si sit differentia inter forū contentiosum, ecclesiasticū & conscientię. Et ita facit Arc. in d. c. fraternitas. super versi. recipiat. ubi pro foro cōtentioso allegat c. pē. ea. causa q̄. ult. & quia ecclesiastica persona potest petere fructus perceptos & percipiendos, c. grauis. de restitu. spo. & pęnam cōuentionalem, c. dilecti. infrà de arbitr & omne interesse c. peruenit. & c. constitutus. infra de fideiusso. Item facit c. quoniā, in fi. ibi, soluat quadruplum. 18. dist. & c. cùm deuotissimā 12. q. 2. & c. procurationes. in fi. ibi, tantundē. de censi. & adde uerba Tho. de qbus infrà in 2. limita. & Bal. in rep. l. data opera. uersi. qd de bannito. C. qui accus. ubi expresè dicit d. glo. procedere quò ad forum pœnitentiale, nō quò ad forum cōtētiosum. ¶ Pręterea pro d. gl. facit dictum Vinc. in c. j. de cust. eucha. quod re-
42 fert ibi do. Abb. vbi dicit, ꝙ † ferens falsum testimonium puniatur de falso, & de omni dāno inde sequuto, tamen in foro animæ puniatur de solo testimonio, nō de damno. Sed tñ hoc dictū nō admitterē, quia cùm in isto casu non committatur falsum sine dolo, l. querela. C. de fal. Latè Pet. de Anc. consilio 20. vr̄ iste ratione doli, uel saltem latæ culpæ teneri ad damnū, cui dedit causam, per id, quod no. do. Ant. in c. ad aures circa princip. de æta. & quali. & Hos. Ioan. An. & do. Ant. in c. calumniā. j. de pęn. & do. Abb. in c. 1. de iur. cal. & do. Ant. in c. tua nos. de homicid. cū concor. quas ibi dedi, dum dicunt, ꝙ aduocatus tenetur in foro cōscientiæ de eo damno, qd parti iniustè illatū est ex patrocinio suo. Et ita in proposito, maximè quia, ut dicit Bal. in l. presbyteri. la j. in fi. C. de eps & cle. Error in teste est lata culpa. Et fatetur Inn. in d. c. sicut dignū. ꝙ ad emēdationē damni sequuti ex lata culpa tenetur quis in conscientia. Vbi autē testis p obliuionē, vel negligētiā in nō premeditādo, adeo ineptè a testificaret, a ꝙ pars ex ipso patit damnum, procederet dictū Vincēt. cùm ob liuio in teste sit lata culpa, sm Bald. in dic. l. presbyteri. Et p pdicta confirmatur opi. gl. in d. c. fraternitatis. Et de illa gl. fit etiam mentio per dom. Abb. in c. suā. de pęnis, per Imol. & Lu. in l. stipulatio ista. § alteri. ff. de uerborū obligatione per do. Abb. in d. c. cum cām. & p do. Ant. in c. fi. j. de pscript. & p Bal. in d. l. data opera. C. qui accusa. non pos. & do. Abb. in c. si egressus. j. de iniur. & in proemio huius libri ver. rex pacificus, & in c. dilecti. j. de arbit. & in c. fi. j. de arbit. & in c. fin. j. de sepul. in c. audiuimus j. de symo. per Dom. in c. quoniam quidē. 18. dist. per Lud. in repetit. rubricæ. ff. de arbir. in fin. per domin. Matthæ. suo no. 24. ¶ Per illam gl. dicit Bald. in l. post decisionē C. de fur. quòd in foro animę attenditur sola satisfactio. Per illā gl. dicit Roma. in rubr. ff. de acquiren hęred. ꝙ hæres non conficiens inuentarium non tenetur vltra vires hæreditatis in foro conscientiæ, de quo abundè per Ioan. de Ana. in c. in literis. infra de rap. Per illam glo. dicit Bald. in auth. ad hæc C. de vsur.

a Testificaretur. *Sed quid si obscurè loquatur ex dolo? Dic idē, ꝙ tenetur ad interesse. & falsarius testis dicitur. 22. q. 2. ne quis. et Bar. in l. ea quæ. ff. de contrahen. emp & in dicta. l. presbyteri. alle. in textu, C. de episco. & cler. & Bald. in l. nullum. C. de testi. & in c. 1. si inter do. & vasallis. oria. & Ang. in authent. de testibus. in prin. & Bald. in Margari. ver. testes, et ī l pscriptione. in fi. et ibi Bar. C. si contraius.*

quòd

43 ꝙ † ꝯ præscriptionẽ statuti super pęna nõ potest qs vexari in foro conscientiæ. Per illam gloss. dicit Bald. in l. iubemus. §. sanè. C. de sacrosan. eccl. ꝙ malæ fidei emptor teneatur soluere in foro cõscientiæ rem & preciũ non pęnam. Et Bal. in l. id, quod pauperibus in 9. q. C. de episcop. & cleri. Et in l. quibus diebus. §. dñs. ff. de cond. & demonst. dicit, ꝙ executor habẽs satisfacere de debitis testatoris ad exonerandũ eius animam, non tenetur soluere pęnas. Per illã glo. dicit Bal. in l. j. in fin. C. de vectigal. cõmis. ꝙ ꝯscientia nõ ligat, quos natura nõ obligat. Per illam gl. dicit Pet. de Anch. in c. si pp post prin. de rescrip. in sexto. in c. j. de constitut. eod. lib. ꝙ iura inducta ad vindictam cessant in foro conscientiæ. Per illã gl. dicit do. Ant. in c. de dolo. & cont. ꝙ pœna. l. si quis in tantam. C. vnde vi. cessat in foro conscientiæ. Per illã gl. dicit Pe. de Anch. consilio 42. incip. pro clariori. ꝙ religiosi non debent capere bona sibi debita in pœnam hæredis administrantis ante executa legata, qñ executio ex hæredis administratione non fuit impedita. Per illam gl. consuluit dom. Ant. consilio 49. incipien. Casus. Emphyteuta, ꝙ non decet prælatum priuare emphyteutam alienantem eo irrequisito, qñ statim reuocauit alienata. ¶ Recipit tñ glo. d. c. fraternitas. quinque limitationes. ¶ Et primò limitatur, ſm do. Abb. hic, nisi lex imponeret pœnam ipso facto, qa tunc non putat ipse, ꝙ possint retineri bona publicata cũ bona ꝯsientia qa ius est statim quæsitum fisco, vt no. in c. 2. de pręscrip. in 6. ſm ipsum, qui ẽt idẽ tenet latius in. c. dilecti. infrà de arbitr. per no. in simili in l. cõmissa. ff. de publi. vbi pœna ipso facto cõmissa exigitur ab hærede, licèt aliàs hæres non teneat ex delicto defuncti, C. ne ex delic. defun. ꝑ to-
44 tũ. ¶ Nec † obst. huic limitationi, licèt ipse non dicat, ꝙ quis in conscientia licitè retinet bona ipso iure amissa vtendo præscriptione, c. 2. de præscriptio. in sexto, quia ibi erat ignorantia pœnæ. Patet ex tex. in ver. bona fide. ¶ Nec ẽt obst. ꝙ pęna nõ ꝯficientis inuentariũ sit imposita ipso iure, l. fi. §. si verò. de iur. delibe. & tñ non incurrit in foro cõscientię, vt dictũ est, quia lex imponit illã pęnã pp præsumptionem fraudis. Ideo si veritas est in contrarium, non ligat lex in foro conscientiæ, secus, si verè interuenisset fraus. Ex quibus habes duas nouas restrictiones ad hanc limitationem domi. Abb. ¶ Non
45 obst. ẽt huic limitationi, ꝙ † in pœnis impositis ipso iure requiratur declaratio. cap. cùm secundùm de hęre. in sexto, quia non requiritur declaratio, ad hoc vt pęna incurratur, est enim iam incursa, sed ad hoc, vt possint bona appręhendi per fiscum, cui non constat de delicto incurso, secundum Bar. in l. eius, qui delatorem. ff. de iur. fisc. Nec in declaratis imponitur pœna, nec de ea fit mentio, sed dicitur delictum commissum esse, quo declarato statim pęna iã incursa exigitur, secundum do. Abb. in c. peruenit. el primo. de appella. Et prius non debuit appręhendi, quia fortè non constabat, secundum dom. Abb. in c. verum. de fo. compe. Et hinc est, ꝙ si delictum est notoriũ, non est necessaria alia declaratio, secundùm do. Abb. in cle. pręsenti. de censi. & c. cùm non ab homine. de iudic. Et Dom. in d. c. cùm secundum. in prin. Si ergo pœna est debita ipso iure, licèt non possit exigi non restat, quin, quantum ad Deum, reus non teneatur rem verè alteri debitam restituere. Aliàs enim
46 esset parua differentia, an † pęna imponatur ipso iure, an per sententiam, si semper inciperet esse debita solùm à die declarationis. Sed declaratio fit, vt sciatur delictũ vt est dictũ. Quæ no. tanquã prius non tacta. ¶ Limitatur secundo d. gloss. nisi reus esset condemnatus de delicto, quia tenetur in conscientia soluere condemnationẽ. Ita firmat Bal. in l. id, quod pauperibus. in 9. q. C. de episcop. & cler. Et simpliciter refert Pet. de Ancha. in d. regula, possessor, versi. tertiò quęro. Not. beatus Thom. 2. 2. quæst. 62. arti. 3. vbi dicit, ꝙ cõdẽnatus ad pœnã tenetur eam soluere quò ad Deum, quia per sententiam videtur quæsitũ ius fisco, vt in præcedẽti limi. Vñ vult ibi beatus Tho. multum in terminis, ꝙ tex. Exo. 22. ibi, quinq; boues ꝑ vno restituat. & in c. si bos. ꝯ. de iniu. cũ si. intelligant quò ad pęnã, q̃ imponit ꝑ iudicẽ. Et iõ anteq̃ qs sit ꝯdẽnatus, ꝑ iudicẽ, nõ tenet restituere plus quàm accepit. Et ex dictis beati Tho. art. seq. multùm declarat dictũ Innocen. d. cap. sicut dignum. & impugnãtes d. gl. & dictum Innocentij nõ videntur vidisse beatũ Thom. Et ꝑ hanc limitationẽ infertur, ꝙ capto in bello iusto non licet quò ad Deum fugere, ſm gl. j. in c. ius gentiũ. j. distinc. quia ratione captiuitatis est acquisitum dñiam à lege. Vnde non licèt priuare dñiũ re legitimè q̃sita, ſm Dominic. ibi, & d. Abb. in c. sicut. infrà de iureiur. ¶ Limitatur tertiò, vt non procedat, qñ pœna non descendit à lege, sed ex partiũ ꝯuentione, quia tunc pars ex arbitrio magis libero & spontaneo se obligat, & ideo tenetur soluere in foro cõscientię, ſm Pet. de Anch. in d. regula, possessor. Est enim perinde, ac si condemnatio interuenisset, postquam pacto quis se alteri obligauit. ¶ Limitat quartò, nisi pœna legalis esset subrogata loco inęstimabilis interesse & imposibilis restitutionis, putà pro membro vel debilitato, vel truncato, quia cùm illud ablatum restitui nõ possit effectualiter, ipsa pœna subrogatur loco eius ablati. Vnde sicut absolutio impeditur non restituendo ablatũ, ita non restituendo subrogatũ loco illius. Ita eleganter determinat Pet. de Ancha. in regula peccatũ. ver. sed dubiũ remanet. de regul. iu. in sexto. ¶ Et per hoc deueniri potest ad intellectũ gloss. in ver. violentiã. in cle. pastoralis, de re. iud. cum qua transit do. Abb. in c. j. de test. cog. Et in c. si verò. el j. ad fin. ꝯ. de iureiur. & in c. sicut. el 3. eodem tit. & Lud. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. obligat. cum si. quia si captus ex cã iusta fugiat, peccat mortaliter, attẽto ꝙ peccatum, pp quod est captus, non potest restitutione dimitti, putà, homicidiũ, proditio, vel quid simile, & ideo cum pęna succedat loco satisfactionis, non remittitur, nisi satisfaciat in ipsa d. regula, peccatũ. Ex quo fortè attentari posset, ꝙ vbi fugeret ille, qui esset captus ex furto, vel damno taliter, ꝙ imminet ei satisfactio & non esset condemnatus, non teneretur redire, si modò satisfacit ꝑ hanc rationẽ, maximè quia ignoscit lex ei qui sanguinem suum qualitercunq; redemit, l. j. ff. de bo. eo. qui sibi mor. consci. pp qđ pauci reperirẽtur, qui ad carcerẽ vllo casu redirent, vt dicit Pet. de Ancha. in d. regula, possessor. versi. tertiò quæro. imo d. glo. penitus reprobatur in d. regula, peccatum. ꝑ tex. in d. cap. fraternitas. Et faciũt verba Bar. in l. vis eius. de prob. vbi dicit, quòd fugiens nunquam tenetur redire, per d. l. j. Sed tñ prædicta glos. potest procedere cum saluatione prædicta, quã alibi nõ reperies, licèt ẽt Imol. post do. Anto. in d. cle. pastoralis, eadem glo. reprobet. ¶ Limitatur quintò & vltimò glo. in d. c. fraternitas. vt habeat locũ in solutione pœnæ, quę sit pœna ex parte vtriusque, & conferens lucrũ dãnũ passo. Secus, si esset pœna ex parte soluentis, & non ex parte recipientis: puta, in satisfaciendo damnũ passo sine lucro damnificantis. Ita declarat pulcrè Dominic. per glo. fin. ibi in c. commissa. §. fi. de elect. in sexto. Quod intellige, nisi dãnũ esset datũ ex culpa leui. vel leuissima, vt supra dictum est, post Innocentiũ in d. c. sicut dignum ¶ Extra prædictos tres casus non pro-
47 cedit regulariter hęc sexta fallẽtia, quinimmo † lex ciuilis & Canonica seruanda est in foro ꝯscientiæ, qñ est iustè facta ab habente potestatem, & fundans se sup certo, secundum glo. j. ibi, iure poli. in cap. quæ in ecclesiarum. & ibi Bald. & alios infrà codẽ. Ex do. Abb. eleganter in d. proœmio, & Pet. de Anch. consilio 21. incipien. Videtur prima fcie. & Ioan. And. in c. 2. de verbo. signifi. libro sexto. Et beatus Thom. pulchrè ĩ 2. 2. quæstione 96. quẽ refert Summa Pisana in vers. lex. §. vtrùm leges humanæ. & Innocent. in d. c. cùm contingat. infra de iureiu. & de his ẽt ꝑ Pet. de Ancha. in repetit. c. si pp tua debita. ver. ex prædictis distingue, an leg. Canonica. de rescrip. in 6. Et iõ dicit Bal. in c. in oĩ. de testi. post prin. ꝙ qui à lege humana excusatur, non peccat, nisi sit ꝯtraria legi diuinę. c. fi. de præscri. Et ideo in foro ꝯscientię leges seruãdę sunt, aliàs sequeret, ꝙ oĩs legũ forma & subtilitas duceret ad inferos, & scientię legũ esset magis damnata,

damnata, q̃ maleficiorũ, ſm eum. Et ideo dicit Calde. in titul. de cõſtitut. conſi. 20. incipien. an ſi ſtatutũ ciuitatis.
48 & eſt conſi. Pet. de Anch. de quo. s̃. proximè, ꝙ † ſtatutum diſponens, ne mulier poſſit relinquere, niſi tantum extraneis in præiudiciũ filiorũ, valet in foro cõſcientiæ quod aliàs limitaui conſulendo Ferrariæ, niſi hæreditas eius eſſet adeo opulenta, ꝙ exceſſus quantitatis taxatæ à ſtatuto parũ prejudicaret venientibus ab inteſtato quia tũc legatarius quantũ ad ꝯſcientiã, videt̃ tutus, & inter cætera mouit me ſolenne conſilium Pet. de Anch. 41. qđ incipit, Prima facie. vbi ſic limitat ſolenniter text. in c. quicunque 17. q. 4. Ad qđ vide, quæ latius reaſſumpſi in c. eccleſia in 9. q. circa mediũ, j̃. eod. maximè poſt do. Abb. conſi. 63. Et cõfirmatur hoc ex dictis Cal. in d. diſputatione, vſurarius emit. cũ quo tranſeo. pter q̃ in eo, qđ dicit, emptorẽ rei eccleſiaſticæ non eſſe tutum in conſcientia, qñ alienatio fuit facta omiſſa forma canonũ, in caſu tñ licito, quia cõtrariũ tenet do. Anto. in d. c. plerique. & do. Abb. in c. fin. in fin. de reſti. in integ. Pro quibus facit, quia canon requirens ſolẽnitatem fundatur in pręſumpta fraude, & ideo ceſſante præſumptione ceſſat quò ad Deum. Et ſic intellige allegata in princi. cuius fallentię, maximè quod no. Abb. in c. relatum.
49 quia † ſtatutum requirens cõſenſum propinquorũ fundatur ĩ pręſumptione fraudis. Eſt verum, ꝙ Lud. Roma. in l. is cui ff. de verb. oblig. nititur probare, quòd lex ciuilis non obliget ad peccatum, ſed rationes ſuæ procedũt ſolùm, vbi lex nõ eſt iuſta. vel repugnat legi diuinæ, vel Canonicę, vt in locis prędictis. Quæ aũt ſint illę leges, vide in Summa Piſan. in loco pręalleg. ver. ſed nunquid. vbi ponuntur 18. ¶ Et no. ꝙ vbi lex nutrit peccatum, eſt ipſo iure nulla. ſm do. Abb. eleganter in c. fin. j̃. de pręſcript. nec eſt opus irritatione: ꝙ no. ad ſtatutum nutriẽs peccatum. ¶ Falit ſeptimò regula huius tex. niſi iudices ex magna cã trãſgrediant̃ canones, vt ſentit hìc Innocen. in vlt. gloſſ. Et ex iſto dicto infert Bald. in l. & ſi ſeuerior. C. de infam. ꝙ in pupillo committente homicidium poteſt ratione ętatis cõmutari pęna mortis. Et ex iſto dicto infert. Bal. in l. qus filio. §. hi aũt. ff. de inſt. teſt. ꝙ propter metum periculi, vel ſcandali. poteſt magiſtratus legẽ tranſgredi. Et ex iſto dicto infert Bal. in l. obſeruare. q. proficiſci in 10. §. ff. de off. proconſ. & leg. ꝙ excuſat̃ in ſyndicatu is, q̃ multorũ ſalutẽ trãſgredit̃ ſtatuta. Et ex iſto dicto dicit Bald. in c. Obertus. qualiter olim feu. alie. pot. ꝙ pp caſũ terribilẽ licitũ eſt trãſgredi leges. Et ex iſto dicto infert Bal. in l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. de infam. ꝙ nõ dicit̃ periurus, q̃ ex cã trãſgredit̃ ſtatuta. Ex iſto dicto dixit Bal. in c. 2. j̃. de re iudi. ꝙ æquũ eſt qñq; legẽ trãſgredi, & ꝙ iſtud dictũ ſaluat multos aſſeſſores. Et ex iſto dicto dicit Sal. in d. l. & ſi ſeuerior. ꝙ ſicut Poteſtas iurat ſeruare ſtatuta, ita etiam leges. Ideo eas imitando poteſt ex cauſa trãſgredi ſtatuta. Et de iſto dicto meminit ẽt do. Abb. in c. ſup his. j̃. de accuſ. & Bald. in c. j. §. iniuria. de pa. iura. fir. & hic. ¶ Et pro iſto dicto allegatur text. not. in l. ſi hominẽ. ff. man. vbi procurator gñalis ex magna cã poteſt inhibere ꝓcuratori ſpeciali. Et per illũ tex. dicit Bal. in d. l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iur. ꝙ ẽps ex magna & euidenti cã poteſt ſtatuere ꝯ ius Canonicũ. Et ꝑ illũ tex. dicit Baldus in rub. C. qui admi. in princip. ꝙ Poteſtas ex magna & euidenti cã põt venire ꝯtra ſtatuta iurata. Et ꝑ illũ tex. dicunt Dñi de Rota concluſ. 262. incip. In religioſo. in nouis, ꝙ epiſcopus ex magna cauſa poteſt diſpenſare ꝯtra ius canonicum ẽt concilij. Et idem do. Abb. in c. ad ſi clerici. §. de adulterijs de iudic. Et per illum text. dicit gloſſ. in c. tempora. 25. q. 7. & in c. latorem. 32. q. 3. ꝙ inferior poteſt mutare pœnitentiam iniunctã à Papa ex magna cauſa. Et ꝙ emergentia caſus horribilis inducant iuſtã tranſgreſſionem legum ꝓbat cõcluſio diſputata ꝑ Pet. de Anch. ſub quo reſpondit do. Abb. videlicet, ꝙ diſpoſitio c. cùm non ab homine. j̃. de iudic. non habet locũ in homicidio horribili cõmiſſo ꝑ clericũ, putà ꝑ aſſaſſinamento, vel parricidio: quia nõ data incorrigibilitate, de qua ibi. ſtatim põt degradari, vt per Pet. de Anch. conſi. 257. Et per do. Abb. in c. at ſi. cleri. in prin. de iudic. & ꝑ Pet. de Ancha. in regula, ea, quę, in 19. q. de re. iud. in ſexto, contrarium do. Abb. & Ana. in c. j. j̃. de homicid. facit glo. in §. ꝑ contrariũ. Inſt. de hęred. quæ ab inteſtat. dicens, ꝙ pp immanitatẽ criminis fertur ſententia ꝯ mortuum. Vnde dicit glo. ſingul. in l. ij. ff. arbo. fur. cæſa. ꝙ pp immanitatem criminis reus mortuus tradi poteſt beſtijs in cibum. Facit text. in c. mulier. 15. q. j. vbi pecus tradit̃ morti pp immanitatẽ criminis. Facit tex. in l. ꝑ oẽs. C. de defenſ. ci. vbi pp immanitatem criminis denegatur reo audientia. Et ꝑ iſtis facit text. in l. ſed & reprobari. §. fina. in verſi. maximè diſciplinatos hoiẽs. ff. de excuſat. tut. Per quẽ dicit Bald. ibi, pp emanitatem ſciẽtiã alicuius licitum eſt cũeo trãſgredi leges & ſtatuta. facit c. de multa. in fin. j̃. de prębe. Et iſta ſunt dicta admodum trita. quæ poſuit Lud. Ro. in conſ. 308. incip. omnipotentis &c. in terminis propoſitę conſultationis. & in l. ſi verò. §. de viro. in 46. fallen. ff. ſo. ma. Et adde Bal. in c. Rodulphus. j̃ de teſt. & in authẽti. & nouo iure. in 3. no. C. de ſer. fu. & in l. 1. in 3. no. per illũ tex. C. de preci. ĩper. offe. vbi ſequit̃ do. Inno. hic. bene facit d. l. ſi hominẽ. pro qua vltra præallegata addo. Bal. in repet. l. ij. ver. venio ad ſm. ff. de iureiuran. vbi dicit, quòd ex magna cauſa poſſet ẽps facere ſtatutum, ꝙ certo caſu iuramẽtum nõ validaret contractũ, ꝑ tex. in d. l. ſi hominẽ. ¶ Per illum tex. dicit ẽt do. Abb. in c. ſi qs cõtra clericum. j̃. de fo. cõpet. ꝙ à delegato epiſcopi poteſt appellari ad vicarium epiſcopi ex magna. cã putà, ſi ẽps eſt abſens, ſicut in d. l. ſi hominem. procurator generalis prohibet procuratori ſpeciali, ne attentet negociũ ſibi cõmiſſum. ¶ Per illum tex. dicit Angel. in tract. de ſyndicatu no 183. quòd officialis, qui ex aliqua euidẽti vtilitate reipub. venit contra ſtatuta, non tenet̃ in ſyndicatu. ¶ Per illum tex. dicit Bald. in l. error. in fi. C de iur. & fact. ign. ꝙ ꝓcurator ex magna cauſa reuocat confeſſionẽ domini. ¶ Per illum tex. dicit Abb. in c. de cętero. j̃. de re iudic. ꝙ ex magna cauſa põt nudus executor admittere exceptionẽ. ¶ Per illũ tex. dicit do. Abb. in c. nouit. j̃. de iudic. ꝙ ex magna cauſa poteſt Papa exercere iuriſdictionẽ temporalẽ ĩ pręiudiciũ gladij imperialis. ¶ Per illũ tex. dicit Bald. in l. ſi vt proponis. ver. ſed nunquid nũtius. C. quõ & qñ iud. quòd qñque procurator reſcindit vtilitatẽ domini. ¶ Per illũ tex. dicit do. Abb. in c. 2. j̃. de proba. & in c. fina. ante fi. j̃. de conſuetud. ꝙ ex cauſa noua poteſt induci conſuetudo contra legem reprobantem omnem conſuetudinem. ¶ Per illũ text. dicit Bartol. in 1. conſtitut. C. §. quibus, quòd in generali poteſtate condendi ſtatuta non venit facultas corrigendi antiqua niſi ex magna cã. ¶ Per illũ tex. dicit Bal. in l. ſi in aliquẽ. ff. de offi. proconſ. & leg. quòd generalis viſitator poteſt corrigere malè factũ à ſpeciali viſitatore. ¶ Per illum text. dicit Bald. in d. l. ſi hominem, ſe mille vicibus dixiſſe, quòd officiales poſſunt tollere ſtatuta ſpecialia ex cauſa noua, vel de nouo veniente ad notitiã. ¶ Prr illũ tex. dixit Lud. conſi. 37. incipien. Viſo puncto. ꝙ legatus de latere põt corrigere propriã conſtitutionem ex magna cauſa, aliàs non ¶ Per illũ tex. & per c. ſignificauit. de offi. ord. dixit do. Card. in c. ſtuduiſti. j̃. de offic. deleg. & ibi bona gloſſ. ꝙ ex magna cauſa põt ordinarius ſe impediri de cã commiſſa delegato. ¶ Per illum tex. & multa alia facientia ad propoſitũ, cõſuluit Pet. de Anch. conſi. 80. incip. dña Ezalina, ꝙ abbatiſſa habens diſtribuire bona tẽſtatoris põt ex ſuperuenienti paupertate ſui monaſterij retinere bona pro ipſo monaſterio, Ad qđ vide do. Card. in cle. j. in 30. q. deteſta. Et illum tex. valde ẽt ponderat do. Abb. in ſua diſpu. incip. Ẽps quidã. & cõmuniter Lud. Roma. cõſi. 225. qđ incip. Omnipotẽtis & c. quò ad primum. Facit quod no. Bald. in l. ſi. ff. de ſena. ꝙ lex, quæ tranſiuit in contractũ, põt ex cauſa noua reuocari. Ad idem adduci põt text. in §. fi. in fi. 22. q. 2. & ĩ l. diui fratres. §. j. in uer. niſi magna ſit cauſa. ff. de lib. cau. & in. § mandatum. in fi. Inſtit. mãdati & in l. iij. in princ. ff. de cond. inde. & in l. iiij §. ait prætor. in fi. ff. de re iud. & in l. filius familiàs. § fi. ff. de procur. & quod not. Ioam. And. in Spec. in tit. de deleg. §. reſtat.

§. restat,ver. quid si statuto. in fi. addi. quę incipit, Oldr. ¶ Adde etiam quod no.Bar.in l.cùm nauarcorum. C.de
50 naui. lib. vndecimo, vbi dicit,ꝙ stãte statuto,ꝙ † priores nihil faciant contra ordinamenta adunantiæ generalis, tamen si cognoscunt priores aliquid ordinatum esse,cuius obseruantia est damnosa reipu. possunt illud remouere,per tex.ibi,& in l.legatum.ff de vsufruct.leg.bonus tex.in l.vt gradatim.§. quoties de mu. & hono. & facit optimè,quod no.Barto.in l.ambitiosa.ff. de decre. ab ord.fa.& Ioan.An.titul.de instrum.edi. §. compendiosè. vers.sed nunquid tractando,qñ inferior possit per cõsuetudinē disponere contra legē superioris. ¶ Nihilominus Lud in d.§.de viro.in xlij. fal. non audet firmare dictum Inno.hìc,sed dicit,ꝙ in tali emergentia casuum inopinatorum consuli debet superior, per tex in l.diuus.la vlt.ibi imperatori rescribatur.ff.de fal. vt latiùs per ipsum, pro quo vide Abb.in terminis in cap.dilecti. el.ij. ĵ. de appel. vbi latè idē dicit, quærendo, vtrùm à delegato episcopi possit appellari ad eius vicarium,& distinguit,vtrùm eps̄ sit præsens,vel absens,& sic intelligit d. l. si hominem Et ita puto limitanda omnia prædicta, vt non procedant, quando superior consuli posset.¶ Nec est consonum,qđ dixit Bald. in d.rub. C. qui admi. ꝙ Potestas authoritate propria possit transgredi statuta iurata ex causa, quia aliàs nunquam esset petenda absolutio à iuramento, qa non cõceditur,nisi existente causa,vt traditur in c. j. ĵ.de iureiur.Imò dixit Bal.in auth.hodie.C.de iudi.ꝙ minoribus magistratibus & Potestatibus terrarū nõ est licitum transgredi leges vel statuta pp emergētiā casuum, cùm iurent præcisè statuta, ideo debent ea tenaciter obseruare,nec ab eorum forma recedere.Benè fatendū est, ꝙ vbi superior non põt adiri,& periculū est in mora, prædicta procedunt a,per c.vnicū,ad fi.ne se.va.in vj.& per id, qđ singulariter dixit Inn.in c.venerabilem.ĵ. de elec.vbi dixit,ꝙ ēt in iuramēto licito põt quis contrauenire propria authoritate imminente necessitate ineuitabili, & sequuntur Doc.ibi,& Bal.in l.nõ dubiū. C.de leg.cum ꝯcor.¶ Et p̄dictis adde, ꝙ vbi aliquid fiat contra regulas iuris ex cã,exprimēda est ſm Lud. consilio cccclxxxiij.incip.dubitatur primò. allegãs Inn.in c. præterea de dilat. quem ita singul.alleg.Old. cõsilio cclxxxvij. ſm eū ¶ Falit octauò regula istius tex. qñ in aliqua dispositione dirigunt̄ ad iudicē verba importãtia liberã voluntatem vel facultatē,quia tunc non tenet̄ ad obseruantiā iuris,vt colligitur ex no.per do.Anton. & Imol.hìc, dicentes,ꝙ in ijs,quæ commitũtur facultati iudicis, potest vti suo sensu.Exemplum ex no.in cle. dispendiosam. de iudic.in ver.põt.iuncta l.quicquid.ff.de iudic. & ex not. per Ioan.An.in Spec.de cita.in §. sequitur. ver. sed nunquid tradetur in fin.addit.¶ Et de his verbis, Liberã fa-
51 cultatem,ꝙ † non importent arbitrium boni viri,vide Bar.in l.alio.in 2.col.C.de ali.& cib.le.& facit, qđ de verbo,Liberè,dicitur in c.1.ĵ.de rescript.Nec obstat. c.j.§.fi. de pace iuram. firm. Per quem text. dixit ibi Bald. licèt talia verba videantur significare precisam libertatem, tamen intelliguntur seruato ordine iuris, quia text. ibi non dat domino liberam facultatem, sed dat eam, quando priùs conuicerit vasallum. Et de istis verbis. Liberam b facultatem, vide Imo.ĩ c. q̄ in ecclesiarū.ĵ. eo. p illū tex. vbi dixit, ꝙ intelliguntur de facultate non regulata à iure.Et idem ipse sentit in c.j.ĵ.ti.pxi. & in c. cùm dilect⁹. ĩ vlt. no.ĵ.de consue. & in c. j. in ij. no. ĵ. de offi.ord.& in cle.sæpe. circa fi. de verb. sig.& Bal.in l.j.in princip.ver.iiij. modo liberum. C. de sacr. sanc. eccl. Potest etiam omitti consuetudo, ſm Imol. in c. irrefragabili. in princ. ĵ. de offic. ord.Et de verbo,Liberè,dicet̄ in d. c. 1. Et si dicatur Cõmitimus iudicio tuo, dic,ꝙ important arbitriū boni viri c, secundū do.Ant.& Imol.hìc, q̄bus adde gl.in c.trita.in ver.iudicauerit. xxxv. q. vlt.& Pet.de Ancha.in d.clem. sæpe. & Bald.in l.voluntatis.C. de fideicom. & Raph.& Imol.in l.si sit.ff.de leg.j.Facit, qđ not.Bal.in l.vendentis.C.de contra. emp. ꝙ iudiciū æquiparat̄ discretioni iūcto eo,qđ dicet̄ in seq.q. Aliter tñ de hoc verbo, Iudicio, dixit Ange. in l. si sic. & in l. Thais. §. Lucius. ff. de fideic. lib.ver.Sed not.bene per p̄dicta,cū quibus cõcor. Bñdic. de Plumbino in d. §. Lucius. & facit c. illud. de cle. excom. mi.& c.inter corporalia ad fi.ĵ. de trãs. la.p̄la.& text.in c.verum. ĵ. de fo. cõpe. & in l.cū p̄tor.§.j.cū gl. ĩ ver. iudic.ff.de iudi.¶ Et si dicat̄,Discretioni tuæ, dic, ꝙ importat arbitrium boni viri,secundum do.Ant.& Imol.hìc, quibus adde gl.2.in c.cū virū.ĵ.de regul.& do. Abb. in c.cum aũt.de iurepa.& Imol in c.eccla.ante fin.ĵ.eod.& do. Ant.in c. cum inferior.ĵ.de ma. & obe. dum exponũt c.nos si in cõpetenter.2.q.vij. Et qñ dicimus de arbitrio boni viri, intelligit̄, id est, nõ de voluntate libera, sed ſm ordinem iudiciariū, cū iudex dicat̄ bonus vir,l.ꝯtinuus, ff.de verbo.oblig.& per Bar.in l.si societatē. §. arbitrorū. ff.pro soc.& Docto.in locis allegatis & allegandis. Et si dicat̄,Prout tibi visum fuerit,vide Bal.in tit.de pa. Constan. in vers. in animã nostram. vbi dicit. hæc esse verba voluntatis,non arbitrij,alleg.l.creditor.§. Lucius. ff. mã. & no.per Io.And.in c.2.de iur. cal. in 6. vbi plus dixit ꝙ à sententia lata virtute talis commissionis non potest appellari,& idem Innoc.in c.fi.ĵ.de ferijs.Bal.in l.cessante.in princ.C.quomodo & qñ iu.Quod repræhēdunt do Anto.& Imol.hìc, quia dicta verba, Visum fuerit, importãt arbitrium boni viri,l.fideicõmissa.§.quanquã. de leg.3. & ita tenet Lap.& Dominic. in c.2. de iur.cal.in 6. Allegant gl.fi.in c.j.de confes.eo.li.& gl.in c.2.in ver.visum fuerit.de arbitr.in sexto,& in c.super his,in ver.arbitrium.de accus. ¶ Et si dicatur, Comittimus voluntati tuę, non est commissarius subiectus regulis iuris, ſm Ant.& Imol.hic. quib. adde Lu. in l. filiusfamilias. ff. de do.& Bal.in l.si cū ea.C.de do.promis.& do.Abb.in c.abbate.ĵ.de verbo.sign.& do.Ant. & Abb. in c.1. ĵ. de his, quæ fi.à maio.par.ca.& in cap.2. circa prin. de seq. pos.& fru.& Ant. in c. ex parte. in pe. no. ĵ. de ꝯsue. & Bal. in l. cū antea. C. de arbit. & Bar.in l.centesimis.§.fi. ver.quæro,quæ est virtus.ff.de verbo.obl.& Bal.in l. fi. in prin. C. de cõtrahen.emp.& in l.j.in princ.ff.de mili.test. & Imo. in l.1.ff.de leg.2.& Bald.in l. voluntas. C. de fideicom. & in l.& si post tres.ff.si quis cau.& in l.cū quidã. ff.de leg.2. & Bar.& Imol.in l.fi.ff.de pręto.stip. & Dom. in cap. habeo.xvj.dist.& in c.scimus.xliij. dist. & in c. cùm beatus. & in c.qui emendat. xlv. dist. & in cap. antiquis. liij. dist & in c.nasci.lv.dist.& in ca. satis peruersum. ea. distin. & Barto.in l.creditor.§.Lucius. ff. man. & Ang. & Imo. in d.l.si sic. & Barto. in extraua.ad reprimendum.in ver.videbitur.& Imo.in cle.sæpe.¶ Et si dicatur, Conscientiæ tuę committimus,remittit hoc Imo.ad glo.in c. statutū §.assessorem in versi.relinquat̄ de rescri.in vj.quæ dicit,ꝙ potest sequi, quòd voluerit, nec poterit appellari a: quod ipse intelligit quò ad hoc, vt iudex teneatur diferre appellationi,tamē bene potest appellari quò ad finem, vt negotiū deuoluat̄ ad superiorem, vt ipse possit deliberare,an id,quod gestū fuit, possit reuocari:argum.c.pastoralis.§.p̄terea. de offic. deleg. Allegat gl. quę sic dēt intelligi,

in c.1.per illū tex. de his, quæ fi. à ma par. c. vbi dicit ēt,ꝙ verbū,Facias secundū volũtatē tuã, refertur ad absolutã volũtatem, & non ad arbitriū boni viri, & adde etiam Bart. in d.l.si sic. in fi.prin.& vide Bal. in rub. C. de pę. iudic. qui ma. iud.in 2.q.

a Procedunt. *Vide plenè per Iaso. Ma.in l.1. C.de preci. imper. off. in 1.no.cū concor. ibidè per cū signatis. Et limita & dic. prout per Bal. Sal. & Ias. May. in d.auth.hodie.al leg. in tex. & adde, quod habetur per Fran. de Are. in di. authen. hodie.quem vide.*

b Liberã facultatē. *Adde Bal. in c.1.§.fi. per illum text. de pace iu.fir.& do.Alexand. de Imol.in l. si sic. vers. quid de verbo, liberan. ff.de leg. 1.& adde omnino Pano.*

c Boni. *Viri Adde Bar. in extraua. ad reprimendum.versic. videbitur.contra glos. in l.Thais. §.Lucius Titius in testamento. & ibi Bart.de fideicom. lib. & Lud. in ru. de arbitr.& Lanfran. in tract. de arb.1.parte.*

a Appellari. *Adde Lud. in rub. de arbit. Sed quod si dicat, sup quibus tuã cõsciētiam oneramus, quid importat? vide domi. Socin. consi.*

consil. 60. incip. viso elegantissimo consilio. ver. circa quintam dubitationem. cum vers. seq. in 1. parte.

in cle. 1. in versi. oneramus. de iure pa. de qbus gl. meminit et Bald. in l. j. ver sicu. pone, ꝙ statutum dicit. C. de reb. cre. & in c. 1. §. sacrum. in fi. de consue. recti feu. & aliter ipsas concordat Bal. ĩ l. 2. circa fi. C. de sent. ex breuic. re. cum quo ꝯcordant verba domi. Ant. in c. significasti. el. 1. de homic. vbi aliàs de hoc dixi post Ana. Et cum Imo. hîc cõcordat pulchrè dom. Abb. in d. cle. 1. ¶ Et subdit Dom. in d. §. assessorem, ꝙ qñ testator imponit alicui, vt distribuat eius bona ꝟm suam conscientiã, põt nihilominus eps dicere rationem distributionis, per illam gl. Quod dictum extollit ꝓ multum quotidiano. Et idem sentit expressè Oldr. ꝯsil. 61. incip. cũ Regi Franciæ. in fi. Facit, quod no. Io. And. in tit. de instr. edi. §. nunc aliqua. versi. sed nunquid. per Pet. de Anc. in cle. 1. de testa. per Bal. in l. nulli. C. de episc. & cl. & in l. captatorias. C. de testa. mili. ¶ Et de hoc verbo, Conscientiæ, vide Ang. & Imo. in l. ab executore. in prin. ff. de appell. & in l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb. obl. & Ang. & Pau. de Cast. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nun. & Domi. in c. 2. de iur. cal. in 6. & Ro. in l. qui bona. §. qui dãni. ff. de dam. infe. & in repe. rub. ff. de arbit. & Lap. alle. 15. in fi. & Bald. in repe. l. 2. ff. de iureiu. & in c. si sacerdos. infrà, de offic. ord. & Pet. de Anc. consi. 376. incip. Primò & ante oĩa. vbi dixit, executorem taxantem alimẽta ꝟm conscientiã teneri ad vocandũ hrẽdes. ¶ Et si dicat̃, Facias iustitiã, dic, ꝙ includit potestatẽ decidẽdi, ꝟm Domi. in c. qm̃, per illum tex. de immu. eccl. in 6. & Pet. de Anch. & Imol. in cle. auditor. de rescrip. & Pet. de Anch. in c. ĩ præsentia. in vlt. no. de prob. Et duo important, videlicet vt seruet̃ ordo iudiciarius, & pronuncietur de iure, ꝟm Angel. post. gl. in Auth. de here. & Fal. §. exheredatos. Et si fit cõmissio de veritate & iustitia, intelligit̃ de veritate cuius patrocinatur. Et iõ nõ poterit cõdenare ex nudo pacto, ꝟm Bald. in l. nemo. in fi. C. de sen. Et ꝙ non possit omittere iuris tramitẽ, tenet Bal. in c. cum venisset. ĩ. de testi. Põt tñ inducere partes ad concordiam. Probatur in auth. si quis verò. C. de iudi. & in c. causam, q̃ in ver. concordia, vel sentẽtia, de test. & in c. querelam, de symo. Et dicit Bal. in l. pe. de iust. & iu. ꝙ ista verba, Quod iustũ est decernas, restringuntur ad petita. Allegat Comp. in c. super litteris. ĩ. de rescrip. Et ita dicit debere intelligi responsa dominorum tẽporaliũ. Et dicit Bal. in l. iustitia. ff. de iust. & iu. ꝙ ista verba, De iustitia & veritate & iure pronuncies, importãt obseruãtiam iuris cõis & municipalis. Et ista decidunt dubiũ, vtrùm si princeps rogatus sup remissione sententiæ cõmittenda, dicat, Fiat iustitia, an poterit reuideri, quod Bald. relinquit indecisum in c. 2. ĩ. de offic. dele. Sed ꝙ possit corrigi, probant verba gl. & Ange. in d. §. exheredatos. ¶ Et si dicatur, Sola facti veritate inspecta [b], respondit dom. Ant. in c. 2. in 3. not. ĩ. de iu. cal. ꝙ ista verba plus important, q̃ quòd cognoscatur summariè & sine figura iudicij. Et no. Ro. consi. 20. quod incipit, Viso puncto. ante fin: Et de ista clausula multa ponunt Do. de Ro. decis. 33. in c. qñ cõmittit̃, in nouis, & latissimè do. Abb. in c. dilecti ĩ. de iudi. vbi tenet, ꝙ nulla solemnitas iuris positiui vr̃ remota, sed simpliciter cauillatio & superflua subtilitas. Quę conclusio videtur contra Bald. in c. 1. §. inuestitura. de no. for. fide. & in l. 1. iuxta princ. C. de iu. deli. & Rom. in rub. ff. de arb. Tamẽ ipsam tenet dom. meus de Are. in d. c. dilecti. vbi est videndũ. ¶ Et si dicat̃, Reiecta iuris subtilitate, vide Bald. in l. mãcipium. §. si communi. in addi. ff. de euic. vbi dicit, quòd tunc reus conuentus non potest opponere exceptionẽ certi ordinis, quod potest eẽ verum, quãdo ordo est de causa ad causam in eadem persona. Sed quando esset de persona ad personam, sicut in fideiusso re & principali, esset maius dubium, qa priuilegium concessum fideiussori per authen. præsente. C. de fideiuſ. est fundatum in æquitate, & propterea non vr̃ posse tolli ꝑ ea, quę ipse no. in l. fi. §. sed & si quis, in prin. C. communia de leg. dicens, ꝙ qñ agitur contra tertium possessorem hypothecaria, arbiter, qui procedit de æquitate, non põt reijcere exceptionem excussionis. Et vide tex. in l. si fideiussor. §. quædam. ff. man. vbi probatur, ꝙ ista verba significant iudicem debere inspicere ipsum factũ principale, non autẽ exceptiones non respicientes ipsum factum principale, de quo et per Doc. in d. c. dilecti. ¶ Et si dicatur, Committimus arbitrio tuo, vide Imol. in l. filiusfamiliàs. ff. de dona. vbi dicit, ꝙ important arbitrium boni viri, nisi dirigantur verba ei, qui aliàs haberet iudicare, vt bonus vir: quia tũc intelliguntur de libero arbitrio, vt verba aliqd operentur, ꝟm eum. Et ita põt intelligi, quod no. Innoc. in c. fi. ĩ. de ser. & vide Bald. in l. milites. verſ. scd̃ò ponamus. & versi. tertiò ponamus. C. de test. mi. vbi ponit de prioribus habentibus plenũ, liberũ & generale arbitrium, & vide Bal. in l. presbyteri. la 1. versi. quæro, pone ꝙ potestas. C. de episc. & cler. vbi dicit, ꝙ si potestas habet arbitrium procedendi sine aliqua solẽnitate, nõ põt procedere ad sententiam, nisi sibi constet de facto: & iõ non credit dictis testiũ non iuratorũ: & vide Bald. in c. 1. in fi. in tit. de allodijs. & vide dom. Ant. in c. significauerunt. de testi. vbi dicit, ꝙ licèt sit in arbitrio iudicis dare quartã dilationẽ, tñ si fuerit iniustè denegata, põt per superiorem cõcedi. ¶ Et adde, ꝙ ista clausula importat summariam cognitionẽ in procedendo, non in decidendo, ꝟm gl. in clem. sæpe. in ver. defensiones. de verb. sign. & idem Bar. in l. si in lege. in prin. ff. loca. dicẽs, ꝙ ad hoc, vt arbitrium sit plenũ, dicat̃ in procedendo & cõdemnando. Et ꝙ importet rectum arbitriũ, probat̃ in l. hac lege. in ver. arbitrio. iuncta l. fi. in fi. C. de pac. conuen. & vide Bal. in l. cùm antea. C. de arbi. vbi dicit, ꝙ rõne liberi arbitrij non põt iuri alterius derogari: & maximè, qñ læsio est vltra dimidiã. Alle. gl. in d. cle. sæpe. & vide do. Abb. in c. 1. ĩ. de se. poſ. & fru. vbi ponit, ꝙ hoc verbũ Arbitrium, intelligit̃ de iurisdictione, nisi ex circũstãtijs & alijs verbis, q̃ sequunt̃, appareat, ꝙ sonet liberam volũtatẽ, vt ibi, & facit c. ne innitatis. ĩ. eo. ¶ Et si dicatur, Videas, quid iuris, vide Ang. & Imol. in l. si fundũ sub conditione. §. Stichus. ff. de leg. 1. vbi dicũt, ꝙ iste poterit decidere omne dubium, qđ elici põt ex puncto. Similiter dicit Angel. in l. eius, qui in prouincia. ff. si cer. pe. ꝙ per ista verba rñderi põt nedũ causæ principali, sed etiam appenditijs. Alleg. no. in c. 3. ĩ. de consue. Et facit, quod habetur in c. tua nos ĩ. de sponſ. & in c. j de offi. dele. & in c. 1. de restit. in integ. & vide Ang. in l. qrebat̃. ff. de test. mili. vbi dicit, illũ tex. in ver. quid iuris. esse quotidianum: quia consultor electus cum illis verbis põt inuestigare oĩa antecedentia & sequentia & annexa puncto, per d. l. eius, qui. Ad idẽ vide Ang. in l. 4. ff. ad l. Fal. & latè Mod. in c. intimasti. de app. ¶ Et si dicatur Procedas de facto, vide Bar. in conſ. 82. inci. Punctus q̃stionis vertentis. vbi dicit, ꝙ importet hoc, ꝙ possit ꝓcedi de facto sine cãę cognitione, & probatione, per tex. cũ gl. magna in prin. in l. ictus fustium. ff. de infa. & importat, ꝙ põt procedere. et si iuris rigor repugnet per tex. cum gl. ver. reducere. in l. verum. §. ex facto. ff. de mino. Et sic ꝯcludit, ꝙ tũc valet sententia, licèt ordo iuris seruatus non fuerit, & vide Bal. in c. consanguinei. ĩ. de re iud. ¶ Et si dicatur, Procedas de iure & de facto, vide Imo. post alios in c. Quintauallis. in 4. differentia. ĩ. de iureiur. & Bal. in l. solã, in fi. C. de testi. vbi dicit, ꝙ potest procedere ad instar arbitratoris aliàs deputati, & vide dom. Abba. in c. cùm tempore. ve-

cedatur & decidatur summariè, simpliciter ac de plano, sine strepitu & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta, quibuscunque solennitatibus aut ordinibus iudiciarijs ꝓter missis, quid importat in procedẽdo, & quæ omittuntur, & quæ non? vide do. Socin. in consil. 96. incipi. Viso processu. in prima parte.

b Inspecta. *Vide Barto. in extrauagan. ad reprimendum. & omnino per Ioann. Papi. in sum. in li. reali. ver. sine strepitu. in fi. & Lanfran. in cle. sæpe. de verbo. signi. & Io. de Imol. in d. c. dilecti. alleg. in text. de iudi. Et adde, quòd hæc clausula non facit agi ex pacto nudo. Bal. in l. nemo. in fi. C. de sen. quia intelligitur de veritate legib⁹ roborata. Sed quid si dicat, quòd pro-*

ver.an aũt.j.de arb.vbi dicit, ꝙ iste modus loquendi nõ est ita approbatus, ꝑut ille, Simpliciter & de plano &c. ꝗa põt admitti ꝓbatio ẽt nõ legitima. Et ideo infert post Lapũ in allegationibus, ꝙ p̃latus cõpromittens in causa ecclæ,non posset apponere illã clausulã in cõpromisso. Et subdit Bal.in d.l. solã. ꝙ etsi nõ poterit credere testi redděti nullã, vel malã cãm dicti sui; põt tñ testes recipere die feriata, & omisso iuris ordine. Et hic adde Lu.in l.j.in fi.prin.ff.de verb.oblig.& Bal. in l.si non speciali.in fi.C.de testa.& Bal.in d.l.j.ff.de mil.test.& Bald. in l.milites.C.eo.ti.¶ Et si dicat, Pronuncies ſm sensum tuũ, intelligit de propria voluntate, ſm do.Ant. & Imo. hic per istũ tex.& idem Domi.in c.relatum.37.dist.Contrariũ putat hic domi. Abb.ꝗa proprius sensus est, vt iudicet vt bonus vir: sicut de verbo, Si existimaueris, Si placuerit,& similibus, dr̃ in d.§.quanquam. vt hic ꝑ eũ. Pro quo facit text. in d.l. diuus. in versi. sensu saniori. ff. de offi.p̃si.& in c.vtinã.in versi.sensu suo.77.dist.& quod dicit Apostolus primo ad Ro.Tradidit illos Deus in sensum reprobum.Facit l.fi.in vers.regalem sensum contẽnat.C.de legi.Intellige, nisi dicta verba iungãtur cum verbis denotantibus iuris obseruantiã,ꝑut in tex.nostro. ¶ Et simil'r dr̃ de verbo, Prudentię tuæ, j.eod.c.ne ĩnitaris.vbi intelligit de mala prudentia ꝑꝑ verba adiũcta.& facit illud,inflatus sensu carnis suæ nõ tenẽs caput.¶ Et si dicatur, Secundũ mentem tuã a, vide Bal.in l.voluntas.C. de fideicõmis. vbi dicit, ꝙ ĩtelligit, ꝑut est regulata à iure,ac si diceret, Secũdũ iudiciũ tuũ. & dicit Bald.in l.fin. C.de poe. iu. qui ma. iud.quod importat,id est, ſm conscientiam tuam.¶ Et si dicatur, Secundum libitum tuum, importat liberam voluntatem.l.fideicõmissaria libertas.la 2.ff. de fidei.li.no. Imo. in l. si sic. ff.de leg.j.& Bart.in l.alio.ff.de ali.& cib. leg. & in extrauag.ad reprimendam.in versi. videbitur. ¶ Et si dicat, Secundum prudentiã tuam. dic. ꝙ importat arbitrium boni viri, ſm Imol. in c.ne innitaris. infrà eo.& domi. Abb.in c.j.de seq.pos.& fruc.nisi per alia verba adiuncta importet de prudentia mala, prout in d. c.ne innitaris. licèt aliter per illum text. dicat ibi domi. Ant. & malè, secundum eos. ¶ Et si dicatur, Procedas ꝑuia ratione. vide latè Imol. in c. ex insinuatione. infrà tit.proxi.vbi dicit post do. Ant. quòd sonat in monitionem, non in conditionem. ¶ Et si dicatur, Secundum cor tuum, dic, quòd importat liberam voluntatem, & probatur in c.summo opere, 11. q. 3. ibi, nõ ex corde vestro, sed ex præcepto diuino.¶ Et si dicatur, Secundum conscientiã, vide vltra p̃dicta tex.in c.non solùm.de regula.in 6.qui probat ꝙ intelligitur de bona, & no.Bald. in disputa.sua, incip.Stante statuto.& vide ipsum omnino loquẽtem pulchrè de conscientia, in d.l.fi.C.de pęn. iu.q ma.iud. Et vtrum teneatur citare, vide Bald.in l.certum.C.vnde cog.& Ro.ibi, & in rub. de arbit. Et quòd nõ requiratur citatio, tenet Bal.in d.l.certum.per not.ꝑ glo.in cle.j.de offi.deleg.Et dicit Bal.in d.l.2. C.quando prouo.non est ne. ꝙ sufficit in tali cõmissione taliter & qualiter inquirere, quia ad nullum ordinem arctat, ꝙ al leg.gl.in d.cle.j. Videẽt Bal.in l.fin.C.de testi.& in d.l.captatorias. & Imol. post Angel. in l.illa.ff. de verbo.obliga.¶ Et si dicatur, Secundum beneplacitum tuum, vide Abb.in c.verum.de fo.com.& Bal.in l.fi. §.j.C.commu. de leg. vbi dicunt, quòd importat arbitrium boni viri. ¶ Et si dicatur, Secundũ imperium tuũ, potest vti iuris rigore.c.de gradibus.25.quæst. 8. ¶ Et si dicitur, Secundum quod tibi videtur, vide Bart.in extraua.ad reprimẽdã.in ves.videtur.& Ant.in c.cũ ad sedem.infrà, de resti tut.spo.& importat arbitriũ boni viri, in l. Labeo.ff. de sta.ho.no.domi.Anto.in c.querenti.in pe. no. per illum tex.de verbo.sign. & Lap.in alleg.69.& Domi.in c.Catholica.in notabi.11.distinct. facit, quod suprà dictum est de verbo, Visum fuerit. post. glos.in capitu.2.in versicu. visum. de corp. vir. ¶ Et si dicatur, Leuato velo b, vide Bartol. in l.ne quid. ad fin. ff. de incen. rui. & nau.vbi dicit, quòd idem importat, quòd summariè. Idem, si dicatur, Manu regia, vt per Bald. in l. 2. in princip. ff.de iust. & iu. ¶ Et si dicatur Secundum spiritum tuum: dic, quòd non importat volũtatem liberam, sed regula tã ratione, vt probatur in c. sicut in sacramentis.de ꝯsecr.dist.4.ibi, ꝑcipiãt, q̃ sunt spiritus, ne vt aĩalia viuãt. Faciũt verba Io.Mo.in c.fundamẽta.de elect.in 6.relata ꝑ Dom.ibi in fi.& Bal. in l.tutor.§.q̃ tutoribus.ff. de exc. tut.& facit ca.licèt.de regula.& c.duę sunt.19.q̃st.2.ibi, spiritu Dei dicũtur,&c. de quibusdam ex prædictis, & q̃dam alia ponit latè quidã dom.Cathaldinus de Visso, in repe.l.nequicquam.§. vbi decretũ. ff. de offi. procons. nuper ab impressoribus diuulgata.¶ Sed circa hæc & similia subiungo quatuor notanda. Primũ est, ꝙ verba importantia liberã volũtatẽ, nõ operãtur ſm effectũ suũ quò ad tertiũ, sed solũ inter eos, de q̃bus dispositio loquit: quò aũt ad tertiũ seruabitur ius cõe ſm Imol. hic ꝑ c.sup eo.j.de offi.deleg. & c.pastoralis.infrà de priu. qđ est diligenter mẽti tenẽdũ pro limitatione d.§.Lucius.ſm eũ:& idẽ tenet Lap. alleg.61.incip.Visis literis.& sequit dom. Ant.hic.¶ Se-
52 cundò no.quòd † quæcunq; clausula ponat in cõmissione sub quacuq; forma verborũ, nunquam ꝑtextu talis cõmissionis poterit iudex auferre exceptionem acquisitã parti quãtuncunq; sit de rigore iuris inducta, quia ꝑ hmõi clausulas iudex habet potestatẽ circa ꝓcessũ, & circa ea q̃ facit ipse, non circa ius quæsitũ parti ante processum: ita solemniter voluit Bar.in extrau.ad reprimẽdã, super vers.videbitur.iuxta fin.de quo exclamat Matthesi.not.14.incip.no.ꝙ vbi iudex.¶ Tertiò no.ꝙ ꝑ dictas clausulas nunquã tollitur, quin actus factus via regia & omisso iuris ordine debeat notificari parti: si. enĩ nõ notificat, vr̃ processum dolosè. Hoc probat gl.no. in l.2.C.de dec.lib.10.per quam Bal. in l. eos.§. apostolos. C.de appell.refert, se consuluisse, ꝙ arbitri, quibus data erat potestas prorogandi compromissum absentibus partibus, nõ possunt efficaciter dici prorogasse, nisi saltẽ, postquam facta est, notificetur partibus. Quod benè no. Et idẽ vult Bald.in l.prima.C.de sent.ex breuic.recit. & Rom.in l.filiusfamilias.ff. de donat.& Spec. in tit. de
53 arb.§.excipitur.vers.sed pone. ¶Quartò no.ꝙ † habens procedere vt bonus vir c, dẽt ꝓcedere, vt faceret in propria cã, vt alteri nõ faciat, qđ nollet sibi fieri, per l. j. ff. de solu.quam facit singularẽ Bal.in l.j. C.de his, q̃ poe.no. Reliqua in materia huius 8.fallen.prosequere, vt ꝑ Imol. & Rom.in l.filiusfamilias. ff.de donatio. & Imo. & Pet. de Anch.in d.cle. sæpe.& Rom.in d.rub.de arb.& Anto. & Imo. hic. ¶ Nonò fallit regula hu
54 ius decretalis, qñ † casus occurrẽs non est decisus à canonibus, nec à legibus: quia tũc imitanda est Doctorũ sententia, per tex.in c.j.j.de deci.ibi, non lege, sed arbitrio magistrorum, & ibi domi.Ant.& domi.Abb.& in c. sunt non nulli.in vers.tantorũ patrũ. 16. q. 1. & in c. 2. de presby. non bapt.ibi, doctorũ patrũ sentẽtiã teneas. & in l. si idem cum eodẽ.ff.de iurisd.om. iu. Per quam dicit ibi Ang. ꝙ ad decisionem causæ possunt secundùm eum allegari dicta Doct. & refert Io.de Ana. in c. in ciuitate.infrà de vsu.& latè & pulchrè per Matthesi. in tractatu de electione ver. opin. Et vbi Doct. discrepant, imitanda est regulariter opinio communis, ſm Io.And. & omnes hic, pro quibus est tex. in c. nouimus. infrà de verbo. signifi. ibi opinio à pluribus approbata. & ibi domi. Anto. & c.de iudicijs.

a Secundũ mentẽ tuam. *Adde Alex. in l. si sic. in vers. quid de verbo Conscientiæ. ff. de leg. 1. cũ cõcor. ibi per eum adductis.*

b Velo. *Adde textũ in l. de submersis. & ibi glo. 1.C.de nauf.li. xj. & Io. Pap. Inst. ver. sine strepitu, in libel. reali.*

c Vt bonus vir. *Quis aũt dicatur bonus vir, responde, ꝙ iudex, vt est text. in l. sed si vnius.§.prætor. & ibi Bar. ff. de iniur. & textus in l.cõtinuus.§. cum ita.de verb.ob.& l.vir bonus. in solu. & glos.not. in c. potuit. in versi. celeri. ad fin. de loc. Item, episcopus diœcesanus in casu clem. 1. de sepul. secundũ Car. ibi, 12. not. Item architectus in arte sua, Ange. in l. qui luminibus. ff. de ser. & Alexã. consi. 174. in 2. parte, vbi etiam dicit ad eum tanquàm in arte peritum, vt bonum virum, esse recurrendum, quando est lis*

est lis de facultate tollendi inuito vicino l. planè. ff. fa. ercisc. et Bar. post gl in l si societatẽ §. arbitrorum. in versi. quærit glos. quis est iste bonus vir. ff. pro soc. Itẽ executor testamenti in arbitrando, quæ sint pauperes virgines, quando factum est relictũ dotium pro virginibus pauperibus maritandis, quòd executore malè arbitrante recurritur ad iudicem Bal. in authẽ. præterea. C. vnde vir & vxor.

3. quæstio. 3. ibi, in quo plurimi cõcordant. & l. 1. ff. de off. quæsto. ibi, crebior apud veteres opi. & glo. in c. fi. de pœni. dist. 1. & in c. 1. in versi. decętero. de postula. prælat. in 6. & ideo iudicãs cõtra cõem facit litẽ suã, nec excusat in syndicatu, vt per Bar. & Angel. in l. fi. C. de pœna iu. q. ma. iud. & do. Abb. in c. prudentiã. in princ. de offic. deleg. & Pet. de Anch. cle. ne Romani. de elect. & Ang. in l. terminato. C. de fru. & lit. expens. & Dom. Ant. in c. ex literis. de spons. & Abb. in c. 1. de deci. & Dom. in c. qs nesciat. in notab. 11. dist. Et illa dicit cõis, quã plures grauioresque accipiunt, c. in canonicis. 19. dist. & in §. verùm illa sentẽtia. de pęni. dist. 3. ¶ Hæc limitantur primò, nisi opinio paucio-rũ doctorũ, vel vnius, fundaretur sub tiliori & meliori ratione: quia illa præponitur cõi opinio, ꝟm Ioan. And. & oẽs hìc. Allegat Do. Abb. bonũ tex. in c. capellanus. in ver. subtiliori ratione ꝭ. de fer. & in l. ij. ibi, non ex multitudine. C. de vete. iur. enuc. & idẽ Do. Abb. in d. c. capellanus & in c. ex literis. el 1. ꝭ de spons. & Do. Abb. in c. de libellis. 20. dist. & Io. de Ana. in c. tua. ꝭ. de vsur. & Imol. in c. cùm quidã. §. quod dicitur. el ij. ff. de acqui. hęr. & Bal. in c. ne innitaris. ꝭ. eo. & dom. Abb. in c. cùm sint. de deci. & Dom. in c. 1. de sum. trin. in 6. & in ca. 1. de postu. præla. eo. li. & do. Abb. in c. 3. ꝭ. de censi. & in c. vt debitus. ꝭ. de app. ¶ Secundo limita, nisi ꝯtra cõem opi. sit authoritas glos. qa illa, quantũ ad veritatẽ, præualet, ꝟm vulgatam doctri. Iac. But. in l. vnica, C. qui pro sua iuris. Sequtur Imo. in c. cùm contingat. de iureiur. & Bald. in l. hęreditas. C. de pos. & i l. ꝓcibus. C. de impub. & in alijs sub. & Dom. Anto. in c. . in prin. de offi. dele. & Bal. in c. 1. de nat. feu. & in authen. cessante. C. de legi. hære. & Sal. in l. traditionib. C. de pac. & Dom. in c. relatũ. 37. dist. & Imo. ĩ c. pastorali. in prin. ꝭ. de rescri. ¶ Tertiò limita, nisi opi. singularis vnius doctoris, vel minoris partis, esset ꝓ matrimonio, qa illi stat ꝯtra cõem, ꝟm Host. ĩ c. si vir. ꝭ. de cog. spi. de quo exclamat Dom. Abb. ibi, & Imo. in l. j. ff. sol. mat. & Dom. Abb. in c. j. de re iud. ¶ Quartò limita, nisi eẽt opi. Arc. sup 6. quia illa pręualet alijs, ꝟm Rot. in anti. decis. deci. 348. ¶ Quintò limita, nisi vna opi. faueat potestati clauiũ, qa ꝓualet nõ fauẽtibus ꝟm Host. in cap. rursus. ꝭ. q cle. vel. vo. & ibi Ioã. And. prope. fi. ¶ Et in hac fallen. possunt referri quinq; notanda. Primò, ꝙ cuicunque, licèt magno cõmentari, nõ tenemur stare nisi probet opinionem suã ꝑ auhenticã scripturã. Ita dicit Arch. in c. nolite. 11. q. 3. ꝑ illũ tex. quẽ ĩducit ꝯ scholares dicẽtes, Hæc opinio cõis est. Et dixit animosè Do. Cald. cõsilio. 78. loquens de Ioan. And. ꝙ nec sibi nec alteri voluit unquã in opinionibus cedere, nisi quantũ eũ

55 vrgat ratio. Secundò no. ꝙ † qñcunque sunt opiniones hincinde probabiles, laudatur iudex, qui diuidit per mediũ materiam diuisibilẽ, vt elegãter ꝓbat Pet. de Anch. cõsil. 206. incip. inter ꝯtraria & varia consilia. ¶ Tertiò no. quòd lex habẽs duos intellectus non potest allegari eius decisionẽ esse tanquam legem, ꝟm Bal. in l. in ambiguo. ff. de reb. du. Sentit glos. fi in princ. in c. j. de const. in 6. ¶ Quartò no. quòd vbi gloss. vel alius refert plures opi. præsumitur in dubio approbare vltimam, secundùm glo. in l. qui filium. ff. ad Treb. & Ludo. in cons. 83. incip. qro à te. & Host. & Io. And. in c. j. de sent. excom. in 6 & Lud. in l. 3. §. Neratius. ff. de acqui. posses. & Imo. in c. fi. de pręscrip. & Bal. in c. j. an apud iud. vel Domi. & facit tex. in c. capellanus. in vers. posterior sẽtẽtia, de fer.

56 ¶ Quintò no. ꝙ † iudex, qui imitatur opinionem magistri sui, excusatur in syndicatu b, secundum Oldra. in l. 1. in §. quæsitum. ff. de fund. instru. & Dom. Abb. in c. 1. in frà de postu. ꝓlat. & Angel. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expẽ. quia tenetur discipulus defendere opinionem magistri, secundùm Ioan. And. in c. omne. ꝭ. de ma. & obed. intellige, nisi veritati repugnet, iuxta illam Philosophi. 1. Ethico sñiam, Amicus Socrates, amicus Plato, magis amica veritas. ¶ Sextò not. ꝙ sñia contra cõem opi. Doc. non est ipso iure nulla, sicut lata contra legem, ꝟm Ang. post Imo. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obl. ¶ Decimò fallit regula huius decre-

57 talis in † arbitro, qui põt iudicare suo sensu, ꝟm Ioan. And. hìc: & sensit gl. fi. hìc, & allegat l. qualem. ff. de arbi. ¶ Hoc limitatur primò, nisi in sñia exprimeret errorẽ iuris, per id, quod hr̃ in l. apud Celsum. §. item quæritur. ff. de do. except. ꝟm Imol. hìc: pro quo vide dom. Ant. in c. Quintauallis. ꝭ. de iureiur. & glo. in ver. iniquam. in l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. & in l. ij. in §. commissæ. ff. eo. ¶ Scđò limitat, nisi expressè dictũ fuisset in compromisso, ꝙ iudicaret de iure, ꝟm Bart. solẽniter in d. §. stari. De quo dicitur in c. cũ dilecta. ꝭ. de rescript. ¶ Tertiò limitatur, nisi sit arbiter iuris, qui debet pronunciare ꝟm iura, ex quo põt appellari ab eius sñia, vt per Pet. de Anc. in c. ab arbitris. de offi. deleg in 6. & Bart. in l. fi. C. de iudi. & Bal. in l. quid ergo. §. ex compromisso. ff. de infa. & in l. imperator. ff. de transact. & in l. si dictum. §. si cõpromissero. ff. de euic. cum ꝯcord. Et de hac fallẽtia vide etiam per Bal. in c. ex literis. ꝭ. eo. & in l. si irruptione. ff. fi. regun. & Imo. in c. pastoralis. in princ. infra. de rescr. Et per has fallentias ꝯclusa sunt nostro ordine omnia necessaria dicta Doc. in hac decretali, quæ citius fuissent expedita, si ordinariè scriberem. Sed tarditatẽ nemo opponat labori ex vrbanitate, non ex debito, assumpto.

b In syndicatu. *Adde dom. Soci. consil. 44. incipi.*

In præsenti cõsultatione. versic. pro qua allegat. ibi. non dicebat, in prima parte.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio respicit futura, non præterito.*
2 *Statutum an valeat, quòd vnus puniatur pro alio.*
3 *Retractatio actus an sit pœna.*
4 *Ignorantia iuris procedens ex lata culpa nõ excusat delinquentẽ.*
5 *Libellus an debeat exprimere dolum in maleficijs.*
6 *Prohibens factum damnatum in iure, & addens pœnam, non ligat probabiliter ignorantem respectu pœnæ.*
7 *Lex à quo tempore ligare incipit? cum sex limitationibus.*
8 *Scientia constitutionis an præsumatur post lapsum duorum mensiũ.*
9 *Libellandi practica contra volentes esse hæredes, vel non.*
10 *Post duos menses an admittatur ignorantia promulgationum constitutionis.*
11 *Ignorantia an probetur per iuramentum. Et ponit pro regula, quòd sic: fallit in septem casibus, vt num. 12. 13. 14. 15. 16. 17.*
18 *Iuramento alicuius non statur de consistentibus in animo, quando est præsumptio contra eum. 19.*
20 *Casus, in quo post iuramentum admittitur probatio.*
21 *Bannum vt liget, opus est vt proclametur per totam ciuitatem.*
22 *Incipiens bladum extrahere extra prouinciam, si interim fiat statutum, ne bladum extrahatur, non comprehendit ipsum quia incepit extrahere.*

CAPITVLVM. II.

1 COgnoscentes. ¶ Cõstitutio † respicit futura, non ꝓterita. H. D. Et materia summarij expediet in c. fi. ꝭ. eo. ¶ In gl. j. in fi. Declara hãc gl. ꝓut no. gl. inc. antiqua. ꝭ. de priui. & Bal. in rub. C. res inter alios acta. & glo. & Arch. in c. renouantes. 22. dist. & b. Tho. in 2. secundæ, q. 108. artic. vlt. & Archid. in §. si ergo. 27. quæstio. prima. Et mens glos. est, quòd sine culpa & causa non est quis puniendus, vt hic, & in regula, sine culpa. de reg. iur. in 6. Sed si cessat culpa duntaxat, potest imponi pœna ratione causæ subsistentis, & intellige causæ, scilicet, legitimæ, nam si non est legitima, non dicitur causa, sed occasio, cap. nouit. infra, de iudic. c. solitæ. de maio. & obedi. Et hinc est, ꝙ ꝑꝑ publicam vtilitatem potest quis priuari re sua, l. item si verberatum. ff. de rei vend. & dicetur in c. quæ in ecclesiarum. ꝭ. eodem. Et de multiplici culpa vide Lud. Rom. consi.

consil. 406. inci. quò ad primū. & glo. in §. præterea. Insti. qui. mo. re cōtrahi. ob. & Bal. i l. pignus. C. de pig. act.
2 ¶ Et ista faciunt ad q. ampliabilē, vtrum † valeat statutum, ꝙ vnus puniaꝭ pro alio; de quo per Bal. in rub. C. res inter alios acta, & in l. 2. C. de cōst. pec. & in l. 1. C. ne fil. pro pa. & in l. dotis tuæ. C. de iu. do. & in l. si qua. ff. de his, q̄ sunt sui, vel alieni iur. & in l. de q̄bus. ff. de legi. & in l. 1. ff. si ex nox. cā ag. & in c. ex rescripto. de iureiur. & in rub. C. de exerci. & in l. sancimus. C. de pęn. & in l. obseruare §. proficisci. ff. de offi. ꝓconſ. & in l. si quis in tantā. C. vnde vi. & in l. si filius. C. de bo. proscri. & in l. fi. §. 1. C. de re iudic. & in authen. si captiui. C. de episc. & cle. per Bal. Ang. & Imo. in l. lege Cornelia. ff. de vul. & pup. & per Ang. & Sal. in l. sancimus, superiùs allegata. per Ang. cons. 62. inci. Nobilis miles dñs Raymundus, ꝑ Bart. in l. cū filius. §. in hac. ff. de verb. oblig. & & in disputa. incip. Perusinæ ciuitatis. ꝑ Bal. in authen. & oīno. C. ne fil. pro pa. per Alb. in 1. parte statutorum, q. 57. per Ioā. de Ana. in c. 2. vbi plenissimè. infra, de delic. puero. per Ioan. de Platea, in rub. C. de decu. lib. 10. per Lud. Roma. plenè in l. filius familiàs. ff. sol. mat. Et
* magis cōis opinio est, * ꝙ valeat statutum ex cā, ꝙ vnus puniaꝭ pro alio, dummodo non corporaliter. Et de hoc vltimo est gloſ. reputata singularis in c. nemo, in versi. suppliciū. 23. q. 5. de qua meminit ēt Ioan. And. in addi. Spec in tit. de fideiuſ. §. 1. in verſ. quæ aūt sit differentia. latè Salyc. post Cy. in l. ad cōmentariensem. C. de cust. reo. & Pet. de Anch. & Imo. in rub. infrà de fideiuſ. & & Lud. Rom. cons. 15. Et seipsam limitat illa gloſ. nisi esset ꝯsuetudo, ꝙ quis pro alio puniret pœna corporali; q̄d no. ſm Rom. in singulari 30. incip. tu scis. & Pet. de Anc. in dicta rub. & Bal. in d. cons. incip. In nomine Dñi, vr̄, ꝙ vigore dicti arbitrii &c. ¶ Sed circa hoc dictum soleo subsistere: quia aut ꝯsuetudo est irrationabilis, & nō debet valere, c. fi. j̄. de ꝯsuetu. Aut est rationabilis, & pariformiter deberet valere statutum. Consequens est falsum, vt in locis præallegatis; ergo & antecedens. ¶ In glo. in verſ. dispēdijs. No. singulariter, ſm dom. Abb. in eo, ꝙ ponit tanquā diuersa, retractationē
3 actus, & damnum, quasi † retractatio actus non sit pœna. Et vltra alios, pro hoc vide tex. in c. si quis præsbyterorum. de re. eccleſ. non alie. & in l. eius, qui delatorem. ff. de iu. fiſ. & in c. penult. de postu. pręla. & not. domi. Abb. in proœmio Decretaliū, in verſ. Gregorius. & Ioānes And. in c. fi. de elect. in 6. & in regula, odia. de reg. iur. in 6. & Bal. in l. nemo. C. de sacrosanct. eccle. & domi. Car. & Ioā. de Ana. in c. ex insinuatione. de symo. & Imo. in l. si verò. §. de viro. ff. sol. mat. & Pet. de Anc. & Dom. in c. fi. de elec. in 6. ¶ In ꝯtrariū, ꝙ sit pœna, vr̄ text. in c. si religiosus. de elect. in 6. & in l. senatus. ff. de ꝯtrahen. empt. & in c. dispēdia. iuncto princi. cū fi. de rescript. in 6. & in c. cum ſm. de præb. in verſ. iniuriam. & in c. bonæ. el scdo, de elect. in c. decenter. 89. dist. & in c. statutis. 2. q. 1. & in c. petistis. j̄. de priuil. & in l. fi. C. de fide instr. & in c. sup literis. j̄. tit. proxi. & in l. turpia. ff. de leg. 1. & ibi Bal. & Imo. & glo. vulg. in c. decet. in versi. processus. de immu. eccl. in 6. & dom. Abb. in c. fin. de fer. & Ioan. And. in d. c. dispendia. Sentit Bart. in l. sanctio. ff. de poe. Pro quo ꝯcor. vide Bal. in l. nō dubium. C. de leg. Cū quo transit Pet. de Anch. supra c. proxi. in re pe. in verſ. iuxta ꝓdicta quæro. & dom. Abb. hic, aliter etiam distinguit Imo. in c. fi. infrà de pac. & Rom. in l. prætor. in princi. ff. de ope. no. nun. Sed transeo cum Innocen. quē ad hoc nemo allegat. in c. si verò. circa medium. j̄. de sentē. excom. vbi dicit, ꝙ irritatio ꝯtractus nō est naturalis pœna ꝯtrahentium ꝯtra legē, vel mandatum superioris. Naturalis autē pœna est, vbi ponitur pœna corporalis, vel pecuniaria, vel prout iudici videbitur, vbi pœna non est statuta, ſm eum: de quo ēt per Dom. in d. c. nemo deinceps. de elect. in 6. & Bal. in c. 1. de resc. & do. Car. in cle. 1. 2. q. de reg. & Pau. in proœ Clemen. in verſ. de cætero. gloſſ. antepenult. iuncto tex. in c. 1. de postu. præla. in 6. ¶ In glo. fi. Pertranseunt hìc Doct. gloſ. per quatuor quæst. Prima est vtrùm lex, vel statutum afficiat verè ignorantes. Secunda, vtrùm lex incipiat ligare post duos mēses à tempore publicationis ipsius. Tertia, vtrum scientia legis ꝑsumatur post lapsum duorum mensiū. Quarta, vtrum post dictum tps admittatur ꝓbatio in cōtrarium. Et expedio dicta Doctorum per ꝯclusiones cum additionibus. ¶ Circa pri
4 mam faciam tres ꝯclusiones. Prima est, ꝙ † ignoratia iuris procedens ex lata culpa nō excusat delinquentē, & ęquiparatur dolo per l. magna negligentia. ff. de verbo. signifi. & l. quod Nerua. ff. depoſ. & plenè per Bart. ibi, & in l. 1. ff. si quis test. liber esse iuſ. fue. Et dr̄ lata culpa: putà, quia homines loci cōiter sciebant. l. late. ff. de verb. signifi. ¶ Fallit primo, vbi lex requirit dolum expresſè vel tacitè: quia tunc solū pro modo culpæ est puniendus, non vt dolus, ſm Bart. in d. l. q̄d Nerua. & domi. Abb. hic per c. si quis suadēte. 17. q. 4. iuncto c. si verò. el scdo, de senten. excom. vbi percutiens clericum ignoranter, non incurrit pœnā dicti canonis. Et dr̄ requirere dolū expresſè, q̄n verba statuti hoc important: tacitè verò, q̄n punit actum, qui fit in ꝑsonam alterius vt si statutū dicit, ꝙ qui percusserit aliquē, puniatur tali pœna. nā iniuria nō pōt esse sine dolo. 15. q. 1. c. 1. Et vide Angel. in l. si quis id, quod. §. doli. ff. de iurisd. om. iu. vbi dicit per illum tex. ꝙ vbi dolus requirit, ignorantia iuris excusat à dolo. ¶ Fallit scdo in casibus, in quibus lata culpa non æquiparaꝭ dolo, de q̄bus per Bart. in dictis locis, & do. Abb. in d. c. 2. de depoſ. & Lud. in l. in actionibus. ff. de in lit. iur. & Bal. in l. data opera. C. qui accuſ. & in l. quicunq;. C. de seru. fug. & in l. cunctos. C. de sum. tri. & Angel. solenniter in l. 1. si quis test. lib. & Pau. de Cast. cons. 93. & Bald. in l. pignus. C. de pig. actio. & Bal. & Pau. de Cast. in proposito in l. 1. ff. de legi. & Bal. in l. 2. ff. ne quis eum, cum ꝯcor. In quibus dr̄, ꝙ vbi requirit expresſè dolus, non sufficit probare latā culpam. Idem vbi agitur de pœna corporali. Contra q̄d vltimum Angel. exclamat in d. l. 1. & in dicto §. in actionibus, per tex. in l. milites. C. de cust. reo. & in l. quid ergo. §. abortionis. ff. de poe. Sed ex verbis Old. conſ. 92. inci. rex habebat castrum. vr̄, ꝙ dicta iura ponant casum specialē. ¶ Et ad
5 de ꝙ † non oportet, ꝙ libellus in maleficijs exprimat dolum, vbi actus de sui nā semper malus est, ſm Ang. in l. si vacantia. C. de bo. va. lib. 10. per l. 1. C. de sica. & Bal. in l. nec exemplum. C. de fal. & facit, q̄d ipse not. in authen. habita. C. ne fil. pro pa. & de his dixi aliàs plenius in c. lator. j̄. de homi. ¶ Secunda ꝯclusio. Ignorantia iuris procedens ex culpa leui, vel leuissima, excusat à pœna criminali, & obligat solum ad resartionem damni, ſm Cy. in l. data. C. qui accuſ. per l. qui ædes. ff. de incen. rui nau. Nisi esset factus excessus, qui non posset puniri per resartionem damni: quia tunc ēt criminaliter puniri poterit, ne sit impunitus, ſm dom. Abb. hìc, ita intelligentem text. gloſ. & Bart. in l. respiciendū. ff. de pœnis. vt hìc per eum: cui adde not. in locis suprà alleg. & Ang. in l. is, qui cum telo. C. de sica. & Inn. in c. sicut dignū. de homi. & Bart. in l. 2. ff. de offi. præfec. vrb. & Pet. de Ancha. cōſ 453. inci. pro decisione q̄siti. & Sal. in l. quę fortuitis. C. de pig. actio. & in l. data opera. C. de accuſ. & Petr. de Anc. in cle. 1. de homic. & Bal. in l. ex morte. C. ad l. A-
6 quil. ¶. Tertia ꝯclusio. Statutum † prohibēs factū damnatū iure, & addens pęnam, non ligat probabiliter ignorantem respectu pœnę, ſm Dom. post Io. And. plene in c. 2. de const. in sexto: quia habens animū delinquendi nō debet puniri vltra mensuras intentatas, per c. si verò. el scdo. de senten. excom. Non obst. ꝙ dans operā rei illicitæ punitur de casu subsecuto, & sic vltra intentionem: quia verum est, vbi sufficit culpa, puta pro irregularitate. c. lator. de homi. secus, ubi requiritur dolus, ſm ipsum: uel secus, ubi agiꝭ de alia pœna, quā irregularitatis. Patet ex tex. in l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de capti. & in l. uerum. la 2. & in l. qui iniuriæ. in princi. ff. de fur. Item, quia ratione pœnę est contemptus superioris, in quo iste non est, & uoluntas, & propositum distinguunt maleficia. c. cùm uoluntate. de sen. excō. Item vr̄ casus in d. c. 2. ubi non ponitur speciale in excommunicatione,

nicatione, ſm ipſum poſt dom. Anto. ibi. Idẽ Io. And. in Specu. de conſti. verſi. qd ſi extraneus. & verſi. ſeq. Et facit qõ diſputata per Io. And. in regula, cùm quis. in Mercu. de committente adulterium ignoranter. ¶ Contrarium tenet Cy. & Bar. in l. j. C. de ſum. tri. per l. vulgaris. §. ſi quis æs. ff. de fur. & per l. ſcĩam. §. qui cùm aliter. ff. ad l. A qui. Idem tenet Pe. de Ancha. in c. j. in 12. q. ſuprà eo. & gl. mag. & dom. Anto. & dom. Marianus in c. à nobis. el j. de ſen. excom. & Pet. de Ancha. in d. c. 2. de conſti. in 6. reſpondens ad illum tex. ꝙ loquitur in materia ſpāli, in qua requiritur contemptus: & ignorans nõ contẽnit, l. ſi ignorans. ff. loca. Et idem Bar. in l. j. ff. de ſica. Imo hìc poſt Io. de Ligna reſpondens ad iura proximè allegata, dicit, ꝙ prima opinio procedit, vbi pœna imponit ipſo iure: quia non ligat probabiliter ignorans. Secus vbi eſt imponenda per iudicem: quia tunc iuſtè poteſt illã imponere ɔ̃ attẽtantem factũ dãnatũ. Et de hoc dicto meminit ẽt Imo. in c. fi. ĩ eo. Sed do. Anto. hìc dicit, ꝙ non punitur pęna ſtatuti, ſed aliter ratione culpæ, per no. per glo. & Bar. in d. l. j. ff. de leg. Sed domi. Abb. in d. c. à nobis. dicit, ꝙ ſecunda opinio eſt verior de iuris rigore, cùm in facto dãnato non ſit probabilis ignorantia, ſed de æquitate prima opinio procederet, ſm eum. ¶ Pro prima opi. adduci poteſt primò tex. in c. ſi quis cum matre. & in c. ſi quis cũ duabus. & in c. quidam fornicatus. 33. qõ. vlt i. vbi dans operã facto damnato, & ignorans qualitatẽ ꝑ quã deberet magis puniri, excuſat à pœna illius qualitatis. ¶ Secũdò facit tex. ĩ c. nullus. 50. diſt. & in c. qm̃. 47. diſtin. cum concor. quas dicam in c. fi. infrà eo. vbi conſtitutio, quæ aliàs extenditur ad præterita, putà declaratoria, non extendit reſpũ pœnæ: quod non eſt ex alia rõne, niſi vt ignorans non ſubijciatur pœnę. ¶ Tertiò ꝓ hoc facit; quia dum reus incurrit in pęnam, vr̃ concurrere, quædam ratio naturalis ad pęnã, vt probat tex. in l. imperatores. ff. de iu. fiſ. ibi, te huic pœnæ ſubdidiſti. No. Inno. in c. in noſtra, quaſi in fi. de iniur. & Bar. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iu. & do. Car. in cle. paſtoralis. in prin. in 7. q. de re iudi. cum concor. Ignorans autem non conſentit, c. cùm olim. de re iud. Et in obligatis requiritur conſenſus, ſaltem interpretatiuè, l. j. ff. de pac. cũ ſi. Ergo hìc nõ ꝑt cadere ꝑſumptio alicuius conſenſus. Et per ɔ̃s, nec pœna. ¶ Quartò facit, quia conſtitutio noua non ligat ignorantes, vt hìc: ſed iſta reſpũ pęnæ eſt noua. Ergo &c. Et ꝙ ſit noua probatur ex verbis Domi. in c. in iſtis. §. leges. & Bar. in l. fi. C. de proxi. ſacro. ſcri. lib. 12. & facit l. iuriſgẽtium. §. adeò. ff. de pac. & l. edita. C. de eden. ¶ Quintò facit l. eum qui. §. pe. ff. de iniu. Ex quibus hãc partem

7 aliàs arguendo ſuſtinui. ¶ Circa ſm vtrum† lex incipiat ligare b poſt duos mẽſes à tempore publicationis ipſius. ex dictis omnium pone concluſionem cum fallentijs, concludendo, ꝙ ſic: per tex. in Authẽ. vt factæ nouæ cõſtitutiones. alle. in gl. Et erit iſtud tempus à die publicationis factæ in prouincia, ſm domi. Abb. hìc, licèt Ioã. And. in data Sexti, diſtinguat inter iura Papæ & Imperatoris; & non benè, ſm ipſum: tum quia ius ciuile de hoc loquens non reperitur immutatum à iure Canonico. Ergo illi ſtandum eſt, per cap. j. de ope. no. nun. tum etiam per tex. in c. j. de poſtula. præla. & in c. quod dicitis. 16. diſt, vbi dr̃ de prouincia. Et idem Imo. hìc, niſi conſuetudo eſſet, ꝙ ſolùm publicarentur in curia: quia illi ſtaretur, per c. cum dilectus. de conſue. ſm eum, & vide, quod no. do. Card. in cle. dudũ,

a Ignorans. *Adde Specu. in tit. de conſti. verſi. reus verò econtrà. & Bald. in Margari. in ver. conſtitutio. verſi. 1. & Alex. in l. omnes populi. de iuſti. & iu. ꝙ conſtitutio non ligat ignorãtes qui ignorantiã probãt dilucidè: ſed ignorantes ſupinè ligat ſicut ſcientes, vt quia ſit generalis vbique. Pau. de Caſt. conſi. 145. qa generalis conſtitutio non iuſtè ignoratur, vt ibi.*

b Ligare. *A quo tempore autem liget conſtitutio, vide omnino do. Alexan. de Imo. in l. omnes populi. 8. q. de iuſti. & iu. & adde Specu. in tit. de conſtitu. & ibi an forenſes, & an delinquentes, vel contrahentes. ibidem in verſicu. & no. quòd conſtitutio. & adde Pau. de Caſt. conſilio 145.*

§. nos etenim. in 5. q. de ſepultu. ¶ Limita primò, vt non procedat concluſio in ſtatutis particularibus: quia ſtatim poſt publicationem ligant præſentes. Sed de abſentib. eſt arbitrium, qñ præſumãtur ſciuiſſe de publicatione. Nec certa doctrina dari põt, ſm Hoſt. in procemio Sũmæ. §. conſtitutio. in ver. quid de conſtitutionib. & tãgit Io. And. ſuper gl. fi. lib. 6. in Nouel. & Bar. in l. oẽs populi. in 6. q. ff. de iuſti. & iu. & Bal. in l. leges ſacratiſſimæ. C. de legi. & Fed. conſi. 241. & Pet. de Ancha. in repe. c. præce. ver. quæro etiam, an ſicut in legib. & Old. in conſil. 219. & Domi. in c. quod dicitis. 16. diſt. De conſtitutionib. autem concilii prouincialis dic, vt hìc per do. Abb. ¶ Secũdò limita, niſi quia ſciret conſtõnem ante lapſum duorum menſium, ſm gl. in c. 3. in ver. hactenus. de re. ec. nõ alie. in 6. & Bar. in l. oẽs populi. in 7. q. de iuſt. & iu. & Hoſtien. in ſumma huius ti. in §. qm̃. & Io. de Lig. do. Cardi. Imo. & do. Abb. hìc, & Domi. in d. c. quod dicitis. & in c. propoſuiſti. 82. diſt. & ſentit Bal. hìc, licèt domi. Ant. nõ firmet. Et pro ipſo facit, qa d. authen. vtitur verbis ſonãtibus, ꝙ lex non liget priùs: ſed iſtud non tollitur dupliciter. Primò, per regulã, cùm quid. de regu. iu. in 6. & per c. cùm contingat. de of. dele. vbi fruſtra expectat euẽtus, cuius nullus expectatur effectus: & per tex. q fortiter facit, ſm Imo. hìc in c. 1. ver. nec ſi fortè. de conceſ. ꝑbẽ. in 6. Et licèt ſit allegatio partis: tñ ex quo non reprobat, vr̃ per ɔ̃s à Papa approbari. Et pro hac limitatione facit qđ no. Bar. in l. ɔ̃. ff. de legi. & in l. quæro. ff. de act. emp. & Bal. in l. 2. C. de peri. & com. rei ven. & Lud. in ſingu. 280. inci. nunquid. nu. 1. vbi dicunt, ꝙ q ſciebant ordinatũ eſſe in coſi. de minori ꝑtio tritici, & ante publicationẽ talis ſtatuti vẽdidit pro ꝑtio ſolito, tenetur emptori ad intereſſe. ¶ Tertiò limita, niſi ſit cõſtõ priuilegiatiua: quia non operat effectũ anteq̃ innoteſcat priuilegiato ſecundum Bar. in d. l. oẽs populi. & domi. Abb. & Imo. hìc per d. c. j. verſi. qa in priuilegijs, de conceſ. ꝑben. lib. 6. Et optimè facit tex. in l. q abſenti. ff. de acqui. poſ. & qđ no. gl. in c. quanto. 2. q. j. Idem no. do. Car. poſt multa in ꝓœ. Cle. §. vniuerſitati. in 5. q. & Barto. in l. fi. ff. de conſt. princi. & Domi. in ca. ignorantia. 38. diſt. Et pro hoc, ꝙ priuilegiũ nõ dicatur acquiſitũ ante notitiã eius, vide, qđ dixit Bal. in rub. C. q admit. verſi. vel dic, ꝙ iſtud decretũ. & Pet. de Ancha. conſi. 391. inci. ꝑmitto. & Dom. in d. c. & Lud. Ro. in l. qui abſenti, ꝑallegata, & Bal. in l. fi. ff. de conſti. princip. & in l. falſus. C. de fur. vbi dixit, ꝙ operant hoc, ꝙ reuocari non poteſt, per l. qui fundos. C. de oĩ agro deſer. lib. 10. quam alle. Bal. in l. qui ſe patris. C. vñ liber. & bene facit c. ſi tibi. de præben. in 6. & vide Bal. in l. leges gñales. ver. tertium, ſi iubet. ff. de legi. vbi dicit, ꝙ ſtatutũ priuilegiatiuũ non indiget publicatione: quia ceſſat cã, ꝑp quã eſt neceſſaria publicatio, ſ. generalis obſeruãtia: ex quo viderentur ꝑdicta procedere ſolùm reſpũ notificationis ipſius priuilegiati. Sed tñ putarem conſiderandum vtrum natura ſtatuti ſit talis, ꝙ indigeat obſeruantia aliorum, vt ſi fieret ſtatutum, ꝙ quilibet de tali domo habeat certum reditum a plurib. exigendũ: quia ſaltem, quò ad illos, obſeruantia eſt generalis. ¶ Pro iſta limitatione adduci poteſt elegans deciſio Io. Mo. in c. generali. de ele. in 6. in additio. vbi dicit, ꝙ ſi Papa tranſtulit epm abſentem, & abſoluit eum à vinculo priori, vt eſt moris, c. 2. §. ſicut ergo de tranſla. epiſ. c. bonæ. 2 in fi. de tranſla. pręla. tñ non vacat prior cathedralis eccleſia: qa abſolutio non eſt pura, ſed condõnalis, ſ. ſi conſenſerit. & probat per multa iura, & ſic dicit in curia declaratum, niſi conſtet Papã aliud voluiſſe, & hoc dictũ refert & ſequitur Io. And. latè in regula, qđ ob grãm. in Merc. & plenè Lud. Ro. conſi. 345. Ad idẽ, qđ no. Pau. de Caſt. in conſ. 11. inci. In cauſa ꝑſenti. vbi tenens indiſtinctè, ꝙ priuilegiũ non q̃ratur abſenti, conſuluit ꝙ mulier põt repudiare donationem ſibi factam nondũ acceptatam. omiſſa ſolennitate ſtatuti loquentis de alienationibus mulierum: qa loquitur, vbi ius eſt quæſitum in re, qđ nõ eſt hic, per d. c. ſi tibi. in ver. vt tuũ. Nõ obſt. l. magis puto. §. fundum. ff. de reb. eo. quia loquitur in legato, quod acquiritur ignoranti, licèt reuocabiliter, cũ depẽdeat à vo-

luntate iuris tm̄. Ad idem, qđ no. Bar. in l. Labeo pp glo. paruā. ff. de iureiu. vbi dicit, ꝙ dilatio statuti absenti non currit, nisi fuerit sibi notificata. Bo. tex. & ibi Bal. in l. 2. ibi, ad notitiam eius perducendo. C. vbi in rem act. no. gl. pe. in cle. appellanti. de app. & Bal. in l. j. in fi. C. de tēp. app. & in l. si ea. C. qui accus. & in l. eos. §. apostolos. C. de app. & in l. j. C. de sen. ex breuic. reci. & in l. j. ff. si quis cau. Ad idem solennis disputatio Iac. de Bel. in disputatione, Perusini elegerūt. quā posuit in Auth. de col. §. & hac lege prohibemus. & qđ no. Car. in tit. de offi. delega. consil. 5. vbi dicit, ꝙ valent gesta per legatum, ante q̄ sciat reuocationē. Facit, qđ no. Dom. in ca. ignorantia. 38. dist. & Bar. in l. ex ea. ff. de mili. test. Et iō disputant plenè Domini de Ro. decis. 457. in nouis, vtrū teneant gesta p executorem Apostolicū, qui nondū sciebat se reuocatum, & erat ? de quo per Inno. in c. fi. de præsump. & Io. An. in regula, eum qui. de regu. iu. in Mercu. & do Car. in clem. 2. in pen. q. vt li. penden. & Bart. in le. multum. ff. de condi. & demon. & Bald. & Roma. in l. sed & si de sua. ff. de acqui. pos. Et ista inducuntur cōtra Bar. in l. fi. C. de sen. pas. ubi dicit, ꝙ restitutio deportati acquiritur absenti & ignoranti, sicut de libertate ex testamento relicta dr̄ in l. eius, qui in prouincia. ff. si cer. pe. Cui respōderi potest, ꝙ sit speciale in ultimis voluntatibus. Sentit Bart. in d. l. fi. ff. de constitu. prin. & expressè Pau de Castr. in d. consi. & facit l. cùm pater. §. surdo. ff. de leg. ij. Vel sit speciale fauore liberationis deportati sicut est specialem in libertate serui. Hanc limitationem intellige vt requirat̄ certitudo in p̄sona priuilegiata; sed respectu eius cuius damnū tangit priuilegiū, nō requirit̄ notitia, vt probatur in d. c. j. ver. nam si alicui. & in ver. similiter, de conces. p̄ben. in 6. Est verū, ꝙ gl. in proœ. Clem. in ver. decætero. intellexit illud procedere in priuilegio non inserto in corpore iuris p uiam ꝯstitutionis: nam qn̄ hoc esset, imitaretur naturam ꝯstitutionis, & non priùs operaret̄, q̄ de seipso sciret̄. Sed tn̄ ēt in inserto idem est respectu eius, quem lædit, f̄m Lud. Ro. cōs. 330. inci. Oīpotentis, & circa primū. p j. pe. vbi hoc no. Bar. in terminis, C. de decu. li. 10. quem tex. dixit Lud. esse singularem, & se nescire alibi, & mirari, ꝙ à nullo Canonistarum allegetur ꝯ gl. in d. proœ Cle. ¶ Quartò limita, nisi sit ꝯstitutio habens clausulas decreti, si secus actum fuerit &c. quia statim ligat, f̄m dom. Ant. & latiùs Imo. hìc: quia p̄dicta clausula ligat ignorātes, c. j. de conces. præben. in 6. & c. si postquam. & c. si beneficia. de præben. eo. lib. 6. & in c. pe. in ver. licèt ab ignorantibus. eo. tit. & lib. & no. gl. in ver. attentari. in cle. j. de conces. p̄ben. & in c. eo tp̄e. in uerbo, ignoranter, per illū tex. de elec. in 6. No. dom. Abb. post alios in c. cæterùm. ꝟ. de rescrip. Et hanc limitationem no. etiā Pau. in proœ. Cle. & Lap. in cle. j. de elect. adducēs no. per Arc. 19. dist. §. j. super glo. j. cuius verba potiùs faciunt in oppositum. Nec obst. ꝙ claus. decreti videatur adijci per modum accessorii: quia, f̄m ipsum, trahit ad se principale, & immutat eius naturam, sicut in simili dr̄ in c. debitores. ꝟ. de iureiu. Et pro hoc facit: quia decretū principis facit ignorantem haberi pro sciente, quo ad retractationem actus, vt in dictis iuribus. Modò vbicunque presupponitur sciētia constitutionis, non est opus publicatione, ut dixi in secunda limi. præcedentis art. Ergo dicta limitatio vr̄ vera. ¶ Contrarium firmat D. Car. in d. cle. 1. in 18. q. quia decretum appositū sub ꝯditione suspēditur in euētum ꝯditionis, cle. 1. de cōces. præben. Sed cùm ꝯstitutio promulgat̄, est sub ꝯditione quò ad vim ligandi. s. si publicatur, & si lapsi fuerint duo menses. Et ista ratio multum vrget, f̄m eum, respondentem ad iura, quæ dicunt decretum ligare ignorantes, ꝙ ibi dispositio semper tenuit, & nullam tacitā ꝯditionē habuit: & iō alias rōnes firmat Ro. consi. 130. ver. quò ad tertium, in quo q̄ritur. Et posito, ꝙ prima opi. esset vera, quam tn̄ non affirmo, limita, nisi constitutio esset pœnalis: quia decretū respectu pœnæ nunquam afficit ignorantes, f̄m gl. 3. in cle. volentes. de hære. & Io. And. in c. tibi qui, de rescr. in 6. & sentit Arch. 19. dist. §. i. allegando bo. tex. in l. fi. ff. de decre. ab ord. fa. Et sic habes duos casus, in q̄bus decretum non ligat ignorātes. ¶ Quintò limita, nisi cōstitutio ponat tp̄s, post cuius lapsum vult ligare: qa stādum est tp̄i determinato. Sic intellige c. cùm singula. de p̄ben. in 6. adeò ꝙ si cōstitutio dicat, ꝙ ex nunc vult ligare, immediatè ligat: intellige respectu nullitatis actus, nō aūt pōt pœnæ respectu: qa absurdum esset ad pęnā ligare ignorantes, vt hìc: & no. glo. in d. cle. 2. in vers. ex nunc. Nam verba ḡnalia debent restringi ad hoc, vt absurdū non includant, f̄m do. Abb. & Imo. hìc, q̄ ita dicūt intelligendam esse l. non dubiū. C de legi. & c. vides 10. dist. cū cōcor. in q̄bus dr̄ gesta ꝯ legē esse nulla. ¶ Et hìc adde, ꝙ vbi ꝯstitutio emanat sup materia, q̄ non est semp in vsu, sed ꝯtingit per interualla, non sufficit talem legem esse semel statutā & publicatam, vt populus non excuset ab ignorantia, sed debet occurrente casu ad hoīum memoriam reduci. Ita declarat Pet. de Anc. in c. vbi periculū. in fi. de ele. in 6. per illum tex. in fi. vers. & ne tam salubre. facit ēt gl. fi. in c. 1. ꝟ. de locat & ibi uide Imo. ¶ Sextò & vltimò limita, nisi sit constitutio q̄ possit ex aliqua causa extendi ad p̄terita, putà si esset declaratoria vel alterius naturæ comprehendentis p̄terita, vt in casibus dicendis in c. fi. ꝟ. eo. quia si extenditur ad præterita, frustra expectabunt̄ duo menses, f̄m oēs hìc. Et idem dicas de ꝯstitutione extrauaganti redacta in corpore iuris: qa statim ligat, cùm semel habuerit tp̄s duorum mensium à tp̄e publicationis suæ, f̄m do. Ant. & Imo. hìc. Nunquid aūt regulæ cancellariæ habeant vim legis generalis post publicationē, & quid de decisionibus Rotæ, tetigi post dom. Car. in c. pastoralis. de fi. instr. ¶ Circa tertium, vtrùm p̄-
8 sumatur † scientia ꝯstitutionis post lapsum duorū mensium, decide, vt colligitur ex prædictis. Nam in ꝯstitutione inferioris tp̄s præsumptæ scientiæ est arbitrarium f̄m loci qualitatē: quia viciniores citius præsumuntur scire, c. quosdam &c. quanto. ꝟ. de præsumption. In constitutione imperatoris præsumitur scientia post duos menses à publicatione facta in prouincia, d. authen. vt factæ nouæ ꝯstitutiones. Idem dicas in constitutione Papæ respectu prouinciæ, in qua publicatur. Si aūt publicatur Romæ, dicit hic do. Abb. tp̄s fore arbitrarium, cùm durum sit extendere illam authen. ad ꝯstitutionem Papę Romæ publicatam, cùm habeat astringere prouincias vniuersi. Et sic limitatur dictum do. Ioan. And. præalle. f̄m eum, cuius verba inducas ad extrauagantes & regulas cancellariæ, q̄ publicantur solùm Romæ. ¶ Et possent ista non immeritò adduci ad materiam citationū, q̄ fiunt per edicta publicata, de quibus dicit dom. Car. consi. 154. inci. Redemptoris, &c. in q. quę vertitur inter And. ꝙ ista citatio nunquam est valida regulariter, per clem 1. de iudi. etiamsi essent multi, quorum interest: qa si tangit eos oēs singulariter, non dico vniuersaliter, oportet eos nominatim citare. Sed vbi vniuersaliter tangit, benè valet, per l. j. C. de decur. Et ideo cousuluit ipse, ꝙ edictum, per quod iubentur vasalli venire ad inuestituram accipiendam, intra tp̄s sub pęna priuationis, nō arctat eos, ex quo sunt certi. Et idem cōsuluit Car. in cons. 26. incip. Abbas sancti Benedicti. in secundo dubio: de quo nunquam sis oblitus, quia poteris infringere mille similia edicta. Et sic concluditur, ꝙ vbi est aduersarius certus, nunquam sufficit citatio per edicta. Ad quod vide diligenter Bal. in authen. si oēs. C. si se ab hær. abst. & Bart. in extraua. ad reprimendam in versi. per edicta. Imo fortius dixit Dom. in c. fi. de elec. in 6. ꝙ vbi ꝯtradictor est incertus, si tamen de facili potuisset sciri, non ualuit citatio generalis, vt ibi p ipsum. Pro quo optimè facit, quod no. Bal. in l. si curatoris. C. de iure delib. ubi dicit, ꝙ non sufficit proclama generale, ꝙ qui uult esse hæres, compareat. sed debent citari illi, quos proxima causa successionis tangit, per l. j. §. denunciari. ff. de uen. inspic. Simile no. idem Bal. in l. nam diuus. ff. de adopt. & in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. proconsul.
9 Et ideo dicit eleganter Ang. in d. l. si curatoris, ꝙ † singulariter est notanda forma, qua utuntur practici aduocati. Non enim dirigunt libellum in genere contra uolentem esse hæredem defuncti, sed sigillatim nomi-

nant pximos, vt eſt dictũ: quos faciunt interrogari, an ve
lint eẽ hr̃des. Idem no. Ang. in l. ſi quis inſtituat. ff. de hæ-
re. inſti. Vbi aũt aduerſarius non eſt certus, valent tales ci
tationes, per tex. in c. fi. ĩ. qui ma. acc. poſ. & ibi per Inno.
& oẽs, per Bar. in l. fi. de iure do per Bal. in l. fi. C. de edic.
diui Adri. tol. & in l. quinquaginta. ff. de excuſ. tu. & in l.
poſtquam. C. ſi ꝯ ius, vel vti pub per Imo. poſt Inn. in c. fi.
de maio. & obe. & p do. Abb poſt do. Card. in c. venera-
bilis. de iudi. per Inno. in c. Albericus. de teſtib. & in c. pte
rea. de app. per Bal. in l. 2. C. de teſta. per Lud. cõſi. ccccx.
incip Omnipotentis & c. vt clarior reddatur. per Ang. in
l. ſi diui. ff. ex qbus ca. ĩ poſ. eat. & in ſuo tractatu, De inuẽ
tario, poſito hodie poſt eius lec. Autenticorum impreſ-
ſam. ¶ Et vbi eſt facta talis citatio in certo termino, au-
ditur comparens poſt terminum, donec iudex impoſue
rit ſilentium illis, q non comparuerunt in termino, ſm
Inn. in d. c. fi. Et ſequitur Bal. in l. diffamari. C. de ingenu.
& ma. & Ang. facit feſtũ in l. j. C. vt nemo priua. inferẽs
ꝙ audiretur talis volens probare. Hoc intellige, dum-
modò res ſit integra, d. c. fi. qui ma. ac. poſ. ¶ Item intelli
ge, niſi eẽt terminus legis: qa eo elapſo non auditur, ſm
Inno. in d. c. fi. per l. ſi ob commiſſa. C. de adul. Et ſequit̃
Bal. in l. ſi pro ea. C. qui accuſ. & in d. l. diffamari. & in c. j.
in princ. quo tempore miles. de quo ẽt per Ang. in l. ſi in
ſulam. ff. de verb. obl. & gl. in cle. ſæpe. in ver. non obſtan
te. de verꝑ. ſign. & Pau. de Caſ. ꝯſi. 31. Et intellige prædi-
cta, dummodò edicta ponantur in tali loco, ꝙ per quem
a libet legi poſſent a, ſecundum Pau. de
Caſ. in l. ſi pupillus. § proſcribere. ff. de
inſti. per illum tex. ¶ Et ad materiam
põdera dicta Arc. in §. fi. quaſi in fi. 22.
q. 2. vbi diſputat, an Saul rex debuerit
punire filium, qui comederat ſtante pu
blico edicto patris, ne qs ederet, qđ ipſe
dicebat ſe non audiuiſſe. ¶ Circa quar-

a Poſſent. *Adde Bal. in l. mandatum. C. mand. 4. queſt. per tex. ſin. in l. iubemus. C. de defen. ci. & uide eũ in l. etiam C. de exec. rei iu.*

10 tum & vltimũ, vtrùm † poſt duos mẽ-
ſes admittatur probatio ignorantiæ cõſtitutionis? nõ eſt
dubium, quòd admittitur, per c. fi. qui ma. accu. poſ. & l.
fi. ff. de decre. ab ord. faci. Sed ſtat difficultas, vtrum ſuffi-
ciat iuramentum? In quo ſunt multæ varietates, de qui-
bus hic per Scribentes. Sed omittendo eorum ordinem,
11 eſt videndum generaliter, † vtrum ignorantia probetur
per iuramentum? & in hoc generaliter videtur, quòd ſic
b b, vt per gloſ. ord. in regula, præſumi-
tur. de regu iur. in 6. & tex. cum ibi al-
legatis in d. c. fi. & gloſ. in c. propoſuiſti.
82. diſt. in ver. approbatur. & in c. ſtatu-
tum. in ver. primum, de reſcri. in 6. & in
c. j. in ver ſcienter. de temp. ordi. eo. lib.
& in c. qui humanis. 12. q. 2. Et per tex. ĩ
c. ſi verò. el. 1. infrà de ſenten. excom-
mu. & in c. paſtoralis. de excep. & in c.
nulli. de elec. in 6. & in l. ſi tutor. C. de pe
ri. tuto. & in d. §. proſcribere. & in l. non
omnis. §. à barbaris. ff. de re mili. & per
Arch. in c. in primis. 2. q. j. & per alios,

b Quod ſic. *Adde gloſ. in l. ſi cui. §. his de criminibus. de accuſ. & adde, quòd eſt verum, cum agitur de his, quæ ſunt intrinſeca, ſecundum Lau. in cle. 1. de conſan. & affi. & ſecundum Car. ibi q. 8.*

12 de quibus ĩ. ¶ Fallit primò iſta regula, niſi † ignoran-
tia, quæ allegatur, poſſet aliquo modo probari, q̃ per iura
mentum: quia tunc iuramentum non ſufficiet, ſm dom.
Car. in cle. j. in 8. q. de conſangui. & affi. per no. in c. præſen
tium. de teſt. in 6. & ſubdit poſt Laudun. ꝙ vbi iuratur, p̃-
ſumitur ignorantiam non fuiſſe affectatam: quia non p̃-
ſumit̃ deierare, cap literas. ĩ. de præſump. Et hoc eo caſu,
quo ſufficit iuramentum, ſm eum. ¶ Fallit ſecundò, niſi
13 lex p̃ſumat ſciam, & determinet ſup tali ſcĩa, quia † ad
tollendam hanc præſumptionem non ſufficit iuramen-
tum ſm Pau. & Dom. in c. eos, in verbo, ſcienter. de tẽp.
or. in 6. per tex. opti in ca. vidua. infrà de regula. & ibi ha
bes exemplum. An autem aliquo modo admittetur alia
probatio ꝯ hanc præſumptionem iuris, & de iure: dixi
aliàs in capi. quanto. infrà de præſump. ¶ Fallit tertiò, v-
14 bi agitur de præiudicio alterius quia † tunc ignorantia
non probatur per iuramentum, ſm Domi. poſt Pau. in
d. c. eos. per tex. in cap. ex inſinuatione. de procura. Quod
intellige primò verum, quando iuramentum non iuuat
aliquibus præſumptionibus ſm eum, allegat Pau. no. per
ſe in cle. conſtitutionẽ. in gl. magna, de electio. Secundo
intellige, qñ agitur de graui præiudicio: ſecus ſi de leui,
ſm dom. Abb. in cap. quoſdam. ad fi. ĩ. de præſump. per
15 d. cap. propoſuiſti. 22. diſt. ¶ Fallit † quartò, vbi ſtatutum
c prohibeat allegare ignorantiam c. quia valet, ſm Bar. in
l. diuus. in prin. ff. de fal. & Bal. in l. j. ff.
de ll. & dom. Abb. in c. ad falſariorum.
in prin. de cri. fal. facit tex. in d. c. vi-
dua. & in. §. pen. in Authen. in medio li-
tis ſacras iuſſiones non fieri. ibi, nec
ignorantiam in ea proponat. & in l. ſi-
cut. in fi. C. de præſcr. xxx. an. ibi, etiãſi
legis ignorantiam excuſare tentauerit.
Eſt verum, ꝙ Bal. in l. j. verſi. item dicta
conſtitutio. C. de cadu. tol. & Sal. in l.
ita nobis pudor. C. de adul. in l. ſenatus.
C. de his, qui ſibi aſcribunt. & Ludo. in
l. j. in §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. &
in l. j. §. occiſorum. ff. ad Silla. & Ana. in

c Ignorantiam. *Sed quid ſi ſtatutum dicat, ꝙ ignorantia non poſſit probari per iuramentum? Dic, ꝙ oĩno afficit ignorãtes. Bal. in d. l. 1. al le. in tex. in fi. ff. de le. & do. Alexã in l. de pupillo. §. nunciationem. de ope. no. nunc.*

d. c. ad falſariorum, videntur intelligere tale ſtatutum
de ignorantia ſupina: ſecus de iuſta. Sed iſta eſſet nimia
reſtrictio ad ſtatutum, quia nihil operaretur. Et ſicut lex
aliquando firmat pedem præſumendo ſcientiam. d. ca.
vidua. cum ſimil. p̃alle. idem vr̃ poſſe dici ſtatutum ex cã
iuſta. l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iu. niſi probaretur ignoran
tia illis modis, qbus aliqñ admittit̃ probatio ꝯ præſum-
ptionem iuris & de iure, quos dixi in d. c. quanto ¶ Quin
16 tò fallit, niſi agatur nedum de probanda ignorantia, ſed
de probanda iuſtitia ignorantiæ: quia ad hoc probãdum
non ſufficit iuramẽtum, ſm Bal. in l. j. ver. item apparet.
C. ad Macedo. per no. ibi, & in c. paſtoralis. ĩ. de excep.
17 ¶ Sextò fallit, qñ † allegatur ignorantia eius, qđ publi-
cè notum fuit, & cuius non eſt veriſimilis ignorantia, vt
notant Do. de Rota deciſ. 442. incip. extra Rotam pete-
batur conſilium: vbi ſequuntur opi. Bal. cõſulentis ꝯ Pe-
trum fratrem ſuum, quòd clericus, qui non fuit abſens à
diœceſi, non põt per iuramentum probare ignorantiam
edicti epiſcopalis publicè promulgati: quia allegat turpi
tudinem ſuam, ideſt, dolum præſumptum, ideſt, latam
culpam. Vnde non debet audiri ad excuſationem deli-
cti, cùm debuerit ſcire, eſto ꝙre vera fuiſſet ignorãs, arg.
l. quod te. ff. ſi cer. pet. Item iuramentum non valet, niſi
deferatur ſibi à iudice, c. ſicut. de proba. c. fi. de iureiu. Sed
iudex non debet deferre iuramentum in ſupplementum
probationis ei, ꝯ quem eſt vehemens præſumptio ex fa-
cti qualitate ſiue notorietate, vt no. in l. j. C qui, & aduer.
quos. Iura autem, quæ allegantur in regula, loquuntur,
quando ignorantia eſt veriſimilis, ſecundum ipſos poſt
18 Bal. ¶ Pro hac opin. adduco, quòd † in conſiſtentibus in
aĩo alicuius non ſtatur eius iuramento, qñ eſt præſum-
ptio ꝯ eum, dicit Bart. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur.
& Bal. in authen. cui relictum. C. de indi. vidui. cum con
cor. quas aliàs dedi in c. ſignificaſti. el. j ĩ. de homi. Sed
contra iſtum præſumitur per iura prædicta, & probat
ignorantiam ſolo dicto. Ergo illi non ſtatur. Facit di-
ctum notabile Barto. in l. omnes. la 2. C. de agri. & cẽſ.
lib. 11. vbi dicit, quòd receptans ignoranter illum, qui
notoriè eſt bannitus, non excuſatur ratione ſuæ ignoran
tiæ. Et ſic tollitur vna ratio dicti Petri contrarium tenen
tis, vt dicta deciſione, dum dicit quòd licèt præſuma-
tur, non eſt præſumptio iuris & de iure: quia licèt ad-
mittatur probatio, non tamen per iuramentum, vt di-
ctum eſt. ¶ Hanc opin. tenet etiam dom. Car. in clem.
conſtitutionem. §. cæterùm. in 7. quæſt. de elec.
& Inno. dom. Anto. & Imo. hìc dicentes, quòd igno-
rantia legis debet probari dilucidè, & ſic non per iura-
mentum: quia non eſt probatio dilucida, ſecundum
gl. in l. fi. in prin. ff. quod met. cau. & Archi. & Dom.
in cap. pia. ſuper ver. apertiſſimis. de excep. in 6. & D.
Abb. in c. cùm dilectus. de ord. cog. & gl. in l. cum de
indebito. ff. de proba. & in c. cupientes. §. ꝙ ſi per viginti.
in ver. facta fide. de elec. in 6. cum ꝯcor. & adducit ẽt do-

mi.

mi. Ant.hic .c.j.ver.non facilè.j̃. de poſtul. præla. attento, ꝙ nihil ſit facilius, q̃ probare per iuramentum. Et cū iſtis tranſeo, licèt Dom. Abb.dicat eſſe arbitrariū. ¶ Ad
19 uertendum, ꝙ † vbi quis nedum iuraret ſe ignoraſſe, ſed vltrà ꝓbaret plenè cauſam ignorantiæ, q a.ſ. abſens, vel infans, vel carceratus, vel ſimile iuſtū impedimētū, poſſet tunc ignorantia probari iuramento probata plenè eius iuſtitia, & ſic fatetur Bal. in rationibus, quas adducit in dicto conſ.dicens, ꝙ iura loquentia de probanda ignorantia per iuramentum, loquuntur, vbi ignorantia eſt veriſimilis, ſed non explicat, an illud, quod facit eam veriſimilem, poſſit probari iuramento.& vr̃, ꝙ non, ꝑ id, qđ eſt dictum in p̃cedenti fallentia. Et quia tales actus iuſtificantes ignorantiā non ſunt de conſiſtentibus in animo. Et cū iſtis ur̃ concor. Cal.conſ.4. in tit.de ſen. ex cō.& latè dom. Car.conſ.36.inci. Lite in Ro.curia pēdēte.& Dom.de Ro. deciſ.263. inci. ſi propter negligentiā patroni.in formis. Et idem dicas, ſi ꝯſtitutio non fuit promulgata: quia licèt fuerit ſolemniter edita, non ligat, & probat̃ iuris ignorantia iuramēto, ſecundū do. Abb.latè conſ.35.incip. Facti contingētia talis eſt, in ciuitate Senarum. per c.j.de poſtu.præla.&c.erit autem.4. diſt. vbi de eſſe legis eſt promulgatio & editio. Et hoc no. Et iſtis adde beatum Tho.in Quodlibetis, Quodlibeto 20. vbi poſt multa vr̃ dicere, ꝙ agens contra conſtitutionem Papę quam neſcit ꝑꝑ negligentiam, nō excuſatur. Si verò habet ſufficiens impedimentum, puta quia eſt in carcere vel vltra mare, excuſatur. ¶ Fallit ſeptimò & vltimò,
20 niſi † aduerſarius probaret contrariū per legitimas probationes; q a tunc eliditur probatio ignorantiæ facta per iuramentū, ſ̃m Bar.in l.ſi cui.§.ijſdē.ff.de accuſ.& ibi habes exemplum.& no.gloſ.in ver.affectata.ĩ c. eos. de tēp. ordinat.in 6.quam alle.Io.de Imola in l.qui bona.§. qui damni.ff.de dam.infec.bene facit, qđ no.Ang.in l.qui reſtituere.ff.de rei vendi.& l.qui uas.ff. de fur.& in Authen. de exhiben.reis.in prin.cum concor. quas aliàs dedi in c. propoſuiſti.j̃. de proba. vbi dicit, ꝙ de certa re ſtetur iuramento alicuius, tñ admittitur probans contrarium ꝑ legitimas probationes. ¶ Vlterius, in quantum dominus Ant.hic refert Arc.in c. quod dicitis.16.diſt.dicere quòd
21 † ad hoc, ut bannum liget, oportet, ꝙ uadat per totam ciuitatem: adde Bald.qui ipſum ſequit̃ in c.1. in ti.de mili.vaſa.qui contu.eſt. & Domi. in d. c. quod dicitis. Sed intellige verum, niſi bannum eſſet publicatum in locis eminentioribus ciuitatis, quia tūc ſufficit a, ſ̃m Do.Abb.& Imo. hic, ꝑ cap. j.in ver.ſolemniter, de poſt. p̄la. & ꝑ d. c.qđ dicitis. vbi non eſt neceſſe ſingulorum auribus inculcare, ſ̃m eos. Pro quibus facit gl. in ver. publicè. in cle. j.de ſepul.& in c. exceptionem. in uer. publicè.de excep.& text. in l. ſed & ſi pupillus. §. proſcribere. ff. de inſt. ibi, non in loco remoto, ſed euidēti. Et bona gl.in c.ſi capitulum.in ver.factā. ibi ſufficit, ꝙ in loco congruo. de conceſ. præben. lib.6.& in terminis de banno Fede. conſi. 212. incip. Super themate pręmiſſo. ante fi. ¶ Vltimò, in quantum dicunt hìc Hoſt Ioā.And.& dom.
22 Anto. ꝙ ſi † aliquis volens portare bladum extra territorium incepit extrahere, poſtea caſu deſtitit, ſi interim fiat ſtatutum imponens pęnam extrahenti, non impedit ipſum extrahere, ex quo prius incęperat, per l. Cęſar. ff. de publica. adde, quod in ſimili dicit Bar.in l.j.C.de naufra.lib.12. vbi dicit ꝙ volens ꝯducere nauim ad vnum locum, fuit tractus vi ventorū ad alium locum, nō tenetur ibi ſoluere gabellā, per d.l.Cæſar.& per l.interdū.§.ſi propter.ff. de publica. Et ibi hoc ſequitur Lud. Similiter dicit Bal.in authentica habita.C.ne fil.pro pa.quod prohibitus ingredi locum, ſi illuc trahat̃ per vim, non incurrit pœnam, per d.l.Cæſar. Et iō dicit Abb. in ſecunda parte ſtatutorum, q.13. ꝙ ſtatutum puniens ducentē ſues per portam ciuitatis, nō ligat illū, q fugiens deprędatores cōduxit eas per portam ciuitatis, per d.l. Cæſar.per quā etiam infert, ꝙ ſi finita treuga aliqui de vna parte ingreſſi nauim, conducūtur ad aliam partē vi ventorū, non pñt ab hoſtibus captiuari. Et intellige dictum Hoſti.& Doc.hic, qñ quis deſiſtit fortuitò ab incępto, vt fuit in caſu d.l.Cæſar. Secus, ſi ſponte diſtulerat: quia tunc, ex quo ſtatutum imponit pœnam extrahēti, compræhendit talem, qui extrahit nunc, ex quo prius nondum portauerat, ſecundùm Imol. hìc. Mouetur per gloſ. in cle.2.in ver.poſterū. de æta. & qual. & in cle.j. in ver. deputatis.de teſta.niſi ex quo iā cœperat, ageretur de eius maximo damno, adeò ꝙ factum ſequens poſſit dici habere neceſſariam dependentiam á præcedenti, iuxta gl. in d.cle.j.de teſti.ſecundùm eum, quod bene no. Et adde, quæ dicentur in c.fi.eo.ad intellectum dictarum glo.

a Sufficit. *Adde Ang.in l.1.§.hæc ſtipulatio.ff. ſi cui plus quàm per. l. Falc.facit c.cùm in tuæ.de his, qui ma.accuſ.poſ. & adde Roſ. in l.1. in rub.ſi quis ius di.non obtemp.& Ioan..And. in cle. grauis.ver.pręconio. de ſen. excō. Vnde adde, ꝙ bannum publicè factum quis ſcire p̄ſumitur. Inn.in c. 1.de poſtul.præla. & Bald.in Margari. decretaliū. verſ. tertio arguitur contra. in authen.qui ſemel.C. quomodo & quādo iudex, & ibi Doct.quod verum eſt, niſi quis ſit abſens ex neceſsitate quia bānitus, vel ex voluntate ſecūdum Bar.in l.planè.in prin. in lec. Nic.de Nea.ff.de excuſ. tut. Vnde non ligat bannitos, ſecundū Bar. ibi.item omnes ligat, ſecundū Bal. in d. c. 1. alleg.in tex. verſ. deprædari domino, de mili. vaſ.qui contu.eſt.*

S V M M A R I V M.

1 *Abolito titulo regis, an ſit abolita lex eius.*
2 *Statuta facta à carente iuriſdictione, qualiter cognoſcitur, an valeant, vel non.*
3 *Connexum, quod compræhenditur intellectualiter, non dicitur cōpræhendi expreſsè.*
4 *Inſtrumentum quando non poteſt reprobari, niſi per aliud inſtrumentum.*
5 *An illud, quod reſultat, habeatur pro expreſſo.*
6 *Connexa ea dicuntur, quę eandem originem habent.*
7 *Beneficium unitum an poſsit peti per impetrantem. Qualiter cognoſcitur, quòd beneficium ſit principale. Ibi.& num.8.*
8 *Officia duo ſi vniuntur, an p̄fectus in illis habeat duplex ſalarium.*
9 *Claues principaliter fuerunt traditæ Petro apoſtolo.*
10 *Iudicium idem eſt de ſimilibus ad ſimilia.*
11 *Similia quæ dicantur.*
12 *De ſimilibus ad ſimilia non proceditur in certis caſibus. Vſque ibi, vltimò tangit hìc.*
13 *Lex, vel ſtatutum, an poſsit ſemper extendi ad ſimilem caſum.*
14 *In fauorem reipublicę factam legem extendendam, quæ non extenditur aliàs.*

CAPITVLVM III.

TRanſlato. ¶ Quod de vno cōnexorum ſtatuit̃, ad aliud connexū extenditur. Vel ſic. Poteſtas legis condendę & mutādę eſt penes vicarium Dei, & quod de vno cōnexorum dicitur, de alio dictū ĩtelligitur. H.D. ¶ Primo, in quantū per iſtū
1 tex.dicit hìc Bal. ꝙ † abolito titulo regis, eſt abolita lex ſua, intellige de tyranno, non de alio, propter glo.in l.decernimus.C.de ſacroſanctis eccl. Et adde tex. in c.fraternitatis, infrà de hæreti. Et ꝙ poſſint allegari leges principis aboliti, ſi ſunt iuſtę, vide tex. in c. vt inquiſitionis. de hære.in 6.ibi, per Fede.tunc in deuotione Ro.eccl.exiſtentem.bo.tex.in c.turbat.& c.qui de menſa.39.diſt.& ĩ c.2. in ver.gentilium.j̃.de ꝯceſ.præben.& per domi.Car. in clemen.1.in 6.no.de magiſt.& dom. Abba.in c.1.s̃.de ſum.tri.vbi bonus tex.ad fi. ¶ Et ad cognoſcendum quā
2 do † ſtatuta à carente iuriſdictione facta valeant, vide Bal.in d.l.decernimus.quod de l.Lombarda no.Bal. in l. ſi inuita. C.de nup.& in authen.dos data.C. de do. ante nup. Et qūo intelligat̃ Bald.hìc dū ſentit legem Moſaicā eē abolitā, vide gl.ordina.& ibi Scribentes in c. non peccatum §.his ita.6.diſtin.& Imol.in l. ſtipulatio hoc modo concepta.ff. de verb. obl. & beatum Tho. 2. 2. q. 86. art.2.& do. Abb. & Imo. in c.1. j̃. de conſue. & ibi dicetur.

tur.¶Secundò eſt addendum, quia dicunt dom. Ant.&
3 Imo.hìc,ꝙ†illud connexum,quod comprehendiť intel
lectualiter,non dicit comprehendi expreſsè.Et inferunt
alia duo pulchra . Primò , ꝙ beneficium datum inſtru-
mento guarentigiato,vt contenta in eo habeant execu-
tionem paratã,nõ intelligitur in his,quæ intellectualiter
ex eo eliciuntur.Vnde ſi in eo ꝯtinetur factum, non ta-
men poterit peti ex eo intereſſe cũ illo priuilegio ſtatuti
quia intereſſe venit virtualiter,l.ſtipulationes non diui-
duntur.§.Celſus.ff.de verb.obl. Vnde non eſt expreſſum.
¶Secundo inferunt,ꝙ ſi in ſententia exprimitur aliquid
pp quod datur in alio tacitè concluſio ꝯ ius,non eſt ſen
tentia nulla,ex quo in ipſius verbis non eſt aliquid ꝯtra
ius expreſsè,ſed virtualiter.Et allegant Ino. qui hoc di-
xit in c.P.& G.ante fi.gl.magnę.infrà de offi.dele.¶Ad-
de pro iſtis notabilibus dicta Dom.Ant.ſuprà in proœ.
& ibi Dom.Abb. vbi dicunt , ꝙ non dicunt legi ex teno
re illa,q̃ eliciunť virtualiter.Et ꝯfirmat dictũ In.in d.c.P.
& G.quod ẽt valde no.Bald.in c.quò ad translationem.
infra de offi. deleg.& Dom.in c.qſqs.4.q.5.& Dom.Ant.
in c.1.de teſt.cog.& dom.Abb.in c.excõmunicatio.j̃.de
reſcript.& do.Ant.& Imo. in c.j.j̃.de re iud.& Dom. in
cap.in tm̃.21.diſt.Dom.Ant.in c.cùm contingat.j̃.de re
ſcrpt.& in c.ſicut.prope.fi.j̃.de re iud ¶Adde etiam glo.
no.in l.iuriſgentium.§.quod fere.in ver.approbatur.ff.de
4 pac.quæ dicit,ꝙ†vbi non põt reprobari inſtrumentum,
niſi per aliud inſtrumentum,tamen id,quod tacitè, vel
intellectualiter reſultat ex inſtrumento,poteſt reproba-
ri per teſtes,quaſi non ſit expreſſum. Et idem Bart. in l.1.
C.de apoch.publ. lib. 10. ¶ Adde etiam Dom. Ant. in
conſi.ſuo.13.incip.quia hìc agitur.vbi dicit , ꝙ in caſu.c.
abbates.de priuil.in 6.non dicitur expreſsè concedi ſo-
lennis benedictio, niſi de ea ſpecialiter & nominatim
dicatur.Allegat c.paſtoralis.§.2.infrà de reſcri.& in c.vt
circa.in verſic.omnia & ſingula. de elec. in 6. Ad idem,
quod Bal.in l.legem.in prin.C.loc.vbi dicit,ꝙ tacita re-
conductio,de qua ibi,non erat ſub forma ſcripturæ, ſi-
cut prima,quia ſcriptura debet videri & legi,& non ſuf-
ficit intellectus ſeparatus à carne, id eſt, inelligentia pu-
ra.Ad idẽ,quod no.Bald.in l.generali. ad fin. C. de ſacro
ſan.eccl.vbi dicit,ꝙ ſcriptum , & non ſcriptũ nõ differt,
niſi quò ad executionem paratã.Ad qđ vide Bart.in l.fi.
ver.procedo vlterius.C.de edi. diui Adr.tol.Ad idẽ vide
Bar.in l.j.in fi.prin.ff.de his, quæ in teſt. delen. vbi dicit ,
ꝙ inſtrumentum non meretur executionem in his,quę
veniunt ex tacita ſtipulatione,ſed ex expreſſa,& idẽ Bal.
in d.§.quod ferè. Ad idem,qđ no.gloſ.in cle.2.in ver.ſpe-
cialis. de offic. or. & in c.inquiſitores.in ver. expreſsè.de
hære. in 6. & in cle. j.in ver. expreſsè.de pręben. proban-
tes,ꝙ talia verba requirunt expreſſam mentionem,non
autem quæ comprehendať ex verbis quantuncunque ge
neralibus.Ad idem,quod no.Bald.in l.ſi quando.§.gene
raliter.C.de inoffi.teſt.& ibi Sal.vbi dicunt, ꝙ ſi filius ac
cepit certam quantitatẽ patrimonij, dicens,ꝙ non vult
plus accipere in bonis paternis,tñ põt petere ſupplemen
tum legitimæ,qa ad illam requiritur expreſſa renuncia-
tio.Ideo non ſufficit,ꝙ virtualiter eliciatur ex dictis ver
bis.Ad idẽ,qđ no.Bald.in l.ij.C.de patri.qui fi.diſtr.vbi di
cit,ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ ſtatuta ſeruentur ad literam,non
fiet extenſio,quia litera eſt,quæ oculo vř,non quę intel-
ligitur.Ad idẽ,qđ not.Dom.in c.humanũ genus.diſt.vbi
infert ex gl.in ver.prohibetur, ꝙ non dicitur expreſſum
quod continetur ex mente , vel quadam conſequentia
verborum.Et ideo infert,ꝙ ubicunque in reſcriptis bene
ficialibus ex iuris diſpoſitione requiritur expreſſa men-
tio,non ſufficiat mentio deſcendens ex cõſequentia ver
borum,ſed requiritur expreſſa.Et idem Dom.Abb.in c.
ad aures.de reſcri.cum concor.Similiter inferunt Dom.
Ant.&Dom.hìc,ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ poſitioni reſpondea
tur verbis expreſſis,ſi in reſponſione ponatur unum ver-
bum,per quod aliud ſequitur , non videtur expreſſum,
ſed intellectualiter reſponſum. ¶Sed contra p̃dicta , &
dom.Ant.& Imol.hic, eſt deciſio formalis Bal.in l.ad
probationem.la 1.C.de proba.vbi dicit,ꝙ ſtipulatio præ-
ſumpta dicitur de tenore inſtrumenti,eſto , ꝙ in inſtru-
mento non ſit ſcripta.Allegat gl.in d.§.quod fere.& alia
dicẽs primum ꝯſilium,quod ipſe edidit fuiſſe ſuper hoc.
Et idem ipſe tenet in l. unica . §. & vt plenius. C. de rei
vxo.act.p illum tex & in l.vbi adhuc.C. de iure doti.Fa-
cit,quod ipſe not. in l.j.C.de fideicom. & Imo.in l.j.ff.ſo.
mat.maximè p l.ſi duo patroni.§.pẽ.ff.de iureiur.Ad idẽ
quod notat Pet.de Anch.conſ.168.incip. Viſa diligẽter.
vbi ad intellectum clauſulæ bullæ Bonifacij conceſſæ po
pulo Ferrarienſi,in qua priuantur non expreſſi in inue-
ſtitura,ſi eam non petierint,dicit,ꝙ illi dicuntur expreſ
ſi, qui cõprehẽdunť tacitè ex verbis inueſtituræ,ſumpta
interpretatione à iure cõi.Et ſubdit generaliter,ꝙ ubicũ
que requiriť expreſſio in perſonis,vel rebus ſufficit,ꝙ in
cludantur ſub natura verbi expreſſi.Ad idem,quod no.
Bart. in l.ſi quis ad declinandam, C.de epiſc.& cler. vbi
dicit,ꝙ licèt eps̃ non ſit expreſsè ſcriptus in teſtamento,
tamen habet beneficiũ l.edicto.C.de edic. diui Adri. tol.
qa repræſentat pauperes expreſsè ſcriptos in teſtamento
¶Ad idẽ,quod no.Ang l.ita ſtipulatus. §. Chryſogonus
ff.de uerb.obl.vbi dicit,ꝙ ſtatutum loquens de ſcriptu-
ra priuata manu debitoris,ut habeat executionem para
tã,habet locum in ſcriptura ab eo ſubſcripta,quia vide-
tur virtualiter totã ſcripſiſſe.Ad idẽ tex.in c. cũ olim. in
fi.ibi,patebat expreſsè.de cenſi.p quẽ dicunt dom.Ant.
& Dom.Abb.ibi,ꝙ inſtrumentũ dř clare & expreſsè p-
bare,non ſolùm,qđ continetur in eo directè , ſed ẽt in-
directè,& ꝙ inſtrumentũ mandabitur executioni ẽt in
his, q̃ ex inſtrumento indirectè pbantur , & ſic do. Ant.
eſt ſibi ꝯrius.Ad idem,quod no.do.Abb.in c.ſup qõnum
in prin.de offi.deleg. notans valde illum tex. in ver.liq-
dò.ꝙ ſi intentio ſcribentis eliciť ꝯiecturis,dř liquidò cõ-
præhendi.Ad idem,qđ no.Ang.in l ait prætor.in princ.ff.
de ope.no.nun.ubi no.illũ text.cum gl.ꝙ illud dř expreſ
ſum,quod tacitè ineſt,& ex mente colligiť. Et p hoc di-
cit, virtualiter appellantẽ ab interlocutoria ſatis dici ſi-
gillatim cauſam grauaminis exprimere, ſi cõprehendiť
neceſſario ex verbis, licèt in indiuiduo non exprimat.
Quod eſt notabile ad intellectum clement. appellanti.
de appellatio.Et idem ipſe poſuit conſ.114.incip.quędã
dña Nanna.& in l.vbi autem.§.qui illud.ff. de verb.obli.
& in l.j.C.de libe.& poſth.de quo per Inno.in c.2.de ope.
no.nun.cum concor.Et de gl.in d.l. ait prætor. meminit
Lud.Rom.concordans cum prędictis conſi.271. inci.In
Chriſti & c.vis tota præſentis dubitationis. Et quia per
hoc redditur dubium dictũ dom.Ant.& ſequacium hìc
nec reperio aliquẽ ponentem hæc omnia ad cõflictum
ideo pro nũc credo dictum ſuum malè ſuſtentabile per
proximè adducta.¶Sed generaliter,vtrum illud , quod
reſultat,habeatur pro expreſſo,dicerem, ꝙ ſic, maxime
per d.c.cùm olim.pręterquàm in duobus caſibus.¶ Pri-
5 mus,vbi†illud,quod venit virtualiter,non deducitur ta
liter,ꝙ de neceſſitate inferat,ſed perſuaſiuè,uel argumẽ
tatiue.¶Secundus caſus ſit,quando lex,uel ſtatutum fa-
cit mentionem de tenore,quia quod virtualiter elicitur
non dicitur de tenore,ut per gloſ.quæ ſic loquitur in d.
§.quod ferè.Idem,quãdo requiritur,ꝙ aliquid exprima-
tur expreſsè,ſigillatim & formaliter , vel ſimilibus mo-
dis,quia oportet ꝙ exprimatur propter gloſ.in d. c. in-
quiſitores,& Dom.in d.c.humanum.Et non ſequitur:il-
lud,quod elicitur,habetur pro expreſſo. Ergo ubi requi-
ritur expreſſa mẽtio,ſufficit,ꝙ eliciatur, quia dico, ꝙ li-
cet fingatur expreſſum quò ad hoc , vt æquiparetur ex-
preſſis,d.c.cùm olim.tamen vbi pro forma requiritur ex
preſſa expreſſio,non ſufficit æquipollens per viam intel
lectus,licèt fortè ſufficeret æquipollens per verba oĩno
ſimilia,& idem per omnia importantia,vt.j̃.dicam.Nec
procedit indiſtinctè dictũ Ang. in d. l. ait prętor. vt pa-
tet ex notatis in d cle.appellanti. & in d.c.2. Et p hoc fa-
cit,quod no.Bald.in l.legitimos.in prin. ff. de leg. tut. &
Cy.Bart.& Ang.in l.fin.§.omnem.C.ad Tertul. & Bart.
Pau.de Caſt.& Lud.Ro.in d.l.prætor.in prin. & Ang.in
Authen.vt hi,qui obligatas.§.fi.vbi dicunt , ꝙ in inſtru-
mento tutelę,vel curæ, tutor vel curator promiſit uti-
lia

lia facere & inutilia prætermittere,non ſufficit, niſi addatur,& pupillū defendere, quia ſic requirit tex. in d.§. omnē,quāuis Bal.ibi,& in d.l.legitimos.dicat,quòd ſi nō dr̄ hoc verbū,Defendere, ſed æquipollens, ſufficeret vltra illa verba, Vtilia facere &c.quæ non importāt ſpecialē defenſionē. Quod bene no.ad declarationem prædictorum,quia per hoc vr̄, ꝙ ſufficerent verba omnino ęquipollentia,licèt non eſſent ita formalia,quæ requirūtur a lege,vel ſtatuto.Facit optimè, l.2.iuncta l.j.ff.de libe.& poſthu.Et iſta oīa,tanquā priùs non reducta, ſubmitto iudicio peritorú.¶In tex.ibi, ſub eadem ſponſio-
6 ne.Nota ſecundùm Bal.hic,ꝙ† pp ſimultaneam originē in vnā naturā ſpecies diuerſæ annectuntur, quando eſt eadē origo in cā efficiēti.Ad hoc ergo, vt aliqua ſint connexa,non ſufficit, ꝙ eodē tempore fuit facta niſi ſimul fiant.¶Non obſtat,ꝙ caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris cōis, quia non dicitur omiſſū, quod eſt connexū,ſecundùm eum dicentem ꝙ vēdita, ꝙ vacca venit vitulus, qui eſt in corpore,& ēt qui nōdum paſcitur herbis.Facit tex.in l.quid ergo.§ ſufficit.ff.de contrario iudicio tutelę. Per quā colligit ibi Bal. ꝙ cōnexorū idem eſt iudicium Et pulchrè per eundē de connexis in c.j.de capi. qui cur. vēd.Facit glo. in c. quia in tm̄. infrà de præben.vbi diſpenſatio extenditur ad connexa. ¶Adde notabile conſilium Pau.de Caſt.30.vbi dicit, ꝙ procurator apponens manus ad connexa mandato, nō dicitur excedere fines mandati. Et idem in delegato dixit gl.1.in c.licèt ergo.7.q. 1. Et idem in arbitro dixit Inn.in c.cùm dilectus, de arbi. Et id in teſte dixit Bal.in l perēptorias,circa fi.ver.quæro,actor.C.ſen.reſcin.non poſ.Et hìc adde Imol.in c.cùm M.ī.eo.vbi dicit, ꝙ per collationem præbendæ conſuetæ conferri Canonico,confert canonicatus, non quia ſit acceſſorium, eſt enim dignius, ſed ratione connexitatis,arg.c. ſi quis obiecerit.1. q.3.Et ſic rn̄detur motiuo Pet.de Anch. contrarium tenentis in regula,acceſſoriū.in 8.opp.de re.iu.in 6.& vide Bal.in c.cùm oēs.ī.eo.vbi dicit,ꝙ lꝫ aliquid ſit connexū eccleſiæ,nō tamen eſt idē.Vnde cęmiterium eſt annexū eccleſiæ,nō tn̄ eſt eccleſia,& clauſtrum eſt annexum domui,nō tn̄ eſt domus. ¶Et adde Bal.in l.j.prope fi.C.qui bo.ced.poſ.ubi dicit,ꝙ licèt milites noſtri temporis nō habeant inſignia obſeruantiæ veteris, habent tamen inſignia obſeruantiæ nouæ,quæ iure cuiuſdā translationis ſucceſſerunt loco veteris,per illū text. ¶Subdit Bal.hìc poſt multa,ſi villa annexa alteri habet ſtatuta q̄ nō ſunt cōpatibilia cum ſtatutis alterius, ſeruantur ſtatuta villæ dn̄antis, ſecus, ſi ſunt cōpatibilia. In quo vide Io. And. in Specu.in rubrica,de treu.& pa.& Bal.in l.cunctos populos.C.de ſum.tri.& Bar.in l.j.§. cohæredem. ff. ad legē Fal.& in l.1.C.de metropoli Berito.li.11. & Inn. in c.paſtoralis.infrà,de priuileg.& gl.in c.1.ne ſe.va. & in c.recolentes,de ſta.mona.& in c.temporis.16.quæſ.1.& Bald.in l.etiam. C.de iure doti.& in l.quicquid.C.de aduo.diuer. iud.Et Bart. in ſuo tractatu de tyberiade in rub. de inſula.ver.ſed quæro,illæ gentes,& in l.ſi conuenerit. §.ſi nu-
* da.ff.de pig.ac.Et eius dicta communiter * tenentur in hoc.¶Sed adde nota per Angel. conſil.243. incip. punctus præpa.& ibi pulchrè,ꝙ ſi Papa vniuit monaſterium ſancti Pontiani prope Lucam monaſterio de Mōte Olineti diœceſis Lucanę,beneficium ſubiectum ſancto Pōtiano conſuetum conferri clerico ſeculari,mutat naturam,& efficitur monaſticum,ſicut alia beneficia Montis Olineti, dummodò vnio fiat per incorporationem. ſecus,ſi uniretur quò ad vnionem,uel protectionem, vt ibi per eum,& fuit doctrina Barto. in d.§.ſi nuda. quam etiam approbat dom.Anto.in repe.c.fi. infra de conſue. & dom.Floria.in l.repetundarum.§. hermaphroditus.ff. de teſti.& Dom. Abb.in c. 1. de relig.dom.¶Limita ēt, dummodò vnio fiat perpetuo,ſecus,ſi ad tempus.ſecundùm Bald.poſt Cyn.in d.l.etiam.C.de iure doti. & Pet. de Anchar.in repe.cap.canonum ſtatuta.in verſi. iuxta. ſuprà eod.dicentis,quòd ſi banniti non poſſunt morari in diſtrictu,poterunt tamen morari in caſtro vnito diſtrictui ad tempus. Vide Bart.in l.ſi quando.in fi.C.de appell.vbi dicit,quòd quando vnum officium vnitur alteri,illud,quod vnitur,extinguitur, adeo quòd ſi appelletur ab eo, qui retinet illa duo, debet indiſtinctè appellari ad ſuperiorem officii, cui facta ſt vnio non habita conſideratione vniti,& eſt bona gl.ſecundum eum in c.1.ne ſe.vac.¶ Limita iſta,ſecundum Inno.in d.c.paſtoralis.vbi dicit,ꝙ ſi eccleſia, cui facta eſt vnio, eſt grauata debitis, non poſſunt alienari res eccleſiæ unitæ, vt ſatisfiat.Et idem de bonis caſtri uniti decidit Bar. in l.1. de metropo.& in d.§.ſi cohæredem. Pro quo facit,quod no.Arch.21.q.1.in ſumma, circa fi. vbi dicit quòd ſi eccleſia matrix non ſoluit iura epiſcopalia, non poſſunt eccleſiæ ab ea dependentes propter hoc interdici, nec eorum bona pignorari,& allegat in arg. c. dudum. 2.de elec.& c.ſanè.de offic.deleg.licèt aliud velit domi.Ant. in c.eam te.de ęta. & qual.Et fortè opinio eius procederet in eccleſia pleno iure alteri incorporata.¶Et iſtis adde Pet.de Anch.conſi.109.incip.Pro impetrante.vbi pul-
7 chrè declarat,quando† impetrans beneficium vacaturum quod ſpectet ad collationem talis, poſſit petere beneficium vnitum beneficio illius,& concludit, ꝙ ſi ſunt æquę principaliter unita,ꝙ non habebit illud, quod eſt vnitum,ſecus,ſi acceſſoriè.Et in dubio,quomodo præſumatur unio,recurritur ad coniecturas,videlicet præeminentiā,denominationis obſequia,& ſimilia,ut ibi per eū utiliter,& per Oldra.quaſi in eiſdem terminis, cōſi. 223. incip.factum tale ęſt,dominus Clemēs.& cōſ.260.incip. Quòd unio cū tribus ſeq.¶Et iſtis adde,ꝙ ex denominatione cognoſci poteſt, quod beneficium ſit principale ex duobus unitis,ſecundùm gl.in ver.eccleſijs,in cle.per literas.de præben.Quo non apparente,attenditur, quod eſt dignius,ſecundùm Dom.Ant.& Imo.ibi.Et an ſubiecta principali parte alicuius caſtri domino intelligantur ſubiectæ aliæ partes,uide Ludo. Rom.ꝙ non,conſil.404. incip.Omnipotentis & c.an dictum caſtrum. allegando Bal.in c.1.§.ad hæc.de pa.iura. fir. Et de iſta materia, qn̄ duæ diuerſæ naturæ uniuntur,vide ēt,quod no. Angel.in
8 §.illud, ī Auth.ut iud.ſine quoquo ſuſt.ubi ponit,ſi† duo officia uniuntur,an illis præfectus habeat duplex ſalariū & duplicata onera.& vide etiam Angel. in Auth. ut deter.ſit nu.in fi. per Bal.Angel.& Imo in l. ex pupillari. & in l.ſed ſi plures.§.filio. ff.de vulg. & pupil. per Angel. in l.de quibus.ff.de leg.per gl.in c.cùm capella.infrà de priui.per Bart.in l.inficiando.§.infans. in fi.de fur. ¶ In glo. 2.ibi,in Petrum.Dic,ſecundùm Dom.Ant. & alios poſt Phi.ꝙ primò ſacerdotium fuit translatum in Chriſtum, qui fuit de tribu Iuda de Aaron, qui fuit de tribu Leui. Nā primò ſacerdotium erat apud illam tribum,ſcilicet Leuiticam.Ratio,quia de illa tribu ſolùm,& nō de alia poterant promoueri. Sed Chriſtus poſtea tranſtulit in Petrum & eius ſucceſſores.Et ſic no.ſecūdùm dom.Anto.do.Abb.& Imo.& Dom.hìc, ꝙ teſtes cōcordantur ꝑ multiplicationem actus,vt ſi aliqui teſtes dicunt,ꝙ poſſeſſio fuit tradita,& aliqui dicunt,quòd fuit tradita,alteri ſcilicet,debemus intelligere, quod vtriſque fuit tradita ſucceſſiuè,ut hìc per eos,pro quibus facit c. j. de cōſti. in ſexto,vbi dictio, Poſt,denotat actum mediatū & immediatum,& ibi Dom. in 2. not. infert ad ſaluationem teſtium,addendo gl. in ver. ſed tertia. in c. cùm Vintonienſis.infrà de elec.& tex. in c.fin. infrà de exceſ. præla. facit gloſ. in l.in operibus.ff.loca. quæ dicit, quòd dicitur fieri ſimul, quod fit cum prioritate & poſterioritate temporis. a Et ita ad teſtes not. Bartol. ibi, & in l.ſi plures. ff. de iniur. & gloſ. in cleme. 2. de appell.in ver.decernimus, & ibi dom. Anton. refert de hoc fuiſſe miratum quendam Florent. & facit gloſ. in ca. bonæ de elect. Et in hac gloſ. dubitant Docto.per quæ verba fuit translata poteſtas in Petrum, de quo dic, ut per domi. Abb. hìc, qui optimè loquitur. Sed adde dom. Car. ſancti Sixti in tractatu, De poteſtate Papæ, q.23. vbi dicit, Prophetam prædixiſſe,

a Temporis. *Adde text. in l.ſi fundus. §. ſi duo. & ibi Barto. in ij.no. ff.de pigno. & vide Bartol. in d.l. in operibus. alleg. in tex. ff. loca. in 1.oppo.*

qñ dixit, Eduxit me de lacu miseriæ & de luto fæcis.&
9 statuit supra petrā pedes meos. ¶ Et adde, qđ habet† in Summa Pisan. in ver. Papa. vbi ad aliud, ꝙ Petro principaliter fuerint traditæ claues, no. Euangelium Luc. 5. c. q. a cùm Dñs dixisset Apostolis, vt laxarent retia, soli Petro dictū fuit, Duc in altū. Idē probat Raymūdus in tertio lib. 27. rubrica, dū soli Petro dictū fuit, vt piscaretur hamo, vt præeminētior iurisdictio significaretur, & denotaret maximus Christi successor, secundùm eū, & vide tex. in c. in illis. 80. distinct. dū dicit, nec inter Apostolos fuit par institutio, sed vnus præfuit omnibus. Facit, qđ habetur in Euangelio Ioan. infra. cum dicit Christus Petro. Et vocabere Cephas, c. nulla. 63. distinct. & Ecclesiastici 44. Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus, & Deuter. 18. Suscitabo prophetam de fratribus vestris, quicunque illum nō audierit, illius ego vltor existam. Et vide Arch. in ca. scripturæ 8. quæst. j. vbi declarat illa verba Euangelii, Diligis me plus alijs & c. Item ꝙ per illa verba, Pasce oues meas, fuerit data potestas Petro, vide Innocē. in c. licet ex suscepto. in glo. magna, de foro compe. & dom. Abb. ibi, & in disputatione sua incipiente, Eps & quidam rector. not. glos. in ver. pasce. in c. significasti, de elec & ī c. in nouo, in ver. commendare, & ibi Arch. & Dom. 21. distinct. & glo. 2. in ver. considerandum. l. distinct. & glos. 2. in cle. pastoralis. de re iud. ¶ In glos. fi. in fi. Not. gl. iuncto tex.
10 qui quotidie allegatur, ꝙ† de similibus idem debet esse iudicium, & subdit hic dom. Abb. quòd allegans simile habet hoc probare, saltem coloratè, quia non est credēdum, nec standum simplici verbo arguentis. Ad hoc c. cùm dilecta. de confir. vti. vel inuti. & l. ei. ff. de probationib. c. actor 6. quæst. 1. Negans verisimile coloratè inductum habet probare dissimilitudinem. Ad hoc cap. 2. de transla. prælat. ¶ Nec sufficit allegare aliquā dissimilitudinē in genere, sed debet esse dissimilitudo in eo, ad qđ fit comparatio. Vnde nō expedit, vt tota res sit alteri rei similis, sed satis est, ꝙ sit similis in eo, ad qđ fit cōparatio, vt probatur in d. c. dilecta. Nā similitudo nō est aliud, nisi rerū inter se differentiū cōparatio. De quo per Ioā. Andr. in c. nō pōt. de pb. 16. Et sic limita dicta Doc. fm dom. Abb. ¶ Adde Cyn. in l. non possunt. ff. de legi. b vbi quærens, quod dicatur simile, b allegat Philosophū in 6. Metaphisicæ, dicētem, Quorū qualitas est vna, dicūtur similia; & illa, quorum substātia est
11 eadē, dicuntur eadē. ¶ Et† quæ dicant similia, habet in dubio declarari per c iudicē c, secundùm eum. Ad qđ vltimum vide Innocen. in c. cām. 2. in glo. 2. infra, de iudi. Et ꝙ pcedat de similibus ad similia, est regulare, probat in §. item si adhuc. versi. & huic simile. Instit. manda. & in c. in causis. de re iudicata, cum si. & per Bald. ponentem diuersa genera similitudinis ī l. data opera. C. qui accusa. non possunt. ¶ Et ampliant ista ēt in pœnis maleficiorum, in qbus pcedi pōt per similia, secundùm gl. in l. si quis id, quod. ff. de iurisd. omn. iud. & idem not. Inocen. in c. qualiter. scđo, de accus. & est tex. c. primo. §. porrò. cum seq. q̄ fuit prima cā bene. amitt. quē tex. dicit ibi Bald. esse meliorem de corpore iuris. ¶ Ad hoc pulchrè Bal. in l. j. C. de interdi. dicēs, ꝙ stāte statuto, ꝙ percutiens aliquem in platea puniatur capite, habet locum in eo, qui percutit ī palatio dominorum. ¶ Vt si statutum punit percutientem in gula, habet locum ī pcutiente ī maxillis, q a quò ad periculum, est locus similis. Et vide domin. Abb. in capitulo, constitutus. in secundo notabili, infra de appellationibus. vbi dicit per illum textum, ꝙ procedit argumen. a simili, licet illud non sit omnino simile, a qđ dicit no. Et adde, ꝙ vbi duo sunt similia, magis simile est eligendum, secundùm Bal. in l. data. ¶ Et adde, ꝙ vbi in statuto diceret, & idē de similibus, tunc statutū pōt latè interpretari, fm Bal. in l. de quibus. ff. de legi. & ibi Ioā. de Lig. in c. fi. de ꝯsuet. & ibi dom. Ant. & Imo. in l. si verò. §. de viro. ff. sol. matri. Et pcedit argum. à simili, dato ꝙ sit aliqua dissimilitudo, ut supra. per do. Abb. & per eundē in c. quēadmodū. per illū tex. ĵ. de iureiur. & do. Ant. in c. nō debet. de consangui. & af-
12 fini. ¶ Sunt† tñ certi casus, in quibus non proceditur de similibus ad similia putà ī casibus expressis de per se in iure quia casus prouisus & expressus non indiget aliqua interpretatione, nec iuris similitudine, secundùm Bal. in c. inter cæteras. ĵ. de rescript. per l. fi. C. de pact. cōuen. & facit l. continuus. §. cùm ita. de verb. oblig. Et idem dicit Bal. in l. si quis seruo. C. de fur. Idem dicas, vbi tractatur de legum correctione, secundū Bald. in d. c. inter cæteras, per no. in authē. quas actiones. C. de sacrosanct. ec cles. Et hac rōne dicit hoc argumentū non habere locū ī priuilegijs ꝯcessis ꝯ̄ ius cōe. Et idem in hoc ipse dicit in d. §. porrò. dicens fore glo. singularem in §. itē mixta. Inst. de actio. & allegat simile in l. fi. in ver. aureos. ff. de in ius vocād. ¶ Item non arguit a simili, qñ est aliquis casus, in quo constitutio extenditur ad præterita, secundùm Ioan. And. in cap. detestanda. de concel. pben. in 6. & Bal. in 1. cap. circa fin. in tit. an maritus succedat vxori in feudo. ¶ Idem, si diceret statutum, ꝙ statuta intelligantur ad literam, prout iacent, quia non fiet extensio ad similia, fm Bald. in l. 2. C. de pa qui fil. distra. ¶ Idē si statutum læderet in aliqua parte ius naturale, secundū Bal. in c. 1. in tit. an agna. vel cog. suc. in feu. ¶ Idem quādo statuens fuit motus sola voluntate, & non habet de ratione, secundùm Bald. in l. iiij. C. de iu. dot. ¶ Idem vbi statutum odiosum loquitur per dictionem taxatiuam, secundùm Bald. in l. fi. C. de interdic. matri. ¶ Idem, vbi imponitur pœna priuationis, quia illa nunquam imponitur, nisi lex expressè hoc dicat, secundū Bal. in authen. ex testamēto. C. de colla. per text. in §. sin autē, in Authēt. de non eligen. secundò nuben. facit glos. in c. fin. in fi. de iure patro. cum concor. Et de ista materia, quæ valde dilatabilis est, dic, vt etiam traditur per Domi. in c. relatum. 37. distinct. & 44. distinct. in Sum. per Bald. in Spe. in titu. de disputa. & al. in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. & cle. & in l. iij. C. de instit. & subst. & in l. si extraneus. ff. de condic. ob cau. per Bart. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. ff. de libe. & posth. per glos. in c. de quibus 20. distinct. & in c. consuetudo. 1. distinct. per Bald. in l. si te. C. de infam. & l. transigere. C. de transact. & in l. ij. in princip. C. quæ sit lon. consue. & Domi. Abb. in c. de multa. infra, de præben. & in c. ad audientiam. de cler. non resi. Et ibi dicit, quod sicut casus exceptus à iure extenditur ad similem casum per identitatem rationis, vt optimè probat c. cùm dilecta. de confir. vti. vel inuti. ita casus exceptus à statuto extenditur ad similem, vbi statutum disponeret nō contra ius, sed præter ius. Sed vbi disponeret contra ius commune, vel præter, dicit quòd fortè diceremus oppositum, quia casus à statuto non prouisus debet remanere in dispositione iuris communis. l. commodissimè ff. de libe. & posth. ¶ Et istud multum declarat prædicta, quòd si aliqua dispositio non legalis disponit in vno casu, ille non trahitur ad similes, in quibus ius commune aliter disposuit, quia casus omissus & c. ¶ Sed prædicta procedunt, vbi casus omissus non est decisus à iure communi, vt etiam per dom. Abb. hic Et ad hoc seruit

elegans

a Omnino simile. *Adde tamen tex. 1. q. 1. sicut veteri. & ibi glos. in verbo, Ergo, & c. cùm ergo. & Bart. Cepol. in c. 1. IIII part. principali, in IIII. col. de cognit feu. quòd non procedit dato vno dissimili.*

Quod intellige, dato dissimili illo casu, licèt in alijs sit similitudo, c. cùm dilecta. de confir. vtili, vel inuti. Et debet dissimilitudo probari per allegantem. Lud. Potest in l. IIII. §. hac autem. de dam. infec. & Alexand. in l. iura. de le. & Spec. in tit. de dist. & allegat. §. post hæc versicu. iuribus. & seq.

b Simile. *Vide domi. Alexan. in l. quod Nerua. ff. depositi. Et adde quòd secundum Physicum & Philosophum, simile non est idem. l. non possunt C. de legi. & l. ad similitudinem. C. de episco. & cler. & adde Bart. in d. l. quod Nerua. in fi. versic. oppo. nullum simile. & Bald. in l. meminimus. in versicu. not. in §. cùm igitur. C. de leg. hæred.*

c Per iudicem. *Adde Bal. in addit. ad Specul. in titu. de dispu. & alle. ver. si statutum dicat.*

elegans consiliū Pet.Anch. 351.quod incipit, Ex serie testamenti. vbi ꝯsuluit,ꝙ substitutus filio nascituro,nō est vocatus,si filius nunquam nascitur,licèt tunc videat̄ prima facie fortius vocatus: quia iste est omissus. Ergo &c. Et dat doctrinā, ꝙ casus contingens prӕter ordinationem disponentis nunquā includitur, ēt si sit,in eo maior rō disponendi. Et mouetur præcipuè per tex. optimū in c.cui de non sacerdotali.de præben.in 6. ¶ Quod fortè locū habet in dispositione hominis, sed in statuto fit extensio ad casum omissum ēt odiosum ex maioritate,vel identitate rōnis,vt fortiter probat Sali. in quodā cons.qđ est in consilijs Pet.de Anch.cōsi.345. incip. in q̄stione prædicta arguitur ad partes.¶ Et intelligerem, vbi per talem extensionē non veniretur contra ius, vt supra dixi.Et pro istis facit elegans consiliū Dom. Abb. 17.qđ incipit,Stante statuto.vbi dicit, ꝙ si statutum prohibet mulierē testari irrequisitis filijs,vel nepotibus, vltra certā summā,nisi ī casu necessitatis,ꝙ qn̄ ipsa alienat in isto casu necessitatis,non tenet̄ eos requirere, ꝙ iste casus ut omissus remanet in dispositione iuris cōis,vt ibi p̱ eū Cętera dic,vt in locis præallegatis.¶ Vltimò tāgit hic Do-
13 mi.Abb.vtrùm † lex,vel statutum possit semper èxtendi ad similem casum?Et pro nunc transeo cū dictis suis, quia ad attingendum pefectè materiā opus esset longo tractatu.Sed remitto ad solēnem tractatū dn̄i Matthæi de Matthe.de extensione,& ad notata per Imo.in l. si verò.§.de viro.ff.solu. matr. & Dom.Anto. in repetit. c.fi. infra de consue. & per Dominicū in c. 1. de tēp. ordi. in 6.& Inn.in cle. 1.de elec. Et quāuis pelagus sit amplissimum,tn̄ rememoro quatuor dicta quotidiana. ¶ Primò,ꝙ licèt in materia correctoria procedat̄ strictè, & non fiat extensio,vt per gl. in cle. vt hi, qui. in versi. eisdem.de æta.& quali.tamen vbi agitur de salute animæ, & euitando peccato,dispositio correctoria & odiosa de tali materia loquens extenditur ab identitate rationis. Fuit theorica Ioan.And.in c.ex tenore.infra qui fil. sint leg.& sequūtur ibi Dom.Ant.& Dom.Abb.Idē no. Bar. in authe sacramenta puberum.C. si aduer. vendit. versi. q̄ro,vtrùm ista authen.habeat locū in casibus. & Dom. Abb.in c.quæsiuit,infra de diuor. & Dom. in c. pro humani.§ fi.de hom.in 6.& Dom.Ant. in c. ad eminentiā. in fi. infra de senten. excom. & Lud. in l. sequitur. §. si viam ff.de vsucap.& Imo.in repet.c.cùm contingat infra de iureiuran. Et istud seruiet ad multa. ¶ Aliud est
14 notandū,ꝙ † lex,quæ aliàs non extendit̄,si est facta in fauorem reipublicæ,pōt extēdi ab indētitate rationis. Fuit doctrina Bart. in l. si constante. in 9. q. ff. sol. matr. & in l ij.§.exercitus.per illum tex.ff.de his, qui no.infa. & in l. quemadmodū.C.de agr.& censi.li.11.& exclamat Lud. Rom.de hoc consi.105.inci.In Christo &c. Viso themate.Et ex hoc consuluit Pau.de Cast.consi. 23.incip. Viso puncto.ꝙ statutum Brixię,per qđ Potestas pōt cōmittere appel.à diffinitiua, extendi pōt ēt ad appellationē ab interlocutoria,quia in hoc versatur vtilitas publica, ne cogantur ire Venetias pro impetratione commissionis. Sed potius fuit dictum de diffinitiua,quàm de interlocutoria:quia de illa poterat esse maius dubium,cùm sit maioris importantiæ. et hoc no.¶ Tertiò no.ꝙ vbi constitutio esset elusoria,si non extenderetur,tūc ēt si sit exorbitans & correctorio, extenditur.¦Probatur ex gl.in cle. 1.de sepult.in versi. sepelit̄. in fi. in qua habes exemplū. Et est optima gl.in c.quanquam.in gl.fi.de vsu. in sexto. extendens illā cōstitutionē odiosam de testamēto ad codicillos & omnē vltimā volūtatē,ne sit elusoria. Et hāc doctrinam multùm not.Ioan.de Ana.in rub.de apostatis.& dicit Do. Matthæus in dicto tractatu, se habuisse hāc doctrinā Dom.Ant.de Bu.dū sub eo disputando sustinuisset:& facit ca.si ciuitas.ibi,ne vilipendi valeat, de senten.excom.in sexto. & in l. non dubiū. ibi, nec pœnas insertas.C.de leg.& c.commissa.§. 1. de elect. in sexto.¶ Quartò no.quòd licèt Bartol. in l. 1.ff. de verb. signifi.dixerit,quòd lex non potest extendi, quando in ea non est expressa rō, tn̄ Bal. in l. maximum vitium. C. de liberis præte.in pulchra q. limitat hoc non p̱cedere, qn̄ cognoscimus,ꝙ solum vna ratio potest reddi: quia ex illa coniecturata possumus legē perinde extendere, ac si esset in l. expressa: & hoc per not. reassumit Pau. de Cast.cōsilio suo 334.& Do.Abb.in c.fi.de rescrip. & Do. Philippus in c.suggestum. in prin. de appel. inducens ad hoc illū tex.& Pau. de Cast.ꝯsil.347. & pulchrè Imo. in l.fi. versi.& nota diligenter.ff.de hęred.instit. & facit gl. fin.dū dicit,nā ob quā aliā,in l.quāuis.C.de fideicom.& qđ not.Sali.in l.si serui vestri.C.de noxa. & sequit̄ ēt D. Abb.in c. cum inter vniuersas.j̃. de elec.Et ista sufficiāt tanq̄ magis quotidiana.Reliqua dic,vt ī locis p̄allegatis.

SVMMARIVM.

1 *Veniens contra legem,an semper peccet mortaliter.*
2 *Lex præcepti qualiter cognoscitur.*
3 *Quando materia subiecta est præcepti, qualiacunque sint verba legis vel canonis,impropriantur,& important præceptum.*
4 *Si non est dubium,quòd materia sit consilij:tunc qualiacunque sint verba,impropriantur,vt importent consilium.*
5 *Vbi non constat, an verba sint præcepti,vel consilij, attendantur eius verba,an sint consilij,vel præcepti.*
6 *Et quæ sint illa verba,vide in sequentibus,num.7.& 8. Et vide ibidem pulchras limitationes.*
9 *Religiosi si veniunt contra regulam suam,an semper peccent mortaliter.num.10.excipit tres casus,vt num.11.& 12.*
13 *Veniens contra statutum laicorum,an peccet.*
14 *An ratione partis falsæ posit licitè negari tota dispositio.*

CAPITVLVM IIII.

NAm Concupiscētiā.
¶ Omne p̱hibitum à lege peccatū est,
1 qđ sequitur ex eo H. D. Tangunt hic Doct.vtrū † veniens contra legē semper incidat in peccatum mortale? Et dic regulariter, ꝙ sic,per c.2. de maio.& obed.& c.quod præcipitur. 14. q.1.notat Bart.in l.si quis pro eo.in 5.membro. ff. de fideiuss. & D. Card. post Matthæum in cl.2.de vi.& ho.cl.& in cle. dudū.§.fi.de sepul.& Dominic post Archi.& Io.And.in cap. detestanda.de conces.præben.in sexto. etiāsi sit lex principis secularis,vt not.gl.in cap.quis autem.10.dist.etiāsi sit statutum municipale,vt sentit gl.3.in c.2.de ꝯstitut. in sexto, quā ibi notat Dominic.& idē in legibus ciuilib. vt dixi in cap.1.in sexto fallentia, ad fin.suprà eod. Amplia, ēt si in l.p̄ceptiua sit alia pœna imposita, s̄m Dominic. in capit.p̱petuæ.in notabilibus,p̱ illū tex.de elect. in sexto. & dicit ad idē esse optimū tex.in c. commissa. in fi. eo. tit.& lib.& ibi hoc ēt repetit Dominic.Et dicit idē Dominicus in cap.in noīe dn̄i. 23. dist.ꝙ licèt electio facta de papa non seruata ista forma teneat, tn̄ Cardinales eā omittentes peccant mortaliter. ¶ Hæc intellige, qn̄ lex est p̄cepti,d.c.quod præcipitur.Si aūt est ꝯsilii,regula
a riter non obligat a,nisi in certis casibus, quos declaraui in cap.1.in 3.fallen.s̃.eod. Et aliquid ēt, per Do.Abb.in clem.1.de cele. mis. Et Archi.in c.in malis.12.q.4.¶ Cogno-
2 scit̄ † aūt lex p̄cepti tā ex materia subiecta,q̄ ēt ex verbis,vt hic latè per omnes, & Dominic. in c. denique. §. hęc & si legibus. 4. dist. & Imo. in c. cùm contingat. de iureiur. & Do. Abb. in c.1.de vi.& hone. cle.& in c. clerici. lo grande,tit.eod.& in cle. 1. de testi. De quorū dictis facio tres ꝯclusiones, insertis aliorū dictis,
3 ¶ Prima conclusio.Si † nō est dubiū, ꝙ materia subiecta est p̄cepti,tunc qualiacunque sint verba legis, vel canonis,impropriantur,vt importēt præceptū. Probat̄ in cap.rogo.& ibi glo.& Archi.11.q.3.& in c.reuertimini. 16.q.1.iuncto dicto Archi.ibi,dum exponit, Hortor, id est,p̄cipio.Facit cap.1.in vers.hortamur.j̃. de testa. & gl. in cle.1. in eo.vers. de testi. & in cap. sicut inquit, in eo

a Non obligat. *Adde text. 2. q. 6.qui desistat. & c.2. in fi. de maior. & obed. & xiiij.q.1. c.fi.& per Abb.in c. omnis.de pœn. & remissio.*

ver.2. q. bonus tex. in cle. exiui. ver. itē qa præſ. de verb.
ſign.& not. Arch. in c. ignorantia. 38. diſt. & gl. in c. notū.
2.q.1. etiā ſi eſſent verba denotantia ꝯſiliū reuerētiæ, vt ꝑ
gl. in c. ad aures. de æta. & quali. in ver. ꝯſulis, cū concor.
quas dedi in d.c.1. in 3. fallentia. ſupra eod. ¶ Secūda cō-
4 cluſio. Econuerſò † ſi non eſt dubiū, ꝙ materia eſt ꝯſilij:
tunc qualiacunq; ſint verba, impropriātur, vt importēt
ꝯſiliū. Probatur in d. c. dilectiſſimus, cum gl. in ver. præci
pimus. 12.q.1. & in c. ſi quis ingenuus, cōiuncta gl. 1. in fi.
29.q.2. & in c. hac rōne. 31.q.2. Et benè facit, qđ not. gl.
fin. in c. non ſolū. 28.q.2. & gl. in l. cū pater. §. interdū. ff. de
leg.2. & gl.2. in c. qui partē. 60. diſt. & in ca. dño ſancto. in
ver. neceſſe. 50. diſt. & in c. mandaſtis. 2.q.5. & in cap. Gui-
liſarius. in ver. mandauit. 23. q. 4. ꝓbatur in cap. magnæ.
de uoto. in ver. vouete. iuncto cap. 1. in verſi. liberum. eo.
tit. & in l. age. C. de tranſactio. & in l. 2. ff. māda. & Inſti-
tut. eod. tit. §. 1. no. Bart. in l. 1. C. de pact. & Dominic. in
ca. ſponſus. ad fi. 23. diſt. & pulchrè Archi. in c. ignoran-
tia. 28. diſt. Ex cuius verbis dicit ibi Dominic. no. ꝙ ver-
bum, Monitionū, ſtat præceptiuè, qñ profertur in mate-
ria præcepti: & ecōtrario verbū præcepti ſtat monitiuè,
5 qñ materia nō eſt ꝓcepti. ¶ Tertia concluſio. Vbi † non
cōſtat, an materia legis ſit ꝓcepti, vel cōſilij, & pōt habe-
re ſe ad vtrunq;, tunc attendūtur eius verba, an ſint con-
ſilij, vel ꝓcepti: & ſm illorum naturā denominat̄ lex. Da
tur exemplū, ſi lex diceret, Inhibemus: nam ęquipollet
inhibitio ꝓcepto, ſm Arch. 56. diſt. in Summa, in fi. vbi
dicit, ꝙ in expreſſa ꝓhibitione ſemper continetur præ-
ceptum. Idem de verbo Interdixit, c. interdixit. 32. diſt.
Et allegat hìc do. Arch. in c. ſi non licet. 23. q. 5. vbi hoc
nō dicit. Idem de verbo, Iniungimus, ſm glo. in cle. quia
contingit. in ver. iniungimus. de relig. do. Et de verbo,
Iubemus, no. gl. in cle. paſtoralis. in ver. de more. de re
iudic. & in cle. præſenti. in ver. iubemus. de cenſi. & ibi
do. Abb. Idem, ſi dr̄, Mādamus, ſm do. Ant. & Imo. hìc,
& Arch. in §. hęc & ſi legibus. 4. diſt. vbi concludit, quòd
conſtitutio in dubio dicitur præcepti, niſi ratio ſubie-
ctæ materiæ, vel verborum aliud inducat. Et adde, quòd
ſi lex loquitur per verba exhortatiua vel conſultatiua,
non ligat contrauenientem ad peccatum, d. §. hæc &
ſi. & d. c. quod præcipitur. Et de verbo, Oportet, ꝙ ſit ne-
ceſſitatis, allegat hìc Do. Ant. gl. in c. dño ſancto. l. diſt. &
eſt gl. in l. 1. in verbo, oportet. ff. de iuſtit. & iure. Et ali-
quando eſt honeſtatis, ſecundùm ſubiectam materiam,
vt not. gl. in c. 5. in verſi. oportere. 25. q. 2. de qua memi-
nit gl. in c. 1. in ver. oportet. de præſcrip. in ſexto. & idem
6 do. Abb. in c. fin. in pen. col. quod met. cauſa. ¶ De † ver-
bo autem, Debet, ꝙ ſit neceſſitatis, vide gl. in cle. atten-
dentes. in ver. debet. de ſtatu mo. & Bartol. in l. 3. C. de
pig. quem ſequitur Io. de Ana in c. 3. ĩ. de adul. Et limi-
ta, niſi iungatur cum ver. ſapiente conſilium, vt ſi dicat
humiliter debet, ſm gl. in c. teſtamentum. in ver. debet.
vj. diſt. & Dominicus hìc. Et de hoc etiam per do. Abb.
in c. cum locum. infra de ſponſ. & in c. intelleximus. ĩ.
de iudic. & in c. 1. de do. & contu. & in c. cū ſuper. de cau-
ſa poſ. & propri. & in c. 1. de deſponſ. impub. Et ibi dicit
per illum tex. ꝙ ratione ſubiectæ materiæ pōt verbū, De
bet, importare honeſtatem, ēt vbi additur verbū, Omni-
no, per illum tex quem etiā ꝓ caſu ſpeciali allegat glo.
in d. cle. attendentes. ¶ Adde iſtis gl. in l. ſæpe. ff. de offic.
præſi. quæ dicit, ꝙ verbum, Mando, importat neceſſita-
tem, non tñ adeò præciſam, quin poſ-
ſet per alium expediri. Sed verbum,
a Præcipio a, operatur, quod nō ꝑ aliū:
& ſequit̄ Imo in clem. ſępe. de verbo.
ſign. & Bald. in l. legis virtus. ff. de le-
gi. Et ꝙ præceptum magis arctet, q̄ mā
datum, vide Card. in cle. fi. in 1. q. ad
fin. de procu. & in c. quoniam Abbas.
de offi. dele. & in cle. 1. in octauo notab.
de iudi. ¶ Et eſt vtilis dicta differentia
7 in alio, quia † ſi committitur cauſa per
verbum, Præcipio, ĩ materia, in qua po
terit iudex procedere vt ordinari⁹, effi

a Præcipio. *Quòd verbum, præcipio, differat à verbo mando, vide gloſ. & Alex. in l. & quia. de iuriſ. om. iud. & gloſ. & Alexan. in l. ſæpe. de offic. ꝓsb. alle. in tex. & Arch. xiiij. q. 1. quod: præcipitur.*

citur delegatus: quia commiſſio fit alio modo, quàm
ineſſet, cùm ex hoc non poſſit delegare, vt aliàs poſſet.
Et ad hoc vltimum vide gl. & Doc. in c. cum aliquibus.
in ver. facultatē. de reſcript. ĩ ſexto. Et gloſ. fi. in c. hi, qui.
de præben. in ſexto. Et gl. pen. in c. licet. vbi bonus tex.
de offi. ordin. & tex. in c. graue. eod. titu. cum concor.
Et ꝙ verbum, Mando, non importet regulariter neceſſi
tatem, vide Arc. in c. quiſquis. 14.q.1. Et quomodo man
datum eſt vltra ꝯſiliū & citra præceptum, vide Archi.
omnia in c. quod præcipitur. poſt prin. ea. cauſa, & quæ
ſtione. ¶ Et iſtis adde Imol. in c. eam te. per illum text.
infrà, de reſcript. & Roſ. in rub. de ac. manda. in libellis
iuris Canonici, vbi non admittit differentiam inter mā-
datum & præceptum, quia non eſt de iure ſcripto. ¶ Sed
* tñ prædicta tenentur cōiter, * vt etiā per Spec. in ti. de le-
gato. § reſtat. ver. ſed licèt tunc mandatum. & in §. fini-
tur. ver. ſed pone de facto. & per Imol. in cle. fi. ver. ſe-
cundò quæro. de procur. & in l. qui in aliena. §. is putat.
ff. de acqui. hære. & Barto. in l. ij. C. communia de leg. &
Bald. in l. pen. C. qūo & qñ iudex. & Rom. in l. j. §. j. ff. ſi
7 quis ius di. non obtemp. ¶ De † aliquibus aūt verbis fit
dubium, putà de verbis imperatiuis, & concluditur, ſm
Do. Ant. Do. Abb. & Imol. hìc, ꝙ aut conſuetudo eſt in
troducta ſuper hoc, & illi ſtatur, c. cum dilectus. de con-
ſue. & bene probatur in cle. exiui. §. nos itaque. de verb.
ſignific. Si verò non extat conſuetudo, & materia ſit
in ſe grauis & ponderoſa: & tunc, ſi cauſa fuit cogitata
& ponderata per ſuperiorem, inducit præceptū, aliàs ſe-
cus. Exemplū in dicto Euangelij, Si quis te percuſſerit in
vna maxilla &c. nam illud, Exhibe, non importat præce
ptum, 23.q.1. c. paratus. vbi tex. op ſm prædicta. ¶ Prędi-
cta tñ recipiunt ſex notabiles limitationes. Prima limi-
tatio colligitur ex notatis per Ioā. And. in c. fi. ſuper gl.
de cogna. ſpi. in ſexto, & ibi per Domini. vbi dñt, ꝙ ſi cō-
ſuetudo reſiſtit, vt quia cōiter fit contrariū, tūc attenuat̄
lex loquens per verba præceptiua, adeò vt eius contra-
uentio reputetur leuis culpa. Ad qđ vide Arch. in c. vio-
latores. 25.q.1. vbi ēt latè probat ꝓdictam cōcluſionē, ꝙ
veniens cōtra canonem peccat mortaliter: & maximè,
qñ ex hoc pōt excōicari, per c. ſi quis omnē, 1. q. 7. & c.
generali. & c. ſi qs dogmata 2.q.1. Ergo peccatum mor-
tale, 11.q.3. nemo. Refert aūt Ioan. de Deo dicentem, hoc
verum, qñ ex cōtemptu hoc fit, ſcilicet ꝯtra canones, ꝑ
c. nulli. 19. diſt. aliàs falſum eſt. Quotidie. n. r facimus con
tra honeſtatem & moderamē canonū, & eſt veniale in
quibuſdam, 25. diſt. c. vnum orarium. §. nūc aūt. in fi. Sed
hoc dicit Arch. ſe intelligere ſm id, quod habet̄ in c. qa
per ambitiones. ibi, non reſpicientes 64. diſt. & ita reli-
det, volens, ut puto, ꝙ hoc non procedat, vbi obſtinatè
quis perſeuerat, per illum tex. Quomodo autem co-
gnoſcatur contemptus, dixi in c. primo. in 3. fallentia,
ſupra eodem. ¶ Secūdò limita, niſi id, quod lex præcipit
fundaretur principaliter ſuper utilitatem eius, cui māda
tur, nam tunc materia nō pōt dici præcepti, ut dicit
tex. & ibi gl. in l. cùm pater. ff. de legatis ſecundo, & ple-
nè Ioan. de Imo. in c. cùm cōtingat. uerſ. Dom. Ant. hìc,
infrà, de iureiur. ¶ Tertiò limita ex eo, quod ſingulari
ter dicit beatus Thomas in hac materia, ſecunda ſecun-
dæ, q. 186. art. 9. in reſponſione ad ſecundum articulū, dū
dicit, ꝙ ubi lex loquitur per uerba cōia, putà Statuo,
uel Decerno, uel quid ſimile, tunc non obligat contra
uenientem, ſaltem ad mortale, quod reputat hìc Dom.
Abb. multum notabile, & aſſignatur ratio, quia ſicut
non omnis contrauentio legis inducit mortem tem-
poralem, ita non debet inducere mortem æternam. Nā
quodlibet mortale eſt morte dignum, uigeſimaquinta
diſtinctio. §. cernimus. Et ex quo lex aliquando loquit̄ ꝑ
uerba ſtrictiſſima, aliquando per uerba non ita ſtricta,
debet eſſe differentia in quantitate peccati. Qđ facit ad
cōſtitutionem religionum, in quibus dicitur, Statuimus
Ordinamus &c. ¶ Sed conſidera, quia in dubio uerba
important ꝓceptum, ubicunque ratio ſubiectæ materiæ,
uel uerba ipſa aliud non demonſtrant, ſm Archidia.
in d. §. hęc & ſi legibus. & Dom. Anton. & Imo. hìc

Et dicta

Et dicta verba. Statuimus, Ordinamus, & similia, sunt apta importare præceptum. Ergo &c. ¶ Item, quia stat regula c.si quis.de maiorit.& obedientia.in ver.non obedient.& capit.qui resistit.11.q.3.dicens peccare mortaliter non obedientē ordinationi superioris prælati. Quòd verbum, Decerno, importet necessitatē, probat tex. in d. §.hæc & si legibus.ibi,decretam necessitatē importat, & expressè not. Arch.in c.1.76. dist super ver. decernimus. dicens,ꝙ importet necessitatē.& sequit̄ Do.Ant.hic, dicens,se ita r̄ndisse vni magistro.¶ Ad illud, ꝙ nō omnis contrauentio debeat inducere mortale,dici pōt, ꝙ quāto lex strictiùs loquitur,tanto grauior est cōtrauētio; ga ēt in peccato mortali est dare gradus, iuxta notata in c. cùm quidā.supra.de iureiu. Et hoc erit peccatū mortale,licèt non in tāto gradu,sicut qn̄ verba sunt strictiora. Poteris tn̄ cogitare.¶ Quartò limita ex eo, qđ not. Do. Abb.in c.licèt ex quadam.infrà de testib.vbi dicit, ꝙ ius diuinum est de necessitate salutis,non sic ius hnmanū;& allegat Archi.in c. vtinā.76.dist.vbi dicit, ꝙ licèt veniēs cōtra ius diuinū semper peccet mortaliter, a non tn̄ sic ligat̄ veriens ꝯtra ius humanum. Nā pōt euitare mortale, si habet aliquam causam rationabilē cōtraueniendi, & remittit se ad dicta sua hìc, vbi tamen hoc attingit: vide latiùs Archi. in d. loco,vbi expressè ponit hanc differentiā inter ius diuinū. Et sic.no. ꝙ vbi lex human est inducta certo respectu; contraueniens legi,& nō illi respectui,nō peccat. Ad qđ vide omnino Do.Abb.in c.qm̄ ꝯtra.de proba.in vlt.notabili,& qđ dixi ibi,& in cap.1. in sexta fallentia, suprà eodem. ¶ Quintò limita ex dicto Bal. in l. ab eo. ver. sed quid si pp.C. qūo & qn̄ iudex. vbi dicit, quòd si errat in subtilitatibus legum, non peccat mortaliter: & ideo veniens ꝯtra legem,quia non intellexit eius verum sensum propter obscuritatē, excusat̄; b & allegat Innocent. in c. per tuas. de symo. Benè facit, quod not. Do. Car. in cle.fin.in 4 quæst.de reg.& in cle.in 1 in 25.q.de reb. eccles. non alie & in cle. ī in §.sanè.in 3. opp. de vsur. & Bald.in l. 1. C. de errore cal. & in l. 1. C. de no. C.compo.& per oēs in l. cum prolatis. per illū text.ff.de re iud cum ꝯcor.In q bus error iuris obscuri,vel quò ad ignorantiam, vel quò ad inualiditatem actus,non consideratur.¶ Sextò declara prędicta,vt † non procedant in religiosis ꝯtrauenītibus ꝯstitutionibꝰ regulæ.Sed in ipsis dic,vt ꝑ beatū Tho.secunda secundæ,quæst.186.art.9. quem refert & sequitur Arch.in c.1.27.quęst. 1. & Do. & Imo. hìc, concludentes ꝙ non oīs contrauentio regulæ obligat ad mortale, per dict. cle. exiui. sed considerantur verba cuiuslibet capituli regulæ,aliàs vita religiosorū esset periculosior,contra c.nos nouimus 17.q.

a Mortaliter. *Adde Bart. in auth. sacramenta. C. si aduer. vend.*

b Excusatur. *Sed quid si peccatum inest legi, statuto, vel consuetudini? Dic, quòd non valeat lex, statutum, vel censuetudo. Ergo &c. vt per Specul. in titu. de disput. & alleg. §.v. vers. sed* 6 *nunquid in causa. Vnde adde, quòd illud statutum, quod sine peccato seruari non potest etiam veniali, dēt cassari, c. fi. & ibi Sicul. in 1. col. ver. nor. abolēdam. & Doct. de præscript.*

10 2.Nec obst.ꝙ † veniant contra votum, quo solēniter ꝑmiserant seruare regulam,quia professio nō refertur ad omnia contenta in regula, sed solùm ad tria substantialia regulæ: & veniendo contra ista, obligantur ad
11 mortale,in † alijs solū ad veniale,nisi in tribus casibus. ¶ Primò,vbi ex contemptu contrauenit, secundū prædictos: quibus adde, quod dixi in terminis in c. cùm quidam.ĩ.de iureiur.¶ Secundò,nisi assumeret in consuetudinem; quia veniale per consuetudinem efficitur mortale,vt in d. c. vnum.§. criminis.25. distinct. secun-
12 dum Dom.Abb.hìc.¶ Tertiò,vbi † quis veniret cōtra præceptum, siue oretenus à prælato factum, siue in regula expressum:quia hoc esset facere ꝯtra obedientiæ votum, sm̄ beatum Tho. vbi s̄. Ista reassumit eleganter Do.Abb.in c.relatum.ĩ.ne cle.vel mona.sentiens, ꝙ inter Prædicatores & Minores nō sit illa differentia,quam ibi not.Hostien.Et adde,ꝙ consuetudo longissimi temporis tolerata per superiorem monasterij excusat ꝯtrauenientes regulę ēt in verbis pręceptiuis, & probat̄ rationibus,de quib.ꝑ eū.Pro quo bn̄facit,qđ no. Do. Car. in c.cùm ad monasterium.ĩ. de sta.mo. vbi dicit, ꝙ si in certo monasterio nō est memoria,ꝙ esus carniū sit prohibitus,assumēs de nouo habitum, nō peccat sequendo mores aliorū,maximè Papa sciēte.& tolerāte, Et idem dicit de alijs rebus ꝯcernentibus solēnitatē. Et sequitur ipsum Do.Abb.in c.Deus, q. de vita & ho.cle.ꝯfirmans ex dictis beati Tho.de quibus suprà.Et per rōnem; quia si votū pariter ꝯcerneret omnia ꝯtenta in regula, frustra specificè notarent̄ illa tria, paupertas & c. vt fit in c. cùm ad monasteriū. in fi. Per qđ apparet, ꝙ ꝯtenta in regula non ligant ex voto,vt ibi per eum,qui fortè vt iu iudex in causa propria sępe ista reassumpsit. Et adde Bal. in l.fi.in vlt.q.C.si ser.extero.vbi dicit,ꝙ religiosi tenentur ad tria substantialia regulę ex voto, sed ex accidenti ad orōnes,& ieiunia, & obseruantiā suarum constitutionum,& super his posset dispensari,licèt ꝯtra substantialia nō. Allegat Archi.qui hoc dicit in c.1.de relig.do. in 6.& ibi aliquid per Dom.& per eundem in c.2.de cōsti.in 6.Pro quibus vide Arch.in c.de monachis. 16. q. 1.
13 vbi idem repetit.¶ Quid †aūt de ꝯtraueniente statuto laicorū non habenti ꝯcursum legis diuinę, vel canonicę,an incurrat peccatū? Vide Inno.in c.cùm contingat. vers.& sic per p̄dicta,de iureiur.vbi probat,ꝙ non, quia laici nequeunt obligare ad peccatum, & reputat hoc nouū, & ab alijs nō tactū;per quod dicit aperuisse viam veritatis in artic difficili, de quo ibi per eū. Sed an istud dictum sit verū,recurrere oportet ad ea,q̄ dixi in c. 1. in 6.fallentia,suprà eodē. & notata in locis ibi allegatis, vt ēt dico in repetit.c.ecclesia. in j. q. prope princip. ĩ.eod. Et de istis sæpe interrogaberis. ¶ In glo.2. in fi.Not.ꝙ licitè negatur cognitio totius subiecti rōne partis incognitæ.Ex quo inferunt Dom.Ant.Imo.& Dom.hìc, vtrum
14 † rōne partis falsæ possit negari tota positio.Et quia ipsi non instant, dic, vt per glo.in c.2.de confess. in 6. glo. magna,& in c.p̄sentium,ī vers. sigillatim. de testi.in 6.ꝑ Do.Ant. in c. cum Apostolus.ĩ.de cēsi.per eundē, & Do. Abb. in c.vnico.de plus peti.per Do.Ant. & Inn.in c. dilecto de maio. & obe. per Bal.in c.1.s̄.eodē,per Spe. in tit. de lit. contest.§ nunc dicēdū circa princi. & in tit.de posi.§.7.vers.11. & ibi Io. An. per Dom.in d.c. 2. & in c.non loca. 40. dist.per Pe.de Anc.in d.c.2.ꝑ Paulū de Leaza.in cōmēto c.ex parte.ĩ. de confes.per Bald.in l.2. qđ obseruari. C. de iur.cal.per Ang.in l.si quis cùm totū.ff. de except.rei iud.ꝑ Bal ī l.1.C.de lit.ꝯtest.& in l.ea,q̄.C. de ꝯdi. inde. ꝑ Bart. & oēs alios in l.1.§. si quis simpliciter. ff.de ver.obl.per Do.Car.cōs.38. incip. quidā habens vnū filiū.¶ Et breuis cōclusio est,ꝙ non debet negari tota positio,c sed admitti pars vera,quia petēs totū,non vr̄ excludere partē. ¶ Limitat̄ hoc primò,nisi faciens positionē ꝑtestet̄,ꝙ non vult habere partem, quia tūc pōt totum negari, sm̄ glo.in d. c. 2. facit c. cùm apostolus. de censi. & c. cum ad quorundam. ĩ. de exces. prælа. ¶ Secundò limitatur, nisi materia sit indiuidua; quia poterit tota negari, ex quo confitendo partem confiteretur totum, secundùm Bartol. in d. §. si quis simpliciter.¶ Tertiò limitatur, nisi petens petat id, qđ est debitum,sed qualificatè: puta in diem, vel sub conditione: quia negari potest,& tunc non censetur esse debitum,ex quo est sub conditione contractum. Qualitas enim facit rem censeri omnino diuersam, d. l. 1. §. si quis simpliciter. & latiùs in dictis locis. Et hodie inoleuit practica, quòd faciens positionem dicu'

c Tota positio. *Adde do. Alexā. in l. 1. si stipulanti. de verb. obl vbi etiā per Bart. qui tenet idē per tex. in d. l. si quis cū totum. de except. rei iud. supra. in tex. alleg. cius opin. est cōmunis, * secundū Alexā. ibi. qui dicit verum, si sit falsa in parte, in quantitate non: si in qualitate, tūc pōt tota negari. Et sic, dicit ipsē, debere intelligi d. glos. in c. ij. de cōfess. in v 1. suprà. in tex. alleg. & in c. præsentiū. de test. eo li. quicquid dixerit Bal. in d l. ij. §. ꝙ obseruari. supra alleg. in textu, C. de iuramen. cal.*

petatur

petatur de tanto:& ſi non credit de tanto,dicat de quan
to,ſecundùm Angel.in dicta l. ſi quis cùm totum. ff. de
except.rei iudic.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutiones Decretorum ſunt præferendæ ſingularibus opinionibus.*
2 *Verbum, Prudentiæ tuæ, poſitum in reſcriptis, qualiter accipitur.*
3 *Dicta ſanctorum Patrum ſunt imitanda. Vide fallentias tres ſuper hac ſententia, num. 4.5.6.*
7 *Caſus, in quibus dicta ſanctorum Patrum prȩualent dictis Papæ.*
8 *Sancti patres quando habent inter ſe diuerſas opiniones, quæ præualeant.*

CAPITVLVM. V.

1 NE innitaris. ¶ Conſtitutiones † Decretorum ſin
gularibus opinionibus præferendæ
ſunt. H. D. Et vide bo gloſ. in c. 1. in
gloſ. 2. 74. diſt. ¶ In tex. ibi, prudentiæ
tuæ. No: ſm Dom. Ant & Dom. quòd
2 † hoc verbum, Facias ſm prudētiā tuā,
intelligitur ēt de prudentia à iure non informata, ēt ſi di
rigatur ad perſonā aliàs in iure inſtructā. Quod no. pro
arbitris, quibus dat̄ poteſtas, vt faciant ſm prudentiam
ſuam. Sed Imo. & latiùs Dom. Abb. hic tenent ꝯtrariū:
quia licèt hìc ponantur impropriè pro malo ſenſu, vt de
notant alia verba, tn̄ aliàs intelligitur prudētia volūtas
ſubmiſſa rationi: nam vbi deficit ratio, eſt fatuitas, non
prudentia. Pro hoc, quia verbū, Placet, & multa ſimilia
huic verbo prudentia, important arbitrium boni viri, vt
latè dixi in c. 1. s̃. eod. Et adde, ꝙ intelligendo de prudē
tia mala, non eſt ſuperflua iſta decretalis, attento c. 1. s̃.
eo: qa hìc addit̄ de dictis patrū vltra id qđ ibi dr̄ de cano
nibus: nec eſt de indubitabili iſte tex. intelligendo de ma
la prudentia, qa plerunq; vitia oppoſita virtuti mētiunt̄
ſe virtutes, vt in c. ſæpe 41. diſt. Opponit̄ aūt prudentiæ
aſtutia, dolus, fraus & ſimilia, vt latè per beatū Tho. 2. 2.
q. 55. p totū. Et iō ne quis opinet̄ talia vitia tanquā pru-
dentia, p̄dominari dictis ſanctorum, inducta eſt hæc au-
thoritas. Et de hac virtute prudentiæ, & quotuplex ſit,
& de multis alijs, vide beatum Tho. ſecunda ſcđæ. q. 47.
cum ſeq. ¶ In tex. ibi, ſanctorum patrū. Colligere regulā
3 ex tex. ꝙ † dicta ſanctorū patrū ſunt imitanda. Ad idē
text. 20. diſt. c. 1. & fi. & c. cùm Apoſtolica. & ibi Dom.
Abb. de his quæ fiunt à præla. No. Inno. in c. cùm venera
bilis. de except. bo. text. in c. ſunt nonnulli. in ver. tan-
torū patrum. 16. q. 1. & in c. ſancta Rom. 15. diſt. vbi dicit̄,
ꝙ debent ſeruari vſq; ad vnum iota: & eſt gloſ. in c. noli
meis. 9. diſtinc. & illud eſt regulare. ¶ Fallit primò, vbi
4 † ſunt dicta retractata, prout fecit Auguſtinus, qui mul-
ta de ſuis dictis retractauit, vt in lib. ſuo Retractationū,
ſm oēs. Ad hoc facit c. quodam loco. 26. q. 3. et faciūt, q̄
de ſtatutis & legibus correctis dixi in c. 1. in 2. fallētia, s̃.
5 eod. ¶ Fallit ſcđò, qn̄ † inter eos eſt varietas, quia licèt
eligere opi. quā quis vult, ſm Ioan. An. hic, quē oēs ſe-
quunt̄. Dat exēplū de Salomone damnato, in quo ſunt
opin. & de corpore beatȩ Virginis, an fuerit aſſumptum
in cœlū, vt hìc per eos. Quibus adde Bald. idē tenentem
in l. captatorias. verſ. & iō cōſulo. C. de teſt. mili. & Ang.
in l. cùm prolatis. ff. de re iud. & in l. fi. C. de pœna iud.
qui malè iudic. & Bald. in l. reſcr. C. de preci. impera. of-
feren. & Ang. & Imo. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff.
de verb. oblig. & beatum Tho. in 4. ſententiarū, diſt. 13.
quæſt. 2. art. 1. ¶ Et quamuis Io. de Fan. in c. hæreſis. 24.
q. 3. dicat; ꝙ eligens ſibi vnam opi. errat, quia eſt in pec-
cato ſpontaneo, & ſequitur Ioan. de Ana. in c. 1. j̃. de hȩ-
ret. tn̄ pro communi opi. videtur multùm facere text.
in c. in quibus. 22. q. 2. & ita tolerat eccleſia in multis ar-
ticulis extra fidem, vbi eſt varietas inter Scotiſtas &
Thomiſtas, vt in materia conceptionis Virginis, & ſimi
libus. Et dum dicunt Doct. de Salomone, vide gloſ. in c.
Salomon. 35. quæſt. 4. quæ dicit, ꝙ fecit pœnitentiam, &
fuit ſaluus. ſed hoc nō reperitur in aliquo loco authen-
tico, ſm Archi. ibi Audio tn̄, ꝙ Heron. in ſua apologia
appellat eū ſanctū, ita dicens quibuſdā à Domino reue-
6 latum. ¶ Fallit tertiò, vbi † dicta ſanctorū patrum eſſent
ꝯtraria deciſioni ſummi Pōtificis: qa illa præualet, cùm
ſibi data fuerit poteſtas legis cōdendæ, ſuprà eod. trāsla-
to. non illis, vt eſt gloſ. 20. diſtin. in Sum. & not. Domi.
Abb. hic: pro quo optimè facit cle. 1. §. fin. de ſum. trin.
Et hinc eſt, ꝙ in deciſionibus cauſarū p̄ualent canones,
vt eſt gloſ. in d. ſum. no. Arch. & Domi. in §. Auguſti-
7 nus. 26. diſtinc. & facit c. de libellis. 20. diſtin. ¶ Sed † sūt
tres caſus, in quibus dicta ſanctorum præualent ſcriptis
Papæ, ſi meliori ratione fundantur. Primus, vbi Papa
ſcribit interpretando, non aūt legē faciendo, prout fe-
cit Innocent. IIII. Et ita ipſe no. in c. per tuas. j̃. de ſymo.
& Archi. & clarius Domi. 20. diſtinctio. in ſum. & me-
minit Do. Abb. in c. capellanus. j̃. de fer. Et dicit Hoſtiē. ī
c. ſolet. de ſenten. excom. in 6. quòd ſæpe audiuit Inno-
cen. viua voce dicentē, ꝙ nō intendebat, vt glo. ſuæ face
rent ius; & refert ibi Ioan. And. ¶ Secūdus caſus eſt, vbi
agitur de interpretatione diuinæ ſcripturæ: quia præua-
lent dicta ſanctorū, ſm glo. 10. diſtin. in ſum. & Archi. &
Dom. in §. Auguſtinus. 26. diſtin. & facit c. de libellis.
20. diſtin. ſaluo, niſi ageretur de materia neceſſaria ad
ſalutē, vt de fide, vel ſacramentis, ſm Dom. Abb. hic; qa
in iſtis, ſi Papa errat, corrigitur à ſolo concilio, c. nulli
fas. 19. diſtin. c. ſi Papa 40. diſt. Et pro hoc facit d. cle. 1. §.
fin. ¶ Tertius caſus eſt, vbi dictū ſanctorū patrum eſt fun
datū authoritate noui, vel veteris Teſtamenti, vt eſt gl.
in verſi. illorū. in d. c. de libellis & tex. & gloſ. in §. fin. 26.
quæſt. 2. & not. Dom. Abb. in c. qualiter & qn̄. el. 2. ī prin.
j̃. de accuſ. & hic, Lud. Roma. in ſingulari 679. incip. Di-
cas, quȩ authoritas, qa ex quo eſt ꝯtra nouū, vel vetus
Teſtamentum, ꝯſtat de eius errore, 25. q̄ſtio. 1. ſunt qdā.
Sed conſidera, ꝙ ceſſante hac ratione inferri poſſet, ꝙ
hoc non p̄cederet, vbi Papa faceret legē expreſsè limi-
tantē ius diuinū, quia cùm hoc poſſit ex cā, vt dicetur. j̃.
eod. quȩ in eccleſiarum. nō prȩualebit authoritas ſancti.
Vbi aūt authoritas ſancti habet pro ſe canonē, vtrū prȩ-
valeat alteri canoni. Conſiderabitur, quis canon ſit po-
ſterior, vt patet ex. c. tria. & c. placuit. 36. q. 2. iun. c. fi. j̃.
8 de rap. ¶ Quando † autem ſancti patres habent inter ſe
diuerſas ſententias, quæ præualent? Vide glo. ordinariā,
in c. vt veterū 9. diſ. quā approbat Lu. de Ro. in l. ſi verò.
§. de viro. in 15. fallentia, ff. ſolu. mat. & in l. 1. §. fin. ff. de
verb. oblig. & in l. 1. ff. ſi cer. pet. & Dom. Abb. hic. *Et*
ex ipſa trahit ibi Dom. notabile argumentū, ꝙ ſicut *glo.*
vult ſtari magis vni, quàm alteri, attenta profeſſione cu-
iuſque, vt Hieronymo in tranſlatione Scripturarū, Gre-
gorio in Moralibus & c. quia magis in illis inſiſtebant:
ita ēt in teſtibus eiuſdem profeſſionis habētis diuerſa
mēbra; vt ſi circa vulnerū qualitatē diſcordat iudiciū
Phyſicorum & Chirurgicorū, magis ſtetur Chirurgi-
cis, tanquā magis in ijs verſatis, licèt Phyſici idem profi-
teantur, ſm eū. Quod no. ad examen Doctoris; quia in
approbationibus data varietate inter Doctores vtriuſ-
que iuris, præualebūt voces eorū, qui magis verſantur in
in ea facultate, in qua fit examen, dato ꝙ alij in ea non
verſati eam profiteantur, pp dictū glo. Quod bene no.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum ſi fiat in odium alicuius particularis perſonæ, an poteſt ab eo appellari num. 2.*
3 *Statutum factum ſine iuſta cauſa in præiudicium tertij, tandiu tenet, quandiu ille tolerat: ſed eo ſupplicante, vel querelantȩ reuocabitur.*
4 *Iniquitas ſtatuti nunquam tranſit in rem iudicatam.*
5 *Legis natura eſt plura comprehendere.*
6 *Quemadmodum ex cauſa poteſt ſtatui in præiudicium ſingularium perſonarum, ita poteſt fieri in fauorem perſonarum ſingularium.*
7 *Canonici ſuper quibus ſtatuere poſſunt.*
8 *Fauorabile eſt redire ad ius commune.*
9 *Epiſcopus quando poſsit ſtatuere ſine capitulo.*

10 *Capitulum*

10 *Capitulum an possit statuere sine episcopo. Vsque ibi, nunquid aūt.*
11 *Ecclesiæ inferiores an possint statuere sine episcopo.*
12 *Congregato collegio, vtrùm tacentes habeantur pro consentientibus. Et ponit limitationes tres.*
13 *Vniuersitates an possint statuere.*
14 *Illi possunt statutis suis pœnā adijcere, qui habent iurisdictionem.*
15 *Habentes rem communem vt singuli, an possint super illa disponere, si omnes non consentiant, etiam si mille essent contra vnum.*
16 *Pro debito vniuersitatis potest imponi collecta.*
17 *Regula, Quòd in rebus collegij valet, quicquid maior pars collegij facit, an & quando locum habeat.*
18 *An maior pars collegij possit deputare aliquid de bonis communibus pro paupere studente inuita minore parte.*
19 *Casus, in quibus non habetur respectus ad partem saniorem, sed ad maiorem.*
20 *Maior pars quomodo esse dicatur, an respectu totius collegij, vel partium comparatione.*
21 *Pars expulsiua à collegio non facit collegium.*
22 *Absentes longè à ciuitate, an sint vocandi ad actus capitulares.*
23 *Actus capitulares quando noceant exititijs.*
24 *Canonici an possint separatim consentire in actibus capituli, vel an debeant vt collegiū congregari? Et ponit pro regula, quòd debeant collegialiter consentire, non singulariter. Super qua regula ponit sex notabiles declarationes, nu. 26. 27. 28. 29. 30. 31.*
25 *Vniuersitas non tenetur de delicto, nisi delictum fuerit commissum ab vniuersitate communicato consilio.*
29 *Electores imperij an eligant vt singuli, an vt collegium. Post nu. 29. versi. sed hoc intellige.*
32 *Familiaris factum an præiudicet domino. Facultas & merita distinguunt vestimenta & cibaria. Post num. 32. versic. in gl. pen. Rustici venientes debent ire pedes. Post num. 32. vers. & similiter.*
33 *Casus, in quibus nulla consuetudo excusat non residentem.*
34 *Qualiter sit intelligendum quòd vocandæ sint duæ partes.*
35 *Antiquior de collegio an possit congregare alios.*
36 *Statuta alicuius professionis, etiam si sint cōtra ius, approbātur.*

CAPITVLVM VI.

CVm omnes. ¶ Absque cā rōnabili non potest
maior pars capituli tollere ꝯsuetudinē
priuatam vtilitatem nutrientē. H D.
diuiditur, vt hic p Docto. Et q̄ veniunt
examinanda in gl. nō tāgā in notabili
bus. ¶ Per istū tex. infert hic Do. Abb.
ad dictū Bart. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. vbi dixit
1 ꝙ si † statutū fit in odiū alicujus particularis ꝑsonæ, pōt
ab eo appellari, arg. l. 1. in fi. ff. de doli excep. Sed dicit
Dom. Abb. ꝙ appellatio non est necessaria, sed sufficit
condictio, per istū tex. vbi nō fuit appellatū ab iniquitate statuti, sed superior fuit aditus per viam querelæ, nec
mirū, quia cùm nec extraiudicialia transeant in rē iudicatam, pōt grauamen nedū per appellationē, sed per
querelam tolli, vt in c. concertationi, de appel. in sexto.
Subdit etiā Do. Abb. hic, tale statutum est ipso iure nullū. Et ꝙ ibi fuit reuocatio facti, imò simplex prouisio
aduersus iniquitatem, & probat hoc per c. erit aūt lex. 4.
dist. vbi lex debet esse iusta, & honesta, & rationabilis: a & idem tenere dicit Bar. in l. oēs populi, ꝙ sit nullum ipso iure. ¶ Sed pro declaratione huius
articuli facias breuiter tres conclusio-
2 nes. Prima conclusio. Si statutū † fit ex
causa rationabili specialiter cōtra aliquē in eius præiudiciū, valet & tenet.
Ita dicit Angel. in l. impetrata. C. sent. rescin. non poss.
Allegat l. neque Dorotheū. & l. doctitij. C. de decu. li. 10.
& l. Antiochēsium, ff. de priuile. cred. & alia. Et ita dicit
pridie consuluisse sex Docto. Idē tenet do. Ant. Imo. &
Domi. hic, & Bal. in Repertorio ad Inno. in versi. statutū. in 3. q. & Angel. pulchrè in cōs. 62. inip. nobilis miles
dom. Raymundus de Bartholomæis. Vn̄ dicit Bald. in l.
amissione. §. q deficiūt. ff. de ca. dim. ꝙ specialis ꝑsona pt
iudicari hostis, & rebellis, & banniri, & priuari ciuitate.

a Et rationabilis. *Adde Card. in cle. 1. §. 1. vlt. q. de sequest. posses. & 16. q. 3. inter cætera. & ibi glos. singul.*

Idē Bal. in l. j. ff. de leg. bonus tex. in l. vēditor. §. si ꝯstat, & ibi Bar. ff. con. præd. & l. j. in gl. 2. in ver. detrahi. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Nec obst. c. erit autem. 4. dist. quia responde, vt in fi. tertiæ ꝯclusionis sequētis. ¶ Hāc ꝯclusionē limita primò, dūmodò oēs de ꝯsilio sint in hoc ꝯcordes; & nō sufficit maior pars, ſm Ang. eleganter ꝯsilio 267. incip. visis & examinatis. allegat glo. in l. 2. dum refert Io. C. quæ sit lon. ꝯsuet. Et ita dicit intelligi Dyn in §. si ꝯstat. & est limitatio notabilis ad l. quod maior. ff. ad municipa. ꝑ qua facit optimè, quod no. Bal. in l. milites, prope fi. C. de test. mi. vbi dicit, ꝙ si priores habent amplā potestatē a populo faciēdi statuta, tn̄ non possunt talia statuta facere. Et idem no. Bart. in l. toties. ff. de pollici. & in l. ambitiosa. versi. quæro, posito. ff. de decret. ab ord. fac. & Ang. elegantissimè cōsilio 137. incip. Visis omnibus statutis. Sed ista limitatio posset procedere, vbi lex fieret generalis sine cā, qđ fieri pōt, vt ĩ. dicet; secus, si cū cā, quia maior pars sufficiet, ſm Imo. in c. fi. in versi. circa secundā partē. ĩ. de ꝯsue. & ibi limitat gl. in dic. l. 2. ¶ Secundò limita, dūmodò ciuitas reficiat æstimationē dāni, quod infert insonti ex causa pro bono publico, ſm Moder. in l. fi. ff. de appell. recip. Et ita intelligūt d. §. si constat. quē ad hoc faciunt singul. & sic damnū mitigat. Et pro hoc vide omnino, quę dicentur in cap. quæ in ecclesiarum. in secunda conclusione, infrà eod. ¶ Tertiò limita, dummodò tale statutum fiat à populo libero vēdicāte sibi iura imperij, vel regalia: q̄a talis pōt apponere manum ad reseruata principi, vt in c. ꝑ venerabilem. cū ibi no. ĩ. qui fil. sint legi. Secus, si nō sit liber, ſm Bart. in l. Antiochensium. ff. de priui. cre. quem sequunt̄ Dom. Ant. & Domi. hìc, dicentes, ꝙ si tn̄ fiat, nō est nullū ipso iure, vt ĩ seq. ꝯclusione. ¶ Sed aduertit hic Imo. & nō male, ꝙ ēt populus nō liber possit ex cā hęc statuere, per d. §. si constat. sicut eps̄ cum Capitulo ex iusta causa alteri ecclæ præiudicat, vt per glo. & Docto. in c. constitutus. infrà de reli. dom. Sed dictum Bart. posset procedere, vbi fieret statutum generale sine causa: quia populus liber poterit, per ea, quæ ĩ. dicā, aliàs nō. Ita tenet Imo. in c. proxi. versi. & per prædicta. ¶ Se-
3 cunda ꝯclusio, statutum † factū sine iusta apparenti causa in præiudiciū tertij tādiu tenet, q̄diu ille tolerat, sed eo querelāte, uel supplicante, reuocabit̄; & hoc, non facta illa differentia, quā facit Bar. in d. l. oēs populi. an statutū sit generale vel personale; sed considerato solū, an in se contineat aliquā iniquitatem. Ita concludit generaliter Dom. Abb. in c. cōsuluit, 3. ad fi. ĩ. de ap. Cui ad-
4 dunt Moderni ibi solum hoc, videlicet † iniquitas, seu iniustitia statuti nunquam transit in rē iudicatā. Vn̄ qn̄cunque ex interuallo citra mediū appellationis potest sequi retractatio iniqui statuti. Et ita est tex. singul. hic, ſm eos: pro quibus vide Bald. in l. j. §. similique modo. in fi. C. de Lat. lib. tol. vbi dicit, ꝙ fortior est sententia diffinitiua iudicis, quàm statuti: quia à sententia statuti potest semper principi supplicari: ¶ Et ꝙ statutum iniquū teneat, donec irritetur, no. Angel. in l. 2. in prin. per illū tex. ff. quod quisque iuris. vbi probatur, quòd dolus in statuēdo nō reddit statutū nullum ipso iure. ¶ Et ꝓcedit cōclusio, etiam si statutum fiat in actu fauorabili; quia ad instantiam illius qui coactus consensit, reuocabitur, ſm Moder. in l. fi. ff. de ap. reci. per text. quē dicunt sing. in l. si priuatus. ff. qui, & à quib. Et vide Pet. de Ancha. & Imol. in c. fi. ĩ. de his, q̄ fiunt à maio. par. ca. vbi ēt tenent, statutum non esse nullum, prout tenent hic oēs, excepto Dom. Abb. Et sic limitatur c. erit autē lex. 4. dist. per d. l. 2. qđ quisque iuris. Et potest dici, quòd non est propriè tex. sed beneplacitum, vt statim dicetur post Bal. Neq; sequitur, non est honesta, ergo nulla. Patet instātia ex seq. limitatione, & ex eo, qđ no. gl. in l. j. §. sexū. in vers. pretor ratus. ff. de postu. & qđ ibi Ang. Et de istis vide qđ no. Pe. de Anch. ꝯs. 63. inci. querela exposita. & Bar. in l. dotalē. ff. de manumis. test. & Bald. in l. 2. §. cum postea. ff. de orig. iur. & Dom. Abb. ĩ c. fi. ĩ. eod. & in rub. s̄ eo. ¶ Hāc conclusionē intellige veram, quando statutū concernit certum hominem, ꝑ text. in l. fi. ff. de app. recip.

recip.& in l.j.de doli excep. Secus,ſi ſtatutum eſt genera-
le,qđ pōt oĩbus adaptari:putà,ꝙ filia dotata non ſucce-
dat:quia tūc nō poteſt de iniquitate redargui.& eſt pro
5 pric ſtatutū:aliàs aūt non, quia † de natura legis eſt,plu-
ra cōpræhendere,aliàs non eſt lex,ſed quoddā benepla-
citū,iuxta l.j. ff.de ꝯſti.pecu.Ita declarat Bald.ĩ l. iudici-
bus.in prin.C.de ap.& in c.ad noſtram.in fi.de ap.& cla-
rè l.quiſquis.C.quorū ap.non reci.Et ibi addit,ꝙ etiāſi eſ
ſet verbū generale,ſed effectu ſingulare , pōt ꝯtra ſtatu-
tū opponi ſemper exceptio doli,ꝑ tex.quem dicit no. in
d.l.j.de doli excep.aliàs lex populi generalis ſeruanda
eſt,ſm eū.Et ideo dicit Bald.in j.ꝯſti.C.in §.quib.in fi. ꝙ
licèt valeat ſtatutū generale cogens ad cōpromittēdū;
tñ ſecus in cogēte pſonā ſpecialē,arg.l.toties.ff.de polli
cit.Similiter dixit Bald.in l nemo.in fi. C. de Iudæ.ꝙ li-
cèt ſtatutum poſſit per legem generalem limitare ꝑtia
rerū omnibus venditoribus, non tñ certis perſonis. Et
idem magiſtraliter not.Bart.in d.l.toties.& in d.l.Antio
chenſiū.Do.Floria.in d.§. ſi ꝯſtat. quibus adde Bald.in l.
2.C. quibus ad liber. procla. non licet. vbi dicit ꝑ illum
tex.ꝙ valet ſtatutum,ꝙ qui capit bannitū, fiat dominus
a eius a : quod alibi non reperitur, ſm
eū.Vide ēt Bar.in l. penu.in fi. C. de fi.
inſtr.& iu.haſtæ fiſ.lib.10. Adde etiam
Bal.in l.j. C. ne ex delic. defun. vbi di-
xit,ꝙ à pęna per ſtatutū impoſita non
poteſt appellari.Quòd limita,vt per ipſum ibi,& per gl.
in c.cupientes.§.ꝙ ſi.in verſi. priuatos. de elec. in 6. cum
ꝯcor.¶ Et dū dixi,ꝙ etiam ſi cōſtitutio vtatur verbis ge
neralibus, ſi tñ ex ꝯiecturis poteſt colligi, ꝙ ſit edita in
damnū tertij,poteſt ipſe cōqueri.Adde Do.Abb.in rub.
ſupra eo.vbi pro hoc allegat Bart.in d.l. oēs.& iſte text.
eſt menti tenendus,ſm eum . Pro quo vide Bald.in d.l.
quiſquis.& in c.cū ordinem.j.de reſc.vbi allegat Io.Mo
na.dicentem,ꝙ verba non poſſunt dici generalia,quan
do nō poſſunt verificari, niſi in vno indiuiduo, & quòd
ſtatutum debet eſſe generale nō ſolū verbis, ſed etiā fa-
cto,& hoc eſt quotidianum,ſm eum.Pro quo facit con
ſilium do. Pet. de Anch. conſi. 150. quod inci. Optimis
rationibus.& conſi.11.maximè in ſubſcriptionibus,vbi
reprobatur ſtatutum terrę Spalatri, qđ generaliter im-
ponebat onus frumento deferendo ex vna porta, qa in
effectu, licèt nō in verbis, præiudicabat molēdinis Ar-
chiepiſcopi citra illā portā exiſtentibus. Et idem in ſi-
milibus terminis ipſe conſuluit latè conſi.293. inci. Pro
cōmunitate.Sed in eiſdē terminis ꝯtrariū ꝯſuluit Bald.
vt dr̃ in d. conſil. do. Pet. xj. & idem latè Cal. in titu.de
ꝯſtit. cōſi. 21. quorum dicta fundant̃ ſuper publica vti-
litate, & ſic cùm cauſa fit ſtatutum, & ideo in illis ter-
minis fortè ſubſtineretur eorū opinio, maximè vbi po-
pulus eſſet liber,& ex cauſa faceret ſtatutum:putà, quia
eſſet impotens. In cauſa aūt communis Spalatri ꝯcur
rebat violatio iuris eccleſiaſtici.Ideo ſecus per notata in
c.fi.de immu.ec.in vj. cum concor. ¶ Tertia concluſio.
6 Sicut † ex cā poteſt fieri ſtatutū in pręiudiciū ſingulariū:
ita ex cauſa pōt ſtatui in fauorem ſingularium. Ita not.
Alber.in j.parte ſtatutorū.q.22.& eſt tex.in l.neque Do-
rotheum.C. de decuri. lib. 10. Et dicit ibi Io. de Platea
tenuiſſe Ang.per illū tex. in d. l. Antiochenſiū. & facit
optimè tex.in l.doctitij.C.de decur.lib.10.Idē tenet Bal.
in l.leges gñales.ver.tertiò, ſi iuberetur.C.de legi. Et ibi
dicit,ꝙ tale ſtatutum non indiget publicatione, qa ceſ-
ſat ratio, ꝑ quam aliàs ſtatuta publicantur. ſ. vt genera-
liter obſeruētur:& retuli in c.2.ver.tertiò limita,ſup.eo.
Hāc concluſionē tenet ēt Pet. de Anch.in c. ſi propter,
in 10.no.de reſc.in 6.ꝑ illū tex.& eſt bonus text.in l. am-
bitioſa.ff.de decre.ab or.fac. ¶ Nec obſt. text. in ca. erit
aūt lex.in 4.diſtin. in ver.nullo priuato commodo.& in
l.j.in ver.cōe præceptū. ff.de le.& in l. iur. ver. generali-
ter.ff.eodem titu.qa reſpondet̃ ex doctrina Bal.in auth.
habita.C.ne fil.pro pa.dū dicitur, quòd tribus modis dr̃
aliquid ordinari ad bonum cōe. Et tertius modus eſt,
qñ ordinant̃ ſtatuta ad bonū ſingulare alicuius, qui pri-
uilegium meretur ratione virtutis, vt ibi, & in l. Aqui-

a Dñs eius. *Adde dom. Alex. in 1.conſtit.ff.§. omnes.*

lius.ff.de dona. & ĩ l.1.§.j.cū ſi.ff.de iuſti.& iure.Et ex hoc
datur occaſio multiplicandi virtuoſos vtiles reipub. Et
iſta reſponſio ſeruit ēt ad primam concluſionē ſupra po
ſitā,vt nō dicat̃ lex ex toto in damnū priuati,ſed ēt in fa
uorē cōis boni.¶ In gl.1.ibi, in præiudiciū aliorū & ma
lo zelo. In reddendis rationibus nullitatis iſtius ſtatuti
inſiſtunt hìc oēs dādo diuerſos intellectus: & reputatur
diuinatiuus intellectus Compoſt.ꝙ ideo reprobat̃; quia
defuit conſenſus epi,iuxta c.cū ꝯſuetudinis.j.de ꝯſue.&
quia nō fundat ſe Papa ſuꝑ poteſtate ſtatuentiū,ſed ſuꝑ
iniuſtitia ſtatuta. Vnde dic breuiter, ꝙ ſi fuiſſet omni-
bus cōe, valuiſſet ꝯ antiquā conſuetudinē,etiam ſi ali-
qui reſtitiſſent,dummodò facerent ad vtilitatē eccleſię;
vt quia indiget ſuffragio miniſtrorum,ſm oēs cōmuni-
* ter * hìc:pro quibus facit text.cū gl.2. & ibi Arch.& Do
mi.in c.tenere.31 diſt.vbi probat̃,valere ſtatutum eccle-
ſiæ,ꝙ Canonici aſtringantur ad ꝯtinuā reſidentiam de
quo vide gl.in ver.in templo.in c.propoſuiſti.32. diſt.&
Inn.in c.fi.j.de cle.non reſi.Et ex dicto Compo. colligit
7 hìc Do.Abb. notabile, ꝙ † ſuper reſidentia,& ſic ſuper
ſtatu ecclę non pñt canonici ſtatuere ſine Epō, ſed ſolū
ſuper his,de qbus dicet̃ infrà.¶ Sed fortè in caſu iſto po-
tuiſſent ſtatuere ſine epō, dato ꝙ eſſet ſtatuere ſuper ſta-
tu eccleſiæ,ſi æqualis fuiſſet ꝯſtitutio; qa per remotionē
ꝯſuetudinis,q̃ hìc vigebat, ſtatus ecclæ reuertebatur ad
ius cōe,quo oēs iubentur reſidere, ideo nimirū, ſi ꝑꝑ re-
ditum ad ius cōe tollit̃ ſolēnitas alias neceſſaria, arg.l.
ſi vnus.§.pactus. in verſi.in priſtinā naturā redijt. ff. de
pact.& c.ab exordio.35.diſt.¶ Et ꝯfirmatur iſte intelle-
ctus quatuor exēplis & vno ſimili: ex quibus oſtenditur
ꝯſenſum alterius aliàs neceſſariū poſſe omitti propter
8 † reditum ad ius cōe,qui eſt fauorabilis. ¶ Primò ex eo,
qđ no.Dom.Ant.in c.ſtatuimus.j.de tranſac. vbi dicit,
ꝙ licèt p̄latus inferior non poſſit regulariter tranſige-
re ſine ꝯſenſu epi, c. decætero. eo. tit. tamen qñ agitur
de recuperando priſtino iure eccleſiæ deperdito, pote-
rit facere tranſactionē ſine conſenſu epiſcopi ad hoc,vt
res facilius reuertatur ad naturā ſuā.Et dicit eſſe text. de
hoc ſingularē in c.j.de pact. in 6. & illum tex. ad hoc ēt
allegat Dom.Abb in c.veniens.j.de præſcrip. ¶ Secun-
dò probat̃ exēplo eius, quod dicit Domi.in d.c. ab ex-
ordio.vbi dicit, ꝙ licèt clericis iam promotis non poſ-
ſit ſuperior indicere aſperiorem vitam eis inuitis, vt ha-
betur in c.ꝓpoſuiſti.82.diſt.& per gl.or. in regula, quod
oēs de reg.iur. in 6. tamen ſi indicit aſperiorem vitam
redeundo ad ſtatū antiquū,a quo erāt collapſi, non re-
quiritur ꝯſenſus omnium. ¶ Tertiò probatur ex tex.in
c.cum Apoſtolica.verſi.in reuocatione.j. de his,quæ fi.
à p̄la.vbi ſolennitas conſenſus capituli neceſſaria in a-
lienatione rerū eccleſiæ, non requiritur in actu,per quē
res eccleſiæ reuerti t̃ in ad naturā ſuam,vt per Io. An.in
Spec.in tit.de locato.§.nunc aliqua.verſ.15.in addi.par-
ua.¶ Quartò probatur ex deciſione conſilij Fed. de Se.
ꝯſilio 14.vbi dicit, ꝙ licèt exemptus non poſſit ſe alte-
ri p̄lato ſubmittere ſine cōſenſu prælati,tamen in eum,
qui aliàs erat ſuus ordinarius p̄latus, poteſt ſe ſubmit-
tere,alio non requiſito: quia res facile redijt ad ſtatum
ſuum,quod diſputat latè Do.Abb.in ſua diſpu.quæ inci
pit,Duo clericali ordine inſigniti.Et ad hoc faciūt, q̃ di
cent̃ in c.cū acceſſiſſent j. eod. per illū text. ¶ Quintò
pro iſto intellectu adduco dictū Domi. Abb. in capit.
ad audientiam.infrà,de cle.non reſi.vbi cōcludit, quòd
9 licèt † epiſcopus in ſtatuendo ſuper ſtatu ecclæ debeat
requirere capitulum,cap.nouit.infrà,de his quę fi.à prę
la. tñ ſi vult ſtatuere tollendo conſuetudinē ſuper non
reſidentia Canonicorum, poteſt hoc
b ſolus b,quando eccleſia valde indiget
miniſtris. Vbi autem non indigeret,re
quiritur conſenſus maioris partis, ſe-
cundū eū.Et ſic intellige eū in ſuo cō-
ſilio 67.incip. epiſcopus Lucanus. Et
ad hęc faciunt,quæ dicētur in c.cū ac-
ceſſiſſent.in primis chartis. j.eod. ꝑ il-
lū tex. ¶ Cęterùm ad illud, quod col.

b Solus. *Quid autem poſſit facere epiſcopus ſine capitulo, not. 75. diſt. ſi quis. 12. q. 2. ſine.c.alienationis.& ca.nos. 15. q.2. epiſcopus. & c. nullus*

c. nullus. in titu. de his, quæ fi. à præla. Sed in quibus casibus requirat consensum capituli, vide Abb. ĩ c. 1. & in d. c. nouit. alleg. in tex. eod. tit.

ligit Do. Abb. hìc ex dictis Doctorũ, canonicos non posse statuere sup residentia, vel aliàs super statu ecclesię sine consensu epi, adde Pet. de Anch. idẽ tenentem repe. c. 1. vers. in sexta q. s̃. eo. & Arch. & Dom. in c. catholica. 11. dist. & in c. contumaces. 50. dist. & Old. consi. 181. incip. De authoritate. & Do. Anton. in c. constitutus. versic. oppono primò. j̃. de rescript. & ibi Imo. in 1. & 14. col. Et ideo dicũt hìc Ioan. de Ligna. & Pet. de Anch. ꝙ non possunt Canonici sine epo bona cõmunia capituli distinguere ꝑ pbendas, qa alterat̃ status ecclæ, quicquid in hoc dixerit gl. in c. sacerdos. in versi. domibus. 1. quæst. 2. ¶ Et nõ sufficit, si ex post superueniat consensus epi, ſm Dom. post Io. de mõte Murlo in c. susceptũ. de rescr. in 6. & Bald. in c. 1. de alie. feu. pater. & omnes in c. cùm ꝯsuetudinis. j̃. de ꝯsue. Nec sufficit authoritas vicarij non habẽtis ad hoc speciale mãdatũ ſm Fed. ꝯsil. 264. qđ incipit, canonici. quẽ sequitur Lud. Ro. in singulari 704. incip. Ex longeua. Vnde dixit Domi. in c. 2. de offi. vica. in 6. ꝙ in taxatione numeri Canonicorum requirit̃ ꝯsensus epi, vel vicarij habẽtis ad hoc speciale mandatũ, qa soli Canonici nõ possunt numerũ mutare, no. Ant. in c. cum accessissent. versi. omnia hæc verba. j̃. eo. allegando Fed. ꝯsil. 257. sufficeret tñ ꝯfirmatio Papæ sequẽs, ſm Do. Ant. in c. cùm M. j̃. eo. ꝑ illũ tex. & sentiũt Doct. hìc, dũ r̃ndẽt ad c. cũ dilectus. j̃. de cle. nõ resi. facit ca. cõstitutus. j̃. de rescr. ¶ Vbi aũt Canonici facerent statuta in pertinentib. ad ipsum capitulũ, tenent, vt ꝑ gl. ord. q̃ ponit exempla in c. 2. in versi. statutũ. de verb. sig. lib. 6. quã approbãt hìc latè Do. Ant. & Imo. & Do. Abb. in c. cùm ꝯsuetudinis. j̃. de ꝯsue. & facit gl. in c. cùm aliquib. in versi. statutũ. de resc. in 6. Nec obst. ꝙ statuere sit iurisdictionis, quã capitulũ nõ habet, nisi sede vacãte, quia r̃ndebit in fi. huius articuli ibi, quartò est aduertendũ.
10 ¶ Aliàs † aũt regulariter nõ possunt statuere Canonici sine epo. Fallit, qñ sedes episcopalis vacat ſm Fed. ꝯsi. 16. incip. Capitulũ ecclesię, quia si capitulum hʒ iurisdictionem episcopalem in illo casu, ita põt statuere super statu ecclesiæ, sicut ipse eps: & durat statutũ ẽt in tp̃s futuri pastoris, vt ibi per eũ, quẽ sequitur Pet. de Anch. in d. repe. & Imo. post Do. Ant. in cle. ne Romani. de elect. facit glo. penult. in cle. de rerum permu. dicens, ꝙ capitulũ succedit in his, q̃ sunt iurisdictionis episcopalis, & quæ eps habet facere vnà cũ capitulo. Sed istud est huiusmodi in d. c. cum consuetudinis. Ergo &c. ¶ Et hoc amplia, etiãsi vellent facere statutum ꝯtrariũ alteri statuto epi, ſm Dom 18. dist. in sum. post Lap. in c. vnico. de ma. & obe. in 6. & per rationẽ prædictam ꝑ quã improbat glo. & Arch. ꝯtrariũ tenẽtes in c. si qua de rebus. 12. q. 2. qa licèt nõ possit capitulũ reuocare statutũ ecclæ reuocando iura & bona spectantia ad ipsam ecclesiã, per hoc non sequitur, quin possit reuocare statutũ, qđ fortè tẽdit ad noxã, & facere aliud statutum rationabile, quia ꝑ hoc est vti iurisdictione sibi concessa, vt per Dom. in d. loco, & in c. vnico, in 14. q. de ma. & obe. in 6. & Pet. de Anch. in c. 1. j̃. ne sede vac. & Imo. in c. 2. eo. tit. vbi idẽ tenent. Nec obst. ꝙ inferior nõ tollit legẽ superioris, cle. ne Romani. de elect. cũ si. quia in quantũ capitulũ succedit epo, non est inferius sed par, secundũ Card. ꝯsil. 38. incip. Quidam habens vnũ filiũ in secundo dubio. ¶ Licèt prædicti hoc dicant, aduertendũ est tñ quatuor modis. Primò, ꝙ in his, quibus capitulum nõ succedit, non potest statuere. Ideo dicit hìc Do. Car. ꝙ statutũ factũ ab epo in materia feudi, non põt ꝑ capitulum reuocari: quia in speciali iurisdictione non succedit, vt in c. verum. j̃. de fo. cõpe. & est glo. in c. scriptũ. in ver. temporis. j̃. de elect. & ibi no. dom. Abb. & Card. in cle. attendentes. in prin. in 4. q. de sta. mo. cũ ꝯcor. ¶ Ex hoc etiã infert Do. Car. ꝙ si eps fecisset statutum ꝯ aliquos, qui subiecerant se sponte sibi, & aliàs nõ erant sibi subditi, tale statutũ non potest capitulum reuocare: qa cõpetit illud ius epo iure speciali. Et ista dicta dicit hìc Dom. Card. fuisse disputata, & obtenta Bononiæ, per Card. Sed in vno alio ipse discrepat ab eo, dum dixit, ꝙ si capitulũ nõ vult statuere, sed dispensare, nõ põt; cũ dispensatio cõpetat epo de iure speciali, quia imò, secundùm eum, est iurisdictionis. Et ita dicit se consuluisse, & est consilium suũ 38. præalleg. quòd aliàs retuli extensè in c. 1. in 2. quæst. j̃. de iureiur. tangendo, an capitulum sede vacante possit absoluere à iuramento. ¶ Secundò est aduertendum, quòd vbi non immineret necessitas statuendi, non posset capitulum, sede vacante, facere statuta in materia, in qua aliàs non posset viuente episcopo: quia cùm istum sit voluntarię iurisdictionis, vt est glo. hìc, & no. Lap. in c. 1. de constitu. in 6. & ꝯcernat totã diœcesim, nõ transit in capitulũ, ꝑꝑ doctrinam glos. solẽnis in c. 1. in ver. capituli. de hęre. per quã post multa ita determinat Domi. in sum. 18. dist. Sed vbi subest necessitas, secus, quia licèt non sit actus cõtentiosę iurisdictionis, tñ sufficit, quòd sit iurisdictionis necessariæ, vt probatur ex dictis Do. Abb. ĩ c. cùm olim. vers. extra gl. de ma. & obe. vbi reprobat. decisionem glos. in d. cle. 1. tenendo, quòd imò capitulũ, sede vacante, possit visitare. non quia sit falsum illud, quod in his, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, capitulum nõ succedat, sed quia actus visitandi est necessarius, c. sopitæ. cũ si. j̃. de censibus. Et sic sentit, quòd sufficit iurisdictionem esse necessariã, licèt nõ sit contentiosa. Et idem probatur ex multis dictis Do. in d. c. vnico. & Doc. in d. l. olim. cùm dicunt, capitulũ succedere in multis, quæ non sunt iurisdictionis contentiosę, sed necessarię. ¶ Tertiò est aduertendũ; quia si vellent Canonici statuere, vacante sede ad præiudiciũ p̃lati, vel ecclesiæ, non valeret statutũ, ẽt si iurarent statutũ ipsum obseruare, vt voluit Lap. alleg. 20. loquens de statuto facto à capitulo suꝑ diminutione charitatiui subsidij. Et hoc intelligerem in his, q̃ de iure cõi, vel laudabili & approbata ꝯsuetudine competũt epo: secus, si præiudiciũ afferretur sibi in iure non canonicè quæsito, cùm tũc cessent rationes, de quibus ibi ꝑ Lap. ¶ Quartò est aduertẽdum, qa videret̃ capitulũ nõ posse facere statuta aliquo casu, ꝯtra gl. in d. c. 1. de verb. sig. lib. 6. quia penes ipsum nõ est iurisdictio, vt dicit hìc Inn. ergo nec potestas statuendi. Consequentia patet ex no. ꝑ Bar. in l. oẽs populi. in j. q. principali, ff. de iusti. & iu dum dicit, ꝙ qui non habet iurisdictionem, non põt statuere: & sentit Inno. ĩ c. cũ accessissent. j̃. eo. Sed responde ex dictis Bal. in l. nulli. C. de sen. & in l. decernimus. vers. redeo ad primum. de sacrosan. eccle. & Pet. de Ancha. in repe. c. canonum. ver. primò quæro. s̃. eod. & Ang. in l oẽs populi. vbi dicunt, quòd statuere super decisione causarum, & sic super his, quæ pertinent ad iurisdictionem, est iurisdictionis proprię, per d. l. nulli. & ibi Baldus. Aliã statuere non est iurisdictionis, vt sentit propriè Bar. in d. l. omnes populi, quia possunt statuta facere, vt ibi: & ẽt vniuersitates in negotijs ad eas spectantibus, l. receptitia. in fi. & ibi gl. fi. C. de consti. pe. & l. fi. & ibi Bart. ff. de colle. illi. & tñ oẽs vniuersitates non habent iurisdictionẽ. Patet in l. si duas. §. est autẽ. ver. de cer. ff. de excus. tu. no. Bar. ĩ l. 1. ff. de dam. infe. & Inno. in d. c. cum accessissent. ¶ Reliqua in hac materia, maximè de consensu epi dicent̃ in c. cũ ꝯsuetudinis, de ꝯsue. & videt̃ de mirabili opi. Cal. in isto tit. cõsi. 2. vbi voluit valere statuta Canonicorũ, ꝑ quod ordinẽt perpetuum officiũ ĩ ecclesia, maximè, si tale statutum fuerit diu obseruatum episcopo non reluctante. Et vide eundem in d. tit. ꝯsi. 2. vbi notanter consulit, ꝙ non valet statutum Canonicorum factum à duabus partibus, non vocatis alijs, qui sunt pręsentes in loco, nisi fieret statutum in aliquo illorũ casum, quibus absentes sunt vocandi, de quibus infrà dicetur, secundùm eum. Et hoc dictum limita ex his, quę concludenter infrà, in q. an in omni-
11 bus arduis sint absentes vocãdi. ¶ Nũqd aũt † ecclesię inferiores possint sine epo statuere? Dicit hìc Domi. Abb. quòd non in grauibus: sic intelligens Inno. hìc, qui hoc dicit in c. re[illegible]uisisti, in fi. glo. magnæ, j̃. de testi. & c. cum accessissent. j̃. eod. Cùm. n. episcopus sit generalis

sponsus

sponsus omniũ ecclesiarũ suæ diœcesis, quelibet ecclesia est regenda prouidentia episcopi generalis. c. regẽda. 10. q. j. quod est notabile, ſm Do. Abb. hìc, & idem Do. Ant. Imo. & Dom. hìc concludentes, ꝙ in his, in quibus ecclesiæ habent administrationẽ, possunt eo mõ statuere, quo capitulum statuit ecclesiæ cathedralis, vt hìc per eos. ¶ Quibus adde Do. Ant. idẽ tenentẽ in c. imperatorũ. versi. in causis inferioris. ĵ. de iura. cal. & in c. constitutus. ver. dicunt Doct. ĵ. de rescrip. & Do. Abb. in c. j. ĵ. de his, q̃ fiunt à ma. par. ca. & Bal. in Reperto. Inn. in versi. statutũ. in 2. q. & Dom. post Arch. in c. Catholica. in prin. 11. dist. & Bal. ĩ c. cùm ꝯsuetudinis. ĵ. de ꝯsue. & Dom. in c. 2. in fi. de verb. sign. lib. 6. & Gul. de monte Lau in cle. 1. super versi. inualescãt. de cele. mis. & Do. de Rot. decis. 167. quæ incipit, De collatione præbẽdarũ. in fi. & vide tex. in cle. cupientes. §. ꝙ si fortè. in versi. statuta pęnalia faciant. de pœnis. per quẽ dicit hìc Dom. ꝙ possunt per sua statuta adijcere pœnas iuri cõi: & idẽ Do. Car. ibi in notabilibus, & vide eundem in d. cle. 1. in ver. ne igitur. in 2. q. vbi concludit, ꝙ tales non possunt facere statutũ super residentia, quia pertinet ad epm, c. contumaces. & c. non oportet. de cõsec. dist. 5. Et idẽ tenet hìc Dom. Valeret tñ ꝯsuetudo maximè in religiosis, ꝑ quã non ꝑ viam statuti, sed dispensationis aliquibus datur licentia se absentandi, dũmodò ecclesia non patiaẽ dãnũ in diuinis, ſm Do. Card. post alios in d. cle. j. dicẽtes, ꝙ c. cõtumaces, prælle. loquitur in clericis immediatè ad episcopum spectantibus. ¶ Alio modo declarantur ẽt ista ex dictis Hosti. Io. And. & Do. Ant. in c. 2. ĵ. de insti. vbi dicunt, ꝙ isti prælati inferiores possunt in suis ecclesijs vnà cũ capitulo determinare numerũ Canonicorũ, licèt episcopus possit corrigere, si malè fuerit determinatus, ſm eos. sed ꝯ̃rium tenet Arch. in c. nulli episcopo. §. si ergo. 12. q. 1. motus per text. vbi est casus, in l. in ecclesijs. in fi. C. de epis. & cle. Sed credit hìc Dom. qui solus tangit hoc dictũ Host. & sequaciũ, esse verius, pro quo dicit esse tex. opt. in c. nimis. lo 1. ĵ. de exces. præla. vbi nõ spectat ad epm determinare numerũ fratrũ Minorum & Prędicatorũ in ecclesijs suis. Nec dicaẽ, ꝙ illud est iõ q̃a sunt exempti, quia tunc nõ erãt exẽpti, ſm eũ, alleg. Innocẽ. in c. nimis. lo 2. eo. tit. Et idẽ tenet Dom. 18. dist. in sum. Tñ opi. Archi. tenet Do. Abb. eo nõ allegato, in d. c. 2. de insti. ꝑꝑ dictũ Inno. in d c. requisisti. quia ex hoc mutaẽ status ecclesiæ. Et tenendo hãc partẽ dici posset ad c. nimis. lo. 1. ꝙ ibi non mutatur status ecclesiarum; quia nõ percipiũt religiosi redditus, sicut clerici. Et benè facit, qđ proximè dixi post Do. Car. in d. cle. 1. Benè crederẽ, ꝙ vbi prælatus inferior haberet ex cõsuetudine vel priuilegio ius creandi prębendas & canonicatus in suis ecclesijs, procedere posset prima opi. per id, quod not. Cal. in tit. de pręb. cõsi. 14. Quæ oĩa tanquam noua sunt notanda: de quibus ẽt vide aliquid ꝑ Dom. in c. fin. de offic. vica. in 6. & Dom. Abb. in c. edoceri. de rescr. Iuxta hæc posuit Innocen. singulare dictum in c. vestra. ĵ. de loca. ꝙ non valet statutum epi in concernentib. ecclesias inferiores, nisi illi, quorum interest, consentiant, vel ad minus sint præsentis. Quod dictum pro notabili sequuntur hìc Do. Ant. & Imo. ¶ Adde Fed. cõsil. 17. & Arch. in c. pronunciandum. in fi. de ꝯse. dist. 3. & Dom. Abb. in c. fi. infrà, de ferijs. & consilio 72. inc. in negocio Guidonis. & Alb. in scd̃a parte statutorũ, q. 200. & Domi. Ant. in c. quæ in ecclesiarum. ĵ. eo. & Do. Abb. in c. ex literis. ĵ. eo qui oẽs sequuntur hoc dictum Inno. Est verum, ꝙ Io. And. & Do. Ant. in d. c. vestra. dicunt, ꝙ non sufficit præsentia; q̃a ĩ pręiudicialibus tacens non ꝯsentit, ſm Inn. a in c. in Genesi, de elec. ¶ Sed dicit Do. Abb. & bene, in d. c. vestra. ꝙ illud fallit, vbi aliq̃s vocaẽ, vt consentiat, vel ꝯ̃dicat: quia si est actu præsens, & non ꝯtradicit, hr̃ pro ꝯsentiente, ꝑꝑ illud dictũ Inn. Vñ dñt Do. Ant. & Do. Abb. in c. nõne. ĵ. de ꝓsumpt. ꝙ taciturnitas eius q contumax est in respõdẽdo, habetur pro cõsensu, per c. si post præstitum. de cõ fess. in 6. & l. de ętate. §. qui tacuit. ff. de interro. act. & no. Bar. in l. 2. C. q̃n fisc. vel priua. ¶ Ad idem glo. in cle. dudum. in ver. recusare. de sepul. & quod no. Inn. ĩ c. licèt, super ver. recusare. de regula. & tex. in l. nulla differentia. ff. de author. tu. Benè facit, quod no. Inno. in c. 1. de his, quę fi. à ma. par. ca. vbi dicit, & licèt minor pars capituli non possit appellare, q̃n aliquid fit à maiori in ꝑiudiciũ tertij; quia eorũ non interest, tñ põt contradicere. Imò ad hoc tenentur, aliàs tacendo illaqueantur peccato: quia videntur consentire iniustè gestis: qui enim tenetur loqui, & tacet, habetur pro consentiente. Et de hoc dicto exclamat Do. Abb. ibi & in c. continebatur, eo. ti. & in c. in causis. infrà, de elec. Ad quod vide ẽt Io. de Ana. in c. veniens. ĵ. de symo. & Do. Abb. in c. dilectus. lo 2. eo. ti. & in c. gratum. ĵ. de postu. præla. & de his

12 ẽt per Roman. in l. quæ dotis. ff. solu. matr. ¶ Et † ex his resultat vna doctrina multũ quotidiana, ꝙ vbicunque aliquod collegiũ congregatur, vt singuli cõsentiãt, si tacent, habentur pro consentientibus, per prædicta. ¶ Hoc limita tribus modis. Primò, vt non procedat, vbi agitur de alienatione rei ecclesiasticæ, quia in ea requiritur consensus expressus, ſm Arch. in c. sacerdotes 16. q. 3. & in c. sine exceptione. 12. q. 2. & Io. And. in regula, is, qui tacet. de reg. iu. in 6. in Mer. & hoc, quando agitur de alienatione ꝑpetua: secus, si temporali, ſm gl. in c. cõtinebaẽ. ĵ. de his quæ fi. à præla. & in c. 1. in ver. perpetuas de reb. ec. non alie. in 6. Io. An. in Spe. super rubrica, de reb. ec. non alie. ¶ Secundò limita, dummodo ad respõdendũ deẽ aliquãtula deliberatio, quia taciturnitas post interrogationẽ non statim habetur pro responsione, vt dicit Inn. in c. cũ in cunctis. ĵ. de elec. & sequitur Bal. in l. 2. §. si actor. C. de iur. calum. ¶ Tertiò limita, vt non procedat, q̃n illi tacerent ꝑꝑ timorẽ, non audentes contradicere his, quæ proponuntur, per id, quod no. Dom. post Vgo. & Anch. in c. de eo. ver. quęro, pone. 50. dist. vbi dicit, ꝙ si Canonicis tacentibus eps contulit præbendã in eorum ꝑiudiciũ, pñt eo mortuo agere ꝯtra institutũ nec nocet taciturnitas; q̃a de facili viuente epo ꝯtradicere nõ poterãt: b & facit ca. 1. quod met. cau. Et ꝙ tacẽs ẽt ꝑꝑ verecundiam non obligetur, est gl. in cap. plerique. in versi. tacent. 2. q. 7. & gl. pe. in c. vnusquisque. 21. q. 4. no. Bart. in l. 1. §. quæ onerandę. ff. quar. rer. actio non datur. cũ concor. quas aliàs dedi in c. nonne. ĵ. de præsum. limitando, secundũ Do. Abba. dummodò causa cognita constet, ꝙ ipsa reuerentia fecerit quem tacere, vt sentire videtur tex. in d. §. quæ onerãdæ. in versi. causa cognita. Alias sola præsentia non inducit sufficientem respectũ reuerentię, ꝑ tex. sing. in c. vnico, §. porrò. de despon. impub. lib. 6. vt latius dixi d. c. nonne. Vbi inuenies, an & q̃n tacens præsumatur consentire. ¶ Et aduerte, ꝙ ista puto procedere, vbi illi de collegio vocantur, vt cõsentiant, vel dissentiãt: sed vbi simpliciter in eorum præsentia vnus gereret nomine aliorum actũ arduum; & ipsi tacerent, certè quanuis incurrant peccatũ ex non cõtradictione, si tamen actus requirit ad sui validitatem eorũ cõsensum, non valebit. Ita declarat Do. Abb. & sic eũ intelligo in c. in causis. ĵ. de elec. ꝑ id qđ ibi dicunt Doc. nõ valere cõpromissum in facto electi, si fiat ab vno nomine aliorũ ipsis ꝓsentibus & non contradicentibus. ¶ Tangunt etiã Dom. Ant.

13 Imo. & Dom. an † alię vniuersitates possint statuere, concludentes cum Host. contra Inno. quòd si vniuersitas non habet rectorem, põt statuere, & pœnã adijcere; secus, si habet rectorẽ, in quem transtulit iurisdictionẽ: quia

a Secundũ Inn. *Vide eum in d. c. in Genesi. in glos. sua, in verbo, collatio. & adde Ange. in l. inuitum. de ser. vr. præd.*

b Non poterãt. *Vnde adde, quòd taciturnitas consensum non arguit quando tacens cõtradicendo nõ possit impedire actũ geri, vt notatur in l. Caius. de pigno. act. & per Sal. in l. inuitus. C. de procu. & Bar. in l. Titia. la 1. §. Lucia. post glo. de leg. 1. & in l. quæ dotis. versi. secundo casu, quãdo respicit. ff. sol. matri. vbi alleg. Pet. de Ancha. & Bal. in l. si sine. C. ad Vellei. in versi. quartò quæro. Aliter dic, quòd sic vt in d. l. Caius, & l. inuitus. C. de procura. & Alexan. in l. Lucius solu. matri. & Innoc. in c. ex parte. de rescrip.*

quia non pōt ſine eo ſtatuere,arg.l.ſi curatorem.C. de in
integ.reſti.mi. Et idem dicit Angel.in l.1.in prin.ff.ſi quis
ius di.non obtempe. Et iſtud eſt regulare. ¶ Fallit primò
qn̄ rector habet iuriſdictionem tm̄,& nō adminiſtratio-
nem: quia in pertinentibus ad illam non pōt vniuerſitas
ſtatuere,arg.l.1.§.2.ff. quod cuiuſque vni. no. Nam ſicut
præpoſito ſuo dat iuriſdictionem ſupra ſe, l. fi. C. de iu-
riſd.om iud.ergo eadem ratione pn̄t facere ſtatuta circa
adminiſtrationem ſibi reſeruatā, ſm prædictos. Pro qui-
bus vide Pet. de Ancha. in repe. c. 1. verſi. primò quæro.
ſupra eo. ubi dicit,quòd vniuerſitas, quæ nullam habet
iuriſdictionem,ſicuti vniuerſitas caſtri,vel villæ,non pōt
facere ſtatuta, niſi ſuper his, quæ non pendent à iuriſdi-
ctione,ſed à rerum ſuarum adminiſtratione. Allegat in
ſi.gl.in d.c.2 de verb.ſigni.li.6.& facit gl.2.in l. vacuatis.
C.de decu.libro 10. Et idem dicit de vniuerſitate haben-
te iuriſdictionem,quam tranſtulit in ſuperiorem.¶ Fal-
lit ſecundò,qn̄ vacat rectoris officium: quia ſicut ſucce-
dit vniuerſitas eccleſiaſtica prælato,c. cum olim. de ma.
& obe.& dixi ſuprà,ita ēt ſecularis,ſm Imo.hic dicentē,
ita ſentire vltimatè Hoſtien.& do.Ant.hic, licèt Domi.
aliter eos referat,limitando d. c. cum olim. vt procedat
ſolùm in eccleſiaſticis,ſed non aſſignatur bona ratio dif
14 ferentiæ.¶ Et ſubdunt omnes prædicti hìc, ꝙ † eo caſu,
quo uniuerſitas pōt ſtatuere, pōt ēt pęnam adijcere ſta-
tuto,arg.l.1.ff.ſi quis ius di.non obtem . niſi eo caſu,quo
habet ſolam adminiſtrationem:quia imponere pœnam
eſt iuriſdictionis,& facit tex.cū ibi no.in l.fi.ff. de iu.om.
iud. Vnde dicit Ang. in d.l. 1. quòd licèt caſtra & villæ,
quæ iuriſdictionem non habent,poſſunt facere ſtatuta,ſi
cut quælibet vniuerſitas,vt ſtatim dicam,tn̄ ſtatutis non
poſſunt pęnam adijcere: quia illi demū poſſunt mulcta
re,qui habent exercitium iuriſdictionis, ut ibi ¶ Hoc li-
mita primò,niſi haberent poteſtatem ſtatuendi, conceſ-
ſam ab habente iuriſdictionem,ſm Bar. in l. ambitioſa.
verſi.tertia regula.ff. de decre. ab ord. faci. & Bal. in l. 1.
in fine,C.ſi rec.prouin.l.2.C.quomodo & qn̄ iud.¶ Secū
dò limita,niſi carentes iuriſdictione obligarent ſe adin-
uicem ſub pœna ad obſeruantiam ſtatuti: quia hoc poſ-
ſunt,ſm Dom.hìc,alleg gl.in verſi.firmitate.ī c. cùm ali
quibus. de reſcrip.in 6. Et idem ponit hic Imo. ad fi. di-
cens,poſſe gl.illam intelligi,qn̄ promittunt ſuperiori ob
ſeruare ſtatutum ſub certa pœna ſibi applicanda, iuxta
no.in l.ſtipulatio.§.alteri.ff.de verbo.oblig.Et ꝙ vniuer-
ſitas habens iuriſdictionem poſſit facere ſtatuta pęnalia,
vide Bar.in extrauag. qui ſint rebelles. in verſ. nulle li-
brarum. ¶ Et ꝙ uniuerſitates carentes exercitio iuriſdi-
ctionis poſſunt ſtatuere in concernen-
b tibus reſpectu artis,vel ꝓfeſſionis ſuę b,
uide pulchrè Bart. & ibi habes exēplū,
in l.fi.ver.q̄ro,ſuper quibus.ff. de colle.
illic.& per eūdem in l.omnes populi.in
j.q.ff. de iuſt.& iu. & in l. fi. ubi bo.tex.
C.de iuriſd omn. iu. Et ibi dicunt Bar.
& Bal. ꝙ extra ea,quæ pertinēt ad artē,
non habent iuriſdictionem,nec pn̄t fa-
cere ſtatuta. Subdit etiam ibi Bal.ꝙ ſta-
tuta eorum non valent,niſi confirmē-
tur per ſuperiorem. Sed ꝯrium ipſe te-
net in hoc in l.receptitia. in iij. no. C.
de conſti.pec.quia ſunt confirmata à iure,vt ibi, & in au
then.de fideiuſ.§.pe. Quos tex.dicit eſſe multùm notabi-
les. Et procederet hoc,vbi in loco non eſſet princeps: a-
lias ſecus,per id,qđ no. Bal. in l. humanū in fi pe.col. C.
de legi. vbi dicit,ꝙ licèt populi poſſint facere ſtatuta,tn̄
ſi princeps eſt ibi præſens, non valent ſtatuta ſine eius cō
firmatione,ꝑ illum tex. Nam non eſt dubium,ꝙ ſenato-
res pn̄t legē ꝯſtituere. Tn̄ ſi eſt ibi princeps, debent ab eo
confirmari,d.l.humanū. Quod dicit Bal.eſſe menti tenē
dū. Et adde,ꝙ vbi ſtatuunt in concernentibus iuriſdictio
nem ſibi ꝯceſſum,nulla requiritur confirmatio,ſm Bal.
in d.l.omnes populi.& Pet.de Anch. in repe. c.j. de ꝯſti.
vbi princeps eſſet in loco,per prædicta. ¶ Demū in hac
materia aliter inſiſtendum nō eſt:quia opportunè eā tra

b Profeſſionis ſuæ. Et adde, ꝙ non ſeparatim in forma ſingulorū, ſed uniuerſaliter debent ſtatuta ſua facere, vt per Innocen. hìc in gloſ. in verſi. coæquetis & Bal. in Marga. vniuerſitas. verſic. 1.

ctat Pet.de Anch. in repe. d. c. j. cū pluribus ſeq. ſup. eo.
quærendo,an uniuerſitates,collegia cerdonū, iudices ꝑ-
petui,vel ad tēpus,legati Apoſtolici, eccleſiarum colle-
gia,item & vniuerſitates poſſint ſtatuta facere. Et reaſſu-
munt oīa dicta Bar.& Bal.in d.l oēs populi Ideo dic,vt ꝑ
eum,& aliquid per Bar.in ſuo conſi ccxxvij inci. Capita-
neus patrimonij. per Io. And. & alios in c. ex literis. in-
fra eo. per Bal.in rub.ſup. eo. & in c. venientes. de iure-
iur.& in l.fi.ff.de iuriſ. om. iud.& in repe.§.ius autem ci-
uile circa princ. Inſti.de iure na. gen. & ciui. & in c.cùm
acceſſiſſent.poſt Inn.j̃.eo. per Alber. in prima parte ſta-
tutorum, q.vj.& ſeq.& 22.per Imo.j̃.c.prox.per Bal.in l.
j.in fi.C.ſi rector prouincię.per Bar.in l.ambitioſa,verſi.
tertia regula.ff. de decre.ab or. fa.ꝑ Bal. in ti.de pa. Con-
ſtan.in uer.ſm mores illius ciuitatis ꝑ.do. Abb.j̃. c. ꝓxi.
vbi ꝯcor.cū p̄dictis. Et addit, ꝙ vniuerſitas habens iuriſ-
dictionem,& nō recognoſcens ſuperiorem de facto,pōt
oīa ſtatuere,q̄ pōt princeps,per no.in l. infamem.ꝑ Bart.
ff.de publ.iud & in c.per venerabilē.j̃.qui fil.ſint leg. Ad
15 qđ vide,q̄ dicent.j̃.c.proxi.¶ In † ea.glo.ibi,nihil valet,
niſi oēs conſentiant. No.gl.q̄ in hoc,& in ſeq.allegat̄ pro
magiſtra,ꝙ habentes rē cōem vt ſinguli non poſſunt ſu-
per illa diſponere regulariter,niſi oēs conſentiant,vt l.ꝑ
fundum.allegata in gloſ. Et ad hanc regulam vide ēt gl.
in c.qđ oēs.de reg.iu.in ſexto.& glo. & Dy. in c.iure cōi.
co.ti.& li.& gl.3.in c.ſi archiep̄s.j̃.de tem.or.& in c.quia
ꝑꝑ. in ver. vice omnium. de elec. & ibi dom. Anto. &
eundem in c.cauſis.eo.ti. & in c. ꝯſtitutus.lo ſecundo,de
appel & Imo.ī c.1.j̃.de his,quæ fi.à ma.par.ca.& Inn. in
c.in noſtra.j̃. de iniuri.& in c.humilis.circa princ.de ma.
& obe.& Arch.in c.quia epiſcopi.5.q.3.& Dom c.Nice-
na.31. diſt. Et ideo dicit Bar. in l. fiſtulam. ff. de ſer. vrb.
prædi. ꝙ ſi ſunt plures habentes domū cōem,non pōt a-
liquid fabricari vno inuito. Et exemplifica, vt ibi ꝑ eū.
Bo.tex.in l.ſi quis hac.§.quoties.ff.qui,& à quib.& in l.fi.
& ibi Bal.C.de author.præſtā.& pulchrè Bar.in l. & ſuū.
§. fi. ff. de pac.& in l.nulli.ante ſi.ff. qđ cuiuſque uniuer-
ſi.nomi. Et ibi dixit, ꝙ ſi eſſent mille, factum omniū nō
nocet vni. Et per hāc regulā decidit Old.q. ꝯſi.33.incip.
q̄ſtio talis eſt. de quodā habente partē ꝓ indiuiſo in vno
molendino, an poſſit reſiſtere alijs volentibus vendere.
aliam q decidit Lapus allegat.85. inci. vtrùm Romana
eccleſia. Et uide pulchram doctri.do.Ant.in c. ſi diligē
ti.infra de fo. cōpe. vbi dicit, ꝙ ſi priuilegiū eſt ꝯceſſum
collegio vt collegio,renunciari nō pōt ei ꝑ ſingulos, ēt
ad cōmodū ſingulorum, vt ibi.ſed ubi eſſet ꝯceſſum uni
uerſis vt ſingulis,prout fuit in d.c.ſi diligenti. pōt renun
ciari per ſingulos,vt ibi. Dicitur aūt conceſſum vt ſingu
lis,ſm eum,qn̄ ius conceſſum ēt ſub nomine collectiuo
concernit vtilitatem ſingulorum. Nec ex oppoſito priui
legij aliqua infertur iniuria, aut vituperium uniuerſo:
alias autem hoc ceſſante dicitur conceſſum collegio ut
collegio. Ad hoc l. ciuibus. ff. de rebus.dub. Quod benè
no.¶ Recipit aūt iſta regula quinque fallentias,de q̄bus
hìc in glo. & per Doct.& per Dy. in d.regula,qđ omnes.
& per glo.fi.in c.epiſcopus.65.diſti.& glo. in c. ſi plures.
16.quæſt.7.& Bar. pulchrè in l. quod maior. ad fi. ff. ad
municip. & Hoſt. in ſum. huius ti. §. quando. uer. cùm
q̄ritur.& ad fi.§.¶.Et prima fallentia eſt, ubi maior pars
utitur re ad uſum ſuum naturalem deſtinata, ut in §. in
cōe. Inſti.de re. diuiſ. ¶ Pro qua fallentia no. quod not.
Inn.in c. ſuper eo.j̃.de reg. & do. Ant. Imo.& Abb.poſt
Hoſt.in c.cum dilecti.in 2.col.ibi,qđ met.ca.ubi dicunt,
ꝙ licèt ad inducendam uitam ſtrictiorē religioſis req̄rat̄
ꝯſenſus ſingulorum,ut ꝑ gl.in regula, qđ oēs tangit. de
reg.iur in 6.& Arch.in c.geſta.74.diſ. & Lap.alleg. 85.tn̄
ubi agitur de reformatione, per quam reducantur ad an
tiquū ſtatū,ſufficit conſenſus maioris partis. Et idē tenet
Domi.in c.ab exordio.35.diſt. & pōt eſſe ratio,q̄a utun-
tur re ad uſum ſuum deſtinata. ¶ Secundò fallit, ut in
gl.ubi agitur de dilatione cōcedenda,de qua in l. maio-
rē.ff.de pac.& in l.fi.C.qui bo.ced.poſ.¶ Tertiò, fauore
adminiſtrationis bonorū pupilli, l. 3. ff. de admi.tu. & l.
fi.C.de bo.autho.iu.poſ.¶ Quartò fauore litium dirimē
darum,

darū,c.prudentiā.de offi.dele. & c.fi.ĵ.de re iud. ¶ Quin
tò in caſu c.poſtulaſti.de iu.par.Sed ſm do.Car. & Imo.
hìc,meliùs facit c.3 eod. tit. ubi ſi eſt diſſenſio inter plu-
res patronos,ſtatur maiori parti, licèt cōpetat eis iuſpa-
tronatus vt ſingulis:quod eſt fauore eccleſiarū . ¶ Fallit
ſextò in re cōpetente pluribús vt ſingulis, non iure ſin-
gu.ſed iure eccleſiæ:vt in præbendis, quæ competunt ſin
gulis Canonicis,non vt collegio,ſed tñ cōpetunt iure ec
cleſiæ,& non iure ſingulariū. Super ipſis enim poteſt al-
tera pars ſtatuere deputando ad vſum pium , ſm dom.
Abb.hìc per tex.in c.fi.de his,q̄ fi.à ma.par.cap. quem di-
cit ſe neſcire alibi.Et ſic nedum maior pars diſponere po
teſt de bonis capituli , ut hic per Doc. ſed etiam de ipſis
præbendis competentibus pluribus vt ſingulis . Et idem
no do.Ant.& Imo.reiectis alijs intellectibus in d.c.fi.Sed
hoc intellige , qñ diſponunt ſuper reditibus ſuperfluis :
quia tunc propriè diſponunt de re ad vſum deſtinatum.
12.q.1.§.fi.ſecundum do.Abb.in c.fi. in fi. hic . Et de tex.
in d.c.fi.meminit etiam do. Abb.in c. cùm olim.de con
ſue.Et ſubdit do.Abb.in d.c.fi.ꝙ ſolus eps poteſt compel
lere Canonicos ad dandum congruam portionem fabri
cæ de eo , qđ eis ſupereſt vltra commodū eorū victum,
ꝑ tex.in c.1.& c.de his ĵ.de eccl.ædi. & in c.ſi monachus.
16.q.1.& ꝑ no.per Ioan.And. in c.ſi ꝑꝑ tua debita. de re-
16 ſcrip. in 6. ¶ Et ex hac fallentia infertur,ꝙ ſi † collegiū
vel vniuerſitas non habet bona, ex qbus ſatisfacere poſ-
ſit pro debito, poteſt imponere collectā ſingulis de vni-
uerſitate:& cogi poſſunt ꝑ ſuperiorē,ſi habent bona,vn-
de ſatisfacere poſſint,vt per gl.ordinariā in l.1.§.ꝙ ſi ne-
mo.in verſi.proconſul.ff. qđ cuiuſque vniuerſ.no.quam
ſequitur do. Abb.hìc,& Pet. de Anch. Imo. & do.Abb.
in d.c.fi.pro quibus vide gl.fi.in c.cùm dilecta.ĵ.ti.proxi.
cum ꝯcor.q̄ ibi dicentur. ¶ Septimò fallit in caſu nota-
to ꝑ Bar.in l.4.§.Cato.ff.de verbo.oblig.dum dicit, licèt
iniuria tangat oēs hæredes,tñ ad ſatisfaciendum ſtatuto
loquenti de pace ſufficit habere pacem à maiori parte ,
ꝑ iura allegata ſ.in 2.fallen.& ſequitur Pet.de Ancha.in
clem.2.de iu.pa.& idem Bal.in l.2.C. de lib. & eo. lib. &
Cyn.in l.1. §. fi. ff. de uen. inſpi. Tñ in hoc communiter
• tenetur contrarium,* vt per Ange.in l.pro hærede.§. fi.ff.
de acqui.hær.& Ro.in d.§.Cato.& Sali.in d.l.2. quia uin-
dicta tangit ſingulos:& iura allegata per Bar. loquuntur
quoties maior pars creditorum remittit partē debiti,ſe-
cus ſi totum debitū,prout eſſet hìc.¶ In ea.gl.ibi,ſi verò
17 ſunt plures,vt collegiū.No.aliā regulā, ꝙ † in rebus col-
legij valet, quicquid facit maior pars
a collegij a : pro qua vide tex. gl. & Bar.
in l. quod maior. ff. ad munici. & gloſ.
in c.1.in verſ.tractatus,de re. eccle.non
alie.in 6.& in cle.paſtoralis.in prin.ver.
plures. ĵ. de reſcri. & Docto. allegatos
in regula p̄cedenti,& do.Car. in cle.1.
in 10.q.de re. permu. & hìc adde dom.
Abb.in c.cum in veteri.ĵ.de ele.vbi ex
dictis Hoſt. colligit vnum , qđ reputat
ſingulare, videlicet ꝙ vbicunq; eligunt ſimpliciter plu-
res ad ꝯſulendū,vel ꝯſentiēdū, ſeu aliqđ officium extra
iudiciū exercēdū,valet,qcqd facit maior pars, dummo-
dò minor non cōtēnat.Qđ eſt mēti tenēdū,ſm eū. ¶ Et
amplio regulam,ēt qñ agit de deſtructione eius,qđ fecit
tota vniuerſitas,vt latiſſimè ꝑ do.Abb. in ſermone habi
to ꝑ eū in ꝯcilio Baſilienſi inci. Maximum onus.ꝑ ratio
nes,quas ibi videatis.¶ Fallit primò iſta regula, qñ fit a-
ctus in fauorē perſonarū non imminēte neceſſitate, ſed
ſolū ex mera voluntate: qa tunc requirit ꝯſenſus oīum ,
ſm Io. An.in c.unico,de re.ꝑmu.lib.6.gl.hìc:cum qua ꝯ-
cordant Inno.Hoſt.Io.An.do.Ant.& Imo.hìc,& Pau.in
cle.vnica,de re.ꝑmu.& Inn.in c.humilis.in fi.gl.2.đ ma.
& obe.& Ioan.An.in regula,qđ oēs.in Mercu.& Fede.in
trac.De re.perm.q.20.Et iō infert hìc do.Ant.ꝙ ꝯ̃dictio
vnius impedit relaxationē banni,vel pęnæ:qa tales & ſi-
miles actus non ſunt neceſſitatis.Subdit tñ poſt Hoſt. ꝙ
hoc caſu ſtatutum nō eſt nullum , ſed reuocari pōt vno
inſtante,& ēt citra appellationem,ꝑ c.ꝯtinebat.ĵ.de his,

a Pars collegij. *Adde Abb.Sicul. & Phil. in c.conſtitutus.īfra.de appe.& do.Alex. in l.omnes populi. de iuſt.& iu.& in d.l. quod maior.alle. in tex.*

q̄ fi.à p̄la.& c.qs. aūr.54.diſ.vt hìc ꝑ eum.Et hanc fallen-
tiā tenet ēt Inn.in d.c.humilis.inferens, ꝙ nō valeret trā
ſactio capituli,niſi oēs ꝯſentiant, cū ſit actus volūtarius,
niſi ſm eū, tendat euidenter in utilitatē eccleſiæ . Et iſtis
ad de Bal.in l.1.in prin.ff.de magi.ꝯuen.vbi dicit,ꝙ in a-
ctu non neceſſario,nec cōſueto,illi ſoli obligant q ꝯſen
ſerunt,non totum collegiū,ētſi maior pars ꝯſenſiſſet.Et
infert ad ꝯdēnationē latam ꝯ̃ ſyndicū cōſtitutū à maio
ri parte in caſu non neceſſario,vt ſoli ꝯ̃ſtituentes tenean
tur.Et idē dicunt de actu,ꝑ quē incidūt in excōicationē,
vel pęnā pecuniariā,qa ipſi ſoli tenent.Simiľr dicit Bal.ī
l.ꝑ fundū.allegata in gl. ꝙ ſi maior pars pluriū collega-
rum in officio facit aliqd ꝯ̃,vel p̄ter naturā officij, nō o-
bligant non ꝯſentientes Alleg.d.l.1.§.j.ff.de magiſ. ꝯue.
& Inn.hìc.Simiľr dicit Ang.in d. l. ꝑ fundū. ꝙ factū per
maiorē partē nō obligat abſentes ī his,q̄ ſunt de gñe ꝓhi
bitorū. Alle.d.§.1.¶Hāc fallētiā declarat Io. An. in d.re-
18 gula,qđ oēs.& hìc,vt † nō ꝓcedat, qñ maior pars ſtatue
ret aliqd vtile,quāuis non neceſſariū. Nam ꝯcludit poſt
Cōpoſt.& Hoſt.hìc, ꝙ maior pars pōt deputare aliqd de
bonis communibus in ſubſidiū pauperis ſtudētis inuita
parte minori:qa hoc eſt vtile ecclæ.Secus ſi deputaretur
de ſingularibus p̄bendis,ſm Io.An.Sed Imo.& Dom.di
cunt idē de bonis p̄bendarū, qñ ſupfluerēt: maximè, qa
eſt hoc ꝯcedere ad vſum naturalē, ſm eos dicētes ita te-
nere do. Ant. Sed caue:qa in lec. mea impreſſa dicit do.
Ant.Tene ꝯ̃rium;qa non applicat hoc ad vtilitatem ec-
cleſiæ, ſed extrinſecā. Tñ dicerē, ſicut dicit Cōpoſt. attē-
dendū eē in facto,vtrū ꝓbabiliter ſperet hoc futurum in
vtilitatem eccleſiæ attenta qualitate clerici ſtudentis,&
paucitate literarū.Et cū eo,qđ dixi đ utili, ꝯcordat Lap.
alle.131. incip.nunqd maior.Sed ꝯſidera:quia Bal.in d.l.
1.de ma. ꝯue. expreſsè ſentit, ꝙ nedū ſi eſt neceſſarium,
vel vtile,ſed ēt ſi eſt ꝯſuetum,ſufficit maior pars. Iſta ꝓ-
cedunt tenendo opi.huius gl. ſed tenēdo indiſtinctè,ſiue
iſta ſit neceſſitas tm̄ , ſiue vtilitas tm̄, ſufficiat, ꝙ aliquid
fiat à maiori parte,ꝑ dičt.l.qđ maior.q̄ indiſtinctè loqui
tur,iſta nō eēt ita dubia.Et ita tenet dom , Car. in cle.1.
in 10.q̄ſtio.de re.ꝑmu.& dom.Car.& dom. Abb.hìc,niſi,
ſm eum,maior pars aliquid ſtatueret redundās in dede-
cus capituli.Sed hoc ceſſante tene ꝯ̃ gl. ꝑꝑ regulā d.l.qđ
maior,ſm eos.Et in hoc conſidero,ꝙ licèt opinio glo.&
ſequacium ſit æqua , ꝙ conſentientes non obligentur
in actu non neceſſario,nec vtili: tñ vr̄ imputandum eis,
cur non appellauerunt,iuxta c.j. de his, quæ fi.à ma. par.
ca. Per quem tex.ur̄,ꝙ citra appellationem,uel cōtradi-
ctionem teneant geſta maioris partis etiam minus ratio
nabiliter.Sed concluderem, quòd actus uoluntarius te-
net, niſi à minori parte oſtendatur de irrationabilitate,
per d.c. j. & ſimiliter actus utilis tenebit , cùm non ſit in
eo dare irrationabilitatem.¶ Fallit ſecundò prædicta re
gula , ſi illi de capitulo uellent aliquid facere ꝯ̃ priuile-
gium,uel conſuetas conſtitutiones ſuas: quia unus ſolus
pōt ꝯ̃dicere,ſm Innoc.in ca.accedentibus.quaſi in me-
dio,uer.imò plus dicimus.ĵ.de priuile. & ſequitur dom.
Abb.in c.ueniens.ĵ.de præſcrip.Benè facit,quod no.In-
no.ī c.humilis.de ma.& obe.Ex cuius uerbis infert Lud.
Ro.in rub.ff.de arbi. ꝙ ubi maior pars uult ſtatuere ꝯ̃ id,
quod oēs ſimul ordinaſſent,non pōt, ſed requiritur con-
ſenſus omnium,de quo per eundem cōſ.352. Sed Bal.in
l.fi.in prin.C.de auth. præſtan. tenet in hoc ꝯ̃rium , q̄ ꝯ̃
communem ordinationem poteſt maior pars uenire;
quia repræſentat uniuerſos. Alleg. l. aliud. §. refertur.ff.
de re. iu. ¶ Poſſet diſtingui , utrùm mouerentur ex ne-
ceſſitate tm̄, an ex uoluntate , ut uult Innoc. quem præ-
dicti non notant in d. c. humilis. in fi. 2. gloſ. & iſto ca-
ſu procedat dicta diſtinctio neceſſitatis:& pro Bal.faciūt
no. per gloſ. Arch.& Dom. in c. in his.11. diſtin. & in c.
dilecto,per Doc.ĵ. de præbe. & in c. cùm acceſſiſſent. ĵ.
eo.cum concord. quas ibi dicam, ubi dicitur, quòd poſ-
ſunt illi de collegio collegialiter tollere ſtatuta ſua, vel
aliter diſpenſare cum eis etiam iuratis . Et non dicitur,
quòd requiratur omnium conſenſus . Vnde ſtabit regu-
la d.l.quod maior.cum ſim.Pro hoc etiam facit ; quia in

conden-

condendis statutis sufficiunt duæ partes ex tribus, vt per Bar. in l. oẽs populi. in 2. q. ff. de iust. & iu. & ibi dicet post do. Abb. Et in tollendis statutis sufficit eadem solennitas, q̃ requiritur in eis condendis, vt per Bart. in d. l. oẽs populi. Ergo &c. Et facit gl. in l. cũ proponeret. ff. de leg. 2. de qua ꝑ Bar. in l. 2. C. de bo. poſ. ſm tab. & in l. errore. C. de testa. ¶ Tertiò fallit, vbi agit̃ de admittendo ad vocem ĩ capitulo vnũ extraneũ: qa vnus solus impedit voluntatẽ aliorũ, ſm Cõp. in c. scriptũ. ȷ̃. de ele. quem pòst alios refert & sequit̃ do. Ab. dicens, esse notabile verbũ: & Lu. Rom. in sing. 407. inci. Quia heri. Interest. n. cuiuslibet, ne forinseci admittantur, cũ ex hoc diminuat̃ cuiusq; potestas, ſm ipsos: ꝑ quib. facit, qa licèt vnus de collegio possit dare vocẽ ꝑ aliũ ẽt inuito collegio posito in electione, vt latè no. do. Abb. in c. qa ꝑꝑ. §. pe. ꝑ illũ tex. à speciali. ȷ̃. de ele. non tñ vocem suã dare p̃t extraneo, cũ intersit collegij, ne eius secreta extraneis pateant, vt sentit Io. An. in rĩa, qđ alicui: in Mer. & expsè do. Abb. in c. ꝯstitutus. ȷ̃. de app. Et sic intelligit̃ c. pe. de ele. ĩ 6. ſm eũ. Quarto fallit, vbi tractat̃ de refirmatione alicuius officialis in ciuitate: qa licèt in elect. sufficiat maior pars: tñ in refirmatione requirit̃ oĩum ꝯsensus, vt est tex. ĩ auth. de defen. ciui. §. & si quidem. in ver. nullo reluctãte. quẽ oẽs faciunt sing. ſm Lud. in rub. de arbi. Et illũ tex. alleg. Bal. in c. quoties. ȷ̃. de pac. & Ang. in l. iurisgentiũ. §. fi. ff. de pac. & Lu. Ro. in d. sing. inci. Quia heri. & sing. 676. inci. Ad eligendũ. & illũ tex. alle. Bar. in d. l. qđ maior. & ĩ l. oẽs populi. in 2. q. principali, dicens, ꝙ ponit casum spãlem. ¶ Quintò fallit, vbi tractat̃ de reuocatione libertatis in seruitutem, ſm Lud. in d. rub. per tex. in l. si qs hac. §. quoties. ff. q. & à quib. quem. Ang. & Raynerius faciũt ibi sing. secundũ eũ: & rõ spãlitatis erit fauor libertatis. ¶ Sextò fallit in casu notabili, quem ponunt do de Ro. deci. mihi 454. inci. vtrùm si à grauamine. in anti. & est hodie de app. 2. vbi dicunt, ꝙ si appellatũ fuit à pluribus delegatis Apostolicis, & maior pars nõ deferat, & minor deferat, præualet delatio minoris partis ꝯ rĩa d. l. qđ. maior. tum ꝑꝑ reuerentiã sedis Apostolicæ, vt in ca. si duobus. ȷ̃. de app. tum qa maius dignum &c. Alle. in fi. gl. & Arch. in c. 1. in fi. de iu. pa. in 6. & gl. in c. si capitulo. de cõcess. præben. eo. li. Et cũ hoc dicto transit simpl̃r Ludo. in l. v. in prin. versi. quid si concurrat. ff. de verb. obliga. Sed in ꝯrium facit, qđ no. Bal. in auth. hodie. vers. sed quid si appellauit. C. de app. vbi dicit, ꝙ si ex duob. iudicib. vnus dat apostolos, alter dat refutatorios, ꝑinde est, ac si apostoli non essent dati: quia inter discordes nulla est iurisdictio. Alle. l. Pedius. §. fi. ff. de arbi. & sequunt̃ Mod. in c. fi. in 7. q. ȷ̃. de ap. nisi dicas, Rotam ponere casum spãlem in appellatione ad Papam. Sed huic spãlitati ob. rĩa l. qđ maior. & dictum Bal. ideo cogitabis. ¶ Septimò fallit, vbi maior pars nõ fuit in collegio, & vult ratificare extra collegium illud, qđ fecit minor pars: qa requirit̃ consensus oĩum ſm Lud. in rub. de arb. ꝑ tex. ca. in causis, ȷ̃. de elect. quem ꝑ notabili dicit allegari à Bal. in d. l. ꝑ fundum. de ser. urb. prædi. ¶ Octauò fallit in casu Bal. in l. si ascribatur. ad fi. C. de app. qñ actus debet expediri à duobus collegijs: nam non sufficit maior pars iungẽdo vnũ collegium cum minori parte alterius, sed requiritur maior pars vtriusque: qa minor pars reputatur membrum collegij,[a] & sic non dicet̃ factum ab vtroq; collegio. Alle. no. in c. à collatione. de appel. in 6. per Io. An. Ad qđ vide Ang. in l. liber homo. §. Titius. lo j. ff. de hære. insti. & do. Ant. in c. scriptũ. infrà de elect. & ibi Imo. & do. Ant. in c. j. ȷ̃. de procu. & pulchrè consuluit do. Ab. consi. 57. incipien. Ex infrascriptis literis: vbi dicit, ꝙ si Papa mandat epõ Senensi, vt aliquid expediat cum consulibus, non sufficit, ꝙ episcopus cum aliquib. consulibus faciat maiorem partem; sed requirit̃ ipse & maior pars consulum, per tex. quem dicit no. c. pastoralis. ȷ̃. de rescri. vbi quando iungunt̃ in simili plura corpora, non vt facentia vnum corpus, sed vt diuersa, ad hoc vt actus dicatur factus ab omnibus, seu maiori parte, oportet ꝙ interueniat consensus partis cuiuslibet corporis. Hæc intellige, vbi actus expediri habet tanquã à duobus corporibus; secus, si ambo vnirentur vt vnũ; quia tunc elicietur maior pars, habito respectu ad totũ numerum personarum, secũdum do. Abb. pulchrè in d. c. pastoralis. in fi. prin. Et cognoscetur, an conueniant vt corpora separata, an vt vnum corpus, ex coniecturis & subiecta materia, secũdum eum. ¶ Nonò fallit, vbi agitur de impediendo actum, ne fiat per vniuersitatem; qa tunc sufficit ꝯdictio minoris partis, per c. j. de his, quæ fi. à maio. par. cap. & ibi omnes Doct. Imò sufficit ꝯdictio vnius, c. Nicęna. & ibi Archi. & Domi. 21. distin. Intellige, dummodò allegetur rationabilis causa, cur non fiat, vt in dictis iuribus. Vnde dicit in ca. fi. ȷ̃. de præsumpt. ꝙ vnus solus cum iustitia põt impedire vniuerso: Alleg. Archi. & benè, in c. epm. 61. distin. & ibi dicit, ꝙ preualet ille omnibus alijs: & subdit, ꝙ vbi capitulum sola voluntate ꝯdicit prælato, valet, quod facit prælatus, secundum id, quod no. gl. fi. in c. 1. 61. dist. Subdit Bal. in d. c. fi. ꝙ si publicato scrutinio electionis & collatione facta omnes de capitulo recedant, vnus solus singulariter remanens in capitulo eligere poterit. Alle. Archid. & benè in c si fortè, non longè post medium, 65. dist. de quo etiã per do. Abb. in c. in causis. de elect. ¶ Decimò fallit, vbi collegium, vel vniuersitas vult facere statutum nõ generale, sed derogans iuri singularium ꝑsonarum; qa non sufficit consensus maioris partis, sed requiritur omnium concordia, ſm Ang consi. 267. inci. Visis & examinatis. Ita dicit notare gl. ſm eum in l. 2. ver. sed Ioannes dicit. C. q̃ sit lon. consue. Et ita intelligit l. venditor. §. si constat. ff. cõ. pręd. & alle. Inn. in rub. ȷ̃. de consue. dicentem, ꝙ vbi ꝯsuetudo derogat iuri singularium ꝑsonarũ oportet illorũ tacitum, vel expssum ꝯsensum interuenire; & sic dicit intelligere Inn. in c. in nr̃a. ȷ̃. de iniu. & qđ no. in l. si quis in bello. ff. de ca. ¶ Et facit ista fallentia ad q. vtrùm maior pars vniuersitatis possit per impositionẽ oneris grauare singulos de vniuersitate? De quo ꝑ Bart. Imo. & Ro. in l. 4. §. actor. ff. de re iudi. & glo. in l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iu. & Bal. in l. 2. C. q̃ sit lon. consue. & in l. etiã. C. de exec. rei iud. Et vr̃ concludi, ꝙ si fit ex causa necessaria, possit; & facit c. fi. đ his, q̃ fi. à ma. par. ca. secus ex causa voluntaria, vt fideiussor; de quo aliud dicet in c. cum dilecta. de rescri. ¶ Vndecimò fallit, qñ requirit̃ iudicium plurium ꝑ viã consilij; qa cum requirens non teneat̃ ipsum sequi, c. cum in veteri. de elec. plenè Bar. in l. j. §. si plures. ff. de exer. cum concor. põt minorem partem ꝑferre maiori, nec actus vitiat̃, ſm Ioã. An. & alios in c. nec epĩ. ȷ̃. de temp. ord. post Inn. quem etiã sequunt̃ Imo. & Ang. in l. ad imperatorem. ff. de app. & in l. maiorem. ff. de pac. & Io. An. in c. nullus ex cõsilio. de regu. iu. in 6. & Bal. in l. 1. in 6. q. ff. de off. cõsul. Secus, si arctaretur nedum requirere, sed imitari eorum cõsilium: quia tunc tenetur imitari maiorem partẽ, vt in dictis locis. ¶ Duodecimò fallit, vbi ex forma legis, vel statuti requireretur ꝯsensus oĩum; tunc. n. licèt qđ fit à maiori parte, videat̃ fieri ab oĩbus, ꝑ fictionẽ d. l. qđ maior. tñ isto casu non sufficit, ſm gl. no. in c. vbi periculum. §. idẽ quoq;. in ver. singulis. de elec. in 6. & hoc; vt dictio vl̃is expssa aliquid operet̃, & facit, qđ no. do. Abb. in c. ꝯstitutis. 2 ȷ̃. de app. cuius dictũ ponet̃ paulò post. ¶ Decimotertiò fallit, quãdo maior pars nõ est sanior; qa actus non tenet, sed requirit̃ copulatiuè, ꝙ sit maior & sanior; vt ꝑ gl. ordina. in §. nunc ergo requirit̃. 63. dist. & in ca. ecclesia. lo vlti. in gl. fi. ȷ̃. de elec. & ibi plenè ꝑ do. Abb. cũ sequen. & ibi Bal. in fi. & per gl. Archi. & Domi. in c. canonum. 19. dist. per do. Abb. in c. prudentiã. in prin. de offi. deleg. per gl. in c. ea noscitur. ȷ̃. de his, q̃ fi. à maio. par. ca. in verbo, sanioris, & do. Abb. in c. qa propter. in 5. notabili, de electio. per Imo. in l. Pomponius. aliàs incipit, si uni. ff. de re iudi: per Bal. in l. 3. in princi. ff. de testa. per Bal. in l. in albo. C. de decu. lib. 10. per glo. in l. ubi absunt. ff. de tut. & cura. da. ab his. & Dominic. & Archi. in d. c. Nicęna. quia multa iura copulatiuè requirũt maiorem & saniorẽ par-

[a] Collegij. *Sed quid si maior pars collegij cedat, & remanet minor? Dic, quòd repræsentat collegium, & potest uti signo collegij consueto, vt per Bal. in l. fi. C. pro soc.*

tem,d.c.qa pp.& c.coram.eo.ti.& c.1.de his,quę fi.à ma
io.parte ca.cum alijs allegatis in d.c.ecclesia.q̃uis Inn.in
d.c.quia pp.& Comp.in d.c.ecclesia. exponant, Et,pro,
Idest:sed malè,vt in locis prædictis. Vide tñ, qđ sequit.
¶Decimoquartò fallit notanter, qñ capitulum vult cõ
mittere vices suas in certo actu aliquib. de capitulo: qa
talis subdelegatio, seu substõ dẽt fieri de licentia oĩum,
ſm Archi.post Hugo.in c.ep̃s.16.q.7. Quod est quotidia
num, & non tritum. ¶Modò ad intellectum prædicto-
rum collige quatuor notanda. Primò nota duos casus, ĩ
19 † quibus nõ hr̃ respectus ad sanioritatem, sed solùm ad
maioritatem. ¶Primus est in actib. merè prophanis, &
non ecclesiasticis,ſm Doct.in d.locis,& gl.in d.l.vbi ab-
sunt.quia iura ciuilia requirunt maiorem partem,l.ma-
iorem.ff.de pac.l.noĩationum. C.de decu.lib.10.l.aliud.
§.refertur.ff.de regu.iu. Et maior dr̃ dignior,d.l.maiorẽ.
Et caue: quia ẽt in ecclesia maior pars in dubio præsu-
mitur sanior, nisi ꝯ̃rium probetur,ſm do.Anto.in d.ca.
ea noscitur. ¶Secundus casus est in electione Papæ, per
c.licèt.j̃.de elec.vbi de sanioritate nihil dr̃, ſm Dom.in
20 d.c. Nicæna. ¶Secundò no. ꝙ † non dr̃ maior pars par-
tium comparatione minoris, sed respũ totius collegij,
vt est tex.in c.ecclesia.lo j.infra de elect.& est speciale in
electione prouincialis de ordine minorum,quæ valet fa
cta à maiori parte respectu partium minorum, cle. exi-
ui.§. demum.de ver.signi.Et idem possent illi de vniuer-
sitate inter se statuere,vt est gl.no.in c.si cui.in versi.præ
ter.de elec.in 6.Pro quo facit in simili glo.in c constitu-
tus.in ver.omnium.j̃.de appella.per quam no. ibi dom.
Abb. ꝙ illi de vniuersitate possunt statuere, vt non va-
leat actus à maiori parte factus, vt in c quia pp.de ele.j̃.
vel nisi pp istam reformationem impediretur vtilitas
21 ecclesiæ,ſm do. Abb.ibi. ¶Tertiò no. ꝙ si † maior pars
collegij est expulsa ratione partialitatis, vel sectæ, actus
factus ab ea non tenet ſm Bal.in l j.ff.quod cuiusq; vni-
uers.no.vbi dicit, ꝙ si maior pars expulsorum de ciuita-
te Tuderti recognouit Papam in dñm, non nocet actus
populo: secus dicit, si non essent expulsi sub noĩe sectæ:
quia tunc faciunt collegium licitum. Alleg.Inno. in c.
cùm ex iniuncto.j̃.de ope.no.nun. Et de hoc pleniùs ꝓ-
ximè dicetur. ¶Quartò no.ꝙ tunc demum maior pars
præiudicat absentibus,qñ in maiori parte oẽs repræsen-
tantur,vt in negotijs vniuersitatum,d.l.quod maior. Se
cus in iurib.singularium personarum, ſm Bal. in authẽ.
si oẽs.ad fi.C.si minor se ab hære.absti.¶In eadem gl.ibi,
dum tñ alij absentes vocentur. Hoc est clarum intelligẽ
do de illis, qui non sunt in capitulo, tñ sunt in ciuitate:
quia ex quo sunt in loco, debent oẽs vocari.l.2.C.de de-
cu.& clarè per Cal.in tit.de consti.consi.3.Per Fed.con-
si.102.inci. Nobilis quidam. per Albe.in j. parte statuto-
rum.q.163.intelligendo sanè, vt dicetur in fi. primæ op.
22 seq.allegando Fed.consi.148.¶Sed † maius dubium est
in illis, qui sunt extra ciuitatem,& lõgè absentes, an isti
sint vocandi ad actus capitulares? In quo sunt duæ opi.
& quælibet diuersimodè fortificatur. ¶ Prima fuit opi.
glo.ordina.in c.præsentium.in ver.ipsorum,de testi.in 6.
a ꝙ absentes non vocantur a, nisi in tri-
bus casibus,de quib. in ea.Et hanc opi.
tenet hìc do. Car. & Imo.qui dicunt,
* hãc esse cõem:* quã cõfirmãt,qa alie-
natio rei ecclesiasticæ est res ardua, vt
de se patet: & tñ in ea non vocant̃ ab-
sentes,vt est tex. cum gl. in c.hoc ius.x.
q.2.ibi, maiore parte ibidem seruien-
tium cõsentiẽte.Et hãc opi.sequit̃ Bal.
hìc dicens,ꝙ illi tres actus exceptuant̃:
qa in illis quodãmodo pẽdet status ec
clesię.Et dicit se addere quartũ,videli-
cet in alienatione magnarũ rerũ, puta
nobilium grangiarum, q̃ æquiparãtur
causis status,l.pp litẽ. ff.de excus.tu.Se
cus si in alienationib. tolerabilis præiu
dicij.Et quod dicit d.glo.de electio.in-
tellige, secundũ eã, de electione, q̃ tri-

a Non vocantur. *Pro quia materia vide plenè & notabiliter dom. Ias. May. in l. placet. C. de sacrosan ecc. cũ alijs cõcor. p eũ pet cõtra ĩ hoc pas su allegatis: & vide Bar.in l.nulli.in fi. quod cuiusque vniuersi.no.q dicit per l.2.C.de decurio.lib.x. ꝙ absentes sunt vocãdi ẽt, quando maior pars sufficit, vel duæ partes, contra Ange. auth. de alie. emp.§ hoc etiam. vers. sed tunc est videndum. Et ad materiam istam vide, & adde, quæ latè & singulariter habentur per Panor.in c.j. infra de ope.no.nunc. & in c.1. de his, quę fi.à ma.parte ca.*

buit ius & titulũ,nõ in electione œco-
nomi, vel guardiani, q reuocant̃ vt ꝓ-
curatores. Et istis non obst.l.3.§. cã co-
gnita.ff.de bo.pos.vbi absentes vocant̃:
qa ibi materia ꝑtinebat pleno iurę ad
absentem,hìc non: qa qđ cõe est, meũ
nõ est. Hãc opi.tenet ẽt Bal. in d.auth.
hoc ius porrectũ. per illum tex.& alle.
Archi.in d.c.hoc ius.vbi hoc tenet sup
ver.ibidem. Et hãc opi.sentit Bart.in l.
omnes populi.ff.de iusti.& iu.& firmat
Imo.in ca.cum Apostolica.j̃. de his, q̃
fi.à præl. & Cal.in ti.de consti. consi.3.
& Imo.in c.fi.j̃.de ma. & obe. dicẽs, ꝙ
ista est cõis opi.& tenẽda,per d.ca.hoc ius.Idem tenet ẽt
Old.cons.59.inci.Impugnat̃ elect. & Fed.cons.207.Si po
tero.in fi.& Bal.c.cum olim.ꝓpe fi.j̃.de re iudi.& Cal.in
ti.de his,q̃ fi.à præ.cõs.4. & do. Ant. in c.cum inter vni-
uersas.j̃.de ele.& Fed.cõsi.143.inci. casus talis est,aliqui
sunt Canonici. Et ibi plus dicit,ꝙ extra dictos tres casus
non solum non sunt vocãdi absentes, sed ẽt beneficiati
p̃sentes in terra,& non seruientes in diuinis non vocabũ
tur,per d.c.hoc ius.in vers.seruientium qđ not. & sequit̃
Lau de Rodul.in repe.c.sine exceptione, ver.insup q̃ro
septimò.12.q.2.addens, ꝙ licèt illa nõ sint verba Fed.tñ
satis vĩr ab eo approbari, ex quo inseruit in suo opere.
¶Secunda opi.fuit Inn.in ca.2. vltra medium.j̃.de ope.
nun. vbi dicit, ꝙ in negotijs arduis semꝑ debent vocari
absentes, nisi expressè statuat̃ ꝯ̃rium. Et hanc sequit̃ ibi
do.Ant.ver.tene menti.dicens, ꝙ licèt totus mundus re
currat ad gl.in d.c.2.tñ intelligi dẽt ſm d.opi.Inn.ibi.&
ipsum ẽt sequunt̃ do.Ant.& Dom. hìc,& do.Ant.in c.li
cèt de euitanda.j̃.de ele.& in c.humilis.de ma.& obe.&
in c.j.ad fi.ne se.va.& Dom.in.c.2.de testi.in 6.& Dom.&
Abb.in d.c.2.de ope. no. nun. & in c. 1. de his, quæ fi.à
ma.par. ca. & facit glo.ibi,in ver.constitutum, q̃ ad hoc
non solet allegari ſm eũ:& probat̃ ista opi. qa qua rõne
vocari debent absentes in casib. enumeratis in d.gl. vꝫ
pp eorum arduitatem, eadem rõne debent vocari in ca
sibus similis importãtiæ,potissimũ cùm nõ sit facere ex-
tensionẽ in materia non fauorabili. Ad hoc bonus tex.ĩ
c.cùm dilecti.j̃.de confir.vti.vel inuti. Per quẽ do.Abb.
ibi infert,ꝙ nedũ constõ, sed ẽt casus exceptus extendit̃
ex identitate rõnis. Vñ do Abb.ibi,& hìc, improbat gl.
in d.c.2.& alle.ẽt Bar.in l.serui.ff.de vsuc.& fatetur,ꝙ in
materia restringibili secus est,vt per gl.in l.j. C.de pa. g
fi.dist.vt ibi ꝑ eum:& ꝑ eũdem pulchrè in d.c.cùm inter
vniuersas.dum oñdit, ꝙ sola cã arduitatis induxit dispo
sitionẽ illorũ triũ casuũ:qa dato,ꝙ hoc ibi nõ exprimat̃
tñ ex quo aliqua rõ cõiecturari non p̃t, illa sumẽda est,
& ab eo p̃t fieri extensio,ac si esset exp̃ssa. Alle.Bal.& be
nè,in l.maximum vitiũ.C.de li.prę.Cui,quantũ ad hoc,
adde Pau.de Cast.cõsi.334.& do.Abb.in c.fi.j̃.de rescri.
Benè facit gl.ĩ c.statutum.in prin.ĩ uers.copia.de rescri.
in 6.quã sequit̃ do.Abb.in c.1.in prin.j̃.de arbi.in ca.pa-
storalis.in prin.j̃.de rescri.& ibi dicet̃,q voluit,ꝙ arbitri
iuris debẽt assumi in casibus,in quib.est eadem ęquitas,
q̃ in casib. à iure expressis loquentib. de arbitris iuris. Et
tenendo hanc opi. q̃ facilius sustentat̃,respõdet hìc do.
Abb.ad d.c.hoc ius. ꝙ alienatio rei ecclesiæ facta in ca-
su licito, non est res magni p̃iudicij. Et adde, ꝙ vbi esset
maximi p̃iudicij,nõ ꝓcederet, d.c.hoc ius.vt s̃.dixi post
Bal.hìc.¶Vel põt dici,ꝙ illud est spãle,ne forte ecclesia,
q̃ patit̃ necessitatẽ, habeat diu cum periculo expectare.
Vel expone, Seruiẽtium,i.deputatorum ibi ad seruitiũ.
Non obst.ẽt c.fi.de ma.& obe.vbi in arduis sufficiunt p̃-
sentes, qa ita mandauit ibi superior,ſm gl.ibi. Et aduer-
te: qa licèt ibi sentiat tunc demum vocandos absentes,
qñ præsentes maiorẽ partem non constituunt, tñ idem
vr̃,si constituãt maiorẽ,arg.c.2.de arbi.in 6.vbi licèt prę
ualeat consensus maioris partis, requiritur tñ vocatio
absentis.& licèt arbitri consentiant vt singuli,tñ eorum
consensus requiritur ad instar collegij, ex quo præualeṫ
maior pars, vt dicetur infrà proxi.versi.quarta declara-

tio.Facit etiã lex,nominationum.C.de decu.ubi pp pauciores,qui interesse non possunt,dicitur non esse retardãdam executionẽ,quasi innuat,ꝙ debet requiri, si potest, nec est mirum, ꝙ lȝ actus possit valere factus à maiori parte,tamen sunt inquirendi absentes, & sic solennitas prima facie leuis vr̃ necessaria,contra l. 1. de ven. inspicien. cùm si. qa pôt effici nõ leuis, si fortè illi vocandi traherẽt alios suam sñiam,vt in simili no.Bar.post Old. in l.1.§.si plures.ff.de exer.& dom.Card.in clem.1.in 10.q,de offic.ord,cum ↄcor. Et sic prædictæ duæ opi. videntur corroboratæ. Et quamuis prima dicatur communior, tñ secunda vr̃ sustentabilior. ¶ Sed vtranque opi. declara duob.modis.Et prima declaratio sumitur ex dictis Bar.in d.l.omnes populi.præalle.& do.Abb.hic,vc3, quãdo aliqui sunt absentes ex propria culpa, ut quia pp delictũ fuerunt expulsi,vel relegati.Vnde non sunt vocandi ad aliquẽ actum,per l.amissione. §. qui deficiunt. ff.de ca.dimi.&c.prętter hæc.32.dist.& idem no.do. Abb. in d.c.bonę.lo.1.in 1.no.ꝭ.de elec.& in d.c.2. de ope. no. nun.Sed ubi sine culpa,vt si timore tyranni, stant extrà, dicendum fortius,ꝙ ad hoc vt actus valeat, semper uocabuntur. siue sint negotia ardua, siue leuia, vt saltem mittant ꝓcuratores,ſm Inn.pulchrè in d.c.2.de ope.no. nun.Pro quo facit,quod no.Bar.in l.siquis a filio.§. si patri.ff.de leg.1.vbi dicit,ꝙ si pars remanens in populo submittit terram alicui domino non reqsitis exitítijs, actus non tenet.Qđ intelligit Bal.ibi,si est facta à minori parte,secus si à maiori. Allegat Inn. in d.c. 2. & subdit, ꝙ si exititij ↄstituunt maiorem partem, apud eos dr̃ esse ius uniuersitatis,& sequit̃ ibi Imo.nisi, ſm eũ,exititij etiam constituentes maiorẽ partẽ,essent expulsi iustè, qa tunc eorum iniuria extincta est, d. §. qui deficiunt. Et adde Lap.alleg.85.quæ incipit, Vtrũ Romana ecclesia.vbi dicit, nõ tenuisse submissionẽ factã ꝑ Tudertinos de terra illa in fauorẽ Papę,qa non fuerint requisiti iniustè expulsi.Et pro hoc,ꝙ expulsi non perdãt ius suũ,facit optimè tex.in cle.1.de so.comp.tex. in c. 1.ꝭ. de arbi. per quem no.ibi domi.Abb.ꝙ clericus exulans sine culpa non dẽt priuari beneficio.Et probatur in c. tãta.ver.post atroces. de exces.pla.& ibi do. Ant.& ꝑ eundẽ in d.c.2.versi.q̃ro, an exul.de ope.no.nun.& Dom.in c.eps. de sup.neg.præla.in 6. Et procedit hoc etiam respectu distributionum quotidianarũ,si talis consueuerat interesse diuinis, secũdũ Ioan. And.in c.unico.de cle.non resi.in 6.Cal.latè in
23 ti.de prében.ↄsil.17.¶Et generaliter,quando†actus vniuersitatis nocęant exititijs absentib. vide ultra ꝑdicta ꝑ Bal.in l.oẽs populi.ff.de iusti. & iu. & ĩ l.2.ff.de iurisdict. omn.iudic.& in l.decernimus.C.de sacrosanct.eccle.& in c.1.in prin.de pa.tenen.& do.Ant.in c.fi.de consue.& Pet.de Anch.in c.fundamenta. de ele. in 6.& do. Abb. in d.c.2.de ope.no.nun.& Bald.in l.cunctos populos. in lect.ver.sed quæritur.C.de sum.tri.ubi dicit,ꝙ uniuersitas iniustè expulsa de proprio territorio potest facere statuta a, quia voluntaria iurisdictio vbi que exerceri potest. Alleg. Inno. in d. c.2.¶Similiter dicit Bal.in l.unica, ad fin.C. de monop. ꝙ ordinamenta intrinsecorum nõ nocẽt iniustè expulsis & ipsi possunt ↄfinia eis data coram iusto prætore spernere,secundũ eũ,dicentem, secus, si iustè. Procedit ergo scđa opi.supra relata,qñ sunt absentes ex cã voluntaria, quia regulariter non sunt vocandi,nisi in arduis, lȝ do. Abb. hic destruens,quæ dixit in locis præalleg. dicat esse eos vocandos solùm in casibus positis per d.gl.Et no.bene ꝑ ꝑdicta

a Statuta. *Adde Flo. in l. testatrix. §.fi.ff.si ser.ven.et Lu.in l. 1.ff. quod quisque iu.& plenè per do. Alexan. in d.l. omnes populi. Et adde Bald. in d.l testatrix. & in l.1.C. de ca.tol. & in l.2. quemad. testa.aper.& Bar. in l.si quis à filio. de leg.1.*

¶Scđo declara dictas opi. nisi absentes eẽnt in loco adeo remoto, ꝙ attenta qualitate actus faciendi nõ possint absque periculo vocari, qa tũc non videnẽ aliquo casu vocãdi,ut sentit gl.in versi.præsentes in c.fi.de maio.& obe. & est tex. optimus in c. vnico. in fi.ne sede vacan.in 6. & in l.si lõgius.ff.de iud.cum ↄcor. quas dicã post Scribentes in c.ex parte.ꝭ.co. ¶ Et in hac parte glo.adde no.ꝑ Dom.Ang.cõsil.365.qđ incipit,Nõ est dubiũ,ꝙ ciuitas Anchonitana.ad fin. vbi dicitur, ꝙ illud,qđ dr̃, non tenere gesta ẽt à maiori parte in præiudiciũ vocandorũ,qui non fuerunt vocati, vt in hac glo. cum ↄcord.nõ procedit,qñ maior pars facit actum non simpliciter ut maior,sed tanquã ꝑposita & magistra totius societatis ex pacto,vel statuto. Et de hoc dicit esse ca
24 sum in l.itẽ magistri.ff.de pac.ut latius ꝑ ipsum.¶In†ea. glo.ibi, debent consentire ut collegium nõ tãquã singuli b. No. ex gl. ꝙ generaliter in casib⁹ capitularibus, seu collegiatis non sufficit canonicos, seu illos de collegio se paratim consentire,sed oportet, ꝙ sint tanquã collegiũ cõgregari,& collegialiter consentiant.Etquamuis aliq dixerint,hoc esse speciale in electione, per c.in Genesi. infra de ele.& istos sequat̃ Io.An.hic,& gl.sua in versi. tractatus. in prin.in c.1.de re.eccl. non alie. in 6. tamen Io.Cald.do. Ant. Bald. do.Car. Imo.Domi.& do.Abb.hic tenẽt hanc gl.indistinctè,quia rõ posita in c.in Genesi. versi.queãdmodũ.est generalis, & qa liberius & maturius fit deliberatio ꝑ cõgregatos. Et ideo ampliãt prædicti d. gl. ẽt ad alios casus, in quibus vigeret eadẽ rõ,iuxta gl.in l.fi. ff. de offi. procu.Cæsa.ſm Imo.hic.Et hãc opi.tenent ẽt Inno.do.Ant.& dom. Abb. in d.c.in Genesi & Inn.in c. auditis.infra, de elec.& Bar.ĩ l.oẽs populi, uer.tertiò q̃rit̃. ff.de iust.& iu.& gl. in c.1.63. dist. & in c.nominationes.2.q.6.& do.Ant. in c. quoniam. vers. q̃ro, an patroni. ꝭ.de iu. pat. & Imo. post do. Ant. in c. cùm accessissent.in notabilibus,per illũ tex.ꝭ.eo. & Io.de Ana.ĩ c.fi.ꝭ.de sortile.& Pet.de Anch.in c.1. in ver. q̃ro, an ↄsensus.& Ioã.de Lig.ĩ repe.in c.cũ dilectus.infra,de ↄsue.& Bal.in repe.§. ius aũt ciuile.uer. itẽ q̃ro quia dictũ.Inst. de iu.nat. gen. & ciu. & in c. imperatorũ.de iur.cal.& Imo.in cap.eã te.infra,de rescri.& Bal.in authen hoc ius.uer.sed pone,ꝙ aliq.C.de sac.san. eccl.& Ang.in l.& suũ.§.fin.ff.de pac.& Arch. in c. sine exceptione,12.q.2.& Car. consil. 109. incip. vacantibus canonicatu & præbenda, & dom. Abb. in c. cùm ecclesia.sup gl.1.de cau. pos. & propr. & in d.c. gratum. infra de postu.pla.& Bal.& Ang.in l.non ambigitur.ff.de legi. Lau.de Rodul.in repe.c.sine exceptione. vers. q̃ro octauò.12.q.2.& Bal in l.1.ff.de offi.consu.Vnde dicit Bal.in l.fi.C.qui bo.ced.pos.ꝙ ubi non est capitulũ totũ,vel maior pars capituli,non pôt ibi eẽ actus capitularis. Alleg. Ioã.Mona.in c.cùm expediat,in fi.de elec.in 6.¶Et ideo Ang.consil.suo 243.inci.Visis & discussis consiliis,elegãter ↄsuluit,absoluẽdũ eẽ capitulũ ab impetitione unius q in libello deduxit, ꝙ capitulũ impediuit quosdam ↄductores uti & frui certa re,quia non dixit,ꝙ capitulariter eos impediuerint.Et alleg.gl.quam alle.hic do.Abb. in l.sicut.§.1.in ver.1. ff.quod cuiusque uniuers.no.licèt non benè firmet.Sed hoc firmat & decidit gl.ſm eum in l.si ex dolo.§.sed an municeps,in ver. possunt. ff.de dolo & in l.aliud.§. refertur.ff.de reg. iur. & in l. metũ.§. animaduertendum.in ver.collegium.ff. qđ me. cau. Quas
25 gl.bñ no.ad ꝓbandum,ꝙ† vniuersitati non imputatur delictum factum ab illis de vniuersitate non ꝑcedẽte tractatu & cõicato ↄsilio sup delicto.Et iõ ↄsuluit Pau. de Cast.ↄs.81.inc.In Chri,& c.in cã sfortii non sufficere,ꝙ ꝓbatũ fuerit hoĩes unius terrę cõbussisse certum fœnum ad hoc ut libellus ↄtra uniuersitatẽ terræ procedat,quia non fuit probatum,ꝙ fecerint cõicato ↄsilio. Vnde agẽdum erit ꝯ singulares,q hoc fecerant. Alle.Bar. in l. aut facta.§.fi.ff.de pœ.per l.semper. §.1.ff.quod ui,aut clam. Et pro tanto refert Io. de Lig. in cle. 1. de pęn. se coram Papa defendisse ciuitatem Bononiensem, ut non possit

b Singuli. *Qualiter autem debeant consentire, an singuli separatim, vel omnes congregatim. Odoff. Vide, & adde Alexãd. in l. & suum. §.hodie. ff. de pac. & in l. omnes populi, de ius. & iu. & in l. quod maior.ad mu.& Angel in l. omnes populi & Bal. in addit. ad Spe. in tit. de instr. edi. & Spec.in tit.de syndico, vers. quid si vnus. & Bald.in Margar.verb. consensu.ver.1.& per Ludo.in sing.verb. consensus.vers.vbi cunque. Et facit etiã, quod profert do. Alexan. in suo cons. 42. 4. parte vbi vide.*

puniri, tanquã rebellis, licèt quibusdã vt singulis opponeretur rebellio, ẽt si oẽs de ciuitate fecissent vt singuli, non vt corpus, ex quo ad hoc non præcessit tractatus collegialis. Et refert ibi Imo. & do. Car. in versi. ciuitas ĩ 2. q. Idẽ ẽt tenet Dom. post Io. An. in c. fęlicis. §. fi. de pœ. in 5. & do. Abb. post alios in c. dilectus. lo. 2. circa fi. ĵ. de symo. & Ang. consil. 163. incip. cùm multitudo. ¶ Plus dicit Bar. ĩ d. l. aut facta. ꝙ ẽt si leuato vexillo, & pulsata cãpana fuerunt homines ad aliquid faciendũ congregati, nõ tamẽ dicit̃ delinquere vniuersitas, si deliberatio non ꝑcessit. Et idẽ no. Do. Abb. ĩ d. c. in Genesi. ¶ Amplius sentiunt Dom. de Ro. in tit. de do. & contu. decis. 1. in antiquioribus, quòd citatio facta corã decano & certis canonicis capitulantibus nõ constituit capitulum in contumacia, nisi ꝓbetur, ꝙ superueniẽtib. alijs Canonicis fuerit reiterata citatio. Ad qđ licèt satis insistẽt, tamẽ nõ pono dictũ eorũ ꝓ constanti, quando illi capitulantes constituebant capitulum, sed credo, ꝙ præsupponat alios nõ fuisse tunc ad capitulũ vocatos. ¶ Ampliat̃ ẽt ista gl. cũ concor. ſm do. Ant. & Imo. in c. cũ olim. ĵ. de arb. vt ꝓcedat, nedũ in principali actu agendo ꝑ capitulũ vel cõuentum, sed ẽt quando actus hꝫ expediri ꝑ aliũ cũ assistentia capituli, vel conuẽtus, ꝗa illa assistentia in tractando, vel ꝯsulẽdo dẽt esse capitularis. Et hoc colligũt ex dictis Host. ibi. Facit. c. cũ ad monasteriũ. ibi, ne scorsum. ĵ. de statu mo. ſm eos. Sed ista gl. & allegata pro ea recipiũt sex notabiles declarationes. ¶ Prima declara-
26 tio est, ꝙ † si illi de collegio habẽt ꝯsentire circa actũ, qui tenet, sed ꝑ ipsos põt irritari, ad hoc vt ista facultas irritandi cesset possunt ei, ẽt nõ collegialiter, renunciare. Et ita singulariter voluit Bal. hic, dicẽs, ꝙ si ab aliquibus de capitulo cõtẽptis poterat actus validus infringi rõne cõtẽptus, illud vitiũ cõtẽptus põt ꝑ singulos separatim purgari, quia nõ fundãt actũ, sed remouẽt obstaculũ, & actui adminiculant̃. Qđ bene no. ¶ Scđa declara-
27 tio est, vt † ꝑdicta ꝓcedãt, quando actus, ꝗ hẽt expediri ꝑ collegiũ, consistit in iure, & ex ipso agitur de iure efficaciter creando, sed actus consistit in facto ad executionem iuris iã causati, sufficit consensus collegialiter præstitus. Ita voluit Innoc. c. bonę. 2. super ver. temerè recedit. infra, de postu. prela. vbi dicit, ꝙ si Papa mãdat capitulo, vt eligat, vel ꝑbẽdã ꝯferãt, debet hoc fieri collegialiter, secus, si facta collatione ꝑ Papã mãdet capitulo, vt illũ recipiãt in canonicũ, nã cũ hæc sit nuda receptio facti, non exposcit actũ collegialẽ. Vnde si collegium non congregatur potest quilibet & tenetur cõsentire. Et idẽ notãt Inn. do. Ant. & Imo. & Abb. in c. eã te. infra de rescri. & Imo. hic, & Arch. in c. j. in fi. 63. dist. & Bal. in l. sicut. ff. quod cuiusque vniuer. no. Pet. de Anch. in c. cum aliquibus. de resc. in 6. & do. Ant. latè in d. c. bonæ. ver. no.
28 gl. ¶ Tertia declaratio est, vt † prædicta procedant, quando fit mentio de collegio ꝑ verba denotãtia cõionem collegiatiuè, vt si scribit̃ capitulo. secus si ꝑ verba denotantia singularitatẽ, vt si scribatur canonicis, quia tunc sufficiet consensus singularis, nõ collegiatus, cum videat̃ur considerari Canonici vt singulares. Ita voluit Host. in summa, de rescri. §. quando consti. ver. qđ si Papa. & sequitur hic do. Ant. & Dom. Facit ẽt vulgata decisio Oldra. ꝯsi. 100. incip. In executione. ubi dicit, ꝙ si in instrumẽto, vel aliqua dispositione dicit̃ Canonicos aliquid fecisse, nõ ꝓbat̃, ꝙ capitulũ fecerit, quia talis sermo verificari põt in duobus tãtũm, secus, si dicit̃ capitulũ fecisse, ꝗa importat̃ capitulũ vel maior pars, ſm eũ. Et sentit Spe. in tit. de syndi. uersi. porrò si in instrumento. dicens secus si diceret, Oẽs canonici, vel si diceret, de Canonicis, & eorũ nomina scriberẽtur & ꝯcordãt ẽt Pe. de Anch. & Imo. in c. quãto. de his, q̃ fi. à ꝑla. & Cal. & do. Car. & do. Abb. in c. 2. de ꝯiug. lepro. Sed aduerte, quia dictum Oldr. & sequaciũ procedere põt in materia inducta ad finẽ probationis, vt instrumentũ, testis, & similia, q̃ cũ habeãt de necessitate concludere. c. in præsentia. infra, de ꝓba. verbũ Canonicis, cũ possit verificari in duobus, nõ ꝓbat de capitulo, sed vbi in alia materia fit mentio de Canonicis, perinde vr̃, ac si ista indefinita æqpollet vniuersali, s. oĩbus, & sic videatur scriptũ capitulo. Et ita tenet Dom. in c. ad decimas. in princip. de restit. spo. in 6. & in c. si canonici. in princi. de offi. ord. in 6. ꝑ illos tex. in ver. canonici. & idẽ tenet Domi. hic in notabilibus per illũ tex. in ver. canonici Trecẽses. lꝫ inaduertenter transeat postea ipse Dom. ad finẽ cũ dicto Host. ĩ d. §. quãdo. qđ dictũ nõ puto ꝓcedere ꝑ proximè dicta, cũ ꝗbus cõcor. Bar. in l. rescriptũ. in prin. ff. de pac. sentiẽs, quod vbi aliqđ cõmittit̃ Antianis, nõ põt actus expediri ꝑ duos ex eis, & perinde est, ac si scriberetur collegio Antianorum per illum textum. Opinio verò Oldr. rectè saluari potest, vt dixi, licèt ꝯtra ipsam indistinctè teneat, Dom.
29 in locis ꝑdictis. ¶ Quarta declaratio est vt † prædicta ꝓcedãt in casibus expediendis ꝑ singulos, vt uniuersos, sed si habent expediri per singulos, vel à pluribus non faciẽtibus certum collegiũ possunt separatim consentire, ſm Bald. in l. j. in 5 q. ff. de off. consu. & ibi dicit, ꝙ qñ nõ generatur ꝑiudiciũ, nisi ipsis facientib. singulariter, non oportet vt collegialiter consentiant. Alleg l. per fundũ. ff. de ser. rust. ꝑdio. & l. fi. in ver. nouissimo actu. ff. cõmunia ꝑdi. & idẽ not. do. Ant. Imo. & Dom. hic, & bene facit tex in cle. 1. de appell. ¶ Sed hoc intellige, vbi actus valere potest respectu cuiuslibet separatim consentientis, sed vbi maior pars præualet minori, ẽt in spectantibus ad omnes iure singulari, putà in casib. positis s. post gl. tunc debẽt collegialiter consentire secundùm Bal. in l. oẽs populi per l. & suũ. §. fi. ibi, ꝯueniũt in vnum. ff. de pact. quia posset minor pars ad suã sententiã maiorem inducere, iuxta no. in ca. 2. de arbitr. in sexto. & idẽ tenet Bal. in l. fin. in prin. ꝑ illũ tex. C. qui bon. ced. possunt. & facit l. si in tres. ff. de arbitr. & est optimus tex. in c. venerabilẽ. ĵ. de elec. tenendo opin. Host. ibi, ꝙ electores imperij eligant, vt singuli, nõ ut collegium. Ex quo dicit ibi do. Abb. eẽ casum ꝓ doctrina Bar. in d. l. oẽs. Et illũ tex. no. etiã Lap. ad hoc in cle. 2. de iu. pa. licèt do. Car. ibi in uer. & ut facilius aliter sentit, tenendo, ꝙ electores imperij eligant ut collegiũ. Benè facit ẽt, qđ no. Bal. in addi. ad Spe in tit. de instru. edi. in ver. inter executores. vbi dicit, ꝙ executores non debent separatim votũ suũ exprimere, sed simul; arg. l. itẽ si vnus. §. fi. ff. de arbi. Et hoc dicit esse tutius & verius, ꝗa officiũ nõ dẽt diuidi. ¶ Et ex istis infert vtiliter do. Abb. hic, & in c. in Genesi. versi. ad uni tamen aduerte. infra, de elec. & in c. tertio, in fi. infra, de iu. pat. ꝙ ubi sunt plures. q̃ duo patroni, non possunt singulariter præsentare, sed simul, quia est actus, in quo maior pars pręualet minori, d. cap. 3. licèt ad hoc cõiter alij nõ aduertãt, secundũ eũ, cũ quo concor. Lap. in d. clemẽ. 2. in addit. per d. ca. venerabilẽ. Est verũ, ꝙ vbi præsentatio pertinet ad aliquos vt collegiũ, debẽt indubitanter simul præsentare, vt voluit Ioan. Andr. in dicto cap. 2. & Dominic. in c. sicut. de electio. in sexto. & Lap. alleg. 78. & alleg. 8. & Paul. in cap. nobis. ver. pone, plures. de iu. patr. & dom. Ant. hic, & Fed. ꝯsi. 102. incip. nobilis quidã. & ꝯsi. 104. incipien. Primò quærit̃. In dubio aũt non videt̃ur patroni pręsentare ut collegiũ, vt ꝑ gl. mag. in fi. c. beneficiũ. de regula. in 6. Et ideo tũc dicunt prædicti, ꝙ possunt separatim consentire Cuius cõtrariũ tenuit do. Abb. in pręd ictis locis, & benè. Et ita aliàs habui consulere Ferrariæ, & obtinui per iura prædicta. ¶ Quinta decla-
30 ratio est, ꝙ † prædicta procedant, ubi absentes vocati volũt venire personaliter, sed si non vellent ꝑsonaliter interesse, dato ꝙ ꝑ hoc impediat̃ debita & matura collatio, quæ fieri posset, tamen nõ cogunt̃ uenire personaliter, sed satis est si cõstituãt procuratorẽ in quocunque actu ẽt cessante impedimento, præter quã in actu electionis. Ita latè no. dom. Abb. in c. ꝗa pp. §. penult. ĵ. de elec. per illũ tex. à speciali, quod dicit esse menti tenendum. Et intellige, dummodò vocem suã cõmittat uni de collegio, aliàs non. interesset. n. collegii, ne secreta pateãt extraneis, vt supra dixi. Et ita sentit Ioan. And. in regula, qđ alicui. in Mer. qđ firmat expresse do. Abb. in c. constitutus, in pe. col. de app. sic intelligẽs c. pe. de elec. in 6. ¶ Et ad istã declarationẽ facit decisio elegans do. Abb. in c. 1. ĵ. de re iudi. ubi dicit, ꝙ ĩ actibus, in quibus requirit̃ ꝑsentia

tia capituli, seu ꝯsensus pōt capitulū de putare aliquos, & illi repsentabunt totū capitulū, Alle. Arc. in c.eps.16. q.7. Et qđ no. in cap. irrefragabili.§. excessus. de offi. or.& in cle.1.de hęre. Qđ est benè notandū secundū eū. ¶ Sed aduerte, quia istud dictū ꝓcedere pōt, vbi natura materiæ tractādæ nō requirit de necessitate ꝑsonalē comparitionem. & facit tex. in c. penul. infra de iur. cal. ubi citatus, vt faciat ꝑsentiam sui, pōt comparere per se, uel per procuratorē, vbi natura causæ non requirit personalem comparitionem, sed aliàs secundū ꝓpriā seruationē ac significationē vocabuli, ille dr̄ se ꝑsentare, qui personaliter facit copiam sui, ut per gl. ord. in cle. dudū. in ver. ꝑsentari. de sepul. Ex qua infert do. Abb. in c. cū parati. de app. ꝟ. ꝙ vbi statuto requirit ꝑsentia propinquorū, non sufficit, ꝙ ꝓpinqu⁹ mittat ꝓcuratorē. Et idē Ang. in l. Titius. ff. quib. mo. pi. vel hyp. sol. Et iō dixit Bal. in ꝯs. inci. factum tale est, Cecolus Petri. ꝙ nō sufficeret ratificatio, & idē Bal. in l.1. C. qui admi. Et dicet de hoc, in c. cū consuetudinis. ꝟ. de cōsue. ¶ Qua pp prima facie vr̄, ꝙ vbi requirit ꝑsentia capituli in materia ardua, nō possent cōmittere vices suas uni uel duob. canonicis, nisi darent collegialiter eis formalē cōmissionē, qa ex quo tunc commissarij hn̄t intentionē deliberatā à capitulo, parui referre vr̄, ꝙ ipsi noīe capituli expediāt, arg. c. is, cui. de off. dele. in 6. & eorū, q̄ no. in l. ꝙ quis. C. de procu. nihilominùs attenta doctrina do. Abb. in c. qa pp. ꝙ pōt quis cessante ēt impedimento extra casum, de quo ibi committere vocem suā, videretur trāsire posse dictū do. Abb. in d. c.2. præsertim, cū committit vox alteri de collegio, ut dixi. Illud aūt, qđ no. D. Abb. in d. c. cū parati. cū ꝯcor. procedit in statutis, in quibus illud verbū, Præsentia, capietur ꝓ vera nō pro ficta, per no. in l.3.§. hæc verba. ff. de ne. gest. ¶ Sexta declaratio respectu † eorū, q̄ dicta sunt de delicto facto
31 populo non cōicato consilio, est, vt intelligant, ƒm Pet. de Anch. in elegāti consi.153. inci. In Christi &c. ex narratis in facto. in 6. col. in delicto momētaneo, vt homicidiū, secus, ubi delictū hēt cām successiuam & ꝯtinuatam ut rebellio, guerra, & similia, quia si ciuitas perpetrat hæc, vel patitur à suis ꝑpetrari, istud vr̄ verè delictū ciuitat is. Satis.n. declarat voluntas factis, & habetur perinde ac si ꝯsultè istud fieret, cū ab eis ꝓhiberi possit ƒm eum latè, quē sequit Io. de Ana. in c. dilectus. 2. ꝟ. de symo. & idem tenet Pet. de Anch. in cle.1. de pœ. & sequit do. Car. in uer. ciuitas, in 2. q. ꝓ hoc, quia sequeretur, ꝙ si aliqui ciues inuaderent castrū alterius, quod postea ciuitas tenet, uel si ciues deprædarētur bona alterius, & ciuitas receptaret prędā & captiuos, ꝙ non tenerentur, qđ est absurdum, ƒm eos. ¶ Pro quibus adduco, qđ pulchrè decidit do. Abb. in c. constitutis. lo.1. & in c. cū cām. ꝟ. de
32 testi. vbi dicit, ꝙ † licèt factū familiaris non imputetur domino, vt in c. cū ad sedē, iuncta gl. ma. de rest. spo. & per Doc. in c. Petrus. ꝟ. de homi. cū ꝯcor. quas aliàs ibi dedi, tn̄ vbi delictū familiaris hēt cām, & dominus nō ꝓhibet a præsumitur de eius consensu factum. Quod dicit do. Abb. esse suum dictū nouum. Et pro istis ēt facit, qđ no. Sali. in l. j. C. de seditio. ubi dicit, ꝙ delictum in omittēdo imputatur vniuersitati, licèt nō sit factū cōicato ꝯsilio, secus in cōmittēdo, per ꝑdicta, vt ibi per eum, q̄ vide. Ad hæc ēt facit, qa cōtumacia capituli ligat singulos de capitulo, adeo ꝙ ex illa ꝯtumacia sine alia citatione possunt ex cōicari, ƒm Io. An. in c. Romana.§. in uniuersitatē. de sen. excō. in 6. Et hanc declarationē ponit etiā Bar. in l. aut facta.§. fi. Quē ꝑdicti non allegāt, dū limitat dictū suū, nisi ciuitas ratificaret delictum expressè vel tacitè, retinendo castrū ab oībus. obsessum. Et ita etiā dicit tenere Inn. & benè, in c. graue ꝓpe. prin. infra de sen. excō. Quādo aūt minor pars vniuersitatis ꝯdixit maiori deliberanti delinquere, qūo minor excuset. Dic, vt per Inn. in d. c. grauem. & pleniùs ꝑ Bar. in d. l. aut facta ff. de poe. & aliqđ ꝑ Bar. in tract. de tyranno, & plene per do. Abb. & Ioā. de Ana. in d. c. dile-

a Factum. *Ad quod adde do. Flo. in l. is, cuius. in fi. ff. si serui. ven. & in l. si colonus. in fi. de aqua plu. arc. & l. pręce.§. idem Iulianus. & l. licet gratis. in fi. nau. cau. stab.*

ctus. de symo. & ibi aliàs posui tractādo generaliter quādo uniuersitas puniatur de delicto. ¶ In gl. pe. ibi partes
* debent esse. Inn. cum quo cōiter* alij trāseunt dicit, quòd circunscripta consuetudine, debet esse qualitas respectu salarii, sed respectu vestium & aliorum bonorum necessariorum attendunt merita, maxime ubi ꝑbēdę nō sunt distinctæ, & hoc ꝓcedit etiam respectu bonorum communium mensæ grossæ capituli ƒm eum, cui addit do. Abb. idem in cibariis, & allegat c. non cogantur. cum gl.41. dist. & gl. in c. eps.12. q.2. & tex. in l. sed & si qđ ff. de vsufr. ibi, alere & vestire ƒm dignitatem. & in c. cum ad monasteriū. de sta. mo. nisi ꝯsuetudo faciat omnes æquales, ƒm eum. ¶ Adde do. An. in c. nobis. de iure pat. vbi dicit, ꝙ patronus sustentat ab ecclesia ƒm qualitatem generis sui. tam in vestibus, q̄ in cibis. & ꝑdicta ponit etiam do. Abb. in c. statuimus. ꝟ. de ma. & ob. no. Bal. in c. ad aures. ꝟ. de resc. allegādo d. l. sed & si qd. quā ēt alle. gl. in c. denique. 4. dist. Et dicit Bal. in d. l. sed & si quid. ꝙ abbas
* dēt melius cæteris induere. Facit gl. in c. ꝯquerēte. de cleri. nō resi. & in c. cle. ab instāti. 21. q.1. & in c. cū adeo. in gl. fi. ꝟ. de rescri. volens, ꝙ in ꝯsiderāda sufficiētia bn̄ficii attēdatur nobilitas & dignitas clerici. ¶ Adde ēt tex. in l. habitatio. ff. de uen. in poss. mit. ibi, ƒm dignitatē cibaria præstāda. & ibi dixit Nic. de Neapo. ꝙ meliores, expēsę dn̄t fieri familiaribus Cardinaliū, q̄ alijs. Vnde dr̄ in c. vnū orariū.§. criminis. 35. dist. ꝙ peccatū est administrare pauperibus delicata cibaria. ¶ Et similiter dixit gl. in l. itē q̄. Labeo ff. man. ꝙ in taxādis expensis rustico vicēti cām nō cōputat equus, qa debuit ire pedes. Et idē Io. An. in ti. de teste.§. qualiter. ver. testes aūt exhibēdi. & Bal. in l. qm̄ liberi. in prin. C. de test. & ī l. nimis graue. C. de testi. & do. An. in c. finē. ꝟ. de dolo & cōtu. Simile dixit gl. in l. seruus b vrbanus. de leg.3. & in ca. Vulteranę. 12. q.2. & gl. & Arc. in c. j.16. q.7. ¶ In glo. fin. in fi. Intelligit Host. dūmodò in absentia quis deseruiat per vicarium, vel aliàs in absentia deseruiat ecclæ, aliàs non valeret consuetudo, tāquā onerosa ecclæ, ꝑ c.1. de ꝯsue. secūdū eū & alios. Sed do. Abb. remittendo ad suam repe. c. extirpādæ.§. quia verò. ꝟ. de præben. tenet, ꝙ cessante magno præiudicio ecclæ valeat ꝯsuetudo, ꝙ non seruiat ēt per vicariū, si verò ecclesia patitur damnū in ministris tenet dictū Host. Aliàs aūt tenet indistinctè hanc gl. nā qlibet clericus saltē deseruit ecclæ uniuersali. Facit qđ no. Inn. in c. cū iādudū. infra, de ꝑben. nā olim sine seruitio speciali subueniebat clericis indigentibus ex bonis cōibus ecclesiæ, c. videntes. 12. q.1. ƒm eū. Sed concludę ex dictis do. Ant. do. Card. Io. de Imo. & Dom. hìc, & Arch. in c. sacerdotibus. 31. dist. cū quo trāsit ibi Dom. & ex dictis Host. Io. And. & do. Ant. in c. ex parte. infra de conces. ꝑben. & do. Maria. de Senis in eleganti repe. in c. ex tuæ. ver. sexto limitat. infra de cler. non residē. ꝙ regulariter valeat ꝯsuetudo, ꝙ quis non resideat, nec ēt seruiat ꝑ alium, per no. in c. gratia. de rescrip. in 6. & in cle. gratiæ. de rescrip. & per gl. pe. in c. dudum. de elec. Et hoc ꝓcedit, ēt si ex ordinatione testōris ecclesia deberet conferri uni, qui ibi quotidie celebraret, quia valet ꝯsuetudo, quòd per alium celebret, ƒm Lap. alleg. 36 incip. vtrū absque dispensatione. Qu inimmo dixit Inno. in c. ex tuę. circa med. ver. Itē oportet, ꝙ prędicti. de cle. non resi. ꝙ valeat consuetudo, ut nō petita licētia clericus absentet se beneficio simplici non relicto uicario, dummodo nō cā uagandi, quia ad hoc ēt non sufficeret licentia prælati, & sequitur ibi do. An. & adde do. Abb. in c. licet. in fi. de ꝑben. & in c. tuę. in fi. infra de cle. nō resi. vbi dicit, ꝙ licitè absentat se quis à nō curato cā studij nō re
33 licto vicario. ¶ Quod limita, nisi † ecclesia nō curata indigeret seruitio ministri, quia non valet consuetudo, ꝙ non dimittatur vicarius, secundū dom. Abb. in dicta repe.§. qui uerò. Sunt tn̄ quinque casus in quibus nulla cōsuetudo excusat non residentem. ¶ Primus est in beneficio curato, per c. licèt canon. de elec. in sexto licèt cer-

b Glo. in l. seruus. *Vide etiā illam glo. quæ est in verbo, ex libellis. dicentē etiā, ꝙ rusticorum cibaria sunt panis grossus, caseus, faba et cæpe, non pulli.*

to casu dispēsetur, quod deseruiat per vicarium, de quo in c.cū ex eo.de elect.in 6.de quo aliqđ ĩ. dicetur.¶Secundus casus est, qñ ecclesia cathedralis patiť defectū in ministratis, ꝑ no.in d.§.qa verò.& no.in c.ꝑuenit. ĩ. de ap. ¶Tertius casus est, qñ quis est absens ex cā iniusta, qa tunc vř ꝙ non valet consuetudo, nisi deseruiat per vicarium, ẛm Io.de Lig & Imol.hìc.¶Quartus casus est in beneficijs regularium ēt manualibus & sine cura, vt dicit tex.in cle.ne in agro.§.sanè.la.4.de sta. mo.nisi dispensaretur cā studij, vt ibi dř, & ponit ille text. casum specialē in eo, qđ reprobat hanc ꝯsuetudinem, ẛm do. Car.ibi, in 3. op. ¶Quintus casus est in distributionibus quotidianis, per c.j.& ibi gl.in ver.ꝓbātes.& in c. receperint.de cle.non resi.in 6.¶Et in quantum volunt p̄dicti non valere consuetudinē, ꝙ in curatis seruiat absens ꝑ vicariū, cùm sit electa industria ꝑsonę, arg.c.fi.ĩ.de offi. dele.& c.is, cui.eo.tit.lib.6.cū ꝯcor. Adde Arch.idem tenentē in d.c. sacerdotibus. quē vide: & ipsum sequitur Dom.in c.fi.contra Imol.ibi de rescri.in 6. Et si diceret̄ qūo dispēsatur, rñde, secundū D.Car.in cle.1.in 14.q.de offic.vica. ꝙ nō agitur de magno præiudicio ecclesiæ, ponendo vicariū ad tēpus, maximè cum approbetur vicarius a superiore. Nec obst.ꝙ aliqñ valet cōsuetudo, ꝙ ēt vbi est electa industria personę, expediatur actus per substitutū, vt voluit punctualiter Bar.in l.nemo est, qui nesciat.ff. de duo. reis. prout refert Do. Abb.& ibi dixi in c.firmiter, de sum.tri.dum dicunt, valere cōsuetudinē, ꝙ doctor seruiat per scholarem, quia illud tolerari pōt in casu Bart.& similib.vbi de ꝯsensu eorū, quorum interest, inducta est consuetudo. Sed cū hìc propter officiū det̄ beneficiū, d.c.fin de rescri.in 6.tenderet cōsuetudo ad tollendū id, propter qđ est inductū beneficiū, & sic quasi contra naturā actus, contra c.2.cū glo.de ꝯsue. lib.6.ẛm Domi.in d.c.fi.licèt de Bar. nihil dicat. Nec de consensu superioris firmatur consuetudo, quia sicut expressè non posset tollere ius, ita nec tacitè per consuetudinē irreuocabilem. ¶ Adde istis Arch. in c. quia frater.7.q.1.in gl.q̄ incipit, notādū est, vbi dicit, ꝙ si ep̄s cū canonicis statuat, ꝙ canonici absentes nihil ꝑcipiāt, præiudicat absentibus cā studij, ēt stāte ꝯsuetudine, ꝙ absentes percipiāt p̄bendā. Alleg.no.hìc, qa rationabilis ꝯstitutio seruanda est, per istū tex. Et subdit, ꝙ excusarentur absentes, si dimitterēt tm̄ de p̄benda, ꝙ cōgruè possit prouideri gerētibus eorū vices. Et sic ꝓpriè loquiť Archi.licèt ipsum aliter referat Pau.de Leaza.in dispu. sua, quæ inci.vsurarius cessit. & vide Dom. Abb.ꝯsi.67. qđ incipit, Ep̄s Lucanus.vbi per istū tex. ꝯsuluit, ꝙ valet ꝯsuetudo ꝙ Canonici nō resideant, nec seruiāt ꝑ vicariū, & ꝙ ep̄s non potest priuare non residentem nisi citaretur a solenniter, ut ibi per eum, & ꝑ eundē in c.ad audientiā.ĩ.de cle. nō resi.¶Extra gl.ponit hìc Dom. Abb.duo vtilia, quibus est addendū. Primum est, ꝙ ad hoc. ut actus uniuersitatis valeāt, debent simul conuenire saltē duæ partes, per l. nulli. ff. qđ cuiusque uniuer. nom. Ex quibus duabus debet ad minus maior pars consentire, & sufficiet, quia si duæ repræsentant totam vniuersitatē, d.l.nulli.& l.nominationum, C. de dec. lib. 10. ergo factum a maiori parte istarū duarū, dicet̄ factum ab ipsa tota b. Et hanc dicit esse communem * opi.Canonistarū & Legistarū, licèt aliqñ glo. variauerit, vt hic per eū allegantē ad p̄dicta Bar.in l.omnes populi.ff.de iust.& iu.& d.l.nulli. & Inno. in c.2 ĩ.de no.ope.nun. Et vbi conuenirent plures, q̄ duę partes, tunc requiritur consensus maioris partis ꝯueniētiū & non sufficeret maior pars duarum partiū, ẛm eū subdētē, ꝙ tertia pars nō vocata à duabus pōt, agēdo de cōtemptu, rescindere factum a duabus, ꝑ cap. qđ sicut.de ele. Adde Dom. Abb.eadē dicētē ĩ c.1.ꝓpe fi.infra de his, q̄ fi.à ma. par.ca. Et ꝙ debeāt ꝯuenire saltē duæ partes, & ꝙ sufficiat maior pars illarum, tenet Domi.in c.vnico, §. si verò, de cle.ægr.in 6.& Dom. Ant. in c.licèt. infra.de elec.dicens illū tex.ponere casū specialē. Et dicit ibi D.Ab.ꝑ illū tex. ꝙ in quantū ibi ponitur regula ꝓbat opi. Bar. in d.l. oēs populi. ꝙ in statutis cōdendis sufficit maior pars collegij, nec requiritur, ꝙ duæ partes consentiant. Cum prædictis ēt cōcor.do. Ant. & ibi plenius do. Abb.in c. cum inter uniuersas. infra de elec.vers. quò ad tertiam, & ibi dicit, ꝙ licèt aliqua iura requirere videantur duas partes d.l.nulli.& l.planè.eo.tit.tñ sufficit, ꝙ duę partes residētium sint p̄sentes, & gesta à maiori parte illarū duarū dicunt̄ gesta à toto Capitulo. Et sic ꝯcordant dicta iura, & cum istis ēt concor.gl.in c.bonæ.2.versi.temerè.de postu.p̄la.& ibi do.Ant.ver.no.gl. & ibi ēt do.Abb. ver.& in fi.gl.& Io.And.in Spe.in tit.de defen.in princ.in j.addi.& Bart.in l. 2.ff. de decre. ab ord.fa. & Spec. in tit. de syndi.in prin.ver.item ꝙ nō est.& Lap. alle. sua 131.ĩci. nunqd maior pars.& gl.in auth.hoc ius porrectū.in ver. maiore.C.de sacrosan.eccl.& in l.aliud.§. refertur.ff. de reg.iur.& do.Ant.post Io.An.in d.c.1. de his, q̄ fi.à ma. par.ca.& ibi Imo.latè, & do.Ant.in c.humilis. de ma.& obe.& do.Abb in c.2. circa fin.de no.op nunc. de per & Imol. in d. c. humilis. vbi dicit, hanc esse cōem opinionem, * vbi conatur laboriose ostendere, ꝙ de rigore iuris Canonici sufficiat maior pars eorū, q dñt vocari, licèt non faciant duas partes vocandorū, vt volūt multæ gl. Et ꝙ de iure ciuili requirantur duæ partes non quidē vocādorū, sed totius vniuersitatis, vt ibi latiùs ꝑ eū dicentem reponere noua & quotidiana. Sed nō recedo à prædictis, q̄ cōiter tenētur, vt ipse fatetur. In quantum dictū est vocandas esse duas partes, intellige de residentib. nā
34 † absentes nō uocantur, nisi in arduis, ut s̃.dixi, & ita sentiunt prædicti, & gl. mag. in fi. in cle. quod circa. de elec. Et iō nec ipsi, nec carentes voce, computantur in numero duarum partiū. Quā tñ declara, ut ibi subtiliter ꝑ dom.Car.in 7.q. Et qđ residentes non vocati possint agere de contēptu, not.ēt do. Abb.in c.bonæ.2. infra, de postu.p̄la.& in locis suprà alle.¶ Secūdò tangit hìc.do. Abb.unum non tactum, nec decisum ab alio, ẛm eū, videlicet, vtrū ad validitatem actus oporteat necessario ꝙ interueniant duæ partes, & ponit duas ꝯclusiones.¶Prima est, ꝙ ubi est aliqs, ad quē spectat ꝯgregatio uniuersitatis, si eo mandāte nō veniūt oēs, pñt p̄sentes explicare actū, ēt si nō ꝯstituāt duas partes, vel ēt maiorē ꝑtē residētiū, quasi ex tali mādato ꝯstituātur in ꝯtumacia, q̄ tollit ius vocis. Et allegat Inn.in c.1.de maio.& obe.& in c.2.de ope.no.nun.& in c.cū nobis olim. de ele.ubi vocati non uenientes faciūt se alienos. Et ita dicit sentire gl. in d.cle.ꝙ circa.& Io.An.in c.in causis.de elec.¶Secūda ꝯclusio sua est ꝙ non existente eo, ad quē spectat congregatio, si instat finis termini, pōt minor pars vocare maiorē, qua nō veniēte expediet actū, ꝑ no.in d.c ĩ causis.& in d.c.cum nobis olim. Si aūt terminus non instat, tunc oportet, ut ꝯueniant duę partes, q̄ moneāt tertiā, nec postea agerēt de ꝯtemptu, & ea non ueniente, ipsę duæ partes expediāt. Et hāc opi.dicit putare se ueriorem, lꝫ Bar. in l.omnes populi.voluerit, ꝙ oporteat semper interesse duas partes & non benè, ẛm eū.adde Dom. Abb.ponentem latius easdem ꝯclusiones in c. cū nobis olim.ĩ. de elec.vbi semꝑ vide. Et ibi ēt addit, vtrū si congregato capitulo in debito numero, aliqui exeāt, possunt remanentes actum expedire? & considerat tres casus.de quibus ꝑ eum. Cui ĩ hoc ultimo adde Pet.de Anch.in sua repe.c.j. suprà eod.& Archid.in c.si forte.65.distinctio.quem allegaui cum Bal. supra in 9. fallentia ad l. quòd maior ad municip. Adde etiam domi.Ab.in c. in causis. versi.sed aduerte.infrà, de elec.vbi etiā reassumit late, quòd citatio habentis facultatē conuocādi collegium constituit nō venientē. in contumacia, adeo ꝙ sine eis possunt a-

ctum

a Nisi citetur. *Sed quid, an per solum episcopum sine capitulo priuari possit canonicus, quia non residet? Vide Old.cōsi. 194. quòd non.*

b Ab ipsa tota. *Ad quod vide omnino per do.Alexan. de Imo. in apos. ponentem 12. limitationes ad hoc. Et addo, quòd nec factum minoris partis nocet uniuersitati, vt ibi, & tenet Alex.in suo cons. 95.4.parte. Item adde, ꝙ nec dicitur fecisse vniuersitas ex eo, quod instrumentum dicat eam fecisse, quia potuerūt duo ex ea fecisse, vt per Alexand. singul. suo consilio. 197. 2.parte.*

ctum expedire.Et ibi plenius respõdet ad motiuum Bar.
in d.l.oẽs.¶ Sed dubium est,qñ in collegio nõ est,qui ha
beat congregare, utrùm antiquior possit congregare,
adeo ꝙ non obedientes uocationi suæ constituantur in
cõtumacia? Et in hoc Inn.dixit,ꝙ sic,in c.1.infrà,de ma.
& obe.licèt dicat,ꝙ nõ põt eos mulctare:& hoc dictũ se
quuntur ibi dom. Ant. Imo. Dom. & latiùs dom. Abb.
& do. Ant. in c. cùm nobis olim.de elec. & ibi Dom. &
Bart.in l.1.ff.de albo scrib.& dom.Abb. in c. quęsiuit.de
his,quæ fi.à mai.par.cap. & Barto. in l. obseruare. C. de
decu. lib.10.& Bal.in l.fin.C.de fide instru.& in rubri. C.
pro soc.circa prin.& cap. imperialem.§.præterea.de pro
hi.feu.alie.per Fede.& Ludo.Rom.in l.si uerò.§.de uiro.
in 53.fallentia.ff. solu. matri.& dom.Card.in cap. licèt.
de electio.& dom.Abb.in c.cum cã. de offic. delega.&
in c.auditis.de elect.& Imola hìc,& l.1.§.fuit quæsitum.
ff.ad Trebel.& Pet.de Monte in sua Monarchia,& Bald.
in c.1.de iudic.& dñs Cardinal.in cle. 1. §. Abbate. in fi.
de statu mo.& Bald.in cap. qm̃ contra.infrà,de proba.&
ti.de pace Constan. in uersic. in nomine Christi. Et non
intelligas de antiquiore ætate,sed respectu anterioris re-
ceptionis,ut probatur ex glo.in uers.antiquiores. in c.fi.
de consue.in 6.quam multum no.ibi Dom. ad fin.pro li
teris Papæ facientibus mentionẽ de canonico antiquio-
ri.Benè facit,qđ no.dom.Abb.in c.1.infrà, de pœn. vbi
dicit,ꝙ illud,qđ dicit̃ de facto maiore in diuisione bono
rum,in l.1.ꝑ Bart.C.de his,qui se defe.lib.10.cum cõcor.
intelligitur de maiore ratione diuturnioris administra-
tionis bonorum,non ratione prioris natiuitatis. Qđ no.
Sed ꝙ congregatio nullo casu spectet ad antiquiorẽ,sen
tit expressè dom.Abb.hic,& in d.c.cùm nobis olim. & ĩ
d.c.in causis,dum dicit,ꝙ deficiente illo,qui de iure,vel
ꝯsuetudine habet congregare,debẽt duę partes conueni
re & congregare tertiã,& si instet periculum, põt minor
pars hoc facere & constituere nõ ueniẽtes in ꝯtumacia.
Ergo hoc spectat ad antiquiorem. Et ꝙ debeat fieri ꝯgre
gatio per duas partes, tenet Inno.in c.2.de no. ope. nun.
uersus fi.ver.si aũt nullus est,& sequitur ibi Io.An.& do.
Abb. in fi. & Lap.alleg. 131.incip.nunquid maior. Et li-
cèt non faciat mentionem de op.Inno.s̃. alle.in contra-
riũ,tamen dicit dictũ hoc ſm Inno.esse uerũ de iuris ri-
gore.Sed ꝙ de æquitate sufficiat,ꝙ maior pars ꝯueniat,
dato, ꝙ non ꝯstituat duas partes, arg. l. quod maior. &
illa poterit alios ꝯuocare,ne impediatur,vel differat̃ vti
lis prouisio ecclesię, ſm eũ.Quod vltimũ sentit expres-
sè Do Abb.in dictis locis,dum loquitur de termino in-
stante,seu periculo in mora,quibus cessantibus videtur
ꝯgregationẽ debere fieri à duabus partibus. Quod etiã
tenet Cal.in ti.de iu.pa.ꝯsi.11. addens, ꝙ tñ fiat congre
gatio solùm à maiori parte, & alij postea non opponãt
de cõtemptu,valebit actus. Et ꝙ valeãt gesta ꝑ nõ habẽ
tẽ potestatẽ congregandi,probatur in §.hinc ẽt. 17.dist.
quẽ ad hoc no.Pet. de Monte in sua monarchia.Ex qui
bus ista q.reddit̃ dubia.¶ Pro concordia assumi possunt
verba Pet.de Anch.in repe.c.1.vers. scđo quæro. s̃. eo.
videlicet ꝙ prima opi. procedat in collegijs ecclesiasti-
cis,in quibus deficiente capite antiquior cõgregabit. Et
sic intelligit Inno.in d.c.1.dum loquitur de ca.Secunda
opi.ꝓcedat in vniuersitate seculari,in qua deficiẽte ma
gistratu, de quo in leg.2.C.de colla.fund.patri lib.11.cõ
uenient duæ partes, & poterunt alios vocare, & nõ ve-
nientes ꝯstituere in mora,& expedire actũ.¶ Et istis ad-
de,ꝙ si duæ partes nõ valent cõgregari, põt maior & ẽt
minor se congregare,& si tẽpus labitur in pręiudicium
eorũ,põt actũ expedire constitutis alijs in mora, vt per
Pet.de Anch.in d.c.1. Nec mirum,ſm ipsum,quia non
semper ad validitatem actus requiritur maior pars, vt
per glo.in c.si capitulo.de conces.præb. in 6. Vnde in ci-
tationibus & denunciationibus vniuersitati faciendis
non semper requiruntur duæ partes,ut per Bar.in extra
ua.ad reprimen.in versi.citatio.Et de hoc vide etiã Do.
Abba.post alios latè in c.cum nobis olim.in vlt.col. j̃.
de elect.¶ Vltimò per tex dicit Do.Abb.in c.quod cle-
36 ricis.j̃.de fo.compe. ꝙ † si homines alicuius ꝓfessionis
habent aliquod statutum deuians à iure cõi, ſm illud iu
dicabitur:nedum si agant coram iudice suo, sed ẽt si co-
rã alio inter seipsos litigent: qa hìc corã Papa utebãt̃ isti
sua consuedine, non iure cõi. & ſm eã Papa iudicat:&
sic vr̃ hic casus,ſm eum,contra gl.q̃ ꝯtrarium dixit in l.
2.C.de const.pe.alle.ẽt c.ex literis.& c.eum.j̃.eo.& l. die
sabbato.C.de Iudæis.ibi, in iudicãdo respicit prĩceps ꝯ-
suetudines & statuta litig.Et illam gl.repro.etiam Cy. in
d.l.2.ſm dom.Abb.ubi s̃.ibi, & hoc est prosequen. Et in
quantum tetigi.s̃. in prin.an prælatus inferior possit in
sua ecclesia taxare numerum beneficiatorum,adde Do.
in c.fi.de offic.vic.in 6.Et adde dom.Ab.in c. edoceri.
a tit.proxi.ubi dicit, ꝙ prælatus inferior
potest facere statuta a in ecclesia sine
authoritate epi, qñ non concernunt
statum ecclesiæ, sed modum uiuendi.
Et ibi habes exemplum.

a Statuta. *A in & etiam pœnal ut est tex.in cleia. §. quòd si. & si. Car.de pœnis.*

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rerum ecclesiarum ad hoc ut ualeat, oportet, quòd consensus personarum sit legitimus.*
2 *Princeps secularis potest per suam legem limitare, uel interpretari ius diuinum. Vide limitationes num.16.& 17.*
3 *Statutum, quòd bannitus occidatur impunè, ualet. Ponit autem nouem casus, in quibus tale statutum nihil operatur, nec excusat homicidam. nu.4.5.6.7.8.9.10.11.12.*
13 *Statutum factum ad uindictam non ualet.*
14 *Statutum, quòd licet occidere bannitum, licèt non sapiat pœnam, eo quòd à statuto permittitur, tamen respectu delicti non sapit innocentiam.*
15 *Homicida est culpandus, qui non ex necessitate officij, sed ex priuata inimicitia occidit.*
18 *Imperator non potest disponere super matrimonio.*
19 *Papa ex causa potest interpretari & limitare ius diuinum constitutione, vel rescripto.*
20 *Papa dispensat in matrimonio contracto de præsenti ex causa.*
21 *Papa an possit statuere contra epistolas Pauli.*
22 *Omnis actus tollens debitum ordinem ad Deũ, non fit sine peccato.*
23 *Papa nõ põt dispensare cũ rege habẽte uxorẽ sterilẽ, ut aliã ducat.*
24 *Papa non potest dispensare, vt quis sine baptismo, aut sine confessione saluetur.*
25 *Papa ubi dispensat sine causa uera in his, quæ sunt de iure diuino, dispensatus non est tutus quò ad Deum.*
26 *Princeps potest dispensare ex causa rationabili, & non aliàs super his, quæ sunt de iure naturali uel gentium.*
27 *Imperator non potest cuiquam tollere dominium rei suę, nisi subsit causa legitima, quæ fauorem publicum respiciat. Bannitus restitutus quæ recuperet. Post num.27.uer.per istam.*
28 *Princeps auferẽs uiro priuato rem suam, propter aliquam causam, debet ei rei ablatæ precium soluere.*
29 *Princeps licèt possit auferre rem alicui cum causa, si tamen causa illa cessat, debet res restitui ei, cui ablata est, si fieri potest.*
30 *Princeps, uel habens iura principis, non potest auferre rem sibi nõ subiecto etiam cum causa.*
31 *Papa an potest disponere de rebus patrimoniorum clericorum.*
32 *Inferior à principe non potest etiam cum causa auferre rem alicui.*
33 *Casus in quibus saluatur opinio Pauli de Cas. pro Duce Mediolani.*
34 *Ponuntur sex limitationes ualde singulares ad l. bene à Zenone. quæ est C.de quad.præscrip. quæ diligenter sunt considerandę nu. 35.36.37.38.39.*
40 *Papa licèt non possit aliquem priuare re sua sine causa, tamen in beneficialibus potest quem priuare prolibito uoluntatis suæ. nu.41.*
42 *Papa an possit sine causa deponere episcopum. Plenariam dispositionem beneficiorum spectare ad Papam, quomodo sit accipiendum. post nu.42.uer. sed do. Card.*
43 *Papa non potest episcopum transferre absque legitima causa.*
44 *Papa licèt respectu benificiorum habeat latissimam potestatem, secus tamen est respectu bonorum ecclesiæ.*
45 *Princeps licèt possit auferre alicui rem suam cum causa, hoc tamẽ intelligitur certitudinaliter, sed non occasionaliter.*
46 *Papa ubi aliàs non potest tollere ius quęsitum alteri à iure naturali sine causa, tamẽ ubi illud ius uenit tanquam accessorium ad ius ecclesiasticum, sublato principali, etiam solo uerbo potest tollere*

accessorium, quòd aliàs per se non tolleret.
47 *Princeps potest aliquem lædere modica læsione, etiam sine causa.*
48 *Princeps potest auferre sine causa id cuius ipse fuit causa, ut acquireretur.*
49 *Princeps potest tollere modum acquirendi per legem.*
50 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in bonis acquirendis, sed non quæsitis.*
51 *Princeps potest reuocare priuilegium suum sine causa, sed non cōtractum. Donatio principis quanto tempore confirmatur. Post nu. 51. ver. septima & ult.*
52 *Princeps sicut non potest sine causa auferre cuiquam directum dominium, ita etiam nec utile.*
53 *Princeps uel populus liber faciendo cum inimicis pacem an possint pacisci, ne subditi repetant res suas.*
54 *Statutum non posse fieri contra ius naturale sine causa, qualiter sit intelligendum.*
55 *Imperator licèt posit mihi tollere actionem, quæ est de iure ciuili, non tamen potest facere, ut ius mihi non reddatur.*
56 *Pactum nudum non meretur executionem in foro ciuili.*
57 *Conuentio nuda pōt habere executionem in tribus casibus. nu. 58.*
59 *Pactum nudum in terris ecclesiæ an pariat actionem, uel saltem officium iudicis in utroque foro.*
60 *Princeps si aliquid fecit, præsumitur rectè fecisse, ita quòd non admittitur probatio in contrarium. Quod limitatur sex modis. nu. 61. 62. 63. 64. 65. 66.*
64 *Principi non est obediendum, si timeatur scandalum, uel turbatio Christianitatis.*
66 *Princeps si fert sententiam, parte non citata, an præsumatur pro eius sententia.*
67 *Beneficia data paupertati non competunt illi, qui sua culpa incidit in paupertatem.*
68 *Bannitus si timet sibi uim inferri, non tenetur comparere.*
69 *Vasallus potest sibi acquirere nouum uasallum infeudando etiam sine licentia superioris domini, non tamen infeudare ecclesiæ. Quę regula recipit sex declarationes, quas hìc uidere licebit.*
70 *Vasallus non potest relinquere feudum pro anima sua. Quod tamen limitat quatuor modis, 71. 72. 73. 74. quas diligenter vide, quia pulchræ & utiles sunt.*
75 *Feudum an dari posit in dotem.*
76 *Vasallus an posit renunciare feudo inuito domino? & concludit, quòd sic. Quod tamen limitat quinque modis. nu. 77. 78. 79. An iuramentum debeat seruari in forma specifica, remissiuè. Post nu. 78. uer. hanc fallentiam.*
80 *Emphyteuta non potest renunciare emphyteusi inuito domino.*
81 *Honor seruatur alicui in memoriam pristinæ dignitatis.*
82 *Nouitius exiens de religione, in qua assumpserat habitum religionis. licèt posit uti uestibus secularibus, non tamen debet uti lasciuis, in memoriam pristinæ religionis.*
83 *Iussus Papæ excusat vasallum ferentem arma contra dominium,*
84 *Vasallus inuito domino non potest feudum alienare. Et hæc est regula, quæ tamen recipit nouem declarationes.*
85 *Verba, Non aliter: nec alio modo, quam significationem importēt.*
86 *Dicens, Tu mentiris, saluo honore tuo, an faciat iniuriam.*
87 *Vasallus retento pœnes se utili dominio, potest alienare fructus feudi, etiam locando eos ad longissimum tempus.*
88 *Vasallus potest alienare feudum irrequisitò domino, dādo ipsum alteri agnato, qui erat ꝓximior, & debebat succedere in illo feudo.*
89 *Vasallus potest alienare feudum, diuidendo ipsum inter se & alium conuasallum eiusdem feudi.*
90 *Hāc tamen declarationē limitat tribus modis. vt hìc, & nu. 91. 92.*
93 *Prohibitę alienatione feudi, an semper sit prohibita diuisio.*
94 *Vasallus episcopi potest alienare feudum in capitulum ipsius episcopi, etiam si inter eos sint bona discreta.*
95 *Statutum inhabilitans fœminas extantibus masculis, an habeat locum in bonis feudalibus, vel emphyteuticis.*

CAPITVLVM VII.

Quę in ecclesiarum.

¶ Constitutio laicorum ecclesiam, seu eius bona non astringit Primò ponitur constitutio. Secūdò eius cassatio, ibi: volentes. Et mā summarij ponetur in c. ecclā. ĵ. eo. ¶ No. iuncta gl. j. ꝙ ualēt statuta popoli, ēt respectu fori ꝯscientiæ: de quo dictū fuit in c. j. in 6. fallentia, s̃. eo. Et in quantum do. Abb. hìc extendit q̄stionē illā, qn̄ uniuersitas secularis possit facere statuta: adde, q̄ dixi sup. c. ꝓxi. ubi sunt euacuata eius dicta. Et dū allegat gl. in uer. ꝓ infectis. in cle. j. de immu. ecc. adde q̄ dicent post Inn. in c. cætetum. ĵ. ti. ꝓxi. ¶ No.
1 secundò ibi, sine legitimo, &c. ꝙ † ad hoc ut valeat alienatio rerū ecclesiasticarū, oportet ꝙ cōsēsus ꝑsonarum sit legitimus, id est f̄m leges & canones informatis. Ex quo infertur, ꝙ non ualeat alienatio, nisi seruata forma
a tradita à iure a, & in casu à iure ꝯcesso: aliàs aūt ꝯsensus nō pōt dici legitim⁹. Ad hunc intellectū adducit Cal. istum tex. in c. j. de resti. in inte. qđ est ꝯtra gl. in sum. 12. q. 4. & in c. sine excepetione. in uer. ꝓfuturum. ea. cā, & q. q̄ uolūt, sufficere formā eē seruatam, licèt alienatio non fiat in casu licito. Et ꝓ primò dicto allegat hìc dom. Abb. tex. in cle. j. de reb. eccl. nō alie. & facit c. j. eodem tit. in 6. f̄m eum. Et adde pro dictis glo. ꝙ ualeat alienatio seruata forma in ca
b su nō licito b, Host. idē tenentē in summa, de reb. eccl. non ali. §. 3. ad fi. Et adducitur rō: qa si aliter diceremus, nunquam in hoc casu peteret ecclā restitutionem in integ. qa si illa duo cōcurrerent in ꝯtractu, ēt nō eēt læsa. Si aūt deficerent, ꝯtractus eēt nullus: cuius contrarium p̄supponit restitutio in integ.
c quia p̄supponit contractum ualere c, c. j. de rest. in inte. ¶ Sed ꝓ op. do. Abb. ꝙ contractus sit nullus, vbi alienatio quāuìs solennis nō fit in casu licito, vide gl. in uer. redire. in c. j. de rest. in inte. Et ibi eū sequuntur do. An. & do. Abb. & ibi ēt latè Imo. & Imola hìc & Do. post Io. And. & omnes in c. 2. ī prin. de reb. eccl. non alie. in 6. & do. Abb. in c. nulli. de reb. eccl. non alien. & Hos. & dom. Abb. in c. tua. ĵ. de his, q̄ fiunt à p̄la. & Hostien. in sum. de resti. in integ. §. in quibus. ver. item in contracti. & in d. c. 2. in uers. forma & casibus à iure permissis. & in d. cle. 2. in uers. necessitas, aut utilitas. facit l. magis puto. §. si æs alienum. ff. de reb. eod. ubi non sufficit alienationem rerum minoris fieri cum solennitate legitima, nisi etiam fiat ex cā legitima, & in casu concesso. ¶ Vno casu saluatur opi. ꝯtraria, uidelicet qn̄ alienatio fieret cum solennitate in casu ꝯcesso apparenter, ut quia credatur subesse utilitatem ecclesiæ, & existenter & uerè sit cōtrariū: quia tūc ꝯtractus tenet, sed datur restitutio in integrum, secundum do. Ant. in c. cum Apostolica. ĵ. de his, quæ fiunt à præla. & sequitur ibi Imol. & idem Imo. post Io. And. in d. c. j. de resti. in integ. Et iō cessabit resti. in integ. vbi ēt apparenter est facta alienatio in casu nō licito: qa erit nulla: sed cōpeteret restitutio, ubi est licitus apparenter, & sic cessat ratio in ꝯtrarium adducta. Casus autem licitos in materia enumerat Host. in sum. de reb. eccl. nō alie. §. ex qui. cau. & gl. in d. sum. Et ꝙ non sit nulla ipso iure alienatio, quādo est in casu licito saltem apparenter, ex gl. in d. c. cum Apostolica. in uersicu. profuturum. & glos. j. in c. ad nostram. ĵ. de reb. eccl. non alie. not. Arch. 12. q. 2. in sum. & do. Ant. post Io. An. in c. j. circa prin. ĵ. de sol. Et duas differentias in simili inter actū nullum existenter & apparentet, ponit Pau. de Cas. ꝯsi. 27. ¶ Vlterius per istum tex. cum glo. posuit hìc Inno. aliqua dicta famosissima, tractando

a Tradita à iure. *Quæ aūt solennitates requirantur & exigantur ad alienationis validitatem, & ex q. bus redditur nulla alienatio, uide no. ꝑ do. Soci cōsi. 15. inc. Visis prædictis publicis instrumentis uersi. circa quam consultationem, cū uers. in i. parte. & ver. postquam non ostē sum. cum uer. seq. & consi. 29. inci. Viso quodā instrumento. ver. uerum prædictis non obstantibus, & utrū cum uersi. seq. in d. parte. & versi. 3. principaliter.*

b Non licito. *Adde tamē, quod in dubio præsumitur facta ex iusta cā, si interuenerit consensus capituli & superioris, ut ꝑ do. Soc. cōs. 15. inci. Visis prædictis publicis instrumētis. versi. tertius uerò tractatus circa princip. in 1. parte.*

c Valere. *Sed adde quod nunquā obstat, quę minus fiat sibi reintegratio possessionis. Quod est singulariter secundum do. Soci. in consil. suo 29. incip. Viso quodam instrumēto, uers. uerū prædictis non obstantibus. ibi, & si apud. in 1. parte.*

tractando de potestate principis in statuēdo, & ipsa reassumūt hic ordinatè do. Ant. do. Imo. & do. Abb. inserentes dicta Legistarum in l. fi. C. si contra ius, ueluti. pu. & Cy. in leg. rescripta. C. de preci. impera. offe. Et ex dictis suis & in aliorum alibi in multum restrictis resecati sup fluis, feci infrascriptas ꝯclusiones quatuor declarantes. Primò, an princeps statuat ꝯtra ius diuinū. Scđo an circa ius gentiū, uel nāle. Tertiò, an circa ius ciuile, uel positiuū. Quartò, an in dubio p̄sumat moueri ex cā. ¶ Prima ꝯclusio. Princeps † secularis pōt ꝑ suā legem limitare, seu interpretari ius diuinū d ex cā. Vñ licèt lex diuina dicat, Nō occidas, tñ ī multis lex tolerat homicidiū, ut in toto ti. ff. de sicari. Simił licèt lex diuina ꝯtentet̄ de duobus, uel trib. testibus. c. ī oī. de test. tñ lex uult hoc nō procedere ī certis casibus. Patet in l. hac ꝯsultissima. C. de test. in c. p̄sul. cū si. 2. q. 4. Et hāc ꝯclusionem ponūt oēs p̄dicti, & B. in j. ꝯst. Digestorū, uer. itē q̄ro, q̄d de rescri. & gl. fi. in l. j. ff. de ꝯst. prin. & Bal. in auth. ad hæc. C. de usu. & in l. 2. ad fi. uer. scđo q̄rit. C. de preci. impe. offe. Et tales leges ualent etiā quo ad forū ꝯscientiæ, vt dixi in c. 1. in 6. fallentia s̄. eo. Et q̄d dixi per uiā legis, ꝓcedit etiā ꝑ uiam consuetudinis, quę tm̄ pōt circa ius diuinū, quātū lex, ut per do. Abb. in c. fi. ī. de consue. Et q̄d dixi in principe, procedit etiam in popolo habente iura imperij, ſm prædictos: q̄a pōt ea in terris suis, q̄ pōt princeps, ut per Bart. in l. acta §. de ampliāda. ff. de re iud. & in l. infamem. ff. de pub. iud. & in l. hostes. ff. de capt. & per omnes in c. per uenerabilem. ī. q̄ fil. sint legi. Et talis est populus Florentinus, e sub cuius mercede nūc viuo, ſm Bar. in d. l. hostes. Et ibi dicit idē de ciuitate Pisana. Idem de Florentinis tenet do. Abb. consi. suo. 91. & consi. ultim. & Lud. Rom. consi. 456. & dicit dom. Abb. in dicto cōs. ꝙ tantam potestatem habent in suo territorio, quātam imperator in suo. Et ꝙ ista pñt induci etiā à statuto. no. Pet. de Anch. consi. 200. inci. Iure diuino. & plerique allegandi in seq. conclusione. ¶ Per istā conclusionem infert̄ principaliter
3 ſm omnes prædictos, quòd † ualet statutum, ꝙ bānitus impunè occidat̄: f q̄a bannitus est transfuga, & hostis ciuitatis. l. amissione. §. j. ff. de c. dimi. Hostis aūt ciuitatis pōt impunè occidi. l. j. ff. ad l. Cor. de sica. & in l. minimè. ff. de relig. & sump. funer. & ita no. Bar. in l. ut uī. & in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. in d. §. j. & in l. ubi pactum. C. de transac. & in l. ij. C. quādo liceat se sine iu. vind. & do. Abb. post alios in c. fin. ī. de consue. per Pet. de Ancha. in c. j. in 3. principali quæsito, supra eo. per Bal. in d. l. ij. & l. data opera. C. qui acc. non pos. & in l. decuriones. C. ex quibus Caus. infa. irro. per Alb. in 4. parte statutorum, q. 17. & per do. Ant. in c. si uerò in ī. de sen exc. per Dom. in cap. non est peccatum. §. his ita. circa medium, dis. 6. Imò dixit Bal. in l. ij. C. q̄n li. se sine iud. vin. ꝙ non ualet pactum factum cum bannito de eo non offendendo: quia est cōtra utilitatem publicam. Et est de hoc solennis disputatio Bar. quæ inci. Lucanæ ciuitatis statuto. ¶ In hoc tñ de offendendo bannitum collegi nouem casus, in quibus statutū nihil operatur, nec æxcusat homicidā. ¶ Primus casus
4 est, quando † hoc statutum non fieret ex causa legitima. Vnde dicit Hos. in c. fi. ī. de consue. quòd si statutum hoc permitteret pro pecuniario debito.

2 Ius diuinū. *Ad de Lud. ponentem in fin. ver. testis, et uersi. quid si ciuitas &c.*

e Florentinus. *Ad quod adde do. Soci. consi. lxxxi. inci. in præsenti cōsultatione. in i. parte, ꝙ ciuitas Florentię cum suo comitatu & districtu nō recognoscit superiorem, ex quo præscripsit merum & mixtum imperium, & tantam potestatem habet in populo, & sibi sudditis, occasione dictæ præscriptionis, qnantam imperator in uniuerso. Et adde, quòd idem dicendum est de ciuitate Senarum, cùm superiorē non recognoscat, & principis habeat potestatem, secundum prefa. do. Soc. consi. suo 74. incipi. In presenti consultatione uersi. quartò pro hoc. ibi quoniam magnifica. in d. parte.*

f Occidatur *Ad de Flo. cōtra Pau. de C. in l. binas ædes a. ser. vrba. pręd. & adde. quod refert Flo. in l. si is, qui binas de usuf. quod quidem disputaus ter*

non ualeret. & est gl. 4. q. 1. in sum. circa medium, & sequūtur hic dom. An. Imo. & Dom. dicentes, ꝙ oportet, ut* bannum sit pro culpa digna morte. Bene facit, quod no. Bal. in l. si mora. ff. sol. mat. ubi dicit, quò statutum disponens simpliciter, ꝙ bannitus pro maleficio possit impunè offendi, non intelligitur de bannito propter contumaciam: quia non est propriè maleficium sed culpa, ut ibi dicit gl. & dicetur in c. ex literis. infra eo. ¶ Secūdus casus est,
5 q̄n † filius occideret patrem bānitum: quia non iuuatur statuto, quòd non p̄sumitur ad hunc casum cogitasse, Dy. & Ang. in l. si adulterium cum incestu. §. liberto. per illum tex. ff. de adul. & Ang. in authen. de incest. nup. in prin. quorum opi. tenenda esset ante factū. Tñ si casus occurreret, tenenda esset opi. contraria, quam sequit̄ Bar. in d. §. liberto. & Pet. de Anch. in rub. ī. de his, qui fi. occi. & ibi Io. de Ana. quem se-
6 quor. ¶ Tertius casus est, q̄n † quis occideret bannitum pendente quæstione super ualiditate banni, & apparente postea bannum esse nullum, ſm Bald. in l. uniuersa. prope fi. C. de preci. Impe. offer. Allegat Dy. in l. si quis filium. §. si quis. ff. de iniusto irritoque testam. & Bar. ī l. j. §. si seruus. ff. de acq. pos. Ad q̄d uide Lud. Rom. ibi, & per Bart. in l. nō putauit. §. non quæuis. ff. contra tab. & Ang. in l. cùm verò. in prin. ff. de fidei com. li. & Bal. in l. appellatione C. de appe. & in l. j. C. si à non compe. iu. & in l. eum, qui duas C. de adul. & in d. §. si quis. ¶ Quartus casus est, quando
7 † bannitus toleratur in ciuitate: quia talis tolerantia præstat ei securitatem, licèt nōdum sit de banno cancellatus, secundum Sal. in l. nullus. C. de Iudæ. & sequitur Io. de Ana. in c. sicut. ī. de Iudæ dicens, hoc esse singulare dictum, & se uidisse seruari Bononiæ. ¶ Quin-
8 tus casus est, quando † quis ostenderet, vel occideret non ritè bannitum, ſm Bart. in l. j. ff. de adul. & Ang. in l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. Bal. & Imol. in l. huiusmodi. §. si ita cui. ff. de leg. 1. & Ange. in l. fi. C. si ex fal. instr. & Bal. in l. nostrā C. de testa. & Ang. in l. si duo. ff. de acqui. hær. & in l. filius. ff. de lib. & posth. & Bal. & Sal. in l. eum, qui duas. nisi de hoc esset probabilis ignorantia, secundum Barto. in l. 1. §. ex hoc rescripto. ff. de ventre inspi. ¶ Sextus ca-
9 sus est, quando † bannitus occideret seipsum: quia ex eo, quòd esset bannitus, non euitat pœnam, de qua ff. de his, qui sibi mor. consci. per totum, secundum. Io. An. in Spe. in titu. de pœ. §. 1. in prin. in vers. sed quęro. vbi refert Rich. Malumbræ dicentem, fuisse punitum quendā doctorē pœna statuti: quia cùm esset bannitus, interfecit seipsum. Ad hoc no. in c. ꝯtingit. Primò, ī. de senten. exc. per gl. in l. pactū inter heredē. in gl. mag. circa medium, ff. de pac. per Bar. in l. Stichus. ff. de pecu. le. & l. custodias, ff. de pub. iud. cum concor. ¶ Septimus casu est
10 quando † occidens bannitū ignorabat eum esse bannitum: quia non videtur tunc occidisse, vt minister reip. secundū Bal. in l. si quis hęredem. C. de insti. & subst. sub condi. fac. & Pet. de Anch. in repe. cap. canonū. ver. quærit etiam Bar. s̄. eo. & Bar. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur. de quo per eundem, & Doc. in l. genero. ff. de infa. & l. si quis in graui. §. vtrum. & ibi per Lu. ff. ad Sylla. & Bar. in l. fi. C. de cri. expi. hęr. & Lu. latissimè in rep. in l. j. C. de hær. inst. facit elegans dictum Do. Ant. in c. quāto in fi.

*minauit non posse occidi, licèt alij communiter * contrà teneant, per c. fi. de homic. Sed do. And. de mon. Vbia. in consil. statuto cauetur, quòd bannitus. concordat opin. quòd procedit dictum Bar. in locis supra in text. alle. & in cōsil. suo incip. Statutum Castri plebis. in bannitis ex graui delicto. i. in personam, non si in pecuniam. Vide Bal. in cons. super punctis mihi Bal. de Peru. transmissis. quòd potest occidi, secundùm veram opin. & dom. Nellus in tra. bannitorum, secunda parte 2. temporis 7. quęst. ubi dicit, hoc esse commune apud Doc. Quid econtra? Adde Paul. de Castr. in l. inscius. in princip. versicu. sic ergo no. ff. de lib. & post. qui loquitur in casu tamen: & Ang. in consi. 84. incip. Viso themate. in fi. ibi, an tale statutū sit ualidum. Vide do. Soci. consi. clvij. inci. præsens consultatio pulchra & subtilis atteris statutis, in princip. in i. parte.*

in fi.j̃.de iureiur.ubi dicit,ꝙ in foro pęnitentiæ debitor
non euitat periuriū nō soluēdo in termino iurato, quē
sibi ignoranti creditor prorogauerat, licèt secus in foro
ꝯtentioso: qa non est in mora. ¶ Octauus casus est, qñ
11 † occideret extra territoriū, in quo viget tale statutum,
quia ibi non erit tutus ab homicidio, ſm Petr.de Anch.
in repe.c.j.s̃.eo.ver.3. principaliter. ubi vide, & ꝑ Imo.
in cle.pastoralis.de re iud.& Bal. in Repert. Inno.in ver.
excōicatus repellit.& in c.excōicatos. 11. q.3. ¶. Nonus
12 & ultimus casus est, qñ † stante ēt legitima causa mor-
tis fieret tale statutū per rancorē uindictæ: qa nō ualet,
ſm do. Ant.Imo.& Dom.hìc,allegantes gl.in §. si ergo.
11.q.3.tex.in c.non est crudelis.& in c.minister.23.q.5.&
beatus Tho.2.2.q.64. & Io.An.in Spe. super rub. de con-
stit.Et glo.fi.quam uide in c.ꝯsuetudo.j. dist. Et iō statu-
tum Florentiæ ꝑmittens ꝯsortibus uindictas interfecto-
rum ꝯsanguineorū suorū non ualet,cùm hoc cōpromit
tat̃ ex rancore uindictæ, ſm eos. Et idē tenet Do. in d. c.
ꝯsuetudo.ꝑꝑ glo.ibi.& in c.non est peccatum.§. his ita.
6.dist.¶ Procedit ergo dictum statutū de bannito,qñ fit
ad bonum cōe ciuitatis & iustitiæ: qa tunc talis occisor
vr̃ deputatus executor iustitiæ. Et in dubio p̃sumitur sta
tutum hoc ꝯcedere ꝑꝑ bonum publicum,ſm Bald.in l.
j.C.qñ licet se sine iud.vindi.Quinimo dixit do. Abb. in
c.fi.j̃.de ꝯsue.alleg Io. An. in d. rub.de const. ꝙ qñ sta-
tutum non daret læso, vel consortibus hanc facultatem
causa vindictæ, sed daret ius occidendi offensorem læso
tanquā ministro legis, ut faciat sibi iustitiam, ualet. Qđ
est notabile uerbum, & nunc transeo,licèt aliàs dubita-
13 uerim.¶ Et si diceres,ꝙ† istud est dare legem verbis,nō
sensui; quia omnino animus erit cum rancore ꝑꝑ præ-
sumptum odium:Rñderi pōt,ꝙ sufficit statuentes ad bo
num intuitum hoc ꝯcessisse,s.pro interesse publico.Vn-
de si occidens hoc non intendit, peccat quidem,sicut ēt
peccaret non læsus à bannito, occidendo eum ex odio,
ut s̃. dictum est,& j̃.dicet̃. Vnde animus eius non atten-
ditur, sed intentio statuentium. Et istis adde, quod not.
Ricar.in 4.sen.dist.37.q.2.art.j.ubi dicit, ꝙ si uir procurat
apud iudicem, ut uxor adultera interficiatur non amo-
re iustitiæ,sed libidine uindictæ,peccat mortaliter. Et di
cit Inno. in c.dudum.scđo, in gl. quæ incipit,ꝙ electio-
nis tꝑe, de elec. ꝙ ecclesiasticus non debet admittere il-
lum, qui accusabat libidine uindictę: quia peccat. Et se
quitur Arch.in c.quærendum.2.q.7.ponens signa cogno
scendi hoc. ¶ Cæterum quia de validitate statutorum
non semꝑ disputari pōt(vnde dicit Lud.Ro.consil.392.
ꝙ Florentini nolunt,vt disputetur de ualiditate statuto-
rum suorum) ideo no, ꝙ tale statutū de uindicta proce-
dit,ubi quis eā faciet proprijs manibus:secus, si per aliū,
vt est gl.ordinaria & singularis in l.cum fundum,in ver.
postea.ff.de ui,& ui ar.Per quam dicit Bal.in c.ad nostrā.
j̃.de proba.ꝙ potestas occidendi priua
to ꝯcessa nō pōt delegari a. Et de ipsa
meminit Bal.ĩ l. accusationis. C.quod
me.causa.& in c. 1. §. quia uerò. de pa.
iu.fir.& tenen.& in l. ad officium. in fi.
C.cōi di. & in l. ut uim. ff. de iust. & iu.
in repe. l.j. C. unde ui. & in le. ij. C. de
serui.& aqua. & sentit Bart. in l.non so
lùm. §. si mandato. in 2. q. ff. de iniu.
¶ Hoc intellige, qñ in priuilegium ꝯ-
tra ius cōe ꝯceditur alicui uindicta: qa
non explicat per aliū, & facit l. seruus
si hæredi.post prin.ibi, personæ dunta-
xat. ff. de statu lib. Secus, ubi compete
ret vindicanti de iure cōi: quia tunc
potest alteri cōmitti: & succedit regu-
la,qui per alium.de reg. iur. in 6. Ita vr̃
sentire Bald. in d. §. si quis. versicu.quæ
ro, nunquid si possum. Et sic transire
pōt, quod ipse no.in l. Gracchus. C. de
adu.per illū tex.in uer.patri paruerunt.
per quem non vr̃ inferendum gñaliter
contra glo. præalle. attento, ꝙ lex to-
lerat uindictam aliqñ, non quia faueat
vindicanti, sed ut remaneat excusatus
potius ꝑꝑ iustum dolorē,quem diffici-
le est temperare, l. si adulteriū cum in
cestu, §. imperatores.ff.de adul.Et hinc
est,ꝙ si occiditur adulter ex interuallo,
non excusatur occidens, ut in l. quod
ait lex.§.quod ait.ff.de adult.Vñ cessan
te hac rōne in expediente ꝑ aliū, cessa
re vr̃ legis ꝑmissio. Et ideo sustinendo
indistinctè gl.in d.l. cùm fundū. posset intelligi, nisi ille
alius vindicās esset filius lęsi, cui lex permittit uindictā.
Et ita loquit̃ d.l.Gracchus.quam sic intelligit Bar.in d.§.
si mandato.Et ratio specialitatis in filio sit:quia censetur
eadem caro cum patre, ut in §. hac authoritate.35.q.1.
& l.fi.C.de impub.& al.sub.facit l.sciendum. §. legati. ff.
de leg.Et tex.elegans in l.cū scimus.prope.fi.C. de agris,
& censi.lib.11. cum concor. quas aliàs reduxi in c. affer-
te.j̃. de præsumpt. Et hanc ꝯsiderationem no. tanquam
nouam.¶ Et generaliter circa dictum statutum de occi
dendo bannitum collige tria notanda. ¶ Primò, quòd
14 † licèt occidere bannitum, non sapiat pęnam,ex quo à
statuto permittitur, tñ respectu delicti non sapit inno-
centiam: quia homicidium sine immunditia esse non
potest.Ita dicit Bald. in c.1.j̃. de iud. Similiter dicit Bal.
in l. ij.uer.super 5. ff. de iureiur.in repetitione, ꝙ dictum
statutum non disponit super aliquo spirituali,sed solum
super pęna tēporali,super qua statutum pōt disponere tā
æquè, q̃ iniquè: quia in temporalibus habet summā po-
testatem,ſm eum Sed per hæc nō inferas,ꝙ occisor pec-
cat,quādo facit zelo reipublicæ & animo exequendi sta
tutum,sed tunc demum peccat,qñ animo fundendi san
guinem humanum & ex odio. No. Io.And. in d rubr.de
consti.& beatus Thom.2.2.q.64.& Bald.in l.ut uim.ff.de
iusti.& iu.Alb.in 4.parte statutorum.q.19.& sic intellige
Bald.in c.fi.j.de præscr.in prin.¶ Ex quo sequitur, quòd
ubi à lege, vel statuto ꝑmittitur homicidium ad uindi-
ctam,non excusatur talis in foro conscientiæ. Et de hoc
est gl.sing. in c. inter hæc.33.q.2.dicens, patrē occidentē
adulterum filiæ non excusari in conscientia:quia lex cō
cedit ad uindictā.Et cum eo ꝯcor.Arc.ibi,& pulchrè Io.
de Ana.in c.interfecisti.j̃.de homic. & do. Abb. in c. ve-
niens.scđò,in fi.j̃.de sponsa.& in c. cùm esses. j̃. de testa.
& Ricar.in 4.dist.37.q.2. art.j ¶ Et si diceres, ꝙ imò illa
gl. probat, ꝙ priuatus occidēs bannitum vigore statuti
peccat,in quantum dicit, ꝙ nemo excusatur ab homici
dio,nisi quem canon excusat:& ꝙ canon excusat solùm
iudicem:ergo iste non excusabitur.Responderi pōt,ꝙ si
cut canō ꝯcedit iudici,ita etiam concedit ministro suo,
c.miles.cum multis si.23.q. 5.Cùm ergo quilibet sit sur-
rogatus à l.municipali loco ministri iudicis, dr̃ factum
à iudice,qđ fit à tali,arg.regulæ, qui per alium. de regul.
iu.in 6.Et quia surrogatum sapit naturam &c. in cle.j.de
sup. negli. præla. cum si. ¶ Vtrùm autem ille exequa-
tur, ut proficiat reip.uel malo animo,stabitur dicto suo
in foro conscientiæ,per no.in c.significasti, primo.j̃.de
homic.cum cōcor.Quæ omnia nota, qa alij non decla-
rant.¶ No.scđo, ꝙ stante dicto statuto super licita occi
sione banniti, pñt etiam sibi bona auferri impunè, ſm
Bal in c.in literis.j̃.de rest.spo.ponderantem ad hoc pro
ualde singulari tex.cum gl.ibi in uer.prędo.in fi.Et idem
Bal.in l.fi.circa medium, C.si cōtra ius,uel uti.pub.alleg.
tex.in l.j.§.qđ p̃tor.ff.de alea.Per quem dicit melius pro
bari,q̃ alibi,ꝙ illa uerba, Impunè offendi, intelliguntur
in ære,& in persona b.Idem tenet Bart.
in l.nec in ea.ff. de adul. & Bald. in l.3.
in fi.C.si pen.ap.mors interue. & Pa.de
Ca.in l.in suis. per illum tex. ff. de li.&
posth. Qđ intelligit uiuente bannito.
Sed eo mortuo non licet in bonis suis
furari, ſm Bald. in l. ex hoc iure. ff. de
iust.& iu.Pro quo facit,quod no.Pa.de
Cas. cons. 31. ubi dicit, ꝙ uigore dicti
statuti non licet bannitum mortuum

a Delegari. *Adde do. Alexan. & Pau. de Cast. l. si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. so. mat. & Ale. in l. nō solùm. §. si mandato. de iniu. & in d. l. cùm fundum. §. si. de ui & vi ar. alleg. in tex. Adde tamen, quòd is, cui permittitur potest cōuocatis amicis uindictam sumere impunè. Pau. de Cas. in l. refectionis. cōmunia prædio. & Bart. Cepo. de ser. vrb. c. xxiij. ubi dicit, statutum sic intelligi & si statutum permittat cōpetentē uindictā, tenetur de excessu, si percussus à solo percutiatur cum multitudine amicorum Bald. in l. si familia. ff. de iu. om. iudic.*

b In ęre & in persona. *Pro qua materia uide Ange. & Ioan. An. de Perusia in l. si non speciali. C. de test. & Ias. May. omnino in l. omnes populi. de iust. & i*

& iu. & Flo. in l. si is, qui binas. de vsufruc. & per Alex. in apost. ad Bar. in l. 1. C. si cõtra ius, vel vtil. publ. & vide eũ in l. 1. C. de hæ. inst.

spoliare, nisi ab ipso occisore, dummodò incontinenti, quia sicut sibi licuisset priùs auferre bona, postea occidere: ita idẽ, si statim post occisionem faciat, quia ea, q̃ incontinenti & c. in l. lecta. ver. dicebã. ff. si cer. pe. c. officij. de elec. ¶ Et istis adde Bart. in l. 2. ff. de sepulch. viol. & Pet. de Anch. in cle. 1. in 1. oppo. de cõcel. pb. & Do. Card. ĩ repe. c. perpendimus. de sen. excõ. vbi dñt, ꝙ licitũ sit bannitum occidere: ergo & vulnerare. Et adde, quòd si statutũ simpliciter diceret, ꝙ liceat bannitum offendere, intelligitur ẽt occidendo, ſm Bart. in suo notab. cons. 188. inci. Statuto castri plebis. & Ioan. And. in Spe. in ti. de constì. §. 1. ad fi. & Bar. in l. 3. ff. de adimen. leg. & Pau. de Cas. in l. in suis. ff. de libe. & posth. & Ang. cons. 284. incipien. Viso themate. in fi. & facit c. fi. de homicid. in 6. de quo ẽt Bal. in suo speculo, in versi. bannitus. vbi ponit vnam limitationẽ ad hoc, q̃ tollitur per dictum ꝯsilium Bart.

15 ¶ Nota tertiò, ꝙ † stante statuto, ꝙ homicida non possit esse de prioribus, si aliquis occidat bannitũ non ex officij necessitate, sed ex priuata inimicitia, non potest esse de numero priorum, & est infami infamis facti, ſm Bal. in l. decuriones in fine, C. de infami. quia licèt istud homicidium sit tollerabile, tñ non est laudabile, secus in iudice, cùm faciat pro executione iustitiæ & ex necessitate. Si tñ statutum diceret, ꝙ posset occidi licitè & impunè, non esset maleficium, ꝑ illud aduerbiũ, Licitè: q̃d enim licet maleficium non est, ſm eũ, per l. is, qui aggressorẽ. C. ad l. Cor. de sica. ibi, nullã calumniã metuendã. Et hoc dictum sequitur Do. Ioã. de Ana. in c. si perfodiẽs ꝭ. de hom. Quę oĩa no. ad intellectũ dicti statuti, de quo ẽt aliqua ponit Do. Flo. de sanc. Pe. in l. minime. ff. de relig. & sump. fu. ¶ Expedita hac ampliatione ad conclusionẽ suprà positã de potestate principis circa ius diui-

16 nũ, limita eã primò ſm oẽs hìc, † dũmodo princeps statuat in materia, q̃ per ipsum ius diuinũ reperitur aliqñ limitata, sicut in isto, Non occides, quasi semel limitata, semper sit ex cã limitabilis. Secus dicunt, si nunquam fuit limitata: putà, si vellet statuere, ꝙ liceret contrahere matrimonium cũ matre. Et pro hoc facit dictũ Bal. in l. fi. C. si contra ius, vel vti. pub. vbi dicit, ꝙ virtute statuti permittentis occidere bannitũ, non est licitũ mulierem bannitã adulterare, cùm adulterium nunquã sit de iure

17 diuino permissum. ¶ Secundò limita † dummodò princeps interpretet̃ ius diuinum statuẽdo in his, in quib. habet iurisdictionem, s. in rebus profanis, sed in spiritualib. interpretatio pertinet ad Papam, ſm Do. Abb. hìc per c. per venerabilẽ. in fi. qui fil. sint legi. & per id, q̃d no. Fed. de Se. consi. 96. inci. Apparet quædam lex. vbi dicit, non valere statutum laicorum cõuincens vsurariũ ex certis coniecturis, qa cum in talibus non habeant laici iurisdictionẽ, non pñt statuere ẽt interpretando. Facit c. tuam. ꝭ. de ord. cog. & q̃d no. Bar. in l. Titia. ff. sol. mat. ſm eum. Et istud multipliciter confirmari posset, præsertim ex notatis per Do. Ant. & Do. Abb. in c. j. ꝭ. de spons. ꝑ Bal. l. & si contra. ad fin. C. de nup. per Fede. consi. 35. per Do. Abb. consi. 83. incip. Stante quadam ꝯstitutione. per gl. in c. 1. 30. q. 3. per Arch. & Dom. in §. hinc colligitur. 2. q. 3. & ꝑ oẽs in c. fi. C. de secun. nup. In quibus locis dici-

18 tur, ꝙ † non potuit imperator disponere super matrimonio ẽt ex cã rõnabili, faciendo, ꝙ non sit m̃rimoniũ vbi est de iure diuino, & non procedit titulus. C. de interdi. matri. inter pup. & vi. & C. si rec. prouin. & C. de sec. nup. cũ si. quia nõ pertinet ad imperatorẽ de talibus disponere. Simil̃r dicitur de iuramẽto, de quo per Imo. in repe. c. cùm cõtingat. versi nunc restat videre. ꝭ. de iureiur. vbi semper vide: & tangitur in pluribus locis, de quibus memini in quadam rep. mea c. 2. ꝭ. de spons. & plenè per Do. Abb. in disputatione incip. Stante statuto cons. suo 71. inc. in hac cã, nec pñt ordinationes alicuius potestatis secularis valere in talibus, etiã si summa ratione iustificentur, vt patet ex no. per Io. And. in c. statutum, de hęre. in 6. & Pet. de Anch. consi. 17. & oẽs in c. 1. ꝭ. de spons. ꝑ defectum potestatis, vt ibi aliàs plenè dixi. ¶ Limita tertiò, ꝙ in casibus, in quibus princeps põt statuere cõtra ius diuinum, debet exprimi causa rationabilis: quanuis enim aliàs præsumatur causa, vt infrà in 4. conclusione, tñ hoc casu non pręsumitur: qa nõ debet inferior violare statutũ superioris sine aperta cã ſm Dom. Abb. hic, per id, quod no. Inn. in c. quanto. ꝭ. de consue. vbi idem dicit de Papa, nedũ qñ statueret cõtra ius diuinum, sed ẽt, qñ statueret contra vniuersalem statũ ecclesię, & sequunt̃ multi, vt ibi dicet̃. Et ista limitatio cõfirmat̃ ex sequẽtibus & eã ponit ẽt Bal. quem vide in l. ij. ver. sed dubitatur. C. de iu. anul. Et hæc sunt quò ad primã conclusionẽ, in qua actũ est de principe

19 seculari. ¶ Secunda conclusio. Papa † ex cã potest interpretari & limitare ius diuinum ꝯstitutione, vel rescripto, licèt in totum tollere non possit: quia inferior & c. cle. ne Romani. in prin. de elec. & quia ius diuinũ est immutabile, 5. & 6. dist. per totũ, no. gl. in c. a nobis. ꝭ. de deci. & ita concludunt hìc oẽs * Doc. & Inn. in c. super eo. in fi. ꝭ. de biga. & c. post traslationem. in fi. ꝭ. de renun. & latè Pet. de Anch. in repe. c. 1. s̃. eo. & in regula, possessor. & seq. de reg. iu. in 6. vbi ad hoc dat plurima exempla, subdens, hoc potius laboriosum, quàm subtile esse. Benè facit c. licèt, infra de fer. & ibi not. Abb. in 2. notab. & tex. in cle. pręsenti. de censi. in uer. negociandi, & in c. non minus. ibi episcopus & clerus. ꝭ. de immu. ec. iuncta gl. in ver. diuino. in c. quanquam. de cẽsi. in 6. & vide multa exẽpla per Cald. in dispu. inci. Bononiensi statuto cauet̃. & latè per Albe. de Rosa. in 1. parte statutorũ, ante medium illius partis. q. 46. & Hostien. late in sum. de rescrip. §. quas vires. sub. §. põt aũt. & Ioan. And. in c. cũ ad monasterium. de sta. mo. & in regula, semel Deo. de re. iu. in 6. vbi elegãtissime loquitur: aliquid per Dom. in c. cognoscamus. 24. dist. & in c. vt constitueret̃. l. dist. Bald. in §. ius aũt ciuile. ver. deinde principaliter. Insti. de iu. na. gen. & ciui. per beatum Thomã in dist. 27. q. 3. art. 1. circa fin. per Do. Abb. in c. significatum. in 1. notab. de

20 regula. ¶ Et hinc est, ꝙ † in matrimonio etiam de p̃senti cõtracto dispẽsat ex causa a, vt ꝑ gl. & oẽs Doc. in c. ex publico. de conuer. coniu. cũ concor. & ẽt in consummato, vt per Io. And. solenniter in regula, actus. de reg. iu. in 6. vbi semper vide. Et de ipso meminit Bald. in l. si filius. ff. de adopt. Et ad hoc propositũ multa inuenies per Pet. de Anc. consi. 367. incip. Reuocat̃ in dubium quantũ pro filio regis Angliæ laboriosè consuluit, ꝙ Papa ex cã possit dispensare, vt vxorem patrui defuncti possit nepos, idest filius fratris accipere in vxorem. Et de hac potestate in matrimonialibus vide oĩno per Host. in sum. qui cle. vel vo. §. qs nocens, ver. vr̃ igit̃, ꝙ summus Põtifex. & latissimè Modernos. s. Do. Ia. de Ferraria in c. ad dissoluendum. ꝭ. de despon. impub. & Pet. de Anch. in c. 1. de spons. in 6. & in consilio q̃d allegabitur in sequenti ampliatione. ¶ Et idẽ videmus in voto, vt ꝑ gl. & Doc. in c. nõ est voti. ꝭ. de voto. Idẽ in iuramẽto, vt per eos ĩ c. quãto. ꝭ. de iureiu. Idẽ in irregularitate prouenieẽte ex homicidio, vt ꝑ Ioan. de Ana. in c. ad audientiã. ꝭ. de homici. cũ ꝯcor. Idẽ in dispẽsando cũ obligatis ad officiũ, vt per Do. Abb. in c. 1. de celeb. missa. Et in istis adde beatũ Tho. in suis Q̃dlibetis, q̃d libeto 4. arti. 14. vbi dicit, ꝙ licèt Papa nõ dispẽset ꝯtra ius diuinũ: tñ ex magna & euidenti causa dispensat, vt bigamus promoueatur. item potest ẽt dispensare, quòd sacerdos nõ indutus vestibus sacris consecret corpus Christi. Et idem ĩ alijs, quæ processerunt ex cõstitutione humana, vt ibi latius. ꝑ eũ, quẽ refert Car. sancti Sixti in tract. de potestate Papę. q. 64. & vide Inn. in c. 1. ꝭ. de

a Ex causa. *Adde, quòd Papa ex consensu cuiuscunque sponsi ex potestate absoluta potest matrimonium dissoluere, nulla legiti. causa subsistente: ex potestate verò ordinaria potest aliqua rationabili causa subsistente, vt no. per Do. Soci. cons. 28. inci. circa primũ quæsitum. ver. nec obstat, si diceretur. in 1. par. & in d. cons. in vers. circa secundum q. cum vers. seq. vsq; ad fi. vbi habes, an & quando Papa super matrimonio dispensare possit.*

j̃.de bap.vbi dicit, ꝙ Papa pōt ex cauſa mutare verbo-
rum formā in baptiſmo, puta facere ꝙ dicatur, Ego te-
baptizo in nomine Trinitatis. Ex quo inferri pōt, ꝙ vbi
à lege diuina datur certa forma, pōt eā mutare in ęqui-
pollentē: quod non eſt in alijs, quib. eſt data certa for-
ma, vt dicetur in c. cū dilecta. j̃. de reſcr. Neque liceret
inferiori mutare dicta verba baptizando, aliàs actus
21 eſſet nullus, ſm eundē, in prin. eiuſdem cap. ¶ An † aūt
poſſit Papa ſtatuere contra epiſtolas Pauli? Dic remiſſi-
uè, quia alij non tangunt, vt per Per. de Anc. conſ. 118. in
cip. circa bigamos non promouendos, per gl. & Domi.
plenè in c. lector. 34. diſt. ꝑ Inn. & oēs, & maximè Do-
mi. in c. ſuper eo. de biga. per Arch. in c. ſunt quidam. 25.
q. 2. per Car. ſancti Sixti in dicto trac. q. 63. per gl. in c. pro
poſuit. de conceſ. præb. & ibi per Do. Abb. & ibi ꝑ Imo.
& per Imo. in c. quanto. j̃. de conſuetu. per Ioā. de Ana.
in c. ſi vir. j̃. de adul. per Spe. in ti. de legato. §. nunc bre-
uiter. verſ. primo, nec contra Apoſtolū. & per Ioā. An.
poſt gl. in verſi. durū, in c. poſt tranſlationem. j̃. de renū.
Et tranſeo cū dictis Do. Abb. in c. propoſuit; cū quo cō
cordat Dom. in c. fi. in fi. 26. diſ. ¶ Et iſta concluſio am-
pliatur primò ex dictis beati Tho. in trac. contra im-
pugnantes religionem, quē refert Do. Car. q. 63. vbi dicit
ꝙ Papa pōt facere leges ꝯtra ſtatuta ſanctorū: & rn̄det,
ad c. ſunt quidam. 25 q. 1. ꝙ loquitur, vbi dicta eorū con
cernunt fidem. Idem tȝ Archiepiſcopus Florentinus in
3. parte ſuę Summæ, ſub ti. de poteſtate Papæ, q. 24. alle-
gans gl. in c. ſicut. 15. diſt. & quoſdam dicere, ꝙ poſſet tol
lere ſingula, ſed non oīa, quia iſtud eſſet deſtruere vniuer
ſalem ſtatū eccleſię. Et ita reſidet. ¶ Secundò amplia,
vt procedat concluſio ēt quo ad effectus concernentes
laicos in temporalibus: & in hoc plus pōt, q̃ imperator,
ſm Do. Abb. hìc. Allegat c. 1. de homic. in 6. vbi etiam ex
cā graui concernente ſtatum totius Chriſtianitatis ſta-
tuit Papa cōtra laicos in concernentibus ius diuinum.
¶ Adde Pet. de Anc. conſi. 401. qđ incip. Viſo & diligen
ter inſpecto. vbi vult, ꝙ Papa diſpenſando poteſt appro
bare matrimoniū ex defectu inducto à canone ēt mor-
tuo altero cōiuge, ēt nullū in præiudiciū eorū, quib. ex-
cluſa prole prius illegitima bona obueniebāt ēt in ter-
ris imperij, & validatur matrimonium ex nunc, ꝑ vt ex
tunc. Sed vbi fuiſſet impedimentum legis diuinę, pōt ex
cauſa validare matrimonium ex nunc, nō aūt vt ex tūc
quaſi plus poſſit contra ſuā conſtitutionē legis Cano-
nicæ, q̃ legis diuinæ. Et iſta ſapienter colligit ex di-
ctis Io. And. in c. per uenerabilē. verſi. 2. infra, qui fil. ſint
leg. & hoc bn̄ no. ¶ Adde ēt no. per Do. Ant. in c. cùm eſ
ſes. j̃. de teſta. & ibi latè per Do. Abb. in repe. dū voluit
ꝙ diſpoſitio huius capituli procedit ēt in teſtamentis lai
corū, adeò ꝙ ēt in terris imperij non requirant̄ ſeptē te-
ſtes: quia ex quo Papa fundat ſe ibi in iure diuino; viſus
eſt corrigere leges, de quo per alios Scribentes, maxi-
me Imo. in d. c. cùm eſſes. & Lud. Ro. plene in repe. au-
thē. ſimiliter. C. ad leg. Fal. in 24. priuilegio vltimarū vo
luntatum, & aliquid per Imo. in c. 2. j̃. de prob. cū ꝯcor.
¶ Cęterùm limitat̄ iſta concluſio vno modo, videlicet,
niſi Papa vellet diſponere circa ius diuinū, quod in l. ve
teri, vel noua nō reperitur limitatum ſm oēs hìc, dicen
tes tamen, ꝙ vbi ex cauſa vellet limitare iſtud nūquam
limitatum, poſſet: in quo conſiderabā, ꝙ hoc modo nul
la erit differentia inter limitatum & non limitatum:
quia ſemper requirit̄ cā. Sed crederem, ꝙ in præceptis
decalogi, & vbi agit̄ de peccato, qđ ſemꝑ fuit peccatum
nullo mō poſſit diſponere. Et moueor per doctrinam
Richar. de Mediauilla in quarto ſententiarū, diſt. 32. q.
2. art. 2. in ver. vr̄ ergo mihi. vbi concludit, ꝙ Papa ꝑ ſuā
diſpenſationem nō poſſet ex quacunq; cā diſpenſare ſu
per concubinatu cū cōcubinario. Et dicit magiſtraliter
22 ꝙ † vbi actus nullo mō pōt fieri benè, neque abſq; cor-
ruptione debiti ordinis ad Deum, talis actus per quan-
cunq; diſpenſationē nō pōt eſſe ſine peccato. Dat exem
plum in ꝯcubinatu, vbi concubinatus ſemper eſt cum
mulier, q̃ non eſt ſua, quantum ad talem vſum, nec ſim
pliciter, nec ad tp̄s, & quicunque vtitur re non ſua quan
tū ad vſum, nec ſimpliciter, nec quantū ad tempus, corrū
pit debitum ordinem ad dn̄m rei: & quia multipliciter
non eſt ſui ipſius, ſed Dei, vir copulans ſe carnaliter cum
muliere non ſua, quātum ad talem uſum, debitū ordinē
ad Deū corrumpit. Et ideo hoc licitum eſſe nō pōt, niſi
ꝑ authoritatē diuinā. Reſpōdet ad illud Gen. 21. de Abra
hā, qui ex diſpenſatione copulauit ſe Sarrę, cui Sarra ſm
rei ueritatem fuit uxor. Sed quia nō habuit authoritatē
matrisfamiliàs, nec proles ei ſuccedere poterat, quò ad
hoc erat ancilla, ut ibi per eum ponentem aliam doctri-
nam, ꝙ oīs actus tollens debitum ordinē proximi ad pro
ximum, non pōt fieri ſine peccato mortali per quancun
que diſpenſationē. Et pro iſtis uide, qđ no. Bal. in c. lator.
23 infra, de re iud. ubi dicit, ꝙ ſi † rex habet uxorem ſterilē
nō poſſit Papa diſpenſare, ut poſſit ducere aliam vxorē,
uel cōcubinam: quia Scriptura dicit, Duo in carne una.
Et concubinatus fornicatio eſt, contra quam ordinatur
matrimonium, ſm eum. Et pro prędictis adduci poſſent,
quæ late habentur iu Summa Aſteſana, lib. j. ti. 3. art. 2 v-
bi relatis multis Theologis concluditur, quòd Papa non
pōt diſpenſare ſuper præceptis decalogi: & tangitur in
eadem Summa, lib. 3. tit. 4. in fi. Et idem tȝ Ioan. de Ana.
poſt Ioan. And. in c. cùm Chriſtus. j̃. de hære. allegando
Spec. in ti. de delegato. §. nunc breuiter dicendum. verſi.
2. quia licet præcepta decalogi non ſint articuli fidei
ſunt tamen articularia fidei. i. adeò annexa ei, ꝙ ſine ip-
ſis ſalus haberi non poteſt, ſm eos. ¶ Et per hanc limita-
tionem infero ad id, qđ no. beatus Tho. in 4. diſt. 17. q. 42.
ubi dicit, ꝙ Papa non poteſt nouos articulos fidei face-
re, aut editos remouere. Et adducit rationes, ex quibus
24 infert, ꝙ † ſicut non poteſt diſpenſare, ꝙ quis ſine ba
ptiſmo ſaluetur: ita nec ꝙ ſaluetur ſine confeſſione, li-
cèt poſſit diſpenſare in confeſſione, ſecundùm quòd
obligat de pręcepto eccleſiæ. Et hæc dicta extenſè ſe-
quit̄ Do. Card in d. tractatu. q. 46. Bene facit, quod no.
D. Abb. in c. propoſuit. j̃. de conceſ. præben. vbi dicit, ꝙ
Papa nunquam diſpenſare poteſt cōtra Apoſtolū, ī quā
tum de fide ſcripſit, per tex. in c. ſi is, qui pręeſt. 11. q. 3.
vbi habent̄ verba Apoſtoli ad Galatas 1. dicens. Etiāſi
nos, aut Angelus de cœlo euangelizauerit nobis, p̄ter
q̃ qđ vobis euangelizati ſumus, anathema ſit, & idē gl.
in c. ſunt quidam. 25. q. 1. & Spec. in ti. de lega. §. nunc bre
uiter. ver. 1. nec eſt contra Apoſtolum. Et quod dictum
eſt de articulis fidei, declara, vt ꝑ Ioan. And. in d. c. cùm
Chriſtus. niſi ſtatueret interpretando articulos, vt aliter
credatur, quàm prius crederet, vt ibi per eū. Et cum iſtis
concord. Ang. in l. benè à Zenone. C. de quad. pręſcr. di-
cens, ꝙ Papa non diſpenſat in pertinentibus ad articu-
los fidei, ſed benè in his, quæ pertinent ad vniuerſalē ſta
tū eccleſiæ: q̱a in his eſt maior Apoſtolo. Allegat Inn.
in c. ſuper eo. j̃. de biga. Et iſtis adde Ioan. And. in c. ꝑ ve
nerabilem. ſuper gl. 2. j̃. qui fil. ſint leg. vbi dicit, ꝙ Papa
non poteſt diſpenſare, vt valeat matrimonium, in quo
non affuit conſenſus. Et adde pulchra verba Franc. de
Marone in 4. diſt. 19. q. 1. art. 2. vbi quærens, vtrum Papa
ex plenitudine poteſtatis omnia poſ-
a ſit? a dicit, ꝙ à Chriſto non eſt data po-
teſtas Petro in his, quæ ſunt iuris diui-
ni, vel naturalis, licèt poſſit ea inter-
pretari, nec poteſt deſtruere leges, quas
ipſe Deus inſtituit: nec obligare ad cul
pā, vt ꝙ mendacium iocoſum ſit pec-
catum; quia talia ſunt de iure diuino:
licèt poſſit per obedientiam præcipere
ne fiat, ſeu dicatur mendacium ioco-
ſum: quod præceptū ſi quis tranſgrede
retur, incurreret peccatum inobedien
tiæ: quia præceptum tranſgreditur, nō
quia veniale efficiatur mortale. Itē nō
poteſt ſoluere illud pręceptū, Non fur-
tū facies, nec quòd matrimoniū con-
ſummatur, & alia huiuſmodi, nec etiā
noua facere, ſeu addere, ſecūdū ipſum
formaliter. Ex quibus omnibus videt̄,

a Omnia poſſit. *Adde. Soc. conſi. xiij. incip. præſens conſultatio eſt ſatis. verſ. xiij. cum verſ. ſed. in ij. parte, quòd Papa omnia facere pōt, dūmodò contra fidē non veniat, & in omnibus, & per omnia poteſt dicere & facere, quicquid ſibi placet, auferendo etiam ius ſuum, cui vult; quia non eſt, qui ei dicat, Cur ita facis?*

facis? & eius voluntati non eſt reſiſtendum, cùm de factis ipſius dubitare, ſacrilegium eſſe videatur, vt per eundẽ Socin. in conſi. clxiiij. in ci. Viſa bulla Bonifacij. verſ. quinimo. in caſu noſtro. in fi. in 1. parte.

ꝙ dictũ Doct. hìc, dum dicunt, ꝙ cum
cauſa poteſt Papa limitare p̃ceptum
Dei, nunquã limitatũ, malè pōt exem-
plificari, & malè practicari: quia nul-
la cauſa poteſt eſſe legitima ad facien
dũ, ꝙ faciat de peccato non peccatũ:
& iō debet ſibi reputare hoc impoſſi-
bile, ſicut pulchrè dicit Do. Card. in c.
licèt. j̃. de elec. in repe. c. perpẽdimus.
de ſen. excō. & conſi. 141. ꝙ ſm Theo-
logos, oẽ indecẽs eſt impoſſibile Deo.
Facit c. ſi Paulus. 32. q. 5. Non tñ nego,
quin opi. Doct. ſit ſubſtentabilis caſu,
qđ poſſit dari cã legitima, qđ non erit facile attẽtis his,
q̃ de ↄcubinatu dixerunt. s̃. Rich. & Bal. Et iſta nota, qa
per alios non declarant. ¶ Demum in hac ↄcluſione il-
lud omittendum non eſt, qđ multos tangit, videlicet
25 † ꝙ vbi Papa diſpenſat ſine cauſa vera in his, q̃ ſunt de
iure diuino, diſpenſatus non eſt tutus quò ad Deũ, vt eſt
gl. ordinaria, & ibi per oẽs in c. non eſt voti. in glo. 2. j̃.
de voto. quam ſequitur ẽt Imo. in c. cùm olim. j̃. de cler.
coniu. & in c. 1. s̃. eo. & Dom. Abb. in c. cùm veniſſent. j̃.
de iudi. & in c. ſignificaſti. de elec. & Ioan. de Ana. in c. j.
j̃. de ſimo. & idem no. Inn. in c. 2. j̃. de renun. loquens in
diſpenſatione ſuper iuramento. Et idem ſequit̃ ibi Do.
Ant. & Imo. extendentes ad oẽm diſpenſationem iuris
diuini. Et idem tenent Rich. in 4. diſt. 38. q. 9. art. in fi. ſol.
dicens, ꝙ vbi non eſt cauſa diſpẽſandi rationabilis, non
eſt diſpenſatio, ſed diſſipatio, & alleg. Bernar. in lib. de
conſideratione, ad Eugenium Papã, in 24. c. Idem gñali-
ter tenet beatus Tho. 2. 2. q. 88. art. vlt. & latè per Ioan.
And. ĩ c. de multa. de p̃ben. quem ſequunt̃ ibi omnes pul
chrè. Idem tenet Inno. in c. cùm iã dudum. in fi. j̃. de p̃bẽ.
& Do. Ant. poſt Io. And. in c. dudũ. el 2. j̃. de elect. & Do.
Abb. in c. cùm adeò. j̃. tit. proxi. & in c. conquerente. cir-
ca princ. de cle. nō reſi. & in c. ↄſtitutus. j̃. de relig. dom.
& Pet. de Anc. in c. 1. ver. ex his deciditur. s̃. eo. & Do. Ab.
in c. cùm eccleſiaſticæ. j̃. de excep. & in §. qui verò. in re-
pe. ver. ſextum examinãdum. j̃. de præb. vbi latiſſimè, &
Spe. in tit. de lega. §. nunc oſtendendũ, verſ. 23. & Io. An.
in regula, ſemel Deo. de reg. iur. in 6. & in regula, actus
legitimi, de reg. iur. in 6. & Pet. de Anch. in repe. c. ſi pp
in 2. & 3. oppoſ. de reſc. in 7. & ĩ regula, poſſeſſor. ver quin
tò quæro. de reg. iur. in 6. & Do. Abb. in diſpu. epiſcopus,
& quidam rector Parmenſis. Et inuenies in iſtis locis
ꝙ ſi probatur, diſpenſationem fuiſſe ſine cauſa in his, q̃
ſunt iuris diuini, diſpenſatio non tenet etiam in foro cō
tentioſo: quia in talibus non prẹſumitur cauſa, ſm Do.
Abb. hìc, & pulchrè Pet. conſil. 308. incip. Niſi legibus
& canonib. & j̃. dicetur. ſi verò exprimitur cauſa, quæ
reuera non docetur falſa, & tamen eſt falſa: ille non eſt
tutus quò ad Deum. bon. tex. in c. manet. 13. q. 1. & in c.
ſententiam. 35. q. 9. & in §. fi. 25. q. 1. verſus fi. ibi, valet er-
go. Et adde, ꝙ tunc diſpenſans peccat, vt in dictis locis,
& expreſſè no. Arch. in c. ſunt quædam. 25. q. 1. & Dom.
Abb. in c. per venerabilem. in princ. qui fil. ſunt. leg. Vbi
autem diſpenſat ↄtra ius poſitiuum, ſufficit ſola volun-
tas, ſm Inn. in c. cum ad monaſterium. j̃. de ſtã. mo. &
Spe. in tit. de leg. §. nunc breuiter. circa fi. & alios, quos
allegaui in c. 1. in 4. fallen. s̃. eo. & tunc prẹſumitur cauſa
quò ad diſpenſatum, per. j̃. dicenda. Et hæc ſunt quò ad
ſecundam ↄcluſionem: atque ſic diffinitum eſt de iure
26 diuino. ¶ Tertia ↄcluſio. In † cauſa rationabili, & non
aliter, pōt princeps ſtatuere ↄtra ea, q̃ ſunt de iure natu-
* rali, vel gentium, ſm omnes * hìc, & in d. l. fi. C. ſi con
tra ius, vel vtil. publ. dummodò interpretando, non in
totũ tollendo: quia ius naturale immutabile eſt, 5. diſt.
per totum: & probant concluſionem. C. de bo. dam. p to
tum, C. ex qui. cau. ſer. liber. acc. per totum, & C. de qua-
drien. præſc. l. bñ à Zenone. & l. ſi quis ſepulcrum. ff. de
religo. & c. ita quorundam. j̃. de iud. vbi Papa inducit
ſeruitutem certo caſu contra libertatem, quæ eſt de iure
naturali. Facit c. vergentis. j̃. de hẹr. Et hinc eſt, quòd ſi
imperator, vel alius princeps ſtatueret ſine cauſa, quòd
certo caſu dominium de vno in alium transferatur, nec
in foro animę, nec in foro ciuili ſeruanda eſt talis con-
ſtitutio, ſm Arch. & Dom. in c. ius ciuile. 1. diſt. ꝙ quan-
uis non dicant, ſunt verba Inno. in c. quia plerunq;. pau-
lò antẹ fi. j̃. de immu. eccl. de quibus facit feſtũ Do. Car.
conſ. cxlvij. incip. Dñs noſter Papa, ad finem: & ſequitur
etiã Dom. in c. 1. de ſum. trini. in 6. Et dicit hìc D. Abb.
hanc eſſe rōnem opinionis Legiſtarum, & Canoniſta-
rum, ꝙ vbi certum eſt cauſam non ſubeſſe, non poteſt
princeps ſtatuere in damnum priuati in his, quæ ſunt de
27 iure naturali, per cle. paſtoralis. de re iudic. Vbi † etiam
imperator non pōt tollere ea, q̃ ſunt de iure naturali, &
ſic non poteſt alicui auferre rem ſuam ſine cauſa; quia li
cèt habeat iuriſdictionem in vniuerſo. l. deprecatio. ff. ad
legẽ Rhod. de iac. non tñ habet dominium rerum pri-
uatarum, q̃ olim fuerunt ↄceſſę occupantibus, Inſti. de
rer. diui. quaſi per totum. Et procedit ↄcluſio etiam re-
ſpectu bonorũ infidelium, nam ſine cauſa nec Papa, nec
imperator pōt eis auferre bona. De quo remittunt ad
Inno. & alios plene in c. quod ſup his. j̃. de voto ¶ Cauſa
aũt legitima ex fauor publicus, per tex. principalem in
hac materia, in l. itẽ ſi verberatũ. ff. de rei ven. vbi fundus
tertij dat̃ ad vſum militibus fauore reipublicæ. Hanc cō
cluſionem tenet ẽt Bar. in proœ. Digeſtorum p tex. quẽ
dicit meliorẽ de mundo in l. vẽditor. §. ſi ↄſtat. ff. cōmu.
p̃dio. p qđ dicit, ꝙ nec princeps, nec ciuitas pōt aliquem
priuare dñio rei ſuę ſine cauſa a. Ad
hoc ẽt vide Bart. in l. j. in fi. ff. de cōſtit.
princ. & gl. Bart. & alios in l. venia. C.
de in ius vocan. & Do. in c. authorita-
te. de priuil. in 6. & Bald. in l. ſi teſtamẽ-
tum. C. de teſtamen. & Ang. Are. in l.
ſi ↄſtat. j. de appel. & Bar. in l. iubemus
nullam. in prin. C. de ſacroſan. eccl. &
præterea in locis allegandis per totam
hanc ↄcluſionẽ, & ex dictis Bal. in l. re-
ſcripta, ver. no. ergo hìc aliqua de prin
cipis poteſtate. C. de preci. impe. of. & Do. Abb. in diſpu-
ta. ep̃s, & quidam rector Parmenſis. ¶ Per iſtam conclu
ſionem infert Bal. in l. reſcripta. ad fi. C. de preci. impe.
of. ꝙ ſi aliquis habet ab imperatore poteſtatem legiti-
mãdi ſpurios, etiam poſt mortem parentum, & motuo
patre contingat, ꝙ venientes ab inteſtato adeant hẹre-
ditatẽ ante legitimationẽ, non pōt legitimatio ſequens
eis obeſſe, quia dñium acquiſitum de iure gentium non
pōt ſine cauſa eis auferri. ¶ Per iſtã ↄcluſionem infert
Bar. in l. quęcunque. C. de fi. inſtr. & iure haſtæ fiſc. lib.
x. ꝙ pro publica vtilitate illi, qui emerunt à fiſco bona
exbannitorum, poſſunt cogi reſtituere ipſa reuerten-
tib. bãnitis, ſi hoc eſt capitulis pacis. ¶ Per iſtam con-
cluſionem ↄcludit Pet. de Anch. in d. repe. ſi pp. in 2. &
3. oppo. ꝙ ſi princeps per reſcriptum ↄcedit rem meam
ſine cauſa alteri, non teneor in foro ↄſcientię obedire.
¶ Per iſtam ↄcluſionẽ infert Do. Card. in c. quia diligen
ter. j̃. de elect. ꝙ ſi bannito conceditur reſtitutio pleniſ-
ſima, recuperat bona alienata per fiſcum, non obſtante
confiſcatione, licèt dicat, hoc non debere fieri. Ad quod
vide Pet. de Anc. in conſ. 400. quod inci. Probata tanta
vi. vbi reſpondet ad c. quamuis. de reſcript. in 6. & plenè
ponit Bar. poſt eum, & alij in l. Gallus. §. & quid ſi tm̃. ff.
de libe. & poſth. cum concor. Et cum iſtis adde glo. pe-
nult. in l. Barbarius. ff. de offic. prẹto. quę dicit, ꝙ prin-
ceps poteſt alicui auferre rem ſuam cum cauſa, ſed nō
ſine cauſa. Et licèt omnia dicantur eſſe principis, intel-
ligitur quò ad protectionem, ſecũdùm ipſam. Ad quod
vltimum vide etiam gloſ. 3. in l. fi. C. de quad. prẹſcr. &
glo. fi. in c. ius mili. 1. diſt. ¶ Pro iſta ↄcluſione eſt tex.
in c. in noſtra. j̃. de iniur. quem pro multùm ſolenni ad
hoc propoſitũ inducit Do. Card. conſ. 86. inci. Do. Nico
laus Marchio Aſtenſis. quia ſm vnum intellectum, ſtan
tę diſcordia inter nobiles & populares Brixię, cōe Bri-
xiæ facta pace fecit ſtatutum, ꝙ vna pars ab alia non re-
peteret dãna perpeſſa propter diſcordiam, & ſic cōmune
abſtulit ſingulis de vniuerſitate actiones ſuas. Et ſecun-
dùm

a Sine cauſa *Ad de Do Alex. in 1. cōſtit. ff. & in rub. ff. ſi cer. pet. & in conſi. 93. 4. parte & conſil. 136. in 1. parte, & Paul. de Caſt. conſ. 105. & per Oldra. conſil. 223.*

dũ aliũ intellectũ est sensus, ꝙ cõe fecit statutũ, ꝙ neu-
tra pars possit à cõi petere restitutionem damnorum:&
hoc derogando alteri statuto, ꝑ qđ cõe se obligauerat.
Et ſm hanc lect. fortiùs & singularius probat hoc c. ſm
eum, ꝙ etiam se liberando pōt vniuersitas tollere actio-
nem, qđ iō est mirabile, quia ex quo præsupponimus,
ꝙ cõe se obligauerat per aliud statutum ad dictam resti
tutionem, illud statutum transiuerat ad naturam ꝯtus,
vel priuilegij, & succedit postea doctri. Inn. in c. nouit.
de iudic. cũ ꝯcor. quas dicam in c. cùm M. Ferra. ĩ. eod.
Sed illa procedit, ſm eum, qñ vniuersitas obligasset se
nō subditis, secus vbi subditis: quia ex causa, prout fuit
ibi causa pacis, pōt tollere actionem singulorum etiam
veniẽdo ꝯtra proprium ꝯtractum, quod ipse multũ no.
in facto arduo, de quo aliquid dicetur. ĩ. prox. ver. tertia
declaratio. & est benè notandum ad ampliationem. Et
istis adde, quę dicentur in fi. huius conclusionis. ¶ Mo-
dò aduertendũ est; qm̃ ista conclusio Doc. continet duo
membra, quorũ quodlibet separatim multipliciter de-
clarandum est ex dictis Doc. alibi. Est. n. primum mem-
brum, ꝙ cũ causa pōt princeps tollere ea, quæ sunt iuris
naturalis:& ad istud dabunẽ quatuor declarationes. Se-
cundum mẽbrum est à ꝯtrario, ꝙ sine causa nō potest:
& circa istud dabuntur septem declarationes, & demũ
tria notanda. Ex quibus multa (ante sparsa & intricata)
erũt ordinata. ¶ Prima declaratio primi membri est,
28 ꝙ † licèt ex causa princeps possit vni auferre rem suam,
& dare alteri, tñ illud est verum, dummodò soluat pre-
tium rei illi, cui eam aufert, ſm Arch. formaliter in c.
per principalem, post prin. 9. q. 3. Allegat l. vlt. C. pro qui.
cau. ser. lib. acci. sed vult allegare l. serui. vbi bonus tex.
ibi pretiũ à fisco percipiant, & gl. in l. fi. eo. tit. Et addit
ꝙ illud, qđ dr̃, Omnia sunt principis. intelligitur. s. fisca
lia. Alleg. Odof. in l. benè à Zenone. C. de quad. præscri.
Et ita intelligit d. l. item si verberatum. & l. Lucius. ff. de
eui. Et hoc vltimũ tenet ẽt Arch. in c. quamuis. 23. q. 8.
ꝯtra Host. in Summa, de prescr. §. quæ exigantur. ver. &
licèt. vbi dicit, quòd omnia sunt principis, quò ad ꝓprie
tatem & maius dñium; quia imò solùm quantũ ad iu-
risdictionem gñalem, vt ibi per eum allegantẽ ẽt Spe.
in tit. de ferijs. §. qm̃. ver. vigesimotertiò q̃ritur. vbi idem
tenet. ¶ Hanc declarationẽ tenet ẽt Ang. Are. licèt nō
alleget Arch. in l. fi. ff de ap. reci. dicens, ꝙ illi priuato de-
bet refici estimatio rei suæ, ꝑ tex. in d. l. vẽditor. §. si con-
stat. ff. cõmu. predi. vbi satisfaciat dño. Sed tu vide Bal.
in d. l. serui vbi dicit eleganter per illum tex. ꝙ si ciuitas
vult facere aliquẽ fossatũ per agrũ alienum, debet ei sol
uere pretium. Et simil'r dicit, ꝙ si respublica ꝑꝑ delictũ
vnius ꝯsortis destruit domum ꝯem, tenetͬ socio insonti
soluere pretiũ partis suæ. Alleg. ẽt l. mulier in opus sali-
narũ. ff. de capit. & qđ no. in l. j. in prin. ff. de ius. & iu.
& in l. j. C. de omni ag. deser. lib. 11. Et subdit, ꝙ licèt
princeps priuet aliquem dñio suo, non tñ gratis, per illũ
tex. quẽ multùm no. Et cũ istis per illũ tex. ꝯcor. licèt di
cat non seruari. in l. si locus. §. fi. ff. quẽad. ser. amit. &
Bart. in l. fi. §. Titius. ff. de pig. acti. & in l. hactenus. §. 1. ff.
de aqua plu. ar. Et hanc declarationem ponunt etiam
Bal. & Ang. in l. item si verberatum. §. j. ff. de rei ven. &
Ang. clarè cons. 137. inci. Visis omnib. statutis & refor-
mationib. & Do. Abb. in c. oẽs leges. j. dist. allegando gl.
in d. l. locus, & Barto. in d. §. Titius. Facit glos. in c. 1. §. ad
hæc. in ver. non pōt. de pa. iur. fir. q̃ dicit, ꝙ si vasal. perdit
feudũ sine culpa ex facto dñi, tenetͬ dñs de alio feudo ei
prouidere. Per quam infert ibi Bal. ꝙ si Papa aufert bñfi
ciũ vni sine cā, tenetur ei prouidere de alio simili. Qđ di
cit esse notatu dignum. Similiter dicit Inno. in c. nisi cũ
pridem. ĩ. de renun. ꝙ si cogit epm̃ inuitum sine culpa
sua renunciare, debet ei prouidere de bono cambio. &
dicetur in seq. membro in prima declaratione. Et ista
limita, nisi inter laicos disponeret Papa disponendo
principaliter in materia spirituali, & ꝯsequenter in tꝑa-
li, per id qđ dicetͬ in tertia declaratione sequentis mem-
29 bri. ¶ Scđa declaratio est, ꝙ † licèt ex causa possit prin-
ceps auferre rem suam vni, tamen si causa illa cessat, dẽt

a res ipsa sibi restitui a, si potest ſm Inn.
in terminis in c. quia plerique. ĩ. de im
mu. eccl. & Do. Ant. Imo. hìc, aliàs in
foro ꝯtentioso & ꝯscientiæ actus prin
cipis non tenet, cessante illa causa, &
facit text. in c. priscis. & ibi Arch. &
Dom. 55. dist. vbi dr̃, ꝙ lex dispensatiua
cessat cessante cā dispẽsationis. Adde ad idẽ in terminis
elegans consi. Lud. Rom. 404. qđ incipit, In Christi, &c.
in casu propositæ, &c. vbi consuluit, ꝙ licet statutum
Perusinum irritaret ex causa contra ius naturale oĩa pa
cta creditorũ facta cũ debitorib. cessantibus vel fugiti-
uis, ne intuitu inopiæ inducerentur ad pacta nimis larga
& liberatoria, tñ per hoc non irritantur pacta facta cũ
eis, postquam ad pinguiorem fortunam illi peruenerint
quia tũc cessat illa causa statuti, ergo & statutum. Et ꝓ
hoc allegat inter cætera tex. cum gl. in ver. donec. in c.
cũ tu. ĩ. de vsu. vbi odiosa constitutio edita ꝯtra vsura-
rios odio vsuræ cessat cessante vsura, ſm eum, qui etiam
pro hoc allegat tex. in l. fi. C. qui non pos. ad libe. perue.
Per quẽ dicit Bald. ibi, ꝙ si mulier priuatur patria ex for.
ma statuti propter maritum bannitũ, eo mortuo reuer-
ti pōt. Allegat ẽt l. 1. C. de nau. fœno per quam dicit ibi
Bal. ꝙ constitutio aliquid permittẽs propter periculum
cessat eo cessante. Et adduci possunt generalia iura, de
quib. in c. cùm cessante, ĩ. de ap. & in c. post translationẽ.
de renun. per gl & Doc. Sed sufficiat remittere ad Lud.
Ro. consi. 417. incip. Omnipotentis, & c. in proposito,
vbi plurima allegat consulendo, ꝙ si aliquis populus
cogit soluere censum superiori protegenti terram eius,
& illa terra demoliatur, non cogitur amplius soluere. Si
militer Lud. Rom. consi. 59. inci. Omnipotentis &c. in
proposito. vbi consuluit, ꝙ beneficium ciuilitatis ꝯces-
sum a Senensib. Pisanis propter ꝯcordiam inter eos exi
stentẽ; cessat rupta inter eos guerra: & allegat multa iu-
30 ra, de quib. ꝑ eum ibidẽ. ¶ Tertia declaratio est, ꝙ † quã
do princeps, vel habens iura principis, non pōt ẽt cũ cā
b auferre rem suam non sibi subiecto b,
vt determinat solenniter Do. Pau. de
Cast. in suo cõs. 281. inci. In Chr̃i &c.
primũ dubiũ procedit dicens, ꝙ Papa
non pōt alicui laico sibi non subiecto
tẽporaliter aliquo modo ẽt cum cau-
sa per suum rescriptũ auferre dñium
rei suę; quia cùm iste sit actus iurisdi-
ctionalis, vt no. in d. l fi. C. si contra ius
vel vtil. iurisdictio non pōt exerceri
in non subditos, arg. c. per venerabi-
lem. ĩ. qui fi. sint leg. Imo vult fortiùs,
ꝙ hoc procedat ẽt in clerico, qui non
esset subditus, nisi rōne clericatus: qa
non esset suppositus temporali iurisdictioni Papæ: nam
dominium rei quam non haberet vt clericus, sed vt
laicus, quilibet, putà ex successione, vel suo contractu
aliunde, quàm de bonis ecclesiæ, nō posset sibi Papa au-
ferre, sicut nec laico, cùm habeat vt laicus, arg. l. si pa
ter. §. 1. ff. de adopt. Ad hoc. l. de eo. §. fi. cũ simi. ff. ad ex-
hib. ſm eum. Quod benè no. Benè facit, quod nouissi-
mè dicit idem Do. Pau. consil. 216. incip. Præsupposito
sine præiudicio. probans, ꝙ Papa non potest tollere lai-
co ius quæsitum per l. Canonicam, sicut imperator non
potest tollere clericis ius à l. quæsitum. Et cum istis vide
Imo. in clem. 1. vt li. pen. vbi dicit, ꝙ Papa non potuit
proprio motu declarare Florentię, ꝙ hospitale priua-
tum esset publicum: & vide etiam Pau. de Cast. consil.
156. inci. In Christi &c. viso & examinato. versus finem.
& ibi idem dicit de imperatore respectu laici sibi non
subditi, & alleg. Inn. in c. in nr̃a. ĩ. de iureiur. & in c. no-
uit. ĩ. de iudi. super ver. Theodosius. vbi licèt imperator
possit reuocare in preiudicium sibi subditi legem suam,
tñ secus in l. concessa non subito. Et ibi Paul. tenet idẽ,
quod dictum est de clerico, licèt ibi non exprimat, ꝙ
31 † etiam cũ causa non possit, vt exprimit in alio consi.
Simil'r Dom. Ant. in c. constitutus. ĩ. de relig. dom. dixi,
quòd

a Restitui. Adde dom. Soc. cõs. 164. incip. Visa bulla Bonifacij, versic. videmus etiam in simili, in 1. parte.

b Subiecto. Ad quod adde Paul. de Cast. cons. 156. & consil. 216. & Abb. in c. suggestũ. de deci. & in c. nouit. de iudi. vbi etiam vide Innoc. & dom. Soci. cons. 164. incip. Visa bulla Bonifacij. vers. quinimò etiã in 4. parte.

ꝙ plenitudo potestatis Papæ in clericos respectu eccle siarum, nõ procedit respectu bonorũ suorũ patrimonia lium de quibus Papa non pôt ad libitũ disponere, sicut nec princeps secularis de bonis subiectorum. Et dicit do. Abb. in d.c. ꝯstitutus, ꝙ hoc dictũ est singulare, & ꝙ nõ recordat̃ se alibi legisse ad ampliatione eius, quod dicit Inn. in c. inquisitioni. ꝭ. de sen. excom. de quo fit mentio in c. si qñ. ꝭ. de rescr. quod Papa nõ pôt disponere de tẽ poralibus laicorum, vt idẽ sit de tẽporalibus clericorũ. Sed pro dictodo. Ant. est tex. no. in d.c. cum dilectus. ꝭ. de iure patro. Per quem dicit ibi do. Abb. in 3. not. ꝙ ĩ patri monialib. clericus censetur laicus. Vnde nõ pôt à Papa priuari patrimonio suo, sicut nec laicus ab imperatore, per no. hìc. Sed in istis locis non exprimitur id, qđ est ma ioris importantię; videlicet, ꝙ etiã cũ causa nõ possit Pa pa prẹiudicare clerico in patrimonialibus: de quo s̃. & optime do. Inno in d.c. inquisitioni. de quo in tertia limi tatione sequentis membri. Et puto istud verissimum in terris non subiectis Papę. ¶ Vbi aũt Papa disponeret in terris suis nõ solum circa clericos, sed ẽt circa laicos, pôt ex cã eis tollere ius quæsitum, vt sentit. do. Paul. in d. ꝯsi. & est in terminis ꝯsiliũ do. Car. 86. qđ incip. Do. Ni co. &c. vbi cõsului, ꝙ Papa potuit ex cã irritare ꝯtum solẽniter initum inter Bononiẽses & Marchionẽ Ferra riæ, qui promiserat eis dare Nonantulam & Bazanũ: q cũ oẽs eẽnt subditi Romanæ ecclæ, potuit Papa ex cã in ter eos hoc facere: maximè, qa cùm illę sint terrę ecclę, nõ potuerũt taliter obligari. Et istis adde, qđ no. do. Ab. ꝯs. 41. inci. Saluatoris. Et ꝙ Papa in terris subiectis tẽpo raliter ecclæ habeat illam potestatẽ, quã hẽt imperator ĩ terris imperij, tenet do. Ant. c. per venerabilem. ꝭ. qui fi. sint legit. post Io. And. ibi per c. licèt. cum ibi no. de fo. cõ pe. & c. si duobus. in fi. ꝭ. de app. Et facit glo. 2. & ibi latè Doct. in c. nouit. ꝭ. de iudi. dum tradit̃, quod potestas gla dij temporalis fuit originaliter apud Papam. Vnde dicit Iac. But. in proẽmio. C. de dona. Constan. ꝙ fuit quædã resignatio potius, quàm donatio. Et bñ facit à fortiori vna decisio Pau. de Cast. in fi. sequen. declara. ¶ Quarta

32 declaratio est, ꝙ † inferior à principe non pôt ẽt cum cã alicui auferre rẽ suã, ẜm Bal. in l. 2. vers. no. ꝙ pleni tudo. C. de serui. & aqua. vbi dicit, quod solius principis priuilegium est auferre & alteri dare de plenitudine po testatis. Et ideo concessa Comiti potestate legitimandi spurios, non intelligitur concessa per hoc facultas p̃iudicãdi legitimis a, vel iuri quæsito, vel radicato alteri ẜm ip sum ibi: & ĩ c. dño guerram, ver. est aũt sciẽdum. in tit. hic finit lex, & in l. re scripta. ad. fin. ver. ex prędictis apparet. C. de preci. impe. of. & latè per Paul. de Cast. l. Gallus. §. & quid si tm̃. ff. de li. & postuh. & Bal. in l. cum filius. ff. de test. mi. & do. Ant. in c. per venerabilem. q fil. si. leg. Et iõ dixit Bart. in proposito ĩ l. toties: ff. de pollicita. quod si ciuitas dedit alicui potestatem statuendi in ꝑ tinentibus ad bonum publicũ, nõ cen setur dare potestatem priuãdi quẽ iure suo, ẽt ex causa boni publici: vt dicitur in c. cum oẽs. circa prin. s̃. eo. Et hinc est, ꝙ princeps concedẽdo inferiori ali quid de sibi reseruatis, intelligitur sem per concedere, vt ea exerceat cũ debi ta cãæ cognitione, & non cũ illa pleni tudine potestatis, quam habet conce dens, secundum Inno. in c. cum ad mo nasterium. in gl. nisi ex causa. in c. fi. de sta. mo. & in c. dudum. 2. ver. item & si Papa. ꝭ. de elec. & in c. veniẽs. in glo. j. ad fi. ꝭ. đ fi. presby. & do. Abb. in ca. at si clerici. §. de adulterijs. infra de iudi. & in c. præterea. infrà de testi. cog. & Bal. in l. si testamẽtum. post prin. C. de testa. & Imo. in c. j. s̃. eo. & in c. de multa. in-

a Legitimis. *Ad de do. Soci. con si. 222 inc. Prima consideratione di cẽdũ, ver. quibus pręmissis. circa prin. in 2. parte, quod Comes Pala tinus non potest legitimare in præ iudicium filiorum, nisi super hoc spe cialem habeat po testatem à prin cipe. Generalis enim concessio po testatis ad ea non extenditur, quę supremæ inerant principis potesta ti secundum eum. Vnde dicit ipse, ꝙ licèt legitima sit sibi concessa pote stas, vt possit le gitimare quò ad successiones, ac si esset de legitimo matrimonio na tus, tamẽ per hãc generalẽ potesta tem non censetur habere potestatem ligitimãdi exist en tibus filijs legiti mis, nisi subdere tur illa clausula, dummodo &c. ut no. per eũ in suo consi. 256. incip. eleganter & sub tiliter. ver. sed re stat nũc. ĩ d. parte.*

fra de pręben. & in l. quidam ꝯsulebãt. ff. de re iudic. Et dicit Bal. in c. j. si de in uestitu. inter do. & vasa. lis oria. ꝙ solus princeps in suo rescripto potest manda re, Facias sic, sed inferior à principe dẽt mandare, Facias iustitiã. Alleg. In no. in ca. significantibus. de offic. dele. Et ideo dixit Fede. de Senis cons. 200. ꝙ legatus nõ potest sine causa auferre vni ecclesię, & dare alteri, licèt secus sit in Papa, vt in sequẽti membro dicet̃. Et idẽ sentit Bald. in cap. j. versic. quæritur de lega. qui feud. dare pos. Et clarè de legato ꝯsuluit Ro. ꝯs. 37. incip. In Chri sti & c. uiso puncto. & do. Cardin. cons. 67. incip. Tenor ta lis est, plebs S. Mariæ de Cento. Possent tñ ista per princi pem specialiter concedi inferiori, ẜm Bal. in d. l. 2. de ser. & aqua. Et pro ista declaratione optimè facit glo. ordi naria in c. fi. in gl. mag. ad fi. de hære. in 6. de qua per do. Abb. in cap. j. in prin. infra de rescr. & ibi opportunè di cetur, q̃ voluit, ꝙ inferiorà principe nõ committit cãm. ap. re. ¶ Sed hanc declarationem & oẽs decisiones dicẽ tes, ꝙ in generali concessione non cõpræhendunt̃ ea, q̃ sunt principi reseruata specialiter, intellige in concessio ne facta magistratui temporali, q nõ ꝯstituit̃ dñs & prin ceps prouinciæ: secus in eo qui ꝑpetuò ꝯstituit̃ princeps & dñs, vt sunt reges, duces, comites & similes, q ex pri uilegio inuestituræ ꝯcesso eis ab imperatore, vel Papa super gubernatione plenaria & perpetua consequũtur oẽs prærogatiuas reseruatas concedẽti in mã ꝯcessa. Et ideo tales possunt legitimare & rem alterius auferre cũ cã. Ita latè & multũ solẽniter determinat Pau. de Cast. loquẽs de Duce Medio. ꝯsil. suo 215. inci. In Christi & c. ad primũ, prope fi. per rationes, de quib. per eum. Quod perpetuo no. qa est aurea limitatio. Sed tñ nõ est sine du bio: quia non probat eam efficaciter, & repugnant alle gata per ipsum in eodem ꝯsilio, scilicet ꝙ in generali ĩ uestitura non veniũt illa reseruata: & ꝯtra ipsum videt̃ decisio Pet. de Anch. ꝯsi. 327. incip. Visis diligenter actis & actitatis. vbi dicit, ꝙ licèt dñs Veronæ esset generalis vicarius imperatoris, non tñ potuit restituere ad famã; quia in generali commissione tales casus non veniunt. Allegat c. fi. de offi. vic. in 6. & l. j. ff. de offi. eius, cui man. est iurisdi. Ad idem qđ no. do. Abb. ꝯsi. 61. inci. Saluato ris, eiusq; Genitricis. vbi dicit, ꝙ dñs Arimini & terra rum Marchię Anchonitanę & alij, qui recognoscũt Pa pã ĩ superiorẽ, nõ dicunt̃ principes, nec possunt cõmit tere causas, nec tollere appellationẽ, vt ibi ꝑ eum. ¶ Sed

33 cogitabam, ꝙ stantibus istis saluari pôt dictum Pau. de Cas. in tribus casibus. Primus est, quãdo † in priuilegio ꝑpetuę inuestiturę eẽnt illa verba, q̃ refert fuisse in pri uilegio ducis Mediolani, vcꝫ ꝙ possit ea facere in duca tu Mediolani, quę nos & Romani reges & imperatores gerere possemus de plenitudine potestatis; nam isto ca su virtute horum uerborum, vel similium fortè proce dit dictum suum; ideo nil mirũ, si ipse respondendo ad illud, quòd talia non transeunt; respondet secundo lo co, ꝙ illud est verum, nisi sint talia verba in priuilegio, quasi non satis fretus de prima responsione. Et hoc mo do intelligo ꝯsi Ang. 214. quod incip. In causa accusa tionis. dum dicit, ꝙ dux Mediolani habet in suo ducatu plenitudinem potestatis, & quicquid sibi placet, est lex. ¶ Secundus casus, qñ Papa, vel imperator constituens vicarium perpetuum certi loci in concessione solet ex primere alia grauiora; quia tũc in simplici concessione illa subintelliguntur quæ consueta sunt exprimi. Ita in terminis decidit Lud Ro. loquens de dño Fani, consil. 59. incip. In Christi nomine & c. ad discutiẽdum. dicens esse tex. singularem in c. quò ad trãslationem. versi. & si quædam. ꝭ. de offi. dele. & bene faciunt, qua dicentur in c. cum M. F. in 3. no. ꝭ. eo. ¶ Tertius casus est in principi bus, qui in suis terris de facto vicem imperatoris obti nent, & fortius in his qui non recognoscunt imperium. Ita dicit Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de instr. edi. §. por

rò in

rò.in addi. quæ incipit, hæc subscriptio. in fi. remittens ad dicta sua in c. super quibusdã. vbi bonus tex.infrà, de verb.sig.& in l.cum te. C.de re iud.Facit, qđ de rege Frãciæ dř in c.per venerabilem. infra,qui fil. sint legi. Et qđ no.Bart.in l.hostes.ff.de capti. & in alijs locis allegatis. s̃ in j.conclusione.Qđ ꝓcedit in his,qui non recognouerunt imperium à tanto tpe;cuius initij memoria nõ existat. An aũt hoc possit procedere in subiectis Papæ, non aggredior nunc:sed vide do.Car.in cle.pastoralis.ver. vt illud.in 2.oppos. de re iudi.in cle.præsenti.in 7.q.de censi.& Old.consi.254.& oẽs in c.nouit.j̃.de iudi. & ibi aliqñ dicetur. Et ista sunt quotidiana. ¶ Secundũ verò mẽbrum huius conclusionis erat, ꝙ princeps sine causa nõ põt iuri alicuius ꝑiudicare,auferendo vni, & dando alteri,vel qd simile faciendo.in quo ante declarationes non a omitto,qđ Ang.in d.l. item a si verberatum.dixit, ꝙ imperator de plenitudine potestatis põt auferre dominium rei alicui nulla subsistente cã: & dicens ꝯ̃rium mentitur ꝟm eum, per l. benè à Zenone.C. de quadr. præscri. Et infert ad certas concessiones factas à Papa de bonis quorundam Perusinorum,vt ibi ꝑ eũ. Et idem voluit Ang.in l.3.§. si is, pro quo.ff.qđ quisq;iu.& in l.oẽs. C.de quadri.præscri.per d.l. benè à Zenone. ¶ Sed nihilominùs tenenda est opinio ꝯ̃ria,ꝙ sine causa non põt: & est communior * & rationabilior ꝟm Raph.Fulgo. in d. l. fi.C.si ꝯ̃ ius,vel vtil.pub.dicentem. se ita consuluisse: quia vbi princeps ius vnicuique non tribuit,non est in eo iustitia, vt ibi per eum. ¶ Sed pro intellectu d.l.benè à Zenone.

a Quod Ang. in d.l.item. *Adde, quòd contra Ang. Ad hoc consuluit do. Soc.& eũ referendo cõtra eũ tenet in suo consil. 164.incip.Visa bulla Bonifacij. ver. secundum fundamentum est. in 2. parte.*

34 vbi † donatio principis de re alterius cõualidat quadriẽnio elapso:adeo ꝙ dñs rei amplius non audit, est aduertendũ; qa illa lex non intelligit ita simpliciter, prout cã inducit Ang.sed recipit quinq; limitationes.¶ Primò.n.

35 limitatur, vt † habeat locũ qñ fiscus bona fide possidebat,credens, ꝙ res esset sua: quia tunc donatio eius confirmatur dicto spatio tpis,aliàs non.Ita illam l.intelligit Bar.in l.fi.post prin.ibi,fallit ratione possessionis. C. si ꝯ̃ ius,uel vtil.pub. Et fuit intellectus Iac.de Arc.in l.2. C.đ com.rer. alie. & sequuntur ibi Bal. & Ang. Et ideo dicit Bal.in l.j.C.de hęre.uel act. ven. ꝙ ad hoc, vt acquirens à fisco non possit euictionem pati, & vt derogetur iuri tertij,oportet, ꝙ fiscus possederit, & cum solennitate alienauerit rem vt ꝓpriã:& dicit, ꝙ sic antiqui intellexerunt d. l. bene à Zenone. & idem sentit Bal. in l. fi. si ad ver.fisc.ponens etiam,quid si alienetur res vt aliena, vel creditum fisci?Et subdit Bal.in d.l.2. quòd si emptor possidet,præsumitur etiam fiscum possedisse in dubio.Sed si emptor non possidet, sed agit, præsumitur contrarium, nisi probet fiscum bona fide possedisse. ¶ Et pro istis dictis vide oĩno do. Abb.in c.pen.ver. ego incipiam. j̃. de re iud.vbi dicit,ꝙ d.l.benè à Zenone.debet intelligi,qñdo princeps tradit rem suam ratione possessionis quam habeat. Tunc enim contractus tenet.Sed is,cuius est res, debet agere ad pretium contra fiscum. Et hoc dicit esse notandum: quia multi errant in intellectu illius l.secundum eum. Et hunc intellectum probat optimè tex. in l.2.C.de cõmu.re.alien.vbi speciale est in fisco, quòd rem quam habet cõem cum priuato,potest totam vendere,licet socius possit partem à fisco petere. Et ideo per locum à speciali ibi probatur,quòd vbi fiscus non habet communionem in re priuati, non põt illam vendere. Vnde intelligitur d.l.benè.vt dictum est.Et pro hac limitatione ad illam legem est gl.notab. vltra prædictos in l. j.in ver.distrahať.C. de ven. re. fisc. lib.x. volens illam l. non procedere, vbi princeps scit rem eẽ alienam : quod ẽt apertè decidit do.Abb.in c.2. prope fi. de reb. eccl.nõ alie. quia tunc priuaret imperator aliquem sine causa: quod non potest, ut traditur hìc, ꝟm eum. Et per hanc primam limitationem respondetur ad l.benè à Zenone. ex qua responsione nascitur vna limitatio ad hoc ꝟm membrum.¶ Sed vlterius, nec extra ꝓpositũ, limita &

36 secundò illam † l. benè à Zenone. nõ habere locum in ecclesia donataria principis: quia rem alienã non ꝑscribit quadriennio, ꝟm gl.in ver.consensu.in c.quicunque militum.12.q.2.& sequitur Lud. Ro.in sing.626.qđ incipit,regula est.dicens,quasi oẽs Docto. Italiæ idem consuluisse, de illa gl.mentione non facta: & allegat illa gl. bonũ tex.in c.placuit.j.& ibi gl.16.q.3.& est gl.in §.quas actiones.in ver.quadriennij.in d.c.placuit.eadem causa,

37 & quæstione.¶ Tertiò limita, vt † non procedat in reb. ecclesiæ donatis alteri à principe; quia ille non præscriberet: non autẽ quadriennio, vt est tex.in d.c.a.quicunq; militũ. in ver. seculari. de principe. ¶ Quartò limita,vt

38 indistinctè † non teneat de iure Canonico,vt est gl.sing. in c.2.in ver.irrita.de reb. eccle. non alie.qđ intelligunt ibi Doct.scilicet,in præiudiciũ ecclesiarũ. Sed inter laicos sentiunt maximè D.Abb. ꝙ procedat, intelligendo eam,vt dictum est:& pro hoc facit:quia aliter intelligendo nõ procederet in terris ecclesiæ, per tex.in c. si duob. j̃.de app.& ibi per D.Abb.cũ concor. quas dixi in c.j. in 4.fallen.s̃. eo. Quod si esset verum, multũ eneruaret d.l.

39 ¶ Quintò limita illã legem, dummodò princeps donet rem alienã, dicendo se facere de plenitudine ptãtis, ꝟm Bal.in proœ.huius libri,& ibi dicit,ꝙ oĩs modicus error rumpit illam.l. Tamen hæc limitatio repugnat illi legi indistinctè loquenti, nec vř necessaria intelligendo cã ꝟm primam limitationem,ad quam fortè Bal.non considerauit in d.proœ.nec ẽt in d.l.benè à Zenone. in prin. dum dicit, in aliquibus lect. ꝙ illa.l.habet plus de bono, q̃ de æquo & bono. ¶ Recipit modo hoc ꝟm membrũ

40 septem declarationes. ¶ Prima est, ꝙ † licèt Papa non possit priuare quem iure suo sine causa,tamen in beneficialibus potest quem priuare b pro libito suæ voluntatis, vt latè per Archi. in suo tract.de hæresi.inci.Sanctissimo in Christo patri. ver.& quia tanta est præeminentia. vbi dicit ꝙ in talib. Papa est dñs, quantum ad vsum; quia eis vti potest, sicut placet, & decet suam potentiam, siue statum. Alleg.12.q. 2. bonæ rei.& c.per principalem.9.q.3.& c.nunc verò.ca. causa, & qõ. & bonus tex.in c.2. in prin. de præben.in 6.& in cle.j. ad fi. vt li. pen. vbi dř, ꝙ in talib. hẽt plenam & liberam potestatem. Et istud ẽt voluit Pau.de Cast. consi.281.præallg. quia dominium rei ecclesiasticũ ꝓpriè loquendo non est apud aliquẽ,sed apud Christũ,secũdum Inn.in c. cũ super.de cã pos.& proprie.cuius Papa est vicari⁹ cũ oĩmoda ptate in terris. Vñ cũ aufert rem alicui particulari ecclesię,potius dř auferre administrationem,q̃ dñium,iuxta c.2.de dona. qa dñium est potius apud ipsum Papã,cũ sit apud Christum, cuius ipse est vicarius, vel apud ipsam ecclesiam catholicam,q̃ est vnica,c.loquitur 24.q.j. cuius ipse est princeps. Pro decisione alleg.gl.& Doct.in c. constitutus.j̃.de reli.do.& in c.antiqua.j̃.de priui. Et ad intellectum huius rõnis de dñio rerũ ecclesiæ vide oĩno do. Abb.in d.c.cũ super.& Do. pulchrè in c. vnico.ver.q̃ro, quare eccľa.de sum.tri.in 6.& Imo.in c. ꝯstitut⁹. de resc. & ibi fortè diceť ꝑ gl. magnã ibi in ver. administratio sola. ¶ Pro ista declaratione vide D. Ant.in c.ꝯstitutus.

b Priuare. *Adde quòd idem tenet & consuluit. do. Soci.consi.156.incip. prò fundamento decisionis. ver. quibus premissis. in fi.2.parte.& in consil. 164. incip. Visa bulla Bonifacii. ver. secundus casus.in d.parte.*

41 j̃.de relig. do. vbi dicit, ꝙ † de reb. ecclesiasticis põt disponere Papa,vt vult,ẽt sine cã,remouendo vnũ à beneficio suo,ꝑ d.c.2.de ꝑben.in 6.Et hinc est,ꝙ in talib.multò magis põt authoritas Papæ, q̃ in alijs, vt sæpe insistit D.Abb.vc3 in c.cũ à nobis.ver.ego credo.j̃.de testi.& I cle.j.ver ego limitarẽ.de prob. & in c.inter quatuor.ver si.an autẽ de absoluta. j̃. de ma. & obe.in ca.cũ inter. in ver.ego verò,de excep.j̃.&in c.j.in 3.no.de fi.inst.& hic, & in ca.cũ inter R.de elect.& in c.ea,q̃.in fi.de re iudi.Et hinc est,ꝙ licèt in rescriptis ꝑiudicantib.iuri alterius requirať clausula,Non obstãte,vel secũda iussio,ꝑ notata ĩ d.l.rescripta. C.de prec.impe.offe.& in d.l.fi. C.si ꝯ̃ ius, & diceť in c.nonnulli.in prin.j̃.de rescri. tñ in beneficialibus valet rescriptum sine dicta clausula, si aliter, constat

stat de intentione Papæ, secundùm do. Ant. & Imo. hìc post eũ. Simile no. Imo. post Io. And. in d. c. ex parte. ĩ. eo. Et hinc est, ꝙ Papa absque alia reseruatione pōt ex sola voluntate præuenire oẽs collatores beneficiorum, vt ꝑ Fed. in tracta. de permutatione beneficiorũ, q. 4. Et hinc est, ꝙ potest sine causa concedere immunitatẽ vni ecclesiæ ꝯ aliam, ẜm gl. fi. in c. conquestus. 9 q. 3. & Archi. in c. reseruatis. 5. q. 2. & Host. in c. fi. de confir. vti. vel inuti. Facit gl. in ver. à quocunque. in c. constitutus. ꝑal leg. ¶ Per istam declarationem infert ad illam gl. reputatam sin-
42 gularem in c. per principalẽ. 9. q. 3. ꝙ dicit ꝙ † Papa pōt sine causa deponere epm, licèt dicat secus, si vellet oẽs epos deponere: qa istud esset turbare vlem statum ecclesiæ, & eam sequitur Domi. ibi, & do. Card. consi. 85. inci. Venerabilis vir. & in cle. j. in vlt. notabili, vt li. pen. & do. Abb. in c. translato. š. eo. & Do. in ca. in istis. 4. dist. & Imo. in c. ad supplicationem. in vlti. notabili, ĩ. de renũ. & Pet. de Monte in sua monarchia, & Domi. in c. j. 10. distin. Benè facit gl. in c. si gratiose. de rescr. in 6. Per quam dicit ibi Domi. ꝙ Papa in titulis beneficialib. habet pro ratione voluntatem, & ꝙ ad libitum ꝑt prælato auferre titulum beneficialem. ¶ Sed D. Car. in consi. 141. incip. Sãctissimus dñs noster. dicit, ꝙ licèt dispositio plenaria beneficiorum spectet ad Papã, tñ ita dẽt hoc intelligi, vt euitetur inconueniẽs, ne alicui fiat iniustitia. Et dicit non esse verum, ꝙ sine causa potest quẽ priuare beneficio vel eparu: sed dẽt intelligi cum cã. Et ita dicit intelligendã d. gl. Mouet: qa acceptans beneficiũ sibi collatũ vr̃ per quasi ꝯctum se obligare ad administrationem illius. c. nisi cùm pridem. §. verum. ĩ. de renũ. ibi, sponsam tuam, cui defigendo manũ apud extraneũ te fide media copulasti. quem tex. cum gl. j. dicit se solitum allegare ꝑ singulari. Et hæc est ratio, quare beneficiatus non pōt dimittere beneficiũ suũ sine licentia superioris. c. admonet. & c. quod in dubijs. infrà de renun. Talis ergo ꝯctus non debet sine causa dissolui. Alleg. no. ꝑ Inn. hìc, & tex. in c. j. de proba. Vbi ex ꝯctu cum subdito inito princeps ligatur, vt latius per ipsum in d. consi. Et pro hac parte ꝯ d. gl. uide do. Ab. in disput. inci. Eps, & quidam rector Parmensis. & in c. fi. de confir. uti. vel inuti. Et adducit quatuor rationes, quarum vnam dicit esse subtilem & verissimam: quia videlicet Christus non tribuit ptãtem soli Petro, sed omnibus Apostolis, & ipsi tanquam capiti, vt hr̃ ĩ c. trãslato. š. eo. & dixit Petro, Pasce oues meas. Vnde si uellet deponere sine causa, non diceretur pasce re, sed necare. Et ideo sicut Petrus non potuisset unum Apostolum remouere ab apostolatu sine causa, ita nec Papa episcopum, cum episcopi sint loco apostolorum, 68. distin. c. quorum vices. Pro hoc alleg. gl. in c. j. 10. distin. quæ dicit, ꝙ Papa inuito episcopo nō potest episcopatum diuidere. a Ergo multò minus
43 ei auferre. ¶ Et hìc uidemus, ꝙ † Papa oĩ causa cessante non potest epm trãsferre in inuitũ, ut per Io. And. in regula, quod ob gratiam. de reg. iu. in 6. nisi subesset causa, putà incompatibilis resistentia populi ẽt iniusta: quia tunc potest eum trãsferre cũ bono cãbio, ut ꝑ Inn. in cap. nisi cùm pridem. infrà de renun. tunc fit remotio sine culpa, sed non sine causa: & hoc casu, qñ cessat oĩs causa surgens ab epo, sed alia subest. Et procedere posset dicta gl. ẜm domi. Abb. in dictis locis, quem uide. ¶ Et idem tenet Ludo. Ro. consi. 345. incip. Omnipotentis & c. uer. ex his igitur. & sentit do. Abb. in cap. constitutus. de relig. domu. addens, ꝙ tpe suo statutum fuit in concilio Basiliensi, ut nec eps, nec abbas possit transferri inuitus sine causa rationabili. Et idem dom. Abb. in c. fi. in fi. de postu. præla. dicens, ita fuisse statutum hìc Pisis in concilio, cui præfuit Alex. Papa. Circa quod uide ipsum latiùs ibi, & per Ioan. And. in d. regula, quod ob gratiam. & Archi. in c. sicut. §. ecce. 7. q. 1. & Fed. in tracta. de permutatione beneficiorum, q. 9. 24. 26. & 30. & per gl. fi. in c. eps de loco. & in c. omnis. 7. q. 2. per Ludo. in l. liberta. ff. solu. matri. per domi. Abb. in cap. quæsitum. infra de rerum permu. in cap. quoniam. infra de iure patro. & in cap. 1. de elec. per Angel. in d. l benè à Zenone, & per Ludo. in d. consilio. Et communiter dicitur, quòd requiritur causa rationabilis, & quòd prouideatur de idoneo cambio b: propter quod vltimum videtur, quòd Papa non possit cogi inuitus cedere, cùm sibi non possit dari bonum cambium, secundùm Innocen. in cap. nisi cùm pridem. ¶ Sed contrarium latè ten et domi. Cardi. consi. 105. incipi. Quæsitum sæpe fuit à me. in versicu. quintus modus. probans, quòd ad sedandum scisma potest concilium cogere Papam, vt cedat & contentet de cambio non æquè
44 idoneo. ¶ Et † quamuis respectu beneficiorum latissima sit potestas Papæ, tamen respũ bonorum ipsarum ecclesiarum secus est. Vnde nō pōt auferre bona vnius ecclesiæ, & dare alteri sine causa, vt no. gl. Arch. & Domi. in c. 1. 10. distin. & glo. in cap. 1. ver. iustitiam. 22. distin. & ibi no. Arch. & Dom. & no. Arch. in c. 1. 22. dis. Et ideo dicit Arch. post Hugo. in c. non liceat Papæ. 12. q. 2. quòd Papa peccat mortaliter, si vult res ecclesiasticas consumere in turpes vsus, vel dare consanguineis c, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipsi construant palatia, & hmõi. Et similiter dicit Pet. de Ancha. cõsi. 306. inci. Tres dñi magnifici & illustres. ad fi. ꝙ licèt Papa super rebus, & bonis ecclesiasticis habeat plenissimã potestatem, tñ hoc est verum, vbi apparet, ꝙ vult ea vti. Sed vbi ꝓcedit lex derogatoria voluntati suæ, prout in casu dicti c. non liceat. non valet eius dispositio cõtra illam l. nisi de ipsa faciat mẽtionem. Alle. no. in l. rescripta, & in l. vniuersa, C. de preci. impe. offe. An autẽ si essent aliæ ecclesiæ denotantes certã scientiam, sufficeret; dicetur in c. non nulli ĩ. de rescri. & in talibus in dubio præsumit moueri ex causa, ẜm dom. Ant. d. c. cõstitutus, quem sequitur ibi D. Abb. & Domin. in c. 1. 10. dist. Quod intellige in Papa, secus in inferiore. Vñ legatus Papę etiam cum causa non potest facere talia secundùm Fed. cons. 200. inci. Quod ꝑmutatio. & Lud. cõs. 37. Facit, quod no. dom. Abb. in c. fi. ĩ. de trans. dum dicit, quod legatus non dispensat in his, quæ deuiant à iure naturali, & faciunt, ꝗ dixi š. in vlt. declara-
45 tione primi membri. ¶ Secunda † declaratio huius secundi membri est, ut intelligatur, quando nō certitudinaliter princeps aufert alicui dominiũ rei suæ, secus quando nō certitudinaliter, sed occasionatiuè secũdũ Do. hic. Dat exemplũ; quia princeps potest cogere quẽ, vt cõpromittat super iure suo Pater in c. inter R. ibi, coegit inuitũ. ĩ. de elec. & tñ possibile ẽ, ꝙ arbiter auferat sibi de iure suo. Sed istud nō facit certitudinaliter; qa pōt esse, ꝙ arbiter non auferet. Et ꝑ hoc dicit, saluari posse statuta ciuitatũ, ꝗ disponũt, vt partes cõpellant ad compromissum. Itẽ fit illud ex eã legitima ad lites dirimẽdas, ẜm eũ. ¶ Sed in hoc ꝑñt duo ꝯsiderari. Primò, ꝙ in casu dicti c. cum inter. nō cogit Papa cõpromittere, sed cõponere: & iõ dicit D. Abb. ꝙ attẽto, ꝙ res erat dubia propter pendẽtiã litis. l. quod de

a Episcopatũ diuidere. *Vide omnino gl. ad hoc ĩ l. 2. in versi. castella. C. de offic. præfe. Africæ. & tex. in c. quod translationem. de of. leg. & gl. in cap. sicut. de excess. præla. & 16. quæstio. 1. præcipimus.*

b Cambio. *Facit quod habetur per Bald. in c. 1. §. ad hoc. de pace iur. fir. & per Alex. in l. prohibere. §. planè. quod vi, aut clam.*

c Dare consanguineis. *Speculũ habes de Papa Alex. 6. qui voluit eius filium Valentinum regem totius Italiæ creare, & res & bona ecclesiæ in turpes vsus vsque ad vltimum eius vitæ cõsumere: & Dominus oĩpotẽs iustus, bonus & misericors, qui punit & præmiat, cle. dudũ. § fi. & ibi Car. de sep. ecclesiam suã & Italiã totam liberauit, eos, secũdum eorum merita puniendo & præmiando. cùm do. Alexan. Papa ex hac vita nondum contentus 16. Augusti. 1503. migrauerit, et filius eius ille tum Valentinus, tum Cæsar nominatus, cùm Valentinus, non Cæsar: imò hodie die 18. Aprilis, 1504. in arce Tarpeia nihil reperiatur. Vnde si tibi placet, quod de eorum vita & moribus aliquid scripsi, vide in apostil. meis & in lec. Sali. super C. in titu. pro soc. & in lect. Ale. sup 4. Dec. q filij sint leg. in ca. qđ aũt. Vnde ad id, qđ hic dicit tex. adde Bal. in l. penulti. C. de bo. quæli. & de pac. Con-*

Constant. §. succes soris. Et Bar. in l. penulti. ff de offi. præsi. & Docto. in cle. 1. de iureiu. & Ioan. And. in addi. ad Specu. tit. de instru. edi. §. nunc autem. vers. quod si imperator, & nota. per do. Socin. consi. 13. incipien. Præsens consultatio est satis. versi. quinto, & fortius. circa si. in 1. parte.

betur. ff. de pecu. ponit Papa illū cogere: qđ intelligitur, ſm eū, solùm in beneficialibus, ꝑ prædicta. Aliàs aūt non credit. ꝙ hoc posset sine cā. Et cā iusta posset ēt esse in quolibet iudice, quando partes diu litigassēt, & res esset multum dubia: qa tunc ēt per excōicationem cogi possunt cōponere, vt est tex. aureus 90. dist. in c. placuit. de quo facit festum do. Abb. in c. humilis. de ma. & obe. in 4. no. & in rub. de treu. & pa & ī c. cum pridē. de pac. & in c. nouit. de iudi. cum ꝯcor. de quib. in c. 2. de mu. peti. Et ex his verbis benè surgit notabilis limitatio ad p̄dicta, vꝫ, ꝙ licet Papa ex sola voluntate in beneficialibus non possit quē priuare beneficio, vt s̄. tamē pōt quē cogere ad cōponēdū: qa in hoc nō est certitudinale damnū per ablationē iuris q̄siti, & per authoritatem Dom. hìc. Itē attentari pōt in compromisso, licèt hoc non probetur ibi. Secundò est considerandum in hoc dicto Dom. vbi princeps, vel statutum cogit ꝯpromittere, nā vr̄ ibi ēt occasionaliter ius auferre: qa si arbiter partem iniuste lędet, non perit ius partis, prout in alijs arbitris, attento, ꝙ ab arbitro necessario pōt appellari, secundū Bar. in l. si. C. de iud. & in l. j. §. interdum. ff. à q. ap. non li. & Bal. in l. diem ꝓferre. §. stari. ff. de arbi. & Pe. de Ancha. in c. ab arbitris. de of. deleg. in 6. cum ꝯcor. de qb. dicetur in c. suspicionis. j̄. de offic. dele. sed æquiparantur tales potius delegatis, q̄ arbitris, vt per D. Ant. & Abb. j̄. in c. fi. de re iud. per D. Abb. in c. cùm olim. ad fi. de rescri. & Bal. in l. venales. C. quādo ꝓuo. non est neces. & in l. imperatores. ff. de transa. Et ideo in ipsis nō ꝓcedit. l. si dictum. §. si ꝯpromi sero. ff. de euic. secundum Bal. ibi, & Pe. de Anc. in d. c. ab arbitris. Et declara, vt ꝑ Bal. in l. j. C. de peri. & ꝯmo. rei ven. ¶Tertia
46 declaratio est, ꝙ† vbi aliàs Papa nō tollit ius q̄situm alteri à iure naturali sine cā, tñ vbi illud ius venit tanquā accessorium ad ius eccl̄asticum, in quo Papa hēt plenior rem ptātem, p̄t sublato principali ēt solo verbo tollere accessorium: qđ aliàs de ꝑ se non tolleret. Ita voluit Inn. in c. 2. j̄. de voto. ꝑ illum tex. vbi Papa tollit obligationem q̄sitam laico disponendo principaliter sup voto. Et sequit̄ ibi do. Anto. nec dissentit hìc do. Abb. licet det alium intellm̄, ꝑ quem probat aliud notabile, ꝙ vbi ꝯ̄ctus laicorum est iuratus, p̄t per Papā tolli cum cā, tollēdo iurm̄, qđ est principale: & sic habes casum, in quo inter laicos disponit super ꝯ̄ctu tpali ad limitationē eius, qđ dixi in prima declaratione ꝓcedentis membri. Et hìc etiam adde bo. tex. in cle. dudum. §. nos etenim. ibi, cōuētiones, statuta & pacta. de sepul. Per quem dicit Lu. Ro. in l. sciendum. ff. de verb. obli. ꝙ Papa pōt tollere nudo verbo ꝯ̄ctus celebratos in spiritualibus, quantuncunq; sint de iure gentium: & dicit illum tex. singularem & vnicum: secus dicit in tpalibus, ꝑ no. hìc. Et istis adde, qđ no. Pet. de Anc. in cap. j. ver. circa hoc occurrit mihi dubium. de consti. in 6. ¶Et pro hac declaratione facit ca. ex literis. cum si. j̄. de iu. pa. ubi aliquādo disponit qs in materia per viam accessionis, in qua nō disponeret principaliter. Facit dictum Barto. in l. inter oēs. §. rectè. ff. de
47 fur. cum concor. ¶Quarta declaratio est, ꝙ† etiam sine cā potest princeps aliquem lædere modica læsione, secundum do. Ant. Imo. & do. Abb. hìc, per tex. in l. quoties. C. de preci. impera. off. vbi princeps dat debitori dilationem, vt interim non possit ꝯueniri à suis creditoribus, in quo non censet̄ eis afferre magnam læsionē: sed non posset sine cā concedere, vt non possit debitor unquam ꝯueniri, secundum Inn. & alios hic. Facit tex. vulgaris in l. thesaurus. ff. ad exhi. ꝑ quem dicit Bal. in l. q ac cusare. C. de eden. ꝙ vbi agitur de modico p̄iudicio, admittitur probatio per iurm̄. No. domi. Card. in cle. constitutionem. §. insuper. in 9. q. de elect. & D. Abb. in c. veniens. versi. nunc restat. j̄. de testi. & in c. ex ratione. vers. sed aduerte. de ap. Et ideo dicit Pet. de Anch. consi. 258. inci. Subtiliter, ꝙ non est mirū, si de iure ciuili recusatio ordinarij potest fieri ēt sine causa: qa in leuibus & in quibus de facili pōt alius subrogari, sufficit pro ratione voluntas, per l. quia poterat. ad Treb. Et facit, quod no. Inn. in c. dilecto. de testi. ſm eum. Et ideo dicit Bal. in l. indices. in 2. oppos. C. de iudi. ꝙ vbi sententia non parat plenum p̄iudicium, sufficit probatio summaria, per d. l. thesaurus. Et per illam. l. dicit ēt Bal. in rub. j̄. de iudi. ꝙ vbi de modico p̄iudicio tractatur, & alteri prodest, qñq; sufficit iurm̄ calumniæ inspecta qualitate iurātis, si & hoc iudici videbitur. Et hìc adde Bal. in l. j. ff. de consti. prin. vbi dicit, ꝙ si princeps excedit iustitiam partis, nunquā p̄sumitur velle excedere, nisi in modico. alleg. d. l. quo-
48 ties. ¶Quinta declaratio est, qñ † princeps ex voluntate sua fuit causa, ꝙ aliquis acquireret dñium, ipse eandem rem pōt sola voluntate auferre, ſm Ang in l. Antiochensium. ff. de priui. credi. vbi dicit, ꝙ princeps sine causa potest alicui auferre rem, quam ipse illi donauit, sed peccat, & mortaliter, secundùm eum. Et ideo dicit Ang. in l. Lucius. ff. de euic. ꝙ Imperator potest auferre sine causa rem acquisitam ex præscriptione, seu vsucapione: qa talis modus acquirendi inductus fuit ab eo, & ab eo pōt auferri ēt sine causa. Ad idem vide Bal. in l. fi. ver. sed immediatè oppono. C. sen. resc. non pos. vbi dicit, ꝙ quędam sunt iura, quæ quis potest acquirere etiam ꝯ̄ principis voluntatem: quia acquiruntur de iure gentium sicut dñia: & ista non possunt auferri sine causa. Secus in his, quæ sunt de iure ciuili, vt iudicia, & sententiæ. Nā in istis potentior est authoritas principis. Et ideo infert, ꝙ licèt ex sententia sit translatum dominium, tamen valet rescriptum principis rescribentis, Non obstante sentētia, & ex ipsa perdetur dominium: qa venit consecutiuè ad sententiam, & rescisso principali rescinditur accessoriū. l. si ex causa. §. j. de mino. secundum eum. Et ideo dicit Pau. de Cast. in l. cum hæredes. ff. de acq. pos. se consuluisse, ꝙ princeps sine causa pōt legitimando spurium, vel aliter auferre hæreditatem illi, qui per aditionem ab intestato eam acquisiuit: qa talem acquisitionem introduxit ius ciuile, vt ibi; & idem ipse tenuit in l. 3. ff. de testa. Et istis adde do. Abb. consi. 85. inci. Illud in summa. ad fi. vbi tenet, ꝙ si princeps disponit in ꝯ̄tiam, tollendo ius priuati, valet eius dispositio, vbi illud ius erat quæsitum mediante iure ciuili, sicut signat supplicationem ꝯ̄ sententiam, à qua nō poterat appellari, & sic fecerat ius inter partes, l. res iudicata. ff. de regu. iu. & ꝯ̄ eam restituit in integrum, c. cùm ex literis. & c. auditis. de resti. in integ. & restituendo minorem in integrum, ꝯ̄tra eū cui ex ꝯ̄ctu quæsitum erat ius, vt ibi per eum: qui tñ præsupponit id ex causa fieri, & per eundem in c. cùm olim. versi. an autem princeps, de re iud. ¶Sed in hac declaratio-
49 ne videndi sunt duo casus. Primus est, quando † lex dedit modum acquirendi dñium & ipsum modum tollit princeps sine causa, ante q̄ quis dominium acquisiuerit, & hoc fieri potest: puta, si tollit venientibus ab intestato ius adeundi, quod est de iure ciuili, l. lege obuenire. ff. de verb. signi. & non dr̄ in bonis nostris, l. pretia rerum. vbi tex. notabilis, circa medium. ff. ad leg. Fal. de quo facit festum Bal. in authen. si qua mulier. in fi. C. de sacrosan. eccle. Vnde legitimando simpliciter spurium ēt sine causa, potest tale ius tollere: quia non est q̄situm dñium, & in his, q̄ sunt inducta à iure ciuili, sufficit sola voluntas, secundùm omnes hìc. ¶Secundus est, qñ iam est acquisitum dñium auxilio legis; quia tunc tale dñium nō potest alicui auferri sine causa, non quia modus acquirendi non sit à iure ciuili, sed quia ipsum dñium iam acquisitum est de iure naturali & gentium, l. ex hoc iure. & ibi Bar. ff. de iusti. & iu. Et ista est consideratio Bal. in l. 2. versi. sed ꝯ̄ prædicta. C. de iu. & fac. igno. & in c. dño guerrā. in ti. hic finitur lex Conra. & in l. fi. C. de iure au. anul. & l. Deo nobis. ad fi. C. de episco. & cleri. & in l. rescripta. §. fi. C. de preci. imp. offe. & in l. nam ita diuus. ff. de adopt. & Pau. de Cast. in l. Gallus. §. & quid si tantū. ff. de liberis & posthumis. & in suo eleganti consi. 225. incipien. Super primo dubio. vbi vide, & latissimè per D. Flo. de S. Petro

tro in disputatione sua, quæ incipit, Baro quidam de no
bili stirpe. ver. discedo igitur ad quartū. & facit, quod no.
Bal. in l. j. ff. solut. matr. & in l. causas. in fi. C. de transac.
¶ Et ista cōsideratio pōt tripliciter confirmari. Primò;
50 quia † in multis casibus faciliùs permittit, ꝙ ius quæ-
rendum non quærat, quàm quòd ius quæsitū alicui aufe
ratur, sicut dicitur, ꝙ prælatus præiudicat ecclesię ì quę
rēdis, nō in quæsitis, ſm Inn. c. fraternitatis. de donat. &
* gl. in §. fi. 16. q. 6. & omnes * in cap. verùm. de cōdi. appo.
& do. Abb. in cap. contingit. 1. ĵ. de sentent. excom. cum
ↄcor. & est vulgatū consiliū Feder. ix. ꝙ prælatus pōt re-
pudiare legatū quærendū ecclesiæ. Ex quo ↄsilio infert
dom. Abb. ↄsi. 31. inci. In ciuitate Messana. in prin. ꝙ eps
potest remittere quartā, & successor non potest reuoca-
re, secus si iā data esset. Similiter ↄsuluit Pau. de Cast. ↄs.
11. ꝙ statutū prohibens mulierē, vel aliū alienare, nō ex
tēditur ad repudiationē donationis nō acceptatæ, quia
est perdere ius nondū quæsitū, arg. cap. si tibi. de pręben.
in 6. Et similia collige. ex dictis do. Abb. in cap. omnipo-
tens. in 2. no. de accus. & cōsi. 45. & Inno. in cap. quod in
dubijs. de renun. & Imo. in l. 11. ff. de condi. insti. & Do.
Abb. in c. veniens. ĵ. de rescri. cū multis alijs. ¶ Secundo
confirmatur ista cōsideratio ex verbis Bal. in l. qui se pa
51 tris. in 11. q. versi. Et scias. C. vn̄ lib. vbi dicit, quòd † spe-
ciale est in principe, vt possit reuocare suum priuilegiū
ex quo est alteri ius quæsitū, ēt sine cā, per l. qui fundos.
C. de omni agro deser. Sed si non est priuilegiū sed ↄuen
tio, tūc nō pōt reuocare, nisi ſm ipsius rei naturā, p l. fun
di. C. de fun. patri. Et subdit, quòd si princeps recipit pre
tiū, significat venditionē, etiamsi vteretur verbo, Indul
gemus, vel simili verbo, ita ꝙ esset irreuocabilis contra-
ctus, & non priuilegiū, vt ibi per eū sentiētē, ꝙ q̄sita me
diante principe non reuocantur ab eo, qn̄ sumpserūt ro
bur à iure naturali. ¶ Tertiò ↄfirmatur per tex in c. 1. de
prob. cū ↄc. quas alias ibi dedi in 1. no. & possent appli-
cari hìc, ubi licèt princeps contrahens cū priuato sit cau
sa, ꝙ ille acquirat, etiāsi contrahat modo inducto à iure
ciuili, tamen illum contractum nequit princeps reuoca
re, quia dominium ex ↄ̄ctu acquisitum est de iure natu-
rali: ex quo tolluntur quædā s̄. alleg. maximè doctrina
Ang. ī d. l. Anthiochensiū. dū loquitur de præscriptione
& maximè, quia præscriptio inuenta est cū cā: ergo sine
causa nō tollitur ius ex ea quæsitum. Similiter faciunt ↄ̄
Ang. d. l. Lucius. ff. de euic. dum dicit, quòd princeps po-
test donationē reuocare sine cā. ¶ Sexta declaratio est,
ꝙ vbi princeps habet rē cōem cū alio ēt diuisibilem, si-
cut pōt partem suam pro libito vēdere, ita ēt simul cum
illa partē socij ēt sine causa soluto ei pretio, vt est tex. in
l. 2. C. de commu. re. aliena. qui ponit speciale in princi-
pe, ſm do. Abb. in c. pen. de re iudi. quē allegaui in prin.
huius mēbri. Et illū tex. alleg. ēt Bar. in l. si contra ius, vel
vtil. publ. & est tex. similis in l. 1. C. de ven. re. fisc. lib. 10.
dicens, hoc procedere, etiamsi ad fiscum minima por-
tio pertineret, vt totum vendat, residuo pretij restituto
socio. Est tamen ęquum, ꝙ princeps vēditurus rē cōem
priùs requirat consortem, ne alterū ei præferat, si tātum
uult dare, quantū alius, ſm Bal. in d. l. ij. arg. l. necesse. ff.
de ī diē adie. & in l. 1. de priui. cre. Q̄d no. ad limitationē
l. dudum. C. de cōtrahen. emp. ¶ Septima & vltima de-
claratio est, ꝙ si princeps possidet rem alienā, credens
eā esse suā, & eā donet ut suam, ↄfirmatur donatio spa-
tio quatuor annorum in p̄iudicium veri dn̄i, ſm Bar. in
d. l. fi. C. si ↄ̄ ius, vel vtil. pub. per tex. in l. bene à Zenone.
C. de quadri. præscr. Quam declara, vt dictum fuit in
principio huius membri. ¶ Demum in hoc scdo mem-
52 bro annecti possunt tria notanda. Et primò ꝙ † sicut per
rescriptum principis non potest auferri dominium di-
rectū absque cā, vt suprà dictum est, ita nec vtile, secun-
dùm Bart. in l. ij. per illū tex. C. de fun. patri. lib. 11. & seq
tur signāter Pau. de Cast. ↄsi. 161. incip. Viso & examina
to. in fi. inferens, quòd Papa non potest vasallo auferre
feudum sine causa, cum ī eo vasallus habeat vtile domi
nium. Et pro hoc tex. & ibi Bald. in c. 1. de noua for. fide.
Et non intelligas solùm de vtili dn̄io acquisito à prin
cipe; quia tunc clarū est ratione contractus, quo ipse liga
tur, vt in dictis iuribus, sed procedit ēt in vtili dominio
aliter acquisito. Nec obstat ꝙ id sit inductum à iure ciui
li, & per consequens solo consensu tolli possit, vt dictū
est s̄. quia respondetur ex verbis Bar. in extrauag. qn̄ nu
per, in ver. rebellādo. in 4. col. ver. item quæro, vbi dicit,
ꝙ effectus vtilis dominij est ēt de iure gentiū, licèt eius
natura orta sit à iure ciuili. Alleg. tex. in §. fi. Inst. de vsu
& habi. vbi dicitur, vsum & similia, quæ sunt de effectu
dominij, esse de iuregentium. ¶ Secūdò no. in hac mate-
53 ria, ꝙ si † princeps, vel populus habens iura principis cō-
ponat cū inimicis paciscēdo, ꝙ de damnis hincinde da-
tis non fiat per subditos querela, talis transactio non no-
cet subditis, ſm Host. in c. quāto. ĵ. de iureiu. & sequitur
do. Ant. ibi, & no. Dom. pp gl. fi. q hoc probat in c. autho
* ritate. §. fin. de priuil. in 6. Et plenè per omnes * post Inn.
in c. in nostra. ĵ. de iniur. Et hinc est, ꝙ emptores rerū de-
prædatarū in bello non sunt tuti in conscientia, licèt per
dictam transactionē prohibeantur molestari, ſm Host.
in sum. de poe & re. §. quibus, & qualiter. in pen. col. ver.
sed pone, guerra. Et ita respondit Pet. de Anc. finita guer
ra inter Ianuenses & Venetos; & alia vice finita guerra
inter Florentinos & Senēses, vt ipse refert in rep. regulæ,
peccatū nu. 39. ver. sed moueo vnā quæstionē. de re. iu. in
6. Esset. n. absurdum, ꝙ dn̄s p suā renunciationē auferret
ius subditi, secundū Inn. in c. dilectis. in gl. j. quasi in fi. ĵ.
de ap. Et sequuntur Do. de Ro. in nouis, deci. 371. incip.
Item si præsupponimus. Benè facit dictum Host. in c. di-
lecti. de ma. & obed. dum dixit, ꝙ princeps non pōt terrā
suā alteri subiicere inuitis hominib. illius terræ. Et sequi
tur Bal. in c. generali. si de feu. fue. contro. & in l. quicūq;.
C. de ser. fu. cū conc. quas aliàs dedi in c. 1. in vlt. no. de p-
bat. Si tn̄ pax aliter haberi non posset, nisi p remissionē
taliū dānorum, valet, & operatur ēt in foro consciētiæ,
ſm Host. in d. ver. sed pone. & Pet. de Anc. in loco præal-
le. & faciunt notata in hac conclusione, & quod no. Bal.
& Ang. in l. benè à Zenone. C. de quadr. præsc. vbi dicūt,
ꝙ ciuitas pro pace habenda pōt res priuatorum donare.
54 ¶ Tertiò no. ꝙ † illud, q̄d dr̄, non posse fieri statutum ↄ̄
ius naturale t sine causa, est verum, qn̄ statuētes priuant
quæsitis iure naturali alium, qui nō est de statuentibus:
sed si ipse esset de statuētibus verè, vel interpretatiuè, sta
tutū valeret: & is, in quē transfert talis res vigore statuti,
pōt ēt licita ↄscientia retinere. Ita pbatur ex dicto Ioan.
And. in c. fi. de immu. eccl. in vj. dum dicit, ꝙ si ciues sta-
tuunt, ꝙ si nō seruet certa forma in alienatione rei p cō-
trahentē, ↄ̄ctus non valeret, & res applicetur fisco, tale
statutum valet ēt sine cā: quia ipsum fecerunt oēs ciues
verè, vel interpretatiuè, & possunt sibi ēt sine cā præiu-
dicare. Et hoc dictum sequit̄ Dom. ibi simpliciter. Sed
ad hoc propositum allegat tex. pro notabili in §. his ita.
prope fi. vj. dist. Tn̄ non vr̄ multum importare p ea, quæ
dixi in c. cùm oēs. in prin. in ij. conclus. s̄. eo. videlicet ꝙ
p viā statuti gn̄alis fieri pōt statutum p̄iudicans tertio ēt
sine cā. Sed p̄dicta loquuntur de spāli derogatione facta
iuri alterius p rescriptum: & facit, quod no. Bald. in l. fi.
C. quo. ap. non rec. dum dicit, ꝙ valet statutum, ꝙ in cau
sis ipsius ciuitatis procedat̄ de plano & appellatione re-
mota, de quo p Bal. in l. prolatā. ver. quæro, si statutum.
C. de sen. Et hæc sunt quò ad tertiā ↄclusionē, q̄ nullibi
reperies tā clarè deducta. ¶ Quarta cōclusio est, ꝙ prin-
ceps pōt statuere & rescribere circa ius positiuum, quia
* est. s̄. ipsum, c. pposuit. ĵ. de ↄce. præb ſm oēs * hìc. Quā ↄ-
clusionem amplia, & postea declara diuersis modis, vt
scripsi in c. 1. in 4. fal. s̄. e. ¶ Vnū tn̄ nō est omittendū, q̄d
55 posuit hìc † Inn. limitādo hāc ↄclusionem, vcȝ, ꝙ licet
imperator possit tollere alicui actionē, q̄ est de iure ciui
* li, p l. ij. ff. de origi. iur. & est cōis * opi. licet quidā ↄ̄rium
teneāt, vt nō. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. nō tn̄ p̄t
facere, quin iustitia mihi reddatur. Vn
a de redit ad primæuū ius a, in quo non
erāt iurisdictiones, sed manu regia ad
ministrabat̄ iustitia, d. l. ij Et sic hēs ca-
sū quo sine actiōe formali qs pōt ager̄.

a Primæuum ius *Ad quod adde do: Socin. qui idem te net in suo consil,*

164.inci.Viſa bulla Bonifacij. uer. Omitto, quod, in 2.parte,ubi dicit, quòd princeps licèt poſsit alicui auferre iura & defenſiones iuris poſitiui, tamen adhuc poteſt iuſtitiam cõſequi manu regia, ſicut licitum erat iure primęuo Et ꝙ imperator poſſit tollere actionẽ & exceptionẽ,& ea quæ ſunt de iure ciuili, uide do. Alex.de Imo.poſt gl.l.ſi is,pro quo. ff. quod quiſq; iu. & in rub.ff.ſi cer. pe. ubi dicit uerũ cum clauſula, 'Ex certa ſcientia,Nõ ob. Item adde ẽt, quòd põt tollere dominium ex ſententia quæſitum quod eſt de iure ciuili, ut per eum in 1.conſt.ff.§.oẽm.

ex ſola obligatione iuriſgẽtium.Et ita ſimpliciter ſequiť hìc D. Abb. Sed magis hoc ponderat D.Ant.inferens, ꝙ licèt de iure ciuili non agatur ex naturali ſola obligatione & nuda conuentione,de rigore,tamen per uiam iuſtitię naturalis ſola naturalis habebit executionem officio iudicis lato, ſ̃m qđ olim ex puro iuregentium miniſtrabať iuſtitia:qđ dicit eſſe benè notandũ. Et ꝙ agaĩ officio ſuperioris,alle.Io. And.in c.nouit. ĩ.de iudic.Et ſimile de ſeruo, qui quãdoque agit,tñ non põt habere actionẽ: q̃a incognitus à iure ciui.l. iij.ff. de his, qui ſunt ſui, uel alie. iu. Sic & imperator,qui non põt obligari de iure ciuili, ꝯpelliť ad executionem eius,qđ promiſit,ut in c.1.de ꝓba.ſ̃m ipſum,quẽ ad literam ſequiť hìc Dom.Et de iſtis dictis facit ẽt mentionẽ D.Ant.in c.ex parte. 2.de offi. dele. & in c. fi.ĩ. de præſcr.& Pau. de Caſt. in rub. ff. ſi cert.pet. & Imo.in cle.ſæpe.de uer.ſig.ver.3.caſu.& faciunt uerba Bar.in l. Iulianus uerum debitorem.uer.dices tu, ego video. ff. de cõd.ind. ¶ Sed hæc declara duobus modis.Primò,ut procedat,qñ actio innititur naturali æquitati:quia non põt per reſcriptum tolli:quia in impetrante & cõcedente inducit peccatũ, & ſic eſt contra ius diuinũ.Sed ubi actio non innititur æquitati,ſed ſolũ rigori, vt in chirographo poſt bienniũ, & in re iudicata contra ueritatem,benè põt reſcribi cũ clauſula,Nõ obſtante.Ita declarat Bal.in l.reſcripta. in fi. C. de preci. impe.of.pro quo facit,qđ no. Cy. & Bal.in l. digna uox. C.de leg.vbi dicunt,ꝙ ſi pactũ factũ à principe fundatur naturali æquitate,eſt ſeruandum,quaſi ſentiat,ꝙ ubi nõ ſubeſt naturalis æquitas ſuadens pacta ſeruari, princeps in foro ſeculari non poſſet conueniri. Ad idẽ,quod concludit D.Abb.in rub.de appellatio.ubi dicit,ꝙ ſicut princeps ſtatuit,ꝙ poſt duas ſententias non liceat tertiò prouocare: & ſicut à ſententia principis non poteſt appellari,nec tenetur admittere ſupplicationem, ſi non vult.9. q.3.§.cũcta per mundũ.ita ẽt, ſi cõmittit cãm ap.re. põt ex cã ſtatuere,ut non liceat appellare,ſicut diſponit in p̄fecto prætorio,& in ſenatu.l.j.a qui.ap.non licet.l.unica. C.de ſen.præfe.pręto. Videtur enim confidere in delegatum ſuũ,adeò ut arbitretur eũ ita rectè iudicaturũ, ſicut ipſe, attento ẽt ꝙ exceptio rei iud.fuit inducta ad iuris rigorem ſeruãdũ,ſ̃m gl.in c.paſtoralis,de re iud.& in c.venientes.de iureiu.& fortè diceť poſt D. Abb. in c. 1. in 2. no.ĩ.ti.ꝓx. ¶ Secũdò declara limitãdo, ut dictũ D.Ant.
56 non ꝓcedat in foro ciuili: quia † ĩ eo nõ fieret executio
ipſius pacti nudi,ex quo ius ciuile diſponit,ꝙnon habeat effectũ executionis,& ſic magiſtratus non tenetur ipſam obligationẽ exequi quò ad effectũ actionis, licèt ipſum pactum ſit ſufficiens quò ad extraneũ,ſecũdũ no. in l.iuriſgentiũ § j.de pac.ſ̃m Inn.hìc:ꝓ quo adduciť,quia dato ꝙ de iure gentium non eſſent introductæ actiones,tñ benè erant introducta ueſtimenta pactorum.ſ.ꝯtractus innominati,iuxta.l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iu. & etiam ꝯtractus innominati cum ueſtimento rei interuentu. d. l. iuriſgentium.iuncto ver. ſed ſi alio, & eo iure gentiũ ẽt erant introductę conuentiones iuris.d.l.iuriſgentium.in prin.Et ſic apparet,ꝙ differentia erat inter ꝯuẽtiones veſtitas & nudas.Nec reperitur,ꝙ de iuregentium ipſa conuentio nuda haberet executionem, quam habebãt ꝯuẽtiones veſtitæ. ¶ Benè fatetur hìc Imo. ꝙ tribus caſibus habere poteſt naturalis obligatio:& per conſequens,nu-
57 da conuentio,executionem. Primò, qñ † adiretur impe
rator ꝓ executione ipſius obligationis naturalis:q̃a peccaret, ſi non faceret illam exequi, per id quod dicit Inn. & cõp.hìc:pro quib. facit quod not. do. Card. poſt Zen.

in cle.paſtoralis,in prin.in.3.no.de re iu.vbi dicit, ꝙ princeps ꝯpellitur facere iuſtitiã ꝯpulſione non præciſa, ſed cauſatiua.ſ.debiti officij & affectionis. Alleg. proœ.Cle. & l.j.ff.de ſepa.bo. ¶ Secundus caſus eſt per uiam denun
58 ciationis Euangelicæ,ꝑ quam nõ eſt dubiũ,ꝙ põt † peti
executio obligationis naturalis deſcẽdentis ex pacto nudo ĩ foro eccleſiaſtico,per no.per Inn.ĩ d.c.nouit.& Bar. in extraua.ad reprimendam. in ver. per denunciationẽ. ſ̃m ipſum.Pro quo vide Bal.in authen.ad hęc.ver.ſed ponamus,ſtatuto cauetur.C.de vſur.ubi dixit,ꝙ etſi loquatur ſtatutum per quæcunque uerba,ſiue diſponẽdo, ſiue fingendo, non poteſt ipſe uerã iuſtitiam abolere, in qua fundať euangelica denunciatio. Alleg. Inn. hìc, & in ca. plerique.in gl.magna,ver. itẽ q̃a tutius.& in verſi.ſed de hoc fortè.ĩ.de immu.ecc.& Bar.in d.extraua.& idem uoluit Ang.in l.ſi certis annis.C.de pac. ¶ Tertius caſus eſt,
59 vbi † ſumus in terris eccleſiæ:quia ẽt in foro ſeculari pa
ctum nudum parit actionẽ,vel ſaltẽ officiũ iudicis,ꝑ c.j. ĩ.de al. pact.ſecundũ Imo. hìc, notãter. Pro quo vide B. in d.authen.ad hæc.ver.ſed dubitatur primò.vbi dicit,ꝙ d. c.j.de pact.ĩtelligiť de clericis,uel de laicis ſubiectis eccleſiæ quò ad temporalem iuriſdictionem. Ibi aũt nullũ eſt remedium,niſi per viã denunciationis Euangelicæ,vt per eũ. ¶ Sed vtrùm hoc ſit verũ indiſtinctè, ꝙ ex nudo pacto oriatur actio de iure Canonico,uide Sal.in l.legẽ. in 7.q.C.de pac.& Mod.in §.in perſonam.Inſt.de act.vbi conantur oſtendere, quòd non, reſpondendo ſubtiliter ad cap.j.de pact.& ibi aliquando dicetur. Extra iſtos tres caſus tenet hìc Imo.ꝙ ſublata actione non poteſt implorari officium iudicis,circa quod fuerunt opi. vt patet ex no.per Bal.& Ang.in l.planè.& in l.fi.ff.de pet.hær.& do. Ant.in c.item cùm quis.de reſt.ſpo. & Pet. de Anc. in c. j.de ſequeſt.poſ.& fruct.& Bal.in l.j.C.de cond. inde. Salic.latè in l.ita nobis pudor.C.de adult.& Bart.in l.j.§.& parui.ff.quod vi,aut clàm.& Bal.in l. iij. §. nouiſsimè.ff. nau.cau. ſtab. & Bal. Inſt. de act. in prin. cum concor. Et communiter diſtinguitur, quòd aut actor locupletaretur cum iactura conuenti, ſi non poſſet implorare officium iudicis,& poteſt:aut non locupletaretur, ut in exceptione præſcriptionis,vel pacti de non petendo ex cã lucratiua facti,& non poſsit,ut latiùs in dictis locis. & Imo.in l.fi.ff.à quib.app. non li. Ex quo videtur fortè, ꝙ poſſet concordari opi.do.Ant. & Imo. hìc, & aliter non inſto,quia iſtud nunc non occurrit. ¶ Quinta concluſio
60 eſt,ꝙ † in dubio præſumitur,ꝙ princeps moueatur ex cã
rationabili dato ꝙ non appareat,ſecundũ Cy.in l.fi. C.ſi contra ius,uel uti.pub.& in l.reſcripta.in 3.& 4.q. C. de preci.impe. off. Vnde dicit ibi Cy. ꝙ ſi princeps ſine alia cauſæ cognitione mandat alicui,ut aliquem in furca ſuſpendat,põt ille ſine peccato exequi: quia ꝓ principe p̄ſumitur, ꝙ iuſte procedat.Et hanc ꝯcluſionem tenet ẽt do. Abb.in c. quanto.ver.ſi tamen Papa. infrà de iureiu. & in c.in cauſis.in 2.no. de re iu. & in capitu. cùm veniſſent. de iud. & conſil. 84. incip. Illud in ſumma. ad fi. & in c. cùm inter. de excep. & in c. niſi. de of. leg. & dom. Ant.in cap.quia plerique.de immu.eccl.& in c. conſtitutus.de reli.do.& Do.in c.grandi.de ſup.neg.p̄la.in 6.& in c.1.11.diſt.& gl.fi.reputata ſing.& ibi Bart. in l. relegati. ff.de pęnis.Facit cap.cùm à nobis.in fi.de teſt. bonus tex. cum gl.in cle.vnica,de proba. Et pro hoc adducitur: q̃a ſi in iudice præſumiť cã & iuſtitia,c.in p̄ſentia.de renun. c.ſicut.de re iud.fortiùs in principe, qui eſt ſuper omnes. Et adeo procedit illa ꝯcluſio, vt non admittatur probatio in ꝯtrariũ,ſ̃m Cy.in loco præalle. quem multùm ſequuntur hinc dom. Ant. & dom. Abb. & Domini. in d. capitul.1.Et procedit ẽt in his, q̃ ſtatuit circa ius diuinũ, ſecundum do. Ant.& Imo.in c.2.de renun.dicẽtes,ꝙ nõ poteſt opponi diſpenſatio à Papa ſuper iuramento, vel voto, quòd diſpenſatio fuerit ſine cauſa: quia præſumitur in foro contentioſo,ſecundùm eos. ¶ Recipit tamẽ
61 iſta concluſio ſex limitationes. Et prima eſt,dummodò
in principe poſſit præſumi aliqua cã: quia tunc præſumitur illam pectori ſuo inſculptã cãm dediſſe reſcripto. Secus, ubi nullo modo poteſt imaginari, ꝙ ex aliqua iuſta cauſa

causa istud fecerit, quia tūc actus non tenet eo casu, quo requiritur causa. Ita sentire vident pdicti, sed expressè Imo. post do. Ant. in c. nā concupiscentiam. versi. extra gl. suprà eo. & est limitatio necessaria, quia aliàs sequeretur, ꝙ semper actus teneret, quia semper psumeret cā, & cessarent multa ex prędictis, quod est inconueniens. ¶ Et hinc est, ꝙ in hac materia cōsiderantur tres casus. Primus, quando de causa apparet. Secundus, quando est dubiū quæ causa fuerit, & tñ aliqua potuit esse. Tertius est, qñ constat nullam potuisse subesse. & de hoc loquit ista limitatio, quam no. quia cessāte ista consideratione esset frustratoriū insistere in his, quæ pōt princeps cū cā, & quæ sine causa, quia nunquā esset dare, quod dispone ret sine cā, attento ꝙ semper præsumeretur causa, quod esset ridiculum. An aūt sit verū indistinctè, ꝙ ubi una cā subesse pōt, illa præsumatur, dicetur in fine huius cōclu

62 sionis. ¶ Limita secundò, vt † non procedat, quādo princeps est obligatus in his, quæ sunt de iure naturali, puta ex suo contractu, aliàs posset de facili euacuare omnem ɔ̄ctū, cū eo firmatū, quod est contra l. Cæsar. ff. de publ. & in c. 1. de proba. ſm Abb. hìc, dicētem, ex hoc se solitū dicere principem non posse suo vassallo sine causæ cognitione tollere feudum, quia in feudo est quidā contractus in quo ultro citroq; nascitur obligatio, c. de forma. 22. q. 5. & ī l. liber homo. ff. de ver. obl. Et de natura feudi est, vt non auferatur, nisi cū causæ cognitione a, ca. vnico. de feu. sine cul. nō amit. ſm eū. Ad qđ vide eundē in cle. 1. in fi. de prob. ubi dicit se putare, ꝙ si Papa p sua uerba narratiua vellet quē suo iure priuare, non pōt, nisi probata culpa, per d. c. vnicū. Et iō dicit Bart. in c. 1. de na. feu. ꝙ Federicus. 1. ꝙ fecit cōe Papię cōpromittere in certis castris, nō pōt reuocare sine culpa cōis, & dicit Lud. Ro. consi. 353. quod inci. Spiritussanctus & c. quæritur primo. ad fi. ꝙ si resolutio contractus initi cū principe esset in ipsius potestate, non inueniretur, qui contraheret cū principe, & sic careret omni cōmercio, quod esset valde graue, l. hi, qui. C. de apo; sta. & sic sentit, quòd sola uoluntas isto casu non habeatur pro causa in principe. ¶ Limita tertiò, vt præsumatur pro principe respectu subditorum tantùm, non autē respectu aliorum, secundùm dom. Abb. hìc, per id, quod

a Cognitione. *Adde Bald. in l. qui se patris. C. unde libe. & glo. & Bal. in c. 1. §. notandum. qui feu. da pos.*

63 no. Inn. in c. inquisitioni. de sen. exc. ubi dicit, ꝙ si † Papa mandat laico sibi non subiecto temporaliter, ꝙ alicui det rem suam, non tenetur ei obedire, si non apparet legitima causa obediendi, cùm non sit ei subiectus temporaliter. Ad idem cle. pastoralis. de re iud. vbi probatur, ꝙ rex non suberat imperatori, secundùm eū. Pro quo vide Paul. de Cas. in duobus consi. relatis in conclusione præcedenti, in tertia declaratione primi membri, & quòd p istud dictum Inno. infert etiam do. Ab. in c. cum à nobis de testi. & in cap. inter quatuor. de ma. & ob. cum cōcor. alleg. in præcedenti conclus. in prima declaratione secūdi membri. Et vide do. Abb. in c. ad audientiam, infrà de

64 rescript. ¶ Limita quartò, nisi † ex mandato principis timeretur scandalum futurum, seu turbatio Christianitatis, vel magnum peccatum, quia non est principi obediendum, nec præsumitur legitima causa, secundum do. Abb. hìc allegātē Inn. in d. c. inquisitioni. ubi in hoc posuit notabile dictū, de quo fit mentio post do. Abb. in c. si quando. infrà de rescrip. Et pro hac limitatione vide do. Abb. in dispu. incip. Eps & quidā rector. uersi. venio ad tertium membrum. vbi dicit, ꝙ in dispositione Papæ, per quam alteratur status vniuersalis ecclesiæ, requiritur euidēs causa, & in tali casu nō præsumitur. Alleg. no. dictum Inno. qui hoc tenet in c. 5. infra de cōsue. & vide ibi do. Abb. notantē illud dictum ad propositū huius limitationis. Et quando in talib. possit Papa disponere, erit dicēdum ibi. Et hāc limitationē ponit Lud. Ro. consi. 483. incip. Saluatoris & c. dubitatur primò, vtrū electio. allegando Inn. in d. c. quanto. Et aliud notabile dictum eiusdem in c. pe. de dila. cùm dixit, ꝙ vbi alicui ex aliqua causa licitum est à regula iuris recedere, non sufficit causam subesse, nisi illa per illum, cui hoc de iure competit, exprimatur. Quod dictum facit ad concludendum. idē in Papa, quādo disponit super uniuersali statu ecclesię. alleg. Old. consi. 287. ſm eum. Sed in meis non dicit hoc, & facere potest consilium 62. quod incip.

65 Circa hoc veniunt tria. ¶ Limita quīto † dūmodò princeps disponat motu proprio, secus si ad instantiā partis, quia tūc præsumitur potius ad importunitatem, quā ex iusta causa rescribere, ſm Lud. Ro. consi. 436. incip. Omnipotentis & c. ꝙ indultū Petri. per l. j. C. de pe. bo. subla. li. 10. Et hinc est, ꝙ ī talibus patitur princeps, ut inferior non obediat, sed rescribat principi, vel expectet secundā iussionē, c. si quando, infrà de rescript. & c. cū teneamur. infrà de præben. & idē ponit Lud. de Ro. in l. si uerò. §. de uiro. ff. sol. mat. ¶ Limita sextò, ut latè & singulariter p do. Abb. in c. 1. de cau. poss. & prop. & in c. cùm olim. in

66 frà de re iud. ubi dr̄, ꝙ † non præsumitur pro iustitia sententiæ, quā fert princeps parte non citata, per tex. in cle. pastoralis. vers. nec prædicta supplicatio. de re iudi. & ēt contra subditum non potest princeps supplere defectū citationis, uel defensionis, per tex. iuncta gl. in l. fi. C. de legi. vbi non ualet sententia principis sine citatione in causa ciuili. Et ideo istis non interuenientibus non præsumitur scientia principis, secundùm eum dicētē ita limitari debere dicta Cy. ī l. rescripta. Et ad idem vide do. Abb. in c. ī causis, in 2. no. de re iud. Benè facit, quod not. Bal. in dicta l. fi. dicens. ꝙ etiā corā principe non est omittenda causę cognitio per uentilationem & examinationem, quæ est de iure gentiū, & infert, ꝙ princeps non potest ferre sententiā parte non citata. Similiter dixit Bal. in l. 1. uersic. sed hìc quæritur. C. quomodo & quādo iu. ꝙ non valet statutum, ꝙ sentētia possit ferri parte non citata b, per d. cle. pastoralis. nec mirū quia, ſm Bart. in extrauag. ad repri. in uer. sine figura. & Imo. in cle. sæpe. in 42. col. uer. habetis expedita. citatio vr̄ esse īducta de iure diuino, quādo Deus citādo primū hominē dixit, Adā vbi es? ¶ Sed hìc est benè aduertendū, qa si uera est conclusio omniū * Doctorum hìc, & in locis, de quibus supra, ꝙ princeps ex causa possit alicui auferre rē suam, & ꝙ ex causa possit disponere in his, quæ sunt iuris diuini & naturalis, & quòd in dubio causa præsumatur, præter quàm in casibus prædictis videretur a fortiori, quòd si ex certa scientia procederet uel daret facultatem procedendi contra non citatum, & non defensum, dato ꝙ hoc non debeat facere sine cā, tamen si facit, præsumatur facere ex aliqua iusta cā. Et ꝙ ad hoc possit subesse causa, patet exemplum in dicto c. cùm olim. in versi. & licèt absenti. & in uersi. liquido. & ita expressè tenet Bald. in l. nec causas. uersi. fuit quæstio antiquitus disputata. C. de appel. dicens, ꝙ ualet sententia Imperatoris parte non citata, per illum text. ubi ualet eius sententia causa non cognita. Allegat etiam gloss. in l. is, qui reip. causa abest. ff. ex qui. cau. ma. quæ dixit, quòd si iusta est causa, ualet factum principis etiam sine citatione. Non obst. d. clemen. pastoralis. quia Imperator processit contra non subditum principaliter, sed Romanæ ecclesiæ, secundùm eum. Quam responsionem improbat dominus Abb. licet de Bal. nihil dicat in dicto capitu. 1. quia text. in d. clemen. pastoralis. uer. nec prædicta. expressè dicit, quòd etiam contra subditum non potest princeps supplere defectū citationis. sed potest aliter responderi, quòd ideo non valuit ibi processus, quia non apparuit, quòd ibi uellet Imperator validare illam sententiam latam contra non citatū, & in dubio non præsumitur uti plenitudine potestatis, secundùm Inno. in c. innotuit. infrà de elect. & Bald. in l. bonorum. C. qui admit. cū concord. Et non sufficiebat clausula supplentes. ibi posita, quia illa non tollit defectus naturales, secundū Host. in c. 1. de transact. & Arch. in c. Cenomanēsem. lvj. dist. & Spe. ī titulo, de leg. §. nūc osten-

b Non citata. *Adde dom. Socin. consi. clxiiij. inci. Visa bulla Bonifacij. uers. contrariā tamen opin. in ij. parte.*

ostendendũ. vers.vxij. cũ si. Et aliàs est defectus citationis,cũ sit de iure naturali a ,ut cõtra indefensum nõ ꝓcedatur,d. cle. pastoralis.Et ꝓ istis ẽt vide Baldũ in l.j.in prin. C.quomodo & quãdo iudex.ubi dicit, ꝙ in processu principis nõ requirit citatio, dũmodò causa subsit, vt est glo. in dicta lege.is, qui rei. & est antepen. secundũ eũ. Et in dubio præsumit cã, vt est dictũ. Et vide Imolã post Inno. & Hostien.in c. in nostra. ver. quarta fuit so.de procura.ubi dicit, ꝙ & Papa de plenitudine potestatis potest procedere partibus absentibus.Facit, qđ no. Bal.in l.fi.in ver.extrà.op.ꝙ non valet. C.de fruc.& lit.expẽ.& qđ|no.do.Abb. in dicto c.cùm olim. uersi. an aũt. ubi refert se consuluisse, ꝙ si princeps concedit alteri gratiã pręiudicialem nullo vocato, præsumitur facere ex causa. Idẽ in materia legitimationis firmant Bar. & alij in l.Gallus.§. & quid si tñ. ff.de li.& posth.per l. 2. in fi.ff. de nata. res.& Bal. in l.nã ita diuus.ff.de adop. & in l.2.C.de ser.& aqua.cum concor. ¶Ex quibus reddit dubia ista sexta limitatio.Et vr̃ concludendũ, ꝙ præsumatur pro sententia principis lata sine citatione.Ex quo sequitur corollarium,ꝙ hæc quinta conclusio, uolens in principe præsumi causam,procedit, ẽt si disponat in his q̃ sunt de iure naturali,putà auferendo alicui rem suam vel quid simile faciendo. ¶In quo corollario sæpe consideraui, quòd licet sit fundatũ authoritatibus Doct. tamẽ non probatur iure expresso,& si est verum,sequitur iste effectus, quòd quasi, semper omnis dispositio principis contra ius diuinũ,uel naturale erit valida, quia raro euenit,ꝙ ad saluandum actũ non possumus imaginari & diuinare aliquã iustam causam,qua imaginata illa semper præsumetur, & actus valebit, ut dixi in prima limitatione, & tñ possibile erit,quod illa causa imaginata in veritate non subsit.Et ideo considerando gl.in d.l.antepen.ff.ex qui.cau.ma.& Doc.in locis allegatis in præcedenti conclus.& verba Dom.Abb. in c.fi.in fi.uer.ego sustẽtando.infrà eo.& in rub.infra de app.uer.finaliter.Tñ fortè attentari posset,ꝙ ubicunque dictum est s̃.dummodo cũ causa fiat,intelligamus scilicet apparenti,uel expressa,aliàs valde inane esset hoc requirere,scilicet causam,si sic est,quòd semper præsumeretur.unde meritò do.Abb.hic,& in locis suprà alleg. limitauit hanc conclusionem non procedere, ubi princeps uult rumpere proprium cõtractum.Sed si benè aduertantur rationes,quæ eum mouent, probant generaliter idem esse,ubicunque uult alicui tollere ius suum, & ad idem facilè seruirent rationes,in quibus fundant quasi omnes limitationes datę huic conclusioni.Quæ autẽ dicta sunt s̃.proxi.de actu parte non citata,& similia,fatenda essent,dũmodò ex causa,quæ appareret,sicut in c. cũ olim. de re iud. exprimitur causa omissæ citationis, scilicet,quia liquidò constabat de surreptione. Et ꝓpterea in intellectu huius materię est valde cogitandum.Illud aũt certũ sit,quòd in foro conscientię , ubi pars scit causam non subesse,non tenetur principi parere,secundum Imo.hic post Innoc.capitu. inquisitionis . de senten.excom. quia in foro poli non incedit ꝑ præsumptiones,ut dixi in capitul.1.in prin.6. fallentiæ, supra eo. & ita late tractat Pe.de Anc.in rep.c.si ꝓpter.in 2.& 3.opp. de rescri.in 6.ubi semper vide.¶Demum circa prædicta restaret videre, qñ princeps scribit modis prædictis,quibus clausulis sit opus.Sed quia plenius tangitur in c. nõnulli.ĩ.de rescrip.quàm in hac decretali, quæ satis onerata est,ideo erit ibi aliquando dicendũ.¶In gl.2.in fi.Sẽtit gl. ꝙ si quis sine culpa incidit in egestatem , tunc ei est subueniendũ,& loquuntur iura gl.respectu eleemosynę,uel alterius subuẽtionis,& facit c.quiescamus.42.dist per qđ sentit hìc Io.And.ꝙ ẽt pauperi ex culpa sua succurrẽdũ est, ne egeat. Qđ intelligit Imo. si aliter uiuere non põt b , aliàs sibi imputet. Pro quo facit l.bona fides.ff.depos. & ca.parce. 96.dist.& c.studeat in fi.l.dis.& l. necare.ff.de lib. agnos. in fi. ¶Subdunt hic dom. Car.& Imo. respectu huius decretalis,ꝙ ualuisset statutum , saltem quò ad feuda laicorum , si prouidisset solũ de alienatione fienda a vasallo, q pauper effectus esset sine culpa sua,quia ex hac iusta cã potuisset statutũ iuri tertij pręiudicare, per prædicta , & maximè,cùm præiudiciũ nõ esset graue , at tento ꝙ is, in quẽ alienabatur recogniturus fuisset solùm utile ab alienãte & directũ à domino. ¶Et in quantũ sen-
67 tit Ioã.And.& pdicti,ꝙ†beneficia data paupertati nõ cõpetunt illi , qui ex culpa sua peruenit ad paupertatem , adde tex. in l.pen.ff.de iure do. quẽ dicit hic Bal.esse valde not.ꝙ beneficiũ, ne quis conueniatur ultra,quàm facere possit, nõ competit ei qui propter maleficiũ deuenit ad inopiam.Et per illum tex. dicit etiam Bald. in capit.sedes. supra eod. quòd paupertas, quæ captiosè obuenit,non prodest.Pro hoc l. fin.§.fi. ff.de his , quę in fraudem cred. ubi tex. quòd beneficium cedendi bonis non competit ei , qui dissipauit bona in fraudem creditorum,& illum pro sing. ponderat Ang. ibi,& in l.1. c C.qui bo.ce.pos.& in l.is, qui bonis.deces.bo.& Bal.in §.fin.Inst. de act.& in l.1.in 5.q.C. si quid in fraupatro.Ad idẽ l.ẽt,§. licet, & ibi omnes Doct.ff.sol. matr.ubi marito facto pauperi ex culpa sua non competit in restitutione dotis beneficiũ, ne conueniatur plus quã possit.Similiter dixit Bar.in l. si cùm dotẽ.§.si post,ff.sol. mat.& Bal. in authent.quod locum.C.de colla. ꝙ pater non tenet iterũ dotare filiam, q̃ dissipauit dotẽ d.Et idẽ dicunt de filio, q culpa sua perdidit bona data sibi iure legitimæ.Et idem Bald. in l.scimus. & in l. omnimodo. §. imputari, C. de inoffic.testa.Et pro his facit dictum not. Barto. Ang.& & Imo.in l.mulier.§.cùm proponeretur.ff.ad Treb.dum dicunt,ꝙ si filia dissipauit fructus fideicõmissi,cõputantur sibi quò ad dotẽ, secus si non malitiosè consumpsit, ut ibi per eos,& Pau.de Cas.in auth.res,quæ.C.cõmunia de le.Pau.de Cas.in consi.13.Quid autẽ de bonis datis filio pro alimentis,vide Bal.in auth.si captiui.C.de episc.& cler.& in auth.contra rogatus.C.ad Treb. & Paul. in d.cons.& bon. tex.in l.imperator. ff. ad Tre. ista faciunt ꝙ iura loquentia de redemptione captiuorũ,nõ habent locum in captiuis ex maleficio,qđ firmat Bal.in authe. contra rogatus.C. ad Treb. per d.l. bonafides. Ex quo infert,ꝙ illa auth.non habet locũ in talibus Tñ in hoc cõtrarium voluit glo.ordinaria in d.c. sacrorũ.12.q.2.quã sequitur Io.de Ana.in c.significauit.ĩ.de Iudęis.allegando ẽt Bal.in l.illud.in prin.C.ad l.Fal.& Bal.Imo. & Ro. in l.quamuis.ff.sol.ma. Facit.l.si quis ꝓ redemptione.in ver.pijssimã.C.de dona.¶Nec istud repugnat prædictis, qa nõ agit hic de auferẽdo iure alicuius,eo inuito, vt subueniatur ei , qui ex culpa sua indiget subueniri, secus si ageretur de alterius præiudicio , vt probant prędicta, & faciunt no.per Ang. Imol. & Rom. in l. Marcellus.§. res, quæ. ff. ad Treb.ubi dicunt , quòd licèt hæres possit alienare

a De iure naturali. *Adde Bal. in l. cùm fratrem, ad fi. C. de his, qui. vt indi. & ad Syllan. & domi. Socin. idem tenentẽ in suo cons. 12. incip. Quoniam in pręsentiarũ. vers. & per Bart. in extrauag. in 1. parte. Et adde, quòd citatio est de iure diuino, nec per Papam, vel Imperatorem dispensatur, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, nisi in causis beneficialibus qa Papa sine causa & non libito volũtatis potest priuare quem beneficio, vt per pręfatum Socin. in consi. 164. inci. Visa bulla Bonifacij. vers. contrariam tamen opin. 1. parte. Et an, & quando, & per quem tolli possit, & an non requiratur, & quando, & quid in impetratione rescripti, vide per eundem Socin. in suo cons. 266. inci. In causa, quæ vertitur. vers. tamen non obstantibus. cum versic. seq. in d. parte.*

b Non potest. *Ad de Lud. Ro. in singu. ver. ius. uersi. quæro, differentia est 23. & text. in l. si locus. §. fin. ff. quemad. ser. amit. & adde Spe. in ti. de instru. edi. §. 14. version. sed an pauperes. & seq. item quòd panis. & versic. sed qualiter subuenietur. & tit. de sta. mon. versic. quartò quæritur. & adde Abb. in ca. a nobis. de iure pa. & 1. q. 7. exigunt.*

c In l. j. *Vide Bald. & Guid. de Suza.*

d Dissipauit dotẽ. *Adde dom. Socin. qui idem tenet in suo consilio. 75. incip. Circa præsentem consultationem. versicu. primò, quia vltra. circa princip. in prima parte.*

alienare bona fideicommissi pro remittēdo se captiuo, vt ibi, tamen si est captiuus ex maleficio, secus est, tum quia delinquens perdit priuilegium, aliàs sibi cōcessum, l. sed si ex parte. §. quanquam. ff. quod cum eo. l. etiam. §. 1. ff. solu. matr. tum etiam, quia istud est in pręiudiciū fideicōmissarii, culpa hæredis non debet obesse, vt ibi latius per eum, & Fulg. aliter sentientem in authen. res, q̄. C. communia de legat. ¶ Non obstat etiam opin. glo. in d. c. sacrorum, ꝙ culpa sua non debet esse proficua captiuo ex maleficio, regula, mora. de reg. iur. in vj. cum ibi allegatis, quia uerum est, q̄n culpa est ordinata ad illud, s. vt sit sibi proficua, aliàs secus. Patet ex l. iiij. in prin. ff. si quis cau. & no. Bar. in l. 2. §. fi. eodem tit. Et facit quod no. glo. & Doct. in c. statutum. §. j. in verbo, non audens. ibi dū dicit, vel fortè relegatus. de rescrip. in vj. & est tex. in c. quia diuersitatem. de cōcess. præben. in vers. licèt ex culpa sua. & ibi dñs Abb. ad fi. facit, quod not. Angel. in
68 disputatione incip. Bononiensis a sua ciuitate bannitus iiij. quæstione. vbi concludit, ꝙ † excusatur bannitus, si non comparet, nec mittit procuratorem, quando timet vim inferri, nedum sibi, sed etiam causę, ut si est repulsus propter partialitates, vel habeat causam cum potēte. Et hoc etiam, si sit bannitus ex culpa sua, quia nō fuit principaliter ad hunc casum ordinata. Allegat legem, si vehenda. §. idem iuris. ff. ad legem Rhodiam de iactu. Item quia istud commodum non contingit principaliter ex culpa sua, sed ꝑ quandā necessariam consequentiam, l. relegatorum. §. fi. ff. de interd. & releg. l. sine hæreditaria. & ibi glo. ff. de neg. gest. & idem tenet Ioan. And. post Arch. in d. c. statutum. & ibi Dom. ¶ In glo. in ver. feu-
69 dum ibi, alij in feudum dare potest. No. gl. quòd † vasallus potest sibi acquirere nouum vasallum infeudando ei feudum, etiam infeudando sine licentia superioris domini, & videtur expressum in titulo de l. Conradi, §. similiter. & no. dom. Abb. in c. transmissa, per illum tex. in 6. no. 1. de foro cōpetenti. & Bal. in c. 1. in fine. prin. qui feu. da. pos. & placet Doct. hìc, dummodo non infeudet ecclesię, quia tunc deterioraretur conditio prioris domini, ut in c. si clientulus. allegato in glo. de quo. infra nec potest uasallus relinquere feudum in ultima uoluntate ecclesiæ, ratione ꝓdicta, secundū Dom. Abb. hìc, de quo ēt. infra An autem transeat feudū in monasterium, si vasallus ingreditur monasterium, remittunt Doct. ad no. in c. præsentia, de proba. ¶ Recipit autem ista glo. vj. declarationes vltra Doct. hìc. Prima est, vt nō procedat in feudo ecclesiæ, quia vasallus non potest ipsum alteri infeudare sine consensu pręlati, s̄m Bal. ꝑ verbum, Forte, in c. 1. §. præterea. de Cap. Conra. pro quo vide tex. in c. 1. de feud. qui t̄n loquit̄ in alienatione ex toto asse. Sed mouetur Bal. in fauorē ecclesiarū, & quia q̄d oēs tangit & c. l. fi. C. de autho. pręstan. & vt amputet̄ occasio malignandi, ut ibi per eum confirmantem post glo. ibi opinionē huius gl. ¶ Sed ista limitatio fortè est contra mentem huius gl. Quinimmo est contra tex. in c. cū Apostolica. infra de his, q̄ fi. a pręla. s̄m vnum intellectum do. Abb. ibi, dū dicit, ꝙ idem potuit ibi feudatarius ecclesiæ concedere feudum alteri eccle. non requisito dño, quia non desinebat esse vasallus ecclesiæ dñæ, sed acquirebat sibi alium vasallum. ¶ Secunda declaratio est, ꝙ q̄n est positum pactum expressum de non alienando, non habet locum glos. ista secundùm Bal. in d. §. præterea. vt pactū aliquid operetur. Alle. no. in l. sed & si quis. §. q̄sitū. in fi. glo. mag. ff. si q̄s cau. Et quia q̄n prohibitio noua additur pro hibitioni veteri, tunc habet ampliare, sicut dicimus eꝫ in promissione, vt notant Doct. in l. 1. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. & §. sanctissimas. in Authent. de aliena. & emphy. secundùm eum. In quo considera, ꝙ illa non est alienatio, vt dicit do. Abb. in d. cap. cū Apostolica. Nec verba sunt interpretanda contra propriam significationem, ut feudatarius incidat in pœnā. Iō cogita. ¶ Tertia declaratio est, quòd ille, quem vasallus inuestiuit de feudo, tandiu habebit feudum, quandiu vixerit primus vasallus, uel eius filij, quia non potuit vasallus plus iuris alteri concedere, quàm ipse haberet, cap. Daibertū. 1. q. 7. Ita dixit Spec. in tit. de feu. §. 2. ver. 48. Et ideo dicit Bald. post l. a. de Bel. in c. 1. §. rursus. ver. sed pone, miles. de controuersia inuesti. ꝙ si miles, qui alteri concesserat feudū morit̄ sine hærede, redibit feudum ad dominum cum omni incremento, per illū tex. quia materia erat sic ordinata naturaliter, & idē Bal. in cap. ceterū. in fi. infrà de iudi. & in c. 1. notabili 1. de aliena. feu. ¶ Quarta declaratio est, ꝙ si primus vasallus vendat secūdo & secundus tertio, & tertius vendat pro allodio, ꝙ reuocatio & vendicatio non ꝑtinet ad primū & secūdū vasallum, sed ad primum habentem directū dominiū, q̄a secundus dans vel quiuis ulterior, nullum habet dominium, & sic nulla vendicatio cōpetit, secundū Io. An. in d. uer. xxxviij. ¶ Quinta declaratio est, ꝙ laicus habens decimas in feudum ante conciliū Lateranēse non pōt eas alteri infeudare, per cap. ꝓhibemus. & ibi Doc. de deci. nisi q̄n cōcedit eas ecclesiæ, vel loco religioso cū consensu episcopi, per cap. cū Apostolica. de his, q̄ fi. à præl. An aūt possit cū consensu episcopi alteri laico infeudare? Cōmuniter* tenet̄r ꝙ non, vt per Io. And. in c. 2. ī. de feu. per d. c. cum Apostolica à speciali, & ibi ēt per Doc. & ꝑ do. Abb. in d. c. prohibemus. & in sua disputatione, quæ incipit, Augerio. vers. secundò principaliter. ubi sic limitat istā gl. Ex quo sequitur ꝙ decedēte tali feudatario sine successore, ecclesia, ad quā decimę reuertuntur, non potest eas alteri laico infeudare. Sed t̄n do. Car. in d. ca. 2. in x. q. tenet contrarium utriq; dicto, dans cautelam, ꝙ si talis uult dare decimas alteri laico, renunciet eis in manibus episcopi, qui pōt postea aliū inuestire. & idē gl. 2. in d. c. prohibemns. Et hæc opinio ꝓualet de consuetudine, secundum Imo. in d. ca. 2. lꝫ cōmunis opi. sit in ꝯrium. Et ista sæpe accidunt. ¶ Sexta declaratio est, ꝙ vasallus vasalli mei non d̄r vasallus meus a, vt no. gl. fi. in c. eligitur, 81. dist. & Bald. in c. cum dilecti. de dolo & ꝯtu. & Spe. latè in tit. de feu. §. 2. ver. 14. ubi dicit, ꝙ homo hominis mei non est homo meus, per l. Modestinus. ff. de verb. sig. sicut nec libertus liberti mei, nō est libertus meus l. si quis à liberis. §. liber. ff. d̄ lib. agn. Vnde infert, quòd licèt unus baro sit homo ligius regis, tamen homines illius baronis non sunt homines regis, sicut dicitur de subditis episcopi respectu archiepiscopi. 3. q. 9. cap. nullus primas. c. pastoralis. infra, de offi. or. Et hoc refert glo. breuis in cle. 1. in versic. existere. de iureiuran. & ibi Inno. Ad hoc vide Bald. omnino in d. c. 1. §. rursus. ad fin. de contro. inuest. Tamen hoc dictum non intelligit, quando homines vasalli sunt inuestiti a domino suo de feudo, in quo ipse dominus hēt solum utile, sed de subditis simpliciter vasallo alterius. Stat ergo difficultas si ipse uasallus concedit subdito suo feudum, quod ipse recognoscit a rege, an ipse quò ad illum subditum dicatur dominus suus respectu directi. In quo dicit Bald. in cap. cæterum. ad fi. infra de iudi. ꝙ quando vasallus alienat de voluntate domini, desinit omnino esse feudatarius, tam quò ad possessionem, quā quò ad utile dominium, ut no. in l. si ut certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. Secus si vasallus acquirat suo nomine alium vasallum sibi, quia tunc non desinit esse vasallus domini sui, nec cedit feudum alterius, sed concedit, & sic reperitur vtile dominium superius, & vtile sub isto, ut no. in simili per gl. subtilē in l. ex asse. ff. ad treb. & patet in capit. imperialem. §. illud quoque. de prohi. feu. alie. per Fed. secundùm eum. Et addit, quod si sum feudatarius regis, & de meo feudo acquisiui plures feudatarios, orta inter eos controuersia, cognoscam ego, & nō rex, quādo à me recognoscūt feudū. Et ad hoc vide etiā Bal. in l. 2. C. vnde cog. Vbi dicit, quòd lꝫ rex in uniuersali regno Apuliæ cōcesso sibi in feudum ab ecclesia habeat tantùm vtile dominium, sicut habet vasallus in feudo, c. 1. & ibi not. de inuesti. de re alie. fa. no. Hostiē. in summa de feu. §. quod ius acquirit. per Baldum in l. 1. C. si plures vna sententia. & in leg. 1. ff. de confessis. Tamen singu-

a Meus. *Adde Barto. in l. si quis à liberis. §. si quis de lib. agn. & in l. Claudius. uersic. secundo casu, quādo est pugna. ff. qui po. in pig. ha. & Bal. in l. 1. ver. quæro testator. C. commun. de leg.*

ſingularia feuda, quæ cōcederet ipſe rex in regno, dicen
tur eſſe directi dominii ipſius regis, per not. per gl. ibi. Et
ſic in iſtis ſingularibus feudis retinebit poſſeſſionem ci-
uilem, quā non retineret, ſi non haberet directū dñium
vt per gloſſ. finalē, & Doct. in le. prima. C. vti poſſ. Sed *
Lud. Rom. non putat hoc ibi eſſe verum, q̄a ſi directum
eſt apud eccleſiam, & vtile tantum apud regem, tanquā
vaſallum, ſequitur, ꝙ apud regem non poteſt eſſe aliq̄d
directū dominium in ſolidum. dic. §. ſi duobus. Et ideo
melius eſt locutus Bald. in d. c. cæterum. licèt Roma ipſe
non alleget. Et vltra ipſos vr̄ aperta deciſio Ioan. And.
pro dicto eorum in d. uerſ. xxxviij. Et ſm̄ prędicta intel-
lige notata per do. Ant. in c. potuit. ver. ſed dubium eſt. j̃.
de loca. & Bal. in d. l. 1. ver. dic breuiter. C. uti. poſſ. & per
Do. Ant. in d. c. cæterùm. ver. q̄d ſi feudatarius. ¶ Cæterū
70 † in quantum dictum eſt poſt do. Abb. quòd vaſallus nō
poteſt relinquere feudū pro anima, per tex. in c. 1. §. do-
nare. qualiter olim feud. alie. pot. Adde Bal. in l. volun-
tas. C. de fideicom. vbi dicit, ꝙ filia prohibita alienare ex
tra familiam, non poteſt legare extraneo pro anima, per
d. §. donare. Et per illum textum Lud. Rom. in authen.
ſimiliter. ver. xv. & ſeq. deſtruit duo dicta Bal. Primum
dictū Bal. in l. ſi ſponſus. §. conceſſa. de do. inter. vi. &
uxor. dum dicit, ꝙ ſi res eſt donata cum pacto, ꝙ non
poſſit alienari, tamen ad pias cauſas pōt alienari. ¶ Secū-
dum dictum Baldi ī l. fi. per illum tex. C. de ſacroſan. ec-
cle. dum dixit, ſtatutum prohibēs minorem, uel mulierē
alienare ſine certa ſolennitate, non procedit, ſi alienat
in eccleſiam. Nam hæc duo dicta ſunt contra tex. in d.
§. donare. ſecundùm eū. de quo infrà proximè dicitur.
¶ Et adde Baldum in c. imperialem. in prin verſ. quæro
ergo. de ꝓhib. feudi alien. ubi dicit, ꝙ ſi vaſallus legauit
feudū eccleſiæ, nō tenetur dominus eā inueſtire, quia du
raret apud eccleſiam in infinitum, & in hoc eccleſia eſt
deterioris conditionis. Alleg. no. in leg. ſi ita quis. §. ea
lege. ff. de uer. oblig. & cum iſtis concor. Baldus & Imo.
hìc, quia eccleſia eſt de perſonis prohibitis, in c. ſi clien-
tulus. de alie. feu. Et iſta concluſio ampliatur adeo, ꝙ ſi
relinquitur feudum pro anima. non debetur, ſm̄ Bal. in
l. 1. verſi. quæro vlterius, C. de ſacroſanct. eccl. Alleg. c. 1.
circa medium, in tit. qualiter feu. olim alie. po. & quod
hr̄ in c. filius. j̃. de teſta. & in l. uxor patrui. C. de leg. & idē
vr̄ velle Bal. in d. §. donare. verſi. ſed ego quæro. Pro quo
facit, q̄d no. glo. in c. ſi ep̄s. xij. q. v. & Inno. in d. c. filius. &
Pau. de Caſt. in l. cùm alienā. C. de leg. & Bar. in l. apud Iu
lianum. §. conſtat. ff. de leg. 1. & quod ſentit glo. xij. q. ij.
in ſum. vbi habetur, ꝙ legatum de rebus eccleſię, non va
let, etiā quò ad hoc, vt debeatur æſtimatio, ſed quia in
hoc eſt varietas, & contrarium tenet Baldus in d. l. cùm
alienam. & Baldus Imo. & Paul. de Caſtr. in d. §. conſtat.
& Hoſt. in d. c. filius, & latiſſimè dom. Abb. alibi in repe.
c. cū eſſes. verſ. venio ad quæſtiones, & primò quæro. eo
dem tit. & facit, quod no. Spe. in ti. de loc. §. nunc aliqua.
verſ. xcvij. ideo hanc ampliationē aliter non firmo, ſed
cùm pendeat ab intellectu d. c. filius. remitto ad Ludo.
Rom. profundiſſimè de eius intellectu loquentem. in d.
authen. ſimiliter. in x. priuilegio pię cauſæ, circa teſtamē
ta, & Doct. in d. c. filius. ¶ Erit ergo in propoſito regula-
riter verum, ꝙ feudum pro anima re-
linqui non poteſt a. ¶ Ad cuius regulæ
intellectum dantur quatuor limitatio
nes. Et primò limita ex dictis Hoſt. qui
plenè & altiùs oībus ponit hanc mate
riā in tit. de immu. eccl. §. in quantum.
ver. ſed nec illa immunitas. maximè
ibi, ſolutio, qualitas feudi &c. Vbi di-
71 cit, ꝙ † iſta habēt locū in feudo, quod
non eſt perpetuum, ſed ad tempus, &
in quo ſeruitium nō poteſt pręſtari per
alium. Sed ubi iſta duo ceſſant, poteſt
feudum relinqui pro anima, quia cùm
non agatur de præiudicio domini, non
debet eſſe locus pius deterioris condi-
tionis, quam alius, in quem tale feudū
alienari poteſt, vt ibi per eum oſtendē-
tem, ꝙ tex. in §. donare. non potuit ali-
ter præiudicare eccleſiis, & hoc dictum
ſequūtur hìc in paucis Io. And. Domi.
& alii cōiter, * & Cal. in tit. de feu. con
ſil. 10. & Lud. Rom. conſi. 199. incip. In
Chriſti, præſens ſtatuti particula. & in
ſing. 54. incip. Tu ſcis, ꝙ vaſallus. & ibi
fatetur ſe ignoraſſe hoc dictū in repe-
d. authen. ſimiliter. videlicet, ꝙ. §. dona
re. non procedit indiſtinctè de iure Ca
nonico, ſed non aperit, an per hoc ceſ
ſent dictæ impugnationes ſuæ, quas ibi
fecit contra Bal. fundantem in d. §. do-
nare. ¶ In quo reſpectu primę, videli-
cet an pactū de non alienādo intelligatur etiam in piā
cauſam? dic, ꝙ iſtud pendet ab alio dubio, ſ. quando va-
leat pactum de non alienando, de quo per Bar. & alios
in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. & in l. ea lege.
cum ſequ. C. de cond. ob cau. & Pet. de Anch. in conſil.
411. & Bal. hìc, & in c. at ſi clerici. j̃. de iud. cum concor.
In quibus etiam ponitur de alienante rem eccleſiæ, &
uidetur, ꝙ ubi prohibitio tenet, operetur etiam in alie-
natione, que fit in eccleſiā, niſi prohibitus alienare ingre
diatur monaſterium, vt latiùs in dictis locis. Et pro hoc
ultimo facit, quod dicetur propè verſi. tertiò limita. Ali
ter tamen non affirmo, quia dictum Bal. in §. conceſſa.
ſequitur Ludo. in d. conſil. & ſentit etiam Bal. in d. §. do-
nare. dum dicit, ꝙ eſt ſpeciale in feudo, & latè ipſe fir-
mat hoc in d. §. conceſſa. in recollectis. Sed in ſecunda
impugnatione videtur cōtrariū, ꝙ imò mulier, vel mi-
nor poſſit alienare ſine ſolennitate ſtatuti, quia alienat
in piā cām, vt per do. Abb. in c. relatum, el 1. j̃. de teſta.
poſt Bal. in l. generali. C. de ſac. ſan. eccl. & tetigi in c. j. in
6. fallētia, ſupra eo. ¶ Eſt verum, ꝙ in hac prima limita-
tione ſubdit ſingulariter Imo. hìc, ꝙ vr̄ intelligenda, q̄n
feudum relinquitur alicui pauperi pro anima, ſecus ſi ec
cleſiæ cùm cēſeatur de p̄ſonis prohibitis, nec in illa trā
feratur feudum. c. ſi clientulus. de alie. feu. & facit c. 2. §.
pe. in fi. de le. Conra. vbi feudum non poteſt dari alteri
perſonę, per quam fieret deterior condō domini, ſm̄ eū.
Sed tamen iſtud eſt contra deciſionē Hoſt. in loco præ-
alleg. & ſequacium, qui non faciunt hanc differentiam
inter eccleſiam & pauperē. Et obſtant etiam rationes
Hoſt. ibi, quas imitando poſſet dici, ꝙ ſicut diſpoſitio. §.
donare. non potuit nocere eccleſijs, quando natura feu
di nō repugnat translationi in eccleſiam, ut ſupra po-
nitur pro conſtanti. Ita nec alia iura, ꝑ notata in c. eccle
ſia. j̃. eo. maximè per do. Abb. ibi in uer. ad primū dico.
Nec iſto caſu immortalitas eccleſiæ facit deteriorem
conditionē domini, cùm non loquamur in feudo tem-
porali, ſed ꝑpetuo. Nec eſt expeditum, ꝙ eccleſia dicat̄
de perſonis prohibitis, maximè niſi ſeruitium eſt per ip
ſam præſtabile. Patet ex not. per dom. Ant. & alios in c.
in præſentia. de proba. per Arc. in c. ſi qua mulier. 19. q.
vlt. per Bal. in auth. niſi rogati. C. ad Treb. per Bald. in re
pe. l. de quibus. ff. de legi. cum concord. quas aliàs dedi in
c. in præſentia. de proba. Et quamuis iſtud videatur ſu-
ſtentabile, tamen in practica multùm valeret authori-
72 tas Imo. ¶ Secundò limita dictam ꝯcluſionē, niſi † va-
ſallus daret eccleſiæ feudum francum, & exemptū a le-
gibus pœnalibus feudorum, quia talis alienatio pro ani
ma, tenet, ſm̄ Bald. in c. inter dilectos. uerſic. ſed nūquid.
j̃. de fi. inſtru. & in l. ſi plures C. de ꝯdi. inſer. & in authē.
niſi rogati. uerſ & fuit quęſtio de facto. C. ad Treb. & ubi
que allegat dictum c. inter dilectos. Quod autem dicat̄
feudum francum b, vide aliquid per
Baldum in d. l. ſi plures, ſed pleniùs in
c. 1. ver. alia quæſtio formatur ab Old.
de capit. qui cur. vend. Nam francum
eſt, quod ſui iuris eſt, nulli ſeruituti ſub
iacens, & cui onus imponi non po-
teſt, niſi illud, de quo in feudi præſtatione fuit dictum,
infeudatur enim tunc etiam proprietas. Nam ex pa-
cto

a Non poteſt. *Ad de Bar. Cep. in c. 1. 28. differentia. de cog. feu. & Ia. Alua. in c. 1. an ag ve i ſi. & Pau. de Caſt. conſ. 161. & dom. Soci. conſi. 19. incip. Pro deciſione prædicta ver. circa quam q. cum ver. ſeq. & ver. nec obſt. vbi plenè, an vaſallus, ſeu feudatarius poſsit inſtituere herede extraneum in feudo, vel ab inteſtato decedens tranſmittat feudū ad ſuum hæredē extraneū, aut reuertatur ad dominum, & an poſsit donare īter viuos, vel ob cauſam mortis, vel relinquere, vel legare pro anima.*

b Francum. *Vide nota. per Pau. de Caſtr. in ſuo conſ. 161. in 3. col.*

cto omne dominium concedi pōt feudatario, ſm Ioan. Mo. in c. Abba. de re iudi. in 6. quē etiam Bal. alleg. in l. 1. versic. quæro. an valeat ꝯfessio tutoris. C. de ꝯfes. Et aliquid ꝑ Ioan. And. in Spec. in rubrica de præscrip. ¶ Tertiò limita, nisi † feudū transiret in ecclesiā simul cū va-
73 sallo: qa tenet alienatio, donec viuit naturaliter vasallus ingrediens monasterium, vt latè ꝑ Inno. & oēs in c. in pręsentia. de probat. gl. & Bal. in c. 1. de benefi. fœmi. Sal. in aucten. ingressi. C. de sac. sa. ecc. Ioan. And. ī Spec. de sta. mo. §. 1. versi. 45. & Bal. in d. authen. nisi rogati. & hic cū ꝯcor. quas alias dedi in d. c. in pręsentia. vbi ēt respondi iuribus facientibus ꝯrium. Et poterit monasterium præstare seruitium per substitutū, vt in dictis locis & Io. An. in Spe. in tit. de feud. §. 1. ver. 21. & probatur in cap. 1. §. si quis decesserit. & ibi not. si de feu. fue. controuer. & in l. quisquis. cū glo. & ibi not. Doc. & in l. ad similitudinē. C. de epis. & cle. An aūt hæc limitatio procedat vbi vasallus non pōt seruire per substitutū, vt qa eēt electa industria personæ, examinātur in locis præallegatis, maximè in d. c. in ꝑsentia. vbi est locus proprius: & ibi dicta multùm seruiūt ad totā hāc quæstionē. ¶ Quartò limita singulariter, nisi † habens feudū ab ecclesia velit
74 ipsum transferre in aliā ecclesiā, ēt nō requisita ecclesia dn̄a: quia pōt, vt per hoc eripiatur de manibus laicorū illud feudū, nā honestius est, ꝙ penes ecclesiā sit, q̄ penes laicū, ꝑsertim cùm oēs ecclesiæ sint vna ecclesia & mēbra vniuersalis ecclæ, c. pe. §. vna verò. de sum. tri. & decidit Do. Abb. in c. cùm Apostolica. infra, de his, q̄ fi. à ꝑla. motus ꝑ illū tex. nisi uoluerit habēs decimas vnius ecclę in feudum donare eas alteri ecclesiæ prima nō requisita: qđ fuit ratione ꝑdicta, ſm eū. Et sic habes casū generaliter, in quo feudū trāsit in ecclesiā. Sed cogitabā an dici posset, ꝙ ille tex. nō sit hoc mō dilatādus; qa loqtur in feudo decimarū obtēto ante ꝯciliū, de quo in c. ꝑhibemus. de deci. cui⁹ recuperationē & reseruationē ad ecclam adeò desiderabat lex Canonica, ꝙ ad quancūq; ecclam rediret, cū ꝯsensu vasalli valebat alienatio, dūmodò exiret manū laicā, modo trahere hūc specialē respectū, quē habuit ille tex. ꝑ recuperatione rei spiritualis ad oē aliud feudum ecclę, non puto sustentabile; qa si ecclesia inuestiuit laicū de re tpali in feudum, negari nō pōt, quin agatur de interesse ecclesiæ ex alienatione feudi; fit. n. eius ꝯditio deterior, cū speraret eius reuersio nē in multis casibus, quib. feudum reuertit; & hæc spes firmiter quæsita ꝑdit ꝑ alienationē in aliā ecclam. Nec sufficit, ꝙ oēs ecclæ sint large vna ecclesia, quia ꝑ hoc non debet auferri vni, & dari alteri, c. cū causæ. de ꝑben. Aliàs nūquā ecclesia restitueret in integrū aduersus aliā ecclam. ꝯ c. auditis. j. de rest. in inte. quia posset dici, vnā nō dānificari, si alia haberet, qđ est absurdum. Et iō ista limitatio ꝓcedere pōt solùm in casu c. cùm Apostolica. scilicet feudi dicimarū. Sed extendere ad oē feudū esset periculosum, & ideo poteris cogitate, quia istā ꝯsiderationē nō reperio ab alio scriptā. ¶ In ea glo. ibi, a nec feudū dari potest in dotē a. intellige verò, qn̄ † pater filię vult sibi dare
75 feudū in dotē, vt ꝑpetuū sit dos sua; sed si daret, vt habeat, donec vasallus viuit benè pōt, ſm Inn. & oēs ī c. nuper. ꝑ illū tex. j. de donatio. inter vir. & vxor. & Io. An. & Do. Ant. & oēs hìc & Rotā in nouis decisi. 196. incipiēte, Pater pōt dare feudum, & Host. & Ioan. An. in c. 5. de feu. & Spec. in titulo, de feu. n. 2. ver. 19. & Cy. ī l. volūtas. C. de fideicom. ¶ facit, qđ no. Sal. in l. 1. C. de reb. alie. nō alien. Et ideo dixit Bal. in c. j. in prin. an mari. succe. vxori in benef. ꝙ fœmina habēs feudū fęmineū, nō pōt ipsum dare in dotē alteri mulieri, sed pro seipsa benè potest dare in dotem: quia non est ex toto alienatum, qđ in dote propria retinetur. Potest ēt dare modo prædicto, ſm eū. Et idē Lud. Ro. ꝯsil. 457. inci. Omnipotētis. circa propositā. ad fi. Et

a In dotem. *Adde Card. in cap. 2. de feu. & in c. potuit. 4. q. de loc. et Bar. Cepo. in c. 1. 15. dist. de collat. feu. & omnino vide Ro. decis. 202. patet, in no. & ad de do. Soci. consil. 19. inci. Pro decisione predictæ. versi. verùm prædictis minimè. circa fi. cum versi. seq. in 1. parte.*

secundum prędicta intellige Ioan. And. in tit. de loca. §. nūc aliqua, versiculo 19. vt ꝑ Imo. in dicto cap. 2. de feu. Mortuo ergo vasallo, vel muliere feudataria, reuertetur feudū ad eū, ad quē ex forma inuestituræ reuerti habet, nō autem remanebit marito, secundùm prędictos. Secus est in emphyteusi: quia potest dari in dotem filiæ, & mortuo patre filia poterit retinere, ex quo est transitoria ad hęredes, vt per Spec. de loca. versi. 109. & ibi per Ioan. And. vbi dicit idē in donatione propter nupti. Et de hoc per Imo. in capit. potuit. infrà de loca. Et aduerte, quia in quantum prędicti Docto. sentiunt, ꝙ hoc sit speciale fauore dotis, videntur velle, ꝙ aliàs non liceret feudatario, vel emphyteutæ cōcedere rem alicui ad vitam sine consensu domini. Pro quo facit, quia ista est alienatio, clemen. prima, de re. eccle. non alie. vbi translatio ad longum tempus est alienatio, & per Bartol. in l. prima. §. quod ait ff. de superficiebus. & in l. pen. §. instituto. ff. de lega. secundo, cum concor. nisi concederet quis feudum faciēdo alium vasallum suum, vt supra dictū ē. ¶ In ea. gl. ibi, l. interdū. licèt illa lex non probet contrarium, vt ostendunt hìc Doct. tn̄ statur hic. opin.
76 contrariæ, quòd † vasallus possit renunciare feudo inuito domino, per text. in cap. 1. de vasal. qui contra consti. Loth. Et assignatur ratio: quia cùm concedatur feudum principaliter in fauorem vasalli, potest ipse fauori suo renunciare, ca. ad Apostolicā. infrà, de regularibus. Secus in alijs ꝯtractibus; quia ex postfacto sunt necessitatis, l. sicut. C. de act. & ob. & hanc opi. tenet ēt Archid. in cap. de forma 22. q. 5. allegans pro casu d. c. 1. & Spec. loquens tamen de consue. in tit. de feu. §. quoniam. ver. 28. in fi. Host. expressè in tit de feu. §. fi. ver. est & in summa. & Bal. in l. 1. in 12. q. ff. de rer. diui. & in l. cum Archimedoram. in fi. C. vt in pos. leg Et istud ponitur pro regula, quòd vasallus inuito domino renunciare potest
b feudo b. ¶ sed fallit quinque casibus.
77 ¶ Primò † fallit, vbi renunciatio esset nimis intempestiua, secūdū Ioā. And. & omnes hìc, per ea quæ habentur in l. sed etiam socius. §. fi. ff. pro socio. vbi permissa libera renunciatione societatis, nō intelligitur de intempestiua. Et idem tenet Ioā. And. in addi. Spec. in titulo, de loc. §. nūc aliqua. ver. 128. ponens exēplū, qn̄ vasallus renūciat feudo tēpore, quo guerra imminet domino suo. Pro quo exemplo facit: qa tūc seruitiū incipit esse certum. Vnde vasallus incipit efficaciter obligari: & sic non potest dimittendo feudū reijcere onus, vt dicit gl. notabilis in le. incola. la 2. ff. ad municip. volens, quòd post impositum munus non possit renunciari incolatui, vt ibi per eum. In quo vltimo latè instat Lud. Ro. in l. is, cū quo. ff. de aqua plu. arc. & facit, quod no. Spe. in ti. de censi. §. 1. ver. item pone, quædam vicinia. Et hanc fallentiam & dictū exēplum ponit ēt Bal. hìc, dicens, nō valere renunciationē vasalli tempore, quo dn̄s est in bello, arg. l. filiæ meæ. ff. sol. mat. nisi posset consuli indemnitati domini prouidendo de vasallo ęquè idoneo, secundū eum: ꝙ no. & benè facit ad hæc, c. 1. de renun. ibi, tanto discrimine. & quod ibi Imo. in notabilib. ¶ Secundò fallit, vbi renunciaret nō in manib. domini, sed alterius; quia non nocet domino, ſm prædictos, arg. l. seruitutes. § pe. ff. de serui. vrb. præd. & quod habetur in c. quod in dubijs. j. de renun. & in c. cùm tēpore. j. de arbi. & sequitur Bal. in c. 1. in ti. de alie. feu. paterni. ¶ Tertiò † fallit, qn̄ ꝓ feudo ꝑstatur certum seruitiū; quia tunc vasallus nō potest renūciare feudo, ſm gl. in c. 1. in fi. de cap. qui cur. vend. & in c. imperialē. §. callidis. & ibi Bal. de prohi. fe. alie. per Fede. & Ioan. And. in d. ver. 128. & Dy. & Bar. in l. is, cum quo. ff. de aqua plu. arcen. & Bal. in prooemio feudo. ver. sed statim quæritur. & in c. 1. ad fin. de vasallo, qui contra constit. Lotha. & Pau. de Leaza. in c. potuit. de loca. ver. defende Vin. Et adducitur ratio; quia dominus est

b Feudo *Vide tamen Hostien. in l. cùm fructuarius paratus. ff. de vsufru. & in l. loci. §. fi. ff. si ser. vendi. & in l. si absente. de vsufr. & in l. si alienus. §. sui. ff. de noxa. & vide Barthol. Cepol. de ser. vr. c. 143. & Car. hic. & in cle. 2. §. denique. 7. q. de reiu.*

quasi in possessione seruitij, ex quo seruitiũ certũ est. Ergo nõ debet dñs eo spoliari, arg. notatorũ in c. querelã, 1. de ele. vbi aũt simpliciter conceditur, nõ cã certi seruitij procedit regula, quia obligatio incerta quousque nõ certificat̃, non põt vasallũ obligare, l. vbi aũt nõ apparet ff. de verb. ob. ¶ Hãc fallẽtiã intellige, qñ præstatio seruitij continet dationẽ, sed qñ continet factũ tantùm, videtur, ꝙ vasallus non cogatur prçcisè ad seruitiũ, sed liberetur prçstando interesse, per regulã l. stipulationes non diuidunt̃. ver. Celsus. ff. de ver. obl. ſm Bal. in d. proœmio nisi per iuramẽtum se obligasset ad actum: quia tunc virtute ipsius põt præcisè cõpelli ꝑ gl. vulgatam ĩ l. si pecunia. ff. de cond. ob caus. per quã ita tenet Bal. in dicto prœmio, & sequitur Lud. hoc solùm ponens in ꝓposito in d. l. is, cũ quo. & pendet à quçstione trita, an iuramentũ debeat seruari in forma specifica, in qua aliàs satis labo-
79 raui in c. ad nostram. lo 1. ĩ. de iureiur. ¶ Et † intelligas, ſm Bal. hìc, de iuramẽto specifico obligante ad certũ factũ: nõ aũt de implicito. ꝑ qđ iuramẽtũ se obligat, quia tunc quilibet vasallus includeret̃ in hoc dicto, cùm quilibet iuret, d. c. 1. de forma fidel. Et ꝓ hoc de iuramẽto facit, qđ no. Bal. in authen. habita. ver. sed ꝯ hoc oppono. C. ne filius pro patre. vbi dicit, ꝙ scholaris ꝯuentus corã rectore non põt ipsum declinare ratione iuramẽti, quo est ei astrictus. Ad hçredem tñ iurantis non transiret dicta virtus iuramenti, ſm Bal. vbi supra ꝑ not. ꝑ Inno.* & alios in c. veritatis. de iureiu. Et hæc fallẽtia cõiter tenet̃, vt in locis ꝓdictis, & seruaret̃ in practica ꝑ authoritatẽ glo. in d. c. 1. ſm Imo. hìc, licèt de rigore iuris sentiant contrarium, propter tex. in c. 1. de vasal. qui ꝯtra consti.
80 Loth. indistinctè loquẽtem. ¶ Ex his infert̃, ꝙ † emphyteuta nõ põt renunciare emphyteusi inuito dño, cùm teneatur ad prçstandũ seruitiũ certũ ꝑ viã dandi. Vnde dimittendo rẽ, non potest ab hac obligatione personali liberari, & probat̃ in l. quicunque. C. de fun. patrimoni. lib. 11. Et ita infert Pau. in d. c. potuit. & Ioan. And. in d. ver. 128. nisi pactũ, vel consuetudo aliud inducat, secundùm eũ. Nec videtur, ꝙ ex omni cã iusta possit emphyteusis dimitti, vt sentit ibi Specu. nisi esset talis, ex qua à iure liberet̃, vt in exemplo ibi posito per Spec. qñ tota res perijt, iuxta l. 1. C. de iu. emphyt. Et hoc de mente Bart. in d. l. is, cũ quo. & de hoc vide ẽt Imo. in d. c. potuit & Bal. in l. ij. C. de iure emphyte. ¶ Quartò fallit, qñ feudũ non habẽs certũ seruitiũ conceditur per stipulationẽ, & sic per ꝯtractũ nominatũ in l. iuris gentiu. §. quinimo. ff. de pac. quia tũc renunciari non põt, ꝑ l. sicut. C. de act. & oblig. & not. in l. ex placito. C. de re. permu. Regula aũt procedit in contractu innominato, in quo non interuenit stipulatio. Ita declarant hic Io. de Lig. & Do. Car. & sentit Spec. in d. vers. 218. in ti. de feud. ¶ Quç opi. si esset vera, quasi nunq̃ haberet locum renũciatio feudi inuito domino, cũ cõiter hodie in quolibet contractu soleat apponi stipulatio, secundùm Imo. hìc propter hoc eam nõ sequit̃. Et idẽ tenet Bal. in d. proœ. feudorũ. Addit tñ, ꝙ tenet̃ ad interesse, & credẽdum est, ꝙ senserit, vbi obligatio consistit in faciendo, nõ in dando, quia tunc non teneret̃ ad interesse. Idẽ ẽt Bal. in c. 1. de vasal. qui contra const. Loth. Quia ex quo annihilat̃ feudũ per renunciationẽ, videtur tolli stipulatio, quç venit accessoria feudo, arg. l. non dubiũ. C. de legi. & c. inter dilectos ĩ. de fi. inst. Quç rõ non parũ vrget, cùm ꝓsupponamus tunc nõ posse renunciari. ¶ Et ꝑ hoc ẽt imitãdo Imo. facit: quia sicut incertitudo impedit obligationẽ cõtractus innominati, ita ẽt nominati, d. l. vbi aũt. & l. triticũ. ff. de verbo. obliga. & quia ista sola ratio incertitudinis est illa, quæ facit valere renunciationẽ inuito domino.
81 Vnde nõ requirit̃ distinctio prædicta. ¶ Fallit † quintò seu declarat̃ notabiliter ſm Host. Do. Ant. & Imo. hic, & do. Card. in cle. postoralis. §. denique. in 6. q. de re iud. vt licèt vasallus possit inuito domino renunciare feudo, & nõ teneatur ei seruire, tñ nõ debet eũ offendere in memoriã pristini dominij arg. l. seruos, C. de q̃stio. vbi q semel fuit seruus alicuius, nõ torquetur in caput eius in memoria præcedentis dominij. Quod dictũ confirmari põt; quia videmus in simili, ꝙ memoria & reliquiç pristinæ qualitatis etiam abolitæ multũ operant̃. Vnde dixit glo. not. in cap. si qui episcopi. 92. distinct. ꝙ si clericus fuit promotus ad episcopatũ, & sine culpa fortè ob insolentiã populi non potuit episcopatũ cõsequi, renunciauit promotioni, nõ potest deponi ab alio, quã à Papa in memoriã pristinæ promotionis, arg. l. fi. ff. de decu. vbi qui desijt esse decurio, nõ torquet̃ in memoriã prioris dignitatis. ¶ Et hinc est, ꝙ ei, qui semel fuit legatus, semꝑ debetur reuerentia in memoriã pristinç dignitatis, ſm Spec. in ti. de lega. §. finitur. in fi. ꝑ l. vnicã, cũ suis ꝯcor. C. de comi. qui prouin. regunt, lib. 12. vbi comes post depositum officiũ gubernaculorũ prouinciæ fungitur priuilegio vicariæ dignitatis. Et hinc est, ꝙ qui deposuit officiũ aduocationis, est in dignitate, & appellatur clarissimus, vnde torqueri non potest, & debet in eo seruari. l. ad egregias. ff. de iureiu. secundum Bart. in l. 1. ꝑ illũ tex. C. de aduo. diuer. iud. Et hinc est, ꝙ qui semel fuit abbas deposito officio sine culpa, obtinet primũ locũ ĩ choro & cõuentu post abbatẽ in memoriã pristinæ dignitatis secundũ Io. de Lig. in cle. ne in agro. de sta. mo. Sequitur
82 ibi Imo. ver. in vlti. q. ¶ Et † hinc est, ꝙ nouitius exiens de religione, in qua assumpserat habitum, licèt possit vti vestib. secularibus, non tñ debet vti lasciuis in memoriã pristinæ religionis, ſm Ioan. And. in c. consulti. ĩ. de reg. per d. l. seruos. & sequitur ibi Do. Ant. & Do. Abb. dicens, hoc esse consilium. Et hinc est, ꝙ si monasteriũ expulit monachum, & in alio monasterio fuerit receptus debet primũ monasteriũ prouidere sibi de necessarijs, secundũ Io. An in c. fi. prope. fi. de reg. in memoriã pristinç fraternitatis. Et hinc est, quòd mitiùs punitur ille, qui semel fuit notarius, & modò depositus conficit instrumenta, q̃ ille, qui nunquam fuit notarius, in memoriã pristini officij & propter primordiũ veritatis, secundũ Bald. in l. data opera. C. qui acc. nõ pos. Et ista ab alio nõ reducta seruient ad multa. ¶ Nihilominus ista fallẽtia nõ procedit in duobus casibus. Primus est, qñ dñs offenderet ipsum olim vasallum, quia potest se contra eũ defendere, vt per gl. in cap. vnico, in fi. in tit. hìc finitur lex. facit cap. vnicũ, qualiter Dom. propri. priua. vbi si dominus offendit vasallum, priuatur ipsa proprietate: &
83 sic vasallus potest eũ offendere. ¶ Secundus casus † est, qñ talis olim vasallus requireretur à Papa, vt moueret arma contra illum, cuius fuit olim vasallus, quia iussus Papæ præiudicat illi fidelitati primò præstitç, arg. c. veniẽtes. de iureiu. & l. imperatores. in prin. ff. ad municip. Hos duos casus reperio notatos ꝑ Do. Car. in certis suis notatis causarũ, q̃ sunt post consilia: & est no. 209. vbi tãgit de quodam comite Alb. qui desijt esse vasallus ducis Mediolani, & effectus est vasallus Papæ. Et idẽ videtur ipse sentire, etsi factus esset vasallus alterius, & ei iurasset fidelitatem; quia videtur iurasse ẽt contra primũ dominũ, quod tamen non affirmat. Sed tenendo etiam hunc tertiũ casum, posset cõfirmari: quia sublata cã feudi est sublatũ ipsum iuramẽtum, qđ regulariter secundũ materiam, super qua prestatur, l. fi. C. de nõ nu. pec. c. ad nostram. il. 1. de iureiu. Et facit c. 2. de spons. & quod ibi dicitur de iuramento præstito ab homine homini. Et qui vellet multum insistere huic rationi, fortè cogeretur cõcludere, ꝙ imò ista fallentia iuris non probetur, tamẽ ipsam nõ moueo, tũ propter eius çquitatẽ supra cõfirmatam, tum ꝑ authoritatẽ Hostien. & aliorũ hic. Sed caue in secũdo casu, quẽ dixi, quia tunc demũ iussus Papæ excusat venientẽ contra iuramentũ, quando Papa scit de iuramento, aliàs nõ, secundũ D. Ant. & alios in c. cõstitutus. ĩ. de restitu. cũ concor. quas ibi dicã. ¶ Extra gl.
84 ꝑ intellectu prædictorũ restat concludere, ꝙ † vasallus inuito domino non potest regulariter feudũ alienare. Et hoc procedit, siue per contractum inter viuos, siue in vltima voluntate, vt in c. 1. de prohibi. ali. feu. Et si aliçnet, amittit ipsum, & notarius scribens grauiter punitur, vt ibi: & ista regula ponitur ĩ c. 1. de prohibi. feu. alie. ꝑ Lotha. & in c. 1. de vasal. q contra consti. Lotha. ¶ Et hinc est, ꝙ non potest alienare ẽt in aliũ conuasallum, secundùm

ſm Bal.in c.j.ver.quæro,an vaſallus.de prohi.feu.ali.per Fede.niſi in caſu,de quo ibi per eum.Et hinc etiam eſt ꝙ a nō pōt inſolutū dari creditoria,vt no. Bal.in d.c.1.de ꝓhi.feu.alie.per Fed.in verſi.ſed nunquid ex ꝯſuetudine. Nec ēt in emphyteuſim perpetuā ꝯcedi,vł ad longū tēpus locari,qa hoc nō ꝓcul diſtat ab alienatione.in Authen.de nō alie.aut nō ꝑmu. §. alienationis. ēt cū pacto,ꝙ non intelligat̄ tranſlatū vtile dominiū,quia videret̄ factū in fraudē, iuxta notata per Cy.ī l.codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.2.ꝫ Bal.ī c.j.de ꝓh.feu. alie.per Fed.ver.q̄ro, nunq̄d vaſallus. b Nec pōt vaſallus feudum pignorare b, d.c.1.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Fede.niſi pigno raret dn̄o,c.1.cū materia,ꝫ.de feu.Et ī gn̄ali obligatione,vel hypotheca non venit feudum ſm Spec. in tit. de pig. §. 1. ver. ſed nunquid feudum. & Bal. in l.voluntas.C.de fideicom. & ſentit Bar.in d.§.inſtituto.& latè Ro.poſt Bal. in l. ſi conſtāte. §.quoties.ver.itē inquantū.4.q.&c.ff.ſol.mat. cōtra Bar. ibi.Et ſi dn̄s eēt bānitus,vel excōicatus,ꝑ hoc nō excuſatur vaſallus,q alienat ſine ꝯſenſu ſuo,ſm Bal.ī c.1.in ti. hìc finit̄ lex.Et iſtā regulā deducit latè Do.Marianus de Senis in ſuo conſilio inc. Clariſſimus Rex Martinus. quod eſt in ordine meo 63.¶ Recipit aūt iſta regula nouem declarationes, quarum quatuor retuli ſupra imitando gl.& Doc.Prima fuit,qn̄ vaſallus vult ſibi facere alium vaſallum. Secunda, quando reliquit pro anima. Tertia,quando dat in dotem. Quarta,quando renūciat ipſi dn̄o.Quas intellige & declara vt ſupra. Quinta declaratio eſt,qn̄ in alienatione eſt illa clauſula,Saluo iure dn̄i, ſecundùm Bald. in c. 1. §. donare. qualiter olim feu.alie.pot. idem Bal.loquens de emphyteuſi in l. fi. C. de iu. emph. Ad quod vide eundē in authen. quas actiones.verſi.ego habui. C. de ſacroſan. eccl.Et idē in feudo ſm Iaco.de Aluar.in c.1.in princ. de prohi. feu. alie. per Fed.& Bald.in tit.de pa.Conſtan.in verſi. liuellarię. Ad idē quod no.Bal.in c. j. §. hoc quoque. ad fi.de ſucc. feu. vbi dicit,ꝙ ſi vaſallus alienat ſub iſta ꝯditione, Alieno ſi & in quantū poſſum,aliter non;nullū ſuſtinet amiſſionis periculum, niſi in caſu pulchro & ſin. de quo ibi per eum.¶ Sed iſte modus non eſt tutus, ſecundùm Dom. Abb.in ca.2.ad fi.infra de feu. vbi allegat Bal. & benè ī c.1.§.fi.verſi.ſed pone, pater. quæ fuit prima cau. benefi. amit.Et idem vltra ipſum voluit etiam Bald.in l.1.ver. quęro,quid ſi prohibita.C.de his,quę pœnæ no. quia cū non ſit denunciatū domino,videtur fieri clam. Et ante factū,vel in ipſo facto requiritur licentia: factum autē, id eſt traditio, eſt ꝯ̄rium proteſtationi. Facit,quod notant Hoſt.& Io.And.in c.eā te.de iureiur. vbi dicunt, ꝙ
85 † iſta clauſula,Saluo honore domini,non releuat vaſallum alienātem. Et idem dicit de verbo,Saluo iure,quia malè ius ſeruat,qui totum eneruat. Ideo taliter alienās incidit in commiſſum,ſm eos: & ſequitur ibi dom.Car. do.Ant.& Imo.& Rom.ſing.247.inci.Tu habes,ꝙ vaſallus.¶ Saluatur tamen dictus modus, ſi dicatur,Saluo iure domini,& non aliter, nec alio modo, ſecundùm do. Abb.in d.c.2.& Bal.in loco per eum allegato: quia tūc intendit alienare, cum poſſit, & non aliter, & ſic nihil videtur actum,iuxta not.in l.ſi quidem.C.de excep.& in l.ſi quis locuples.ff.de manumiſ.teſt.Facit,quod no.Bal. in auth. ingreſſi. in 4.col. verſi. quęro ſecundo. C.de ſacroſan ecc.vbi dicit,ꝙ aliud eſt dicere,Profiteor,ſi mihi licèt retinere fundum: & aliud,ſi addatur, Et non aliter nec alio modo,quia iſta verba habent vim cōdōnis.Allegat no.in l.ſiquidem.C.de excep. & idē tenet do.Abb. in c.inſinuante.ad fi.qui cle.uel nouē.Et hoc modo procederet dictum Bal. in d.§. hoc quoque.vbi proprie ſic loquitur. Eſt verum, ꝙ contra iſtam ſaluationem tenet Bal.in propoſito in d.l. voluntas. quia adhuc factum eſt contrariū proteſtationi.Et pro hoc facit:quia dicta verba, Et non aliter,operant̄,vbi agitur de declarando actū nō ꝑiudicialē,vt tradit ꝑ Bal. poſt gl.in d.l.ſi quidē.ſecus ubi actus eſt ꝑiudicās alteri:quia dicta verba nō ꝓſunt. ¶ Vn̄ dicit Bal.in l.j.uerſi.demū quæro.C.de confeſ.ꝙ in re facta non valet ars verborū.Similiter dicit Bal.in c.fi. verſ.aduocati dicunt.ꝫ.de ꝯfeſ.ꝙ iſta verba,Et nō alit. r, nec alio modo:nō proſunt ad cautelā, quia in ꝑiudicialibus non valet proteſtatio.Allegat no.in d.l.ſi quidem. Ex quibus videntur iſti ſeipſos intricare.¶ Sed cogitabā,ſi ꝑ cōcordia poſſent ꝯſiderari tres caſus. Primus,qn̄ vaſallus fecit ꝯ̄tum alienationis,cū clauſula, Saluo iure dn̄i,& nō aliter:& non deuenit ad traditionē, & tunc dn̄s non poſſit eū priuare,cū eius ius nōdū ſit lęſum. Ita ſentiunt prædicti,& maximè Io.An.in c.eā te. ¶ Secundus caſus eſt,qn̄ vaſallus tradidit rē, & per hanc traditionē ſolā agit̄ de ꝑiudicio dn̄i,vt quia tradidit caſtrū, qđ à dn̄o non facilè recuperabitur:& tunc, cū dolus fuerit in traditione, dēt purgari per amiſſionē feudi: & procedūt
86 proximè dicta,ꝙ †in re facta nō proſunt artes verborū, vel ſimulatæ proteſtationes,ſicut dr̄ de eo, qui dicit, Tu mentiris,ſaluo honore tuo, ſecundum do.Card.& dom. Abb.in d.c.eam te.& Bart. & alios in l. ſiquis extraneus. ff.de acq.her.& Bar.in l.item apud.§. ſi quod dr̄.ff. de iniur.cū concor.Et iſtū caſum conſiderauit Bal. in d. c.j.§. fi.dicens,ſe ita conſuluiſſe ꝯ̄ dictā cautelā. ¶ Tertius caſus eſt,qn̄ deuentū eſt ad traditionē cū dicta cōditione, ꝙ ſit ſaluū ius dn̄i, & res pōt ſine difficultate haberi pro non alienata:& tunc cum parum interſit dn̄i, qui poteſt rem ad libitum reſcindere, fortè ſuſtinerentur opiniones prędictæ ꝑ ꝑ dicta verba,Et non aliter,nec alio modo:quia nihil vr̄ actum, vt prædixi: & facit, quod dicetur in ſequenti declaratione.Et ita credo ſenſiſſe omnes prædictos, & ſic intelligi debere, quod no. Bar. in l.ſi q́s locuples. per illum tex.ff.de manu.teſt. & ſequitur Bald. in d.§. hoc quoque.dum dicunt, valere alienationē prædictam, ſi dicatur,Si domino placuerit,vel,Vendo,ſi dominus non reuocauerit,aliàs res ſit inempta.Et hoc modo prędicta remanent clariora, poſſumus tamen adhuc
87 cogitare. ¶ Sexta declaratio eſt,quòd †vaſallus retento penes ſe utili dominio poteſt alienare fructus feudi, ēt locando eos ad longum,uel longiſsimum tēpus,dum modò in tali locatione ad longum,uel longiſsimum tēpus ſit expreſsè dictū, ꝙ nullum utile dominium transferat̄ in ꝯductorem.Ita declarat Bal.hìc,& Inn.in c.ad audientiā.de re.ecc.non alie. & Bal. & Imo. in l.ſi domus. §.fi.ff.de leg.j.& in l. codicillis. §. inſtituto. ff. de lega.2. Nec iſtud uidetur fieri in fraudē,prout dixit Bal.aliter tenens in c.imperialem. in prin. de prohi.feu.alie.per Fed. quia ceſſat fraus,ex quo agitur,ꝙ nō tranſeat utile dominium:& ſic non eſt alienatio,ſed trāſlatio ſolius commoditatis reſeruato omni dominio. Bn̄ facit. l. neceſſario. § fi.cū ibi not.ff.de peric.& com.rei uen.& in l.cum manu ſata.§.fi.ff.de contrahen.em.& no.Bald.in l.fin.C. de iu. emphy. ¶ Vbi aūt fieret ſimplex locatio feudi omiſſa dicta reſeruatione,non procederet iſta declaratio, qa ſimplex locatio ad longum, uel lōgiſsimum tēpus ęqui c pollet alienationi c,ſecūdum do.Abb. & Imo.ī d.c.ad audientiam.per illum tex.& do.Ant.& alios in c.nulli.eo. ti. & do.Abb.in c.fi.de eccl.ædif.& Dyn. * & Iac. de Are.& Bart.& cōiter * omnes in d.§.inſtituto.reprobata gl.ibi,cōtra quā etiā tenet Bar.in c.j.qui feu.da. poſ.& in c.imperialem. de prohi. feu. alie.per Fe.in c.j.§.aut ſi libellario. q̄b. mo.feu.amit.& Bal.& Sali.in l.fi.C.de re.alie.non alie.& Ang.in l.j.§.fi.ſi ager uecti.uel emphy.ꝑ Authen.de ali.& em ph.§.ſi uerò aliquis. cum concor. de q̄bus per Io. de Ana.in c. fin.ꝫ. ne prælauic.ſuas.Secus,ſi ad non longum tēpus ſm Bal.in d.l.uoluntas. uer. ſed quid ſi vaſallus.quia prohibitus alienare, non d prohibetur pro modico tp̄e locare d,

a Creditori. *Vide Barto. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. de dam. infec. & do. Soci. conſi. xix. incip. pro deciſione prædictæ. ver. circa quam.q.cū ver. ſeq.in 1. parte.*

b Pignorare. *Adde Alex. conſ. ſuo 2. 3. par. & do.Soci.conſi.xix. ſ.alleg.ver.verum prædictis minimè. circa principi. in d.parte.*

c Alienationi. *Ad quod facit, quod habetur per do.Soci.in ſuo conſilio 19. incip.pro deciſione prædictæ. uerſic. uerum prædictis minimè. circa prin.i.parte, quem uide.*

d Locare. *Adde Ang. in Auth. de non alie. §. hoc igitur. & Lau. in l.in quorum.de pigno. Bal. in auth. ei qui. de bon. author.*

thor. in. poss. & Alex. in l. si filio §. fi. solu. matr. & in suo consil. pen. in 4. parte. Qualiter autem modicum tempus intelligatur, vide do. Soci. consi. 32. incipi. Ex his, quæ superius. ver. circa primam quęstionē. circa med. in 1. parte.

a Anni. *Adde But. in c. ad Apostolicę. de donat. vbi loquitur de locatione facta per prælatū de quinquennio in quinquennium: quòd non valet, secundum Lap.*

secundùm Archid. in capitu. iudicatū. 89. dist. per Bart. & alios in l. corē. §. qui maximos. ff. de public. & oēs in cle. 1. de reb. ecc. nō alie. in d. c. fi. ne præla. ¶ Similiter si ī locatione ad longissimum tps diceretur, ꝙ tot essent locationes, quot essent anni a, non eēt cautela tuta, quasi præsumat̄ factū in fraudē, ſm Bal. in d. c. 1. in prin. versi. extra quæro. qui feu. darè poss. pro quo facit quod no. Spec. & Io. An. in ti. de dona. §. 1. ver. quid si aliquis donat. & Bar. ī l. Modestinus. ad fi. ff. de do. & in l. sancimus. §. 2. C. de dona. & per Bald. in l. 2. C. quādo dies leg. ce. cū concor. In quibus dicitur, nō valere donationē vltra quingentos aureos, etiā si dicat̄, ꝙ tot sint donationes, quot summæ, diuidendo in summis paruis. Et bene facit, qđ not. Ang in §. scire aūt. in auth. de non ali. vbi dicit, ꝙ licèt simplex colonus teneat̄ soluere pensionē expectato biennio, l. dñi horreorum. & l. q̄ro. §. inter locatorē. ff. locati. tñ secus est in colono ad magnū tempus: quia acquisiuit ius in re, & expectabit̄ triennio, sicut de emphyteuta priuati est ibi textus cū gl. cum in eo sit eadē ratio, ſm eum quod benè no. Ad idē, quod no. Car. in cle. 1. §. fi. in 2. q. de reb. ecc. nō alie. vbi dicit, ꝙ licèt conductor ad modicū tēpus non habeat possessionē naturalē, nec ciuilē, tñ conductor ad longum tempus naturaliter possidet, & hēt vtile dominiū: & alle. c. potuit. j̃. de loc. & c. olim. 1. j̃. de rest. spo. & sic apparet hāc cautelam esse inutilem, lꝫ aliud dixerit Bal. in d. §. aut si liuellario. in fi. ¶ Similiter si fiat locatio ad tēpus nō longum cum pacto de renouando de tempore in tempus, nō valet talis cautela: q̄a istud nō differt ab alienatione, ſm Lap. alleg. 12. quę incipit, disputat hìc. & Do. Car. in cle. 1. §. fi. in pe. q. de reb. eccl. nō. alie. & Ang. in ꝯ si. 181. inc. Ex forma & serie ad fi. vbi eleganter loquit̄ de isto mō ꝯtrahendi, qui est nouus & in iure non examinatus, ſm eū. Et hoc tenendum est. Et ita vidi ꝯsultū ꝑ Illustres viros, licèt aliter sentiat Bal. in d. l. voluntas. Et ista omnia habeas domestica: q̄a vtilia sunt, & per alios nō ordinata. ¶ Septima declara
88 tio est, ꝙ † vasallus irrequisito dño pōt alienare feudū dando ipsum alteri agnato, qui erat proximior, & debebat succedere in illo feudo post mortem dantis: quia est potiùs refutatio, quę fit agnato proximiori. Ita concludit Bal. post longam disputationē in c. 1. de alie. feu. Et ꝓ plena introductione ad hanc declarationē vide semper ipsum. ¶ Et Adde, quod si sunt multi agnati, & fieret alienatio in vnum in præiudicium aliorum, alij possent reuocare pro parte eos contingente, vel in totum, si in totum eos cōtingat ſm Bald. in c. 1. §. hoc quoq;. vers. 7. de suc. feu per l. fi. ista § diui. ff. de leg. 1. & no. in l. post mortem. C. de fideius. & in le. cùm pater. §. à filia. ff. de leg. 2. ¶ Tñ quia in hoc non ꝯtemnitur dominus, vt est dictum, non admittuntur agnati, nisi aperta eis via per mortē vasalli, ſm ipsum, per not. ibi. & hoc ipse intelligit, nisi per annum taceant agnati à die scientiæ: quia perinde est, ac si consensissent alienationi, per c. Titius filius. si de sen. vasal. fue. interpel. ſm eum. Et ſm prædicta intellige etiam no. per Bal. in c. vnico, de vasal. qui ꝯtra consti. Loth. & quod no. Imo. post Io. de Lig. in cle. 2. in
89 fi. de iure pat. ¶ Octaua declaratio est, ꝙ † vasallus pōt alienare feudum diuidendo ipsum inter se, & aliū conuasallū eiusdē feudi, vt est tex. in c. 1. §. præterea ducatus de prohi. feu. alie per Fed. Dicitur enim potiùs quædam renunciatio, q̄ alienatio, vt in pręcedenti declaratione. Et est bo. tex. in c. 1. in princ. ibi, non est libellus, sed quædā refutatio. de ali. feu. pater. & no. Bal. in l. si plures. C. de condi. inser. sicut dicitur in simili, ꝙ patronus potest donare suū iuspatro. alteri cōpatrono sine consensu episcopi, qui aliàs requiritur, vt probat text. nō. iuncta gl. in versic. liberè. in cle. 2. de iurepa. & est text. secundū vnū intellectū ī c. ex insinuatione j̃. de iure pa. & glo. in c. nemini. 16. q. 7. & hinc est, quod diuisio facta inter fratres de feudo non excludit ius accrescendi altero moriente, quando in diuisione aliquid remansit viuēti, secus si nihil: q̄a portio accrescit viuenti. Ita no. Bal. in l. 1. vers. sed an diuisio. C. qñ non pe. par. ¶ Similiter dr̄, ꝙ si emphyteuta diuidit rē ecclæ cū alio emphyteuta, non tenetur ecclesiā requirere, prout aliàs, vt no. Fede. consilio 228. incip. Factū est tale, duo fratres. & Barto. consi. 58. incip. Et ex themate prædicto, per dictū. §. præterea ducatus, etiam quia nō pręiudicat domino, vt per eum ibi, & in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 10. q. ff. de ver. obl. in l. domus. §. fi. ff. de leg. 1. in l. & iō. ff. de ꝯdi. fur. & in l. cum hi. §. si vni. cū seq. ff. de trāsactio & in l. 1. C. de impo. lucra. descr. lib. 10. & Lud. Ro. ī l. stipulationes nō diuidunt̄. ff. de ver. ob. & Bal. in le. voluntas. C. de fideicommiss. & Salic. in l. ea lege. ff. de condictio. ob causam. de quo per Bal. in c. imperialem. in prin. de prohi. feu. alie. per Fed. & Cal. in tit. de loca. consil. 10. & Spe. in tit. de loc. §. nunc aliqua. versic. 72. & vers. 147. & Bal. in l. si familiæ. C. fami. ercis. & Car. ꝯsi. 17. ¶ Hanc declarationem limita tribus modis. Primò.
90 vt † nō procedat in feudo dignitatis, putà regni, ducatus, machionatus, comitatus, vel alterius habentis iurisdictionem: quia tale feudum non diuiditur b, sed debet apud vnum tantùm residere, vt est glo. in c. licèt. in glo. fin. j̃. đ voto. & ibi plenè Do. Abb. & ē tex. in d. §. p̄terea ducatus. & est gl. fi. in c. si hr̄des. j̃. de testa. Et ratio adducit̄ q̄a talia meli⁹ regunt̄ ab vno solo, quā à pluribus. Vñ inquit Philosophus ī 2. Metaphysicorū. ī fi. Entia nolūt malè disponi. Pluralitas principatuū ē mala. Vn⁹ ergo princeps. Et hoc latè deducit Pe. de Anch. ꝯsi. 335. qđ incipit, Pro maiori intelligētia. & Old. ꝯs. 94. qđ incipit, Eleganter circa negociū, de quo agit̄. & cōs. 24. qđ incipit, Prima. q. & ꝯs. 69. qđ incipit, ꝯsueuit dubitari. tex. in c in apibus. 6. q. 1. & hoc idē testat̄ Sene. in prima tragœdia: Non capit regnum duos. Vñ apud Poetā dr̄, Fraterno primi & c. & alibi, Oīs potestas impatiens cōsortis erit. c. qđ autē. 23. q. 7. Facit c. esto. 95. dis. ibi, vnus dñs, & vnū baptisma: & Apostolus ad Ephes. 4. Vnū caput, vnus spiritus, vnus dñs. c Vñ dr̄ in l. 2. §. nouissimè. ff. de orig. iur. Necesse est reipublicæ ꝯsuli ꝑ vnū: & dr̄ in c. quoniā in plerisq;. j̃. de offi. ord. & in l. 3. ff. de offi. præfec. vigil. & in Authen. qūo oportet epōs. in princ. Monstruosum est in vno corpore eē plura capita. Vñ dr̄ in tit. j. ad fi. C. de sum. tri. Volo pater, vt ipsi vnū sint in nobis, sicut & nos vnū sumus. Iō dicit glo. mag. in fi. in c. non aūt. 7. q. 1. ꝙ qui crederet ecclesiā vniuersalē saltem posse habere duo capita, esset hæreticus: & est gl. penul. in cle. ad nostrā. in ver. ecclesiæ, de hære. & sequitur Abb. in c. atsi clerici. in prin. de iud. & ī c. j. j̃. de parochijs. & in c. quoniā. & Car. in cle. 1. §. porro. in 2. q. de iureiur. & iō Arch. in c. non autem. 7. q. 1. refert Augustinum dicentem, ꝙ nesciebat iure prohibitū, quod duo possent habere vnū episcopatū, quasi sentiat, quòd nō acceptasset suū. ¶ Ceterùm quāuis talia diuidi nō possint, tñ exercitium, seu administratio

b Non diuiditur. *An feudū dignitatū, videlicet ducatus & c. prout hìc in tex. sit diuisibile de consuetudine, vel de iure: & qualiter intelligatur. §. præterea ducatus. c. imperialē. de prohib. feu. ali. per Feder. vide not. per Soci. qui eum declarat per decē notabiles declarationes in suo cōsil. 165. incip. Visis inuestituris. ver. circa secūdā dubitationē. cum ver. seq. in 2. parte, & vers. 1. per tex. cum ver. seq. q̄bus est ꝑmissa diuisio, & ī q̄b. nō. in quib. aūt locis feuda dignitatum præter regalia diuiduntur contra dispensationem, d. text. c. imperialē. §. præterea ducatus. vide ꝑ eū ī suo cōs. 252. inci. Visis instrumētis cōces. vers. secūdò dico. circa prin. ī d. parte. Itē an, & quādo feudū dignitatis diuidi possit? & an in materia feudorū argumentis legalibus vtendum sit, vel consuetudo agendi præualere debeat, vide per eum in cons. 278. incip. In q. vertente. in princip. cum seq. in d. parte.*

c Vnus dñs. *Ad. de Ro. consil. 12.*

a Diui-

a Diuidi pōt. *Ad de, ꝙ idem tenet do.Soci.in suo consil.175.incip. Visis īuestituris.ver. secundò principaliter respondetur. in 2.parte,& ver. præterea prędictū. circa mediū,char. 29. Et quòd exercitium, seu administratio diuidi potest, adde.§.per loca,& tempora, secundùm Bart. in d.l. inter tutores, alleg. in tex. per Bart. in consil. 1. quæritur, an iurisdictio Et ꝙ sit indiuisibilis, est glos. 2. in cap. prudentiam. de offi. dele. & Card. in clem. fi. 1. q. de præben. & Paul. de Cast. consi. 161. Sed vide Bart. omnino in d.l. inter tutores.*

b Puniri. *Vide Bar. in hoc contrarium in l. cùm ex ratione. in fi. ff. de excus. tut. Sed vide Bal. in d.§. prę terea ducatus. alleg. in tex. qui aliter loquitur:& ibi distinxit.*

a diuidi potest a, vt est decisio Bar. in l.inter tutores. in fi.ff. de admi. tut. vbi ex hoc infert, quòd si unus ex illis delinquat in territorio alteri commisso, nō
b pōt ab eo puniri b: quia cū iurisdictio sit cōis, par in parem non habet imperium, c.innotuit. cum si. de elec. Item infert, ꝙ propter delictum unius ex eis pōt superior exercere iurisdictionē in bonis utriusq;: quia illa diuisio habet locū inter eos, non quò ad alios, ut ibi ſm eum, quæ uerba reassume, ut per Bal. plenè in d. §. præterea ducatus. & tetigit Bal.in authent.hoc amplius.C. de fideicom. & Bart. in l.fi.ff.de rer. diuis. & do. Abb. in simili in c. querimoniam.ad fi.C.de iurep.& no.Bar.in l.arbor.§. iudex. ff. cōi diui. & in l. Lucio. §.1. ff. de aqua quoti.& in l.si uni explu ribus.ver. quintò quæro.ff. de re iud.& facit decisio Ioan. And.in addi. Spe.super rub.de re iud.& fuit dictum Old. licèt ipse non dicat, consi.161.incip.Thema tale est. Et adde, ꝙ si tales domini sunt discordes in vsu iurisdictionis, possunt cōpelli diuidere exercitium utendo alternis temporibus, ſm Ang.in l.2. §.ex his. ff. de uerb. obl. & ibi per Roma. & do. Abb. in c. fi. ĩ. de re iud. pro quibus est glo. fi.in c.licèt.in gl.mag.in fi.26.q.3. & est nota. dictum ad intellectum cle.2.de iurepa. ¶ Secundò limi-
91 tatur ista declaratio, dummodò omnes vasalli conueniant & concordent in facienda diuisione feudi. aliàs uno dissentiente non potest fieri, ſm dom. Abb. cons.82.incip.quanquā in his dubiis. quia licèt in aliorum bonorum diuisione sufficiat vnum ex socijs prouocare:qa nemo compellitur esse in communione, vt.ff. & C. cōi diui. per totū, tamen in diuisione bonorum feudalium debent omnes concordare:aliàs diuisio fieri non pōt. Ita dicit esse tex. si benè ponderetur, in d.§.præterea ducatus ibi, si consortes voluerint. Et hoc non reperitur ab alio ponderatum,
92 ſm eum. Tertiò † limitatur respectu eius, quod dictū est de emphyteuta:quia illud intelligitur in emphyteusi recepta ꝑ patrē pro se,& filijs,& hæredibus:quia cùm sit locus iuri accrescēdi inter dictos filios, vt ꝑ Bart.in l.si mihi & Titio.ff.de verb. oblig. talis alienatio, quæ fit inter eos, dr̄ potius quædā renunciatio. Secus in emphyteusi, si à principio sit concessa duobus: quia inter eos non est locus iuri accrescendi, d.l.si mihi. Ideo nō possunt inter se alienare:quia dn̄o fieret præiudiciū, cùm ipse offerens iustum preciū debeat cuicunq; præferri, l.fi.C. de iu.emphyt.quę ratio cessat in diuisione feudi. Et ſm hanc limitationem intelligit̄ opi.Gui.de Cu.in l. cùm l.§. si vni.ff. de transact. & Bal. in l. dudum. C. de contrahen. emp.
93 ¶ Generaliter autē, qn̄ † prohibita alienatione sit prohibita diuisio,& qn̄ non:ultra prædicta vide gl.& Nic.de Neapo.in l.si pupillorum.in princ. per illū tex.ff.de reb. eo.& Lud.cons. 82.incip.In Christi &c.in casu proposito,ad fi.& Bal.& Sali. in l. iubemus nulli.C.de sacrosan. eccl.& Bal. in l.1.in prin.in verſic. no.ff.de reb.eo.& Flo. in l. Lucius Titius.ff.fami. erc. & Bal. in l. diuisionem. C. communia vtriusque iud. per Alber.in 1.parte statutorum q.115.& Imo.in c.nulli.in fi. de reb. ec. nō alien.
94 ¶ Nona & ultima declaratio est, ꝙ † vasallus episcopi pōt alienare feudum in capitulum ipsius epi, etiam si inter eos sunt bona discreta. Ita consuluit Cal. solenniter in tit.de feu. consil. 11. incip. An feudatarius. & hoc ꝑꝑ maximam coniuctionem, quæ est inter episcopum & capitulum, c. nouit.de his, quæ fiunt à præla. c.requisisti. de testa.per quam nō vr̄ episcopus in generali prohibitione alienationis exclusisse suos, arg.c.2.de postu.nec hanc coniunctionem tollit distinctio bonorum, quæ causatur ex vno corpore;& facit d.c.requisisti.secundū eū. Quod facit ad multa, si est uerū. Et pro ipso adduco, qđ no. Hosti.in c.possesiones.de reb.eccle.non alie. vbi dicit, ꝙ si ep̄s eget in episcopatu suo aliqua camera, uel domo, q̄ est capituli, pōt illam emere à capitulo:quia non dicitur exire extra ecclesiam, arg.l.voluntas. C.de fideicom.ubi prohibitus alienare non prohibetur alienare in familiā prohibentis. Ad idem, quod no. Bal. in l. dudum. in fi. C.de contrahen. empt. ubi dicit, ꝙ ep̄s, qui iurat nō alienare res episcopatus, pōt donare capitulo suo: quia non exit de corpore ecclesiæ. Alleg. gl. in cle. fi. de reb. eccl. non alie. & d.l.uoluntas. Sed contra hāc declarationē est decisio Car.expressa in suo consilio 37.qđ incipit, Casus feudū quoddā. vbi consuluit, ꝙ ep̄s non pōt inuestire capitulū suū de feudo deuoluto ad ipsum ep̄um: quia non licet prælato conditionē ecclesiæ facere deteriorē. Hinc est, ꝙ factū pręlati non præiudicat ecclesiæ, nisi cōicato consilio cum suo capitulo, ut no.gl.3.in c.2.de or.cog.& conditio ecclesiæ fieret deterior in hoc, ꝙ feudū solutū in feudali alicui personæ transfertur in capitulū, qđ nūquam moritur, c.si gratiose.de rescri.in 6.quia continuatur. Idem in c.diuersis suppositis.l.proponebatur.ff.de iudi.& sic nunquā esset spes, ut reuertatur ad ecclesiam. Idē posset esse, ꝙ debebantur seruitia personalia, quæ non poterit præstare capitulum, sicut de monasterio dicitur in c.in pręsentia.de prob.ſm eū. ¶ Ad idē, quod no. Imo. post Gul.in cle.2.ver.quærit Gul.de re.ec.non alie.vbi dicit, ꝙ si vasallus episcopi vult alienare feudum in capitulū ipsius, non pōt ep̄s huic actui authorizare, nec ēt capitulū inuestire de directo dominio;quia in tali alienatione non pōt ipse eā faciens authorizare, sed requiritur authoritas Papæ, ut ibi per ipsum, qui per hoc sentit, ꝙ alienare in capitulum sit auferre ep̄o. ¶ Ad idem facit; quia vasallus non pōt alienare in agnatos dn̄i; quia non sunt feudi participes, ſm Bal.in d.l.voluntas.ver.quæro, concessum. nisi in concessione diceretur, ꝙ extra agnatos non alienet;quia à contrario sensu alteratur narura feudi, ſm eū. Et licèt dictū istud possit intelligi de agnatis inuestiti, tn̄ idem puto de agnatis domini, per rationē do. Car. Ex quib. videtur, ꝙ in capitulū nō posit feudū alienari. Et hoc credo uerius per dictas rationes, nedum ubi bona essent discreta, per not. in c.edoceri. ĩ. de rescrip. sed ēt communia per illā rationem, ꝙ feudum liberum episcopi non rediret amplius ad eum solum, & cùm intersit episcopatus, ne, quod proprium est, efficiatur commune,& sic desinat esse proprium, per no. in l. serui electione.§.Labeo.ff. de leg.1. Et pro prædictis vide omnino dom.Abb.in ca.sicut.de inreiu.vbi latè examinat, an donatio facta capitulo ab episcopo de bonis mensæ suæ præiudicet successori:& vr̄ tenere, ꝙ non. ex quo adhuc magis redditur dubia hęc declaratio. Poteris tn̄ cogitare, quia non inuenio alibi tactum. ¶ Postremò vnū non omitto, ad quod iste tex.primo aspectu inducitur: uide-
95 licet † vtrùm statutum inhabilitans fœminas extātibus masculis, habeat locum in bonis feudalibus, vel emphyteuticis ecclesiarū:nam per istū tex.videtur, ꝙ non, cùm de talibus bonis non possint laici disponere. Et per hoc vide do.Car.cons.2.incip. Circa statutum.vbi consuluit in splendidissima patria nostra Ferrariæ, cùm nō stante dicto statuto veniant fœminæ pariter cū masculis. Idē tenet Bal.per aliam rationem in auth. si quas ruinas. versi. ex hoc sequi.C.de sacrosan.eccl. quia hoc non est ius hæreditarium, sed est quæsitum ius filiæ tempore contractus. Facit, quod no.do.Abb.consi.72. incip. In negocio Guidonis.dum dicit, ꝙ statuta laicorum non extēdunt ad bona emphyteutica ecclesiarum per istum tex. Nihilominùs contrarium est tenendū:qa iste tex.intelligitur de statutis præiudicantibus ecclesię:quod non uidetur facere statutum;quia disponit, qualiter succedant ipsi laici ꝓferendo masculos,& hoc non nocet ecclesiæ. Nec obst. quòd fœmina ueniat iure inuestituræ; quia pater quādo fecit se simpliciter inuestiri, uidetur in dubio fecisse contractum,

ſtractum, vt valeat eo modo, quo iubet ſtatutum; & cenſetur cogitaſſe, ꝙ ueniant fœminæ ordine ſucceſsiuo, videlicet, deficiẽtibus maſculis. Et quamuis iſta ratio multum dilatari poſſet, tñ ſufficere puto remittere ad Petr. de Anc. q ita per ipſam elegãter ↄſuluit in ꝓpoſito poſt longã diſputationẽ conſi. 118. inci. Viſis & diligenter ruminatis. per totũ ↄſilium. Et idem not. ipſe in conſ. 414. incip. Poſtquam iſta domina & eſt deciſio Bar. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. in 2. q ff. de ope. lib. ver. item prædicta vera, niſi eſſet ſtatutũ. quã tenet ẽt Bal. in l. liberti libertæq;. verſ. ſed quid ſi ſtatutum. C. de ope. lib. cum certa declaratione, quam ibi vide. ¶ Et iſta ſufficiant ſuper iſta decretali, in qua licèt multa dicta eſſe videantur, tñ pauca ſunt reſpectu eorum, quæ dici potuiſſent ex prædictis; & eorum ordinatio difficilior mihi fuit, ꝙ̃ inuẽtio. Modò cogimur hìc finem ſcribendi facere pro hoc anno, ne impediantur extraordinariæ lectiones, quæ ꝑꝑ calores præcipitantes poſt noſtram de more expedientur.

SVMMARIVM.

1 *An in literis Papæ ſufficiat exprimere primam literam nominis proprij.*

2 *Beneficium quando non uacat per mortem beneficiati.*

3 *Statuẽtes poſſunt recedere à ſtatuto confirmato à ſede Apoſtolica, uel alio ſuperiore, & redire ad ius priſtinum, etiam non obtenta licentia à ſuperiore. Et procedit hæc regula, vbi confirmatio non erat neceſſaria. nu. 5.*

4 *Statutũ concernens utilitatem publicã non poteſt reuocari per capitulũ canonicorum: ſecus, ſi ad eorum utilitatẽ priuatam ſpectet.*

5 *Clauſula decreti quando eſt in confirmatione ſtatuti, uidelicet: Si ſecus factum fuerit, irritum ſit & inane, ſtatuentes non poſſunt ipſum ſtatutum reuocare.*

7 *De clauſula annullatiua, cum ſua limitatione.*

8 *Nullatenus, dictio, quid importet.*

9 *Statuentes ſi fecerunt ſtatutum, nõ ſua authoritate, ſed ſuperioris, non poſſunt iſtud tollere.*

10 *Statuentes, vel eorum ſucceſſores, ſi ueniunt ſcienter contra ſtatutum, uidentur ipſum tollere.*

11 *Numerus præbendarum & Canonicorum ſi eſt ſolùm iuratus, poſſunt Canonici ſublato priùs ſtatuto augere numerum.*

12 *Quod fallit in uno caſu, ſcilicet quando iurant ſeruare contenta in ſtatutis.*

13 *Numerus canonicorum ſi eſt confirmatus tantùm, & non iuratus, poſſunt canonici ipſum augere.*

14 *Canonici poſſunt creare in ſua eccleſia dignitatem non nouam, putà archidiaconatum, uel archipreſbiteratum, quamuis creare dignitatem omnino nouam ſpectet ad Papam. Hanc concluſionem declara duobus modis, vt num. 15. & 16.*

17 *Numerus canonicorum licèt ſine cauſa non poſsit minui, uel dignitas ſupprimi, tamẽ cum cauſa, putà ob diminutionem redituũ poteſt per epiſcopum, uel capitulum dignitas ſupprimi.*

18 *Patronus licèt propter negligentiam perdiderit poteſtatem præſentandi, tamen ſuperior conferens iure deuoluto non poterit aliter conferre, quàm ſe habeat inſtitutio & natura beneficij.*

19 *Surrogatum ſapit naturam eius, cui ſurrogatur.*

20 *Cauſa neceſsitatis multa permittũtur, quæ aliàs non permitterẽtur.*

21 *Actus poteſt expediri ſine conſenſu eius, qui requiri debet, neceſsitate imminente.*

22 *Neceſsitas tanta ſi imminet alienandi bona eccleſiæ, ita quòd ſuperior conſuli non poteſt, epiſcopus poteſt alienare non obſtante iuramento de non alienando inconſulto Romano Pontifice.*

23 *Eps an poſsit applicare menſæ ſuæ fructus beneficiorum uacantiũ.*

24 *Quando ab homine eſt expreſſum, quomodo priuilegium finit curſum ſuum, illi ſtandum eſt.*

25 *Priuilegium conceſſum ad aliquid faciendum, perditur ſpatio decem annorum, ſi priuilegiatus eo non utitur. Et hanc regulam limita, vt num. 25. 26. 27. 28.*

26 *Facultas quando præſcribi poteſt, ibi. Conſuetudo an inducatur per actus negatiuos.*

27 *Facultatem habens faciendi molendinum pro ſuo libito, ſi non fecerit per decem annos, an perdat illam facultatem.*

28 *Contraueniens priuilegio dato ad aliquid non faciendum, uidetur ipſi renunciare, & conſequenter ipſum amittit.*

30 *Prælatus eccleſiæ poteſt duobus caſibus præiudicare eccleſiæ. Præſcriptio non currit contra obedientiam. Poſt num. 30. ver. quartò limita. Quanto tempore tollatur conſuetudo. Poſt num. 30 uerſic. & in hoc.*

31 *Priuilegium tollitur unico actu in quinque caſibus.*

32 *Statutum qualiter differt à conſuetudine.*

33 *Actus, qui non poteſt fieri à principio ſine licentia ſuperioris, põt tamen refici, ſi erat deſtructus, abſque illius auctoritate. De hoc ponit multa exempla & limitationes. Epiſcopus poteſt reuocare antiquum cenſum. Poſt num. 33. uerſic. adde gloſ. An reficiens dicatur de nouo facere. Poſt num. 33. uer. hæc & ſimilia.*

34 *Solennitas, quæ requiritur in confectione inſtrumenti, requiritur etiam in refectione ipſius*

CAPITVLVM. VIII.

CVm acceſsiſſent. Dignitas ſublata de eccleſia per ſtatutũ capituli confirmatũ ꝑ Papã, vlterius non cẽſetur vacare, niſi per ↄ̃triũ actum ſtatutũ fuerit reuocatum. H.D. ¶ Et omiſsis alijs notabilibus, q̃bus nihil adderẽ, No. primò tex.
1 ſm Imo. hic in ver. G. Tulẽſis, ꝙ † in literis Papæ ſufficit
exprimere primã literã nominis ꝓprij. Facit c. G. ꝑpetu⁹.
de fi. inſt. & c. P. & G. de of. deleg. & c. cùm inter R. de ele.
& c. cùm inter P. de renun. & c. cùm C. de fo. cõpe. in vj.
cum alijs ſimilibus. ¶ Hodie tñ de ↄſuetudine curiæ apponit̃ nomen extensè, ſm eũ. Alle. l. ij. ad fi. C. de vet. iu.
enu. vbi nomina prudentiũ non ſcribunt̃ ſignis, ſed extẽsè. ¶ Adde Arch. 25. q. ij. in ſumma, vbi dicit, ꝙ propria
nomina impetrantium extẽsè debẽt ſcribi: ſecus de nominib. eorum, ↄ̃ quos impetrat̃. Idem dicit Spe. de reſcri.
præſen. §. igitur. ver. & qm̃ ex forma. vbi Io. Ant. in add.
allegando d. l. ij. ¶ An aũt in libello debeat exprimi nomen & cognomẽ, uide per gl & Doc. in c j. de libel. obl.
& Spe. eo. tit. §. quid ſit libellus. in princ. & Bart. & alios
in l. j. ff. de lib. & poſth. & in l. demonſtratio. ff. de condi.
& demon. & Nico. de Neap. in l. Aemelius. ff. de admi. tu.
cum ↄcor. de quibus ꝑ do. Mar. in c. ij. de libel. oblat. ver.
tertiò quæro. & qđ ipſe ponit in c. qualiter, ij. q. 11. ar. 21.
¶ Et qñ nominant̃ eccleſiæ, an exprimat̃ nomen ſancti,
vide gl. in c. quamuis. j. de p̃ben. in. 6. in verbo, extendi. &
ibi Dom. ↄcludentem, ꝙ non, in eccleſia cathedrali: ſecus in inferiori, vbi eſſet locus ſolennis habens eccleſias
matrices, ut in eccleſia Pratenſi, & ſimilibus, ſm Ioannẽ
Andreã & Dñicum ibi, & Imo. in c. cùm adeò. per illum
tex. ȷ̃. de reſcript. & per Lap. alleg. 15. in fi. Et qñ erratur
in demõſtrationibus, uide Imo. & alios in l. ſi quis in fundi. ff. de leg. 1. & in c. ſignificante. ȷ̃. de reſcript. & qđ ibi dicetur. ¶ No. ſecundò ex iſto tex. unum caſum, in quo per
mortem beneficiatæ perſonæ non vacat beneficium. Alius eſt, qñ præbendæ nõ ſunt diſtinctæ, nec numerus Canonicorum diſtinctus, ſm Imo. hìc per c dilecto. ȷ̃. de præben. & facit c. ex parte. cum ma, infra. de conceſ. præben.
2 ¶ Alius caſus eſt, qñ † beneficiũ eſt de menſa prælati, ſm
Imo. hìc, æquiparantem ipſum vſufructuario, quo mortuo ius ſuum conſolidatur cum proprietate, c. cum conſtet. ȷ̃. de pig. Et ꝙ nõ vacet tale beneficium, eſt gl. in ver.
non vacet. in clem. 1. de exceſ. prælat. & in clem. 1. in ver.
haberent. de reſcrip. Ad idem, quod no. Imo. in c. Abbatem. ȷ̃. eo. ubi tenuit contra Io. And. & dom. Ant. quòd
literæ ſuper beneficio vacaturo non extendunt̃ ad beneficia, quæ ſunt de menſa. Qũo aũt cognoſcant̃ talia beneficia, remittit hìc Imo. ad dicta per ſe poſt Hoſt. in c. vt
ſuper. de reb. eccleſ. non alie. & no. oẽs in d. cleme. 1. de
exceſ. præla. vbi bona gloſ. in ver. ad menſam. ¶ No.
3 tertiò, ꝙ † ſtatuentes poſſunt recedere à ſtatuto ↄfirmato à ſede Apoſtolica, ſeu alio ſuperiore, & redire ad ius
priſtinũ, non obtenta alia licẽtia à ſuperiore. Et idẽ tenet
Bart. in l. oẽs populi. ver. iuxta prædicta quæro. ff. de iuſt.
& iu. Bal. Fulgo. & Paul. de Caſt. in l. omniũ. C. de teſta.
per illum tex. ubi teſtamentum cõfirmatum à principe
põt à ſolo teſtatore reuocari. Idem tenet Bal. hìc, & in extrauag. de pa. Conſtan. ver. deinde quæro: pone, quòd

princeps conceſſit.& in l.ex placito.C.de rer.permuta.&
Pet.de Anc.in c cum aliquibus.in prin. de reſcrip.ĩ 6.&
in c.ſuggeſtum.j̃.de deci.& in repe.c.j.ſupra eo.ĩ ver.ſed
hìc incidenter q̄ro,vtrū reuocando, & Ang. & Imo.ĩ l.
Paulus.la.j.ff.de re iud. & dom. Abb. & alij in c. dilecto,
ꝑ illū tex.optimum à ↄtrario ſenſu, infra de p̄ben. & ꝑ
Imo.in l.teſtamenti factio.ff.de teſta.& Doc.in alijs locis
ſtatim allegādis.¶ Nihilominus ꝓ clariori intelligētia
opinionū,q̄ ſuper hoc nō vident̄ ↄformes, notādæ ſunt
ad hanc concluſionē quatuor declarationes. Prima de-
4 claratio, eſt ꝙ † ſtatuētes pn̄t tollere ſtatutū cōfirmatū,
dūmodò ↄcernat principaliter fauorē eorū: nā illi renū
ciare pn̄t: ſicut de priuilegio dr̄ in c.pro illorū.de p̄ben.
ſecus ſi ↄcerneret fauorē aliorū, vel ius publicum, ita ꝙ
nō merè ipſos ſtatuētes; q̄a tūc p̄dicta nō procedunt, ſe-
cundū dom. Abb.hìc. Et ita intelligit Bal. in d.l.oĩum.
nā ex quo ſuperior ↄfirmat, vr̄ facere diſpoſitionē ſuā,
arg. ſi Apoſtolicæ de p̄ben. in 6.& l.j.C.de vet. iu. enu-
cl.& tūc ſuccedit regula c.inferior.21.diſt.& cle.ne Ro-
mani.de elec.Pro hoc,qđ not.Inno. in c.accedētibus,de
priuil.vbi dicit,ꝙ ſi ſtatutū eccl'æ cōcernit principaliter
vtilitatē eccleſiæ, nō poſſunt Canonici expreſsè vel ta-
citè illi renunciare,& ſequit̄ Abb.hìc. Et idē voluit An
ge.in d.l.omniū.C. de teſta. Pro quibus adduco,qđ no.
Car.conſilio.130. incip. In quadā eccl'a cathedrali, vbi
dicit,ꝙ ſtatuta capituli ↄfirmata per Papā non pn̄t per
canonicos tolli, quatenus ↄcernunt fauorē publicū: pu-
tà,cultū diuinū. Pro hoc,qđ no. Ino.ĩ d.c. accedentibus.
dū loquitur de priuilegijs honorabilibus, vel vtilib.& di
xi in c.cùm oēs.ſupra eo.in 2.fallentia,ad l. qđ maior.ff.
ad muni. Ad idē vide Lap.alle.86.incip. In q̄ſtione uer-
tente. vbi dicit, ꝙ quando ex ſtatuto confirmato eſt ius
alteri quæſitum, tunc nō poteſt ſine eius conſenſu ꝑ ſta-
tuentes tolli,ꝑ no.in l.nō amplius.§.j.ff. de le.j. & ibi vi-
5 de Bart.¶ Secunda declaratio eſt, ꝙ † vbi ſtatutū non
teneret ſine confirmatione,& ſic confirmatio fuit neceſ
ſaria, non pōt tunc per ſtatuentes tolli, ſed regula pro-
cedit, vbi confirmatio nō fuit neceſſaria. Ita voluit Bar.
in d.l.oēs populi.& Salic.in l.fin.C. de iur. om.iu. & in l.
omniū.C.de teſta. Pro quibus vide Bal.in c. cum oēs.ſu-
pra eod.vbi eleganter dicit,ꝙ epiſcopus ſolus pōt reuo-
care ſtatutū factum à ſe & capitulo, quando conſenſus
capituli fuit ad benè eſſe: ſecus ſi de neceſſitate. ¶ Simi-
le dixit Bald. in c.decernimus.j̃.de iudic.ꝙ ſi Papa con-
firmauit iuriſdictionē, quæ nulla erat, nō dicitur iuriſdi
ctio ordinaria, ſed delegata: quia perſona domini inſpi
cit̄, nō ſerui, argu.leg.debitor.§.ſi is.ff. de leg.2.vt ibi per
eū. Et iō dixit Bald.in d.le. ex placito. ꝙ ubi Papa cōfir-
mat ſtatuta valida, nō efficiuntur Papalia: ſecus ſi inua-
lida: & tunc ſine ipſo tolli nō poſſunt. Et ratio huius de-
clarationis eſt; quia eadem ſolennitas requiritur in de-
ſtruendo, quę in conſtruendo, vt in auth.contrà ſi filius.
C.de rep. & in Auth.de defen.ciui.§.nō habente.facit,ꝙ
no.gl.in c. cum proponeretur.ff. de leg.2. per quam di-
cit Bal.in c ſi quis feudū. ſi de feu.fuer.contro. inter do.
& agna.& . in l.fin. C.de cad.tol.in l.fi.C. de fideicom. &
in l.2.C.de bon. poſſeſſio. ſ̃m tab.& in l. errore. C.de te-
ſta. quòd vbi ex forma ſtatuti ad probationē actus geſti
requiritur certa probatio, eadē requiritur ad deſtructio
nē eiuſdē actus: pro hoc gl.3.in c. quāuis. de proc.in 6.di
cens,ꝙ ſi mandatū non fuit intimatū in iudicio iudici,
vel parti, non eſt opus, ꝙ eius reuocatio eis intimetur.
¶ Secundùm hanc declarationem puto ſaluanda eſſe
verba eorū, qui aliquando ſimpliciter firmauerunt, ſta-
tuta confirmata non poſſe per ſtatuentes reuocari, vt
per Bal.in c.ↄſtitutus.j̃.eo.& in d.l. oĩum. Et ideo dixit
Bald.in rub.ſupra eodē. ver.q̄ro, ſi Papa, ꝙ ſi Papa cōfir-
mat ſtatutum laicorum ſuper eccleſijs non debet decæ-
tero de capitularibus amoueri. Et ꝙ deſtructio actus per
tineat ad cōfirmationem, quando confirmatio fuit ne-
ceſſaria, vide,ꝙ no.Ang. in.§. decætero. per illum tex.in
Authē.de defenſo.ciui.vbi dicit,ꝙ ſi officialis per vnum
eligitur, & per aliū confirmatur, ſi poſtea agatur de eo
deponendo propter crimen, non poteſt reuocari ab ele-
ctore, ſed à ↄfirmatore. Vnde infert, ꝙ officiales caſtro-
rū communis Peruſij, quos poteſtas & capitaneus eli-
gunt,& priores confirmant, pn̄t ſolùm à priorib. remo-
ueri.¶ Hanc declarationē ĩtellige, qn̄ ſtatuentes vellēt
ſimpliciter tale ſtatutū tollere, aliud ſtatuendo. Secus ſi
tollēdo ſtatutū redirēt ad ius cōe: quia pn̄t ſine authori
tate ſuperioris, ſ̃m Bart.in d.l.oēs populi.per l.2.ff. de in
iuſ. teſt. & l. hac ↄſultiſſima.§.ſi quis aūt. C. de teſtamē.
Et dicit videri caſum hìc, vbi ſublato hoc ſtatuto reui-
uiſcebat dignitas, & ꝑ ↄſequens reuertebatur res ad ter
minos iuris cōis. Et idē tenet Bal.in d.l.ex placito.dicēs,
ꝙ ſi Papa cōfirmat ſtatutū, ꝙ pater poſſit inſtituere filiū
illegitimū, tale ſtatutū intelligit̄ papale; tn̄ in fauorē po
puli. Et ideo populus pōt ipſum reuocare redeundo ad
ius cōe. Probat ergo iſte text. ſ̃m proximè dicta vnā do-
ctrinā notabilē & quotidianā, ꝙ ad hoc, vt res reuertat̄
ad ius cōe, à quo per viā ſpecialē exierat, poteſt inferior
venire ↄtra diſpoſitionē ſuperioris, qđ aliàs non poſſet.
Facit c.ab exordio 35.diſt.& l. ſi vnus.§. pactus, ne pete-
ret.ibi, in priſtinā naturā redijt.ff.de pac. Et pro cōfirma-
tione huius doctrinæ adduci poſſent optimè quædā di-
cta, quæ poſui in c.cū oēs.ſupra eodē, ſuper glo. proban-
do, ꝙ vbi aliàs requiritur ↄſenſus ſuperioris, illud fallit,
vbi agitur de redeūdo ad ſtatutū antiquū. Et adduci poſ
ſet gl.no.in c.3.in verbo, enumerandum. de præbend.in
6.quæ probat,ꝙ ubicunq; fit aliqua ↄceſſio, per quam re
cedimus à iure ſpeciali,& redimus ad ius cōmune, ſem-
per fit latiſſima interpretatio etiam contra propriā na-
turā. Et eſt gl.ſing. ſ̃m do.Maria.de Sen. in repe. c.quali-
ter.2.q.5.ar.16.j̃.de accu. vbi pro hoc etiā inducit c.j.de
pac. in 6.& ꝙ no.Bal.in l. ſi quis ad declinādam. in lec.
noua, in fi.C.de epiſcop. & cle. ubi uult, quòd in caſib.
quib.uidetur aliàs neceſſaria clauſula, Non obſtante, ta
lis clauſula non eſt neceſſaria, quando per id, ꝙ diſpo-
nitur, reditur ad ius cōe. Ad idē adduco tex.in c.2. uer.
cùm non ſit, de deci.in 6. reſtrictio priuilegij cōceſſi ſu-
per noualibus cenſetur pia & benigna; quia per ipſam
res magis redit ad ius cōmune. Ad idem gl.fi. in cle. ſæ-
pe.de verb ſig.& ibi Imo.vbi dicit,ꝙ licèt cauſa ordina
ria de conſenſu partiū non efficiatur ſummaria, per gl.
in c.de cauſis.de offi.deleg.cū cōcor.tamen ſecus econ-
uerſo; quia res reuertitur de facili ad ius cōe. Ad idem ꝙ
no.Spec.in tit.de inquiſit.§.j.ver. ſed nunquid inquiſito
res. Vbi dicit, quod ſi non apparet, vtrū ſuperior volue-
rit dare inquiſitorem, vel iudicem, præſumitur, quòd in
dubio voluerit dare iudicē; quia cùm inquiſitio dicatur
remediū extraordinarium, ꝑ hāc interpretationē res re
dit ad ius cōe;& ſequitur do.Abb.in c. exhibita.de iudi.
¶ Ad idem, quod not.Ioan. An.& do. Ant.in c.inter di
6 lectos.j̃.de exceſ.præl.dū dicūt,ꝙ ſi † executor Apoſto
licus nulliter ↄferat,& aliter nō apparet de intentione
Papæ, reuertitur collatio ad ordinarium, & non ad Pa-
pā; quia hoc eſt ↄformius iuri cōi. Et ibi dicit Inn. ꝙ flu
mina, vnde exeunt, reuertuntur. Ad idē, quod no.Fed.
cōſil.14.vbi dicit,ꝙ licèt exemptus nō poſſit ſe ſubmit-
tere extraneo ſuperiori ſine licentia Papæ, tamen ordi
nario aliàs ſuo benè ſe ſubmittere poteſt; quia hoc mō
res redit ad ius cōe. Et latè per do.Abb.in ſua diſput.in-
cip. Duo clericali ordine inſigniti.& in c.ſignificaſti. de
fo.cōpetē. Ad idē, quod not.domi.Abb.in c.cùm veniſ-
ſent, de reſt.inte.vbi dicit, quòd valet conſuetudo, quod
epiſcopus prouideat de prelato omnib.eccleſijs etiā col
legiatis, licèt in alijs habeat ſolā cōfirmationem; quia ꝑ
talē confirmationē res reuertitur ad naturam ſuam,&
ad ius cōe, ad qđ vide gl. mag.in c. quanquam.in prin.
de elec.in 6. Ad idem, quod not.do.Abb.in c. veniens.
uer.concludendo predicta.j̃.de præſcrib.ubi dicit,ꝙ pa
ctum, uel tacita renunciatio prælati pōt preiudicare ec
cleſiæ, qn̄ per hoc reditur ad ius cōe; & hoc ſiue præiu-
diciū ſit leue, ſiue graue, per c.j. de pac.in 6. Ad idem ꝙ
no.do.Abb.conſil. ſuo 25. incipiente, Canonicus regu-
laris.ubi dicit, quod licèt clericus non poſſit conſentire
in aliū iudicem ſine conſenſu ſui epiſcopi.c.ſignificaſti.
j̃. de fo. compe.tn̄ fallit in clerico ſubiecto prælato in-

feriori

feriori ab epõ ex iure ſpeciali: quia ſi conſentit in epm,
non requiritur licentia illius p̃lati, cùm ex hoc iuriſdō
redeat ad ius cõe, arg.d.c.ab exordio. Et iſta dicta, iunctis
his quæ dixi in d.c.cum oẽs. ſæpiſſimè inſeruient, nec in-
uenies alibi reducta, oĩbus ẽt Moderniſſimis perquiſitis,
à quorum nullo has & ſimiles accumulationes habuiſſe
me vnquã reperies. Nam ſi qñ Modernorum laborib.
vtor, eos noĩare non erubeſco; in quo magis experiẽtię,
q̃ detractoribus meis ſe mentiri ſciẽtib. credas obſecro.
7 ¶Tertia declaratio eſt, ꝙ† vbi in confirmatione ſtatuti
eſt clauſula decreti, vcꝫ, Si ſecus actũ fuerit, irritũ ſit &
inane; non pñt ſtatuẽtes ipſum reuocare, vt eſt tex. in c.
dilecto. ad fi. in verſi. niſi fortè. ĩ. de præben. quẽ ꝑ ſingu.
no. ibi do. Ant. Imo. & dom. Abb. poſt gl. in verſ. clauſu-
la. & Imo. in l. ex facto. in prin. ff. de vul. & pup. & ꝓcedit
ẽt ſi confirmatio facta ſit fauore ſtatuentium: qa per di-
ctam clauſulam vr̃ ſuperior habere pro illicito, qđ fie-
ret in ꝯrium, ſm do. Abb. in d.c. dilecto. Et pro iſta decla
ratione facit vulgata doctrina, q̃ habet, ꝙ vbicunque in
aliqua diſpõne apponitur dicta clauſula annullatiua,
ibi conſenſus partium nihil põt operari. Ad qđ vide gl.
in c. ſtatutum. in prin. verſi. ꝯmittatur. ibi, ſed hodie. de
reſcri. in 6. ſm quem in ſuis terminis latè conſuluit do.
Card. conſi. 73. inci. oĩs à me charitatis. in primo dubio.
Ad idem gl. j. in c. j. eod. ti. & li. & in c. diſpendia. in verſi.
proceſſus. eo. ti. & lib. & gl. ĩ l. à diuo Pio. in verbo, actio-
ne. ff. de ri. nupt. de qua meminit Bal. in c. lator. in fi. de
re iud. & in l. cum mulier. ff. ſol. mat. & in l. non dubium.
ver. declarãdo Dy. C. de legi. & in l. iubemus. §. ſanè poſt
prin. C. de ſa. ſan. eccle. & in l. ea, q̃. C. de dona. ante nup.
& idem no. Archi. & Dom. in c. cũ de bñficio. de p̃b. in 6.
de quib. ĩ. fiet mentio in alio propoſito. Idem ẽt no. Ioã.
8 de Ana. in c. quia fruſtra. ĩ. de vſu dicens, ꝙ † vbi poni-
a tur verbum, Nullatenus a, vel ſimile,
habet vim clauſulę decreti, ꝑꝑ gl. ĩ cle.
j. in verbo, nullatenus. de ſequeſt. poſ. &
fruct. ¶Facit gl. in cle. vt hi, qui. in ver
ſicu. nullo modo. de æta. & quali. & tũc
ẽtſi hoc ſit ſtatutum fauore partis, non
põt pars tacitè, vel expreſsè renuncia-
re, per d.c. dilecto. ſecundum eum: &
pro his facit, quia vbi aliquid eſt datũ
pro forma, non poteſt conſenſu partiũ
tolli, ſm Bar. in l. de his. C. de tranſact.
& Bal. in auth. iubemus. C. de iudi. & in
l. fi. §. & hoc ſi quidem. C. de iu. delibe.
Et vbi apponit̃ clauſula decreti, vr̃ il-
lud eſſe datum pro forma ſm Bal. in
l. j. ff. de lib. & poſthu. & ſequitur Pet. de
Ancha. in c. j. ver. q̃ro, ſi ſtatuto cauet̃,
ꝙ notarij, de cõſt. & ibi volunt, ꝙ ſi ſta
tutum requirit cum clauſula decreti,
ꝙ in inſtr̃o apponatur nomen ꝯhẽtis,
patris & aui, non ſufficiet nomen ꝯhẽ-
tis etiam ſingulariſſimum: qa illa clau
ſula decreti importat, ꝙ pro forma neceſſaria eſt indu-
ctum. Quod benè no. & dicetur pleniùs de hoc in c. cum
dilecta. ĩ. de reſcri. ¶Hanc declarationem & prædicta li
mita, niſi ſtatutum confirmatum cum clauſula decreti
haberet in ſe condõnem reſolutiuam tacitè ſubintelle-
ctam: qa illa eueniente poteſt ſtatuto ꝯueniri ſine cõſen
ſu ſuperioris. Ita colligo ex dicto Pe. de Anch. & do. Ab.
hic, qui in hac materia dicunt, ꝙ ſi augentur fructus prę
bendarum, poteſt augeri numerus Canonicorũ, non ob-
ſtante ſtatuto confirmato cum dicta clauſula: quia ſub-
intelligitur conditio, niſi facultates excreſcant, vt in ca.
proxi. ſecundum eos: pro quibus vide in terminis Hoſt.
& Ioan. And. in d.c. dilecto. vbi ſic limitant illum tex. &
ſequitur ibi do. Anto. ĩ. c. proxi. & eſt benè notandum.
9 ¶Quarta declaratio eſt, ꝙ † vbi ſtatuentes fecerunt ſta-
tutum non propria authoritate, ſed vice & authoritate
ſuperioris, non poſſunt ipſi ſtatutum tollere, ſed ſupe-
rior. Ita not. Bar. in l. 2. in fi. ff. de op. le. & conſuluit Lu-
do. Roma. conſi. 416. incipien. In Chriſti &c. Viſis neceſ

a Nullatenus. *De hac dictione Nullatenus, vide glo. fin. in authen. ſi qua mulier. C. ad Vell. & Card. in cle. ſuper literis. de reſcri. quòd inficit actum ipſo iure. Item vide tex. in c. Romana. §. ſententias. de ap. in 6. facit etiã tex. in c. Romana. §. in vniuerſitate. de ſenten. excom. eod. lib. 6. & tex. 11. q. 3. excellentiſsimus. quòd eſt dictio, quæ adimit poteſtatem.*

ſarijs. qa nõ videntur ipſi ſtatuentes ſtatuiſſe, ſed illi quo-
rum authoritate ſtatuerunt, ſm Bar. in diſp. inci. Adunã
tia generalis. in ſolut. queſtionis. & facit cap. hi, qui. de
præb. in 6. & in l. 2. C. de vete. iu. enu. cum concor. allega
tis in d. locis. Qũo cognoſcatur, qua authoritate in du-
bio videantur ſtatuere, vide latè Bar. in d. diſpu. & in l.
ambitioſa. ff. de decre. ab or. fa. ¶Et iſta ſufficiant in hac
quæſtione, in qua annecti poſſet generaliter, qñ per infe
riores reuocari poſſunt ꝯfirmata per ſuperiores, loquen
do in alijs materijs q̃ in ſtatutis: ſed qa alij non tangũt, &
pertinentius cadit in ti. de confir. vtili, vel inu. ideo ſuffi
cere puto remittere te ad Spe. in ti. de ſenten. §. vt autẽ.
verſ. qd ſi Papa. & Inn. in c. j. de ꝯfir. vtili, vel inut. & Bal.
in l. reſcripta. C. de preci. imp. offer. & gl. fi. & Doc. in ca.
ex frequentib. ĩ. de inſt. & do. Anto. & Imo. in c. quoties.
vbi bonus tex. ĩ. de pac. & in c. veniens. vbi ẽt bonus tex.
ĩ. de tranſact. & Pau. de Leaza. in ſua eleganti diſpu. quę
incipit, Religioſo Papa contulit. & do. Ant. in c. cùm in-
ter R. ſuper gl. j. ĩ. de ele. & Fed. de Senis in ſuo tracta. de
permutatione beneficiorũ, q. 7. & do.
Ant. & do. Car. in cle. j. §. permiſſa. in j.
op. de ſup. neg. p̃la. & do. Anto. & Imo.
in c. ꝑ tuas. ĩ. de ma. & obe. & Bal. in ca.
illud. eo. ti. & in c. decętero. de re iudi.
& Lap. allegatione 9. cũ concor. ¶Vlti
10 mò† probat notanter iſte tex. ſm do-
mi. Abb. ꝙ ſi ſtatuentes vel eorũ ſucceſ
ſores veniunt ſcienter ꝯ ſtatutum, vi-
dentur ipſum tollere. Itaq; per vnicum
actum ꝯrium ſtatuto collegialiter fa-
ctũ tollit̃ & ſtatutum. Et quia ſuper gl.
tangitur, qũo per vnum actũ tollat̃ pri
b uilegium b, & qd de conſuetudine: iõ
cũ illis poterit hoc pertinentiùs anne-
cti. ¶In gl. 2. ibi, ſine authoritate. Pri-
mò tãgit ſuper iſta gl. de poteſtate epĩ
& capituli in augendo, ſeu creando no
uas p̃bẽdas, vel dignitates: ſecundò de
ptãte eorundem in ſupprimendo. Et
omiſſo ſtylo Doct. expedio br̃ per con
cluſiones inſertis authoritatib. Scribẽ-
tium alibi. ¶Ad primũ ſit prima con-
11 cluſio: ſi † numerus præbendarũ & ca-
nonicorũ eſt ꝑ ſtatutũ iuratus, pñt ca-
nonici ſublato prius ſtatuto augere nu
merũ, vt no. in c. dilecto. ĩ. de præb. Nã
cũ ipſi poſſint tollere ſtatutũ, qđ ẽ prin
cipale, poſſunt ẽt tollere iur̃m, quaſi ſit
præſtitum ꝑ alterum alteri, & non Deo
principaliter, ſicut dr̃ in c. 2. ĩ. de ſponſ.
& in ſimili ꝑ Inn. in ca. cũ venerabilis.
de excep. de reuocatione confeſſionis
acceſſoriæ ad inſtr̃m; & hoc, qñ nõ eſt
principaliter in fauorem ſtatuentium,
vt in caſu nr̃o. Et ꝙ ſtatuentes poſſint
propria authoritate tollere ſtatutũ iu-
* ratum, vide per oẽs * in d. ca. dilecto. &
eleganter do. Cardi. in cle. j. ver. tertiò
quæro. per totam illam quæſtionem.
de reg. per Io. An. in Spe. ti. de iureiurã.
§. j. verſi. pe. in addi. inci. de ſtatuto cor-
porum. Et Arch. & Domi. in c. vnico,
de cle. non reſi. in 6. & in c. ſi à ſede. de
præben. eo. lib. & Bar. in l. oẽs populi. ff.
de iuſt. & iu. & do. Ant. in c. cum M. ĩ.
eodem, & Imo. poſt Card. & do. Ant. in
propoſito in c. conſtitutus. de reſcri. &
Arch. in c. omne. 22. q. j. & Alb. in j. par-
te ſtatutorum, q. 17. & Pet. de Anch. in
repe. c. ſuper eo. verſicu. quæro vlteriùs. & Bald. in repe.
§. ius autem ciuile. verſicu. vlterius quæro. Inſtitu. de iu.
nat. gen. & ciui. ¶Et ſi prius non tollunt ſtatutum, q̃ con
traueniant, ſed ſimpliciter contraueniant: non incur-
runt periurium: quia præſumuntur facere animo tollẽ-
di ſta-

b Priuilegium. *Dic verum, quo ad eum actum tantùm, & dependentes ab eo, quo ad alios actus, de quibus priuilegium loquitur; Bald. in Marg. verb. ſtatutum. ver. 6. & in l. 2. C. de iu. do. imp. & per Cy. in l. voluntariæ. & ibi Sali. C. de excuſ. tu. & Barto. l. beneficium. & ibi Ale. ff. de conſti. prin. in fi. qui dicit, quòd ſi priuilegium continet actum momentaneum, perditur per vnicum actum contrarium: non ſic, ſi habet actum ſucceſsiuũ, vt ibi. per actum tamen contrarium imperfectum non renunciatur priuilegio, ſecundum Car. in cle. ſæpe. §. ſi tamen. 2. q. de verb. ſigni. per hũc tex. & omnino vide ꝑ Alex. in cõſi. 197. 2. par. & Abb. in ca. ſuggeſtum. de interrog. Inn. in c. accedentib. circa prin. & c. ſi de terra. de priuile. & ꝑ do. Soci. in ſuo conſilio 50. incip. Viſo elegãtiſsimo cõſil. verſi. circa ſecundam etiam. cũ verſicu. ſequen. in 1. parte.*

a Delinquere. *Adde Alex. ī suo consi. 106. iij. parte, & in consi. prę cedenti, qđ est Vincen. Paleo. vbi limitat, nisi quando delictum esset sibi fauorabile, per gl. sing. in l. qui iurasse. §. si pater. de iureiu. & per Alex. cons. 70. 1. par. & omnino per eum in l. 1. de his quib. vt indig.*

di statutum, & de hoc priùs cogitasse,
cùm nemo p̄sumat̄ delinquere a, nec
immemor propriæ salutis, j. q. 7. salu-
berrimū. vt p Pau. de Leaza. in d. cle. 1.
de reg. quem sequit̄ ibi Do. Car. & Do-
minic. in c. in his. vndecima distin. &
latè Imo. in d. c. dilecto circa med. ver.
item aduerte in quantum vult. respon
dendo ad doctrinam Inno. in c. præte-
rea requisisti. de appe. per quam aliud
non voluit dom. Ant. in c. 1. de his, quę
fi. à maio. par. ca. Et ꝙ effectus isti eodē
tp̄e orientes non confundāt se ad inui-
cem, probat dom. Car. in d. cle. 1. ver.
oppono ad hoc. ¶ Vno casu fallit ista
12 conclusio, videlicet † qn̄ Canonici iu
rassent seruare contenta in statuto, nō
referendo se ad statuta, vt quia dixerunt, Iuramus non
augere numerū. Nā tunc cùm videant̄ principaliter o-
bligari ex iur̄o, non possunt illi ꝯuenire, ſm Ioā. de Lig.
in d. clem. 1. & ibi dom. Car. & Bal. in proœmio Feud. &
dom. Abb. in c. dilecto. & dom. Car. Imo. & dom Abb.
hic, & Dom. in d. c. in his. Secus si retulissent se ad statu-
tum, addendo prout in statutis continetur, vt in dictis
locis. Et hanc differentiam benè no. Sed ista fallentia
procedit, ubi illud, quod iurant, non concernit princi-
paliter vtilitatem eorū: quia videntur iurare Deo: & iō
ꝯuenire non possunt: secus si concerneret vtilitatem ec-
clesiæ: quia, vt dixi in conclusione, possunt collegialiter
ꝯtraueniendo ipsum iuramentum adinuicem remitte-
re, per d. c. 2. de spons. & ibi hoc ita no. do. Anto. allegan-
do d. additionem Ioā. And. & Spe. & ideo in casu nostro
cessat hæc fallentia, licèt aliud sentiat hìc dom. Abb. ad
quod vide ēt Domi. in c. cùm non deceat. de elect in 6.
¶ Et aduerte: quia vbi non possunt contrauenire statu-
to iurato, vt esset in casu proximè declarato, tn̄ si ꝯueni-
rent, actus tenet, sed incurrunt periurium, ſm do. Abb.
hìc, p id quod no. Io. And. in regula, quod semel. de reg.
iur. in 6. vbi per multa concludit, ꝙ ſm testamentū rum
pit primū iuratum, sed testator incurrit periuriū. Et idē ī
proposito tenet Io. And. in d. ver. quid si aliquis. & sequi
tur do. Ant. & Imo. in d. c. 1. de his, quæ fi. à maio. par. ca.
amplianteś hoc, etiamsi quis iurasset non reuocare. Pro
q̄bus facit glos. sing. in c. fi. in ver. reuocatis. de procur. in
6. & quod no. dom. Ant. post alios, in c. sua. de offi. vic. &
Arch. in c. ultima voluntas. 13. q. 2. & Imo in repe. c. cùm
ꝯtingat. ver. item p p̄dicta. j̃. de iureiur. & Ludo. Rom. in
l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verborum obliga
tion. & Fede. in tract. de permutatione beneficiorum, q.
35. & ibi Lap. in addi. & Dominic. in c. vnico, ver. sed po-
ne, ꝙ in ecclesia collegiata. de rer. pmutatio. ī 6. do. Abb.
in terminis in c. cùm ad monasteriū. ver. secundò no. j̃.
de sta. mo. & Ioan. An. in regula, non est obligatorium.
de regu. iur. in 6. ¶ Est verum, ꝙ do. Ant. in repe. c. sequē-
tis. ver. scđò præmitto. dicit in proposito nostro, ꝙ licèt
actus temporalis teneat ꝯ iuramētum, vt in dictis locis:
& pro ipso vide, quæ scribit Rota deci. 104. inci. Nota, ꝙ
vbi aliquis, q stylo moderno est de procur. 8. in antiquis.
Sed tn̄ in locis prædictis non fit ista distinctio, & ista oīa
cōiter tenentur, licèt super ipsis multa & magna sint ex
tensa in locis præallegatis, & præsertim p Dominic. in d.
c. in his. vndecima dist. vbi semper vide. Et ibi ēt pulchrè
habetis, vtrùm canonicus, qui iurauit seruare statuta, in
currat periurium, impetrando à Papa priuilegium ꝯ sta-
tuta: de quo p Rotam decis. 294. incip. licèt quis iuret. q
hodie est in titu. de iureiur. vnica, in nouis. ¶ Secunda ꝯ-
13 clusio. Vbi † numerus est ꝯfirmatus & non iuratus, pos-
sunt canonici ipsum augere. Facit tex. hic in fi. & quod
habetur in c. quia diuersitatē. j̃. de conces. præben. nisi in
ꝯfirmatione sit clausula decreti, per tex. in d. c. dilecto.
Sed tn̄ ēt tunc si facultates excrescerēt, possent numerū
augere, ſm dom. Abb. hic, per ca. sequens, per quod appa
ret hanc tacitam cōditionem subintelligi: & dixi s̃ in 3.
declaratione. Et ex ibi dictis est declarata ista conclusio.
Vbi verò numerus est iuratus & etiā confirmatus, dic, ꝙ
eo casu, quo sola confirmatio impedit, fortiùs impediet,
vbi habet secū iuramentū, & econuerso. Sed vbi quodli-
bet per se non sufficiet, nec ēt simul iuncta: quia iure non
pbat̄, ſm do. Car. Imo. & dom. Abb. hic de mente alio-
rū, & dom. Ant. in c. proxi. ver. secundò p̄mitto. ¶ Tertia
14 conclusio. Quamuis † creare dignitatem omnino nouā
pertineat ad Papam, ca. j. 22. dist. tn̄ possunt canonici di-
gnitatē non nouā, putà archidiaconatū, vel archipresby
teratum creare in sua ecclesia, per textum hic ī fi. nā ista
dignitas erat extincta, & ex facto ep̄i nouiter instituta si-
ne licentia Papæ. Nec obstat, ꝙ istud contingat ex conse
quenti superioris dignitatis: q̄a cùm dignitas esset pror-
sus extincta, debet dici noua creatio, per c. in nouo. 31.
dist. quod ēt tenet Ioan. An. & alij, secundum dom. Abb.
hic. ¶ Hanc conclusionē declara duobus modis. Primò,
15 dummodò authoritas ep̄i interueniat: aliàs solum capi-
tulū non pōt, ſm Hostien. in summa huius tituli, §. qn̄ ꝯ-
stitutio. ad fi. ver. cùm q̄rit̄, an capitulū. & Dominic. in c.
1. 22. dist. & Ioan. And. dom. Anto. & Imo. & Dominic.
hic, & alios proximè allegandos. Qui cùm istud tangat
statum ecclesiæ non potest à solo capitulo expediri, iux-
ta doctrinā Inno. in ca. requisisti. in fi. gl. mag. de testa. cū
concor. quas dedi in c. cum oēs. s̃. eodem. & non sufficе-
ret authoritas vicarij non habentis ad hoc speciale man
datū, ſm Dominic. post Ioan. de Deo in suis q̄stionibus,
in c. fi. de offi. vicarij. in 6. & Fede. consi. 264. incip. si ca-
nonici. & sentit Lapus allegatio. vltima, in princ. ¶ Non
obstat iste textus, quē Scribentes non vident̄ considera-
re, ubi non interuenit cōsensus ep̄i: quia istud toleratur,
ex quo reuertebatur res ad statum antiquum: quo casu
consensus aliàs necessarius non requiritur, per ea, quæ s̃
dixi. Et sic limita hanc declarationem. Et benè facit, qđ
dicetur infrà super gl. fi. post Dominic. hic. ¶ An autem
sufficeret tacitus cōsensus ep̄i, vide Cal. in isto tit. consil.
2. vbi probat, ꝙ sic. Et de eo fiet mentio plenior in c. cum
consuetudinis. infrà de consuetu. ¶ An autem requirat̄
licentia Papæ, vide dom. Anto. dom. Abb. & Imo. in c.
cū olim. de consuetu. concludentes, ꝙ nō: licèt ad caute
lā peti posset, put fuit petita ibi. Et subdit hic Imo. post
alios econuerso, quòd solus episcopus ista non potest si
ne capitulo, cū tāgat capitulū. Allegat c. nouit. & ca. quā
to. infrà de his, quæ fi. à pręla. Ad quod est decisio Dy. in
le. in concedēdo. ff. de aqua plu. arc. vbi dicit, quòd epi-
scopus non potest creare canonicos de nouo in eccle-
sia sine consensu canonicorum: quia agitur de eorum
præiudicio: & hoc per illum textum, dum dicit, Cùm. n.
minuitur ius eorum, consequens est exquiri, an consen-
tiant. ¶ Et adde, quòd si non ageretur de eorū præiudi-
cio, fortè quia cōstitueretur dos, vel aucti essent reditus,
ut in sequenti declaratione, tamen adhuc credo necessa
rium consensum capituli, per id, quod notant domi.
Anto. & dom. Abb. post Goffre. in cap. cùm nos. de his,
quæ fi. à præla. & Archidia. & Dominic. in c. episcopos.
24. dist. vbi dicunt, ꝙ in actibus tangentibus communi-
ter prælatum & capitulum, semper requiritur consen-
sus capituli, & est textus in cap. ea noscitur. de his, quæ
fiunt à pręla: & ibi dom. Ant. post Hostiens. Vnde dicit
do. Ant. in c. ad aures. circa mediū, de temp. ord. ꝙ si prę
latus præcipiat subdito aliquid de spectantibus ad præla
tum & capitulū communiter, subditus potest contradi-
cere simpliciter, nec tenetur appellare. ¶ Secundò de-
16 claratur dicta conclusio, dummodò creata dignitate
constituatur sibi dos: aliàs creatio non tenet, secundum
dom. de Rota in antiquis, decisione 224. incip. Episco-
pus creauit vnam dignitatem. per tex. in authen. vt nul-
lus fabricet oratorij domum. §. fi. & per Hostien. in sum-
ma, de ecclesi. ædi. §. 2. versi. sed & primò. Si tamen vni-
ret illi dignitati incontinenti vnam ecclesiam, sufficе-
ret, ſm Rotam, vbi suprà. Sed si pro dote assignaret vnū
prædium ipsius ecclesię, in qua creatur dignitas, requi-
reretur eadem solennitas, quę requiritur in alienatio-
ne rei ecclesiasticę; aliàs assignatio non teneret, secun-
dum Cal. in tit. de pręben. consi. 14. quod incipit, Pleba-

nus. ¶ Et in taxanda dote qualis respectus habeatur ad dotes aliarum dignitatum nō conformes, vide do. Abb. ɔsil. 57. qđ icipit, Ex infrà scriptis literis Apostolicis. ver. venio nunc ad fin. ¶ Aduerte tñ: quia si reditus capituli essent augmentati, ista declaratio nō procederet per oīa. Nam augmentum erit loco dotis, per tex. hìc, & ĩ. c. proxi. Vbi aūt essent diminuit, nō pōt creari noua dignitas,
* fm oēs * hìc, & Dom. in d. c. 1. 22. dist. quia tot sunt ponēdi in ecclesijs, quot reditus exposcunt, c. 1. ĩ. de inst. fm eos: facit c. cùm olim. ibi, dummodò, infra de consuetu. Quod tñ puto intelligendum, nisi aliter constitueretur
17 dos, q̃ de bonis capituli, vt pdictum est. ¶ Ad † fm circa hanc glossam, videlicet đ potestate prædictorū in supprimendo dignitatē, vel minuendo numerum pbendarū, vel canonicorum, pone ɔclusionem: Licèt sine cā non possit numerus minui, vel dignitas supprimi, c. ex parte. ĩ. eo. tñ cum cā, puta ob diminutionem redituum, pōt p
* epm & capitulū dignitas supprimi, fm oēs * hic, & in locis præallegatis: qđ vltra eos ampliat hìc do. Abb. & benè, etiamsi à Papa fuisset præfixus numerus, uel dignitas creata: sicut econuerso, non obstante confirmatione possunt prædicta augeri auctis facultatibus, ut suprà in 2. cōclusione. Per quam rationē vr̄ idem dicēdum, ētsi in cōfirmatione sit clausula decreti, sicut ea non obstante: econuerso fit augmentum auctis facultatibus, ut suprà, & sentit Imo. hìc, licèt do Abb. in fi. huius articuli aliter dicat sine lege locutus: sed posset intelligi, ubi non euenit dicta diminutio. ¶ Hanc conclusionem limita primò, nisi aliquis alius à capitulo constituisset illas præbendas seu dignitates: quia non pōt illas capitulum diminuere sine authoritate fundantis, vel hæredis, secundum Hostiē.
* notabiliter hìc, quem omnes * sequuntur, argumen. ca. monasteriū 16. quæstio. 7. ¶ Et per hoc dictum dicit hìc Cal. se obtinuisse, ꝙ episcopus non potest dispensare contra institutionem beneficij, vel ipsam immutare, uel cōtra eam venire sine consensu patroni, de quo faciunt hìc festum do. Ant. dom. Abb. Imo. & Dom. inferentes, quòd si in institutione beneficij collatio est facienda pſbytero, non pōt episcopus sine licentia patroni dispensare, vt conferatur non presbitero. Et addit pro hoc domi. Abb. notabile dictum Innocent. in c. fi. de cleri. non resi. vbi dicit, episcopum non posse ɔ̃ statutum beneficij dispensare. Et faciunt no. in cap. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. secūdum eum. ¶ Pro dicto isto Cal. multùm utili & quotidiano, licèt satis vulgato, vide Bald. in l. si quis presbyter. in 3. notabili, C. de episc. & cleric. vbi dicit per illum textum, quòd si episcopus vult ecclesiam simplicem facere collegiatam, requiritur consensus patroni. ¶ Idem, si uellet eam erigere in cathedralem, secundum Pet. de Anch. in cap. cùm inferior. de ma. & obe. ¶ Idem, si uellet eam alteri unire, secundum Pau. de Leaza. in clemen. ne in agro. §. ad hoc. de stat. mo. & domi. Abb. hìc, & do. Car. consil. 99. incip. Papa uniuit. ad finem, allegando Inno. in c. suggestum. de iure pa. ¶ Idē, si vult authorizare permutationē, fm Cal. in tit. de re pmut. consilio. 2. de quo per Dom. in c. vnico, eodem titu. in 6. & Lap. allegatione 96. quæ incipit, beneficia vacantia. in fi. & do. de Rota decis. 307. quæ incipit, permutatio. in nouis. 331. quæ incipit, supposito. uers. sicut tertio. & Innocent. & alios in c. qđ in dubijs. infra de renun. & do. Abb. in c. cùm dilectus. infra de iure pa. & est glos. j. & ibi dom. Abb. in c. cùm dilectus. Idem si episcopus vellet alienare bona ecclesię patronatæ: quia patronus cum cā ɔ̃dicere pōt, secūdum do. Abb. post Inno. in c. vnico, ĩ. ut ecclesiastica benefi. de quo per Pet. de Anch. consilio. 116. incip. Ex narratis. & do. Abb. in c. suggestum. Et pro istis optime facit tex. in clem. quia contingit. in prin. de relig. do. cum gl. in verbo, apostolicæ. ibi, vbi inferior à Papa etiam legatus non potest alterare pias intentio-
18 nes testatorū, & ibi pleniùs do. Car. & Imo. ¶ Ex † hoc dicto Cal. infert hìc Imo. ꝙ licet patronus pp negligentiam perdiderit potestatem præsentādi, tamen superior conferens iure deuoluto, non poterit aliter conferre, q̃ se habeat institutio & natura beneficij. Quod tene menti. Et pro ipso facit dictum Bal. in l. si puella. C. si manc. ita alie. fuerit. ubi dicit, ꝙ si executor, qui de mandato testatoris habebat aliquid distribuere in pauperes cum consilio prioris Prædicatorū, fuerit negligens, episcopus succedens ei iure deuoluto tenetur eā formā seruare: qa non receditur à forma, quæ perpetua est, sed à persona: ꝙ dicit esse mēti tenendum. Et facit, qđ no. Bar. in l. multa. ff. de condi. & demon. Facit ēt, qđ no. dom. Abb. in c. causam. ĩ. de elect. vbi dicit, ꝙ sicut eps habet tempus pfixum ad conferendū beneficiū, qñ ɔfert iure pprio, ita qñ confert iure deuoluto, vt pp negligentiā patronorū. Alleg. Rot. decis. 55. ¶ Benè facit quæstio disputata per Ioā. And. in regula, ɔ̃ eū. de regu. iu. in 6. in Mercurialibus. de episcopo, in quem deuoluitur electio competens certis monachis habentibus eligere de gremio vnius monasterij, vt ipse episcopus ad idem teneatur. De quo vltra Ioan. And. est casus in clementi. j. ibi, illa valet. de sup. neg. præla. fm Lud. Ro. ī sing. 493. inci. Pone, ꝙ arbitriū. nam vult ibi tex. optimus, ꝙ si superior eps habet conferre iure deuoluto beneficia regularia, debet conferre eisdem personis, quibus prælati regulares tenebantur conferre. ¶ Ad idem, qđ no. Ioan. An. post Inno. & Cōpos. in c. publicato. in 14. q. de elect. vbi dicit, ꝙ si publicato scrutinio moriuntur oēs canonici corruente tecto, substituti de nouo tenentur eūdem eligere: quia per publicationem quæsitum est nominato ius, qđ p casum nō perdit. Ad hæc ēt tex. cum glos. in verbo, surrogantes. in
19 c. dilecto. ĩ. de præben. vbi † qñ unus alteri surrogatur, vt sit idem in iudicandi ministerio, cēsetur astrictus per oīa eisdem modificationibus, quibus primus. Et est textus in l. si iudex, cui certa tempora. ff. de iudic. & facit illud generale, ꝙ subrogatū sapit naturā & c. l. si eum. §. q iniuriarū. ff. si quis cau. & §. fuerat. Insti. de act. & ca. ecclesia. j. ĩ. ut li. pen. & ubique per Doc. ¶ Sed hoc dictum Cald. restringitur breuiter tribus modis. Primò, dummodò prædictæ conditiones appositæ per patronum in fundatione beneficij, sint appositæ cum cōsesu epi: aliàs non tenent, vt no. dom. Anto. post Cōpostel. in c. cùm dilectus. ver. si quæritur, an ex statuto. ĩ. de consuetu. & sequitur ibi Imo. versi. itē aduerte. quia do. Ant. dicit hoc esse notandum pro istis, qui ordināt capellas, & disponunt de modo conferendi aliter, q̃ ius disponat: quia non possunt sine consensu epi, per illum tex. cum concor. ¶ Secundò restringitur, vt non procedat, qñ patronus consentiret,
* ut dictæ ɔditiones alterarentur, vt sentiūt oēs * Doc. hic & quod utilius est, idem dic, si hæres patroni consentiret. Ita expresse dicit hic do. Abb. Qđ benè no. Et p istam restrictionem consului Ferrariæ, & obtinui, ut pro una vice possit eps consentiente hærede patroni conferri beneficiū non habēti qualitates in fundatione appositas. Sed ex dicto do. Abb. hìc probatur idem si ex toto uellet eps cum capitulo ex cā illas conditiones auferre cū ɔsensu patroni, vel hr̄dis. Quod benè no. ¶ Nec mirū si hæres venit cōtra factum defuncti: quia cùm authore epo faciat, non hoc vr̄ ei imputandum, arg. l. iustè possidet. ff. de acqui. pos. ¶ Sed huic ultimo de hærede obstare vr̄, quod no. do. Car. in d. cle. q̃a cōtingit. in prin. in 5. q. & ibi Imo. versi. hoc vltimum, ubi dicūt ɔ̃ Lap. ibi, ꝙ licèt de consensu eius, qui ordinauit aliquid ad piū vsum, possit eps legatū mutare: tñ secus de cōsensu sui
a hæredis a: quia hic non agitur de vtilitate ipsius, cui possit renunciare, sed de voluntate defuncti seruanda. Facit, qđ no. Bar. in l. legatum. ff. de usufr. le. & in le. legatum. ff. de admi. re. ad ci. perti. fm Imo. & dicit ibi dom. Car. se pluries ita dixisse in c. nos quidem. infra de testa. Et quamuis termini illi videātur aliqualiter diuersi à nostris, tamen vtrobique uidetur eadem ratio. Quaptopter considerabam duos casus, qui possunt in hac materia occurrere. ¶ Primus est, quando de consensū patroni vult episcopus conferre beneficium ali

a Sui hæredis. *Adde Bal. in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cle. & in l. fin. si aduer. uen. pi. & in l. fi. quæ sub mo. Et ad materiam hanc vide etiā Pau. de Cast. consil. 16. & Pe. de Perusio in tractatu. quartę episcopal. c. 9. 5. column. ubi*

vbi dicit, non posse legatum pium conuerti in alium usum nisi sit commissum conscientiæ alicuius executoris. Sed Bal. contra in l. executorem. de execu. rei iu. vbi uide.

ter, q̃ eius natura dictet, dispensando ꝑ illa uice: & tunc vr̃, quòd ꝯsensus hęredis sufficiat. Et pro hoc induco, quod no. do. Ant. in c. fi. ante medium. versic. Vincentius aũt. de testa. vbi dicit, ꝙ ex causa vtili relictũ pro anniuersario post vna vice ad aliud expendi, & redire postea ad solitũ debitum. Et qñ eps uellet dispensare in ꝓposito ex cã necessaria ecclesiæ, hoc videtur posse etiam inuito patrono, ut infrà dicetur. ¶ Secundus casus, qñ eps vellet in totum supprimere beneficiũ patronale, uel ĩ totum tollere cõditiones illi annexas: & tunc aut hoc nõ fit ex cã necessaria, & credo, ꝙ non possit ẽt cum cõsensu hæredis patroni, per rationem tex. in d. cle. qa ꝯtingit. & per dictũ prædictorum, licèt aliud sentiat hìc dom. Abb. Aut ex causa necessaria, putà in casu Doc. hìc, quando decreuerunt facultates adeò, quòd opus est illã dignitatẽ, vel præbendã tollere, uel est impotens ad illas conditiones nunc, & nõ reperitur persona idonea, quæ eã uelit taliter conditionatã: & tunc credo, ꝙ procedat ista restrictio, adeò ꝙ etiã inuito hærede forte fieri posset. Et moueor per id, quod no. Imo. in d. cle. quia contingit. versi. Lapus hic limitat. ubi dicit, illum tex. non procedere, qñ legata conuerti non pñt ad vsum deputatum. Et idẽ dom. Ant. in d. c. fi. de testa. uer. hoc dictum quotidie contingit, & idẽ in proposito cessantibus reditibus cessare debet ordinatio testatoris: & pro hoc facit sequens restrictio. ¶ Tertiò restringitur dictum Bal.

20 nisi † immineret necessitas, per quã pro vtilitate ecclesiæ moueret eps ad disponendũ de beneficio patronali aliter, q̃ ei⁹ natura exigat: quia ẽt patrono inuito hoc poterit, ſm dom. Abb. hìc sing. per id, quod no. Do. de Rota decis. 308. incip. permutatio. in nouis. vbi dicit, quòd si p̃ronus sine causa non vult cõsentire permutationi bñficij, põt eps hoc facere sine eius ꝯsensu: quia patronus nõ debet impedire magnã utilitatem ecclesiæ. Facit cap. j. de his, quæ fi. à maio. par. ca. secundũ eum. ¶ Confirmari põt hoc ex eo, ꝙ ipse no. in c. nullus. de iure pa. dum dicit ꝙ si ex forma statuti debet requiri consensus propinquorum in contractu minoris, & ipsi requisiti denegant consentire, vbi attenta necessitate non debebant denegare, potest superior causa cognita licentiare minorem, vt ꝯtrahat. Et ita dicit se cõsuluisse ꝑ tex. ibi, & in d. c. si cùm dotem. §. eo autem tempore. & ibi no. Bartol. ff. sol. ma. & idem no. do. Abb. in c. tuæ. de cleric. non resi. & Bal. in cap. j. de consuetudine rec. feud. & in l. j. per illum tex. C. de nupt. & in l. j. ad fi. C. qui admit. & Pet. de Anc. in c. j. supra eodem, cum concor. ¶ Et quòd in casu necessitatis non requiratur consensus illius, qui aliàs requireret, probat dictum Inno. in c. nisi cùm pridem. de renun. de trãslatione episcopi inuiti propter periculum scandali. Ad idem, qđ dicitur, ob necessitatem reipub. auferri aliqñ rẽ ab inuito, l. venditor. §. si constat. ff. communia prędi. cum ꝯcor. allegatis in cap. quæ in ecclesiarum. supra

21 eodẽ. ¶ Et † ꝙ propter necessitatem possit actus expediri sine consensu eius, qui aliàs deberet requiri, probat textus elegans in l. tutor, qui repertorium. ff. de admi. tut. vbi causa necessitatis põt tutor inuentario non confecto administrare bona pupilli: qđ aliàs cessante necessitate facere non põt. Et per illum textum decidit dom. Abbas in c. fi. versi. omnia prædicta: infrà, de eccle. ędific. ꝙ

22 si † imminet necessitas alienandi bona ecclesiæ cathedralis, & exigit tantã celeritatem, ꝙ superiorem consuli non patiatur, potest episcopus alienare non obstante iuramento de non alienando inconsulto Ro. Pontifice. Et facit lex, si longiùs. ff. de iud. & in c. j. in fi. ne se. vacan. in 6. cum alijs allegatis ꝑ eum, & per gl. in verbo, distantiam. in ca. cum ex literis. infrà de rest. in integ. Similiter dicit dom. Ant. in cap. inter quatuor. infra de cleri. non resi. ꝙ licèt clericus non possit se absentare à residentia ecclesiæ suæ sine licentia prælati, c. relatum. eodẽ titulo. tñ si est arctatus tali necessitate, quòd non potest petere licẽtiam, licitè potest se absentare. Idem de obligato ad ieiunium & ꝯstituto in periculo, propter quod non põt superior adiri ꝑ dispensatione, ſm beatũ Tho. 2. 2. q. 88. arti. 2. ad fi. & quæstio. 147. art. 4. ante mediũ. Quòd autẽ necessitas sit causa sępissimè uiolandi regulas iuris, colligitur ex his, q̃ aliàs adduxi in c. querela. infra de iureiur. Et per hæc sit declaratum dictum Cal. hic, q̃ no. tanquã nouissima. ¶ Secundò limita hanc ꝯclusionẽ de suppressione, dũmodò bona epi & capituli sint diuisa, iuxta no. in cap. edoceri infrà de rescrip. Si. n. essent cõmunia, conclusio nõ ꝓcederet: quia episcopus authorizaret in facto proprio, qđ esse non dẽt. l. pupillus. ff. de autho. tu. facit clem. si vna. de re. eccl. non alie. nec capitulum per se solũ hoc posset, per c. nouit. de his, q̃ fiũt à pla. Et iõ recurreretur ad archiepiscopũ, vel ad Papã. arg. cap. nullus. ꝫ. de iure pa. Ita dicit Host. in d. ver. cum q̃ritur, an capitulũ. & in cap. ex parte. infrà eodem. & sequuntur hìc Io. And. Cal. do. Car. & dom. Abb. ¶ Sed dom. Ant. Imo. & Dom. hìc dicunt, quod imò si volunt applicare mensæ capituli, ẽt diuisæ, ꝙ nõ pñt sine licentia Papę. Allegãt gl. in verbo, mensæ. in d. clem. si una. Si aũt uolunt applicare ad alium usum, putà ad augmentũ capellaniæ, vel mansionariæ, uel ad fabricã: & tunc pñt, ẽt si bona sint cõmunia. Et allegant ad hoc Io. And. in addi. Spec. in titu. de his, q̃ fi. à pla. in fi. in vers. & vt patet. Et vnum addit hìc Imo. valde notabile, si est verum: ꝙ licèt mensæ capituli applicari non possint, cùm hìc tangatur commodum totius capituli, vt est dictum; tamen si uellent applicare uni ꝑbendæ, uel etiam singulis, possunt: quia non authorizant in facto proprio, cùm aliud sit applicare capitulo: aliud singulis canonicis. Nam aliud capitulum, aliud singuli canonici, ut in ca. episcopus. §. qui manumittitur. 12. q. 2. Et ita potest saluari ista litera, dum dicit, inter canonicos ipsos. Mouetur per textum in d. clem. si una, in princ. ver. præbendę, & per gl. ibi in uerbo, ipsi capitulo. Quæ benè faciunt. ¶ Sed aduerte: quia ibi non probatur, ꝙ possit applicare omnibus præbendis, prout dicit Imo. & esset satis mirabile; quia tangit materia oẽs, ex quo tangit cuiuslibet commodum in singulari. Et contra hoc multum facit, quod notant Io. And. Pau. de Leaza. & domi. Ant. in c. cùm nuncius, infrà, de testi. & Barto. in l. in tantum. §. vniuersitatẽ. ff. de re. diui. & Bar. in l. parentes. in fi. C. de testi. & Doc. in c. tertio loco. de probatio. cum concor. quas aliàs dedi in c. insuper, in 5. fallentia, infrà de test. In quibus patet, ꝙ quò ad ferendum testimoniũ maior præsumitur affectio collegij in his, quæ tangunt singulos, q̃ in his, quæ tangunt uniuersos. & facit l. 2. C. quando & qui. quarta pars deb. ubi dicitur, quòd solet negligi, quod communiter possidetur. Si ergo fatetur hìc Imo. post alios, quòd capitulum est suspectum, vbi agitur de applicando capitulo vt uniuersis, fortiùs uidetur idem dicendum, quando applicatur eis ut singulis. Quando autem applicaretur uni uel duabus pręben dis, secus esset, cessante dicta ratione. Et ideo opinio. Imo. non puto substẽtabilem. quàmuis cogitare possitis. ¶ Et

23 ista facerent ad quęstionem, vtrum † episcopus ex causa possit applicare mensæ suę ad tempus fructus beneficiorũ uacantium? De quo uide per glo. in uerbo, cum capitulo. in c. vnico. ꝫ. vt eccl. benefi. & ibi omnes, præsertim Imo. plenissimè, & per gl. in uerbo, concedimus. in ca. si ꝓpter tua debita. de rescrip. & ibi Dom. & beatum Tho. 2. 2. q. 100. art. 4. in fi. & dom. Ant. in c. j. ꝫ. de eccl. ædifi. & nõ est pertinens materia. Et cõmunior * cõclusio est, ꝙ sic, dummodo fiat ab episcopo cum capitulo ex causa rationabili, & palã, & nomine ecclesiæ, & alteri non cõpetant dicti fructus primi anni ex iure speciali. Et sic limitatur dicta cle. si una. ut procedat ĩ applicatione ꝑpetua: secus in temporali ꝯcurrentibus prædictis, vt latiùs in dictis locis: & uide, qđ no. do. Abb. in c. pastoralis. versi. sed quæro, nunquid episcopus. ꝫ. de priui. ubi dicit, ꝙ ex causa põt episcopus cum capitulo applicare unam ecclesiam religiosis, ut conuertãt eam in usus proprios, per c. ꝯsultationibus. & c. pastoralis. infrà de dona. ¶ Et unum ad hanc materiã adde, videlicet, ꝙ totalis suppressio beneficij non potest fieri, nisi quando bñficium uacat:

cat; diminutio aũt redituũ benè fieri põt ex cã, dũ non
vacat. Hæc probãtur in ca. j. ĩ. de re. eccl. non alie. in 6. &
in d. cle. ſi una inducendo, ut per do. Abb. in c. ad hęc. in
frà. de exceſ. p̃la. ubi vide. ¶ In gl. pe. in fi. Habes quinque
opi. in materiã, qualiter perdat priuilegium, in qua tot
ſunt opiniões, quot ſunt capita, per quæ diſcurrit iſta
materia, ſecundũ do. Abb. hìc ſubdẽtẽ, ꝙ lõgiſſimũ eſſet
ſingulos caſus diſcurrere Et iõ, omiſſis ſuperfluis imitã-
do veſtigia ſua, ex dictis aliorum hincinde ſparſis inſi-
mul reductis fieri pñt tres regulę, ex qb. cũ fallẽtijs opor
tunis erũt reducta principalia capita huius intricatæ &
quotidianæ materiæ. ¶ Prima regula eſt, ubi a lege, uel
24 ab homine eſt expreſsũ, quõ † priuilegiũ finit curſũ ſuũ,
illi ſtãdũ eſt. Patet ĩ l. quoties. C. đ prec. imp. offe. Et hinc
eſt, ꝙ ſi eſt datũ ob certã cãm, illa ceſ-
a ſante ipſum ceſſat a, c. ſuggeſtũ, infra
de deci. & melius in c. gñaliter. 16. q. 1.
Et hinc eſt ẽt, ꝙ priuilegiũ datũ ad agẽ
dũ, durat tanto tempore, quantũ durat
ipſa actio, vt l. ſi eũ. §. qui iniuriarũ. ff.
ſi quis caut. Sed ſi dat̃ ad excipiendum
eſt perpetuũ, qa q̃ annalia ſunt & c. l.
purè. §. fi. ff. de doli excep. niſi in caſibus
quos ponunt Car. & Inno. in c. plerũq;.
infrà de reſcrip. & ibi dicet̃, & uide Spe.
in tit. de inſtru. edi. §. nunc aũt. uerſi. pe.
ubi ponit nouẽ modos, qbus perditur
priuilegiũ, de quibus ẽt per gl. & Doc.
in ca. ſuggeſtũ. infrà de decimis. ¶ Se-
25 cunda regula eſt, ꝙ † priuilegium datũ
ad aliquid faciendũ perditur ſpatio 10.
b annorũ, ſi priuilegiatus eo nõ utitur b.
vt eſt tex. no. in l. 1. ff. de nud. ubi dici-
tur, ꝙ ſi princeps concedit ciuitati pri-
uilegiũ nundinarũ, & ciuitas non vti-
tur eo per decenniũ, illud perdit. Et ꝑ
hoc dicit ibi Bar. quòd ſi princeps dat
priuilegium ſtudij generalis, quo ciui-
tas non utitur per decenniũ, perdit il-
lud. Et hãc regulam ponit etiam Spe-
cul. in d. uerſ. pen. & Bart. in l. licitatio.
§. earum. ff. de publica. & in l. fin. ff. de
conſtitu. prin. & Io. And. in c. 2. de im-
mu. eccleſ. in 6. & gloſ. hìc, & Doct. in locis prælleg. &
Pet. de Ancha. conſil. 255. quod incipit, In quæſtione,
quę uertitur. ad fi. & gl. in l. falsò. C. de diuer. reſcrip. & gl.
in c. 1. 25. q. 2. Reperio tamen Arch. quẽ nemo allegat,
in d. c. 1. ubi dicit, ꝙ ratio d. l. 1. eſt, quia qui nundinas im
petrat, facit in præiudicium multorum. Vnde breuiori
tempore amittit, cum ſit odioſum. Secus ſi in præiudi-
cium ſingularis perſonæ, quia tunc eſt perpetuum, per
d. l. falſo. Et ibi etiam hoc tenet gl. ſed quia non reperio
à Doct. approbatam hanc reſtrictionem, ideo non aude
rem per eam deſtruere hanc regulam, qua quotidie uti-
mur. Nec obſtat d. l. falſo. quia loquitur in reſcripto, cu-
ius natura eſt, ut non perdat uires per non uſum, niſi da-
ta impetratione ſecundi, per ca. plerunque infrà de re-
ſcrip. & ibi do. Abb. in 3. nota. ſignanter collegit hanc dif
ferentiam inter priuilegium & reſcriptum. ¶ Hanc regu
lam limita primò, dummodo priuilegiatus uſus nõ fue-
rit priuilegio, cũ potuit, ſecus ſi per ipſum nõ ſtetit, quo-
minus uteretur priuilegio, ſed nõ potuit, quia occaſio ſe
non obtulit, quia per hoc priuilegium non perdit. Et ad
hoc induci põt tex. notabilis in l. unus ex ſociis. §. fi. cũ
l. ſeq. ff. de ſer. ruſt. prædi. ubi non perditur ſeruitus mihi
debita, de ducẽdo aquam in fundo meo, ſi ideo nõ utor
quia fons exharuit. Et ita ꝑ illũ tex. tenet gl. ordinaria in
c. abbate ſancti Syluani. in uerbo, ibidem. ante fi. infrà
de uerborum ſignific. & ibi do. Anto. & do. Abb. prope
fi. notãtes ex ea, ꝙ non vſus priuilegij voluntarius tol-
lit priuilegiũ: ſecus in nõ vſu. neceſſario: quia qui nequit
vti, non eſt in culpa, uel mora. Ad idem, quod no. Ioan.
An. in c. Ioãnes. verſ. vbi verò vſus, de cleri. ꝯiug. vbi di-
cit, ꝙ non vſus tollit legẽ, quando homines non ſunt

a Ceſſat. *Adde text in l. Titia. §. vſuras. & ibi Bar. de lega. 2. & l. ex facto. de vul. & pupil. & Bald. in l. 1. in uer. & iõ. ff. de offi. eius, cui man. eſt iuriſ. & uide omnino per dõ. Alex. in l. excuſantur. §. non ſolũ. ff. de excuſa. tuto. in apoſt. & per do. Soci. conſ. 150. inci. & nos introducemus, verſic. ſextò cõfirmatur. circa medium, in prima parte.*

b Eo non vtit. *Adde ꝙ idem tenet dom. Soci. ſuo cõſ. 164. incip. Viſa bulla Bonifacij. verſic. primò, quia uidetur dici. in 2. parte.*

vſi: quia caſus non accidit. Vnde dicit, ꝙ ſi à mille annis
nõ eſt natus aliquis hermafroditus, & ſic homines non
ſunt vſi lege de eo iudicãdo loquente, ꝑ hoc non eſt illi
26 legi derogatũ. ¶ Ex quo infert̃, ꝙ † per actus negatiuos
nõ inducit ꝯſuetudo: qđ vltimũ declara, vt ꝑ do. Abb.
ibi ad fi. per do. Ant. repe. c. fi. verſ. ex his infertur, de con
ſuetu. & aliqd per do. Abb. in c. fi. verſic. in vltimò, circa
hãc remiſſionẽ. ĩ. de fo. cõp. & per Cy. ĩ l. 2. C. q̃ ſit lon.
ꝯſue. & Bal. in l. de qbus. ff. de legib. & Do. Abb. in c. fi. de
reſt. ſpo. ¶ Ad idẽ, qđ no. Bar. in l. filius. C. de decur. lib.
10. vbi dicit ꝑ illũ tex. ꝙ ſi aliqua ciuitas tenetur facere
exercitũ, qñ princeps facit, & per cẽtũ annos ſtetit prin
ceps, ꝙ nõ fecit exercitũ; quia nõ fuit neceſſariũ, per hoc
non ꝑdit ius ſuũ. Et idẽ repetit Barto. in l. cũ ſcimus. poſt
prin. C. de agrico. & cenſi. libro vndecimo idẽ dicens, ſi
occurrente neceſſitate princeps non requiſiuit: quia ſuf-
ficiebant ſibi gentes ſuæ. Vñ nulla deſidia põt ei imputa
ri, ſi alios obligatos non requiſiuit, qb. nõ indiguit. Et ſe
quitur Lud. Ro. in rub. ff. de arbit. verſi. 12 facit gl. pen.
in cle. 1. de foro comp. & gl. 2. in c. plerunque. ĩ. de reſcri.
Ad idẽ, qđ no. Inno. in cap. dilectus. de capell. mona. in
gl. quæ incipit, ex eo. ibi, irẽ ſi contrariũ diceret̃, vbi dicit
ꝙ ſi aliqua eccl'a, vel perſona ita ſe hẽt per plurimos an
nos, ꝙ nunquã potuit iuriſdictionẽ in eũ exercere, pro-
pter hoc nõ amittit eps ius iuriſdictionale, qđ habet in
ea. Ad idẽ, quod no. Ang. conſil. 193. qđ incip. iam ſunt
octuaginta anni. ad fi. vbi dicit, ꝙ ſi Ianuenſes obtinue-
runt ꝯtra Florentinos reprę ſalias, quib. plurib. annis nõ
ſunt vſi, quia nullus Florentinus trãſiuit per eorũ diſtri-
ctũ, per hoc nõ eſt præſcriptũ contra dictã conceſſionẽ
repræſaliarum. ¶ Ad illud, quod no. Io. An. in addi. Spe.
ſuper rub. de feud. & refert domi. Abb. in c. ad audien
tiam. infrà de reſcrip. & ibi aliquid per Imo. vbi dixit,
ꝙ vaſallus nõ præſcribit libertatẽ aduerſus dominum
qui eius ſeruitio uſus non eſt, quia non occurrerunt ca-
ſus, in quibus eſſet opus eius ſeruitio. Ad illud, quod in ſi
mili no. Abb. in l. malè agitur. ad fi. verſi. quãdoque pen
ſio non ſoluit̃. C. de præſcrip. 30. an & quod no. Bart. &
dom. Floria. in lege, hoc aũt. in prin. ff. de ſer. ruſt. prędi.
Quę omnia no. tanq̃ priùs non reducta ab alio antiquo
vel moderno. ¶ Limita ſecundò hãc regulam, ut intel
ligatur, quando eſt data ſimpliciter facultas aliquid fa-
ciendi, quia nõ vtendo, cùm poteſt, perditur: ſecus, vbi
facultas faciendi eſt poſita formaliter in expreſſa & libe
ra voluntate eius cui fit cõceſſio, quia illi nullo tempo-
re pręſcribitur. Et ita eſt gloſ. aurea & multum no. in
cap. ut priuilegia. in gl. pen. in fi. infrà de priuileg. de qua
facit feſtum ibi Dom. Ant. quẽ vide, & eã ſequitur Cal.
in tit. de præſcrip. ꝯſilio. j. Et ad eius intellectũ vide Ioã.
And. & Io. de Lig. in c. fi. de ꝯſuetudine. in 6. & ibi Do-
mi. plenè in prin. vbi latè ꝯcludunt, ꝙ Canonici nõ vtẽ
do facultate optandi data eis conſuetudine, non per-
dunt ipſam facultatem vllo temporis ſpatio, & allegãt
dictam glo. & per illam gloſ. conſuluit Cald. in titu. de
pręben. conſilio 19. incip. In operaria. quia licèt Cano-
nici multo tempore non præpoſuerint clericum ope-
rarię, ſed laicum, ꝑ hoc non eſt pręſcriptum per laicos,
quo minus Canonici poſſint etiã eligere clericũ. Et al-
legat ſimile de eligentibus, q multo tempore elegerũt
per ſcrutiniũ, vel de gremio eccl'æ, vt pro hoc non ami-
ſerint facultatẽ eligẽdi aliter. ¶ Sed aduerte, quia videt̃
difficile aſſignare differentiam inter conſiſtentia in ex-
preſſa facultate & in tacita, vt dicit Domi. Abb. in d. c.
vt priuilegia. priuilegium faciẽdi nũdinas ꝯſiſtit in me
ra facultate priuilegiati, ſicut priuilegiũ datũ in caſu ca
pituli, vt priuilegia. Et ideo ꝓpter gl. ibi non videtur fa
cienda doctrina vniuerſalis ſm eum, ſed ſolum proce-
dit, qñ priuilegiũ eſt ꝯceſſum reſpectu certi loci & tem
poris, vt in caſu illius c. vt priuilegia. vbi religioſi habe-
bãt priuilegiũ celebrãdi in certo loco tꝑe interdicti, nã
nõ accedendo ad locũ illo tempore, nõ poſſunt dici in
negligẽtia nõ vtendo. ¶ Et iõ infert domi. Abb. ibi, ꝙ
priuilegiatus ſimpliciter, vt poſſit celebrare tempore in-
terdicti, ſi non celebrat tẽpore interdicti per 10. annos,
perdit

perdit priuilegium,& hoc,qñ conceditur perſonis,ſecus ſi eccleſię,per infrà dicenda. ¶ Sed tñ do. Abb. non rñdet ad deciſionem omnium Doc. in d.c.fina. de conſue. in 6. Et iō tenendo ipſam, quā non reperio improbatā, vr̃, ꝙ ſicut per non vſum non tollitur conſuetudo optā di,ita nec priuilegiū, quod conſiſtit in mera & expreſſa facultate;quia ſi canonici poſſunt optare,& ſæpe non optent, non videtur deſiſtere: quia velint conſuetudini renunciare,ſed quia cū ſit poſitum in facultate eorū, velint optare,an non,non optando ſatis dicuntur vti facultate ſibi conceſſa,quæ eſt vt optent, vel nō, & potius vtunt̃ cōſuetudine,vt ibi per Dom.¶ Non eſt ſic in l.j.ff. de nundi.quia non dicitur formaliter,vt faciāt,ſi velint, ſed eſt ſimplex conceſſio. Et in hoc cōſiſtit iſta difficultas,vt ēt per dom. Ant.in d.c. vt priuilegia.& uidi aliàs ī

27 ardua quæſtione, cùm † Imperator daret in ſuo priuilegio vni nobili facultatem faciendi molendinū cū iſta clauſula, videlicet, Ad libitū uoluntatis tuæ, & ipſe per multos annos non eſſet vſus hac facultate,ꝙ eā non perdit,per prædicta,quæ ſunt quotidiana, & multū conferētia.¶ Hanc limitationē declara dupliciter. & primò, ut procedat in priuatis,ſecus in eccleſijs, ſm Ioā. And.hic, qui fortè uoluit,ꝙ in eccleſijs requiratur ſpatiū. 40.an.ſi tale priuilegiū eſſet eis conceſſum. Facit, ſecundū Imo. in c.de quarta.de pręſcrip.& facit, quod dicetur infra in tertia limitatione ſequentis regulę. Sed intellige hoc in priuilegio conceſſo eccleſiæ, ſecus ſi perſonis ipſius eccleſię,& probatur hæc differentia ex gl.in d. c. vt priuilegia. quæ non ſuadet ex eo, ꝙ priuilegium eſſet datū perſonis eccleſiaſticis, ſed ex eo,ꝙ erat in mera earū facultate.¶ Secūdo declaratur, niſi mera facultas aliquid faciēdi cōpetat non ex priuilegio, vel coſuetudine, ſed ex actione nata ex contractu; quia huic præſcribitur,ſicut aliis actionibus,vt eleganter conſuluit Angel.conſi.55.incipi.Gulielmus & Franciſcus. vbi concludit, ꝙ ſtante ꝯuentione,in qua eſt facta promiſſio de vendendo, quandocunque ſoluatur certa quantitas, ꝙ huic iuri & obligationi pręſcribitur, ſicut actio ipſa ex ſtipulatu ſilentio 30.annorum extinguitur,l.ſicut.& l. ſi quis.§.j.C. de pręſcriptio.30.annorū.l.i. C. de anna. except. ¶ Nec obſtat ſi diceretur de iure offerendi in mera facultate ꝯſiſtētis, a cui non præſcribitur a, vt per gl. in l. cū notiſſimi.in uetbo,proponere.C.d̄ p̄ſcript.30.ann. d.l.j. in verbo, pro ſocio.& in l.pignori.ff. de vſucap. & ibi per Bar.quia dato ꝙ hoc procederet, de quo ī locis īfrà allegatis. Rñdet Ange.ꝙ in dicto caſu non naſcitur actio niſi primo fiat oblatio,ſicut in pignoratitia.l.ſi rē.§ omnis.ff. de pigno.act. Sed caſu p̄dicto actio ipſo iure cōpetit, licèt exactio ope exceptionis fieri non poſſit,niſi p̄tiū offerat,l.Iulianus. §.offerri & le. qui pendētem.ff.de act. emp.Igitur ſi ipſo iure competit:& eſt nata actiò, extinguit̃ ſpatio predicto. Et hoc amplia ſm Ang.ibi, niſi ī iſtrumāto eſſent illa verba, Quādocūque & ad omnē voluntatē dicti emptoris: quia talia verba nō pn̄t tacitè tollere exceptionē lōgiſſimi tp̄is, ſicut nec expreſsè p̄ Bart. ꝙ alios ī l.nemo pōt. ff.de leg.i.& ī le.i.ff.de vſucap & dom. Abb.in rubri.de p̄ſcript.cū ꝯcor. Quinimo in iſtis terminis Ang. plus uoluit p̄ Pet.de Anc.cōſ.327. Viſis diligēter actis & actitatis.ī 2.alle.ꝙ ſufficiāt 10. anni ad cōſtituendū iſtū in mora: & probatur rationibus, de quibus per eum,quia hoc nō affirmo.¶ Generaliter aūt,quando facultas præſcribat̃,b vide per Bartol.ī le.viam publicā. vbi bonus tex.ff.de via pub.& per Bartol. Bald.& Salice. in le. cū notiſſimi.§.1. C.de præſcrip. 30. ann. per gl. & Bart. in l.pignori.ff.de vſuca. per Bar. in le. fi.uerſi.iuxta prędicta quæro.ff.de cōdictione ex lege,per Baldū, Sali.in le. licèt per illū textū.C. de iure delibe.p̄ Angelū de Are.ī §.actionū. uer.aduertas tñ.Inſt.de act.& dom.Abb.ī c.quoniā frequēter.§. ī aliis.j̃.vt li.nō ꝯteſt. per Bal.in c.j. de feu.dato in vicē leg. cōmiſ. per gl.in §. finitur. in ver. modū. Inſt. de vſufru. & in l.corruptionē.C.de vſufru.per Bal.in l. ſicut.C.de p̄ſcrip.30.ann.p̄ Pet.de Anc.in c.fi. de conſue.in 6.p̄ Ang. in l.cēteſimis,in prin.ff.de verb.obli.& in le. malè agit̃. C.de p̄ſcrip.30 an.p̄ Bal.in l.arboribus.ff. de vſufr.¶ Ter

28 tia regula eſt,ꝙ † ꝯtraueniēs priuilegio dato ad aliquid nō faciēdū,vr̃ ipſi renūciare,& cōſequenter ipſum amittit,arg.c.priuilegiū .11.q.3. cū concor. hic alleg. in prin. huius glo. Et ponunt Doc. in regula pręcedenti allega. & eſt caſus hic,& in l.2.C.de iure do.impe.q̄ optimè facit,ſecundū do.Abb. qui etiam allegat, quod no.Bar. in l.i.C.de his qui ſpon.mune.libro 10.vbi videtur velle,ꝙ priuilegiatus,ne ſoluat præſtantias,ſi ſpōte ſemel ſoluit, præiudicat ſibi in futurū,niſi fuerit proteſtatus,vt ibi. Et no.hoc vltimū ſm do.Abba.hic.¶ Et adde ēt Bar.ī le. 2.ff.de veteranis.& Pet. de Anch. conſi.255. ad fi. Et no. Ioā.An.in regu.acceſſorium de reg.iu. in 6. in Mer.concludens,ꝙ Doctor priuilegiatus,vt non teneatur diſputare,ſi diſputat, vr̃ renūciare priuilegio. Ad idem, quod no.Ang.in l.i.§.ſi quis tutor.ff. qñ appellandum ſit. vbi dicit,ꝙ ſi habens immunitatē à datiis & collectis deſcribit̃ in libro talium grauaminū, & ſciēs hoc nō appellet infra 10.dies,perdit exemptionē, per illum tex.quē dicit eſſe peregrinū & cōiter ignoratū. & ſequitur ibi Ang. de Are. hoc multùm notans, & dicens, nunquā exeat mentē tuā.Et idē tenet And.de Barulo in d.l i. C.de his qui ſponte. Et ꝙ abutens priuilegio perdat eius cōmodū,vide tex.opti.in c. recolentes.ver.enim.j̃. de ſta.mona.per quē conſuluit Pet.de Anc.cōſilio.104. inci. contra fratres, ꝙ licèt onera impoſita habentibus bona in cōi non extendantur ad Mendicantes, quia ea non habent:tñ ſi de facto tenent, extenduntur ad eos,nec pn̄t pręrogatiuam mendicitatis allegare,cui per abuſum renunciauerunt,per illū tex.& illi cōſilio ſubſcripſit ſe do. An.vt patet in conſi.ſuo 208.incip.Vt s̃. ſolenniter.facit ēt quod no.Bart.& Ang.in l. uſum aquę C. de aquædu. ubi dicit ꝙ utens priuilegio ſtrictè nō pōt poſtea eo uti largè.¶ Hanc regulā limita primo, dummodò ſuperior nihil ſibi reſeruauerit:ſecus,ſi ſibi aliquid reſeruaſſet: qa nō pōt tunc priuilegiatus renūciare priuilegio,niſi quatenus particulariter eū tangit,ſm oēs hic p̄ tex.ī c. cum tempore.j̃.de arb.& in c. cum ueniſſent.j̃. de inſti. Ad idē bonus tex.in c.2.ibi non tā ſuū,quam noſtrū.j̃. de reſti.in integ.& in c.cùm olim.2. circa mediū, uerſic. nos igitur.j̃.de priuile & idem no.do. Abb.in c. ſignificaſti. uerſi.his tñ non obſtantibus. j̃.de fo. cōpe. & in ca. cum dilectus.j̃.de relig.do.& ſentit dom. Abb. in c. dilectus. prope fi.de capel.mona.& in c.cum olim.j̃. de præſcrip. Benè faciūt latè notata per Io.An. in regula, ſcienti. de reg.iu.in 6. in Mercuriali. vbi concludit,ꝙ ſententia lata cōtra exēptū,circa exēptionem nō nocet ſuperiori, cuius intereſt exēptū nō eſſe alteri ſubiectū.& ſequit̃ domi.Abb.in c.j.uerſi.hoc puto procedere.j̃. de re iudi. & in d.c.cū tp̄e. & plenius in ſua diſputatione,quæ incipit duo clericali ordine inſigniti.ī primo dubio.¶ Secūdo

29 limita,† dūmodò contraueniatur priuilegio directè:ſecus ſi nō directè. Vnde ſi quis habet priuilegium generale ne ſubeat aliqua munera publica, uel honores,& ſpōte acceptauit vnum,non pręiudicat ſibi in aliis,nec etiā in illo,ſi denuò eligatur ad illud,ſecūdū dom. Abba.hic per tex.in l. uoluntarie. C. de excuſ. tu. niſi acceptaſſet officium,ex quo fit promotio ad alia officia, puta decurionatum,iuxta legē.j. C.de his, qui ſpon. quia ratione connexitatis uidetur ſibi præiudicare, argum.c. tranſlato.s̃.eod.ſecundum ipſum. Ad hoc facit notabilis do-

a Non præſcribitur. *Adde, quòd ſi in pignoribus eſt appoſitū pactum legis cōmiſſoriæ, tūc odio creditoris iuri offerendi non præſcribitur. Ita ſingula.no. tex. & Bal. in c. 1. de feu. da. in vicem l. commiſ. licèt aliqui, vt ipſe refert, exponant illum text. aliter, prout dixit domi. Alex. de Imo. in ſuis apoſti.et Barto.in l. cùm notiſſimi alleg. in text. verſicu. quarto, vtrum iuri offerendi. vbi vide. & adde Bald. in ſuo conſi. 13. 1. volu.*

b Præſcribatur. *Adde, quod facit, an iuri adeundi, &c. cùm ſit quædam facultas, vt Salic. in l. licèt. C. de iure deli. & Bal. Ad quod adde do. Soci. in ſuo conſi. 64. inci. In cauſa vertente, verſ. ſeq. in 1. par. & conſi. 81. incipien. In præſenti conſultatione. in d.1. parte.*

ctrina domi. Anton. in c. accedentibus. versi. per prædicta. ĩ. de priuil. vbi dicit, ꝙ qñ actus repugnãs priuilegio est incompatibilis cum ipso priuilegio, nec in eo põt cadere alia præsumptio, quàm renũciationis, tunc semper per contrauentionem etiã vnico actu factam iudicatᷣ renunciatio: secus vbi põt cadere alia præsumptio, quàm renunciationis. Exemplũ secundi in receptione facta in canonicũ de mandato Papæ: quia videtᷣ facta potiùs animo obediendi Papæ, q̃ renunciandi priuilegio, vel statuto, loquentibus de numero, vt no. in c. constitutus. in tit. proxi. Et hanc fallentiam tenet etiam Cyn. in d. l. voluntariè. & sentit Bart. in le. 2. in fi. ff. de decur. Benefacit doctrina Pauli de Cast. in consilio 25. inci. In Christi &c. super primo dubio vbi dicit, ꝙ actus, & voluntas tacita, vel taciti, non sic latè sunt interpretandi, sicut expressi, sed eatenus, quatenus se extendunt actus, ex quibus tacita voluntas resultat. Alleg. l. j. § Iulianus. ff. de itin. actuq; priua. & quod not. in l. fi. C. ne filius pro patre. & in d. le. voluntariè. & quod no. Bart. in authe. qui r. C. de sacrosanc. ecclesi. & dicit ad hoc colligi plures bonas concor. ex notatis per Ioan. And. in d. regula, accessorium. & idẽ dicit sentire gl. in verbo, partibus. in fi. in cle. sæpe, de verbo. signifi. ¶ Et ad hanc limitationem facit decisio Ioan. And. in regula, inspicimus. de regul. iu. in 6. in Mercuriali bus, in solutione quæstionis: vbi dicit, ꝙ si canonici aliquem recipiunt vigore literarum suarum cõcedentium aliquid contra statutum, vel cõsuetudinem ecclesiæ, putà ꝙ non teneatur promoueri, cùm de consuetudine sit secus, & ipse receptus iurat seruare statuta, & consuetudines ecclesiæ: tñ tam receptio, quàm iuramentum intelliguntur fieri ſm formam literarum, & iuramentum habet tacitas conditiones, scilicet quatenus non repugnat literis. Et hoc dictum sequitur Paulus de Cast. cõsil. 306. quod incipit, In Christi &c. aduertendum, ꝙ si de mala redditione. Et ꝑ hanc limitationem põt intelligi dictũ Bar. in le. fi. ff. de consti. princ. dũ dicit, ꝙ priuilegiũ qđ operatur effectũ suũ vno momẽto, tollit ẽt vnico actu; secus si habet effectum successiuũ a, per d. leg. voluntariè. ¶ Tertiò limita, dum modò talis contrauentio fiat ab eo, q̃ posset expresè renunciare priuilegio: aliàs nõ procedit. ¶ Et hinc est, ꝙ si personæ ecclesiæ, cui est datũ priuilegium, ꝯueniunt priuilegio, non perdit ecclesia priuilegium, nisi 40. annis contra eam præscribatᷣ. Ita est casus in c. accedentibus. ĩ. de priuilegi. cui est stãdum, licèt de alio tempore dicatur in c. si de terra. eod. ti. per c. de quarta. ĩ. de præscri. secundùm omnes in d. c. accedentibus. & do Pet. de Peru. in tractatu De quarta parochiali, in 5. char. in 21. col. illius c. versi. ex prędictis insurgit decisio. vbi ex his decidit vnam q. de qua ibi. Ex hoc inferᷣ, ꝙ si in casu huius c. priuilegiũ respexisset vtilitatẽ ecclesiæ, vnica ꝯtrauentio canonicorũ non pręiudicasset canonicis: quia non põt tollere priuilegium ecclesiæ, vt decidit Inn. in d. c. accedentibus. circa medium, versic. imò plus dicimus, quem sequitur hic dom. Abb. Et per hoc etiã inferri põt, ꝙ si singulares de populo contrauenirẽt priuilegio concesso populo, per hoc non perdit ciuitas priuilegium: quia actus eorum non nocet vniuersis, nisi præcesserit tractatus, per ea, quæ dicta fuerunt in c. cùm oẽs. supra eodem. Et sic intellige, quod no. And de Barulo in d. l. j. C. de his, qui sponte. dum loquitur de immunitate vectigalium concessa à rege Apuliæ Ianuensibus, & huic olim fœlici populo Pisano, ꝙ per solutionẽ factã ab aliquibus de populo non perdiderunt eam. Et considera, quòd hic plus põt præscriptio, q̃ pactum: quia licèt pacto non possit semper renunciari priuilegio, putà in casu d. c. cùm tempore. vel in casu sequẽtis limitationis, tñ præscriptione amitti põt. Simile est, quòd bona ecclesiarum non põt expresè alienari, nisi in certis casibus: & tamen possunt per præscriptionem amitti, c. de quarta. infrà de præscript. Similiter videmus in q̃stione, de qua per omnes in cap. j. de dolo & contuma. secundũ illos, qui tenent, ꝙ prælatus in bonis ecclesiæ potest incurrere

a Successiuum. a *Adde, quod dixi supra eodem. in mea apostil. in verbo, Priuilegio.*

pœnam l. si quis in tantam. C. vnde vi. De quo tamẽ dic vt ibi, & vide, quod dicetur in sequẽti limitatione: & sic tacitum aliqñ differt ab expresso propter subiectam materiam. Et prædicta declarat hìc do. Ant. & latiùs Imo. nisi priuilegium concerneret mixtim ecclesias, & personas: quia per contrauentionem perditur in totũ. Et ita intelligunt tex. hìc in c. sequen. attento, ꝙ taxatio numeri põt prodesse, & ecclesiæ, & personis. Et ita tenet Inn. in
3o d. c. accedẽtibus. quod benè not. ſm Imol. hìc. ¶ Et†pro intelligentia huius limitationis nota duos casus, quibus ꝑlatus tacitè præiudicare põt ecclesię in priuilegio ecclesiæ. Primus est, vbi ex hoc oriretur leue præiudicium. Secundus, vbi ex tacita renunciatione rediretur ad ius cõe. Istos casus ponit dom. Abb. in c. veniens. versic. concludendo prædicta. de præscrip. probans ex dictis Inn. ibi, & ex alijs, de quibus per eũ, & idem ipse no. in c. dilecti. in prin. de foro competen. sentiens ibi probari ambos dictos casus, & in hoc fortè minus benè, quia priuilegium de quo ibi, non videbatur cõcernere principaliter ecclesiam. Et pro dicto secundo casu faciunt, quæ dixi suprà eodem. c. j. versi. hanc declarationem. ¶ Quartò limita, nisi in priuilegio esset clausula decreti, vel alia prohibitiua, quia tunc neque per contrauentionem, neque per præscriptionem amitti põt. Ita Arch. in c. cùm de beneficio. de ꝑben. in 6. dũ dicit, ꝙ si Papa dat priuilegiũ abbati prohibendo, ne beneficia monastica conferat clericis secularibus, dato. ꝙ contra illud priuilegium longo tẽpore factum fuerit, tñ non est ei derogatum, quia apparet de intentione principis, quã inferior abrogare non põt, vt ibi latiùs per eũ, quem sequiᷣ Ioã. And & Dom. vbi dicit, hoc esse benè notandum. Hoc ẽt sequũtur Dom. de Rota, decisione 293. inc. item no. gl. in antiquis. & Bal. in l. solennibus. in fi. C. de fi. instru dicens, hoc menti tenendum. Et latè confirmari potest ex his q̃ dixi ſ. in tertio notabili in tertia declaratione, probando, ꝙ vbi est clausula decreti, ibi consensus partium nihil operaᷣ Nec est mirum, ꝙ ẽt isto casu præscriptio nõ currat, q̃a sicut ꝯ obedientiam non præscribitur, cap. cùm non liceat. ĩ. de præscrip. ita nec ꝯ illud, quod superior præcipit, quia pręscriptio induceret vitiũ inobedientiæ, ſm prædictos. Ex quo habes rationem differentiæ inter hũc casum, & pręcedentem. ¶ Quintò limita, nisi faciens contra priuilegium suũ protesteᷣ, ꝙ non intendit ei renunciare, q̃a protestatio iuuat, ſm Bar. in d. l. j. C. de his, qui spon. & sequiᷣ do. Abb. hìc, & ita consuluit Ludo. Ro. consi. 252. incip. pro decisione. in fi. & no. Bal. in c. plerunque, in tit. proximo. Et ibi dicit, idẽ esse, si soluat cum hoc, ꝙ immunitas sua sit ei salua, & est tex. in d. l. j. Et dicit Bal. in regula, accessorium. de reg. iur. in 6. in suis apostillis, ꝙ põt quispro testari, ꝙ non intendit renunciare priuilegio, & valet protestatio, cùm actus voluntarij possint per protestationem limitari, l. ij. ff. si quis cau & sequuntur Mod. in c. solicitudinem, in fi. infrà de app. & faciunt, quæ dicentur in c. proxi. tractando de protestatione declaratoria animi in dependentibus à potestate ꝓtestantis. ¶ Sextò limita, dummodò actus contrarius priuilegio sit sortitus effectum, aliàs ex solo conatu non dicitur quis ei renunciare. Ita in terminis dicit dom. Ant. post Rotam examinando aliam materiam in c. pastoralis. versic. sed est dubium an posset. ĩ. de causa posses. & proprie. Et confirmari põt, quia licèt in criminalibus conatus regulariter non puniatur non sequẽte effectu, l. si quis cum telo. C. ad l. Corneliam, de sica. & l. si quis non dicã. C. de episc. & cle. vt aliàs examinaui in c. j. ĩ. de præsumpt. tamẽ in ciuilibus secus est, vt per Bal. & ibi sentit glo. parua in l. si constiterit. C. finium regund. & idem ipse no. in d. l. si quis non dicam. ita intelligens l. j. ff. quod quisque iuris. & facit ca. fi. ĩ. de spõ. & quod no. Bal. in l. si quis à se. ver tertiò quæro. C. ad l. Iul. de vi. ¶ Septimò limita, dummõ priuilegium sit natum ex vnico actu momentaneo, putà ex statuto, vel priuilegij concessione, quia ẽt vnico actu tollitur: secus si esset q̃situm ex consuetudine, q̃a tunc sicut non est inductũ vno actu, sed pluribus, ita multiplici ꝯuẽtione tolli debet, arg. c. j. ĩ. de reg. iu. cũ concor. Ita dicit Inn. in

c. acce-

c.accedentib.ĩ.de priui.& ſequitur do. Anto.hìc in fi.al-
legans ẽt Hoſtien.in c.ad audientiam.in gl.2.de cle.non
reſi.Idem tenet Domi.hìc,allegans Archi.qui hoc tenet
in c.in his.in fi.11.diſtin.& eſt glo.trita in l. nemo.§.tpa-
lis.ff.de regu.iu. quã ſequit̃ Bal. hìc,& in c.1.§. notandũ.
circa mediũ,q feu.da.poſ.& in l.j. poſt prin.ver. pone, ꝙ
ſunt latæ.& in l.2.ad fi.ver.deinde q̃rit. C.q̃ ſit lon. con-
ſuetu.& in c.1.in prin.ver.adde,ꝙ conſuetudo.de feu.co
gni.& do.Abb. in c. fi. ver. ſed quæro circa iſtã partẽ.ĩ.
de conſuetu.Bal.in l.2.in prin.ff.ſo.ma.& in l.de quibus.
ff.de legib.& in l.fi.in prin.per illũ tex. C.de ſer. & aqua.
& Domi.in d.c.in his notans hoc pro limitatione mate-
riæ noſtræ. ¶Et in hoc ſubdit do. Abb. in d. c.fi. ꝙ ↄ̃ſue-
tudo 10.annorũ ſufficiet ad tollẽdã cõ
a ſuetudinẽ a. Et ſic intelligit glo. in d.
§.tpalis. quæ de hoc in ſpecie nihil vr̃
dicere.Sed tñ pro do. Abb.facit:q̃a ſiue
conſuetudo,q̃ tollitur,ſit ↄ̃ ius,ſiue prę
ter ius,iſta,q̃ eam tollit, eſt præter ius,
vel ſecundùm ius: & ideo ſufficiũt 10.
anni,ſicut in omni conſuetudine,quæ
non eſt ↄ̃ ius, vt eſt glo. ordinaria in c.
fi.in glo.3.de conſue.in 6.cum concor.
quas dixi in c.fi.ĩ. de cõſue. Et iõ ſi age
retur de tollenda cõſuetudine inducta
ↄ̃ ius p̃ 40.annos,iuxta d. c.fi. nõ p̃ hoc
requirerentur 40. ad eã tollendã: q̃a p̃
hanc ↄ̃riam res reuertitur ad ius cõe.
Ideo in deſtruendo non eſt opus ea ſo-
lennitate, q̃ fuit neceſſaria in cõſtruen
do,vt dixi ſupra in 3. notabili,ver. hæc
intellige. ¶Sunt tñ quinq; caſus, in q̃-
bus vnicus actus tollit conſuetudinẽ.
31 Primus eſt,qñ † illi,inter quos eſt indu
cta conſuetudo, faciũt collegialiter &
ſcienter actum ↄ̃ conſuetudinem: q̃a
tunc,ſicut actus factus ↄ̃ ſtatutum,tol-
lit ſtatutum,vt ĩ.dicetur,ita tollit con
ſuetudinem. Procedunt ergo p̃dicta in
actu facto ab aliquo priuato ſcientib.
& patientibus alijs. Ita declarat domi.
Abb.in c.pro illorũ.verſi.in conſuetu-
dine eſt magnum dubium.ĩ.de p̃bẽ. &
fuit formaliter conſideratio do.Anto.
licèt ipſe non dicat,in c.fi. verſi. ſed eſt
dubiũ,an vnico actu.ĩ.de cõſue.vbi in-
ſiſtit in dando exemplum. Et in hoc ca
ſu procedere põt opinio Imo. hìc,qui
indiſtinctè tenet ↄ̃ gl.in d.§. tempora-
lis.motus æquiparando fractionem ſta
tuti & conſuetudinis:quæ æquiparatio
procedit intelligendo, vt eſt dictum. Et hunc caſum li-
mita, prout proximè limitabitur concluſio de frangen-
do ſtatuto:videlicet, niſi p̃ viam gratiæ fieret actus ↄ̃ cõ
ſuetudinem, vel niſi conſuetudo eſſet in vtilitatẽ eccle-
ſię. ¶Secundus caſus eſt, qñ vnicus actus factus ab vno
non eſt momentaneus, ſed continuus:quia ſi durat tan-
to tempore ſcientibus illis de populo, quanto fuit indu-
cta conſuetudo,dr̃ ſublata conſuetudo. Ita ſentit domi.
Anto.in d.c.fina.de conſuetu.& vr̃ eſſe caſus in c.cùm de
beneficio. de præben. in 6. & pro hoc facit conſiliũ Pet.
de Ancha.153.incipi.In Chriſti &c. ex narratis in facto.
quod retuli in c.cùm omnes.s̃.eodẽ.declarando,qñ im-
putatur vniuerſitati factum à ſingulis,in vltima declara
tione. ¶Tertius caſus eſt in conſuetudine, quæ non req̃-
rit præſcriptionem: quia etiã ſecunda recens tollit prio
rem,ſecundum Bal.in c.j.§.notandum.qui feu.da.poſ.p̃
tex.elegantem in l.Mela.§.j ff.de ali.& ciba.le. vbi id,q̃d
teſtator faciebat tempore proximo morti, dr̃ ſolitũ ab
eo fieri, licèt anteà diuerſimodè id feciſſet. Et ſic in co-
gnoſcendo teſtatoris conſuetudinem non conſideratur
præſcriptio. ¶Quartus caſus eſt, vbi agitur poſſeſſorio;
quia tunc conſuetudo non pręſcripta derogat præſcri-
ptioni: ſed prædicta procedunt,vbi agitur petitorio. Ita

a Cõſuetudinẽ. *Ad quam materiam adde Paul. de Caſt. in l. cùm conſuetudo. de legib. & Bal. in Mar. ver. ſtatutum.verſicu.fi. & Alexan.in d.l.nemo. de re iudi. alleg in tex. & Panormi.in c.fina.in princi. in ver.ſed quæro. circa iſtam proceditur.de conſue.& do Soci.ſuo conſilio 192. inci. Capio difficultatẽ. ver. nec præmiſsis obſtat.in fi. in 2. parte, & in conſilio ſuo 7.inci.Nũc quæſitorum. ver. vlterius ad prædicta.in fi.in 1.parte. vbi dicit, quòd conſuetudo per vnicum actum ei contrarium ante perfectam & completã, ſeu præſcriptã conſuetudinem interrumpitur, ita ꝙ de nouo neceſſarium eſt incipere præſcribere conſuetudinem.*

dicit Bal.in c.j.in princi.de feu.cog. Alleg. Ioan. And.in
c.cùm eccleſia.in gl.j.ĩ.de elect. vbi vide alios Docto.&
maximè do. Ant. & per ibi dicta intelliges hunc caſum.
Et adde Federi.de Sen.conſi.234. inci. Super primo pun
cto. vbi dicit, ꝙ vbi plures vario modo præſentauerunt
vt patroni, vltimus eſt potior in præſentatione fienda:
quia vbi agitur poſſeſſorio, vltima poſſeſſio præualet.al
le.no.in c.cùm eccleſia. de cauſa poſſeſ. & proprie. & in
c.querelam.de elect. & in c. conſultationib. de iure pat.
Secus,vbi agitur petitorio:nam poſſeſſio nõ p̃ſcripta le-
gitimo tempore non tollit præcedentem præſcriptam.
Alle.no.in d.c.cũ de beneficio. ¶Quintus caſus eſt, vbi
conſuetudo erat in fieri,ſed nõdum completa: q̃a vnus
actus ↄ̃rius interrumpit eam, cùm appareat de tacito
conſenſu populi, ꝙ non velit inducere conſuetudinem
faciendo actum ↄ̃rium,argu. leg. vbi repugnantia.ff.de
regu.iu.in c.ſolicitudinem.in fi.ĩ. de appella.Ita dñt do.
Anto.& Abb in d.c.fi.de conſue.in loco p̃notato. ¶Dif-
32 fert † aũt in propoſito ſtatutum à conſuetudine: quia li
cèt ad tollendam conſuetudinem requirant̃ rl̃r plures
actus ↄ̃rij,vt eſt dictum:tñ ſtatutum tollitur vnico actu
ↄ̃rio,ſicut vnico actu factum eſt,ſecundum domi. Abb.
hìc in vltimo no. Et idem vr̃ velle Hoſtien.& Ioã. And.
in c.ad audientiam.de cle.non reſi.ſecundum eum. Vi-
de do. Abb.ibi in fi. vbi hoc firmat, dicens eſſe diligẽter
notandum, ꝙ ſi ſtatuentes faciunt ſcienter actum ↄ̃ ſta-
b tutum, videntur ipſum tollere b, nec
requiritur lapſus alicuius temporis, p̃-
ut in tollenda lege principis,iuxta c. fi.
infrà,de ↄſue. Et hoc eſt regula rc. ¶Fal
lit primò ĩ ſtatuto fauorabili eccleſię:
quia per vnicam ↄ̃uentionem non tollitur, imò vnus
de eccleſia ſolus põt reſiſtere omnibus, & facere actum
retractari. Ita notanter dicit Inno. in d.c.accedentibus.
quem ad hoc ponderat domi. Abb. in d.c. pro illorum.
de pręben.& ſequuntur alij, quos dixi in c. cùm omnes.
ſuprà eodẽ. ¶Secundò fallit in ſtatuto confirmato con-
tra clauſulam decreti,per tex. in c. dilecto.ĩ. de pręben.
& dictum eſt ſuprà,p̃xi.ver. quartò limita. ¶Tertiò fal-
lit in ſtatuto confirmato confirmatione neceſſaria, per
no.in l.omnium.C.de teſta. Et iſtæ tres fallentiæ proban
tur ex dictis ſuprà no. in declarando, qñ ſtatuentes poſ-
ſint tollere ſtatutum confirmatũ. ¶Quartò fallit,qñ ſta
tuentes ↄ̃uenerunt ſtatuto diſpenſando de gratia:q̃a q̃d
ob gratiam alicuius conceditur,ad ↄñtiam trahi nõ de-
bet,c.petiſti.7.q.1.regula, priuilegiũ. de regu. iu.in 6. Ita
decidit domi.Car.conſi.130. incipi. in quadam eccleſia
cathedrali. & dicit, ꝙ de conſuetudine gratioſa facta ↄ̃
ſtatutum ad tempus, non poſſunt argui reſpectu diſpen
ſationis perpetuæ: quia cũ hæc ſint ſeparata, de vno ad
aliud non infertur,c.2.de transla.præla. & idẽ ſentit Io.
And.in d.regula acceſſorium in fi. ¶Glo.fi.no.benè iſtã
33 glo.ſecundum Domi.hic, ꝙ † actus,qui non poteſt fieri
à principio ſine licentia ſuperioris,poteſt tñ refici,ſi erat
deſtructus, abſque illius authoritate: & ſic facit ad q. ꝙ
patronus põt reficere,vel ædificare ſine licẽtia ep̃i eccle
ſiã,in qua habuerat ante ius pa. ad finẽ vt retineat iu.pa
tro.ẽt ſine licentia ep̃i:& remittit Domi. ad gl.& Doct.
in c.2.ĩ.de iu.pa. ¶Adde gl.in ver.creatũ. in prin.in cle.
fi. de reſcri. quæ dicit, ꝙ beneficium ante datam litera-
rum ad beneficia ſuppreſſum, & poſt datam renouatũ,
non dr̃ nouum:& allegat iſtam glo. & quod ipſe no.Io.
And.poſt Hoſtien.in c.ſignificauit.ĩ. de cenſi. vbi dicit,
ꝙ licèt ep̃s non poſſit eccleſiæ imponere nouũ cenſum,
vt ibi: tñ antiquum poteſt renouare: quia non vr̃ facta
deterior conditio eccleſię, ſi id, quod ab initio ſibi im-
poſitum fuerat,reuertitur,argu.l.ſi vnus. §. pactus. ff. de
pac.ibi,in priſtinam naturã redijt. Et hoc dictum ſequi-
tur hìc do.Anto. licèt do.Abb.contrarium teneat: non
quia ratio prædicta non ſit vera,ſed q̃a præſcriptio cur-
rere põt in cenſu debito inferiori à principe,non obſtã-
te l.competit.C.de pręſcri.30.an.quę loquitur de debito
principi in ſignum ſubiectionis, ſecundũ eum. ¶Adde
ẽt tex.in c.Iudæi.& in c.cõſuluit.infrà de Iudę.allegatos

b Tollere. *Adde Bal. in Margarita. ver. ſtatutum. verſi. 6.*

in glo. ubi prohibentur Iudęi nouas synagogas erigere, sed non ueteres, uel ruentes reficere. Et p illum text. deciditur una q̃stio, de qua per gl. in verbo, domum. in c. j. de reli. do. in 6. Et alia, de qua per gl. in c. per tuas. in uerbo, de nouo. ȷ̃. de dona. Et alia, de qua per glo. in c. vt officiũ. §. ad prẽmissa. de hæret. in 6. Et alia, de qua p gl. in verbo, inuestire. in c. 2. de feud. Et hinc est, quod prohibiti ædificare castra, non prohibentur reficere, ſm Baldum, & Ang. in l. j. §. ædificare. propter gl. ibi in uerbo, reficere. ff. de mortuo infe. & Pet. de Anch. in d. c. consuluit. Et hinc est, ꝙ de instrumenti refectione non soluit̃ gabella, licèt statutum dictet eam soluendam de ꝯfessione instrumenti, ſm dom. Ant. in d. c. 3. de Iudæ. ¶ Hæc & similia limita duobus modis. Primò, ut habeant locum, qñ ædificatum non est funditùs destructum, uel aliàs materia penitus abolita: sed vbi ista non concurrunt, reficiens dicitur de nouo facere & prædicta non procedunt. Hãc doctrinam posuit Hostien. in summa de eccl. ædi. in fi. Ex qua infert, ꝙ in ædificanda ecclesia diruta, requiritur licentia epi, secus in reficiẽda non diruta. Benè facit tex. in l. si ita legatũ. §. fi. ff. de leg. j. vbi dr̃, ꝙ si testator, postq̃ legauit domum, eam particulatim reficit, adeò vt nihil ex pristina materia supersit, tñ tenet ẽt legatum. sed si eam funditus destructam erexit in ædem, est reuocatum legatum, quasi sit alia domus. Et pro primo membro uide tex. optimũ in l. proponebatur. ff. de iud. ubi nauis adeò sæpe refecta, ut nulla tabula in eadem permaneret, quæ noua non esset, non dr̃ noua nauis, sed eadem. Ad idem l. quid tñ. in in prin. ff. quemad. usus fru. ami. ubi dr̃ ꝙ demolitis ædib⁹ & nouis ꝯstructis, finitur usus fructus: secus, si partes reficiãtur, licèt omnis pars noua facta sit: & uide iura allegata per glo. in dictis locis. ¶ Ad idem, quod no. do. Abb. in d. c. cõsuluit. ubi dicit, quod si synagoga funditus corruit nõ est licitum eam reficere: quia esset nouam facere. Ad idem, quod not. do. Car. post Ioan. de Lig. in cle. fi. de rescr. in 6. q. ubi intelligit gl. ibi, de qua s̃, quando renouat̃ beneficium suppressum in quo per suppresionem non erat omnino extinctus titulus: secus si erat extinctus; quia tunc est noua creatio, & non habet locum illa gl. Et istud est magis consonum, q̃ id, qđ tenet ibi Imo. post do. Ant. videlicet, ꝙ semper suppressio dicatur facere cessare dignitatem: non aũt ipso iure extinguat. Et rationes eorum possunt tolli considerando q̃dam subtilia, quæ latè ponit Bal. hic super ista gl. Et præsertim, dum dicit, ꝙ noua creatio est illa, quæ non est ad instar, nec recipitur ab alio principio, sed dat principiũ, seu esse. Hoc. n. dicit̃ nouum in rerũ natura, & impetratur ut dignitas noua, non ut suppressa, & in ea requirit̃ authoritas Papæ. Illa uerò dr̃ ereatio non noua; quæ fit de dignitate non oĩno extincta, putà qñ superest aliqua spes, vel indicium reparationis, uel habitus aliquis, uel aliqua figura remãserat, vel memoria in codicibus ecclesiæ nõ cancellatis, ut hic latè & subtiliter p eum. Et benè facit l. inter stipulantẽ. §. sacrã. in fi. ff. de verb. ob. ubi dicitur, ꝙ nauis dissoluta animo reficiendi, si reficitur, dr̃ eadem. secus si non animo reficiendi; quia si postea reficitur, non dr̃ eadem. Et idem dr̃ de ecclesia, ſm Bart. ibi, qui allegat Gof. in summa, de eccle. ædific. Facit, qđ no. Bar. post gl. & Dy. in d. l. damni. §. si is, q uicinas. ff. de dam. infec. vbi dicit, ꝙ si rusticus ꝑmisit dare aquam frigidam domui unius nobilis æstate, destructa domo & ea refecta, cessat obligatio, nisi fuisset imposita intuitu personæ, vt ibi per eum & alios ¶ Per hanc primam limitationem ꝯcordat̃ cum p̃dictis id, qđ no. Bal. ĩ l. si vt ꝓponis. la 2. C. de nup. ubi dixit, ꝙ stãte statuto ecclesiæ, ꝙ nullum fortalitiũ possit fieri inconsulto Papa, & aliquis uelit reędificare ædificiũ olim ꝓꝓ rebellionẽ funditùs desolatũ, non põt. Et no. verbũ Fũditùs, quia secus, si non funditùs, vt p do. Abb. in d. c. consuluit. ¶ Ad idem, qđ not. Bar. in l. nuptiæ. de ritu nup. vbi dicit,
34 ꝙ † solennitas, quæ requiritur in ꝯfectione instrumenti, requirit̃ ẽt in refectione, qñ fuit amissum. Adde ẽt gl. j. in c. 3. ȷ̃. de iure patro. quæ dicit, ꝙ reficiens ecclesiam omnino funditùs destructam, dr̃ nouam facere, & efficitur patronus: secus, si non destructam funditùs reficiat. Et per ipsam. dicit ibi dom. Ant. quòd de contractu totaliter refecto debet solui gabella stante statuto, de quo supra: secus si totaliter non reficitur, vt per eum in d. c. 3. ȷ̃. de Iudæis. Ad idem, quod not. Inno. in rubrica de conse. ecclesiæ, vel alta. vbi dicit, quòd si ecclesia ex toto collapsa erigitur ẽt ex eisdem lapidibus, debet de nouo cõsecrari: secus si successiuè partes ruentes reædificarentur, ut ibi p eũ. ¶ Ad idem gl. in c. de monachis. 18. q. 2. quæ dicit, ꝙ in refectione monasterij totaliter destructi requiritur licentia epi: secus in reparatione non totaliter destructi. Allegat d. c. Iudæi. Ad idem, qđ no. Bart. & alij in le. si qs ædificium. ff. de ope. no. nun. vbi dicunt, ꝙ reficienti ædificium ex toto destructum põt denunciari nouum opus: secus si non erat ex toto destructũ. Et ſm prædicta intellige, q̃ no. Ioan. de Ana. in d. c. 3. & c. significauit. ȷ̃. de Iudæis. ¶ Secundò limita prædicta, nisi quis uellet castra deserta, vel turres inhabitatas reficere ad æmulationẽ, vel iniuriam alterius: quia sicut non licet ea de nouo facere ad hunc finẽ, l. qui prouincias. & ibi gl. C. de ædifi. pri. l. qcunque. C. de fundis limitrophis. li. 11. & ibi glo. Bart. in l. opus nouũ. & ibi Bar. ff. de ope. pub. Et pulchrè Bal. in l. j. ad fi. C. q test. fa. pos. ita nec licet reficere, ut uoluit Inn. in c. Pisanis. ȷ̃. de rest. spo. & sequitur ibi do. Ant. & Imo. & Lud. Roma. in l. si verò. §. de viro. in 44. fallentia, ff. solu. ma. & do Abb. in c. cùm in ecclesia. ȷ̃. de elect. Sed do. Abb. in d. c. Pisanis. declarat hoc eleganter, ut habeat locum in possessore iniusto, seu tyranno: quia si vult de nouo ĩhabitare castra, vel loca inhabitata ad iniuriã, uel æmulationem alterius, non põt: quia non licet vti re propria ad iniuriã, vel æmulationem alterius. l. j. §. deniq; ff. de aqua pluuia arc. & gl. ĩ c. cùm ecclesia Vulterana, ȷ̃. de elec. Sed si hoc non facit ad iniuriam alterius, vel æmulationem, sed ad ꝯseruationẽ & augmẽtũ patrimonij, vel honoris sui, putat hoc licere, etiã si alijs inferatur timor, seu damnum, arg. tex. quẽ dicit optimũ, in l. si in eo. ff. de aqua plu. arc. & per d. c. ꝯsuluit. ȷ̃. de Iudæ. nec põt allegare præscriptionem: qa nõ habitare, uel uti, erat actus meræ facultatis, qui non præscribitur, vt per Ioan. Andr. in c. Ioannes. ȷ̃. de cle. ꝯiu. cũ ꝯcor. nisi fuisset prohibitus, & acquieuisset prohibitioni, ſm eum: cum quo transeo addendo pro hoc vlt. quod ipse no. multũ in similibus terminis in c. significante. in primo not. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Aequipollere videntur taliã verba, Talis agit pro tali, vel, Nomine talis.*
2 *Actus ubi est proportionabilis solum procuratori, agens nomine talis, videtur agere nomine procuratorio.*
3 *Verba, Pro tali, exponuntur, idest, Loco talis.*
4 *Verba, Ad instantiam talis, tantum est dicere, quantùm, Ad petitionem talis.*
5 *Numerus canonicorum an debeat augmentari augmentatis facultatibus.*
6 *Clausula solita apponi de stylo curiæ, debet subintelligi, si casu non fuit apposita. De hoc ponit multa exempla & declarationes usq; ibi, glos. prima.*
7 *In simplici rogatione notarij subintelliguntur tacitè consueta.*
8 *Persona coniuncta sicut potest agere pro coniuncta persona præstando cautionẽ, quòd dominus habebit ratũ: ita consors eiusdem litis potest agere pro consorte sine mandato, præstita prius cautione. Vide limitationes.*
9 *Dilatoria superueniens post litem contestatam non potest opponi, quando post superuenientem dilatoriam agitatus est aliquis actus ulterior citra merita causæ cum parte aduersa. De hac conclusione tractat usque ad aliam glossam.*
10 *Duo specialia an & quando possint cadere in eodem subiecto.*
11 *Canonicus admittitur ad agendum pro concanonico sine mandato, licèt sit coniuncta persona.*
12 *Excrescentia redituũ an frangat numerũ præbendarum ipso facto.*
13 *Laicus qualiter potest habere præbendam in ecclesia.*
14 *Præbẽda solita conferri canon. co, si confertur clerico, videtur collatus canonicatus. Vide hic quid dominus Fel. de hoc sentiat, & nu. sequenti, scilicet 15.*

16 *Cano-*

16 *Canonicatu collato an uideatur collata præbenda.*
17 *Canonicus factus post possessionem præbendæ uacantis tempore collationis authoritate propria apprehendere.*
18 *Canonicam habens an habeat uocem in capitulo.*
19 *Canonicus soluens aliquid pro sua receptione, an committat symoniam, licèt illud conuertatur in diuinum cultum. Vide nume. 20.*
21 *Consuetudo potest inducere, vt laici aliquid dent clericis, etiam* ꝙ *illud applicetur in eorum usus priuatos.*
22 *Canonicus si augmentat redditus, an tales sint diuidēdi inter alios canonicos.*
23 *Canonicus receptus ultra numerum an habeat iura canonicalia. Receptus ultra numerū, an debeat interesse tractatibus capituli, & percipere de omnibus emolumentis. Vide limitationes.*
24 *Installatio an sit de substantia, ut quis dicatur canonicus.*
25 *Iudices duo non habentes se ut superior & inferior si cognoscūt pariter de una eademq; causa, tenet processus coram utroq; factus. De hoc usque ibi Vlterius hic do. Abb.*
26 *Moniales an possint sine peccato mortali lucrum laborum suorum sibi appropriare, & de eis uiuere. Vsque ibi, Restat. ubi incipit tractare materiam protestationis.*

¶ Hic intrat materiam protestationis.

27 *Protestatio est facienda illi, quem protestatio tangit. ad hanc conclusionem ponit tres fallentias, num. 28. 29. 30.*
31 *In hac protestatione quot requirantur. Protestatio an ualeat sine causæ expressione. Post nu. 31. uers. tertiò requiritur.*
32 *Protestans ubi non habet aduersarium in eo, super quo protestatur, quia ab ipso solo pendet, sufficit taliter protestari, quod possit dicere se protestatum fuisse.*
33 *Protestatio facta iudici antecessori in officio, non prodest coram successore: ideo oportet coram ipso eam reiterare.*
34 *Protestatio quando fit alicui, non sufficit, quòd simpliciter taceat, sed requiritur expressus consensus, ad hoc vt sibi noceat.*
35 *Ad hanc conclusionē ponit quinq; fallentias. nu 36. 37. 38. 39.*
40 *Protestatio potest fieri etiam per tertium, cuius interest, putà Titius protestatur tibi inhibendo; ne soluas Sempronio creditori tuo.*
41 *Ad hanc conclusionem adiungit duas declarationes. num. 42.*
43 *Negotiorum gestor protestari non potest.*
44 *Hæc conclusio patitur tres fallentias. num. 45. 46.*
47 *Procurator sine aliqua dubitatione protestari potest. Et patitur hęc conclusio unam limitationem. nu. 48.*
49 *Protestatio potest fieri procuratori in casibus, in quibus sciētia procuratoris nocet domino. Hęc conclusio patitur tres fallentias. nu. 50. 51. 52.*
51 *Protestatio ubi potest fieri domino, non est facienda procuratori.*
53 *Protestatio potest fieri marito pro uxore.*

¶ Secunda pars principalis, scilicet, quando & in quo loco sit facienda protestatio.

54 *Sufficit protestari quandocunque, dummodò ante perfectum actum.*
55 *Protestatio potest fieri etiam tempore feriato.*
56 *Omnis actus extraiudicialis potest fieri tempore feriato.*
57 *Protestatio potest fieri in ecclesia.*
58 *Protestatio potest fieri de nocte, si haberi potest copia eius, cui facienda est protestatio.*

¶ Tertia pars principalis, videlicet qualiter facienda sit protestatio.

59 *Protestatio potest fieri etiam sine scriptis.*
60 *Fallit quinque casibus, quibus protestatio debet fieri in scriptis.*
61 *Protestatio quando fit in iudicio inhibendo, vt nulla fiat nouitas super tali possessione, debet fieri cum expressione causæ.*
62 *Protestans debet suam protestationem probare.*
63 *Denunciator litis debet dimittere venditori copiam citationis & libelli.*
64 *Protestator, uel denunciator litis non solùm debet dicere litem esse motam, sed etiam debet impellere uenditorem, vt vadat ad defendendum.*
65 *Venditor licèt sciat litem esse motam emptori, tamen adhuc emptor debet facere denunciationem venditori.*
66 *Protestans coram iudice quòd per actum, quem facit, non intendit consentire in eum, tanquam iudicem, debet addere, nisi in quantū de iure teneor: aliàs potest ut contumax puniri.*
67 *Protestari semel sufficit, ut quis constituatur in negligentia.*

¶ Sequitur quarta pars, videlicet, quis sit effectus protestationis.

68 *Protestatio facta simpliciter nō operatur, nisi in illo actui, qui tunc fit, uel postea incontinenti. Cauti est aduocati, dicere, Salua tali protestatione. Post nu. 68. versic. & ex hoc infertur.*
69 *Aduocatus debet esse cautus, quòd dicat, Salua tali protestatione.*
70 *Si Titius dicat creditori Mæuij, ne ipsum Titium recipiat in fideiussorem; quia protestatur se non uelle teneri, talis protestatio non impedit obligationem.*
71 *Homicidium imputatur mandanti, etiam si mandatarius occiderit ex interuallo.*
72 *Protestatio contra substantiam actus, seu contractus, non valet. Hæc conclusio limitatur tribus modis, ut nu. 73. 74. 75. 76.*

¶ Quarta & vltima pars, qualiter finitur protestatio.

77 *Protestatio tollitur per factum contrarium protestationi. Recipit sex fallentias ista conclusio.*
78 *Protestans quòd per actum, quem facit, non intendit cōtrahere matrimonium, ualet protestatio.*
79 *Protestatio facto cōtraria ualet in iudicialibus, saltem quò ad hoc, videlicet, quia iuuat protestantem, quousque reijciatur per iudicem.*
80 *Intrudens se vt canonicum supra numerum taxatum, & canonici eum tolerant diù, eum permittendo participare de emolumentis per hoc non est fractus numerus, nec acquiritur ius canonicale.*

CAPITVLVM IX.

CVm M. Ferrariensis.

¶ Nō obstante certo canonicorū numero ēt p Papā ꝯfirmato, prouidendū est receptis vltra numerū de superexcrescētibus fructibus, maximè si uolūtariè p canonicos fuerīt recepti H. D. Diuide, vt p Doc. Et omissis notabilibus, q̄ additione nō indigent, expedienda sunt dicta necessaria cū omni possibili diligētia, tū pp vtilitatē materiæ, q̄ quotidiana ē, tū intuitu & reuerētia honoratissimi capituli nrę ecclesię maioris Ferrariensis, in quo creatis duobus nouis p̄bēdis, numerū canonicorū ex 12. ad 14. reduxit Paulꝰ Papa II. ꝑut olim fuisse dr̄: & postea vnā ex ueteribus immediatè vacantē, tāq̄ Apostolicæ sedi reseruatā, cessāte solita optione, ꝯtulit mihi immeritò hodiernus Papa Sixtus IIII. ad spontaneas p̄ces diui Ducis Herculis principis nostri potentissimi. ¶ No. primò ibi, pro se ac quatuor &c. ſm do.
1 Ant. & Imo. hic, ꝙ † ista æquipollere videnī, videlicet talis agit pro tali & nomine talis. Ad idem allegant tex. in c. sua nobis. de appel. & in l. fideicommissa. §. interdum, ff. de leg. 3. & in l. dn̄s Sticho. & ibi glo. ff. de pec. leg. & in l. si cum emptore. §. fi. iuncta. gl. in j. opp. ff. de pact. & tex. in l. si per ignorantiam. C. de condi. ind. Et subdunt, ꝙ
2 vbi actus est proportionabilis solū procuratori, dicitur agens nomine talis in dubio agere vt procurator, vel cōsors eiusdem litis, per tex. hic cum glo. & in l. post mortem. ff quando ex fac. tu. & in c. dilecti filij. infrà de fo. comp. Secùs si materia subiecta est proportionabilis etiā non procuratori: quia tunc potest agere vt negotiorum gestor. Et ideo agendo pro tali, non videtur in dubio agere ut procurator, sed ut talis, nisi pars aduersa sciuerit eum procuratorem, ut per Bart. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. ſm eos. ¶ Adde, quod voluit Bart. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. oblig. vbi dicitur, ꝙ si Titius procurator tuus ab initio cęperit agere causam procu-

procuratorio nomine tuo, quamuis postea in prosecutione aliquem actū exerceat simpliciter, tñ intelligitur repetita illa qualitas, s. procuratorio noīe, per illum tex. cum glo. & no. Bar. in l. qui seruum. per illum tex. ff. de interro. act. & Bar. in l. procurator, qui pro euic. ff. de procu. ¶ Adde ēt, qđ no. Bar. in l. si fundum per fideicōmissum. in prin. ff. de leg. j. vbi dicit per illum tex. ꝙ si procurator dicit, Ego Titius nuncio tibi, ne ædifices in tali re Sempronij: vel, Vendo tibi talē rem Sempronij; semper vř vendere procuratorio noīe, & non noīe suo. Et sequitur ibi Imo. dicens pro hoc esse singulariter notandum, & fortè alibi non reperiri. Idem no. Bar. in l. in familię. per illum tex. C. famil. ercis. & Bar. in l. mater. ad fi. C. de rei ven. & ibi ēt Bal. in fi. & facit l. ab vno. C. de neg. gest. ¶ Adde ēt qđ no. Bar. in l. qui in aliena. §. is putat. ff. de acqui. hę. vbi dicit per illum tex ꝙ si dñs dedit speciale mādatum Titio, vt fundum emat, vel alium actum faciat, & Titius simpliciter fundū illum emit non facta mentione officij, intelligitur ꝓcuratorio noīe emisse: & probatur in l. post dotem. ſm sextam lec. Dy. ff. solu. ma. & ibi latè per Lud. post alios. ¶ Recipit tñ hoc dictum certas declarationes, quas collige ex dictis aliorum in §. is putat. & ex notatis per Bar. & alios in d. §. nunciatio. & Bar. ēt in quodam consi. incipiente, Super hoc puncto, an sufficiat, si dicas. cum concor. de quibus per Roma. in d. l. post dotem. cum pluribus seq. ¶ Et ꝙ paria sint dicere, Pro tali, vel Noīe talis, vide Sali. latè in l. 2. C. qui acc. & no. Bal. in l. j. C. per quas perso. nobis acqui. & in c. 2. ꝑ do. Ant. ȷ̄. de resti. in inte.

3 ¶ Et † aliqñ exponitur, Pro tali, id est, loco talis, ſm Bar. in l. si is qui ꝓ empto. ff. de vsuca. & ita capitur in ti. ff. pro tut. Et aliqñ pro, Tanquā, vt in statuto dicente, ꝙ aliquis habeatur pro ciue, vt ꝑ Bal. in l. si Ruffinus. ff. de testa. mili. & Bar. in l. 3. §. si emancipatus. ff. de contrata. cum concor. Et de hac dictione vide ēt Bar. in l. quibus dieb. §. Termilius. ff. de condi. & demon. & in l. Lucius § à te peto. ff. de leg. 2. & Bal. in l. j. C. de non nu. pecu. & Imo. in cle. fi. de procu. & Domi. in c. consuetudo j. dist. & do. Abb. in pulchra q. in c. ex parte. ȷ̄. de spon.

4 ¶ Nota secundò ibi, ad instantiam, ꝙ † tantū est dicere, Ad instantiam, quantum, Ad petitionem, seu ꝑces, quod no. ſm do. Anto. hìc: quia facit ad multa, maximè pro instrumentis & actis iudicij, in quibus dř, Ad instantiam talis promisit, dedit &c. Et intellige istū tex. non de precibus carnalibus, sed iustis & spiritualibus, vt per gl in c. tuam. ȷ̄. de æta. & qualita. & in c. sunt nonnulli. j. q j. secundum do. Abb. hìc. Adde glo. in c. Moyses. in verbo, rogauerint. & ibi Domi. 8. q. j. & glo. fi. in c. in quibusdam. j. q. j. & glo. in sum. 8. q. 2. & in c 1. ea. q. & causa. & in c. veniam. in verbo, deprecamini. 35. q. 1. & gl. in c. vt nostrum. in verbo, animi. & ibi Imo. post alios. ȷ̄. vt ecclesi. benefi. & beatum Tho. 2. 2. q. 100. arti. 5. ad fi. & hř in summa Pisa. in verbo, acceptio personarum. ver. vtrùm peccet episcopus. Et de sententia lata per preces, vide gl. in c. quatuor. ad fi. 11. q. 3. & Ang. in l. venales. C. quando prouo. nō est ne. & tex. in l. furti. §. pactus. ff. de infa. & Hosti. & domi. Anto. in d. cap. tuam. ¶ Nota tertiò, ibi, mandamus, cùm in constitutione. & c. ꝙ in constitutione de certo numero etiam per Papam confirmato intelligitur clausula, nisi reditus ecclesię in tantum excrescant, ꝙ pluribus sufficiant.

5 Ex quo videtur, † ꝙ augmentatis facultatibus ecclesiæ debet numerus canonicorum augmentari, & sic antiqua constitutio tolli. An autem per hoc frāgatur numerus ipso iure, dicetur. ȷ̄. post do. Abb. super glo. in verbo, sine pręiudicio in frau. Et hìc adde tex. in Authen. vt determinatus sit numerus clericorum. ver. posteà verò. per quem dicit ibi Ang. primò, ꝙ licèt fundans ecclesiam taxauerit numerum clericorum, tamen auctis facultatibus debet numerus augeri. ¶ Secundò dicit, ꝙ si statuto episcopi cauetur, ꝙ quilibet præbendatus debeat tenere capellanum pro altari præbendę, & postea vniatur præbenda ecclesiæ curatæ, debet eius rector etiam tenere capellanum in dicto altari, ex quo sibi vnitę sunt facultates dictæ præbendæ. Tertiò dicit, ꝙ si vni est vendita pro tanto precio gabella totius comitatus, deinde ille comitatus multum augeatur, pōt augeri precium dictę gabellę, de quo remittit ad Gul. de Cu. in l. item si fundi ff. de vsuf. & ibi per Cy. in addi. Et hoc pro nunc non affirmo, per tex. in l. id, quod. ff. de peri. & commo. rei ven. vbi qui cogebatur pati damnum, si res empta fuisset deteriorata, patitur ēt commodum, si melioratur.

6 ¶ No. quartò diligenter ibi, sicut consueuit. & tene menti, ꝙ † clausula apponi solita de stylo curiæ, dēt subintelligi, si casu non fuisset expressa. Sic dicimus in contractibus, vt videantur geri secundum consuetudinē loci, licèt hoc nō exprimatur in ꝯctu. Ad hoc l. ꝙ si nolit. §. qa assidua. ff. de ædi. edi. & no. Bar. in l. nemo est, qui nesciat. ff. de duo. reis. quē refert hìc do. Abb. ad idē allegans c. causam, quæ. ȷ̄. ti. proxi. vbi clausula solita poni in certo loco, si transponitur ꝯ ius, intelligitur inserta in loco suo. Et istum tex. no. multùm do. Ant. & Imo. hìc, & Bal. dicens, non esse meliorē tex. in iure, ꝙ illud, quod solet apponi in ꝯctu, hř pro apposito, etiamsi nō fuit scriptum. Et de hoc tetigi aliàs in ca. ex literis. ȷ̄. de fi. instru. ¶ Et quia ad hunc locū semper recurrimus, confirma multipliciter ex his, q̄ tunc dixi, pluribus additis: & adde in primis tex. no. in l. fi. in fi. C. de fideius. per quem dicit ibi Bal. ꝙ notarius simpliciter rogatus, intelligitur rogatus cum clausulis consuetis a. Et per illum tex. dicit ēt Bal. in l. j. ad fi. solu. ma tri. ꝙ notarius in instrumēto dotis dēt apponere obligationem hypothecariam, etiamsi sibi non fuit dictum, ex quo solet apponi. Et per illum tex. dicit etiam Bal. in rub. C. de fi. instru. ꝙ si partes dicunt se rogasse notarium, vt amicum, & notarius dicit se rogatum vt notarium, creditur sibi: quia ita consueuit fieri. Et per illum tex. dicit etiā Bal. in l. fideicommissa. §. seruo. ff. de lega. 3. ꝙ si clericus secularis impetrat beneficiū nō consuetum dari clericis secularibus, nō valet impetratio: quia Papa etiam motu proprio non præsumitur velle alteri q̄ sit consuetum, rescribere. Et per illum tex. dicit ēt Bal. in rub. C. de his, quæ in frau. credi. ꝙ notarius simpliciter rogatus pōt apponere renunciationes consuetas: quod declara, vt ibi per eum. Et per illum tex. dicit etiam Bal. in l. imperator. ff. de sta. ho. ꝙ notarius semper vř rogatus, vt conficiat instrumentum in forma cōmuni, quia præsumitur solenniter rogatus, & pręsumitur solēnitas in instrumentis. Et per illum tex. dicit etiam Bal. in l. ita demum. §. j. ff. de procu. ꝙ notarij possunt apponere clausulas consuetudinarias, qñ sunt plenè rogati. Et no. Bar. in l. si prius. §. rectè. de aqua plu. arcen. argu. d. §. quia assidua. & ibi etiam Bar. no. idem. ¶ Et adde Inno. in c. olim. in prin. ȷ̄. de verbo signi. vbi dicit, ꝙ omnis dispositio, siue legalis, siue vltimarum voluntatum, siue cōtractuū, recipit interpretationem à consuetudine b: & sequitur do. Abb. in c. certificari. in prin. ȷ̄. de sepul. ¶ Et hinc est, ꝙ si tecum contraho, vel te procuratorem constituo, videor expressè mandare, ꝙ facias ea, quæ sunt de consuetudine. l. si pignore. §. fi. in ver. vsu. & ibi no. Docto. ff. de pigno. ac. facit c. cęterùm. in verbo, terræ consuetudo. de dona. no. Bar. in l. si procurator. in prin. ff. de iure fis. & in l. fi. in prin. ff. de his, quę in frau. cre. & plenè in l. benè à Zenone. C. de quadr. præscri. & Bal. in rub. C. de exerci. ad fi. & Lud. consi. 114. incip. visis. s̄. consultis. ad fi. ¶ Et hinc videmus, ꝙ habens potestatem vendendi bona fiscalia, potest dare fideiussorem euictionis, & apponere omnia pacta pœnalia, secundum morē regionis, vt dicit Ange. in l. 2. ff. de iu. om. iudi. per d. l. benè à Zenone. Et hinc est, ꝙ promissio prælati simplex de renouanda emphyteusi, intelligitur, secundùm ꝙ est consuetum, ſm Ange. in §. emphyteusim. in Authē. de nō alie. ¶ Et præceptum Ducis de cogendis debitoribus fisci pro arbitrio exactoris, intelligitur

a Consuetis. *Ad quod adde Pau. de Cast. in l. 2. ff. de iurisd. om. iudi. & Pet. de Su. in l. in omnibus ff. de arb. & no. in l. si pignore. §. fi. ff. de pigno. ac. & vide plenè per domi. Alex. in l. si finita. in prin. de dam. infe. & in l. plus. §. 1. de aq. plu. arc.*

b Consuetudine. *Adde idem tenentem domi. Soc. suo consi. 111. incip. abundè & subtiliter. vers. nec in tali. in 1. parte.*

intelligit̃ de coactione inducta à ɔsuetudine, ſm Bal. in l.j.C.ſi ob publicas pẽſita. Et ɔductio simpl'r facta de domo, intelligitur pro penſione cõſueta, ſm Sal. in l. exceptio.C.loca.q̃ eſt ad hoc ſing. ſm eũ. Et conducens operarios tenet̃ eis miniſtrare victũ & ferramẽta, ſi eſt ɔſuetũ, ſm Bal. in l. liberti. C. de ope. lib. ¶ Et ſi habẽtes vẽdere gabellas alicuius ciuitatis faciunt pacta ɔtra illud, qđ eſt conſuetum, nõ tenẽt, ſm Bar. in l.j. C. de paſcuis pub. vel priua. lib. 12. Et colonus tenet̃ ſoluere illud, qđ eſt cõſuetũ vltra penſionẽ ſolui, licèt non fuerit dictum, ſm Bar. in l. dñi prædiorũ. de agri. & cẽſi. lib. 12. Et ſi eps citauit aliquem non expreſſo loco, intelligit̃ vt compareat in conſueto, ſm Pet. de Anch. in c. cũ eps. de of. or. in 6. & citatus ſimpl'r non expreſſa hora, intelligit̃ propria, qua iudex ſolet ſedere, ſm Inn. & dom. Abb. in c. conſuluit. de of. dele. & no. Inn. in c. cum nobis olim. vltra mediũ, de elect. & dixi aliàs poſt domi. Abb. in c. 2. de teſti. cog. ¶ Hinc ẽ ẽt, ꝗ verba teſtatoris ſimplicia ſemꝑ recipiunt reſtrictionem à ſtylo patriæ conſuetudinario, vel ſtatutario. a Ad qđ vide Bar, Ange. & Imo. & Ro. in l. hr̃des. §. cum ita. ff. ad Tre. & Pet. in l. tres fratres. ff. de pac. Vnde dicit Bar. in l. precibus. C. de impube. & alijs ſubſt. ꝗ teſtator prẽſumit̃ cogitare đ ſtatuto patriæ ſuę. Et dicit Imo. in c. potuit. ad fi. de loca. ꝗ inueſtitura emphyteuſis accepta ꝓ ſe & alijs ſuis non comprehendit fœminas, ꝑp dictum Arch. in c. ſi quis ſuadente. 17. q. 4. niſi conſuetudo loci in talib. includat ẽt fœminas. ¶ Et hinc eſt ẽt, ꝗ ſi prælatus conceſſit ſimpliciter rem in emphyteuſim, cenſetur conceſſiſſe in tertiã generationem, ſi ſic ſe hẽt conſuetudo loci, ſm Bal. in addi. Spe. in tit. de locat. Et hinc eſt, ꝗ conceſſa ptãte teſtandi, ſubintelligitur ſm ꝗ eſt cõſuetum in loco, ſm Bal. in l. fi. poſt prin. C. de fideicom. facit. l. ſi qñ. in prin. C. de inoffi. teſtam. & quod ibi Bald. ¶ Et hinc eſt ẽt, ꝗ procurator datus ſimpliciter ad fideiubendum, põt renunciare beneficio ordinis: quia de cõſuetudine oĩs fideiuſſor renunciat, ſecundum Bart. in l. ſi fraudator. ff. de his, quæ in fraud. credi. Ex quo conſuluit Lud. Ro. in d. conſil. 114. vel ſequenti, ꝗ procurator habens ptãtem obligandi dominum ad certam quantitatẽ etiam cum dictione taxatiua, poteſt ipſum obligare ad cambia ſoluẽda pro illa quantitate, ſi de cambijs eſt cõſuetudo in loco: & vide eundẽ conſi. 59. incip. In Chriſti &c. ad diſcutiendum. vbi dicit, ꝗ ſi cõſueuit Papa in inueſtituris, quas facit vicarijs temporalib. terrarum eccleſiæ, cõcedere iuriſdictionem publicationis bonorũ & vltimi ſupplicij, ea duo poſtea veniunt ẽt, vbi in conceſſione non exprimuntur, per c. quò ad tranſlationẽ. j̃. de of. le. Ad idem tex. optimus in c. 2. j̃. ti. prox. ibi, & ſi non apponatur, quẽ ibi no. Imo. ¶ Hæc oĩa, & his ſimilia, declaranda ſunt de neceſſitate tribus modis. Et prima declaratio ſumenda eſt ex dictis Io. And. in addi. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. inſtrumentum. verſ. quid ſi à contrahentib. vbi

7 dicit, ꝗ † in ſimplici rogatione notarij tacitè veniũt cõſueta. Vnde in contractu, quo transfertur dominium, poteſt addi clauſula precarij: quia per eam efficacius peruenitur ad mentem contrahentium. Sed hoc intelligit̃ de cõſuetis generalibus: ſecus in ſubſtantialib. Illa n. a principio ſic inſunt contractibus, ꝗ ſine illis actus vitiatur. Alle. l. teſtm̃. C. de teſta. & c. tuæ. & c. tua. in fi. de ſponſ. ¶ Et per hanc declarationem ſequitur, ꝗ vbi de iure, vel de ſtylo curię aliquid ſolet & dẽt exprimi ad euitandam ſubreptionem, & eſt ſubſtãtiale, nõ ſufficiet, ꝗ ſoleat exprimi, ad hoc vt valeat diſpoſitio: quod multũ tẽperat prædicta, & facit cap. ad noſtram. & cap. porrecta. de cõfir. vti. vel inuti. cum ſi. Qũo autem cognoſcãtur, q̃ ſint de ſubſtantia, vide Bal. in l. etiam. C. de execu. rei iud. & in repet. l. j. C. qui accuſ. & in l. ad exactionem. C. de do. promiſ. & in rep. l. j. C. de ſacroſan. eccl. & do. Abb. in cõſil. 72. incip. Omnipotentis &c. in negocio Guidonis. vbi dicit, ꝗ ſubſtantialia ſunt illa, ſine quibus actus conſiſtere non poteſt: alia ſunt accidentalia, vt latiùs in dictis locis. Et ad hanc declarationẽ faciunt verba Bar. in l. quicquid aſtringendæ. ff. de verb. obli. dum tangit, qñ tacitũ habeatur pro expreſſo. ¶ Secunda declaratio eſt, ꝗ vbi in aliqua diſpoſitione habentur pro expreſſis ea q̃ conſueuerunt exprimi, intelligitur de cõſuetis cõiter, & vt plurimum: ſecus ſi raro ſolitum ſit aliquid fieri, vt probatur in l. Seio. §. medico. ff. de annuis le. & ibi hoc not. Bar. ita limitan, qđ conſueuit dici, procuratorem poſſe conſueta: & all. in ſimili l. fiſtulas. §. j. de contrah. emp. & benè facit dictum c. quò ad tranſlationem. verſic. ſæpe. ¶ Tertia declaratio eſt, ꝗ licèt in gñali conceſſione veniant accidentalia, vel ſolẽnia cõſueta exprimi, vt eſt dictum, tñ nõ ſemꝑ ex multiplici actuũ frequẽtatione inducit̃ conſuetudo. Et ideo ſi aliquis ꝑ viã meræ & gratuitę facultatis aliqđ ſit ſolitus cõcedere, ꝑ hoc nõ obligat̃ perſeuerare, ac ſi firmata eſſet cõſuetudo. Hoc declarat do. Abb. vltra alios in d.c. quò ad tranſlationẽ. per id, qđ no. Inn. in c. cum eccleſia Sutrina. j̃. de cauſa poſ. & proprie. vbi dicit, ꝗ ſi millies aliquis hoſpitaretur amicum ſuũ in domo, ꝑ hoc nõ eſt inducta cõſuetudo, vt teneat̃ eũ in futurũ hoſpitari, cùm fuerit profectus ad illã ciuitatẽ. Et concor. Cy. in l. 2. C. q̃ ſit lon. conſue. & Io. And. in cap. Ioãnes. de cle. cõiu. & Bar. in l. cũ de in rẽ verſo. ff. de vſu. & Arch. in c. ſeruitiũ 18. q. 2. & Dom. in c. cõſuetudo. j. diſt. & latè Pet. de Anch. in regula, ſine poſſeſ. ad fi. de re. iu. in 6. & multi alij, niſi id factum fuiſſet tãto tꝑe, cuius initii non eſſet memoria, ſecundùm Io. And. in d. c. peruenit. de cenſi. & Bar. in d. l. cum de in rẽ verſo. Ange. in l. ſi certis annis. C. de pact. cum concor. Et de materia ẽt vide Bal. in l. ſi quis ſub condõne. ff. de condi. inſti. & dom. Ant. & Imol. in cap. cum olim. j̃. de conſue. & in c. ex parte Aſtenſis. & ibi Abb. j̃. de conceſ. præben. & qđ hr̃ in cap. conſtitutus, infrà de reſcrip. & Lud. Rom. conſil. 376. incip. Omnipotentis &c. quæſtio eſt, nunquid. ¶ Glo. j. ibi, cùm eſſent conſortes eiuſdem litis. No. hìc

8 ſpeciale in conſorte eiuſdem litis, ꝗ † ſicut coniuncta ꝑſona poteſt agere pro coniuncta ſine mandato præſtando cautionem, ꝗ dñs habebit ratũ. l. ſed & hæ. ff. de procu. c. nõnulli. in fi. de reſcript. ita conſors eiuſdem litis p̃t agere pro conſorte ſine mandato p̃ſtita prius ſatiſdatione, vt in iuribus allegatis per gl. hìc, & per glo. j. in c. cum dilecti. de do. & contu. Et iſtud conſortium contrahitur ex cõitate litis & cauſę. l. ſi petitor. ff. de iu. & traditur in cle. ſi religioſus. de procu. ſecundum do. Abb. hìc. ¶ Hãc concluſionem limita primò, niſi cauſa eſſet criminalis, vt eſt gl. in c. cùm dilecti. infrà, de dolo, & contu. & eam no. do. Ant. hìc, & ibi: & de ipſa meminit Bal. in l. 2. C. de conſor. eiuſdem litis. quia in criminali non cõparet quis per alium, l. ſeruum quoq;. §. publice. ff. de procu. Sed do. Maria. in commento cap. veniens. infra de accuſa. verſi. trigeſimoquintò fallit. alle. Bal. in d. §. publice. dicentẽ, ꝗ regula, de qua ibi, fallit in conſortibus eiuſdem litis, arg. notatorum in c. hoc quippe. 3. q. 6. & quod no. Inno. in cap. licèt. infrà de accuſ. Sed dicit do. Maria. ſe hoc intelligere, quando ageremus de delicto annexo, aut correlatiuo, vt puta, adulterio, inceſtu, vel ſimili: aliàs dicit ſe non videre, ꝗ licèt plures dicantur commiſiſſe vnum delictum, quòd unus poſſit interuenire pro alio: quia ex ſeparatis non fit illatio, ſecundùm eum. Et ſic habes hanc limitationem reſtrictam. ¶ Et iuxta hoc ſubdit hìc Domi. quòd vbi agitur de crimine ciuiliter, admittitur conſors: ſecus ſi criminaliter. Et ita intelligit glo. in d. cap. cùm dilecti. & in d. c. hoc quippe. ¶ Secundò limita, dummodò lis ſit cõteſtata b cũ omnibus conſortibus, ſecundùm do. Ant. & ſequaces hìc, per tex. in l. 2. C. de ɔſor. eiuſ. lit. Ex quo ſequũtur duo effectus. Primus eſt, quòd cautio rati, quam ſuprà dixi præſtandam à cõſorte, poteſt etiam poſt lit. conte. præſtari: quia ſi conſors prius non admittitur, non eſt mirum, ſi hoc ſpecialiter toleratur in hac dilatoria, ſicut in quacunq;, quæ oritur poſt li. cõteſt. cap. inſinuante. j̃. de of. dele. facit c. paſtor. infrà de excep. & cap. præſentiũ. j̃. de teſti. & ad hoc eſt glo. eſt

a Vel ſtatutario. *Adde Alex. conſi. 144. parte, & do. Soc. conſi. 42. incip. Primum huius. verſi. nam quis. circa princi. in prima parte.*

b Conteſtata. *Adde Car. in cle. 1. 9. q. & pleniùs in cle. 3. 11. q. de procu.*

gl. in d. l. q̃ semper pro singulari ad hoc allegat, ſm Bald. hic. ¶ Et hic incidēter & vtiliter est aduertendū: quia Io.
9 An. ponit vnū casum, in quo † exceptio dilatoria superueniens post lit. ꝯte. nō pōt opponi, vt ꝫ q̃n post superuenientē dilatoriā agitatus est aliqs actus vlterior circa merita causæ cū parte aduersa: qa tunc sicut lite contest. sequēs dilatoriā excludit eā, cap. inter monasteriū. ĩ. de re iudi. l. ita demū. C. de procu. ita primus actus iudicialis sequens post dilatoriā superuenientē; quia hr̃ loco litis cōtestatæ. Ita decidit Io. And. hic. Sequitur do. Ant. hic, & Bart. in l. Pomponius §. rati. ff. de procu. & idē no. do. Ant. in cap. exceptionē. ĩ. de excep. ver. aduerte. in c. fi. ĩ. de confes. & Bal. in authē. si testis ꝓductus dicat. C. de testi. & in l. elegāter. §. si quis post. in apostillis, ff. de condi. inde. per l. 2. §. sinautem reus. C. de iu. cal. & fuit opinio Vltramontanorū, quā sequitur Cy. in l. nihil. C. de proc. & allegatur, qđ no. gl. in c. j. in verbo, absentia. de elect. in 6. & Inno. in c. 2. infra de dila. vbi dr̃, ꝙ vbi lis non contestatur, primus actus, qui solet fieri post li. contest. hr̃ pro litis contest. ¶ Et hoc intellige de exceptione dilatoria non habente causam continuam: secus si esset continua & successiua: putà ꝙ quis non audiatur: quia si post ipsius superuenientiam nō fuerit apposita, sed fuit processum ad vlteriora, talis processus præiudicat quo ad actū factum: sed exceptio potest opponi contra fiendos. Ita dicit Bal. in d. §. si quis post. dicens, hæc esse verba aurea Iac. Bu. ibi, in lec. ¶ Sed ꝯtra prædicta tenet Bart. in l. nihil. C. de procu. dicens, non reperiri iure cautum, ꝙ postquam semel lis est contest. actus sequentes habeant effectum litis contest. nec in eadē lite vr̃ posse multiplicari litis contestatio, arg. l. proprias. C. de lega. Fatet̃ tñ, ꝙ in casibus, in quibus non fieret litis contest. putà q̃n proceditur summariè, clemē. sæpe. de verb. signi. primus actus, qui agitaretur inter partes circa merita causæ, benè hēt effectum litis contestationis. Et sic intelligit. l. nulla. C. de procu. Et licèt Canonistæ cōiter transeant cum præcedenti opi. Io. And. tñ hæc vr̃ melior secundum Imol. hic: pro qua adducit no. in c. j. de pro. in 6. vbi dr̃ per gl. in verbo, ab eo. & ibi Domi. ꝙ licèt procurator, qui li. cōtesta. est, possit alium substituere, tñ secus est, si fuit substitutus post li. contest. vt ibi patet. Et si esset vera dicta opi. Ioan. And. ꝙ actus, qui fieret post lit. contest. haberetur pro litis contestatione, posset illum substituere: quod tñ negatur ibi secundùm eum. Tñ præcedens opi. vr̃ magis fundata: quia si orta exceptione dilatoria pars eam non opponit, & transit ad vlteriora, vr̃ tacite illi renunciare, argu. c. gratum. cum si. ĩ. de of. delega. & per id, qđ dr̃ de iudice procedente ad vlteriora, ꝙ vr̃ eam reijcere per processum ad vlteriora, vt per Bar. in l. si autem §. q̃cunque. ff. de neg. gest. & in l. à procedente. C. de dila. & in c. ex parte. 3. cum si. ĩ. de appel. ¶ Et pro hac parte vr̃ tex. in terminis in c. insinuante. ver. quocirca. ĩ. de offi. dele. vbi per processum ad vlteriora vr̃ quis recedere à dilatoria superueniente: & ita per illum tex. firmat ibi Abb. hoc multum notans, & confirmat solùm ex gl. in simili in d. c. j. in ver. absentia. de elect. in 6. Non ob. licèt ipse non dicat, illud quod dictum est de reiteratione cōtestationis litis: quia non dr̃, ꝙ omnis actus habeat vim litis conte. propriè, postquam semel cōtestatio facta est: sed præsumitur illum actum habere effectum contestationis litis quò ad excludēdam dilatoriam. Non obstat, quod dr̃, post li. contesta. substitutum non posse substitue re. quia hoc non est expeditum, vt patet ex notatis in d. l. nulla. maximè per Pau. de Cast. & cōiter Mod. qui limitando vltimam glo. ibi, & Cy. tenent contra Bar. Tamen poteritis cogitare. Sunt etiam alij casus, quibus dilatoria superueniens post li. contesta. non potest opponi: sed quia non rectè conueniunt hic, ideo sufficiat tetigisse hunc, quem solum ponit hic Ioan. And. reliqui essent dicendi in d. c. insinuante. vel in c. pasto. ĩ. de excep. ¶ Secundus effectus resultans ex ista secunda limitatione est, quòd vbi consortes non sunt simul lit. contesta. sed quilibet pro se dedit petitionem suam, & inchoauit aliam instantiam de per se, non admittitur vnus pro alio, etiāsi eodem tempore, & eadem causa, & coram eodem iudice moueant ius agendi. Ita dicit hic do. Ant. versi. videte. gl. hēt hic &c. & sequitur hic Domi. & Imo. qui tamē addidit, ꝙ inuito reo non videntur, posse dare isti separatim petitiones, ne super eadem re in diuersis instantiis fatigetur, per no. in l. in hoc iudicio. ff. famil. ercis. Ad idē l. nulli. cum materia, C. de iudi. & l. j. ff. de quibus rebus ad eundem iud. eatur. & facit, quod dicetur. ĩ. ad intellectū horum iurium post Inn. hic. ¶ Limita tertiò hanc conclusionem, dummō ius consortium sit indiuiduū, secus si diuiduū, vt hic in gl. Sed do. Ant. do. Car. & Imo. hic contrarium tenēt: quia sufficit, ꝙ lis sit cōis pluribus circa eandem rem, licèt diuisibilē. Patet in plurib. agentib. actione famil. ercis. vel cōi diuidundo. Nā tales habētes rem cōem, vel hæreditatem cōem, dicuntur consortes in ipsa re, vel in ipsa hæreditate. l. j. & 2. C. de cōsor. eiusd. lit. ¶ Sed fortè gl. voluit dicere, ꝙ quilibet prætendebat titulum per se separatum de alia causa, & sibi præbendā distinctam assignari: & hoc respectu non erant consortes, sed alio respectu, inquantum intendebant infringere statutum de numero: vel, secundum do. Car. & do. Anto. in quantum prætendebant cōionem in fructibus super excrescentibus: & hoc respectu poterunt dici consortes, & sequitur hic do. Abb. & Imo. ¶ Est tñ in hac materia vna differentia inter rem diuiduam & indiuiduam: quia si est diuidua, potest etiam ante li. contesta. vnus agere pro parte sua. l. j. C. de consor. eiusd. lit. Sed si est indiuidua, secus: & aliis prohibentibus agere non potest, l. si petitor. cum gl. j. in fi. ff. de iud. & no. Bar. in d. l. 2. de consor. eius. lit. ad quod vide omnino Ang. de Aret. post Raph. & Ioan. de Ana. in l. si quis separatim. §. fi. ff. de appella. ¶ Limita quartò, nisi consors esset persona aliàs inhabilis ad agendum; quia consortium non est in causa potēs supplere duos effectus, videlicet defectum mādati & defectum personæ, arg. cap. ex tuarum. de autho. & vsu pal. & cap. non potest. de præb. in 6. Et hoc tenet Pau. de Leza. in cle. si religiosus. de procu. intelligens illam clemē. dummodò religiosus habeat mandatum à consorte: & sequitur hic do. Anto. dicens, hoc benè notandum. ¶ Et idem tenet hic Domi. motus noua consideratione: quia consors hēt præstare cautionem de rato, vt hic in glo. quam monachus præstare non potest, cùm non habeat proprium: nec monasterium pōt obligare pro alio, c. ex parte. cum materia. ĩ. de accusa. ¶ Non obst. d. cle. quia illam intelligit, ꝙ pro consorte potest recipere mandatum religiosus, vt pro illo agat sine alia licētia abbatis: & in mandato cōstituens cauet ꝓ illo, arg. cle. j. de procu. ſm eū. Sed do. Card. in cle. si religiosus. in 11. q. in fi. tenet ꝯ prædicta, ꝙ monachus potest agere pro consorte sine mādato; quia non apparet ratio driẽ inter monachum, & non monachū quò ad hoc, ex quo monachus potuit agere, & per ꝯñs dici consors litis. Ergo ita iudicabitur de eo, sicut de quolibet consorte, secundum eum. ¶ Et licèt de ratione Dominici hic nihil dicat: tamen cogitabam, an dici posset, ꝙ licèt monachus non habeat proprium: per hoc non sequitur, quin posset præstare cautionem fideiussoriam. Et ista sufficiāt: quia licèt cautio ista sit prætoria, & oporteat satisdare, vt dicit gl. fi. in l. 2. C. de consor. eius. lit. & satisdatio debeat esse sufficiens, & non simplex, l. prætoriæ. la 3. ff. de præto. stipu. dixi post Imol. in c. ad nostram. el j. de iureiu. no. Bal. in proposito in l. sancimus. in 3. oppo. C. de verb. signi. & glo. & omnes in l. j. C. de procu. tamen non videtur, ꝙ debeat esse cum hypotheca bonorum, per l. j. in princi. ff. qui satisda. cogan. vbi obligatus satisdare liberatur datis fideiussoribus, nisi iudex attentis pluribus aliter arbitraretur, vt Bart. in d. l. prætoriæ. la 3. in versicu. quæro, an hoc sit verum. & Ange. in d. l. j. Et sic non stringit ratio Dominici, quę etiam procederet solùm in monacho, sed non in omni alio inhabili. Et hanc partem videtur etiam tenere Imo. in d. c. cle. si religiosus. in 4 no. dum dicit per illum tex. quòd consortium litis non solùm supplet defectum mandati, vt hic in glo. sed etiam supplet inhabilitatem personæ ad procuratorē suscipiendum. ¶ Dubiū remanet

net in hoc,vtrùm ſicut religioſus, qui eſt inhabilis in iu
dicio,efficiẽ habilis ratione conſortij, & per conſequẽs
non indiget mãdato,per prędicta:ita etiamſi in quocun
que inhabili,ꝙ efficiẽ habilis. Et licèt Dom. An.vt prę-
dixi,dicat ꝙ non,tñ prima facie videẽ diſtinguendũ,an
cauſa ſit indiuidua,vel nõ, per id qđ ĩ ſimili dixit Dom.
Ant.poſt Cal.in fi.in c.poſt ceſſionem.de prob. vbi dicit
ꝙ licèt excõitatus efficiatur habilis in iudicio, qñ venit
vt reus,tñ non efficitur habilis,qñ vellet defendere ſe &
aliũ habentẽ cauſam cõmunẽ:quia conſortium nõ ſup
plet inhabilitatẽ perſonę quò ad excommunicationẽ;
cùm nulla ſubſit neceſſitas agẽdi pro cõſorte,vel defen
dendi ſaluo vſu, niſi cauſa eſſet indiuidua, l. iij.§.ex his.
ff.de verb.ob.licèt ſecus ſit in habilitate religioſi,quia ẽt
pro re diuidua aget pro conſorte, quia ex quo habet eſ
ſe pro ſe in iudicio,ꝑõt ẽt eſſe pro cõſorte,cùm per hoc
non plus diſtrahaẽ à contemplatione,ſecundũ eũ.Et idẽ
expreſsè ſentit Imo.in eiſdẽ terminis in d. cle. ſi religio-
ſus.in fi.¶ Nihilominus pro generali omniũ prædicto
rũ cõcluſione poſſunt diſtingui duo caſus. Aliqñ,& pri
mò,ꝑſona inhabilis efficiẽ habilis ex iure ſpeciali, putà
excõicatus ex cauſa defenſionis:& tunc non efficiẽ habi
lis,vt agat pro conſorte,ſed ſolũ pro ſe. Fallit primò in
materia indiuidua,ſecundò in religioſo,vt eſt dictũ. Ali
quando perſona inhabilis non reperitur habilitata ali-
quo caſu,& tũc clarũ eſt,ꝙ conſortiũ nullã vtilitatẽ ſibi
præſtat quò ad ingreſſum iudicij, & ſicut non agit pro
ſe,ita nec pro conſorte.Et hoc quò ad commodũ reſul-
tans ex potentia actiua, vt ipſe pro ſe cõpareat. ſecus ſi
ex virtute paſſiua;quia tunc ſi conſors ſuus habilis cõpa
reat, proderit iudicium conſorti inhabili, dummodo
materia ſit indiuidua, per id,quod no.Do.An.ĩ d.c.poſt
ceſſionẽ.ſicut in pluribus caſibus aliquis conſequitur ex
perſona alterius,quod ex ſua conſequi non poteſt, l. ſi
communẽ.ff.quẽad.ſer.amit.c. authori. de conceſ. præ-
bẽ.in 6.l.ſi is,q duos.& ibi Bart.ff.de lib.le.c. ſacris. j. de
10 ſepul.cũ ſi.¶ Nõ obſt.ꝑdictis,ꝙ †duo ſpecialia nõ poſ-
ſunt cadere in eodem ſubiecto a,l.1.&
ibi gl.C.de dot.promiſ. & ſic non vr̃,ꝙ
aliquo caſu ratio ꝯſortij ſuppleat mã-
datũ & habilitet aliqñ inhabilẽ:quia
rñderi põt tripliciter.Primò negando
ꝙ iſta duo deſcẽdant ex eodẽ fonte:qa
ꝙ inhabilis inhabilitetur,eſt ex indiui-
duitate materiæ:& ꝙ ſuppleatur man-
datũ,eſt rõne conſortij,& nõ eſt incon
ueniens, ꝙ in eadem materia ſurgant
ex duplici fonte duo ſpecialia,l.ſi quis
rem.§.j.ff.de pollici.iuncta. l. fin. C. de
ſacroſan.eccl.vt per dom.Car.in cle. ꝙ
circa.in 20.q.de elec.& in cle.2.in 8. q. vt li.pen. Vel ſe-
cundò,ꝙ ꝯ̃rium procedit, niſi duo ſpecialia cõcurrẽtia
in eadem materia ſint inducta ambo à iure cõi,vt dicit
Bal.in l.1.in fi.C. qñ lic.ab emp.diſce. Et ꝙ religioſus ha
bilitetur ratione conſortij, & non ſit opus mandato,eſt
inductũ ex diſpoſitione d.cle.ſi religioſus. Vel tertiò,ꝙ
ſicut in materia conſortij ius inducit ex cauſa alia ſpe-
cialia,videlicet quòd quis admittatur ſine mandato,&
ꝙ cautio rati petatur poſt li. conteſt. quia vnũ ſpeciale
oritur ab alio:ita etiam hìc, quia eo ipſo,ꝙ lex habilitat
religioſum pro conſorte, ex hoc ſequitur aliud propter
alia iura, quòd non ſit opus mandato. Vnde non repu-
gnat, ꝙ concurrant duo ſpecialia, quorum vnum de-
ſcendat ab alio,vt per Bart.in l.1.C.de do.promiſ.& Do
mi.in c.non oẽs.ij.q.7.per Bal.in l.1.C.de fur.& Barto.in
l.ſi is,qui pro emptore.ff.de vſuc.quas reſponſiones no.
etiam ad alia.¶ In ea.gl.ibi,habebat mandatum ab alijs
aliàs non fuiſſet admiſſus.No.ſemper hoc dictũ,ſm Do.
11 Abb.hìc,ꝙ † canonicus non admittiẽ
ad agendũ pro canonico ſine manda-
to b,licèt ſpecialiter ſit cõiũcta perſo
na.Intelligiẽ ergo ius ciuile de ꝯiũctis
ratione ſanguinis.Et optimè facit, ſe-
cundùm Dom.Abb.in c.1.j.de procu.

a Subiecto. *Adde Oldra. conſil. lxxix. incip. quòd duo ſpecialia. Secus, quando oriuntur ex diuerſis fontibus, prout per Barto.in d.l.ſi is, qui pro emptore. allega. in tex. per l. ſingularia. ſi cer.pe.*

b Sine mãdato. *Adde Alexand. in lege non ſolùm §. qui alieno. de pro.ura.*

& remittit ad dicenda in capit.nonnulli.infrà tit.proxi.
vbi de hoc nihil tangit.Cum iſta gl.ꝯcor. do.Ant. Imo.
& Domi.hìc,& Spec.& Ioã.And.in ti. de reſcri. præſen-
ta.§.ratione quoque impetrantis.ver.ſed nunquid cano
nicus.& Hoſtiẽ.latè in ſumma,de reſcri.§. quę pñt. ver.
97.ibi,& nunquid pro canonico.& Do.Abb.in ca.corã.
de offic.dele.& in c.fi. de poſtu. licèt contrariũ velit gl.
2.ibi,ad fi. dum dicit de coniunctis ratione eiuſdem ec-
cleſiæ: quod verbum multi libri nõ habẽt, ſm Imo.ibi.
Et cũ iſtis ẽt cõcordat Do.Abb.in c.cũ dilectus,propter
glo.ibi.j.de conſue.& Dom.Ant.Dom.Abb.& Imo. in
c.fi.de proc.licèt gl.fi.ibi in fi.& gloſ.2.in fi.in c.1.eo. tit.
voluerit contrarium.Et alleg.ẽt Arc.in c.ſtatutũ.§.cùm
verò.de reſcr.in 6.qui per oĩa refert Hoſt.in d.ver.ſed nũ
quid canonicus.vbi ita dicit, eſſe de ſtylo curię: & dicit
Io.And.in d.add. ſe ita habuiſſe ab auditore contradicta
rũ. Et pro hoc facit.d. cle. ſi religioſus. per quã dicit ibi
Imo.in 1.oppo.ꝙ fraternitas ſpiritualis nõ ſupplet inha
bilitatẽ perſonæ: & ideo generaliter dicitur in dictis lo-
cis,ꝙ vbicunque fit mentio de cõiunctis,intelligitur de
coniunctione carnali.Et adde, ꝙ ſi coniunctus ſpiritua-
liter prætendit intereſſe ex impetratione facta contra
coniunctũ,non põt ei contradicere,ſed ſufficit,ꝙ impe-
trator caueat de rato, ſm Hoſt.in loco pręalle.dicentẽ,
ꝙ cùm ipſe vellet opponere impetratori tanquam con
iunctus cõiunctione ſpirituali ſubdito ſuo, non fuit tã-
dem admiſſus.¶ Eſt verũ, ꝙ quãtum ad ius reuerentia-
le,non minus: imò plus conſideratur coniunctio ſpiri-
tualis,quàm carnalis.c.qualis.in ver.multo ampliori.2.
q.7.& c.Pictatium.ibi,multo magis.30. q. 3. Sed quò ad
iudicialia & alios effectus, quibus attenditur ius ſangui
nis, ſecus eſt.Vnde videmus, ꝙ frater non teſtificaẽ pro
fratre,l.parentis.C.de teſti.Spe.in ti.de teſti.§. 1. ver. ſed
nunquid frater. & tñ canonicus teſtificatur pro canoni-
co,ſicut eſt gl.in c.cum R.canonicus.in ver.ſocij.j.de of.
dele.& ibi per Scribentes. Fatenẽ tñ Dom. Ant. & Imo.
hìc, ꝙ ſi canonicus habeat mandatum à canonico, po-
terit pro illo poſtulare,ſeu aduocare, & ẽt pro ipſo age-
re: quia talis fraternitas ſurgẽs ratione fraternitatis ſpi-
ritualis non ſupplet defectũ mandati, ſed benè tollit in-
habilitatem: quia vbi clericus non poſſet ꝑ extraneo in
iudicio ſeculari agere,poterit pro canonico,dummodo
habeat,mandatũ:nõ tñ põt agere pro canonico ſine mã
dato, licèt coniunctus pro alio cõiuncto per ſanguinẽ
poſſet agere ſm eos,ita intelligentes gl.in c.fi. de poſtu.
¶ Sed huic dicto prima facie repugnat tex.in d.cle.ſi re
ligioſus,vbi mandatum datũ religioſo ab alio religioſo
eiuſdẽ clauſtri,& ſic cõiuncto ꝯiunctione ſpirituali,non
facit religioſum habilẽ ad agendũ.Et per ipſum dicit ibi
Imo.vt prędixi,ꝙ ꝯiunctio ſpiritualis non ſupplet inha
bilitatẽ perſonę. Sed põt dici, ꝙ prædicti loquuntur in
mandato dato ab eo,qui dare põt:ſed in caſu illius cle.
ſi religioſus.non põt ſine licentia agere, ita nec procu-
ratorẽ cõſtituere.Vnde data nullitate mandati non põt
ibi coniunctio aliquid operari.Tamen iſta reſponſio nõ
eſt tuta; quia non aperiẽ ibi, an religioſus ꝯſtituens ha-
beret licẽtiã cõſtituendi,vel nõ. Vnde iſtud dictũ Doc.
non ſine dubio.An autem coniunctus maxima amici-
tia æquipareẽ coniuncto ſanguine in materia iſta,vel ſi-
mili,tangit hìc Dom.Ant.ſed congruentius poterit tan
gi in c. nonnulli.vel in c.ex parte decani.in ti.proxi. vel
in c.coram.de offic.dele.poſt Do.Abb.quia non patitur
hæc decre.hũc paſſum,tanquã ſatis onerata dote ſua.Et
circa prędicta adde,quod no.Dom.Ant.& Imo.in cap.
edoceri.ĩ ti.proxi.dũ tãgũt,qñ prælatus agat pro capitu-
lo in bonis cõmunibus,vel diſcretis,vt cõiunctus, iuxta
c.requiſiti.j.de teſta. ¶ Itẽ adde,quòd canonicus nõ ex
cõmunicatus põt petere beneficiũ abſolutionis ab ex-
cõicationis ſnĩa pro canonico excõicato etiã ſine mãda
to,ſecundùm Rotã in nouis,deciſio.425.hodie ſub titu.
de procu.36.alle.Hoſt.in c.Ro.de ſen.excom.in 6. & li-
mita,vt ibi per eos.¶ in gloſ.in ver.ſine præiudicio. Tra
ctanẽ hìc aliqua de materia ꝓteſtationis,ſed ea ex certa
ſcientia reſeruo poſt omnes gloſ. ¶ In gloſ.in fi. Infe-

runt

12 runt hìc Doc. vtrum † excrescentia redituum frāgat numerum pbendarum ipso facto? Et vr̄, ꝙ sic propter conditionem subintellectā, de qua in tex. Sed vera ꝯclusio vr̄, fm dom. Abb. vt non frāgatur ipso iure per c. fi. de verb. signi. Sed est in potestate rumpendi. Sic intellige ꝯditionem illam, de qua in tex. Item tot sunt instituendi in ecclesijs, quot ex redditibus eius possunt sustentari. c.1. de inst. Et si aliqui sunt recepti vltra numerū, debet numerus pbendarum augmentari ex superexscentia redituum: non tñ antiquę præbendę confundūtur, sed de accrescentibus fructibus nouæ creantur præbendæ pares cum antiquis, vt est tex. no. hic, & alibi non ita probatur benè secundùm dom. Abb. hìc, & est ēt conclusio dom. Ant. Ioan. de Imo. & Dom. hìc, qui latè se extendunt in ea. ¶ In gl. in ver. receperunt. No. primò ex gl. secūdùm

13 dom. Abb. ꝙ † laicus pōt habere præbendam in ecclesia, sed non canoniam, quasi velit glo. ꝙ canonia sit ius spirituale proueniens eo ipso, ꝙ aliquis recipitur in canonicum, præbenda est quid tpale debita canonico ratione officij & canoniæ. Hoc intelligit ipse, qñ præbenda est per se cōsistens in mera temporalitate: nam qñ singulariter consideratur, consistit in mera temporalitate: quia ex bonis temporalibus constituitur: & sic intelligit Inn. in c. maioribus. de pben. Sed vbi præbenda est annexa canonicatui, dicit ius spirituale ratione canonię. Ita probat tex. in c. dilecto. ꝟ. de præb. vbi appellatur præbēda ius spirituale & indiuiduum. Et ita declarat hic dom. Abb. Ad quod vide do. Dom. Card. in cle. fi. in 2. q. de præben. vbi ponit, quomodo duplex est canonia, vna cohærens præbendæ, ita ꝙ ea possessa possidetur præbenda, & ea vacante vacat præbenda, sicut quando confert canonicatus & præbenda simul. Alia est per se ad tps, sed similiter consolidatur prębendę, vt quando Papa confert canonicatum nulla præbenda vacante, & mandat illum cui cōtulit poni in possessionē iuriū canonicaliū ante habitā pbendam. & hac forma vtitur Curia Romana per c. si clericus. in fi. de præb. ī 6. vt ibi per eū. Et adde eūdem ibi. 11. q. ubi declarat pulchrè, quomodo duplex est pbēda, vna spiritualis, & alia temporalis. Et ibidem in 14. q. declarat, in quo differt præbenda à canonia. Ex his etiā per Imo. ibi, & ex illis dictis prędicta reddunē clariora. Et adde dom. Abb. in c. maioribus, de præb. vbi declarat, quando pbenda dicitur spiritualis, vel temporalis. De hoc etiam per dom. Card. cons. 131. incip. Sāctissimus. ad fi. vbi facit singulare d.c. dilecto. Et de ista glos. meminit Dom. in c. placuit. 32. dist. dicens, ꝙ laicus potest esse in ecclesia præbendatus, licèt non canonicus, & per Imo. in cap. 2. de consti. & pulchrè etiam per Arc. in c. si quis, el 3. 1. q̄st. 3. dum ostendit differentiam inter ius canoniæ & perceptionē fructuum præbendæ. Et diffinitionē præbendæ ponit Arc. in c. alienationis. super ver. præbendam. 12. q. 2. & ibi etiam, quomodo aliud est præbenda, aliud beneficium. Et in istis vide per Host. in sum. in ti. de præb. §. 1. per Pet. de Ancha. in rub. de conces. præben. in Cle. & in repe. cle. 1. eo. ti. & bonam glos. in c. is, cui. in gl. fi. in fi. de sen. excom. in 6. & per Rot. conclus. 437. incipi. Quidam habens. in nouis. ¶ Suadebat hìc Compos.

14 quòd † propter communionem, quæ est inter præbendam & canoniam, si præbenda solita conferri canonico confertur clerico, videtur etiā collatus canonicatus. Et sic limitatur, quod dictum est, quòd non omnis præbendatus est canonicus a: vt nō procedat in præbenda consueta ꝯferri canonico, arg. c. trāslato. s. eo. Fateē tñ, ꝙ tutius & decētius facit collator, si dicat, confero tibi præbendā cū plenitudine iuris canonicalis. c. proposuit. de cōces. pben. Et hoc dictum sequunē hìc Ioan. And. & dom. Ant. Imo. Domi. & domi. Abb. & Arch. ad literā in c. si clericus, de prębe. in 6. & ibi latè Dom. in 2. col. & Domini de Ro. pulchrè decis. 458. inci. quæritur quanti temporis. & Gui. de Mon. Laud. & Zen. ī cle. fi. de pręb. & sentiūt hic dom. Car. & Imo. & sequitur Fe. cōsi. 291. inci. quia in pręsenti, ver. & videte, quod no. Comp.

a Est canonicus. *Adde, quòd præbenda potest esse sine canonia, sed non econtra, Rot. decisi.* 454.

& Dom. post Lap. in c. si postquā. de pben. in 6. & Dom. in c. fi. § 1. in 1. no. de consue. in 6. & dom. Card. cons. 105. inci. Dñs noster Papa & Dom. Abb. in c. ex parte. 1. ad fi.

15 ꝟ. de spons. & Do. Car. in cle. fi. ꝟ. de rescr. ¶ † Est verum ꝙ Pet. de Anch. & Imo. in d. c. si clericus, & Pet. de Anch. in rep. regulæ, accessorium. versi. confirmat ēt opinionē meam. de reg. iur. in 6. tenent contrarium, ꝗa cùm pbenda sit accessorium ad canonicatum, non pōt accessorium trahere ad se principale, nisi exprimatur. Et inducit Do. Pet. quod ipse etiā no. in cle. cùm ei. in 10. no. de concel. pręb. & tex. in c. cùm ecclesia. de præb. in 6. vbi confertur prębenda clerico, & tñ non est canonicus. nec aliquo iure probatur d. opi. fm eos, & facit c. non nulli. ꝟ. de magist. & in hoc etiam variauit do. Anto. in c. eam te. ꝟ. ti. proxi. & ibi Imo. versi. item etiam secūdum hunc tex. dicentes, ꝙ collata prębenda non intelligitur collatus canonicatus, per illū tex. Et hoc dicunt verū in collatione necessaria, puta ex mandato Papæ: sed in voluntaria, q̄ fit per ipsum capitulum, procedat opi. Cōp. hic & remittit ibi Imo. ad hìc notata, nihil firmando. Nihilominus prima opi. vr̄ posse simpliciter transire. Primò; quia pro ipsa est glo. in c. proposuit, in verbo, inuestiuit. ꝟ. de conces. præb. volens, quòd per assignationem prębendę dicitur quis inuestitus de canonicatu. Secundò p tex. in c. peruenit. 2. ad fi. ꝟ. de app. dum dicit, præbenda sua priues, & eā alij conferas. Sic patet, ꝙ sola collatio præbēdæ habet vim collationis canonicatus. Tertiò facit tex. ca. proposuit. de cle. exc. vbi inuestitus fuit solùm de prębenda, & nihil dicitur de canonicatu, fm Dom. in c. si clericus. respondentem ad illud, quod dictum est de accessorio, ꝙ hic non venit canonicatus iure accessorij, sed iure connexitatis. d.c. translato. d.c. cùm ecclesia. & c. quia nonnulli. respondet, ꝙ ibi prębenda de sui natura non erat instituta pro canonico. Et Doc. hic loquūtur de prębenda consueta conferri canonico, vt ibi per

16 eū. ¶ An † aūt collato canonicatu dicatur collata prębenda, vide do. Ant. & Imo in d.c. eam te. vbi dicit, quod non, per illum tex. vbi mandatur recipi canonicum, & vltra hoc prębendam conferri, quasi per vnum non cōprehendatur reliquum. Ad idem tex. in c. pen. in fi. de pręb. in 6. vbi dicitur, ꝙ qui factus est canonicus per Papā, non habet ius in prębenda, sed ad prębendam. Et per illum tex. dicit dom. Card. in cle. fi. de rescr. quòd licèt collata prębēda intelligatur collatus canonicatus iure annexionis, vt hic per Doc. non tamen sic econuerso: sed vltra collationem canonicatus requiritur collatio præbendæ. Et est text. æquè bonus in ca. fi. de conces. pręben. in 6. ¶ Sed hæc opi. procedit, quando tempore, quo confertur canonicatus, præbenda non vacat: putà, quia confert canonicatus vltra numerum canonicatuū: quia tunc nō censetur collata prębenda. Ita loquūtur dicta iura: & ideo vacante prębenda non potest propria authoritate eā apprehēdere: quia ante quàm sit sibi collata, ētsi petierit eā sibi conferri, habet ius ad rem, nō in re, ut in dictis iuribus. & benè probatur in c. si postquam. de pręb. in 6. Sed si tempore collationis canonicatus uacaret ēt præbenda consueta cōferri canonico censetur illa sine alia expressione collata. Ita distinguit & determinat Lap. in d.c. si postquā. & sequitur ibi Domi. & mouenē ad primū membrū, per tex ibi Ad secundū verò per no. hic, vt sicut collata præbēda canonicali dr̄ collatus canonicatus, ita econuerso. ¶ Et secundum hāc distinctionē intellige, quod no. gl. reputata sing. in c. si monachus. in gl. 2. 16. q. 1. quæ dixit, ꝙ ex quo qs est electus canonicus, statim plene habebit fructus pbendę. ¶ Ad quod ēt vide latè Pet. de Anch. in d. regula, accessoriū. ver. & per hoc patet, quod præbēda & c. vbi dicit, ꝙ eo ipso, quòd confertur canonicatus, videtur collata prębenda vacans illi canonicatui deputata: & probat p rationes. Idē tenet dom. Card. in consil. suo 105. incipiē. Sanctissimus. allegando Lap. in repe. c. Iacobus. ꝟ. de simo & sentit do. Abb. in c. mādatū. in j. no. ꝟ. de rescript.

17 ¶ Et ex his sequitur, quod † factus canonicus pōt possessionē præbendæ vacātis tēpore collationis authorita-

te pro-

te propria apprehendere, ut latè cōprobat Pet. de Anc. in regula, sine pos. vers. & qa hæc possessio. de reg. iu. l. 6. & ibi etiam tenet, ꝙ pōt agere possessorio recuperandæ, dato ꝙ possessio sibi non fuit tradita. quæ tñ duo nō sunt sine dubio, per eā, q̄ scribunt dom. de Rot. in ꝯrium, decis. 275. quæ incip. petenti se restitui. in nouis, & per dom. Abb. in c. transmissam. ῑ. de elect. Et esset extendendum
18 hoc in c. 2. ῑ. de consuc. ¶ In ea. glo. ibi, † qui habet canoniam, habet vocem. No. hoc, & limita ex tex. in c. ex eo. de elec. in 6. Item limita ex tex. in cle. ut hi, qui. de æta. & quali. ¶ Et in quantum ibi dr̄, non valere consuetudinem, ꝙ mancipati diuinis officijs habeant uocē, nisi sint in sacris, adde, ꝙ hoc non procedit in ꝯuersis; quia licèt de iure non habeant vocem, d. c. ex eo. in fi. tñ ex consuetudine p̄scripta eā hēre possunt, vt est gl. no. in c. cùm ex eo. in gl. fi. quam dicit hìc Imo. esse menti tenendam ad limitationem d. cle. Et idem per illam glo. colligit dom. Abb. in c. 2. prope fi. ῑ. de consue. & adde Dom. in d. c. ex eo. in fi. ubi pro hoc alle. qđ no. Host. in c. ea, quæ de statu re. qui dixit, ꝙ de consuetudine, priuilegio, vel pacto in fundatione apposito clericus secularis potest vocem habere in c. regulari, secus ex post facto. Et illam glos. in c. cùm ex eo. no. Imo. in d. cle. ut hi, qui. & do. Abb. in c. 1. in fi. de procu. vbi vide, & in c. cùm olim. de arb. ubi istud de conuersis latè declarat, de quo ēt per Arc. in c. Abbatem. 18. q. 2. per Dom. in c. mulier. 23. dist. per Spe. in tit. de syndi. in §. j. ver. quid de cōuersis. per Lud. in sing. 366. incip. fuit à me quæsitum, per dom. Abb. in c. & si Christus. ῑ. de iureiur. per Innoc. & alios in capi. 2. de instit. ¶ Et dum dicit ista glos. quòd uox est ius canoniæ, adde Inno. in c. 2. ῑ. de insti. Et ex hoc sequitur, ꝙ cessante consuetudine alij, qui non habent canoniam, vt præpositus, archipresbyter, & similes, nū habent uocem, vt per Do. in c. fi. de præb. in 6. & dom. Abb. in c. cùm olim. ῑ. de re iud. in c. auditis. ῑ. de ele. Et iō tales non veniunt appellatione capituli de propria significatione, vt probaui in proœmio huius libri, super gl. j. tangendo, an appellatione collegij veniat caput. ¶ Vnum ēt scias in mā, ꝙ licèt non existens in sacris nō habeat vocem, d. cle. vt hi, qui. tñ si tales admittantur ad actus capitulares & præstatione vocis, licèt vox eorum non cōputetur in numero, actus non uitiat. Ita dixit Ioan. An. in regula, qđ alicui gratiose. in fi. de reg. iur. in 6. & sequitur do. Abb. in c. fi. ver. Itē ꝯ hunc intellectum. ῑ. de procu. & in c. cùm super. ῑ. de offi. dele. ¶ In gl. in ver. perciperent, nisi simoniacum
19 fuisset. No. benè, ꝙ si † receptus facit pactū, ꝙ nihil omnino recipiet ratione canoniæ, committitur simonia, sed non probatur per tex. quem gl. alleg. & melius facit c. ꝓ tuas. 3. ῑ. de simo. & hanc glo. declara, vt hìc per do. Ant.
20 & Imo. post. Inno. ¶ Sed † ad unum valde quotidianū aduerte, videlicet in quantum inferunt hìc Host. dom. Ant. & Imo. ꝙ si statutū ecclesiæ disponit, ꝙ in receptione canonici soluatur pro paramentis, vel aliquo spectante ad diuinum cultum, vel fabricam ecclesiæ, ꝙ poterūt deducere in pactum, & ante factum possunt exigere cautionem de soluendo tale quid, per c. significatum. de præben. s̄m eos. Nam contra hoc dictū est tex. in c. ex multis. vers. fi. j. q. 3. vbi dr̄, nihil debere exigi à beneficiando, etiam vt illud cōuertatur in fabricam, vel aliā utilitatē ecclesiæ, ne beneficia uideātur pretio concedi. Et ideo per illum tex. reprobat hìc Dom. dictū Doc. dicens, sibi videri, ꝙ ibi sit tex. expressus contra eos. ¶ Sed do. Abb. hìc distinguit, an istud petatur ratione consuetudinis, & liceat: an verò ratione statuti, & procedat d. c. ex multis. quia statutum non habet principium voluntarium, sed necessitatiuum: & paria sunt petere expresse, vel cū editione statuti. Consuetudo verò habet principiū: nā ex pietate, vel liberalitate poterūt recepti nouiter aliquid dare vtilitati ecclesiæ applicādum. Et ex istis oblationibus voluntarijs poterit induci laudabilis ꝯsuetudo. Et sic in
21 telligit c. ad Apostolicam. ῑ. de simo. ¶ Et adde, ꝙ † licèt possit induci ꝯsuetudo, vt laici aliquid dent clericis, ēt si illud applicet in vsus eorū priuatos, vt ibi est tex. per hoc non valet consuetudo, ꝙ clericus det clericis aliquid applicando in vsus proprios, per prædicta, quæ loquuntur solùm de eo, qđ datur clericis pro fabrica, vel opere pio. Et rōnem differentiæ inter id quod dāt laici, & id quod dant clerici, ponit do. Abb. in c. Iacobus. ad fi. ῑ. de simo. & sequit̄ ibi Io. de Ana. quia laici in dubio, ex quo cœperunt liberè soluere clericis, videntur per continuationē se obligasse sub nomine cuiusdam oblationis, quæ cōiter fit clericis, c. oīs Christianus. de consec. dist. 1. ¶ Sed in clericis, qui recipiunt in canonicos, & ex consuetudine solent dare aliquid canonicis, non concurrit ista præsumptio oblationis, argum. c. nouum genus. ῑ. de deci. Et hanc rōnem sentit hìc dom. Abb. in fi. & est additio. Et hanc ꝯsiderationē ad d. c. ad Apostolicam. habuit dom. Abb. in pulchra q. in c. cùm ab omni. de vi. & honest. cle. Et ita teneas, quāuis Io. de Ana. in c. sicut pro certo. ad fi. ῑ. de simo. non facta mentione de dom. Abb. hìc dicat se non videre in hac mā differentiam aliquā, an petatur ratione statuti, vel ꝯsuetudinis. Et per p̄dicta non dr̄ procedere, qđ no. Alb. de Ros. in 1. parte statutorum, q. 80. dū dicit, valere statutum, ꝙ qui recipitur ī canonicū, soluat pallium ecclesiæ. Alleg. l. pe. §. fi. ff. de le. iij. Et s̄m ista intellige id, quod scribitur in Suma Pisan. in verbo Simonia. 3. versic. vtrum qñ recipitur. ¶ An autem liceat nouiter recepto aliquid sponte dare. Dicit hic Inn. quem alij sequuntur, ꝙ sic, etiamsi ibi sit statutū aliquid exigens pro eo. Alleg. hic dom. Abb. c. & si q̄stiones. de si. & c. consuluit. ῑ. de vsur. & c. emendari. 1. q. 1. Sed ꝯsidera: quia qñ extat statutū, per quod recipiendi cogant̄ soluere, videretur, ꝙ licèt soluant non petiti, non tñ dicantur sponte soluere, imo exacti, per tex. in l. nouissime. ff. qđ fal. tu. autho. in ver. cōpulsus, aut metu, ne cōpelleretur: per quē dicit ibi Bal. ꝙ qñ quis scit se posse compelli, licèt sponte faciat, dr̄ facere cōpulsus. ¶ Ad idem, quod no. Io. And. in regula, bona fides. in prin. de re. iur. in 6. in Mer. vbi dicit, ꝙ qui soluit nulla coactione adhibita, tñ si sciebat se posse cogi, dr̄ inuitus soluisse. Ad idem, quod not. Ioan. And. c. præterea. el 2. super verbo, extorquentes. ῑ. de iure pa. ubi dicit, ꝙ licèt uerbū, Extorquere, & uerbum, Exigere, denotent uiolentiam a, l. fideicōmissa. §. si rem suam. ff. de leg. iij. tamen ubi præcedit petitio illius, qui solet extorquere, dato ꝙ postea quis ultro soluat, adhuc dicitur petens extorsisse: & sequitur Ioan. de Ana. in cap. 2. de deli. pue. ¶ Ad idem, quod no. Pet. de Anc. in clem. præsenti. in 5. no. de censi. ubi dicit, quòd in casu illius cle. satis dicit̄ facta exactio, si laici simpliciter petūt, & clerici soluunt. Et idem no. Ioan. de Ana. in c. sicut tuis. ῑ. de simo. Pro hoc facit etiam; quia ex quo extat statutū, per quod quis potest cogi, uidetur metu statuti soluere, ētsi non petat: quia, ut dicit Bal. in l. omnem. ad fi. C. ad Tertu. metus statuti est iustus metus & terribilis. Facit, quod no. Bart. in l. creditor. in fi. principij. ff. de sol. ubi dicit, quòd dicens se fuisse exactum, sufficit, si doceat factum fuisse statutum pęnale & graue, ut omnes soluant, etiam si non probat se exactum per uim. Vnde dicit Bal. in l. falsus. ad fi. C. de fur. quòd soluens timore statuti, dicitur habere iustum metum. Idem do. Ant. & Imo. post Host. in c. 1. de of. del. Ioan. And. & omnes * in c. significauit. de censi. & Pet. de Anc. consi. 60. incip. in causa, q̄ uertitur. cum concor. ¶ Et in proposito est tex. no. in c. dilectus. secūdò, ῑ. de simo. in fi. ibi, quòd fuerit sine taxatione gratis oblatum, vbi non licet recipere à sponte soluente, qñ pręcessit taxatio: & per illum tex. decidit dom. Abb. de directo contra id, quod tenuit hìc dicens: ꝙ stante statuto, quòd nouiter receptus ī canonicum teneatur certum quid soluere, si cessante exactione aliquid spōte soluit, est simonia: quia solutio non pōt dici spontanea, ex quo pręcessit taxatio. Et sequunt̄ ibi simpliciter Ioan. de Ana. & do. Maria. Et istud puto uerius, etiamsi statutū non

a Violentiā. *De verbo Extorquere, adde glo. in ca. ad sedem. de conuer. coniu. & c. cum olim. gl. 2. de priuil. & clem. ij. §. sane. & ibi Car. de pęnis. De verbo autem, Exigere, limita, nisi in casibus, per gl. ord. in l. soluendo. ff. de neg. gest. & per glos. & Card. in cle. fi. de censi.*

non sit pœnale: quia in mã simoniæ ponderatur solùm petitio. Et qui petit per statutum, dr̃ satis expressè petere, vt suprà dictum est, & facit l. Paulus rñdit. ff. rem ra. ha. Et hęc no. quia militant in pluribus ecclesijs cathedralibus, in quibus per ignorantiã iuris veram, vel affectatã, multi miserabiliter inuoluunt̃ crimine simoniæ. ¶ Generaliter aũt, utrùm pro receptione in ecclesia, vel à nouo canonico, vel à nouitijs etiam monialibus, vel similibus, licet aliqd exigere, vide per Scribentes in c. qm̃. ꝫ. de simo. per Io. de Ana. in rub. eo. ti. ꝑ D. Abb. latè in c. nõ satis. per illũ tex. eo. ti. & in d. c. Iacobus. per beatũ Tho. 2. 2. q. 100. art. 3. in fi. per Bar. in l. Titia. ff. de verb. obl. ꝑ Bal. in l. fi. C. de spons. per Pet. de Anc. consil. 3. inci. in paucis verbis. & in Summa Pisan. in ver. simonia. il 6. per totũ illum. §. per Arc. & Domi in c. si quis despicit. 42. dist. ¶ In gl. in ver. per industriam. in fi. Dicit Host. hìc quòd

22 † aut augmentatio redituum per industriam canonici fit circa prædium suæ præbendæ: & dicit ibi, nec compellit diuidere inter alios. Aut prædia cõia canonicis ex industria vnius augmentant̃, & tũc diuiduntur inter oẽs: quasi in cõmunibus reditibus nõ referat, vnde proueniat augmẽtum: ut hìc ƒm Io. An. Et ꝑ hoc dicit do. Ant. hìc, se semel consuluisse, ꝙ reditus ecclesiæ, qui sunt cões inter rectorẽ ecclesiasticũ & clericum ipsius, licèt fuerint augmentati ex industria rectoris, nihilominùs debent æqualiter diuidi: & sequitur hoc Dom. Sed dom Abb. dicit hìc se credere, ꝙ etiam exꝑbenda singulari posset aliquid subtrahi, si aliquid superest deductis necessarijs ipsi canonico: quia bona præbendarum sunt canonici & ecclesiæ: canonici possident non iure proprio, sed iure ecclesiæ, 12. q. j. §. fi. cùm c. seq. Si ergo vna præbenda multùm abundaret, alia eẽt multùm tenuis, potest ẽps cum capitulo ex præbenda abundanti supplere defectum tenuis, sicut ex bonis ecclesiæ potest suppleri alteri, c. j. de re. ecc. non alie. in 6. nec est curandũ de industria canonici: quia ad hoc tenebat̃. Item superfluum debet deputari ad piam cãm per ẽpm & capitulũ, d. § fi. & sic ad usum destinatum, ƒm eum. Pro quo optimè faciunt, q̃ reduxit in c. cum oẽs. s̃. eo. in vers. fallit sextò in re cõpetẽte & c. dũ dixi, ꝙ minor pars canonicorũ põt disponere de reditibus superfluis vnius ꝑbendæ, alle. c. fi. ꝫ. de his, quæ fi. à ma. par. ca. Sed cõsidera: quia vt dicit do. Abb in c. causam. ꝫ. de iudic. cõmuniter præbendæ conferuntur ciuibus optimi status & cõditionis, & qui multùm præ alijs honorantur, ƒm eum: & ideo difficile erit videre, qñ ex præbenda pro se aucta possint aliæ impinguari, quasi sibi superfluãt reditus: quia cùm tales cõmuniter sint deditì, vel studio, vel laudabilibus & honoratis curis, nedũ vna ꝑbenda, sed vix multa beneficia sibi sufficiunt, arg. c. de multa. in fi. de præben. & quicquid exponunt causa studij, dr̃ expositum in utilitatẽ ecclesiæ, ƒm Domi. in c. cùm ex eo. de ele. in 6. Et ideo glo. in c. cùm adeo. ꝫ. de rescrip. vult, ꝙ in simplici clerico sufficiat tale beneficiũ, qđ nõ sufficeret nobili. Vñ attentis his & similibus difficilè practicaret̃ opin. do. Abb. volendo allegare, ꝙ reditus vni canonico superfluerent, & eo maximè, quia non solũ vult, ꝙ reditus ei aliqñ auferri possint, ut in d. c. fi. sed etiam ipsum melioramentum factum ex industria sua. Ex quo etiam alij retraherẽtur à meliorando: qđ est absurdum, cùm vix reperiant̃ nedum meliorantes, imò rarò reparantes, & nõ dilapidantes. Et facit l. iij. C. de alluui. ibi, ne doleant diligẽtes, & c. Et faciũt ista ad q. de qua per dom. Abb. hìc post glos. Et de ea dicetur paulò post in ver. vltimò tangit. ¶ In glo. in ver. ultra numerũ. No.

23 gl. ad quam quotidie fit remissio, cùm quæritur, an † receptus vltra numerum habeat iura canonicalia? In quo fuerunt etiã opi. quas oportunè referunt hìc dom. Abb. & Imo. & dic, vt per eos. Sed ex multis dictis suis & aliorum alibi conclude regulariter, quòd sic: ut hìc probant Cal. & Imo. qa ex quo canonicus est, debet habere iura canonicalia, siue sit receptus authoritate Papæ, siue authoritate capituli. Et hinc est, ꝙ potest esse delegatus Papæ, ƒm Gui. de monte Laudu. in extraua. Ioannis, sedes apostolica, in glos. incip. cum integritate. Et Domi. post Ioan. And. in c. statutum. in princ. de rescript. in 6. Et talis potest habere dignitatẽ consuetam conferri canonico, ƒm Do. in c. si is, cui. de pręb. in 6. per illum tex. in vers. sed & si. & debet interesse communibus tractatibus, & participare de omnibus emolumentis aliorum canonicorum, ƒm Fed. de Se. consil. 291. incip. Quia in præsenti. versic. an isti recepti, & allegat antiquos hic. ¶ Hanc cõclusionẽ limita primò, nisi capitulũ recepisset canonicũ, hoc adiecto, vt sit supernumerarius, ƒm dom. Abb. hìc: quia per hoc patet, ꝙ noluerũt frangere numerum, sed quoddam ius extraordinariũ dare: & sic procedit gl. hìc: quia taliter receptus non habet ius integrũ, sed est quoddam præparatoriũ ad futurũ ius integrũ obtinendum: & ex quo numerus non frangit̃, non connumerat̃ in aliis. Et pro hoc infert dom. Abb. ad receptos, ut supernumerarios in collegio, an habeant vocem in eo. Vbi aũt receptus simpliciter recipit, procedit ꝯclusio prædicta: quia vr̃ frangi numerus, vt hìc in verbo, in derogatis suæ constitutionis, ƒm eum. ¶ Limita secundò, nisi aliquis reciperet̃ de mandato Papę mandantis simpliciter aliquem recipi; quia per hoc non frangitur numerus, ƒm no. communiter * in c. pro illorum. ꝫ. de præb. Et talis non habet ius integrum. Nã Papa in dubio non vr̃ derogare numero, sed potius creare quoddã ius extraordinarium & pręparatorium ad integrũ ius obtinendũ. Ita dom. Abb. hìc. Et idem no. Imo. in c. cõstitutus. in fi. ꝫ. de rescr. Et sic potest intelligi c. dilectus. j. ꝫ. de præb. vbi vide dom. Abb. in vlt. no. Sed ubi Papa non mandat simpliciter quẽ recipi, sed cũ plenitudine iuris canonicalis, procedit dicta conclusio, ƒm dom. Ant. in c. pro illorum. ad fi. ꝫ. de pręben. Pro quibus facit, ƒm Dom. hìc: quia ista verba, Cum plenitudine iuris canonicalis, includunt perceptionem quotidianarũ distributionum, ut est tex. expressus in c. fi. §. in illis verò. de conces. pręb. lib. 6. & ibi etiam vide Domi. idem tenentẽ. Et addit, ꝙ statutum loquens de canonicis cõprehẽdit istos. ¶ Limita tertiò, nisi esset ꝯsuetudo, ꝙ tales non haberẽt iura canonicalia: qa talis ꝯsuetudo, quę cõiter est vbiq;, valet. Ita decidunt Dom. de Ro. decis. 444. incip. Si legatus. in nouis, & Imo. post dom. Ant. hic, & Imo. in cle. fi. de pręben. & ibi dom Car. in 4. q. & Feder. in d. consil. 291. & Pet. de Anc. in regula, sine pos. versi. ex prędictis patet decisio. de reg. iur. in 6. & Imo. in clem. 2. de ęta. & quali. & in c. veniens. ꝫ. de renun. Et adde prædictis consilium Card. quod addidi hìc in fi. ¶ Et in quantum super ista glos. insistunt hic dom. Ant. Imo.

24 & Domi. vtrum † installatio sit de substantia, ad hoc vt quis dicatur canonicus: adde Petr. de Anch. in d. regula, sine pos. & Imo. in c. proposuit. versic. circa quartum. de conces. pręben. & aliquid per dom. Abb. in cap. 2. in fi. ꝫ. de consue. Et aliis omissis placet mihi distinctio, quam ipse ponit in c. transmissam. ꝫ. de elec. in versi. conclude ergo totam materiam: & ibi vide aliquid per Imo. qui videtur mutare ea, quę dixit hic: & alias de hoc dixi in c. ne Dei. ꝫ. de symo. ¶ In gl. fi. in fi. Quomodo potuerit hìc fieri reuocatio ex vitio litigiosi, prosequuntur latè Imo. & do. Abb. post Imo. ex cuius dictis colligit vnũ singulare in materia tit. vt lite. pe. de quo dic, ut per eos: quibus nihil adderem. Et per eosdem collige aliquas declarationes ad cap. vt nostrum. infrà de appel. de quibus hic per eos, & ibi dicendę essent. ¶ Extra glos. posuit hic Innocen. vnum dictum, quod quotidie allegatur,

25 videlicet † quod si duo iudices non habentes se, vt superior & inferior, cognoscunt pariter de una eademque causa, tenet processus coram vtroque factus: nam ex quo ambo habent iurisdictionem in illa causa, imputandum est parti non excipienti a. Si autem excipit de pręuentione alterius, debet remitti: & si non remittitur, potest appellare, secundùm eum. Et refert hic Compos. ita fuisse seruatum in quadam causa Mediolanensi, vbi viij. litigantibus super una pręebenda coram diuersis iudicibus, fuit mandatum per Papam, vt omnes irent ad vnum. Et hoc dictum

a Excipienti. *Ad de Bartol. in l. sepulchri. ff. de sepul. vio: & Pet. de Suza. in l. vbi cœptum. ff. de iudic.*

ctũ Inn.sequũtur oẽs *hìc,& Bal.in c. pastoralis.ꝫ. de rescrip.& in l.j.ff.de offi.consul.& Lu.Ro in l.j.ff.de acqui. hære.& Ang.in l.si is,à quo.ff.de rei ven.& Pe.de Anch. in cle.quãdiu.de appel.& sentit Imo.in l. cum procurator.§.dñs.ff.de op.no.nun.& per Sal.in l.qui de crimine. C.qui acc.per Imo.in c.cæterum.ad fi.ꝫ.in ti.j.& do.Anto.in c.si duob.ꝫ.de appel.& in c.j.de cau.pos.& proprie. Et de istis verbis Inn.meminit Ang.in l.pe.ff.de hære.dicens,se ex hoc dicto dedisse cautelam cuidam,qui commiserat delictum,de quo poterat conueniri coram duobus iudicibus,vt si potius vellet conueniri coram vno,q̃ coram alio, supponeret accusatorem, qui eum accusaret coram iudice desiderato. Vnde coram alio est tutus, petendo se remitti ad priorem iudicem, ꝑ istud dictum Inno.¶Et adde,ꝙ si probaretur de ista fraude,nihil prodesset pręuentio,vt in terminis decidit Bal.in l.si seruus plurium.in prin.per illũ tex.ff.de leg.j.dicens,ꝙ si delinquẽs ꝓcurauit accusari in curia, in qua imponit̃ minor pœna, talis præuẽtio nihil sibi prodest.Et idẽ dicit Ang. ibi,subdẽs idẽ esse, si procurauit accusari, vt nõ inquirat̃ ꝯ eum.Et sic limitat l.si quis postea,cum si. ff.de iudi. Et per ꝯñs,ita pulchrè limitatur dictum Inn. hic,facit tex. in §.tria onera.in ver.affectare.Insti.de excus.tu.& quod no.Io.And.in ca.fi.ꝫ.de testi.& de eo, qui accusauit Titium, vt repelleret postea eum à testificãdo ꝯ se tanquã suspectum,cum concor.quas aliàs ibi reduxi ad probandum,ꝙ priuilegia affectata non prosunt. Et facit in proposito de præuentione,elegans consi.Pet.de Anch.consi.192.quod inci. Magnifice & illustris princeps.in fi. Et de dictis verbis Inn.hìc meminit pulchrè Bal.in l.nulli. ad fi.C.de iu.dicens, ꝙ si apparet de præuentione,ille iudex est potior,sed hoc,si non opponat exceptionem præuentionis,sed remissionis ad eundem iudicem:qua non apparente,debet reus esse cautus, ꝙ si non opponit, sibi imputet,& in oppositione vtetur verbis,de quibus hic ꝑ Inno.secundùm ipsum. ¶Sed considera:ꝙ vbi non constat de præuentione, posset iudex,à quo quis petit remissionem,ad parem iudicem respondere, se esse parem, & ꝙ reus vtatur illis verbis coram alio. Propterea dic per infrà dicenda, ꝙ Bal. sentit reum debere vti verbis Inn. hic,cum primum compareat coram alio iudice pendẽte iam processu coram alio,& reo ignorante de præuentione, vt dicat, laboriosum mihi esset coram ambobus respondere. Et non negat Bal. ꝙ debeat opponi de præuentione, vbi apparet, sed loquitur vbi de ea non apparet:& tũc redditur pulchrum dictum Inn.ad ampliationem l.si qs postea.ff.de iudi.vt ẽt citra actum ꝑuentionis possit reus euadere multiplicationem processuum. Et ꝙ vbi apparet de præuentione ẽt data paritate iudicũ, illa possit opponi, tenet Bal. in auth. sed nouo iure. ver. sed pone,in ciuitate Perusij.C.de ser.fu.dicens, ꝙ si non opponitur de præuentione,tenebit processus vtriusq;,& debet opponi ante li. contest.cùm sit declinatoria, secundum eũ.& alle.Inno.hìc.Et ad hoc vltimũ vide Bal.in l. peremptorias,in fi.C. sen.rescin. nõ pos.vbi dicit,ꝙ post lit.conte. in secundo libello nõ põt opponi exceptio ꝑuentionis:quia li.contest. reus cogitur omnino procedere in causa,in auth qui semel.C.quõ & qñ iu.Et idem tenet Bal.in dispu.accus.de vi turbatiua, ver.secũdò,si exceptio litis pendentis &c. ¶Et ex istis habes duo aduertenda in practicando dictum Inn.hìc. Primum, vt nihil dicatur de præuentione,si de ea non costat. Secundum, vt petitio remissionis fiat ante li.contest.Tertium adde, ꝙ non excipiatur de incompetentia: quia ambo competẽtes sunt, vt docet Angel.in d.l.si quis postea.quem vide. Quartum adde, ꝙ non excipiatur coram secundo iudice de primo ꝓcessu, nisi qñ quis comparuit coram primo: quia si fuisset contumax corã eo, non audiretur a allegans pendentiam litis, secundùm Ang.ibidem. Pro quo vide Bar.in l.sepulchri. versi.circa primum est videndum. ff. de sepul. vio. & in l.

a Non audiretur. *Adde do. Alex.in d.l. sepulchri.alle. in tex. & in l.prætor.& in l.seq. §. Celsus. de dam.infe. vbi omnino vide post Barto. ibi, & Ang.qui tenet contra Barto. vel*

quamuis.ff.de dam. infe. & Bal. in l.senatus. C.qui accus.& Imo.in c. de his. infra de accus. cum cõcor. dicendis in c.ex tenore.ꝫ.ti.j. dũ limitabit̃ l. vbi cęptũ.ff.de iudi. Quintò adde, ꝙ ista non procedunt in cã hæresis, vbi non est locus pręuentioni,sed inquisitores simul & separatim procedere possunt, ca. vt officium.de hæreti.in 6.ſm Ange.in d. l.si quis postea.¶Vlteriùs do.Abb.tan-
26 git hìc ĩ quadã additione,vtrùm†moniales possint sine peccato mortali lucrũ laborum suorũ sibi appropriare, & de eo viuere,per id, quod dictũ est ſup gl.in verbo,per industriã. Et conclude, vt per eum,cui adde do.Car.consi.suo 17. quod inci. Authoritas Cardinalis ĩ regula Monialiũ,ad fi. vbi latè probat ꝙ monachus põt habere res ad vsum ex dispositione prælati. Alleg.Ioã.An. in c.2.ſup gl.propriũ.de sta.mo.& non solùm res, sed ẽt pecuniã, dũ tñ ipsam in proprios vsus non expendat, nec alicui det sine licentia abbatis, sed ipsam teneat paratus eam resignare,qñ abbas voluerit,& alleg. Ioan. And. in c.cùm ad monasteriũ, super verbo, deprehensus,& super ver.proprietate. de sta.mo. Imò fratres Minores, quib. est indicta altissima paupertas, possunt habere vsum rei; quia hoc nõ reperitur eis prohibitũ,imò est ꝑmissum de libris, vt en si lib. & alijs, in priuilegio Nicol. III. in versi.ad hæc,cùm fratres ipsi &c. vt latiùs in d. consi. Card.¶Adde ẽt Io.And.in regula, non est obligatoriũ. de reg.iu.in 6.vbi concludit, valere statutum factum ab abbate & conuentu cã vitãdę murmurationis & scandali, ꝙ singulis monachis detur quolibet anno certa quãtitas pecuniæ pro emendis sibi vestimentis & alijs necessarijs. Et probatur rationibus, de quibus ibi ad plenum, & sequitur D.Abb.in c.edoceri.ꝫ.de rescr.& in cõs.suo 83. quod incipit, Facti contingentia. quia illa pecunia succedit loco necessariorum: & sic eo iure cũ illis censetur: quia subrogatũ sapit naturã &c. in §.fuerat.Insti.de act. ¶Eadem reassumit do.Abb.in c. cùm ad monasterium. de sta.mo.dicens,valere consuetudinem,ꝙ moniales ꝓuideant sibi de necessarijs ex lucro manuũ suarũ. Et addit post Io.And.ibi, ꝙ religiosus nunquã dr̃ habere proprium, quando aliquid tenet sciente & patiente superiore,paratus ad eius libitum dimittere, sicut seruus habẽs peculium,vel ipsius administrationem,non ꝑpea dr̃ habere proprium dñium. Pro hoc l.q̃ Tuberonis.§.sunt quidam.ff.de pec.Vnde in his & similibus casib. detinet religiosus noĩe monasterij.Et cum istis concor.Cal.in ti. de regula. consi.2.dicens, ꝙ de licentia prælati possunt religiosi habere vsum rerum,quæ vsu consumuntur, ẽt pro toto tpe vitæ suæ: & alle.extraua. Ioanis XXII. quæ inci. Ad conditorem. Et ista limita, vt non procedant in religiosis, qui talia tenent sine licentia superioris: qa nõ excusantur ẽt à consuetudine, ut consuluit latè Cal. in ti.de consue.consi.4.& in ti.de regula.consi.1.vbi semp vide: quia ibi vult, ꝙ licèt de licentia superioris possit retinere ad vsum vestes, libros & pecuniã, & similia: secus tñ de immobilibus, vel alijs bonis ex legato, vel proprio artificio sibi obuenientibus. ¶Crederem tñ, ꝙ in libris & similibus,de quib. s̃. sufficeret tacitus consensus superioris, licèt expresè nõ daret licentiã, concurrente hoc, ꝙ religiosus habeat propositũ dimittẽdi ad oẽ libitũ superioris: & hoc sentiunt prædicti, maximè Abb.in d.consi. 88. dum dicit, ꝙ tunc dicitur religiosus habere proprium,quando detinet clàm ignorante superiore:& alleg. Io. And.in d.c.2. Et de materia uide etiam, quod no.Abb.in cap.2.uer.sed ultra Docto. de sta.mo. Et ista no.quia tangunt religiosos,& maximè, qui non sunt de

nisi renuncietur primæ instantiæ, non potest adiri alius iudex, & per Inno.in c.super literis. de rescript. & per Ioan. And. in addi. ad Specul. in tit.de ap.§. primò, in quibus.ver. quid si victus. Sed tu dic melius per Alex.in d. §. Celsus.quòd si reus cõtumax corã iudice comparet, & reficit expensas, & contumaciam purgat, potest coram secundo iudice opponere excep. præuentionis, seu litis pendẽtiam coram alio, etiam si primus inhibeat secũdo. Si verò nõ reficit expensas, et cõtumaciam nõ purgat, põt trahi reus coram alio iudice non obst. exceptione præuentionis.

obseruãtia informantes conscientias suas largas ex proprio sensu.

DE PROTESTATIONE.

¶ RESTAT postremò videre in materia ꝓtestationis, an & qñ tollatur per factũ contrariũ, in quo solo ĩsistũt hic do. Abb. do. Ant. Imo. & Domi. Reliqua aũt in materia ꝓtestationis dimittunt: tũ quia periculosa est, ẜm do. Abb. tũ quia in duobus locis sufficienter & perfectè tractat, videlicet primò per Io. And. in regula, in generali, de reg. iu. li. 6. in Mercu. secundò per Bar. in l. non solùm. §. morte. ff. de ope. no. nun. vbi adeò ordinatè & eleganter tractat, ꝙ post eum nemo ausus est velle amplius materiam totaliter amplecti. ¶ Veruntamen quia ad hoc capitulũ sæpe in hac materia recurrit, possumus ordinare breues additiones ad dicta cõia Doc. ex certis articulis & decisionibus sparsis, tangendo aliqua per cõclusiones limitatas circa membra principalia Io. And. vbi s̃. videlicet. Primò circa illã q. cui & à quo sit faciẽda protestatio. Secũdò circa illam, qñ & in quo loco sit facienda protestatio. Tertiò circa illã, qualiter sit facienda protestatio. Quartò circa illam, quis sit effectus protestationis. Quintò circa illam, qũo finiatur protestatio. Et hæc est propria materia huius decretalis.

I. PARS.

¶ AD PRIMAM collige summariè nouẽ conclu-
27 siones. ¶ Prima ꝯclusio sit hæc: Illi † facienda est protestatio, quæ interesse tãgit, l. si mandassem. ff. mand. l. vnica. cũ mã. C. de satis. ꝑ Cy. in l. mãdatũ. C. mãda. & Scriben. in c. mandato. ȷ̃. de ꝑcu. & in c. ex parte decani, ȷ̃. de
28 rescr. cũ cõcor. ¶ Fallit primò, seu intelligit, vbi † ille, quẽ protestatio tangit, est certus: sed si incertus, sufficit hanc protestationem publicè proponi, ẜm Bart. in d. §. morte. ver. quandoq; per hãc protestationẽ, per l. pupillus. §. proscribere. ff. de inst. Facit cap. ex insinua. de procu. & qđ no. Domi. in cap. fi. in fi. de elect. in 6. vbi dixit. post Pet. de Anch. ꝙ vbi nõ reperit certus aduersarius, sufficit generalis citatio per edictum. Et qualiter ista debeat fieri, tradit pre oẽs in cap. cũ in tua. ȷ̃. qui ma. accu. pos. & in cle. j. de iudi. cũ cõcor. quas dedi in cap. 2. s̃. eo.
29 ¶ Fallit secundò, vbi † materia tangit aliquẽ secundariò, nõ principaliter: quia sufficit ꝓtestari ei, quẽ tangit principaliter, secundũ Io And. in d. regula, in generali, in 6. per. cap. pastoralis. §. fin. ȷ̃. de offi. or. ubi contra iudicẽ faciẽtem aliquid ad commodum partis, fit protestatio corã eo, non coram parte; quia principaliter agitur de rescindendo facto iudicis, sicut coram iudice appellat, non corã parte, l. cũ quidam. ff. de appell. l. eos. in fi. C. eod. & benè facit glo. fi. in c. quamuis. de pac. in 6. per quam refert ibi Domi. signanter, ꝙ actus non dicit verti in detrimentum alterius, quando non affert ei principaliter detrimẽtum, licèt secundario: ex quo decidit, quòd si ex forma statuti debent vocari illi, in quorum detrimentũ fit actus, intelligitur, qui simpliciter & directè damnum pati possent, non secundario. Quod benè nota, secũdũ eũ. Et pro ipso vide Inno. in cap. humilis. de ma. & obe. vbi notãter dicit, non esse citandos illos, quos incidẽter potest negocium tãgere, sed sufficit citare principalẽ, cuius interest. Est tex. optimus in l. j. §. denũciare. ff. de ven. inspi. ibi, hæredi instituto, nõ ẽt substituto. quẽ tex. allegat Bal. notãter in d. c. humilis. in rub. C. de succes. edi. & in alijs locis, de quibus aliàs. ¶ Fallit
30 tertiò, vbi † nõ põt haberi copia illius, contra quẽ eẽt ꝓtestandũ: quia sufficit protestari secundùm formam d. ca. pastoralis. §. fi. & l. vt perfectius. versi. si autẽ. C. de anna. exc. & l. j. §. dies. ff. quando appell. sit. & c. si iustus metus. de app. ¶ Et in hac fallentia no. duo. Primò no. ꝙ
31 in hac protestatione requirunt tria. Primò, quòd † fiat congruo tẽpore. i. in tempore, quo actus potest geri, putà appellatio, vt probatur in l. 2. in verbo, inter dies legitimos. C. de his, qui ꝑ me. iudi. non app. & in c. fi. de app. in ver. intra tẽpus. facit l. bonorũ. & quod ibi Bar. ff. rem ra. há. Secundò requiritur, ꝙ fiat publicè. i. coram publicis personis, aut corã iudice cuiuscunq; fori, d. l. 2. in ver. publicè. & quod ibi Bal. Satis tñ foret corã honestis viris, per d. c. fi. Tertiò requiritur, ꝙ talis ꝓtestatio ꝯtineat causas metus, d. c fi. & d. l. 2. Et dicit ibi Bal. ꝙ non tenetur exprimere cãm causæ, arg. l. scio. ff. de appell. nisi postea in ꝓsecutione appellationis. Ad quod uide Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi p̃tori. in 11. qõ. ff. de no. ope. nun. ¶ Secundò no. qđ cessante causa, ꝑ quã nõ potuit quis corã aduersario ꝓtestari, debet protestationẽ reiterare corã eo, ẜm Imo. in d. ca. fi. de appel. & per id, quod no. Bart. in d. §. si quis ipsi prætori. in 3. oppo. ubi dicit, quod si emptor fuit ꝓtestatus se nõ posse denũciare vẽditori litẽ motã, quia nescit, vbi sit: tñ ipso vẽditore postea apparẽte dẽt sibi denũciari: aliàs protestatio nõ sufficeret vt ibi. Sed hoc intellige verũ in casu illo, & simili, vbi ꝓtestatio fit ad ꝯsequẽdũ ius de nouo. Sed vbi fit ꝓtestatio solùm ad ꝯseruãdũ ius ꝓtestãtis, sufficit semel fieri, ẜm Bal. in dicta l. 2. circa fi. C. de his, q ꝑ me. iud. putà in casu illo & simili, vbi ꝓtestatio sortita est semel effectus ipsius appel. ¶ Et in hoc aduerte: quia istud est verũ, quãdo non solũ ꝓtestatus est, sed ẽt actũ expediuit corã ꝑsonis idoneis, putà quia volẽs appellare, nedũ protestatus est, sed appellauit cora illis personis: quia tunc est rescissa seu suspensa sentẽtia per appellationem: & sic est sibi ius quęsitũ; secus si protestatus est simpliciter intra decẽ dies, tamen non appellauit: quia etiã post terminum tenet requirere iudicem, & tandem eo non inuento appellare in forma prædicta: quia tunc benè intendit aliquid de nouo acquirere. s. rescissionem sententiæ: & illa ꝓtestatio nuda operata est solũ, ꝙ lapsus tẽporis ei non nocet, sed non est operata appellationem. Ita subtiliter declarat dom. Mat. Mathesil. in. l. j. §. dies. ff. qñ appel. sit. & sequit ibi Ang. de Are. ver. quæro, an si volens. per d. §. si quis ipsi. Et in hoc casu dicũt loqui gl. in c. cupientes. §. ꝙ si per 20. in ver. ꝓposita. de elect. in 6. dum dicit, donec Papa sui copiã fecerit: & loquitur in electo, qa tractabat de nouo iure acquirẽdo. s. confirmatione legitima. Et illã gl. sequitur etiã Imo. post D. Anto. in c. plerunque. in ti. proxi. & Dom. in d. §. ꝙ si. quem omnino vide. Et per hæc pulchrè infert paulo post do. Matth. in d. §. dies. ꝙ si appellans habuit terminum à iudice à quo ad præsentandum se coram iudice ad quem, iuxta c. personas. de app. & appellãs cõparuit ultima die in loco, vbi iudex ad quem consueuit sedere: & eius præsentia requisita & non habita protestatus est non tenetur die sequẽti cõparere & iterũ protestari: quia cum per appellationẽ sit rescissa sententia, dicitur iste tractare de iure ꝯseruãdo, nõ de nouo iure acquirẽdo. Et hanc quæstionẽ dicit semel fuisse de facto: & sequit etiã Are. ibi. Quæ omnia no. tanquã quotidiana, & adde Alexã. in d. §. si quis
32 ipsi. ¶ Secũda ꝯclusio. vbi † protestãs non habet aduersariũ in eo, super quo protestatur; quia ab ipso solo pendet, sufficit taliter protestari, ꝙ possit docere, se protestatum fuisse, secundùm Io. And. Bart. in locis primo alleg. & probatur in l. at si quis. §. pleriq;. ff. de reli. & sump. fu. & in l. pro hẹrede. in j. & 2. respon. ff. de acqui. hær. & idem no. Bar. in auth. sacramẽta puberum. C. si aduers. ven. & Cy. in l. 2. in 2. q. C. si quid in frau. pa. & Bart. in l. quæcunque. in fi. prin. ff. rem ra. ha. & facit gl. 2. in l. Pomponius. la j. & ibi clarius Bar. ff. de neg. gest. & no. Bar. in l. certus. §. si quis absente. ff. de confes. & do. Abb. in c. Cumana. versi. nec tñ credas. de elect. Benè facit, quod no. Ang. in §. si verò expressim. uers. ex hoc patet. ĩ Auth. de hẹre. & Falc. vbi dicit, quod licèt confessio, quæ emanat absente parte, non præiudicet d. §. si quis. tamen fallit in obligatione, quæ non tendit ad obligãdum confitentẽ alteri, sed tendit principaliter ad probandũ aliquid: ex qua probatione absenti quæritur obligatio. Vnde si qs approbat aliquod instrumentũ, tanquam verum, vigore huius approbationis omnes, quorum interest, poterunt agere contra approbantem, per illum tex. secũdũ
33 eũ. ¶ Tertia ꝯclusio. Protestatio † facta iudici antecessori ĩ officio, non prodest corã successore. Ideo oportet coram

rā ipso eam reiterare. Ita dicūt Mod. in repe. c. ex ratione. ver. secundo q̃ritur. ī. de appel. Et ita dicunt Bart. cōsuluisse. Et facit l. edictū. ff. de iudi. vbi requiritur coram successore alia & noua citatio, dato ꝙ corā antecessore omnia edicta primo expedit fuissēt. Quod no. ſm eos.
34 ¶ Quarta ꝯclusio vtilis & quotidiana sit ista. Non † sufficit regulariter, ꝙ is, cui fit ꝓtestatio, simpliciter taceat, sed requirit expressus consensus, ad hoc vt protestatio sibi noceat a. Ita sentit Bartol. in d. §. morte. & in l. j. C. de lit. ꝯstet. & no. gl. 3. Inno. Host. Io. And. & dom. Abb. in cap. Cumana. ī. de elec. & Ioā. And. in cap. in Genesi. eod. ti. & Arch. ī. ca. diaconi. 28. dist. & dom. Car. post Pau. in cle. j. in fi. vt li. pen. & est tex. nō cauillando in l. fi. §. itē si prædixerit. ff. nau. cau. sta. ibi, ꝯsenserunt vectores. & probat ex doctrina Inno. in c. in Genesi. de elec. cū concor. quas alias dedi in cap. nōne. ī. de præsum. dū dicit, ꝙ in actu oneroso tacens non præsumitur consentire. Et istud est ꝓpter hoc sustentabilius, licèt in ꝓposito aliter voluerit gl. in dicto. §. itē si prædixerit. & gl. 2. in cap. j. 27. dist. & glo. expressior in l. si fideiussor. in prin. in uersi. recusare. ff. q satis. cog. cū quibus concordat Pau. de Cast. Roma. & Ful. ibi. & Roma. in d. §. morte. & Imo. in l. prætor. §. hoc interdicto, propter gl. j. in versicu. adducitur. ff. de ope. no. nun. & Fulgos. in l. pacta nouissima. C. de pac. & Roma. in l. quæ dotis. ff. sol. mat. & consil. 32. incip. Omnipotentis &c. in casu proposito. & sentit Imo. hic in effectu, licèt multa videatur dicere: & eadem ponit in d. §. morte. Et idem dom. An. hìc latè & obscurè, & cū istis aliàs transiui in d. cap. nonne. sed fundamenta eorum potius reduci possunt ad fallētias quas infrà collegi ad regulā, quàm contra regulam: licèt intentio eorum fuerit potius facere regulam in cōtrarium. Et tenendo hāc conclusionem nihil erit speciale in casu singulariter notato per Inn. & alios in cap. fi. infra de ꝯdi. appo. licèt do. Abb. ibi versi. & nota benè, hoc dictū videatur ponere pro speciali. ¶ Fallit primò in casibus,
35 in quibus † tacēs habetur pro consentiente, in actu oneroso. Et qui sint illi, colligitur ex dictis Bart. & aliorum in l. quæ dotis. ff. solu. mat. & enumeraui aliquos in d. c. nōne. Et hoc in proposito sensit Bart. pro doctrina in d. §.
36 morte. ¶ Secūdo fallit, vbi † is, cui fit protestatio, non simpliciter tacet, sed facit actū tacitū denotantē ꝯsensū, per tex. cū ibi no. in l. filiusfamiliàs. ff. ad Mace. vbi pater videtur approbare mutuū factū filio solùm recipiēdo & retinēdo literas rogantes eū, vt satisfaciat. Et ita adaptat ille tex. per quē Imo. hìc multa dicit. Et ideo acceptans & retinens scripturā protestationis, videbitur illi cōsentire, per illū tex. Quod no. Et hūc intellectū ad illā l. ponit Bar. in l. quo. n. ff. rem ra. ha. dicens, ꝙ ibi nō fuit certa sciētia & patientia. sed receptio & retētio literarum. Et ita etiā hunc tex. intelligit Bald. in rub. C. de fi. instru. versi. quæro, quid de literis. & Barto. in l. Titius. ff. de consti. pec. & Bart. & Bal. in l. si absentis. C. si cer. pe. & Bald. in l. fi. C. ad Mace. & Bart. in l. cum tabernam. §. pe. ff. de pig. & Bald. in l. si literas. C. manda. Et iō non sufficeret quòd de mutuo fuisset aliquid dictum patri per nūcium: quia sola sua audientia ambasiatæ absque alio actu non sufficeret, vt expresè volunt isti, & sensit Bart. in d. l. si filius. licet Pau. de Cast. late in d. l. quo enim. & Imo. hic aliter dicāt. Et pro hac fallentia facit tex. in

a Sibi noceat. *An & quādo protestatio afficit protestatum tacentē, & non contradicentem, vide not. per dom. Soci. in suo consi. 107. inci. Vt in questionum. Vers. trāseo ad secūdum. cum ver. seq. in 1. parte. Et adde, quòd non afficit tacentem non contradicentem, quādo fit cōtrahenti ad exclusionem iuris eius. Ange. Lu. & Pau. de Cast. & gl. in d. l. si fideiussor ff. qui satisd. co. alle. in tex. de qua plenius per Alex. & singulariter in suo consil. 7. & D. Soci. in d. consil. in ver. quā conclusionem. in fi. & adde D. Ale. in suo consi. 107. 4. parte. vbi dicit, quod protestatio nocet parti tacenti, & non contradicenti, per d. gl. & gl. in l. fi. §. itē si prædixerit. ff. nau. caupo. stab. & per gloss. 22. dist. ca. 1. & vide Alexā. in d. l. quæ dotis. sol. mat.*

cle. j. de procu. vbi acceptans literas mādati videtur consentire & velle esse procurator. Et per illū text. mouebatur Lu. Ro. in d. §. morte. cōtra dictā regulā. Sed rectius est dicere, ꝙ per illam cle. limitetur regula modo prædicto; & satis colligitur ex dictis domi. Card. ibi in ter-
37 tia opposi. & in 6. quæst. ¶ Fallit tertiò, vbi † ageretur de paruo præiudicio eius, cui sit protestatio, vt colligitur ex no. per Bart. in d. l. quæ dotis, iunctis verbis pręcedentibus, dum tractat, an præsens & tacens in actu difformi non cadente in contractu, vel quasi, prout est actus protestationis, videtur consentire: & distinguit, an agatur de magno præiudicio: & non videtur consentire, l. pe. ff. de fur. secus de modico, l. q̃ Tuberonis. §. sunt quidam. ff. de pec. l. Labeo. cū gloss. ff. de aqua plu. ar. Et ad hoc ēt reduci potest glo. in d. l. si fideiussor. ¶ Fallit quar-
38 tò, vbi † ille, qui protestat, agit de exonerādo se ab obligatione, quæ habet oriri ex pacto nō præābulo, sed secuturo: quia si aduersarius non contradicit, tenet & iuuat protestatio, ſm Imo. subtiliter in d. c. Cumana. per c. 1. 27. distin. vbi protestatio iuuat super facto ꝯtinētiæ secuturo, ad quā nōdū erat protestans obligatus. Ad idē alle. l. si fideiussor. in prin. ff. q satis. cog. vbi iuuat protestatio erga habētē fideiubere, vt nō utat priuilegio in actu fiēdo. Procedit ergo regula, vbi ꝓtestans erat iā obligatꝰ ex actu ꝓcedentis, prout erat Magister nauis in d. §. item si prædixerit, qui iā receperat res eius cui protestabatur. meritò tex. pōderat ꝯsensum alterius. Similiter ꝓcedit regula, vbi quis nōdū est obligatus, sed erat futurus obligari ratione facti p̄ambuli, per d. §. itē si prædixerit. quia quicq̃d dicat ibi Bart. ſm eū, si magister nauis ꝓtestatur hospitibus ēt ante quā intrent nauim, nō nocet eis ꝓtestatio, nisi ꝯsentiāt: quia ex quo est in officio nautarum, obligatus est ad custodiā rerū in naui ponendarū, iuxta not. per Bart. in l. furti. ff. nautæ, cau. stabu. Et licet hunc modū loquēdi senserit Bart. in d. §. itē si prædixerit. tn̄ clarius in hoc loquit Imo. in d. cap. Cumana. Et no. cōsideratio. quam dicit esse subtilē, & nō reperiri ab alio declaratā. Et pro ipsa facit, quod proxime dicetur. ¶ Fallit
39 quintò, vbi † protestatio non stat in meris finibus protestationis, sed vltrà procedat dando, vel promittendo aliq̃d: quia tūc aduersarius recipiēdo factū, nō reiecta ꝓtestatione, vr̄ simul ipsum recipere cū ꝓtestatione, cū non possit partē facti recipere, & partē reijcere, per no. in cap. cū olim. infrà de censi. Ita singulariter posuit pro doctrina do. Card. in d. cap. Cumana. per illum text. vbi canonici admiserunt capellanos cum protestatione. Ideo ex quo acceptauerūt, vt interessent, videtur acceptasse cū sua qualitate. Sed hanc doctrinā limita esse verā, nisi ꝓtestās ꝯcedat alteri id, quod sibi non cōpetebat de iure: quia acceptans factū, videtur acceptare qualitatē. Sed vbi omnino id sibi cōpetebat, secus: quia licet acceptasset simpliciter facta, tamen præsumitur postea magis velle vti iure suo, quàm concessione aduersarij, vt subtiliter decidit ibi dom. Abb. per rationes quas ibi vide per eū: pro quo facit præcedēs fallentia. ¶ Quinta
40 cōclusio sit ista. Potest † fieri protestatio etiā per tertiū, cuius interest: putà, si Titius protestatur tibi inhibendo, ne soluas Sempronio creditori tuo, & debet protestationi pareri, quando fit cum causa vera b & apparenti, vt eleganter per Bar. in d. §. morte. ver. circa primum. & per Bal. Ange. & Imo. in l. hæres. la j. ff. ad Trebellia. & Barto. in l. si à furioso. cum seq. in fi. ff. si cer. peta. & per Docto. in l. pe. per illum tex. cum authen. ibi posita, C. deposi. facit. l. 3. C. de noua. & l. fina. ff. de l. commissoria.

b Causa vera. *Quòd in protestatione requiratur causa, adde Bal. in l. edicto de edi. diui. & in lege 1. C. de prædi. in libro 11.*

¶ Declaratur duobus modis ista conclusio. Primò,
41 dum dixi, quòd † requiritur causa vera & apparens, vt habeat locum in priuato: secus in iudice inhibente. quia in ipso præsumitur causa, capitu. sicut. infrà, de re iudica. & capitu. in præsentia. de renuntia. Et ita no. Barto. in proposito in dicto §. morte. per l. fina. ff. de le. commiss. & ibi etiam hoc tenent

Bar. Bal. Pau. de Cast. & Pet. de Ancha. in cle. j. Et quòd huiusmodi inhibitioni sit parendū, patet ex no. per Io. And. & domi. Ant. in c. significauit. infrà de cens. per Io. And. in Spec. in tit. de solu. §. nūc aliqua. ver. illud autē. & per Arch. in c. dixit. 14. quęst. 5. in fi. cū concor. In quibus dr̄, quòd iudex pōt præcipere debitori, ne soluat creditori condēnato etiam si debitū sit iuratū. ¶ Secunda
42 declaratio est, ꝙ † contra talē protestationē est duplex remediū. Primū, vt creditor caueat debitori de defendēdo eū aduersus dictā protestationē, iuxta l. is, à quo. cū l. seq. ff. de rei ven. & l. pe. ff. de pe. hęre. Ita no. Inno. in c. sanè. 2. infrà, de offi. dele. Secūdum remediū est, ſm domi. Car. & Imo. ibi, vt agatur cōtra protestantē condictione ex l. diffamari. C. de inge. & manu. & idē Imo. in l. hæres. la j. ff. ad Trebel. ad quod vide ēt Spec. & Ioā. And. in tit. de emp. & ven. §. nunc dicendū. ver. vltimò no. & Lu. de Roma, in l. de die. in prin. ff. qui satis. cog. & Imo. Pau. de Cast. & Rom. in d. §. si is, cui. ff. de ope. no. nun. & Rom. in d. §. morte. in fi. & quod no. Bar. in l. j. §. huius autē interdicti. ff. uti possi. ver. vtrū contra diffa-
43 matorē. ¶ Sexta ꝯclusio, Negociorū † gestor protestari nō pōt. Ita sentit pro regula Bar. in d. §. morte. dum dicit, ꝙ non pōt denunciare debitori Titij, cuius nomē est mihi cessum. iuxta l. nomen. C. quę res pigno. obli.
44 pos. l. 3. C. de noua. ¶ Fallit primò in casibus, in † quibus sufficit sciētia illius, ad cuius cōmodū sit ꝓtestatio: sed ꝯclusio procedit, vbi requiritur certioratio facta per ipsum. Qui aūt sint illi casus, remittit Bart. vbi suprà ad dicta sua in l. facta. §. heres. ff. ad Treb. vbi vide post prin.
45 ver. Iacobus de Are. dicit. ¶ Secūdo fallit in † protestatione incitatoria, ꝑ id quod no. gl. Bar. & alij in l. si ser uū. §. nūc videamus. ff. de verb. obli. vbi ꝯcludunt, quod
46 † negociorū gestor pōt ꝯstituere debitorē meū in mora per protestationē, per tex. no. in l. si quis. solutione. §. j. ff. de vsu. ¶ Tertio fallit in ꝓtestatione facta ad finem, vt quis non faciat id quod tenetur non facere; quia ista fieri potest à quocunque, vt colligitur ex dictis Ang. in l. prohibere. in prin. per illū tex. ff. qđ vi, aut clàm. Et ita illū tex. intelligit Bar. in d. §. morte. Et istis adde Bal. in c. j. i prin. quo tpe miles. vbi decidit, ꝙ negociorū gestor pōt intra annū petere inuestiturā ſm formā illius capituli dn̄o ratū habēte. ¶ Et adde Bal. in disputa. incip. Accusatus de vi turbatiua. ver. quid autē dicemus. vbi latè ponit, ꝙ si nō admisisti meorū negociorū gestorē volētē ingredi possessionē meā, acquiritur mihi interdictum, Vn̄ vi. Alle. Barto. in d. l. prohibere. in prin. ¶ Septima
47 ꝯclusio. Procurator † sine dubio ꝓtestari pōt nomine dn̄i ſm Bart. in d. §. morte. & Inno. in ca. cum in iuuentute, de præsump. & non requiritur speciale mandatum a, ſm Bar. in l. j. iuxta princi. ff. de lib. agn. & in l. de pupillo. §. cū procuratorio. ff. đ ope. no. nun. & Ang. Imo. & alios cōtra gl. ibi. Idem dom. Card. in cle. cām. in 11. q. de elec. & ibi Imo. nisi casu, de quo ibi per gl. in versic.
48 specialiter. ¶ Hanc conclusionem limita, vt † non habeat locum in coniūcta persona: quæ licèt aliàs possit agere sine manduto, l. sed & hæ. in princi. ff. de procu. non tamen protestari potest, vt probatur in l. tutor. ff. de mino. & ibi hoc no. Bal. per illum tex. Quod intellige, nisi esset protestatio, quæ fieri posset à quocunque, vt d. le. prohibere. ¶ Octaua conclusio, Procuratori
49 † fieri potest protestatio in casibus, in quibus scientia procuratoris nocet domino, secundùm Barto. in d. §. morte. ꝑ l. ꝓcuratoris, in prin. ff. de tribu. & l. apud Celsum. §. quæsitū. ff. de doli excep. & probatur in cle. cām.
50 de electione. ¶ Fallit primò, ubi † requireretur plena notitia domini: quia non sufficit, quòd fiat protestatio eius procuratori, secundùm Rom. in d. §. morte. Alleg. glo. in d. clem. causam. in versi. appellatum. & illam sequitur ibi dom. Card. §. intimatio. in 7. quæst. & etiam Imo. dicens post Bar. ibi eam benè no. quod vbi requiritur dominū habere scientiam alicuius facti, non sufficit procuratorē scientiam illam habere, etiam si sit pro-
51 curator specialis. ¶ Fallit secundo, vbi † protestatio potest fieri dn̄o: quia non est facienda procuratori, ſm Io. And. post Ioan. Mona. in regula, in generali, versi. sed quæritur. de reg. iu. in 6. per l. aut qui aliter. §. & si fortè. ff. qđ vi, aut clam. & in d. cle. causam. in prin. Idem tenet Bar. in d. §. morte. ver. quæro, cui debeant fieri. per text. in l. si dictum. §. si presente. ff. de euic. & idē Ioan. And. in c. fi. de dolo & contu. Facit, quod dr̄ in illa q̄stione, an citatio possit incipere à procuratore omisso dn̄o, qui erat in ciuitate: de qua per Doct. in c. fi. de eo, qui mit. in pos. & Bart. in l. quamuis. ff. de dam. infec. & in l. meminerint. C. vnde vi. & Bar. in l. solent. per illum tex. ff. de alimen. & cib. leg. & ad hæc faciunt no. per Bart. in l. de pupillo, §. nunciatiōnē. in fi. ff. de ope. no. nun. & Ang. in d. l. aut qui aliter. ¶ Hanc fallentiam limita, vbi dn̄s esset p̄sens, & intelligeret, qn̄ protestatio fit procuratori, per tex. i l. si dictum. §. si præsente. ff. de euic. in ver. & non ignorante. & ibi gl. Sed vbi esset presens in ciuitate, & ignorans, procedit fallentia. Et ita intelligitur ille tex. licèt Pau. de Cast. in l. si procuratori præsentis. ff. de ver. obl. indistinctè tenuerit, ꝙ semper possit fieri procuratori, per d. §. si presente. Sed intellige, vt est dictū & facit, qđ no. Inno. in c. ex parte decani. j̄. de rescript. cum concor. ¶ Fallit
52 tertiò, vbi † in actu requiruntur sciētia & fides alicuius in actu cōcernente personā: quia protestatio debet fieri sibi, & nō procuratori, ſm Bal. in l. item veniūt. §. petitam, per illum tex. ff. de peti. hæ. in lec. & latius in addi. Secus dicit, vbi protestatio est in rem ex parte eius, cui fit, sicut nunciatio noui operis: qa cum ibi non agat de actu personæ, meritò potest fieri procuratori. Ita intelligit. l. de pupillo. §. j. ff. de ope. no. nun. vbi nedū dn̄o, sed cuicunq; repræsentantium personā dn̄i pōt fieri protestatio. ¶ Adde tamen, ꝙ in dicto casu, scilicèt vbi agitur de sola scientia, sufficit, vndecunq; sciuerit etiam citra viam protestationis, vt probat tex. in d. §. petitam. ver. quid ergo. Sed ad hoc, vt protestatio faciat eum haberi pro sciente, non sufficit, ꝙ fiat procuratori. Et hoc operatur ista fallentia, & eam puto intelligendam, sicut de-
53 claraui ꝑcedentem. ¶ Nona ꝯclusio. Protestatio † exonerans protestantem, & alium non grauans. potest fieri marito pro vxore. ut dicta l. aut qui aliter. §. & si fortè. Quē tex. ita intelligit Bart. in d. §. morte, tractando protestationē declaratoriam ad finem illius articuli: secus ubi agitur de aggrauando alium, ſm eum. concor. Ang. in l. mora. ff. de vsur. Et idē videtur de protestatione facta amico illius, cui protestatio dirigitur, per dictum §. & si fortè. in verbo amicis. & facit gl. in dicta cle. causam. in verbo, plenam, in fi. ¶ Et per has conclusiones sunt summata attinentia ad primam partem, videlicet de personis protestantibus, & quibus protestatio fiat.

a Speciale mandatum. *Adde Bal. in l. actione. §. renunciaret. ff. pro socio.*

II. PARS.

¶ CIRCA Secundam partem, videlicet, qn̄ & in quo loco facienda sit protestatio, notari possunt quatuor cō-
54 clusiones. ¶ Prima ꝯclusio. Sufficit † protestari qn̄cunque, dummodo ante perfectum actū, vt per Bar. in d. §. morte. in prima protestatione, & Io. And. in dicta regula, in gn̄ali. versi. frequēter quæritur. vbi vide: & no. Bar. in d. §. item si prædixerit. dicēs, ꝙ debet hospes protestari, ante q̄ receperit hospites in domo. Similiter dixit Angel. notāter in l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. per tex. ꝙ appellantur principia ea, quæ ante dictū sermonē legata sunt: nec interest, in qua parte testamēti protestatio apponat. Ad idem l. ita scriptum. ff. de leg. j. vbi sufficit, quod protestatio inseratur in fine: quod intelligit ibi Barto. & alij sequuntur, dummodo ante actum consummatum inseratur: aliàs non, vt no. glo. in l. in concubinatu. in versi. sine testatione. ff. de concubi. & glo. in l. penul. iuncto tex. ff. pro empto. Vnde infert Imo. in d. l. si ita, quod sufficit, si in fine scripturæ exceptionum oppositarum contra libellum reus dicat, se in iudicem non consentire, sicut in principio scripturæ hoc dixisset, adeo quòd per priores non uidetur in iudicem consen-

consensisse. Et no. Bart. in l. quidā consulebāt vers. quid si semel. ff. de re iud. & Bal. in l. exceptionē. C. de proba. & in l. fi. C. de iud. & in proœmio C. & Ang. in authē. de exhibē. reis. §. j. & Salic. in d. l. fi. C. de iudi. & Imol. in c. inter monasteriū de re iudi. & ibi ꝑ do. Ant. & istis adde bonū tex. in c. consulti. in fi. ỹ. de regula. ¶ Hāc conclusionē limita ex eo, qđ scribit Ang. l. j. §. ex stipula. ff. si cui plus q̄ per legē Falc. in repe. dū dicit, ꝙ si hæres nō ꝯficit inuentariū, vel protestatur, ante q̄ adeat hæreditatē, vel se ei immisceat, nō pōt amplius se tueri, tanquā factus sit certus de viribus hæreditatis: & sic vr̄ sentire, ꝙ oporteat protestationē fieri tūc à principio actus. Sed pro veritate & intellectu huius dicti, de quo ipse exclamat, videas per Pau. de Cast. consi. 210. inci. In Christi & c. passus, de quo q̄ritur. vbi distinguit, an quis spe certissima adiuerit hæreditatem: & tunc actus vr̄ perfectus, nec amplius iuuat protestatio: aut non spe certissima, & protestatio pōt ēt fieri: imò non vr̄ necessaria, vt ibi la-
55 tiùs per eum. ¶ Secunda conclusio. Protestatio † fieri pt ēt tpe feriato, vt sentit Bar. in d. §. morte dum dicit, Omni tpe. versi. videamus de tpe congruo. Et non solùm ꝓcedit hoc in protestatione declaratoria, sed ēt in illa, per quam quis constituitur in mora s̄m Bar. in l. cum filius.
56 §. fi. ff. de ver. obli. Et ibi ponit pro doctrina, ꝙ † oīs actus extraiudicialis potest fieri die feriata, per l. dies. C. de fer. Et hic adde Spe. in ti. de arbi. §. fi. ver. sed nunquid amicabilis compositor. vbi dicit, ꝙ cum arbitramentum magis accedat ꝯctui, q̄ iudicio, §. si verò contigerit. in Authen. vt differen. iud. poterit fieri ēt die feriata. Et hinc ē, ꝙ potest appellari die feriata, vt est gl. in c. appellatio. in ver. lecta. de appella. in 6. no. domi. Anto. & Abb. in c. fi. de ferijs. & gl. Bar. & Bal. in l. j. C. de fer. cum concordan. ¶ Hanc conclusionem limita, nisi actus, ad quem quis incitatur per protestationem, esset expediendus in iudicio: quia tunc dies feriata non est congruum tp̄s, nisi diceremus, ꝙ protestatio fieret die feriata, vt actus fieret die non feriata. Ita Bar. in d. §. morte. probans hoc vltimum ex eo, quia dr̄ de citatione die feriata ad diem nō feriatam, vt plenè per ipsum & alios in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. Et eodem mō non potest quis protestari, vt die feriata fiat actus ēt extraiudicialis, q̄ secundùm bonos mores expediri non posset die feriata, putà vt faber operetur diebus festiuis, secundum Barto. vbi supra: Quod etiam intelligerem, nisi protestatio fieret pro die non feriata, per proximè dicta. ¶ Tertia conclusio. Pro-
57 testatio † fieri potest in ecclesia, secundùm Bal. in l. nemo Apostolorum. in fi. C. de sacrosan. eccle. per tex. in authē. si quis ei. C. de adul. Facit, quod no. Bar. in l. actus. C. de fer. dum dicit, ꝙ c. decet. de immu. eccle. in 6. procedit in actibus iudiciarijs contentiosis, non voluntarijs. Et hanc conclusionem sentit Io. And. in d. regula, in generali. & Bar. in d. §. morte. in ver. in omni loco. ¶ Quar-
58 ta conclusio. Protestatio † fieri pōt de nocte, si haberi potest copia eius, cui facienda est protestatio, secundum Bald. in c. fi. in prin. infrà de appel. Simile dicitur de appellatione, per l. j. §. dies. cum seq. in ver. suprema hora. ff. quando appel. sit. de quo per Bal. in auth. hodie. C. de appella. per gl. in c. ab eo. de appella. in 6. per Bal. in l. j. C. de ferijs. & Mod. in ca. fi. in 8. q. infrà de appel. & de similib. vide tex. & Docto. in l. non minorem. C. de transact. & ibi bonus tex. in simili, dum loquitur de transactione, & aliqua dixi in c. consuluit. infrà de offi. dele. Et hęc quò ad secundam partem huius materiæ.

III. PARS.

59 CIRCA Tertiam partem, videlicet † qualiter fienda sit protestatio, notari possunt sex conclusiones. ¶ Prima cōclusio. Potest fieri protestatio etiam sine scriptis, l. fi. ibi, in scriptis & sine scriptis. C. de nego. gest. & l. pactum. la 2. C. de pact. Et no. Doct. in locis sæpe allegatis, videlicet in §. morte. & in d. regula, in generali. & Pet. de Ancha. in cle. causam. in vlti. no. de ele. Et est gl. ordi. in §. contestationem. in verbo, in literis. in authen. de temporibus non solutæ pecu. Et hinc est, quòd iste casus non enumeratur per gloss. magistram, in capi. j. in verbo, in scriptis. de censi. in 6. licèt aliud dixerit glo. in cap. cupientes. §. quòd si per 20. de electio. in 6. in versi. proposita. quam reprehendit ibi Pet. de Ancha. & refert Domi. de quo etiam per Barto. in l. de pupillo. §. meminisse. ff. de no. ope. nuncia. & Barto. & Bal. in d. l. fina. de nego. gest. & Imo. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. in fi. ff. de noui ope. nuncia. Et quamuis Ioan. Mona. in diffinitione posita, in dicta regula, in generali. dicat ꝓtestationem esse īsinuationē clamosam a, & cætera: tn̄ ēt in scriptis fieri pōt, s̄m Barto. in d. §. morte. ¶ Sed nec est credendū Io. Mona. aliter sensisse, cum ēt scriptura dicatur clamare, c. cū Marthæ. de celebra. missa. in ver. lex Mosaica clamat. facit l. Arriani. & qđ ibi Bar. C. de hæreti. vbi dr̄, ꝙ lex semp loquitur. Ad idē tex. in c. magnæ. infrà de voto. in versi. vox clamat prophetica. & ibi, Trecensis ecclesiæ suspiria, & cætera. & facit gl. 3. in c. constitutionem. de sent. excom. in 6. & gl. in cle. fi. in verbo, per literas. eo. ti. cum alijs, q̄ alle. Rom. in l. j. in prin. ff. de ver. obli. Et sic saluantur verba Io. Mona. dato ꝙ clamare ꝓpriè significet vocem, c. sit rector. 33. dist. ibi, clama, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam. & l. itaq; si seruū. ff. ad legem Aqui. & cap. cum clamor. de testi. cum concor. de quibus per Cal. in certo suo Repertorio authori-
60 tate sacræ scripturę. in verbo, clamare. ¶ Sunt † tamen quinque casus speciales, in quibus protestatio debet fieri in scriptis. Primus in casu authenti. hanc autem querelam. & ibi per Cy. C. de non nume. pecu. & in d. c. constitutionem. Secundus. vbi protestatio succedit in locū actionis, b ꝑ l. vt perfectius. C. de anna. exceptio. Hos duos ponit Bar. in §. morte. & sequitur ibi Imo. & idē Ioā. And. in d. regula, in generali. & Nico. de Neapo. ī l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tutor. Tertius casus est in casu auth. presbyteros. la vltima. C. de episco. & cleri. Et eius rationem assignat ibi, Bal. & Rapha. Fulgo. Quartus casus est, vbi agitur de periculo irreparabili, per tex. in authenti. si quis ei. C. de adulte. quem Ludo. facit singula. in d. §. morte c, & dicit Salice. in d. authē. ꝙ idem, vbi agitur de aliquo periculo. Quintus casus est in §. si quis prin. authen. vt cum de appella. cog. & ibi per Iaco. de Belui. & Bar. tol. ¶ Secū-
61 da † conclusio. Protestatio, quæ fit in iudicio inhibendo, vt nulla fiat nouitas super tali possessione, dēt fieri cum expresione causæ, alias est inanis. Ita Bal. in l. fi. in 8. oppos. C. de edi. diui. Adri. tol. per l. j. C. de præd. curia. lib. 10. ibi, casibus, quibus, & cætera. & facit, quod no. Barto. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. in 11. q. ff. de ope. noui nun. vbi dicit, ꝙ protestans ratione impedimēti debet exprimere causam protestationis, s. impedimentum. & sequitur domi. Anto. in c. fi. extra de appella. Et ideo dicit Bal. in additio. Specu. in titu. de testa. ꝙ protestans, ne fiat nouitas super tali possessione, debet exprimere ius exclusiuum iuris agendi; quia debet concludere, cùm sit ad instar exceptionis, argu. l. j. §. Labeo. ff. de flumi. Etsi generalis, debet declarari parte petente, per no. in l. fi. C. de anna. exceptio. Et adde, ꝙ in tali protestatione sufficit allegare possessionē suam, cùm sua intersit. & si actor postea probauerit ius suum, habebit reus allegare causam meliorem, secundum Pau. de Cast. d. l. fi. de edi. diui. & sentit ibi Bal. ad fi. Et operatur ista protestatio, quòd manus iudicis sunt ligatæ, vt non possit procedere ad missionem nō citato protestante, qui possidebat: aliàs erit locus pœnæ, de qua in l. meminerint. C. vnde vi. secundum Salice. in d. l. fi. ¶ Hanc conclusionem declara duobus modis. Primo, dummodò pars opponat de generalitate protestationis; aliàs ea non

a Clamosam. *Sed nunquid clamores & protestationes æquiparantur? Vide in Specu. in ti. de pi. §. 1. uersi. secundò no.*

b Actionis. *Adde idem tenentem do. Fran. de Are. in l. si quis. C. de nego. ge.*

c §. morte. *Vide ibidem omnino ꝑ domi. Alexan. & per Lanfran. in capitu. quoniā contra. versicu. sententias. de probat.*

non opponente vr̃, ꝙ fortè ualeat protestatio sine cau-
sa, per id quod no. Ang. in l. j. ff. de except. dum dicit, ꝙ va
let exceptio generalis parte non opponente, seu declara
ri petente, per no. in d. l. fi. C. de ann. except. Et sic limitat
Bart. in d. l. j. Secundò declara, vt non procedat in prote
statione declaratoria voluntatis, sm Bart. in d. §. morte.
in princ. huius materiæ, in 2. q. vbi dicit, ꝙ in tali prote-
statione voluntas est pro rōne, per l. quia poterat. ff. ad
Trebel. Idem dicas in protestatione iudicis: quia pro ip-
so præsumit cā, vt dixi s̃. in 5. conclusione primæ partis.
Aliàs aũt vr̃, ꝙ rł̃r requiratur cā in protestatione, nedum
in casu, de quo loquitur ista conclusio, sed ẽt in alijs, per
62 id quod dixi in dicta quinta conclusione. ¶ Tertia † cō-
clusio. Ad hoc vt valeat, & alteri noceat protestatio fun
data super facto non verisimili, seu pro quo non præsu-
mitur, oportet, ꝙ protestans eam probet. Ita colligi pōt
ex dictis Bart. in d. §. morte. in secunda specie protestatio
nis, ver. qñque præcedit aliqua causa. dum dicit, ꝙ volēs
offendere bannitum, non tenetur credere ei, si protesta-
tur se esse cancellatum de banno, nisi hoc probet, ex quo
non præsumitur. Alleg. l. non omnis. §. fi. in fi. ff. de re mi
li. & alia, de quibus ibi per eum. Pro quo facit tex. cũ glo.
in c. sicut. j̃. de sen. excom. per quem infert ibi dom. Abb.
ꝙ nulli delinquenti credendum est de absolutione, nisi
ostendat instrumentum absolutionis. ¶ Hoc tñ exem-
plum de bannito declara, vt per Imo. in d. §. morte. vide-
licet nisi bannitus dicens se exbannitum, esset paratus
venire ad iudicem: quia tũc debet ei credi maximè, cùm
actus offendendi sit irretractabilis, quo casu auditur ex-
cipiens, qui aliàs non audiretur, vt per domi. Car. post
Pau. in cle. j. in 5. q. de re iudi. & Lud. post Bal. in l. si feria
tis. ff. de fer. & Bal. in l. j. C. qui accus. & in l. ab executio-
ne. C. quo. appel. non recip. & Bal. in l. eum, qui duas. C.
de adul. & Imo. in l. qui à latronibus. §. j. ff. de testi. & in l.
iij. §. si seruus. ff. de acquir. pos. Qñ autem ille cui fit prote
statio, nullam habet iustam causam credendi se posse fa
cere contra eam, sufficit simplex protestatio, vt per Bar.
in d. §. morte. versi. proxi. alleg. cum quo alij transeunt.
63 ¶ Quarta conclusio. Ad † hoc vt valeat protestatio,
seu denunciatio, quam emptor, cui mota est lis, facit ven
ditori, oportet sibi ostendere & dimittere copiam cita-
tionis & libelli emptori dati, sm Bart. in d. §. morte. ver.
examinemus. & in l. empti. C. de euic. & Ang. & Imo. l. ĩ
executione. §. in solidum. ff. de verb. obl. & domi. Car. pul
chrè in cle. causam. in fi. de elec. per illum tex. quem ad
hoc propositum extollit ad sydera. Et ex isto postea in-
fert generaliter, ꝙ omnis intimatio, q̃ obligat ad aliquid
p̄iudiciale, debet fieri in dicta forma: qđ perpetuò no. qa
communiter ignoratur, sm eum. Dixit tñ Ang. in l. em
ptor. & in l. empti. in fine, & in l. si cùm quæstio. C. de eui.
quòd de stylo est, ꝙ sufficit venditorem citare simplici-
ter facta mentione de motione litis. Et pro hoc facit; qa
vbi citatio fit authoritate iudicis, præsumitur fieri ex cau
sa, ut dixi suprà in 5. conclus. ¶ Sed adde, ꝙ etiam circũ-
scripto isto stylo non teneretur emptor dare copiam ci-
tationis sibi factæ & libelli sibi dati: sed sufficit vendito
ri porrigere, vel legere illa, quæ sibi oblata sunt, nisi ipse
peteret eorum copiam: quia tunc dari debet. Ita loquit̃
tex. in d. cle. causam. cum glos. in ver. petita. Et ita de-
bet temperari finis illius clem. quam sic intellige. ¶ Itẽ
64 oportet, ꝙ † protestator, vel denunciator emptionis nō
solùm dicat litem esse motam, sed quòd interpellet ven
ditorem, vt vadat ad defendendum, sm Bart. in d. §. mor
te. alleg. l. si parentes. & l. successores. & l. emptori. C. de
eui. Idem Bal. in l. si cùm quæst. C. de euic. & Ioan. And.
in Spec. in tit. de emp. & ven. §. fi. ad fi. sentit Bal. in c. 1.
de inuest. de re alie. fac. & expressius in c. 1. si de feu. vasal.
ab aliquo fuerit interpellatus. Idem Pau. de Cast. con-
l. 373. incip. In Christi &c. effectus primi dubij. per l.
qui absentem. C. de procu. Idem dom. Abb. post do. An.
in c. fi. in 2. no. per illum tex. qui benè facit, j̃. de emp. &
vend. & Host. in sum. de emp. & ven. §. ad quid teneatur.
versi. idem si conuentus. & Ang. in l. si rem. §. quolibet
tempore. ff. de euic. & sentit An. in l. si dictum §. si præsen-
te. ff. eod. tit. Et ita intelligas tex. in l. si cōtrouersia, in ver-
sicu. authori eius denuncia. C de euic. & in l. emptor fun
di. in versi. denunciauerit. C. de euict. Non tamen est o-
pus vti formaliter his verbis, videlicet ad defendendum:
sed sufficiunt æquipollentia, sm Bal. in l. si parentes. C. de
euic. in aliquibus lec. Pro quo facit, quod no. Ang. in l.
denunciasse. ff. de adul. & consil. 175. incip. In facto pro-
ponitur. vbi dicit sufficere, si denunciatur, ꝙ liti assistat:
& sentit Bal. in d. l. si cùm quæst. dum refert iura diuersis
verbis in hoc vtentia. Et hęc communiter tenentur, sm
Ro. in d. §. morte. licèt aliter loquatur Bal. in l. j. de peri-
cu. & comm. rei ven. & in d. c. 1. si de feu. uas. ab aliquo
sue. interpel. & Imo. in d. §. morte. ¶ Ex his infertur, ꝙ
65 † licèt venditor sciret litem motam esse emptori, tñ ad-
huc tenetur emptor facere dictam denunciationem, sm
Bart. & alios in d. §. morte. quia vbi denunciatio fit non
solùm ad certiorandum, sed ad intimandum: vt aliquid
fiat, vel non fiat, debet talis denunciatio fieri etiam scien
ti. Ita probatur in l. denunciasse. iuxta prin. & ibi plenè
per Bart. in terminis, ff. de adul. Idem tenet Spec. in tit. de
emp. & ven. §. fi. ad fi. & dom. Ant. do. Car. & Pet. de
Anc. in c. fi. de emp. & uen. & Ang. in l. in executione. in
prin. ff. de ver. obl. & Ang. & Imo. in l. cùm ex causa. eo.
tit. dicentes, non oportere, ꝙ tunc denuncietur lis mota,
sed vt veniat ad defendendum, per d. l. denunciasse. in ra
tione sui. Et cum istis transit etiam Imo. in c. cùm inter
vniuersas. de elec. & Bart. & Raph. in l. ij. §. ff. sol. ma. &
Ang. in l. si rem. §. quolibet tempore. ff. de euic. & Pet. de
Anch. in cle. causam. in 15. no. de elec. & do. Abb. in c. fi.
de emp. & ven. & Bal. in d. c. j. si de feu. vas. fue. interpella
tus. ¶ Est verum, ꝙ aliqui uolunt contrarium, videlicet
non esse necessarium denunciare scienti, vt Pau. de Lea-
za. in d. c. fi. de emp. & ven. & Imo. ibi latè, & in d. l. ij. sol.
ma. & Iac. de Belui. in l. emptor. C. de euic. & est glos. par-
ua in aliquibus libris in l. j. in ver. adesset. C. de peri. & cō-
mo. rei vēd. no. Alb. post multa in l. iij. C. de euic. maxi-
mè pp regulam, eum qui certus est. de reg. iu. in 6. & arg.
in c. cùm cessante. j̃. de appel. cum si. Sed præcedens opi.
* vr̃ tenenda, tanquam communior * & tutior: nec eā mu
tarem pp distinctionem Bal. in l. j. C. de per. & cōmo. rei
uen. quam sequitur ibi Sal. vt videlicet distinguatur, an
venditor sciuerit ab alio, q̃ ab emptore, & tunc opor-
teat emptorem denunciare: an verò sciuerit ab empto
re, & tunc sufficiat: quia si ista distinctio procederet, non
video, qñ in denunciatione oporteret dicere, ꝙ veniat ad
defendendum: & tamen hoc requiritur, sm multos su-
prà alleg. Nam considerabam, ꝙ Bal. fundat sm mem-
brum distinctionis in hoc, videlicet ꝙ emptor non præ-
sumitur denunciare ad alium effectum, quam vt vendi-
tor ueniat ad defendendum. Vnde ex isto fundamento
sequitur, quod prædixi. Et ideo cùm
iura requirant pro forma hanc denun- a
ciationem, non sufficit quem esse cer-
tum, nisi certioretur. Ita expresè not.
Dyn. in dicta regula, eum qui. & Bart.
in d. l. denunciasse. cuius doctrinam ad
hoc propositum pro argumento no-
tat domi. Abb. in d. c. fi. ¶ Et istis ad-
de verba Ange. in d. consil. 176. ubi di-
cit, quòd quando emptor denunciat,
debet denunciare congruo loco & tē-
pore, ut authori patere possit copia de-
a fensionis a, per l. si rem. §. fi. ff. de euict.
¶ Item in hac materia notantur ali-
qui casus, in quibus dicta denuncia-
tio non est necessaria, sed congruen-
tius pertinet ad capit. final. de empt. &
uend. quàm ad hanc materiam, in qua
prædicta posui: quia concernunt for-
mam certæ protestationis. ¶ Quinta
66 conclusio. Protestans † coram iudi-
ce, quòd per actum quem facit, non
intendit consentire in eum, tanquam
iudicem, debet addere, nisi quantum

a Defensionis. *Vide glo. in l. emptorem, §. 1. de act. emp. & adde Bart. in l. aut qui aliter, in princ. & ibi glos. ff. quod vi, aut clam. Sed quid si uenditor sit absens, & extra territorium, an teneatur empto denunciare? Dic, quòd non, Bartol. in l. si ancillam. ff. pro suo. nisi per eum fieret, quo minus sibi denuncietur, per l. si ideo. §. fi. de euic. Sed tunc debet protestari, quod non*

non stat per ipsum, quin denunciet. Barto. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. de ope no. nunciat. Bal. verò in l. successores. in fi. C. de eui. dicit, ꝙ emptor debet facere quicquid potest, ad denunciandum, licèt non inueniatur vēditor, cui denuncietur. Sed Barto. in l. si dona. §. si purè. ff. de euictio. dicit, quòd emptor vadat ad domum venditoris, et si non inueniat, quærat eum, vbi est; & si vicini nesciant, sufficit, & ideo scribantur dicta eorum. Quod no. Et vide per glo. in d. l. aut qui aliter. §. 1. & per domi. Alexan. de Imo in d. §. si quis ipsi.

a Teneor. *Adde, ꝙ vel dicat cum clausula, non consentit, nisi quatenus sit competēs, Bal. in Mag. verb. contumax. versi. 5. & Ange. & Docto. in d. l. non videtur. allega. in tex. & per domi. Alex. in d. §. morte. sæpius in tex. alle. in fi. de ope. noui nun.*

a de iure teneor a: aliàs hoc non dicēdo pōt vt contumax puniri, & fatuus est, qui aliter protestatur. Ita decidit Inn. in cap. Cumana. post prin. ver. sed ecce, aliquis fatuus aduocatus. de electio. Et est additio. Et de ista practica facit festū Imo. hìc dicens eā esse singulariter menti tenendā, quia sępe contingit & sequitur Ang. in l. nō vī. la 2. ff. de iudi. dicens, se eam practicasse ꝯ quendā magnum aduocatū, q ex hoc fuit valde iuratus, & sequit ēt Ange. cons. 214. incip. causa accusationis productæ per Philippū. dicens esse casum in capi. ex parte j. ī. ver. ad intelligētiā. ibi, noluit stare. de verb. signi. quē tex. licèt ipse nō dicat, allega. Inno. vbi suprà. Qui n. ita declinat, non vult stare. Sicut ergo nullatenus cōparens iurisdictionē declinat, l. ex quacunque. ff. si quis in ius voc. ita cōparens & protestans simpliciter, ꝙ non intendit consentire, secundùm Ange. dicentem, hoc esse notabile dictū. Sequitur etiam Bal. in ca. j. de mili. vas. qui contu. est. & in l. 2. per illum tex. C. vbi quis decurio, vel cohorta. & in cap. j. in fi. in titu. an apud iudicem, vel curiam. & Ange. in Authen. de exhib. reis. § j. Imo. in d. §. morte. & in l. quidam consulebant. ff. de re iudi. & in l. si ita scriptum. ff. de lega. j. & Io. And. Imo. & do. Abb. in d. c. Cumana. & domi. Abb. hìc, & in cap. fi. de do. & contu. & Lud. Roma. in l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. hære. & Bal. in authen. habita. C. ne filius pro pat. & facit qđ no. domi. Anto. in cap. si diligenti. versi. quæro, quia litera dicit. ī. de foro cōpe. & Specu. in titu. de compe. iudi. adi. §. j. versi. sed quō. ¶ Est verum, ꝙ domi. Anto. in d. cap. Cumana. dicit se nō videre istam fatuitatē; quia ex quo pars litigat, non potest dici contumax, nec est curandum de protestatione verbali; quia ea non obstante pōt sequi principale iudicium, ex quo ille litigat. nec interest aduersarij, ex quo comparet & litigat, ſm eum. Sed do. Abb. ibi saluando Inno. & etiam do. Anto. dicit, ꝙ ex quo protestatur, licèt de facto ex hoc contemnat iurisdictionem iudicis, & de ista ꝯtumacia pōt puniri, l. vnica. ff. si quis ius dicen. non obtempe. & sic saluat Inno. sed nō respū partis, quam dicta protestatio in nullo lædit, nec nocet ꝑcessui qa eius validitas pendet ab officio publico, non à consensu priuati, l. priuatorum. C. de iu. om. iu. Et sic saluatur dictum do. Anto. & subdit do. Abb. ꝙ licèt iudex possit illum condemnare, non tenet. Facit l. nō quicqđ. ff. de iudi. Pōt ēt distingui aliter, vt per Domi. ibi eleganter: videlicet ꝙ aut iste protestans dicit, ꝙ nullo modo vult consentire in eius iurisdōnem, nec vult aliquam legitimam causam allegare, quare in eum consentire nō velit: nec rńdere super aliquo, super quo citetur. Et tūc procedat dictum Inn. qa posito, ꝙ nō esset iudex in principali, est tñ iudex in isto incidenti, an sit iudex, c. super literis. ī. ti. j. Vnde licèt iste cōpareat, nō cōparet eo mō, quo dēt: ergo dēt iudicati contumax, ca. Nicolao & qđ ibi no. de appel. Aut ipse protestatur simpliciter, ꝙ non intendit consentire in eum, tñ ipse comparet, & suscipit dilationes ꝑ iudicē assignatas, ita ꝙ oīno non repugnat ꝑceptis iudicis, licèt sic protestetur, & tūc procedit dictū But. qa cautum est sibi sic ꝑtestari, ne ꝑ actus quos facit, videatur approbare personā iudicis, ꝯ quam potest recusationem opponere vsq; ad li. conte. iuxta c. inter monasterium, de re iudi. Et aduerte: qa oportet hanc ꝑtestationem reiterare in alijs actibus, ſm Abb. hìc, de quo dicet. ī. in 4. parte, in j. conclusione, quæ propè sequitur. ¶ Sex-
67 ta conclusio. Ad † hoc, vt protestatio constituat quem in negligentia, sufficit semel protestari, l. Titia. §. vsuras. ff. de leg. 2. no. Docto. in l. mora. ff. de vsur. & est gl. in clementi. j. in verbo, requisiuerit. de hæreti tenet Bar. in d. l. mora. & in d. §. vsuras. & ibi per Imo. Est tñ tutius sæpius protestari, secundum gl. in c. cupientes. §. ꝙ si verbo propositā. de elec. in 6. Et aliqñ est necessariū, putà ad hoc, vt pars constituat iudicem in negligentia circa cāæ expeditionem, ꝑ tex. in l. fi. §. illud. C. de tempo. app. & in l. ꝑperādū. §. sin autem vtraq;. C. de iudi. Sunt ēt alij casus, quib. oportet sæpe protestari, seu interpellare: & colligi pñt ex his, q̄ dicētur in c. ex literis. ī. eo. Demū in hac tertia parte, vtrùm cessante impedimento debeat reiterari protestatio, vide. qđ dixi s̄. in j. cōclusione primę partis.

IIII. PARS.

68 ¶ CIRCA Quartā partē, videlicet † qs sit effectus ꝑtestationis, dic, vt latè per Io. An. in d. regula, in generali. versi. nunc q̄ritur. ad quem est recurrendum. ¶ Sed vltra ipsum adaptari pñt in materia duæ cōclusiones notabiles. Prima cōclusio. Protestatio facta simpliciter nō operatur, nisi in illo actu, q tunc fit, vel postea incontinenti, ſm Bar. in d. §. morte. in prin. huius materię. Et idē ipse sentit in l. item qa. §. fi. ff. de pa. & in l. q in aliena. §. fi. ff. de acqui. hæ. & l. Titia. §. pe. ff. de uerb. obli. & do. Anto. & Imo. & Bar. hìc, & Sali. in l. pacta nouissima. C. de pa. per l. cum in plures. §. locator horrei. ſm vnum intellectum, ff. loca & in l. per retentionem. cū gl. in verbo, rata. C. de vsu. & facit, qđ dicetur in fi. tertiæ limitationis ꝑximè sequentis. ¶ Et ex hoc infert, ꝙ si protestor corā iudice, ꝙ non intendo ꝯsentire in eum, tollit hæc ꝑtestatio per actum sequentē non repetita ꝑtestatione, ſm Io. And. do. Anto. Imo. & do. Abb. hìc, & Io. And. in regula exceptionem, de regu. iu. in 6. in Mercu. Vbi alios alle. & Hostien. in sum. de consti. §. qñ. versi. si fit nuda protestatio. ideo ibi cauti aduocati semper repetunt & c. vbi dicit cautum esse, ꝙ semper dicatur, salua tali protestatione. ¶ Ad idem, quod no. do. Anto. in ca j. de litis conte. vbi dicit, ꝙ si protestor, ꝙ per responsionem meā ad libellum non intendo litem contestari, hæc protestatio iuuat quò ad responsionem, quæ fit incontinenti: secus si ex interuallo, Ad quod ēt vide Bal. qui istud limitat in l. j. ver. & per hoc soluitur qō. C. de Lati. lib. tol. Et ideo dicit Archi. in c. diaconi. 28. distin. ꝙ cauti aduocati semper repetunt, & dicunt, Salua protestatione, quam feci: Dico & c. ¶ Ad idem, quod no. Archi. in c. diaconus. 27.
69 distin. vbi dicit, ꝙ † protestans, ꝙ non intendit litem cōtestari per actum, quem facit, si postea respōdeat ex interuallo in illo iudicio non repetita protestatione, vr̄ ab ea recedere: & sequitur do. Anto. & domi. Cardi. & Imo. hìc. ¶ Hanc conclusionem intellige, & limita primò, vt dixi in protestatione simplici: secus, si hēt uerba denotantia tempus futurum: quia extenditur etiam ad actus futuros, ſm Imo. hìc, & in d. §. morte. & sentit Inn. in c. Cumana. per l. si ita. la 2. ff. de fideius. quia actus futurus non operatur ultra intentionem agentis, l. non omnis. ff. si cer. pe. l. obligationum substantia. §. fi. ff. de actio. & obliga. Et ita potest intelligi tex. & quod ibi Bar. in l. si tibi liberum. ff. de actio. emp. quem latè declarat Imo. in l. quoties. §. sed si cùm primū. ff. de hæredi. insti. & per eundem in l. j. §. penulti. ff. de ver. obli. ¶ Et hinc est, ꝙ si
70 † dico creditori Tirij, quòd non recipiat me in fideiussorem, quia protestor sibi, quòd si me reciperet, nolebam teneri: talis protestatio cùm respiciat futurum tempus, impedit fideiussionem sequentē b, secundùm Sali. & Pau. de Cast. in d. l. pacta nouissima. & tradirur per Specu. in titulo, de fideiusso. §. j. versicu. quid si fideiussor priùs. & per Ange. quem vide in l. mora. ff. de vsu. & Barto. in d. §.

b Sequentem. *Adde idem tenentem Dy. Bar. & Domi. in l. si quis in prin. de lega. 3. & Fran. Padua. & Alex. in d. l. pacta nouissima,* Sed

Sed adde, quòd cõtrariũ eſt verius, quia proteſtatio ꝓcedens actum, qui dependet à voluntate vtriuſque partis, non operatur, ſecundum Barto. in l. qui aliena. §. Celſus. in fi. de acqui. hæ. Sed limita ſing. vt per Io. And. in addi. Specu. de iureiu. in rub. & Alexã. in l. non ſolùm. §. morte. ſæpius alle. in tex. in addi. videlicet, niſi fideiuſſor obliget ſe ꝓ moriente: quia etiamſi iuret, in proteſtatione obligatur.

morte. & ibi latius per Roma. tangentẽ, quid ſi occurrat caſus, maximè neceſſitatis, an valeat iuramentũ de non fideiubendo, de quo ibi per eum. ¶Secundò limita, niſi tp̃e proteſtationis ſimplicis ſubſit cauſa proteſtandi, quæ ẽt perſeueret tempore actus poſtea facti ex interuallo: vt ſi quis timore potẽtis proteſtetur ſe non cõſentire, & idẽ timor ſubſit ex interuallo, ſecũdũ Bar. Ange. & alios in l. qui in aliena. §. fi. ff. de acqui. hæ. per no. per Inno. in c. 1. ꝑ illum tex. ĵ. quod me. cauſa. & in c. cauſam matrimonij. ĵ. de offi. delega. & qđ no. Bar. in l. pe. poſt medium, ff. de condi. ob tur. cauſam. Et ſentiunt iſti, ꝙ ꝑ dictam proteſtationem actus redditur nullus: quod eſt ſatis conſonum; q̃a licèt iura allegata per eos dicant ſimpliciter, ꝙ dr̃ durare metus, & ſic videat̃; ꝙ debeat actus reſcindi per actionem, quod metus cauſa: tñ ex alio reſpectu dr̃ actus nullus: tum quia proteſtatio declarat conſenſum non adeſſe, l. at ſi quis. § plerique. ff. de relig. & ſum. fu. tũ quia non vr̃ à proteſtatione recedi, ſecundùm do. Abb. expreſsè in c. tua nos. ad fi. ĵ. de ſponſa. Ergo proinde hr̃, ac ſi proteſtatio repeteretur. Et hoc modo remanet iſta limitatio pulchra & magni effectus: & eam intellige ſanè, qñ proteſtatio eſt facta coram alijs: quia timebã proteſtari coram potẽte, iuxta l. 2. C. de his, qui per me. iudi. & c. & c. 1. cum materia. ĵ. quod me. cauſa. Sed vbi ꝯ̃ctus eſſet celebrandus coram alio, dato ꝙ potens vir me cogeret, oportet proteſtari coram illo, cum quo contractus eſſet faciendus: aliàs proteſtatio clandeſtina [a] nihil operaretur, vt per Bal. in l. clari. C. de fideicõ. Nec ſola ꝓteſtatio facta corã alio facit tunc conſenſum abeſſe, qñ pẽdet à volũtate duorũ, vt in j. concluſione. Et iſta conſideratio eſt de mente Pau. de Caſt. in d. l. qui in aliena. §. fi. Et ſi ꝯ̃heret facta proteſtatione corã alio, reſcinderetur ꝯ̃ctus ꝑ actionẽ, quod met. cauſa: non aũt eſſet ipſo iure nullus virtute proteſtationis, per rationẽ prædictam. Et ita intelligas hanc limitationem. ¶Et pondera circa eã, quod no. do. Abb. in c. cauſam. j. ver. ex his põt ſolui. q. ĵ. de offi. delega. vbi dicit, ꝙ ſi ꝓteſtatio fit à muliere in abſentia viri de nõ conſentiendo alienationi rei ſibi hypothecatæ ꝑꝑ metum & reuerentiam mariti, per hanc ſolam proteſtationem nõ probatur metus, ſed oportet, ꝙ ꝓbetur mõ, de quo ibi per eum, & ꝑ Imo. ibi in fi. q ſecus dicit eſſe in proteſtatione facta in p̃ſentia viri, vt ibi per eum poſt do. Card. ¶Tertiò limita, vt non procedat iſta concluſio in actib. dependentib. à ſola voluntate proteſtantis: q̃a tũc proteſtatio ſimplex trahetur ad actum poſtea factũ ẽt ex interuallo Ita ſentiunt Bar. & Ange. in d. l. pacta nouiſſima. in diſpu. ſua, dum allegãt d. l. q in aliena. §. fi. & l. ſi mihi & tibi. § fi. ff. de leg. j. Et ita põt intelligi tex. in l. ſi quis in principio teſtĩ. ibi, eodem teſtõ, vel codicillis. ff. de lega. 3. vbi proteſtatio facta in teſtõ trahitur ad actum in codicillis poſtea factũ, qñcunq; fiant codicilli, vbi in codicillis ſp̃aliter derogetur proteſtationi. Sed cõiter * tenetur, ꝙ imò concluſio procedat ẽt in actib. dependentib. à mera voluntate: q̃a in iſtis non põt aſſignari bona ratio diuerſitatis, nec differunt in hac materia niſi ſolùm reſpectu eius, quod dictum eſt ſuprà in prima parte, videlicet ꝙ in dependentibus à duobus debet fieri proteſtatio coram altero: ſecus in dependentibus ab vno. Et hinc eſt, ꝙ Bar. in d. §. morte. & in d. l. qui in aliena. §. fi. expreſsè impugnat hanc limitationem, dum loquitur de aditione hæreditatis, quę

a Clandeſtina. *An, quãdo et quo caſu ꝓteſtatio fit clàm, & non parti: & an etiam in actibus dependentibus à voluntate duorum iuuat, vide no per domi. Soci. ſuo conſi. 264. incipien. Capio primum conſultationis articulum. verſicu. vltimò addo. in 2. parte.*

dependet à ſola voluntate vnius. Et tenendo hoc reſpõdetur ad dictam l. ſi quis in princi. & ad d. l. qui in aliena. ꝙ vbi verba expreſsè reſpiciebant futurum, aliàs nõ traherentur ad actum factum ex interuallo, ſed incontinẽti tantùm. Et ita illa iura ſignanter intelligit Bar. in d. §. morte. & Cy. in d. l. pacta. non obſtante etiam d. l. ſi ita ſcriptum. ff. de lega. j. quia reſpondent Imo. & Roma. in d. §. morte. ꝙ ibi non fuit actus factus ex interuallo; cũ fuerit factus in vltima voluntate. Patet, quia tex. ibi dicit, ꝙ fingitur nõ datum illud, quod eſt ademptum. Sed illa fictio non habet locum, quando ademptio fit in alia vltima voluntate, vt ibi no. glo. ¶Et per hæc eſt tenenda concluſio, præter quam in duabus præcedentibus limitationibus, licèt Bal. in d. l. pacta. teneat ꝯ̃ iſtam concluſionem indiſtinctè per d. l. ſi ita ſcriptum. Et idem ſentit in l. item quia. §. fina. ff. de pactis. ¶Sed cõiter tenetur concluſio per iura & rationes in ea deductas. Ad ꝯ̃ria proximè reſponſum eſt. ¶Nec obſtat, quod no. Inno. in in c. ad audientiam. infrà de homi. & Bal. in l. j. C. de ſeruis fugi. & in l. non ideo minus. C. de accuſatio. cum cõ-
71 cor. In quibus locis dr̃, ꝙ † homicidium imputatur mãdanti, etiamſi mandatarius ipſum compleret ex interuallo: & ſic non præſumitur mutatio volũtatis: quia ibi nullus actus poſt mandatum interuenit, per quem præſumi poſſit animum mutatum, prout præſupponit̃ hìc, vbi faciens actum non repetita proteſtatione vr̃ tacitè ab ea receſſiſſe per dicta iura. ¶Secunda concluſio Pro-
72 teſtatio † ꝯ̃ ſubſtantiam actus, ſeu ꝯ̃ctus rr̃ non valet, ſecundum domi. Anto. & Imo. hìc, per l. cùm precario. ff. de preca. inducendo eam, vt hìc per eos. Et per illam l. infert Bar. & Ange. ibi & Ang. in l. ſi eum. §. vſusfructus, ff. de ſol. & in l. & in perpetuũ. ff. de procu. & Ludo. in l. alia. §. eleganter. ff. ſo. ma. & in l. j. §. ſi ſtipulanti. ff. de verbo. obliga. & in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. eo. ti. ꝙ ſi conſtituens procuratorem proteſtatur, ꝙ non vult eũ reuocare, tamen poteſt reuocare: quia hoc eſt de natura mandati procuratorij, ẽtſi iuraret, vt per glo. vulgatam in c. fi. in verbo, reuocatus, de procu. in 6. Cui adde omnino Imo. in repe. c. cùm contingat. de iureiu. Et aliquid per Pau. de Caſt. conſt. 55. inci. In Chriſti &c. Venerabilis vir. Similiter dr̃ in conſuetudine, ꝙ non valet ꝯ̃ ſubſtantiam actus, vt in capi. 2. de conſuetudi. in 6. & ibi per Io. And. & glo. mag. quæ etiam inducit d. l. cùm precario. & no. gl. j. in c. aqua. de conſecra. eccle. vel alt. & benè facit tex. in c. j. ĵ. de coniug. lepro. Et ideo dixit Pet. de Ancha. conſi. 203. incip. In quæſtione ſuprà dicta, ꝙ clauſula, quæ apponitur in aliqua diſpoſitione ꝯ̃ naturã actus, qui celebratur, hr̃ pro non appoſita. Alleg. l. ſi ita quis. ff. de hære. inſti. in fi. & l. j. §. j. & ſeq. ff. ſi vſusfru. peta. ¶Ad idem vide do. Abb. pulchrè in ca. fi. in 2. notabili, de condi. app. & Imo. in c. vnico, de commo. ¶Hæc con-
73 cluſio limitatur primò, vt † procedat, qñ actus ſtãte ꝓteſtatione non poteſt commodè tranſire in alium contractum: ſecus ſi poſſet tranſire in alium ꝯ̃ctum, ſecundùm prædictos hìc, per l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. vbi donatio cauſa mortis iuncto pacto, ꝙ nõ poſſit reuocari, erit donatio inter viuos, quæ habebit effectum poſt mortem donantis. Et ſic illa additio ꝯ̃ naturam contractus mutat ipſum in aliam ſpeciem contractus. Et ita etiam Bar. latè ibi, pro quo alle. etiam Imo. hic domi. ſuum Franci. de Rampo. in repeti. l. j. ff. de condi. cauſa data. Et idem eſt de mente Bal. in l. 2. ver. oppo. quòd non valeat. C. de iure emphy. ¶Limita ſecundò,
74 vt † intelligatur in proteſtatione facta extra iudicium: quia illa nõ valet in caſu p̃dicto: ſed ſi fieret in iudicio, operaretur hoc, ꝙ vitiaret ꝯ̃ctum: quia proteſtans repelletur vt contrarius, ſecundùm Imo. poſt domi. Anto. hìc, per cap. ſolicitudinem. infrà de appella. quicquid dicat ibi glo. & idem repetit hìc Imo. quem referunt Moder. in d. c. ſolicitudinem. in fi. vbi vide; & declarabitur il-
75 le tex. in ſeq. articu. ¶Limita tertiò, niſi † proteſtatio cõtra ſubſtãtiam actus inducat peccatum in actu: quia tũc proteſtatio non eſt ex toto inualida, ſed operatur hoc quòd vitiat ipſum actum, ne data validitate actus ſequatur

tur illud peccatum, vt est in casu c.fi.de cond.appo.& ibi
habes plenè per gl.& Doct.& ita no.Imo.hic:& hoc intel
ligitur in mřimonio carnali. Et declara, vt ptinētiùs po
nitur in d.c.fi. Sed ī mřimonio spirituali ꝓtestatio ꝯ sub-
stantiam ipsius ex toto est inutilis. Et hinc est, ꝙ si in ꝓ-
fessione protesteť qs velle retinere bona ꝓpria: talis ꝓte-
statio ēt acceptata per eos, qbus fit, non valet, nec vitiat
* ꝓfessionē, ſm Imo.hic dicentē, hanc esse cōem * opinio-
nē, pro qua alle.gl.in auth.ingressi.C.de sacrosan.eccl.&
in c.solet.32.q.2.& Io.And.in c.fi.de ꝯdi.appo. Et ibi as-
signat rōnem differētiæ, qa in matrimonio carnali obli-
gatio qritur ei, cui fit ꝓtestatio: merito eius acceptio vi-
tiat actum. Sed in ꝓfessione obligatio qritur Deo, cuius
obligationem non pōt impedire ꝯsensus recipientis ꝓ-
fessionem. Et ampliat hoc Imo. siue in actu professionis
emanet tale pactum, siue sequať, quicquid dixerit gl.in l.
ꝑ seruum.ff.de usu & habi.ſm eum alleg.Fracis.de Ram
po.in loco proximè alleg. & do. Ant.hic. Et in hoc arti-
culo nihil addo extensè: tū qa exigeret discursum nimis
longū: tū quia abundè examinatur per Lud. Ro. in l.j.§.
si stipulanti.ff.de verbo.oblig.& ibi inuenies relatas opi-
niones. Et vltra allegata per eum tetigit ēt do.Car.in cle.
eos.in 6.q.de regula.& ibi per Imo. & per eudē post Bal.
in l.cætera.§.item qri pōt.ff.de leg.j.per Lap. allegatione
29.incip.primò qriť.per Archi.in c.non dicatis. in princ.
12.q.j. & pleniùs in d.c. solet. per Bal. in l.j.ante fi.C. de
Lati.liber.tollen.per Pet.de Anch.in regula, nemo pōt.
de regul. iu. in 6. & Bal.in l. si ita quis. de hære. instit. per
Imo.in d.l.vbi ita donatur.& aliquid per Ang. ꝯsil.268.
incip.Primus punctus.per Pau.de Cast.pulchrè ꝯsil.305.
incip.In Christi &c. visa quadam conuersione seu dedi-
catione. Latissimè per Bal.in d.auth.ingressi.& seq.& ibi
latè Sali.per dom. Abbatem & Moder.in d.c. fi. de ꝯdi.
app.& Bal.in l.si Titius.ff.de cōdi.institu.per dom. Abb.
in c.penul.in fi.infrà, de uoto.per do. Ant.in suo Reperto
rio Iuris ciuilis, in uerbo, monachus ¶ Reliqua quò ad
istam conclusionem prosequere, ut hic per dom. Ant.&
76 Imo. quibus nihil adderem. Et ponunt † de protestatio-
ne contra substantiam rei in dispositionem deductę, vel
contra accidentalia, sine quibus res esset inutilis, uel con
tra naturalia ipsius contractus, uel contra sequētia ipsius
contractus: dic, ut per eos: & aliquid per do. Abb. consi-
lio 72.incip. Omnipotētis &c. in negotio Guidonis Pau.
& ibi inuenies exemplum notabile quæ dicantur contra
substantialia, & quę contra accidentalia contractus: quæ
verba notabis ad intellectum glo. in d. c. non putamus.
& faciunt optimè, quæ scribit Bal.in l.j. in j. no. C. com-
mo. Vide etiam Bal.in c.j. §. nulla. per quos fiat inuestit.
vbi ponit, quando valeat pactum contra diffinitionem
contractus, & vide eum in l.etiam. C.ad Velle.

V. PARS.

¶ CIRCA Quintā & vltimam partem, qūo finiať ꝓ-
testatio, q̄ propriè attinet ad materiam huius decretalis:
non discedas ab ordine dom. Ant.& Dom.hic; qui me-
liùs cæteris & clarè loquuntur:& plenissimè ēt ponit Do
mi.in ca.j.27.dist.vbi ēt reassumit dicta do.Ant. hic mul
tū latè & ordinatè: & aliquid ēt per Imo. post do. Ant.
in l.si tam angusti.ff.de serui. & Bal.in d. l. pacta nouissi-
ma. Tñ ne desint aliqua dicta aliorum, & vt aliqua prin-
cipaliora referanť, colligi pōt una regula cum sex breui-
77 bus fallentijs. ¶ Est.n.regulare, ꝙ † protestatio tolliť ꝑ fa
a ctum ꝯrium ꝓtestationi a. Et ita ꝓ regu
* la uidentur cōmuniter * præsupponere
Docto.hic, & in d.l.pacta.& glo.j.& ibi
do.Ant.in c. olim.j̃.de censi. Vnde di-
xit Bal.in l.Nesennius.ff.de neg. gest.ꝙ
protestatio nihil operatur, si ab ea rece
ditur per factum cōtrarium: quia facta
derogant uerbis. Alle.istum tex.& d. §.
locator horrei. ¶ Et hēt locum ista re
gula, etiam si protestatio sit contraria
ꝯsecutiuis facti, ut est ꝓpriè casus hic,
vbi non valet protestatio, ꝙ receptus
in canonicum nihil percipiat de cano
nia: quia perceptiò taliū iurium est qd
consecutiuum ad receptionem, ne sit
inane nomen canonici, c.relatum.j̃.de
præben. Et ita notant hoc do. Ant. &
do. Abb.& Dom.hic, & est similis tex.
in cap.diaconi.28.dist.vbi protestatio nō impedit id, qđ
venit ꝯsecutiuè ad sacrum ordinem, videlicet ꝯtinētiā.
Sed hoc intellige sanè, qñ illud ꝯsecutiuū oriť ex dispo-
sitione iuris cōis, cui nequit ꝓtestās derogare, prout in di
ctis casibus: secus si factū dependet à mera uoluntate ꝓ-
testantis; quia tunc protestatio vitiabit illud ꝯsecutiuū.
Et ita declarat do.Abb.latè in c.Cumana.ver. tertiò ꝯ ꝑ
dicta.de elec. motus per illū tex. vbi habes exēplū. Et ad
hāc declarationē vide Dominic.in c.j.28.dist.ver.4. prin
cipali. ¶ Recipit aūt ista regula fallentias & declaratio-
nes, q̄ colligi pñt ex lōga distinctione Doc.vbi s̄. Sed prin
cipaliter fallit primò, qñ actus ꝯrius protestationi pen-
det solum à voluntate protestantis, ſm prædictos dātes
tria exempla: Vnum ꝑ c.hæc est fides.24.q.j. Aliud per l.
si quis in principio testamenti.ff.de leg.3. Aliud per l.ser
uum.ff.de usu & habi. Ad idem l.q in aliena.§.fi.ff.de ae-
qui.hære.& gl.& Bal.in l.vt debitū.C.de hære.actio. Sed
vbi non pēdet à facto ꝓtestantis, ꝓcedit regula ꝑ c.j. qđ
me.cā.vbi si non fuisset iusta cā, s. metus, ꝓtestatio facta
ꝑ mulierem non valebat: qa actus celebratur cum Deo
& eius ministris. ¶ Ad idem bonus tex.& ibi Bar.in l.pro
hærede.§. Papinianus.ff.de acqui.hęredi. Et pro istis facit:
quia sicut ꝯditio ī mente retenta nō prodest. ex quo pu-
rè ꝯhit quis cum aliquo, l.si repetendi.C.de cōdi.ob cau
sam.ita & protestatio facta parte ignorante non dēt pro
desse, ex quo postea gerit actum purè cum parte. ¶ Ex
quo infert Bar.d.§. morte. non valere protestationem,
in qua quis dicit nō intendere fideiubere, si postea ea nō
repetita simpłr ꝯhit. Si tñ pendet ēt à facultate alterius,
& ille cōsentiat, valet ꝓtestatio.d.c.Cumana. & colligiť
ex notatis ꝑ gl.in d.l.pacta nouissima. ¶ Ad hanc fallen
tiam pōt ēt reduci, qđ no.Ioan.And.in c.si delegatus.de
offi.dele.in 6.& sequitur ibi Dominic.dicentes, ꝙ si dele
gatus committens vices suas, donec eas reuocauerit, pro
testetur, ꝙ per processum, quem postea fecerat, nō inten
dit reuocare, ualet protestatio, & censetur durare, nec ꝑ
actum sequentem tolli. Et allegant bona iura:& ponde-
ra, vt dixi, ꝙ pendeat à facultate: nam vbi hoc non esset,
nihil operaretur cōsensus partis, ut sentit hic dom. Ant.
inducendo d.c.j.qđ me.cau. vbi cōsensus illorum epōrū
non multū ponderať, sed magis metus, qa consentire illi
simulationi dependebat à Deo, cum quo ꝯhebatur obli
78 gatio. ¶ Scias † tñ vnum casum, in quo euanescit prote
statio facta de consensu vtriusque: videlicet ꝙ quādo qs
protestatur, ꝙ per actum, quem facit, non intendit ꝯhe-
re matrimonium: quia talis protestatio facta ex iusta cā,
vel consensu alterius, impedit mřimonium, vt in locis
statim allegandis: tamen fallit, nisi post contracta spon-
salia sequatur copula; quia tunc indistinctè recedi vide-
tur à protestatione. no.do. Ant. & do. Abb. post alios in
cap.tua nos.j̃. de spons. & dom. Ant. in cap. veniens. 2.
eodem titu. & do. Abb.in c.per tuas.ad fi.de cond. appo.
per c. consultationi. de spons. & per no. in l. 2. C. quod
metus causa. Et ne per protestationem inducatur turpi-
tudo protestantis, & peccatum, & ideo sponsalia tran-
sibunt in matrimonium, iuxta c.is, qui fidem. infra, de
sponsal. saluo, nisi ante copulam renunciarent spon-
salibus de futuro; quia tūc copula nihil operaretur, quò
ad matrimonium, secundùm Abb. in d. cap. per tuas.
79 Quæ no. quia quotidie accidunt. ¶ Fallit † secundò in
iudicialibus, in quibus valet protestatio contraria fa-
cto, saltem quò ad hoc, videlicet quia iuuat protestan-
tem, quousque reijciatur per iudicem, & non audiatur,
vt est tex. no. secundùm intellectum Io. And. in c. soli-
citudinem. infra de appel. & no. Imo. hic, concludens,
quòd licet isti possit denegari audientia in futurum, tan
quam sibi contrario, d.c. solicitudinem. tamen satis est,
quòd

a Protestationi. *Adde Alex. in d. §. morte. sepius in textu alleg. de elec. & in addi. & gl. in l. tā angusti. de ser. & glo. in clem. 1. de pe[illegible] Vide tamen Car. ibi in 7. q. qui dicit, quòd imò, si protestatio habet sua substantialia, rumpit factum, c. fi. de cond. appo. et tenet Car. hic.*

ꝙ ſi audiatur, valet proteſtatio. Pro hoc facit: quia tex. ibi dicit, non eſt audiendus. Vnde non inducit nullitatē in futurum, niſi opponatur exceptio, & repellatur proteſtans, ſm Inno. & Docto. in c. qa fruſtra. ĩ. de vſur. ꝑ Bar. in l. abſentem. ff. de pœnis. ꝑ Bal. in l. non dubium. in fi. C. de legi. cum ſi. ¶ Et intellige hoc, vbi proteſtatio fit ſuꝑ dependentib. à facultate proteſtātis: ſecus ſi nō eſſet in facultate ſua. Et ita intellige glo. in cle. gratiæ. de reſcri. Et ita declarāt ēt Mod. in d. c. ſolicitudine. licèt aliter loquantur ibi do. Anto. & do. Abb. & Imo. & Hoſtien. in ſumma huius tituli. §. qñ verſiculo, quid ſi proteſtatio. Et pro iſta fallentia facit dictū Inn. in c. Cumana. de ele. cum concor. quas ſ. dedi, vbi pōt quis proteſtari, ꝙ non intendit in iudicem conſentire: & tñ iſta proteſtatio eſt ꝯria facto, per quod ſi non eſſet proteſtatio, obligaretur, per l. e. ſed & ſi ſuſceperit. ff. de iudi. Et iſta etiam ſic declarat Imo. in d. §. morte. ¶ Fallit tertiò, qñ factum ꝯrium proteſtationi non procedit à libera voluntate proteſtātis, ſed ꝯ voluntatem ſuam: quia non vitiatur tunc proteſtatio, ſm Io. And. poſt Hoſtien. in ca. Cumana. de ele. & ita intelligunt illum tex. Tñ in hoc imitanda eſt potiùs authoritas eorum, q̃ fundamētum: quia in illo tex. non erat proteſtatio ꝯria facto, ſed ꝯ conſecutiua facti, quæ pendebant à poteſtate proteſtantis, vt ibi per domi. Abb. quem ſ. allegaui. ¶ Fallit quartò in foro conſcientiæ, in quo ſtatur proteſtationi declaratoriæ voluntatis, licèt fuerit factum aliud in ꝯrium, vt colligitur ex dictis do. Anto. & do. Abb. in c. tua. ĩ. de ſponſa. vbi dicunt per illum tex. ꝙ ſi proteſtans, qui non intendit ꝯhere matrimonium per aliquem actum, poſtea ꝯhat, non obligatur quo ad Deum ſi dicit ſe nō habuiſſe animum recedēdi à ꝓteſtatione, niſi ſecuta eſſet copula, ſm eos, & dictū eſt ſ. ¶ In foro autem contentioſo per ꝯtum matrimonii ſimpliciter factum recedi vr̃ à ꝓteſtatione. Et ꝑ hac dr̃ia inter forum conſcientiæ & contentioſum faciunt, q̃ dixi in c. j. in 6. fallentia, ſ. eodem oſtēdendo, ꝙ in foro conſcientiæ attendatur ſola veritas, & ſtatur dicto eius, qui atteſtatur de qualitatib. occultis animi ſui. ¶ Fallit quintò, vbi ꝓteſtatio interpretatiua actus futuri fit ex cauſa iuſta, q̃ concurrit ēt tempore ipſius actus: qa tunc ētſi actus ꝯrius fiat ex interuallo, valet proteſtatio. Ita probatur ex eo, quod notant domi. Anto. & domi. Abb. in d. c. tua nos. vbi dicunt, ꝙ ſi timens metū ſibi inferri, & ſe in actu nō vſurum ꝓteſtari, ꝓteſtetur, ꝙ ꝑ verba aliqua non intendat ꝯhere matrimonium cū Berta, ſed ꝙ per metum faciet, talis proteſtatio vitiat ꝯtū matrimonij poſteà ſimpliciter factum ēt ex interuallo, ētſi pars nō conſenſerit proteſtationi, vel eam ignorauerit, niſi ſm eos ſequatur copula non habens vim preciſam. ¶ Et pro hac fallentia facit optimè. c. j. quod me. cauſa. & c. Lotharius. 31. q. 2. per quæ iura idem tenet do. Abb. hìc, & Domi. clarè in c. j. verſi. hìc verò. 27. diſt. Et adduci poteſt, quod no. in ſimili gl. ordinaria in c. licèt. in gl. fi. de iu. iu. in 6. dicens, ꝙ iuramentum primò interpoſitū in caſu licito derogat ſecundo: circa quam vide plenè Imo. in c. cùm contingat. de iureiurā. in repeti. & Bar. & alios in l. ſi prædium. C. de iure do. & Bar. in d. l. ſi quis ꝓ eo. in tertio mēbro, ff. de fideicom. & l. is, cui bonis. in fi. ff. de ver. obli. & per Specu. in titu. de emp. & vendi. §. 2. in verſi. quid ergo. cum verſi. ſeq. & Imo. in l. ſi æſtimatis. ff. ſo. matri. & l. cùm vir. ff. de vſuca. & per Bal. in l. duobus. §. item Pomponius. ff. de iureiu. & in c. veniens. in fi. de iureiu. vbi ponit de filia tradenda nuptui, quæ primò iurat non alienare, deinde in præſentia patris alienat cū iuramento. ¶ Fallit ſextò & vltimò, vbi factum ꝯrium proteſtationi non eſt factum certum & determinatum ꝯ proteſtationem: ſed eſt dubium & non ita patens ad tollendam proteſtationem præcedentem. Ita limitat do. Anto. in d. c. tua nos. ad finem, de ſponſa. ita dicens tenere Ioan. And. ibi, & ad hoc facere, quod no. Inn. in c. j. quod me. cauſa. & adduci poteſt. quod no. Pau. de Caſt. conſi. 203. inci. Super primo dubio. in ver. nam actus & voluntas &c. ¶ Ad idem vide Ange. in l. metum. la grande, in prin. ff. quod me. cau. ubi dicit, ꝙ actus, qui præſumptiuè & non verè venit ꝯ proteſtationem, non tollit proteſtationem. ¶ Ad idem, quod no. hìc domi. Abb. poſt alios, dum dicit, ꝙ vbi proteſtatio venit ad dandū certum intellectum facto multipliciter intelligibili, nō tollitur per factum ſequens. licèt prima fronte videatur ꝯrium: ſed dēt intelligi ſecundùm proteſtationem præcedētem, & intelligit, qñ proteſtatio fit in pſentia illius, cuius intereſſe vertitur, vt hìc per eum, quem hì declarat ex eo, qđ ipſe ſubdit paulò ĩ. videlicet vbi ex iuſta cauſa non auderet proteſtari: & dictū eſt ſ. in primo arti. principali. ¶ Et iſta ſufficiant ꝑ modū additionem ad totā hanc profundiſſimam materiam, de qua ad ſaturitatē exorditur hìc do. Anto. & Domi. eum abbreuians: & latè per Domi. in d. c. j. 27. diſtin. & Docto. in locis ſ. alle. Et ad materiam ēt conuenit, qđ tetigi in c. cùm acceſſiſſent. ſ. eo. in 5. limitat. ad illum articulum, qñ per actum ꝯrium renuncietur priuilegio. Item conuenit, qđ dixi in c. q in eccleſiarum. ſ. eo. ad fi. in 5. declaratione illius articuli, quando uaſallus iuuetur per proteſtationem factam in alienatione feudi, dicendo, Saluo iure dñi &c.

¶ VLTIMO circa ea, quę dixi ſ. ſuper gl. in verbo, vltra numerum. adde do. Cardi. conſi. 109. inci. Vacantib.
80 canonicatu & præbenda. vbi conſuluit, ꝙ ſi † aliquis ſe intruſit vt canonicū ſuprà numerum taxatum, & canonici eum tolerant diu, ēt permittendo eum participare de emolumentis, per hoc non eſt fructus numerus, nec acquiritur ius canonicale. Et ibi ēt ponit, qualiter frangatur numerus, & eius deciſio ſeruiet ad multa: mouet, qa nihil poteſt dici factum à capitulo, niſi qđ capitulariter cōcludit, vt per gl. in c. in Geneſi. in verbo, conſenſus. de ele. cum cōcor. quas dixi in c. cùm oẽs. ſ. eo. ¶ Itē qa ad fracturam numeri requiruntur actus poſitiui, c. dilecto. in verbo, creando. de præbē. & hìc in verbo, receperunt. ergo tolerātia non ſufficit: qa non hr̃ loco tituli ēt in perſona, quæ poteſt tacitè diſpenſare, cle. ſi ſummus. de ſenten. excō. facit c. cùm iam dudum, de præben. Nec ob. ꝙ fuit ei reſponſum de reditibus: quia iſte actus, licèt ſit poſitiuus, tñ eſt actus executiuus & acceſſorius ad principale, cum habenti præbendam debeantur fructus. c. relatum. ĩ. de præben. & ex actu acceſſorio non confertur principale. licèt econtra. ca. ſi cofirmationem. de ele. in 6. & regula, acceſſorium. de regu. iu. eodē. lib. ¶ Item iſti actus facerent fidem in poſſeſſorio, non in petitorio, d. c. dilecto. quod optimè probatur, ſm eum ibi iuncta glo. in verbo, per hæc. quæ dicit, ꝙ tractare aliquem pro canonico non facit eum canonicum: quia requiritur canonica electio. Hæc tñ faciunt præſumptionem ſm Archi. in c. ꝯ morem. 100. diſtin. Sed præſumptio illa tollit ex probatione ꝯria nullitatis tituli, de qua ibi per eum: quod conſilium tene menti ad hæc & alia ſimilia. Et optimè confirmari poteſt ex dicto Archi. & Domi. in c. de co. 50. diſtin. vbi dicunt, ꝙ ſi canonici tacuerunt, qñ eps in eorum damnum cōtulit canonicatum, poſſunt mortuo epo agere ꝯ illum, vt remoueatur, ētſi diu tacuerūt, quando viuente epo non fuiſſent auſi contradicere: & facit c. j. ĩ. quod me. cau. ¶ Adde ēt pro iſto conſilio notabile dictum Inno. in c. olim. 3. in fi. ĩ. de reſti. ſpo. & ſequuntur do. Anto. Imo. & Domi. in c. gratum. ĩ. de offi. dele. vbi dixit, ꝙ per actum conſiſtentem in pati, non renunciaretur appellationi: quia actus tales non arguunt conſenſum, ſicut actus conſiſtens in agere, vt eſt gl. ſ. ca. proximo, in ver. contrauenerunt. ibi, dixit Io. per quam dicūt etiam do. Anto. ꝙ Domi. in c. veniens. ĩ. de fi. presby. ꝙ actus ſuperioris conſiſtens in pati, nunquam inducit diſpenſationem, allegando Inno. in d. c. olim.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione religioſorum an veniant fratres tertij ordinis ſancti Franciſci.*

2 *Et qui veniant appellatione religioſorum.*

3 *Approbare ſtatuta laicorum reſpectu eccleſiarum & eccleſiaſticarum perſonarum, ſpectat ad Papam tantùm.*

4 *In generali confirmatione ſtatutorum, quam facit Papa, non intelligitur*

ligitur confirmare, quæ sunt contra libertatem ecclesiarum.

5 Papa an possit se subijcere iurisdictioni imperatoris.

6 Papa an possit facere, vt iudex laicus iudicet clericos. Vsq; ibi, in glo.2.

7 Bona clericorum patrimonialia an gaudeant priuilegio cum bonis ecclesiæ.

8 Statutum laicorum non potest disponere super bonis patrimonialibus clericorum.

9 Bona patrimonialia clericorum an præscribantur, sicut bona laicorum.

10 Clericus ubi est ordinatus ad titulum patrimonij sui, tunc etiam in casibus à iure expressis bona ipsa patrimonialia gaudent priuilegio clericorum.

11 Casus, in quo clericus maiorem habet prærogatiuam in bonis patrimonialibus, quàm in bonis ecclesiæ.

12 Iudex si pronunciat non visis actis, vel sine causæ cognitione, an sententia teneat. Et hæc disputatio longa est.

13 Executor mixtus qualiter debet procedere.

14 Iudex si non potuit instrui ex breuitate temporis, an sententia sit nulla.

15 Decretũ interpositũ à iudice sine causæ cognitione ẽ ipso iure nullũ.

16 Arbitrator si laudauit ex abrupto, arbitramentum est nullum.

17 Sententia lata sine causæ cognitione est ipso iure nulla. Et concludit post longam disputationem.

18 Quam conclusionem limitat sex modis, quos vide nu. hoc, & nume.19.20.21.22.23.

24 Sententia lata nullis factis probationibus an teneat.

25 Missus in possessionem inordinatè & sine causæ cognitione non facit fructus suos.

26 Episcopus non potest statuere, quòd liceat pronunciare sine causæ cognitione.

27 Dispensatio facta ab inferiori à Papa sine causæ cognitione non valet.

28 Interlocutoria lata sine causæ cognitione est ipso iure nulla, sicut dicitur de sententia diffinitiua.

29 Omissio ordinis iudiciarij in causis ordinarijs sicut reddit processũ nullum, ita omissio ordinis qualisqualis in extraordinarijs.

30 Iudex si aliquem spoliauit sine causæ cognitione ante omnia est restituendus.

31 Rescriptum vetans causæ cognitionem est suspectum de falso.

32 Iudicium inchoatum super rebus, quæ breuissimo tempore corruptionem patiuntur, eius tractatus non debet esse longus. nu.33.

34 Cõmissio facta à iudice sine causę cognitione nõ trãsit in successorẽ.

35 Ordo iuris non seruatur in curia regis Francorum.

36 Statuta laicorum quando comprehendant clericos, vel ecclesias.

37 Leges Imperatorum an comprehendant clericos.

38 Papa quando fundet decisiones suas super legibus imperatorum. Vbi enumerat multa iura Papę & Imperatorum, quæ operę pretium est videre.

39 Leges dicuntur iustæ tribus modis.

40 Leges ciuiles an ligent in foro conscientię.

41 Lex ciuilis si concernat peccatum non est seruanda in foro Canonico, nec in foro Ciuili.

42 Interficiens adulterum in casu à lege permisso an sit tutus in foro seculari in terris imperij.

Non licet adulterum occidere ex interuallo. Ibidem.

43 Lex ciuilis si deuiat à iure Canonico, est seruanda in foro ciuili, & canon in foro canonico.

44 Canones præualent legibus in terris subiectis temporaliter Romanæ ecclesiæ. Ex quo resultant quatuor effectus, quos vide, nu.45.46.47.48.

49 Canon habet locum in terris imperij, vbi casus non est decisus per ius ciuile.

50 Inferiores à principe non possunt facere generalem interpretationem legum, sed specialem sic.

51 Leges si contrariantur canonibus in materia miserabilium personarum, præualent canones etiam in foro ciuili.

52 Lex ciuilis vbi non reprobatur à canone, si tamen fouet lucrum proximo odiosum, vel rigorem quendam, non est seruanda in foro contentioso Canonico.

53 Lex ciuilis & canonica vbi contrariantur in materia non concernente peccatum, illa preualet, quæ benignior est ad inducendum euitationem penę.

54 Lex ciuilis & canon si discordant in materia feudorum, cui potius standum sit.

55 Lex, vel statutum semper seruatur, vel consuetudo illius loci, vbi causa agitatur.

56 Pœna legis imposita contrahenti matrimonium, non odio contractus, sed fauore filiorum, valet.

57 Pœnæ legales impositę contrahentibus secundas nuptias infra annum luctus non sunt correctæ de iure canonico, vbi ex contractu earum resultat turbatio & incertitudo prolis.

58 Lex ciuilis valet disponens circa accidentia temporalia ad actum spiritualem, puta super dote.

59 Statutum puniens contrahentem matrimonium turpiter valet, putà sine consensu patris.

60 Lex ciuilis non valet in materia spectante ad ecclesiam, dato quòd de illa principaliter non disponat, sed procedat tollendo lucrum, quod alias dederat.

61 Lex, quę prohibet mulierem raptam nubere raptori, an sit seruanda de iure canonico.

62 Leges prohibentes matrimonium inter certas personas non prohibitas de iure canonico, putà inter tutorem & pupillum, non habent hodie locum.

63 Statutum imponens pœnam amissionis dotis mulieri nubenti viro indigno sine consensu patris, an hodie habeat locum.

64 Lex ciuilis non valet disponens presumptiuè in materia spirituali stante lege canonica in contrarium.

65 Lex ciuilis disponens in materia spirituali non valet, etiamsi non reperiatur lex canonica in contrarium.

66 Statutum irritans contractum iuratum quando valeat, vel non. Hęc est longa altercatio, tamen multoties occurrit, & maximè in partibus Italię, vbi multa statuta conferunt.

67 Clericus hæres non implens uoluntatem defuncti priuatur hereditate, sicut laicus.

68 Lex ciuilis quãdo respũ certę causę attribuit alicui iurisdõnem vniuersaliter, talis lex comprehendit ẽt clericos actiuè & passiuè, in quibus viget illa qualitas super qua fundatur illa iurisdictio.

69 Statuta quę dicantur contra libertatem ecclesiasticam, vel non.

70 Statutum si ponit extra protectionem communis omnem declinantem forum potestatis, an sit contra libertatem ecclesiasticam.

71 Cautela, quando clericus non incurrit pœnas statuti, vide nu. 72.73.74.75.

76 Statuta laicorum an valeant disponentia, quòd predia peruenientia ad ecclesiam subijciantur oneribus à populo imponendis.

77 Testator legando fundum ecclesiæ, potest disponere, quòd pro dicto fundo teneatur soluere pro communi onera & collectas.

78 Statutum si disponit, quòd mulier excludatur extantibus masculis, an mulier monacha excludatur.

79 Statutum non loquens specialiter de ingredientibus, vel ingressis monasteria, sed generaliter, quod nulla mulier succedat extantibus masculis, comprehendit etiam monachas.

80 Statutum si disponit, ꝙ masculi excludant fœminas, an clericus gaudebit priuilegio huius statuti contra fœminas? & concludit, ꝙ sic.

81 Statuta laicorum disponentia de ecclesijs, vel clericis, nec in materia tangente priuilegia, vel iura sua, sed simpliciter aliquid honestè disponunt, an debeant valere, quo ad clericos.

82 Statutum si irritet donationem non insinuatam, quando excedit certam summam, si fiat talis donatio clerico non facta insinuatione, non tenebit.

83 Testamentum laici, in quo clericus instituitur, non seruatis solennitatibus legis, vel statuti secularis, non valet.

84 Statutum si dicit, quòd res dotalis non possit alienari, si clericus emat, non valet alienatio.

85 Item ponit hic quatuor notabilia, quando ecclesia ligatur statutis laicorum, vel non: quę uideantur nu.86.87.88.

89 Statutum prohibens alienationem fieri in non subditum an comprehendat clericos. Vide limitationes nu.90.91.92.93.

94 Statutum si disponit, quòd de quolibet relicto ad pias causas soluãtur duo solidi certę fabricę, an comprehendat ecclesias? & concludit, quòd non.

95 Statutum laicorum non preiudicat ecclesię, etiamsi eodem momẽto prodest alteri ecclesię.

96 Statutum laicorum, quòd nulla persona apprehendat possessionem sine licentia dominorum populi, an comprehendat clericos? & concludit, quòd non, sequendo opinionem do. Abbatis.

97 Statutum laicorum reuocans aliud statutum suum, quod est merè priuilegiatiuum ecclesiarum, putà quòd debeatur omni anno certa

certa eleemoſyna alicui pio loco, an valeat. Imperator an poſsit priuilegium tollere, quod ſemel conceſsit eccleſiæ. Poſt nu. 97. verſi. pro prima.

98 *Si clerici, vel eccleſia, committerent ingratitudinem contra latorem legis priuilegiatiuę, quid iuris?*

99 *Statutum laicorum imponens pœnam conſanguineis propter inobedientiam clericorum an valeat.*

100 *Laici quare per præſcriptionem nocent eccleſijs acquirendo eorũ bona, & non per conſuetudinem, vel conſtitutionem.*

101 *Conſuetudo, quę pręfert primogenitum in hęreditate an noceat clerico ſecundo genito.*

102 *Statutũ laicorum editũ contra concubinas clericorum an valeat.*

103 *Clerici coniugati an ligentur ſtatutis laicorum.*

104 *Exempla ſex ponit deſcripta in iure, quando ſub verbis generalibus non includuntur eccleſiæ, vel eccleſiaſtica perſonę.*

105 *Clericus negociator non eſt immunis à gabella in concernentibus negociationem.*

106 *Clerici ſunt immunes à gabellis, quas ſoluunt itinerantes in paſsibus pro rebus, quas deferunt. Excipit tres caſus, quos vide ibidẽ.*

107 *Epiſcopus qualiter debet prouidere, ne clerici grauentur ſtatutis laicorum. Et ponit tria remedia, vt nu. 108. 109.*

110 *Dicta de clericis intelliguntur etiam de clericis conſtitutis in minoribus ordinibus.*

CAPITVLVM X.

ECcleſia ſanctę Marię.

¶Statutum generale laicorũ ad eccleſias, vel eccleſiaſticas perſonas, vel earũ bona, in earum ꝑiudicium non extenditur, nec ẽt ſpãle, ẽtſi eorum commodum & fauorem concernat. H.D. Diuide, vt ꝑ do. Et imitabor do. Abb. referendo eũ tã in lec. q̃ in repe. ſolùm vbi additione opus eſt, faciendo ex dictionib. aliã repetitionem vltra ſuam. ¶No. primò, ꝙ laicorum quidã ſunt religioſi, & quidã nõ: & ſcias, ꝙ verbum, Religioſi, capitur largiſſimè, largè, & ſtrictè, ꝑ do. Abb. Et adde pleniùs Io. And. in rub. ĩ. de regu. & ibi ꝑ do An-
1 to. & do. Abb. q inferunt notabiliter, ꝙ † in diſpoſitione odioſa appellatione religioſorũ non veniunt illi, q non ꝓfitent̃ tria ſubſtantialia: & iõ non veniunt fratres, vel ſorores tertij ordinis ſancti Franciſci, vel Ieſuati, vel alię mulieres mãtellatæ: ſecus in diſpõne fauorabili, ſm eũ. De quo ẽt per do. Abb. in c. dilecto. de maio. & obe. & in c. cauſam ĩ. de iudi. & de materia vide do. Card. ꝯſi. 139. inci. In aliquib. locis. & ibi ſignanter voluit, ꝙ iura, quæ prohibent nouas religiones creare inconſulto Papa, ca. fi ĩ. de reli. domi. & c. j. eo. titu. in 6. non intelligunt̃ de il-
lis q inducunt nouũ modũ viuẽdi religioſè non facta ꝓ- 5
feſſione: qa illi non inducunt nouã religionẽ, ex quo illa non eſt propriè religio, ꝑ prædicta. Quod dictum cõfundit ea, q̃ dixit Abbas in c. 2. in ver. & his concludo, quid dicendum. de fo. cõpe. dum dicit, ꝙ viuẽtes in vnũ vt religioſi. & nõ trãsferentes ſe ad regulas approbatas, ſunt in peccato mortali: qa hoc nõ vr̃ procedere, vbi non cõcurrunt requiſita in religione ꝓpria, prout eſt profeſſio, ꝑ prædicta. Quod benè no. Et ꝓ iſta deci. do. Car. facit, qđ no. do. Abb. cõſi. 55. inci. In q. quę vertit̃ inter fratres ſancti Fran. maximè ver. & primò ad iura, q̃ vñr multũ ſtringere, dum loquitur de Ieſuatis, & tenet eorum vitã eſſe approbatam, non vt religioſorum ꝓpriè, ſed vt laudabiliter viuentium ſine ꝓfeſſione, & vide in hac materia do. Abb. conſi. 05. inci. Chriſti, de cuius ordine &c. pro euidentia. vbi multa ponit. maximè vbi dicit, ꝙ Fratres de la Scala, & fratres tertij ordinis, & ſimiles habentes modum viuendi approbatum, dñr perſonæ Deo deuotæ, ſed non ꝓpriè religioſi a. ¶Adde ẽt Dom. in c. vt officiũ. §. verùm. de hę.
2 in 6. vbi ex dictis Archi. infert, ꝙ † in ſtatutis & alijs diſpoſitionibus, quę ſtrictè interpretãtur, appellatio Religioſorũ intelligitur de illis qui ſuſceperũt habitum in religione. Quod dictũ limita, niſi ſtatutum ſic intellectũ redderetur ſuperfluum, & nihil adderet iuri cõi, ſm Pe. de Ancha in d. Rub. de regula. vbi dicit, ſe conſuluiſſe Senis, ꝙ ſtatutũ prohibẽs religioſum aſſumi ad officia, intelligit̃ de religioſis largo mõ: putà de rectore hoſpitalis habente certum deuotum habitũ: qa ſi intelligeretur de religioſis ꝓpriè, cum eis iura interdicãt officia ſecularia, ſtatutũ nihil adderet iuri cõi, ſm eum: de quo tñ dubitat ibi do. Abb. tum ꝓp ꝑdicta, tum quia ſufficit, ꝙ ſtatutum operet̃ hoc, ꝙ ex ipſo competat ius agendi, iuxta doctrinã Bar. in l. 3. §. ſed rem. ff. de lega. 3. & in l. j. ff. ad l. Falci. & in l. non ſolùm. ff. de rei ven. cum ſi. Sed hæc reſpõſio indigeret longiori examine, vt patebit ex dicendis in c. cùm dilectus. ĩ. de conſue. & maximè ex notatis per Matheſilanum no. ſuo 80. inci. no. ꝙ Bar. Vnde eam pro nunc aliter affirmare nõ curo. ¶An autem appellatione religioſorum veniant religioſi tranſlati ad eccleſias ſeculares? & quid de clericis ſecularibus, ſcripſi aliàs in c. tua nos. de iureiu. ¶No. ſe-
3 cundò † caſum reſeruatum Papæ, ſ approbare ſtatuta laicorum reſpũ eccleſiarum & eccleſiaſticarum ꝑſonarũ: qa inferior ab eo non põt laicis cõmittere negocia eccleſiaſtica, c. 2. de iudi. Et de Papa allegãt ẽt in ſimili Docto. hanc gl. in c. præter hoc. §. ad hoc. in verb. ducib. 72. diſtin. vbi dat facultatem laico excõicandi. Ad idem gl. & Archi in c. benè quidem. 96. diſtin. in ver. ꝑter Romanum Pontificẽ. & laico cõmittit cãm criminalẽ clerici, vt in c. Mennam. 2. q. 5. & confirmando talia ſtatuta facit ea ſua, l. j. C. de ve. iu. enu. c. ſi Apoſtolicę. de pręben.
4 in 6. ſm Docto. hic. ¶Adde tñ, ꝙ † in generali ꝯfirmatione ſtatutorum, quã facit Papa, non intelligitur cõfirmare ea, q̃ ſunt contra libertatem eccleſiarum, ſm Bal. ſignanter in l. oẽs populi. ff. de iuſti. & iu. Alle. Inno. in c. j. ad fi. ĩ. de tranſact. vbi hoc non dicit. Dicunt tñ ibi Inn. Hoſtien. & Io. And. ꝙ licèt ſtatuta laicorum ſuper eccleſiaſticis ſint ipſo iure nulla, tñ ſi Papa illa in ſuis literis inſerat approbando, valebunt, per tex. hic, & in c. pe. de cõfir. vtil. vel inuti. Et pro hoc dicto Bal. facit, quod notant Gui. de Cug. & Bal. in l. j. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alienis iu. & Bal. in l. j. in 2. no. C. de monopolijs. & Bal. poſt Cy. in l. cum oportet. in prin. C. de bo. quæ li. & Bal. in ca. j. in prin. per illum tex. per quos fiat inueſtitura. & in l. nec dãnoſa. C. de preci. impe. offe. & Ro. in l. quod ſeruus. ff. de acqui. poſ. vbi dicunt, ꝙ in generali confirmatione ſtatutorum, vel priuilegiorũ, vel alterius diſpõnis nunquã intelligitur confirmatum aliquid illicitum. Et benè facit c. ſi gratioſe. in fi. de reſcri. in 6. & in l. ſi ꝓcurator. in prin. ff. de condi. ind. cum ſi. ¶Et ex his infert hìc Ioan.
5 And. an † Papa poſſit ſeipſum ſubijcere iuriſdõni imperatoris, vel laici? & concludit, ꝙ nõ: quia irrogaret iniuria Deo, ſi vicarius ſuus iudicaret̃ à laico: & ideo cũ non agatur principaliter de honore Papæ, ſed Dei, non pt̃ illi priuilegio renunciare. Et rñdet ad c. nos ſi incõpetenter. 2. q. 7. ꝙ ibi iudicium ſumit̃ pro diſcretione, & ꝙ ex nimia humilitate Papa ibi ſubiecit ſe iudicio imperatoris: vel ꝙ factũ narrat, de iure fieri non põt. Et iſtam deciſionẽ Io. And approbauit hìc do. Anto. Abb. Imo. & Domi. do. Anto. poſt Io. And. in c. ſignificaſti. ĩ. de fo. cõpe. & ibi do. Abb. latè. Idem tenet ibi domi. Car. in 2. oppoſi. rñs meliùs ad d. cap. nos ſi incompetenter, ꝙ ibi Papa ſubiecit ſe, volens ſponte recipere correctionẽ, tanquã monitionem: non ꝙ fecerit illum ſuũ iudicẽ. Idẽ tenet Archi. in d. c. tua nos. & do. Abb. in c. at ſi clerici. in prin. de iudi. dicẽs, hoc eſſe notandum ꝯ multos, q ruditer alle. d. c. tua nos. Idẽ ipſe tenet in c. P. & G. de of. dele. Et tenendo hanc partem non ob. l. eſt receptũ. ff. de iu. om. iudi. vbi vr̃, ꝙ ſuperior iudex poſſit ſe ſubijcere inferiori, & reſpectu contentioſæ iuriſdictionis: quia reſpondet hìc Imo. ꝙ ibi poterat ſuperior prorogare iuriſdõnem inferioris: qđ non eſt in caſu iſto, in quo clericus nõ prorogat iuriſdõnem laici, d. c. ſi diligenti. de fo. compe. Et non dr̃ tunc minor iudicare maiorem: quia prorogatio facit de maiore minorem, & econuerſo, ſm eum. ¶Sed contrariam opi. ꝙ imò Papa poſſit ſe ſubijcere laico, tenet

tio eſt ſatis. verſi. eſt enim aduertendum. cum verſi. ſeq. 1. parte.

a Religioſi. *Quot autem ſint ſpecies religioſorum, vide plenè per domi. So. ſuo conſi. 13. inci. Pręſens conſulta-*

tenet gl.in c.in synodo.in verbo,Apostolicam.63.dist.&
glo.j.in c.nemo.9.q.2.& Hug.& Io. de Fant. & Dom. in
c.nos si incompetenter,dicentes, ꝙ expositio data hic p
Ioan.And.post Vinc.ad illum tex.nõ congruit re in ver
bo,Terminentur.& in verbo,Diffinitum.Idem sentit gl.
in proœmio Sexti.in verbo.Seruus:& ibi Dom.colligit,
ꝙ Papa possit justè prorogare iurisdictionem iudicis se-
cularis.Et hoc dicit fieri potius ex humilitate,q̃ ex debi-
to.Et idem sentit Ar.in c.si quis super his.7.q.2.vbi dicit,
quòd Gregorius submittẽdo se ibi iudicio alterius,ex hu
militate loquitur.Et ista opi.procedere posset,loquendo
de plenitudine potestatis Papæ,de qua Doc.hic non sen-
tiunt.Sed quærendo,an de iure fieri possit,prima opi. est
verior.p c.si diligen.& c.significasti. de foro comp. & ad
d.cap.tua nos.est multiplex responsio, vt suprà patet. Ad
de istis beatum Tho. in 4. senten. dist. 19. q. j. art. j. vbi
probat, ꝙ Papa non põt dare alicui facultatem, ꝙ eum
excõicet.Et ipsum ad literam refert & sequit Car. sancti
Sixti in trac.de potestate Papæ.quæs.25.¶ An aũt & qua
liter possit Papa se subijcere confessori,dic,vt p do.Ant.
post alios in c.omnis.de pœ.& remis. & p gl.& do. Abb.
in c.sanè.lo.j.de offi.dele.cum ↄcor.quas ibi dedi.Subdit
6 hic do.Abb.iuxta prædicta,se plus putare, ꝙ † Papa non
põt facere,vt laici iudicio suo iudicent clericos, & sic su
bijcere clericos iudicibus laicis:quia hoc priuilegiũ fori
habẽt clerici à Deo, ut no.Inn.ĩ c.2. de ma.& ob. & alle.
bonam gl.in c.si imperator.in ver.discuti.96.dist.& gl.in
c.quanquam.in ver.diuino. de cẽsi. in 6. Et Papa nõ põt
tollere ea,q̃ sunt de iure diuino,25.q.j.c.sunt quidam.Fa
tetur tñ,ꝙ Papa põt eos facere suos delegatos,ut no.in c.
Mennã.2.q.5.& in c.2.de maio.& ob.¶ Addatis do.Car.
idẽ formaliter tenentẽ in repetit.c.perpẽdimus.in princ.
de sen.excom.& do.Abb.latè in d.c.2.de maio.& obe.&
in c.literas.de restit.spol.& in c.proposuit.de ↄces. p̃b.&
Lud.de Roma ĩ sing.424.inci. Sed an possit facere Papa.
& in l. si verò.§.de viro.in 6.fallentia,ff.sol.ma. Et ita in-
ferunt oẽs prædicti pp gl.in d.c.si imperator. & eã ẽt pro
notabili allegat Old.ↄsi.83.incip.an ẽps.& do. Abb.in c.
at si clerici. de iudi. & in c..fi. de fo. comp, & in ca. non
minus.de immu. eccl.Imo.in cle.j.de offi. ord.& cum gl.
concor.Do.de Ro.deci.235.quos refert Dom.in §.leges.
4.dist. Ex quo inferunt, ꝙ iudex laicus ex consuetudine
non põt quærere iurisdictionem in clericos, cum ab eo
sint exempti iure diuino,per prædicta. Ergo consuetudo
nulla,c.fi.de consue.& cum illa gl.concordat Inno. in c.
nouerint.in gl.magna,in prin.de sen.excom.& do.Car.in
clem.j.in prin.in 15.q.de uita & hone.cleri.¶ Subdit do.
Abb.in d.c.2.de maio.& obedi. ꝙ esto, ꝙ istud non esset
priuilegium iuris diuini, tñ non põt dare Papa hanc po-
testatem iudicibus secularibus:quia esset turbare vniuer-
salẽ statũ ecclesiæ,qđ est prohibitum Papæ,ut sing.no.In
no.in c.quanto.ĩ.de ↄsue.cũ ↄcor. ibi dicendis. Itẽ istud
esset ↄ̃ rationẽ naturalem, ꝙ inferior iudicet superiorẽ,
c.cũ inferior.de maiori.& obe.& clerici dicuntur maio-
res quocũque laico,c.qs dubitet.96.dist.& c.duo sunt.12.
q.j.& c.j.§.qa verò. de sacra vnctio.& in c.sacerdotibus.
11.q.j.& c.1.in fi.17.dis.Item aliter esset ↄ̃ rationem natu
ralem,videlicet ꝙ quis cogeretur coram suspecto iudice
litigare,ↄ̃ c.quia suspecti. 3.q.5.qđ patet, qa clerici sunt
infesti laicis,c.laicos.2.q.7.& c.clericis.de immu.eccl.in
6.¶ Et pro limitatione do.Abb. ꝙ aliquę causæ clerico-
rum possunt per Papam delegari laicis,adde tex.in c.of-
ficium.32.dist. vbi cõmisit duobus ducibus cãm clerico-
rũ symoniacorũ,dando sibi potestatẽ deponendi eos.Bo
nus tex.in c.Mennã.2.q.7.vbi fortius patet,ꝙ arbitrio fę-
minæ reginæ Francorũ cõmittit Papa purgationẽ infa-
mię,quã de symonia patiebat quidã ẽps.Ad idẽ tex.in c.
verùm.de foro compe. & in cap.solitæ. de maio. & obe-
die,c.Romana.§.debet.de appella.in 6. & vbiq; per Doc.
ubi ratione feudi, qđ tenet ecclesia à domino tempora
li,subiicitur clericus eius iudicio in concernentibus feu-
dum.No.tertiò optimum tex.ſm Dom. hìc, qui facit in
arg. populus ciuitatis de temporali iurisdictione eccle-
siæ põt facere statuta ↄ̃ canones, quæ ligent ipsos laicos:
quia hic valuit statutum quò ad ipsos laicos, licèt tale
statutum non extenderet ad ecclesiã. Ergo quò ad alios
remanet validum:& tñ erat ↄ̃ canones,ꝙ possessio aufer
retur alienanti,& assignarẽtur agentili.pend.qđ sing.no.
ſm Dominic.hic, q dicit se aliàs vidisse dubitari de hoc:
& alibi non dicit.¶ Addatis Cal.latè idem tenentem in
isto tit.consilio.18.incip. An ciuitas de tẽporali, &c. dũ-
modò faciant statuta rationabilia, & peccati non indu-
ctiua:quia ẽt si statuant ↄ̃ canones,valet statutum.Etquę
dicantur rationabilia,statuг arbitrio iudicantis. Allegat
gl.in c.j.in verbo,rationabilia, quorum simile reperitur
à iure expressum.Et infert valere statutum, ꝙ extãtibus
masculis filiæ fœminæ non succedant: quia licèt sit ↄ̃ ca
nones, est tñ ↄforme iuri diuino ueteris Testamenti: de
quo Numeri.27.c.& vide Dom.in addi.ad dictum con-
silium, vbi pro ista conclusione dixit videri casum in c.
Raynutius.in fi.iuncta gl.ĩ.de testa.Et si diceretur, ꝙ ibi
consuetudo erat ↄ̃ l.ciuilem,non ↄ̃tra l.Canonicam.ex-
pressè respondet,ꝙ ex quo in casibus non decisis à l.Ca-
nonica est approbata lex ciuilis.c.j.de ope.no.nun. satis
dr̃ ↄ̃ ius canonicum illud, qđ est ↄ̃ ius ab eo approbatũ:
quia ea nostra facimus & c.c. Apostolicæ.de præben.in 6.
¶ Adde ẽt do.Abb.in c.qđ clericis,infrà de foro compet.
vbi latè idem tenet, dicens facere tex. optimum in cap.
veniẽtes.de iureiur.vbi ciuitas Tudertina,quę est suppo-
sita ecclesiæ,facit statuta, & habebat consuetudines spe-
ciales,nec Papa reprobat, nisi quatenus tangũt ius & ho
norem principis.¶ Nec obst. ꝙ canones dicant non va-
lere statuta ↄ̃ canones,c.ꝙ super his.cum simil.de maio.
& obe.qa loquuntur de statutis edendis à clericis & con-
cernentibus statum clericalem:secus in concernentibus
ipsos laicos,& non tangentibus reseruata Papæ, vel con
tra bonos mores, vel ubi canon expressè non resistit.His
enim casibus valet statutum, ſm ipsum. Et cum istis ẽt
concordat Car.consil 2.incip.Circa statuta. loquens de
ciuitate Ferrariensi. Idem sentit Bal. loquens de statuto
Spoleti in l.ex placito.versic & hæc faciunt.C.de rerum
permuta.Et sic sentit, ꝙ habeat potestatem faciendi sta-
tuta. Et idẽ sentit in le.j.C.qui bon. ced. pos licèt in istis
duobus locis non exprimat de statutis ↄ̃ canones.Et pro
prædictis optimè facit c.fi.ĩ.de consue.vbi simpliciter di
cit,ꝙ põt induci à quibuscunque consuetudo rationabi
lis ↄ̃ canones. Ergo à paritate rationis idẽ in statutis ra-
tionabilibus.Et facit ẽt c.cùm venissent,de eo, q mit. in
pos. cã rei seruan. dum loquitur de consuetudine, licèt
posset responderi,ꝙ non apparet,ꝙ loquatur de populo
subiecto ecclesiæ Romanę.& prædicta puto verissima,li
cèt Bal.in d. c. venientes. & Bart. in le. si quid. in 4. no.
C.de leg.lib.10.& Bal.in l.oẽs populi.de iust.& iu.velint,
ꝙ requiratur ↄfirmatio superioris:qđ non vr̃ necessariũ,
per prædicta.Et istis adde Bal.ĩ c.si duobus.ad fi.ĩ.de app.
vbi dicit, ꝙ statuta ciuitatum imperij præualent canoni
bus,per illum tex.vbi ad Papã non appellatur in talibus
terris.Quod intellige iuxta gl.in regula,possessor.de reg.
7 iu.ĩ 6.de qua dicetur ĩ.in j.q.¶ In gl.2.in fi.No gl.ꝙ † bo
na p̃rimonialia clericorũ gaudẽt eorũ priuilegio cũ bo-
nis ecclæ,licèt iste tex.hoc non probet,ut hic p do.Abb.
allegãtẽ ad idẽ gl.in c. ex literis ĩ verbo,obligata.de pig.
& in c.fi.in ver.facultatibus.de vi.& honest.cle.in c.simi
liter.in gl.16.quæstio.j.¶ Adde,quod no. do. Ant.in c.j.
ĩ.de consue.ubi dicit de facto se dixisse,ꝙ sicut non pos-
sunt collectari res ecclesiæ, ita nec pa-
a trimonia clericorum a. Et sequitur ibi
Imo.& idem no.dom.Anto.in cap.nõ
minus.in 3.no.ĩ.de immu. eccle.& fa-
cit tex. in authen. item nulla commu-
nitas.in uerbo,nec ab earum ministris.
C.de episc.& cler.& sentit expressè Spe
cul. in titu. de cle. coniug. §. j. ad fi.
versic.quid si clericus.Adde etiam do.
Abb.in c.si clericus. in 2. no. ĩ.de foro
compet.vbi dicit,quòd detinens bona
patrimonialia clerici põt cõueniri co-
ram iudice ecclesiastico;qa quasi sacri

a Clericorum.
Sed quid si bona patrimonialia sunt peruenta clerico ex successione, de quibus prius collecta soluebatur? dic, quòd omnino nõ tenetur, vt per Bar. in suo consil. punctus quæstionis talis est: Quidam

dam Titius olim de Peruſio. & Io. de Por. in conſil. ſuo omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio. Et ad hoc vide Spec. in terminis in titu. de cleri. coniu. in verſicu. ad huius autem art. Adde tamen, quòd clericus ſuccedens laico tenetur ad collectas præteritas, id eſt, priùs impoſitas, Bal. in conſil. incip. factū tale eſt, quidā laicus &c. & Alexan. in lege, Titio. ad muni. Sed quid pro rebus ſibi datis à fratre laico ī fraudē? Dic, quòd ſic, vt per Spe. in loco alle. ver. quòd ſi fratres.

legus cenſetur. Alleg. ēt, qđ no. Inn. in
ca. cæterùm. ī. de iudi. ubi dicit, ꝙ cleri
cus ſpoliatus pōt ſuū ſpoliatorem co-
ram iudice eccleſiaſtico trahere; quia
ſacrilegij crimen eſt eccleſiaſticū, c. in
canonibus. 26. q. j. Ad idē, qđ no. Old.
conſi. 73. inci. An eps poſſit declinare
forum. vbi diſputando probat & ꝯclu-
dit, ꝙ clericus pro bonis patrimoniali-
bus gaudet priuilegio fori. Eius dicta
ad literam ſequitur Pet. de Mon. in ſua
monarchia, verſi. quartò quæro. licèt
de Old. mentionē nō faciat: & idē latè
probat do. Abb. in c. qualiter. ī. de iud.
& do. Maria. in c. ex parte. de foro cōp.
& facit l. decernimus. in verbo, ſiue de
eccleſiaſticis, ſiue de proprijs. C. de epi-
ſco. audi. cum ꝯcord. allegatis in dictis
locis. ¶ Et ſimilr infert hìc dom. Abb.
8 ꝙ † ſtatutum laicorum non pōt diſpo
nere ſup bonis patrimonialibus cleri-
corū: & ꝙ ubi agitur reali, clericus non
pōt ꝯueniri corā laico: & probat ratio-
nibus, de quibus p eū reſpondentē ad c.
ſolitæ. de maio. & obedien. ¶ Adde do.
Car. poſt Pau. in clem. præſenti, in 2. no.
de cenſi. vbi dicit, ꝙ bona clericorum
non habentia onus annexum ſequun-
tur pſonā, tanquā acceſſoria. Ideo gau
dent eodē priuilegio quò ad forū. Et retenta hac ratione
reprobat illā, quā ponit gl. in d. c. ex literis. ſ. ꝙ bona cle-
ricorum ſunt hypothecata eccleſiæ, ſi ipſi malè admini-
ſtrēt: nam iſta ratio nō ꝯcludit gñaliter: quia ceſſat in nō
habente beneficium, ideo precedens melior ſm eū, cum
quo ꝯcord. ibi Imo. & idem in hoc ſentit do. Abb. in d.
c. ex literis. iu fi. pro qbus allego gl. fi. in fi. c. eps. ī. de preb.
q̄ vult, ꝙ clericus ēt non beneficiatus, ſed ſolùm intitu-
latus ad titulum patrimonij ſui gaudet priuilegio cleri-
cali in bonis patrimonialibus. Et ipſam ēt ponderat ibi
do. Abb. dicens rationem gl. in d. c. ex literis. non eſſe ſuf
ficientem. ¶ Adde ēt iſtis do. Abb. in c. cùm ſit generale.
de foro cōpet. vbi latè probat, ꝙ licèt ille tex. prouideat
ꝯ malefactores eccleſiæ, vt poſſint in utroq; foro conue-
niri, tñ idē eſt in bonis clericorū, per tex. ubi dicit eſſe ca
ſum rotundū in c. ſimiliter. & ibi ēt gl. 16. q. j. Ad idē, qđ
no. do. Ant. in c. venerabilis. ver. aduerte tñ. de iudic. ubi
dicit, ꝙ in cā clerici litigantis coram epo de bonis pro
prijs non currit inſtantia, ſicut nec in bonis eccleſiæ. Et
ponit pro regula, ꝙ bona clericorum gaudent priuilegio
eccleſiarum. Ad idem, qđ no. do. Abb. poſt Inn. & dom.
Ant. in c. cæterùm. in ver. no. ex omnibus prædictis. de iu
di. vbi dicit, ꝙ nedum dr ſacrilegiū in bonis eccleſiæ, ſed
ēt in patrimonialibus clericorum. Et pro dictis eſt ēt gl.
in l. munerum. §. patrimoniorū. in verbo, pontifex. ff. de
mune. & hono. & ſequitur ibi Franciſcus Tigrini, allegā
do gl. in d. cap. ſimiliter. idem ſentit do. Car. referendo
Matthæū in cle. j. 17. quæſ. de vita & honeſtate cleri. Et
hanc partem indiſtinctè ſentit Dominic. in c. quāquam.
ſuper gloſ. in verſi. ipſarum. de cenſi. in 6. ¶ Sed nihilo-
minùs prædicta recipiunt vnam vulgatam reſtrictio-
nem, videlicet vt habeant locum in caſibus ſuis, vt non
ſit generaliter uerum, quòd patrimonialia clericorum
gaudeant eodem priuilegio cum bonis eccleſiarum. Et
ita tradit dom. Anto. in cap. ſi diligenti. verſi. ſatis puta.
de præſcript. faciendo regulam, ꝙ gaudent priuilegiis ec
cleſiarum, vbi apparet expreſſum, vel eſt omnimoda
ratio: aliàs non. Et ibi dat tres inſtantias, in quibus nō æ-
quiparantur, & per eas infert prędictam regulam. Et hāc
doctrinam refert & ſequitur ibi Imo. & pleniùs do. Abb.
dicens ſe ſemper tenuiſſe ita: & idem ipſe tenet hìc, & in
c. 1. de conſue. & in d. c. ex literis. de pigno. & do. Abb. &
Imo. d. c. fi. de vita & honeſta. cleri. & do. Abb. in c. 1. de
dolo, & cont. & Ludo. Bo. in l. vſucapionem. ff. de vſuca.
& vr fuiſſe deciſio Archid. in d. c. quanquam. de cenſi. in
6. ſuper verbo, ipſarum. & ibi gloſ. in eod. verbo; de
qua facit feſtum dom. Abb. in d. c. fi. & idem ſentit dom.
9 Anto. in c. fi. de ſol. ¶ Et hinc eſt, ꝙ † bona patrimonia-
lia clericorum præſcribuntur, ſicut bona laicorum, ſm
gloſ. in c. poſſeſſiones. 16. q. 4. & ſequitur Lud. ſing 463.
incip. tu ſcis gñale. Similiter dixit Spec. in tit. de reſtit. in
integ. §. qualiter. verſi. ſed nunquid. & glo. 2. in clem. 1. de
reſtit. in integ. ꝙ in bonis patrimonialibus non competit
clerico reſtitutio in integrum eo modo, quo competit ī
bonis eccleſiæ. Similiter dixit glo. in ca. ſi tributum. in
verbo, poteſtatem. 11. q. j. ꝙ prædia clerici ceſſantis à ſo-
lutione tributi vendi poſſunt, licèt ſecus in prædiis eccle
ſiæ. Et dicit do. Car. in c. 1. ver. ex his infero. de do. & con-
tu., ꝙ non per oīa cenſentur eodem iure bona eccleſiarū
& clericorum, & ꝙ gl. in d. c. ex literis. pcedit quò ad a-
lia priuilegia, vt quò ad immunitates. Et idem dicit do.
Car. in d. c. fi. de vita & honeſta. cleric. Similiter dixit gl.
in c. nouum genus, de deci. & gl. 1. in c. ſi quis laicus. 16. q.
j. ꝙ licèt de bonis eccleſiarum clerici non ſoluant deci-
mas, vt d. c. nouum. tñ ſecus de patrimonialibus. Et hinc
eſt, ꝙ licet de bonis eccleſiæ non poſſit clericus propria
authoritate cōpromittere, tñ ſecus de patrimonialibus:
quia cōpromittere pōt ēt in laicum, ſm gl. 2. in c. ſi dili-
genti. de foro compet. quam ſequitur & declarat ibi do.
Abb. poſt alios, & Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de arbit.
§. fi. ver. in ſumma. & no. do. Ant. & Imo. in c. cum tpe. ad
fi. ī. de arbit. Et ideo dicit do. Abb. in d. c. venerabilis. de
iudi. ver. quinta lectura, ꝙ miratur de eo, qđ ibi dicit do.
Ant. vt ſupra retuli, & concludit ꝯ eum, ꝙ clerico litigā-
ti de bonis propriis ēt in iudicio eccleſiaſtico, currit in-
ſtantia, ſicut laico, per prædicta. Similiter do. Abb. in d. c.
1. de conſuetud. miratur de dom. Ant. ibi, & tenet ꝯ ip-
ſum pp doctrinam ipſius in d. c. ſi diligenti. vt ibi latius
per ipſum, & per Imo. in repe. c. fi. de præſcrip. vbi latè re-
aſſumit dictam doctrinam dom. Ant. declarans optimè
quō intelligatur illud, qđ de prę̄ſcriptione dixit glo. in d.
c. poſſeſſiones. ¶ Qui autem ſint iſti caſus in iure expreſ-
ſi, remittit ipſe ad no. per Ioan. And. in c. j. de cleric. con-
iug. in 6. & ad no. in c. fi. de uita & honeſt. cleric. & aliqui
colligi poſſunt ex allegatis pro parte ꝯria, & per do. Car.
in clem. j. in 17. q. de vita & honeſt. cleric. ubi vr ponere
15. priuilegia clericorum, & per do. Ant. in fi. de ſol. ¶ Et
retenta prędicta doctrina, qua quotidie vtimur, no. duo.
10 Primò, ꝙ † vbi clericus eſt ordinatus ad titulū patrimo
nij ſui, tunc ēt in caſibus à iure non expreſſis bona ipſa
patrimonialia gaudent priuilegio cle-
ricorum a. Ita videtur velle glo. in c.
epiſcopus. in gl. fi. in fine, infra de præ-
ben. Et licèt à Doct. non videatur ſpe-
cificè ad hoc notari, tamen pro ipſa po
teſt quiſpiam adducere: quia ex quo
patrimonium ſubrogatur ſibi loco be-
neficij, non videtur deinceps eſſe ſim-
plex patrimonium temporale & profa
num, ſed quaſi quędam ſpiritualis mer
ces & præmium pro ſeruitijs exhiben-
dis altari ordinatum, vt ſic ſubrogatū
ſapiat naturā illius &c. §. fuerat. Inſtit.
de act. Et tenendo hoc pro vero limita
rem, niſi aliquo caſu eſſet damnoſum
clerico, ꝙ dicta bona reputarent vt ec-
cleſiaſtica, putà reſpectu teſtandi, vel
alienādi; arg. regulæ, qđ ob gratiam. de
reg. iur. in 6. Et benè faciūt no. per Bar.
in l. 3. §. ſi emancipatus. ff. de cōtratab.
& Bal. in l. ſi Ruffinus. C. de teſt. mili. &
dom. Anto. in c. fi. de foro competen.
cum concor. in quibus dicitur, ꝙ priui-
legium datum alicui vt habeatur pro-
ciue, intelligitur pręterquā ī oneroſis.
Sed nihilominùs contra prædicta, vide
licèt quòd imò dicta intitulatio ad pa-
trimonium nihil operatur in hac mā,
eſt gloſ. ordina. in c. tuis. in verbo, ſu-

a Priuilegio clericorum. *Ad qđ adde Panormita. in c. ſi diligenti. in verſic. non obſtat. de præſcript. & Car. in clem. fi. in princ. de cenſi. Et adde tex. in ca. quanquam. cum gloſ. in uerſiculo, ipſorum. de cenſi. qui probat, quod clericus ſit priuilegiatus etiam in patrimonialibus & proprijs, per cap. ſimiliter. 16. quæſt. 1. & ibi gl. in ver. eccleſiæ, & gloſ. & Abb. in d. cap. epiſcopus. alleg. in tex. ubi dicit uerum, etiam ſi non habet beneficium. Sed quid in bonis communibus cum fratre*

tre suo? dic, quòd sic, vt per Spec. in ti. de cle. coniuga. in versi. quid si, clericus.

stentari. de præben. volens, ꝙ de tali patrimonio teneat̃ soluere decimas. Et eã sequitur ibi do. Abb. & ꝯcludit etiã post eã illud, quod s̃. dixi de alienatione, vt ibi latiùs per eum. ¶Secũdò no.
11 casum, in † quo maiorem ꝓrogatiuam hẽt clericus in patrimonialibus, q̃ in bonis ecclesiæ, vcꝫ in iure patro. competente sibi ex patrimonio: nam illi non derogaretur per literas Apostolicas non facientes de eo mentionẽ: secus in competẽte rõne ecclesiæ, f̃m domi. Abb. in c. cùm vos. ff. de offi. ordi. & Imo. in c. dilectus. de offi. le. & dom. Abb. in c. abbatem. post mediũ, j̃. de rescrip. & in c. fi. de iure patrona. & est tex. in ca. cùm dilectus. eo. ti. per quem dicit ibi dom. Abb. in 3. no. ꝙ in patrimonialibus clericus censetur laicus: & tetigi in tracta. meo, de iure patro. incip. Sępenumero. in versi. amplia quintò. & faciunt, q̃ dixi in c. q̃ in ecclesiarum. s̃. eo. in versicu. tertia declaratio. vbi probatũ fuit, ꝙ Papa nõ põt præiudicare clerico sine causa in patrimonialibus.
¶In gl. fi. ibi, sententia nulla. Inducitur hæc gl. per Scri-
12 bentes hìc ad q̃stionem quotidianam, vtrùm † sententia lata non visis actis, vel sine causæ cognitione sit ipso iure nulla, an verò irritanda? In quo passu omisso ꝓ nũc ordine Scribentium, & omni superfluitate truncata, ꝓcedam pleniùs & clariùs cæteris, fortificando vtranque partẽ, demum cõcordando per limitationes, subiunctis nonnullis dictis ornantibus materiã. ¶Et ꝙ p̃dicta sententia non sit ipso iure nulla, vr̃ primò probari per tex. in c. cum Bertoldus. de re iudi. ante fi. ibi, quia causam nõ recepit sufficienter instructam. & ibi, sententiam ipsam duximus irritandam. & ibi dixit Inn. in gl. incip. no. sententiam. ꝙ hoc solùm sufficit ad cassationem sentẽtiæ, videlicet ꝙ iudex probationes cõdemnati non viderit. Quæ verba præsupponunt validitatem s̃nīæ, nisi casset̃: & sequitur formaliter Bal. in le. ab eo. ver. extrà quæro. C. quõ & qñ iudex. ¶Secundò ad idem tex. in c. cùm ad sedem. j̃. de resti. spolia. in ver. nos prioris acta iudicij rescindentes. vbi Papa irritat s̃nīam: motus in effectu, quia acta non examinauerat. Et illum tex. no. Fran. Tigrini in l. properandum. in prin. C. de iud. dicens ibi probari, ꝙ talis sententia non est ipso iure nulla. ¶Tertiò ad idẽ tex. in c. cùm ex literis. vltra medium, & ante finem, j̃. de integ. resti. ibi, qñ plenè de meritis causæ non videbatur instructus, vbi aduersus s̃nīam latam nõ pręcedente plena instructione causæ dat̃ restitutio in integrum, ꝙ præsupponit eam valere. Et ita illum tex. ponderat ibi dom. Abb. reprehendens allegantes eum pro parte contraria. ¶Quartò ad idem tex. hìc in ver. irritum reuocantes. vbi per s̃nīam irritatur s̃nīa lata sine causæ cognitione, quod præsupponit ipsius validitatẽ. ¶Quinto ad idem tex. in l. argentarius. §. cùm autem. ff. de eden. dũ dicit, si non probauit, aut si probantẽ iudex nõ curauit, de ipso, aut de iudice conqueri debet. Vbi vr̃, ꝙ citra remedium appellationis & querelæ sententia lata non visis iuribus partis non sit nulla. Et illum tex. põderat Bal. in c. j. §. itẽ si vasallus. de controuer. inue. ver. sed nunquid tenet sententia. dicens s̃nīam latam non admissis probationibus non esse nullam. Et de tex. meminit ẽt Bald. ad hoc in l. prolatam. versi. sed cõiter dicimus. C. de sent. & interlo. om. iu. subdens illam l. argentarius. esse tex. expressum in hac materia: & de ipsa meminit Bal. in l. mãcipia. ver sicu. ex hoc iud. cõdemnari quendã. C. de ser. fugi. ¶Sextò potest adduci tex. in l. nec causas. C. de app. ponderando ꝑ locum à sp̃ali, dum ꝓbat, ꝙ s̃nīa principis lata sine causæ cognitione est nulla: & idem probat̃ in le. fi. in verbo, cognitionaliter examinauerit. C. de legi. quẽ tex. no. ibi Bal. in 2. no. & do. Abb. in c. cùm olim. de re iud. & in c. j. de cã pos. & propri. Et rõ sp̃alitatis in s̃nīa principis p̃t esse; q̃a ab ea non appellatur, vt d. l. nec causas. & le. j. ff. à quibus appella. non licet. Ideo cessante ista ratione specialitatis in alijs vr̃ s̃nīa valere, nisi per appellationẽ retractetur, arg. l. ius singulare. ff. de leg. cum simi. ¶Septimò facit, quod no. Imo. post domi. Anto. in c. cùm con-
13 tingat. de rescri. vbi dicit, ꝙ si † executor mixtus procedit leuato velo, nullatenus se informãdo, partes possunt appellare, & causa deuoluitur ad curiam. ¶Octauò & vltimò pro hac parte sunt authoritates excellentiũ Doct. & ita tenet Ang. in l. iudices. C. de iud. dum dicit, ꝙ si iudex non visis actis pronũciat, iustè ab eo appellatur. Idẽ tenet Bal. in l. is, apud quem. versi. idem dico, ꝙ licèt iudex. C. de eden. vbi dicit, ꝙ licèt iudex nõ examinauerit acta, tñ s̃nīa non est ipso iure nulla, licèt iudex malè faciat pronunciando non visis actis probatorijs. Alleg. l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. Idem sentit Specu. in ti. de senten. prolat. §. qm̃. versi. itẽ oppone, ꝙ iudex. Idem tenet Inn. in c. prudentiã. super verbo, excõicationis. j̃. de offi. delega. in versi. item nec obstat. vbi dicit, ꝙ si mandatur iudici aliàs habenti iurisdõnem, ꝙ talis probauerit talem rem sibi deberi, cõdemnet Titium, & ipse ꝯdemnet eũ, non probato debito, tenet s̃nīa; quia ꝯ̃ ius litigatoris, per c. cum inter. de re iudi. & sic vult valere s̃nīa omissis probationibus. Et eius dictum sæpe allegatur ad vtilia proposita, vt per Bal. in l. præscriptione. C. si ꝯ̃ ius, vel vti. publi. & in le. non dubium. C. de legi. & domi. Abb. in cap. causam, quæ. j̃. de iudi. & Imo. in c. fi. j̃. de præb. & domi. Abb. in c. cum dilecta. infra ti. proxi. cum concord. quas aliàs posui in d. c. prudentiam. Et hanc partem tenuit ẽt Pau. de Leaza. in clemen. dispendiosam. de iudi. & in clemen. pastoralis. de re iud. & Lap. alleg. 28. incip. delegata causa. & Bal. in d. l. nec causas. & in l. petendæ. in prin. C. de tem. & in integ. rest. pet. Et ibi dixit, ꝙ dilatio probatoria concessa sine causę cognitione valet: quia interlocutoria ẽt iniusta trãsit in rem iudicatam, c. cùm cessante. de appella. Et ista vltima ratio multùm vr̃ facere pro hac parte: quia cùm iniquitas, seu iniustitia, quæ oritur ex pręcipitatione sententię, sit contra ius litigatoris, & ipsa non habeat in se errorem iuris expressum, non videtur nulla ipso iure, per d. cap. cum inter. de re iudicata. ¶Sed in contrarium, ꝙ talis sententia sit ipso iure nulla a, adduci potest primò ratio: quia sententia lata ꝯ̃ solitum ordinem iudiciorum est eo ipso iure nulla. Probat̃ in c. ei, qui appel. §. diffinitiua. versi. itẽ si ꝯ̃ solitum. 2. q. 6. & facit glo. xj. q. 3. in sum. Sed solitus est & necessarius ordo iudiciorum, ꝙ iudex cuncta rimetur, c. iudicantem. 23. q. 8. & c. occidit Phineshominem. 23. q. 8. Omittens autem causæ cognitionem nõ dr̃ percunctatus & timari. Ergo s̃nīa nulla. ¶Secundò adducitur: quia transactio & s̃nīa æquiparantur, l. patris. C. de transactio. l. eleganter. §. si q̃s post. ff. de cond. inde. c. j. de lit. contest. in 6. Sed authoritas prætoris interposita super transactione sine causæ cognitione est nulla, l. cum hi. §. si prætor. in verbo, nullius momenti. ff. de transact. quem tex. summè no. Imo. in l. quidam consulebant. ff. de re iud. Ergo idem dicendum in s̃nīa. ¶Tertiò vr̃ tex. in ca. primates. 2. q. 1. vbi tex. loquens de s̃nīa lata ꝯ̃ reum non visis legitimis probationibus, dicit, irritam esse censemus. ¶Quartò adducitur tex. in cle. pastoralis. §. verùm quia. de re iudi. in verbo, iudicantis præcipitatione est processum. iuncto verbo, dici ne ergo meruit s̃nīa. Et ita tenet ibi Imo. per illum tex. ¶Quĩtò vr̃ tex. ĩ l. ex stipulatione. ad fi. C. de sent. & interlo. om. iud. ibi, si nihil causa cognita f̃m iuris rationem pronunciatum est, uox suadentis præsidis actionẽ tuam perimere, si quã habuisti, minimè potuit. Et per illum tex. dicit ibi Bal. ad fi. ꝙ interlocutoria lata sine causæ cognitione est ipso iure nulla. ¶Sextò vr̃ tex. in c. ad audientiam. infrà de appel. ibi, sine causæ cognitione. & ibi, denuncies non tenere. ¶Septimò facit tex. in Auth. q̃uo opor. ep̃os. §. oportet. in verbo, pro nihilo. & ibi Ange. in j. nota. dicit hic non videri textum apertum, quòd iudex, qui non pronunciat non discussis exceptionibus, & ipsis non receptis, cùm debent recipi, punitur: & sententia lata per eum est nulla. ¶Octauò hanc partem tenet do. Anto. post Ioan. And. in repe. cap. vestra. de coha. cle. & mu. & Barto. in l. 2. in princip. ff. de iudi. & in l. quod si iussit. ad fi. ibi probo per rationem. ff. de re iud. & le. 2.

a Nulla. *Ad q̃d adde idem tenentem do. Soci. suo cõsil. 150. inci. Præstantissime doctor versi. primò, quia tale iuramentum. in 2. parte.*

l.2.versi.tertio modo legitur.C. de eden. & in l. properandum.§.siquidē.in princ.C. de re iud.& dom. Ant. & Imo.hic post multa. & domi.Anto. post Innoc.in cap. post electionem.in 11.alleg. de concess. præb. & Imo. in clem.dispendiosam.versi.quæro,an sñia, de iudic. & ibi dom.Card.versi.oppone ad hoc de c. nos. & hic.& Inn. in c.tua.ante fi.versi. sicut enim alijs causis. de cohabita. cleric.& mu.& Bart.in extrauag.ad repri. in verbo, sum mariè.post princ.& finē,& Spec.in tit.de offi. iudic.§.postremò,versi. scdo videndum.& Pet. de Anc. cons.250. incip.In causa & q̄stione, quæ vertitur inter nobilem virum do.Robertū Mauorescenum. & glo.2. q.j. in summa,& glo.& ibi Ioan. de Fan.in c. primates. eadē causa & qōne, & Imo.in d.c.ad audientiā, in vlt.col. ¶ Nono ad hanc partē est vulgata & ordinaria decisio Bart.ī l.p-
14 latam.in fi.C.de sen. vbi dicit per illū tex. ꝙ † si ex breuitate temporis præsumit̄,ꝙ iudex nō potuit instrui, sen tentia est nulla,tanquā lata subitò contra l. 2. in verbo, nō subditos.C.de sentē. ex breuic. reci. sine causæ cognitione, ꝯtra d. l.ex stipulatione. & dicit optimè facere c. cùm ex literis.de restit.in integ. & licèt tex. potius ꝓbet contrarium,s̄m Abb.ibi,de quo memini suprà, tñ ipse sequit̄ istam decisionē cum temperamēto; de quo dicetur.j̄.in 2.limitatione. Et istud dictū Bart. sequitur etiā dom.Ant.in locis suprà allegatis.& dom.Ant. do.Abb. & Imo.in c.2.j̄.de re iudic. ita temperantes illum tex. & Pet.de Anch.in ca.fi.in fi.de re iudic. in 6. & in regu. ea, quæ.de reg.iur.in 6.Cald.in tit.de iudic.cōsi.vlt.& Imo. in c.in præsentia.versi. quid autem, si agetur, de renun. & Pet.de Ancha.consi.36. incip. Visa quadam petitione.& consi.184.incip.Visis consilijs. & benè facit glo.in l.sed & si per prætorem.§.quoties.in versi.vnius diei.ibi, aliàs,qūo in una die.ff.ex quibus cau.ma.& text. in l.si finita .§.non autē statim.in verbo,interuallū aliquod debeat intercedere ff.de dam.infe. & quod no. Ang.in l. 2. §.si dubitetur.per illum tex.in fi.ff.de iudic.& text. in l.si ita fuerit.in verbo,ꝓcipiti festinatione.ff. de ma.testam. ¶ Decimo ad hāc partem est alia solennis decisio Bar. in l. multum.post medium,ver.item facit.ff.de cōditio. & demon. ubi dicit, ꝙ si iudex pronunciauit contra aliquem,tanquā contra contumacē, cùm ipsius contumacia non esset iudici nota, licèt in veritate contumax esset,nō valebit processus:quia iudex ignorabat illud principale,ꝑ quod pronunciat,& ius pronūciandi. Allegat Inn.in ca.cùm cōtingat,super verbo,iustè. de offi.deleg. pro quo dicit esse tex.in l.hæc autem.§.j.in verbo,ꝯstare liquereq; prætori.ff.ex qui.caus.in pos. eat. Et ibi ēt Bar. hoc repetit,dicens,se ita respondisse super quodam processu facto per generalem ducatus Spoleti. Et idem dicit Bar.in l.si finita.§. Iulianus. versi. quæro, vtrùm ista contumacia.ff.de dam.infe.& in l.quæsitum.ff. de re iudic.& in l.3.C.de eden. ¶ Et hanc theoricā Bar.multū cōmendat do.Abb.in c.qm̄ cōtra.versi.tertio no.ex gl. de proba.& in c.ad nostram.el 3. de iureiu. & in c.cū ex officij de præscrip.& ibi Bal.in fi.& dom. Abb.in c.fi.de foro compe.& in clem.præsenti,de censi. & in c.P. & G. in fi.de offi.deleg.& dom.Ant.in c. cùm dilecti. versi.vltimò aduerte. de dolo & contu.& in c. cùm dilecti. de elec. & Imo.in c.ex tenore. de foro cōpet.& Cald.in tit. de dilat.consil.vlt.& dom.Card.& Pet.de Anch.in clemen.2.in fi.vt li.penden.& domi.Card.in c.fi.de eo,qui mit.in pos.& no.Bald.in l.generaliter.§.his de præsentibus.in fi.C. de rebus reditis. & in authen. matri & auiæ. C.quando mu.tu.offi.fun.potest. in l.eum,qui res.C. de procura.& in l.cessante.in fi.C.qūo & qñ iudex.& in l.2. C.de sportul.& Bar.Imo.& Roma.in l.sed & si de sua.§. cū autem.ff.de acqui.hær.& Pau.de Eleaz.in c.2. de offi. delega. ubi bona glo. in verbo, ostenderit.& ibi domi. Abb.in fi.principij.facit c. ex parte Astensis.de conces. præben.& quod ibi not.dom.Abb.versiculo, hoc no. & ibi glo.optima in c.sæpe.in verbo, peremptorie.in fi.de appellatio.quam notat ibi solus Bald. & in l.falsus. versic.item dubitatur de iudice. C. de furt. Et ibi in verbis præcedentibus videtur Baldus hoc limitare, nisi aliquo modo constaret per indicia de contumacia citati. Alle. no.in c.venerabilibus.§.secus.de sent.excom. in 6. & sequitur Lud.Ro.in l. sed & si de sua. præalleg. Limitat ēt Bal.in d.authen. matri. vt non procedant in actibus voluntariæ iurisdōnis.& dat exemplum, de quo ibi. ¶ Vndecimò pro hac parte est consi. Pet. de Ancha.29. quod incipit, Visis diligenter actis & actitatis. vbi consuluit,
15 ꝙ † decretum interpositum à iudice sine causæ cognitione est ipso iure nullum. Alleg.l. magis puto.§. ne passim.ff.de reb.eo. & Bar.in d.l.prolatam. & alia, de quib. ibi per eum: pro quo etiam vide Pau. de Cast. consi.89. inci.In Christi &c.super eo,quod q̄ritur.vbi plus voluit, ꝙ si notarius rogatus de interpositione decreti, scribat interuenisse causæ cognitionē, non creditur sibi: q̄a illa diligens inuestigatio, quā requirit causæ cognitio, non potuit fieri tp̄e instrī cōfecti, sed requirebatur tp̄is interuallum. Ideo de ea non potuit tūc notarius esse rogatus, iuxta no.per glo.& Bar.in l.j.C. de fi.instru.lib.10.& Bar. in l.si Stichum.ff. de verb.obli.& est doctrina Inno.licèt ipse nō dicat,in c.qm̄ ꝯ.de prob. cum concor. quas aliàs ibi dedi.Subdit etiam Pau.ꝙ imò si essent verba iudicis, nō crederet̄ sibi, cùm esset in sua potestate omittere causæ cognitionē. Ideo verba enunciatiua non probant,vt per Bar.in l.si fortè.ff.de castren. pecu.cum concor. Debuit ergo de causæ cognitione & debita inuestigatione fieri scriptura de per se diuersa ab eo, super quo interponitur decretum, s̄m eum dicentem hanc esse partē Spe. in ti.de procu.§.j.versi.quid si solùm per libellum.Et adde hìc Bal.& Sali.in l.j. C.si aduer.dona.vbi dicūt, ꝙ decretum interpositum causa non cognita est nullum a, maximè qñ ꝯtinet aliquā renūciationem,vel repudiationē, vel alienationē.Qd̄ est perpetuò mentitenendū, s̄m Ang.de Are.in §.tripli. Insti.de actio. licèt ꝓdicta ꝯsilia nō alleget. ¶ Duodecimò ē alia decisio Bal. in l.captatorias.ver. tertiò quæro.C.de testō mili. vbi dixit, testator commisit declarationem certorum debitorum Seio,qui declarauit indiscusè & præcipitanter,ꝙ deberent restitui Caio,tanquam ab eo fuerint illa debita extorta,an valeat talis declaratio? Et refert Bar.consuluisse,ꝙ non: q̄a non est secutus formam boni viri.Alle.l.Thais ancilla.§. sororem.ff.de fideic.libe.Et aliquid debet ei constare requisito hærede,per l.ciuitatum legati.ff.de vsufruc. lega.Et hoc dictū sequit̄ Ioā. de Anan. in c.cū sit.in fi.de Iudæis.& Lud. in repetitio.rubricæ.ff.de arbit. & ibi etiam alleg.Dom. Ant.in c.si pro debilitate. de of. deleg. ꝙ sententia lata ad consilium sapientis præcipitatum est nulla, licèt hoc non dicat dom. Ant.in libro meo, nec in aliquo ex multis,quos volui videre. ¶ Decimonono & vltimò ad idem facit decisio Bal.in c.j. ad fi.de
16 inuest.in ma.fac.vbi dicit, ꝙ si † arbitrator laudauit ex abrupto,arbitramentū est nullum:& ita dicit fuisse pronunciatum.Et hoc dictum sequit̄ Abb. in d.c. Quintauallis. de iureiu.& domi. Card. consi.144. incip. In Christi nōie:magister Bartholomæus de Mainentis conduxit communi Ferrariæ &c. Pro quo etiam vide Bal. in d.l.prolatam. quem multùm sequitur Lud. in l.sciendum. & in l. si quis arbitratu.ff.de verb. obli. & in dicta rub. Ad idem, quod notat Pet.de Anch.consi.144. incipien. Prædictis subtiliter.in principio.vbi dixit, quòd absolutio à iuramento præstita, non præmissa causæ cognitione, est nulla

a Est nullum. *Quando autem decreta,primū et secundū, dicātur nulla,& quādo index possit illa reuocare,uide notabiliter per domi Soci.consilio suo 18.inci.ꝓ sequendo ordinē. versi.& posito ꝙ. cum versi.sequē.et versi. & sic etiam sequitur.in 1.parte. Sed nunquid, quando decretum est ipso iure nullū, sit necessarium aliquod iudicium nullitatis intentare? dic,quòd non;quia lex hoc facit;non enim opus est hoc à iudice petere,sed sufficit in iudicio ius suum deducere: & si opponatur de sententia, vel decreto, replicare debet de nullitate. Ita per eundem Soci. habes in d. consi. & versi. primū, q̄a ex quo quod est notā. pro modo practicandi. Et ꝙ decretum sine causæ cognitione sit nullum, adde Doc.& Alexan.in l.bonorum, C.qui admit.et Fede.de Se.suo consi. 137. et consi.138.*

Est nulla. Facit, quod habetur per do. Socin. suo consi. 115. incip. circa primam quæstionem. vers. præterea no. tertiò, quòd Papa absolutionem à iuramento, non probata læsione, concedere non potest: & adde Bal. in l. fi. in 1. col. in ver. consulunt tamen Docto. C. de non nu. pecu.

a est nulla a. Alleg. no. hìc, & in d. l. prolatam. Ad idem, qđ no. Lud. Roma. in l. j. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. versicu. hanc autem opi. vbi dicit, ꝙ sententia lata secundum consilium sapientis à iudice non lectum, est nulla. No. Bal. in l. j. C. de sētē. ex breuic. reci. Et similiter dicit Bal. in l. tribunus. §. aliquis. ff. de testamen. mili. ꝙ licèt eps confirmet vnum ex gestis per suum vicarium, nō per hoc vr̄ alia reprobare, iuxta c. nonne. de præsump. qn̄ alia non legit, neq; examinat. Ad idem quod no. Ange. in l. si ab arbitro. §. j. ff. qui satis. cog. vbi dicit, non valere capturam, quam iudex decreuit ꝯ allegatum suspectum de fuga, nisi saltem summariè cognouerit de qualitate personæ capiendæ, ponderando ea, de quibus per eum ibi, & in sua repetit. legis, nemo carcerem. C. de exac. trib. lib. 10. Ad idem, quod no. Fede. consi. 251. inci. Casus talis est: Iacobus de Cremona iudex collateralis. vbi consuluit, ꝙ præceptum factum iudici seculari per ecclesiasticum sine causæ cognitione est nullum. Ad idem, quod no. Bal. in Specu. in titu de appel. ver. no. ꝙ iudex. vbi dicit, ꝙ si iudex appellationis tulit sententiam non visis actis primi iudicis, sententia est nulla: & idem, si acta non fuerunt corā eo producta. Alleg. gl. & Bar. in d. l. 2. C. de eden. Ad idē, quod no. Lud. consi. 454. quod inci. In re præsenti, 4. &c. ad fi. vbi dicit, ꝙ missio in pos. ex secundo decreto sine causæ cognitione est nulla. Ex quibus omnibus apparere pōt, ꝙ licèt passus iste sit disputabilis, tn̄ secunda pars * sustentabilior & cōior * vr̄, videlicet † ꝙ sententia lata
17 sine causæ cognitione sit ipso iure nulla: & sic non transeat in rem iudicatam. ¶ Nec obstat vltima ratio pro parte ꝯria, ꝙ talis sententia sit ꝯ ius litigatoris: quia talis sententia est etiam ꝯ ius scriptum disponens talem sententiam nullā esse, vt est in iuribus præallegatis. ¶ Sed hanc conclusionem possumus limitare sex modis, per quos adducta in ꝯrium pro maiori parte saluantur. Li-
18 mita igitur primò, vbi † iudex vidisset saltem iura vnius partis, & alia pars fuisset negligens in producendo iura sua: quia sententia tenet, s̄m Io. de Fan. & Domini. in c. primates. 2. q. 1. Dominic. c. causa & q̄stio. in sum. versic. crederem sic posse distingui. & Bal. in l. ab eo. C. q̄uo & qn̄ iudex. & benè probatur in c. prout. de do. & contu. & in c. suborta. de re iudi. vbi valet sn̄ia non visis actis partis ꝯriæ. Et ideo dicit Bal. in d. l. prolatam. ꝙ vbi iudex noluit recipere aliquas probationes, sententia est ipso iu-
19 re nulla. Alleg. gl. hìc. ¶ Secundò limita, nisi † sententia lata esset adhibito interuallo temporis aliquali, sed tn̄ minori, q̄ exigat materia: quia tunc sententia nō est nulla, sed hēt in se aliqualem præsumptionem causæ cognitæ. Et ita procedit textus in d. c. cùm ex literis. quem ita declarat ibi domi. Abb. multùm notans ipsum in versi. non plenè. Ex quo infert, dictum Bar. in d. l. prolatā, ꝓcedere, qn̄ appareat iudicem fuisse prorsus ignarum de meritis causæ: & hoc attenta maxima temporis breuitate. Et pro hoc etiam facit tex. qui sic potest intelligi, in d. c. cum Bertoldus. in ver. sufficienter. quē ita intelligit Ludo. in l. sciendum. ff. de ver. obli. Ad idem vide ēt, qđ no. domi. Abb. in c. afferte. de ꝓsump. vbi dicit, ꝙ gl. hìc, & dictum Bar. in l. prolatam. debent intelligi, qn̄ nihil fuit agitatū in cā: secus vbi fuit agitatum, licèt nullæ probationes factæ fuerint: quia poterat iudex moueri ex aliquibus præsumptionibus, quas ipse solus elicuit iudicio intellectus, vt ibi benè probatur. Vnde imputatur parti nō appellanti, secūdum eum, q ꝯsuluit iudici, vt faciat scribi in actis præsumptionem, ꝑ quam se mouit, vt iudex ad quem, cui adhuc non constat, sn̄iam retractet, iuxta no. per Inn. in c. qn̄ contra. de proba. dum dicit, cautum esse, vt iudex faciat scribi in actis ruborem, vel pallorem testium. Ad quod vide etiam Ang. in l. Lucius. ff. de infa. & dicit Abb. post Host. in c. cum contingat. de officio deleg. & quod dixi in c. qn̄ ꝯtra. Et hāc limitationē ponit hic Abb. in repet. per d. c. afferte. ad qđ vide Paul. de Cast. in l. sciāt cuncti. C. de probat. ¶ Tertiò limita, nisi
20 † ferat̄ sententia super facto notorio: quia tenet, licèt fuerit omissa solita causæ cognitio, s̄m do. Abb. in repe. & in c. ad nostrā. de iureiu. per tex. gl. & Bar. in l. ictus fustiū. ff. de his, qui no. infa. vbi ꝓbatur s̄m vnam lec. ꝙ nō requiritur in notorijs cāæ cognitio: imò nec solēnitates sentētiæ, sed sufficit præceptū. Ad idē, quod no. Bar. in l. 2. §. si de frumētaria. ff. de admi. re. ad ciui. ꝑti. ubi dixit, ꝙ valet sententia lata parte absente & nō citata, quādo ꝯstat nullā defensionē parti cōpetere. Quod dictū multū sequitur do. Abb. in c. ex insinuatione. quasi in fi. de app. & in c. j. de cā possess. & in c. cū olim, de re iudi. & in multis alijs locis. Adde etiā hìc tex. in auth. si quis. C. de adul. ibi, nulla ratione q̄sita habent puniēdi licētiā, & in l. diui fratres. §. j. ibi, & euidētes ꝓbationes. ff. de lib. cau. & quod ibi no. Bn̄dictus de Plum. Et hinc est, ꝙ si iudici aliquid ꝯstat per cōfessione partis, nō curatur de ineptitudine processus, vt probatur in c. j. & 2. de accusa. in 6. Not. Bal. in l. si confessus. ff. de custo. reo. & Innoc. in ca. qualiter. 2. cū ꝯcord. infrà de accus. & ibi alias declaraui An aūt aliqualis ordo requiratur in notorio, dic, vt ꝑ Inn. in c. tua. ad fi. de coha. cle. & muli. & ī d. c. ad nostrā. cum simil. Et adde præcedenti limitationi id, qđ scribit dom. Car. in d. ꝯsi. 144. ubi dicit, ꝙ arbitramentū latū sine debita causę cognitione non est nullū, qn̄ tempus decursum inter diē cōpromissi & laudum nō est adeo breue, quin potuerit adhiberi aliqua cognitio. Alleg. d. c. cū ex literis. Secus si ꝑcedit ex abrupto, & dicit esse ita intelligendum Bal. in c. j. de inuesti. in ma. fac. alle. s̄. in versi.
21 12. ¶ Quartò limita nisi † sentētia lata sit sine causæ cognitione parte præsente, & nō reclamāte, quia tūc valeret, & videretur parti imputandū, cū non reclamauerit, s̄m dom. Ant. & Imo. in c. quoniā contra, de prob. ꝑ id, quod in simili no. Bart. in auth. si quis in aliquo. ad fi. C. de eden. dum dixit, quòd si sentētia enūcians li. cōtesta. iuramentū calumniæ, & alia, lata fuit partibus præsentibus, & non contradicentibus, probantur illa acta præcessisse per l. j. C. de relat. vbi etiam idem dixit Barto. & idem Barto. in le. acta. in prin. ff. de re iudic. & in l. fin. ff. qn̄ app. sit. & Bal. & Salice. in l. emancipatione. C. de fi. instru. & Angel. in l. hi, qui. ad ciuilia. in fi. C. de appella. & Bal. in le. ex his. C. de testa. mili. & Ludo. in le. qui in aliena. §. fi. ff. de acquir. hære. cum concor. quas alia dedi in d. c. quoniam. in 5. conclusione. Et hanc limitationem firmat ēt Lap alleg. 28. quæ incipit, delegata causa. & dom. meus auditor Rotæ in suo Repertorio. in versi. sciētia. ¶ Sed de ista limitatione potest dubitari ex his. quæ dixi in d. cap. quoniam contra, post Lud. in l. sciendum, ff. de verb. oblig. & Rapha. Cuma. in l. si. ff. quando appel. sit. quia pars tacēs non videtur sibi præiudicare, cùm sciat ius suū saluum durare, l. sicut. §. nō videtur. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. Ex quo omissio cognitionis causæ reddit sententiā nullā. Non obstat dictū Bar. in d. auth. si quis. cum concor. quia licèt præsente parte & nō reclamante præsumantur acta intercessisse, non tamen præsumitur causę cognitio, ex quo constat contrarium propter breuitatem temporis, ut per Angel. in d. l. pro-
22 latam. ¶ Quintò limita, ut † ista intelligantur in sententia condemnatoria: secus in absolutoria: quia illa non requirit probationem, sed sufficit præsumptio iuris, quę est pro reo. Nam absolui debet actore non probante, l. qui accusare. C. de eden. Ita limitat Bald. ī l. licèt. C. de iudic. Quod dictū intelligerem in absolutione ab obseruatione iudicij, non in absolutione à diffinitiua, per id,
* quod not. Bar. & omnes * in lege, properandū. §. & si quidē. C. de iudic. Nam vbi actor se absentauit, non datis dilationibus ad probandum, non potest dici liquere de causa, secundùm ipsos: secus vbi essent datæ dilationes ad probandum, & actor se absentasset: nam tunc potest absolui reus diffinitiuè, ut ibi dicit, & per eos in ca. prout. de do. & contu. Et idem est, vbi terminus esset præfixus expeditioni causæ de cōsensu partiū, nam ille ter-

minus hẽt vim termini dati ad probandum, ẜm Inn.in c.super eo.lo 2.de appel.Spec.de sent.prolat §.nunc vidẽdum.versi.illud.& Bar.in l.si de meis §.fi.ff.de arbi.& plenius Ludo.in l.admonendi.ff.de iureiu.cum concor.Itẽ ista limitatio non procederet in casibus, in quib. non ꝓcedit regula d. l. qui accusare. quos enumerauit ibi Bar. Bal.& alij,& gl.magistra in ca.vt nr̃m.ꝫ.vt eccle.benefi. & Specu.in ti.de proba.§.probare. ver.nunc ad propositum.cum seq.¶Limita sextò & declara aduertẽter prędictam conclusionẽ,vt † procedat,qñ ꝯstat nõ fuisse co-
23 gnitum de cã:qa hoc euidenter denotatur tp̃is breuitas. Itẽ vbi hoc non ꝯstaret,sed appareret,ꝙ non vidit acta , vel probationes alterius partis : quia tũc apparet, ꝙ fuit lata sñia sine causę cognitione.Ergo nulla,per prędicta, ẜm quod infra dicetur.Sed vbi lata esset sñia ẽt condemnatoria nullis datis dilationib. ad probandum,talis sñia transit in rem iudicatam, ẜm Bar.in d.l.prolatam.& domi.An. hic post multa: quia licèt dilationes ad probandum sint de iustitia, tñ non sunt de ordine substantiali . Hinc est,ꝙ si omittantur, aut nimis abbreuientur,est ꝓditum remediũ appellationis ac nullitatis, c.j. ꝫ.de dila. ¶Nec excusatur,ꝙ non probauit,ex eo quia non fuit sibi assignata dilatio:quia probationes fieri pñt nulla data dilatione ad probandum,l. in crimine.& ibi Barto.ff.de adulte.Nec obst.ꝙ non videatur de causa liquere:qa sola assertione partiũ potuit de cã liquere,l. fi. C. si ꝑ vim, vel alio mõ. & vbi pars est citata,vel præsens,& audit,satis dr̃ de causa cognitum, vt est textus no. in l. in causæ. la j.§.causa.ff.de mino.& sentit Inn.in c.præterea.in glo. 2. de dila. & dilationes debent peti à partibus,l. à procedente.in versi.postulari.C.de dila.& iudex non impertit officium non petitum,le.4.§. hoc autem iudi.ff.de dam. infe.Et istud est tenendum ꝑ prædicta & statim dicenda, licèt aliud dicant hìc domi. Abb.& Imo. & Bal. in l.pe. C.si aduer.rem iudi. & in d.l. prolatam. Nec obst. quod no.Inn.in c.tua. de cohabita.cleri. & mulie.qa non loqtur in dilationibus,sed qñ absq; causę cognitione processum est.Fortiùs concludere videñt domi. Anto.& Imo. hic, ꝙ si dilatio fuit petita & denegata & oblata defensio,& non admissa: sed tñ sñia est lata pręsente parte,vel citata, non est nulla,ex quo est lata causa cognita,d.§.cã cognita. Et ita allegãt Bar.in d.l.prolatam.& idem vult hic domi.Abb.in repe.per id,quod no.Inno.in c.post electionem.de conces.præb.& benè facit tex.in c.dilectus filius.& in c.ex parte.ꝫ.ti.proxi.vbi licèt pars ꝓponat exceptiones & defensiones suas,& iudex non admittat,debet appellari : quia hoc est ꝯ̃ ius partis : & si non appellarẽt, valeret sententia.Facit cle.cùm à repulsione.de appella. & ibi vide Pet. de Anch.Pro hoc ẽt tex.in c. constitutus. 3.ꝫ.de testi.vbi si reus etiam per violentiam sit expulsus, & non pateat sibi aditus ad iudicem,& non sit admissus ad probandum, valet sñia,nisi appelletur.Et ad hoc illũ tex.no.ibi Bal. & Imo. Idem videtur etiam, vbi pars obtulit probationes incontinenti,vt singulariter probatur in c.interposita.de appella.in princi.Et est imputandum non appellanti,cùm possit iudex,vbi sibi vr̃,audientiam denegare, l. sed si per prætorem. §. sed si cum desiero . ff. ex quibus cau.ma.Et secundum hoc declara,quæ dixi in 4.limitatione, vt intelligantur, qñ constat de causa non fuisse cognitũ ex coniecturis ꝓdictis.Sed vbi hoc non cõstet, procedunt proximè dicta. ¶Similiter & fortiùs videntur concludere dom.Anto. & Domi.hìc post Cald.
24 ꝙ † sententia condemnatoria lata nullis factis probationibus teneat: & idem Bar. & Bal.in d.l.prolatam. per tex.in d.l.argentarius.§.cum autem.verbo,si non probauit. Idem tenet Bal. in l.pe.versi. considera ergo.C.si aduers.rem iudi. & hìc: quia media causæ, & sic probationes,non sunt de ordine substantiali,licèt sint de iustitia. Et pro hoc optimè facit à fortiori d. c.interposita. inducendo,vt suprà,& imputatur non appellanti, l.2.C.si sæpius in integ.resti. fue. post. Et istud est substãtiale, ꝑ tex. hìc in verbo, reuocantes.& sentit Inn. in c.cum Bertoldus.de re iud. in loco præallegato in prin.huius arti.licèt gl.domi.Card.& Imo.hic,& gl.2.q.1.in Summa,& in d. l.prolatam.aliud teneant:nec pro eis facit c.cum Bertoldus . quia dicit irritandam . Item iudex vidit ibi aliquas probationes, nec etiam facit c.primates.2.q.j. quia licèt dicat, Irritandam, tñ dicit, Iniustam retractandam , ita ꝙ verbum,Irritam,intelligitur,id est,Irritandam. Igitur non est nulla. Et pro prædictis ẽt facit, quod no.Bal.in l. 2.C.de eden.vbi dicit,ꝙ istud,quod dr̃,sñiam esse nullã, si iudex non vidit acta, intelligitur de actis,per quæ substantiatur iudicium,putà nõ viso libello,non visa li.cõtesta. secus in actis probatorijs. Nam licèt iudex ca non examinauerit, ꝑꝑ hoc sententia non est nulla , licèt iudex malè faciat non visis actis probatorijs,l.si de meis.§. fi.ff.de arbit. Nam per probationes non substantiatur iudicium,secundum Bal. firmantem, quæ proximè dicta sunt,& ẜm hæc verba Bal. intellige glo. in §.suscepto. in verbo,cõtestario. circa mediũ, in Authen.de exhib.reis. dum dicit, non valere sñiam non præcedente li.contest. & probationib.& sic copulatiuè loquitur.Et hanc secundam limitationem firmant latè Moder.in repeti c.dilecto.ꝫ. de appella. illud non determinantes in isto passu. ¶EXPEDITIS istis limitationibus, per quas adducta prò & contrà pñt satis commodè concordari, superest colligere vndecim notãda faciẽtia ad ornatũ huius ma-
25 teriæ. ¶Et primò no. ꝙ missus in possessionem inordinatè & sine causæ co-
a gnitione nõ facit fructus suos a,ẜm Innocen. in cap. consultationibus. post prin.ꝫ. de iurepat. & sequitur Bald. in l.2.de ser.& aqua. & idem no. Ludoui. in d.consil.454.ad fin.nõ allegando Inno.sed alia iura. Et benè facit consil. Pet.de Anch.117.incip. Satis inaduer-
26 tenter. ad fi. ¶ Secundo no. ꝙ † episcopus nõ posset statuere, ꝙ liceret ꝓnunciare sine causæ cognitione,secundùm Bal.in repe.l.2.ver.sed quid de ꝯstitutione episcopali. ff. de iureiu. Alleg.Io.And.in c.fi. de app.in 6.pro quo facit,quia causæ cognitio est de iure diuino, secundùm do.Abb.in c.1.de cau
27 sa pos. & propri. ¶Tertiò no. ꝙ † dispensatio inferioris à Papa sine causæ cognitione non valet,non solùm,si fit ex ordinaria potestate, sed etiã ex simplici indulto Papæ, qui ꝯ̃ ius commu-
b ne potest sine causa dispensare b, iuxta no. in c. quæ in ecclesiarum . suprà eo. Ita dicit Inn.in c. cum ad monasteriũ . in fi.gl.incip.nisi ex causa. infrà de statu mo.& in c.dudum. versi. idem, & si Papa mandat. de elec. & in c. veniens. post prin. infrà de fi. presby. & no. do. Abb.in c. præterea.el 2. de testib. cog. & Bal. in l.si testamẽtum. post prin.C. de testa.&Imo.in l.quidam cõsulebãt. ff.de re iud. & in c.j.de const. & in c. de multa. infrà de præben.& do. Abb. in c.at si clerici.§. de adulterijs.de iudi.& Io.de Ana.in c.fina.de symo. facit gl.j. in fi.cap. si quis sine examinatione. 81. distinctio. cum concor. ¶ Quarto no.
28 quòd † ea, quæ dicta sunt de sententia diffinitiua , videntur procedere etiam in interlocutoria . Et ita not. Bal. in l.ex stipulatione. per illum textum. C.de sentent.& Bartolus in le.finali, per illum textum, in versicu. causa cognita. ff. de fer. & in lege, à procedente. C.de dilatio.per illum textum in verbo non aliàs sine causa cognita. facit , quod no. Innocen. capitu. cùm venissent. in glo. & malè, quia lite pendente,infrà de restitutio. in integ. dicens, quòd præceptum sine causæ cognitione non transit in rem iudicatam , & necessitatem : & sequitur ibi domi. Abb. & no. Pau. de Cast. consilio 39. & Ludoui. Roma.in l. de pupillo.§. meminisse. ff. de ope. no. nun. & domi. Abb. in cap.

a Suos. *Adde Barto.& Alexandrum plenè post glo. in le. sed si lege. §. scire.ff.de peti. hæredita. & glo. in le. si fur. §.1. ff. de vsucap. & Bal. in l.1.C. de his, qui. vt indig. & omnino ꝑ Alexan.consi.20. in 4. parte,& consi.102. eadem parte . Sed nunquid si quis virtute iniusti decreti possessionem ingrediatur, poterit accusari, & puniri de ui turbatiua? Dic, ꝙ sic, vt per domi. Soci.suo cons. 18. incip. Prosequendo ordinem. versi. vt de actibus iudicialibus,circa medi. in 1. parte, & consi. 158.incip. Visis processu,sententijs . versi. primus casus est, quãdo, cum duobus versicu. seq. in 2. parte.*

b Dispensare. *Adde Barto.in l. Barbarius . ff. de offi. præto.*

in cap. ꝯsanguinei. ad fi. de re iud. & domi. Abb. in cap. ex parte. primo. ꝑp glo. fi. ibi, infrà de verb. sign. & Barto. in l. non fatetur. ff. de confessis. Sed ꝯ istud non vr̃ tenere Bal. in l. pen. in princ. C. de tẽpo. in integ. restit. pet. dicẽs se credere, ꝙ dilatio ꝯcessa sine cāæ cognitione valeat: quia est interlocutoria. Facit tex. in l. j. in fi. ff. de cõstitu. prin. ibi, vel de plano interlocutus est. & in cap. interposita. in prin. infrà de appel. vbi si iudex apposita exceptione incontinenti eã reijcit, nec admisit probare volentẽ valet snĩa, si non appelletur. Facit, quod notat Barto. in cap. j. de dilationibus. vbi dicit, ꝙ in processibus arbitrarijs, prout est in dilationibus, non hẽt locum l. prolatã, sæpe allegata. Et ita dicit eẽ casum singularẽ & menti tenẽdũ in d. c. j. vbi est necesse appellare. Vnde prima facie crederẽ ita ꝯcludendũ in ista q̃stione, prout concluditur in alia; vc3 qñ quæritur, utrùm ad interlocutoriã sit necessaria citatio; de qua remitto pro nunc ad Inno. in ca. auditis. de procu. & ibi per dom. Ant. Imo. & Abba. & Bal. in l. nec quicquam. §. vbi decretũ. ff. de offic. proconsul. & Lud. in l. si post. ff. de operis noui nunc. & in le. j. ff. de arbitr. cum ꝯcor. infinitis, in quibus vr̃ communiter dici, ꝙ si interlocutoria sit magni præiudij, requirit̃ citatio, per ca. j. de causa pos. & proprie. & in c. inter quatuor. de maio. & obedien. & le. nam ita diuus. ff. de adopt. cum similibus: secus si est parui præiudicij, vel nullius, per textũ optimũ in l. ille, à quo. in prin. ff. ad Trebel. de quo facit ibi festum Ang. ¶ Et de præcepto facto sine causæ cognitiõe[a], dic, vt per Bart. & Imo. latè in le. filius familiàs. §. diui. ff. de le. j. per Bald. in le. quoties. C. de fideicom. ꝑ Bart. Ang. & Imo. in l. publicorũ. de public. iud. per Ioan. Andream in Spec. in titulo, de iurisdict. om. iudi. in fi. & de senten. prola. §. species. versi. sed nunquid iudex. & Imo. in cap. constitutus. de fideiusso. cum concord. ¶ Quintò nota, quòd
29 † sicut omissio ordinis iudicarij in causis ordinarijs reddit processum nullum, d. l. prolatam. cum cõcord. ita omissio ordinis qualisqualis in extraordinarijs. Ita Pet. de Ancharano consi. 163. incip. Visis diligenter oĩbus, de quibus s̃. fit mentio: ita dicens sentire Innocẽ. subtiliter in ca. tua. ad fi. de coha. cleric. & muli. dum dicit, quòd in notoriis & si non omnis, tamen aliquis ordo seruandus est. Et ita dicit Petr. de Ancharano se dixisse in c. j. de officio de le. Et per illa verba Inno. dixit in proposito Bal. in l. ius alimentorũ. ff. vbi pupil. educ. deb. ꝙ decretum iudicis, vel mandatum factum sine causæ cognitione, non habetur pro nuda citatione. Ad idem, qđ not. Imo. in l. fi. ff. de lib. & posth. vbi dicit per illum textum, quòd libellus ineptus vitiat iudicium, in quo proceditur sine figura iudicij Quod limita, nisi ex narratione posset comprehendi intentio actoris secundùm Bar. in extrauag. ad reprimendum. in ver. figura. versi. & ad uertendum, ꝙ illa petitio. & facit glos. in l. vinum. cum cõcor. ff. si certũ pet. Et hìc adde Bal. in cap. quoniam ꝯ. de probatio. vbi declarat, quando in causis breuibus requiratur aliqualis fides actitatorum, distinguendo, an pars sit præsens, an non: & notabiliter loquitur ad intellectum eorum, quæ not. Bart. in auth. nisi breuiores. C. de
30 senten. ex breuic. reci. ¶ Sextò nota, ꝙ † licèt spoliatus à iudice non sit ante omnia restituendus, cum pro eius authoritate præsumatur, iuxta glos. ordinar. & Arch. in cap. præsentium. 7. q. j. & per Host. in Summa, de restitutio. spol. §. quando facienda. in princ. & Arch. in c. quorundam. 74. dist. & in c. hoc quippe. 3. q. 6. & omnes in c. conquerente. de restit. spol. & dom. Anto. & Imo. in c. ex insinuatione. de procur. cum concor. tamen si iudex aliquem spoliauit sine causæ cognitione, ille ante omnia restituendus est, si petat, secundùm Archid. & Domi. in ca. notum. 2. q. j. & benè facit, quod not. domi. Car. in cle. j. in fi. de cel. mis. vbi dicit, quòd regulariter, qñ iudex procedit sine causæ cognitione, censetur tanquam priuatus, nec sibi obediendum est, ꝑ nota. in d. c. ꝯquerente. Et ad idem uide do. Abb. in c. dilectus. j. in 4. no. de rescri. Benè facit glo. fi. in cap. causam. j. de offic. de le. per quam colligit ibi dñs Abb. ꝙ spoliatus uirtute sententiæ nullæ restituitur ante oĩa: & no. dñs Ant. hìc in ult. no. per istũ textum, & pleniùs oẽs in c. cũ causam. infrà
31 de officio deleg. vbi est textus. ¶ Septimò no. ꝙ † rescriptum uetãs causæ cognitionẽ, est suspectũ de falso: tex. in c. 2. in tit. proxi. & ibi Imo. post alios. dicens, ꝙ ad hoc
32 quotidie allegatur. ¶ Octauò nota, ꝙ † vbicunque iudicium incohatur super rebus, quæ breuissimo tp̃e corruptionem accipiunt, eius tractatus non dẽt esse lõgus, sed dẽt iudex ita celeriter & leuato velo expedire, ꝙ res sup̃ qua litigatur, corruptionẽ non accipiat. Ita dicit Bart. in l. j. ff. de glande leg. ꝑ illũ tex. ubi cã similis dẽt expediri tribus diebus, si sic exigit eius natura. Et ꝑ hoc infert, ꝙ causa prioratus, seu consulatus, qui durat duobus mẽsibus, debet ita citò expediri, ꝙ tempus non incipiat trãsire: quod dicit esse multum no. & remittit ad no. per se ĩ l. si prius. decima. q. ff. de ope. no. nunciatio. & sequitur Lud. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. & in l. si verò. §. de uiro. in 40. fallen. versi. 17. ff. sol. mat. Et dicit, quòd tali casu potest procedi die feriata. Alleg. cap. fi. de iudic. Faciunt no. per Barto. in l. is, à quo. ff. vt in pos. le. & l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudi. cum concordan. Ideo dicit Bal. in l. j. post princip. C. de tempor. app. ꝙ vbi tota instantia breuis est, ibi & singula eius mẽbra, allegat no. in cap. de causis. de offic. deleg. Dicit tñ Bald. in cap. 2. infrà de re iudi. quòd bona festinatio permittitur, quando plenè de causa liquet iudici: mala aũt prohibetur, putà si non liquet: quia tunc debet differri,
33 lege, si de meis. §. fi. ff. de arbit. ¶ Nonò no. quòd † illud, quod dicitur, quòd iussus iudicis excusat à pœna, etiamsi non rectè sit factus[b], ut per glos. & Doct. l. iustè possidet. ff. de acqu. pos. debet intelligi, dummodò iussus non emanet non ritè, id est, non seruato ordine iudiciario: quia tunc non excusat à pœna, secundùm Bart. in d. l. iustè. in princ. & ibi, per alios. Et ita intelligit l. meminerint. C. vnde vi.
34 ¶ Decimò no. quòd † licèt commissio iudicis super aliqua executione duret etiam re integra in tempus successoris puta licentia data de capiendo debitore, vt per Bar. in l. fundi. ff. de acqui. pos. tñ illa licentia, vel commissio fuit facta causa non cognita, non transit in successorem, secundùm Angel. in d. l. fundi. quia finito officio finitur virtus dictæ licentiæ, l. fi. cum glos. ff. de pœ. Et ita etiam finitur potestas exequendi secundùm eum, quem sequit̃ ibi Imo. licèt recedat ab eo in exemplo, quod dat Ang. ad quod etiam vide Ang. in l. si per epistolam. ff. de acqui. hær. ¶ Vltimò no. quædam, quę inferri possunt in reprehendendo accelerantes præcipitanter iudicia: & vide Specu. in tit. de app. §. nunc breuiter. ver. ita secundùm quosdam. vbi loquens de quadam lite sibi commissa & inchoata
35 ante natiuitatem suam, subdit, quòd † ex tanta ventilatione illud saltem finaliter euenit, quòd veritas exquisita splendebit in lucem; & inuehit contra stylum curiæ regis Franciæ, vbi non seruatur ordo iuris, & malè, secũdùm eum: quia iniquitas omnia præcipitat, capit. inter hircũ. de pęn. dist. j. Nec est sententia præcipitanda, 6. q. j. ca. quæro, vt ibi latiùs per eum. & dicit Pet. de Anchar. consi. 254 incip. ex verbis dictę sententię. in fi. quòd non est mirum, si Venetiis sententiæ non transeunt in rem iudicatam; imò ꝑpetuò corã certis auditoribus sententiarũ põt ostendi de iniquitate snĩæ; quia qui nimis de facili cõtra absentem indefensum & inauditũ pronunciãt, meritò de facili posteà querelantẽ audiunt, ut l. nihil tã

[a] Sine causę cognitione. *Quòd non ualeat & nunquam transeat in rem iudicatã, adde Innoc. ĩ c. cùm uenissent. §. magna. versic. vel dic, & melius. de rest. in integrũ Quod uerum in contentiosis, non in uoluntarijs, vt ibi: & tenet Bal. in Marga. ver. mandatum. versicu. 11.*

[b] Sit factus. *Adde tex. in l. non videtur. §. qui iussum. ff. de reg. iu. per glo. ordina. & adde quod no. in l. non est matrimonium. per glo. ff. de nupt. & l. quoniam iudices. C. de appellat. & no. in l. si quis id, quod. §. fi. versi. dolo. de iur. omn. iudic. & Spec. in tit. de obli. & sol. §. secundò illud. & l. quanquàm. in glo. ff. de aqua pluuia ar. & tex. in c. is qui mand. de hom. in Sexto.*

naturale.ff.de reg.iur.& facit gl.trita in l.si minor.ff.de euic.& qđ not.Inno.in c.querelā.de elec.& Baldus.in l. si pactū,quo pœnā.C.de pact.cū ↄcor.ī quibus dr̄,ꝙ gesta de facto,& parte inaudita,pñt ēt parte inaudita reuocari. Et ꝓ istis facit ēt textus in c.ad nostram.in ver. causarū meritis.de ↄsuet.per quem Bal.ibi inuehit ↄ̄ iudices fabricantes sententias non ruminato ꝓcessu. Facit cap. licet 45.dist.ibi,post multarum experimenta cārū. Facit c.pōderet.l.dist.Per quem textū exclamabat ibi Dom.ↄ iudices, qbus de sero mittitur ꝓcessus, & de mane iudicant:& non allegat Bart.qui idem dixit in lege,prolatā. facit c.sciendū.29.dist.ibi,quia medullitus non indagāt, in errore labyrinthi intricando impingūt. & ibi Dom. in 2.no.facit textus in c.non in perpetuū.25.q.3. ibi,præcipites ruunt.Et ibi gl.dicit,ꝙ iudices non debent esse p̄cipites ad excōicādum:quia iniquitas oīa præcipitat,sed virtus lenta est, & oīum percunctatrix. Allegat dictum c.cum inter hircum.facit c.summopere.11.q.3.ibi, non leuitate,aut furore ducti sunt præcipites, sed casus diligēter ventilantis.Facit ca.cum apud Thessalonicam. 11.q. 3.& c.iudicantem.39.q.5.& pulchè Spe.in titu. de probator.iud.§.j.post prin.& vide Io. And.in c.qualiter.j. de accusa.vbi refert Hieronymum super Hieremiam lib. 20. dicentem,Non pōt maturitas esse ↄsilij,vbi nullus est ordo iudicij:& Bernar.in libro ↄ̄ Pluuiacēsem, dum dicit, Nullus quidem ordo, quicquid recipit inordinatum.& est textus in c.qui ambulat.§.sed aliud 5.q.5. vbi testis p̄cipitanter deponens est suspectus:quem pro sing.allegat Roma.consi.459.incip.An illi,q celeriter. & dom.Abb. in proœmio Decretalium,& ibi dixi.Et dicit Inno.sing. in cap.cum ex literis.in glo. hoc non vr̄. de restitutione in integ.ꝙ literæ Apostolicæ, vel mandatum Papæ viua uoce,non præcedente causæ cognitione,non habet vim sententiæ.Quod ibi no.dom. Abb.& infert,quòd vbi requiritur causæ cognitio, si Papa mandat sine causæ cognitione, non valet mandatum, nisi appareat de certa scientia:qđ pro quotidiano no.ibi dom.Abb. Et istis adde Bal.in le.si cum ipse.ff.de excus.tuto. vbi inuehit ↄ̄ iudicem festinanter descendentem de bancho:& vide Ioā. And.in cap. pastoralis.de iure pat. vbi dicit, quòd eo ipso conuincitur ep̄s de malitia, quòd probatur eum non admisisse præsentatum sine examine & præcipitato iudicio.¶ Demum de ista mā nimis fortè extensa,vide aliqd per Old. consilio. 351. per Bal. in proœmio ffōrum, per Domi.in c.Roma.§. caueant. de sententia excom. in 6. & in summa.2.q.j.per Ang.in l.bonorum.C.qui admit.ꝑ Sali.ī le.si accusatoribus. in 2.oppos. C.de accus.per Bal. in tit. de pace Cōstan.in verbo, scientia. per Petr. de Anch.in c.si fortè.de elect.in 6.per Pau. de Cast.in l. qui Romæ.§ duo fratres.in fi.ff.de verb.obli. per Baldum in ca. 2. de rescrip. & in cap. nouit. de offi. le. bonus textus in le. si pater.§.Sticho.in verbo, satis liquere prætori. ff. de fideicommissar.liber.& in l.j.§.in summa, in versicu.causa cognita liquidò appareat.ff. qua.rer.actio non datur. cum similibus. Et ista sufficiant in hoc eleganti passu nullibi per hunc modum expedita.

a Vel ecclesias. *Ad istā materiā vide, & adde Pau. de Cast. cons. 299. incip. Ad primū quæsitum. & sing. per dom. Alex. in 2. parte consi. 209. et seq. & consilio 93. & consilio 86.4.parte. & per do: Soc. suo consil. 56. incip. Viso decreto. in versicu. prima pars. cum ver. seq. vsque ad fi. in 1. parte, char. c.*

¶EXTRA Gl. restat videre propriam & amplissimā materiā huius ca.
36 vc3 † an & quando statuta laicorum comprehēdāt clericos, vel ecclesias a: & generaliter, qñ valeant in materijs spiritualibus, uel ecclesiasticis? Quam materiam satis plenè examinant hîc Scribentes, & præsertim domi.Abb.in sua famosa repeti. Sed quia mā quotidiana est, & in ea plurima necessaria addere oportet vltra cū. ideo inhærendo vestigiis suis more solito,reduxi cōmentum suum per uiam summarij, & multa aliorum dicta hincinde sparsa, quanto breuius possibile erit:quia propter diuersitatem casuum non vidi modum tractandi omnia secundùm vsitatū stylum meum, ideo expedietur materia ꝑ q̄stio. 20. Et prima maior cæteris tractabit de legibus principū: reliquæ q̄stiones de cōstitutionibus inferiorum.¶ Quæritur primò,† vtrū leges imperatorū cōprehendant clericos? Dic regulariter, ꝙ sic, per textum optimum in c.j.de noui oper.nun. & in c.si in adiutoriū. 10.dist.& in ca.quoniam.& cap.de capitulis.& in c. quis aūt cum multis ibi positis. Et ratio colligitur ex tex. in ca.fi.16. quæstio.3.ibi,uenerandę Romanæ leges diuinitus ꝑ ora principū ꝓmulgatę.Facit cap.super specula.de priuileg.vbi dr̄,sancta eccl̄a legū seculariū nō respuit famulatū.Ad idem ca.cū ad verū.96.dist.cū similibus allegatis per dom.Abb. in ca.inter alia. in primo notabili, de immunitate ecclesiar. Et ita per Doctores firmat Host. in cap.fi.de solutio.& dn̄s Abbas,& alij in ista quæ
38 stione allegandi.¶ Et hinc est, ꝙ † Romani Pontifices in decidendis causis,& in negociis ecclesiarū & clericorum sæpissimè fundant suas decisiones in dictis legū. Patet in c. ex antiqs.54.dis.in c.accusatores. & c. cuius in agēdo.3.q.8.in c.legibus.& in c.cū deuotissimā. 12. q.2. in c.visis.16.q.2.in c.id ↄstituimus.17.q.4. & in ca.2.de alie. iudi.mu.cā fac.in c.innotuit. & ca.dilecti.de arbit.c. nouit.de iudic.ca.j.de iura.cal.ca.j.de cōfes.ca. ad vltimum & cap.pastoralis. de cā pos.cap.in causis. & capit. cùm à nobis.de testa.& c.venientes.de iureiurando. cap. j. de re iudi. cap. secundò requiris. de appella. cap. cùm dilecta de confirma. vti. vel inuti. cap. cùm ab omni. de vi.& honest.cle.cap.2.de ↄces.præb.cap. inter alia. de immu. eccle.c.2.de spons.c.ex diligenti.de simo.c.calum.de pę. c.qd ꝑ nouale.de verb.sig.c. authoritate. & c.dudum.ad fi.de conces.præb.in 6.c.cum secundùm. de hęre.eo.li. c. si iudex laicus.de sen.excom.eo. li. & in c. inquisitionis. de hęre.eo. lib. Et iō dicit Arch.in cap. inter hæc.33.q.2. caueas tibi,ne dicas canonem legi obuiare, si cōcordare potes.Et ad illum tex.dum dicit, sancta Dei ecclesia mūdanis nunquā constringitur legibus: supple,scilicet talibus,qualis erat illa, de qua fit ibi mētio:& tenetur eccl̄a exequi qđ in l.humana ↄtinetur,per c.ideo.25.q.1.secundùm eum:pro qua facit glo.in c.fi.in ver.collyrio.29.dis. ¶ Confirmantur ista à fortiori ex no. per bea. Tho.in j. 2.q.96.quem seq̄tur Summa Pisan.in verbo,lex.§.vtrū leges humanę.dum dixit, ꝙ leges humanę, si iustę sunt, habent vim obligationis in foro conscientię à lege ęterna,à qua deriuantur, secundùm illud Prouer. 8. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.
39 ¶† Et dicuntur iustę tribus modis, secundum Tho. Primò ex fine, scilicet qñ ordinantur ad bonum cōmune. Secundò ex authoritate,qñ scilicet lex lata non excedit potestatem ferentis.Tertiò ex forma, quando scilicet secundum ęqualitatem ꝓportionis imponūt subditis onera ad bonum commune. Et secundùm hoc leges huiusmodi onera imponētes iustę sunt, & obligant in foro ↄ-
40 scientię, secundum ipsum,cum concor.Et quòd † tales leges ligent in foro ↄscientię,tenent multi,quos allegaui in capit.j.suprà eod.in 6.fallen per totū, sed maximè in fi.vbi vide.Et ex ibi dictis restringēdo illam fallentiā, allegari pōt doctrina ad cognoscendum, qñ lex ciuilis non militat in foro conscientiæ.Sed specialiter vide 18. casus enumeratos in dicta summa loco ꝑallegato, ver. sed nunquid inter leges. Et his, quę dixi in dicto capitulo primo,adde omnino Imo.in repet.cap. cū contingat. versi. & sic per prędicta videtur. de iureiur. vbi concludit,ꝙ contraueniens legi seculari, vel statuto, non peccat mortaliter, nisi disponat in materia aliàs dānata à l. diuina, vel Canonica;quia seculares non possunt facere peccatum,vbi non est peccatum. Et probat rationibus, de quibus per eum dicentem hoc diligēter notandum, & nouum,& ab alio non tactum;sed an sit verum,pēdet ex prędictis, & ex notatis in locis proximè allegatis in d.6.fallēt.vbi vide latiùs. Et per prędictam conclusionē sequuntur notabiles effectus,de quibus dicetur visis limitationibus huius conclusionis. ¶ Recipit autē prędicta regula 4.limitationes:Prima est, vt nō ꝓcedat in legibus specificè disponentibus super ecclesijs & ecclesiasticis ꝑsonis,vt sunt leges,q̄ habent C.đ sacrosan.eccl.de epis.& cler.

clericis, per totũ, & in multis similibus. Nã licèt nõ sint in damnũ ecclesiarũ, nec repugnent canoni, tamen nõ sunt etiã de honestate seruandæ. Ita nouissimè & elegã ter decidit hic dom. Abb. in lec. & plenius in repet. ꝯtra Cal. in cap. 1. de ope. no. nun. per plures rationes, sed præ sertim duas. Primo propter defectum potestatis in statuente, s. imperatore, quia est inferior clericis. Secundò ꝑp augmẽtum superioritatis, quod denotaret obseruã tiã illarum legum. Et alleg. Inn. in cap. 1. de re. eccl. non alie. in 6. vbi dicit, ꝙ solennitas inducta per imperatorẽ in alienatione rei ecclesiasticæ, de qua in auth. hoc ius. C. de sa. san. eccl. nõ est seruanda: quia nõ potuit dispone re super hac solẽnitate, ponẽdo falcẽ in alienã messem. Quod dictum sequitur & dom. Abb. latè in c. inter alia. de immu. eccl. ¶ Et ista limitatio põt ampliari, etiamsi tales leges essent incorporatę in Decretis: quia nisi aliq canones faciãt de ipsis mentionẽ, non dicũtur canonizatæ ex eo solo, ꝙ Gratianus eas inseruerit. Ita probat gl. in ver. tractatus, in d. cap. 1. q̃ est allegãda tanquam ordinaria ad hoc, ſm Dom. ibi in 4. col. ver. & no. bene. Et hanc limitationẽ fortè sensit Ang. cons. 29. incip. Titius existens. dum dicit, ꝙ tempore, quo Roma triũpha uit sub imperio, gubernabat imperator totũ mundum. Et hæc est ratio, quare recipiebat ẽt in materijs spiritua libus. Sed hodie dispositio ecclesiarum & clericorũ nõ spectat ad Cęsarem, sed ad solũ Papam, ꝑ istũ tex. secun dum eum. Et pro istis vide omnino do. Abb. in c. in præ sentia. vers. ego in hoc dubio aliter sentio. de probatio. ¶ Duobus tamen casibus seruari possunt d. ll. ſm dom. Abb. hic. Primus, nisi essent mere priuilegiatiuæ: qa tũc cessat ratio superioritatis: cũ non subditus possit priuilegiari. cap. nouit. de iudi. Secundus, ut lex esset fundata sũ ꝑ ratione naturali: qa poterit allegari nõ ratione legis, sed ratione naturali, arg. l. scire oportet. ff. de excus. tu. Et hos casus satis claros aliter ñ ꝯfirmo. ¶ Limitã secũdo

41 dictã regulã, nisi † lex ciuilis ꝯcernat peccatũ: quia talis non est seruanda, nec in foro Canoni. nec in foro ciuili ſm dom. Abb. hic, ꝑ c. fi. de pręscript. Et põt iudex secula ris cõpelli, vt illã non seruet, ꝑ cap. licet. de iureiur. in 6. & hoc voluit Bar. in l. fi. C. si ꝯtra ius, vel vti. pub. & in l. priuilegia. C. de sa. san. eccl. & glo. ordinaria in regula, possessor, de reg. iur. in 6. & dom. Ant. in cap. cleric. in fine de iud. & dom. Abb. hic, & in repet. cap. cũ esset, de testa. & oẽs in d. ca. fi. maximè Imo. ibi in repe. in primo notabili, vbi hoc signãter extẽdit, ẽt si lex ciuilis nutriret pec catũ solũ ueniale ꝑ id quod in simili dicitur de iuramen to indictiuo peccati venialis: qđ non tenet, vt per glo. & Archidiaconũ in cap. si aliquid 22. quęst. quarta. & Archidiaconus, & Io. And. in cap. quamuis. de pac. in 6. & dominus Anton. in capi. si vero, de iureiuran. cum concord. Et ex ista fallẽtia resultãt plurimi effectus, & pręser ti correctio legum, quas enumerat Summa Pisan. in loco præallegato. ¶ Item posset nõ absurdè inferri, quòd

42 † interficiẽs adulterũ in casu à lege permisso non esset tutus in foro seculari & in terris Imperij: quia talis ꝑmis sio est illicita, & nutritiua peccati, ut dicit glo. in cap. in ter hæc. 33. quæst. 1. quã sequit̃ dom. Abb. in cap. veniens. 2. de spõs. & in d. repe. c. cũ esses. & no. Rich. in 4. dist. 37. quæst. 2. art. j. Sed tamen tutius est tenere, ꝙ in terris imperij & alijs ecclesiæ non subiectis tales impunè homicidiũ committãt, ex quo lex permittit. Et ita sentit Ioã. de Anania in cap. interfecisti. de homi. quemadmodũ ualet statutum, ꝙ qui est bannitus, possit impunè offen di, ut plene dictum fuit in c. quæ in ecclesiarũ, suprà eo dem. Nec obstat, ꝙ lex permittẽs adulterũ occidere, in duxisse videatur hoc casus uindictę, ut aliqui dicunt. Er go sit illicitum, per ea, quæ ibi dixi; quia hoc non uidetur lex cõsiderasse, sed potius tolerare illud homicidiũ tanquam excusabile propter magnitudinẽ doloris, quẽ temperare difficilimũ est. l. si adulterium cum incestu. §. imperatores. ff. de adult. Et hoc patet manifestè: quia nullo casu licitũ est adulterũ occidere ex interuallo, sed solum toleratur, qñ fit eodem impetu, le. quod ait lex. §. quod ait. ff. de adul. vbi dicitur, quòd non post diem, vel circa licitè occidat: sed id licet vno ictu & vno impe tu. Si. n. esset ad vindictam, non fieret dr̃ia, an ex interual lo, an incontinenti, sicut de bannito dr̃ in loco præallegato. ¶ Item ꝑ hanc limitationem intelligit̃ illud dictũ, ꝙ q peccat legis authoritate, non peccat, l. Gracchus. C. de adulteri. Nã fallit, vbi lex est nutritiua peccati. Et ita no. Bal. in c. in omni. de testi. post prin. ¶ Et si diceretur, ꝙ ex quo sunt promulgatæ diuinitùs, non possunt dare causam peccato, d. c. fi. 16. q. 3. dic, ꝙ illud intelligitur de legib. non nutrientibus peccatum, vbi loquitur ille textus de legibus, de quibus ibi fit mentio, s. priuilegiantib. ecclesiam, ad quas videntur principes diuinitùs moti. ¶ Et hinc est, ꝙ appellatione iuris diuini venit ius ciuile, vt latè per Dominic. post Io. And. in c. 2. de præscri. in 6. sed appellantur leges humanæ, c. quo iure. 8. distin. & leges exterorum, & leges seculi, c. de accusatoribus. 3. q. 5. Nec etiam leges canonicæ sunt propriè diuinæ, ſm domi. Abb. in c. non debet. in 3. no. de consangui. & affini.

43 ¶ Limita tertiò d. regulam, nisi † lex ciuilis etiam ꝯ ma teriam peccati deuiet a iure canonico. Exemplum in c. 2. de arbitris. in 6. Nam tunc cõiter dr̃, ꝙ lex est seruanda in foro ciuili, & canon in foro ecclesiastico, per no. in d. c. cum esses. & in c. 2. de ope. no. nun. ſm domi. Abb. post alios hic, & do. Ant. in d. c. 1. de ope. no. nun. Barto. in d. l. priuilegia. & domi. Abb. in c. clerici in prin. de iud. & gl. in regula, possessor. de regu. iu. in 6. Facit, quod no. in clementina 2. in verbo, ecclesiasticis. & in ver. vsuris, ante fi. de iudi. & ibi domi. Card. in 11. quæst. & Bal. in l. eos. in fi. C. de vsur. vbi dixit, ꝙ in foro seculari Papa non potest tollere ordinem iudiciarium, allegando gl. in d. clemen tina. 2. quam etiam ad hoc allegat domi. Abb. hic, & in c. quod clericis. de foro competenti. & Cal. in dispu. incip. statuto. ¶ Sed pro intelligentia omnium verborum huius limitationis notandæ sunt octo declarationes. Et

44 prima est, ꝙ † in terris subiectis temporaliter ecclesiæ Romanæ canones pręualent legibus, etiam inter laicos, in foro seculari indistinctè, secundùm domi. Abb. hic in lectu. & in repe. textus in c. si duobus. de appella. quem fa cit ibi singula. valde domi. Abb. nam ibi in terris ecclesiæ licet laico appellare ante sententiam, & appellare omisso medio: quæ duo non permittuntur de iure ciuili, vt in iuribus ibi allegatis per eum. Idem sentit gl. expresse in ca. 2. in ver. ciuili. de arbi. in 6. dum dicit, ꝙ in locis, quæ non subsunt temporaliter ecclesiæ, seruatur in illa materia ius ciuile. Ergo secus in his, quæ subsunt. Idem gl. in d. regula, possessor. ¶ Ex quibus resultare pos sunt multi & magni effectus, vt patere potest multa con sideranti. Et pro nunc nota quatuor effectus, per quos

45 cogitare poteris de similibus. Primus est, quòd † in terris ecclesiæ pater tenetur alere filium spurium, & dotare filiam, per textum cum ibi no. in c. cùm haberet. in fi. de eo, qui dux. in matrimoni. quam poll. per adulter. Secus erit in terris imperii de iure ciuili, per auth. ex cõplexu. C. de incest. nup. Ita ex prædictis infert Imo. in lege, ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebel. ¶ Secundus effectus, ꝙ

46 † in terris ecclesiæ dictum arbitratoris potest homologari, per c. per tuas. de arbit. licèt secus de iure ciuili & sic in terris imperii, vbi taciturnitate decem dierum non homologatur, sicut dictum arbitri, per d. l. pe. C. de arbi. Ita infert Imo. in repe. c. Quintauallis. in ver. vndecima

47 dr̃ia. de iureiurando. ¶ Tertius effectus, quòd † in terris ecclesiæ ex nudo pacto competit actio, per textum cum ibi notatis in c. qualiter. de pact. licèt secus in terris imperij, per nota. in l. iurisgenti. §. igitur nuda. ff. de pact. Ita infert Imo. in c. quæ in ecclesiarũ. supra eodem. ¶ Quar

48 tus effectus, ꝙ † in terris ecclesiæ proceditur ad recusationem iudicis ordinarii secularis, secundùm canones, non secundum leges. Ita infert do. Abb. in ca. licet ex suscepto. in fi. infrà de foro compe. ¶ Secunda declaratio

49 est, ꝙ † ẽt in terris imperii statur canoni in materia, in qua nõ est expressa decisio iuris ciuilis, sed sunt opiniones inter Legistas. Nã etiamsi contrarientur canoni, tamen ei est standum in vtroq; foro. Ita dicit do. Anto. in repe. c. per venerabilem. ver. no. scdò casum generalem.

qui filij sint ligitimi. & in capitulo, super literis. versic. tertio no. de rescrip. & dom. Ant. in c. j. in princ. ꝑ illum tex. de iur. cal. & in c. fraternitatis. de testi. & in c. si necesse. de dona. inter uirum & vxorē. & Imo. in c. relatum. de offi. delega. & Io. de Ana. in c. fi. de delic. pue. & do. Abb. in c. cum tpe. de arbit. & facit, quod no. dom. Ant. in c. super spec. de priuil. Et mouent isti per dicta iura, in quibus Papa decidit dubia Legistarū. ¶ Et intellige sanè, ut istud procedat, qñ dubium reperit decisum de iure Canonico: sed vbi qreretur decisio noua de re non decisa, recurrendū esset in dubijs legum ad imperatorē, non ad Papam, ſm dom. Abb. post dom. Ant. in c. licèt ex suscepto. versi. decimus quartus casus. de foro cōpe. ꝑ tex. ī l. 1. C. de leg. vbi interpretatio dubiorū legaliū spe

50 ctat ad principem. ¶ Item † intellige ista de interpretatione generali: sed specialē possunt facere etiā iudices, ſm Inno. c. cùm speciali. versi. fatemur tñ. de appel. quē sequitur Abb. in c. cùm venissent. de iudic. in c. j. in j. no. de iura. cal. & in c. capellanus. de fer. & in c. inter alia. de sent. excom. & in c. j. s. eod. & ibi Imo. & Pet. de Anc. in repetit. ibi, & Imo. in c. fi. j. eod. & in c. veniens, de renū-

51 cia. ¶ Tertia declaratio est, quòd si † leges contrariant canonibus in mā miserabiliū personarū, præualēt canones, etiā in foro ciuili. Ita notat dom. Ant. & Imo. in c. at si clerici. de iudic. Allegāt inter alia gl. 2. in c. relatū. j. cū materia, de testa. vbi in cōcernētibus piā causam ꝓualet canon legi a. Et quæ dicantur miserabiles personæ, vide per eosdē in c. significātibus. de offi. dele. & in d. c. at si clerici. ¶ Quarta declaratio est, quod

52 ēt vbi lex ciuilis non reprobat ab ecclesia, nec continet peccatū, si tñ fouet lucrum proximo odiosum, vel rigorē quendā, non est seruanda in foro contentioso Canonico. Ita do. Abb. per viā theoricæ in cap. filius. in 4. nota. de testa. per illum tex. quem dicit ad hoc singul. Nā lex ciuili disponens legatū rei alienæ scienter factū valere, non reprobatur expressè aliqua l. Canonica, nec cōtinet in se peccatū, cum ꝓcedat ex præsumpta mente testatoris: & tamē dicit ibi, quòd episcopus non dēt illam l. obseruare: quia mouet quodammodo lucrū odiosum hæredi, nec est fundata æquitate naturali. Et ita dicit limitari nota. ī c. j. de ope. no. nun. & facit c. dilecti. de iudi. & c. j. de do. & contu. secūdum eū. Et hoc nota ꝑpetuò ad multa. ¶ Quinta de-

a Legi. *Ad quod adde Bald. in l. j. in vlt. quæst. C. de sacrosanct. eccle. & Ioan. de Imo. in l. illa institutio. de hære. instit. & melius per do. Alexan. in l. captatorias. C. de testa. mili.*

53 claratio est, ꝙ † ubi lex ciuilis & canonica contrariantur in materia non cōcernente peccatū, illa præualet, quæ benignior est ad inducendū euitationem pœnæ. Et ideo si lex ciuilis hoc operatur, illa ꝓcedit etiam in foro ecclesiastico. Ita colligit ex dictis Arch. in c. quod à partibus. super uerbo, sabbati. 75. dist. ubi dicit, ꝙ licèt secūdùm cōputationem ecclesiæ & canonum dies naturalis incipiat à vespere præcedentis diei, & duret vsq; ad vesperā sequētis diei in diuinis officijs & ordinationib. clericorū, ut ī d. c. j. de ferijs. & c. de esu đ ↄsecr. dis. 2. d. c. quod à partib. & c. quod in die. eadē dist. tamē in pactis, in contractibus & omnibus alijs standum est iuri ciuili, secundum quod dies incipit à media nocte, durans usq; ad aliam mediam noctem, l. more Romano. ff. de fer. c. consuluit. de offi. deleg. Et ideo infert Archid. ꝙ si iuraui me daturū die Dominica, nō ero periurus, si dedero vsque ad mediā noctem sequentem: & alleg. gl. quæ hoc dicit in d. c. j. in verbo, vsq; ad uesperam. ante finem, de conse. dist. 3. Et sic præponitur l. canoni. quia benignior ad euitandū periurium, arg. c. cùm tu. de testi. secundum eū, quem sequitur Dom. in c. consuluit. ff. de off. deleg. & Bald. in c. ego. N. de iureiur. dicens, quod arbitrio boni viri erit committendum, an in hac solutione, quæ fit de nocte, committatur fraus. Ad quod vltimum verbū vide eundē in l. acceptā. C. de usu. & Sali. in l. non minorem. in fi. C. de transact. ¶ Scias tamen, quòd vbi propter reuerentiā alicuius festi imponitur pœna delinquenti, fiet cōputatio diei secundùm canones de vespera in vespe-

rā, quia durat ipsum festū, cuius respectu imponitur pœna, ſm Fede. cōsilio. 45. incip. Factū tale est, statuto cautur. Et sic ista limitantur. An aūt intelligat de maleficio cōmisso in nocte ipsius Sancti, ex quo statutū loquif de die: dic vt ibi per eū ↄcludentē, ꝙ non propter cōmunē

54 usum loquēdi. ¶ Sexta declaratio est, ꝙ † licet in materia feudorū casus nō decisus ī feudis, sit decidēdus à iure cōi, cap. j. §. Obertus. de feu. cog. tñ si occurrat, quod discordēt à legibus, potius standū est canonibus, ēt inter laicos ratione iuramēti, qđ præstatur in inuestitura feudi. Ita dicit Bald. in c. imperialem. §. fi. versi. porrò. in feudis. de prohib. feualie. per Fede. per nota. in c. nouit, de iudi. & exemplificat, vbi ageretur de recusando iudicē in materia feudi, ut ibi per eū, pro quo faciūt not. in ca. cū laicus. de fo. cōpeten. in 6. & quod per illum tex. pulchrè infert dom. Abb. in ca. cùm venissent. de institu. & Imo. latè in repe. cap. cū contingat. de iureiurādo. versi. nūc restat descēdere ad sextū membrū. ¶ Septima de-

55 claratio est, ꝙ † hæc omnia procedunt, dum quærif de vi cōprehensiua l. vbi agitur. de decisionibus causarum, quo casu ꝓcedunt, quæ dicētur. Sed vbi cā agitatur in iudicio seculari, vel ecclesiastico, tene hanc regulam, ſm do. Abb. hìc, ꝙ semper seruabitur lex, statutū, seu cōsuetudo illius loci, vbi causa ventilatur. Ideo si causa clerici ventiletur coram seculari, seruabif in præparatorijs lex laicorū, & èconuerso. Ita dicit se intelligere gl. in c. quod clerici. de foro cōpe. & nō est extendere statutū ad clericos, sed regulare causam ſm naturā fori vbi agitatur, iuxta no. per In. in rub. de consuet. Et ab hoc nemo discrepat, ſm eū inferentē ad casus notādos, videlicet respectu appellādi ab interlocutoria, respectu pꝛemptionis instātiæ, & alijs, de quibus hìc per eum, cuius dicta aliter non discutio: quia non est propria materia. Vñ remissiuè extēde hoc, ut latius per eū post alios in d. cap. ꝙ clericis. cū seq. per Dominic. in c. ↄsuetudo. j. distin. per dom. Anto. in cap. j. ver. vnū nō admitto. suprà eo. & ibi per Imo. ver. an aūt, si quæratur. & in repetitio. c. cùm contingat. de iureiur. per Cald. latè in disputatio. incip. Statuta ciuitatis. per Io. And. in Spec. ti. de cōstitu. §. j. ver. aliter. per Pet. de Anch. in regula, ea quæ. versic. 27. & vltimo: in regula, possessor, de reg. iu. in 6. Per Imol. in c. relatū j de testa. per Pet. de Anch. in repe. c. j. versi. accedat quæsito. suprà eod. per Albe. in 2. parte statutorū. q. 9. per Petrū de Anch. consil. 15. incip. in q. per Domi. post Arch. in c. non ita. 2. q. 6. per Spec. in titu. de feud. §. j. uersi. sed pone. & in ti. de instr. edi. §. cōpendiose. uer. sed quid. de consuet. & in ti. de feud. §. qualiter. uersi. debet informari. per Bar. in repet. l. 2. uersicu. trigesimotertio quæro. C. quæ sit longa consuetudo. Limita ꝓdictā ↄclusionē dom. Abb. hìc ex declaratione Fed. ¶ Octaua & ultima declaratio est, ꝙ ius canonicum disponēs circa ordinatoria litis, debet seruari in foro ciuili, qñ disponit super materia, quæ etiā in foro ciuili esset admittenda ex dispositione iuris cononici. Ita declarat Dom. in c. pia. §. 2. de exceptio. in 6. ita colligēs ex glo. ibi, in uerbo ecclesiasticis. & in uerbo, opponatur. ꝙ dicit esse notandū: quia ꝑ hòc habetur una limitatio ad gl. in l. 2. in ver. usu. de iudi. volentē, quòd regulariter Papa nō immutat ordinē iudiciarium in foro seculari. Et sic sunt expeditæ octo declarationes tertiæ limitationis huius primæ qstionis. ¶ Limita quartò regulam huius primę questionis, nisi lex ciuilis disponat in materia spectante ad ecclesiā imponendo pœnam etiam in casu rationabili, & laudabiliter se mouendo: quia tenet ēt in foro ciuili: & nō sufficit iustam esse legem, nisi fiat ab habēte potestatem, secundùm Abba. hìc, & per capi. penul. & fi. de secund. nup. vbi corriguntur leges puniētes milierem contrahentē matrimonium infra annum luctus: quia sunt editæ in odium matrimonij, seu

* contrahentium. Et istam dicit esse communem* conclusionē Legistarū & Canonistarū, ut no. ī l. j. C. de sec. nu. & in l. liberorū. ff. de his, q no. infa. & ī l. decreto. C. eo. ti. Et ita dicit se dixisse ī d. c. fi. vbi eadē ponit. & aliqd no. in cap. clerici. in prin. de iudi. per illū tex. & ibi Bal. in princ.

in princi. ¶ Sed ad plenam intelligentiā horū verborū sunt notādæ octo declarationes, ex quibus quatuor primæ conantur restringere hanc limitationē, & aliæ quatuor eā ampliant, seu extendunt. ¶ Prima declaratio re-
56 strictiua est, ꝙ † pœna legalis imposita ꝯhenti mrimoniū, non odio ꝯctus, sed fauore filiorum, valet, ſm Petr. de Anch. in repeti. c. j. ver. quædam verò leges. s. eod. & dom. Ant. in c. j. de spons. & Dom. in c. placuit. 32. dis. & Bal. in l. decreto. in fine, C. de infamib. & Petr. de Anch. cons. 97. incip. Ex prædicto themate. in prin. & Bal. in l. si qua mulier. in fine, C. ad Tertulli. & Bal. post Bart. in l. j. C. de secund. nupt. & Ang. in Auth. de non elig. secundo nub. in princ. & Inno. in d. c. fi. exemplum in l. hac edicta li. C. de secund. nup. vbi reseruatur certa portio filijs primi mrimonij patre transeunte ad secunda uota. Similiter dicit Innocentius in d. c. fi. nō esse correctam l. oem. C. ad Tertullia. & tex. ī §. si aūt tutelā. in Auth. đ nup. dū puniunt matrē secūdò nubentē agnita tutela filij, & tutore non petito. & idē Ang in d. §. si aūt. allegādo Host. ī d. c. fi. Ad qđ vide Bal. q videtur limitare in l. cum oportet. §. fi. in fi. C. de bo. q̄ lib. ¶ Sed ista declaratio est intelligēda in pœna apposita ex facto culposo, in casu d. l. omnē. vbi punitur culpa matris: aliàs vbi puniret ex solo ꝯctu matrimonij, in quo non procedunt leges ciuiles, ſm do. Abb hìc, & in d. c. fi. per rōnes iudicio meo satis concludentes, de quibus per eum. Nec obstat fauor filiorum: qa est irrationabilis, cum tendat ad præiudicium mulieris, & restringit facultatem ꝯhendi matrimonium: & in fauorem unius nō debet alteri fieri iniustitia, c. ex tenore. de fo. compe. ſm eum. ¶ Subdit tn̄ dom. Abb. in d. c. fi. ꝙ in iudicando & consulendo graue esset recedere à cōi opi. Docto. quam à nullo violatam reperit. Et tenendo opi. suam non obstat si diceretur, ꝙ lex ciuilis non punit secundas nuptias odio ipsarum nuptiarum, quasi volens ab eis aliquem retrahere: sed mota pietate erga filios primi mrimonij, attento, ꝙ amor secundi coniugis deducit vt plurimum eos in tantam obliuionem patris, uel matris, ꝙ nihil eis remaneret de bonis suis: qa licèt do. Abbas hoc non tangat, rn̄deri pōt, ꝙ ad substentādā l. secularē loquentē in talibus materijs non sufficit allegare eius iustitiā & laudabilitatē: quia nullitas sua causatur ab impotentia conditoris, qui per suā l. quoquo modo nō pōt intimidare libertatem datam à iure diuino. ¶ Et ista responsio patet ex allegandis proximè in 4. declaratione. Quando aūt punit factum culposum, non intimidat matrimonium, sed punit fraudantē ipsos filios ex culpa. Et ista puto sustentabilia & uera, ꝯsideratis benè rationibus do. Abb. & quasi omnibus his, quæ dicētur in hac 4. limi-
57 tatione. ¶ Secunda declaratio restrictiua est, ꝙ † pęnæ legales impositæ contrahentibus secundas nuptias infra annum luctus non sunt correctæ da iure Canonico, vbi ex cōtractu earū resultat turbatio & incertitudo prolis, ſm Bal. in l. liberorū. ff. de his, qui notan. infam. vbi ita refert consuluisse Pau. de Leaza. & Ray. quia istud uidetur rationabile, & non ꝯ mentem Apostoli permittentis secundas nuptias, attento scandalo, qđ sequi posset: sicut ēt aliàs prohibetur vsus matrimonij ad euitandum scādalum, ut quinta dist. cap ad eius. & trigesimatertia quæstio. quarta. in summa, & in capitulo, non oportet. Et hāc opin. recitat simpliciter Bal. in l. decreto. C. de infa. prout refert hic dom. Abb. exemplificando hanc declarationem, vt hic per eum. Idem tenet Pet. de Ancharano in repe. in cap. j. ver. iuxta prædicta. supra eodem. ¶ Sed hanc declarationem impugnat do. Abb. hic in lec & in repe. & expressiùs in c. fi. ī. de sec. nup. per easdē rationes, quibus utitur contra præcedentem, licèt fateatur eā esse satis probabilē, vt latiùs per eum in dictis locis. Sed specialiter non respondet ad illud de turbatione prolis: nisi dicas, quòd generalis & libera prouisio non patitur vllam restrictionem. Et dicit Pau. de Cast. in d. le. decreto. ꝙ licet ista declaratio videatur sibi rationabilis, tamen requisitus noluit consulere, secundum opinionem istam Ray. & Pau. & ideo tutius est tenere contrarium, sequendo do. Abb. ¶ Tertia declaratio restrictiua est, ꝙ
58 ualet † lex ciuilis disponens circa accidentia tēporalia ad actum spiritualem, puta sup dote, ſm do. Abb. hìc per c. Ray. ī. de testa. & per no. in c. j. & 2. de dote post diuor. relit. & vbi lex cōtrariatur canoni, ipsa seruabitur in foro seculari tm̄, & canon in foro canonico, per id qđ no. In no. in c. de prudentia. de do. inter vir. & vxo. dum dixit, ꝙ causa dotis est mixti fori: & ideo erit locus præuentioni, sicut de crimine sacrilegij dicitur in c. cum sit genera le. de foro cōpe. nisi ex dispositione l. sequeret turbatio, vel intimidatio mrimonij, per ea, quæ dicentur in sequēti declaratione, ſm do. Abb. hìc. Sed do. Ant. in c. clerici. ad fi. de iudi. dicit, ꝙ licèt in materia mixta quælibet lex seruet in suo foro, tn̄ fallit in materia pia: & exemplificat in mā dotis, in qua canon dēt præualere legi indistinctè: quia tales causæ piæ sunt sub protectione ecclesiæ, per no. in c. licèt ex suscepto. & in c. ex tenore, de foro compe. & per gl. in c. cū esses. de testa. & idem vr̄ sequi Imo. in d. c. clerici. Quare de mā dicendum est, vt ordinatè per oēs in d. c. de prudentia. per Ang. & Mod. in l. j. ff. sol. mat. per Bal. in l. in ꝯtractib. in fi. C. de non nu. pe. per Bal. in l. j. C. de dot. ꝓmis. ꝑ Pet. de Anch. pulchrè cons. 17. incip. Pro solutione. ad fi. ibi, venio ad aliud dubium. per gl. in verbo, dependentib. in c. 2. de iudi. in 6. per do. Car. in cle. 2. ver. trigesimò quæro, de iudi. Et in dictis lo-
* cis vr̄ cōmuniter * concludi, ꝙ quæst. dotis mota separatim sine aliqua disputatione matrimonij, sit merè secularis: propter qđ dictum dom. Abb. hìc fortè sustineretur ꝯ dom. Ant. in d. c. clerici. Vn̄ dixit Bal. in cap. j. qui feu. da. pos. ꝙ Papa pōt dare iudicem inter duos laicos super
59 cā dotis. ¶ Quarta declaratio restrictiua est, ꝙ † valet statutum laicorū puniens ꝯhētem matrimonium turpiter, putà sine ꝯsensu patris, ſm Bal. in rub. s. eodē titulo. dicentem, ꝙ in his, q̄ sunt de substantia matrimonij, nō pn̄t statuere laici: sed benè circa qualitatem. Nam si reipublicæ interest, vt non fiat scandalū in populo, tenet adiectio pęnę, sicut tenet lex, ne malis moribus ciuitas informetur, l. j. C. de secund. nup. quam secundum ipsum non seruant Canonistæ: & dicit se videre, quòd homicidium est ꝯ naturam, & tn̄ per accidēs est permissum, 23. q. 5. ꝑ totum. Itaq; plerunq; cōsideratur accidens magis, q̄ natura: quia accidentia causam obnubilant, l. 1. §. bestias. ff. de postu. ſm eum. Idem tenet Bald. in cap. clerici. de iudi. dicens, quòd in hoc non punitur matrimonium, sed qualitas matrimonij, scilicet clandestinitas & corruptio. Allegat leg. 3. §. si emancipatus. ff. de contratab. Secus si tangeret substantiā mrimonij. Sic dicit procedere dictū Io. And. in cap. statutum. de hær. in 6. Idem Bal. in c. tenor. in fi. de re iudi. dicens, quòd in matrimoniis potest apponi pęna per statutum ciuitatis, per quod puniunt aliqua accidentia, sed non quò ad impediendā substantiā matrimonij. Alleg. Arch. in c. vbi non est. 30. q. 2. Idem Bal. in l. oēm. circa fi. C. ad Ter. dicens se credere, ꝙ determinatio Io. And. in d. c. statutum. non sit vera: quia contrahere sine consensu patris, est ꝯ bonos mores oīum, maximè prudentium: & inducit odium capitale, d. §. si emancipatus. vbi inducit exhæredationem filij. Ideo ualet statutum: non quia veniat contra substantiam mrimonij, qđ ēt non pōt facere, nisi Papa, sed quia punit malos mores in republica facinora seminantes. Idem tenet Gas. Cal. latè in c. j. de clandest. despon. dicēs se vidisse ita consultum, & idem tenet Lap. Abb. & Io. de S. Gregorio in d. c. statutū. & videtur opi. multum iusta. ¶ Sed contra istam declarationē est decisio Io. And.
* ordinaria & cōiter * approbata in d. c. statutum. lo. j. de hær. in 6. vbi tenet prædictum statutum non valere, licèt refert ꝯrium fuisse obtentum in publica disputatione Bono. ¶ Mouetur principaliter, qa negari non pōt, quin iste metus statuti impediat matrimonium ꝯhi directè, vel indirectè. Ergo nō dēt valere, sicut in simili dr̄ ī d. c. statutū. & ca. Gēma. ī. de spōs. vbi ne impediatur libertas mrimonij, ꝓhibet ī eo pęna. ¶ Hāc decisionē sequit dom. Abb. hìc, & Pet. de Ach. & Domini. in d. ca. statutum. & do. Ant. do. Abb. & alij in ca. j. de spons. & Ang. cōs. 29. inci. Titius existens de nobili progenie. & do. Abb. ꝯs. 12. inci.

 inci.

incip. Talis casus est: Magnificus do. Io. & in sua repe. incip. Stante statuto. & Iac. de Bur. reuocãs, qđ olim tenue rat in le. j. ff. de const. princ. Fed. consi. 35. incip. In Christi & c. Pro solutione dubiorũ. & in repe. c. j. §. eod. & do. Car. & Gas. Cal. in d. c. gemma. & do. Mari. de Sen. consi. 3. incip. Lap. Caius. in fi. & Do. in c. placuit. 32. dist. & do. Ant. consi. 40. inci. Visa forma ꝯctus dotis, & visis statutis. & ibi ẽt dicit se putare idem ĩ materia dotis, q̃ auferẽ omittenti formam statuti: quia matrimonium de difficili ꝯhitur sine dote, & obligatione restitutionis dotis, statuta obuiantia quoquo modo fructui dotis tollerent liberã facultatẽ matrimonij ꝯhendi. Vnde consuluit, ꝙ statutum Mutinæ prohibẽs obligationem dotis in ꝯctu matrimonij cum persona Bononiensi nõ ualet; quia impediẽdo realem obligationem bonorum pro restitutione dotis, aut dationem in solutum indirectè tollit facultatem exigendi dotem, vt ibi latiùs ꝑ eũ. Et ab hac opinione non est recedendum, ꝑ rationes deductas plenè in dictis locis. Pro q̃bus faciunt ẽt sequentes declarationes.

60 ¶ Quinta declaratio extensiua est, ꝙ † nõ valet lex ciuilis in materia spectante ad ecclesiã, dato ꝙ de illa principaliter non disponat, sed procedat tollendo lucrum, qđ aliàs dederat, vt est gl. no. in c. de puellis. in verbo, nullatenus. 36. quæst. 2. quã sequitur Fede. ꝯs. 36. incip. casus talis est: maritus vxori & do. Abb. hìc, dum voluit illa glo. ꝙ licèt l. j. C. de rapt. virgi. priuet mulierem raptam bonis raptoris, quæ ei in pęnam lex dederat, si cum eo ꝯhat matrimonium, tñ lex non tenet: quia intimidatur mulier ad ꝯtrahendum matrimonium permissum ei à lege diuina & canonica, c. cũ cã. đ rap. c. tria. 36. q. 3. Ergo & c. Et consequentia patet ex prædictis in proxima declaratione. Idẽ ẽt tenet do. Abb. in c. cùm in cã. de rap. & in c. j. de spons. & sentit Rom. in rub. ff. sol. ma. ¶ Sed ꝯrium in istis terminis tenet gl. ord. in c. cùm ẽm. in uerbo, certoq; casu. de hære. in 6. & ibi Ioan. An. Dom & alij, dicẽ * tes, ꝙ in terris imperij seruabitur lex ciuilis, per rationẽ, de qua ibi per gl. Idem tenet Dom in c. placuit. 32. dist. & do. Abb. in repe. c. per tuas. de arbi. & do. Ant. in c. j. de spon. & Sali. latè ĩ d. l. 1. ver. ex quinta parte no. C. de rap. vir. motus inter cætera, quia lex vr̃ concessisse illa bona sub conditione, si tali non nubat, quæ est honesta, nec viduitatem inducit, ideo seruanda. l. legatum. & le. filiæ. ff. de annu. leg Et hæc pars est tutior ẽm eum. Et istã rationẽ posuit ẽt Ioã. And. in d. c. cũ ẽm. in Nouella, licèt Salice. multa ex dictis decisionibus alleget: & cum eo trãsit simpliciter Io. de Ana. in d. c. cùm cã. ¶ Ex quibus colligit Do. in d. c. cùm ẽm. ante fi. principij, ꝙ leges disponẽtes vt aliqui non ꝯhant matrimonium, ligant ꝯhentes in terris, quæ sunt de tẽporali iurisdictione ecclesiæ, qñ pęna consistit in his, q̃ erant sibi concessa ex beneficio iuris ciuilis. Et istam partem multi facilè tenerent, maximè q̃a tex. in d. c. cũ ẽm. vr̃ approbare d. l. ẽt quò ad istos terminos. ¶ Nihilominus in disputãdo fortè facilius sustinetur opinio do. Abb. hìc, quicquid aliàs dixerim: q̃a dato, ꝙ lex auferat lucrum, qđ ipsa dedit, tñ nũquam negari poterit, quin auferendo certo casu illud lucrum, intimidetur matrimoniũ; quo ꝯcesso statim sequitur nullitas le. in vtroque foro, per ea, quæ dicta sunt in proxima declaratione. ¶ Ex quib ista ratio remanet fortissima. Quinimo fortè attẽtari posset, ꝙ nõ est honesta lex puniens mulierem dicto casu, attento ꝙ mulier rapta inueniet cum difficultate aliũ maritũ, postquã semel eius

61 fama denigrata est. ¶ Et † ideo nubendo raptori vr̃ potius ꝯsulere honori suo. Vnde faciendo hoc permittẽte lege diuina & canonica, non debet puniri, & iustè tenet bona raptoris; cũ illa pęna fuerit imposita rationabiliter in odium raptoris; & bona mulieri collata nõ debent ei tolli prætextu dictæ conditionis; qui illa ꝯdirio tanquã impeditiua matrimonij reiicitur, & dispositio remanet pura, sicut dicitur in simili in §. sed hoc p̃senti. in Authẽ. de sanct. episc. ꝑ gl. & Doc. in c. in p̃sentia. de ꝓba. ꝙ bona alicui delata ꝯditione impediente religionis ingressum, dicunt̃ ꝓinde relicta, ac si nulla ꝯditio adesset. Nec obst. ꝙ de d. l. fiat mentio in d. c. cũ secundũ. quia nõ fit dispositiuè, sed enunciatiuè, seu narratiuè, ad ostẽdendũ casũ decisum ab imperatore in fortioribus terminis: & iõ talia verba nõ faciũt ius, secundũ Domi. post gl. in c. 2. de dolo & ꝯtu. in 6. & dixi in c. 1. §. eod. ostendendo, ꝙ aliq̃n vtimur legibus ẽt abrogatis ad cognoscendũ animũ legislatoris, & in argm̃, non tñ approbando. Et ista non reperies ꝑ alios declarata.

62 ¶ Sexta declaratio extensiua est, ꝙ † leges prohibentes matrimoniũ inter certas personas nõ ꝓhibitas à iure Canonico, putà inter tutorem & pupillũ, vel inter rectorẽ prouincię & mulierẽ sibi subditã, & similes personas, non valẽt, ẽm do. Abb. hìc in repe. & Fed. latè in d. ꝯsi. 36. & do. Abb. consi. 12. & gl. in c. 1. 30. q. 3. licet illud senserit gl. quæ loquitur arguendo, in c. ꝯstitutũ. 7. q. 1. Idem ẽt tenet Bal. Inst. de excus. tut. §. fi. & Sal. in l. fi. C. de interd. ma. & do. Ant. in c. ꝑ venerabilẽ. qui fi. sint legi. & Imo. in l. filius à patre. §. si quis eo tẽpore. ff. de lib. & posth. & Lud. ĩ rub. ff. sol. mat. & Arc. in c. Euthemium §. hinc colligitur. super verbo, fori. 2. q. 3. & do. Ant. & do. Abb. in d. c. 1. de spons. & in ca. fi. de sec. nupt. ¶ Dixit tñ Salic. in d. l. fi. de interdi. ma. & in l. 1. C. si quacunque prædi. potesta. ꝙ non sunt correctę leges facientes mr̃imoniũ nullũ rõne præsumpti terroris, vt in casu d. l. j. Sed hoc admitterẽ, qñ ex aliqua rationabili cõiectura appareret de sufficienti metu. Sed ex eo solo, qđ rector ꝓuincię contrahat matrimonium cũ prouinciali, non ur̃ induci efficax præsumptio metus, ẽtsi lex p̃sumeret, q̃a legi p̃sumptiuę non statur in materia sp̃uali, vbi ueritas est in contrariũ ẽm Bal. in l. cũ q̃s. C. de iur. & fac. igno. cũ cõcor. quas dixi in ca. i. in 6. fallẽ. §. eo. ¶ Per istã declarationẽ cũ duabus p̃cedẽtibus sequunt̃ tres effectus. Prim⁹ ẽ, ꝙ leges q̃ exigũt instra dotalia ĩ mr̃imonio ꝯcto ob legitimationẽ prolis, l. 3. C. de nat. li. cum cõcor. non sunt de necessitate seruandæ, secundum domi. Ant. & do. Abb. in dicto cap. i. de sponsa. & Ang. in d. cons. 28. * & omnes * in c. tanta. q̃ fi. sint legi. ¶ Secundus effectus, ꝙ non ualet statutum puniens contrahentem matrimoniũ cũ hominib⁹ alterius ciuitatis a. Ita sentit expressè Bal. in l. memini. C. de nupt. dum in hoc submittit se Io. And. in d. c. statutum. & pro hoc multum faciunt dictæ duæ declarationes, & qđ no. Bal. in l. omnes populi. §. sed nunquid statutum. ff. de iust. & iu. Sed tamen in hoc multi aliter senserunt, vt per Bar. & Ang. in l. & dicimus. C. de murilegulis. li. 11. cum quibus concor. Bart. in l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iu. & in cap. clerici. de iudi. & domi. Car. & Gas. Cal. in ca. gẽma. ĩ. de spõs. & Bal. in l. si matre. C. de suis & leg. & Bart. in ꝯsi. inci. Lator p̃sentis schedulæ. Lud. in rub. ff. sol. mat. motus per c. sup eo. đ cog. spiri. iũcto c. 1. eodẽ ti. cui tamen responderi põt, considerando differentiam inter cõsuetudinẽ & statutũ, prout in proposito considerat ibi do. Abbas.

a Alterius ciuitatis. *Sed quia de statuto, prout est in hac ciuitate Venetiarũ, ꝙ puellæ uiro locandæ, vel maritandæ, quibus constituta essent, seu in posterum constituentur dotes super imprestitis eiusdē ciuitatis, nubere nequeant extra ciuitatem, comitatum, uel districtũ dictæ ciuitatis sub certa pęna, an, quomodo & qualiter procedat, & intelligendum sit, vide not. per do. Soc. suo consi. 35. incip. Circa prædictam consultationem. in princ. cum omnib. vers. se. in 1. parte*

63 ¶ Tertius effectus est, quando † nõ valet statutũ imponens pęnã amissionis dotis mulieri nubenti viro indigno sine ꝯsensu patris. Ita puto tenendum per ꝑdicta, licèt aliud senserit Pet. de Anch in d. consi. 17. & Bald. in certis apostillis in c. statutũ. de hære. in 6. ubi subdit aliud forte sustentabilius, quòd valeret statutũ priuãs dote puellam contrahentem matrimonium sine consilio patris, cùm hoc non tollat sibi arbitrium. Ex quo non tenetur illud sequi, per no. in c. cùm in ueteri. de elec. & aliquid dicetur in ca. ex parte. ĩ. eod. ¶ Sed in disputando istud etiam reprehenderetur; quia filia proponens ducere aliquem non verisimiliter gratũ patri, timens eius indignationẽ, retrahet à ꝯhendo, & sic statutum intimidabit matrimonium ꝯ prædicta.

64 ¶ Septima declaratio extensiua est, ꝙ † non valet lex ciuilis disponens præsumptiuè

ptiuè in materia spirituali stante lege Canonica in ɔ̄riū. Vnde ex sola cohabitatione masculi & fœminæ non præsumitur matrimonium, sed adulterium, c. aliter. 30. q. 5. licèt aliud dicat tex. in l. in liberæ. ff. de ritu nuptia. cui standum non est ēt in foro seculari, ſm do. Abb. hìc: qa in talibus leges non dedignantur & c. c. clerici. de iudi. in Auth. ut cle. apud proprios episcopos. ī prin. Similiter licèt lex ciuilis tollat episcopo cohabitationē cuiuslibet mulieris, authen. episcopo nullam. C. de episc. & cler. tñ standum est iuri canonico, ſm quod potest habere non suspectam, c. interdixit. 32. dist. Et consequenter matrē, vel sororem non suspectam pōt eps habere in sua cohabitatione, ſm dom. Abb. hìc. ¶ Cui adde respectu primi dicti notata per ipsum post alios in c. illud de præsump. cum cōcor. quas aliàs ibi dedi in cognoscendo, qñ cohabitatio cum aliqua alia coniectura probat matrimoniū. ¶ Et respectu secundi dicti adde no. per Arc. & Dom. in c. quorundam. 34. dist. & in d c. interdixit. & per Host. in sum. de cohab. cleric. & mulie. §. j. cum ibi allegatis. ¶ Octaua & ultima declaratio extensiua est, quòd † non ualet lex ciuilis præsumptionem disponens in mā spiritua li, etiamsi non reperiatur lex canonica in contrarium: quia cùm in istis non possit secularis cognoscere: ergo nec præsumere, ſm do. Abb. hìc, qui pro hoc etiam allegat Feder. consi. 116. incipit, Apparet quædā lex. vbi dicit non valere statutum laicorum, per qđ ex certis ɔiecturis contractus præsumitur vsurarius: & sequitur etiam do. Abb. in c. cùm contingat. de iureiur. & Pau. de Cas. consi. 69. incip. Visis & ponderatis. ¶ Hanc declarationē limita esse veram, quando lex principaliter disponit circa actum spiritualem: secus si disponit super actu temporali, cui est annexus spiritualis, ſm do. Abb. hìc, qui ita intelligit & saluat Bart. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. dum dixit, valere statutum laicorum, si in cerco casu præsumit contractum simulatum, licèt sit appositum iuramentum in contractu, dummodò hoc præsumat ex causa rationabili, aliàs posset in fraudem iuramenti lex præsumere simulationem. Allegat do. Anton. in dicto cap. cùm contingat. Vbi aūt statutum irritaret iuramentū non præsumendo simulationem ɔtractus, vel aliàs causam contractus annullatiuam, non valeret, ut voluit a Bart. in d. l. omnes. & dom Abb. plenius in disputatione sua incip. stante statuto. ad quam hìc se remittit. ¶ Et ista verba dom. Abb. sunt notanda pro ɔclusione istius quæst. quę tñ longissima est,
66 sed quotidie occurrens, videlicet † quādo ualeat statutum irritans ɔtractum iuratum: quam velut impertinentē expedio solùm remissiuè. Vnde eā prosequere, vt in dictis locis, & per domi. Abb. latissimè in dicta disputatione, stante statuto. in primo dubio. & vers. quartum dubiū. cū seq. ī c. cū cōtingat. ver. nunc ad prædicta applico duo dubia. de iureiur. & in rep. c. per tuas. de arbi. & consilio suo 71. incip. In hac causa, quæ ad præsens vertitur. per Fed. cōs. 272. incip. In nomine Domini amen Statuto ciuitatis Perusij cauetur. per Lud. Rom. consi. 12. inci. In Christi & c. viso pacto proposito. & consi. 438. incip. Omnipotentis & c. in casu proposito aduertendum censeo. p Pet. de Anc. ɔsi. 326. inci. Visis facti narratione & c. per dom. Car. consi. 84. inci. Nobiles viri do. de Vinciguerra. ad fi. per Pau. de Cast. consi. 65. inci. Visis & consideratis omnibus. & consilio 96. inci. In Christi & c. Notandum est primò, quòd licèt donator, cui. ad fi. per Bal. latè in rep. l. ij. versi. super quinto. ff. de iureiuran. & in c. 1. de proba. per Imo. in repe. c. cùm ɔtingat. de iureiuran. per Pet. de Anch. in reg. ea, quæ, vers. tertiò quæro de iuramento. & in regula, accessoriū. ver. aduertatis domini, quia ista cōsideratio Bart. deg. iur. in 6. & in repe. c. 1. ver. ego etiam consului. de consti. in cons. suo 222. inci. In Christi & c.

a Voluit. *Pro qua materia vide etiam per dom. Socin. suo consilio 239. incip. præsentis consultationis difficultas. ver. ex quibus concludo. ibi, quęre tertiò. et versi. confirmantur premissa. in 2. parte. & consi. 279. incip. Visa donatione facta. versic. circa primum non insisten do. ibi, quibus præ suppositis. in d. parte.*

legitur in canone. per Bal. post Bar. in d. l. omnes populi. & per Bal. & Salic. in auth. sacramenta puber. C. si aduersus vendi. & ibi per Pau. de Ca. in repet. p Bald. in quodā cons. incip. Quæro, dicit statutum, ꝙ minor. per Bal. in l. iurisgentium. §. & generaliter. ff. de pac. & in l. neque patronus. prope fi. C. de operis liber. & ibi Salic. per Ang. in l. de quibus. ad fi. ff. de legibus. per Bal. in l. ij. in 9. quęst. C. de resci. ven. per Bal. & Pau. de. Ca. in l. fi. ff. qui satis. cog. per Bald. in l. pactum. C. de coll. & in rub. ff. de iureiur. in ca. 1. §. item sacramenta. de pa. iu. fir. & in l. non dubium. C. de legi. & in l. si quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. 1. & in l. j. C. si aduer. dona. & in l. fi. C. de non num. pec. & in l. ij. in fi. C de ind. vidui. per Raph. & Pau. de Cast. in l. si quis pro eo. ff. de fideiu. & in locis allegatis per prædictos, maximè per Lud. in dictis consiliis. Ex quibus dictis multa extendi possent, vbi melius caderet. ¶ Ex prædictis istis quatuor limitationibus, cū necessariis declarationibus remanet modò firmior regula, Quòd leges ciuiles extendunt ad ecclās, & clericos. Ex qua sequūtur plurimi effectus, de quibus hìc p dominū Abb. dū dicit, ꝙ lex rationabilis non ɔ̄dicens canoni, & generaliter loquēs, potest adduci in fauorem clericorum: & subdit, ꝙ lex illa dicitur præiudicialis clericis, vel ecclesiis, q̄ est apta afferre semper incommodum: secus si potest habere aliquando commodū, & aliqñ incommodū: & ideo lex disponens de ɔ̄ctibus, locato, deposito, & similibus, ex quo non ɔ̄dicit canoni, seruabitur quò ad ecclesiā. Induxit c. 1. de ope. no. nū. & c. ecclesia. ɔ̄. vt li. pen. cū simi. vbi Papa p leges ciuiles iudicat inter clericos. Et licèt aliqñ lex noceat clerico, putà cōdemnato ex deposito, tñ aliàs posset pdesse sibi agēti ex deposito. ¶ Et ista latè deducit ēt Pet. de Anc. in dicta repet. c. 1. ver. circa istam doctrinā. quam reassumit hìc do. Abb. & ipsum alleg. in repe. dicti c. 1 licet in lec. nihil de eo dicat, & vtrobiq; subintrat quæst. An eccla teneatur ad ɔfectionē inuentarij? concludendo ɔ̄ dominum Pet. ꝙ non, sicut de fisco dicitur in l. j. §. an bona. ff. de iu. fisci. Et ad hoc allegat Bart. in l. j. C. de sacrosan. eccl. De quo arg. tanquā incidenti remitto ad gl. Io. And. do. Card. Imo. & do. Abb. in c. 1. de test. & Ang. in l. fi. §. si verò postquam. C. de iure delib. & in §. si verò quidē. ī Auth. de alie. & emphy. & in l. j. §. hęc stipulatio. ff. si cui plus q̄ per legem fal. & Bal. in d. l. fi. in princ. in 5. & 6. quęst. & in l. cum à matre. C. de rei ven. Pet. de Anc. consilio. 403. incip. Et prima facie. & Lu. in rub. ff. de acquir. hęr. per glos. & Imo. in c. 1. de sol. per Io. de Ana. in c. in literis. de rapt. per Arch. in ca. episcopus, qui filios. 12. quęst. 2. p Bar. & Sali. in auth. sed cùm testator. C. ad legē Fal. p Bal. in auth. sicut alię. C. de sacrosan. eccl. ¶ Sequunt ēt alij similes effectus ex ɔclusione prę-
67 dicta, vt hìc p do. Abb. in rep. dicentem, ꝙ † si clericus hęres non adimplet voluntatē defuncti, priuabitur hęreditate, iuxta auth. hoc amplius. C. de fideicom. Item in casibus, in qbus qs vt indignus hr̄ditate priuabit. Nā priuabit & clericus: de qbus. ff. & C. de his, qbus vt indig. Itē si nō petit tutorē pupillo, priuabit successione, l. sciāt. C. de legi. hęre. Itē hęreditatē non aditā non transmittit, sicut nec quilibet alius, l. vnica. §. in nouissimo. C. de cad. toll. Itē in casibus, quibus per ius ciuile est prouisum, vt perdatur possessio, ēt clericus eam perdet, vt laicus, l. fi. C. de acquir. poss. iunctis notatis in ca. olim. el. j. de resti. spol. Et idem videtur dicendum in casibus prędictis, & similibus, de ecclesiis, quod de clericis, saluo restitutionis beneficio, & aliis priuilegiis in suis casibus ecclesiis & clericis concessis, vt in toto ti. de sacrosan. eccles. cum si. secundùm ipsum: cuius verba sunt signanda propter plurima, maximè contra nos puros Canonistas credentes oīa posse inter clericos decidi solis canonibus. Quinimò dixit do. Abb. in c. inter alia. in j. no. de immu. eccles. ꝙ etiam vbi non deficit canon, pōt allegari lex, per illum tex. per quē reprehendit gl. ɔ̄rium dicentem in c. si in adiutorium. 10. dist. Dixit tamen do. Ant. post Host. in cap. super spe. per illum tex. de priui. quòd non debet Canonista decidere causas per casus legum, & omittere canones, quādo de materia illa disponunt, & econuerso.

¶ Simi-

¶ Similiter per prędicta reprehenditur vulgatũ dictum Host. in c. continebatur. de his, quæ fiunt à præla. qui voluit, ꝙ lex, quoties. C. de rei vẽd. non procedat in venditione facta clerico, vel ecclesiæ: nã ẽm do. Anto. Imo. & do. Abb. ibi ex opin. Host. nõ est inducẽda correctio istiꝰ l. Quod no. ꝯ Imo. in clem. 1. in prin. de rebus eccles. Et Lud. in authen. similiter. ver. 12. C. ad l. Fal. & cons. 70. vbi faciunt festum de illo dicto Host. Quod tñ saluari põt in duobus casibus, de quibus per D. Ant. & alios in d. ca. continebatur. ¶ Vltimò non omitto in fi. huius primæ quæstio. id, quod singulariter tenuit do. Abb. in c. cæterũ.
68 de iudi. vbi dixit nouissimè per illum tex. ꝙ † qñ lex ciuilis respectu certæ causæ attribuit alicui iurisdictionẽ vniuersaliter, talis lex comprehendit ẽt clericos actiuè & passiuè, in quibus viget illa qualitas, super qua fundat̃ illa iurisdictio, per illum tex. ubi habes exemplum. Et dicit posse defendi; quia hæc dispositio imperatoris põt se habere ad cõmodũ & incõmodũ respectu clericorũ: q̃a si sunt dñi feudi, hẽt iurisdictionem, vt ibi: si aũt vasalli, subijciuntur domino, vt ibi per eum. Pro quo potest adduci, quod scribit Bal. in l. test amẽta oĩa. C. de testa. vbi dicit, ꝙ si statutum mittat legata non insinuata coram capitaneo citatis citandis, & occurrat clericũ institui in testõ, ĩ quo fiebãt laicis legata, & ipsi petentes insinuationem legatorum, fecerunt citari dictum hæredem clericum corã iudice laico, valet citatio. Et sequitur ibi Pau. de Cast. dicens se idẽ ꝯsuluisse nondũ viso Bal. & ꝙ multi timuerunt ꝯsulere. Et idẽ tenet Salic. in l. ꝯsulta. eo. ti. & Pet. de Anch. in repe. regulæ, ea, q̃. de reg. iu. in 6. vers. pro pleniori. & est sub quæst. 17. ad finem, de reg. iu. in 6. & idem vr̃ velle Angel. in l. j. §. hæc stipulatio. vẽr. solùm ergo restat videre. ff. si cui plus q̃ ꝑ legẽ Fal c. & sequitur ibi Imo. Sed tñ do. Abb. in d. c. cæterum. impugnatur ibi communiter ab omnibus Modernis: quia licèt ex approbatione iuris canonici, de qua ibi, laicus habeat iurisdictionem in clericum; hoc tñ non est dicendum generaliter, vbicunque lex dat iurisdictionem laico respectu certæ qualitatis, vel in certo genere causarũ; q̃a concessio, de qua ibi, est odiosa. Ergo non extendenda, c. P. & G. de offic. deleg ¶ Secundò; quia sequeretur, ꝙ si clericus esset negociator alicuius artis, incontinenti posset conueniri sub iudice laico a, per l. fi. C. de iurisd. om. iud. & sic perderet statim priuilegium clericale, contra cap. fi. de vita & honest. cleri. & facit c. 2. ne cleri. vel mo. vbi requiritur monitio. ¶ Tertiò, quia cũ imperator, vel conditor legis nullam habeat iurisdictionem in clericum, impossibile est, ꝙ eã in alium trãstulerit, c. Daibertum. 1. quæst. 7. ¶ Nõ obst. ꝙ in huiusmodi casibus põt cõtineri priuilegiũ clericorũ: q̃a satis ẽ ad hoc, vt nõ valeat, ꝙ ꝯtineat grauamen, & quia clericus ẽt volens non põt in laicum consentire, ca. si diligenti. de fo. cõp. Non obst. dictum Bal. in d. l. testamenta, cũ ꝯcor. quia, vt ipse declarat, illa citatio potius põt dici edictũ, q̃ citatio: & edictũ oẽs astringit, ca. fi. qui mat. accu. poss. & potius vr̃ citatus ad voluntatem eius exquirendam, q̃ ad cãm: & licet ibi requiratur citatio, tñ ille actus est potius voluntariæ iurisdictionis, ẽm eum. Pro quo facit, qđ dicetur ĩ. in 8. q. ver. ẽm quod vtiliter. ꝙ omissio insinuationis vitiat testamentum laici, in quo clericus institutus est. Sed in casu dom. Abb. agitur de iurisdictione fori contentiosi. Sed tutius tñ esset ẽt in casu Bal. recurrere ad episcopum, si eius copia haberi potest, secundùm Ang. in d. §. hæc stipulatio. Quæ omnia no.

a Laico. *Adde Bald. in addi. ad Spe. in tit. de reo. in princ. ver. scholaris. & de cleri. coniug. ver. si autem clericus. vbi ẽt dicit, quod nec habet priuilegia.*

¶ EXPEDITA prima quæstione principali de legibus principum, sequitur videre de constitutionibus inferiorũ, qñ ligent clericos, vel ecclesias, & quando non. ¶ Vnde secundò principaliter quæro de quæst. dubia, & ad sequentes necessaria, videlicet † quæ statuta dican
69 tur ꝯ libertatem ecclesiasticam? ¶ Et in hoc breuiter loquendo, sunt tres opin. Prima opin. est, ꝙ illa dicuntur ꝯ libertatem ecclesiasticam, ex quibus tolluntur, vel diminuuntur priuilegia concessa ecclesijs, vel ecclesiasticis ꝑsonis à Papa, vel à principe. Et hãc opinioẽ tenent Cyn. b & Salic. in authen. cassa b. C. de sacr. eccle. & Bald. in l. cunctos. C. de sum. trinit. & cons. 187. incip. Domini priores. & Bal. in §. ius aũt ciuile. in vl. q. Inst. de iu. na. gen. & ciui. & in authen. statuimus. in fi. C. de episc. & cler. ¶ Secunda fuit opi. quòd illa dicantur cõtra libertatem ecclesiasticam, ex quibus clerici efficiuntur timidiores. Et hanc tenent Bart. & Ang. in l. j. §. quę onerandæ. ff. qua. re. ac. non da. Bar. in d. authen. cassa. & sequitur ibi Bald. allegando glo. in Authen. de non alien. §. vult enim. in verbo, de genere. quæ dicit, quòd genus clericorum audax esse debet, cùm defendantur lege Dei dicentis, Nolite tangere Christos meos, id est, sacerdotes. Et cum hac opinione transit do. Abb. in ca. nouerint. de sent. excom. & hic in repe. & Pet. de Anc. in repet. c. canonum. ver. quæro circa hoc, quę dicantur. s̃. eo. ¶ Tertia fuit opi. quòd illa dicantur contra libertatem ecclesiasticam, ex quibus impediuntur clerici facere ea, quæ sunt sibi concessa à iure cõmuni ẽm do. Ant. & Imo. hìc, & in cap. cùm terra. de electio. & Fulg. in d. authen. cassa. & Bal. latè & subtiliter in repe. l. cunctos populos. versic. nunc de tertio membro. C. de sum. trinit. quia fortius est acquisitum illud, quod competit iure communi, quàm quod competit iure speciali. §. quia verò verisimile. in Authen. de nõ alienan. l. eius militis. §. militia missus. ff. de mili. test. Et ista opi. videtur iuri cõsona, per quam generaliter dici põt, quòd statutum prohibens clericis non prohibita à lege Canonica, vel diuina, dicatur esse ꝯ libertatem ecclesiasticam, & clericorum, attenta diffinitione libertatis; de qua in l. libertas. ff. de sta. ho. Et ad hoc reduci possunt ea, quæ latissimè scribit do. Car. in ista q. in repe. c. perpendimus. ver. nunc examinanda est. 2. q. de sent. excom. Et ibi habes, quòd verum est, quod dixit suprà de secunda opinio. ¶ Sed ꝙ coniungi debet ẽt cum prima, quam ipse intelligit, nedum vbi tollitur libertas omnium ecclesiarum loci, sed etiam particularis ecclesiæ: inde decidit duas q. Primò, quòd statutum laicorum disponens, quòd non reddatur ius tali prælato ꝯ suos debitores, est contra libertatem ecclesię: & idem, si ab vna sola ecclesia exigantur collectæ. ¶ Secundò decidit circa quoddam statutum factũ in terra Prati, quòd nullus præsumat allegare, quod præpositus ecclesiæ Pratensis non habeat iurisdictionẽ quasi episcopalem in loco, quod tale statutum est contra libertatem ecclesiæ: quia uiolatur libertas diœcesani. Et ideo quomodocũq; violetur immunitas ecclesiæ, dicitur violari libertas ecclesiarũ, vt ibi per eum: & per eũdem cõs. 147. incip. Statuit ciuitas Viterbien. vbi aliqua de prędictis replicat: & vide Lapum alleg. 92. incip. An constitutio sit ꝯ libertatem. Vbi per doctrinas & exempla sufficienter ostendit modum cognoscendi talia statuta: & infert ꝯ statutum Florentinum, permittens cuicunque habere regressum contra bona temporalia ecclesiarum, ac si tenerentur per quemcunque laicum: subdens in fine, non prodest cautela, per quam in fine statutorum fiunt protestationes, ꝙ non intendunt offendere libertatem ecclesiasticam. Et de materia aliquid ꝑ eundẽ alleg. 101. incip. In ciuitate Florentię. in fi. per Dom. in c. fi. in 2. no. de immu. eccl. lib. 6. ¶ Tertiò quæro non ab re, & non extra propositum, vtrùm clerici dicantur de populo? In quo communiter * tenetur opi. do. Abb. in c. 1. in princ. de ui. & ho. cler. quòd in materia priuilegiatiua dicunt de populo, per c. dilecti. cum sua materia, de fo. comp. & per id, quod no. Bart. in l. j. ff. ad muni. Sed in materia odiosa & strictè interpretanda, secus, per text. cum gl. in c. si sentẽtia. de sen. exc. in 6. & sic dicit limitari tex. in §. plebiscitum. Insti. de iu. nat. vbi appellatione populi veniũt vniuersi ciues existentes in ciuitate c. Idem no. do. Abb. in c. 1. de præb. c & Pau. de Cas. cons. 296. incip. Ad pri-

b In authen. cassa. *Vide ibi Old. & adde Bald. in Marga. verb. ecclesia. versi. 1. in prin. & per Alex. de Imo. in consi. 210. & seq. in 2. parte. & consi. 16. 4. parte.*

c In ciuitate. *Ad quod adde Card.* mum

in cle.j.3.quæst.de immu.eccl. Et qui dicantur populi, vide do. Alex.post Barto.in l.in prouinciali. §. 1. de ope.no nuncia. & ibi in additio.et in lect. Et ibi dicit, quòd etiam forenses dicuntur de populo. Et ꝙ etiam veniant aduenę appellatione popularium, tex.est singu. in auth.de quæstore.post princi. Sed ex quibus hominibus constat populus? Dic quòd ex decem hominibus, glo.10.q.1.cap.1. per cap.vni. cum glo.10.quæst.3.& Bal.in authen. qđ locum. in fi. C. de colla.& vide Bar. in l.prætor.in princip. ff. vi bo. rapt. & in l.1. ff.de probatio.

mum dicendū, ꝙ clerici. & Bal.in c. q̄
in ecclesiarum.s̃.eo.& Imo.in cle.ī ple
risque.de ele. & Pet.de Anch.cōsi.336.
incip. Viso themate.& ↄ̄s.seq. & ibi vo
luit, ꝙ appellatione officialiū populi
venit ep̄s, & eius vicarius: & pro dictis
suis est decisio Bal. quā non allegat, in
l.j.§.huius studij.ff.de iusti. & iu. vbi di
cit, ꝙ si stante statuto, ꝙ nemo trahat
aliquē Perusinū extra curiā Perusinā,
non prohibetur trahi ad curiam ep̄alē
Perusinam: q̄a illa ēt dr̄ curia Perusi-
na. Alleg.c.cùm ecclesia Sutrina de cā
pos.& proprie. ¶Et istis adde in simili
Io.An.in c.fi.de offi.dele in 6.vbi dixit
per illum tex. ꝙ in materia fauorabili
appellatione districtualium veniūt ēt
clerici, & inducit ad q.de qua ibi elegā
ter per Dom.in prin.de quo fit mentio
infrà, & facit pro Io.And.tex.in c.acce
dens.lo 2.vt li.non contest.¶Et ex illis
verbis Io.And.refert Pet.de Ancha.in
d. ca.dilecti.ꝙ priuilegium concessum
certæ nationi, putà Siculis, comprehen
dit ēt clericos: ad qđ pondera tex. in c.
ad decorē.de insti.& dicit latè do. Car.
in d.c.dilecti.ꝙ clerici dicuntur esse de
prouincia. Et dicit latè Old.consi.1.in-
ci. Quæstio est, ꝙ clerici dicūtur de vni
uersitate in fauorabilibus. & ipsum re-
citat, & sequitur Pe.de Ancha.in regu.
ea,q̄.in versi.vigesimoprimò quæro.de
regu.iu.in 6.¶Et pro p̄dictis facit, quod no.Bal.in c.1.de
noua for.fide.dicens, ꝙ oēs homines habentes incolatū
in ciuitate veniunt appella.populi & popularium, p̱ tex.
in Authen.de quæsto.in prin.ibi, ciuitas nostra populosa
est, & vrbs diuersorum hominum, quem tex.alle.Bal.ad
hoc in c.1.j̃.de offi.ordi.¶Et à prædictis non recederē, li
cèt do.Car.in cle.in plerisque.de ele.in prin.dicat, ꝙ nū-
quam nomine clerici venit populus, nec econuerso: & si
qua inueniuntur ↄ̄ria, speciales ponunt casus, secūdum
eum, pro quo adduci possent multa iura, q̄ aliquādo ex-
primunt clerum & populum, quasi vt diuersa, vt in cap.
duo sunt.12.q.j.& in c.nulli. & ibi Doct.42.dist.& in c. q̱
in aliquo.& ibi Domi.51. dist.& in c.vt commissi.in ver
bo, clerum & populum.de hære.in 6.& in c.nr̄i.26.dist.&
in c.in nomine.in prin.13.dist.& in ca. vbi periculum.§.
super his.de ele.in 6. & in c.Romana.in prin.de censi.eo.
lib.& in c.ex parte.lo j.de priui.cum si.¶Et istis adde, qđ
ibi dicetur, 78.q.ver.opi. tn̄ Bar.post Pau.de Cast.in d.cō
si 296.¶Et de prędictis ēt copiosè scribit do. Alexan.de
Imo. quem vide in l. de pupillo. in prin. ver.vtrùm autē
clerici.de ope.no.nun.& adde Cal.in tracta.de eccle.in-
terd.in 2.membro, q.27. vbi vult, ꝙ religiosus non desi
nit esse de populo ante professionem, etiam in odiosis.
Et in materia pondera bene tex. in c.duo sunt.12.q.j.lai-
ci.laos Græcè, quod est populus Latinè. ¶Quartò quæ-
70 ro, si † statutum ponit extra protectionem communis
omnem declinantem forum potestatis, an sit contra li-
bertatem ecclesiasticam.& respondet do.Abb.hic in re-
pe.ꝙ sic; quia reddit clericos timidos ad allegādum pri-
uilegium fori, si conueniantur coram potestate. Et alle.
Bal.in d.authen.cassa.& Barto.in d.§.quæ onerandæ.qui
hoc dicunt: & idem voluit Ange. in d. l. filiusfami.§.di-
ui.ff.de lega. j.Sed subdit hic do.Abb.quòd ex alio capi-
te hoc statutum non extenditur ad clericos, scilicet ex
defectu intentionis statuentis, qui in dubio non intende
bat comprehendere non subditos. ¶Ex quibus verbis re
sultat notabilis effectus, videlicet quòd taliter statuen-
tes non sunt excommunicati: quia si non intendunt di-
sponere de clericis, non videntur esse in casu d.ca.noue-
rint. Et ita expresè sentit domi.Anto.in ca.tua.infrà de
deci.in prin.dum dicit, quòd tale statutum in sua gene-
ralitatę ita debet restringi, vt clericos non comprehen-
dat, ne videantur statuentes disposuisse contrà libertatē
ecclesiasticam, vt ibi per eum, & idem tenet Lap. alleg.
30.incip. Cons.fuit. Et ꝙ talis interpretatio fieri debeat,
adduci posset in simili glo. vulgata in
cle.j.in verbo, Facere. de vsu.probans,
ꝙ in statutis nunquam colligitur argu
mentum à contrario sensu: qn̄ ex tali
argumento statuentes inciderent in pę
nam a. Et ita ipsam ponderat Roma.
in sing.108.incip. tu habes.& commu-
niter tenetur: * & idem Bal. in l. si eū.
§.qui iniuriarum.ff.si quis cau. & Lau.
de Rodul.in tract.de vsu.q.148.& Bal.
& Imo.in l.Gallus.§.ille casus.ff.de li-
be.& posthu. & facit optimè quod no.
Bar.in simili in l.si procurator.versi.&
per istum tex. ego dico.ff.de condi.in-
de.dū dicit, ꝙ in generali mādato non
venit aliquid, per qđ dn̄s possit incide-
re in pœnam: & idem Bar. in l.3.§.si p̱-
curator.ff.quod quisq; iu.& Bal.in l.ab
executione.C. quorum appe.non reci.
& Pet.de Anch.consi.160. cum cōcor.
¶Et istis adde Bar. in l.si quis sub con-

a In pęnam. *Adde do. Alex.in d. l. si eum. § qui iniuriarum.alle.in tex.si quis caut.et in l.omnes populi. de iusti. & iu. Et in quibus casibus debet sumi, & in quibus non, vide do. Soci.consi.suo 165. incip. Visis inuestituris versi. præterea.cum ver. seq. in secunda parte, consi.278.inci. In quæstione vertẽte. versicu. præterea non debet. in d. parte.*

ditio.ff.de condi.insti.vbi ēt tenet, tale statutum non va-
lere, quò ad clericos, nec intelligi de clericis: quia verba
generalia non porriguntur ad illicita: & sequitur Bal.in
l.fi.§.in computatione.in fi. C.de iu.deli.& idem tenent
multi ex allegādis j̃. in cautelis huius materiæ, maximè
Pet.de Ancha.in reg.ea, q̄.& faciunt, quæ no.Imo.in cle.
pastoralis.maximè in ver.& si dicatur.de re iudi.Ex qui-
bus vr̄ incautè locutus Ang.consi.47.incip. Statuto ciui
tatis Florentiæ.dum sentit expresè, ꝙ tale statutū noce
re debeat clericis. Confirmantur p̄dicta per ea, quæ scri
bit Dominic.post Io.And.in c.eos.maximè in ver.item
si sic intelligeretur.de immu.ecc.in 6.dum dicit, ꝙ statu
tum generaliter loquens non debet trahi ad sensum p̱-
uersum, ad quem videatur disposuisse ↄ̄ libertatem ec-
clesiæ, vt in exemplo, de quo ibi.¶Ad idem, quod notat
do.Anto.in c.relatum.j. post prin.de test.dicens, ꝙ statu
tum generaliter irritans testm̄ non positum in memo-
rialibus, non debet ita intelligi indistinctè, vt præiudicet
testīs ad pias causas. Et idem no. Cal.in dispu.inci. Bono
niēsi statuto cauetur.ad fi.quem sequitur Pe. de Ancha.
consi.253.inci.Supra dictum statutum. Et ꝙ pœna appo
sita declinanti potestatem, non liget clericos, tenet Bal.
in l.j.ad fi.C.de indi.vidui. etiamsi non puniret declinan
tem, sed eius consanguineos: quod ipse probet solenni-
ter: & facit quod dicam infrà q.13.& quod no.Bal.in l.2.
C.vt in pos.leg. vbi dicit, ꝙ si testator instituens clericū
grauat eum, ꝙ det Titio centum, subiiciendo eum iuris
dictioni seculari, non valet illa subiectio: quia est ↄ̄ ius
publicum, per l.nemo potest.ff.de leg.j.iuncto c.si diligē
71 ti.de fo.compe. ¶Et† retentis prædictis non vr̄ laborā-
dum in inueniēdo cautelas, ex quibus clericus declinās
iurisdictionem potestatis non incurrat pœnam dicti sta
tuti, ex quo statutum ipsum non ligat. Sed tn̄, quia de fa
cto seculares iudices aliqn̄ mandant tales pœnas execu-
tioni, vt dicit domi.Abb.in c.si diligenti.in fi.de fo.com
pe.ideo no. quinque cautelas, quas reperio in ista mate-
ria.¶Prima fuit Iac.But.in auth.statuimus.C.de episco.
& cleri. videlicet ꝙ clericus non declinet, sed dicat sic.
Non possum respondere coram vobis: quia habeo decre
talem, si diligenti. inhibentem & punientem clericum
litigantem coram seculari, aliàs libenter responderem.
Et cum hoc videtur transire Pet. de Ancha.in ca.si dili-
genti. in vltimo no. de foro compe. in 6. & Albe.in 4.
parte statutorum, quæstio 75. incip. existente potestate.
in fi. Pro quo etiam vide Bar.in l.2.C.de accusa. idem te
nentem, & Bal.in l.reos. versi.sed hìc quæro, an filius.C.
de accus.& Imo.in l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.Sed
ista cautela fortè non prodest, cum effectualiter decli-
net. Et non refert, an aliquid fiat verbo, vel facto, cap.
ex parte.de appel. secundum Ioan. de Lig. in d.c.si dili-
genti.

genti. & ſequuntur domi. Ant. & domi. Abb in fi. Tamē
ipſam ſaluat Bal. in d. authen. ſtatuimus. dicens, ꝙ aliud
eſt dicere ſe nolle, aliud poſſe. Alleg. l. ab adminiſtratio-
ne. C. de leg. & l. cum filius. §. non videtur. ff. de lega. 2.
72 quæ optimè probant. ¶ Secunda cautela eſt, ꝙ † cleri-
cus non declinet, ſed pro ſuo intereſſe compareat ſupe-
rior a, & eum reuocet rōne ſui inte-
reſſe, arg. c. ſi iudex laicus. de ſenten. ex-
com. in 6. ſicut dicimus in ſeruo, l. ſer-
uo, l. ſeruus. ff. de publi. iud. & ī dño feu
di reſpū vaſalli, c. ex trāſmiſſa. de fo. cō
pe. Ita docet Bar. in d. l. pe. § ad crimen.
verſ. item opp. de l. Lucius, quem ſequi
tur dom. Ant. in c. veniens. de accuſ. &
do. Abb. in d. ca. ſi diligenti. dicens hoc
eſſe notandum: & Bal. in authen. ſtatui
mus, dicens, ſe ita vidiſſe practicari. Et
hanc cautelam ponit Domi. nullū alle
gans, in d. c. ſi iudex. in prin. & ibi dicit
per illum tex. ꝙ aliud eſt, ꝙ clericus op
ponat de incompetentia ſecularis, &
aliud, ꝙ à ſuperiore repetatur. ¶ Et ad-
de, ꝙ eṗs cōmittens talē reuocationē,
ſeu inhibitionem, non tenet partē citare, ſm Archi. qua
ſi in terminis in c. quæ Lotharius. ante fi. 2. q. 1. quem ſeq
tur Bal. in l. presbyteri. C. de epiſco. & cle. & Ludo. de Ro
ma in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de damno infecto. ¶ Tertia
73 cautela eſt, ꝙ † clericus compareat in habitu & tonſu-
ra, & dicat, Offero me corā vobis litigare paratum, dū-
modò poſſim. Ita Bal. Ang. & Imo. ī l. 4. quæ incipit, nol-
le. ff. de acqui. hære. Ita ſentit Bal. in d. authen. ſtatuimus.
ver. ſecūdò dico. vbi ſemper vide, & idem Bal. in l. filius.
ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iu. dicens, ꝙ clericus compa
rendo in habitu & tonſura, non dicitur declinare forū,
ſed forus declinat eum. Et iſta eſt declinatio paſſiua, non
actiua: quia lex declinat, ſm eum. Et eſt ſimilis modus lo
quendi in l. qui indignus. ff. de ſenato. & in c. fi. de vita &
honeſtate cleri. & ibi per Docto. maximè Pet. de Anch.
Et iſta cautela eſt ſatis conformis primæ. Poteſt etiam
clericus dicere, ꝙ ſtatutum eſt ꝯ libertatem eccleſiæ, &
ideo non ſeruandum, ſm Alberi. in loco in prima caute
la allegato. ¶ Quarta cautela eſt, vt proteſtetur, quòd
74 non intendit conſentire in iudicem ſecularē, quia licèt
litiget, per hoc nihil iuriſdictionis habebit iudex ſecula-
ris, per dictum c. ſi diligenti. Lex enim declinat iuriſdi-
ctionem pro clerico etiam inuito, & factum legis non
obligat eum ad pęnam, cùm non ſit in culpa. Ita Bal. in
l. ab adminiſtratione. C. de leg. de quo facit mentionē
Ang. ibi, & Pau. de Caſt. quem oīno vide: & idē no. Bal. ī
l. j. in fi. C. de natu. lib. dicēs, ꝙ eſt cautela ſecura. ¶ Quin-
75 ta cautela eſt, ꝙ † iudex eccleſiaſticus petat declarari, &
expreſsè ſtatui, ꝙ tale ſtatutū nō intelligatur de clericis,
& ad hoc cogat iudicē ſecularē. Ita Pet. de Anc. in repe.
reg. ea, quæ. verſi. vigeſimoſextò quæro. de regu. iu. in 6.
allegando in ſimili Ioan. And. in c. fi. de immu. eccleſia.
lib. ſexto. Et idem dicit ſentire Bal. in authen. ſtatuimus.
C. de eṗis & cleri. & eſt ſolennis & efficax practica ad to
tam materiam huius decre. ꝙ dubitari poteſt, an ſtatutū
liget eccleſiam: & ſequitur Dominic. in d. ca. fi. & Bal. in
l. iubemus. la j. C. de ſacroſanctis eccleſijs. ¶ Quintò quę-
76 ro, vtrùm † valeant ſtatuta laicorum, ex quibus indire-
ctè prædia peruenientia ad eccleſias ſubijciantur oneri-
bus à populo imponendis? Et in hoc Bar. tenet, ꝙ ſic, in
l. reſcripto. §. ſciendum. verſi. ſed quæro, vtrùm. ff. de mu
ne. & hono. dando cautelam, ꝙ omnia prædia ciuium,
quæ ſunt in comitatu, ſint tributaria & affecta onere tri-
butorum pro collectis imponēdis. Ita dicit colligi ex di-
ctis Inno. in c. poſtulaſti. de foro compe. Et ita dicit feciſ
ſe Peruſinos, qui ex hoc imponunt collectas omnib. poſ
ſeſſionibus, quæ peruenerunt ad eccleſias, vel clericos
poſt l. factam, cum tranſiuerint ad eccleſiā cū onere ſuo.
Et hanc cautelam Bar. ſequitur do. Abb. in c. qđ clericis.
de fo. compe. allegādo Bar. in authen. item nulla cōitas.
C. de epiſco. & cle. & Arch. in c. j. de immu. eccle. in 6. qui

a Superior. *Adde plenè per domi. Alex. de Imo. in l ab adminiſtratione. C. de lega. & per domi. Soci. ſuo conſi. 122. incip. Præſtantiſsime doctor. cir. fi. ibi, ſolùm ergo. cum ſeq. in 1. parte, vbi dicit, ꝙ nō ipſe opponat, ſed ſuperior, vel pater, & ſic non incidet in pœnam ipſius.*

tñ ſpecificè hoc non dicit, ſed firmat aliud, videlicet ꝙ res ꝯſueta collectari amittat hoc onus tranſeundo ad eccleſiam, per rationes, quas ibi latius ſequitur Dominic. poſt Imo. ibi: & maximè, quia collectę non inhærent rei, ſed imponuntur tum ratione pſonæ b, tū pp bona. ¶ Et hinc eſt, ꝙ imponuntur ſolū ſubiectis c, d. §. ſciendū. Sed clerici non ſunt ſubiecti, vt hic. Ergo &c. Ad omnia iura, q̄ poſſunt allegari in ꝯrium reſpondetur, ꝙ loquūtur in prędijs tributarijs: & ſic, qñ onera ſunt annexa rebus, vt per Bar. in conſi. incip. Punctus quæſtionis talis eſt. & Bal. in l. placet. C. de ſacroſan. ec. & ita reſidet Dominic. in d. cap. 1. imitando iſtos, qui per hoc ſentiunt, quòd ſi prædia ſunt tributaria, tranſeant cū onere ſuo, prout ſupra dixit Bar. & cū iſtis verbis Domi. concor. domi. Abb. conſi. 53. incip. Quidam Andreas P. in fi. Sed tamen Bal. in d. l. placet. aliter loquitur, quàm dicat Dominic. vt infrà patebit. Dictam cautelam Barto. approbat Cal. in ti. de cenſi. conſi. 2. incip. Statuto Peruſino cauetur. & poſt conſi. collegij Peruſini valde plenum & approbatum à Calde. & non eſt contra libertatem eccleſiæ, ſecundùm ipſos, quia aliud eſt imponere collectam pro rebus eccleſiæ, quæ ſunt affectæ onere tributorum ante quàm veniant ad eccleſiam, & iſtud eſt contra libertatem eccleſiæ, & c. 1. de immu. eccle. in 6. Aliud eſt, quando onus tributi eſt impoſitum, antequam res veniat ad eccleſiam: quia illud eſt ſecundùm diſpoſitionē iuris Canonici, quo cauetur, vt tributū ſoluatur, c. ſi tributum. 11. q. j. vt ibi per eos: & idem tenet Cal. in ti. de cōſti. conſi. 7. inci. An ſi ſtatuto. & Bar. in l. fi. C. de exac. tribu. lib. 10. & in l. placet. C. de ſacroſan. eccl. & idem ſentit Bar. conſi. ſuo 180. incip. Si aliqua poſſeſſio. in fi. & in l. j. quaſi in fi. C. de mu. & in quo loco. lib. 10. Et dictam cautelam ſequitur etiam Ang. in conſi. 24. inci. Eccleſia tenetur ad munera. intelligens hoc habere locum, qñ munus tributi eſt certum, puta duo denarij pro tornatura quolibet anno: ſecus in collectis, quæ imponuntur extra ordinem: quia licèt ſtatutum vocet illas collectas tributum; tñ quia eſt extraordinarium & incertum, donec declaretur & imponatur, non poteſt declarari in p̄iudicium eccleſiæ, poſtquam res peruenit ad eccleſiam per rationes, quas ibi vide per eū. ¶ Itē pro dicta cautela Bar. vide ſemper Pet. de Anch. conſi. ſuo mihi 198. inci. Habet ſtatutū communis Piſtorij. Vnde reſpondet quibuſdam rationibus in contrarium facientibus, ſubdens ſe idem tenuiſſe in d. c. j. de immu. eccl. in 6. referendo in diſpu. Old. quem dicit ita tenere. Et pro hac parte vide ēt Bal. in ca. cùm veniſſent. de eo, qui mit. in poſ. vbi dicit, valere ſtatutum ꝙ clerici, qui non ſoluunt munera pro patrimonialibus, pro quibus debentur collectæ loco tributorum ex hypotheca deſcendente ab ęſtimo communis, non audiantur in iudicio: quia tale ſtatutum eſt laudabile propter bonum publicum. Dicit tamen ſe de hoc alibi aliter ſcripſiſſe. ¶ Sed contra dictam opi. Bar. & ſequacium tenet do. Abb. in cap. fi. in fi. de vi. & honeſta. cleri. maximè propter fraudem: nam iſtæ cautelæ veniunt de directo contra priuilegium conceſſum eccleſiæ per imperatorem, de quo in l. quiſquis. C. de ſacroſ. eccle. vt latiùs per eum. Idem tenet Bal. in l. placet. C. de ſacroſan. eccle. dicens opi. Bar. eſſe falſam; quia eccleſia hodie non tenetur ad tributum, vt ibi gl. Et ideo ſi res tributaria tranſit ad eam, non tenetur, niſi ad tributa præteriti temporis: ad futura autē non; per auth. item nulla cōmunitas. C. de epiſc. & cler. Et pro hoc derogatur omnibus fraudibus ſtatutorum, quæ fiunt in præiudicium eccleſiæ. Et ideo Barto. non dicit verum, niſi tributum

proce-

b Perſonæ. *An collectę, quæ hodie imponuntur perſonis, ſi res tranſeāt de perſona in perſonam, tranſeant cum onere, vide per Socinum conſilio ſuo 243. incip. In præſenti cōſultatione, verſi. confirmare videtur & 2. in 2. parte.*

c Subiectis. *An neceſſe ſit perſonam eſſe ſubiectā imponenti, dum collectæ imponentur, vide domi. Soci. ſuo conſi. 288. inci. circa primā q. verſicu. primò, vna conſideratione. cum verſ. ſequen. in ſecunda parte.*

procedat ex ordinatione principis: quia illud bñ agnoſcit eccleſia, ad quam vadit res tributaria, d.c. ſi tributũ. ſecundum eũ. Idem tenet ẽt Bal. in l. fi. C. ſine cenſu, vel reliquis. Primo: quia ſtatuere, ꝙ munus mixtum ſit merè reale, implicat ꝯdictionem, & eſt mutare nomina appellatiua: quod eſt impoſſibile. l. ſi quis in fundi. ff. de le. j. Secundò; quia non debet dari uia fictionibus in præiudicium eccleſiarum: eſt. n. fictio, ꝙ munus mixtum fingatur merè reale: & qđ prohibitum vna via, nõ debet alia concedi. Alle. Hoſt. & Io. And. in ca. poſtulaſti. de foro comp. Tertiò; quia licèt huiuſmodi collectæ habeãt cauſam de præterito ex generali ordinatione ſtatuti, tñ formam habẽt, poſtquam res eſt facta eccleſiæ. Impoſſibile eſt aũt, ꝙ tũc formetur obligatio, vbi inuenitur perſona quæ non poſſit affici, & res mutauit ſtatum, l. ſeruꝰ Stichꝰ meus. ff. de ma. teſta. Non igit inſpicitur tempus l. conditæ, ſed tempus in ſoluendo collectã diſtributã, vt in exẽplo, de quo per eũ. Quartò; quia ſtatutũ de ſoluẽdis collectis habet in ſe conditionẽ poteſtatiuam, ſcilicet ſi imponantur: q̃ conditio non põt retrotrahi in preiudicium tertij poſſeſſoris, l. qui potior. & l. qui balneum. ff. qui potio. in pig. hab. ſm eũ. ¶ Et quamuis iſtis rationibus videatur reſpõdere Pet. de Anc. in d. ꝯſi. 298. tñ ad illud de fraude præſumpta non vr̃ accomodatè poſſe reſponderi, Et ita per illam rationẽ firmat latè Lud. Ro. in l. ſi publicanus. ff. de publica. ſubdens, ꝙ aut ſtatutum facit expreſſam mentionem, qñ ꝑdiũ perueniret: & clarũ eſt, ꝙ non tenet, authen. caſſa. C. de ſacroſan. eccl. & d.c. nouerint. Aut loquitur generaliter, & tunc tale ſtatutum, tanquã odioſum, nõ cõprehẽdit eccleſiã, per no. hic. Et ſubdit Lud. ſe neſcire, ad quid ſit opus iſtis cautelis. Poſito. n. ꝙ laici eorum prædia transferant ad eccleſias, tñ nõ poſſunt poſtea grauari pro collectis illis prædijs imponendis. ¶ Sed dic, ꝙ tenentes dictam cautelã non dubitauerunt de hoc, ſed conſiderauerunt, ꝙ facultates populi diminuuntur propter multa prædia, quæ acquirunt eccleſiæ: nã ſi non poſſunt collectari, remanet populus minus potens ad ſuſtinendũ onera cõmunia, à quibus ſubleuatur per collectas. Et hanc partem ꝯ Bar. tenet ẽt do. Car. in repe. c. perpendimus. verſi. venio ad tertiũ. de ſent. excom. circa quã põderare opportet ca. 1. in fi. de cenſi. per quod mouetur Bart. in d. conſi. 180. & domi. Abb. in d.c. 1. & in cap. non minus. de immu. eccl. Dixi aliquid in c. verũ. de foro compe. ¶ Sed retenta hac ſecunda opi. ꝓ veriori & ſuſtentabiliori, not. incidenter tria. Primò, ꝙ
77 † teſtator legando fundũ eccleſiæ, põt diſponere, ꝙ pro dicto fundo teneaẽ ſoluere pro cõi onera & collectas, à quibus, hoc non appoſito, erat eccleſia exempta de iure cõi. Ita Pet. de Anch. conſuluit ꝯſi. 223. inci. dubiũ facit in prædicta q. quia licitum eſt cuicunq; priuato donanti res ſuas eccleſiæ, adijcere conditiones & onera: & eccleſia tenetur illa ſeruare, vt in c. verum. cũ materia, de condi. appo. Et adeò hoc eſt uerũ, ꝙ ſi bona transferantur in eccleſiã ſub prædicta conditione, & eccleſia non ſubeat onera impoſita, licitum eſt laico propria authoritate ea capere. arg. d.c. verũ. & no. Hoſt. & Io. And. in c. verum. de foro cõpe. ſm eũ. ¶ Secundò no. ꝙ qñ eccleſia acquirit poſſeſſionem, quæ prius erat æſtimata, ſeu allibrata in libris communis, eo ipſo dicitur eximi ob onere collectarum, nec ad eas ſoluendas tenetur clericus illius eccleſię, ita conſuluit Bart. in conſi. 180. incip. Si aliqua poſſeſſio. per rationes, quas ibi vide: & intelligit iura in cõtrarium facientia, vt loquãtur in prædiis tributarijs & oneribus merè realibus, ſed conſiliũ ſuũ loquitur in mixtis, prout ſunt collectę. Sed an ĩ tributarijs ſit ſecus, pendet, vt vides, ex dictis ſuprà. ¶ Tertiò no. ꝙ ubi in populo eſt impoſita collecta, ſeu pręſtantia pro certis annis, & eis non cõpletis bona alicuius ciuis perueniant ad eccleſiã, tenetur eccleſia ad reſiduum illorũ annorũ, ſm Ange. latè in conſi. mihi 203. inci. Inter ordinamenta. quia licèt eccleſię non poſſit imponi collecta de nouo pro re in eã tranſlata, tñ ſi iã fuit impoſita, trãſit ad eccleſiã cũ onere illo, ſicut ad quecũque ſucceſſorẽ, per l. incola. quaſi iam muneribus publicis deſtinatus. ff. ad muni. ẽt ſi poſtquã eccleſia acquiſiuit, declaretur ſigillatim portio cuiuſlibet poſſeſſionis: quia pro hoc dicitur noua impoſitio, ꝑ l. heredes palã. ver. ſed ſi notã. ff. de teſta. vt ibi eleganter per eũ. ¶ Sextò quęro, vtrùm ſtante ſtatuto, quòd maſculi excludant fœminas ab inteſtato, excludatur mulier monacha a? Et breuiter conclude, ꝙ ſi aſſumpſit monachatũ ante ſtatutum, nõ excludit: ſecus ſi poſt, ſm dom. Abb. in c. quod clericis. de foro cõpe. ver. & faciũt hęc. ꝑ plures rationes, quas ibi vide re potes: ſed adde Pau. de Caſ. idem tenentẽ elegãtiori ſtylo, cõſilio ſuo 335. incip. In Chriſti, primũ dubiũ, de quo quęritur. Et ſcias, ꝙ ibi in effectu ponit duas ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio eſt,
78 ꝙ ſi † ſtatutũ expreſsè excludit moniales, non valet: hoc & indiſtinctè tenet Bart. in l. fi. C. de pac. & Bald. in l. Deo nobis. C. de epiſ. & cler. & Pet. de Anc. in repe. c. 1. ver. quęro etiam, an valeat. Limitant hoc, vbi ſtatutum pręcedat ingreſſum, & utatur verbis pręſentis temporis, non pręteriti, putà dicendo, ꝙ ingrediens monaſterium non ſuccedat b, & ſic confert effectũ ſuũ in tẽpus, quo ingreditur, quo tempore adhuc eſt laica, quia ſm Pau. de Caſt. etiam tunc non valet. Nam licèt dicat, Ingrediẽs, tñ poſtea ſubdit, Nõ ſuccedat, qđ ẽ uerbum futuri temporis, & ſic refert ſe ad tempus, quo delata eſt ſucceſſio, quo tempore propriè ſit excluſio prius, vt ipſe probat. Sed tunc reperitur monacha & exempta à iuriſdictione ſtatuentium. Ergo ſtatutum non poteſt in illam operari. ¶ Item ex alio capite, quia traheret voluntatem monachãdi à propoſito religionis. ergo nullum, ut in §. ſed hoc pręſenti. in Authen. de ſan. epiſco. Item contra libertatem eccleſiaſticam; quia timidiores efficiuntur ad ingrediendum, & per ingreſſum efficiuntur deterioris conditionis, vt ibi per eum. ¶ Hanc cõcluſionem tenet etiam ipſe Pau. de Caſ. in l. ſi quis id, quod. ff. de iur. om. iud. & Bal. in l. omnes populi. verſic. ſed quid ſi ſtatutum dictet, ꝙ monachus. ff. de iuſt. & iu. & Ang. pulchrè in diſpu. ſua inci. Nobilis quidã genere. verſi. ad unum tamen diligenter &c. & Dom. poſt Imo. in c. quamuis. de pact. in 6. & Rom. per multas rationes in l. ſtipulatio hoc modo concepta. verſi. circa illud verò exemplum. ff. de verb. ob. & do. Abb. hìc in repe. ver. circa iſtum caſum. & Nicolaus de Vbaldis Modernus auditor Rotę, in trac. de ſucceſ. ab inteſtato, fol. 189. ver. ſed an valeat ſtatutum. Benè facit, quod no. Pet. de Anch. conſ. 268. incip. Prò & contrà. vbi dicit, quòd nõ valeret ſtatutum, quòd vxore ingrediente religionem, maritus lucretur certam partem dotis; quia retraheretur fortè mulier à profeſſione. Ergo &c. d. §. ſed hoc pręſenti. Et per pręđicta dubito de eo, quod dixit Dom. in c. legem. in primo no. 53. diſt. ubi dicit, valere ſtatutum laicorũ inhabilitans ſibi ſubiectos ad clericatum, quando hoc facit ex legitima cauſa. Nec obſt. tex. ibi, quia illa lex fuit per Papam ſpecialiter approbata, aliàs non te
79 nuiſſet, per ea, quę dicta fuerunt in 1. q. ¶ Secunda concluſio Pau. de Caſt. in d. conſil. quòd † ſtatutum non loquens ſpecialiter de ingredientibus, vel ingreſſis monaſterium, ſed generaliter, quòd nulla mulier ſuccedat extante maſculo, excludit etiam monachas, cùm ceſſent rationes pręđictę, nec efficiuntur deterioris conditionis propter ingreſſum: & oſtendit late domi. Pau. quòd ſicut ceſſante ſtatuto omnis potentia ſuccedendi oritur à iure communi, ita extante ſtatuto oritur ab ipſo, & cum iſta limitatione & incapacitate ſemper ſuccedit, ſcilicet niſi eſſent maſculi. Et non dicitur ſtatutum ligare

a Monacha. *Adde Alexan. in ſuo conſilio 221. poſt Sal. in d. authen. caſſa. C. de ſacroſa. eccle. alle. in tex. & per dom. Soci: conſil. 81. incipi. in præſenti conſultatione. ver. his tamen non obſtantibus. cum verſicu. ſeq. vſque ad vlti. in prima parte. & plenius in conſil. 230. incip. Viſo teſtamento. D. Cal. verſ. 3. & vlt. in ſeconda parte. & conſi. 241. incip. circa primam difficultatẽ. in princ. cum verſi. ſequen. vſque ad verſ. ſecũda difficultas ſubtilior. in dicta parte.*

b Non ſuccedat. *Pro qua materia vide no. & plenè per dom. Soci. ſuo conſil. 241. incipi. circa primam difficultatem. verſic. ſed poſito. in ſecunda parte.*

ligare moniales, vel eas efficere impotentes ad succedendũ; quia istud effecit dudum, scilicet tẽpore suæ natiuitatis, & sic ante q̃ de ingressu esset cogitatio. Et tenẽdo cõtrariũ sequeretur absurdũ; quia si fieret hodie lex imperialis ꝯformis dicto statuto, nõ ligaret moniales per eãdẽ rationẽ, per quã vidẽtur nõ ligari statuto, quod esset ridiculosum, ſm eũ, cũ quo ẽt ꝯcor. Lud. ĩ d. l. stipulatio. per id, quod in simili no. Io. And. in regula, sine culpa. in vlt. q. de reg. iu. in 6. dicens, ꝙ statutũ excludẽs à successione regni secundo genitũ stante primo, excludit illũ ẽt clericum effectum; quia ante clericatũ iniecit in eũ vires suas. Et hãc conclusionem tenet do. Abb. in d. c. qđ clericis. dicens ita ꝯsuluisse do. An. & Per. de Anch. & Lap. alle. 101. inci. In ciuitate Florẽtiæ. de qua fiet mẽtio in seq. q. & facit, qđ dicam in q. 15. resumendo, qđ est dictum de secundogenito clerico. ¶ Et prædictis adde do. de Rot. in antiquioribus impressis per rubricas, in ti. de consue. decis. 1. inci. Supposito de consuetudine. vbi volunt, ꝙ si consuetudo excludit ingredientem religionem à bonis paternis, si ingrediens postea exit apostatando, & de facto ꝯ̃hit matrimonium, adhuc remanet inhabilis virtute consuetudinis: de cuius validitate non tãgunt, sed simpliciter eã ꝑsupponunt. Qđ no. ¶ Et ad hanc secundã cõclusionem vide oĩno Sal. in d. authen. cassa. quam reassumit do. Fran. de Are. c. qđ clericis. in fi. de foro comp. volentes, non posse dici, ꝙ ante ingressum statutum iniecerit vinculũ, imò iniecit solùm tempore successionis deferendæ: & tunc est professa. Ergo non nocet. De quo cogitabis; quia ista est additio notata perfunctoriè. ¶ Cæterum, quia cõiter talia statuta ita demum excludunt fęminas, dũmodò videlicet fuerint dotatæ, dicas, ꝙ ẽt monialis debebit dotari aliàs non excluditur à statuto a. Ita Petr. de Anch. cons. 103. inci. In paucis verbis. vbi latè probat, ꝙ matrimoniũ spirituale, qđ contrahitur inter ipsam & monasteriũ, nõ debet in hoc esse deterioris conditionis, q̃ matrimoniũ carnale b. & inducit inter cętera, authen. nisi rogati. C. ad Treb. attenta ratione ipsius, quæ est, vt legatum dotis sub conditione nuptiarum debeatur ẽt ingredienti monasterium, ne impediatur vita contemplatiua: quæ ratio procederet ẽt hìc, si filia volens profiteri, excluderetur ẽt à dote stante masculo, vt ibi per eum, pro quo facit, quod no. Bald. in l. fi. vers. sed pone, ꝙ filia non vult nubere. C. de do. promissio. vbi dicit, quòd filia volens ingredi monasterium debet dotari, & ita dicit colligi ex dictis Bart. in l. j. §. si parens. ff. si quis à paren. fuerit manumissus. ¶ Modò est dubium quotidianum, vtrum illud, quod offert pater simpliciter in altari, quando filia profitetur, debeat computari loco dotis? Bart. dixit quòd sic, in d. §. si parens. dicens, quòd illa pecunia computatur in legitimã: est. n. ad similitudinem dotis, quæ computatur in legitima, l. quoniam nouella. C. de inoffi. test. cuius dotis loco succedit id, quod ponitur super altari, secundùm eum dicentem ita dici in vulgari. Et ita simpliciter refert & sequitur Bal. in d. l. quoniam. in fi. dicens, se credere hoc verum. Et est menti tenendum secundum eum. ¶ Sed reperio quendam Pet. de Per. in suo tractatu de societate, in 11. parte, in 4. q. vbi latè tenet contrarium, videlicet quòd dicta oblatio facta in altari non dicatur dos, nec in ea verificetur statutum loquens de dotata: & mouetur potissimè, quia verba statuti loquentia de dotata intelliguntur de dotata propriè c respectu matrimonij carnalis. Nam considerauit statutum dotẽ propriè, quę remanet apud filiã, & censetur patrimonium filiæ, l. vnica. C. de rei vxo. acti. Sed illa pecunia oblata non est ipsius filiæ, sed monasterij: quia illa est incapax proprij. cap. cũ ad monasteriũ. in fi. de sta. mona. Itẽ probat, ꝙ si esset loco dotis, esset simonia: & latè inducit no. in c. non satis. de simo. Et hoc mõ nõ excludetur mulier professa à bonis paternis vigore dicti statuti ſm eum latiùs loquentem post quẽdam aliũ Pet. de Pe. quẽ refert ita ꝯsuluisse. Et pro ista opi. adduci põt, qđ no. Bal. in auth. nisi rogati. ver. q̃ro, nũ quid monasterium. C. ad Treb. ubi dicit, ꝙ executores deputati ad virgines maritãdas non pñt dare illã quantitatẽ virginibus intrantibus monasteriũ, qa hoc non habẽt in mandatis. Et sic vult, ꝙ illud, qđ dat̃ moniali, non dicit̃ pro m̃rimonio: & sic neq; dicitur dos, iuxta no. in rub. ff. sol. mat. In contrarium tamen facit, quod incidenter firmat do. Dionysius de Per. consi. 20. inci. etsi doctrina cæcum illuminet. prout refert & sequitur do. Maria. in repe. c. qualiter. lo. 2. q. 8. art. pe. de accus. vbi dixit, ꝙ statutũ disponens aliquid ꝯ̃ cognoscẽtem mulierem nuptã habet locum in cognoscente monialẽ: quia dicit̃ matrimonium ꝯ̃hi cum ecclesia, seu Christo, c. hi, qui. & c. viduas. & c. quæ Christo. 37. q. j. ¶ Sed fortè hoc dictũ non substineretur, tum propter prædicta, tum quia statuta debent intelligi in casu vero d & ꝓprio, vt ꝑ Bar. ĩ l. 3. §. hęc verba. ff. đ neg. gest. & in l. j. §. hoc interdictum. ff. de fonte. cũ concor. Et istud matrimoniũ spirituale non vr̃ verum matrimoniũ, nec fuisse in consideratione statuti. Et faciunt no. ꝑ Io. And. & do. Ant. in c. tua. de spons. ¶ Septimò quæro
80 stante † dicto statuto, ꝙ masculi excludant fęminas, vtrum clericus gaudebit beneficio huius statuti con fœminas? Et conclusio est, ꝙ sic e, vt latissime concludit Lap. alle. 100. inci. An statutum exclusiuum fœminarum. & latius alleg. seq. quæ incipit, In ciuitate Flor. per rationes solẽnes, quas ibi uidere potes: & sequitur do. Card. in repe. ca. per pendimus. vers. sed quæro, quid si constitutio. de senten. excom. & do. Abb. in d. c. quod clericis. versi. hæc uera: ſm Lap. hìc, & in repe. versi. secundus casus. in c. constitutus. de rest. in integ. per tex. ibi, & in c. cũ dilecti. de foro cõpe. & in c. si in adiutoriũ. 10. dist. Per quæ iura idem tenet Bal. in l. cunctos populos. in lectu. versi. sed hìc vlterius quęritur. C. de summa trin. ¶ Non obst. iste tex. qa intelligitur, qñ statutũ specificè disponit de clericis, seu ecclesijs: tunc enim non valet, ne notetur superioritas respectu statuentis: & hoc vult iste tex. in ratione sui: ibi, sunt à quibus, si quid motu proprio. Et si diceret̃, quòd ratio hìc posita in principio procedit etiã, quando statutũ loquitur generaliter, prout disponebat̃ hìc. risp̃ondetur secundum do. Abb. in d. c. quod clericis. quòd procedit, quando statutum non infert commodum simpliciter, vbi loquitur, quando præcipiendo, verando, vel prohibendo: quibus casibus non extenditur ad ecclesiam. Et ita vult iste tex. ibi, tributa facultas, idest potestas. Secus ergo, si simpliciter infert commodum, secundùm eum. ¶ ex quibus verbis tollitur motiuum Ioã. de Imo. hìc, & Matth. Mathesilani no. 111. inci. Nota lucrosam cautelã. & Pet. de Anch. in repe. c. j. ver. opi. Bald. suprà eo. & Lud. ĩ sing. 451. incip. Habeo factum in casu cardinalis, qui non visis prædictis aliter determinat istam q. & minus benè. Et ꝓ dicta responsione ad istũ tex. uide Domi. in c. fi. in prin. de off. dele. in 6. Ad hãc q. facit, qđ dicitur in seq. q. ver. opi. tamen Bar. ¶ Octauò quæro, & est q. po
81 tissima in hac materia, si † statuta laicorum non disponunt de ecclesiis, vel clericis, nec in materia tangente priuilegia, vel iura sua, sed simpliciter aliquid honestè disponunt,

a Statuto. *Ad quod facit, quod dicitur per dom. Soci. cõs. suo. 222. inci. Presens consultatio consistit. ver. confirmantur prædicta. ibi, si ergo. in 2 parte, quẽ omnino vide.*

b Carnale. *Adde idẽ tenentẽ do. Soc. suo cons. 222. inci. presens cõsultatio. ver cõfirmãtur prędicta. circa medium, in 2. parte.*

c Propriè. *Sed quid si sit dotata à patre non de bonis suis, sed maternis, an statutũ verificetur? Dic, quòd nõ, ut per D. Soci. suo cons. 30. inci. quamuis ex his. ver. nec obstat, si diceretur. circa fi. in 1. parte. Et quomodo tale statutum intelligatur, & quando locũ habeat, uide per eum in consi. 84. inci. Visa prædicta facta. versicu. quintò moueor magis. in 1. parte, & consi. 92. inci. Circa primum huius. ver. circa secundã dubitationẽ. in dicta parte.*

d Vero. *Ad qđ adde etiam dom. Socin. suo consi. 129. incipi. præstantiam iuris. versi. 2. ostenditur in fi. in 1. parte.*

e Quòd sic. *Adde Alex. plenè in suo consi. 211. 2. parte, & do. Soc. suo consi. 230. incipien. Viso testamento. de cal. ver. 3. & vlt. in secunda parte.*

ſponſũt, vtrùm debeat valere quò ad clericos, vel eccle-
ſias? Et in hoc eſt opi. vulgata Bar. ꝙ ſic, in l. cunctos po-
pulos. verſ. quinto quæro. C. de ſum. trini. per c. cùm ve-
niſſent. de eo, qui mit. in poſ. & in c. conſtitutus. de reſt.
in integ. & ca. cùm cauſa, de re iud. vbi retractatur actus,
quia fuit ꝯſuetudo mala, ſecus ſi fuiſſet bona. Alleg. glo.
fi. in l. ex ea. ff. de poſtu. Et hanc opi. videtur ſequi Domi.
in ca. 1. de iureiu. in 6. inducens pro ea illum tex. licèt di-
cat communiter teneri contrarium. ¶ Et ex hoc infert
Bar. vbi ſ. ꝙ ſi ex ſtatuto laicorũ inſtrumentũ debet exe
qui ſine libello, ligabit eccleſiã, cuius cauſa agitetur co-
rã epiſcopo. Idem dicit de ſtatuto irritante teſtamentũ
non inſinuatum in memorialibus cõmunis. Nam pro-
cedit, vbi fuerit legata pro eccleſijs, ſm eum. Sed cõtra
Bar. tenent hìc do. Ant. Imo. Dom. & do. Abb. & Bal.
in d. l. cunctos. in lec. & do. Abb in c. tua. lo j. ad fi. de de-
ci. per illum tex. & Cal. in iſto ti. conſi. 11. & dom. Card.
in d. c. cùm cauſam. & in d c. cùm veniſſent. & do. Ant.
do. Abb. & Imo. in d. c. qđ clericis. & Dom. in d. c. Ro-
mana. §. j. de ſen. excom. in 6. & do. Ant. in ſua diſp. ſtãte
ſtatuto. ver. Iſta theorica Bar. nũquã mihi placuit: quia
conſuetudo, vel ſtatutum laicorũ non poteſt aſtringere
clericos. c. j. 10. diſt. c. quæ in eccleſiarũ. ſ. eo. Item, quia
clerici ſunt maiores laicis. Et allegãt etiam tex. in §. ple-
biſcitum, Inſt. de iu. natu. vbi ſtatutũ plebis non ligauit
patres. Item, ſi non valet, qñ diſponit contra priuilegiũ
eccleſiarum, vt fatetur Bar. multò minus debet valere,
ſi diſponit ꝯtra concernentia ius commune; quia faci-
lius tollitur, qđ competit de iure ſpeciali, ꝗ quod de iu-
re cõmuni, l. eius militis. §. militia. ff. de mil. teſt. ¶ Nec
obſt. ꝙ ſtatutum ſit bonum & æquum. quia iſtud non
dat authoritatem ſtatuenti, ſm Bal. pro quo facit, quod
no. Io. And. in c. ſtatutum. de hȩre. in 6. cum ꝯcor. allega
tis in j. q. ¶ Et ſi diceret, ꝙ ſicut clericus vtitur dicto ſta-
tuto ꝯtra laicũ in foro ſeculari, ita deberet econuerſo
laicus vti ꝯtra eum, tanquam iſtud non fit vi ſtatuti, ſed
vi iuris cõmunis. Reſponde, ꝙ iſta ratio non valet: quia
iſtud ſtatutum non eſt factum ad poſtulationẽ clerico-
rum, ſm Bal. vbi ſuprà. Et pro iſta reſpõſione facit gl. fi.
in fi. in c. 2. de mutu. peti. cũ his, quæ ibi alle. D. Abb. pro-
bans, ꝙ non tenetur quis recipere contra ſe illud, quod
ad eius poſtulationẽ nõ eſt ei conceſſum. Et ſic diceret,
quòd ſi præceptũ guarentigiæ habeat paratam execu-
tionem, ſm Cy. in l. j. C. de confeſ. reſpondet Bal. ꝙ iſta
ratio non eſt vera; quia præcipiens tabellio eſt iudex au
thoritate imperiali. Ergo nihil poteſt prȩcipere clerico.
Idẽ ſi authoritate papali; quia eſt purus laicus. Vnde in
clericum nihil poteſt, ca. ſi diligenti. de foro comp. Nõ
obſt. gl. in d. l. ex ea. q̃a loquitur inter laicos. Sed iſte cle-
ricus non eſt ſubditus ſm eum. Nec obſt. iura allegata
per Bar. quia reſpondet Io. de Lig. in d. c. quod clericis,
quem alij ſequũtur, ꝙ in dictis iuribus erat conſuetudo
mixta clericorum & laicorũ, & ideo debeat ſeruari in
foro eccleſiaſtico: ſecus qñ conſuetudo eſſet tãtummo
do laicorum; quia illa non ligat clericos, ſaltem in foro
ſuo, ſm Cy. in l. 2. ad fi. C. quæ ſit lon. conſu. per no. hìc.
Et hanc reſponſionem clarè approbat do. Abb. in d. c.
cum cãm. in 3. no. & in d. c. cùm veniſſent. in 2. no. ¶ Po
teſt ẽt dari alia reſponſio ad d. c. conſtitutus. de qua ibi
per do. Abb. quẽ videas. Opinio tamẽ Bar. ſaluari poteſt
plurib. caſibus, cõſiderando generaliter, quoties in ma-
teria iſta cõcluditur ſtatutũ operari erga clericos, quod
ex diſcurſu materiæ ſæpe apparet. Tamẽ ſpecialiter ſal-
uatur in quinq; caſibus. Primus eſt, quando ſtatutũ non
vtitur verbis præceptiuis, vel arctatiuis, ſed priuilegiati
uis, vel concedendo immunitatem in aliquo caſu, quia
ſi profertur per nomina apta ex proprio ſignificato cle-
ricos cõprehendere, illos cõprehendit. Ita probatur ex
his, quæ dicta ſunt in præcedenti q. Et ita etiam decidit
Dom. in c. fi. de oſt. deleg. in 6. dicẽs pro hoc facere c. ad
Apoſtolicã. de ſimo. & idẽ no. Pau. de Caſt. ꝯſ. 296. inci.
In Chriſti &c. ad primũ dicendum, per tex. optimũ in
c. dilecti. de fo. comp. quem etiam ad hoc alle. Bal. in d.
l. cunctos populos. in lect. Nec eſt abſurdũ, quòd clerici *
guadeant beneficijs ſtatutorum populi, licèt non ſup-
portent onera, quia ſufficit, ꝙ ſubeãt onera ſpiritualia,
ſm Pau. de Caſt. in d. conſ. Et ſic non ſunt ſimiles omni
no forẽſibus, à quibus laici nullũ habẽt ſubſidiũ. Quod
verbum no. in tota mã iſta ad euitandã æquiparationẽ,
quæ ſæpe fit de clericis ad forenſes; quia non eſt bona
per id, qđ dictum eſt. Et ad hũc primum caſum adde no
tanda verba do. Abb. in c. cùm dilectus. ver. ſed contra-
rium hìc ſtatui, de fi. inſtr. maximè dũ dicit, ꝙ iſte tex.
intelligitur in his, quæ ſunt iuriſdictionis ꝯtentioſȩ, ſe-
cus ſi voluntariæ, inferens ad caſum, de quo ibi per eũ,
quẽ ſcias adducere ad ſimilia. ¶ Sed hũc primũ caſum
declara dupliciter ex dictis Bar. in l. de quibus. ver. ſextò
quæro. ff. de legib. Primò, dummodo clericus volẽs vti
beneficio ſtatuti, vtatur cum ſua forma. Vnde ſtante ſta
tuto, ꝙ inſtrumẽta mãdent executioni, niſi ſint lapſi x.
an. clericus volẽs ita vti tali ſtatuto, debet eo vti infra x.
annos, quibus elapſis agat iure communi. Et idẽ voluit
Bal. in l. j in fi. C. de ꝯtrahen. emp. ¶ Secũdo declara, vt
nõ procedat, qñ ſtatutum excluderet clericos à benefi-
cio ſuo, exceptuando eos: nam hoc poteſt, ſm Bal. in d.
l. de quibus, q̃a qui non impedit beneficium, nullam ta
mẽ facit iniuriã. Quod benè no. Et per hoc adduci põt,
quod no. Dom. in c. ſancto. 2. q. 7. vbi dicit, ꝙ valet ſtatu-
tum vnius ciuitatis diſponẽs, ꝙ illud ius ſeruetur in ciui
tate à forẽſib. qđ illi ſeruarẽt in ſua ciuitate ipſis ſtatuẽ-
tibus. Et ideo cùm clerici nõ patiant allegari ꝯtra ſe ſta-
tuta laicorum, videntur ſimiliter laici poſſe recuſare,
ne clerici allegent ipſa cõtra eos. Facit, quod no. Bal. in
repe. l. j. ver. ſuper quinto. C. de ſacroſan. ec. dũ dicit in ſi
milibus terminis, ꝙ quis põt ſuum beneficium remoue
re. ¶ Hæc intelligo, niſi ſtatutũ priuilegiatiuũ, quod re-
uocatur, faceret mentionẽ de clericis, & ab eis eſſet ac-
ceptatum; quia tunc non poſſet fortè in eorum præiudi
cium reuocari, per ea, quæ infrà dicẽtur in 12. q. Et ſi ſta
tutum dicere ſimpliciter, ꝙ non ſubiecti non guadeant
beneficijs ſtatutorum, an includantur clerici? Dicit Bar.
ꝙ ſic, in d. l. de quibus. q̃a generalis eſt determinatio ſta-
tuti, & nulla ratio cogit cõtrarium dicere, ſm eũ. Quod
no. quia videtur prima facie cõtra illud, quod proximè
notaui poſt Pau. de Caſt. ꝯtra æquiparãtes clericos forẽ
ſibus, niſi dicas, ſaluando vtrunque, ꝙ illud eſt verum, ꝙ
non ſunt forenſes, per ea, quæ dicta ſunt in 3. q. & tñ nõ
ſunt ſubditi, & ſic, qñ ſtatutum expeſsè excludet nõ ſub
ditos, ipſi etiam excludent, per prȩdicta, quȩ no. tanquã
alibi non reducta. Et adde aliam rationem pro dicta
conſideratione Pau. de Caſt. quia ſi clerici dicerẽtur fo-
renſes, non procederet iſte primus caſus; quia nunquam
gauderent beneficijs ſtatuti laicorum, per id, quod ſcri-
bit Ang. ꝯſi. 72. inci. In ſtatuto Flo. & Lud. conſ. 224. in-
cip. In Chriſti &c. iſta captura. ante fin. & Pau. de Caſt.
ꝯſi. 343. inci. In Chriſti &c. Statutum, ad fi. vbi dicunt,
quod forenſes non gaudent beneficijs ſtatutorum, per
l. j. ff. de tu. & cura. dat. ab his. & tex. hic, ſed allegando
iſtum tex. videantur errare, per ea quæ dixi in fi. præce-
dentis q. ¶ Secundus caſus ſaluans opi. Bar. eſt, quando
conſuetudo eſt promiſcuè inducta in loco tam per cle-
ricos quàm laicos, ſecundùm do. Ant. hìc, & Domi. &
Imo. in ca. ad noſtram. per illũ tex. de prob. & Hoſt. in
ſumma de conſue. §. fi. verſ. ſed pone, quòd inter laicos
& alios, quos ſuprà adduxi ĩ reſponſione ad iura allega
ta per Bar. quæ hoc probant. ¶ Tertius caſus eſt, quãdo
clericus agit in foro ciuili, & ſumus ĩ ordinarijs iudicijs.
Nam tunc eſt ſeruandum ius laicorum; quia lex cano-
nica conſentiens, quod ibi cauſa agitetur, cenſetur etiã
velle, ꝙ agitetur ſecundùm modum illius iudicij. Ita
glo. in c. quod clericis. de foro comp. Et ita etiam alle.
do. Anto. & Imo. dom. Abb. & Dom. hic, & Io. And. in
addit. ſuper rub. de conſti. Propterea dixit in propoſito
Arch. in c. non ita. 2. q. 6. quòd clericus litigans in iudi-
cio ſeculari non põt appellare ante ſentẽtiã, niſi in caſi
bus à iure ciuili permiſſis: ſed laicus litigans corã eccle-
ſiaſtico benè appellaret, per c. ſuper eo. de appel. & hoc
dictũ ſequunt hic omnes * prædicti, & do. Abb. in d. ca.

quod

quod clericis.& in c.qualiter.in 3.no.de iudi.Per.de Ancha.consi.15.& in rep.c.j.ver.accedat.s.eo.& Dom.in c. consuetudo.1. dist.& faciunt optimè,quę dicta sunt in j. q.in 7.decla.3.limitationis. Et ꝙ in ordinatorijs litis attẽdantur statuta fori,in quo litigatur,all.hìc Domi.glo.in cle.2.in verbo,vsuris.de iud. & Bald.in dispu.inci.Statuto ciuitatis cauetur,ꝙ si ab actore.vbi super isto casu latissimè instat. Et ideo dixit Lap.alle.81.inci.Non valuit. ꝙ clericus litigans in iudicio seculari arctatur statuto disponente super exhibitione mandati. Et in dictis locis & aliis, quæ allegata sunt in d.7. declaratione, inuenies, ꝙ secus est in decisorijs,nã in illis non seruabitur statutum laicale ꝯ clericum litigantẽ in foro seculari. Quod præ cæteris examinat Cal.in d.dispu. de quo fit longa mẽtio per oẽs in d.c.quod clericis.per iura & rationes,de quib. per eos, & per Pet. de Ancha. in dicta regula, ea quæ. & per D.Anto in dispu.incipiente, Stante statuto municipa.de quo fiet mẽtio in q.14.in fi. ¶Quartus casus est, qñ statutũ, seu consuetudo concernit solennitatẽ actus adhibendã tpe ꝯctus, & tunc siue sit statutum clerici, siue laici,nõ valebit actus,nisi solẽnitas fuerit obseruata, a qa nõ potuit subditus ꝯhere ẽt cum non subdito spreta lege sui superioris: imò peccauit, c.2. de maio. & obe. & nulla fuit ꝯcta obligatio pp resisteutiam statuti,l. cum lex venditionibus.ff.de fideiuss.& sic ꝯctus non potuit ex vna parte subsistere,l. Labeo.ff.de verb.signi. Et ideo clericus ꝯhendo cum laico omissa solennitate statuti,nulliter ꝯhit. Ita do. Abb.plures rationes adducens hic & in rep.in d. c.quo d clericis. dicens,ꝙ si D. Car.& D.Ant.considerassent istum casũ, fortè aliter scripsissent,& adducit in simili Fed.consi.81. incip.statuto ciuitatis Perusinæ. vbi latè consuluit,& stãte statuto,ꝙ nobili non liceat recipere cessionem actionum ꝯ populares, non valebit cessio facta nobili per ecclesiam:quia statutũ disponit in casu licito,& inter subditos,nec in fraudẽ,nec in alio modo infringendo libertatem ecclesiæ. Et hoc cõsilium sequit̃ Pau.de Cast.con si.159.inci.in pręsenti cãvisis & examinatis.in fi.quia nõ damnificant̃ clerici, vel ecclesiæ, cũ alijs cedere possint non magnatibus. Propter quas decisiones vidi consultum per immortalẽ virum dom.Alex. de Imo. b ꝙ inuestitura facta per clericum laico, nõ vocato possessore iuxta formã statuti laicalis esset nulla. ¶Mo

a Obseruata. *Vide tamen Ale. de Imo.in consi.211. 2. parte.*

b Alex. de Imo. *Quem vide in consi.93.2.parte.*

82 dò ex isto casu deciduntur duo. Primũ est,ꝙ si † lex, vel statutum irritet donationẽ nõ insinuatã, qñ excedit certã summã, si fiat talis donatio clerico, nõ facta insinuatione, non tenebit,ſm do.Abb.in d.c. qđ clericis.ꝑ no.ĩ l.sancimus.C.de dona. Sed hoc intellige sanè, qñ fit donatio ipsi clerico intuitu ipsius.Sed si fieret ecclesiæ, est maius dubium, an vitietur donatio ex defectu insinuationis.Et licèt gl.Gul.de Cu.& Bal.in l.illud. C.de sacrosanct.ec. & gl.in §.si minus.in Authen.de non alie.& gl. Bal.& Ang in d.l.sancimus.in prin. & Ang.in l.si quis ꝑ redemptione.§.fi. C.de dona. dicant,ꝙ vitiatur: tamen cõiter * tenetur c vt per Barto.in d.l.illud. & Lu.Ro. plenè in l.Modestinus. ff.de dona.& Host.& Io.And.&do.Anto.in c.fi.de fi.instru.& do.Abb.in c.relatum.lo j.de testa.& Io. An.in Spe. de instru.edi.§.porrò. in addi.lex illa vult.& Cald.de dona. consi.3.&Io.An.do.Anto.& Imo.in c.ad hæc.de testa.& Pau.de Cast.consi.3.incip. In Christi &c.omisso ordine. quia in ecclesia cessat causa legis requirentis insinuationem, videlicet suspicio fraudis. Item quia donari potest imperio sine insinuatione, d. l. illud. & d.l sancimus. in prin.Ergo & ecclesiæ, vt latiùs in dictis locis: quib.adde Bal.in c.fi.versi.pone,statuto cauetur.de vi. & hone.cle.

c Tenetur. *Adde Pau. de Cast. suo suo consi. 30. vbi plenè.*

83 ¶Secũdum,quod sequitur ex isto quarto casu,est,ꝙ † testamentum laici, in quo clericus instituitur non seruatis solemnitatibus legis, vel statuti secularis, putà registratione,vel simili,non valet, secundùm Bar.in d.l.cũctos. & Imo.hìc,& do.Abb.in d.c.quod clericis.& in rep. ver. ex hoc infero.licèt ipsemet aliter dixerit in eadem repe. versi.2.q. & in d.c.relatum. lo j. secutus simpliciter Bal. in auth.cassa.C.de sacrosan. eccl.tamen melius probat̃, quod ipse decidit examinando in dictis locis,& facit decisio Bal. in l. testamenta. ver. vltimò formo.C.de test. de qua cum suis concor.memini s.in fi.primæ q.versi.vlti.non omitto.¶Alia aũt opi.ꝓcedere potest in testõ ad pias causas, in quo sufficit seruare solẽnitatem iurisgentium, c.relatum.& c. cùm esses. de test. Et ita seipsum limitat do.Abb.in d.c.qđ clericis.& Imo.hìc, cũ quib.cõcor.Cal.in isto ti.consi.vlt. & do.Ant.& Imo.in d.c.relatum.lo j.& in c.fi.de reb.ecc.non alie. & Bal.in l.consulta.in fi.C.de testa.& Cal in dispu.inci.Bononiẽsi statuto cauet̃.versi.saluo,ꝙ si ecclesia.& Pe.de Anc. ꝯsi.253.inci. Supradictũ statutũ.dicentes, ꝙ omissio registrationis requisitæ à stat uto non vitiat testm̃ ad pias cãs. Bñ facit, qđ no.Bal.in l.gñali.ad fi.C. de sacrosan.ec.dicens,ꝙ stãte statuto, ꝙ mulier nõ possit ꝯhere, vel testari sine consensu propinquorum, tñ poterit donare ecclæ sine illa solennitate.Et sequit̃ do. Abb.in d.c. relatũ.lo j.& hìc in rep.ver.& circa istos.& Pe.de Anc.in repe.d.c.1. ver.dicit ẽt Bal.s.eo.de quo tñ per Lud. in auth. similiter.ver. 16.C.ad leg.Fal.& ꝑ Bal.in l.hr̃ditas.§.1.ff.de pet. hę. Et ista ꝓcedũt,vbi ipse clericus instituit̃ hæres in testõ carẽte solennitate statuti. ¶Quid aũt, si ipse instituat alium non seruata d.solennitate? Dicit hìc Imo ꝙ valet testm̃; quia statutum vr̃ ligare clericũ, licèt Bar. aliter sentiat in d.l.cunctos.& malè, ſm eum. Sed caue, quia hoc dictum procederet, vbi clericus institueret clericum, sed vbi ĩstitueret laicum,verior est opi.Bar. ſm Bal.pulchrè in auth.cassa.ver.quintò q̃ro.C.de sacrosan.ecc.qa cùm hæres sit laicus, põt per suum factũ priuari ꝯmodo testi, qđ non facit registrari, sicut priuaretur, si non vindicaret necem defuncti,l.in cognitione.cum si.ff.ad Syl.ſm eum,& sequitur do. Abb.hìc in repe.ver.secunda quæst.

84 ¶Quintus & vltimus casus saluans Bar.est, qñ† statutũ concernit rem,putà,si dicit,ꝙ res dotalis non possit alienari.Nam si clericus emit,nõ valet alienatio,qa mulier inhabilitatur ad alienãdum. Vñ naturalis obligatio nõ orit̃,d.l.cũ lex.& l.non dubiũ.C. de legi. Nec dr̃ hoc statutum ligare clericos,sed tm̃ subditũ: & impedit obligationem oriri ex ꝯctu. Et super re sua põt quis statuere,l. in re mandata. C.manda.& no.Barto.in l.rescripto.ff.de mune.& ho.Et ſm hanc l. iudicabitur ꝯctus in vtroque foro: quia si non valet ꝯctus, non debet ex eo iudicari. Ita decidit do. Abb.in d.c.qđ clericis. & hìc in repe.subdens vtrobiq; secus esse, qñ statutum cõcernit personã, iubendo vt aliquid faciat post ꝯctum:putà,vt cõprehendat possessionẽ, vel qđ simile;quia non ligabit̃ clericus, vt latius per eũ, quẽ aliter nõ refero; quia nihil adderẽ. ¶Quod autem dicit Barto.in d.l. cunctos d. de instrumento guarentigiæ,pẽdet in effectu ex iam dictis,& ĩ. dicendis. Circa istos duos casus tñ pro speciali, & pleniori informatione vide quò ad hoc latissimè D. Benedictũ de Bargis de Aretio in tract.de guarentigia,in ver. descẽdo igit̃ ad quartũ principale dubiũ. vbi istũ passum solẽniter examinat,concludens,ꝙ ꝯ clericũ nõ põt peti executio dicti instrumenti, & ꝙ clericus ita potest opponere ꝯ ipsum instrm̃,sicut si non fuisset guarentigiatum,saluo,nisi ipse clericus vteret̃ adminiculo eiusdem statuti, per id,qđ no. Bal.in l. omni nouatione. C. de sacrosan.eccl.& in l.fi.in fi.C.de cõtrah. emp. vbi latius ꝑ eum. ¶ Cæterum ad subtiliorem cognitionem horum duorũ casuũ, quos D.Abb.vt retuli, affirmat ab alijs,nõ consideratos, videatis vos do. Car.in rep.c. perpẽdimus. ĩ.de sen.exc. maximè in versi. his attentis veniẽs ad ſm &c. Cuius dicta aliqualiter intricata colligo breuiter ꝑ quatuor notabilia,ex aliquibus vltra eum insertis. Pri-

d L.cunctos. *Vide Bal.ibi contra Barto. in versi.sed hic dubitatur.& in d. authen. cassa. + quæst. de sacrosan. eccle. & in Margar. verbo, ecclesia. ad quod adde Panor. tenentem cum Bal.in c.quod clericis. infra de foro compe. et omnino Panor. Pau. de Cas.suo cõs.296.*

85 mũ notabile est, ꝙ † ecclesia ligat̃ statuto laicorum, in quo

quo adijcitur ꝯtractui nō ecclesiastico certa forma obseruabilis sine magna difficultate: putà, ꝙ non teneat vēditio nisi priùs fiat proclama in palatio, an quis velit cōtradicere: vel nisi alienās sit maior 30. annis, vel nisi intersint duo proximiores: nam ex causis istis pn̄t iustificari talia statuta. Vn̄ ita debet faueri ecclesiæ, ut nō turbetur iurisdictio laicorum, sicut de viduis dr̄ in c. ex tenore. de fo. cōp. Et ista ꝯsideratio vera est, & nō fit ab aliquo scribente, ſm eum. ¶ Sed credere esse aduertendū, dum loquit̄ tā de ecclesia, q̄ de clerico: nam respectu clerici vident̄ sustentabiles opi. per ea, quæ dicta sunt in 4. casu, & in locis ibi allegatis: sed respectu eccl'iæ fortè esset distinguendum, vtrum actus, cui statutū dat formā, requirat necessario duas personas. s. laicum & clericū repræsentantē ecclesiā: an verò perfici possit, dato ꝙ tunc clericus non interueniat. ¶ Primo casu procedat notabile istud ꝓp cōnexitatē quandā reciprocā, q̄ est adeo inter cōtrahentes, ꝙ sicut tenetur laicus, ita rationabiliter teneri debet clericus. ¶ Secundo casu fortè secus esset, per illud, qđ dictū est de testamēto nō registrato, in quo ecclesia instituitur: quia valet nō obstante statuto. Et istud prima facie ꝯsonaret, sed obstat fortiter illa cōis ꝯclusio, quā s. restrinxi, de donatione facta ecclesię sine insinuatione: nā īsinuatio vr̄ forma facilè obseruabilis: qua tn̄ omissa non vitiat dicto casu. Et si diceretur, ꝙ dn̄s Car. benè exceptuat ꝯtū ecclesiasticū. Rn̄derem, ꝙ exēplificat in legatis ad piā causam, q̄ regulantur l. Canonica. sed regulariter oēs alij ꝯtus sunt fori secularis, ſm eū. Et ideo extra casum legatorū difficile putarē inuenire casum, q diceretur ꝯtus ecclesiasticus. Et adhuc ob. qđ est dictum de don. q̄ nō vr̄ inducere ꝯtum ecclesiasticum, & tn̄ nō subijcitur statuto, ꝓ prædicta. Quapropter hoc primū notabile do. Card. nō habeo ꝓ multū sustētabili. Nec obstant iustitia & ęquitas, in qua se fundat: quia ista non dant potestatē statuentibus, si eā non habet, ut in simili dicit Bal. in d. l. cunctos populos. Et iō non tædeat

86 vos cogitate. ¶ Scđm notabile est, ꝙ† ecclesia non ligatur statuto laicorū, in quo cōtractu adijcitur forma, quę non est sine magna difficultate obseruabilis. Et iō decidit d. Car. ꝙ statutū Paduæ prohibens fieri translationē immobilium in non soluentē onera, nisi cum licentia principis, debet ita intelligi, ꝙ ad ecclesiā non extendat̄ & æquiparat difficultatē impossibilitati, per c. breui. de iureiu. Et iō sicut qn̄ pręcisè contractus prohibetur, statutū non ligat ecclesiam, vt dicā in sequenti q. ita qn̄ ꝑmittitur, sed cum magna difficultate. Et intelligit difficultatē dupliciter. Vno modo pro tali, q̄ de iure censet̄ impossibilitas, sicut in casu p̄dicto, vbi requiritur principis licentia, per c. filius, cū ibi no. de testa. & l. apud Iulianum. §. constat. ff. de leg. j. cum concor. Alio modo, etiāsi non sit tanta, dūmodo sit difficultas, per no. in d. c. breui. & in l. quod te. ff. si cer. pe. & maximè, cùm inhabilitatio vel simplex, vel sub certa forma, sit quædā pœna, sicut apparet in excōicato, qui est inhabilis ad actus publicos, c. ad probandum. de re. iud. & in usurario, qui remouetur à dignitate, c. cùm inter dilectos. de exces. prælа. Vn̄ ꝯcludit, ꝙ statutū reddens translationē difficilē tali difficultate, q̄ possit propriè dici difficultas, non est seruādū quò ad ecclesiā. Quæ omnia no. ſm eum. ¶ Cōfirmari pōt istud notab. primo ex eo, qđ no. Dom. in c. ab exordio. in fi. 36. dist. ubi dixit, ꝙ si testator mandat aliqđ legatū fieri ꝓ anima in loco, in quo sine difficultate fieri non pōt, poterit epˢ mutare legatum, sicut si non posset fieri, iuxta c. nos quidē. de testa. & mouetur propter gl. ibi, in verbo impleri, quæ ponit pro impossibili istud, quod de facili impleri non potest. Et idē ipse dixit in cap. in canonicis. post princi. 19. dist. motus ex dicto Hug. ibi, qui exponit text. non possunt, scilicet, de facili. ¶ Secundo adduco, quod notat Dom. in c. gratia. de rescript. in 6. ubi dicit, ꝙ si testator mādat fieri ecclesiam, quæ non potest ædificari sine licentia Papæ, tale statutū pōt commutari à solo epō: quia cùm non possit fieri sine dispensatione, censetur impossibile. Mouetur ꝑp glos. pe. ibi, quæ probat, ꝙ illud, quod non pōt fieri, nisi cum dispensatione, non dr̄ posse fieri. No. Inno. in c. pastoralis. in prin. de cā pos. & ꝓpri. & oēs in d. l. apud Iulianum. §. cōstat. cum si. ¶ Tertiò adduco, qđ no. Bar. in l. j. §. quæsitum. ff. de ap. & in l. 1. ver. quæro, quæ est ratio. ff. de ap. rec. vbi dicit, ꝙ sicut de iure ciuili licet appellare ante sn̄iam, qn̄ pręiudicium non posset reparari cum diffinitiua, d. l. 2. cum ibi no. ita ēt, qn̄ pōt reparari, sed cum difficultate. ¶ Quartò adduco, qđ no. Bar. in l. fi. ff. si cer. pe. & in l. decem. ff. de ver. obli. & Ang. in l. exitus. ff. de acqui. pos. & Cy. in auth. præsente. in 2. q. C. de fideius. cum concor. vbi dicunt, ꝙ sicut non est opus excutere principalem, sed primò grauari pōt fideiussor, qn̄ constat principalem non posse soluere: ita ēt qn̄ cum difficultate solueret, fortè, q̄a est tyrannus, vel alius potens, q non facilè conueniri pōt, ꝑ l. 2. in prin. cum gl. ff. q sat. cog. vbi fideiussor dēt esse idoneus facultatib. & facilitate conueniendi. Facit ēt c. ad audientiam. lo j. ibi, nō pn̄t sine magna difficultate. de eccl. ædificā. Et ista seruiēt ēt ad alia.

87 ¶ Tertiū notabile est, ꝙ† statutum prohibens ꝯtum nō ligat ecclesiam, qn̄ talis prohibitio multùm sibi p̄iudicaret. Vnde statutum prohibens vendi bona nō sustinētib. onera, non ligat clericos ſm ipsum; quia licèt non sustineant onera, non propterea debent minus bene tractari, q̄ laicus sustinens, per c. non minus. de immu. ec. Aliàs priuilegium ecclesiæ esset damnosum, ꝯ l. quod fauore. ff. de legib. Item q̄a per hoc violaretur libertas ecclesiastica: quia ex quo per eam clerici essent deterioris condōnis: fiunt ēt timidiores ex hoc, vt ibi per eum, cui adde, quod dicam expedito seq. notabili. ¶ Quartum notabi-

88 le est, ꝙ† statutum prohibens ꝯtum, ligat ecclesiam, qn̄ non fit ecclesiæ aliquod præiudicium. Vnde si disponit, ne arma alienentur in non subditū, vel qđ simile de his, à quib. clerici prohibentur, valebit ēt ꝯ eos. Idem putat, si sunt talia, q̄ possunt competere clericis, dum tn̄ nō sit notabile p̄iudicium ecclesiarum, & appareat aliqua cā rationabilis, per quam moti fuerunt statuentes. Et infert ad statutum disponens, ꝙ certa bona, q̄ sunt in confinib. non alienentur in non sustinentes onera, ne possit cōtingere finiū variatio: vel disponit, ꝙ aliquæ domus, q̄ sunt ad vsum publicum, licèt sint singulorum, nō possint trāsferri in non subditum, ne contingeret, ꝙ à tali, in quem translatæ fuerunt, non possint haberi in locatione ꝓ vsu publico: vt q̄a ille locare nollet, vel nō sine magno emolumento, in quo præiudicium fieret cōi. Istis casib. dicit, ꝙ non tenebit alienatio facta in eccl'iam, & subdit se scire, ꝙ ista oīa sunt noua, tn̄ putat, ꝙ cum cæteri diligēter inspexerint videbunt, ꝙ de radice iuris vera procedunt, & maximę innituntur æquitati, vt eccl'ię conseruent̄ in iure suo, & laicorum iurisdō ex toto, non confundant̄, iuxta c. ꝑuenit. 11. q. j. ista duo notabilia declarabunt̄ ī q.

89 seq. ¶ Nonò q̄ro iuxta ꝓximè dicta, vtrum† statutū ꝓhibens alienationē fieri ī nō subditū, includat clericū a? Et in hoc Io. And. solenniter prę cęteris firmat indistinctè, ꝙ non, in c. fi. de immu. ecc. in 6. & ipsū refert, & sequitur ibi Domi. Idē tenet Bar. in l. filiusfa. §. diui. ver. ſm punctū. ff. de le. j. & sequunt̄ ibi Ang. & Imo. allegantes Ioā. And. in d. c. fi. Idē ēt tenet Bar. in l. fi. prope fi. ver. ex hoc ꝯcludit. C. de sacrosan. ec. & in l. dudū. C. de ꝯhen. emp. & in l. fi. C. de exacto. lib. x. & do. Abb. in d. c. relatum. lo j. & Ang. ꝯs. 48. inci. Quidā Franciscus. & D. Abb. consi. 26. inci. Quidam officiales. & Fed. consi. 45. inci. Statuto ciuitatis Perusinæ. ꝓpe fi. & do. An. in ca. tua nuper. in prin. per illū tex. de deci. & do. Abb. in c. à nobis. lo j. in prin. de sen. exc. ¶ Et ista est cōis opi.* per rōnes Io. And. in d. loco, q̄ videri pn̄t, ideo reassumere non est expediens, q̄uis Bal. teneat ꝯrium in c. at si clerici. ver. sed adhuc q̄ritur de tali dubio. de iudi. & in c. q̄ in ecclesiarum. ver. sed q̄ritur, nunquid statutum. s̄. eo. & in rep. l. cunctos populos, versicu. sed quid si statutum disponit. C. de summa trini. Nam hoc potest fieri per pactum, vt no. gl. in l. si quis. §. ea l. ff. de verbo. obli. vbi valet pactum, ne res transeat in ecclesiā, multò fortiùs de hoc potest

a Clericum. *Ad quam materiam adde Pau. de Cast. suo cons. 196. inci. posset quis dicere. & Alexan. cons. 211. 2. parte.*

pōt fieri statutū, iuxta gl. in rub. C. de decre. decur. lib. 10.
cū ɔcor. Et quia istud statutū fuit editū propter cōe bo-
nū, siue bona trāseant ad ecclesias, pro q̃bus bonis non
pñt postea ecclesiæ grauari pro necessitatibus reipubli-
cæ, ca. nō minus, de immu. ecc. nec est ɔ̃ priuilegiū ɔces-
sū ecclesiæ, in l. fi. C. de sacrosa. ec. ubi in acq̃sitione do-
minij est priuilegiata: q̃a illud priuilegiū operatur post
ɔ̃ctū validū factū cū ecclesia. Sed qñ ɔ̃ctus nō est uali-
dus, ut in casu nostro, ꝓpter statutū ipsū annulās, tunc
nō habet eccl'a priuilegiū. Ergo statutū nō vr̃ ɔ̃ eccle.
* Limita ſm ipsū. ¶ Quib⁹ nō obstātibus tenēda est cōis *
opi. ꝑ d. c. fi. in verbo, vendāt. de immu. eccl. in 6. ubi nō
pōt ecclesia indirectè inhabilitari ad emēdū à laicis: q̃a
tollitur libertas ecclesiastica ēt aliter, q̃ tollēdo dictum
priuilegiū, ut dictū fuit s̃. in j. q. & ꝓbat Io. An. in loco p̃
allegato. Nec semper ꝓcedit arg. de pacto ad statutū, ut
ꝑ Imo. in l. alia. §. elegāter. ff. solu. matri. & Dom. in c. cō
suetudinis, 11. dist. do. Abb. in ca. cū delictus, de arb. & ꝑ
alios, quos puto allegasse ĩ c. cū dilectus. de ɔsu. & maxi-
mè, ubi est ratio differētiæ, ꝓut est hìc, vbi pactū fit suꝑ
iure ꝓprietatis ad ipsū paciscētē, qđ nō ɔcurrit ĩ statuto
nec sufficit, ꝙ ɔcurrat causa honesta & utilis reipublicę:
q̃a hoc nō dat potestatē statuēti, ut sæpe dictum est, ma-
ximè in prin. præcedētis q̃stionis, post Bal. in d. l. cunctos.
¶ Retenta igit̃ ista cōmuni opi. reperio eā posse limita-
ri tribus modis, attentis iā dictis & ĩ. dicendis. ¶ Primò
90 limitat̃, nisi † ex tali ꝓhibitione statuti ecclesia pateret̃
p̃iudicium nō notabile, ut dictum est in 4. no. p̃cedētis
quæstionis post do. Car. in repe. d. c. ꝑpēdimus. Et exem
plū habes suprà, ſm eū. Pro quo uide omnino eundē ɔ
si. 142. inci. Statuit ciuitas Viterbiensis. ubi motus princi
paliter ex his, quæ refert se dixisse in d. repe. ɔsuluit solen
niter, ꝙ si statutū disponit, ꝙ mulier habēs filios nō pos-
sit facere aliquem ɔ̃ctum extra ipsos, nisi usque ad cer-
tā quātitatē, tale statutum operat̃ ēt in ɔ̃ctu, quem face
ret cum clerico, uel eccl'ia, q̃a nec directè nec indirectè
ē in graue p̃iudiciū ecclesiarū, & ex causa fieri potuit, ut
bona cōseruarent̃ filijs, q̃ nō debent ab his excludi ēt cō
ferendo in ecclesiam, c. quicunque. 17. q. 4. & emanauit
ad coercendum facilitatē mulierum, quæ facilè seducū
tur etiam contra commoda propria, seu filiorum, secun
dùm eum. Nec obstat d. c. fi. de immu. eccle. in 6. Imo fa
cit pro, si rectè intelligatur, secundùm eum; nam proce-
dit, quando ex forma prohibitionis colligit̃, quòd in de-
rogationem ecclesiasticæ libertatis talia fiunt, ut quia fit
mētio de clericis, ut ibi: vel prohibitio est talis, quæ uer
git in enorme præiudiciū ecclesiarum, ut in exēplis ibi-
dem positis. Sed intelligendo indistinctè, quod nunquā
teneat statutum laicorū quò ad ɔ̃ctus celebrādos cum
ecclesia, etiamsi non agatur de præiudicio ecclesiæ per
obseruationem statuti, est euertere iurisdictionem laico
rum, contra c. venerabilem, de elec. & c. nouit. de iud. &
in c. causam. lo 2. qui filij sint le. & facit gl. in c. quod cle
ricis. de fo. compe. secundùm eum ita residentē. ¶ Ad
idem adduco, quod no. Pet. de Anch. consi. 21. inci. Vide
tur prima facie. ubi in eisdem terminis fortius cōsuluit,
ꝙ ualet dictum statutū, etsi expresè ꝓhibeat relinq̃ pro
aĩa in præiudiciū filiorum, & mouetur potissimè per d.
c. quicunque. Et est etiam insertum hoc consilium inter
consi. Cal. in ti. de const. consi. 20. Sed ibi fi. fi. dicitur, ꝙ
non placuit Gaspa. Cal. licèt nihil allegaret. ¶ Sed ista
limitatio videtur aliqualiter dubia. Primò, quia istud
non videtur leue præiudicium ecclesiæ, videlicet inha-
bilitare eā, ut nō sit certo casu capax hæreditatis. Scđo,
q̃a in testamentis ad pias causas utimur iure gen. circū
scripta solennitate iuris ciuilis, c. cùm esses. de testa. l. j. &
ibi ꝑ Doc. C. de sacrosan. ec. Tertio per id, ꝙ dictum est
in 3. no. præcedētis q. ꝙ prohibitio statuti nō ligat eccle
siam, quando esset multum præiudicialis. Et ita est hìc,
vbi in effectu vident̃ militare rationes, de quibus per Io.
And. in d. ca. fi. Quarto, quia saltem uno casu videretur
dictum statutum non valere, videlicet vbi filij, vel ue-
nientes ab intestato sunt adeo diuites, quod propter in
stitutionem factā de ecclesia contra formam statuti nō
depauperantur: quia cessat fundamentū prædictorū, vi-
delicet d. c. quicunq;, 17. q. 4. Et pro hoc adduco, ꝙ scribit
Pet. de Anc. consi. mihi. 41. inci. Prima facie vr̃ dicendū.
vbi ɔsuluit, ꝙ dispositio l. cum auus. ff. de ɔdit. & demō.
& l. cùm acutissimi. C. de fideiuss. quæ volunt, ꝙ fideicō-
missum, vel relictū alteri post mortē filij non debet̃, si fi-
lius decedit cum liberis, non habet locum, qñ est relictū
pro anima filij, & nati non depauperantur. Et intelligit
d. c. quicūq;. prout iacet, qñ ex tali relicto sequeret̃ tota-
lis priuatio, & exhęredatio filiorū; nō aũt, vbi de amplo
patrimonio testator pro remedio animæ suæ disposuit,
ut ibi latius per eum. Bñ facit, qđ ipse no. in rep. regulæ,
possessor. ver. q̃dā vero venerabilis. de reg. iu. ĩ 6. Vbi post
quā latissimè ɔclusit, quod institutus ex testamento mi-
nus solenni licitè retinet in foro ɔscientiæ, si ɔcurrit ve
rus ɔsensus testantis, limitat, si testator inconsultè p̃tulis
set extraneū propinquis, quia non est sequutus ordinē
91 charitatis. Et † ideo hęres non licitè tenet in foro con-
scientiæ. Postea subdit, Saluo, nisi ɔsanguinei essent diui
tes, & institutus indigēs. Et ita dicit sibi rñdisse ĩ scriptis
fratrē Thadæum de Vrbe veteri ordinis Prędicatorum
& est ɔsideratio multū æqua, ſm eum. ¶ Nihilominus
istis nō obstātibus sustineri pōt ista limitatio per ea, quæ
etiā scribit do. Abb. ɔsi. 63. inci. stante quadā ɔstitutio-
ne, quā p̃dicta scribens nondū videram qui in terminis
proprijs ɔsuluit valere tale statutū etiā in relictis ad pias
causas, & mouet̃ multis solennibus fundamentis, q̃ per
vos videbitis, & maximè æquiparando hanc portionē
debitam filijs ex statuto portioni debitæ à iure cōi. Sed
illā no recipit ecclesia exclusis filijs, d. c. quicunq;. Ergo
nec istā. ¶ Itē ubi lex defert bona in aliū ex delicto ali-
cuius, ecclesia ipsa bona non recipit. Hinc est, ꝙ testm̃
ad pias causas de bonis damnatorū non tenet, ut per Io.
An. in c. 2. de usu. in 6. Ergo fortius idē in bonis, q̃ deferū
tur ex æquitate, ꝓut filijs. Itē q̃a ubi lex prohibet aliquē
testari fauore alterius, nunquā fauore piæ causæ talis ꝓ-
hibitio censet̃ remissa, ut ꝑ Bar. in l. j. in ver. quartò q̃ro.
C. de sacrosan. ec. ꝑ c. licet. §. fi. de sepul. in 6. ubi est casus.
¶ Ex q̃bus in effectu ɔcludit, ꝙ ecclesia capiendo ex ta-
li testamēto, caperet bona aliena. Et tenēdo hanc partē,
quam apparet consulendo tenuisse D. Card. Pe. de Anc.
& D. Abb. rñderi posset ad cōtraria ex rationibus proxi
mè dictis. ¶ Sed ad quartā rōnem, qñ sunt p̃teriti filii di
uites instituta eccl'a, poterimus cogitare, & fortè dici pos
set, ꝙ ꝓcedat in foro merè cōscientię. Tñ Doc. p̃dicti ad
ipsā non aduerterunt, & pro p̃dictis facit limitatio se-
92 quens. ¶ Limitat̃ secundò dicta cōis opi. vt † habeat lo
cū, qñ statutū gñaliter ꝓhibet alienationē in nō subditū
secus si nō prohiberet gñaliter & indirectè translationē
in ecclesiā, sed certo casu: quia tunc valeret ēt respectu
ecclæ. Ita signanter decidit Fed. in proposito cons. 35. in
ci. Statuto ciuitatis Perusinæ. in fi. vbi dicit, ꝙ si statutū
augeret portionē debitā filijs de iure naturæ, q̃ est tertia
ad dimidiā, & postea testator relinqueret filio tertiā, &
residuū ecclæ, certè eccl'a nō haberet totū, sed habebit
dimidiā ipse filius: q̃a ex quo tale statutū valet, vt no Dy.
ĩ regula, indultū. de re. iu. in 6. oportet, ꝙ eccl'a restituat
residuū ſm formā statuti, d. c. fi. 17. q vlt. Aliud est. n. per
statutum aliq̃d disponi, ꝑ qđ omnis via & modus trāsfe
rēdi dñium rerum in ecclesia ꝓhibebat̃, & sine cā: & tūc
nō valet. Aliud est, ex iusta cā statutum facere ꝑ qđ sub-
ditus reddat̃ inhabilis ad ɔ̃hendum cum quacunq; ꝑso-
na, ſm ipsum: & hoc dictum simpliciter refert, & sequit̃
Dom. in d. c. fi. de imm. eccl. in 6. ¶ Sed ɔsidera, ꝙ ista li-
mitatio est multū cōformis p̃cedēti: & ideo q̃cquid cir-
ca illā dixi, posset circa istā adaptari. ¶ Limitat̃ dicta cō-
93 clusio, vt † procedat, qñ statutū generaliter ꝓhiberet
oē cōmercium laici ĩ ecclesias, seu ecclesiasticas ꝑsonas
q̃a nō valet. Ita loquit̃ d. c. fi. Si vero interdiceret cōmer
ciū certarum rerū tm̃, tūc idē, si acq̃sitio fiebat ecclesię;
quia vendebantur prælato recipiēti pro ecclesia: nam ta
le statutū esset contra priuilegium concessum ecclesię
de quo in l. fi. C de sacrosan. ec. ubi ex quacunque ven
ditione facta ecclesiæ acquiritur ei dñium sine traditio
ne: &

ne: & per consequens dicitur esse cōtra libertatē ecclesiastică,iuxta no.per Inn.in c.nouerint.de sen.excō. Sed si acquireretur tm̄ clerico,nō ecclesiæ, tūc statutū valeret,cùm non sit cōtra priuilegiū,vt in d.l.fi.quæ nō loqtur in clerico: nec per dictū statutū redduntur clerici timidiores,cùm disponat ligādo subditum,ut nō alienet. Ita limitat Ang.consi.48.inci.quidā Franciscus. dicens, se hoc dicere potius allegando, quàm decidendo: & subijcit se determinationi. Nā intrare hāc materiā non est sine periculo animæ,fm eū. Sed tñ de ista limitatiōe dubitari potest per ea,quæ dixi s.in 2.parte,q.principali,tenendo ꝙ statuta dicunt ꝯtra libertatē ecclesiasticā, ētsi sunt solum contra ea, quæ de iure cōi, & non in priuilegium habent ecclesiasticæ personę. Ex quo sequitur, ꝙ hic non attenditur,an tollatur priuilegiū clericorū, an
94 nō.¶ Decimò † quæro,utrū statutū laicorū,ꝙ de quolibet relicto ad pias causas soluantur duo solidi certæ fabricæ,operetur aliquid ꝯtra ecclesias,quibus fiunt legata?SOL.Dic,ꝙ nō fm do.Ant.consi.45.inci. Statuto ciuitatis Parmæ. quia detrahendo de relictis ad piā cām, est uiolare immunitatem ecclesiasticā; & ideo non ualet,etiamsi in genere loqueretur nō facta mentione ecclesiasticarum,fm Io.An.in d.c.fi.de immu.ecc. in 6.Et idē dicit de hospitalibus subiectis episcopo: quia talia statuta sibi nō nocēt,per no.per Spec.in tit. de sta.mo.§. j. ver.26.& per Hos.in sum.de reg.§.j. ver.quid de rusticis,cū alijs ꝯcor. quas ipse vtiliter allegat, ampliās hæc, ētsi tale statutū esset ꝯsuetudine approbatū, p ca.j.de ꝯsue. Nec obst.ꝙ hoc deputetur vsui pio:quia nō est altare discooperiendū,ut alterū vestiatur,c. cùm cām.de p̄bē. cū si.fm eū.Idē in ꝓprijs terminis ēt de hospitali ꝯsuluit do.Abb.in terra sancti Geminiani cōsi.26. inci. quidā officiales.maximè per cap.fi.de reb.eccl.non alie.ubi laici nō statuūt super mortuarijs a,nec generaliter super alijs quæ sunt annexa spirituali. Et ista relicta ad pium usū dicunt spiritualib. annexa; quia deputantur ad usum spiritualiū, sicut de mortuarijs dicitur in d.c.fin. Ad idem alle.cap.relatū.lo j.de testa.ubi in quæstione tēporali de numero testiū,ponit tex.regulā,quod quo ad relicta facta ad pias causas dēt fm canones, nō fm leges terminari. Et alia ēt adducit,de quibus ibi per eū. Est uerū ꝙ si laici faciunt statutū, ut fabricæ ecclę p testatores legetur tantum,licèt tale statutū non possit ligare clericos,vel ecclesiā,tamē ualet quo ad præiudiciū ipsorum subditorū, fm Domi.in cap.quo iure, in fi. 8. dist. ubi hoc dicit esse perpetuo notādū. Et colligit ex dicto Hug.& Arc.ibi qui dicūt,ꝙ priuilegiū imperiale datū ecclesiæ alicui super centenaria præscriptione, si non est ꝯfirmatū à Papa nō prodest contra aliā ecclesiā,sed bñ ꝯtra laicos.Et idē dixit Hugu. in c.i.10.dist. Quod dictū pōderat ēt Dom.ibi ad istud de fabrica.¶Ex istis eli
95 ci potest regula,ꝙ † statutū laicorū nō præiudicat ecclesię,etsi eodē momēto prodest alteri ecclesiæ. Benè facit qđ no.Bal.in l.si testm̄. ver. p statutū. C. de testa. ubi dixit,ꝙ p statutū ciuitatis n̄ pōt alterari usus illorū,quæ relicta sunt ad pias causas,etiā de loco pio ad locū piū:qa plus & minus est in loco,sicut in tēmpore. Alle.l.si testamentum.§.fi.ff.de fideiu. Et episcopus est tutor ultimarū uoluntatū ad pias causas,nec debet permittere hoc, ꝙ laici spiritualitatē usurpent, sicut nec econtra laici p mittunt iurisdictionē sibi usurpari. Alle.l.consulta,eod. tit.Et ad prædicta facit,quod no. Lud.Ro. in sing. 358.inci.Reuerendus.vbi dicit,ꝙ non valet statutū laicorū,ꝙ pro exequiis defunctorū nō possit nisi tm̄ expēdi,per d. c.fi.de re.ec.nō alie. Et dicit se ita respondisse vni cardinali,& se ita consuluisse. ¶ Memini tamen legisse Bal. sed locus nūc nō occurrit,limitantem prædicta,nisi statutū limitet impensam funeris ꝯcernentem pompā inutilē clericis,puta circa vestes lugubres, & similia. Sed p̄dicta procedunt in concernentibus clerum,ut in cera & similib. Et cum inuenero denuo Bal. dicet uobis. ¶ Recipiunt tamen istā notabilē declaratione, videlicet ut habeant locum, qn̄ ex statuto laicorum alterarentur ipsa relicta ad pios vsus, vel in eorum distributione præiudicaretur locis pijs. Sed si per statutum laicorum ista nō fierent, sed potius iuuaretur ipsa distributio, & faciliùs expediret, valeret statutū. Ad hoc vide Pet.de Anch.in rep.c.j.de consti.ver.qro per statutum laicorum, dum dicit, valere statutum cōcedēs cuidam priori fraternitatis laicorū,ꝙ possit exigere & distribuere legata ad pias causas, fm no.statutorū; quia potuit statutum accumulare hanc potestatem potestati, quam habet eps, vt sic inter eos sit locus præuentioni, sicuti contingit pluribus habētibus à lege iurisdictionem in solidum,l.j.ff. de offi.consul.Facit c.per hoc.cum materia, de hęret. in 6. Facit ēt de executione ꝯctus iurati. Dr̄ in c.fi.de fo. compe. in 6. & de restitutione vsurarum, ad quam etiam laicus compellitur,iuxta no.in c. cum sit generale. de fo. compe. & in cle.2.de iud. Item hoc concernit vtilitatem publicā, vt relicta ad pias causas mandentur executioni, c.ius publicum.j. distin.& ita dicit do. Pet.se vidisse consultum. ¶Et placent hæc D.Abb.hìc in rep. ver.4.q. Pro quib.ad de,quod no Spe.in ti.de instru. edi.§. nūc aliqua.in prin. ver.datiui verò. vbi sentit, ꝙ à populo possunt dari executores testamentorum.Et ipsum sequitur Bal.in authē. hoc amplius. ver. quæro, ad cuius petitionem. C. de fideiuss. dicens, ꝙ per statutū ciuitatis possunt deputari executores testōrum. Pro quo etiam alle.l. ciuitatibus.ff. de lega.j.Benè facit, quod no. Bal.in authen.omnes peregrini.C.cō. de succes. vbi dicit, ꝙ valet consuetudo,ꝙ bona peregrinorum morientium debeant dispensari p syndicum ciuitatis pro alimentis carceratorum.Nam cùm ibi moriātur,ibi domicilium ēt habere intelliguntur. Alleg.no.in simili in ca. beneficium. de regu.iu.in 6. Et istæ decisiones sunt magnæ authoritatis. Tñ considera, vtrū nimis generaliter loquatur: si enim essemus in casu, in quo executio spectaret ad epm, & p̄ueniretur ab executore dato à statuto,non video,quomodo petitio talis nō sit in vilipendium authoritatis epalis, maximè qn̄ fuit negligens. Et ideo cogita; quia nunc occurrit.¶Vndeci
96 mo quæro, vtrum † statutum,ꝙ nulla persona apprehēdat possessionem alicuius ecclesiæ sine licentia dominorum populi,aliquid operari possit ꝯ clericos? Ange.consuluit, ꝙ sic,consi.23.inci. Nulla persona.loquens de statuto populi Florentini, in quo nisi hoc remedium fuisset inductum,imminebant quotidie scandala & pericula ēt rempub. tangentia pp potentes agnationes, q̄ sunt ibi, & ex inordinata voragine & ambitioso appetitu cupientium promoueri ad beneficia:pp qđ licitè potuit fieri statutum super petitione dictæ licentię, vt ibi per eū. ¶Sed ꝯrium determinat do. Abb.cōsi.83.incip.Præsens dubium in effectu consistit: quia tale statutum est ꝯ libertatē ecclesiasticā dupliciter. Primò, qa tollit clericis priuilegium, per qđ sola ecclesia administrat ecclesiastica c.si imperator.96.dist.c.fi.de re.ec.nō alie. Item priuilegium datū clerico,ꝙ in suis actib. non teneat vti secularibus,c.2.de iud.cum si.Item violat summum & principale priuilegium tributum à Christo in vicarium suū & successores,vc3,Quodcunq; ligaueris,&c.qa non seruatur,qđ ipse p̄cepit executori, vc3 vt mittat impetrantem in possessionem,quam timore pęnę tradere nō pōt. Secundò est ꝯ libertatem ecclesiæ, qa ex hoc statuto clerici efficiunt timidiores,per ea, q̄ dixi s.in 2.q. ideo non valet. Vnde apprehendens dictam possessionem sine licentia nō incidit de iure in pęnam statuti, nec notarius de eo rogatus, nec testes. Quinimò statuentes,& ipsa statuta seruari facientes, sunt excōicati ipso iure,p c.nouerint.& c.graue.de sent.exc.fm eum. Et istud puto verius. non obst.ꝯsiderationes Ang.qa in statuentib.nō sufficit rationabilitas statuti, nisi etiam concurrat potentia, vt sæpe dictum fuit s post Io. And.in ca. statutum.de hære. in 6. Ex quo inferri posset ꝯ principes & dominationes, quæ per generales prohibitiones statuunt, vt quis beneficium non impetret sine eorum licentia à Papa: quia videntur incurrere excommunicationem ipso facto, p
97 prædicta. ¶ Duodecimò quæro, vtrùm † valeat statutum

a Super mortuarijs. *Ad quod adde Ludo. in singu. 358.inci.reuerendissimus Cardinalis S. Marcell.*

tutum laicorum reuocans illud ſtatutũ ſuum, quod eſt
merè priuilegiatiuum eccleſiarũ; putà ꝙ debeat omni
anno alicui loco pio certa eleemoſyna. Et in hoc Bar.
dixit, ꝙ non, in l. priuilegia. C. de ſacroſan. ec. quia talia
non debent ab aliquo minui, per illum tex. Et per hoc
ẽt dicit videri tex. ĩ c. ad Apoſtolicã. de ſimo. vbi laici co
guntur ſeruare laudabiles ꝯſuetudines. Ergo nõ põt eas
reuocare. Idem tenet Dom. ĩ c. j. ver. oppono vltimò. de
ꝯſtit. in 6. dicẽs optimè facere tex. in d. c. ad Apoſtolicã.
¶ Contrariũ tenẽt Ful. & Pau. de Caſt. in d. l. priuilegia.
& Sal. in authen. caſſa in 5. q. C. de ſacroſan. ec. & Cy. &
Imo. in l. nõ amplius, ĩ prin. ff. de leg. j. quia per ſtatuẽtes
põt eorũ ſtatutum tolli, in §. ſed naturalia. ver. ea verò.
Inſtit. de iure nat. gen. & ci. & per Bar. in l. oẽs populi. in
3. q. princ. ff. de iuſt. & iu. Ad idẽ facit tex. in l. ſi quis cu-
rialis. C. de epiſ. & cle. vbi, ſm Bal. probatur, ꝙ quamuis
laici non poſſint per ſua ſtatuta in ꝑiudicium eccleſia-
rũ diſponere, vt hic: tñ poſſunt tollere priuilegiũ ꝑ eoſ
dẽ laicos indultum clericis. Et ad idẽ no. Bal. in d. auth.
caſſa. Benè facit, qđ no. Bal. in l. de quibus. ver. ſextò q̃ri-
tur. ff. de leg. ubi dicit, ꝙ ſtatuentes poſſunt à principio
ſtatuere ꝙ ſtatuta ſua priuilegiatiua nõ cõprehendant
clericos, ut retuli ſ. in 8. q. ver. & hunc primũ caſum, q̃a
qui ñ impedit bñficium, nullã facit iniuriã. Similiter di-
xit Fulg. in d. l. ſi quis curialis, ꝙ priuilegia collata eccle
ſijs per principes & generales ꝯſtitutiones, poſſunt per
ipſos principes ꝯtrarijs conſtitutionibus reuocari: quia
non potuerunt ſibi imponere legẽ, à qua recedere non
pñt, vt l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de leg. 3. & ita
dicit mirabiliter probari in d. l. ſi quis curialis. ¶ Pro pri
ma opi. multum facit tex. in d. c. ad Apoſtolicã. per quẽ
dicit Dom. quaſi in terminis in c. q̃ in eccleſiarũ. ver. ue
nio ad tertium. ſ. eod. ꝙ ciuitas nõ põt ſtatuto reuocare
ꝯſuetudinem, per quam laici debebant aliquid eccle-
ſiæ ſoluere. Ad idem, quod no. Inn. in c. nouit. ſuper ver
bo, Theodoſius. de iud. vbi dicit, ꝙ licèt imperator reuo
cet legem ꝯceſſam in priuilegium eccleſiæ, tñ priuilegi
um adhuc durat. ſequitur Archi. in c. q̃cunq; 11. q. j. di-
cẽs, ꝙ Imperator nõ potuit auferre eccleſiæ priuilegiũ,
ꝙ ſemel conceſſit. Alle. l. perfecta. C. de dona. q̃ ſub mõ
& c. nõ enim. in fi. 22. q. 2. & no. in c. fi. de dona. Et illud
dictũ Inno. ſequũtur Doc. & ibi aliàs recitaui. Idẽ voluit
Inno. in c. nup. in gl. 2. de teſti. Et ꝓpterea dixit Pau. de
Caſt. cõſi. 211 incip. Præſuppoſito ſine ꝑiudicio ꝙ licèt
Papa poſſit tollere l. Canonicã ẽt in ꝑiudiciũ ſuorũ ſub-
ditorũ, ſm Inn. in c. cum ad monaſterium. de ſtatu mo.
per c. propoſuit. de conceſ. præb. tñ in præiudicium lai-
corum non põt eam tenere, ſicut econuerſo Imperator
non tollit ſuã in ꝑiudicium clericorum, ſm Inn in d. c.
nouit. Quod verbum no. Et tenẽdo hanc partem poſſet
rñderi ad l. ſi quis curialis. quod imperator de facto re-
uocauit illud priuilegium, ſed nõ potuit de iure reuoca-
98 re. ¶ Quid † autẽ, ſi eccleſia, vel clerici cõmitterent in-
gratitudinem aduerſus latores legis priuilegiatiuæ. An
tunc ſaluari poſſit opi. iſta ſcđa, pendet ex no. per Imo.
in c. cum M. ver. aduertendũ. ſ. eo. & D. Car. in cle. j. ver.
ꝑterea donatio. de iureiu. & Spe. in ti. de don. §. j. ver. qđ
ſi aliquis baro. & Do. ĩ c. vnico. § ad hoc. de religioſ. do.
in 6. & do. Abb. in c. fi. in fi. de dona. Et vr̃, ꝙ tunc poſſit
reuocare priuilegium, qñ eſſemus in caſibus, in quibus
delictum prælati nocet eccleſię, de quibus per gl. in regu
la, delictum. de regu. iu. 6. & in c. cum dilectus. in verbo,
dolum. de ord. cog. cum concor. aliàs autem non, ꝑꝑ di-
ctam regulã, delictum. ¶ Decimotertio quæro, vtrum
99 † valeat ſtatutum laicorum imponens pœnam conſan
guineis clericorum ꝑꝑ inobedientiã ipſorũ clericorum.
Et in hoc Bar. dixit, ꝙ non in l. j. in fi. ff. de his, quæ pœ.
nomine. per illum text. Ad idẽ, qđ no. Bar. in l. is, penes.
C. de agric. & cenſi. lib. xj. vbi dixit per illum tex. ꝙ nõ
valet ſtatutum grauans colonos clericorum pro factis
ipſorum clericorum & eſt iniquum & iniuſtũ, ſm eum.
Et idem no. Bald. in l. j. in prin. C. de epiſco. & cle. dicens
per illum tex. no. cõtra executores, qui nõ poſſunt cape
re clericos, & tamen capiunt colonos eorũ. Ad quæ ui-
de ẽt Ang. in §. quia verò Leonis. in Auth. de non alie. Et
iõ dixit elegãter Fede. ꝯſil. 111. incip. Queſtio talis eſt an
diœceſanus. ꝙ licèt coloni eccleſiarũ, vel habentes præ
dia eccleſiæ ad affictũ nõ ſint exẽpti pro parte ſua à col-
lectis & grauaminibus, prout ſunt ipſæ ecclæ, tñ ꝑꝑ hoc
laici nimis grauarent eos, vt nõ carerẽt omni eo, qđ nõ
pñt exigere ab eccleſia, eps̃ dẽt eis reſiſtere; quia veniunt
ꝯtra ca. fi. de immu. ecc. in 6. Quod dictũ perpetuò no.
¶ Adde ẽt Ang. in l. j. ff. in ius voc. ut eant. vbi dixit poſt
Bal. in lec. antiqua, ꝙ ſtatutũ grauãs ꝯſanguineos cleri-
corũ, eorũ intuitu, eſt cõtra libertatẽ eccleſiæ, quia cleri
ci efficiũtur timidiores, propter gl. ibi, quæ dicit, Nemo
vnquã carnẽ ſuã odio habuit, & eſt tex. in ca. nõ æſtime-
mus. 13. q. 2. Allegãt bonũ tex. in c. ſciant cũcti. de elect.
in 6. ibi, vel ꝯſanguineos eorũ, ubi metus illatus conſan
guineis clerici habet̃ pro illato ipſi clerico quò ad inti-
midãdũ clericum. Idem no. Bal. in l. j. ad fi. C. de indi. vi-
dui. vbi loquens in iſtis terminis probat late, non valere
ſtatuta, ꝙ clerico declinãte iuriſdictionẽ poteſtatis con
ſanguinei teneat̃ ſoluere pœnã: q̃a ſi nõ valet ſtatutũ ꝓ
hibitoriũ, ergo nec pęnale. Pro qua ratione vide gl. j. in l.
ſi patronus. §. fi. ff. ſi quid in frau. patro. & D. Abb. in c. ſi
gnificantibus. in fi. de offi. deleg. & qđ ibi dixi, & hoc di-
ctũ Bal. retuli ſ. in 3. q. & ſequitur Pet. đ Anc. in rep. c. j.
ver. adde, quod no. Bal. ſ. eod. & idẽ no. Lap. alle. 30 inci.
conſiliũ fuit. ver. 7. ad ſtatutũ. & cũ iſtis cõcor. ẽt Imo. ĩ
l. hæres meus. §. fi. ff. de ꝯdi. & demon. per illum tex. ubi ſi
cut nõ põt imponi pœna ꝯtrahenti mr̃imoniũ, ita nec
patri, vel alteri, cuius timore deſiſtat à contrahẽdo. No.
etiã Ro. in l. nolle. ff. de acqui. hære. Benè facit, quod no.
Bar. in l. de pupillo. §. ſi qui, ipſi prætori. in 9. q. ff. de no.
ope. nun. vbi dicit, ꝙ ſi iudex ꝯſueuit malè tractare con
ſanguineos eorũ, q̃ appellãt ab ipſo, uel laboratores ter-
rarũ ſuarũ, iſte eſt iuſtus metus quò ad excuſandum nõ
appellantem, iuxta c. fi. de app. & facit gl. in cle. 2. in ver-
bo, quomodolibet. de ſent. exc. & quod no. do. Car. ĩ cle.
j. in princ. in 13. no. de exceſ. præla. ubi dicit, ꝙ iniuria fa-
cta domeſtico meo occaſione mei, dicitur facta mihi ꝑ
tex. ibi, & facit l. iſti quidem, in fi. ff. quod me. cau. Quod
no. ſingulariter ſm eum. Benè facit deciſio Rotę 461. q̃
eſt in ti. de renun. 7. inci. item dubitatur. in nouis. ubi di-
cit, quod ſicut caſſatur renunciatio beneficij facta per
metum periculi imminẽtis perſonę clerici, c. ſuper hoc.
de renun. ita ſi periculum imminet conſanguineo ſuo.
Et loquuntur in clerico, cuius fratres & parẽtes periſſ-
ſent in carceribus, niſi renũtiaſſet beneficio. Et allegant
d. c. ſciant cuncti. per quẽ tex. uoluit Lud. Ro. mirabili-
ter in rub. de arbi. uerſi. quid aũt, ſi cõpromiſſum, quod
vulnerãs ꝯſanguineũ clerici q̃a clericus aliq̃d ei fecit
eſt excõicatus, ſicut ſi vulneraſſet clericũ. Et ibi ẽt dicit
nõ valere ſtatutũ puniens ꝯſanguineũ appellãtis. Alle.
Bart. ĩ d. l. hæres meus. §. fi. ¶ Sed iſtud de vulnerãte ꝯſan
guineũ clerici nõ probat̃ in d. c. ſciant. generaliter, ſed
eſt ſpecialis excõicatio lata ĩ caſu illius capituli. Et hinc
eſt, ꝙ percutiens ipſum clericum ĩ caſu illo, incurrit no
uam excõmunicationem vltra excõicationem cano-
nis, ſi q̃s ſuadẽte. 17. q. 4. ſm Domi. poſt Pau. ibi, & com-
tra Lud. facit d. c. ſi quis. in verbo, Clericum, quæ dictio.
a In [a], denotat intrinſicitatẽ, ut ꝑ Bal.
in rub. ſolu. mat. & in l. Gallus. § ille ca
ſus. de libe. & poſth. cum concor. Pro
prædictis facit tex. in capi. quicunque.
in uerbo, in bonis ſuis, uel ſuorum. de
ſent. excom. in 6. Per quem dicit Pet.
de Anch. in d. c. ſciant cũcti. quod ille
dicitur frangere pacem, qui cum ꝓmi
ſiſſet Titiũ non offendere offendit cõ
ſanguineum ſuum. Et facit, quod no.
Io. And. in regula, fruſtra. in Mercu. Et
intellige, quãdo non apparet, ꝙ offen-
dat ex alia cauſa, quàm ex illa de qua
fuit facta pax. Aliàs ſecus, per no. per
D. Ant. & Imo. in c. 2. de renũcia. cum
concor. quas ibi dedi. Facit etiã ad hoc
l. 3. §. fi.

a Dictio In. *De hac dictione In, vide Flor. in l. 1. §. hæc verba. de his, qui deiece. vel effu. & in Spe. de diſput. & allega. §. 4. verſi. vel in. & ꝑ Bart. conſi. ſuo, In Chriſti nomine amen, in conſulta. etc. & per Old. conſ. 49. & per Ale. conſi. 21. 4. parte.*

l. 7. §. si tutori inimicus. ff. de suspe. tut. & qđ no. ibi Bar. & Bal. in §. pœna. Insti. de iniu. & tex. in l. lege Cornelia. ff. de iniu. & in §. patitur. Insti. eo. ti. & quod no. Inno. in ca. dilectus. de appel. & quod hr̃ in c. authoritate. §. fi. de pri-
100 uile. in 6. cum si. ¶ Decimoquartò quæro, quæ † est rō, ꝙ laici per præscriptionem nocent ecclesijs acquirendo earum bona, c. de quarta. cum simili. de præscri. & non ꝑ consuetudinem, vel constitutionē: vt hìc. Rn̄de, ſm Pau. de Cast. cons. 159. incip. In Christi &c. in præsenti causa. in fi. ꝙ istud tolerat̃, quia præscriptio rerum ecclesiæ roboratur in iure cōi, & per eam ꝑsonæ clericorum, vel ecclesiæ non efficiuntur de iure laicorum, seu consuetudines & statuta non tolerantur; quia clerici, vel ecclesiæ efficerentur de iurisdōne laicorum, quod nulla præscriptione, vel consuetudine pōt induci, sicut nec ꝑ expressum consensum clericorum, c. si diligēti. de fo. cōpe. iuncto c. fi. de consue. ſm eum, q̄ decidit non valere consuetudinē, ꝙ clericus nō succedat in maioribus, tanquā disponat in personam non subiectam, vt ibi latius per eū.
101 ¶ Decimoquintò † quæro, vtrum consuetudo, q̄ ꝑfert primogenitū in hr̄ditate exclusis alijs fratribus, noceat clerico secundogenito. Et in hoc extat vulgata dispositio Io. An. in regula, sine culpa. in Mercu. de regu. iu. in 6. cuius rationes prò & ꝯ videri possunt. Ideo referre non expedit. Et conclusio est, ꝙ nocet clerico, ꝑsertim qa talis secundogenitus in natiuitate sua iam ligatus erat dicta consuetudine, per quam ipsi primogenito debebant̃ bona ēt inuito patre, vt in ꝑcedenti q. ꝓbauit ibi Io. An. & ideo clericatus subsequens illud ius, q̄situm primogenito auferre nō potuit. Et istā decis. sequunt̃ hìc do. Ant. Imo. & do. Abb. & est vtilis ad plura, vt patet ex his, q̄ dixi s̄. in 6. q. ver. scđa ꝯclusio. vbi allegaui multos ipsam sequētes, dū dixi, ꝙ statutū excludens fœminas excludit eam, q̄ post statutū ingressa est monasteriū ꝑꝑ vinculū sibi iniectum ante professionē. Et sequit̄ ēt do. Abb. in c. quod clericis. ver. hæc oīa procedunt. de fo. compe. inferens gn̄aliter, ꝙ vbi ius agendi causaret̃ ex facto clerici, vel quasi, vt quia fuit cum eo ꝯ̄ctum, vel qn̄ ante clericatum, tunc ex quo ius agendi eſt ortum ante clericatum, iudicabitur in vtroq; foro ſm ius ciuile: & dicit esse bonū tex. in c. ꝯstiturus. de rest. in integ. Benè faciunt no. ꝑ Io. An. & do. Ant. in ca. j. de obli. ad rō & Bar. in l. j. ff. de pœ. & Bal. in l. officiales. C. de epis. & cleri. cū concor. in quib. tradit̃, ꝙ superuenientia clericatus nō impedit causam priùs inchoatam corā seculari, & facit, qđ de ꝑuentione tradit̃ in c. ꝓposuisti. de fo. compe. & in l. cùm quędam puella. ff. de iu. om. iu. cum si. ¶ Sed ꝑ declaratione dictæ decisionis vide semꝑ Cal. in disp. inci. statuto ciuitatis cauet̃. vbi dicit eā esse extendendā solùm ad casus, qui fortiuntur virtutem suā ante clericatū: sicut in illo exemplo Ioā. And. vbi sola primogenitura ꝯferebat ius primogenito, secus, vbi actus habuisset initium ante clericatū, vt ꝯsummaretur post clericatū. Et ideo ipse decidit, ꝙ si statutum ꝓhibet probari solutionē debiti ꝑ testes, & laicus post solutionem factus clericus velit probare per testes, poterit; quia non ligatur à tali statuto in decisorijs, vt dictū est hìc, & in d. c. qđ clericis. cum mā: nec dr̃ iniecisse vinculum ante clericatum ex eo, ꝙ ꝯ̄xit existens laicus; quia actus probationis imminet tp̄e clericatus, ſm eum; quem sequitur Pet. de Anch. in regula, ea quæ. de regu. iu. in 6. & in repe. cap. j. accedat q. disputata s̄. eo. Et ista est necessaria & bona declaratio. Aliàs verò multa absurda sequerentur; quia cùm nemo nascatur clericus, & cōiter statuta iam facta sint tempore, quo quis nascitur, videremur semper iniecisse vinculum ante clericatum, quod non est dicendum, etiam quando in materia habuisset solum principium ante clericatū. Quod autē ius primogeniti sit inchoatū & integraliter acquisitū etiā ante mortem patris, probat Io. An. in d. regula, sine culpa. ver. & principalis. cum seq. & non repugnat decisio Cal. & Cy. quod s̄. dixi de iure agendi orto ante clericatum: quia aliud est velle probare nūc, qđ prius nō fuit probatum, & aliud est deducere in iudicio actionem quæsitam ante clericatum, vt de se patet.

¶ Et pro ista declaratione Cal. de modo cognoscendi effectum uinculi iniecti ante clericatum, uide semper ī hac propria mā disputationē dom. Ant. q̄ incipit, Stante statuto municipali. in decisione secundi dubij, quæ est uersi. ad propositum hìc applicando. ubi post lōgum & magistralē discursum decidit q. ibi disputatā, ꝯcludendo, ꝙ statutū inducens ꝑscriptionē decē annorū super debito ex negligentia creditoris, non nocet clerico hæredi creditoris, ꝯtra quē erat decursa pars tēporis: quia dato & non ꝯcesso, ꝙ aliàs statutū illud valeat, & ꝙ statuta, q̄ iniecerunt vinculū ante clericatū, ligent clericū; tn̄ quia tp̄s cœptum, & pro parte decursum, nondū erat completum, qn̄ clericus effectus est hæres, ideo ligabitur tali statuto, cum non dicatur in eum iniecisse uinculū ꝑ fectū, ut ibi per eum. De quo sis memor ad multa, quæ in similibus casibus occurrere possēt, maximè ꝑꝑ distinctionē, quā præmittit dictæ decisioni. Pro qua benè faciunt, q̄ no. Do. de Ro. in ti. de fo. cōp. decisione j. in an-
102 tiquioribus. ¶ Decimosextò q̄ro, vtrum † valeat statutum laicorū editū ꝯtra ꝯcubinas clericorum? Et in hoc Pet. de Anc. consi. 192. incip. Magnifice & illustris princeps. arguit primò, ꝙ sic; qa talis fornicatio est damnata vtroq; iure. 28. dist. per totum, l. omnia priuilegia C. de sacrosan. eccl. & laici puniunt persōnā sibi subditā nihil attendendo ꝯtra canones, imò potius eos iuuando. Pro hoc facit disputatio Pilei Doc. antiqui, qui determinauit, ꝙ quis potest accusare mulierem, q̄ cōmisit adulterium cum Papa, licèt Papa accusari nō possit, argum. l. adulter. ff. de adult. Item quia tales mulieres ex nullo capite possunt dici de foro ecclesiæ: quia delictum non debet sibi tribuere immunitatem, & de ipsis non videtur canon cogitasse, sed reliquisse iudici seculari, attento, ꝙ canones imponunt pœnas hoc casu clericis, & de fœminis nihil dicūt, quasi nihil ad eos pertineant. ¶ In ꝯtrarium arguitur: quia contra statutum ecclesiasticum non licet laicis aliquid attentare directè vel indirectè: sed hìc non potest procedi contra fœminam, quin clericus infametur saltem de facto propter connexitatem. cap. tātis Daniel. 81. dist. Et sicut non possunt laici clericos accusare, cum sint eis exosi, c. nullus laicus. & c. laicos. 2. q. 7. ita non videntur per hanc viā indirectā posse eorū crimina publicare. Tandē distinguit inter fornicationē occultā & notoriā. Primo casu non valet statutum, secundo sic. Et ita saluantur rōnes pro vtraq; parte adductæ ſm eum, quē videre potes. Et idē ipse replicat in repe. regulę, ea quæ, uersi. vigesimoquartò quæro. de reg. iu. in 6. dicens se fecisse ꝯsilium ad petitionē principis Caroli de Malatestis. Et cum ista decisi. transit Io. de Ana. simpliciter in rub. de adul. ¶ Sed aduerte: quia do. Pet. præsupponit vnū, qđ est omnino falsum, s. ꝙ canones non disponant de ꝯcubinis clericorū. Patet ex tex. in c. quidam 81. dist. ubi dr̃, ꝙ efficiuntur seruæ, & episcopus debeat eas vendere: & hoc, si non habent filios: sed si habuerint filios, claudantur in monasterio, ne filij pereant, ſm gl. j per cap. fraternitatis. 34. dist. vbi vide gl. & tex. in c. 2. de coha. cle. & mu. in verbo, fœmina vero canonicè iudicetur. & ibi gl. & adde tex. cum glo. magist. c. eos. in uerbo, indulgemus. 22. dist. ubi dicitur, ꝙ concubina clerici debet puniri per episcopum: si nō pōt eam punire, tradat eā iudici seculari. Et hoc sequūtur ibi Archiepi. & Dom. assignātes rationem: quia clericus in sacris est astrictus voto castitatis, & illa fornicatrix cōmisit incestū & sacrilegium, c. virginibus. 27. q. j. & crimen sacrilegij punitur in iudicio ecclesiastico, c. quisquis. 17. q. 4. & cap. cùm sit, de fo. comp. Item dicunt, quod ideo aditur iudex secularis in defectū, & non principaliter, qa talis nō efficitur ancilla de iure ciuili, sed de iure canonico vt dictū est: & ideo ꝑꝑ hoc eximitur à iurisdictione seculari. Et adde do. Abb. post do. Ant. in c. cùm sit gn̄ale. de fo. cōpe. & do. Abb. in c. si ꝯcubinæ. de sen. excō. vbi ēt tenent idē, ꝙ ꝯcubina clerici est de foro ecclesiæ. & all. gl. in d. c. eos. ex qua colligit ibi Domi. ꝙ familia clerici ētsi sit ꝓhibita retineri, dr̃ esse de foro ecclesiæ: & istud pōt sustineri, nō ex eo, quia tales ꝓtegat, sed

qa committunt delictum ecclesiasticū, ecclesia eos nō
punit. Item in honorē clericorū, ne per laicos scandali
zentur, vt ɔsiderauit Pe. de Anc. ¶ Ex quib. in effectu du
bito de eo, quod ipse dicit de ɔcubina non occulta; qa
simpliciter dr̄, ꝙ est de foro ecclesiæ, nec aliter distiguit
in dictis iurib. de quibus, si D. Pet. tunc fuisset memor,
forte, vt puto, aliter sensisset: nec pp delictū notoriū effi
cit cōpetens ille, q est incōpetens, ſm Bal. in l. criminis. ī
fi. C. q accus. & in l. magisteriæ. C. de iuris. om. iud. & An
ge. in l. magistratibus. ff. de iu. om. iudi. per c. at si clerici.
in prin. in verbo, ɔfessi. de iud. licèt aliqn̄ iudex cōpetēs,
cui tamen est interdicta iurisdictio, certis casib. possit in
illis ꝓcedere rōne notorij. Patet in c. Romana. §. noto-
ria. de censi. in 6. & c. 1. de pœ. eo. lib. per Bal. post alios in
l. j. C. ne quis in sua causa. per D. Ant. & D. Abb. in c. cum
venissent. de iud. cum ɔcor. ¶ Putarē tamen non me-
diocriter aduertendum esse ad rōnes & fundamenta, q̄
mouent Pet. de Anc. ad inualidandum dictum statutū
in casu, non notorio, videlicet qa ꝑ ipsum detegunt cri-
mina clericorū & infamant saltem de facto; qa ista ratio
q̄ ipse latè ꝓbat, pōt utiliter extendi ad multos casus si-
miles, & in eis à paritate rationis decidit, ꝙ statutum nō
valet, vbicunq; talis effectus se quereretur, qđ reputo notā
dum: & causa exempli infero ad id, qđ not. Ang. in l. j. in
prin. ff. de his, qui no. inf. de iudice seculari, qui remitte-
ret clericū à se captū ad ecclesiasticū p̄cedentibus tubis,
quia licèt non incurrat infamiā iuris, ſm Ang. incurrit
tamen infamiā facti. Imo dicit Domi. in c. iudex laicus.
in fi. de sentē. exom. in 6. ꝙ laicus remittens clericum ad
ep̄m ignominiosè, pōt per ep̄m puniri; quia illatio ma-
gni ruboris pœna est, c. quē pœnitet. de pœnit. dist. 1. Et
sic vr̄ laicus excōmunicatus, per no. in c. nuper. de sent.
excō. ſm eum. Quod no. Et ideo consuetudo, vel statu-
tum hoc dictās non tenet, tanq̄ emanans solum ad op
probrium cleri, per prædicta. Et idem in similibus per
iura allegata in d. consi. D. Pet. maximè per c. in scriptis:
96. dist. vbi dr̄, Constantinum imperatorē dixisse, ꝙ si ꝓ-
prijs oculis videret clericum peccantem, cooperiret eū
propria clamyde, ne ab aliquo videret. Pōt ēt cā exēpli
inferri ad statutum Venetorum, quo cauet, ꝙ laici vul
nerantes clericos, puniant solùm in quinq; solidis: quia
vr̄ potius fauere iniuriantibus clericos. Et ideo non va-
let, ſm Dom. in c. si rector. 43. dist. & in cap. factæ, circa
med. 4. dist. ¶ Et hoc no. ꝙ posset fieri statutū per ep̄m,
ꝙ clerici delinquētes in laicos puniant tali pœna, qua
puniunt laici tale delictum cōmittentes per sua statuta,
dum tn̄ tale statutū, vel talis pœna non sit ɔtra canones
ſm Dom. in c. dignum. in fi. 3. q. 9. & in c. quia iuxta, 5. q.
6. & in c. neq; vllum. 17. dist. Decimoseptimò q̄ro, vtrum
103 † clerici coniugati ligent statutis laicorū? Et in hoc in
telligit responsio ex dictis Lap. alle. 118. inc. an clericus.
maximè in vlt. col. videlicet, ꝙ si ɔtraxit cum vnica &
virgine, & incedit in habitu & tonsura, prout requirit c.
vnicū. de cle. coniu. in 6. non ligat statutis, quorū obser-
uantia tolleret sibi priuilegium canonis & fori reserua-
tū sibi in d. c. vnico. Et iō stante statuto Florētino, ꝙ nō
soluens debitum. ī. mensem, debeat condemnari in sin
gulis annis in duobus solidis nō poterit ex hoc clericus
coniugatus carcerari, etiamsi sit casus, in quo licitè pos-
set clericus carcerari, ſm eum: quia d. c. unicū, reseruat
istis priuilegium canonis eo modo, quo prius habebant,
sed per iura antiqua retineri nō poterant sine pœna ex-
cōicationis, c. 2. de fo. cōpe. Ergo nec hodie. Et hoc di-
ctū sequitur Domi. in d. c. vnico. ¶ Sūt aūt multa alia
priuilegia clericorū, de quibus per Io. An. in d. c. vnico.
vbi etiā se remittit ad no. in d. c. nouerint. & in illis non
gaudebūt isti priuilegis illis, & ɔsequēter statuta laicorū
illis repugnantia ligabunt eos, licèt nō ligarent clericos
nō ɔiugatos. Et ɔcludit Lap. in d. alle. ꝙ clericus ɔiu-
gatus ꝓ debito ciuili nō pōt carcerari, & ostēdit à fortio
ri, ꝙ quēadmodū in mā ꝑcutiēdi cū ꝑsona est priuilegia
ta, sicut clericorum, ꝙ illo priuilegio gaudet ēt si mo-
mento teneretur reclusus: eo. mō sit priuilegiatus, vt ꝑ in
directū nequeat suæ ꝑsonæ fieri aliqua impressio, ut ibi

latissime per eū. De clerico aūt in minorib. tn̄ dicetur
aliqd in q. vlt. ver. quartò scias. ¶ Decimooctauo q̄ro
gn̄aliter de exēplis scriptis in iure circa practicā huius
104 tex. & materiæ suæ, qn̄ † sub uerbis gn̄alib. nō includā
tur ecclie, vel ecclliasticę ꝑsonæ? & pono 6. exēmpla, per
quę possent alia trahi. ¶ Primū exēplū colligitur ex no
tatis ꝑ Pet. de Anc. cōs. mihi 150. inci. optimis rōnibus.
vbi ɔ suluit, ꝙ stāte statuto, ꝙ portantes frumētū extra
portā ad molēdinū, soluerēt x. exceptis portātibus ex-
tra certā portā, ī qua soluerēt 15. tale statutū nō tenet re
spectu archiep̄i Spalatensis: qa nocebat molēdinis suis,
ad q̄ erat iter solū ꝑ illā portā exceptuatā, & solutio ibi
fienda debebatur sibi, reliquæ vero reip. Nā tale statutū
indirecto nocebat ecclię cū hoīes traherent ab accessio
ne ad illā portā, & ēt molēdina eius destituebant à soli-
to cursu. Et ad hoc multa inducit, maximè c. fi. de īmu.
ec. ī 6. Et idē tenet do. Abb. hic in rep. licet nō alleget di
ctū ɔs sed Pet. de Anc. q idē replicat in rep. c. j. ver. q̄ro
de q. in qua ɔsului. s̄. eo. ¶ Sed adde, ꝙ ɔ̄rium ɔsuluit Io.
Cal. in isto ti. cōs. 21. inci. ep̄s habēs extra ciuitatē. & idē
consuluit Bal. in eodē facto, & est eius ɔsi. inter cons. Pe.
de Anc. cons. 11. inci. factū, in quo petit cōs. Tn̄ in duob.
consilijs ibi sequentibus, vz Gaspar. Cal. & collegij Bo-
noniæ approbat opi. do. Pe. per alias rōnes longas, quas
ibi vide: & cū illis transeo. ¶ An aūt possit fraudari ep̄s,
cui ex consuetudine debetur certa mēsura grani in vrbē
delati portando farinā & non granū, vide subtiliter Ro
tā deci. 835. q̄ est 8. in ti. de consue. in anti. & inci. Ep̄s ha
bet & vr̄ residere in opi. ꝙ sic, licèt summariū aliter di-
cat. ¶ Scđm exemplum patet ex dictis Barto. consi. 187.
incipi. Dn̄i priores artium. vbi consuluit, ꝙ statutum lai
corum dans licentiam conductoribus possessionum, vt
liberè possint eas dimittere, non extenditur ad condu-
ctores rerum ecclesiasticarum, per tex. hìc, & in cle. quę
in ecclesiarum. s̄. eo. & licèt loquatur, qn̄ statutū nomi
nat ēt ecclesias, vt occurrit in casu suo: tn̄ idem est, qn̄ ge
neraliter loquitur, tum per rationes suas, tum per ea, q̄
dixi s̄. in 4. q. in prin. Et subdit Bar. ꝙ stante eodem statu
to, ꝙ nullus officialis de hoc cognoscere possit, habebūt
clerici requirere priores populi, vt de iudice sibi proui-
deant, quo negligente ecclesiasticus cognoscet ɔ̄ illos
conductores, iuxta no. in c. ex tenore. & in c. licet ex su-
scepto. de fo. comp. facit c. qualiter, cum materia, de iud.
¶ Tertiū exemplum patet ex dictis Pet. de Anc. cōs. 253.
inci. Suprà dictum statutum. vbi cōsuluit, ꝙ stante statu
to, ꝙ debitum præscribat per quinquenniū, non habet
locum contra ecclesiam, per istū tex. & per id, quod no.
Cal. in disp. inci. Statuto ciuitatis cauet. de quo memini
s̄. in 14. q. dicendo, ꝙ statutum laicorum irritans proba-
tionē aliàs de iure validam, non extendit ad ecclesias.
Et probat Pet. de Anc. in d. consi. ꝙ etiamsi ecclesia suc-
cederet illi, qui fuit negligēs quinquennio, hoc non no-
ceret ecclesiæ, qn̄ exercitium actionis ɔ̄ ecclesiam inci-
pit currere solùm post mortē eius, cui succedit, vt in ca-
su, de quo ibi. Quæ verba no. ad id, qđ dictū fuit ī d. q. 13.
in fi. post do. Ant. in disp. stante statuto. ¶ Quartū exem-
plum patet ex dictis do. Abb. hìc in repe. ver. ex hoc in-
fero. vbi infert ad statutum, ꝙ vbi in loco sunt Iudei fœ
nerantes, & viget statutū, seu prouisio inter eos & popu
lum, ꝙ non teneat vsurarius restituere pignus ei, q ꝓba-
uerit se dn̄m rei pignoratæ, nisi prius restituto debito,
ꝓ quo res fuit pignorata dn̄o inscio; nā tale statutū nō
includit clericos: qa non potuit fieri in ꝑiudiciū nō sub-
diti, maximè clerici: nec pōt dici, ꝙ statutū ɔcernat rē:
qa si res erat clerici, non subijcitur iurisdictioni laicorū,
c. fi. de vi. & ho. cle. & c. j. de immu. eccle. in 6. si laici ex-
tranei, idē, cū fuerit res delata ad locum furtiuè & ɔ̄ vo-
luntatem dn̄i: & sic non pōt dici de iurisdōne statuētis,
sicut diximus de re mobili, q̄ nō est permansura in loco,
vt no. in c. fi. de fo. compe. & in l. hæres absens. ff. de iudi.
ſm eū. Et idē repetit in d. c. qđ clericis. dicēs hoc esse no-
tādum, & facere ad multa. ¶ Quintum exēplū patet ex
dictis Io. And. in c. grauē. super verbo, sed banno, de sen.
excom. vbi dicit, ꝙ statutum laicorum factum pro cōi
vtilitate,

vtilitate,ꝙ vadens de nocte soluat tm̄, non includit clericos. Et ita dicit tenere ibi Vinc.& Abb.& sequitur ibi do. Anto. Dicunt tamen,ꝙ per suum iudicem sunt coercendi,per c.benè quidem.96.dist. Ex quib. verbis tractat ibi intricatè do. Ant. vtrum statutum laicorum puniens damna data in agris ꝑ bestias,comprehēdat damna data per bestias clericorū: & an isti, vel pastores teneantur?De quo ibi per eū,qui vr̄ concludere, ꝙ pastores teneantur. ¶ Adde etiam hìc,quod no.Bal.in c. cum non ab homine.de iudi. vbi dicit,ꝙ stante statuto, quòd homines villæ teneantur capere malefactores, non intelligitur de clericis malefactorib.a ¶ Sextum & vltimū exemplum patet ex eo quod no.do. Anto. in c.j.in fi.de censi. vbi dicit, se credere, ꝙ statuta, quæ disponunt, vt aliqua pars gabellæ soluat̄ de alienatione, vel donatione, non ligant ecclesiā. Et hoc dicit notandum, licèt Bar.aliter velit in l. oēs populi.ff.de iust.& iu.& malè,s̄m eum. Et idem replicat in c. non minus. de immu. ecc.dicens,ꝙ ecclesia non tenetur ad gabellas,q̄ soluunt̄ de ꝯtibus, vel donationibus lucratiuis. All.l.sancimus. la 2.C.de sacrosan. eccl.q̄ benè facit, & est canonizata, 23.q.8.in c.sancimus. Et ibi Arch.declarat intentionem illius l.q̄ est, vt si curiales rem suam ex titu. lucratiuo in alium trāsferrēt certā partē fisco soluat recipiēs,& ad id nō tenet̄ eccl̄a de bonis in eā trāslatis, & cū istis vr̄ ēt cō cor.Bal.in l.placet.C.de sacros.ec.in vers.q̄ro iuxta hoc. & in l.j.in fi.C.de ꝯhen.emp. vbi optimè loquitur limitando signāter, nisi clericus vellet vti adminiculo statuti disponentis super ꝯtu; qa non poterit eo vti, nisi obseruet statutum,& sic soluat gabellam. Nec est hoc ꝯ libertatem ecclesiasticā;qa aliud est ꝯhere, aliud sub certa lege alicuius præstationis ad statuti obseruationē inuitare,vt l.Titio centum.§.j.ff. de condi.& demon. vbi tex.no.s̄m eum, de quo ēt memini s̄.in 8. qō. ver. quin-

105 tus casus.in fi. ¶ Et adde, ꝙ † clericus negociator non est immunis à gabella in ꝯcernentib.negociationē,vt ꝑ Fed.consi.111.inci.q.talis est.ꝑ tex.cū gl.in cle.ꝑsenti.de censi.& benè facit c.recolentes. post prin. de sta. mona. ibi,si in relictis &c.& quod principaliter per illū tex.cōsuluit D.Pe.de Anch.consi.mihi 104.Inci.ꝯ fratres,&c. dicens, ꝙ si fratres Minores possident immobilia de facto debent subijci oneribus,quibus subijciunt̄ non Mendicātes,& facit,ꝙ in simili pulchrè scribit D.Car.in cle. pasto. ver. oppono ad hoc, de priui. bonus tex.in Auth. de priui.archiepis. in constituti.inci. armorum regionē.

106 post medium. ¶ De†gabellis aūt,quas soluunt itinerātes in passibus pro rebus,quas deferunt,dic,ꝙ ab istis clerici sunt immunes,vt in cle.ꝑsenti.de cēsi.no. Bar.in l.j. in fi.C. de mu.& in quo loco. lib.x.& Bal.in d.l. placet. ¶ Fallit in tribus casibus. Primus, vbi deferunt res causa negociationis,d.cle.præsenti. & ibi gl.in verbo negociādi. ¶ Secundus, vbi deferunt res alienas, d. cle.in verbo proprijs, à ꝯrio sensu. ¶ Tertius, vbi gabella imponitur pro refectione viæ,quam plaustra,idest,currus destruūt; quia sicut clerici tenentur ad refectionem viarum, l. ad instructionem.C.de sacros.ec.& per Docto.in c.non minus, ita ad solutionem gabellæ ad refectionē deputatæ, si clerici via vtuntur. Ita dixit Bal.in d.l.ad instructionē. subdens, ꝙ ad hoc clerici non possunt cogi per seculares,per c.j.de immu. eccl.in 6. Quod no.ad materiam d. ca.non minus. vbi plenius per Scribentes, maximè per do.Abb.& Cal.in ti.de cēsi.ꝯs.2.cum si. ¶ Decimonono q̄ro,quid habeat agere ep̄s ad hoc,vt clerici non grauentur de facto statutis laicorum. Et in hoc reperio tria re-

107 media. ¶ Primum est,ꝙ † vbi statutum generaliter loquitur, & potest vtiliter dubitari, ne inferat præiudiciū clericis, vel ecclesijs, pōt cogere illos ad quos pertinet, vt declarent, ꝙ statutum illud non extenditur ad clericos,vel ecclesias. Ita docet singulariter Ioā. And.in c.fi. de immu.ecc.in 6.& sequitur ibi Domi.& domi.Ant.& Imo.in c.j.de consue.& Pe. de Anch.in repe.c. ea,q. vervigesimosexto quæro, de regu. iu. in 6. & in rubri. eiusdem ti. dicens hoc esse menti tenendum. Sequitur Bal. in l.iubemus.la j.post prin.C.de sacrosan.eccl.Facit optimè, qđ in hac materia pulchrè scribit Bal.in auth.statuimus.in fi.C.de epis. & cle. vbi dicit, ꝙ superior non debet pati,vt talia statuta vigeant,& ad ipsum pertinet instare,vt corrigantur,& alleg.Bar.in quadā extrauaganti. Benè facit,quod in simili no.Bar.in l.sub prætextu.ff. de extraordi.cri.vbi dixit, ꝙ potestates & capitanei terrarū possunt videre statuta & ordinamenta istorum disciplinatorum,& si ibi inueniunt aliquid, qđ non pertinet ad religionē,possunt illud collegiū dissoluere. Et sequitur Bal.in l.j. post medium.C. de monop. & in c.1.§. ꝯuenticulā.de pa.iuramē. firm. Et ibi dixit, ꝙ etiam ep̄i habent potestatē in talibus. ¶ Scd̄m remedium est,ꝙ si

108 † notorium est,statutum esse ꝯtra libertatem ecclesiasticam,ep̄s illud potest tollere,vel mandare, vt tollatur & non obseruetur, & pōt decernere illud non tenere ēt nullo citato. Ita singulariter dixit Arc.in c. quæ Lotharius.prope finem,2.q. 1. & sequitur ibi Domi. in c.fina. post Lapum ibi, de immuni.eccl. in sexto. & Bald.in l. presbyteri.la.j.C.de episc. & cler.& Lud. in l.si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. Et est casus iste notabilis, in quo omittitur citatio: quia constat defensionem nō cōpetere non citato. Et facit, quod in simili no.Bar. in l.ij. §. quod de frumentaria.ff. de admi. rer. ad ciui. perti.& do.Abb.in c.vestra.prope fi. de coha. cle. & mu.c. cum sit Romana.prope fi.de appel. & in c. bonæ.lo j. de elec. & benè faciunt,quæ scribit Lud. valde accumulatè cōsilio suo 483. incipiente, Saluatoris,&c.dubitat̄ primo, vtrum electio, ad consil.498. incip. Omnipotentis &c. in præmis.consultatio. ¶ Tertium remedium exequen-

109 tium est, ꝙ † episcopus cogat tales à iure excommunicatos, vt cancellent statuta non per signaturam, vel apostillam,quæ denotat ea non tenere, sed per totalem abrasionem, adeo ꝙ in posterum nulla appareant vestigia talium statutorum. Ita Barto.in auth.cassa, circa fi. C.de sacrosan.ecc.quia tex. ibi nō præcipit vacuari verbo, sed aboleri & cancellari de volumine statutorum: quod dicit menti tenendum ad multa, & se vidisse hoc practicari in ciuitate ista Pisarum: & sequit̄ Bal.ibi in fi. & dom.Abb.in c.nouerint. in princ. de sen. excō.per illum tex.in verbo, debebant amoueri. & Pet. de Anc. in rep.c.j. versi.an ab istis pœnis s̄.eod. Et ex hoc inferunt oēs isti.& Lap.alleg.92. inci. An constitutio,in fi. Quod non sufficit, si in fine voluminis statutorū sit vnum statutum protestans,ꝙ statuentes nō intendunt aliquid statuisse contra libertatem ecclesiæ:quia per hoc nunquā cancellant̄, prout requirūt dicta iura, s̄m eos. Dicas tn̄, ꝙ licèt dicta protestatio non sufficiat ad euitandas censuras,d.c.nouerint.& c. grauem. tn̄ sufficit, quò ad hoc, videlicet vt ꝯtrafaciens statuto,quod est ꝯtra libertatē, non incurrat pœnā statuti, s̄m dom. Abb. consi. 83.præsens dubium.in fi. ¶ Considera etiam: quia speciale vr̄ in ista cācellatione, quod requiratur totalis abolitio in odium criminis, & ne detur occasio, ꝙ talia statuta de facto seruentur, vel posteris relinquatur eorum memoria. Facit in simili.l.quoniam.C.de epis. & cle. in verbo aboleat̄ damnosa memoria. Sed in alijs casibus, vbi requirit̄ cancellatio,non refert, ꝙ illud,qđ est cancellatū adhuc legi possit. Et sic intelligit̄ elegans dictū Bar.in l. hoc.la j.ff.de adimen.leg. vbi dixit per illū text.ꝙ stante statuto,ꝙ cāpsores teneant̄ cancellare rōnes, de quibus fuerit plenariè satisfactū, & aliquis fecit ꝯtrapostam,in qua dixit sibi integrè satisfactū,perinde est, ac si cancellasset. Et idem ēt tenent Bar.in l.emptor.§.Lucius.in fi. ff.de pac.& Paul.de Cast.consi.35.incip. In Christi &c. Viso instrumēto.& per Ang.& Imo.in l.j. ad fi.ff.de his, q̄ in test.delen.& Bal.in l. Labeo.§.1.ff. de pac. & l.si creditoris.C.de fideic. Et de cancellatione, q̄ fit cum pœna per incertas literas,vide glo.in l. si quis petitionē. in verbo,inducat.ff.de pe.hær.& gl.1.in l. inductum.C. de sol. Et ista no. ¶ Vigesimò & vltimò in hac materia pro cōplemento aduerte ad quatuor dicta. Et primò vide vnā quæstionem, quam tetigi in cap. quæ in ecclesiarum.in fi.s̄.eod.

a Malefactorib. *Ad quod adde Andre.Barb.suo consi.scripsit.post consi.103.Alexan.4.parte.*

fi.ſ.eo.videlicet vtrum ſtatutum laicorum inhabilitans
fęminas extantib. maſculis, habeat locum in bonis feu-
dalibus,vel emphyteuticis eccleſiarũ. ¶Scđò tene men
ti,ꝙ oĩa ſtatuta & iura,q̃ emanant diſponendo de liber
tate eccleſiæ, traduntur ad præterita:quia non ſunt no-
ui iuris promulgatoria, ſed antiqui declaratoria. Nun-
quam.n.licuit laicis de talibus ſe intromittere, c. bona
quidem.96.diſt.Ita dicit Domi.in c. ex antiquis.54. diſt.
allegando Vinc.in c.fi.ĩ.eo. & ibi ēt dicam in 2.fallētia,
per quã hoc dictum confirmatur,& ēt limitatur,vbi ta-
lis lex adderet pęnam; q̃a quò ad illã, non trahitur ad p̃-
terita,ꝑ ea,q̃ ibi dicentur. Faciunt optimè verba Bal. in
auth.ſtatuimus.in prin.C. de epiſco.& cleri. ¶Tertiò, ſi
dubitatur, vtrum aliquo caſu valeant ſtatuta laicorũ ꝯ
ius canonicum in terris eccłiæ?vide,qđ dixi ſ.in iſto c.in
110 vlt.no. ¶Quartò † ſcias,ꝙ q̃ in hac materia dicta ſunt
de clericis,intelliguntur ēt de conſtitutis in minoribus,
ſm Bar.in c.cùm veniſſent.de eo, q mit.in poſ. & ibi di-
xit, ꝙ ſtatutum de ꝯpromiſſis neceſſarijs non ligat cleri
cos in minoribus: nec mirum, q̃a clericus in minoribus
non eſt de foro ſeculari,c.2.de fo.comp. & ibi ꝑ Doc.Er
go nec ſubijcitur ſtatutis fori;q̃a iſta ſunt paria, ſm Inn.
in rub.de cõſue.& Specu.in ti.de ꝯſti.§.j.verſi.& no.cum
concor. Ad idem qđ no.Bal.conſ.100.inci. Venetianus:
vbi conſuluit, ꝙ ſtatutum loquens de ſolennitate teſtĩ,
& de compromiſſo inter coniunctos,non ligat clericũ.
Ex quo vidi conſultum per ſolennem virum Alexã. de
Imo.ꝙ clericus non ligatur ſtatuto diſponēte, ꝙ niſi ſit
facta repudiatio hæreditatis.ĩ.ſex menſes, intelligit̃ eſſe
hæres legitimus,& allegabat id,qđ no. Bal.in l.j.in fi. C.
de ꝯhen.empt.de quo memini ſ.in 8.q. ver. quintus ca-
ſus.in fi. & faciunt multa, quæ dicta ſunt in illa. 8.q. per
totum,& q.18.verſ.ſextum exemplum. ¶Et adde,ꝙ nõ
valet ſtatutum laicorum, ꝙ iſte, qui obtinuit inhibitio-
nem à iudice eccleſiaſtico fiēdam ſeculari,debeat ſe ex-
pediuiſſe circa eam intra certum tp̃s,vt no.& probat do
mi.Abb.in c.2.in fi.de eo, qui mit.in poſſ.poſt do. Cardi.
ibi, & eſt quotidianum. Et iſta ſufficiant de hac ſolenni
& profunda materia, ex quibus aperietur via ad multa
occurrentia. ¶ Poſtremò pro faciliori inuentione om-
nium eorum, quæ deciſa ſunt principaliter & inciden-
ter in iſtis 20.quæſtionibus, collige breuiſſimè circa cen
tum concluſiones cum plurib.corollarijs, quæ in eis ex-
pediuntur, ſummando quãlibet quæſtionē ſeparatim.

TABVLA REPETITIONIS.

¶PRIMA q̃ſtio hēt concluſiones 24. ¶ Prima con-
cluſio. Leges ciuiles rł̃r valent quò ad clericos & eccle-
ſiam.Secunda concluſio:Valent ēt in foro conſcientiæ,
vt ibidem,ver.confirmantur. Tertia concluſio:Non va-
lent,ſi ſpecificè noĩant eccleſias,vel clericos,niſi ſint me
rè priuilegiatiuæ, vel fundentur rõne naturali,vt ver.re-
cipit autem. Quarta concluſio. Non valet lex ciuilis in
foro canonico,ſi concernit peccatum. Ex quo infert̃ no
uiter ad occidentem adulterum in caſu ꝑmiſſo à lege
ciuili,& dr̃,ꝙ eſt tutus in terris imperij,ſed non eccłę: &
ibi declarat̃ illud vulgatum,Qui peccat legis authorita-
te &c. & hoc in ver.limita ſcđò. Quinta concluſio: Vbi
lex ciuilis deuiat à lege canonica, ēt extra materiã pec-
cati, q̃libet ſeruat̃ in foro ſuo, vt in ver. limita tertiò. Et
recipit octo declarationes, q̃ patent ex cõcluſionib. ſta-
tim ſequentib.Sexta concluſio:Canon p̃ualet legi in ter
ris eccłiæ.Primum corollarium:Pr̃ in terris eccłæ tenet̃
alere filium illegitimum. Scđm corollarium: In terris
eccłæ dictum arbitratoris pōt homologari.Tertium co
rollarium: In terris eccleſiæ ex nudo pacto agit̃.Quartũ
corollarium: In terris eccłiæ præualet canon in recuſa-
tione iudicis,vt hìc in verſ.ſed pro negligentia.Septima
concluſio:Statur canoni,vbi Legiſtæ dubitant:& hoc, ſi
canon iam decidit: ſecus, ſi quæreret̃ deciſio: quia prin-
ceps adeundus eſt. Item ſecus, vbi ageret̃ de interpreta-
tione ſpeciali: & hoc in ver.ſecunda declaratio. Octaua
concluſio: In mã miſerabilium perſonarum p̃ualet ca-
non vbicunque,vt in ver.tertia declaratio.Nona cõclu
ſio: Lex mouens lucrum odioſum,nõ ſeruat̃ in foro ca-
nonico: in ver. quarta declaratio. Decima ꝯcluſio: Lex
benignior canone p̃ualet illi vbiq; citra pc̃tm̃. Corolla-
rium. Ad euitãdam pęnam ꝯputatur dies more Roma-
no,& ibi, qñ quis dicat̃ delinquere in die vnius ſancti, ſi
delinquit in nocte,in ver.quinta declaratio. Vndecima
concluſio:Caſus nõ deciſus in feudis, decidit̃ ꝑ canones
ꝑꝑ iur̃m, in verſ.ſexta declaratio. Duodecima conclu-
ſio: In præparatorijs ſemper quælibet lex præualet in fo-
ro ſuo,verſ.ſeptima declaratio.Tertiadecima cõcluſio:
Lex canonica in præparatorijs præualet,& in foro ciuili
admitteret̃, verſ.octaua declaratio. Quartadecima con
cluſio: Lex imponens pœnam rõnabilem in materia ec
cleſiaſtica non tenet.verſ.limita quartò Quintadecima
concluſio: Pęna tranſeuntis ad ſecũda vota,ēt fauore fi-
liorum,eſt ſublata,verſ.prima declaratio. Sextadecima
ꝯcluſio:Idem ſi reſultat dubium turbationis ꝓlis, ver.ſe
cunda declaratio. Septimadecima ꝯcluſio: Idem, ſi di-
ſponit in dependentib.à matrimonio,vt ſuꝑ dote ꝯrian
do canoni,verſ. tertia declaratio. Decimaoctaua ꝯclu-
ſio:Statutum puniens mr̃imonium clãdeſtinum,nõ va
let,verſ.quarta declaratio.Decimanona concluſio:Lex
tollens lucrum à ſe datum in ſpiritualib. nõ tenet, putà
de bonis raptoris,si ꝯhit cum rapta:verſ. quinta declara
tio. Vicesima ꝯclusio: Leges prohibentes mr̃imonium
inter ꝑſonas nõ ꝓhibitas canone, non valēt. verſ. ſexta
declaratio. Primũ corollarium; Idem de legib.exigenti
bus inſtr̃a dotalia in legitimatione. Secundum corolla-
rium:Idem in ſtatuto puniente deſponſantē alienigenã.
Tertium corollariũ: Idem in ſtatuto puniēte nubentem
indigno, vt hìc in verſ.ſeptima declaratio. Viceſimapri
ma concluſio: Nõ valet lex diſponēs p̃ſumptiuè in ma-
teria ſpirituali,putà mr̃imonium inter cohabitãtes,ver-
ſi.octaua declaratio. Viceſimaſecũda ꝯclusio:Idem ſi di
ſponet p̃ſumptiuè in materia ſp̃uali non repugnãdo ca-
noni,putà præſumendo iur̃m ſimulatum,nam pręſume
ret ipſum ꝯctum ſimulatum. De qua præſumptione ꝯ-
ctus iurati dantur remiſſiones principales 40. Viceſima-
tertia concluſio:Extra caſus p̃dictos ſtat firma prima cõ
cluſio. Primum corollarium: Leges loquentes de ꝯctib.
operantur inter clericos,licèt non ſemper proſint. Et ibi
remiſſiuè,an eccła teneatur conficere inuentarium. Se-
cundũ corollarium:auth. hoc amplius. C. de fidei. ti.de
his,qui.vt indi.& ſimiles ligant clericos. Tertium corol
larium: Etiam vbi non deficit canon, pōt allegari lex.
Quartum corollarium.L. quoties. C. de rei ven. ꝓcedit
in clerico. Et hæc ſub verſ. expeditis iſtis quatuor. Vice-
simaquarta conclusio:Lex ciuilis dans iuriſdõnē ꝟlem
reſpectu certæ cauſæ, non includit clericos habentes il-
lam cauſam actiuè, vel paſſiuè, nisi in materia feudi, vt
in uerſ.ultimò non omitto. Et ibi incidenter, vtrùm ci-
tatio,quorum intereſt, facta à clerico,arctet clericum.

¶QVAEST. II. habet vnam conclusionem, & tria
corollaria. Conclusio;Illa ſtatuta ſunt ꝯ libertatem ec-
clesiaſticam,ex quib. impediuntur clerici in conceſſis ſi
bi à iure cõi,vel priuilegijs. ¶Primum corollarium;Sta
tutum,ꝙ non reddatur ius tali prælato contra ſuos debi
tores,eſt contra lib.eccle. Secundum corollarium:Idem
in ſtatuto, ꝙ nemo dicat præpositum terræ Prati nõ ha
bere iuriſdictionem epiſcopalem. Tertium corollariũ;
Idem de ſtatuto permittente habere regreſſum ad bo-
na temporalium ecclesiarum, sicut laicorum.

¶QVAEST. III. habet vnam cõclusionem, & qua-
tuor corollaria. ¶Conclusio: Clerici dicuntur de popu
lo in fauorabilibus; ſecus in odiosis. Et sic intelliguntur
corollaria. ¶Primum;Appellatione officialium popu-
li venit epiſcopus & eius vicarius. Secũdum corollariũ;
Qui non poteſt trahi extra curiam Perusinam, non po-
teſt trahi etiam extra curiam epiſcopalem Perusinam.
Tertium corollarium: Priuilegium datum vni nationi,
putà Siculis, comprehendit etiam clericos. Quartum
corollarium;Clerici ſunt de vniuersitate.

¶QVAEST. IIII. habet tres conclusiones. ¶ Pri-
ma conclusio; Statutum puniens extra protectionem
commu-

cōmunis declinantem potestatem non intelligitur de clericis. Secundo conclusio: Verba generalia statutorū debent semper ita intelligi, vt non trahantur ad impossibilia, uel illicita: & consequenter, vt non ligent clericos, statuentes sint excommunicati. Tertia conclusio. Ad euitandas coactiones facti in casu dicti statuti seruiunt quinque cautelæ: de quibus ibi in ver. retentis.

¶ QVAEST. V. habet quatuor ꝯclusiones. Prima ꝯclusio: Nō valet statutū faciens prędia laicorū tributaria, adeo ꝙ teneanṫ ad onera ꝯsueta, postquā facta sunt ecclesiarū. Secūda cōclusio. Potest testator legās fundū ecclesiæ apponere onus, ut pro ipso soluanṫ collectę cōsuetę. Tertia ꝯclusio: Prędiū ęstimatū ī oneribus cōmunis trāsiens ad ecclam desinit esse æstimatū. Quarta cōclusio: Prædiū pueniens ad ecclam post impositū tributū nondum totaliter exactū, tenetur residuum, etiamsi ex post declaretur sigillatim portio cuiuslibet prędij.

¶ QVAEST. VI. habet septem ꝯclusiones. ¶ Prima ꝯclusio. Statutum expresse excludēs moniales extantibus masculis, non valet, etiamsi pręcedat ingressū monasterij. Secūda cōclusio: Idē de statuto, ꝙ vxore ingrediente religionē maritus lucretur certā partē dotis. Tertia cōclusio incidens: Non valet statutū laicorum inhabilitans sibi subiectos ad clericatū. Quarta ꝯclusio: Statutum nō loquens specialiter de ingredientibus, vel ingressis monasterium, sed generaliter, ꝙ nulla mulier succedat extāte masculo, excludit etiam monachas: & hoc in vers. secūda conclusio. Quinta ꝯclusio. Ad hoc, ut monialis excludatur, oportet, ꝙ sit dotata, sicut aliæ non moniales, ut in vers. cæterùm qa cōmuniter. Sexta conclusio; Illud, qđ pater offert simpliciter in altari, filia profitente, non cōputatur loco dotis, vt in vers. modò dubiū est. Septima ꝯclusio incidēter: Dispositio loquens de virginibus maritandis nō procedit in profitentibus.

¶ QVAEST. VII. habet vnam cōclusionē. ¶ Cōclusio. Gaudet clericus beneficio statuti excludētis fœminas extantib. masculis. Et ibi ad istum tex. datur clara rñsio seruiēs ad multa ꝑ qua facit 2. ꝯclusio sequētis. q.

¶ QVAEST. VIII. habet ꝯclusiones sexdecim. ¶ Prima ꝯclusio: Statutū laicorū nō disponēs đ ecclesijs, vel clericis, nec in materia tangente priuilegia vel iura sua, sed simpliciter aliquid honestè disponēs non valet quo ad clericos, vel ecclas. Fallit in casibus sequētiū conclusionū. Secūda ꝯclusio: Statutū utēs verbis merè priuilegiatiuis extenditur ad clericos, si eius verba non repugnāt. & hoc ī uersi. opi. tñ Bar. Quod declara ex duab. conclusionibus sequentibus. Et ibi incidēter, quod clerici nō sunt similes forēsibus quia subeūt onera spiritualia. Quod ēt fortificatur in seq. cōclusione, versi. & adde aliā rationē. Tertia conclusio. Ad hoc, vt statutū prosit clerico, oportet, quod vtatur eo cū sua forma. Vnde si vtitur statuto de mandādo instrumēto executioni, nisi sint elapsi decē anni, habebit eo vti infra illos. Quarta ꝯclusio: Potest statutū excludere clericos à beneficio suo, vt eis non prosit. Et ibi incidenter, quod valet statutum vnius loci, ꝙ idē ius seruetur forēsibus, quod terra forēsiū seruat statuentibus. Quinta conclusio: Consuetudo promiscuè inducta tam per clericos, q̄ laicos, ligat clericos. Sexta ꝯclusio: Clericus agens in foro ciuili, ligatur statutis laicorū circa præparatoria, secus in decisorijs, vt in uer. tertius casus. Septima conclusio. Statutum cōcernēs solennitatē actus adhibendā tpe ꝯtractus operaṫ in contractu non inito inter clericū & laicū. Et ibi incidenter, quod statutum irritās cessionē actionū factam nobili cōtra popularē trahitur ad cessionem factā nobili per ecclesiā, ut in uersi. quartus casus. Octaua cōclusio. Defectus insinuationis requisitæ à statuto irritat donationē factā clerico, nisi fieret intuitu ecclesiæ, ut in uers. modò ex isto casu. Nona ꝯclusio: defectus registrationis uel alterius sollēnitatis reqsitæ à statuto uitiat testm̄, in quo clericus instituitur: secus in testamento ad pias causas, ut in uer. fm qđ utiliter. Et ibi, ꝙ donatio facta ecclesiæ nō requisito consensu propinquorum alias necessario ualet. Decima cōclusio. Valet testamētum clerici instituentis clericū, non obstante defectu solēnitatis statutariæ; secus si institueret laicū, ut in uers. & ista procedunt. Vndecima conclusio. Statutum, ꝙ res dotalis nō valeat alienari, extenditur ad alienationē factā in clericum, qa cōcernit rē: in uer. quintus casus. Duodecima cōclusio: Contra clericum nō potest peti executio instrīguarētigiati cum efficacia virtutis sibi tributæ à statuto nisi ipse utatur eodē auxilio, ut in versic. quod aūt dixit Bar. Decimatertia cōclusio: Solēnitas statuti adiecta cōtractui, si sine magna difficultate est obseruabilis, ligat ecclesiā, puta, ꝙ minor non contrahat sine proximioribus, vel nulla sit uenditio nō præcedente proclamate: & hoc in uersi. cæterū se ad subtiliorem. Sed in versi. seq. refricatur istud in dubiū pp cōem cōclusionē, de qua suprà proxi. Decimaquarta cōclusio. Vbi forma pdicta non esset obseruabilis, nisi cū magna difficultate, licet sit possibilis, statutū nō ligat ecclesiā. Corollariū: Statutū prohibens alienationē in non subditum sine licentia principis nō valet quò ad ecclesiam, ut in ver. fm not. Et ibi incidenter quatuor dicta utilia, ꝙ sæpe parificatur difficultas & impossibilitas: ut in ver. confirmari potest. Decimaquinta cōclusio: Statutū prohibēs ꝯtum non ligat ecclesiam, qñ talis prohibitio multū sibi præiudicaret, putà si prohibet vendi nō sustinētib. onera, ut in uers. 3. no. Decimasexta conclusio. Statutū ꝓhibēs contractū ligat ecclesiam, qñ non fit ei aliquod præiudiciū, putà ne arma alienētur in non subditū: uel hoc prohibens de bonis, quæ sunt in cōfinibus, vel de domibus quæ sunt ad usum publicū. Et istud fortificatur latius in seq. q. uersi. retenta igitur, usque ad uersiculū, limitatur.

¶ QVAEST. IX. habet conclusiones quinq;. ¶ Prima cōclusio: Statutū prohibens alienationē fieri in nō subditū, nō includit clericū. Fallit, ut in cōclusionib. seq. Secunda conclusio, Vbi ecclesia non pateretur præiudiciū notabile, valet dictum statutū. Tertia conclusio: Cōtractus factus in ecclesia per mulierē habētē filios vitiatur ex statuto irritāte ipsum vltra certā summā fauore filiorum, ut in uersi. retenta igitur. Et ibi tangitur, & nō decidiṫ, quid si filij essent adeo diuites, quod ex hoc nō dānificarētur. Et ibi incidenter, quod c. quicunque. 17. q. 4. nō habet locū illo casu. Quarta conclusio. Statutū prohibens certo casu alienationē in non subditum valet respectu ecclesiæ, & ibi habetur, quòd si statutum auget legitimā debitā filiis, & testator relinquat eis minus, residuū uerò ecclesiæ, tenetur ecclesia ad supplemētū legitimæ, ut in uer. limitaṫ secūdò. Quinta ꝯclusio: Statutū ꝓhibēs cōmerciū certarū rerū nō subdito, impedit ꝯtū factū cū clerico non intuitu ecclesię, vt in ver. limitatur 3. Quod tamen non affirmatur.

¶ QVAEST. X. habet 4. ꝯclusiones. ¶ Prima ꝯclusio: Statutū laicorū, quod de quolibet relicto ad pias causas soluantur duo solidi fabricæ ecclesiæ, non operaṫ ꝯtra ecclesiā legatariā. Secunda cōclusio, Benè operaṫ respectu laici legatarij, ut in uersi. est uerū Tertia ꝯclusio. Statutū laicorū nō ꝑiudicat ecclesiæ, ut eodē modo ꝑsit alteri ecclesiæ, ut in uersi. & ex istis. Et ibi incidēter, ꝙ statutū nō pōt alterare relicta ad pias causas, ēt de loco pio ad locū piū. Itē, & non pōt limitare expēsas, quę fiūt in exeqis mortuorū. Quarta ꝯclusio. Pōt statutū laicorum iuuare relicta ad pios usus, & dādo executores testōrū ad pias causas, nisi derogaret potestati episcopi.

¶ QVAEST. XI. habet duas ꝯclusiones. ¶ Prima cōclusio. Nō ualet statutū laicorum ꝓhibens capi possessionem beneficij sine litera dominij, & statuentes sunt ipso iure excōmunicati. Secunda ꝯclusio. Idē in prouisione principis; ne eo irrequisito aliquis beneficium impetret, nisi hoc faciat cum licentia Papæ.

¶ QVAEST. XII. habet conclusiones tres. ¶ Prima ꝯclusio: Non valet statutū laicorū reuocās aliud statutū quo etiā eleemosynę fiebāt ecclesię. Secunda conclu. incidenter: Sicut imperator non potest reuocare legem quæ trāsiuit in priuilegiū cleri, ita nec Papa l. suam, quæ trāsiuit in contractum laici, ut in uersi. pro prima opin. Tertia cōclus. Quib. casibus delictū priuati nocet eccle-

siæ

sitæ, eisdem propter ingratitudinem poterunt laici reuocare prædicta, ut in versiculo, & tenendo.

¶QVAEST. XIII. habet vnā conclusionem, & duo incidentia. ¶ Conclusio: Non valet statutū laicorū puniens cōsanguineos clericorū intuitu ipsorū clericorum. ¶ Primum incidens. Impositio grauaminum facta colonis clericorum in restaurationem eius, qđ à clericis exigi non pōt, est nulla. Secūdum. Percutiens cōsanguineum clerici dicto casu nō est excommunicatus, ꝯ Lud.

¶QVAEST. XIIII. habet conclusiones duas. ¶ Prima ↄclusio. Laici in præscribendo nocent ecclesiis, non statuendo: quia personæ laicorum, vel ecclesiæ non efficiuntur de iurisdictione laicorum, sicut per statutum. Secunda conclusio: Nō ualet consuetudo, quod clericus non succedat in maioria.

¶QVAET. XV. habet conclusiones duas, & duo corollaria. ¶ Prima ↄclusio: Consuetudo pręferens primogenitū secundo, nocet clerico secundogenito. Secūda ↄclusio: Ita demum dicitur statutum iniecisse vinculum ante clericatum, si sit uirtualiter perfectū: secus si post clericatum recipiat executionē solam, sed complementum potētiæ prius inchoatæ. ¶ Primum corollariū si statutum prohibet probari solutionem debiti per testes, & laicus post solutionē factus clericus velit ꝓbare per testes, poterit. Secundū corollariū: Statutū inducēs præscriptionē decē annorū super debito ex negligentia creditoris, non nocet clerico hæredi creditoris, ꝯ quē erat decursa pars tp̄is data & ñ ↄcessa validitate statuti.

¶QVAEST. XVI. habet duas conclusiones; corollaria duo, & vnum incidens. ¶ Prima ↄclusio; Nō ualet statutū laicorum cōtra concubinas clericorum etiā notorias. Secunda cōclusio; Idem de statutis laicorū factis solùm in opprobriū clericorū, versi. putaremus tamen. ¶ Primum corollarium; Non ualet statutū, ꝙ clericus remitteretur à seculari ad ecclesiasticū ꝑcedentib. tubis. Secundū corollarium; Idem in statuto, ꝙ percutiens clericū puniatur in quinque solidis. ¶ Et ibi incidenter, ꝙ episcopus posset statuere, vt pœna clerici offendentis laicum esset eadem, quæ imponitur laico offendenti clericum ex forma statuti, dummodò nō repugnet canoni.

¶QVAEST. XVII. habet vnam conclusionem; & vnum corollariū. ¶ Cōclusio. Clerici ↄiugati ligantur statutis laicorū, quatenus tangit̄ priuilegiū cano. vel fori. ¶ Corollariū. Nō possunt ꝑ laicū carcerari ullo modo.

¶QVAEST. XVIII. Habet conclusiones septem. ¶ Prima ↄclusio. Non ualet statutum nocens indirectè molendinis episcopi, vt in exēplo vulgato episcopi Spalatensis, de quo ibi. Et ꝙ si episcopo debetur pars mensuræ grani, & aliquis defert farinā, nō tenetur, ac si portaret granū. Secunda conclusio; Statutum laicorū dans licentiā conductoribus possessionum, ut liberè recedāt, non nocet colonis clericorū. Tertia conclusio: Idem in statuto, ut debitū præscribatur quinquēnio. Quarta cōclusio; Idem in statuto, ꝙ dominus rei pignoratæ ipso inscio non recuperet eā à iudæo, nisi soluto debito, quia non nocet clerico, nec alteri nō subdito. Quinta cōclusio: Idem in statuto puniente euntē de nocte: quia non nocet clerico. Sexta conclusio; Idē in statuto puniente damna per bestias, data tamē pastores clericorum tenebuntur. Septima conclusio; Idem in statuto de soluendis gabellis pro contractu lucratiuo. Et ibi tres casus, quibus clericus itinerans tenetur ad gabellas.

QVAEST. XIX. habet 4. conclusiones. ¶ Prima conclusio. Potest episcopus cogere laicos, vt declarēt, ꝙ statuta sua non ligant clericos. Et ibi, ꝙ superiores non debent pati, vt vigeant statuta, q̄ nedum expresſè, sed tacitè possunt obuiare libertati ecclesiasticæ. Et ibi, ꝙ superior ciuitatis potest cassare statuta disciplinatorum non consonantia religioni. Secunda conclusio; Etiam nullo citato potest ep̄s pronunciare talia statuta esse nulla, vt in vers. secundum remedium. Tertia conclusio; Potest ep̄s cogere laicos, vt talia statuta nedum cancellent, sed abradant. Quarta conclusio: Non euitant statuentes excōicationem ex protestatione facta in fine statutorū in fauorem libertatis ecclesiasticæ. Et ibi, quòd illa protestatio operatur, quòd contraueniens illi statuto non incurrit eius pœnam. Et ibi incidenter, ꝙ sufficit aliàs cancellatio per signaturam, vel contrapostam.

¶QVAEST. XX. & vltima habet cōclusiones sex. ¶ Prima ↄclusio. Remissio de statuto laicorum habilitāte fœminas extantib. masculis, an habeat locum in bonis q̄ sunt directi dn̄ij ecclesiarum: & ibi dr̄, ꝙ sic. Secunda conclusio, Statuta & leges in fauorem libertatis ecclesiasticæ trahuntur ad præterita, tāquam iuris primæui declaratoria. Tertia conclusio, Remissiuè valent statuta laicorum ēt in terris ecclię repugnantia canoni, si aliàs sunt iusta & sine peccato, vt ibi dr̄. Quarta conclusio; Quæ dicta sunt de clericis, intelliguntur ēt si sint in minoribus. Quinta conclusio, Statuta de ↄpromissis necessarijs non ligāt clericos. Sexta & vltima ↄclusio, idē in statuto, ꝙ nisi facta fuerit repudiatio hr̄ditatis intra certum tp̄s, intelligatur esse hæres legitimus. Quæ oīa subijcio correctioni eorum, quib. ad hæc ordinanda & inueniēda oī labore sublato ad reprehensionem solam liberius tp̄s deinceps supererit. Nihil. n. ꝓderit emēdasse librum, nisi emendatio librariorum diligentia ↄseruet.

SVMMARIVM.

1 *Doctores legentes faciunt collegium licitum & approbatum.*
2 *Doctores an possint dare certā formā in examinatione scholaris.*
3 *Ius patronatus, quod habet vniuersitas scholarium in aliqua ecclesia, an dicatur ecclesiasticum.*
4 *Interpretatio statuti ecclesiastici si sit necessaria, recurritur primò ad ius canonicum, secundò ad stylum curiæ, pro interpretatione autem statuti secularis recurrendum est ad ius ciuile.*
5 *Vniuersitas habet iurisdictionem in singulos de vniuersitate. Si collegiū caret capite, à quo regatur. Post nu. 5. versi. & de illo dicto.*
6 *Doctor quando potest reprobari, vel non.*
7 *Episcopus, qui ordinauit aliquem ad sacerdotium, & admisit eum successiuè ad duas ecclesias curatas, potest repellere eum vocatū ad tertiam, si reperiat eum indignum.*
8 *Citatio, interpellatio, vel monitio extraiudicialis an sint plures necessariæ, vel an sufficiat vn. ca? et cōcludit, ꝙ sufficit vna tantùm. Ponit tamē multas fallētias, quas facilè est videre per discursum.*
9 *Pœna quando dicatur perpetua, vel temporalis. Et ponit conclusionem primam, ubi non constat de intentione dispositionis punientis; quia si non dicit, ꝙ pœna esset perpetua, uel pro quāto tempore, sed simpliciter dicit, ꝙ esset ad tempus, intelligitur de decem annis, & uide usque ibi, Secunda conclusio.*
10 *Vicarius perpetuus non dicitur, qui est constitutus ad beneplacitum superioris.*
11 *Dispositio pœnalis nullam temporalem præfinitionem tacitè, vel expressè continens in dubio censetur perpetua. Quæ conclusio recipit duas declarationes, & tres limitationes. nume. 12. 13. 14. 15. & 16.*
17 *Bannitus si comparet infra terminum positum in banno, resoluitur bannum in vim simplicis citationis.*
18 *Clericus suspensus pro contumacia, præstita obedientia celebrare potest absque alia relaxatione suspensionis.*
19 *Doctor priuatus doctoratu propter delictū, non potest iterato examine redoctorari.*
20 *Condemnatus in absentia præsumitur in dubio potius condemnatus pro contumacia, quàm propter malam causam.*
21 *Iudex non potest arbitrari pœnam perpetuam, quando pœna relinquitur suo arbitrio.*
22 *Pœna capitalis non intelligitur de morte. Iudex potest condemnare ad mortem, dantem alapam alicuius terrę potestati. Post nume. 22. versi. & hanc opinionem.*
23 *Iudex non potest arbitrari pœnam mortis, nisi propter excessum grauis facinoris.*
24 *Iudex non potest arbitrari pœnam mortis in delictis attentatis, non tamen consummatis.*
25 *Iudex non potest arbitrari pœnā mortis, ubi lex uel statutum cōmitit pęnam arbitrio iudicis per uerbum, Moderari, uel Modificare.*
26 *Vbi datur iudici arbitrium imponendi pœnam arbitrariam, et limitatur, vt non possit mortem arbitrari, statur illi limitationi.*
27 *Contumacia non est crimen. Fallit in quinque casibus, ut nume. 28.*

29 *Cancellarius*

29 *Cancellarius studij licèt teneatur sequi voces Doctorum, qui examinant doctorandum, si tamen constat, quòd ex affectione vel odio approbarent, vel reprobarent aliquem iniustè, non tenetur sequi voces eorum.*

30 *Scholaris, qui vult intrare ad examen, si habet aliquem Doctorem suspectum ex legitima causa, potest eum recusare.*

CAPITVLVM XI.

EX literis. ¶Pœna apposita ꝑꝑ
cōtumaciā in dubio
intelligitur tpalis,& non ꝑpetua.H.D.
Et est casus no. ¶No.j. ibi, vniuersitatis
1 ipsorum. ꝙ † Docto. legentes faciunt
collegium licitum & approbatum. Vñ
pñt facere statuta,& alia,q̄ sūt vniuersi
tatis explicare:nec mirum;qa exercent professionē lici-
tam. Ergo faciunt vniuersitatē,l.fi.C de iu.om.iud.& re-
probat hìc do. Abb.gl.ibi dicentē, secus in scholaribus.
Nam idem est in eis, ex quo habēt materiam licitā con
ueniendi in vnum: & alle.Inn.in c. cum ab ecclīarū. de
of.or. & Bar.in l.fi.ff.de colle.illi. ꝓ quib.dicit esse tex. in
c.qa in causis.iuncta suprascriptione, de procu.& s̄.in sa
lutatio. Gregoria.in verbo, vniuersis. ꝑ qđ verbū infert
signanter, ꝙ in concernentib.totum studium faciūt Do
cto.& scholares vnā vniuersitatem,adeò ꝙ Docto.nihil
pñt sine scholaribus, nec eꝯ: ꝑ regulam, qđ oēs tangit,
lib.6. & idem dicit apertè sentire Bar.& benè in d.l.fi.C.
de iu.om.iu.& Bal.in auth.habita.vers. tertiò q̄ritur. C.
ne fil. ꝓ pa. ¶Et infert domi. Abb.ad q̄stionem,an Do-
cto.possint dare certā formam in examinatione schola-
2 ris examinandi per Doctores: & concludit,ꝙ † in tangē
tibus merè scholares, ipsi habent statuere: & eꝯ in tan-
gentibus vtrosque debent oēs conuenire: & facit qđ no.
Inn.in c. vestra.de loca.& tex.in cle.j. de censi.f͂m eum.
Adde domi.Abb.in dispu.in c.Gandulphus. in proœmio
Decre.ver. Gregorius. & ibi ēt Imo. & domi.Abb.in c.si
diligenti.de fo.compe.& domi.Abb. & Imo.in d.c.quia
in causis. vbi tenent, quod est dictum,s. scholares facere
vniuersitatem. Adde Bal.in d.authen.habita.ver.sed qd
de collegio. vbi dicit, ꝙ Docto. collegij non possint sta-
tuere ꝯ formam antiquitùs institutam, vel magis grauē
doctorandis:& tale statutum est ambitiosum. Et si est ap
positum iur̄m,debet per ep̄m relaxari: quia est ꝯ vtilita-
tem publicam,vt ibi per eum: & sequitur Pe.de Ancha.
in repe.c.j.ver.q̄ro vlteriùs.de const. & ad dictum Inno.
in d.c.vestra. vide,q̄ dixi in c.cū oēs.s̄.eodē.in versi.nun-
quid autem ecclīę inferiores. Est verum,ꝙ domi.Cardi.
hìc,& Sali.in d.l.fi.C. de iu.om.iu.tenent opi.gl.in d.l.fi.
ꝙ scholares per se non faciunt vniuersitatem. Sed cōis
* opi. * est in ꝯrium,per d.cap.quia in causis.& ita ēt tenet
Sali.in d.auth.habita. ad fi. nisi scholares essent in loco,
vbi non vigeret studium, vt ibi per eum. Et vniuersitas
scholarium dr̄ ecclesiastica, etiamsi in ea sint aliqui lai-
ci: quia ꝑꝑ mixturam clericorum maius dignum &c.
f͂m Imo.hìc,& alle.Bar.in l.fi.ff. de colle.illi.in versi.sed
coram quib.conuenientur.vbi hoc intelligit, qñ maior
pars est clericorum, vel sunt æquales numero: secus, si
maior pars est laicorum; quia tota vniuersitas dicetur se
cularis,f͂m ipsum,& sequitur do.Abb.hìc, & in d.c.si di-
ligenti.per istum tex.qui benè facit. Et hoc idem voluit
domi. Flor. in l. repetandarum.§. hermaphroditus.in fi.
ff.de testi.& Bal. clarè ī d.auth.habita.vers.dicto de scho
laribus.& Pet.de Ancha.in regula, ea quæ. ver.decimo-
sexto quæro coram quo.de regu.iu.in 6.& Bar. in l.cum
senatus.ad fi.ff.de reb.dub.& do. Abb.in c.cum ab eccle
siarum.de of.ordi.& do. Car.in c.accepimus.in fi. de fide
instru.& est optima gl.in c.j.de loca.in gl. 3. & ibi domi.
Abb.dicens illam gl.probare plus,ꝙ nedum vniuersitas
censetur ecclesiastica in casibus prædictis, sed etiam sin-
guli: & ideo laici singulares conuenientur coram eccle
siastico, ex quo pro maiori parte sunt clerici. Quod est
dictum singulare,si est verum, secundùm eum, & sic vr̄
de hoc dubitare. Sed vltra ipsum est decisio Ange.in ꝯ-
rium in d.l. fi.ff. de colleg. illici. vbi intelligit dicta Bar.
quādo consideratur vniuersitas, vt vniuersitas: secus in
materia respiciente ius singulorum. Vnde dicit, ꝙ si vni
uersitas habet pascua, ad quæ singuli de vniuersitate du-
cunt bestias suas ad pascuandum, licèt in vniuersitate
sint plures laici, tñ clericus non posset
a conueniri coram laico a. Et istud puto
verius,per c.ep̄s. §. qui manumittitur.
12.q.2.& l.sed si hac.§.qui manumitti-
tur. ff. de in ius vo. ¶Et ista faciunt ad
q.de qua per Io. de Lig in c.dilectus. lo
3 terzo.de præbē.vtrum † ius patronatus,
quod hēt vniuersitas scholarium in ali
qua ecclesia,dicatur ecclesiasticum: &
concludit,ꝙ vbi maior,vel par nume-
rus est clericorū,dr̄ ecclīasticum: aliàs
aūt seculare. ¶An aūt in dubio p̄suma
tur dotatum de pr̄imonio clericorū,
vel de eorum bñficijs,nō decidit:sed di
ci posset,ꝙ in dubio censetur dotatum
de bonis bñficiorū: qa cū clerici talib.
pijs vsib.licitè distribuant fructus eccle
siarum,f͂m Inn.in ca.ep̄s.de præben. &
concor.do.Abb.in repe.c.cum esses.ad
fi.de testa.cum concor.credendum est,
ꝙ potius posuerint de bonis beneficio-
rum, q̄ patrimonij. In quo tñ cogitabis. ¶No.secundò
4 ibi, tam iuris canonici, q̄ nr̄i moris. ꝙ † pro interpreta-
tione statuti ecclesiastici recurrit primò ad ius canoni-
cum, secundò ad stylum curiæ; in interpretatione autē
statuti secularis recurrendum est ad ius ciuile, f͂m dom.
Abb.hìc,pro quo vide, quod scribit Bal. in l.j.vers.& sic
no.C.qui bo.ce.pos.vbi dicit, ꝙ in terris imperij debent
statuta laicorum interpretari secundum ius ciuile:in ter
ris autem ecclesiæ concordari potiùs
b cum iure canonico b, quia ibi præua-
let Papa,& sequitur simpliciter Pet.de
Ancha.in repe.ca.j.ver. occurrunt aliæ
q.s̄.eodem.facit gl.in regula,possessor.
de regu.iu.in 6.cum concor.quas dedi.
s̄.c.proxi.in j.q. vers.prima declaratio.
Ad idem, quod no. Bal. in l.si nōdum.
in fi.C.de fur.vbi dicit, ꝙ cùm sacrile-
gium largiùs sumatur per canones,
q̄ per leges, statuta ep̄i de sacrilegio loquentia interpre-
tabuntur f͂m canones, & statuta populi f͂m leges; quod
intellige,nisi populus sit subiectus ecclesiæ,per proximè
dicta. Ad idem, qđ not. Bal. in l.si auiæ.ad fi.C.de succes.
edi.cum dicit,ꝙ statutum laicorum loquens de gradib.
cōsanguinitatis, interpretatur f͂m ius ciuile. Sed de hoc
dicendum est,vt ibi latius per Docto. concludentes idē
in statuto ep̄i,nisi loqueretur in materia matrimoniali,
per rationes,de quibus ibi,licèt aliter dixerit Io.And.in
addi.Spe.in rub.de succes.ab intest. §.j. ¶Et de materia,
qualis debeat esse interpretatio statutorum,quæ nō con
gruit hìc,prosequere no.per Bar.in l.oēs populi. ver. sex
tò principaliter quæro. ff.de iusti.& iu.per Bal.in l.maxi
mum vitium.C.de libe. præte. & in l.meminimus.C. de
leg.hære.& Io.And.in regula, pro possessore. de regu.iu.
in Mer.per Bal. in l.j. C. q̄ sit lon.consuetu. & in l.ꝯctus.
C.de fide instru. & in l.ita nobis.C. de adul. & in l.acce-
ptam.C.de vsu.& in l.milites. C.de testa. mili. & in l.eo
quod à multis.in fi.C.si cer.pe.& in l.j.C.de fide instru.&
in l.2.C.an ser. ex suo facto. & in l. quicunque. C. de ser.
fug.& in l.j.in fi.C.per quas perso. & in l.cùm aliæ. C. de
vsur.& in auth.ad hæc. C.eodē ti.per Bar. in l. si quis sub
conditione.ff.de condi.institu.per Ange.consi.266.inci.
punctus, statuto ciuitatis.in fi.& consi. 66.inci. Munici-
5 pali l.ad fi. ¶No.tertiò,ꝙ † vniuersitas habet iurisdictio
nem in singulos de vniuersitate, ita ꝙ licèt nō possit qs
sibiipsi legem imponere,l.pe.ff.de arbi.facit ca.fi.de pœ.
& remis. & in c.fi. de inst. cum ibi allegatis: tamen vni-
uersitas vt corpus potest imponere legem illis de vniuer
sitate & subiectis corpori. Et ꝑ hoc pōt inferri ad intelle
ctum l.fi.C.de iuris.om.iudi. Nam vniuersitas licèt non
habeat

a Coram laico. *Quando autem aliqua vniuersitas sit commixta ex clericis & laicis, & in ea sit maior numerus laicorum quàm clericorum, coram quo iudice sit conuenienda, an coram iudice laico an ecclesiastico? Vide plenè no.per domi.Soci. in suo cons. 12. incip. Quoniam in presentiarum.uer. circa tertiā q.circa fi.cum ver.seq. in 1.parte.*

b Canonico. *Adde no.per Bar. in extra.ad reprimendam.vers. per edictum. & per do. Maria. Soci. de Sen. in c.2.ver. item no. quòd statutum.*

habeat rectorem, tamen potest sibi legem imponere: qa ad esse vniuersitatis non requiritur necessario, ꝙ sit ibi rector a. Facit l.j.ff. qđ cuiusq; vniuers. nomi. No. Inno.in c.cum non ignores.de præb.secundum domi. Abb. hic. Et ad hoc faciunt no. per Bar. Ang.& alios in l. 4. §. actor. ff. de re iud.per Pet.de Anch.Imo. & domi.Abb.in c.si.infra de his, q̄ fi.à ma.par.ca. per Bar.in l. aut facta.§.fi.ff.de pę.per Ioan. de Ana.late in c.dilectus. lo 2. de simo.per gl.& Bar.in §.si quis igitur ex qualibet, in ver.persoluet.ī Auth. quibus mod.na.effi.sui.per Bal. in l.ēt.C.de exec.rei iu.cum cōcor.¶Quòd aūt de essentia collegij, vel vniuersitatis nō sit, ꝙ habeat caput, vide Arch.in c.sicut in vnaquaquē.sup verbo, castè regat. 21. q.2.& Bar.in l. fi.versi.per quas personas. ff. de colleg. illi.& dom. Ant.in c.cum oēs.ff.de consti.& dom.Abb.in c.j.in 2.no.de procu.& do.Card. pulchrè in c j.ver.decimò q̄ro.de reg.& Bar. post gl.in l.nulli.in prin. ff. qđ cuiusque vniuers.no. & Bar.in rub.C. pro socio.in prin. Et īfert ibi ex hoc, ꝙ si rector collegij est ordinatus & mortuus, & sic vacat rectoria, non tñ vacat societas, & sub nomine societatis pōt agere & conueniri, vt ibi ꝑ eum. Et allegant oēs isti Inn.in d.c.cū nō ignores.quem ēt refert dom.Abb.in c.accedentes. de p̄scrip. Et ibi dixit, ꝙ clerici ciuitatis pn̄t facere īter se licitū collegiū sine epō, vel alio capite, & congregari pro officiis celebrandis & alijs actibus concernentibus ipsos clericos. Et de illo dicto Inn.meminit ēt domi.Car.consi.33.incip. In hac dubia quæstione, & ibi dicit, ꝙ licèt collegiū ecclesiasticū careat capite, à quo cæteri gubernentur, tñ cura illorum de collegio est penes ipsum collegium. Et ibi probat, ꝙ quis pōt esse maior, seu principalis in collegio, & tñ non habeat iurisdictionem in collegio. Et prosequitur dicta Host.in c.de multa.de præbē. dum loquitur de archiepō Ebredunensi, quem dicit se instituisse. Et cum istis concor.Inn.in c.dilecta. in prin.de exces. præla. & ibi domi. Ant.vers.circa primū.Sed ꝯ Inn.in d.c. cum non ignores.cum concor.tenet Bal.in auth. habita.versi.secundò queritur, an vniuersitas.C.ne fil.pro pa.dicens, ꝙ non cadit in intellectu, ꝙ aliqua vniuersitas possit esse omnino sine capite: quia esset monstruosa, ꝯ c.nulla ratione.92. distin. Ideo oportet, ꝙ habeat prælatum actu, vel potentia. Vnde si essent mille congregati, & Papa interdixisset eis electionem rectoris, non esset collegium. Caput em̄ est de esse corporis, & licèt non sit vnū caput, tñ maior vniuersitatis est princeps & caput, ſm eum. Pro quo adduco gl.in c.vnico, in gl. fi. circa medium, de scisma. in 6.q̄ dicit, ꝙ non est longum ab hæresi dicere, ꝙ collegiū Cardinalium vacante sede Apostolica sit sine capite: imò hēt caput ecclesiæ generale & proprium, s.Christū: aliàs esset res monstruosa, ꝙ essent sine capite.¶Quapropter Dominic.in d.c.vnico, in fi. intelligit dictum Inno. in c.speciali, sicut esset, quod capitulum in vna ecclesia non haberet particulare caput. Sed gl.in d.c.vnico, intelligitur de capite vl̄i: quia non potest esse aliquis qui nō habeat supra se aliquod caput, saltem vniuersale, secundùm eum. Et licèt ipse non dicat, fuit declaratio Ioā. de Imo.in c. statutum. de elec. in 6. vbi ad saluandum opi. Inn.in dicta impugnatione Bal.intelligit Inn. de capite speciali. Sed dictum Bal.procedit in capite generali, putà epō, vel Papa: quia tali respectu non posset quis esse sine capite. Aliàs vniuersitas esset acephala, ꝯ dictum ca. nulla ratione.& sequitur simpliciter Dominic.d.c.statutum.in fi.pro quibus facit, quod no.do.Car.in cle.pastoralis.vers.vt illud.in 2.opposi. de re iudi.vbi dicit, ꝙ princeps, qui per præscriptionem non recognoscunt superiorem, non sunt sine capite: quia omnino recognoscunt Papam, apud quem est habitus iurisdictionis temporalis, per nota in c.nouit.de iudi.Idem no.Archi.in tracta. de hære. ver.& quia tanta est præeminentia. ¶Sed licèt ista concordantia Io.de Im.sit clara & contineat veritatem, tamen credo, ꝙ Inno.& Bal. hoc non considerauerunt, tanquam non ignorantes, ꝙ necesse est oīno subesse vni capiti generali, per d.c. nulla. sed loquuntur, vt puto, de capite speciali. Et ideo teneri potest illud verbum, quod dicit Bal. in d. auth. habita. ad quod isti non aduertunt, vꝫ, ꝙ ipsa maior pars collegij est loco capitis: & sic non destruetur dictum Inn. ꝙ oporteat in quolibet collegio esse caput, sed supplebitur sic, ꝙ loco capitis principalis est ipsa maior pars, ſm Bal. per rationes suas. Et ista nō reperies sic declarata per alios.¶Vltimò scias, ꝙ iste tex. diuersimodè allegatur: nā ꝑ ipsum dixit Bal. in c.j.circa prin.de controuer. apud pares termi. ꝙ scholaris, qui non vult iurare rectori, non debet haberi pro scholare. Ita ꝑ istum tex.dicit Bal.in c. cum quidā.de iureiu. ꝙ doctor ꝑꝑ periurium posset deponi à doctoratu: tñ peracta pęnitentia posset eps̄ secum dispensare, ar. huius ca. ¶Et ꝑ istum tex.dicit ēt Bal. in l.nemo.ad fi.C.de summa tri. ꝙ clericus eiectus de consortio clericorum perdit clericorum priuilegia: & eiectus de cōsortio aduocatorum non hēt eorum priuilegia: & ciuis expulsus ꝑpetua expulsione de ciuitate, nō est amplius ciuis: & dicit, ꝙ sine cā non dēt quis expelli, allegans tex.in §.j. Authen.vt iud.sine quoquo suf.¶Et per istum tex.inferri p̄t ad id, qđ dicit Bal.in l.placet.C.de epis.& cle.vbi dicit, ꝙ doctor salariatus, qui aduocat ꝯ formam statuti, dēt tolli de matricula, & priuari salario: & qui deliquit in officio, est priuandus matricula, officio & beneficio, ſm eū. ¶Et per istum tex.dicit ēt Bal.in c. post translationē. in fi. de renun. ꝙ reprobatus à collegio ꝑꝑ ignorantiam, si factus doctior doctoretur, pōt ad collegium recipi. ¶Et adde, ꝙ iura ciuilia loquentia de exauthoratione, seu degradatione militum extendi pn̄t ad exauthoratione doctorum & clericorum, ſm Bar. in l.2.§. ignominiæ.in fi. ff.de infam. Et pro clariori intelligētia prædictorū vide, q̄ dicentur infrà super gl.3. ¶Ex prædictis & ex tex.colligitur, ſm Imo. hìc, ꝙ semel admissus ad collegium pōt ex cā expelli & priuari collegio. Et ꝙ semel approbatus ad doctoratum pōt ex cā reprobari: adde gl.j. in fi.de renuncia.per quam, & per iura in ea allegata, dicit Imo. ꝙ doctor, qui in legēdo reperitur insufficiens potest repro-
6 bari, & remoueri à docendo. ¶Et † adde Bar. in l.sed & reprobari.ff.de excus.tut.vbi per illum tex.commendat epm̄ Capuanum, qui reuertentes à studio cum priuilegio doctoratus fecit iteratò examinari & non merentes priuilegio priuauit. Et ideo dicit Bar. in l.grammaticos. per illum tex.C.de profes.& medi. lib. 10. ꝙ doctor non legens vtiliter scholaribus potest reprobari. Et per illum tex.dicit domi. Abb.in c. de illis.lo.j.in fi.de despōs.imp. ꝙ doctor & quilibet cuiuscunq; professionis si reperitur inutilis, potest reprobari: nec est speciale in medico, vt quidam dixerunt per l. vt gradatim. §. reprobari. ff. de mune.& hono. Allegat Bar.in d. l.sed & reprobari. Et ꝙ doctor repertus inutilis possit degradari, no.do. Abb.in c.j.in fi.de mag.allegando d.l.sed & reprobari. Ad idem, quod no.Io.And.in Specu.in ti.de instru.ed.§. nunc aliqua.uersi.sed nunquid.vbi dicit, ꝙ si executor nolēs obedire testatori distribuit certam summam dando scholari pauperi, quem putabat studiosum & doctum, deinde appareat non esse talem pōt, quod dedit, repetere. Et dicit Bal.in l.fi.vers.decimosextò queritur. C. de hære. insti. ꝙ si delegatur causa vni doctori, quem postea appareat esse hominem grossum, potest vt suspectus recusari. ¶Fortius dixit Old.consi.19.inci. Circa primum art.
7 ꝙ † episcopus, qui ordinauit aliquem ad sacerdotium, & admisit eum successiuè ad duas ecclesias curatas, potest repellere eum vocatum ad tertiam, si per diligentiorem inuestigationem reperiet eum indignum. Et hanc sententiam reassumpsit Ioan.And. non facta mentione de Old.in addi.Spe.super rub.de iure pa. Et vt non sit de indubitabili, intelligit ipsum, nedum si tertia curata esset maioris curæ, sed etiamsi æqualis, vel minoris, q̄ esset primæ, per rationes Oldra. quas per ipsos vide: & cum Oldra.transit simpliciter Pet.de Ancha.in repeti.cap. si propter tua debita.de rescri.in 6.& declara, vt per domi. Anto.in c.fi.in fi. de æta.& quali.& per gl.j.& ibi Archi. in c.placuit.10.q.j.& glo.3.in cap. veniam.35.q.9.& vide quæ-

a Rector. *Ad quod adde do. Alex.de Imo.in l.ciuitas.si cer.peta. & in l.fi.de colleg.illicit.*

quæstionem, de qua per Bar. Ful. & Lud. in l. cùm quid. si ni cer. pe. an Abbas, qui dedit fundũ scholari reuerso à studio, posset ei auferre, si nescit cãm defendere. Et pro prædictis facit l. pen. C. de asses. & l. si q aduocatorum. C. de postu. & c. nulli. de electio. in 6. & c. degradatio. de pe-
8 nis. cũ si. ¶ In gl. j. in fi. Istud† procedit in citatione iudiciali, quæ rīr debet esse trina, vel peremptoria: & de ista nihil penitus tractatur hìc, sed plenissimè per oẽs in ca. consuluit. de offi. delega. per Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. per Inn. & oẽs in c. ad petitionem. de accus. cum limitatio. & concor. quæ inueniuntur in dictis locis, ex quibus multa extendi possent. Sed respectu citationis extraiudicialis, de qua hìc agitur, colligi potest bř regula cum nouem fallentijs principalioribus. Est enim regulare, ꝙ sufficiat vnica citatio, monitio, seu interpellatio a, extraiudicialis, ſm do. Anto. dom. Abb. Imo. & Docto. hìc, & est gl. in c. si eps. in verbo, regia. 18. dist. quam sequitur ibi Arch. & Domi. & gl. in clemen. j. in verbo, requisierit. de hære. & sequitur ibi Imo. & domi. Car. in versi. dico tñ. ver. 18. quæro. & idem gl. in clemen. j. in verbo, factam. in fi. de deci. & sequitur ibi Imo. & domi. Car. in 25. q. & no. Io. And. in c. ego. N. super verbo, vocatus. de iureiu. & sequitur domi. Ant. ibi, & est ẽt gl. in c. cupientes. §. ꝙ si per 20. in verbo, proposita. de elect. in 6. & eam facit ibi no. Domi. in ver. & no. istam glo. Idẽ pulchrè Inno. in c. cum nobis olim. in gl. inci. sed nũquid eo ipso. de elect. vbi fecit sibi magnum capellum de dictis gl. in d. c. si eps. ſm do. Ant. in c. tua nos. de testa. Idẽ ẽt tenet Bar. in l. qui Romæ. §. cohæredes. & §. Seia. ff. de verbo. obli. & Lud. in l. si ex legati. in prin. eo. titu. & consilio 427. inci. Omnipotentis & c. in proposito casu. dicẽs esse gl. ordi. in l. si tempora. C. de fi. instru. lib. 10. Idẽ no. Bal. clarè & distinctè in l. qui crimen. versi. octauò quæritur. C. qui accus. & in l. nã ita diuus. ff. de adopti. & Imo. in l. ex consensu. §. fi. ff. de appel. & l. si finita. §. si plures. ff. de dam. iufec. & Baldus in l. ad peremptorium. ff. de iudi. & in authen. item nulla cõitas. post prin. C. de epis. & cle. & in l. fi. versi. quartò quæritur. C. de edic. diui Adria. tollen. vbi vide: & in c. j. ver. quæro, vtrum in denunciatione. de mili. vasal. qui cõtu. est. ¶ Amplia istam rīam, vt procedat ẽt in citatione iudiciali, quæ non fit litigatorib. Ita colligitur ex gl. in d. cle. j. de hære. & ex eo, quod no. ibi do. Cardi. dicens, per ipsam probari singulariter, ꝙ cum quis ex iuris dispositione tenetur ad interesse ad certum actum ẽt iudicialem, sufficit vnica requisitio. Et per illam gl. dicit Dominic. hìc, & in d. c. si eps. in fi. & in c. si ꝯ vnum. de offi. deleg. in 6. ꝙ ẽt in citatione quasi iudiciali sufficit vnica interpellatio; & dicit, nunquam sibi placuisse opi. domini sui, domi. Ant. qui æquiparat quasi iudicialem merè iudiciali, vt ipse voluit hìc, & in d. c. tua nos. & in c. non minus. de immu. eccle. & in ca. cum causam. de offi. deleg. Nam dixit ꝯ gl. in d. cle. j. de qua cũ opposuisset sibi Domi. in scholis, mutauit domi. Anto. sententiam, vt refert Domi. in d. c. si ꝯ vnum. ¶ Nec obstat gl. in d. c. cum causa. quia opi. sua reprobatur per domi. Car. Imo. & Abb. ibi, & ẽt dom. Ant. ibi in lec. vltima, quæ est impressa: & mouetur per glo. in d. cle. j. licèt Imo. & domi. Abb. aliter referant eam, fortè non viso vltimo opere suo. Et ꝯ gl. in d. c. cum causa. tenet ẽt Pau. dicens eam falsam in d. cle. j. prout refert & sequitur Dominic. in d. c. cum causa. ¶ Et pro ista ampliatione facit, qđ no. Bal. in l. fi. §. cum igitur. versi. extrà quæritur. C. de iu. deli. vbi dicit, ꝙ quando citantur hi, quorum interest, ad confectionem inuentarij, sufficit vnica citatio: quia non fit propriè ad lites, sed ad interessendum certo actui quasi extraiudiciali. Alle. gl. in d. cle. j. Facit alia gl. in cle. j. in verbo, citationes. de iud. dicens, ꝙ ad perpetuandam iurisdictionem sufficit vnica citatio. Dicit tamen, ꝙ prima citatio vř extraiudicialis; & cum ipsa concor. Arch. in c. non ita. 2. q. 6. & do. Ant. & Abb. in c. proposuisti. de fo. compe. & Fede. cons. 97. Item pro hac ampliatione facit gl. in d. §. ꝙ si per 20. in verbo, proposita. ¶ Cæterùm limitatur ista regula generaliter ſm Domi. hìc, & in d. c. si eps. & in d. c. a. si ꝯ. in omnibus casibus, in quibus iura requirunt trinam citationem: & ita dicit se intelligere iura allegata hìc per do. Ant. cum si. ¶ Sed tñ pro pleniori doctrina possunt discurri aliquæ fallentiæ. Fallit enim primò, vbi inferior interpellat superiorem, seu ita protestatur: quia talis actus debet esse trinus, ſm domi. Ant. & Imo. hìc, & domi. Ant. Imo. & do. Abb. in d. c. cum causam. & Lud. Ro. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. ff. de ope. no. nun. Mouentur per ca. 1. de sup. neg. præla. vbi ẽt hoc ponit dom. Anto. in 2. no & illum tex. facit no. Bal. in c. j. in prin. de mili. vasal. q contu. est, dicens per ipsum, ꝙ per trinam requisitionem conuincitur durities, seu pertinacia prælati, ex qua recurri põt ad superiorem. Et per illum tex. dicit gl. no. in cle. dudũ. in ver. recusarunt, de sepul. ꝙ superior requisitus ter, & non rñdens, hř pro recusante: & eam sequitur Imo. & ibi domi. Abb. dicens eam sing. ad multa similia, & maximè ad probandum, ꝙ qñ inferior hẽt conuincere superiorẽ de negligentia, requiritur trina requisitio. Et hoc est bene notandũ ꝓ extẽsione d. c. 1. Et idem ꝓ illum tex. tenet do. Abb. in c. j. secũdo no. de acc. Pro quo vide do. Ant. in c. dilecto. versi. qñq; iudex est in deliberando. de app. vbi dicit, ꝙ si iudex post trinam requisitionem expectato rñso nihil dicit, hř ac si non velit appellationem admittere. Alleg. Host. in c. interposita. de appel. Et hoc dicit per d. c. j. ¶ Sed hanc fallẽtiam reprobat Lud. Ro. consi. 427. incip. Omnipotentis & c. in casu proposito. per tex. in cle. quãuis. de app. vbi in parte erga iudicem sufficit, interpellatio vno contextu multiplicata, & tñ illa censetur vnica, sicut appellatio vno contextu geminata, vnica appellatio censetur. Alleg. c. Lotharius. 31. q. 2. & gl. 2. in ca. ab eo. de appella. in 6. & no. gl. magna in l. 4. ff. de pig. act. Et idem firmat Lud. Ro. sing. 433. inci. Ego dixi dicens se malè dixisse in d. §. si quis ipsi. sequendo domi. Ant. Et pro ista impugnatione. vř esse decisio Bar. in l. mora. in prin. ff. de vsu. in l. Titia Seio. §. vsuras. ff. de lega. 2. vbi dicit, ꝙ stãte statuto vt instantia pereat lapsis sex mensibus, nisi per actorem steterit, quo minùs causa terminetur, sufficit, ꝙ actor semel interpellauerit iudicem b, & sic superiorem ipsius actoris, quòd causam expediat, per d. §. vsuras. & per d. l. mora. cum gl. parua. Et decis. Barto. in d. l. vsuras. approbant ibi Raphael & Imo. ¶ Nec ob. lex. j. ff. de lib. dimi. per quam Bal. in d. §. vsuras. aliud tenuit: quia respondendum est, vt per eos, qui in sua responsione sentiũt dictum Bar. procedere in causa principali, non in causa appellationis, per l. fi. §. illud. in verbo, summa ope. C. de temp. app. & idem sentit Ang. consi. 138. inci. Quidã Mattheus produxit ꝯ Bal. Et sequendo hanc impugnationem respondetur ad c. j. de sup. negli. prela. ex dictis Domi. in dictis locis, & do. Car. & Io. de Imo. ĩ d. c. cum causa. dum dicunt, ꝙ ibi canõ vltrà processit, ita requirendo specialiter ibi. Et sic ista prima fallentia non erit talis, qualem s̃. dixi, sed talis, videlicet vt regula non procedat in casu dicti c. j. Pro quo facit sequens fallentia. Tñ cogitandum est ꝑꝑ authoritates ꝓ ista fallentia primò adductas, quibus multi adhærent. ¶ Fallit secundo in casu auth. statuimus. C. de episco. & cleri. videlicet in iudicibus recusantibus ministrare iustitiam clericis, quia post trinam requisitionem iurisdictione priuantur. ¶ Fallit tertiò in casu cap. 1. de mil. vasal. qui contu. est. videlicet quando dominus conqueritur de vasallo, dicens eum incidisse in culpam, per quam mere tur amittere feudum: nam tunc vasallus dẽt ter citari. Et illum tex. ita allegat Ludo. Ro. in d. §. si quis ipsi prætori.

Tamen

a Seu interpellatio. *Quando vnica interpellatio sufficiat, vide Alex. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. de ope. noui nun. & in consi. 62. 4. parte, & cõsi. 19. 3. parte.*

b Iudicem. *Vide tamen domi. Soci. suo consi. 31. inci. prosequendo ordinem. versi. sed quoniã. in prima parte, qui dicit, ꝙ tempus instantiæ currit, etiamsi stetit per iudicem, nec partes possunt regulariter per viã directam instantiam prorogare, nec per expressum nec per tacitum consensum: sed instantia currit, ẽtsi impediatur iudicium agitari propter casum fortuitum, aut simile impedimentum: sed necessaria est restitutio.*

Tamen vr̃ loqui in citatione iudiciali.¶Failit quartò, si habeo protestari, ꝙ non stat per me, quominùs expediatur: sed stat per aduersarij casum, vel dignitatẽ, ꝑꝑ quẽ, vel quam impedior actum expedire:nam hoc casu cessante impedimento debeo iterũ protestari, seu denũciare,si ꝑ denunciationem intẽdo aliqd iuris de nouo acquirere,ſm Bar.in d.§.si quis ipsi.ita intelligentem illũ tex. Ex quo infert, ꝙ si emptor fuit protestatus, se non posse denunciare venditori litem motã,q̃a nesciebatur,vbi sit:tñ ipso venditore postea apparente dẽt sibi iteratò denunciari: aliàs ꝑtestatio nõ sufficeret : de quo vide, q̃ dixi in c.cũ M.in j.q.ꝑtestationis.ver.fallit secũdò.s̃.eod. Et ibi dictis adde no.per Ang.Imo.Lu.& Pau.de Cast.in d.§.si quis ipsi.vbi declarãt dictũ Bar. ¶Fallit quintò,vbi quis tenetur de leui culpa ex ꝯctu:q̃a dr̃ fecisse debitam diligẽtiam,si solùm semel petijt eam sibi restitui.Ita allegat tex.no.in l.fi.§.fi.in ver.instãtia.ff. de pig.act. & quod ibi gl.& ita no.Imo.post Bar.in d.§.vsuras. ¶ Fallit sextò in casu l.4. ff.de pig. act.vbi si est actum inter debitorem & creditorẽ de nõ vendendo pignus, põt tamen vendi,si creditor ter denunciauerit a debitori,vt soluat.Et illum casum reputat ibi Bar. sing.in mã sua. Et intellige, nisi per pactũ esset data alia forma interpellationi, per id, qđ not. Bar.in l.si Titio.§. Titius.ff.ad munici. vbi dixit per illum tex. secundũ vnam lecturam, ꝙ valet pactum de vendendo pignore,nulla monitione p̃cedẽte: de quo ẽt ꝑ Bal. in l.creditor.la 2.C. de remis.pig.& in l. fi. C. de iu. do. impe. per Ang.& Imo.in l. debitoribus.ff.de re iudi.¶Fallit septimò in protestatione, quæ fit iudici in causa appellationis, vt causam expediat, secũdum Bal. in auth.itẽ si appellatione. C.de temp. app.& Sali.in l.fi.§.illud.C. eo.titu.per illum tex. in ver. summa ope. Rapha. & Imo. in d.§.vsuras.& Ange.in consi. allegato.s̃.in fi.primæ fallẽtiæ.¶Fallit octauò in casu authen. licèt.C.de epis. & cle.vbi ad hoc, vt executor testamẽti ꝯstituatur in negligentia, per quam perdat potestatem exequẽdi,dẽt semel, vel bis moneri. Qđ declara,vt ꝑ Imo.post dom. Card. in c.nos qdẽ.ad fi. de testa.¶Fallit nonò in monitione, q̃ fit, vt quis priuetur,vt nõ agat,vel accuset,iuxta l.diffamari. C. de ingeman.& l.si ea.C. qui accus.cum si. nam dẽt esse trina, & ꝑꝑ vnicã non priuat̃. Ita Ang.in Auth.de hęr.& Fal.§.si quis aũt non implens.ver.& ex his infero.ꝑ illũ tex.& in Auth.de eccl.ti.§.sin aũt,ꝑ illum tex.Nec obst.c.licet.de accus.qđ ipse non allegat,vbi illis semel monitis,vt accusarent,fuit postea impositum ꝑpetuum silentium: q̃a illud fuit ꝑꝑ responsionem eorum,q̃ primo interrogati dixerunt,se nolle accusare.Et sic limitat̃ hęc fallẽtia ſm domi.Maria.ibi per id,qđ dr̃ de citato,qui dixit,nolo venire:de quo per Inn.in c.ad petitionem. de accusa.& gl. in c.de illicita.24.q.3. cum concor. Et de veritate huius nonæ fallentiæ latè scribit do.Maria.in repe. ca. si hærede.de testa.quã non vidi, sed ad eã se remittit in c.licet. Sed Lud.Ro.in l.quamdiu.§.j.ff.de acqui.hęre.reprobat dicta Ang.per rationes vrgentes: quib. non obstantibus dicit,iudicem pronunciasse ꝑ Ang. non attentis clamoribus Lud.cum quo transeunt Mod in lib.Maleficiorũ. sub versi.nec non ad querelam. ver.quæro,an iudex possit.Et ꝯ Ange.tenet Alex. de Imo.vnico verbo in l.fi.in prin.ff.de fer. & est additio: dicens, ꝙ Ange.non posuit pro constanti & benè,q̃a iura, q̃ ibi adducit, loquunt̃ in casib.specialibus.¶Et in istis casibus,& similibus,in quibus requiritur multiplex monitio, sufficit codẽ contextu facta,ſm Lud. in d.§. si quis ipsi p̃tori. per tex.in cle. quamuis. de app. licèt tales protestationes vno cõtextu factæ reputentur alibi pro vna , vt dixit glo. mag.in d.l. 4.de pig.act.& in c.ab eo.in verbo, instanter.de appe. in

a Ter denunciauerit. *Quod tamen intellige fieri debere ter per interualla dierum, & non simul, vt est tex.in l.si conuenerit. de pigno. ac. & ibi Doct.& Alexan. ubi post glo. dicit, ad minus unam diem debere intermediare,& ibi per Pau. de Cast. & Ludo. in l.de pupillo.§.si quis ipsi. & ibi per Alex. de ope. no.nuncia.& adde glo.no. in capitulo, cùm ab uno. de appellatio. in sexto.*

6. Sed hoc dictum deprehendi põt ex dictis ipsius Lud. in locis alle.s̃.in j.fallentia,dum ponit talem interpellationẽm pro vna,nõ pro trina. Illud.n.non est sæpius ꝓtestari,sed sæpius loqui,vt dicit Bar.& alij in d.l.4.ꝑ gl.ibi, & ar.l.Meuius.§.eum,qui.ff.de lega.2.no.gl.in d.c.ab eo. Pro hoc etiam tex.in d.cle.quamuis.ibi, ꝑꝑ cõem obseruantiam litigatorum . Tñ iuris censura erat in ꝯrium. ¶In gl.in verbo, in perpetuum.ibi, licèt circa talia.Pro intelligentia materiæ , vcꝫ qñ pœna censeatur temporalis,vel perpetua,distinguunt hoc latè do. An.do.Abb. Imo.& Domi.reassumptis dictis Inn.in c.cum bonæ.de æta.& quali.in c.fi.de of.lega.& antiquorum hìc:& licèt clarè loquantur, tñ reduci possunt eorum dicta ad duas conclusiones limitatas cum opportunis declarationib.

9 multis vltra eos insertis. ¶Prima conclusio . Vbi † non constat de intentione dispositionis puniẽtis,q̃a nõ dixit, ꝙ pęna esset ꝑpetua, vel pro quanto tꝑe, sed simpliciter dixit,ꝙ esset ad tꝑs,intelligitur de x.anuis.Tex.est in l.sine præfinito.ff.de pœnis.quem p̃dicti faciunt sing.Et dicit ibi Bar.ꝙ non hẽt tex.concor.Et idem dicit Bal.in l.j. post prin.C.de postul. & istæ interpretationes temporũ, q̃ non determinantur,capiuntur in alijs materijs diuersi modè.Et hoc patet ex tex.in l.inter illã. §.fi.ff. de verbo. signi.vbi si dr̃, Facito in diebus,intelligitur de biduo. Et no.gl.j.in l.eum,qui calendis. ff.de ver.obli. Ad idẽ gl.& Bal.in l.vsuræ. C.de vsur.vbi si dr̃, Per tempora, b intelligitur de duobus annis. Ad idem tex.in l.excipiuntur.ff. ad Sylla.vbi secundùm cõem intellectũ, si dr̃ , Non multum tempus , intelligitur per sex menses, & tex. & ibi Bar. in l.3.§.si ita.ff.de ann.lega.vbi si dr̃ de tribus terminis, intelligitur de tribus annis,de quo per Lud.in d.l. eum,qui calendis. facit gl.in c.pe.de censib.in verbo , aliquot annis , verificatur in duobus: & verbum, In diebus, intelligitur de biduo. Si autem iudex imponeret pœnam duraturam vsq; ad beneplacitum suum,vr̃,ꝙperinde sit,ac si duratura esset perpetuò, prout r̃r est in pœnis,vt j̃.dicetur,nisi aliter declaret beneplacitum suum,per tex.in l.iurisperitos.in princi.ff.de excu.tu.vbi illud,quod non habet certum finem, dr̃ esse perpetuum, ex quo potest esse perpetuum,licèt etiã possit esse temporale.Et illum tex.summè no. Bar. ibi,& in l.de pupillo.§.si quis ipsi.in 3.q.ff. de ope.no. nun. & Cy. in l.quisquis.C.si cer. pe. & ibi Bal. in aliquibus lectu.& est gl.in cle.2.in verbo,electionem.de rescrip.quæ dicit, ꝙ potest quis dici habere dignitatem , licèt sit ad beneplacitum; quia satis est, ꝙ potest esse perpetua . Et idem tenet do.Car.in cle.j.in 10.q. de electio.dicens, illum dici administratorem perpetuum, etiam qui est remouibilis ad nutum: & dicit se ita respondisse in facto , licèt illam gl.non alleget,& est bonus tex.in l. sufficit.ff.de condi.inde.vbi si incertum sit,an actio ex testõ sit temporalis,an perpetua,proceditur,ac si esset perpetua. Et ita allegat illum tex.gl.j.in fi.in c.fi. de sol.& glo.loquens expressiùs in c.fi.in verbo,perpetuas.de rescri.in 6.Et ibi dicit Domini.illam gl. benè esse notandam, ꝙ statuta disponentia circa actus perpetuos includunt ẽt actus, qui possunt esse tꝑales & perpetui . Et ideo dixit Rota in ti. de pręben.deci.1.in antiquioribus,ꝙ commenda dr̃ perpetua,quando fit vsque ad euentum conditionis,quę p̃t verificari, putà donec Titius habuerit possessionem episcopatus.¶Sed pro vtili intelligentia istorum est aduertendum ad duos casus. Primus est,qñ dispositio loquens de beneplacito profertur sub nomine officij,vel dignitatis ipsius proferentis : & tunc quia eius morte finitur dispositio : nisi successor reuocet, meritò habetur prõ perpetua.¶Secundus casus est,quãdo disponens utitur verbis personæ suæ,& tunc non habent locum prædicta,q̃a eo mortuo cessat beneplacitum, & id eo dicitur temporale.Ita tex.probans hæc dicit in c.si gratiose. de rescri. in sexto . Per quem tex. ad propositum nostrum dixit

b Per tempora. *Sed quid si dicas, Per tempus? Dic, quòd intelligitur de vno anno, vt per gl.in cap. tenere. 31. dist. & de consecra. distin.4. omni tempore. & per Alexan.in d.l. sine præfinito. alleg. in tex. de pœnis.*

Bar.

Bar. magistraliter in l. centesimis. §. fi. ff. de verbo. obli. in
ver. tu ergo dicas, ꝙ si iudex dixit, Pono te ad confinia,
donec voluero, eo mortuo est reuocata confinatio: qa
voluntas morte pręfinitur, vt ibi est casus: secus si dixis-
set, donec potestati placuerit: qa officium non moritur,
d. c. si gratiose. Et similiter dixit Bal. in proęmio Digesto
rum, § hæc autem tria. ꝙ si dicat, Pono te ad confinia vs-
que ad mei beneplacitũ, expirat morte. Et dicas, ꝙ sicut
finitur in primo casu eo mortuo, ita reuocato, seu aliàs
officio functo, ſm Bar. & Bal. in dictis locis, & Barto. in l.
more. ff. de iu. om. iu. & Bal. in l. fi. in 6. q. C. de contrahen.
10 emp. & Bal. & Sali. in l. fi. C. de aduo. diuer. iudi. ¶ Et † ſm
prædicta intellige, quod no. Inn. in c. cùm non ignores.
de pręb. dum dixit, ꝙ ille non dr̃ vicarius perpetuus, qui
est positus ad beneplacitum superioris: nam intelligerẽ,
vt est dictũ, nisi superior vteretur verbis dignitatis suæ:
& ideo si poneretur à capitulo, vel collegio, attendendũ
esset, an poneretur ad beneplacitum illorum de colle-
gio, an verò diceretur, Vsq; ad beneplacitũ collegij, vel
capituli. Quod diligenter no. qa facit ad q. quam Ferra-
riæ vidi in facto, dum essem scholaris, vtrùm licentia da
ta religioso, ꝙ licitè staret extra monasterium vsq; ad be
neplacitum legati, expirauit legato reuocato: nam vr̃, ꝙ
sic, cum illud officium finiatur eo reuocato, vt traditur
per oẽs in c. qm̃ Abb. de of. delega. & ꝯñter finitur bene-
placitum, licèt ab aliquib. magnæ authoritatis fuerit di
ctum ꝯ̃rium, per d. l. iurisperitos. & profectò nõ benè; qa
illa lex cum concord. loquitur in dispõne concernente
dignitatem, & vbi verba diriguntur ad dignitatem, vt
patet in d. c. si gratiose. Subdit Bar. ad propositum nr̃um
in d. l. centesimis. §. fi. & sequitur ibi Ang. ꝙ si iudex dice
ret, Pono te ad confinia ad voluntatem meam, ille non
est confinatus, nisi iudex declaret se velle eum esse confi
natum: qa vr̃ condõnaliter locutus, ac si dixisset, si volue
ro, per l. post dotem ſm 5. lec gl. ff. solu. ma. Pro quib. fa-
cit, qa dictio Ad [a], posita in certo euẽ
tu, facit condõnem, ſm Bar. in l. j. ff. de
condi. & demon. Ex quo tolluntur mo
tiua Imo. & Raphael. aliter tenentium
in d. § fi. Est maius dubiũ, si iudex dixis
set, Pono te ad cõfinia, quò ad reuoca-
uero: nã Bar. ibi tenuit, ꝙ morte indu-
catur reuocatio, seu declaratio reuoca
tæ volũtatis, per l. vxorẽ. §. pe. ff. de le. 2.
& idem tenet Barto. in d. l. post dotem.
Sed cõiter * tenetur, ꝙ imò non indu-
catur reuocatio, vt tenent Ange. & Imo. in d. §. fi. & Bal.
latè in d. l. fi. versi. sextò q̃ro. C. de ꝯ̃hen. emp. & in proœ.
digestorum, §. hic autem tria. maximè per l. quæsitum.
§. j. & l. cum precario. § j ff. de preca. vbi precarium non
reuocatur morte; quia concessio intelligitur facta taci-
tè, donec reuocetur. Vnde per mortem non inducitur
reuocatio, vt ibi. Secus si concederetur, vel concedi in-
telligatur, quò ad vellet concedens: quia morte finietur
l. 4. ff. loc. Et ita declarat Bal. in l. si in diem. §. j. ff. de con-
11 di. & demon. ¶ Scd̃a conclusio. Dispositio † pœnalis nul
lam tpalem p̃finitionem tacitè, vel expresse continens,
in dubio perpetua cẽsetur. Casus est in l. seruus. C. de pę.
per quem dicunt ibi Cy. Bar. Bal. & Sali. & Bar. in l. inter
Castellianum. ff. de arbi. & in l. si quis adulterium. §. si qs.
ff. de adult. ꝙ ciuitas simpliciter dãnata ad murorũ de-
structionem, debet perpetuò stare sine muris. Bonus tex.
in l. fi. C. vt li. pen. per quem dicit ibi Bal. ꝙ natura sen-
tentiæ est imponere silentium perpetuum; & ꝙ vbi iu-
dex aliquid diffinitiuè mandauit, tacitè vr̃ inesse, ꝙ il-
lud debeat perpetuò seruari. Facit gl. j. propè fi. in cap. ad
Apostolicæ. de re iudi. in 6. dicens, ꝙ omnis sententia est
perpetua, & fertur ad perpetuam rei memoriam. Et alle
gat bona iura. No. Pet. de Ancha. in c. 2. de constitu. in 6.
& cle. 2. de vi. & ho. cle. & Pet. de Ancha. in c. j. in 2. no. ne
præla. vi. suas. Et ad propositum huius conclusionis facit
optimus tex. in c. commissa. versi. porrò. de elect. in 6. &
in c. ad aures. in versi. ne ipsis, aut hæredibus eorum. de
pœnis. & in c. in nomine Domini. in versi. sine oĩ retra-

[a] Dictio Ad. *De hac dictione, Ad, vide Arc. de rescri. si gratiose. lib. 6. 75. dist. ca. presby. & per Docto. et Io. de Por. in le. fi. ff. de ver. obliga.*

ctatione deponatur. 23. dist. & in c. j. in fi. in verbo, perpe.
tuò diffidatus. de homi. in 6. & in c. super eo. in fi. in versi.
irrecuperabiliter. de rapt. Et ẽt si lex non vteretur talib.
verbis, pœna nihilominus præsumitur perpetua, per d. l.
seruus. & no. gl. in c. quamuis. in verbo, in perpetuum. de
pœnis. in 6. & expressiùs gl. in c. cupientes. § cæterùm. in
ver. perpetuò de elec. in 6. Operantur tñ talia verba vnũ
singularem effectum, vcʒ ꝙ vbi aliàs ep̃s posset dispensa
re, non poterit, qñ talia verba apponuntur, vt vult gl. in
d. §. cæterum. & Host. in d. c. super eo. cum concor. quas
dedi in c. at si clerici. §. de adulterijs. j̃. de iud. ¶ Ad istam
conclusionem faciunt etiam no. per Bar. Ange. Imo. &
Ro. in l. permisceri. ff. de acqui. pos. in q. vtrùm iudex, qui
per sentẽtiam iussit quem in pos. mitti, possit eum in po-
sterum à molestia tueri: & faciunt no. per Bar. & alios in
l. si fideiussor. §. meminisse. ff. de lega. j. & Bar. consi. 131.
inci. Præcipit arbiter. & Bal. post Cy. in l. si quis hæredẽ.
C. de institu. & substi. cum concor. in q. illa, vtrùm suffi-
ciat, ꝙ ad euitandam pœnam pars paruerit sententiæ ar-
bitri, licèt postea ꝯ̃ueniat. Ita faciunt no. per Bal. in c. j. §.
si duo. de pa. te. vbi dicit, ꝙ depositus ab officio nunquã
ad id aspirare põt. Et dicit Bal. in l. 2. in prin. C. de vindi.
liber. ꝙ tabellio semel depositus pp crimen non potest
denuò creari per comitem Palatinum: & si per principẽ
restitueretur ad famam, nõ tñ esset restitutus ad officiũ,
secundùm eum. Et sequitur Lud. in l. si verò. §. de viro.
in 38. fallentia, ff. solu. ma. Et dicit Bal. in l. mancipia. C.
de ser. fu. ꝙ condemnatus in syndicatu nunquam redi-
bit vlteriùs. Bonus textus in l. si aliquid. C. de susc. & ar-
ca. lib. 10. & ibi Bar. vbi non põt quis exercere officium,
in quo semel deliquit. Facit tex. in l. iudices. C. de dignit.
lib. 12. quem alleg. Bal. in rub. de pœna iudi. qui male iu.
ad fi. dicens, ꝙ assessor in vno loco damnatus de barata-
ria, non potest in alio esse assessor. Et illum tex. alleg. no-
tanter Bal. in l. & militibus. C. de testa. mili. dicẽs, ꝙ con-
demnato de fide rupta in officio, nunq̃ potest aliquid re-
seruari p̃textu officij: quia notarius condemnatus de fal
so nunquam instrumenta conficiet [b]:
& de his etiam per Pe. de Anch. in ele-
men. j. de exces. præla. ¶ Cæterum licèt
prædicta conclusio secunda procedat
rr̃, recipit tñ tres notabiles declaratio
12 nes. Et prima est ꝙ † conclusio proce-
dit, vbi iudex diffinitiuè pœnam impo
nit: secus si interloquendo: quia tunc
durat solum, donec officio functus est,
per tex. in l. fi. ff. de pœnis. per quem ita
tenent oẽs * hìc, & glo. j. in l. puto. ff. de
postu. & Specu. in ti. de lega. §. superest.
versi. sed nunquid potest ex aliqua cã.
& Bal. in l. j. post prin. C. de postula. assi
gnans rationem; qa interlocutoria po
tius pertinet ad authoritatem interlo-
quentis, & ad tuendã eius dignitatẽ, q̃
pertineat ad ordinariam pœnam, arg.
l. proclama. & l. interlocutio. & l. fi. C.
commi. vel epistolas. Cùm. n. ferat sum
matim & extra ordinem, non dẽt esse tantæ efficaciæ, si-
cut diffinitiua, q̃ fertur cum magna solennitate. Et istud
cõiter approbatur, secundum eum. ¶ Limita tribus mo
13 dis hanc declarationem. Primò, vt † non p̃cedat in in-
terlocutoria, per quam qs suspẽditur ab officio & bene-
ficio: qa illa durat, donec satisfaciat, ſm Inn. in c. cũ bo-
næ. de æta. & quali. quem sequitur Imo. hìc. ¶ Secundò
14 limita, nisi † imponatur pœna depositionis ab officio:
quia semper intelligitur in dubio talis pœna esse perpe-
tuò imposita. Ita gl. j & fi. in c. j. 50. dist. quas sequit̃ Dom.
ibi in fi. dicens, ꝙ in hoc sunt notandæ, nec de facili repe
rirentur similes: & optimè facit c. 2. ea. dist. secundum ip
15 sum, & idem ipse repetit in d. c. 2. ¶ Tertiò limita, vt † ha
beat locum in pœna successiua: secus in momentanea:
putà si condemnatur ad certam quantitatem pecunię,
vel similem pęnam; qa intelligitur perpetua: nam facta
executione non recuperabit, ſm do. Anto. & alios om-
nes

[b] Conficiet. *Quod limita, nisi causa cognita sit sibi reseruatum per iudicem ius ipsum, quod potest, secundum Bal. in l. depositum. C. de pos. & in l. iubemus. §. sanè. C. de sacrosan. eccle. & per do. Alexã. in l. si quis. § cogentur. de eden. & in l. 2. ad l. Iul. repetund. Et adde Barto. in consi. suo secundum Ioan. de Cast. diruti.*

nes hìc, & Arch. & Dom. in c. j. 50. dist. Allegant c. ad au
16 dientiam. de cri. fal. ¶ Secunda declaratio est, ꝙ † con-
clusio procedit, vbi quis ꝯdemnatur pro crimine, secus
si pro contumacia: quia tunc limitatur pœna ad limites
contumaciæ. Casus est hìc no. quem ad hoc alle. oẽs præ
dicti, & maximè Bal. in d. l. j. C. de postu. & Bar. pulchrè ĩ
l. si quis adulterium. §. j. ff. de adul. & Domi. post Ioan. de
Fan. in c. quamuis. in fi. de pœn. in 6. Et per istum tex. di-
xit Domi. in c. ꝯtumaces. 50. dist. ꝙ clericus depositus ꝑꝑ
contumaciam potest restitui per epm: quia illa pęna de
bet durare ad limites causæ, ꝑꝑ quam imponitur. Ergo
cessante cõtumacia, illa etiam cessare debet, vt hìc. ¶ Et
per istum tex. dicit Pau. de Cast. consi. 31. incip. In Chri-
17 sti & c. super primo q̃sito. ꝙ si † bannitus comparet in-
tra terminum positum in banno, resoluitur bannum in
vim simplicis citationis: qa cessat causa banni, vt hìc. Et
ita per istum tex. dicit tenere Bal. & benè in d. l. j. C. de po
stul. Quid autem si compareat post terminum? Dic, vt ꝑ
Bal. in l. ita demum. ad fi. C. de ꝑcu. & Pau. de Cast. latiùs
in d. cõsi. Et per istum tex. dixit Bal. in auth. habita. C. ne
fi. pro pa. ꝙ priuatio est ꝑpetua, suspensio est tẽporalis.
¶ Et per istum tex. dixit Inn. in c. sicut. j. post prin. de co-
18 ha. cle. & mul. ꝙ † clericus suspensus pro contumacia,
præstita obedientia, celebrare põt absq; alia relaxatione
suspensionis. Facit tex. in c. j. de sup. negli. præl. per quem
no. ibi dom. Ant. ꝙ pœna imposita ratione contumacię
regulatur ad limites contumaciæ. Et ꝑ istũ tex. dixit Bal.
in l. acceptam. ver. 19. q̃ritur. C. de vsur. ꝙ si scholaris est
priuatus de matricula, non debet de iure rematriculari,
licèt velit commissum errorem purgare, sed de gr̃a ad-
mitti põt: si aũt non est priuatus, sed suspensus à matricu
la, tũc de iure debet admitti. Et idem in excõicato para
to se emendare: qa excõicatio hẽt vim suspensionis, &
ideo redeunti non claudit̃ gremiũ: & ita loquit̃ iste tex.
f̃m eũ. Ad qđ ẽt vide Bal. in l. 2. quasi in fi. C. de lib. & eo.
19 libe. vbi dicit, ꝙ † doctor priuatus doctoratu ꝑꝑ delictũ,
non p̃t iterato examine redoctorari: & alle. illud Verg.
Facilis descensus Auerni &c. Ad idem, quod no. Bal. in l. 2.
circa med. C. de ma. vindi. vbi dicit, ꝙ notarius publicè
exauthoratus per sñiam, nũquam reponi p̃t in possessio-
nem tabellionatus. Et facit optimè c. commissa. ver. por
rò. de elect. in 6. Et cum istis dictis conueniunt, q̃ dixi in
vlt. no. Et istum tex. alle. ẽt Bal. in l. & puto. ff. fa. erc. in
aliquibus lectu. probans, ꝙ cessante contumacia cessat
eius pœna, & facit l. j. §. si frater. ff. de col. bono. Et f̃m ista
intellige gl. fi. in fi. in c. dictum. 81. distin. & in c. sicut qui.
20. q. j. quas gl. ita v̱r intelligere Arc. ibi, remittendo ad
no. hìc. ¶ Amplia primò hãc declarationem, etiamsi in
impositione pœnæ propter contumaciam apponeretur
verbum, Perpetuò, quia exponitur, donec se corri-
gat a, f̃m gl. approbatam in ca. cleri-
cos. in verbo, perpetuam. de coha. cle-
ri. & mu. Et no. Arc. in c. sacerdotes. 10.
q. j. sic exponens illum tex. in versi. ex-
cõicatione perpetua. Idem gl. in regu-
la, actus legitimi. de regu. iu. in 6. & in
c. reperiuntur. in verbo, perpetua. j. q. j.
& gl. fi. in c. de viduis. 27. q. j. ¶ Amplia secundò, etsi pœ-
na posset referri ad delictum & contumaciam: quia si
non apparet de intentione proferentis, in dubio refertur
ad contumaciam. Ita v̱r concludere hìc Imo. post Goff.
per no. in regula, in pœnis. de regu. iu. in 6. & hìc per eũ.
20 ¶ Pro quo facit optimè tex. in l. si ideo. ff. de euic. vbi † ꝯ
demnatus in absentia, ꝓsumitur in dubio potius condẽ-
natus ꝑꝑ contumaciam, q̃ ꝑꝑ malam causam. Et per il-
lum tex. dicit ibi Bar. ꝙ bannitus & condemnatus de fal
so potest conficere instrumenta: quia potius videt̃ con-
demnatus propter contumaciam, q̃ quia fecit falsum:
& traditur ꝑ Bal. in l. absentem. ff. de pœ. & in l. si supera-
tus. ff. de pig. & in l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi.
test. & pulchrè Bal. in l. 1. versi. item an condemnatus.
C. de confes. & domi. Abb. in c. in causis. de re iud. & do.
Ant. cons. 29. & Bar. in l. cùm filius. in princi. ff. de verbo.
obli. cum concor. Nisi constaret de delicto ex actis: quia

a Se corrigat. *Facit tex. in l. iurisperitos. & ibi Bar. in lect. Nico. de Neapo. ff. de excu. tuto.*

tunc non procedit l. si ideo. vt per gl. sing. in l. 2. in verbo
absens. C. de ꝯrio iud. tute. de qua facit festum Bal. ibi, &
in l. 2. C. quib. res iud. non nocet. & in l. ingenuum. de sta-
tu ho. & Io. de Ana. in c. fraternitatis. de hæret. cum con-
cor. & est casus in c. cum olim. de iud. ibi, ei licèt absenti,
cum de subreptione liquidò constet & c. ¶ Fallit tñ ista
declaratio in duobus casibus. Primus est, vbi contuma-
cia transit in specificum delictum; qa tunc pœna ꝓ ipso
imposita intelligitur perpetua, f̃m do. Anto. Domini. &
expressiùs do. Abb. hìc ita intelligentes c. tuæ. de cle. non
resi. vbi si clericus est contumax in residendo in benefi-
cio suo, pœna priuationis est perpetua: quia illa contu-
macia transit in delictum non residentis. Et idem voluit
Imo. hìc, licèt dicat posse aliter respõderi ad illum tex.
vꝫ ꝙ ibi constabat de mente proferẽtis, ꝙ intelligebat
de priuatione perpetuã: quia mandat de beneficio alteri
prouideri, vt ibi patet. ¶ Fallit secundò, vbi pœna apposi
ta ꝑꝑ contumaciam fuisset momentanea, f̃m do. Abb.
hìc per ea, q̃ dixi s̃. Et ex ista declaratione 2. colligitur, ꝙ
contumacia propriè non est delictum, de quo dicetur j̃.
21 ¶ Tertia declaratio est, ꝙ † ista secunda conclusio non
procedit, vbi pęna relinquitur arbitrio iudicis, qa nõ p̃t
tunc arbitrari pœnam perpetuam, sed temporalem, f̃m
Dom. Car. hìc, & in c. de causis. de offi. dele. qa hoc dixit
tenuisse Alb. de Rosa. per tex. singu. in l. j. in versi. tempo-
rarij. ff. de furib. balnea. Idem sentit Bal. in l. & si post tres.
ff. si quis cautio. vbi dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ committẽs
maleficium debeat cõdemnari in mille, vel alia grauio-
ri pœna, non poterit iudex arbitrari pœnam mortis. Et
idem tenet Lud. Ro. in rep. rub. de arbit. ver. itẽ an si sta-
tutum. allegando quædam alia dicta Bal. de quib. per eũ
tenentem ꝯ gl. tritam in §. in summa. Insti. de iniu. q̃ alle
gatur, ꝙ in arbitrarijs potest iudex imponere pœnã mor
tis. ¶ Adde ẽt Bal. in l. 1. C. ne sine iussu prĩcipis. vbi dicit,
ꝙ in arbitrarijs iudex non potest arbitrari pęnam publi-
cationis bonorũ, per tex. ibi: per quem idem ẽt tenet Bal.
in c. 1. de pa. te. in prin. ver. sed hìc q̃ro, an ratione gene-
ralis arbitrii. Ergo multo minùs mortem, arg. l. in seruo
rum. §. fi. ff. de pę. cum si. ¶ Et pro ista declaratione allega
tur inter Legistas tex. in l. 1. §. expilatores. ff. de effra. vbi
dicit tex. pęnam expilatorum esse arbitrariã: postea sub-
dit, ꝙ iudex non excedit pęnam metalli. Ad idem, quia
pęna criminis stellionatus nõ ẽ determinatus à iure, sed
est in arbitrio iudicis posita, & tñ excedit pęnam metal
li qđ probant duo iura simul iuncta, videlicet l. 1. §. pœ-
nam aũt. ff. de cri. stel. Item qa mulcta, q̃ dat̃ à iudice, dat̃
ex arbitrio sibi dato, & tñ non excedit pecuniariã. Hæc
duo probantur in l. si qua pęna. & in l. aliud. ff. de verbo.
signi. & in l. mulctarum. C. de mõ mul. ¶ Item facit; quia
in arbitrariis iudex debet moderari pœnã, c. inquisitio-
nis. in prin. de accus. & moderatio diminutionem signi-
ficat, c. fi. de ver. signi. Ergo non imponet mortem; quia
hoc non esset moderari. Item facit optimè gl. in d. c. inq
sitionis. in ver. alioquin. q̃ probat, ꝙ vbi pęna est cõmissa
arbitrio iudicis, non potest imponere parem pęnam illi,
quam lex imponit pro similib. delictis. Sed certè mors
semper esset par ei, q̃ esset maior: ergo illam nunquam
imponet. ¶ Et tenendo hanc partem posset responderi
22 ad gl. in d. §. in summa. ꝙ † dum dicit de pęna capitis, nõ
ĩtelligit̃ de morte naturali, ꝑ id, qđ no. Io. And. in c. quã
to. super gl. de iureiu. vbi post Goff. & Host. refert Ioan.
glossatorem defendisse quendam, q falsauerat monetã
Bononiensem, vt non puniret̃ morte, licèt statutũ dice-
ret, talem puniendum pęna capitis. qa
pęna capitalis est multiplex b, l. 2. de
pub. iud. & ꝑ Inn. & Io. And. in c. quali-
ter. lo 2. de accus. & per gl. in §. est & in-
ter. in ver. irrogat. Insti. de pub. iudi. &
in l. imperium. in versi. Potestatẽ. ff. de
iuris. om. iu. latè Ang. in l. absentem. de
accusa. cum concord. Et hoc dictum
Ioan. And. sequuntur cæteri in d. capi.
quanto. & dom. Abb. pulchrè in c. at si
clerici. de iudi. & Ana. in c. j. de homic.

b Multiplex. *Adde quòd pœna capitis est triplex, scilicet mortis, seruitutis, & amissionis ciuitatis, vt in iuribus hìc allega. & maximè in l. hos accusare. §. omnibus.*

bus. cum glos. de accus. & per dom. Alexand. de Imo. in d. l. 2. ff. de pu. iud. alleg. in tex.

& Pet. de Anch. in cle. pastoralis. in 10. no. de re iudic. & dom. Maria. in rep. c. qualiter. 2. q. 14. art. 16. de accu. & Imo. in l. 2. ff. de pub. iud. allegans ad idē tex. in le. qui cùm maior. §. is demum. cum seq. ff. de bo. lib. & tex. cum gl. in verbo, capitis, in l. hoc accusare. §. oīb. & in l. capitis. ff. de accu. Et sequitur ēt Io. de Ana. in d. c. qualiter. §. ad corrigendos. dicens se allegare pro hoc bonū tex. in l. cū patronū. ff. de iu. pa. & tex. cū gl. in l. fi. C. quæ res vēdi possunt. Vbi dicit Bal. ꝙ qñq; pœna dr̄ multis modis. & pęna capitalis intelligitur de mitiori, quæ sit inter illos modos, qđ tene[m]menti, ꝟm Ana. qui pro hoc ēt allegat gl. quā dicit reputari sing. in l. 1. in uerbo, capitali. C. ne Christia. mancipi. quæ vult, ꝙ vbi fit mentio de pęna capitali, intelligit de mitiori: & sic de pęna perpetua exilij, vel deportationis. Facit ad idē glos. in l. fi. C. de vete. numis. potest. lib. 11. & tex. in l. verū. §. fi. ff. pro socio. vbi appellatione interitus nō solum venit mors, sed ēt maxīa, aut media capitis diminutio. Facit ēt cum istis tex. in l. eos. §. super his. C. de appel. & gl. in l. criminal. in ver. sed capitale. C. de iurisdi. om. iud. Et quòd verba sint capienda in benigniori significatu in criminalibus, est tex. no. in l. interpretatione. ff. de pę. Et fortè per prædicta emanauit stylus assessorum, qui in sententijs capitalib. mādāt caput amputari, ita ꝙ anima separet à corpore, de qua practica meminit Rapha. Ful. in l. præsenti. C. de his, qui ad ecclesi. confug. ¶ Sed contra hanc declarationē, ꝙ imò in arbitrarijs iudex possit imponere pęnam ēt mortis, tenent hic Imo. & do. Abb. sequentes gl. in d. §. in summa. pro qua dom. Abb. alleg. tex. in l. sacrilegij. ff. ad l. Iuliam rep. vbi tex. imponit pœnā arbitrariā, & tñ narratiuè subijcit, ꝙ qñque fuit imposita pęna mortis. Item, quia iudex debet arbitriū suū informare ꝟm pęnas statutas ī similibus criminibus, c. tuæ. de poe. Et ibi dicitur, ꝙ pro magnis criminibus debet imponi pęna depositionis. Itē, quia pęna debet correspondere qualitati & quantitati criminis, c. non afferamus. 24. q. j. l. respiciendū. ff. de poe. Et hæc duo iura multam faciunt pro hac parte, ꝟm dom. Abb. ¶ Et hāc opi. quam in puncto iuris credo veriorem, tenet etiā Bal. in l. j. vbi bo. tex. C. de his, qui latro. occul. & Bart. in l. fi. ff. vbi pup. edu. deb. & Imo. in c. inquisitionis. in prin. ꝭ. de accus. & ibi Ana. in fi. prin. allegans ēt Imo. in l. 2. ff. de pub. iud. & Bal. in cap. j. §. iniuria. de pa. iu. fir. Vbi in principio dicit, ꝙ ꝯ dantē alapam Potestati alicuius terræ pōt iudex arbitrari pœnā mortis: & allegant isti gl. in d. §. in summa. quā ēt sequitur do. Abb in c. cum te. de re iud. Et pro ista parte facit gl. fi. in c. dictū. 81. dist. quæ dicit, ꝙ iudex potest arbitrari pęnā perpetuæ intrusionis in monasteriū. Ergo pōt imponere pœnā perpetuam. Et sequitur do. Abb. in c. tuæ propè fi. de pęnis. Ad idē, qđ no. Bal. in l. incredibile. in fi. C. de pę. vbi dicit, quòd iudex pōt imponere pęnā, ꝙ quis stet perpetuò in ecclesia. Facit, qđ no. Bal. l. de submersis. de nauicula. lib. 11. ¶ Ad idē facit tex. in l. saccularij. § sunt quædā. ff. de extraord. crimi. vbi ponentes lapides, ex quorum prospectu mors respicientibus contingebat, puniuntur pęna extraord. arbitrio iudicis: tamen dicit ibi tex. ꝙ pœna istorū extenditur vsque ad mortē: quia delictū eorū mortē comminabatur. Ad idem tex. in l. 1. C. de his, qui latro. occul. in versic. non ignaro iudice. ibi, seuerissima cōmotione, ꝑ vt tua celsitudo iudicauerit: & sic committebatur arbitrio. Et verbū, Seuerissima, importat mortem, l. 1. cū glo. C. ne liceat signū Saluatoris. facit l. si qui adulterij. ī verbo, seuerissimè. C. de adul. iuncta l. castitatis. & l. quāuis. eod. ti. & glo. in lege. 2. C. de eunuchis. & in l. cū seruus. in verbo, summo supplicio. ff. de condi. ob causam. ¶ Ad idem tex. in d. l. 2. C. de his, qui latro. in ver. tribuni. ibi, acerrima pœna ꝑ arbitrio virorū illustriū ferientur. vbi appellatione acerrimæ pęnæ venit pœna mortis. Tex. cū gl. in l. j. C. de seditiosis. Ad idem ēt tex. in c. ad abolēdam. circa med. iūcto. c. excommunicamus. de hære. ubi hæretici, qui pro arbitrio iudicis secularis puniuntur, debita animaduersione sunt puniendi: & animaduersio mortem cōprehendit, vt probatur in l. imperium. ff. de iu. om. iu. & in l. respiciendum. in fi. ff. de pœ. Ad idem etiam tex. in l. lex Iulia. §. hodie. in versi. extra ordinem. & in ver. capite plecti debent. ff. ad l. Iuliam repe. Ad idē lex, qui cùm maior. §. his demum, in ver. iudicanti placuit. ff. de bo. liber. Facit, qđ no. Bal. in l. eos. §. super his. in ver. extra no. C. de appella. vbi dicit, ꝙ ad hoc, vt causa dicatur capitalis, sufficit aptitudo legis, ꝙ possit arbitrium iudicis euenire consideratis demeritjs rei, argu. l. fi. C. de iniu. ¶ Posset etiam attentari, ꝙ imò verbum, Pęna capitis, positum per gl. in d. §. in summa, intelligatur de morte. Primò, quia gl. dicit Capitis, vel status: per quā disiunctiuam vr̄ sensisse non tam de morte ciuili, prout status, ꝗ etiā de naturali. ¶ Secūdò, qa vbi verba possunt verificari tam in morte ciuili, quàm in naturali, in dubio intelligunt de naturali b. l. ex ea parte. §. insulam. ff. de ver. oblig. l. cum pater. §. hæreditatem. ff. de lega. 2. l. Statius. §. Cornelio. ff. de iu. fis. ca. susceptum. & ibi per Doct. de rescrip. in 6. & verba capiuntur in potiori significatu c, l. j. §. j. ff. si ager vec. ca. si quem. de sent. excommunica. & etiam in statutis verba capiuntur propriè, l. 3. §. hæc verba. & ibi Bartol. ff. de ne. gest. c. in nostra. & ibi Innoc. de iniu. Pœna autem capitis propriè intelligitur de morte naturali, & impropriè de morte ciuili, secundùm glos. 2. in l. transigere. C. de transac. Modò sic est, quòd verbum putā, Capitis, sæpissimè apud Legislatores ponitur pro morte naturali. Ergo de illa vr̄ intelligenda d. glo. Et hoc probat tex. in d. l. saccularij. §. sunt quidam. in verbo, vsque ad pęnam capitis. & in l. j. in verbo, punitur capite. eodem ti. & in l. j. in uerbo, capite puniatur. C. de fal. mo. & in l. capitalium. §. solent. in verbo, capite plectendi. ff. de poe. & in l. j. in versic. capite punitus. C. de eunu. & in l. nemo. in ver. supplicium capitis. C. de malefic. & in l. præsenti. C. de his, qui ad eccl. confu. per quem textū reprobat ibi Alb. de Rosa. id, quod no. Io. And. in c. quāto. de iureiurando, ¶ Cæterùm quia parui refert in hoc insistere, attento, ꝙ pro illa glo. sunt tex. s̄. inducti, ideo retenta hac parte, nota circa ipsam quinq; declarationes.

> b De naturali. *Adde tex. in l. fi. C. de his, qui ve. ęta. & glos. 15. q. 2. placuit. & per dom. Alex. de Imo. in suo consi. 44. parte.*

> c Significatu. *Adde do. Soc. suo consi. 84. incipi. Visa prædicta facti. ver. nonò moueor. in fi. in prima parte.*

23 Prima declaratio est, ꝙ † iudex non potest arbitrari pœnam mortis, nisi propter excessum grauis facinoris. Ita Bal. in d. ca. j. § iniuria. de pace iu. fi. & in l. fi. ad fi. ff. de rer. diui. & ita intelligitur glos. in d. §. in summa. ꝟm eum. ¶ Et adde, ꝙ si circunstantiæ delicti suadent minorem pęnam, & iudex arbitretur mortem, tenet sententia, ex quo habet arbitrium: sed malè facit, & pro hoc potest appellari, secundùm Imo. hoc no. per glos. & Bart. in lege, si qua pęna. ff. de ver. sig. Et hanc declarationem ponit etiam Ana. post Imo. in d. ca. inquisitionis. in fi. prin. & Imo. in l. 2. ff. de publi. iudic. ¶ Secunda declaratio. In

24 † delictis attentatis, non tamen consummatis, non pōt iudex arbitrari pœnam mortis. Ita Bal. in consi. suo inci. In Christi nomine, amen: scire oportet, quis sit titulus criminis. per l. 1. in fi. ff. de effrac. Et pro hoc dicit facere. qđ no. Spec. in titu. de accusa. §. 1. ver. quid si primò. & Cy. in l. si quis cum telo. C. de sica. & l. si qs non dicam. C. de episcop. & cleric. vbi dicunt, ꝙ pęnæ capitales de consuetudine generali non imponunt pro delictis imperfectis, & quia hoc est satis de æquitatæ naturali, quā maximè debent obseruare habentes arbitria, l. ꝙ si Ephesi. §. 1. ff. de eo, quod cer. lo. Et ad hanc declarationē faciūt, quæ aliàs reduxi in cap. 1. in 2. no. de præsum. tractando, qñ in delictis conatus puniatur pro effectu. ¶ Tertia

25 declaratio. Vbi † lex, vel statutum committit pœnam arbitrio iudicis per verbū, Moderari, vel Modificari, nō potest imponere pęnam mortis. Ita dom. Maria. in c. inquisitioni. in princ. de accus. sic intelligens gl. ibi in verbo, alioquī. Et ꝙ talia verba importēt diminutionē, no. ēt gl. in cle. j. in verbo, moderationem. de ...pa. & in cle.

ne Romani. in princ. in ver. modificari. de elect. & est tex. in c. statutum. de præb. in 6. ſm eum. ¶ Quarta declaratio est, ꝙ gl. in d. §. in summa. procedit, qñ datur arbitrium inter pœnas à iure concessas & expressas, vt est in actione iniuriarum: quia ius exprimit, ꝙ pęna iniuriarũ pōt esse corporalis, & pecuniaria: sed vbi iudici daẽ simpliciter arbitrium puniendi, vel exaggerandi pœnas, nō pōt arbitrari pœnas mortis: quia ex hoc non intelligitur ꝯcessum arbitrium transeundi ad species pęnarum capitalium. Ita ꝯsuluit Francis. de Albergotis de Aretio in ciuitate ista Pisarum, & incipit ꝯsilium: Quidam cæcus de Fulginco habitator ciuitatis Pisarũ. alleg. l. j. §. expilatores. ff. de extra. per quem tex. limitat dictum Inn. in c. j. de constit. dicens, ꝙ iudex non pōt transgredi leges, qñ ex hoc fieret transitus de vna specie delicti ad aliam speciẽ, putà de specie nō capitali ad capitalẽ: non enim pōt pœnam capitalẽ imponere pro eo delicto, qđ nō est capitale. Et istud consilium reperio allegatum in quadã disputatione facta Ferrariæ per dom. Angel. de Are. & incipit, Attolus Caiũ aggressus. vbi de hoc facit magnum festũ. Et huic consilio subscripsit se Bal. in consi. alleg. s̃. in 2. declaratione, ſm eũ: & bñ faciunt, q̃ scribit Pau. de Cast. cons. 26. inci. In Christi &c. viso puncto. ¶ Quinta de-

26 claratio est, ꝙ † vbi daẽ iudici arbitrium imponendi pęnam arbitrariam, & limitaẽ, vt non possit mortem arbitrari, illi limitationi statur, & non procedit gl. in d. §. in summa. & idem, vbi limitatur, ne imponat aliam pęnã perpetuam, arg. l. diligenter. ff. manda. & c. cùm dilecta. de rescrip. Et ita debent intelligi omnes leges allegatæ in princ. huius declarationis tertiæ, q̃bus per hoc est responsum, ſm Imo. hic. Et postremò de mã arbitrij iudicis in impositione pęnarum, vel alia, dic, vt per Doc. in d. c. inquisitioni. in prin. & in c. de causis. de offi. deleg. & vtrobiq; dixi. Et ad p̃dictam declarationem tertiã faciũt verba glo. fi. in l. penul. C. si aduer. li. & in l. j. in vers. seuera. C. ne li. po. & glo. penul. in fi. in c. si canonici. de offi. ord. in 6. ¶ In ea gl. ibi, pro ꝯtumacia, & non pro crimine.

27 No. ꝙ † ꝯtumacia non est crimen, & in hoc multæ reperiuntur opiniones, quas nec referre, nec ordinare intendo, tũ ꝓ earũ varietates, tũ q̃a per Doc. hìc non examinanẽ, iō remissiuè expediendo, vide latè per Cy. in rub. C. de cri. stel. & ibi per Ang. & Sal. & per gl. ordinariam, Arc. & Dom. 4. q. j. in sum. per Lud. in l. lege Cornelia. ff. ad Syl. per Imo. in c. j. de maiori. & obedien. ꝑ Bal. in l. legis virtus. ff. de leg. per Bart. in l. oẽ delictum a. §. ꝯtumacia. ff. de re mili. ꝑ Bal. post gl ordi. in. l. §. fi. ff. si quis ius dicen. non obtemp. ꝑ Bal. in l. j. §. nunc tractemus. ff. de tu. & ra. dist. per Imo. in l. penul. §. ad crimen. ff. de pub. iud. per Bal. in l. fi. C. de cri. stel. per glo. Bal. Imo. & Ro. in l. si mora. ff. sol. ma. per Bal. in l. j. C. de in li. iu. per glo. in l. si plures. ff. de admi. tu. per Bal. in l. & multis. C. de app. & pulchrè in c. testimonium. ante fi. de testi. Et ibi colligit ex dictis Inn. ꝙ banniti, vel condemnati ꝓ contumaciam non dicũtur condemnati de crimine, nisi statutum hoc dictaret, ꝙ ꝯdemnarentur de crimine, & ꝙ puniatur, ac si crimẽ esset probatum, quod dicit esse valde notandum. Et ista vr̃ communis conclusio, ꝙ contumacia per se non sit delictum, pro qua multùm facit: quia si esset delictũ, non posset quis ab homine excommunicari propter contumaciam: quia ab homine nemo excommunicatur pro delicto, sed solùm pro contumacia, vt per gl. ord. in c. nemo. 11. q. 3. & domi. Abb. in ca. j. de iudic. cum concor.

a In l. omne delictum. *Vide ibi do. Alex. de Imo. & in d. l. 1. §. fi. ff. si quis ius dicẽ. non obt. & plenè in l. si mora. ff. sol. matr.*

28 ¶ Fallit † communis opi. in quinq; casibus, in quibus cō tumacia punitur vt delictum, & eos pulchrè enumerat Dom. 4. q. j. in summa. Ideo aliter non refero; quia nihil adderẽ, sed dic, ut per ipsum. ¶ Extra gl. dicit hic incidẽ-

29 ter inter cætera Ioan. de Lig. vnũ quotidianum, ꝙ † licèt cancellarius studij teneat sequi voces Doc. q̃ examinant doctorãdum, ex quo funguntẽ vice testiũ, l. nulli. C. de aduo. di. iud. tñ si ei ꝯstaret, ꝙ ex affectione, vel odio approbarent, uel reprobarent aliquẽ iniustè, non teneẽ sequi voces eorũ, arg. l. 3. ver. tu magis. ff. de test. & per id, quod no. Inno. in c. qm̃ ꝯ. de proba. & sequitur Imo. hic. Adde Salic. idem tenentem in l. nemini. C. de aduo. di. iu. vbi dicit, ꝙ in dicto casu potest cancellarius propria authoritate approbare, vel reprobare, nec perhorrescat, ꝙ in foro iudiciali hoc sibi non constet, quia tales probationes potius sunt commissæ eius conscientiæ, quàm disputationi. Alle. no. in l. iubemus. C. eo. ti. & in l. 1. C. de secũ. tab. & cũ istis ꝯcor. Pet. de Anc. ĩ c. cũ dilectus. đ ꝯsue. quẽ alle. Io. de Ana. in c. nemo presbyterorũ. de simo. Et adduci posset, quod no. Bart. in l. 1. §. si plures. ff. de exerc. & do. Ant. in c. intimasti. de app. & in c. cũ olim. de. arb. & Bal. in l. manifestissimi. ad fi. C. de fur. & Ang. cōs. 183. & cons. 211. & Pau. de Cast. cons. 15. vbi dicitur, ꝙ iudex non tenetur sequi ꝯsiliũ sapiẽtis iniustũ. ¶ Sed aduerte: quia Bal. notanter in authen. habita. C. ne fi. pro pa. intelligit prædicta esse vera, qñ numerus approbãtium, vel reprobantium est statutus ad inquisitionẽ, & nō ad diffinitionẽ: secus si esset statutus ꝓ forma substãtiali ad diffinitionem; quia non pōt ab eorum dicto recedi. Alleg. l. nemini. §. iurisperitos. C. đ aduo. di. iu. Sed tñ ẽt isto casu videntur procedere prædicta: quia potestas data sub forma est interpretanda ſm iura, ſm dom. Abb. satis in simili ĩ. c. proxi. post medium & iura volunt, ꝙ iudex non sequatur dicta testiũ suspectorũ. d. l. 3. de testi. Ergo &c.

30 Tñ poteris cogitare. ¶ Et adde, ꝙ si † scolaris, qui debet ĩtrare examẽ, hẽt aliquem ex Doctoribus suspectũ ex cã legitima, pōt illum recusare, ſm dom. Abb. in ca. cãm. 2. de offi. deleg. quia Doctores sunt ibi vt testes, vt per Bar. in proœ. ff. veteris. & dictum est s̃. Et testes debent carere oĩ suspicione, vt no. in ca. in literis. de test. ſm eum. ¶ Et ista sufficiant in hoc c. Duo sequentia differamus ad secũdum diem Quadragesimæ propter frigus.

SVMMARIVM.

1 *Canonici non possunt sine causa rationabili restringere numerum canonicorum, seu numerum præbendarum. Executor habens exequi causam cum consilio, si illud omittit, actus est nullus. Post nu. 1. uersi. est enim conclusio. Et de hoc, quando quis tenetur requirere consilium, aliàs actus est nullus, si fiat sine consilio, tractat vsque ibi, sed hìc sunt &c. Absente eo, qui requirendus est, an requirendus sit eius uicarius. Post nume. 1. uer. an autem absente. Generale mandatum datum vicario non comprehendit collationem beneficiorum. Post nu. 1. uer. secundò respondeo.*

2 *Factum cōtra ordinem datum, seu cōstitutum, an sit prorsus nullũ.*

3 *Papa per suum præceptum vbi inhibet habenti iurisdictionem, ne ea vtatur, suspendendo eam simpliciter, actus factus vigore talis iurisdictionis suspensæ est nullus.*

4 *Superior quando iniungit aliquid sub forma habenti aliàs potestatem, transfert potestatem illam in alios in casu, quo mandatarius non seruat formam, tunc actus factus omissa forma non valet.*

5 *Superior quando prohibet, ne aliquid fiat; nisi certo modo, disponit in vtilitatem tertij, actus factus omissa forma est nullus, & nume. 6.*

7 *Dictio, Nullatenus, quando apponitur in prohibitione superioris, tantum importat, quantum clausula decreti irritantis.*

8 *Quando in commissione legis, vel hominis conferentis iurisdictionem qualificatã apponitur aliqua adiectio non pertinens præcisè ad modum, vel formam, sed ad actus expeditionem, omissio talis qualificationis non vitiat.*

CAPITVLVM XII.

EXparte. ¶ Non † possunt Canonici sine cã rationabili restringere numerum canonicorum, seu numerum præbẽdarum. H.D. Et omissis alijs, quæ hic ponuntur, quia nihil adderem, tene principaliter menti, q̃ scribuntur hic ꝑ Doc. de eo, q̃ hẽt expedire actũ cum ꝯsilio alterius, an & quãdo possit illud omittere? Pro cuius articuli clariori intelligentia perstringe dicta Doc. insertis aliorum dictis alibi per vnam conclusionem

ↄclusionem declaratam. ¶ Est enim ↄclusio, ꝙ executor, de quo hìc, & alius similis habens expedire actũ cum ↄsilio alterius, si illud omittit, actus est nullus, tanquam non sit seruata forma mandati, per c. cum dilecta. de rescri. Ita Vin. hìc. quẽ oẽs * Scribentes hìc referunt, & sequuntur. Idem tenet gl. fi. in c. non est. de ↄsue. in 6. dicẽs, sententiã latam non requisito ↄsilio eius, qui ↄsuli debebat, esse nullam. Et ibi dicit Do. post Arch. & Io. An. ꝙ à tali sententia non est opus appellare: & no. latè Io. An. in addi. Spec. de requi. consi. §. j. ver. vt aũt. Bart. in l. j. §. si plures. ver. quartò quæro. ff. de exercito. & do. Abb. in c. ad Apostolicam. in fi. de regula. dicens generaliter, ꝙ vbi requiritur cõsilium alterius, nisi requiratur, actus est nullus. alleg. c. nouit. de his quæ fiunt à pręla. Et idem dicit ipse ꝑ illum tex. in c. cum olim. de arbi. & in dispu. sua inci. Augerio. ver. moueor principaliter. No. per eundẽ in c. fi. de eccl. ædi. & Bal. in l. j. versi. ex dicto ergo Gofr. C. ne liceat in vna eademq; cã. & ibi assignat rationem, ꝙ vbi est prius & posterius, ibi est ordo: sed consilium est prius, q̃ ↄsiliatum: ergo datus est ordo, l. prolatam. C. de senten. Item qa ↄsilium põt trahere alium ad suã sententiam, vt ibi ꝑ eum: & Io. And. in regula, nullus ex consilio. in Mercu. & si diceretur, ꝙ ista videtur leuis solennitas, ergo eius omissio non vitiat, l. j. §. fi. & ibi Bar. ff. de vẽ. inspi. not. Bart. & alij in l. 2. §. prius. ff. de vul. & pup. & Io. And. in addi. Spe. in ti. de inuenta. ver. & no. & Ang. in l. j. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus q̃ per l. Fal. cum concor. Et ꝙ sit leuis solennitas, patet: quia licèt habeat quis requirere consilium alterius, non tñ tenetur illud sequi, vt ꝓbat tex. in c. j. de ca. mona. & ibi do. Abb. & tex. ĩ c. cũ in veteri. de elect. & ibi per D. Ant. & do. Abb & late per eũdem post alios in c. cum olim. de arb. per illum tex. nisi ĩ casibus enumeratis ibi, & per Dominic. in ca. hinc etenim. 49. dist. & Bar. pulchrè in d. §. si plures. & Bal. in rub. C. de exerc. & Io. And. in d. regula, nullus ex consi. & Arch. in c. abeuntibus. 93. dist. cum concor. de quibus pertinentius esset dicendũ in d. c. cũ olim. nec alij tractãt hìc. ¶ Ad hoc respondet pulchrè Bar. post Old. in d. §. si plures. versi. quartò quæro. quòd quædam est solennitas, ꝑ quam facti substantia potest mutari, si omittitur: & ista non dr̃ leuis a, argu. l. cũ hi. §. si p̃tor. ff. de transa. Sed hìc ↄsiliũ alterius potest trahere petentẽ ↄsilium in sententiã ↄsulti, l. itẽ si vnus. in fi. & l. seq. ff. de arb. Ergo non est leuis solennitas, cũ ↄtingenter possit eẽ non leuis. Quã responsionem approbat do. Car. in subtili dubio, in cle. j. in 11. q. de offic. deleg. ¶ Et ampliatur prædicta conclusio, ẽtsi consultor est mortuus: quia si est nominatus sub nomine dignitatis, est expectandus successor: & si ↄsultor viuit, & est absens, ipse expectãdus est. Ita Io. And. post antiquos hìc. & in ca. vnico, ne se. va. in 6. tum vt seruetur forma mãdati, tum ẽt per ca. qm̃ Abb. de off. dele. & sequũtur alij hic, & Dom. in c. fi. §. in illis verò, de ↄcesſ. præben. in 6. Non obst. l. turpia. §. j. ff. de lega. j. vbi legatum mulieri, si nubat arbitratu Seij, debetur, licèt Seius sit mortuus. Facit l. filia. j. respon. ff. de ↄdi. & de. quia responsio colligit ex glos. in d. l. turpia. ꝙ conditio illa erat inutilis fauore nuptiarũ. Vnde ẽt viuo Seio nubens sine eius arbitratu legatum habuisset, per l. cum tale pactum. §. rescriptum. aliàs, si arbitrio. ff. de ↄdi. & demonſ. ſm Ioan. And. dom. Ant. Imo. & Dominic. hic.

a Non dr̃ leuis. *Pro qua materia vide Bart. in d. l. cùm hi. alleg. in tex. & in l. fi. §. si vero postquam. in fi. C. de iure deli. & Bal. in rub. C. de succe. edi. versic. & si quid in prędictis. & do. Alex de Imo. in l. 1. in fi. de lib. & posth. per Bar. etiam in l. hac consultissima. ver. est autem leue. C. qui testa. fa. pos. & vide no. per do. Ale. in suo consi. 79. in 4. parte.*

¶ Sed vltra oẽs in hoc aduerte: nam isti expresse sentiũt, ꝙ conditio, si talis nupserit cum consilio Titij, dicatur inutilis. Considero enim, ꝙ respondet ad illam l. turpia. in mã consilij, & si non sentirent hoc, dedissent aliam solutionem, videlicet ꝙ ibi requirebatur consensus, hìc verò consilium. Sed ꝯ istam intentionem Docto. reperio not. & expressum consilium Pau. de Cast. in terminis consi. 65. In Christi &c. vr̃ dicendum, ꝙ dicta lex, filia. vbi uoluit, ꝙ dispositio d. §. rescriptum. intelligatur, vt iacet, vcʒ, vbi potestas nubendi est posita in arbitratu talis, & sic tenebatur requirere consilium, & sequi: meritò ergo dr̃, ꝙ potest inducere viduitatem. Sed vbi habet requiri ↄsilium tm̃, dicit ipse secus esse: quia cum non teneat ipsum sequi, vt prædixi, hoc non poterat uiduitatẽ inducere, iõ non seruatur, nec reprobatur à iure. Et ita dicit tenere Pet. & Cy. in d. l. turpia. per tex. in l. Theopompus, ff. de do. præle. in verbis Græcis, vel eorũ expositione, & per rationem. quia requirere consilium ↄsanguineorum & amicorum in matrimoniis ꝯhendis non est ꝯrium matrimonio, imò eius naturæ consuetum, l. viduæ. & l. in copulandis. C. de nup. Vnde concludit, ꝙ conditio, si nupserit de consilio talis, non spernitur, nec reprobatur à iure, ex quo ↄsuluit do. Pau. ꝙ hr̃des grauati de maritãda filia testatoris cum cõsilio Titij, si eam maritauerint Titio inconsulto, perdunt hr̃ditatẽ, iuxta auth. hoc amplius. C. de fideicom. Est verum, ꝙ Imo. in d. §. si arbitrio. referens Cy. idẽ ibi tenere, vr̃ iuclinare in contrariũ: quia multa pñt interuenire impedimenta, ꝑ quæ non poterit ita benè requirere consilium. Et sic oĩno non est libertas matrimonium ꝯhendi. Et pro ista cõsideratione sua videtis esse decisionem satis apertam Io. And. & aliorũ hìc, de quibus ipse mentionẽ nõ facit. Sed pro dic. Pet. & dom. Pau. facit: quia licèt differatur potestas nubendi requisitione talis consilij, nõ tñ conditio reprobatr̃, vt probat tex. in d. l. cum tale. §. Mæuiæ. & in l. sed si hoc. §. fi. eo. tit. per quę iura vr̃, ꝙ non obstante hac dilatione, seruari dẽt voluntas testatoris hoc casu: quia conditio inducens viduitatem respectu certi temporis valet, ut ibi. Et retenta hac opi. Pet. sequitur alius effectus, ꝙ legatũ factũ mulieri, si nupserit cũ consilio Titij, ꝓprio noĩe expresso, nõ debetur mortuo Titio inconsulto: quia si tex. in d. l. turpia. non ꝓcedit in requisitis cõsilij; ergo legatũ non debetur. Et iuxta ꝑdicta subdunt hìc Doc. ꝙ si ꝑsona consulẽda est nominata proprio noĩe, & moritur non reddito consilio, mandatũ expirat, & est expectanda secunda iussio: quia fines mandati nõ pñt adimpleri, ut per eos hìc, & per Bal. in c. si pro debilitate. in j. cõmento, in 3. col. de offi. deleg. & Dom. in c. si pro temp. de rescri. in 6. ¶ Recipit ꝑdicta conclusio tres limitationes. Prima, ubi in expectatione consilij immineret periculũ, ut cõcludit hic dom. Abb. per tex. in c. fi. ne se. vac. in 6. qui non est alibi ſm do. Car. in cle. j. in 6. q. de sup. neg. præl. Et de ipso meminit Rot. decis. 2. de iu. pa in antiquioribus. Et non ponitur ibi aliqd speciale in collatione, prout uoluit hic Io. de Lig. & sequitur Dom. in d. c. fi. §. ubi uero. Sed attenta ratione periculi põt extendi ad omnẽ similem casum, l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. de leg. 2. Facit l. si longius §. j. ibi, ne dũ pater expectatur. ff. de iudi. & l. cum dotem. §. eo aũt tẽpore. uer. ꝙ si latet. ff. sol. mat. Per q̃ iura hanc limitationẽ ponit Bart. in d. §. si plures. uer. quæro secundò. quẽ sequitur do. Abb. hic, & in c. fi. in fi. ꝯ. de elec. Benè facit in c. fi. in ver. in remotis. de testa. in 6. & c. si is, cui. in uer. successorem expectando. de offic. dele. in 6. Et ꝙ ratione instantis periculi posset actus expediri non reqsito eo, qui aliàs requirendus erat. Faciũt inter cætera multa, quæ allegari possent, q̃ no. Inno. in c. uenerabilẽ. de elect. & tex. ca. nihil. ibi, ita ꝙ interim ualde remoti. de elec. & qđ no. do. Abb. in c. fi. uer. omnia prædicta. de eccl. æd. cũ concor. ibi alle. ꝑ eum, & do. Car. in cle. j. in 29. q. de rebus eccl. non alie. & quod ipse no. in cle. j. in 3. q. ad fi. ibi, finge. n. difficilem. de offi. ord. quod no. Dominic. in ca. j. ad fi. ibi, si uerò in breui. de sta. mo. in 6. & quod no. Ang. in lege, si uacantia. uers. dictat statutum ciuitatis Perusij. C. de bo. uac. lib. 10. facit tex. in lege, ait prætor. § si debitorẽ. ff. de his, quę in frau. cred. & quod habetur per Pet. de Anc. cons. 188. incip. In auxilium ueritatis. & quod no. Innoc. in cap. ut famę. de sen. ex. com. Bonus tex. in l. si quis filio. §. hi aũt ipsi pręueniendi causa periculi. ff. de iniu. test. in quibus locis plura & diuersa reperies ad id, quod dixi. Generaliter aũt, ꝙ ratione periculi sępe rumpantur alię regulæ, uide Ro. in

§. de viro.in 40.fal.so.mat. Et hanc limitationē declara dupliciter ex his, quæ statim subijciam.¶ An aūt absente eo, qui requirēdus est, debeat requiri eius vicarius, vel persona loco eius dimissa: pondera vltra alios hic, quod scribit Arch.63 dis.in c.Reatina.post medium, vbi dicit, ꝙ si de consuetudine est, vt assensus regis, vel archiepī requiratur ante electionem, & sic sit absens extra regnum, vel archiepiscopatum, sufficit vicarium talis personæ requiri. Alle. Cōpost.in c.qđ sicut. de elect.dicentem se ita obtinuisse in causa Cantuariensis epī & canonicorū Rosensiū, arg.c.ex frequentibus.de inst. Et hoc sequitur Bal. in c.cū veneta.de consue. Sed ipsum reprobat Lud. sing. 703.inci. Ex lōgæua & inueterata. Primò ꝑ d.c. vnicū, ne sede vacan. in 6.vbi in casu dictæ absentiæ non est opus consilio. Secūdò per id, qđ no. Fede.in cōsi. 264. dicens, ꝙ ꝯsensus epī requisitus ad validitatē statuti canonicorū, non pōt pstari per vicarium, per c.fi.de offi. vica.in 6. Per quē tex.dicit Lu.ea, quæ sunt uoluntariæ iurisdictionis, non transire in vicarium. Et ꝯ Arch. tenet Ang.in l. adop.ff.de adop.licèt pro se alleget Arc.in d.c. Reatina. & ineptè. Nihilominùs congitabā teneri posse dictū Arch.per d.c.ex frequentibus.& maximè, quia sic dicit̄ fuisse obtentū. Non obst.d.c.vnicū: quia respondeo dupliciter. Primò, ꝙ loquit̄, vbi hēt requiri consilium: sed Arc. loquitur de assensu, inter quæ duo est in proposito magna differentia, adeò ꝙ c.vnicū, non procedit, vbi requiritur consensus, vt ibi per gl.in ver.consi. sicut nec ista limitatio prima procedit, vbi requiritur consensus: quia omnino habendus est, fm oēs hìc: & est tex. opt.cum gl. in ver. assensus. in c. si pro te.de resc.in 6.& in l.fi. C. de cōtrah.emp. Et ideo, vbi requiritur assensus, resultat iste effectus, ꝙ poterit interponi per vicariū pp dictum Arch.qđ intelligo, vbi materia est apta includi sub generali mādato, aliàs secus. Et ita saluo cōsi. Federi. qui loquit̄ propriè de consilio præstando in materia, quæ requirit speciale mandatum, .s.collationis præbendarum. ¶ Secundò respondeo, ꝙ ideo in c.vnico, nihil dicitur de vicario: quia in illa materia collationis beneficiorū nil potest vicarius ex generali mandato, qñ agitur de collationibus, d.c.fi. secus in institutis, d.c.ex frequentibus. & ibi per Imo.& ideo non mirū, si in dicto c.vnico, Papa nihil dixit de vicario, arg.l.nā ad ea.ff.de legi. Et quia talia pēdent ex gratia ꝯstituentis vicariū: & iō nō habent̄ in cōsideratione, l.apud Iulianū.§.ꝯstat.ff.de leg.j.not. Inn.in c.pastoralis, de causa posses.& propri.cum ꝯcord. ¶ Vnde cogitabā, si posset dici, ꝙ in casu ca. vnici, requireret̄ ꝯsilium vicarij habentis aliàs mandatum ad beneficia ꝯferenda: & crederem, ꝙ sic, pp dictum Arch.in d. c. Reatina. ¶ Non obst. ꝙ ea, quę sunt voluntariæ iurisdictionis, non transeant: qa istud est falsum. Patet ex dictis Do. in c.fi.de offi.vic.in 6.vbi dicit, quòd dare licentiā pro ordinibus, & omnia alia, quæ sunt volun a tariæ iurisdictionis, ꝯpetūt vicario a ex generali mandato. Facit, qđ no. Cal.in ti.de offi.vica.consi.4.vbi dicit, ꝙ ex generali mādato pōt vicarius prorogare tp̄s executoribus piarum voluntatum. Et tñ istud est voluntariæ iurisdictionis. Quinimo dicit dom. Car. in cle. j.in 17.quæst de officio vica. ꝙ vicarij generales pn̄t omnia exceptis prohibitis in c.2.in fi.de offic.vic. in 6. ¶ Ex quibus, retento dicto Arch. vr̄ resultare vna declaratio ad hāc primam limitationem, vt itelligat̄, nisi psona absens dimiserit vicariū: quia ille cōsulendus est. Fateor tñ, ꝙ facilè sustineretur, ꝙ dictum Arch. procedat solùm, vbi requiritur consensus. Sed vbi requiritur ꝯsilium, procedat opinio Ludo. per d.c.vnicū, qđ simpliciter loquit̄. Tñ vtroque casu renerem dictum Arch. per prædicta.

a Vicario. Ad *quod adde Bald. in Marg. in uer. vicarius. versi. 2.*

¶ Alia declaratio est, ꝙ vbi requiritur consensus eius, q est absens, non potest actus expediri, nisi dimisisset vicarium. Hoc de consensu prosequere, vt aliqualiter per Dom.in d.c.si pro te.in ver. coniungendo simul. Et eius dicta extende ad casus, in quibus consilium capitur pro consensu: de quibus in locis allegatis in conclusione. Et sic aduertenter limita prædicta, & intellige, ꝙ consen-b sus requiratur per viam substantiæ b. Sed si per viam accessionis, procedat l.si longiùs.§.j.ff. de iud. ¶ Secunda limitatio prædictæ conclusionis est, vt omissio requisitionis consilij vitiet actum ita demum, si à lege, vel ab homine trahitur à principio potestas cum limitatione, seu qualificatione dictæ requisitionis: & ita loquitur ca. nouit. de his, quæ fiunt à præla. Nam etiam sine clausula decreti actus aliter factus erit nullus. Secus est, si habenti prius potestatem mandat̄, ut procedat cū cōsilio Sempronij: quia si non apponitur clausula decreti, tenet actus omissa requisitione consilij, licèt omittēs ueniat puniendus: quoniam mandatum videtur potius emanare tunc ad excitandam, quàm ad impediendam iurisdictionē: & ille ur̄ actum facere potius ex iure suo & ex priori potestate, quam habebat. Ita solēniter dicunt hìc do. Abb. & Imo.allegantes glo.fi.& optimam in similibus terminis in cle.j.de iu.pa. in verbo, inhibentes. pro qua dicit dom. Abb.optimè facere c.dilectus.2.de præben. vbi valuit collatio facta per canonicos ꝯ mādatum Papæ: nec fuit irritata, licèt canonici ex transgressione mandati aliter fuerint puniti. ¶ Et de illa glo. sæpe fit præcipua mētio per Scribentes, & eam approbant ibi dom. Car. in 3. q.& Imo.& dom. Abb.post antiquos ibi, & Lud.Ro.cōs. 203. In Christi & c.quò ad primum.& do.Abb.consi.91. incip. Quo ad primum dubium. & in sua disput. Augerio.vers. secundò probatur.& Pet.de Anc.in c.statutum. §.fi.vers.aduerte.de rescrip.in 6.& in cle.j. de seq. pos.& fruct.in fi.& in regula, ea quæ.uers.ex quibus infertur.de reg.iu.in 6.& consi.6.incip. Viso themate.& cons.31.uisa quadam petitione.& consi.416. Viso & diligenter pōderato.& in c. prouidè, de ele.ī c.cùm dilecta.de rescrip. & ibi Imo. & dom. Car. in cle. j. in princip. in 6.q. in 2. art.2.partis, de sup.neg.præla.& Dom post Imo. in cap.j. §.pe.de offi.ord.in 6. Et ibi concludunt, ꝙ excommunicatio lata ꝯ prohibitionem illius c.est valida: quia ibi nō tribuitur uicario iurisdictio de nouo, & non apponitur decretum. Et cum istis etiam cōcord. Do.in ca.fi.de sup. neg.præla.in 6. Nam gl.in versic. præmissa.dixit, ꝙ † fa-2 ctum ꝯ ordinem datum à lege non ualet. Et ipse intelligit hoc, quando lex tribuit iurisdictionem iudici, aliàs non habenti, dando certam formam, vt ibi per eum & per doctrinam gl.in d.cle.j. de deci. Glos. aperta, & non vulgata in c.prudentiam.ibi, secus esset, si non exercitiū. ff.de offi.dele. licèt in contrarium possint multum notari uerba Bal.in l.comparationes. uer. 3. opp. C. de fi.instru. Et adde, ꝙ ubi esset appositum decretum, prædicta non procedunt, ut dixit ipsa gl.& est tex.in c.si eo tempore.de elec.in 6. quicquid circa ipsum dicat Imo in d.cle. j. ¶ Sed hìc sunt notandi diligenter sex casus, in quibus non procedit opi.doctrinę gl.in d.cle.j.& Doc.hìc. ¶ Pri-3 mus est, ubi † Papa per suum præceptum inhibet habenti iurisdictionem, ne ea utatur, suspendendo eam simpliciter: quia actus factus uigore iurisdictionis taliter suspēsæ est nullus. Ita latè & eleganter decidit dom. Abb.in d.c.dilectus.lo 2. de præben.ad fi.& alleg qđ no. Inn.in c. fi.de accus.ubi dixit, quòd alienatio facta per prælatum, cui Papa prohibuerat, ne alienaret, ē nulla: & alleg. Inn. in c.Ray.de test.ubi dicit, quòd collatio facta per prælatum, cui Papa mandauerat, ne conferret, est nulla: & alleg.Io. And.in c.constitutus.j.de ꝯces.prębē.ubi dixit idē in collatione. Et ad hoc facit c.ueritatis.in fi.de do.& cōtu.& c.ut nostrū.đ app. Ad idē, c.si soli.& c.fi.de ꝯces.pb. in 6.ubi collatio facta ꝯ mandatum executoris Papæ nō tenet. Ergo fortiùs, si est facta ꝯ mandatum Papæ: & est bona gl.in d.c.si eo tpe.& assignat D.Ab.rōnē: qa qñ Papa directè pcipit, ne ordinarius certū qd faciat, ur̄ tunc sibi auferre potestatē exercēdi actū. sed qñ mādat, ut ꝯferat ecclā Titio, uel faciat aliud, qđ ex ptāte ordinaria po-

b Substātia. *Sed nunquid possit consensus, quādo requiritur præcedere actū, vel cōtēporaneè habeat īteruenire cum actu, vel sufficiat, quòd īterponatur ex interuallo, vide no. per domi. Socinū suo consi. 15. incipien. Visis prædictis publicis instrumētis. versicu. si verò dicamus. cum versicu. sequen. in pri. parte.*

terat facere, actus ɔ̃rius mandato non habenti clausulā decreti, ualet pp dictā gl. & d.c. dilectus. qa non intendit Papa auferre mandatario potestatem, quā ordinarie habet ad illum actum, sed puniendus est: quia respondetur quòd illud est mādatum indirectum, qđ nō auferret potestatem aliàs competentē mandatario. Ita dicit restringendum d.c. cùm dilectus. 2. ꝑ prædicta, quæ pn̄t adduci ad multa similia, ſm cum. Et pro ista doc. dom. Abb. facit dictum Bal. in l.j. in prin. ff. ne quis eum, q in ius uoca. ubi dicit, ꝙ fortior dr̄ prohibitio illa, quæ simpl'r prohibet, ne aliquid fiat, q̃ illa, quæ prohibet fieri aliquid sine certa solennitate. ¶ Secundus casus est, qn̄ † superior iniungens aliquid sub forma habenti aliàs potestatem trāsfert potestatem illā in alios in casu, quo mandatarius nō seruat formā: nā tunc actus factus omissa forma non ualet, & transfunditur potestas in illū surrogatū. Tex. est in c. cùm in ueteri. uer. alioquin. de elec. quē tex. habuit ibi do. Car. prima facie pro fortissimo ɔ̃ d. glo. sed saluat restringendo, ut est dictum. Ad idem est textus ęque bonus in d.c. si capitulo. ubi si mandatur canonicis aliàs potestatem habentibus, ut ɔferant certū beneficiū dato executore, & illis negligentibus exequat̄ per solam præsentationē literarū, ligantur manus canonicorum, ut ꝓuisio alteri facta ꝑ executorem nō ualeat: nā ex quo superior transfundit potestatem in executorem in defectū mandatariorū, uı̄ eis adempta potestas in casu ɔtumaciæ & inobedientiæ. Et ita limitat̄ d. gl. ſm do. Abb. in d.c. cum in ueteri. & in d. dispu. Augerio. uer. & per hoc patet responsio ad oı̄a ɔ̃ria. & sentit dom. Car. in d. cle.j. dum dicit illam gl. limitari per d.c. cū in ueteri. ¶ Tertius casus

5 est, qn̄ † superior prohibens, ne aliq d fiat, nisi certo mō, disponit ī utilitatem tertij, adeò ꝙ est sibi ius quæsitum: quia tūc actus factus non seruato illo modo nullus est, ne sequatur duplex absurdum, ꝙ inferior veniat ɔ̃ factū superioris, & ꝙ tollatur ius alteri quæsitum. Ita limitat seipsam gl. in d. cle.j. & eam post alios sequit̄ ibi Imo. & in repe. c. cùm contingat. ver. 4.4. casu cōsidera duos casus. de iureiu. & in c. quanto. de consue. Et ita probatur in in c. si soli. de conces. præbē. in 6. ibi, aut executor. & in verbo præsertim. à contrario sensu, vbi collatio ordinarij ɔtra præceptum executoris factum de ɔferēdo impetranti est nulla: quia per gratiam Papæ iā erat affecta ꝑbenda, & ius q̄situm impetratori. Si tamen nullitas potius esset dānosa illi hìc, q̃ vtilis, procederet doctrina d. gl. quia actus esset validus, & ita esset in casu dictæ clem. j. ubi ex præsentatione quæsitum est ius præsentato, cui non est fauor, actum institutionis prohibitum esse nullū. imò potius interest, ꝙ valeat. Et ita tenet Imo. ibi, &

6 in d. c. cùm contingat. ¶ Quartus casus est, quādo † summus in habentibus perpetuam causam prohibitionis: nam in talibus semper vr̄ latere vitium, etiam post actū: & ideo sufficit ea prohibere, etiamsi lex non dicat cōtra factum esse irritandum. Et ita intelligitur l. nō dubium. C. de leg. Et ita restringit se glo. in d. cl.j. Procedat ergo illa glos. vbi sumus in habentibus causam prohibitionis temporalem. Et pro hac decisione est gl. ordi. ibi, & per Scribentes in c. tua, de spon. duo. Et ita declarant Abb. & Imo. in d. cle.j. & Imo. in d.c. cum ɔtingat. Et ideo dicit dom. Abb. in c. ad dissoluendū. ad fi. de despon. impu. ꝙ si Papa præcipit aliquibus, ne contrahant matrimonium & causa pręcepti est perpetua, putà si prohibetur ad euitandum peccatum, si contrahunt matrimonium, est nullum. Si autem causa est temporalis, putà propter pendentiam litis, vel venerationem dierum, vel similem casum nō semper superduraturum, tunc mr̄imonium tenebit: & alleg. gl. in d.c. tua nos. Bonus tex. in c. ad Apostolicā. de regula. & quod ibi not. dom. Abb. ver. sed certè hæc

7 sol. ¶ Quintus casus est, qn̄ † in prohibitione superioris apponitur dictio,

a Nullatenus a: quia quò ad nullitatem actus tātum importat, quātum clausula decreti. Ita dicit Zenze. in clem.j. de seques. pos. & fru. inferens, ꝙ absolutio ordinarij facta non seruata forma illius cle. est nulla, ꝑ istud verbum ibi positū. Et hoc multū notat ibi Do. Ant colligens, ꝙ vbi ius loquitur ꝑ verba uniuersalia, vt Nullatenus, vel Omnimodò tacitè vr̄ in se habere decretū, & tollere facultatē dispēsandi. Pro quo alleg. gl. in cle. 2. in uerbo, nullo mō. de æta. & qua. quā dicit menti tenendā. Et hanc conclusionē simpliciter refert, & sequi vr̄ domi. Car. in d. cle.j. §. si quis autem. in 6. q̄stio. & eam ēt tenet Inno. ibi, pro quibus est expresse decisio Arch. quam ipsi non allegant, in ca. qm̄, super verbo, nullatenus. de immu. eccl. in Sexto. vbi dicit, ꝙ absolutio facta non seruata forma illius c. non tenet: qa illa litera specialiter hoc prohibet in illo verbo. ¶ Est verum, ꝙ glo. in d. cle.j. in verbo, nullatenus. de seq. pos. vr̄ uelle contrarium: scilicet, ꝙ imò illud verbum non habeat vim decreti: & ipsam sequitur Dominic. in d. c. qm̄. Sed veriorē puto primā opinio. nec placet illud, qđ subdit Imo. in d. cle.j. dicens, ꝙ in casu illius cle. stare pōt dictum Zenze. & tamē in alijs casibus non obstante verbo, Nullatenus, haberet locū d. gl. in d. cle.j. de iu. pa. Mouetur; quia de iure antiquo non habebat ordinarius potestatem absoluendi, nisi in casibus, in quibus non prohibetur: secus in casu prohibito, & reseruato, per ca. nuper, de senten. excom. Nam considerabā, ꝙ ista verba nihil important: quia imò episcopi habent potestatē absoluendi ab omni excommunicatione non reseruata Papæ, d. ca. nuper. modò illa non est reseruata. ergo cōpetit alia, & ꝑ consequens forma tradita in d. cle.j. de sequest. pos. accedit potestati prius competēti. Et ideo tenēdo opi. Zēzelini, non pōt hoc casu procedere doctrina glos. in d. cle.j. de iure pa. & pro ipso facit, quod de verbo, Nullatenus, scribunt Ang. & Imo. in l. si quæramus. ff. de testa. cum concor. de quibus aliàs. ¶ Sextus & ultimus casus

8 est, quando † in commissione legis vel hominis conferēte iurisdictionē qualificatam, apponitur aliqua adiectio non ꝑtinens præcisè ad modū, vel formam, sed ad actus expeditionem: quia omissio talis qualificationis non vitiat actum. Ita predictam gl. declarat Pau. de Cast. consi. 324. inci. In Christi noīe, vr̄ dicendum & c. inferens, ꝙ si statutum mandat iudici, vt causam expediat infra certum tempus, valebit sententia etiam post tempus; quia tempus non dat iudici modum, vel formam procedendi, sed solam expeditionem accelerat. Alle. l. si in lege. ff. loca. Nec istud est de substantialibus pertinentibus ad modum, uel formā, secundùm eum allegantem ꝓ hoc in terminis dicti statuti Bal. post alios in l. properādum. in prin. C. de iudic. cum concor. quas ēt dixi in c. venerabilis. de iudic. Et hoc quò ad secundam limitationem d. conclusionis. ¶ Tertia limitatio prædictæ cōclusionis est, vt procedat, qn̄ quis arctatur requirere ɔsilium eius, qui est capax & habilis in reddendo ɔsilium: sed si non esset talis, actus factus eo inconsulto tenet, secundū Bar. in d. §. si plures. in uersi. & pro hoc, quando quis facit. & Bal. in rub. C. de exerci. ver. & ex prædictis. vbi exemplificat in executore testamenti, cui iniungitur, ut exequat̄ cū consilio guardiani fratrum Minorum: quia ille est inhabilis, cle. exiui. §. uerum. de uer. sig. Imò simplex monitio pauperum non potest ei committi, secundùm dom. Car. ibi, & Bal. in auth. ingressi, in 2. & ult. col. C. de sacrosan. eccl. & Domi. in c.j. in prin. de testa. in 6. reprobando Bar. in tractatu Minoricarum, 3. libro, uersi. quandoque committitur. Si tamen testator diceret, ꝙ consulendus sit frater minor, aliàs executio non teneat, non poterit executor exequi, ne recedat à forma testamenti: & ideo cum non possit illum requirere, perinde erit, ac si executor datus non esset, secundum Bal. in l. id, quod pauperibus. uersi. quid ergo, si testator. C. de episc. & cleri. & in d. auth. ingressi. & per eundem in rubri. de exer. & idem in similibus. Ista sufficiant quò ad supplenda dicta Doc. hìc, reliqua de requisitione consilij dic, ut per Barto. in d. §. si plures. Et de requisitione consilii sapientis dic, ut per oēs in ca. si pro debilitate. ubi aliàs dixi, de offi. dele. Vnde non omitto, quòd si committitur, ut aliquid fiat cū conscientia Titii, sufficit Titium cōsulere, nec est opus eius opinionem sequi. Ita Ang. in §. emphyteusis. 2. per

a Nullatenus. *De hac dictione vide quę dixi in apost. supra eod. in c. cùm accessissent.*

per illũ textũ in Authen, de alien. & emphy. inferens ad statutum requirens in ꝯtractu mulieris conscientiam propinquorũ, nec erit frustratorium eos reqrere, ex quo nõ est opus sequi: quia si viderint ꝯtractum fore damnosum mulieri, poterunt eum impedire, ſm eum: ꝓ quo vide, qđ est dictum s. in conclusione, versi. & si diceretur. ¶ Et adde Bal. in rub. de exer. vers. quid si verba dicunt. vbi dicit plus ꝙ vbi aliquid debet fieri cum conscientia alterius, sufficit notificatio, nec requiritur ꝯsiliũ, vel ꝯsensus: quia hæc verba non sonant. Alle. Io. And. in c. cùm in veteri. de elect. qui hoc non dicit, sed tene mẽti ꝑꝑ authoitatem Bal. & hoc limitat, nisi requiratur ꝯscientia eius, qui habet ius dicere & discernere. Alle. glo. in l. 1. C. de secun. tab. ¶ Vnũ ẽt tene menti, ꝙ actus spectãs ad aliquem cum ꝯsilio aliorum, non dr̃ spectare cõiter ad istũ & illos, ex quo non tenetur eorũ ꝯsilium seq. Ita Rota in ti. de rescri. decis. 73. in antiquis, inci. no. ꝙ vbi. qđ perpetuò no. nõ solùm ad ĩtellectũ c. vnici, ne se. va. in 6. sed generaliter ad oĩa similia. Bene facit, qđ no. do. Abb. ĩ c. nõ põt. in fi. de re iud. dicens, ꝙ in casu decretalis, non est, de ꝯsue. in 6. non dicitur capitulum assistere vt iudex, cùm eius consilium non teneatur episcopus iudicans sequi.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio respicit futura, & non præterita.*
2 *Quæ regula recipit quatuor ampliationes: item quę istę sint.*
3 *Fallit autem hęc regula decem modis. Vnus est, quando lex noua disponit nominatim de pręteritis. Quę tamen prima fallentia limitatur sex modis.*
4 *Declaratio iuris antiqui trahitur etiam ad pręterita. Et hęc est secunda fallentia huius decretalis. quę fallentia patitur quatuor limitationes, nu. 5. 6. 7. & 8. Sententia lata pro matrimonio an reuocetur ex l. noua declaratoria. Post nu. 7. ver. ista sua opinio.*
9 *Lex noua ubi annullat actum ex causa de pręterito, tunc lex trahitur ad pręterita.*
10 *Lex noua quando concernit modum ordinandi, seu pręparandi causas, tunc includit etiam pendentes.*
11 *Factum præteritum quando expectat perfectionem suam & complementum à facto futuro, tunc lex noua ipsum comprehendit.*
12 *Constitutio, uel statutum quando dat exceptionem, uel tollit.*
13 *Lex, vel statutum quando aliquid indulget, etiamsi loquatur per verba futuri temporis, non extenditur ad futura.*
14 *Lex noua quando imponit pœnam pro aliquo delicto, quę pœna est congrua & conueniens delicto magis, quàm pœna legis ueteris, tunc in puniendo eos, qui deliquerunt ante legem nouam, seruabitur lex noua.*
15 *Lex, vel constitutio confirmans trahitur ad præterita.*
16 *Item fallit decimò regula huius decretalis in alijs dispositionibus, pręterquàm constitutionum: quoniam regulariter dispositiò simpliciter prolata concernit pręsentia, vel pręterita, non futura.*

CAPITVLVM XIII.

a 1 QVoniam. a ¶ Cõstitutio† futura respicit, & nõ ꝑterita, nisi de ꝑteritis in ea caueat̃. H. D. Et est cõis diuisio. Et ꝑtermissis alijs q̃ additione nõ egẽt, assumo principalẽ mãm commentatam sufficienter per Docto. hic, maximè per Imo. reassumẽtẽ dicta Bar. q magistraliter scripsit in l. oẽs populi. ver. quintò quærit. de iusti. & iu. & habetur latè per Bal. & Salic. in l. leges & cõstitutiones. C. de legi. & Dominic. in ca. ex antiquis. 54. dis. & per alios, đ qbus ĩ. Sed tñ vt multa benè cõprehẽdãtur, cogitaui dicta istorũ & aliorũ ibi posse reduci ad vnã regulã cũ quatuor ampliationibus, & 10. fallentijs, discurrẽdo dicta magis necessaria, & hacten⁹ satis ꝯfusa & sparsa. ¶ Regula† ẽ illa, đ qua in sũmario cũ ꝯcor. de qbus ꝑ glo. hic, & per Hos. in summa huius ti. §. qñ constitutio. in fi. ¶ Et ampliatur primò, vt procedat, ẽtsi ratio l. antecesserit legem: quia per hoc prohibitio l. non trahit̃ retrò ad tp̃s antecedens, sed solum ad futurũ ſm Bal. & Sal. in l. testiũ. C. de testi. ꝑ illum tex. in no. Nec habet ista ampliatio conformitatem cum secunda fallentia, de qua infrà: quia aliud est declarare & interpretari ius antiquum iam cõditum, & aliud moueri ex ratione l. q̃ non declarat̃, sed assumitur pro fundamento in l. noua non interpretatiua veteris. ¶ Secũdò amplia, ẽtsi lex vel statutum vteretur verbis subiunctiui modi, quæ possent importare præteritum & futurum: nam in ꝓposito importabunt solum futurum, putà si statutum dicit, si qs cõmiserit, ſm do. Abb. hic in 3. no. Alle. Bar. in d. l. oẽs. & qđ no. Inn. in c. significauerunt. de test. vbi ponit de natura subiunctiui, & pulchrè refert ibi do. Car. inferẽs ad q. de qua aliàs ibi dixi, & adde Bal. in d. l. leges. vbi dicit, ꝙ ĩ statutis futura subiunctiui accipiuntur pro simplici futuro, ut no. gl. in l. cum tale §. fi. in verbo, dixerunt. in fi. ff. de ꝯd. & demon. quã Cy. dicebat singularem, ſm eũ. Benè facit gl. 2. in c. ad hoc, ĩ de rescrip. Ex qua colligit ibi do. Abb. ꝙ ad euitandas absurditates & odia restringenda, subiunctiua qñque important solum præteritum, quandoque futurum, ſm ꝙ melius conuenit materiæ subiectæ. Et ita dicit esse in verbis statutorũ, allegando Bar. in d. l. omnes populi. Et dicit hic Imo. idẽ esse in omni verbo apto importare dicta duo tempora: quia in statutis interpretatur solum de futuro. Alle. gl. fi. in prin. in c. vnico, de clem. non resi. in 6. & in c. 2. in ver. commiserint. de consti. in 6. quæ hoc probant: & ita no. ꝑ eas Domi. in c. vnico, & in d. ca. 2. ¶ Et ampliatur ista ampliatio, ẽtsi constitutio sit antiqui iuris declaratoria, sed habet verbum promulgatoriũ noui iuris: putà, Statuimus, vel est lex noua respectu pęnæ. Ita probat gl. j. in d. c. unico, quã benè no. secundùm Dom. ibi, & hoc per ea, quæ dicentur in 2. fallen. Vno casu cessat ista ampliatio, videlicet vbi lex vtens verbo subiunctiuo, uel simili, inducit remissionem pęnæ, quia trahitur tunc solum ad pręterita, secundùm Imo. & Dom. in d. c. 2. per l. cum lex. ff. de legi. & quod ibi Bar. cum concor. quas dicam ĩ. in 7. fallẽ. ¶ Amplia tertiò ex dicto Bar. in l. illicitas. ff. de offi. præs. vbi dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ iudex debeat rescindere de facto venditiones factas per minores, non solũ intelligitu de factis ante statutum propter verbum, Factas, pręteriti temporis, sed etiam de futuris: tum quia lex esset modici effectus: tum quia natura eius est comprehendere futura, vt hic. Facit tex. in c. j. qđ met. causa. lib. 6. in verbo, extortas. quod extẽditur etiam ad eas, quę extorquebuntur in futurum, ſm oẽs ibi. Imò vult ibi Io. And. ꝙ illud verbum non intelligatur de præteritis: ex quo dicit ibi Dom. esse incidenter notandum, ꝙ ẽtsi lex loquatur per verbum præteriti temporis, non trahitur ad præterita, sed ad futura. Ex quo cogitabã, an idem dici posset in casu Bar. ĩ d. l. illicitas. Hoc modo ista tertia ampliatio erit talis, videlicet etiamsi lex vtatur simpliciter verbis præteriti temporis. Ad quod vide etiam do. Abb. ĩ c. 2. in 2. no. s̃. eo. & Imo. in cle. fi. ver. scđò fallit. de rescrip. & Dom. in c. ne aliqui. de priui. in 6. vbi colligit ex dictis Ioan. And. ibi, ꝙ constitutio loquens per verba præteriti temporis extenditur ad futura, quando verba & ratio constitutionis adaptãtur futuris. Et cum istis inferri põt elegans decisio Bart. in l. Iulianus. in fi. ff. de cõd. ind. vbi dicit, ꝙ si est facta reformatio, quòd omnes represaliæ reuideantur per duos bonos homines, & quæ fuerint approbatæ, ꝙ valeant: & quæ fuerint reprobatæ, non valeant, isto medio tempore, antequàm reuideantur, licite poterit fieri executio represaliarum; quia verba reformationis nõ habent vim exclusiuam de præsenti, sed solum dubium est, ne in futurum inducat̃ exclusio, ut ibi ꝑ eum; pro quo faciũt ea, q̃ scribit Lud. eum allegans in repe. le. j. C. de hæred. inst. facit, quod no. Bald. in l. illud. in fi. C. de sacrosan. eccles. in quibusdã lec. ubi dicit, ꝙ licet statutum annullet testamentum non insinuatum intra sex menses, tamen interim ex eo agi potest; quia ab initio ualet, licet accidentaliter possit annullari. Ad quod etiam

a Quoniam. *Ad materiam huius tex. uide omnino Alexã. de Imo. in l. oẽs populi. de iust. & iu. & in l. illicitas. in princ. de offic. pręsid. & in l. cum lex. de legi. & in consilio suo 79. quarta parte, & Paulum de Cast. cons. 87.*

et vide eundem in l. cum mulier. ff. sol. ma. Et hoc no. ¶ Amplia quartò d. regulam, ēt si effectus actus præteriti expectaretur in tempus futurum: quia si actus est perfectus, non includitur in lege noua, vt est tex. in l. iubemus. C. de testa. vbi forma data testamentis non extenditur ad testamenta iam ꝯdita, licèt pendeant vsque ad mortē testatoris, ſm do. Abb. hic, & Ang. in Authē. vt cū de ap. cognosci in princ. versi. aduerte pro declaratione. Et de hoc exēplo dicetur paulò post, ver. sed ad intellectū. Ex ista ampliatione fortè inferri posset ad statutū, ꝙ vir lucretur dimidiam dotis mortua vxore in matrimonio, & sine liberis, vtrum procedat in illa, quę nupta est ante statutū, & moritur post statutū? In quo Bart. dixit, quòd sic, in d. l. oēs populi. quia mors, ꝑ quā surgit lucrū, erit post statutū. Sed Imo. hic sing. tenet oppositū: q̄a ex contractu dotis fuit quæsitū ius hr̄dibus mulieris de restitutione dotis soluto matrimonio: & iō statutū superueniens non debet tollere obligationē alteri q̄sitam, licèt adhuc non habuerit effectū. Inducit optimè, qđ no. Inn. in c. statuimus. de ma. & obe. circa medium, ver. item no. ꝙ priuilegium. vbi dixit, ꝙ recepti in canonicos authoritate Papæ ante illam decre. præcedēt maiores ordine posteà receptos iuxta antiquum stylum, licèt ꝑbendas assequant̄ post illā decre. Et sic ēt intelligitur ille tex. quia licèt præbendam sint habituri post illā legē nouā, tñ ius in ꝑbēda est quæsitum prius ex receptione facta dicta authoritate, per c. hi, qui. de præb. in 6. Et iō per illam l. nouam, vel ꝑ istum tex. tale ius nō tollit̄. Et hoc dictū latè ēt sequit̄ hìc Imo. Per qđ apparet idem dicendum in proposito: & est vtile ad hāc materiā, & multa similia. Et ista īpugnatio Imo. fortificatur: q̄a licèt executio sit de pñti, tñ uenit in omnimodam connexitatem & ꝯsequentiam facti prętериti: si aūt nō veniret ita ꝯsecutiuè, secus esset, per ea, quę dicentur. ĩ. in 5. fallentia, & vide, quæ ibi allegabuntur in 2. declaratione, quæ optimè faciunt pro hac quarta ampliatione. ¶ Item pro Imo. ꝯ Bar. in d. l. oēs. adduci pōt, qđ scribit do. Abb. in c. veniens. de conuer. cōiu. vbi contra gl. & sequaces ibi concludit, ꝙ licèt maritus mulieris adulteræ ingrediatur religionem, & ꝯ vxorem excipientem de adulterio mariti ipse replicet de ingressu religionis, hoc nō iuuat eū, quominus debeant adulteria compensari. quia ante ingressum erat quæsitū ius mulieri ex adulterio mariti, & ideo ꝑ ingressum nō tollitur, vt ibi ꝑ eū. ¶ Ad idem, qđ scribit Do. post Io. de Lig. & Imo. in ca. detestanda. cum tribus seq. maximè ad fi. in ver. istud dictum Io. de Imo. de ꝯcess. ꝑben. in 6. vbi dicit, ꝙ ille tex. irritans prouisiones beneficiorum faciendas, non irritat factas nondū executas: quia constitutio noua non includit actum de ꝑterito habētē executionē de futuro. Alle. istū tex. in d. c. statuimus. ¶ Nec obst. tex. ibi in verbo, viribus uacuamus. & in ver. nullū deinceps obligari. quia intelligitur respectu promissionū futurarū, non respectu ꝑteritarū. Et ꝑ multas rōnes Io. Mo. relatas ibi ꝑ Dom. ostendi posset in proposito, ꝙ promissio facta ꝑ recipientes dotē de restituendo eā in casu soluto mr̄monio, non debet vitiari ex superuenientia statuti, licèt effectus promissionis sequi habeat statutum: q̄a iā obligatio nata est, ut ibi ꝑ eos. ¶ Pro quibus facit, qđ notat gl. in cle. dudū. de sepul. de qua ĩ. dicetur. Ad idē facit in simili textus in ca. fi. de conuer. coniu. vbi ius quæsitū mulieri nondum in se productū nō tollitur ex superueniētia mutationis, quæ antea potuisset illud ius impedire. Ad idem l. 2. ff. de manumis. vbi manumissio serui legati facta ꝑ hæredem deliberante legatario non reuocat̄, licèt mox legatarius repudiet legatū. Ad idē l. generali. ĩ fi. ff. de ritu nupt. vbi quæsita liberis dignitas ꝑꝑ crimen patris auferenda non est: & facit l. 2. ff. de iti. actuq; priua. cum multis ibi alle. ꝑ gl. in ver. transactū, & ꝑ gl. in regula, factum legitimè. lib. 6. ¶ Est verū, ꝙ Pet. de Anc. sequitur d. opi. Bart. ꝯs. mihi 118. incip. Visis & diligenter ruminatis. in fi. & ex ipsa cōsuluit, ꝙ si pater inuestitus est de emphyteusi ꝑ filijs masculis & fœminis, & postea per statutū fęminæ inhabilitentur ad emphyteusim, certè excludentur mortuo patre: quia effectus rei ante statutū inchoatæ ꝑficitur post statutū. ¶ Sed nihilominùs puto opi. Io. de Imo. hìc sustentabiliorem per ꝑdicta, maxime ꝑꝑ dictum Inn. in d. c. statuimus. propter qđ de ista decis. do. Pet. puto satis posse dubitari, attento ꝙ ius quæsitū dictis filiabus est firmū viuēte patre, vt ꝑ Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de op. lib. cū ꝯcor. Vbi aūt ius nō esset firmū, in illa mā haberent locum, quæ dicentur in d. 5. fallētia. Et hinc est, ꝙ Inno. in d. c. statuimus, & Imo. hic secus dicunt in materia illius c. in recepto authoritate cap. tantùm ante illā decre. qui non hēt ius ita firmum, per no. in c. inter cætera. de præbē. ¶ Sed ad intellectū huius ampliationis aduerte in eo, quod in principio dixi de testamento facto ante l. nouam, & mortuo testatore post ipsam: quia illud procedit ita demum, quando testator superuiuens post l. nouam nō habuit facultatem mutandi testamentū tēpore suæ ægritudinis; sed si mors non fuit repentina, imò tꝑe suæ ægritudinis habuit potestatem mutandi testm̄, & vtendi solennitate legis nouæ, & non mutauit, testm̄ nō tenet. Ita sing dicit Ang. in Authen. vt factæ nouæ cōstitutiones. §. 1. motus per illum tex. à contrario sensu. ¶ Et quia voluntas est ambulatoria vsque ad mortem a, l. quod per manus. ff. de iure codi. sed inspecto tēpore mortis illud testamentum dr̄ factum post statutum; ergo & c. Et idē sentit Ang. in d. Authē. vt cùm de appel. cog. quod reputo bene notandum pro solenni limitatione d. l. iubemus. C. de testa. vbi non reperio aliquem de hoc mentionem facientem. Reliqua quò ad istam ampliationem prosequere ex dicendis ĩ. in 5. fal-
3 lentia. ¶ Modò † restringitur regula huius decre. ad x. fallentias, & sic vltimum commentum huius tituli correspondebit stylo primi. ¶ Nam primò fallit in casu claro, quem tex. ponit, videlicet, vbi l. noua disponit nominatim de præteritis, & ita fit in clemen. 2. in fi. de iudic. cum si. ¶ Hanc fallentiam limita sex modis. Primò, vt non habeat locum in negocijs iam decisis, secundùm omnes hic, & in locis primò allegatis per tex. in l. causas. C. de transa. & quia per verba generalia non præsumitur legislatorem uoluisse reuocare quæstiones decisas, arg. c. ex multiplici. cum glo. de deci. Bonus tex. in proposito. cum glo. in verbo irritari. in c. ex tua. de fi. presby. Et ita etiam no. Bar. in l. fi. per illum tex. C. sen. rescin. non pos. & glo. & ibi no. do. Abb. in cle. dudū. §. nos etenim. in ver. pacta. de sepul. quæ ad propositum voluit, ꝙ lex irritans pacta præterita nō intelligitur de pactis, super q̄bus emanasset sententia, & confirmatio Apostolica. Et idem, si solùm sententia, ſm D. Card. ibi in 7. q. quem vide. Et adde dom. Abb. in ca. nō debet. de consan. & affi. vbi dicit, ꝙ effectus causati per statutū reuocatum non reuocantur. & ideo excommunicatus ex l. antiqua indiget absolutione etiam post l. reuocatā, propter glo. ibi, in verbo, liberè. Quod vltimum limitabitur paulo post. Et idem no. Dom. in c. 1. de cōst. in 6. ¶ Procedunt ista, quomodocunque præterita sint decisa, ſm Bart. in l. 1. §. fi. ff. ad Tertul. & ibi refert se consuluisse, ꝙ si filia diuiserat cum fratrib. bona patrimonialia, & statutum nouum excludens fœminas exprimat etiam præterita, non extendetur ad illa bona diuisa, per tex. ibi in Authen. vt cū de app. cognosc. in princ. & §. 1. Et idem dicit Bart. in d. l. oēs populi. subdens, idem si sunt decisa iuramento, vel transactione, in d. l. causas. de transact. Et no. etiā Ang. in consi. 53. inci. In q. proposita. Comprehenduntur tñ etiam decisa in duobus casib. Primus est, vbi l. noua diceret, ꝙ omnia gesta prius habeantur pro infectis: quia etiam decisa erunt annullata. Ita est tex. cum gl. in vers. pro infectis. in clemen. 1. de immu. eccles. quem ad propositum ponderat Pet. de Anc. in repe. capitu. 1. ver. & licèt ista sit communis doctrina. suprà eo. intelligens d. glos. in his, quæ statuta sunt simpliciter de iure positiuo:

a Vsq; ad mortē. *Ad quod adde bonum textum in l. 1. C. de sacrosan. ec. et ĩ l. ꝙ si iterū. de adi. leg. & Institu. eod. titu & in l. cum hic status. §. 1. ff. de do. inter vir. & vxo. & per glos. in l. si quis emphy. de le. ij. & per Spec. in tit. de arbi. §. sequitur de quibusdam. versiculo, sed nunquid verbum.*

quia ea reuocat princeps, vt ex tũc: secus in his, quæ sunt iuris diuini, vel gentium, p notata in simili in c. p venerabilẽ. super gl. 2. qui filij sint legi. Et istum casum facit ẽt tex. in d. clem. dudũ. §. nos etenim. Et illam gl. in dicta clem. j. tanquã valde sing. approbant ibi do. Car. Imo. & do. Abb. & Imo. post do. Car. in c. cæterùm. ȷ̃. de rescript. & dom. Car. in cle. j. ver. duro. in 2. oppo. de hære. & Petr. de Anc. cons. mihi 137. pro domina Paula. ad fi. & do. Abb. in d. c. per venerabilem. & in c. si aliquando. de sent. excom. & in c. quæ in ecclesiarum. in j. no. ȷ̃. eo. & Dom. post Io. And. in c. fi. de elect. in 6. & dom. Abb. in ca. non debet, in fi. de consan. & affi. & in c. pastoralis. §. verum. de appe. & Dom. in d. c. 1. de constit. in 6. inferentes, ꝙ excõmunicatus vigore legis antiquæ non indiget isto casu absolutione. Et illã gl. facit sing. Cal. in ti. de rescri. ꝯs. 12. incip. An si opponitur, dicens per ipsam, ꝙ impedimenta inducta à iure positiuo, nedũ possunt per Papã sola volũtate tolli, sed effectus eorũ in præteritũ iã põt ex suo rescripto haberi pro non facto. ¶ Sed istis adde do. Car. in c. ad petitionẽ. de accu. ubi limitauit d. gl vt non ꝓcedat respectu iuris quæsiti tertio vigore primæ cõstitutionis, vel cõmissionis: quia si Papa decernit eã haberi pro infecta, intelligitur, Saluo iure alteri quæsito, vt occurrit in contingentia facti, de qua ibi p eum, & sequitur ibi Io. de Ana. ¶ Sed ꝯ̃rium decidit do. Car. met, quem ipse non allegar, in c. quia diligentia. de elect. dicens, ꝙ si princeps restituit bannitos cũ clausula, Nõ obst. quacũque q. ꝑcedente. quam vult haberi pro non facta, recuperabunt bãniti ẽt bona alienata per fiscum & ab alijs empta. Et sequtur ibi Imo. ad fi. dicens tñ, ꝙ fortè emptores habebũt regressum aduersus fiscũ, vt ibi per eũ. Et pro hoc vltimo dicto dom. Car. qđ ẽt in præiudiciũ tertij irritet præterita, vide do. Abb. ꝯs. 84. inci. Illud in summa de iure quęritur. versi. non obst. ꝙ medio tpe. ¶ Nihilominùs ęqua & substentabilis est prima opin. & ad id, quod dicit do. Car. in d. c. quia diligentia. põt rñderi, vt iam est dictum, ſm Imo. per quam rñsionem cessat præiudicium tertij. Ad illud aũt, qđ dicit do. Abb. in d. cons. dici põt, ꝙ loqtur in iure existenti in spe, nõ aũt firmiter quæsito, & maximè ex cã onerosa. Et ad sic tenendũ seruient, quę dicẽtur in sequenti casu, & quæ dicta fuerũt plenè post alios in d. c. quæ in ecclesiarũ. ostendendo, ꝙ princeps nõ pręsumitur velle tollere ius quæsitũ tertio, nisi appareat cũ habita notitia de tali iure vti verbis & clausulis denotãtibus eum moueri ex plenitudine potestatis: imò ꝙ ẽt eũ cã non põt tollere ius tertij, nisi ei aliter satisfaciat, vt ibi dictum fuit in versi. modò aduertendum. Poteritis tñ cogitare de hoc quò ad primum casum restringentẽ hanc limitationẽ j. fallentiæ. ¶ Secũdus casus, in quo cõprehẽduntur decisa, facta mentione præteritorũ, est, qñ conditor legis nouæ expresè diceret, ꝙ trahi deberet ad præterita ẽt decisa: quia tunc trahetur, vt est gl. reputata sin. in d. l. causas. C. de transact. in gl. fi. quã intellige in cõstitutione hoc dictãte, secus in rescripto, per qđ non põt tolli ius tertij, ſm Bar. in l. fi. C. si contra ius, vel vti. pub. Sed tñ inter rescriptum & statutum difficilè redderet ĩ hoc differentia, & ideo vtroq; casu requiritur cã rationabilis absorbens ius alterius, & valebit, vt hic latè per dom. Abb. cui aliud non addo: quia pendet hoc totũ ab his, q̃ satis accumulatè dicta sunt in d. c. quæ in ecclesiarũ. vcʒ de potestate principis in tollendo ius tertij. Et ideo prosequere & declara multipliciter ex ibi dictis. Et in terminis pro isto casu vide Pe. de Anc. in d. c. canonum, versi. ex cã ẽt. vbi idẽ tenet, dicens ita fuisse seruatum in patrimonio diui Petri: nã cùm pp terrarũ calamitates annis 30. elapsis oportuisset homines illius patriæ vendere possessiones pro modico cã redimẽndi se à captiuitate, fuit facta lex, quòd restituto emptoribus precio oẽs contractus haberentur pro infectis. Et ad hoc adducit alia, de quibus per eũ. ¶ Limita secundò hãc j. fallẽtiã, vt nõ ꝓcedat in præteritis, in quibus licèt non sit lata sententia, est tñ cõclusum in cã: quia illa nõ extenditur, ẽt si dicat expresè de præteritis. Ita dixit do. Car. hic per tex. in Authen. vt cum de ap. cognos. in prin. Sed ꝯ̃rium tenet hìc Imo. dicens, ꝙ ille tex. requirit duo copulatiuè: vcʒ. conclusum eẽ ĩ cã, & relationẽ factã superiori. Vnde sola cõclusio non sufficit ſm eũ, dicentẽ, Cõp. hìc idẽ tenuisse. ¶ Considerabã, ꝙ pro opi. do. Car. primò multum facit vulgatum Io. Mo. in c. 2. de restit. in inte. in 6. vbi dixit, ꝙ paria sunt, esse iudicatum, & eẽ ꝯclusum in cã: & sequit Bal. in l. error. C. de iu. & fac. igno. & in l. incerti. C. de interdic. & bonus tex. in c. auditis. de procura. & in cap. pastoralis. de cã pos. & in ca. cùm dilectus. de fi. instr. cum ꝯcor. quas aliàs ibi reduxit enumerando circa 22. casus, in quibus tm̃ operatur cõclusio in cã, quantũ sententia. ¶ Secundò ꝯsidera, ꝙ ratio fallentiæ ꝓcedentis satis vr̃ militare in casu isto, vcʒ ne fiat præiudiciũ ei, cui per decisionẽ est quæsitũ ius, & lis sopita, d. l. causas. Si. n. partes renunciant ꝓductionibus iuriũ, & sic ꝯcludunt in cã, videntur quadãmodo pacisci & transigere, vt ita iudicetur prout ꝓbatũ est, & nolle alio iure vti: & sic ille, cui noceret lex noua, videretur reduci ad instaurationem rei, quasi virtualiter vltimatæ. ¶ Tertiò considera, ꝙ relatio iudicis non vr̃ aliquid operari quò ad effectum cognoscendi, an lis dicatur decisa, vel non: quia ita expectat adhuc sententia post ipsam, & non aliud, sicut sine ipsa. Et ideo qui vellet tenere opin. domi. Card. posset dicere, ꝙ in d. authen. copula resoluitur in disiunctiuam, ex quo ponitur iner ea quæ videntur importare idem quò ad propositum, argu. ca. monasteria. in fi. de vi. & ho. cle. & c. 1. de rescr. cum si. Nihilominùs in practica seruaretur, vt puto, opi. Imo. quam indubitãter crederem verã in illis casibus, in quibus post cõclusionem in causa potest adhuc fieri probatio: nã sicut ius partis, quæ vult reprobare, non est tunc in totum sigillatum, & cessant prædictæ considerationes, ita etiam nec erit ei pręclusa via utendi lege noua disponente de pręteritis. Qui autem sint illi casus, posui aliàs in d. c. cum dilectus, enumerando 14. ex dictis Docto. ibi, & alibi. Et super istis tanquam per Doct. non enucleatis cogita. ¶ Limita tertiò hanc primam fallentiã, vt non procedat in negocijs pendentib. per viam appellationis: qa licèt lex noua ꝯprehendat illa pręterita nominatim, tñ non comprehendit illa, in quibus iudicatum est, licèt pendeant coram iudice appellationis. Ita tex. in d. Auth. vt cũ de ap. cog. in prin. qa iudex appellationis succedit loco primi, & ideo tenetur iudicare ſm ius cõe, quod vigebat in prima instantia. Et ita no. oẽs * hic, & in locis in prin. allegatis, & glos. in c. licèt canon. in ver. decetero. de elec. in 6. & glo. fi. in l. sancimus. C. de sacrosan. ec. & Pau. de Cast. cons. 87. in cã Sfortij. ad fi. & Ang. in Authen. in medio litis sacras iussiones non fieri. §. super hoc. dicens illum tex. esse diligenter notandum, quod licèt lex expresè prouideat de causis pendentibus & futuris, non tamen habebit locũ in causis, quę pendẽt per viam appellationis, ita quòd sententia erat lata. Vbi autem lex expresè nominat pendentiam per appellationem, tunc res est clara, sicut fit in d. clc. 2. de iudic. in fi. & in alijs iuribus ibi allegatis in glo. fi. ¶ Intellige hanc limitationem in spectantibus ad decisionem & merita causę: quia in illis iudex appellationis debet seruare ea, quę debebat seruare iudex causę principalis, vt est dictũ, & no. & Inno. in rub. de consue. & gl. & Arch. & Do. in c. illud. 12. distin. ¶ Sed in his, quę concernũt ordinem procedendi, non procedit hęc limitatio; quia in illis debet sequi tribunal ipsius iudicis, & nõ iudicis causę principalis. Ita colligitur ex glo. in d. c. licèt canõ. & no. Imo. post Innocen. & dom. Abb. in d. rub. de cõsue. ver. quartò tractat. & est gl. in terminis in d. clem. 2. in glos. fi. in fi. de iudic. Nam in concernentibus ordinem iudicij semper attenditur locus, vbi causa agitur, l. 3. in fi. ff. de test. & no. in l. j. C. de eman. lib. & per dom. Ant. & dom. Abb. in c. quod clericis. de fo. compe. cũ si. Quinimo lex noua ẽt nihil dicens de pręteritis extenditur ad pręterita pendentia & inchoata quantum est respectu ordinatoriorũ iudicij, vt dicetur ȷ̃. in 4. fallentia, licet aliàs ad pendentia regulariter non extendatur, vt ibi dicetur. Et hęc ꝓcedũt, vbi lex emanat motu proprio principis. Si autẽ ad instantiam partis, secus, vt paulò post dicetur. ¶ Item

intellige

intellige hanc limitationem, vbi ɔstitutio est oĩno nova; sed si est declaratoria, trahitur ad causas pendentes per oppositionem, licet non ad decisas, vt hic expresse per Imo. post Vinc. De quibus fiet mẽtio ĩ. in 3. limit. 2. fallentię. ¶ Limita quartò hanc primã fallentiã, vt non ꝓcedat in negocijs pręteritis, quę pẽdent in prima instãtia, ſm Bar. in d. l. oẽs populi. per tex. cũ rubro, in Auth. in medio litis sacras iussio. nõ fieri. Sed istud nõ põt limitari, ſm do. Abb. hìc, qñ lex emanat ad instantiã partis lite pen. Secus, si motu proprio principis, & exprimat, ꝙ vult pręterita trahi, ſm eum; quem intelligo in l. concernente decisionem litis; si. n. concernit ordinaria iudicij, oĩno trahitur, etiãsi de pręteritjs nihil dicatur, vt. ĩ. dicetur in 4. fallentia; & ita puto sensisse dom. Abb. & cum ipso ɔcor. hìc Imo. pulchre, ver. sed aduerte, quia Cõpost. ¶ Cõsidera tñ ad id, quod scribit Bal. post Bar. in l. sancimus. C. de sacrosan. ecc. vbi dicit, ꝙ statutũ nõ trahit ad pendentia in decisorijs, etiãsi faciat mentionẽ de pendẽtibus per d. Auth. in medio litis &c. licet secus in l. cõi, per tex. in d. l. sancimus. Ex quo videretur restringi opin. dom. Abb. & Imo. hic; sed tñ ipse Imo. hic non admittit hanc differentiam inter l. & statutũ in ꝓposito; q̃a statutũ hẽt uim l. a in loco suo, l. oẽs populi. ff. de iust. & iu. & statutum factum motu proprio trahitur, sicut ipsa lex, ſm eum: & fortè melius. Et pro istis facit gl. in l. qui autem. ff. si quis cau. per quã no. ibi Bal. quòd pars potest vti in medio litis priuilegio principis emanante motu proprio: & no. Bart. in l. j. circa med. ver. sed quid si esset lata. ff. de poe. & per Bart. & Bal. in l. 2. C. ut li. pen. ¶ Modò aduerte: quia non improbabiliter possetq̃s sustinere indistinctè hanc limitationẽ; ꝙ lex, vel statutũ faciens mentionẽ de præteritis nõ extendat ad pendentia in iudicio, sequendo Bar. in dicta. l. oẽs. Et dico in ɔcernentibus decisionẽ litis: nã de præparatorijs est clarũ, vt ĩ. in 4. fallentia. Et hoc ꝑ tex. in d. Auth. in medio litis. qui loquitur de omni ɔstitutione, ſm Bart. Non obst. quæ de motu ꝓprio dicta sunt: q̃a dupliciter respondert põt. Primò, ꝙ de nã legis, vel statuti non est, vt fiat ad partiũ postulationem, sed semper fiunt motu statuentiũ pro cõi vtilitate, c. erit aũt. 4. dist. Secundò r̃nderi põt, & melius, posito quòd fieret motu proprio, non tñ propter hoc sequitur, quò pars litigans debeat pati præiudicium ex l. noua, etiamsi dicat de præteritis, ex quo nihil dicit de his, quæ deducta sunt in iudicio. Et ad hoc adduco, quod no. Host. do. Anto. Imo. & domi. Abb. in c. causam. lo 2. de testa. vbi solenniter decidũt, ꝙ priuilegium ɔcessum pendente lite ẽt motu proprio superioris nõ nocet parti aduersæ, ut latè no. Ioan. An. in tit. de dolo, & ɔtu. §. fi. ver. porrò. in addi. de hoc interesse: q̃a princeps non vr̃ velle tertio præiudicare, etiamsi quid faciat motu proprio. Pro qua ratione est gl. in cle. si Romanus. in ver. validã. de præb. cum concor. multis, quas aliàs dedi in c. causam. Nec obst. tex. cum glo. in d. l. qui autem. per quem se mouet Bald. in d. l. j. de poe. quia ibi priuilegiũ cõcessum erat propter publicam vtilitatem, secundum Io. An. in addi. Et alijs modis etiam responde tur, vt ibi per eum. Nihilominus hanc impugnationem non ponerẽ oĩno pro cõstanti. primò; quia priuilegiũ est ad vtilitatem priuati, 3. dist. priuilegia. & magis restringitur c. porrò. de priuil. ca. ex multiplici. de deci. quia non dẽt nocere tertio, l. 2. §. meritò. ff. ne quid in lo. pub. Et ideo non rectè infertur de priuilegio ad l. cõmunem, vel municipalem, quæ pro omnium vti litate emanat, d. c. erit. Vnde si l. nominatim trahit ad se præterita, inclusit pendentia in iudicio, in q̃bus nõ vr̃ posse dari ratio, quare non debeãt ita includi, sicut alia præterita nõ deducta in iudicio, ex quo iudiciũ omnino pendet, idest, non est conclusum, vel iuratũ, dummodò talis l. non emanet ad partis postulationẽ, vt oẽs fatentur. ¶ Secundò pro opi. do. Abb. & Imo. hìc multum facit: quia in 2. & 3. limitatione huius primæ fallentiæ præsupponitur pro firmo, secundum omnes Doc. in eis alle. quòd si non est ɔclusum

a Vim legis. *Adde tex. in l. cunctos populos. C. de summa tri. & in l. cõstitutionibus. ff. ad municip. & in c. 1. eo. ti. lib. 6.*

4

in causa, vel si non est iudicatum, lex noua nominãs præterita trahitur ad causas pendentes. Modò si diceremus, ꝙ non trahatur ad pendentes, in quibus non est conclusum, vel iudicatũ, frustra poneret aliquid speciale in his casibus, sed solùm generaliter deberet dici, ꝙ ad pẽdẽtia non trahitur: quia includerentur etiã illæ duæ limitationes. Hoc aũt esset ɔ̃ expressam intentionem oĩum Doc. Et iõ transire possumus cũ opi. do. Abb. & Imo. Non tñ sine aliquali scrupulo, per prædicta, ad quæ ipsi non aduertunt. De alijs aũt extraiudicialiter pendentibus dictũ est aliq̃d in tertia ampliatione, & latiùs dicet̃ infrà ĩ 5. fallentia. ¶ Limita quintò hãc primã fallentiã, nisi præterita essent diuturnitate temporis cõprobata, quia l. noua annullãdo præterita non porrigitur ad talia. Ita decidit Ang. ɔsi. 53. inci. in q. proposita. Alleg. tex. in l. qua in ꝓuincia. §. diuus Marcus. ibi, mouemur tẽporis diuturnitate. ff. de ritu nupt. & in §. alienationes. in Auth. de non alie. dũ dicit, tanta documenta longo tẽpore facta cõmouere multæ esset tergiuersationis. & in §. hæc igitur omnia, in Auth. de armis. dum dicit, antiquiora perscrutari & superiora tempora ascendere, magis esset ɔfundere, q̃ l. facere. Et huic dicto dicit Ang. consonare regulã iuris, ꝙ in nouis ɔstituẽdis euidens debet esse vtilitas, vt recedatur ab eo, quod diu æquum visum est, l. 2. ff. de cõsti. prin. ¶ Et ista limitatio est æquitati ɔsona, pro qua adduci posset. Nã sicut lex, quæ de sui nã ɔcernit futura, nõ rumpit ea, q̃ postea vniuersali ɔsuetudine introducunt̃ l. nõ recepta, vt in c. deniq;. §. hæc & si legibus. 4. dist. & gl. in c. j. de treu. & pa. cũ concor. ita in simili l. loquẽs de pręteritis, nõ videatur includere pręterita diu obseruata. ¶ Sed in practica haberem pro difficili sustinere hanc limitationem tribus rationibus. Primò: quia iura allegata ꝑ Ang. nõ vrgent, & in eis fit specialis mentio solùm de futuris, saluis pręteritis. ¶ Secdò: quia ratio c. 2. suprà eod. vc3 ne res, quę culpa caret &c. est generalis ad oĩa pręterita, demonstrans æquũ esse, vt nõ immutent̃: & tñ tex. hìc vult, ꝙ facta mentione præteritorũ illa veniant: sentiens nõ obstare tunc illã rõnẽ. ¶ Tertiò: quia si præterita non sunt decisa, non vr̃ agi de eorum præiudicio: si autẽ per diuturnam consuetudinem sunt approbata, & effectui mancipata, illa non rescindẽtur, tanquam decisa, vt in prima limitatione huius fallentiæ: & ideo pro sustentatione Ang. cui non reperio contestẽ, neque ɔ̃dictorem, poteris cogitare: & pro ipso facit aliquid secunda limitatio sequentis fallentiæ, sed non vrgenter: q̃a ibi non fit mentio de præteritis, ꝑut hìc. ¶ Limita sexto hãc primã fallentiam, nisi irritare præterita induceret iniquitatẽ, quæ euitari non posset, & per quam æquitas seruari non possit, nec reg. iu. subijci; nam tunc lex noua esset in iusta, & iniqua, si ad talia præterita porrigeretur. Ita dixit An. in loco s̃. proximè allegato Alleg. tex. in Auth. hæc ɔstitutiõ interpretatur &c. §. j. & in Auth. de trien. & semis. §. sancimus. & alia, de quibus per eum. Et hæc limitatio est sustentabilis & æquissima, vbi ista occurrerent. Sed, vt dictũ est in præcedenti limitatione, ista iniq̃tas non vr̃ posse aliter surgere, q̃ ex decisione iam facta in pręteritis; quo casu iam dictum est, legem nouam nõ trahi ad decisa. Vbi aũt penderent, videretur standum huic tex. uolenti indistinctè legem posse pręterita nominare. Et ad hanc considerationem vide oĩno Dom. post oẽs, maximè Iac. de sancto Geor. in c. deliberatione. §. uolentes. de offi. leg. in 6. dum declarant, ꝙ illa constitutio comprehendens pręterita, non comprehendit futura, ex quorum irritatione resultaret rigorositas magna. Et hęc oĩa quò ad primã fallentiam regulę huius decreta. quibus adde, quòd statutũ trahens ad se pręterita debet restringi tanquã exorbitans à iure communi, per id, q̃d eleganter dixit Bart. in l. prętor. 2. §. erit itaque. ver si secundo casu. ff. vi bo. rap. dũ dicit, ꝙ si aliquo statuto cauetur, quòd habeat locum etiam in pręteritis, & cum hoc exorbitet à iure communi, per istum textum cum ɔcor. non intelligitur repetitum in statutis sequentibus: licèt aliàs secus, vt ibi per eum: quod no. ¶ Fallit † secdò regula huius decr. in cõstitutione declaratoria iuris anti

qui,

qui, vt trahatur ad præterita, ſecundùm omnes hìc, & in locis primò allegatis, per tex. in Auth. de filiis añ dotalia inſtrumenta natis. §. j. & not. gloſ. fi. in prin. in data 6. lib. quia declarando nihil de nouo inducit, l. hæredes palàm. ff. de teſta. & potiùs ligat conſtitutio antiqua, quàm noua declaratoria, ſecundùm dom. Abb. hic. Et ideo dicit Bal. in l. non dubiū. C. de legibus, ꝙ in plus ſe habet declaratio, ꝗ̃ conſtitutio: quia declaratio reſpicit præterita, ſed conſtitutio futura tãtùm. Et hãc fallentiã ponit etiam Fed. conſ. 112. inci. Amice chariſſime. & Do. poſt Imo. in d. c. deliberatione. & dom. Abb. poſt alios in c. fi. de præſcr. dicens, ꝙ conſtitutio declaratoria iuris diuini comprehendit præterita. Et cum iſtis concor. do. Car. Io. de Ana. in c. cùm Chriſtus. de hære. & facit c. cùm in cunctis. §. hoc ſanè. & ibi gl. de ele. & tex. in c. ex antiquis. 54. diſt. Per quē dicit hic Vincen. quòd ſtatuta & iura diſponentia de libertate eccleſiaſtica reſpiciūt præterita: quia nunquam licuit laico de his ſe intromittere, ca. benè quidem. 96. diſt. & ſequitur hìc Ioan. An. & Domi. in c. ex antiquis. & retuli pro notabili in c. eccleſia, ad fi. ſ. eodē. Et de hac fallentia eſt tex. quē reputo meliorē de iure in Authen. de rap. mul. quæ rap. nu. in fi. ibi, tanquã ſi lex noſtra ab initio eū tali interpretatione promulgata fuiſſet. Et amplia hãc fallentiã, ēt ſi lex declaratoria ꝯtereṫ verbo apto ad condendam legē nouã, vt eſt glo. no. in cle. j. in verbo, cenſemus. de conceſ. præb. ¶ Hanc fallentiã limita quatuor modis. Primò, niſi † ĩ l. declaratoria eſſent

5 appoſita verba, per quæ appareret mentem authoris nō fuiſſe comprehendere præterita. Exēplū patet in c. fi. de ſpon. duo. & in c. j. de poſtu. præl. in 6. in quib. eſt verbum, Decætero. a Facit ēt, qđ habetur in c. aqua, de cõſecra. eccleſ. vel alt. & in ca. vnico, ad fi. de cle. non reſiden. in 6. & in cle. j. in verbo, de cætero. de vſu. cū ſimi. ſm do. Anto. & Imo. hic dicentem, hanc limitationem eſſe ſatis clarã. Idem tenet Do. in d. ca. ex antiquis. per tex. in c. ſuſpectos. 3. q. 5. in verbo, temporibus futuris excludimus. & ibi ēt hoc no. Do. ¶ Secun-

a De cætero. *De hoc uerbo, De cætero, uide do. Car. in cle. in pleriſq;. 15. q. de elect. & in cle. 1. 17. q. eod. tit.*

6 dò limita hãc fallentiã, niſi † ꝯſtitutio antiqui iuris declaratoria reperiret cõem obſeruantiã ĩ ꝯ̃rium: quia tūc quò ad illa, & in his quæ iam perfecta ſunt, vr̃ noui iuris editoria: & ideo non trahitur ad præterita, vt no. gl. in c. 1. in verbo, decætero. de poſtula. prel. in 6. per quam ita tenent do. Ant. & Do. hic, & do. Ant. in c. fi. de ſponſa duor. & Io. de Ana. poſt do. Ant. in c. cum tu. de vſu. & Do. in d. c. 1. dicens ex illa glo. colligi vnam limitationem ad no. hic: & dicit eſſe ſimilem in c. vnico, in verbo, receperint. de cleric. non reſi. in 6. & ibi hoc ēt repetit Dom. ponderando illam gl. Facit, qđ no. Ang. in dicto conſ. 53. relato ſ̃. in 5. limitatione precedentis fallentię cū iuribus hic allegatis: & qđ no. Imola in cle. ſtatutū. ver. videte. de elec. & in cle. j. ver. clarius poteſtis dicere. de elec. poſt Bertrãd. ibi. ¶ Sed quia Imo. & D. Abb. hic, licèt diuerſis viis, aduerſantur aliqualiter huic dicto do. Ant. iō pro concordia ex dictis ſuis & aliorū alibi diſtinguere oportet duos caſus. Primus caſus eſt, qñ ꝯſuetudo præterita eſt dubia, quia ius ꝯ̃rium erat multipliciter intelligibile: & tunc procedat hęc limitatio, ſm do. Abb. hic: quia ille probabilis error ſuſtētabit geſta in pręteritum. Et ita intelligit gl. in d. c. 1. quæ paulò poſt confirmabitur. ¶ Et ſi diceret, vt dicit hic Imo. ꝙ licèt iſta ſit iuſta cauſa dandi ſolùm legem futuris, tñ ſi l. ſimpliciter loquitur declarando, cōprehendit etiam hoc caſu præterita, per d. c. 1. ver. decætero. à contrario ſenſu: & hoc motiuum tetigit Abb. in c. fi. poſt princip. verſi. in contrarium poſſet adduci. de ſpon. duo. Reſpōderi pōt, ꝙ illud verbum ſit poſitum ad maiorem expreſſionem, & pro hoc non colligitur argumentum à ꝯ̃rio ſenſu; quia reſultaret abſurdum propter alia iura, videlicet ꝑ legem, Barbarius. ff. de officio præt. cum materia: & quia inijceretur laqueus ei, qui non peccauit, ꝯ̃ l. iubemus. C. de teſta. ibi, quid enim peccauit antiquitas & ꝯ̃ iura allegata in d. 5. limita. præcedentis fallentiæ, & per gloſ. in d. verbo, decætero. Et non eſt mirū, ꝙ lex aliquando exprimat verba, quæ aliàs ſubintelligebantur: quia, vt dicit Ioan. And. ad multa in c. nimis. lo. 1. de exceſ. præla. ſæpe bis idem ponitur ad euitandam malitioſam & ſophiſticam interpretationē. Vnde dicit dom. Car. in cle. 1. in princ. de pœnis. quia licèt tex. ibi dicat, ꝙ lineam maſculinam non ſequitur, ꝙ ſi hoc non fuiſſet dictum, veniſſet linea fœminea, quia iam erat ſancitum in c. vbicūque. de pœn. in 6. Sicut ēt dicit do. Abb. in c. venerabili. de offic. de le. ꝙ iſtud, quod ſubintelligitur, ſæpe ponitur ad maiorem expreſſionem. Et ideo dicit Pau. de Caſt. conſilio 99. ꝙ gl. iuris ciuilis appellant hanc inculcationem verborum. Et dicit do. Card. in cle. 1. in princip 9. no. de priuile. ꝙ ſæpe vtimur locutionibus impropriis cauſa maioris expreſſionis, vt ēt concor. ſunt ibi in gl. in verbo, vtamur. Quinimò in ꝓpoſito dicit do. Car. in d. cle. 1. de elec. in 17. q. ꝙ etiamſi non eſſet verbū, Decætero, illa conſtitutio non traheretur ad præterita. Eſt verum, ꝙ glo. in cle. ſi vna. in ver. decernimus. de reb. eccleſ. non alie. ſenſit, ꝙ declarata irrationabilitate primę opi. videantur ſublata ēt præterita, pro quibus vigebat conſuetudo. Et ideo Doc. hic clarius, quàm do. Ant. limitat hunc primum caſum, niſi l. noua declaret irrationabilitatem præteritę conſuetudinis. Sed dicas, vt ſubtiliter dicunt Pau. de Leaza. & Zenze. in d. cle. ſi vna. quos latè ſequitur ibi D. Car. & ēt Imo. ꝙ Papa ibi damnat effectum conſuetudinis, & ipſam conſuetudinem de nouo inducendam: ſed prius facta caſſari non debent, qa ꝓ pręterita conſuetudine erat probabile dubium, ꝑ opi. Doc. quas in illa materia ipſi remouerant: ex quibus rationabiliter excuſantur prius geſta. Et ideo ex illis dictis Doc. remanet ille caſus confirmatus: imò ampliatus, ētſi lex declaret veterem ꝯſuetudinem non fuiſſe rationabilem: quicqd dicat Do. Et ad hoc ēt benè faciūt, quę ſcribit do. Car. in cle. j. in prin. in 26. q. de re. ecc. non alie. & do. Abb. in c. capellanus. de ferijs. & optimè facit, qđ ſtatim dicetur in 3. limitatione huius fallentiæ. Dicas tñ ꝙ nō teneret actus geſtus ante l. declaratoriam vigore opinionis vnius Doctoris, pro qua non eſſet conſuetudo in illo loco, ſm Imo. poſt do. Ant. in d. cle. ſtatutū. verſ. do. Ant. putat. de elec. Et ideo dicit ibi do. Car. in 2. q. ꝙ de acquiſitis ex tali opi. tenetur quis ad reſtitutionem, licèt aliam pęnã nō incurrat, vt in quarta limitatione huius fallentiæ. Et ſm iſta poteſt intelligi dictum Dom. in ca. perpetuò. verſ. no. iſtud dictū. de cenſi. in 6. vbi colligitur ex dicto Ioa. An. ꝙ ſi Papa per viã declarationis approbat vnam de opi. ꝯ̃riis, illa declaratio trahitur ad præterita. ¶ Secundus caſus eſt, qñ conſuetudo præterita non reputabitur rationabilis à viris doctis; & tunc iſta limitatio non ꝓcedit. Sed imò conſtitutio declarans trahetur ad præterita: & non ſuſtentabitur virtute talis conſuetudinis, ſm D. Abb. hìc, pro quo vide tex. opti. in c. inter dilectos. in ver. excuſatio. de exceſſi. præl. & tex. in c. aqua. de cōſec. eccl. vel alta. Per quē colligit do. Abb. ibi, ꝙ geſta virtute talis ꝯſuetudinis ſunt nulla, niſi de miſericordia tolerentur, prout fit ibi, & in c. 4. in ver. decætero. & in c. cùm venerabilis. in ver. corruptela. & in verbo, de cætero. de conſuetu. & in c. fi. in verbo, decætero. de ſponſa duo. & in c. 1. in ver. corruptelã. & in uerbo, decætero. de conſue. in 6. & in cle. 1. in uerbo, decætero. de elec. ubi iura in tali caſu utunť miniſterio uerbi excludentis pteritum tp̃s; & tunc res eſt clara, ut no. hic Domi. ſic reſtringens iſtum caſum. Et ita reducas, quod ſcribit Do. poſt Ioan. An. in c. Abbates. uerſic. quæro, an abbates. de priuile. in 6. & in c. unico, uer. Ioan Mo. ſoluit. de biga. in 6. & in d. ca. ex antiquis. uerſi. & hęc limitatio. Et ibi ponit modos cognoſcendi uerba, quæ excludūt pręterita tempora, putà uerbum, Decernimus, Statuimus, uel Per hãc noſtram conſtitutionem. Alleg. glo. in d. ca. 1. de cleri. non reſid. in 6. Et idē in uerbo, Decætero, Deinceps b, In poſterum c, & ſimilibus: quibus appoſitis lex nullo caſu trahitur ad præterita, ſecundùm eū: & hæc quò ad ſecundam limitationē ad hanc fallentiam ſecundã. ¶ Tertiò li-

b Deinceps. *De hoc uerbo, Deinceps, uide gloſ. in clem. eos. de regu.*

c In poſterum. *De hoc*

de hoc verbo, In posterũ, vide glos. & Card. in cle. 1. 17.q. de censib.

7 mita hanc secundam fallentiã, nisi† secundum opi. Doc. p̃cedentem lata fuisset aliqua sentẽtia; quia licet ꝯstitutio noua declaret errorẽ illius opinionis, tñ sententia non reuocabitur, ſm Vincen. hic latè, quẽ sequuntur Io. An. do. Ant. & Imo. hic & Dom. in d.c. ex antiquis. Mouenť per l. Barbarius. ff. de offi. præto, & per no. per Inno. in c. nihil. de elect. & quia iudex debet iudicare ſm ll. scriptas & nõ scriptas, in Auth. de leno. §. oẽs. & ideo satis uideť, ꝙ iudex iudicet ſm intellectum, qui tunc seruabatur. Facit, quod no. Dom. ĩ c. humanum genus. j. dist. ubi dicit, ꝙ non imputať ei, qui tenuit opi. ꝓbabilem, licèt superuenerit lex illã declarãs & reprobans. Facit, quod no. Inn. in ca. per tuas: lo 2. de sim. cum concor. ¶ Excipiuntur ab ista limitatione tres casus. Primus est, quando à sententia esset apellatũ; qa si pendente appellatione superueniat lex declaratoria, illa sequenda est secundum Vincen. & prædictos hìc, ꝑ c. cùm causa. de re iud. ubi iudex appellationis reuocat primam sententiã, q̃ erat fundata in ꝯsuetudine. Et hoc dictũ reputat hic Imo. multùm notabile ad limitationẽ eorum, q̃ s̃. dixi in 3. limitatione primæ fallentiæ, in qua habitum fuit, ꝙ lex noua nominans pręterita, non trahitur ad pendentia ꝑ uiam appellationis. Et ratio specialitatis est hic: quia cùm per declarationem appareat ueritas, illam dẽt iudex imitari, c. ueritate. 8. dis. Sed in aliis casibus debet sequi iura, quæ uigebant tempore primæ sententiæ, per iura alle. in d. limitatione. ¶ Secundus est in sacramentalibus, in quibus sententia lata uigore opi. ueteris nouiter reprobatæ est reuocanda. Ita concorditer * dicunt oẽs * prædicti propter periculum animarum, & alle. ca. ueniens. de presby. non bapti. & sequitur Dom. in d.c. ex multis. ¶ Tertius casus est in sententia lata ꝓ matrimonio, quæ mero iure est inualida docto de eius errore. Ita dicit solus Imo. hic, & ꝯ oẽs prædictos, per l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. ff. de adul. ubi cùm apparuerit mr̃imonium nõ posse subsistere, debẽt cõiuges separari. Fatetur tñ, ꝙ est iusta causa dispensandi per Papam, per tex. in l. qua in prouincia. §. diuus Marcus. ff. de ritu nup. ubi fuit dispensatum ex tali causa. Et sic facit ille tex. ſm eum, ꝙ matrimonium non tenebat detecto errore. Nec obst. c. fi. de spon. duo. Imò potius facit pro, quia sanè intelligẽdo ibi interuenit tacita dispẽsatio Papæ, ex quo est usus uerbo Decętero, ſm Imo. hic. ¶ Ista sua opi. vt dixi, est contra omnes prædictos uolentes, ꝙ imò sententia super matrimonio lata non reuocetur ex l. noua declaratoria. Et pro nũc cogitabam, an distingui posset hoc modo, ꝙ aut opinio, ĩ qua fundauit se sententia, erat probabiliter Doctorum & approbata per consuetudinem, & tũc procedat opinio cõis, per ea, quæ dixi in secunda limitatione huius secũdæ fallentiæ, & facit c. obijciuntur Iacob. 32. q. 4. & ibi, qñ mox erat crimen, non erat maximè: quia dolus tantum inficit coitũ, c. in lectũ. 24. q. 2. Aut erat opi. non approbata à consuetudine, & manifeste erronea, & tunc procedat opin. Imo. quia ita erat iu iuribus per eum allegatis, ubi fit mẽtio de cõiũctis incestuosè in figura matrimonij. ¶ Quar-
8 tò limita hãc secũdã fallẽtiã, nisi† lex declaratoria imponat pęnam de nouo: qa respectu pęnæ non traheť ad præterita, ſm do. Ant. do. Abb. Imo. & Dom hic Allegant, qđ notat Pau. in proœ. Cle. in verbo, decætero. & tex. cũ gl. in cle. 1. in ver. đ cętero. de vsur. qua gl. no. ibi do. Abb. & eã facit sing. do. Car. ibi, in prin. & no. ẽt Imo. ibi. allegans pro ipso c. dixit Sara. 32. q. 4. vbi dicitur, ꝙ pœna criminis ex tempore legis est; & idem no. do. Abb in c. fi. de spon. duo. & Dom. in c. vnico, de cle. non resi. in 6. ponderans gl. ibi in verbo, receperit. ibi, itẽ nec pęna. Idẽ no. do. Car. in cle. statutũ. in 2. q. de ele. & Dom. in c. quoniã. 47. dis. ponderãs illũ tex. in verbo, post hãc diffinitionem & Io. de Ana. in c. 1. ne p̃la. vices suas. ꝑ illũ tex. in verbo decætero, & in c. cum Christus. post dom. Car. ibi, de hæret. & do. Ant. & Dom. & Ana. in c. significasti. de fo. compe. & Dom. in c. j. in princ. qđ me. cau. in 6. & dom. Abb. in c. qm̃. de fer. dicẽ tes, hoc optime probari ibi in ver. de his aũt, inducendo, vt per eos. Facit gl. in verbo, ex nũc. in cle. nolentes. in fi. de hære. Bene facit, quod no. Dom. in §. leges. iiij. dis. vbi dicit, ꝙ ꝯstitutio cõtinens aliquid, qđ est iuris diuini: si vltrà disponit, regulatur in eo vt lex positiua. Ita ponderat c. 2. de const. in 6. Ita ẽt in proposito, cõstitutio declaratoria addens aliquid iudicatur, vt ius nouum in eo, quod addit. Benè facit, quod no. Ioan. And. in c. dispendia. de rescri. in 6. vbi dixit, ꝙ constitutio, quæ aliàs extenditur ex identitate rationis, nunquã extendiť respectu pœnæ: & sequitur multùm Dom. ibi, & Ioan. An. in ca. fi. de rescri. & dom. Abb. in proœ. Decretal. §. Gregorius. & dom. Ant. in c. fi. de consue. & idẽ no. Io. And. in c. si fortè. de ele. in. 6. & sequitur ibi Do. Facit singulariter dictum Io. And. in c. tibi, qui. de rescr. in 6. & ibi per Dom. ad fi. vbi dixit, ꝙ licèt decretum Papæ afficiat ignorantes, ca. 1. de conces. præben. in 6. non tñ respectu pœnæ. Facit, quod notat do. Abbas in c. primo, de loc. vbi dicit, ꝙ in correlatiuis nõ fit extensio respectu pęnę, licet aliàs sic, vt ibi per eũ, de quo tamẽ vltimo aliter sensit in dicto proœmio. Benè facit, quod latè scribit Dom. post Io. And. in c. 2. de constit. in 6. vbi concludit, ꝙ statutum prohibens factum damnatum à iure, non ligat probabiliter ignorantem respectu pœnæ, licèt oĩno faciat actum ꝓhibitũ, de quo fuit dictũ in c. 2. s̃. eo. Ad idem, qđ no. do. Abb. post Io. And. in c. significasti. de foro comp. vbi dicit, ꝙ ꝯstitutio positiua fundata ĩ iure diuino ligat Papã: sed non respectu pęnæ. ¶ Nõ obst. huic limitationi tex. in c. cum tu. de vsur. ibi, siue ante, siue post. & ibi, per pęnam, quam statuimus. qa ibi statutum ꝯcernebat ordinatoria iudicij, quo casu nõ hẽt locum regula huius tex. vt dicetur in 4. fallentia. Non enim deciditur ibi, quasi ter debeat decidi causa vsurarum, sed qualiter vsurarius debeat compelli ad restitutionem vsurarum, & iõ illa constitutio meritò includit futuram restitutionem, ſm do. Abb. hic: & fuit de mente Inn. ibi, vt latè ibi per Ana. Et iõ dicit Dom. hic, & in d.c. ex antiquis. ꝙ ibi pęna imponitur non restituenti vsuras, quod erat de futuro, & sic non dabat formam præteritis, sed futuris quò ad pęnam, & idem sensit Bald. in rub. C. de vsur. Et ex ista responsione infero ad id, qđ signanter no. do. Car. in cle. statutum. in 2. q. de elect. vbi dicit, ꝙ emolumenta recepta ante illam cle. subiacent restitutioni; quia illi non fecerant ea sua, licèt quò ad incurrendum pęnã illius cle. sint excusati, & sic expresse sentit, ꝙ qui male aliquid percipit ante l. declaratoriam, tenetur restituere, & sic ad actum de futuro. Bene facit vltra oẽs tex. optimus in c. cùm singula. in verbo, circa eos. ibi, alioquin. de p̃ben. in 6. vbi iniungiť illis beneficiatis in p̃teritum, vt dimittant beneficia eo modo, quo ibi sub pœna nouiter introducta; quia actus dimittendi est de futuro, meritò includitur sub l. & faciunt, quę ĩ. dicentur in 5. fallentia ¶ Excipit hic solus Imo. vnũ casum ab hac limitatione, videlicet, vt intelligať in pęna, q̃ imponitur ipso iure: sed si veniret imponẽda ꝑ iudicem, vr̃, ꝙ possit illã imponere pro facto p̃terito ante ꝯstitutionem, si non erat punitũ. Et ita dicit se intelligere c. cùm tu. de vsur. & moueť ꝑ id, qđ ipse dixit post Io. de Lig. in c. 2. s̃. eo. vbi dixit, ꝙ statutum puniens nouiter factum damnatũ à iure, ligat ꝓbabiliter ignorãtem respectu pęnæ, qñ pęna non imponitur ipso iure, sed venit imponenda per iudicem, qui vr̃ eam iuste imponere attentanti factum damnatum. ¶ Sed hoc dictum reprobat Io. de Ana. in c. quoniam. de simo. dicens, quòd ẽ ꝯ illum tex. vbi pęna imponenda per iudicem non imponitur de his quæ litem pręcesserant. Pro hac impugnatione facit, quod indistincte cõclusum fuit in d. c. 2. s̃. eo. tenendo contra Io. de Lig. quòd omnino pœna l. nouæ super facto damnato non extendatur ad ignorantes. Et istud consonat per rationes ibi adductas, quæ seruiunt in proposito, & ea, quæ late dixi s̃. corroborando hãc quartam limitationem. ¶ Fallit tertiò regula huius decr. vbi
9 † lex noua annullat actum ex causa de præterito, secũdũ Bart. in d. l. omnes populi. per l. pe. in fi. C. de incest. nup. & sequunť do. An. & Imo. hic. Sed hoc limitat do. Abb. hic, dummodò causa nullitatis sit de præterito, ita ꝙ in

ferebat

ferebat nullitatem ipso iure:secus autē, si actus tenebat
sed in odium inducit de nouo cassatio;quia tunc non de
bet trahi ad præterita, attento ꝙ annullatio actus super
iure quæsito est pęna,vt ipse no.in c.2.s̄.eo. cum concor.
ibi allegatis. Et respectu pęnæ constitutio nunquā trahi-
tur ad præterita, vt proxime dictum est. ¶ Fallit quarto
10 vbi † lex noua concernit modū ordinandi,seu præparā-
di causas;quia includit ēt pendentes, secundū glo.in d.c.
licet canon.in verbo,decætero.& gl.fi. in cle.2.de iudi.&
ibi Imo.& Bart.& Bald.in l.ij.in fi.alleg.in l.fi.C.de iura.
ca.per illum tex.& Bar.in d.l.oēs populi.& Bald.in ti.de
pa. Constan.§.hoc,quod nos.vers. tertiò no.ꝙ iudex. &
* do.Ant.Imo.& dom.Abb.hic,& est cōis * opin.secundū
Imo.hic. Et ideo statutū disponens,ꝙ debitor,de quo cō
stat per instrum guarentigiatum, debeat capi, extēditur
ad debitorem , & instrum confectum ante statutum ; qa
non dat modum decidendi causam, sed properandi,s̄m
Bar.in d.l.oēs.& dom.Abb.hic. Pro quib. vide Bald.in c.
fi.in fi.j̄.vt lite pen.Et ibi dixit, ꝙ statutū de causis com-
promittendis habet locum ēt in litib. pendentibus: quia
istud respicit magis ordinem procedendi . i. coram quo
& qualiter procedatur,quàm decisionem causæ.Et vide
Bal.in d.l.leges.C.de ll. vbi dicit, ꝙ si vnū officium hēt
duos iudices,& adiungantur eis tres, videbuntur adiun-
cti etiam in litibus pendentib.coram primis : qa statutū
respicit formā ꝓcessus.Nec obst.Auth. ī medio litis,&c.
quia loquitur in l.emanante ad deci.causæ, & ita dicit se
consulisse Florentiæ de iudicib.fallitorum.Et hanc fallē
tiam ponit etiam Bal. facta mentione de hoc consilio
in l. sancimus.in fi. C. de sacrosan. eccl. & idem consu-
luit in illo casu collegium Perusinum per multas rōnes
& est in consilijs Ang.consi.211. incip. primum est vidē
dum,vtrum dicti iudices.¶ Hanc fallentiam limita , vt
non procedat in ꝓcessu iā facto, sed solùm in ꝓcessu, q
restat,s̄m Ang.in d.consi.per d.l.fi.C. de iura. cal. ibi, in
primo post hanc l.ingressu,& idem gl.ī d. c. licèt canon.
* quā sequr cōis * opi.s̄m Imo.hic,& sequitur D.Abb.in
c.venerabili.de iudi. Et potest esse ratio;quia istud esset li
gare præterita perfecta , quod non est de intentione l. vt
est dictum in 3.ampliatione,& non est mirum , ꝙ causæ
inchoatæ ex factis præteritis ligentur l.noua: quia,secun
dum Imo.hic,processus fiendus est, qui futurum meritò
comprehendit,iuxta gl.in cle.2.de æta.& qua.& in cle.1.
de testa.de quibus fiet mentio in sequenti fallentia.¶ Di
sputatiuè tamen teneri posset,ꝙ ista 4. fallentia nunquā
procederet, s̄m Imo. hic, & primò in causa appellatio-
12 nis,per tex.in Auth.vt cùm de ap.cog.in prin.vbi aperte
dicitur,s̄m eum,quòd talis causa nedum debet determi
nari secundùm l.antiquam , sed examinari secundò ge-
neraliter etiam in causa principali . Videtur idem ꝑ istū
tex. cum suis concor. nisi lex noua loquens de ordinato
rijs expresè nominet lites pendentes , prout fit in d.l.ij.
C.de iu.ca.cum simil. Tamen communis opi.est illa, de
qua suprà secundum eum ita in suspenso remanentem .
¶ Sed aduerte primò:quia tex.ī d. Auth.vt cùm de app.
cog.non dicit aliquid de examinatione, licèt loquatur
de examinatoribus in iudicibus : & dicit, ꝙ debeant da
re terminum negocio s̄m veteres ll. quæ verba non im-
portant examinationem,sed vltimationem,q̄ fit ꝑ sen-
tentiam, vt dese patet. & sic loquitur de decis. Secundò
aduerte:quia mirū est,ꝙ Imo.nō attribuat hanc suā im-
pugnationem Iacob.de Bel. q latè ita tenuit in d. Auth.
vt cùm de appel. volens ꝙ constitutio disponens super
ordinatione iudicij, non trahatur ad pendentia:& indu-
cit multa iura,in qbus fit mentio de causis pendentibus
per q̄ apparet à ꝯrio , ꝙ aliàs non comprehendebantur.
Et eius dicta refert Ioan.An. in d. ca. licèt canon. dicens
ꝑꝑ hoc non esse recedendum à glo. ibi: & ꝙ illa iura ex-
primunt pendentia:quia iustum & æquum est sic fieri:&
ꝑ istud non est dare l.præteritis,imò actis futuris,s̄m eū.
Sed opi. Iac. de Bel.& Imo. hìc saluari possent in actib.
processus futuri, q veniūt per viam executionis ad actus
ꝑteritos:qa lex disponit super isto actu,& non super exe-
cutione,& non trahet ad executionem,ꝑ tex.hìc,& in c.
statuimus. de maio. & obe. s̄m Do.in d.ca. licèt canon.
Quando aūt actus est partim de præterito, partim de fu-
turo,dicendū est, vt generaliter dicet in sequenti fallen-
tia. Et ad rōem Imo.fundatā in isto tex.iā responsum est,
ꝙ istud est potius ligare futura , quàm præterita : & licèt
iura super istis vtantur verbis præteriti temporis, ꝑ hoc
non debet argui à ꝯrio : secus esset, si non vterentur , vt
no.glo.fi.in fi.in d.cle.2.de iud. pro qua facit, quod dixi
s̄.in secunda limitatione secundæ fallentiæ, ver.& non
est mirum. Item qa resultaret absurditas ad istū tex.vo-
lentem ꝙ lex ꝯcernat futura, & ipse ꝓcessus est respectu
actuum futurorum,licèt causa pendeat:vbi aūt est iudi-
catum vel facta relatio,secus est,per prædicta. Et istis ad-
de,qđ no.Bar.in l.j.ff.de penis.vbi dixit,ꝙ ad decisionem
causarum præteritarum licitè allegatur l.hodie abroga-
ta,q̄ tunc vigebat.¶ Fallit quintò regula huius decr.qñ
11 † factum de ꝑterito expectat perfectionem suam,& cō-
plementum à facto futuro: qa lex noua ipsum compre-
hendit,vt est glo.& ibi do. Abb.in cle.2. in verbo , in po-
sterum.de æta.& quali.Ex qua etiā hoc colligit ibi Imo.
post do. Ant.dicens,ꝙ vbi ꝯstitutio certam formā actui
licet actus ille fiendus ī futurum habeat ortum ex causa
de præterito , tñ subijcitur constitutioni nouæ.Et simili-
ter dicit ibi do.Car.illam gl.esse sing.& signādam , ꝙ qñ
constitutio concernit aliquid ꝓductiuū pluriū effectuū,
concernit ꝑterita respectu effectuum futurorum.Illā gl.
no.ēt Do.in d.c.licet canō.quam uide.Bene facit gl.Gul.
de monte Lauduno in extrauag.Io.XXII. suscepti. super
verbo, vacantium.Ad idem,qđ notat Bal.in l. si ita scri-
ptum.§.fi.ff.de leg.ij.vbi dicit, ꝙ si statutū dat ꝑmium ca
pienti bannitum,& ꝑsentanti eum potestati, cōprehen-
dit eum,q cepit ante statutum,& ꝑsentauit post . Simile
est,quod no.Bal.in l.illa.post medium. C. de dona.dicēs
ꝙ si statutum excludit filiam dotatam a successione do-
tantis,includit dotatas ante statutum,si moritur dotans
post statutum:secus si mortuus esset ante statutum,vt ibi
ꝑ eū,ꝑ illū tex.Ad idem,qđ no.Do.post Io.An.in c.aua-
ritiæ.de elect.in 6.dicens, ꝙ illa constitutio comprehen-
dit etiam electum,qui ante electionem legitime admi-
nistrabat,forte,vt œconomus,propter verbum, Gerere,
positum in tex.quod nedum prohibet officium admini-
strationis recipere,sed gerere:& sic actus præteritus non-
dum finitus ligatur.Similiter dicit Dom. in c. fi.de elec.
in 6. ꝙ in electionibus factis ante illam constitutionem
debet fieri confirmatio secundùm formam , de qua ibi:
quia non datur forma electioni præteritæ,sed confirma
tioni futuræ:& alleg.glo.in d. clemen. 2.& ad idem vide
glo.in verbo, vtetur.in clem. 2. de vi.& honest.cle.& ibi
Imo.ver.no.bene hanc gl.Et per illam gl. dicit Bal.in d.
l.oēs populi.ff. de iust. & iu. ꝙ statutum prohibens fęmi-
nis certa genera vestium , intelligitur etiam de vestibus
antea factis:quia eas non potuerunt portare.Idem etiam
sentit gl.cum ꝑdictis in cle.j.in verbo,transiuerunt,de re
gu.& glo.fi.in c.j.de iniu.in 6.quam ad hoc no.ibi Dom.
& gl.in cle.j.de testi.statim alleg.¶ Recipit aūt ista fallē-
tia duas declarationes. Prima est, vt non ꝓcedat, qñ per
extensionem legis nouæ ad executionē de futuro fieret
restrictio ad actum de præterito , faciendo ipsam durio-
rem & asperiorem , quàm esset tempore actus gesti . Ita
decidit Dom. in c.ante triennium.in no.31.dist. per illū
tex. vbi constitutio disponebat super seruanda deinceps
castitate diaconorū orientalium : & tñ non extendit ad
illos,qui ꝯxerāt matrimoniū ante.Et ad hoc faciunt no.
per D.An.Imo.& D.Ab.in c.cum dilectus. quod me.cā.
& Arch.in c.gesta.24.dist.& Ioan. And. & dom. Abb. in
ca.super eo.de reg. & Arch.in ca.certæ. 12. q. j.cum con-
cor.in quibus habetur , quòd lex noua imponens reli-
giosis asperiorem vitam, in dubio non trahitur ad rece-
ptos ante legē.Quod soleo limitare , nisi lex noua redu-
ceret eos ad statum consuetum,à quo essent collapsi, vt
ꝑ Doc.in ca.ab exordio.35.dist.de quo aliàs . ¶ Secunda
declaratio huius fallentiæ est, vt non procedat in futuris
quæ nullo modo sunt separata,sed omnino connexa cū
præteritis,& habent omnimodam dependentiam,adeo
quòd

q si posset ɔstitutio respicere actum de futuro, quinetiã tangeret actum pteritum:quia tunc talia futura regulantur tanquam præterita.Ita declarat do. Abb. in c.pastoralis.§.uerum.de ap.& hìc,motus per glo ordina.in cle.j. in uerbo,deputata.de testa. & ibi habes exemplum, qđ reassumit per do.Abb.hìc,& in d.cle.j.in prin.ubi facit illam gl.sing.& idem do.Car.ibi dicens, eã ualere ad multa,& ea tãquam sing.reassumit ēt ibi Imo. clarè, uer.no. benè sing.gl.& latiùs & clariùs idem Imo.in d.cle.2. uer. sed ɔ prædicta.de æta.& qua.& Dom.in d.c.ex antiquis. uer.tertiò,qñ reperitur. dicens pro illa gl.optimè facere tex.in c.fi.§.si aũt.de ɔces.preb in 6.ubi ɔstitutio non inducit executionem actus de futuro, qui uenit cõnexè & accessoriè ad actus de præterito. Nec colligas ibi argumentum à ɔrio sensu,q ubi illud non exprimeretur, secus eēt:quia obstat uerbũ,Certũ est,ibi positum,denotãs illam l.non eē ĩ hoc noui iuris promulgatoriam. Subdit Do.in d.c.ex antiquis.q ubi factũ de futuro habēs ɔnexitatem cum facto de præterito põt includi absq; eo, q tãgaĩ factum de pterito;tunc constitutio extenderet ad tale factum.Et hoc uoluit gl.in d.cle.j. licet clare nõ exprimat.Sed q sic uoluerit,patet ex tex.in ca. super eo. ĵ. de ap.quem alleg. ſm eum. Ad qđ ultimum uide eudē in c.licet canon.ubi pro hoc no.gl.ibi,& gl.fi.in cle.2.de iudic.& faciunt notata s̄.in ista ultima fallentia.¶Sub ista declaratione plurima includi pñt, & maximè tex. hic iuncto c.statuimus.de ma.& obe. Nã sedere istos nouos canonicos ante alios,est quid futurum,& tñ ɔstitutio nõ comprehendit illos ſm.Do.hìc, & optime faciunt notata per Io.And.in regula,sine culpa.in Mercu.dũ ponit, q legitimatio primogeniti nõ tollit ius primogenituræ quæsitum secundo legitimè nato.Idē facit tex.ĩ l. testiũ. C.de testi. ibi, is,s. qui iam sine scriptis&c.vbi forma data in probandis solutionibus,non intelligitur de solutionibus cœptis, sed de futuris. Facit elegans consilium Fede. 294. Factum tale est, ante constitutionem Clementis.ubi latè concludit, quòd guardianus fratrum Minorum deputatus executor ante cle.exiui,de ver.sig. potest exequi post ipsam clem.ne remaneat delusa opinio testatoris, qui fretus fide habita in tali viro excusabiliter eum elegit l.non condita,vt ibi per eum.Item ɔueniunt ea,q̃ dixi s̄.in 3.ampliatione, quæ oĩa seruiunt etiã huic declarationi.¶Est verũ,q do.Ant.& Dom.hic reprobãt opi. Fed.in d.consi. uolentes, q imò guardianus datus executor ante d.clem. non possit post ipsam exequi;quia cle.dat formam acceptationi executionis & actui,q̃ erat de futuro.Ergo ipsum includit,pp gl.in d.cle.2.de æta.& qua.cum ɔcor.Et in hãc opi.vř facilè inclinare hìc Imo. p aliam rationem,vcʒ q a d.cl.vř procedere declarando. Ergo trahitur ad præterita,vt s̄.in 2.fallentia.Et tãto fortiùs, quanto executio est de futuro. Et negari non põt, quin iste punctus sit dubius, & fortius per pertinaces dilatabilis.¶Sed fortè posset sic distingui pro concor. opi.q aut edita d.cle.testator adhuc viuebat,& habebit locum opinio istorum: qua imputandum est ei, cur testamentũ non correxit,si nõ fuit repentina morte inuasus. Et hoc optimè probatur per id,quod dixit Ang.in d Authen.vtcũ de ap.cog.quã retuli s̄. in fi. tertiæ ampliat. & cessant multæ rationes Fed. Aut testator mortuus erat ante d. cle.& tunc procedat opi. Fed. p rõnes suas multũ æquas, quibus nõ obst.q illa cle.det formam acceptationi;quia licèt acceptatio sit actus futurus, tñ est adeò connexus cum testamento, q ea facta impossibili irritatur in ea parte testamētum.Et sic tanguntur necessariò præterita, quod est contra hanc secundam declarationem,& contra d.2.ampliationem.Nec obst. q illa cle. procedit declarando: quia declarat id, quod habebat communem opi.in contrarium,secundùm Imo.hìc:& ideo nõ trahitur ad præterita,per id,quod est dictum s̄.in 2.limitatione secundæ fallentiæ. Et pro hac parte adduco disputationem Iac.Bu.& no.& optimè inseruientem, quem sequitur Pet.de Anc.in repe.ca.j.ver.subijcio q.s̄. eod. vbi refert q.disputatam per dictum Iac.in qua concludit, q fratres non tenent dare quartam parochiano de legato obueniente eis ex testamento condito ante cle. dudũ.de sepul.licèt ipsum legatũ habeant ex post. Et pro hoc faciunt multa,de quibus ibi:& facit optime, qđ est dictum in 3.amplia.huius regulæ. Ex quibus inferri potest, q ius quæsitum fratribus super integritate legati, nõ debet eis auferri per legem nouam simpliciter loquentem.Et quãuis quò ad terminos illarũ cle. ista nihil hodie prosint, tamen ad decisionem similium q. maximè in constitutionibus & statutis,quæ de nouo quotidie fiunt, mirum in modũ seruire possent. ¶ Et est bene no. quod signanter subdit Fed. d. ɔs.294. in fi. videlicet, q licet guardianus non possit esse executor, vt in d. cle. exiui. si tamen nullo opponente executus fuerit, valebit executio a, sicut clerico constituto in sacris, est interdictũ officiũ tabellionis, & tñ si instrumenta conficiat, valent,ſm Ioã.And. post Host. in c.sicut. ne clerici,vel mo.& quia hìc non est interdictũ pp vitium suæ personæ, uel defectum, sed pp statũ suæ personæ & perfectionis regulæ, sicut dř de epõ, qui pter dignitatē personæ suæ non debet aliquē per se verberare. Et idē in similibus exēplis positis per Io. And. in regula, non põt quis. de reg. iu. in 6.ſm eum. Et in multis iuris articulis sunt aliquæ personæ phibitæ ab aliquo actu, si tñ illum actũ exercuerint, nemine se opponente, valet,sicut de milite, ne sit procurator, & de excõicato,ne agat, l. filius fa.ff.de proc. & c.pia. de excep.in 6. Et hoc dictũ Fed. sequunĩ per no. D. Ant.Imo.& Dom. hìc, & Lud.latè ɔs. 490.inci.Omnipotentis &c. quo ad primum.Et ex ipso potes sumere doctrinã valde vsitabilem, q actus factus per psonam, quam lex inhabilitat solũ pp honestatem valet, si non opponaĩ.Quod perpetuò no.ad materiã l.nõ dubiũ.C.de legib.cũ concor.¶ Demũ,vt ista quinta fallentia sit clarior,non omitto nouam opi. Io.de Imo.hic,qui inhærens vni motiuo, per quod in hac mã voluit multa noua attentare,firmat,q imò constitutio noua respiciēs executionem nunquam extenditur ad executionem actuum præteritorum futuram,nisi vtatur uerbis præteriti temporis:quod est contra glo.& Doct.in hac fallentia allegatos. Mouetur dupliciter. Primò;quia tex.in d.cle. 2.de æta.& quali.dicit, Sunt mancipati:& tex.in cle.j. de test.dicit,Deputatis, q̃ verba de se sunt apta comprehendere preterita nondũ executa:& ideo sumpto arg.à contrario sensu,si non eēnt illa verba, staret firma regula huius decr.à qua non est recedendũ in alijs casibus nõ habētibus illa verba.Secundò mouet ex dictis Bar.in d. l. oēs populi.in 5.q. dũ dicit,q statutum pferens masculũ fœminæ in successione ab intestato non hēt locum,si is, de cuius bonis agiĩ, mortuus est ante statutum, licet fœmina nondum habuisset portionem suam condito testõ.Ergo lex noua comprehendit executionē actuũ pteritorum, ſm eũ.¶Puto sequendam esse opi.cõem,quam ipsemet Imo. late secutus est in locis in hac fallētia allegatis: q a istud cõprehendere executionem, q̃ non immutat actũ pteritum,est pprium officium legis:quia concernit futura.nõ obstat, q in istis cle. sint verba præteriti temporis: quia põt rñderi sufficienter ex his,q̃ dixi s̄.in 2.limitatio. secundæ fallentiæ, vers.primus casus.ibi,& non est mirũ. & ex his,quæ dixi in 4.fallen.ver. disputatiue. Tñ valet, qad maiorem expressionem sint posita illa verba,put dicit glo.fi. in simili pposito in cle. 2. de iud.ibi,dato tñ.Et hinc est,q in hac mã qñque lex noua utitur plenioribus verbis,vbi non oporteret. Patet in c.fi.§.si aũt.de conces. præben.in 6. vbi dř, q constitutio noua non trahitur ad preterita connexa inseparabiliter cum futuris: & dicit, Certum est: ex quo verbo apparet,q sæpe fit mentio ad cautelam de eo, quod subintelligebatur sine expressione. Quare autem hoc fiat,respõde ex dictis in d. ver. primus casus.

a Executio. Sed *quid si testator vltrà pcederet annullando actum sine consilio guardiani fratrũ Minorum? Dic quod tunc omnino eius consilium est sequēdum, et valebit eius executio, secundum Bal. in rub. C. de instito. in uers. sed quid si testator.& in authē.ingressi.vers. quid si testator dicit,q.ſ.sacrosã.eccle. cõtra Bart.in l. j.§. si plures.in vers.& per hoc dico,quòd quãdo.ff. de exerci.*

caſus.& ex tex.in cle.j.ad fi.ibi,quamuis enim.de pœnis.
Non obſt.dictũ Bar.in l.oẽs populi.ff.de iuſti. & iure. q̃a
ibi ſumus in caſu quartæ ampliationis,de qua ſ̃.Et ſecun
da declaratio huius fallentiæ,in quo caſu hęc fallẽtia nõ
procedit,valet,vbi executio tangi non põt ſine mutatio
ne actus præteriti. ſ. iuris iam quæſiti fœminæ ex morte
alterius,qđ ius ſtatutũ nõ tollit,vt in ſimili dixit ipſemet
Imo.hic ↄ̃ Bar.in q.reſtituendæ dotis, de qua in d.3.am-
pliatione,& no.Bal.in propoſito in d. l. illa. C. de dona.
Et pro complemento huius fallentiæ vide aliqua per D.
in d.c.ex multis. quem non refero:quia ex prædictis deci
12 duntur.¶ Fallit ſextò regula huius decre.vbi † conſtitu
tio dat exceptionem,vel tollit:quia ſi exceptio orit̃ poſt
ſtatutum, ſubiacet ipſi ſtatuto reſpectu ↄ̃ctus facti ante
ſtatutum,ſ̃m Bar.in d.l.oẽs populi.& do.Ant.Imo. & D.
Abb.hic,per l.teſtm̃.C.de teſtam.& l.pen.C.de vſur.& fa
cit,qđ habetur in l.fiſcus. ff. de iu.fiſci.niſi aliud exprime
retur in ſtatuto.Et ſic põt intelligi, qđ habet̃ ĩ Auth. hæc
conſtitutio innouat,ſ̃m Imo. hic. ¶ Et ex hac fallentia
inferunt p̃dicti,ꝙ ſi ſtatutum nouũ diſponit, vt ↄ̃ inſtr̃m
guarentigiæ admittatur ſola exceptio ſolutionis, inſtru-
mentum confectum ante ſtatutum ſubiacebit ſtatuto;
q̃a ↄcernit ordinem ꝓcedendi.Et ſic ſumus in quarta fal
lentia, de qua.ſ̃. & non poterunt opponi aliæ exceptio-
nes,quæ eſſent ortæ poſt ſtatutũ, ſ̃m iſtos. Vbi aũt eſſent
prius ortæ, poſſent opponi: quia non intendit ſtatutum
tollere ius antè quæſitum. Subdit ẽt Bart.& ſequunt̃ p̃-
dicti, ꝙ facto ſtatuto, ꝙ poſſeſſor bonæ fidei præſcribat
quinque annis, poſſeſſio cœpta ante ſtatutum non com
putatur,ſed debet inchoari quinquennium de nouo per
rationes,quas vide ꝑ Bart.cui nihil addo.Et ad hãc fallẽ
tiam vide,qđ no.An.ĩ d.Auth. vt cum de appel.cognoſ.
in fi.prin.& Bal.in d.l.leges.in fi.¶ Fallit ſeptimò regula
13 huius decrer.vbi † lex,ſeu ſtatutum aliquid indulget:q̃a
ẽtſi loquatur per verba futuri temporis,non extenditur
ad futura,ne detur mã delinquendi. De hoc eſt tex.ſing.
limitans hanc materiam in l.cùm lex.ff.de legi. Per quẽ
tex.dicunt ibi Bart.& Bal.ꝙ ſtatutum diſponens, ꝙ quili
bet bannitus extrahatur de banno ſoluendo x. non hẽt
locum in banniendo in futurum:q̃a daret̃ mã delinquẽ-
di.Et hoc dictũ ſequunt̃ hic D.Ant.& Imo.Idem Do.in
d.c.ex antiquis.& hic,adducens pro hoc; quia lex priui-
legiatiua nõ ſequit̃ naturã legis.Alleg.gl.in proę.Clem.
in verbo,decætero. q̃ de facto dicit ↄ̃rium, poſt prin.ibi,
quo caſu imitari debet.Et iſtud de bannito fuit origina-
le dictum Odof.vt refert & ſequitur Sal.in l.2.C.de ge-
nerali aboli.dicens,beneficium talis ſtatuti non extendi
ad poſteà accuſatos.Nec obſt.iſte textus cum ſimili:quia
in deciſiuis lex dat formam futuris negotijs. Et idem in
ſolennitatibus adhibendis. Sed in remiſſionibus pęnarũ
ex beneficio conceſſis ſecus,ne det̃ via delinquendi, ſ̃m
eum.Facit qđ no. idem Sal poſt Iac.Bu.in l. caſtitati. C.
de adul.vbi dicit, ꝙ reſcriptũ dans remiſſionem pęnę in-
fligendę ante delictũ commiſſum non valeret: q̃a inui-
tat ad delinquẽdũ;& q̃a remitti nõ põt id,ad qđ q̃s non-
dum eſt aſtrictus;& quia remiſſio fit pœnitenti:ſed pœ-
nitere & operari ſimul non poteſt fieri non conſentien-
te oppoſitorum ↄ̃dictore,ſ̃m eum:& ſunt verba Dantis
vulgata, dum loquit̃ de Eremita, qui credit ſe poſſe ab-
ſolui ante peccatũ. Et hãc fallẽtiã ponit ẽt Bal. in l.ſi ita.
ff.de au.& argen.le.& Dom.poſt Imo.in c.2.in 2.rñſo,de
conſti.in 6.& Bal.& Imo.in l.cùm in 2.ff.de iniuſto teſta.
& Bal.in l.oẽs populi.ff.de iuſt.& iu.& do. Abb.in ca.2.in
2.no.ſ̃.eod.& Bal.in l.leges.C.de legi.& dom.Ant. in ca.
quia circa. de priu.& Imo.in cle. fi. verſi. ſecundò fallit.
de reſcript.& Albe.in quarta parte ſtatutorum, q.56. in-
cip.ſimilis quæſt.Old.& Ang.conſi.66. incip. municipa-
li l.ad fi.& Bal.in cap.fi.ad fi. de præſcrip. Benè facit ele-
gans conſi.Fed.278.inci. Factum, ex quo iure conſilium
&c.vbi latè ↄſuluit,ꝙ ſtatutum non poteſt habilitare ꝓ
lem illegitimam ad ſucceſſionem,ne aperiatur via adul
terijs & copulæ illicitæ:& quia ſtatutum careret honeſta
te,ↄ̃ c.erit aũt 4. diſt. Ex quo conſilio pulchrè infert Do.
ca.j.§.2.in fi.de fi.presby.in 6. ꝙ non valet ſtatutum epi-
ſcopi habilitans oẽs filios illegitimos ad minores,& ſim
plicia beneficia:quia aperiret uiã peccato:ſecus in diſpen
ſatione,quæ ſibi competit: quia illa fit cum cauſæ cogni
tione,vt ꝑ Inn in ca. cum ad monaſterium de ſtatu mo.
quæ non põt dici accedere tali ſtatuto, per quod induce
retur diſpenſatio nimis indiſcreta & vaga, vt ibi latiùs ꝑ
14 eũ.¶ Fallit octauò regula huius decre. vbi † conſtitutio
noua imponit pęnam pro aliquo delicto, quæ pœna eſt
ↄgrua & ↄueniens delicto magis, quàm pœna l. veteris;
quia tunc in puniendo eos,qui deliquerũt ante conſtitu-
tionem nouam,ſeruabit̃ iſta conſtitutio noua,ſ̃m Bar.in
d.l.oẽs populi.quem ſequunt̃ hic do. Ant. & Inno. Et iõ
dicit Bar.ibi,ꝙ cùm Patauini feciſſent legem,ne quis ſub
pœna capitis venderet ſal Venetis ſine licentia, deinde
ꝑ ſecundam l.fuiſſet mutata illa pœna in pecuniariã, de
bebit ille,qui vendidit tꝑe primæ l.hodie puniri per l.no-
uam;q̃a prima pœna fuit nimis rigoroſa,ſ̃m eũ.Idem in
ſimilibus.Et mouetur per tex. in l. pen. ff. ſi ex noxa. cã
ag. vbi ſeruus delinquens in ſeruitute, & accuſatus in li-
bertate,non punitur vt ſeruus,ſed vt liber. ¶ Hanc fallẽ
tiam intellige primò ſ̃m prędictos in pęna,quę augetur
vel diminuitur ex cã; quia in ea imponenda inſpicit̃ tẽ-
pus ſententiæ.non delicti,vt eſt dictũ. Sed vbi eſſet pęna
ordinaria delicti,dẽt inſpici tp̃s delicti,ꝑ l.j.ff. de pęnis.&
c.fi.de ſenten.excom. Et iõ hæc fallentia loquitur de pę-
na congruẽtiori,vt hic per do.Abb.poſt alios,& per Pet.
de Ancha.clarè in repe.c.1.ver.quid in delictis ¶ Secun
dò intellige hãc fallentiam in pęna imponenda per ſen-
tentiam,ſecus ſi imponitur ipſo iure; quia tunc attendit̃
ſemper primum tp̃s,ſ̃m Io.And.in c.fi. de elec. in 6. Dat
exẽplũ in c.fęlicis.& in c.exigit.de cenſi.in 6 & ſequitur
Do.in d.c.fi.allegans rationem;q̃a q̃n ſtatutum imponit
pęnam ipſo iure,dr̃ executorium,per no.in c.licèt canõ.
de elec.in 6.Ad idem facit c.fi. de ſenten. excom. vbi in
pœna delicti per ius ipſo iure impoſita attenditur tem-
pus delicti quò ad tollendam illam pęnã poſito ꝙ ſuper
ueniat cã,ꝑꝑ quã aliter deberet de delicto ſatisfacere.Di
cit tñ Io.And.in d.c.fi.de elec. in 6. & ſequitur ibi Dom.
ꝙ vbi lex ſecunda vellet primã haberi pro infecta; tunc
ẽt pœna prius impoſita ipſo iure eſſet ſublata, per tex.cũ
glo.in cle.j.de immu.eccl.& benè facit, quod dixi ſupra
in 1.limi.primæ fal.Reliqua dicta Io.And.in d.c.fi.redu-
cas ad diſt.Barto.in d.l.omnes.& Docto hic, & de mate-
ria vide etiam per Albe.in prima parte ſtatutorum,q.85.
& in 4.parte,quæſt.54. & per Ioan. de Lig. in repet. cum
dilectus.de conſue.& Bal.in d l.leges.Et facerent hæc ad
quæſt.de perſona, quæ tempore ſententiæ mutauit ſta-
tum,quem habebat tempore delicti,putà ſi efficitur cle-
ricus,quæ iura debeant attendi in eo puniendo,an iura,
quæ conſiderant primum ſtatutum, an quę conſiderant
ſecundum? De quo vide ad ſaturitatem per Ioan. And.
& do.Ant.in c.1.de obli.ad ratio.Bal.& Ange.in l.1.ff.de
pę.Bal.in l.officiales. C. de epiſc. & cle. & in l. cùm quæ-
dam puella.ff.de iuriſd.om.iu.& ĩ l.1.C. an ſeruus ex ſuo
facto.& in auth.cauſa,quæ cum monacho. C. de epiſ.&
cle.& Ang.in l.ſi quis poſtea.ff.de iudi.Pet.de Anch in re
gula, ea quæ. verſ.3.q̃ritur.de reg. iuris, in 6. Io. de Ana.
poſt Pet. de Anch.in c.ad falſariorũ.de cri.fal.do. Car.in
cle.ne in agro.§.q̃a verò.in 7.q.de ſta.mo. Arch. in ca.1.
11.q.1.Spec.in titu.de reo. in princ. verſi.q̃d ſi pendente.
Iac.But.in l.pe.ff.ſi ex noxa.cauſa ag.Bal.in c. cũ non ab
homine.de iudi.& in c.1.de mili.vaſ.qui bellica arma de
po.gl.2.Bal.Ang.& Imo.in l.nemo põt.ff.de le. 1. Bal.in
l.affinitatis.C.cõia de ſuc.& in l.2. C.vt in poſ.le. & in l.
q̃dam.C.de fideico.Bar.Brixi.in,quæſt.venerea,incip.ali
quis litigabat. Iac.Bu.in l.quiſquis.la.2.C.de epiſ. & cle.
Imo.in c.eã te.de reſcrip,do.Abb.in c.qđ clericis,de foro
comp.Bal.in l.idẽ Vlpianus.ff.de excuſ.tu.& Pe.de Anc.
15 latiſſimè in diſp.inc. Laicus q̃da.¶ Fallit † nonò regula
huius decret.in ↄſtitutione ↄfirmante, quia trahitur ad
præterita,ſ̃m Iac.de Bel. quam refert Bar.in d.l. omnes
populi.& facit c.1.de tranſac.& quod habetur in l. benè
à Zenone.C.de qua. præſcrip. Et intellige, ſi conſtitutio
vtitur verbis, quæ poſſent importare præteritum tem-
pus,

pus, aliàs non, secundùm Bart. ibi, & sequitur Imo. hîc, inferens, ꝙ in casu l. si quis argentum. C. de dona. confirmantur donationes præteritæ, quia lex utit verbo, Factas, ut hìc latius per Imo. ¶ Limita hanc fallentiam, dummodò actus confirmatus retrò habuerit uigorem: sed si sumit vigorem ex ꝯfirmante, tunc ꝯfirmatū trahitur ad tp̄s confirmationis, non econtrà, secundum Bald. in d. l. leges. Et ibi dicit idem in infirmatione: nā aut habet vetustiorē causam efficacem ad infirmandum, & tūc trahitur retrò: aut non habet vetustiorē causam, & tunc non trahitur retrò. Ista probantur in rōne sui, in l. obseruare. in fi. ff. de offi. proconsul. & in l. si quis priore. ff. ad Treb. & in l. tribunus. §. vult. ff. de testa. secundū eū: & sequitur Pet. de Anc. in d. repe. cap. j. versic. quid dices. suprà eod. Et hoc modo intellige, quæ scribit Bald. in l. ex placito. ver. sed pone, actū est. C. de rer. permu. dum subtiliter ponit, vtrū qui intentauit condictionē ex statuto inualido possit obtinere, si lite pen. superuenit confirmatio, de quo ibi per eū. ¶ Decimò & vltimò potest dici,
16 ꝙ † regula huius decre. fallit in alijs dispositionibus, p̄terquàm cōstitutionum: qm̄ regulariter dispositio simpliciter prolata concernit præsentia, vel præterita, non futura. Patet in c. ad audientiā. lo 2. de eccle. ædi. vbi priuilegiū non trahitur ad ecclesiam futuram: & in cle. fi. de rescrip. vbi literæ ad bn̄ficia non trahuntur ad ecclesias futuras. Idem in rescriptis ad lites, in ca. fi. infrà de rescrip. Et emptio non trahitur ad futura, l. Rutilia Polla. ff. de contrahen. emptio. Idem in iuramento, c. clericos. de iureiur. c. 2. de renun. Idem in arbitrio, l. de his ff. de ar. Idem in transactione, l. Aquiliana. ff. de transac. Idem in rennnciatione, vt per Bart. & alios in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obl. dicto cap. 2. de renunc. Idem in pignore, l. 4. C. de vsur. Idem in exemptione concessa capellis, glo. in c. cum appell. de priui. per Card. in cle. j. in 4. opp. de cens. Idem in confiscatione: quia non trahitur ad bona futura, c. fœlicis. vltra medium, de pœnis. in 6. Bart. in l. si tibi mādauero. §. is, cuius. ff. man. Et renunciās ferijs, non intelligitur renunciasse futuris, secundū Bart. in l. 2. ff. de fer. Et generaliter de alijs renunciationibus dic, vt per Bart. in d. §. duo fratres. in 10. q. cum concor. quas dedi in d. c. 2. Et facta liberatione ab omni obligatione orta ex sorte, non est facta liberatio ab obligatione orienda ex sorte, secundùm Abb. consil. 10. Et vicarius habens mandatum ad casus episcopo competentes & competituros, non potest expedire casus nouiter de iure speciali episcopo competentes: putà habilitare spurium aliquem ex dispensatione Apostolica, secundùm Rotam pulchrè in ti. de offic. vic. decis. 3. in antiquioribus. Verùm ista, & multa his similia, quæ facilè adduci possent, exigerent per se tractatū lōgum, & à materia nostra extrauagantem: & pro concordia aliorū iurium, quæ videtur istis aduersari, fiunt multa verba, quæ ad fallentias reduci possent, sed omitto. Hanc aūt fallentiam posui, nō quia multum necessaria esset, sed ne ultima decretalis tituli inuideret primæ, cuius dos similiter per. 10. fallentias expedita fuit. Et ideo generaliter, an & quando dispositio l. vel hominis, fauorabilis, vel odiosa trahatur ad futura, persequere, vt solenniter & magistraliter per Bar. in l. si ita. ff. de au. & arg. leg. latè per D. Ant. in c. quia circa. de priui. & latissimè per Imo. in cle. fi. in 16. col. cū. 20. seq. de rescr. ꝑ Arch. in c. frater noster. 16. q. j. per Do. post Io. And. in c. si cōfirmationē. de elec. in 6. per Io. And. & Dom. in c. licèt. de priuil. in 6. cū concor. de quibus in dictis locis. Et scias, ꝙ ad hoc multa inuenies per quosdam Mod. in famoso tractatu de seru. vrb. pręd. c. j. q. 5. dum examinat de illo, qui promisit pro certis annis coquere panem pro certo precio, vtrum teneatur ad id pro eodem precio, si familia multùm creuit. Et ibi inferuntur multa; & multa ponit Lud. in l. dāni. §. is, qui vicinas. ff. de dam. infe. & Albe. q. 14. in prima parte statutorum, per Io. And. in Spe. de renunc. & conclus. §. j. ver. ꝙ si quis renunc. per Dom. in ca. authoritate. §. fi. de priuil. in 6. ꝑ Car. in tit. de regula. cons. 18. per Bal. in c. ad nostram. lo 2. de iureiu. cum si. ¶ Et per has 10. fallentias puto expedita omnia, potissimùm necessaria ad materiam huius decr. Si qua desint necessaria, recurre ad Doc. hic scribentes, quod tamen rarò opportunum erit tam in ista decr. quàm in toto isto ti. in quo in omnibus articulis examinatis nihil omisi ex his, quæ post longissimā indaginem & solēnem lucubrationem inuenire potui. Itaque finē facio fessus continuo iugo tolerato per triennium, in quo vltra quotidianæ lectionis pondus hoc opusculū ex mera urbanitate & supra debitum paulatim publicaui in hoc fœlicer renouato gymnasio Pisano, ubi inter primos professores primū locū gubernaculorum inter Canonistas triēnio occupaui. Errores, quos in hoc opere cōmisisse formido, magis in electione, q̄ in ordinatione & fideli opinionum relatione, attribuat pius lector iuuentuti nostræ. Si qua autē benè ordinata & ex omni iurium pelago utili compēdio per stricta fortassis videbuntur, attribuatur omniū bonorū largitori, cui gratias plurimas agens, dicam cū Marone.

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Nam patria, & patria potestas, repatriare me cogunt propter fidem de redeundo datam, cursu isto cœlo fauente fœliciter consummato. 1477. 15. Augusti.

Explicit lectura solennis do. Felini Sandei super tit. de Constitutionibus.

PRAEFATIO FELINI SANDEI IN TITVLVM DE RESCRIPTIS.

ORDINABVNTVR Omnes articuli tacti per Doctores, quasi materiam apostillando ex pluribus ab alijs insimul nō reductis, nō transportādo, neq; vsurpando dicta Doctorum, maximè Modernorum, vt sunt præ cæteris Marianus de Senis, Andreas Siculus, Alc. Imolensis, & p̄ceptor meus colendissimus Franciscus Aretinus, his oībus re & fama anterior, & fœlici vita adhuc superstite posterior: de quibus meritò dici posset, vt ille, quod ipsi nō viderūt, totus mūdus ignorat. Ab istis quædā luminum faces mihi velut in obscuro posito eminus accenduntur, & tanquā è sublimi specula, quā gressum tendere oporteat, eorū vestigijs & uocibus monemur, vt de se inquit Ruffinus in prin. Historiæ ecclesiasticæ. ¶ Stylo et compendiosiore vtar, q̄ vsus fuerim super ti. præcedenti: cùm, q̄ gaudeant breuitate Moderni: tū, quia re vera longè vtilius est multos passus succi plena breuitate decisiuè perstringere, q̄ paucos longo stylo examinatos ampullato ostentatriceque superfluorū discursuum circuitu diffusiùs cæteris dilatare, attenta Commentariorum multiplicata vsque ad nauseam caterua: quorum multiloquia denuo īculcare, vel iterum more quorundam ad literam transcribere, non expedit: sed potiùs super ipsis quodam modo repertoria contexere per q̄ necessarium est, adaptatis concordia & ordine magnis ac inextricabilibus penè varietatibus, quæ in tot voluminum vastissimo pelago ad numerum capitum numeros sententiarum efficientes confusionem in dies maiorem pariunt, fatigatasque plerunq; delicatorum mētes quadam immensæ profunditatis, inaccessibilisque labyrinthi obscura confusione perterritas, de viribus tādem diffidentes, cœptique itineris pœnitentes propè ad desperationem ac diuinæ huius scientiæ postergationem perducunt. Qua de re notabilibus, quæ ex more eliciuntur, glossarumque & opinionum communiter reiectarum vorticibus extensiùs in lectionis cursu deductis, ea duntaxat stylo potiùs glossam, quàm commentum sapiente, coagulata, scribendo percurram, quæ studentium animos post aliorum veterum ac modernorum amplissima commenta decursa, suaui quodam & ab eis desiderato fragrantiū flosculorum ornamento terso ac resoluto breuiloquio depascant, & ad instar physici in ægritudinis calce vocati, omnem rugatæ frōtis nebulam aliquantisper demulceāt, mitigent, alleuient. Scio scriptum esse, Nihil dictum, quin priùs dictum: & apud Horatium,

Scribimus indocti, doctique poemata passim.

Plura tamen priùs dicta, sed non priùs ordinatè reducta: imò errantia, & sæpe aduersantia, rudemque & indigestam; vt ille, facientia molem, constanti & indefessa solicitudine vobis iure vestro sic à me exigentibus ordinatissima palpabilique claritate componere pro viribus enitar: fretus in primis diuino auxilio postulato, vt docet Iacobus a in prima epistola, in fide, sine vlla hæsitatione; dehinc pertinaci ista ac diuturna assiduitate vestra, quæ studium mirificè supra omnia excitat, & timiditatem in scribendo meam omnium maximam inanimat, accendit, impellit: Nec nō & librorum meorum copiosa satis multitudine, sed magis longa cum eis præterita, familiaritate, non riuulorum, sed fontium vbertate decocta: Protestatione & recognitione imbecillitatis & insufficientiæ meæ præmissa ad prœmiū opusculi à me in ti. præcedente editi, constanti, non ficta humilitate semper repetita. De cœlo enim, iuxta Aquinatem Satyrum, cecidisse memor sum, Cognosce teipsum.

a Iac. *Et adde a Act. cap. 17. & c. in nomine. & ibi Abb. de test. & c. non licet. 16. q. 5. 1. q. 1. cùm Paul. & 26. q. 7. non ob seruetis. tex. in Authen. de quæsto. & in Auth. de armis. in princ. col 6. & tex in l. in nomine Domini. C. de off. præfec. Afri. etiam Bal. in proœ. quarti libri. C. & in Spec. de aduoc. § 6. ver. suppositis. & de instru. edi § 2. ver. ante omnia. Et adde, quòd tria operatur in omni opere. s. bonum principium, melius medium, & optimum finem, vt per Bal. in prima consti. Digestorum, in prin. & in Auth. quomodo oporteat episcop. in princ.*

De Rescriptis.

TITVLVS III.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum habet uim constitutionis inter partes, quasi dicat, non inter alios.*
2 *Rescriptum habet vim legis inter partes.*
3 *Impetrator rescripti an possit inuito aduersario renunciare rescripto? Et uidetur concludere, quòd sic, exceptis quinque casibus immediatè sequentibus.*
4 *Rescriptum contra ius est suspectum: & si constat de mente rescribentis, mutat naturam, & potius est priuilegium.*
5 *Rescripta an sint strictè interpretanda.*
6 *Surrogatus in ius, quod defuncto competebat quomodolibet, acquirit possessionem, quia possessio quæsita & apprehensa iuris est.*
7 *Agere quilibet potest pro re ecclesiæ alienata, sicut pro inuasa.*
8 *Beneficium quid sit, & qualiter deffiniatur.*
9 *Cancellaria Papæ potest omnes causas, quæ sunt de communi iustitia vni committere absque speciali mandato.*
10 *Signare rescripta Papę quis possit absente vicecancellario? Et dicit, quòd vnus cardinalis de mandato Papæ.*
11 *Impetrans rescriptum per surreptionem, non est falsarius, nec excommunicatus ipso iure.*

CON-

CONSIDERA Primò verba Ioan. And. continuantis hanc rubricam, dū dicit, ꝙ † rescriptum habet vim constitutionis inter partes, quasi non inter alios. ¶Limita ex dictis Archi. & Dominici, in capitu. ignorantia. 38. distinctio. vbi dicunt, quòd si datur certa forma diffinitioni causæ, & postea emergat aliud simile negotium, potest eadem forma diffiniri, per cap. licèt. 16. q. 3. ibi, tunc formam pro cæteris cognitionib. scripsimus. & c. multi. 2. q. 1. ibi, formā ad omnia similia. Et idem not. Ioan. And. in cap. quia. V. de iudi. Et dicit Ludo. Ro. consi. 260. In proposito casu in prin. quòd interpretatio facta per rescriptum ad postulationem vnius concessum super iuris, vel Apostolicæ regulæ intellectu facit ius generale quò ad omnes, per l. fina. C. de leg. & per no. in c. in causis. de re iud. ¶Quæ intelligas procedere in rescripto principis, sed in rescripto inferioris etiam habentis potestatem legis condendæ non inducitur ex eo lex, siue rescribat, siue iudicet, aut epistolam transmittat. Ang. in l. 1. ff. de ferijs. propter gl. ibi, q̄ incipit, Imo derogat. & sequitur ibi Alexan. post alios quicquid dixerit idem Ange. loquens de epistola Ducis Venetorum in l. item veniunt. §. cæterùm. ff. de peti. hære. Quem etiam reprobat Alexan. consi. mihi numero omnium voluminum cōtinuatiuo, 461. incipiente, Aliàs de facto consultus. aliàs est in 3. volumi. 97. vbi respondet ad d. §. cæterùm. quòd loquitur in habente potestatem principis. Opinio autem Ange. in §. cæterùm. posset procedere, quando illud rescriptum esset insertum inter constitutiones conditas ab inferiore à principe, qui potest ius statuere in territorio suo, secundùm And. Sicu. hìc. ¶Considera secundò, dum vult
2 Ioan. And. in d. continuatione, quòd † rescriptum habet vim legis a inter partes. Et adde Rotam de dolo & contu. capitu. 2. in antiquioribus, vbi dicitur, quòd rescriptum concessum vni parti, vt eius aduersarius possit compelli personaliter comparere contra regulam l. fi. C. de procu. & capitu. 1. de iud. in 6. operatur idem in ipso impetrante. Et dicit Bal. in capitu. 1. in fi. infrà eodem quòd rescriptum remouens appellationem, intelligitur etiam remouere appellationem ipsius impetrantis. Et dicit glo. in clemen. sæpe. in ver. voluerit. de ver. signi. quòd si actor obtinuit per rescriptum, vt causa de sui natura plenaria agitetur summariè, erit idem, si in eodem iudicio ipse reconueniatur. Et sequitur Domini. in cap. 1. de do. & contu. in 6. & Abb. in capitu. fi. de mu. pe. vbi aliàs reduxi alia in simili de æqualitate in iudicio inter actorem & reum seruanda. Et in proposito dicit etiam Bal. in l. fina. C. de fruc. & lit. expen. ꝙ si ex rescripto principis obtinuit vasallus, vt à feudo non caderet propter non seruata fœdera feudi, eodem modo dominus nō amittet dominium directū, si eadem non seruauerit, quod aliàs amitteret, cap. 1. §. ex eadem. de lege Conra. dixi in c. dilecti. de ma. & obe. Et dixit Bar. in l. in sacris. la 3. in fi. C. de proxi. sacro. scri. lib. 12. ꝙ rescriptum concessum vni parti in solutione sportularum, prodest etiam alteri. ¶Quæ omnia, & his similia, limita primò, nisi concessio esset facta motu proprio superioris, vt per gl. in d. cle. sepe. & Abb. in d. c. fi. de mutu. pe. per tex. in l. 3. in prin. ff. quod quis. iur. & ibi plenè Scribentes. ¶Secundò, nisi odium, aut fauor specialiter in vna parte tantùm aliud inducat, secundum Bal. c. ī. proxi. in fi. ¶Et adeò procedunt ista, vt fiat longa q̄-
3 stio, vtrum † aduersario inuito possit impetrator renunciare rescripto? De quo recurre ad omnes Scribentes in c. ex cōquestione. de restitu. spo. Bal. ponit in l. petendæ. C. de temp. in integ. resti. pe. glo. in clemen. constitutionem. in ver. nolle vti. de elect. Rota de appel. 45. in antiquis, Dom. in c. quoniam. post princ. de immu. eccl. in 6. Imo. post glo. pe. in c. cum olim. de offi. deleg. Ang. in l. obseruandum. ff. de iudi. Imo. in c. ex tenore. ī. eo. But. & Abb. in cap. ex literis. in prin. de fi. instru. Ang. in l. iij. in prin. ff. quod quis. iuris. Et communior * conclusio est ꝙ possit renunciare, vt etiam per Bal. in l. j. C. ut lite pen. & Maria. de Senis in c. fi. de cri. fal. etiā si motu proprio fuit causa commissa ad vtilitatem priuatam. Abb. in d. c. ex conquestione. ¶Fallit primò, nisi rescriptum afferat alicui ius ultra instantiā. Bal. in l. postquā liti. in fi. C. de pac. ¶ Secūdo, dūmodò satisfaciat reo de expensis. But. ī. eo. super literis. ver. quia aduerte. ¶ Tertiò, nisi iā rescriptū fuisset præsantatū iudici. But. ī. eod. ex parte de cani. ver. no. primò. Sed Abb. cōtra in d. c. ex conquestione. quia ante citationē licitum est pœnitere, authen. qui semel. C. quomodo & quando iu. & quia per præsentationē ante citationem non confertur exercitiū iurisdictionis, vt per eum latius, & p dictum domi. meum Frā. de Are. consi. 33. cōsultatio præmissa. ¶Quartò, nisi iam emanasset citatio, Abb. post alios in d. ca. ex conquestione. & Lud. Ro. consi. 343. ex themate. ¶Quintò, nisi rescriptum esset ad bonum publicum: qa ei non renunciat impetrator. Host. in d. c. ex conquestione. ēt ante præsentationem, s̄m Abb. ibi. ¶Hos quinq; casus restringe, nisi falsus procurator rescriptum impetrasset. Et commissio infundat nouum habitum & exercitium iurisdictionis. Rota de appel. 61. Item fuit dubitatum & per me & c. in nouis. Nam tali rescripto indistinctè renunciari potest, secus si tale rescriptum infunderet solùm exercitium iurisdictionis habenti eam habitu, vt in commissione, q̄ fit auditori Apostolico, secundum Rotam ibi. ¶Ex quo fortè idem esset, qn̄ scriberetur ordinario excitando iurisdictionem ordinariam, iuxta c. licèt. & c. graue. de of. ordi. vbi dixi, quomodo cognoscatur ista excitatio. Et rō in auditore est: qa commissiones, q̄ fiunt in auditoribus, potius sunt distributiones nullam iurisdōnem dantes, s̄m Rotam ibidem, & eo. ti. 62. & de iud. 5. & de of. de lega. 13. in nouis, vbi concluditur fortius, ꝙ impetrationes commissionum, q̄ fiunt talibus, valent etiam obtentæ ab excōicato ad limitationem c. 1. eo. ti. in 6. vbi hoc sequitur Domi. ver. qd si ad instantiam, intelligens esse verum, ꝙ auditores habent ordinariam in cognoscendo, sed in pronunciando delegatam, vt no. gl. 1. in cle. auditor. de rescri. & Rot. de re iudi. 16. in nouis: est fi. Et ita intellige gl. 3. in fi. in c. solet. de sent. excō. in 6. quam no. ibi Domi. in prin. Dixi latius ī. eo. c. nonnulli. §. 1. ver. fallit quartò. Commissiones tn̄, q̄ fiūt ab ipsis auditoribus, sunt strictissimè interpretandæ. Rot. de dolo & contu. 18. item si impetretur. in nouis. Et istis adde Nic. auditorem Rotæ in Repertorio, fol. 159. ver. rescripta sunt cōia. ¶Ad diffinitionem rescripti adde tex. in l. falsò. C. de diuer. rescri. ibi, ad ius rescribuntur. Ex quo tex. sumpta est diffinitio, secundum Bal. ibi. Et est bona gl. in c. 1. in ver.
4 noscatur. de consti. in 6. dicens, ꝙ † rescriptum ɔ̄ ius est suspectum & si constat de mente scribentis, mutat naturam, & potius est priuilegium b. Et no. ibi Domi. & dicit Io. And. in ca. olim. de verb. signi. ꝙ si priuilegiū est ꝑpriè ɔ̄ ius: vnde illud frustra precibus imploratur & c. l. j. C. de thesau. lib. 10. & 25. q. 2. in summa. Vnde rescripta dicuntur modici præiudicij. Bal. in l. j. C. de diuer. rescri. Et recipiunt interpretationem à iure communi. Bald. hic per capitu. causam. infrà eodem, vbi latius videbis. Et vbi princeps vocat priuilegium, & sigillatur sigillo priuilegiorū, non est necessaria alia clā; qa satis apparet ipso facto, ꝙ tunc vult infringere legem. Ideo non requiritur clausula, Non obstāte, Bal. pulchrè in l. item lapilli. 3. col. ver. ego dico. ff. de re. di. Et vnam dr̄iam inter rescriptum & priuilegiū ponit Abb. ī. eo. plerunque,

a Vim legis. *Adde Io. de Por. in l. feu. 4. col. solu ma. quod ītellige, si sit conforme iuri cōi, quo casu potest allegari ad differentiam decisionum. glo. in ver. subscriptionem. & Doct. in l. 1. C. quo modo & quando iu. & in l. 2. C. de leg.*

b Priuilegium. *Ad quod adde domi. Soci. suo consi. 164. incip. Visa bulla Bonifacij. uersi. primum fundamentum. ibi, ex quib. patet. in 2. parte. quòd rescriptum concessum contra dispositionem iuris communis consequenter dicitur priuilegiū propriè stricto & sumpto uocabulo.*

¶Signa aũt cognoſcendi reſcripta ad lites, ponit Cal.in
iſto ti.conſi.5.& vlti. Dicam intrà eo.c.ad audientiam.2.
5 ¶Cæterùm † ex eo,quod dr̃,reſcripta ſtrictè interpreta-
ri, impugnat hic late And.Sicu.aureum & vulgatum di
ctum Inn.in c.epı̃.de re.ecc.non alie.dum dixit,delega-
tum datum cum clauſula,ad ius & ꝓprietatẽ eccleſiæ re-
ducas male alienata, poſſe cognoſcere & iudicare de oc
cupatis, licèt ꝓpriè non dicant alienata manente ꝓprie-
tate,l.alienationis.ff.de verbo.ſigni.qa iſtud eſſet reſcri-
ptum latè interpretari, ꝑꝑ qđ cõiter damnatur Inn. ſm
eum,q idem dicit in d.ca.epı̃. & ſentit Abb. vltra ipſum
in c.nonnulli.§.j.in notabili.ĩ.eodem. ¶Tu verò ſeque-
re Inn. quem approbat Spe.de reſcri. præſenta.§.ratione
quoq; formę.ver.item ꝙ in reſcripto. Arch.in c.& ſi illi.
12.q.2.in c.reuera.in fi.c.3.q.9. Bal.in l. iubemus.la 2. in
fi.C.de ſacroſan. eccl.in l.ſi mulier.§. qui in poſſeſſionẽ.
in fi.ff.quod me.cauſa.in l.j.ff.de conſti.prin. Lud.d.con-
ſi.343.ſentit Inn.in c.cùm olim. Abb.ſuper ver.mentio.
ibi,imò plus.de offi.delega.& eſt tex.in ca.j.de reſti.in in-
te.& ibi Inn. in ſecundo no.& Abb. & facit tex.& qđ ibi
Bar.in l.ſi minoris. C. de iure fiſ. lib. 10. Vnde dicit Bal.
in l.ſi de proprietate.C.ſi à non compe.iudi.ꝙ reſcriptũ,
Conqueſtus eſt talis de Titio, qui iniuriam ſibi de re ad
ipſum pertinente fecit, concludit petitorium & poſſeſſo
rium. Alle.Inn.in d.c.epı̃. ¶Et ideo dicit Rota, vt li.pen.
6 v.in nouis, ꝙ † ſubrogatus in ius, quod quomodolibet
competebat defuncto, acquirit poſſeſſionem, quia poſ-
ſeſſio quæſita & apprehenſa iuris eſt. Benè facit l. ſi quis
ad ſe fundum.ibi,poſſeſſionis iura reparẽtur.C. ad l.Iul.
de vi. quem tex.no.ibi Bal.pro dicto Inn. præalle. Eſt ve-
rum, ꝙ aliqñ in reſcriptis dr̃, deperdita & alienata redu-
cas, ad euitandam opinionem ꝯriam Inno. q̃ tñ non eſt
vera. Ita dicit Car.in cle.2.in prin.in 9.q. de reli.do.& ibi
Imo.ver.no.benè gl. ¶Et dixit Lap.alle.ſecunda.diceba
7 tur.in prin. ꝙ † ſicut pro re eccleſiæ malè alienata quili-
bet agere põt,ẽt non prælatus, ita pro inuaſa, & ſequunt̃
But.Imo.& Abb.in c.cùm olim,de teſti. Sed vide ibi do-
minum meum de Are. vbi impugnando Lap. & prædi-
ctos vult,ꝙ dictum Inn.in c.epı̃ loquens in delegato, nõ
debeat extendi adeò, vt facultas data cuilibet de clero ꝑ
c.ſi quis presbyterorum.de reb.eccle.non alie.habeat lo
cum pro recuperanda re eccleſiæ non alienata, ſed inua-
ſa, vt ibi per eum. Ex his remanet roboratum dictũ Inn.
¶Ad rõnem in ꝯrium reſpondet Abb.in d.ca.epı̃,ꝙ re-
ſpectu virtutis extenſiuæ reſcriptum ſtrictè interpretat̃.
ĩ.eodem.c. Rodulphus.cum ſi.ſed reſpectu virtutis com
prehenſiuæ quò ad vim verbi ſecus. Aliter ẽt reſponde-
bitur.ĩ. ¶Scias ẽt pro huius puncti complemento,ꝙ vbi
reſcriptum narrat ſpolium, vel verba ꝯcernentia poſſeſ-
ſionem, non poterit reduci ꝓprietas. Ita voluit collector
Rotæ ꝯ alios coauditores in ti. de cau. poſ.deciſ.9. Item
ſi committatur,in nouis. ¶Nec obſt.dictum Inn.in d.ca.
epı̃. quia, ſm ipſum, verba poſita in reſcripto, ea quæ de
bonis ſapiunt, & ſapere poſſunt tam petitorium, q̃ poſ-
ſeſſoriũ: ſecus vbi ſimpliciter narratur de ſpolio,& ſub-
inde obtinetur commiſſio; quia non venit proprietas ſe
cundum eum ꝯ alios ibi, quem ſequit̃ Abb. in c.j.de ſeq.
poſ. & fruc. poſt But. ibi ad fi. Hoc autem limitatur, niſi
ſpoliatus dicat rem ad ſe pertinere: qa per hoc verbum
Pertinere, tranſit cognitio petitorij. Ita firmat Rota p̃all.
deciſ.9.in no. licèt Collector inſiſtat ẽt ꝯ hoc, vt ibi per
eum. Et opi.Rotæ ꝯ Collect. ſequitur But. in d.c.j. & ibi
latius Abb. quia verbum, Pertinere, eſt
a latiſſimum a, & aptum comprehen-
dere tam petitorium, quàm poſſeſſo-
rium, c. cùm ad ſedem. de reſti. ſpolia.
cap.cùm venerabilis.de excep.& l.ver-
bũ illud, Pertinere.ff. de ver. ſigni.& ꝑ
Bal.in d.l. ſi de proprietate. C. ſi à non
cõpe.iud. & per But. in c. cùm eccleſia
in princi.de cauſa poſ. & propri. vbi
etiam ponit, an ſufficiat apponere hoc
verbum per viam cauſæ, vt peto rem,
quia ad me pertinet. Cæterum qñ fit
ſimplex cõmiſſio, benè transfertur po-
teſtas cognoſcendi tam ſuꝑ petitorio,
q̃ ſuper poſſeſſorio, ſed ſecus, ſi ſimpli-
citer ſuper altero tm̃, vt per Rotã, But.
& Abb. vbi ſ̃. Quòd aũt verbum, Perti
nere, ſufficiat ad petitorium & poſſeſ-
ſorium, no. ẽt Bal. in ca. inter dilectos.
ꝑꝑ gl.ibi.de fi.inſtru. Et ſufficeret dicẽ-
ti rem ad aliquem ꝑtinere, ſi docet, ꝙ
ꝑtinet ex poſſeſſione, vel quaſi, ẽtſi ad
alium pertineat ꝓprietas. Rota de reſc.
43. quidã impetrauit. in antiquis, q̃ eſt
ẽt de præb. 5. in antiquioribus. Volens
ꝙ ſi Papa ſcribit pro beneficio pertinẽ
te ad collationem, talis intelligitur, ẽt-
ſi pertineat ſolùm quaſi poſſeſſio, licèt
ad alium ſpectet ꝓprietas, niſi diceret̃
ad ius & proprietatem. Ad qđ ẽt vide
Cal.de præb.conſi.23. & Rotam de iu-
repa.13.in antiquis, & Io. And.in rl̃a,
mora.ĩ j.q.in Mercur. ¶Et facit ad hoc
conſi. Mariani de Senis, mihi 58. viſis
& diligenter. vbi conſuluit, abſoluen-
dum inquiſitum; qa dicebatur in inqui
ſitione rem pertinere ad talem. Nam
poterat pertinere aliter, q̃ iure dñij. Er-
go non concluditur fuiſſe furtum. Al-
legat Bar.in conſ. Vr̃ dicendum dictos
accuſatos. Sed ſi diceret̃, Spectat, tũc be
ñe denotat ẽt dñium, vt ſentiunt præ-
dicti, & firmiter Albe. in Dictionario,
in ver.ſpectant. Alleg. Hoſt.in ca.licèt
cauſam.de proba.no Io.Pe.in ſua practica, quę vulgò dr̃
Papienſis, fol.6.ad fi.in ver.ſpectat & pertinet. Inn.& Io.
And.in c.dilecta in ver.ſpectantia.de oſ.archi. De verbo
autem, Competit, vide Domi. in c.oẽs leges in vlt.col.j.
diſt. Item ad rõnem ſ̃.dictam per And. Sicu. ꝯ Inn.in d.
c.epı̃.reſpondet ẽt aliter Abb.in d. c.1.de ſeq.poſ.ꝙ licèt
dicat hoc, ꝙ reſcripta ſunt ſtrictè interpretanda, tñ põt
dici, ꝙ vbi verba patiuntur, ſunt latiſſimè interpretãda,
cùm ꝯ ius nihil concedat, ſed ſolùm actionis exercitiũ
coram iudice delegato, ad qđ tene menti tex.ibi, & præ-
alle.dictum Inn. ſm eum. Cætera de reſcriptorum inter-
pretationibus dicam ĩ. eo. cauſam. & in pleriſque locis
huius ti. ¶Circa diffinitionem autem
b beneficij b dicit Io.An. in d.c.olim.de
8 verbo.ſigni.ꝙ † aliqñ capit̃ largè, iuxta
c. Obertus.de mili.vaſal. qui contu.eſt
prout eſt ꝯceſſio gaudium tribuẽs & c.
Sic accipitur in c ordinarij.§.ſi verò.de
of.ord.in 6.& per gl.fi.in ca.quia circa.
de priui.& in d.cap.olim. Propriè verò
eſt beneuola actio præter ius, quæ latè
interpretat̃, in c.cùm dilectus.de dona. niſi ſit ad benefi-
cia eccleſiaſtica, c quãuis 1. de præb.in 6. dicetur in d.c.
cauſam. Et de natura beneficij latè ꝑ Bal. in l.beneficiũ.
ff.de conſti.prin. & ibi melius omnib. per Alb. de Rota.
verſi.ex prædictis patet. ¶Breuia dicuntur, q̃ à ſolis ſecre
tarijs ꝯficiuntur, & per Papam ſignantur in cera rubea
annulo piſcatoris, eandem vim habentia quam reſcri-
pta. Ita dicit gl.2.in ſupraſcriptione, in extraua. vnigeni-
tus.folio impreſſarum 115.facit c.j.de feu.guar.ibi, breue
teſtatũ. vbi exponit̃.i.publicum, iõ ſic appellatum, qa fit
breuib.verbis, ſm Bal.& Ia.de Alua.in c.j.in prin.de con
tro.inueſt. ¶Demum no.quinq; introductoria ad mate
riam. Primò, ꝙ oĩs, q non prohibet̃, põt impetrare. Hoſt.
hoc ti.§.quis poſſit. Etiam ſeruus, l.j. & l. uniuerſis. C. de
p̃ci.impe.offe. Vñ Rota de iud.5.in nouis, & Aegi.Belle.
deciſ.730. cõmiſſio impetrata. tandem firmant, filiũfa.
poſſe impetrare non obſtante patria ptãte. Ponũt ẽt Bar.
& Bal.in d.l.j.quando poſſit quęri, quis impetrauit? Qui-
bus adde, ꝙ hæreticus nullo caſu impetrat, c. quicunq;
§.ad hoc.de hæret.in 6.& dicit Imo. poſt Car.ſ̃.ti.ꝓxi.c.
q̃ in eccleſiarum.in notabi.ꝙ pro vtilitate publica quili
bet

a Eſt latiſſimũ. *Adde idem tenentem domi. Soci. ſuo conſi. 8. inci. Viſis & diligenter inſpectis. verſi. ſecundò principaliter. circa medium in prima parte, & conſi. 47. incip. In primo præſentis conſultationis. circa medium. 2. col. in d. parte, & conſi. 151. inci. Cõſideratis omnibus. verſicu. præceſſit. circa med. in d. parte. Et adde Flo. in l. j. §. j. ff. de ſeruit. vrba. prædi. vbi dicit poſt Inno. in c. cùm eccleſia Sutrina. ĩ. de cauſa poſ. & propri. quòd ſi eſt iunctum verbo Cõſuetudo, importat petitorium, vt ſi dicitur, quòd ptinet ad me de conſuetudine, de quo etiam per Bal. in addi. ad Spe. in ti. de cauſa poſ. & propri. ver. qui agit. & adde domi. Alexã. de Imo. in ſuo conſi. 42. 4. parte, & Fede. de Se. in conſi. 189. conſi. latum &c.*

b Beneficij. *Beneficium quod dicatur, vide Bal. in Marga. in verb. beneficium. verſi. 7. & Hoſt in c. dudum. de electio.*

bet potest impetrare, dũmodo non sit aliàs inhabilis. Et intellige de inhabilitate expressè repellēte ab impetrando, vt hæresis, & excommunicatio, non de qualibet inhabilitate, vt sic tollatur vna ratio And. Sic. hic sumpta ex dicto Bal. in l. si quis. §. hi quoque. ff. ad Syll. De his ēt
9 infra eo. nonnulli. j. §. ¶ Secundo no. ꝙ † cancellaria Papæ potest oēs causas, quæ sunt de cōi iustitia, cōmittere absque speciali mandato, Bellemera decis. 602 inci. cãcellaria. Nõ tñ signat ea, in quibus est opus plenitudine potestatis Papæ, putà committendo causam pendentē in partibus, vt per eundē Belle. decis. 46. excep. Dixi infrà eodē, super. in 6. regula, & aliqd ĩ. eodē, cùm dilecta.
10 in prin. ¶ Tertio no. ꝙ † ubi nõ est vicecãcellarius, signat vnus cardinalis de mandato Papæ, & illi signaturæ statur respectu signati, & respectu assertæ cōmissionis de signando. Belle. decis. 636. supposito, ꝙ domino nostro. ¶ Quartò no. ꝙ causæ beneficiales vltra summam 60. flore. de camera nõ cōmittuntur Cardinalibus, & commissio est nulla. Ita est constitutio in curia Ro. quæ omni anno publicatur ĩ tota primo die Octobris. Et refert Franc. Pauinus super extraua. ad onus, quæ est in tracta. suo, de sede vacan. fo. 38. ¶ Quinto & ultimo no. quod
11 † impetrãs lr̃as do. Papę tacita veritate, vel suggesta falsitate, non est excommunicatus ipso iure, Ricar. de Mediauil. in 4. sen. dis. 18. q. 2. arti. 3. respondet ad iura excōm unicantia falsarios, quæ allegaui in cap. 2. versi. præsumitur. ĩ. eo. quòd loquitur in falsantibus literas modis in iure expressis, vel æquiualentibus, de quibus ĩ ca. licèt, de cri. fal. inter quos non est iste. Et sequitur Archi. Flo. ĩ secunda parte tertiæ partis suæ summæ, c. 17. censurarũ, addens Pet. de Anch. in c. ad falsariorũ. de cri. fal. ubi dicit, ꝙ impetrans, vel vtēs rescripto subreptitio punitur pœna c. super literis. ĩ. eo nõ tñ incidit in pœnam d. ca. ad falsariorũ. Et dictum Car. prælle. sequitur ēt Astesanus in sua summa, lib. 7. ti. 2. art. 24. & frater Fran. de Platea in tractatu, de excommunicatione, in verbo Excōmunicatio. lo 2. §. 32. idem dicens post Ricard. ubi s̃. de literis Apostolicis sub alio nomine impetratis.

SVMMARIVM.

1 *Princeps potest tollere appellationem.*
2 *Legatus non potest committere causam sublato iuris ordine Super qua conclusione vide declarationes & ampliationes vsque ibi valet priuilegium &c.*
3 *Priuilegium secundum contra primum generale valet, non facta mentione primi, siue contineat ius commune, siue aliquid vltrà.*
4 *Priuilegium continens idem quod ius commune, debet ita intelligi, vt aliquid addat iuri communi.*
5 *Princeps si concesserit alicui iudici facultatem inquirendi de aliquo maleficio, poterit ille iudex virtute huius priuilegij inquirere, vel procedere, non præcedente fama.*
6 *Priuilegium si sit datum ecclesię, quod nulla currat contra eam pręscriptio, videtur etiam tolli pręscriptio longissimi temporis.*
7 *Verbum, Filij, in priuilegijs, licèt non intelligatur de adoptiuis, fallit tamen, si non potest verificari illud priuilegium, nisi in filijs adoptiuis. Iunge simi. nu. 8. 9.*
10 *Dispositio secunda contraria primo priuilegio non derogat ei, nulla de primo facta mentione. Et hoc ponitur pro regula secundum omnes, quę regula patitur sex fallentias. nu. 11.*
12 *Lex uel princeps ubi ponit clausulam derogantem priuilegijs, non intelligitur in dubio de insertis in iure.*
13 *Mentio non est facienda de primo priuilegio in secundo, quando primum priuilegium est nullum, vel subreptitium.*
14 *Rescriptum ad lites, quando est contrarium priuilegio, a quo causatur priuilegiato ius peremptorium, ut est videre super non solutione decimarum, non facta priuilegij mentione ualet.*
15 *Iure communi sublato non intelligitur sublatum statutum simpliciter illi conforme. Hanc conclusionem limitat xij. modis.*
16 *Accidens qualificatum adueniens enti facit rem alterius speciei.*
17 *Populus si seruaret legē mille annis, nõ inducitur cōsuetudo; quia non seruat animo inducendi consuetudinem, sed seruandi ius commune.*

CAPITVLVM I.

SIcut Romana. ¶ Omissis superfluis, addēdo primis dictis, quæ ponit hic Abb.
1 ꝙ † princeps possit effectualiter tollere
a appellationem a, vide Abb. in rubri. de ap. sicut lex prohibet appellare, 9. q. 3. cuncta. ¶ Et tollit tertiam appellationem. Nec dicitur tollere defensionem: quia præsumitur causa, adeò vt de legato tantum confidat, quantũ de seipso. Sed caue: quia si ista esset defensio iuris naturalis, non præsumitur causa. Abb. suprà ti. proxi. quæ in ecclesiarum. ibi, hoc dictum vr̃ durũ. & in c. cùm olim. de re iudi. & in dispu. incip. ep̃s. Ideo Phili. in c. pastoralis. in prin. de app. non putat hic sumi defensionem, ꝑut in cle. pastoralis. de re iudi. sed tanquam inductam à iure ciuili, sicut & recusatio, quã princeps tollere põt, s̃m eũ. Pro quo vide Dom. de appel. non solùm. lib. 6. Abb. in c. dilecti. ibi, sed tu dic latiùs. de excep. dũ dicit, ꝙ cle. pasto. intelligitur de defensione, Vim vi & c. post Bal. in l. cum mulier. ibi, ideo dic, ꝙ triplex est defensio. ff. solu. ma. & sequuntur latè Moderni lib. Maleficiorũ in verbo, hæc est quædam inquisitio. & Ange. Are Insti. de excep. in prin. cum concor. quas dixi in d. c. dilecti. Et ideo non sine causa Bar. in l. omnes populi. ibi, iuxta præmissa. ff. de iusti. & iu. volens statutum non posse appellationem tollere, non fundat se, quia appellatio sit defensio, sed super iure superioris, iuxta c. venientes. de iureiu. Et ista tene, quamuis And. Sicu. hic impugnet communem, rationibus per prædicta sublatis. Quibus adde Sali. in l. fi. C. de sen. dicentem, ꝙ ita potest tolli à principe recusatio, sicut appellatio: & latè Phil. de ap. in c. postremo. & alij, quos reduxi, de excep. cum inter. respondendo motiuis And. Sicu. destruentis communem, & de foro compe. ex transmissa.

a Appellationē. *Adde Bar. in l. fi. in fi. C. de sen. & tex. in l. j. §. interdũ. & ibi Bar. in j. et 3. op ff. qui. ap. nõ licet. & ꝑ Spe. ĩ ti. de app. §. in quibus uer. 12. quãdo appellatio. & seq. & no. plenè per d. Soci. cōs. suo 195. inci. Circa primũ cōsultationis art. in prin. in 2 par.*

b LEGATVS b Nõ † cōmittit cãm su
2 blato iuris ordine. Abb. hic allegando gl. in c. fi. ĩ gl. maiori, quasi ĩ fi. de hęre. ĩ 6. Adde Domi. in ca. q in eccl̃iarũ s̃. ti. proxi. & ibi Imo. Ana. in c. cùm in diecesi. de vsur. Abb. in c. dilecti. de iud. in c. quo ad. & in c. nisi. de off. dele. & in c. super qōnum. in prin. de offi. dele. Car. in cle. 2. in fi. de iud. & in cle. sæpe. q. 10. & seq. de ver. signi. & pulchrè Bal. in l. nec qcq̃. §. fi. ff. de of. procōs. & leg. & Vitalis in lib. de clausulis, fol. 7. post mediũ: & Alex. post Imo. in l. nemo p̃t. de lega. 1. & Do. in c. iudex. de of. dele. in 6. & Phil. in c. postremò, de app. In quib. locis extollit d. gl. ꝑ quã dicit Abb. in c. 1. de trãsa. ꝙ legatus non põt supplere defectũ iuris ꝯmissũ ĩ ꝯ̃ctu. Et ꝑ illã gl. dixit Abb. in c. fi. in 2. no. de ꝯfir. vti. vel inuti. ꝙ oĩa tēdētia ad violationē iuris sũt ꝓhibita legato. Per illã gl. dixit Sali. in l. fi. C. de sent. ꝙ legatus nõ põt ꝯmittere cãm
c app. re. c Sequit̃ Imo. & Ang. Are. in l. j. §. fi. ff. à quib app. nõ licet. Pro quib. est gl. magna in fi. ĩ d. c. quo ad. Et dicit Rota de iud. in 6. in antiquioribus, ꝙ talia prohibentur legato, etiãsi partes cōsentirent, ꝙ ea attentaret. Et dicit Bal. in l. j. ad fi. ff. de off. præfec. præto. ꝙ legatus Papæ non facit contra prohibitiones iuris. Alleg. Ioan. And. in c. nemo deinceps. de ele. in 6. Et istis adde gl. fi. in fi. in cle. 2. de rescri. & in cle. sæpe. in verbo, mãdamus. de ver. signi. & in c. indemnitati. in verbo, sine strepitu. de ele. in 6. quę glo. videntur similes prædictæ. Facit ca. dilectus. de præben.

b Legatus. *Ad huius tex. materiam vide no. plenè per do. Soci. suo consi. 96. inci. viso processu. circa med. in j. parte, vbi etiam, qd de gubernatore alicuius ciuitatis ex potestate à Pontifice attributa, vbi ēt, an talē ꝑtãtem poterit delegare:*

c Appellatione remota. *Adde do. Ale. de Imo. in cons. 107. 4. par.*

& no. Spe.de lega.§.superest.ibi, sed nunquid legatus. Et dicit Spe.in illo ti.§.nunc ostendēdum. ver. legatus.ꝙ legatus nō pōt cōmittere causam,quæ ibi pēdet. Concordant alij,de quibus per Phi in c. ut nostrū.circa fi.in 3.q. de app. & dicit Fed. cons. 200. ꝙ permutatio. ꝙ legatus Papę nō pōt tollere ius alterius. Facit,qđ dicit Bal.ī l.ij. 3
ver. & iō licèt Imperator. C.de ser. & aqua. ¶ Amplia ista, ēt si Papa concessisset legato legationē cū clausula app.re. quia licèt operetur quo ad sententias per eū ferēdas,non tñ pōt legatus cōcedere hoc suo delegato. Bal.ī l.ij.C.de app.facit c.super quæstionū.in prin.§. si verò.de off.dele. ¶ Amplia secundo,ētsi Papa committat alicui vniuersitatē causarū cū plena & omnimoda potestate. Bal.in d.l.2.& sequitur Imo.in l.i.ff. à quibus app.non licet.& Vitalis ubi s. Pro quo uide omnino Bal.in l.j circa mediū,ff.de testa.mil.ubi sentit,ꝙ si Papa cōcessit uni Comiti plenū & liberū regnū ciuitatis Tuderti, nō per hoc poterit illi cōmittere causas summariè & đ plano. ¶ Modo declara prædicta quinque modis alibi non reductis. Primò,vt non procedāt in principibus non recognoscentibus superiorē: quia licèt sint minores Papa & Imperatore, tamē possunt facere hmōi commissiones, Phi.post Abb.in d.c.pastoralis.in prin.quibus adde Lud. Ro.in rub.de arb. ibi,tu verò allega.ubi exemplificat in dominioFlorentino,propter dictū Bal.in l.ij.C.de serui. & aqua. Adde Bar. in l.j.ff.à qui. app.non licet.& facit, qđ ipse no.in l.infamē.ff.de poe.iud. & in l.j § de qua re. ff.de postu.cū concor. quas ordinaui,de pscri.in ca.cùm non liceat.tractādo,quomodo possint tales nō recognoscere superiorē iuridicè. ¶ Secundo declara, ut ista non habeāt locū in inferioribus a principe seculari, qui habēt potestatē statuēdi contra iura:quia pñt ēt cōmittere app.re.Bal.in l.fi.C.quorū app.& Pau.de Cas. consi.225. inci.Super primo dubio.ibi,quartò principaliter. dicēs, ꝙ gl.in d.c.fi.procedit solùm in ecclesiasticis.Quare aūt ecclesiastici habeāt minorē potestatem in tollēdo iura, ꝙ̄ seculares, dixi in c. quod super his.de ma.& obe.Et ad hāc declarationē vide ēt Alex in d.l.nemo.¶ Tertiò declara, vt non habeāt locū in appellatione ab interlocutoria: quia illā pōt remouere inferior à principe,l. fi. C. de sen.& interlo.om. iu. ꝼm intellectū, quē sequunt ibi Bar.& Ang.& Sal.& And.Sicu.in c.quo ad. de offi.lega. & Vitalis ī libro de clausulis,fol.7. ¶ Sed iste intellectus cōiter nō tenetur,ut per Bar.in l.fi.ff. à qui.app.nō licet, & Bal.in d.l.fi. & in additionibus Spe. in ti.de app. vers. clausula App.re.& Imo.ī d.l.j.à qui.ap. nō licet.& Phil. in d.c.pastoralis.in prin.cōcludētes, ꝙ talis inferior pōt hāc clausulā apponere, vt deseruiat iuri.i.ut appellatio nihil operetur, nisi ꝼm iuris dispositionē. ¶ Quartò declara,ut nō procedat in epō,qui per viā statuti disponeret super mō procedēdi,ēt faciēdo de nouo causam sūmariā.Bal.s.ti.proxi.cum oēs. quia aliud est cōmittere, aliud statuere. Statutū. n.est generale & fauorabile, sed delegationes sunt particulares & quodāmodo odiosæ. Sed hoc reprobat And. Sicu.in cle. ne Romani. ibi, ego verò puto.de elec.per illū tex.in versi. tolli.quia ita tolleretur ius statuēdo, sicut cōmittēdo. Inducit ēt Bal. ī l. oēs populi.ibi,sed hic dubitatur.de iust. & iu. ubi firmat nō valere statutū epi ꝯtra ius Canonicū.Est tex.in c.qđ super his.de ma.& obed Et pro ista impugnatione uide omnino Ang.in dispu. Attensis miles.ibi, de secūdo, an valeat, ubi vult, epm non posse statuere, ut contra usurariū sufficiāt probationes imperfectæ, pp gl. in d.ca.fi. Et sic intelligit eā ēt in statuto. Et idē Fed. ꝯs. 17.inci.q. talis est.cū ꝯcor.de quibus per Ana.in c.cùm ī diœcesi. de vsur.Certos aūt casus, quibus pōt eps statuere cōtra canones,dixi latè in d. c. quod super. ¶ Quintò declara ut ista nō procedāt,qñ legatus ex magna cā induceretur ad cōmittēdū causas sine strepitu & c. puto attēto statu loci & rei.Ita Imo. importantissimè in c. fi.2. no.de trāsanct.per illū tex.qui benè facit: & sequit Ale. in d.l.nemo pōt. Ad idē,qđ no.Bal.ī d.l.oēs populi. dicens,ꝙ eps ex magna & necessaria cā pōt statuere ꝯ canones:arg l. si hominē.ff.mādati.ꝑ quā l.multa alia dicunt in simili, vt dixi in c. j.in 7. fal.s.ti.proxi.& in specie de hoc dicto Bal.dixit in d. c.qđ super. Et intelligerē hāc declarationē,dūmodo de cā appareat: quia ī inferiore nō psumit, vt per Innoc.de electio.dudum.lo 2.versus fi.cum si.

VALET Secundum† priuilegium ꝯ primum generale nō facta mentione primi,siue cōtineat ius commune siue aliquid vltra.Host.Io.An.Ant.But.Car.Imo. & Domi.in c.qm̄.18.dis.per regulā,generi.cū si.đ reg.in. in 6.¶ Limita sex modis.Primò,dūmodò primū ꝯferat ius ad rē,sicut erat hic priuilegiū de appellādo; & sicut de præb.dudū.li.6.de cōferēdo.Secus, si est acquisitū ius in qualibet specie cōtēta sub genere, ut est ꝯcessio decimarum.Ita procedat gl.in regula,generi. & 25.q.1.in sūma.Ita Abb.hìc,quē sequitur And.Sic.idē Abb.de præscr.veniens.ibi,pro quorū cōcordia.& Fran.de Are.cōs. 77.inci.In Christi &c. diligenter visis.vers. circa ꝼm.Est verū, ꝙ Imo.ī. eo. cùm ordinē.dicit, ꝙ in practica seruaret simpliciter, ꝙ spāle nō deroget generali, propter dictas gl.simpliciter loquentes. Tñ ipse hìc dicit veriorē opi.Host.ꝯ illas gl. ¶ Obstat huic limitationi c.quāuis.de præb.in 6. in uerbo,deuoluta.& ī verbo, similirōne. & sic ius erat actu quæsitum. Propterea dñs meus de Are.in speciali commēto huius decre. impugnat hanc limitationē.Nihilominùs tene ipsam,tum per rationes vrgentes Abb.tū ēt per regulā c.postula.ī. eo. Ad idē,q sit differentia, quæ fit inter ius ad rē, & in re,in ca.pe.& fi.de præb.in 6.& dicetur post Ioā. And.ī.eo. causā. Ad idem,ꝙ no.Dom.post Io.And.in c.1. ibi, quid si est concessum.de pac.in 6.ubi firmat post Io. de monte Murlo, ꝙ secundū priuilegium speciale datum vni ecclesiæ, ut possit oēs liberè sepelire, nō præiudicat primo concesso certis religiosis, ꝙ eis irrequisitis eorū parochiani non sepeliantur alibi: & allegāt gl.hìc.Facit ēt quinta limitatio statim sequens,& ꝙ no.But.de deci.dudum.ad c.quāuis.propè erit respōsio. ¶ Tripliciter restringitur ista limitatio:Primò,nisi secunda concessio haberet in parte diminuere, vel differre exercitium primę.Ita propriè loquitur c.dudum.de præb.in 6.ꝼm Dom.hìc.¶ Considera, ꝙ qua ratione princeps non præsumit tollere primū ī totum,eadem ratione nec diminuere. Vnde respectu diminutionis dubito de hoc. Et ad c. dudum.respondebit sequens restrictio. Tamen pro illa restrictione vrget decisio Dom.post Imo.in ca.fi.§.fi.ibi, vltimò oppono.de ꝯsue.in 6. vbi dicit, ꝙ licèt impetratio tacens de statuto ecclesiæ non valeat,ī.eo.ꝯstitutus. tñ illud pcedit, quando impetratio infringit statutū: secus, si suspēdit pro una vice. Quod dictum nō affirmo; qa obstat ꝙ dixi,& quod est dictum de sepultura post Io. de monte Murlo,quia ibi ex toto non tollebatur priuilegiū.¶ Secunda restrictio est, dummodò primum priuilegium ꝯcernat damnum bursale ipsius priuilegiati:secus si nullū damnū bursale, ut facultas conferendi beneficij:qa in secundo speciali nō est opus dicere de primo.Ita Domi. post Pau.in d.c.dudum.& ita procedat d.c. quāuis. & ēt c.dudum.¶ Tertio restringe, dummodo priuilegiū primū cōtineat particularia habitu & actu certitudinaliter,ut ī exēplo decimarū certæ parochiæ: secus si ī ꝯcesso ut habitu tātum,nō actu,puta,si aliq religiosi sunt priuilegiati de exēptione decimarum ꝑ quatuor possessionibus ab eis nominandis, & ante nominationē alius impetret priuilegium, ꝙ ꝑ certa possessione illi teneant ad dicimas: nā hoc ꝼm derogat nominationi, ꝙ̄ illi vellēt facere de ista.Ita Imo.post Car.ī.eo.cum ordinē.¶ Limita secundo,dummodo primū priuilegiū contineat totū ius cōe:sed si cōtinet ius speciale, tūc nō ualet secūdū tacēs de illa parte.Inn.de præscr.veniens.ī gl.vel iter dicto.quem ibi extollit Car.ī 4.op. & But. & Imo.& late Abb. inducens c.2.de fi. presby. ī 6. Idē Io. An.ī Spe. de testi.ī 1.q.sup rub.ꝑ c.2.§.1.de deci.in 6.& Pet.de Ancha.ī c.si pp.ibi,secūdò hoc ꝓbat.de rescri.in 6.& Dom. in c.quoniam. 13.dist. per d.c. si propter. ¶ Considera, ꝙ ista limitatio videtur contra intellectum Host. approbatum hic ab omnibus.dum vult, ꝙ priuilegium,de quo

quo hic, operabatur tres effectus circa facultatē appellā di.ſ.ꝙ tertio,& ſine ſcriptis,& ex interuallo. Ergo habebat in ſe partim ius cōe,partim ꝯrium: & tñ non fuit neceſſaria mētio ipſius:ad qđ nullus aduertit. ¶Cogitabā duas reſponſiones. Prima,capiendo verba ſolius But.hic in 3.col.ibi, ſed ſalua ipſum. dū dicit, ꝙ iſti effectus erāt vltrà,ſed non ꝯ ius: loquitur autem limitatio,qñ cōtrà. Quod dictum nemo concederet; quia non probat,ꝙ nō ſit ꝯ ius. ¶Secunda reſponſio pōt colligi ex verbis Abb. dum approbat Hoſt.ex eo; quia illæ interpretationes nō derogabant iuri priuatæ perſonæ: quia qñ hoc eſſet,non fiunt, vt dicetur in prima declaratione ſequentis concluſionis,ſed offendebant ſolum ius cōe. Hoc modo reſtringitur hęc limitatio,dummò particula,quæ eſt ꝯ ius cōe,ita proſit priuilegiato, ꝙ ēt tollat ius alterius;qa de ipſa erat facienda mentio: ſecus ſi ſolùm proſit priuilegiato. Quæ nota tanquam ab alijs non diſcuſſa. ¶Limita tertiò iſtud,ꝙ valeret priuilegium non facta mentione alterius priuilegij continentis idem,quod ius cōe, vt non procedat in literis ad beneficia, qa ſunt magis ſtrictæ,c. quāuis.lo j.de præb.in 6.Ita But.Imo. & Dom.hic inducunt dictū Io.Mo.& Io. And.in c.1.de fil.presby. in 6.dicentiū,ꝙ ſi in eccleſia eſt ſtatutū,vt illegitimus non recipiať in canonicum, licèt iſtud ſit de iure cōi, tñ ſi qs impetrat in illa eccleſia,non facta mētione ſtatuti,nihil agit. Ad idem alle.Domi.qđ no Io.And.in c. ſi motu.de præb.in 6.& dicit Io.Mon.vbi ſ.Papam ita pronūciaſſe, quia clauſula,Non obſtantibus,poſita in literis papalib. non iuſtificat perſonā impetrantē. Et hoc dictū Io. An. multū pōderat Alex.cōſi.62.inci.Nobilis vir Philonus. ad fi.licèt Bal. malè ipſum referat in c. naturales,in fi. ſi de feu.fue.contro.inter do. & agna. ¶Nō obſtat C.quāuis.de præben.in 6.vbi ſm ſpāle derogat primo generali non noīato: quia reſpondet hic Domi. ꝙ ſm priuilegiū non tollit ibi effectum primi, ſed differt. Benè facit, qđ ipſe no.c.ſi pp. de reſcri.in 6.dum colligitur pp gl.ibi,in ver. impediri. ꝙ multū differt, an aliqua diſpoſitio tollat effectum alterius, an differat.¶Conſidera, ꝙ Io.Mo. & Io.And.loquuntur in ſtatuto iurato,vel confirmato, quo caſu conſtat clauſulam, Non obſtantibus,non extēdi ad talia.Gl.in c.cum non deceat. de elc.in 6. & in cle. dudum.in verbo,pacta.de ſepul. Dicetur ſatis ĩ.eo.conſtitutus.¶Quid aūt,ſi eſſet ſimplex ſtatutū ſine tali robore? Hoc ipſi omittunt, & fortè tunc ſecus: primò, quia Domi.ibi in prin.expreſsè pōderat robur additū ſtatuto dictis modis, quaſi ſecus ſi eſſet ſimplex. Secundò, quia vbi non infringiť ſtatutū,ſed pro illa vice ſuſpendiť,non nocet tacuiſſe eum. Dom. poſt Imo.in d.c.ſi.de ꝯſue. in 6.Tñ hoc dictum nō placuit mihi heri in ver.tripliciter. Tertiò fortius: qa ſublato iure cōi,vř ſublatū ſtatutū illi conforme,vt ĩ.examinabitur. Vnde cogita:qa But.& alij hic indiſtinctè loquunť,& tenendo eos poſſet dici,ꝙ hoc operatur odioſitas literarum ad beneficia. ¶Limita quartò, niſi ius quæſitum ſit, vel q̄rendum ex priuilegio non reuocabili:qa ſi non reuocatur expreſsè, minus tacitè.Quæ aūt illa ſint,vide Inn.de iud.nouit.ſup verſi. Theodoſius.cū concor.multis,quas ibi addidi poſt Moder.ponendo, qñ priuilegiū conceſſum non ſubdito habeat vim ꝯctus.Et reſtringe hanc limitationem illis modis,quibus ibi reſtrinxit Inn. ¶Limita quintò,dūmodò priuilegium ſpāle non abſorbeat generale in totum,ſed ei aliqualiter detrahat. Hoſt.hoc ti.§.item an p̄iudicet. in prin.dicens,ꝙ non vitiať ex eo,ꝙ non faciat mentionem,ſed ex defectu intentionis,arg.c.in his.de priui.& c. ad audientiam. & c.ſuggeſtum. de dec. Idem dicunt hic Hoſt.But.Imo.& Dom.q pro hac dr̄ia inducit d.c.dudū. & c.q̄uis.& ſequitur do.Abb.ſup gl.3.dicens eſſe bonā limitationem. ¶Conſidera,ꝙ licèt non probetur iure,tñ fortificať ex prima limitatione, & ex his, q̄ pro ea dicta ſunt. Vbi autem ageretur de re ad rem, procederet ſimpliciter regula ſ.poſita.¶Limita ſextò & vltimò,niſi id, quod competebat mihi ex iure cōi & ex priuilegio,incipiat ēt mihi competere de iure ſpeciali originato à partium conuentione: quia ſemper de illo iure facienda eſt mentio. Tex.no. de præſcri. cùm olim. vbi hoc extollit Abb.vlti.col. vſq; ibi, ex vltimo dicto. Cętera ad regulā, generi.ponit hic magiſtraliter Bal. Dixi quædam de off. leg.niſi.Quid aūt de ſtatuto oīno conformi iuri, dicetur ĩ. Tangit ēt But.Do.& Abb.hic,& latius do.meus Fran. Are.de clauſula, Non obſtante lege,diceť poſt Ab.ĩ.eo. nonnulli.vbi melius cadit, & fiet diligens mentio eorū, q̄ de nouo ponit hic do.meus in ſpāli commēto huius c.

4 PRIVILEGIVM Cōtinens † prima facie idē,qđ ius cōe,debet ita intelligi,vt aliqd addat iuri cōi. Hoſt. & oēs * alij hic per c.in his. de priui. & cap. paſtoralis. in prin.de app.& l.j.in fi.ff.ad muni.no.Bal.in auth.habita. in 4.notab.C.ne fi.pro pa.aliquid Cal.de of.arch.conſ.1. Adde Pet.de Anch.conſi.mihi 182.inci.Pro parte eccleſiæ.dicentem, ꝙ priuilegium datum epo, vt poſſit teſtari,intelligitur de bonis ab eccleſia q̄ſitis,non de patrimonialibus, per dictam regulam: qm̄ eps de patrimonialib. bonis iam diſponere pōt de iure cōi, §. interdicimus. in Auth.de ecc.ti.no.in auth.licentiam. C.de epiſ.& cle. Et dicit Bal. in l.3. § ſi is, pro quo.ſt. qđ quiſq; iu. poſt med. ꝙ clauſula, Exceptione rémota, poſita in reſcripto, non intelligitur de iuſta a, per l. ita nobis. C.de adul. Secus, ſi in priuilegio,per d. regulam. Intellige, dūmodò ſit appoſita clauſula,Non obſtante,vt ibi p gl.& Alex. Dixi de of.deleg.ex parte.lo 2. Et dicit Bal.ti.proxi.cùm olim.ad fi.ꝙ ſi Papa concedit epo facultatem creandi nouam dignitatem, ꝙ iam eps poterat, intelligitur ēt ſine conſenſu capituli. Et dixit Bal. in l.j.ibi, quintò oppono.C.ſi ſeruus extero.ꝙ facultas teſtādi data ſimpliciter monacho per Papam,intelligitur de bonis,quæ de facto tenet.Et dicit Abb.poſt Car. in ca.ſi. quaſi in medio,de præb.ꝙ mandatū ꝓuidendi de beneficio in certa eccleſia,includit canonicatus,ſi in ea nō ſūt alia beneficia,licèt aliàs ſecus,de præbē.quāuis. lo j.in 6. vt literæ operentur.¶Et dicit But.in ca. at ſi clerici.§.de adulterijs.ibi,nunquid autem.de iudi. ꝙ licèt diſpēſatio ſit ſtricti iuris, c.1.in fi.de fi.presby.in 6.non tñ ita arctanda, ꝙ nihil gratiæ cōferat,ſed ſufficit,ꝙ aliquid licèt modicum opereť. Dixit ēt Bal.in l.nullus. C.ad l. Iul.maieſ. 5 ꝙ ſi † princeps concedit iudici ius inquirendi de aliquo delicto, de quo prius inquirere poterat, virtute huius priuilegij poterit procedere non p̄cedente fama. Quod dictum extollit Lu.Ro.in repe.l.j.C.de hęre.inſt.Ang.Are. in lib.Maleficio.in verbo,fama publica p̄cedēte.& Frāc. Pauinus in conſ.Pueri Tridētini.poſt ꝯſilia Old.impreſſa,inci Patres, ꝯſidero, &c. dūmodò ſuperior hoc mandet proprio motu,ſecus ſi ad petitionē partis. Gl.1.in c.j. de accuſ.in 6. quā extollit Aug. de Arimino in addi. ad dicta maleficia,fol.52.¶Quinimò volunt dom.Abb. & Phil. in c.paſtoralis.in prin.in vltimo no. de ap. ꝙ ēt reſcripta habentia clauſulā odioſam,debent ita exponi, vt aliqd operentur, ꝑ illum tex. qa ſic generaliter dr̄ de oī diſpōne ēt impropriando, per c.ſi ſnia. in fi.de ſent.exc. in 6.Et dixit But.ĩ.eo.eā te. ꝙ ſi verba ſimplicis mandati de conferendo beneficio poſſunt adaptari habenti & non habenti poteſtatem cōferendi, præſumitur ei ſcriptū,vt executori,vt aliquid opereť. ¶Et dixit do.meus 6 de Aret.conſ.15.ver. circa tertiū.ꝙ † per priuilegiū datū eccleſiæ,ꝙ nulla ꝯ eam currat præſcriptio,vř remoueri præſcriptio temporis longiſſimi; quia aliàs parum operaretur, cum de iure ſola præſcriptio longiſſimi temporis currat ꝯ eccleſiam, c.illud.de præſcri. & alleg.Bal.in c.j.§.pręterea.de ca.Corra.& alia,de quib per eū ſubdentem, ꝙ tñ curret centenaria præſcriptio:quia illi non eſt derogatum p verba generalia,vt locis alleg. ab eo,& ab Alex.in l.nemo poteſt.ad fi. de lega. 1. ¶Et dixit Bal.in l. ſi quis poſthumos.in prin.ff. de libe. & poſthu.propter 7 glo.ibi,ꝙ † licèt aliàs in priuilegijs verbum, Filij,non intelligatur de adoptiuis, capitu. adoptiuus. ſi de feu. fue. controuer. Specu. de loca.§. nunc aliqua. verſicu. 68. tamen fallit, vbi verbum, Filij, non poſſet verificari, niſi in adoptiuis, vt ſi erat talis, qui non poterat generare,

a De iuſta. *Ad. de gl.12.q.2.ſine excep.*

nerare, vel clericus ĩ sacris. Et dicit Bal. de pace Cõstan. in ver. cassentur. ꝙ vbi dicitur. Cassentur & irritentur, ista geminatio importat nullitatem ipso iure, ut aliqd operetur, licèt aliàs verbum futuri tẽporis operetur, ferẽdam sententiã a. Gl. in c. si diligenti. in verbo, perdat. de fo. com. cum similibus. Et hoc dictũ Bal. multi sequuntur, sed præcipuè Maria. de Senis ꝯsi. mihi 35. Do. Ang. Mauro cenus, dicens, ꝙ ista verba, Fiat statim & incontinẽti, si in materia, ĩ qua aliàs vnum de ipsis requireret aliquod ĩter uallum, proferantur ita coniũctiuè tol lent prorsus omne interuallum. Quod no. ad similia. ¶ Lõgũ eēt & nimis im pertinens ostendere, ꝙ idẽ est in omni dispositione, sicut in statutis, de quo ad saturitatẽ scribit Ale. in l. iiij. §. prætor. ff. de dam. infec. Et idẽ in legatis, l. sena tus. §. fi. ff. de leg. 1. Et ibi Scribẽtes, ma ximè Alex. ponens quinq; aurea dicta: & vltimo illorũ dictorũ adde Pau. ꝯsi. 75. Et dixit Bal. in rub. C. de contrahen. emp. in 9. q. & in contractibus quòdli bet verbũ debet ita interpretari, ut aliquid operetur b. Et dicit Bal. s̃. in hac rub. ꝙ in rescriptis nihil debet esse superfluũ. Et dicit glo. in l. fi. ff. quod me. cau. ꝙ syllaba non debet superfluè apponi. Bona gl. in l. postquam. in gl. 1. C. de pac. & pulchrè Phi. in c. postoralis. ĩ prin. de ap. & Lud. in repe. l. j. C. de hære. insti. & Alex. consi. 33. Viso thema te. & Lud. cõsi. 180. Si admittimus, versi. secundo principaliter. & est aureus tex. in l. fundus, qui locatus. ff. de fun. instru. ubi legato fundo cum instrumento, si in eo est instrumẽtum domini & coloni, intelligitur đ instrumento dñi, nisi dñs nullũ instrumentũ habeat: qa tunc intelligitur de instrumẽto coloni, ne verba sint superflua. ¶ Per quem tex. dicit egregiè Bal. in l. quibus diebus. §. dñs. ff. de condi. & demon. qđ 8 † licèt testator mandet, ut soluãtur debita, non intelligatur de præscriptis cũ bona fide. Tamen si nulla alia debita habebat, nisi pręscripta, intelligitur de illis. Sic etiam per illũ tex. dixit solenniter Bal. in paucis verbis in l. si ita scripsisset. ff. de legat. ij. ꝙlicèt legato credito intelligatur de puro, non in diem, nisi adijciatur, vt ibi: tñ si nullũ habeat creditũ purum, intelligeretur de eo, quod habet in diem. ¶ Ex quo videtur posse inferri limitatio ad vnũ, quod subdit ibi Bal. quòd licèt mandatũ de restituendis usuris nõ intelligatur de extortis post mandatũ: tñ fallit, si tunc nullas extorserat. Et idem in omni simili casu, quod est aureũ, ut etia dixi in c. sedes. in 6. limitatione, ĩ. eo. ubi uide. Quos dam autẽ casus, quib. toleratur superfluitas, dixi in c. 10 litæ. in fi. de ma. & obe. ¶ Facit etiam ad hæc, quod dixi
9 post Abb. in c. postulasti. infrà, eo. ꝙ † licèt literæ ad ecclesias cathedrales quò ad beneficia earum, non inclu
* dant canonicatus, ut dicunt omnes* in c fi. de præben. tamen fallit, vbi non sunt ibi alia beneficia. Quod dictũ & similia intellige, saluo eo, quod de beneficio monoculari scribit glo. in clemẽ. 1. de pręben. & dixi infrà eod. in nostro corollario 24. Et saluo notabili dicto Alber. in l. si cùm dies. §. 1. in fi. ff. de arbi. videlicet, quando nõ potest venire illud, quod subest, & plura sunt nominata, ut in exemplo, de quo ibi. Et his adde, quod licèt legato blado, quod quis habet in ciuitate, non veniat quod habet in districtu, tamen si non habet nisi in districtu, de illo intelligitur. Alber. in l. j. §. 1. ff. de offi. præ. ut p d. d.

a Ferendam sententiam. *Adde idem esse etiam si ex verbo futuri temporis adiungatur aduerbium Mox, vel Ilico, vel Funditus, & similia, quia intelligitur, ipso iure non per sententiã, ut per gloss. in Authenti. de incest. nup. in princip. in glos. quę incipit sed nunquid. & ibi Ang. & in Authen. de nup. § si verò expectet. & per gl. in l. decernimus. de sacros. ecc. & in l. i. §. si pecunia. depos. Item fallit, si à testatore proferatur. Ita Bald. in l. 1. in fi. C. de his, quæ pœ. no. in lectu. antiqua. Item fallit in verbo, Cadat à iure suo, quia non per sententiam, sed ipso iure itelligitur. Sali. in l. ij. de iure emphyt. per l. fin. C. de loca. & omnino uide per do. Alex. de Imo. in l. imperator. ff. de iure fis.*

b Operetur *Ad quod adde do. Soci. suo consi. 47. in cip: in primo pręsentis consultationis. in 1. parte.*

ad omnia que ... cessentur add que notat gl. 4 l. 3 t. 7 p. 6

fundus, qui. sicut dicitur etiã de testatore, qui legat chartas, ꝙ si non habet alias chartas, tunc libri continentur. l. librorum. de leg. iij. secundùm eum.

DECLARA Duobus modis ista & similia aduertẽter. Primò, dummodo tales interpretationes conferant ius, & tertio nihil auferant, vel solùm auferant lucrum quærendũ. Ita tex. hic cum suis concor. Sed ubi p̃ iudicaretur alteri in iure quæsito, vel inferr damnum: tũc exponitur simpliciter priuilegiũ ad terminos iuris ꝯmunis, prout iacet: Ita Cy. & Bal. in l. si quando. C. de inoff. test. per illũ tex. vbi si princeps concedit liberam testamenti factionẽ, intelligitur non omissa solennitate inducta ĩ alterius vtilitatẽ, etiamsi aliàs ille erat testabilis. Et sequitur do. meus hìc, addẽs, ꝙ nec excludit legitimã quæ non dicitur propriè lucrũ, sed quasi, & allegat gl. ĩ l. ij. C. de iur. & fac. igno. Addit ēt tex. in l. ēt, in prin. ff. de bonis lib. vbi si princeps concedit liberto liberã testamenti factionẽ, potest testari, & excluditur patronus ꝯ tabulas: quia agitur de suo mero lucro. ¶ Adde Ioã. And. in c. certificari. ibi, secundò quæro. de sepul. quẽ sequuntur ibi But. & Abb. & Domin. in c. 1. de pac. in 6. post Arch. & Ioã. And. ibi. ubi dicit, ꝙ priuilegium concedens liberam sepulturã, nõ inducit liberationẽ à quarta Canonica, sed operatur acquisitionẽ nouam iuris funerandi: & inducit ibi Abb. d. l. si quando. dicens, quòd ibi sufficit, quòd inhabilis habilitetur. Vnde nõ poterit quem sine causa exhæredare, ſm Bal. ibi. Ad quod vide eũ omnino in l. j. ff. de mil. test. Sed non aperiunt isti, qd si prius competebat ius funerandi, vtrùm concessio erit inanis. In quo Lu. Ro. in d. l. j. de hær. insti. dicit, ꝙ tunc videbitur data exemptio à quarta. Allegat Pet. de Perusio in d c. certificari. Contra quod videt prima facie ista declaratio: nisi dicas, ꝙ respectu quartæ non aufertur damnum iuris quæsiti, sed simplex cessatio lucri. Tamen cogita, & non dicas. Ergo pari ratione, vbi prius non cõpetebat ius funerandi debet intelligi data dicta exẽptio ne: qa non est opus, quòd fiat interpretatio, vt operetur omnes effectus quos operari potest, ut in proxima restrictione. Et cum istis concordat Pe. de Anch. in d. c. si propter. ver. restat respõdere. Et qđ dictum est de lęsione iuris quæsiti, intelligit dñs meus de Arc. hic, quando resultaret læsio certa & indubitata, & semper vniformiter: nam si non resultaret talis læsio, non vr̃ fiẽda restrictio: alle. de appella. c. pastoralis. ¶ Adde istis etiam omnino Bal. ĩ. eo. cùm ordinẽ, versi. pone ergo. ubi ostendit, quo modo verba rescripti nihil operantur, quando iuris ratio non patitur, ut quia quod exprimitur, inest de necessitate, & in quolibet contingenti: & loquitur de clausula apposita in literis super residentia, per quam non tollitur, quin episcopus super ea dispensare posset, licèt per hoc dicta clausula videatur nullius operationis, ut p Io. And. in c. licèt canon. § fi. de electio. in 6. Dicam etiã infrà eodem, causam. versi. interpretatio rescripti. ¶ Secũdò declara, dũmodò interpretatio, quæ fit, lædat ius cõmune, quãto minùs possibile est; Abb. in d. c. certificari. Bonus tex. in c. eos. § j de temp. or. in 6. p quem dicit ibi Dom. in prin. ꝙ data alicui libera potestate faciẽdi actũ, quem facere non poterat, tñ in eo debet seruare canonicã formã. ¶ Similiter dixit Dom. in c. si pro debilitate. in notabilibus, de offi. dele. ꝙ is, cui concedit electio libera, nõ põt eligere nõ idoneũ. ¶ Similiter dixit Arc. 8. q. 2. licet. ꝙ priuilegium datum ẽpo super collatione certę præbendæ, intelligitur accedẽre cõsensu. ¶ Similiter dixit Cal. de regula. consi. 22. ꝙ mandatum Papæ de vendendis fructibus certi monasterij reseruati Apostolicæ sedi vni monacho, intelligit, dũ mõ cũ licẽtia superioris illius monachi. ¶ Similiter dixit Cal. de rescri. ꝯi. 8. Quæ duo cõsilia nõ soleo affirmare, attẽta l. itẽ Vlpianus. ff. de excusat. tu. & quod scribit Old. in consilijs nouiter impressis vltra consueta, consi. 325. inci. thema quæstionis cum pluribus seq. ¶ Similiter dicit Egi. Belle. decis. 419. si auditori. & seq. ꝙ cùm iudex super interlocutoria debeat remittere ad primum, nõ cõstito de grauamine, c. ut de-

vt debitus, de appel. istud habeat locũ etiãsi sit datus cũ clausula, ꝙ super toto negocio procedat: de quo dixi. ĩ. eo. causam. versi. interpretatio rescripti. ¶ Similiter cõsuluit latè dom. Marianus ꝯsi. mihi 23. inci. Bonæ memoriæ Pius Secũdus. ꝙ indultũ Pij datũ abbati Florentino, vt posset facere vnionẽ absq; alicuius superioris licẽtia, nõ tollit ꝯsensum ꝯuẽtus. Et est decis. Thomę Fastoli Auditoris Rotę, dubio 5. Et iõ vidi ꝯsultũ à quodã Andrea Bẽtio Aduocato ꝯsistoriali, ꝙ in casu cle. dudum. de sepul. volentes ꝯfiteri religiosis, de quibus ibi, debent petere licentiã à parochiano. Verbũ aũt, Liberè, de quo ibi, intelligit respectu ipsorum religiosorũ, qui nõ sunt curati, qui non pñt sine licentia parochiani audire confessiones. Gl. in cle. j. de priuil. in ver. speciali. Modo autẽ sine illa pñt. Sed ipsi volẽtes ꝯfiteri nõ sunt priuilegiati super nõ petẽda licẽtia, de qua in c. omnis. de pœ. & remis. quia ubi agitur de iure nouiter creando ex priuilegio, nunquã est remissa solẽnitas iuris: nisi quatenus exprimitur, d. l. si qñ. ¶ Tñ in casu dictę cle. dudũ hodie declaratũ est ꝯriũ, ꝙ imò ẽt à sacerdote non sit opus licẽtia, ut in ꝯstitutione Eugenij IIII. quæ incipit, Gregis nobis crediti. ꝯfirmata per Nicolaũ V. ĩ ꝯstitutione, Prouisionis nostræ. in quibus puniri mandatur ut hæreticus, contrarium affirmans. Et ex prædictis pridie ꝯsului Florentiæ, ꝙ indultũ Papæ datũ certis religiosis non exemptis, ꝙ possent liberè eligere sibi sacerdotẽ ad curã suarũ aĩarum, dẽt intelligi, ut ipsi eligãt, & hoc operat̃ gratia, deinde ordinarius loci ꝯfirmet. Cuius ꝯtrariũ dicebant aliqui ruditer capiẽtes verbũ, Liberè, pp prædicta, de quibus mentionẽ nõ faciebant. De verbo aũt, Liberè a, dicet̃ alias. Multa ponit And. Sic. in c. j. de offic. ordi. ¶ Modò ꝯsidera. Stãte ista scđa declaratione, qũo facultas liberè appellãdi, de qua hìc, potest operari tot effectus, quot sibi attribuunt Doc. Videtur enim facienda interpretatio, ut minùs offendatur ius commune, quam fieri possit, sicut etiam de statuto dicitur ti. seq. cum dilectus, nisi dicas de mente istorum esse, quod non operetur omnes dictos effectus, sed vnum, quem pars elegerit. ¶ Considera etiam aliud, ꝙ aliquando sumus certi, quòd verba priuilegii sunt contra ius, tunc nõ datur eis alia interpretatio. Ita loquitur c. in his, de priuil. cum si. ¶ Aliquando verba non sonant in priuilegium, & tũc per viam verisimilitudinis, vel interpretationis reducemus ea, ut operentur. ita trãseunt prædicta. Quibus adde Inno. in c. dudum. in fi. de deci. dum dicit, ꝙ confirmatio Papæ, quæ potest referri ad actum, qui est aliquis & validus, & etiam põt referri ad actum, q erat nullus contra ius, refertur in dubio ad actum validum duntaxat, quod alibi non inuenies, secũdum But. ibi, cui adde Pau. de Cast. in pluribus locis. quæ extensè posui de excep. cùm inter, discusso hoc dicto. ¶ Et ex prædictis videtur posse attentari, ꝙ sublato iure communi non sit sublatũ priuilegium continens idẽ, quod ius cõe. Si eñ debet ita intelligi, ut addat iuri, ergo differt ab ipso, quã uis fortè hoc sit dubiũ: quia infra firmabitur, ꝙ sublato iure communi est sublatum statutum illi conforme, nisi dicas, ꝙ dicta illatio non procedit, quando verba priuilegii nullo modo sunt apta addere iuri cõmuni. Sed si possunt addere, tunc non est reuocatum tale priuilegium, sicut etiam dicitur de statuto, ut infrà versi. limita secundo. ¶ Alię declarationes dari possent, in quibus aliquando in aliis materiis verba nihil operantur. Sufficiãt ista ad rem propriam: in aliis casibus vide magistraliter Dom. in cap. si Romanorum. 19. distin. ubi ponit quinque fallentias, quas etiam ipse ponit in cap. si Papa. in fi. prin. de priuilegiis. in 6. Et ad quartã adde omnino Alex. consi. mihi 33. viso themate. & uide etiam Domi. in ca. si duo. in prin. de procu. in 6. & Io. And. But. & Abb. in ca. solitæ. de maio. & obe. & Bal. in ca. veniens, de præscrip. ante fi. ibi, ego dico, ꝙ idem. ubi dicit, ꝙ quãdo priuilegium venit ad corroborationem iuris quæsiti, non derogat iuri q̃sito, sed ipsum iuuat tollendo omnem dubitationem. Quæ omnia nota, tanquam nouiter adaptata, & ad hæc vltima vide, quæ dixi in d. c. solitæ. ¶ Ad intellectum c. vt debitus. vide etiam glo. j. ĩ. eodẽ. cæterùm. & in ca. pastoralis. §. qm̃. in ver. eneruatur. infrà eod. q̃ concordant cum ista. Sed tene communem intellectum, ꝙ rl̃r attenditur data, dummodò primum rescriptum prius pręsentetur, q̃ de ipso excipiatur corã iudice secundò impetrato, nisi impetrator fuerit impeditus, & protestatus fuerit s̃m Abb. post alios hìc, & But. in c. plerunque. & c. si autem. in prin. infra, eo. & in d. ca. vt debitus. & ibi latè Phi. col. 25. cum seq. Benè facit tex. ibi in ver. prius quàm delegato fuerint assignatæ. Ergo simplex exceptio de eis nondum assignatis nihil operatur. Et ideo sit cautus, qui citatur, ante q̃ compareat coram secundis, vt pręsentet suas primas, postea compareat excipiendo de eis, secundùm Do. hìc.

a Liberè. *De hoc verbo Liberè, vide etiam do. Iaso. May. in l. 1. C. de sacrosan. eccle.*

10 SECVNDA Dispositio † ꝯria priuilegio primo non derogat ei, non facta eius mentione. Istud pro regula p̃su pponunt hìc omnes, per c. veniens. de pręscri. cum concor. de quibus per Nico. Mylũ in Repertorio. fo. 141. §. priuilegium non insertum. & Lud. Roma. consi. 436. quod indultum Petri. & est gl. j. in cap. quoniam. 18. distinctio. & in cap. j. in versicu. consuetudinem. de capel. mo. in 6. Et ideo dicit Bal. hìc, quòd si princeps concessit mihi immunitatem, postea generali l. vel priuilegio imponit onera, non tollit meum priuilegium, nisi de ipso fiat mentio b, & dicit esse tex. cum gl. singulari in l. decurionibus. q̃ est lex 3. C. de silentiarijs. lib. 12. Et addit hìc And. Sicu. ꝙ Bal. extollit illum tex. cum gl. in l. j. post prin. ibi, & ideo princeps. ff. de cõsti. princip. in l. dotale. in fi. ff. de test. mil. & l. sic cũ mihi. ibi, & p hoc alia die consului. ff. de dolo. in auth. habita. in 3. no. C. ne fi. pro patre. in l. nõ plures. in fi. C. de sacrosan. eccl. in l. vnica, ante medium. C. de Iustiniano Co. componendo. in c. j. in fine, quo tpe miles. Bar. in l. sed & posteriores. ff. de legi. ¶ Adde Lud. Roma. consi. 436. ibi, tertia principalis ratio. Imo. Pau. de Cast. & Alex. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. de lega. j. Lud. in l. si verò. §. de viro. 10. fallen. solu. ma. Bal. in ca. veniens. de præscri. in c. graue. de offi. ordi. Archi. in c. renouantes. 22. dist. gl. in d. c. j. de cape. mo. in 6. Pau. de Cast. consi. 132. notandum. quem oĩno vide, & Bal. in l. si quis ad declinandam. ver. item absurdum vr̃. C. de epi. & cle. & Pet. de Ancha. consi. mihi 156. viso diligenter tenore. Fortius dicunt Rapha. & Lud. in l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. ꝙ si lex prouidet vno casu speciali, reqrendo in eo solennitatem, quę tamen generaliter etiam requiritur in alijs, si postea lex noua generalis tollat illã solennitatem, non censetur tollere in casu illo. Inducũt gl. ibi, quę fortè hoc non probat, licèt hoc dictum sit mẽti tenendum, secundum Phili. Corneum. ¶ Sed illud dictum extollit Baptista de Sancto Seuerino in l. oẽs populi. de iusti. & iu. fol. 31. ibi, decimò quæritur. inferens, ꝙ vltima reformatio dans generalem formam rebus in concilio proponendis, abolitis veteribus formis non censet̃ abolere formam olim specialiter datam concilijs ad rebelles pertinentibus, etiamsi est eadem cũ generali abolita. Sic dicit fuisse iudicatum Florẽtiæ. ¶ Cõsidera duo. Primò, ꝙ Philip. Corne. in l. in testamento. in fi. C. de testa. dicit fortè hoc procedere ita demum, quando in illo casu speciali requirebatur maior solennitas, q̃ in illis casibus. Secundò considera, quòd sublato iure communi est sublatum ius speciale ipsum simpliciter continens. Patet in priuilegio, per iam dicta: & in statuto, per ĩ. dicenda. Et habet locum regula etiam in rescriptis: quia contra alterius priuilegium non valent, non facta de eo mentione. Bal. in l. fi. in fi. C. si contra ius. & in locis allecircà glo. in d. l. decurionibus.

b Mentio. *Adde And. Bar. consi. scripsit. quod est post cons. 103. Alex. 4 parte. & in consi. ulti. in d. 4. parte, ad fi.*

FALLIT Dicta regula in sex casibus. Primò vbi
11 † s̃m priuilegium est speciale, primum generale: quia

secundū derogat primo,nō facta eius mētione. De hoc satis dictū est supra,etiamsi ambo claudantur in corpore iuris:quia siue species præcedat,siue sequatur,semper prævalet. Imo.hic de mente aliorū. Et Papa cōdendo iura,nō facit mentionē de iure contrario,c.j.de ꝯstitu.ī 6. & sequētes fallentiæ loquūtur data paritate priuilegiorū, vel respectu generalitatis, vel respectu specialitatis. ¶ Fallit secundo, vbi primū priuilegiū ꝯtinet solū ius cōe:quia sicut de iure cōmuni regulariter non fit mentio,ita nec de isto. Inno.& oēs hic. ¶ Intellige primo,nisi materia esset talis,in qua de ipso iure cōmuni esset facienda mentio;quia tunc ēt fiet ad derogandum priuilegio. Illos aūt casus dicemus infrà eodē c.nōnulli. Intellige secundo, nisi ex ipso priuilegio esset quæsitum ius vltra ius cōe ī specie & certitudinaliter, ut est dictum ī prima limitatione primæ conclusionis. Demum restringe hanc fallentiā per omnes limitationes ibi positas; & aduerte, quia licèt in ꝯcessione priuilegij nō sit necessaria mentio iuris cōis,tamē secus in rescripto,qđ datur ꝯ ius ut latè videbitis in cap.nōnulli,ī prin.infrà eodē. ¶ Fallit tertiò, vbi primū priuilegium derogans iuri cōi est insertum corpori iuris: quia eius mentio non est necessaria, sicut nec de iure cōi. Nō sic vbi primū est extra corpus:quia cum sit facti, præsumitur Papæ incognitū, c.j. de ꝯstitu. in 6. Ita cōiter * Doc. hic. Vnde de priuilegio Cisterciensiū clauso infrà eodē.cùm ordinē.non est necessaria mētio,sufficit exprimere eorū ordinem. Ita Io. An.But.Imo. & Dom.ibi. Contrarium firmat hic Abb. quia aliud est,ꝙ scđm sit iuri insertum,in cuius ꝓmulgatione prīceps mouetur cum debita informatione: aliud quod ꝯcedit extra ius, vbi nō concurrit tāta maturitas, nec verisimilis recordatio iuris propter impetrantium importunitatē. sequit̄ hic And. Sic. & transit dn̄s meus de Are. ¶ Tutius est tenere cōem. Primo:quia stāte hac ratione, nunquā valeret priuilegium non facta mentione iuris cōis ꝯ secundam fallentiā proximā,& gl.in ver. noscatur,in ca.j.de ꝯsti.in 6. ¶ Secundo: quia communē tenet Domini.in c.ignorantia.ibi ꝯclude si quæritur.38. dist.& in d.c.j.ibi, quæro, quia dicit. ¶ Tertiò; quia quò ad effectum reuocatoriorum ita iudicat de priuilegio clauso in iure,sicut de iure. Gl.in c.ut circa.§.j.in ver.corporali.ibi, item priuilegium. de ele. in 6. & ibi Domini. ¶ Quarta ꝑ id,quod no.Io.An. post Host. ī c.ex parte,lo j. super ver. cæteris. de deci.dicens, ꝙ priuilegium clausum in iure,facit ius cōe inter nominatos: de quo est ibi efficax arg ſm eos. ¶ Quintò ꝓpter gl. in proœ.Cle. in ver.de cætero.ibi,hoc verum,nisi diceres,quod sicut ius cōe non ligat, nisi à tpe duorum mensium post publicationē.gl.supra ti.proxi.in c.2.ita nec priuilegium ī corpore iuris clausum. ¶ Sexto:quia facilius fit extensio talium priuilegiorum,quàm aliorum non insertorū Abb in ca.fi.ibi,nec obstat,ꝙ priuilegiū de iur.calum. Et cauc;qa facit ius inter nominatos, non inter alios,gl. 2.ī c. ꝯstitutionē. de reg.iu.in 6.& gl. in regula, quæ à iure.ī fi. li.6.& in cle.dudum.in ver.de iure.de sepul.licèt quādoque talia priuilegia exēdant ꝑ ius ad alios,l.ꝙ si minor. ff.de mino.no.Io.An. post Vinc.de priuil.sanè. Ex quibus patet non differre reuocationē talium priuilegiorū à reuocatione iuris cōis, & sic sustētatur ista fallētia, ad q̄ ēt seruit ꝯsi.Old.9.de quo dixi īfrà eodē, postulasti.ad fi.vers. limita secundò. ¶ Excipiuntur ab ista fallentia duo casus,ſm Ioan.An.But.Imo.& Domin.hic. Primus qn̄ priuilegium clausum in iure haberet clausulam derogatoriam ad priuilegia: quia tunc deberet de eo facere mentionem. Exemplum in cap.cū te.de æta. & quali. & in c. si propter.de rescr. in 6. Secundus casus, qn̄ non clausum in iure ꝯtineret iniquitatem manifestam vel esset contra iuris ordinem inductum:no.infrà cap. proxi.& hoc clarum. ¶ Vnum in proposito bene no. ultra
12 alios,quòd † ubi lex, uel princeps ponit clausulam derogantem simpliciter in priuilegijs, non intelligitur in dubio de insertis in iure:gl.in auth. qua in prouincia.in ver. illic, in fi. C.ubi de cri. agi opor. quam ibi extollit Bart.in 2.oppos.& Bal.vers. tertia sol. Vn̄ cautela est, ꝙ priuilegiatus super immunitate faciat eā inseri in statutis:quia noua impositio ei derogans non operabitur, nisi ēt faciat mentionē de insertione,ſm Pau. de Cast. ibi, & sequitur Barto.de Verona,cautela 76. incip.Domini & pricipes. Ad idem etiam gl.2.in.§.omnes.in ver.compelluntur. & ibi Bal.& Pau.de Cast. faciens de hoc magnum festum,ff.de iud.& in l. hæres absens. in princip.in ver.excusatur.& ibi Bar.ff.de iudic. & Barto. in extraua. ad repri.in ver. non obstantibus. & Nico. Milis in Repertorio,fol.27.§.clausula gn̄alis.& Pau. de Cas.ī l.j.ī princ. ff.de legib.& Lu.in l.si verò §.de uiro.23 .fallen.sol.mat. quicquid fortè senserit gl.ī d.c.ut circa. ¶ Modo posset sic opponi. Si fortius est īsertum,quàm nō insertū,quare est, ꝙ impetrans non tenetur facere mentionem de inserto,sed benè de non inserto,per prædicta. ¶ Secundo: si præsumpta scientia, quam habet princeps de inserto facit, ꝙ non est necessaria eius mentio in cōcessione priuilegij contrarij: quare est, quòd clausula derogatoria priuilegiorum non censetur etiam de insertis cogitare? ¶ Respōdeo ad primum fatendo absolutè quòd est fortius,quò ad hoc, ut princeps difficiliùs eum tollat. Facit lex,eius militis.§. militia missus. ff. de milita. testamen. vbi difficiliùs tollitur, quod est iuris communis,quam quod est iuris specialis & priuilegij. Sed ad cognoscendum,quando velit tollere insertum, vel non insertum, fit differentia non ratione maioris fortitudinis, sed respectu inuestigandi eius mentē. Et in hoc non præsumitur mens sua dirigi ad non inserta,cum sint facti, c.j.de constitu.in 6.sed ad inserta secus:quia præsumitur ei nota, & sic non indigēt nominatione. ¶ Ad scđm dic, ꝙ licèt vtroque casu præsumatur scire inserta, tamen in ꝯcessione priuilegij sumus certi, quod vult derogare inserto sibi noto, posito quod insertum sit potentius. Sed ī derogatione priuilegiorum non sumus certi, de quibus senserit, & ideo cùm possit sentire de non insertis,in dubio intelligitur de illis, & non de insertis, quorū remotio plus iuris tollit parti,contra quā opponitur clausula derogatoria. ¶ Si diceres ꝯtra, non debet plus operari tacitum,q̄ expressum:notatur ī l.cùm quid.ff.si cer.peta. Sed dando priuilegium iam tacitè vult derogare insertis, nihil dicendo de eis vt s. ergo idē, quando expressè derogat priuilegijs,vt tm̄ operetur expressum,quantum tacitum. SOL. Dando priuilegium scimus pro certo, vt dixi, ꝙ vult derogare iuri & priuilegio in eo inserto: quia hæc est nā priuilegij. Sed in alia dispositione non ꝑ viā priuilegij,neq; tacite, neq; expresse derogando priuilegijs derogabit insertis,nisi de eis dicat,Saluo,nisi cōdēdo legē fieret lex specialis in mā, de qua est priuilegium corpore iuris clausum,quia benè tollitur, secundū Bar. in extraua.ad reprimendam. ¶ Puto ēt dictas gl. procedere,si in illa mā non reperiretur aliud priuilegium extrauagans:quia non constat, ꝓ princeps sciuerit hoc:& sic ꝙ habuerit mentem ad derogandum solùm inserto, sed cogitabat đ priuilegijs extrauagātibus, si qua essent: & sic habuit animū limitatū. Illis autē non extantibus, nō trahitur clausula ad inserta, tanquam ad incognita. Benè fateor,ꝙ si clausula, Nō obstantibus priuilegijs,apponeretur in priuilegio, & priuilegium ꝑ se absq; dicta clausula esset sufficiēs ad tollēda priuilegia inserta, ꝓut cōiter est, certè tūc illa clausula ad cautelā apposita nō faceret,ꝙ ēt inserta nō eēnt sublata: quia ex quo ēt sine illa clausula essent sublata, vt in prin.huius fallētię,non dēt ipsa clā inducta ad augmentū operari diminutionem.l.legato inutiliter.ff.de leg.j. & sic nocere,non autem prodesse. Sed quæcunque dicta sunt,loquuntur,ubi clausula derogatoria ponitur in materia non apta per se ipsam tollere priuilegia:quia tunc operatur,quod tollit non inserta: non autem inserta, nisi de eis dicatur. Sic intellige hunc quotidianum & subtilem punctum quem non reperi declaratum ab aliquo. ¶ Fallit quar-
13 tò dicta regula, vbi † primum priuilegium esset nullum, vel surreptitium: quia tunc de ipso non est necessaria mentio in secundo: Dominic. in cap. quoniam. 18.dist.alle.Doct.in c.pe.super gl.de cle.nō resi. Faciūt di cenda

cenda latè ĩ.eo.ex tenore.pp gl.ibi dicentem, ꝙ de primo reſcripto elidibili non eſt neceſſaria mẽtio. ¶Fallit
14 quintò, vbi † reſcriptum ad lites eſt ꝯrium priuilegio, à b quo cauſatur priuilegiato ius peremptorium: putà ſuper non ſolutione decimarum: qa non facta priuilegij mentione valet quò ad dandam iuriſdõnem: ſed eſt ſaluum priuilegiato ius excipiendi perẽptoriè. Ita But.Imo.Do. & Abb.hìc:& tranſit And. Sic.nihil addens. Mouentur per c.j.in fi.de li. ꝯteſta.ĩ 6.Per quem tex. latè oñdit Car. conſi.94. Nobiles viri,ꝙ id,qđ cõcernit negocium principale, non põt obijci reſcripto ꝑ modum obreptionis: & no. Rota hoc ti.55.no. ꝙ vbi quis.in antiquis. Rationem ponit hìc Imo. quia non impeditur ingreſſus litis ꝑ exceptionem peremptoriam, niſi ſit de illis, de quib.ĩ d. c.j. & ꝑ Bar. in l.cũ querebatur.ff.iud.ſol.cũ ꝯcor. ¶Quatuor modis reſtringitur hęc fallentia. Primò, vt dixi, dũmodò illa exceptio ſit peremptoria. Secus, ſi dilatoria: qa allegãdo eam impeditur ingreſſus litis: & ſic effectus reſcripti, ſ͠m prædictos, & Abb.& Imo.ĩ. eo. cùm ordinem. ¶Scđò reſtringe, vt non procedat, niſi in literis ad beneficia, in quibus taciturnitas ſtatuti, priuilegij, vel alterius iuris ſpãlis indiſtinctè vitiat reſcriptum. Imo. hìc per c.conſtitutus.ĩ.eo.Et põt opponi obreptio in vim dilatoriæ ad impediendum proceſſum, & ẽt peremptorię ad merita cauſæ. Philip pulchrè in c. dilecto.j.no.de appel. Rationem ponit Imo.ĩ.eo. cùm ordinem.qa tales literæ creant ius de nouo: ideo faciliùs inualidãtur, vt no. gl.in d.ca.j.In reſcriptis aũt ad lites nõ creat ius de nouo, ſed inducitur iuriſdictio iudicis.Et pro iſtis eſt tex.in c.fi. de præſump. vbi exceptio concernens merita põt in beneficialibus opponi in vim dilatoriæ ꝯ reſcriptum. Et ibi pulchrè Imo.in j.no.& Card.in 2.oppo. Et idem Domi.in d.c.j.in fi.& Abb.pulchrè poſt Vinc.& alios in ca. ex parte B ad fi.de fo.compe. ¶Tertiò reſtringe in reſcripto impetrato ꝯ exemptos: qa de ſtylo curiæ eſt, licèt nõ de iure: ꝙ ſi de exemptis non fit mentio, p̃t reſcriptũ ante oĩa elidi, licèt taceat ſolum peremptoriam, qa fortè alium iudicem daret Papa ꝯ exemptos, & alium ꝯ non exẽptos. Hoſt.& Io. And.de priui.ex parte.in fi.& ibi But. Abb.& Imo.poſt Gaſ.Cal.ĩ.eo.cum ordinẽ in fi. ¶Quartò reſtringe, Niſi impetrans ad lites expreſſerit falſitatẽ notoriam, vt ſi falsò dicat ſe clericũ, vel cum ſit pluralis in beneficijs incompatibilibus, dicat ſecum diſpenſatũ: qa obſtat ſibi prima fronte defectus ꝓprietatis, adeò ꝙ ſurreptio vitiat reſcriptum ipſo iure. Abb. poſt Vinc. & alios, de fo. comp. ex parte B. vbi aliàs poſui. Et ibi vide do.meum Fran. de Aret. ad fi. q de hoc dubitat per rõnẽ ſubtilem, de qua ꝑ eum: vbi ẽt inuenies, qd de alia excep. notoria. ¶Fallit ſextò d.regula, vbi reſcriptũ p̃cedit priuilegium: qa priuilegium tunc non prædominat̃ reſcripto, nec nocet cauſæ iã inchoatæ, niſi fiat mẽtio ꝓceſſus. But.Imo.Domi.& Abb. hic per c.cauſam.lo 2.de teſti. & c. dilectus a. vt li. pen. Et quantum ad hunc effectum, dr̃ lis pẽdere, ſi facta eſt citatio ſ͠m formã cle.2. vt li. pen. Ita gl.3. ibi, & Ang.cõſi.mihi 192.in Dei noĩe & c.ordinamẽtum factum, & But. & Abb.in d.c. cãm.& Abb.in c.fi.ad fi.vt li. pen. ¶Intellige primò hoc, niſi impugnans priuilegium pp litis pendentiam non expreſſam priùs impugnaſſet ipſam litis pendentiam; qa tunc non poterit ipſũ impugnare. Pe.de Anch.ꝯſ.13. Viſo proceſſu. Et limita, vt ibi.facit rł̃a, ex eo.cum ꝯcor. ¶Intellige ſcđò, vt dixi, niſi res eſſet integra, & cã adhuc non penderet tp̃e impetrati priuilegij: qa benè valet, niſi dolosè fuerit obtentũ, fortè habita notitia reſcripti. Abb.hic, qđ intellige, vt in iurib.per eum allegatis, vbi hæc mã pleniùs ponitur, maximè per ipſum in c. fi. vt li.pen. ¶ Et ad hoc vide oĩno Aegi.Belle.concluſione Rotæ 740. Licèt pp appellationem. vbi latiſſimè & ſubtiliter ĩuenies, qñ impetratio facta vitietur pp tacitã pendentiã litis, & qđ vbi alteri parti nihil præiudicatur, neq; in poſſeſſione, neq; in titulo, non nocet tacuiſſe litis pendentiam. Vide ẽt, quæ dixi ĩ. eo.ſuper literis.verſ.ſexta regula. Et ibi ſatis de reſcripto nullum ius conferente, ſed ſolùm litem pendentẽ alteri committẽte. Et ad hoc de iure, vel priuilegio obtẽto li.pen. ea tacita b, vide ẽt Hoſt.& oẽs, maximè Abb.& domi. meum de Aret.in ca.cãm. lo 2.de teſti. vbi dicunt, ꝙ priuilegium conceſſum ẽt motu proprio non nocet cauſæ pendenti. No. ꝙ priuilegium non dr̃ ſurreptitium ex tacita pendentia litis, qñ non cõcernit deducta in lite, ſed futura, putà, ſi diſputatur de fructibus malè perceptis, & impetratur priuilegium de percipiendis. Abb. latè conſi. in impreſſis 99. In cauſa & q. quæ in præſentiarum vertitur inter canonicos. Et ſcias, ꝙ valet & tenet priuilegium impetratum li. pen. ſed non quò ad illam litem quæ debet decidi, ac ſi tale priuilegium non fuiſſet impetratum. Ita hr̃ in d.c.fi.& in d.c.cauſam. & per Car.coſ.94. Nobiles viri.verſi. quartò obijcitur. Et pleniùs conſi.67.tenor talis eſt, plebs S.Marię de Cento. ad fi. vbi dicit, ꝙ oĩa iura dicentia non valere priuilegiũ obtentum li.pen. intelliguntur quò ad illam litem. Alleg. Inn.in d. c.fi. vt li. pen. qui expreſsè dicit, ꝙ lite finita valere poteſt: & facit ad hoc ille tex. ſ͠m Car. vbi Papa mandat procedi, ac ſi illa indulgentia obtenta non fuiſſet: non autem mandat pronunciari eam nullam, vel vitioſam. Et alle.tex.ſimilem in c.1.de confir. vti.vel inuti. Et dicit Card.in c.cùm olim.in fi.de præſcri. ꝙ non valet priuilegium in materia, in qua fuit lata ſententia, q̄ tranſiuit in rem iudicatam quò ad ipſam ſententiam, ſi non fecit de ea mentionem. Ita dicit ſe cõſuluiſſe: & eſt dictum conſi.67. Dixi ĩ.eo. ſuper literis.verſi.ſeptima regula. Cætera vide latiùs in d.c.fi.& omnino per Aegi.dicta deci.licèt propter &c. Qualis autem mentio debeat fieri de priuilegio, & quando oportet de eo mentionem facere, & præſertim quando primũ dat formam ſequentibus, eſt quæſtio ardua, & dicetur infrà eo.nonnulli.

a c. dilectus. *Vide ibi Inno.in gloſua ſuper verbo, mentio. & in c.dudum.ĩ.de priuile.*

b Ea tacita. *Vide Bal. in Marg. in ver. priuilegium.*

15 SVBLATO Iure † communi, non intelligitur ſublatum ſtatutum ſimpliciter conforme. Io. de Lig.in ca.1. de conſti.in 6. Per plura, maximè illum tex.loquentem indiſtinctè. Reſpondetur, ꝙ procedit, vbi concurrit ratio non præſumendi reuocationem, ſ. vbi ſtatuta ſunt incognita. Secùs in propoſito, vbi ſunt cognita contenta in eis. Ad idem, quia ſunt diuerſæ authoritates. Ergo vna ſublata remanet alia, argumen. c.ex tuarum.de authori. & vſu pallij. SOL. Verum, vbi vna non eſt ſuperflua, prout hìc. ¶Hanc partem tenent etiam hic Butri.& Domi. Idem Domin.in d.c.1. quia habet ſubſiſtentiam ab authoritate ſtatuentis. SOL. Illa authoritas non facit, quòd habeat nouum robur. Idem Albe.in ſecunda parte ſtatut. quęſt.220. Vltimò quærit ipſe Barto. quòd poteſt agi condictione ex ſtatuto. Alle. Bar.in l.1. ff.ad le.Fal. SOL. Quando hoc eſt, benè procedit iſta opi.vt dicitur in 2. limitatione. Idem Ioan.de Platea in l.1. C. de colla.dona. lib.10. quia cùm ſint duo vincula diuerſimodè originata, non poſſunt vno modo tolli, l. nihil.ff.de regu.iu. SOL. Maior eſt falſa, vt infra patebit. Hanc partem firmat hic An. Sic.in clemen.1. de electio. Dic & ſolue vrgentiora eius motiua. Inducit ca. 2. ver. ſpecialib. de præben. in 6. & ibi Domi. vbi ſpecies reaſſumens ius commune in genere potentior eſt. SOL. Verum, vbi ſpecies non repetit formaliter genus, ſed aliquid addit. Vbi autem nihil, ſecus; & ita in propoſito. Non obſt.c.2. quia ibi conſuetudo addebat iuri cõi, ſ͠m quod omnia beneficia largè ſunt in manu Papæ: non tñ ita, ꝙ etiam ab ordinarijs præueniri non poſſet. Modò illa cõſuetudo circa vacantia in curia ligabat manus inferiorum. Meritò dixit ſpecialibus, quia non erat merè
16 repetitiua iuris generis. ¶Item adducit; quia † accidens qualificatum aduenienſ enti facit rem alterius ſpeciei, cap.ſtatutum.cum gl.iuncto c.licèt.de elect.in 6. SOL. Verum, vbi accidens alterat ipſum ſimplex, prout ibi collegium. Sed hic ſimpliciter repetit. Ergo non qualificat. Probatur conſequentia ex primo argumento partis ꝯriæ, de qua ĩ. propè. Et ex multis exemplis Pe.de Anc. in d.c.1.dũ probat, ꝙ ſimilis diſpoſitio concurrens cum

alia

alia sibi pari, non augēt eius effectum, maximè p l.q bis.
ff.de ver.obli.¶ Itē adducit gl.j.in c.cum dilectus.de cle.
non resi. SOL Reprobant eam ibi Ioā. And. Bu. & Abb.
¶ Itē pōderat gl.in d.c.j. de cōst. in 6.ꝙ sublato iure cōi,
remanet ꝯsuetudo illi conformis legitimè p̄scripta. Ergo
& statutum. SOL. Gl.dicit totum oppositum, demū
adducit multa iura facientia mentionem de iure cōi &
consuetudine simul. ergo differunt, de censib.sopitæ.de
testa.cum esses,de eo,q mit. in pos.cum venissent. SOL.
Licèt illi, de quib. in dictis iuribus, vellent se tueri ēt con
suetudine, non restat, quin sit sublata sublato iure: aliàs
nunquam prodessent iura diu obseruata corrigere, si remaneret
consuetudo. Ad qđ tñ vide, qđ dicetur in fi. huius
articuli. Cōis opi.est ꝯ̃ prædictos, ꝙ imò sit sublatum
statutum pp gl. solennem in d. c. in gl. mag. & ibi ita con
cludit egregiè s̃. oēs Pet. de Anch. per quatuor col. quas
non necessariò de verbo ad verbum trāscribit hic And.
Sic. Idem tenet Car. hic dicens, verū esse, ꝙ sublato vno
vinculo non tollitur aliud, vbi constat, statuentes voluisse
illud statutum valere alia ratione. Sed hoc non apparente,
præsumendum est, ꝙ illud statutum sit potius declaratio
iuris cōis, q̃ vinculum de per se. Probat sic: Si.n.
aliud esset, diceretur ius proprium ipsorum statuētium:
Sed non est ius eorum proprium. Ergo cōe. Quòd nō sit
proprium, probatur per l. ius ciuile. ff. de iust. & iu. qa tūc
ius nostrum facimus, cum iuri naturali addimus, vel detrahimus.
Sed hìc nihil additur, vel detrahitur iuri cōi.
Ergo non est ius statuētium, sed replicatio iuris cōis; qa
plus timeri solet &c. vt hic in fi. gl. Idē Bal. hic; qa princeps
scit effectum statuti. Vnde non curamus de modo
sciendi, arg. l. qui iure. ff. de mil. test. Idē Bal. Ang. & Floria.
in d. l. ius ciuile. & Bal. in l. oēs populi. ibi, nonò no. ff.
de iust. & iu. & Bal. in l. fi. C. quæ sit lon. consue & in rub.
qui feu. da. pos. & Sali. in l. fi. ad fi. C. si ꝯ̃ ius, vel vti. pub.
& Lud. cōsi. 497. diligenter perscrutatis. Et dicit Ang. in
rep. §. ex non scripto, Insti. de iu. na. ꝙ si consuetudo redacta
est in statutū, nihil noui inducit. Ideo succubuit aduocatus,
qui intentauit condictionem ex statuto, secundùm
eum ibi, & Raph. Cu. in l. j. ff. ad le. Fal.

LIMITA Duodecim modis hanc cōem opi. Primò
nisi statutum habeat diuersam materiam à iure cōi, pp
qualitatem personæ statuentis; putà, si est ius prætorium,
prout sunt statuta magistratum. l. ius ciuile. ff. de iusti. &
iu. Bar. in l. 5. ī prin. de ver. obli. & ibi Mod. & Ab. & And.
Sic. in c. fi. de offi. lega. Ita limitat solus Alexā. in d. l. 1. ad
le. Fal. Ex quo infertur, ꝙ statutum epi ponens remedia
in materia iuris, non erit sublatum; qa differunt à iure,
Insti. de perpe. & tem. act. in prin. cum gl. Adde Bal. in l.
data opera. ver. item notandum est. C. qui accus. dum po
nit, ꝙ iudex dēt imitari pœnā statuti omissa pœna iuris
cōis. ¶ Limita scđo, Nisi lex prouideret p implorationē
officij iudicis. statutū verò dirigēs verba ad iudicem adderet
remedium condōnis ex statuto, iuxta l. vnicā, ff. de
condi. ex l. & gl. de sepul. certificari; qa tunc remanet statutum.
But. & Domi. hic. ita Bar. in l. 3. §. si rem. de le. 3.
cum ꝯcor. de quib. per Alex. in l. properandum. §. sin aūt
alterutra. C. de iudi. & Ita But. in c. ex pte. de ver. signi. p
illum tex. cum gl. j. ī fi. Sed vbi ex dispositione iuris cōis
esset introducta condictio ex l. tunc statutum non gemi
nat ipsam actionem. Ita But. & Imo. & Domi. hìc. Hoc
modo tollitur argm̃ Raph. Cu. in d. l. 1. ad le. Fal. qui conabatur
probare, ꝙ statutum non inducat nouum reme
dium. Ad quod vide etiam Mathesil. notab. 81. incip.
No ꝙ Bart. tenet. Qñ autem statutum debeat ita intelli
gi, vt addat iuri cōi, tangunt hìc Doct. prædicti Dicam
tit. proxi. cū dilectus. Ponit latè An. Sic. j̃. eo. causam. Et
sufficientissimè Pau. de Cast. Phili. Cor. & Alex. in l. fi. §.
in computatione. C. de iu. deli. & Imo. Lud. & Alexan.
in l. c. 4. §. prætor. ff. de dam. infec. Sub ista limitatione
clauduntur multa maximè dicta Bart. in d. l. i. ad l. Fal.
quē sequūtur ibi Nic. de Nea. & Paulus de Cast. & Pau.
in l. si ita stipulatio facta. ff. de verb. oblig. Sic intellige
Abb. in c. fin de obseruatione ieiuniorum. ¶ Limita tertio,
Nisi statutū esset iuratū, vel confirmatū, Domini. in
c. j. de fi. præsby. in 6. pp gl. allegatas s̃. in conclusione de
priuilegio generali & speciali, ī 3. limitatione. ¶ Firmat
Alex. in d. l. j. & consil. mihi 335. Assumo in consultatione
præmissa, quasi in fi. Et sentit Bal. in l. receptitia.
C. de consti. pecu. dicens, ꝙ qui iurat seruare statuta, tenetur
seruare continentia ius cōe sublatum. ¶ Limita
quartò, nisi ius cōe tollat̃ rescripto. glo. 2. in l. i. C. de col
lat. dot. li. 10. quā ad hoc extollit. Salic. in l. i. ad fi. C. de
diuer. rescri. et ī l. fi. C. quæ sit lon. ꝯsue. & ī l. i. C. de seruis
reip. manumit. et An. Sic. hic. & Alex. ꝯs. ꝓximè alle.
Dic. ꝯ̃, ſm Alex. in d. l. i. quia imò gl. in d. l. i. æquiparat
rescriptum & l. ſm eū. & fortè nō benè: quia imò diuersificat.
Sed quicquid sit, qua ratione statutum tollitur
le. eadem videtur tolli rescriptū, dūmodo sit cōcessum
à tali, qui possit ius & statutū tollere. Cogita. Et ad hāc
limitationē vide ēt Sal. in l. fi. versus fi. C. si cōtra ius, vel
vti. pub. versi. tertia limitatio, vbi pulchrè cōmemorat
gl. in l. i. ¶ Limita quintò, nisi emanet statutū super casu
iuris dubio, eum certificando, Imo. in cle. statutū. ibi
ex prædictis no. limitationē. de elect. pp gl. ibi, in versic.
consuetudinē. Idem But. Imo. & Dom. hìc pp gl. i. ī cle.
i. de elec. ¶ Limita sexto, nisi statutū sit ꝯditū ab his, qui
possunt ius tollere. Dom. post Imo. in d. c. i. de consti. in
6. & Bal. in l. i. C. de ser. reip. ma. dicens, quòd gl. magistra
in d. c. i. loquit̃ correctè, scilicet in statuto epi: & sequit̃
hic And. Sic. facit doctrina Bar. in l. & quia. ff. de iu. om.
iu. quod confirmans actum quem posset reuocare, vr̃ de
nouo concedere. ¶ Contrarium tenet Imo. in d. l. j. in
prin. ff. ad le. Fal. nisi sit certum, quod talis velit de nouo
disponere, quod in dubio non præsumitur, vt ibi per gl.
in ver. dedit. & Barto. in d. l. & quia. Et nimis eneruaretur
opi. cōis. ¶ Limita septimò, nisi statutū sit antiquius lege
correcta. Dom. post Imo. ī d. c. 1. pp gl. j̃. ti. ꝓxi. cū dilect⁹.
in verbo, ꝯstitutū. Idē Imo. d. l. j. & Maria. latè in c. fi. ibi,
prima conclusio. j̃. ti. proxi. quia erat effectum ius spāle,
& proprium populi: & cessabat ratio dictæ l. ius ciuile nisi
sustineretur eadem ratione, qua lex posterior: quia ea
correcta, corrigitur statutum, vt dr̃ in nona limitatione.
¶ Limita octauò, nisi statutum haberet aliam rationē,
quam lex correcta. Domi. post Imo. in d. c. j. But. Imo. &
Dominic. his, quia censetur quid diuersum, per ca. consuetudo.
j. dist. Sed in dubio non præsumitur in statuto
alia ratio, ſm prædictos hic, quod nota. ¶ Limita nonò
nisi lex noua disponat ꝯ̃ antiquam, non autem ꝯ̃ rationem
ibi positam; quia remanet iure ēt sublato, sic statutum,
ſm allegata in ꝓxi. limitatione pp gl. de iud. nouit.
in verbo, vc3 ¶ Considera, quòd verum est, quòd sublata
rōne legis, benè est sublata lex, gl. & Bar. in l. 1. in prin.
in ver. prouidentia. ff. de leg. tu. latè Sal. in authē. ingressi.
C. de sacros. ec. Imo. in c. post translationem. de renun.
& in l. 2. §. fi. ff. de dona. & in l. si uerò. §. de viro ff. sol. ma.
vbi tollunt quædam facientia in oppositum. Est tex. clarus
in c. miramur. de seruis non ordi. iuncto c. de multis.
de æta. & quali. Sed quòd sublata simpliciter le. remaneat
eius ratio, intelligerem, vbi est ratio naturalis, ꝓut
loquitur l. eas. ff. de cap. di. Non tamen crederem, ꝙ ista
ratio ēt naturalis daret maius robur statuto: quia si legi
nihil addebat rationibus s̃. positis, ergo abolita le. cessat
statutum: stāte ratione vt ratione, non vt l. cōi, uel statutaria.
¶ Limita decimò, nisi lex esset reuocata ab eo, qui
non posset reuocare statuta. Vnde si clerici fecissent statutū
conforme legi ciuili, non esset abrogatum ea sublata,
tum pp defectum potestatis, iuxta consi. Inn. de iudi.
nouit. in verbo, Theodosius. tum ēt, quia statutū addit
nouum robur ligādo clericos, quos non ligabat lex ciuilis,
vt latè deduxi in rep. c. ecclesia. in 1. q. de ꝯsti. Et istud
facilè sustineretur, licèt tactum non reperiam, & facit
prima limitatio huius articuli. ¶ Limita vndecimò, dū
modò tollatur lex cōis disponēdo contrarium eius, qđ
de iure cōi erat dispositū: secus, si simpliciter cassatur ius
commune. Sali. in d. l. 1. C. de ser. reip. manu. Quod non
vr̃ in se habere rationem vrgentem. ¶ Limita vltimò,
nisi correctio statuti haberet afferre scādalū in loco. Gl.
mag.

mag. in medio, in c. super eo. de cog. spi. quam extollunt ibi Abb. & Alex. de Neuo, ad limitationem materiæ nostræ. Vñ si esset scandalum in loco ꝫhere in quinto gradu, non esset ibi seruanda lex noua. Facit c. j. eo. ti. vbi ad hoc est optimum arg. s'm eosdem ibi. ¶ Demum incidē-
17 ter no. ꝙ † si populus mille annis seruaret l. non inducit consuetudo: qa non seruat aīo inducendi eam sed seruā di ius cōe. Ita Io. de Lig. in d. c. j. de consti. in 6. cuius verbū reputat notabile Domi. ibi in hoc, & But. hìc, & Imo. in d. l. j. ff. ad le. Fal. dicens, benè facere, qđ no. Bar. in l. 2. §. fi. ibi, qñq; princeps, vel alius. ff. de sup. leg. ¶ Scias ēt, ꝙ licētiatus ab ep̄o, vt semel possit ingredi monasteria monialium, si postea concedat ep̄s, vt certo die quilibet possit semel ingredi, & ille ingrediatur, est consumpta sua licentia. Albe. in secunda parte statutorum, q. 181. incip. Per dñm fratrem. vbi multa adducit, maximè ca. si pauper. de p̄ben. in 6. ¶ Et ex istis alleuiati sunt labores eorū, q in posterum examinabunt hanc subtilem decretalē. Nec putes aliqd vsurpatū ex dictis Doctoris mei, Dom. Fran. Aret. in spāli eius commēto: qm̄ de eo facta est mētio, vbi oportuit: & fiet in c. nonnulli. in prin. ĩ. eodem, pp q̄dam dicta, quæ ponit seruiētia ad hęc, & ibi dicēda.

SVMMARIVM.

1. *Clausula, Si preces veritate nitantur, subintelligitur in rescripto Apostolico.*
2. *Periurus est priuandus beneficio, non priuatus ipso iure.*
3. *Pœna priuandi aliquem ipso iure, non incurritur, nisi sit iure expressa.*
4. *Collatio facta periuro, vel aliàs criminoso, est ipso iure nulla. Arguit ad partem contrariam, quòd scilicet collatio facta periuro teneat. Post nu. 4. versi. sed contrariam.*
5. *Prouisio facta criminoso uirtute literarum est ipso iure nulla propter earum odium.*
6. *Clausula, Si preces veritate nitantur, vel, Si ita est, non facit conditionem, nec fundat, vel inchoat iurisdictionem, sed dat instructionem ad procedendum.*
7. *Iudex si admittit aliquem ad actum vetitum, putà ad probandum per testes post conclusionem in causa sub conditione, si iurauerit non habuisse eorum notitiam, subintelligitur alia conditio, videlicet & quòd ita sit. Vnde probato postea, quòd habuerit eorum notitiam, examinatio erit nulla.*
8. *Quæ dicta declarantur dupliciter, vt nu. hoc, & nu. 9.*
10. *Priuilegium referens se ad aliam dispositionem, quas vires recipiat vel perdat.*
11. *Princeps si dicat, Sicut genitor noster genitori tuo fundum concessit, sic & nos concedimus, non habet necesse vasallus primam concessionem ostendere. Iunge simile nu. 22.*
12. *Sententia si contineat, Nos sequentes formam statuti, & statutum est nullum, sententia est nulla.*
13. *Instrumentum si contineat talia verba, Confiteor, prout in tali instrumento continetur, & ibi nihil sit ad propositum, non dicitur aliquid confessus.*
14. *Dispositio facta ad instar alterius, non valet eo non apparente, vel data ualiditate eius, ad quod fit relatio.*
15. *Conditio, Si preces ueritate nitantur, non conditionat substantiam rescripti, sed exercitium.*
16. *Stylus curiæ facit, quòd præsumitur contra rescriptum, uel priuilegium deuians ab eo, ideo commissarius potest supersedere.*
17. *Libellus formatus contra consuetudinē curiæ potest à iudice reijci.*
18. *Sigillum curiæ Romanæ requirit imagines amborum Apostolorū, scilicet Petri & Pauli: quia reputantur pro uno.*
19. *Præcisè, uerbum importat absolutè & sine causæ cognitione, & simplicem executionem exceptione remota.*
20. *Impetratio rescripti suspecti de falso mittitur ad Papam, & mittitur utens sub custodia ligatus.*
21. *Copulatiua an & quando requirat probationem omnium copulatorum.*
22. *Contractus si nominat certa loca per copulam, putà dicendo de omnibus terris, quæ sunt in comitatu, & villa & uocabulo montis Alberici, illa copula facit, quòd non uenit in contractu aliquis fundus, in quo non concurrant illa tria copulata.*
23. *Rescriptum, libellus, uel articulus, quando plura copulat circa unum effectum, in quo non sunt omnia necessaria, copula resoluitur in disiunctiuam.*
24. *Causa an & quando sit probanda in libello, uel rescripto.*
25. *Qualitas in libello, vel rescripto, quando debet probari, uel non? Vide casus hìc enumeratos, nu. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. & 37. quam materiam egregiè tractat.*
38. *Quando uideatur quis se astringere ad probandum deducta, Et est hæc quæstio ualde prolixa propter uarias declarationes, & opiniones, & restrictiones, quam materiam extendit usque ad uersiculum, leges insertæ.*
39. *Leges insertæ in Decetis non sunt approbatæ, etiamsi liber ille esset approbatus.*
40. *Consensus principis nullum robur tribuit iniquæ legi.*
41. *Papa licèt reprobet quædam statuta fortè contra libertatem ecclesiasticam, per hoc non uidetur confirmare alia inualida, nisi fuerint discussa.*
42. *Confirmatio etiam ex certa scientia non prodest in defectum substantialium, putà incompetentiæ iudicis, & falsitatis narratorū.*
43. *Confirmatio executionis nullæ non ualet.*
44. *Liber Decreti non est approbatus.*
45. *Liber Decreti, quo tempore fuit compilatus.*
46. *Libri, qui sunt approbati. De hoc usque ad c. sequens.*
47. *Innocentius commentator Decretaliū, quantæ fuerit authoritatis.*
48. *Authoritates diuinæ possunt pro legibus allegari.*
49. *Chronicæ, seu libri historiales, an probent?*

CAPITVLVM II.

a
1 EX parte. a ¶ In † rescripto Apostolico subintelligitur clausula, si preces veritate nitantur. Et si rescriptum prohibet causę cognitionem, est de falsitate suspectum H. D. Et dicit hìc Inno. ꝙ ad confirmationem sententiæ non debet sibi vendicare locum, nisi veritas probationū: qđ est no. secundùm Bal. in auth. si quis litigantium. 2. no. C. de episco. audiētia.

a Ex parte. *Adde do. Soci. suo consi. 146. incip. Visa bulla Bonifacij. uer. confirmantur ēt præmissa. in 2. par. ꝙ ista clausula, si preces &c. in quocunq; mandato & rescripto ad litē & beneficia subītelligatur.*

2 PERIVRVS Est † priuandus bñficio, nō priuatus. Sentit Abb. post alios hìc. Addit An. Sicu. Car. & Ab. de iureiu. querelam. & gl. pe. in c. fi. de iure pa. quæ dicit, ꝙ pœna priuationis non incurritur, nisi iure exprimatur. Facit gl. 15. q. 8. in summa, secundùm eum. Adde tu glo. in cle. 2. in verbo, suspensus. in prin. de vita & hone. cle. quæ dicit, ꝙ nullus priuatur beneficio, nisi exprimatur. Benefacit glo. 2. in fi. de offi. ordi. cum vos. no. Abb. in c. fi. in fi. de præsump. & in ca. cùm venerabilis. de excep. allegando gl. in d. c. fi. ¶ Et dicit Inno. de elect. bonæ, lo
3 2. in gl. post mortem. circa medium, ꝙ † pœna priuandi quem ipso iure non incurritur, nisi sit
b iure expressa b. ¶ Quod verbum melius facit ad propositum, q̄ p̄dicta, q̄ nō exprimunt de pęna ipso iure. Facit tex. in Auth. de non eligen. secun. nubē. ibi, nec est lex tale quid dicens. per quem dicit Bal. in auth. ex testō. C. de secun. nup. ꝙ nihil inducit priuationem, nisi qđ de iure cauetur, & sequitur Ana. in c. j. de maledicis. ¶ Sed ꝫ cōem, ꝙ imò periurus sit statim priuatus, tenet And. Sicu. p istum tex. in verbo, amoueretur & per d. c. querelam. ibi, remouentes. iuncta theorica But. in c. fi. ibi, 4. & c. de postul. vbi dixit ꝙ verbum, Spolietur, licèt sit de futuro, tamen denotat solam amotionem manualem, & p̄supponit priuationem iam iure factam, & sic dicit fuisse dictū in facto. ¶ Præterea hìc æquiparat̄ renūcians & periurus. Sed renuncians est priuatus, ca. qđ in dubijs. ibi, spoliari. de renun. & ibi But. ꝫ Host. Ergo. Item infamia priuat ipso facto militem militia, l. 2. §. j. ff. de his, q no. infa. Sed periurus est infamis, gl. in d. c. querelam. Et facit lex, si quis maior. C. de transact. Ergo & clericum, iuxta gl. in l. miles, ff. de

b Expressa. *Adde, quod habetur per Bal. in authē. qui semel C. quomodo & quando iud. & per domi. Alexā. de Imo. in l. imperator. de iure fis.*

ff. de re iud. Et hæc est veritas, ſm eũ. ¶ Urget primũ argumentũ, alia nõ. Qm ad ſcdm dicitur, ꝙ iſta cõmiſſio relat ad factum præſupponit hæc duo digna priuatione. ¶ Præterea ipſa renũciatio nõ priuat ipſo iure. Imo. poſt Hoſtien. in c. quod in dubijs. de renun. ¶ Ad tertiũ, ꝙ infamia. S O L. Iſtæ militiæ non æquiparantur in propoſito. Abb. in d. c. querelã. & in ca. j. de cler. ægro. Nec eſt expeditũ, ꝙ periurus ſit infamis, vt nota. de teſt. teſtimonium. ¶ Sed pro primo argumento adde Abb. poſt Cal. de pac. cùm clerici. Imol. in d. c. fi. de poſtul. vlti. no. Abb. in c. ex parte. 3. no. de cle. non reſi. Bu. cõſi. 27. Viſis præſentibus. Sed in contrarium facit c. de multa. de pb. in verbo, ſpolieť. iuncta extraua. execrabilis, quæ addit ipſo iure. ¶ Ad idẽ c. poſtulaſti. de cle. exc. miniſt. in verbo, ſpolietur. iuncto c. clerici. eod. tit. vbi nõ perdit ipſo iure. Pro hoc cap. vergentis. de hæret. in ver. ſpoliari. iuncto ca. cum ſm. eod. tit. in 6. ubi requiritur ſententia. Ad idẽ d. c. quòd in dubijs. iuncto dicto Imo. ibi, exponẽtis ſpoliandi, ideſt, priuãdi. Ad idẽ tex. hìc in verbo, amoueretur. iuncto verbo, ſententiam. Ergo pronunciauit priuãdo. Ad idẽ c. ſi aũt, de coha. cle. c. audiuimus. de colluſione. c. ad falſariorum. ĩ fi. de cri. fal. & ubique exponũt Doct. ſpoliare, ſcilicet per ſentẽtiã. Dici poſſet inſpiciendam eſſe materiã ſubiectã: Si enim ꝑ alia iura apparet requiri ſentẽtiã, tũc huiuſmodi verba important ſentẽtiã. Facit in ſimili c. 2. cũ gl. de to. com. & c. ſi quis. cũ glo. 23. diſt. ubi exponitur, Sit, ideſt fiat, ꝑꝑ alia iura. Vbi aũt in mã alibi explicitè, vel implicitè non declarata lex utitur verbo, Spolietur, fortè ſtarẽt doctrinæ prædictæ. Pro quibus facit c. cũ bonæ. in fi. de ætate & qua. ibi, non differat ſpoliare, quæ verba denotãt priuationem ipſo iure, ſm Car. in cap. perpendimus. ibi, ego dico melius, de ſent. excom. Pro quo vide Old. conſi. 195. Articuli dñi Arnoldi. poſt prin. ubi dicit, ꝙ in mã ca. ex tuæ. de cle. nõ reſi. nõ eſt neceſſarius ordo iuris: tũ ꝑꝑ verbũ, Spoliare, de quo ibi: tũ quia nõ reſidere eſt quid notorium. Ergo non requiritur ordo, c. qm̃, de fi. presby. Requiritur tñ priuatio, ſed non ſolẽnis, ſm Abb. in c. ex parte. lo. j. in 3. no. de cleri. non reſi. niſi faciat actum, per quẽ uideať habere eccleſiã pro derelicta, ſm But. in cap. ex tuæ. de cle. non reſi. ante verſi. oppono ſcdo. Et ita ẽt Abb. in rep. c. extirpandæ. §. qui vero. ibi, hoc ẽt uidetur ſentire Old. de præb. Cum ergo in propoſito per iura adducenda appareat periurum non eſſe priuatũ, verbũ Remouentes, ſ. ponderatũ, non denotat ſolã facti remotionẽ, ſed ſentẽtiã. Quod aũt periurus non ſit priuatus ipſo facto, firmat Inn. in c. inter dilectos. poſt prin. de exceſ. præla. & omnes * ĩ c. querelam. & Dom. 8. diſt. quo iure. ad fi. dantes doctrinã, quòd nullũ crimẽ priuat ipſo iure, niſi ſit iure cautũ. Videmus idẽ in homicida, ſm Inno. & alios in d. c. cũ noſtris. de conceſ. præb. Dom. poſt Arch. l. diſt. ſtudeat. Car. in cle. conſtitutionẽ. §. cæterũ. in fi. de elect. Ana. in ca. 2. de clerico pug. in duel. & in c. quãquam. de elect. in 6. Arch. 8. q. j. in ſcripturis. Imo. de iureiurando. cũ contingat. ad fi. Rotam, ut li. pendẽ. 14. Itẽ Titius, ultra mediũ, ibi, ad dicta iura. in nouis. Bal. in l. Barbarius, ver. ſed quid de ſeruo. ff. de offi. præto. in rep. non in lectura. Abb. in c. fi. pe. no. de exceſ. præla. Bal. ĩ. l. cũ fratrẽ. C. de his, quibus ut ind. Lud. in l. is cui bonis, de uerb. obl. Pet. de Anc. in regula, peccati. in j. oppo. lib. 6. Calder. de præbẽ. conſil. 20. Et de accuſ. quarto. & Imo. in c. niſi cũ pridẽ. in 6. colu. ibi, nota benè hunc tex. de renun. Niſi in caſu ca. j. de homic. in 6. Probatur in c. clericis. in verbo priuetur. ne cle. vel mo. in c. ex literis. in ver. cedat. & in verbo, amouentes. de exce. præla. & in c. quæſitum. de tẽ. or. in verbo, priuetur. Non obſt. c. miror. in uerbo, priuatus. l. diſt. quia Car. & Ana. in c. inquiſitionis. in prin. de accuſ. exponunt ſcilicet per ſententiam, per prędicta, de quibus alias feci mentionem ibi ad c. quibuſdam, in verbo, prorſus amittanr. de pœnit. S O L. Loquitur in feudò. Et hic no. quibus adde, quod dicetur ĩ. eo. ſciſcitatus. in prin. ¶ Collatio † tamen facta periuro, vel aliàs 4 criminoſo eſt nulla Fede. conſi. l. incip. An collatio. Allegat Hoſtien. de exceſ. præl. inter. Idẽ Abb. in d. c. querelam. & Rota de iure pa. 5. ad fi. in nouis, reprehendendo quẽdã Cardinalẽ, qui ſequutus Inn. de conceſ. præbẽ. cũ noſtris. malè põderabat c. poſtulaſti. de cle. exc. mi. c. cũ bonæ. de æta. & qua. & c. accedẽs. de accuſ. Et hanc partem tenet Inno. de ap. conſtitutis. lo 2. in gl. deficit totus, poſt prin. quem ſequitur Abb. in d. c. cũ noſtris. ad fi. Idem Ni. Myl. in Repertorio, fol 79. §. irregularis, ut homicida. dicens non eſſe uerũ, ꝙ Inno. aliter dicat in d. c. cũ noſtris. licèt velit, ꝙ beneficia acquiſita ante hos defectus licitè teneantur, quouſque iſti priuentur: non dicit, collationem ualere. Et in hoc cõmuniter errat vulgus allegando Inn. Idẽ Abb. in ca. cũ in cunctis. §. fi. de ele. per illũ tex. in verbo, amittat. quod importat ipſo iure, ſm eũ: & fortè malè, propter gl. 1. in l. amiſſione. §. j. ff. de c. dim. quæ dicit, ꝙ ſonat in futurũ. Et rarò inuenies ſimilem, ſm Bal. ibi. Et no. glo. & Docto. in l. ſi quis in tãtam, in verbo, amittat. C. unde vi. & ſic ẽt reſpõdebit ad c. quamquam. in verbo, deuoluatur. de elect. in 6. Et hãc partẽ tenet ẽt Abb. in c. j. de iudi. & in c. fi. de preſump. & in c. graue. de præb. dummodò collatio fiat indigno tali indignitate, quæ ipſo facto impediat vires collationis, ut in quatuor defectibus, de quib. in d. c. cũ in cunctis in prin. aliàs non. Sed certè rarò erit indignitas, quæ nõ ſit talis ꝑꝑ illũ tex. in verbo, vita & moribus. Et hãc partẽ ſenſit Aegi. Belle. ꝯcluſione 172. collatio facta. ¶ Limitatur iſta opin. ut nõ habeat locũ in electione. Ita Io. An. in c. auditis. ſuper gl. vul. de elect. ibi, ſed quid ſi eligitur criminoſus, quẽ ſequuntur ibi But. & Dominic. 8. q. j. in ſcriptutis. volentes electionẽ ſcienter de criminoſo non eſſe ipſo iure nullã, niſi crimen inducat irregularitatẽ, vel ſuſpenſionẽ maiorẽ, iuxta c. ſi celebrat. de cle. excõ. mi. & alle. Compoſt. ĩ. eo. c. ¶ Contrariũ firmat But. d. c. cum nřis. dicens, electionem non valere. Alle. Cal. in d. c. qrelam. & ſequitur Nico. Myl. fol. 29. §. clericus licèt ſit homicida. Et ꝙ electio non valeat, tenet Hoſt. in c. j. de poſt. præla. & in d. c. cum in cunctis. per illum tex. in ver. ita & moribus, cum quo reſidet Archi. in d. ca. in ſcripturis. in fi. Et eis non adductis idem tenet Inn. in d. c. auditis. in fi. per d. c. cum in cunctis. iũcta l. non dubiũ. C. de legi. Idẽ Abbas in c. dilecti. 3. no. de excep. ¶ Reſpõdet Imo. in d. c. auditis. ad id, quod ĩ. dicetur de collatione, ꝙ illa hẽt in ſe incluſam virtualiter confirmationẽ: glo. 3. c. j. de elect. in 6. cum concor. dicendis. ĩ. eo. eam tẽ. ſecus in electione. Poſſet reſponderi ad l. non dubium. ꝙ in c. cum in cunctis. ponitur pœna priuationis poteſtatis eligẽdi. Ergo actus tenet, qñ nullitas eius reſpicit præiudicium alterius, non illius, qui punitur. Bar. in l. prior. in fi. prin. ff. de ope. no. nun. Item ſi eadem eſt lex prohibens & puniens, tunc actus non annullatur. Abb. in c. 2. de teſti. Ideo fortè iſtud de electione eſt verum, ſaluo, niſi fiat de perſona irregulari, vt illegitimo, bigamo, homicida, vel ſimili, vt fatetur Io. And. vbi ſ. Idem, ſi fieret de notoriè incapace, vt de laico, fœmina, infante, vel ſimili, ꝑꝑ verba Abb. in d. c. fi. de præſump. ¶ Sed ꝯriam partem, in collatione, ꝙ imo valeat mero iure facta periuro, vel aliàs criminoſo, tenet Lap. in addi. ad conſi. Feli. & Imo. in d. c. auditis. ad fi. de elect. & firmiter do. Car. in d. c. querelam. in fi. quia ſi periurus eſſet incapax tituli beneficialis, ſequeretur, ꝙ beneficiatus incurrens periuriũ eſſet ipſo facto priuatus. Contra prædicta inducit ẽt d. c. inter. de exceſ. præla. intelligendo verbum, Irritandam, propriè. Præterea ſecunda electio non valet, niſi caſſet prima, ca. conſiderauimus. de elect. Ergo prima tenuit. Ad regulam, infamibus. reſpondetur, ꝙ poſſunt excludi, ſed non ſunt ipſo iure incapaces. Idem tenet Nico. Myl. d. fol. 29. allegando But. in d. c. cum noſtris. Idem Aegi. Belle. deciſ. 751. patronos ĩ. tempus. in fi. ſequendo Car. S. Euſtachij ſ. reprehenſum ab alia deciſ. præalle. de iu. pa. 5. in no. Idem no. Compoſt. & Io. And. in locis præal. ad id, quod dixi de elect. ſ. in verſicu. limitatur. & Ioan. And. in cap. dudum. lo 2. de electio. in glo. hoc non facit ad rem. & in d. cap. inter dilectos. in glo. no. non ſolum. Et iſta ſunt loca authentica, & ſolidæ authoritatis, non collecta ex riuulis. ¶ Conſidera in tanta varietate,

tate & fortè tam collatio, q̃ electio vr̃ valida, nisi fiat pſonæ irregulari, vt hom:ciæ, & ſi. vel prorſus incapaci, vt fœminæ, infanti & ſimilibus, in quibus datur oĩmoda & notoria inhabilitas, per prædicta, quicquid aliàs ſcripſerim in d.c.querelã.& in c.fi. in fi.in 3. concluſione, de præſump. Et ita ẽt expreſsè vult Inn.in d.c. cum in nr̃is. quaſi in fi.tertiæ gl. dicens non tenere electionem factã de illis, in quib. ius dignitatis cadere non poteſt, vt ſunt oĩno illiterati, mulieres & infantes.¶Et adde, ꝙ ſi Papa mandat conferri beneficium, qđ dicit de iure vacare ob certum crimen, licèt reuera non inducat illud crimẽ vacationem ipſo iure, tñ ſtandum eſt literis Pet.de Ancha. conſilio mihi 288. vltra alia ſolenniter. quia talis narratio principis operatᷣ certam ſciam & prouiſionem in illo actu, per l.quidam.ff. de re iud.& l.idem Vlpianus. ff. de excuſa.tu.& ſubdit, ꝙ ſola ſimonia & hr̃ſis priuãt quẽ ipſo iure. Quod benè no. ¶Penderet hoc conſiliũ Pet.à materia cle.j.de proba. Nũquid dici poſſet de erroribus. Papæ in iure, maximè in literis ad partis petitionem ꝯceſſis: dicã ĩ.eo. cauſam. ¶Limita ẽt oĩa pdicta, niſi † prouiſio facta criminoſo, vel infami, fiat virtute literarũ ad beneficia: qa pp maximam earum odioſitatẽ erit ipſo iure nulla. Cal.de præben.conſi.20 de accuſa. quarto, licèt aliàs collatio valeret, per prædicta: cum quibus ipſe concordat. Adde ẽt Bal. in d. repe. l. Barbarius. vbi dicit, ꝙ ſi Papa confert ep̃atum apoſtatæ, ignorans eum apoſtatam, non tenet collatio: quia hoc ius non cadit in apoſtatam: ſecus dicit in homicida. All.Inn.d.c.cum in noſtris. Et hæc nota: qa mirificè inſeruient. Nec ad ea introduceris ex apoſtillis, vel recollectis Modernorum, quas ferè oẽs domeſticas habeo, & vbi inſeruire pñt, vt vides, allego, cupiẽs potius honorem dare, q̃ aucupari indutus plumis alienis; q̃ fucata honoris principia tandem turpius dehoneſtant patefacto matrice fonte riuulorũ, vt indies cum rubore experiũtur pleriq; leuiſſimi commẽtantes, quorum delubrioſa furta palàm detegũt moderniorum operum multiplicatæ hinc inde impreſſiones.

a Vel, Si ita eſt. *Adde, quòd clauſula, Si pces, &c. & clauſula, Si ita eſt, idem importãt, & ſubaudiuntur in reſcriptis Apoſtolicis, ſi expreſsè non continentur, ſecundum Specu. in ti. de reſcripto. præſ.§. ratione quoque defectus. in ver. itẽ quòd non eſt ibi clauſula.*

6 CLAVSVLA Si † preces &c. vel, a Si ita eſt a, non facit conditionem, nec fundat, vel inchoat iuriſdõnem, ſed inſtructionem ad procedendũ. Bal. ĩ eodem, ſuper literis. ibi, Iſta clauſula, Si preces. & ſequitur hìc An.Sic. ¶Adde Rotam de filijs presby. 4. in antiqs: & qui filij ſint le. j. in antiquioribus: q̃ dicit, ꝙ clauſula, Si non fuerit paternæ incontinẽtiæ imitator, non inducit cõditionem præſertim extrinſecam, quæ reddat mandatum condõnale: Sed eſt dare formam, q̃ etiam ſine expreſſione intelligitur. Idem Inn. clarè in ca. inter dilectos. ibi, ſed quid dices đ exceſ. pla. & dicit Sali. in l. præſcriptione. verſi. iterato ad idem, quia conditiõ. C. ſi ꝫ ius. ꝙ iſta clauſula locum ſibi vendicat, qñ princeps non eſſet aliàs conceſſurus: quod qñ ſit, ipſe ibi declarat, ponendo materiam c. ſuper literis. infrà eodem. ¶Dixit ẽt Aegi. Bel. deciſ. 4. incip. Falſi expreſſio. ſe conſuetum dicere, ꝙ iſta clauſula nõ inducit nouam formam, nec partis vocationem neceſſariam.¶Et vide Rot.de offic.delega.2.in nouis, vbi dr̃, ꝙ clauſula, Si ita eſſe inueneris, facit executorem mixtum, & requiritur citatio. Sed caue; quia Rota de dolo & contu. 14. in antiquis, tenet de ſtylo, ꝙ clauſula, Si inueneris, non requirit citationem, ſecus in clauſula, Si repereris. Idem ſentit eo.ti. 16. Fortè melius eſſet dicere econuerſo, pp illud Ouidij, *Tu non inuenta reperta es:* quaſi ad inueniendum præcedat indago, reperire autem ſit caſuale. Et ita ſentit ſummarium dictæ deciſionis 14. Tñ vſus obtinuit, ꝙ Reperio & Inuenio, non differant, ſecundum Vallam elegantia. 300. & Iunianum in verbo excogitare.

7 ¶Et no. ꝙ † iudex admittit aliquem ad actum aliàs vetitum, putà ad probandum per teſtes poſt cõcluſionem in cauſa ſub conditione, ſi iurauerit non habuiſſe eorum notitiam, ſubintelligitur alia cõditio, vcȝ & ꝙ ita ſit. Vnde probato poſtea, ꝙ imò habuerit eorum notitiam, examinatio eſt nulla, Pau.de Caſt. latè & ſingu. in l.ſi cũ patrono. C. com. vtr. iudi pp gl.ſing.ibi, & alia, quæ dicit ſe adduxiſſe in facto. Quod guſta ad multa, putà ad c.paſtoralis. de excep.& ſi milia iura, quæ dant iudici poteſtatem admittendi ſub conditione dicti iuri. Secus tñ in iuro litis deciſiuo, l.j.& 2.ff.de in lit.iur. vt latius per Pau. cui adde Abb.in d.ca. paſtoralis. ibi, vel niſi aduerſarius. & ibi dixi. ¶Et dicit Bal.in l.vniuerſa.C.de diuerſis reſcriptis. ꝙ in his, in quibus princeps hẽt notitiam plenam, non eſt opus de iure ciuili d.clauſula, putà in ſnĩa lata ab eo, & tunc ſi apponit, exponitur, Si, pro Quia, ſicut In ſimili dr̃ de dictione, Iuxta, ꝙ ſtat cauſaliter, de verb. ſigni. abbate. & dr̃ infrà.

8 ¶Declara hæc dupliciter. Primò, niſi † literis ad bñficia ponantur dictæ clauſulæ in his, q̃ à iure non præſumuntᷣ: putà, ſi eſt doctor, vel de tali domo, quia tunc propriè eſt cõdõ, & de forma: ſecus ſi à iure præſumitur, vt ſi eſt idoneus. Inn.& alij in c.fi.de præſump. vbi aliàs latè reduxi,

* & gl.maior, & oẽs * in cle.j.de off. delega.& Bal.in l.præſcriptione, C.ſi ꝫ ius. Sed in reſcriptis ad lites procedunt prædicta. Quibus adde Inn.in c. prudentiam.de off.dele. & q̃ ibi dixi. Et vide Car. poſt Pau.in cle.1.in 1. & 2.q. de conceſ.præb. vbi etiam diſtinguit, vt eſt dictum in literis ad beneficia. No. Bal. in l.2.C. qñ prouocare.& Pau.in l. cum, qui.§.1.ff.de acqui.hære.

9 ¶Scdõ declara. Quia † licèt dicta clauſula non ſapiat condõnem quò ad vim reſolutiuam, ideſt, ꝙ aliter factum non teneat, tñ hẽt vim ſuſpenſiuam, adeò ꝙ pœna reſcripti non incurritur, niſi verificatis precibus. Pet. de Anch.conſi.mihi 235. ꝑ prædicta. ad fi. dicens, ꝙ ſi Papa præcepit ſub pœna excõicationis latæ ſnĩæ, & tñ non fiat, nõ incurritur excõicatio, ſi narrata ſunt falſa: quia ſubinrelligitur condõ, Si preces &c. quæ ſuſpendit excõicationem. Inn. & alij, de appel. præterea requiſiſti. Idem ſentit Car. Inno. & Abb. ĩ. eodem. ſi qñ. ¶Pro quibus vide Inn. ĩ. eodem, conſtitutus. dicentem, ꝙ licèt condõ, quę tacitè ineſt, non reddat rem condõnalem, per pręđicta: tamen ſuſpendit actum, ſicut expreſſa. Allegat gl in l.item quia. in verbo, malè petitur. ff. de pac. quam ſequitur Lud. in auth. ſimiliter. C. ad le. Fal. dicens ſe plenè dixiſſe in l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. Nico. de Neap. in l. planè. in prin. co. ti. licèt aliter glo. in l. ita demum. in prin. ff. de arbi. quæ tollitur, vt per Alexan. in d.l. item quia. ¶Scias etiam ꝙ licèt exprimere condõnem, quæ ſubintelligitur, non faciat actum condõnalem, vt eſt dictum: tñ qñ exprimitur in materia, in qua non præſumitur qualitas à iure, ſed conditio ſubintelligitur, facit actum conditionalem. Glo fina. in c.1. de ſponſ. in 6. Pro cuius intelligentia vide latè Iaco. Zochum in ca. ad audientiam. de ſponſa. Et de materia per Bal. & Imo. in l. qui filiabus. § fi. ff. de lega. 1. & Imo. in l. miles. §. 1. ff. de lega. 2. Bu. Abb. & Imo de iureiuran.

10 quemadmodum. ¶Scias etiam ꝙ † aliquando in literis Papæ dr̃, Iuxta tenorem talium literarum, vel Secundùm, vel Prout: & dubitatur, an iſtæ dictiones importẽt conditionem, id eſt ſi ita eſt, prout dicitur contineri in diſpoſitione nominata cum illa dictione Iuxta, vel ſimili. Ad quod reſpondet Ludo. conſi. 336. Circa propoſitam. circa medium, quòd aut ponuntur in priuilegijs: & intelliguntur talia verba ſtare cauſaliter, ac ſi diceretur, quia ita eſt: vt eſt caſus in d.c. abbate. ver. ꝫ quod fuit. de verborum ſignifica. vbi iſta verba ſᷣm præteriti temporis morem exponuntur: quia mos præteriti temporis ſic obtinuit. Et ideo non erit opus probare illud: quia verba illa narratiua probant, niſi contrarium probetur, cle. 1. de proba. Quæ tñ non admittit probationem in ꝫrium, quando Papa enunciaret factum à ſe, & in eo ſe fundaret. Aut dictum verbum Iuxta, uel ſimile ponitur in reſcripto: & tunc ſtat conditionaliter, ideſt, Si ita eſt. Alle. Lud. gl. fi. in c. qm̃ Abbas. de offi. dele. quæ apertè firmat hanc differentiam inter priuilegia & reſcripta, allegando c. examinata. de confirma. vti. vel inuti. & c. quia diuerſitatem, de conceſ. præben. Sed certè videtur, quòd non

non ſit diſtinguendũ inter priuilegia & reſcripta: ſed ꝙ
ſit inſpiciendus modus loquendi, qui poteſt eſſe duplici
modo: aliqñ tales dictiones, Iuxta a, Se
cundum, Prout b, & hmõi proferunt̃,
ſiue in priuilegio, ſiue in ↄ̃ctu, vel ſimi-
li materia: de cuius natura eſt diſpone
re aliquid de nouo, & diſpoſitione con
ceditur aliquid certum, & refert ſe di-
ſpoſitio ad aliud per tales dictiones, &
tunc non ſtãt condõnaliter: quia natu-
ra principalis diſpõnis continentis cla
rè certum qd, non eſt referre ſe quaſi
condõnaliter ad aliud. Vñ ẽtſi illud nõ
appareat, iſta falſa demonſtratio non
vitiat diſpõnem. Ita dicit Bar. in l. eũ,
q. §. Iulianus. per illũ tex. ff. de cõſti. pe-
cu. dicens, ꝙ ſi in ſñia dr̃, condemno te
ad vnum par caponum omni anno,
ſ̃m ꝙ tui anteceſſores conſueuerunt;
iſta verba non faciunt condõnem: imò
ſimpľr condemnãt. Et inter alia addu-
cit gl. in d. c. qm̃. per quam dicit, ꝙ iſta
verba, Confirmo ſñiam, ſicut iuſta eſt,
non faciunt condõnem, cùm proferã-
tur in actu diſpoſitiuo. Et dicit Abb. in
c. examinata. ad fi. de ↄfir. vti. vel inuti.
ꝙ ſi in ↄfirmatione facta à principe in-
formato & cũ clauſula, Ex certa ſcia,
dicat̃, cõfirmamus p̃dictã ſñiam, ſicut
ꝓuidè lata fuit, exponit̃. i. qa ꝓuidè lata fuit, & non ſtat ↄ
dõnaliter. Et idem optimè Bar. in extraua. ad reprimen-
dam. in ver. ꝓut. verſ. ad cuius intelligentiã. dicens ꝙ in
legibus, priuilegijs, ↄ̃ctib. & ſententijs, q̃ fiunt aĩo aliqd
diſponendi, & q̃ fiunt cum cauſæ cognitione, talia ver-
ba ſtant cauſaliter, ideſt, qa ita eſt. Vñ ſi dr̃, ↄcedo tibi ve
ctigal tantæ quãtitatis, ꝓut hactenus ↄſuetũ eſt, exponit̃,
ideſt, qa ſic ↄſuetum eſt, ſ̃m eum, quem clarè reaſſumit
do. meus de Are. ↄſ. 86. diligẽter viſis. ¶ Vñ dicit Io. An.
11 in addi. Spe. de feu. §. ſi igit̃. in 1. additione, ꝙ ſi† princeps
dicat, Sicut genitor nr̃ genitori tuo feudum conceſſit,
ſic & nos concedimus, non hẽt neceſſe vaſallus primã
conceſſionem oſtendere, per dictum c. Abbate. niſi talis
eſſet cauſa, qua non exiſtente, dans non conceſſiſſet, qđ
haberet probare, qui hoc diceret, ſ̃m eum, per l. cum ta-
le. §. falſa. ff. de condi. & demonſtra. ¶ Sic ẽt dixit Pau. de
Caſt. conſi. 320. In cauſa decimali. ꝙ ſi inueſtitura deci-
marum habet iſtam clauſulam, vz, Iuxta formam anti
quarum inueſtiturarum, cum appareat certitudo diſpo-
ſiti, de quo facta eſt inueſtitura, ſ. de decima fructuũ cer-
ti loci, illa verba, Iuxta &c. non faciunt condõnem, ſed
modum, per l. pe. C. de inſti. & ſubſti. & non eſt ꝓbare an
tiquas inueſtituras. Alle. d. c. abbate. & Bar. in d. locis, &
etiam in l. admonẽdi. poſt prin. ff. de iureiu. & in l. edita.
verſus fi. C. de eden. & Bal. in l. j. circa fi. C. de epiſ. & cle.
q̃ ſunt bonæ allegationes ad hoc. Et dicit Bal. ĩ d. l. admo
nendi. ꝙ ſi lege priorum ſtatuitur, ꝙ quilibet ſoluat col-
lectam ĩ. decem dies ad pęnam quarti pluris ſ̃m formã
ſtatuti, certè ſi de hoc nullum ſtatutum reperiretur, lex
habet effectum, per tex. cum gl. ibi, & in d. l. Iulianus. Et
ꝙ libellus, vel ſtatutum referens certitudinaliter aliam
diſpõnem, non requirat ipſius apparentiam, aliàs ſic: no.
Bar. in d. l. edita. loquens in libello & Bal. in d. l. loquens
in ſtatuto. ¶ Aliqñ verò priuilegiũ vtitur relatione ad
aliud per dictionem, Iuxta, vel Prout, & ſimile, & refert
ſe ſuper eo, de quo in priuilegio concedentis per ſe clarè
non conſtat, neq; certè: & tunc priuilegium non valet,
niſi illa relatio declaretur per illud, ad quod fit relatio.
Ita dicunt quaſi omnes prædicti, ſ̃m Are. in d. conſi. eſt
caſus expreſſus in l. ſi ſic. §. j. & ibi per Dy. & Bar. ff. de le-
ga. j. & in l. legaui. ff. de lib. lega. vbi habes, ꝙ ſi, concedo
tibi, quicquid iuris habeo in tali loco, ſi non apparet qd
iuris ibi habeam, nihil eſt conceſſum. No. Ol. conſi. 164.
viſo priuilegio. & Ange. in l. ſi locus. ff. de acqui. poſ. ſe-
cundum prædicta. Itaque intellige glo. in d. c. quoniam

a Iuxta. *Qualiter autem hęc dictio, Iuxta, exponatur, vide per do. Soci. ſuo conſi. 211. incip. breuiter conſultationẽ premiſſam. verſi. accedat etiam, ꝙ, in 2. parte. & Oldra. conſ. 49. aliàs 197. In conceſſione cuiuſdam donationis &c. & Alex. conſi. 8. in 3. parte.*

b Prout. *Pro qua dictione vide Domini. & Fran. de Padua. l. prout. de ſolut. & Alex. in conſi. 3. ſecunda parte, vbi plenè. & in conſi. 66. 1. parte.*

Abbas. ¶ Et dicit ibi Imo ꝙ ẽt in confirmatione dictæ
dictiones non ſtant condõnaliter, ſed cauſaliter, qñ fiũt
ex certa ſcientia, per id, qđ hr̃ in d. c. examinata. Ad hæc
facit, quod no. Bal. in c. j. §. fi. qualiter feu. alie. poſ. dicens,
ꝙ qñ ſtatutum remittens ſe ad aliud, non dat formã cer-
tam, oportet videri ſtatutum, ad qđ fit remiſſio: ſed ſi per
ſe dat certam formam, non oportet de ipſo perſcrutari.
¶ Conueniunt ẽt in hoc plures concordantiæ; quas ſim-
pliciter ponit Alex. in d. l. admonendi. ff. de iureiu. circa
dictum Bar. præallegatum, & circa naturam dictarũ di-
ctionum: & benè facit elegans cõſi. Lud. 305. Quò ad ſe-
ptimũ. ad fi. & qđ ipſe ponit conſi. 21. & ↄſi. 201. ꝓ deciſ.
in prin. Et dicit Old. ↄſi. 230. Factũ tale eſt. ꝙ ſi ſcribit̃ de
bñficio certi valoris ſ̃m taxationẽ decimæ, & vacet vnũ
non taxatum, non includitur in gratia: & ſequitur Ioã.
And. in addi. Spe. ſuper rub. de conceſ. præben. & Pet. de
Anch. in repe. cle. j. de conceſ. præben. ¶ Et dicit Bal. in c.
12 cum cauſa. poſt prin. de re iudi. ꝙ ſi † in ſñia dr̃, Nos ſe-
quentes formam ſtatuti &c. & ſtatutum eſt nullum, ſñia
eſt nulla, per l. qui teſtõ. ff. de excuſa. tu. vbi melior tex.
de iure, ſ̃m eum. Faciunt, q̃ de ſñia referẽte ſe ad acta nõ
probantia plenè ſcribuntur in l. 1. C. de erro. cal. in l. ex
diuerſo. §. fi. ff. ſolu. ma. & in c. qm̃. de proba. Et conſuluit
do. meus de Are. conſi. 68. Excellens dñe. non valere cõ-
promiſſum factum ſuper lite aliàs agitata, ſi de illa lite
nihil appareat. ¶ Et dicit Bal. in l. 2. C. de erro. aduo. ꝙ
13 ſi† quis dicit, Confiteor, prout in tali inſtr̃o continetur,
& ibi nihil ſit ad propoſitum, non dr̃ aliquid confeſſus.
Latè Lud. conſi. 294. hæc confeſſio. Dixi in c. cùm vene-
rabilis. de excep. facit l. qui plures habebat libertos. ff. de
vſufru. lega. vbi habitatio relicta, prout in codicillis eſt
deſignatum, nõ dr̃ relicta aliquo modo, ſi nihil eſt de ea
in codicillis. Simile eſt de teſte dicẽte, Dico, prout aliàs
dixi, vt per Bar. in l. eos. ff. de falſ. & Bal. in l. fi. C. de re iu-
di. cum concor. Quomodo autem priuilegium datũ ad
inſtar alterius reguletur ab illo: & quid, ſi illud limitare-
tur, an intelligatur limitatum? Hæc, & alia vide oĩno per
Abb. in c. ſup ſpecula. ne cle. vel mon. dum allegat gl. in
cle. dudum. in ver. confeſſionem. de ſepul. & Bal. in l. oĩa.
C. de ſacroſan. eccle. Old. conſ. 300. Factum tale eſt. cum
concor. Et dicit Abb. poſt alios in ca. inter dilectos. de fi.
inſtru. ꝙ conceſſio, quæ ſit non certa, ſed cum clauſula
ad inſtar priuilegij aliàs conceſſi, nihil prodeſt niſi alia
conceſſio appareat. Et idem ſi eſt dictio, Iuxta, vel Pro-
ut: tunc. n. ſtant talia condõnaliter. Et dicit gl. fi. in fi. c. 1.
de fi. inſtru. ꝙ commiſſio facta iudicibus, vt procedant
iuxta, vel ſ̃m formam priorum literarum, nihil operat̃,
ſi primæ literæ non apparent. Facit ca. quia intentionis.
de priui. & c. cùm dilecta. de confir. vti. vel inuti. vbi in-
nouatio priuilegij non tribuit nouum ius, ſi de innoua-
to non apparet, etiamſi innouatio fuit facta ab habente
ptãtem de nouo concedendi, ſ̃m Abb. in c. ex parte. j. in
vlti. no. de priui. Et dicit Pet. de Ancha. conſi. mihi 184.
Viſis conſilijs. ꝙ ſi conceduntur literæ reuocãtes literas,
quæ reuocabant alias literas, per hoc non datur nouum
robur illis reualidatis, ſi aliàs erant nullæ, ſed ſolum tol-
litur obſtaculum, ſi quod eis aſſerebant literę vltimò re-
14 uocatæ. ¶ Et † ꝙ diſpoſitio facta ad inſtar alterius nihil
valeat eo non apparente, vel data inualiditate eius, ad
qđ fit relatio, vide Car. conſi. 119. Mõnaſteriũ S. Iuliani.
& quod no. gl. pe. in c. ſi Romanorum. 19. diſt. & in ca. vt
verum. 9. diſtin. glo. & Ange. in l. ſi donatio. C. de dona.
Domi. in c. j. in prin. de ſen. excommu. in 6. Per. de Anch.
in cle. j. de proba. Archi. & Domini. in ca. præſentium. 7.
q. j. & quod dixi infra in iſto ca. ad fi. verſi. literæ inſertæ.
* ĩ. eodem. gl. & omnes * in cap. pe. de confir. vti. vel inuti.
Archi. c. in ſynodo. 63. diſt. Secus ſi fit ſpecifica & certa
mentio eius, ad quod fit relatio ab habente poteſtatem
de nouo concedendi, vt eſt dictum poſt Bar. in d. l. admo
nendi. cum concor. datis ibi per Alex. & Bal. in l. vnica,
verſi. in oĩbus. C. de cadu. tollẽ. benè faciunt plenè nota.
per Bar. & alios in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. &
quod no. Bal. in l. inciuile. in fi. ff. de ll. & Alex. conſ. 45.
Viſis & accuratè &c. Quæ omnia licèt ſint dilatabilia,
gusta

gusta, diligenter, cũ seruiant ad intellectum clausulæ, Si
ita est: vel, Si preces &c. quibus verbis æquipollent prædicta, scilicet Iuxta, Prout. ¶ Dixit ẽt circa p̃dicta Aegi.
Belle. decis. 176. Auditor. quod ista clausula, Si reperçris,
æquipollet isti, Si tibi cõstiterit, quæ requirit citationẽ.
Gl. in cle. præsenti. in verbo, cõstiterit. de censi. & in cle.
2. ꝭ. in eodẽ ver. de pœ. & Rot. hoc titu. 15. in antiquis. Et
dicit Car. consi. 98. Papa innuit. quod ẽt in rescriptis datis motu proprio debet intelligi clausula, Si preces &c.
maximè, qñ causę mouentes Papã sunt tales, quibus cessantibus de iure cõi dispositio nõ teneret. Dixit ꝭ. eod.
ad aures. ĩ 5. cõclusione. Et dixit Car. ĩ c. fi. de præsumpt.
quòd cũ in scriptis subintelligatur clausula, Si preces,
illud subintellectũ est loco causæ. Et iõ sicut causa adiecta impedit effectum, si est falsa. l. demonstratio. §. j. ff. de
cõdi. & demonst. c. quia circa de consang. & affinitate.
15 ita & istud. ¶ Et no. quòd † ista conditio, Si preces, non
dicitur cõditionare substantiam rescripti, sed exercitiũ:
& habet hunc sensum, quòd inuita parte vel opponẽte
procedi valeat, Si preces &c. But. ꝭ. eod. super literis. ibi,
Canonistæ dicunt. Et nõ est absurdũ, ꝙ in rescriptis apponãtur affirmatiuæ, vel negatiuæ cõditiones, quæ subintelliguntur. Io. And. ꝭ. eo. mandatũ. super gl. 2. & de sepul. certificari. q. 2. Et ibi dicit, ꝙ exprimere qualitates
subintellectas nihil operatur. Alleg. istum tex. in quo vide Abb. ꝭ. eo. cũ dilecto. ubi dicetur. Ista adde ad Vitalẽ
in libro De clausulis, in versic. clausula, Si preces qđ est
fol. 9. Et ad s̃. dicta de clausula, Ad instar, vel Prout, Secũdum &c. uide, quæ soleo ponere in d. c. qm̃. de offi. deleg. & in d. ca. inter dilectos, de fi. instru. post Bellencinũ
ibi, in 24. no. qui multa ponit, licèt supra sint cõmemorata plura ualde, quã in dictis locis. Aliquid per Firm.
in repert. in uerbo, Prout, & de dictione, Sicut a, latè Lud. cõsi. 328. pręsens
consultatio.

a Sicut. De hac dictione vide etiam do. Soc. suo consil. 252. inc. quoniam in pręsenti consultatione. uersi. secũdò, quia dicit. cum versi. seq. 2. parte Bar. ĩ cons. testator legauit etc. et Bal. & Doc. in l. edita C. de eden. & Bal. in Margar. in uerbo, verbum. versi. 2.

16 STYLVS Curiæ † facit, ꝙ præsumitur ꝯtra rescriptum, vel priuilegiũ
deuians ab eo: ideo cõmissarius potest
supersedere. Abb. hìc per istum tex. cũ
gl. fi. Idẽ Abb. in c. ex parte. lo. j. in fi. de
offic. dele. & in c. cũ instantia. prope fi.
de censi. facit c. ex parte. de capel. mo.
Et ista p̃sumptio falsitatis est sufficiẽs
ad condemnãdũ de falso quò ad pœnã criminalẽ, c. porrecta. de confir. uti.
vel inuti. & ibi Bu. 2. no. & Ni. Myl. in
Repertorio, fol. 260. §. rescriptum Apostolicum. Et idem dixit Cal. hoc ti. cõsi. 8. ad fi. ꝙ stylus curiæ habet, ut in defectu ætatis dicatr̃,
Tecum super dicto defectu de vberioris gratiæ dono dispensamus: ideo omissio talis styli reddit gratiã nullã, ẽt
si de ætate fiat mentio enunciatiua, quod non affirmo,
propter dictum Card. de quo ver. dixit etiam Lapus alle. 33. inci. de stylo. ꝙ factum oraculo uiuæ vocis Papæ
valet, qñ de hoc constat ſm stylum curię. Allegatur Io.
An. de app. constitutus & sequitur Ant. in c. excommu
17 nicamus. §. quia verò. in fi. de hęre. ¶ Et † ista procedũt
ẽt in libello formato ꝯ̃ stylum & consuetudinem quia
põt à iudice reijci. Ang. ĩ l. j. ff. de offi. asses. Allegat gl. in
l. de quibus. ff. de legi. in ver. inueterata. ibi respondeo, si
is. Similiter dixit Bal. ĩ rub. C. de emen. Iust. codi. in fi. qđ
nedum in instrumento sit comparatio literarum, sed ẽt
styli. facit c. licet. §. pe. ibi, in modo dictaminis, cum gl. ĩ
ver. scripturæ. de cri. fal. Similiter narrat Plutarchus de
Pyrrho rege Epirotarum, ꝙ propter styli inęqualitatẽ
statim perpendit falsitatem literarum, quas ei trãsmitti
curauit Lysimachus, tanquã à Ptolomęo rege scriptas
nõ. n. scriptũ erat, ut ꝯsueuerat, Pater filio salutem: sed,
Ptolomęus tex, Pyrrho regi salutẽ. Similiter dixit Ang.
in l. fi. C. de cano. largi. titu. lib. 10. quòd excusatur non
comparens, qñ citatio habebat verba non ꝯsueta: putà,
cu de stylo diceretur, Sub pœna decem librarũ, in ea diceretur, Sub pœna ęris & personę. Idẽ dicit de bulla insolita. Et iõ dixit gl. j. in l. si quis sub ꝯditione. quę est lex
7. ff. de ꝯdi. inst. quòd clausula insolita inducit pręsumptionẽ latẽtis fraudis. Et eã extollit Bal. post Bar. & Ang.
in fi. & Bal. s̃. eo. in rub. ĩ prin. & ĩ c. tertio loco. de proba.
& in l. cũ đ ꝯsuetudine. & ĩ l. nã ad ea. ff. de legi. & in l. ẽt.
C. de execu. rei iud. & pulchrè in addi. Spe. de arb. ver. nimia cautela. & ĩ c. j. ad fi. prin. ibi, & ꝯclude, ꝙ alteratio.
de feu. dato ĩ uic. l. commiss. & Cepo. in li. de simulationibus, uer. 9. pręsumptio. & Imo. in c. ad nostrã. de emp. &
ven. Similiter ẽt dicunt But. & Abb. in c. ꝙ super his. de
fi. instru. ꝙ literę ꝯ̃ stylum curię sunt suspectæ de falso,
ꝑ tex. ibi, & đ prębẽd. cũ teneamur. & ꝭ. eo. si qñ. & in l.
Labeo. ff. de sta. lib. ibi, morem agẽtium seq debeamus.
Et vult regula cancellarię 25. inc. Itẽ voluit, statuit & ordinauit, ꝙ rescripta & cõmissiões ꝯ̃ tenores & formas
consuetas remittantur ad cancellariam Papę ad instantiam eorum, quorum interest. Et dicunt Bal. & Pau. de
Cas. in l. vniuersa. C. de preci. impe. offic. ꝙ Vrbanus Papa respondit ambasiatoribus Perusinis, ꝙ non poterat
eis dare responsum in camera ꝑꝑ stylum curię, per quẽ
causę vniuersitatũ proponuntur & deliberantr̃ in publico ꝯsistorio: & iõ vocantur causę cõsistoriales, per illum
tex. Et idẽ dicũt rñdisse Carolũ imperatorẽ eisdẽ oratoribus in ciuitate Lucana. Vnde dixit Bal. in l. de qbus, 11.
col. ibi eꝯ̃ quęritr̃. ff. de legi. ꝙ literæ ducis Venetorum
nõ plũbatę sunt suspectę, postquã de stylo vtitr̃ plũbo. Et
dicit Albe. de Ros. in procem. ff. super rubrica, in fi se
credere, ꝙ si Papa scriberet sub nomine proprio, nõ intitulando se Papã, literę nõ facerẽt fidẽ. Similiter dicit
Car. in ca. ꝙ super his. de fi. instru. ꝙ pręsumitur contra
literas non habentes tractus solitos. Et Ang. in l. benè à
Zenone. C. de quad. pręscript. Idem dicit, si primę literæ
non sunt longę. Et Arc. 25. q. 2. in summa, ponit multa
similia, de quibus Spec. latè hoc ti. §. j. vers. quoniam ex
18 forma. & §. seq. ꝑ totũ. Et dicit Dñic. xj. dist. qs † nesciat,
requiri in plumbo imagines amborũ Apostolorum, nõ
unius tm̃ qa reputantr̃ pro vno, ut ibi ĩ gl. Et nõ est opus,
ꝙ dies & annus sint in plica bullarũ, ut vulgus ait, Lud. ꝯsi. 314. Circa primũ. ĩ prin. Dicitr̃ aũt stylus b forma rectè scribendi à consuetudine Romanæ eccl. approbata. Bal. in
rub. s̃. eo. Et dicitur à stylo ferreo, cuius
firmitatẽ imitatur, Bal. in d. l. de quib.
Et licèt oriatur ex facto, tñ est quid iuris. Ro. de consue. 16. in antiquis. Et differt à ꝯsuetudine: quia illa est gñalis,
stylus aũt respicit solã scripturã. Io. And. in ca. fi. de cõsue. Maria. in rub. de cõsuet. fol. 3. ad fi. Pro quo vide Albe. de Rosate in repe. d. l. de quib. ibi, in quo aũt differãt.
ubi tãdem dicit se credere, ꝙ stylus est in scribendo, vel
dictãdo tm̃. Vnde dicimus, stylus curiæ sic se habet. Et
dicitur fortè à stylo, quo scribitur in tabulis, ſm eũ. Et
ubi stylus omittitur, & nihil fit ꝯ̃ stylum, vel pręter, cessant pręd icta. Car. singularissimè in suis notis causarum
no. 147. Obijcitur ꝯtra iura. in fi. loquens ꝯtra Cal. in d.
consil. 8. huius tituli. ¶ Et nõ est necessarium dicere, Sic
seruat curia: Nisi hoc à Papa per modum declarationis,
vel constitutionis procedat. Albe. in Dictiona. in uer. curia. in fi. retuli ꝭ. eo. Rodulphus. Et no. quòd si in literis
est clausula insolita, vel nõ cõis, si facit lineam, augetur
taxa in quatuor grossis Turonensibus: linea est, quæ habet 150. literas, seu 25. dictiones. Sed si clausula non facit lineã, non auget taxam. Hæc habentur in extraua.
Ioã. XXII. Cũ ad sacrosan. Et 12. Turonẽses faciũt aureũ vnum cunei Florentini, ut in extrauag. Benedicti.
XII. uas electionis. Et de istis taxis vltra dictã extrauagãtem habent hodiè curiales specialẽ libellũ, maximè ꝑꝑ
noua officia multiplicata in cancellaria Papę ꝑ Sixtũ
IIII. ex quibus verificatũ est magis adhuc dictũ Alphonsi regis Neapolitani, qui, ut refert Ant. Panormit. in aureo libello, de dictis Alphonsi, post princ. dicebat, Harpyas non amplius insulas colere, sed ex insulis ĩ Ro. curiam migrasse, ibique iam domicilium ꝯstituisse. Et qui
apponit manus literis Papę, uel ĩ magno, vel ĩ modico,
etiam

b Stylus. Quot autem modis dicatur stylus, vide plenè per do. Ias. May. in l. j. C. de sacrosan. eccle.

etiam ut addat punctũ, est excõicatus excõicatione Papali. Ita dicit Host. præceptum fuisse hodie, in summa, de cri.fal.§.qualiter.ver. sed hodie præceptum. Et refert Arch.Flor.in 2.par. tertiæ partis,c.de censi.16.ĩci.Host. in summa,licèt nõ dicat, in quo loco summæ istud sit, & limitat,nisi effectus literarum iã expirasset,& illa appositio manus nõ reuocaret euũ. Allegat Rich. & bene,ĩ 4.dist.18.quæst.12.art.4. ubi vide. & cũ ea ꝯcordat Astesanus in sua summa, lib.7.ti 2.ver.24. quos etiam refert frater Franc.de Platea,in tractatu restitutionũ,in verbo Excommunicatio.el 2.§.32.uers.5. Et ibi ẽt multa in uenies de pœna falsificantiũ literas Papę:& dic,& excõmunicatur in processu annali, qui fit per Papã die Iouis sancto,ut in cõstitutione Martini V. posito per Arch. in dicta parte censurarum, c.72.incip. Martinus. Et idem statuit Eugenius IIII.ſm qđ ponit dictus Franc.de Platea in verbo,excõicatio.4.ver. & ibi ẽt refert dictũ Host. de excõicatione mutantis syllabã, vel punctum causa correctionis. De pœna aũt falsificantis literas delegatorum Papę & inferiorem vide tex.in c.si qs eps.50.dist.& oĩno Abb.in c.olim.in j.no.ĩ eodẽ. Plenè Maria. de Senis in c.ad falsariorum.de cri.fal.Et istis adde,qđ dixit in c. nõnulli. §.j. in 7. ampliatione, ĩ. eodem. Et quod dictum est, dictam excõicationem & priuationem commodi literarum incurri ẽt ab imponente manũ literis Papæ circa non substantialia,vel circũstantias nõ necessarias, putà in cognomine, vel agnomine,& similibus,reputat mirabile Maria.de Senis in c.si.de cri.fal. Et putat, quod tamen talis non incurreret pœnã leg. Corneliæ de falsis, cum dolo careat. Audiui, quòd pœnitentiarij Papæ nõ intelligũt dictam constitutionem loqui de appositione manus, ꝑ quã nihil substãtiale alteratur.

a Præcisè. *De hoc vide plenè per do. Ias. May. in d.l. omnes populi. alle.in tex. cum concor. & confirmationibus ibidem ꝑ eum signatis, vbi pulchre et per Alex. de Imo. in consi. 80. quod incipit. Viso & apportune animaduerso. 1. parte.*

19 a ¶Verbum Præcisè, a importat †absolutè & sine causę cognitione simplicẽ executionem exceptione remota: Car.hìc. Item importat actũ factũ absolutè,in c. ꝯ Christianos đ hære.in 6. Itẽ importat clausulã derogatoriam ad futura statuta. Abb. hìc Dicit tamẽ Bal.hìc,quod non excludit legalem interpretationem. Contrarium dicit An. Sic.ꝑ istum tex.ubi importat sine causæ cognitione. Sed de hoc quando statuta debent intelligi ad literã, vel præcisè,vel ꝑut iacẽt,vel nõ glossari, quã interpretationẽ excludunt, non cadit ꝯgruè hìc. Fortè dicetur de cõsuetud. cũ dilectus. ubi Dom.ponit in fi. propter gl. pe.ibi in fi. Pro nunc vide principaliores remissiones, vcꝫ Bar.in l. oẽs populi.ibi,qđ si in volumine statutorũ. ff. de iust. & iu.Bal.in auth.si qua mulier.in fi.C.de sacrosan.ec.Ang. in l.si ita scriptũ.ff.de lib.& posth.Bal.in l.nõ dubium.C. de legi. Bal.in l.2.C.de pa. q fi.dist. Alex. post Pau.in l.j. in fi.ff.si cer. pet. Imo.& Lud. in le. Cęsar. ff. de publica. Lud.sing.415. cõis doctrina Abb. in proœ. Decre.Bald. omnino in l.maximũ vitium.C.de lib.prę. Pau.ꝯſ.196. sup hoc pũcto.ibi,sed his nõ obstantibus.Ang. Are.in l. j.§. interdũ,ff à qbus appel.nõ licet Alex. in l post aditã ad fi.C.de impub.& alijs substi.Bal.in c.in ꝑsentia.de ꝑba.Alex.ꝯſ.50. Visis & opportunè põderatis Fran.de Are.ꝯſ.109. Coegistis me. in prin. & plenius ꝯsi. 145.licèt statuta. Pau.de Cast.in l.Iulianus.ff.de condi.& demon. Car.omnino ꝯſ.74. Titius:nũc sunt.vers.ad 7.tex.ab omnib. ferè allegatũ in extrauag. Nic.III. exijt,q seminat, ad fi.ibi gl.nõ fiat,nisi forsan & c.Bal.ĩ l.fi.C. de hære.insti.Dom.ĩ c.relatũ.37.dist. Bar.Soc. ĩ aurea repet.l.j.uer. nonò limita.ff.de vul.& pup.Pet. de Anch.in repet.c.j. s.ti.prox.fol.pen copiosè Alex. in l. iam hoc iure. ff.de vul.& pup.Baptist.đ sancto Seuerino in d.l.omnes populi.fol.43. post omnes ibi:And. Sicul. in repet.l.cum acutissimi.C.de fideico.fol.23.cum tribus sequentibus. Sed de hoc verbo precisè,dixit Bal.in l.2. C.de exec. rei iu. ꝙ in statuto importat,vt nullo modo possit ab eo recedi. Allegat glo.fi.in l.placuit.C.de iud. Et dicit Baptista in d.l.omnes.fol.19.sequendo Abb.hìc,quòd Guido de Suza.plus voluit,ꝙ circa statutũ habens tale verbũ non possit dari parabola,neque mutari: & consonum est, ꝙ habeat vim clausulæ derogatoriæ. sed dicere, ꝙ non sit mutabile,vr̃ falsum,ſm Baptist.ibi,& benè, argumen.l. si quis ĩ prin.ff.de lega.3.facit c.innotuit.de elec.ubi par in parẽ &c. ¶ Et adde, ꝙ iurans seruare statuta præcisè, debet obseruare tenaciter,& à forma statuti nõ recedere.Bal.in authen.hodie.C.de iud. Et istud verbũ,Præcisè importat ẽt omnimodè & indistinctè,ut sentit gl. j.in l. semper.§.demonstrat.ff.de iure immu. quã allegat Bal. in rubri.suprà ti. proxi.dicens, ꝙ importat ẽt obseruantiam ad unguem. Dixit tñ Bal in l.exceptionẽ.C.de proba.ꝙ licèt reus teneatur per statutũ respondere præcisè accusationi, põt tñ opponere incompetẽtiã fori,ꝑp gl. in cle.j.de sequest.possess.cũ simili. Dixit etiam Bald.in d.l.oẽs populi.ꝙ istud verbum positum in statuto præcedit omnia statuta aliter disponentia. Et dicit Bal.in c.3. suprà,titu. proxi. ꝙ verba pręcisa Papæ recipiunt tacitã conditionem & interpretationem. Et idẽ Bal.in l.commissoriæ.C.de pac.inter empt.& vẽd. Et ista adde ad Firma.in reper.in versi.clausulæ statutorũ, vers.hoc statutũ ubi sequitur latè dictum Car. hìc, licèt per errorem allegetur ibi Car.in cle.2.de rescrip. ubi hæc non ponit.

20 IMPETRATIO Rescripti† suspecti de falso mittitur ad Papam,vt hic: & mittitur vtens sub custodia ligatus.Bal.Car.& Imo.hic per illũ textum.ibi, cõpellas. Simile dixit Bal. in l.eos.§.qui super his. C.de appella.ꝙ in casu c. si iudex. de senten. excommu. in 6. fit remissio sub custodia fida. Et fiunt istæ remissiones expẽsis illius, qui petit se remitti. And. Sicu. hic dicit se ita consuluisse. Alle.Bal.in l.generaliter.§.2.C.de re.cre. Non aperit, quid si reus hoc non peteret:& tunc vr̃, ꝙ expensis fisci, iuxta no.in cle.1.de hære.¶Considera tex.in ca.2.de crimi.fal.& in c.in memoriam. allegato in gl. vbi tales iubentur retineri. Nihil dicitur de mittendo ad curiã. Fortè mittendus est data suspicione falsi: secus si est suspicio surreptionis,secundùm Imo.hic. Quod non placet:quia dicta iura loquuntur ẽt de falso, & facit doctrina statim alleganda. Vnde fortè istud de mittẽdo, cum exigat grauem expensam propter custodias,non est faciendum,nisi Papa informatus committat de captura. Et dicit Pet. de Anch.in d. ca. 2. ꝙ si clericus præsentaret talia iudici laico,possit ab eo detineri,vt remittatur ad episcopum, per no. in simili de senten.excommu.vt famæ. Sed eum retinere non debet,vt ibi latius per Cardi. & Ananiam. ¶Et adde, ꝙ quando iam facta est condemnatio, & expectatur relatio superioris, debent isti detineri vinculis arctioribus.Bal.& Imo.in l. si quis filio.§.eius. ff.de iniusto test.per illum textum,& vide Arch.& Dominic.in d. c.in memoriam. dicentes, ꝙ quædam est falsitas proueniens ex expressione falsitatis facta principi,& istarum literarum præsentator non carceratur: quia largè dicũtur falsæ,l.si quis obrepserit.ff.de fal. Quædam consistunt circa fabricationem, vel mutationem ipsarum: de qua in c.licet.de cri.fal.& tunc potest carcerari, d.ca.2.nisi offerat fideiussores,c.si clericos.de senten.excommu.in 6.dũmodo non sit magnum delictum: qa nõ relaxaretur ad cautionem fideiussoriam,per l.diuus.de custo. reo.sc̃dm eos. Pro quo vltimo dicto facit gl. trita 23.q. 5.cum homo.dicens, ꝙ vbi agitur de pœna corporis,non cadit fideiussio.No. Pet.de Ancharano, & Imo. in rub.de fideiusso.cum concor. quas dixi in cap. legebatur. de maio. & obe.& in c.ius generale.j. dist. & de testi.cũ venissent. & de senten.excommu. cõtingit. el j. Et hic posset sequi pœna mortis comparabilis, prius degradando,iuxta ca. ad falsariorum.de crimi.falsi. ¶Modo sequitur difficilis materia,pro qua semper huc recurritur, videlicet an & quando narratio copulatiuè facta requirat probationẽ & veritatem omnium copulatorum? In qua, aliorum vario stylo omisso,reducas capita per regulam affirmatiuam cum sex fallentijs rerum diuersarum mixtura & ordine nouo compositis.

Copula

21 COPVLA Contingit, & operatur, ꝙ † vbi ponitur inter duo, debet rťr dispositio verificari in vtroq; a l. si hæredi. ff. de condi. insti. cum concor. de quib. & ibi coiungit hic in gl. Quæ rťa licèt recipiat plurimas declarationes, tñ colligendæ sũt principaliores, licèt in isto passu nihil ponat vltra Doc. An. Sicu. hic, excepto vno dicto, de quo ĩ. in 2. restrictione tertiæ fall. ¶ Et priùs no. ꝙ dicit Ludo.

a In vtroq;. *Ad- de do. Soci. consi. 251. inci. quoniã in præsenti consultatione. versi. secũdum dicit. in fi. in 2. parte.*

22 ꝯsi. 146. inci. Viso diligenter. ꝙ † si in ꝯtu nominantur certa loca per copulam, putà dicendo de oĩb. terris, quæ sunt in comitatu & villa, & vocabulo montis Alberici, illa copula facit, ꝙ nõ venit ĩ ꝯtu aliquis fundus, ĩ quo non concurrant illa tria copulata, per d. l. si hæredi plures. Et subdit, ꝙ natura copulæ sequẽs enumerata, ea restringit, per l. q̃sitũ. §. j. de lega. 3. vbi si legetᷣ argẽtũ & oĩs supellex, & quicq̃d in fundo Sẽproniano hẽt testator, est sensus horũ verborũ, ꝙ intelligitur legata ea tantùm supellex, q̃ in fundo Sẽproniano est, & non alia: & hoc ob virtutẽ ipsius copulæ. Vñ dicit Lu. in d. cõs. ꝙ in dicto ꝯtu veniunt solum terræ q̃ sunt in dicta villa & comitatu & mõte, ẽtsi prius dictũ esset, ꝙ vendebantᷣ terræ simpliciter, nã subdendo, & quicq̃d est in tali loco, est sẽsus, ꝙ alibi sita non veniant. Tene mẽti, & iũge remissiones, q̃ dicentur in fi. huius materiæ post sextam fallẽtiã. ¶ Fallit primò d. regula, Vbi copula ponitur inter impossibilia. But. Imo. Domini. & Abb. hic. Exemplum de testõ & codicillo, vt per eos, & p Bar. in l. si is, q̃ ducẽta. §. vtrũ. ff. de re. dub. & Imo. in cle. in plerisq;. de ele. ¶ Fallit secundò, vbi copula ponitur inter ea, q̃ non sunt diuersa: quia tũc stat expositiuè, pro, Id ẽ, ſm p̃dictos. Quib. adde tex. in c. monasteriũ. in fi. de vita & ho. cle. & ibi Docto. Natura. n. copulæ est poni inter diuersa b. Glo. in rub. ff. de iu. & fac. ign. ¶ Intellige primò, Nisi ista nõ diuersa saltẽ differant, vt genus & species: q̃a tunc copula non diuersificat. Imo. in l. si cũ dotẽ. §. sin autem. in prin. ff. solu. ma. q̃a licèt ibi copula ponatᷣ inter alimẽta & medicinas, non tñ sunt diuersa, imò appellatione alimẽtorũ veniũt medicinæ, sed differũt, vt genus & species. Alleg. gl. in rub. C. de ser. & aqua. q̃ idẽ dicit allegãdo illud, Discipulis eius & Petro. & sic genus & speciẽ, nõ ꝙ ibi esset diuersitas, sed quædã singularitas, ſm Bal. ibi. ¶ Et iõ dicit Bar. in l. in fraudẽ. §. neq; instrũ. ibi, vlt. iste. §. ff. de iure fisci. ꝙ appellatione instrorum veniunt acta per iura, q̃ alleg. Et licèt ibi ponantur p copulam, non sunt diuersa: q̃a non repugnant, ꝙ inter genus & speciem q̃nq; cadat copula. Alle. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino, tri. & oleo lega. Facit, ꝙ no. Bar. in l. j. & 2. ff. ad le. Aqui. per illum tex. in ver. quadrupedẽ, vel pecudem. vbi alternatiua exponitur, pro, idest. ¶ Intellige secundò, Nisi ista duo non diuersa veniant vnum ad aliud, vt accidens prout in l. j. ff. de pac. vbi dr̃, pactũ duorum, placitus & ꝯsensus, exponitur, idest, placitus consensus. Vnde no. ibi Bar. ꝙ q̃n copula ponitur inter duo, quorum vnum necessariò inest alteri, illa duo resoluuntur in vnum. Alle. ẽt illud, *Arma virumq; cano*, idest armatum virum. Simile no. glo. j. in l. vbi pactum. C. de trãsact. vbi si alternatiua ponitur inter genus & speciem, exponitur pro Idest, & ibi Barto. ¶ Fallit

b Inter diuersa. *Vide omnino Bal. in l. 1. 6. quæst. C. quando non pet. par.*

23 tertiò, vbi † plura copulantur in rescripto, libello, vel articulis circa vnum effectum, in quo non sunt oĩa de iure necessaria: quia copula resoluitur in disiunctiuam. Gl. & oẽs * Docto. hic, per c. cum iamdudum. de præben. & c. significauit. de app. cum gl. in verbo, earum. & Pe. de Anc. in c. præsentium. §. testes. de testi. in 6. Bal. Imo. & Lud in l. Titia. ff. solu. ma. But. Abb. & Imo. in ca. licet. de proba. But. & Imo. de iud. exhibita. Bar. & alij in l. diuus. ff. de re iud. Bal. in l. j. in fi. C. de cond. inser. Bar. in l. Fulcinius. §. cum hoc edictum. circa princi. ff. ex quibus cau. in poss. ea. Dy. in regula, nullus pluribus. Archi. & Domi. j. dist. omnes leges. glo. penul. de elect. is, qui. lib. 6. Domini. in c. quoties. in fi. 2. q. j. propter glo. ibi: Nicola. Myl. in Reper. fol. 158. §. rescriptũ. 2. Marianus copiosè, ꝯsi. mihi 25. Visa & intellecta. Lud. ꝯsi 369. & Franc. Paui. in trac. De potes. ca. se. vacã. fol 2. ad fin. & Signorellus de Mediolano ꝯsi. 148. in q. exceptionum propositarum. ad finem, & alij prope adducẽdi. ¶ Extenditur ista fallentia, etiã si plura deducãtur ĩ eodẽ ca. ſm prædictos hic contra Arch. in d. §. testes. cũ quo trãsit ibi Dom. Itẽ ampliatur, ẽt si pars iurasset se credere omnia vera. Gl. in c. vt circa, in verbo, ꝓbare. de elect. in 6. quã ibi no. Dom. in §. j. in fi. Et dixit Rota hoc tit. 13. in nouis, & latius Aegid. Belle. deci. 735. si impetrans. ꝙ qui narrauit bñficiũ vacare per ꝯstitutionẽ, execrabilis. & p c. de multa. de p̃bẽ. & p c. licet. de elec. in 6. non tenetᷣ istos modos vacationis probare, sed sufficit ꝓbare vnũ, p not. hic. Subdit tñ subtiliter Rota, & plenius ẽt Aegi. ꝙ oportet probare primum modum, & non sufficeret eo omisso probare alium: quia statim q̃n firmauit vnũ modũ vacãdi, est impossibile, ꝙ vacet alio mõ. Facit c. susceptũ. de rescr. ĩ 6. Quod no. Et caue: quia But. in ca. exhibita. prope fi. de iudi. non referens hoc, vr̃ aliter limitare Rotam, & sentire, ꝙ possit supplicãs incipere ab alia vacatione. nõ à primò deducta. & forte nõ bene per dictã rationẽ. Et adde, ꝙ si impetrans ſm beneficiũ narrat se habere aliud à se dotatũ & fundatũ, facta mentione de corpore beneficij, non tenetur probare fundationem & dotationẽ, de quibus superfluo dixit Rota, hoc tit. 10. in nouis. Sequitur But. in c. literæ, de dila. & dicit Rota de rescr. 7. in nouis, ꝙ licèt plura narrẽtur in cõmissione obtẽta, quorũ aliqua sunt vera, aliqua falsa, si ex veris põt sequi effectus & conclusio, valet cõmissio. Alle. notata hic. Et dicit Aegi. Belle. ꝯclusione 28. licèt plura. & Rota hoc tit. 24. in antiquis, ꝙ si plura narrantur, vt obtineatur restitutio ꝯtra sentẽtiã, sufficit vnũ necessarium esse verũ, licèt alia sint falsa. Allegãt no. hic. Similiter dicit Lap. allegatione 24. in fi. quòd vbi plures causæ narrantur in rescripto, quarum aliæ sunt surreptitiè narratæ, aliquæ nõ, procedẽdum est super illis, super quibus Papa se fundat, & si illæ sunt veræ, non attenduntur aliæ falsæ. Allegat nota. hic. Bonus text. eod. titul. si eo tempore. lib. 6. surreptio vnius partis nõ vitiat totum rescriptũ. Dicetur infrà eodẽ, sedes. Et dixit Aegi. Belle. conclusione 558. conclusio, ꝙ si de mãdato, & c. quòd clausula, committẽs causam super ecclesia parochiali, nec nõ super iuribus, prouentibus, & redttibus ipsius, operatur, ꝙ nedũ causa beneficialis, sed etiã profana super pecunijs & decimis videtur commissa. Similiter dixit Bart. consil. 193. Commune Lucignani, ꝙ si conductor petat remissionem ex duabus causis, quarum quęlibet per se sufficeret, & probet, debet obtinere. ¶ Et cum istis est notabilis theorica Inno. in ca. ex parte, lo j. de priuileg. post princi. ibi ad hoc sic respon-

24 demus. ubi dicit, quòd † non oportet probare causam in rescripto vel libello appositam, dummodo constet de re, cuius causa, vel demonstratio dicitur, nisi sit talis causa, vel demonstratio, sine qua literas non habuisset, neque libellus esset receptus, vel nisi essent apposita in conditione, per l. cũ ita. §. legato. & §. falsum. ff. de conditio. & demonst. Quæ verba extollunt ibi domi. Abb. in fi. & Arch. 6. q. j. in c actor. circa princ. & Bal. in pluribus locis; nã in l. j. in prin. ibi, extrà quæritur. ff. de edendo. dicit per hoc, ꝙ si actor allegauit in libello plures causas, & quælibet est in sua specie rationabilis & perfecta, sufficit unam probare. Similiter Bal. in l. si mater tua. C. de contrah. emp. dixit, quòd proponens copulatiuè duas causas, non tenetur utranque probare, nisi requirantur respectu unius effectus. Alle. Inn. ubi s̃. Similiter Bar. in c. imperialẽ. §. fi. de prohi. feu. alie. per Fed. dicit, ꝙ nõ est opus probare, ꝓlata enunciatiuè, vel nõ faciẽtia ad cãm. Alle. Inn. ubi s̃. Siſr dicit Bal. in l. 2. ad fi. C. cõi diuidũ. quòd cã libelli est probanda, q̃n est talis, sine qua libellus nõ fuisset receptus. Alle. Inn. ubi s̃. Qđ dicit esse no. dignũ. Et illud sequitur ẽt Bal. in l. præscriptione. in fi. C. si contra ius & in l. Titia. in princip. ff. sol. mat. & Dom. post. Io. And. in ca. j. de li. ꝯtest. in 6. & Pau. de Cast. in l. ĩterpositas. ad fi. C. de transac. dicẽs, quod ubi aliquid

narratur in libello per modū causæ ad intentionē agen-
tis, semper necesse est illud probare a,
tanquam substantiale. Alleg. Inn. in d.
c. ex parte. Et hoc perpetuò tene men-
ti: quia pōt de facto frequēter cōtinge
re, & melius gustatur per practicam,
q̄ per doctrinam, secundum eum. ¶ De
illo autem, q egit ex causa falsa, & pro-
bauit de vera, vide Pau. in l. si is, ad quē.
ff. de acqui. hære. cum concor. de quib.
per Alex. ibi in fi. Cum istis adde Dom.
in c. j. de pac. in 6. vbi colligit ex verbis
Ioan. And. ibi, ꝙ si probatio est verifica
bilis, & ꝯclusiua in omni intellectu, ꝓ-
dest probanti, licèt habeat ambiguos
intellectus. Ex quo dicto intulit Alex.
in l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. obli.
ꝙ si accuso Titium, ꝙ occidit Seium,
& testes deponunt alternatiuè, ꝙ occi-
dit eum gladio, vel clauo, licèt videant
deponere incertè & ambiguè; tñ quia
vterque intellectus concludit homici-
dium, habetur pro probatione certa.
Quod no. ¶ Adde ēt istis Bal. in l. mino
ribus. C. de his, quibus vt indi. vbi dicit,
ꝙ in casu cle. appellanti. de appel. pluri
bus causis expressis sufficit vnam pro-
bare, etiamsi non dixit; Non se astrin-
gens. Facit c. significauit. & c. significan
te. ibi, aut earum altera. de appella. no.
Abb. eo. ti. cum causa. in fi. est gl. fi. in fi.
de iud. exhibita. no. Car. in d. cle. appellanti. 3. q. & Phili.
de appel. vt debitus. ibi, decimosextò quæritur. ¶ Adde
etiam Lapum allegatione 65. quidam coram iudice. vbi
dr̄, ꝙ narrāti plura in libello, sufficit probare necessaria.
¶ Non obst. istis l. si hæredi. cum concor. de quib. in rl̄a:
quia ſm Bal. hìc, loquuntur in actu, qui recipit disposi-
tionem à sola voluntate disponentis: hæc autem loquun
tur in actu q disponitur ſm legis dispōnem, non apparē-
te clarius mente disponentis, iuxta ĵ. dicenda: licèt Car.
in d. c. licet causam. versi. quanquam. de ꝓba. velit indi-
stinctè, ꝙ semp vtraq; pars copulæ est probanda, qñ hēt
duo subiecta, & duo prædicata, idest, per duas categori-
cas: vt si dico, ꝙ sunt corrupti, & ꝙ falsum dixerunt: &
fuit opi. Archi. in d. c. 2. de testi. in 6. damnata per Bar. in
d. l. diuus. & communiter per omnes prædictos.

a Illud probare. Vnde adde, quòd vtile est plures deducere causas in libello, & non astringere se ad aliquod onus probationis superfluæ: quia satis erit probare quamcunque causam inferentē ad intentionem. Tamen aliàs caueant libellantes, quam causam exprimunt in libello: quia si illam non probant, succumbunt, etiamsi ex alia vincere potuissent. Et quādo sit vtile vnam causam exprimere, vide no. & plenè per do. Soci. consi. 39. incip. Visis & inspectis. circa medium, in j. parte.

RESTRINGITVR Quinque modis hæc tertia
25 fallentia cum suis similibus. Primò, nisi † vnum ex nar-
ratis veniat, vt qualitas: qa tunc non sufficit probare nar
rata, nisi probet qualitas. But. & Imo. & Abb. hìc: Abb. &
Phi. de appel. significauit. vlti. no. Bar. in l. certi. §. qm̄. ff. si
cer. pe. But. & Imo. in d. c. exhibita. Bal. Imo. & Ro. in d. l.
Titia. solu. ma. Bar. & oēs in l. diuus. ff. de re iud. Bar. in le.
Fulcinius. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Rota hoc titu. 7. in
nouis, in addi. est tex. in c. ab eo. de elect. in 6. vbi succum
bens in probanda qualitate, succumbit in toto: qđ non
esset si nō videret ad vtrūq; se astrinxisse. Et iō dicit Bal.
hìc, ꝙ vbi aliqd venit ad informationē alterius, oportet
probare vtrunq;, per l. habebat. ff. de instito. Et hinc est,
ꝙ accusans de percussione cū sanguinis effusione, q̄ ma-
iorem pęnam exigebat, nō obtinet ꝓbata solum ꝑcussio
ne. Cy. Bal. & Sali. in l. 2. C. de prob. Abb. in c. examinata.
de iud. pulchrè Maria. post Abb. in c. ꝯquestus. ad fi. đ fo.
ꝯpe. Flo. in l. j. in prin. ff. ad le. Aqui. Bal. in l. in causis. C. đ
accus. & Io. And. in addi. Spe. in rub. de accus. & inqui. Et
hinc est, ꝙ sermo qualificatus vr̄ vnum ca. indiuiduum.
Bar. in l. Aurelius. §. idem q̄sijt. prope fi. ff. de lib. le. sicut
iniuria verbis qualificata dr̄ vnica, vt proditoriè occidi
sti. Bar. in l. item apud. §. sed qđ dr̄. ff. de iureiu. cū concor.
Et iō, q dixit mutuum fuisse factū de certo mēse, nō ob-
tinet, nisi probet tp̄s. Ang. ꝯsi. mihi 153. inc. In q. verten
te. ꝑ l. denunciasse. §. qd tñ. ff. de adulte. & dicit Lud. con-
si. 167. Ant. ꝙ si accusator dicit Titiū commisisse adulte
rium cū dolo & fraude, non obtinebit, si ꝓbat mulieris
voluntas: qa volenti dolus non infert, vt in rl̄a, scienti.
cum ꝯcor. & all. Cy. in d. l. 2. & accusans aliquem, ꝙ inci
dit in pœnā statuti puniētis facientē mandatū cū homi
nib. armatis, non obtinet, si probat de andata, & non ꝓ-
bat, ꝙ accusatus fuit ille, q eam congregauit. Alex. ꝑ præ
dicta ꝯsi. vl. secundæ partis mihi 364. Viso ꝓcessu inquisi
tionis. per aliqua ex prædictis. Et accusans crimen com-
missum de nocte, si non ꝓbat, ꝙ de nocte fuit cōmissū,
non obtinet. Lud. multa ad hoc ponēs ꝯsi. 110. vbi vide.
26 ¶ Excipiunt † ab ista restrictione casus nullibi examina
ti, in quib. non est necessaria verificatio qualitatis. Pri-
27 mus est in † mandatis superiorū qualificatis. Nā resol-
uunt in duo: vnū cū qualitate; aliud sine. Vñ si mandat
alicui, ꝙ ꝯpareat ĵ. talem terminum, intelligit ꝙ com-
pareat, & sic sine qualitate. Itē cum qualitate. s. in termi-
no, c. cū dilecti. de do. & ꝯtu. Et ibi Car. inferens, ꝙ tunc
ꝓpositio qualificata non currit, sublata qualitate. Ratio
spālitatis: qa mandatis oīno parendū est. In alijs stat rl̄a
d. c. licet causam. Et dicit Abb. in c. fi. de resti. spo. ꝙ man
datum qualificatum distribuit in duo, q̄ si nō pn̄t simul
adimpleri, saltem fiat possibile, per illum tex. Et sentit
gl. j. ĵ. eo. ꝯstitutus. vbi mandatum de recipiēdo in cano
nicum cū assignatione p̄bendæ, si non pōt in omnib. ve-
rificari, verificatur in vno. Et dicit Imo. in d. c. cum dile-
cti. qđ doctrinæ, de quib. s̄. loquuntur in sermone ꝓlato
à parte, q̄ loquendo qualificatè in ea oratione, vr̄ se astri
gere; secus in iudice, cuius verba latiùs interpretantur.
Et dicit ibi Abb. ꝙ isto casu resoluitur p̄ceptum distribu
tiuè. Quid autem, si qualitas poneretur pro forma? dicet
28 ĵ. eo. cū dilecta. ¶ Secundus casus est; Qñ † qualitas inest
ex natura; qa non est opus eam probare, Bal. in auth. ha-
bita. ibi, sed reuocat in dubium. C. ne fi. pro pa. dicens, ꝙ
si scholaris ꝯqueritur de furto, vel dāno, nō est opus ex-
29 primere, ꝙ fuit iniuriosè; quia subintelligit. ¶ Non † ape
rit Bal. qd, si inseratur, an tūc videatur se astringere? Sed
sentit, ꝙ non; & faciunt proximè dicēda. Et adde ꝙ scri-
bit Alex. in l. qui iurasse. ī fi. prin. ff. de iureiu. vbi dicit, ꝙ
si accuso de periurio, & non addo, ꝙ scienter & dolose
sis ꝑiurus, ꝓcedit accusatio; qa eo ipsò, ꝙ in accusatione
fit mētio de falso, ītelligit deductū, ꝙ dolosè. Atte. l. nec
exēplo. & ibi exp̄sse Cy. & Bal. C. đ fal. quicqd dicat Pau.
in d. l. q iurasse. ¶ Pro quo tñ habeo ꝯsilium Car. 96. Quæ
ritur, visa. vbi reprehendit inquisitionem, in qua nō fuit
deductus dolus. Et fortè non benè, qñ esset mā, q̄ à iure
præsumitur dolo fieri, ꝑ c. j. de p̄sump. Et adde Moder. in
maleficijs, in verbo, scienter & do. ¶ Tertius casus est:
30 Qñ † qualitas, q̄ exprimit, non alterat factum deducti,
nec est de substantia. Bar. in l. denunciasse. §. qd tñ. ad fi.
ff. de adul. dicens, ꝙ vbi remota qualitate non alterat fa
ctū vel species criminis, tunc qualitas pōt detrahi, ꝑ l. in
delictis. §. si detracta. ff. de nox. Ergo si pōt detrahi, nō vr̄
se astrinxisse. ¶ Similiter Bal. in l. Titia. in j. no. & ibi Imo.
in j. notab. solu. ma. intelligunt prędicta, qñ qualitas alte
rat factū, ꝑ l. habebat. ff. de insti. & l. p̄tor. la 2. §. hæc aūt.
ver. docere. ff. vi bo. rap. Secus dicūt, si non est de substan
tia actionis, vel defensionis, ꝑ dictū. §. si detracta. ¶ Pro
tanto dicit Bal. in l. j. ibi, sexto q̄ritur. C. de con. ind. & l.
fi. ibi, tu verò ista Grāmaticalia non cures. C. si ex falsis in
stru. ꝙ si allego, ꝙ testes corrupti falsū dixerūt, ñ videor
me astringere ad corruptionē; qa sola falsitas est potens
irritare dicta testiū. All. d. §. si detracta. & rn̄det ad c. licet
causam. Per qđ Doc. hìc, & in locis allegatis in prin. hu-
ius fallentiæ, dicunt oppositum; & sua rn̄sio non est cla-
ra. Iō in hoc Lu. Ro. subsistit ī d. l. Titia. Sed Pau. & Alex.
in d. l. diuus. secuti Bal. ꝯ Bar. ibi dicunt, ꝙ ideo non suffi
cit probare vnum tm̄, in d. c. licet. qa non probauit falsi
tatem; sed simpl'r corruptelam; q̄ sola non sufficiebat, vt
ibi ꝑ Doc. super gl. in ver. opponi. ¶ Præterea fuerat ibi
parti assignatus terminus ad reprobādum ꝑsonas testiū
post quē nō potuit allegare de corruptione; qa illa respi
cit ꝑsonas. Et cū istis trāseo, licèt do. meus de Are. in d.
c. licet. potius videat seq Bar. in d. l. diuus. non viso Paulo
ibi. Meritò dixit Bal. ī d. l. capiēdā esse doctrinā, ꝙ nunq̄
vr̄ qs se astrīgere, nisi qñ qualitas mutat speciē actionis,

vel exceptionis, vel facit quem admitti ad id, quod aliàs non admitteretur. Similiter dixit Bal. in l. j. ibi, extrà q̃ritur. ff. de eden. ꝙ si qualitas non est de substãtia actionis, nec ex ea variatur libellus, non est opus eam probare: secus, si inducit variationem libelli, etsi non sit de substantia actionis, vt ibi, per eum. Similiter dicit Bal. hic, ꝙ qualitas inepta & impertinens, nihil astringit, putà, ꝙ tpe ꝯtus, erat tempus nebulosum: sed illa qualitas est probãda, per quam actio, vel exceptio assumit iuris virtutem, vt latiùs per eum. Et pro istis facit, qđ dicetur j̃. ver. ter-
31 tia saluatio. ¶ Quartus casus est, vbi † quis deduxit aliqd qualificatè subiuncta clausula, Et oẽs alias exceptiones mihi competentes oppono: qa non vr̃ se astringere ad probandum oẽs specificatas. Bal. in l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excus. tu. Bal. Ang. & Imo. in le. Titiæ textores. ff. de le. j. & ibi transit Alex. Considera, ꝙ aliud est quęrere, vtrum iste videatur dicere se velle posse probare etiã plura, q̃ deduxerit: & in hoc benè prodest ista clausula. Aliud est quærere, vtrum velit non esse astrictus ad probandum qualitatem deductam: & tunc non video quõ in hoc prosit ista clausula, licèt isti simpliciter loquant̃.
32 ¶ Quintus casus: qñ † est clausula, Saluo iure addendi & minuendi; quia licèt aliàs nihil operetur, nisi quantũ ius permittit addere, vł minuere, a gl. 5. de fi. instru. inter. But. s̃. ti. ꝓ xi. c. cum M. ibi, per hoc patet. Barto. in l. non solùm. §. morte. de ope. no. nũ. Tñ operatur hoc, ꝙ sic protestans nõ vr̃ ꝯnexim sed diuisim voluisse loqui. Bal. l. Nesennius. ibi, Et ꝑ hoc dicit Bal. ff. de neg. ge. ¶ Cõtrariũ tenet Barth. Bellẽ. ꝓceptor meus triẽnalis, demũ honoratus Auditor Rotæ, in d. c. inter dilectos. vbi super illo ca. & toto illo ti. duntaxat scripsit eleganter, sicut & super certis titulis. 3. li. Quem si curia Romana nõ vocasset, habebat hęc nr̃a scientia alterum Alex. Alleuiasset. n. labores posteris, sicut & ille, qui hodie est lucerna ardens cathedris iuris ciuilis. Et in proposito dicit simpliciter Bellen. se non videre, quõ ista clausula possit diuidere qualificatè proposita. Pro quo adduco dictum solius Car. in ca. licet. §. quãquam. de proba. vbi dicit, ꝙ cła, Non se astringens, non põt facere verificari illam ꝓpositionem, Corrupti, & c. nisi ꝓbato vtroque; qa hẽt vnũ subiectum & unum p̃dicatum. Sed tene dictum Bal. & vide eundem in repetit. Pad. l. edita. de edẽdo; & in Perusina, ibi, de vi. qa hoc operat̃ illud verbũ, Minuendi. Ad argm̃ in oppositũ pa-
33 tebit rñsio in seq. casu. ¶ Sextus casus est; Vbi † adiecta est clausula, Nõ se astringẽs ad ñ necessaria, s̃m oẽs hic, & in d. c. licèt. & in d. l. diuus. & But. & Imo. in d. c. exhibita. Et per istam effugiuntur dubietates Bar. in l. circa. ff. de proba. Et ista protestatio iuuat in materia diuidua, ẽt si pars ꝯdicit. But. in d. c. cum M. ibi, per hoc secũdò deciditur & operatur, ꝙ vr̃ intentata actio, quæ superfluit sed illa ex qua maior sequitur condemnatio. But. de iudi. dilecti. Et operat̃, ꝙ deducens tp̃s in accusatione non tenetur ipsum probare. Ana. post Car. de accusat. qualiter. 2. §. dẽt. Et operat̃ ad euitandam opi. Archi. in d. ca. 2. de testi. in 6. cum quo transit Domi. ibi, & Imo. in d. l. diuus. licèt cõis opi. sit in ꝯrium. ¶ Nõ aperiunt isti, vtrum ꝓsit in deductis qualificatè? Car. dicit, ꝙ nõ, in d. c. licet, vt dixi. Contrarium expressè firmat Rota, de rescri. 7. in nouis, in addi. & vr̃ de mente omnium in hac materia; & credo esse verum, quando qualitas non habet specificare subiectũ, sed aliquid noui sibi addere, sine quo subiecto iudicari põt; qa tunc virtualiter erit duplex prædicatum. Secus, vbi qualitas causaret vnicum ens non diuiduum, ꝑ doctrinã Sal. de qua j̃. versi. tertia saluatio. ¶ Intellige tñ virtutem huius clausulæ, dummodò lex non det formam, ꝙ quis proponat oĩa narrata esse vera: quia tunc ista protestatio non iuuat. Tex. cum gl. pe. in c. is, qui. de elec. in 6. But. & Domi. hic. Pro quib. vide Bal. in l. non ideo. C. de libe. causa. vbi dicit, ꝙ ista clausula non releuat ab his, quæ de iure probanda sunt. ¶ Intellige secundò, Nisi ageret̃ de annexis materiæ de

a Minuere. *Vide omnino Ange. in Auth. de litigi. §. omnem verò. in 5. col. in prin. versi. sed quæro. in fi. libelli. col. 8.*

ductæ iuris mysterio: qa iusta clausula nõ ꝓdest in illis, ẽt si non fuerint deducta. Dom. in c. abbate. §. p̃fatus. ibi, no. benè istã gl. de re iu. in 6. quẽ vide. ¶ Et adde istis Sali. in l. in causis. C. de appel. & Bal. in l. ꝑ litem. §. j. ff. de excus. tu. & Bal. & Ange. in l. edita. C. de eden. ¶ Septimus
34 casus, Nisi † aliqua proponantur negatiuè: quia nunquã vr̃ quis se astringere ad onus probãdi, nisi lex eum astringat, Bal. in l. cum te. in fi. C. de proba. ¶ Octauus casus,
35 Quando † quis per modum, per quem vr̃ se arctare, narrauit plura, non in libello, sed in capitulis: qa sibi nõ ꝑiudicat. Bal. in l. pe. C. de appel. quia sñĩa respicit libellum, non prosecutionem. ¶ Considera duo. Primò, ꝙ Domi. in c. 2. §. testes. de test. in 6. loquitur de capitulis, & ẽt Ab. in d. c. licet. ibi, qua ꝑ ego. ¶ Secundò considera, ꝙ licèt sñĩa respiciat libellum, tñ libellus declaratur ex capitulis. Inn. in c. 2. de or. cog. cum concord. Et procedit dicta ratio, ꝙ pars vr̃ velle, vt sequatur sñĩa iuxta modum deductum: Ergo non refert, quomodo deducatur. Tñ co-
36 gita, quia nõ declaratur ab alijs. ¶ Nonus casus, In † reo: quia etiam non probando ea, ad quæ se arctauit, absoluetur, actore non probante. Abb. hic, & Flor. in l. circa. ff. de proba. per l. voluntariæ. C. de excusa. tu. Dic tñ, ꝙ in vno sibi præiudicat: quia si probasset, nedum fuisset simpliciter absolutus, sed ẽt pronunciatum ius sibi competere. Inn. de rest. spo. ex conquestione. & ibi latè But. & Abb. Dixi aliquid de re iudi. cum causa. in j. additione. ¶ Deci-
37 mus & vltimus casus, Vbi † agitur de vtilitate pub. De quo dicetur in sequenti restrictione. Ex his clauditur prima restrictio ad hanc tertiam fallentiam.

RESTRINGE Secundò hanc tertiam fallentiã,
38 Nisi † qs expressè se restringeret ad probanda plura, q̃ aliàs in solidũ sufficerent: quia non probando oĩa succũ-
* bet. Ita oẽs * hic, & in d. l. diuus. per l. circa. ff. de proba. & in c. licet. j̃. de proba. & ita Bar. in l. j. §. item quæsitum. ff. de aqua quoti. & æsti. per illum tex. in versi. illud. Et dicit Ange. consi. mihi 153. In quæstione verten. ꝙ licèt testes non deponentes de tpe, probent, vt per Docto. in c. cùm causam. super gl. in ver. tpe, de testi. tñ fallit, vbi quis se astrinxit ad probandum tp̃s. ¶ Excipit̃ vnus casus, vcȝ vbi agitur de fauore iuris publici, in cuius præiudicium non curatur talis arctatio, & iudex supplebit, vt sentit gl. hic, & firmant But. & Abb. Imo. & Domi. hic, & in d. c. licet. & vr̃ gl. in c. vt circa. in ver. interdictam, quasi in fi. & in c. cupientes. §. cæterùm. in verbo, excludentes. & in verbo, contumacia. & in c. ab eo. in gl. fi. & in c. si fortè. in verbo, euidentem. ibi, sed nunqd iudex. de ele. in 6. no. Io. And. in r̃la, infamibus. & Fran. Pauinus in tracta. De sede vacan. fo. 2. ad fi. & Bal. in l. j. C. de cond. inde. allegando gl. ordinariam in d. c. licet. versi. astrinxit. in fi. super qua dicit ibi But. ibi, in quantum gl. dicit. ꝙ in talib. posset pars incitare officium iudicis; vbi repelleret̃, si parata est incontinenti probare necessaria. Et iõ si quis accusaret de possessione turbata certo die, & non ꝓbat diem, tñ reus puniretur, si statutum puniebat pœna fisco applicanda. Ita dicit And. Sicu. hic; aliud noui afferens, dicens se ita ꝯsuluisse, licèt ꝯ cum allegaret̃ Bar. in l. is, q reus. ibi, venio ad q. ff. de pu. iud. cuius dicto ipse nõ respõdet. Sed Bar. intelligitur, qñ expressio diei est in materia iterabili, in qua dies causare potest variationem delicti; aliàs non, vt solenniter per Bal. in l. j. ibi, super Septimo puncto. C. qui accusa. quem adde ad Ioan. de Ana. in d. c. qualiter. §. debet. vbi sequitur Imo. in d. l. is, qui. ibi, extra gl. sciendum. Et ponit copiosè Aug. de Arimino in libro Maleficiorum. fol. 73. in medio. & latè Salice. in l. cum causis. C. de accusa. ¶ Obstat autem fortiter prædictis doctrina Barto. in l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de adulte. dum dicit, quòd non probata qualitate, reus absoluitur; & quod no. Bald. post Cy. in le. 2. C. de proba. dum ponit de illo, qui accusauit de percussione facta cum effusione sanguinis. Et dicunt, quòd si non probat de effusione, nihil agit. Ad idem disputatio Bar. in ci. Iudex maleficiorum. quam posuit ĩ l. 4. §. hoc autem. ff. de dam. infec. Et referũt Pet. de Anc. & Anania, in ca.

2. de col. vbi latè voluit, ꝙ in criminalibus rr̄ non supplet iudex ex officio. Facit quod no. Bar. in d. l. is, q reus. de illo, qui non probauit diem, quem dicit debere succūbere, pp quem remanet res dubia. ¶ Cogitabā quatuor modis, in quibus saltem seruari posset cōis doctrina. Prima saluatio est: Vt istæ impugnationes procedant, qn̄ quis astrinxit se qualificatè: quia non probata qualitate, totus processus corruit. Nam delictum probatum est aliud delictum, q̄ illud, de quo est actum, adeò ꝙ attestationes illæ non probarent in alio iudicio: quia testes deposuerunt extra articulum, & sic non iurati, ꝫ ca. de testibus. ꝭ. de testi. Sed vbi non fuit quis loquutus qualificatè, sed distributiuè, & expressè se astrinxit, si agitur de publico fauore, non potuit se astringere in damnum reip. sed benè ad exclusionem ipsius proponentis Ita adaptat dom. Abb. in d. c. licèt. ibi, qua pp ego distinguerem. Et confirma ad primum membrum, vt pulchrè per Fran. Aret. in d. ca. licet. versicu. secunda ratio. dum ostendit, quomodo remotio qualitatis alterat naturam subiecti in ꝓposito. Tn̄ primum membrum fortè debet restringi ex dicendis in tertia saluatione. ¶ Secunda saluatio. Quòd in beneficialibus procedant gl. prędictę, in quibus iudex ex officio faciliùs mouetur. Sed nihilo minus non puto inter hæc esse dr̄iam: quia si qualitas est inseparabilis, adhuc stat ratio de dictis testium non probantibus. Si autem est separabilis, tunc idem erit ēt in non beneficialibus, vt in 3. saluatione: nisi dicas, ꝙ fauore ecclesiarum faciliùs inchoaretur nouus processus à iudice, vt in dictis gl. ¶ Quæ omnia intellige in iudice ordinario: secus in iudice delegato: quia habet seruare formam rescripti, infrà eodem. cum dilecta. Ideo ex quo impetrator se astrinxit ad vtrunq; probandum, non sufficeret alterum probare, vt iudex ex officio aliquem deponeret. Ita solus Domi. hic non rn̄det ad istum tex. cum gl. nisi dicas, ꝙ hic non se astrinxit. ¶ Tertia saluatio: Vbi in fine accusationis petitum est reum condemnari secundū formam iuris & statutorum: qa videntur deducta omnia iura, ex quib. reus pōt puniri, & sic simplex delictum etiam sine qualitate. Bal. in d. l. 2. C. de prob. De qua clausula per Bar. in l. rerum. ff. re. amo. Bal. in l. vnica, ibi, dubitat, qa in fi. accusationis. C. de confes. & in l. obseruare. §. proficisci. ad fi. q. 32. ff. de offi. proconsu. & Moder. in lib. Malefic. super verbo, ꝫ formam iuris & statutorum. fol. 147. cum concor. de quibus ibi, & per Alex. in le. Gallus. §. si eius. de liberis & posthu. In quib. non tangitur in specie iste punctus. ¶ Contra Bal. tenet solus domi. meus de Aret. in d. c. licèt. quia ex quo iste deduxit delictum cum qualitate, vr̄ ista generalis clausula restringi ad casum specificatum eo mō, quo fuit deductus: qa qualitas adiecta in principali dispositione, vr̄ repetita in clausula accessoria tendente ad eundem effectum. Barto. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verb. oblig. Et sicut conclusio limitat narrata, Inn. ꝭ. eo. super literis. ita narratio declarat conclusionem, vt no. de iud. examinata. bonus textus de fide instru. inter. ſm eum. ¶ Considera verba Salice. in l. tutores. ibi, ampliando tn̄ materiam. C. ad le. Iul. de vi publi. vbi dicit, ꝙ duplex est adiectio qualitatis: vna accumulat nouam delicti speciem, putà occidisti per assassinamentum, vel adulterasti incestuosè: alia non addit nouam speciem ad ipsum delictum, sed specificat, putà damnum datum in turba. Primò mō, probato delicto sine qualitate, clarum est, ꝙ ipsum delictū est capax pœnę, & pōt sequi condemnatio, vbi quis non se astrinxit, l. si adulterium cū incestu. in prin. ff. de adul. Et ideo reus poterit ex officio puniri, vt per eum. Modò in proposito, cum accusans petierit crimen puniri omni iure cum puniente, non solùm gerebat in mente qualitatem adiectam crimini, sed etiam ipsum crimen verisimiliter cupiens, ꝙ omnia punibilia iuribus punirentur. Si ergo ipsa lex puniret delictum sine illa adiectione expressa, qn̄ quis ad eam non se astrinxit, ita quando primo se astrinxit, postea seipsum submisit indistinctè legalibus pœnis capiendo adiectionem qualitatis. Secundo modo procedit impugnatio domi. mei: qa illā qualitate cessante, cessat actio, vel accusatio proposita, arg. le. Iulianus. §. sed & si quis. ff. ad exhib. & non potest sequi condemnatio, ētsi se non astrinxit, d. l. prætor. versi. docere. Et dr̄ qualitas cessare, cum non probatur; quia non esse, & non apparere, æquipollent. a l. in lege a. ff. de ꝫhen. empt. vt latius p Salice. cuius theorica multum aperit hanc materiā. ¶ Optimè facit ꝯclusio, quam post multa firmat tandem Bal. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ibi, iuxta hoc q̄ro de ista q. ff. de infam. dicēs, ꝙ si accusator deduxit crimen qualificatè, & non ꝓbauit, si qualitas non variat delictum, non tenetur iudex condemnare; tn̄ pōt. Secus, si alterat, vel variat delictū. Vnde Bal. ibidem ibi, iuxta hoc quæro, egi, &c. tandem firmat, ꝙ si egi tanquam de furto manifesto, & probaui simpliciter furtum, non ꝯdēnaī reus; qa videor me astrinxisse ad illam qualitatem, q̄ auget effectum, & modum agendi variat; sed fieri pōt nouus libellus, per illū tex. vt ibi latissimè p eum, & in l. edita. C. de edē. versi. q̄situm, statim allegando. Vide ēt omnino Albe de Ros in d. §. pœna grauior. versi. item quæro, quomodo sciemus. vbi post Iaco. de Bel. latè distinguit, quot modis possit considerari adiectio qualitatis ad crimen principale? & an & qn̄ qualitate non probata, crimen sit punibile, vel non? ¶ Quarta saluatio; Qn̄ in processu inquisitionis est clausula, super quib. omnibus b & singulis intendimus ex officio inquirere; qa illud verbū, Singulis, vr̄ protestari, ꝙ iudex nō vult se restringere ad qualitatem. Bal. in le. 1. ibi, & hoc, vbi proceditur per inquisitionē. C. q accus. quia tunc vr̄ iudex connexè inquirere. Idem Bal. in l. 2. C. de proba. Sequuntur Moderni in lib. de Malefi. fol. 147. super verbo, oībus & singulis. Quibus adde Bal. in l. edita. in repe. Perusina, ibi, sed quid ꝫ, si actum est. &c. C. de eden. vbi dicit simpliciter, ꝙ in processu inquisitionis debet sequi condemnatio probato delicto sine qualitate, sine qua delictum est punibile, quia inquisitio non hēt annexam cōclusionē ex narratis, neq; vr̄ vnquā inquirēs se astringere ad qualitatem probandam; sed verba inquisitionis sunt narratiua, & officium inquisitionis est inquirere & inuenta punire; & hoc, quo ad secundam restrictionem 3. fallentiæ. Vide tn̄ Lud. consi. 110. vbi non tenet hanc solutionem in deductis connexe, vel qualificatè. Sed rōnes suæ facilè tollerentur ¶ Est ēt alius casus in hac secunda restrictione, in quo nō succūbit ille, qui ꝓbat factum sine qualitate deducta non distributiue, sed qualificate; videlicet qn̄ aduersarius ex hoc, ꝙ iudex eū absolueret, locupletaret̄ cum aliena iactura, qa tunc pt iudex iudicare super facto simpliciter probato, ſm But. in d. c. licet. versi. quæro cum gl. ¶ Mouentur dupliciter vt ibi p eum, quem sequitur ibi Imo. qđ restringe tripliciter. Primò, Nisi quis expresse se astrinxisset; quia tunc vr̄ conuenisse, vt aliter non obtineat; & ideo mōs ei gerendus est, le. circa. ff. de proba. & le. si conuenerit. ff. de re iudi. ¶ Secundò restringe, Nisi qualitas connexe deducta mutaret naturam facti; quia si non est probata, dr̄ probatum aliud factum, l. denunciasse. versi. quid tn̄. ff. de adul. & testes non probant tanquam deponentes extra articulum, c. de testib. ꝭ. de testi. vt per Abb. in d. c. licet. ¶ Tertiò restringe, Nisi illud, quod est probatum, non sufficeret per se ad victoriam, putà si publicatis testibus deducitur, ꝙ corrupti falsa dixerunt. Nam si probatur falsitas, & non corruptio, non prodest: quia falsitas de per se deduci non potest, & sequeretur, quòd probatio c. fraternitatis. de testi. elusoria esset, quia deduceretur semper directò ꝯrium cum corruptione tanquā nouum capitulum, & nō probaretur, nisi falsitas. Ita expresse But. ubi suprà, & ibi Abb. latius. ¶ Et aduerte ad omnia prędicta. Nā Abb. ibi primò non admittit differētiam

a L. in lege. *Vide ibi Barto.*

b Super quibus omnibus, &c. *Adde domi. Soci. consilio 188. incipien. visa bulla Pauli II. versi. et maximè propter clausulā. cum uersi. seq. in 2. parte, quòd clausula, super quibus omnibus, & c. idem importat; quod in ciuilibus, petens sibi ius & iustitiā administrari. Et ibi quid importat.*

tiam, an qualificatiuè, an expresè quis se arctet. Posteà aliter sentit in fi. illius materiæ, dum notat, ꝙ si quis expresè & apertè se non arctet ad duo, ad quę distributiuè fuisset admissus, sufficit probare alterum: quod satis sit ad victoriam. Nam in istis verbis vult secus esse, quādo non expresè se arctet. Hoc autem debet procedere in casu prædicto declarato tripliciter, vt suprà.

RESTRINGE Tertiò hanc tertiam fallentiam: nisi deducta copulatiuè in iudicialib. essent talia, ad quę quis tp̄e, quo deducunt̄, nō fuisset admissus distributiuè, volendo probare vnum tantùm. Ita pulchrè solus Abb. in d. c. licèt. ibi, hæc dr̄ia quam facit domi. Anto. putà, si sunt publicatæ attestationes, & quis nō pōt allegare falsitatem directò, ne videatur ꝓbare directò ꝯria, miscet corruptionem cum falsitate, vt sic admittatur ratione noui articuli, & probat solam falsitatem, nō sufficit: qa miscuit in fraudem corruptionem, vt directè ꝓbaret falsitatem. Quod nota ad multa, & credo tetigisse ēt heri.

RESTRINGE Quartò hanc tertiam fallentiā: nisi in libello sit deducta solùm vna causa actionis: qa vr̄ se arctare ad illā, qua non probata, succūbit. Imo. hìc per c. abbate. §. præfatus. de re iudi. in 6. Bar. in l. j. in prin. ibi, veniamus ad causam. ff. de eden. & in lege, habebat. ff. de instit. dicens per illum textum, ꝙ licèt nō oporteret exprimere causam actionis, tn̄ expressio arctat. Ad idē lex si mater. §. j. ff. de except. rei iudi. & lex, & an eadem. §. actiones, eodem. ti. & vbiq; Barto. ¶ Quod intellige quatuor modis. Intellige primò, qn̄ causa est expressa in libello, & etiam in prosecutione causæ: secus, si solùm causa est expressa in libello. Pau. de Cast. in d. l. habebat. ad fi. prin. Alle. Cy. in l. cum te. C. de proba. quasi velit, quod probando aliam videatur illi inhærere. ¶ Intellige secūdò, dummodò allegauerit vnam causam: secus, si plures: quia sufficit probare concludentem. Bal. latè in d. l. 1. in prin. de eden. ¶ Intellige tertiò, in petitorio: secus in possessorio. Vnde si dico, spoliasti me possessione annui cēsus ex tali causa mihi debiti, licèt non probem causam, sufficit probatio spolij. Inn. in c. querelam. in fi. de elect. & obtinuit Ange. vt ipse ponit in l. fi. C. de anna. exce. & in d. l. j. in prin. ibi, sequitur in gl. de eden. Pro quo dicit Bal. hìc, ꝙ qui intentat possessorium qualificatum, seu iustificatum dn̄io, non habet probare dn̄ium, vt hic per eum, licèt And. Sicu. in c. 2. de libel. oblatione. dicat se consuluisse ꝯ Inn. ex dictis Bal. & Abb. in d. c. querelā. & Bal. in l. solent. §. fi. ff. de offi. proconsulis. In quibus locis simpliciter dr̄, non oportere in possessorio allegare causam. ¶ Caderet iste punctus ad materiam brocardicam, qn̄ noceat expressio rei non exprimendę, de qua vide textum in l. e. j. post prin. C. de rei vxo. act. in clemen. constitutionem. cum gl. de electione. in l. expressa. ff. de regu. iu. dixi de accus. super his. & infrà eodem. cum ordinem. in prin. ¶ Intellige quarto, nòn procedere in appellatione à diffinitiua, in qua exprimēs vnam causam, potest obtinere ex alia. Imo. hìc per l. scio. § fi. ff. de appella. Rationem specialitatis ponit Barto. ibi Secus dic in interlocutoria, in qua causa expressa est probanda, non alia, clemen. appellanti. de appellatio. Sufficit tamen concludentem probare, si plures in ea deducantur, vt suprà, in confirmatione huius tertiæ fallentiæ.

RESTRINGE Quintò hāc tertiā fallentiam: nisi in pœnā calumniæ ius repellat non probantē proposita ab alijs propositis. But. & Dom. hìc per capit. si fortè, de electione. in 6. Declara, ut ibi per glo. in verbo, euidentem. Generaliter verò de repellendo pręsumptū calumniosum, vide Inno. in capitu. cum nostris. ad fi. de concessione pręben. posuit, de re iudic. de cætero. ibi, limita omnia. Ex his clauditur tota tertia fallentia, quam nota: quia melius est ordinata, quàm ea, q̄ aliàs dixi in dicto capitulo, licet causam.

¶ Fallit quartò dicta regula, uolens copulā requirere omnium concursum, nisi sequatur absurdum. Bar. in l. Gallus. §. etiam. de libe. & posthu. ibi, ex hoc apparet. dū dicit de substituto cum filijs & hęredib. ¶ Ad idem, qđ no. Ange. ibi de emphyteusi pro se, filijs, & hæredibus: & dicit, ꝙ non oportet filium esse hr̄dem: no. Bal. in lege, Caius. so. ma. & pleriq; alij. tn̄ passus est profundus Paret ex notatis per Alex. in l. quod dr̄. ff. de verbo. obli. Conclusio sua est, ꝙ requiratur filium esse hæredem. Item ꝙ hęres extraneus erit capax, nisi illa verba essent prolata in materia de sui natura non transitoria ad extraneos. Adde ēt Ana. de simo. querelam. ad fi. dum dicit, ꝙ si dico, Vendo villam, & ius patronatus, exponitur, id est, cū iure patronatus. Vide Ioan. And. plenè in c. j. de iure patro. in 6. Adde etiam hic consi. Ludo. 104. Reuerende pater, dum ponit, ꝙ licèt statutum Flo. dicat de cessantib. & fugientibus, tamē sufficit cessatio. ¶ Fallit quintò, vbi copula ponitur circa qualitatem, non autem vniformiter in omnibus partibus Barto. cons. 2. in fi. & in l. fi. & in lege, Seiæ. §. Caio. ff. de fun. inst. dicens, ꝙ si dico, lego fundum instructum & centum, non cadit instructio in illis centum. Cardi. consi. 59. in fi. Quędam domina Agnes. vbi voluit, ꝙ si testator dixit, dentur decem pauperibus sacerdotibus pro missis, & cæteri remaneant fratribus, non infert illa copula, ꝙ necessariò isti fratres celebrent: secus, vbi qualitas vniformiter respicere potest vtrunq;: putà, lego fundum, si nauis venerit, & domum: intelligit domus sub conditione relicta, d. §. Caio. Et dixit Bar. in l. si legatarius. §. cum ita. de lega. 3. ꝙ si dico, lego oī anno decem corbes frumenti, & decem libras, dabuntur librę tp̄e, quo frumentum. Ergo in fine anni, qn̄ recolligitur, iuxta legem, Firmio. §. pactus. & ibi notat. ff. qn̄ di. leg. ce. Quod extollit Ludo. in l. qui hoc anno. de verbo. obli. ¶ Fallit sextò, qn̄ duo copulantur de per se, non respectiuè ad vnam specie. Bar. solenniter in d. l. si is, qui ducēta. §. proinde. ff. de reb. dub. Imo. in cle. in plerisque. ibi, itē aduertendum. de elec. Exemplum in l. j. ff. de infamib. & in l. lege Iulia. ff. de testi. in l. j. ff. de sic. cū si. Pulchrè Bal. in d. l. qui hæredi plures. dicens, ꝙ vbi veritas, vel falsitas alterius orationis non dependet à copulatis, non requiritur omnium existentia. ¶ Et idem Bal. subtiliter in l. j. ff. de iusti. & iure. dicens, ꝙ regulariter natura copulę extendit, & non restringit a, l. ea tn̄ adiectio. de leg. 3. Et legatū factū doctorib. & medicis Paduæ, comprehēdit tā doctores, q̄ medicos: nec oportet esse vtrūque: quia cum inseritur copula subiecto generali, non copulat in dubio plures qualitates, sed plura subiecta non dependentia vnū ab altero. Fuit q̄stio But. allegata in plurib. ex dictis locis, vbi disputando conclusit, ꝙ si legatur militibus & doctoribus, includitur simplex miles, & simplex doctor: quia materia est larga. Sed in materia stricta dicit Imo. in d. clemen. in plerisque, quòd restringit. ¶ Vnde pœna apposita à statuto nobili & bastardo percutienti, requirit vtranque qualitatem, secundum eum. ¶ Ponit ēt ibi subtiliter Car. de propositione categorica & hypothetica, cuius dicta induxit Alexan. consulendo pro dominis Mirandulæ ad probandū, ꝙ si instrumentū declarat illas esse valles, vbi est aliquantum profundus & cannæ fortes & densæ & vulgarij, nō requiruntur omnia, sed omnis locus habens vnam de illis qualitatib. est vallis: & incipit consilium, Consideratis verbis instrī. qđ non reperi in impressis. Dixit etiam per pulchras rationes Thom. Fastoli, dubio Rotæ 46. Die Mercurij. ꝙ clausula adiecta post plura copulata, refertur ad vltimò notata. Vnde dicitur, prouideatur Titio de præbenda & portionibus ac pręstimonijs cedentium, vel decedentiū, illud Cedentium, vel Decedentium, non refertur ad prębendam. Vnde si vacat per priuationem, debetur. Multa alia de natura copulæ, Et inculcauit vsque ad saturitatē, & vltra, Fran. Pauinus in tracta. de Potestate capituli vacante sede. fol. 2. vers. tertiò præmitto. quem vidi biēnio post prædictorum editionem, & addidi in plerisque locis huius operis.

a Et non restringit. *Adde tex. in l. si stipulatus. in prin. ff. de vsur. & in l. si quando. de leg. 1. & Bar. in l. cum ita. §. fi. de lega. 2.*

ADDITIO. ¶*Reliquas fallentias colligatis ex locis prædictis maximè per Bar. in d. §. proinde. aliquid etiam But. in c. vestra. de cohabi. cle. Aliquid Alex. consi. 48. & per Bar. in l. antiquiorib. in prin. C. de iure deli. Multa etiam in cons. Alex. 110 3. partis, mihi verò 474. Circa primum dubium. dum vult pœnam impositam filio habitanti seorsum, & prouocanti ad diuisionem, non committi, nisi vtrunq; concurrat: & ibi allegantur multa. Et dixit Cal. de ver. sig. consi. 2. ꝙ vbi verba referuntur ad eundem effectum, copula nihil addit. Alle. c. in synodo. 63. dist. ibi, confirmamus & corroboramus. c. in noīe Domini. 23 dist. ibi, decernimus et statuimus. cum simi. Sepe enim ad maiorem expressionem fiunt huiusmodi conculcationes, vt posui latè de of. delega. venerabi. Signa autem prædicta: quia non inuenies alibi per talem ordinem coadunata & decisiuè adaptata.*

39 LEGES Insertæ in † Decretis non sunt approbatę, etiamsi liber ille esset approbatus. Io. An. hìc. Ex quo dicto infert Pet. de Anch. hìc, ꝙ generalis confirmatio nō trahitur ad specialiter reprobata. Facit glo. in verbo, acquiritur. in prin. l. j. §. fi. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iu. Et ibi Bal. dicit, ꝙ generalis confirmatio priuilegiorum, nō prodest priuilegijs iniquis a. Similiter dicit Bal. in ca. j. per illum tex. per quos fiat inuesti. quod inuestitura non prodest rebus iniustè possessis, secundum And. Sicu. hic. Ad quod vltimum vide, q̄ dixi ſ̄. eodem. postulasti. fol. vlti. ¶Cōsidera, ꝙ non dicit Io. And. leges ideo non approbatas, quia sint reprobatæ: sed ꝙ non approbatæ, vt canones. Tamen pro istis vide gl. Lu. & Alex. in l. quod seruus. ff. de acqui. pos. vbi multa allegant. Quibus adde Bal. in c. ea, q̄. in fi. de re iud. & in c. ad nostram. de ꝑba. ¶ Et dicit ibi formaliter Bal. quòd
40 † consensus principis nullum robur tribuit iniquæ legi. Et dixit Baptista de sancto Seuerino, in l. omnes. de iust. & iu. se consuluisse, confirmationem statutorum certi castri debere intelligi sine damno populi ꝯfirmantis pp verba Bal. ibi, sed nunqd Papa. dū dicit, ꝙ licèt Papa in specie posset ꝯfirmare statuta ꝯ̄ libertatē ecclesiasticā, Inn. in c. j. de transact. tñ in dubio non p̄sumitur. Sed tu pro hoc vide Bal. de iure iu. venientes. vbi dicit, ꝙ Papa non intelligitur ꝯfirmare statuta ꝯ̄ se. Et dicit Abb. consi. mihi 192. in q. hæredum quondā dñi Pet. ꝙ approbatio papalis de omnibus ordinamentis populi Tudertini nihil operatur in alienationibus factis ab illo populo de rebus ad Roma. eccl. spectantibus. ¶Fortius dicit Ioā. And. post Vincen. de censibus, cum instantia. prope fi. ꝙ Papa non posset priuilegiare aliquem prælatum, vel aliquam religionem, ne veniat ad eū, vel ne possit eum excōicare: & inuehit ꝯ̄ Cistercienses in eo, qđ nitunt̄ non ꝑmittēdo monachos ire ad curiā. Facit ca. pe. de immu. eccle. in 6. Quod verbū nota ꝯ̄ constitutiones Carthusiensium puniētes monachos, qui aliquid impetrant in curia. ¶Amplius dicūt Bal. & Imo.
41 in l. legata inutiliter. de lega. j. ꝙ † licèt Papa reprobet q̄dam statuta fortè ꝯ̄ libertatem ecclesiasticam, pro hoc non vr̄ confirmare alia inualida, nisi fuerit discussa, per illum tex. & qđ ibi Bar. Et intelligunt discussa, si fuerint lecta, vel secundum Pau. ibi, si constat superiorem sciuisse de inualidis. Quæ dicta extollens Alex. consi. mihi 59. Viso instr̄o & tt. quæstionis. infert, ꝙ confirmatio Papæ non validat statuta debilitantia iuramenta, etiamsi excipiat solùm statuta ꝯ̄ libertatem ecclesiasticam. Et licèt exceptio firmet r̄lam. l. nam qđ liquidè. §. fi. ff. de penu lega. non tñ facit, ꝙ r̄la cōprehendat alia, q̄ non comprehendisset exceptione non facta, l. generali. §. vxor. per illū tex. ff. de vsu leg. & ibi Bar. & Bar. in l j. in fi. ff. de regu. iu. cum concor. & idem, quod Alex. consuluit Franc. Aret. acutiùs consi. 8. vbi omnino
42 vide. ¶Et istis adde, ꝙ † confirmatio etiam ex certa scīa non prodest in defectum substantialium, puta incompetentiæ iudicis & falsitatis narratorum: sed solum in defectu solennitatis, vt in vocatione partis & similibus, f̄m Rotam egregiè de ꝯfir. vti. j. in nouis, qđ extollit Domi. in c. j. in fi. de transact. in c. Cęnomanensem. ad fi. 56. dist. limitans, nisi interueniret certa scīa dicti defectus substātialis reddentis processum nullum: q̄a tunc valeret confirmatio, & suppleret defectum p̄tātis gerentis actum. Et idem in oī simili defectu, per tex. in simili, in c. constitutus. & ibi gl. pe. de concef. præben. Et ita dicit posse intelligi dictū Inn. in d. c. j. & facit gl. 3. eo. ti. veniens, f̄m eū. Et pro dicto Rotæ facit dictum Host. in d. c. j. dicentis, ꝙ cl̄a, Supplentes, &c. supplet defectum solēnitatis, sed nō defectus, quib. actus redditur nullus, & super quib. requiritur dispensatio, vt si impetrans erat excōicatus, illegitimè natus, vel alium defectum naturalem patiebat̄: & idem Spe. de lega. §. nunc ostendendum. vers. & no. Et ꝑ hoc vltimo alle. ibi Io. And. tex. in cle. pastoralis. de re iu di. in verbo, cæterum. Et adde, ꝙ si quis ōndat solum priuilegium Papę confirmans concessionem prędecessoris factā de aliquo castro, nihil probat, si originale nō ostenditur, vt latissimè disputando concludit Alb. de Ros. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. dicens se ita allegasse ī ciuitate Bergomi coram collegio ciuitatis, maxime per c. si Papa, de priui. in 6. & gl. quæ incipit, pro hoc. in ca. vt veterum. 9. dist. nisi fortè totus tenor authoritate iudiciaria esset per modum authenticationis & publicationis insertus: quia tunc fidem faceret. Alleg. Barto. Brixi. q. 133. quę incipit, sępe contingit & Arch. in c. præsentiū. 7. q. j. Et intellige opi. Spe. de instru. edi. §. nunc autem videndum restat. ver. quid si ꝯcessum est alicui. & ver. p̄cedenti. Et hæc dicta Alberici sequit̄ Vitalis in lib. De clausulis. fol. 60. ad q̄ potes te dilatare ex copiosis consilijs positis inter consi. Alex. consi. mihi 604. Viso puncto & accuratè pensato, & sequenti, q̄ aliàs sunt in 4. vol. & elegātissimè per Bellēcinum in c. inter dilectos. in 23. no. de fi. instru. & qđ dixi s̄. eo. cap. ver. clausula, Si p̄ces. vbi inuenies spatiosum campum. De virib. ꝯfirmationis ex certa scīa, omitto: q̄a nimis digrederer. ¶Sed ad priora di-
43 cta adde, ꝙ † non valet ꝯfirmatio executionis notoriè nullæ, ēt si est ꝯfirmata per senten. Abb. consi. mihi 98. Nitar in præsenti causa. ver. 11. q. est. Facit ꝯsi. Ludo. 328. Quo ad primum. vbi dicit, ꝙ ꝯfirmatio sn̄iæ non obstat dicenti sn̄iam nullam. Aliquid etiam per ipsum ꝯs. 336. Circa propositum. Et de claus. Quatenus ritè & rectè ꝑcessum est, ꝯfirmamus, vide Vitalem, vbi s̄. fol. 4. Et addi ctum Host. præallegatum in d. ca. j. de transact. adde But. in c. illa. de ele. Abb. in d. c. inter. Bal. in proemio Decre. Car. consi. 85. Abb. in c. ea, quæ. in fi. de re iud. Bal. in rub. de consue. ad finem. Alexā. consi. 79. Et dicit Bal. in ti. de pace. Constan. in verbo, liuellariç. Quòd populus Romanus nunquam fuit vsus dicta clausula, Supplentes: & dicit Bal. in c. cum ordinem. ver. q̄ro, nunquid. ſ̄. eo. ꝙ certa scīa Papæ firmat sn̄iam nullam, dummodò exprimat certa scīa. Reliqua liberius ampliabo aliàs, ne videar hic transplantare ti. de confirma. vti. vel inuti. ¶Lex posita inter canones non dicitur canonizata. Ioan. And. & om-
* nes * hic, cum quib. transit And. Sicu. Adde gl. 2. ibi, aliud f̄m leges. in c. j. de excep. & gl. in c. super eo. lo j. de testib. & ibi Abb. in fi. & gl. in c. j. in verbo, tractatus. circa med. de reb. eccles. non alie. in 6. quam reputat ibi Domini. ordinariam in proposito. No. Pet. de Anchara. in c. j. suprà titu. proximo, & Nico. Mylus in Repertorio folio 95. versicu. lex licèt sit. Facit etiam gl. in c. nunc autem. ibi, proximam legem. 19. quæst. vlt. no. Car. in clemē. j. in fi. 2. oppositionis, de sequestra. pos. & fruct. Secus, si est inserta

a *Iniquis. Adde Lu. Ro. in cōs. 217. quod inci. præsens casus. & dom. Alex. de Imo. in consi. 58. quod incip. Viso instrumento & titulo quæstionis. & vide omnino Bal. in d. cap. 1. Alexan. in tex. in prin. ponentem aliqua pulchra in proposito. & in l. 1. de consti. prin. Ad quod adde singularem & aureā decisionem Panor. in c. inter dilectos. de fide instru. quòd si priuilegium confirmationis impetratū à Papa, vel à principe, sit surreptitium, putà, quia sit confirmatorium alicuius īstrumēti falsi, vel simulati, et de his non sit facta mentio principi confirmanti, talis confirmatio est nulla, etiam ꝙ est fictus si in confirmatione apponantur illa verba, Confirmamus actum, si de se est validus: alias de nouo concedimus: imò plus, si adesset clausula, Supplentes de plenitudine potestatis omnes defectus, tam iuris, quàm facti, si qui sunt. adhuc confirmatio nihil operatur propter vitium surreptionis. Quod benè nota; & ad s̄. dicta adde Ang. in l. fi. C. de temp. ap.*

inserta in canone, ſm oẽs hic, & gl. in verbo, lex. in ca. in primis. 2. q. j. quam sequitur Abb. de iud. nouit, & in c. j. in j. no. de præsump. Imo. in c. j. ṡ. ti. proxi. & ibi ẽt sequit̃ dictum Io. And. hic opinionẽ Gratiani reprobat gl. 13 dis. in summa. & gl. 2. 18. dist. in summa, gl. fi. in c. de Syracusanæ. 8. dist. gl. in c. Genomanensem. §. cum ergo. 56. dist. gl. in c. statuimus. §. his omnibus. 52. dist. gl. antepenul. in c. Valentinianus. 63. dist. gl. vnica, in c. scire. §. necessariò. & §. seq. 76. dist. gl. in c. sicut Christus. j. q. j. gl. fi. in c. cum scriptura. ea. causa, & q. glo. in c. ꝙ quidam. §. opponitur. in versi. potestate. ea. causa, & q. gl. in ver. sed ne in eodẽ. §. opponitur. & gl. 2. in §. breuiter. j. q. 7. glo. 3. in c. Euthemium. §. hinc colligitur. 2. q. 3. gl. 3. in c. à iudicib. §. quod de arbitris. 2. q. 6. gl. j. in c. ei, qui appel. §. nullus. in ver. & hoc ĩ notorijs. ea. causa, & q. & gl. j. in c. si testes. §. testes. 4. q. 3. gl. j. in c. nullus. §. aliqñ. 4. q. 4. gl. 2. in c. testimonium. §. nec honore. 11. q. j. gl. in sum. 12. q. j. gl. in §. cum ergo. ea. q. & causa. gl. 2. in c. penul. 12. q. gl. j. in ca. non sanè. 14. q. j. gl. in c. si quis. §. quod autẽ. 17. q. 4. gl. in ca. si illic. §. sed obijcitur. in verbo, Achab. 23. q. 4 gl. j. in ca. sic quippe. §. ex his omnib. 27. q. 2. gl. in c. si quis cum. §. quamuis. 32. q. 7. gl. in verbo, præstitutus. in §. alij econtra. de pęnit. dist. j. gl. penul. in §. econtrà. de pęn. dist. j. gl. j. in eo. §. gl. in verbo, quadragenaria. in c. de quarta. de rescri. Archid. in c. ei, qui. §. diffinitiua. versi. de possessione. 2. q. 6. Card. in d. cle. j. de sequest. pos. ¶ Istas gl. nõ reperi ab alio collectas. Audio, ꝙ frater Gratianus, scilicet magister sententiarum, reprobatur in 15. locis, & vnum ponit But. post Io. An. de biga. debitum.

a Approbatus. *An liber Decretorũ sit approbatus & authenticus, ut allegari poßit, vide Fede. de Senis, consilio. 76. incipiente, domino auditori, &c.*

44 LIBER Decre. † non reperitur ap-a probatus a. Io. An. But. Imo. & Dom. hic, & Abb. suprà, in proœmio, §. rex pacificus. & Nico. Mylus in d. §. lex licèt sit. ¶ Contrariũ firmat Abb. hic, & And. Sicu. propter longam operis obseruantiam. Et hanc rõnem dilata, vt per eos: Quibus adde Io. And. in ca. ex parte. in fi. de feu. vbi videtur firmare, ꝙ volumen Decretorum sit approbatum, licèt non dicta Gratiani. Idem firmant Archi. & Domi. in c. quis nesciat. 9. dist. & in c. de his. lo 2. in prin. l. dist. Et idẽ sentiunt, qui loquuntur de libro Feudorum in rationib. suis in locis prope allegãdis. ¶ Firmat etiam Abb. in proœmio ad cõmẽtũ, quod incipit, Basilicæ. super Decreto: Addens, ꝙ dicta patrũ & põtificũ, de quibus in Decretis, sunt approbata: non, quia in eo volumine comprehendantur, sed authoritate ipsorum scribentium, quorum sententiæ etiam extrauagantes sunt generaliter per ecclesiam approbatæ, c. j. 20. dist. si Romanorum. 19. dist. & ita loquitur cap. continebatur. in verbo, cum in decretis habeatur. de despon. impu. quia loquitur de decretis patrum, non de libro Decretorum. Et licèt dicatur suprà, in proœmio, in fi. hac tamen compilatione non excluditur Decretum, sed intelligit de cõpilationibus, quas in capitulis in hoc libro positis prius compilauerant alij pontifices, de quibus per Io. And. in proœmio Operis sui, licèt illum tex. nemo consideret in proposito. Et sicut liber Decreti est approbatus ab ecclesia, ita etiam autoritates, quæ sunt in eo, sunt seruandæ, vt leges pontificales, etiamsi sint conditæ ab inferioribus à Papa. Ita dicit Archid. post Hug. in d. c. de his. lo 2. in princi. l. dist. & sequitur ibi Dom. in princ. Et ista adde dictis Præpositi in Arbore consanguinita. ¶ Rubricæ quæ sunt in decretis, non habent uim l. Spec. & Ioan. And. de disp. & alle. §. fi. in fi. Dom. in d. c. quis nesciat. Ludo. in le. stipulationes non diuiduntur. de verbo. obliga. Archid. & Abb. in proœmio ad commentum Decreti, Imo. latè in rub. de verbo. oblig. Et nullum earum composuit Gratianus, prima excepta, secundum istos. Et vide glo. in cap. j. quæstio. 9. quæ impugnat rubricam. Sed rubricæ aliorum librorum iuris habent vim legis, vt per Imol. in d. rubric. Dixi aliàs in rub. vt li. non contesta. Facit glo. in proœmio Sexti, in verbo, titulis. & in §. hæc autem verba. de pœnit. distinct. j. ¶ Aliquando etiam redarguitur suprascriptio glo. in cap. absit. l. distinct. & in cap. futurum. in suprascriptione. 12. quæst. j & in cap. proposuisti. in glo. j. 32. quæst. 7.

45 ¶ Quo † anno fuerit compilatum De-b cretum b, vide glo. in cap. post appellatio. §. forma. in verbo millesimo. 2. quæstio 6.

b Decretum. *Adde, ꝙ fuit compilatũ anno 1550. vt legitur in libro qui dicitur Fasciculus temporum, vltra gl. allega. in tex.*

46 DE DIVERSORVM Librorum † authoritate not. plenas remissiones vltra Bellencinũ, in c. 2. de feud. in vltima apostilla impressarum. ¶ Liber feudorum est approbatus. Ioan. And. post multa in d. cap. 2. de feud. & Bal. & Iaco. Aluaro. in proœmio feudorum, in primis chartis, nedum quo ad leges imperatorum, sed etiam Oberti, & aliorum: vt quia Papa in multis c. alleg. illas constitutiones. Tamen propter veterem & generalẽ operis obseruationem, amplia etiã in feudis ecclesiæ. Bald. de iudi. cæterùm. ¶ Regula beati Benedicti potest pro iure allegari. Ana. consi. 62. per ca. super eo. de regula. ¶ Et idem de dictis sancti Benedicti,

47 vt infrà dicetur. ¶ Sententiæ † Inno. IIII. non habent vim legis. Inno in c. per tuas. lo 2. de simo. Vnde dicit ipse de elec. innotuit. ante fi. licèt forsitan mihi non credatur, loquendo de seipso. Et refert Host. de sen. excommu. solet. lib. 6. se audiuisse sæpe ab Innocẽ. ꝙ nolebat, vt suæ glo. facerent ius. Tamen exponitur, tanquam excessit alios authoritate, quia fuit pater & organum veritatis, ſm Archid. in c. pia. de excep. in 6. & ditauit nos dupliciter, scilicet, solenni apparatu, vt Magister: & constitutionibus, quas fecit vt pontifex, quas nunc in 6. habemus, ſm Ioan. An. in Specu. in rubri. ne se. va. vbi dicit, ꝙ fuit gratiosus semper nobilibus, & grauiter fuit persecutus Federicum Imperatorem, vt latè ponit Platina in Opere pontificum. Et iura ab eo condita enumerat Io. And. in Spe. in rub. de summa tri. Et Archi. melius omnib. intellexit mentem Inno. ſm Imo. de testib. testimonium. Est verum, ꝙ Inno. communiter loquitur confusè, vt dicit But. in c. tanta. de exces. præla. & Abb. in c. nõ minus. de immu. eccl. Et fuit subtilis nimium, ſm Abb. in ca. at si clerici. in prin. de iud. & Imo. in l. ex diuerso. §. fina. solu. ma. & Ana. in cap. continentia. de clerico percus. & ibi pro Inno. est glo. non dicas, Inno. tenet sic, sed est glo. cum qua concordat Inno Ita docet But. in ca. cum causam. in fi. de ver. sig. Et si liber tuus Inn. habet vnam addi. in ca. fi. vt li. penden. quæ est super ver. vt mentio. & incipit, no. quod priuilegium. dic, quod habet etiã alias additiones, ſm Cardi. ibi in 4. oppositione. Iuuat hoc de Inno. dixisse ob specialem affectionem, quam ad ipsum prę cæteris semꝑ habui merito suæ authoritatis. ¶ Et de lege Lõbarda fit mentio in c. Raynaldus. de testa. vbi dicit Io. de Lig. post Inn. ꝙ est specialis liber, in quo specialia iura super dotibus statuuntur. Et sic colligitur ius Lõbardorum approbari per canones, vt etiam in multis legibus canonizatis. Quod ipse intelligit in his quæ faciũt pro nobis, non ꝯ: quia illa lex approbat duellum, quod iura canonica reprobant, de cle. pug. in duel. per totũ vt latiùs per ipsum Io. de Ligna. in tract. De bello, c. 184. cũ seq. Et de hoc etiam vcꝫ. ¶ De libro Longobardorum, aliàs Lombardorum, vide gl. in verbo, vulgari. in c. cum deuotissimam. 12. q. 2. q̃ meminit de illa lege, q̃ ſm Archi. dr̃ vulgaris: quia vulgaribus uerbis composita, vel quia à vulgaribus & rudibus. Et dicit Bal. in authen. dos data. C. de dona. ante nup. quòd illa lex hodie nõ est lex, neq; ratio: & recessit ab aula. Et refert Odof. dicere, qđ illum librum fecerunt nonnulli reges, qui vocabantur Longobardi in Apulia, qui primò venerunt de Romania & Sardinia, postea in Apulia sic vocati ꝑ barbas lõgas. Et de illa lege non est curandum, ſm Bal. in l. si finita. C. de nup. Et extincto regno eorum, extinctæ sunt leges, ſm Bal. ṡ. titu. proxi. translato. Dixit tñ And. de Iser. in proœmio feud. quòd inter illas leges sunt aliquæ imperiales, & illæ seruandæ sunt, non aliæ dictorum regũ,

licèt earum ratio allegari possit. Quod vltimũ reprobat Iac. Aluaro. in d. proœ. dicens post Nic. de Neap. ꝙ istud de ratione legis correctæ intelligitur de legibus, quæ sũt in sex uoluminibus iuris ciuilis: qa aliqua correcta, benè remanet ratio ipsius, l. j. & ibi Barto. ff. de coniungẽ. cũ emanci. lib. Secus in legibus, quæ non sunt in dictis voluminibus. Non aperit, quid de legibus imperialibus, q̃ sunt in d. lege Longobarda. Fortè sentit eas, & earũ rõnes esse correctas. Sed dicerẽ valere, vt extrauagantes. Et dicit la. illum librum fuisse factũ à Carolo, & appellari Capitularium Caroli. Alleg. glo. quã non reperi, in c. 1.33.q.j. Et vide gl. fi. in c. quicũque. 11.q.j. sup qua Arch. dicit, legẽ Longobardam esse inualidam. ¶ Quid sit curia Bulgari, vide Bar. in le. Titia. §. fi. de lega. 2. ubi dicit, ꝙ est nomen loci in ciuitate Bononiæ, ubi stetit Bulgarus. Et ad fugiẽdas contentiones ẽt tẽpore ipsius fuerũt redacta quædã in scriptis, quę obtenta fuerunt Bononiæ de consuetudine. ¶ Liber Pontificalis est approbatus. Gl. in verbo, pontificali. cle. j. de iureiu. qa illius verba ponunt ibi in tex. Idẽ dicit gl. de arbore per c. cũ ad sedẽ. 35. q. 5. Pondera hãc consequentiã vtilẽ ad multa, videlicet iura q̃ allegãt talẽ librũ. Ergo est approbatus. Et dicunt Host. & An. in ca. ꝯsuluit. de ser. nõ or. ꝙ presbyter nõ dẽt carere põtificali, nec ẽt eps, cũ ad parochiã
48 declinat. ¶ Autoritates † diuinę Scripturę sũt approbatę, & p̃nt, tanq̃ leges, allegari in causis. Gl. in verbo, eloga, in §. cognitio. in Auth. ut iu. sine quoquo suff. Sequit̃ Bal. in auth. ad hæc. C. de vsur. Vnde gl. in l. illud. ff. de of. p̃s. alleg. Prophetã, & Bal. allegat Apostolũ, in rub. C. de fide instru. quẽ ẽt allegãt multi Canones, de p̃bẽ. cũ secundũ, de cẽlib. cũ Apostolus. cũ si. nisi haberemus legẽ ꝯriã autoritati diuinæ, qa tũc stabit legi a. Paulus in l. j. ff. si cert. pet. dicens non esse verã cõsequentiã Apostoli, si filius, ergo hæres. Nec est fundata intentio creditorũ hoc ipso, ꝙ est filius, nisi probetur hæreditatem acceptasse, le. ge. j. C. si ut se ab hæreditate abstineat. ¶ Intelligerẽ, nisi authoritas diuina loqueret̃ in ꝯcernẽtibus animã: quia tũc nedũ est superior lege ciuili, §. fi. de secũdis nupt. sed ẽt canonica, vel cõditore canonis, 25. q. j. sunt quidã. cũ simi. Et dicit Ioan. And. de sepulturis. certificari. pulò post princ. ꝙ dicta Hieronymi p̃nt causas diffinire, prout ibi, & in ca. cum Apostolica. de his, q̃ fi. à p̃la. Fortius dixit gl. 22. dist. de libellis. ꝙ dictũ vnius Sãcti munitum authoritate veteris vel noui Testam. p̃fert̃ ꝺcisioni papali: secus, si nõ est ita munitũ. Quã gl. ita intellige sanè, ut dixi suprà tit. proxi. ne innitaris. Et ibi dictis adde August. de Ancho. in lib. De potestate ecclesiæ. q. 60. art. 6. ubi pulchrè ponit, quomodo possit Papa dispensare in dictis Doc. qui per ecclesiã approbati sunt. ¶ Et de libris ab ecclesia approbatis, & ẽt de rep̃batis, habes 16. dis. p totum. ¶ Aliæ scripturæ, neque approbatæ, neque reprobatæ, probant in his, quæ ponunt
45 enunciatiuè, ut † libri Historiales & Chronicæ, Bar. in l. j. ff. si cer. pet. Secus, si disponunt determinãdo: quia non statur eis, nisi longissimo usu fuerint approbatę. f̃m eum quẽ sequit̃ Mylus in Repertorio, fol. 163. in verbo, scriptura §. fi. Et ita intelligunt̃ dicta philosophorũ & physicorũ, iuxta l. 7. mẽse. de sta. ho. ubi dicta Hippocratis allegant̃. Et idẽ dicit ibi Bal. ꝺ dictis Aristotelis. arg. l. si p̃r. ff. ꝺ solut. de quo dixit Auerroys nõ fuisse inuentũ errorẽ in dictis suis ab anno mille quingẽtis & citra: putãs naturã fecisse in eius ingenium ultimũ conatum. Secus in dictis Virgilij, & aliorũ Poetarum, quia aliquando reprobantur, secundũ Mylum, ubi suprà, per le. in tantum. §. si. cum le. sequ. & ibi gl. ff. de rer. diui. Et de chronicis dicetur paulo infrà. ¶ Quid de pace Cõstãtiæ? Vide Bal. ibi in verbo, hæc sunt nomina. ¶ Et de scriptis veterib.
b quæ sunt in columnis, vel marmoribus [b] ponunt oẽs in c. cũ causam. de p̃ba. ubi dixi. ¶ Et prouerbia vulgaria licitè allegant̃ in causis, ca. & si Iudęos. de Iud. et ibi Io. An. facit. l. solẽt, in fi. ff. de off. procõs. & le. si chorus. de le. 3. cũ si. ¶ Et dicta sancti Benedicti allegant̃ p l. Dom. ĩ c. oratoriũ. 62. dist. per illũ tex. & ĩ suprascriptione. Ad idẽ de regu. sup eo. ¶ Decisiones Rotę nõ habẽt vim legis. Dom. in c. duobus. de rescr. ĩ 6. & in c. neque. 11. dis. dicẽs idẽ de alijs dictis Doctorũ: de quo vltimo satis dixi in ca. j. in vl. limitatione, s̃. tit. prox. ¶ Regulæ cãcellarię Apostolicæ nõ sunt cõstitutiones generales. Pet. de Anch. cõs. mihi 292. efficacibus. Nec ligant gratias successorũ Papæ, nisi confirmentur, secundũ ipsum, in ca. j. de cõst. in 6. Idem Card. cons. 101. redẽptoris, & c. dico, quòd acceptatio, quia nõ intimantur secundũ formã Authen. ut factę nouę constitu. Nec ligant saltẽ existẽtes extra curiã, secundũ eum. Soleo de hoc dubitare: quia quotidie in causis etiam extra curiam pendentibus allegantur, & fit de eis fides per literas vicecancellarij Papę, & in ꝯcernẽtibus potestatẽ legatorũ, & vires expectatiuarum, & reseruationũ, & huiusmodi, adducuntur vbique vt leges generales. Et de eis iudicatur, ut de alijs canonibus: nisi dicas, ꝙ communiter respiciũt materias trahẽtes originẽ in curia, ut in dictis exemplis. Et ideo si ad vires collationũ allegantur, respiciunt originem actuũ inchoatorũ in curia Romana. Et si qua ipsarum simpliciter disponeret aliqd in quo diceretur incidisse aliquis extra curiam, fortè tũc excusaretur, nisi probaretur ex aduerso aliqua notitia regulæ. Et ibi procedant rationes Pet. & Car. in dictis locis. Cogita & pondera mentem Ludo. cõs. 260. in proposito. ver. nec pręmissis. ¶ De libris autem veteris Testamenti, qui sint authẽtici & allegabiles ad decidẽda dubia fidei, vide pulchrã gl. Nico. de Lyra in prœmio ad librum Thobię. ¶ Et de alijs operibus sacræ Scripturæ, vide tex. plenum in §. sãcta Romana. 15. dist. & longè plenius per Archiepiscopum Florentinum multorum opera nominantem in 2. parte 3. partis. li. 19. cap. 5. ĩcip. Ad dilatãdã materiã. ¶ Et de diuersis scriptoribus, sacris & Latinis, vide p multas epistolas Hieronymi collectas in registro super eis cõpilato per Theodorũ auditorẽ Apostolicũ in 6. tractatu registri 2. partis, impressione Parmẽsi. ¶ Et de multiplici scriptura, quadam ante ecclesiã, quadam cũ ecclesia, quadã post ecclesiã, pulchrè scribit Dãtes poeta Florentinus in sua Monarchia in 3. li. fol. 2. ver. in introitu ad q̃stionẽ hãc. Quãuis illud opus nõ allegẽ aliàs pro authẽtico, cùm f̃m Doc. in c. nouit. de iudi. p p ipsum fuerit dãnatus Dãtes vt hęreticus. Et de authoritate & qualitate multorũ, qui in iure scripserunt, latè ponit dom. Baptista de sancto Seuerino in aureo tractatu, De modo studendi qui incipit, Cũ expurgaueritis, ver. notum tibi facio. Et uide Augustinũ de Anchona in lib. De potestate ecclesiastica, q. c. art. 3. ubi ponit, qũo libri, qui legunt̃ in ecclesia, triplici genere se habẽt ad cõprobationẽ ecclesię. Et ibi ponit, quãtũ authoritatis habeãt scripta multorũ, q̃ ab ecclesia nec approbantur, nec improbantur: & cõcludit in sequenti arti. ꝙ istud nõ sequitur, Talis doctor est canonizatus, ergo prohibitum est aliter opinari, quam ipse scripserit. Nec sequitur, Talis nõ ẽ canonizatus, ergo dicta eius nõ sunt recipiẽda. Benè sequit̃ istud, Talis est canonizatus, ergo licitè legũtur & tenent̃ eius opera. Quę oĩa probãtur latiùs per eum. ¶ Et dũ s̃. tactũ est de Chronicis, adde quòd in factis antiquis plenè p̃bant.

a Legi. *Sed quid si authoritates diuinæ Scripturæ sint contrariæ, cui magis sit standum, vi de do. Alexan. in l. 1 ff. si cer. pet. et glo 9. dist. ut verum, quòd Augustino magis creditur in disputationibus, Hieronymo in historijs ẽt trãslationibus, & Gregorio in moralibus, & authoritas & dictũ illius est irrefragabile.*

b Vel marmoribus. *Adde, quòd si scriptura de voluntate partium, sit facta in muris vel lapidibus, valet, & probat, secundum Barto. in l. 1. in fi. prin. ff. de bono. pos. secundum tab. & in l. 1. ff. de al. scri. Aliàs nõ, etiamsi sit antiqua, vt in sepulchris: quia non facit ius. Bald. in l. vel quod. ff. de reli. Barto. tamen contrà in l. 1. C. de reli. & sump. fune. quòd valet: & probat in antiqua. Vide Bald. in authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. & Specu. de proba. §. videndũ. versi. nono per libros antiquos. gl. Bar. & Doct. in l. monumentorum. C. de reli. & glos. 24. quæstio. secunda. sanè. & per Innocẽ. in rub. de consecratio. eccle. uel altaris.*

bant.Dom.post gl.j.in c. placuit.16. distin.& in c.in noīe Domini.post gl.2.23.dist.& in c.1. circa med.post gl.ibi, 27.dist.& ī c.absit. 50.dist. post gl.ibi, in suprascriptione, quam legi ante ipsum c.Et est ēt gl.in c.inter dilectos.in vers. magis. de fi. instru. ex qua colligit ibi But.ꝙ credit Chronicis in publico instrō. Et innuit illa gl.ꝙ Chronica probat in iudicio, ſm Abb.ibi addentem gl.in c.venerabilem.in vers.transtulit.de elec.& Bar.in l.j.ff.si cer.pe. Est alia in proę.ff.§.hæc aūt tria.in ver.vrbibus. dummodò ab antiquo talib. chronicis fuerit adhibita fides, Bar. & Ang.in d.l.j.Abb.in c. cum causam. de proba. Vel qñ chronica fuit custodita in loco publico, & à persona publica, Abb. in d.c.cùm causam. Et dicit Domi.in c.quis. ante fi.21.dist. pp glo.ibi,ꝙ in factis antiquis statur libris Historiarum.Facit,qđ no.Spe.de prob.§.videndum.versi.nonò,per libros.& Inn.in rub.de conse.eccle.vel alta. cum concor.quas soleo dicere in d.c.cum causam.De fide chronicarum vide ēt gl.in cle.1.in verbo,Vrbano.& in gl.magna in fi.de reliq.& ve.San.& in clemē.1.in ver. Bononiæ.de magist.& Bellemeram deci. Ro.70.adminicula.& oīno Fran. Pauinum in aureo tractatu De canonizatione S.Bonauenturæ,fol.20.ver.ad 8. Et ibi ēt,vnde dicatur chronica,& ꝙ non est de essentia eius, ꝙ sit ei inscriptum nomen authoris,per no.per Io.And. in data Sexti. ¶Vltimò pondera istum tex. ibi, non fuit habita mentio priorum. Ergo si fuisset habita,valebāt literæ remouentes causæ cognitionem.Facit pro dicto Bal.in rubri.de of.dele.& in c.1.si de inuesti.inter do.& vas.lis ori. vbi dicit, ꝙ solus princeps potest in suo mandato dicere, Facias sic, sed inferior debet dicere, Facias iustitiam. Facit etiam ca.Raynutius.de testa.ver.cùm autem corā G.diacono.& ibi latè And. Sicu.fol.18.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum,secundum si non faciat mentionem de primo, valet primum, & non secundum.*

2 *Mentio de primo rescripto qualiter sit facienda: & ponitur pro regula, quòd rescriptum secundum ad lites impetratum, non valet, nisi mentionem faciat de primo. Hæc est regula cum suis limitationibus.*

3 *Secundum rescriptum tribuens collegam primo iudici, debet facere mentionem de statu litis.*

4 *Mentio non solùm est facienda de primis literis, sed etiam de processu, putà de receptione in canonicum.*

5 *Gratia quando impetratur concernens rescriptum, vel litem, non est necessaria eorum mentio.*

6 *Signatura sufficit, quòd dicat, Talis audiat. Nam si fuit præmissa narratio in commissione alteri facta, censetur reuocata, tanquam constet de mente Papę.*

7 *Rescriptum impetratum in alia causa, non tenetur facere mentionem de primo.*

8 *Rescriptum secundum speciale, non faciens mentionem de primo generali, valet.*

9 *Rescriptum secundum concessum motu proprio, non facta mentione de primo, valet.*

10 *Rescriptum secundum valet, non faciens mentionem de primo, quando primum rescriptum fuit dolosè occultatum per annum. Rescriptum secundum tacens de primo, an & quando sit nullum vel annullandum.*

11 *Processus factus vigore primi rescripti reuocato per secundum, valet, donec de ipso excipiatur per partem.*

12 *Imperator secundus potest suo rescripto renunciare, & primus impetrator potest consentire, quòd secundus iudex procedat.*

13 *Excommunicatio inflicta per primum delegatum ante presentationem secundi rescripti, valet.*

14 *Iudex si post notam reuocationem procedat, & cognito, an sua sit iurisdictio pronunciet se competentem, & non appelletur, tenet sententia.*

15 *Processus tenet etiam in causa principali, si partes procedant coram iudicibus reuocatis.*

16 *Rescriptum secundum non faciens mentionem de primo rescripto, reconualescit, si primum rescriptum occultatur dolosè per annū.*

17 *Iudices primi si sciant aliunde reuocationem, sed non per exceptionem partis, valet eorum processus. Ab hinc ponit nouem restrictiones valde subtiles & vtiles.*

18 *Clausula, Motu proprio, inserta in secundis literis, inducit statim reuocationem primarum literarum, habita earum notitia etiam ante præsentationem. Et hoc pro prima restrictione.*

19 *Clausula decreti, videlicet, Si secus factum fuerit, si est inserta in secundis literis, processus primorum iudicum erit nullus. Secunda restrictio.*

20 *Irritatio operatur effectum suum à die secundi rescripti ante eius notitiam, vbi nemini nocet irritari processum iudicis reuocati. Tertia restrictio.*

21 *Licèt quo ad partes, rescriptum secundum non operetur ante præsentationem, tamen quo ad processum factum contra tertios, trahitur retro eius virtus, & reddit eum nullum. Quarta restrictio.*

22 *Causa quando non concernit fauorem priuatum, sed publicum, reuocatio iurisdictionis operatur ab hora notitiæ. Sexta restrictio.*

23 *Remotio iurisdictionis, quam facit lex, putà mortuo delegante, operatur statim, si res est integra. Septima restrictio.*

24 *Reuocatio iurisdictionis facta propter delictum iudicis, operatur ipso facto ante notitiam. Octaua restrictio.*

25 *Iurisdictio quando non solùm reuocatur, sed etiam, quicquid est actum per ipsam, tunc procedit regula superius posita, quia standum est mandato Papæ, ex quo reuocat omnia, siue iustè, siue iniustè. Nona restrictio.*

26 *Et has restrictiones intellige, nisi verba secundi rescripti aperiant, quòd scribens non intendit reuocare primos iudices, nisi notificata eis potestate concessa secundis.*

CAPITVLVM III.

1 CAeterum. ¶Si † in secundo rescripto per aduersarium impetrato, non fiat mētio de primo, valet primum, & non ſm, aliàs valet ſm. Et si primum fuit impetratum cōi partium consensu, non valet ſm, nisi etiam de hoc consensu mentionē faciat. ¶Circa ea, de quibus faciēda est mentio, quatuor modis loqui possumus. Vno modo in genere, vcʒ quæ sint illa quorum expressio, vel taciturnitas vitiat impetrationem inspecta mente rescribentis. De hoc dicetur infrà, eo. postulasti. ¶Alio modo, quādo simpliciter impetratur primum rescriptum ad lites, & tunc, de quibus fit mentio, dicetur ı̄.eo.super literis. ¶Alio modo, quando in beneficialibus impetratur primum, vel ſm rescriptum: & tunc quæ sint exprimenda, dicetur ı̄.eo.in nr̄a. ¶Alio modo, quando agitur de reuocando primum rescriptum ad lites. Et hæc est propriè materia huius ca.in qua vltra Doct.addit And. Sicu.tex.in c.2. de do.& contu. per quem dicit fiendam esse mentionem, nedum de primo rescripto, sed de omni eleganti eius clausula. Itē etiam de processu inde secuto, per c.inter.de re iudi. Limitat, nisi primum rescriptum esset nullum, vel elidibile, per no.ı̄.eo.c.ex tenore. & ita residet, nihil ponens de his, quæ dicam infrà. Et ideo collectis multis hinc inde sparsis, primò pone regulam, secundò quatuor extensiones regulæ, tertiò septem restrictiones.

2 DE Primo rescripto† debet fieri mentio rl̄r, vt hìc cū concor. Et nedum expressa, sed expressissima. Inn.de of. delega.ex literis. in gl.3. quia reuocatio literarum Papæ est odiosa, & ı̄ ius. Vel, ſm Host. Ioan. And. But. Abb.& Imo.ibi, ratio est, quia fit contumelia iudici primò dato, l.litigatores.ff.de arb. ¶Vbi verò impetrantur primę literæ, si in eis aliqua falsitas exprimatur, vel veritas taceatur, nihilo minùs valent, & iudex procedit iuxta formam c.pastoralis.ı̄.eo. Et sic non requiritur tāta expressio, quanta in superioribus, secundum prædictos latiùs. Et non potest dari certa doctrina, qualis mentio debeat fieri de clausulis primarum; sed arbitretur iudex, an sint tales, quibus commemoratis difficilior fuisset secunda impetratio. Abb. in cap. 2. de dolo, & contu. ibi, ego

puto,

puto.& ibi est tex. de hac expressissima mẽtione fienda, ſm Car. ibi, ad fi. Et nedũ rescriptũ, sed priuilegiũ tacẽs de rescripto, nõ valet. Abb. in c. j. ad fi. ṡ. eo. Et scias, ꝙ vbi appellatio permittitur solùm certo casu, oportet de illo spãlem mentionem facere. Abb. post Imo. in c. ad nr̃am. in fi. de appel. putà cùm appellatur ab executore ꝑꝑ excessum modum exequẽdi. ¶ Extenditur ista rl̃a quatuor modis. Primò, vt nedum de primo rescripto, sed ẽt de ꝓcessu per ipsum inchoato debeat fieri mentio, c. inter. de re iud. cum ibi allegatis. Et idem de processu inchoato coram ordinario. Abb. ibi post. gl. in ver. si dicat. in ca. vt debitus. de ap. & no. Doct. hic, & dicetur ĩ. eo. c. super literis. versi. sexta rl̃a. Limita decem modis istam extensionem respectu processus. Primò, dummodò lis fuerit contestata. Bal. in l. j. in fi. C. de rela. dicens, curiam seruare, ꝙ ante litem contestatam nõ est lis in aliquo statu, & ideo de statu non põt fieri mentio, ſm ipsum, quem extollit And. Sicu. in c. prudentiam. §. 6. de of. dele. ¶ Obstãt tria, licèt ipse non dicat. Primò: q̃a citatio est de processu, c. q̃m. de proba. gl. in versi. formam. in c. prudentiã. in prin. de of. dele. & tex. in d. c. inter. loquitur de processu. Ergo de citatione dẽt fieri mentio, & sic de actu præcedente litis contest. SOL. Propriè citatio dr̃ præparatorium iudicij. & actus extraiudicialis. Gl. 3. in cle. j. de iud. Vnde citatio, oblatio libelli, & alia, q̃ fiũt ante li. cõtestatã, dicunt a iudicij proœmia a. Gl. in verbo proœmijs. in Auth. in medio litis sacras iuſ. non fieri. §. fi. Ang. in l. j. C. de p̃script. lon. temp. Alex. copiosè in rubrica. C. de in ius vocan. in prin. ¶ Obstat secundò: q̃a interpretari litis pendentiã, est aliquid innouare. Glo. 3. in cle. 2. vt li. pen. Et citatio executa causat litis pendentiam, vt ibi. Et de pendentia debet fieri mentio, vt in d. gl. & no. Pet. de Ancha. consi. 13. Viso processu. loquens ꝓpriè de pẽdentia inducta ex citatione. Ergo de citatione dẽt fieri mentio, ꝯ Bal. loquentem de sola litis contesta. SOL. Restringi põt dictum Bal. vt intelligatur in citatione non executa: q̃a non inducit pendentiam litis, quo ad titulum, vt lite pendẽ. vt expressè dr̃ in d. cle. 2. Firmat Aegidius conclusione 699. Supposito. ¶ Obstat tertiò decisio Archi. & Domi. in d. ca. induciæ. §. spatium. ver. ei autem. 3. q. 3. vbi firmant, ꝙ debet fieri mentio de processu, etiã si non sit lis cõtest. Benè subdunt postea, & multò fortiùs, vbi ẽ lis ꝯtestata optima rõne: q̃a visæ sunt partes litem contestando approbare iudices: qui consensus præsumptus est dignus mentione, sicut de expresso dr̃ hic in tex. Et ꝑꝑ authoritatem istorum efficitur hęc limitatio difficilior. Contra quam me inclinat vrgens rõ: q̃a per citationem est ꝑpetuata iurisdõ delegati, c. relatũ. cum materia, de offi. delega. Etiam per actus anteriores citatione, vt multi volunt, & latè disputant in d. c. relatum. vbi posui. Vnde vr̃ militare vtraque rõ, in qua fundatus est iste tex. siue quia reuocatio est odiosa, siue q̃a est primo iudici ignominiosa. Ideo dictum Bal. non affirmo, nisi stylus curiæ, in quo se fundat, aliter se habeat: Nisi dicas, ꝙ postq̃ fit mentio de primo rescripto, iam non curatur de verecundia iudicis, ideo illa non dẽt considerari in taciturnitate processus non ponentis litẽ in statu, sed solùm post li. contest. vel per prædicta post citationẽ executam. ¶ Limita secundò: Nisi iudex, coram quo lis pendebat, pronunciasset se incompetentem: quia non dr̃ amplius pendere coram eodem. Ideo non est necessaria eius mentio. Ita in terminis Pet. de Anch. d. consi. 13. Viso processu. ¶ Limita tertiò: nisi processus esset factus in causa, in qua sententia non trãsit in rẽ iudicatã, putà in causa mr̃imoniali. But. post Io. And. in cap. tenor. de re iud. per illũ tex. Et quia ibi primus processus obstat secundo, tũc literas nõ habuisset. Ideo debet fieri eius mẽtio. Secus, ubi processus nõ repugnat impetrationi, vel processui agitando. Idẽ Lap. allegatione 88. incip. Duo prælati, quia ex quo sententia non transit in rem iudicatã omnino obtinuisset etiã docto de ea: & idem Inno. in d. c. tenor. dicens per illũ tex. ꝙ non nocet tacere processum nullum, uel qui nõ impedit secundum processum. Et idẽ Car. ibi loquens de sententia nulla, de quo dicet infrà, eo. ca. ex tenore. ¶ Considera, quod aut pendet ꝓcessus causæ matrimonialis, aut est lata sentẽtia. Primo casu vr̃ eadem ratio, quæ in alijs, scilicet & verecundia iudicis. Et tanto magis, si iam cœpit procedere. & ꝙ si Papa sciuisset, concessisset difficiliùs. Probo, quia nõ apparet ratio specialitatis in talibus, quo ad processum: q̃a sicut Papa difficiliùs reuocat literas, à quibus iam est inducta pendentia litis, ita in istis, in quibus etiam accedit consensus partis maximè litem contestantis. Scd̃o casu vbi sententia est lata, placent ista dicta: quia cessat dicta ratio. Itẽ præsupponitur, sententiam non tenere. Ergo succedit regula, non præstat. de reg. iur. in 6. cũ concor. Non sic in processu, qui in se põt esse validus. Non obstat, ꝙ vbi nõ nocet sententia, nõ nocent acta: quia non est generaliter verũ, vt traditur in c. pe. de re iud. & per Alex. in l. sępe. ff. de iudi. & in l. si is. ad quẽ. C. de eden. dixi in c. inter dilectos. de fi. instru. Itẽ illud intelligitur de nocumento, quo ad merita causæ. Sed quo ad validitatẽ secundarũ literarũ, plus nocet pendentia actorum in causa matrimoniali, quàm sententia rõne ꝑdicta uerecũdię iudicis & inchoati processus. Nec tex. in c. tenor. loquĩt in processu: solus Car ibi, licèt But. & Imo. dicũt idẽ in processu, de quo tex. nõ loquitur. Tamen cogitabis. ¶ Limita quartò: Nisi processus sit factus post appellationẽ: quia cùm per ea sit recessum à iudice, non teneor scire, quid ipse faciat. Vñ tenet rescriptum de illis nihil dicens. But. Car. & Imo. & Abb. in c. dilectæ. de excep. Subdentes post Phil. quòd etiã de excommunicatione lata post appellationẽ non est opus mentionem facere: quia eius validitas pendet ab exitu appellationis. Ergo literæ carent omni surreptione, ſm eos. ¶ Limita quintò: Nisi processus fuisset inchoatus ea die, qua fuit facta impetratio. Aegi. Belle. conclusione 699. Supposito. Et clariùs hoc firmatur in summario illius conclusionis, quod est in tabula isto titu. 45. Neque credo, ꝙ hoc sentiat conclusio Rotæ, maximè quia dicit in fi. Secus si pręcessit plena citatio. Et videtur põderare solùm, ꝙ ibi nõ emanauerit plena citatio, iuxta cle. 2. vt li. pen. Poteris tamen melius perspicere verba Aegidij. ¶ Limita sextò: dum modò noua commissio causæ fiat alteri iudici: secus, si eidem, qui primò datus fuerat: quia fortè aliq̃d deficiebat in primo rescripto, quo ad intentum actoris: q̃a ualet secundũ non facta mentione processus primę causę, ex quo nõ agit de reuocatoria iurisdictionis. Domi. in c. ex literis. đ offi. dele. Rota 333. quidã dedit obiectũ. quę est hodie hoc titu. quarta in antiquioribus: ubi quidã dederat obiectum de excessu summæ: & quia nõ expressit qualitatẽ excessus, bis fuit exclusus: obtinuit admitti ad probandum obiectum non obstante c. ut circa. de elec. in 6. tacuit de duabus sententijs, valet impetratio: q̃a ex alio capite non excludebatur, nisi ꝑꝑ omissam formam d. c. vt circa. & ex quo eidẽ auditori causa committebatur, non nocuit dicta taciturnitas. Quod no. ¶ Limita septimò: Nisi committatur causa in eodẽ statu, quo erat corã primo auditore: quia valet commissio, licèt status causæ punctualiter non exprimatur. Rota hoc tit. 5. in antiquis. quia per acta primi iudicis poterit apparere, in quo statu est causa cõmissa. Vnde perinde est, ac si nominatim fuisset expressus, argumen. l. nominatim. ff. de lib. & posthu. Sed caue dupliciter. ¶ Intellige primò sanè. Nisi per hanc commissionem causa aduocaretur in totũ à primo auditore: quia tũc requiritur mẽtio processus, per prædicta, vel saltẽ illa clausula consue-

a Iudicij proœmia. *Adde domi. Soci. ĩ sua lect. C. de eden. in rub. qui hoc idem probat authoritate et ratione; & primò per Barto. in l. si insulam. in 7. apostí. 1. partis, ff. de verbo. obliga. & per Bal. in authen. clericis. C. de episco. & cle & per glo. in cle. 1. in verbo, actiones, de Iudæ. Ratio est, quia iudiciũ propriè incipit à litis contestatione. Allegat gl. in Auth. in medio li. nõ fie. sa. ius. quam refert Ange. dicens non extare alibi, in d. l. 1. alle. hìc in tex. C. de pręscri. lon. temp. De hoc plenè & no. cum non nullis remissionibus habes per Iaso. May. in d. rubri. C. de eden. quẽ omnino vide.*

consueta, Cuius causæ statum dignemini habere pro expresso. Tunc enim Papa cõmittendo alteri vr̃ ex certa sciẽtia cõmittere, & statum causæ pro expresso habere. Rot.hoc ti.20. in nouis, dicens omnes Auditores in hoc remansisse. Sequitur Dom. in d.c. ex literis.& Ni.Myl. fol.Repertorij 159.firmantes, ꝙ si non est apposita dicta clausula, non valet commissio. Facit, quod ultra alios discutietur ſ.c.nonnulli.in prin.versi. fallit secundũ, vtrũ clausula, Omnia obstantia pro expressis habentes, sufficiat semper.¶ Intellige secundo attentissimè, Nisi primo Auditori cõmissa essent aliqua in illa cã vltra primã gñalẽ cõmissionem, quæ nõ saperent iurisdictionẽ contentiosam, sed essent in modũ priuilegij concessa parti: quia nisi de hoc fiat mentio, illa nõ transeũt in surrogatum. Aegi.Belle.conclusione Rot.328. Si Papa ad instãtiã quia secundus non surrogatur, nisi in causis iurisdictionalib.& contentiosis: secus in his, quæ sunt alterius naturæ: putà si primo Auditori fuerat commissum, ꝙ faceret responderi litiganti de fructibus præbendæ vsque ad triennium: quia in hoc non transit potestas aliqua in surrogatum. ¶ Ampliat etiam, si secunda commissio haberet clausulã, Cum incidentibus, depẽdẽtibus, emergentibus, & cõnexis: quia sub illa clausula veniunt solũ ea, quæ sunt eiusdẽ naturæ, videlicet causarũ iudicialiũ, ſm ipsum: quem adde ad doctrinam Bar.benè seruientẽ in l.2.ibi, sed contra hoc opponitur.ff. de iu. om.iudi.dũ dicit, ꝙ licèt mandata iurisdictione videatur mandata etiam ea, quæ sunt maioris iurisdictionis, ut ipse probauit: tñ intelligitur, dummodò sint eiusdẽ speciei de iurisdictione: secus, si non essent eiusdem speciei: nam tũc illa nõ videntur mandata. Ad quod vide omnino, quæ dicẽtur s̃.eo.sedes. Quæ signa tanquam cæteris incognita & aurea. ¶ Limita octauò, Nisi falsa expressio pendẽtiæ litis interuenerit in surrogatione obtenta in iure & in lite: quia licèt dicta falsitas impedit surrogationẽ in lite, non impedit surrogationẽ in iure, latè Aegi.Belle, ꝯclusione 105.falsa expressio. subdens, ꝙ si fieret mẽtio minùs plena, vel non ex toto vera de statu litis, runc nõ est surreptio, nec quo ad surrogationẽ in lite, nec in iure. Probat: quia nihil curatur de expressione eorũ, quorũ narratio nõ inducit aliquẽ effectũ respectu qualitatum, seu specierũ sub genere contentarum. Gl. in verbo, speciem.in c.pia.de excep.in 6.Bar.in l.libellorum.ff.de accus. Sed in quocunque statu sit causa, ita citò Papa esset cõcessurus, vel denegaturus. Ergo, &c. quia falsa expressio in superfluè narratis non curatur, ut ꝑ eundem Aegi, ꝯclusione 4.Faciunt dicta in c. præcedenti, ver.fallit tertiò ubi, plura.¶ Limita nonò, seu declara ex dicto Host. in d.c.inter monasteriũ.vbi dicit, nõ esse necessariam extrinsecam mentionẽ processus, sed sufficere cõmemoratiuã, & sequitur ibi Imo.in fi. & Abb.in fi.ponentes hoc in arbitrio iudicis: sed de principalibus articulis necessaria est mentio.ſ.eo.cũ dilecta, & de excep.ſ.de proc.ĩ nostra. & de iudicibus & litigatoribus, vt per eos, & idem But.& Imo.hic. ¶ Limita decimò & vltimò, dummodò noua impetratio concernat deducta in lite: secus, si futura ẽt eiusdẽ materiæ: quia tacere litis pẽdentiã nihil nocet. Abb.ꝯsi.18.in cã, & q.q̃ ĩ p̃sentiarũ vertit.puta stãte lite de fructib.beneficij in absentia malè perceptis, valet impetratio de percipiendis tacens litem. Adducit inter alia l.j.§.1.ff.đ usur.ubi licèt p̃sentes usuræ debeantur l. ciuili, nõ tñ ꝑꝑ morã de p̃senti possunt peti usuræ pro futuro tp̃e, pro quo nõ põt debitor adhuc dici esse ĩ mora. Ita hic prouisio pro tp̃e futuro nihil lædit dependentiã litis, ut latius per eũ.¶ Optimè facit Rota de rescrip. 25.in nouis, ultra mediũ ibi, & si dicatur, dicens, ꝙ nõ vitiat̃ impetratio ex taciturnitate iuris, ꝙ in beneficio potuisset aduersarius in futurũ ꝯsequi, si ego nõ impetrassem. Ex his clauditur prima extensio ad regulam huius literæ volentis, ꝙ de primo rescripto fiat mẽtio. ¶ Extẽ-
3 sio scd̃a est: Etiãsi impetrat̃ collega primo iudici: qa † fieri debet mẽtio de statu litis. Gl. 2.de off.dele. corã.& ibi But.ĩ 4.no.& Abb.& do.ĩ c.ex literis. eo. ti. & And.Sicu. in d.c.corã.per illum tex. Cõtrariũ tenet Bal.ſ. eo.cùm dilecta.dicens, ꝙ vbi iudex additur iudicio, non oportet facere mentionem processus. Quod simpliciter extollit And.Sic.de offi.dele.prudẽtiã.§. 6.nihil dicens de tex.in d.ca.corã.Idem tenet Arch.meliùs oĩbus in §.spatiũ.versi.ei, q. ibi, sed qd dices in casu dubitabili.3.q.3.qa datio secundi rescripti nõ reuocat iudicem, nec gesta per eũ: & qa tales literę sunt quodãmodo gratiosę; & sequitur ibi Dom.qa cessãt rõnes, q̃bus aliàs reuocatoriæ restringunt: & cessat đdecus primi iudicis, cũ eius iudiciũ futurũ sit maturius, de off.dele.prudentia.ca.ne pro defectu. in fi. cum ibi no. de elec. Respondent ad capi.coram, ꝙ fuit narratio partis. Quã responsionẽ corroborat Domi. in d.c. coram. tenens hãc partem inducẽdo illũ tex.ubi capitulum sanctæ Marię nõ opposuit corã Auditore surreptionẽ taciturnitatis, sed ꝙ clausula apposita in rescripto canonici Bononiẽsis nõ poterat habere locum illo casu, si sic nõ defendebat se ex surreptione, imò præsupponebat literas validas, sed ꝓpter aliud nõ valuisse subdelegationẽ. Datur alia responsio. ꝙ ibi lis erat contestata: quo casu nõ datur adiunctus, 3.q.3.§.offeratur. sed est diuinatiua. Et no. ꝙ ubi datur adiunctus post li.contest. dẽt de ipsa mẽtio fieri, ſm Arch.& Dom. ubi suprà, sentientes expressè necessariã esse aliàs mẽtionẽ processus facti ante li.ꝯtest. Ad qđ vide aliqd ꝑ Sal.ĩ l.2.C.ut li.pẽ. post prin.ubi ẽt infert, ꝙ non sufficit dicere, Nõ obstante litis pẽdẽtia, sed debet fieri mẽtio ꝓ
a cessus, & causæ,a nõ tamen est opus dicere, Nõ obstante ti.ut li.pen. licèt cautela sit, ꝙ apponatur, ſm eum.¶ Exte-
4 sio tertia est: Quòd † sicut non solùm de primis literis, sed etiam de processu est fienda mẽtio, ita nedum de literis ad beneficia, sed etiam de processu ex his secuto, puta de receptione in canonicũ.Host.ſ. eodẽ.ĩ nostra. & ibi Imo. ¶ Extẽsio 4.& ultima est: Quod nedũ primo de rescripto, & nedũ de processu, sed imò etiã de omni notabili clausula primi rescripti fienda est mentio. But.đ ap.ut debit⁹. ĩ tertio effectu clausulę, Appellatione remota. Allegat de res.spo.ex ꝯquestione.& ſ. eo.cùm dilecta. Idẽ But.hic, & in d.c. ex ꝯquestione.3.notab. Et ibi Abb.in 3. no. dicentes idẽ de clausula, App.re. Pro quibus facit, quia ꝯsumptio, vel abrasio circa
b istã clausulã, vitiat rescriptũ. b Glos. in verbo, ꝯsumptum. de fi. instru.inter dilectos. Quod nõ faceret, si non esset de substãtia, eo. ti. ex literis. Et vide Car. consil.337. Factum sic se habet: vacantibus, &c. ubi multũ extollit istũ text. dum requirit mentionem cõsẽsus par-
c tiũ c. Et idem dicit de processu per ca. bonæ. de ꝯfirmatione vti.& in d. cap. inter. de re iud. Et dicit mirabile verbũ Old.ꝯsi.324. Factũ tale est, dominus noster Papa ꝙ non sufficit facere mentionẽ de gratia expectantis, etiam nisi fiat mentio de clausula, Anteferri, qñ est in ea inserta. Quæ autẽ dicatur notabilis clausula, relinquitur arbitrio iudicis de surreptione cognoscẽtis. Ab. in d.ca.ex conquestione. Et hæc, quo ad extensiones.

RESTRINGITVR Septem modis dicta regula huius literæ.¶ Primo ex dictis Io. And in d. c.ex literis. de off.dele.ubi dicit, ꝙ si super appellatione impetrãtur literæ, & ante sententiam fuerit appellatum, sufficit, quod de causa appellationis fiat mentio: sed si post sententiam, sufficit dicere de appellatione

a Processus & causæ. *Adde, ꝙ debet fieri mentio de processu in specie, non in genere id est, debet fieri mentio de articulo principali, de exceptionibus, de iudicibus, & de litigantibus, secundũ Abb. in capit. inter monasterium in princi. in uers. nunc extra gl. de re iud.*

b Rescriptum. *Quo casu autem scriptũ per rasurã non vitiatur, vide domin. Soci. consi. 15.incip. Visis prędictis instrumentis. versi. quæ quidem omnia. circ. med.in 1. parte.*

c Cõsensus partiũ. *Adde, quòd si rescriptum sit impetratum de communi consensu partium, si secundum impetratur non facta mentione de cõmuni consensu partium, sed solùm de primo impetrato, secundum tanquã surreptitium non tenet, vt per dom. Soc. suo cons. 164. inci. Visa bulla Bonifacij. versic. confirmatur etiam præmissa. in 2. parte.*

pellatione absq; exacta mẽtione primi rescripti, vel pro cessus. Et post multa hęc est veritas, secundum Io. And. ꝙ in literis impetratis super commissione appellatiõis non requirit tãta subtilitas circa expressionẽ vel suppres sionẽ veritatis, quãta in alijs: qa cõsiderata natura appel lationis nõ impetrant ad aliũ impugnãdũ, sed potius ad impetrantẽ defendendũ: de ap. cùm speciali. §. porrò, & sunt de simplici iustitia, de cri. fal. accedens. imo fauorabiles & ampliandæ, ſm eũ: saluo nisi primò emanassent aliæ literæ in cãm appellationis: quia esset idem dicendum in secundis, quod hic dicitur, Imo. in d. c. ex literis. traditur infrà eodẽ, ex parte. Bonus tex. de ꝯfir. vtili. bo-
5 nę. ¶ Secunda restrictio, ubi † impetratur gratia concernẽs rescriptũ, vel litẽ, nõ est necessaria eorũ mentio. Io. And. de elect. dudũ. lo j. ad fi. Sequitur But. ĩ ca. 2. ibi, vel ad oĩa contraria. de ref. in inte. Et dicunt valere dispensationẽ, ĩ qua tacet accusatio criminis, & eius pendẽtia: Neq; opus est vocare eos, qui eũ elegerũt in executione gratiæ. Inn. de renũ. nisi. super verbo, Indulgeri. Et ibi la tè Imo. qa nemini ꝓiudicatur: Nec ẽt accusatori: qa pœna nõ imminet si quantũ in se est, ꝓbat, licèt pœna non sequat̃. Benè facit Rota de rescri. 25. in nouis, dicens, ꝙ ĩnouatio facta pẽdẽte lite, valet, vbi nemini præiudicat, saluo, nisi esset interim quæsitũ ius alteri, putà electo, secundũ prędictos, per ca. fi. ut li. pen. no. Domi. 50. dis. si quis presbyter. Et Abb. post Io. de Lig. de iud. at si clerici. §. de adulterijs, dicẽtes, ꝙ dispensatio facta cũ eo, q erat priuandus, non præiudicat ei, qui impetrauerat illud ꝯferendum beneficium ei secuta priuatione. Idem Cald. in isto ti. ꝯsi. 12. & Car. 33. in hac dubia causa. & Archi. & Dom. in ca. si quis presbyter. 50. dist. Et adde Fran. de Are. consi. 7. procedendum est breuiter. ubi intelligit dicta Docto. in c. dudũ. prout ibi per But. videlicet quãdo dispensans, vel habilitans scit collationem pręcedentẽ fuisse inutiliter factam. Et ita etiam expressè vult Ioan. And. in d. ca. dudum. dicẽs, ꝙ si tempore electionis, vel collationis patiebatur electus defectum ordinum, vel ætatis, & Papa postea dispẽset cum illo, nõ valet electio vel collatio, nisi Papa de electione, vel collatione priùs facta faciat mentionem, ipsius supplendo defectum. Et ita etiam dixit Innocen. ibi. & sequitur But. ver. ex his infert Inn. Tamen, quando ageretur de aliqua dispensa tione, quæ haberet tollere rescriptum, vel litem alicui motã, nõ autẽ purgare aliquod vitium ꝓuisionis de eo factę, non vr̃ necessaria mentio rescripti, vel litis, ut est de mente prędictorum, quos vide. Et dicta Inn. & Ioã. And. in d. c. dudum, sequitur ẽt ibi simpliciter Dom. ĩ fi. licèt Imo. & Abb. ibi de hoc non tangãt. Et quòd dispẽsatio superueniens validet electionem irritabilem, vide etiam Cal. de elec. consi. j. & Arch. & Domi. in c. quicũque. 2. 50. dist. An autem validetur per confirmationẽ, la tè ponit Pet. đ Anch. in regula j. in 6. q. de regu. iu. in 6. cũ concor. ab eo allegatis. ¶ Tertia restrictio: Si auditor primò datus remittit causam ad cancellariã, tanquã ꝓcedere non valens, secũda impetratio tacẽs de hac prima, quæ euanuit, valet. Aegi. Belle. ꝯclusione 600. si de-
6 legatus. ¶ Quarta restrictio: Sufficit, ꝙ signatura dicat, Talis audiat: quia si fuit pręmissa narratio de cõmissione alteri facta, censetur reuocata absq; expressiori reuocatione, tanquã ꝯstet de mente Papę, ſm Rotã in isto ti. decis. 6. in nouis. Et ibi habes in additionibus, quod dẽt fieri plena narratio de primo rescripto, & de rebus ĩ in eo ꝯtentis, & de personis iudicũ. Vbi aũt ad eosdem fit impetratio, secus, ut etiam suprà, in 6. limi. ¶ Quinta
7 restrictio. Rescriptũ † impetratum in alia causa nõ tenetur facere mentionẽ de primo. Tex. hìc in verbo, eãdẽ causam. Ampliat, etiãsi esset eadẽ materia, dũmodò nõ sit eadẽ causa Ioan. de Deo q. 11. Et sequitur hìc Io. And. & Dom. dicentes, ꝙ si aliquis narrauit se in renun tiatione circumuentũ, & Titium simoniacè sibi surrogatũ, & obtinuit sibi prouideri. Si ita est, deinde Titius impetrat contra ipsum super reuocanda ꝓuisione illi facta, ꝙ nõ est eadẽ causa, sed benè eadẽ materia, sentien tes, ut puto, quòd sufficiat fecisse mentionem ꝓuisionis factæ, licèt de cã, vel processu nihil fuerit dictum. Cogi-
8 ta: qa seruiet ad multa. ¶ Sexta restrictio: Valet † ſm rescriptum spãle non faciens mentionem de primo generali, per c. pastoralis. §. j. ĩ. eo. Et aliàs audiui dñm meum de Aretio dicentẽ oretenus, ꝙ fortè idem est, vbi scdm̃ rescriptum non euellit causam de manib. primi iudicis, sed ꝯmittit certum articulum ipsius causæ: & iuxta cle. j. de of. dele. & vr̃ tunc hẽre locum qđ de procuratore dr̃ in c. pe. ĩ. de procu. cum ꝯcor. Et intellige rem, nisi sup il lo arti. iam ceptus esset processus, per ꝑdicta. ¶ Septima
9 restrictio: Scdm † rescriptum ꝓprio motu ꝯcessum, valet non facta mentione primi. Ita aliàs audiui allegare & extolli But. in c. fi. de dila. ꝑ illum tex. Et qa motus ꝓprius tollit surreptionem, c. si motu. de ꝑbẽ. in 6. Hoc nõ affirmo: primo, qa tex. in d. c. fi. & But. loquuntur in præceptis ꝯrijs, in quib. nemini præiudicatur, vt ibi ꝑ Abb. sed hic agit de ꝑiudicio partis. Vnde non vr̃, ꝙ ꝑꝑ motũ proprium valeat secundum tacens de primo. Fateor ꝙ non põt dici surreptitiè impetratum, sed benè dici põt, non est de intentione rescribentis præiudicare iuri alterius sibi incognito. Io. And. & Domi. in d. c. si motu. gl. in ver. validam. in cle. si Roma. de præben. qa motus proprius non nocet tertio. Host. But. & alij, de testib. causam Io. 2. But. qui fi. sint legi. ꝑ venerabilem. Abb. in c. j. de iu di. col. 12. ibi, tertia principalis. Domi. in c. si ꝑꝑ. de rescr. in 6. Hinc est, ꝙ in beneficialib. motus proprius non facit secundum impetrantem præferri primo, nisi de eius lr̃is mentio fiat. Imo. post Cal. & But. ĩ. eo. mandatum. Et iõ dicit Car. consi. 98. Papa vniuit. ꝙ vbi dr̃ motu proprio, debet intelligi, Si preces, & c. vt s̃. cap. proxi. maximè, qñ causæ mouentes Papam sunt tales, quibus cessantib. de iure cõi dispositio non teneret. Dixi ad saturitatem in d. c. causam. & dico ĩ. eo. ad aures. ver. quinta conclusio. Fateor, ꝙ secundæ literę reuocantes primas motu proprio, sunt valde fortiores, vt ĩ. dicetur: sed Docto. ibi allegandi expressè præsupponunt, ꝙ de primis fiat mentio. Iõ hæc restrictio remanet sine fundamento. Vltima restrictio, Nisi primum rescriptum occultetur dolosè per annum, ĩ. eo. plerunque. Et ex his facta est materia clara lõ gè opulentius, q̃ per Scribentes hic. Modo est videndũ, an secũdum rescriptum non faciens mentionem de primo, sit nullum, vel irritandum.

10 NON est nullum, † secundum rescriptum tacens de primo, sed ope exceptionis annullandum, secundum
* oẽs * Docto. hic, excepto And. Sicu. Et ante confirmationem cõis opinionis sunt paucis verbis tollẽda duo eius motiua plena multiloquio. Primò inducit istum tex. ibi, nec obtinent alicuius roboris firmitatẽ: quæ verba important ipso iure, sicut ĩ. eo. ad aures. illa verba, Vires nolumus obtinere, important in beneficialib. ipso iure, secundum omnes ibi. Ad idem de renũ. quod in dubijs. vbi idem dr̃ de istis verbis, Nullam obtineat firmitatẽ: & in l. prolatam. C. de senten. ibi, non obtinet authoritatem rei iudicatæ. & exponitur, ꝙ est nulla. SOL. Hoc nemo negat, sed talia verba denotant nullitatem ipso iure in materia, in qua per alia iura non est declaratum, ꝙ sit opus exceptione: secus, vbi est declaratum, prout in proposito: qa in contentiosis surreptio non vitiat ipso iure. Dicetur. ĩ. eo. ad audientiam. lo 2. Patet ĩ. eo. plerũque. vbi secundæ assumunt vires data annali occultatione primarum. Ergo non erant nullæ: quia non reconualescerent, regula non firmatur. lib. 6. Et ideo Domi. hic no. ꝙ in statutis similia verba non denotabunt ipso iure, quando repugnat aliud statutũ. Similiter dicit Imo. in d. c. ad aures. vlti. no. quòd ista verba, Nullas vires, etiã intelliguntur ipso iure, salua tamen natura subiectæ materiæ alibi declaratæ. Facit, quod de verbo, Spolietur, di xi in cap. præcedenti, in principio. Ad hoc cap. super literis, infrà eodem, in verbo, Nullatenus cognoscat, quòd aliàs importet ipso iure. Domini. in cap. Romana. §. penulti. de appel. in 6. facit gl. in verbo, Nullo modo, in cle. 2. de ęta. & qua. cum si. & tamen ibi cognoscit de pie cum veritate. ¶ Et considera, dum dicit hic solus Ioan. And.

And.ꝙ verba antiquę cōpilationis dicebant, Nec scđæ literæ de iure obtinent,&c. exponebat tam de iure, ſm Goff.& trāſit Io. An.quaſi volētes,ꝙ ſi nō dicat illud, De iure,iſta verba non denotent aliàs nullitatem ipſo iure, quod nullus conſiderat, nec puto ſuſtentabile, propter tex.in l.2 C.qñ prouo.ibi, nullas vires habere palàm eſt. Et loquitur de ſententia cū expreſſo iuris errore. Ad idē gl.in verbo,poteſtate. in c. nihil eſt.de elect. & ibi Abb. vbi iſta uerba, Viribus careat,denotant ipſo iure. Idē gl. fi.in c.nouit.de his q̄ fiunt à præla. & Ab.de fi. inſtru.qđ ſuper his.per illū tex.facit c. ſi prouidendū, cū gl.in verbo,careat. C. de poſtulādo.cū ſi. Et ſic ſublatū eſt primū motiuū An. niſi additio: de quæ vide quæ dixi infrà,eo. Rodulphus. in ver. verba latę ſententiæ. Secundo dicit ipſe non eſſe verum, ꝙ alibi probetur iſtud ſm reſcriptū nō eſſe ſtatim inualidum.¶ Et ad c.plerunque. quod eſt clauis in materia, dat & extollit quatuor reſpōſiones tā quā ſtupendas, quas breuiter reuoluatis. Prima ſolutio. Qđ ibi ſcđę literæ fuerūt impetratæ poſt annū,quo caſu nō erat neceſſaria mētio primarū: q̄a lapſus āni fecerat eas elidibiles,iō nō indigentes mētione,iuxta gl.ī.eo.ex tenore. cū ↄcor. Dic contrà: quia primæ non ſunt elidibiles, nec inualidæ etiam poſt annum, ſi interim aliæ nō fuerunt impetratæ:imò primę perpetuò valebunt nō data impetratione aliarum,vt declarat Abb.ī d.l.plerūque.3.notab.& ibi Imo.per l.falſo. C.de diuer. reſ. ¶ Secunda ſolutio.Quòd in iſtis attenditur tempus præſentationis,non tēpus datæ.Gl.in c.j.ſ.eod.tūc arguit ſic tempore præſentationis ſecundarum.& ſic elapſo anno primæ ſunt elidibiles: ergo nō tenetur de eis facere mentionem.Dic contrà:quia imò attenditur data,non præſentatio,ut in tex.iſto, niſi vbi primus tardauit excipere de ſuo reſcripto conuentus per ſecundas, de ap. ut debitus. Præterea non eſt poſſibile dicere, ꝙ tp̄e præſentationis excuſetur nō faciēdo mentionē de primo:quia mētio n̄ fit verbis extra reſcriptum, ſed ī ipſo reſcripto.Modò à principio,qñ impetrauit, non fecit mentionē, & tūc nō poterat excuſari,cùm nōdum cōſtaret de negligētia primi. ¶ Tertia ſolutio eſt, Quòd ſcđæ literæ non ſunt nullę ſed ſtant in pendenti. All.gl.2.quaſi in fi.ī.eo.ex tenore.Dic,ꝙ ſtant in pendenti.Ergo non ſunt nullæ,& ſic tenebunt geſta virtute earū. Præterea non eſt poſſibile, ꝙ ſtēt in pendenti:q̄a aut à principio valuerunt,aut nō.Dicitur aūt reſcriptū ſtare in pendenti,qñ eſt ad ↄfirmationē alterius materię de cuius validitate nondū ↄſtat: q̄a tūc ambulat cū illa paribus paſſibus,& valet, vel nō,ſm illius validitatē.Sic loquitur c.bonæ. de ↄfir. vti.ꝑ qđ ꝓpriè mouet ſe gl.in d.c.ex tenore. Hic aūt reſcriptū ſm dicitur impetratum ſimpliciter,non relatiuè. ¶Quarta ſolutio:ꝙ licèt ſecundæ ſint ſtatim nullæ,tñ ꝑꝑ perfidiā primi alteratur diſpoſitio iuris, & reconualeſcunt ſcđæ ſicut aliàs ꝑꝑ magnā contumaciā inducitur, quod aliàs nō induceretur.l. Fulcinius.ff. ex qui.cau. in poſ. ea.Dic nō eē iure cautū ꝙ actus nullus efficiat validus ꝑꝑ alterius ꝑfidiā. Itē c.plerunq;,nō vr̄ aliud ponere in odium primi,niſi ꝙ vbi ſuum reſcriptum erat perpetuū, modo eſt tēporale & finitū.Per quē patet opinionē cōem omniū nō eſſe mutādā ꝑꝑ hæc motiua profectò nō ↄuenientia doctori tantæ famæ, ſed ſtudio impugnādi cōes opiniones ſępiſſimè delirauit,credēs ea via ſe immortalem fore ad inſtar Neronis,q̄ ſm hiſtorias, deſiderio immortalitatis inſaniēs Romā crudeli incendio ſubijcere non erubuit, ut aliqua nefandi facinoris perpetratione perpetuam ſui nominis memoriā poſteris trāſmitteret. Et ꝓ opinione cōi, vide Arch.ī c.& ſi legibus.35. q.3.ubi ꝓ hoc arguit ſic. Valet proceſſus ſecundi iudicij,& ſententia ſecunda,ſi nō excipitur de prima,c.inter monaſteriū de re iud. Multò fortius valet proceſſus ex ſecundis literis,ſi non excipitur de primis. Adde & Bur.ī.eo.ex tenore.ubi exponit,eo modo careat,ſcilicet nō ipſo iure, ſed excipiatur. Et pro cōmuni arguo ſic:fortior eſt ſurreptio in literis beneficialibus, quam in literis ad lites, ut latè * firmāt oēs.* ī.eo.ad audientiam. Sed in beneficialibus valet mero iure ſcđm reſcriptū grauās eccleſiā prius gratā nō facta mētiōe reſcripti primi. Ergo fortius reſcriptū ad lites.Minor patet per c.tibi,qui.in fi.de reſcr.in 6. inducendo,ut latè per Imo.ī.eo.& c.mandatū.nā ibi ſecundum reſcriptum ſuccūbit primo non nominato. Tñ ſi primus impetrās fuit negligens præualet ſcđm: qđ eſſet impoſſibile,ſi a principio fuiſſet nullū,regula,non firmatur. lib.6.ſecundum eos.

LIMITA Communē opinionē duobus modis.Primo,niſi ſurreptio cōmiſſa in ſecundo,habuerit originē ex cā funditus annullāte de ꝑ ſe. But.Imo.& Dom.hic, per c.1.hoc tit.in 6.& c. ſua.de offi.dia. ubi habes exempla.Sed certè iſtud non eſt limitare materiam, quæ tractat,quando ſecundum reſcriptum efficiatur validum, vel inualidum, ſed eſt ponere caſum, in quo ſurreptio ad lites vitiat alios.Dicemus.ī.eo. ad audientiam. lo 2. Et dum Abb.alle.c.ſi eo.hoc ti. in 6. vide, quæ dicentur ī.eo.conſtitutus. ¶Limita ſcđo,dummodo impetrator primi reſcripti nedū excipiat contra ſecundum, ſed vltra hoc appellet,ſi non auditur: quia non appellando tacita,vel expreſſa reiectio ſuæ exceptionis faceret validū proceſſum ſecundi reſcripti.But.Dom. & Imo.hìc,q dicit hanc cōem* opi.Idē Imo.ī. eo. ad audientiam 2.ibi, & per prædicta patet.& in c.ex literis. in fi.de off.deleg. Et ratio eſt:q̄a proceſſus ad vlteriora operat̄ tacitam pronūciationē reiectionis exceptionis, c. ex parte M.de ap. c.cū dilecti. in fi. de elec.c.ſuborta,de re iud.ubi latè poſui. Præterea, ſm Pe. de Anch. hìc,exceptio rei iud. vel iuriſiurandi, vel aliàs perimens intentionē, oppoſita & non diſcuſſa,vel reiecta,non reddit proceſſum retro nullum,c.inter.de re iudi. cum ſi. Ergo minus exceptio iſta non ſeruati ordinis dati,infrà eod. paſtoralis. quia ante li. conteſt. non eſt dare ordinē, cuius omiſſio uitiet ipſo iure. Alleg. Bar.& Bal.poſt Spe.in l.ſi quęramus.ff.de teſta. dixi infrà eod.cùm dilecta.uerſi.ſextum ſignum.Itē quia incidens & principale ſunt diuerſę cauſę, licèt habeant à iure ordinē traditū in procedendo.Sed in cauſis diuerſo modo inuicem ſubordinatis non vitiat prępoſteratio,l.j. C.de ap. Ergo ſtandum eſt regulę generali, ꝙ grauatus appellet:quia non eſt iure cautum, ꝙ ſola ꝓpoſitio exceptionis ſubtrahat litigātē à iuriſdictione iudicis,merito in c.exhibita.de iud.ponderatur appellatio ſm eū.pro quo optimè facit c. dilecto.de ap.Eſt verum, ꝙ Io.de Lig. Abb.& And. Sicu. hic,tenent contrarium. Sed rationibus Io.de Lig.reſpondens hic, Card.& Imo. maximè ad c.tuam.de or. cog. ꝙ ibi iudex erat penitus incapax,ideo nō potuit firmari proceſſus. Nec eſt verū, ꝙ ſola exceptio ſit potens elidere, ſed eſt via ad operandum,ꝙ eius reiectio pariat grauamen.Ad rationē Abb. patet reſponſio ex iam dictis: quia procedendo in principali ad vlteriora,valet proceſſus,& omiſſio formæ dicti cap.paſtoralis,non vitiat hāc tacitā pronunciationē. Probo:quia ſi diſpoſitio illius c. ligaret in cōtinenti manus iudicum, orta ambiguitate literarū, non poſſet valere proceſſus,qui parte approbante fieret poſt exceptionem;cuius contrarium firmat ibi Abb. uerſi. ſecundus caſus.quē vide. ¶Ad rationē And.Sic.ꝙ ſufficit ſola exceptio ad ruinam proceſſus ſequentis, quando propoſita exceptione lex trāsfert iuriſdictionē in aliū.le.j. & ibi Bal.C.ſi quacunque prędi.pot.in qua ratione vtitur more ſuo multiloquio merè oſtentatiuo; Cōſidera primò intellectum illius legis circa proceſſum iudicis, recuſati,de quo latè per Ro.& Alex.in l.q̄a poterat.ff. ad Trebel.ubi multis relatis cōcludit proceſſum valere recuſatore non appellante a, niſi duobus caſib.Primus ē caſus dictę l. j. ī quo odio criminis iuriſdictio recuſati ſtatim euulſa ab eo radicitus transfunditur à lege in alium. Secundus caſus,ubi iam ſunt electi arbitri,iuxta c. legitima.de appe.in 6.q̄a tunc non valet proceſſus, per c.iudex.de of.dele.in 6.inducendo, ut per Dom.ibi,& ī c.quoties.lo.j.2.q.j. late And.Sic.de of. dele.ſuſpicionis. &

a Non appellante. *Vide omnino per Alexan. in conſi.182. 2. parte,& conſi. 86. 1. parte, & vide Paul. de Caſt.conſil. 22. incip. Circa primum quæſitum,*

tum,etc. qui refert opiniones, et sequitur Bar. in d. l. quia poterat. & vide Bal. in Margari. ver. processus. Tu uide Archi. in c. cùm plures. de of. dele. in 6. & In. in c. ut debitus. de appel. & in c. cùm sicut, de eo qui mit. in pos. & in Spec. de recus. §. quale. uer. quid si delegatus.

Abb. in dispu. Duo clericali. cũ cõcor. ¶ Considera secundo, ꝙ d. l. j. transfert iurisdictionẽ totius causæ: sed c. pastoralis, solùm cognitionẽ articuli prævaliditatis literarũ: & in hoc valde fuit deceptus And. Sic. patet ex mente glossarũ, & omniũ Doct. ibi, & clarè Abb. in 1. notab. Neq; eligunt arbitri super negocio principali, sed solùm super illa prævaliditate. Modo dico, ꝙ ẽt ꝯcesso, ꝙ ĩ isto articulo sit trãsfusa iurisdictio, tñ in negocio principali remanet in iudicibus datis ꝑ rescriptũ; & iõ ꝓcessus ad vlteriora, ꝑ quẽ tacitè reijcit exceptio, habet fundamẽtũ ĩ potestate nõ trãsfusa. Et licèt iudices omittãt cognitionẽ illius articuli, tñ processus vlterior ꝯualidatur ex tacita quiescentia partis, ꝑ ꝑdicta. Non sic ĩ casu legis primæ, in qua extinguebatur in totũ iurisdictio. Et ista gusta, tanquã subtilia & nõ declarata. ¶ Opus est in istis duplici aduertentia. Prima; dũ oẽs præsupponũt, ꝙ processus delegati ad vlteriora operetur pronũciationem competentiæ; quia istud est ꝯtra gl. in verbo, processus. in fi. c. dispendia. de rescri. in 6. & in c. 2. in verbo, quorũ. eo. ti. & lib. Et vtrobiq; Dom. & But. ĩ. eo. sup literis. ibi, sed aduerte, tu diceres. & Imo. in l. si quæramus. ibi, tertiò fallit. ff. de testa. & in c. 2. de dila. post Inno. & alios ibi; ubi dicit, valdè vtilẽ esse expressam pronunciationẽ sup cõpetẽtia. Sed opin. istorum procedit, quando iurisdictio erat funditus nulla; ubi verò est exceptione elidibilis, prout est in proposito, benè sufficit dicta tacita pronũciatio. But. in d. c. sup. Ang. egregiè in l. 2. ff. si quis in ius uoca. Pro cuius rei plena informatione vide quæ dixi in ti. de re iud. suborta. in 4. limitatione illarũ septẽ quas dedi ad regulã loquentẽ de processu ad vlteriora. ¶ Secunda aduertentia est, ꝙ licèt contra fm rescriptũ surreptitium oporteat excipere & appellare, non tñ ista est semper, qñ excipitur ꝯ primũ reuocatũ, sed inspicitur, an sit reuocatum ipso iure, & tunc sufficit exceptio; imò notitia qualiscunque; secus, ubi non est ipso iure reuocatum, ut hic per Imo. Et ista patebunt infrà cõsiderando primam extensionem, & primã restrictionẽ.

11 VALET Processus † factus vigore rescripti primi reuocati per secundũ, donec de secundo excipiatur per partem. Istã regulã firmant hic Inno. Comp. But. Card. Imo. Dom. & Abb. quanquã Goff. & Io. And. aliud sentiant per iura, quæ suis locis infrà adaptabuntur. Inducitur pro regula cap. audita. in fi. de resti. spo. Et ratio; qa secundæ literę videtur datę sub conditione tacita, vz si pars vti uoluerit eis, & ideo expectatur euentus animi sui. Itẽ, quia princeps nõ vr̃ velle pręiudicare processui agitato ignoranter inter partes. Idẽ Bal. ĩ l. falsus ibi, tũc videndũ est ecõtra. C. de fur. per d. c. audita & ꝑ ꝑ cõem errorem, arg. l. Barbarius, ff. de offi. præsi. Et ostendit, ꝙ gratia facta per signaturã, statim cõfert plenum ius, nec reuocatur morte cõcedentis, ut ꝑ Arch. in proœ. 6. Rescriptũ ad lites gerit vim epistolæ, cuius effectus incipit ea recepta. Idẽ Bal. in l. mandatũ. C. man. Tollit rationẽ Pet. & Cy. q dicebant processum nõ tenere ꝑꝑ defectum fundamenti, scilicet voluntatis delegantis: qa imo eius volũtas est, ut nõ abstineatur authoritate reuocatoriarũ ante earũ pręsentationẽ. Idẽ Sali. ibi in fi. dicẽs, hãc regulam seruari in omni foro, per l. quia absenti. cũ ibi notatis, ff. de acqui. pos. & quia sicut iurisdictio quęsita ꝑ literas est ligata ante earum pręsentationẽ, ut nihil agere possit, ita post pręsentationẽ iurisdictio est libera in ꝓcedẽdo ante pręscriptionẽ reuocatorũ. Alle. Inno. & Host. in d. ca. audita. Facit consiliũ Car. de offi. le. ubi dicit, ꝙ tenent gesta ꝑ legatũ reuocatũ à Papa in publico consistorio ante notitiam, & in dubio pręsumitur reuocatio incognita. Et dicta istorũ, qui latius scribunt, referr hìc simpliciter ad literam And. Sicu. plura scribens in isto notabili passu. ¶ Adde pro regula But. & Imo. in c. 2. de of. dele. firmantes idem per illum tex. in verbo, innotuerit & dicit Bal. in l. j. C. vt li. pen. ꝙ per rescriptum non præsentatum non aufertur iurisdictio. Alle. Inno. in d. c. audita. Et est ipsa veritas, secundum eũ. Et dicit Bal. in l. ea, quæ. post prin. C. de temp. in inte. resti. pe. ꝙ ideo Specu. fecit titulum specialem de rescripti præsenta. qa ante ipsam nihil fieri potest. Et vtile est de ea confici instrumentum, secundum eum. Et dicit Bal. in l. 3. §. j. ff. qđ quisque iuris. quòd iudex non habet exercitium iurisdictionis ante præsentationem rescripti. Et ideo inuito aduersario potest ei renunciari. Et dicit Ludo. singu. 59. fuit quæstio Romæ. aliàs est in verbo, Vicarius, ꝙ gesta ꝑ vicarium epi reuocatum, ignorantem reuocationem, tenet, per l. fortè. ff. de of. præsi. Sed caue: qa in hoc, & in casu Cal. in d. ꝯsi. sufficeret notitia qualiscunq;: non sic in proposito, vt ĩ. in prima extẽsione. Et vide Rotam in nouis, 457. circa tertium dubium. quam non reperio positã in rubricatis: vbi probant latissimè non conferri, neque auferri iurisdictionem saltem in exercitio ante pręsentatas lr̃as. Bonus tex. de appel. super eo. lo 2. in fi. & ibi pulchrè Phil. addendo Pet. de Anch. in c. cùm plures. de of. dele. in 6. & in c. cùm tibi, qui. de rescri. in 6. & ibi glo. in verbo, ante. Et procedunt hæc, etiamsi partes consentirent, ꝙ procederet ante præsentationem, scđm eũ: quicquid dicat Bal. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. in fi. ff. de of. consu. ¶ Et vide Albe. de Ros. in l. Barbarius. ff. de of. præsi. vbi dicit, ꝙ de iure canonico tenent gesta ꝑ legatum, vel delegatum reuocatum ante notam reuocationem, per d. c. audita. & per alia, de quib. per eum. ¶ Non tangimus hìc, quando delegatus, vel alius habeat iurisdictio. habitu, vel actu ante visam commissionem aliunde notam: de quo dixi in c. ecclesia. de consti. in articulo, de causæ cognitione. & in c. cùm ex officij. de præscri. & in c. 2. ver. tertiò limita. ŝ. ti. proxi. Pulchrè ponit Nicolaus Mylus folio Repertorij 85. iudex delegatus. & aliàs dicetur ŝ. eod. sciscitatus. apostillando apostillantes Bar. in l. multùm. ff. de condi. & demon. & agitur hic de effectu literarum reuocatoriarum.

VT Dicta regula claro stylo dilucidetur, no. primò quinq; corollaria, secundò tres extensiones, tertiò nouẽ restrictiones, omni superfluitate trũcata. ¶ Primum corollarium: Potest † secundus impetrator renũciare suo 12
rescripto. Bal. in d. l. 3. §. 1. Inno. Io. de Ligna. & Car. ĩ. eo. pastoralis. & ibi Abb. ver. primus, qñ citatus: & dixi ŝ. in rubri. Potest ẽt consentire, ꝙ secũdus iudex procedat cũ primo: qa reuocatio fit eius fauore. Ergo, &c. per reg. at Apl̃icam. cum si. nisi essent secundæ lr̃æ datæ motu proprio. Imo. post Bar. in d. c. pastoralis. & But. hic: qa deficit prima iurisdđ funditus, vt dicetur in prima restrictione. Et istud esset eam dare de nouo, qđ non potest fieri pacto priuatorum, de fo. compe. si diligenti. Et idẽ puto in casu sextæ, septimæ, octauæ & vltimæ restrictionis, deg. 13 bus ĩ. ea. rõne. ¶ Secundum corollarium. Valet † excõicatio inflicta per primum delegatum ante præsentationem scđi rescri. Rich. de Mediauilla, 4. lib sñiarũ. dist. 18. q. 4. arti. 6. ꝑ d. c. vt debitus. & ꝑ gl. 3. de procu. auditis. Obstat c. cùm contingat. ĩ. eo. cum gl. in verbo, scđo loco. vbi detecta reuocatione primarũ lr̃arum, reuocatur excõicatio lata per primos iudices. Et in adaptando illum tex. quem Rich. non vidit r̃ña nostra, & cum * tex. in d. c. audita. laborant Scribẽtes ibi, & communiter dicunt, ꝙ per absolutionem, de qua ibi fit mentio, non infertur excommunicationem non tenuisse, sed nunc absoluitur pœnitens, qui primò contumax fuit iustè excommunicatus, de qua respõsione turbatur ibi Imo. ibi, Sed aduerte: quia mens literæ est, quòd declaretur processum fuisset retro nullum. Vnde firmat speciale esse in excommunicatione, vt non teneat: qđ est contra Rich. ¶ Considera primò, quæ est ratio specialitatis. Secundò, ꝙ ipsemet Imo. ibidem, ver. vlteriùs quæri potest. videtur sequi primam responsionem. Tertiò considera, vt rectè sentit Abb. quòd secundi iudices fatebantur excommunicationem tenuisse: quia hoc præsupponit absolutio, quam

quā fecerūt & publicari iusserunt, & eam fecissent etiā primi data correctione excommunicati. Tamen Abb. vr̄ dubius, dū dicit, quicquid sit, &c. licèt de Imo. nihil dicat, cui posset aliter satisfieri dicendo, ꝙ tpe latæ excōmunicationis iā erat exceptū de secūdis literis. Hæc intellige, nisi irritatio excōmunicationis nemini noceret: quia non valet ꝑꝑ tertiā restrictionē, de qua ĩ. ¶ Tertiū
14 corollariū: Si † post notā reuocationē iudex ꝑcedat, & cognito an sua sit iurisdictio pronunciet se competētē, & non appelletur, tenet sententia Imo. hìc: quia in hoc incidenti, an sit iudex, vel nō erat cōpetens, ꝑ no. ĩ. eo. sup literis. ꝑ illū tex. & facit qđ no. Inno. in c. 1. de off. dele. in 6. ſm ipsum: de qua materia latiùs in d. c. super. Et ꝯtra istud corollariū oppone & solue, prout fiet in sequenti. Et pro isto corollario facit: quia licèt data falsitate rescripti pronūciatio sup cōpetētia nihil operetur, nihilominus ubi rescriptū est aliàs nullū, tñ emanauit à principe, pronunciatio sup cōpetētia firmat processum. Et ita erat hic. Ad q̄ vide, q̄ dixi ĩ. eod. sup lr̄is. uers. fallit nonò maximè in 2. limitatione illius fallen. Circa dictū Lap. ĩ c. 1. de rescri. ĩ 6. Et istud multū importat, vt dicet̄ ĩ. in fi. secundæ restrictionis. Tñ hoc non firmaui in d. c. super. quia iste scit de nullitate rescripti.
15 ADDITIO. ¶ Quartū corollariū. Si † partes ꝑcedūt coram iudicibus reuocatis, tenet processus, etiam ĩ causa principali. Imo. hìc post Inn. & Cōpos. q̄a ĩ fauorē ipsius impetrantis secundæ fuerunt concessæ cum conditione subintellecta, Si impetrans voluerit eis vti; & ideo sicut expresè possit eis renunciare, ut in primo corollario, ita tacitè litigando coram primis. Et est sententia Inn. in c. 1. de conces. preb. in 6. Abb. in d. c. pastoralis. in prin. Quinimo possent partes consentire, ꝙ oēs iudices, tā primi, q̄ secundi essent iudices causæ principalis, ut ibi per Imo. & ibi dicetur. ¶ Obstat his duob. corollarijs lex, priuatorum. C. de iuris. omn. iud. & c. si diligēti. de fo. cōpe. vbi consensus partiū non facit iudicem, qui non est: sed iste primus ē ipso iure reuocatus, ut hìc in verbo, exempta est. & in c. ex literis. de of. dele. ibi, apparet iurisdōnē nullā penitus habuisse, maximè nota reuocatione, ꝑ d. c. audita. in fi. SOL. Ad c. ex literis, datur specialis responsio, de qua ĩ. in quarta restrictiōe. Vel ad illū tex. & alios respōdet Imo. Comp. But. & Car. hic, ꝙ intelligātur, dū modo excipiatur de secundis literis, & non excipiendo vr̄ pars in consequentiam eis renunciare. Quæ solutio tutior est, q̄ sequens, ut ēt in 2. extensione. Secundo soluit Imo. ꝙ posito, ꝙ primæ literæ essent ipso iure nullæ, tñ de æquitate validantur, ex quo fauore partiū erāt nullæ, sicut dicitur in simili de testamento, in quo filius ĩ potestate est præteritus: quia pōt de æquitate reconualescere filio approbante, l. filio præterito. cum ibi notatis, ff. de iniuſ. test. Pro qua solutione adduco: nā licèt ĩ eum q̄ nunquam habuit iurisdictionē in cā, iurisdictio non possit prorogari, d. l. priuatorum. tñ in eo, qui habuit iurisdictionem, cadit prorogatio in eadem causa, licèt iurisdictio fuit extincta. Dictum est singulare Inn. in c. cùm venissent. in gl. 2. in fi. Illud autem constat de testibus, dū dicit, ꝙ licèt morte delegātis expiret ipso iure iurisdictio delegata re integra, ut ibi no. gl. & oēs, & dicet̄ ĩ 7. restrictione: tñ de consensu partium non pōt prorogari. Sed caue: quia istud dictū Inno. refutatur ab omnibus, ut ibi dixi: quia nō cadit prorogatio, ubi nulla est iurisdictio, l. sed si manente. ff. de precar. dixi in ca. de causis. de off. deleg. Ergo præsupposito, ꝙ iurisdictio ipso iure euanuerit, nihil remanet, cū quo possit coniungi prorogatio, q̄ præsupponit subiectū elongabile. Vides ergo, ꝙ qua ratione impugnatur dictum Inn. eadem ratione solutio Imo. hic, & tanto magis, quod in casu Inn agitur de renocatione legis, hìc de reuocatione hominis. Et prima deberet esse dulcior, per l. Celsus. ff. de arb. & tamen illa non est mutabilis partium consensu. Ergo minùs ista. Ideo dic, ꝙ ubi reuocatio hominis esset absoluta non habens aliquam conditionem tacitam, cessant ista corollaria, imò & regula, ut patebit in pluribus ex restrictionibus sequentibus. Sed ubi mens reuocantis non est certa, habet in dubio subintellectā sæpe dictā conditionē. Et ideo non dicitur tunc conferri iurisdictio nō habēti, nec prorogari, sed potiùs remoueri tacitè obstaculū secūdarū literarū, per qđ poterat pars iurisdictionem tollere. ¶ Et iō qñ in discursu dicunt aliqñ Doc. primas literas reuocari ipso iure, est incautè dictū: quia nō semper verum, nisi in certis casibus, ut patet per prædicta q̄
16 alij non declarant. ¶ Quintū corollarium sic, † secundæ literæ non faciētes mentionē de primis recōualescūt si primæ occultanī per annū. ĩ. eodē, plerunq;. ita primę reuocabiles per præsentationem secundarū recōualescūt si secūdus nō utit̄ secūdis. Ita videt̄ esse de mēte omniū Doct. hìc: quia volunt, ꝙ primæ non corruant, nisi ꝑ usum secūdarū. ¶ Modo tripliciter extēdit̄ dicta regula.
17 EXTENSIO Prima. Etiāsi † primi iudices sciant aliunde reuocationē, sed non per exceptionē partis valet eorū processus. Inno. Card. & alij hic: quia iura pōderant literarū receptionē, non aūt notitiam, d. c. audita, & ibi firmat Abb. Et quia possibile est, ꝙ secundus impetrator fortè nō utetur secundis; ideo simplex earū notitia nō operatur reuocationē. Et ita intelligitur cap 2. in ver. innotuerit. de off. dele. secundum Domi. hìc, & facit Rota de off. dele. 6. in nouis. Vbi aūt essemus in materia non habente dictā tacitam conditionem, tunc rr̄ sufficit notitia vndecunque, ut per Io. And. in regula, eum, qui. & ita Cal. in d consi. 4. de offi. delega. & gl. in verbo, sciuisti. ĩ. eo. cum cōtingat. ¶ Secunda extensio: Etiamsi excipiatur de secundis, nō sunt reuocatæ primę, nisi excipiēs instet. Et instare dicitur, si appellat à reiectione exceptionis. Car. hic per c. cùm dilecti. de ele. in fi. ibi, non multum institerit. Et quia scribens intelligitur reuocare primum rescriptum, si secundus impetrator vtet̄ cū effectu. Vnde nō appellando à reiectione exceptionis, vr̄ illi renūciare, arg. de of. dele. gratū. Et inducit đ apel. solicitudinē. vbi ꝯparēs corā iudice à quo videtur renūciare appellationi, & tñ illius iurisdictio erat translata ad iudicē ad quē; ergo fortiùs intelligitur renunciare in hoc casu, in quo nondū erat translata iurisdictio in iudicē secundū; quia non reuocat̄ iurisdictio ipso iure, sed ꝑ vsum secundi rescripti, ſm ipsum, quē simpliciter refert Imo. Et benè faciūt, quę dicta sunt supra in secūda limitatione præcedētis articuli, de exceptione, quæ opponitur ꝯtra secundas, vltra quā requirit̄ appellatio. ¶ Est verum, ꝙ Imo. hìc reuocat rē in dubiū, maximè ubi reuocatio est directa; sed q̄a (vt dicet̄ in 5. restrictione) ista differētia inter directā & indirectā nō probatur iure, iō ista extēsio stare pōt, nisi in casibus, in quib. sufficit simplex notitia, & ista percipiētur ex infrà dicēdis. Iura ergo pōderātia pręsentationē, intelliguntur de pręsentatione cū effectu. ¶ Tertia extensio; Valet processus ēt respectu tertij impedientis iurisdictionē. Abb. in cap. audita. per cap. cū contingat. ĩ. eo. ubi tertius debet obedire primis iudicibus, ex quo non habetur disceptatio de pręualiditate literarū. Et de hoc aliquid ĩ. in 4. restrictione. Modo sequuntur 9. restrictiones, in quibus per secundas literas inducitur statim reuocatio primarum in eis nominatarum.
18 PRIMA RESTRICTIO Magna; Si † ĩ secūdis literis est clausula, Motu proprio, inducitur statim reuocatio, habita earū notitia vndecunq;, ēt ante pręsentationē. Inno. ca. cùm contingat. But. Dom. & Abb. hic, & Abb. in d. c. audita. per c. si duob. cum glo. in verbo, cognouerit. de app. & per l. iudicium soluitur. ff. de iud. Cōstat enim de voluntate superioris, nec est opus expectare animum partis. Et hinc est, ꝙ etiamsi pars vellet, nō posset renunciare, Inno. Ioan. de Lig. & Card. in cap. pastoralis. & ibi Imo. & Dom. hic ꝑ d. l. iudiciū. & facit c. fi. de offi. deleg. ubi ꝯsensus partium non mutat ordinē rescripti datum à Papa nō intuitu partium. Et ideo puto ꝙ etiamsi habens tale rescriptum non vtatur eo infra annum, primum nō cōualescit, si prius iudex de eo scit per reg. nō firmatur. lib. 6. ¶ Fortius dicit hic solus Imo. contra

contra alios, ꝙ vbi princeps reuocat motu proprio, re-
uocatio operatur ſubitò ante vllã notitiam ſecundarũ:
per d.l. iudicium ſoluitur. & quod hr̃ in c. vt noſtrum de
appel. facit vltra ea, l. Celſus. ff. de arbi. Sed reuocatio, q̃
fit à l. morte delegantis re integra, operatur ſtatim ante
notitiam, vt dicetur in 7. reſtrictione. Ergo fortiùs iſta.
Ad idem: qa cl̃a decreti idem operatur, vt in ſequenti re
ſtrictione. Ergo & iſta. Idem Imo. ĩ. eo. cùm contingat.
verſus fi. dicens finaliter velle Inn. ibi, ꝙ motus proprius
operet̃ reuocationẽ ſine vlla exceptione & ſine aliqua
ſcĩa, per no. in d.c. vt noſtrum. & in c.j. de cõceſ præben.
in 6. Et eſt ꝯcluſio noua & fortis. ¶ Cogitabã, ſi dici poſ-
ſet, ꝙ qñ res eſt integra, operetur d. clauſula reuocatio-
nem ante notitiam: ſed niſi primæ lr̃æ iã dediſſent cãm
proceſſui, difficile eſt perſuadere, ꝙ proceſſus factus per
iudices hoc ignorãtes, corruat a. ¶ Pri-

a Corruat. Ad huius materiã adde no. in l. iudex datus. ff. de iudi. & Bal. in addi. Spe. in ti. de remiſ. §. 1. & in l. mandatum. 3. q. C. manda. & in l. ſi arbiter. verſicu. ſed pone. C. de ſen. & oĩno vide Pau. de Caſt. conſ. 59. inci. Venerabilis vir. Et adde caſum ſingularem in l. ſi fortè. ff. de off. proconſ.

mò: quia licèt ſimus certi de aĩo ſupe-
rioris in reuocanda iuriſdictione, non
tñ apparet de aĩo reuocandi proceſſũ.
Et ideo cùm iſta clauſula recipiat iuriſ
dictionem ad præſumptam mentem
concedentis, maximè vbi nocet ter-
tio, vt fuit dictum ſ̃. in 7. reſtrictione,
non vr̃ extendenda. ¶ Secundò ꝑꝑ ge-
neralitatem c. audita. cum alijs allega-
tis in regula, q̃ in hac materia ſimplicis
ignorãtiæ omiſſis generalibus, quæ in-
ferunt idem in alia materia. de quibus
per Lud. in l. ſi verò. §. de viro. in 51. fal-
len. ff. ſolu. ma. ¶ Tertiò: quia irritatio
proceſſus eſt pœna, gl. in verbo, proceſ
ſus. in c. decet. de immu. eccl. in 6. Abb.
in c. fi. ibi, ego puto: de ferijs. tex. in c. di
ſpendia, de reſcri. in 6. in fi. ibi, ſimili pœ
na iuncto prin. ibi, nec proceſſus valeat. Et irritare com-
moda orta ex reſcripto, eſt pœna, ĩ. eod. ſuper. ibi, in pœ
nam nullum ex lr̃is commodum conſequant̃. Sed cl̃a
decreti non afficit ignorantes, quo ad pœnam, vt dicet̃
paulò pòſt in ſecunda reſtrictione. Ergo nec iſta. ¶ Quar
tò: qa æquiparatio huius cl̃æ ad decretum poteſt euitari,
primò, quia illi renũciare põt, nõ iſti, ut ĩ. dicet̃. Præterea
fortè illa clauſula nõ afficit in propoſito ignorãtes, ut ĩ.
attẽtabit̃. Ergo ceſſet æquiparatio. Nec alicubi legi, ꝙ
clauſula, Motu proprio, afficiat ignorãtes. ¶ Vrget ma-
gis illa rõ de reuocatione legis, attẽto ꝙ multa poſſent
eſſe facta ante notã mortẽ Papæ, & tñ corruũt oĩa geſta
ab hora mortis citra. Ergo & iſta. Niſi dicamus, ꝙ reuo-
catio per mortẽ Papæ fertior eſt: qa ſtatim deficit radix
iuriſdictionis delegatæ nõdũ perpetuatæ: ſed ibi ſcribit̃,
Motu proprio, cùm ĩ dubio nõ videat̃ velle p̃iudicare,
niſi quãtũ apparet: dicemus ſatis eſſe, ꝙ reuocet à die no
titiæ, & ĩterim radix nõ ſit extincta, prout põt Papa vel-
le, ꝙ non ſit extincta priùs, q̃ ſciat̃ eius animus. Quæ cõ-
ſideratio nõ cadit eo mortuo: quia nõ põt ſtare in ſuſpẽ
ſo virtus reuocationis, cùm interim non habeat funda
mẽtum, in quo ſubſiſtat. Et in hoc poteris cogitare, quia
nõ declaratur ꝑ aliquẽ ſcribẽtẽ, quẽ viderim. ¶ Secunda
19 reſtrictio. Si † in Secundis literis eſt clauſula decreti, ui-
delicet, Si ſecus actũ fuerit, &c. vel alia verba denotãtia
principẽ ex tũc velle retractare geſta priorũ iudicũ, tũc
proceſſus erit ipſo iure nullus. Inno. in c. j. de cõceſ p̃b. ĩ
6. & per illum tex. in verbo, adijciebatur. ſiue motu pro
prio, ſiue ad inſtãtiã, ſm But. Imo. Dom. & Abb. hìc: ſiue
iuſtè proceſſerit, ſiue non, ſm Abb in ca. audita. de reſc.
etiamſi ferat̃ ex cõicatio, ſm Rich. ĩ loco allegato ſ̃. in ſe
cundo corollario. Et no. etiam Dom. in d.c.j. §. ex parte.
quia natura decreti eſt afficere ẽt ignorantes, c. pe. de
præb. in 6. ſi eo tempore. de elec. eod. lib. c. dudũ. ibi, & q
dẽ, de præben. eo. lib. Glo. in verbo, attentari. in clemẽ. 1.
de cõceſ. præben. Non tamẽ afficit ignorantes, quo ad
pœnam. Ioan. And. in c. tibi, qui. ad fi. de reſcrip. in 6. di-
cens, quòd licet afficiat ignorantes, intelligitur afficere
rem, putà beneficium, in quo ſcientia nõ requiritur, ſed
ignorãs non ligatur ad culpam, vel eius pœnã, & ſic in-
telligit Io. Mo. ibi, ꝑ tex. optimũ. in l. 2. ff. de decre. ab or.
fa. quem allegat Arch. in §. 1. 19. diſt. Facit gl. ĩ verbo, ex
nunc. in cle. uolentes. de hære. & ĩ c. 2. de conſt. in 6. dixi
ſ̃. ti. prox. ca. fi. in 2. fallen. ver. quartò limita. Et intellige
irritari proceſſum factũ poſt diẽ datæ, vt ſonãt illa ver-
ba, Actum fuerit, non aũt geſta priùs, niſi de ipſis etiam
exprimatur, vt infrà in 6. reſtrictione. ¶ Si diceres, Irri-
tatio proceſſus eſt pœna, vt ſuprà: ergo ẽt hoc caſu ꝓceſ
ſus ſtabit; Reſpõdeo tripliciter. Primo, ꝙ illud dictũ Io.
And. in c. tibi. debet intelligi de alia pœna, q̃ irritatiõis
proceſſus; qa impoſſibile eſt, ꝙ clauſula decreti non rũ-
pat proceſſum, cum de eo præcisè loquatur. Eſt iſta ſtãt
ſimul, vcȝ nõ ligat aliàs reſpectu pœnæ, & tñ ligat reſpe
ctu proceſſus, & dato, ꝙ vtrunq; ſit pœna, tñ de proceſſu
neceſſario oportet intelligere, ꝙ ſit nullus. Secunda re-
ſponſio, ꝙ pœna annullationis proceſſus nõ ſit propriè
pœna ꝑꝑ doctrinã Inno. in c. ſi verè. de ſent. excõm. dũ
dixit, ꝙ irritare actum non eſt naturalis pœna, & ſic in-
telliguntur iura diſcrepãtia, vt latè dixi ſ̃. ti. pro. c. 2. vbi
vide. Vel tertiò, ꝙ imò iſto caſu ꝓceſſus non irritetur, ꝑ
id, qđ attentabitur infrà propè verſi. collationis gratia.
¶ Limita hanc reſtrictionem, Niſi impetrator renũcia-
ret reſcripto; quia non obſtante decreto valebit proceſ-
ſus. Dom. hic, & in d.c.j. §. ex parte. Alleg. Lap. in c. pen.
de præb. in 6. Et patet in c. ſi aũt. c. qa plerunque. ĩ. eo. Et
vide Dom. in d. c. pen. ubi ponit poſt Io. And. & Lap. im-
petrantem poſſe renũciare gratiæ habenti clauſulã, An-
teferri, de qua ĩ. eo. capitulũ. Hoc modo iſta clauſula, &
clauſula, Motu proprio, ſtant vt excedens & exceſſum,
quia ubi eſt motus proprius, non cadit renunciatio, vt
ſuprà, & ſic excedit. Iſta verò afficit ignorantes, nõ illa,
& ſic extenditur. ¶ Obuiat huic limitationi aureũ dictũ
Archi. in c. cùm de beneficio, de præbẽ. in 6. vbi dicit, ꝙ
priuilegio dato monaſterio, ut abbas nõ poſſit confer-
re beneficia monaſtica clericis ſecularibus, poteſt per ab
batem renunciari, ſaluo niſi habeat clauſulã decreti. Et
ſequitur Rota de priui. tertia, in antiquis, & exclamat
Dom. ibi, & alij quos poſui in c. cum acceſſiſſent. verſi.
quartò limita. qui eſt verſus fi. ſ̃. titu. proxi. SOL. Non
erat ibi priuilegium ſolùm in fauorem abbatis, ſed etiã
eccleſiæ & beneficiorum, quib. non minus voluit pro-
uidere priuilegium, quàm abbati, & potius eſt quædam
prohibitio Papæ, quàm priuilegium. Vnde contrauen-
tio, vel renunciatio cauſaret inobedientiã, vt ipſi dicũt.
Sed hic reſcriptum videtur cõtinere omnia merè in fa-
uorem partis, ſicut de clauſula Anteferri, dicitur in d.c.
capitulum. Obſtat ſolutio, & fortius, c. dilecto. verſi. niſi
fortè. de præb. per quem tex. dicit ibi Abb. poſt alios, ꝙ
ſtatutum confirmatum à ſuperiore cum clauſula de-
creti, etiamſi merè eſt in fauorem ſtatuentium, non po-
teſt ab his reuocari; quia videretur ſuperior habere pro
illicito, quod fieret contrarium. Et iſta eſt theorica fir-
ma, quòd vbi eſt clauſula decreti, conſenſus partium ni
hil operatur. Gl. in c. ſtatutum. in prin. in verbo, commit
tatur. ibi, ſed hodie. de reſcrip. in 6. cum concord. quas
poſui in d. capitu. cùm acceſſiſſent. in alio loco, videli-
cet 1. char. verſi. tertia declaratio. & aliquid dico infrà
eo. cum dilecta in fi. quintæ ampliationis. SOL. Fortè di
ci poteſt, ꝙ cap. dilecto. cum concor. ideo non obſtant,
ꝙ hic conceſſio reſcripti non eſt diſpoſitio pura, ſed ha-
bet in ſe tacitam conditionem ſæpe dictam, videlicet, Si
pars vti voluerit, quia nihil cogitauit reſcribens, niſi cõ
placere parti, imò, vbi in clauſula decreti ſubintelligit̃
aliqua conditio, etiamſi non exprimatur, tunc euentus
conditionis tacitæ ſuſpendit vires decreti. Probaui in d.
c. cum acceſſiſſent allegãdo But. & alios in d. ca. dilecto.
dicentes, ꝙ ſi augerentur fructus præbendarum, poteſt
augeri numerus Canonicorum non obſtante ſtatuto
iurato & confirmato confirmatione habente clauſu-
lã decreti, quia ſubintelligitur clauſula, niſi facultates
excreſcant, per cap. cùm M. ſuprà titu. proxi. vbi etiam
hoc confirmat But. Et ita in propoſito, cùm ſubintelli-
gitur clauſula, Si pars vti voluerit, ſecundum omnes.
Iſta nullus declarat. ¶ Collationis gratia, non ani-
mo

mo decidendi, fortiùs attentari poteſt, ꝙ imò clauſula
decreti nõ operetur reuocationem literarũ añ notitiã,
& ſic nec reuocationem ꝓceſſus; imò nec reuocationem
iuriſdictionis, añ q̃ pars ɔſtanter excipiat de ſecundis li-
teris: quia ſi uerũ eſt, ꝙ in ſecundis ſubintelligatur condi
tio, Si pars vti voluerit eis, prout fatẽtur oẽs allegati in
regula, tunc arguo ſic: Decretũ appoſitũ ſub conditione
expreſſa vel tacita, ſuſpenditur in euentum conditionis.
Sed hic ineſt ɔditio tacita. Ergo, &c. Maior probatur in
cle. vnica, in prin. de ɔceſ. præb. Et quod idẽ ſit ĩ ɔditione
tacita, ꝓbaẽ ex eo, qđ dixi de ɔditione, Si facultates p̃ben
darũ creuerint, quæ eſt tacita. Ad idẽ, qđ no. Card. in cle.
j. q. 18. de elec. dicẽs, ꝙ licèt ɔſtitutio noua habeat clauſu
lã decreti, tñ nõ ligat ignorãtes añ duos menſes poſt pu-
blicationẽ: quia quo ad uim ligandi, ſubintelligitur clau
ſula, Si publicabitur. Quæ ratio multùm vrget ſm eum
ɔ̃ tenentes oppoſitũ, quos retuli in c. 2. ver. quarto limi-
ta. ſ̃. ti. proxi. Reſpondet ad iura dicentia decretum liga-
re ignorãtes, ꝙ ibi ſemper diſpoſitio ſtatim tenuit nullã,
ɔditionẽ in ſe habens. Et iſtud dictũ Card. amplis verbis
limitat Lud. ɔſi. 330. Circa, primum. ibi, quo ad tertium
in quo quæritur. oſtendens, ꝙ decretũ appoſitum in mã
ɔditionali, ẽt ɔditione tacita, non operatur ante ɔdõnis
euentũ: quia clauſula acceſſoria ſubintrat naturam prin
cipalis diſpoſitionis, c. ſi ſuper. de offi. delega. in 6. & per
alia de quibus ibi. ¶ Neq; fit differẽtia vtrùm in clauſula
decreti exprimatur verbum, Ignorãtes, vel nõ Gl. in uer-
bo ignorãter. in c. ſi eo tpe. de elec. in 6. & ibi clariùs Do-
ctor. Vñ geſta ignorãter erũt nulla ſolùm à die verifica-
tæ condõnis: antea verò decretum ſtat in ſuſpẽſo. Ex q-
bus ſi rectè ꝑſpicis, non vr̃ in hoc propoſito decretum eſ
ſe alicuius notabilis effectus: qa ſolus vſus ſecundi reſcri
pti operatur nullitatem poſtea attentatorum ẽt ſine de-
creto: & ipſum decretũ incipit oꝑari poſt illũ vſum, non
priùs. Sed certè difficilè obtineretur hoc in practica ꝑꝑ
authoritates Docto. Et ad ar. occurrit vnica ſolutio, vcʒ
negando, ꝙ vbi eſt clauſula decreti, ſubintelligatur con
ditio, Si pars vti voluerit; quia hoc nullus expreſsè dicit:
& ſicut non ſubintelligitur, vbi eſt clauſula, Motu pro-
priò, vt in præcedenti reſtrictione; ita nec hic. Neq; ab-
ſurdè dici poſſet ɔ̃ Dom. hic, ꝙ huic clauſulæ renuncia-
ri non poſſit ad effectum ſuſtentandi iuriſdõnem primi
iudicis, ſicut nec renunciari põt, vbi eſt clauſula, Motu
proprio: quia decretũ vr̃ ita præcisè eradicare iuriſdictio
nem, ſicut motus proprius. Poteris cogitare ſuꝑ hoc pun
cto nouiter ſuſcitato. Et caue; quia in caſu iſtarũ duarũ
reſtrictionũ vr̃, ꝙ ſi iudex pronunciet ſe compętentem,
& non appelletur, valebit proceſſus agitatus vigore re-
ſcripti reuocati, licèt ſit nullum, ꝑꝑ dictum Lap. in ca. j.
de reſcri. in 6. de quo dixi. ĩ. eo. ſuper literis. in 9. fal. in 2. li
mitatione illius fallentiæ, vbi tamen ipſum non firmaui
20 indiſtinctè. ¶ Tertia reſtrictio; Vbi† nemini nocet irrita
re proceſſum iudicis reuocati, operatur irritatio effectũ
ſuũ à die datę ſecundi reſcripti ante eius notitiã. Ab. hic,
& in d. c. audita. per d. c. j. prope prin. de conceſ. præb. in 6.
vbi non valet excõicatio epi ɔ̃ priuilegiatum, vt nõ poſ
ſit excõicari, etiamſi priuilegium ignorabatur. Et ita In-
no. ibi. Adde Rotam de præb. 11. in nouis, vbi dicit, ꝙ ca-
pellani Papæ gaudent priuilegijs capellanorum ẽt ante
notitiam priuilegij. Ideo ab ordinarijs ẽt ignorantib. ex-
cõicari nequeunt. Alle. no. in d. ca. j. Facit plenum conſi-
lium Pau. I I. in pręſenti. & quod ponit Lud. in l. qui ab-
ſenti. ff. de acqui. poſ. Quando priuilegium operatur an-
te notitiã, tetigi in c. 2. ver. tertiò limita. ſ̃. ti. ꝓxi. ¶ Quar
21 ta reſtrictio: Licèt† quo ad partes reſcriptũ ſecundũ nõ
opereẽ ante præſentationem, vt in rľa, tamen quo ad ꝓ-
ceſſum factum ɔ̃ tertios, trahitur retrò eius virtus & red
dit illud nullum à die datæ. Iſte eſt caſus in ca. ex literis.
de offi. dele. quẽ intelligit Inn. ibi, & firmat But. & Imo.
Dom. & Abb. hic, & But. ad fi. & Dom. ibi dicens eſſe ma
gnam reſtrictionem ad iura, quæ dicunt valere proceſ-
ſum ſtante dubio iuriſdictionis; quia procedunt quo ad
partes, non quo ad tertium. Et eſt dr̃ia ſatis rationabilis,
ſm Imo. hic; quia in poteſtate extraneorum non eſt præ-
ſentare literas ab alijs impetratas, ſed benè eſt in poteſta
te ipſarum partium. Sed do. Abb. in d. c. ex literis. in fi. du
bitat de hoc; quia ex literis de iuſtitia principaliter con-
fertur iuriſdictio circa partes, ſecundariò circa turbato-
res, ca. 1. de offi. dele. Vnde ſi in partes non datur iuriſdõ
in principali ante præſentationem: ergo nec in acceſſo-
ria. Tamen rectè non recedit à cõi: ſed poſtea in d. c. audi
ta. licèt primò confirmet cõem, tamen paulo ĩ. ſubiũgit
ſe putare ɔ̃rium: quia imputatur tertijs non obedienti-
bus, ex quo impetrãs, de cuius fauore principaliter agiẽ,
non vtitur ſuis lr̃is, per no. ĩ. eo. cùm ɔtingat. Non reſpõ
det ad c. ex lr̃is. Cui reſponde, ꝙ ante proceſſum factum
ɔ̃ tertios, iam propoſita erat exceptio de ſecundis lr̃is,
ſm vnam lect. quam approbat ibi Cardi. non acceptans
hanc dr̃iam inter partes & extraneos; cum quo vr̃ reſide
re Imo. in fi. ¶ Quinta reſtrictio: Rľa procedit in reuoca
tione indirecta, putà non obſtantibus primis lr̃is: ſecus,
ſi eſt directa, vt addatur, Quas reuocamus. Ita Inn. ĩ. eo.
cum contingat. dummodò de directa habeatur notitia;
ſed in directa requiritur exceptio partis. Et ſequitur Bu.
hic, & clarius Dom. in d. c. j. § ex parte. de ɔceſ. præb. ĩ 6.
& hic; ſed Imo. hic, licèt ſæpe firmet hanc reſtrictionẽ,
tamen vltimatè eã impugnat, qa tex. nr̃i non vtunẽ hac
dr̃ia, ſed ſolùm an fiat opportuna mentio primi reſcri-
pti, an non? Hinc eſt, ꝙ Inno. in d. c. j. non ponit eã, neque
Ab. hic: ſed bene loco huius dr̃iæ põt aſſumi illa, vtrùm
proprio motu, vel ad inſtantiam? & eſt clarior modus lo
22 quendi ſm Imo. ¶ Sexta reſtrictio; Quãdo† eã non con-
cernit fauorem priuatum, ſed publicum, reuocatio iuriſ
dictionis operaẽ ab hora notitię Car. & Imo. hic: qa in po
teſtate partium non eſt mutare reuocationem. Ideo eius
ɔſenſus fruſtra expectatur, de of. dele. cùm ɔtingat. Imò
ſi verba reſcripti poſſunt eſſe talia, ꝙ incontinenti reuo-
caret ab hora datæ, ſm eos, per l. iudicium ſoluitur. ff. de
iudi. c. paſtoralis. §. quia vero de of. dele. Dr̃. ĩ. i reſtrictio
ne vltima. Facit etiam d. conſilium Cal. de of. dele. quar-
tum: & qđ dixi ſ̃. c. proxi. ver. ſecunda ſaluatio. ponendo
de eo, qui ſe aſtrinxit concernentib. fauorem publicum,
quia non curatur ſua aſtrictio. ¶ Septima reſtrictio: Re-
23 motio† iuriſdictionis, quam facit lex, putà mortuo de-
legante, operatur ſtatim, ſi res eſt integra. Glo. j. Hoſt. Io.
And. Bal. But. Imo. & Abb. in ca. cùm veniſſent. de teſti.
Imo. hic, & in c. lr̃is. in fi. ĩ. eo. Ioã. And. Pau. de Leaza. &
Io. de Lig. & Domi. in c. ſi à ſubdelegato. de of. dele. in 6.
per c. gratum. de of. dele. & c. fi. §. officium. de offi. deleg.
in 6. & c. ſi cui nulla. in fi. de pręben. in 6. in verbo, oĩno.
quod importat ipſo iure, gl. in l. ſi pecuniam. ff. de condi.
ind. & latiùs probaui in d. c. cùm veniſſent. poſt Arc. ibi.
Et licèt mitiùs agatur cum l. q̃ cum homine. l. Celſus. ff.
de arb. tamen illud non procedit, vbi agitur de annullã
do actu, l. ſi libertus. ff. de iu. pa. Bar. in l. amplius. ibi, iſtud
non placet. ff. rem ra. ha. Abb. in ca. dilectus. lo 2. ad fi. de
præben. & in c. cum olim. de arbi. dixi de of. dele. c. paſto
24 ralis. §. fi. ¶ Octaua reſtrictio. Reuocatio † iuriſdictionis
facta ꝑꝑ delictũ iudicis, facto ipſo ope-
a ratur ante notitiam a. Lud. ſing. 60. &
licet, vt dixi. Et in verbo, vicarius. per
tex. valde ſing. in cap. 1. §. adijciebatur.
de conceſſ. præben. in 6. no. Inno. de ac-
cuſ. qualiter, lo 2. & de do. & contu. ve
ritatis. dicens, ꝙ prælatus non dr̃ tole-
ratus quando eſt lata depoſitionis ſen-
tentia. Et dicit Bal. in cap. nihil eſt. de
elect. ꝙ prælatus depoſitus non poteſt
ɔ̃here, etiamſi ignoret ſe depoſitum,
per d. §. adijciebatur. Et hinc eſt, ꝙ ɔ̃ctus geſti per eum
ſunt nulli, Domi. in d. c. adijciebatur. & in cap. cum, qui.
poſt Lapum ibi, de præben. in 6. & But. in c. conſultatio-
nibus. de iu. par. poſt Bar. in l. Barbarius. ff. de offi. præt. Et
ideo dixit Lud. in l. is, cui bonis. de verb. obli: ꝙ ſenten-
tia interdictionis adminiſtrationis lata in prodigũ ab-
ſentem & ignorantem, ſtatim ligat, per d. §. adiiciebatur.
bona glo. in c. propoſuit. & eſt pe. de conceſ. præben.
dicens, ꝙ lata ſententia priuationis, ſtatim quis perdat

a Ante notitiã. *Adde Io. de Pra. in l. ſi quis. §. vnius. ff. de procu. & vide in tex. in l. meminiſſe. de offi. proconſu. & Bal. in l. falſus. C. de fur.*

dignitatẽ: & est vnica in iure, ſm Car.conſi. 115. Quidã frater Benedictus. Aliquid Lap.alleg.127.in fi.& aliquid Ana.in d.c.qualiter.§.ad corrigendos. & Abb.in d.c.veritatis. Et isto casu sñia vicarij epi, à quo est abdicata potestas, eēt nulla. Cal.de re iud.ꝯſ.vlt.& Lu. in d.sing. Pro tanto dixit Bal.in l.quoties. C.de rei vẽd.ꝙ sufficit, ꝙ qs sit priuatus, vt beneficiũ vacet. Et iõ dixit Rota de iure pa.8.in antiquis, ꝙ patroni statim p̃sentare pñt,& debēt, etiãsi priuatus teneat de facto: & sequit̃ Dom.in c.licèt. in fi.s̃.de præb.in 6. Et facit, qđ no. Dom.in c.fundamenta.§.pe.de elec.in 6. dicens per illũ tex. ꝙ vbi quis est priuatus ipso iure, põt eligi alius rector absq; alia pronũciatione super priuatione. Sed caue: qa non sufficit solùm latã esse sñiam super crimine digno priuatione, nisi sñia priuet, qñ crimẽ de se nõ priuat ipso iure, Inn.in d.c.qualiter.ad fi. Neq; valeret tunc patronorũ præsentatio. Lu. ꝯsi.466.in re præsenti.etiamsi illi criminoso sñia lata super crimine imponat condignam pœnam: putà carcerẽ perpetuum. Rota de re iudi.5.in antiquioribus, vbi ĩ hoc sunt multa bona: & pulchrè per Imo. post Car.in c.cùm nr̃is.de conces.præb. Caue ẽt; quia tex.in d.§. adijciebat. intelligitur de sñia lata ꝯ criminosum spãliter & certitudinaliter: secus, si in genere, putà ꝙ qui non fecerit aliquid, sit priuatus: quia talis non afficit ignorantem, vel non declaratũ, etiamsi ꝯueniat illi ordinationi pœnali, ſm Alb.de Ros.2.parte statutorum, q.199.inci. Idem Io. And. & Ioã. And.in reg. mora.ver.non obst.in Merc. Et dicunt, ꝙ etsi sit sñia excõicationis, quæ ꝯ tales fertur, licitè cõicatur eis, donec declarati fuerint: remittit Ioan. And.ad seipsum in c.proposuit.de cle. exc. mi. Aduerte ẽt, ꝙ licèt lata sñia quis sit priuatus, tamen ei ignoranti non currit tp̃s appellandi. Bal.ĩ d.c. nihil est. p l.furti.§. j. ff.de infa. Quando autem condemnatus de crimine possit appellare, & quãdo nõ, est mã longa & difficilis. Vide gl.& Doc.in c.Romana.§.si aũt.in ver.mãdet.de app.ĩ 6. Abb.& Phi.in c.pastoralis.ad fi.prin.de app.Bal.in l.vnica. C.ne ex deli. Ang.de Are.in l.fi.§.iussus.ff.de app.Bal. in l.j.C.de ꝯfes.Abb.in c.cum spãli. §.porrò.de appel. latè Mod.in lib. maleficiorum, fol. 216. cum ꝯcor.ab istis allegatis. Cũ istis iunge Bar.in l.cùm Cornelius.ff.de sol. vbi dicit, ꝙ procurator effectus ribaldus, censet̃ statim reuocatus, per tex.ibi,& in c.cùm quis. in prin.eo.ti. Sequitur Pet.de Anch.in c.nulli.de elect.in 6. & in c. si quẽ. in 3.notabili, de procu. in 6. Imo.in c. pp sterilitatem.de loca. Pau.in l.sancimus.in prin.de testa.in l.rogasti.§.fi.ff.si cer.pe.& in l.qđ seruus.in fi.ff.depos.& dicam in c.ex parte decani.j̃.eo.ver.fallit decimò. Cũ istis, q̃ noua sũt, apostillabis d.§.adijciebat̃. ¶Nona & vltima restrictio. Quã-

25 do † reuocatur non solùm iurisdõ, sed ẽt quicquid est actum per ipsum, tunc non procedit regula: quia standũ est mãdato Papæ, ex quo reuocat oĩa, siue iustè, siue iniustè attẽtata. Abb.ĩ d.c.audita. Benè facit gl.in cle.j.in verbo, pro infectis.de immu.eccl. Per quam dicit hic Car. ꝙ ĩn his, q̃ sunt de iure positiuo, põt princeps reuocare retrò gesta, habendo ea pro infectis. De qua gl.tetigi in c.j. s̃.ti.proxi.in 2.ampliatione 4.fallentiæ: & plenius in c.fi. in j.fallentia, eo.ti. Et ibi dictis adde Rotam de preb. 24. in antiquis, dicentem, ꝙ ista verba, Ac si nulla reseruatio facta foret, includunt oẽm reseruationem iuris & hoĩs. Aliquid ẽt no.And.Sic.in rep.in l.cum acutissimi, fo.36. C.de fideic.& in cle.j.de elec.dummodò verba reuocatoria sint clara: secus, si ambigua: putà, si mandatur reuocari, quicquid à certo tp̃e est immutatum: quia intelligit̃ de mutatione iniusta, non de attentatis legitimè. Tex.aureus in d.c.audita.& ibi Abb.in pen. no. addens in simili gl.in c. non solùm.de app.in 6.quæ dicit, ꝙ vtens pendẽte appellatiõe sua possessione, sicut prius, nihil dr̃ immutare, vel innouare. Facit decisio Comp.j̃. eo.causa. cum concor.ibi dicendis. vbi dicit, ꝙ ista clausula, Non obstãte collatione alteri facta, intelligitur de iniusta, non de iusta. Et adde Lud.consi.354. Circa propositam. vbi extollit d. c.audita. licèt in casu Ludo.fortè non seruiat pp clausulam reuocatoriam, q̃ ibi erat valde p̃gnans. ¶Has

26 restrictiones intellige, Nisi verba † secundi rescripti appariant, ꝙ scribens non intendit reuocare primos iudices, nisi insinuata eis potestate concessa secundis. Ita Domi. hic allegando d.c.vnicum, vers.non sic.de ꝯces.præben. in 6.& idem ipse dicit ibi in §.ex parte. subdens ẽt signãter, ꝙ eo casu, quo in beneficialib. valet processus p primas lr̃as reuocatas factus ab his, qui iustè ignorabant reuocationem, si non põt imputari negligentia scđo impetranti, posset petere retractationem. Ita dicit tenere Inn.ibi,& facere c.tibi, qui.de rescri.eo.lib. Quod no. De gestis aũt à procuratore reuocato ignoranter, dr̃ j̃.eo.ex parte decani. Habes ex his materiam ordinatam pluribus de nouo insertis latiùs, q̃ per alios. ¶Ad illud de consensu partis, an sit necessarius in impetratione rescripti, nihil addo: quia in c.cum olim.de re iud. posui rl̃am cũ tribus declarationibus, additione incip. non oportet rl̃r in impetratione,&c. limitando præcipuè Pau.ꝯs.aureo 51. Vltimò vide Car.cons.27. In Dei,&c.in causa,& q.excellentissimi legum Doctoris,&c. vbi voluit, ꝙ q in transactione promisit sub pœna non impetrare iudicem, si impetrat facta mentione trãsactionis, non incidit in pęnã, per istum tex.quem extollit. vbi si aliquis tenetur nõ impetrare iudicem, vt quia aliàs impetrauerat de cõi ꝯsensu aduersarij,& nihilominùs impetrat facta mẽtione de illo consensu, non incidit in aliquam pęnam: & quia certum est, istum actum esse licitum, ex quo vult ꝯuenire authoritati superioris, vt ibi latiùs per eũ. Pro quo facit dictum Rich.in 4.dist.38.q.9.art.3.vbi tãdem firmat, nõ valere votum de nunquã petendo à Papa dispensationẽ sup voto: qa esset in p̃iudicium superioris, cuius authoritas est semper excepta, ẽt in iur̃o.ca.venientes. de iureiu. An autem & quando ille, q promisit nõ agere, incurrat pęnam supplicando. & quid si nõ vtit̃ rescripto, dicetur aliàs,& fortè.j̃.eo.ex tenore.latè Pau. & Alex.in l.si quis maior.C.de transa.& Car.in cle.j.in fi.de rescri.Alexan. consi.34. ¶Subdit ẽt Car.hìc, ꝙ qui obtento delegato de consensu litigat coram ordinario, debet in expensis cõdemnari, per istum tex. Et ita dicit consuluisse. Et no.ꝙ si curia dat tertium iudicem, non dicitur commissio de cõmuni consensu. Io.And.in Spec.de rescri.præsenta.§.ratione quoque.ver.item quòd non fiat mentio.

SVMMARIVM.

1 *Papa si mandat in rescripto de duobus inquiri alternatiuè ad certum effectum consequendum, sufficit alterum probare.*

2 *Filius sacerdotis non est semper illegitimus.*

3 *Seu, dictio alternatiua, quam naturam, seu vim habeat.*

4 *Electio debitoris regulariter est in alternatiuis. Et hoc est prorogula, quę patitur quinque fallentias; & super quinta fallentia ponit decem restrictiones.*

5 *Pęna alternatiuè imposita, non datur optio reo.*

6 *Pęna vbi est translata in aliam alternatiuè, non habet amplius electionem. Exemplum ponit ibidem. Super hac restrictione ponit octo aduertentias, vsque ibi, secunda restrictio.*

7 *Verba legis, vel statuti vbi diriguntur ad partem, tunc electio pœnę alternatiuæ non est iudicis, sed partis. Secunda restrictio.*

8 *Manus arida, an sit membrum.*

9 *Lex vbi loquitur alternatiuè, & imponit pœnam augmentando: putà, vel si non destiterit propter talem pœnam, imponatur talis, non est electio iudicis. Tertia restrictio.*

10 *Iudex potest dicere reo, Elige pęnam, quam velis; & non dicetur electio rei, sed iudicis. Quarta restrictio.*

11 *Consuetudo si introduxit impositionem vnius ex pęnis alternatiuis, iudex non potest aliam eligere. Quinta restrictio.*

12 *Vbi non sumus in pęnalibus, sed in remedijs proditis alternatiuè à iure in ciuilibus, etiamsi verba dirigantur ad iudicem, electio est partis. Sexta restrictio.*

13 *Pœna vna alternatiua quando includitur in alia, & sic sunt similes, alia autem excedit solùm in quantitate; vt si statutum dicat, priua eum in centum, vel quinquaginta, tunc imponitur pęna illorum quinquaginta. Octaua restrictio.*

14 *Pœna vbi imponuntur alternatiuè, habito respectu ad qualitatem personarum, non est in optione iudicis eligere, quam velit imponere. Nona restrictio.*

Pœnam

15 *Pęnam minorem in dubio debet eligere iudex. Decima restrictio.*
26 *Alternatiua est istius naturæ, quòd sufficit alteram esse veram. Hæc est regula generalis, quę regula patitur fallentias quinque; de qui aus hoc nu. usque ad finem c.*

CAPITVLVM IIII.

1 INter cęteras. ¶Si† Papa mādat in rescripto de duobus inquiri alternatiue ad certū effectū ɔñdū, sufficit alterū probare. ad illud de patre: Io. And. de quo ꝑ ipsum in addi. Spe. in rub. de filijs presby. dicūt hic Abb. & Imo. & Mari. in c. ueniens. ī 2. no. đ acc. ꝙ nō aperit, an fuerit legitimus, sicut nec aperit Bar. de se. l. qdā cùm filiū. ff. de uer. obl. Et uide Bal. in l. q ꝫ. C. de incest. nup. ubi ponit de sacerdote, cū quo mulier bona fide ꝫxit, nesciens de sacerdotio: & dixit, ꝙ fauore ꝓlis nihil nocet sacerdotiū, ꝑ c. 2. q fi. sint leg. Facit gl. maior in ca. fi. de clā. despon. & ibi Car. & no. Bal. in l.
2 eā, quā. ibi, & scias. C. de fideicom. Et† sentiūt hic Doc. natū ante sacerdotiū posse uocari filiū sacerdotis: qđ clari⁹ ꝓbat ī c. ad extirpādas. đ fi. presby. Per quē tex. dicit Alb. in j. par. statu. q. 157. fuisse decisum, ꝙ natus ante adeptū regnū dr̄ primogenitus regis. De quo tñ per glo. in c. iam itaq;. in uer. reatū. j. q. j. & in l. imperialis. §. is illud. in uer. natæ sunt. C. de nup. & tex. cū gl. in l. 2. §. in filijs. in uer. ꝑtinet. ff. de decu. & in l. senatoris filium. in uer. nec interest. ff. de sena. in l. senatores. C. de digni. lib. 12. cū multis aliis. Et dicit Io. And. post Host. in d. c. venies. difficilem eē hanc probationem, vc3 probare, quem esse filiū sacerdotis. Et ad istum tex supple maximè: qa respectu ecclesiæ paternæ sufficit, ꝙ sit filius sacerdotis, vt excludatur. Et si est legitimus. per d. c. ad extirpandas. An autem episcopus possit cum eo dispensare, vide Dom. post Archi. 56. dist. in sum. Et ista intellige respectu ecclesiæ occidentalis: secus respectu orientalis, quia non emisit uotum continentiæ, c. Nicena. 31. dist. & ca. cum olim. de cle. coniug. Cætera dic, vt per Host. in sum. de fi. presbyt. per totum.
3 ¶Circa† materiam alternatiuæ, q̄ longa est, adde primò, dū ponunt Abb. & Imo. de dictione, Seu a & Siue, Bart. in l. j. ver. quæro, quid de ɔiunctione. ff. de ɔdi. inde. & in l. si ita. ff. de au. & arg. le. & in l. si is, qui. §. vtrum. in 6. oppos. ff. de rebus dub. Cy. & Bal. in l. cùm quidam. C. de ver. sig. gl. in c. 3. ad. fi. de post. prælat. Arch. in c. generali. de elect. in 6. & in c. j. de statu reg. eod. lib. & in ca. statutū. §. cùm verò, de rescrip. eo. lib. & in c. Romana. §. cùm aūt, de appel. eo. lib. & in c. ego Lud. 63. dist. Car. in cle. 1. §. porrò. de sum. tri. Bal. in c. 1. in 2. commento, in fi. de iudi. Inn. & Io. And. in c. j. de lit. ɔtest. in 6. gl. in c. in primis. in verbo, mota. 2. q. 1. Dom. omnino in c. licet. de offic. vic. in 6. & in d. c. generali. & in d. c. Romana. in princ. & in c. ad eius. 5. dist. gl. in l. ea tñ adiectio, ff. de leg. 3. Bal. in l. cū quis decedens. §. fi. vbi optimus tex. de leg. 3. & in rub. ff. de interdi. glos. in ver. insula. in cle. 2. de vi. & hon. cler. Ioan. And. & Host. in ca. ex parte. lo 3. de restit. spol. Tho. Fastoli dubio 16. Brixien. in Repertorio in istis verbis. & inuenies, ꝙ aliquando augent, aliquando exponūt, aliquando copulant, aliqñ ampliant, secundum subiectam materiam. Et no. ꝙ si debitor ad duo alternatiuè soluit vtrunq; ex errore, electio in repetendo est ipsius. Io. And. But. Dom. & Imo. hic per l. pe. C. de ɔdi. inde. nisi essent duo rei debendi: quia cùm possint se per ɔcursum impedire, datur electio creditori, l. planè. C. eo. ti. & ibi Bar. Ita etiam declarant Bal. & Sal. in d. l. penul. ¶Regulariter
4 † in alternatiuis electio est debitoris b. Glos. hic per ll. suas, quibus non obst. §. generaliter. in ea alle. quia non fuit ibi legatū alternatiuè, sed factū in genere, putà unius serui. Nā electio est legatarij, ut plenius per glo. & Bar. in l. legato gñali, de leg j. facit pro regula c. fi. de ɔsue. in 6. ¶Fallit primò, vbi ex mente disponentis seruari dēt ordo scripturæ. Imo. hic ꝑ c. mandatū. in fi. de præb. in 6. Facit, qđ habeī in ca. Metropolitano. 60. dist. & in l. cū pr̄. §. à te peto. ff. de le. 2. Et iō dicit Car. hic, ꝙ vbi ɔstat de mente legantis, vel ꝫhentium, illi statur, per l. contractus. ff. de reg. iu. facit glos. in l. Lucio. ff. de lega. 2. quam reputat hic Imo. meliorem oībus: quæ dicit, ꝙ si verba legantis diriguntur ad debitorem, putà, Hæres dato, & ipse eliget: aut ad creditorem, putà, Tu legatarie rem istam percipito, & ipse eliget: data verborum ambiguitate eliget creditor, id est, legatarius, ut ibi. Sed in ꝫctibus stat regula prædicta per l. plerunque. alle. in glos. Differt ergo ꝫctus & legatum in vno: quia vbi verba ad neutrū sunt relata, electio est creditoris in legato: sed in cōtractibus est debitoris. ¶Fallit secundò, nisi alternatiuè esset adiectum aliquid in ꝫctu fauore creditoris ad eius cautionē: qa tūc non debitoris, sed creditoris est electio. Vñ si ꝓmisit dare cētū, vel fideiussorem, cū illa adiectio fit fauore creditoris, pōt dicere nolo fideiussorē, sed centū. Bar. in l. quāuis. in princ. ff. de pig. act. Vñ Bal. in l. fi. ibi q̄ro in isto. C. de peti. hęre. dicit, ꝙ licet in alternatiua soluendi electio sit debitoris, tamē in alternatiua exigendi electio est creditoris. No. Pau. in l. cum proponas. C. de transact. & Pau. & Alex. in l. 4. §. si ex conuentione. ff. de re iud. ¶Fallit tertiò in legato, qñ non apparet, ad quē dirigant verba creditoris, vt iam dixi per d. l. Lucio. & facit l. in testamentis. ff. de reg. iu. & ponit Ang. Are. in §. huic autem. Instit. de act. ¶Fallit quartò in gratijs, seu beneficijs alternatiuis: quia electio est beneficiati, & sic quasi creditoris. Tex. in l. 2. C. de castren. & mini. lib. 12. quem extollit Bal. & Ang. in l. beneficiū. ff. de ɔstit. prin. dicentes, ꝙ si vacantibus tribus officijs princeps vni conferat alternatiuè oīa, electus eliget. Et illum tex. no. ēt Bal. in d. l. Lucio. & in l. pen. ibi, q̄ro, q d in mandante. C. de ver. sig. & Bal. in l. qui duos. ff. de leg. j. Amplia, ētsi gratia fieret ad partis instantiam. Alex. in d. l. qui duos. per d. l. 2. ī ver. voluerit impetrare. quicquid dicant ibi Imo. & Ang. Are. in d. §. huic autem. moti per c. si pluribus. de præb. in 6. vbi ponitur specialis casus in literis ad beneficia non extendentibus, s̄m Alex. & facit
5 c. gratia. de rescrip. in 6. ¶Fallit quintò, in † pœnis alternatiuè appositis: quia non datur optio reo, & sic debitori, sed iudici. Glo. & Dominic. latè in ca. fraternitatis. 34. dist. glo. & Arch. 21. q. 2. in summa. glo. Imo. & Abb. in c. à crapula. in uerbo, beneficio, de ui. & hon. cler. glos. fi. Abb. Ana. & Maria. late in c. sicut. de Iudæ. sentit glo. in c. sicut dignū. in uerbo, quinquennio. de homi. & ibi Ana. no. Imo. in c. cùm oēs. ibi, in glo. pe. in fi. s̄. tit. prox. Abb. post. Goff. in c. 2 de cohab. cler. & mul. & hic: & in ca. at si cler. in prin. de iudi. & in c. ad Apostolicam. super gl. 1. de reg. Bal. pulchre in l. cunctos. in lectu. ver. secundo oppono. C. de sum. trinit. in l. data. C. q accus. Ang. in l. nunquàm plura. ff. de priua. delic. Sali. in l. quicunque. C. de ser. fugi. Dom. in c. 1. de hære. in 6. & in ca. de causis. de offic. dele. Ang. de Are. in maleficijs, & ibi August. in addi. fo. 118. Host. Ioan. And. & Dom. in c. j. de offic. vic. Pet. de Anch. & Imo. in d. ca. de causis. facit l. 1. C. de his, qui latro. oc. ibi, supplicio corporali, aut dispendio facultatum pro qualitate personæ & iudicis æstimatione. Sic intellige c. fi. de malefi. c. clerici. de exces. p̄la. c. in memoriam. 19. dist. cū si. Ratio principalis est, quia pęna est cōmensuranda delicto, 24. q. j. non afferamus. Et hāc cōmēsurationem nunquā faceret reus: qa semper eligeret minorem, & ideo frustra lex loqueretur alternatiue. Lex aūt exuberauit in pœnis, ut iudex attentis debitis circunstantijs possit leuiùs & grauius vlcisci. Probatur in ca. qm̄ frequenter. in fi. ut lite non contest. Et quia pœna non imponitur, nisi per iudicem. §. in hoc. c. fine. 34. q. 2.

DECEM MODIS Restringit ista fallen. quos collige plenius, q̄ aliàs dixerim, in d. ca. sicut. de Iudę. ¶Prima

a Seu. *De hec dictione, Seu, uide do. Socin. consilio suo 63. In causa vertente, ver. capiendo etiam secū dū. ibi, nā dictio. & ibi, idcirco. in 1. par. & consil. 250. incip. Considerata cōtingētia facti. vers. circa primā. in fi. in 2. parte. & omnino per Ang. Are. in rub. Instit. de except.*

b Debitoris. *Ad de Spec. in tit. de cita. §. 3. ver. quid si tres. & seq. & do. Soci. cons. 57. incip. Stantibus su præscriptis. uersi. quintus casus. circa medium, in prima parte.*

6 ma restrictio, Vbi † pęna est translata in aliam alternatiuè, non habet amplius electionem; puta ꝑ tali delicto puniatur in decem: vel si ĩ mensem non soluerit, ꝑdat pedem Ab. hic latè post Bar. in l. cùm duobus. §. idem respōdit. lo 2. ff. pro socio. ¶ Sed recipit ista restrictio octo necessarias aduertentias. Prima aduertentia: Si reus est creditor fisci pro dicta quantitate, lapso termino, euitat pœnam pedis. Et est casus, in quo fit ꝯpensatio cū fisco. Cyn. in l. si ꝯstat. C. de ꝯpens. Bal. & Salic. in l. j. C. eod. ti. ¶ Secunda aduertentia: Si reus eodē tp̄e fecit multa delicta, pro quibus imponitur pœna verbis prædictis, s. æris, cum subrogatione corporalis, si soluat pecuniā ꝓ vna, nō euitat corporalē in alijs. Alb. ĩ 2. par. statu. q. 44. inci. noua q. Et si puniretur morte, nullus amplius audietur pro alijs culpis pecuniarijs: quia crimen morte extinguitur. C. si reus, vel accus. mor. fue. l. j. secus si non fuit pęna mortis, vt sentit Alb. Qđ tn̄ non affirmo ꝑ id, qđ ē dictū, hāc pęnā subrogatā nō eē mutabilē, nisi modis ĩ. dicēdis. ¶ Tertia aduertentia: Stāte dicto statuto, vcꝫ ꝙ puniat̄ in cētū, aut amputetur eis manus: ista non est ꝓpriè alternatiua, sed est q̄dam pęna subordinata, s. corporaliter in defectū pecuniariæ, & non ꝓp naturam pœnæ corporalis. Bal. in l. Lucio. ff. de leg. 2. Alle. no. in l. si qs id, qđ. ff. de iu. om. iu. & l. fi. ff. de in ius uo. Ad qđ ēt vide Bar. in l. 2. ff. de pub iudic. ¶ Quarta aduertentia: Vbi fit talis subrogatio, cā dr̄ capitalis, & non pōt interuenire procurator: quia dicta subrogatio habet vim cuiusdam nouationis, arg. l. si pœnæ. ff. q̄n dies leg. ce. Bal. in l. si q̄n. §. fi. de le. j. addēs, ꝙ cognoscitur alternatiua, q̄n fit prolatio sub vna verborum conceptione, vt Lego fundum, aut decem. Sed translatiua, si dico, Lego fundum, vel, Si non dederis fundum, da bis centum: & sic in diuersa ꝯceptione verborū, vt in illo tex. ꝑ quē infert, qđ p̄dixi de cā capitali: qđ ēt ipse ponit ĩ l data opera. C. q ac. ibi, item notandū ꝓp statuta. ¶ Quinta aduertentia: Quamuis iudici imposita sit necessitas seruādi formā statuti, ꝓut iacet, l. j. §. is, q nauem. ff. de exerci. tn̄ si respu. & eius rectores velint potius pęnam pecuniariam post dictū tp̄s, q̄ corporalem, cessabit corporalis. Bal. in l. ꝯmissoriæ. C. de pac. inter empt. & vend. q̄a cum respu. sit creditrix, subintelligit̄ in statuto, si creditori placuerit, f̄m eū. Et idem Imo. in l. si ita stipulatus. ff. de ver. obl. ibi, & ex p̄dictis. dicens, ꝙ iste reus fisco inuito non ꝑdet pedem, ꝑ rationem l. liber homo. ff. ad l. Aquil. & facit, qđ dicet̄ propè, ver. dubito de hoc. ¶ Sexta aduertentia. Quia Lud. Rom. ĩ l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nū. & Maria. in d. c. sicut. dicunt, ꝙ iudex post terminum pōt eligere pecuniariam loco corporalis. Alleg. Bar. in d. §. idem r̄ndit. quem ēt ita alleg. Modern. in Maleficijs, fol. 19. ibi, quæro, si aliquis. & Bal. in d. l. commissoriæ. Hoc modo diceret Bar. ꝯ̄rium eius, ad qđ alleg. ꝑ Abb. & liber meus loquitur, prout Abb. allegat. Et istud est falsum, ꝙ iudex possit eligere, f̄m Raph. Fulg. in d. l. quicunque. C. de ser. fug. licet dicat Bar. consuluisse ꝯ̄rium, vt ibi refert Ang. se audiuisse à Bar. uiua uoce. ¶ Septima aduertentia: Stante dicto statuto puniente in decem, & subrogante pęnam corporis, reus carcerabitur: q̄a cā est capitalis, vt s̄. Vnde volens carcerem euitare, soluat pecuniam fisco pendente causa, & in eum transferat dominium cū conditione, ꝙ si contingat eum condemnari, ex tunc dicta pecunia transeat in solutum, & non carcerabitur. Ita docent Ang. & Imo. in l. sub conditione. ꝑ illū tex. ff. de solut. facit, quod habetur in l. si reus paratus. ff. de procu. & per Bar. in l. si quis. ff. de cust. reo & qđ posui de re iud. cùm te. de euitanda infa. per solutionem: & fortè tūc posset interuenire procurator, q̄a non est species pœnæ capitalis. ¶ Octaua aduertentia: Si testator mandat hæredi, vt daret mihi fundum infra certum diem sub pœna decem, & non dedit, non possum petere fundum, si priùs acceptaui legatum pœnæ: quia tunc est facta transfusio legati principalis in pœnam; secus, si non acceptaui pęnā; quia tunc ea remissa possum petere legatum. Videtur enim pęna in serta fauore honorati, non fauore grauati. Inno. in c. Raynaldus, in gl. mirum. de testa. quem ita alleg. Bal. in l. j. C. de his, quæ pœ. no. ibi, secundò quæritur, testator mandauit. ¶ Ex his declaratur prima restrictio, cui ēt satis est conformis tertia. ¶ Secūda restrictio;
7 Vbi † verba legis vel statuti, dirigunt̄ ad partē, tūc electio pęnæ alternatiuæ non est iudicis, sed partis. Gl. in l. quicunque. C. de ser. fug. Bartol. in l. 1. §. expilatores. ff. de effract. Abb. hic, & in c. si diligenti. ibi, quæro cum gl. de fo. cōp. Sic intelliguntur opin. variæ, de quibus per Docto. in l. quicunque. & Ana. & Maria. in d. c. sicut. ¶ Aduerte tripliciter. Primò, ꝙ si vna pęnarū alternatiuarū est mors, non pōt reus illam eligere. Mari. in d. c. sicut. per l. aut dānum, §. 2. ff. de pœnis vbi reo morituro non datur optio, quā mortem velit. Quem tex. extollit Bal. in l. j. ibi, q̄ro, nunquid possit. C. de his, qui ad li. per. non pos. & Lud. in l. si quis mihi bona. §. j. ff. de acquir. hære. & in sing. 137. quæro, an iudex. Considera, ꝙ tex. in dic. §. 2. cum glos. in versi. habeant. non loquitur, q̄n pœnæ sunt alternatiuæ, sed q̄n est vnica, s. mortis. Tamen credo dictum verum à fortiori ꝑ id, qđ dicetur propè. Si aūt vna est corporalis, sed non mortis, altera pecuniaria, benè datur electio reo, f̄m Maria. in d. c. sicut. Dubito de hoc; quia nemo est dn̄s membrorum suorum, l. liber homo. ff. ad l. Aquil. facit c. contingit. lo. j. de sent. excom. Per quam rationem multa deciduntur in simili, vt posui de offic. de leg. pastoralis. §. quia verò. Et in specie obst. dictum Bal. in d. l. quicunque. ibi, sed quid si est soluendo. dum dicit, ꝙ vbi quis debet fustigari, si non soluat, non potest præeligere fustigationem; imò cogitur soluere venditis bonis suis. Allegat l. de pollicitationibus. ff. de pollicita. Et licèt loquatur vbi sermo dirigitur ad iudicem, tamen idem sentit, vbi ad partem. ¶ Quinimo dixit Ang. in d. l. quicūque. ꝙ si post terminum reus est soluendo, non auditur malens perdere pedem. Sed istud quādo est el. ipsum tp̄s, adapta per dicta s̄. volente repub. non autem est in electione iudicis. Tamen hoc dictum facit à fortiori, ꝙ ante terminum non possit eligere pœnam corporis. Vnde dicit Fulg. in d. l. quicunque. ꝙ non est gerendus mos reo eligenti irrationabiliter pęnam corporalem cā non soluendi pecuniā. Fortiùs dixit Io. And. in ca. fi. de fo. cōp. in 6. ꝙ si reus est cōdemnatus ad pęnā corporalem, si nō soluerit, & non sit spes solutionis, q̄a inops; non pōt reus prohibere volentem soluere pro eo; & qui pro eo soluet aīo repetendi, poterit repetere, ēt si reus dicat se maluisse ꝑdere pedem; & sequunt̄ ibi Pet. de Anc. & Do. no. Bal. & Imo. in l. fi. circa prin. ff. de cond. indeb. Bart. in l. Stichus. ff. de pe. le. Bal. in l. fi. C. de neg. gest. & in l. si quis id, quod. ff. de iurisdi. om. iud. Pau. & Lud. in l. quamuis. ff. sol. mat. & ibi. Alex. latiùs insistens. ¶ Aduerte secundò: Quia non datur optio reo, vbi non cadit affectio, prout est ĩ nummis, ff. de leg. 3. l. nummis. Vnde si dicit, soluat 20. vel 30. tunc nulla est electio; sed debetur, quod minimū est, ꝑ no. in l. si ita stipulatus. & in l. inter stipulātem. §. diuersa. ff. de ver. obl. Vnde dicit Bal. in rep. l. j. ff. de leg. 2. ibi, sed quintò oppono, ꝙ alternatiua non ponitur inter ineligibilia, putà in nūmis, in q bus nō cadit affectio, nec probabilis electio creditoris; quia electio est cum ratione & intellectu. Alleg. Aristotelem dicentem, ꝙ nemo habens rationem eligit certum dānum. Et ideo lex non reputat cadere electionem debitoris in summis; q̄a in maiori soluenda nō cadit affectio. Et benè faciunt dicta in præcedenti aduertentia de electione rationabili.
8 ¶ Aduerte tertiò; Quia † vbi electio rei redderet pęnam elusoriā, non habet locum hæc restrictio; putà, si dicitur, eligat reus amissionē pedis, vel man⁹, & ipse eligat amissionem manus aridæ. Istud probat̄ ex dicto Bal. in auth. sed nouo iure. C. de ser. fug. dum dicit, ꝙ iudex habens eligere, non potest eligere illam; quia non dicitur manus. Sed contrarium tenet Angel. in l. 3. §. pe. ff. arb. fur. cæs. per illum tex. ubi appellatione arboris continetur sicca, donec sit præcisa à solo, licèt eius radices desierint viuere. Idem Salic. in l. 2. C. vt intra cer. temp. per d. §. pe. quē dicit esse cordi tenendum. Habemus tex. de hoc, prima, quæstio. prima. sicut vrgeri. vbi dicitur, quòd manus carens sanguine, est verum membrum. Et ideo Bar. Brix. in sua q. quidam habens duas manus, decidit per illum tex.

satisfieri statuto p amputationẽ talis manus:cuius amissio licèt minus noceat, tñ quia causat corporis deformitatem,non dr̃ ex toto inutilis. Et de hoc,qñ manus arida dicatur membrum,& qd de alio membro, vide copiosè per Ana.in c.j.cũ seq.do.Cal.Ang.& Augúst.in lib. Malefi.fol.107. Et ubi dicta manus esset talis, ꝙ melius esset non habere, putà si in ea pateretur quis morbum corrosiuum cum periculo inficiendi brachium, posset procedere ista aduertentia, secundum Maria. in d. cap. sicut. Cuius dictis adde prædicta. ¶ Tertia restrictio regulæ satis
9 ꝯformis primę,est,vbi † lex loquens alternatiuè, ponit pœnas augmentando:puta,vel si non destiterit ꝑꝑ talẽ pęnam,imponat talis,non est electio iudicis: quia vna vr̃ subordinata alteri.Imo.in cap.nihil est. de ele. Alleg. capit.nullus.cum ibi notatis.55.dist.vbi fit similis augmẽtatio.Faciũt,ſm eũ, no. p Legistas.in l.sanctio.ff.de pęn. & per Cyn. in l. qui sepulchra. C.de sepul.vio.& ita propriè loquitur c.quoniam.in fi.vt li.non contest.ibi,ad alterã processurus, si hoc meruerit proteruitas cõtumacis. Facit glo.in ver.par pœna.in c.cùm tu.de vsur.¶Quarta
10 restrictio:Põt † iudex dicere reo,elige, quam pęnã vis:& non dicet electio rei,sed iudicis,attento,ꝙ iudex non tenetur eius electionem sequi . Ita declarat Salic. in d.l.si fugitiui . probans , ꝙ eius electionem non tenetur iudex sequi,quasi nõ videatur requirere eius cõsensum, sed ꝯsiliũ,vel voluntatem:& sic non tenet sequi, ꝑ no.de arbi. cùm olim.cum materia,quam posui s̃.ti.prox.ex parte. Et ꝙ ipse videatur elegisse,ètsi reus prælegerit,facit l.itẽ earum. §.j.ff. qd̃ cuiusque vniuer. no. ibi, Parui enim refert,an ipse ordo elegerit,an is, cui ordo dedit potestatẽ: & quod no.Bar.in l.vnum ex familia.§.j.de le.2.cum concor.de quibus aliàs. Et intellige, nisi vtraque esset pœna mortis:quia non datur electio, quo ad modum moriendi,vt s̃.dixi, ver.aduerte tripliciter.licèt Nero eã dederit Senecæ, vt per Rom.sing.ibi alle. ¶Quinta restrictio: Si
11 † cõsuetudo introduxit impositionem vnius ex pęnis alternatiuis, non posset iudex aliam eligere, Abb. hic de æquitate, per l. hodie. ff. de poe. Sed de subtilitate secus: quia in his, quæ sunt meræ facultatis, obseruantia vnius nõ inducit ꝯsuetudinem:fortè enim sic placuit iudici,vt per Cy.& Io.And.in locis per eum allegatis, cum ꝯcor. quas posui de offi. leg. quo ad trans.¶Considera gl.fi. in prin.in l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his,qui no. infa. per quam dicit But.in c.j.s̃.ti.prox.ꝙ si iudex imponit aliam pœnam,quam ꝯsuetam,dr̃ excedere modum:quia illa succedit loco pęnę ordinariæ. Per illam gl. dicit Ab. in c.licèt. de poe. ꝙ vbi pœna non est expressa,debet imponi consuetudinaria: quæ si exceditur, dicitur modus excedi.Per illã gl dixit Bar.in l.seruũ quoque.§.publicæ. ibi,& si tu dicis.ff.de procu.ꝙ in pœnis arbitrariis illud ẽ certum,qd̃ est vsitatum. Per illam gl.dicit Bar. in l.fi.circa prin.ibi,quæro in crimine.ff.de priu.deli.ꝙ in actione iniuriarum,& aliis, vbi non est certa pœna,illa censetur ordinaria,quam ꝯsuetudo taxauit.& idem Bar.in d.§.pęna.ibi, quæro in criminib.Per illam gl.dixit Bal. in l.& si seuerior.ibi,oppono,ꝙ iudex.C.de infami.ꝙsi constat de ꝯsuetudine, tunc pęna arbitraria redacta est ad ordinariã: nã iudex habet sequi ꝯsuetudinem in pęnis, sicut legem scriptã. Per illã gl.dixit Bal.in d.§.pęna grauior.ibi, no. ꝙ ꝯsuetudo hẽt vim statuti in pęnis imponendis, adeò ꝙ ꝑꝑ ꝯsuetudinem licitè trãsgrediuntur iudices formã statutorũ. Vñ si ex statuto latro dẽt suspendi,& ꝯsuetudo addit,ꝙ transcinetur p terram, illa seruabitur. per illam gl.dixit Abb.in c.de causis.in fi.de off.dele.ꝙ in pęnis tm̃ põt cõsuetudo, quãtum lex. Pro illa gl. vr̃ tex.in l. quis reum.ff.de cust.reo. vbi põt ꝯsuetudo inducere pœnam.Pro illa gl.est ẽt tex.in l.saccularij.§.sunt qdam.ff.d̃ extraor. cri.ibi, hanc rem p̃sides grauiter exequi solent. Per quem tex. dicit Bal. in l.quicunque. C.de ser.fugi. ꝙ illud, quod est ꝯsuetum fieri, nõ dr̃ amplius arbitrariũ, sed necessarium. Per illum tex. dicit ẽt Bal. in tit. de pa. Constan. ꝙ consuetudo habet potestatem in sanguine hominis.Ita alleg. Ana.in cap. sicut.de Iudæ. ¶Modò ꝯsidera,ꝙ si firmata est consuetudo per vniformen electio nem alterius pœnæ, vr̃ alia pœna abolita, & ita habere pro se nedum legem, sed consuetudinem. Ergo non est mutabilis,sicut ẽt dicit Abb.in cap. ea, quæ de sta.mon. iiij.no.per illum tex.à ꝯrio, ꝙ consuetudo mutat pœnas regulæ ordinis.Sequendo arg. Abb. non videretur posse induci in talibus consuetudo:quia omnis impositio pœnę fluit à voluntate iudicis. Ergo ꝯsuetudo nunquam potuisset radices figere.¶Præterea,vbi per actum reiteratũ, quamuis uoluntariè res transit in aliã naturã,inducit ꝯsuetudo,c.cùm de beneficio. de præben. in vj. Benè verũ est,ꝙ ubi pœna legis nũquã fuit imposita, quia casus nõ euenit,nullo tp̃e aboletur. Io.And.de cleri. coniug.Ioãnes.Sed vbi nõ vsus habet implicitum ꝯrium usum, tũc bene inducitur cõsuetudo,ut ibi per eum, & latè Maria. in c.cùm consuetudinis.de consue.dixi in ca. j. de treuga & pace. Hic una pœna est inusitata, alia è regione est usitata. Ergo prima abolita.¶Præterea videntur iudices tãdiu in hoc conformes habuisse respectum ad mores patriæ,quibus certo respectu congruentior fuit pœna semper electa. Vnde non fuit actus meræ facultatis. & sic succedit dictũ Bar.in l.cùm de in rem verso.ad fi.ff. de vsur. cũ cõcor. quas posui in d. c.quo ad.in quibus dr̃, ꝙ actus, qui referri põt ad aliquem respectum,non dr̃ merę facultatis.Et ista no.tãquam à Modernis omissa, & cogitabis.
12 ¶Sexta restrictio: Vbi † non sumus in pęnalibus, sed in remediis proditis alternatiue à iure ciuili, etiamsi verba dirigãtur ad iudicem, electio est partis:quia satis est legi succurrere vtilitati priuatę.Abb.in c.pro ut.ibi,ex prædictis ẽt col,ige.de dolo & contu.ꝑꝑ glo.ibi,iuncto tex. Per quam dicit ita limitandam hanc materiam, & per tex. & qd̃ ibi Bar.in l.consentaneum.C.qũo & qñ iudex. Ad qd̃ ẽt uide c.quoniam.in fine,ut lite non contest. Etiam intellige,ut per Abb.ĩ d.c. prout.prope finẽ. Et adde Bal. in d.§.pęna grauior. vbi dicit,ꝙ in ciuilibus eliget reus.l. plerunque.alleg.in glo. sed in criminalibus iudex, per d. l.si fugitiui. ¶Septima restrictio:Si in pęnis vna pœna dirigit verba ad iudicẽ, alia ad partẽ: puta vel soluat decẽ, vel iudex eũ ꝯdennet ad pedẽ,tunc est electio rei.Maria. in d.c.sicut.Allegat Bal.in d.l.data opera.quia non est ꝓprie alternatiua,sed potius vna conditionalis,si non sol-
13 uerit,perdat pedẽ.¶Octaua restrictio:Quando † vna pena alternatiua includitur in alia,& sic sunt similes,& alia excedit solùm in quãtitate: vt si statutũ dicit, punias eũ in centũ vel quinquaginta, tunc imponitur pęna illorũ. SOL.Quia ĩ illis cõcordat vtraq; pars alternatiuè, iuxta c.j.de arbi. in 6.Ita dicit Do. in c.de causis.ibi, tertio casu,qñ imponitur.de offic.deleg.& in d.c.fraternitatis.34. dist.ꝑꝑ glo.fi.de homi.sicut dignum.¶Considera, ꝙ nõ sequitur,quin possit eligere summam maiorem:alias frustratoria esset alternatiua. Benè debet eligere benigniorẽ.sed an teneatur.dicetur ĩ. Neq; dicetur esse eadẽ summa:quia ubi distincta est maior summa à minori,non dicit ibi minor inesse maiori, l. ex facto. §. item q̃ro. ff. de vul.& pup.ubi si dr̃, si filius decesserit ante annũ decimũ suæ ætatis,sit hæres,si ante quartum decimum,sit Titius: licet decedat in octauo,& sic ante quartũ decimum,nõ erit Titi⁹,qa illa specialis summa derogat maiori.¶No-
14 na restrictio:Vbi † pęnę ponuntur alternatiue,habito respectu ad qualitatẽ ꝑsonarum,non est in optione iudicis eligere,quam uelit imponere: sed dẽt illam imponere,q̃ magis ꝯgruit qualitati personæ deliquentis. Dom. egregie in c.ante oĩa.35.dist.per illũ tex.in uerbo, ut ordo patitur.puta si est in sacris,fustigetur:si in minoribus,suspẽdatur ab ordine. Ita important illa uerba, per q̃ tenetur iudex ordinem inspicere,ſm Vgo.ibi.quem Arch.nõ re-
15 fert.¶Decima & ultima restrictio: Iudex † in dubio dẽt eligere minorẽ.Glo.in d.capitulo,de causis,in uerbo,certa.& in d.c.sicut dignum. & in regula, in pęnis. & glo.j. in c. hoc ipsum.32.quæst. 2. & glo.fi.in d.capitu.sicut.de Iudæ.Ad hoc tex.eodem ti.postulasti.Ita per ista iura firmat Dom. in d. ca. fraternitatis. Facit lex, si præses, ibi, mitior erit sequenda.ff.de pęn. Et idem Ana. post Cardi. in d.ca.sicut dignum. Et cogitabis, an Anan. recte mordeat illam gl.dicendo,quòd qui dicit de septennio, con-

cordat in quinquẽnio. Et no. ꝙ illã debet imponere iudex, quã putat magis timeri. Dom. ĩ d.c. de causis. ꝑ gl. ibi, & est tex. in d.c. qñ. in fi. Vnde pulchrè dixit Archid. in c. ea vindicta. 33. q. 4. super gl. ꝙ licèt pœna corporalis reputetur maior, ꝙ̃ pecuniaria, tñ si eps videt clericum verisimiliter magis timẽtẽ pecuniariam, ꝙ̃ corporalem, iustè potest, imò debet punire eũ in rebus proprijs. ¶ Nõ aperiunt isti, vtrum istæ instructiones, quas dãt iudicibus per verbũ, debet, importent necessitatẽ, prout regulariter importat verbum, Debet a. Glo. in cle. attendentes. in verbo, debet. de statu monacho. latè Bar. in l. 3. C. de pig. Sed hoc pẽdet à dubio magno, vtrùm in commissis arbitrio iudicis possit appellari à malo arbitrio? qđ non aggredior. Oẽs ponunt de causa pos. ca. sup his. ꝑ duas gl. ibi, & Alex. ad saturitatem in l. j. ad fi. de legat. 2. ¶ Demum scias, ꝙ in hac electione debet pars citari. Bal. in d. l. si fugitiui. in fi. dum dicit, causa cognita, & in figura iudicij. ¶ Nec ignores, ꝙ stante statuto, quòd aliquis puniatˉ pœna pedis, vel alia: illud, Alia, intelligitˉ de simili. Vnde non de pecuniaria: quia non ꝯuenit in genere. Nec de morte: qa longè remota est ab amputatione mẽbri. Bal. in l. ꝯuenticulã. ibi, & istud nota, si statutum dicit. C. de episc. & cler. facit, quòd dicetur de dictione, Alius, ĵ. eod. sedes. ¶ Reliqua dic, vt in locis præallegatis Et de arbitrio iudicis circa casus à iure non punitos, plenè ponitˉ in d.c. de causis. vbi posui. Et an possit iudex arbitrari mortem, dixi s̃. tit. prox. ex literis, discussa glo. in §. in summa. Insti. de iniu. & quando possit minuere pœnas iuris? & iustas causas minuendi, dixi de officio le. nisi speciales. Prædicta verò nõ reperies alibi meliùs.

16 ¶ Sufficit † vnã de alternatiuis esse verã b, vt hic, & in regula, in alternatiuis. ¶ Fallit primò in casu l. cùm quidã. C. de ver. sig. ille, vel illa sit hæres, erũt ambo. ¶ Fallit secundò fauore dotis, in qua aliquãdo alternatiua non potest verificari, nisi in uno certo, Car. hìc, per l. Caius. ff. sol. mat. ubi ex stipulatione, vel pacto extranei dotantis acquiritur actio mulieri, etiamsi stipulatio sit alternatiuè concepta in persona mulieris, & ipsius stipulantis: & persona stipulantis habetur pro nõ adiecta de æquitate fauore dotis, vt ibi ꝑ Doct. maximè Pau. in 1. col. ibi, tertiũ est singulare. ¶ Fallit tertio in alternatiua impropria, ꝙ̃ appellatˉ subdisiunctiua. lego Titio vinũ, qđ habeo Romæ, seu Bononiæ, venit vtrunque. Bu. Car. & Ab. hìc ꝑ l. si quis ita. ꝯ au. & ar. leg. Intellige hoc, ſm Imo. solùm in legatis, in quibus fit plenior interpretatio, non in contractibus, per regulam, contra eum. lib. 6. & l. veteribus. ff. de pac. latè Bar. in d. l. si quis ita. & alij in locis suprà allegatis, de dictione, Seu, & Siue. Legatum autem factum per dictionem, vel, non includet vtrunque, quia hoc iure nõ cauetur, neque aliter probatur in d. l. si quis. secundum Inn. hic contra Car. Fallit quartò, vbi disiunctiua ponitur verbis negatiuis. But. & Abb. hic. Contrarium tenet Imo. hìc, & in l. si ita quis. ff. de ver. obl. & ibi Alex. quia siue sermo sit affirmatiuus, siue negatiuus, dispositio habebit effectum verificata altera parte, l. si quis ita stipulatus. ff. de ver. obl. verbi gratia, si nauis non veniat, aut Titius ꝯsul non fiat, dabo decẽ: sufficit vnũ nõ euenisse, ut tenear: sed ad euitandam pęnã, vt nõ tenear, benè uerum est, ꝙ nullum illorum debet accidere, ſm Imo. ¶ In quo pro iuuenibus nota tria exempla, vel tres casus. Primus casus: Si dixi, si Teucer non venerit, vel Papa non morietur, dabo decẽ. Papa est mortuus, Teucer non uenit, sum obligatus: sufficit nõ euenisse vnũ ex his, quæ cupiebam non euenire. ¶ Secũdus casus: neque Teucer uenit, neque Papa est mortuus, sum etiam obligatus, quia nullum extitit, & ita optabam. ¶ Tertius casus: Teucer uenit, & Papa est mortuus, non teneor, quia nihil euenit de his, quæ sperabam. Ideo caue, dum Abb. dicit, non teneor, si aliquid horum accidat: uoluit enim dicere, non teneor, si nullũ istorum accidat: putà in exẽplo suo, imperator uenit, filius est natus, & sic concursus vtriusque ex alternatiuis in faciendo ea non accidere, facit euitari pęnã. Bal. in l. Lucio. de leg. 2. ¶ Adeò est uera prædicta regula, ꝙ ad veritatem alternatiuæ, &c. vt dixerit Vin. ĵ. eo. constitutus. ꝙ si Papa mãdat capitulo facta mentione numeri iurati, vt recipiãt Titiũ, vel soluãt centum, dato quòd possent seruare iuramentũ soluendo centum, tñ possunt recipere Titium, licèt ex mandato non astricti: quia eligũt uiã tutã authoritate superioris. Et sequuntur ibi alij. ¶ Et adde quintam fallẽtiam, s. vbi disiunctiua cadit inter genus & speciem, l. sępe. ff. de ver. sig. vbi Dedi, vel c Donaui, exponuntur pro, Id est. Latè Bart. ĩ l. Quintus. de au. & ar. leg. Et si ꝯceditur priuilegiũ vni, vel hæredibus suis. Vel resoluitur pro, Et. Lud. in sing. ver. priuilegiũ, post Bal. ĩ c. j. de eo, ꝙ sibi & hęre. vbi dixit, qđ dictio, vel, posita inter contrahentem & hæredẽ, ponitˉ, pro, Et, ordine iuris seruato, ꝑ illum tex. ¶ De materia aliqd Bal. in l. 2. C. de obse. ubi exponit, Aut pro, Et, licèt naturaliter disiungat. Et dicit Bal. in l. j. in princ. ff. de iusti. & iu. ꝙ inspecta propria natura vocabuli d, ad veritatem disiunctiuæ non requiritur vtriusque partis concursus. Multa etiam ponunt Bal. & Salic. in d. l. cùm quidã. Bar. in l. pediculis. §. argento. ff. de au. & ar. le. Bal. in l. gñaliter. in prin. C. de inst. & subst. ¶ Alias fallentias collige ex Bart. in l. si is, qui. §. vtrum. ff. de rebus dub. Et memento in æternum, quòd id, quod est prohibitum simpliciter, est etiam prohibitum alternatiuè. Vnde qui iurauit non venire ꝯ ꝯctum, licèt possit simpliciter petere, vt suppleatur pretium, in quo fuit deceptus, tamen si peteret alternatiuè contractum rescindi, vel pretium suppleri, est periurus. Bal. sing. in l. quæ sub conditione. §. 1. ff. de condi. insti. ꝑ illum tex. ¶ Et adde, quòd si Papa confert beneficium illi, vel illi, uterque habebit beneficium: & Vel, tunc ponitur copulatiuè. Arch. 7. quæst. 1. pastoralis. Et si vnus non vult, accrescit alteri, secundum ipsum. Dom. ibi post quosdam antiquos. Item de materia alternatiuæ, vide multa bona ꝑ Alb. in suo Dictionario, in dictione Vel. Qui autem sint actus, qui possunt alternatiuè fieri, & qui non, posui de appellationib. capitulo secundo.

a Debet. *Adde Angel. & Pet. de Suz. in l. j. C. quo & quando iu. & Bal. in c. 1. in fi. apud quẽ, uel quos contro. in vsi. feu. Fallit tamen, quãdo quis habuit cõsiliũ sapientis: quo casu cum dicitur cõsilio debere credi, non cogitur credere. Bart. in l. bonorum ff. de bono. pos. Fallit etiã secundum subiectã materiam quando que: sed stat impropriè, & non dicit necessitatẽ. s. quando dicit honestatẽ, vt est gl. 25. q. j. c. j. secundum Phili. in ca. proposuit. de appel.*

b Esse verã. *Adde do. Soci. consi. 52. incipi. Vt verã testatricis intẽtionem, in princi. ibi, primò: nã ipse. in j. parte. & vers. ad quartam rationẽ. quòd licet ad eius veritatẽ sufficiat alteram partẽ esse veram; tamẽ quãdo voluntas dispo nentis non potest verisimiliter verificari in qualibet parte sui, tunc disiuncta stat pro cõiuncta. Et an, & in quibus, & qualiter procedat, & ibi per eum plenè habes.*

c Vel. *Pro qua materia, & de hac dictione Vel, adde no. in le. si via, de ser. rust. præd. & vide in l. si ita qs stipuletur. & ibi Ioã. de Po. de ver. oblig. & Ang. de Peru. gl. j. in l. j. §. j. de Publ. & dom. Alex. in cons. 77. 4. parte.*

d Natura vocabuli. *Ad qđ adde idẽ tenẽtẽ do. Soc. cons. 52. in c. Vt veram testatricis, in prima parte.*

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum Papæ si dirigitur ad aliquem, debet illi obedire, vel allegare causam rationabilem, quare obtemperare non possit.*
2 *Supersederi in quibus casibus potest, ne obediatur mãdatis Papę.*
3 *Prælatus mandans fieri iustitiam, ex quo mandato sequitur mors, an sit irregularis.*
4 *Papa si scribit pro notoriè indigno tanta indignitate, quòd nutriatur peccatum, non est ei obediendum.*
5 *Papa potest facere de monacho non monachum.*
6 *Papa scribendo pro indigno, an videatur cum eo dispensare.*
7 *Promotus ab inferiore à Papa, indignè, an videatur dispensatus à promouente scienter indignum.*
8 *Præceptum factum ab inferiore sine causa, quas vires habet?*

9 Secreta

9 *Secreta Dei an sint talia, quòd de eis ratio reddi posit.*
10 *Secta Machometi, quare tanto tempore duret.*
11 *Ratio legis si reddi non posit, sufficit dicere, Ita scriptum est.*
12 *Ratio legis ubi non est expressa in lege, sed per aliam legem subintellecta, ratione cessante non cessat lex, si illa ratio non est necessaria, sed probabilis.*
13 *Prælatus debet esse paratus reddere rationem: intelligitur tamen, præhabita deliberatione.*
14 *Rescripti geminatio habet vim clausulæ, Ex certa scientia.*
15 *Motus proprius an posit aliter probari, quàm per expresionem.*

CAPITVLVM V.

1 SI quando. ¶ Is, ad † quē rescriptum Papę dirigitur, dēt ille parere, vel rationabilem cām assignare, ꝙ parere non possit. Vide gl. in ver. nuncians. in §. deinde competēs. in Auth. de mand. prin. quæ colligit argumētū ꝯ miseros p̄latos exequētes statim literas Papæ iniustas, nec audentes supersedere, etiā si rationabilis cā id suadeat. Et sequūtur Bal. & Imo. hic. Ideo dixit glos. in l. puniri. C. si ꝯ ius, ꝙ non debent timere, sed veritatem sequi: quia sic placebunt Deo & Papæ: dummodò, fm Bal. ibi opponatur falsitas, vel mendaciū in substantialibus & per partem narratis: secus si ꝯ narrationē Papæ, p p cle. j. de proba. Et dixit Bal. in c. cùm teneamur. de præb. in apostil. ad Innoc. ꝙ etiamsi in literis Papæ dicatur districtè p̄cipiendo, mandamus, tñ potest supersederi ex cā iusta. Et dū gl. hic extēdit istum tex. ad prælatū præcipientem subdito, adde gl. 3. in l. qm̄. la 2. C. de appel. quæ dicit, ꝙ assessores debent resistere iudici ad errorē inclinato, & subditi p̄lato legē ignorāti, instruendo eū. Facit c. fi. de cle. non resi. ibi, nisi rationabilem excusationē. Vñ dicit gl. in c. sacerdotes. 2. q. 7. ꝙ p̄lato non seruanti canones licitè, leuat subditis obedientiā. Ista alleg. hic And. Sic. ita residens. ¶ Primò adde tex. de re iu. cùm olim. vbi multa posui ad probandum, ꝙ variatio ī principe attribuitur in dubio circūuentioni, non errori. Tene ea mēti. ¶ Scdò adde Abb. de præscri. cū nō liceat. vbi tēperat gl. in d. c. sacerdotes. dū modò non seruet ex cōtemptu. Vide quę dixi ibi, vbi ēt inuenies, qñ dicatur nō seruare ex ꝯtemptu. ¶ Tertiò ad illud de officialibus vide Bar. oīno in l. De repræsalijs, q. 6. ubi ponit, qñ imputetur eis non resistentibus potestati. Pulchrè Ange. in d. l. qm̄, cum concor. de quibus in lib. Ange. & August. de Maleficiis, sub clausula, De consensu & deliberatione om. iud. fol. 188. vbi ēt inuenies decisum vnum, in quo Bar. dixit, Cogita, in d. 6. quæst. ¶ Quartò adde Bal. in l. fi. C. senten. rescin. non pos. vbi dicit, quòd etiam, vbi princeps scribit ex certa scientia potest probari cōtrarium, s. de obreptione: de quo per eundem, de pace Constan. ver. si quis. ibi nō admittēdus. Hæc sint, quantū ad prædicta.

2 SVPERSEDERI Igit † pōt executioni præceptorū Apostolicorum suadēte legitima causa. In quo vide semper Pet. de Anch. ꝯsi. mihi 308. Nisi legibus & canonibus. vbi eleganter exorditur ad excusationē impugnātiū gratias literarum Papæ: quia faciunt cum licentia legis de qua hic. Postea probat inualidā esse gratiam, quæ irritat cōpositionem iuramento firmatam tacito de iuramento & non restituendo partem læsam in pristinum statū. Et vide Bal. in p̄emio Decre. versi. dicit colle. vbi dicit, quòd si Papa scribit pro intruso, non est ei leuato velo obediendum: Alleg. quod no. Arch. in ca. quid culpatur. super verbo, legitimo. 22. quæst. j. Et facit mentionē de glo. præalleg. quæ inuehit contra miseros prælatos obedientes iniustis præceptis Papæ. Per istum tex. Petr. de Anch. ꝯsi. 391. præmitto pro clariori. insurgit more laicorum animosè & verbis elatis contra quandam declarationē Papæ dicentis, qualiter fuerat animus suus reseruare, & c. quia tanquam iniqua & ꝯtria iuri, erat refutanda, per l. quoties. de preci. impe. offe. maximè, quia tollebat ius alteri quæsitum, contra l. pen. C. de decu. lib. 10. vbi statuere iterū super iā firmatis, non est proponere remediū æquitatis, sed calumniam præteritis inuenire. ¶ Per istum tex. & alia, dicit Pet. de Anch. consi. 233. Per p̄dicta subtiliter, & c. ad fi. ꝙ si res aliter se habet, q̄ præsupponat mens rescripti, est supersedendum, & si contineat excōicationē latæ sñiæ: quia tacita ꝯditio, Si preces, & c. tenet eā in suspenso. Dixi s̄. c. 2. Per istū tex. dixit Car. cōsil. 262. Dñs noster Papa. ad fi. ꝙ vbi agitur de grauissimo dāno tertij, vel de malo futuro, vel scādalo, tolerat Papa, vt supersedeatur. Alleg. tex. j. q. 7. & si illa, & hic, & Inn. in ca. inquisitioni. de sen. excō. Per illū tex. dicit Car. ꝯsi. 105. quæsitū sæpe fuit à me. in sexto dubio, ꝙ stāte schismate non est obediendum p̄ceptis Papæ nutritiuis schismatis. Per istum tex. dixit Io. de Lig. de reg. ad Apostolicā. ibi, sed nunqd poterit monasteriū. ꝙ si Papa mandat monachis, vt aliquē recipiant, pñt tñ ei opponere crimina, vel defectus. Per istū tex. dicit Io. And. in c. ad honorē. de author. & usu pal. ꝙ non obstante plenitudine potestatis, q̄ est in Papa, non est obediendū ei peccato imminēte. Per istū tex dicit Host. in ca. proposuit. de ꝯces. præb. ꝙ oēs tenentur obedire Papæ, quicqd præcipiat, nisi sequi possit peccatum, & ibi Abb. Per istū tex. dixit Bal. in c. 2. ad finē s̄ eodem. si Papa mandat ꝯfirmari sententiā, non intelligit leuato velo, sed cā cognita, & pōt infirmari, si infirmanda est: secus, si mādatur executio, dummodò sit apta per diffinitiuā, q̄ trāsiuit in rē iud. Per † istū tex. inferri 3
pōt ad casum, qui Romæ occurrit Io. Papæ XXIII. qui cū iussisset quendā Romanū decapitari, & ille adeò clamasset, ob id Papā esse irregularē, ꝙ populus de irregularitate Pontificis scandalizabatur, fuit iussu Papæ liberatus, vt refert Paris de Puteo in li. De syndicatu, fol. 32. Sed re vera iste casus longè antea euenerat Host. dum esset legatus Bononię, vbi reus condemnatus petens vt dimitteretur prius ad legatum, alioquin de re ardua, cùm nihil arduū dixisset, turbatus legatus dixit, Ducatur ad iustitiā. Illo aūt clamante, multos esse irregulares: respondit legatus, Maledicatur, qui te docuit, eumq; remissum ad carceres, postea liberauit. Ita narrat Io. de Lig. in cap. sententiam. in fi. ne cler. vel mon. dicens se hoc audiuisse à dño Pau. dum legebat. Et fundantur ista dicta in ca. ex literis. de exces. prela. & in d. cap. sententiam. vbi prælati non imponunt proprio ore ꝯ personam specialem iudicium sanguinis. Vnde dicit Bal. in ca. 2. in fi. de maio. & obed. ꝙ Papa potest imponere pœnam mortis statuendo, sed non exequendo, fm Inno. Et si propriis manibus Papa occideret aliquem, fieret statim irregularis, quod dicit valde notandum. Dixi aliquid in c. fi. in fi. de ma. & obed. Et ad excusationem supersedentis executioni iniusti mandati, uide quod de Petronio Romano scribitur in Supplemento chronicarū, lib. 8. fol. 8. & retuli infrà eo. cum dilecta. ver. Amplia primò. per istum tex. dominus noster, & c. Stupende nos instruit ad impugnanda rescripta, quorum executio tenderet in dedecus Apostolicæ sedis, q̄, fm eum, patitur magnum vilipendium, qñ sine causa facit mutationes in ecclesiasticis. Subdit eleganter, quòd etiam, vbi est clausula, Motu proprio, sępe est facta ꝯcessio ad instantiam impetrantiū. Quod no. Et subdit, ꝙ rescriptum ad utilitatem priuatam non derogat rescripto cōcesso ad publicam, etiam facta eius mentione, nisi de causa publica aliquid dicat, etiamsi sit ex certa scientia & motu proprio: & sequitur dictas glo. de prelatis miseris. Et hoc de causa publica adde ad dicta supra, eod. cęterū. Respondet ad §. qui autem. 17. q. 4. ibi, sacrilegiū committunt, qui disputant, an sit dignus quem princeps eligit? & dicit, ꝙ imò, si constat, quòd est malus, pōt de hoc disputari. Allegant Lau. de Piñu, & Arch. ibi. Vnde dicit Ioan. And. de senten. excom. à nobis. lo 2. quòd si ecclesia ligat, vel absoluit errante claue, non ualet, quo ad Deum. Facit glos. de iureiurando. quanto. & de voto. non est. cum concor. Postea paulò infrà, versi. post hoc consilium. cum Card. reprehensus fuisset de nimia audacia, late se excusat subdendo hęc verba, Quòd tanta fuit olim & hodie impetrantium ambitio, quod sępe talia conceduntur à sede Apostolica, ex quibus p̄betur materia cęteris dicendi, vbi est Deus clericorum?

ricorū, de voto. magnæ. Vide semp̄ dictū ꝯsiliū. Per istū tex. dicit ēt Abb. in c. cùm teneamur. de præb. ꝙ ētsi Papa scribat cum clausula, Non obstante scandalo, nno est obediendum, si dubitat̄ de peccato. Allegat ēt Inno. in c. inquisitioni. de sent. excom. ¶ Propter illud dictum Inno. in c. inquisitioni. infert hic Abb. ꝙ † non ualet col-
4 latio facta per Papā notoriè indigno tanta indignitate, ꝙ nutriretur peccatū. Et idē Io. And. infrà eodem, cùm adeò. & ibi But. Dominic. & Imo. Facit glo. j. in ca. eā te. de æta. & qua. Et dicit Bal. in d. ca. cùm adeò. ꝙ si constat de certa scientia, vbi Papa scribit pro indigno, non pōt aliquid opponi. Vñ si mandat prouideri impuberi nominata impubertate, obediendum est, dummodò sit pubertati proximus, vel doli capax; secus, si est infans, vel non doli capax, vel furiosus, vel prodigus, cui per sententiam est interdictum bonis: quia gubernacula nō sunt talibus committenda. Subdit paulò ĩ. ꝙ si mandat aliquē recipi in canonicū, non obstantibus exceptionibus quibuscunq;, non sunt remotæ legitimæ, id est, scriptæ in iure, sed bene illæ, de quibus inter Doctores est disputatio. Dixit ēt Host. de offi. ord. significauit. ꝙ si Papa absoluit excōicatum; qui eum in impetratione absolutionis decepit, pōt eps non sequi absolutionē, & reinducere in excōmunicationem. Et idē dicit de alijs gestis per Papā malè informatū, nisi esset casus, in quo Papa dispensare posset; alias aūt nunquā dēt ei obediri ꝯ Deum. Et de hoc exclamat ibi Abb. ꝙ legi, vel præcepto Papæ continenti peccatum p̱ Papā non remissibile, non est obediendum. Pro tanto dixit Bal. in proœ. Decre. ꝙ si Papa scribit pro intruso, non eēt ei vllo mō obediendū. Facit qđ no. Archi. 23. q. j. quid culpatur. s̄m eum referentem ēt d. gl. de prælatis miseris. Et idē Abb. in d. ca. cùm teneamur: quia Papa nō pōt ꝯ legem Dei, 25. q. j. sunt quidam. Sed Deus p̄cepit malū uitandum Ergo ei parendum, qa non dedit Petro potestatē faciendi de peccato non peccatū, 40. dis. c. j. Ad hæc bonus tex. 2. q. 3. Iulianus. cū seq. bona glo. in c. pastoralis. in uerbo, ꝯsona. de fide instr. Propterea dixit Host. de præb. graue. ꝙ vbi clerici reperiuntur indigni tāta indignitate, ꝙ sine peccato non pōt eis prouideri, melius est paucis dignis, vel vni tantùm digno multas ecclesias ꝯferre: secus, si non est tanta indignitas; quia ꝯstruenda est domus ex lapidibus, quæ occurrunt. Et sequuntur ibi alij. Et iō si executor Papæ prouidet indigno tali in dignitate, ꝙ si Papa sciuisset, nunquam scripsisset pro illo, non tenet prouisio, Abb. in c. j. ad fi. de re iud. reuocās, qđ dixerat in ca. fi. in fi. de p̄sump. Fortiùs dixit Inno. in c. ne Dei, in gl. 2. de simo. ꝙ religiosus non tenetur obedire p̄cepto Papæ, qđ repugnat regulæ ab eo professæ, & sequitur Martinus de Laude in tractatu de Principibus, fo. 2. ver. si Papa mandat. Facit qđ scribit Lud. in l. si verò. §. de viro. 7. fallen. so. ma. extollens Inn. in d. cap. inquisitioni. quem ēt extollit Nico. Myl. in Repertorio, in ver. Papa, §. 48. Papæ non est obediendum, &c. Intellige, nisi Papa ex maxima cā præciperet aliquid tale religioso, ēt vt m̄rimonium ꝯheret; quia licèt hoc non posset præcipere eo stante monacho, de sta. mo. cùm ad monasterium. in
5 fi. tamen † potest eum facere de monacho, non monachum a: quia dicit Inn. in ca. presbyter. in fi. primæ glos. de sac non ite. ꝙ Papa posset facere, ꝙ non eēt monachus, cū ipse constituerit ordinem monachorū, & ꝙ in monachatu nō infertur character. Ad quod vide latiùs Io. An. in regula, semel Deo, in Merc. Et sic intelligitur opi. S. Tho. scđa secundæ, q. 88. artic. vlt. ibi latè voluit, Papam non posse dispensare cum religioso professo super voto continentiæ, per cap. cum ad monasterium. in fi. de sta. mo. licèt ipse Thomas contrarium dixerit in 4. sen. dis. 38. q. 1. art. 4. circa medium, ibi, sed hoc etiam non videtur sufficienter dictum. Est verum, quòd vt aliàs latè dicam, opin. Thomæ in secunda, quòd Papa non possit dispensare in uoto solenni ꝯtinentiæ, tenet Io. de Turre cremata, Car. sancti Sixti, in libello, de potestate Papæ, q. 35. & Albertus Magnus, & Bonauent. in 4. vbi s̄. & Ray. in summa de uoto, & glo. 25. q. 1. sunt quidam. Sed tamen communior est alia opi. Tho. in 4 cū qua concordat latè Io. And. in d. regula, semel. & Pe de Anch. consi. mihi 335. pro maiori intelligentia. referentes, ꝙ quidam Remig. monachus & Sacerdos de sanguine regio Aragonum, cum dispensatione Apostolica duxit vxorem, cum defecissent alij masculi, ex qua suscepit Petronillam, q̄ successit regno nupta Raymundo comiti & marchioni, ex quibus ortæ sunt 8. generationes illius domus Aragoniæ. Et hanc partē tenet ēt Inn latè in d. c. cum ad monasteriū. Arch. latissimè ĩ. in d. c. sunt quidā. Pet. de Anch. in repe. c. j. s̄. ti. prox. gl. in ca. cùm olim. in ver. votum. de cle. ꝯiu. & ibi Abb & Imo. Car. post gl. j. in cle. 1. in 1. op. pos. de ꝯsan. & affi. Abb. in c. rursus. q cle. vel vo. Dom. latè post glo. ēt Arch. in c. de illo. 32. dist. Bal. in l. rescripta. ibi, item dispensat. C. de preci. impera. offe. Arch. in cap. cùm in præterito, 82. post Lau. de Pinu. Bu. in ca. j. in fi. de voto. Imo. post Guliel. in cle. 1. de ꝯsan. & affi. Pe. de Ancha. in cle. abusionibus. de pœn. & re. Io. de Lig. in consi. In Christi nomine, & beatæ virginis gloriosæ. Host. in sum. de uoto. §. quał, & cuius authoritate. ver. sed & de votis volūtarijs, Bal. ĩ l. si tibi filius. in fi. ff. de adop. Imo. in l. in substitutione, post mediū, ff. de vul. & pup. Abb. dicens ita tenere oēs Canonistas, in d. ca. cùm ad monasteriū. in fi. Host. in summa, qui cler. vel vo. §. qui uouens. ver. vr̄ igitur. Arch. in scđa parte suæ summæ, ti. 9. ca. 2. ver. ex dispensatione votorū. Pet. de Monte in tractatu De papa & concilio, ver. quarta conclusio. col. 46. Ioan. And. latè in ca. j. de uoto. eleganter Rich. de Mediauilla in 4. senten. dist. 38. q. 9. art. j, latè Astesanus eum referens in sua Summa, lib. j. q. 20. art. 11. Iacobus Zochus concinis meus latissimè in cap. 2. 4. quæst. qui cler. vel vouen. Spec. de lega. §. nunc breuiter. ver. 15. sentit glo. 1. in ca. si custos. 27. q. 1. Et potissima ratio est: quia licèt propter repugnantiam non possit facere, quòd professus stante professione non contineat, tn̄ potest voto castitatis dispensatiuè sublato licentiare eum, vt contrahat m̄rimoniū ex causa Et etiam ex isto argumento sequitur fortius, ꝙ sicut ex uoluntate Papæ & ecclesiæ clerici in sacris obligantur ad castitatē, ita ex sola uoluntate posset Papa statuere, ꝙ licite cōtraherent, vt sentit Abb. in c. cùm olim. de cle. coniug. Ergo si ex sola voluntate potest cum omnibus ita statuere, fortius cum vno etiam sine causa dispensare, & successiuè cum pluribus singularibus: Nisi dicas, ꝙ cùm prohibitio coniugij fuerit ex magna causa, secundum Ioan. And. in d. cap. 1. etiam relaxatio debeat esse cum cā, s̄m Nic. Myl. in Reperto. in ver. dispensatio. ad fi. Et dicit Bal. in cap. 1. in fi. de milite uasallo, qui bellica ar. depo. quòd professio non est sacramentum ecclesiæ. Vnde posset per Papam tolli. Et quòd de clerico possit fieri non clericus, patet in ca. degradatio. de pœn. in 6. Sed quæ dicta sunt de causa urgenti, cōmuniter tenentur, & credo ita seruari in curia, attento ꝙ Calixtus Papa III. recusauit dispensare super coniugio diaconi, qui solùm allegabat se legi carnis non posse resistere, quamuis pro eo intercederet Aeneas tunc Car. Senensis, qui postea successit Calixto, dictus Pius II. vt in suis epistolis in Cardinalatu compositis, fo. pe. vbi scribit expectandum esse ab amico alterius apostolatū, qui mitior sit.

a Nō monachū. *Adde idem tenentem do. Soci. consil. 92. incip. Circa primum huius consultationis, in 1. parte.*

6 STAT DIFFICVLTAS, Vtrum † scribēdo p̄indigno sciēter, videatur Papa tacitè dispensare, si illa indignitas est ab eo dispensabilis? In quo Abb. hic tenet, quòd sic. Et idem Innoc. in d. capit. significauit. secus dicens in inferiore à Papa. Remittit ad no. in capitu. 2. de schis. sed contrarium etiam in Papa firmant Io. And. But. & Dom. in d. cap. significauit. dicentes, quòd etiam eo casu, quo dispensare potest, non est ei parendum nisi dispenset expresse. Allegat no. in d. capitu. 2. Quæ verba non videntur vidisse Abb. hic, & Imo. ibi. ¶ Considera tria. Primo doctrinam But. & Dom. de fi. presb. veniens, dum dicunt, ꝙ actus superioris consistens non in

in pati, sed in agere, operatur dispensationem, dummodò appareat, ꝙ de causa dispẽsationis cognouerint summarie: & tunc promouendo inhabilem vr̄ dispensare. Et in dubio non præsumit̄ causæ cognitio in ista tacita dispensatione, licèt Host. ibi aliter: qđ Ioan. And. putat falsissimum. Hoc modo valde restringeretur opi. Abb. hic, & aliorũ in simili materia, videlicet ꝙ nisi appareat Papam adhibuisse causæ cognitionẽ, non inducat̄ tacita dispensatio per promotionem ꝑsonæ inhabilis, quãuis expressa inhabilitate. ¶ Considera secundò, ꝙ hic, essent vidẽda tria dubia magna. Primũ, qñ princeps promouẽdo inhabilem, videatur dispensare? De quo ꝑ oẽs, excepto Bart. in l. quidam ꝯsulebant. ff. de re iud. & per Ana. post alios & in d. c. 2. & Lud. cons. 307. In casu, & per multos alios hinc inde: reduxi quædam in ca. præterea. de testi. cog. secundum, vtrum circa defectus iuris positiui possit Papa dispensare sine causa. De quo aliquid Inno, in c. cum ad monasterium. in fi. de sta. mo. & Lud. ꝯs. 307. in fi. & pleniùs per Io. Andr. & alios in ca. de multa. de præb. extollẽtes quædam aurea dicta beati Thomæ, de quibus per Arch. 11. dist. c. ꝯsequens. & de hoc dicet̄ ĩ. eo. ad audientiam, lo 2. ver. 7. ista procedunt. Tertiũ, vtrum in dubio præsumat̄ cã in principe? De hoc satis dixi s̄. ti. proxi. quæ in ecclesiarum. ¶ Cõsidera tertiò aurea verba But. in proœmio Decretalium, ibi: est igitur ꝯsensus. vbi dicit, ꝙ qñ ꝯsensus principis exigit̄ per viam dispensationis, vtrũ possit cõprehendi tacitè. Oẽs recurrũt ad no. in d. c. veniens, & in d. l. quidam. & in d. c. 2. In qbus locis reuera non deciditur propriè, quid in Papa vel principe, sed de inferiore, ſm eũ. Dic ergo sic in Papa, ꝙ aliqñ verba demõstrant inhabilitatẽ in eo, pro quo scribit: vt si dicit, tali illegitimè nato volumus prouideri, & ex certa scientia: & tũc dispensatũ est. Aliqñ verba nõ denotãt aliquã inhabilitatẽ, & tunc ẽtsi ex certa scientia hoc facit, non vr̄ dispensare, nisi aliud exprimat. Ad hoc cle. vlti. de sen. excõm. Differt ergo inferior ab ipso Papa: quia ĩ inferiore requiruntur verba dispensationis, vel ꝙ præcedat causæ cognitio: sed in Papa sufficiunt verba denotantia inhabilitatem, ſm eum. Transeundo ergo ꝑ nunc cũ ista doctrina, põt saluari opi. Abb. hic, pro quo ẽt benè facit Rot. hic ti. 32. in nouis, dũ põderat l. idem Vlpianus. ff. de excusat. tut. Facit dictum ꝯs. Lud. 307. & c. cũ olim. lo. 2. cũ gl. in uerbo, monachi. de priui. & gl. in verbo, literarũ in c. statutũ. de rescr. in 6. Latẽ ponit But. in c. consultatio
7 nib. de iure pat. in repet. ¶ De † inferioribus aũt à Papa promouentibus scienter indignũ, dicetur aliàs: vno solo pro nunc incidenter cõmemorato, & à prælatis hodiernis fixo oculo notando, videlicet ꝙ prælatus promouẽs scienter indignum, tenetur ecclesiæ, quam læsit, ad interesse. Ita dicit Pet. de Anc. se credere, in cle. 1. in vlt. not. de ætate. & qualita. ad similitudinẽ magistratus, qui minus idoneo tutelam pupilli commisit: tenetur. n. si ꝯ tutorẽ malè administrantẽ non põt pupillus habere regressum, l. j. §. nunc tractemus. ff. de tute. & ra. dis. Vide glos. pen. in c. ad Apostolicã. de regula. & gl. fi. in ca. tales. 23. dist. Et dixit stupenda gl. in l. q cum vno. in prin. in ver. tẽporario. in fi. ff. de re mili. ꝙ eps indignè promotus mereretur decapitari. Meritò dicebat Pius Papa II. vt refert Platina in Vitis Pontificũ, Indoctum epm asino comparandum, qđ verbũ tractũ puto ex vulgata glossella Io. Mo. in c. cũ ex eo. de elec. in 6. vbi super tex. dũ dicit, Ecclesiã permaximè indigere viris literatis, addit, Et non asinis ferratis. Et de his alias. nã talia non sunt dilatãda ꝑp illud Terentianũ, *Veritas odium parit*. Oportet enim, vt qui principibus vult placere, ambulet inter Laudem & Placẽtiã, non versus Veronam, vt inquit, non tam facitè, q̃ grauiter, Pius summus pontifex in epistola ad Borsiũ ducẽ Ferrariæ, quę incipit, Nemo uerum de se minùs audit, quàm publica potestas. Et vide, quod dico ĩ. eo. ca. penult.

DICTA PER ISTVM TEXTVM suprà. Limita ex no. late per Pet. de Monte, in libro De potestate Papæ, & concilij, col. 39. ubi probat, ꝙ in ciuilibus ꝓcepto Papæ, quamuis durissimo, debet obediri, per c. in memoriã. 19. dis. ibi, licet iugũ uix ferendũ, & c. nisi cõtineat peccatũ. Ita temperat dictum Inn. in d. c. inqsitioni. Imò subsistente magna causa & notabili, aliis põt præcipere ꝯ uniuersale statum ecclesiæ. Ita ponderat uerba Innoc. infrà, ti. proxi. quanto. & dicetur prope. secus, ubi non est talis causa, ut latiùs per dictum Pet. cuius uehementiæ dedit causam inobediẽtia cõcilij ultimò celebrati Basileæ, & postea quasi rebellionẽ nimis continuatiꝯ mandata Eugenij IIII. Sed è regione pro excusanda illa inobedientia uide longum sermonem do. Ab. incip. Maximũ onus & humeris meis importabile. ubi iuridicè impugnat rõnes adductas ab oratoribus Eugenij. De qua materia meminit ẽt Archiepiscop. Florentinus fauens Eugenio in Summa de uitiis, fol. 162. uersi. schisma aũt, qđ nunc regnat. ¶ Pro ista limitatione uide ẽt Bal. in lege. acceptã. in fi. C. de usur. ubi dicit, ꝙ statutum est seruãdũ, licèt durũ, lege, prospexit. ff. qui & à quibus. Sed præceptũ Papæ seruandũ est, dũmodò nõ inferat alteri iniustitiam: quia ecclesia ultrix est iniustitiæ, ca. si clientulus. §. si diuisum. de alienatione feu. Et iõ dicit Arch. in c. rescripta. 25. q. 5. quod ubi præceptum Papæ parũ, aut nihil nocet, obediendũ est. Secus, ubi multũ, quia expectabit̄ secũda iussio, nisi ponat clausulã, Non obstante canone, à quo causatur ius tertij: qa tunc ur̄ eum abrogare, ca. ex parte. lo 2. de off. deleg. ut latius per eũ ibi, & ẽt aliquid 25. quæs. 2. in summa. ad fi. & facit glo. 1. 12. dist. præceptis. & ibi ponit Dom. de expectanda iussione. Dixit tñ Bal. ĩ. eo. cum adeò. relato Arch. ubi s̄. ꝙ si dicta clausula, Nõ obstãte, sit apposita, ubi Papa non ꝯsueuit dispensare, est expectanda secũda iussio, nisi appareat de proprio motu, ut quia fecit gratiã absenti & ignoranti, & hoc ipsum exprimat. Alle. c. si motu. de ꝑben. in 6. Quod uerbum signa per id, quod dicam in fi. huius c. Auditur ẽt uolens ꝓbare, ꝙ rescriptũ cũ clausula, Non obstante, non emanauit à curia, ſm Arch in d. c. rescripta. per illũ tex Et circa dictum Inno. in d. c. quanto. ꝙ nõ est sustinendus Papa faciens contra generalem statum ecclesiæ. Vide ibi Abb. & in c. literas. de resti. spol. & in ca. significasti. de elect. in c. ad hæc. ad fi. ĩ. eodem. & ca. 2. de maiorit. & obedien. in c. nulli. de sent. excõmu. in c. proposuit. de conces. ꝑb. in ca. cũ olim, in fi. de cleri. coniug. Imo. post Car. in dicto ca. proposuit. Dom. in c. quæ in ecclesiarum. uer. unde dicit s̄. tit. proxi. Ang. in l. benè à Zenone. C. de quadri. prescrip. Lud. in c. si uerò. §. de uiro. in 7. fallentia, ff. solu. matri. Pet. de Monte in tractatu De potestate Papæ, & concilij. 39. 44. 49. col. & ubi semper uide Ana. post Car. in c. petitio. de homi. Oldra. consi. 61. ¶ Communiter dicit̄, quòd põt disponere in concernentibus uniuersalem statũ ecclesiæ. Fallit in duobus casibus. Primus, quando sua ordinatio non habet iustam & apparentem causam. Et iste est unus casus, in quo in eo non præsumitur cã, ut expresse uult Inn. in d. cap. quanto. & expressiùs ibi domi. Abb. & Ludoui. cons. 473. dubitatur. Fallit secũdò, ubi decoloraretur uniuersalis ecclesia ex mutatione uniuersalis status ecclesiæ, per cap. & illa. 1. q. 7. ca. memor. 24. q. 1. ¶ Istis modis intellige glos. in d. cap. literas. in uer. dispensare. Inno. in cap. super eo. post med. glos. 2. de biga. & in c. cùm ad monasteriũ. in gl. nisi ex causa. paulò post med. ibi, itẽ no. ꝙ quidã. de sta. mo. Spec. de leg. § nũc breuiter. glos. in cap. sunt quidam. 25. q. j. glo. fi. in cap. dilectissimis. 12. q. 1. But. consi. 19. quia hic agitur. Et in locis præallegatis inuenies per uarias quæstiones, quæ dicantur concernere uniuersalẽ statum ecclesiæ. Dixi aliquid in ca. 2. de maio. & obedien. ponendo, an Papa posset tollere clericis priuilegium fori, uel canonis. Sic ẽt multa alia, de quibus in dictis locis, ex quibus multa extẽdi possent. De qua materia uide etiã Nic. Mylum in Repertorio, in uer. Papa. § 48. inci. Papæ non est obediendum. & Lud. con. 345. circa primum. uer. cæterum. uer. quinimo non põt Papa. ¶ Reliqua de obedientia præstanda Papæ, uide per plura dicta beati Thomæ & aliorũ collecta per fratrem Io. de Turre cremata, olim Card. sancti Sixti in trac. De potestate Papæ, q. 14. 15. 48. & 49. & Archiepi Flo. latissime in 2. parte tertię partis suę Summę, sub rub.

de

de statu summorum Pontificũ, in vltimis quæstionibus, & latè Augu. de Ancho. in lib. De potestate ecclesiæ, q. 22. cũ tribus sequentibus, & in omnibus suis articulis. Et ibi habes de obedientia regũ, & paganorum, & Iudæorũ erga Papam. Non ignores dictũ Franc. de Marone in 4. dist. 19. q. j. ꝙ Papa non pōt facere, ꝙ illud, qđ est peccatum veniale, sit mortale. Posset tñ per suum præceptum obligare, ne illud fiat, & contraueniens peccabit mortaliter: non quia veniale sit effectũ mortale, sed ꝑꝑ inobedientiam: quia fit ꝯ præceptum. c. 2. de maio. & obed. c. qđ præcipitur. 14. quæst. j. vt latius per eum. Benè facit gl. Deute. 18. c. dum tex. ibi dicit, Prophetam suscitabo de fratribus vestris, quicunque illum non exaudierit, illius ego vltor existam. glo. infert, ꝙ grandi pœna puniendi sunt resistentes summo pontifici. Tamen ille tex. non intelligitur de Papa, sed de Christo, ſm gl. Burgensis ibi, q̃ incipit, hoc, quod dicitur hic. Faciunt, quæ recitaui in ca. j. suprà ti. prox. de præeminentia Papæ supra omnes. Et ad excusationẽ Cardinalium non obedientiũ Papæ tp̃e schismatis, cum nō sit certus Papa, vide Per. de Ancha. consi. mihi 106. inc. Cōtentio inter Papam Grego. Et ꝙ Cardinales non possint discedere ab obediẽtia Papæ nō hæretici, vide gl. j. in cap. Anastasius. 19. dist. quam ibi no. Dom. Et generaliter, an semper sit superiori obediendũ, vide latè Dom. in c. nerui. 13. dist. Et de effectu scandali, & qñ sit de eo curandũ, & qñ non, dixi satis de præscrip. nihil. Sufficiunt hæc elongata fortè magis, q̃ expediret. Sed reuera, quæ omitto, plura sunt, q̃ quæ retuli. ¶ Dum
8 Abb. alle. in fi. Innoc. in c. ad aures. de temp. ord. de † præceptis inferiorũ factis sine cã, aduerte: q̃a dum dicit, superiorem posse ꝑcipere subdito ẽt sine cã, loquitur in spectantibus ad officium suum: secus in non spectantibus. An aũt sit appellãdũ in primo casu? dicũt ibi Host. & Io. And. ꝙ non. & tale grauamen extraiudiciale nō transit in rem iud. & sequitur ibi latè Butr. Non obstat dictum Inn in c. 2. in gl. & malè. de resti in integ. q̃a, ſm Abb. ibi, qñ præceptũ fit sine causæ cognitione, non in figura iudicij, non trãsit in rẽ iudicatam. Ita loquitur Inn. ibi: non dicit, ꝙ non valeat, si fit cã non cognita, nisi excedat metas suæ potestatis: quia receptum nō astringitur, ẽtsi pars tacet, & non appellet. Quod valde no. Abb. Et adde Pe. de Anch. in regula, ea quæ. ibi, & hoc intelligo, de reg. iu. in 6. Vbi dixit, ꝙ si præcipitur in spectantibus ad officium iudicis, omissa causæ cognitione, non reddit præceptũ nullũ, nisi esset notoriè iniustũ. Alle. Inn. & Io. And. in d c. 2. Et intellige sanè in his, quæ habẽt ꝑ iudicem terminari non in figura iudicij, sed in exequendo officio, vt cogere clericos ad promotionẽ, vel residentiam: quia in talibus non reperitur traditus certus ordo, & præsumitur pro iudice, Inno. in ca. innotuit. de eo, qui fu. or. susce. Secus in his, quę deducuntur principaliter in iudicio, & habent per sententiã terminari. Debent enim expediri ordine iuris, & causa cognita, l. prolatam. C. de senten. quia officiũ iudicis est à iure limitatũ ĩ talibus, C. cōmi. vł epi. l. programma. & ꝑ totum, vbi mandata iudicũ de soluẽdo debitũ, siue pęnã, non audita nec examinata cã, non valent. Hoc modo intellige But. in ca. ex parte. lo j. ad fi. ibi, tertiò ꝙ licet. de ver. sig. vbi dicit, ꝙ sicut post sententiam non reuocatur error, c. fi. de confes. ita nec post præceptum latum causa cognita: secus, si non pręcessit causæ cognitio, ꝑꝑ gl. fi. ibi, Quam bñ no. Sic intellige Bart. ff. de confes. non fatetur. & Abb. de appel. peruenit. lo 2. Et cũ istis ꝯcordat Pau. consi. 39. de quibus late per Bal. in repe. l. 2. ff. de iureiu. fol. 7. ibi, sed tu dic concordando istos. ubi ponit concordiam longam inter Innoc. vbi s. & Dyn. in l. filius fa. §. diui. de leg j. Et ista adde ad Imo. & Alex. in dicto §. diui. vbi post plurimas remissiones late inuenies de istis præceptis iudicũ nudis, idest, sine causæ cognitione. Et eorum dicta replicare, vel mihi attribuere, vitium esset, ꝙ semper abhorrui, licèt hodie reputetur virtus à plurimis.

9 CIRCA REDDENDAM Rōnem † secretorum Dei, vide Archi. in c. Nabuchodonosor. alle. in gl. vbi dicit, posse reddi rationem in genere, s. ex parte diuinę bonitatis: deinde dicit post Hugo. de S. Vic. quędam esse scđm rationem, & ista sunt necessaria: quędam ꝯ rationem, & ista incredibilia: quędam supra rationem, & ista mirabilia. Et sequitur hic And. Sic. Adde beatum Thoĩ 2. 2. q. 19. 22. & 23. & Aegid. in 1. sententiarũ, dist. 47. tractantes materiam ꝑdestinationis, de qua ad plenum per Amb. de Teruisio in suo Quadragesimali, sermone 12. incip. Assumpsit Iesus Petrum, &c. Et sermone 36. Opera, quę ego facio, &c. & pulchrè dixit Aug. ꝯ Pelagium: inscrutabilia & incomprehensibilia nolo ut interroges: q̃a qđ lego, credo & veneror, non aũt discutio. Et Gregorius 29. lib. Moraliũ, postquã q̃siuit, Cur sępe boni dãnentur, in fi. subdit, latẽt hęc sensus hominũ, nec quicquam de cuiuslibet fine cognoscãt: q̃a diuinorum iudiciorum abyssus humanę mẽtis oculo nullatenus penetratur. Et Apostolus ad Roma. c. 11. in fi. O altitudo diuitiarũ, &c. inscrutabilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius: de pœ. dist. 4. si ex bono. gl. in ver. ex tp̃e. in cle. j. de sum. tri. Et in Psal. 36. Iudicia Dei, abyssus multa. dicitur Sap. 3. cap. Altiora te ne quęsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: sed quę pręcepit tibi Deus, illa cogita semꝑ. Et vide Paulũ epũm Burgensem in addi. quas fecit ad Nic. de Lyra, Apocalyp. 14. c. in illa addi. magna impressa, in qua
10 latè tractat † de secta Saracenorum, ver. circa quintũ. vbi excusans à curiositate questionem, qua quęrit, cur tm̃ duret secta Saracenorum, dicit, ꝙ licèt non sit quęrenda causa de volũtate Dei, quæ est eius essentia, cũ sit prima cã oĩum, nihilominùs de eius effectibus à sanctis & iustis viris q̃runt̃ specialiter causæ. Inducit in Hier. 12.
a c. a dũ dicit, Quare via impiorũ ꝓspera tur, & 1. Plantasti eos, & radicem miserũt, & ꝓficiũt. Et Abac. Deo loquẽs sic in j. c. ait, Mũdi sunt oculi tui, ne videas malũ, & respicere ad iniq̃tatẽ non potes: quare non respicis suꝑ iniquè agentes, & taces deuorãte ĩpio iustiorẽ se? Et de his aliàs. ¶ Circa rō. legis dicit Pe. de Anc. in cle. j.

a Xij. *Adde Iob. xxj. c.*

11 de elec. ꝙ si † pfecta rō reddi non pōt, sufficit dicere, Ita scriptũ est. Alleg. l. prospexit. ff. qui, & à quibus. q̃a postq̃ lex est condita, iudicandũ est scđm ipsam, non de ipsa, c. in istis. 4. dist. quę tex. alle. Ana in c. 2. de delict. pue. ponẽs q̃dam alia, q̃ eo tacito refert hic And. Sic. ¶ Sed vr̃ mirabilis d. l. prospexit. q̃a lex, verba. C. de adul. habet rationẽ subintellectam, qꝛ mulier, pendente tp̃e 40. dierũ ad accusandũ ꝓhibet̃ manumittere seruos, ne fiat in fraudẽ cuitandæ torturæ, cui serui subijci debẽt: modò vult l. ꝓspexit. idem esse ẽt in seruis, q morã traxerunt in alia ꝓuincia, nunquam versati in ministerio mulieris: quo casu cessat ratio prohibitæ manumissionis, & tñ non cessat prohibitio. Et ita seruãdũ est, licet sit durũ: q̃a ita scriptũ est. Si diceres, Ergo cessante ratione legis, non cessat lex ꝯ legem, adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. cum si. Dat̃ responsio cōiter approbata, ſm Bart. in d. l. prospexit. & in d. §. quamuis. quòd illud dictũ fallit, quando obseruãtia legis etiã ratione carentis solùm impedit lucri acquisitionẽ, quamuis indebite, q̃a hoc non curatur: secus, vbi q̃s patere⁊ damnum, vel lucraretur indebite, quia lex restringeretur, vt latius ꝑ eum, quem sequit̃ Imo. in l. si verò. §. de uiro. ff. solu. mat. & in l. vbi pure. ff. ad Trebel. Et ideo Bar. in l. omnes populi. ibi, secundò quæro. ff. de iusti. & iu. dicit, quòd phlebotomans in palatio, non incurrit pęnam statuti. Sed si statutum priuaret lucro facientẽ ibi sanguinem, ille priuaretur: quia licet deficiat ratio statuti timentis scãdalum, & honorantis locum, tamen nō deficiet statutum, postquam sequitur sola cessatio lucri, per dictam l. prospexit. ¶ Considera quinque. Primò: quia videtur iniustum, ꝙ contraueniens legi, non autem quæ sint legis, amittat lucrum. Ideo intellectus Bar. non placet. Sal. in l. si serui. versi. ista verba non videntur mihi perfecta. C. de noxalibus. Præterea in casu legis, prospexit. nedum sequitur lucri amissio, sed etiam corporis iniusta afflictio: quia, secundum Sal. in d. l. verba, frustratoria esset prohibitio legis, prospexit. si illi absentes torqueri non possent. ¶ Cōsidera secũdò verba Bal. in l. nō dubium

dubium. C. de legi. dum dicit, quòd sufficit l. esse rationabilem in sua generalitate, *id est*, in generibus singulorũ, non in singulis generum. Dato ergo, ꝙ in aliquo singularissimo casu cessaret rõ legis, non tñ restringetur lex, ſm eum, quem sequitur Pe. de Anch. in repe. c. j. ibi, circa ſm articulũ. s̃. ti. proxi. Sed certè adhuc vr̃ iniustũ, ꝙ in illo casu, quamuis singulari, cessante legis rõne, lex affligat. ¶ Considera tertiò verba Bal. in l. j. C. quæ sit longa ꝯsue. vbi dixit d. l. prospexit, esse singularẽ rectè intellectam, quia rõ eius dr̃ tacita ratio legis, l. verba. & ideo in casu formali emergenti non possemus pertinere formã legis: quia ex tacito non arguitur ad derogationem expressi. ¶ Sed certè licèt in l. verba non essent expressa, ratione tñ vnica tm̃ reddi põt, de qua in d. l. prospexit. & iõ illa habetur pro expressa. Imo. in le. fi. in fi. ver. in eadem glo. ff. de hær. insti. alle. Bal. in l. maximum. ver. sed ista ratio Bart. C. de lib. præte. No. Bald. in l. quamuis. in princ. C. de fideicommis. Sal. in l. si serui. C. de noxa. Pau. ꝯsi. 334. præsens casus. & consilio 347. visa quadã. Alex. consi. 48. super hæsitatione. Brixien. in Repert. in ver. lex. in 4. col. Abb. in cap. fi. infra eodem. in ca. cum inter vniuersas. de elec. in ca. fi. de re iudi. Philip. pulchrè in cap. suggestum. j. no. ꝑ ilium tex. de app. Abb. in c. secundò reqris. per illũ tex. de appel. sentit gl. in l. tale pactum. ff. de pac. ¶ Considera quartò Bal. in l. si quis seruo. ibi, ego dico. C. de fur. vbi dicit, ꝙ dilatio legis æquiparatur dilatoriæ statutæ à iudice causa cognita. Vñ sicut illa pendente nihil innouatur, C. de dila. siue pars. ita in casu l. prospexit. nihil est inouandũ pẽdẽte spatio 60. dierũ. Sed certè ista innoatio non vr̃ respicere finẽ prohibitæ manumissionis, attẽta rõne d. l. verba. & verisimili ignorantia seruorũ absentiũ. ¶ Considera quintò Bal. in l. j. ff. sol. matr. vbi
12 dicit, ꝙ † vbi rõ nõ est expressa in l. sed per aliã l. subintellectã, ratione cessante nõ cessat l. si illa ratio nõ est necessaria, sed probabilis. Ita intelligit d. l. prospexit. & ita vult quòd vbi esset necessaria, cessaret l. in casu singulari, in quo illa ratio non concurreret. Quod gusta. Sed certè hoc non est clarum, quòd ratio l. prospexit. expressa ibi, non esset necessaria, attento quòd nulla alia potest sub intelligi ad d. l. verba. Et iõ nõ sine cã dicebat Ia. de Are. in d. l. nõ dubium. ꝙ l. prospexit. caret spiritu. Et placent verba Sali. in d. l. si serui. quæ est l. 2. C. de noxal. ꝙ in casu l. prospexit. rõ est scripta in l. quasi voluntas sit pro rõne. Sed non est inferendũ, ꝙ cessante cã finali legis, nõ cesset l. per ea, quæ latissimè colligit Imo. in ca. post translationẽ. de renũ. probãdo latè & copiosè, ꝙ cesset lex, quoties cessat rõ eius finalis. Et ibi inuenies, quę dicat finalis a, vel impulsiua b. Hoc mõ l. prospexit, procedit in casu suo, & ẽt in omni casu, in quo non appareret de causa finali legis. Et fortè tenetur, ꝙ cã, de qua in l. prospexit. non fuit finalis vel necessaria, prout dixit Bal. in d. l. j. sol. ma. Et istis adde ẽt glo. fi. in c. 1. de sepul. in 6. quæ non videns rationẽ l. dixit, non sufficit ita scriptum. Similiter gl. in l. 2. in princi. in versi. anno. ff. de acqui. rer. do. refert Ioan. dixisse, Soluat Apollo. Facit gl. in ver. quadragesimũ. in clem. nolentes. de hæret. In qua tñ dic rõnem: quia in episcopo minoritas ætatis compensatur cũ examine, quod maturius fit, quam in promotione inquisitoris. Abb. in c. cũ in cũctis. ad fi. in princi. de elec. Ex dixit Bal. in l. acceptã vlt. q. C. de vsu. ꝙ statutum, licèt durũ, est seruandum, per d. l. prospexit. Intelligo, quando non apparet de ratione: secus, si appareret, & sit finalis: quia ea cessante cessabit statutum, etiamsi agit de solo lucro amittendo, vt firmat Ange. & Ale. in l. quamuis. ad fi. ff. de in ius uoc. & Baptis. in d. l. oẽs populi, fol. 33. loquentes de phlebotomante, &c. ꝯ

a Finalis. *Vide omnino dom. Soc. consi. 159. incipi. in præsenti consultatione præmittens. ver. confirmãtur etiam prędicta circa medium, in 2. parte. qui dicit, quòd causæ, quæ cohærent ipsi dispositioni, & quæ inspecta iuris dispositione inducunt et arctant ad ita disponendũ, dicũtur esse finales. Et adde, quod causa finalis in quacunque dispositione signat principale intentum, ut per præfatum dom. Soci. consi. 251. inc. Quoniam in præsenti consultatione. ver. compro-*

Bart. vbi s̃. Et hæc nota: quia non reperies alibi.

VBI VERO Agitur de iustitia positiua b, sufficit in l. vel statuto voluntas pro rõne. Car. & Imo. hic ꝑꝑ gl. aureã ĩ l. j. §. pueritiam. in ver. ꝑtor raptus. ff. de postul. ¶ Per illã gl. dicit Bal. ibi in §. si initium. in fi. ꝙ præscriptiones sunt de iustitia positiua, de quibus ratio reddi non põt, & sequit̃ hic And. Sic. Per illã gl. dicit Bal. in c. cùm venissent. de eo, qui mit. in pos. ꝙ consuetudo præsumitur in dubio laudabilis & bona, ex quo ciuibus placet: quia qđ eis placet, generat ꝯcordiam, quæ ciuitatibus est vtilissima. Per illã gl. dicit Bal. in ca. ex rescripto. de iureiu. ꝙ statutum nõ dicit̃ irrationabile, qñ habet solùm rationẽ motiuã. Per illã gl. dicit Bal. in rubr. C. de ꝯsti. ꝙ constitutio dicit̃ rõnabilis, eo ipso ꝙ non reperitur prohibita, licèt eius ratio demonstrari non possit. Allegat ẽt Arch. 8. dist. frustra. dicẽtẽ, ꝙ oĩs consuetudo dicit̃ rõnabilis, quæ non obuiat canonicis institutis. Per illã gl. dicit Pet. de Anc. cons. mihi 263. iure diuino. ad fi. ꝙ capitaneus ciuitatis non potest dicere reformatoribus statutorũ, quare non reformauerunt, prout ordinatũ fuerat, qñ ipsi tenẽt locũ dñi: quia pro eorũ motu præsumit: & refert verba Bal. in d. §. si initium. Per illã gl. disputãdo tenuit Fed de Scalis, ꝙ ĩ statutis sufficit uoluntas ꝑ rõne. Vñ non dicit̃ statutũ irrationabile ꝓhibendo, ne magnates ingrediant̃ palatiũ, & sufficit rõ saltẽ motiua. Et sequitur Angel. in d. §. pueritiã. Per illã gl. dixit ẽt Angel. ibi, ꝙ si ex forma statuti contra instrumentũ guarentigiæ non põt fieri ꝓbatio, nisi ꝑ publicũ instrumentum, habens testes paratos, & in iudicio seculari repulsus nõ põt ad curiã episcopalem recurrere ratione denegatæ iustitiæ: quia nõ denegatur iustitia seruãdo statutum. Hoc tamen non affirmo: quia ꝯ̃rium tenet But. in c. cùm Ioannes. ibi, ad primum. de fi. inst. Bald. in l. fi. §. in computatione. ad fi. C. de iu. deli. & in Auth. clericus. post princi. ibi, adde secundum Archi. C. de episcop. & cler. Bar. Veron. cautela 285. statutum quandoque. & Bu. & Imo. in c. 2. de proba. vbi posui in quarta intelligẽtia. ¶ Pro illa gl. pondera ẽt gl. j. in fi. in c. ius generale. 1. dist. ꝙ rigor iuris inducit aliquid contra naturalẽ æquitatem, & sufficit ita esse scriptũ, & latè Dom. post Bart. Et adde istis Angel. in l. iustitia. post mediũ, ff. de iust. & iu. vbi ponit, in quo differt ista iustitia naturalis à positiua: quia naturalis habet rationẽ urgentem, positiua procedit ex mera voluntate ius statuentis. Vnde dicũt aduocati, in statutis sufficit statuentes ita statuisse. Alleg. glo. j. in d. § pueritiã, & dicit se nescire alibi, & illa naturalis producit naturales effectus, & est apta producere & tollere naturalem obligationem: positiua verò nec inducit, nec tollit. Exẽplũ in chirographo ante biennium, l. si pœnę. ff. de ꝯd. indeb. ſm eum, qui etiã pulchrè ponit de dicto recursu ad ecclesiasticum. Ista declarant c. quo archiepi. all. in glos. de rõne reddenda. Dixit tñ Bal. in l. 3. C. de iu. dot. ꝙ vbi statutum habet pro ratione solùm motum statuentium, non trahitur ad similes casus. Quod no. ad ea, quæ dixi de l. prospexit. Dicit ẽt Arch. in c. in primis. super ver. probato. 2. q. 1. quòd vbi agitur de reuocandis gestis ꝑ principem, assignat̃ diligẽter omnis ratio defectus vt patientius toleret, sicut & Philippus rex Francorum ostendit Ioanni Papæ XXII. esse reuocandã ꝯstitutionẽ Clementis V. prohibentem hastiludia, & torneamẽta, q̃ fiebant à torneantibus pro auxilio Terræ sanctæ, ne euacuato stipendio militari oporteret eos retrocedere, ut multis euenerat: quoniã cum per talem ꝯstitutionem inciperet deficere solita militum copiositas, quæ per illos ludos ꝯseruabat̃ & augebatur: hac meliori rõne motus, ꝯstitutionem reuocauit, & incipit Reuocatoria: quia in futurũ. Facit c. non debet. de consan. & affi. cum suis concor. in quibus ex meliori rõne l. reuocat̃, sicut & decretalis

talis

batur, nam. circa prin. in d. parte.

b Vel impulsiua. *Quæ autem dicatur causa impulsiua, uide in Spec. in ti. de fer. §. j. ad fi. uer. item not. & in tit. de dis. & alle. §. post hoc. ver. uel illud statutum. & in ti. de solu. §. cæterũ. ver. item quod fuit & de instr. edi. §. nunc autem uidendum. uer. item quod fuit ob causam.*

talis unica, & schisma.i 6.edita per Bonifacium VIII.in ꝯfusionem domus de Columna, tunc de ecclesia malè merentis,fuit postea ob eius emendationẽ solenniter an nihilata per Benedictũ XI. in ꝯstitutione in ca. Dudum bonæ memoriæ.Et sic de similibus.¶Dum glo. hic dicit
13 paratum † debere esse p̄latum reddere rationem &c. in tellige p̄missa deliberatione,Inn. ĩ c.j. post prin. de sum. tri.Neq; indecens est, ꝙ etiam aliquando consulat peritos:quia sæpe dispensat Papa, ut viri minus literati, & in temporalibus inexperti,sint ep̄i,ſm eum. Alle. ca. nisi.§. ne pro defectu,de renun.vbi vitæ integritas supplet scien tiæ defectum.Quod verbum habeo prima facie pro mirabili.Nam cum Apostolus præcipiat episcopum esse de bere peritum scientia, ut j.ad Thimo.c.4. & ẽt in multis locis adductis à Gratia.in ca.qui ecclesiastici.§. ecce. 36. dist.non vr̄,ꝙ possit Papa dispensare ꝯ Apostolum . Sed responde,ꝙ Apostolus in sua doctrina aliqua posuit, si-
a cut promulgans ius diuinum, vt ad Gal. 5.a Si circuncidimini, Christus nihil proderit vobis: & multa humoi: & in hoc Papa non dispensat:quædam vero, sicut propria au thoritate statuit,iuxta illud ad Cor.11. Cætera cum venero,disponam:& in his Papa dispensat, & idem in non ꝯcernentibus ius diuinum. Ita declarat sanctus Thom.Quodlibeto 4.art.13. in fi.& in alijs locis no.per fratrem Io.de Tu.cre.Car.sancti Syxti,in tract.de pot.Papæ,q.63. Et ꝙ Papa dispensat ex causa ꝯ Apostolicum statutum,exceptis pertinentibus ad generalem sta tum ecclesiæ,no.Inn.& alij in c.super eo.de biga.Vide re missiones,quas dedi in c.fi.ad fi.de ma.& obe.& in c.quę in ecclesiarum . de ꝯsti. Sed põt quis pertinacius instare. Scriptum est enim Oseę 4. Tu sciam repulisti,&ego te re pellam,ne sacerdotio fungaris mihi.Ergo illiteratura in sacerdote est prohibita à Deo: & sic super istam non cadit Papalis dispensatio,vt potè,q̃ non põt operari in ꝓhibitis à iure diuino,ca.sunt quidam.25.q.1. Respondet, ꝙ ibi Dñs loquitur de scĩa diuina ꝓphetis reuelata, quam illi sacerdotes repellentes, à Dño repellebantur,vt dicit gl. Et iõ tex.in c.nisi.§.pp defectum.de renũ.allegãs istud dictum Prophetæ, ꝯcludit, ꝙ in ep̄o non requiritur scĩa eminens de necessitate,sed sufficit competens,iuxta.c.cũ in cunctis.de elect. Et ibi Inno.declarat, quæ sit scientia eminens,mediocris,& sufficiens.Et dictum Inn.in d.c.j. de sum. trini. non intelligitur de illiterato penitus, tum quia loquitur de minus literatis: tum quia oĩno illiteratus est incapax dignitatis ipso iure, sicut infans, furiosus & similes,ut per Inn.in c.cum nostris. in ptin.de foro cõ pe.quem retuli in c. 2.ſ. eodem.de isto loquit̃ c.fi.de æta. & qual.vbi ep̄s pp omnimodam illiteraturam fuit depositus. Et de hoc plenè ponit Do.in c.sedulo.38.dist.Et ibi ẽt dicit,ꝙ ille, qui scit perfectè loqui literaliter, adeò ꝙ officium suum benè exercet, ẽtsi ignoret Grammaticã, non dr̄ oĩno illiteratus. Alle.Io.And.in d.c.fi. de æta. & qua.qui hoc latè ponit,& referunt ibi But.& Do. quos vi de. ¶Sed dices tu acutiùs: Si sufficit in prelato sufficiens scientia.ergo non est opus dispensatione. Ad hoc ergo, vt dictum Inno. qui loquitur de dispensatione, aliquid operetur,vr̄ intelligendum de dispensatione super igno rantia,quæ sit minus,q̃ sufficiens scientia.Responderem, licèt non legerim aliquem insistentem in istis,ꝙ Inn.exigit dispensationem,qñ duo ꝯcurrunt,q̃ possunt repellere electum,vcꝫ ꝙ sit minus literatus, & inexpertus in tẽporalibus,nam & hoc ſm repellit à promouẽdo.39.dist. per totum.Vbi aũt concurrit totalis illiteratura , credo quod si Papa dispensaret,esset dispensare directè contra ius diuinum : & ideo nisi subesset maxima & apparens causa, fortè sua dispensatio non teneret nedum in promoto ad episcopatum,sed etiam ad beneficium curatũ. De tali illiteratura non loquitur dictus §. pp defectum . Nec fortè de tali põt intelligi c.licet de euitãda. de elec. ꝙ solum potuit tollere exceptiones iuris positiui, non autem diuini,vel naturalis sexus,putà furoris, & similiũ, quibus æquiparatur penitus illiteratus ſm Inno. in d.ca. cum nostris.Nihilominus glos.in c.j.ver.insufficientem.

a Gal. 5. *Adde Act*.15.

in prin.& in fi.de renun.in 6. vult, ꝙ speciale sit in Papa, vt pp defectum literaturę non possit deponi:quia solum hæresis facit eum posse deponi,ca.si Papa.40. dist. & eam sequitur Dominic.in d.c.sedulo.Pro rñsione aũt ad dictã rationem vcꝫ quõ potuerit ius positiuum tollere inhabi litatem inductam ex dispositione iuris diuini,potes dice re, ꝙ fuit ex causa, ne pp depositionem primi pastoris contingere posset turbatio mundi,qui de facili scandali zatur ex depositione pontificis. Tamen in hoc subsisto.

14 GEMINATIO RESCRIPTI Habet † vim clausulæ,ex certa scientia.Ita probat iste tex.cũ gl.& expressius gl.ĩ c.1.in ver.noscat.ibi,in rescripto ẽt dicimus. de ꝯsti.in 6.& glo.j.in c.rescripta 25.q. 2. Similiter habet vim clausulæ,Non obstante.Bu.in c.j.ſ.eo.in ver. saluari põt dictum Legistarum.& in c.q̃ in ecclesiarum.ver.quãdoq; est dubium ſ.tit.proxi. Similiter habet vim clausulæ, Motu proprio. Bal. in l.nec damnosa.C.de preci.imper.offe.quem extollit Lud.in l.si verò.§.đ viro.31.fallẽ. sol.ma.& Præpositus Mediolanensis in ca. per tuas.de di uor.& Alex.in l.3.in princ.ff.quod quisque iu.addens Io. And.& alios in c.porrecta.de confir. vti. vel inut.dicentes,ꝙ geminata ꝯcessio intelligitur ex certa scientia cõ-
15 cedentis. ¶Obstat † cap. si motu proprio,in fi. de præb. in 6.nisi dicas, prout dicit Ludouicus,illum tex.limitari in casu p̄dicto, quæ responsio repugnat illi textui in verbo,Solùm: vel dicas, ꝙ de proprio motu constare potest aliter, q̃ per expressionem,putà ex coniecturis maximis. Vna est, qñ prouidetur personæ existenti in loco remotissimo,Rota in nouis,hoc ti.27.licet Romana.Sed istud reprobat Dominic.in d.ca.si motu. quia ad consequendos fauores motus proprij lex se restrinxit, vt exigatur dicta expressio, dato ꝙ possibile sit de motu proprio aliter apparere posse,vt latius per eum. Pro quo vide Bal.ĩ eodem.cum adeò.ad fi.ibi,ego puto.vbi firmat, ꝙ etiam in gratia ꝯcessa absenti & ignoranti dẽt exprimi, Motu proprio. Et vltra istos facit ratio: quia possibile est vel ꝙ ipse absens prius rogauerit Papam verbo, vel literis, vel alius pro eo:& sic nulla absentia arguit infallibiliter motum proprium.Datur alia coniectura: putà si priuilegiũ est clausum in corpore iuris,quod dr̄ datum proprio motu.Gl.& Bart.in auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccle. Bart.in l.j.in fi.C.de bo.vac.libro 10.Datur alia,qñ gratia non conceditur singularibus personis,sed sub vniuersitate,putà omnibus ecclesijs:quia impossibile est, quòd oẽs supplicauerint.Bal.in d. auth. quas. ¶Considera primò, ꝙ in hoc vltimo potuisset aliquis supplicare pro omnibus.Sed dic satis esse, ꝙ, quo ad specialem postulationẽ alicuius ecclesiæ,non emanauerit concessio. ¶Scđo considera,ꝙ in istis exemplis adhuc obstat dictum ca. si motu.præsertim,quia habet locum ẽt in materijs non beneficialibus.Io.And.in Spec.de causa pos. & propri. §. quia verò.ver.quid de colligentibus.addi.2.post med. dum dicit,ꝙ concessio facta de pedagijs in loco , vbi exiguntur alia pedagia,non valet: quia locum grauatum non præsumitur princeps grauare. ¶Limitat,nisi concedat motu proprio:& hoc exprimatur,per dictum ca.si motu. Et sic intelligit, ꝙ habeat locum ẽt in non beneficialibus. Sed ꝯrium firmat Pau.consi.28.In facto præsenti.dicẽs, d.c.si motu.procedere in gratijs,seu priuilegijs,& non in alijs.Sũt enim illæ odiosissimæ,ca.quamuis.lo.j.de præb. in 6.Et idem sensit Rota.27.præallegata,dicendo, quòd cap.si motu.continet nouum & rigorosum:neque extendendum.Ponderant glo.fi.in fi.ibi, quæ dicit ita scriptũ esse. Et tenendo hoc transiret dictum Bal. de quo suprà, præterquam in beneficialibus, vel priuilegijs, licèt indistinctè vulgus eum sequatur. ¶Et no. ꝙ ista stant simul, videlicet principem fuisse rogatum, & tamen concesserit proprio motu, quasi inclinatus non vi precum, sed à seipso. Bal. de offi. leg. nisi.& econtrà, vbi est clausula, Motu proprio, possibile est, quod à precibus motus fuerit Cardinal. supra consil. alleg 141. Sanctissimus. Tamen regulariter capiuntur ista propriè iuxta communem accidentiam:& capiens aliter,haberet onus proban

di,

di. Scias etiam, ꝙ geminatio actus ope
a ratur in multis alijs casib⁹ a, vt per Lu.
in d.§.de uiro. 31. fallen. & aliquid per Præpos.in d c per tuas. Dixi pluries vltra eos,de fi.inst.si cautio,tractando de
b ꝯfessione extraiudiciali geminata b;dicet aliàs magis ptinenter. Prędicta nō reperies declarata. ¶Vltimò no. solus Dom. ex gl. fi.ꝙ prohibitum dr̄ dupliciter,s. expresè & implicite; & dicens esse prohibitum,non dicit falsum,licèt sit prohibitum implicitè, si non est prohibitū explicitè. Qđ nota pro saluādis testibus,quorū vn⁹ dicit fuisse ꝓhibitū, ali⁹ nō; pone ad ca. cū tu.đ testibus.vbi post alios dixi de ꝯcordandis testibus,

a Alijs casibus. *Ad quam materiam adde do. Socin.consi.30.incipien. In causa interpellationis.ver siculo,secundò confirmatur. circa prin.in 2.parte.& cons.15.incip.Visis prędictis publicis instrumentis.ver. tertius vero tractatus. circa fi.in prima parte.et cōs. 67.inci. circa primā quę.ver. circa aliam quæst. ibi, nam.in d. parte.*

b Geminata.*Pro qua materia vide plenè Pau.de Cast.cons.172. & consi.300.*

SVMMARIVM.

1 *Cistercienses habent priuilegium, quòd non possunt conueniri per rescriptum Papę in materia suorum priuilegiorum,nisi fiat mentio de ordine.*

2 *Vbi non est necessarium aliquid exprimere, vel aliquam solennitatem adhibere,si tamen exprimatur,& ineptè, actus non valet.*

3 *Libellus ineptus an vitiet processum, quando causa est talis, quòd non erat libellus necessarius.*

4 *Priuilegium non potest trahi extra limites suos.*

5 *Statuta mercatorum in materia non concernente mercantias, non operantur in alio foro;secus quæ concernunt mercantias.*

6 *Dominus non tenetur de delicto familiarium, nisi quando delinquunt in materia, in qua vtebatur opera eorum.*

7 *Impetratio facta contra priuilegium fori,eo tacito non valet: & ideo rescriptum super materia feudali, tacito de feudo non valet.*

8 *Priuilegiatus an teneatur comparere allegaturus priuilegium.Hæc est magna materia in iure, quam hic dom. Fel.egregiè tractat arguendo affirmatiuè & negatiuè.*

9 *Priuilegium insertum in corpore iuris, dicitur esse notorium.*

10 *Pręsumptiones iuris inducunt probationem liquidissimam.*

11 *Notoriū resultās ex actis,nō indiget allegatiōe. Prima declaratio.*

12 *Notorij materia quando habet concurrere in actu non simpliciter vt de ea habeatur notitia,sed vt super ipsa insistatur & prosecutio fiat,tunc debet allegari.Secunda declaratio.*

13 *Notoriū proponere tenetur ille, qui est præsens in iudicio,& quid si est absens. Tertia declaratio.*

14 *Exceptio declinatoria si notoriè competit absenti,si tamen hoc nō est notum iudici, debet citatus comparere ad allegandum se esse talem. Quarta declaratio.*

15 *Exceptione notoria tutus, quando non comparet ad allegandum se esse de illis,quibus exceptio competit, an processus teneat.*

16 *Notorium quod resultat ex facto hominis, debet allegari per eum, etiamsi est notorium pręsumptione iuris. Quinta declaratio.*

17 *Probare testes esse infames infamia iuris,sufficit,et fuisse tempore testimonij:nec opus est probare,quòd pro talibus reputabantur.*

18 *Notoria exceptio,vel præsumptio oriens ex facto proprio, quamuis debeat allegari,si tamen nō allegetur,iudex potest se in ea fundare. Sexta declaratio.*

19 *Pręsumptio resultans etiā notoriè ex facto proprio debet allegari, secus,si resultat ex facto alieno. Septima declaratio.*

20 *Dominus olim,licèt pręsumatur nunc dominus,tamen requiritur, quòd qui fuit olim dominus, alleget se dominum in pręsentiarum.*

21 *Priuilegium datum certo ordini,ut non teneatur recipere aliquem ad suas ecclesias per literas Papæ, quę nō faciunt mentionem de ordine,non procedit in tribus casibus,quos hic ponit.*

CAPITVLVM VI.

1 CVm ordinem. ¶Cisterciēses † sūt priuilegiati ꝙ non possint ꝯueniri per rescriptū Papæ in materijs suorū priuilegiorū,nisi fiat mentio de ordine. ¶Per locū à speciali inferunt Doc. nō esse necessariā mentionē aliorū ordinū: si tn̄ fieret mentio ordinis,& in ea erraret̄,non valeret impetratū. Butr. & Imo.hìc,per no. ĩ. eo. Rodulphus. Et credo,ꝙ intelligant,qn̄ per alias demonstrationes non constaret de corpore:alias secus,ꝑ no.ĩ.eo.significasti. Et istam decisionē
2 soleo inducere ad ꝓbandū,ꝙ † vbi non est necessariū aliquid exprimere,vel aliquā solennitatē adhibere,si tn̄ ex-
a primat̄,& ineptè a,actus non valet. Qđ cū seruiat ad multa, & ad hoc varia dicta collegerim,insisto parūper, tanquā super inuestigatione noua, & ꝯfirmo, qđ dixi: Deinde declarabo nouo mō, insertis optimis decisionibus. Facit ꝓ hoc dictū Inn.in ca.fi. de procu. vbi dicit,ꝙ si in actu,in quo nō requirebat̄ de necessitate authoritas superioris, fuit postulata à nō habente potestatē illā interponendi,nō valet actus,& sequit̄ ibi Abb.ver.nunc descendo. Et dicit Bart.in l.edita. C.de eden.ꝙ licèt expressio causæ non sit necessaria in libello, parte non opponente,l.fi.C.de anna. exc. tn̄ cā expressa in libello reddit̄ eū nullū,si est inepta, vt peto 10. qa rex est in Frācia,ꝑꝑ gl.in l.2.§.circa.ff.de doli excep.& sequit̄ But.in c.dilecti,de iudi.& Bal.in d.l.edita.in repe.Paduana, & ibi Alex. ver. similiter nota. Notat Bart. in l. 1.in prin.ff.de eden. Ad idem: quia licèt iudex non teneat̄ exprimere causam in sn̄ia,c.sicut. de re iud. Tn̄ si exprimat ineptā,vel falsam,uitiatur sn̄ia, vt per Inn. & alios,in ca. in præsentia,de renun.cū si.Similiter licèt nomen actionis omissum non uitiet libellū,c.dilecti.de iudic. tn̄ si exprimit̄ actio inepta,nec exprimat̄ alia cā, libellus reijcit̄. c.examinato.de iudi.Et dicit Rota de rescrip.41.in antiquis,ꝙ licèt de iure non sit necessaria expressio valoris in impetratione beneficij,glo. 5.post prin. in cle.j.de præbe. tn̄ si exprimit̄ falsus valor,vitiat̄ impetratio. Dixi ĩ.eod. ad aures.ver.2.conclusio.Et possent adduci aliquæ regulæ,maximè l.expressa nocent.cū suis cōcor.ff.de reg. iu. Et quæ allegant̄ prò & ꝯ̃ in regula,utile.lib.6. cum multis,de quibus per Azonem in lib.Brocardicorū,rub.390. inci.De vitiatis,qm̄ ista sapiunt materiam brocardicam. ¶Sed aduerte:quia p̄dicta & similia vident̄ casualia, seu specialia, & habētia in se particularem rationem. Vnde ex ipsis nō est sumenda regula:imo regula vr̄ sumenda ĩ oppositū,vt statim videbis:nam in casibus p̄missis, si solennitas nō necessaria nō fuisset attentata, actus carebat vitio,& non ꝯstabat de inepta voluntate agentis, in qua erat de substantia actus,ꝙ esset apta:& si nō exprimebat̄, p̄sumebat̄ apta.Modo cum ꝑ ineptam expressionem illa intentio,q̄ de substantia requirit aptitudinē,sit patefacta ineptè,vitiat actum,per regulā c.cū super.de offi. dele.ꝙ potuit,noluit.&c. Vnde dicit gl.vtilis ad hoc ꝓpositū, in ver.de nouo.in cle.ꝯstitutionem. ꝙ plus nocet inepta locutio,q̄ silentum,ēt vbi loqui nō est opus. Et ita loquunt̄ oēs decisiones præallegatæ. Videmus in simili,ꝙ lex non audit volentem probare ꝯ̃ id, in quo est præsumptio iuris & de iure,c.is,qui.de spons. tn̄ si is, pro quo præsumit̄, ꝯfitetur ꝯ̃rium in materia ab eius pōtate dependente,admittitur probatio talis confessionis.Gl. & Doct. in auth. sed iam.C.de do.ante nup.Inn.in c.pleriq;.de immu.ecc. qđ est solum ex ea ratione,qm̄ patefit defectus in substātialibus,sine quib.lex non tolerasset actū, sed ipsum tolerabat p̄sumens pro eius validitate,cui non opponebatur de euidenti ꝯ̃rietate.Et absq; specialiori respōsione ad p̄dicta potes videre ꝑ te & oīa reducuntur ad id,qđ est dictum.¶Vnde nūc multis modis ostendo,ꝙ inepta attentatio solennitatis non vitiat actū,qn̄ actus assumit robur aliunde q̄ ex illa solennitate. Et sic eius ineptitudo nō tāgit uires actus fundatas in alijs causis:& siue solēnitas fuerit omissa,siue ineptè seruata,oīno lex erat ꝯtenta, & firmabat pedē suꝑ ualiditate actus debito mō expediti. Vn̄ dicit tex.in l.1.in princ.C.de rei uxo.act. ꝙ sicut actio de dote ꝯpetit,si stipulatio nō fuit expressa, ita si fuit expressa inutiliter. Et ur̄ tex.argueṙ sic,Si omissa,supplet̄ à lege, quare nō debet inutiliter expressa haberi pro ualida? Et dicit tex.in l.3.ff.de mili.test.ꝙ inepta solēnitas adhibita in

a Et ineptè. *Vide tamen domin. Alexan. de Imo. singul. in l. quandiu.C. qui admit. quòd expressio inepta non vitiat, quando non fuit necessaria.*

in testamento militis ex superabundanti, nō nosset, cùm non esset necessaria. Et dicit tex. in c. bonæ. lo 2. de ele. ꝙ defectus in obseruātia ordinis iuris nō vitiat processum qn̄ processus oīno de se erat validus absque illo ordine non substantiali. Et illū tex. valde no. Abb. in d. c. fi. de ꝓcur. & in d. c. bonæ. ver. vltimò no. inferens, ꝙ libellus ine-
3 ptus non vitiat processum, qn̄ causa erat talis, ꝙ † libellus non erat necessarius: & alleg. no. in l. vinum. ff. si cer. pe. vbi de hoc est glo. magna, in fi. q̄ multi a sequunt̄ relati ibi breuiter ꝑ Alex. a in fi. inferentem pulchrè ex ea, ꝙ licèt sententia lata super inepto libello sit nulla b, gl. magna in fi. Inst. de obl. in prin. tn̄ fallit, qn̄ non requirebat̄ libellus. Et dicit tex. in cle. sæpe. in fi. de verbo. sig. ꝙ si in cā summaria proceditur plenariè, non vitiatur processus. No. Bu. in c. cùm dilecti. ver. no. ex ver. alioquin. de elec. amplians, ēt si per oīa iudex non seruet modum in illa superflua obseruantia plenarij ordinis, per illum tex. vbi si compromissarij, qui non arctant̄ ad scrutandas voces capituli de facto, scrutantur eas, possunt pro libito eligere ēt ꝯ voluntatem maioris partis. Et dixit Inn. in c. inter dilectos. super ver. publica. de fi. inst. ꝙ instrūm hēt suas partes substantiales, non vitiatur ex corruptione vel amissione sigilli, cùm non esset necessarium, nisi, ſm Host. ibi, partes expressissent in ꝯctu, ꝙ sigillum esset de essentia. Et dicit Bal. in d. l. 3. post princ. ff. de test. mil. ꝙ si electus in arbitrum & arbitratorem cœpit procedere, vt arbiter, & processit inordinatè, valebit processus: quia cùm esset ēt arbitrator, non tenebatur seruare ordinem iudiciariū, ſm Inn. in c. Quintauallis. ad fi. ibi, itē non facio vim. de iureiu. & cum Bal. ꝯcordat Bu. in d. c. Quintauallis. in 4. differentia, allegando alias authoritates, de quib. per eum. Et uide multa iura alleg. per Ioan. An. in regula, accessorium. de reg. iu. in 6. q̄ probant optimè ꝑdicta. Et eius decisio vult, ꝙ vbi quis renunciat legi eximenti eum ab aliquo onere, si attentat illud onus, debet attentare solēniter. Exēplū in Doc. q non tenebat̄ disputare: nā disputando renūciat priuilegio, & ꝑ ꝯns, si nō seruauit ceremonias iniunctas à statuto in actu disputationis, incidit in pœnam statuti. Et istud dictum posset ēt limitare multa ex dictis & dicēdis. Et dicit Pe. de Anch. ꝯs. mihi. 120. Iste dn̄s executor. ꝙ cùm executor mer⁹ nō teneat̄ seruare ordinem iuris, vt per Inn. in c. fi. de ꝑsump. & gl. in cle. j. de offi. deleg. tamē si ex superabundanti seruet ordinem, vel citet, nō efficitur mixtus, nec nocēt talia. Alleg. d. c. bonæ. Item Pe. de Anch. ī d. cle. 1. Et sequit̄ ibi Imo. ver. & hoc inducit. dicens, ꝙ si executor merus cœpit procedere, vt mixtus, pōt desistere & procedere vt merus. Inducit simile de arbitro & arbitratore simul, qui si cœpit vti potestate arbitri, pōt procedere, vt arbitrator. Inducit notata in d. c. Quintauallis. & in d. l. 3. & per Bar. in l. si dominium. ff. de fur. cum si. Et sicut ineptitudo interueniens in actu non necessario, non vitiat, ita multò minus vitiatur ipse actus non necessarius bene seruatus. Ita scias dixisse Inn. in c. nouit. non longè post prin. ff. de iud. vbi vult, ꝙ obseruare ordinem iudiciarium nunquā nocet. Dixi s̄. eo. cum dilecti. ver. amplia quintò. Facit ēt ad ꝑdicta decisio solennis Inn. ī c. examinata. circa fi. ibi, imò plus vr̄. de iud. vbi dicit, ꝙ sicut non est necesse exprimere in libello actionis nomen, c. dilecti. eo. ti. ita si exprimatur, & ineptè, valet libellus, dummodò intentio sit aptè expressa. Et sequuntur ibi cōiter * Doc. & Alex. copiosè in l. j. ad fi. principij, ff. de eden. Et illud verbum, dūmodò, &c. multum facit pro ꝯcordia, quam s̄. posui, dū vult Inn. ꝙ inepta adiectio vitiet, qn̄ ex ipsa res substātiat̄. Fateor, ꝙ super illo dicto Inn. dicuntur multa & varia inter

a Per Alexa. *Quem etiam vide ad hoc in l. 1. de offic. asses. in add. ad Bartol. contra Innocen. in c. cùm ad sedem. de restit. spo. Et adde Bal. in l. & si sine. C. ad Treb. & in l. 1. C. de exe. rei iu. & in l. 1. ff. de lib. & post hu. & ibi Imo.*

b Sit nulla. *An & quando sententia lata super libello inepto valeat, uide nota. & plenè per do. Soc. consil. 146. incipien. Viso processu. circa med. in 1. parte. vbi etiam, quid quando in libello accusationis omittitur locus.*

Doc. utriusq; iuris, quos opportunè referunt And. Sic. & do. meus de Are. ibi. Sed tandem cōis opinio est pro Inn. vt ēt per Alex. in d. l. j. & dixi satis vltra prædictos in d. c. examinata. limitando, nisi actio esset nedum inepta, sed ꝯria ad intentionem, vt ibi per Are. qui ad propositum nostrum allegat aliqua pulchra, vt uideri pōt. Sic ēt intelligo Bar. in extrauag. ad repri. in ver. figura. ver. & aduertendum. dum dicit, ꝙ ineptus libellus non uitiat, vbi nō ē necessarius libellus. Tn̄ dic, ꝙ si dat̄ libellus solēnis, dēt cā finiri ꝑ solēnem sn̄īam, ſm gl. fi. in l. proinde. la 2. ff. ad l. Aquil. q̄ non est alibi, ſm Bal. in l. diffamari. C. de inge. & man. Sed hoc declara, vt per gl. in d. cle. sæpe. ad fi. nisi consensus partis fuerit tacitus, vt sentit Alex. in d. l. diffamari. in apost. ad Bal. ubi uide. Et ad hæc adde Inn. in c. cum inter vniuersas. in fi. de elect. vbi dicit, ꝙ quādo citatio non est necessaria, si tn̄ quis citat̄, non est opus eū expectare. Et facit tex. ibi ꝓbans electionem valere, licet non fuerint expectati uocati nō uocandi. Quod facit ad multa, ſm Abb. ibi. Et illud dictum Inn. sequitur Ang. in l. diuus. ff. de restit. in integ. Et dicit Bal. in l. neque natales. ad fi. C. de proba. ꝙ si executor merus citauit, non tenet̄ expectare. Et dicit pulchrè Rot. de dolo, & contu. 15. itē si executor. in nouis, ꝙ citationi factæ ex superabūdanti, putà ab executore mero, nulla ineptitudo potest opponi. Et idem no. Lu. allegans bona iura, ꝯsi. 497. Diligenter. Idem Cal. loquēs de inepta ꝯgregatione vniuersitatis, in ti. de iu. pa. cons. 11. & ibi uult singulariter, ꝙ si uocati uenerunt, non opponit̄ actui de inepta congregatione. Bene facit gl. Bal. & Alex. in l. 1. in princ. ff. de ferijs. dū dicunt, ꝙ spōtanea comparitio purgat ineptitudinē citationis. Vide tn̄ Cal. de dil. consi. 2. ubi uoluit, ꝙ ubi dilatio non est necessaria, si tn̄ assignat̄, dēt assignari congrua. Et dicit Bal. in l. qui testamento. §. per ꝯrium. ff. de testa. glo. sing. ibi, ꝙ ꝯ testes, qui recipiuntur ex abundanti, non pōt opponi de inhabilitate. Et dicit Cal. in dispu. Bononiensi, statuto cauetur, in fi. ꝙ si hæres, qui ueniebat ab intestato, adiuit ex testō, qđ erat minus solenne, tamē licitè tenet hæreditatem, saltem in foro conscientiæ. Et dicit Flo. de sancto Pet. in l. insulam. ff. de præscri. uer. ꝙ si in accusatione apponitur dies, cùm non esset necessariū, & non probetur, non nocet, ꝑ illum tex. ubi adiectio falsi nominis non uitiat ꝯctum, qđ dicit esse ꝯ Bart. in l. is, qui. ff. de publ. iudi. Sed tu uide, quę in hoc dixi in c. 2. ibi, restringe secundò. s̄. eo. Et dicit Bart. in l. demonstratio falsa. 7. q. ff. de condi. & demonst. ꝙ error in demonstratione superflua nō nocet, ꝑ d. l. 1. C. de rei uxo. act. Sequitur Maria. in repe. c. qualiter. 2. q. 11. art. 21. de accus. addens no. per gl. Bar. & Ang. in d. l. uinum. ff. si cer. pe. Et dicit Sali. in pulchra q. in l. per diuersas. 15. q. C. man. ꝙ nō necessarium, uel superfluo appositum in libello, non uitiat, ēt si ineptè. allegat l. ampliorem. §. in refutatoriis. C. de appe. & seipsum in l. edita. C. de eden. ubi uide eū ibi, in uer. sed præsupposito. Et dicit Ana. in ca. qualiter. loj. ad fi. prin. de acc. ꝙ sicut omittere ordinem ꝑmittendi inquisitionem famæ ante inquisitionem criminis non uitiat parte tacente, c. 2. de accus. in 6. ita si ille ordo seruet̄, & ineptè, nō uitiat parte nō opponente: secus dic utroq; casu, si pars opponat, ut per eum ibi per illum tex. & per Dom. in c. 1. in fi de accus. in 6. ¶ Et dū dixi de libello inepto, ubi libello nō erat opus, adde Bal. in l. & si sine. ad fi. C. ad Trebel. & Bal. in l. j. ad fi. ibi, quæro, quid si in libello. C. de exec. rei iu. Et dicit Spe. de primo decre. §. sequitur. uer. sed quid si apponat̄. ꝙ licèt in missione in possessionem ex primo decreto iudex adijciat, cā custodiæ, tamen ille missus uerè possidebit. nā ex quo dixit, mitto te in possessionem, adiectio inutilis non uitiat, arg l. quæ extrinsecus. ff. de uer. obl. & regula, utile, cum cōcor. ꝑ Car. li. 6. Nec imperitia iudicis potuit mutare formā iurisdictionis. Bene faciūt multa, quæ soleo ponere in c. significante. in prin. ī. eo. ostendendo, ꝙ inepta demonstratio nō nocet, ꝯstituto de corpore. Et ꝑdictam accumulationem à nemine alibi usitatam non negligas, qm̄ & si certum sit eam uiris eleuati ingenij nauseam pariturum, cessabit tamen nausea, quando uarijs occurrentijs in facto

pulsati

pulsati exquirent accurata indagine iuris apti decisionē indiuiduam. Accidit. n. sanis, ꝙ ea sæpe fastidiant, q̄ postea ægrotantes adorant; & expedire consultantes per regulas generales est officium procuratorū, & eorū Doctorū, quos vulgus positiuos appellat. Et hæc verba habeas pro repetitis, quoties hæ nostræ aggregationes sunt tibi tædio.

4 LIMITATA Causa† priuilegij facit priuilegium non posse trahi extra limites suos. Ita pulchrè probat gl. j. hic ibi, super alia re. facit l. in agris. ff. de acqui. re. do. ubi ꝓbatur, ꝙ limitata causa limitatū parit effectū a Bon⁹ tex. ī l. & ita. §. ex hoc edicto. ff. nau. cau. sta. ubi nauta tenet̄, q̄n recipit, vt nauta: secus, si vt amicus, vel vicinus. Per quē tex. dicit Gul. de Cu. in l. 3. C. quorū ap. non re. ꝙ syndici habētes syndicare officiales non impediunt se de gestis extra officium. Sequit̄ Bal. in d. §. ex hoc inferens, ꝙ præpositi artiū nō cognoscunt de non pertinentibus ad artē; putà de quadā successione. Similiter dicit Bal. ī l. fi. C. ad Mace. ꝙ si statutū dicit, ꝙ filiusfa. mercator possit contrahere, intelligitur solū in factis mercantiæ. Et idē Bal. in d. §. ex hoc. dicens, ꝙ si filiusfa. artifex tenetur ex contractu ꝓp statutū, intelligitur, si cōtrahit in arte sua. Similiter Bal.

a Parit effectū. a *Adde idem tenentem do. Soci. in suo cons. 31. incip. ꝓsequendo ordinem. vers. secundò probatur. in 1. parte.*

5 in l. 2. ibi, confirmat̄. C. de cōsti. pe. dixit, ꝙ † statuta mercatorum in materia nō concernente mercantias, nō operātur in alio foro: secus, q̄n ↄcernūt mercātias. Similiter Ang. in l. j. C. si rect. prouin. dixit ꝙ potestas nō tenetur de gestis per suos officiales extra, vel ante officium. Et idē Bar. in l. j. §. familiæ. ff. de publica. & Pet. de Anch. in c. si episcopus. de offi. ord. in 6. & quod no. Bal. rub. C. de exer. Ista alleg. hic And. Sic. cuius copiositates nunq̄ inuenietis à me vsurpatas, sed benè pingui fœnore amplificatas. ¶ Addatis vos Bal. in l. 2. C. ubi de ratiocinijs. ubi dicit, ꝙ officiales non syndicantur de his, quæ non gesserunt in officio, nec officij cōtēplatione. Dicit tamē Bal. in l. obseruare. §. ꝓficisci. 2. q. ff. de offi. ꝓcons. ꝙ licèt de adulterio, vel obligatione extra tempus officij commissis, non possint ibi conueniri: tamen de eo, q̄d est factū intra terminos loci & temporis officij, tenentur. Et dicit Bal. in l. j. §. huius studij. quasi in fi. ff. de iust. & iu. ꝙ si notarius potestatis Bononiensis vice & nomine cōmunitatis & potestatis, & omniū, quorum interest, vel interesse possit, recipit promissionē de non cōmittendo maleficio sub pœna mille, intelligitur de personis, quas officium potestatis amplectitur. Et ideo si aliquis deliquit Mutinæ erga Mutinensē, nō incurrit̄ pęna; quia licèt tabellio sit persona publica non in toto mundo, tñ in eo, q̄d facit in iudicio, attendit̄ solū officiū iudicis. Idē Bal. ī l. non aliter. in fi. ff. de adop. Et dicit Arch. in cap. j. super ver. fautores. in fi. de hære. in 6. ꝙ pęna ibi apposita fauentis hæriticis, intelligitur in actu ordinato ad finē fauoris: secus, si est actus fauēs nō ex aīo, putà non habere carcerē ex auaritia, & ibi Dom. Et dicit Bar. in l. ne q̄d,

6 in prin. ff. de incen. rui. & nau. ꝙ † dñs nō tenet̄ de delicto familiariū, nisi q̄n delinquunt in materia, in qua vtebat̄ opera eorū. Q̄d no. ad limitationem eius, ꝙ dicitur episcopū teneri de excessibus cōmissis ab officiali suo, ut ꝑ Pet. de Anc. & Dom. in d. ca. si eps. de of. or. in 6. Rotā de offi. vica. 6. in nouis, & eo. ti. & nu. in anti. & eo. titu. j. in antiquioribus. & Bar. in l. 1. C. de executor. & exactor. lib. 12. & Ange. in §. his, qui. in Authen. de iud. ꝑ Old. ↄs. 113. Rex habebat. Abb. in ca. 2. de resti. spo. & in cle. 2. in fi. de magis. qui limitāt ēt aliter, vt aliàs dicetur. Et dicit Carpost Matth. in cle. j. de hære. §. fi. quòd offendens familiā inquisitionis nō cā iuuandi hæreticum, sed ꝓp speciale odium, vel ob aliā cām, non dr̄ velle impedire officium: & in eo nō habet locū illa cle. Et dicit Abb. in c. 1. de of. dele. quasi in fi. ꝙ impediētes delegatū offendēdo eū, nō possunt ab eo puniri, nisi eius iurisdictio ex hoc turbet̄: quia vr̄ sibi data potestas puniēdi rebelles solū in exercitio suæ potestatis. Et dicit extrauagans Inno. V. Apostolicæ. quòd exemptio concessa officialibus Papæ, vt non possint per ordinarios adstringi, vt in constitutione Ioā. XXII. cū Matth. de Pontiano, quam habes impressam post consilia Old. intelligit̄, quādo talis adstrictio impedit officium eorū: aliàs non, facit ca. cū capella. de priui. Et dicit Bal. q̄ sint rebelles, in verbo, rebellādo. in prin. ꝙ rebellis officialib. imperij incurrit pęnas, de quibus ibi, dummodò rebellio ↄcernat petita ꝓ statu imperij: secus, si resisteretur eis nō obediēdo in alia mā, licèt largo modo dici possit rebellio, arg. c. 1. de of. dele. non tñ, quo ad dictas pœnas: quia non rebellat principaliter contra imperiū. Et dicit Lud. ↄs. 319. In cā Io. ꝙ ꝓuisio disponēs sup adhibenda fide thesaurario, non ꝓcedit, q̄n agit̄ de mā nō pecuniaria, & facit ↄs. ibidē ꝓximè pręcedens. Et dicit Pet. de Perus. in trac. de societate, 8. parte, q. 40. ꝙ fideiussor pro parte cābij non tenet̄ pro mercātia ēt scripta in libris cābij. Et ita dicit consuluisse Bal. q̄a fideiussor in cām certā tenetur extra illā. Plenè notatur in l. quo. in prin. ff. loca. Et dicit Lud. ↄs. 270. Pro decisione. in fi. ꝙ fideiussor iudicatū solui tenetur ad id, in quo reus ē ↄdēnatus respectu petitionis datę super principali negocio, non respectu negationis in iudicio factæ, vel respectu crescētis ↄtumaciæ. Alle. gl. ord. in l. 3. ff. q̄ satis. cog. q̄ hoc vult: & inducitur ibi per Bal. ad pulchras qq. quas cōmemorat ibi Alex. ante l. si decesserit. immediatè ibi. Alle. ēt Bar. in alijs locis. Et dicit Dionys. de Perus. in l. cū duob. §. cū duo. ff. ꝓ socio. ꝙ si assessor, vel alius officialis tenet̄ cōicare lucra, intelligit̄ d̄ lucris ex officio obueniētibus: secus, si aliūde; quia est suū lucrum plenariè, ꝑ illum tex. Et dicit Pet. de Perus. dicto tract. parte 5. q. 8. ꝙ lucra obuenientia socio extra materiā societatis nō cōicantur, per d. §. cum duo. Et dicit Abb. de iudi. cęterū. ꝙ potestas data domino in causis vasallorum, non egredit̄ ↄtrouersias feudales. Et dicit Lud. ↄs. 45. ꝙ syndicus nō cognoscit de gestis à syndicando, ut à priuato. Alleg. Gul. vbi s̄. Et dicit Lud. ↄs. 348. In casu proposito. in fi. ꝙ communitas non tenetur de delicto officialis à se electi quādo deliquit extra mām officij. All. tex. & Bal. in d. l. & ita. §. hoc edicto. ff. nau. cau. sta. Et dicit Lu. ↄs. 300. In casu proposito. ꝙ consules artiū nō cognoscunt de cā artificū non spectante ad artē. Alle. Bal. in d. l. & ita. valeret tamen ↄsuetudo in ↄ̄riū, per c. cū cōtingit. de fo. ↄpe. secundum eū. Et dicit Bal. in l. j. ꝓpe prin. ff. de magis. con. ꝙ fideiubens pro fidelitate seruanda à castellano alicuius arcis, non tenetur de infidelitate, vel delicto, q̄d committitur extra custodiam arcis apud priuatos, putà faciēdo robariā. Et dicit Abb. ī eo. dilectus, lo j. ꝙ licèt spoliatus à iudice nō restituat̄ ante omnia. gl. 7. q. j. præsentiū. tamē fallit, si spoliauit nō ut iudex. Et dicit Ioan. An. in Spe. de cita. §. j. in prin. ꝙ nūcio nō creditur, nisi circa officiū. Vnde si dicat, citatū ītulisse ei iniuriā, nō credit̄ sibi. Sequit̄ Abb. de ap. cū parati. Ex quo intuli, ī facto nō debere credi nuncio, qui intimauit rusticis sequestrum, si dicit eos nondū dedisse domino suo frumentum, quādo intimationē fuit sequutus. Et dicit Lud. in l. admonēdi. ibi, aduertendum. ff. de iureiu. quòd si mercator aliquid facit, seu scribat extra suum exercitiū mercantiæ, nō habet scriptura fidē, q̄ aliàs datur sibi, vt mercatori, argu. d. §. ex hoc edicto. Idē Lud. ↄsi. 205. In puncto. & vtrobique alle. Io. And. in Spe. dicentem idē in numularijs. Et dicit Abb. ī dispu. Gandulphus. ibi, & attēdēdū, ꝙ nō omnis, &c. ꝙ dispositio l. fi. C. de iuris. om. iudi. dans iurisdictionē rectori collegij, intelligitur de collegio exercēte aliquam negociationem, vel professionem, ꝓut loquit̄ ille tex. Secus in istis collegijs deputatis pietatis cā, vel similibus: quia eorū rector nullā habet iurisdictionē, sed præeminentiam quādam fraternalem. De quo per Bar. in l. fi. ibi, sed circa hoc dubitatur. ff. de colleg. illici. vbi ponit, an possit priuare beneficio societatis. ¶ Et dicit Maria. de Sen. consi. mihi 25. Visa & intellecta. in fi. ꝙ statutū, ꝙ frater teneatur pro fratre mercatore, intelligitur s. in factis mercātię. All. Bal. ī d. l. fi. C. ad Mace. ita dicēs decidisse dños octo de Baylia Florentiæ ad cōsiliū ipsius Mariani. dicit do. meus de Are. ī c. post cessionē. de ꝓba. ꝙ sigillū ordinarij non ꝓbat, nisi ī spectātib. ad officiū ordinarij,

dinarij, pp dictū Bal. in d. l. fi. licèt aliud innuat Rot. de p ba. 12. in nouis. Et dicit Bar. in l. ne qd. in prin. ff. de incē. rui. & nauf. φ dñi non tenētur de delicto suorū officialiū, nisi quando delinquunt in ministerio, in quo dominus vtebatur opera eorum. No. Abb. in c. j. de resti. spol. Sic intellige dictum Dom. de of. or. si eps. 2. q. in 6. cū cō cor. quas posui de homi. c. Petrus. ver. fallit septimò. Et dicit Bal. in l. si aduersarius, C. de fi. inst. φ statutū volens bannitū haberi pro confesso, nō intelligit de maleficijs in lib. bāni nō descriptis. Et dicit Bar. ī l. aut facta. §. j. ff. de pœ. φ pœna apposita in instrumēto pacis offendēti me, vel meos adhærentes, intelligitur de offensa ex inimicitia tunc sopita; secus, si emergat noua cā iniuriæ. Idem Imo. post Bu. ī c. 2. ad fi. de renun. Lud. ɔsi. 183. In casu p posito. Bar. in dispu. Lucanę ciuitatis. in j. dubio. Pet. de Anc. in c. nulli, p illū tex. de ele. in 6. Abb. in c. bonæ. lo j. de ele. & in c. quēadmodū. de iureiu. Io. An. in Spe. ī rub. de treu. & pace. Bal. Imo. Lud. & Alex. ī l. semel. sol. mat. Ang. Alb. Pau. & Alex. ī l. qui seruū. quā legunt sub l. qui insulā. ff. de verb. obl. Alex. ɔsi. mihi 597. Viso themate supra scripto, & attestationib. testiū. latè Alex. ī l. si quis mihi bona. §. sed qd. ff. đ acqui. hære. Et dicit tex. in l. ante. ff. ex quib. cau. ma. φ restitutio priuilegiata fauore absentiæ cā reip. nō extēdit ad dāna incursa ex alia cā, q̄ p pter absentiā. Et dicit tex. in l. 2. §. corporalis debilitas. ff. de ua. men. φ immunitas ɔcessa debilibus corpore, non pdest, ubi est opus ɔsi. nō virib. Et ista sæpe inseruient, & ut puto, non inuenies in apostillis Modernorū; quia longo tpe collegi, & facilè inuenies similia p te: q si nauseatus tantā pinguedinē, dixeris hæc sapere laborē potius, q̄ ingeniū, rñdebit tibi ea. præcedētis arti. ¶ Per istū

7 tex. dicit hic Bal. φ † impetratio facta ɔ̄ priuilegiū fori, eo tacito, non valet: & ideo rescriptū super materia feudali tacito de feudo non valet; quia licèt rescriptū ex forma sui non sit priuilegiatū, tñ est priuilegiatæ rei datū. Habet. n. feudū iudices speciales, c. ceterū. cū materia, de iud. iō corā iudice īpetrato poterit ī primis opponi surreptio declināndo forū. Et sequit hic And. Sic. dicēs de foro dato scholaribus, p auth. habita. C. ne fil. p par. Nec obst. φ de ordine non est opus facere mētionē in alijs religiosis, ut hic p Doc. qa ex quo speciale est in istis Cistercienſibus, qa habent proprios iudices, ita in scholaribus, ut latius p eū. ¶ Cōsidera primò nō eē verū, φ isti Cistercieſes haberent speciales iudices. Imo firmat hic Imo. in fi. φ nō sunt exēpti: qa non apparet, neque præsumit, p c. ne Dei. de simo. ¶ Cōsidera scđo, φ ubi ipsi haberēt speciales iudices, rectè posset inferri, qđ est dictū de scholaribus; & argumentū, de quo s̄. non probat, φ nō sit opus dicere de scholastico ordine, sed φ non oporteat exprimere, cuius facultatis sit scholaris. ¶ Cōsidera tertiò verba Io. And. Bu. & Abb. de priui. ex parte. lo j. relata s̄. eo. c. j. ad fi. ibi, quartò declara. qa volunt, φ de iure non fit mētio exēptionis in rescripto ɔ̄ exemptos: quia eorum exēptio producit exēptionē peremptoriam, licèt de stylo fiat mētio: qa Papa difficilius daret ɔ̄ eos magis vnū iudicem, quā aliū, præsertim ordinarium, cui sunt exosi. Modò si ita est, vř in casu vasallorū & scholariū nō esse necessariā mētionē fori specialis eorū, æquiparādo eos exēptis. Vnde distinguēdū esset, vtrū materia rescripti tendat præcise ad violandū vires priuilegij quo ad merita causę, & tūc nō sit necessaria mētio fori; quia in conflictu causæ salua est ipsa perēptoria, vt hic p Doc. Si verò rescriptū solùm repugnat foro, non aūt materijs, sup quib. sunt exēpti, tūc procedat prædicta, quod opponet surreptio pp taciturnitatē huius declinatoriæ; & idē fortè in exēptis: In quo cogitabis, quia non reperi declarantē. ¶ In quantum Imo. & Abb. latè distinguunt, qñ rescriptū debeat facere mentionē de priuilegio, adde, quæ dixi in c. j. s̄. eo. additione, inci. secūda dispositio ɔtraria priuilegio. ver. fallit 5. & inuenies quatuor declaratiōes ad c. j. de li. ɔtes. ī 6. & vide ibidē, ver. fallit tertio, ubi ē facta opportuna mentio de dictis Doctorum hic, & de priuilegijs insertis in iure, de quibus dicetur aliquid in fi. huius c.

8 AD ALLEGANDVM Priuilegium, an † isti vere teneant, difficultas est maxima. Varietates Doc. dixi in voce. Sed pro opi. gl. hic, q̄ est, φ si c. inducit And. Sic. l. si quis, allegatā ī gl. ubi priuilegiatus debet comparere allegaturus priuilegiū a. Sed illa lex inducetur ĩ. fortiori via. Alle. ēt gl. in ver. aliàs. in cle. appellāti. de appel. q̄ dicit, φ notoriū debet allegari. Sed ipsam allegat Imo. hic, postea inducit pro opin. Host. ɔtraria dictū Inno. de iudi. cæterū. dū dicit, φ d. l. si quis. non pcedit in vasallo respectu feudi iuncta æqparatione facta s̄. post Bal. de istis ad vasallos. Respondet ēt ad l. si quis. φ non habet locum ī delegato citāte. Alleg. glo. in c. accusatus. §. sanè. in ver. manifestè. de hære. in 6. Demū distinguit, vtrū citans habeat iurisdictionē in loco habitationis citati: & pcedat gl. aliàs nō, pp dictū Inn. aureū, de ap. Romana. in 6. dicētis, φ d. l. si quis, procedit solū, qñ citatus est đ territorio citātis. Ita tādem residet An. Sic. ¶ Considera primo, φ Inn. in d. c. cæterū, non dicit, φ vasallus non teneatur ire ad allegandū specialitatem sui fori: sed φ de ipsa nō cognoscit citans, vt ibi latius p But. ¶ Cōsidera secundo, φ imò l. si quis ex aliena. pcedit in delegato. Patet ĩ. eo. super literis. vbi cognoscit, an sit sua iurisdictio, & ibi rep babitur. Hæc sunt gl. in d. §. sanè. propter gl. mag. in c. j. đ off. dele. in 6. Itē oēs Doc. hic sunt ɔcordes respectu priuilegij nō notorij, qđ debet allegari à citato, & loquitur propriè in delegato. ¶ Cōsidera tertio, φ si priuilegiatus nō tenet venire ad allegādū priuilegiū suū, nisi qñ est de territorio citātis; ergo citatus à delegato nunq̄ teneret venire, qa caret territorio: φ eēt ɔ̄ oēs hic. Non obst. dictū Inn. in d. c. Romana. in gl. idē dicimus, quia loquitur in ordinario citante notoriè non sibi subditū, vt hominē, q est alterius iurisdictionis, & in alieno territorio. Et dicit, φ nō vř iudicē ɔtēnere nō cōparendo. Et de hoc exclamat Ang. in d. l. si quis. dicēs, nō exeat memoriam tuā. Sed tu ītellige, nisi in lřis citationis exprimatur tale qd, φ si esset verū, citatus esset đ iurisdictione citātis. Ita sentit clarè Inn. d. c. Romana. qa qñ dixit, φ in citatione debet exprimi tale qd, qđ inferat citatū subesse citāti, opponit de d. l. si quis, & soluit, φ loquit in citato, q est in territorio citantis, nō alterius iudicis: volens φ in isto nō reqrit talis expressio causę. Ergo ubi citatus non est sibi subditus, put in delegato, aperte vult, φ si exprimatur cā inferens eū subesse, debet venire ad allegandū priuilegiū, si qđ habet. Et hinc est, φ citatio delegati nō habēs insertā copiā rescripti, nō arctat citatū. Inn. & oēs* de dila. præterea. Bar. & alij l. 2. ff. si quis in ius uo. cū ɔcor. Ex his apparet, nō procedere adducta per And. Sic. Vñ reduco punctū ad hoc, vtrū notoriè priuilegiatus teneatur, ɔparere, si citatur saltem ad allegandū priuilegiū afferens ei declinatoriā. Et licèt aliqua dixerī, de ap. si duob. tñ qa ptinētius cadūt hic, reassumendo illa & pła alia, arguit ad partes. ¶ Quòd non teneat, firmant Host. Io. Cal. But. Domi. Abb. hic, & Io. And. in rła, scienti. de reg. iu. in 6. in Mer. Inn. in c. venerabili. de censi. But. in c. prudentia. in prin. ibi, tertiò, φ ubi iudex. de of. dele. Host. de do. & contu. §. qualiter deprehendatur. ver. quandoq; rōne iudicis. Inn. in extraua. psenti. q̄ hodie incipit, statutū. de rescri. in 6. Ab. in c. si diligēti. de fo. ɔpe. Bar. in l. 3. p illū tex. ff. de iud. Old. ɔs. 88. An eps, quasi in fi. Abb. post Inn. in c. 2. de dila. Bal. egregiè in l. generaliter. C. de episco. & cle. Gl. in c. conuenior. in verbo, congruent. 23. q. 8. But. ĩ. eo. super literis. ibi, & per hoc patet, φ si corā iudice. In quib. locis sæpe exēplificatur in clerico citato à laico. Et dř generaliter idem esse, qñ citatus ēt volens non posset habere citantē pro iudice; quia nō valet processus, nec in principali, nec contumaciæ punitiuus. Spe. de cita. §. j. uersi. sed pone, φ iudex. & in §. pe. in fi. gl. in c. clericum nullus. xj. q. j. Quinimo dixit But. in ca. fi. de lib. ob. φ ad hoc, vt citatio non arctet citatum, sufficit, φ non cōcludat ipsum regulariter esse subiectū, licet aliquo speciali casu posset esse subiectus. Alleg. Inno. in d. c. 2. de dila. Et dicit gl. in ca. placita. 15. q. 4. φ citatio notorie iniusta non

a Priuilegium. Adde Bal. in Marga. in ver. priuilegium. versi. fi.

non arctet citatũ. Et dicit Gof. Host. & oẽs * in c. olim. de excep. ꝙ citatus notoriè vltra vnã dietã non tenet̃ comparere ad hoc allegandũ. Et dicit Car. post. Lap. in cle. 2. col. 5. vt. lit. pen. & ibi Imo. ꝙ licèt processus factus ab habẽte iurisdictionẽ elidibilẽ, valeat, si nõ fuit oppositũ, gl. ibi in verbo, competente. tñ fallit, vbi illa exceptio notoriè cõpetit: qa non est opus eã proponere. Allegãt not. in cle. pastoralis. versi. Pisana. de re iud. & ĩ. de ap. ex parte. Et dicit Inn. in c. ex parte, lo. j. in fi. gl. magnæ, de ver. sig. ꝙ citatus ad synodũ, si est notoriè exẽptus, non tenet̃ ire ad hoc allegãdũ: sed si est dubiũ, cõpareat allegans priuilegiũ suũ, & recedat. alleg. d. l. si quis. Et dicit Io. And. in Spe. de sen. §. iuxta. ver. item no. ꝙ citatus, vt veniat ad respondendũ bãnito, nõ tenet̃ cõparere, stãte statuto, ꝙ bãnito non reddat̃ ius. Et dicit gl. ĩ. eo. sup literis, in verbo, forsan. ꝙ si citat me vltra mare, q non est iudex meus, nõ teneor ire. Et dicit Bal. in l. j. ibi, pone, ꝙ in cã capituli. C. quõ & qñ iu. ꝙ vbi est notorium, non est disputare, sed disputatũ esse. Sufficit. n. esse notorium. nec necesse excipere, scđm eũ. Et dicũt Arc. in c. nõ ita. circa fi. 2. q. 6. & Bal. in l. ciues. C. de ap. ꝙ appellans à grauamine notorio non tenet̃ exprimere cãm grauaminis. Qđ tñ non affirmo, ꝑ ea, q̃ ponit Car. ĩ d. cl. appellãti. 5. q. ꝑꝑ gl. ibi. Et istis adde, ꝙ si Papa facit vocari me absentem, querimonia in genere prolata, si vocatus non venio, non põt ꝯ me procedere, qa citatio non arctat. Nã sunt casus in genere, ĩ qb⁹ de iure cõi Papa põt reuocare: & qdã, in qbus non põt. Et ideo non valet, qđ agit̃ in genere, vt in siĩi dr̃ in l. j. ff. de ser. Ita dicit gl. no. in extrauag. vnam sanctam. in ver. potestatem. in fi. q̃ vide. Et dicit Bal. in c. j. prope prin. de inuesti. in ma. fac. ꝙ iura dicentia, ꝙ citatus dẽt in dubio ꝯparere, vt summatim reqrat̃, an citatus sit iudex suus, l. ex quacunq;. ff. si q̃s in ius uo. debent intelligi, qñ quis citat̃ coram ordinario generali. Sed qñ est ordinarius singularis, vel inter paucos, sicut est dñs feudi, non tenet̃ citatus comparere, nisi verè sciat iurisdictionem citantis. Ita dicit tenere Inn. in c. super literis. ĩ. eo. Et hoc non reperi alibi. Bene facit, qđ no. Inn. in c. ꝑterea. ĩ fi. đ dila. Ex cuius verbis Lud. consil. 483. ꝙ qñ citatio, vel alius actus fit ꝯ regulas iuris ex aliqua cã, semper illa cã exprimẽda est, aliàs actus non arctat vocatum. Et cum Inn. respectu citationis ꝯcordant Bar. in l. j. & 2. ff. de fer. & Old. ꝯs. 326. Quot articuli. allegans Inn. in d. ca præterea. Ex his ꝯfirmatur opin. Io. Cal. But. Do. & Abb. hic, ꝙ Cistercienses non tenentur venire ad allegãdum priuilegium, de quo hic, cùm sit notorium ꝑꝑ insertionem in corpore iuris. ¶ Contrarium firmat hic Host. Bal. Gas. Cal. & Io. de Imo. licet ipse minus firmiter: quia iste tex. inducit dilatoriam, per quam declinatur iudicium. Patet ibi, teneamini respondere. Ergo si illa non opponitur, vr̃ imputandum priuilegiatis, propter gl. auream in d. cl. 2. in verbo, competente. per quam dicunt ibi Car. Imo. & Abb. valere processum iudicis, cuius iurisdictio potest elidi, si non fuit elisa. Non dicas, Fallit, si est notoria, vt ibi per Lap. Car. & Imo. & dixi s̃. quia ꝯrium firmat hic Imo. præterq̃ in exceptione loci notoriè non tuti, in qua est speciale, s̃m eum. secus in alijs. Præterea non sufficit suspitionem, quæ competit ꝯ iudicem, esse notoriã, sed debet allegari. Io. And. in c. accedens. lo j. vt li. non contest. & ibi oẽs. Ergo remanet speciale in exceptione loci non tuti. Ad idem gl. trita in d. clem. appellanti. dicens, ꝙ notorium debet allegari, cum qua in suis terminis concordant ibi Car. Imo. & Abb. & Dom. in c. cordi. post Io. And. ibi, de ap. in 6. & idem no. Bal. in l. cùm fratrem. C. de his, qui ut indi. & est alia gl. satis similis & male no. in l. ea quidem. in glo. C. de accus. Ad idem, quod no. Io. An. ĩ. eo. super literis. vbi reprobando But. tenet, ꝙ imò ille cui notoriè competit exceptio defectus iurisdictionis, tenetur comparere ad eam allegandã, propter gl. in d. cle. appellanti. & per id, quod de suspicione notoria dictum est. ¶ Con-
9 sidera etiam, ꝙ † priuilegium insertum in corpore iuris dr̃ notorium. Ita tenent omnes * hic. Tunc arguo sic: Legati tenentur venire ad allegandum priuilegium, qđ habent de reuocando domum, d. l. si quis. & illud est in iure insertum, l. 2. § oẽs. eo. ti. Ergo priuilegium notorium debet per citatum allegari. Et ita inductio non fit ab a-
10 lijs. ¶ Præterea † præsumptiones iuris inducunt probationem liquidissimam, glo. in l. si tutor. C. de pericu. tut. l. licet imperator. & ibi Scribentes, de lega. j. glo. Ang. & alij in l. j. C. de testa. mi. cum si. Et tñ præsumptio iuris dẽt allegari, l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni. ff. de adul. & ibi Bart. Ad idem, qđ scribit Bar. in l. j ff. de excep. dicens, ꝙ exceptio quamuis notoria, debet proponi. Idem Bu. de censi. peruenit. ibi, aduerte. Tñ no. Bart. in l. eum, qui ita. §. q ita. ff. de ver. obl. & l. cũ quid. ff. si cer. pe. Ex quibus videtis difficultatem materię, quam, perquisitis multis Modernis, non potui inuenire adaptatam. AD GLO. In cle. appellãti. Pro declaratione huius puncti, & similium collegi nouiter ex multis locis antea non publicatis, 7. declarationes, quarum scđa, tertia & quarta defendent primam partem, quæ est cõis Doctorum hic
11 ꝯ gl. ¶ Prima declaratio. Notorium † resultans ex actis, non indiget allegatione. Rota de app. 2 in nouis, additione incip. Dic circa istam materiam in fi. volens, ꝙ vbi ex actis apparet iniquitas interlocutorię, sufficit dicere, Appello ꝑꝑ iniquitatem sñiæ, q̃ est euidens ex actis. gl. aũt in d. cle. appellanti. intelligitur de alio notorio, q̃ de notorio ꝯstante ex actis, vel ex tenore sñiæ. Allegat Bu. in d. cle. appellanti. & dicit hoc esse valde notabile. Adde Bu. in c. bonæ. lo j. ibi, ꝑcedunt hæc, qñ factum. ĩ. tit. 2. vbi dicit ꝙ si ꝯstat aliqđ iudici, ut iudici, ex actis, põt supplet̃ in notorio, ẽtsi pars non petat. Alleg. Inn. de censi. cũ olim. & sequit̃ Alex. in l. j. C. vt q̃ desunt aduoc. Ad qđ vide ẽt Abb. in c. ex parte. B. ver. & ex hoc. & ex tex. de fo. compe. & Car. in c. pastoralis in fi. de excep. quem referã ĩ. in 5. declaratione. ¶ Sed aduerte dupliciter: qa primò istud procedit, dummodò sint talia, quæ non exigant formalem petitionem, vel exceptionem: putà, in tangentibus actum pium, vel in materia peccati, vel si pars petere nõ possit de rigore, tñ ei æquitas subuenit, vt in casu Inno. ĩ d. c. cum olim. de iudice fundante se in instrumento impugnato fauore ĩpugnãtis. Sed si exigant formalem petitionem, vel exceptionem, seruãda est, gl. in d. cle. appellãti. quia licet notoria nõ exigant libellum formalem, exigut tñ partis instigationem: ita latè But. in d. ca. bonæ. inferens, ꝙ si constat ex actis, & est iudici notorium, quòd testis fuit proxeneta, vel procurator in materia, in qua deposuit, non põt eum repellere, si pars præsens tacuit: quia nescit, an velit eum repellere. Ita dicit se pridie respondisse ad intellectum c. fi. de testibus, in 6. & gl. fi. in c. j. eo. tit. & lib & latè loquitur. ¶ Secundò aduerte: quia declaratio procedit quo ad hoc, vt iudex possit se monere, si vult: sed non tenetur, qñ pars nõ instat, vt dicetur ĩ. in 6. decla. Dicitur autem instare, si ex libello, vel exceptionibus colligit̃ notorium. Bar. in d. §. idem Pollioni. & Rota de libel. obl. 2. in nouis, & Abb. in ca. si clericus
12 laicũ. de fo. cõpe. ¶ Secunda declaratio. Vbi † mã notoria habet concurrere in actu non simpliciter, vt de ea habeatur notitia, sed vt super ea insistatur, vt fiat prosecutio, tũc debet allegari & proponi. Ita loquitur gl. in d. cl. appellanti. Sed vbi sufficit, ꝙ mã simpliciter notificetur, non opus est eã proponere, si de eo notoriè constat. Ita declarat solus Imo. in d. cle. appellanti. ibi, tempora. Tamen ista gl. inducit aureum dictum Inn. in ca. 1. de offic. vica. vbi dicit, ꝙ sufficit, quòd notoriè appareat notoria iniustitia ex ineptitudine libelli. Sequitur But. in ca. per tuas. de senten. excom. Pet. de Anch. cons. mihi 206. De iure cõi. Bal. in rep. l. 2. ver. sed oppono, quia si iudex. ff. de iureiuran. Lud. in l. lecta. ff. si cer. pe. & in l. cùm mulier. ff. sol. mat. & in l. si Titius. ff. de verborum oblig. & in l. scire debemus. eodem tit. Imo. in c. super hoc. de renunc. & in c. ab excommunicato. post Bu. ibi, ĩ. eo. Abb. in ca. cùm inter. de consuetu. Bal. in ca. præterea. post med. de offic. delega. & in l. vnica, C. ne ex deli. defun. & in l. 1. C. qui accus. & Card. in clement. 1. 3. q. de offic. ordi. Notat Inn. in c. examinata. in vlt. glo. de iudi. & Spec. de offic. iudi. §. deseruit. ver. item absoluit. super ver. in sententiæ prolatione. & Abb. in c. cùm ecclesiasticæ. de excep.

ꝙ dictum Inno. pulchrè declarat Car. in c. debitores. de iureiu. per illum tex. & ēt alio modo But. ī d c. ſuper hoc. Idem ēt dic de libello continente peccatum, ſm Car. in c. ex parte, per illum tex. de reſt. ſpo. Et cum Inn. in d. c. j. vide Ab. in d. c. examinata. & in c. ſi clericus laicū. de fo. compe. & Bal. in l. poſtquā liti. ibi, ſeptima exceptio. C. d̄ pac. & Ana. in c. intelleximus. ĵ. de adult. In quibus locis inuenies guſtatū mirificè illud dictū Inn. & ēt declaratū ut aliàs loco pertinentiori extenſiùs dici poterit, & ſoleo tangere in c. dilecti. de iud. ¶ Conſidera modò in propoſito, ꝙ qñ exemptus non eſt notoriè exemptus, ſufficit, ꝙ citatus veniat, & oſtenſa exemptione recedat. Ita dicit Inno. in d. cap. ex parte. lo j. Ergo iſta mā requirit ſolam notificationem. Si aūt eſt notoria, non eſt opus propoſitione, neq; notificatione. Ita de exemptione dicit Inno. ibi. Vñ cū priuilegiū, de quo hic, pp inſertionem in iure iā ſit notoriū, & ſufficiat talem materiā notificare, & à iure iā ſit hic notificata eius notorietas, releuat ab onere proponendi & notificandi: & ſic pro opinio. communi.

13 ¶ Tertia declaratio & magna. Ille, qui† eſt pſens in iudicio, tenetur proponere notorium, ſicut ꝯtingit in appellante, de quo loquitur gl. in d. cle. appellanti. Sed abſens citatus, cui cōpetit notoriè declaratoria, vel alia ꝯ̄ parte, non tenetur comparere, nec aliter proponere, ſi nō vult. Ita Abb. in d. cle. appellanti. & in c. ex parte. lo j. in fi. de appella. in c. ſi clericus. de foro compe. quia talis citatio, tanquam temeraria, non arctat citatum ad aliquid, per d. cle. paſtoralis. ver. Piſana. & no. Inn. in c. 2 de dila. facit l. 3. quæ inci. non vr̄. la j. ff. de iud. Sed qñ eſt pręſens, & nō proponit, vr̄ tacitè renunciare. Non ſic abſens: quia non cōparendo nō vr̄ renunciare. Tñ cogita, ſm eum, in d. cle. appellanti. Sed firmiùs loquitur in d. c. ex parte. & ibi Phil. aggrediens poſtea ſolenniter, quādo locus non eſt notoriè nō tutus a, ſed reuera non tutus, an debeat appellari, vel mitti executor? & in hoc ſequere eum addita ei Rota, de do. & contu. 5. in nouis: & pulchrè ponit Alexan. poſt Imo. in l. de ætate. ff. ad Treb. quem vide omnino ad hanc declarationem. Et ideo dicit Bal. hic, ꝙ præſens tenetur allegare priuilegium ſuum; abſens verò non, qñ erat priuilegiatus in non veniendo, ita quòd exemptus. Allegat l. 2. ff. de in ius voc. ¶ Eſt verum, quòd Imo. hic, & in c. cum ſuper. in fi. de offi. dele. reſtringit hanc declarationē ſolū ad exceptionem loci notoriè non tuti, per d. c. ex parte. & dictum ver. Piſana. Sed in alia exceptione competēte citato, quamuis notoria, vult, ꝙ debeat proponi, per id, quod not. Io. And. ut li. non ꝯteſt. accedens. lo. j. vbi dixit, ꝙ notoria ſuſpicio iudicis alleganda eſt. Et dicit Imo. in d. c. cùm ſuper. ꝙ d. l. non vr̄. habet locum ſolum in dic. exceptione loci non tuti; ſecus in alijs. Tamen neque hic, neq; ibi firmat iſta, quæ dicit, nec ſunt ab alijs declarata. ¶ Nihilominus tenenda eſt declaratio, pp theoricā Inn. firmantem in d. c. 2. de dila. & Hoſt. de contuma. §. qualiter. ibi, nunquid eo ipſo, cum pluribus ver. ſeq. & Spe. de cita. §. ĵ. ad fi. ver. itē generaliter. & Bar. in l. ante ſententiam. ibi, ſecundò principaliter quæro. ff. de appella. reci. & But. poſt antiquos in c. olim. de excep. vbi aliquid dixi. Faciunt multa allegata ſ̄. pro opi. communi. Præterea contra Imo. de alia exceptione notoria eſt deciſio Bart. in d. l. non videtur. vbi dicit, quòd l. ſi quis ex aliena. non habet locum, quando ex forma citationis apparet, ꝙ qs non tenetur comparere, putà ſi citatio nominat eum clericum, vel citetur talis de Florentia, cum citetur apud iudicem Peruſinum de eo, quod alibi factum eſt. Similiter dicit Bar. in d. l. ſi quis. paulò poſt prin. ꝙ ſiue citatus habeat declaratoriā fori ratione iuriſdictionis. vt quia non ſit de illo foro, ſiue ratione priuilegij, vt exemptus, non tenetur ire ad allegandum iſta: ſecus, ſi eſt dubium. ¶ Si diceretur; fortè citatio prima facie iniuſta habet aliquā

a *Non tutus. Ad quam materiam adde Bartol. in l. metus. ex quibus cauſ. ma. Et Panor. in d. c. ex parte. alleg. in tex. verſicu. unum tamen præ cæteris. & ibidem per do. Phil. Peru. de appel. & per domi. Alexan. in l. 2. ff. de appel. recip. & per Old. in conſi. 43. 2. q.*

ſaluationem: puta, ſi ſeruus obtinuit citari dñm ob iniuriam intolerabilem. Inſti. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iu. §. pen. ergo dēt cōparere. Reſpondet Inn. in d. c. 2. ſufficit ꝙ contineat citatio aliquid, qđ ſm rationem & regularē curſum eſt illicitum & iniuſtū, non attento caſuali euētu: & ſi prætenditur aliquis caſus ſingularis debet in citatione exprimi ſm eum. Pro quo facit, ſm Io. And & Bu. ibi, quod dr̄ de notorietate, quæ ſemper pōt habere aliquam excuſationem. ¶ Si diceret: Etiā notoriū dēt allegari. Reſpondet Bu. in d. c. 2. ibi, nec obſtat, ſi dicatur, &c. quòd præſuppoſita validitate citationis, non excuſatur quis à proponendo notorio. Secus, vbi eſt defectus citationis notoriè iniuſtę. Et cum iſta reſponſione tranſit ibi Imo. notans eam pro limitatione dictæ gl. nō facta differentia in exceptione loci notoriè non tuti, vel alia. Idem Bu. in repe. c. veſtra. ibi, ſm eſt principium. de cohab. cler. & mu. ¶ Si diceretur contra: Notoria ſuſpicio iudicis recuſabilis dēt allegari. Hoſt. d. §. qualiter. ibi, item ſi euidēs eſt eſſe iudicem inimicū. iunctis verbis ſeq. ibi, ſed in iſtis vltimis. & Car. poſt Pau. in cle. quia ꝯtingit. de reli. dom. * & ibi Imo. & Io. And. & oēs * in d. c. accedens. licèt gloſ. ibi, & gl. & Arch. aliter. 2. q. 6. quoties. lo j. quam ibi reprobat Dominic. non tñ aſſignans differentiam inter notorietatē loci non tuti, & notorietatē ſuſpicionis, quare prima nō debeat allegari, ſcđa ſic, pp qđ Imo. non ſemper firmauit hanc declarationem. Reſpōdetur ex dictis Car. in d. c. ex parte. ver. ego dico, ꝙ interdum. & ibi Imo. in fi. & ēt Phil. & Car. in d. cle. quia. ꝙ eo ipſo, ꝙ quis citat̄ ad locum notorie nō tuum, ſtatim grauatur. Et idem dicas de omni iniuſta citatione: ſecus in citato à iudice notoriè ſuſpecto: quia nondum grauat̄: & fortè non grauabit ſicut filius pro patre notorie ſuſpectus pōt eſſe iudex, ſi non recuſatur, in l. in priuatis. ff. de iud. & ſicut prælatus in cā eccleſiæ ſuę, & oēs, de iud. cum veniſſent. Non dicas ēt, in loco non tuto forte non grauabitur: quia ibi agitur de corporali læſione, quæ non eſſet retractabilis. Iō grauat̄ eo ipſo, ꝙ arctat ad comparendum. Non ſic, vbi agit̄ de periculo læſionis, quo ad iuſtitiā cauſæ, licet prædicti hoc nōn declarent. ¶ Remanet ergo firma hæc declaratio 3. valde quotidiana, & ratio eius non eſt illa, quā ſentit Imo. ĵ. eo. ſuper literis. ibi. Dicit tñ do. Ant. vꝫ quòd imminet periculum in cōparendo ad allegandum locū non tutum, ſicut ad litigandum: quia iſta dupliciter tollitur. Primò: quia poſſibile, eſt ꝙ inueniret procuratorem, vel nuncium, cum quibus tute hoc allegare poſſet. Secūdò: quia ſequeretur, ꝙ vbi non immineret aliquod periculum, ſed aliàs citatio eſſet notorie inualida, non excuſaretur à proponendo contra multos præallegatos, ſm quos ratio declarationis eſt: quia citatio notorie inualida, ad nihilum arctat, & ſic nec ēt ad proponendum notorium.

14 ¶ Quarta declaratio. Si † abſenti competit notorie exceptio declinatoria & tñ non apparet, quòd iudici ſit notum eſſe talem, cui illa exceptio competat, dēt cōparere ad allegandum ſe eſſe talem, & hoc nō eſt proponere notoriū, ſed ꝓponere id, de quo pōt eſſe dubiū, an ſit de mā notorij. Ita colligitur ex dictis Car. in d. cle. quia contingit. in prin. in 3. oppoſ. ad fi. vbi dicit, ꝙ ſi iudici non conſtabat locum notorie non eſſe tutum, debet iſtud proponi: qa ſm Pau. de Caſt. conſil. 39. quaſi in fi. poteſt eſſe aliquid notorium in ſe, & non conſtare iudici. Alleg Spe. de noto. cri. §. 1. verſic. ſed qualiter. & §. fi. & Bal. in le. cum fratrem. C. de his, qui. ut indi. Et ideo oportet, quòd ēt apud iudicem ſit certum, citatum non ſubeſſe ſibi, Bal. in d. l. ſi quis. Vnde Bar. dicit in d. l. non videtur. quòd ſi in citatione, vel proceſſu iudicis ſecularis non fit aliqua mentio, vel demonſtratio notitiæ clericatus, debet citatus comparere ad dicendum ſe eſſe clericū. Et idem ſentit glo. in d. c. conuenior. in verbo, ꝯgrueret. Sed caue: quia reſpectu clerici dicendum eſt ſecus: quia nullus proceſſus valebit detecto clericatu, ut tenent Doc. in locis, de quibus dicā in fine huius declarationis. ¶ Ex iſtis puto, quòd ſi citatio in caſu huius decre. non facit mentionē de ordine iſtorū, nō valet, ſicut nec reſcriptū: & procedit opi. gl. quia licet priuilegiū ſit notoriū, non

nõ tamen est notoriũ iudici, qđ citati ab eo sint de notoriè priuilegiatis. Similiter licèt preiudiciũ legatorũ sit notorium, tamen possibile est, ꝙ citetur legatus, nõ vt legatus, ab ignorante legationẽ: & tunc illa qualitas dẽt al legari. Sed vbi citatio appellat eũ legatũ, tũc veluti notoriè iniusta, nõ arctabit ẽt ad allegãdũ priuilegiũ, vt est de mẽte Bar. & aliorũ in d. l. si quis. dũ intelligunt eã in dubio. Et ideo dicit Bal. in l. generaliter. C. de episco. & cle. ꝙ si dubitatur, an aliquis sit exemptus, dẽt venire ad allegãdum priuilegium suum. Crederem tñ, ꝙ in dubio qualitas notoria præsumeretur nota iudici, qñ esset notoriũ: in quo difficile caderet ignorãtia, q̃ non esset supina, vel crassa, licèt prædicti nõ aperiant. Stat difficultas,
15 qñ † tutus exceptione notoria non ꝯparet ad allegandum se esse de illis, quib. exceptio ꝯpetit, an processus teneat? De quo aliquid per Abb. post gl. hic, sed pleniùs ipse ponit de appel. si duobus. & ibi Phil. quorum dicta pluribus de nouo insertis reduxi ibi ad duas rł'as cum fallentijs. Iõ hic omitto. Sed ĩ casu huius c. est dubiũ, an valeat processus delegati ignorantis istos esse Cistercienses: q̃a tenendo, ꝙ ipsi non possint renunciare huic priuilegio, tanquam dato ordini, iuxta ca. si diligenti. de fo. compe. nõ valeret processus. In quo accuratè insistit Bal. hic. sed adeo intricate, vt eius intentio vix possit elici. tñ magis vr̃ sentire, ꝙ processus valeat: quia, vt dicit hic Inn. huic priuilegio renũciare possunt: nec est dedecus ordini. Et qđ dr̃, rescriptũ non valere, intelligitur, si excipiatur. Et pro hoc facit gl. in verbo, competente. in d. cle. 2. vt li. pẽden. cum concor. q uas dixi in d. c. & si duob. quod dico de istis, puto ẽt procedere in casu l. si quis ex aliena. quo ad legatos, & idem in fi. Cæterùm vbi iudex sciret de exceptione, tunc si illa est notoria, prout hic, processus non valet, Lap. Car. & Imo. in d. cle. 2. Si aũt non est notoria, licèt eam sciat, valet processus, gl. in d. cle. 2. in ver. competente. Secus, si careret iurisdõe funditus, & hoc sciret: quia non valeret processus in negocio principali, nec ꝯtumaciæ punitiuus. ¶ Quæ oĩa intellige, nisi esset processum ꝯ clericum à laico: q̃a ẽtsi de clericatu nulla habebatur notitia, & nunquam comparuerit, neq; apparuerit, totus processus est nullus [a], detecto clericatu. Bal. in l. generaliter. C. de epi. & cleri. Specu. de cita. §. j. ver. sed pone. Abb. de fo. compe. si diligenti Bar. con si. 225. clericus non sub noĩe. Dixi satis in d. c. si duobus. ¶ Quinta declaratio.
16 Notorium † resultans ex facto hominis debet ab ipso allegari, ẽtsi est notorium præsumptione iuris. Ita loquitur gl. in d. cle. appellanti. & tex. in d. §. idẽ Pollioni. Sed notorium resultans aliunde nõ indiget allegatiõe. But. in d. c. vestra. ibi, per hoc dicebam pridie. vbi vult, ꝙ cùm apparet ex processu, ꝙ in iudicio, Vti possidetis, ex parte vnius erat perdita possessio per longum tempus, videbatur inducta obliuio iuris præsumptione. Et licèt hoc non esset allegatum, poterat iudex in ea se fundare tanq̃ notoria, ꝑꝑ theoricam Bar. in l. eum, qui ita. §. qui ita. ibi, moueo tibi vnum dubium. ff. de ver. obli. dum dicit, ꝙ nõ est opus, vt reus proponat exceptionem, q̃ inest ipsi obligationi, puta qñ à principio ꝯhitur obligatio in diem, vel in pacto apposito incontinẽti: quia vr̃ inesse, l. lecta. ff. si cer. peta. Et idem in pactis, q̃ in obligatione tacite intelliguntur; sed in exceptione, quæ non inest obligationi, sed venit extrinsecus, vt pacti postea facti: & omnis exceptio, quæ partium conuentione non venit. Et sequuntur multi, quos ibi colligit Alex. Adde Car. in c. pastoralis. ad fi. de exceptio. vbi idem tenet post Inn. ibi. Cuius dictum reputat sing. ad hoc, ꝙ exceptio, q̃ inest ex ipso ꝯctu, est necessariò alleganda. Et istud dictum Inno. sequitur ẽt Barto. in l. lecta. ver. sed tunc quæro. ff. si cer. pe. Secus dicẽdum in exceptione, quæ non inest, vt si fuit apposita post ꝯctum. Tamẽ in hoc Cardi. in d. c. pastoralis. tenet ꝯ Barto. ꝙ ẽt, quando fuit adiecta ex interuallo, si ex actis de ea cõstat, proderit reo, vt expressè vult Inn. ibi, secundum eũ, pro quo facit, qđ est dictum s̃. in j. declaratione. Adde ẽt istis tex. in c. afferte. de ꝑsum. ꝑ quem dicit ibi Abb. in vlt. no. ꝙ licèt ex facto partis nõ debeat iudex moueri, nisi pars ipsum alleget, d. §. idem Pollioni. quia fortè pars vr̃ illi renunciare [b] tacitè; tamen qñ præsumptio oritur aliunde, q̃ ex facto partis, potest iudex in ea se fundare, licèt pars eã non alleget, ꝑ illũ tex. & idẽ Inn. de testa. Raynutius. scđm eũ. Et istã doctrinã Abb. approbat Alex. in l. j. ad fi. ff. de eden. in addi. Paduæ factis ibi, vel tu responde. Et Bellenc. in repe. ca. si cautio. ibi, circa primum. de fi. instru. & And. Sic. in repe. d. c. Raynutius. fol. 23. versi. & si dicatur. & in c. ex præsentium. de pigno. addens pro hoc Bar. à nemine ponderatũ, scđm eũ, in l. necessarijs. ff. de acqui. hære. ibi, nec habet necesse hoc opponere, q̃a ius inducit. Et iõ dixit Bal. in d. l. generaliter. ꝙ exceptio competens ipso iure, nõ indiget allegatione hominis. Et vltra istos facit, qđ no. Bal. in l. j. C. de testamẽ. ibi, scđò quero. & ibi Pau.
17 Lud. & Alex. vbi firmãt ꝯ Bar. ꝙ † sufficit probare testes esse infames infamia iuris, & ita fuisse tp̃e testimonij, absque eo quod probetur, ꝙ habebantur pro talibus; quia eo ipso, ꝙ propositum est crimen, ex quo dico testem esse damnatum, & factum infamem, præsumitur, ꝙ ꝑ tali habeatur, nec est opus allegare. Et sequitur domi. meus de Aretio in c. testimoniũ. versi. & quia superiùs. j̃. de testi. vbi respondet ad gl. in d. clemen. appellanti. ꝙ loquitr̃, quando expressio, vel propositio alicuius iuris requiritr̃ pro forma; sed in casu isto nõ requiritur. Et inducit Bar. in l. cum quid. ff. si ce. pe. dum vult, ꝙ quãdo præsumptio resultat ex facto tertij, satis est factum deducere absque allegatione præsumptionis, quæ ex eo oritur; & firmat, ꝙ non est opus allegare, ꝙ testis pro tali haberetur, licet prædicti in d. l. j. simpliciter firment, ꝙ non est opus probare, de allegatione nihil dicẽtes: & ibi Phil. Cor. in hoc de allegatione remittit ad Bar. in d. §. idem Pollioni. Et istis adde Abb. j̃. ti. proxi. cum inter. ad fi. vbi dicit, ꝙ id quod resultat ex iure, non oportet allegare, & iudex supplere potest. Similiter dicit Abb. in c. fi. ibi, sed quæro, an sit necesse, de præscriptio. ꝙ illud, quod præsumitur a iure, vel est de solennitate intrinseca, non allegatur. Vide q̃ dixi ibi in q. an in præscriptione debeat allegari bona fides? vbi recessi ab opinione Ab. secutus Butri. de cẽsib. peruenit. Et caue: quia id, quod est intrinsecũ actioni, vel obligationi, censetur allegatum, allegata actione, vel obligatione Pulchrè Card. consi. 74. Titius: nunc sunt. versi. ad quintum. Bal. in l. filiæ. la 2. C. de coll. & in l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. & in l. si pater. C. eo. ti. cum concor. & tunc iudex tenetur super omnibus iudicare. Sed vbi aliquid non inest, tunc elicitur ex deductis, & non tenetur, vt in sequenti declaratione. ¶ Sexta
18 declaratio. Quamuis † notoria exceptio, vel præsumptio oriens ex facto proprio debeat allegari, tamen si nõ allegetur, potest iudex in ea se fundare, si eam à se percipit. Angelus in l. fi. ff. de pe. hæredita. Imo. in l. 4. § hoc autem. ff. de dam. infec. Facit glos. magna, in l. age. C. de transactio. & in cap. 1. in verbo, publicè. de exceptio. in sexto, & ita Barto. in l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. & ibi Ange. & Imo. in d. §. qui ita. Et ibi Alexan. dicens, quòd licet exceptio erroris, vel metus debeat proponi, propter glo. in dicta clemen. appellanti, tamen si proponitur, potest iudex in eis se fundare: & reputat istam declarationem nouam ad illam glossam. Sed reuera vbi

[a] Est nullus. Vide tamen Cardi. in cle. 1. §. 1. 2. oppo. de exces. prela. & do. Alex. in l. 2. ff. de appel. rec. vbi contradicunt. Et valet processus cõtra clericum, si nescitur, an sit clericus, nec allegetur, quia interim habetur pro laico. Et adde ꝙ si non compareat, mulctari põt, & patitur primũ decretũ, vt tædio affectus compareat ad allegandum priuilegium suum. Sed quia non dicitur latitare, non patitur secundum decretũ, secundum Bal. in d. l. cùm non videtur. allega. in tex. & vt plenè per dom. Alex. in l. 2. ff. si quis ĩ ius vo. non ie. & in l. si quis aliena. ff. de iudi. & in d. l. 2. ff. de appel. recip.

& Io. An. in Mercu. in d. reg. scienter. in 6. supra in tex. alleg. & Pet. de Ancha. in d. cle. prima. de exces. præla.

[b] Renunciare. Adde Bal. in l. parẽtes. ver. sed nõne testes. C. de test. & in l. alia. C. de his, qui. vt indig. vers. tu dic.

ex actis ista apparent, res est clara, per authoritatē But. de qua suprà in prima declaratione, quā postea extollit Alex.ī dict.lege prima.C.vt q̄ desūt aduoca. Pro quo vide Car.in ca. pastoralis, ad fi. de exep. ubi colligit ex dicto Inno.ibi,tanq̄ singulari,ꝙ exeptio,quæ inest ꝯtractui,nō est necessario alleganda: qm̄ producto instrumēto ab actore,illa statim patebit. Et si fuit apposita post ꝯtractū, sufficit, ꝙ ex actis constet, scđm eū,quicquid dixerit Bar.ī l.si pecuniā.Tñ ñ tenet hoc casu iudex supplere.Paul.& Alex. in l.ubi pactū.C.de transact. ꝑ l.nō qc-q.d.ff.de iud. reputātes hoc non tactū ad limitationē gl. ibi,de repellendo actione carentē. Adde Spec.idē tenentē de offi.iud.§.impedit.vers.j.& Ang.in d.§.pactus.quos ad hoc addit Alexā.in dicta le. prima,vt quæ des.aduoc. vltra quem vide Angelum in l. iustitia.§.j.ff. de iustitia & iure.& Rotam de appella.47.in nouis.& Abb. in c.significauerūt.de excep.ubi latiùs īsteti. Et ideo sit cautus aduocatus,vt semper exceptionē proponat,ſm Ang.in d.§. pactus.facit gl.in verbo,pōt.ī cle.auditor.de rescrip.

19 cū si.¶Septima declaratio descēdēs de mēte qntæ †præsumptionis resultans ēt notoriè ex facto proprio,debet allegari, & non sufficeret libellū præsumptiuè cōcludere:sed si resultat ex facto alieno,non ē opus illā allegare Butri.in c. secundo,de libel.oblat.& in dicto c.si cautio. ibi,ex his decidit. Abb.in dicto capitulo, afferte. Ang.in l.oēs.§.Lucius.ff.de his,quæ in frau. cre. Imo.in ca.super hoc.de renunc. Ludo. consilio 77. post prin. sequentes Bar.in l.cùm quid.ff.si cer.pet.ubi ēt ꝑ Ale. Et ibi habes exēplū de eo,q petit pecuniā, q̄ dicit se dedisse, & nō dicit, ex qua cā:de quo etiam latè per Bellen. in dicto capitulo,si cautio.& faciat,quod dicam paulò pòst de allegatione preteriti dominij.¶Cætera ad d.§.idem Pollioni.& glos.in clem. appellanti.collige ex his,quæ adduxi in d.cap.afferte.quibus nouissimè adde,quæ scribit Ale. in l.à diuo.§.si super rebus,ibi,Item ex hac gl. no.ff.de re iud.Et dicit Bal.in l.si super longi.versi.illud autem.C. de præscrip. lon. tempo.illud autem tene fixum cordi, quod ubicunque diximus præsumi bonā fidem, intelligitur,si allegatur,per d.§ idem Pollioni. Vnde sit cautus aduocatus,ut de bona fide semper articulet,secundū eum.Et dicit gl.in l.certum. in prin.in ver. confessus sis.

20 & ibi Bar.ff.de confes.ꝙ † licèt olim dominus præsumatur nunc dominus,l.siue possidetis.C.de proba.tamen requiritur ꝙ ille,qui fuit olim dominus, alleget se de præsenti esse Dominum. Nec sufficeret allegare simpliciter dominum de præterito. Notat Bal.in l. edita.in repe. Paduana,C.de eden. Et ita cōmuniter * tenetur, ſm Alex. in l. si minorem,ad fi.C. de in inte. rest.mi. Tamen contrarium firmat And.Sic. in c.2. versi. & in quantum dicunt hic Scribentes,de lib.ob.quia non oportet allegare notoriū, quod ius præsumit. Inducit dictum Bar. in d.l. cùm quid.& alia multa. Pro quibus vide tu Rot. de lib. obla.2.in nouis,quę expresſè idē tenet respondendo ad dicta Bar.in d.l.certū.quē etiam reprobant But.& Imo. in c.preterea. lo.2.de transa. per illū tex. Et dicit Rot.in titu.de lib.obl.respondendo ad d.§. idē Pollioni. ꝙ satis dicitur aliquid allegari,quando venit ex præsumptione iuris orta ex allegatis in libello,vel exceptionibus. Benè faciunt dicta per Abb.in c. si clericus laicum. versi.aduerte: quia secunda & tertia opi. de foro compe.& qđ dixi suprà, in j.declaratione. Et ad d. §. idē, adde Bald. in l.venia.ad fi. C.de in ius voc.& in l. alia.C. de his,quibus vt indig.dū dicit, ꝙ error debet allegari,post Bar.in d. §. idem. Et dicit Pau. consi.175. contra superiùs consulta.ad fi. ꝙ petens iuramentum relaxari ratione voti, debet allegare deceptionem,aliàs non præsumitur; quia super non allegatis præsumptio non resultat. Et dicit esse verba Bal.in l.si certis. C.de pact. Et dicit Pet.de Anc. consi. mihi.381. In casu præmisso, ꝙ volens practicare cap.2.de renun.in 6.debet allegare,ꝙ renuncians præsumitur mortuus ex infirmitate deducta. Et dicit Bal.in l. non ignorat.ibi,in secundo.C.qui accus.ꝙ vbi allegatur nuda & rudis possessio, nūquam præsumitur dominium ex ea,vel aliquod ius, quia quod non allegatur,non præsumitur,nisi tacitè includatur. Et dicit Bal.in l.ēt.ibi,& no. C. de excep. rei iudi. ꝙ licèt possessor ꝓsumitur dñs ad impedienduū executionem,Cy.in l.ob maritorū. C. ne vxor ꝓ ma.tñ istud estverū,si alleget se dñm.Sed si nō alleg.non præsumitur. Et idem Bar.in l.rē alienā.de pig. act.& Bal.in l.si super longi.C. de præscri.lon.tem. Et dixit Alex.in l.qui in aliena.in prin.ff. de acqui.hæredi. ꝙ oportet allegare iussum, ꝓut tenet ibi Bar. per d.§.idem Pollioni. quicquid dicat Bal.in l.2.C.de legi.hære.Et dicit Bal.in l. alia. C. de his, quibus ut indig. ꝙ in expressa confessione non præsumitur error,nisi allegetur:& dicit Phil.in d.c.ad hęc,lo j. de appel.ꝙ licèt ad obtinendū in cā recusationis sufficiat probare grauamen re ipsa, licèt non probetur,ꝙ fuerit ex mente iudicis, ut ibi per Imo. & Abb.ꝯ But. ibi, & Bar.in loco per eum allegato:quia læsiones in dubio præsumuntur fieri malo animo,c.j. de præsump. & sufficit ꝓbationem præsumptiuè ꝯcludere, ca.proposuit.cum glo.pen.de cler.excom.mi.nihilominus talis præsumptio dēt allegari. Et dicit Ang. de Are. post Ananiā,in l.eius,qui.in fi.ff.de appel.reci.ꝙ ēt de iure ciuili grauamen notoriū dēt exprimi in appellatione ab interlocutoria. Sic ampliatur, qđ not. oēs post Ioan. And.ꝯ Host.in c.accedens.j.vt li.non ꝯtest.Et dicit Bal. in ca. ex tenore. de testi. ꝙ non intentatum ab homine, non pręsumitur à iure,putà Titium viuere. Alle.d.§.idē Pollioni. Sufficit tñ allegare vitā & intentare, sed nō est opus probare:quia præsumitur viuere,l.2.§.si dubitetur. quēad.test.ape.Oēs isti allegāt vel d. §. idē Pollioni. uel gl.in d.cle.appellanti.Et prędicta sunt de honore lucrādo, & pręstāt insolitos & amplos modos intelligendi & gustādi gl. tritā in c. cle. appellanti. nō apostillatā, neq; cōmentatam istis modis ab alio,quē legerim, vel audierim.¶Vltimò de priuilegijs insertis ī corpore iuris,quomodo regulentur,ut ius cōe,vide Domini.in c.ignorantia.38.dist. & quæ dixi in c. j.s̄.eodem.in pen.additione, versi. fallit tertio.dū probaui, ꝙ de priuilegio inserto in iure non est necessaria mentio,sicut nec de iure: & quomodo est potentius,q̄ priuilegium non insertum. Et circa priuilegia similia priuilegio hic inserto, uide Pau.cōsi. 32. Quoniam adiectione. versicu. in fauorem Cartusiæ Pisanæ.qui consuluit post Lau.de Rodulphis,ꝙ si dēt fieri mentio nedum ordinis, sed locorum,nulla vis verborum sufficit, nisi loca nominentur. ¶Et adde Rot.in isto ti.48.in antiq.& eodem titu. 12. in antiquioribus;à

21 quibus in effectu habes,quòd † priuilegium datum certo ordini, vt non teneatur recipere aliquem ad suas ecclesias,per literas Papæ non facientes mentionem de ordine,non procedit tribus casibus. Primus, quādo impetratur ad collationem prioris,qui in dięcesi est unicus illius ordinis:quia valēt literæ tacentes de ordine,ex quo non possunt uerificari,nisi in illo. Sed hoc benè ꝑcipio; q̄a nō sequitur,quòd Papa sciuerit illū esse de ordine priuilegiato.¶Secundus casus,quando est facta mentio de ordine,à quo pręcisè descendit ille ordo, de quo erat facienda mentio, & est eiusdem naturæ, quàmuis diuersi nominis,vel habitus:putà,si fit mentio sancti Benedicti, à cuius ordine descendit ordo Cluniacēsis, qui habebat priuilegium,de quo suprà.Et istud gusta ad similia: quia in casu huius decre.si fortè ordo Cisterciensis descenderet ꝑcisè ab alio ordine,sufficeret mentionē facere de illo,à quo descēdit. Et hoc reputo nouū. ¶Tertius casus, qñ quis impetrasset beneficium non regulare, neq; spectans ad collationem prioris,sed seculare spectās solùm ad eius præsentationem : quia nō est necessaria mentio ordinis. Nā ex quo priuilegium dicit, ꝙ non teneantur recipere,illa receptio importat beneficium,in quo religiosi prouident,non in quo præsentant: q̄a tunc non dicuntur recipere. Est verum, ꝙ si priuilegium diceret, ꝙ circa ecclesias suas non ualeant literæ tacentes de ordine, ille terminus,suus, tanquam valde latus, includeret omnes,in quib.habent aliquod ius,etiam simplicis præsentationis. Ita procedit dictum Inno.de præb. pro illorum.in prin. secundum Rot. quæ in istis utitur latiori discursu. Et ista benè no.

Sum-

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non dicitur aliquis ante consecrationem. Vide extensiones, quas ponit in versi. extenduntur. nume. 3. vbi ponit 5. restrictiones, & nu. 5. 6. 7. 8.*

2 *Imperator ante coronationem an possit administrare.*

4 *Rector studij non dicitur rector ante confirmationem, nisi esset con suetudo in contrarium nu. 5.*

8 *Electus & confirmatus in episcopum potest aliqua, quæ sunt ordinis, quę non potest alius. Dignitas acquiritur supremis magistratibus absque alia confirmatione. Post nume. 8. versicu. quintò restringitur. An literis nōdum habitis, quis dicatur prælatus? Post nu. 8. vers. sed caue.*

9 *Mandatum directum ad illum, qui est in potestate nostra, habet vim iussus.*

10 *Mandatum & præceptum differunt: quia mandatum expirat morte mandantis, vel mandatarij, pręceptum verò nunquam. Prima differentia inter mandatum, & præceptum.*

11 *Commissio facta per verbum, Præcipio, operatur, quòd actus nō potest per alium expediri: secus, si per verbum, Mando. Et hæc est secunda differentia inter mandatum, & pręceptum. Sequuntur aliæ tres differentię inter mandatum, & præceptum: versiculis, tertia differentia, quarta differentia, quinta differentia, vsque ad vers. infidelitas.*

12 *Infidelitas pręcedens an noceat promoto.*

13 *Actus consistens circa verum factum potest expediri per canonicos, etiam non capitulariter.*
Et qualiter differat, an aliquid spectet ad singulos, vt vniuersos, an ad singulos, ut singulos. Post nu. 13. uersi. aliud singuli, & c. et iunge nu. 14.
Qualiter aliquid fiat, vt à capitulo, vel vt à singulis. Vide post nu. 14. prima declaratio.

15 *Clausula, Et quosdam alios, non comprehendit vniuersitates.*

16 *Sacerdos parochialis an debeat reputari de vniuersitate quo ad commoda, vel onera vniuersitatis? & dicit, quòd sic. Vicegerens an dicatur ordinarius, & qualiter cognoscatur. Vide post nu. 16. ver. scriptum fuerat. Papa si scribit ei, qui conferre non potest de iure vt conferat, videatur ei nouam potestatem dare: sed si esset ordinarius collator, & propter certum casum specialem non pōt conferre, literę non valebunt. Post nu. 16. versi. si Papa. Non dicitur actus spectare ad duos, quando habet vnus expedire cum consensu alterius. Post nu. 16. ver. quem tex. tanquam. Actus quasi completus vtrum habeatur pro completo vtiliter. Post nu. 16. uersi. erat iste.*

17 *Capitulum non succedit episcopo in mandato facto episcopo eo mortuo, etiam in iam præsentatis.*
Vicarius constitutus à capitulo sede vacante, an possit quēdam absoluere à peccato, cuius absolutionem Papa mandauit alternatiuè episcopo, vel eius vicario. Post nu. 17. vers. faciunt hęc.

18 *Tempus datæ regulariter an & quando inspiciatur.*

19 *Dies præsentationis, & non datæ, attenditur, vbi agitur de cognoscenda negligentia, vel inobedientia, non adimplentis mandatum Apostolicum.*

20 *Tempus, quo potuit pręsentari rescriptum, inspicitur, non tempus datæ, in computando anno ad vtendum rescripto ad lites, ne per secundum reuocetur.*

21 *Præsentatio literarum inspicitur, vbi agitur de attendenda collatione vel reuocatione iurisdictionis.*

22 *Tempus datæ non inspicitur in attendenda natura & qualitate beneficij. Tempus datę primarum literarum non inspicitur, quando literæ secundæ ad beneficia habent clausulam derogatoriam ad primas, sicut clausula, Anteferri. Post nume. 22. versicu. fallit sexto.*

CAPITVLVM VII.

Eam te. ¶Si vacante sede scribit̄ capło vt gerēti vices epi, ꝙ p̄bendā alicui conferat, si creat̄ eps, mādato nōdū executo, & ad eum spectet collatio p̄bendarū, tenet̄ ipse mandatū adimplere. Hoc dicit. Et vide Frā. Pauinum in libello, de sede vacante, iol 17. vers. vlti. adde, ꝙ eps. & est in antepe. col. j. parte.

1 Ante Consecrationem † nō dr̄ quis promotus in epm neque pontifex. Abb. hic post Io. And. & alios, per istum tex. & alia iu. Adde tex. in c. tam literis. de testi. vbi non consecratus appellatur electus, & ibi Abb. in primo no. Vñ Bal. in l. si nondum. post prin. C. de fur. dicit, ꝙ ciuitas interficiens electum, nō incidit in pęnam interficiētis epm: de qua, vigesimaquinta quæst. secūda. c. ita nos. Et ideo dicit Ange. in a l. benè à Zenone a. C. de qua. præscri. ꝙ ante coronationem non dr̄ Imperator sed Romanorum Rex, p illum tex. ibi, ex quo insulas imperiales suscepimus. Similiter dicit Bal. post Old. in l. athletæ. in prin. ff. de excusa. tu. ꝙ ante biretum doctorale qs nō dr̄ doctor, ēt licētiatus, per illum tex. in vers. sacris certaminibus coronati. Et iō dicit gl. in verbo, doctoratū. in cle. 2. de mag. ꝙ appellatione doctoratus non venit simplex examen priuatū. Et adde glo. in cle. j. in verbo, eps. de fo. compe. per quā dictū Abb. hic non procedit, qn̄ in electo & confirmato est eadem ratio, q̄ in consecrato. Ista sunt substātialiter, q̄ ad hoc propositū ponit hic And. Sicu. cū multiloquio maiori. Addatis Bal. in l. j. ff. solu. ma. vbi dicit, ꝙ vbi agitur de fauore, licentiatus æquiparat̄ doctorato: qa est in potētia propinqua actui. Vñ vr̄ in actu, l. pen. ff. de mil. rest. Secus, si tractatur de pęna, vel odio, seu spe. Bal. in d. l. penul. dicit contrarium. Vnde potestas habens secum ducere doctorem, non sufficit si ducat licētiatum, secundum eū. Et ideo Bal. in auth. habita. ibi, quid ergo de scholari. C. ne filius pro patre dicit, ꝙ licentiatus potest adhuc dici scholaris. Et dicit ibi Salice. ibi, quæro, quid de licentiato. ꝙ si intrat scholas, gaudet priuilegio scholarium. Rōnem ponit Alex. post Raph. in l. mulier. §. j. ff. ad Tre. in l. si cui purè. eodē titu. quia constat ꝙ non doctor non habet priuilegia doctorū; & qa iste non est futurus doctor infallibiliter, vt ēt p Bar. in l. legatis. §. ornatricib. ff. de leg. 3. & in l. j. §. nec castrēse. ff. de col. bo. & Dom. in proę. Sexti, in salutatione. Et dicit Lud. ꝯs. 237. opinionē. ī si. ꝙ ingrediēs religionem non rectè æquiparatur militi secularis militiæ, sed post ingressum. ¶Et de epo non consecrato, ꝙ non dicat̄ eps, alleg. glo. in c. j. de relig. do. In contrarium allegat glo. in d. cle. j. de foro compe. & ita remanet. Sed pro domi. Abb. hic, & alijs, addatis Bal. in proœmio Decretalium, vbi dicit, ꝙ Papa ante coronationem non appellet se seruum seruorum Dei. Est tex. cum gl. in proœcle. in verbo, pontificatus. vbi dicitur, b ꝙ Papa non appellatur pontifex b, nisi consecratus, benedictus & coronatus. Et ita no. Abb. ibi. & est gl. 3. in data Sexti libri, de quo tamen aliquid j̄. in secunda restrictione. Vnde dicit Fran. Vercellēsis in c. accedentibus. j̄. de exces. præla. ꝙ electi ad ep̄atum nō possunt concedere indulgentias, per illū tex. in verbo, epis. Et idem Arch. in c. j. de poe. & re. in 6. de quo j̄. aliter. Cum istis concor. But. Imo. & Abb. in c. tua. de his, quæ fi. à præla. per illum tex. & Abb. in d. cap. tam literis. in 1. no. per illum tex. Et adde similem tex. in c. nosti. in verbo, Linconiensis electus. de elect. & ibi Abb. in 2. no. Ad idem est textus in capi. post translationem. de renunciatio. & ibi But. in j. no. & in ca. cùm post petita. de elect. & in c. ad audientiam. de spons. & in c. j. de testi. cog.

a In l. bene à Zenone. *Vide ibi ad hoc Barto. post gl. & Cy. & plenè per Sali. ibidē & Bar. in extra ua. ad reprimen. vers. regibus. & in l. ex eo. de test. mili. & in l. sed & reprobari. in princip. de excus. tuto. per glo. in §. 2. & Card. tenentes contra clemē. primā. de iureiuran. Vide in Specul. de rescrip. præsen. §. nono. vers. item quod obtentum. & Pau. de Cast. in cons. 115. & Ioan. de Pra. in l. Publius. de condi. & demonstra. & plenè per Oldra. cons. 180. & cons. 190. Et vide etiā per Barto. in 1. consti. ff. in fi. princi. & per Specu. in titu. de renun. §. fina. versi. item quod fuit obtentum.*

b Pontifex. *De qua materia vide plenè p Specu. in titu. de rescrip. præsen. §. 9. ver. item quod obtentum. et Bal. in tractatu, de schis. & adde 23. dist. in nomine. & 63. distin. ego. & tex. in capitu. nihil. & capitu. licet. de elec. & per Bal. in cap. 1. qui feu. da. pos.*

ex actis ista apparent, res est clara, per authoritatē But. de qua suprà in prima declaratione, quā postea extollit Alex. ī dict. lege prima. C. vt q̄ desūt aduoca. Pro quo vide Car. in ca. pastoralis, ad fi. de exep. ubi colligit ex dicto Inno. ibi, tanq̄ singulari, ꝙ exeptio, quæ inest ꝯtractui, nō est necessario alleganda: qm̄ producto instrumēto ab actore, illa statim patebit. Et si fuit apposita post ꝯtractū, sufficit, ꝙ ex actis constet, scd̄m eū, quicquid dixerit Bar. ī l. si pecuniā. Tn̄ n̄ tenet hoc casu iudex supplere. Paul. & Alex. in l. ubi pactū. C. de transact. ꝑ l. nō qcq̄ d. ff. de iud. reputātes hoc non tactū ad limitationē gl. ibi, de repellendo actione carentē. Adde Spec. idē tenentē de offi. iud. §. impedit. vers. j. & Ang. in d. §. pactus. quos ad hoc addit Alexā. in dicta le. prima, vt quæ des. aduoc. vltra quem vide Angelum in l. iustitia. §. j. ff. de iustitia & iure. & Rotam de appella. 47. in nouis. & Abb. in c. significauerūt. de excep. ubi latiùs īsteti. Et ideo sit cautus aduocatus, vt semper exceptionē proponat, s̄m Ang. in d. §. pactus. facit gl. in verbo, pōt. ī cle. auditor. de rescrip. cū si.

19 ¶ Septima declaratio descēdēs de mēte q̄ntæ † pręsumptionis resultans ēt notoriè ex facto proprio, debet allegari, & non sufficeret libellū præsumptiuè cōcludere: sed si resultat ex facto alieno, non ē opus illā allegare Butri. in c. secundo, de libel. oblat. & in dicto c. si cautio. ibi, ex his decidit. Abb. in dicto capitulo, afferte. Ang. in l. oēs. §. Lucius. ff. de his, quæ in frau. cre. Imo. in ca. super hoc. de renunc. Ludo. consilio 77. post prin. sequentes Bar. in l. cùm quid. ff. si cer. pet. ubi ēt ꝑ Ale. Et ibi habes exēplū de eo, q̄ petit pecuniā, q̄ dicit se dedisse, & nō dicit, ex qua cā: de quo etiam latè per Bellen. in dicto capitulo, si cautio. & faciat, quod dicam paulò pòst de allegatione pręteriti dominij. ¶ Cætera ad d. §. idem Pollioni. & glos. in clem. appellanti. collige ex his, quæ adduxi in d. cap. afferte. quibus nouissimè adde, quæ scribit Ale. in l. à diuo. §. si super rebus, ibi, Item ex hac gl. no. ff. de re iud. Et dicit Bal. in l. si super longi. versi. illud autem. C. de præscrip. lon. tempo. illud autem tene fixum cordi, quod ubicunque diximus præsumi bonā fidem, intelligitur, si allegatur, per d. § idem Pollioni. Vnde sit cautus aduocatus, ut de bona fide semper articulet, secundū eum. Et dicit gl. in l. certum. in prin. in ver. confessus sis. & ibi Bar. ff. de confes. ꝙ

20 † licèt olim dominus præsumatur nunc dominus, l. siue possidetis. C. de proba. tamen requiritur ꝙ ille, qui fuit olim dominus, alleget se de pręsenti esse Dominum. Nec sufficeret allegare simpliciter dominum de præterito. Notat Bal. in l. edita. in repe. Paduana, C. de eden. Et ita cōmuniter * tenetur, s̄m Alex. in l. si minorem, ad fi. C. de in inte. rest. mi. Tamen contrarium firmat And. Sic. in c. 2. versi. & in quantum dicunt hic Scribentes, de lib. ob. quia non oportet allegare notoriū, quod ius præsumit. Inducit dictum Bar. in d. l. cùm quid. & alia multa. Pro quibus vide tu Rot. de lib. obla. 2. in nouis, quę expresè idē tenet respondendo ad dicta Bar. in d. l. certū. quē etiam reprobant But. & Imo. in c. pręterea. lo. 2. de transa. per illū tex. Et dicit Rot. in titu. de lib. obl. respondendo ad d. §. idē Pollioni. ꝙ satis dicitur aliquid allegari, quando venit ex præsumptione iuris orta ex allegatis in libello, vel exceptionibus. Benè faciunt dicta per Abb. in c. si clericus laicum. versi. aduerte: quia secunda & tertia opi. de foro compe. & q̄d dixi suprà, in j. declaratione. Et ad d. §. idē, adde Bald. in l. venia. ad fi. C. de in ius voc. & in l. alia. C. de his, quibus vt indig. dū dicit, ꝙ error debet allegari, post Bar. in d. §. idem. Et dicit Pau. consi. 175. contra superiùs consulta. ad fi. ꝙ petens iuramentum relaxari ratione voti, debet allegare deceptionem, aliàs non pręsumitur; quia super non allegatis præsumptio non resultat. Et dicit esse verba Bal. in l. si certis. C. de pact. Et dicit Pet. de Anc. consi. mihi. 381. In casu præmisso, ꝙ volens practicare cap. 2. de renun. in 6. debet allegare, ꝙ renuncians præsumitur mortuus ex infirmitate deducta. Et dicit Bal. in l. non ignorat. ibi, in secundo. C. qui accus. ꝙ vbi allegatur nuda & rudis possessio, nūquam pręsumitur dominium ex ea, vel aliquod ius, quia quod non allegatur, non pręsumitur, nisi tacitè includatur. Et dicit Bal. in l. ēt. ibi, & no. C. de excep. rei iudi. ꝙ licèt possessor ꝓsumitur dn̄s ad impedienduū executionem, Cy. in l. ob maritorū. C. ne vxor ꝓ ma. tn̄ istud est verū, si alleget se dn̄m. Sed si nō alleg. non præsumitur. Et idem Bar. in l. rē alienā. de pig. act. & Bal. in l. si super longi. C. de præscri. lon. tem. Et dixit Alex. in l. qui in aliena. in prin. ff. de acqui. hæredi. ꝙ oportet allegare iussum, ꝓut tenet ibi Bar. per d. §. idem Pollioni. quicquid dicat Bal. in l. 2. C. de legi. hære. Et dicit Bal. in l. alia. C. de his, quibus ut indig. ꝙ in expressa confessione non præsumitur error, nisi allegetur: & dicit Phil. in d. c. ad hęc, lo j. de appel. ꝙ licèt ad obtinendū in cā recusationis sufficiat probare grauamen re ipsa, licèt non probetur, ꝙ fuerit ex mente iudicis, ut ibi per Imo. & Abb. ꝯ But. ibi, & Bar. in loco per eum allegato: quia læsiones in dubio præsumuntur fieri malo animo, c. j. de præsump. & sufficit ꝓbationem præsumptiuè ꝯcludere, ca. proposuit. cum glo. pen. de cler. excom. mi. nihilominus talis præsumptio dēt allegari. Et dicit Ang. de Are. post Ananiā, in l. eius, qui. in fi. ff. de appel. reci. ꝙ ēt de iure ciuili grauamen notoriū dēt exprimi in appellatione ab interlocutoria. Sic ampliatur, q̄d not. oēs post Ioan. And. ꝯ Host. in c. accedens. j. vt li. non ꝯtest. Et dicit Bal. in ca. ex tenore. de testi. ꝙ non intentatum ab homine, non pręsumitur à iure, putà Titium viuere. Alle. d. §. idē Pollioni. Sufficit tn̄ allegare vitā & intentare, sed nō est opus probare: quia præsumitur viuere, l. 2. §. si dubitetur. quēad. test. ape. Oēs isti allegāt vel d. §. idē Pollioni. uel gl. in d. cle. appellanti. Et prędicta sunt de honore lucrādo, & pręstāt insolitos & amplos modos intelligendi & gustādi gl. tritā in c. cle. appellanti. nō apostillatā, neq; cōmentatam istis modis ab alio, quē legerim, vel audierim. ¶ Vltimò de priuilegijs insertis ī corpore iuris, quomodo regulentur, ut ius cōe, vide Domini. in c. ignorantia. 38. dist. & quæ dixi in c. j. s̄. eodem. in pen. additione, versi. fallit tertio. dū probaui, ꝙ de priuilegio inserto in iure non est necessaria mentio, sicut nec de iure: & quomodo est potentius, q̄ priuilegium non insertum. Et circa priuilegia similia priuilegio hic inserto, uide Pau. cōsi. 32. Quoniam adiectione. versicu. in fauorem Cartusiæ Pisanæ. qui consuluit post Lau. de Rodulphis, ꝙ si dēt fieri mentio nedum ordinis, sed locorum, nulla vis verborum sufficit, nisi loca nominentur. ¶ Et adde Rot. in isto ti. 48. in antiq. & eodem titu. 12. in antiquioribus; à

21 quibus in effectu habes, quòd † priuilegium datum certo ordini, vt non teneatur recipere aliquem ad suas ecclesias, per literas Papæ non facientes mentionem de ordine, non procedit tribus casibus. Primus, quādo impetratur ad collationem prioris, qui in dięcesi est unicus illius ordinis: quia valēt literæ tacentes de ordine, ex quo non possunt uerificari, nisi in illo. Sed hoc benè ꝑcipio; q̄a nō sequitur, quòd Papa sciuerit illū esse de ordine priuilegiato. ¶ Secundus casus, quando est facta mentio de ordine, à quo pręcisè descendit ille ordo, de quo erat facienda mentio, & est eiusdem naturæ, quàmuis diuersi nominis, vel habitus: putà, si fit mentio sancti Benedicti, à cuius ordine descendit ordo Cluniacēsis, qui habebat priuilegium, de quo suprà. Et istud gusta ad similia: quia in casu huius decre. si fortè ordo Cistercienſis descenderet ꝓcisè ab alio ordine, sufficeret mentionē facere de illo, à quo descēdit. Et hoc reputo nouū. ¶ Tertius casus, q̄n quis impetrasset beneficium non regulare, neq; spectans ad collationem prioris, sed seculare spectās solùm ad eius præsentationem: quia nō est necessaria mentio ordinis. Nā ex quo priuilegium dicit, ꝙ non teneantur recipere, illa receptio importat beneficium, in quo religiosi prouident, non in quo præsentant: q̄a tunc non dicuntur recipere. Est verum, ꝙ si priuilegium diceret, ꝙ circa ecclesias suas non ualeant literæ tacentes de ordine, ille terminus, suus, tanquam valde latus, includeret omnes, in quib. habent aliquod ius, etiam simplicis præsentationis. Ita procedit dictum Inno. de præb. pro illorum. in prin. secundum Rot. quæ in istis utitur latiori discursu. Et ista benè no.

Sum-

SVMMARIVM.

[1 *Episcopus non dicitur aliquis ante consecrationem. Vide extensiones, quas ponit in versi. extenduntur. nume. 3. vbi ponit 5. restrictiones, & nu. 5. 6. 7. 8.*

2 *Imperator ante coronationem an possit administrare.*

4 *Rector studij non dicitur rector ante confirmationem, nisi esset consuetudo in contrarium. nu. 5.*

8 *Electus & confirmatus in episcopum potest aliqua, quæ sunt ordinis, quę non potest alius. Dignitas acquiritur supremis magistratibus absque alia confirmatione. Post nume. 8. versicu. quintò restringitur. An literis nōdum habitis, quis dicatur prælatus? Post nu. 8. vers. sed caue.*

9 *Mandatum directum ad illum, qui est in potestate nostra, habet vim iussus.*

10 *Mandatum & præceptum differunt: quia mandatum expirat morte mandantis, vel mandatarij, pręceptum verò nunquam. Prima differentia inter mandatum, & præceptum.*

11 *Commissio facta per verbum, Præcipio, operatur, quòd actus nō potest per alium expediri: secus, si per verbum, Mando. Et hæc est secunda differentia inter mandatum, & pręceptum. Sequuntur aliæ tres differentię inter mandatum, & præceptum: versiculis, tertia differentia, quarta differentia, quinta differentia, vsque ad vers. infidelitas.*

12 *Infidelitas pręcedens an noceat promoto.*

13 *Actus consistens circa verum factum potest expediri per canonicos, etiam non capitulariter.*

Et qualiter differat, an aliquid spectet ad singulos, vt vniuersos, an ad singulos, ut singulos. Post nu. 13. uersi. aliud singuli, &c. et iunge nu. 14.

Qualiter aliquid fiat, vt à capitulo, vel vt à singulis. Vide post nu. 14. prima declaratio.

15 *Clausula, Et quosdam alios, non comprehendit vniuersitates.*

16 *Sacerdos parochialis an debeat reputari de vniuersitate quo ad commoda, vel onera vniuersitatis? & dicit, quòd sic. Vicegerens an dicatur ordinarius, & qualiter cognoscatur. Vide post nu. 16. ver. scriptum fuerat. Papa si scribit ei, qui conferre non potest de iure vt conferat, videatur ei nouam potestatem dare: sed si esset ordinarius collator, & propter certum casum specialem non pōt conferre, literę non valebunt. Post nu. 16. versi. si Papa. Non dicitur actus spectare ad duos, quando habet vnus expedire cum consensu alterius. Post nu. 16. ver. quem tex. tanquam. Actus quasi completus vtrum habeatur pro completo vtiliter. Post nu. 16. uersi. erat iste.*

17 *Capitulum non succedit episcopo in mandato facto episcopo eo mortuo, etiam in iam præsentatis.*

Vicarius constitutus à capitulo sede vacante, an possit quēdam absoluere à peccato, cuius absolutionem Papa mandauit alternatiuè episcopo, vel eius vicario. Post nu. 17. vers. faciunt hęc.

18 *Tempus datæ regulariter an & quando inspiciatur.*

19 *Dies præsentationis, & non datæ, attenditur, vbi agitur de cognoscenda negligentia, vel inobedientia, non adimplentis mandatum Apostolicum.*

20 *Tempus, quo potuit pręsentari rescriptum, inspicitur, non tempus datæ, in computando anno ad vtendum rescripto ad lites, ne per secundum reuocetur.*

21 *Præsentatio literarum inspicitur, vbi agitur de attendenda collatione vel reuocatione iurisdictionis.*

22 *Tempus datæ non inspicitur in attendenda natura & qualitate beneficij. Tempus datę primarum literarum non inspicitur, quando literæ secundæ ad beneficia habent clausulam derogatoriam ad primas, sicut clausula, Anteferri. Post nume. 22. versicu. fallit sexto.*

CAPITVLVM VII.

EAm te. ¶Si vacante sede scribit caplo vt gerēti vices epi, ꝙ p̄bendā alicui conferat, si creat̄ eps, mādato nōdū executo, & ad eum spectet collatio p̄bendarū, tenet̄ ipse mandatū adimplere. Hoc dicit. Et vide Frā. Pauinum in libello, de sede vacante, fol 17. vers. vlti. adde, ꝙ eps. & est in antepe. col. j. parte.

1 Ante Consecrationem † nō dr̄ quis promotus in ep̄m neque pontifex. Abb. hic post Io. And. & alios, per istum tex. & alia iu. Adde tex. in c. tam literis. de testi. vbi non consecratus appellatur electus, & ibi Abb. in primo no. Vn̄ Bal. in l. si nondum. post prin. C. de fur. dicit, ꝙ ciuitas interficiens electum, nō incidit in pęnam interficiētis ep̄m: de qua, vigesimaquinta quæst. secūda. c. ita nos. Et ideo dicit Ange. in

a l. benè à Zenone a. C. de qua. præscri. ꝙ ante coronationem non dr̄ Imperator sed Romanorum Rex, ꝑ illum tex. ibi, ex quo insulas imperiales suscepimus. Similiter dicit Bal. post Old. in l. athletæ. in prin. ff. de excusa. tu. ꝙ ante biretum doctorale q̄s nō dr̄ doctor, ēt licētiatus, per illum tex. in vers. sacris certaminibus coronati. Et iō dicit gl. in verbo, doctoratū. in cle. 2. de mag. ꝙ appellatione doctoratus non venit simplex examen priuatū. Et adde glo. in cle. j. in verbo, ep̄s. de fo. compe: per quā dictū Abb. hic non procedit, q̄n in electo & confirmato est eadem ratio, q̄ in consecrato. Ista sunt substātialiter, q̄ ad hoc propositū ponit hic And. Sicu. cū multiloquio maiori. Addatis Bal. in l. j. ff. solu. ma. vbi dicit, ꝙ vbi agitur de fauore, licentiatus æquiparat̄ doctorato: q̄a est in potētia propinqua actui. Vn̄ vr̄ in actu, l. pen. ff. de mil. rest. Secus, si tractatur de pęna, vel odio, seu spe. Bal. in d. l. penul. dicit contrarium. Vnde potestas habens secum ducere doctorem, non sufficit si ducat licētiatum, secundum eū. Et ideo Bal. in auth. habita. ibi, quid ergo de scholari. C. ne filius pro patre dicit, ꝙ licentiatus potest adhuc dici scholaris. Et dicit ibi Salice. ibi, quæro, quid de licentiato. ꝙ si intrat scholas, gaudet priuilegio scholarium. Rōnem ponit Alex. post Raph. in l. mulier. §. j. ff. ad Tre. in l. si cui purè. eodē titu. quia constat ꝙ non doctor non habet priuilegia doctorū; & q̄a iste non est futurus doctor infallibiliter, vt ēt ꝑ Bar. in l. legatis. §. ornatricib. ff. de leg. 3. & in l. j. §. nec castrēse. ff. de col. bo. & Dom. in proę. Sexti, in salutatione. Et dicit Lud. ↄs. 237. opinionē. ī si. ꝙ ingrediēs religionem non rectè æquiparatur militi secularis militiæ, sed post ingressum. ¶Et de ep̄o non consecrato, ꝙ non dicat̄ ep̄s, alleg. glo. in c. j. de relig. do. In contrarium allegat glo. in d. cle. j. de foro compe. & ita remanet. Sed pro domi. Abb. hic, & alijs, addatis Bal. in proœmio Decretalium, vbi dicit, ꝙ Papa ante coronationem non appellet se seruum seruorum Dei. Est tex. cum gl. in proœ. cle. in verbo, pontificatus. vbi dicitur,

b ꝙ Papa non appellatur pontifex b, nisi consecratus, benedictus & coronatus. Et ita no. Abb. ibi. & est gl. 3. in data Sexti libri, de quo tamen aliquid j̃. in secunda restrictione. Vnde dicit Fran. Vercellēsis in c. accedentibus. j̃. de exces. præla. ꝙ electi ad ep̄atum nō possunt concedere indulgentias, per illū tex. in verbo, ep̄is. Et idem Arch. in c. j. de pœ. & re. in 6. de quo j̃. aliter. Cum istis concor. But. Imo. & Abb. in c. tua. de his, quæ fi. à præla. per illum tex. & Abb. in d. cap. tam literis. in 1. no. per illum tex. Et adde similem tex. in c. nosti. in verbo, Linconiensis electus. de elect. & ibi Abb. in 2. no. Ad idem est textus in capi. post translationem. de renunciatio. & ibi But. in j. no. & in ca. cùm post petita. de elect. & in c. ad audientiam. de spons. & in c. j. de testi,

a In l. bene à Zenone. *Vide ibi ad hoc Barto. post gl. & Cy. & plenè per Sali. ibidē & Bar. in extraua. ad reprimen. vers. regibus. & in l. ex eo. de test. mili. & in l. sed & reprobari. in princip. de excus. tuto. per glo. in §. 2. & Card. tenentes contra clemē. primā. de iureiuran. Vide in Specul. de rescrip. præsen. §. nono. vers. item quod obtentum. & Pau. de Cast. in cons. 115. & Ioan. de Pra. in l. Publius. de condi. & demonstra. & plenè per Oldra. cons. 180. & cons. 190. Et vide etiā per Barto. in 1. consti. ff. in fi. princi. & per Specu. in titu. de renun. §. fina. versi. item quod fuit obtentum.*

b Pontifex. *De qua materia vide plenè ꝑ Specu. in titu. de rescrip. præsen. §. 9. ver. item quod obtentum. et Bal. in tractatu, de schis. & adde 23. dist. in nomine. & 63. distin. ego. & tex. in capitu. nihil. & capitu. licet. de elec. & per Bal. in cap. 1. qui feu. da. pos.*

cog.& in c.dilectus.de purga.cano.& in c.quod sicut.de elec.& in c.cũ dilecti.de do.& ꝯtu.notãdæ suprascriptiones.Et iõ dicit But.ꝯſ.19.In nomine,& c. qa hic agit̃.ꝙ ĩ spectantibus ad ordinẽ episcopalem , appellatione epi nõ venit nõ cõsecratus.All.gl.j.in c.j.de reli. do.&idem Ana.post Car.in c.meminimus.in fi.de accuſ.& Old.ꝯsil.14.& Dom.in c.sicut viri.40.dist. per illũ tex.& Imo. a in cle.j.de pœnis.post alios ibi, ꝑꝑ gl.in ver. quẽuis pontificẽ.& est quinta. Et iõ dicunt Archi.Pau. & Domi. in c.j.de offic.ord.in 6.ꝙ ille tex.ĩ §.pe.nõ ꝓcedit in epõ nõ dũ cõsecrato,ꝯ̃ Host.ibi:quia non est eps,& quia priuilegium,de quo ibi,quod concernit pontificale officium, nõ cõpet it,nisi consecratis,ꝑꝑ gl.5.in d.cle.dignum.de cele.miſ.quã sequuntur ibi Pau.Io.de Lig. Imo.& Car. q.3.cõtra Stepha.Et appellatione officij,intelligitur potius de officio respiciente ordinẽ,q̃ dignitatem.Allegat Dom.gl.in cle.j.de priui.& est in verbo,suspẽsionis.vel ĩ verbo,præsbyteri.Ad idẽ c.ex literis.de exceſ.præl.ad fi. vbi ista verba,Pontificalis officij, respiciunt ordinẽ. Facit tex.cũ gl.pen.ĩ c.cũ episcopus.de offi.ord. in 6.ꝑ quã dicit ibi Dom.iuncto tex.in princ.cũ simi.ꝙ sacramẽtalia,quæ exercet eps, dicunt̃ esse de spectantibus ad officium episcopale : & quia spectantia ad officium episcopale non dicuntur iurisdictionalia, sed potius sacramẽtalia.Ex prædictis dicunt Ioan. de sancto Georgio.Pet. de Anc.& Dom.ĩ c.fi.de re iudic.in 6.ꝙ priuilegiũ illius decre.de legendo sentẽtiam per aliũ, nõ cõpetit nõ cõsecrato: quia datũ est dignitati & honori episcopali, qui honor respicit propriè consecrationẽ & ordinẽ episcopalem.Probatur clarè in c.2.de trãsla. episc. & in c.j. de ordi.ab epi scopo,qui renun.episc.secundum eos. Similiter dicit Dom.post Arch.in c.illud.23.dist. ꝙ cã electi & confirmati non dicit̃ cã episcopi.Iõ nõ requiruntur ĩ ea 12.epi: de quibus ꝑ gl.& Doc. de re iud. nõ põt. Allegat d.c.2.ver.sed neque.ubi ante consecrationem ecclesia dicitur vidua,quo ad quẽdam.Similiter dicit gl. in cle.j.circa med.ver.ego enim,ĩ verbo, futurus,de iureiu. ꝙ electus in Imperatorẽ nõ appellatur ante coronatio-
2 nẽ Imperator,sed Rex.De quo,vtrũ † vcꝫ imperator ante coronationẽ possit administare,vel priuilegia ꝯcedere,vide profundissimè,& melius,q̃ alibi, Sal. in l. bene à Zenone.C. de quadri. præſ. ubi inuenies, ꝙ añ coronationẽ nihil potest in administratione imperij.Aliquid ꝑ Bal. in addi.Spec.de reſc.præsen.§.fi.verſ. itẽ quod obtẽptũ.additione inci.donatio.post Spe. ibi latè ponentem de donatione Romandiolæ facta ecclesiæ ab imperatore nõdũ coronato . Et dicit Brixien. in Reper.in verſ. eps.ꝙ cũ Basileæ fuisset ꝓnunciatus vnus Cardinalis,nõ dũ tñ habuisset insignia,seu quasi possessionẽ cardinalatus,fuit ipse interrogatus, an possit se gerere ꝓ Cardinali?non dicit, quid responderit. Tamẽ ex allegationibus, quas facit,videtur dicere,quòd non.

EXTENDVNTVR Prædicta quatuor modis.
3 Habuimus duos. Primus est, etiãsi † fit mẽtio de promotis:qa non veniũt non ꝯsecrati.Tex.hic.¶Secũdus modus,etiamsi fiat mẽtio de pontifice.Gl. in cle. dignum , & in cle.j.de pœnis.¶Tertiò extende etiã ad alios, quibus hodie prouidet Papa,pronunciando eos episcopos qui ante consecrationẽ, vocantur electi. Abb.hic, & in d.c.tua.Differũt tñ ab alijs electis:qa nõ indigẽt alia cõfirmatione, & iõ administrare possunt,non obstante c. auaritię,de elect.in 6. qa illa prouisio Apostolica habet, vim confirmationis. Et idẽ in omni electo à confirmatore.Inn. in c.cùm olim.in prin.de causa poſ. Abb.hic, & in dictis locis.Adde gl.3.in c.j.de ele.in 6.& ibi Dom. & gl.2.eo. ti.vt circa. & ibi Dom.& Imo. in c. auditis. 3. col.& quasi ad finem, de elect. Et ideo contra tales non proponuntur defectus ꝑ viam exceptionis, sicut contra electos,iuxta c.super his. de accuſ. sed simpliciter directa accusatio.Ana.in c.accedẽs, de accuſ. per illum tex. Et hinc est,ꝙ assumptus in canonicũ nõ in via electiõis, sed prouisionis, potest exercere spectantia ad ius canoniæ,absque alia confirmatione,vel installatione. Imo.ĩ c.cũ M.ibi,& pro eo,quod dixi.ſ̃. ti.prox. pro quo vide Innoc.idẽ tenentẽ formaliter in c. constitutus.lo 2.ibi, & ĩ isto casu male fecit eps.de appel.Et dicit Bal.ĩ l.Barbarius.ff.de offic. præto. in lectu. nõ in repet. ꝙ prouisio est nomen plurib.adaptabile.Nam quandoque sapit electionẽ,qñq; confirmationẽ,qñq;vtrũque simul a. Et subdit, ꝙ ille dicit̃ ꝓuisus,cui est prouisum cũ effectu: qa hoc verbũ, Prouideat̃, habet plenũ significatũ.Alleg.Inno.in c.in literis, de offi. dele.Et adde Rot.de cõceſ. præben.15. in nouis,ubi firmat Rota,& collector, ꝙ verbalis inductio in possessionem facta ab habente potestatem prouidendi & inducendi, operatur vtrunque . Et idem in actuali, ſm Rot. Sed collectaneus cõtrà.Tamen pro Ro. ẽt in actua li inductione latè consuluit Lud. conſi.337.Quo ad primum.Sed caue:qa isti prouisi,licèt sint veri prælati,Bal. in l. humanum.in fi. C. de legi. tñ in suis ecclesiis nõ debent recipi , nec de eis quoquo modo se impedire, nisi ostensis capitulo, vel collegio literis ꝓuisionis, per quas non efficiuntur prælati, cùm sint, sed probatur eos esse. Ita declarat Abb.in c. nosti.de ele. dicens esse quãdã extrauag. Voluit allegare extraua.Bonifacij VIII.iniũctę. de qua ipse meminit ĩ.eo.in nostra.ad fi. Vide,q̃ ibi dicẽtur,& quæ dixi ſ̃.ti.proxi.in rub.& Abb.in c.qualiter. in j.no. de elec.& gl. in uer. uacante , in cle.j. de hære.& ibi Abb.& est dicta extrauag.glossata post tractatum Fran. Paui. De visitat.fol.83. In qua memento, ꝙ constitutio, quæ in dies fit in curia de expediendis literis beneficialibus infra certũ tempus, nõ intelligitur de literis episcoporũ ꝓmotorũ.Lud.ꝯſ.340. Circa primũ. ¶Quartò ex-
4 tende prædicta ẽt ad rectorẽ studij: quia † non dr̃ rector ante ꝯfirmationẽ,sed electus. Bal.in authen. habita.ibi, & primò quæro, vtrũ rector electus. C.ne fil. pro pat. ꝑꝑ gl. ord.in l.priuatorum. C.de iu.om.iudi.Et non dẽt administrare donec iurauerit in manibus eligentium:qa licèt prius recipiat ptãtem , non tñ recipit potestatis executionem. All.no. in Authen.de his, qui admi.reci.in rubro & nigro.¶Limita,nisi esset statutum,vel ꝯsuetudo, ꝙ eo ipso,ꝙ electus ẽ, habeat̃ ꝓ rectore:qa tũc nõ est necessaria ꝯfirmatio, nisi essent duo in discordia electi, qa tũc adeundus est superior necessariò . Et sequit̃ Abb. in dispu.Gandulphum.ibi,an aũt electus.dicensBar.in l.ex eo. ff.de mil.test.& Inn.in c. cùm ab ecclesiarum.de offi. ord. sentire, qđ est dictum, scilicet ꝙ est necessaria ꝯfirmatio.Hoc aũt de ꝯsuetudine admittit Abb.in casu isto & simili, vbi tractat̃ solum de pręiudicio ipsorum priuatorũ:secus in collegijs ecclesiarũ, vel monasteriorũ, per c.cum venerabilis.ĩ.ti. proxi. Ne cõtingeret indignũ ꝓfici cũ dispẽdio ecclesiarũ,ideo ꝯsuetudo grauosa ecclæ. nõ valet,c.j.ĩ.ti.proxi.ſcđm eũ.Cõsidera,qđ si rector eligeretur, vel mãdaretur eligi ab eis qui habẽt cũ ꝯfirmare, tũc non indiget alia ꝯfirmatione, per id, qđ est dictũ proxima extensione de prouisione habẽte inclusam cõfirmationem uirtualiter. Et licèt prouisus non appellet adhuc eps: qa restat consecratio, tamen talis appellabit̃ rector, cum in eo non cadat consecratio . Illud autẽ de iuramento non seruatur, secundum Abb.in d.dispu ta.

RESTRINGVNTVR Quinque modis prædi-
5 cta. Primo, † dũmodò subiecta materia ꝯcernat exercitiũ,vel decorẽ episcopalis ordinis: secus, si simpliciter ꝯcerneret iurisdõnem : quia cum ista cadat in electo ꝯfirmato,c.transmissam.cũ gl.de elec.dispositio loquens in tali materia de episcopo, verificatur in confirmato tñ. Ita Io.And. in c.cùm ex eo. ibi, & per id idem dicẽdum in electo.de elec.in 6.volens,ꝙ licentiam,de qua ibi,potest dare confirmatus,licèt nondum sit episcopus.Adducit glo. quartam ibi,& idem puto.in clemen.j.de reſcri. & glo.5.in d. clemen.j. de foro compe. & refert ibi Domi.& sic videtur Io.And. declarasse gl. suas in dictis locis,licèt hãc declarationẽ attribuat sibi Abb. ĩ d. cle.j.&

a Simul. *Quod prouisionis verbum sit latissimum, ad de per Cardina. in clemen. plerisque. in prin. 16. q. et in clemen. causam. 4. q. de electio. & melius in clemen. 1. de præben.*

And.

And. Sic. hic nullũ istorũ allegãs. Addatis Rotã, de offi. dele. vlt. in nouis; & de rescr. 14 in antiquis, & Aegidiũ Belle. ꝯclus. 262. mandatũ. vbi dicũt, ꝙ ꝯfirmatus usu potest adimplere mandatũ factum prædecessori sub nomine dignitatis; q̃a non est materia ꝯcernens ꝓpriè decorẽ dignitatis, sed iurisdictionis. Fortius probat gl. 2. de foro cõp. verũ. ꝙ etiãsi in tali materia fieret mẽtio de ẽpo cõsecrato, nõ excluderet ꝯfirmatus. Et dicit Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. ibi, & ita puto, ꝙ ubi ẽpi pñt dispẽsare, potest ẽt dispensare confirmatus tm̃. All. Innoc. in c. suffraganeis. de elect. Similiter dicit beatus Tho. in 4. sent. dist. 20. q. j. art. 4. vers. ad secundã. quod cõfirmatus tm̃ potest dare indulgentias: quia hoc competit ratione iurisdictionis. Sequitur Abb. in d. c. suffraganeis. & Bu & Abb. in d. c. accedẽtibus. de exces. præla. & Cal. in repe. c. nr̃o. de poe. & remis. & Pet. de Anc. in cle. abusionibus. de poen. & remis. & in regula, ea q̃. 2. oppo. & in regula, peccatũ 3. oppo. de regu. iu. in 6. & alij de q; bus diffusè per Ia. de Zochis, in repe. c. omnis vtriusque. fol. paruo 94. ibi, sed quæro, quid de electo in episcopum de poe. & remis. Benè facit gl. 16. q. j. adijcimus. dicens, ꝙ subdiaconus beneficiatus põt in ecclesia sua prædicare, quia non prędicat rõne ordinis, sed ratione prælationis. Similiter dicit gl. in cle. j. in verbo, presbyteri, de priui. ꝙ assumptus ad curatã ecclesiã nondũ sacerdos, põt dare licentiã, de qua ibi, quia non ꝯcernit ordinẽ. Pro hoc facit ẽt: quia licèt ante receptũ palliũ non dicatur quis archiepiscopus, d. nisi. de autho. & vsu pal. tñ post confirmationem põt præcipere suffraganeis, vt consecrent electũ, qđ ipse facere nõ posset: quia ꝯsecratio est ab ordine, præceptũ à iurisdictione. d. c. suffraganeis. Facit ẽt ad cõsi. Old. 194. Factũ tale est, supposito. dicẽs, quod nõ põt dici ecclesia vacare, quę habet ẽpm confirmatũ, vel pro confirmato habitũ: & quod obuẽtiones debitæ archidiacono ex cõsuetudine vacarẽ sede episcopali, nõ debeant electo ẽpo & cõfirmato dũtaxat, Adde ẽt, ꝙ nõ cõsecratus potest dici ꝑlatus, licèt non ẽps, Abb. in c. tã literis. in antepen. no. de testi. per illũ tex. in verbo, à prælatione. ¶ Nouissimè aũt excipiatur vnus casus ab ista restrictione, vcʒ quãdo sumus in materia odiosa & valde exorbitanti, in qua verba debent capi propriè: quia tunc appellatione ẽpi, etiamsi agatur de exercenda iurisdictione, intelligit̃ solũ de cõsecrato. Ita amplissimè disputãdo firmat do. Maria de Senis, in dispu. quæ incipit, à sacrosanctæ, & est tertia in ordine: decidẽs, ꝙ si Papa concedit ẽpo Senẽsi, ut possit punire exemptos criminosos notoriè Senensis territorij, electus & ꝯfirmatus non põt punire exemptos territorij Senensis, alienæ tñ dioecesis; quia respectu istorũ materia est exorbitans. Iõ verbũ, Episcopo, debet intelligi de illo, que iura appellant ẽpm. & sic de ꝯsecrato. Respondet ad gl. in d. c. verum. & in d. cle. j. de foro comp. quod loquuntur in materia, in qua est per omnia eadem ratio in confirmato, quæ in consecrato. Ideo nõ dicitur fieri extẽsio. Potest etiam dici, quod gl. in c. verũ, non sit vera. & capitur ibi verbũ, Consecratus, non propriè, sed large. Dicitur. n. ꝯsecratus ecclesiæ, cum sit deputatus ad eius obsequium sicut res inanimata dicitur consecrata Deo quãdo dedicatur ecclesiæ, 12. q. 2. non liceat. Et alia plura inducit nihil allegans in terminis. ¶ Pro ista conclusione, quæ posset multum conferre, addatis Imo. in cle. 2. ibi, demum querit gl. de rescr. vbi post Bu. reprobat gl. 4. ibi, motus; quia illa cle. tãquã exorbitãs à regula c. statutũ. de rescr. in 6. non est extẽdenda extra vim vocabuli. Ita in proposito si diceres, non est extra vim vocabuli, cũ in talibus appellatione ẽpi veniat confirmatus, vt s̃. Respõdetur, hoc esse verũ in iurisdictione exercẽda iure communi. secus, si iure speciali, vel exorbitanti, quale est istud ꝑꝑ violationẽ alterius dioecesis, cui suspensa exẽptione fit iniuria puniẽdo sibi subditos. Facit l. eius militis. §. militia missus. ff. de mili. test. cũ his q̃ dixi in c. j. s̃. eo. circa restrictionem priuilegiorũ, quę tertio præiudicãt. Et sufficit, quod etiã in confirmato tantùm possit hoc priuilegiũ aliquid operari, vt statim dicetur. Preterea electus & cõfirmatus fingitur episcopus, quo ad iurisdictionalia. Car. post Zenzel. in cle. j. 6. q. de poenis, per d. c. 2. de trãsla. ꝑlato. Modo in materia exorbitanti regulariter non venit casus fictus, Bar. in l. 3. § hæc verba. ff. de neg. gest. Et hęc adde dictæ disputationi, per quæ remanet falsa gl. in dicta cle. 2. de rescri s̃. alle. ¶ Subdit tñ latè Maria. ubi s̃. & in ca. ad abolendã. de hære. ꝙ dictus electus Senẽsis poterit procedere contra exẽptos, qui sunt in sua dioecesi; quia materia nõ est exorbitans. & cùm noceat soli concedẽti, fit lata interpretatio, attẽto ꝙ res de facili reuertit̃ ad statũ primeuũ. 35. dist. ab exordio. l. si vnus, §. pactus. ff. de pac. dixi s̃. titu. proxi. cũ accessissent. & c. cùm oẽs. Et ista signa, tanquam noua, & quę te facient

Digito monstrari, & dicier, Hic est.

6 ¶ Secundo restringũtur prædicta, vt † non procedãt hodie in Papa; quia ipse ẽt ante coronationẽ est ẽps; & seruus seruorũ Dei, & non appellat̃ electus, sed Papa. Cõtrariũ dicẽs incurrit Papalẽ excõicationẽ, vt vult extraua. Clemẽtis VI. quia nonnulli, fol. impressarũ 112. de qua stupet gl. ibi nouiter facta; quia de stylo curiæ ẽt moderno ante palliationẽ & coronationẽ non exprimit Papa nomẽ suũ in bulla, sed dimidia bulla vtitur, & appellat se electũ. Ideo de illa ꝯstitutione iudicet Apollo, ſm gl. Et hoc mõ declaratur opi. gl. in d. proœ. Clemẽtinarũ, & in data Sexti; & ibi Io. in Mercu. paulo post prin. facit mentionẽ d. extrauagantis. ¶ Tertiò restringuntur ꝑdicta in abbate; quia † ante benedictionẽ appellat̃ abbas.

7 Oldra. consi. 14. allegat c. 1. de sup. negli. ꝑlato. & c. quoniam. 69. dist. & reprehendit Host. qui tenuit ꝯ̃rium, de æta. & qua tuam. & de re iudi. inter monasteriũ. Et licèt possit per exceptionem resisti, ne benedicatur, c. memi nimus. de accus. tñ non excipit̃, q̃a non sit abbas. Et iõ ꝑ electionẽ acceptatã vacãt eius beneficia, licèt ĩ ẽpo non vacent ante consecrationẽ, c. cũ in cũctis. de elec. Et idẽ firmãt Io. An. But. & Car. in d. c. inter. licèt Arc. dubitet, 12. q. 2. alienationes. super gl. 1. q̃a aliq̃n appellat̃ electus. d. c. iter, sed non sequit̃, ꝙ non sit abbas, ſm Old. ¶ Rationem dr̃iæ inter ẽpm & abbatem ponit Ana. in d. c. meminimus. in fi. q̃a consecratio confert ordinem in ẽpo. glo. in proę. 6. Ideo adhuc restat, quod est magis dignũ. Non sic in benedictione, ſm eum. Pro quo vide Car. in cle. attendẽtes. §. statuimus. q. 5. & seq. de sta. mo. vbi dicit, ꝙ abbas ẽt sine benedictione p̃t ea, q̃ sunt officij, d. c. j. de sup. negli. ꝑla. Et benedictio potius est de solẽnitate, & ad bñ esse, q̃ de substãtia; & ante benedictionẽ p̃t vti pastorali baculo, ut ibi ꝑ eum, & ẽt Imo. tenentes hanc restrictionem post Gul. & Zenze. ibi ꝯ̃ Host. in d. c. tuam. & in d. c. inter. Et idem pulchrè Abb. ibi, & in c. quãdo. de of. ord. ubi ẽt tenet r̃lam s̃. positã de ẽpo. Et istã restrictionẽ licèt æquiuocet, allegãdo ꝓ ea Host. in d. ca. inter. Et eadẽ dicas de abbatissa, ꝑꝑ gl. d. cle. attẽdẽtes. in verbo, benedicti. Reliqua de ista benedictione dixi ĩ d. c. ĩter, post Ab. ibi in fi. ¶ Quartò restringunt̃, seu declarantur allegata

8 in r̃la, Nisi † fortè esset electus & ꝯfirmatus in ẽpm aliq̃s abbas; q̃a licèt ẽt iste appellet̃ electus, tamen differt ab alijs; q̃a potest aliqua, q̃ sunt ordinis, q̃ non posset alius. Ita puto inferri posse ex no. decisione Domi. in c. is, cui. ibi, uidi dubitari. de electione, in 6. ubi dicit, se respondisse in facto, ꝙ abbas datus administrator ecclesiæ cathedrali uacanti, potest ꝯferre subditis illius ecclesiæ illos ordines, quos abbates conferre possunt subditis suis; de quibus in capitu. cùm contingat. de æta. & qualita. & in d. cap. quoniam. 69. distin. Quia hoc habet ex sua propria uirtute. Non posset autem prius istos ordinare ex defectu iurisdictionis, non autem ex defectu, quo ad habitum potestatis. Patet in capitu. abbates. in fi. de priuile. in 6. Cum ergo datio administrationis tribuat sibi iurisdictionem, concurrit utraque potestas requisita ad collationem ordinum. Non obst. ille tex. dicens, quòd si administrator non est episcopus, faciat per episcopũ adimpleri concernentia ministerium consecrationis: quia dicit de episcopo, tãquã interrogatus legislator de persona, quę posset oĩa concernentia consecrationem. Non negat de alio, qui posset exercere partem de illis,

ut est abbas. Ita in proposito: si abbas electus esset, posset ante consecrationem ea pauca, quæ pōt vt abbas, quo ad ordines, in subditis episcopatus. Eadē ratione videret idē in ep̄o ad aliū ep̄atū translato, ꝙ possit ea quæ sunt ordinis: & veniat appellatione ep̄i post confirmationē: quia cōsecratio nō reiteratᷓ. Gl. maior in ca. prouida. de ele. in 6. & glo. antep. in c. post translationē. de renun. & dicetur ti. proxi. quāto. Et dicitur trāslatus post ꝯfirmationē & possessionē adeptā, quo ad dationē beneficiorū, quæ habet gl. j. in c. si quis iam translatus. 21. q. 2. Facit gl. fi. in prin. in c. si tibi cōcessio, de præben. in 6. latè Lud. consi. 356. & Ioan. And. in regula, quod ob gratiā, in Mercu. Cal. de trāsla. p̄la. cōs. j. Abb. consi. 309. Factū, super quo consiliū petiᷓ. Dubito magis de archiepiscopo translato ad aliū ep̄atum: quia requiritur noua palliatio, c. bonæ. el 2. in fi. de postu. p̄la. Ergo ante secūdā palliationē dicitur adhuc electus. c. nisi. de auth. & vsu pal. Tñ fortè posset ea, quæ sunt ordinis, rōne consecrationis, quæ non reiteratur. Sed nō dicetur archiepiscopus ante palliationē. Cogita: quia nullū ex p̄dictis reperies tactū. ¶ Quinto restringunᷓ p̄dicta, in qbusdā supremis magistratibus tēporalibus, putà ꝯsulatus, in quibus ex electione acquiritur dignitas absque alia confirmatione. Bar. in l. j. §. diuus. ibi, quæro, quid si stat per electū, ff. de var. & extraor. cog. dicēs, ꝙ pōtas & capitaneus, qui hodie assumunᷓ, tenēt locū maiorū, & cōsequunᷓ dignitatē à die electionis sibi præsentatæ. Facit l. ex eo. & ibi gl. & Bar. ff. de mil. test. & l. fi. C. de decu. lib. x. & l. Publius, in prin. ff. de condi. & demō. & ibi Bar. aliquid do. meus de Are. in c. fi. de iudi. ¶ Sed caue: quia istud procedit in supremis dignitatibus, de quibus in dictis iuribus, non in alijs etiam potestatibus, vel capitaneis, Imo. in c. propter sterilitatē, de loca. Et Alex. post Bar. in l. diē functo. ibi, iuxta prædicta. ff. de offic. asses. quia hodie multoties præsentantur talium electiones etiam ante finitū tēpus prædecessoris. Vñ nō est possibile dicere, ꝙ sit tūc collata dignitas: quia esset in duobus eodē tp̄e. Et in hoc ipsi latius insistūt ꝑ illud dubiū maximū, vtrū salariū debeatᷓ eis, vel hæredibus, si post electionē morte, vel alio impedimento prohibeatur magistratū exercere; de quo dic, vt in dictis locis. ¶ Cōsidera: quod aliquę sunt dignitates ēt supremæ, quę cōfirmationē requirūt, sicut imperiū rectoratus. & similia, & in istis sequere prædicta. Aliquę nō requirūt cōfirmationē, sed fiūt ab electorib. quorū electio est potius prouisio: & tūc si fiat ad magistratū nōdū vacantē, procedēt proxime dicta: si verò vacat, vr̄ ꝙ dicanᷓ magistratū adepti, quia cessat dicta ratio officij nō vacantis, & nō exigiᷓ confirmatio. Tñ cogita. Et ex istis habes hāc materiā clariùs, quàm alibi, de quā ēt per do. meū Bart. Belle. de Mutina, in c. tua. de his, quæ fiunt à p̄la. ubi allegat ea, quæ ponit hic And. Sic. s̄. relatus cū quibus cōcor. Abb. de ele. transmissā. in ti. Sed errat allegādo gl. in cle. j. de baptis. Vult dicere in cle 2. de cele. miss. q̄ pręcedit. ¶ In quantū But. Dom. & Abb. dn̄t per istū tex. ꝙ appellatione bis allegat hic Abb. Vide eundē in salutatione Gregoriana, ubi posui istā materiā, & inuenies generaliter, qñ appellatiōe collegij veniat caput: & inter alia, ꝙ appellatione capituli nō venit prępositus & decanus, & simles, ut per Domi. in c. fi. de præb. in 6. per tex. hic, ibi, decano & ecclesiæ. & tales non habent vocem, vt per Inn. in c. 2. de insti. & Abb. de re iud. cùm olim, nisi ꝯsuetudo aliud dictet. Satis dixi in d. proęmio.

9 INTER MANDATVM. Et † p̄ceptū videamus breuiter quinque nouas differentias, ꝑ ea quę scribunt hic Doc. per istū tex. Et primò præsuppōne verba Pau. de Cast. in l. j. §. j. ff. quod iussu. ꝙ mādatū directū ad illū, qui est in potestate nostra, habet uim iussus, quibuscunque verbis dn̄s, vel pater loquantur: sed mandatum propriè cadit in eo, qui nō est subiectus potestati alterius. l. atqui natura. §. si liber homo. ff. de neg. gest. ubi si mādo homini libero, qui mihi bona fide seruit, nō cadit ibi actio mādati; quia quasi ex seruili ꝯditione tenebatur obedire, sed cadit actio nego gest & sic mādatū ꝓpriè dirigiᷓ ad nō subiectū, p̄ceptū verò ad subiectum. Et hoc in contractibus. Et ita intellige Bar. in l. sępe. ff. de of. p̄s. dum dicit, ꝙ in cōtractib. Mando, Iubeo, vel Pręcipio, non necessitant, per l. j. ff. man. quia intelligitur, qñ nō dirigitur subiecto. Et dicit Car. in cle j. in 6. nota. de iudic. ꝙ mādatū & iussus aliqñ capiunᷓ pro eodē, per illū tex. Et dicit Laurē. Vallen. sua elegātia 370. ꝙ mādata dicunᷓ propriè commissiones, & fiunt ēt per filiū patri; sed p̄cepta pertinēt ad magistratus. Et ꝙ Iubeo, sępe poniᷓ ꝓ exhortatione. Allegat multa exempla, & ipsum abbreuiat Iunianus in suo Reper. in verbo, edicere. Et vide eundē in verbo, Pręcipere, ubi dicit, ꝙ aliqñ importat Præuenire, ut apud Verg. in 11.

Exultat animis, & spe iam præcipit hostē.

Et in 6.

Omnia præcepi, atque aīo mecum antè peregi.

Allegat Noniū Marcel. Dicit ēt Brix. in verbo Delegatus, ꝙ differt Mādare & Delegare, nam Mandare concernit plures causas, Delegare vnam. Allegat gl. in l. j. § q̄ mandatū. ff. de off. eius, cui mād. est iurisdic. Itē per verbū Mādo, fit delegatio, l. cognitio. ff. de offi. eius, cui māda. & l. 2. ff. de iurisdic. ſm eum. ¶ Sed in iure differūt, Mādo & Præcipio, his modis. Prima differentia. Mandatū † expirat morte mandatarij, vel mandantis b, c. gratū, iūcto c. quoniā. de offic. deleg. distinguēdo, vt ibi, Præceptū verò nūquā, gl. j. in c. dudū. 18. q. 2. Spec. & Io. And. de dele. §. restat. ver. item mortuo mādatore. Alle. Io. An. glo. in d. c. dudū, & in c. quod præcipiᷓ. 14. q. j. q̄ mouēᷓ per tex. in §. & hoc verò iubemus. in Auth. vt nulli iudi. De cuius intellectu vide Ioan. And. in d. c. qm̄. ubi vr̄ ītelligere dictas gl. qñ pręcipitur actus nudi ministerij, non qñ exigit causæ cognitionem: qa tunc mortuo mandante, distinguetᷓ, an re integra mortuo mandatario. Et distinguetur, an sub nōie dignitatis. Ad idem vide oīno Car. in cle. fi. in j. quæst. de procu. ubi post Paul. accuratè insistit super ista expiratione per mortē. Tādem dicit, ꝙ in rescriptis præceptū necessariò stringit, mandatum non sic. Sed quo ad finiēdam p̄tātem morte differunt in hoc, quia p̄ceptū cōiter fit in materia, in qua is, cui præcipitur, habebat potestatē. Vñ statim, cū p̄ceptū emanauit, habuit suū complementū, & iō indistinctè durat, qñcunque moriatur, ētsi non sit sub nōie dignitatis. Sed ubi est uerbum, Mando, distinguitur, ut s̄. ¶ Nō aperit, qd si p̄ciperetᷓ in materia, in qua quis non habebat p̄tātem, licèt hoc non soleat fieri; tunc crederem, quod facit illum delegatum propter quartam differentiam, de qua j̄. non quidē simpliciter, quo ad omnia, sed quo ad cognoscendā potestatē & naturā actus, non quantum ad expirationem ꝓ mortem, per c. si super gratia, de offi. dele. in 6. & dicetur j̄. Et adde Imo. in l. qui in aliena. §. is putat. ff. de acqui. hære. ubi dixit per illū tex. quòd sicut mandatū expirat morte mādantis, l. mandatum. C. man. sic etiam iussus morte iubentis c. Qđ dicit notabile ad intellectum ti. quod iussu. Et intellige in cōtractib. sed in rescriptis tene prædicta. Et adde Host. in c. tū ex literis. de resti. in integ. ubi dicit, quòd mortuo Papa nō expirat legatio, quā iniūxerat cardinali ultra mare in fauorem fidei. Et sequitur Ioan. An. ibi. & in addi. Spe. de lega. §. finitur. uers. sed pone de facto. ubi ēt Spe. refert fuisse in facto. Et istis adde Cal. de offi. dele. cōs. 4. ubi distinguit, quādo mādatū expiret re integra morte morientis. Et in primis verbis vr̄, ꝙ non ponat in hoc aliquam differentiam inter mandatum & præceptum. ¶ Secunda differen-

a Pro eodem. *Adde Alex. in d. l. sæpe. alleg. in tex. ff. de offi. præsi. & Barto. in l. 2. C. commu de leg. & Ludo. in l. 2. §. 1. de of. eius.*

b Vel mandantis. *Adde do. Soci. consi. 31. incipien. prosequendo ordinem. versicu. sextò probatur. in 1. parte Sed nunquid per mutationem status ipsius personæ mandātis? Dic, quòd sic. Et quibus modis & casibus, & an per mortem, et in quibus casibus, & in quibus non, vide plenè & no. per præfatum do. Soci. consi. 172. incip. multum abundè et eleganter. vers. tertium est quando. vsque ad ver. secunda difficultas. in 2. parte.*

c Iubentis. *Adde tex. in l. si per epistolam. & ibi Barto. & Docto. ff. de acquiren. hæredi.*

11 differentia, Commiſſio facta † per verbũ, Præcipio, operatur, ꝙ actus nõ põt per alium expediri: a ſecus, ſi per verbũ, Mando, ꝑ l.à iudice. C. de iud. Ita gl.2. in l.ſæpe audiui. ff. de offi. præſi. dicẽs ita ſeruare curiales dñi Papæ & dñi Imperatoris. Et ſequitur Bal.hic, & An.Sic.dicens eã approbari ꝑ Imo.in cle.ſæpe.de ver.ſigni. Sed caue: quia Imo. ibi, ver. ſed aduerte. dicit, ꝙ de iure nõ vr̃ vera iſta dr̃ia, per no.in l.j.§.j.ff. quod iuſſu. vbi iuſſus & mandatum non differunt, qñ dirigũtur ſubiecto Et per iſtã rationem idem tenebat Roſ. Beneuentanus, vt refert Car.in d.cle.fi. Nihilominus dicta dr̃ia cõiter approbatur. Et dicit Bar. in d.l. ſæpe. ꝙ illa gl. nõ reperitur alibi, & cũ ea tranſit ibi Ange. & pulchrè Bar. & Bal.in l.j.ibi, modò quęro. C.qũo & qñ iud. Et Bar.in l.2.in 1.no. C.cõia de le. & Lud.in le.j.§.2.ff.ſi quis ius di.nõ ob.

a Verbum Præcipio, &c. nõ poteſt ꝑ aliũ expediri. *Adde tu, ꝙ iſtud procedit ẽt, quando delegatio fit per verbum Iubemus: quod verbum importat neceſſitatem: tũc nõ poteſt fieri ſubdelegatio. Ita dicit gl.in d.l.ſæpe.ff.de of. p̃ſi.& ibi Bar. & Bal.& Imo.in cle.ſæpe.de verbo. ſigni.reputant ſingul.glo.illam.*

Negari non põt, quin gl.in d.l.ſæpe.ſit mirabilis, & multùm limitans l.à iudice. C. de iudi. vbi delegatus principis rł'r ſubdelegare põt: quia fallit in commiſſione facta per verbum, Præcipio, per prædicta. Ex quibus limitatur gl.11.q.3.rogo.cum concor.quas dixi.s̃.ti.proxi.nam cõcupiſcentiam. ꝙ qũocunq; ſuperior mandet inferiori, vr̃ præcipere. Sed nõ eſſet tutũ recedere à gl.in d.l.ſępe.quã totus mũdus approbat, ſ̃m Alexã.in l. & qa.ff.de iu.om. iud. q̃uis And.Sicu.ab ea recedat in c.qm̃.de offi. dele. ꝑ tex.hic in verbo, præceptũ dedimus & mandatũ. qui potiùs facit pro d.gl.intelligendo, ꝙ mandatũ monet, p̃ceptũ arctat: & ſic differunt. Adducit ẽt quædã alia nõ vrgentia. ¶ Tertia dr̃ia: quia pręceptum, vel iuſſio emanat ꝓpriè circa ea, q̃ incumbunt ex officio: mandatum verò non, ſ̃m Imo.in d.cle.fi.ibi, ſcd̃ò quæro.de procu. Vbi ẽt dicit poſt But. ꝙ licèt in actibus priuatorum non differant iuſſio & mandatũ, vt s̃.dixi, tñ in ſuperiore differũt, quo ad poteſtatem ſubdelegandi. Et extollit gl.in d.l.ſępe. Item differũt, vt in hac 3.dr̃ia: pro qua ĩducit l.fundi. §.item ſi amicus.ff.de acqui.poſſ.per quam Bar.& alij ibi limitant rł'am l.mandatum. C. man. vt nõ procedat, qñ iniungitur id, quod quis habebat facere: quia non expirat commiſſio morte eius. Vnde ſi iudex cõmiſit nuncio miſſionem in poſſeſſionem, non expirat ꝯmiſſio iudice mortuo, vel officio functo. Et idẽ Bar.in d.l.& qa.& alij, de quib. per Lud.& Alex.& Aret.in d.l. fundi. Et idẽ ſi nuncius moritur re integra: qa tranſit in ſucceſſorem. Ange.in §.& hoc verò.in Authen.vt nulli iud.ibi, & no. quia hic vr̃ caſus. Cum iſtis vide Bar. in d.l. & qa. ibi, declaro, vt ibi. vbi dicit, ꝙ vbi mandatum fit ei, q aliàs hẽt iuriſdõne in his, q̃ pertinent ad ſuum officium, dr̃ ꝓpriè iuſſus, non autem delegatio: quia ante ſibi competebat, etiamſi dicatur, Mãdamus. Ideo non expirat morte mãdantis, vt in 1.dr̃ia. Et idem Anto. & Bal.in d.l. & quia. per d.§.& hoc vero.& But.in d.c. qm̃. & Raph.in l.ſi per epiſtolam.ff.de acqui.hære.& in d.l.fundi. ¶ Conſidera, ꝙ licèt iſte nõ dicatur delegatus, quo ad expirationem, tñ actus ab eo fiendus dicetur factus authoritate mandãtis, qñ non eſt vſus verbis ſimpliciter excitantibus iuriſdictionem, ſed præceptiuis, vt in ſeq.differen. ¶ Quarta dr̃ia: quia vbi ſuperior cõmittit aliquid ordinario, quod priùs ad eum ſpectabat, non efficitur delegatus, c.graue. & c.licet.& ibi Docto. de offi.or. & ibi latè dixi. Tñ ſi fit per verbum, Præcipio, dicetur fieri actus authoritate pręcipientis, non ordinaria exequentis. Gl.in c.cùm aliquibus, in ver. concedimus facultatem. de reſcri.in 6.& ibi Domi.& ſentit glo.fi.in fi.c.hi, qui. de præben.in 6. & ibi Docto. Contrarium tenet Gul. de Cu. in d.l.ſæpe. quia cùm iudex teneretur miniſtrare iuſtitiã, exprimitur id, quod aliàs inerat, l.munerum.§.iudicãdi.ff.de mu.& ho. Ergo expreſſio nihil debet operari, l.4. ff. de lęga. 1. Reſpondet Alexan.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ad fi.ff.de verbo.obliga. ꝙ expreſſio fit aliter, q̃ inſit: quia vbi ſine expreſſione tenebatur cognoſcere per ſe vel per delegatũ, nunc ꝑꝑ verbum præceptum tenebitur cognoſcere per ſe, ꝑꝑ gl.in d.l. ſæpe. ¶ Conſidera duos caſus; aliquandò præcipitur id, quod ordinarius priùs poterat, & facere tenebatur, ſed non eo modo, quo fuit præceptum: & tunc conſonum eſt, ꝙ videatur fieri actus authoritate præcipientis. Ita loquuntur d. glo. quia ordinarius tenebatur conferre, ſed non illi, pro quo fuerat aſtrictus. Aliqñ, & ſecundo caſu, tenebat̃ aliquid facere, prout eſt pręceptũ, putà miniſtrare iuſtitiã in cã, & tunc fortè non dicet̃ delegatus aliquo reſpectu. Primò: qa Bar. & alij in d.l. & quia. dicunt, ꝙ talis iuſſio in materia oĩno cõpetente ordinario non eſt delegatio. Scd̃ò: qa reuera exprimitur, qd̃ ineſt. Si diceres, nõ põt ſubdelegare: rñdebitur, ꝙ materia, q̃ cõmittit̃, eſt cõmiſſa eo mõ, quo inerat, licèt exercitium commiſſionis ſit alteratũ: & ideo quælibet iſtarũ rationum infert, ꝙ nõ ſit delegatus, niſi in primo caſu. Cogitabis, qa non reperi iſtũ punctũ à ſucceſſorib. Alex. tactum. ¶ Quinta & vltima dr̃ia ponitur per Abb.hic, & clariùs per Archi.in c. qd̃ præcipitur. 14. q.j. vbi dicit, ꝙ mandatum eſt quoddam medium inter conſilium & p̃ceptum: qa eſt vltra conſilium, & citra præceptum. Mandatum.n.cogit, ſicut p̃ceptũ: & peccatur, ſi non adimpleatur: & in hoc differt à conſilio, & accedit ad præceptum: ſed pęna non infligitur, ante q̃ verbo præceptionis pręcipiatur & contẽnatur. Et in hoc differt à p̃cepto, ſ̃m eum. Quando aũt verba legis, vel ſuperioris dicant̃ conſilij, vel neceſſitatis, dixi plenè ti.proxi.nam concupiſcentiam. tangendo ẽt aliqd de verbis, Mando, & Pręcipio. Sed non dixi pędictas dr̃ias, quas bene no. qa important: & non reperi ab aliquo reductas. Et adde, ꝙ ſi ep̃s, cui Papa mandat, vt prouideat Titio, committit alteri, vt prouideat vice ſua de primo vacaturo, & eueniente caſu conferat ipſe ante illũ ſuum delegatum, collatio valet, per l.iudicium ſoluitur. ff. de iudi. & qa mandatũ non arctabit ep̃m. Ita fuit iudicatum Romæ ꝯ̃ Gui. de Suza. ſ̃m Alb.in d.l. ſæpe. in fi. qa Guido nõ aduertebat d.l.iudicium. Et iſtud fortius, quam id, qd̃ dicit Cal.de offi.vica.ꝯſi.2.quã allegaui ĩ.eo.ca. qa non abdicauerat in caſu illo ep̃s à ſe poteſtatem conferendi beneficia, prout in caſu Alb. vbi dando delegatum reſpectu certæ perſonæ vr̃ abdicare à ſe iuriſdictionem voluntariam in illa ſpecie, in qua committit illi vices ſuas.

12 INFIDELITAS Præcedens † nõ nocet ꝯuerſo, in promotionib. Tex.hic, quẽ ſimpliciter no.gl.& Doct. ¶ Limita tripliciter vltra oẽs. Primò in eo, qui reuertitur ab hæreſi 2.q.7.c.1. & per totum: qa prohibetur ordinari. Et ſi priùs erat ordinatus, nũc eſt aliorũ ordinũ incapax, ca.ſi quis oẽm.ea.q.j. & cã, vbi pulchrè inducuntur exempla, per q̃ ẽt peracta pęnitentia durat inhabilitas. Tñ diſpẽſari põt cũ eis, non paſſim, ſed gradatim, ſcd̃m merita. Gl.fi.12.diſt.nos conſuetudinem. Vñ diſpenſatus in uno gradu, nõ eſt capax minoris ẽt illi proximi, vt ibi in tex. ¶ Limita ſecundò, Niſi de recenti aliquis eſſet ad fidem conuerſus: quia dicitur neophytus & inhabilis b ad ordines, 48.diſt.cap.1.& per totũ: ne exiſtimet religionẽ Chriſtianam plurimũ eo indiguiſſe, vt in §.j.ea. diſt. Et quia ruit murus, cui põdus tignorũ apponitur humore nondum exiccato, c.2.ea.diſt. Ad idẽ tex.cũ gl.in c.cõſtituit.17.q.4. vbi ſecundum intellectũ gl. Iudæi de nouo conuerſi prohibent̃ aſſumi ad officia publica inter Chriſtianos. Et eſt tex.ſingu. ſ̃m Lud.in ſingu.664.ſcias, ꝙ Iudæis.& per Alphabetum in verbo Iudæus. & latè Ana. de Iudæis, cùm ſit. ad fi. ¶ Videmus in ſimili plerunque æquiparari, aliquid factum non eſſe, vel eſſe de recenti factũ. c Facit gl.in clemen. ne in agro. §. ſanè. in verbo, nouitijs. de ſta. mo. Per quam dicit ibi Abb.in ver.appellatione nouitiorum. quòd profeſſus de re-

b Eſt inhabilis. *Adde, quòd prohibetur talis ordinari duabus de cauſis, vt ponit Goff. in ſum. de tempo. ordi. §. ſequitur. Et adde, quòd dicitur neophytus, nouus in fide. ead. diſtinct. allega. in tex. quoniã à neos & phytos deducitur.*

c De recenti factũ. *Adde, quòd factum recens dicitur infra bienniũ.*

Hoſt.

Host. c.cùm inter. & ibi Docto, de re iudi.

centi hr̃ pro nouitio. Facit tex. ad hoc non vsitatus in le.j.ver. cæterùm, ff. de his, qui deie. vel effud. ibi, cùm adhuc secreta loca essent, modò cœpit commeari, non debet hoc delicto teneri. vbi, quo ad illã pœnã, paria sunt, viam esse secretam, vel de recẽti cęptã frequentari. Facit tex. in c. accusatores. lo 1.3.q.5.& gl.pen, de accus. cùm oporteat. & ibi Abb. in fi.& Ana.& glo. in verbo, capitalis. in c.p tuas. el grãde, de simo.& Io. And. de elec.§. sequitur videre. vers. itẽ qđ fuit, vbi ita repellit̃ inimicus nuper recõciliatus, sicut nõ recõciliatus. Facit dictum Bal. in l. obseruare,§. proficisci.7 q.ff. de offi. procons. ꝙ statutum ꝯ̃ offendentem officialẽ habet locum in offendente officio functum durante syndicatu: secus; si non est in syndicatu, licèt de proximo remotus, vt per eum,& latè per Ang.& Augu. in lib. Malefi. fol.93. facit c. illud. 50. dist. vbi prohibent̃ sacra instr̃a suscipere nup à contagione mundati. Faciunt deniq; multa, quę in simili posui, tit. pręce. eccl. in fi. art. de iudice sñiam præcipitante. Hæc autem nota, vt noua. Si diceretur. Doc. hic in discursu appellant istum de nouo conuersum: Solue, diuinant: vel Papa pro eo scienter scribens, dispẽsat. ¶ Limita tertiò, nisi agatur de pręficiendo ad pręlaturam,& sit alius, qui semper fuit Christianus: quia cæteris parib. est præferendus, qui semper fuit Christianus: ita põt inferri ex dicto Domi. in c. fidelior. 50. dist. vbi post Ioã. de Fiton. soluens difficultatẽ non solutã ibi in gl. dicit, ꝙ si ĩsimul cõcurrãt, ille qui deliquit & est emendatus:& ille q nunquã deliquit, secundus præfert̃. Si aũt simul nõ ꝯcurrãt, tunc ille cõuersus nõ repellitur, si crimẽ nõ impedit promotionẽ, vel executionẽ ordinũ post pręsentiã. Et q̃ sint illa crimina, habes gl. ordina.& Doc. de renun. nisi. imò faciliùs debet talis promoueri, quia didicit lapsorũ misereri, d.c. fidelior. cum seq. iuxta illud Poetæ,

Non ignara mali &c. Et ideo glo. super illo dicto Ap̃li ad Hebræos c.4. Nõ habemus põtificẽ, qui nõ possit compati infirmitatibus nostris, dicit, impossibile est eum scire afflictorũ afflictiones, q afflictionis experimẽta nõ sustinuit. Hoc mõ non procedit gl. in §. fi. in gl. mag. ad fi. 63. dist. q̃ firmat debere præferri emẽdatũ illi, q semper fuit bonus:& idem simpliciter Ab. in c. at si clerici.§. de adulterijs. quasi in fi. de iudi. licèt non alleget gl. istã, sed alia, in d.c. fidelior. q̃ potiùs innuit ꝯ̃rium. Faciunt verba sancti Tho. 2.2.q.106. arti.2. dum ponit, quis magis teneatur ad reddendas gratias Deo? an innocens? an pęnitens? Ad hæc c. quia tua. 50. dist. vbi hr̃ illud Euangelicum, Gaudium est angelis super vno peccatore pęnitentiam agente, magis, q̃ super multis iustis. Et credere, ꝙ vbi concurreret emendatus & semper bonus, si in cęteris non essent pares,& emendato præpõderarent plura alia merita cõpensantia errores, deberet præferri alteri. quamuis semper bono, non tñ tot meritis decorato, per d.c. fidelior. cum seq. Quæ omnia benè no. hic vltra Do. hic. ¶ Circa varios intellectus huius decre. diffusè insistunt hic Scribentes, quos oẽs ad literam recitat And. Sicu. nihil vltra eos addens. Sed omissa tali recitatione satis discussa in voce, videamus quædam fructuosa, quæ colligi possunt ex isto discursu indigentia gustu & additione.

MANDATVM Factum capitulo, non ligat singulares de capitulo, quo ad iura singularia. Oẽs hic post Inno.& addunt c. si. de præb. in 6. Intellige sanè, nisi aliquis singularis haberet cõferre vice & authoritate capituli: quia tũc mandatũ directum cap̃lo extẽdit̃ ad talẽ, Rota de ꝯst.1.& de ꝯcel. præb.12. in anti. volens, ꝙ si hebdomadarij, qui cãtant missam vice capituli, habent conferre beneficia vacantia in illa hebdomada noĩe capituli, mãdatum de beneficio spectante ad collationem capituli includit talia, etiamsi esset beneficium, quod testator disposuisset esse conferendum ab istis hebdomadarijs: qa vr̃ considerasse collationem cap̃li. Et sequitur Domi. in d.c. si quia vbi aliquis hẽt generalem potestatem exercẽdi actum, si superuenit noua dispositio dãs sibi aliũ actũ, iste actus superadditus censetur eiusdem naturæ & potestatis, cuius erat primus, per ca. cùm ab ecclesiarum. de offi. ord. iuncto c. ad abolendam. de hære. qa si epõ datur per l. potestas noua, ĩtelligitur ordinaria, sicut prima. Facit de testa. requisisti. vbi si prælato legat̃ ab extraneo, intelligit̃ legatũ eo respectu, quo administrat bona ecclæ.

ACTVS Consistens† circa merũ factum põt expediri per Canonicos ẽt non capitulariter. Inn. Cõpos. Io. And. But. Imo.& oẽs * hic. Addatis Inno. in c. bonæ. lo 2. super ver. temerè recedit ĩ. ti.2. Arch. in c.1. in fi. 63. dis. Fed. consi. 291. de rescri. in 6. Imo. in c. cùm oẽs s̃. ti. prox. Dom. in c. eum, q. quasi in fi. de dolo & ꝯtu. in 6.& Abb. in sermone inci. Maximum. habito in ꝯcilio Basiliensi, fol.27. ver. præterea in schedula dicebat̃. Et dicit Domi. in c. Romana.§. in vniuersitatem. post. Inn.& Ioã. And. ibi, de sentẽ. exc. in 6. ꝙ in ꝯsistentibus in facto quilibet canonicus tenet̃,& ꝯpelli p̃t spãliter consentire. Exemplifica, vt per Doc. hic,& latè But. in d. ca. bonæ. ibi, no. gl. Ad hæc, qđ no. Inn. in c. irrefragabili. in prin. de offi. ordi. dicẽs, ꝙ actus ꝯsistens in facto, vt eligere, est penes singulos: ꝯsistens in iure, vt electio, est penes capitulum; & sequitur Flo. in repe. l. ciuitas. ff. si cer. pe. Cum istis ẽt concordat latè Fran. Pauinus in trac. De p̃tãte cap̃li sede vacan. fol.5. vlt. col. in prin. Fortiùs dixit Io. An. in ca. fi. de concess. præb. in 6. ꝙ vbi canonicus est recipiendus de necessitate, ẽtsi ex receptione tradatur titulus, putà qñ fit ad mandatum Papæ, q non contulit, tunc præsentes faciunt capitulum,& capitulariter illum recipient, ẽt non vocatis aliter absentibus, q non poterunt dicere se contemptos, cùm nulla propterea electio eis ꝯpeteret; imò si fuissent præsentes, oportuisset parere; tñ præsentes non recipient illum hoc casu singulariter, idest, per consensus separatim præstitos, ſm eũ. Et ita in hoc vltimo verbo concordat cum prædictis, sentiens, secus esse in receptione tituli non collatiua. Sed Domi. ibi reprobat post Lapum hoc, scilicet, ꝙ non sint vocandi absentes in receptione capitulariter fienda, q̃ est collatiua tituli; quia vbi actus hẽt fieri capitulariter, debent vocari absentes, qui sunt in diœcesi, quousq; faciant saltem maiorem partem; qa, secundum Io. An. in c.1. de his, q̃ fi. à maiori parte ca. in actu vniuersitatis debent esse præsentes duæ partes de vocandis. Ex quo ergo Papa scribit ꝙ capitulum recipiat; intelligatur de cap̃lo, prout iura dicunt esse capitulum; qa rescriptum debet intelligi ſm iuris ordinẽ, ĩ. eo. causam. Ergo detur congregatio quantitatis à iure determinatæ. ¶ Non aperit Domi. vtrum intẽdat reprobare Io. And. solùm in casu, quo loquitur de receptione tituli collatiua, in qua vult, ꝙ adsint duæ partes & benè; an velit reprobare oĩa, quæ prædixi; & sic, ꝙ ẽt, vbi receptio est facti, non possit fieri singulariter. Et licèt verba Lapi simpliciter recipiant primum modum intelligendi, tñ ratio Domi. vr̃ mihi multum facere ꝯ̃ dictum Docto. hic, & aliorum communiter ibi, vc3, ꝙ ex quo literæ dicunt, ꝙ capitulum recipiat, intelligatur de cap̃lo, prout iura dicunt, scilicet debito modo numero congregato. Sed non esset tutum recedere ab opi. cõi; quia ex quo agitur de his, quæ sunt facta appellatione capituli, venient ẽt singulares, vt volunt Doct. hic,& in d. ca. Romana.& Bal. in l. sicut. ff. qđ cuius. vni. no. Et dicamus, ꝙ procedat ratio Domini. in actu iuris collatiuo. Et adde Rot. de conces. præb. 15. in nouis, in prin. quæ dicit, ꝙ receptio illius, cui Papa contulit canonicatum, est quid facti,& solùm quædam executio. ¶ Hoc modo habes limitationem quotidianam ad gl. in c. cùm oẽs. de consti. q̃ vult, ꝙ consensus collegij non pręstitus collegialiter, nõ valet. ¶ Alias 5. limitationes vltra istam posui ibi; quib. adde septimam, videlicet, nisi esset consuetudo, ꝙ consensus præstetur separatim & singulariter cum expressione nominis singulorum, Bal. in auth. hoc ius. ibi, tertiò dicebam. C. de sacrosan. eccl. quia ex hoc non decrescit aliquid ecclesię; quod est aureum, si est verum. Et licèt loquatur in alienatione rerum ecclesiæ, tamẽ sensit idem in alijs actibus. Alleg. Archi. qui hoc non ponit, 12.q.2. sine exceptione. Sed, vt dixi ĩ. de re iud. cum causa. non videtur probabile, cùm hæc consuetudo non sit onerosa ecclesijs, attento ꝙ illi consensus separatim extorti

pleruinquę

plerunq; carent ea libertate & maturitate, quã habent insimul secretè ꝯgregati. Ergo non posset ecclesia facilè dãnificari. Cogita. Et scias, ꝙ quicq̃d tractat̃ citra locũ vbi consueuit capl'm congregari, nõ est ꝓpriè tractatus, sed quoddam ꝑludium, q̃d non facit rem esse integrã: sed cum incipit tractari in caplo, res desinit esse integra. Bal. in rub. de postu. præla. alle. Inn. in c. auditis. de elect. ALIVD Singuli, aliud vniuersi. Gl. & Doc. hic multã faciunt drĩam, vtrum actus concernat singulares de capitulo, an totum capitulum, per c. Eps, qui mancipium. §. qui manumittitur. 12. q. 2. ¶ Gusta istam drĩam ad multa. Per ipsã dicit Ro. de do. & contu. 1. in antiquio. ꝙ citatio facta coram decano & certis canonicis capitulantibus, non tñ in sufficienti numero, nõ inducit ꝯtumaciã, ꝑ quam illi possint excõicari, quasi ꝯtumaces in cã capituli: q̃a aliud singuli, aliud capl'm. Per istam drĩam dixit Cal. de præb. consi. 21. ꝙ fructus, q̃ hoc anno diuiduntur, debentur ẽt canonicis nouis, dato, ꝙ sint de annis præcedentib. eorum receptionem: q̃a debentur caplo, non vt singulis: & capitulum semꝑ est idem, l. cùm proponebatur. ff. de iud. Per istam drĩam dixit Imo. in c. ex lr̃is. vlti. no. s̃. ti. proxi. ꝙ licèt nemo sibiipsi imperet, l. pe. ff. de arbi. cum si. tñ capl'm imperat singulis de caplo: q̃a aliud singuli, &c. Per istam drĩam dixit Abb. de præscri. cùm non liceat. 3. no. ꝙ clericus iurans subiectionem epo & capitulo, iuxta c. cùm clerici. de verb. signi. non est subiectus singulis de capitulo: q̃a aliud singuli, &c. Per istam drĩam dixit Bar. in l. in tm̃. §. vniuersitatem. ff. de re iudi.
14 ꝙ † illi de vniuersitate pñt testificari in causa vniuersitatis, si materia non concernit singulos. No. in l. j. de testib. insuper. vbi dixit, ver. fallit quintò. Per istam drĩam dixit Pet. de Anch. consi. mihi 200. Visis & ponderatis. ꝙ si dñi Veneti promiserunt non ponere officiales in certis terris regis Hungariæ, nec se impedire de eis sub pœna, tñ si vnus ciuis Venetus est electus ab hominib. illius terræ, potest acceptare officium: quia nil fit noĩe dominij Veneti, tanquam nomine vniuersitatis, sed ab illo, vt à singulari. Per istam drĩam dixit idem Pet. consi. 273. Ad prædicta dubia. ꝙ volens probare, ꝙ capitulum aliquid fecit, non obtinet, nisi deducat, ꝙ capitulariter fecerit: quia aliud singuli, &c. Concordant plures, quos allegaui ad hoc in d. c. cum omnes. Per istam drĩam dixit Tho. Fastoli dubio Rotæ 23. item fuit consultum. ꝙ procurator generalis, cui est data potestas pro ordine, & pro singulis personis de ordine, non censetur habere mandatũ ad agendum pro uno cõuentu illius ordinis: q̃a aliud est ordo in genere, aliud singularis conuentus & aliud singularis de ordine. Per istam drĩam deciduntur ẽt plura, de quib. statim, maximè in 2. declaratione. ¶ Cæterùm ista & his similia recipiunt quatuor valde notabiles declarationes ab alijs non reductas. Prima declaratio sumitur ex verbis Aegidij conclusione Rotæ 10. Canonici capitulariter. vbi dicit ꝙ cognoscitur, q̃n aliq̃d fiat, vt à caplo, vel vt à singulis, hoc modo: putà si ꝯstituitur procurator in materia concernente totum capl'm, censetur constitutus nomine capl'i: si concernit singulares nomine singularium, vel si cõcernit capitulum & singulares, attenditur, quod principalius: si non apparet, & processerunt aliqua signa capitulandi, putà sonus campanæ, locus capl'i, ordo in caplo, tunc præsumitur capitulariter factum, aliàs præsumitur totum singulariter præcessisse. Postea decidit, ꝙ capitulariter ꝯstituunt procuratorem in causa, quæ principaliter non concernit nisi certos de capitulo in procuratorio nominatos, non vr̃ cõstitutus ab illis particularibus: quia non fuerunt ibi, vt particulares, sed vt capl'm repræsentantes. Quod benè no. ¶ Intellige sanè, dũmodo constet, ꝙ faciunt hoc capitulariter, scilicet respectu loci & numeri: secus, si faciunt hoc non vt capitulum, sed vt canonici, dando mãdatum ad causas præbendarum suarum, etiamsi sint capitulariter congregati, non tamen capitulari numero; q̃a non dicetur procurator datus à caplo, etiamsi in mandato obligent bona capituli. Ita pulchrè Aegi. decis. 108. Si canonici. ¶ Considera primum dictum; quia vr̃ difficilis intelligentiæ. Vult. n. Aegi. ꝙ si materia ꝯcernit singulares, dispositio facta à pleno caplo dicat̃ fieri vt à singulis. Postea in exemplo de procuratore sentit oppositum. Vñ vr̃ simpliciter sequenda sua prima doctrina, habito semper respectu, non vtrùm capitulum sit congregatum; q̃a hoc solùm non facit actum caplarem: sed vtrùm sint vocati absentes, & tunc dicat̃ actus verè caplaris. ¶ Scd̃a declaratio: ꝙ capitulum dr̃ repræsentare ꝑsonas viuentes, nõ tñ est persona vera, sed ficta & repræsentata, carens aĩa. Imo in l. mortuo. in fi. ff. de fideiuss. Vñ excommunicari
a non potest a, per ca. Romana. §. in vniuersitatem. de sent. excõ. in 6. s̃m eum. Pro quo vide oĩno Domi. i c. sicut vir. 7. q. j. vbi dicit, ꝙ actus & passiones, ꝑut ꝯsistunt in facto, sunt singulorum, non aũt collegij, vel vniuersitatis. Bene ꝓbatur in c. 2. de testi. in 6. Constat autẽ ꝙ vniuersitas, vel collegium nõ est q̃d singulare, nisi ꝑ repr̃sentationem, d. l. mortuo. Excõicatio aũt ligat solùm veram ꝑsonam non repr̃sentatã, c. pe. & gl. de of. dele. & habẽtem aĩam rationabilem, ca. si qs. de reb. eccl. nõ alie. & baptizatã, xj. q. 3. Christianus. Quæ oĩa cessant in vniuersitate. Ergo licèt sit ꝑsona repr̃sentata, est tñ ĩcapax excõicationis, s̃m eũ. Similiter dicit Bal. in rub. C. ad Treb. ꝙ si iuraui te defendere ꝯ̃ omnem ꝑsonam, vel feci procuratorem ꝯ̃ oẽm personam, non venit
b vniuersitas, vel respub. b quia fit interpretatio stricta absque iuris fictione. Et idem Bal. in auth. item quæcunque. C. de epis. & cle. Et dicit Archi. in ca. 2. de rescrip. in 6. super ver. tres, vel quatuor.
15 ꝙ † clausula, Et quosdam alios c, non
c comprehendit vniuersitates. Et sequit̃ ibi Io. And. & ibi Domi. Bal. ĩ. eod. sedes. & in authen. idem. & in l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vo. dicens, ꝙ per rescriptum ꝯ̃ homines de tali collegio non potest conueniri collegium, sed tãtùm singuli. Alle. etiam notata hic. Et dicit Bal. in c. j. §. conuenticulas. 2. no. de pa. iu. fir. ꝙ noĩe personæ non continetur ciuitas, vel vniuersitas, cùm ponãtur vt diuersa, ibi, & in l. fi. C. de erog. mi. ann. Et dicit But. de præb. graue. 3. no. ꝙ statutum pęnale loquens de vera persona, nõ ligat repr̃sentatiuam, per illum tex. vbi statutum de prælatis non ligabat capitula: & ideo ponitur ibi, versi. & hoc ipsum circa capitula. & no. Pet. de Anc. de his, q̃ fi. à ꝑla. nouit. & Fran. Paui. in tract. ne sede va. fol. 5. ibi, & no. ꝙ statutum. Et dicit Io. And. de elec. per inquisitionem. super vlti. glo. ꝙ pendente inquisitione commissa ꝯ̃ collegium, possunt promoueri singulares de collegio, nisi sint nominati in commissione. Et idem Spe. in loco per eum alle. Et est pulchra limitatio ad c. omnipotentis. de accus. de qua ẽt per But. in d. c. per inquisitionẽ. Cui adde Arch. idem tenentem in c. tantis Daniel. ad fi. 81. dist. & alleg. Vinc. in d. c. per inquisitionem. Et dicit Bal. in l. oẽs populi. ibi, sed nunquid sub isto verbo. ff. de iusti. & iu. ꝙ statutum loquens de persona, non intelligitur de ficta, nisi statutum nominatum se ad fictam extendat. Et ideo comprehendit ciuitates, & castra:
d q̃a non sunt personæ, sed vice ꝑsonæ d d. l. mortuo. Et dicit Lud. consilio 436. Quod indultum Petri. ꝙ priuilegia derogantia quibuscunque personis, non derogant collegio Auditorum Rotæ: quia nõ venit appellatione ꝑsonæ. Et dicit Lu. consi. 400. Quæritur, an statutum. ꝙ statutum cogens ad compromissum litigãtem cum persona, cessat in litigãte cum vniuersitate. Est enim quoddam corpus, ꝙ ex multis constituitur, & caret anima,

a Non potest. *Adde Specu. in ti. de senten. excom. ver. item no. & Cardi. in cle. 1. §. pen. de heret.*

b Vel respublica. *Adde plenius do. Alex. de Imo. in d. l. mortuo. sæpiùs in tex. alle. et vide ẽt Bal. in l. metũ. §. animaduertendum. quod met. causa. & in l. quicũque. de seruis fug. & gl. in l. eos. C. de vsur.*

c Et quosdam alios. *Sed nũquid dicta clausula comprehẽdat clericos in rescripto posita cõtra laicos? Dic, ꝙ sic. Rota in decis. 74. si clericus. in nou.*

d Vice personę. *Ad quod adde d. Soci. in suo consi. 306. incip. circa præsentem consultationem. versi. benè facit tex. statim post medium, in 2. parte.*

ma,

ma,d.§.vniuersitatē. Itē quia aliud singuli, &c. Vñ procurator constitutus ab vniuersitate, nō est idoneus in cāsingulorū đ vniuersitate. Dicit eē casum no.ī l.2.ff.ꝙ cuiusq;vni.nomine.¶ Tertia declaratio. Aliqñ dispositio legis de ꝑsona loquētis procedit ī vniuersitate, nō vi uocabuli, sed legis extensione. Ita probāt verba But.in d.c. graue. per illū tex.ibi, & hoc ipsum, q̄ ꝓbat,ꝙ si nō fuisset facta extensio,staret regula ꝓdicta. Similis tex. ī l.j.iūcta l.nihil interest.ff. ad Mace.ubi dispositio de personis trahitur ad ciuitates, sicut ēt appellatione hominis non venit fiscus.l.si quis in tantā.ibi,apud fiscū,vel homines, C.unde vi.& tñ tex.loquens de persona extēditur ad eū. Glo.in l.eos.§. cæteros. in ver. vsurarū, & ibi Bal. C. de vsur. Et ita per ista iura declarat Lud.in l.2. ibi, scđo, an statutū.ff.de ver.obl.licèt ibi noluerit decidere id,qđ de cōpromisso decidit in d. ꝯs. 400.in quo replicat eadē,s. ꝙ in illis iuribus.& similib. cōprehendit vniuersitas ex ipsius legis cōcessione,sicut etiam in l.fi.§. sed & si quis sit nauta.ff.nau.cau.sta.vbi edictū de nautis extēdit ad nautabatas, i. maiores nautas, q̄ exercēt operas suas in naui vt exercitor patiat eos portare res suas in naui:Hoc mō responderi potest ad l.quid ergo.§. fin.ff.ex qui. cau.ma. iuncto l.itē ait. in princ. eo. ti. vbi edictum prætoris habens verbū, Siquis,extenditur ēt ad ciuitates, licèt Bald. post Dy.per illū tex.recedat à prædictis,in l.metū.la 2.§. animaduertendū.ff.qđ me.cau. volens procuratorē cōtra personas,experiri posse contra vniuersitates.Et dicit Bal.in l.quicunq;.ibi,no.tertiò.C.de ser.fu.ꝙ nomine ꝑsonæ significant masculi & fœminæ a.

a Et fœminæ. *Adde idem tenentem do. Soci cons. 58. incip. casus l. municipalis. vers. 1. alienatione. circa fi. 1. parte.*

¶ Quarta declaratio. Qñ mā subiecta est apta recipere extensionē,qa nō agitur de odio,dispositio loquēs đ ꝑsona poterit trahi ad vniuersitatē, eadē ratione, qua lex, in dictis casibus plerūq; extēditur. Ita puto sentire Lud.ī dictis locis. Pro quo vide Pet.de Anch.Imo. & Abb in d.c.nouit.& Fran. Paui.in d. tract.dicētes,ꝙ in materia larga prędicta nō procedunt. Faciunt no.ꝑ Dom.in c.cū in illis.§.j. ante fi. de præben. in 6.ubi dicit post Imo.ꝙ si rescriptū esset generale,& in materia fauorabili, qualis est conseruatoria, appellatione ꝑsonarū veniūt capitula & eorū capita, vt epi. Secus in materia odiosa. Vñ si impetratur de bñficio ad quorūcunque collationē spectante nō veniēt spectantia ad capitulū,vel collegia. Ex quo puto fortè idem ī derogatione facta iuri pat.laicorū, vt nō intelligatur de patronatu collegij, vel vniuersitatis secularis, qđ tñ nō reperio tactū. Similiter dicūt Imo.& Ab.in d.c.nouit.ꝙ ī materia larga appellatione personæ venit vniuersitas. Vñ dicit Pet.de Anch.in c.dilecti.de foro cōp. ꝙ priuilegiū datū ibi ciuibus Anglicanis ꝯprehēdit ēt cōitates & populos Angliæ. Et ita sentit Lud.d.ꝯsi.436. dū dicit,maxime si priuilegia sunt odiosa. Et in casibus istis nō extēditur materia per verbi impropriationē,sed ꝑ largā significationē sumptā ex d.l. mortuo. prout ēt declarat Bar. in l.aut facta. §. fi. circa princ. ff. de poe. quē reassumunt Abb. Maria. & Ana. de simo. dilectus. lo 2. examinādo, quando vniuersitas puniri possit: & ibi aliàs dixi. Et ꝙ dicatur vniuersitas persona repræsentata, not. ēt Bar.in l. usufructus, post prin.ff.de stip.ser. & in l.j. uersic. quæro ēt,an capitulū.ff. ad municip. ¶ Ex his infertur ad iura, quæ aliquando dicunt, Vniuersi & singuli, sicut in c. generali.in prin.de elect.in 6.& in cap.1.de sup. neg.prælа. eo.lib.& in c.nimis. lo 1. in fi.de exces.prela. Et ibi dicit Host.ꝙsufficiebat,quo ad mētē,dicere, Vniuersi:sed fuit additū, Et singuli, ad euitādas friuolas,licèt subtiles occasiones, ne quis fortè dixisset, aliud Vniuersitas, aliud Singuli. Alle.istū tex. Vnde in instrumētis & priuilegijs nō pñt nimis specificari specificanda ad tollēdā sophisticā interpretationē malignorū, secundum eum, vt refert ibi Ioā. And. quasi in fi.& transit Bu.in 2. oppos.de quibus etiam memini de offic.deleg. venerabili.& sunt verba accommodabilia ad multas ponderationes quæ fiunt sæpe, maximè à Dominico, quando lex vtitur inculcatione synonymorum,& arguitur,ꝙ vnū non ꝯprehenditur alio expresso, dicendo, Aliàs hoc verbū superflueret:nā talis argumentatio plerunq; est fragilis,vt vides. Facit clem.1.in fi.de poe Non tñ aperiunt Doc.in d. c.nimis.an præceptum factū vniuersis, cōprehendat singulos:& dicendo,ꝙ est exceptio friuola, innuunt,ꝙ sic. Contrariū sentiunt dicendo,ꝙsufficiebat,quo ad mētē, dicere, Vniuersi: quasi secus quo ad verba, qđ verius puto in materia stricta,per prædicta. ¶Quib. adde tex.in c. qm̄.74.dist.iuncto c.ꝯquestus.de vsur.vbi probatur rectè intuenti,ꝙ dictio, Si quis b, nō ꝯprehendit vniuersitatē in materia stricta, nisi ꝑ extensionē, licèt illos tex.aliter inducat An. Si.in d.c.dilecti. in fi. recedens ab opinione cōi. ¶Pōt ēt dici ꝙ c.con questus. nō emanauit ad declarationē c. qm̄. sed iuris diuini prohibentis vsuras. Et ex istis alibi non accumulatis posset multa fabricare ociosus contēplator iā exoneratus à prædictorum laboriosa inuentione. ¶Cæterū, qñ † de materia vniuersitatis īminet aliqđ dubium, vltra ea, q̄ sunt in Reper.in ver. vniuersitas. vide Alb.de Ros.in toto ti. ff.quod cuius. vni.no.& dicta sua colligūtur summatim ab eo ibi in rub.more suo. Et inter cætera memento decisionis suæ non vulgatæ,quā ponit in l.j.ver. vidi ēt dubitari.eo.tit.vbi dicit,se vidisse dubitari, an sacerdos c parochialis debeat reputari de vniuersitate,quo ad ꝯmoda, vel onera vniuersitatis?& concludit,ꝙ sic,ꝑ plures rōnes, quas ante ipsum formaliter ad literā posuerat Old. cōl.32. q.est,vtrùm sacerdos.¶Non insisto:qa opportunè scripsi in c.eccle. in 3. q. de cōst. Et ibi dictis adde hoc verbū Alb. & ēt quod no. Bal. in c. 1. ad fi. de mi. vas.qui bel. ar. depo. vbi concordat cū cōs.Old. Et dicit Bar.in l.j.versi. quæro ēt,an capitulū.ff. ad mu.ꝙ appellatione ciuiū,venit capitulū Canonicorū. An aūt dicant clerici de districtu,dixit Io.And. ꝙ sic, in ca. fi.de off. dele.in 6. Tetigi ī.eo. Rodulphus.ponēdo, quid sit districtus. Et vide Alb.in 2. parte, in statutis,q.1.illius longæ q.ver. & est attendendū,ꝙ clerici.vbi dicit, post Cu. epum,ꝙ clerici in odiosis nō sunt de vniuersitate,sed solùm in fauorabilib. Et ibi ēt in 9.col.istius q.ver.nec obstat.reprobat dictū Io.An.in d.c.fi.de off.dele.in 6.dicēs, esse manifestè ꝯ ca.accedens.lo 2. vt li.non conte. Dicit tñ Alb.in d.l.1.ꝙ ꝯ illas rationes, quæ sunt Old.facit,qđ ipse no.in 2.parte statutorū, q.90. incip. Si statuto caueatur,ꝙ cōitates.vbi tenet,quòd statutum obligans cōitatem ad damna data in suo territorio, nō intelligitur de damno dato in ecclesijs. Et ita dicit se obtinuisse post Gādinum. Vult dicere,ꝙ sicut ecclesiæ non sunt de territorio,ita clerici non sint de vniuersitate. Sed hoc non obstante teneretur cons.Old.quia imò ecclesiæ dicuntur esse in territorio, licèt non sint subiectæ, sicut dicit de ecclesia exempta, quæ est in diœcesi, vt examinaui in c. graue. de off. ord. Item si ecclesiæ dicuntur in fauorabilibus esse de districtu & de populo, vt dixi in d. c. ecclesia. profectò ita ēt dicentur de territorio in fauorabilibus: Cùm territorium & districtus largo mō conueniāt, sicut terrere & distringere, vt dicetur ī. eo. Rodulphus. Et in hoc non egredior aliter, ne incidā in vitium impertinentiæ. ADDITIO. ¶ Et suprà dicta adde ad Ant.de Alex.in l.2.§.hoc ēt.C.de iu.cal. vbi dicit, ꝙ appellatione personę non venit vniuersitas:& allegat circa 6.ex allegationibus ī.eo.nondum viso datis,quas dicit non ita plenè reperiri alibi, & ꝙ requirerent altiorem cōsiderationē. Allegat ēt Bal.non allegatū fortè ī.in l.2.C.de impu.& alijs substi.& in rub.C. ad Trebell. ADDITIO. SCRI-

b Si quis. *De hac dictione, Si quis, vide Bar. in l. qui filiabus. §. 1. & ibi Ray. de le. 1. & Bar. in l. si necessarias. §. si annua. in 1. oppo. ff. de pigno. act. & in l. 1. ver. sed cōtra prædicta. ff. de condi. & demonstra.*

16 (margin, beside "boriosa inuentione")

c An sacerdos. *Adde tu, an forensis præbēdatus in aliqua ciuitate dicatur ciuis illius ciuitatis? Vide Barto. in l. hæres absens. in fi. ff. de iudi. Inno. in cap. ex ore de priuile. & quod no. in ca. fi. de eo, qui mit. in poss. causa rei seruan. Vide per Scribentes in ca. dilectus. el 2. de rescr. & c. ex parte. de fo. compe.*

SCRIPTVM Fuerat hic, vt vicegerenti, ſm cõem intellectum Docto. hic. Adde primò de materia vicegerentis, Vtrùm dicat ordinarius, & quo cognoscat? Car. in cle. 1. in 6. oppos. de of. vica. cum concor. de quib. per eum, & Ang. Aret. Insti. de excep. in rub. fol. 2. Bar. in l. si filius. ff. de le. præst. And. Sicu. in c. sanè. lo 2. in 1. no. de of. dele. & in c. 1. de of. lega. cum alijs concor. de quib. ad saturitatem per Alex. in rub. ff. de of. eius cui man. est iur. Et omitto: quia non tangit hic. Per istum intellectũ dixit Abb. anti. quẽ sequunt hic oẽs, ante Abb. Modernũ, qui non ponit, ꝙ si præpositus Magolensis, vacante sacristia Magolensi, quam ipse tenet de consuetudine, qñ vacat reciperet mandatum Papæ sup aliqua materia sacristiæ pertinẽte ad sacristiam, si ante executionem sit creatus sacrista, ipse habebit exequi, non præpositus. Ex quo intellectu habemus hic tex. valde singu. ꝙ scribendo illi, qui repræsentat aliũ, nunquã vr in dubio scriptũ, vt executori, sed vt vicegerenti: qa si esset scriptũ vt executori, creato dño non trãsiret in eo mandatum, & tñ transit, vt in isto tex. quem in hoc meritò oẽs extollunt: secus dicentes, si scriberet capl'o subsistente epo: quia non posset eps compelli plus, q̃ si scriptum esset extraneo: qa nõ est scriptum capl'o, vt vicegerẽti, sed vt capitulo. Similiter si sede va. scriberetur extraneo, vt cõferret loco, & vice epi, & hoc constet, vt si dicatur, Tibi gerenti vices, tunc poterit conferre, anteq̃ superueniat collator, non eo superueniente, ſm But. Et caue: quia si scribitur capl'o, vt conferat sede non vacan. vr dari pro tunc noua ptãs cõferendi: quia scit Papa, ꝙ capl'm solùm conferre non pt. Item, qa non gerit vices epi: secus, si scribit vacante sede: qa non vr dare nouam ptãtem conferendi, sed respicere ptãtem illius, cuius in genere vices gerunt, vt clarè patebit in additione immediatè seq. ver. in quantum dicit hic, &c. Illud aũt, ꝙ lr̃æ respicientes vicegerentẽ extendant ad nouiter creatum: limita verum in mandato; secus in iurisdõne delegata: qa per rescriptum ꝯ vicegerentem non conuenietur dñs nouiter creatus. Ita vtiliter dicit hic Inn. Io. And. But. & Imo. & Dom. per c. j. de alie. iud. mu. causa fa. Vbi innuitur à ꝯrio, ꝙ si ille, ꝯ quẽ literæ impetrantur, transferat in alium possessionem, super qua impetrans volebat eum conuenire, non conuenitur ille, nisi malitia eius interueniret, licèt transferens gesserit priùs vices suas. Item quia rescriptũ non extenditur ad alium, ff. de of. dele. c. P. & G. Neq; ad multos, c. 2. de rescri. in 6. assignant rationem drĩæ: quia iurisdictio delegata restringitur, d. c. P. & G. j. eo. ca. fi. Mandatum verò non: quia non debet restringi inobedientia, sed potiùs ampliari, 8. q. j. sciendum. vti hic per eos. ¶ Ab ista limitatione excipiuntur aduertenter duo casus. Primus est, vbi rescriptum impetratur ꝯ prædecessorem: quia si res non est integra, transit in successorem in beneficio, & ad alium successorem vl'em. Inn. But. & Imo. hic, p d. c. dilecti. de fo. cõpe. & j. eo. significauit. & ibi dicet. Rõ drĩę est: quia maior est vnitas inter habentem dignitatẽ & successorem, q̃ inter gerentem vices, & nouiter creatum. Nam successor censetur eadem persona cũ defuncto, in Auth. de iureiu. à moriente præsti. §. 1. & iura, q̃ habet à prædecessore, l. hæreditas. ff. de re iudi. Sed hic eps nõ habet sua iura à capl'o, sed aliàs ex dispositione iuris cõis. Ideo non dr ipsius successor, secundum prædictos. Et caue: quia oĩa verba eorum non rectè adaptantur ad successorem in beneficio; quia benè verum est, ꝙ nil trahit à vicegerente, sed nec etiam à prædecessore; sed à collatore. ¶ Secundus casus est, quando ꝯ gerentem vices esset lis contestata. Ita simpliciter Inn. Ioan. An. & Imo. hic. But. non ponit hic. Sed Domi. intelligit, quãdo lis esset contestata cum defuncto. Quæ verba sunt obscura, & fortè loquunt solùm in successore, q trahit ius à defuncto; quia in illo bene distiguit, Vtrùm esset cũ defuncto lis ꝯtestata, vel non, j. eo. significauit. cũ mã. Sed si diceres, ꝙ litis ꝯtestatio ꝯ vicegerentem operaretur transitũ iurisdõnis delegatæ in nouiter creatum, esset maxima restrictio ad prædicta. Et ideo cogita. Et adde istis Alex. in l. & quia. in fi. ff. de iu. om. iu. vbi ponit, an mandatum factum Potestati, transeat in vicegerentem. Et adde, ꝙ licèt aliquis prælatus gerat vices alicuius curati, sede eius vac. per hoc solum non dicitur iste vicegerens habere beneficium curatum, etiamsi ad hoc teneatur ex constitutione, Old. cons. 202. Factum tale est; statutum est. Quod no. ad multa.

SI PAPA Scribit ei, qui de iure conferre non põt, vt cõferat, vr nouam ptãtem dare; sed si esset ordinarius collator, & pp spãlem certum casum conferre non posset, lr̃æ non valebunt; qnia cùm illum casum non ignoret Papa, nõ potest videri dare ptãtem de nouo. Io. And. hic post But. Adde Domi. in c. cùm aliquibus, ad fi. de rescri. in 6. vbi idem tenet post Ioã. de S. Georgio. Per quã doctrinam dicit hic Imo. ibi, tu potes etiam attentare. ꝙ excusatio capl'i fuit bona hic, etiam non creato epo; qa habebant potestatem ordinariam conferendi va. sede. Sed fortè ex aliquo casu spãli ad epm spectabat collatio. Vnde cùm Papa hoc nesciret, meritò se excusabat; quia non dabatur potestas ex isto rescripto. Quòd autẽ de iure haberent conferre, probat sic; Eps habet conferre beneficia cum consensu capl'i, vt plenè tractatur per gl. & Docto. in c. eccle. lo vlti. de elect. Sed capl'm vac. sede potest conferre beneficia spectantia ad epm & capitulum, c. vnico, ne sede vac. in 6. Ergo est ordinarius collator. ¶ Sed certè somniauit in hoc Imo. licèt ipsum simpliciter sequatur And. Sicu. Primò; quia sequeretur ex his, ꝙ nõ esset hic scriptum capl'o vt vicegerenti, sed vt ordinario collatori. Ergo eps creatus non teneretur. Cuius ꝯrium hic firmant oẽs, & ipsemet Imo. ¶ Secundo; quia non est verum, ꝙ capitulum de iure cõi va. sede sit ordinarius collator beneficiorum. Imò dicit tex. ne sede va. c. 2. ꝙ hoc nõ est iure cautum. Et hoc pro indubitato præsupponit hic But. & Domi. in euidentialib. Et sæpe ipsemet Imo. licèt illa regula a ex aliquo iure spãli a possit fallere, de quo Papa non præsumitur scire. Et ita loquitur d. c. vnicum, in prin. ne sede vac. in 6. Tertiò, qa non sequitur, Eps habet conferre rr̃ requisito capitulo; ergo capitulum semper succedit; quia hoc modo nihil importaret rl'a d. c. 2. Præterea non est simpliciter fatendum, ꝙ habeat requirere capitulum. Imò fit lõga distinctio præsupponentis pro rl'a ꝯrium, vt latè Ro. de concess. præben. 4. in nouis; Domi. in §. 1. 21. distin. omnes. in c. cùm ecclesia Vulterana. de elec. ¶ Præterea posito, sed non concesso, ꝙ eps haberet semper conferre cum consensu capituli, non sequitur, qđ dicit Imo. & An. Sicu. videlicet, Ergo sumus in casu d. ca. vnici. scilicet ꝙ capl'm sede va. poterit conferre; qa tex. ibi in prin. in ver. cõiter pertineat. loquitur de collationib. ꝯpetentibus epo & capl'o cõiter; nos loquimur vbi requiritur consensus capituli. Et ista valde differunt; quia requisitio illius ꝯsensus non facit, ꝙ collatio non spectet ad solum epm, vt apertè dicit tex. in d. c. vnico, ver. cùm vero. Et hinc est, ꝙ sufficit impetranti exprimere collatorem, licèt cũ aliquorum ꝯsensu habeat conferre, vt optimè declarat Io. And. in c. cum in illis. ibi, in ꝯrium põderãda vr. de pbẽ. in 6. & sequitur ibi Dom. in §. fi. per d. c. vnicum, vt no. p Maria. in repe. c. postulasti. ver. quæro. j. eo. ¶ Similiter dicit Rot. hoc ti. 73. in antiq. ꝙ non vr collatio spectare ad te & me communiter, licèt in eius expeditione habeam te consulere. Et idem Abb. de re iudica. non potest. in fi. ¶ Similiter dicit Rot. de præb. 10. in antiquioribus, ꝙ impetrans beneficium spectans ad collationem certi abbatis, potest petere illud, qđ Abb. habet conferre cum ꝯsensu alterius, sicut si haberet solus conferre, per d. c. vnicum, ver. cùm uerò. ¶ Similiter dicit Rot. de conces. præben. 2. in antiquioribus, ꝙ si fit mentio de beneficio spectante ad presentationem Abbatis, venit illud, ad qđ præsentat cum consensu alterius. Secus, si ad ipsum & alium spectat cõiter collatio, per d. c. vnicum. ¶ Quem tex. tanquam malè gustatum, no. perpetuò ad materiã l. serui electione. §. 1. ff. de lega. 1. videlicet, ꝙ non dicitur spectare cõiter duobus id, quod vnus facit cum consensu

a Iure speciali. *Vide no. per Car. in cle. si de beneficio. de præb.*

sensu

sensu alterius. Et ex his remanet dicta Imo. multipliciter defectuosa, & quasi æquiuocãtia in cognitione nostrorum terminorũ. ¶ Scias tñ, ꝙ in materia fauorabili, si fit mentio de beneficijs spectantibus ad episcopũ, veniunt ẽt ea, quæ spectãt ad episcopũ & capitulũ coĩter; puta, si Papa reseruat omnia beneficia exceptis spectãtibus ad collationẽ capituli & epi. Ita latè Cal. de præb. cõsil. 20. scias ẽt istud, ꝙ non dicitur spectare ad duos, qñ vnus facit requisito ꝯsensu alterius: & nihilominùs actus põt ẽt attribui tunc duobus, per id, quod dixit Host. in ca. graue. de præb. & sequũtur ibi alij, maximè Imo. & Arc. & Dom. in §. 1. 17. dist. dum dixit, ꝙ ad hoc, vt constitutio dicatur cõcilij ꝓuincialis, paria sunt dicere, Nos archiepiscopus de cõsensu coepiscoporũ: vel Nos cõciliũ. Secus, si diceret, De cõcilio: quia cõciliũ non tenetur seq, cap. cùm in veteri, de cle. Ex quo intulit egregiè Abb. in sermone, Maximum. habito in cõcilio Basileæ contra oratores Eugenij, ꝙ ita dicitur constitutio concilij illa, quæ fit per Papam cũ his verbivis, delicet, De patrũ consensu, vel concilio decernente, vt in capi. scelus. 2. quæst. 1. & in cap. nimis. de iureiu. sicut de illa, quæ intitulatur, Concilia; quod etiã retuli in cap. 1. in prin. de pact. Et est dictum nouissimum, & non tritum.

ERAT ISTE Electus tempore huius mãdati. Ioan. An. sup verbo, cõmissæ. post Fran. Vercel. Adde gl. quæ sentit oppositum. c. dilectus. lo 2. in gl. maiori, paulo ante tit. ĩ. de pben. Et idẽ sentit But. hic & in 3. no. dicens, hic esse arg. euidens, ꝙ electus & confirmatus nõ põt cõferre. Quod reprobat Imo. ver. aduerte. quia sufficit confirmatio, vt per gl. & oẽs, de ele. transmissa. ¶ Sed vnum pondera accuratè, qđ dicit hic But. ibi, no. ꝙ mandatum, ꝙ sicut vicegerens nõ põt adimplere mandatum subrogato principali, ita qñ cœptus est subrogari, licèt nondum sit perfectè promotus, pp spem proximæ promotionis, per quã differt, donec subrogeť in totũ. Idẽ Bu. hic dicẽs, ꝙ expirat potestas vicegerentis, si est propinqua subrogatio, putà iã cœpta, per illũ tex. Idẽ Dom. hic in 12. no. dicens, ꝙ ante perfectã promotionẽ debet vicarius differre executionẽ, donec dñs subrogeť, qñ iã cœptus est subrogari. Et idem Dom hic ad fi. & Imo. licèt ista dicta attribuat Io. And. qui in lib. meo non dicit hoc de ꝓpinquitate. Et est dictũ aureũ. ¶ Non aperiũt isti, in quo gradu erat ista ꝓpinquitas. Si enim intelligeret, ꝙ esset electus & confirmatus, prout vř aperire Imo. ista parum importarent. primò, quia licet non sit consecratus, tamen nõ dicitur esse propinquus potestati cõferendi: imo pfectus est, quo ad hoc, ſm gl. in d. c. transmissam, bñ propinquus est integritati tituli & dignitatis epalis: sed respectu huius potestatis nõ est propinquus metæ, sed iam ad metã. Vnde credo mẽtẽ But. & Dom. fuisse, ꝙ eo statim electo expiret potestas vicegerentis: quia dicunt, ꝙ pp istam spem proximi euentus debet differri executio mandati. Ergo sentiũt, ꝙ non esset confirmatus; quia nõ esset opus dilatione. Ad idem gl. Io. An. hic, super verbo, commissæ. ¶ Resultabit ergo hic conclusio valde solemnis, ꝙ sicut creato dño expirat potestas locum tenẽtis, ita creatione cœpta, licèt ille actus inchoatiuus adhuc non faciat habilẽ ipsum cœptũ creari. Benè facit, qđ no. Bal. in l. pe. ff. de mil. testa. ubi dicit, ꝙ potẽtia propinqua actui reputať pro actu. Vñ cõsecrãdus de ꝓximo habeť p cõsecrato. Et dicit Ang. ĩ l. ex eo. ff. eo. ti. ꝙ pœna statuti de offendente eũ, quẽ rector iussit matriculari, hẽt locũ, licèt nõdũ esset descriptus. Et dicit Dom. in c. pŏderet. i. fi. 50. dist. ꝙ q dicit in supplicatione, ꝙ scribebat in registro Papæ, nõ dicit mẽtitus, licèt nondum cœpisset scribere, dũmodò esset deputatus. Et idem Maria. in rep. c. de multa. de pb. allegãdo Domi. in capi. cũ illis. §. 1. in prin. de præb. in 6. per illũ tex. in verbo, scribimus. & comprehẽdit, quod nondũ erat scriptũ. Et dicit Abb. in c. ecclesiæ. 3. no. de immu. eccl. per illũ tex. ꝙ basilica gaudet priuilegio ecclesiæ, licet nondũ consecrata: quia est irreuocabiliter dedicata Deo, & de proximo cõsecrãda. Et dicit Bal. ĩ l. si pro ea. 6. q. C. man. ꝙ sicut fideiussor cõdẽnatus agere põt, ita qñ euidẽter apparet, ꝙ in breui condemnabitur. Et dicit Bal. in l. 2. quasi in fi. C. de exhi. re. ꝙ qñ quis est plene conuictus & confessus, non solùm mittiť ad carceres, sed ẽt in cõpedibus: quia tũc destinatus est & dignus pœna. Et dicit Bar. in l. emptor. §. 1. in fi. ff. de pac. & Bal. in l. si creditores. in prin. C. de fideicõ. & Imo. in l. j. ff. de his, quæ in test. delen. ꝙ bãnitus, qui soluit & liberatus est à principe, vel à iudice, non diciť amplius bannitus, ẽtsi actualis cãcellatio nondũ sit secuta; secus, si simpľr soluisset, & neq; verbo, neq; facto esset cãcellatus. Bal. in l. Labeo. §. j. in fi. ff. de pact. Et ita intellige ipsum in l. hmõi. §. si ita. ff. de leg. j. & ibi per Alex. Et ita intelligas multiloquiũ, qđ ponit Lud. de bannito in rep. l. j. C. de hæ. inst. ꝯcludẽs istum posse impune offendi ante cãcellationẽ. Et adde Pe. de Anc. ꝯs. mihi. 421. Fuisset expediens. ubi certo respectu æquiparat proximũ articulo mortis, mortuo. Hęc & his similia faciũt pro doctrina s̃. elicita ex dictis But. & Dom. hic. pro quibus etiã vide, q̃ late dicentur ĩ. eo. cùm adeo. in q. an destinatus ad clericatum habeat pro clerico? & idem in similib. destinatis. Tamen diuersis modis limitanť pdicta, quas rõne impertinentiæ omitto. Sed inter alias limitationes una est, nisi lex requirat certũ actũ pro forma ꝯpletũ, p l. ex eo. ff. de mi. test. ubi non sufficit, ꝙ sub militari stipẽdio iter fiat, nisi etiã in militum numero referat: supple, uel sit iussus cingi, p l. q̃ sequitur. Et iõ dicit Pe. de Anch. ꝯs. mihi 393. ꝙ ante lapsum tps de consecrandis epis nõ uacant priora beneficia: quia requiritur pro forma consecratio, uel lapsus tpis ad consecrandũ, sicut in excõicato requiritur absolutio pro forma, de sentẽ. excom. cùm desideres, & c. quod ĩ dubijs. ¶ Alia est limitatio, nisi agatur de pęna incurrenda: quia non sufficit processus sine effectu, c. perpetuæ. de elec. in 6. iuncto c. cùm in cunctis. §. quod clerici. de elec. & quod ibi Abb. in 1. col. ibi, & p istum tex. facit c. commissa. in prin. de elec. in 6. cũ ꝯcor. quas posui de præsum. c. 1. 4. fal. tractando, quando conatus puniatur pro effectu. Alia est, dũmodò spes proximi effectus sit certa & infallibilis: secus, si illud quod restat, posset non seq ob impedimentũ iuris. Ita sentiunt Doct. d. locis, maxime Abb. in d. c. ecclesiæ. & Bal. in d. l. si pro ea. & Alex. in l. j. §. si seruus. ff. de acqui. pos. in lec. noua, dicens ꝯ Pau. ibi, ꝙ si omnia necessaria ad bannũ expedita sunt, & sola pronũciatio restat, non põt bannitus dici neq; ut bannitus offendi: quia si pendente tpe ad appellãdum à banno, offendi non potest. glo. & Bar. in l. ex iudiciorum. ff. de accus. cum ꝯcor. multo minùs ante bannũ: & si cùm possibile sit, ꝙ bãnum retracteť, spes non est de infallibili. ¶ Sed dices, ubi quis est electus, spes integræ promotionis est fallibilis: quia forte non ꝯfirmabiť. sed in ꝯfirmato spes bene est certa. Ergo pdicta non procedunt: quia uolunt But. & Dom. ꝙ sufficiat quem esse electum. Respondeo, ꝙ non dicunt, ꝙ electus non habeat pro pręlato, quo ad hoc, ut ipse possit exeq: sed ꝙ debet supersederi usque ad confirmationem, & hoc operabitur ista cępta creatio. Vnde stabit executio in suspenso. Propter qđ crederem potestatem uicegerentis non expirare ipso facto, sed stare in suspenso, & posse ad eum redire, si ꝯfirmatio non sequereť. Quàmuis prædicti non declarent ista, super quib. cogita, tanquam super rebus nouis.

17 IN Mandato facto † epo, non succedit capitulum eo mortuo, etiam literis iam præsentatis. But. hic in fi. ꝯ Ioan. And. & firmiùs sequitur Imo. & Domi. hic in fi. & And. Sicu. Addatis Archi. in tracta. De hæresi, quem edidit ad instantiam Bonifacij VIII. infamati de simonia, sub §. post hoc q̃ro. ad fi. ibi, ex quibus iuribus satis plene patet. ubi dicit, se non credere, ꝙ mortuo epo iurisdictio delegata epi deuoluatur ad capitulum, imò reseruabitur futuro successori. Et sequitur Fede. consi. 30. an capitulũ sede ua. post prin. & consi. 130. Factum tale est: quædam domus s. in fi. dicens, ꝙ potestas delegata, quamuis perpetuata non sit, trãsit ad capitulum: & subdit, ꝙ episcopus dãdo generalem uicarium dedit ei committere ea, quæ competunt ratione iurisdictionis ordinariæ, non autem ex potestate delegata. ¶ Pro quo ultimo uide omnino

no Rot.de off.uic.ultima,in antiq.& eo.ti.3. in antiquioribus.ubi dicit, ꝙ licet pro futuris occurrentijs possit eps aliquid cõmittere uicario de cõpetentibus epo solùm ĩ habitu,tñ cõpetitura non habitu & actu, ut futuras commissiones Papæ,non põt ei cõmittere:& iõ licet mandatum uicarij diceret, ꝙ posset dispensare in oĩbus casibus in quibus ipse eps dispensare posset sine authoritate ordinaria,siue delegata,ẽt sibi ab Apostolica sede commissa,uel cõmittenda, tñ dispensationẽ postea commissam epo circa illegitimũ,nõ poterit uicarius adimplere.Multa allegant,maxime de off.or.Romana.§.1.lib.6. Respõdent ad c.confirmationem.de ele.in 6.ubi potest Metropolitanus cõmittere potestatem cõfirmandi electiones futuras, ꝙ ille habitus potestatis competebat sibi ordinario iure. Sed hic nullã habebat in talibus potestatẽ inclusam sub potestate ordinaria.Quod bene no.Adde etiam Car.in cle.1.uer. duro.8. q. de hære. ubi post Pau. late firmat idem, ꝙ Bu.hic, licet ĩ potestate delegata à canone nõ firmet.Sed in ea idem tenet Do. late in c. unico,3. q. ibi,septimò,an succedat.de ma.& obe. in 6. Et adde Lu. consi.606.in re ꝑsenti . in fi. ubi pulchrè concordat cum ꝑdictis,extollens uerba Bu.de fo.comp. uerum.ibi,per q̃ pluries dixi.ubi dicit,se pluries dixisse,ꝙ capitulũ ua. se.ñ succedit in potestate literarũ executoriarũ,q̃ danĩ in ꝑsonã epi, si ꝯferunt potestatem,q̃ non ꝯcurrit cũ potestate iuris cõis,ꝑꝑ famosum dictum Inn.ibi ꝙ capitulum succedit solũ in cõpetentibus epo iure cõi,non iure accidentali.Et est gl.in c. scriptũ.in verbo,speciali.de elec. & ibi Abb.& Fed.d.ꝯsi.30.cũ ꝯcor.multis, quas reduxi in d. c. verũ.Scias etiam circa ista, ꝙ in mã indifferenti appellatione epi intelligitur de solo epo, non de episcopo & capitulo. Abb.in c.cũ Apostolica,in fi.de his, quæ fi. à præ. inferens,ꝙ si conceditur epo facultas doctorãdi, non intelligitur,ꝙ faciat doctores cũ ꝯsensu,vel ꝯsilio capituli. Quod no.¶Faciunt hæc ad q.non tactam,vtrũ vicarius datus à capitulo,sede va.possit absoluere quẽdã à peccato,cuius absolutionẽ Papa mandauit alternatiuè episcopo, vel eius vicario.Mihi de hoc interrogato videbatur primò,ꝙ sic,ꝑꝑ gl.4.in cle. 2.de rescri.quæ dicit, ꝙ appellatione vicarij venit vicarius capituli, vac. sede: quia est vicarius episcopalis iurisdictionis. Et sequitur ibi tandẽ Car.q. 13. Itẽ quia vicarius datus à capitulo põt absoluere de casibus reseruatis episcopo.Fed. d. consi. 30. quem extollit Abb.de ma.& obe. his, quæ. in fi. Ergo sicut iste casus competeret episcopo,si adesset, ita & isti . Item qa non præiudicatur episcopo.Ergo,&c.vt per Abb. in d.c. his.Et glo.in uer.casus.in cle.1. de hæret. respondit ꝯ̃riũ: quia capitulum non põt istum absoluere . ergo nec eius vicarius.Consequentia no.per.l.nemo põt.ff.de re. iu.ĩ. de iu.pa.qđ aũt.cum si.Antecedens probatum est s̃.quia in mandato facto epo in materia non competente sibi đ iure cõi , capitulum non succedit . Contraria procedunt in his, in quibus capitulum succedit de iure . Non obst. gl.in d.cle.1.quia imò negat,ꝙ vicarius capituli, dicatur vicarius epi.Sed dicit,ꝙ est vicarius iurisdictionis episcopalis. Et intellige de illa iurisdictione, quæ est in capitulo,in quantum repræsentat episcopum,non de omni iurisdictione episcopali, quæ nõ transit in capitulum;quia maiorem non põt habere capitulum ipsum constituens. Non dicas, ergo ; licèt capitulum non possit, tamen iste potest,cùm sit vicarius episcopi: quia hoc est falsum . Nã est vicarius iurisdictionis episcopalis & ordinariæ : & sic illius,quam assumpsit à capitulo,non delegatæ,quæ non est in capitulo,nec in eo.Et hæc no. tanquam noua & vtilia.,¶In quantum gl.ponit,vtrùm attendatur dies datæ, remittunt omnes ad c.dilectus.lo.2.de præb.vbi do.Abb. pulchrè ponit,quem formaliter recitat hic An.Sic. eum non nominando,& nihil addendo.Aliquid ẽt ponit hic Imo.quem ẽt recitat.Sed quia dictum cap. dilectus. pertinet ad lectiones ordinarias: ideo omisso opportuno discursu solùm , vt habeatur notitia aliqualis huius articuli,collegi regulam cum 6.fa.pluribus de nouo insertis vltra Scribentes in d. ca. dilectus.quibus tamen ex infrà scriptis aliquid addes.

18 TEMPVS Datæ † regulariter attenditur. Tex.hic, & in cle.fi.de rescr.vbi attenduntur beneficia , quæ erant tꝑe datæ, non hodie.Facit c.si super. de offi.dele.in 6.vbi qñ gratia est perfecta in rescripto,attẽditur tꝑs datæ,licèt tꝑe executionis decesserit concedens. Ad idem c. fi.ĩ.eo. vbi non attenduntur actiones fortè post datã.Ad idẽ c.tibi,qui.& ca.duobus. de rescrip.in 6. ubi in prælationibus gratiarum inspicit data.Facit c.si eo tempore. eo ti.in 6. vbi surreptio consideratur respectu datæ.Facit glo.eo. ti. statutum.in ver.canonicis.ad fi.ꝙ in cõsideranda habilitate delegati attenditur tempus datæ. Et istam regulã in beneficialibus firmat Imo.ĩ.eo.c.in nostra. reprobando gl.2.in prin.& ibi,& ĩ.eo.abbatem.reprobando gl.1. ibi. ¶Fallit primò, in consideranda habilitate impetrantis. quia attẽditur tempus vacationis,ca.ei,cui.| de præb.in 6. Facit ca.is,cui.eo.tit.& lib.ubi ille dr̃ idoneus, qui est idoneus tꝑe collationis, non tꝑe datæ. Facit glo.in cle.2. in ver.constitutus. de æta. & quali.ibi,tu dicas . Ex qua colligit Imo.post But.ibi, ver. ex glos.no.ꝙ ubi personæ habilitas requirit ad certum actũ,sufficit, ꝙ adsit tꝑe exercitij actus,in quẽ exercitiũ applicaĩ . ¶Intellige sanè, dũ modò impetratio fuerit sine surreptione;putà, quia simpliciter petijt primum vacaturum,&nihil expressit:quia poterat habere beneficiũ,cuius non erat capax, qñ impetrauit,si hodie est capax:sed si tunc expressisset, putà petẽdo curatũ,vel non curatũ,non posset hodie hẽre curatũ, si tũc erat inhabilis.Ita Io.An.in d.c.dilectus.inferens, ꝙ si Papa motu proprio scripsisset pro curato,vel non curato,non hẽret locum d.c.si eo.de quo facit festum Ab.ĩ d. c.dilectus.Sed caue,ꝑ ea,quæ ponit Do.in d.ca.ei.cui.vbi insistit in ꝯcordia illius tex.& d. c.si eo.Tãdem sequitur solutionem gl.ibi,ꝯcludendo post Imo. ꝙ si in casu ca.si eo. ꝯcedens nihil dixisset de curato,nec ẽt impetrãs , per hoc nõ habebit curatũ,ꝑ c.cũ in illis.in prin.de prꝑb.in 6. secus in ꝑbenda sacerdotali: qa si de ipsa nihil fuit dictũ, sufficiet quẽ esse habilẽ qñ vacabit:qa in eo requirit minor idoneitas.Et sic loquit c.ei,cui.vt latiùs ꝑ eum.¶Nõ aperit,si scriberet,Motu proprio, vtrum veniret curatũ? de quo dicetur post Abb.ĩ.ca.prox.ver. quinta cõclusio. Et ꝙ in surreptione attendaĩ data,no.Io.An.But.&Imo. ĩ.c.prox.dũ loquunĩ de eo , q tacet dignitatẽ, quã habet tꝑe datæ,licèt nõ hodie.Nec obst.huic. fallentiæ gl. in d. c.statutũ qa,fm Imo.in d.c.fi. de rescri. loquitur in delegatione iurisdictionis, in qua imprimiĩ habitus tꝑe datæ rescripti.Ideo fm illud tꝑs exigitur habilitas,vt latiùs ꝑ eum distinguentem pulchrè,quo ad hanc fallentiam .

19 ¶Fallit secundò, vbi † agitur de cognoscenda inobediẽtia,vel negligentia non adimplentis mãdatum Apostolicum ; qa attenditur dies præsentationis, non datæ a.Ita tex. in c. si capitulo. de ꝯces.præben. in 6. & in d.c.dilectus. lo 2.Idẽ in rescriptis ad lites,vbi attenditur dies receptionis in computando tꝑe præfixo expeditioni causæ, de appell.super eo. lo 2. dummodò apponaĩ tempus numero dierum,vel mensium: secus,si diceretur,sit causa expedita tali die,vel ante tale festũ:qa tempus currit à die datæ.Io.And.ibi,& alij, cũ quibus transit Phil. instruens impetrãtem, vt differat præsentationem , donec videat tꝑs idoneum adexpeditionem,qñ habet currere à die receptionis . ¶Fal-

20 lit † tertiò in computando anno dato ad vtendũ rescripto b ad lites, ne expiret ꝑ fm impetratũ ab aduersario : qa non computatur à tempore datæ , sed possibilitatis præsentandi , ĩ. eod. si autem.& c.plerũque.vbi dicetur. Et ad de Old.consi.56.vbi ponit, quando incipiat currere tꝑs gratiæ de percipiendis fructibus in absentia per bienniũ .

21 ¶ Fallit quartò,vbi † agit de attendenda collatiõe,vł reuocatiõe iurisdictio-

a Non datæ. *Pro qua materia vide Bal. in l. si duas , in princip. in lect. Nic.de Neapo.ff. de excus. tu. & in l.falsus. in versic. scias tamen. C. de fur. & Bald.in §. die Lunæ. de pa. Constan. & Spe. de rescr.præs.§.fi. vers.fi.& pro Archi.Io. An. & Gemi.in proœ. 6.li.et uide Card. in cle. fi.in princ. de rescript. & in clem. j.in fi. de præbend. & in cle. j.9 not. de censi.& Alex. de Imo. cons. 41. 4. parte.*

b Rescripto. *Adde tu, quòd literæ Papales*

Papales præsentādæ ad lites, si nō sunt præsentatæ intra annum, habent robur tantū in perpetuum, ita demum, nisi aliæ sint præsentatæ contrariæ. Pau. de Cast. consil. suo 156.

nis: quia inspicitur literarum præsentatio, vt d.c. super eo. & ibi Phili. & c. audita. de resti. spol. gl. penul. in c. sæpe. 23. q. vlt. Habuim⁹ opportunè s. eo. cæterū. quo ad reuocationem iurisdictionis. Et dicit hic Ioan. And. ꝙ delegatus sortitur habitū iurisdictionis à tempore datæ, sed exercitiū tpe receptionis, per d. c. super eo. & j. eo. pastoralis. Propter qđ dicit Dom. hic, non valere collationē executoris, qui confert beneficium nō receptis literis suæ potestatis: quia si nō habet exercitium priùs, ergo processus nullus, de off. deleg. prudētiam. Et ita dixit se dixisse in facto. Et idem ponit in c. 1. §. 1. de offi. ord. in 6. Pro quo vide Rot. amplissimè ꝯclus. 457. Circa tertiū. in nouis, vbi idem decidunt valde solenniter. Et de ipsa loquitur Mylus ī ver. gratia. in prin. & est vna de illis, quas non reperi in rubricatis de nouo. In quo ēt vide Rotā. de offi. deleg. 4. & 6. in nouis, quæ in hoc videntur ꝯ̄riæ. ¶Quinimò est alia decisio de conces. præben. 4. in antiquioribus, vbi decidit punctualiter ꝯ̄rium eius, quod dixit Rota, vbi suprà. & Do. hic, & dicitur per tres instantias ita fuisse obtentum in Rota, ꝙ si data literarum præcedit processum executoris, valet, licèt tpe processus nondum essent præsentæ: imò ētsi tpe processus nondum erant dati executores, dummodò gratia esset signata, & bullæ emanauerint sub data anteriori ipsius processus. Et est decisio mirabilis, in qua habeo noua prò & ꝯ̄ vltra prædicta, & aliquid dixi j. eo. sci
22 scitatus. ¶Fallit † quintò in attendenda natura & qualitate beneficij: quia non inspicitur tps datæ, sed hodiernū. Old. solenniter ꝯs. 58. Quidā impetrauit. dicens, ꝙ si scribit pro beneficio certi valoris, & tpe datæ excedebat, sed hodie non, attendit tps præsens: qa tunc q̄ritur plenum ius in beneficio, c. si. de ꝯcess. præb. in 6. Inducit d. c. ei, cui. & alia multa, quæ latè reassumit Rota. de cōces. præb. in 6. in antiquis. Vrbanus Papa v. loquens de inspicienda taxa mutata, rñdet ad ca. si eo. ꝙ ibi respectu curati gratia erat ab initio surreptitia. Ideo tpe nō ꝯualescit. Et ista dicta Old. ponit Io. An. in Spec. super rub. de ꝯcess. præb. & Pet. de Anch. in cle. vnica, de ꝯcess. præ. Et idē tenet Old. ꝯs. 168. quæs. 2. loquens de cognoscendo valore beneficij. Et idem no. Old. ꝯs. 229. Hic sunt dubia. ibi, ad quartum. ¶Benè facit lōga disputatio Cal. q̄ inci. impetrauit Do. beneficiū curatū. & est fol. 105. vbi dicit, ꝙ qui impetrauit curatū, nō pōt petere illud, qđ hodie est simplex, licèt tpe datæ esset curatū. Et eius dicta colligit Pe. de Anch. in d. cl. 1. Bonus tex. cū gl. in l. si mater. C. ne de sta. defun. Per quē dicit ibi Bal. ꝙ vbi beneficiū aliqn̄ fuerit curatū & nunc regitur vt simplex, debet haberi pro non curato, & econtra: quia attendit vltimus status. Et alle. tex. in l. Mella. § sed si alimēta. ff. de ali. & cib. leg. vbi dato diuerso stylo præstationis alimentorū, attendit vltimus. Similiter dicit Rota de prob. 19. in ant. ꝙ in materia ca. cùm de beneficio. de præb. in 6. sufficit probare bñficiū fuisse rectū p clericos seculares decem ꝓximis annis, vt dicat seculare, nisi probetur ꝯ̄rium. Similiter dicit Lu. in l. post dotem. sol. mat. ꝙ facta mentione consuetudinis, si allegātur in eodem loco ꝯ̄riæ ꝯsuetudines, præualet vltima, tanquam derogatoria aliarum, per d. §. sed si alimenta. Similiter dicit Rota de sepul. j. in anti. ꝙ si ecclesia parochialis erigit in collegiatā, portio quæ soluebatur Antonianis, soluet tanquā de collegiata, non tanquā de parochiali. ¶Similiter dicit Ro. de rescri. 43. in antiq. & de iure pa. 13. in eisdē, & de pb. 5. in antiquioribus, & Old. cons. 312. Thema q̄stionis tale est, ad reges Romanorū. ꝙ si Papa scribit de bñficio pertinente ad collationē, talis nō intelligit de collatione, quæ pertinet, quo ad proprietatē, sed quasi possessionem: qa præsens & vltimus status inspicit. Quod bñ no. Et pulchrè ponit Cal. de hoc, de pb. cons. 33. An si Papa. Similr dicit Lu. ꝯs. 370. Non video, &c. ꝙ ista clausula, videlicet, Dūmodò nō fiat ꝑiudiciū alicui graduato in facultate licita, intelligit ēt đ illo, qui hodie est graduatus, & habet gratiā, licèt tempore datæ clausulæ non haberet gratiā, nec esset graduatus: qa ille fauor non respiciebat gratiā, sed ꝑsonā. Ab istis excipit casus extrauagantis Io. 22. Sedes Apostolica. fol. impressarū 101. vbi dr̄, ꝙ dimembratio diœcesum nō nocet expectatiuis priùs datis, quarū fauore nō attēdit ꝑsens status, sed antiquus. Excipit ēt similis casus, quē dixi j. eo. in nostra. corollario 39. ver. fallit quintò. Et ex istis apostillabis Bal. ī d. l. si mater. Nec reperies ista ab alio cumulata. ¶Fallit sextò, vbi literæ secūdæ ad bñficia, habent clausulā derogatoriā ad primas, sicut clausula, Anteferri: qa tūc nō inspicit data primarū, c. si capitulo. & c. si soli. de pb. ī 6. latè Fed. ꝯs. 291. qa in ꝑsenti. ibi, sum⁹ modò expediti de duobus. ponens multa in hac mā. Et de clausula Anteferri, dicet j. eo. c. Et vbi non ꝯstat de prioritate datæ, recurre ad c. si duobus. cum materia, de rescr. in 6. Hęc oia ꝓcedūt in ꝯsideranda natura unius rescripti. ¶Quid aūt si plura concurrunt, an & qn̄ stet datæ, dicet j. eo. ca.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum impetratum ad beneficia, non valet, si in eo tacetur qualitas dignitatis impetrantis.*

2 *Mentio debet fieri in rescripto de qualitatibus beneficij obtenti, & non sufficit generalis.*

3 *Vbi lex requirit expressionem alicuius rei pro forma, oportet rem specialiter & non generaliter exprimere.*

4 *Valor beneficij an & quando sit exprimendus, habiti, vel habendi.*

5 *Valor debet exprimi nedum beneficij vacantis, vel vacaturi, sed etiam valor omnium beneficiorum, quę quis obtinet tempore impetrationis.*

6 *Gratia ubi conceditur motu proprio, non est necessaria aliqua mentio valoris.*

7 *Gratia motu proprio facta, quando tacet inhabilitatem concernentem personam, pro qua scribitur, ueluti defectum natalium, bigamiam, tunc non præsumitur Papa habilitare.*

8 *Motus proprius non præiudicat, quando tacetur qualitas beneficij respiciens ius tertij, puta si est iuris patronatus laicorum.*

9 *Motus proprius nihil prodest, quando qualitates beneficij non tacentur, sed exprimuntur cū clausula, Motu proprio, & exprimitur falsum, &c.*

10 *Mentio valoris non est necessaria in literis Papæ beneficij obtenti, quod quis tenet, sed offert dimittere.*

11 *Cardinalis impetrans beneficium, si exprimit falsum ualorem, non astringitur dicta regula, imò ualet impetratio.*

12 *Mentio falsa valoris non nocet, quando verba literarum multiplicitur denotāt, quòd Papa libentius & iustius concessisset beneficium longè opulentius.*

13 *Beneficium si est minoris ualoris, quàm sit dictum, gratia nihilominus est subreptitia.*

Valoris beneficij dicitur deductis oneribus ipsius beneficij. Post nu. 13. ver. duodecima conclusio.

14 *Distributiones quotidianæ nō computantur inter valorē beneficij.*

15 *Valoris beneficij taciturnitas non vitiat impetrationem, quę fit ab ordinario.*

16 *Valoris beneficij expressio requiritur in beneficio vniēdo, & beneficij, cui petitur vniri.*

17 *Possessio attenditur, quando quis debet conferre beneficium: nō autem, an habeat ius conferendi.*

CAPITVLVM VIII.

1 AD aures. ¶Nō † valet rescriptū impetratū ad bñficia, si in eo tacetur qualitas dignitatis impetrantis. Solus Abb. hic insistit ꝑ cæteris circa mentionem qualitatū bñficij impetrādi & obtenti. De qua mā plus habebimus j. eo. in nostra. vbi oēs ponunt. ¶Solū hic videbit đ tactis p Abb. & primò ī quātū dicit post Io. An. & alios, ꝙ nō est op⁹ facere mentionē đ nobilitate. Cōtrariū tenet hic An. Sic. qa facilius reddūt nullę literę ad bñficia, quā ad lites, vt dicet j. eo. ad audiētiā. lo 2. Et ī literis ad lites. dēt fieri mentio nobilitatis, đ off. deleg. significātib⁹. Ergo & ī istis. Postea ꝯ̄ hos īducit no. j. eo. post ılasti. vbi tradit, ꝙ diuitiæ n̄ impediūt bñficiorū retentionem,

retentionem. Tandem ꝯcludit, ꝙ si habet pr̄imonium amplum, debet de ipso fieri mentio. Prima rō non obst. q̄a non est verum, ꝙ in literis ad lites, sit necessaria mentio nobilitatis: sed c. significātibus loquit̄ ī p̄sona, q̄ dicit se pauperem, volens fauores datos pauperibus, & erat nobilis & diues. Ergo secus vbi impetratio non fundat̄ in paupertate. Et iō fatent̄ hic Bu. & Imo. ꝙ quādo q̄s impetraret literas b̄nficiales, & dicēs se pauperem, si mentit̄, a nō valent literæ a, ꝑ c. si clericus, de p̄b. in 6. Præterea est falsum, ꝙ de pr̄imonio, quamuis amplo, sit necessaria mē tio, vt dicetur in d. c. postulasti. Itē non sequit̄: est fienda mētio diuitiarū, ergo & nobilitatis: q̄a multi verè nobiles carēt diuitijs: & multi diuites carēt nobilitate. Præterea nobilitas pōt esse cā magis inducēdi cōcedentē, nō aūt retrahendi, ĵ. de p̄eb. c. de multa. in ver. sublimes. Idem in diuitijs: q̄a, f̄m glo. de app. ꝯstitutus. in verbo, impotentiam. ꝑ manus diuitū eccl̄ię sustentātur & augent̄, sed à clericis pauperib. spoliantur ꝓ subleuandis eorū familijs. Facit q̄d no. Lud. sing. 38. vtrùm nobilis. Et faciunt pl̄es r̄læ cancellariæ præsupponentes nobilitatem potiùs iuuare, q̄ impedire impetratores. Facit gl. de pig. ex l̄ris. cū si. dicens, ꝙ bona p̄lati sunt hypothecata eccl̄æ, si malè administrabit. & in p̄lato paupere eccl̄a caret refugio talis hypothecæ. Et de his aliàs plenius.

a Non valent literæ. *Ad quod ad de Spe. de rescri. præsen. §. 5. versi. item quod dixit.*

DE QVALITATIBVS Beneficij b obtenti † debet fieri mentio, & 2 nō sufficit generalis, Ab. hic post Cal. ĵ. eodē. in n̄ra. Contrarium firmat hic And. Sicu. per tex. in c. is, cui. in prin. de præb. in 6. in ver. personæ aliàs beneficiatæ. non dicit, qualib. beneficijs. Et ꝑ tex. in eo. ca. §. fi. ī verbo, alia beneficia noscitur obtinere. non dicit qualia. Respondet ad cle. 2. de offi. ordi. in verbo, sp̄alis. & ad c. in n̄ra. ĵ. eo. in verbo, expressam mentionem. ꝙ sufficit dicere, se habere dignitatem absq; eo, ꝙ dicat̄ nomen dignitatis. Et dicetur mentio sp̄alis & expressa, ꝑꝑ theoricam Bar. in l. j. ff. de vul. & pu. dum loquitur de expressione multiplici. Et optimè facit dictum Bar. in l. j. ff. si quis in ius vo. nō ie. vbi dicit, ꝙ si scholaris renunciat oī priuilegio fori, sufficit, & est satisfactū illi legi in verbo, sp̄aliter, licèt non dicat qualitatem sui priuilegij, s. scholastici: quia non requiritur ibi mētio singulariter, & indiuidualiter. Et si diceretur: ergo sufficit dicere, non obstante, ꝙ sit alibi beneficiatus absq; mētione beneficij, ꝑ d. ca. is, cui. Respondet ꝙ debet intelligi de beneficio citra dignitatem. Sed si est dignitas, oportet ip̄sā, sed non eius qualitatem nominare, nisi impetrētur beneficia maiora. Et ita, tex. hic f̄m intel. Car. & ista latiùs reassumit And. Sicu. ĵ. eo. in nostra. motus inter alia vrgentia, per d. cle. 2. de off. or. subtiliter inductam: quia Io. And. in d. c. in nostra. respondendo ad d. ca. is, cui. dicit, quòd loquitur in gratia facta conferenti, non ei, cui fit collatio: meritò sufficit mentio generalis: tunc, sic. dicta clemen. 2. loquitur de legato conferente. Ergo verbum, Specialis, in ea positum, non requirit mentionem indiuiduam. Vnde Ioan. And. percussit se proprio ligone, secundum ipsum inducentem alia sine labore solubilia. ¶ Nihilominùs sequenda est opi. communis, pro qua vide Ioan. An. ĵ. eo. in nostra. versus fi. & 3 ibi Domi. & But. & Imo. in fi. quia † vbi c lex c requirit pro forma expressionē, nō sufficit prolatio sub verborū inuolucro, per l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. & c. qui ad agendum. de procu. in 6. & ca. fi. eodem ti. & li. cum

b De qualitatib. beneficij. *Adde tu, an sit fienda mentio de qualitatibus beneficij impetrandi, & beneficij iam obtenti, & de ordine annexo beneficio, & quid de valore beneficij? De omnibus istis vide domi. Abb. in isto c. & in ca. postulasti. infrà, eo. in fi. Adde, quòd fallit hoc in motu proprio, & in beneficijs datis à Papa alicui causa remunerationis: qa gratia valet etiāsi nulla sit facta mētio de beneficio, quod habet. Vide Ias. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure.*

c Vbi lex. *Adde tu, quòd vbicunque l. negat aliquid valere, nisi illud fiat expres-*

casibus ibi signatis. Respondent ad ca. non potest. ꝙ ibi Papa recitat formaliter id, ꝙ cōtinebatur in dispensatione, in qua benè fiebat mentio specificata: sed in genere Papa respondendo soluit dubium tantùm, de quo q̄rebatur, vc̄ ꝙ operetur illa cl̄a, Non obst. non autē dubitabatur de mō exprimendi. Similiter ad d. c. is, cui. respondent, ꝙ fiebat gr̄a conferenti, nec debuit, nec potuit beneficiū noīari. Et idem Dom. in d. c. non pōt. §. fi. licèt dicat, & malè, ꝙ ad illum tex. non respondet Ioā. An. & ipse respondet vt s̄. Cū istis concordat Car. in d. cle. 2. 4. q. dicēs, illā esse sp̄alem mētionem, q̄ exprimit circūstantias & cōditiones, q̄ possent principem alterare: & hoc ꝑꝑ odiositatem talium l̄rarum. Et idem Imo. ibi post Zenzė. & Mari. in rep. c. postulasti. ibi, decimoquintò, trāseundo nunc ad qualitatē, ĵ. eo. & Car. tandem in d. cle. 2. & ibi etiam Imo. licèt gl. ibi videatur velle, ꝙ de qualitatibus primi vacaturi nō sit necessaria mentio. Cū istis cōcordat Ab. in d. c. in n̄ra. vlt. no. & Nic. My. in rep. fol. 74. ibi, gr̄a in beneficialib. per d. cle. 2. in verbo, sp̄alis. & idē Ro. hoc ti. 31. in antiq. no. ꝙ Papa. Et dicit Nic. Myl. ī rep. fo. 77. ad fi. ibi, gr̄am beneficij. ꝙ de trib. qualitatibus obtenti debet fieri mentio, vc̄ dignitatis, ꝯtinuæ residentiæ, & curæ. Alle. Bu. in d. c. in n̄ra. q̄ dicit secus de qualitate ordinis beneficio annexi, ꝑ c. ei, cui. de præb. in 6. & sequitur Nic. in d. repe. fo. 68. in prin. Dixit t̄n Rota de rescri. 10. in nouis, ꝙ expressio qualitatū superfluarū non est necessaria, nec nocet earū falsitas, si exprimant̄: & retuli in c. 2. s̄. eo. dixit etiā Dom. in c. si Ap̄l̄icæ. in fi. de p̄b. in 6. ꝑꝑ gl. pe. ibi esse r̄lam, ꝙ in omnib. l̄ris, per quas ius antiquum augmentatur, vel ꝯseruatur, debet fieri mentio aliorum beneficiorū. Dixit etiā Domi. in c. non pōt. in fi. prin. de præb. in 6. & oīa iura arctantia ad expressionem certarū qualitatū in acquisitione beneficiorum habent locū etiā in impetrationibus dispensationū, ꝑꝑ gl. 2. ibi, quā extollit ad ampliationem illorū iurium. Dixit etiā Cal. de rescri. ꝯs. 10. ꝙ taciturnitas qualitatū nō nocet, quādo sunt qualitates, de quib. exprimendis iure nō cauetur. Et idem repetit de fi. p̄sby. ꝯs. j. allegādo gl. 5. in cle. j. de p̄b. Et istas theoricas no. Aliā habebimus ĵ. conclusione 9. Ex quib. remanet probata opi. cōis. ¶ Nō ob. dictum Bar. in l. j. ff. si quis in ius vo. Primò: q̄a ꝯ̄ ipsum facit gl. in d. cle. 2. in verbo, sp̄alis. & in ca. inquisitores. in verbo, expresse. de hæret. in 6. cū multis, q̄ posui s̄. ti. ꝓxi. translato. Sed quia ibi posui alia facientia ꝓ Bar. quem etiam Legistæ sequuntur in d. l. j. ideo sit alia solutio, ꝙ Bar. loquitur in materia, in qua lex requirit mētionem adeò sp̄alem, ꝙ resultet informatio & claritas opportuna absq; specificatione indiuiduali. Satis est enim, ꝙ quis renunciet oī foro, nec est necessaria scientia qualitatum fori: sed loquimur nos, vbi lex requirit mentionem specialem tanta specialitate, quæ excludat subreptionem. Vnde dicendo, talis beneficiatus petit beneficiari, nō dicetur superior informatus informatione adeò opportuna, ꝙ possit discernere, vtrùm iste meritò sit exaudiendus, an non, nisi intelligat naturam beneficij obtenti. & hoc, quādo vult vtrunq; retinere. Idem fortè est, quādo primum habet vacare: quia posset esse tale, à quo Papa nō vellet istum remouere, & congruentiùs deberet manere in ea vocatione, in qua vocatus est, cle. j. de reg. fortè magis aptus beneficio habito, quàm ambito: meritò simplex nominatio primi beneficij dicitur specialis specialitate opportuna. Ita adaptabis nouiter gl. in d. cle. 2. cum no. d. Bar. in d. l. j. cum alijs, quæ dixi in d. cap. translato. Et benè facit decis. Rot. de offi. ordi. 3. no. ꝙ episcopus. in antiquis. Et ꝙ qualitates obtenti beneficij sint exprimendæ, probat optime à contrario cle. si Romanus. de præben. in ver. qualiacunque. Neq; apparet, quòd ibi

sè non possunt partes ei renunciare, quasi cēseatur ꝓ forma requisitū. Ista est doctrina Barto. & aliorū in l. penul. C. de pact. & in l. ius publicum. ff. eo. Adde etiam, quod vbi l. requirit, ꝙ specialiter aliquid fiet, quòd illud dicetur specialiter factum, quod est remotum à generalitate, l. seruus vrbanus. §. fi. ff. de lega. 2. Dy. in regu. quod semel. de regu. iuris, in sexto.

ageretur de primis retinendis: qa motus proprius non di ſpenſat,d.c.nō pt.Et iſta benè guſtabis. ¶Neq; vrget inductio facta de dicta cle. 2. qa licèt declaret vires collationū legati,tamē reſpicit īpetratores,ſicut facit ca.fi.de off.leg.in 6.ī ver.tibi. ad cuius declarationem emanauit d.cle.2.Et ꝙ ita ſit, vide Mari.ↄſ.14.Quæritur à me Mar. vbi fortiùs cōſuluit, ꝙ etiamſi legatus non de latere hēt facultatē conferendi beneficia perſonis aliàs beneficiatis,tamen ſi impetrans ab eo non facit mentionem de beneficio habito,non valet legati collatio: qa ſicut Papa,q pt ꝓuidere aliàs beneficiatus, non pſumitur velle hoc facere, niſi cū cauſæ cognitione, ita nec eius legatus, vt ibi latiùs p eum: licet Domi.quem ipſe non allegat, latè firmet ꝯrium,in c.is cui. de præb. in 6.dicens non reperiſſe iſtud tactum.Sed eum reprobat Nic. My.in rep.fol.68.in prin.ibi,gratiam impetrans. ¶Item in quantum Ab.extollit dicta Hoſt.ĩ.co.poſtulaſti. ꝙ in gratijs nō arguitur à maioritate rationis, adde, quæ ibi dicentur.

4 DE Expreſſione valoris † pulchrè ſcribit hic Abb. quem vide,& eius dictis addit hic And.Sicu. ꝙ attendit valor hodiernus,ſm Old.& non dicit,vbi dixi,in c.præcedenti,5.fal.Et addit Car.in c.fi. de præſump. vbi dicit, ꝙ expreſſio falſi valoris nocet,etiamſi fuit dictum, Vt aſſerit: qa ſemper impetrans faceret illuſionem. De hoc ĩ. concluſ.7.Et dicit And.Sic.ſe conſuluiſſe,ꝙ onus ꝓbandi veritatem valoris incumbit opponenti. Alle.Bal.ī ↄſ. inci.Plurima dubia ſunt examinanda. qa non præſumit ſubreptio,niſi ꝓbet,l.quoties.§.q dolo.ff. de ꝓba.niſi Papa ſcriberet condōnaliter: vt, Si tibi conſtiterit,ꝙ tm̄ valorem non excedat.Sed de hoc ĩ.ↄclu.3.Subdit ēt And. Sicu.ſe mirari,cur oporteat valorem exprimere ſemper: qa ſi pauperib. eccleſijs deſeruiendum eſt per pauperes, non eſt opus mentione tenuis valoris. Et ſi beneficiū eſt pingue,& impetrator nobilis, vel doctor,nō eſt opus exprimere vbertatem valoris: qa non retraheret concedentem,de præb.de multa. niſi qñ abūdās clericus impetrat beneficiū tenue, p iſtū tex. Et ita reſidet latiorib. verbis.

¶Addatis 16.nouiſſimas ↄcluſiones circa iſtam expreſſionem valoris,de qua in curia,& extrà,quotidie fit mētio,nec per aliquem Scribentem eſt p ordinem dilatata. Et in iſtam reformando,q̃ aliàs dixi de præſum.ca.fi.vbi poſui aliqua ex ĩ.dicendis,maximè in trib.cōcluſionib.

¶PRIMA ↄcluſio. De iure cōi non eſt neceſſaria expreſſio valoris a in impetrationibus.Glo.5.poſt prin.ibi,ſicut nec hr̄. in cle. j. de præb. & ibi Card. & Imo & Cal.But.Imo.& Domi.ĩ.eo. in nr̄a.& Abb.hic,ſiue loquamur de valore beneficij obtenti, ſiue obtinendi,per rationes, de quibus per eum.

a Valoris. *Adde Rotam in deciſ. 63. impetrans. deciſ. 290. in no. & adde Bal. in l. ſi is, qui res. §. eum qui. ff. de excuſa. tuto.*

¶SECVNDA concluſio. Licèt de iure dicta expreſſio non ſit neceſſaria, tamen ſi exprimitur, & ſit maioris valoris, nō valet īpetratio. Rota in antiquis,de reſcri.41. Nota,ſcđm opi.aliquorum,& ſic expreſſa nocent. Facit gl. in verbo,de nouo.in cle. conſtitutionem. de elect. q̃ dicit,ꝙ plus nocet imperfecta locutio,q̃ ſilentium, etiam vbi loqui non eſt opus.Et idem Car. latè conſ.34.inci. 1382. die 10.menſis Iulij.vbi inducit c.cui de non. de præb. in 6.& qa in gratijs Apoſtolicis cã hēt vim condōnis, cùm ſubintelligit cl̄a, Si ita eſt,c.2.ſ̃.eo. Et cauſa adiecta in vim condōnis, ſi eſt falſa,vitiat,l.demonſtratio.§.j.ff.de condi. & demō. Ita dicit conſuluiſſe Gaſ.Cal.& Io. de Fan. & ſe ita obtinuiſſe Florentiæ in quæſtione ardua, etiamſi talis obreptio ſit p ſimplicitatem. All.no.gl.pe.in c.ſi motu ꝓprio. de præb. in 6. Et licèt aliàs ignorantia excuſet,ca.gr̃a.de reſcri.in 6. non tamen pōt hic ptendi ignorātia iuſta: qa impetrans debuit ſe informare,vt latiùs per eum. Et idē ipſe no.in d.c.fi.q.2.& ibi Abb.qa licèt conſtet de corpore beneficij, tamen non conſtat de bona informatione Papæ.Et pro iſta concluſione facit, quod dicetur ĩ. verſ. quartus caſus. & in prima conſideratione octauæ concluſionis. An autē procedat in collatione legati, vel ordinarij,dicetur ĩ.concluſione 14.Et pendet multùm iſta concluſio ab his, quæ habentur in materia brocardica, quando ſolēnitas nō eſt neceſſaria, tamen attentatur,& inepte,an vitiet?de qua ſcripſi ſ̃.eo. cùm ordinē.in prin.

¶TERTIA ↄcluſio. Impetranti dicenti beneficium non valere,plus q̃ expreſſerit, incumbit onus probandi. Car.in d.c.fi.dicens ita cōſuluiſſe Gaſ.Cal.& Ioā.de Fan. pp doctrinam Io.And.in c.j. de li.conteſt. in 6.& in rl̄a, infamibus.lib.6.cum concor.quæ dicentur ĩ.eo.cōſtitutus.vbi dr̄, ꝙ impetrans hēt rl̄r probare id,quod aſſeruit: qa eſt cauſa ſuæ intentionis.Non obſt.tex.in l.cùm de le. Fal.ff.de proba.vbi ſi dico, patrimonium non valere,niſi tm̄,eo ipſo dicor probaſſe, ꝙ ꝯrium non probat: qa illud procedit pp præſumptionem iuris.Nullus enim præſumitur ſoluendo,vt traditur in l.ſi verò.§ q pro rei.ff.q ſatiſ.cog. Sed iſta præſumptio ceſſat in beneficijs,in quibus præſumitur eſſe reditus pro vita duorum,ca.vt qſq; de vi.& ho.Ergo ſublata illa præſumptione, qua dr̄ præſumi non ſoluendo, remanet rl̄a,ꝙ quis probet, qđ aſſeruit,ſm Car.in d.c.fi. Idem ipſe ponit conſ.71.Vacante. in fi.& Abb.in d.c.fi. Neq; agitur hic de dolo probando: qa etiam ſimplicitas nocet,vt ſ̃. vt no. Aegid. deciſio.4. Cum iſtis concordat etiam Myl.in verbo, gratia.§.7.& Ro.de præben.6. in antiquioribus: quia ſumma expreſſa in gratia, eſt pars gratiæ: ideo ſuam aſſertionem dēt probare.Facit in ſimili conſi.Ang.mihi 270.Bonifacius eps. vbi dicit, ꝙ narranti in reſcripto reditus eſſe diminutos, incumbit onus probandi,per tex.in §. qa verò,in Authē. de æquali.doris.& no.Cal.egregiè de proba. conſi.10. Similiter dicit Ro.de proba.9.in nouis,ꝙ impetrans à collatore, vel nuncio habēre poteſtatem conferendi beneficia certi valoris, tenetur probare, ꝙ illud ſit ĩ. taxam in literis collatoris comprehenſum. Similiter dicit Aegi. concluſio.Rotæ 471.teſtis cum fama.ꝙ petens adiudicari ſibi beneficium ex mala expreſſione valoris alij facta, hēt hoc probare: ſecus, ſi petit ſe abſolui tantùm: putà, qa poſſidet: tunc actor debet plenè probare. ¶Recipit tamen iſta cōcluſio duas fallen. Fallit primò,quādo nullus opponit de falſitate valoris: qa nulla eius probatio requiritur, nec eius proceſſus ex hoc foret iniuſtus, dūmodò de alijs plenè conſtet. Ro.de præben.19.in nouis,licèt eam ineptè alleget Mylus in ꝯrium in d. verbo, gratia. §.7.Et iſtam fallentiam tenet Ro. de conceſ. præb.56.in antiquis. Sed caue: quia ſi verum eſt, ꝙ valor videatur exprimi in vim conditionis, vt dixi in 2. concluſione, fortè hæc fallentia non procederet: quia talia debent iuſtificari,cle.vnica,de conceſ.præben.Et iſtis adde Ro.de proba.10.in antiquis,quæ concordat cum conſi. Bal.relato ſ̃.per And. Sicu.Tamen prædicta ſunt tenēda.¶Fallit ſecundò in gratijs conceſſis in forma pauperum, de quibus dicetur ĩ. co. poſtulaſti. quia ibi datur gratia generalis de omni beneficio competenti: poſtea dr̄, Nīæ intentionis exiſtit vt prouideatur de beneficio, cuius reditus talem ſummam non excedāt.Ideo cùm omne beneficium contineatur ſub regula,debet qualecunq; poſſe acceptare,niſi aduerſarius opponat,ꝙ excedit dictam ſummam, & probet: quia pauper nihil aſſeruit circa valorem. Ita Ro.præal.de præb. 6. in antiquioribus. & per Cald.de præben. conſi.16.

5 ¶QVARTA concluſio. Per † ordinationem Vrbani VI. nedum debet fieri mentio de valore beneficij vacātis, vel vacaturi, ſed etiā de valore oīum beneficiorum quæ quis obtinet tpe impetrationis: aliàs gratiæ nullius ſunt roboris,& idem in cōfirmationibus. Ita Ro. præal. de præb.19.in nouis,& Abb. hic: q̃ ordinatio ēt hodie viget,vt in rl̄a cancellariæ 61.Item voluit,ꝙ in gratijs,vbi etiam dr̄ idem de expectatiuis,in quib. debet fieri mētio de ualore beneficiorum obtentorum,& in qbus,ſeu ad q̃ competit ius impetranti, & iſtum ſtylum curiæ præſupponunt omnes ĩ.alleg. ¶Fallit 5.modis iſta concluſio,q patebunt ex quinque concluſionibus ſtatim ſeq.

6 ¶QVINTA concluſio. Vbi † gratia fit motu proprio, non eſt neceſſaria aliqua mentio ualoris. Ita ſeipſam reſtringit dicta ordinatio Vrbani, & dicta regula cancellariæ,licèt tempore Vrbani fuerit hoc reſtrictum ſolùm

solùm ad bñficia & dignitates, vt per Pet. de Anch.cõs. alleg.ĩ.cõcl.8.Sed hodie stat conclusio indistinctè, quã ẽt latè probat Pet.de Anch. ꝯs.132. De natura & efficacia,&c. reassumpta regula Io.23. q̃ erat ꝯformis hodiernę.¶Est verũ,ꝙ Abb.hic tenet ꝯtrium: quia motus proprius nõ operatur circa qualitates intrinsecas, sicut ẽt non operatur circa curã, vel iuspatronatus laicorum.Et hoc propter defectum voluntatis principis, ꝯ quem nõ operatur motus proprius.Facit gl.in cle. si Romanus.de præb.& sequitur hic An.Sic.& Mari.ĩ. eo. postulasti.nihil addentes;. Nihilominùs quo ad terminos huius conclusionis, s. respectu valoris, nõ est recedendũ à p̃dictis: quia ipsamet regula se declarat. & ita Rot. de præb.19.ĩ nouis.Et multipliciter põt iustificari,vt per Pet. de Anch.d.cons.¶Sed difficilimũ puto inuestigare,vtrùm sit vera opi.Abb.& sequaciũ circa taciturnitatẽ curæ, & aliarũ qualitatũ,in literis datis ꝓprio motu. Et ꝯ ipsum primò est Rota in isto ti. 31.& 56.ĩ antiq.dũ dicit,ꝙ vbi gratia fit proprio motu, non est necesse facere mẽtionẽ vllã de cura,nec de qualitatibus intrinsecis beneficij Secũdo est dictũ Io.And.in c.ei,cui.in prin. ibi, ex quo igitur non fecit.de præb.in 6.ubi dicit, ꝙ prouisio Papæ mãdãtis prouideri de dignitate proprio motu, non est subreptitia,licèt non exprimat curã illi annexã: & sequit ibi Dom.ver.q̃ro,pone.Tertiò ad idem,q̃d notat Abb.post Io.And.de præb.dilectus.lo 2.dicens, ꝙ cap. si eo tp̃e,de rescri.in 6.non hẽt locum,q̃n scribitur motu ꝓprio. Et hoc dictũ Io. An.sequitur ẽt Lu. plura alia ponẽs ꝺ̃ clausula,motu proprio,consi.327.Istæ sunt.vers.quintò,quia videmus.Tñ Abb.loquit,q̃n fit mẽtio de curato. Quartò ad idem,quod not. Ioan. And.de prębend.si motu.in prin.li.6.dicens,ꝙsicut motus proprius purgat vitium taciturnitatis aliorũ beneficiorũ,vt ibi, ita omnẽ aliam taciturnitatem;quia nõ est dare rationẽ diuersam.Quintò ad idẽ dicta regula curiæ,ubi in gratia motu proprio,nõ attenditur qualitas valoris, & tñ etiã in illa possent concurrere oẽs rationes Abb.hic circa præsumptam voluntatem Papæ.Sextò non vr̃ verũ absolutè, ꝙ motus proprius non operetur ꝯ præsumptam voluntatem Papæ: Ostenditur sic: Motus ꝓprius purgat vitiũ taciturnitatis qualitatũ beneficij iã obtẽti, d. cle. si Romanus,ĩ verbo, qualiacunq;.Modò fingatur casus, ꝙ prouideat motu ꝓprio personæ sufficientissimæ beneficiari;certè non præsumitur ibi cõcurrere intentio Papæ, infra eod. cùm ad actum.& tñ potentia motus proprij pręfertur huic p̃sũptioni.Septimò qua ratione nõ est opus dicere qualitates bñficij habiti in gratia motu proprio, eadẽ ratione non vr̃ necessariũ circa obtinendũ. Meritò dñs meus de Aret.de testibus, causam, lo 2. facto solum hoc sexto & septimo motiuo,dicit,se dubitasse semper de dicto Hostien.& aliorũ ibi, dũ dicunt, motũ propriũ non firmare gratiam contra, vel præter præsumptam intentionẽ concedentis.Tamen videtur remanere cũ eis, nisi quãdo in impetrante est sola ista inhabilitas,vç quòd est beneficiatus. ¶Cogitabam nouissimè quinque casus ꝓ intelligentia prædictorũ; & secundus sustinebit hãc cõclu-
7 sionẽ contra Abb. Primus est. Q̃n † gratia motu ꝓprio facta tacet inhabilitatẽ concernentẽ personã, pro qua scribit,vt defectũ nataliũ, bigamiã, vitiũ corporis,& similia:& tũc nõ p̃sumitur Papa habilitare a,& poterit de talib. opponi:nõ ꝑ viã subreptionis, quia pars nihil subrepsit,sed perviam iuris communis:quia motus proprius non facit dispensationẽ sup talibus.Ita Io.An.& Dom.in d. c.si motu.super gl.2. in verbo, validã.ĩ d.cle.si Romanus. & Car. ꝯsi.98.Papa vniuit. in prin. ¶Secundus casus est. Quãdo gratia facta motu proprio tacet qualitates beneficij obtẽti, vel eius quod cõfert: putà valorem, curam, & similia non cõcernẽtia præiudiciũ tertij:& tũc gratia valet, ꝑ d. cle.si Romanus,in verbo, qualiacunque. & per id, quod de valore dicit Ro.& Pe.de An. vbi s̃.& ẽt Rota de pręb.6.in nouis. Itẽ licèt motus, &c. ꝯtra Abb.hic, Q̃d signa ad limitationẽ c.cùm illis.in prin. de præb.in 6.Si diceres, Non præsumit Papa uelle beneficiare beneficiatũ: Respondetur dupliciter.Primò,ꝙ ex quo à seipso mouetur,præsumitur moueri pro persona digna omni beneficiorũ cumulo, per tex.in c.si quis suadẽte §. qui aũt. 71. q. 4. Secundò, ꝙ actus procedens à mera liberalitate principis, nemini pręiudicans,est latè interpretandus, etiamsi materia sit exorbitans,ut pulchrè deducit Pe.de Anc.cons.mihi.290. pro clariori euidentia.in prin.& optimè facit c.si pluribus.de præb.in 6.& quod dicetur in 5.casu. Sed caue: q̃a quo ad curam,iste secundus casus videtur debere intelligi,ubi Papa confert beneficiũ, q̃a tũc de cura illius nõ sit necessaria mentio. Et ita Ro.31.de rescr.in antiq.Secus in beneficijs obtẽtis, de quorũ cura si non fit mẽtio, grã non valet. Et ita clarè Ro. de p̃b.6.in nouis. Idẽ dicebãt,&c. de qua meminit Nic.in reper.fo.70. in fi. Sed tñ non video rñsum ad dictã cle. si Romanus.in ver.qua-
8 liacunque.¶Tertius casus.Quãdo † tacetur qualitas beneficij respiciens ius tertij,tunc motus proprius ei nõ p̃iudicat;puta si ẽ iuris patronatus laicorũ. In hoc exẽplo benè loquitur Ab. Pro quo vide in terminis Ro.de rescr. 65.No.ꝙ licèt motus.in antiq. & de præb. 6.in nouis. & Card.ꝯsi.118.Casus talis est; agitatus est ꝓcessus.Et ꝙ rl̃r non præiudicetur ꝑ d.clausulam tertio. no. Car.ꝯs.137. a d fi. & Vitalis in li.de clausulis.fol.6.& Domi.post Ioã. de Lig.in c.si ꝑꝑ.de rescri.in 6. & Imo.post Cal.ĩ.eo.mãdatum.dicens,ꝙ ista clausula non facit impetrantẽ pręferri primo, nisi de illo fiat mentio. Et dicit Imo. ĩ. eo. constitutus,ꝙ non tollit statuta.Et dicit Pet.de Anc.ꝯsi. mihi 16.Dominus nr̃ Papa. Rota de præben.1. in nouis, ꝙ ẽt si nominet statuta, non nocet particularib.statutis. Et dicit Dom.in repe.c. postulasti.ibi,crederent tamẽ ĩ. eo. ꝙ motus proprius non præiudicat vnioni factæ ꝑ ordinarium,etiã nondum sortitæ effectum:q̃a motus proprius non tollit ius quæsitũ alteri in re,vel ad rẽ. Allegat glo.3.& ibi Io. And.in d.c. motu.licèt in hoc de unione aliud sentiat Rota de re.permu.4. in antiq. aliter ꝑ Doc. quotata.quorum opinio procedere posset,ubi cum clausula motu proprio,esset clausula generalis,Non obstantibus quibuscunque, per quæ gratia nostra posset q̃libet impediri,vel differri;quia tunc ꝑ talem clausulã impedire intendit ius alterius: & clausula motus ꝓprij,tollit surreptionẽ,arg.c.si ꝑꝑ.& q̃d ibi Lap. de rescri.in 6.& sequitur Maria.in d.c.postulasti. De quo ultimo dicetur ĩ.eo.nonnulli.Adde ẽt Cardi.consi.141.Sanctissimus. ꝙ secundę literæ etiam motu ꝓprio concessæ,non reuocãt primas,non facta earũ mentione. Et adde,quæ dixi s̃.eo. cæterum.uers. sexta restrictio. & postea interiùs uer. prima restrictio. dũmodò præiudicetur alteri in iure:secus, si esset preiudicium facti, putà possessionis, Cal.hoc titu. cõsi.104.Quod intelligerem, nisi illa possessio esset colorata, c.cùm nostris.de conces.pręb.qui tex.habet locum etiã si scribat motu ꝓprio. Abb.ibi. Et hæc no.tanquam nouissima & practicabilia valde.¶Quartus casus est, q̃n
9 † qualitas beneficii non tacetur, sed exprimitur cũ clausula motu proprio,& exprimitur falsum;& tunc si qualitas malè expressa,est talis, ꝙ ea meliùs intellecta difficiliùs literæ emanassent, nihil prodest motus proprius:puta, si ecclesiam curatam lr̃æ appellant simplicem, uel ecclesiam valoris mille dicunt valoris ducentorum. Ita Pet. de Anchara. consi. mihi 132. De natura & efficacia. reputans hoc pulchrum & nouum, quia prædicta omnia loquuntur,ubi qualitates sunt suppressæ. Si uerò qualitas malè expressa verisimiliter non difficultasset concessionem, ualebit gratia. Ista Pet. colligit ex doctrina tex. ĩ. eod. super literis, in fi. Et hoc modo aliud est supprimere, & aliud exprimere: quia primo casu nescimus aliquid de bona, vel mala informatione;& ideo dici non potest gratiam non operari ultra mentem Papę, quæ nõ est aperta; ideo eam non potest glossare. Sed

a Præsumitur Papa habilitare. *Pono, quod motus proprius sit cum clausula generali, videlicet, Non obstantibus statutis? Dic, quòd tollit omnia impedimenta & obstacula à statutis ecclesiæ inducta. sed non tollit impedimenta iuris commu-*

nis, vt tenet Domi.in cap. 1. de fi. presbyte. in 6. & ibi Io. de Imo.

vbi exprimit, iā scimus eius animū & q̄dē deceptū. Vnde dici pōt hoc esse ꝯ̄ eius voluntatem iā patefactam. Et istud ꝑpetuo no. ¶Benè facit consiliū Pet. de Anc. mihi. 184. Visis famosorum doctorum, &c. ubi latè vult, ꝙ nō tenēt literæ Papæ, quib. ꝓprio motu mādauit remoueri generalē ꝑp dementiā, si notoriè constabat de eius sano intellectu. Vnde dicit Abb. de consan. & aff. q̄a circa. ante fi. semper tenuisse, ꝙ si in dispensatione, vel gratia motu proprio concessa exprimitur falsa cā, nō tenet. Et pulchrè dicit Car. consi. 98. Papa vniuit. q̄d literæ Papę de vnienda abbatia ex certis causis nō valet, ēt ꝯcessę motu proprio, si causæ nō sunt veræ. ¶Hoc modo aduertēter limitabit ista 5. conclusio, & regula curię, nisi in literis motu proprio datis exprimatur falsus valor: intellige cum errore notabilis quantitatis. Et ita firmat Pet. de An. ꝯsi. 132. ¶Neque obst. istis cle. 1. de proba. q̄a loquit̄ vbi Papa pro cā suarū literarū fundat se in facto à se gesto: q̄a nō pōt fieri oppositio inferēs mēdaciū Papæ: sed loquimur hic ubi fundat se in facto alieno. Ita Car. d. ꝯs. 83. Et dicas, ꝙ vbi fundat se in facto alieno, ēt tūc præsumitur pro assertione sua. Sed pōt probari ꝯ̄riū. Abb. de priui. dudū. circa med. ibi, & no. hoc dictū perpetuū. ¶Quintus casus. Q̄n exprimūtur oīa exprimēda & benè tūc in illis ampliatur gratia ꝑp motū propriū: & non dicitur ampliari vltra, sed scd̄m verisimilem voluntatem concedētis. Tex. de p̄b. si pluribus. lib. 6. Et ibi habes exēplū. Et ita Do. ibi pe. notabili. ¶Nō dicas ꝙ sit ampliatio verborū: sunt. n. potius q̄dā fauores extrinseci, s̄m Car. ī cle. per literas, 5. q. de præb. Et ꝙ verba nō amplient̄ est gl. 4. ibi, de qua exclamat ibi Imo. Et ita intelligit. Abb. ī d. cle. si Romanus, dū dicit, ꝙ motus ꝓprius recipit interpretatione pinguiorē, per d. c. si plurib. Bene facit dictū Io. An. de elec. cùm in cunctis. super verbo, liberam. dū dicit, ꝙ dispensatio Papę prorogans electo tēpus consecrationis, non operatur, quin beneficia uacent lapso tēpore dato à iure ad consecrandū, nisi esset dispēsatū motu proprio, de quo exultat ibi Bu. ver. no. hic quod dicit̄. Reliquas prærogatiuas clausulæ Motu proprio, dixi ī c. cām. lo 1. de testi. & ꝯ̄. c. fi. eo. ti. Sed prædictos casus non reperi ab alio hoc mō distinctos. ¶SEXTA cōclusio.

10 Non † est opus in impetratione beneficij facere mētionē valoris beneficij obtenti, quod quis tenet, vel offert dimittere. Ita seipsam restringit dicta regula cancellariæ 61. Et hoc mō nō est opus trepidare de eo, q̄d dixit hic Abb. dicēs, ꝙ dēat fieri mentio de rigore, licèt ipsum sequat̄ Maria. ad literā in rep. c. postulasti. ꝯ̄. eo. Et nedū uigore huius regulæ, sed ēt de iure puto conclusionē ꝓcedere: q̄a nō v̄r ista esse qualitas impeditiua impetrationis. Et hoc, quo ad valorem: sed quo ad alias qualitates beneficij dimittendi, fortè esset idē, nisi sequamur ab ea ratione, quā dixi s̄. ꝙ posset eē beneficiū talis qualitatis ꝙ difficiliùs ab eo remoueret̄. Tñ nō credo seruari in curia. An aūt oporteat facere mentionē de valore pręstimonij, vl̄ patrimonij in casibus in q̄bus debet exprimi, dixi ī c. postulasti. in 18. & vltima declarat. ꝯ̄. eod. ¶SEPTIMA conclusio. Error in expressione valoris nocet, q̄n verba concipiuntur in secundam, vel tertiam personā personaliter puta. Vt asseris: vel, Vt asserit. Secus, si impersonaliter in tertiā personam: putà, Vt asseritur: Rota hoc ti. 54. in antiq. & eo. ti. 71. Sed ꝯ̄rium firmat Ro. de præb. 6. in antiquioribus: quia non est verisimile, ꝙ Papa hoc posuisset in gratia, seu literis, nisi impetrans ī supplicatione hoc posuisset. Et idem Car. ī c. fi. de præsum. licèt cons. 71. inci. Vacante. in fi. videatur sequi prædicta. ¶Considera, secundum Abb. in d. cap. fi. duos casus. Primus, quando alia verba literarum sunt concepta in per sonam impetrantis putà, exposuit nobis talis, &c. postea dicitur, ut asseritur: & videtur, quod impetrans dixerit ita ab alijs asseri, non autem ipse asseruerit: quia in generali sormone non venit persona loquentis, authē. si quando. C. de non nume. pecun. & sufficit probare, ꝙ ita asseratur. ¶Secundus casus est, quando omnia verba loquuntur vniformiter, & videtur, quòd ipse impetrans omnia asseruerit, ideo habebit probare ea esse vera: quia v̄r ipse fecisse illā relationem. Et ita ꝯcordant̄ p̄dicta. ¶Cōsidera, q̄d si in 1. casu nō ꝓbaret ꝙ ita assereret: q̄a sentit Abb. quòd nō obtinebit. Et intelligerē, ꝙ ꝓbet assertionē cōem, nō aūt aliquorū, iuxta ea q̄ dicunt̄ de probationes amæ & opinionis cōis, per Bar. ī l. de minore. §. tormenta. ff. de q̄stio. cū ꝯcor. Et adde istis Cal. in isto tit. ꝯsil. 8. vbi dicit, ꝙ ista verba, Vt asseris, vident̄ cōditionalia, quasi si ita est. ¶OCTAVA cōclusio.

11 Si Cardinalis † impetrās beneficiū exprimit falsum valorem, nō ligatur regula præalleg. & impetratio valet. Pe. de Anch. ꝯs. 290. Pro clariori, &c. q̄a sicut regula non ligat Papā, ita nec Cardinales, cū sint pars corporis sui. Et adducit fundamēta amplissima ad probandū, ꝙ excellentia talium dominorū requirit specialē mētionē. Potes videre ipsum, & per eundē cōs. mihi 292. Efficacibus. ¶Cōsidera tria: Primò, dū dicit ī quarto fundamēto, ꝙ de stylo curiæ gratię factæ motu ꝓprio Cardinalis, h̄nt specialē naturā: q̄a nihil refert, vtrùm ī eis exprimat̄ ualor, an non. Vnde si omissio valoris non uitiat; ergo nec superflua expressio, l. vnica. ī prin. C. de rei vxor. acti. nā istā cōsequentiā nō affirmo per ea, quæ sunt dicta in 2. cōcl. Sed stāte isto stylo eēt vtilis ad regulā quæ tunc vigebat, per quā in gratijs motu proprio de dignitatibus, requirebatur expressio valoris; hodie secus, vt s̄. in 5. cōclusione. ¶Scd̄o ꝯsidera, ꝙ Pe. de Anch. multū se fundat in verbis gr̄æ, q̄ innuebāt attētis meritis illius Cardinalis Neapolitani, ꝙ Papa voluisset, vt illud beneficiū fuisset pinguius. Ergo error valoris non v̄r considerabilis; q̄a cōsideratio eēt dubia, vt patebit cōclusiōe seq. ¶Tertio considera, ꝙ rōnes, q̄bus nitit̄ ꝓbare, ꝙ verba generalia non ligāt Cardinales in mā stricta, non sunt demonstratiuę, sed ꝑsuasiuæ. Et iō, sicut alias scripsi de fideinst. q̄d sup his. & de off. dele. cùm in iure. difficilè sustineretur hoc in pūcto iuris; maximè, q̄a vltra ea, q̄ dixi ī dictis locis. Old. cōs. 211. Ad ꝓpositū, &c. & cōs. 293. Verū aliq̄n. & ꝯs. 321. Thema tale est. fratres S. Ant. quē sequuntur Pau. & Phil. ī l. fi. ī prin. C. de verb. sig. multùm latè ꝓbat oppositum, volēs, ꝙ in mā stricta appellatione curialium veniāt Cardinales. Est verū, ꝙ Io. Mo. in c. j. d̄ schisma. in 6. tenuit, ꝙ generales dispositiones odiosæ nunq̄ includunt eos: & sequitur Lud. ꝯs. 498. In casu, quo quęritur. & Abb. in cle. j. in prin. de exces. præla. Sed ipsemet Io. Mo. in extraua. excōicamus. super ver. clericos. & est fol. impressarum 85. dicit totum contrarium: volens, ꝙ illa extrauagans grauiter puniens simoniacos, liget Cardinales. Et idem in similibus. Et retractat, quod ipse scripsit in d. c. j. tanquam dictum à persona suspecta, cùm esset Cardinalis. Iō Arch. & Io. And. in c. nemo. de elec. in 6. dicūt, ꝙ dictio Nemo, de qua ibi, ligat Cardinalē, sequitur ibi Dom. allegando Io. Mo. vbi s̄. & idē tenet Dom. ī ca. j. de schisma. in 6. & sentit Car. in cle. in plerisq;. in fi. prin. de elec. Ex quibus dubito de ista ꝯclusi. & de noua oppos. domi. mei Bar. Bellencini in d. c. q̄d super his. vbi voluit, ꝙ nulla dispositio generalis liget Cardinales, adeò ꝙ attentari pōt & firmari, secundum eū, quod dispositio ca. cùm olim in iure. de off. dele. nō habeat locū in Cardinali dicente sibi cōmissam esse cām. Et ꝯ̄ hanc opi. & ꝯ̄ dictum cons. Pet. de Anch. incipiens, Pro clariori. vide Fran. Paui. auditorē Rotæ in ꝯmento extrauagātis, ad onus, q̄d posuit post tractatum de se. ua. fol. 37. vbi enumerās priuilegia Cardinaliū, subdit fuisse tpe suo sæpe iudicatum in Rota, ꝙ regulæ cācellarię & aliæ dispositiones ligēt Cardinales, q̄cquid scribat Pet. de Anc. & Lud. de Ro. in locis ꝑal. Et hunc locum uide post p̄dictorū editionē, ī additione: & Adde, q̄d dixi in rub. de ma. & obe. ¶NONA conclusio. Mala † expressio valoris non

12 nocet, quādo verba lr̄arū multipliciter denotāt, ꝙ Papa libentiùs & iustiùs concessisset beneficium longè opulētius. Pe. cons. præall. 290. & est dictum aureum, si verum est. Sed de ipso semper dubitaui; quia q̄n à lege data est forma alicui concessioni, non sufficit, ꝙ simus in casu, ī quo princeps concessisset, etiā forma nō seruata, sed semper illa est necessaria. Tex. optimus ī d. c. si motu. in ver. quantumcunq; modicū. ubi propter beneficiū modicū no.

non expressum vitiatur gratia, & tñ re uera eius expressio nihil alterasset animum concedentis. Et in istis non arguitur à maioritate rationis, vt in seq. conclus. Et ideo Dom. ỹ.eo. super literis. & ỹ.eo. postulasti. & in c. dudũ. de præb. in 6. & Maria. ỹ.eo. postulasti. & alij, quos dicã ỹ.eo. in nostra. dãt doctrinã circa exprimenda in benificialibus, ꝙ aut loquimur de his, q̃ retraxissent, vel fecissent principem difficiliorẽ, & tunc ista debent nominari. ỹ.eo.c. postulasti. Aut omnino cõcessisset, & tũc aut talia sunt, q̃ de iure debent exprimi; & indistinctè exprimi debẽt. d.c. si motu. Aut nõ sunt iure expressa, & nõ retraxissent, & nõ est opus exprimere. Facit ẽt dictũ Bal. in l.1. ibi, ĩ ꝯrium, qa ista sunt verba formalia, ff. de lib. & postu. & quod dicetur ỹ.eo. cum dilecta. in 4. & 10. ampli. probando, ꝙ forma legis, vel hominis, est seruãda ẽt si videatur superflua: vel si ea omissa actus melius adimpleret.

13 Facit ẽt seques ꝯclu. ¶DECIMA ꝯclusio. Si † beneficiũ est minoris valoris, q̃ sit dictũ, adhuc gratia dicitur surreptitia. Ita sentit Dom. post Pau. & Io. de Fan. in c. quãuis. lo 1. ĩ fi. prin. de præb. 16. quicquid senserit ibi gl. ĩ verbo, vsque. quã dicit Io. de Fan. se vidisse correctã manu propria Io. An. qui ꝯ eam tenet, eo. ti. cui de non. ubi est casus: & idem Car. latè post Pau. in cle. 1. in prin. 7. q. de ꝯcess. prẹb. & iste est casus, in quo nõ attenditur regula, qđ ĩ maiori summa inest minor. l. q quartã. cũ si. de le. 1. qa in istis odiosis & beneficialib. plus & minus non se habent, ut pars & totum, neque ut maius & minus, sed ut species inuicem separatæ, ut ibi latiùs per Pau. quem sequitur Imo. & idem Petr. de Anchara. ibi, & in clemẽti. vnica, ibi, quintò oppono. de conces. præben. & plenius ĩ d.c. cui de non. & Maria. ỹ.c. postulasti. ibi, imò quod est fortius. quicquid dicat Bar. in le. 1. §. ne autem. C. de cõi ser. manumi. ¶Considera primò, quod ista conclusio non procedit, vbi dicitur de valore vsque ad certã summã: qa venit oĩs quãtitas circa illã. Car. in cle. 1. in prin. 4. no. đ ꝯcess. præb. gl. in d.c. quãuis. in verbo, vsque. Idẽ; si dicit, talẽ valorẽ nõ excedit. Et iste modus loquendi est in usu. ¶Cõsidera scđo, ꝙ ubi ꝯcurrũt oẽs demõstrationes veræ, ista nõ vr̃ importare, ꝙ minus valeat. Ergo vr̃ sufficere, ꝙ ꝯstet de corpore, ꝑ c. significãte. ỹ.eo. Respõde ex doctrina Rotæ, de p̃b. 19. in antiquioribus, ꝙ istud ẽ verũ, vbi aliquid exprimit̃ cã demõstratiõis. Vnde si dixit sacristiã esse dignitatẽ, cùm nõ esset, nihil nocet. Secus in his, quæ dicuntur causa limitationis, vel taxationis, ut in ꝓposito ꝑ c. susceptũ. de resc. in 6. Et hoc extollit Abb. in d.c. significãte. & dixi ỹ.eo. sup literis. ver. limita quartò. Non dicas, ꝯtrã; cessat ratio, ꝑ q̃ sæpe dicunt Doc. cur sit exprimendus valor, s. quia fortè non dedisset beneficiũ maioris valoris: qa iã dixi, ꝙ ubi pro forma requiritur expressio, hoc non consideratur, ut in p̃ced. ꝯclusione. ¶VNDECIMA ꝯclusio. Qñ in literis dr̃ đ valor̃ scđm taxationẽ decimẹ, & re vera sit maioris valoris: iste error nõ nocet, dũmodo talis sit valor taxationis Rota in isto ti. 26. Itẽ no. ꝙ vbi Papa, in antiquis, remittens ad notata in cle. 2. ubi gl. in verbo, consuetã, đ deci. Tñ hodierna regula dicit, ꝙ fiat expressio scđm cõem æstimationem, non scđm taxationẽ decimæ. Scias tñ ꝙ taxatio semel facta ab habente potestatẽ taxãdi semper durat, etsi ꝑ multos annos decima nõ fuit postea soluta. Rota de ꝯcess. præb. 31. in antiq. Et si in illis partib. nõ est taxata decima, habebitur ratio veræ æstimationis. Old. ꝯsi. mihi 235. Factũ tale ẽ. & seq̃t Io. And. in Spe. sup rub. đ ꝯcess. p̃b. & Pe. de An. in d. cle. vnica, 45. col. ibi, sed tũc stat quæst. de ꝯce. p̃b. arg. l. in testõ. ff. de condi. & demo. ubi nõ extante monumẽto, de quo testator dixerat, attẽditur dignitas & substantia defuncti. ¶Subdit Old. Ioã. And. & Pe. vbi suprà ꝙ quantũ ad cognoscendã taxationẽ decimæ, capellæ vnitæ alteri ecclesiæ retinẽt ꝓpriam naturam & qualitatẽ: quãtũ verò ad æstimationẽ verã, ꝯputatur cũ beneficio principali. Et si gratia loquitur de certa summa paruorũ Turonensiũ, & in loco beneficij nõ est illa moneta, æstimatur beneficiũ scđm valorẽ intrinsecũ Turonensiũ, & scđm valorẽ pecuniæ currentis in loco beneficij, nõ attento valore extrinseco Turonẽsiũ Rot. hoc. ti. 58. No. ꝙ vbi est facta. in antiq. Sed Old. cõsi. 268. ad primã. versi. ad tertiã. vult, ꝙ attendat̃ valor a extrinsecus: quia de cõmuni usu a non dirigit̃ æstimatio ad intrinsecũ valorẽ pecuniæ, sed ad usualẽ, l. 1. in prin. ff. de ꝯtrahen. emp. & sequitur Pet. de Anc. ĩ d. cle. vnica, quasi in fi. & fortè melius; de quo ẽt ꝑ Nic. My. ĩ reper. fol. 37. prope fi. ibi, gratia si impetratur. Et scias, ꝙ duodecim Turonenses valent vnũ ducatũ boni põderis, & cunei Florentini: extrauag. electionis, ad fi. ibi, porrò Turonenses prædictos, fol. impressarũ 28. Et no. ꝙ nomina librarũ & aliarũ monetarũ recipiũt interpretationẽ ualoris, ĩspecto loco beneficij, nõ loco impetrationis. Old. consi. 268. & Pet. ubi s̃. Cõtrarium latè probat Aegi. decis. Rot. 2. quia posset Papa decipi, cùm ignoret locorum consuetudines. Vnde nominari debent floreni, & aliæ monetæ, attenta summa, scđm quã currũt in curia. Vñ stylus ẽ, ꝙ dicat̃ de florenis cameræ Apostolicæ. ¶DVODECIMA conclusio. In computãdo valore beneficij đ bẽt deduci onera. alias articulus impugnãs valorem expressum, est ineptus: sed debet dicere, ꝙ valet tñ oneribus deductis. Rot. de cõces. prẹb. 52. in antiquis. Et istud est regulare, quoties fit mentio de reditibus, Bal. in l. cohæredib. ff. fa. erc. & in l. neque, in fi. C. de compens. ꝑ tex. ĩ l. fundi Trebatiani. ibi, ex locatione fundi redigere. ff. đ vsufr leg. Et idẽ, si fit mentio de fructibus. l. fructus. ff. sol. ma. & ibi latè Bar. & oẽs Scribentes, qui ponunt certas fallentias, putã vbi agitur de solutione decimarũ prædialiũ, per c. tua nos. ibi, non quidẽ deductis sumptibus, aut semine separato. de deci. vt latiùs per eos. & Adde gl. 1. Car. & Imo. in d. cle. j. de deci. ¶TERTIADECIMA

14 ꝯclusio. Distributiones † quotidianæ non computãtur in valorẽ p̃bendarũ. Old. latissimè ꝯs. 118. Ex virtute gratiæ. qa sunt reditus casuales & incerti, nec attinẽt ad corpus p̃bendæ. Et idem Io. An. in d. rub. de conces. præben. & Pet. in d. cle. vnica, miratus de Io. An. q ĩ d. rub. vsurpauit sibi totũ consiliũ Old. authore tacito. Et idem tenet Rota de re iud. 31. in antiquis, qa dantur rõne cuiusdam ministerij personalis. Facit c. fi. §. in illis verò. de ꝯcess. p̃b. vbi istæ distributiones ponũtur vt diuersa ab eo, qđ dat̃ ratione præbendæ. Idem Rota de prẹb. 7. in nouis, & de præb. vltima, in antiquis, & Nico. Myl. in reper. in verbo, gr̃a. q. 7. ¶Aliquãdo tñ ad maiorem expressionem facta mẽtione reditũ exprimit distributionẽ, licèt reuera nõ includat̃. Ita intellige tex. & Dom. in c. fi. ĩ prin. de rescri. in 6. & c. cùm non deceat. de elec. in 6. procedit ista conclusio ẽt in mortuarijs; qa sunt incerta in anniuersarijs, nedũ si sunt voluntaria soluentiũ, sed ẽt necessaria, quia non cõputant̃ in valore beneficiorũ. Old. ꝯs. 216. Circa primũ articulũ. quẽ ẽt vsurpat Io. And. vbi s̃. Sed Pet. de Anch. ĩ d. cl. vnica. dicit, ꝙ qñ ista ĩcerta cõiter redigunt̃ ad certã summam, vident̃ computanda in ẹstimatione. Exẽplificat in ecclesia S. Antonij Venetijs, q̃ per pastores hincinde mendicantes cõiter percipit aureos quingentos annuatim; q̃ & in ecclesia S. Mariẹ in Monte Boniẹ, q̃ de oblationib. candelarum percipit cõiter vltra aureos ducentos annuos, & idem in simil. Nam & talia incerta aliquando vendũtur, l. si iactũ. ff. de ac. emp. c. 1. & 2. cum ibi notatis, ne p̃lati vices suas. & non reperio à Modernis consideratas has varietates. ¶Cogitabã tres casus. Primus, qñ inter plures beneficiatos in eadem ecclesia diuidunt̃ emolumẽta anniuersariorũ, & tũc ĩ taxãdis beneficijs singulorum talia non computant̃; qa non video dr̃iam inter hẹc & quotidianas distributiones, cũ ista dentur solum interessentib. celebrationi diuinorũ. ¶Secũdus casus: qñ ex aliquo legato rector ecclĩæ firmiter habet annuum reditum distribuendum inter eos, q interesũt anniuersario oĩno fiendo, & tũc crederem portionem ipsius rectoris ꝯputari in valore beneficij, secus ĩ aliorũ portionibus, qa licèt ipse legatũ totum percipiat, tamen ex quo alijs soluit, videtur esse expensa deducenda. ¶Tertius casus, quando ecclesia habet reditus incer-

a De cõi vsu. Facit ad hoc, quod no. & plenè habetur per do. Soci. cõsi. 6. inci. Prẹdicta cõsultatio. in prin. cum vers. seq. vsq; ad fi. in 1. parte.

tos,qui cōiter redigi possunt ad vnā summā,vt in exemplis Pe.de Anch. & tūc talia computent per authoritatē Petri, de qua nūquā sis oblitus. ¶QVARTADECIMA conclusio. Si † ordinario quis exprimit falsum valorem,nō vr̄ vitiari impetratio: q̄a in impetratione,q̄ fit ab ordinario, non considerant istæ mentiones, vel taciturnitates,cle.2.de of.or. Et r̄la iuris,de qua in prima cō clus.reperitur limitata solùm in impetratione,q̄ fit à Papa.Ergo in alijs stet ius cōe,C.de testa.sancimus.Et si diceretur etiam, vbi expressio non est necessaria,tñ si fit, & malè,nocet,vt s̄.in 2.conclus.Respondet,ꝙ ibi est ꝑꝑ periculum, ne Papa decipiatur, q viso certo valore ꝓuidit ei, cui fortè non prouidisset:q̄ rō non cadit in ordinario, qui præsumitur informatus de qualitatib. subditorum, & ecclesiarum suarum. Et dicere oppositum inferret eū non visitasse diœcesim,vel malè visitasse.Ideo talis exceptio denegatiua honoris epi,reijcitur.Vnde dicit Car.in d.cle. 2.ꝙ ordinarij semper videntur prouidere motu ꝓprio: & ipsi prouident ecclesijs, Papa prouidet personis. Et ideo collationib. ordinariorum nō opponitur subreptio,f̄m eum. In collatione verò legati non puto necessariam mentionem valoris, rōnib. s̄. dictis. Sed si exprimeretur falsus valor,fortè collatio non valeret:quia stat argm̄ dictæ ꝯclus.2. Et in prouisionib. legati hēt locum allegatio subreptionis,c.fi.de of.leg. in 6.& d.cle.2. Et p̄t dici circumuentus: q̄a prouidet personis,sicut Papa,non ecclesijs,f̄m Car.vbi s̄.Et strictiùs agitur in suis collationibus. Hinc est,ꝙ si ipse conferat motu proprio habenti aliud beneficium,q ipsum non expressit, pōt opponi de subreptione,vt profundissimè per And. Sic. referentem oēs de of.lega.c.nisi.licèt in hoc cōis opi.sit in ꝯtrium. Et ista ꝯclusio,vt vides,tāgit casus ꝑ Doc.nō decisos,de q̄b. vidi dubitari. ¶QVINTADECIMA conclusio.

16 in † impetratione vnionis requiritur mētio valoris beneficij vniendi, & eius, cui petitur fieri vnio: aliàs vnio non valebit:r̄la cancellariæ 21. Itē voluit, ꝙ petētes,&c. Et idem vr̄ velle in confirmationib. vnionū factarū: & idem Car.cons.98.Papa vniuit.¶SEXTADECIMA

17 & vltima conclusio.Attenditur † cōis æstimatio valoris præsentis t̄pis,non antiqui.Old. consi. 58.dixi.s̄. c.proxi. ad fi.ibi,fallit quintò. & idem Mari.ī. eo. postulasti.ibi, sed circa prædicta. Et dum dixit ibi,ꝙ attenditur, q̄s hodie sit in possessione cōferendi,non aūt ad quem spectet collatio: adde oīno Old.idem tenētem cōs.312.Thema q.tale est:ad Reges Romanorum,&c.de ꝯsilijs additis in 2.impressione Romana:maximè ꝑ c. ꝯsultationibus. cū sua mā,de iurepa. ¶Limita primò:nisi beneficium olim fuisset taxatum:q̄a taxa semper durat, Ro.de ꝯces. p̄reb. 31.in antiq. alle.s̄. ꝯclusione 11. Tñ q̄n esset taxatio per viam decimæ,fortè non operaretur,cùm fiēda sit mētio f̄m æstimationem cōem, nō f̄m nouam taxam, vt dixi in d.ꝯclus.¶Limita sc̄dò,nisi post impetrationem opponeretur de valore, & testes deponerent de valore præsentis t̄pis:q̄a nō probant,nisi dicant,ꝙ erat talis valoris t̄pe impetrationis.Alex.consi.mihi 72. & 305. Inspecto diligenter processu. in fi.q̄a non sequitur, res hodie est tanti reditus: ergo olim fuit,l. in confirmando. cum ibi no. ꝑ Bar.ff.de ꝯfir.tu.Bal.in l.si quis adulterij. C.de adult. Vnde dicit Bal.in l.j.ad fi.ibi, q̄ro, qualiter probentur. C.de fruc.& li.expens.& ꝓbando,ꝙ ex re aliqua percepti sunt tanti fructus aliquib.annis, nō sequit̄, ergo totidem nūc percipi possūt. Et intellige hoc,quādo impetratio beneficij fuit facta t̄pe vacationis:licèt vbi haberet grā ad vacatura,deberēt deponere de t̄pe vacationis,nō impetrationis,per ea,q̄ dixi in d. ver. fallit sextò. ¶An autē tales testes debeant assignare causam sui dicti non interrogati,pendet ex theorica Bar.in trac.testiū.ibi,testis dicit fundū valere.vtrùm vcꝫ æstimatio indigeat magno discursu,vel non,exemplificando,vt per eū,quem sequit̄ Abb. de testi.cùm causa. Pau.in l.pretia.ff.ad le. Fal.Bal.in l.solam.C.de testi. in l.fi.in fi.C.de iu.do.impe.Dixi in d. ca. cùm cā.& latiùs ꝑ Ale.in d.l. ꝑtia. Vnde in ꝓposito cùm habeat testis deponere de eo, qđ scit,vel experientia, vel cōi aliorum auditu, non puto necessariā redditionē causæ. Et istis adde, ꝙ vnus testis cū fama nō probat excessū taxæ datum ꝯ possessorem per modū obiectus,Aegi.cō. clus.471.testis cū fama. Item adde,& si testes dicerent,ꝙ olim erat tāti valoris: p̄sumit̄,ꝙ hodie sit eiusdē valoris, vt dixi ī.eo.ꝯstitutus.Adde,ꝙ p̄dicta nō habēt locū ī impetratione hospitalis,in qua nō est necessaria mentio valoris,nisi excedat summam c.ducatorū; q̄a abinde citrà nō soluit̄ annata,f̄m qđ audiui,q̄n fui Romæ.Et an sit facienda mentio de valore p̄rimonij, vel p̄stimonij, quod hēt impetrans,dixi ī.eo.postulasti.in 6. decla. ¶ADDITIO. ¶Postremò ꝯsidera,ꝙ q̄n exp̄ssio dicti valoris fieret,ēt requirit̄ ꝑꝑ annatā,q̄ soluit̄ cameræ.¶Reliqua circa mentionem curę & aliarum qualitatum,dicam ī.eo. c.postulasti.& in c.in nr̄a.Et dū Ab.extollit gl. hic, ꝙ ad impetrandum in beneficialib.non requiritur spāle mandatum, vide,q̄ dicent̄,ī.eo.nōnulli.vbi gl.pe.idem tenet.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum secundum ab aduersario impetratum, valet, licèt non faciat mentionem de primo,quo dolo, vel negligentia non fuit primus impetrans vsus.*

2 *Dolus non præsumitur: potest autem probari ex coniecturis. Post num.2.paulò post prin.ver.dum dicunt hic omnes.*

3 *Negligentia impetrantis probatur per lapsum anni, quando non est vsus rescripto intra annum.*

4 *Pœna imposita iudici aliquid non facienti, habet locum si fuerit priùs requisitus.*

Pœna an committatur,si non præcesserit interpellatio.Post nume. 4.ver.& caue.

5 *Vsufructuarius non facit fructus suos, nisi præstita cautione de vtendo arbitrio boni viri: si tamen consentiente proprietario vsus est, nulla præstita cautione, facit fructus suos.*

6 *Tēporalia ad agendum,perpetua sunt ad excipiendū.Hęc est regula: Quę regula patitur quinq; limitationes continuando hanc regulam, & eius materiam vsque ad c.ad hęc.*

CAPITVLVM IX.

1 SI autem. ¶Valet † f̄m rescriptū ab aduersario impetratū, licèt nō faciat mentionē de primo,quo dolo,vel negligentia primus nō fuit vsus. ¶Et facit ꝯ Bal.in suo peculio,ī verbo, rescripta.vbi dixit, differre i⁹ Canonicū à ciuili;q̄a f̄m

a ius ciuile rescripta sūt ꝑpetua a,l. falso. alleg.in gl.q̄a,f̄m Abb.hic,& ī.eo.plerunq; iste tex. non corrigit, sed limitat illā l.& illa istū tex.vt nō dato sc̄do rescripto primū sit ꝑpetuū.¶Dū dn̄t hic

* oēs,* ꝙ† non p̄sumit̄ in dubio dol⁹, sed

2 hēt ꝓbari ex coniecturis, ꝑ l.quoties.§. q dolo.ff.de proba.fallit primò ī omittente id, ꝙ scit se debere facere,l.si procuratorē.§.dolo. & l.dolus.ff.mand.secus,si ignoret,l.qđ in alterius. ff. de regu.iu. ¶Fallit sc̄dò in faciente actū simp̄r prohibitū; q̄a p̄sumitur dolus,c.j. ī.de p̄sum.& ibi dixi; secus,si actus est permissus; q̄a stat r̄la.¶Fallit tertiò,q̄n actus est aliquādo ꝑmissus,aliquando ꝓhibitus, & fit clādestinè; q̄a præsumit̄ dolus,si est in casu prohibito;secus,si fiat palàm,l.fi.ff.d.ri.nup.l.non intelligit̄.§.si q̄s palàm.ff.de iu.fis.¶Fallit quartò in cōmentariense; q̄a dēt ꝓbare se dolo carere, q̄n carcerati aufugerunt,l.ad ꝯmentariensem.C.de cust.reo.& l.milites.ff. eo. ti. Ista colligunt̄ ex latiorib. verbis Flo.in d. §.qui dolo.& Bar.in l.dolum. C. de dolo. ¶Dū dicūt Doc.ex ꝯiecturis probari dolum,ꝑ c.2. de renun.in 6. adde Bar.in trac. testiū. ibi, dolus, &c. vbi multa exēpla ponit;& ī fi.illius art. dicit,ꝙ dolus committitur tam verbis quàm factis; fraus verò factis tan-

b tùm b. Ita dicit dixisse B. Tho. Credo, ꝙ velit eum allegare 2.2. q. 77. arti. 2.

a Rescripta sūt perpetua. *Adde tu Bar. in l. beneficium. ff. de consti. princi. insi. in vers. quero, quanto tempore. Vide Host. in c. cum ad sedem. de rescrip.*

b Factis tantū. *Adde Alex. de Imo. vbi plenè, in l. iurisgentiū. §. si fraudandę. ff. de pac. et ibi vide gl. & Bar. & adde Bal. ī l. quæ fortuitis. C. de pig. acti.*

Tamen

Tñ interdũ sumitur fraus pro specie distincta à dolo: nã ad dolũ requiritur, ꝙ fiat ɔ̃ aliquam personam. Patet ex eius diffinitione, s. ad decipiendum alterum: fraus verò non ɔ̃ personã, sed principaliter sit ɔ̃ legis ꝓcepta; licèt istis uocabulis plerunq; abutamur, s̃m Bar. Et adde glo. a. in l. apud Celsum. in prin. ff. de doli except. q̃ dicit, ꝙ mens dolosa cognoscitur ex ꝑfationibus, suasionibus & monitionibus: & sũt verba valde no. s̃m Bar. ibi. Et dixit glo. j. in l. dolus. C. de rescin. vend. ꝙ cognoscitur dolus ĩ emptore, quãdo vituperat rẽ dissimulãdo præsẽtia, & nũciãdo futura. Et dixit Bal. in l. si ɔstãte. §. maritus. ff. sol. ma. ꝙ aliud est dolus præsumptus, aliud dolus verus; nã ista verba, Dolus ꝑsumptus, designãt speciẽ doli. Sed ista verba, Dolus præsumptiuè ꝓbatus, ꝓlata per se, designãt modũ probationis. ¶ Vnde dolus interdum est verus, & verè probatur, l. si ex cã. §. nunc videndũ. ff. de mino. Interdũ etiã dolus præsumptiuè ꝓbatur, l. quæro. §. fi. ff. de ædil. edic. Interdum etiam dolus præsumptus verè probatur, l. quod Nerua. ff. depos. Interdum etiã dolus præsumptus præsumptiuè probatur: putà, per cõiecturas a & indicia; q̃ non sunt ꝓbationes directæ, sed inflexè inferentes per modũ. Et adde Bar. in l. post contractũ. ff. de donat. ubi ponit de signis alienationis in fraudem fisci. Faciunt ɔiecturæ: quę solẽt dari ad cognoscẽdum ɔ̃ctũ simulatum: de quibus ponit 26. Bar. Veronen. in trac. simulationũ, & latè sanctus Bernar. in trac. de ɔtractibus, sermone 29. art. 2. c. j. & frater Io. de Capistrano in libello de usuris palliatis. & Arch. Flo. in 2. parte suę summæ, c. 7. inc. Quia vsurę vorago. fo. 21. pulchrè Pau. ɔs. 326. In cã mota. dicẽs, ꝙ potest probari simulatio & dolus ẽt per alias coniecturas, quàm per illas, quas loco exempli ponunt iura. Et qđ allegare præsumptiones, quę ĩ alijs materijs approbantur à iure, est ꝓbare simulationẽ, liquidissimè per eundẽ ɔsi. 329. Visa petitione, per Pet. de Anc. cõs. mihi 9. Plurimę cõiecturę. & ɔsi. 52. Ex ordine ɔ̃ctuum. Lu. cons. 304. Plura sunt, q̃ allegãtur. Pet. de Anch. consi. mihi 223. ad corroborationẽ. Abb. cõs. 6. Quidã dñs Fran. & cõs. 50. Quidã Massitarius, oẽs post Bar. in l. post ɔ̃ctum ff. de dona. cũ ɔcor. de quib. ibi per Alex. in apostillis: & plenè Firmanus ver. vsurarius dr̃. cũ multis alijs quæ longo folio indigerent. Et affirmãs pro certo id, de quo non erat certus, ꝑsumitur dolo affirmasse, si postea reperiatur ɔ̃rium; quia non dẽt esse facilis ad temerariã assertionẽ. Pau. d. l. dolum, per l. si qs affirmauerit. in prin. ff. de dolo. iũcta l. Iulianus. ver. quid tamẽ, si ignorauit. ff. đ ac. emp. dũmodò tale mẽdaciũ sit ei proficuũ; aliàs non præsumitur in dolo l. eleganter. §. fi. cũ l. seq. ff. de dolo. Et ẽ benè no. s̃m Bar. ibi. & sequtur Alex. in d. l. dolũ. ¶ Pro quo est optimus tex. 31. distin. Nicena. ibi, licèt eẽt nuptiarũ inexpertus. ubi ad ostẽdẽdum syncerũ aĩum Phãnutij repugnãtis synodo, allegatur, ꝙ cõmodũ nõ prętẽdebat. Nõ dicas, fortè cupiebat nuptias experiri; qa prohibitio ibi proposita loquitur de vxoribus ductis ante sacerdotiũ, & ipse erat sacerdos. Patet in verbo, ɔfessor. iũcto c. oĩs. de pœ. & remis. Facit ẽt tex. cũ gl. in verbo, ab ea, in c. tertio loco. de pręsum. Sed tamen videtur, ꝙ affimans hoc de cuius veritate non erat certus, non teneatur de dolo; quia, s̃m Alex. in d. l. dolũ. & d. l. Iulianus. potiùs probat oppositũ; & ibi gl. in ver. indicationẽ. quã sequitur Bar. & cõmuniter oẽs respondentes ad l. si qs affirmauerit. ꝙ dolo ibi affirmauit. Patet in ver. si callide hoc feceris. Et adde, ꝙ probatĩ dolus eo ĩpso, ꝙ quis contrahit ɔtra iura, C. de agri. & censi. li. 11. l. quẽadmodũ. Facit regula, q ɔtra, lib. 6. & qđ no. Bar. in l. sed si. §. scire. ff. đ peti. hær. & gl. 2. in c. Vulteranæ. 22. q. 2. Dixi aliqd de re iudi. cum cã. in fi. Reliqua circa actionẽ doli habemus magistraliter post Host. in Summa de dolo. & Ang. Are. in §. pręterea. Instit. de actio. cũ seq. Et de exceptione doli, latè idem Ang. Inst. de excep. in prin. in 4. col. cum sex folijs seq.

a Per coniecturas. *Adde tu, ꝙ dolus ex coniecturis probatur. Glo. est in c. fi. de renũ. in 6. in ver. coniecturas. Bar. in l. dolum Pau. de Cast. consi. suo 80. & Barto. in l. fi. C. de prob. vbi dicit verum, si sunt coniecturæ indubitatæ, ita quòd animum iudicis reddãt certũ; in Specu. de expen. §. fi. versi. tu autem.*

NEGLIGENTIA PROBA-

3 TVR Per † lapsũ b anni, vt hic. & est specialis modus, s̃m Doc. hic. adde Bar. in trac. testium. vers. lata culpa. ibi, omittendo, seu negligendo. ubi ponit alios modos; & quomodo dicanĩ testes benè deponere c de negligẽtia. Et dixit Bar. cõsi. 102. Charissime dñe; isti vestri Nucerini. in prin. ꝙ qñ quis teneretur ad factum certũ & limitatũ tp̃e & loco, eo ipso, ꝙ illud nõ facit, est probata negligentia, nisi ille ostendat de impedimẽto. Alle. l. 3. §. si ad diẽ. ff. đ re mil. & l. 2. §. sed & si quis. ff. si quis cau. & ita in tex. nostro. Et dicit Lu. cons. 338. In casu proposito. ꝙ si iudex ꝓnunciat redeũdũ esse ad arbitrũ, à quo partes recesserant, vel idẽ dicat arbiter, putà redeũdũ esse ad iudicẽ, vel in alio esse cõpromittẽdũ, istud est negligere facere iustitiã, ꝑ l. si cùm dies. vult dicere, non distinguemus, §. quæsitũ. ff. de arb. Et vide Car. cons. 36. Dum reuerendus. ubi firmat theoricã, ꝙ lex, vel statutum loquẽs de negligẽtia, non ꝑfigendo tempus, nunq̃ habet locum, nisi ꝓcedat monitio. Vnde stãte statuto, ꝙ massarius capituli possit locare possessiones in qbus conductores sunt negligentes ad culturam, non põt locare, nisi moneantur, & postea negligãt. ¶ Inducit ꝓ casu tex. de ɔces. præb. si capitulo. li. 6. ubi executor datus, vt prouideat, negligente capl̃o debet prius cõpetentẽ terminum ꝑfigere capl̃o: quo elapso, & nõ prius, ipse ꝓuidere põt, vt ibi in verbo, Ex tũc, cũ gl. qa ex quo nullus termin⁹ est assignatus à iure, non põt detegi negligentia, nisi assignetur ab homine, ca. si tibi de præb. in 6. l. mancipiorũ. ff. de op. l. & extollit doctrinã Inn. de ꝑb. extirpandæ. §. qui verò. vbi dixit, ꝙ ubi pœna imponiĩ à iure pro negligẽtia, & sic ꝓ culpa negatiua, seu non faciendo cõmissa, tempore nõ adiecto, requiriĩ ꝙ præcedat monitio, seu interpellatio, vt quis incurrat illã pęnã; putà qcunq; nõ fecerit residentiã, sit priuatus: vel, si non soluat collectas, teneatur, & c. qa reqritur monitio: secus, vbi pœna imponitur pro facto affirmatiuo: putà, quicunq; intrauerit talẽ locũ, vel furtũ fecerit, nõ reqritur monitio, sed ipso facto pœnã incurrit, de præben. de multa. 17. q. 4. si quis suadente. Ratio est, scđm eũ: qa nõ facta latent, facta verò patẽt. ¶ Sed quia de ista doctrina fieret longa lectio, omitto: qa ad saturitatẽ habemus per Alex. in l. ita stipulatus. ff. de verb. ob. vbi eã ornat multipliciter limitãdo duob. modis. Primò, nisi statutũ disponat idem, qđ ius cõe: putà præcipiendo clericis residẽtiã: quia operatur monitionem, vt aliqd opereĩ. Fe. cõs. 108. ꝙ non fecit residentiã. Faciũt dicta s̃. eo. c. j. ad fi. ¶ Scđo limitat, vt non procedat, quo ad Deũ, qa absque monitione punitur oĩs negligentia, d quia ei nihil est occultum. Abb. de rap. excõicationi. & vltra Alex. vide Aug. & Ange. in maleficijs, fol. 195. Quibus adde Abb. in repe. d. §. q verò. cũ duobus seq. vbi valde declarat dictã doctri. Aliqd ẽt ꝑ do. meũ de Aret. de testi. cũ olim. ver. sed quæritur. Et considera, vtrùm ex dictis suis posset elici alia limitatio, videlicet, nisi ageretur de conuincenda negligentia, quę non puniretur:

b Negligentia ꝓbaĩ ꝑ lapsum. *Adde tu, ꝙ hoc in tãtum verum est, ꝙ negligentia non põt eẽ, vbi quis nõ est in mora, c. si de elec. et tex. est in c. quia diuersitatẽ. đ conces. pręb. et no. in c. si compromissarius. in prin. de ele. in 6. Negligentia autem est omissio illius, quod fieri debet, et potest. Iõ in isto casu dicitur manifesta negligẽtia. Et ista negligẽtia dicitur lata culpa, ff. manda. l. si fideiussor. in prin. Sal. in l. nomina. C. arbit. tu. Adde Sali. in l. si nulla. C. de pig. acti. vbi quærit, quando dicatur lata culpa? Et vide ad hanc materiã Alex. de Imo. in l. j. §. idemque. in prin. ff. pro soc. & in l. tutor, qui. §. pe. ff. de admini. tuto.*

c Benè deponere. *Adde Barto. in l. qui testamento. in fi. ff de testa. & in l. solam. vbi ẽt Bal. C. de testi. & Lanfran. in ca. quoniã cõtra. uer. testes. in fi. & in ver. idem de negligentia. de ꝓba. C.*

d Oĩs negligentia. *Facit, quod habetur per do. Soci. consi. 2. incip. Sequendo ordinem. versi. concluditur. in 1. par. quòd negligẽtia in administratione in eo, qui tenetur diligentiã præstare,*

praestare, dicitur peccatū mortale. Et vnde dicatur negligēs, vide per eum in suo consi. 31.inci.Prosequē do ordinē,versi.septimo probatur. in fi.in d.parte.

quia dicunt ibi Doct. post Inn.ꝙ plato negligēte, inferior pōt agere: & nō dr̄ aliqd de monitione. Vide,q̄ dixi ibi,& in c.2. de magis. vbi Ana.in fi.post Ab. colligit ex dicto Io.An.ibi,ꝙ vbi nō p̄fixo tp̄e deuoluitur ad aliū potestas aliquid faciēdi pp negligētiā alterius,dēt ad ꝯuincēdū negligentiā p̄cedere monitio. An aūt reqrat̄ trina vel sufficiat vnica,dixi latè ti. praeced. ex lr̄is.posita rla,ꝙ sufficit vnica,iuxta gl.in verbo,regia. 18.dist.si ep̄s. & in cle j.in ver.requisiuerit. de haere. subiunctis nouem fallentijs,de quib.ibi. ¶Et ꝙ in dubio praesumatur negligentia,vbi quis non fecit actum debito tp̄e, dixi satis de excep.pastoralis. Et caue: quia non sufficit in hac decretali probare impedimētum,nisi probetur,ꝙ impedimētū fuerit causa immediata, quare non egit: & hoc probādo diligentiā tp̄e impedimēti.Inn.& ibi dixi,de pr̄scri. ex transmissa. Abb.ſ.eo.in ca.plerunque. Et ibi ēt,an iste impeditus debeat ꝑtestari:in quo dicit hic Domi. ꝙ nō: & fortè nō bene,vt ibi dicet̄. ¶Et adde istis tex.in l.si fideiussor.in prin.ff.man.ibi,dissoluta negligentia ꝑpe dolū est.Et de negligentia in vtendo lr̄is ad beneficia,dicet̄ in d.c.plerunq;. & ſ.eo.caplm.Et ad p̄dicta vide latè Paridem de Puteo in tracta. de syndicatu, fol.9. vers. intra quantum tp̄s. vbi latè ponit modos puniendi iudices de

4 negligentia.Et generaliter dr̄,ꝙ † poena imposita iudici aliqd non facienti, intelligit̄ ita demū hēre locum,si fuerit reqsitus,vt id faceret:aliàs non.Ita dicit Inn.post But. in c.fi.ſ.eo.motus ꝑ gl.fi.ibi in prin.dū dicit, ꝙ ita demū pōt à iudice repeti expensae,in quib.non ꝯdemnauit cōdemnandum,si fuerint petitae corā eo:aliàs non.Et de ipsa in illis terminis fit mentio seriosa in plerisq; locis ordinatis per Alex.in l.ꝑperandum. § sinaūt alterutra.C.de

* iud.ꝯcludentem cōem * opi. esse pro d. gl. qđ vltra eum no.Abb.in c.significauerunt.de excep. & in c.cùm sit generale.de fo.ꝯpe.& in ca.auditis.in fi. de procu.& in l.licèt cām.de proba.& in c.fi.ver.circa vltimū. de do.& cōtu.& ibi But.& Bal.in §.haec aūt oīa.Insti. de poena te.litigā.Similiter dixit gl.3.in l.vniuersa. C. de preci. impe. off.ꝙsatisdatio,de qua ibi,ita demum necessaria est si petatur.Et consuluit Fran.de Rāp.& eius consilium est inter consilia Cal.de poen. 3. ꝙ statutum puniens iudicem nō facientem certam ꝯdemnationē, intelligit̄, si fuerit petita.Et dicit Bal.ī c.j.§.iudices.de pa.iur.fir.ꝙ iudex negligens facit litem suam. Sed nō dr̄ negligere, si pars nō petit a. All.gl.in l.q.cunq;. in vers.interrogari. C. de ser.fu. & alia.Et ita intellige Bal.in l.j.§.sciendum.ff.de magis.ꝯue. dū dixit ꝑ illum tex. sing.teneri iudicem,q cās, quas potuit expedire, reseruauit successori, secundum Alex. in d.l.ꝑperādū. in prin. ver. item facit iste tex. vbi ēt cōcordat cū praedictis alle.gl.in d.c.fi.ſ. eo. Idem Phi.in ca.ex rōne. in fi. de ap.quē vide. Et ita ītellige multa, q̄ de iudice negligente cumulat elegantissimè Ana.in c. excōicamus.§. moneantur.de haere. & clariùs ꝑ Alex.in l.4.§.in eo.ff.de dam.inf.& multa ēt ipse aggregauit in l. fi.ff.de var.& extra.cog. in apostil.Et dicit Ang.ꝯs. mihi 138. Quidam Matthaeus. ꝙ statutum disponens causam ap.debere committi per priores intra tres dies sub pęna, intelligitur si fuerit petitum. Et sequitur Alex. in d.l.de pupillo.§.si quis ipsi.ff.de ope.no.nun.& ꝯsi.19.Viso processu.Et dicit Ro.de app.25.in fi.in antiq.ꝙ licèt iudicare consistat in iudice,tamē si non iudicat, ascribitur culpae partis, quae non petijt, non sibi. Et caue: quia per hoc vides,ꝙ ētsi est apposita dies, intelligitur,ꝙ procedat petitio: & sic in actu per iudicem expediendo dies non interpellat, nec currit, nisi à die partis interpellantis. Non est sic in actibus extraiudicialibus: qm̄ vbi dies est apposita,inducit̄ mora lapsu diei absque alia interpellatione, per c.potuit.de loca.& in l.magnam. C.de contrahen.&

a Non petit. *Adde Bal.in l.mancipia.C. de ser.fu. et do. Alex. in l. argentarius.§. fi. ff. de eden. & Bal. in addi. ad Specu. in ti. de app. ver. mora . & in suo consil. Domino Papae.*

com.stip.gl.in c.cupientes.§.si verò,in ver.ꝯtempserint. in si.de elec.in 6.in cle. qa contingit. in ver. annis singulis.de rel.do. in cle.i.in ver. exigere. de test.& vbiq; Scribentes.& ꝑAlex.in l.si mora.ff.solu.ma.& Pet.de Anch. ꝯsi.mihi 230.prima facie vr̄.cū concor.Quas limita,nisi pars se obligans cum tp̄is p̄finitione obligaret se ad faciendum actum concernentem quodāmō p̄paratoriū ad actū iudicis:qa si iudex nō interpellet eū,nō dr̄ in mora, sed p̄fixio tp̄is operatur, ꝙ currit à die interpellationis.Sic procedant iura,& rōnes, de quibus ꝑ Pau.ꝯs.166. Vr̄,ꝙ dictus Io. Pau.dum eleganter vult ꝙ qui promisit praesentare aliquem iudici intra octo dies, intelligitur, si fuerit petitus. Praedictis ēt adde tex. in c. j.ibi,si fuerit requisitus.de sen.exc.in 6. & in c.j.ad fi.ibi,sepultorum corpora si petātur.de sepul.in 6.& gl.in c. cupientes.§.j. in ver. contingentibus.de elec.in 6.& tex.in c.cùm personae.§.j. ibi,à locorum ordinarijs requisiti. de priui. in 6. & quod ibi no.Io. An.& Spe.de aduo.§.j.ver. sed nunquid is, qui iurat.Et istis adde Abb.cōsi.mihi 144. In quaestione,quae vertitur. vbi dicit, ꝙ obligatus ad defendendum aliquē, intelligitur si fuerit interpellatus.Nec sufficit,ꝙ sciat.Bn̄ faciunt,quae aggregaui in c.cùm M.versi.quarta conclusio.ibi,ex his infertur. de consti. firmando, ꝙ venditor, cui cùm fuit denunciata litis motio,non tenetur de euictione,ētsi eā sciuerit.Et dicit Pau.de Cast. in l. peto.§.fi.

5 in fi.per illum tex.de lega.2.stante statuto,ꝙ † appellans vel petens restitui in integ.debeat cauere de expensis restituendis, aliàs processus non valeat; debet intelligi,si petatur cautio: aliàs nō.Pro quo etiam adducit:qa vsufructuarius non facit fructus suos,nisi cautionem praestiterit de vtendo arbitrio boni viri, & tamen si sciente& patiente proprietario vsus est, non p̄stita cautione, facit fructus suos,vt plenè no.ī l.vxori.ff. de vsuf.le.& ibi Bar. Et hoc no. qa pluries fuit in facto,ſm eū.Et dicit Io.An. in c.ego N.super ver. uocatus.de iureiu. ꝙ si ep̄s videret oēs ep̄os ire ad synodum,ipse non tenetur ire,nisi vocetur,per illum tex. in ver. vocatus. Et dicit Ro.decis.1.in antiq.ꝙ si decimae praediales suo tp̄e non fuerunt petitę, non possunt peti:quia ad ipsas quis non tenetur,nisi tempore suo petantur. All.Arch.in c.j. de deci.in 6. Tamen hoc non firmatur per Ro.ꝑ hoc etiā facit,quod dr̄ de cōpensatione: quae licèt ipso iure competat, tamē ab hoīe peti debet,l.si constat.C.de compens.ſm Ro. decis.25.s. all.Et procedunt hęc,etiāsi dispositio dicit,ꝙ aliàs actus non valeat,vt dicit Pau.in d.l. peto. & probat glo.relata ad tex.in d.l. vniuersa.quod no. Ad haec etiam, ꝙ notat Abb.in c.pe.ibi,& no.vnum. de iudi. dicens, pęnam impositam iudici intra tempus non iudicanti,nō incurri, si pars non instetit.Facit c.breui.cum ibi no.per gl.& Docto.de iureiu.& l.fi.C.vt intra cert.temp. & dictum Bar. in l.Seius.ff.ad le. Fal.tex. in c.ab eo.in ver.requisitus.de app.in 6.Cetera vide in Repertorijs, in ver. negligentia.

6 TEMPORALIA Ad† agendū,sunt perpetua ad excipiendū.§.vlt.l.purè.ff.de doli excep.alle.in gl.qa in potestate rei non est excipere ꝯ actionem non productā:secus in ptāte actoris, vt hic per Scribentes. ¶Limita primò, dūmodò actio nunquā fuerit ab actore intētata:nā si actor intētauit actionē, & reus nō allegauit exceptionem,expirat ius excipiendi,sicut ius agendi,gl. ti. p̄ce.cū accessissent.ī gl.pe.post prin.ibi, qđ ē verū, si nemo agat ꝑ iura,de qb.in ea.Et dicit ibi Imo.ꝙ idē est generaliter, vbicunq; posset imputari negligētia excipienti.All.tex. hic,&ſ.eo.plerūque.Melius adaptant̄ sub 5.limi. ¶Limita scdō, Nisi tp̄s ipsius exceptionis sit limitatū. Imo.ibidem per l.quoties.C.de p̄ci.impe.of.Facit, ſm Imo.hic, l.si ex cautione.& l.in ꝯtibus.C.de non nu.pecu. ¶Limita tertiò, nisi agatur de replicatione: quia cùm replicatio sit cōnexa actioni,illa finitur cū tp̄e actionis. Tex. cum gl.2.in l.quaesitum.§.in dolo.ff. de pecu. quia ī ptāte actoris est, replicare quādo vult agendo.Et est menti tenenda,ſm Pau.de Cast. ibi, ꝙ replicatio doli est tp̄alis, sicut actio doli: quia sicut fuit negligens in agendo, ita in replicando. Item glo.in ver.tempus.in l.nam postea. §. si minor.ff.de iureiuran. ¶Declara,vt per Ioan.And. de

de except.à nobis.q.3.ubi dicit, ꝙ replicatio se habet ad exceptionē,sicut exceptio ad actionē:quia nō pōt replicari contra id, quod non excipitur. Hoc modo replicatio est perpetua,cōpetens,qñcunq; excipietur,nisi sit qd imputandū actori, si non egit: quia qua ratione expirat actio,eadē extinguetur replicatio,d.l.quæsitū. Et in hoc replicatio differt ab exceptione rei originalis. Vnde si ꝯ exceptionem rei iudicatæ replico de appellatione mea, quam deserui, vel neglexi prosequi, sicut mihi obstaret hoc agenti,ita replicanti,nisi replicatione paretur mihi perpetua exceptio:puta nullitatis,iuxta no.in c.licèt. de sent.excom.in 6.Et ista dicta sequit̃ Ange. Aret. Insti.de repli.ĩ prin.ibi,ex hoc apparet.& But.& Abb.in d.c.à nobis.Sētit Bar.in l.j.ff.de excep. Et dicūt hic But.& Dom. ꝙ replicatio mensuratur vice actionis. Alle.l.1.in fi.ff.qñ act.de pe.est an.Facit,ſm Imo.qđ habetur in l.si qñ.C.đ dilat.¶Limita quarto, dūmodò opponatur ante li. cōtest.quia licèt sit perpetua,tñ non est ꝑpetua post li.contest.Arch.in c.si quis epō.§.exceptio. 3.q. 6.dicens ita debere limitari hāc regulam.¶Limita quintò, dummodo exceptiones sint natæ,& inceperint cōpetere: quia regulariter sunt perpetuæ,d.l.purè.sed anteꝗ̃ nascantur , pōt impediri earū natiuitas per lapsum certi tēporis. Ita declarat Pau.de Cast.in l.nā & postea.§. si minor. ff. de iureiu.dicens,ita esse casum ibi.nā ante ꝗ̃ restitutio sit concessa,nec exceptio,nec replicatio orta est,sed speratur oriri.Si ergo per lapsum tēporis excluditur à restitutione petēda,non oritur sibi exceptio, secundum eū.¶ Limita sextò,nisi ius excipiēdi cōpetat,ex quo ꝯpetit ius agēdi,qa sublato iure agēdi, tollitur ius excipiēdi, Car. But. Imo. & Abb. hic, ꝑ l.Papinianus.§.si filius. ff. de inoff.testa.vbi filius exhæredatus possidebat, & si hæres scriptus aget pro hr̃ditate,filius ꝯdicendo excipiet,de inoff.testa. indicendo querelā infra illud tempus, intra qđ ageret. Vnde si est lapsum tempus agendi,scilicet quinquenniū iuxta l.ꝯ maiores, C.de inoff. test. est finitū ius excipiendi.Et est tex.notabilissimus ſm Bal.ibi, ꝙ possessor posset intentare querelā per modū exceptionis. ¶ Per illū tex.dixit Innocen.de ap.dilecto.lo 2.in fi.ꝙ ꝗ appellauit à snia,potest eā prosequi excipiendo,putà, dicendo,Nō exequaris hāc sniam:vel, Nō cōfirmes electū, qa appellaui, dūmodo excipiat intra fatalia. Et sequit̃ ibi simpliciter Phil.ibi, quintò quæritur. Per illū tex. dicit Inn. de app.sępe.sup verbo,perēptoriè ibi,arg. ꝯ pro prima parte, ꝙ qñ cā nullitatis est mixta causæ appellationis post tempora fatalia, nō pōt appellans prosequi cām nullitatis:quia perit eisdē fatalibus, quibus perit iniquitas ꝙ ſm Ang.in d.§.si filius.est verū ex eisdē actis. Sed de nouo benè posset intentari nullitas, nō obstante lapsu fatalium.Alle.no.ff.de appella.si expressum. Et gl.de senten. excom.licet.lib.6.cū ꝯcor.ꝑ d.§.si filius.Dixit Inn.de or. cognit. cùm dilectus, super ver. exceptionis.ibi,itē hanc exceptionē proponet. quod licet exceptio spolij possit opponi agendo,& ēt excipiēdo,ut ibi ĩ tex. tñ circa tempus excipiendi distinguitur, ꝙ aut proponitur de eo, qđ peruenit ad spoliantē, & pōt opponi in perpetuū: de eo autē,quod ad eū non peruenit,potest excipi vsq; ad annū,sicut in interdicto dicitur,in l.j.ĩ prin.ff.de vi & vi ar. quia intra idē tempus proponi debet exceptio, intra qđ agi potest,d.§.si filius.Et ibi hoc extollit And.Per illum tex.dicit hic Car. & Imo. quod contra processum iudicis a quo,potest excipi de pendētia appellationis;secus, si est deserta: quia expirat tūc exceptio, cùm oriatur solū ab appellatione.Et dicunt hic Car. Imo. & Abb. sub ista limita.adaptari istū tex. quia primo impetratori cōpetit exceptio ꝯ scđm ex eo, quia ex primo rescripto ꝯpetit actio,& ideo eo extincto lapsu anni expirat exceptio olim ex eo orta . Sed caue: qa non ꝯpetit hic actio ex rescripto , sed datur iurisdictio delegato super intentanda pristina actione, ſm Io.And.& But.& Dom.hic. Tñ,ſm Imo. satis seruit:qa agit̃ saltē de extinguēda via agēdi ope rescripti: qua sublata, auferetur via excipiēdi de rescripto,tanꝗ̃ præcisa radice. Cū istis ꝯcordāt An.in l.licet.C.de except. & in l.2.C. vnde vi.allegando Inno. in d.c.cū dilectus. ¶Quare dixit Bar. in l.2. in prin. ff.de excep. ꝙ quędā est exceptio ideo, qa est actio, ut est exceptio cōpensationis, & huic exceptioni pręscribit̃ : qa est in potestate tua,quando agas. Allegat l.qcunq;.ff.de compēs.ꝗ̃ etiā ad hoc ipse alleg.in l.si pacta.ff. de ꝯpens. dicens,ꝙ exceptio mera indubitanter est perpetua.Si vero non esset exceptio,sed ideo exceptio, qa est actio:tūc eatenus duraret exceptio, quatenus durat actio. Procedit ergo regula in exceptionibus, quæ nō possunt opponi,nisi excipiendo,vt exceptio pacti,& iusiurandi; secus in his,quę possent proponi ēt agendo.Exēplificat Pau.đ Cast.in d.§.si minor. in fi. in officio iudicis, quo petitur restitutio:nā pōt proponi principaliter agendo, & ēt excipiendo per modū ꝯdictionis.Si ergo per lapsum tēporis excluditur à proponendo per modū agendi,ita ꝑ viā excipiendi.Idē in exceptione nō nu.pec.ꝗ vtroq, mō potest opponi, aurhen.hāc querelā.C. de non nu.pec.Idē ĩ exceptione cōpensationis,ſm eū.Si diceres,deceptus potest de dolo agere &excipere,& tñ elapso tp̃e agendi de dolo,adhuc pōt excipere,d.l.purè,ĩ fi. Responde,ꝙ exceptio fundat̃ ibi super alia æquitate, ꝗ̃ actio. Iō de vna nō infertur ad aliā:qa,ſm Car.& Imo.hic,licèt actio doli sit tp̃alis, non tamen exceptio de dolo : qa non ꝯpetit ex eo,qa cōpetat actio de dolo, sed ex alia æquitate. Vnde est ꝑpetua.Ratio differentiæ est: qa actio de dolo nō cātur simpliciter de ęqtate,sed ēt à rigore,vt puniatur dolosus,& ne ꝯsequatur cōmodū ex dolo:sed exceptio surgit ab æquitate,vt deceptus cōseruetur indēnis. Et idem sētit hic Ab.¶Fortius obstat prædictis dictū Host. Bu.& Ab.de sent.excom.eā noscit̃.dū dicunt, ꝙ licèt actio iniuriarum expiret anno.l.si nō ꝯuicij.C. de iniu.no. in c. fi.ꝯ.de iniu. tamen ꝑ viā exceptionis cōpellitur iniuriās excōicatus satisfacere ēt post annum ; qa non debet absolui,nisi primò satisfaciat,ut ibi;& sic indirectè ꝯseqtur excipiendo,ꝙ directè consequi non posset agendo; & re vera non vr̃ dicta exceptio ꝯpetere, nisi qa ꝯpetit actio: nisi dicas , vel ꝙ hoc dictum non procedit per prędicta, vel ꝙ sit falsum propter decis.Rot. de iniu.2.ĩ nouis: vbi dicitur, ꝙ per lapsum anni est sublata actio iniuriarū,& obligationis ciuilis, & naturalis:adeo ꝙ tacendo per annū vr̃ iniuriatus remisisse omnem iniuriam. Et dicit ibi Collector, hoc semper fuisse seruatum in Ro. contra Benedict. de Plum.in repe.l.cū quis.C. de iur.& fa.igno. Et ideo excommunicatus dicet , nō est opus satisfactione de eo , in quo per l. eram obligatus, & per l. totaliter liberatus.Cogita: qa nullus tangit.Vide etiam,ꝗ̃ dixi de except. pastoralis,in j.limi.ad ca. insinuante.de offi dele. vbi posui,ꝙ exceptio dilatoria apta deduci, ēt agēdo,pt deduci excipiendo,si oritur de nouo contra Inn.in d.ca. cùm dilectus. & non sequitur propter hoc , quòd finita via agendi,non esset finita via excipiendi . ¶Vltimò circa gl.2.in l.si contendat. ff. de fideius. & in le. Aurelius. §.centum.ff.de lib.leg.quas sequuntur hic Bal.Bu.Imo. & Abb.& Domini.& Adde Imo.in d.l.si contendat.ubi eas reprobat : qa si quis dubitat , ne probationes pereant vt quia habet solùm testes,faciat eos examinari,iuxta c. Albericus.de testi. Et non debet esse in potestate rei prouocare ad iudicium. d.l. purè §.fi.Sufficiat sibi suam exceptionem esse perpetuam.Idem Sal.in l.si pr̃.C.qui boce.poss.per l.j.C.ut ne.inui. Nisi creditor iam mouisset litem , vel diffamaret debitorem. Communē * opi. tenet indistinctè Pau. in d. l. si contendat. & Alexan. optimè in l. si finita.§.eleganter.ff. de dam.infe. quia verum est , quod non potest cōpelli inuitus agere : sed ob exceptionem quam habeo, possum agere contra te inuitum, iudicis officio a implorato, vt declaret me tibi non teneri. Ita text.in d.l.si pater. ubi nondum inquietabatur, nec vexabatur. Et posito, ꝙ probatio non periret , nec me diffamares,neq; litem inchoasses, nō dicor temerè moueri,uolendo ꝓuidere futuris inquietationibus,sicut possessor iustus à nullo inquietatus, potest petere

a Iudicis officio. *Adde tu, ꝙ debitor tuus ope exceptionis potest implorare officiū iudicis, etiamsi nō præueniatur, ne ab aduersario inquietetur .Ita Bartol. in l.1.*

in l. 1. §. 1. versi. itē aduerte. ff. qđ vi aut clàm. & Bar. in l. si societatem. §. arbitrorum. versi. quæro, quo iu. ff. pro socio.

pronunciari se esse possessorem, in l. 3. §. missum. & ibi Bar. ff. de Car. edicto. Glo. & Bar. in l. de pupillo §. qui opus. ff. de ope. no. nun. Et post transitũ in rẽ iudicatam, potest victor petere, vt snīa confirmetur & declaret valida, Inn. in c. 1. de confir. vti. Et appellatione deserta potest appellatus petere pronunciari super desertione. Imo. ĩ. eo. ex parte S. Non obst. l. purè. quia non facit reus, ꝙ actor ipsum conueniat, nec istud petit, sed ei silentium imponit. Quinimò potest petere eum cogi ad faciendum instrm̃ qeratìonis, vt latius per Alex. in d. §. eleganter. ¶ Cuius dictis adde, ꝙ intentans ista remedia potest vti foro proprio, in quo eũ conuenire habeat actor, ꝙ licèt iste sponte veniat, tñ venit vt reus, sed volũtarius. Iō forus rei originalis sequẽdus est. Bu. de fo. ꝯpe. si clericus. in fi. Cuius dicta vsurpat sibi Abb. eo. ti. si quis cõtrà. col. 1. vbi etiam dixi.

SUMMARIUM.

1 *Verbum subiunctiuum exponitur in præteritum, vel futurum, secundum quod melius conuenit materiæ, ad euitandas absurditates, & in odiosis restringendis.*

2 *Actus quando annullatur sub conditione, nisi aliquid interuenerit, sufficit illud interuenire etiam post actum, si lex annullans non expressit, quòd interueniret in actu.*

CAPITULUM X.

AD hęc. ¶ Non valent rescripta, ꝑ q̃ incerti iudices dant, vel futura negocia committuntur. H. D.

1 SUBIUNCTIVUM. Verbũ † ad euitandas absurditates, & in odiosis restringendis, exponit in præteritum, vel in futurum, ſm ꝙ melius conuenit subiectæ materiæ. Abb. hic, & glo. 2. allegando ēt Bar. vt hic per eum & idē no. hic Dom allegando gl. in ca. 2. in ver. commiserint. de consti. in 6. Addit hic And. Sicu. in l. cum tale. § fi. in ver. dixerunt. in fi. ff. de condi. & demon. q̃ dicit, ꝙ subiũctiui accipiuntur pro futuro tp̃e in statutis. Et eam extollit Bal. in l. leges. la 2. C. de legib. no. Abb. & Imo. ti. præced. c. fi. & ibi aliquid dixi in j. ampliatione. ¶ Adde Inn. de testi. significauerunt. vbi dicit, ꝙ si aliquis dicit, peto aliquam dilationem, & si non dat, appello, non valet appellatio, q̄a est à grauamine futuro. Sed si iudex denegauit quartam dilationem, & peto reuocari istã interlocutoriam & ex tunc appello, si nõ reuocauerit, valet appellatio: q̄a ē à grauamine iã illato per illã denegationē. Et si diceres, verbũ, Reuocauerit, est futurũ subiũctiui, & sic extendit ad tp̃s futurũ, l. filij mater. §. fi. ff. ad Tertu. rñd. ꝙ hoc verbum ponit ad cautelam, & sic superfluo, nõ. n. appellat, q̄a non reuocat, sed quia, denegauit quartam productionem. Et ista denegatio p̄cessit applonem. Quę verba gustat ibi solus Car. inferens, ꝙ si statutũ diceret, ꝙ maritus habẽs filios ex prima vxore, nõ posset ꝯstituere dotẽ secundæ, nisi de his, q̃ euidenter receperit, pone, constituit dotem, postea ex interuallo receperit: An iustificetur instrm̃ confessionis dotis? Dicit ꝙ sic, ꝑꝑ illud, Receperit, qđ est futurum subiunctiui extensiuũ ad tp̃s futurum.

2 Item † q̄a q̃n annullant actus sub condõne, nisi aliquid interuenerit, sufficit illud interuenire ēt post actũ, si lex annullãs nõ expressit, ꝙ interueniret in actu. Alle. tex. gl. & Bar. C. de pre. imper. offe. vniuersa. Et dicit pridie fuisse decisum publicè Ferrariæ, ꝙ valet testm̃ vsurarij manifesti, qui decessit non præstita cautione, iuxta c. quanquam. de vsur. in 6. Sed dimisso ꝓcuratore ad p̄stãdum post mortẽ, q̄ si præstabit, iustificabit testm̃, qđ reputat dictum nouum. Faciunt no. per Bar. & Imo. in l. filio præterito. ff. de iniust. test. Et de hoc aliàs: & vide, qđ extẽsè reduxi in c. q̃m̃. in prin. vt li. non contesta. circa doctrinam Bar. in d. l. vniuersa. ¶ Istud aũt, quod rr̃r subiunctiuum importet tempus futurum, limita attẽtè, nisi cesset verbũ præteritum imperfectũ subiunctiui, & præsentis tẽporis optatiui: quia tunc distingue duos casus. Primus q̃n illud uerbũ potest valere & operari faciendo relationẽ ad tp̃s p̄sens, tũc enim nõ porrigit ad futura putà, promittis, quicqd te dare, vel facere oporteret: tũc intelligitur de eo, ꝙ habet præsẽti die, si aliquid debet. l. cũ stipulamur. ff. de verb. obl. intelligendo, ꝙ tex. ibi dicat, oporteret, prout cõiter habet, ſm Doc. ibi, facientes festum de hoc. ¶ Secundus casus, Q̃n nõ posset valere, seu aliqd operari, faciendo relationẽ ad tempus præsens: quia tũc verbum Oporteret, benè trahitur ad futurũ, ſm Barto. ibi. Pro quo alij allegãt tex. in l. si debitor. §. verisimile. ff. de ꝯtrahen. emp. ubi dicit, Vendidi fructũ pendentis oliuę, & stipulatus sum pro decẽ pondo olei, quod natũ esset: Illud, Esset, intelligitur in futurũ, licèt sit p̄teritũ imperfectũ subiunctiui: quia tũc nihil erat collectũ. Vñ si nõ colligeret, nisi q̄nq;, nõ erit emptio, nisi de q̄nq;. Idē si esset verbum præteriti plusquam p̄te a cti a, l. qui Romæ. §. Augerius. ff. de ver. obli. vbi ista verba, Promitto, quicquid cõstitisset Titium tibi debere: respiciũt tp̃s futurum. Tamen ex suo rr̃ari significatũ tp̃s plusquam perfectũ subiuncti ui vr̃ cõprehendere p̄teritum, l. 2. cum glo. ff. si liber inge. esse di. ſm Ange. & Imo. in d. §. Augerius. & Bar. in l. j. 7. q. ff. de iu. cod. ¶ Et ista important: quia cũ testator iussisset solui debita de pecunijs, quas habebat in monte Florentiæ: postea dixit, ꝙ illud, qđ restaret solutis debitis de dicta pecunia, relinquebat cuidã hospitali, & tp̃e testamẽti solutis debitis restitissent mille. tñ postea testator superuixit per plures annos, & plures alias pecunias in monte acquisiuit, ità ꝙ solutis debitis restabant tria milia, fuit iudicatũ, ꝙ hospitali deberent solum mille, ſm Pau. de Cast. in d. l. cum stipulamur. quia in illis potuit tũc operari dicta dispositio tp̃e testamenti ꝑꝑ verbum, Restarent, qđ est præteri imperfecti subiunctiui, & præsentis tp̃is optatiui: secus, si tp̃e testamenti nihil superesset, per d. §. verisimile. Ad quod vide Bar. in l. si ita. ff. de au. & ar. le. per illum tex. dum ponit, quãdo testm̃ comprehẽdat quæsita post testm̃. Item dicit Pau. secus, si esset verbum præteriti subiũctiui, & futurum eiusdem subiunctiui, putà, si dixisset illud, qđ superfuerit, per l. solemus. cum ibi no. ff. de cond. & demõ. Sed in casu præmisso loquimur in verbo Quod reperiretur, in præsenti optatiui, & in præterito imperfecto subiũctiui, non autem futuro. Et hęc quotidiana sunt. Quibus adde Old. cons. 310. Thema tale est, vacante præpositura. vbi dicit, ꝙ si Rex Franciæ habuit priuilegiũ super beneficijs, q̃ à tali die antea in regno suo vacare cõtigerit, illud subiunctiuũ, Contigerit, nõ cõprehendit beneficiũ, qđ vacabat ante priuilegiũ, & hodie ētvacat, eadẽ vacatione: sed intelligitur de his, quæ incipient vacare à die dicta in priuilegio. Mouetur rõnibus, de quib. per eum, seruientib. ad multa similia in hac materia. ¶ Adde ēt istis ꝙ verbum aptum importare pręteritum & futurũ, importat vtrunq;, ſm Lud. consi. 333. Quo ad primum. dicens, ꝙ constitutio concilij concedens certas prærogatiuas his, qui per annum laborauerunt in concilio, verificatur tam in his, qui laborauerũt ante constitutionem, q̃ in his, qui laborauerunt pòst. ¶ Adde etiam tex. in l. Plotiano. ff. de iu. codicil. vbi sunt verba, si quid ad hoc testm̃ pertinens reliquero, valere volo: & ea, quę ante testamentum scripta sunt, comprehenduntur. Ad idē lex, verbum, erit. ff. de ver. signi. vbi si dr̃, confirmo, quod in codicillis scriptum erit, fit demonstratio præteriti tp̃is & futuri. Vnde dicit gl. in clemen. j. in verbo, Intra mensem. in fi. de conces. præben. quòd gratia de prębenda vacatura comprehendit illam, quæ vacat tempore datæ: quia ex quo etiam postea vacat, dicitur vacatura, de quo dicetur ĩ. eo. constitutus. quia gl. 3. de præb. si postquam. lib. 6. fortè aliter sentit. ¶ Ex his dicunt Imo. & Pau.

a Præteriti plusquã p̄fecti. Ad. de Barto. in l. si debitor. in 2. no. ff. de contra. emp. et Bal. in l. fi. in vers. deinderecipiamus. C. de codicil. & vide omnino Alex. in d. l. cum stipulamur. alleg. in tex. vbi post Pau. de Cast. infert ad q. de ver. restaret. de qua infrà.

Pau.de Cast.in l.hoc articulo.ff.de hær.insti. & Pau.in l. fi.C.de ind.vi.& Pau.& Alex. in d.l. cùm stipulamur.ꝙ si dr̄,Lego filiæ meæ,q̄ vidua fuerit: venit ēt illa, q̄ vidua erat tp̄e testamēti.Facit disputatio la. But. Quidā pater habens.ubi voluit,ꝙ si dr̄, Lego filiæ meæ, quæ maritata nō fuerit:& tp̄e testamenti habebat quandā filiā viduā, & aliā innuptā,ambabus dabitur legatum. ¶ Limi.Nisi tp̄e testamenti testator sciret filiā esse viduā: q̄a in casibus prædictis dicti subiunctiui stabunt solū in futurum. Imo.in l.si ita legatum.la.2.ff.de cond.& demō. ꝑ illum tex.ubi si ita legatum esset, cum nupserit, si nupta fuerit tūc,& hoc testator sciebat,alterū matrimoniū erit expectādū. Ad idē l.hęc ꝯdō, filiæ.§.fi.cū l.seq.q̄ incipit, si iā facta.ff.de ꝯdi.& demonst.ubi si dr̄,Lego,si nauis venerit,& iā venit ignorāte testatore,debetur legatum:secus si sciebat:quia expectabitur alius aduētus. Et iō si Papa sciret,ꝙ nūc aliquid vacat,& scribit de vacaturo,nō intelligitur de tūc uacante. Imo.in d.l.hęc conditio. Cy.ī l.cū vxori.C.quando dies lega.ced.Bal.& Ange.in l. Titius.§.j.ff. de lib.& posth.Expectatur aūt secūdus euētus, q̄n materia est apta reiterari, sicut aduentus nauis, m̄rimoniū,vacatio, & similia. Sed ubi non caderet reiteratio,inspicietur tempus præsens. & dato, quod loquens ꝑ verbum futuri subiunctiui sciat tunc conditionem extare,refertur ad tēpus pręsens.Ita tex.in d.l.si iam facta.verbi gratia,lego Titio, cū pubes erit, si tunc iam est pubes, habebit legatū,etiāsi testator sciebat: q̄a amplius nō poterat de nouo pubescere,ut ibi dicitur.Facit d.l.Titius.§. Lucius.vbi verba directa ad nasciturum,includunt iam natum,etiamsi testator sciebat,ut ibi per Bal.Et hæc no. tanquam utilia, & apud nostros non reducta. ¶Vtrum certa sciētia æquipolleat plenitudini potestatis, & vtrū debeat exprimi certa sciētia:& vtrum Papa possit cōmittere recusatione remota : hæc oīa posui de excep. cū inter.discussa materia glo. hic, q̄ ab omnibus quotidie & meritò extollitur.Et dū Abb.allegat dictū Inn.ī .ti. proxi.quāto.vide,q̄d ibi dicetur.Et hāc gl.sequitur Lud.ꝯs. 369. ¶Et procedit iste tex. vbi est incertitudo respectu partiū,ī.eo.pastoralis.§.j.Et ibi habetis exemplum.Et limita, nisi daretur vnus iudex cū facultate eligendi collegā,quē voluerit;q̄a talis incertitudo non uitiat.Dom. 50.dis. studeat, ꝑ illū tex.in verbo,studeat fraternitas tua collegarū numerū sibi sociare. Et si diceretur, cōmittimus tibi, & ei, quē partes elegerint, fortè adhuc ꝓcedit iste tex.quia vr̄ collega incertus,sicut de ꝯpromisso dr̄,q̄ arb.innotuit.Sed si diceretur q̄ collega,quē iudex & partes elegerint,videtur,ꝙ valeat, idest non sit incertitudo causans dubiū surreptionis,pp̄ no. verbum Barto. in l.si merces.in prin.ff.loca.ubi dixit,ꝙ si locaui arbitrio eius, quem eligemus, non valet actus : quia possemus in eligēdo discordare:secus, si diceretur arbitrio duorum, quorum unū eliges tu,aliū ego: quia non possumus discordare, tn̄ nō affirmo in proposito: quia in eligendo per partes unū,ultra eligēdū à iudice possent partes discordare.

SVMMARIVM.

1 *Falsa Latinitas vitiat rescriptum Papæ, etiamsi constaret de mente Papę, & etiamsi falsitas Grāmaticæ esset solùm in vno cap. separato, quia vitiat totum rescriptum. Etiam in statutis; quia per falsam Grammaticam vitiantur. nume. 2.3.4. Et limitatur hęc regula 11. modis, quas limitationes vide vsque ad capitu. ex parte S.*

5 *Rescriptum vitiatur per falsam Grammaticam, nisi falsa Grammatica posit saluari per figuram, & nisi falsa Latinitas posit saluari per subauditionem.nu.6.*

7 *Falsa Grammatica non vitiat in scripturis diuinis. Item nec vitiat in vltimis voluntatibus. nu.8.*

CAPITVLVM XI.

AD audientiam. j. ¶Falsa Latinitas vitiat rescriptū Papæ.H.D. Et colligēdo totā mām, reductis plurib. hic inde sparsis, amplia tex. quinq; modis,postea limi. 11.modis. ¶Am-

1 plia.igitur primò,Etiāsi † ꝯstaret de mēte Papæ.Lu.latè ꝯs.376.Quæstio est nūquid,ad fi.Et isto casu perfectio intellectus nōn supplet imperfectionē scripturę,iuxta l.cū pater.§. cum imperfecta.de lega.2.q̄a militat ratio huius c.scilicet maturitas,pp̄ multorū oculos,vt hic in glo. ꝑpter ꝙ præsumitur falsitas præsumptione iuris & de iure,scd̄m eum.Sed si esset defectus orationis aliter, q̄ per falsam Grāmaticā,non nocet,dummodo colligat̄ mens Papæ.Ita intelligit Inn. de fi.instru. ex parte. dū dicit,ꝙ
a defectus dictionis,seu orationis a, non nocet, dummodo colligat̄ mēs Papę. Exēplū.Si dicit, Volumus ꝓuidere Titio q̄ spectāte ad talē ecclesiā,deficit beneficio,nō nocet. Vel si diceretur, Volumus Titio de beneficio spectāte ad collationē epī, deficit prouidere, non nocet:q̄a constat de mēte Papæ, scd̄m eum . Et reuera:illud est mirabile, ꝙ p̄sumatur falsitas ex eo:q̄a non creditur transisse per tot manus materia malè cōstructa.Et hoc non habeat locum in materia aliter defectuosa, Nisi dicas,ꝙ citiùs corrigeret vir doctus manifestū errorem Grammaticæ,ꝑpter honorem cācellariæ,q̄ defectum talium verborum, quę subintelliguntur, vel nō arguūt ignorantiā,sed inaduertētiā.¶Amplia scd̄o,ēt ī literis aliorū principū.Abb.hic,in fi.quia cum cōiter habeant cancellarias ordinatas, & viris doctis repletas, est eadē ratio, quæ in literis Papæ. Idē sentit Bar. in l. Plautius.ī fi.ff.de au.& ar.le. & Bal.in l.eam,quam. in prin.C. de fideicom.lib.Sed de hoc dubito: q̄a licèt habeāt multos & doctos scribas,tn̄ unus non vidit literas, quarum expeditio alteri committit̄. Nō sic in cancellaria Papæ, vbi trāseūt ꝑ 9.manus.Et iō nō vr̄ æquiparatio bona, nisi stylus inter scribas principum haberet saltē de more reuisionē literarū,ꝓut aliq̄n fit.¶Amplia tertiò,etiamsi
2 † falsitas Grāmaticæ esset solū ī vno capitulo separato: q̄a vitiat totum rescriptum,Bal.hic:q̄a deficiat tota authoritas & fides,iō nō valet,q̄a fides eiusdē scripturę est ī diuisibilis.per tex.hic,ibi,fidē uolumus adhibere. & 9. di stin.si ad sacras.Est verū,ꝙ de hoc dubitat And. Sic.hic, propter c.si eo tempore.de rescri.in 6.ibi,surreptio ī vna parte nō vitiat totum rescriptum in partibus separatis. Sed Responde dupliciter. Primò, quòd aliud surreptio, aliud falsitas:surreptio nō tollit, quin constet de voluntate principis,in c.separato.Sed falsa Grāmatica facit videri rescriptum eē extra voluntatē, & extra cācellariā principis:q̄a est signum, ꝙ totum rescriptum caret examine.nā examinantes vidissent errorem.Vel dic,ꝙ imò surreptio in vna partes vitiat totum , sicut de instr̄o & testimonio dicunt Inn.& alij de hęre.fraternitatis.& om
* nes,* C. de transact.si ex falsis.Ad c.si eo.respondet Abb. ī.eo. sedes. quod loquitur, vbi est surreptio in tacendo. verò,non autē in falso exprimendo; vel quod loquitur, vbi surreptio est in parte , quę non causat principaliter concessionē gratiæ,sed Papa aliunde mouetur.Vide,q̄d dicetur ibi.¶Amplia quartò,ēt ī priuilegio.Glo.& om-
* nes * Doct.hic,pro quibus facit, quòd no. Dom.ī c. j.ibi, quęrit Lap.de rescr.ī 6.dicēs,,quod ille tex.habet locum in priuilegio: q̄a appellatione rescripti etiā continetur priuilegium.Alleg.no.per Inno. & Compos.infra, eod. super literis. Facit c. ex literis. de fide instru. & ibi Abb. vlt.no. dicens,ꝙ strictiùs iudicatur priuilegium,q̄ rescriptum ad lites:& facilius præsumitur falsitas ī priuilegio, per tex.ibi, & c.pe. de cri.fal. & quod no. Inno.in c.epī. de re.eccl.non alie. licèt gl.ī c Aposto
b licæ.hic alle.in gl.faciat differētiā b inter rescripta & priuilegia,cum qua simpliciter transit Bal.in l.imperator. la j. ī primo commento, in prin.ff.de statu
3 ho.¶Amplia quintò,ēt ī † statutis:q̄a per falsam Grāmaticam vitiātur. Bal. hic æq̄parando statuta & rescripta, nisi fortè essent statuta rusticorū, q̄ non

a Seu orationis. *An & quando vitiatur per defectū vnius dictionis, seu orationis,vide plenè per no.ꝑ do. Soc. cons.15.inci. Visis prædictis publicis instrumētis. vers. quę quidem omnia.cir. med.in 1. par.*

b Differētiam . *Pro qua differentia vide omnino per do. Ias. May. in le.fi.ff.de consti. princip. & ibi etiam Bar.in fi.in ver. quæro , quæ est*

est dis. & Bar. in l. præscriptione. in fi. versi. dic ergo breuiter. C. si contraius, vel vti. publi. & Specu. in ti tu. de rescrip. in prin.

cognoscunt lras, arg. l. fi. C. de test. mi. Contrarium in primo dicto tenet hic An. Sic. quia statuta magis æquiparantur vltimæ volūtati. Bar. ī l. fi. ff. de reg. Cato. cū ɔcor. de quib. per Lud. in l. j. in 4. q. C. qn̄ nō pe. par. Et in vltimis volūtatibus non hēt locū iste tex. vt hic in gl. Ergo, &c. Et ita residet. Sed pro Bal. facit: quia sicut iste tex. extenditur ad priuilegia, itē ad rescripta principum pp maturitatem in eis præsumptā attentis pluribus manibus, per quas transeunt, ita vr̄ in statutis, in quibus ɔdendis, dilatandis, & publicandis plures concurrunt. Tn̄ ɔ̄ Bal. facit alia rō: quia approbato volumine statutorum, error Grammaticę non pōt inducere præsumptionē falsitatis in particularibus statutis, sicut in rescriptis, & priuilegijs, in quibus iō notatur falsitas Grammaticæ, vt denotetur, ꝙ carent veritate. ¶ LIMITA vndecim modis hāc decret. ¶ Primò, dummō falsa latinitas sit manifesta: secus, si dubitabilis. Bu. Abb. Imo. & Dom. hic per istum tex. in ver. manifestè. Idem Bar. in d. l. Plautius. in fi. dicens, istū tex. procedere in vitio euidenti: secus, si non sit euidens, sed eliciatur per aliquam subtilitatem. Et dicit Bal. hic ꝙ in dubio verba debent intelligi, vt non inferatur peccatū in constructione, si fieri pōt, arg. d. Plautius. vbi dicit esse tex. no. Sic in c. cām. ĩ. eo. verba rescripti peruertentia ordinem iuris reducuntur ad sensum iuris per interpretationem. Et facit l. talem. ff. de hære. insti. ꝭm eum. Et facit limitatio seq. ¶ Limita scdō: nisi error Grammaticæ ꝓcedat ex defectu vnius lr̄æ, siue litera deficiat, siue loco vnius lr̄ę sit posita alia. Abb. hic, & eleganter Car. ɔs. 95. Nobilis & præstans amice optime. Inducit c. ex parte. de fi. instru. dicens per illum tex. limitari istum. Et loquitur Car. de vna indulgentia, in qua dicebatur, Præsentibus lr̄is perpetuis temporibus duraturas, debebat dicere, duraturis, dummodò varietas lr̄ę non mutet substantiam, vel inducat æquiuocationem, pp ca. inter dilectos. de fi. inst. vbi defectus vnius literæ in verbo Luitardus, vitiat: qa inducit mutationem noīs, & variationem personarum. Et subdit, ꝙ ista exceptio falsę Latinitatis hodie nō admittitur in curia. Et ꝙ hæc opinio est æquior, sed ad sustinendum nō facilis: & de rigore, dicit, ꝙ pl'es consulerent ɔ̄rium, ad quod euitandum suasit, vt dictę lr̄ę indulgentiæ reficerent: qđ non puto necessarium: quia responsio data ad c. inter. est approbata per oēs in d. c. ex parte, & Arch. 19. dist. in memoriam. circa med. Et istud factū dictæ indulgētiæ ponit ēt Abb. in d. c. ex parte. attribuēs Car. ibi, q in lib. meo non ponit. ¶ Limita tertiò, nisi sit defectus orōnis aliter, q̄ per falsam Grāmaticam, & non impediat perceptionem mentis lr̄arum. Inno. in d. ca. ex parte. Et Lu. ɔs. præal. & Arch. in d. c. in memoriam. qa oculus officialium sæpe fallitur, & magis inspicitur sensus, q̄ scriptura, & bulla tollit suspicionem. Tn̄ vbi est talis Grāmatica erronea, vitiat̄ rescriptū, & est spāle, ꝭm eos sentiētes, ꝙ etiam defectus lr̄æ inducens falsam Grāmaticā vitiat, de quo ĩ. Et ista sequit̄ Arch. latè in c. Apostolicę. alle. in gl. ¶ Est verum, ꝙ Domi. in d. c. in memoriam. restringit hoc ad lr̄as contentiosas, in quib. non ita facilè præsumitur falsitas: quia ius non conferunt: secus in gratiosis: quia licèt bulla faciat aliqualem probationem de mente Papæ, tn̄ iudex habebit eā suspectā, cū ꝑ eam tribuatur ius impetranti: & tales lr̄ę transeūt ꝑ multas manus. All. Host. qui ita vult in d. c. ex parte. & sequūtur ibi But. & Imo. Sed Car. ibi putat illum tex. procedere etiam in lr̄is gratiosis, ex quo non mutat̄ sensus, & ēt in defectu syllabæ, vt ibi per gl. vel dictionis, vel orationis, vt ibi per Inno. Vnde refert se vidisse decidi duo dubia Florentię. Primū, ꝙ impetratio plebanatus S. Pancratij valeret, licèt in lr̄is diceretur Paneratij, posito eo. pro c. Respondet ad c. inter dilectos. ꝙ ibi mutabatur sensus: secus, vbi apparet per alias coniecturas de mente Papæ. Aliud est, ꝙ dum mandaretur executori, vt induceret in corporalem, deficiebat, possessionem, fuit obtentum, ꝙ non vitiaretur rescriptum: qa præcedentia & sequentia

ostendebāt mentē scribentis, maximè dicendo, & inductum defendas. Et ista sequit̄ ibi Abb. dicens, ꝙ † iste tex. 4
ꝓcedit, qn̄ Latinitas est falsa apparenter, nō aūt ex transcursu pēnæ, seu mutatione vnius lr̄æ loco alterius, qđ facilius cōtingit. Et sic vult, ꝙ defectus lr̄æ etiam inducēs falsam Grammaticam, non vitiat, sed peccatum falsitatis dēt esse manifestum & importans, licèt nō oporteat qđ turbet intellectū rescripti. Obst. dictum Bar. in l. præses. C. de sen. & Lud. in rep. l. j. ff. de re iud. Bal. & Ange. in l. j. §. fi. ff. de hære. insti. vbi ꝑ multa dicunt, ꝙ dispō l. verbū, Volo. C. de fideic. & dicti. §. fi. & l. Titia. §. qui Marco. ff. de annu. lega. vbi dr̄, defectum verbi principalis nō vitiare vltimam voluntatem, procedit ex rōne spāli, quia plerunq; testatores anxij debilitate, non proferunt oīa, sed in alijs materijs secus est, ꝭm eos, vbi dispositiones, q̄ aliàs solenniter fiunt, non recipiunt subauditiones, sed truncatus sermo vitiat eas, l. si qn̄. C. de consti. pec. Vnde si in snīa sunt oīa, excepto verbo Condēnamus, erit nulla, nec subintelligitur. SOL. Non obst. hoc dictum, quia ɔ̄rium tenet Bar. & Raph. Pau. in d. §. fi. Nico. de Mathe. Bal. Pau. de Cast. Alex. & Corneus in l. errore. C. de testa. per id, quod dr̄ de vltima voluntate. Quod est duplici ratione, tum pp debilitatem, vel fauorem testī, & ista bene cessat in snīa, tum pp reliqua verba testī operantia mentem testatoris, & ista nō cessat in casu prędicto, ꝭm Imo. in d. §. fi. facit. §. affinitatis. Insti. de nupt. Et sufficit quod ex æquipollentib. constet de mente, vt latè insistunt Moderni in d. l. errore. Quibus adde c. in his. de verbo. signi. ¶ Propterea dixit Bal. in d. l. imperator. in primo commento, in prin. loquens in rescriptis & priuilegijs, ꝙ non dr̄ falsa Grammatica, licèt deficiat verbum perficiens orōnem, qa scdm eum, subauditur, & sufficit ꝓfecta orō mentalis, qa virtus humanorum actuum nō stat in vno modico atramento, sed in eo, qđ maximū est, s. in mēte hoīs. Et ĩ. ponit de notario, q dixit Facinia, ꝓ Falcidia, & Valeriano, pro Velleiano. Vnde dicit Ang. in l. qui habebat. ff. de manu. test. ꝙ si literę dicunt de ecclesia S. Marini, cùm debent dicere Martini, non nocet, per illū tex. vbi idem dr̄ de illo, qui posuit Catinum pro Cratino. Et dicit Spe. de rescri. præsenta. §. primò igitur. ver. item ꝙ lr̄æ, ꝙ licèt ɔ̄ rescriptum possit opponi ꝙ lr̄ę in syllabis, & syllabæ in dictionibus, & dictiones in linea magis discretæ sunt in vno loco, q̄ in alio, & inducitur æquiuocatio, d. cap. inter. tamen defectus literæ non habet obstare a. Et idē dicas de defectu puncti, vel tituli. Bal. in d. c. ex parte. per illum tex. Vnde dixit Bal. C. de do. ante nu. cùm ante. ꝙ si tabellio dixit, iure restitutionis, pro institutionis, non nocet. Et dicit Bar. in l. demonstratio. in fi. prin. ff. de condi. & demon. qđ si dr̄ Cōradus, ꝑ Cōradino, non nocet, si aliàs de corpore ɔstat b. Et dixit Bal. in ꝑę. C. in fi. principij, ꝙ syllaba superflua non nocet. Et dicit Bal. hic, ꝙ superfluitas in vna lr̄a, vel syllaba, vel verborum inculcatio nō nocet, nisi daretur alteratio sensus, per d. c. inter. Et iō dicit Bar. in l. si quis ex argētarijs. §. si initiū. ff. de eden. ꝙ si instr̄m dicit, In noīe, & deficit, Domini, non nocet. Idem, si dicat Domini, subintelligitur, In nomine. Vnde inquit Bar. in l. item apud. §. sed quod dr̄. ff. de iniu. quod si dico Meretrix, vel Latro, subintelligitur es, licèt non dicatur. Et Bald. in l. ɔ̄ctus. ibi, sed quæro. C. de fi. instru. dicit, ꝙ defectus verbi promissiui in instr̄o, in quo quis asserit se debitorem, non nocet. Et dicit gl. in c. & hæc diximus. ī verbo, si cognouisses, 16. q. 7. ꝙ īperfecta locutio n̄ vitiat testimoniū, vel instr̄m. Bonus tex. in l. 3. in prin. ff. de annu. leg. vbi si dr̄, Volo ea ꝓstari æqs, subaudit̄ portionibus. ¶ Limita quartò, Nisi lr̄ę Papæ transiret̄ extra suā cancel-

a Obstare. *Al quod vide no. per do. Soc. consi. 147. inci. Viso processu. ver. præterea, et prædictis. 1. parte.*

b Constat. *Sed quid, si quis sit vocatus sub nomine familiæ, omisso nomine patris, vt puta si diceretur, do. Benedictus Vadi. dum dici deberet, do. Benedict. Philippi de Vadis? Dic, quòd non vitiat, vt no. per domi. Soc. consilio 89. incip. in causa agitata. versi. præterea ista conclusio. in fi. in 1. parte.*

cācellariā,putà p cameram.But.& Dom.hic,& Dom.in d.c.in memoriam.qa cessat ratio gl.hic. Dic ꝯ,fm Imo. & Ab.hic:qa verisimile est,ꝙ ēt præfecti lrīs cameræ sint plures & periti:& licèt tex.in c.præce.ponderet lrās emanantes de cancellaria, retulit tn̄ se ad id, qđ cōiter accidit:sed non negat,quin extra cancellariam possint concedi lræ, & istæ sunt magis suspectæ, vt probat hic suffi-
5 cienter Abb.¶Limita quintò, Nisi † falsa Grammatica possit saluari per figuram.Abb.hic,& in c.j.de iud.per illum tex. cum glo. vbi exponit, Quem per Qui. Et dicit Bal.hic,ꝙ per figuram pōt saluari mala Grammatica legalis.Alle.l.eam,quam. C. de fidei. vbi idem tenet glo.j. & Ang.in lectu.circa prin.& in repe. ponens latè de antiptosi,per quam ponitur casus pro casu,vt in gl.j.c.vnico,in ver.vnctionem.de sac.vnctio. per illum tex.ibi,vnctionem,quam accepistis,maneat in vobis.& Io.14.Sermonem, quem audistis. &c. & apud Poetam. *Vrbem, quam statuo,&c.*& in Psalmo,Lapidem,quem reprobauerunt ædificantes,hic factus est in caput anguli. ¶Limita
6 sextò,Nisi† falsa Latinitas possit saluari p subauditionē. Bal.in d.l.eam,quam.circa prin.subdens,ꝙmelius est saluare per subauditionem,q̄ per figuram: quia figuræ corrumpunt rlās. Et de quadruplici subauditione vide Bal. in d.l.errore. Et scias, ꝙ per subauditiones non est inducenda iurium correctio. Gl.trita in c.cupientes.§.ꝙ si.in verbo,petere.de elec. in sexto. quam Imo. facit singu.in l.si verò.§. de viro.ff.solu. ma. & in l.si cum dotem. in fi. prin.eo.ti.& Ana.in c.quia in oībus.de vsur.& in c.Iudęi. lo j.de Iudæ.Tamen est alia similis in d.§.ꝙ si.in verbo, priuatus.quasi ī medio.¶Limita septimò, Nisi esset erratum in orthographia:quia licèt sit pars Grāmaticæ,non vitiatur rescriptū.Bal.in d.l. imperatorem.la j.primo cōmento, circa prin. quia mala circūscriptio lrarum non vitiat:& licèt sit error orthographiæ,nō tn̄ est Latinitas mala, qa est ars rectè scribendi, fm eum. Intellige,nisi p talem defectum hēri non posset intellectus verborū:putà, qa esset multipliciter intelligibilis. Bal.hic, nō in lectura,sed in apostil.quem ita alle.hic And.¦Sic. post Pet. de Anc.¶Limita octauò, nisi sit rescriptū in corpore iuris clausum: qa per malam Latinitatem nō vitiatur. Ita Bal.in d.l.eā, quā.in prin. Et licèt apertè non firmet, sed dicat ibi posse saluari per subauditionem, tn̄ puto dictū esse verum: quia sicut dixi de statuto,non possumus dicere,ꝙ lex sit falsa, vel ꝙ emanauerit ab alio,quam à iurisconsulto, ex quo est inserta in iure, & ideo non est æquiparatio de tali rescripto ad alia, quæ ideo vitiātur pp falsam constructionem:quia præsumuntur falsa,& non transiisse per manus peritorum. Sed ista præsumptio nō cadit in rescripto in corpore iuris inserto, quia sumus certi,qđ emanauit per manus peritorū. Et iō si per subauditionē,vel figurā saluari non posset,adhuc crederē valere rescriptū:qa in diffinitione & essentia legis,de qua quarta dis.erit āt.nō ponit̄ de bona Grāmatica. Et rescriptū insertum hēt vim legis, vt diximus s̄.eo.cū ordinē. ¶Li-
7 mita nonò hanc materiā, vt† nō pcedat in scripturis diuinis,fm Io.And.hic per tex.in palea,indignum.83. dist: vbi dicit Aug. indignum vehemēter existimo, vt verba cęlestis oraculi restringant̄.sub rlīs Donati.Et ante Aug. fuit dictum Grego.super Iob in fine prologi. Bonus tex. in c.retulerunt. de consecra. dist.4. ꝙ illa verba, In noīe patria & filia & spiritus sancta,&c.nō vitiant baptismū. Ad idem c.si non sanctificatur.ea.dist. & in c. sedulo.83. dist.vbi tex.exclamat ꝯ laicos,qui mordent prælatos,vł ministros ecclesiæ inuocantes Deum cum barbarismis, vel solęcismis.¶Et dr̄ barbarismus,fm Archi.vnius verbi corruptela, vt Cognoscere penultima producta.& dr̄ à barbaris gentibus. Soloecismus verò est vitiosa verborum compositio,vt si dr̄, Inter hominibus,pro Inter homines,& dr̄ ab vrbe Soloe,quæ nunc dr̄ Pompeiopolis: quia apud alios commorantes suam & aliorum linguā confuderunt,fm ipsum. ¶Et dicit ibi Domi. ꝙ licèt sacerdos in sacris ecclesiasticis peccet ꝯ rlās Grāmaticæ, per hoc non vitiantur sacramenta. Alle.d.ca.si non san-
8 ctificatur. ¶Limita decimò materiam, vt † non procedat in vltimis voluntatibus. Gl. hic cōiter * approbata: plenè ponunt oēs in l.error.C.de testa. maximè, quādo defectus verbi principalis, vel aliorum verborum vitiet testm̄, de quo ibi latiùs cæteris per Corneum. ¶Limita vndecimò & vltimò,in processu, vel sn̄ia, qa non vitiat̄ pp malā Grammaticam. Bal.hic: qa ius ciuile vadit ad realitatem.Alle.Cy.in l. ambiguitatem. C. de testa.& p imperitiam impeditur, ne res pducatur in esse de nouo, sed non resoluit,qđ pductū est.Alle.l.si filia.ff.fa.erc.ibi, hrdum imperitia iurisdōnis formā non mutat. Et qn̄ iudex possit emendare tales errores, an statim, vel postea, vide Scribētes in l.actorum.ff.de re iud.Et dicit gl.in l.2. in verbo,emendata.C.de sent.ex breuic.reci.ꝙ iudex p̄t emēdare suam sn̄iam, quo ad Grammaticam. Bal.ibi in fi.dicit mente seruata sentiēs, ꝙ pn̄t aptari verba, sed nō mens semel ex eis patefacta, licèt incongruis verbis. Alle.de ꝯuersio.coniug.dudū.ibi, dūmodò substantia veritatis nō mutet̄. Demū non ignores, ꝙ si habēt refici lræ Apostolicæ, in quibus est error ex culpa abbreuiatoris,q fecit minutam, satisfiet de hac secunda expēsa, non per impetrantem, sed per abbreuiatorem. Ita determinat extrauagans Io. XII. cum ad sacrosanctæ. §. ad hæc.

SVMMARIVM.

1 *Capella non spectat ad plebem, sed requirit proprium rectorem.*
2 *Fundatio beneficiorum,& ad hoc vt dotans beneficia efficiatur patronus, requiritur approbatio episcopi, sine qua nihil valet,quod agitur.*
3 *Ecclesiam habens principalem, & capellæ reditus in ea sitæ,non dicitur duplex in beneficio.*
4 *Fructus relicti altari sunt principalis rectoris ecclesiæ, etiamsi testator non dicat.Quod tamen limita, vt hic prope.*
5 *Appellans non potest renunciare appellationi,nisi quatenus tēdit in suum fauorem, si appellatus recipit appellationem, vel aliàs interest sua, ne appellatio deseratur.*
6 *Appellationi interpositæ, vel interponendæ,quando possit renunciari.¶Appellationi primæ non deferens,an possit eā prosequi. si appellans non prosequitur.Post nume.6.ver.habes ergo notabilē.*
7 *Appellationis desertio quando impediat appellātem & appellatū.*
8 *Delegatus datus super appellatione, potest pronunciare desertam appellationem, & condemnare in expensis.nu.10.*
9 *Appellatio si est deserta, victor potest adire iudicem,qui sententiā tulit,& petere,vt mandet illam executioni, citato appellante, si velit contradicere. ¶Pars appellata quando potest facere cōmitti negocium principale post desertionem appellationis.Vide post nu.10. ver. Et circa prædicta.*
11 *Iudex tertiæ instantiæ licèt reperiat ex actis appellationem à secunda instantia esse desertam, si tamen de hoc non sit quæstio, potest nihilominus secundam sententiam confirmare.*

CAPITVLVM XII.

EX parte S. ¶Cōtra fm rescriptū nō pōt opponi de taciturnitate primi impetrati per appellantē, de sua appellatione nō habita mētione.H.D.¶Ca-
1 pella † nō spectat ad plebem,sed requirit rectorem de per se. Abb.hic per ea, q ipse alle.Intellige,nisi sit constructa in ipsa plebe,vel eius fundo: quia prælatus maioris ecclesię erit rector vtriusque.Gl.3.in c.eā te. dæ æta.& qua.quam extollit Abb. de ele.cum ecclīa.Ibi adde tn̄, Nisi capella ædificaretur, vt esset beneficiū per se stans: quia tūc de necessitate habebit ibi præsentari pꝑetuus rector.Inno.ibi.Et,vtrū rector principalis habeat instituere,vel p̄sentare, vide But. de ele. querelā.& Abb. de eccl.ædi.ad audiētiam.lo j.Et quia in hoc est varietas, vide,q̄ extensè posui de excep. cum venerabilis.& inuenies,quid iuris habeat episcopus in talibus. Natura verò istorum altariū,siue capellarum collige ex dictis Cal.de
2 iure pa.cons.vlt.vbi dixit, ꝙ † ad hoc,vt dotentur beneficia,& dotās efficiatur patronus, requiritur approbatio episcopi,sine qua nihil valent testatorum ꝯuentiones,ſ. ti. proxi.cum dilectus.in verbo,ꝯstitutum.& ibi dicetur. Et dicit Rota de iure pa.10.ad fi. & de pb.17.in antiquiori.ꝙ non dicit̄ beneficium ante approbationem episcopi;

pi. Et dicit Bal. in preludijs ante rubricã. j. de iudi. ꝙ petens ecclesiam simpliciter, intelligitur ẽt petere capellam, q̃ est de mensa ecclesiæ. Et ꝙ nõ dicatur beneficiũ de per se, probat optimè iste tex. inducendo, vt per Abb. hic. Pro quo vide Rotam de præb. 8. in antiquis: & tertiã in antiquiorib. vbi ẽt dicunt, ꝙ si beneficium est in claustro, habens propriũ rectorẽ in eo officiantem & reditus ab ipsa ecclesia, non dr̃ beneficium esse extra ecclesiam: sed si haberet dotem & reditus pro illo beneficio aliunde & extra ecclesiam designatos, tunc dr̃ esse extra ecclesiam. Dicunt etiam, ꝙ † habens ecclesiam principalem, & particulares reditus capellæ in ea sitæ, non dr̃ in beneficio duplex: quia capella venit secundariò, iuxta c. super eo. de præb. in 6. vt latiùs per eos. Quib. adde oĩno Lapũ allegatione 116. Testator iussit. ad fi. vbi dicit, ꝙ sine dispensatione põt quis in eadem ecclesia habere titulum & capellã non curatã ẽt requirentem celebrationem: & põt esse canonicus & capellanus in eadem ecclesia, licèt non posset esse duplex in canonia. Rõnem dr̃iæ vide ꝑ ipsum, & est gl. in extraua. execrabilis. super verbo, dispẽsationem. declarans optimè ca. j. de consue. in 6. vbi per Domi. vc₃, ꝙ habens plura altaria, non dicatur pluralis. Et ista opinio de canonicatu & capella, ꝙ sint compassibilia, procedit ꝑꝑ generalem ꝯsuetudinem, per quã canonici non tenent̃ residere: secus enim, vbi in aliqua ecclesia nõ esset ista ꝯsuetudo, ſm do. Abb. ꝯſ. 194. ad clarã decisionẽ thematis narrati. Posset tñ illo casu eps̃ dispensare, ſm ipsum, post Fed. ꝯſ. 120. Quæsitum est, q̃d de canonico. Et adde gl. j. in fi. in cle. 2. de dec. q̃ dicit, ꝙ capellæ, seu altaria non grauantur decimis à collectorib. impositis, quia non sunt beneficia: & ibi Imo. post Guil. dicentes, secus, si sint constructa, vt habeant presbyterum spãlem. Et dicit Tho. Fastoli dubio Rot. 56. ¶ Secundò dubitatur, an stãdũ esset voluntati eius, q̃ ita capellã ordinat, vt non sit habitura spãlem rectorem? Intellige, approbante epõ, ꝑ prædicta. Et adde Pet. de Peruſ. in 4. epãli, c. 7. ibi, quid si testator. vbi dicit, ꝙ † fructus relicti altari sunt principalis rectoris eccl̃iæ, ẽtsi testator non dicat. Limita, nisi altare habeat bona distincta ab ipsa ecclesia: & illud, q̃d obuenit, obueniat ꝯtemplatione altaris. Ab. in c. j. prope fi. de succeſ. ab inteſt. & ibi per And. Sicu. de obla. q̃ si imagi. de quib. latiùs per Abb. & Bel. de his, q̃ fi. à p̃la. pastoralis. Quod latius reassumpsi addẽdo eis multa in c. dilectus. de offi. ordi. Et ad prædicta, quando capellani sonent in titulũ, adde oĩno But. ꝯſ. 41. in facto S. Mariæ maioris. Et vide Ana. ꝯſ. 23. Primo vr̃. vbi vult, ꝙ fundans capellam in ecclesia, non tenet̃ eã dotare. Et ibi habes, ꝙ appellatione ecclesiarũ largè veniat capella, non strictè. Hæc no. quia sæpe inseruient, iũctis q̃ dixi in d. ca. cũ venerabilis. Itẽ in quantũ dicũt hic Gof. Butrig. Imo. & Domi. ꝙ iste capellanus remotus non potuisset agere possessorio: q̃a non possidet sibi, sed dño, sicut dr̃ de colono ĩ l. j. §. deijcitur. & l. fi. ff. de vi & vi ar. Cõtrariũ firmat hic. Pet. de Anch. per l. j. C. si ꝑ vim, vel alio mõ. vbi propinqui, liberti, serui, & coloni p̃nt agere ꝓ dño spoliato. Sed ista impugnatio esset bona, p̃supponendo, ꝙ scilicet fuisset absens tp̃e istius admonitionis: quia ita loquitur d. l. j. Sed si fuisset præsens, procedit dictũ Gof. & aliorũ.

a Si appellatus recepit. *Adde tu, ꝙ ẽtsi appellatus non recepisset appellationem, & sic re integra existente appellans renunciat appellationi, debet condemnari in expensis, ĩ c. interposita. §. ille, de appel. Et hoc in expensis rõne prosecutionis, Phili. in d. cap. interposita. in §. ille.*

b Quãdo. *Adde tu Bal. in l. edita. C. de eden. & in l. per hanc. in fi. C. de temp. ap. Adde ẽt, ꝙ si iudex detulit appellationi, nõ põt renunciari ei. Bal. in l. post quam liti. in versi. tertiò quæritur. C. de pac.*

a SI Appellatus recepit a appellatione m, vel † aliàs interest sua ne appellatio deseratur, non potest appellans illi renunciare, nisi quatenus tendit in sui fauorem. Inn. hic, & sequuntur oẽs. * Adde Inn. de accuſ. licèt. in fi. Cy. in l. ꝑ hãc. C. de tẽp. ap. Spec. de lib. concep. §. nunc dicamus. ver. porrò. gl. & Doc. in c. quãuis. §. cæterũ. de elect. in 6. Bar. in l. si quis libellos. C. de app. vbi dicit, ꝙ istud potest prodesse appellato, vt re uideatur sñia, si in aliquo eum læserit, l. ampliorem. C. de app. ¶ Item, quia si appellatur ab interlocutoria, totum negociũ deuoluitur ad iudicẽ ad quẽ; & sic appellans renunciando non põt redire ad primũ inuito aduersario. Simile in libello porrecto iudici parte citata: q̃a ab inuitis reuocari nõ põt. Gl. in cle. ꝯstitutione. de consti. auth. q̃ semel. cum materia, C. qũo & qñ. iud. Sicut dr̃ de rescripto iã p̃sentato, cui impetrator renunciare non põt. Inno. de rest. spo. ex conquestione. dixi s̃. in rubri. Hæc oĩa addit hic And. Sicu. ¶ Sed † de isto articulo, qñ b possit renũciari appellationi interponẽdæ, vel interpositæ, vide But. Imo. & Abb. de ap. interposita. §. ille denique. & ibi ad satu rita tẽ Phi. de Peru. Et inuenies reprobata verba Bar. in d. l. si quis libellos. dum dixit, ꝙ appellãs ab interlocutoria nõ põt reuerti ad primũ iudicem, inuito aduersario: quia ꝙ cã principalis veniat retractanda corã iudice ad quem, si fuerit bene appellatũ, de ap. vt debitus. fuit introductũ fauore appellantis, cui iudex à quo, foret suspectus, c. ad hæc. lo j. de ap. Quæ rõ cessat in appellato. Et p̃la alia iuenies ibi, quib. adde duo. Primo tex. istum malè gustatũ, & probantẽ singulariter, ꝙ in p̃iudicium appellati nulla renunciatio appellationis expressa, vel tacita, operatur desertionẽ. Secũdò, vltra loca ibi extẽsa, adde latè Ana. in c. fi. de cri. fal. Car. ꝯſ. 121. Ang. solenniter ꝯſ. mihi 184. A. & B. ꝯ̃xerunt. & sequenti, Ange. Are. in l. j. §. j. ff. à qui. ap. nõ licet. Dom. j. q. 6. si quis libello. Rotã de renun. 2. & de re iud. 22. & de app. 22. & 44. in nouis: & Ana. cõsi. 6. & Alex. cõſ. mihi 22. Viso instr̃o syndicatus. ad fi. Et ibi, ꝙ procurator sine spãli mandato non põt renunciare appellationi. Et idem Bal. hic. Et de mã vide ẽt in maleficijs, fol. 224. & ibi, de renunciatione in criminali. An aũt nullitati renũciari possit, vide latè Phi. de ap. dilecto. ibi, l. q̃ritur. De his abundè ꝑ Fir. in reper. in uer. appellationis renũciatio. Et adde, ꝙ sicut appellãs nõ renũciat appellationi in p̃iudiciũ appellati, ut est dictũ: sic ẽt nõ ualet impetratio l̃rarum facta ab appellante in materia, in qua appellauit, nisi fiat mentio de appellatione, quando interest aduersarij eã ꝓseq. Ita firmat Inno. hic, & sequit̃ copiosè Lud. cõſ. 330. Circa prin[illegible] dicens, uideri casum hic. No. Arc. in c. cõcertationi. de ap. in 6. & sequit̃ etiam Ro. de rescri. 25. Itẽ, si reus. in nouis, limitãs, nisi appellatus nullum ius habeat, q̃a nõ põt dicere, ꝙ sua Itersit recessum fuisse ab appellatione: q̃d uerbũ facit optimè ad oĩa proximè dicta. Dixi aliquid j̃. eo. ſup l̃ris. uer. sextare gula. ubi ui de. ¶ Opponitur ꝯ̃ istum tex. ibi, prosequi nõ curauit, ꝙ O. spoliãdo aduersariũ, fecit se indignũ appellationis beneficio, de ap. an sit. Et tamen ista uerba p̃supponunt, ꝙ non curauit appellationem ꝓsequi. Ergo non erat priuatus eius cõmodo. ¶ Istud nemo tãgit, excepto And. Sicu q̃ dicit, Soluat Apollo. Deinde inferius soluit dupl̃r. Primò, ꝙ O. non curauit ꝓseq, eo q̃a tacitè renunciauit innouando spoliationem ꝯ̃ aduersarium. Sed nõ tenet hanc sol. q̃a tex. vr̃ ponderare, ꝙ non fuit prosecutus post spoliationem simul cũ aduersario. ¶ Secũda solutio, ꝙ non dr̃ curasse ꝓsequi: q̃a poterat ꝓsequi, si uoluisset, non obstante d. c. an sit. vc₃ reuocando attentata à seipso, & sic restituendo capellam. Quo casu dixit singulariter But. in d. c. an sit. ꝙ gaudere poterit appellatione propria. Et ꝓ eius dicto est casus hic, quem And. Sicu. multis uerbis extollit. ¶ Profectò motiuum istud fuit factum hic prius, & solutum clarè ꝑ Abb. & potes uidere. Et uera solo est, ꝙ iste O. tenebat ꝓsequi, non fauore ipsius, sed fauore appellati uolentis prosequi, in cuius præiudicium non põt resultare desertio, ut hic per Abb. Et gaudebit appellans beneficio huius ꝓsecutionis ex p̃sona appellati, ut j̃. dicet̃. Nec est uerũ, ꝙ si appellans retractat attẽtata, gaudere possit appellatione, ut firmat Ab. in d. c. an sit. & ibi Phi. per illũ tex. q̃ non dicit, ꝙ sit indignus ꝓsecutione, sed appellatiõe. Ergo appellatio est ꝑempta totaliter, quo ad eũ. Et ita gl. 2. hic, & gl. mag. ultra med. c. non solùm. de ap. in 6. Præterea dixit tex. in d. cap. an sit. quòd debet puniri, in quo deliquit: quod non esset,

esset, si sufficeret restituere attentata. ¶Habes ergo notabilem declaratione͂ ad d.c. an sit. videlicet, ꝙ licet no͂ deferens propriæ appellationi nequeat eã prosequi, tñ ubi appellatus vult prosequi, nedum põt ẽt appellans prosequi, sed tenetur: aliàs condẽnabitur in expẽsis. Ita tex. aureus hic, ꝟm qđ declarat Ab. Et istud adde ad d.c. an sit. vbi nullus ponit. Adde ẽt aliud, videlicet ꝙ c. an sit. habet locũ, ubi quis vult prosequi propriã appellationem cui nõ detulit. Sed si nõ detulit appellationi aduersarij, deinde eũ pœnitet, & vult eã prosequi, põt. Rota plenè de app. 44. in nouis: & sequit̃ Imo. & Phil. in d.c. an sit, qa nõ imputatur mihi, si non defero appellationi aduersarij, quã puto friuolam. Non obst. regula, ex eo. lib. 6. quia in eodẽ iudicio põt desisti ab ĩpugnatione acceptati act. Bar. plenè in l. post legatũ. ff. de his, qui. vt indi. Dicet̃ ĩ. eo. c. Aliud no. ꝙ qui negat aduersariũ appellasse, nõ potest se fundare ex eius appellatiõe. Spe. dicẽs se obtinuisse, de app. §. nũc breuiter, uersi. sed pone, appellatus, & sequit̃ hic Imo. post Car. docẽtes cautelã, ꝙ appellatus petens reuocari attentata, fateat̃ appellationẽ, quatenus ꝓ se facit: & hoc ubi appellãs non prosequit̃. Sed eo prosequẽte põt appellatus iura sua defendere, etiamsi non approbet appellatiouẽ. Imo, ꝟm Imo. hic ẽtsi à principio appellatus nõ ꝯsensit appellationi, tñ ex quo appellãs nõ detulit propriæ appellationi, spoliãdo aduersariũ, põt appellatus petere reuocari attentata, si voluerit: & vr̃ recedere à prima ꝯdictione. Tñ vtilius est, ꝟm eum, saruare cautelã Card. quod acceptet, quatenus pro se facit. Et dum dictũ est, ꝙ spolians appellatũ præsumitur renũciare appellationi, adde Ang. in l. fi. C. de tẽp ap. vbi ad hoc alle. Inno hic. Et dicit Bal. in c. ex parte A. ibi, & scias. de testi. quòd rarò inuenies hoc alibi, quàm hic, ꝙ eo ipso, quòd appellans spoliat aduersariũ, sentẽtia transit ĩ rẽ iudi. Et idẽ no. Matthe. Mathe. no. 29. inci. No. ꝙ si actor. inducẽs ẽt c. cũ teneamur. ꝟm verã lec. de appel.

7 CLE. Si appellationem. de ap. limitat̃ † solẽniter, ꝟm Abb. hic, vt habeat locũ, qñ neque appellans, neque appellatus impetrauerũt in termino, vel non sunt prosecuti: secus, si appellatus impetrauit in termino: quia desertio appellationis non impedit eũ prosequi, & consequenter appellantẽ. Adde Federi. consi. 108. Punctus q. talis est. & Abb. in c. personas. de ap. & Bu. eo. ti. Spe. ibi, quæro an habeat locũ. ubi dicit, ꝙ si appellatus vult ꝓsequi causam, super qua impetrauit ante desertionem, põt: & data via actionis, poterit appellans se defendere. Facit ca. cùm inter. de excep. Et sequitur Imo. in d.c. sæpe. ibi, & no. bñ, quia voluit Fede. & c. ponderans, ꝙ appellatus dicit̃ intra terminũ prosecutus, si solùm præsentauit se ad iudicẽ ꝯdicturum. Et istud sufficiet: quia non debet impetrare. Nã, vt benè ĩtelligas, quãuis ante terminũ iuris licet appellato præuenire & ĩpetrare, dũmodò nimiũ non præcurrat, c. oblatæ. de ap. & istud præcurrere stabit arbitrio iudicis, vt magis cõiter * cõcludit̃ ibi: * tñ, vt ibi dicit tex. qñ iudex à quo, abbreuiat terminũ iuris, nõ debet appellatus impetrare, nec ẽt appellãs añ terminũ, ut ibi per glo. in ver. appellata. per tex. in c. sæpe. ĩ fi. & ibi gl. eo. & expectat̃ alia pars, c. ex insinuatione. cũ gl. pe. de ap. & impetratio nõ faciẽs mentionẽ de termino hominis, est nulla, d.c. oblatæ. ver. & quidem. Tamen appellatio nõ est ꝑ hoc deserta, sed literæ nõ valent, & ꝯdemnat̃ in expensis. Fed. ꝯs. 171. in lectione, quæ heri. secus dicẽs, si impetrat, & nõ recedit ante terminũ. Adde ẽt Abb. in d.c. sæpe. vbi approbat prædicta dicens, ꝙ desertio nõ nocet appellato volẽti fortè prosequi confirmationẽ, seu reformationẽ sententiæ, & condemnationẽ expensarũ. Sed nõ putat Abb. vtile appellato procedere & prosequi appellationẽ, sed melius est approbare desertionem, ne exponat se periculo cõtrariæ sententiæ, ꝗ posset reportare in cã appellationis: poterit aũt ex pẽsas consequi corã iudice à quo, vt per eũ, eodem titu. reprehensibilis. Adde ẽt Rotã, de appella. 6. in nouis, ubi iũcta additione noua inuenies, ꝙ diligentia appellati prodest appellatori. Et ita limitatur cle. si appellationẽ. Et dicit, quòd non sufficit, quod appellatus infrà annũ dederit petitionem, sed requirit̃, ꝙ institerit summa diligẽtia, sicut de appellante dicitur in l. fi. in verbo, summa ope. C. de tẽp. ap. Quod vltimũ pulchrè firmat etiã Abb. hic, dicens, ꝙ si prope finem fataliũ appellatus nõ adhibuit possibilem diligẽtiã, prædicta nõ procederẽt. Quod bene no. ¶Adde ẽt Ro. de ap. 37. in nouis, vbi firmant̃ ꝓdicta. Sed caue in vno; qa præsupponitur ibi, ꝙ ẽt in termino hominis appellatus possit præuenire appellantẽ ĩ impetrando, ꝯtra tex. in d. c. oblatæ. Sed dic, quod illud c. oblatæ, dum prohibet festinantiã illã seruat̃ ĩ Romana curia: nec attendit̃, ꝙ appellatus nimiũ præcurrat ẽt in termino hominis, vt dixit Io. Mo. ĩ rub. de resc. in 6. & Ro. de ap. 15. in nouis; & sequitur Phi. in d.c. sæpe. ibi, tertius casus. vbi prædicta approbat latè; sed primò præsupponit, ꝙ appellatus impetrauerit in termino hominis, & potuerit; & paulò ĩ. subdit satis inaduertenter, ꝙ impetratio literarum ante terminum hominis non valet, ꝑ tex. ibi, & in d.c. oblatæ. Ideo sequitur dicta Fed. ĩ ꝯsi. & Imo. & ibi, ꝙ sufficit, si appellatus cõpareat in termino, ad hoc ut dicatur cœpisse proseq ante tp̃s. Et dicit idem dicẽdum per oĩa in tempore iuris. ¶Sed ꝯ prædicta cõiter approbata tenet hic solus Imo. in tribus locis, per tex. in d. cle. si appellationem. q̃ indistinctè prohibet appellato ꝓsecutionem appellationis post fatalia, neq; auditur aliquis post biennium, nisi ex aliqua iusta cã restituatur in integrum, ut ꝑ gl. in auth. ei, qui. C. de tẽp. ap. &

* oẽs * in c. ex rõne. de ap. ¶Ad istum tex. respondet, ꝙ ꝯ. non ualebat prosequi causam principalẽ, sed desertionẽ & cõdemnationem expensarum. Neq; habet illa cle. aliquid cõe cum isto tex. quia illa prohibet prosecutionem super eo, super quo est appellatum, nõ aũt prohibet petitionem declarationis desertionis, & tunc recurrendũ est ad istum tex. vt in sequenti limi. Et ostendit Imo. ꝙ ꝓdicta non ꝓbantur ex dictis Rotæ. Dicit enim Rot. de ap. 16. in nouis, ꝙ si in cã beneficiali fuit appellatũ ad curiã, & fuit legitimè intimata appellatio, iuxta cle. causam. de elect. ꝙ licèt deferatur dicta appellatio, temen cã dicet esse in curia, ex quo semel fuit in curia, & sic non põt impetrari commissio extrà: qa, ꝟm Imo. non dicit Rota, ꝙ lapsis fatalib. possit fieri prosecutio in curia: imò dicit oppositum, ꝙ oportebit perviam querelæ impetrare nouam cõmissionẽ in curia, & sic potius facit ꝯ cõem. Sed certè non facit ꝯ: quia non tangit aliquid de impetratione facta in termino. ¶Respõdet ad aliam decisionem Rotæ, de ap. 6. & 36. in nouis, ubi dicitur, ꝙ si appellans, cui est statutus terminus ad prosequendum, est negligens, & interim apppellatus impetrauit cõmissionẽ, si uult ea uti, gaudebit appellans eadem commissione, qa non dicit Rot. ꝙ diligentia appellati prosit sibi, vel appellatori post fatalia, solum uult, ꝙ prosit in prosecutione, scilicet facienda ĩ. tp̃s iuris, vt latiùs per eum. Et istam opi. prius tenuit Car. in d. cle. si appellationem. ibi, dic ꝙ etiamsi appellatus cœpit prosequi ante lapsum fatalium, tamen eis lapsis non audietur super principali, ꝑ illum tex. sed benè super desertione & cõdemnatione expensarum. Et dicit hoc esse nouũ, & aliàs non benè reseratum. ¶Considera benè tria. Primò, ꝙ vbi lapsus esset annus, & cessante impedimento appellatus & appellãs non fuerunt ꝓsecuti, adhuc credo procedere impugnationem istorũ, qa fatalia sunt elapsa, & appellatio deserta, quã desertionẽ simpliciter põderat d. cle. si appellationem. excludẽdo ꝑ eã partes à ꝓsecutione principalis negotij. Sed in vno differt annus à biennio in materia d.c. ex rõne. qa lapso anno datur impedito bienniũ, sed lapso biennio nõ dat̃ impedito trienniũ, sed succurrit̃ uia resti. in integ. ¶Considera secundò, qđ fortè in practica præualerent tot authoritates præal. ꝯ Imo. & Car. maximè ꝑꝑ decisionem Rot. de appel. 6. in nouis, q̃ est etiam eo. ti. 66. in antiq. vbi dicitur expresè, ꝙ d. cle. si appellationem. loquitur, quando neutra partium prosequitur ĩ. terminum, sed diligentia appellati prodest appellãti. Et idem sentit Aegi. decis. 357. Tertia Martij. Et quando Imo. dicit, ꝙ loquit̃ de tempore dato à iudice, & postea superest tempus iuris, hoc nõ placet, quia d. cle. si appellationem

tionem,põderat desertionem:& tu scis,ꝙ lapsus termini hominis operaĩ desertionẽ data negligentia, sicut lapsus fataliũ iuris,c. ꝑsonas.ĩverbo,ex tũc,& ibi clare Ab. de ap. Ergo si Ro.vult, ꝙ diligentia appellati adhuc virescat post terminum hominis,sequitur,ꝙ durat post desertionem. ¶ Preterea pro cõi facit, quia appellatus tenet adhibere diligentiã in prosequendo, vt hic signanter ꝑ Abb.& dixi s.post additionem Ro.de ap.6.ĩ nouis. Si ergo lapsa sunt fatalia, vr ipse audiendus in prosecutione causę:qa in eo est specialior ratio,quàm in appellãte.Voluit enim appellans integra fatalia, & iõ nõ cadit in eo ulterior multiplicatio tẽporũ. Sed appellatus non habuit prosequi,nisi uisa negligentia appellantis appropinquante fine fataliũ,iuxta c. appellatore.2.q.6.Ideo esset magis asperũ,ꝙ tempora currerẽt sibi iã diligẽti. Et istã puto fuisse rationẽ Doc.licèt eã nõ explicent,& habet æquitatẽ ¶Considera tertio, ꝙ quicquid sit, urget motiuũ Imo.ꝙ d.cle. si appellationẽ.loquiĩ indistinctè, & iõ vr militare ẽt in appellato, qui sicut fuit diligens ĩ prosequendo, ita debuit esse in finiendo, interpellando iudicem,sicut dicitur de appellante. Nõ.n.cõsiderat illa cle. breuitatẽ temporis ex parte appellati.Vno casu posset procedere opi.cõis,vꝫ qñ non essent lapsa fatalia iuris,sed terminus datus appellanti ad prosequendum:qa dato,ꝙ per negligentiã appellantis inducatur desertio, tñ diligentia appellati nõ erit inanis, & proderit sibi, & appellanti.Et ita propriè loquitur Rot.in loco præall.& ita Fed.d.consi.108.& Imo.in d c. sæpe, qui reuera nõ ẽ sibi ꝯrius: quia ibi loquitur in termino hominis, hic in termino iuris.Et ita Aegid.concl.269.Præfixo termino, dicens,ꝙ si appellanti præfiguntur 10.dies ad prosequendum. ĩ. quos appellatus fecit cãm committi auditori, non dicitur appellatio deserta,licèt ipse appellans nihil fecerit:secus,si appellatus non impetrasset, d. c.personas. Remanebit ergo limitata d.cle.si appellationẽ,hoc modo,vꝫ ut habeat locũ in desertione causata ex lapsu fataliũ iuris, ẽtsi appellatus antea impetrauit:secus ĩ desertione causata ex lapsu termini hoĩs a, ĩ qua ꝓderit diligẽtia appellati.Et ita erit potentior dispositio l.q̃ hoĩs,ad nullitatẽ actus,iux.doctrinã Bar.ĩ l. amplius, ff. rẽ ra.ha.Ratio differẽtiæ inter desertionẽ inductã à lege, vel ab homine:qa angustia tꝑis præfixi appellanti,nõ est ad finiẽdũ,sed ad ꝓseqũedũ,de ap.ex insinuatione. & iõ nõ debet ita arctare appellatum.De multiplici verò termino rũ assignatione vide Abb.& Phil.ĩ d.c. personas. Et istas adaptationes bene gustabis: qa nõ reperi alibi declaratas,& sæpe inseruient.¶Limitatur ẽt d.cle.si appellationẽ. vt nõ ꝓcedat, quantũ ad prosequendã desertionẽ & ꝯdẽnationem expensarũ.Ita But. Dom. & Imo.hic per istũ tex.Quod intelligit hic Car. dũmodo sit dubiũ sup desertione: sed si desertio est notoria,secus; qa finita est per ipsã instantia appellationis.Ergo cessat officiũ iudicis,ꝑ l.4.cũ materia,C.depos.& l.terminato. C. de fru.& li.exp.& c.2.de offi.iu. Sed ꝯrium tenet hic Imo. Et huic rationi respondet,quòd imò ẽt data notorietate desertionis põt iudex ad quem implorato eius officio, pronũciare super desertione,per istum tex. indistinctè loquentem,& per l.si præses. C.qũo & qñ iud.& Bar. in l. eos.C. de ap. Fortiùs dicit Imo. ꝙ si esset dubiũ de desertione, & iudex ad quem,pronunciaret appellationẽ nõ esse desertam,& non appellareĩ à tali pronũciatione, tũc posset etiam procedi ĩ causa principali : qa talis sñia faceret ꝑiudiciũ partibus,per c.cũ dilecti,in fi.de ele. Ita dicit esse de mente Bu.in cap.ex ratione, de ap.&in d.cle. si ap-
8 pellationẽ.Et iõ Pe.de Anc.hic per istũ tex. dicit se † obtinuisse in facto,ꝙ delegatus datus sup appellatione, potest pronunciare desertã appellationẽ , & ꝯdemnare in expensis, per istũ tex.dicens idẽ cõsuluisse Fed. & facere gl.in rub.C.qui dari tut. pos.Cũ istis concordat Sal. in d. l.eos.Et dicit Ange.in l.tale pactũ. §. qui prouocauit.in rep.ff.de pac.ꝙ iudex appellationis pronunciabit super desertione,quando partes trãsegerunt, sicut quãdo lap-

a Hominis. *Adde Ro. in decisio. 321. item si appellatur. & no. in c.cum sit.ĩ.de ap.*

sa sunt fatalia, licèt Bal. in d.l. eos. dicat, ꝙ vbi notoria est desertio,sequenda est gl. ibi,& subdit,ꝙ non dicit notoria solo cursu temporũ,nisi sit lapsum biẽniũ,ut latius per eum . ¶Declara tñ dupliciter. Primò, dũmodò appellãs comparuerit aliquãdo corã iudice ad quẽ: secus, si nunq̃ ꝯparuit:qa corã eo nulla est instantia. Ideo impossibile est,ꝙ aliquã ferat sñiam. Ang.in d.l.eos.¶Secũ
9 dò† declara ex verbis aureis Ange.in l. si ꝯ maiores.C.
b de ap. vbi dicit, ꝙ si appellatio b ẽ deserta, victor põt adire iudicẽ, q sñiam tulit, & petere, vt mãdet illã executioni citato appellante ad cõtradicendũ, cur non sit executioni mandãda:& tenet appellãs cõparere & docere de ꝓsecutione;& si nõ cõparet,vel non do-
c cet,potest ad executionẽ deueniri c,per tex.singularẽ ibi, quẽ infinitis vicibus dicit se practicasse.Nec est opus,ꝙ pronunciet sup desertione. Et ita euitabiĩ magnus circuitus,vt ẽt ꝑ eũ ꝯs.227.Visis omnibus dictis & actis. Et ꝙ non sit opus ꝓnunciare sup desertione, quando est notoria,faciunt no. per Legistas in l.stipulatio.§.habet.ff.de ope.no.nũ. & latiùs probat And.Sic. ponens ĩ hac limitatione omnia prædicta. ¶Addatis multa vtilia, & alibi nõ ordinata in hac quotidiana mã. Et primò Rot. de
10 ap.13.in nouis. vbi dicitur,ꝙ † delegatus datus in causa appellationis,põt ꝓnũciare appellationẽ esse desertã, prę sertim si cõmissum est sibi negocium principale;imò potest confirmare primã sñiam,si voluerit;qa ex quo est cõfirmata à iure per lapsum fataliũ, non malè facit ipsam confirmando, Alle. Inno.in ca.j. de confir.vti. vel inuti. Et idẽ dicit Phi. in d.c. ex ratione, ibi,circa tertiũ.dicens esse tex.Sic ẽt Ro.đ ap. 24.in nouis, quòd ẽt absque alia noua cõmissione auditor datus in cã appellationis põt đ desertione cognoscere. Inducit c. sua.de ap.Et quia oẽs causæ solent ꝯmitti in curia cũ incidẽtibus, dependentibus, & connexis: & huiusmodi desertio ẽ vnũ ĩcidẽs, siue emergens, de quo tanquã de ꝑiudiciali ante oĩa est cognoscendũ, ca.tuã. de or.cog.

b Si appellatio. *Adde tu , quòd istud etiam tenuit Bar. in l. tale pactũ.§.qui prouocauit.in vers.itẽ aduerte.ff.đ pac.Sed ibi Bar. dicit, ꝙ si sententia remanet firma ꝑꝑ cursum fatalium, ꝙ iudex primus, si esset ordinarius, exequitur, & sic vult, ꝙ non habent locum hæc in iudice delegato, ꝓut uidetur hic tenere Felinus. Considera, quia multum stringit illa l.si cõtra minores . quę loquitur indistinctè.*

c Deueniri. *Adde Bal. in addi. ad Spe. in titu.de appel. vers. si nemo. & in Marg.verb. executor. vers.9. et in authẽ.si quis litigantium. C. de episc. aud. & adde etiã Ang.in cons. 136. incipien. in Dei nomine, statutum prædictum. et Alex. de Imo.in cons.95. 2. par.*

Et ita etiã Tho. Fastoli,dubio Rotæ 9. inci.Sed dubiũ.dicens,ꝙ iudex ad quem, põt super desertione pronunciare.¶Declara primò id,qđ est dictũ,dũmodò appellãs ꝯparuerit corã iudice ad quem:aliàs nõ, vt s. post Ang.in d.l.eos.Pro quo vide Fede.ꝯs.133. Casus talis est,quidã à sñia. ubi dicit, ꝙ qñ nulla est facta prosecutio, & fatalia sunt decursa, pronunciatio super desertione,& condemnatio expensarũ pertinent ad iudicem à quo, per c.reprehensibilis,de ap.& facit,quod no. Abb.in c.fi.de sequest. pos. ¶Secundò declara illud,qđ est dictum,iudicem datum in curia super appellatione posse cognoscere de desertione;quia procedit, quãdo cã appellationis est commissa principaliter : quia cũ habeat videre , an sit iudex, nõ põt hoc videre, nisi cognoscat & iudices de desertione , & tunc ꝑꝑ articulum desertionis non est opus noua citatione, postquam causa est deuoluta ad curiam,& valet pronunciatio super desertione ꝯ absentem non citatũ;sed secus,vbi non est cã appellationis, sed desertionis principaliter commissa; quia tunc ipsum articulum nec discutere,nec declarare poterit, nisi parte legitimè vocata.Ita Rot.deap.59.in nouis. Et dicit Rot. ibidem 56.ꝙ iudex datus super desertione ad instãtiam appellati,non citat partem , qñ etiã est datus in cã appellationis, quasi iudicaturus super accessorio ; secus , si post fatalia datur prĩcipaliter super desertione. ¶Declara tertiò illud, qđ est dictũ, iudicem à quo posse incidenter cognoscere de deser-

desertione:q̄a ē verū, si sit ordinarius: sed si est delegatus, à quo fuit appellatum, non pōt cognoscere de desertione sine noua cōmissione: q̄a est alius articulus à principali. Ita signanter Ro. de ap. 29. in nouis, nisi cōmittat̄ sibi de nouo: q̄a tunc pōt, vt ibi. In quo ultimo dic, ꝙ poterit recusari, Abb. in c. ad hoc. el j. de ap. Quod ad limitationem Rotæ no. ibi Phi. ꝯfirmando, vt p̄ eum. ¶ Prædictis non obstat, ꝙ sit perempta instantia, & iurisdictio reuersa ad primū iudicē: q̄a respōsio colligit̄ ex dictis Imo. hic. Pro quo vide Feder. consi. 132. præalle. vbi dicit, ꝙ si cā fuit inchoata corā secundo iudice, pōt cognoscere ipse de desertione, & absoluere ab obseruatione iudicij & ꝯdemnare in expensis. Neque repugnat, ꝙ dicat se non iudicē, & ista faciat; q̄a cognoscere pōt de ista exceptione, videlicet, ꝙ sn̄ia transiuit in rem iudicatam, cap. Romana. §. si uero uocatus. de appellatio. in sexto. Si pōt cognoscere; ergo ꝯdemnare in expensis, ca. cū appellationibus. de appella. in 6. cle. j. de rescr. dicet̄ j̄. eo. c. fi. Vbi ēt uidebitur, an sit necessaria cautela Spe. ꝙ primò ꝯdemnet in expensis, postea dicat se non iudicē. Et ista nota ꝯ̄ Pe. de Anc. d. cle. si appellationem. quem ibi refert Car. vbi dixit, ꝙ sublato principali non pōt iudex appellationis cognoscere de expensis; quē postea Car. ibi ad fi. impugnat per tex. hic, & de ap. Nic. ¶ Neque sunt istæ expēsæ victoriæ, sed potius ꝯtumaciæ, f̄m eum. Et ita cessat illa rō de necessario, q̄d procedit in expensis victoriæ. Expensæ aūt contumaciæ seu frustrationis veniunt; quia habuit istæ iurisdictionem in cognoscēdo an sua sit iurisdictio. Et istis adde Bald. in l. furti. §. j. ver. venio ad tertiū. ff. de infa. ubi dicit, ꝙ sup̄ desertione appellationis nō est necessaria p̄nunciatio. Alle. gl. in d. l. eos. ¶ Concludēdū est ergo, attentis oībus, ꝙ q̄ uult adire iudicē, ut p̄nūciet super desertione appellationis, pōt. Ita intelligatur Bar. in d. l. eos. & ibi Sal. in uer. reuertor ad gl. & ēt Fl. de sancto Petro. Aut uis adire iudicem à quo; & si est delegatus, nō pōt adiri, ut s̄. Aut est ordinari⁹; & tūc nō pōt adiri, ut pronunciet principaliter sup̄ desertione; q̄a corā eo nō fuit appellatio, uel desertio principal̄r uētilata. Aut aditur, ut pr̄icipal̄r exequat̄ sn̄iam: & hoc pōt, parte citata a. Bar. in l. 1. in fi. ff. nil no. ap. Bal. Ang. & Sal. in d. l. si ꝯ̄. C. de ap. ¶ Erit tunc practica duplex, f̄m An. Are. in l. si expressum. ad fi. ff. de app. Prima, ꝙ absque alia declaratione sup̄ lapsu fatalium exequat̄ sn̄iam; & satis est, ꝙ constet ex actis. Et ita Bal. in d. l. eos. Et iō cum fingatur nō fuisse appellatum, remanet iurisdictio primi iudicis in eisdem terminis, in q̄bus erat ante appellationem, ut firmat Pet. de Anc. in d. cle. si appellationem. Alia practica erit, ꝙ p̄nunciet fatalia esse decursa, & sn̄iam remanere ꝯfirmatā, q̄ exequendā decernat. ¶ Et no. duo. Primò, ꝙ si bieniū nō est elapsum, solus cursus minoris t̄pis non infert desertionē: q̄a añ bienniū pōt interuenire impedimentū, cuius probatio, vel improbatio consistit in facto, & iō dubiū est. Ita Bal. in d. l. eos. & fuit dictum Bar. in d. l. j. in fi. ff. nil no. ap. pen. Pro quib. facit d. cle. sicut. in fi. de ap. dū loquit̄ de biennio. ¶ Secūdo no. ꝙ si p̄ statutum oīa t̄pa appellationis sunt utilia, nunquam sn̄ia pōt executioni mandari, nisi primò pronunciet̄ appellationem desertā, ētsi esset decursa multa t̄pa: quia t̄pa vtilia requirunt inquisitionem facti, i. calculationem & computum dierum non computandorū, iuxta l. 3. §. ad diē. & q̄d ibi Bar. ff. de re mil. Ita Bal. in d. l. eos. ver. ex his apparet, ꝙ p̄ statuta. de quo valde exclamat Phil. in d. l. ex rōne. prope fi. & An. Are. ī d. l. si expressum. ¶ Et circa p̄dicta adde ēt Ro. de ap. 37. in anti. ubi dr̄, ꝙ post lapsum fatalium pars appellata non pōt facere cōmitti negotium principale, nec est opus noua citatione: q̄a negotiū semel est ad curiā deuolutum. Tñ collector & summator ꝯ̄: q̄a cessante appellatione, cessat deuolutio ad curiam. Iō si appellatio est deserta, negotium principale cū suis accessoriis desinit esse in curia. Et dicit Ro. ibidē. 39. & 7. in anti. ꝙ iudex datus in casu ap. potest pronunciare appellationem esse desertam, vel confirmare, si voluerit, primam sn̄iam. Et ita intelligit Rot. de re iu. 33. in anti. vbi dicunt, ꝙ auditor non p̄cedit ad executionem sn̄iæ, in qua p̄nunciauit appellationem desertam, nisi seruent̄ termini sacri palatij. Dixit ēt pulchrè Ro. de ap. 40. in anti. ꝙ si appellat̄ à sn̄ia lata sup̄ desertione, pōt iudex eā reuocare, & reponere appellantē ad docēdū de negligentia: q̄a reuera est interlocutoria. Non obstat de oft. dele. significantibus. vbi non reuocat̄ interlocutoria, p̄ quam finit̄ iurisdictio: quia fallit, nisi ab ea sit appellatū. Q̄d no. Et idē Rot. ꝯclusio. ibi sequenti. s. duodecima. Et Aegi. decisione Ro. 424. Si iudex appellationis. ¶ No. ēt, ꝙ ubi appellatio est deserta, auditor impetratus in cā appellationis solū hēt pronunciare appellationem esse desertam, nec p̄secutio appellationis validat appellationē, nec impedit transitū in rem iudicatā, Rot. de appell. in anti. ¶ No. ēt, ꝙ dr̄ deserta appellatio, si infra fatalia non sit finita, etiamsi esset conclusum in causa. Ro. de appellatio. 25. in anti. Et licèt sn̄ia consistat in facto iudicis, tamen benè consistit in facto partis, ꝙ petat sententiam ferri, vt dicimus in compensatione, quæ licèt ipso iure competat, tñ ab homine debet peti, C. de compens. si cōstat. f̄m Ro. ibidem: quæ subdit, quòd coram Papa non cadit desertio p̄p difficultatē habendi eius copiā. ¶ No. ēt, ꝙ appellationem non esse desertam potest probari, docto de diligentia appellantis, ēt p̄ iuramentum procuratoris, iunctis debitis ꝯiecturis. Rot. de præb. 33. in ant. ¶ No. etiam, ꝙ si iudex procedit deserta appellatione, stante dubio, an sit deserta, valet processus. Bu. infrà, super literis. ibi, vidi dubitari. dummodò priùs pronunciet se competentem. Et ita pronunciet, ꝙ firmetur instātia, vt q̄a ꝯcludat appellationem desertam non esse, q̄a tūc non subest defectus p̄tātis, nec instantiæ. Alias si non tollitur uterq; defectus ex pronunciatione, sn̄ia est nulla, vt p̄p defectum potestatis, vel quia lata sine instantia. Ita intelligit gl. maiorem in cle. si appellationem. de appellatio. Idem Imo. hic, & in d. c. super literis. & Phil. de appellatio. ex ratione. & Imo. infra eodem. cùm dilecta. reputantes hanc esse sig. limitationem ad d. cle. si appellationem. ve3 nisi sit pronunciatum, appellationem non esse desertam, dūmodò fuerit reuocatū in dubiū p̄ ipsas partes de desertione: & secuta pronunciatio sup̄ non desertione: quia si ab ea non fuit appellatū, valebit sententia, quæ postea infirmauit primā, à qua fuerat in principali appellatū. Et pro istis vide no. per Dominic. in ca. 1. ver. quid si pronunciatur. de rescr. in sexto. vbi tractat post Lapum, ꝙ si orto dubio, an impetrans esset excōmunicatus, iudex pronunciet se competentem, si non appellatur, valebit postea processus & sententia, posito quòd in veritate rescriptum fuisset nullum, & impetratum ab excommunicato. Adde etiam Aegi. ꝯclu. 438. Iudex,
11 & c. vbi dixit fortius, ꝙ †iudex tertiæ instātiæ l3 reperiat ex actis appellationem à secunda instantia interpositā esse desertam, si tamen de hoc non sit quæstio, potest nihilominùs secundam sententiam confirmare: quia articulus desertionis non est discussus, & potest esse, quòd si discuteretur desertio, excusaretur: & hoc maximè, quia non pōt appellans de desertione opponere. ¶ Cōsidera, ꝙ ista dant cautelam partibus volentibus euitare clem. si appellationem. vt fingant esse dubium de desertione, & eam non probent, ad hoc, vt pronuncietur appellationem non esse desertam: q̄a si non est lapsum bienniū, difficilè obuiabitur huic cautelæ, sed elapso biennio non p̄cederet propter notorietatem desertionis. ¶ Cogita ēt, ꝙ si j̄. biennium partes confiteantur appellationem nō esse desertam; quia vr̄ standum confessioni, nisi aliud appareat, per tex. in simili in c. fi. de prob. vbi statur ꝯfessioni partiū, an fuerit lis contestata, & tñ est solennitas, cui partes renunciare non p̄nt. Glos. de offi. deleg. de causis. cum ꝯcor. quas ibi dixi. Adde etiā Rotam Aegidij 207. Auditor datus. vbi dr̄, quòd auditor datus super causa appellationis & desertionis, si reperiat bene iudicatū, & male appellatū, & appellationem esse modò desertā, potest pronunciare benè processum, & malè appellatū, & appellationem desertam; quia de oībus his constat sibi, l.

a Parte citata. a *Adde Ro. in decisi. 417. si appelletur. & sequ. si à diffinitiua. in nouis.*

de qua re. ff. de iud. ¶Si diceret, nō eſt hic appellatio, ex quo eſt deſertio: ergo non dr̄ eē iudex ſup articulo appellationis: Rn̄de, ꝙ illud, ꝙ appellatio deſerta habeat pro nō appellatione, eſt in odiū appellātis, non aūt appellati: tn̄ non firmat, qđ eſt dictū. ¶Prerogatiuas remedij attentatorū pendēte appellatione, & 7. effectus, pp quos eſt vtilius, quā īterdictū Vn̄ vi, ponit Phil. egregie, de ap. bonæ. facta mentione opportuna Inn. & aliorū hic: ppterea nihil adde. ¶Circa quatuor limitationes, quas dat hic Ab. ad l. in cauſæ. la 2. ff. de mino. adde Bar. & alios in l. in puinciali. ff. de op. no. nun. Et ad primam adde ēt Ab. de pſum. illud, ibi, & aduertendum. Et pondera, ꝙ aliqd dr̄ à iure proditum, & tn̄ eſt ꝯ ius, vt reſtitutio in integ. ſicut ēt diſpenſatio, j. q. 6. c. requiſitis. §. niſi rigor. Et dicuntur ꝯ ius, id eſt, ꝯ regulas iuris. ¶Ad ſcđam limitationem adde Car. de teſt. ſignificauit. ſecunda oppo. per illū tex. vbi presbyter omiſit ꝯditionem ex. l. ſicut data. C. de liberali cā. electa via examinationis teſtium ad perpetuā memoriam, qa pinguior erat & breuior. Et dicit ibi Ab. ꝙ electio vnius remedij, impedit aliud, p illū tex. cū glo. ētſi ambo eēnt extraordinaria, vt ibi p Bal. But. & Imo.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius non repellitur à iudicando propter crimen. Et quid de prælato notoriè crimino ſo. Ibidem paulò poſt.*
2 *Clericus poſt ſententiam perdit beneficium, ſed ante ſententiam licitè retinet, licèt ſit homicida. nu. 3.*
4 *Proceſſus iudicis, qui patiebatur defectum impeditiuum ſuæ poteſtatis non occultum, valet, ſi non fuit oppoſitum.*
5 *Quid in delegato.*
6 *Excuſare ſe non poteſt ratione infamiæ, vel inhabilitatis ille, cui eſt facta commiſsio, niſi impedimentum fuiſſet priùs detectum, puta quia condemnatus.*
7 *Teſtis poteſt ſe excuſare, dicendo, Non ſum habilis.*
8 *Electus debet manifeſtare defectum ſuum, ſi ſit tale impedimentū, quod impediat exercitium officij, vel dignitatis.*
9 *Illiteratus poteſt eſſe iudex.*
10 *Iudex neſciens legere, an propter hoc ſit inhabilis.*
11 *Illiteratus non poteſt eſſe aduocatus.*
12 *Impedimentum collegæ debet eſſe notum collegis, ad hoc vt valeat eorum proceſſus, nec ſufficeret, quod in ueritate ſubeſſet impedimentum.*
13 *Collatio executoris ante receptas literas, eſt nulla. Rōnē annectit.*
14 *Differentia quæ ſit inter dandam & conſolidandā iuriſdictionem.*
15 *Actus geſti per procuratorem ante receptum mandatum valent de ſtylo curiæ ſacri palatij, ſi uerè erat procurator.*
16 *Commiſsio ſi fiat vni ſoli, deputatis duobus alijs, caſu quo ipſe nollet, vel non poſſet expedire, illa verba intelliguntur, quòd non poſſit per ſe, vel per alium.*

CAPITVLVM XIII.

Sciſcitatus. ¶Reſcriptum, quo ſcribitur pluribus cum clauſula, Quòd ſi non oēs, intelligit tā de impotentia facti q̄ iuris. H. D. Et dr̄ impotentia iuris ēt, qn̄ aliter legitimè nō pōt intereſſe: puta, quia eſt neceſſarium, vt ſit teſtis in cā illa. Tex. cū gl. in ver. excluſo. in c. dilecto. de teſti. per quem multum extenditur iſte tex. ſm Abb. ibi. ¶Dum tangit Ab. utrū allegans impedimentum debeat probare ſe fuiſſe conatum, ut expediret actum, ſed ſe fuiſſe impeditum: adde, quæ opportunè dixi in c. ex tranſmiſſa, de præſcr. ponendo multa vltra Alex. in l. 2. §. & quod diximus a. ff. ſi quis cau. & in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi. de ope. no. nun. & Phil. de app. ex ratione. ponentes etiam de proteſtatione impediti.

a §. & quod diximus. *Et ibidē vide Bartol. idem tenentem, & in l. præſes de app. & adde tex. no. ſecundum Bart. ibi in l. quod commeatus. ff. de re. mili. & Bal. in l. in pecuniarijs. de fer. & Alex. de Imo. in conſi. 49. ij. parte. Et adde, qđ ſing. dicit Bart. in d. l. 2. allegata in tex. §. 1. ff. ſi quis cauti. poſt Inno. in c. pe. de dila. quòd cautela eſt, ꝙ quis notificet iudici impedimentū, ut ſic proceſſus poſtea factus ſit nullus. Nam ſi iudex ſciuerit impedimentum, non poterit iuſtè impeditus in expenſis condemnari, nec ſententia contra eum ſuper principali valet. Ita dicit no. contra Ang. Pau. de Caſt. in d. l. 2. §. j. ff. ſi quis cau.*

1 CRIMEN Non † repellit ordinariū à iudicādo. b Inn. hic. Adde Bal. ī l. cùm fratrē. ibi, unum ſcias. C. de his, qui. vt indi. vbi dicit, ꝙ notorium nunquam habet vires ad aliquē deponendū, vel priuandum, niſi ſequať ſententia depoſitionis, vel priuationis. Et iō licèt aliquis prælatus ſit notoriè crimino ſus, nō tn̄ per hoc eſt depoſitus ipſo iure, ēt ſi ſit homicida. Alle. Inn. in c. cum ſm. de hæretic. in 6. niſi ſit ei interdictum p ſentētiam. In quo vltimo ꝯrium tenēt cōiter * Mod. in l. is, cui bonis. ff. de ver. obl. vt ibi per Alex. ¶Adde ēt Arc. 8. q. 4. nonne. vbi dicit, ꝙ Abb. oppoſuit ſimoniam epō petenti iura epiſcopalia, & vnus Cardinalis iudex in hoc fuit interlocutus non eſſe audiendum abbatem, cuius procurator appellauit, & Papa cum Cardinalibus eum repulit cū verecundia: primo, quia quandiu ab eccleſia toleratur, non debet repelli: imò, vt epſ, debet ad oīa admitti, vt ibi, & 2. q. j. multi. ſecūdo, quia ꝯ electum & ꝯfirmatum non audiť quis in modū exceptionis, ſed in modum accuſationis, ca. ſuper his. de accuſ. Ergo multo minùs excipietur ꝯ epm forte iandiu in poſſeſſione exiſtentem. Refert tn̄ Roſ. dixiſſe in ſuis libellis, ꝙ iſta ſententia fuit dura. Sed ad iura p eum allegata rn̄det Dom. in d. c. nonne. ꝙ loquuntur in his caſibus, in quibus cōfirmatio nō valet. Sed vbi valet, ſecus: quia per eam ꝯfertur ius adminiſtrandi, c. tranſmiſſam. de elec. Vnde licet poſtea remoueretur, tn̄ autoritate & tuitione ꝯfirmationis valent, quæ geſſit per no. de ele. nihil. Sed tu caue: quia inſpecta iſta reſponſione forte hodie procederet opinio Roſ. quia confirmatio electi per ſimoniā eſt hodie ipſo iure nulla, nullum ius ꝯferens, vt in ꝯſtitutione Martini V. multæ. & in alia incipiente, Damnabile. & Eugenij IIII. cum deteſtabile. de quibus fit mentio in Summa Piſana, in verbo, ſimonia, in vltima additione. Quas conſtitutiones innouauit Paulus II. in conſti. inci. cùm deteſtabile. impreſſa à quibuſdam poſt tractatum Archiepī Florentini De cenſuris. ¶Adde † ēt Bal. in l. 2. §. miles. ff. de infa. ꝙ clericus perdit beneficium poſt ſnīam, ſed ante ſententiam licitè retinet, ētſi ſit homicida. Alle. Inn. in d. c. cum noſtris. Et ideo dicit Bal. in l. Caſſius. in princ. ff. de ſena. ꝙ in his, q̄ rōne officij qs facit, putà ſi ſit prælatus, tenet, qđ facit infamis, donec ſit priuatus. Alleg. Inno. de accuſat. qualiter. lo 2. ad fi. Vnde irregularis & homicida remanent in ſua prælatura, donec remoueanť. Alle. no. in d. c. cum noſtris. in Nouel. Et Comes condemnatus in mille pro furto, vel falſo, non perdit comitatum, quem hēt à rege, à quo non reperiť amotus. Et ſubdit paulò infrà, ꝙ iudici ordinario non pōt opponi infamia. Alleg. Inn. hic. ¶Similiter dicit Angel. in l. pͤtor. §. non autem. ff. de iudi. ꝙ ſi impetrans iudicem delegatum, tacet, ꝙ eſt adulter, vel homicida, pp hoc reſcriptū non eſt nullū, tanquā tacita veritate impetratum. Alle. Inn. ī. eodem. ſuper literis. qui hoc vult ſuper verbo, qualitate. in princ. quamuis ſi Papa hoc ſciuiſſet, nunquam dediſſet illum iudicem. Nec obſt. tex. ibi, quia loquitur in ꝯcernentibus proceſſum negocij, vel iudicij. ¶Silr dicit Bal. in l. Barbarius. de off. præt. in lec. non in rep. ibi, qd dicemus. ꝙ in omnibus dignitatibus, quib. eſt annexa iuriſdictio, ſiue ſint ſeculares, ſiue eccleſiaſticæ, valent geſta ab ordinario, licet minùs digno, & cui officium eſſet p ſuperiorē interdicēdū. Alleg. Inno. hic. Et ſubdit, ꝙ ſubditi nihil poſſunt opponere ordinario exiſtenti in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, ſuperiore ſciente & patiente. ¶Similiter dicit Bal. in d. l. Barbarius. in repetit. ibi, ſed quid de ſeruo religionis. ꝙ homicida eſt verus epſ, quouſq; priueť, ſed remouendus eſt, tanq̄ indignus. Alle. Inno. in c. cum noſtris. Secus dicit in apoſtata: quia eſt incapax prælaturæ, ētſi Papa ipſum promoueat, niſi ſciret eum apoſtatam: quia vr̄ diſpēſare: ſecus in inferiore à Papa. Quæ verba de apoſtata non

b A iudicando. *Adde Spec. in ti. de dolo. §. 8. verſ. item quòd cōpromiſit. & ſeq.*

non memini me legisse alibi. ¶ Silr dicit Rot. de excep. in antiquis; ꝙ nō est bona exceptio, si ꝯ prouisum opponit crimen in modū exceptionis; qa ꝑ exceptionē criminis quis non deponit, nisi opponat ꝑ viam accusationis, d.c.ſup his. ¶ Et aduerte; qa aliud est dicere, ꝙ homicidiū non inducit priuationem dignitatis iā obtentæ. & hoc est verū. & ita Inn. in d.c. cum nostris. Aliud est dicere, ꝙ non inducit nullitatē collationis post homicidiū factę. Et istud est falsum, neque hoc dicit Inn. vt per Nic. Myl. in reper. fo. 79. §. irregularis, vt homicida. & Abb. in d.c. cū nostris. ad fi. Dixi ī c. 2. ſ. eo. Et ibi dicta ꝯueniūt ī multis cum p̄dictis trahētibus originem à verbis aureis Inn. in d.c. cū nr̄is. ¶ Cōtra opi. cōem insurgit hic And. Sic. volens, ꝙ nedū crimine priuante ipso facto, sed ēt digno priuatione pōt excipi ꝯ ordinarium, si sit notoriū. ¶ Mouetur quadrupliciter, & cuilibet motiuo oppone rn̄sionē breuissime. Primò inducit c. nonne. 8. q. 4. ibi, pro dubia suspicione. Responde, ꝙ cessat ibi argum. à ꝯrio, pp tex. in c. sciscitātibus. 15. quæst. vlt. in verbo, comprehēsus in adulterio. iuncta gl. cum ꝯcor. de quibus ꝑ gl. de p̄scrip. cùm nō liceat. ¶ Secūdò, inducit c. q̄relā. de iureiu. ī verbo, remouentes. Ergo pp periuriū qs est priuatus ipso iure. Responde primo ꝙ illud verbū non importat ipso iure, vt dixi ſ. eo. c. 2. Secundò responde, ꝙ dato, ꝙ piurus esset statim priuatus, tunc istud esset vnū exēplū ad secūdam limitationem, de qua ī. ¶ Tertiò allegat Arch. in c. studeat. l. dist. vbi tenet ꝯ Inn. in d.c. cum nostris. ꝙ imò homicida sit ipso iure priuatus, ꝑ illū tex. vbi indiget dispēsatione. Responde primo, vt est responsum proxime. Secundo, ꝙ motiua Archidiac. non inferunt, ꝙ sit priuatus ipso iure, sed quia necessaria est ei dispensatio, vt licite teneat, & non deponatur, f̄m Dom. ibi, qui ēt notat verbum Sententiat, de quo ibi, per qđ apparet ecclesiam esse suam. ¶ Quarto allegat glo. in l. 2. §. miles. ff. de his, q no. infa. Respōde, vt per Abb. in d.c. querelam. Istis ergo facile retro positis stat communis opinio, pro qua multum facit dictum Inn. de accusat. qualiter. lo. 2. ad fi. dum dicit, ꝙ sententia lata super crimine digno priuatione, non priuat. Dixi ſ. eodem. cęterum. 8. restrictione. Et tn̄ sententia facit crimen notorium, ca. fi. de coha. cleric. Ergo sola notorietas criminis non priuat. ¶ Rationem autem differentiæ inter ordinarium & delegatum ponunt hic Doc. triplicem. Prima, quia ordinarius remaneret iudex in aliis. Istam reprobat Imo. quia idem contingere posset in delegato ad vniuersitatem causarum. Secunda ratio: quia ordinarius habet officium de publico, in quo potest operari tolerantia superioris: sed delegatus habet potius certum ministerium. Tertia ratio: quia istæ exceptiones impediunt, ne quis fiat iudex, non autem factū iudicem, ne possit iudicare. Sed delegatus, non est factus iudex ante lit. contest. cum eius iurisdictio possit elidi. Et sic demum firmatur propter li. contest. Sed superior pōt ab eo reuocare iurisdictionem. Ordinarius verò recipit officium in ꝯfirmatione. Ideo in eo secus. Quæ ratio posset cauillari: quia si post li. contest. detegeretur infamia prius non nota, potest de ea objici, per c. insinuatione. de officio deleg. Ideo secunda ratio melior f̄m Imo. ¶ Et

3 † habet locum opinio communis etiam prælato notoriè criminoso & incorrigibili, per d.c. nonne. f̄m Ab. hic contra Hostiens. in c.j. de censi. in 6. Et si diceret, propter hæresim manifestam, licite receditur à prælato: glo. j. in d. cum non liceat. Et istud sapit hæresim, scilicet, habere crimen notorium, & esse incorrigibilem, glo. fi. in c. si Papa. 40. dist. Responde, ꝙ vbi fit mentio de depositione, vel subtractione obedientiæ propter hæresim, debet intelligi de hæresi propriè, prout est error in fide, non de alijs, q̄ largè dicuntur hæreses, vt simonia, gl. j. in c. si quis pecunia. 79. dist. & Dom. in d.c. si Papa. Et dum Abb. allegat glo. in c. sacerdotes. 2. q. 7. adde, quæ dixi post ipsum de præscript. cum non liceat. Et ad prædictam regulam oppone & solue, vt dico in fi. huius c. ¶ Limitantur primò prædicta, in excommunicatione: quia illa semper opponi potest contra quemlibet iudicem in omni parte iudicij, vt plenè traditur de re iudi. ad probandum. Facit ca. pia. in fi. de sen. excōmu. in 6. cū ibi no. Et ita oēs hic.

* ¶ Secundò limita, nisi excipiatur de crimine inducente priuationem officij ipso facto, putà si fuit condemnatus de crimine infamante: quia talis sn̄ia priuat ipso iure. Abb. hic. ¶ Tertiò limita, nisi iudex commisisset crimen inducēs ipso facto nullitatem tituli dignitatis suæ, ꝑ id, qđ dictum est ſ. de simoniaco, apostata, & simil. In quo aduerte: qa non sufficit talia fuisse cōmissa, ad hoc, vt habeatur pro priuato, sed requirit sn̄ia, non dico, priuatiua, sed declaratoria commissi criminis, per d.c. cum f̄m. de hæret. in 6. & l. eius, q delatorem. ff. de iu. fis. & ibi Bar. Tn̄ talis declaratoria non est necessaria in 4. casibus, quos nouiter reduxi. ī. eo. Rodulphus. ver. sed sn̄ia declaratoria. ADDITIO. ¶ Quarto limita, nisi opponat ordinario impedimentum naturæ inhabilitans funditus ad iudicandum, ꝑ id, qđ dicet in seq. addi. ¶ Quintò limita, nisi opponatur seruitus, vt in ea. addi. ibi, ꝯsidera benè. Et prædicta nota, quia non traduntur per alios ita clarè.

4 VALET PROCESSVS Iudicis, q † patiebat defectū impeditiuū suæ p̄tatis non occultū, si nō fuit oppositum. ¶ Primò considera, ꝙ ista conclusio procedit in delegato, non in ordinario per p̄dicta, & de hoc aliquid

* infra. ¶ Secundo dic cōem * opi. esse istam, ꝙ ꝓcessus valeat. Et ita Inn. But. Imo. & Dom. hic: quia istæ sunt exceptiones dilatoriæ inductæ à iure positiuo. Et iō si non opponuntur, valet processus. Et sequitur Spe. de excep. §. 2. ver. sed quæro de his. & Arch. 3. q. 7. in summa, & Bar. in l. quidam consulebant. ff. de re iudi. ibi, & in istis casibus. & ibi, tu dic, & Pet. de Anch. hic pp glo. in simili in l. ita demum. C. de procur. Et sentit Bar. in l. 1. C. de testa. in quantum dat practicam opponendi ꝯ iudicem. Simile dixit But. in c.j. de accus. valere iudicium cū accusatore inhabili, si non opponatur. Et simile dixit glo. in c.j. de iudic. in 6. in l. quamuis. C. de adul. & l. filiusfamil. §. veterani. ff. de procur. cum simi. valere iudicium cum procuratore inhabili, si non fuit oppositum. ¶ Limitatur ista opinio cōis, nisi inhabilitas causet à defectu naturali: puta, quia furiosus, surdus, pupillus, vel aliud simile: quia ꝓcessus talis iudicis est nullus, & de tali exceptione semꝑ opponi potest: quia reddit iudicium retro nullum, f̄m Inno. hic, quem prædicti extollunt, & sequitur Ang. in l. fi. C. de excep. & Ludo. in rub. de arb. ibi, decimooctauò pone. volens, ꝙ etiam si arbiter habet potestatem cum clausula, Non obstante aliqua iuris solennitate, tamen non censetur remissa inhabilitas iuris naturalis, vt si est furiosus, surdus, &c. Alleg. Inn. hic, secus in impedimentis iuris ciuilis, vt quia infamis, seruus, fœmina, &c. & dicit, ꝙ Ang. sequitur ista dicta in l. cùm pretor. ff. de iudi. & hoc est falsum, vt statim videbis. & ideo Bal. in l. bonorum, la 2. C. qui admi. dicit, ꝙ contra defectus iuris naturalis non cadit dispensatio iudicis, Alleg. Inno. hic. Facit dictum Hostien. in cap. j. de transact. dicentis, ꝙ clausula supplens omnem defectum, non purgat tales defectus, & sequitur Arch. in c. Cænomanensem. 56. dist. & oēs in d.c.j. dixi in ca. 2. ad fi. ver. leges insertæ. sup. eodem. ¶ Ampliatur ista limitatio, etiamsi talis iudex pronunciaret se competentem. Bar. in d.l. quidam consulebant. Bu. inf. eod. super literis. ibi, ad 2. contrarium. & ibi dicetur. ¶ Probant ista generaliter, quòd licet exceptio defectus iurisdictionis sit dilatoria, tamen potest opponi post li. contest. quia reddit iudicium retro nullum. Et idem dicas de oī exceptione, quæ possit hoc operati, f̄m Dom. in ca. si quis episcopus. § exceptio. 3. q. 6. dicentem esse tex. optimum in c. ad petitionem. de accus. ubi quando iudicium esset nullum ex defectu iurisdictionis iudicis, pōt hoc opponi ēt post receptas probationes super causa principali. Alleg. etiam glo. pen. in l. licet. C. de procu. & in c. in nostra, in verbo, momenti. de procur. no. Sal. in l. 1. C. de iu. om. iudic. & in l. exceptionem. C. de ꝓba. Bu. Ab. & Imo. ī c. exceptionē. de except. & ibi dixi in 8. limita. Et istis adde Bald. in rubri. C. qui accus. ibi, sed an post litem. vbi loquēs de accusatore, dicit, quòd exceptio inhabilitatis ortæ à iure naturali pōt opponi post li. contesta. secus, si prouenit à iure ciuili.

Alleg. Inn. hic. Sed ꝯ opinionē cōem insurgit hic Abb. rōnibus efficacibus, de quib. per eum, quem sequit̄ latè An. Sic. inducens l. 2. ff. de re. iu. & alia. Non obstat dictū Bu. in c. j. de accus. q̄a cōiter reprobatur, vt per Moder. in lib. Malefi. fo. 165. & per Ang. in l. j. §. accusationem. ff. ad Turp. cum concor. Siſr glo. in d. c. j. de iud. in 6. reprehenditur accuratè per Sal. in l. quamuis. C. de adul. volentem, a ꝙ imò iudicium criminale actum cum ꝓcuratore est nullū nemine opponente. Et istā partē firmat ēt Ang. in l. cùm p̄tor. ff. de iu. dicens, non placere sibi dicta Inn. hic, quāuis subtilia: quia lex resistit potentiæ delegandi, & reddit istos inhabiles & incapaces iurisdōnis. Ergo iurisdō non ꝯfert̄ in eos: & iō obiectus partium non est de substantia: quia priuati sunt funditus radice iurisdōnis, s̄m eū, quem sequit̄ Alex. in d. l. quidam. dicēs idē tenere Im. hic, q̄ in libro meo hoc non tenet, sed sequitur But. ver. circa s̄m. Et hanc partem sequamur, ꝑ quā nihil erit speciale in impedimēto iurisnālis, sed idē in quolibet alio. ¶ Cōsidera benè, dum Ab. tenet, nullū † eē ipso
5 iure processum delegati impediti impedimento iuris nō occulto; q̄a aliqua ex suis motiuis videnť inferre idē in ordinario, maximè dū pōderat l. Barbarius. ff. de offic. p̄t. & vult, ꝙ si seruitus fuisset ibi nota, pcessus Barbarij non valuisset, & tū illa l. loquit̄ in ordinario. Istud aūt esset ꝯ ea, q̄ diximus s̄. ꝙ ꝯ ordinarium impeditū impedimento non occulto, non pōt opponi inhabilitas. Sed dicit, ꝙ illa ꝯclusio loquens de ordinario, non ꝓcedit in seruo: quia eius processus est nullus, lꝫ non opponatur, dūmō non habeat̄ ꝓ libero. Ita firmat Ang. in d. l. cum p̄tor. §. non aūt. ꝑ d. l. Barbarius. & latius Bal. in d. l. Barbarius. in lec. dicens, ꝙ subditi nihil possunt opponere ꝯ ordinarium, quamdiu à superiore tolerat̄, nisi in exceptione seruitutis, in qua est speciale: quia iurisdō æquiparatur dn̄io, l. qui furere. ff. de sta. ho. Ergo vera acq̄sitio, s. perpetua, non cadit in seruum. Aliæ rōnes Abb. iō non operantur in ordinario, qui ꝑꝑ vtilitatem publicā, quamdiu toleratur à superiore, iurisdōnē hēt, per d. c. nonne. 8. q. 4. Et hanc dr̄iam in specie firmat hic Imo. nisi in casibus s̄. positis. Et ista no. ¶ Dispositio l. Barbarius. ff. de offic. præt. habet locum ēt in delegato. Glo. & oēs * hic. fallit istud primò, qn̄ ignorantia inhabilitatis esset supina. Inn. & alij hic. ¶ Secundo fallit, vbi partes sciunt inhabilitatem: quia licèt cæteri ignorēt, tū gesta in fauorem scientis sunt nulla, aut irritanda. Cal. de re iu. ad probandum. & Abb. hic, dicens ita limitari eleganter d. l. Barbarius. Vide oīno, q̄ dixi in c. ad probandum. ¶ Tertio fallit, qn̄ inhabilitas non causatur ex defectu personæ delegati, sed ex nullitate rescripti: quia licet putaretur esse validus processus, erit nullus. Imo. ĩ. eo. cum dilecta. ibi, potes tamen dicere per illum tex. Sed de hoc vide latiùs Abb. ibi, sed ꝯ prædicta. Cætera ad materiam dictæ l. Barbarius. vide per Scribentes ibi, & per Inn. ĩ. de elec. nihil.

6 NON SE Excusat † is, cui fit commissio p̄textu infamiæ, vel alterius inhabilitatis. Inn. hic, & cōiter * alij. Et Spe. de dele. §. excipi. ver. sed nunqd. ꝑ l. nec īfames. C. de decur. lib. 10. Et ita vr̄ p̄supponi pro regula ab alijs statim alleganda, quorum varietas vr̄ adaptabilis limitando regulam 6. modis. ¶ Limita primò, dummodò inhabilis eligatur, vel promoueatur per superiorem, prout fuit in l. Barbarius. Secus, si impetret officium: quia punitur tacendo se inhabilem, Bal. in l. quos prohibet. ff. de postul. Et hoc in apostil. & in l. Cassius. ff. de sen. dicens, ita intelligi debere l. 2. C. si seruus, vel lib. ad dec. as. lib. 10. ¶ Limita scđò, vel declara, nisi tertius opponat de tali defectu. Ita no. An. Sic. ꝑꝑ dictum Bar. & sequacium in l. vbi pactū. C. de transa. dū dicunt, ꝙ tertius pōt opponere in fauorē inq̄siti, q̄d occisus erat bannitus, & impunè offendibilis. Et subdit An. Sic. ꝙ si officium est honorabile, potest se excusare: secus, si est onerosum. Sed vtraq; pars huius dicti est expugnabilis per ĩ. dicenda. ¶ Limita tertiò, dummodò assumat̄ quis, vt delegatus; quia non tenetur se excusare, cū non defert ei dignitas: secus in ordinario: q̄a non est licitū inhabili aspirare ad dignitatē ordinariā, imò punit̄. Ita Ang. in l. cum prætor. §. non aūt. ff. de iu. cum ꝯcor. Hoc modo intelligatur Inn. hic cū Bar. in d. l. 2. ¶ Limita quartò, nisi impedimentum fuisset prius detectum: putà, q̄a ꝯdemnatus: q̄a tunc potest & debet se excusare. Neq; dr̄ allegare suam turpitudinem, adeò ꝙ ex hoc non sit audiendus. Bar. in l. 2. C. si ser. vel lib. & Abb. hic. Facit dictum Bar. in l. iusiurandum, q̄d ex ꝯuentione. §. procurator. ꝑ illū tex. de iureiu. vbi dicit, licitū b eē allegare turpitudinē de tectā, de quo ipse facit festū, & referunt ibi Scribentes, & sequit̄ Lu. in l. si Stichus. ff. de ver. obl. & Ab. in c. cū sup. de ꝯcess. pben. Vn̄ dicūt Bal. & Sal. in l. fi. C. de non num. pe. ꝙ licet vbi iuratū est oīa esse vera, non possunt iurātes venire ꝯ iuramentum allegando simulationem, vt ꝑ Bu. ĩ c. cū ꝯtingat. in 7. mēbro, de iureiurādo. & Imo. in c. ad nostrā. ad fi. de emp. & vē. tū si ꝓbationes allegātis simulationē fuerint receptæ & admissæ, tunc post detectā turpitudinem licitū est allegare iuratā simulationem. Et dicit Bal. in c. intellexm⁹ de iu. ꝙ excōicato licitum est allegare excōicationem suam: q̄a est detecta ꝑ sn̄iam excōicationis. Et dicit Bal. in l. si creditoribus, in fi. C. de ser. pi. da. ma. ꝙ qs pōt allegare sn̄iam, q̄ ꝯtinet turpitudinem suam: quia est detecta. Et cū istis ꝯcordat Bal. in rep. l. 2. ver. ad solutionem. ff. de iureiurando. Alios aūt casus, in quibus licet allegare propriam turpitudinem c, dixi alias in c. tertiò loco. de
7 præsum. ¶ Limita † quinto in teste: q̄a pōt se excusare dicendo, non suū habilis. Ita sentit beatus Tho. 2. 2. q. 70. art. 3. in fi. dicens, ꝙ nihil ꝓhibet aliquem excusari à testimonio ferendo, si non reputet̄ idoneus s̄m iura. Et idem sentit gl. j. in fi. in c. q̄rendum, 2. q. 7. & Inn. de accus. super his. ¶ Limita sextò & vlti-
8 mò, nisi † impedimentū sit tale, q̄d impediat exercitium officij vel dignitatis; quia quantuncunq; sit occultum, dēt electus ipsum pandere. Imo tenet̄, aliàs peccat. Abb. hic pulchrè per iura, de q̄bus per eum. ¶ Adde tex. glo. & Bar. in l. generali. C. de tab. lib. 10. vbi habetur, ꝙ qui patitur se rogari de aliquo instrumento, & scit se habere aliquam qualitatem, vel defectum, ꝑꝑ quem instrumenta ab eo ꝯfecta non valent, tenetur parti ad interesse: q̄d dicit ibi Bal. esse valde notandum, & sequit̄ Lu. in sing. 360. si sit aliquis notorius, & ꝑ alphabetum in verbo, notorius infamis. Et ideo Ana. de usur. quā perniciosum latè refert se vidisse ꝯsultum, ꝙ manifestus vsurari⁹ electus ad regimen magistratus, q̄ acceptauit & exercuit officiū, pōt puniri: quia non allegauit infamiā suā notā; de qua in l. improbū. C. de infa. Tū non benè firmat, qn̄ eligentes sciebāt, vt ibi latiùs per eum, Et ideo dicit Bar. in d. l. 2. C. si ser. vel liber. ꝙ seruus, qui patitur se eligi ad dignitatem, non manifestat ꝯditionem suam, debet remoueri & puniri. Sequitur Abb. hic, & in c. fi. de coniu. ser. & in c. consulti. de procura. & in c. præterea. de testi. cog. ponens idem, quod Host. de teste, qui tacuit suam inhabi-

a Volentem. *Adde, quod idē tenet Bart in l. pen. §. ad crimen. ver. quæro, quid si procurator. ff. de public iu. & Bal. in l. ita demum. ver. sed quid dicemus. & in le. licet. ĩ ver. sed quo ad secundum mēbrum. C. de pœ. & Sal. in l. falsus. ver. uenio mō. C. de fur. tis. Adde Bart. in l. filius fami §. veterani. in fi. ff. de ꝓcu. qui facit differentiā inter procuratorem, qui totaliter esse non potuit, & aliū procuratorē. Adde ēt, ꝙ Papa, vel Imperator de ꝑtāte ordinaria non potest pro curatorem admittere ex parte rei in causa criminali, tex. est in c. veniēs. de accus.*

b Licitū. *Adde tu vltra istos casus, ꝙ licitū est ēt allegare turpitudinē suā, quando agitur de periculo, Alex. Et no. hunc casum, qui cōprehendit multos casus scđm fauorem ecclesiæ. Adde ad ista do. Abb. in c. inter dilectos. de dona. in gl. in ver. turpitudinem.*

c Turpitudinē. *Vide Alex. omnino in d. l. iusiurandū. §. procurator. ver. & ꝑ huius declaratione. vbi ponit magistralem dist. & plenā. ff. de iureiu. alle. in tex. & in l. transactione. C. de trans. & in l. si seruus. §. ꝑ fi. vbi simpliciter se remittit, ff. de l. 1. & Bal. in Margar. allegans ver. 1. & fi. & Spec. in ti. de recus. §. effectus. ver. sed nunquid excommunicatio. & Alex. in consi. 38. 4. parte.*

inhabilitatē: & sequit̄ ēt Maria.in repet.c. qualiter.lo.2. q.5.ar.17.ad fi.Quib.adde Bal.in d.l.Cassius. ubi dicit, ꝙ q patit̄ defectum, q reddit eū inhabilem, vt deportatus, vel bannitus, si acceptat officiū publicum autoritate & vtilitate,meretur pęnam capitis. Alleg.l. q cum vno. §. insulam.ff.de re mil.ibi,Iac. de Are.ꝙ alibi non reperit̄, ſm eum,q ad idem dicit facere l.j.§ q aduersus.ff.de post. ¶Considera,ꝙ p̄dicti aliqn̄ vtūtur verbo,Pōt, aliqn̄ verbo,Tenetur.Et vr̄, ꝙ nunq̄ teneat̄ allegare inhabilitatē, nisi sit talis, qua detecta gerenda p ip̄m corruerent. An aūt ī notorio putatiuo ꝓcedat l. Barbarius.est qō multū difficilis,de qua p Bal.Imo.& Pau. in l. ad testium. ff. de test.& remissiuè per Alex.in l.1.in fi.C.de testa. late An. Sic.in rep.rub.de fide instr.fo.27. cum quinque sequentibus,& Bellenci.in c.1.de fi.instr.& oēs in d.l.Barbarius.

a Iudex. *Adde tex.& ibi Bartol. in l. ex parte C.de decu.lib.10.*

b Per alium. *An per notariū posſit pronunciari, vide Bar.in l.j.§.1. de postul. & per Cy. in l. certi iuris. C. de iudi.& ibi vide glo. & gl.in Authen.de iudi. §.1. & aliquid per Angel. & Imo. in l. quidā consulebat. ff. de re iud.*

9 ILLITERATVS Pōt†eē iudex. a Gl.& oēs* hic,& Spec. de legato.§. excipitur.uer.item ꝙ est illiteratus.& Ab. in c.ex literis.1. no. de sponſ. glo. mag. in l.certi.C.de iudic. & glo. & Doct. in l.fi.C.de senten.ex breuic. reci.gl.mag. circa medium,l.2.ff.qđ quisque iu.glo. 2.in c.ad nostram.j̃.ti.prox.&gl.in ver. sciunt.in c qui vult.de pęn.dist.6. Bal.ī procœ.Inst.§.oēs verò ppl̄i. in fi. Ang.in l.quidam consulebant.ff. de re iudi. & alij,de quib.j̃. ¶Et pōt illiteratus facere b sn̄iam legi p alium, b & p seipsum ꝓferre verbum Condemno, vel Absoluo.Spec.de senten.§. sequit̄. circa prin. & sequitur Imo.hic.Adde Arc. 11.q.3. summopere. vbi ita dicit sæpe fecisse Inn. III. cum prolixas ferebat sn̄ias, & ita uidisse Bononiæ fieri à peritissimis legum doc. Et iō dicit Pe.de Anc.in c. fi. de re iudi. in 6. ꝙ princeps committendo cām illiterato scienter,vr̄ dispensare, ꝙ legat p alium. Alleg.Bar.in l.fi.C.de senten.ex breuic. reci.vbi dicit, ꝙ ex quo ciuitates cōiter eligunt uiros illiteratos in ptātes terrarū,vident̄ velle,ꝙ p alium legant:& refert se ita rn̄disse in facto. Et si talis iudex pronunciauit verbo,& statim dixit notario,& tu redige in scriptis in pn̄tia testium,non valet sn̄ia.Sal.in d.l.fi.C. de sent. ex breuic. reci.p illum tex.ibi,de rescripti recitatione proferant.Et adde Do.20.dist.in summa,vbi dicit post medium,ꝙ sufficit in iudice peritia cārum: quia defectum sc̄iæ supplet assessor,q cqd dicat gl.ibi.Et vr̄ hoc intelligere ēt in causis matrimonialibus.Qđ no.ad intellectum c.1.de ꝯsangui.& affi.ibi,& statuta canonum non ignorent. Et subdit,ꝙ † qui nescit legere,p hoc non est inhabilis,sicut accidit in ptātibus Italiæ, ſm eum.Et dn̄t Host.But. & Ab. in d.c.1. ꝙ si iudex ignarus canonum iudicat in cā mr̄imoniali,sn̄ia tenet:sed peccat, qa debebat alteri delegare,vel peritos consulere.¶Adde ēt Io.An.in d.c.fi.vbi dicit de ꝯsuetudine seruari,ꝙ illiteratus possit legere per alium,dummodo dicat,Et ita pronuncio.Et ita ēt de iure tenet Bal.in l.iubemus.C.de tes.& in l.1.C.de sen.ex bre. reci.Et ita in l.statutis.eo.ti.ꝙ Bal.Sal.& Ale.in l. hac ꝯsultissima.C.qui test.fa.pos.quia vbi requiritur expressio, sufficit implicita per relationem ad certum, vt per Bar. in l.si ita scripsero.ff.de cond. & demō. Sed si iudex recitaret p alium, & ipse nihil diceret, procederet regula d. c.fi.cum concor.¶Contrarium: ꝙ imò illiteratus debet legere sn̄iam in verbis substantialibus, firmat Dom. in d.c.fi.per illū tex.in verbo,de rescrip.recitatione. & Sal. in l.2.C. de sen.ex breuic.re.& Fulgo.in d.l.hac consultissima.& ibi Phi.p illum tex. Fatet̄ Dom.ꝙ consuetudo in ꝯ̃rium valet.Ita intelligas Arc.in d.c.summopere. ¶Considera pro prima opi. ꝙ illiteratus dr̄, qui nescit legere, imperitus uerò literarū, qui scit solùm legere & scribere.Bar.in authen.sed nouo.C.si cer.pe.Si ergo de iure illiteratus pōt esse iudex,sequitur,quòd ēt de iure est dispensatus ab eo,quod facere nescit.s.à legendo sn̄iam.Quando autem sciret legere, procederet ista secunda opi. nisi aliquid haberet consuetudo.¶Et unum no.ꝙ licèt alias non teneatur iudex sequi consilium sapientis, nisi forma commissionis aliud dictet, vt plenè p Bart. in l.j.§. si plures.ff.de exerci.& per oēs * s̃.ti.prox.ex parte. vbi posui:tn̄ fallit in istis iudicibus illiteratis:quia si statutū simpliciter dicat,ꝙ habeant requirere ꝯsilium sapientis, intelligit̄,eos arctare,vt ipsum sequant̄. Bu.de arbi.cum olim.qa vr̄ exigi hoc ꝯsiliū, quasi pro homine insensato, ſm eum.intellige,dummodò cōiter in loco illo soleant eligi iudices ēt illiterati:alias secus:qa ī dubio p̄sumptio est pro peritia iudicis,l.j.C.de off.ciuil.iud.& statutum vr̄ se retulisse ad cōiter accidētia,l. nam ad ea.ff.de legi.ſm Imo.in d.cū olim.Et istud benè no.pp iudices, q dantur extra ciuitates,qui cōiter sunt imperiti. ¶Et licet in laicis sit tolerabilis ignorantia iuris, non tn̄ ignorātia ꝯsuetudinis,vel iuris naturalis.Glo. in c.si in laicis.38.dist.Et ibi dicit Arc.ꝙ ēt in laicis ꝯstitutis in dignitate est imputanda imperitia,cùm in scriptis debeant ferre sn̄ias. Sed hoc nō importat,p p̄dicta.Dixit ēt Bal.in l.fi.ibi,decimo sextò q̄ritur.C.de hære.inst.ꝙ causæ subtiles non sunt cōmittendæ grossis Doctoribus: quia pp ignorantiam sunt suspecti.Ex quo no.cām iustæ suspicionis.Sed cogita, ꝙ in casu isto,& in casu,quē ponit hic Ab.de delegato Papæ ignorante theoricā & practicā,posset ꝓuideri p assessorem,vt in §.assessorē,allegato p Ab.Sed ꝯ̃ ipsum assessorem benè possent talia opponi,an imperitia assessoris excuset iudicem,quin faciat litem suam.Omitto: qa nō tangitur hic.Ponit satis Alex.in l.2.in fi.ff.qđ quisque iu. Cui adde Mod.in lib.Malefi.fo.187.ad fi. & ipsum Alex. pulchrè cons.mihi 65. Habita super ꝯtentis in superiore
11 themate, &c. ¶Et adde, ꝙ † illiterac tus non pōt esse aduocatus.Ab. in rub. j̃.de post. Pro quo vide gl. & Bar.in l.2. C.de postu.& no. ꝙ actus occasione literaturæ pōt reuocari,si constet de defectu literaturæ illius,q putabatur doctus.Bar.in l.Grammaticos.p illū tex.C.de ꝓfes.& me.lib.10.dicēs,ꝙ ꝓmot⁹ ad lecturam q reperit̄ indoctus, pōt priuari, & ēt degradari à doctoratu. Vnde refert Nico. de Neap. in l.sed & reprobari.ff.de excus.tu. ꝙ ep̄s Capuanus reuertētes à studio cū priuilegio doctoratus faciebat denuò examinari. & indoctos priuabat dignitate doctoratus:& subdit,Vtinam ita fieret hodie.Plura alia ad hoc dixi ti. pręceden. ex literis.vlt.no. ad fi. Quæ aūt literatura requiritur in p̄lato? Vide Inn.& alios j̃.de elec.cùm in cunctis. ¶Dum dr̄ hic de infamia,intellige de infamia iuris, non aūt facti:qa illa non repellit à iudicando,licèt repellat testē,p no.j̃.de testi.testimonium.Bu.hic.¶Cōtrariū dicit Imo. hic:qa licet iudicare sit onus,l.munerum.§.iudicandi.ff. de mu.& ho.tn̄ est ēt honor, vt tāgitur de ap. vt debitus, p illum tex.Et infamia facti facit repelli d ab honoribus d,l.2.C.de dig.li.12. Et iō dum dictum est s̃. non posse obijcio crimē ꝯ̃ delegatum,intelligit̄,nisi ex tali crimine resultet infamia iuris,vel facti apud bonos & graues: nisi forte dicas, ſm eum, infamiā facti bene posse opponi,ne qs fiat iudex.Et ita loquit̄ d. l.2.Sed postq̄ factus est iudex, non possit opponi.Et ita loquit̄ Bu.& ita limitabit̄ l.2.ſm eum.¶Adde gl.j.ī l. Cassius. ff.de sena.q̄ dicit,ꝙ ille tex.repellens infamē iudicando & testificandò,ꝓcedit in infamia iuris & facti. Quinimo Cy. in l.j.in 2.op.C.de sum.tri.intelligit dictā l.Cassi⁹.de infa.facti solū, dū loquit̄ in iudice,sed in teste nō operat̄ inhabilitatē. Sed ei⁹ dictū debilitat, iuxta gl.ī l. 2.§.duæ causæ.in verbo,fidē firmat.ff.đ Car.edi.& late Bar. in d.l.j. cū ꝯcor.de qb.profunde p An.Sic.rep.d.c.testimoniū. Et istud đ iudice nō reperio multū tactū, & forte ꝓcedret ī distīcte op. Im. hic,ēt postq̄ iudex ē assūpt⁹. Et ꝙ infa-

c Illiteratus. *Ad de Bar.in l.1.ff.de uari.& extra.cog.*

d Ab honoribus. *Adde Bart. in l.si cui.§.si quis alias. l. qui à latronib.§. si quis.ff.de test. & in suo cōs. Super Io. de diruto,&c. & p Pau. da Cast. cōsi. 196. Qui autem dicantur de iure canonico infames? vide 6.q.1.c.omnes. & c. illi. & sequ. cū gl. Et prædicta limita, ut p Bart. in l.1. de excu.tu. nisi per penuriam personarum. Sed nunquid posſit infamis habere officia publica, quæ non sunt dignitatis?*

tis, uide Pau. de Cast. in cōs. 5. alle. mia facti repellat ab honoribus, uide Lu.consi.297. In casu propositæ, ad fi.

12 OPORTET NOTVM Esse † alijs collegis impedimentū collegę, ad hoc vt valeat processus eorū: & nō sufficeret, ꝙ in veritate impedimentum subesset. Ita Pet. de Anc. hic & sequit̃ And. Sic. allegādo ēt Pet. de Anc. ĩ c. prudentiam. de offi. dele. & ibi ēt Abb. ad fi. prin. & Bar. in l. multū. ff. de cond. & demon. & in l. hoc aūt. §. non defendi. vbi bonus tex. in ver. ꝯstare ꝑtori. ff. ex q. cau. in pos. ea. ¶ Adde in primis, q̃ latè dixi ĩ c. ecclesia. ver. nono ad hanc partem. s̃. tit. prox. vbi plura adduxi circa dictum Bar. in d. l. multum. Sed in istis terminis adde Lu. sin. 15. Si cā cōmittit̃. ubi idem tenet. ¶ Fallit, scd̃m eū, in causis beneficialib. in quib. processus & sn̄ia tenent, si emanant ab vno alio impedito, vel nolente, licèt de impedimēto. vel voluntate alteri non constet. Alle. Rotā, quam in rubricatis non reperi: sed ē decisio Aegi. q̃ allegabit̃ ĩ. ĩ ver. est tñ casus. Et facit aurea decisio Rotæ de præb. 35. in antiquis, dicens, ꝙ valet processus executoris de beneficio vacāte, licèt ignoret̃ vacatio. Respondet ad l. q hr̄ditatē. ff. de acqui. hære. vbi aditio hr̄ditatis defuncti reqrit certitudinem mortis, ꝙ loquit̃ in cā prophana & in successione, quæ successio ius habet prædecessoris: secus in proposito. Item, quia in istis beneficialibus non curatur ita solennis aditio, vel acceptatio, vel successio, sicut in prophanis. Quod verbū no. ad multa. Et hinc est, ꝙ hr̄ditas ꝓphana non pōt adiri sub ꝯditione, ꝑ l. actus. ff. de reg. iu. Secus in aditione beneficij, vt ꝑ Io. Mo. de præb. si tibi. lib. 6. f̃m eos. Vide ēt Lu. ꝯs. 353. ¶ Sed dicas rl̃r, ꝙ imò in casu huius decretalis sufficit impedimentum existere, dato ꝙ ignoretur, ut pulchrè per Dom. in c. cum plures. de offi. dele. in 6. quia, f̃m Archi. ibi, ex existentia conditionis uerum est dicere illum esse iudicem: nec sit hic prorogatio iurisdictionis, sed sola remissio ꝓbationis, vt ibi per eum. Pro quo vide Rotam de proba. 1. in antiquioribus: q̃ dicit valere processum duorum, si probabit̃ tertiū fuisse impeditum, ētsi ipsi in processu nesciuerint de excusatione, vel impedimento tertij. ¶ Adde ēt Rotā 477. si executor. in nouis, quā non reperi in rubricatis: vbi dr̃, ꝙ valet processus executoris ꝯ intrusum, licèt de intrusione non constet, si verè est intrusus. ¶ Sed caue: quia loquuntur in executore mero, cui non erat commissa causæ cognitio. Patet, dum allegant gl. & Doc. in cle. j. de offi. deleg. & Inn. in c. fi. de pręsump. Vbi aūt ferretur sn̄ia ꝯ aliquem, tanquam intrusum, lȝ verè esset intrusus, tñ si de intrusione non ꝯstitit, non putarē sn̄iam valere, tū ꝑꝑ dictū Bar. in d. l. multū. cū concor. positis in d. c. ecclesia. tum ēt, & fortiùs, ꝑꝑ gl. solennem Io. Mo. in extrauag. Bonifacij VIII. rem nō nouā. in gl. mag. post mediū, vbi firmat post multa, ꝙ si Papa deponit dignum depositione, & tñ non ꝯstitit sibi de cā depositionis, sn̄ia est iniusta, & debet rescindi. ¶ Limita hanc partem duob. modis. Primò, qñ verificatio ꝯditionis inducit incrementū, vel cōsoliditatē iurisdictionis: secus, vbi agit̃ de iurisdictione, vel potestate dāda. Rota de offi. dele. 6. Itē si vnus. in nouis, dicens, ꝙ ētsi qs sit dat᷒ delegatus a, & hoc sciat, tñ si procedit ante præsentationem rescripti, processus est nullus, quia non attenditur hic scīa, vel ignorantia, sed iurisdictio pendet à productione rescripti, per c. super eo. in fi. de ap. Et idem Bar. & Bal. in d. l. multū. & Rota latissimè 457. Circa tertium dubiū. quā ēt non reperi in rubricatis, vbi firmat longo discursu, ꝙ quantum ad translationē iurisdictionis in iudicem, non requirit̃ pręsentatio literarum, seu scientia iudicis, vel executoris: qa ex sola voluntate principis trāsfunditur habitus iurisdictionis in ipsum ēt inuitū: sed quo ad acquirendum exercitium iurisdictionis necessaria est literarum præsentatio: & ideo iudex, vel executor

a Delegatus. *Adde tu, ꝙ delegatus incipit habere iurisdictionē in habitu tempore dati rescripti, sed in actu die præsentationis, Doct. vbi Ang. in l. cùm furiosus ff. de iudic. Imò dicit Ang. in d. l. cùm furiosus. ꝙ delegatus ante præsentatum rescriptum nō potest procedere. Quod est uerum ex parte*

an̄ ipsam nihil pōt, ut ibi ꝑ eos: Et idē firmat Dom. post Pau. in c. j. §. j. đ of. or. in 6. ¶ Pro tanto dixit Dom. pulchrè s̃.

13 eo. eam te, in fi. ꝙ † collatio executoris an̄ receptas literas, est nulla: qa si nō hēt exercitiū potestatis ante ꝑsentationem, vt dicit ibi Io. An. ergo non valet actus, ētsi habet ĩ habitu. Alleg. d. c. prudentiam. Idem Lu. ꝯs. 353. ver. Quo ad tertium. ¶ Non dicas, istud repugnat ei, qđ est dictum s̃. de collatione beneficij vacantis, qñ ignoratur vacatio: quia ibi existētia ꝯditionis nō dabat potestatem, sed exercitium ꝑtātis. ¶ Est verū, ꝙ Rota de præbend. 4. in antiquis, in effectu firmat oppositum, dicēs ita fuisse obtentum ꝑ tres instantias: & puto retulisse in d. c. eam te. in fi. Sed forte non procedit, tum per ꝑdicta, tum ꝑꝑ plenam decisionē Rotæ 456. Circa f̃m. in nouis: quam nno repertam à me in rubricatis refert Nico. Myl. in repertorio, fo. 69. uerbo, gratia Apostolica. ubi latè firmat, ꝙ quo ad dandam iurisdictionem & ꝑtātem executori gr̃a Apostolica non censetur ꝑfecta per signaturam supplicationis factā à Papa: sed tunc demum ꝑficit̃, qñ super ea literæ sunt ꝯfectę. Et latissimè respondetur rōnibus, de qbus ꝑ Rotam, ubi s̃. ostendendo, ꝙ in datione executorum, partes nihil operantur. Et postea decisio sequens, s. 457. latè probat necessariam esse ꝑsentationem. No. ēt Bal. ĩ rub. qui suc. tealias est in fi. c. ꝑcedentis. Generaliter aūt an & qñ ꝯcessiones Papæ operentur à die quo conceduntur, an à die notitiæ earum, uide oīno Albe. de Ros. in l. beneficium. uer. de primo, s. de tpe acquisitionis, ff. de consti. princ. & alijs locis allegatis ꝑ Alex. post. Lu. in l. q absenti. in prin. de acqui. pos. & in l. diem functo. uer. iuxta prædicta. ff. de off. asses. & in l. absenti. ff. de donat. in apostil. & quæ dixi plenius in c. 2. uer. tertiò limita, nisi sit constitutio priui-

14 legiatiua. s̃. eo. ti. proxi. ¶ Qūo † aūt differant ista, vȝ vtrum agatur de danda, uel de consolidanda iurisdictione, vide Rotam de off. deleg. 4 in nouis, Item si duo ex tribus. iuncta additione, q̃ est ibi facta ex dictis Bal. in l. falsus. ibi, sed pone cām. C. de fur. qa iurisdō ista apud duos residet in solidum, quo ad iurisdōnem indiuisibilem. sed exercitium debet esse cōe, ut latè traditur in d. c. prudentiam. & ideo verificatio istius clausulæ impotentiæ non accrescit iurisdōnem, sed exercitium, & in iure accrescēdi in indiuiduis nōn reqritur scīa: qa ius accrescendi est de appendicijs rei principaliter scitæ: & ideo ualet qđ fit, sicut qñ accrescit ꝑ ꝓrogationem. ¶ Limita scd̃ò, dummō agatur de impedimento ꝑpetuo, uel tpali ineuitabili: qa illud non opȝ intimare: & ratio est, qa sine ope exceptionis impedit exercitium iurisdictionis: & ideo sufficit exn̄tia, q̃ statim uerificat clausulam impotentiæ. ¶ Sed secus, si est impedimentum tale, in quo est necessaria ꝑtestatio, uel exceptio, puta, recusationis, incommoditatis, uel uoluntatis, vt ꝑ Io. And. in regula, eum q. in Mercur. ubi in hac mā scripsit latiùs cæteris oībus: qa lȝ collega sit suspectus, non tñ dr̃ adhuc impotens ad iudicandum, nisi prius recusetur. Ergo non prius existit conditio transferens iurisdictionem. ¶ Sil'r in impedimento incommoditatis, ut qa non uult perdere lectionem; qa ēt tūc ꝯditio non dr̃ existere per solam incommoditatem; sed per executionem. Et ita, f̃m eum, propriè loquitur iste tex. in uersi. dummodo qui pro necessitate; quem ipse intelligit de intimatione impedimenti incommoditatis, uel alia euitabili; & maximè, cum tunc subdelegare possit; & collega tenetur clausula non obstante admittere subdelegatum; glo. in c. coram de offic. deleg. ¶ Similiter in impedimento uoluntatis; quia de ipsa debet ꝯstare, uel per contumaciam ipsius requisiti non uenientis, uel per apertam resistentiam, & prius non defertur iurisdictio collegæ. Et in istis casibus si impedimentum non notificaret, uiderent̃ partes prorogarę iurisdictionem, qđ in delegato fieri non potest, de offic. deleg. P. & G. f̃m ipsum, quem semper uide. Et pondera, quia ipse, & sequaces aperte

opponentis de rescripto non præsentato: aliàs processus valet. Ita Bal. in l. ne quicquā. §. vbi decretum. ff. de off. procons. & lega. Adde Bal. in l. falsus. C. de furtis. Inno. in c. venerabili. de censi. & in c. prudentiam. de offic. deleg.

aperte volunt, quòd verbum, Constiterit, de quo hic in tex. non importet, ꝙ constet per intimationẽ, sed ↄstet in rei veritate: qñ impedimentum inhabilitet sine exceptione. Et istam limitationem sequit ēt Dom. in d.c. cũ plures. ¶Sed dum Io. An. ponit, ꝙ constabit de voluntate, vide additionem Rotæ de offi. deleg. 5. Item si eps. in nouis, vbi dr̃, ꝙ debet constare per trinam requisitionẽ, pp gl. in uerbo, recusarũt. in cle dudum, de sepul. de quo dubito pp glos. in cle. 1. in verbo, requisierit. de hære. Per quam probatur singulariter, ſm Car. ibi in versi. duo tñ. ibi, decimooctauò. ꝙ qñ quis tenetur interesse ad certũ actum iudicialem, sufficit vnica reqsitio, qñ non citaẽ litigator. Et istam ↄclusionem approbãt multi, & est cõis, vt satis dixi ti. præcedenti, ex literis. ver. est enim regulare. & ver. fallit enim primò. contra glo. in d. cle. dudum. ¶Est tñ casus unus, in quo sufficit constare de voluntate collegæ, licèt non fuerit alijs intimata, vcȝ in executoribus ad beneficia. Aegid. Belle. decisi Rotæ. 359. Condemnatus per procuratorem. vbi dicit, ꝙ si tertius executor requisitus de procedendo ꝓ paupere, rñdet se procedere nolle, & alij duo executores hoc ignorantes processerũt, valet processus, & purificant gratiam, iuxta cle. 2. de concess. pb. Rñdet ad no. per Io. An. in d. reg. eum, qui. & Bar. in d. l. multũ. qđ loquunẽ in iudicibus. Et subdit, ꝙ in dubio isti ꝓsumunẽ sciuisse voluntatem, nisi ↄrium probet, cum non teneatur probationes recipere. Et cum hac decisione Aegidij concor. Lud. sing. 15. Si causa. s. allegato. Et no. ꝙ non valet prouisio, vel acceptatio non verificata ↄdõne literarum, qñ est ↄdõ, iuxta dictã cle. j. ētsi ↄdõ subsit. qa literæ exigunt ꝓ forma præambulam verificationem ↄdõnum. Rota de ↄcess. pb. 22. in antiquis. Intellige, vbi fit gratia in forma pauperum: secus, si in forma cõi dignum arbitramur: quia valet acceptatio, licet grã non sit purificata pp virtutẽ clausularũ, q̃ in ea ponuntur. Ro. de conces. pb. 26. in antiquis. ¶Adde ēt in mã, ꝙ procurator nihil põt ante notitiam mandati, sicut nec delegatus. Rot. de procu. 7. in nouis. ¶Subditur tñ in fi.
15 quòd † de stylo sacri palatij valent actus gesti per procuratorem ante receptum mandatum, si vetè erat procurator, & ante sñiam exhibuerit mandatum, licet per rões ibi adductas, de iure videatur contrarium. Et de dicto stylo ponit ēt Rota de procu. 7. in antiquis. Et istis adde, ꝙ licet non sufficiat collegam nolle adesse, nisi de hac voluntate cõstet, tñ si notarius attestatur in actis, illum fuisse requisitum, & debito tpe expectatum, præsumitur nũcium retulisse eum nolle uenire, ſm Abb. consi. 128. Præsidio Altissimi. Item quòd clausula impotentiæ verificetur collega nolente interesse, habes tex. & Doc. in c. prudentiam. §. adijcimus. j. de offi. deleg. Ex istis apostillabis Bar. in d. l. multum. iunctis his, quæ dixi in d. c. ecclesia. Et addes illis & istis omnino Nico. Myl. in repertorio, fol. 85. ibi, iudex delegatus, si ignoret. & Alex. latè in l. sed si de sua. ff. de acq. hær. post Imo. & Ro. ibi, & ꝙ oĩno An. Sic. in c. si clericus laicum. de foro cõpe. & Phil. de ap. cũ parati. ad fi. vbi ponit quatuor casus, qbus valet ꝓcessus ↄ contumacem verum, licet iudici de contumacia non constet, vcȝ nisi citatus esset postea illi actui præsens: itẽ, si iudex haberet de contumacia probabiles coniecturas: item, si periculum fuisset in morã: item & quartò, si consuetudo esset, ꝙ primo notaretur in actis iudicis, postea relatio, vt ibi ꝑ eum. Et ideo docet Ang. cautelã in l. bonorum. la 2. pp gl. ibi, C. qui admit. ꝙ facias semper describi in actis, ꝙ iudex sciẽs fecit. Adde ēt mirabile dictum Bal. in rub. qui suc. te. alias est in fi. c. præcedentis, dũ dicit, valere collationem epi de beneficio vacante, licet non vacaret, vt credebat eps. Et ista nota, tanquam vtilia, & alibi nõ ordinata. ¶Circa istam clausulã impotentiæ vide Rotam de offi. deleg. quarta, in nouis: vbi dr̃,
16 ꝙ si † cõmittitur vni soli potestas, deputatis alijs duobus casu quo ipse nolit, vel non possit expedire illa verba, intelliguntur, ꝙ non possit, s. per se, vel per alium, & ideo si committit alteri vices suas, valet commissio, & illi duo nihil possunt. Et ibi est longa additio, volens in effectu, ꝙ ista clausula, Si non potes, verificatur, quando de iure, vel de facto non põt, nec ꝑ se, nec ꝑ alium, ut excõicatus, secus, si põt ꝑ alium, lȝ ipse de facto non possit, ut ibi latiùs, ubi non fit mentio de test. in c. coram. de offi. dele. q in fi. uṙ probare ↄrium. Sed responde ex dictis Doctorũ ibi, de qbus ꝑ Abb. ibi in pe. col. ¶Et no. ꝙ cessante impedimento debet collega reqri, & cum eo procedi. Abb. de offi. dele. qm̃ abbas. per illum tex. gl. j. ĩ fi. quam extollit: & hoc, ubi est clausula, Quòd si non oẽs: secus in clausula hodie usitata, Vnus, uel alter, &c. quia si unus incipit, alij nequeunt se impedire, nisi data eius infirmitate, uel malitia, uel alia iusta cã, c. cum plures. de offi. deleg. in 6. ¶Vltimò dũ est dictum, ꝙ rr̃ pp crimen iudex non repellitur, obst. gl. de offi. deleg. insinuãte. dicens, ꝙ faciliùs repellitur iudex, q̃ testis, iuncto c. testimonium. de testi. ubi pp crimen testis repellitur. SOL. Facilius repellitur iudex, quo ad causas inducentes suspicionem, nõ quo ad alias inhabilitates: quia maior requiritur inhabilitas ĩ repellendo iudicem, ut hic ꝑ Bu. & Imo Quibus adde gl. in §. his autoritatibus. in uer. gladio. 24. q. 1. q̃ dicit, ꝙ exceptio, per quã possem aliquem repellere à testimonio ↄ me, non prodest, ut possim eum repellere à iudicando ↄ me, ētsi sit criminosus, quãdiu toleratur. Et põt assignari rõ: qa cum à dicto testis non appelletur, põt magis nocere, ideo in eo exigitur maior integritas. Tñ cogita: quia finis suspicionis respicit integritatem cunscientiæ & morum. Ergo qua ratione iudex facile est suspectus de iniustitia, eadem ratione uṙ suspectus testis de mendacio. Vnde uidentur debere parificari. Tamen ratio p̃cedens cõis est. Sed cogitabis, quia nunc occurrit.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio reuocationis rescriptorum pertinet ad arbitros, si iudices in cognitione sibi non deferant, nec in vnam possunt concordare sententiam.*

2 *Quatuordecim sunt causæ propter quas pater potest exhæredare filium, tamen idem est in alijs causis similibus, vel grauioribus. num. 3.*

4 *Si dubium est, an iurisdictio pertineat ad iudicem ecclesiasticum, vel secularem, nõ coniunguntur, nec vterque cognoscit, sed maior præfertur.*

5 *Rescriptum unum potest dici posterius altero, ratione vnius horæ, Literæ plures si habeant eandem datam, quæ debeant præferri. Vide post nu. 5. ver. ad identitatem datę.*

6 *Rogationes plures si reperiuntur factę uno die, quæ dẽat præferri.*

7 *Testamenta duo si reperiantur vno tpe facta, quod debet præferri.*

8 *Inuestiturę duę si reperiantur factæ eodem tempore, pręualet illa, quę est plenior.*

9 *Corpora duo quando confusa in vnum habent exercere actum, ita ꝙ non remanent ambo integra, statur maiori parti respectu omnium personarum simul vnitarum.*

10 *Arbitri electi ad cognoscendum de competentia iudicum, si pronuncient illos esse iudices competentes, illi erunt iudices, si à talibus arbitris non appelletur.*

CAPITVLVM XIIII.

1 PAstoralis. ¶In † q̃stione reuocationis rescriptorum recurritur ad arbitros, si iudices in cognitione sibi nõ deferãt, nec in unã possunt ↄcordare sñiam. H. D. usq; ad §. qm̃. ¶Et addẽdo ꝑ ordinem tactis hic per Abb. pro opinione Io. And. in c pia. de excep. in 6. quòd arbitri iuris non eliguntur, nisi in casibus à iure expressis, uide Arch. 3. q. 5. quia suspecti. in prin. ibi, tu dicas, & ibi Dom. Idem Abb. de fo. cõp. uerum. & Dominic. in c. ab arbitris. in fi. de officio deleg. in 6. & d. c. pia. §. 2. ibi, secunda est opinio. Et ibi Pet. de Anc. & Lud. in sing. 467. Si allegatur causa suspicionis. quia nemo inuitus cogitur compromittere a, l. 3. ff. de arbi. ¶Con-

a Compromittere. *An & quãdo quis ad cõpromittendum necessitetur, ex quo de iure cõi cõpromissa sunt voluntatis nõ necessitatis, uide no. et plenè, per do. Soci. suo consi. 4. incip. Visis actis & actitatis. Circa princip. 1. parte. Et adde gl. in le. furti. §. qui iussu. ff. de infa. & ibi vide Ange. & adde tex. & ibi etiam Ang. in authen.*

thē. ut dif.iu.§.1. & But.& Imo.in c.1.§.1.de mu.pe. & Lanfrā. in tractatu de arbit. 7. parte.95. qu. & adde ēt do. Soc.cō sil.221. inci. Visa & diligenter fac. ver. cōcurrit etiā, quia in 2. parte.

trarium ꝓbat gl.in c.statutū. in prin.in verbo,copia.ad fi.de rescr. in 6. cū qua transit Do.ibi post Imo.in fi.prin. & se quitur Abb.hic,& in c.1. in 1. notabili, de arb.in c cum speciali,in 2. notabili, de ap.& ibi Phil.3.notabili, allegando Ab.hic.¶Pro quibus facit primò, quia licet à iure sint expressi certi casus, in quibus vocari debent Canonici absentes,de quibus ꝑ gl.in verbo,ipsorum.in c.2.de testi. in 6. tñ debent ēt vocari alijs casibus,vbi est similis ratio.Inno.in c.2.de op.no.nun.cū concord. quas dixi tit. præcedenti, cum oēs.Secundo facit,qđ no.Inn.de ap.cum speciali.su per verbo,suspecti.& ibi alij,& Pau.ꝯſ.22.dicentes, ꝙ licèt in iure exprimantur certæ causæ suspicionis,tñ idem

2 in similib.¶Tertiò † facit,qđ no.solus Guli.de Cu.in au then.licet.C.de lib.ꝓrer.vbi dixit,licèt sint in iure specificatæ quatuordecim causæ,ex quibus pōt pater filium exhæredare,§.aliud quoq; capitulum.in Authē. vt cum de ap.cog.gl.de iurciu.Quintauallis. tñ idem est in alijs causis,quæ sunt similes, vel grauiores illis.

a Alex. *Vide eū l. maximum. C. de li.præte. qui tenet contrarium.*

¶De quo facit festū Alex. a in l. si quis id,qđ.ff.de iurisd.om.iud.dicens,se idē ꝯsuluisse in Tuscia in facto ponderoso: & est ꝯsilium mihi 344 Super themate & dubijs. licet in ꝯ̃rium ego habeam Host.à nemine allegatum in summa,de testa.§. qualiter

3 infirmentur.ibi, sed & si alia causa.¶Quartò †facit gl.in l.fi.in verbo,voluerit. C.de reu.dona.quam ꝑ sing.ex tollit ibi Sal.qui dicit,licet ibi enumerentur certę causę ingratitudinis,& postea tex.dicat,ex his tantummodò causis possit donatio reuocari:tñ idem erit in habentibus eādem rōnem,licèt ibi non enumerent̄.¶Quintò facit,qđ scribit Abb.Ana.& Maria.de simo.cum sit. dicentes, ꝙ licet procuratio debeat̄ superiori in casibus à iure expressis,tñ idem in similibus,licet ꝯ̃rium dixerit ibi Vin.& in c.ꝯquerente.de offi.ord.But.in c.proposuisti.de conse.eccl.vel alta.¶Sexto facit c. cū dilecta. & ibi Abb. de ꝯfir. vti. vł inuti. ¶Septimò facit, qđ no.dictus Abb.post Io. An.in c.ex parte Adæ.ver.& sic no. ex hoc dicto Io. An. de testi. Et multa & similia possent adduci, in quibus fit extensio ad alium casum,in quo est eadem ratio,đ q̄bus ad saturitatem ꝑ Bu.in c.fi.de ꝯsue. Sed ꝑ̄dicta seruiunt ī specie:q̄a loqunt̄, qñ certi casus sunt specialiter à lege expressi ꝯ̃ regulas,& tñ extenduntur ad similes.¶Tenendo hanc opinionem responde ad rationem in ꝯ̃rium, licèt prædicti non respondeant,qñ dr̄, Nemo cogitur cōpromittere:hoc est verum in coactione,quæ fit ab homine,ita vt compromittens dicatur habere arbitrum,q̄ nō sit iuris:sed vbi talis arbiter,erit arbiter iuris, vel statuti, prout in ꝓposito,non erit coactio similis illi,de qua loq̄tur d.l.3.Patet:quia electio arbitri q̄ non sit arbiter iuris, ꝑ̄iudicat compromittenti,l.diem proferre.§. stari. de arbi.l.si dictum.§.si cōpromisero. ff. de euict. sed vbi eligit̄ arbiter iuris,vel statuti,minus ꝑ̄iudicatur:quia succurritur coacto.vnde ab isto pōt appellari,d.c.ab arbitris.Bar. in l.fi.C.de iudi.cum ꝯcor.quas posui in c.fi.ad fi.de re iudi.¶Considera duo.Primo,ꝙ ad gl.in d.c.statutum.posset responderi,ꝙ in casu illo benè loquitur:quia, vt dicit ibi Dom.post Imo.in fi. prin. de causa commissa vni delegato,ordinarius se intromittit,c. sanè. lo 2. de offi. deleg.c. studuisti. de offi. lega. traditur in c. significauit. de offi.ord.meritò recurrendum erit ad arbitros. Et si diceres,disputare, an locus sit insignis, de quo agitur in casu illius gl.non est disputare de cā commissa:Rñderetur, licet isti non tangant,ꝙsicut ipsa causa ꝑ cōmissionem Papæ est abdicata à manibus ordinarij,c.vt nostrum.de ap. ita ēt ista,q̄ sunt de appenditijs causę,argumen.c.si annū. de iud.in 6.& cle.2.de iud.in verbo,eas quoquo modo tā gentibus¶Considera ēt,ꝙ casus illius gl. modicū differt à casu c.suspicionis.de offi.delega.quia sicut ibi arbitri eliguntur super suspicione iudicis: ita in casu illius gl. eliguntur ꝑꝑ suspicionem iudicis, licet non super suspicione:quia solum,quando facit separatim, recurritur ibi ad arbitros.¶Considera secundò,ꝙ ex ꝑ̄dictis vr̄ aperiri via ad hoc,videlicet ꝙ vbi in iure sunt aliqui casus specialiter exceptuati à regulis, licet dicatur standum esse regulæ,nisi in casibus à iure expressis: tñ illi casus expressi semper poterunt extendi ad similes paris, vel maioris rōnis. Quā illationem puto periculosam,tum ꝑꝑ regulam, q̄ à iure.lib.6.tum,q̄a sequeretur,ꝙ in casu gl.maioris,de rescr.susceptum.li. 6. mors ciuilis æq̄pararetur naturali in casibus similibus ex ꝑ̄ssis in iure.¶Similiter doctrina Bu. de præced. ecclesia. in princ. ꝙ bona patrimonialia clericorum gaudent priuilegio bonorum ecclesiæ solùm in casibus in iure expressis, haberet locum in similibus. ¶Similiter licet dicat̄ archiepiscopū nihil posse in diœcesibus,vel subditis suffraganeorū, nisi ī casibus à iure exꝑ̄ssis,c.j.de suppl.negli.ꝑla.in 6.gl.de off.or. pastoralis. tñ idem esset in similib. Modò ꝯcedere, ꝙ in istis exemplis, & similibus,q̄ dixi in voce,posset fieri talis extensio, esset firmare ꝯclusionem,quam nullibi reperio firmatā;. Vnde in effectu volens subtilizare materiam,haberet necessario eam reducere ad mām extensionis,in qua datur regula,ꝙ casus correctorij,vel exorbitantes non extenduntur,l. si verò. §.de uiro.cum vulgaribus,ff.sol.matr. Dantur fallētiæ plures,de q̄bus ponit Dom.12.ni fallor,c.j.de temp.ord.in 6.Plenè Imo.in d.§.de viro.& But. in d.c.fi. & do.meus de Are.in tractatu de extensione. & alijs, de quibus puto me dixisse ti.præcedenti,translato.Vnde istę extensiones possunt fieri, quando concurrūt rationes& specialitates,de quibus in dictis locis.

4 LIMITATVR Iste † tex. ut non habeat locum ī ordinariis,Inn.ĵ.eo.sup literis.ibi,alij dn̄t,ꝙ simul. & sequitur Imo.hic,& But. de fo. compe.sanè.post medium, & Abb.eo.tit.verum & sentit Inn.de iud.cæterùm.& ibi extollit Bu.ibi,no.hoc.colligens,ꝙ vbi est dubium,an iurisdictio spectet ad iudicem ecclesiasticum,an ad secularē,non ꝯiunguntur,prout hic:neq; vterq; cognoscit, sed maior ꝑ̄fertur,&maior censetur ecclesiasticus,si ꝯcurrat cum seculari,s̄m eum,de quo nūquam sis oblitus. ¶Sed Io.And.in regula,in obscuris.in fine,in Mercur.& in c.j. de priuil.in 6.& in d.c.sanè,tenet ꝙ hoc c.locum habeat ēt in ordinarijs.Facit c.cum illorum.de sen.excommu.si abbatis discretio non sufficit, diœcesani epī prouidentia est adhibenda.Facit gl.in verbo,ortus.in l.nulli.C.de episc.& cle. dicens, & si testator erat subditus vni epō ratione originis,alteri ratione domicilij,ambo conuenient in executione relicti pij. Sed de hoc aliàs. ¶Prima opi. vr̄ cōior.Tamen dicit Bu.in d.c.super literis.ibi, aduerte tamen ad practicam.ꝙ si alter ꝑ̄occupat,ille cognoscet de hoc articulo,per l.si quis postea.ff. de iudic. Sed si ambo eodem t̄pe cœperunt,puto satis procedere hanc decretalem;quia eadem est rō in ordinarijs.Et hoc ius nō est exorbitans,sed nouiter disponens. Et istā opi. cōmemorat ēt But.ĵ.eo.cùm ꝯtingat.ibi, vltimò quæro. Et tenendo hoc limitarem, nisi concurrat ecclesiasticus & secularis, propter dictum Innocen.in d. c. cæterùm. maximè propter autoritatem & prærogatiuam fori ecclesiastici. Et hæc nota.

RATIONE VNIVS HORAE

5 vnū † rescriptū b pōt dici posterius, licet habeat datā eiusdē diei cū alio. Io. And.But.Imo.Abb.& Do.hic, saluantes secundam lect.quam gl. hic non firmat,ibi,sed certè s̄m dictum.ꝑꝑ glo.in verbo,si non appareat.in ca.;penulti.de rescript.in sexto. & in capitu.si à sede.in verbo, apparet. de præben. eodem lib.¶Adde glo.in glos.fi.in l.si ex pluribus.§.fi.ff.de sol.quæ dicit,ꝙ ratione horæ vnum instrumentum dr̄ prius altero:& ipsam extollit Bal.pro sing.in l.imperator.la j.primo commento: ibi, & no. ꝙ dies. ff. de sta. ho. & in.l.præscriptione.C.si ꝯ̃ ius.& in l.fi.ibi,quia ꝑꝑ interdum. C.de edic.diui.& in l. cum proponas. in fi. C.de interdi.matri.& ĵ.eo.c.& ista alleg.hic And.Sic.dicens per ipsa se consuluisse super quadam præb. Et eadē ponit

b Vnū rescriptū. *Adde, ꝙ idē tenet glos. in c.si à sede. de præben. in 6.& est in verbo, appareat.*

ponit in c. ꝯsuluit. de off. deleg. addas Bal. in c. ego N. in prin. de iureiu. & in c. licèt. & c. qm̃. de proba. & in c. 2. de ꝯfes. & hic, & ĩ d. c. ꝯsuluit. facit l. Titius. §. Lucius. in verbo, hora diei sexta. & in verbo, calescente coelo. aliàs, albescente, i. in aurora, ſm gl. ibi, ff. de li. & posthu. ¶ Sed aduerte: quia glo. p̃dictæ præsupponunt, ꝙ constet de hora vtriusq; rescripti. Ergo à ꝯrio, si constet de hora vnius, & non alterius, non vr̃ constare de prioritate. Et est ratio: quia ex quo habent datam eiusdem diei, potuit aliud rescriptum esse ante, & ẽt post illam horam. Tñ vidi ꝯsultũ ꝯrium. Primò dictum Bal. in l. ab hostib. §. sed qđ simpliciter. ff. ex qui. cau. maio. vbi dicit, ꝙ licet aliàs dictio, Plus a, nihil releuet in teste, ut per Bar. in l. Celsus. ff. de vsuca. & per Doc. in ca. fi. de dila. tñ si in interdicto Vti possidetis, testes sunt hincinde pares, sed testes vnius partis dicunt de eodem tp̃e, cum dictione, Et plus, meliùs probant. Sequitur do. meus de Are. de testi. cum cã. Pro quo facit dictũ Sal. in l. 2. C. de rescin. uend. ubi dicit, ꝙ testis deponens in materia illius l p̃ dictionem, Et plus, probat excessum dimidiæ: quia sufficit excessus ẽt in uno nummo: & sequit̃ Alex. in l. & si post tres. ff. si quis caut. ꝯ Bal. & Imo. in locis p̃ eum allegatis. ¶ Secundò allegabatur in d. ꝯs. dictum Io. de Platea in l. j. C. de iure fisci. lib. 10. ubi dicit, ꝙ licèt ibi p̃ferat̃ fiscus p̃tendens rem sibi obligatam aduersus alium, q̃ dicit sibi donatã, si nõ apparet de prioritate, vt ibi ſm vnã lec. tñ non obstãte tali priuilegio fisci, si donatarius probat de certo tp̃e, & fiscus de incerto, licet posset se habere ad prius & posterius, tñ p̃fert̃ donatarius, qui probat de tp̃e certo. Alleg. Martinũ in simili in l. de rebus. C. de dona. ante nupt. Facit, qđ no. ibi Cyn. & Bal. dicentes, ꝙ probatio certi & determinati tp̃ris obtinet ꝯ illum, qui probat de tp̃e, qđ potuit se habere ad prius & posterius. ¶ Sed dubito de istis: quia in casu Bal. in d. l. ab hostibus, p̃p dictionem, Et plus, constabat de vlteriori tẽpore, ex quo non apparet de hora alterius. ¶ Similiter quo ad casum Doc. in d. l. de rebus. põt dici, ꝙ qui in proposito probat solùm de die, satis dr̃ facere probationem certam & liquidam, ex quo lex contentat̃ de illa circa datam rescriptorum. Et ideo probatio horæ facta ex aduerso non obfuscat in aliquo hanc probationem: q̃a potuit illa hora fuisse posterior. Ergo probatio non ꝯcludit, p̃ut dẽt necessario, de proba. in præsentia. Itẽ obstat decisio Rotę statim alleganda. Et iõ cogitabis.

a Dictio, Plus. *De hac dictione, Plus, uide omnino Alex. in l. cùm furti. ad fi. cũ concor. ibi per eum signatis, & in consilio suo 90. 4. par.*

AD IDENTITATEM Datæ vltra doctrinas, q̃ ponunt̃ in d. c. pen. de rescrip. in 6. nota aliquas. Et primò, ꝙ ubi ad essentiã substãtialẽ actus aliq̃d dẽt esse priꝰ altero, si utrunq; reperit̃ factũ eodẽ die, p̃sumit̃ in dubio præcessisse id, qđ p̃cedere debuit: puta, si apparet, ꝙ certa die collega notificauit collegis impedimentum euitabile, & ipsi eadẽ die p̃nunciauerũt, p̃sumit̃ notificationẽ p̃cessisse: sed vbi de substantia actus illud nõ debeat p̃cedere, tunc dẽt p̃bari p̃cisè, ꝙ p̃cesserit, prout in casu d. c. si à sede. Hanc theoricam expresse sentit Rota de p̃sump. 1. ĩ antiq̃oribus, p̃p gl. pe. de senten. excõ. venerabilibus. in 6. & in cle. fi. in ver. creatum. de rescr. qđ facit ad proximè dictũ. Et hinc est, ꝙ si apparet fuisse vna die datam à delegato Papæ licentiã abbati dãdi fundũ in emphyteusim, & eadem die fuerit datus, p̃sumitur, ꝙ licentia præcesserit: quia debuit p̃cedere, aliàs non valuisset actus tanquã forma nõ seruata, Alex. ꝯs. mihi ſm vnicũ numerũ 445. Lecto & discursu laborioso p̃cessu. Allegat, qđ no. Bal. ĩ l. cùm in testamento. §. hæc verba. ff. de hære. instit. dicentem p̃ illum tex. ꝙ in dubio ille actus præsumitur p̃cessisse, q̃ debebat esse pambulus ad aliũ. Dixit ẽt Rota de excep. secunda. in nouis, q̃ meliùs stetisset in ti. đ p̃sũ. ꝙ si apparet fuisse appellatũ vna hora, & in eadẽ ĩpetratã ꝯmissionẽ appellationis, p̃sumit̃ appellationem p̃cessisse: q̃a p̃cedere dẽt. Dixit ẽt Rota, vt li. pend. 13. in nouis, & Aegi. Belle. 699. Superposita. ꝙ si eodem die cursor citauit, & citatus impetrauit cõmissionem illius causæ pro qua fuit citatus, præsumitur, ꝙ impetratio præcesserit. Et dixit de hoc ĩ. eo. super literis. ad fi. sextæ regulæ. ¶ Est ẽt alia doctrina, ꝙ si in literis fit mentio reuocationis, illæ sẽper præsumuntur posteriores. Bal. hic allegat notata in l. cùm p̃ponas. C. de codicil. Sed caue: quia gl. 1. ibi probat ꝯrium, sed tñ reprobatur per Iac. de Are. Pet. Cy. & alios ibi: quia codicillus, in quo est facta ademptio legati, censetur posterior. Sicut enim in natura ademptio est posterior, ita præsumitur, secundum Bal. ibi. ¶ Et si diceretur, ꝙ in casu illius glo. non dixerit, Adimo, sed, non lego: Respondet ibi Sali. ꝙ licet loquat̃ negatiuè, tñ apud intelligentes illa verba habent vim ademptionis. alias forent ab incipiẽte p̃lata, & iõ vtroq; casu p̃cedit opinio Doctorũ ibi, quã ẽt sequitur Bal. in c. 2. de offi. dele. dicẽs, ꝙ vbi in diuersis scripturis ꝯcurrit priuatio & habitus, priuatio semper præsumitur posterior. Et idem Bal. in proœmio C. §. quibus. dicens, ꝙ si eodem die reperitur promissio & refutatio, p̃sumitur promissionem p̃cessisse. ¶ Est ẽt alia
6 doctrina vꝫ † vbi vnũ prius est scriptũ, q̃ aliud, Bal. post Bar. in d. §. quibus. dicẽs, ꝙ vbi eodẽ die reperiunt̃ plures rogationes, non præsumitur prius & posterius, nisi vnum sit priùs descriptũ in uno libro, per tex. ibi in l. si quis. §. si initium. ff. de eden. & idẽ Bal. in d. l. de rebus. Pro quo vide c. pen. de elec. in 6. ibi, is, q̃ ĩ instr̃o primò extitit nominatus. Faciũt, q̃ dicent̃ de ordine literæ, ĩ. eo. cùm dilecta. ¶ Limita, nisi ex ordine intellectus appareat instr̃m secũdo loco scriptum debuisse præcedere: q̃a præsumitur errore scđo scriptum. Bal. Ang. & Imo. in d. l. cùm in testamento. §. j. ff. de hæred. insti. dicentes ꝙ instr̃m emancipationis præsumitur præcessisse donationem factam à patre filio: quia aliàs non valeret, l. 2. C. de inoffi. dona. Et benè facit, qđ est dictum s̃. post Rotã de præsum. j. in antiquiorib. Et idem puto in casu priuationis & habitus, ꝙ priuatio præsumit̃ posterior, ẽtsi priùs fuit scripta. ¶ Est ẽt alia doctrina, putà si agit̃ de fauore priuati ꝯ fiscum. Tex. est in l. non puto, in prin. ff. de iure fisci. Et ibi dicit Bar. ꝙ si fiscus opponat instrumentum ꝯ priuatum, & priuatus ostendat aliud eodem die confectum, & non apparet de prioritate, instr̃m priuati præsumitur prius. Et hoc pro mirabili extollit Mathe. no. 76. nota unam regulam. & c. dicens, ꝙ licet fiscus habeat multa priuilegia, tamen in casu dubio magis fauetur priuato. Similiter Bal. in l. dotis. C. de iure do. dicit, ꝙ si concurrit unum instrumentum pro fisco, aliud pro dote, & non apparet de prioritate, præsumitur prioritas pro instrumẽto dotali. ¶ Sed caue, q̃a licet ita simpliciter dicant isti, tamen lex, non puto. intelligitur, qñ tractatur de lucro fisci, & de damno priuati in pœna applicanda fisco: sed vbi agitur de damno fisci, in dubio præsumitur pro fisco. Iaco. de Bel. in l. vnica, in fi. de cadu. tol. per. tex. in d. l. j. C. de iure fis. lib. 10. secundum unam lect. quam sequitur etiã Bar. ibi, & Sal. in l. si debitor. C. de pri. fisci. & Alex. in l. j. in princip. ff. sol. ma. ¶ Est etiam alia doctrina, ꝙ vbi non constat de prioritate, si unum instrumentum continet obligationem dotis, præsumitur præcessisse. Bart. & alij, in d. l. 1. sol. mat. Et idem, si vnũ loquatur de conducta, vel salario alicuius Doctoris. Bal. ibi. quia causa studij & dotis
7 æquiparantur, vt colligit ibi Bar. ex glo. fi. ¶ De † duobus aũt testamentis contrarijs ab vno eodem tp̃e confectis, uide plenè Dom. in d. c. pen. de rescrip. in 6. Cui adde, ꝙ si vnum est ad pias causas, præsumit̃ posterius. Lud. in auth. similiter. ibi, duodecimò. C. ad l. Fal. & si unus est institutus in duobus testamẽtis, q̃ũ debeat adire, vide Ang. & Imo. in l. eum, qui. in prin. ff. de acqui. hæred. rememorantes factum arduum. ¶ Scias etiam, ꝙ si instrumentũ incipitur ante mediam noctem, & finitur post, debet poni tp̃s actus consumati, & sic diei sequentis. Inn. de offic. dele. consuluit. & sequitur Bal. in l. si quis eum. §. 1. ff. de vul. & pup. quia semper attenditur momentum, quo actus p̃ficitur. Et istud no. quia fuit in facto, secundum eum. ¶ Scias ẽt, ꝙ si vnus b ꝯtractus sequitur alium inter eas dem p̃sonas, eodem die, loco & testibus, p̃sumunt̃ facti incontinenti vnus post aliũ. Bart. in l. p e. §. si vir. ff. sol. ma.

b Si unus. *Adde tu, quod si duo testamenta reperiãtur eadẽ die cõfecta, & quod prius vel*

vel poſterius, non apparet, neutrum ualet, l. 1. §. 1. & ibi Bar. ff. de bon. poſ. ſecundum tab. & in l. ſi duas. in prin. in lec. Nic. de Nea. ver. ultimò dicit glo. ff. de excuſ. tuto. licèt cautela eſt, quòd hæres adeat ex vtroque ſecundum Ang. in l. eũ, qui ff. de acquir. here. Fallit hoc, quando in uno ſunt ſcripti extranei, & in alio inſtituti veniẽtes ab inteſtato, tũc in dubio debemus præſumere ꝓ uenientibus ab inteſtato. Ita Bar. in d. l. 1. §. 1. ff. de bo. poſ. ſecũdum tab. Itẽ fallit, quando in altero continetur ademptio ad alterum, quòd illud præualet ex coniectura poſterioritatis. Ita Bal. & alij in l. 3. C. de codicil.

Et ideo dicit Bar. ↄſ. 161. Proponitur, ꝙ ſyndicus, & c. ꝙ qñ duo ↄ̃ctus ſequuntur, vnus poſt alterũ incontinenti, licet non dicat̃ inter partes, ꝙ ſecundus fiat ꝑꝑ primum, tñ p̃ſumitur, ꝙ unus ſit factus gratia alerius, & ꝙ inuicem correſpondeãt. No. Pe. de Anch. ↄſ. mihi 53. Dñs Nic. vetus Ab. & Bal. in ↄſ. thema p̃dictum, in quo de duobus q̃rit̃. & Rapha. ↄſ. Vr̃ prima fronte. & Bal. in repe. l. petens. C. de pac. Et de his aliàs. ¶Et
8 ſcias, ꝙ † qñ apparent duæ inueſtituræ factæ eodem tp̃e, p̃ualet, q̃ eſt plenior. Bal. in c. j. in prin. quid ſit inueſti. Item cæteris paribus data duplici collatione eodem tp̃e duob. facta, illa præfertur, q̃ primò fuit acceptata, Cal. de præ. cõſ. 7. ad fi. Et prædictis adde omnino multa, q̃ dixi s̃. eo. c. pen. char. ver. de cõcurſu. vbi poſui varias q̃ſtiones de iſta materia concurſus, maximè in collationib⁹ bñficiorum. Et dicit Bal. in l. ſi duas. circa medium, ff. de excu. tuto. ꝙ id, qđ fit vna die, ſimul fieri vr̃, uiſi appareat, qđ prius, & qđ poſterius. Et eſt vtile ad plures impetrantes eadem die ſ̃m eum dicentem ẽt illum tex. non eſſe ↄ̃ c. ſi à ſede. de præb. in 6. quia illa decre. loquit̃ in beneficio & fauore: ſed illa litera loquitur in onere, & vbi conſtat de ordine. ¶Circa caſus poſitos hic per Abb. ſuper gl. maiori. adde ad ſ̃m, Imo. s̃. eod. cæterum. vbi probat poſt antiquos, ꝙ ſi pendente lite ſuper prçualiditate literarum, vel ẽt illa non pendente ſecundus impetrans patiatur, ꝙ procedat̃ in principali, valet proceſſus. Et adde Ang. in l. 2. in prin. ibi, ſextò fallit. ff. ſi quis in ius vo. non ier. vbi ex iſto tex. colligit caſum, in quo delegatus non cognoſcit, an ſua ſit iuriſdictio: & ſubdit, ꝙ ſi non proponitur exceptio reuocationis, ſed producitur ſolummodò reſcriptum ſecundæ delegationis, & tam delegatus in primo, quam in ſecundo, procedit in cã, & ↄ̃rias ſententias ferunt, illius ſententia præualebit, ad quem declaratum fuerit iuriſdictionem ſpectare. Sed ſi reſcriptũ non fuit productum, valet ſententia illius, qui primò incipit procedere, per ca. audita. de reſt. ſpo. & c. cùm in iure. de off. dele. & per Inn. s̃. eo. cçterum. Ad iſtud attende ſingulariter, ſ̃m eum. ¶Dicit ẽt Inno. hic, ꝙ ſi partibus placuerit, poſſunt prorogare iuriſdictionem iſtorum omnium delegatorum vtriuſq; reſcripti, ut de principali cognoſcere poſſint. Et ſequuntur hic, Io. de Lig. Car. & Imo. per id, qđ habetur in l. j. ff. de iud. & in c. j. j̃. de iudi. ¶Non obſtat c. cùm ſuper. j̃. de off. del. per qđ Hoſt. hic tenet ↄ̃rium: quia ſ̃m prçdictos ibi, ille, qui erat iudex aſſociabat ſibi alium oĩno non iudicem: hic ſecus. ¶Limita, ſ̃m Bu. & Imo. dummodò ſecũdæ literæ non fuerint præſentatæ: vel ſi fuerint præſentatæ, fuerunt conceſſæ ad impetrationem partis, q̃ fauori ſuo renunciare põt: ſecus, ſi ſcđæ reuocantes primas fuiſſent ↄceſſæ motu proprio & oſtenſæ: q̃a tunc cùm iuriſdictio deficiat funditus in primis iudicibus, nõ potuit ꝓrogari tacitè vel expreſsè: quia eſſet de nouo dare, ↄ̃ c. ſi diligenti. de fo. comp. de quo latius dixi in d. c. cæterùm. prima reſtrictione. Vbi ẽt inuenies, an oporteat iſtas fuiſſe oſtenſas. ¶Limita ẽt hanc decretalẽ, Niſi geminata reſcripta impetrent̃ ad dinerſos iudices ſuꝑ diuerſis cauſis: q̃a non hẽt locum diſpoſitio huius c. Lud. ↄſ. 160. Breuiter dr̃. inferens, ꝙ cùm vnum reſcriptũ fuiſſet impetratũ in cã principali, aliud in cauſa reſtitutionis tendens ad reſciſſionẽ latæ ſnĩæ, non habeat locum iſte tex. Inducit verba Inn. hic dum dicit, ꝙ iſtud procedit, vbi æqualia ſunt iudicia, & conſequenter iudices pares. Ad idem põderat Inn. hic dum dicit, iſtud c. non procedere, dum dubitatur, an iuriſdictio primi iudicis ſit reuocata ꝑ literas ad iudicem appellationis impetratas: qm̃ tunc ſolùm iudex appellationis cognoſcet: quia in diuerſa cã ſunt factæ iſtæ impetrationes literarum. Quòd non poſſit appellari à iudicibus, quib. alij detulerũt, tenet Inn. Io. de Lig. & Car. hic, dicens dictum Inn. eſſe ſubtile, & ſ̃m illud ↄſuluiſſe Sali. ¶Ad illud de modico grauamine rñdet, ꝙ licèt proſit habere iudicẽ fauorabilem, tñ hoc nõ vr̃ intereſſe æſtimabile. Et iõ nulla pars põt dici grauata, cùm nihil ſit diminutũ de iure ſuo. ſecus, ſi diminueret̃. Ita loquitur c. de appellationibus. j̃. de appel. Contrariũ tenẽt Hoſ. Imo. & Abb. quia à iudice vnius reſcripti pronunciante ſuã eſſe iuriſdictionem, appellari põt, c. dilecti. & c. ſignificauerunt. de excep. Ergo ita hic. Pro hoc glo. hic in verbo, ſopiatur. volens, ꝙ à ſententia arbitrorũ poſſit hoc caſu appellari: & tñ attenta rõne Inn. videret̃ idẽ in ſententia eorum ſuper articulo reuocationis. Facit ca. ab arbitris. de offi. dele. in 6. per quod tenet hic Abb. in notabilibus, poſſe ab iſtis arbitris appellari.

9 VBI DVO CORPORA Cõfuſa † in vnũ habẽt exercere actũ, ita ꝙ non remanent ambo integra, ſtatur maiori parti reſpectu oĩum ꝑſonarum inſimul vnitarũ. ſecus, qñ plura corpora, quorum vnũ in aliud non ↄfunditur, iunguntur: quia oportet, ꝙ habeatur maior pars vtriuſque corporis, conſiderando vtriuſque partis utrunque corpus. Ita probat gl. hic in verbo, plures. quã extollunt pro ſing. But. Imo. & Abb. hic, quos ſimpliciter refert & ſequit̃ An. Sic. ¶Adde Bal. in l. ſi ad ſcribarũ. ad fi. C. de app. vbi dicit, ꝙ qñ actus dẽt expediri à duobus collegis, nõ ſufficit maior pars, iungendo vnũ collegiũ totũ cũ minori parte alterius: ſed requirit̃ maior pars vtriuſque: quia minor non reputat̃ mẽbrũ collegij. Et iõ dicit Abb. conſ. 57. Ex j̃ ſcriptis literis. ꝙ ſi Papa mandat epõ, vt aliq̃d expediat cũ ↄſ. populi, non ſufficit, ꝙ epiſcopus cũ aliq̃bus faciat maiorem partem, ſed requiritur maior pars ipſorũ ↄſulum, ꝑ iſtum tex. cum gl. ¶Et adde Abb. poſt alios in c. fi. j̃. de paroch. vbi per illum tex. ponit, qđ eſt dictum, qñ corpora ↄiungunt̃, vt faciant vnũ corpus: q̃a tunc inſpicit̃ maior pars perſonarum ↄgregatarum. Et idẽ dicit ſentire Bar. in l. fi. ff. de collegijs illi. ¶Adde ẽt tex. in c. ſcriptum. j̃. de elec. ꝑ quem Ab. ibi repetit prçdicta, addens, ꝙ ubi diuerſa corpora coniungunt̃ in vnũ ad actus expeditionem, nõ vt diuerſæ vniuerſitates, ſed vt vnum corpus, computantur uoces ꝑ capita: & poſtea infert ad ↄſilium generale, in quo proceditur per nationes, & oportet ad validitatem actus, ꝙ concurrat maior pars nationum, licèt fortè in maiori parte nationum eſſent pauciores perſonæ numero: vt quia fortè aliç nationes ↄ̃dicẽtes ſunt plures in numero perſonarum. Et ſubdit, ꝙ ex circunſtantijs cognoſcitur, an conueniant in diuerſa corpora, an vt facientes vnum corpus. Si enim dãtur uoces in unum, non põt dici, vt conueniant, niſi tanquã vnũ corpus. Et iſta dicta reputat importantia Baptiſta de. S. Seuerino in repet. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure. Aliquid ẽt ponit Abb. de offi. dele. cum te. verſus fi. ¶Et iſtis adde omnino Abb. conſi. mihi. 132. Caſus in effectu talis eſt: quidã teſtator. vbi larè ponit, q̃uo computent̃ voces diuerſorum corporum, ad hoc, vt quodlibet corpus videatur repræſentari debito numero uocum. Et vult poſt multa, ꝙ ſi certis ↄſulib. & hæredib. cõmittitur diſtributio piorum relictorum, veniunt ↄſules, vt principales, habito maiori numero eorum, & hæredes requirunt̃ ab eis. Multũ inducit dicta Io. An. de elec. ſcriptum. quẽ vide. Ad hæc ẽt vide Abb. in c. in ſingulis. de ſta. mo. & in c. fi. de maio. & obe. & Lu. conſi. 99. Viſo propoſito quæſtionis. vbi per iſtum tex. & per d. c. ſcriptum. & alia iura vult, ꝙ ſi teſtator committit diſtributionem conſulib. certæ artis & hæredibus ſuis, conſules habebunt vnã uocem tantum, & vnã hæredes: & vr̃ loqui de eodẽ caſu, de quo loquitur Abb. in d. conſ. Et dicit Ang. in l. 2. ff. de rei uend. ꝙ ſi duæ uillç, uel duo caſtra, uel duo monaſteria religioſorum ↄfluunt ad habitandum in unum, non erit vna villa, non vnũ caſtrum, non vnum capitulũ. Et idem de populis, & ſimilibus, ꝑꝑ glo. 2. ibi dum dicit: & tñ quilibet durat populus. Non reperitur ad hoc melior

gloſ.

gl.in iure, ſm eū intelligentē, niſi ita ſe miſcuerint ad cohabitādū, ut ꝯſtituerent unū corpus, ſicut uidemꝰ in unico grege, ut ſit unus grex. Alle.Inn.in c.dilecta. đ exceſ. ꝑl.¶Circa ꝑdicta tñ ſcias, ꝙ ubi actus committiť uni nomine collectiuo, & alteri perſonæ, illud collectiuū eſt ꝓ alia dimidia. Ang.& Imo.in l.liber homo.§. Titius. el.1. ff.de hrd.inſtit.dicentes per illum tex.ꝙ ſi rectori & uniuerſitati ſcholarium dareť poteſtas eligendi notariū, tātā a uocem hēt rector ſolus, quantā tota uniuerſitas, niſi, ſm Inn.de mente ſtatuētiū appareat aliud fuiſſe, arg.l.cū uirū.C.de fideicō. Silr dicunt Ang.& Imo.in l. interdū. in prin. ff.de hær.inſt.ꝙ ſi in aliquo actu dantur uoces capitaneo & antianis, unam habebit capitaneus, & unam antiani. Silr dicit Bal.in l.fi.in princ.C. de impu. & alijs ſubſtit. ꝙ nomen collectiuum ponitur pro ſingulari perſona. Iō ſi ei adiungitur alius ſpecialiter nominatus, ille habebit dimidiam uocum, & tota uniuerſitas, illam aliam; qa apud intellectū habeť ꝓ ſingli perſona. Bonus textus in l.ſi quis Titio.ff.de uſufruc. accreſ.ubi tantum hēt unus nominatus, quantū plures innominati ꝯiuncti ꝑ nomen collectiuum. Et iō ibi Baldꝰ infert de pęna impoſita capitaneo & antianis, & de arbitrio dato capitaneo, & prioribus b. Nā in iſtis exemplis quilibet eſt pro dimidia, ac ſi eſſent duæ ſingulares perſonę, ſm eum. Et dicunt Iac.Bu.Bal.& Ang. in l.qm.la 2.C.de ap.ꝙ ſi Papa condemnauit abbatem & ꝯuentum in centū, dimidiā ſoluet abbas, & aliam dimidiā ꝯuentus. Et dicit Sal.ꝙ ſi poteſtas cum ſuis officialib.ꝯdēnať in centū, poteſtas ſoluet dimidiam. Silr dicit Bal.in c.1.qui feu.da.poſ.ꝙ ſi ꝑlatus cum capitulo incidit in pęnam l.ſi quis in tantā. C.vnde vi.capitulū teneť ꝓ dimidia, & ꝑlatus ꝓ alia. An aūt in illam pęnam incidere poſſint, vide Abb.in c.1.de do.& ꝯtu.¶Et illa perſona, q̄ habet ſecum vocem vnius perſonæ alterius corporis, obtinebit: qa ibi ęſt maior pars ꝑꝑ dimidiam iunctam una cum uoce alterius dimidiæ. Alberi.de Roſa.in ſecunda parte ſtatutorū, q.188.Paduę eſt ſtatutū.dicens, ꝙ ſi qs non pōt torqueri, niſi ſit deliberatum ꝑ poteſtatem & priores, obtinet vox poteſtatis & vnius prioris: quia ibi eſt maior pars. Et iſta fuit opinio Hoſ.in c.poſtulaſti.de ꝯceſ.ꝑb. Sed eſt cōiter reprobata, tum ꝑꝑ glo.hic prędicta, vbi oportet, ꝙ illud nomen collectiuum verificetur in maiori parte, tū ꝑꝑ multas alias rationes, quas pulchrè ꝯ Hoſt.dilatat Io.An.in c.à collatione.de appel.in 6.probans, ꝙ ſi eꝑs habet ſecum unum canonicum concordem, non præualet uotum ſuum voto aliorum canonicorū: quia ad hoc, vt cognoſcatur vox capituli, requiritur maior pars. Ergo habendo uocem vnius canonici nō habet uocem capituli. Et dicta Io. An. reaſſumit ibi latè Dom. Sequitur etiam Fed. conſi.232. In Chriſti, & c.vacantib.canonicatu, & præbenda.in fi.& Lap.alleg.32.in fi.But.& Abb.in d.c. poſtulaſti. & in ca. quanto.de his, quæ fi.à præla.& Dom.in c.fi.circa mediū, de reg.iu. in 6.& Bal.in c.j.in fi.prin.in tit.cui dabiť ſacramentum.& glo.in c.vnico, in verbo, à ſenſu. ne ſe. va. in 6.& Abb.hic, & in d.c.ſcriptum, & per Lu.conſ.356.ad fi. Quæ omnia benè no.¶Dicas etiam ad materiam huius
10 decre.ꝙ ſi † arbitri pronunciarent illos eſſe iudices, q nō ſunt, & ab eis non appellareť, illi poſſent cognoſcere de
* cauſa, Gl.fi.& oēs * hic. ¶Sed finge, ꝙ unum reſcriptum reuocet aliud ipſo facto, ſicut qñ eſt datū motu proprio, vt latè dixi ſ̃.eo.cæterum.in prima reſtrictione, tunc dubito de iſta glo.quia ſi illi iudices reuocati funditus carēt iuriſdictione, cōſenſus partium expreſſus, vel tacitus, nō vr̄ eam poſſe reuocare, per l.priuatorum.cum ſi.C.de iu.om.iud. maximè cum ꝑſentatio illius reſcripti ſemel denotauerit animū impetratoris, qđ magis irritat aliud reſcriptū. Cogitabis, quia nunc occurrit. ¶Demum adde, ꝙ nullus iſtorum pōt alteri mandare quod in cauſa non procedat, quia ſic mandando ingereret ſe officio. Ang. in l.quæ oīa.per illum tex.ff.de procur. Allegat Inn. hic.

a Tantam. *Adde, quod no. Hoſt. Ioan. And. & do. Abb. in c. poſtulaſti. de conceſ. præben. Fede. de Sen. in conſ. ſuo incip. Ad epiſcopum & capitulū. do. Abb. in conſi. ſuo 37. incipi. Caſus in effectu talis eſt.*

b Et prioribus. *Facit, quod no. habetur per do. Soc. conſi. 4. verſicu. ex quibus verbis. circa medium, in 1. parte.*

S V M M A R I V M.

1 *Habitus iuriſdictionis poteſt delegari.*

2 *Perpetuatio iuriſdictionis circa expreſſa, an operetur in non expreſſis? Concludit, ꝙ non; quę regula patitur quinque fallentias. Citatio facta contra vnum ex correis, perpetuat actum contra alium corream. Poſt nu. 2. ver. fallit primò.*

3 *Perpetuatio iuriſdictionis fit per ſolam citationem.*

§ QVoniam. ¶Per clauſulā gñalē poſitā in reſcripto ante expreſſionem rerū & perſonarū, delegatus hēt iuriſdictionē ī habitu, & nō ī actu c. Hoc primò. Speciales literæ derogāt literis generalibus, quāquā de illis nullā faciant mentionem. Hoc ſcđo. Non dr̄ diſpoſitio generalis, qñ non comprehēdit totum genus, ſed venit uerificanda ſolum in una ſpecie ꝯprehēſa ſub genere. Bar.in l.ſi domino. ff.de le.1.ꝑ tex.ibi, & in l. ſi hæres. ff. de op.le.bonus tex. cum gl.de offi. dele.ex parte. el.1. & ibi exēplum utile de quo hic ꝑ Abb ¶Adde Pau.de Caſ.in d.l.ſi dño.ubi dicit idem, qđ Bart.ibi de illo, qui habet expectatiuam. Et pro ipſo dicit eſſe caſum in d.c.ex parte. qui, ſm eum, eſt fundatus in dictis legibus. Idē Abb.in d.c.ex parte. faciens feſtum de illo tex.pro opi. Bart. Dicit etiam Pau. vbi ſ̃.ꝙ ſi poſt gratiam primi vacet præbenda, quam Papa alteri ꝯferat, non facta mentione de primo expectante, qui poterat acceptare eam, non valet gr̄a tanquam ſurreptitia: Alle.d.c. ex parte. Et hæc no. ad intellectum regulæ gñalis, de reg.iu.in 6.Senſus gloſ. in verbo, eneruatur. eſt, ꝙ ſi ꝑ literas ſpeciales fit citatio, ꝓcedať authoritate ipſarum: ſecus, ſi fiat ꝑ primas. Contrarium tenet Io.Mo.in rub.đ reſcr.in 6.vc3 ꝙ habēs ſm reſcriptū ſpeciale citatus à primo, pōt excipere, ꝙ primus non eſt iudex, qa mā, de qua loquitur ſm reſcriptum, eſt ſpecialr cōmiſſa. Et iſta ſunt paria, ꝙ quis non habet iuriſdictionē vel habeat, ſed non quo ad id, de quo agitur in ſpeciali caſu, c. cùm olim.de offi.deleg.& ita But.Abb.& Dom. hic. Tñ dicit Imo.ꝙ in practica difficilè obtineretur ꝯ glo. quia Io.An.& antiqui tranſeūt cū ea.¶Salua gl.duob.modis. Primò ſm Abb.hic, qñ ſecundus impetrator ſpecialis eſſet negligens: quia ſicut primæ tolluť alias per ſolicitudinē ſecundi & negligentiā primi, ſ̃.eo.ſi aūt. ita ſcđæ reuocatoriæ pñt tolli ꝑ negligentiam ſecundi, & ſolicitudinē primi. ſed vbi nō pōt ſcđo aſcribi negligentia, gl.male loquitur: quia primus ſemper obtineret, qui facilius pōt ad iudicē recurrere. ¶Dubito de iſta ſaluatione ꝑꝑ verbū, Penitus, de quo in tex.qđ importat ipſo iure.Glo.fi.in fi.l.ſi aduocationū.C.de poſtu. Ergo ſi primæ generales, quo ad ipſam ſpeciem, ſunt ipſo iure reuocatæ, non videnť poſſe reuiuiſcere, arg.l.ſi res.§.areā.ff.de ſol.¶Poſſes rñdere hoc modo: quia videmus tex.ſ̃. eo.cæterum.ꝙ ſcđæ nō facientes mentionē de primis, nō obtinēt alicuius roboris firmitatem, & tñ ꝑ negligentiā primi valent. Ergo non ſunt ipſo iure nullæ: quia ꝑ alia iura ſic declaratur. Vnde hic pōt dici pariter econuerſò, ꝙ primæ reconualeſcant ꝑ negligentiam ſecundi impetratoris: ſed certe illud quod de negligētia dr̄, ſ̃.co.ſi autem.& ĩ.co. plerunque.

c Non actu. *Ad huius tex. materiam vide Doct. & Pet. de Su. & omnino per Ang. in l. cùm furioſus. ff. de iud. & quod per Bar. in l. multum. de condi. & demonſt. & Do. de Rot. in deci. 357. Circa tertium dubium. &c. & in deciſ. 346. ſi vnus. in no. & Bal. in l. necquicquā. §. vbi decretū. ff. de offi. proconſul. & le. & in l. falſus. & Bald. in Marga. ver. delegatus. verſi. 8. & verſi. 9. & quis dicatur delegatus & quādo poteſtas dicātur delegata, vide no. ꝑ do. Socin. conſi. 260. incip. In cauſa Manutenſis. ver. 1. quia cōceſſa. cum ver. ſeq. & in ver. aliquando, & quinto. ibi, nam.*

runq;.nō loquitꝛ p̄ciſe in caſu iſto,in quo vr̄ iſte tex. ultra determinare,dicendo, ꝙ circa ſpeciē ſpecificatā in ſecūdis literis primæ penitus eneruant. Tn̄ opinio Abb.eſt æqua,& fuit priùs Car.hic. ¶Secūdā ſaluationem ponit hic Dom. vcʒ ſi ante p̄ſentationem ſcd̄i eſt facta ſpecificatio per primum,q̄a primum reſcriptum obtinebit in illa ſpecie, ex quo ante p̄ſentationē ſcd̄æ literæ nō operātꝛ effectū,c.audita.de reſt.ſpo.dixi s̄.eo.cæterū. Sed cogita: q̄ꝛ,vt dicit ibi Abb.primus ſemper obtineret: quia facilior eſt ſibi aditus ad iudicem. Vnde ſi non pōt imputari negligentia ſcd̄o,non vr̄ prodeſſe iſta feſtinātia primi:ſecus,ſi fuiſſet negligens ſecūdus.Et intellige,ꝙ primus dicatꝛ eſſe ſolicitus p̄ ſpecificationem factā de perſonis, vel rebus,& non aliter,p̄p̄ dictū Dominici,de quo s̄. Et ꝯſidera,ꝙ de iuris rigore multi tenerent hanc ſaluationem indiſtinctè,p̄ſuppoſito ꝙante p̄ſentationē ſcd̄æ non ope
1 rentꝛ effectum. ¶Habitus † iuriſdictionis,de quo hic, pōt
* ſubdelegari.Gl.hic cōiter * approbata,& vltra rn̄ſionem Abb.ad c Romana.de off.ord.in 6.reſpondet hic But. & Imo ꝙ archiep̄s habet ibi iuriſdictionem ſub ꝯditione, ſi appelletꝛ: & ſic non hēt habitu iuriſdictionem , quo ad determinatas p̄ſonas. Adde in primis gl. fi. in c. ex tenore.de fo.ꝯp.& glo.in c.licet ex ſuſcepto.eo. ti. q̄ ponit ſpecialem caſum,in quo habens iuriſdictionē ī habitu delegat habitum & exercitiū,ſ.in Papa,quo ad iuriſdictionē t̄poralem. Sed iſtud pendet ex notatis de iu.nouit.vtrum imperatori ſit ꝯceſſum exercitium iuriſdictionis t̄p̄alis accumulatiue ad Papam , an priuatiue. & per extrauag. Bonifacij VIII.vnam ſanctam.vr̄,ꝙ accumulatiue. Adde ēt pulchra verba Io. An. de elec. ſi ꝯfirmationem. in 6.dum p̄bat,ꝙ archiep̄s pōt delegare p̄tātem ꝯfirmandi ſuffraganeos in poſterum eligendos:q̄a ſicut negotia futura per vniuerſitatem cauſarū delegari pn̄t. c. per hoc. de hęreti.in 6.l.ſolent.& l.ſeq.ff.de iuriſ.om.iu.ita & iſta. Ad c.fi.ĵ.co.rn̄det, ꝙ ibi p̄iudicatur ordinariæ poteſtati, hic non. Præterea ibi non extenditꝛ ad futura: q̄a non fuerūt cogitata,neque expreſſa. Ad d.c.Romana. reſpōdet, ꝙ non prohibet commiſſionem futurarum appellationum ſimpl̄r,ſed in diœceſi ſuffraganei,& de illis, q̄ non ſunt ſibi ſubiecti. Præterea p̄mittitur ibi facere, vbi hoc vult ꝯſuetudo. Ergo talis commiſſio non eſt ꝯ̄ ſubſtantiam rei:quia non valeret conſuetudo,c.2.cum gl. maiori,de ꝯſue.in 6.Quam reſpōſionem no.quia fortè clarior eſt reſponſione Doc.hic. Et adde Rotam de offi. vicarij. vltima,in antiquis:tertia,in antiquioribus, vbi habetꝛ, ꝙ ep̄s pōt committere uicario exercitium ex cauſis futuris, ſi deſcendat ab habitu ſuæ ordinariæ p̄tātis: ſed non poſſet committere aliquid in non haberet adhuc habitum , neque exercitium:puta cauſas ſibi per Papam delegādas, vel diſpenſationes ei committendas:quia p̄tās nullo mō competens committi nō pōt. Non eſt ſic in caſu Io. An. in d.c.ſi confirmationem.quia ibi ꝯfirmatio, vel conſecratio competebat in habitu p̄tātis ordinarię:ſed iſta nec actu,nec habitu includitur ſub ordinaria,ſm̄ Rotam. Similiter dixit Pau.in d.ca.Romana.§.j.ꝙ qui pōt eſſe delegatus Papæ, ſi eundo ad ſtudium committit vni cauſas, quæ ſibi committentur in futurum, non valet commiſſio:quia non habet in illis habitum iuriſdictionis,ſed capacitatis tm̄. Reſpondet ad illum tex.quatenus probaret ꝯ̄rium:ꝙ loquitur de ordinario:quia benè pōt committere cauſas futuras. Similiter dicit Rota de of. dele. 6. in nouis,ꝙ executor ad beneficia non pōt dare p̄tātē collegis ſuper purificatione gratiarum , quæ ſibi committentur.Reſpondet Rota ad dictum Io.An.vbi s̄. ꝙ loquitur in committente cauſas, ſiue negotia futura expedienda iure proprio:ſecus,ſi alieno.Similiter dicit Aegi. ꝯcl.22. ſm̄ magnam partem,& c.ꝙ iudex datus in cauſa appellationis,de qua non conſtat, nihil poteſt in negocio principali : ſed benè poteſt pronunciare ſe incompetentem. Et ſubdit Aegi. cōcluſio.28.& c.ꝙ commiſſio facta ſuper appellatione nondum interpoſita, eſt nulla, & ſi eadem die fuerit interpoſita appellatio, & facta commiſſio , in dubio p̄ſumitur appellationem præceſſiſſe,ſm̄ eum. Cōcor. Rota de excep.ſecunda,in nouis, allegata s̄. ¶Conſidera reſponſionem Docto.hic ad d.c. Romana. in qua videntur velle, ꝙ ibi adhuc non competebat iuriſdictio ēt in habitu:nam iſtud vr̄ dubium. Primò per id , qđ no. Rota,ut dixi de vicario:quia vult,ꝙ p̄tās pro cauſis futuris poteſt committi,& in illis vr̄ committens habere habitum,ſicut in iſtis. Præterea in caſu glo.& Doc. hic non vr̄ differentia,quo ad caſum ca. Romana,quia iſte habet iuriſdictionem in habitu cum conditione , ſi genus ſpecificatꝛ. Ita ibi archiepiſcopus cū ꝯditione.ſi fuerit appellatum. Præterea ſi non haberet ibi p̄tātem in habitu,non valeret conſuetudo,ꝙ committeret id,qđ non habet,tāquam ꝯ̄ naturam rei,ut eſt dictum.& ideo magis vr̄ plena reſponſio Io. An.in d.c.ſi confirmationem. ꝙ ibi prohibetur commiſſio in diœceſi ſuffraganei, & de illis , qui non ſunt ſibi ſubiecti: non, quia deficiat habitus , ſed p̄p̄ honorem ſuffraganeorum: nam in p̄prio territorio poſſet fieri talis commiſſio,vt expreſſè ſentit Io. An. ¶Et circa d.c.Romana.vide,qđ no. Ab.de teſtib. ſignificauerūt. vbi dicit,ꝙlʒ à futuro grauamine non poſſit appellari,c. dilecto.& c.cum ceſſante,de ap. tn̄ pōt appellari ſub conditione,ſi grauabitis:quia vr̄ perinde,ac ſi diceret,Appello ex tunc. & tenet appellatio. Vn̄ licet p̄p̄ honorē iudicis nō debeat ita appellari, tn̄ ſi appellatur,valet,vt ibi p̄ eū. ¶Contrariū tenet ibi do.meus do.Franc.de Are.p̄ d. c.Romana. §.j. ubi non pōt cōmitti cauſa ſub ꝯditione, ſi ꝯtingat appellari. Vnde ſicut ibi nō pōt fieri cōmiſſio ī cauſa appellationis,ne aliquo modo lædatur iuriſdictio ſuffraganei:ita nec talis appellatio,ne lædatur honor iudicis. ¶Poſſet reſponderi , ꝙ ibi eſt ſpecialiter prouiſum p̄p̄ dictam rationem , non quia de iure actus non poſſet valere. Patet:q̄a poteſt validari ꝯſuetudine , & ideo non vr̄ extendendus. Tn̄ non affirmo dictā opi. Ab. q̄a obſtāt alia multa,de quib. ibi per do.meū. Et ſi diceretꝛ, delegatus in caſu huius gl. pōt ꝯmittere habitum : ergo ep̄s pōt ꝯmittere vicario habitum pro futuris delegationibus: cuius ꝯ̄rium eſt dictum s̄. Reſponde,ꝙ in caſu iſto competit habitus mediante reſcripto; ſed in alio caſu non ꝯpetit aliquis habitus,ſed mera capacitas futurarum ꝯmiſſionū. Et ſic ēt in caſu Pau.& Dom.in d.c.Romana. §.1. dum loquuntꝛ de eunte ad ſtudiū . ¶Et no. ꝙ iuriſdictio cōpetens ſolùm in habitu pōt prorogari. Ita Pe.de Anc. hic; quia licet iuriſdictio extincta non poſſit prorogari, tn̄ ſuſpenſa pōt:q̄a aliud eſt ius finiri in aliquo,aliud exercitiū īpediri. Alle.l.ꝙ ſi fortè.§.fi.ff.de ſolu.& l. ſi plurib. ff.de admi.tu.& refert ſe conſultum in facto nullibi hoc reperiſſe,niſi in certis ſcriptis Bar.non in lectura,in l.nec ille.ff.de tuto.& cura.dat.ab his.& idem Pe. de Anch. de of.del.cùm plures.li.6. ¶Contrariū firmat hic And.Sic. q̄a iuriſdictio prorogata intelligitur prorogari cum eiſdem qualitatib.&formis,cum q̄b.erat iuriſdictio prima. Gl.fi. p̄pe fi.de præb.hi,q̄.lib. 6. ſępiſſimè allegata à Bal. Sed prima iuriſdictio hic erat ſolum in habitu. Ergo illa ſola eſt prorogata. Ad iſtud dic fatendo,ꝙ prorogetꝛ ſolꝰ habitus;ſed ſicut habitus priùs erat reducibilis ad actum, ita nunc poſt prorogationem,ſicut & hic ī ſubdelegatione. Mouetur ēt,quia prorogatio eſt extenſio,l.ſed ſi manente.ff.de precario. Sed iuriſdictio non pōt extendi, ergo nec prorogari. Vnde lapſo tempore præfixo delegato non poterit exercere iuriſdictionem,quo ad ea,q̄ ſibi cōpetebant in habitu tantum,ſm̄ eum . ¶Conſidera, ꝙ licet poſt tempus non poſſit fieri prorogatio , d.l.ſed ſi. tn̄ priùs pōt fieri & prorogatio & extenſio, q̄ videtur ſynonyma,c.de cauſis.de offi.dele. Sed aduerte, quia An. Sic. præſupponit vnum,qđ vr̄ impoſſibile,uolendo exemplificare dictum Petri;quia prorogatio temporis debet fieri de cōi partium conſenſu,d.c.de cauſis. Si ergo p̄rogatio debet fieri de iuriſdictione, quæ eſt in habitu , oportet,ꝙ conſentiant perſonæ exprimendæ. Et ſic expreſſio perſonarū,p̄cedet prorogationem. Ergo non prorogabitur habitus,ſed exercitium:q̄a facta expreſſione perſonarum habet exercitium. Tex. eſt hic. Ergo exemplū iſtud vr̄ indoctè poſitum,Si diceres,fiet prorogatio cum conſenſu partium expreſſarum,vt operetur, quo ad p̄ſonas nondum expreſſas: Soluet,qua ratione perpetuatio in expreſſis

pressis non operatur in non expressis, eadē nec proroga tio. Si diceres, sicut actus cōis vniuersali iurisdictioni, vt electio notarij ꝑpetuat ēt quo ad non expressa, vt dicet ī.in 2.fallentia, ita prorogatio facta cū ꝯsensu expressorū, tanquā actus generalis ad oīa commissa operabitur, quo ad personas non expressas. SOL. Hoc modo esset dare casum in quo prorogatio temporis fieret sine consensu partiū, quarum interest: quia illi non expressi ad hoc non consenserunt. Ergo cùm causæ sint diuiduæ, consensus unius partis non p̄iudicabit alteri: quia nimiū restringeretur d.c.de causis. Vnde dictum Bar. & Pe. de Anch. de prorogatione habitus debebit alio mō exemplificari.

2 PERPETVATIO Circa † expressa in rescripto non operat̄ rr̄, quo ad non expressa. Gl. hic. Io. And. But. & cōiter * oēs, & Bal. in c. licet undique. de offic. dele. dicens, ꝙ si sit generalis delegatio, puta in causis pupillorum, & ꝯtinet in se vniuersa capitula, tunc ꝑpetuatio in vno, non operat̄ in alio, ꝑ l.qd tñ.ff.de arbi. Idem Bal. in l.mandatū. C.man. dicens, ꝙ mandatū factū ab officiali rōne officij finit̄ morte mandantis in his, q̄ non sunt inchoata. Et dicit esse gl. notabilē in c.ne aliq. in verbo, cępta. de hær. in 6. & idem Sal. ibi, oppono octauò. & fuit dictū Lu. & Alex. in l. & qa. ff. de iu. om. iu. Quib. ex ī. dicēdis poteris plura addere. Et ꝑ p̄dictis est tex. in d.c.ne aliqui. ꝑ locū à speciali: & est tex. clarior in c.fi.§.vt officiū. de of. dele. in 6. ubi ptās ꝯseruatoris, q ꝑponitur vniuersitati agēdorū, extinguit̄ morte ꝑponentis re integra, quo ad non cępta. Contrarium tenuit Bar. in d.l. & qa. ibi q̄ro, qd si cōmittant̄. dicens, ꝙ si cōmissio est vniuersal̄r facta vr̄ unica cōmissio: & iō incipiendo in una causa, ita vr̄ induci ꝑpetuatio, quo ad oēs, sicut quo ad illā. Et eadē ratio, s̄m eū. Secus dicit, si plures causæ fuerint noīatim commissę: qa ꝑ vnam ꝑpetuatam non ꝑpetuātur alię. Ita intelligit gl. & Inn. in d. c. licet. qa fuerunt plures delegationes, arg. l. scire debemus. ff. de ver. obl. Et istā partem tenet ēt Inn. in l.2.§.sed & si quis. ff. de donat. & An. & Sal. in d.l. & quia. & And. Sic hic: mouetur ipse ꝑ gl. 2.in cle.1.de testa. dicentem, ꝙ vbi actus est gestus & gerendus, sicut lex noua non ligat gesta, ita nec gerenda. Et ideo a simili in casu nr̄o, cùm aliqua sunt cœpta, aliqua incipienda, sicut mors Papæ, non operatur in cęptis, ita nec in incipiendis. Nihilominus prima pars cōiter tenetur, ꝑ tex. in ea allegatos. Nec obst. gl. in d.cle.1. quæ reuera est alterius propositi, vt satis fuit dictum de ea ti. p̄cedenti, c.vlt. fallē. quinta. Sed dic, ꝙ inductio eius infert solùm hoc, ꝙ perpetuatio in expressis operatur in aliis quæ sunt ꝯnexa illis. Et hoc fatēdum est, vt statim dicet̄ in 1. fallētia. Et istam partem tanquā cōem sequunt̄ alij ī. allegandi. Sed sup dicta cōi opinione ordinaui nouissimè quinq; fallētias. ¶ Fallit primò in ꝯnexis. Io. An. But. Inn. & Abb. hic, arg. l. fi. C. de duob. reis. allegato in gl. vbi citatio facta ꝯ vnum ex correis, ꝑpetuat actum ꝯ alium correum. Benè faciunt dicta Cy. in l. mandatum. C. mā. vbi vult, ꝙ si delegatur iudicium vniuersale, vt petitionis hr̄ditatis, ꝑpetuatum sup vna re, est perpetuatum sup oīb. reb. eiusdem hr̄ditatis & accessoriis, tā præsentibus, q̄ futuris: quia ꝑ naturam uniuersalis iudicij videntur repetita omnia et minima. Est enim una actio inspecto iure qd̄ metimur ex persona agentis, l.j. in prin. ff. si pars hær. pe. Idem, si delegatur iudicium generale, ut negociorum gestorum, vel tutelæ, ut ibi latius, & sequit̄ latè Bal. hic Similiter dicit Fede. cons. 4. Quæstio talis est. in fi. ꝙ commissio facta de absoluendo plures excōicatos, expirat morte committentis, quo ad non absolutos, licet cępta sit in aliquib. absolutio, nisi negocium omnium, qui debuerunt absolui, sit connexum. Ad idem, quod in alio proposito notant hic Compost. Io. And. Bu. Imo. & Do. dicentes, ꝙ si executor habens potestatem prouidendi ad beneficia, in prouincia, fecit inhibitionem in duab. ecclesijs, postea moritur delegēs, poterit iste prouidere ēt in alijs ecclesijs, in quib. non inhibuit, dummodò inhibitio fuerit generalis: quia licet fuerit in certis locis, tñ est vnicum negocium, s. prouisionis in prouincia faciendæ: secus dicunt, si in una, vel plurib. inhibuisset, dicēs se vel le in altera earum procedere: quia tunc nec mortuo, nec viuente mandatore, poterit in alijs exequi: & remittunt no. ī. eo. c ¶ Fallit scd̄o, nisi fecisset actum cōem tam ad expressa, q̄ ad non expressa, prout est acceptatio rescripti, vel electio notarij. Ita Bu. & Do. hic, dicentes, se nō videre, ꝙ tales actus non sint cōes, ēt ad contentos sub clausula generali. Et sic est perpetuata, quo ad oēs. Idem dicūt, si solum facit exprimi res vel personas. Nec obst. iste tex. vbi ante expressionem non habet exercitium: quia verū est super principali, sed super præambulis benè habet, sicut actu habet iurisdictionē ad subdelegandum, ut s̄. dixi. Et ista ēt ad faciendum exprimi res, vel personas. Idē Bu. de offi. dele. licèt vnicuiq; ibi, quæro, plures causæ, dicens, ꝙ vbi delegato sunt commissa plura negocia, ꝑpetuatio in uno non operat̄ in alijs, nisi antea esset factus actus cōis oībus negocijs. Idem Imo. hic, & Do. in d. ca. ne aliqui. Bene facit, qd̄ no. Io. An. & Bu. de fi. presby. ex tua. ad fi. dicentes, ꝙ habens ptātem dispensandi cum illegitimis, vt promoueant̄, si fecit actum cōem oībus dispensationibus, non perdit hanc ptātem mortuo Papa: alias secus. Et idem Io. An. in Spe. de dele. §. uidendū. ver. qd si is. ita intelligens Spec. ibi. Et intelligunt isti de ptāte data per viam commissionis, putà de dispensando cum certis. quia gratia nondum est facta, sed committitur fienda: secus si per viam gratiæ factæ, puta de dispensando cū incertis: nā quo ad habentem dispensare, gratia est facta, iō non expirat mortuo Papa, ēt re integra, ꝑ ca. si cui nulla. de p̄b. in 6. & firmat Fede. cons. 88. Casus talis est: Papa concessit. Et ista sunt de mente Arch. 18. q. 2. dudum. ibi, & istud, an argumentum est ad qōnem. Et pulchrè no. Do. in c.2. de prob. in 6. dicens, ꝙ gr̄a de conferendis beneficiis vacantibus in curia personis incertis, durat mortuo Papa, ēt re integra. Et ista fallentia de actu cōi posset ēt fortè procedere in casu, de quo per Feder. d. cons. 111. ¶ Aduerte duobus modis. Primò, ꝙ exemplum de acceptatione rescripti non est bonum. quia s̄m Imo. hic, per hoc non exercet̄ aliquis actus iurisdictionis circa cōmissa sub clausula gn̄ali. Et profectò pro hoc multum vrget alia rō; quia si acceptatio esset actus cōis, sequeretur quasi semper perpetuatio, quo ad oīa; nam iurisdictio non exercetur ante p̄sentationem rescripti, de rest. spol. audita. Vnde semper ꝑpetuatio in uno actu operaret̄ in aliis: quia illum actum p̄cessit acceptatio, & sic actus ꝯmunis. Vnde vix posset dari actus qui non esset cōis, cum oīs actus sequatur p̄sentationem & acceptationem. Est verū, ꝙ acceptatio operatur ꝑpetuationem, & dr̄ actus cōis, quo ad specificata in rescripto, sed non quo ad specificāda, s̄m Imo. ¶ Secundo aduerte: quia ista fallentia procedit, tenendo ꝙ ad perpetuandam iurisdictonem delegati sufficit actus anterior citatione, vt per gl. 3. in d.c. ne aliqui, cum suis sequacibus; secus, si teneremus, ꝙ solum per citationem: qa citatio non est actus cōis, nisi ī casu sequentis fallentiæ. & ideo operaretur solùm in causa, in qua committitur citatio. Quæ autē sit verior opinio, dixi satis latè de offi. dele. relatum. tenendo cōmuniorem, * ꝙ per solam a citationē inducitur perpetuatio, tum propter c.fi. in fi. de offi. le. cui in effectu nō datur accommodata responsio: tū ꝑ multa, quæ accuratiùs cæteris adducit Dom. in d. ca. licet. Et ideo ista fallentia haberet tātam difficultatem in practica, quantam in se habet ille passus.

3 ¶ Sed posito, ꝙ † in commissione iudicialiter expedienda requirat̄ citatio, tamē in expedienda extraiudicialiter est secus: & tunc procedent, q̄ dicta sunt de dispensatione & potestate, in qua præcessit actus cōmunis, putà acceptatio, vt est de mente p̄dictorum, licet nullus clarè insistat in hoc, scilicet q sint actus cōmunes in extraiudicialibus. Et si acceptatio est actus cōis, profectò vt plurimùm perpetuabitur. Posset etiam di-

a Per solam. *Adde tu, domin. Abb. hic in isto §. quoniam. in fi. qui dicit, quòd si expressio personarū fit sine citatione, non est iurisdictio perpetua, tenendo maxime, quòd iudex nullum actum iurisdictionalem exercuerit in expressione personarum; & sic tenet ipse, quòd iurisdictio non perpetuatur, nisi per citationē. Idem tene hic*

hic Inn. Io. And. Contrariam opin. tenet Archi. in c. cùm in multis. de rescri. in 6. & male.

ci actus cõis, si mandarentur vocari illi, cum qb. hẽt dispẽsari, vel fieret actus similis. De acceptatione non affirmo, licet Imo. hic. quo ad iam specificata, fateat cũ aliis acceptationẽ esse principiũ aptum ad ppetuãdũ. Cogitabis. ¶Fallit tertiò ista materia, nisi facta sit ista citatio ad exprimendas res, vel psonas. qa tunc est perpetuata iurisdictio in oĩb. ɔtentis sub clausula generali. Prædicta vero procedunt, vbi est citatio super re expressa in rescripto. Ita Bal. in d. c. licèt. ibi, pone, datus est delegatus. & Imo. ibi, item subintellige. arg. l. fi. C. de anna. excep. Et ista fallentia securior est, q̃ pcedens: quia citatio ipsa est apta ppetuare vltra hoc, qđ est actus cõis omnib. inclusis sub clausula generali. Rationem assignat Do. in d. c. licet. qa ex quo citatio nõ dirigit magis ad vnã causam, q̃ aliam ex inclusis, ista locutio indefinita comprehẽdit oĩa. c. quia circa. de priui. facit c. cùm plures. in fi. de off. dele. in 6. vbi p actum vnius ex delegatis perpetuat iurisdictio, quo ad oẽs collegas. ¶Fallit quartò, nisi citatio esset facta super vna re, vel de persona aliqua, ex contentis sub clausula gñali: quia censet ppetuata iurisdictio, quo ad alias res & personas, cum sit tota vnica iurisdictio quo ad illos vniuersaliter commissa. ita Bu. & Dom. in d. c. licet. per l. scire debemus. ff. de ver. obl. vbi si est vnica conceptio stipulationis, continens sub se plures res ẽt separatas, censetur vnica stipulatio: puta, si quis promittat oẽs seruos suos: licèt secus, qñ res exprimuntur in stipulatione: quia tunc censentur esse tot stipulationes, quot res. Contrariũ tenet Inn. in d. c. licet. & hic: quia fortiter obstat d. c. fi. & d. c. ne aliqui. à speciali. Vnde sicut nõ durat ptãs delegati ad uniuersitatem causarum: quo ad non cepta, q̃ tñ ɔprehendebantur sub clausula generali, ita nec hic. Rñdet ad d. l. scire. ꝙ nihil attineat ad psentem materiam: qa illa censet vnica stipulatio, quo ad effectũ de quo dicit ibi Bart. s. ꝙ res ɔtenta in stipulatione non intelligit esse specialiter promissa, nec propriè peti possit ut promissa, sed tãquã inclusa in ipsa stipulatione. Sed tñ clausula generalis, de qua hic, licet sit sub vnica ɔceptio. ɔprehendens plures personas, tñ ex quo sunt specificatæ, ppetuatio facta in vna non operat in alijs, ut ẽt satis vr̃ exemplũ ĩ. eo. significauit. ẜm eum. ¶Fallit quintò & vltimò, nisi ɔmissio generalis ad plura, ɔcernat vtilitatem Apostolicæ sedis: qa perpetuatio in una operatur in aliis. Sal. in d. l. mandatum. ibi, oppono octauò per l. si q̃s iumentis. alias, si quis mancipijs. §. si impubes. ver. quẽadmodum. ff. de insti. vbi mandatum institoris à tutore ɔstituti, & sic ab officiali, durat tutore mortuo; quia semper agit nomine pupilli, & ad eius vtilitatem; vnde ipse pupillus facere dr̃. ita ẽt iurisdictione demandata à Papa ad utilitatem sedis Apostolicæ. Et super illo §. si impubes. est fundata dispositio d. c. ne aliqui. quia extirpatio hæreticorum ɔcernit id, qđ est proprium Iesu Christi, & ɔñr eius vicarij. Et ista intelligentia ad illum tex. est sub tilis & Canonistis incognita, ẜm eum. Et subdit, ꝙ vbi cõmissio fieret noĩe Apostolicæ sedis, non expirat, mortuo Papa, p c. si gratiose. de rescri. in 6. iũcto c. qm̃ abbas. de off. dele. Et firmat Bal. ante eum in l. more. ibi, tertiò quærò. ff. de iu. omn. iud. Ex his infert Sal. ꝙ mandatum regis, vel alterius dñi temporalis, qui iurisdictionem trãsmittit ad posteros, iuxta no. de uoto. licet. non expirat eo mortuo: qa successor vr̃ eadem psona cum defuncto qui vr̃ mandare nomine dignitatis, & idẽ Bal. ibi. Subdit et Sal. ꝙ si comes Romandiolæ, vel Marchiæ ex sua iurisdictione faceret officialẽ, cui dedisset vniuersalẽ iurisdictionem ɔ̃ turbantes pacificũ statũ puinciæ, ꝙ eo mortuo, vel alias officio functo, non finiretur iurisdictio inchoata in psona illius, ẽt in casibus inchoandis. Quæ oĩa diligenter no. tãquã alibi non reducta. Et de ipsis interrogaberis, quoties eueniet casus mortis Papæ vt expertus sum. ¶Vltimò vide Rotã de do. & ɔtu. 18. in nouis, Itẽ si impetret. vbi volunt, ꝙ iudex datus ɔ̃ Titium & alios, quorum interest, põt in prima citatione verificare nominatim illud genus; sed nuncius eius non, ẽtsi auditor det ei ptãtem verificandi; quia in illum nominandum nõ hẽt iudex iurisdictionẽ añ suã nominationem. Ergo pcessus factus ɔ̃ il'ũ nõ valet, ɔñr nec citatio, q̃ ẽ de processu, vt ibi p eos latissimè, & sequit Lu. ɔs. 242. Quo ad primum. Vnde ẽt ɔsuluit, ꝙ delegatus datus cum clausula, Vel alias sua ĩteresse putãs, si citat sic simpl'r illos quorum interest, nullo noĩato, citatio non arctat illũ, qui est in possessione, & impetrator p̃sumit verisimil'r hoc scire.

SVMMARIVM.

1 *Clausula generalis, Quidam alij & res aliæ, multitudinem effrenatam non includit, nec personas, nec res maiores expresßis, sed pares, uel minores.*

2 *Surreptio in una parte non uitiat regulariter rescriptum in alijs. Ista regula patitur quinque fallentias.*

Notarius si ascriberet nominatim sibi & alteri, ita ꝙ instrumentum substantiatur in se & alio principaliter, tunc, quantũad se non valet, sed benè pro alijs. Post nu. 2. versi. & adde.

3 *Clausula generalis sequens specialiter præmissa, restringitur regulariter ad ea, quæ sunt similia expresßis, non ad diuersa.*

Concesßio generalis an comprehendat ea, quæ competunt ex priuilegio. post nu. 3. ver. quod in generali concesßione.

Venditor si rem dicit liberam ab omnibus decimis, an intelligitur de ordinarijs, vel extraordinarijs. Post nu. 3. ver. & ista.

4 *Literæ ad præbendas non comprehendunt præbẽdas sacerdotales.*

5 *Genus si simpliciter exprimitur sine aliqua specie, ueniunt omnia, quæ comprehendi possunt sub illo genere.*

Clausulæ generali si adijciatur aliqua dictio ampliatiua, de sui natura ueniunt maiora expresßis. Post. nu. 5. ver. secunda declaratio.

Clausula generalis vbi non est indefinitè prolata post speciem, sed cum signo vniuersali, ueniunt maiora. Post nu. 5. ver. quarta declaratio.

Domus de suo proprio significato accipitur ad habitandum. Post nu. 5. ver. similiter dicit.

6 *Alius, dictio, de suo proprio significato implicat similia.*

CAPITVLVM XV.

1 SEdes. ¶Per † clausulã gñalẽ, Quidã alij & res aliæ, multitudo effrenata non includit, nec psonæ, nec res maiores expressis, sed pares, vel minores sic. Hoc dicit. Et de hoc verbo, Sedes, & de multiplici sede, vide latissimè Fran. Pau. in trac. de potestate capituli se. vac. fol. 6. ver. præmitto sextò. Et nomina omnium sedium prælatorum mundi ponit Alberi. in rub. ff. de statu homi. in 1. commento, dum Abb. allegat Inn. de iure patro. ex literis. quem etiam sequuntur hic But. & Imo. Adde Bald. in l. à procuratore. C. mandati. vbi dicit vendidi pdia, in quibus solebam habere quasdam domos ad colligendũ passagiũ, vel habebam ibi furcas, quib. significabat merum imperium. & dixi, Vendo pdia oĩa, & oĩa iura, q̃ ibi habeo, non est venditum ius passagij, nec furcarum; quia p talem ɔ̃ctum locus ille non desinit esse dedi stricta, nec de pertinentiis antiquitùs ordinatis, licet proprietas fundorum sit translata. Nihil enim habet cõe proprietas fundorum cum ppriẽtate iurisdictionis. Nec obstant verba generalia; quia debent referri ad ea, q̃ sunt de natura rerum venditarum. Allegat Inn. vbi s̃. Simil'r dicit Bal. in rub. C. de ɔ̃hen. emptio. q. 9. ꝙ verba intelliguntur ẜm naturam a rei a, in ɔ̃ctu deductæ. Alle. Inno. vbi suprà, quem ẽt extollit Bal. in l. fi. C. sine cen. vel reli. & in c. quando. de iud.

a Rei. Adde idem tenentem do Soc. suo consi. 9. incip. Prosequendo opinionem. ver. quod ẽt probatur, quia verba. in prima parte, & consil. 47. inci. In primo præsentis consultationis. ver. præterea magis. circa medium. d. parte.

b 2 SVRREPTIO IN VNA parte b non † vitiat rl'r rescriptum in aliis, per tex. in c. si eo tempore. de rescrip. in 6. quem tex. ad hoc extollit Abb. hic, & in c. cæterùm. s̃. eo. & in cle. 1. ver. sexta lectura. de præb. & in c. ad dissoluendum. de despon. impube. in c. ex literis. in fi. de fide instr. & Imo. in cle. fi. ibi, ex quo no. de rescr. & Bu. in c. exhibita. in fi. de iudi. Et ideo But. ĩ. eo. consti-

b Surreptio in vna par-

vno parte. *Adde ꝙ rescriptū habens plura capitula separata si committitur vitium in vno, totū corruit, & vitiatur. Ita Bal. in c. audiētiā. de rescrip. And. Bar. in consi. suo incip. Scripsit præclarè magnus Ecclesiastes. Vide Ias. May præceptorem meū in l. præscriptionem. C. si contra ius. vel utili. publ. Adde do. Abb. in isto ca. j. qui aliter tenuit. sed post eā ī c super literis. eod. ti. aliter dixit, quē videas in versi. secundò principaliter quæro*

a Quòd si. *Adde tu, quod si notarius facit instrumentum cōtra se, valet. Ita Bart. in l. impuberem. in fi. ver. vltimo nota ex hoc tex. ff. de falsis. & fuit dictum Dy. Idem tenuit Bal. in auth. cōtra, qui propriā. C. de non nu. pec. Adde Barto. in l. j. C. de his, qui sibi ascri. & in l. si consul. ff. de adopt. et ī l. seruus. ff. de testi. Adde, si vis videre, quando notarius possit esse rogatus de eo, qđ sibi cōmittitur. Vide Barto. in l. ex sententia. ff. de testa. tu. & in l. seruus communis. la 1. ff. de stipula. seruo.*

b Separatas. *Vide tamē An. Barba. in consi. Scripsit præclarè magnus Ecclesiastes, &c. & Io. Fab. in l. præscriptione. circa fi. C. si contra ius, vel util. publ. & ibidem vide no. per dom. Ias. May. & adde Panor. hic in 3. limita. & meliùs in ca. super literis. j̄. eo. versic. secundò principaliter.*

tutus. ibi, no. tñ. infer, ꝙ cum Papa scripsisset, vt quidā admitteretur ad societatem tertij ordinis in hospitali de pœnitentia Florentiæ, & prouideretur sibi de bonis hospitalis, tanquā vni ex aliis, si hospitale non hēt bona, valet rescriptum, & recipietur seipsum alimentaturus: & sequit̄ ibi Imo. & Do. pp gl. 1. ibi. Ex qua ēt colligit Abb. ꝙ surreptio in altero connexorum vitiat totā gratiam. ¶ Et adde Bar. in l. filiusfami. §. sequens qō. ff. de falsis. vbi dicit, ꝙ si a notarius ascriberet nominatim sibi & alteri, ita ꝙ instrm̄ substantiat̄ in se, & in alio principaliter: tūc quantū ad se, nō valet, sed benè pro alijs, p illū tex. quē dicit esse notabilem. Sed de hoc, s. circa instrm̄ & dicta testiū, an vitium in parte vitiet totū, vide plenè Inn. & alios, de hæret. fraternitatis, cū ꝯcor. quas alias posui ibi post Ana. & p Ale. post alios, in l. si ex falsis. C. de trāsa. ¶ Limita primò, nisi à negotio, circa qđ fuit cōmissa surreptio, de pēdeāt alia negotia. Ab. hic p istū tex. Pro quo vide Do. ī d. c. si eo. vbi dicit, ꝙ si partes in rescripto disiūctæ debent simul iūgi, quo ad executionē rescripti, surreptio in vna parte disiunctiuè vitiat aliā, pp glo. in d. c. constitutus. Secus, si illæ partes disiunctæ non hñt ꝯiungi, quo ad executionem. Ita tex. in d. c. si eo. ¶ Limita secūdò, ut procedat in surreptione, q̄ committit̄ tacendo verū: secus, si est ī exprimendo falsum, qa tūc in pœnā mentiētis rescriptum corruet in totū. Ab. hic per istū tex. ī verbo, mendax peccator. Considera, ꝙ posset exprimi falsum sine dolo extra casum huius ca. vt dicet j̄. eo. super literis. Et ꝯ̄ istam limitationem vr̄ decisio Bu. in ca. exhibita. in fi. de iu. vbi dicit, ꝙ si copulatiuè inter prima narrata est vna pars falsa, non vitiatur totum rescriptum, nisi super illa sit fundatum totum. Alleg. Lap. decis. 24. inci. limitat. in fi. Et ideo vr̄, ꝙ sola expssio falsi nō vitiet partes separatas, b nisi vel sit cum dolo, vel dederit cām ꝯcessioni in oībus. ¶ Limita tertiò, dūmodo surreptio fuerit causa obtinendi solùm illud, in quo est surreptio, sicut in d. c. si eo. tacere ætatem fuit causa, quare obtinuit etiā de curato: secus, si surreptio fuit cā obtinendi rescriptum super oībus: quia totum corruit. Abb. hic per c. super literis. j̄. eo. & idem Bar. in d. c. exhibita. ¶ Limita quarto, Nisi surreptio fuerit dolosa, siue tacendo verū, siue exprimendo falsum: qa vitiat totū, lȝ non fuerit cā rescripti, sed certè forum est speciale. Ab. j̄. eo. super literis. in prin. Considera: qa in hoc præsupponit, ꝙ in casu c. eo tpe. tacens ætatem non fuerit in dolo: & hoc pōt saluari, intelligendo, ꝙ probabiliter dubitaret, vtrum deberet attendi ætas, q̄ erat tpe impetrationis, vel quæ erat tempore uacationis. ¶ Limita quintò, Nisi rescriptum ꝯtineat repugnantiam manifestam in una parte: quia tunc istud uitium ita inficit totum rescriptum, sicut manifestus error in Grāmatica, Car. pulchrè ꝯsi. 133. Factum sic se habet: vacantibus, &c. uer. de indulto aūt postea ꝯcesso. Et loquitur de literis, in quib. dicebat, dummodò tempore datæ non sit alicui specialiter ius q̄sitū: & paulò post cassabantur oēs collationes antea factæ. Intelligerem hoc de repugnantia in verbis Papæ dispositiuis: sed si esset repugnantia in supplicatione, tūc distingueretur, vtrū in illa parte fundetur tota gratia, an non, vt s̄. Et si diceres, falsitas in vna parte nō vitiat regulariter totū; ergo dato, ꝙ repugnantia faciat p̄sumi falsitatē, tñ p̄sumet in parte illa, non alijs: Respondetur, ꝙ falsitas hic sumitur dupliciter: Vno modo pro falsitate ꝯtentorū in rescripto: alio modo pro falsa fabricatione rescripti. Primo modo pcedit argumentum, ꝙ rlr̄ falsitas in vna parte non nocet in aliis, ut clarè ēt Rota de resc. 7. in nouis, Item licet plura iuncta additione, q̄ vult, ꝙ qñ ex partibus veris pōt sequi effectus rescripti, non nocet falsitas, quæ est in aliis. Et faciunt quæ dixi s̄. eodem, ca. 2. de narrante superflua. Secundo modo loquitur Car. nā præsumitur totum rescriptum falso fabricatum pp vitium repugnantiæ: qa inducit violationē styli: ergo suspicionem falsi, c. q̄ graui de cri. fal. Vñ, qñ falsitas est in vna parte; poss̄e est, ꝙ rescriptū non sit falsò fabricatū in alia. Sed uitiū in vna parte inducens suspicionē, nō dico mendacij, sed falsæ fabricationis, ita corrūpit totum, sicut manifestus error Grammaticæ in una parte tantum inficit totum. Et ista quotidiana sunt.

3 CLAVSVLA Generalis† sequens specialiter præmissa, restringitur rlr̄ ad ea, q̄ sunt similia expressis c, non ad diuersa. Ita allegatur tex. hic, & in clem. non potest. de procu. & in l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino, tri. & oleo le. Bonus tex. in clem. 1. de præb. in verbo, quamuis aliam dispositionem, &c. cum concor. quæ colligū tur ex allegationib. Bar. in l. quæsitum. §. pen. ff. de fun. instr. Et istud, tanq̄ regulare, præsupponunt hic Bu. Dom. Imo. & An. Sic. grauiter reprehendentes Abb. hic. Et per j̄. dicenda possent formari ampliationes huius regulæ, dicendo, ꝙ procedit nedum in rescriptis, sed ēt in mandatis pcuratorum, in compromissis, in ꝯctibus, in ultimis volūtatibus, & quibuscunque materiis. ¶ Per istam regulam dixit Bar. in l. sed & si quis. §. quæsitū. ff. si quis cau. ꝙ clausula generalis sequens renunciationem quorundā casuū fortuitorū, intelligit̄ de similibus expressis, non de grauioribus. Silr̄ dicit Bu. de iureiu. Quintauallis. ibi, hæc vera. vbi est compromissum, ꝙ clausula compromissi dans arbitro ptātem lædendi in quantitate magna, & generaliter in quacunque alia, intelligitur, s. nō multo maiori. d Similiter dicit Ang. cons. 174. Præmittendū est. ꝙ si dixi in ꝯctu, uolo teneri de euictione, siue res euincantur de iure, siue de facto, vel quocunque alio modo, non sum obligatus, si iudex te ꝯdemnauit de facto iuris ordine omisso: qa de casu tam extraneo non videmur cogitasse. Bonus tex. in l. fistulas. §. frumenta. ff. de ꝯhen. emp. Per quem dicit Bar. in d. §. quæsitū. quasi in fi. ꝙ sub clausula gñali non venit casus fortuitus & insolitus. Idem Bu. in c. j. de cōmodato. Bal. in l. 1. C. de pos. & hic, Bar. in l. Seio. §. medico. ff. de annu. le. Bal. & Sal. in l. licet. C. loca. Vñ dixit Bal. in tj. sequenti, cū olim. ꝙ epis nunq̄ p̄sumit̄ in dubio ꝯcedi id, ꝙ est insolitū de iure cōi: & pulchrè inducit d. §. frumenta. Per quem dixit egregie Imo. ff. ad l. Fal. pretia rerū. ꝙ cùm venditor frumenti peteret pretiū tunc currens iuxta pactum in vendi tione appositum de taxatione fm̄ tempus solutionis, & esset caristia insolita, nō existens, nec cogitata tempore contractus, non aditur. Qđ tñ reprobat ibi Alex. latè ad fi. & intellige illum. §. vt ibi per glo. s. ꝙ ille expresse in se susceperat casum fortuitū, licèt Bar. ibi, & Bal. & An. in d. §. quæsitum. non sequant̄ illam

c Expressis. *Ad quam materiā adde do. Soci. consi. 204. inci. In causa Onophrij. ver. confirmantur pręmissa. circa medium, in 2. par.*

d Maiori. *Adde Rapha. Cu. in l. vbi aūt. in prin. de ver. ob. & domi. Alex. in l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. & Pau. de Cast. in l. in summa: §. illud. de aqua plu. arcen. & Barto. Cæpo. in trac. De ser. rust. c. de aquę du. referentem Io. de Imo. in d. cap. Quintauallis. alleg. in tex. quem uide, & adde Frā. de Alber. in cons. reuocatur in dubiū, vtrùm laudo.*

illam gl. Et cum iſtis tranſit hic An.Si.lꝫ ampliori pleni
loquio.¶ Addatis multa,& primò ad illud de caſibus in
ſolitis,ꝙ in hoc eſt varietas magna;qa Bal. An. Fulgo.&
Alex.in d.§.q̄ſitum. & Imo.in d.c.1.tenent ꝯ̃ Bart.per d.
§.frumenta. T̃n pro opinione Bart. poſtea ꝯſuluit Alex.
mihi ꝯſ.ꝑ vnicum numerum oĩa volumina ꝯputantem
28.& 173. Viſis & accuratè põderatis. ad fi. ſequendo gl.
in d.§.frumenta. Poteſtis videre in dictis locis,& aliquid
in dictionario Alb.in ver. ꝓmiſſio. quaſi in fi. ¶ Sed no.
aliqua dicta hactenus ab alio non accumulata,ad probã
dum nõ ab re,nec extra propoſitum, ꝙ generalis ſermo,
ſicut non comprehendit maiora expreſſis,vt hic,ita nec
inſolita. Et primò vide tex.ordinarium in l.Seio.§ medi
co.ff.de annu.le.vbi ſi lego medico, q̄ viuus p̄ſtabam, ea
veniunt,q̄ habuerunt certam erogationem annuam:nõ
aũt ea,q̄ incertã liberalitatis volũtatẽ habebant. Et hinc
eſt,ꝙ licet procurator generalis poſſit ea, q̄ dñs erat ſoli-
tus facere,l.vel vniuerſorum.ff.de pig.act.intelligitur de
his,q̄ dñs erat ſolitus ordinariè facere:ſecus,ſi extraordi-
nariè. Bar.in d.§.medico.inferens ad id,qđ eſt dictum de
renunciatione caſuum fortuitorũ. Et ſi p̄latus locat ſuos
reditus,non venit hic, qđ ſubditi ſibi tribuebant pro iu-
cũdo aduentu ex liberalitate incerta. Old.ꝯſ.129. In qua
quæritur.per d.§ medico. Sequitur Pet.de Anc.in repe.c.
ſi ꝑꝑ.de reſcr.in 6.inferens,an in caſu illius c. veniat id,ĩ
quo quis ꝯdemnatur ratione iniuriæ illatæ perſonæ: qđ
ſm eum pendet ex dictis Bar.in l. præter.§. de fructibus.
ff.de bo.autho.iud.poſ.& illud ꝯſilium Old. ſequit̃ Bal.ĩ
l.diuortio.§.ꝙ ſi in anno.ff.ſol.ma.& ibi Imo.Pau.Ro.&
Alex. &. ẽt Alex.in d.§.medico.in apoſtillis. Facit dictũ
ſolenne Inn.in c.ex literis.ad fi.de iure pat.ꝙ ſi vendo ti-
bi rem cum iuribus ſuis,ſunt vendita tm̃ ea,q̄ ſunt de na
tura rei venditæ:non ea,q̄ ꝑ accidens. Et ſequunt̃ multi,
quos reduxit Alex.in l.3.in prin.ff.de acqui.poſ.vbi ẽt vi
de Imo. Et ad hæc recurre ad longũ & ſubtile ꝯſiliũ Bal.
relatũ ꝑ Pet.de Peru.in tractatu De ſocietate, 8.parte,q.
28.dũ diſputat de illo,q promiſit manutenere & aptari
facere certam cluſam aquarum,an intelligat̃ obligatus,
qñ inſolito impetu fluminis tota deſtructa eſt. Et in argu
mentis pro & ꝯ̃ ibi poſitis multa inuenies. Et dicit Cy.in
l.ſi filius.C.de bon. dam. ꝙ cùm capitulũ S. Petri Bono-
niæ conceſſiſſet abbati S.Proculi ꝑceptionẽ fructuũ pri-
mi anni, mortuo quolibet canonico, & deceſſiſſet vnus
canonicus foraneus, q percipiebat fructus menſæ groſ-
ſę ex priuilegio,aliàs non ꝑcepturus, certè abbas nõ per-
cipiet illos extraordinario modo canonico obueniẽtes,
ſed ſolùm,quos iure ordinario percipiebat. Et ſequit̃ ibi
Ang.& Bal.q hoc extollit. ¶ Quòd ĩ gñali ꝯceſſione nõ
veniunt ea,q̄ competunt ex priuilegio. & ita refert,& ẽt
ſequitur Ana.in c. 2. de deli. pue. Pro quo facit l.fi.C.de
his,qui ve. æta.imp.& qđ ibi Bal. & gl.in c.ſcriptũ.in ver.
tpis. & qđ ibi Ab.de elec.& qđ no.Inn.in c.verum. de fo
ro compe.cum ꝯcor.quas ibi ſoleo recitare, ꝙ capitulũ
nõ ſuccedit in cõpetentibus ep̃o iure ſpecialis priuilegij.
Et dicit Maria.de Senis. ĩ.prox.ti.in c.cùm ꝯſuetudinis.
ver.undecimus effectus.ꝙ licet conſuetudo patris fami-
lias interpretetur & declaret ipſius dicta & geſta, l.ſolu-
tum.& ibi gl.ff.de pig.act.tñ dẽt intelligi de conſuetudi-
ne ordinaria,non de alia,ꝑ d.§.medico. Et dicit Bal. in l.
j.ad fi.de ſta.hom.ꝙ ſi lego tibi oẽs domos meas,quas in-
habito,non venit ruralis,quã aliquando tp̃e peſtis habi-
tare ꝯſueuerã. Et dicit Rota de proc.23.No. ꝙ licet pro-
curator.in antiquis,ꝙ licet procurator poſſit neceſſaria
ad cauſam, non tamen groſſa, q̄ poſſet dñs:ſicut offerre
ſe ad ſponte ꝯfitendum, conſentire teſtium examini ſi-
ne citatione,& ſimilia,quæ non veniunt in mandato,ſi-
cut nec donatio,aut ulla liberalitas: & facit ꝓ dicto Bar.
in d.§.medico.præal. Et dicit Bal.in l.j.ad fi.C.de lega.ꝙ
ſi pater mandat filiis,vt tractent matrem eorum honori
ficè eo modo & forma,prout ipſe tractabat, tamen non
tenentur ei facere ueſtes, quas ex abundanti faciebat ei
pater ſui honoris gratia, ſed quæ ſtatui viduali conue-
nient,per d.§.medico. Et dicit Rota de reſti.ſpoli. 15.no.
quòd vbi aliquis, in antiquis, ꝙ ad hoc, vt ſpoliatus be-
neficio audiat̃ ſup ſpolio,dẽt allegare titulũ de iure cõi,
non de iure ſpeciali diſpẽſatiuo,per d.§.medico. Tñ in fi
ne opponitur,& nõ ſoluitur: & vr̃ mirum,ꝙ allegatio di
ſpenſationis non admittatur. De hoc aliàs. Et iſta faciũt
ad q.vtrùm ſi venditor dixit,rem liberam ab oĩbus deci
mis,intelligat̃ de ordinariis,vel de extraordinariis:ĩ quo
Bal. in d.§. frumenta. dixit, ꝙ intelligitur de extraordi
nariis,non aũt de ordinariis,per illum tex. Ex quo dicto
dicit Fran. de Crema, notabili 17. vendidi tibi fundum.
ſe fuiſſe lucratũ tres ducatos. Reuera eſt mirabile,& p̄di-
cta faciunt in ꝯ̃rium fortiter. Ad tex.in §. frumenta. rñ-
deri poſſet de mente gl. ibi, ꝙ niues tẽperatæ non erant
caſus fortuitus,ſed vſitatus: & obligans ſe ad caſum ni-
uiũ,non eſt veriſimile,ꝙ cogitet de vſitatis:qa eẽt nimis
grauis obligatio. Ideo lex interpretat̃ mentẽ ſuã de inſo
litis. Nõ ſeqtur ergo idẽ in oĩ ſermone. Et ita illũ tex.in-
telligunt illi,q ſequunt̃ Bar.in d.§.q̄ſitũ.uolendo,ꝙ renũ
ciatio caſuũ fortuitorũ non cõprehẽdit inſolitos, niſi ex
primat̃,vt ẽt pulchrè declarat Bal.in c.qm̃. in princ.ibi,
aduertas tu Legiſta.ĩ.vt lite non ꝯteſt. & Alex.in d.l.ꝑ-
tia.in fi.ff.ad l.Fal. Vide allegatos ꝑ Alex.in dictis ꝯſiliis,
& And.Sic.in c.1. de cõmodato. Tñ cũ non reperiã ali-
quem ꝯ̃ dictum Bal. non intendo mutare ſtylũ meũ de
non alterandis deciſionibus ab aliis non mutatis.& circa
regulã ſ̃.poſitã induco accõmodatè notab.verbũ Bar.in
l.2.ibi,ſed ꝯ̃ hoc opponit̃.ff.de iuriſ.om.iu. dũ dicit ꝙ ꝯ-
ceſſa iuriſdõne in gñe, veniunt ea, ſine qbus iuriſdictio
nõ põt expediri,ẽtſi ſint maiora iuriſdõne, ꝑ l. quoties.
C.de iudi.dũmõ ſint eiuſdẽ ſpeciei. Vnde facta mentiõe
iuriſdõnis non veniret merũ, vel mixtũ imperiũ. Et hoc
vltimũ põdero ad ꝓpoſitũ, nõ aũt primũ, in quo nõ dr̃
de gñe & ſpẽ. ¶ Et pro hoc vltimo vide oĩno Aegi.Belle.
concluſione Ro.228.Si Papa ad inſtantiam.vbi dicit,ꝙ
noua cõmiſſio cauſæ alteri commiſſæ adiecta clauſula,
Cũ incidentibus,depẽdentibus,& ꝯnexis,intelligitur de
his,quæ ſunt eiuſdẽ naturæ,cuiꝰ eſt ipſa cã, ſ. de iudiciali-
ter agitandis. Vnde ſi primus delegatus hẽt ſpecialem
commiſſionem gratioſe parti conceſſam de faciendo ei
reſponderi de fructibus, illa poteſtas non tranſit ſub illis
verbis,qa intelligitur de his,q̄ ſunt eiuſdem naturæ, vcꝫ
de cauſis iudicialibus:de quo nunquã obliuiſcaris. Et di-
cit Io.An.in Spe.de teſt.§.nunc videndũ.vltima additio
ne, ꝙ ſi teſtis adductus ꝓ duobus articulis, interrogatur
ſolũ de vno,& finita rñſione illius dixit ſe nihil plus ſci-
re,intelligit̃,ſ.circa illud,& iõ ẽt poſt publicationẽ illius
articuli poterit examinari ſup alio: qa verbũ gñale adap-
tatur ꝑꝑ ſpecialem ſermonem præambulum. Ad quod
bene faciunt aurea verba Bar.in l. de ætate.ver.ſed iuxta
hoc quæro q. quam habui de facto.ibi dẽt intelligi, ne-
ſcio,&c.ff.de mino. Et dicit Car.conſ.105. Dñs noſter Pa
pa. ꝙ qñ ſimpliciter ſcribit̃ pro beneficio vacaturo, ve-
nit oĩs modus prouiſionis, ẽt ꝑ viã electionis: quia non
diſponitur in iure,ꝙ modus electionis non cõprehenda
tur,ſi non fuerit expreſſus,ſed ſolum,ꝙ expreſſis aliqbus
modis,ẽtſi addat̃, Vel aliã diſpõnem, non venit modus
electionis, c.cùm in illis.§.1.de præb. in 6. Facit Rota de
cau.poſ.9. Item ſi cõmittatur.in nouis,allegata ſ̃. in rub.
Et hodie eſt ampliatũ, ẽtſi addatur, Vel quamuis aliam
diſpõnem,per cle.1.de præb.& ibi gl.in verbo, quamuis.
& gl.fi.quia quando fit prolatio ſimplex, non ſubeſt rõ,
quare beneficium non comprehendatur ſub oĩ qualita-
te, ex quo nihil eſt, quod reſtringat: ſed quando expri-
muntur aliqui modi, tunc non venit alius modus diuer
ſæ ſpeciei. Alle.dictum §.cui dulcia. vbi pro p̄dicta dicit
eſſe caſum. Et ad hoc conſi.Car.vide, qđ dixi ĩ. eo.in no
ſtra. corollario 37. & ideo Ab.poſt Bu. in c. 1. ibi, & mi-
hi placet hæc opinio.ĩ.de iudic.& Lud.conſi.180. Si ad-
mittimus ad fi.dñt, ꝙ ſi nullo loco expreſſo obligo me,
vt poſſim vbique conueniri, intelligitur de omni loco.
ſed ſi ſunt expreſſa aliqua loca cum clauſula generali,
tunc potero conueniri etiam alibi,non tñ in loco valde
magis diſtanti,quàm diſtent loca expreſſa. Eſt verum,ꝙ
Imo.ibi intelligit hoc,qñ clauſula indefinita:ſecus,ſi eſ-
ſet vniuerſalis. Vnde ſi diceretur, Bononiæ, Florentiæ, &
in

in alijs locis pcederet, qđ est dictũ. Sed si diceret, Et in qbuscunq; alijs locis, intelligit ẽt de remotioribus expressis. Mouet, ꝙ iste tex. non hẽt locum, si diceret, Et quoscunq; alios. Alleg. Io. An. in c.2. eo. ti. in 6. Sed reuera Io. An. non vult hoc: neq; istud dictum est verum, vt patebit in prima declaratione. Et dicit Old. ꝯs. 8. ꝙ si testõr madat solui debita certis creditoribus huius ciuitatis cum cl'a, Et quibuscunq; alijs creditoribus, intelligitur, s. eiusdem ciuitatis. Et sequitur ad lr̃am But. in c. cùm dilecti. de dona. Conueniunt ẽt ad hæc verba Rot. de pcura. 18. Itẽ si qs ꝯstituat. ĩ nouis, dũ dicit, ꝙ si primò ꝯstituit pl'es procuratores ad iudicia & ad negocia, postea vnum ad iudicia cum cl'a, quæ reuocat oẽs alios procuratores sub quacunq; forma verborum datos, intelligit, s. ad iudicia. Allẽ. dictum §. cui dulcia. Et dicit Lud. in l. damni. §. is, q. ff. de dam. infe. & in sing. 160. ꝙ si dico, constituo te procuratorem ad causam, quam habeo cum tali, & ad oẽs alias, intelligitur, s. quas habeo cum illo. Allegat Bar. in l. qui habet. §. fi. ff. de tute. Et dicit Lud. consi. 42. ꝙ si statutum prohibet opponi ꝯ instr̃m guarentigiæ omnem exceptionem doli, & quamcunq; aliam, intelligitur de illi simili, non de maiori, prout exceptio nullitatis a, per tex. hic, cum si. Et dicit Lap. allegatione 70. Sæpe vidi dubitari. ꝙ expressa aliqua cã temporali, non venit spiritualis, ꝙ talis exigit speciale mãdatum. Et dicit Cal. de p̃b. ꝯsi. 13. ꝙ sicut lr̃ę ad lites non extenduntur ad maiora, ita & multò minùs lr̃æ ad beneficia.

4 Vnde † lr̃æ ad præbendas nõ ꝯprehendunt p̃bendas sacerdotales, vt dixit tex. in l. si cùm dies. §. plenũ. ff. de arbi. ꝙ si de vna re factũ est cõpromissum habẽs in se verba plena, illa plenitudo refert solùm ad materiã, de qua ẽ disputatio. Et dixit pulchrè do. Ab. ꝯsi. mihi vltra numerũ impressorũ 212. In q. mouenda inter Antoniũ. ꝙ si socius fecit socio plenã liberationẽ de oĩ debito occasione societatis, dato ꝙ postea dicat, Ex quacũq; cã, rõne, vel titulo, ĩtelligit, s. rõne societatis. Ex quo infert ꝙ si soluit socio aliqd vsuræ in facto societatis, põt illud repetere non obstãte liberatione, cũ hæc vsura sit ꝯ ius societatis vt ibi per eũ, quẽ notabis ad multa. Et dicit Old. cõs. 297. Dña Stella cõtraxit. ꝙ si pater legans aliquid filiæ nuptæ dicit, quòd aliud petere nõ possit pro iure naturæ, vel qualicunq; alio mõ, dẽt intelligi de his, quæ sunt eiusdẽ generis cum pręcedentibus: secus, si petat alia, non vt hæres patris. Et ideo põt petere dotẽ maternam, ẽtsi veniat soluenda de bonis paternis pro ea obligatis. Et dixit Bal. in cõs. inci. Quod laudum. ꝙ si in compromisso dr̃, De oĩ eo & toto, intelligatur esse lis, & qõ, de quo laudatum fuerit, intelligitur, dũmodò sint talia, q̃ assumpserint naturam aliorum deductorum coram arbitro, & fuerint pariformiter deducta: aliàs, si sunt dissimilia ab expressis, vtpote non litigiosè deducta, nõ põt dici, ꝙ sint de natura expressorũ, & per ꝯñs ab arbitro non decidibilia. Alleg. gl. b in l.2. C. de transa. Et ita cõsuluit b pridie acutissimi ingenij vir Bartholomæus filius Mariani Socini, deducens vim dictæ cl'æ cũ dictis Ange. in l. j. ff. de transa. & in l. cum hi. §. sed cum lis. eo. ti. & in l.2. C. eo. ti. & Doc. in c. exposita. de arbi. cũ cõcor. Et dicit Dom. ĩ c. cũ in illis. §. cũ autẽ. in fi. de præb. ĩ 6. ꝙ expressis aliquibus modis prouidendi de beneficijs adiecta cl'a generali, Vel alio quocunq; mõ, non veniet modus collatiuus, quando fuit dictũ de electione, vel præsentatione: qa cũ collatio sit maior electione, vel præsentatione, non includit sub cl'a generali, per illum tex. Quod dictum ponit etiã Marianus vtens verbo, Arbitror, & non allegans Domi. in repe. c. postulasti. ibi, qđ arbitror limitari posse. j̃. eo. & postea hoc restringit, vt referam. j̃. in 7. declaratione. Et dicit Cal. de arbi. ꝯs. 2. ꝙ si dr̃ in compromisso de nõ petenda reductione ex quacũq; alia rõne, vel cã, illa dictio, Alia, non refertur ad læsionẽ enormissimã, sed similem expressæ, per l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. & per tex. hic. Et dicit Albe. de Rosa. in l. j. ibi, nũc venio ad qõnes. ff. de of. procu. Cæsa. ꝙ si expressis in mandato aliquibus verbis importantib. liberam, subiiciatur cl'a promittens ratum habere, quicquid per procuratorem gestum fuerit, intelligitur, quo ad expressa tm̃. Et pulchrè loquitur, vt de ipso ẽt memini in ca. solitæ. in fi. de ma. & obe. Et idem no. Bar. in d. l. j. dicens, ꝙ talia verba sunt potiùs ad cautelam, non ꝙ aliqd operent. Nã q̃ dñs mandauit, nõ est necesse, ꝙ habeat rata. Et dicit Lud. cõs. 284. Triplici ex capite. ꝙ si in cõuentione facta inter Titiũ & ecclesiã de certis bonis, dr̃ inter alia, ꝙ Titius alienare non possit. deinde dicat, ꝙ post mortẽ Titii debeant remanere oĩa ecclesiæ, intelligitur de bonis in conuentione deductis, nõ de aliis bonis Titij, per l. si de certa. C. de transac. & in l. iubemus. C. ad Velle. ¶ Possunt aũt differre exp̃ssa à non expressis plurib. modis, de quibus per Bu. Imo. & Dom. ibi, & hic: & vbi est dr̃ia in qualitate, & in quantitate, tunc illa non veniunt, ẽtsi adiiciatur verbum vl'e, putà, Qualibet cã. Ita Domi. hic, alle. gl. in c. ex lr̃is. de offi. dele. in verbo, satisfactum, ibi, pro qualibet alia cã, quę non sit manifesta. Ex his dicit Inn. de of. delega. ca. cum olim. el 2. in glo. nobis vr̃. ꝙ conquestus de furto & alijs iniuriis, nõ põt agere de homicidio, & sequit But. Imo. & Domi. hic. ¶ Item exp̃ssa pecunia nõ possum agere super castro. Inn. & prædicti hic. ¶ Item expressa decima non possum agere sup ecclesia: qa illa censet res maior. Io. An. in Spe. de rescri. pręsenta. §. fi. in prin. ver. item in eo, qđ minores. Et ibi ẽt, ꝙ expressa certa re per cl'am generalem, nõ potero agere actione iniuriarum: qa illa cẽsetur magna ex eo, quia condemnatus efficiet infamis, c. cùm te. de re iud. ¶ Pro vera aũt intelligẽtia prædictorum & similium, notaui octo declarationes restringentes & modificantes materiã istã, q̃ periculosior est q̃ alia fortè hoc anno habita, vel habenda. Prima declaratio.

5 Si † exprimitur simpliciter genus sine aliqua specie, veniunt oĩa, q̃ comprehendi possunt sub illo genere, per d. §. cui dulcia. vbi legando simpliciter dulcia, veniunt oĩa ẽt non potabilia. Et ita Ab. post alios hic, allegando etiã Bar. in l. j. ff. de ope. no. nun. vbi Bar. & alii ponũt, qñ verba generalia recipiant restrictionẽ de habilitate. Adde gl. optimã in d. cle. 1. in verbo, q̃uis. ibi, vidi etiam dubitari. de præb. quã sequit Car. d. cõs. 105. & latiùs eam defendit & approbat in d. cle. 2. §. ad hęc. quia non probatur iure, ꝙ nõ veniat beneficiũ electiuum, ex quo nulli modi sunt expressi: & sequit ẽt Imo. ibi, & Dom. in c. cùm in illis. §. j. de præb. in 6. & dixi j̃. eo. in nr̃a. corollario 32. Adde etiã Io. An. in c.2. in 3. col. ibi, ego puto. de resc. ĩ 6. vbi dicit, ꝙ ille tex. non hẽt locum, quãdo nulla persona exprimitur in rescripto, ea q̃ de bonis, vel in rescripto, quicquid post iter arreptum: & similibus, in quibus plures, q̃ quatuor conueniri possunt. Et ista sunt verba, q̃ voluit allegare Imo. in d. c. 1. de iud. per q̃, vt vides, non probat illud, qđ ipse dicit, & est ꝯ mentem p̃dictorum, vt etiã dicet ĩ 4. declaratione. Et ista dicta Io. An. sequit ibi Dom. post Io. de Lign. quamuis Imo. ibi, & hic, ꝯrium teneat, motus per rationem illius tex. cui respondetur, ꝙ illa ratio adaptatur ad casum ibi expressum. ¶ Adde etiam p illa declaratione Card. in cle. non potest. q. 14. de procu. Et caue: quia si in expressione generis nulla species nominatur, procedit hæc declaratio, puta ꝯ quosdam: secus, si aliqua exprimeretur, vt si impetro contra quosdã laicos ita generaliter: quia dato, quòd ante genus, vel pòst, non sit species, tamen non venient maiores, putà clerici. Rota hoc titu. octaua. Item si clericus. in nouis.

a Nullitatis. *Sed quid si dicatur ẽt nullitatis? Dic, ꝙ oĩno poterit oppõi exceptio nullitatis patens & manifesta, vt no. per do. Soci. consi. 3. inci. Circa præsentem consultationem. ver. & prędicta etiam, in 1. parte. Et adde præfatum do Soci. in consi. 51. incip. Præstantissime doctor. vers. tertio cõfirmo. cũ vers. seq. in d. parte. Sed stante dicto statuto, nunquid poterit opponi, quòd sit minor, excõmunicatus, bannitus, vel quòd alibi cœpit agere, et similia? Dic, ꝙ sic, p eũdẽ do. Soc. cõs. 41. inci. Ante quam ad quæstionem. versic. tertiò respondetur. in dicta parte.*

b Ita consuluit. *Quod consilium est in numero suorum, cons. 220. incipien. Visis compromisso, laudo & statutis, versi. circa non. circa medium, in 2. parte.*

¶ Secunda declaratio. Si clauſulę generali adijciat̃ ali-
qua dictio ampliatiua, de ſui natura veniunt maiora ex
preſſis. Inn. de off. arch. dilecto, in gl. 1. dicens, ꝙ ſi libellꝰ
dicat, peto procurationē, & quædam alia ad me iura ar-
chidiaconatus ſpectantia, per illa verba poſſum agere de
maioribus, dummodo ſpectent ad archidiaconatum. Et
idem ſi diceret̃, & de rebus alijs rōne hæreditatis ad me
ſpectātibus. nā poſſum agere pro maiorib. quàm ſint ex-
preſſa. dummodo ad hæreditatē pertineāt: & loquunt̃ ibi
Io. An. & Bu. & ēt Bur. Imo. & Dom. hic, adaptantes præ
dicta verba ad impetrationē. Et ſequit̃ ēt Ang. in l. fi. C.
de excep. Tñ conſidera, ꝙ ibi Inn. nō firmat, ſed dicit, ꝙ
ibi valuit proceſſus ſuper maioribus: quia non fuit oppo
ſitum. Tñ forte limitatio eſt vera, vt attentabitur ī quar
ta declaratione. Et dicit Compoſ. hic, ꝙ ſicut dictio colle
ctiua ſeu ampliatiua ampliat ſpeciē, ut eſt dictū: ita di-
ctio reſtrictiua reſtringit. Vñ ſi impetro ꝯ̃ epiſcopum &
alios clericos, illa generalis clauſula cōprehendit cleri-
cos, ſed non epos, ꝑꝑ naturā adiuncti: & ſequit̃ hic. But. I-
mo. & Dom. ¶ Tertia declaratio. Qñ non expreſſa diffe
runt ab expreſſis ſolùm in qualitate, & non ſunt maiora
expreſſis, nō habet locū iſte tex. Imo. & Abb. hic ꝯ̃ But. &
Dom. quia, ſm̃ Imo. nō ponderat iſte tex. diuerſitatē in
qualitate, ſed ſolū, an ſint maiora, vel grauiora expreſ-
ſis. Et hinc eſt, ꝙ expreſſo clerico veniet laicus ſub clauſu
la generali, ſm̃ Spe. de reſcripti pręſen. §. fi. ver. qđ ſi quis
nominauit. poſt Vinc. hic: quia laicus minor eſt clerico,
licèt ſit diuerſę qualitatis. Et ſequuntur Imo. & Ab. hic.
Similiter expreſſo caſtro, poterit reus conueniri ſuper p̄
dio: quia eſt res minor, & tñ qualitatis diuerſæ. Et expreſ
ſa decima, poterit conueniri ſuper quantitate pecunię:
quia decima rōne ſpiritualitatis dicitur res maior, ſm̃
Imo. hic. Facit ēt ſm̃ Abb. in c. q ad agendum. 2. rñſo, de
procu. in 6. vbi expreſſo caſu requirente ſpeciale man-
datū, ſubiecta clauſula generali, veniunt alij requirentes
ſpeciale mandatū: & tñ abſurdū eſſet dicere, ꝙ non veni
rēt caſus, qui ſunt alterius qualitatis, quam expreſſi. Faci-
unt ēt, ſm̃ An. Sic. hic, qđ no. Ang. l. vtimur. ff. de ſepul.
uio. & in l. j. ff. ad l. Iul. ma. dicens, ꝙ ſecuritas data vni ꝓ
ſe & alijs ſocijs, prodeſſet ēt Iudęo ſo-
cio a, & tñ eſt diuerſæ qualitatis, & ie-
ctę, nec eſt ꝓhibita ſocietas cum Iudęis
in mercimonijs, vt probat Abb. de vſu.
poſt miſerabilem. per illū tex. Ex quo ī
fert hic And. Sic. ꝙ in caſu huius decr.
poterit conueniri Iudæus. Similiter re
ferunt hic Bu. & Imo. Io. An. ī add. Spe.
dicere, ꝙ ſm̃ ſtylū curiæ expreſſis cle-
ricis & ſecuta gñali clauſula comprehēdunt̃ ēt religioſi,
licèt ſint qualitatis diuerſę, tñ nō ſunt maiores, nec mul
tū differūt. ar. 12. q. j. duo ſunt genera. ¶ Non obſt. §. cui
dulcia vbi in materia larga non veniunt diuerſa in quali
tate: quia rñdent hic Imo. & Abb. licèt vtantur diuerſis
verbis, ꝙ loquit̃ in materia legatorū, in qua mens teſtan
tis vr̃ eſſe, ꝙ veniant quæ ſunt ſimilia ī qualitate: quia ge
nus ibi adiectiuè poſitū, venit verificandū in ſuis ſubſtā
tiuis, & apparet, ꝙ per alia verba teſtator ſenſit de ſubie
cto certæ qualitatis, vt de uino: quod eſt notabile. Ergo
pręſumimus, ꝙ teſtator in genere ſequenti intellexit de
materia ſimili. Sed hic loquimur in reſcriptis, in quibus,
ſm̃ Imo. debet ēt attendi mens Papæ reſcribentis, quæ
non vr̃ eſſe in ponderanda qualitate, ſed ꝙ in rebus & ꝑ
ſonis attendat̃ differētia maioritatis & dignitatis. Et ſic
volunt Imo. & Abb. ꝙ iſte tex. non conſideret differentiā
qualitatis. Sed caue: quia hoc modo iſta declaratio vr̃
habere locū ſolùm in reſcriptis, quod eſt contra dñm
Abb. & Imo. hic, & ꝯ̃ tex. in d. c. qui ad agendū. in quo nō
eſt veriſimile, quòd veniant ſolùm caſus eiuſdem quali
tatis: ideo videt̃ tenenda iſta declaratio generaliter, niſi
vbi conſtat de mente diſponentis, ꝙ voluerit compre-
hendere ea, quę eſſent eiuſdē qualitatis, prout fuit in ca-
ſu. §. cui dulcia. ¶ Quarta declaratio. Vbi clauſula gene-
ralis nō ē indefinite ꝓlata poſt ſpeciē, ſed cū ſigno vni-
uerſali, veniunt maiora. Vnde iſte tex. & ſimiles ꝓcedūt,

a Iudęo ſocio. *Adde idē tenentē do. Soci. conſi. 63. incip. In præſenti cōſultatione. verſ. quartò pro hac parte. in 1. parte.*

ſi diceretur, Et quoſdam alios; Secus, ſi diceretur, Et quoſ
cunq; alios. Imo. in c. 1. de iud. allegat Io. An. in c. 2. de
reſcr. in 6. qui non dicit hoc, vt dixi in prima declaratio
ne. Facit glo. in cle. 1. in ver. quanuis alia. de re iud. vbi ex
preſſa cā beneficiali cū adiectione iſta, vel quauis alia, ve
nit ſpiritualis & criminalis; & ſeq̄t̃ ibi Car. poſt Pau. & ibi
Imo. dicēs ita limitari tex. iſtum. Facit gl. in cle. ne Roma
ni. in ver. vel alio quouis mō. de elec. & in cle. fin. in eo.
ver. de ſen. exc. & in cl. 2. in ver. quauis. đ reb. eccl. cum ſi-
milib. & facit ſcđa declaratio, de qua ſ̃. ¶ Sed ꝯ̃ iſtā decla
rationē ſunt multæ deciſiōes ſ̃. allegatæ in regula, maxi
mè Bar. in d. §. q̄ſitum. & Car. & Ol. ī dictis ꝯſilijs. Ad idē
gl. exp̄ſſa ī l. ſi fugitiui, C. de ſer. fug. ī ver. qualibet alia pę
na. & exponit. ſ. ſimili. Et idē Dom. hic, ut dixi ſ̃. ī ver. p̄nt
allegādo gl. de of. dele. ex literis. Ad idē, qđ no. Car. ī cle.
nō pōt. 3. q. đ ꝓcu. poſt Pe. de Anc. ibi, & Lap. allegatiōe
70. ſæpe vidi. vbi dixit, ꝙ ſi in mandato ē iſta clauſula, Et
ad oīa alia, ēt maiora vel grauiora; nō veniūt talia, niſi
vnum de grauioribus ſit expreſſū æꝗparādo, qđ dr̃ de po
ſitiuo ad ꝯparatiuū. Vñ ſicut diceret, Et oīa alia etiā exi-
gētia ſpāle mandatū, tamē nullū de illis venit, niſi aliqđ
exprimat̃, d. c. q ad agēdū. ita ī iſto ꝯparatiuo đ maiorib.
nullū veniet, niſi aliqđ exprimat̃. Ad idē ꝯſ. Lu. 271. Vis
tota. in prin. vbi expreſſè vult, ꝙ ſi rex uēdit terrā cū iu-
ribus, ꝗbuſdā regalib. expreſſis, adiecta clauſula, Et ꝗbuſ
cunq; alijs iurib. regalibus, nō veniūt iura regalia maio-
ra expreſſis. Ad idē Rota de reſcr. prima, in nouis, ubi
dicit̃, ꝙ iſta clauſula, De vacaturo ꝑ mortē, vel alio quo
uis mō, exponit̃, ſ. ex ꝑſona eiuſdē. ¶ Non ob. gl. p̄allega-
tæ, ꝗa nō vident̃ extēdere ſpēm ad maiora. ¶ Non obſt.
ſcđa declarō: ꝗa ꝓ reſpōſione poſſumus recurrere ad di-
ſtinctionem Bar. in l. q̄ſitū. §. pe. de fun. inſtru abbreuiatā
hic ꝑ Ab. & ꝯſiderare duos caſus. Primus, quādo ex pri-
mo hēt hr̃ditatē, vl̃ ius archidiaconatus, aut ſiľia haben-
tia ſuū ſubiectū: tūc videor principaľr reſpicere ipſū ge-
nus, ad oēs quaſcūq; eius ſpecies, & dato, ꝙ vnam expreſ
ſerim nō expreſſi cā reſtringendi genus ad ſiľes, ſed po-
tiùs ad cautelā, & ex abundāti, vel cā demōſtrationis, &
iſto caſu non vr̃ ſpecies referri ad genus ꝑ viā reſtrictio-
nis, ſed ad actū, q ſimpľr intētat̃, & ille non rľatur à ſpe-
cie, vt in l. legata. ſcđo rñſo, ff. de ſup. leg. ¶ Scđus caſus ē.
Vbi ex primo ſpeciem cum adiectiuo vľi, non habente
aliud ſubiectū, ꝗ̃ ſpeciem p̄miſſam, putà de p̄dijs & qui-
buſcunq; aliis reb. ꝗa vr̃ principaľr diſponēs loꝗ de ſpē,
& uelle eā extendere, non aūt exēplificare genus, cui nō
dedit certū ſubiectū, & iō non veniūt maiora expreſſis,
ſed quādo genꝰ hēt ſuū ſubiectū, ſicut ī caſu p̄cedēti, ſecꝰ
eſt. Et iſtis adde oīno, qđ dicet̃ j̃. in 6. declaratione, verſi.
intellige tertiò. Et iſtā quartā declarationē nō reperio di
ſcuſſā. Et p̄dicta faciūt ad q. vtrū illa verba, ſi vacat bene
ficiū morte Titij vel alio quouis mō, intelligant̃ ex ꝑſo
na Titij, vel alterius? de quo dixi ī c. ī nr̃a. ī 37. corollario,
uer. fallit quarto. j̃. eo. ¶ Quīta declaratio. Diſpoſitio hu
ius decr. ꝓcedit ſpeciaľr in reſcriptis, in ꝗb. ꝑꝑ eorū odio
ſitatem ponitur ſpālis doctrina; ſecus eſt in mādatis ꝓcu
ratorū, & in ꝯ̃ctibus, & alijs, in quib. licèt nominent̃ ꝑ-
ſonę minores, veniūt ēt maiores, & ēt negocia maiora.
Ita Inn. hic ſuper verbo, maiores. & ſentit expreſſè glo.
mag. hic, & Hoſt. Bu. & Ab. de verb. ſig. cū tibi. lȝ But. hic
in ſua diſtinctione, quā ſequit̃ Imo. & Dom. videat̃ præ-
ſupponere, ꝙ hic nihil ſit ſpāle in reſcriptis. Et p̄ cæteris
inſiſtit hic Abb. ꝓpter verbū, Volentes, de quo in tex. &
inducit d. c. q ad agendū. ubi eſſet abſurdū, ꝙ non veni-
rent caſus diuerſæ qualitatis. Et ſi diceret̃, no veniūt gra-
uiora. d. cle. non pōt. Reſpondet Imo. & clariùs Abb. ꝙ
loquitur de grauioribus, ex quib. dñs incideret in pœnā
ex facto procuratoris, & in dubio nunquam videntur ta
lia mandari, l. ſi procurator. & ibi Bar. ff. de condi. indeb.
c. ſi cōpromiſſarius. de elec. in 6. cum ſi. de quibus dixi la-
tè in c. 1. vt lite non conteſta. Sed bene venirent ea, quę
alio reſpectu eēnt grauiora ſub expreſſione unius caſus
ſpecialis, etiam q non eſſet de illis grauioribus, ſecūdum
eos. Et iſta ſunt notanda, quia ut dicit hic Abb. multi de-
cipiuntur dando varias theoricas, per iſtum tex. & d.

cle. non

cle.non pōt.Vñ dixit Pet.de Anch.in d.c.2.de rescr.in 6.
ꝙ si ɔstituo te ꝓcuratorē ɔ̃ Titium, & quosdam alios đ
bitores meos,poteris ɔuenire ēt digniores Titio. ¶Sed
ɔ̃ prædictos tenet hic.An. Sic. ꝑ ea,quæ post ipsum alle-
gata sunt s̃.corroborando regulā.Ex q̄bus patet, ꝙ cōi-
ter iste tex.intelligit̄, vt ponat ius cōe. Rñdet ad verbū,
Volentes,ꝙ magis dēt attēdi verbū, Decernimus,đ quo
in tex.q̄a qñ ponitur ī materia antiquitus declarata,nō
importat ius nouū.Bu.& Ab.de iud.c.2.Et ista nō est ma
teria noua,sed sumpta ex d.§.cui dulcia.Nec est bñ rñsū
ad dictā cl.nō pōt:q̄a,scđm eū,verbum,Maiora, & ver-
bum,Grauiora,ponuntur ibi separatim.Ergo si solū ma
iora,lʒ nō grauiora,hēt locū illa cle.Et sic ēt, vbi nō agi
tur de incurrenda pœna,non oportet necessariò intelli-
gere,ꝙibi fuerit expressus aliq̄s casus specialis.Et dicit,ꝙ
non veniūt maiores, q̄a si intelligeretur, ꝙ nullū specia
le fuisset expressum, esset illa cle. de indubitabili & ni-
hil adderet ad d.c.q̄ ad agendum. vt hic per ipsum proli
xiùs.Cogitabā quinq; pro ista opinione,q̄ sentit hic But.
& Domini.Primo dictū Inn.in d.c.ex literis. de iure pa.
de quo dixi in prin. huius c. & q̄đ no.Inn.in d.c.dilecto.
in prin.de offi.arch.vbi apertissimè vult, ꝙ iste tex.pro-
cedat in libello & in ɔ̃ctibus.Et si opinio aliorū esset ve
ra,destruerentur illa dicta,& similia suprà posita funda-
ta in isto tex.Et non ꝓsumitur tantus error in tā frequen
tata allegatione istius tex. Facit l. minimè.ff. delegibus.
¶Considera scđo inductionē, quam facit Abb.d.c. qui
ad agendum,q̄đ esset absurdū, si non venirent diuersa ī
qualitate:q̄a fateor, ꝙ ueniunt,ut s̃. in 3. declaratione.
Sed non veniet casus requirens speciale mandatum, q̄
sit maior,etiamsi non sit de illis,per quos dominus pos-
set incidere in pœnam,vt s̃.probauit An.Sic.inducendo
dictam cle.non potest.Pro quo uide Abb. ibi: qui pun-
ctualr̄ ita ponderauit illum tex.pro opinione Bu.hic, &
vult,ꝙ expresso aliquo casu speciali non uenient maio-
res etiam non concernentes dictum periculum, per illū
tex. in ver. maiora. Salua opinionem Inno. hic, & glo.
ibi qñ non exprimitur aliquis casus requirens speciale
mandatum,sed talis,qui uenit sub generali mandato:q̄a
tūc clausula sequens non restringitur ad similia expssa,
cū oēs casus veniant sub gñalitate verborum, dummo-
dò non requirant speciale mandatum. Et istud vltimū
bñ nota,ꝙ tamē non affirmo constanter,sicut nec Aegi
dius affirmat decisio. propè alleganda. ¶Considera ter-
tiò,ꝙimò cle.non potest,procedit,vt dixi etiā in maiori
bus non periculosis,quo ad pœnam:& ita vr̄ gl.in c.fi.in
verbo,specialem.de procu.in 6.quæ dicit,quod sub clau
sula generali non veniunt longè maiora expressis,vt cō
trahere matrimonium, & similia. Idē clariùs sentit gl.
in c.procurator.de elec.in 6.dicens,ꝙ expresso vno casu
speciali non venit potestas iurandi in aīam ɔstituentis:
& tñ iste casus non concernit pęnam,nec periculum cō
stituentis,nisi sit in culpa, vt dicit gl. fi.in d. cle.non po-
test.¶Considera quartò notabilia verba Aegidii decisio
ne Rotę quinta:vbi in effectu vult,ꝙ generale mandatū
includit etiā maiora expressis, quando nullum requirit
speciale mandatum, vt per Inn.hic; q̄a sola generalitas
per se sufficeret. Vnde nihil facit specialitas præcedēs.Et
sic vr̄ respondere ad §.cui dulcia. Tamē subdit,ꝙ adhuc
ille.§. obstat:& sic non firmat. Postea subdit ad proposi-
tum,quòd ea,quę exigunt speciale mandatum, benè ve
niunt vno expresso, dummodò non sint maiora illo: &
simpl̄r dicit maiora,non restringēs maioritatem ad im-
portantia periculum.Ad idem vide Alex.cōsi.mihi 22.
Viso instrumento syndicatus.ad fi.ubi dicit, quòd si ex-
pressis aliquib.casibus specialib.dicatur,& ad oīa alia cō
nexa,& dependentia ab eisdē etiamsi talia forent,quæ
exigerēt mandatū speciale,intelligitur,nisi sint maiora.
Allegat Dom.in d.c.q̄ ad agendum,secundo responso.ī
fi.q̄ post Zenze.vult quòd clausula generalis ibi non in-
cludat maiora.Alleg.etiā dicta Bar.in l.q̄ Romæ. §.Cal
limachus.ad fi.ff.de verb. obl. Adde etiā prædictis Car.
& latiùs Imo. in d.cle. non pōt. vbi Imo. videt̄ sentire,
quę prædixi.¶Cōsidera quintò,ꝙ tex.in clem. non po-

test.non habet aliquod verbum iuris noui. & ideo neq; ī
casu illo neque in isto vr̄ aliquid speciale. Posses tñ di-
cere,ꝙ vnum sit speciale in rescriptis,ꝙ nō solū si expri-
mitur species,debeat ab ipsa restringi genus, sed ēt si ex-
primat̄ quid indiuiduū.Et licèt oēs indiuidui sint æqua-
les,& sic veniret omnis homo de propria significatione,
tñ per istum tex.erit prouisum, ꝙ non venient personæ
digniores:& ita procedet consideratio Abb.hic,ibi,non
mirum.¶Cogita ēt,ꝙ mandatum procuratoris vr̄ extē
di ad debitores ēt digniores, vt est dictum suprà:quia vr̄
ibi concurrere omnimoda intentio mandantis:& cle.
non pōt.nihil dicit de personis maioribus.¶Sexta decla
ratio. Si clausula gñalis est adeo prægnās, ꝙ salua rōne
recti sermonis,non pōt exponi,quin comprehendat ma
iora,tunc regula prædicta non procedet:putà,si in rescri
pto diceretur de certis causis cū clausula, Et alijs rebus,
ētsi essent maiores expressis.Et idem,si diceret̄ idem de ꝑ
sonis,ꝑ ꝑ dicta Bar. & aliorū in l.si certa.C.de transac.&
But.Abb.& Imo.in c.1. de transact.vbi dicūt,ꝙ lʒ verba
transactionis non trahantur ad non specificata,tamē fal
lit, vbi salua rōne recti sermonis non possent ad illa so-
la restringi,quæ sunt deducta,per leg.pluribus, ff.de acce
pti.& l.si ex maiore.in verbo pacti.& ibi Cy.C.de excep.
& pulchrè Alex.ɔs.mihi 62.Super ꝓmisso themate.¶In
tellige tripliciter.Primò,dummodò illa verba ꝑgnantia
ponantur dispositiuè: secus, si in vim executionis:quia
plenitudo uerborum ibi posita vr̄ ꝓsupponere, ꝙ actus
principalis fuerit amplè dispositus, & in supposito nihil
disponunt.Si ergo in dispositione de illo non dicitur,il-
la adiectio posita in executione nihil auget,ētsi uis uer-
borum videatur illud sonare. Sic intellige cle.1. de ꝓb.
vbi habes duo exempla. Et rōnē assignat Rota de procu
ratoribus.23.in antiquis:prima,ī antiquioribus:quia ver
ba quæ præsupponunt aliud,nihil disponūt in præsuppo
sito.Et ille tex.seruit ad multa, q̄ reduxi, de off. or.licet.
vbi vide:& de illo tex.meminit ēt Abb.in c.2.de seq.pos.
& fru.¶Intellige secundo,nisi essemus in materia ī qua
lex dat certam formam expressioni: quia non sufficiunt
verba quantūcunque prægnātia, sed requiritur forma-
lis expressio,per c.qui ad agendū,in prin. de procu. in 6,
vbi ista verba, Et oīa alia requirentia speciale mandatū
nullum includunt de illis, & tñ inspecta rōne recti ser-
monis videret̄ secus.Et iō dicit Ang.in l. sed & si quis.§.
q̄situ.in fi.ff.si quis cau.ꝙ nō valet renunciatio casuū for
tuitorū,ētsi dictū esset in renunciatione,ꝙ habeant̄ ꝑ ex
pressis & specificatis oēs casus, q̄ꝫ contingere possent ꝑ
illū tex.in verbo,specialiter.Fatetur secus esse,si talia ver
ba apponerentur in statutis, vel rescriptis motu proprio
concessis, vbi princeps pōt uelle,ꝙ aliq̄d habeat̄ pro ex-
presso,vt ꝑ Io.An.in c.j.de exces. præl.ī 6.cū ɔcor.de q̄b.
per Alex.in d.§.q̄situ,& dicetur ī.eo.nōnulli.¶Intellige
tertiò,dummodò clausula generalis vtatur substantiuis
& proprijs verbis,q̄ oīa cōprehendūt maiora,ut in dictis
exemplis; secus, si simpl̄r adijciatur speciei; puta per di-
ctionem quāuis,Qūolibet,vel similia:quia restringunt̄ ꝑ
speciem. Patet ex dictis in 4.decla.quib.adde Cardi.in c.
fi. de accus.& ibi Ana.ibi,quęrit do. Flo. vbi dicit,Quidā
constituit procuratorem ad petendam hr̄ditatem Titij,
promittens reddere ꝓcuratori medietatem eius,q̄đ de il
la hr̄ditate qūolibet ɔsequeretur,debet intelligi,Qūoli-
bet.s.ꝓcuratorio nomine, q̄a ꝓcedentia restringūt illud
genus. Vnde si transegit cum possidente, nec dr̄, ꝙ tran-
segerit procuratorio nomine, nihil habebit, licèt Ana.
dubitet de validitate illius pacti, ꝑ l.sumptus.ff. de pact.
cū ibi allegatis. Tamen dictum istud est vtile ad multa.
¶Simil̄r dicit Pau.ɔs.41. ad fi.ꝙ facta mentione domus
intelligitur de apta & deputata ad habitādū. Vñ non ve
nit apotheca, ētsi dicat̄ de qualicūq; domo. Simil̄r dicit
Ang.cons.22. ad fi.de pęna illius qui fecerit,&c.ꝙ si inq̄-
situs est confessus tale quid, ex quo resultat auxilium &
fauor maleficij, non aūt mādatū, & inquisitio loq̄tur de
mandato, & in ea dr̄ eum fuisse confessum omnia & sin
gula in inquisitione ɔtenta,intelligitur,s.quātum impor
tat id, quod est spāliter ɔfessus; quia verba inquisitionis

non possunt facere, quod sit certū delictum, vbi nō est. Vñ si diceret furtū ex actu, in quo furtū non cadit, istud nō nocet, vt latiùs p eum. ¶ Pro quo vltimo faciūt multa, q̃ reduxi ſ. eo. nōnulli. ad fi. ver. vbi verba legis. ostendendo vbi verba legis non adaptantur casui occurrenti, cessat legis dispositio a. Et p hoc dicto Ang. vide Lap. allegatione 15. Quidā corā iudice. ad fi. vbi dicit se vidisse obtineri, quod ille, qui est condē natus de certo delicto; putà quia dicebat falsum commisisse, non tenebitur pœna falsi, cùm delictum, cui talis cl'a fuerat adiecta, non esset de genere falsitatis: putà, si diceretur in cōdemnatione, quod falsò occidit hoīem. Et dicit Sal. in l. si serui. ibi, exemplum dicit. C. de noxa. quod stante statuto, quod quilibet cuiusuis condōnis possit testari, non intelligit de illis, qui iudicio carent, aut velle non habent, vt infantes, furiosi, monachi, & similes. Operat tñ illud verbū, Cuiusuis, & c. quod non solùm habiles de iure cōi, sed ēt alij poterunt testari. Subdit ēt Sali. de statuto, quod occidens quouis mō decapitetur: nam venit in statuto, ēt q sine dolo, vel culpa occidit: & fortè ēt, q occidit defendendo. Sequitur Alex. in l. & si seuerior. C. de infa. Tamen illud de defensione reprehendit Bapti. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iu. ¶ Facit ad hoc aureum dictum Sali. in l. commissoriæ. in fi. C. de pac. inter emp. & ven. vbi dicit, quod si ex pacto licet conductori recedere à ꝯctu post mensem, qñcūque voluerit, nisi fuerint sibi seruata quædam promissa, illud, Quandocunque; dēt intelligi, nisi post mensem fecerit actum, p quem videatur ab illa facultate recessisse: putà, si petierit adimpleri sibi promissa. Similiter Bal. in l. j. §. huius studij. quasi in fi. ff. de iusti. & iu. dixit, quod stipulatio notarij facta noīe iudicis pro omnibus, quorū interest, intelligitur, s. de subditis iudici. Dixi ſ. eo. cùm ordinem. Et omitto alia similia, de quibus aliàs. Sed prædicta oīa nota: quia mirificè inseruiunt. ¶ Septima declaratio. Qñ expressa sunt aliqua, & non restat, nisi vnus casus nō expressus, si subijcitur cl'a generalis, veniet ille casus, ēt si est maior expressis, ne verba sint inania & superflua. Ita singularissimè decidit Marianus per verbum, Fortè, in repe. c. postulasti. ver. quæ ēt limitatio. ſ. eo. dicēs, quod licet lr'æ beneficiales de beneficio spectante ad electionem, vel præsentationem aliquorū cum cl'a, Vel quis aliam dispositionem, non comprehendant modū prouidendi maiorem expresso, vt per Dom. in c. cum in illis. §. cùm autem. in fi. de præb. in 6. quē retuli ſ. in fi. corroborationum rl'æ, tamen si sunt expressi oēs modi puidendi, excepto vno, qui ceteris maior est, id est, cōfert plus iuris: certè si sequitur cl'a generalis, Vel alio quocunq; mō, comprehendet ēt ille modus, ne verba sint superflua ꝯ cap. si Papa. de priui. in 6. quod verbum nouum, & cui coutestem non reperi, sicut nec ipse affirmat: & si verum esset, bellissimè ornaret hanc materiam, & obstare vr̄ mens disponentis: quia si ex iuris interpretatione non præsumitur extēdi ad maiora, certe sicut illa gñalis superfluē exprimeretur, qñ sub ipsa nihil pōt vllo mō comprehendi, ita qñ non pōt aliquid cōprehendi pp resistētiā materię subiectę & interpretationis iuris: voluit. n. disponens dicere, & de omni alio, s. si quod simile subsit; at si nullum simile subest, sed maius, illud non fuit in consideratione, vt etiam dixi ſ. eo. in nr̄a. corollario 32. ¶ Posset curiosus instare acutiùs, dicendo, quod saltem ista declaratio posset procedere, quādo disponens sciret aliud non subesse, nisi aliquid maius expressis: quia tunc dicendo, Et quædam alia, vr̄ illud maius sibi notum includere, ex quo non pt̄ dicere, quod tanquam non informatus de subiecta materia adiecerit, quasi ad cautelam, illud genus. Benè facit, qd no. Inn. in l. tam is. §. 1. ff. de do. causa mor. dicens, quod licèt ad validitatem donationis factæ à filio in potestate oportet patrē nominatim ꝯsentire b, l. filius. ff. de dona. tamen si donat cā mortis pſente pr̄e, & dicat, si non valet iure testamenti, valeat iure codicillorū, & cuiuscunq; alterius vltimæ volūtatis, certè ex quo nō potest habere locum alia vltima voluntas, nisi illa donatio cā mortis, illa generalis cl'a non verificabilis aliter, perinde operabitur, ac si nominatim esset facta specificatio donationis, arg. l. 2. ff. de lib. & posth. Et sequitur Philippus Cor. in l. seniū. C. qui testa. fa. pos. & Alex. ad fi. allegans bonū tex. in l. fundus, q locatus. ff. de fun. instru. vbi legato fundo cum instr̄o, non venit instr̄m coloni: sed domini, nisi dominus nullū haberet: quia tunc veniet instr̄m coloni. Et faciant multa in fīi adducta ſ. eo. c. j. ver. priuilegium continens prima facie. ¶ Sed certè ista esset restrictio inaudita ad hanc materiam & sequerētur multa, verbi grā, quod si in casu. §. cui dulcia. testator sciebat, quod illa erant oīa dulcia impotabilia, illa comprehenderentur: qđ esset nouum & magnū dictum. Cogitabimus alia vice: quia opus est quieta magistratione pp rei nouitatem ¶ Octaua & vlti. declaratio. Processus factus sup maiorib. negotijs virtute rescripti, de quo hic, valet, si non opponatur. Abb. hic per istum tex. in verbo, nec audiantur. quasi voluerit inducere & præstare dilatoriam conuento. Alle. Io. An. ſ. eo. Rodulphus. dicentem, quod maiora negocia expressiùs comprehēduntur sub cl'a generali ex ppria significatione verborū. Et idem tenent ibi Bu. Imo. & Ab. dicentes, secus in processu ꝯ maiores personas: quia istæ non includuntur sub cl'a, vt hic in tex. in verbo, includi. & idem Ab. hic. ¶ Aduerte: quia si tenemus ea, q̃ sunt dicta in quinta declaratione, quod ēt in alia materia, q̃ rescriptorum, non veniant negocia maiora, non erit tutum tenere hoc dictum, quod ex propria significatione verborum includantur maiora: sed ex alio capite dictus processus poterit sustineri, vel ex prorogatione, quia data iurisdōne in personis potest fieri prorogatio ad res, c. cùm olim. de off. dele. no. glo. eo. ti. P. G. Et ideo pars non opponendo de isto tex. vr̄ prorogare tacitè iurisdōnem delegati. Secus in personis maioribus, quia per viam prorogationis non pōt extendi iurisdictio ad alias personas, d. c. P. & G. Et quod valet processus in reb. maioribus, si non opponatur, expresè vult Inn. in d. c. dilecto. in fi. primæ gl. de of. arch. per illum tex. An autem sit verum indistinctè, quod ista verba, Non audiant, importent, s. ope exceptionis, an verò repellant ipso iure, est materia ardua. Vide copiosè & ordinatè p Alex. in l. j. §. sublata. ff. ad Treb. Et ex his hēs materiā meliùs declaratā, q̃ p Doctores hic & alibi. Adde ēt ad materiā gl. no. in c. accusatus. in vers. iudicari. de hęre. in 6. q̃, secundum Ang. & Imo. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. vr̄ velle, quod cl'a generalis non egrediatur terminos dispositionis specialis, l. si de certa. C. de transac. Tamen illud est verum, nisi illud, de quo quæritur, cohæreat, vt connexum dispositioni præambulę. ¶ Dictio c Alius, ex † suo proprio significato implicat similia. Glo. trita ī l. si fugitiui. C. de seruis fugiti. Fallit, vbi ratio subiectæ materiæ aliud inducit, ut in exemplo gl hic, s'm Imo. & Abb. hic. Adde solùm remissiones; quia nō est opus ī hoc multiloquio, & uide Dom. latè distīguentē in c. deinde. 26. dist. Aliqđ p eum in c. j. in fi. & in ca. ei, cui. de pb. in 6. & in c. hinc etenim. 49. dist. & in c. oēs leges. j. dis. & in c. quis nesciat. xj. dist. & in summa. 24. dist. in ca. Valentino. 34. dist. per gl. in proęmio ff. circa fi. & in Authen. ut defun. seu fu. in prin. & ibi Iac. de Bel. p Imo. in cl. j. de rescri. Bar. in l. quidā. ff. de reb. dub. Car. in cle. dignū. in 1. notabili, de cele. mis. Bu. in c. officij. secūdo notabili, de pœn. & remis. Alexan. con. mihi scd'm numerum oīa consilia amplectentem 344. Cōsideratis uerbis dictę inuestitu-

6

a Dispositio. Facit, quod habetur per tex. & ibi per do. Alex. de Imo. in l. 4. §. prætor. de dam. infec. & per Alexan. in l. j. §. veteres. de acqui. pos.

b Consentire. Adde Soci. consi. 87. incip. In præsenti consultatione. circa princip. in prima parte, & pleniùs in consilio 162. inci. Multùm abundè. ver. succedit nunc secunda difficultas. cum versi. seq. in 2. parte.

c Dictio, Alius. Adde, quando ista dictio, Alius, Alia, Aliud, est implicatiua similiū, vt hic, adde quod si huic dictioni preponitur nomen vniuersale, importat maiora expressis. Ita glos. no. secundum Ioan. de Imo. in clementi. prima, versiculo quamuis. de re iudi. Sed habet contrariam glos. in l. si fugiti. in verbo, Alia. C. de ser. fugi. quæ dicit simili vel extraordinario.

ordinaria: Tu dic, quòd glo. in d.cle. 1. procedit regulariter, nisi materia subiecta aliud importet. Et hoc modo intelligas glo. in l.si fugitiui. De ista dictioe, Alius, vide Abb. in c. officij. de pœ. & remis. & in c.mulieres. de sen.excom. Adde ꝙ ista dictio, Alius, denotet similitudinem: est tex. in ca. cùm non ab homine. de iudi. in verbo ibi, seu alio crimine. et adde tex. cũ gl. in l.in bonæ fidei. de reb.cre. et vide Soc.cons.suo 112. ĩci. Prestãtissime Doctor.ver. præterea. Bar. consi. 7. Soci. 300. inci. in causa interpolationis.

b De simili. *Adde do. Soci. consi. 300. inc. In causa interpolationis. versi. tertiò principaliter. cir. prin. in 2. parte, quòd licèt dictio, Alia, de sui natura includat similia, tamen ĩcludit diuersa ab expressis, quia nullum simile est idẽ.*

 rę. Rotã de rescri. 48. in antiquis: & 12. ĩ antiqo. gl. ĩ uerbo, alteri. ĩ cle. 1. đ reb. eccl. & in c. 1. verbo, alius. s̃. de sum. tri. & ĩ c. 1. verbo, alios. de præb. ĩ 6. & Ioã. An. ĩ c. cùm ĩ illis. circa fi. de ṗb. in 6. & Lu. ꝯs. 42. & 92. Et dicit pulchrè Bal. ĩ l. & si post tres, ibi sed quid si statutum dicit. ff. si quis cautio. in lectura, nõ in repetitione, ꝙ stante statuto, ꝙ cõmittẽs maleficiũ debeat condẽnari in mille, vł alia pęna, arbitrio potestatis, ñ põt imponi alia pœna, quę non sit æqualis primę, vł parũ excedens, ꝑ tex. ad huc no. scđm eum, in l. 1. ff. de reb. dub. ¶ Similiter dicit Bal. in l. conuenticulam. ibi, & istud no. C. de epis. & cle. ꝙ si statutũ dicit, ꝙ aliqs puniat̃ pœna pedis, vł alia, istud Alia, ĩtelligit̃ đ simili. b, ꝑpter gl. in d. l. si fugitiui. Vnde nõ intelligit̃ de pæna pecuniaria; qa nõ ꝯuenit ĩ genere, nec de amputatiõe capitis: qa longè remota ẽ ab amputatione mẽbri. Vide ẽt Baldum & Sal. in dicta l. si fugitiui. Et Repertorio ĩ verbo, Alius. Differt aũt alter & alius; qa alter intelligitur de duobus, alius de plurib. licet aliqñ aliter capiant̃ ꝑ abusionem, vt latè no. Valla elegãtiarũ suarũ 209. alter de duobus, &c. ¶ Hodie cła, Et quosdã alios, importat solùm de quatuor, c. 2. eo. ti. in 6. & in ipsa prima citatione debent exprimi illi quatuor. Dicit tamẽ Imo. hic, & satis est, ꝙ scribant̃ in actis, de quo per gl. maiorem in d. c. 1. ¶ Et no. ꝙ restrictio, q̃ fit ibi, ꝓcedit in cła ꝑsonarum, non in cła rerum, vt ibi ꝑ Io. An. & dixi s̃. in prima declaratione, & vide Rotam de resc. in antiquioribus, vbi dr̃, ꝙ cła, Et alios quorum interest, extenditur solùm ad quatuor, nisi spõte plures veniant: quia ẽt multi admittentur, licèt in primo citatorio nõ positi. Et ibi dr̃ decretum fuisse in Rota, ꝙ illud ca. 2. non procedat in impetratione, quæ non egreditur curiam, quia illa non lædit ordinariam. Tamen qa ẽt militat rõ infinitatis, non firmatur. Et qa allegatur semper d. c. xj. ꝙ iuri exosa est infinitas, vide Lud. Ro. in rub. dę arbi. ibi, & no. vbi posuit 12. singulares effectus, quos operat̃ ista euitatio infinitatis. Omitto, quia inuenies plura ad saturitatem per Alexan. post Ludo. in l. qui bona. §. fi. ff. de dam. infe. aliquid per Alex. in l. si finita. in prin. ff. eo. ti. Vltimò vide Paulum consi. 302. ad confirmationem, &c. vbi dicit, ꝙ processus fiendus coram delegato, debet esse talis, qui veniat sub verbis rescripti. Vnde rescriptum de debito ex causa mutui non comprehendit debitum ex stipulatione, allegat Imo. ȷ̃. eo. super literis.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio sola absque vsu, seu effectu, an puniatur.*
Impetratio sola rescripti non inducit litigium, neque necessariò voluntatem litigandi. Post nu. 1. vers. adde etiam Domi.
2 *An oporteat facere mẽtionem rescripti, qđ est nullum, vel elidi ṗt.*
3 *Rescriptum committens causam finitam per sententiam, non est inualidum, quando sententia non tenuit, licèt de ipsa non sit facta mentio.*
4 *Statutum puniens facientem cessionem nobili, intelligitur de cessione valida.*
5 *Citatio quando perpetuat iurisdictionem, intelligitur de citatione valida.*
6 *Iudex propter sententiam nullam, an faciat litem suam.*
7 *Iuramentũ præstitum de seruandis statutis, intelligitur de validis.*
8 *Expectans potest acceptare beneficium vacans de iure, licèt non de facto: & si acceptat, currit sibi tempus.*
9 *Actus inualidus, vel nullus, non caret semper pęna aduersus eum, qui commisit.*
10 *Interdictis terris alicuius domini, intelliguntur etiam interdictæ terrę, quas tenet de facto.*
11 *Iudex dicitur functus officio suo per sententiam validam, siue inualidam.*
12 *Actus nullus an faciat expirare iurisdictionem, seu potestatem.*
13 *Prędicta declarantur.*
14 *Citare faciens aduersarium coram diuersis iudicibus pro eodem negotio, debet perdere causam.*
15 *Lex, vbi cęptum. quæ est. ff. de iudi. limitatur, seu fallit vndecim modis, quos hic vide.*
16 *Contumax ad primam citationem si velit purgare moram solutis expẽsis, & oblato fideiussore de iudicio sisti, actor si contradicat, non audietur, nisi ius auctoris non sit factum deterius.*
17 *Careat, verbum, quid importat.*
18 *Actor, vel reus, si non potest consequi iustitiam coram primo iudice propter impotentiam de facto ortam, põt recurrere ad alium.*
19 *Exceptio si non opponatur, tenet processus factus coram duobus iudicibus.*

CAPITVLVM XVI.

EX tenore. ¶ Qui ꝯ̃ vnum super eodẽ negotio ad diuersos iudices diuersa rescripta impetrauerit, & eis vtitur, perdit cõmodum vtriusque. ¶ Sola † im-
1 petratio absq; vsu inducit pęnã prædictam. Host. hic, & sequitur An. Sic. per c. dispendia. eo. ti. ĩ 6. vbi prohibita impetratione punitur ꝯ̃ faciens, & ibi Io. An. vr̃ trãsire cum Host. hic, & idem firmat ibi Domi. versus fi. prin. quia ille tex. dicit, careat commodo lr̃arũ, si ad diuersos, &c. ¶ Et subdit tex. & reo fatigato teneat̃ in expẽsis, & ita ponderat fatigationem solùm quo ad expensarum resartionem, sed quo ad carentiã lr̃arũ nõ põderat fatigationem rei, vel vsum lr̃arum, sed solã impetrationẽ. Facit l. si qs maior. in verbo, supplicãdo prĩcipi. C. de transa. vbi promittens non ꝯ̃uenire transactioni, incurrit pœnam solam supplicãdo, ſm An. Sic. hic. ¶ Addatis tex. in l. 3. in prin. ff. qđ quisq; iur. vbi ꝯ̃ impetrantem ius iniquum fit retortio, ẽtsi eo non sit vsus. Per quem tex. dicit Imo. in c. cum oẽs. ibi, sed certè hęc opi. de ꝯsti. ꝙ ꝯ̃ concedentem iniquum statutum fit retortio, ẽtsi eo nõ sit vsus, ꝯ̃ Inn. ibi. Facit ẽt gl. 2. & ibi Bal. in l. j. C. qñ libellus principi datus. vbi habes, ꝙ sola impetratio rescripti interrumpit pręscriptionem. ¶ Contrariũ, ꝙ imò reqrat̃
* vsus, vt ĩpetratio noceat, tenet gl. hic, quã cõiter * approbant Doc. ſm Ab. hic. Pro qua facit l. libertus. la 2. de in ius vo. vbi impetrans non dicet̃ vocasse in ius. Imò, ſm Bal. ibi, ẽtsi producatur libellus, non incurritur pœna illius edicti, donec aduersarius citet̃. Et idẽ in exceptione ꝓducta, parte absente, ſm eum. Tñ huic legi facilè rñdetur, qa edictũ de in ius vo. ponderat vocationem. Ergo non sufficit impetratio. ¶ Adde ẽt Ang. in l. j. ff. de in ius vo. & in d. l. libertus. vbi ꝑ ꝑ gl. quæ sunt ibi, dicit fuisse cõsultum in q. arduissima, ꝙ sola productio libelli, vel positio inquisitionis in actis non inducit pendentiam ꝓcessus. De quo dicit se dixisse in l. j. C. de iudi. ¶ Adde etiam Car. cons. 27. In Dei, &c. in cã & q. excellentissimi, &c. ibi, scđm discutiendum. vbi dicit, ꝙ ille, q prohibetur impetrare iudicem sub pœna, si impetrat, non punit̃, nisi vtat̃ conueniendo reum. Et dicit esse casum s̃. eo. cęterum. §. verum. vbi ponderatur, ꝙ ille coegit reum laborare. Tñ dici posset, ꝙ ibi ponderatur fatigatio rei, quo ad expensas, sicut in c. dispendia. Subdit etiã, ꝙ qui promittit non venire ꝯ̃ transactionem, non incidit in pœnam impetrãdo. Alle. gl. in verbo, vexare. in cle. 1. de rescr. Et ibi idem dicit Car. in fi. extollens illam gl. pro sing. ꝙ non dr̃ contrauentum transactioni, donec aduersarius vexetur. ¶ Considera, quòd illa glo. solum dicit, quòd vbi agitur de refectione expensarum, non sufficit sola impetratio: non dicit, quòd pœna imposita impetranti habeat locum in vtente tantum. Et ibi Imo. ad fi. ponderat eam

ad intellectũ verbi Vexare,ꝙ vexatio incipit à citatiõe.
Quod adde ad Bar.in l.amplius.ff.rẽ ra.ha. cum concor.
ibi ad Alex.additis.¶ Adde ẽt Dom.in c. qm̃.in prin.de
immu.eccl.in 6.vbi dicit, quòd ſolus actus impetratio-
nis reſcripti non inducit litigium, neque neceſſario vo-
luntatem litigandi, per illum tex. vbi ponuntur vt di-
uerſa. Tñ ille tex.debiliter inducitur. ¶ Adde ẽt Alexã.
conſi.mihi 34.incip. Viſo themate ſ̃. ſcripto, ibi, tertio
principaliter.vbi vult,ꝙ per ſupplicationem factam prĩ
cipi non dr̃ conueniri, niſi qs vtatur reſcripto obtento.
Alleg. Pau.de Caſt.in d.l.ſi qs maior.vbi dicit,ꝙ in caſu
illius l.eſſet ſatis durum & rigoroſum,ꝙ per ſolam im-
petrationem reſcripti delegatorij incurrat qs illas pœ-
nas. Et fortè,ſecundum eum,in practica hoc ſeruaretur,
ſi non fuit vſus reſcripto.Et hoc putat verius. Et non di
cas,ꝙ iſta deciſio Pau. eſt reprobata ꝑ Alex. in d.l.ſi qs.
ibi,ſed certè.qa dicit ibi Alex.ꝙ ille tex.ĩ verbo,Vel ſup
plicando, intelligitur ab oĩbus ſine aliqua ſubauditio-
ne.Et ꝙ quantũ ad incurrendas pęnas ibi poſitas,ſufficit
ſola ſupplicatio odio peierãtis. Adde ẽt Imo. & alios de
reſt.ſpo.conqueſtione.cũ ꝯcor. quarũ aliquas poſui. ſ̃.
eo.in rub.vbi habes,ꝙ añ vſum reſcripti põt impetrator
à reſcripto recedere, aduerſario inuito. ¶ Reputo iſtum
paſſum periculoſum:qa nõ potui reperire aliquẽ ponen
tẽ inſimul & ꝯcordantẽ has varietates. Et q vellet tene-
re primã partem facilè rñderet adductis ꝓ ſcđa,vt iam
vidimus.Sed q vellet tenere iſtã ſcđam,cùm ſit cõis,co-
geretur reſpondere tribus iuribus in ꝯ̃rium adductis,q-
bus prædicti non rñdent. ¶ Ad c.diſpendia. poſſet rñde-
ri,vt ibi per Inn.quem ſeqtur ibi glo. in verbo, fecerit.à
qua Io.And.ibi non vr̃ recedere,exponẽdo,Fecerit.ſ.cũ
effectu.Si diceres,vt ibi dixit Dom. ꝙ tex. ponderat fati-
gationẽ rei,quo ad expenſas,& ſic vſum : ergo ad caren-
tiã literarũ non eſt opus fatigatione,& ſic nec vſu; nega-
retur ꝯ̃ñia: qa põt eſſe,ꝙ ſit vſus præſentando, & facien-
do citare,& tamẽ reus, q fortè non cõparuit, nullas ex-
penſas paſſus eſt.Ecce ꝙ fuit vſus, & dẽt carere literis, ẽt
reo nõ fatigato.Vnde actus fatigationis põderat̃ poſtea,
quo ad expenſas.Sed nõ oĩs vſus inducit fatigationem.
¶ Ad d.l.ſi qs maior.ſol.Odio iuretis,q violat iur̃m, nõ
attẽditur ibi vſus,& ceſſante rõne periurij ꝓcedt prę
dicta.Nec mirum,quòd ibi ſola ſupplicatio inducat hoc
quia ſtatim,quòd ſupplicauit, eſt periurus; quia aĩo iam
receſſit à iuramento,& factis incipit recedere. Intellige,
quando ſupplicat cãm committi, non facta mentione
de iuramento:aliàs ſecus,vt per Car.d.conſi.27.per d.ca.
cæterùm.in verbo,tacito de commiſſione priori.Et for-
te dicetur ĩ.eo.conſtitutus.¶ Ad l.tertiã,in prin.ff. quod
quiſque iuris. poteſt dici, vt colligitur ex verbis Ang.
Pau.& Alex. ibi,quòd eſt ſpecialis prouiſio inducta in
odium impetrantis ius iniquum, vt fiat retorſio, ẽtſi eo
non ſit vſus. Sed hic non impetrauit ius iniquum,lʒ fe-
cerit actum à lege damnatũ,ſ.impetrare binas literas ad
diuerſos ꝯ̃ eundem.Et ꝙ lex, ſi quis maior. & d.l.3.po-
nant caſus ſpeciales, vide expreſsè Arch. xj.q.j. placuit.
addentẽ ſimilem caſum,de quo ibi, & alium in c.ſi quis
epiſcopus.xxj.q.5.¶ Cogitabam attentis prædictis poſſe
ẽt inſiſti contra Abb. hic, ꝙ qui non vtitur, niſi vno re-
ſcripto,nedum euitet pęnam huius c. ſed nec ẽt poſſit,
quo ad ſcđum,notari de ſurreptione: quia ad inferendã
fraudem non vr̃ ſufficiens allegatio impetrationis pri-
mi, poſtq̃ eo non vtor: quia nõ vr̃ decipi Papa, nec ad-
uerſarius,ſi intendo vno tm̃ vti.Nec obſtat c. poſtulaſti.
ĩ.eo.vbi Papa non præſumitur velle ſcribere pro haben
te ſufficientes reditus. & ſic pro prouiſo; quia ſcribendo
pro tali,ille retinet ſolitos reditus expectans nouos,vſu-
rus oĩbus : ſed iſte una tantum impetratione vult vti.
Quinimò etiamſi poſt primum reſcriptum orta ſit no-
ua actio,non vr̃ prohiberi vti ſecundo tantùm.Dato e-
nim,quòd commodius & vtilius eſſet aduerſario, quod
primum reſcriptum militaret,& non ſecundum,tamen
non vr̃ hinc cauſari ſufficiens ſurreptio; quia etiamſi in
impetratione ſecundi oĩa iſta narraſſet offerendo dimit
tere primum,profectò iſta nõ retraxiſſent Papam à con

cedendo ſcđm.Ergo ceſſat ſurreptio.ĩ. eo.ſuper literis ĩ
prin.Non dicas,magis pręiudicatur ordinario: quia non
eſt verum,ex quo vult vti vnico tãtùm. ¶ Præterea qua
via obtinuit primũ,eadẽ obtinuiſſet ſcđm, offerendo di
mittere primũ. Ergo ſi hoc nõ obtulit:tamẽ ad hoc eſt
paratus, neminẽ vr̃ offendere. Et cum per ſcđm reſcri-
ptum cautiùs ſibi prouideat, nemini iniuriatur, c.eccle
ſia.lo vltimo.de elec.Tamẽ,qa Imo.& Abb.in iſto caſu
nouæ actionis ſequuntur Hoſt.ideo ꝑꝑ eorũ authorita-
tẽ id,quod dixi,nõ ſuſtineret̃ in practica.¶ Quid autẽ de
impetrante plura reſcripta in beneficialibus, uide latè ꝑ
Imo. & Abb.ĩ.eo. in noſtra.diſtinguentes poſt alios, &
ibi dicetur limitando prædicta.

2 DE RESCRIPTO Nullo,uel † elidibili non eſt
opus facere mẽtionẽ. Gl.hic, in c.cùm nr̃is.in uerbo,đ
facto.de ꝯceſ.præb.& in c.ſuggeſtum.in uerbo,poſterius
de iu.pa.& gl. 1.ad.fi.ĩ.eo.in noſtra.& in regula,non præ-
ſtat,lib.6.Vnde dicit Imo.poſt Bu.& alios ſ̃.eod. ex par-
te,ꝙ de appellatione aduerſarij deſerta non eſt opus fa-
cere mentionem.Similiter dicũt Car. Bu.Imo. & Abb.
de excep.dilectæ. ꝙ de attentatis poſt appellationẽ ꝑ iu-
dicem à quo, nõ eſt opus fecere mentionẽ : quia ueniũt
retractanda,de app.non ſolùm.lib.6.Et dicit Cal.de præ
bẽ.ꝯſ.29. ꝙ de unione nulla eſt neceſſaria mentio.Et di-
cit Abb poſt Hoſt.in c.per veſtras.de do.inter virũ & v-
xo.ꝙ de ſnĩa nulla,vel de proceſſu nullo nõ eſt opus fa-
cere mentionẽ.Quod eſt bene no.ſm̃ Præpoſi.ibi. Et di-
cit Car.ꝯſ.94.Nobiles viri.uer.quartò obijcit̃.ꝙ de ꝯpro
miſſo nullo nõ ẽ opus facere mentionẽ,putà ſi fuerat cõ
promiſſum in laicũ ſuper decimis ꝯ̃ c.ꝯtingit. de arbi.
Allegat iſtam gl.Et dicit Dom.in c.qm̃.18.diſt.ꝙ de pri-
uilegio nullo vel ſurreptitio, nõ eſt neceſſaria mentio.
Et dicit Old.ꝯſi.299.quidã Vgo.poſt prin.ꝙ de lite quæ
eſt nulla,non eſt opus facere mentionem. Et dicit Abb.
ꝯſ.99.In cã & q. impreſſis. ꝙ literæ facientes mẽtionem
de alia gratia,intelliguntur de valida, nõ de nulla: & ibi
ẽt allegat gl.prædictas.Et dicit Bar.in l.filius,per illũ tex.
ff.de inter.act. ꝙ ꝯtumax in nõ rñdendo nõ põt haberi
pro ꝯfeſſo,vbi iudicium eſt nullũ.Ex quo ĩfert Lud.idẽ
eẽ ĩ captura ꝑꝑ tale iudiciũ facta,ꝯſ.224.Iſta captura.Et
dicit Ludo.ꝯſi.220. Circa primũ,ꝙ allegõ ſuſpicionis,
q̃ ſtatutũ ĩualidat, ñ nocet ꝓceſſui iudicis recuſati. Et di
cit Gui.de Cu.in l.eũ,q.in prin.ff. de ꝯſti.pe.ꝙ litis ꝯteſta
tio inualida nõ obſtat exceptioni dilatorię.Sequit̃ Pau.
de Ca.in l.ita demum.C.de procu.& dicit Lud. ꝯſi.483.
Dubitatur primò.ꝙ valet impetratio cõfirmationis,nõ
facta mentione de prouiſione alteri nulliter facta.Alle-
gat gl. prædictas.Et dicit Cal.in iſto ti. cõſi. 14. ꝙ de ele-
ctione nulla nõ eſt opus facere mentionẽ. Et dicit Rota
de reſcr.37.in antiquis: Nota, ꝙ de gratia aduerſarij eli-
dibili nõ eſt opus facere mentionẽ, per iſtam gl. Et dicit
Rot.de app.69.in antiquis,ꝙ non oportet facere mẽtio-
nẽ de pendentia litis motæ ex reſcripto ſurreptitio. Nec
habet locum c.primum,& ſcđm. vt li. pen.in 6. Et dicit
Rota de reſcrip. 11.in antiquioribus, ꝙ qui impetrauit
reſcriptum ſurreptitium,non tenetur impetrando ſecũ
dũ in eadẽ materia facere mẽtionẽ de primo, ꝑ iſtã glo.
Et dicit Aegi.Bel.deciſ.Ro.191.ſi pars,etc.ꝙ ſi quis dicit
in reſcripto,ꝙ neutra pars petitionem dedit, licet con-
ſtat alterã partem certã petitionem dediſſe, ſuper qua
pronunciari non põt, talis cõmiſſio non eſt ſurreptitia.
Et dicit Alex.conſi.mihi ſcđm vnicũ numerũ.236.Viſis
a processibus,in fi.ꝙ † reſcriptum a com
3 mittens cauſam finitam per ſenten-
tiam non eſt inualidũ, quando ſenten
tia non tenuit, licet de ipſa non ſit fa-
cta mentio; quia non dicitur habere
nomen ſententiæ. l.3.§.condemnatũ.
& l.ſi cùm nulla. ff.de re iudi. Et dicit
Bal.in l.edita.C.de eden.in repe. Padu.
quòd quando libellus eſt ineptus, ſeu
non ſolẽnis, nulla exceptio eſt pœna-
lis: & ſi reus tunc mentiatur negan-

a Reſcriptum
Adde tu, ꝙ iſta eſt maxima limitatio ad l. fi. C. ſenten. reſcin. non poſ. vbi dicitur, ꝙ reſcriptum contra ſententiam nõ valet, vide ibi Scribentes Adde
Spe.

Spe. in ti. de reſti. in integ. §. fi. ver. quid ſi cauſa. in 2. parte.

do ſe poſſidere, vel dicendo ſe poſſide-
re pro alio, cùm poſſideret pro ſe, ſiue
aliter calumnietur, non punitur. Alle.
l. 1. ĩ verbo, ſolẽniter. C. de his, ꝗ poten.
no. Quod dicit notabile ad multa ſta-
tuta imponentia pœnã excipienti certo modo. ¶ Et hoc
verbũ extollit Alex. ĩ d. l. 1. pro notabili limitatione ad
l. fi. ff. de rei uen. cũ ſimilibus iuribus imponẽtibus pœ-
nam neganti, vt non procedãt, ſi libellus fuit ineptus, vel
non ſolennis.

REGVLA, Non præſtat, & gl. hic, remanẽt per præ
dicta multipliciter ampliatæ. Multa ẽt alle. Io. An. in d.
regula, & bo. tex. in l. nõ putauit. §. nõ quæuis. ff. de ꝯ̃ta.
ibi, nõ quæuis exhæredatio, ſed quæ ritè facta eſt. vbi Bar.
dicit ꝙ ſtatutum de mandando executioni inſtrumen-
4 tũ, intelligitur de ritè facto. ¶ Et † ſtatutum puniens ce-
dentem actionẽ nobili, intelligiẽ de ceſſione ritè. Et Bal.
ĩ l. non dubium. C. de legib. dicit, ꝙ ſtatutum de gabella
ſuꝑ ꝯ̃ctu, intelligiẽ de valido; & dicit Pau. in l. ſancimus.
ĩ fi. C. de teſt. ꝙ clauſula, Caſſans & irritãs oẽ aliud teſtm̃
habet tacitã ꝯditionem, vz. ſi illud in quo eſt iſta clau-
ſula, eſt validum, per illum tex. quem dicit ſingulariter
no. Et dicit Card. in cle. dudũ. vult. q. de ſepul. ꝙ ſi dẽt ſol
ui quarta de electione ſepulturæ, intelligiẽ de ritè facta.
Et dicit gl. fi. in c. cùm plures. de off. dele. in 6. & Abb. ĩ c.
5 venerabili. de off. dele. ꝙ † iura dicẽtia citatione ꝑpetua
ri iuridictionẽ, intelligitur de citatio-
ne valida a: & concordant multi, quos
ſoleo referre in c. gratia. de offi. delega.
¶ Et dicit Bar. in l. qui accuſaturus. ff.
de adul. ꝙ libellus inualidus non inter
rũpit præſcriptionẽm. Et dicit glo. 1. in
fi. c. debitus. de app. ꝙ litis conteſtatio
inualida non interrũpit pręſcriptionẽ.
Et ꝙ citatio ĩualida nihil opereẽ b, eſt
gl. fi. in l. ſi accuſatorib. C. de accuſ. ſe-
quitur Bal. in c. qm̃. de prob. & ĩ c. in no
mine. 4. notabili, de teſti. facit c. pen. de
fo. compe. ĩ ver. ligitimè citatus. & c. bo
nę. lo 2. cũ gl. fi. de ele. & gl. 2. ĩ l. ſi pater.
C. ne de ſta. defun. quam ſequiẽ Imo.
in c. conſtitutus ĩ. eo. no. Ang. in l. ſi qs
poſtea. ff. de iud. & Arch. ĩ c. nõ ita, 2. q.
6. & alij multi volentes citationẽ inua-
lidã nullius eẽ operationis, niſi ſequatur ſpontanea com
paritio. Gl. hic notat tria in l. 1. & ibi Bal. 3. no. & Alex. in
prin. ff. de ferijs. Ro. de dolo & contu. 11. in nouis. Et dicit
Abb. in c. 2. ꝑ illũ tex. de reb. eccle. nõ alie. ꝙ inuadens rẽ
alterius ex titulo apertè inualido, dicitur rapere. Et hoc
dictũ, & quędã alia notãda alle. Alex. in l. iuſtè. ĩ vlti. apo
ſtilla. ff. de acquir. poſ. Et acceptatio ĩualida nõ facit gra
tiam expectatiuã eſſe ꝯſumptã. Lu. plenè. ꝯſ. 329. Præſẽs
ꝯſultatio. cũ ſuis ꝯcor. Electio nulliter facta nõ impedit
aliã fieri. Bar diſtĩguẽdo ĩ l. 2. §. 1. ff. de opti. leg. plenè Alc.
ĩ l. ſerui electione. in fi. prin. ff. de le. 1. Et ſi executor nulli-
ter prouidet, non expirat aduocatio, quã ad ſe Papa fece
rat. Imo. in c. inter dilectos. de fi. inſtr. cũ cõcor. latè Lu.
ꝯſi. 335. circa primũ. Et nominans inefficaciter, põt iterũ
nominare. Ro. de præb. 1. in antiquis. Et de cõpromitten
te nulliter, vide Bal. in l. fi. ver. quartò quæro. C. de cõtra-
hen. emp. Et dicit Pet. de Peruſ. ĩ 4. epiſcopali, c. 8. ꝙ de le
gato inualido eps̃ non petit quartam. Et dicit Ang. in §.
oportet. in Authen. de iud. ꝙ obligatus ad oẽs vſuras, nõ
eſt obligatus ad immoderatas. Et dicit Pau. conſ. 244. Vi
ſo codicillo. ꝙ grauatus ad ſoluenda legata non tenetur
ſoluere ĩualida. Et dicit Lud ꝯſ. 67. Viſo themate, ꝙ ſtatu
tũ mandãs ꝓnunciari ſuper non obſeruantia laudi, intel
ligiẽ de laudo, qđ fuit validũ. Et dicit Lud. ꝯſi. 434. Circa
primũ. ꝙ reſcriptũ Papæ mãdãs executioni mitti ſñĩam
vnius Cardinalis, debet intelligi, niſi ab ea ſit appellatũ,
vel niſi ſit inualida. Et dicit Bal. in l. j. §. hæc verba. per il-
lum tex. ff. quod quiſque iur. quod ſtatutum puniens pro
ponentem aliquam exceptionem, intelligatur de con-
6 grua. ¶ Et ibi dicit ſing. Ange. ꝙ † propter ſententiam

a Intelliguntur de citatione valida. *Adde tu, ꝙ citatio nulla non perpetuat iuriſdictionem, Pau. de Caſt. in l. 1. §. 1. ff. de ferijs. & in conſilio ſuo 69.*

b Nihil opereẽ: *Adde Nellũ in tractatu banni, 2. q. 3. partis primi tẽporis. et Bal. in addi. ad Spe. de cita. verſi. ſi ſunt tres.*

nullam iudex non facit litẽ ſuam. Et gl. notabilis in l. fi.
in gl. j. ff. de vari. & extraordi. cog. & ibi Bar. niſi execu-
tus fuiſſet, ſm̃ Bal. in l. obſeruare. §. proficiſci. q. 21. ff. de
offi. proconſ. Et dicit Bal. in l. 2. C. de iu. emphy. ꝙ pęna
appoſita à iure emphyteutę alienanti, irrequiſito dño, in
telligitur de alienatione aliàs valida; putà, hñte cõſensũ
ꝓpinquorum requiſitũ à ſtatuto: de quo exclamat Fran.
de Cre. no. 112. Statuto caueẽ, ꝙ mulier, & pulchrè Iaſ.
May. in rep. l. fi. colu. 90 C. de iure emphy. ¶ Adde, quòd
no. Bal. ĩ l. fi. 4. q. C. de his, ꝗ pœ. no. & dicit Pau. ꝯſ. 326. ꝙ
ſtatutum fauens vicino ſuper venditione facta à vicino,
eo irrequiſitò, intelligitur de venditione aliàs valida. Et
dicit Bal. in l. filiũ. §. ſi qs. ff. de leg. p̃ſtan. ꝙ ſtatutũ faciens
cadere à iure ſuo cedentẽ actionẽ nobili, intelligitur de
ceſſione aliàs valida. Et dicit Bal. in c. tua. poſt prin. de co
ha. cle. & mul. ꝙ ſi ſtatutũ dicit ſufficere ꝓbationem fa-
mæ ad probandum maleficium ꝯ̃ magnates, non intelli
getur de nuda, ſed de comprobata indicijs. Alleg. Bar. in
l. de minore. §. tormenta. ff. de qõ. Et dicit Pau. conſ. 196.
Suꝑ hoc pũcto, ꝙ ſtatutum puniẽs ꝯdẽnatũ, intelligiẽ de
ꝯdẽnatione valida, ꝑ d. §. nõ q̃uis. ẽtſi alio ſtatuto eſſet ꝓ
hibita oĩs interp̃tatio ad ſtatuta. Itelligiẽ. n. de extenſiua,
non de declaratiua, ſm̃ eum, vt ẽt remiſſiuè dixi in c. 2.
verſi. verbũ, Præcisè, ſ̃. eo. Et dicit Albe. de Roſa. in l. de
7 quibus. ibi, & ita fuit terminatum. ff. de legi. ꝙ iuꝛ̃m † de
ſeruandis ſtatutis, intelligiẽ de validis. Et ſunt verba Old.
conſi. 259. impugnãtur. ibi cõfirmatur. Et dicit Pau. poſt
Bart. ĩ l. 2. §. p̃tor. ff. q ſatiſ. cog. ꝙ ſi ſtatutũ dicit, qualiſcũ-
que fuerit ſñĩa arbitri, vel inſtr̃m publicũ, mandeẽ execu
tioni, intelligitur data eius validitate, ꝑ tex. ibi cũ glo. Et
dicit Bal. in l. fi. §. fi. C. com. de leg. ꝙ ſtatutum puniẽs ꝯ̃-
hentes, non ſoluta gabella, intelligitur de ꝯ̃ctu valido.
Latè Lu. cõſ. 434. cum dilucidè. Et dicit Bal. in l. ea qdẽ.
C. ſi manci. ita alie. fue. ne manu. ꝑ illũ tex. ꝙ fruſtratoriũ
factũ pęnã efficaciter nõ cõmittit; qa ex nihilo nihil fit
& alle. Philoſophũ. Et dicit gl. fi. in ca. ſignificantibus. de
of. dele. ꝙ pœna promiſſa in ꝯ̃ctu, intelligitur, ſi contra-
ctus tenebit. Et idẽ dicit ibi Abb. in fi. de pœna appoſita
in cõpromiſſo. Et dicunt ibi Bal. & Car. ꝙ pęna appoſita
per partes ſuꝑ iuriſdõne data ab eis alteri, intelligiẽ ap-
poſita, ſi tenet datio iuriſdõnis. Et eſt alia gl. ſimilis illi ĩ
l. ſed ſi patronus. §. fi. in glo. hac ſ. rõne. ff. ſi quid in frau.
pa. Et dicit gl. fi. in fi. c. cùm cã. n. de teſti. ꝙ teſtimonium
teſtis non debilitatur ex primo eiuſdem teſtimonio cõ-
trario nulliter recepto. & dicit Bal. in l. ſi diuerſa. quaſi in
medio, C. de tranſa. quòd renunciationes appoſitę in cõ
promiſſo, intelliguntur, ſi actus principaliter habebit ef-
fectum, quod extollit Alexan. conſi. 22. Pro quo vide tu
Card. in ca. cùm olim. paulo poſt prin. de præſcri. & pul-
chrè Ful. in d. l. ſi diuerſa. Et dicit Pet. de Anc. cõſi. mihi
405. vltra rõnes & iura. ꝙ menſis datus expectãti poſt ac-
ceptationẽ, nõ currit acceptanti inualidè. Et ne longior
ſim, remitto ad loca, vbi ſunt alia in ſimili, ſed non præ-
dicta. Vide And. Sicu. ĩ c. 2. de mutu. peti. dũ apoſtillat fer
tiliter gl. optimam ad hæc, in c. pro illorum. in verſi. ꝯ̃di
ctores. de præben. de qua dicam ĩ. eo. cãm. ad fi. & vide
additionẽ, quę eſt ad conſilium Ana. 83. & oĩno And. Si.
in d. c. cauſam. ĩ. eo. dum ponit, ꝙ vbi fit mentio de cita-
tione, intelligitur de valida. Faciunt, quæ reduxi de offi.
delega. licet, ꝙ actus inualidus non perpetuat iuriſdictio
nem. Et multa ponit Maria. conſi. mihi 135. prælatus. &
And. Sicu. de fo. compe. propoſuiſti. & Ludo. conſi. 189.
pręſens ſtatuti particula. & pulchrè Alex. in l. j. §. hęc aũt
verba. ff. quod quiſque iur. dum tractat poſt Ang. an iu-
dex, qui tulit ſententiam nullam, faciat litem ſuam.

SED Gl. noſtram cum cõcor. limita ſeptem modis.
¶ Primò, niſi nullitas primarum literarum cauſareẽ ex
eo, qa impetrans ſecundas renunciauerat ipſis primis;
qa tunc de ipſis debet fieri mentio, Abb. poſt alios ĩ. eo.
ad audientiã. lo 2. per illum tex. quia Papa ſciens de tali
renunciatione, difficiliùs dediſſet ſecundas. Tñ in hoc
Abb. tenet poſtea oppoſitum, ĩ. eodem, in noſtra. ibi,
credo ẽt quod de literis, reſpondendo ad c. ad audientiã

quòd ibi consecutus fuerat pensionem mediantibus illis literis, qbus renunciauit. ¶ Limita secúdo mãm, Nisi fuisset facta electio, q̃ nõ esset nulla, sed annullanda: qa de ipsa dẽt fieri mentio. Cal. hoc ti. cõsi. 43. qa, scđm eũ, istud est tale, ꝙ retraxisset, vel fecisset difficiliorẽ principem: secus, si electio fuisset nulla, ſm eũ. Quod vltimum intelligo, nisi vltra nullitatem concurreret qualitas hñs verisimiliter difficultate impetrationẽ: putà, qa ipse impetrans fuisset electus per potentiã laicalem: qa dato, ꝙ talis electio sit nulla, tñ si non exprimitur, nõ valet grã. Abb. de præbẽ. cùm iãdudũ. & dixi ſ. eo. postulasti. ad fi. Dixit tamẽ Car. d. consi. 94. ad fi. cõiter teneri, ꝙ ẽt de electione, quæ tenet, sed est irritanda, non est opus facere mentione. Alleg. gl. hic, & in d. ca. cùm nostris. lʒ aliqui aliter dicant, & minus benè, scđm eũ. Et vide Abb. in d. c. cùm nostris. vbi vr̃ sequi illam gl. Et sentiunt multi ex præallegatis, dicentes, ꝙ ẽt de rescripto elidibili non sit facienda mentio. ¶ Limita tertiò, nisi primæ elidibiles sint literæ ad beneficia; qa de ipsis dr̃ fieri mentio, maximè qñ sũt ꝓpriæ secundò impetrantis, Cal. Bu. & Car. ſ. eo. in nostra. ꝯ glo. ibi, de quo latius ibi per Abb. & Imo. inuicem discordantes: & ibi dicet, versi. de primis inualidis. ¶ Limita quartò, nisi primæ efficiãtur elidibiles post impetrationẽ secundarũ: qa cum scđæ sint surreptitiæ à principio, tacendo de primis tunc validis, non reconualescunt ꝑꝑ superuenięntem defectum primarum. Ab. hic per c. si eo tp̃e. de rescr. in 6. Et hoc tã in literis ad lites, q̃ ad beneficia, ſm eum, nisi primæ corruerunt culpa primi impetratoris, per c. si aũt. ſ. eo. ¶ Limita quintò, nisi primæ sint elidibiles per exceptionẽ tertio competentẽ. Abb. hic per notata in c. mandatum. ubi tractatur, ꝙ exceptio tertio competens, nõ põt à me allegari. & ibi dicetur. ¶ Limita sextò, nisi agat̃ de possessione alterius, nullum tamẽ habente in se colorẽ: qa de ipsa est facięda mẽtio. c. cùm nostris. de conces. præb. & ibi Doc. & in ꝓposito Dom. in addit. ad dictum ꝯsilium Cal. de præben. 29. ubi vult, ꝙ in oĩ impetratione dẽt fieri mentio de alterius possessione, per tex. cum gl. in c. 2. de deci. in 6. & patet in c. dudũ. eo. ti. qa si expositũ fuisset Papæ de possessione, nõ sic de facili cõcessisset rẽ possessam, ẽtsi possessio fuisset solùm colorata: & non est speciale in casu d. c. cum nostris, ſm eum, ꝯ Cal. in d. consi. Adde ẽt Old. cõsi. 232. Casus talis est, aliquis impetrauit. vbi dicit, quod

8 † expectãs põt acceptare beneficiũ vacãs de iure, lʒ non đ facto: & si acceptat, currit sibi tp̃s, de quo in cle. j. de ꝯces. præb. Tñ impetrãs, ꝙ vacat de iure, & non de facto, dẽt facere mentionẽ de illa possessione facti. Cætera de ista possessione dic, vt ibi per Doct. maximè Cal. in sua repe. & dixi ſ. eo. ĩ nostra. 36. corolla. ¶ Limita septimo, nisi qs impetrasset primum rescriptum per malitiosam falsi expressionem: qa non ualet scđm in eadem mã ab ipsomet impetratũ, non faciens mentionem de primo. Rota latè de rescr. 11. Titius ꝯ Seium. in antiquioribus, qa si obijcitur sibi de primo, & ipse allegat talem obreptionẽ, nõ auditur propter turpitudinem suã: secus, si esset obreptio, vel surreptio carens dolo, qa cessat dicta rõ. ¶ Considera in primo casu, qđ si illa turpitudo fuisset detecta in iudicio: qa fortè põt allegari, per id, qđ no. Bar. in l. 2. C. si ser. vel lib. & dixi post Abb. ſ. eo. sciscitatus. ¶ Item cogita, qđ si non fuit vsus primo: qa tenendo, quòd sola impetratio non inducat vitium, vt ſ. tenui, non vr̃ tunc necessaria eius mentio: & si ei obijciatur de illo, replicabit de non vsu. Sed hoc non affirmo: quia si narrasset Papæ de fraude in primo commissa, difficiliùs habuisset secundum.

9 CAETERVM ad multa pręallegata, per † quæ vr̃ actum inualidum nullius eẽ momenti, caue: qa per ea non seqtur, quòd actus nullus careat semper effectu, sed pœna. Est. n. distinguendum ex dictis Car. in cle. 1. 8. oppos. de consan. & affi. & Bal. in l. ea qdem. C. si mãci. ita fue. alie. & Bar. in l. qđ ergo. §. cùm aũt factum. ff. de infa. quòd aliquando lex considerat solũ factum & animum facientis, non autem iuris effectum; & tunc ẽt de actu nullo inciditur in pœnam. l. eum, q duas. C. de adul. d. §. cùm autem. c. nuper. de biga. Et ideo punitur contrahẽs bis matrimonium, primo nõ soluto. Aliquando lex nõ ꝯsiderat factũ, nec effectum animi, sed principaliter effectũ, vt si loquitur ꝑ verba denotantia nõ nudũ factũ, sed effectũ: & tunc data nullitate actus nõ cõmittitur pęna. Facit l. j. in fi. ff. de abige. vbi l. reputat illud esse delictũ. Idẽ, vbi loquitur in conditione, quæ est iuris; quia tunc, nisi conditio existat, nõ cõmittitur pœna. Et ꝙ de iure esset cogitatũ, apparet ex verbis, quæ habent iuris significatũ, vt d. l. ea quidẽ. Et pro primo mẽbro dictæ distinctionis facit, quod no. Bal. in c. tua nos, de iureiur. vbi colligit ex tex. ꝙ ex inualido iuramento cõtrahitur reatus periurij. Et dicit Bar. ĩ l. si qs legatũ. ff. de fal. & Cy. & Sal. ĩ l. j. C. de sepul. vio. & Alb. ĩ 2. parte statu. quæst. 49. ꝙ notarius faciens instrumentum falsum, punit̃, ẽt si aliàs instrumentum esset inualidũ a ratiõe subiectæ materiæ, vel deficientis solẽnitatis. Et dicũt But. & Abb. ſ. eo. olim. ꝑ illum tex. ꝙ falsans literas, quę tñ aliàs sunt nullæ, vel iniustæ, incidit in pœnã falsi. Et dicit Car. in d. cle. 1. 8. q. ꝙ constitutus in sacris ꝯhens matrimonium, punitur ꝑ istũ tex. licèt aliàs matrimoniũ non teneat. Et dicit Io. An. in regula, non est sine culpa. in Mercu. & Bu. ĩ c. causam. lo 1. de testi. & Barto. in d. l. si quis legatũ. & Moder. in lib. Male. fol. 108. ꝙ licèt testis deponat falsum in iudicio nullo, tñ punit̃ de falso b; de quo latissimè ꝑ Maria. in ca. 1. de cri. fal. Et ad hæc facit ca. dispendia. de rescr. in 6. & cle. 1. eo. ti. vbi impetrator rescripti nullius punit̃. Ad qđ possent multa iura induci, dũ furta, & similia puniunt̃, quæ tñ non habent iuris firmitatem, quo ad gestorũ robur, vt ẽt pulchrè ꝑ Lu. ꝯsi. 483. Dubitatur. & ꝯsi. 199. Præsens statuti particula. ibi, ex his. & per Mari. in aurea repe. ca. de multa. versi. vndecima declaratio. de præb. dũ probat illũ tex. procedere, ẽtsi acceptatio secundi curati sit facta ineptè & illegitimè. Et idem Rot. de prob. 13. in antiquis. ¶ No. ꝙ sufficit ꝑ c. eũ, q. de præb. in 6. nisi acceptasset nulliter per excusabilẽ ignorantiã Pau. de Cast. ĩ l. q dotem. ĩ prin. ff. sol. ma. Et sic fortè debet intelligi dictũ ꝯs. Petri 405. ¶ Declara etiam oĩa ſ. cumulata, nisi ꝑ impunitatẽ, seu nõ compromissionẽ actus inualidi remaneret melioris conditionis faciens de facto, q̃ de iure, tum per proximè dicta, tum per id, quod scribit Rota

10 de elec. 7. in antiquis, dicens, ꝙ † interdictis terris alicuius domini, intelliguntur ẽt interdictę terræ, quas tenet de facto. Ad idem ꝯsiliũ Pet. de Anch. mihi 104. cõtra fratres Minores. vbi vult, ꝙ impositio decimarũ facta pro prædijs religiosorum, comprehẽdit ẽt religiosos habentes prędia de facto, & non de iure, maximè ẽt per c. recolentes. ibi, si enim. de sta. mo. ꝙ pulchrè scribendo firmauit But. ꝯsi. 33. vt ſ. solẽniter inducens glo. in cle. 1. in versi. præsidentes. ibi, & licet. de rescr. & in clemen. 1. de deci. in glo. 1. Quas gl. reputat no. & facit, quod no. Alex. in l. j. §. nunciatio. ver. recipit tamen. ff. de ope. no. nunci. Refert Bal. in l. rogasti. in prin. ff. si cer.

11 pet. ¶ Declara etiã prædicta, nisi † agatur de considerando, an quis sit functus potestate iudiciali; quia per sententiam, siue validam, siue inualidam,

a Esset inualidum. *Adde Bal. in l. j. C. de sep. vio. in fi. qui dicit, ꝙ notarius, qui cõficit instrumentum falsum, de iure nõ tenens, non debet puniri de falso, sed pœna extraordinaria.*

b Punitur de falso. *Adde tũ Bal. in l. iurisiurandi. in fi. C. de testi. qui dicit, ꝙ testis non tenetur de falso, qui non iuratus dixit falsum, sed crimine stellionatus; & hoc est, qa iudicium ẽ nullũ, cùm non iuratus deposuit testis. Adde, ꝙ idem tenuit Bal. in l. 1. C. de sepulc. vio. vbi dixit, quòd si testis non iurauit, quo casu dictum eius non habet formam, non punitur, nisi sit talis, cui staretur sine iuramento: tunc enim puniretur de falso, ac si iurasset. l. 1. de ven. inspi. Si verò testis iurauit, & tunc si dictum eius non valet, quia infamis, uel post terminum, vel inimicus, & quamuis eius dictum non valet, tamen punitur de falso. De materia vide Barto. in l. damus. C. de falsis, & Baldum in l. fina. in fine, C. si ex fals. instru. Adde, quid si testis deponit extra articulum, an valeat dictum eius, Vide*

de Bar. in l. si duo patroni. §. idem Iulianus. ff. de iureiu. Adde bonũ tex. in ca. de teste. de testi. & ibi plenè per Ioan. And. Barto. in l. j. ff. de q. Spe. & Io. An. in ti. de teste. §. eo. ver. quid ergo.

est functus potestate, c. in literis. de off.
dele. & l. iudex, posteaquã. ff. de re iud.
Quod procedit in sententijs; sed in alio
actu. putà electionis, vel alterius expedi
tionis cõsistentis in facto per actũ nul-
lũ non expirat potestas, Inn. in d. c. in li-
teris. quẽ sequit̃ Ro. de re iudi. 16. in no-
uis, Old. cõs. 215. orta. circa med. Lud. ꝯ
si. 492. In casu proposito. Bal. ĩ l. fi. C. de
edẽ. ĩ l. qđ qs. ꝓpe fi. C. de procu. ĩ l. si vt
ꝓponis. la j. C. qũo & qñ iu. & ibi Pau. đ
Cas. Et iõ nũcius, q ĩualidè citauit, põt
iterũ citare. Bal. & Alex. in l. qui per salutẽ. ff. de iureiur.
Et ad dictũ Inn. in d. c. in literis, oppone & solue, vt ibi p
Imo. de c. si cõpromissarius. §. j de elec. in 6. & per Bar. in
l. 2. §. j. ff. de opt. leg. & Ale. in d. l serui electione. in fi. prĩ.
de lega. j. soleo referre in d. c. in literis. & opportunè po-
nit Dom. in c. si cõpromissarius. §. j. ad fi. & And. Sic. in d.
c. in lr̃is. & Domi. in c. ne captandæ. de conces. p̃b. in 6. &
in c. 2. de rescrip. eo. li. Et iudex functus officio suo p actũ
nullum, põt ipsum reuocare, qñ illa reuocatio põt fieri
à quolibet, ẽt non iudice, puta relaxare malè carceratũ.
Lud. ꝯs. 220. hæc istorum quinq;. in fi. per l. j. §. Offidius.
ff. ne quis eũ, q in ius vo. est, vi ex. ¶ Declara ẽt oĩa prędi
12 cta, nisi † agatur de excusando aliquẽ à culpa; qm̃ p̃tex-
tu actus inualidi de iure vigentis tñ de facto excusari p̃t,
sicut dicimus, ꝙ consuetudo inualida
a nõdũ reprobata excusat à pęna a. Gl.
trita in c. cùm venerabilis. in ver. mi-
grasse. de cõsue. & ibi pulchrè Abb. cũ
quo concordat in suis terminis Pet. de
Anch. cõs. 46. Consuetudo. & copiosè
Maria. in c. cõsuetudines. de ꝯsue. Old.
cons. 9. ad fi. Lu. sing. 20. An ꝯsuetudo.
Pau. cõs. 279. in fi. Lud. consi. 356. Et sę-
pe illa gl. extollit Ale. ꝯsulẽdo, vt sciãt
rerũ suarũ curiosi notatores. Et soleo
multipliciter eã ornare legẽdo dictũ c.
cùm venerabilis. Possent optimè ad
hoc induci, quæ de decreto inualido
scribunt̃ ab omnib. in d. l. iustè. ff. de ac-
qui. pos. vbi omnino vide Alex. in vlti-
mis chartis. ¶ Declara ẽt prædicta, ni-
13 si † intelligendo dispositionem de actu
valido ostenderet̃ ius alterius ꝯ̃ p̃sum-
ptam voluntatem disponentis; qa tũc
intelligitur de actu inualido. Vñ si dr̃,
Non obstãte collatione alteri facta, in-
telligit̃ de inualida tãtùm, s̃m Cõpos.
* & oẽs * j̃. eo. cãm. & ibi posui, pen. fol.
Benè facit dictũ Inn. in c. dudũ. in fi. de
deci. gustãdo, vt ibi per But. & Alex. la-
tè in l. quãquã. ĩ prĩ. C. de testa. mili. Cre
do retulisse ti. præce. q̃ in ecclesiarum.
14 PERDERE Debet † cãm faciens
aduersariũ citari corã diuersis iudicib.
b p eodem negocio. Gl. fi. in c. cũ dile
ctus. de pur. cano. & in cap. fi. in verbo,
negocio. j̃. eo. & sentit gl. in ca. placuit.
11. q. j. Et firmat hic And. Sicu. per l. tã
collatores. ad fi. ibi, iactura litis. C. de re
mil. li. 12. Idem Gui. de Cu. post gl. in l.
nemo. C. de iuris. om. iu. & Ang. in l. cũ
procurator. §. dñs. ff. de ope. no. nun. &
in l. quamuis. ff. de dam. infe. & Cy. in l.
nulli. in fi. C. de iud. & Io. And. in c. dile
cti. de fo. compe. & sentit Bal. in l. vbi
cœptum. ff. de iud. allegando Cy. vbi s̃.
Contrarium tenet gl. hic approbata p
oẽs; quia lex prima allegata in ea, non
est extendenda, tanquã pœnalis. Et idẽ
firmat Sal. Fulg. & Alex. in d. l. nulli. &
But. in c. j. in fi. de sequestr. pos. & fru. &
Imo. in d. §. dominus. & in d. l. quãuis.

a Excusat à pœna. *Adde tu. Barto. in l. j. ff. qđ quisque iu. vbi dicit, ꝙ iudex, qui iudicauit contra l. tamen ita erat consuetudo, non tenetur illo edicto. Adde tu. ꝙ do. Abb. in ca. cùm venerabilis. de consue. dicit, quòd illud dictum Bar. in tantum est verum, ꝙ si esset etiam consuetudo, ĩ qua excusaret à pœna. Et idem tenet gl. j. in d. c. cùm venerabilis.*

b Coram diuersis iudicib. *Adde, quòd istud procedit, si pars opponit. Vide Bal. in authen. sed nouo iure. C. de ser. fugi. & Bal. in cap. j. de controuer. feu. inter par. Item fallit, quãdo petatur coram iudice, qui non habet iurisdictionẽ vltra partem petitam: quia possum ire ad alium iudicem. Ita singulariter dixit Bar. in l. in commodato. §. duobus. ff. commoda. Adde do. Ias. May. præceptorem meum in l. nulli. C. de iudi. vbi ponit sex alias limitationes.*

& in c. fi. j̃. eo. & Bal. & Sali. in d. l. j. C. de asser. tol. & Lud.
& Alex. in d. l. quamuis. & Abb. in d. c. dilecti. & in c. fi. j̃.
eo. dicens videri casum ibi; qa Papa mandat ibi illũ sim
pliciter condemnari in expensis, & in perditione rescri-
pti. Ergo secus respũ causæ, qđ dicit mẽti tenendũ. ¶ Nõ
obst. d. l. tã collatores. qa ponit spãlem fauorem militię,
sicut in siñ dr̃ in auth. habita. in fi. C. ne fil. p pr̃e, qđ ꝯ̃ue
niens illi legi, cadit à cã, quamuis iustissima, & hoc fauo
re studij. Vnde similes casus non constituunt regulam.
c LX, VBI Cęptum c. allegata † in
15 gl. limitatur p Abb. hic, nisi reus fuerit
cõtumax in iudicio iã cępto; quia con-
uentus alibi non allegabit pendentiã
litis. Alle. Bar. in l. sepulchri. ff. de sepul.
vio. ¶ Adde Io. An. in Spe. de compe. iu
di. adi. §. j. ver. sed pone. Bar. in l. quãuis.
ff. de dam. infe. Pau. in l. quãuis. per illũ
tex. ff. de in ius vo. Abb. post But. de fo.
cõp. ꝓposuisti. ad fi. Pe. de Anc. in repe.
c. postulasti. de fo. cõpe. fol. 36. ibi septi-
mò q̃ro. Abb. in ca. dilecti. de fo. cõpe. Moder. in li. Male-
fi. fol. 9. & latiùs fol. 153. ad fi. Vñ dixit Bal. in l. de die. §.
iubeĩ, in lec. antiqua, ff. qui satis. cog. ꝓut refert ibi Pau. de
Cast. & Alex. ꝙ si remissus ad curiã ep̃alem, super aliquo
incidenti est ibi in mora, iudex primæ causæ põt ad vlte
riora ꝓcedere. Similiter dixit Pet. de Anch. ꝯs. mihi 112.
Magnifice. in fi. ꝙ vbi iudex secularis dolo, vel negligen
tia prætermittit ꝓcedere in crimine mixto, in quo incœ
perat ꝓcedere, põt ecclesiasticus ꝓcedere: qa nihil ope-
ratur p̃uentio, vbi punitio protelatur pp contumaciam
partis. Bar. in d. l. sepulchri. Fortiùs, vbi est contumacia iu
16 dicis. ¶ Quinimò † dixit Bar. in d. l. quamuis. & But. in d.
c. proposuisti. ꝙ etiamsi contumax ad primam citatio-
nem velit purgare moram solutis expensis, & oblato fi-
deiussore de iudicio sisti, si actor non vult, non audietur.
Et licèt Ang. ibi teneat ꝯ̃rium: quia purgata cõtumacia
præuentio reassumit vires, p l. si quis postea. ff. de iudi. tñ
Imo. in d. l. quamuis. sequitur Bar. Sed intellige, secundũ
Pau. ibi, vbi ius actoris esset factum deterius, adeò, ꝙ re-
maneret in damno, non obstante purgatione, per l. & si
post tres. ff. si quis cau. & l. mancipiorũ. ff. de opti. leg. Vbi
aũt nullũ dãnum esset actori, tunc admittatur dicta pur
gatio, scđm Pau. quem sequitur Alex. ibi. ¶ Propter hæc
limitatur sing. iste tex. nisi citatus ex primo rescripto fue
rit contumax: quia non poterit postmodũ excipere, si ci
tetur ex alio. Abb. hic. ¶ Contrarium firmat And. Sicu.
hic, insistens solũ in hoc: qa prædicta procedunt, vbi ci-
tans potuit constituere citatũ in contumacia: qa erat iu-
dex: secus, si non erat iudex, prout hic, per istũ tex. in ver
bo, careat. qđ infert nullitatẽ rescripti ipso iure. Et ideo
non comparens non vr̃ ꝯtemnere, sed denegare iurisdõ
nem, l. non vr̃. ff. de iudi. Vnde dicit Inn. de offi. dele. cum
in iure, ꝙ si reus semper fuit absens, & delegatus proces-
sit eo citato, non tamen facta fide delegationis, põt ille
comparere & opponere de mãdato non intimato: quia
non fuit contumax. Et dicit Ange. in l. licet. ff. de iudi. ꝙ
sñĩa lata ꝯ̃ absentem pro procuratore meo falso, non p̃t
à me ratificari: quia citatio non arctauit aduersariũ, ex
quo ille non erat procurator. Ergo lata ꝯ̃ absentem nõ
contumacem, & sic nulla ratione defectus solennitatis,
l. ea, quę. C. qũo & qñ iudex. Ita dicit se audiuisse à Bal.
& esse verissimum. ¶ Considera tria. Primò, ꝙ ista impu
gnatio procederet, quando rescriptũ primum esset nul-
lum ipso iure. Et in casu nr̃o istud esse põt, qñ eodem tẽ-
pore vtrunq; rescriptum fuit obtẽtum: sed si primò fuit
obtentum vnum, & ad illud fuit contumax, fortè secus:
quia donec secundum fuerit impetratum, ille fuit cõtu-
max. Ergo non põt allegare pendentiam primã, quam
per contumaciam spreuit. ¶ Considera secundò. Posito,
ꝙ primum sit ipso iure nullum, non sequitur pp hoc, ꝙ
allegatio primæ pendentiæ prosit contumaci: quia si di-
cit primum rescriptum ipso iure nullum: ergo præuen-
tio nulla: & sic inutilis: quia debet fieri mentio de præ-
uentione valida, arg. d. §. non quæuis. cum alijs, de quibus
latè

c Vbi cœptum. *Ad quod uide per do. Soci. cons. 195. incip. Circa primũ consultationis articulum. vers. ex quibus patet solutio. circa medium, in 2. parte.*

latè §. Et ideo ista impugnatio And. Sicu. nihil prodest
17 alleganti primam instantiam. ¶ Considera † tertiò: quia ipse nihil allegat, quod verbum Careat, denotet ipso iure. In quo quantum ad proprios terminos huius decret. vide Maria. in c. 2. de mutu. peti. ibi, sed aduerte; quia arbitror. vbi primò dicit, ꝙ verbum, Careat, non importet hoc ipso iure, maximè, quia scd̄ę literæ videntur surreptitiæ, & surreptio ad lites non vitiat ipso iure, j. eo. ad audientiā. Postea arguit in ɔ̄rium: quia hic actor vr̄ per fraudē impetrare: & vbi surreptio est ex fraude, vitiat ipso iure, j. eo. sup literis: Et verbū, Careat, est p̄sentis tp̄is, nō futuri. Et iō cogita, ſm eū. Potuisset allegare gl. ī l. pudendū. C. de postu. q̄ dicit, ꝙ hoc verbū Careat, importat ipso iure. Et sequuntur ibi Ang. & Rap. & And. Sic. in c. si sacerdos. de of. ord. & in c. si diligēti. de fo. cōp. & Cal. de verb. signi. ɔ̄s. x. dicens, ꝙ verbū futuri tp̄is, qñ de sui natura est priuatiuū, importat ipso iure, sicut verbū, Cadat, vel, Careat, & siſia habentia secū priuationem annexā. Et ideo dicit Cal. de feu. ɔ̄s. 6. ꝙ q nō petit inuestituram intra annū & diē, est priuatus ipso iure, pp verbū, Cadat, positū in c. j. quo tp̄e miles. cū si. Et idē de verbo, Careat, dicit Ab. in c. nihil. de ele. p illū tex. cū gl. ī verbo, ptātis. ¶ Contrariū tenet Dom. in c. dispendia. in prin. in 3. no. eo. ti. in 6. p illū tex. vbi post verbū, Careat, addit, Nec pcessus valeat: qđ nō oportebat addere, si illud, Careat, importasset ipso iure. Et idē dicit in seq. notabili. Pro quo vide Math. de Mathes. in suo notabili 112. vbi dicit, ꝙ verbū, Careat, vel, Cadat ab oī iure, indiget snīa a: sec°, si dr̄, Eoipso cadat, vel, Eoipso priuet: quia primo casu istud signū vl̄e, Careat, non qualificat aliud, q̄ res, quibus quis est priuandus: meritò requirit snīa: Sed in scd̄o casu dictio, Eoipso, qualificat ipsum verbū: ideo nō requirit snīa. Quod est notabile, & à paucis tactū, ſm eum. ¶ Tenendo, ꝙ verbū, Careat, rl̄r importet ipso iure, quod fortè est verius, respondet, ꝙ fallit nisi materia subiecta requirat exceptionē, vt p Ab. in c. clericis. ne cle. vel mo. & Sali. in auth. habita. C. ne filius p p̄re. Et in proposito, surreptio ēt dolosa nō vitiat ipso iure lr̄as ad lites. Abb. post alios j. eo. super lr̄is. ibi, tertia rl̄a. & s. eo. cæterùm. ibi, ex his infert. Secus in obreptione dolosa decipiente Papā calliditate, vel inuolucro verborū. Abb. post Inn. j. eo. cum dilecta. ibi, quartū intellectum. Bene differt in vno surreptio non dolosa, à dolosa: quia prima vitiat solum in parte, in qua est cōmissa: scd̄a vitiat totum rescriptū, d. ca. super literis. Sed non ipso iure, vt in locis prædictis. Et dicetur j. eo. ad audientiam. & facit d. c. dispendia, inducēdo, vt ibi p Dom. vbi additur de nullitate pcessus. Ergo literæ valebant. ¶ Ex quibus habes vnā fallentiam ad d. l. vbi cœptum.

a Indiget snīa. a *Ad quod vide Sali. in l. 2. C. loca. & in l. 2. de iure emphyteu. & plene ibidē per d. Ias. May. qui allegat nonnullas remissiones, prò & contrà inter quas refert Bal. in addi. ad Specu. in ti. de elec tenere, quòd non requiratur sentētia, & quod idem consulēdo tenuit Pau. de Cast. in consi. 140. inci. In Christi nomine. in càsu præsenti puto sic dicendum, qđ est aliàs cons. 133. & quod idem tenet etiam Abb. in consilio 174. inci. In causa, quæ vertitur, seu verti speratur inter nobilem virum. & ꝙ domi. Anto. de But. in cap. potuit. infrà, loca. dicit istam esse communē * opinionē. & idem Imo. in cap. fi. de præscri. et in c. ex parte. de fer. In quibus locis reprehendit Ro. tenentem contrarium. Et quòd idem tenet Ang. in §. si verò. in Authen. de non alienan. & Sali. in suo consilio incipien. Dom. Abb. Andegauensis. in 2. dubio. Et ita etiam videtur tenere Bal. in auth. qui rem. C. de sacrosan. eccles. & Alexan. in cōsilio 322. incip. Circa processum.*

ADDITIO. Et vide ad dicta de verbo, Careat, q̄ dixi j. eo. Rodulphus. ver. latæ snīæ. ¶ Fallit secūdo d. l. vbi cœptū. vbi primus iudex est negligens, ētsi modò offerat se ad diligentiā. Bar. Imo. & Lud. in l. quamuis. & Ab. in ca. dilecti. de fo. compe. Non obst. c. si à iudice. de appella. in 6. per qđ Ang. tenet ɔ̄rium in d. l. quamuis. quia ſm Imo. & Ludo. ibi loquitur, vbi iudex actualiter grauauit, nō vbi neglexit ius dicere. Quę duo differunt: nam primo casu appellatur, secundo aditur superior per querelam, c. 2. de excep. in 6. l. fi. C. de temp. appel. ibi, tarditatem iudicis querela, &c. Tñ pro Ang. facit: quia, ſm Alex. ibi, eadem rō vr̄, siue grauet, siue sit negligens, & licèt à tarditate non appellet, tñ vbi ter requisitus non est diligens, pōt appellari. Io. And. de appel. dilecto. Abb. eo. ti.
18 ex parte. lo vlti. ¶ Fallit tertiò, qñ † qs non pōt conseq effectum iustitiæ corā primo iudice pp impotentiā de facto ortā. Abb. & Ana. de homi. postulasti. p illū tex. Vnde dicit Bal. de mili. vasal. q contu. est, in conclu. feu. conclusione x. ꝙ qñ quis non pōt consequi effectum iustitiæ corā inferiore, pōt adire superiorem, ēt per simplicem querelam, licèt sit inchoatū iudicium corā inferiore, & cessat lex, vbi cœptum, ſm eū. ¶ Fallit quartò, respectu iudicis, cui non obstat d. rl̄a, q̄ procedit respū partium. Io. Mona. & Io. And. in c. accusatus. de hære. in 6. & sequitur ibi Domi. in §. de quæstionibus. quia inquisitor non intromittit se de vsuris vt ibi: tñ se intromittit in foro pœnitentiæ: quia pęnitentia non est illis fructuosa sine vsurarum restitutione: sed in executione iudiciali nō pōt se intromittere, sed ipsam faciet ordinarius. Et dato, ꝙ inquisitor de ipsa cęperit se intromittere pp concomitantiā purgandę heresis, tñ expediri hēt per alium, nō obstante. l. vbi cęptum. q̄ loquitur, vbi non fit pręiudiciū iurisdōni alterius. Quæ verba extollit Bal. ī c. hac edictali. §. ad hæc. de pace iur. firman. & Ana. in d. ca. postulasti. ¶ Fallit quintò, nisi superueniat vrgens necessitas, putà potestas inceperat pcedere, modò illud officiū est sublatum: quia tunc cognoscet capitaneus. Bar. & Ang. in d. l. vbi. per l. sed & si restituatur. §. sed & si dies. ff. de iudi. ubi Bar. no. casum, in quo iudicium apud vnum iudicem cęptum, pōt per aliū prosequi & perfici, & illum tex. in verbo, intra prouinciā trāsferatur. Per quem idē infert Bal. ibi, dicens, ꝙ necessitas ibi facit, vt iudiciū transferat̄ de vno iudice in aliū diuersi fori, & repetit illud de officio cassato. Propter qđ dicit ibi Ang. ꝙ quādo pastores, quos tenebat ecclesia Perusij, recesserunt ab aula, lites inchoatæ corā eis fuerunt ex eisdem actis terminatæ corā alijs. ¶ Fallit sextò, nisi citatus posset declinare iudicium per priuilegium suū. Bar. & Ang. in d. l. vbi cęptū. ꝙ licèt sola citatio faciat dici iudicium cęptum, tñ hoc ēt verū, vbi citatus hēt plures iudices paris iurisdictionis, nec ipse hēt priuilegium declinandi aliquem: secus si pōt declinare. Exemplificant in scholare, iuxta auth. habita. C. ne filius pro patre. Et idem dicit ibi Ang. vbi iudex recusat̄, vt suspectus. ¶ Fallit septimo, vbi sunt delegati cum cl̄a, Quòd si non oēs. vel cū cl̄a, Quod vos vel alter vestrum. Ang. in d. l. vbi cęptum. per c. cum plures. de of. dele. in 6. vbi vno tunc impedito, alius se intromittit, & vr̄ ista fallentia satis conformis quintæ. ¶ Fallit octauò in crimine hæresis: nam ɔ̄ eundem de eodem plures inquisitores possunt ferre snīam, Ang. in d. l. vbi cęptum. volens allegare c. per hoc. §. j. de hæret. in 6. Et si discordant, recurrit̄
19 ad Papā, vt ibi. ¶ Fallit nonò, si † non excipitur: quia tenebit processus factus coram duob. Inno. ti. p̄ce. cum M. & ibi posui, in versi. extra gl. ¶ Fallit decimò, vbi primū iudicium est cœptum corā arbitro: nam possum te conuenire corā ordinario, & soluitur compromissum, soluta pęna in eo apposita, l. si quis rem. ff. de arbi. quia snīa arbitri non habet in se efficaciā, nec inducit actionē, vel exceptionem, si ɔ̄ueniens est paratus soluere pęnam, l. 2. ff. de arbi. Secus, si ex forma statuti laudū haberet efficaciam, & posset mandari executioni, sicut snīa in agendo & excipiendo; quia si arbiter absoluisset, haberes exceptionem rei iudi. Et ideo conuentus coram ordinario, poteris excipere de pendentia compromissi. Pau. latè in l. pecuniam. ff. si cer. peta. dicens, istud esse quotidianum, & se vidisse pluries dubitari. Et ita intelligit Bar. in l. qui fidem. ff. de transa. Tamen idem esset, quando essemus in casibus, in quibus ex sententia arbitri oritur de iure actio, vel exceptio; putà, quando est electus sine pœna, & tacitè, vel expressè, non reclamatur; & in alijs casibus notatis in l. cum antea. C. de arbitr. & in l. 2. ff. de arbit. secundum Alexan. in d. l. pecuniam. Subdit tamen, quòd

a In casibus. *Adde tu, an l. vbi cœptum. ff. de iudi. vel l. cum quædam puella. ff. de iurisdi. om. iudi. habeat locum in clerico? Vnde videndũ est, an de gestis ante clericatum possit clericus conueniri coram iudice laico? Vide per Io. And. in c. vnico, de obliga. ad rō. & do. Abb. in c. proposuisti. de fo. cōpe. in fi. Adde Bar. in l. j. ff. de pæ. vbi dicit, ꝙ si secularis cōmiserit delictũ, et post condemnationē efficiatur religiosus non mutat forum, sed iudex secularis potest exequi. Intellige tamen facta prius degradatione ab episcopo. Ita Barto. ibi in d. l. j. Sed episcopus sapiens non faciet. Ergo erit in protectione ecclesiæ. Limito tamen, nisi iste fecisset votum intrandi religionem ante commissum delictum. Isto casu non potest puniri à laico, quia votũ retrahitur. Ita Bal. in l. j. C. an ser. ex suo fa. Et si non posset probari, statur iuramento suo. Facit, ꝙ etiam procedit in eo, qui est ĩ. annum professionis. Ita Ang. in l. 1. ff. de pæ. Maius dubium est, laicus commisit delictum, & antequā feratur sententia, intrat religionem an laicus eum condemnare potest? Barto. in l. j. ff. de pæ. dixit, ꝙ sic. Ita Bal. in l. officiales. & in l. qui crimen. C. qui accusa. non pos. Adde ad ista, clericus in minoribus duxit vxorem, sed fuit prius citatus per iudicem ecclesiasticum, de quæstione ista vide dominum Abbatem in d. c. proposuisti. in fi.*

ꝙ Pau. aliter scripsit in d. l. q fidem. & ꝙ iste punctus requireret altiorē indaginē. ¶ Fallit vndecimò & vltimò ĩ ca a sibus a, in quibus effectus clericus non pōt amplius cōueniri coram seculari, ēt de causis cœptis: qui casus colligi pñt ex notatis per Bar. in l. j. ff. de pęnis. & Io. And. & But. in c. j. de oblig. ad rō. & profundè per Pet. de Anch. in disputatione, laicus quidā pp homicidiũ. in primo dubio, cũ concor. de quib. dixi in c. fi. ĩ 8. fal. ti. proxi latè Pet. de Anc. in rła, ea quę. vers. decimotertiò quęritur. de regu. iu. in 6. copiosè Moder. in lib. Malefi. fol. 180. in prin. & clarè Nico. de Nea. in l. idem Vlpianus. §. fi. ff. de excusa. tu. & Ana. in c. ad falsariorum. de cri. fal. Quæ loca pone cum alijs allegatis in d. ca fi. vltra Alex. in l. nemo pōt. ad fi. de leg. j. ¶ Extra dictos casus remanet firma rła d. l. vbi cęptum. quę pcedit ēt, vbi est aliud factum, qđ alibi incipit discuti, tñ trahit originē ab eo, de quo antea fuit cœptũ: putà, si de plurib. vulnerib. simul illatis cęperit agnoscere vnus iudex: qa de alijs nō cognoscet alius. Bal. in c. j. de cōtro. feu. apud pa. termi. ne iudicũ diuersitas pplexionem inducat, arg. l. q de crimine. C. de accusa. Similiter si accusaui percussorem corā capitaneo, & auxiliatorē coram potestate, pōt auxiliator petere se remitti ad capitaneũ, tanquā ibi sit cępta materia. Et generaliter dicit Bal. idem, vbi obstaret exceptio rei iudi. qa tunc semper pōt opponi de pendentia processus, aliàs non, & facit, qđ dixi s̃. 10. fal. Amplia ēt d. regulam in his quæ sunt voluntariæ iurisdictionis. Lap. allega. 78. vacante ecclesia. Est tex. in l. j. circa prin. ff. de of. ꝯsul. Cætera dic, vt p Scribentes in d. l. vbi cęptũ. Quib. adde pdicta nullibi ita reducta. ¶ Vltimò ponderāt hic Butrig. Imo. & Dom. verba Inn. hic, ꝙ ēt ad cōmodũ partis b iudex pōt se fundare ex officio super his, q̄ constāt sibi ex actis, licèt pars non opposuerit, neq; petierit, sicut hic cōstitit Papæ impetrātē fuisse malè versatũ in vtroq; rescripto. Vñ inducit carentiā vtriusq; non petitā ab abbate; qa quod ꝯstat ex actis, dr̃ notoriũ. Inn. de ap. ex insinuatione. & in c. p tuas. de testi. Habet̃ de verbo. signi. olim. Et in notorijs pōt iudex supplere ex officio, ēt ad vtilitatē partis, per istũ tex. & dictũ Inno. ¶ Adde Bu. & Abb. in ca. bonæ. lo 2. de postul. pla. Bal. in rub. C. de manu. vin. Abb. in c. constitutus. de relig. do. in c. Raynutius. de testa. Bal. & Ang. in l. fi. ff de pe. hære. glo. & Scribentes in l. vbi pactum. C. de transa. Quæ loca latè extendit hic And. Sicu. Omitto: qa satis dixi s̃. eo. cùm ordinem. in j. declaratione ad gl. in cle. appellanti. de appel. Ponit etiam de hoc Butrig. in ca. cùm dilectus. de consue. Domi. in c. indemnitatibus. §. sanè. de elect. in 6. Ang. cō sil. mihi 120. in Dei, & ca. Viso libello. Imo. ĩ. eo. super literis & Car. in c. exceptionem. in prin. de excep. & ibi Abb. Bal. in l. edita. C. de eden. in repe. Pad. Imo. & Alexā. in l. 4 §. hoc autem. ff. de dam. infe. Abb. in ca. cùm inter. in fi. de consue. Ana. de simo. licet Heli. ad fi. Et in dictis locis facias mentionem de decisione Doctorũ hic, q̄ non est trita. Facit quæstio posita per Scribētes in l. scire debemus. ff. de ver. obli. si petij 50. & pbaui de centũ, qualis erit sentētia?

b Ad cōmodum partis. *Adde tu, ꝙ cōis * opinio est in contrarium, quæ dicit, ꝙ si pars non petit, iudex ex officio suo non debet supplere. Et primò tenuit Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. in versi. quæro, vtrum. per l. 4. §. hæc autem. ff. de damno infe. quem sequitur Ang. ibi, in prin. d l. admonendi. Ant. de But. in c. fi. de iureiu. quāuis do. Abb. ibi in d. c. fi. tenuit contra Bar. Et ad motiua domi. Abb. Salice. respondit in l. in bonæfidei. C. de rebus credi. Adde tamen, ꝙ cōtrariũ tenuit domi. Alex. de Imo. & secutus fuit opinionem do. Ab. de quo valde miror, licèt de Bar. & alijs nullam faciat mentionem, in cons. suo 53. inci. In causa vertente inter Michaelem. vbi dicit, ꝙ iudex pōt ex officio suo deferre iuramētum ēt parte non petēte. Vide ibi latiùs. Ego aũt teneo opi. Bar. & eam probo pulchro fundamēto, & valde vtili ad infinita: nam omnes leges & omnia statuta, quæ verbis præcisis cogunt iudices aliquid facere respicientes priuatum cōmodum, debēt intelligi, si petatur à parte, aliàs iudex ex officio suo non pōt facere. Gl. est & canon in c. fi. infrà eodē ti. & ibi do. Abb. qui expressè tenet contra aliam suam opi. quam tenuit in c. fi. de iureiu. Et per illam gl. dicunt Anto. de Butr. do. Abb. & alij ibi, quòd statutum disponens, quòd capitaneus, qui est ignarus iuris, teneatur ferre sententiam cum consilio sapientis, tale statutum intelligitur parte petente: Vel si statutum dicit, quòd potestas teneatur compellere agnatos ad compromissum, intelligitur si eodem modo, si statutum dicit, quòd iudex teneatur terminare causas ĩ. certum tempus, intelligitur parte petente, aliàs non. Sequitur do. Alexan. consilio 83. incipiente, In causa vertente, & in consilio suo 264. incipien. Viso processu vtriusque partis. Pau. de Cast. in l. properandùm. C. de iudi. Ad idem facit tex. in l. peto. §. fi. ver quod si cautio non fuit desiderata. ff. de lega. 2. Quem tex. multùm no. Pau. de Cast. ibi ad fi. & dicit, ꝙ aliquādo allegauit ad qōnem statuti Patauini disponentis, ꝙ appellans vel petens restitutionem, debet cauere cũ fideiussore de restituendis expensis, et aliter processus factus nullo modo valet, quod tale statutũ debet intelligi, si talis cautio fuit petita à parte tũc, & non præstita, processus postea factus esset nullus, aliàs secus. Quod dicit tenendum menti, quia pluries habuit de facto. Sequitur domi. Alex. in cōsilio 579. incipi. Visis narratis. circa prin. Ad idem facit tex. in l. debitoribus. in princi. in versicu. petentibus. ff. de re iudi. per quem textum notant Ang. & Alexan. ibi, quòd quadrimestre tempus, quod l. iubet condemnatis indulgeri, ita demum indulgendum est, si ab eo petatur. Ad idem quartò facit, quod egregiè consuluit Ang. in consilio suo 140. incipiente, Quidam Matthæus. ꝙ statutum disponens, ꝙ priores teneantur causam appellationis committere sub certa pœna, intelligitur, si fuerit postulatum à parte. Ad idem facit textus in l. prima, §. finali. ff. de iure deliberan. vbi licèt tempus statutum hæredi sit arbitrarium ad deliberandum, tamen requiritur ꝙ à parte petatur, & est bona gl. in c. cupientes. in versi. contempserit. de elect. in 6. facit benè textus in l. si quis filius. §. stipulatur. ff. de colla. bo. & tex. in l. 2. § quod ait. ff. quorum leg & textus in l. j. §. non exigit. ff. vt leg. no. caueatur. Hinc videmus, ꝙ licèt in l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. dicatur, ꝙ offerri debet ab emptore pretium, ille tex. intelligitur, si petatur à creditore. Ita Bal. in l. 2. C. de his, quæ pœnæ. no. in l. vnica, C. ne lice. ter. prouo.*

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum impetratum ad beneficium, non valet, non faciens mentionem de beneficio impetrantis.*
2 *Impetratio dicentis se clericum, valet si defert tonsuram, & gerit se pro clerico, licèt nullum ordinem habeat.*
3 *Bona nouitij defuncti applicantur monasterio.*
4 *Destinatus ad clerum, si impetrat tanquam clericus, an valeat impetratio.*
5 *Locus gaudet priuilegio, eo ipso, quòd est ibi lapis primus positus per episcopum.*
6 *Potentia & nobilitas habentur in consideratione in beneficiorum collationibus.*

7 *Electores quidam redarguti, quòd elegerant hominem ignobilem, responderunt: Petro piscatori successorē q̄rimus, non Augusto.*
8 *Nobilitas quot modis, vel qualiter, accipitur in præsenti capitulo.*

CAPITVLVM XVII.

1 CVm adeo. ¶. Non † valet rescriptū ad bn̄ficiū impetratū nō faciens mentionē de bn̄ficio impetrantis. Canonicus impetrans bn̄ficiū, facta mētione canonicatus, & nō p̄bendæ, nulliter impetrat: q̄a pōt esse, ꝙ canonicus est, & nondū p̄bendatus: iō supplicatio sua non informat plenè Papam. Abb. hic post Ro. & sequit̄ simpl'r And. Sic. Adde Rotā in isto ti. 66. in antiquis. & de præb. 2. in antiquioribus, vbi idem tenent, dicētes: secus, si fit mētio de p̄benda tacito de canonicatu: quia hoc non nocet, cum esset ratio prædicta. Adde Ro. in isto ti. 33. in nouis. Itē quidā habens. ubi latè firmatur, ꝙ non sufficit dicere se canonicū: q̄a iura canonicalia & iura p̄bendalia sunt distincta. Et iō ꝺ isto iure tp̄ali dicendum est in literis: q̄a eius expressio potuisset alterare animū ꝯcedentis. Limitant hoc ꝓcedere in p̄bendis distinctis; secus in non distinctis, ubi q̄s ꝯsequit̄ præbendam eo ipso ꝙ habet canonicatum, c. fi. de ꝯcess. p̄b. in 6. Et iō cùm sint annexæ canonicatibus, & sint de iure & pertinentijs ipsorū, non est opus dicere de præbēdis. ¶ Cōtra prędicta latè insurgit Pet. de Anch. in regula, accessorium. ibi, & prædicta faciunt ꝯ̄ quandam decisionem Rotæ. de reg. iu. in 6. q̄a verisimiliter Papa putat istū esse canonicū præbendatū, ex quo p̄benda est accessoria ad canonicatum. Et q̄a collato canonicatu dr̄ collata præbēda, vt satis dixi ti. præcedenti, cū M. ¶ Itē non presumitur canonicus solo noīe, sed re: q̄a uerba cū effectu intelliguntur, de cleric. non resi. relatum, cum si. Neq; placet sibi differentia, an p̄bendæ sint distinctæ, vel non: q̄a non minus est debita distincta, q̄ indistincta, vt ibi latius per eum. Et ꝯ̄ Pet. de Anch. non insurgit pro cōi alius, quem viderim. ¶ Considera tria. Primò: q̄a licèt præbendæ distinctæ sint annexæ canonicatibus, tn̄ istud ē facti, & Papæ incognitum, c. j. de ꝯsti. in 6. Ideo exprimendo simpliciter se canonicum potuit Papa credere, qđ eēt canonicus, vbi prębendæ sint distinctæ, prout cōiter est. Vn̄ fortè limitatio Rotæ nō procederet. ¶ Cōsidera secūdò: q̄a rōnes Pet. de Anch. non vrgent: nā fateor, ꝙ præbenda est accessoriū ad canonicatū, sed non omni tp̄e. Vnde postq̄ aliquis est receptus, dicitur canonicus, & expectat præbendā tanq̄ accessoriū tunc separabile. Vn̄ possit credere Papa, ꝙ esset canonicus super numerarius, nondū præbendatus, nec hēt certam credulitatē, quòd sit prębendatus; q̄a istud est facti. Non obst. ꝙ collato canonicatu videatur collata præbēda, etiamsi aliud non dicatur: quia fateor, qn̄ præbenda vacauit simul cū canonicatu: sed si non vacat, secus, & ita arg. non concludit. ¶ Considera tertiò, quòd dicendo se canonicum, oportet etiam dicere valorem præbendæ. Dixi s̄ eo. ad aures. Ideo de necessitate habet exprimere se prębendatū. Et ita etiam Dom. in repe. c. postulasti j̄. eo. ibi, undę cęteris omissis, allegando istum tex.

2 DE DESTINATO ad Clerum † dicitur, ꝙ valet impetratio dicentis se clericū, si defert tonsurā, & gerit se pro clerico, lꝫ nullum ordinē habeat. Compost. hic, & gl. in c. 2. de insti. Facit dictū Pau. cons. 31. Videtur, ꝙ dicta sententia. vbi dicit, quòd si statutū prohibet nō ciuē emere in loco immobilia, sufficit, ꝙ aliquis sit ciuis tempore traditionis, licèt nō tp̄e ꝯ̄ctus. Facit l. j. §. fi. ff. de bo. pos. ex test. mili. Et dicit Spe. de ac. & pe. §. super actionibus. vers. sed nunquid scholaris. quòd licèt tales literæ non valeant, tn̄ assumunt vigorem, si postea iste ordinetur. Et fuit opi. Clementis Papæ IIII. secundum eum. Et ista pro Compost. alleg. hic An. Sic. ¶ Addatis ad idē Rotā de ꝓba. 11. in antiquis, No. ꝙ clericus. vbi dicunt ꝙ non clerico reputato clerico propter habitū & tonsurā & animi destinationem, potest conferri beneficium. Alle. Cōp. hic, & Lu. & gl. in d. c. 2. ¶ Adde ad idē verba Au. c. in c. si quis suadēte. 17. q. 4. ꝙ ille, qui nullum ordinē habet, sed tn̄ coronā portat, & est clericus animi destinatione, gaudet priuilegio illius canonis. Alle. no. per Lud. in d. c. 2. Postea dicit B. Hispanus contrà: & eū alibi sequitur Arch. vt j̄. allegabit̄. Ad idē l. 4. cū gl. ff. de fundo dot. vbi fundus destinatus ad dotē, dicit̄ ante matrimoniū fundus dotalis & inalienabilis. Sed dic, ꝙ ibi erāt contracta sponsalia, quæ faciunt rē esse quasi dotalem, quo ad prohibitā alienationem, vt dicit gl. fi. in prin. in l. de diuisione. ff. sol. mat. ¶ Ad idē qđ no. Bal. in l. ex facto ꝓponebatur. ad fi. ff. de hære. insti. dicens, ꝙ si quis legat vestes, quas habet in domo, veniunt q̄ erāt extra domū factæ de nouo, tn̄ erant destinatæ ad vsum vxoris, cui legabant; quia videtur esse in domo ꝑꝑ destinationē & ꝓpter finale propositum testatoris. Facit cons. Alex. 16. Viso ti. Ad idem tex. ī l. & si non sunt. §. q̄d ergo. ff. de au. & ar. le. vbi appellatione argenti, venit argentū cęptū fabricari, lꝫ nondū factū. Et ibi gl. ponit ꝯcor. prò, & ꝯ̄. ¶ Ad idem Rota de testa. j. in antiquioribus, dicēs, ꝙ pro bonis destinatis ad ędificationē ecclesiæ pōt peti restitutio in inte. iure ecclesiæ, licèt nondū sit ecclesia ædificata: sicut partus conceptus in his, q̄ concernūt eius pręseruationē, vt producatur in esse gaudet priuilegio iā natorū, arg. l. p̄gnantis. ff. de pę. & l. si quis in vtero. ff. de sta. ho. De hoc tn̄ j̄. aliter. ¶ Ad idem, qđ no. Dom. in c. pōderet. ī fi. l. dis. & in c. cum illis. §. j. de p̄b. in 6. dicens, ꝙ deputatus ad officiū scribendi in cācellaria Papæ, nō mentit̄ appellādo se scriptorē, licèt nōdū cępit scribere. Et sequit̄ Maria. in c. de multa. de p̄ben. ¶ Ad † idē plura, de quibus per Pet. 3
de Anc. ꝯs. mihi 65. ꝯtra donationē. ad fi. dū vult, ꝙ bona nouitij defuncti applicent̄ monasterio: a q̄a animi destinatione religiosus erat. Soleo ponere in c. in p̄sentia. de ꝓba. post alios ibi. ¶ Ad idem, qđ no. Albe. l. j. in §. j. de of. præfe. vrb. dicēs, ꝙ licèt legato frumento, qđ est in ciuitate, non veniat, ꝙ est ruri, l. nā qđ. §. si ita legetur. ff. de pe. le. tamen fallit, vbi est ruri cā custodiæ, & solet deferri ad ciuitatem: q̄a per hanc destinationem veniet in legato, ac si esset in ciuitate, p l. si ea. de leg. 2. & alia. Et idē no. ēt Bal. ī d. l. j. vt retuli j̄. e. Rodulphꝰ.

CONTRARIAM PARTEM, 4
* Quòd † impetratio non valeat, firmant hic oēs * Doc. & in d. ca. 2. de insti. vbi Cal. impugnat dictū Clemētis IIII. relatū s̄. post Spe. per c. si eo tp̄e, de rescri. in 6. per quod patet, ꝙ nō sufficit habilitatio superueniens. Et ibi Cal. dicit, fuisse determinatū Bononiæ, ꝙ si dicit, Qui cupit militię, & c. si recipiatur talis in canonicū ante clericatū, valet receptio, per l. si. ff. de mil. test. Sed ipse tenet ꝯrium, & sequitur Domi. hic, per l. ex eo. ff. eo. ti. ibi, ex tp̄e, quo in numero relatus est, non antè. Respondent ad d. l. fi. ꝙ ratio eius non est, q̄a de proximo sit cingēdus, sed q̄a decessit in loco hostili, ad quem missus erat ex cā, & ideo priuilegiū militis in testando prorogatur ad talem, etiam dato, ꝙ non intenderet accingi militiæ cingulo. Pro ista opi. adducit And. Sicu. l. nulli. C. ne sanctū baptis. per quem dicit ibi Bar. ꝙ si ille, qui stetit in ciuitate x. annis, dēt tractari, vt ciuis, interim non tractabitur, vt ciuis. Ad idem, qđ no. Bar. in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. ecc. dicēs, ꝙ bona morientis intra annū ꝓbationis non sunt monasterij, de quo latiùs per And. Sicu. in c. 2. de testa. facit c. beneficium. cum gl. de regu. iu. in 6. Respondet ad consilium Pau. præallegatum, quòd ibi satisfiebat menti statuti,

a Applicent̄ monasterio. *Adde tu, an bona nouitij morientis ante professionem tacitā, vel expressam sint applicādā monasterio? Inuenio, quòd Cy. & alij in auth. ingressi. C. de sacrosan. ecc. tenuerunt, ꝙ sic ex ista ratione, q̄a ibi videtur mori, vt monachus. Idē tenet Ant. de Bu. in c. in pręsentia. de ꝓbatio. Adde, ꝙ Bar. in auth si qua mulier. in fi. C. de sacrosan. eccle. pro opin. Cy. & aliorum dicit esse casum in c. fi. de success. ab intes. Tamē ibi non firmat pedes. Do. Abb. in d. c. ī præsentia. de proba. in vers. itē est dubium. distinguit ꝙ si nouitius intrās dedit bona sua monasterio expresse, ꝙ opi. Cy. & aliorū potest sustineri: si verò expresse non contulit, sed simpliciter ītrauit causa probationis, succedūt proximiores, & non monasterium, cùm isto casu non fuerit religiosus cum effectu, c. religiosæ.*

gios. de sen. excō. in 6. & maximè, quia adhuc habet facultatem testan di. Et ista opi. magis mihi placet, tanquam æqua; qa non constat de expressa voluntate ingredientis, quòd perseuerare volue rit in religione.

quæ erat, quòd non subeūtes onera nō possent acquirere, & sic q percipit fructus, subeat merito onera, sufficit, ꝙ tpe, quo percipiet fructus, possit graua ri pro oneribus, vt ciuis. Saluatur opi. Compos. in laico sanctæ vitæ, ꝑ tex. i. §. his oībus. 56. dist. ſm And. Sic. Addit is pro cōi opi. tex. cum gl. in l. si nondum. C. de fur. ubi res destinata aīo & uoto, vt sit sacra, non habetur ꝑ sacra ante ꝯsecrationē. Et ibi dicit Bal. ꝙ aliqd nō recipit determinationē ab eo, qđ erit, sed ab eo, qđ est. Ideo lꝫ testōr mandet fieri ecclesiā in domibus suis, non tñ est ecclesia. Et facit ad notata in cle. si. de resc. ſm eū. Pro quo vide Rotam đ preb. 17. in antiquioribus: & de iure pat. 10. in antiquis, vbi habes latè, ꝙ d. cle. si. hēt locum in beneficio nondū ꝑ epm confirmato, lꝫ patronus ipsum fundauerit, & do tauerit, appositis ēt ꝯdōnibus, & modis, quibus volebat eū regi; multa allegans prò & ꝯ, seruientia ad materiam istā: & specialiter dictū Inn. de sepul. abolendę. vbi dixit, ꝙ lꝫ sepultura non possit vendi, vt ibi, tñ vas lapideum, vel ligneum destinatū pro sepultura, pōt vendi. Et istas decisiones adde ad Car. in d. cle. si. quasi in fi. vbi idem tenet, dicēs post Pau. Secus, si beneficium erat creatum, lꝫ non dotatum tpe datæ. Similiter Dom. in c. j. ad fi. de restitu. in integ. in 6. tenet ꝯ Rotam, vbi s̄. quòd in causa bonorum, quæ testator reliquit pro ecclesia ædificanda, non pōt peti restitutio in integrum; quia iura loquunt in illa materia de ecclesia, & ibi nondum erat ecclasia. Et facit ca. sicut ex literarum. de homi. vbi non est irregularis, nec homicida, qui interfecit partum nondum vi uificatum. ¶ Ad idē, quod nota. in c. ecclesia. de immu.
5 eccle. vbi habetur, ꝙ † locus gaudet priuilegio ecclesiastico, eo ipso, ꝙ est ibi impositus per epm primus lapis, adeò ꝙ non possit ad humanos vsus redire: antea verò non gaudet dicto priuilegio, lꝫ destinatione animi sit đ putatus, ut sit ecclesia, secundū Dom. ¶ Adde ēt Arch. 12. quæst. j. §. fi. vbi sequitur hanc opinionē contra Com post. dicens, Bonifacium VIII. seruasse eam in persona sui nepotis. Et refert ēt ibi Ioan. de Fan. Et idem Host. in sum. huius tit. §. quæ possunt obijci, ver. professio certa. dicens, laicum incapacem beneficij. Et idem Abb. post alios in c. ex literis de transac. per illū tex. Et ibi ponit de remedio illius clausulæ, qui cupit militię, &c. Benè facit l. cætera. §. sed si parauerit. ff. de leg. j. vbi destinatū habetur pro impleto. Vñ res legata vt adiungatur ædibus, pōt alienari anteq̄ sit adiūcta, & ꝓhibitio senatuscōsulti de non alienando res affixas ædibus, nō hēt locum in rebus ad id destinatis. Vnde dicunt ibi Bal. Ang. & Imo. ꝙ si cōsuetudo est, quòd mortua vxore mobilia spectēt ad virum, immobilia verò ad hęredes vxoris, licet pecu nia sit destinata ad emptionē prędiorum, erit viri; quia destinatio non attenditur, nec habetur pro facto. Non obst. l. 3. §. qd ergo. ff. de contra. iu. tut. vbi vr̄, ꝙ pecunia deposita ad emptionem prædiorū, non possit alienari si ne decreto, sicut nec res immobilis, đ quo tex. exclamat Lud. in l. si ex legati cā. de verb. obliga. & And. Sic. in repet. de reb. eccle. fol. 30. & ibi, in quantum superius, quia rn̄det Alex. in d. §. sed parauerit. & in l. j. §. fuit quæsitum. ff. ad Treb. ꝙ non dr̄ ibi, ꝙ vt illa pecunia deposita possit haberi per tutorem, requiratur illa solennitas, quæ re quiritur in alienatione rei immobilis, de qua in l. magis puto. §. ne passim. cum si. ff. de reb. eo. Solum dr̄ ibi, ꝙ tu tor, qui erat creditor pupilli, fuit in culpa, si non fecit co gere illum depositarium per iudicem, vt de illis pecunijs depositis sibi satisfaceret. Ideo non pōt tutor pro se sibi exigere vsuras pecunię sibi debitæ antequàm negle xerit exigere. Et reprobat Alex. in d. §. sed si dicta Albe. in 2. parte statutorum. quæst. 205. Item habeo duas pulchras qōnes, &c. vbi plura allegat in hac materia destinationis, quæ reuera vr̄ brocardica, vt ēt dixit Alexan. consi. mihi 461. Aliàs de facto consultus respondi, &c. vbi vide. Et pulchrè etiam scribit Francis. de Aret. consil. 6. ostendens, quantum debeat esse approximata causa ad effectum, ad hoc, vt destinatū dicatur pars eius, ad quod destinatur. Saluatio And. Sicu. de laico sancto nō est bona; quia, vt dicit Arch. in d. §. his oībus, illa fuerunt miracula diuina non trahenda in consequentiam, vel fuit cū illis dispensatū. ¶ Pręterea non esset possibile pra cticare istam saluationē: quia loquimur in impetrante, & iste actus impetrādi sapit ambitionem, ergo repugnat sanctitati, quæ vult, ꝙ quis non debet se ingerere, sed vel le reuocari, sicut Aaron, 8. q. j. Moyses, & c. licet. & c. qui episcopatum. cum multis aliis, de quibus ibi. Et ista nota qa possunt ēt seruire ad alia, nec legi alibi accumulata.

6 NOBILITAS, Et potentia † habentur in consi deratione ī collationibus bñficiorū. Gl. & Doc. hic. Idē ī p̄standis victualibus. Abb. ti. præce. cū oēs. & ibi dixi. Ad de Inno. in c. dudū. lo 2. ad fi. de elec. ibi, itē si Papa. vbi sentit, ꝙ sola nobilitas absque literatura, sit iusta cā dispēsandi sup pluralitate: qa exponit c. de multa. in fi. de p̄b. ī ver. sublimes & literatas. Et pro Vel. ¶ Ad idē gl. in c. ꝯstitutus. ī ver. impotētiā. de ap. & ibi ponit Phi. post alios, qñ potens p̄feratur pauperi, vt attendatur ecclesiæ necessitas, sicut dicit Host. in simili, ī c. j. de ꝯsang. & affin. & ibi alij, de pręferendo Theologo, vbi pullulant hęreses: aliàs p̄fert Canonista. Adde ēt Tho. qđlibeto 6. art. 9. vbi dicit, ꝙ lꝫ eps ꝯferendo bñficiū debeat p̄ferre me liorem bono. 8. q. j. lꝫ. tñ pōt aliquis dici melior dupliciter. Vno mō simpliciter, qui est sanctior, plus habens de charitate: Alio modo dicit aliqs melior, quo ad aliquid. Vnde aliqñ ꝯtingit aliquem esse meliorē simpliciter, q nō tñ est melior, quātū ad hoc, ꝙ bñficiū percipiat: qa alius fortè pōt ecclesiā magis iuuare, vel consilio doctri nę, vel auxilio potentiæ, vel quia diutius seruiuit in ecclesia. Non ergo episcopus tenetur dare meliori simpliciter, sed meliori, quo ad hoc. ¶ Limita, Nisi superior sciat istum vtiliorē ecclesię esse malū: quia quamuis pos set iuuare ecclesiā dictis modis, tñ in talibus requiritur permaxime bonitas uitæ, aliàs sine peccato nō pōt exer cere curā. Et istud non esset pręferre minus bonum, sed simpliciter malū. Ita limitat magister Rober. de Letio ī suo Quadragesimali, sermone 34. incip. Si quis uoluerit maior fieri. Alle. Albe. Magnū dicentem, ꝙ promouentes ad ordines, vel curam, scienter indignum, absque du bio peccant mortaliter. Nec nobilitas excusare potest, ꝙ promoueatur malus: quia quantò nobilior, tātò nocibilior a. Et si dicat, ꝙ alius non sit ita vtilis, omnino ista ratio nihil valet, quia utilitas spiritualis temporali est p̄ponēda. Nec excusat paucitas ministrorū ecclesiæ, scđm Alb. Et pulchrè dicit Archiepiscopus Florentinus secunda parte tertiæ partis suæ Summę, in rub. de statu summi pontificis, fol. 4. ꝙ si contingat aliquos assumi ad pontificatum, q non sunt bo ni homines, sunt tamē aliquando boni prælati propter prudentiam & sciētiam, quæ conferunt ad regimen aliorum, & in hoc secūdum eum, apparet singularis prudentia Dei, qui regit ecclesiā suam ēt mediantibus malis ministris. Bon. tex. in §. fi. in fi. 83. dist. ubi dicitur, ꝙ prędicatio criminosi sacerdotis non dēt cōtemni, qa, teste Hier. si cut lixiuiū per cinerem humidū fluēs lauat, & non lauatur, ita bona doctrina animas credentium lauat à sorde pctōrum. Facit c. si fuerit. j. q. j. ibi, per lapideos canales trāsit aqua ad areolas. Ex quibus fortè limitatio Alber. Magni est dubia, maximè quando electus esset malus, & hoc esset occultum, qa licet prelatus sciret, tñ non videtur im minere damnum spirituale, quia talis malus potest ēt bono exēplo ædifica-

a Nocibilior. *Adde, ꝙ contra nobiles inuehit Bal. in l. per adoptionem. ff. de adop. ꝙ nobiles pro maiori parte sunt superbi & inimici popularium, gulosi & luxuriosi plus quàm populares, sed certè tales, qui virtutibus abutuntur, nunquam dicerem nobilem, ex quo nobilitas sola illa est, quæ animā morib. ornat, de qua in c. venerabilis. de præben. Et ex quo nobilis dicitur à sanguine claro, vide no. in cle. 2. in prin. de sent. excom. & vt ibi per Land. & Car. & Iuuenalis, Tota licèt veteres exornēt vndiq; ceræ Atria, nobilitas*

re bonos mores. ¶Ex iſtis intelligitur
tex. in c. venerabilis. de præb. & qđ no.
gl. trita, 24. q. j. q̄m vetus. de electorib.
7 † Papæ, qui redarguti, ꝙ elegerāt igno
bilem, reſponderūt, Petro piſcatori ſuc
ceſſorem q̄rimus, non Auguſto. Et di-
cit Bal. ī l. dādo. ff. de tuto. & cur. da. ab
his, ꝙ nobilitas ſola non ſupplet lr̄atu
ram in clerico. Et dicit gl. in l. ſocieta-
tes, q̄ eſt l. 5. ff. pro ſoc. ꝙ in canonicam
non minùs debent poni literati, q̄ nobi
8 les. ¶Et † in hac materia capitur nobi
litas, ſecundum cōem vſum loquendi,
pro potentia ſanguinis & diuitiarum:
alias autem largo mō ſola literatura
a facit nobilem a, vt pulchrè per Cy. in
l. prouidendum. ꝑ illū tex. C. de poſtu.
& Lud. in l. ſi vero. §. de viro. 53. fallētia,
ſol. ma, cum concor. de quibus ꝑ magi-
ſtrū Rober. de Letio in ſermone de Vir
tutibus, incip. Audite diſciplinā. Et di-
xi đ teſti. ſuper eo. lo j. & pulchrè ponit
Pogius Florentinus in tractatu De no-
bilitate, incipiente, Non dubito præſtā
tiſſime Pater. quē intitulauit do. Gerar
do Car. Cumano: & Bartholomęus Cę
polla in tractatu De imperatore militū
deligendo, & elegantius cæteris Leo-
nardus Vtinenſis in ſuo Feſtiuali, in ſer
mone de S. Marco, dum tractaturus
de ſapientiſſimo regimine domi. Ve-
netorum præmittit quotuplex ſit no-
bilitas, ibi vide ſemper. Dixi aliquid de iudi. nouit.

tas ſola ē atq; vnica virtus. Sed adde, ꝙ dictum Bal. procedit hodie: qa ruſtici oēs ob diuitias nobilitantur & vt nobiles regnant in uitijs. nobiles verò peruenientes ad paupertatē per viles artes ignobiles reputantur, & non nobiles, vt per do. Soci. conſi. 246. inci. Eleganter & ſubtiliter, verſi. prima ratio eſt, quia. circa ſi. in 2. par.

a Nobilem. *Quis autem dicatur nobilis, et veniat appellatione nobiliū, vide Pau. de Caſt. ſuo coſi. 128. 129. 229. & per domi. Soc. conſi. 246. inci. Elegāter et ſubtiliter. verſ. prima ratio eſt, quia. in 2. parte.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula poſita in reſcripto debet intelligi ſecundum ius commune, vbicunque reperiatur. Nullitas proceſſus an poſsit declarari abſente parte. Poſt prin. ver. Et eſt glo.*
2 *Caſſatio proceſſus an ſit interlocutoria.*
3 *Peremptoria citatio quando ſit neceſſaria, & quando non.*
4 *Clauſula refertur ad omnia præcedentia, regulariter. Fallit octo modis, quæ fallentiæ ſunt valde notandæ.*
5 *Interpretatio reſcripti fit ſecundum ius commune.*
6 *Verba debent aliquid operari, qualiter hoc dictū intelligendū. Literæ Papæ quando operantur priuationem illius, quem dicunt eſſe priuatum de iure, cùm non ſit. Poſt nu. 6. verſi. ſed ex iſto aureo.*
7 *Reſcripta ad beneficia interpretantur ſtrictè.*
8 *Reſcripta ad lites sūt ſtrictius interp̄tāda, q̄ reſcripta ad beneficia.*
9 *Reſcriptum licèt debeat in dubio accommodari iuri communi, fallit tamen, vbi conſtat apertè de contraria Papæ voluntate.*
10 *Interpretatio priuilegij fit ſtrictiſsimè regulariter.*
11 *Priuilegium lædens enormiter eccleſiam, non valet.*
12 *Priuilegium, quod continet beneficium, latiſsimè interpretatur.*
13 *Papa ſi cōcedit caſtrū Titio et filijs ſuis, intelligitur ēt de nepotib.*
14 *Mandatum datum vicario de conferendis beneficijs, intelligitur ēt de dignitatibus. Diſpenſatio quando ſit ſtrictè interpretanda. Poſt nu. 14. verſi. limita hanc declarationem.*
15 *Diſpenſatio an & quando poſsit trahi ad conſecutiua.*
16 *Verba priuilegiorum Papæ ſunt interpretanda ſecundum ius canonicum, non ciuile.*
17 *Priuilegium indultum generaliter, non comprehendit caſum contra rem publicam.*
18 *Interpretationes atteſtationum, contractuum, ſententiarum, & ſimilium, qualiter fiant, remiſsiuè.*
19 *Non obſtante collatione alteri facta, &c. iſta verba, quomodo ſint intelligenda.*
20 *Executores non habent poteſtatem contra contradictorem, niſi indebitè contradicat.*
21 *Reſcriptum, vel ſtatutum, tollens appellationem, vel exceptionem intelligitur tantùm de iniuſta.*
22 *Fideiuſſor promittens ſoluere ſine aliqua exceptione, non intelligitur de iuſta.*
23 *Promittens aliquem defendere, intelligitur, quando iniuſtè opprimitur: ſecus, ſi iuſtè.*
24 *Prohibitus aliquam inferre moleſtiam, poteſt de iure moleſtare.*
25 *Princeps ſi prohibet, quòd nullo modo aliquis moleſtetur, intelligitur etiam de moleſtia iuris.*
26 *Clauſula, Anteferri, præiudicat illis, quibus ius eſt quæſitum.*
27 *Clauſula, Appellatione remota, operatur in incidentibus, ſicut in principali.*

CAPITVLVM XVIII.

1 CAuſam, quę. ¶Clauſula † in reſcripto poſita, dēt reduci ad terminos iuris, vbicūq; reperiat̄ ſita. Proceſſus p̄t ꝓnūciari nullus parte abſēte. Abb. anti. ꝑ iſtū tex. & ſequit̄ Dom. in c. in tm̄. in notabilib. in 21. diſt. ꝑ illū tex. in verſ. abſq; oī controuerſia. vbi declarat̄ nullitas ꝓceſſus notoriè inualidi. Ad idē all. c. relatū. 5. q. 2. vbi de ꝓceſſu accuſationis iniuſtè dixit tex. abſq; vlla retardatiōe corrigere curauimus. & ibi ēt Dom. exponit, i. abſq; vlla citatione. ¶Cōtrariū firmat hic, Imo. Ab. & An. Sic. Et dicit But. ꝙ hoc dictū nō eſt ꝑ oīa verū, tn̄ dicit, ꝙ eſt ꝑpetuò notādū: & facit, ꝙ ſnīa, q̄ eſt lata nulliter, p̄t declarari nulla ēt ꝑte abſente. Et adducit Abb. ↄ̄ p̄dictā rl̄am iuris, ꝙ nihil dēt attētari in p̄iudiciū abſentis. Ad idē adducit Imo. qa ēt ī notorio requirit̄ citatio, gl. de iureiu. ad nr̄am. lo 3. Ad idē facit iſte tex. ī ver. ↄſtiterit. qđ īportat ꝑ citationē, ſm An. Sicu. ꝑꝑ gl. in c. ſacro. in ver. ↄſtiterit. de ſen. excom. & in cle. præſenti. in eo. verbo, de cēſi. in cle. 2. in eo. ver. de pęnis. Sed ad iſtud poſſet ↄſiderari, ꝙ tex. hic non dicit, ꝙ in ipſa pronunciatione ſuꝑ ceſſatione requirat̄ citatio, ſed in informatione ſuper rectitudine proceſſus citetur pars. ¶Saluat̄ dictū Abb. antiq. in quatuor caſib. Primus eſt ꝑꝑ notorietatē, ſm Ab. hic; qa ↄſtabat Papæ, nullā defenſionem cōpetere parti abſenti. Et ita habes hic caſū, ꝙ parte abſente procedi pōt, ſi notoriè ↄſtat nullā defenſionem ei ↄpetere. Pro quo vltrà Ab. alle. And. Sic. c. bonæ. lo j. ver. porro. de elec. Secus, ſi factū nō eſſet ita notoriū, ꝑꝑ gl. in d. c. ad nr̄am. ¶Hāc ſaluationem ipſe reprobat, tanquā ab iſto tex. valde extraneam. Vult dicere, ꝙ non apparet, ꝙ hic ↄſtaret Papæ, abſenti ius nō competere. Sed certè Abb. non vult hoc: qa non ſentit de meritis cauſæ: ſed dicit, ꝙ dubium ſurgebat ex tenore reſcripti. Vnde qa ex eius inſpectione poterat conſtare de nullitate ꝓceſſus, non eſt incongruum intelligere, ꝓut intelligit Ab. Nec ēt iſte tex. in ver. conſtiterit. requirit ad hāc informationem citationē impetrātis, ſed aduerſarij, vt ab eo ſciatur de attentatis; quo intellecto oritur nullitas ex inſpectione reſcripti malè intellecti. Et ꝓ iſta ſaluatione vide oīno, q̄ dixi in c. cùm olim. de re iud. ver. non eſt citandus neceſſariò. ¶Et eſt gl. valde in terminis in c. ſua. ī gl. fi. de offi. vic. per quā colligit ibi accuratè ſolus Dom. ꝙ iudex pōt ꝓnunciaſſe ſuper nullitate ꝓceſſus, ēt parte non vocata, qn̄ notoria eſt nullitas ex defectu impotētię iudicis. Vnde refert, ꝙ eccleſiaſticus p̄t ꝓnunciare nullū eſſe proceſſum habitū per ſecularē ↄ̄ clericū corā eo tractū, ēt parte non vocata. ¶Saluatur ſcđò dictum Abb. anti. quando nullitas ſurgit ex interpretatione reſcripti Apoſtolici: quia ſicut ipſe Papa pōt ſuum reſcriptum interpretari parte abſente, c. j. de verb. ſigni. & ibi Inno. ita decernere pōt nullitatē actus acceſſoriè ꝓuenientem ex interpellatione reſcripti. Ab. hic. Sed dicit And. Sicu. ꝙ iſtud eſt ſomniū. Aut. n. fit interpretatio extra iudicium, & non requirit̄ partis citatio, d. c. olim. & iſte non eſt caſus noſter. Aut in iudicio per Papā, & tūc requiritur citatio, per l. ſi. & ibi Bal. C. de legi. ¶Poſſet rn̄deri, ꝙ imò in iſto articulo interpretationis nō eſt opus figura iudicij: quia Inn. in d. ca. olim. & Pau. de Caſt. pulchrè conſi. 51. expreſſè volunt, ꝙ vbi non agitur de modificatione, vel reſtrictione reſcripti, ſed ſolū de interpretatione declaratoria, non eſt opus p̄ſentia partium, & coguntur partes ei ſtare. Eſt verum, ꝙ But. in d. c. olim. ibi, ſi verò Papa. videtur intelligere Inn. ibi, quòd vbi Papa aditur iudicia-

liter

liter super tali dubio, dēt declarare parte præsente, vel vocata. Tñ vř mihi, ꝙ Inno. postea reuocet hoc: qa statim subdit, melius credimus, ꝙ quælibet interpretatio obsit partibus, quo ad hoc, vt obseruēt declarationem Papæ. Tñ in interpretatione, q̃ fieret ab inferiore à Papa iudicialiter, benè requirit̄ citatio, vt ibi per Inno. & But. Et sic restringitur ista saluatio: quia maior est ptās Papæ in interpretationib. priuilegiorū, q̃ inferioris, per c. cum venissent. cū mā, de iud. ¶ Saluat̄ tertiò, vt saltē ad istam cassationem sufficiat vnica citatio, vndecūq; oriatur cā cassationis: qa ēt in notorio requiritur saltem vnica. Ita Imo. hic per notata in d. c. ad n̄ram. ¶ Cōsidera, ꝙ si esset talis notorietas, qualis est illa, de qua ī prima saluatione, non vř necessaria aliqua citatio, per ibi dicta. ¶ Saluatur quartò, qñ ageretur simpl̄r de nullitate ꝑcessus ad nullius ꝑiudiciū. Ita saluat hic And. Sic. ꝑꝑ gl. in d. c. sacro. q̃ dicit, ꝙ si agitur ad reuocandā excōicationē dūtaxat, nō requiritur citatio iudicis, q excōicauit; secus, si vltrà reuocationem agit̄ de eo puniendo. Et istā saluationem multùm extollit. ¶ Cōsidera, ꝙ in casu c. sacro. benè pōt reuocari s̄nīa, & non puniri iudex: sed in casu isto nō video, q̄uo possit agi de nullitate processus, quin prȩiudicetur parti. ¶ Transeundo cū prȩdictis, vř tota materia pendere à duob. punctis. Primus est, vtrum cassatio ꝑcessus sit interlocutoria. Secundus, vtrū ad interlocutoriā req-
2 ratur citatio. De † primo dixi satis in ru. de re iudi. post But. Imo. & Abb. in c. auditis. de ꝑcu. & Ang. in l. si ꝑses. C. q̄uo & quando iu. cum ꝯcor. ꝯcludendo cū comuni * opi. ꝙ est interlocutoria: quia non diffinit negocium principale. Tamen Abb. in d. c. auditis. dicit, ꝙ est interlocutoria, habens vim diffinitiuæ: quia licèt nō diffiniat negocium principale, tamen diffinit articulum cassationis. ¶ De secundo pūcto, a vide Ab. & alios in d. c. auditis. & ordinatè per Alex. in l. si opus. ff. de ope. no. nunci. cū ꝯcor. ibi extensis. Ex quib. vř, ꝙ ex duplici capite extra istas saluationes requiratur citatio. Primò, quia si est interlocutoria hn̄s vim diffinitiuæ, requiritur citatio, ꝑꝑ gl. in c. fi. in ver. inanes. de elect. in 6. cum ꝯcor. quas posui in d. rub. de re iudi. ostendendo, quòd talis regulatur, vt diffinitiua. ¶ Secundò; quia communiter * concluditur, quòd omnis interlocutoria grauis præiudicij requirit partis citationem, vt per Doct. in dictis locis: secus in actu nō prȩiudiciali, l. ille, à quo. in prin. ff. ad Treb. vbi tex. melior de iure, secundum Ange. ibi in versi. cum nullum damnum sit futurum. Et hæc no. quia istum passum non reperi ab alio ita ordinatum.

a De secundo pūcto. *Adde tu, vtrum ad interlocutoriam requiratur citatio? Innocen. in cap. auditis. de procu. dicit, quòd contra absentem non contumacem potest ferri interlocutoria. Adde Barto. in le. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. proconf. & leg. Spe. in titu. de dila. §. 3. versi. sed pone. & de sen. §. 8. versiculo, quid de interlocutoria. Adde, quod istud ita demum verum est, si parum grauat interlocutoria, aliàs secus. Ita Bal. in l. fi. C. de senten. ex breuic. reci. Bar. in l. diē proferre. in prin. ff. de arbi. Fallit etiam, quando interlocutoria requirit causæ cognitionem. Ita Barto. in dicta lege diem proferre. de arbitr. in princip. Adde Barto. in le. recusare. in princip. ff. ad Trebell.*

QVANDO Sit opus peremptorio, & † qñ non, vide meliùs, q̃ alibi, per Sali. in l. si eo. C. q accus. vbi in effectu vult, ꝙ terminus ad accusandum, vel agendū, iuxta l. diffamari. C. de īge. & manu. dicatur in dubio perēptorius, ētsi nō dicatur. Idem, vbi est verbum, Peremptorie, l. nonnunquā. ff. de iudi. ¶ Idē, si sunt verba æquipollentia: putà, aliàs habebimus te pro ꝯtumace, vel, aliàs procedemus ad vlteriora. Debet tñ iudex moueri ex aliqua cā ad talia verba proferenda, d. l. nonnunquā. in fi. & l. ꝯsentaneum. C. q̄uo & quādo iu. in ver. commonefacio. Ergo præcesserat vna citatio: quia dilationem à l. inuentam nō debet iudex minuere sine cā. Aliquādo simpliciter statuitur terminus ad prosequendam cām, & non præsumitur peremptorius. Aliqñ ad audiendam sententiam. Et idem, vt ibi 3

latiùs per Sal. Adde Bar. in l. ad peremptorium. ff. de iud. & in §. Iulianus. hic alle. per Ab. & Ab. in c. consuluit. de of. dele. ¶ Et inuenies, ꝙ quādo fit citatio edicto vel nūcio, ad hoc, vt intelligatur peremptoria, debet hoc exprimi. ¶ Fallit primò, nisi fiat citatio per iudicem, qui per seipsum monet partem, ꝙ tali die cōpareat: qa hēt vim peremptorij absq; eo, ꝙ hoc exprimatur b, l. 2. C. q̄uo & qñ iu. & ibi gl. & gl. ī c. ꝯsuluit. de offi. dele. & ibi dixi. ¶ Fallit scd̄ò, nisi præcedant tres citationes, quia non est necesse dicere, Et peremptoriè: qa tacitè subintelligitur in ipsa, l. tres denunciationes. C. q̄uo & quādo iu. & dicit Alb. in d. c. ꝯsuluit. ꝙ rl̄r non requiritur peremptorium, nisi in j. citatione, q̃ fit in ingressu litis. Item ad s̄nīam audiendā. In alijs actis iudicij sufficit vnica citatio. Facit. c. 2. de testi. vbi ad receptionē testiū sufficit vnica. Et ita Bar. in d. §. Iulianus. nisi vbi agitur de prȩiudicio graui in iudicio, vel extrà: quia requiritur trina, vt per Inn. in c. ad petitionem, de accus. exceptis 10. casibus, quos posui in d. c. consuluit. Et scias, ꝙ licèt rl̄r, etiam vbi requiritur trina, possit fieri vna pro oībus, iuxta gl. in c. constitutionē. de sentē. excom. in 6. tamen fallit 5. casibus, de quib. per Alex. in l. contumacia. ff. de re iudi. Comminatio de ꝑcedendo, quantum de iure poterimus, non hēt vim peremptorij c. Gl. hic, quā pro ordinaria all. Imo. in d. §. Iulianus. dicens: idem, si iudex fecit citationem ꝑ tali die ad audiendā s̄nīam cum cōminatione, ꝙ aliàs elapso termino ꝑcedet, ꝑut iuris erit, ad s̄nīam proferendam, iustitia mediante. Nam illud verbū, Prout iuris erit, denotat ordinem ī processu, & ꝑ illa verba, Iustitia mediāte, denotat̄ rectitudo iudicis circa merita. Vnde talis vnica citatio non habet vim peremptorij, sicut non haberet, si simpliciter dixisset, ꝙ aliàs elapso termino, procedet, vt iuris erit, & iustitia mediante, non addendo illa verba, Ad sententiam audiendā. ¶ Adde ēt But. de ap. sæpe. ibi, hic puto. vbi dicit, ꝙ ista verba, Quantū de iure poterimus, non habent vim peremptorij. Et idē tenēt alij ĵ. allegandi. ¶ Limita primo, dūmodò dicat̄ in comminatione, aliàs ꝑcedemus, quantū de iure poterimus: secus, si dicatur, Procedemus ad cognitionem & ꝑnunciationem. Bar. in d. §. Iulianus. & Doc. hic. Rot. de re iudi. decima, in nouis, Item 13 in causis prophanis, & c. But. in c. qm̄. §. si verò. vt li. nō contest. Imo. in c. ad petitionē. de acc. & ibi Ana. Bar. in d. l. ad peremptorium. Spe. de cita. §. viso. ibi, sed quæro, an clausula. Imo. & Ro. in d. §. Iulianus. Bal. in d. l. ad peremptorium. But. in c. cōsuluit. de of. del. Ad idem, qđ no. Bu. in c. 2. ne cle. vel mo. dicēs, ꝙ vnica monitio cū comminatione sub pęna priuationis omnis priuilegij clericalis, habetur loco trinæ monitionis, de quo tamen vide Abb. ibi, & quod dixi in c. qđ super his. in 7. fal. de ma. & obe. Ad idem, qđ no. But. in ca. cùm cām. de iur. cal. vbi dicit, ꝙ si statuitur terminus ad respondendum positionibus cum comminatione, ꝙ si non venerit, habebitur pro respondente & confitente, tunc eo non veniente potest declarari eum haberi pro confesso: de quo etiam vide ibi Abb. ¶ Limita secundò, nisi comminatio dicat, Aliàs elapso termiuo te non audiemus: quia importat peremptorium. Bar. in l. manciporū. prope fi. ff. de op. leg. & sequitur But. de excep. pastoralis. Vbi ēt melius omnibus latè ponit, quando in dubio termini prȩsumantur peremptorij: & ibi dixi. ¶ Limita tertiò, nisi essemus in iudicijs summarijs: qa in ipsis ista cl̄a, quantum de iure poterimus, habet vim peremptorij, Bal. in rub. C. commi. vel epis. qa verbum, Poterimus, significat posse vndecunque, ēt per arbitrium, qđ in summarijs in procedēdo iudices habent à lege. Contrarium tenent Ludo. & Alex. in d. §. Iulianus.

b Exprimatur. *Adde Rot. in decisio. 245. si tres. in no.*

c Vim peremptorij. *Quibus autem casibus cōminatio habeat vim diffinitiuæ, vide Pet. de Suza. in l. j. C. commi. vel epis. & ibi vide Bal. in rub. per quę verba importatur, et quot, & quibus modis fiat, vide Card. in cle. 1. §. 1. de priuil. & adde Spe. in titu. de disp. & alleg. §. post hoc. vers. vel illud est.*

nus, quia aut cā est cognoscenda simpliciter, de plano, &c.& tunc nulla citatio perēptoria est necessaria, cle. sępe. in vers. non peremptoriè. de verbo. signif. Aut est cā summaria solùm; quia iura appellant cā summariam, & tunc requiritur peremptoria citatio. Probant: qa ad primū decretū sufficit cognitio summaria, auth. ei, q. cum gl. in versi. examinato. & ibi Bal. C. de bo. author. iu. pos. facit c. qm̄. §. ꝙ si super. vt li. non contest. & tn̄ ad primū decretū requiritur peremptoriū. gl. in d. §. Iulianus. & ibi Scribentes. Reliqua in hac materia vide per Alex. d. §. Iulianus. Et licèt vltra eū sunt adductæ suprà nonnullæ decisiones, tn̄ hoc parui facio: quia propter pauca addita non intendo more quorundam leuium arguere diminutionem in dictis suis, vel aliorum.

CLAVSVLA REFERTVR

a Omnia præcedentia. *Ad quā materiā adde no. in l. si vnus. §. inquit. ff. ad le. Aqui. & Bald. in Marga. ver. instrumentum. & per do. Soci. consi. 250. inci. in causa Bono. ver. tertia ratio est, in 2. par.*

4 Ad † omnia præcedentia a regulariter, ut p̄supponunt hic Doc. ꝑ tex. hic, & in iurib. alle. hic in gl. 3. & 4. Vnde dixit Ang. in §. hinc nobis, in fi. in Authē. de hæred. & Fal. ꝙ consultor dans vnicam responsionem duabus quęstionibus, vr̄ ambabus respondere, si adaptatur responsio vtrique. Facit dictum Bar. in l. si stipulatus. §. Chrysognus. ff. de verb. obl. vbi dicit, ꝙ si dico, Promittis mihi & Titio? & respondes, promitto: intelligitur de vtroque: & hoc est de indubitabili, ꝑ tex. Institu. de duo. re. in prin. scd̄m eū. Et dixit But. ī c. j. de pac. ꝙ vbi fiunt duę interrogationes, & vna hēt dependentiam ab altera: respondens principali affirmando, vr̄ ēt respondisse accessoriæ, & tunc nō procedit regula c. nonne. de pręsump. Vnde si dico, promittis dare centū sub pœna mille? & respondes, Promitto dare cētū, videris ēt fateri de mille. Similiter accusatus, quòd cognouit Bertam vxorē Titij, si ꝯfitetur cognouisse Bertā, vr̄ fateri eā vxorē Titii, ut ꝑ Bar. in l. si cui. la 2. ff. de l. 1. Et ista sunt, q̄ in hac materia ponit hic And. Sic. latiùs insistens in hoc vltimo. Sed caue in primis ab ęquiuocatione, quia, ut dicit Bal. in l. si idē, prope fi. ff. de iu. omn. iu. aliqn̄ quęritur quo ad qualitatē positā in vna clausula, an videatur repetita in alia? & ista nō est materia nr̄a, & uocat̄ materia repetitionis, ad quā tu vide eleganter Bal. in l. quēadmodū. §. hæc verba. ff. ad le. Aqui. Aliqn̄ quęritur, vtrū clausula absolutè posita, & quę stat per se, referatur ad oīa, vel nō? & ista dr̄ materia relationis, de qua agit̄ hic. ¶ Itē caue, quia dictū But. in d. c. j. de pac. reprobat̄ ꝑ Imo. ibi, quia licèt si ille respondisset simpliciter, dicēdo, promitto, referretur rn̄sio ad interrogata, §. præterea, Inst. de inut. stip. tamen secus videtur ubi non est simplex responsio, sed determinata, sicut illa, promitto centum, qa nō vr̄, ꝙ ad aliud extendatur, scd̄m eū, & benè. ¶ Itē de cōfitente cognouisse Bertā, vide latissimè ꝑ Alex. in d. l. si cui. vbi multa refert, & ē materia repetitionis, nō relationis. Et quamuis But. post Io. An. de ap. inquisitioni. dicat quòd in ista materia relationis clausularum non est possibile dare certam doctrinam, propter quod fortè Phi. ibi, & in d. c. secundò requiris. eo. ti. non posuit hanc materiam, tamē pro discursu lectionis possumus pręsupponere pro regula, quod dictum est supra, & remissiuè discurrere certas limitationes, subiūctis remissionibus, per quas etiam aliæ fabricari possent.

LIMITA octo modis: Et primò nisi pœna sit posita in principio in vna parte prohibita, quia in alijs postea prohibitis non censetur repetita. Gl. in cle. 2. in ver. sanctioni. de vi. & ho. cle. Et ideo Lap. alleg. 28. dixit, ꝙ pœna suspēsionis ab officio & beneficio posita ī ꝯstōne Benedicti, uas electionis. excedētibus taxā in procurationibus, nō cēsetur repetita in excedēte charitatiuū subsidium, licèt illa constitutio ad fi. extendat illā taxam ad charitatiuum subsidiū. Contrarium firmat Ab. in d. cle. 2. & in c. de multa. j̄. de præb. propter gl. ibi in uerbo, in ea ecclesia. quam putat veriorem, qa ex quo ponit̄ uerbū, Adijcientes, uel simile, prout fit ibi, & in d. clemen. 2. censetur pars illius statuti: secus, si nōn diceretur. Adijcientes, uel, Idē iudicium haberi volumus, & similia. Et ista opi. posset ꝓcedere, ubi essent talia verba. Sed vbi disponitur per paragraphos de casibus valde separatis, procederet prima. Patet ex gl. fi. in cle. fi. de pœ. Et ita no. eā Imo. ibi, & Car. ad fi. & vr̄ difficile impugnare glo. in d. cle. 2. Tamē qa verba c. de multa. sunt valde ꝯformia cū d. cle. 2. obst. valde gl. d. c. de multa. ¶ Et no. ꝙ vbi lex imponit pęnam sup̱ certo facto prohibito, & postea ab illa prohibitiōe excipit vnū casum sub certa limitatiōe ꝑ apposita super facto, extenditur ēt ad casum exceptū, si forma nō seruatur. Ita Dom. in c. vnico, ad fi. de post. pręla. in 6. ꝑꝑ gl. ibi, in uer. necessariò. ¶ Scd̄ò no. ꝙ quādo finis. l. determinat aliquā pœnā, & pręcedunt multa capitula, vidētur oīa determinata eadē pęna. Bal. in l. q sqs. in prin. C. si cer. pe. ¶ Tertiò no. ꝙ vbi statutū in impositione pęnæ enumerat plura prohibita, & ultimo prohibito adiūgit aliquā qualitatē restrictā; illa qualitas restringēs refertur ad oīa enumerata. Ita Dom. in c. vbi periculum. §. nulli. de elect. in 6. ꝑꝑ dictū Io. An. ibi dicentis, ꝙ ille tex. loquens de mittēte nūciū, vel epistolā, vel loquēte secretè, dēt intelligi, si illa oīa fiāt secretè. Benè facit dictū Bar. in l. doli ꝑ illū tex. ff. de ser. cor. vbi dixit, ꝙ si statutū dicit, Siqs fecerit sic & sic, postea subnectitur, De nocte, illud, De nocte, refertur ad utrunq;, qd̄ dicit esse multum notādum. Mouetur ꝑ illū tex. vbi verbū, Dolo malo, refertur ad oīa. ¶ Limita scd̄ò, nisi aliqua ratione nō posset clausula referri ad oīa, qa tunc refertur ad proxima tm̄. Patet in l. si idē cū eod. §. fi. ff. de iu. om. iu. & in l. j. §. deinde, cum seq. ff. de postul. Et si nō potest referri ad proxima, tunc ad alia superiora, fm̄ Alex. in d. l. si idem. arg. l. q in adoptionē. in fi. ff. de adop. Facit, qd̄ no. Dom. in c. illi, qui. 5. q. 5. vbi dicit, ꝙ qn̄ est dare rationē diuersitatis, quare magis clausula referatur ad vnū, q̄ ad aliud, tunc clausula in fi. posita non refertur ad oīa superiora, ꝑꝑ gl. 2. ibi in fi. Ad idem est elegās consi. dom. Abb. mihi 195. Viso instr̄o quietationis. vbi consuluit, ꝙ si in instrumento, in quo soluitur pars dotis, ponitur in fi. clausula, de vlterius non petendo, non intelligitur de non petendo residuo dotis, sed de non petenda illa quātitate tunc soluta, quia clausula in fi. posita non dēt referri ad extranea. Et dicit Bal. in l. actionib. in 3. no. per illū tex. ff. de infa. quòd dictum in vno capitulo, non intelligitur repetitū in alio capitulo, in quo nō est eadē rō, ēt si oīa capitula vno ꝯtextu ponantur. ¶ Limita tertiò, dūmō clausula in fi. posita eēt per se principaliter posita, adeò ꝙ non constat expresè, quòd sit apposita ad qualificandum vnum capitulum. Et ita est in l. talis scriptura. de leg. j. Secus, si venit accessoriè ad qualificandum vnum capitulum, prout est, qn̄ ꝯdō adijcitur vni dispositioni, seu capitulo, vt legato, quia nō intelligitur repetita, seu relata ad præcedentem dispositionem. Tex. cum glo. in l. filium. in prin. ff. quando di. leg. ced. Ita But. in l. fi. ff. de reb. du. & facit c. cum dilectus. de donat. & no. Abb. ibi, & in d. c. secundò requiris. & hic. ¶ Limita quartò, vt referatur ad oīa, s. principaliter apposita, non autē ad apposita incidenter, seu cā demonstrationis. Bar. in l. fi. §. Titia. ff. de lib. leg. per illum tex. quod facit ad dictam q. de qua in d. l. si cui. la 2. an respondens libello, uel positioni, uideatur etiam rn̄dere circa contenta in eis incidenter, vel per modum qualitatis. Et istud dictum ponderat Alex. in d. l. si idem cum eo. § fi. de iurisd. om. iudi. dando in materia plures remissiones, quas omitto: quia ibi potestis videre. ¶ Limita quintò, nisi immineret absurdum, referendo cl̄am ad superiora: quia etiam in fi. posita non referretur, Ab. in c. ecclesia, lo vlt. de elect. ꝑ tex. ibi meliorem, qui sit in toto corpore iuris canonici, fm̄ eum, iuncto c. quia ꝑꝑ. eo. ti. inducendo illa iura, vt per eū. Pro quo vide Card. pulchrè cons. 70. ex præmisso suprascripto testamento, &c. vbi dixit, quòd clausula sequens non refertur ad præcedentem dispositionem, qn̄ per talem relationem dispositio fieret inutilis. Alleg. l. cum vulgari. ff. de dote præle. & notata in d. l. talis scriptura. Et quædā alia ponit in materia. Ad id uide Old.

consi.

cōsi. 152. Factum tale est: dñs Clemens. vbi dicit, ꝙ cùm læditur rectitudo sermonis, & multos fortiùs, vbi lædet rectitudo iuris, siue intentionis, quæ est potentior, tunc clausula vltima non trahitur ad oīa. Vnde infert, ꝙ reseruatio, quæ fit in extrauaganti, execrabilis. in fi. de beneficijs uacaturis & dimissis, non extendit ad §. quia vero deinceps. in eadē constitutionis: quia aliàs esset in potestate acceptantis scdm priuare semper ordinariū potestate ꝯferendi primū, ut vbi per eū. ¶ Limita sexto, nisi essemus in materia, in qua fieri debet interpretatio latissima, putà, in beneficio principis, iuxta ea, quæ dicent. ĩ. in 3. declaratione scdæ regulæ; quia tūc nunquam ea, quæ sequuntur, debent referri ad oīa præcedentia, qñ ꝑ talē relationē restringeret dispositio, quæ de sui natura est amplianda. Tex. valde no. scdm intellectum Inn. & Doc. in c. cùm dilecti. de donat. De quo facit magnū fundamentū. Alex. consi. mihi 48. Super hæsitatione, de qua quæritur. ¶ Limita septimò: quia licèt plura in eadē oratione prolata, habentia vnā qualitatē, censeantur oīa restringi ab illa qualitate, qñ regunt̄ ab eodē verbo, Bar. in l. 4. §. erit. ff. vi. bo. rap. Tñ fallit, vbi mens, verificaret̄ in omni casu, ēt qualitate non repitita: quia tunc qualitas non censetur in oībus repetita, Imo. post Butr. in cle. j. ad fi. de sup. ne. pla. ꝑ c. cùm singula. in prin. de præb. ĩ 6. vbi per illa verba, Prioratibus, vel ecclesijs curā animarum habētibus, nō intelligitur illa qualitas, vcꝫ curā aīarum repetita in prioratibus, sed tātum in ecclesijs, vt est declaratum in d. cle. j. in fi. & ibi glo. pen. Et istud ēt valde no. Alex. consi. præl. Ponit. ēt Imo. in d. cle. j. aliquas doctrinas, qñ posita in vna parte referātur ad alia. Et adde Tho. Fastoli dubio Rotæ 46. Die Mercuri. j. vbi dicit, ꝙ clausula adiecta post specificationē pluriū bñficiorū restringitur ad beneficia vltimò nominata, quando per hoc verificatur mens disponentis. Vnde si dicitur de pręa benda, & portionibus, ac pręstimonijs cedentiū, vel decedentiū. illud, Cedentiū, vel, Decedentiū, refert̄ ad portiones & præstimonias, non aūt ad præbendam, quę debebitur, qūocunque vacat. ¶ Limita octauò, nisi in vno capitulo aliquid subaudiatur; quia talis subauditio non cēsetur repitita in alijs capitulis Bal. in l. j. in prin. in lec. antiqua. ff. ꝙ quisque iur. ꝑ glo. ibi. Reliquas limitationes & doctrinas collige ex dictis But. de oppellatio. inquisitioni. & ex no. per Spe. in locis allegatis per Abb. in d. c. scdo requiris. Et ex no. per Nic. Myl. in rep. fol. 29. in versi. clau. posita. per Bar. in l. Titia. §. idem respōdit. ff. đ verborū oblig. per gl. in l. si cū tibi fundū. in versic. inferiore. ff. de verborū signifi. per Bar. in l. auia. in prin. per illum textū. ff. de cond. & demonst. ꝑ gl. Arch. 2. q. 5. statuimus ꝑ Domini. in c. quoniam. in prin. ibi, no. benè. de immu. eccle. in 6. per gl. & Doct. infra, eodem. olim. versi. ad omnia. per Bal. latè in §. fi. Insti. ad le. Aqui. per Bar. & Bald. in l. j. per illū tex. C. de lib. prę. & Lud. cons. 438. & ꝯs. 480. ad fi. & consi. 455. ibi, cæterū potest 2. per Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. ff. de eden. Et ibi latè, qñ dies, vel annus positus in medio instrumēti, intelligatur, quo ad omnia repetitus. De materia etiam per Bal. in l. j. in fi. ff. de const. prin. & in l. j. C. de legi. hære. & Pet. de Anc. ĩ consilijs allegatis per Alex. in d. l. si idem. Aliquid etiā Firmanus in ver. clausula ibi in prin. Quomodo autem statuta interpretentur, ita vt addant iuri communi, tangit hic Abb. Sed omitto; quia And. Sicu. hic, & Alexan. in l. 4. §. prætor. ff. de dam. infe. & in l. fi. §. in computatione. C. de iu. deli. adeo ꝓfundè, copiosè & subtiliter insistūt, quod vltra eos pauca adducerem. Ideo laudabilius est silentium, quàm breuiloquium; tum etiam, quia melius caderet in cap. cùm dilectus. infrà, titu. proxi. ubi vltra istos aliquid videbitur: & est materia habens valde latas habenas, secundum Alexand. in d. §. in computatione. Sed ad propriam materiam huius decretalis de īterpretatione Rescriptorum collige duas regulas. Primam circa rescripta, cum sex declarationibus. Secundam circa priuilegia, cum quinque declarationibus. Prima regula est ista.

5 INTERPRETATIO Rescripti † fit secundū ius a commune. a Tex. hic, & in c. licèt. de præben. Vnde dixit gl. in c. paratus. in ver. prodesse. 23. q. j. quod verba rescripti debēt conformari æquitati, ēt si nā verborum hoc non patitur, Alleg. istū tex. & sequitur Old. cōsi. 268. Quæstio est vtrū ꝑ priuilegiū ad fi. ibi, & vlterius sæpe compertū est. Et iō dicit Cal. ĩ isto ti. consi. 2. de sen. excō. consi. j. ꝙ rescriptum mandas quē absolui, præstita satisfactione, exponitur, vel ꝑstita cautione de satisfaciendo, vt sit conforme iuri cōi, de quo in c. ex tenore. & c. cùm de sideres sacro. cū concord. de sen. excō. Et dicit Bal. in l. j. versus fi. ff. de consti. prin. ꝙ oīa rescripta debēt intelligi cū iustitia. Et si princeps dat, vel confirmat, sꝑ dēt ītelligi, saluo iure alteriusb. b Et alia ponit ibi valde moralia circa moderatus interpretationes concessionū principis. Simil'r Dom. in c. l3 canō. §. fi. de elec. in 6. colligit ex verbis. Io. Mon. & Io. An. ibi, ꝙ clausulæ insertæ in rescriptis Apostolicis, quæ sunt ſm ius, recipiunt oēs limitationes, & interpretationes, quas recipit ius cōe, disponens de materia illius clausulæ. Vñ si in rescripto bñficiali est clausula de residētia facienda, tñ poterit eps super ea dispensare, sicut posset, si non esset in rescripto. De quo dicto Io. An. & Ioan. Mo. latè meminit Bald. ſ. eod. cū ordinē. versi. pone ergo, Papa ꝯtulit. ¶ Ad
6 illud brocardicū, ꝙ † verba debent aliquid operari, rñdet ipse, ꝙ verum est, si iuris rō patiatur: secus, si non patit̄, vt, qa, inest de necessitate, & in quolibet contingenti illius generis: nā si iudex dicit, Assigno tibi terminū ad petendū apostolos, iste non terminus iudicis sed legis. Refert enim legem, sed non statuit diem de nouo. Alleg. cle. 2. de ap. Et sic ista expressio relatiua simpl'r legis, nihil operatur, ſm eū: sed expressio dispositiua benè operatur. Et istā regulam deducit latè Lud. consi. 334. Circa primum. volens, ꝙ rescriptū mandans quem non audiri, nisi prius pareat iudicatis per certum Cardinalem, dēt intelligi, dummodo à sñia nō fuerit appellatum. Et ibi etiā inducit ad hanc regulā gl. ĩ c. super eo. in ver. ordinet. de offi. dele. dum exponit, Ordinet. i. prꝭsentatum à patrono instituat: quæ expositio nō fit, nisi causa euitandi præiudicium tertij, & absonum iuris intellectum. Et ad has rescriptorum interpretationes, vide ēt pulchrè Ludo. consi. 350. ad fi. & oīno Host. in summa huius tit. §. & de ipsius interpretatione. per totum §. Et dixit Car. consi. 93. Nobiles viri, dñs de Vinciguerra. ꝙ l3 in literis Papæ diceretur, feudum quoddam esse deuolutum ad ecclesiam propter non petitam inuestituram, tamen illa verba debent intelligi, ꝙ fuit deuolutum eo modò, quo ius disponit, s. quo ad potestatem reuocandi, cum iura punientia non petentem inuestituram loquantur per verbum, Amittat, qđ est futuri tpis. Adducit tex. in ca. j. in ti. quo tpe miles inuest. in ver. dānentur. Ergo requiritur sñia, c. si diligenti. cum gl. in ver. perdant. de fo. comp. Ad idem c. fi. de iur. calum. ſm eū. Ad quæ verba vide, quę dixi ĩ. eo. Rodulphus. ¶ Sed ex ista aurea decisione cogitabam, quòd si Papa diceret in suis literis, Titium esse priuatum à iure beneficiorum ꝑpter tale crimen, & ipsum alteri conferret; si tamē de iure nō esset priuatus, sed priuandus, dicta verba deberēt reduci ad sensū iuris, i. ꝙ eēt priuādus; tñ ꝑ istū tex. & ꝑdicta, tū ꝑ hoc ꝯsi. Car. optimè seruiens. Est verū, qa Pe. de Anch. ꝯs. mihi 278. vltra alia, solēniter vult ꝯriū, ꝙ princeps disponēdo sciēter ꝯ ius, tollit iuris obstaculum, l. idē Vlpianus. ff. de excus. tut. ¶ Nihilominùs non credo

a Secundum ius commune. *Adde do. Alex. de Imo. in l. ex facto. in prin. ver. itē no. & ibi Ioan. de Imo. de vulga. & pup. & Alexā. in l. beneficium. de cō stitutiōibus. Phil. & Baldus in l. si quando. C. de inoffic. testa. vbi dicūt: verum secundum ius municipale, nō ciuile. Facit, quod habetur per do. Soci. cōsi. 195. incip. Circa primum consultationis articulum. ver. confirmatur. in fi. in secunda parte.*

b Iure alterius. *Vtrum autem concedi posśit rescriptum cum præiudicio tertij, vide glo. magistralem in l. fin. in fi. & ibi Bar. in fi. vers. secundò quæro. & ibidem per dominum Iasonem May. no. et copiosè in 2. co lu. cum duabus sequē. C. si cōtra ius vel vti. pu. vbi ponit, ꝙ non, cum 6. limitationibus.*

istud esse tenendū, per prædicta, & per ea, quæ dixi ī.eo. nonnulli. in 2. regula, circa rescripta contra ius concessa. Ex quibus arguo sic: Habere illū ꝓ priuato à bñficio, qui de iure priuatus nō est, est disponere cōtra ius. Papa aūt non intendit disponere per suum rescriptū ꝯtra ius, nisi dicat, Non obstante, & c.gl. in c.j. versi. noscatur. de cōstitut. in 6. dixi plenè in d. 2. regula. Ergo scribendo, ꝙ quis sit priuatus, nulliter rescribitur, & contrà mentem Papæ. ¶ Non dicas, derogat iuri ex certa scientia, eo ipso ꝙ scribit cōtra ius: q̄a si sic eēt, oē scriptū cōtra ius ualeret indistinctè; q̄a præsumitur Papā scire iura, c.j. de constit. in 6. Fateor, ꝙ p̄t derogare iuri: sed illud verū, qñ constat de certa scientia, quæ non percipitur ex hoc solo, ꝙ scribat cōtra ius, q̄a sequeretur tunc dictū absurdum necessariò: sed percipitur, vbi adijcit hoc verbū, Ex certa scientia, uel si diceret, Titiū priuandū volumus haberi pro priuato. Tunc em̄ apparet, ꝙ scit se derogare iuri, & vult derogare: sed rescribendo simpl̄r cōtra ius, præsumitur circunuentus, vt in argumento iā facto, super quo accuratè insteti in d.c. nonnulli. in 4. fallentia 2. regulæ, versi. secundò cōtra istam quartā fallentiā. ¶ Nec dicas in beneficialibus rescriptum non indiget clausula, Non obstāte: q̄a istud est falsum, vt dixi in d. c. nonnulli. uersi. fallit nonò. Et ista latiùs reassumpsi nuper consulēdo in diœcesi Lunensi, ī qua vnus impetrauerat ecclesiā alterius; quia Papa in suis literis dicebat eum priuatū: quia sine licētia se absentauerat à cura animarum. Non erat enim sufficiēs cā, quæ eum priuaret ipso iure: nescio, q̄d iudicabit. Tu cogita super istis, q̄a nō possent vtiliora esse. Et dicit Old. consi. 37. ꝙ si rex scribit, vt non obstet testiū falsitas, intelligitur de falsitate circa extrinseca, & accītalia, non in substantialibus, & sequit̄ Ana. in ca. fraternitatis. de hęre. Et simile no. Cal. de regu. consi. 22. & Bal. in d. ca. super eo. in prin. ꝙ rescriptum Papæ recipit limitationē à iure cōi. Et oēs clausulæ appositæ in rescriptis, restringuntur ad litigātes: & illud c. est ad hoc valde notabile, & ēt mirabile, dum ibi exponitur, Ordinēt. i. ordinandum denunciēt, f̄m eum. Et dicit Rota de app. in ver. 4. in nouis, ante fi. uer. sed q̄d si nulla. ꝙ cōmissio Papæ facta de toto negotio ad instantiā appellantis ab īterlocutoria nō ponit totā cām in cognitione illius, nisi iu euentum legitimę appellationis ab interlocutoria. Et idē no. apertiùs Aegi. Belle. decis. 419. Si auditori. & seq. & Ludo. consi. 262. Quo ad primum articulum. post prīcip. Si diceres: ergo verba de toto negotio nihil operabunt̄, q̄a hoc inerat de iure, ꝙ esset iudex totius causæ in euentum grauaminis, d. c. debitus. ꝑ quam rationem Phil. non audet hoc firmare, in d. cap. ut debitus. fo. pe. R̄ndet Aegi. ab eo non visus, vbi s̄. ꝙ ca. vt debitus. loq̄t in iudice ordinario appellationis, non in delegato, q̄ ꝑ obseruantiā formę rescripti non cognosceret, nisi de grauamine ēt iustificato, si nō esset dicta clausula. Imò plus vult Aegi. deci. seq. illud, quod, & c. ꝙ ētsi ille consensu partium procederet super toto, non iustificato grauamine, adhuc licet partibus redire ad iudicē à quo. Et pro hoc, ꝙ c. ut debitus. ponens totum negotium in manib. iudicis ad quem, constito de grauamine, non habet locum in delegato. vide, solemnes decisiones alleg. ꝑ Phil. fol. prædicto, ad fi. vbi attestatur hanc esse communem * opin. licèt aliqui contrà, cum quibus transit. Et tunc argu. nō esset solutum, nisi reducas te ad dicta in c.j. s̄. eo. ver. declara duobus modis. vcꝫ, quòd rescriptum debet interpretari scd̄m ius, ꝑ notata hic, ētsi parum q̄d operetur. Operatur aūt hic saltem monitionē, iuxta doctrinam Inn. in c. prudentiā. de offi. dele. quā dilataui, de re iud. cām. ¶ Veruntamen præcedentem r̄nsionem firmo pro tutiori, qm̄ in illo difficili pūcto de delegato simpl̄r super grauamine, an possit in euētū grauaminis cognoscere de toto, urget me vna rō viua pro cōiori opi. ꝯtra Phil. vcꝫ, ꝙ si veniant sub simplici commissione, ea, quæ ad rem commissam necessariò attinent, c. præterea. de offic. deleg. non tamen ea, sine quibus commissio expediri potest, licèt non ita benè, seu ita facilè, & expeditè, vt sing. dicit Dom. post Ioan. And. in c. solet. in princip. de senten. excom. in 6. licèt aliter innuat Franc. Arc. ī c. de testibus. de testi. Et adde, ꝙ de stylo curiæ si est cōmissa auditori cā grauaminis cū toto negotio, etiāsi pronūciat malè appellatum, non reuertit̄ cā ad priorē Iudicē. Ita dicitur in libello, qui dicitur stylus Romanæ curiæ, sub rubrica, de grauamine, licèt hoc sit contra ius, ut ibi dicitur, & sic est stylus contra Aegi. ubi suprà.

PRAEDICTA Declara sex modis. ¶ Prima declaratio. In interpretādo rescripto non attenditur narratio, sed conclusio. Bal. in l. pręscriptione. ad fi. C. si contra ius. Alleg. Inn. ī. eo, sup literis. & no. Nico. Myl. in reper. fol. 139. §. rescripti verba declarātur. Allegando Bu. de fo. compe. ex parte. 5. no. sicut ēt de libello dicit Bar. ī l. Aurelius. §. Sticho. ff. de lib. leg. cū concor. Facit, qđ no. Abb. in c. 2. de treu. & pa. cū si. Dixi ī d.c. super literis. ver. quarta conclusio, oīa obstātia. ¶ Secunda declaratio. Rescriptum recipit uires ex intellectu scribentis. Inn. de except. cum ecclesiasticæ. post med. ibi, sed dices, quare. seq̄tur Bal. in l. rescripta. ibi, præterea contra dictos Doc. C. si contra ius. Et ibi ad fi. dicit, ꝙ forma mandati pendet ex mādāte. Alleg. Imo. de offi. dele. si pro debilitate. quē ēt allegat Bal. in d. l.j. versus fi. ff. de cōstit. prin. Et dicit Bal. in l. ex facto. in 4. no. ff. de vul. & pu. ꝑ illū tex. in ver. voluntatē. ꝙ semper ad mentē rescribentis est recurrendū. Et præsumitut talis fuisse mēs, qualis esse debet. Et de his ēt per Maria. consil. mihi 22. Bonæ memoriæ Pius
7 II. ad fi. ¶ Tertia declaratio. Etiā† rescripta ad beneficia
a interpretantur strictè a, c. quāuis. lo j. de pręb. in 6. Adeò ꝙ Paul. de Cast. in l. a nō amplius. de le. j. nō fuit ausus firmare, ꝙ ī literis ad beneficia, ualor expressus intelligatur cū clausula, Deductis oneribus, quod t̄n est firmandum, vt dixi, s̄. eod. ad aures. 11. cōclusione. No. Bal. in l. j. ibi, pone, impetraui. C. de fru. & lit. expen. & in l. sed si hoc. §. quedā. ff. de condi. & demon. Similiter dicit Arch. in d.c. quamuis. ꝙ si Papa scribit alicui prouideri cū clausula, Si pro alijs non scripserit, etiāsi pro vno solo scripsit, adimpleta est illa pluralitas ꝑ odiositatē literarū. Et hinc est, ꝙ lꝫ aliàs in dispositione restringibili in maiori summa ueniat minor, ut in sentētia, c. 1. de arbi. in 6. quę tamen est restringenda, sicut potestas eius, de arbitr. cum dilectus. t̄n in istis literis secus, c. cui de non. de p̄b. in 6. Similiter mādatū tale, quod aliàs de sui natura consummari pōt in plurib. subiectis, cōsumatur in istis solum in minori. c. si pluribus. §. j. de pręb. in 6. Ista adducit Car. consi. 33. in hac dubia q. consi. 105. Dn̄s noster Papa. Et adde Nic. Myl. in reper. fol. 158. in princ. vbi ponit, ꝙ rescripta beneficialia non debent extēdi. Alle. Ro. quæ hodie est de præb. 12. in nouis. ¶ Limita hæc, nisi literæ ad beneficia sint fauorabiles, putā qñ ꝑ ipsas reducitur res ad naturā suā, ut si dāt episcopo facultatē conferendi beneficia ꝓpriæ dięcesi, q̄ erāt reseruata. Pe. de Anc. ꝯsi. mihi 125. ad exclusionē domini Nico. in fi. facit. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. cū si. Idē dic in literis beneficialibus proprio motu concessis, Alb. de Ros. in l. beneficium. ff. de ꝯsti. prin. Ad qđ vide dicta s̄. eo. ad aures. ver. quinta cōclusio. Idē dic in literis bñficialibus cōcessis alicui in remuneratione dāni, qđ habuit occasione ecclesiæ, cui pro ipso scribit̄, Lud. consi. 328. Præsens consulatio. Et ibi dicit alia signa cognoscendi huiusmodi gratias esse quandoq; fauorabiles, & benignè interpretandas. ¶ Idem limita ex verbis domini Car. in cle. j. no. j. de re. permu. vbi dicit, ꝙ licèt concessio facta in beneficialibus ad instantiam partis, debeat strictè interpretari, d. c. quāuis. tamen est illa latissimè interpretanda, per istū tex. ¶ Itē limita, ut in sequenti declaratione. ¶ Quartā declaratio. Rescri-
8 pta† ad lites sunt strictiùs interpretanda, q̄ rescripta ad beneficia ecclesiastica. Abbas in frà, eodem, capitulum. propter verba Ioan. Andreę, ibi dicētis, quòd licèt per lapsum anni conuincatur negligētia primi impetratoris, suprà eodem, plerunque, tamen illud procedit in rescri-

a Strictè. *Adde idem tenentē do. Soc. cons. 169. inc. contra primū consultationis articulū. versic. subtiliùs stringo. in 2. par.*

rescriptis ad lites. Ideò non debet extendi ad literas be-
neficiales: quia non sunt ita amarè interpretandæ, qđ re-
putat valde notabile. ¶Considera mentem Car. d. consi.
33. quæ vr̃ esse, ꝙ in beneficialibus fiat interpretatio val-
de stricta. Quinimo expressè dicit Bu. de ver. signi. olim.
in fi. ꝙ strictior fit interpretatio in beneficialibus, q̃ ad li-
tes, per d. c. quãuis. Et ideo fortè dici posset, ꝙ dictum Io.
And. in d. c. capitulum. probet, ꝙ difficiliùs expirent lr̃æ
ad beneficia: non autem, ꝙ non debeant strictiùs inter-
pretari. Et ꝙ difficiliùs expirent, est rationabile: quia ma
ius est prȩiudicium perdere eas, q̃ rescripta ad lites. Quòd
autem strictiùs interpretentur, est etiam rationabile: qa
sunt odiosiores, d. c. quamuis. Et licèt difficiliùs expirent
lr̃æ beneficiales, postquam sunt impetratę, quia est ex eis
ius quæsitum, tñ earum impetratio difficilior est. Patet:
quia surreptio vitiat eas ipso iure: non sic rescripta ad li-
tes, vt traditur j̃. eodem. ad audientiam. Cogitabis, quia
9 nullus declarat. ¶Quinta declaratio. Licèt† rescriptum
debeat in dubio accommodari iuri cõi, vt hic, tñ fallit,
vbi apertè constat de ꝯ̃ria voluntate Papæ. But. de of. de-
lega. ex parte. lo 2. 6. no. & j. oppos. & sequitur Myl. in re-
pertorio, in vers. rescriptum. ¶Sexta declaratio. Licèt re
scripta ad lites debeant interpretari strictè, vt reducant̃
ad ius cõe, vt hic, tñ fallit, vbi sunt expressè ꝯ̃ ius cõe, qa
tunc debent latissimè interpretari, quantum patit̃ pro-
prietas verborum, & mens mandantis. Ita dicit Nico.
Myl. in d. reperto. fol. 159. in prin. alleg. Bal. in l. præscri-
ptione. ibi, modò his præmissis. C. si ꝯ̃ ius. & Ioan. An. de
of. delega. cum olim. super ver. iudices. Secus vbi verbo-
rum proprietas hoc non pateretur, per c. significãte. & c.
Rodulphus. j̃. eodem. Sed hanc declarationem intellige
rem secundum ea, quæ de priuilegio, vel de beneficio di
centur j̃. quia vbi literæ sunt contra ius, potius æquipa-
rantur illis, quàm rescriptis. Gl. in ver. noscatur. in c. j. de
consti. in 6. ¶Sequitur secunda regula.

a INTERPRETATIO Priuilegij a Regulariter fit
strictissimè. Ioan. An. & But. de verbo. signi. olim. per ca.
priuilegia. 3. dist. & idẽ no. But. & Imo.
10 hic. ¶Et hinc est, ꝙ† priuilegium, ꝙ qs
nõ possit ꝯueniri in certo loco, intelli-
gitur ꝑ Apostolicas lr̃as, secus, si ratio-
ne domicilij, vel ꝯ̃ctus, vł delicti. Abb.
de fo. compe. dilecti. per c. j. in §. in eos.
de priuil. in 6. Et ideo dicit Bal. in l. nec
auus. C. de eman. lib. ꝙ vbi concessio re
spicit ius principis, fit lata interpreta-
tio; secus, vbi agitur de alterius iniu-
ria. Et dicit Ang. consi. 70. Visis & pon-
deratis. ꝙ decretũ b cõcessum à princi-
pe Iudęis, vt possint mutuare super reb.
alienis, intelligitur, qñ ipsi ignorãt esse
alienas; secus, si sciunt, & ideo tũc tenẽ
tur eas restituere, perdito pretio, ꝑ l. ser
uus. & ibi Bal. ff. de condi. inde. Et dicit
Ana. post Car. in c. ad petitionẽ. de acc.
ꝙ si princeps cõcedit priuilegiũ volens
haberi pro infectis aliqua gesta, iuxta
gl. in cle. j. in ver. ꝓ infectis. de immu.
eccl. intelligit̃ respectu partiũ, nõ respe
ctu tertii. Facit c. sup eo. de of. dele. & ꝙ
no. Car. & Imo. in c. quia diligentia. de
elect. Et dicit Abb. post Io. de Lig. in c.
at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. &
Cal. de rescri. consi. 12. & Ioan. And. in
ca. dudum. j. in fi. de elect. ꝙ si Papa di-
spensat cum clerico digno priuatione,
non intelligetur tollere ius alteri con-
cessum, in casu illius priuationis. Facit
c. quamuis. de rescrip. in 6. & quod di-
xi in ca. inter quatuor. de maio. & obe.
post Doc. in l. fi. C. de sent. pas. de banni
to restituto ad bona, quòd non recupe
rat vendita alteri. Et dicit Bal. post glo.
in l. 2. C. de in ius vo. quòd generalis
remissio pœnæ indulta per principem,
non intelligitur respectu pœnæ satisfa
ctiuæ partis læsæ. Idem Domi. in ca. au-
thoritate. de priuile. in 6. & in §. notan-
dũ. 2. q. 3. & Bal. in l. rescripta. C. de ꝓci.
imp. offer. ¶Et quæ dñr de præiudicio
alterius, intelliguntur ẽt de modico.
Gl. fi. in c. cùm olim. in ver. præiudiciũ.
de consue. & ibi Dom. gustat eã ad sta-
tuta. Et generałr, ꝙ cõcessiones princi-
pis sꝑ ita interpretentur, vt nõ noceant
tertio, est tex. in l. 2. §. meritò. ff. ne quid
in lo. publi. gl. in c. ad aures. in ver. intẽ-
tionis. s̃. eo. gl. j. in c. ecce. 99. dist. & in c.
lege. in ver. diuisiones. 10. distin. & ca. j.
in ver. iustitiã. 22. dist. & in ca. ꝯstitutus.
in ver. quocũq; de relig. do. & in c. mo
nasteriũ. in versi. diœcesis. de relig. do.
& in c. ex multiplici. in ver. intentionis.
de deci. & in c. exposita. versi. in eo. de
arbi. & in c. dudũ. ad fi. in ver. deroget̃.
de deci. & in c. audita. in ver. intellexi-
mus. de resti. spo. & in ca. cũ in illis. & in
gl. pe. de præben. in 6. tex. in c. 2. de priuile. gl. fi. in c. peten
tibus. eo. ti. & in c. dilecto. in vers. intẽtionis. de ver. signi.
& gl. fi. in c. pastoralis. de priuil. & gl. pe. in ca. 2. de ecclef.
ædi. & gl. fi. in l. ratas. C. de rescin. vendi. & gl. antepe. in c.
ex tuarum. de author. & vsu pal. & gl. fi. in c. mandatum.
j̃. eo. Et procedunt hæc ẽt, qñ scribitũr motu ꝓprio, Abb.
in c. j. vers. & mihi placet. de iud. post Cal. in c. mandatũ.
j̃. eo. no. Host. in c. causam. de testi. cum concor. quas di-
xi ibi, & aliquid s̃. eo. ad aures. in 5. conclusione. & ple-
11 niùs s̃. eo. cæterum. ver. 7. restrictio. ¶Et istis adde, ꝙ† pri
uilegium enormiter lædens ecclesiã, non valet. Abb. in
c. pe. de cle. non resi. exclamans de hoc. Ad hoc optimũ
cõsiliũ Pe. de Anc. 156. Viso diligenter tenore. vbi ꝓmis-
sis doctrinis ad interpretationẽ ꝯcessionum pricipis, im-
pugnat quandam ꝯcessionem rest. in integ. factã in ꝓiu-
diciũ iuris quæsiti alteri ex cõcessione Apostolica de bo
nis illius restituti. Vide ea, q̃ dixi in d. c. inter quatuor. &
s̃. oĩa, nota mirabile ꝯs. Old. 268. Qõ est, vtrũ. vbi adeò pu
tauit restringendũ priuilegiũ alteri dãnosum, ꝙ voluit,
vt priuilegium de non soluendis decimis de qbuscunq;
possessionibus, debeat intelligi de decimis, in quib. eccle
siæ nõ sunt in quasi possessione eas percipiendi, lꝫ eis sint
debitæ; secus in decimis, quas percipiunt ecc̃łiæ actuali-
ter; qa de illis non intelligitur priuilegium. Inducit mul
ta, quæ tibi seruient ad mille occurrentias. Et in plerisq;
alijs ꝯsilijs Old. inuenies accõmodata ad has interꝓtatio
nes; non allego ea, qa ꝑcipies ex te videndo tabulã consi
liorum in rub. de priuil. q̃ est admodum plena. ¶Dic ẽt,
ꝙ in priuilegijs fit stricta interpretatio, vt minus lædant
ius cõe, q̃ fieri possit, vt dixi in c. j. s̃. eo. ver. secũdò decla
ra. Et ad hoc de præiudicio tertij seruiũt, quæ dicam pau
lò j̃. in ver. non obstante collatione alteri facta. Et licet
ad hanc materiam inculcari possent ferè oĩa scripta in
ti. de priuil. tñ sufficiet hic succi plena commemoratio
vtilium locorum, super quib. collige breuiter 5. declara
tiones, non multa, sed multum comprehendentes. ¶Pri
ma declaratio. Vbi priuilegium non priuat legem com-
munem, sed priuatam, putà ꝯsuetudinem, vel statutum,
& reducit l. priuatam ad ius cõe, tunc dẽt latè interꝓta-
ri. Ita tex. in d. c. olim. s̃m intellectum Host. & Ioã. And.
vbi dñt ꝙ stante ꝯsuetudine ecclesiæ Florẽtinæ, ꝙ cano
nicus j̃. certum tꝑs non habeat reditus, anteq̃ habeantur
grossi prouentus; modò si conceditur priuilegium, ꝙ ali
cui prouideatur, sicut alijs residentibus, debet latissimè
interpretari. De quo exclamat ibi Butri. dicens limitari
oĩa iura, quæ dñt, priuilegia strictè interpretanda; qa ve-
rum est, si priuant legem cõem; secus, si priuatam. Et ꝙ
ista reductio l. priuatę ad l. cõem sit fauorabilis, probaui
multipliciter ti. præcedenti, cum oẽs. & vide etiam dicta
infrà eo. nonnulli. §. j. ¶Secunda declaratio. Non debet
priuilegium adeò strictè interpretari, quòd nihil ope-

a Interpretatio priuilegij. *Adde tu, quod priuilegiũ cõcessum per principem alicui contra ius commune, est strictè interpretandum, & non ampliandum. Io. de Imo. in l. etiã. ff. solu. ma. adde idẽ tenentem do. Soc. consil. 246. incip. Eleganter & subtiliter. versicu. primo, prout respondet. in 2. parte, & consil. 266. inci. in causa, quę vertitur. versicu. prȩterea facilius. circa medium, in d. parte. Et an, & quando, & qualiter, debeat fieri interpretatio priuilegij, vide plenè per eum in consil. 260. incip. in causa manutensis. uer. sed ad hoc respondeo, quòd aliquando. cum versi. seq. in d. parte.*

b Decretum: *Adde tu, quòd si princeps concedat priuilegium Iudæis retinendi res furtiuas sibi pignoratas, donec sibi pretium restituatur, tale priuilegium non afficit clericos, nec studentes, & ideo debent restituere perdito pretio, etiamsi ignorant ipsi Iudæi res furtiuas esse. Ita do. Abb. in cap. quod clericis. de fo. compet. in uersicu. ex hoc infero. Et per istas ampliatur, quod hic dicitur, ꝙ no. perpetuo.*

retur Imo. hic, alleg. Io. An. in d. c. olim. & dixi in ca. j. s̃. eo. Imò dixit gl. fi. in c. allegant. 26. q. 8. ꝙ verba generalia, quæ ponit princeps in suis priuilegijs, non debẽt tenaciter interpretari. Et ideo Bal. in l. sæpe. in fi. ff. de offi. p̃si. sequitur gl. j. ibi, in fi. ꝙ ne rescriptũ reddat̃ inutile, fit lata interpretatio. Sic ẽt dicit Bal. in l. 2. 4. no. C. de legibus. ꝙ priuilegium principis non est obscurè, neque absurdè interpretandum, sed sanè & propriè, per l. ex facto. ff. de vul. & pu. Similiter dicit Io. And. in r̃la, indultũ. in Mercu. ꝙ priuilegium, seu concessio, vt quis recipiatur in monachũ, dẽt intelligi, saluo iure anni probationis: sed nõ licebit eum voluntariè repellere. Et hoc mõ minùs p̃iudicabitur iuri cõi, & monasterio, & gr̃a aliq̃d operabit̃: q̃a vbi ad libitũ poterat repelli, mõ requirit̃ exp̃ssio causæ. Multa allegat, & est decisio vtilis ad
12 alia. ¶ Tertia † declaratio. Priuilegiũ, a qđ a sapit bñficiũ, latissimè interp̃tat̃. Io. And. & But. in d. c. olim. per l. beneficiũ ff. de cõst. princip. Et dicit Bal. ibi, ꝙ si princeps donat iurisdõnem alicuius castri, vr̃ donare oẽm iurisdõnem, & si donat ciuitatẽ, vr̃ donare comitatum & districtum, tam in mari, q̃ in terra. Facit, qđ no. Inn. de rest. spo. cùm ad sedẽ. & Bal. in l. j. §. in initio. ibi, sed pone, princeps donauit mihi locum. ff. de of. p̃se. vrb. ¶ Simil̃r dixit Pet. de Anch. de pęn. in quibusdã, ꝑut refert An. Sic.
13 s̃. eo. in rubri. ꝙ si † Papa concedit cab strum Titio & filijs b suis, intelligit̃ ẽt de nepotibus: quia largissimè interpretatur beneficium; secus in materia stricta, in qua nõ veniẽt nepotes, vt latiùs per eum. ¶ Simil̃r dicit Bar. in l. si qñ. in prin. C. de inoffi. test. ꝙ priuilegium cõcedens aliquid ꝯ ius commune, strictè interpretatur, vt ibi: secus in beneficio, putà qñ imperator donat castrũ, vel similia. Et dicit Domi. in c. 2. de au thor. & vsu pal. ꝙ vbi non fit præiudicium alicui, fit lata interpretatio priuilegij & concessionis, per gl. ibi. ¶ Similiter dicit Imo. in rub. ff. sol. mat. versi. decimotertiò. potest fortè dici pro cõcordia, quòd concessiones principum, quæ loquuntur de ciuibus, habent locum in comitatensibus, sed priuilegia odiosa non: de quo tamen vide Alex. ibi, vbi latiùs declarat, & Bal. in d. l. beneficium. Quòd si princeps concedit bona vacantia, vr̃ concedere cum instr̃is & mancipijs, & omnibus pertinentijs eorum, vt l. si qñ. C. de bonis vacantibus. & sic fit largissima interpretatio ꝯ ipsum concedentem, non ꝯ tertium. Alle. Inno. in ca. dilecti. de dona. & quod no. Bar. in l. j. circa finem, C. de iuris & fac. ignor. & in l. si qñ. in prin. C. de inoffi. testamẽ. & Cy. in l. j. in fi. C. de diuers. rescrip. Tu vide omnino Albe. de Ros. in d. l. beneficiũ. vbi optimè insistit, maximè in 4. & 5. col. & in fi. Similiter Old. consi. 300. Factum tale est, magistro militiæ, &c. Facit plures considerationes circa liberalitates principum latè interpretandas, iuxta c. j. & c. cùm dilecti. de donatio. Et de extensionibus priuilegiorum sil̃r dicit Ioan. And. in Spe. de iu. om. iu. §. j. versi. quæ autem. in additione magna, ibi, habeo consilium Dy. concessio imperialis facta vni monasterio de omni iurisdictione castri, includit ẽt merum imperium, quod est species iurisdictionis: quia præiudicatur solum concedenti. Et idem dicit ꝯsuluisse Old. & ẽ cõsilium, licet ipse non dicat, 252. Ad quæstionem, qua quæritur, &c. vbi sunt multa ad propo
14 situm. ¶ Similiter † dicit Rota de of. vic. 7. in antiquis: & 2. in antiquioribus: & Domi. c. fi. in fi. de offi. vica. in 6. ꝙ mandatum datum vicario episcopi de conferendis beneficijs, comprehẽdit dignitates, & etiam curata: quia ista larga interpretatio nocet solùm concedenti. Facit,

a Priuilegium. *Adde, quod hoc est, quia priuilegium debet interpretari contra cõcedentem. Innocẽ. in ca. cùm dilecti. de donat. Bal. in l. nec auus. ff. de emanci. lib. Pau. de Cast. in l. beneficium. ff. de consti. prin. vbi latissimè per do. Ias. May. præceptorẽ meũ.*

b Titio & filijs. *Adde tu, ꝙ Bar. in l. quoties. C. de priuil. scholariũ. in ver. no. sin. dixit, quòd priuilegium concessum Titio & filijs suis masculis, & fœminis, extenditur ad filias fęminas virgines, vel viduas, non ad maritatas: quia dicũtur de domo mariti. Idem tenet Ludoui. Ro. in l. j. ff. ad Velleianum.*

quod no. Domi. in c. si pp. de rescri. in 6. & in c. sicut. in fi. de præbẽ. eo. lib. ¶ Limita hanc declarationem, nisi sit beneficium ambitiosum, putà dispensatio super pluralitate beneficiorum, vel habilitatio illegitimi: quia talia interpretantur strictè. Io. An. But. Imo. & Domini. in c. licet. de trans. epi. bona gl. in c. ordinarij. in verbo, dispensationes. de of. ordi. in 6. cum qua transit ibi Dom. & Abb. in c. Rodulphus. in 2. ver. ad scđm. j̃. eo. licet æquiuocet allegando eam in cap. si canonici. & facit ibi Abb. expressam dr̃iam inter priuilegia odiosa. Et ideo dicit Bar. in l. si qñ. la j. C. de bonis vacan. lib. 10. & Bal. in d. l. nec auus. ꝙ concessio, quæ est in præiudicium alterius, semꝑ pręsumitur obreptitia, nisi appareat de certa scĩa principis. De quo dixi s̃. in princi. huius regulæ. Similiter dicit In. in c. quod dilectio. in sua gl. maiori, de consangui. & affi. ꝙ regula c. cum dilecti. de donatio. procedit in indulgentijs, quæ non sunt ꝯ ius, vel in alterius præiudiciũ: secus in dispensatione ꝯ ius cõe, quia est restringenda. Et referunt ibi communiter alii, maximè Abb. licet in intellectu illius textus, ipse recedat ab Inn. ¶ Et adde Io. And. in cap. 2. ad fi. de immu. eccle. vbi eleganter probat duo. Primò, ꝙ priuilegia principum concessa proprio motu, seruanda sunt, sicut sonant. Secundò, ꝙ secus, si ꝑ partem obtenta, quia strictè interpretantur. Et ibi ẽt Abbas, quorum dicta multum declarant hanc materiam. Pulchrè ẽt scribit Domi. 12. distin. nos consuetudinem.
15 qñ † verba dispensationum possunt capi largè. Item an, & qñ dispensatio possit trahi ad consecutiua, & ex dictis suis facilè fierent duæ regulæ cum casib. exceptuatis, vide ipsum cum concor. suis, & aliquid ponit Ro. de cle. non resi. prima, in antiquioribus, & Benedic. de Perusio consi. 1. & dicet̃ j̃. eo. postulasti. vbi ordinabo dicta Domi. in d. c. nos. ¶ Limita ẽt hanc tertiam declarationem in l̃ris ad beneficia, vt in 3. declaratione præcedentis r̃lę.
16 ¶ Quarta declaratio. Verba † priuilegiorum Papæ sunt interpretanda scđm canones, non scđm leges. Bal. in d. l. si qñ. Et facit, qđ ipse no. in l. si nondum. C. de fur. & dixi ti. præcedenti, ex l̃ris. 2. no. An aũt, & qñ possint inferiores interpretari verba priuilegiorum Papæ, vide tex. cum sua materia, de iudi. cum venissent. ¶ Quinta decla
17 ratio. Priuilegium † generaliter indultum, non includit casum ꝯ remp. & si includeret, non valeret. Bal. in l. iubemus nullam. in prin. C. de sacrosan. ecc. per illum tex. Et hinc est, ꝙ ille, cui est præstita à ciuitate immunitas, tenetur ad collectas, quæ imponuntur ratione guerræ. Dy. in l. si ex toto. in prin. ff. de leg. 1. & latè confirmat ibi Alex. maximè per notata per Ang. in l. diuus. ff. de pet. hæredi. quicquid dicant Imo. & Pau. in d. l. si ex toto. Et adde Ludouicum cons. 436. Quòd indultum Petri. vbi probat latè, ꝙ clę generales priuilegii in fauorem priuati, non derogant iuri publico. Et inducit inter alia, Io. And. in Spe. de censi. §. nunc dicendum. in additione, per hanc l. &c. Plura ẽt ponit Lud. in l. si uerò. §. de uiro. in x. fallentia, ff. solu. ma. & dixi infrà eodem, nonnulli. in 7. fallentia secundæ regulę, extensis pluribus fauorib. reip. Et ista omnia hoc mõ nouiter reducta quotidie inseruient. ¶ Quibus adde, ꝙ priuilegia sunt latè interpretanda secundũ qualitatem personæ. Bal. in l. ex militari. per illum tex. ff. de mil. test. dicens, ꝙ si cõcessum est alicui episcopo priuilegium, ꝙ possit celebrare tempore interdicti, intelligitur, ꝙ possit celebrare ẽt in pontificalibus. Et dicit Innocen. in cap. pastoralis. de dona. quòd si donationis de qua ibi, fuisset facta latior interpretatio, videtur, quòd illa ecclesia esset sibi subiecta, sicut & aliæ ecclesiæ sui archidiaconatus, sumendo interpretationem priuilegij ex qualitate personæ, & facit, secundum Abb. ibi, cap. fi. de offic. archi. & facit vulgata l. plenum. §. equitij. ff. de usu & habi. & quod ibi Bar. Et dicit ibi pulchrè Ange. ꝙ si testator legat lectum mulieri uiduæ, non uidetur legasse culcitram de serico, quia repugnat honestati uidual. Facit glo. in l. idemque. §. idem Labeo. ff. man. dicens, factorem domini non posse capere ad uecturam equum pro eundo rus, qñ conditio suæ personæ non exigit hoc, secus, si exigat. Simile in uestib. fiendis secundum qualitatem

tatem perſonę,dicit tex.in l.ſed etſi quid.§.j.ff.de vſuf.Et ibi Bal. dicit, ꝙ Abbas ſumptuoſiorem cappam dēt habere,q̄ monachus.Facit gl.in l.ſeruus.ff.de le.3.& c.ſi qōnes.de ſimo.& gloſ.ſing.in l.ſed ſi ſuſceperit.ff.de iudi.& tex.ſing.in c.vnum orarium.§. criminis.25.diſt.vbi cibaria debent dari pauperi non delicata,nec ſumptuoſa, & ꝯfaciens peccat venialiter.Et iſta alleg.And. Sic.in d.c. paſtoralis.Pro quo vide quę dixi ſ̄.eo.in nr̄a.in 22.corollario. Et ad illud de condōne viduali,adde Bald.in l.j.ad fi.C.de legi. vbi dicit, ꝙ ſi teſtator mādat vxorem viduā tractari, vt ab eo tractabatur, non habebit coopertā de ſerico.Sic ēt inquit Bal.in l.j.ad fi.C.de verb.ſigni.ꝙ ſi teſtator mandat veſtiri viduam,intelligitur de veſte viduali,per d.§.equitij. Et ꝙ diſponens de perſona,tanquā certæ conditionis,videatur reſpicere & approbare illam ꝯditionem,facit pulchrè dictum Bal. in l.2.§.quod obſeruari.C.de iu.calū.ꝙ ſi patior te litigare cū curatore,& ſic vt minorem, non audiar poſtea dicens te maiorem. Et idem Sali.in l.cùm te.ad fi.C.de proba.& facit,ꝙ ſtatim dicam de l.ſi duo.de acq. hære. Ad hæc ēt,ꝙ no.Imo.in c.coram.de of.dele.dicens, ꝙ q dat inſtr̄a ſua homini cōſueto fungi officio procuratoris,vr̄ eum facere procuratorem,ꝑ d.§.equitij.& ſequitur Alexā. in l.j.C.de procu. Sic ēt rei ſubiectæ qualitas præſtat verbis ambiguis intellectum.Vnde ſi dico,Vendo tibi talem domum,vſq; ad talem domum,protentam,& dubitetur,an dictio, Vſq;, ſtet incluſiuè, hoc declarabit rerū & pretii qualitas. Bar. in l.ſi patronus.§.j.ff.de leg.3.& in l.ſemꝑ in ſtipulationibus.ff.de regu.iu.& ibi eſt gl.ꝙ ſi vendo librum ꝓ x.florenis,& non dixi,de quib.florenis,hoc diſcernetur ex qualitate pretij & rerum.Et ſimile dicit Ange.in l.quicquid aſtringendæ.in prin.ff. de ver.obli. Similiter dixit Bal.in l.j.§. huius ſtudij. ad fi.ff.de iuſti.& iu. ꝙ licèt tabellio ſit publica perſona in toto mundo,tn̄ id, qđ facit,iudice authorizante, non operatur vltra metam officij iudicis:qa actus denominatur ex qualitate perſonæ principalis. Et exemplificat, vt per eum ibi, & in l. non aliter. in fi.ff. de adop. Ad hæc Bal. in ca.cum veniſſent.de eo, qui mit.in poſſeſ.vbi dicit, ꝙ ſi rex facit mentionem de iure,intelligitur de iure regio.Vnde ſi Rex Angliæ loquitur de iure, intelligitur de iure Anglicano. Sic & Bal. in l. ſi duo. ff. de acq.hære.dixit per illum tex. ꝙ q facit aliquem actū, vr̄ aſtringere ſe legi de illo loquenti.Vnde dicit ibi Pau. ꝙ ꝯhens cum aliquo,pręſumitur velle ſequi illius conditionem. Vnde acceptās ciuilitatem,præſumitur ſe ſubijcere oneribus ciuibus imponendis. Facit c.recolentes.de ſta.mona. ¶ Adde,quod no. Domi.in c.fi.ad fi.de præbē. in 6.poſt Rotam de conſti.j. in antiquis. & de conceſ.p̄b. 12.in eiſdem, dum dicit latè & pulchrè, ꝙ ſi teſtator ordinat,vt beneficium conferatur ab hebdomadarijs regētibus chorum & ipſi conſueuerunt cōferre beneficia ſpectantia ad collationem capituli vice & nomine capituli: vr̄ dediſſe poteſtatem eis, non vt priuatis perſonis,ſed vt vicem capituli gerentibus. Ex quo ſequitur, ꝙ impetrans beneficium pertinens ad collationem capituli, habebit illud beneficium,tanquam ſpectans ad collationē capituli,& dixi ſuprà,eo. eam te.Et adde etiam his ſimile,quod notat pulchrè Alexan.conſi.mihi 244.Viſis ſcripturis mihi tranſmiſſis. dum allegat Pau.de Caſt. in d.l. ſi duo. Et de his ſatis pro nunc, tan-

18 quam incidenter. ¶ De † interpretationibus a aliarum diſpoſitionum,puta atteſtationum, ꝯctuum b, ſententiarum c, & ſimilium, tāgunt hic But. & Imo.remiſſiuè,& vide Ludo.copioſiùs in l. ſtipulatio iſta. §. ſtipulationib. ff.de verb. obliga. & aliquid conſi.444. & per glo.& Ioan. And.in regula,contra eum. in Mercu. & quæ no. Bar.in l. ambitioſa. ff. de decret. ab or. fa. cum multis aliis concordantijs.

NON Obſtante collatione alteri

19 facta, &c. ¶ Intelliguntur † iſta verba de collatione inualida, non de valida, ne alteri præiudicetur,de of.dele.ſuper eo. & propter odioſitatem talium reſcriptorum,d.ca.quamuis.Ita Cōpoſt. Ioan.And. Bal. But. Imo.& Dominic. hic.Et ſi diceretur, qd operabit̄ d.clauſula? reſpondet Imo.ꝙ operabitur, ꝙ literæ non cenſebuntur ſurreptitiæ,quaſi non ſit facta mentio de colorata poſſeſſione alterius. Eſſent enim ſurreptitiæ,ſi de hoc non fieret mentio, de cōceſ.præb.cùm noſtris.Benè facit glo.in c. pro illorum. in verbo, contradictores.ſ̄.de præben. dicens,quòd iſta clauſula,Compeſcas cōtradictores, &c.intelligitur de cōtradicentibus de facto, nō de iure. ¶ Ad idem gl. in l.ſi ſeruus. §.ait prætor. in verbo, non videri.ff. de acqui. poſſeſ. per quam dixit Bal. in l.j. C.de his,quę pœnæ nomine.& in l.j.C. de vſufruc. quòd ſi teſtator prohibuit, ne vxor ſua moleſtetur, intelligitur de moleſtia facti. Sed bene poterit moleſtari de iure: putà petendo cautionem de vtendo & fruendo vſufructu arbitrio boni viri. Iſta pro Compoſt.alleg. hic And. Sicu.ipſum ſequens. Addatis Domini.in repet.ca.poſtulaſti.ſ̄.eo.& in ca.ſi poſtquam.ad fi. de præben.in 6. & But.in repet. ca.j. verſi. tertius caſus. verſ.ſimiliter.tertia regula. de cōſtitu. in 6.& Nic.Mylum in Repertorio, fol. 114.in prin.§.Papa ſi mandat.& Barto. Cæpo.in tracta. de ſer. ruſ.pręd.fol.20. verſi.item in conceſſione ſeruitutis. & Bellen.in c.2. in princi. ne ſede vacan. & Alex.conſi.mihi 519 Viſo proceſſu cauſæ.& Imo.in ca.dilectus.lo j.de p̄b. qui ſequitur dictum Cōpoſt. hic. Bene facit ca.audita. de reſti. ſpo. vbi probat̄ ſing.ſm Abb.ibi, penu.no. quòd clauſula, Reuocentur in irritum oīa, non refertur ad legitimè geſta. De quo facit feſtum Ludo.conſi.354. ¶ Similiter dicit Old.conſi. 81. Quod proceſſus.ad

20 fi. ꝙ † executores d non hn̄t poteſtatē contra contradictorem, niſi indebitè contradicat. Et ꝙ,qui non vult poſſeſſionem dimittere ſine cauſæ cognitione, non contradicit indebitè, allegat Hoſt. & Archi. in cap. quia cunctis. de conceſ.præb. in 6. vbi idem notat Domi.in prin.ibi, ſed quid ſi plures.& Ludo.conſ.382.In cauſa pręmiſſa.in prin. & Archid. in ca. Ananias.§. ſi ergo.17. q.j.allegando glo.in d.ca.pro illorum. Similiter dicit Butri.de elect.in cauſis. nono notabili, quòd iſta verba, Promitto habere ratum abſque aliqua cōtradictione, intelliguntur de iniuſta, per illum textum, & ſequitur ibi Dominicus. ¶ Similiter dicit Bar.in l. j.§.

21 fi.ff.à quibus appella.non licet. ꝙ † reſcriptum, e vel ſtatutū, tollens appellationem,

ibi Bald. in fi. Et quomodo intelligatur tale ſtatutum, vide Angel. & Alexan. l. cùm hi. §. ſi cùm lis. ff. de tranſac. & ad de Bar. in l. ambitioſa. ff. de decret. ab or. fac. in fi. verſicu. circa hoc dico. Adde, quòd quando fit interpretatio alicuius cōceſſionis, vel diſpoſitionis, non debet fieri, vt ibi ſit aliquod verbum ſine effectu, ſecundum do. Soc. conſi. 32. incip. Et ex his, quæ ſuperiùs. verſicu. quare ad comprehendendū. in fi. in j. parte. Et adde, quòd quotieſcunque agitur de interpretanda diſpoſitione alicuius teſtatoris, etiam circumſcripta iuris fictione, aut præſumptione iuris, aut de iure, ita ꝙ debeatur ei ſolùm ſimplici coniectura, aut præſumptione, ſemper debet fieri in partem benigniorem. Unde ſi aliquis poteſt eſſe ſpurius & legitimus, interpretatur, quòd ſit legitimus, ut per præfatum do. Soc. cōſ. 23. incip. Circa prædictam concluſionem. verſic. 18. cum verſi. ſeq. in d. parte. Item adde, quòd in vltimis uoluntatibus regulariter in dubijs fit interpretatio pro hęrede contra fideicommiſſarium, vt per eum in conſi. 112. incip. Suprà ſcripti inſignes. uerſi. quinimò conſidero. in d. parte.

a De interpretationibus. *Adde ad iſta, quòd ſtatutum diſponens omnes cauſas compromitti, limitatur niſi quis haberet inſtrumenta, uel aliud ius liquidum. Vide Barto. in l. eleganter. in princ. ff. de condi. ind. & Barto. in j. cōſtitutione C. &*

b Contractuum. *Adde do. Soci. conſ. 15. incip. Viſis prædictis publicis inſtrumentis. verſi. quartò. non probatur. ibi, & ideo. in j. par.*

c Sententiarum. *Adde, ꝙ interpretatio ſtrictior fit in ſententia, quàm in tranſactione: quia tranſactio fit ex conſenſu partium, ideo latiùs extenditur, ſed iudicium redditur in inuitum, vt per do. Soci. conſ. 18. incip. Proſequendo ordinem. in verſi. ſi ergo hoc. in j par.*

d Executores. *Adde tu, quòd contradictor citandus eſt. Ita Barto. in l. fina. C. de edicto diui Adri. tollen. Bal. in l. fina. C. qui admitti.*

e Reſcriptū. *Adde tu, quid ſi ſtatutum diceret, Remouemus exceptionem.*

ptionem cõtra instrumentum publicum, tamen admittitur exceptio, ꝙ instrumentum nõ sit publicum, & omnis exceptio similis: quia quamuis loquatur lex vniuersaliter, & negatiuè purè: qa dicat, nullus alius, vel statutum dicat, nulla exceptio admittatur, nisi talis, tamẽ poterit admitti similis, & non excluditur similis exceptio, & ita cęterę similes non excluduntur. Glo. est in l. cognitio. ff. d̃ ofeius. Facit gl. in l. 1. §. & parui. in versi. nulla. ff. qđ vi, aut clam. Ex qua Barto. ibi no. quòd si statutum dicat, quòd nulla alia exceptio possit opponi, poterunt tamen opponi similes, vt ibi per eum, & per dom. Ant. in cap. cùm quis. de restitu. spol. Similiter in dictione, Solus, glo. est in l. cum notissimi. in prin. in versicu. sola. & ibi Bal. Angelus, C. de prescriptioni. 30. vel 40. an. Bal. in l. 1. C. de bo. poss. contra tab. vbi inter cętera dicit, quòd per ista verba, Solus episcopus, non excluditur capitulum ecclesię suę, secundum Archi. in c. 2. de accus. in 6. Adde etiã tex. in clemen. exiui. de verb. signifi. in ver. cùm autem. qui formaliter dicit, quod natura termini restrictiui est, sic excludere extrema, quod contrà pertinentia ad ipsum includit. Quem textum dicit aureum Ioan. de Ana. in consi. 36. quod incipit, Vtrum cophani. adde do. Ab. in c. licèt. de elect.

tionem, vel exceptionem, intelligit̃ so lũ de iniusta. Allegat c. ex parte. lo 2. de offi. dele. facit l. j. §. & parui. cum glo. in verbo, nulla iusta. & ibi Bar. ff. ꝙ vi, aut clam. & l. ita nobis cordi pudor. & ibi gl. mag. & Sali. C. de adul. intellige nisi daret priuilegium cum cl̃a, Non obstante exceptione, vt ꝑ Imo. in l. fi. ff. à q̃bus appellare non l3. Et Alex. in l. 3. §. si is, ꝓ quo. ff. quod quisq; iur. vbi ita saluat dictũ Bal. ibi, vt priuilegiũ aliqd operetur, dixi s̃. eo. ca. j. & in c. ex parte. Sed quo ad appellationẽ, vide Scribentes in c. pastoralis. in prin. de appel. post Imo. in d. l. j. §. fi. vbi etiam vide Ange. Aret. multùm latè. Similiter dicit Ludo. cõs. 202. Allegationes Doctoris eximij, & c. ꝙ † fideiussor promittens soluere liberè sine aliqua exceptione, nõ intelligitur de iusta: putà, de executione, seu principali dictione, per d. cap. ex parte. & qa verbũ, Liberè, nõ intelligit̃ excludere exceptionẽ, q̃ venit ex natura actus celebrati, l. qro. §. inter locatorẽ. ff. locati. vbi pactũ pęnale de nõ expellẽdo ꝯductorẽ, intelligitur, nisi cessauerit à pensione. Per quẽ textũ dicit Bal. in l. j. C. de vsufru. & l. cùm qd. ff. si cer. pet. ꝙ si ꝓmitto vsufructuario, ꝙ liberè cũ permittã vti vsufructu, nullã ãonem cõtrouersiã ve moturus, intelligitur, dummõ præstet dictam cautionem: quia venit ex natura ꝯctus. Et ꝙ agens f̃m naturam ꝯctus, nõ videatur venire ꝯ ꝯctum, vide multa per Bal. in l. si familiæ. C. fami. ercis. & in l. qñ in prioribus. versi. vlterius opp. C. de inof. test. & Maria. in ca. querelam. secundo notabi. ne pręlati vices suas. & Sali. cõ si. In noĩe, & c. in q. prædicta. & Bal. in l. qui se debere. ff. de cond. ob cau. in quibusdam lecturis, cum concor. de quib. aliàs. Similiter dicit Imo. in l. si paterfamiliàs, propè fi. ff. de hære. institu. quòd si testator grauauit hæredem, ne molestet fideicommissarium, tñ poterit petere detractionem quartæ Trebellianicæ. Similiter dicit Io. de Imo. consi. 29. & consi. 138. ꝙ si quis petat rõnem reddi, & reliqua restitui, non incidit in pęnam appositam à testatore ꝓhibente, ne quis molestetur. Similiter dicit Pet. de Anch. cõsi. mihi 83. Omisso primo

23 dubio. ꝙ † promittens defendere aliquem, intelligitur, qñ iniustè opprimetur: secus, si iustè. Alle. glo. in d. c. pro illorum. Et sequitur Ana. de accus. olim. ad fi. & no. Abb. de priuileg. recepimus. Et si promitteret defendere de iure, & de facto, non valeret promissio ꝑꝑ turpitudinem, vt in locis allegatis ꝑ Ana. in d. c. olim. & per Alexan. post Lud. in l. stipulatio ista. in princi. ff. de ver. obli. vbi in vno vr̃ discordare à Pet. de Ancha. de quo etiam audio, quod ponitur per Fran. Aret. ĩ d. l. si seruus. §. ait pręt.

24 ff. de acqui. poss. ¶ Quinimò † etiam prohibitus aliquid molestiæ inferre, potest molestare de iure. Ita probat gl. in c. j. in verbo, inferatis. de sta. mõ. Similiter dixit Aegi. Belle. conclusio. Rotæ 698. Verba ista. quòd ista verba, Sublata difficultate quacunque, posita in c. si beneficia. de præb. in 6. intelligũ-

tur de difficultate facti, nõ difficultate iuris, & quæ probabilem causam haberet. Similiter dixit Franc. Pauinus Auditor Rotæ modernus, in consi. ꝯ Iudæos, qui mactauerunt puerum Tridentinum, impresso post consilia Oldra. 22. col. ver. non obstant priuilegia. ꝙ licèt Iudæi adducerent quædam priuilegia, quibus prohibentur vexari, tamen intelligitur illud verbum de vexatione calumniosa, non de iusta, & allegat plurimas concordantias, nullam tamen ex prædictis. ¶ Posuit etiam quædam ex his And. Sicu. in c. 2. de mut. pet. dicens per hęc, se consuluisse ꝯ sequestrum factum cuidam Ianuensi ad instantiam Ducis Burgundiæ, ꝙ non valeret: qa fuit factum ꝯ indultum vnius principis, in quo dicebatur, ꝙ posset dictus mercator conducere merces in eius territorio absque alicuius molestia. ¶ Hæc aũt, & sĩlia, de quibus aliàs pleniùs, limita, nisi verborũ plenitudo, vel materia subiecta aliud inferant, ꝑ id quod dicit Ab. cons. 44. Quidam dñs Ant. vbi dicit, ꝙ si dr̃ de omni molestia, q̃ fieret, vel fieri posset, intelligitur ẽt de iure, arg. l. nepos. ff. de verb. signi. Similiter dicit Rota de resti. spo. 18. Idem, si agenti. in nouis, ꝙ si quis iurasset non molestare, nec inquietare suum spoliatorem beneficij, non põt molestare, nec inquietare, nec de facto, nec de iure. Sequitur But. in c. 2. de resti. spo. & ibi Abb. prope fi. Similiter dicit Bal. in l. j. C. de nundi. ꝙ non põt quis molestari in nundinis, ẽt molestia iuris, per illum tex. in verbo, molestiam. Similiter di

25 xit Alex. consi. mihi xj. circa primum dubiũ. ꝙ † si princeps prohibet, ꝙ nullo mõ aliquis molestetur, intelligit̃ ẽt de molestia iuris. All. tex. in Authẽ. de fideiuss. in prin. ibi, molestum fit. & d. l. j. & ibi Bal. & Bar. in l. Lucius. §. tres hæredes. ff. ad Trebel. Facit gl. in cle. 2. in verbo, nullo modo. de æta. & quali. Quãdo autem dicatur quis molestari, vtrum per citationem, vel litis contestationem, dic, vt per Bar. in l. amplius. ff. rem ra. ha. cum cõcor. Ad hæc ẽt vide pulchrum & elegans consi. Alex. mihi 193. Viso testõ Bartholomæi quondam Accursii. aliàs est in secundo volu. 52. vbi consuluit, ꝙ pęna apposita per testatorem hr̃di, si molestauerit vxorem in aliquib. bonis, incurritur pœna mouendo ei cõtrouersiam in iudicio: Inducit gl. Bar. & Imo. in l. Lucius. §. tres hr̃des. ff. ad Trebel. & Pau. consi. 190. Antequã veniam ad dubia, & multa alia. Et ista oĩa repone, tanquam hic prima vice coadunata. Nec inficior: quia pro concordia prædictorum magis quadrata opus esset maiori ocio, q̃ mihi concedatur à quotidianis lectionibus, in quibus sequens stimulat præcedentem, & materia materiam abbreuiat, vt fiat processus ab omnibus desideratis. ¶ Considera duo circa dictum Compost. Primò, ꝙ responsio Imo. ad illud obiectum, ꝙ non videantur verba operari, non videtur sufficiens, quando vltra collationem inualidam non esset secuta aliqua possessio: tunc enim adhuc videntur dicta verba nihil operari. ¶ Considera secundò, quod de collatione nulla non est opus facere mẽtionem, dixi suprà eodem, ex tenore. Ergo si supplicans, vel concedens facit mentionem de collatione, videtur cogitare de illa, quæ posset obstare, & sic de valida, non autem de inualida, tanquam de ea, quæ non obstat. Itẽ non est opus coniecturari, quæ præsumatur mens lo quẽtis, postq̃ expressè derogat aliis collationibus. Et ideo quando vltra primam collationem inualidam secuta esset processio, benè procederet dictum Compost. aliàs autem in puncto iuris reputo ipsum pro dubitabili. Sed quia non habet contradictorem, quem viderim, non esset ab eo recedendum in practica. Et huic motiuo respondebitur ĩ. in fi. ibi, & dum suprà.

26 CLAVSVLA, Anteferri, non † præiudicat illis, quib. est ius quæsitũ a. Cõpostel. hic, dicens, de mandato Papæ se ita pronunciasse in causa Mediolanensi: tamen curia seruat, ꝙ præferuntur prioribus, quibus est ius quæsitum ad rem, non in re, & sequuntur hic Ioan. And. Butriga. Imo. Dominĩ. & And. Sicu. Adde Dominic. in d.c. postulasti. vbi pro isto stylo no.

a Ius quęsitum. Adde Bar. Cępol. in titu. de ser. vr. pre. c. de aquęductu. 3. q. Phil. & Alex. consil. 34. 4. parte.

no.c.penul.de præbẽ.in 6.vbi expectans erat receptus in canonicum, per quam receptionem ꝯsequit̃ ius ad rẽ,c. si clericus.de ꝑb.eo.lib.& c.fi.de conces.præb.eodem lib. & tñ illi recepto nocet cła, Anteferri.¶Similiter Cal.in isto ti.consi.8.ad fi.& Lud.256. Approbo sñas.latè probant,ꝙ cła, Dummodò non sit alteri ius quæsitum, præseruat habentes ius in re, sed derogat habentib.ius ad rẽ. Et multa allegant,de quib.per eos.Idem Dom.post Ioã. And.in d.c.fi.in fi.prin.Et dicit Car. consi.62.Casus sup quo iuris consilium petitur.in fi.ꝙ non dr̃ ius quæsitũ in beneficio per quæcunq; facta citra collationem, ẽtsi petitũ sit ab executore,vt ꝯferat:per quam tñ petitionẽ dr̃ acceptare,cle.j.§.secus.de ꝯces.præb. Inducit ad hoc c.fi. in fi.de conces.præb.in 6.& no.Imo.post Card.in c.inter cætera.de ꝑb.¶Sed Rota de præb.16.in nouis:& de ꝯces. præb.23.si aliquis.in antiquis, vult,ꝙ d.cła,Si non est alteri ius quæsitum,nihil operet̃ circa ius quæsitum ꝑ solã acceptationem expectãtis: q̃a alia vice obtinebit ex eadem gr̃a: secus in iure quæsito ex electione,vel præsentatione: q̃a in totum & perpetuò esset exclusus, qđ nõ pręsumitur de mente Papæ. Idem no. Aegi. conclusio. 167. per illa verba:dicens,ꝙ per dicta verba non conseruatur ius ad rẽ, dũmodò sit quæsitũ ex acceptatione:q̃a ita obtinuit obseruatio palatij Apostolici:secus de iure ad rem alio modo quæsito,putà electione,aut patroni præsentatione:quia illud non tollitur,sed præseruatur. Alle. Cõpost.hic. Ad idem vide Dom. in c.q̃ sit.§.j.de ele.in 6.vbi dicit per illum tex. ꝙ impetratio non faciens mentionẽ de electione alterius,nõ valet, cũ Papa nõ intẽdat tollere ius alterius.c.q̃uis.de rescri.in 6.Et pro prædicta dr̃ia, vc; an sit expectanti quæsitum ius solum acceptatione, & tunc collatio Papæ ẽt sequens tollat illud ius: an verò sit facta expectanti collatio, & tunc collatio,vel reseruatio Papæ nõ tollat illud ius,ẽtsi fiant eadẽ die, qua fuit facta collatio, vide, quæ dixi in ca.capitulũ.fol.pe. versi.& de duab.collationibus factis eo.die,&c.j̃.eo. Et ad hęc vide ẽt Rotam de concessio. pręb.8. Vnus Innocentianus. in antiquioribus, vbi videntur mirabiliter limitare prædicta,nisi gr̃a habens cłam, Anteferri,fuisset impetrata, postquam primus iam acceptauerat vacans:quia licèt secundo prouideatur, anteq̃ prouideatur primo,tñ nõ valet prouisio facta secundo. Sed Rota ibi voluit ꝯrium, exceptis tribus Auditoribus, mota per dictum Ioã.And. hic,super glo.fi.qđ s̃. retuli. ¶Considera duo. Primò, ꝙ verba Compost. & sequacium hic benè probant simpliciter, ꝙ etiam iuri ad rem nõ videatur ꝑiudicari: & istud limitabitur, nisi sit quæsitum ex acceptatione, ꝑꝑ Rotã in dictis. postea subdit Compost.& alij,ꝙ in curia intelligitur esse derogatum iuri ad rem. Sed Rota in dictis locis vr̃ præsupponere, ꝙ imò de stylo curiæ non sit,prout dicit Compost.Ex quo firmat, ꝙ ẽt de iure ad rem nõ sit cogitatum, nec ei pręiudicetur, nisi fiat ex acceptatione expectantis.Et istud no.q̃a valde quotidianum.¶Secundò,considera,ꝙ si beneficium est ius patronatus laicorũ, non est necessaria hæc inuestigatio, q̃a etiamsi laici nõdum præsentassent, literæ Papæ non nocerent eis,vt per gl. & firmiùs Dom.in c.2.de præb.in 6.& posui in tractatu meo,De importantia literarum Papæ, quo ad patronos. Procedũt autem ista in patronatu ecclesiastico, vel vbi literæ Papæ derogarent patronatui laicali. ¶Considera etiam in prædictis,ꝙ imò cła, Anteferri, vr̃ derogare iuri ad rem. Patet ex c.penul. in prin.de præb.in 6.vbi iuri quæsito ex receptione derogatur. Et illum tex. pro casu no.Dom.post Io.And.in d.c.fi.§.j.eo.ti.& lib. Dicũt aliqui esse speciale in clausula, Anteferri,secus in clausula,Si non est alteri ius quæsitum. Et ita intelligunt decisiones Rotæ præallegatas. Sed non gusto hanc dr̃iam, cùm nunq̃ præsumantur alteri præiudicare verba rescripti. Et fortè posset dici, dictas decisiones procedere, vbi est clausula,Anteferri.Non obstat c.penul. præalleg. q̃a potest dici, ꝙ loquitur in iure quæsito ex receptione, q̃a tunc nocent dictæ clausulæ. Nec mirum, quia qua ratione dicit Rota pręallegata præiudicari acceptationi,s. quia non est pro alia vice exclusus, eadem ratione dicemus præiudicari receptioni.Et hoc no.¶Caue etiam,q̃a illa rõ,ꝙ nõ sit exclusus pro alia vice,est cauillabilis, cũ gr̃a possit annihilari per reuocatorias generales, quas de expectatiuis facit Papa, maximè nouis,nisi dicas,ꝙ hoc dependens à casuali motu principis non hr̃ in consideratione.Inn.in c.pastoralis. in prin. de cau. pos. cum si. Itẽ in d.clausula, Si non est alteri ius quæsitum, dixi aliquid j̃.eo.super literis. in 5.regula. Item de d.clausula, Anteferri,posui quinq; nouas cõclusiones j̃.eo.c. versi.de hac clausula,Anteferri.¶Vltimò vide Abb.de procu.ex insinuatione.vbi alleg. aliud notabile dictum post Compost. hic,quod ibi vide. ¶Et dum dicit hic But.in nota-
27 bilibus per istum tex. ꝙ † clausula, Appellatione remota,operat̃ in incidentibus, sicut in principali,dic,ꝙ istud procedit in casu huius tex. vbi commissio specificat de incidentibus,aliàs autem dic ꝯ Butri. ꝙ si remouetur appellatio à diffinitiua, non est remota ab interlocutoria, nec econtrà, & idem de incidentibus.Salice.in l.fi.C.de senten.Imo.in l.j.ff. à quibus appellare non licet. Phi.in c.pastoralis,in prin.in j q.de appel.quia ex separatis non infertur,l.fi.ff.de calum.Et rescriptis odiosis non fit extẽsio etiam à maioritate rationis. Host.j̃. eo. postulasti. & ibi dixi. Itẽ simpliciter remouetur appellatio à sñia alicuius iudicis,q̃a intelligitur de diffinitiua tm̃,cum appellatione sñiæ non veniat interlocutoria,gl.in c.cũ olim. de testi. Et ita latè firmat Gul.de Cu. in l. si ex cã.§.nunc videndum.ff.de mino. quem sequitur ibi Alb. post prin. vbi vide.Et transit etiam Bal.ibi inferẽs,ꝙ statutum tollens appellationem intelligitur quo ad decisionem totius litis, secus in interlocutoria, vel emergentib. Idem Domini.in cap.inquisitionis.in prin.de hęre.in 6.& pulchrè Philip.post istos in d.c. pastoralis. in prin. in 6.q. limitans post Abb. Nisi statutum diceret, ꝙ à Potestate, vel Rectore,non posset appellari,q̃a intelligitur de qualibet eius sñia,arg.l.j. de offi.præfe. præto.Et ita dicũt cõsuluisse Bal. & illud consilium commemorat etiam ipse Bal.in d.l.j.in prin.ff.de offi.præfe.præto. & Cardi.in c. vt debitus. prope fi.de appel. Sed si statutum diceret, qđ à sententia potestatis non posset appellari, tunc intelligitur solùm de diffinitiua,a secundum eum post Bal. Itellige, nisi ratio statuti militaret etiam in interlocutoria, ſm Bene.de Plum. in l. etiã.§.absens. ff.de manu.vin.ꝑꝑ gl.in clemen.j.in verbo, sententias. de re iudi. & sequitur Alexan.in l.j.ad fi. princip.ff.quod quisque iur. Si tamen statutum dicat, ꝙ in certis causis non liceat appellare, includit etiam interlocutoriam.Philip.in c. interposita.§.ille.versi.sed certè.de appella.mordens verba Bal. in d. §. nunc videndum. Inducit Bar.in l.solent.ff.de ali.& cib.leg. Et pro dicto Bene.põt induci,quod no.Bal.in l.j. C.si de momẽ. pos.quem propè referam. Ad idem cõ si.Pau.23. dũ latè probat, statutum Paduanum loquens de sententia, habere locum etiam in interlocutoria,ob omnimodam paritatem rationis. Et de de hoc, quando appellatione sñiæ veniat interlocutoria, dixi aliàs latiùs in rub.j̃.de re iudi. ver. scias etiam. Et cũ dicto Gul. in d. §. nunc tanq̃ mirabili, transit etiam Bal.in l.j C.de sentẽ.licèt Bal. ipsum reprobet in l.j.C.si de momen. pos.q̃a intelligitur remota appellatio ab oĩ eo, per quod peruenitur ad negocium principale,argu. l. oratio. ff.de spon. Quæ ratio posset procedere, quando esset per omnia eadem ratio in interlocutoria, vt dixi s̃. Et dum s̃. dubitaui de dicto Compost.circa collationem inualidam, responde illi motiuo ex verbis Imo. hic, ꝙ semper Papa cogitat de possessione colorata,quando dicit,Non obstante collatione alteri facta. Vnde licèt possessio nõ fuerit acquisita & adepta, tamen animus suus non fuit circa infringendam

a De diffinitiua. *Adde Flo. in l. proinde.§.notandum.ad le. Aqui. & Bal. in addi. ad Spe. in titu. de senten. versi. nomine sententiæ. & Alexan. in l. 2. de appella. recip. & in suo consilio l. in 2. parte, vbi loquitur singulariter. Et adde Ange.in repe. in ver. arbiter, si ex forma statuti. vbi sin gul. & in l. si sic. in princip. de leg. 1. & in l. stipulationes non diuiduntur. de verbo. obliga.*

gendã collationẽ validã, sed ꝓuidere circa collationẽ, quã sequuta esset possessio. Et vult Imo. ꝙ in casu c. cum nostris. de concess. pręben. sufficiat facere mentionem de collatione, etiãsi nihil dicatur de possessione, quod no.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio facta in ecclesia numerata, non valet, non facta mentione de numero, si per eam frangatur numerus canonicorum: & processus inde factus, est nullus. Iunge nu. 2.*

3 *Statuta iurata non tolluntur per generalem derogationem statutorum.*

4 *Papa si absoluit aliquem à promissione iurata, non valet, si nõ fuit facta mentio de iuramento. Taciturnitas iuramenti appositi in statuto, pacto, vel in aliqua dispositione, quando vitiet impetrationem.*

5 *Actus iuratus si concernit tantùm reuerentiam Papæ adhibendã in actu, per generalem clausulam tollitur iuramentum.*

6 *Item, si Papa prouideat de beneficio vacante in curia, vel de reseruato; quia in talibus collationibus per generalem clausulam derogationis tolluntur etiam statuta iurata.*

7 *Item, si vltra clausulam, Non obstantibus statutis, sit etiam clausula, Motu proprio.*

8 *Motus proprius non inducit dispensationem, quando obstaculum est tale, quod exigat dispensationem.*

9 *Authoritas Papę est excepta regulariter in iuramento. & nu. 15.*

10 *Beneficium manuale collatum per Papam, an efficiatur perpetuũ.*

11 *Sacerdos si fecit votum, quòd nunquam iurabit, & postea compelli tur se purgare, vel dicere veritatem super contractu, debet iurare.*

12 *Iudex si ex causa iusta præcipit alicui, ne soluat, non incidit in pęnam appositam in pęnam solutioni meæ.*

13 *Papa nõ intelligitur velle vti authoritate excepta, nisi exprimat.*

14 *Iuramentum de non petenda dispensatione, an valeat.*

16 *Papa an possit dispensare, quòd credatur testi non iurato.*

17 *Papa quando sunt duo contendentes de papatu, tunc nullius authoritas est excepta.*

18 *Papa qualem & quantam habet potestatem super iuramento. Episcopus quando possit dispensare super iuramento. Vide remissiuè post nu. 18. vers. quando autem.*

19 *Dominium iurium capituli non est concessum capitulo, sed sola administratio.*

20 *Papa an possit dare licentiam clerico testandi de bonis acquisitis intuitu ecclesiæ.*

21 *Surreptio opponenda cõtra rescriptum, infrà quantum tempus possit, vel debeat opponi. Derogatio generalis non extenditur ad cõfirmata per principem. Vide post nu. 21. ver. Considera tertiò.*

22 *Papa si scribit de prębenda, vel ecclesia vacatura, venit etiam ecclesia vacans tempore datæ. An solo tempore inducatur taxatio numeri. Post nu. 22. vers. demum scias.*

23 *Consuetudo, quòd episcopus possit creare canonicum pro suo iucundo aduentu, valet, etiamsi numerus sit taxatus.*

24 *Statuta taxantia numerum in pręiudicium expectantium, an valeant.*

CAPITVLVM XIX.

1 Constitutus. ¶ Nõ † valet impetratio facta in ecclia numerata, nõ facta mẽtione de numero, si ꝑ eã frangatur numerus canonicorũ; lз non frangatur numerus prębendarũ, & ꝓcessus inde factus nullus est. H. D. In quantũ ponit Abb. cui incũbat onus probãdi, an impetranti, an verò opponenti, qñ agit̃ de surreptione rescripti, & sequit̃ ꝯclusionẽ Io. And. in c. j. de li. ꝯtest. in 6. & cũ eo transit hic An. Sic. adde Imo. ĩ. eo. sup lr̃is. vbi solus latè prosequit̃ hoc cõcludẽs duos casus. Primus, in rescriptis ad lites, & tũc si exceptio respicit merita cãæ, siue opponat̃ in vim dilatoriæ, siue perẽptoriæ, opponẽs hẽt ꝓbare. Et idẽ, si opponitur dilatoria, nõ afficiẽs prĩcipale negociũ, putà, excõicatio impetrãtis, vel taciturnitas primi rescripti, vel qđ de cõsensu partiũ: qa in istis reus in exceptione fit actor. ¶ Secũdus casus est, in lr̃is ad beneficia: & tũc si qs excipit, ꝙ impetrator ep̃ssit falsum, hẽt ĩpetrãs ꝓbare narrata: qa excipiens negat, sicut ẽt debitor negat pecuniam fuisse numeratã, l. 3. C. de non nu. pe. ¶ Si verò excipitur ꝙ tacuit verũ, tũc excipiens hẽt probare: qa alleg. dolũ impetrãtis. Ergo ipsum hẽt probare, c. 2. de renuncia. in 6. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. Tñ omni casu volenti probare mos geritur, per c. super hoc. de renun. secundum ipsum latius. ¶ Adde etiam Cal. de prob. cõsi. x. vbi in proposito ponit pl'es claras doctrinas, subdens inter alias, ꝙ vbi simpliciter dr̃, non esse vera narrata, tunc ille probet veritatem, vel falsitatem, in cuius intentione venit veritas, vel falsitas narratorum, nisi intentio sua iuuetur præsumptione iuris, vel facti natura, vel qualitate. Et subdit, ꝙ dicens beneficiũ esse tenue, & reditus diminutos, hẽt onus probandi. In quo vltimo vide etiã Ang. consi. mihi 270. Bonifacius. ad fi. qa scđm eum nõ præsumit̃ patrimoniũ diminutũ, nisi probet̃. Ad hoc dicit specialiter esse casum expressum in Authen. de æquali. do. ibi, & probet̃ à patre fortuitũ damnũ. & idem Car. in ca. fi. de præsump. quod benè no. ꝑ quoddam cons. Alexã. quod allegaui s̃. eo. ad aures. ad fi. dum voluit, ꝙ testes deponentes de valore, debeant probare de valore tp̃e impetrationis, & non sufficiat dicere de valore hodierno. ¶ Adde etiam Ab. in d. c. fi. de præsump. vbi sequit̃ dicta Io. And. Abb. in d. c. j. quem ẽt latè sequit̃ ibi Dom. ¶ Et adde Inn. in c. ex parte. lo j. post prin. de priuil. vbi dicit, ꝙ qñ ꝯstat de re, cuius cã, vel demonstratio dicit, nõ est opus probare demonstrationem, nisi essent talia, sine quibus lr̃as non habuisset. Et sequuntur multi, quos dixi s̃. eo. c. 2. vert. fallit tertiò. & vide omnino Old. consi. 256. Clemens ep̃s. vbi latè probat, ꝙ qui obtinuit dispẽsationem, allegãdo certas causas, tenetur probare eas. Et idẽ Abb. in c. quia circa. ad fi. de consan. & affi. ¶ De materia ponit ẽt Ioã. And. in Spe. de clan. despons. in rubri. Et Spe. de excep. §. nunc videndum. ibi, licet autem scđm præmissa. & Abb. in c. si clericus. de fo. compe. Et ibi ponit, an sufficiat probatio summaria in isto iudicio, quod fit ante li. contest. & concludit, ꝙ non, ꝯ But. ibi, de quo per Bar. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius. ¶ De multis alijs casibus plerunq; dubitatur, cui incumbat probatio, & aliquos ponit Lud. in l. in illa. ff. de verbo. oblig. in quo hẽs considerare, quando pro aliquo sit præsumptio: & tunc non tenetur probare. Et q sint isti casus, in quib. pręsumitur, vide multos per Bar. in tractatu De præsum. & ꝑ Nico. Mylum in verbo, præsumitur, & Lud. in l. sciendum. de verb. obli. & dixi aliàs ꝑ pl'es remissiones in c. 3. de ꝓba. quærendo de plurimis q. cui incumbat onus ꝓbandi. ¶ Circa intellectum gl. primæ conclude, ꝙ si canonicatus vacasset de præsenti, vel Papa madasset prouideri de primo vocaturo, non haberet locũ iste tex. qa non frangeretur numerus. Et in hoc concordãt oẽs ꝯ Cõpost. Et dicit Io. And. hic, ꝙ de numero p̃bendarũ tacitè fuit facta mentio, in quantũ Papa mandauit prouideri de ꝓximè vacatura, cùm in ecclesia nõ numerata non sit dare vacationẽ p̃bendæ, c. dilecto. de p̃b. & c. ex parte Astẽsis. de ꝯces. præb. non tñ ꝑ hoc est facta mentio numeri canonicorũ: qa põt esse numerata vtroq; modo, & ẽt quilibet eorum tm̃. Diceretur aũt fieri mentio de vtroq; qñ mandaret prouideri certo canonicorum numero, non obstante mandato, ꝯferri primã vacaturã, scđm oẽs hic. Et caue: qa si fuisset facta mentio de numero canonicorum, & non de iuro, non sufficeret, vt ĩ. dicet̃. Tacuit ergo hic duo: numerũ, s. & iur̃m: & quælibet pars nocuit. ¶ Dum autem dicunt oẽs, * ꝙ † impetrans cum derogatione numeri, licèt ecclesia nõ sit numerata, non impe-
2 trat nulliter, per istum tex. vbi fuit facta mentio numeri præbendarum tacitè. Et si statutum non p̃cessisset lr̃as, iste obtinuisset. Profectò ista inductio põt sic euitari: qa non dixerat de vtroq; numero: & possibile est, ꝙ hic esset taxatus numerus præbendarum ante lr̃as, & non canonicorum. Vnde non patet clarè, ꝙ ecclesia non esset in totum non numerata. Tñ conclusio est vera, vt latè per gl. magnam in c. fi. de conces. præb. in 6. quæ est multum no. secundum Bal. in c. Cumana. de elect. Non. n. apponitur clausula ad restringendum, sed vt addat robur, secundum eum. Adducunt ẽt pro ea Docto. aliam rationem: quia

quia ſi Papa intẽdit prouidere in eccleſia numerata, fortiùs in non numerata, licèt Imo. in d.c.ſi. teneat ꝯrium: quia ĩ talibus non arguitur à fortiori, c. cui de nõ. de p̃b. in 6. Sed dicit Dom. in d.c.ſi. hic eſſe caſum pro illa gl. q̃ tñ per iſtum tex. limitat̃ hoc modo: quia ſi numerus nõ erat determinatus, nec tp̃e impetrationis, nec tp̃e receptionis, tunc ſtatim recipietur in canonicum, & habebit portionẽ, ſicut alij, niſi obſtet exceptio paupertatis, ut dicit ibi gl. Sed ſi tp̃e impetrationis nõ eſt numerus determinatus, & tp̃e receptionis eſt determinatus, ualebit impetratio. Sed non recipietur ſtatim, ſed expectabit proxime vacaturã. Non reſpõdent iſti ad dictũ c. cui de non. ſed patebit reſponſio ex dicendis. j̃. c. prox. ꝙ ibi fuit expreſſa qualitas cã taxationis, vel limitationis: & tunc nõ arguitur à maiori: ſecus, ſi cã demonſtrationis, & non exprimitur hic numerus cã taxationis. ¶ Adde etiã iſtis Lapũ alleg 24. vbi vult, ꝙ ſi mandat̃ prouideri de canocatu & præbenda, cùm vacauerit, licèt non ſit numerus præbendarũ, & ſecundum vnã opinionẽ de præbenda prouideri non poſſit, tñ prouidebitur de canonicatu, & alia vice habebit portiones. Nec eſt reſcriptum ſurreptitiũ, inquantũ dicit de uacatura: quia potius habet defectũ incluſionis, ſicut ſi impetrarẽ, ut prouideret mihi in aliqua eccleſiarum diœceſis, nõ uenit cathedralis, nõ vitio ſurreptionis, ſed q̃a nõ includit̃, c. q̃uis. lo j. de p̃b ĩ 6.

3 STATVTA Iurata non † tolluntur per generalem derogationem ſtatutorũ Hãc regulã probat notabiliter iſte tex. & firmat gl. in c. cùm nõ deceat, de elect. in 6. ad fi. & facit gl. in clem. dudum. in uerbo, pacta. de ſepul. dicens, quod diſpoſitio tollens a pacta, non tollit pacta confirmata. Quas gl. notat Lu. ſingul. 8. Et dicunt Bu. Ab. & Imo. in cap. 1. de his, quę fiũt à maiori parte. ca. ꝙ non eſt ueriſimile, ꝙ ſuperior tollens ſtatuta, cogitet de ſtatutis iuratis. Et de illis gl. facit ſolennem mẽtionem Alex. conſi. mihi 202. Viſa petitione. Antonij de Roma. ubi ſemper vide. & in alio conſilio, quod allegaui in c. nonnuli. in prin. uer. decima concluſio. j̃. eo. ¶. Simil̃r dicit Pet. de Anc. conſ. mihi 308. Niſi legibus & canoni-
4 bus, & c. ꝙ † conceſſio Papæ abſoluens aliquẽ à promiſsione, quã fecerat per pactum iuratum, non valet, ſi nõ fuit facta mẽtio iuramenti. Et multa ad hoc inducit. Simil̃r dicit Lu. ꝯſ. 380. Circa primũ. ꝙ taciturnitas iuramenti inducit gratię ſurreptionem, per tex. apertum hic. Et licèt loquatur de iuramento tertij, & tacet impetrans, nihilominùs idẽ à fortiori de iuramẽto ipſius impetrantis. Allegat gl. in uerbo, finita. in c. 1. de litis ꝯ teſt. in 6. iuncto textu ibi. Similiter Alex. cõſil. mihi 345. Viſis his, q̃ narrantur. in fi. dixit, ꝙ ſaluus conductus datus, ne quis poſsit conueniri uſque ad tempus, non extenditur ad debitum iuratum: q̃a taciturnitas talis iuramenti reddit impetrationem nullã. Dicit eſſe tex. optimũ hic, & facere gl. in d.c. cùm non deceat. cũ qua, ſecũdum eum, ꝯcordat Ang. in l. j. §. quæ onerãdæ. ff. qua. rer. actio nõ da. & Doc. maximè Imo. in c. dilecto. de pręb. & Cy. & Sali. in l. fi. C. ſi ꝯtra ius. Potiſsimè cùm ſaluus conductus ꝯceſſus præſumatur in dubio ad poſtulationẽ partis, & non motu proprio, c. ſi motu. in fi. de pręb. ĩ 6. & l. 1. C. de pe. bo. ſu. lib. 10. ſecũ eum, qui in iſtis uerbis uĩ ſentire limitationẽ, de qua j̃. in 4. limitatione. Sed de veritate iſtius cõſilij Alex. dicetur j̃. in 5. limitatione.

a Diſpoſitio tollens. *Adde tu, quòd iſtæ glo. probant, quod pacta prima iurata, per nouiſsima non tolluntur. & ſic l. pacta nouiſsima. C. de pact. non habet locum in pacto iurato: & ſic multùm faciunt iſtæ gl. ad l. illam ſic reſtringendam: quod no.*

AMPLIA hęc, Etiãſi ſtatutũ non eſſet iuratum à collegio, ſed ſolũ ab ĩpetrãte. Ro. de iureiu. prima, ĩ nouis. ¶ In quo excipiũt tres caſus. Primus, ubi gr̃a fit motu p̃prio. Sed in hoc dic, ut dicet̃ ĩ quarta limitatiõe. ¶ Secundus, niſi ex cã rõnabili & ſuperueniẽti impetraſſet: quia in quolibet iuramento intelligitur, ſi res in eodem ſtatu permanſerit, c. quemadmodum. de iureiur. Benè facit c. 2. de renun. cũ concor. quas ibi dixi. ¶ Tertiò excipiat caſum, quando ipſe non iurauit ſeruare ꝯtenta in ſtatuto, ſed ſtatuta in genere: quia cũ cauſa & ſine cauſa põt impetrare cõtra eũ: quia non eſt ueriſimile, ꝙ voluerit ſe in tãtũ arctare, quòd nunquam contra illa ſtatuta impetraret. ¶ Hoc ultimũ reprobat Dom. in c. in his, in fi. 11. diſ. quia ex quo iurauit non uenire cõtra ſtatuta, & poſtea impetrat aliquid, quod ſit contra ſtatuta, certè uenit contra iuramẽtũ, niſi faceret ex cauſa noua. Nec eſt verũ, ꝙ ſtetur interpretationi ipſius iurantis, ſed potius ſtatur cõi opinioni hominũ, c. ueniens. cũ ibi notatis, de iureiu. Sed ex quo iurauit ſeruare, veriſimile eſt, ꝙ excluſerit etiam impetrationem. Si enim geſſiſſet tunc in corde impetrare contrarium, feciſſet contra vim iuramenti, in quo debet adeſſe conformitas cordis & oris. de iureiu. & ſi Chriſtus. ſecundum eum. Pro quo benè facit lex, ſi quis maior, C. de trãſac. ubi promittẽs nõ cõtrauenire, intelligitur etiã cum authoritate ſuperioris.

LIMITA prædicta nouiſsimè quinque modis
5 nullibi adunatis. ¶ Primò, niſi † actus iuratus concerneret ſolùm reuerẽtiã Papę adhibendam in actu: quia adhibita reuerentia ſatisfit iuramento etiam tacito. Ita p̃bat deciſio Io. An. in c. ut ſuper. ſup verbo, ꝯcedimus, de rebus ecc. nõ alie. vbi dicit, ꝙ ſi prælatus iurauit non alienare incõſulto Romano pontifice, & impetrauit à Papa licentiã, nõ facta mẽtione de iuramento, ualet impetratio: quia nõ venit cõtra iuramentum. Et ſequit̃ Bal. ĩ c. j. ſuper verbo, antiquitùs. qui feu. dare nõ poſ. & hic. Et ſubdit Ioã. An. ibi. idẽ, ſi non iurauit alienare ſine licẽtia Titij, quia ſatisfit iuramẽto, habita licentia Titij. Secus, ſi iuraſſet nõ alienare ſine licentia Metropolitani: tunc enim, ſi peterẽ à Papa licentiã, facienda eſt mẽtio illius iuramenti, ſecũ eũ. ¶ Limita ſc̃do, Niſi reuocarentur ſtatuta per viã legis, quia tunc tolluntur ẽt iurata, ſecũ Do. in d.c. cùm nõ deceat, q̃a iuramẽtũ non extendit̃ ad illũ caſum, arg. c. venerabilẽ. in fi. de ele. Niſi iur̃m fuiſſet præſtitũ ſeparatim de ſeruandis contentis in ſtatutis, quia tũc ẽt in l. ꝯtraria non ſufficit fieri mẽtionẽ de ſtatuto,
* niſi & de iuramento. Et in hoc concordãt * oẽs ſecũdũ Dom. Non obſt. licèt ipſe non dicat, c. 1. de ꝯſti. in 6. vbi ſufficit mentio ſtatuti, quia iuramentũ præſtitum ſuper ꝯtentis in ſtatuto, vr̃ vinculũ de per ſe, non aũt, vt acceſ-
6 ſoriũ ad ſtatutũ. ¶ Limita tertiò, Niſi † Papa prouideat de beneficio vacante apud ſedẽ Apoſtolicã, uel de reſeruato, quia in talibus collationibus generalis derogatio ſtatutorũ extenditur ẽt ad iurata, Rota de reſcri. 12. Nota, ſi aliquod. in antiquis, & ita dicit tenere Auditores ſacri palatij remittentes ad allegata, ſecũ Io. An. in c. cũ aliquibus, de reſcrip. in 6. Plus uoluit Car. conſ. 27. incip. In Dei, &c. in cauſa & quæſtion, eꝙ clauſula, Nõ obſtantib. quibuſcunq; in contrariũ facientibus, tollit tranſactionem iuratam, per d. ca. cum aliquib. quod dictum eſt ꝯ prædicta, & non p̃bat̃ ibi, imò potiùs probatur ibi contrarium, dum fit mẽtio de iur̃o. Et ad hanc limitationẽ faciũt dicta Alber. de Roſ. prima parte ſtatu. q. 147. ſtatu-
7 to alicuius eccleſię. ¶ Limita quartò, Niſi † vltra cl̃am, Non obſtãtibus ſtatutis ſit ẽt cl̃a, Motu proprio. Domi. poſt Lap. c. j. de fi. presby. in 6. q̃a talis clauſula viuificat formam literarum, & perſonam impetrãtẽ. Et quia tũc non vr̃ haberi reſpectus ad impetrantem, vel ad ipſius ambitionẽ, ſed ad ſcribẽtem, q̃ non actatur legibus: ideo ſufficit, qualitercunq; ſciatur eius intentio, quæ ſatis patet, qñ motu proprio ſcribit per clauſulã generalẽ, Non obſtantibus. ¶ Obſtant duo. Primò, quod motus proprius non ampliat gratiam vltra intẽtionẽ concedẽtis, ſed tollit ſurreptionẽ tãtùm, vt notatur in c. ſi motu. de pręb. in 6. dixi ſ̃. eo. ad aures. 5. concl. Reſpondent Imo. & Domi. in d.c. j. ꝙ illud procedit, quando obſtantia impetranti ſunt inducta à iure cõmuni, ſecus, quando ſurgunt à ſtatuto eccleſiæ: quia ſufficit tunc cl̃a generalis Non obſtante ſtatuto, ut no. Ioan. Ana. c. ei, cui. ſuper gl. 1. de præben. in 6. ſecũ eos. ¶ Quibus adde latiùs Domini. in d.c. ei, cui. ubi poſt Lapũ & Ioã. de Fantu. videtur tandem concludere, ꝙ ſiue ſit obſtaculum iuris communis, ſiue ſtatuti, clauſula motu proprio, operetur hoc, ꝙ non põt opponi ſurreptio ex taciturnitate talis obſtaculi, & ſic

sic euitatur iste tex. Sed†si illud obstaculũ est tale, qđ exigat dispẽsatione, tũc motus proprius non inducit hanc dispẽsationẽ, per c.nõ põt. 2. respõ. de p̃b. in 6. Propter quod videt̃ in proposito remanere vera dicta limitatio, cùm nõ sit opus alia dispensatione, remoto obstaculo statuti iurati.¶Obstat secundò decisio Imo. hic, 10. col. uersi.per prædicta ẽt, dũ dicit, ꝙ rescriptũ cõcessum motu proprio, non derogat statutis, nisi de his faciat mentionẽ: quia motus proprius non operatur contra intentionẽ scribentis. Et cũ eo cõcordat hic Dom. cõtra Bu. hic:quia si Papa sciuisset statutũ, fortè non scripsisset cõtra illud, non facta eius mẽtione, arg. c.1. de consti. in 6. Põt dici ꝙ Imo.& Dom. hic loquunt̃, vbi est solùm clausula, motu proprio:quia per illã solã nõ cognoscitur, ꝙ princeps uelit derogare statutis. Sed Imo. & Dom. in d. c.1. loquuntur, qñ est ẽt clausula, Nõ obstãtibus, quia magis aperitur mens scribentis, & tollit statuta ẽt iurata:ex quo vult, ꝙ nihil obstet, & verisimiliter credit̃, ꝙ notitia iuramenti nõ retardasset propriũ motũ, qđ no. licèt isti nõ ꝯsiderauerint istas suas uarietates.¶Limita quintò prædicta, & ẽt istũ tex. vt habeãt locũ, qñ nõ põt prouidere impetranti, quin frangat̃ consuetudo, uel statutũ ecclesię, prout erat hic, secus, si põt prouideri absque eo, ꝙ frangat̃ cõsuetudo ecclesię. Ita Dom. post Imo. in c. fi.§.fi.ibi, vltimò oppono. de cõsue. in 6. & retuli s̃. eo.c. 1.uers. restringit̃ tripliciter.¶Cõsidera duo. Primò, ꝙ ex hoc põt dubitari de cons. Alex. præallegato: quia tacere iuramẽtũ in illo saluo conducto, non infringebat vim iur̃i, quo ad robur contractus, quia post illud tẽpus non desinit contractus esse iuratus. Benè fateor, ꝙ si fuisset iuratũ soluere ad certũ tẽpus, saluus conductus elongaret illud tẽpus, tacito de iuramẽto, non valeret impetratio, quia iuramẽtũ continet duo, s. de soluendo, itẽ de soluẽdo in termino, & sublato vno remanet reliquũ, arg. c.cùm dilecti. de do.& contu. Tñ ista elongatione termini eneruatur virtus iuramẽti. Vñ impetratio est subreptitia. Sed secus, vbi contractus est simpliciter iuratus prout in casu dicti consilij. Et sic in elongatione termini, id est, in dilatione data uiribus iuramenti sit opus eius mentione, quia princeps non præsumitur nocere alicui ẽt no cumẽto solùm dilatiuo, ut dixi in c.in nostra.27.corollario, ĩ.eo.post Dom. in c.postulasti. ĩ.eo.in repe. Est tñ aliqñ minus, Differre, q̃ Tollere uim iuramẽti. Vñ f̃m non põt princeps sine cã, sed benè primũ, vt dicet̃ ĩ.ver. gñaliter. ibi, exceptis duobus casibus. Et ꝙ nõ valeat rescriptũ dãs ulteriorem dilationẽ super debito iurato a, & promisso certo tpe, Sal. post Iac. de Are. & Cy. in l.fi.C.si ꝯtra ius, vł uti.pu. vbi vide. ¶Considera scđo, ꝙ Imo.& Do. in d.c.fi. non dicũt expresse ꝙ illa limitatio intelligat̃, etsi statutũ est iuratũ, sed simpliciter, ꝙ ubi impetratio non infringit statutũ, eius taciturnitas non vitiat. Vnde qñ materia, super qua impetratur, est iurata, fortè debet tandẽ sic distingui, ꝙ aut uirtus iuramẽti solùm pro parte tollitur, lʒ non ĩ totũ, & eius taciturnitas vitiat. Patet clarè ex dicto Io. An.& aliorũ in d. c.j. de fil. p̃sb. in 6. Nã impetratio, de qua loquũtur, eneruabat iuramẽtũ pro illa vice tantũ, & tñ est surreptitia. Et idẽ in casu dicti salui conductus, qñ oĩa cõtẽta in cõtractu erãt iurata, & respectu temporis præfixi ad solutionẽ eneruabatur iuramentũ, non tñ in totũ uirtus iuramenti, aut uirtus iuramenti nullo mõ debilitatur, putà quando contractus est iuratus, & de tempore nihil est dictum, & tunc tacere iuramentum nihil nocet, contra Alex. in d.consi.¶ In casu aũt huius c. non solum eneruabatur iuramentum pro ista vice, imò in totum, tollebatur, quia fracto semel numero euanescit statutũ. ti.p̃cedenti, cũ M. Ferrariensis. Et ideo decisio Imo.& Dom. in d.c. fi. nõ limitat præcisè istũ tex. quo ad iuramentũ, sed ẽt ipsi dicũt, limitabitur regula, quæ sumitur ex isto tex. de taciturnitate statuti non iurati, & si est uera, ẽ magna limitatio ad dictũ Ioã. An. in d.c.1. ¶Dices modò tu, ergo in casu d.c.fi. si ꝯsuetudo optãdi eẽt iurata, oporteret de ipsa facere mẽtionẽ, quod videtur absurdum, qa si non fit ibi mentio de consuetudine, qđ est principale, ergo nec de iuramento, quod est accessorium. SOL. Impetratio de qua ibi, non eneruat dictã consuetudinẽ nec in totũ, nec in partẽ, sed solùm restringit tempus optandi ad viginti dies. Et ideo etiam si esset iurata, non videtur necessaria mentio iuramẽti, quia illa restrictio tp̃is nõ tollit ius optandi, sed qualificat. Et ideo videtur posse attentari, quòd nõ probetur ista quinta limitatio. Nec fortè sit vera, & non limitabitur aliquo modo dictũ Io. An. in d.c.j. Et sicut est necessaria mentio statuti, vbi agitur de totali eneruatione, ita qñ agitur de vnica pro illa vice tm̃. Super quibus omnibus benè cogitabis, quia non rep̃i discussa & posita simul in ꝯflictu, put voluissẽ, & nõ possent esse magis practicabilia.

a Debito iurato. *Ad quam materiam adde Pau. de Cast. in l.fi.ff. qui satis.cog.*

b 9 AVTHORITAS Papę b est†excepta regulariter in iuramẽto. Glo. & Doctores hic latè, p̃ c.veniẽtes. de iure iur. Vñ dicit Car. ĩ suis notis causarum no.109. quę incipit, in dubijs comitis Alb. ꝙ comes obligatus duci Mediolani per iuramentũ, si requiritur p̃ Papã à quo tenet feudũ, ut iuuet ecclesiam, tenetur ei obedire, non obstante iur̃o. Et dicit Aegi. Belle. conclusione Rotę 171. ꝙ citatus personałr coram Papa, non benè se excusat, dicẽdo, ꝙ est astrictus imperatori iuramento fidelitatis, tum, quia in omni iur̃o est excepta authoritas Papæ: tũ, qa imperator, qui est vasallus ecc̃ę, c.ego Lu.63. dist. præsumitur vnà cũ suis terris habere deuotionẽ & fidelitatẽ ad Romanã ecclesiã. Simiłr dixit Rich. de Media villa, in 4. s̃nĩar. dist.38.q.9.art.3. ꝙ votum de nunquã petendo à dño Papa dispensationẽ certi voti, nõ est obligatoriũ, qa est in præiudiciũ dñi Papę. Plerunque enim expedit, ꝙ dispenset propter aliquod vtile, vł honorificũ ecclesię. Itẽ quia tale votũ nõ est vtile aliqd ad salutẽ, vt latiùs per eũ, quẽ sequitur Astesanus in sua summa lib. 1. q. 20. art. 11. Et hoc dictũ Rich. declara, vt ĩ. in fi. primæ limitationis huius materiæ. Quòd ẽt in uoto sit excepta authoritas Papæ, notãt Io. An. & Bu. de voto. non est. per illũ tex. Simiłr dixit Old. ꝯsi.97. Factũ tale est, qdã Abb. ꝙ iuramentũ de non recipiẽdo monachos, intelligit̃, nisi superior ꝯtrariũ p̃cipiat. Facit, quod no. Bal. in l.j. ibi, nonò quæritur. C. de his, q̃ pœnæ no. ubi dicit, ꝙ iussus à testatore sub pœna, vt infra certum tempus construeret monasteriũ, excusatur à mora, si ep̃s ex causa inhibuit, ne ædificaret in loco, de quo testator senserat, & sequtur Lud. ĩ sing. 482. Testator mãdauit. Facit, qđ no. Bal. in l. deberi. quasi in fi. C. de fidei. liber. ¶Ex istis sequit̃ corol-
10 lariũ notabile, ꝙ si†bñficiũ de sui natura est manuale, fortè ex dispositione statuti, tñ Papa põt ipsum conferre, vt p̃petuum. Est verum, quòd Lapus alle.9. intelligit hoc, etiam non facta mẽtione statuti. Sed But. Imo.& Dom. hic ꝯtrà, per istũ tex. & per id, quod dicet̃ ĩ. in j. limitatione, & idẽ Bu. in addi. ad Lap. in d.l. alle. Nisi scriberet motu p̃prio f̃m Butri. hic, & malè, secundum Imo.& Dom. quia motus p̃prius non operatur ꝯ intentionem concedentis, ut est dictum s̃. additione precedẽti, in quarta limitatione. ¶Et de hoc quotidiano

b Authoritas Papæ. *Adde tu, quòd iuramentum nõ obligat subditũ iurantem in præiudicium iuris, seu authoritatis cuiuslibet superioris. Tex. est in c.uenientes. de iureiuran. Vnde dic, ꝙ superior potest dare licentiam inferiori ueniendi contra proprium iuramentum. Quod an sit indistinctè verum, vide Pau. de Cast. & Ro. in l.fi. ff. qui satis. co. Guli. de Cu. ibidem: Fed. de Se. consil. suo 191. quod incip. q. talis ẽt. Imo. in c.cum cõtingat. de iureiur. Adde do. Abb. in d.c.uenientes, de iureiu. qui fecit limitationem ad omnia, quæ fuerunt superius dicta, ut putà si inferior, uel filius est in studio de licentia superioris, vel patris, & non potest quærere victũ, & sic creditorem, nisi iuret quòd ante quàm exeat ciuitatem, quòd soluet pecuniam sibi mutuatam superior non poterit reuocare in feriorem, nec pater filiũ sine periurio, quia videtur contraxisse de licentia superioris, uel patris, cũ ibi sit in studio de eorũ licentia. Ita pulchrè d. Ab. ĩ d.c.ueniẽtes. de iureiu. & sic limitabitur tex. ĩ d. c. veniẽtes. Et ista quę sunt dicta hic per Fel. Quod no.*

diano pũcto,qñ collatio Papæ de beneficio annali, uel
de bñficio manuali,facit ipsum ꝑpetuũ, vide solenniter
Pau.de Leaza.in disputatione,religioso.Fede. in tracta-
tu Permu.q.7.Bu.& Imo.de ma. & obe.per tuas. Car. in
cle.1.§.ad p̃missa.in 1.q.de sup.negli.p̃la.Bald.in c. illud
de ma.& obe.Ana.de hær.excõicamus.§.quia verò. Ab
ba.de ꝯfir.vtili. ad nr̃am. Arch.16.q.j.si monachus. Bu.
de ꝯfir.vtili.porrecta.Fed.ꝯs.88.pater & dñe. Cõiter te-
net̃, ꝙ non p̃sumitur Papa in sua ꝯfirmatione ꝑpetuare
talia bñficia,nisi cõstet,ꝙ ꝯfirmet ex certa sciẽtia: putà,
quia emanet scd̃a iussio vel, si facit mentionẽ de dicto
c.porrecta.ut ibi per Io. An.& Lap.alle.27.disputat hic.
Et procedit conclusio,& si Papa nõ cõfirmet,sed confe-
rat:quia præsumitur velle ꝯferre scd̃m naturã beneficij,
Nisi cõferat cũ clausula,Quo ad vixeris. Abb. in d.c.ad
nostram.de quo ẽt per Dom.in c. p̃senti. de off. or. in 6.
& Car.in d.cle.1.§.præmissa. & adde Rotã de reg.tertia,ĩ
antiquis,vbi dr̃, ꝙ beneficium manuale habitũ per ex-
pectatiuã Papæ,non efficitur perpetuum. Et de isto co-
rollario sic abbreuiato sæpe interrogaberis. Adde quæ
dixi pleniùs de ma. & obe. per tuas. ADDITIO.

AMPLIA Tripliciter dictam regulam. ¶Primò,
etiam si Papa scriberet alternatiuè,putà in casu istius de
cret. ꝙ reciperent Titiũ,uel darent ei centum:quia licèt
habeant potestatem seruandi iuramentum soluẽdo cẽ-
tum,tñ propter authoritatem Papæ est in eorũ arbitrio
recipere istũ contra iuramẽtum. Ita dixit Vinc.& hic se
quitur Bu.& Imo.¶Amplia scd̃o,Nedũ in authoritate
Papæ,sed ẽt alterius superioris: quia in præiudicium suæ
superioritatis nõ põt inferior iurare. Bu. Imo. & Dom.
hic allegant Fed.cons.191.in Christi,& c.quæstio talis est,
scholaris clericus.vbi latissimè cõcludit,ꝙ scholaris exi
stẽs ĩ studio,& iurans creditori non exire districtũ Bono
niæ antequàm satisfaciat, & postea per ep̃m, si est cleri-
cus,vel per patrẽ reuocat̃, põt recedere licentia petitia,
licèt nõ obtenta.¶Adde Ioã.An.in regula, in malis, in
Mercu.ubi lõgè pleniùs idẽ firmat exceptuatis ꝗbusdã
casibus.Idẽ Imo.in c.cùm contingat, quasi in fi. de iure
iur.& Alex.in l.fi.per illum tex.ff.qui satisd.cog.& Pau.
de Cast.in l.in operis.ff.locati.& But.& Imo.in c.veniẽ-
tes.de iureiu.& Ab.ĩ d.c.veniẽtes, dicẽs idẽ in quolibet
subdito:& infert ad Doctorẽ, ꝗ sine supioris licẽtia non
põt se obligare ad legẽdũ alibi.¶Est verũ,ꝙ Car.in c.cũ
ꝗdã.in fi.de iureiu.tenet ꝯ̃riũ,dicẽs,ꝙ scholaris,uel cleri
cus debuit denunciare patri,vel ep̃o de iuramẽto,ꝗ for-
tè non reuocassent. & quia neutri denunciauit, ur̃ per-
iurus,sed si nunciasset,& reuocarent, tunc tenet cũ Fed.
per rationes suas.Pro qua impugnatione multùm facit
prima limitatio, de qua ĩ. Tñ pro communi opinione
faciunt multæ rationes adductæ per Io.An.ubi s̃.maxi-
mè dũ in uer. ad quartũ.expresè deducit hanc rõnem
Car.& ea non obstante decidit contrariũ. Vnde attẽta
authoritate eius & sequaciũ prȩualeret sua opinio, ma-
ximè qñ tales superiores scriberent cum clausula, Non
obstãte quacunq; obligatione,sicut in Papa dictum est
in art.præce.in 4.limitatione.Scias tñ, quòd est una dif-
ferẽtiã in proposito inter authoritatem Papæ, & autho-
ritatẽ principis secularis:quia aut sumus in casu, in quo
modò est excepta authoritas superioris,vtpotè quẽ ma-
teria subiecta tãgit, & tunc benè de utraq; authoritate
pariformiter iudicatur in hac materia. Aut sumus in ca
su, in quo per ipsius superioris authoritatem dispensa-
ri põt super iuramẽto,& tunc non sufficit narrare princi
pi seculari de iuramento,adeò ꝙ eius authoritate liceat
ꝯ̃uenire.Sed in Papa secus, ut per Sal. in l.fi.in fi.C. si ꝯ̃
ius,uel uti.pub.Et uide, qd̃ dicitur propè in scd̃a limita
tione.¶ Per istam ampliationem intulit Bar. Brix.q.29.
11 ꝙ si† sacerdos fecit votum de nunquam iurando,& po-
stea cõpellitur se purgare, uel super cõtractu ueritatem
dicere,debet iurare: ꝗa est excepta authoritas superio-
ris,& sequit̃ Dom.post Io.An.in ca.quia pleriq;.ad fi.de
Offi.ord.in 6.Similiter dixit Host.de iureiur.§.quot spe
cies.ibi,item si iuro. ꝙ qui iurauit soluere in termino,
non est periurus, si iudex interdicat,ne soluat, & seꝗtur
Arch.in c.dixit.xiiij.q.v.Et dicit Alb.in l.si quis id quod.
12 ff.de iuris.om.iu.ꝙ si † iudex ex causa iusta prȩcipit mi-
hi,ne soluã, non incido in pœnã solutioni meæ ex pa-
cto appositã,si non soluo, nec durante illo termino te-
neor ad usuras,uel interesse:& hoc quotidie fit,s̃m eum
quoties ad instantiam creditoris prȩcipitur debitori de-
bitoris, ꝙ nõ soluat.Benè facit l.ij.§.fi. ff. si quis cau. s̃m
eũ,subdẽtẽ paulò pòst,se sæpe dixisse in facto, ꝙ labora-
tores iussu meo alienũ agrũ colẽtes, freti assertiõe mea
qui dicebã esse meũ,cùm nõ esset, nõ tenentur,sed ego.
Et idẽ dicit Alb.in hoc ultimo,ĩ l.j. in prin.circa mediũ,
ff.de eo,ꝑ quẽ fac.erit.Ad quod vide gl. & Bar. & alios
in l.in rem.§.tignũ.ff.de rei vend.cũ ꝯcord. de ꝗbus per
Ale.ibi in apostilla, & ꝯs.xxxvj. Visis his, q̃ ꝑ dños.vbi
pulchrè hoc declarat. Latè ẽt Moderni ĩ lib. Malefi. fol.
45.cõtra Sali.in l.nõ ideo.C.de accus. allegatum. Latè
ab Alex.post Lud.in l.de pupillo.§.nunciationẽ,de ope.
no.nun.Similiter dixit Spec.de cita.§.j.in fi. uer. quid si
quis.ꝙ ꝗ iurauit non exire domũ infra quindecim dies,
si in termino citatur a iudice,debet exire.Et sequitur Ar
ch.in c.authoritatẽ.15.q.6.& Dom.post Lap.in c.si eum.
de præben.in 6.& idẽ Dom.in c.j.§.statuentes.circa prin.
per illũ tex.de sepul.in 6.& Lap.in addi.ad tractatum Fe
der. de re.permut. q. 34. Similiter dicit Spec. de actore,
ibi,sed ꝗd si iurauerit. ꝙ si pater iurauit nõ consentire fi
lio agenti in casibus,in quibus necessarius est eius cõsen
sus, cogetur tñ dare licentiã non obstãte iuramento. Si-
militer dicit Spec. de iur.cal.§.fi. post princ. de eo, ꝗ iu-
rauit nũquã iurare, ꝙ cogitur iurare de calumnia. Sed
caue:quia in dictis locis vr̃ Spe.velle,ꝙ talis sit periurus,
etiã ꝙ imputet sibi,quia temere iurauit. Sed tñ per p̃di-
cta videtur, quòd nõ sit periurus, quia ex quo superior
cogit eũ iurare,uerificatur quædã tacita ꝯditio,quæ ine-
rat iur̃o,s.nisi superior aliud præceperit. Similiter dixit
glo.pen.in c.quæ contra mores.8.dis.quòd in omni pa-
cto intelligitur excepta authoritas superioris.Et ponde
rat ibi Dom.quod intelligitur ẽt de alio superiore, quã
Papa.¶ Postea refert But.ibi dicere, ꝙ hoc procedet in
pactis subditorũ.Sed in iuramentis fortè gl. non proce-
dit,s̃m eũ,quod verbũ non benè percipio, quia attento
eo qd̃ est dictũ de scholari, uidet̃ idem in iur̃o,dummo-
dò ille superior sit talis,à cuius præcepto,uel obedientia
non potuit se subtrahere iurãs.¶Amplia tertiò,etiam si
ille superior esse legatus de latere,quia si scribit cum de
rogatione numeri iurati,habent locum prædicta, secun
dum Dom.latè in c.si ei.de prȩbend.in 6.

LIMITA Quadrupliciter dictam regulam, Pri-
13 mò,†dummodò Papa sciat de iuramento:aliàs scriben-
do simpliciter nõ intelligitur in dubio velle uti authori
tate excepta,nisi exprimat,secundum But.Imo. & Abb.
hic.Et fuit dictũ satis in articulo præcedenti.Nunꝗd aũt
idem intelligatur in omnibus casibus suprà positis, non
audeo affirmare, quia nullus prȩdictorum tãgit, utrum
in superiore præcipiente requiratur notitia iuramenti.
Et vr̃ probabile, ꝙ sic,arguẽdo à fortiori de Papa ad in-
feriorem. Et facit ratio: quia fortè,qui scit de iuramẽto,
difficilius moueretur ad præcipiendũ ꝯ̃ria iuramento.
Tamen in casibus positis in articulo præcedenti fortè se
cus esset, putà, qñ motu proprio cum cl̃a, Non obstan-
tibus, etiamsi non diceretur de iuramento. Et fortè ge-
neraliter dicendum est, ꝙ vbicunque est iuratum super
materia, in qua est excepta authorita Papæ, non est ne-
cessariũ,ꝙ sua iussio nominet iuramentum,ad hoc ut ex
ea possit iuramẽto conueniri, secus in materia non tali,
iuxta dicenda ĩ.ver.limita secundò. Et sic est mens om-
niũ prædictorum. Tñ cogitabis. Per istam limitationem
dicunt hic But.& Dom.post Vin. ꝙ cùm Papa nõ uidea
tur in dubio uti authoritate excepta, si isti reciperẽt istũ
essent periuri, quia adhuc sunt astricti iuramento, ex
quo nõ apparet, ꝙ Papa intendebat eos ab eo releuare.
Et idẽ Arch.& Dom.19.dist.in memoriã,sequẽdo ad li-
teram Vinc. hic. Quibus obstat talis ratio;nam quando
recipiunt motu proprio vltra numerũ, vident̃ uelle rece
dere à statuto, & priùs cogitare de suspẽsione iuramẽti,

&

& non incurrunt periurium, vt traditur in c. dilecto. de pbē. & per Ioan. An. & But. in c. 1. de his, quæ fiũt à maio. par. cap. & Car. post Ioã. de Lig. in cle. 1. de regula. Dixi remissiuè & conclusiue post Abb. & Imo. ti. pced. cum accessissent. ibi, ad primũ sit cõclusio. Ergo in proposito qñ recipiunt viso rescripto, videretur idẽ dicẽdũ. SOL. In casu illo sciebãt, ꝙ stante statuto non poterãt authoritate propria recedere à iuramento sine periurio. Ideo frangendo numerũ præsumuntur cogitare de iuramento, prius quàm contraueniant, & inter se tollere iuramentũ mutuò præstitũ per alterũ alteri, ut declarat subtiliter Bu. in d. c. 1. Sed hic putabant, ꝙ rescriptũ releuaret eos à iuramẽto, & sub ista credulitate cõtrauenirent iuramẽto: non aũt intenderent à seipsis remouere iuramẽtũ. Credulitas aũt ista esset erronea propter hãc limitationẽ. Ergo remanerẽt astricti iuramento, & sic cõtrauenĩẽdo essent periuri. Et succedit regula, Quod potuit, noluit &c. de off. deleg. cùm super. Et sic no. declarationẽ ad nota. in d. c. 1. vt nõ procedãt, qñ cõtraueniunt statuto, putantes posse cõtrauenire ex rescripto. Et istã solutionẽ in proposito nõ reperi cõsideratam. ¶ Amplius
14 dicas in hac prima limitatione, ꝙ † non solũ debet fieri mẽtio de iuramẽto in supplicatione: sed imò si impetrãs iurasset nedũ aliquid obseruare, sed ẽt absolutionem nõ petere, uel relaxationẽ, non sufficiet in supplicatione dicere simpliciter se iurasse: sed ẽt oportet dicere, se iurasse de nõ petenda relaxatione. ¶ Et dic amplius, ꝙ si iurasset non solùm relaxationẽ non petere, sed ẽt, ꝙ si eã peteret & obtineret, nõ vtetur ea: certè non sufficiet duas illas partes exprimere, nisi ẽt hãc tertiã de nõ vtendo exprimat: aliàs impetratio est surreptitia. Hæc omnia ponit elegãtissimè Lu. cõsi. 316. In pñti ꝯsultatione. Quæ sunt dicta aurea & noua, benè declarantia materiã & dictũ Richardi allegatũ s̃. in vers. authoritas. Benè faciunt q̃ dixi ĩ. eo. postulasti. ponẽdo multa, q̃ probãt impetrationẽ surreptitiam, tacito oĩ eo, quo expresso difficiliùs fuisset obtenta signatura, & maximè, dũ examinaui de mentione oĩs speciei illegitimitatis. ¶ Limita secundò,
15 ꝙ † authoritas Papæ intelligitur excepta in iuramento, ĩ his, quæ spectant ad Papam: secus, si est præstitum super re propria ipsius iurantis, quia tũc nõ intelligitur excepta, nisi quatenus materia esset talis, super qua ipse Papa dispensare posset. But. Imo. & Domi. hic, & Abb. in ca. quãto. ibi, qs autem tunc poterit. de iureiu. Et importat hoc ista differentia, ꝙ in spectãtibus ad Papã est excepta eius authoritas. nõ tñ adeo, ꝙ eo ipso, ꝙ scribit ꝯ̃ actum iuratum, liceat statim ꝯuenire, vt s̃. dictum est. Sed si sciens de iuro scribat ꝯ̃ ipsum, tunc etiã si sine cã moueatur, vr̃ absoluere sup iuramento, & valet absolutio. Sed in materia ad eum nõ spectãte nõ valet eius absolutio, nisi cum causa, vt latiùs per Abb. in d. c. quãto. & aliquid dicã nõ longè post, in ver. exceptis duobus casibus. ¶ Et eodem mõ debent restingi pdicta, uidelicet, dummodò iuramẽtum ꝯcernat spectãtia ad superiorẽ. Et hãc limitationem in voto firmat Thomas de Aquino in 4. sententiarum, dist. 28. q. 1. art. 4. in solutione dubij: dicens, ꝙ quædam sunt, in quibus est homo ita liber sui, ꝙ etiã ꝯ̃ pceptum Papæ potest illa facere, sicut ꝯtinere, & alia ꝯsilia diuina. ¶ Vñ absolutè & sine ꝯditione uoluntatis alicuius plati potest alia vouere, scd̃m eum. Et ꝓ hac limitatione adduco stupendã & Canonistis ĩcognitã decisionem Augustini de Anchona in lib. De potestate ec-
16 cles. q. 55. art. vlti. vbi disputãdo ꝯcludit, ꝙ † Papa non potest dispensare, ꝙ in ferendo testimonio ĩ iudicio non interueniat iurm̃, qa hoc est de iure diuino, ꝙ testis iuret per id, quod hr̃ Genes. 31. vbi Iacob voluit testimonium soceri sui Laban confirmatum p iuramentum. Non dicas vltra Augustinũ, si pars potest remittere hoc iurm̃, c. tuis. de testibus. cur non Papa, quia respondeo. ¶ Istud argumentum est fallacia, sicut si à simili argueretur sic: Si potest aliquis donando rem sibi ablatam facere, ꝙ illa ablatio non sit furtum: cur non potest Papa facere, ꝙ auferens rem alteri eo ĩuito non committat furtum? Est enim iurm̃ testis inductum fauore partis. Vnde ipsa ei renunciare potest. Concedo benè, ꝙ parte volente valeret dispensatio Papæ. Sed tunc frustra adiret Papa ꝓ dispensatione. Tene itaq; perpetuo menti dictum Augustini vulgò incognitum: nec dicas hoc esse clarum ꝑ c. indicas Hermannum. 3. q. 9. vbi dicit tex. Papã non posse dispensare, vt credat uni testi soli ĩ pĩudicium alteris. Et exclamat Lud. de illo textu in singula. 714. an Papa. & ꝑ Alphabetum in uerbo, Papa. quia licèt ille tex. optimè seruiat ꝓ dicto Augustini, tñ illud est diuersum dictum, & minus mirabile, cùm de iure diuino requirant̃ duo testes ad minus, de testa. cũ oẽs. cũ si. ¶ Sed ꝙ nõ iuratos Papa nõ possit habilitare ꝓ integris, est mirabilius, cũ hoc nõ sit ita expressè iure diuino decisum, lꝫ de teste periuro loquant̃ aliqui textus ueteris Testamẽti, allegati per Io. An. ĩ regula, nõ est sine culpa. ibi, scd̃ò sic ꝓbo. de reg. iur. in 6. in Merc. ¶ Limita tertiò, nisi superior, cuius authoritas est excepta, pcipiat aliqd iniustum: quia non excusatur ꝯtraueniens iuramento propter latè pceptum. Io. An. post Host. de censi. significauit. dicens, ꝙ si iudex præcipit, ne soluã creditori meo damnato ad mortem, vel de graui crimine accusato, cui iurauerã soluere, non teneor obedire: quia tali rectè soluitur, l. reo criminis. ff. de sol. Aliàs incurro periuriũ, & imputatur non appellãti: quia magis debui timere Deũ, quàm iudicẽ, xj. q. 3. qui resistit. nisi bona rei essent confiscata, s̃m prædictos. Et sequit̃ Imo. in cle. pastoralis. de re iud. & ibi ẽt Pe. de Ancha. notabili 23. & in regula, possessor. ibi, vlterius quæritur, si bona. de reg. iur. in 6. & But. & Dom. hic, & But. & Car. in d. c. significauit. ¶ Limita quartò, & vltimò, nisi
17 † essemus incerti, quis esset verus Papa, duobus contendentibus de papatu, quia tunc nullius eorum authoritas est excepta. Ita Pe. de Anch. in trac. schismatis, prout ipse refert cõs. mihi 62. Pro declaratione dubiorum. in fi. & ꝯsilio 276. In auxilium veritatis. in fine, scribẽs ꝯ̃ Cardinales, q venerunt ꝯ̃ iuramẽtũ authoritate Gregorij XII. qui cũ alio ꝯtẽdebat de summo põtificatu. Et ista omnia benè nota, tanquã nõ ordinata in lectura aliorum.
18 GENERALITER Aũt de potestate † Papæ sup iuramento, vide Spec. de leg. §. nũc ostendendũ. ver. 24. Tho. 2. 2. q. 89. art. 9. in responsione ad tertiũ articulum. Card. sancti Sixti in libello, De potestate Papæ, q. 38. gl. magnã, & Arch. in c. authoritatẽ. 16. q. 6. & glos. & oẽs in d. c. quãto. Car. in cle. 1. ante fi. de iureiu. & gl. & Arch. in c. Florentinũ. 86. dist. Arch. in c. qui sacramento. 22. q. 5. Dom. latè in c. 2. de renun. Summã Pisanã in ver. iuramentum. lo j. §. pen. Summam Astesanam lib. 1. titu. 18. art. 11. elegãtissimè supra oẽs Archiepiscopũ Flor. in 2. parte suæ Sũmę, ti. 10. c. 5. in 2. col. cũ pluribus sequenti-
* bus. Cõiter* dr̃, quòd ex cã põt cõmutare, suspendere, &
a ẽt relaxare a iuramentũ. Et Calixtus III. suspendit viua uoce iuramentum unius ad tẽpus, & ei absenti hoc intimauit Cardinalis Senensis, qui postea fuit Pius II. ut ĩ sua epistola 163. Gratæ fuerũt. &c. Imò, si iurãs iuraret se non petiturũ dispensationẽ à Papa, fortè non ligaretur tali iuramẽto, propter dictũ Richardi de Mediauilla, de quo s̃. in ver. authoritas Papæ. ¶ Potest ẽt seipsum Papa absoluere cũ causa, dixi in c. j. s̃. ti. proxi. in 6. declaratione 4. fallentiæ. Sine cã aũt uera & apparenti nõ põt absoluere, Inno. ĩ d. c. 2. in fi. de renun. Et sequitur ibi Bu. Imo. & Dom. & Imo. in d. c. j. & Abb. pulchrè in disputatione, Stãte statuto, ad fi. exceptis duobus casib. Primus est, nisi esset iuratũ super materia, in qua esset excepta authoritas Papę, quia tunc posset sine causa dispẽsare, secundũ Dom. in d. c. 2. ad fi. Allegat Io. An. in d. c. quanto. & in addi. Spec. de leg. in §. nunc ostendendum. ver. 24. & dixi paulò antè, ver. limita secundò. ¶ Secundus casus est, qñ nõ uellet ex toto tollere vim iuramẽti, sed dilationẽ aliquam concedere super obseruantia ipsius, quia deferens ex hoc nõ vr̃ dici transgressor, arg. c. non est. de uoto. s̃m Dom. in d. c. 2. qui pro hoc etiam adducit, quod no. Inno. in c. quæ in ecclesiarum. s̃. ti. proxi. vbi

a Relaxare. *Ad de tu, quòd Papa potest remittere iuramentum. Et quãdo hoc possit, vide glo. in cap. quanto, de iureiu. & ibi do. Abb.*

vbi licèt Papa nõ possit tollere sine cã ius alterius, tñ potest dilationẽ concedere super illo. Hoc tñ ultimũ verbũ posset difficultári, propter verba Dom. in repe. c. postulasti. ṡ. eo. quæ retuli in c. in nr̃a. in 27. corollario, ṡ. eo. Et ex hoc dicto põt dubitari de vno verbo, quod posui s̃. in ver. consi dera duo. dicendo, ꝙ nõ valet rescriptum Papæ inducẽs dilationẽ eius, qđ ex iuramento debebat fieri certo tpe. Sed fortè vtrunque procedere põt. Illud sit verũ, ꝙ est opus facere mentionem iuramenti: quia si princeps sciuisset de hoc præiudicio dilatiuo, difficiliùs cõcessisset, ut benè ꝓbatũ fuit in dicto corollario. ¶Et istud ẽt sit verũ, ꝙ põt elongare, seu suspẽdere uim iuramenti sine cã, & illa sit necessaria solùm in totali eneruatione iuramenti. Itẽ dic, ꝙ ubi iuramentũ est præstitũ patti in eius præiudiciũ, nõ absoluit Papa iurãtẽ, nisi ꝯstet, ꝙ sit illicitũ. Car. in cle. 1. ad fi. de iureiu. q. 17. facit c. significauit. de censi. Tñ cum causa posset absoluere, secundũ Abb. in d. c. quanto. & Arch. in d. c. authoritatem. & Spe. de dele. §. nunc ostendendum. versi. hoc quoque.

Et quòd sine causa regulariter nõ possit a, facit gl. in c. non est voti. de voto. cum cõcor. quas dedi ad eã, in c. 1. s̃. ti. prox. Et ĩtellige, quòd fiat mẽtio de iuramẽto: aliàs tollẽdo obligationẽ simpliciter, nõ sufficeret, vt s̃. dixi per istũ tex. Quando autẽ episcopus possit absoluere à iuramẽto b, vide vndecim casus disputatos optimè ꝑ Abb. in dicta disputatione. Stante statuto, uer. ego aũt ad totalem materiam euacuandã. Et illos ponit etiã ipse in c. cũ contingat. de iureiu. Quod etiã ponit Archiepiscopus, vbi s̃. Dixi aliàs in c. 1. de iureiu. & in c. 2. de spons. Et idem ibi etiam posui de iudice seculari, de quo ultra ibi dicta latè per Alex. cons. mihi numero oĩum voluminum cõtinuato 402. in Christi, &c. Nos Paschalis de Pascatis. & d. c. 2. posui de absolutione, quæ fit à parte parti.

a Non possit. *Ad de, quę dixi suprà in apostil. in ca. ecclesiæ. de consti.*

b A iuramento. *Vide ad hoc etiam Bar. Cęp. in caut. 188. & Pau. de Cast. consilio 214. & consi. 219. in ci. Præsupposito si ne præiudicio veritatis. & Anto. de Pra. in consi. Paucis vtar. quod est post consi. 45. Alex. de Imo. 4. parte, et per Ale. in consi. 221. 2. parte, & consi. 125. prima par.*

19 DOMINIVM Iurium Capituli †non est concessum capitulo, sed solũ administratio. gl. no. hic. idem in quolibet prælato, etiã Papa: quia nõ habent dominiũ rerum ecclesiasticarũ, qđ est apud Deũ. Abb. hic per iura, de quibus per eum. Adde Bu. & Car. in c. cũ super. de cã pos. & propri. vbi transeunt cum ultima ex illis tribus opi nionibus, quas ibi retulit Inn. sup verbo, restituendũ. quem vide. Sed Abb. ibi putat, ꝙ quo ad dominiũ & possessionẽ, bona ecclesiarũ sint ipsarũ ecclesiarum particularium, sed ipsæ ecclesiæ particulares habent̃ loco Dei: quia noĩe cuiusq; ecclesię intentãtur actiones reales, seu vẽdicationes. Itẽ actiones pro possessionibus recuperãdis, uel retinendis, c. literæ. cũ si. de dila. Et ista præsupponunt dominiũ & possessionẽ, c. examinata. de iud. cũ si. Quòd aũt loco Dei possideat, probat̃, qa bona ecclesiarũ dicunt̃ patrimonium Christi, c. cùm ex eo. de elec. in 6. & ultra eũ facit c. cùm scđm. de ꝑb. in verbo, ꝑrimonio Iesu Christi, & oblata ecclesiæ, dicunt̃ offerri Deo, c. nulli. & ca. q abstulerit. 13. q. 2. Ecclesiæ verò uniuersales dicunt̃, quo ad substentationẽ: quia quilibet bonus, & fidelis debet inde sustentari, c. fi. 16. q. j. Clerici verò possidẽt bona ecclesiarum nomine eccłæ, sed ipsam ecclesiã, seu dignitatem, possidet quisq; noĩe proprio. Primũ patet, quia ꝓ iuribus ecclesiæ rector agit. scđm patet, quia clericus post collationẽ sibi factã põt dicere, beneficium esse suum, c. si tibi. de præb. in 6. ut latiùs per eum, quem post multa sequitur Maria. consi. mihi 135. Prælatus, &c. aliàs incip. Ex literis transmissis. ¶Hoc modo intellige gl. in d. c. fi. 11. q. j. & glo. 1. in c. expedit. ea. quæ. & causa. & quod ibi no. Arch. & gl. 2. in c. causa. de verb. sig. Et adde tex. & gl. in c. peruenit. lo 1. de iureiur. vbi exponitur de rebus suis, scilicet ecclesiæ. Et dicit Dom. in c. ad decimas. in 3. no. de restitutio. spo. in 6. quòd ecclesia dicitur esse rectoris, per tex. ibi, & in c. cùm nõ ignores. de præben. & hoc quãtũ ad administrationẽ, nõ quãtum ad dñium, qa est procurator, nõ dñs, c. 2. de dona. Et dicit Dom. in c. 1. 12. dist. ꝑp uerba Arch. ibi, ꝙ res Romanæ ecclesiæ sunt Papę, quo ad administrationẽ c, nõ quo ad proprietatem, & reprobat gl. quę aliter sentit, de iudi. cũ venissent. & infert, ꝙ Papa pro libito voluntatis non põt alienare d bona ecclesię, & facit gl. in c. 1. 10. dist. ſm eum. ¶Ista nõ parum importãt. Patet ex uerbis Bar. in l. j. §. fi. in fi. ff. de acquir. poss. dum dicit, ꝙ mortuis omnibus de collegio, possessio bonorum ecclesiæ vacat, ꝑ notata in l. sicut. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. Secus dicit in collegio ecclesiæ, qa ipsa eccła possidet. Allegat l. raptores. §. sin autẽ, diaconissa. ibi, & plenã possessionem. C. de epis. & cle. Et dicit, ꝙ Chr̃s possidet, uel uniuersalis ecclesia. Allegat Inn. d. ca. cùm sup. cui stãdum est, ſm eum. & idẽ Bar. in d. l. sicut. §. fi. in fi. Similiter importat ꝑp dictum Spe. de peti. & pos. §. 1. ibi, sed pone, vacãte. vbi vult pulchrè, ꝙ inuadens possessionẽ vacante ecclesia, punitur, ut ĩuasor: nec potest dicere possessionẽ fuisse vacuã, quia ecclesia & locus dicitur possidere, licèt secus sit in hærede, qui contra ingredientem possessionem iacentis hæreditatis non põt intentare interdictum nomine ꝓprio, quia tenet̃ probare possessionem & spoliationem. Vñ cùm nõ possederit, nõ posset probare possessionem. Sĩter importãt ad dictum Bar. ĩ l. cũ hr̃des. in prin. ff. de acq. posses. ubi dixit, ꝙ nouus p̃latus possidet bona ecclesię sine noua apprehensione, quia ecclesia non desijt possidere. Simliter † important ad dicta ardua, q̃ ponit Abb. in repetitione c. cùm omnes. ibi, quintò principaliter. de testa. vbi ex his infert, ꝙ Papa nõ potest sine cã dare clerico potestatem testandi de bonis quęsitis intuitu ecclesiæ. Adde ẽt Bal. in l. non minus. ff. de hęre. inst. ubi dicit, ꝙ qñ relinquitur aliquid fratri, uel monacho, non est inspicienda qualitas ipsius fratris, uel monachi, sed capacitas sui ordinis, uel monasterij, & lõ fratres minores nihil capiũt, qa eorũ ordo nõ est capax, scđm eũ. Cũ istis cõcordat latè Dom. in c. 1. de sum. tri. in 6. concludens, ꝙ ecclesiæ & earũ bona sunt Papæ, tanquã administratoris & dispensatoris, nõ tãquã dñi, licèt Io. An. ibi uelit, ꝙ sit dominus. Et pro opinione Domi. vide Car. sancti Sixti in libello de Papa, q. 65. post beatũ Thomã in loco ibi alle. ¶In quantum tangit Ab. post alios, infra † quantum tp̃s debeat excipi de surreptione rescripti, adde pleniùs But. & Imo. hic, & Abb. in ca. dudũ, de præsumpt. But. ṡ. eodẽ, c. proxi. & in c. exceptionẽ, de excep. Abb. in c. ex parte. de fo. cõpe. & in c. ad audientiã. ṡ. eo. Imo. in c. veniens. de renũ. Ioan. An. & Domi. in c. 1. de litis contesta. in 6. Inno. in ca. pastoralis. de except. Ab. in c. ab excõmunicato. in fi. ṡ. eo. Et est articulus inuolutus. Transeo cum Ab. hic. ¶Circa ea, quæ inuolutè scribuntur super glo. in verbo, impetrasset. nõ replicãdo quæ scribunt̃, ꝯsidera aliqua. Et primò, ꝙ de mente Doc. est, ꝙ non solùm monitoriæ, sed ẽt præceptoriæ literæ non necessitabant, sed solùm executorię, quamuis in textu isto non dicat̃ apertè de præceptorijs. Et istud no. ad c. quod præcipitur. 14. q. 1. ad ea, quæ habuimus s̃. eo. eã te. Considera secundò verba But. Imo. & Domi. hic, dũ dicũt post multa, ꝙ ideo non curatur hic de monitorijs, quia expirauerunt morte Cęlestini, cùm res esset integra, qa primo aspectu istud vr̃ cõtra tex. hic, ubi ẽt executoriæ ꝑcesserũt mortẽ Cęlestini. Sed dic, ꝙ non intelligunt isti, ꝙ executoriæ emanauerint post Cęlestinũ, sed volũt, ut clarè declarat Dom. ꝙ exclusis executorijs excludunt̃ monitoriæ, non ex ui surreptionis ꝑp taciturnitatẽ numeri, ex quo tũc numerus non erat, sed ex ui tacitę reuocationis ꝑp mortem Papę, qa morte Papę expirat gr̃a, q̃ est in fieri, ut erat ista. Modo si determinatio numeri ꝑcessisset executorias, processus est nullus, qa habitus

c Quo ad administrationem. *Facit, quod habetur per Soc. in cõsilio 13. inci. Præsens cõsultatio est satis. versi. 2. etiã circa fi. cum versi. seq. in 1. parte, quem vide omnino.*

d Alienare. *Adde, quæ dixi in c. quæ in ecclesiarum. s̃. de consti. in apostil.*

20 [marginal number beside "clesia non desijt possidere"]
21 [marginal number beside "alios, infra † quantum"]

ius per literas surreptitias, & ꝓcessus nullus, nō ꝑpetuat, gl. de off. dele. cùm plures. libro sexto. Remanet ergo res integra. Meritò dicimus, ꝙ monitoriæ expirāt morte Papæ simul cū executorijs. Et si dicas, ētsi grā esset perpetua, tñ ꝑ mortē Papæ expirat gratia, per quā nō est acquisitū ius in re, licèt ad rē, c. fi. de cōces. pb. in 6. Ergo ētsi determinatio nō ꝓcessisset executorias, non deberet huic ꝯferri ꝑbenda. Rñdent Bu. & Dom. ꝙ isto tpe non emanabāt tales reuocatoriæ. Patet ex notatis in d. c. fi. Volūt dicere, ꝙ gratia nō ꝑpetuata benè expirabat, sed ꝑpetuata durabat. ¶Cōsidera tertiò, dū isti trāseunt cū verbis Petri Doctoris antiqui hic, ꝙ iste excusatur, si nō dixit de ꝯfirmatione, q̄a istud non probatur clarè hic. Et in contrariū facit gl. in cle. dudū. ad fi. in uerbo, pacta. de sepul. Per quā dicit generalr Lud. sing. 8. & cōs. 393. ad fi. & ꝯs. 404. in fi. & cons. 436. ꝙ clausula, Nō obstātibus, nūquā tollit dispōnes cōfirmatas. Et illā gl. ēt ad statuta ꝯfirmata alleg. Alex. ꝯs. mihi 166. Viso ti. q. ꝑmissæ. & in plerisque alijs locis, nisi dicas, ꝙ illa glo. ꝓcedit, vbi dispositio non hēt aliud robur maius ꝯfirmatione. Sed Doctores hic loquūtur, ubi dispositio est iurata & ꝯfirmata: & sic hēt maius robur, q̄ sit ꝯfirmatio. Quo casu sufficiet mētio maioris roboris. s. iuri: quia infertur, ꝙ princeps ēt ꝑiudicasset statuto, informatus de confirmatione: qđ non affirmo: tū q̄a esset uerbū nouū, tū quia nō cōcederē absolutè, ꝙ ꝯfirmatio esset minus robur: q̄a sit difficultas vtrum statuētes possint tollere statutū confirmatū, sicut iuratum, de qua dixi titulo ꝓcedenti, cū accessissent. itē,
22 funiculus, & c. c. j. de treuga & pace. ¶Si scribitur† de uacatura ecclesia, vel præbenda, uenit etiam illa, quæ vacat tpe datæ. Imo. hic alleg. gl. in verbo, notitia. in cle. 1. de conces. præben. Adde, quæ dixi. s. eo. ad hęc. tractando de subiūctiuo, & idē no. Imo. in l. hoc articulo. ff. de hære. ist. Amplia, etiāsi Papa sciuisset, ꝙ tūc illa vacabat. Imo. hic propter mentem dictæ gl. dum allegat l. uerbū erit. ff. de verb. signi. Sed dic contrà secundùm Cy. in l. cùm vxori. C. quando di. leg. ce. & Bal. Ang. & Paul. in l. Titius §. j. ff. de lib. & posth. & Imo. in l. hæc conditio filię. §. fi. ff. de cōdi. & demon. per illum tex. vbi ista conditio, Si nauis venerit, habetur pro impleta, si nauis iam venit ignorante testatore: secus, si eo sciente, & materia sit talis, quæ possit iterum fieri: quia expectat, quòd fiat. Et ita hic expectabitur alia vacatio. Secus, ubi materia non est reiterabilis, dic. l. Titius. §. j. vbi verba de nascituro includūt iam natū, etiamsi testator sciebat. Et ista tene, l3 gl. 3. in c. si postquā. de præb. in 6. uideatur uelle in libro meo, ꝙ non ueniat vacans nunc, in literis de uacaturo. Tamen dicit ibi Dom. ꝙ illa gl. tenet idem quod gl. in dicto uerbo, notitia. ¶Et si dicatur, Si qua nunc uacat, nec addit de uacatura, uide gl. j. in ca. dilectus. lo 2. de præb. quæ vult, quòd veniat etiam vacatura. Sed illud est ratione canonicatus iam collati, ut etiam probatur hic in fi. in uerbo, vacat. Sed aliàs vigore mandati de vacante non uenirec vacatura, ut sentiunt ibi omnes, firmant Imo. & Ro. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. hęr. Et si dicitur simplr, Prouideas de beneficio, intelligitur de vacante, uel vacaturo. Probatur in c. mandato. de præb. in 6. intelligendo ibi verbum, Vacent, in tempore præsenti: Sed intelligendo in futurum subiunctiuū non probaret; tñ dictū ur uerū. Et si mandatur prouideri de uacaturo, intelligitur de primo, etiāsi non dicatur. gl. in c. tibi, qui. in verbo proxi. de rescrip. in 6. Facit d. c. mandato. ubi si mandatur prouideri de beneficio ad alicuius collationē spectante, intelligitur de primo. Et dicit Abb. in c. ꝓposuit. de ꝯces. præb. propter glo. 3. ibi, ꝙ executor datus ad prouidendū de beneficio uacante, uel cùm uacabit, non pōt cōferre vacaturum, sed debet expectare uacationē. Et istis adde, quæ dixi s. eod. ad hæc. ¶Demum scias, ꝙ solo tempore nō inducitur taxatio numeri, nisi ꝓbetur aliter Rota de proba. 7. in antiquis. Alleg. Host. & Io. An. in c. ex parte. de ꝯces. præb. ubi per
23 Abb. ¶Scias etiam ualere cōsuetudinem, quòd † eps ꝓ iucundo aduentu possit creare nouū canonicum, etiāsi numerus sit traxatus & iuratus, si ꝑbendæ nō sunt distinctę. Rota, de cōsue. 2. in antiquis, & eo. ti. 3. in antiquioribus, & statim prouidebitur ei de portionibus. Et no. istū tex. ad unū, quod ponit Fed. cons. 291. Quia in præsenti, & Abb. in c. dilectus. lo 2. de præb. & Lu. cons. 372. Non video causam, & c. ꝙ nō nocet tacere ī rescripto ea, q̄ tēpore datæ non sunt in rerū natura, quia imputari non
24 pōt, ētsi postea emergant. ¶Itē, an† de iure ualeāt statuta taxantia numerū in præiudiciū expectantiū, vide omnino Old. cōs. 150 In ecclā Valētiana. Et vtrū ualeat statutū, uel cōsuetudo, ꝙ impetrātes vltra numerum non habeāt vocē in capitulo, uide sing. per Alb. de Rosa. in l. de quibus. uer. q̄ro ēt, utrum. ff. de leg. ubi per uerbum, Puto, dicit, ꝙ non, quo ad impetrātes à sede Apostolica, quia inferior nō pōt ligare superiorē. Facit ēt clausula derogatoria statutorum ꝯsueta cōiter apponi in literis. Dicit tñ, ꝙ ꝯ hoc multum facit c. j. de cōsti. ī 6. Et ita resi det. Credo, ꝙ dictū statutū vacat. Videmus. n. hic, ꝙ pñt canonici taxare numerū, & ista taxatio facit, ꝙ collatio Papę nō faciēs mentionē numeri, non ualeat. Ergo pari rōne potentię vr statutū posse inhabilitare ad uocem impetrantem ultra numerum. Sicut. n. taxatio numeri nō est impeditiua potestatis Papę, quin ei derogare non possit certioratus de ea: ita nec inhabilitatio uocis. Cum ergo impetranti obstent duo capita statuti, facere debet utriusq; mentionem, ut in simili dicit Lud. dicto. ꝯs. 326. In ꝑsenti. Concedo, ꝙ simpliciter rescribendo non tolleret Papa dictum statutum. Ita loquitur dictū c. j. Sed facta mentione statuti per clausulā, Non obstantibus, satis erit, nisi statutum esset iuratum; q̄a requiritur derogatio ēt ad iuramētū, per prædicta. Et fortè attentari potest, ꝙ si scribitur simpliciter, ut quis recipiatur cum clā, Non obstātibus statutis, erit solū derogatum statuto taxatiuo numeri, non autem statuto inhabilitāti ad uocē. Intendit enim illa clausula derogatoria tollere solùm obstātia receptionis; non aūt modificantia qualitatē recepti. Facit, ꝙ dixi infrà, eo. nonnulli. ad fi. prin. in 6. conclusione. Et ideo, ut esset derogatum alteri statuto, oporteret saltem, ꝙ literæ dicerēt, vt reciperetur cum plenitudine iuris canonicalis, non obstante aliquo statuto; nam tūc stante statuto de voce, non haberet plenitudinem iuris canonicalis. Ergo per dicta uerba intelligatur illi derogatum. Secus, si clausula derogatoria non respiceret plenitudinem iuris canonicalis. Cogita, & no. hęc, vt noua.

SVMMARIVM.

1 *Surreptio dolosa vitiat rescriptum in totum; si autem processit ex simplicitate, vel ignorantia, vitiat, quatenus fuit causa concessionis.*

2 *Surreptio per simplicitatē, an & quando vitiet solum id cui dedit causam, non aliud.*

3 *Surreptio non dolosa, licèt non vitiet in literis gratiosis, vel beneficialibus, secus tamē est in priuilegijs, quia per surreptionem non dolosam vitiantur indistinctè. Et iunge alium casum, quando surreptio non dolosa vitiet. Paulò pòst versi. limita quartò.*

4 *Modus cognoscendi quando aliquid dicitur causa demonstrationis, vel taxationis*

5 *Surreptio dolosa vitiat gratiosas in totum.*

6 *Ignorantia, quamuis probabilis, non excusat, vbi præiudicatur iuri tertij, de quo est facta mentio.*

7 *Surreptio nō præiudicat absenti, quando aliqs supplicat ꝓ absente.*

8 *Exprimenda sunt in rescripto, quæ possent mouere animum principis ad concedendum, vel non concedendum. Et qualiter cognoscetur, quando princeps concessisset, vel non concessisset. Ibidem paulò pòst versi. prima regula.*

9 *Omnia, quæ obstant gratiæ concessę, quæ facilè possunt tolligi ex narratis in rescripto, antè censentur esse sublata.*

10 *Mentio si fiat de possessione in aliqua parte gratiæ, licèt gratia non expresè dicat de possessione, tamen impetrans censetur etiā surrogatus in possessione, quam habebat defunctus.*

11 *Clausula, Si non est alteri ius quæsitum, tollit omnem surreptionem quæ posset allegari, tertio prætendente, rescriptum esse prę iudiciale.*

12 *Mentio litis pendentiæ debet fieri in rescripto.*

13 Li-

13 *Lis quando dicatur pendere.*
14 *Impetratio quę non facit mentionem de sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, est surreptitia.*
15 *Sententia nulla non transit in rem iudicatam.*
16 *Impetratio in causa matrimoniali valet, licèt non faciat mentionē de sententia.*
17 *Impetrans rescriptum, vt possit expedire actum, qui regulariter non potest expediri, nisi in certis casibus, debet exprimere, quòd ipse est in aliquo illorum casuum.*
18 *Delegatus regulariter cognoscit, an sua sit iurisdictio.*
19 *Congregatio concilij generalis cùm fit, potest minor pars eorum qui adesse debent, citare maiorem, & data contumacia, minor pars constituet concilium.*
20 *Iudex, qui non potest esse, nisi in facto notorio, potest de hoc præparatorio cognoscere.*
21 *Canones dant potestatem concilio supra Papam, quādo est dignus depositione, licèt aliàs sit maior concilio: sic etiam dant potestatem Papæ super eo, sine quo concilium nihil posset, puta, ad congregationem concilij.*
22 *Iudex non cognoscit, an sua sit iurisdictio, quando ei opponitur crimen, aut aliud, quod notat iudicem aliqua infamia.*
23 *Iudex non cognoscit, an sua sit iurisdictio, quando opponitur de totali fundamento iurisdictionis, & proprietatis ipsius: quia sicut non est potestas, non est episcopus.*
24 *Item, quando agitur non solùm de nudo exercitio iurisdictionis, sed etiam de proprietate iurisdictionis; quia citatus dicit se exēptum, & iudex negat.*
25 *Iudex non cognoscit, an sua sit iurisdictio, quando est notorium, eū non esse iudicem, vel saltem se scit non esse iudicem.*
26 *Item, vbi iudex ingerit tenendo opinionem partis, quæ stat pro iurisdictione.*
27 *Iudex non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio, quando excipitur, quòd locus contractus, vel delicti, non est de iurisdictione citantis; non enim potest de hoc cognoscere.*
28 *Item, vbi vertitur commodum sportularum.*
29 *Item vbi rescriptum est falsum.*
30 *Iudex non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio, quando scit de nullitate rescripti.*
31 *Processus factus corā delegato per falsum rescriptum, an sit nullus.*
32 *Iudex non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio, quando iudex non habet iurisdictionem, nisi super causa notoria, casus accidens est dubius, & non notorius.*
33 *Item quando pronunciatio incompetentiæ fuit facta partibus absentibus, & procuratoribus præsentibus non habentibus speciale mandatum ad prorogandum iurisdictionem.*
34 *Item quando iudex non pronūciat expressè se cōpetentē, sed tacitè.*
35 *Iudex non cognoscit, an sua sit iurisdictio, si obijciatur ei, ꝙ sua iurisdictio est reuocata per secundas literas directas alteri delegato.*
36 *Item, quando opponitur iudici, quòd delegans non habebat potestatem delegandi.*
37 *Exceptio peremptoria, an & quando possit opponi ante litem contestatam.*

CAPITVLVM XX.

1 SVper literis. Dolosa † surreptio vitiat rescriptum ī totū: si aūt processit ex simplicitate, vel ignorātia, eatenus vitiat, quatenus fuit cā concessionis. H. D. Et plura exēpla ponit hic Bu. in sua celebri repetitione, q̄ possent in occurrentis facti specificè inseruire: & esto memor huius verbi. ¶ Sed circa exēplū Abb. de eo, qui dixit esse consuetudinem patriæ suæ, ꝙ illa causa expediretur summariè, considera: quia non videtur istud carere dolo, nisi dicas, ꝙ fortè ex ignorantia, vel simplicitate computauit istā inter alias, quæ ibi erant summarię, cum tamen ista nō esset de illis. ¶ Istud, quod generaliter dicitur hic, iudicem nō debere sequi formam in literis comprehensam, sed ordinē iuris oportet ita restringere, ꝙ processus, quem habiturus est iudex, comprehendatur sub verbis in rescripto positis.
* Inno. pulchrè hic, quē omnes * sequuntur. Vnde oportet, quod processus fiendus conueniat narrationi, & conclusioni rescripti, neq; sufficeret, ꝙ verba possint cōprehendi sub narratione, si non conueniunt ꝯclusioni. Exēplum. Conquestus est nobis A. de B. ꝙ super tali possessione iniuriat. Vn̄ mādamus, quatenus, si inueneris, quod ꝑ uim sibi illatā abstulerit, cogas B. ad restitutionē. Deinde dicit libellus: conqueror de B. qui talē possessionē mihi vendidit, & eam dare contradicit, non valet libellus: quia ꝯclusio rescripti, quę dicit, cogas ad restitutionē, nō patitur hoc licèt petitio patiatur, quia petitio narrat iniuriā circa rē. Quæ verba reassumit Bal. in l. p̄scriptione. C. si ꝯtra ius, vel vtil. pub. ponēs alia exēpla quotidiana. Propterea Pau. de Cast. ꝯs. 311. ad confirmationē. extollēs ista dicta, ꝯtulit, ꝙ si quis narrauit se spoliatū, & obtinuit rescriptū super interdicto, Vnde vi, in quo hēt probare possessionem tꝑe spoliationis, & ipsam spoliationē, si dat libellum adeo generalem, quod cōprehendit etiā canonem, reintegranda. 3. q. j. nec est probata spoliatio, nō pōt sequi ꝯdemnatio ex illo canone, neq; ex alio capite, quā spoliationis, vt seruet̄ tenor rescripti, ꝑꝑ dicta Inn. hic. ¶ Simil'r Cal. de sen. exc. consi. 11. infert, ꝙ qui impetrauit rescriptum super absolutione ab excōicatione lata per ep̄um, vel eius vicariū, non pōt ex eo cōsequi absolutionē ab excōicatione lata ab eius delegato ꝑꝑ diuersitatē iurisdictionis & ꝑsonarū. Et dicit, ꝙ regula huius c. qn̄ fuit tacitū id, quo expresso oīno obtinuisset, fallit, vbi est diuersitas ꝑsonarū, vel causarū actoris, vł rei. Quod no. Gusta etiā prædicta, vt per Rotam, quæ allegabitur in 4. limitatione proximæ conclusionis.

IN LITERIS GRATIAE, Vel beneficialibus, an procedat iste tex. respectu primæ regulæ? Oēs cōcordant, ꝙ sic, à fortiori, sed respectu scd̄æ & tertiæ multū variāt, quo ad modum declarādi. Bu. Imo. Dom. Ab. hic, reputātes rem hanc difficilem, & subtilem. Et licèt de hoc nihil tangat An. Sic. tn̄, quia, vt dicit Abb. est materia intrinseca huius decretalis, conatus fui adaptare varietates p̄dictorum, quanto melius potui, per duas cōclusiones limitatas quinq; modis, insertis etiā aliorū dictis.

2 PRIMA CONCLVSIO. Sicut † in literis ad lites surreptio nō dolosa, sed ꝑ simplicitatē a, quæ fuit causa vnius rei tm̄ vnā solā vitiat, & non aliam, cuius nō fuit cā, vt hic in secunda regula, ita & in literis gratiosis, & ad beneficia, in quibus censent̄ concessa ea, quæ princeps omnino concessisset, ētsi fuisset expressum id qđ est tacitū. Ita firmat hic Bu. Imo. Dom. & Abb. & Dom. latè in rep. c. postulasti. ͂j. eo. & Rota de p̄b. 19. Quidam obtinuit. in antiquioribus. & Ca. in isto tit. cōs. 2. & per hoc allegat Abb. c. si eo tꝑe. de rescri. in 6. de quo fuit facta plena mentio, quantum ad hoc s. eod. sedes. in prin. ¶ Adde meliorē tex. in capitu. dudum. versic. considerantes. de præb. in 6. qui in materia beneficiali expressè vult, ꝙ taciturnitas alicuius qualitatis, qua expressa nihilominus princeps literas concessisset, non vitiat literas. Ad idē c. si pro clericis pauperibus. de præb. in 6. vbi taciturnitas defectus ordinum sacrorum nō vitiat literas, ex quo intra tēpora à iure requisita pōt promoueri ad ordines, quos requirit beneficiū. Ad idem, quod notāt Inno. & Host. de transac. ex literis. dicētes, ꝙ tacere, quod alius beneficiū iniustè possidet, & per simoniam, non vitiat literas, quia hoc expresso habuisset literas ēt facilius. Ad idem Rota hoc ti. 67. Papæ supplicat. in antiqs, vbi dicitur, quòd qui narrauit de cura, & de rsidentia, obtinebit beneficium, licèt sit simplex, & non requirat residētiā, quia multo fortius hoc obtinuisset, & vr̄ dixisse causa demonstrationis non causa taxationis, iuxta ea, quæ dicētur ꝑxime in 4. limitatione. ¶ Limita primò, dū modo qualitates nō expressæ sint tales, ad quarū expressionem non tenetur impetrans de iure cōmuni, secus, si sunt tales, de quibus impetrans debuit de iure facere mentionem, quia tūc taciturnitas

a Per simplicitatē. *Adde dom. Socin. consi. 273. incip. In præsenti cōsultatione. ver. postremò dico, ꝙ talis. in 2. parte, et cōsil. 164. inci. Visa bulla Bonifacij. ver. primū fundamētum. ibi, ex quibus infero. in d. parte, & consil. 169. incip. Circa primum consultationis artic. in prin. in d. parte.*

turnitas catũ vitiat, etiãsi aliàs Papa omnino literas cõ-
cessisset. Ita ꝓcedit tex. cũ gl. pe. in c. si motu ꝓprio. de prę
ben. in 6. ſm Dom. hic, & in d. c. dudũ. ĩ. eo. postulasti. &
ibi Maria. & dixi s̃. eo. ad aures. 9. ꝯclusione. Et rña est, ꝙ
non tenetur impetrans facere mentionem in lr̃is benefi
cialibus, nisi de qualitatib. in iure expressis, ſm Domi. in
dictis locis. Alle. gl. in cle. j. in verbo, vel alteri. de præben.
quam sequitur Cal. de præb. ꝯs. 6. & tetigi s̃. eo. ad aures.
& dicetur ĩ. eo. in nr̃a. discurrendo qualitates in iure ex-
pressas. Sic intellige. Car. ꝯs. 34. incip. 1382. die 10. mensis
Iulij. vbi simpliciter dixit, ꝙ surreptio vitiat in beneficia-
libus, ẽtsi surgat & simplicitate. Alle. gl. in d. ca. si motu.
Sic ẽt reducas dicta Imo. in d. c. si motu. cum quo transit
ibi Domi. Et dum dicit, ꝙ si tacetur aliqd, quo expresso
Papa dedisset lr̃as, valet impetratio: & sic intelligit d. ca.
dudum. dic, ꝙ istud est ꝯ̃ dictum c. si motu. vbi, ẽtsi exp̃s-
sisset de beneficio minimo, oĩno lr̃as habuisset, & tñ tace
re ipsum vitiat eas: & ideo ille tex. cum c. dudum. debent
adaptari, vt est dictum, licèt Dom. in c. si motu. non ad-
uertat. ¶Limita scđò, nisi obtentum ꝑ surreptionem ha
beat connexitatẽ cum reliquis: qa tunc ratione conne-
xitatis surreptio vitiat oĩa. Ita tex. s̃. ca. proxi. & no. Abb.
hic, & idem puto in lr̃is ad lites, arg. c. si super. de of. dele.
in 6. Et sic vult Abb. ꝙ ẽtsi illa connexa sint talia, quibus
expressis oĩno Papa lr̃as concessisset, tñ in illis non valẽt
lr̃æ ꝑꝑ connexitatem, quam habent cum partib. lr̃arum
8 subreptitiè obtentis. Quod no. ¶Limita tertiò, † dũmõ
loquamur in lr̃is gratiosis, vel beneficialibus, secus in pri
uilegijs, qa per subreptionem, ẽt non dolosam, vitiant
indistinctè. But. Imo. & Dom. hic alle. Cy. & Iaco. But. in
l. præscriptione. C. si ꝯ̃ ius. & Io. An. ĩ. eo. cùm dilecta. qa
priuilegium est lex priuata, in quo priuilegio ꝯclusio est
præcisa, quo ad mentem generalem & specificam cõce-
dentis, qa præcisè intendit priuilegiũ cõcedere, sed in li-
teris contentiosis ꝯclusio mentalis est inquirere, vt iusti
tia ministrẽt, & spãlis circa formam. Vnde vitiũ formæ
non vitiat substantiam. ¶Sed caue: qa intentio Ioan. de
Imo. & Ab. hic vr̃ esse, ꝙ lr̃æ beneficiales & priuilegia in
hoc non differant, qa, vt dicit Imo. ẽt in lr̃is beneficiali-
bus mens Papæ est præcisa: quia præcisè intendit cõferre
beneficium. Præterea, vt dicit Abb. lr̃æ ad beneficia sunt
valde stricti iuris. Ergo vbi surreptio in parte non vitiat
eas in totum, multò minùs vitiabit alias concessiones.
Et ꝙ priuilegia & lr̃æ beneficiales parificentur in mate-
ria subreptionis, no. Inn. ĩ. eo. cùm dilecta. & clarè Abb.
ĩ. eo. ad audientiam. cum cõcor. ibi dicendis. ¶Limita,
quartò, dummodò ea, q̃ sunt expressa circa qualitates be
neficij, sint expressa cã demonstrationis, qa subreptio nõ
dolosa non nocet in illis, si apparet, ꝙ princeps oĩno cõ-
cessisset præsupposita bona specificatione qualitatũ. Sed
secus, si essent expressę causa taxationis, vł limitationis;
quia tunc rescriptũ beneficiale non potest reduci ad ea,
q̃ si fuissent bene expressa, vel aliter expressa, nõ retardas
sent lr̃as. Rota de præb. 19. Quidã obtinuit. in antiquiori
bus; quam extollit Dom. ĩ. eo. postulasti. & hic, & Abb.
hic, & ĩ. eo. significante. ¶No. quando sunt expressa gr̃a
demonstrationis ex taciturnitate aliarum qualitatũ, nõ
remanet taxatio gr̃æ, quo ad expressa, secus, si ex tacitur-
nitate sequatur taxatio tm̃ ad expressa. Et iste est casus in
c. susceptum. de rescrip. in 6. Nam faciliùs Papa concede
ret vacaturum per renunciationem, q̃ per mortem cau-
sa euitandi voti captandæ mortis, & tamen quia ibi ex-
pressit de vacaturo per mortem, non habebit vacaturũ
per renunciationem. Et idem in casu c. cui de non. de p̃b.
in 6. Amplius dicit Rota, vbi s̃. ꝙ etiã in lr̃is iustitiæ, vbi
adijceretur falsitas gratia taxationis, vel limitationis, nõ
haberet locum iste tex. etiamsi tacitum fuisset facilè ob-
tentum, si fuisset expressum. Et inducit dictum Inn. hic
relatũ s̃. in prima additione, de eo, qui deduxit in rescri-
pto mutuum, postea vult agere ex donatione, vel stipula
tione, qa licèt ita facilè obtinuisset super illis tñ vr̃ taxas
se, seu limitasse rescriptum ad modum expressum. ¶Mo
4 dos † autem cognoscendi demonstrationem, & taxatio-
nem, ponit Rota de testa. 8. lego pro anniuersario. in an-
tiquis, & Bart. in l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver.
obli. & Pau. pulchrè cons. 51. & aliquid Pau. & Alex.
in l. Stichum, q meus erit. ff. de lega. j. & aliquid Sali. post
Bal. in l. si quis argentum. §. j. ibi, iuxta qđ quero. C. de do
na. Et in effectu dr̃ causa demonstrationis, qñ sub diuer-
sis verborum conceptionib. aliquid exprimitur; putà si
testator legat aureos 40. Titio, & subiungit, ꝙ illos 40.
vult solui ex 40. sibi debitis à tertio, certè ista particula
sequens non limitat, legatum, qa ẽtsi ille nõ est debitor,
debetur legatum. Voluit .n. solùm demonstrare vnde fa
ciliùs solui posset sine incommodò rei familiaris, l. qui-
dam testõ. in prin. ff. de lega. j. le. Lucius. ff. de lega. 2. & l.
Paulo Callimacho. §. fi. ff. de leg. 3. Sed si sub vna conce-
ptione verborum legat, & declarat; putà lego x. quæ mi-
hi Titius dẽt, vel quæ sunt in arca, tunc vr̃ limitare, vnde
solui dẽt, nec aliunde supplendum est, l. si sic. §. j. ff. de le. j.
cum ibi allegatis. Vnde cogitabam, qd si in casu d. ca. su-
sceptum. & c. cui de non. esset vnica verborum ꝯceptio.
¶Et in hoc ꝯsidera duos casus. Primus, qñ verba disposi
tiua gr̃æ loquũtur simpł̃r & purè de primo vacaturo, de-
inde in verbis narratiuis, vel executorijs, fit mẽtio de cer
to mõ vacationis, vel de certa præbenda, & tunc nõ dice
tur sermo taxatiuus, sed demonstratiuus, tum ꝑ p̃dicta,
tum ꝑ cle. j. de præb. ¶Secundus casus, qñ fuit facta peti-
tio exprimens certam speciem vacationis, vł certã qua-
litatem p̃bendæ, & iste casus est magis dubitabilis; qa, vt
dicẽt ĩ. in ver. 4. rña, petitio vr̃ dare intellectum generali-
tati concessionis, & sic facere ipsam limitatam. Sed in
ꝯ̃rium facit, qa negari non põt, quin sit diuersa conce-
ptio verborum. Et ideo cogita, qa nullus tangit. ¶Limi-
5 ta quintò, vt dixi in conclusione, nisi † sit surreptio dolo
* sa; qa vitiat lr̃as gratiosas in totum, ſm oẽs * hic; quibus
adde Inn. in c. accedens. de cri. fal. vbi dicit, ꝙ in gratio-
sis falsitas præsumitur semper expressa cum dolo. Loqꝫ-
tur tñ, qñ est magna gr̃a. Sed in lr̃is de iustitia, in dubio
non præsumitur dolus, vt ibi in tex. Et ꝙ in gratiosis ĩ du
bio præsumatur dolus, sentit simpł̃r Inno. ĩ. eo. dilectus.
el j. in gl. qũo tenetur in prin. ¶Non dicas, si semper præ-
sumitur dolosa; ergo, q̃ dicta sunt de simplicitate, nũquã
procedent; qa præsumitur dolosa in dubio. Sed benè põt
probari, ꝙ caruit dolo, non .n. est præsumptio iuris & de
iure. ¶Sunt tñ duo casus, in quib. surreptio in beneficia-
libus non præsumitur dolosa. Primus, qñ falsitas non est
talis, quæ uersimiliter debeat inducere principem ad fa-
ciliùs concedendum, sed est superflua, quia in dubio nõ
præsumitur dolosa. Aegi. Belle. decis. Rotæ, 4. qa demon
strationes superfluæ nihil facientes ad factum, habentur
pro superabundantibus, l. testm̃. C. de test. ¶Secundus ca
sus est, quando falsitas est circa id, quod si esset uerũ, po-
tiùs debuisset principem retrahere, putà, dixit sacristiam
esse dignitatem, cùm nõ esset; nam si esset dignitas, prin-
ceps difficiliùs ꝯcessisset, & si non esset, faciliùs ꝯcessisset.
Ideo talis falsitas non præsumit̃ dolosa. Ita Rota de p̃bẽ.
19. in antiquioribus, in fi. Et uide Cal. de proba. ꝯs. x. ubi
latè ponit, quando allegatur surreptio non dolosa, quis
habeat ꝓbare ueritatem, uel falsitatem narratorum. Est
ẽt unus casus, in quo rescriptis ad lites p̃sumitur dolus,
vcꝫ quando sunt magnæ coniecturæ doli, ut si est falsitas
in narratione facti proprij, non antiqui, neque intricati,
uel si sunt lr̃ę magni ponderis. Et idem de similib. conie
cturis, ut hic pulchrè per Ab. ibi, sed tu conclude. Cuius
dictis adde, quæ dicta sunt in hac quinta limitatione.

SECVNDA conclusio. Quantum excusat in be-
neficialibus simplicitas interueniens ĩ
surreptione, ut s̃. dictum est, tm̃ ẽt igno
a rantia a probabilis absq; simplicitate;
quando ea, quæ debent exprimi tacen-
tur per ignorantiam. Ita pro conclusio
ne põt colligi ex uerbis Ioan. And. Bu.
Imo. Domi. & Abb. hic, & Domi. in c.
gratia. de rescri. in 6. ubi ex tex. probãs
hãc cõclusionem, nec est casus specia-
lis. Sed idẽ in similibus, secundum præ-
dictos, licèt Ioan. And. ibi aliter dicat.

a Ignorãtia. *Ad de do. Soci. consi. 164. incip. Visa bulla Bonifacij. ver. primũ fundamentu. ibi, ex quibus infero. in 2. parte, & consil. 169. incip. Circa primum consulta.*

¶Limita

tionis arti.in prin. ī d.parte, & in cõsil. 273. incip. In præsenti consultatione vers. postremò dico, quòd talis in d.parte.

¶ Limita primò, nisi præiudicetur iuri tertij, de quo non est facta mentio; qa
6 ignorantia, quamuis probabilis, non excusat. Abb.hic, & suprà, cap. prox. secundo notabili, per illum tex. Et ideo Cal.hoc ti. ꝯs.14. dicit, ꝙ taciturnitas electionis de alio factæ vitiat, etiāsi ꝓbabiliter ignorabatur, qñ electio est valida, vel etiam annullanda: & hoc propter defectũ intentionis principis, argu.cap. super eo.de offi.dele. sequitur Domin.in d.cap.gratia. secus, si electio est nulla, secundum istos, & dixi supra eod.ex tenore. ¶ Limita secundò, dum modò princeps fuisset aliàs ꝯcessurus illã gratiã si fuisset expressum, id quod ꝑ ignorãtiã tacuit impetrãs licèt fortè nõ ita facilè. Abb.hic per d.c.gratia. ¶ Cõsidera benè, ꝙ ex hoc sequitur magna limitatio ad regulam c.postulasti.in verbo, de leui. ĵ.eod.quæ est, ꝙ tacere id, quo expresso non ita facilè fuisset obtentum rescriptum vitiat rescriptũ. Nam illud habebit locum, nisi taciturnitas procedat ab ignorantia probabili. Et certè ꝓbatur efficaciter in d.cap.gratia. tenendo, prout cõiter tenẽ, ꝙ non ponat casum specialẽ; quia si Papa ibi sciuisset de alio beneficio, non ita facilè ꝯcessisset: & tamen, quia illa taciturnitas erat cooperta iusta ignorantia, rescriptũ valet. Est verum, ꝙ Imo.hic videtur dicere, ꝙ imò ibi non ꝯcessisset, si sciuisset, per c.si proponẽte.ĵ.eo. Tamen melius est dicere, vt per Abba. ꝙ non ita facilè concessisset. Nam ex quo ille non acceptauerat beneficium alibi ei collatum, non est verisimile, ꝙ Papa etiam de illo sciẽs retraxisset se in totum, ex quo alterũ ex eis erat dimissurus. Qñ autem vtrunque est compassibile, vide, quod dicetur ĵ.in fi.quintæ limitationis. ¶ Limita tertiò, dummodò stante validitate rescripti, possit reduci ad terminos iuris cõis, vt hic per But. Imo.& Domini. quia in d.ca.gratia, non seruatur præcisè forma rescripti, sed reducitur ad ius, vt alterum dimittat: & sic stat substantia rescripti, quando dimittit beneficium habirum alibi. Si autem dimittit habitum à Papa, non corruit rescriptum surreptione, sed ex renunciatione: secus, si non potest reduci ad terminos iuris communis. Et ita loquitur c.præcedens, secundum istos. Est verum, ꝙ Abb.hic vr̃ primò reputare impossibile, ꝙ gratia beneficialis reducatur ad ius cõe: qa mens principis est non facere gratiã in alio casu, q̃ expresso, per cap.cui de non.de præb.in 6. Sed ex uerbis, quæ postea ipse subdit, dic, quod aliud est querere, an gratia possit excedere casum suũ, & dicẽdũ est quod non, per d.cap.cui. aliud est quærere, vtrum non mutando casum suum, possit reduci ad terminos iuris, & dic, ꝙ sic, ꝑ prædicta, & per c.si eo.de rescr.in 6. ¶ Limita quarto, dũmodo ista reductio ad ius cõe fiat ex proportione verborũ rescripti, prout fit in d. c. gratia. secus, si disproportionarentur verba, quia ẽtsi reductio esset ad casum, in quo princeps pariter, vel facilius ꝯcessisset, non fiet reductio. Imo.hic inducens c. susceptũ. de rescr. in 6. Pro quo facit dictum Inno. hic, de quo s̃. in prima additione. Tamen in c.susceptũ. est etiã alia ratio decidendi, s.quia uerba erant taxatiua, ut in 4.limitatione præcedentis ꝯclusionis. ¶ Limita quintò tangẽdo tertiã regulam, nisi surreptio ex ignorantia fuisset circa ea, quibus benè specificatis, Papa in totum denegasset literas: quia tunc, neq; ignorãtia, neq; simplicitas excusant. Imo. & latius Abb. hic, per cap.ꝯstitutus.s̃.eo. & alijs rationibus, de quibus per eos. ¶ Considera diligenter, dum Abb.reprehendit Bu. volentem, quod isto casu substineatur gratia, si põt reduci ad terminos iuris, per d.c.gratia.in fi.quia, secũdũ Abb.non trahitur ibi ille casus ad dispositionẽ iuris, dũ loquitur de beneficijs compassibilibus: imo gratia sortitẽ in totũ effectum suum: sed de iure cõmuni clericus beneficiatus non debet ad aliud reputari idoneus, c.is, cui.de præbẽ.in 6. Nõ rñdet Abb.ad d.cap. gratia, per quod videtur destrui hæc limitatio, arguendo sic: Papa nõ præsumitur velle concedere beneficiũ beneficiato, s̃. eodẽ. cùm adeò.cũ similibus. Ergo si tacetur de beneficio conpassibili, tacetur id, quo expresso, Papa literas non dedisset & tamen tacere hoc ex ignorantia, non vitiat literas beneficiales, d.c.gratia. Ergo tertia regula huius c.nõ habet locũ in illis: & sic ista limitatio falsa. Cogitabis vsque in crastinũ. ¶ Cogitabã, si posset dici, ꝙ illud assumptũ, videlicet, ꝙ si Papa sciuisset de alio beneficio compassibili, non dedisset secundum, nõ sit simpliciter verũ; quia licèt non ita facilè dedisset, tñ non est verisimile, ꝙ in totũ denegasset, ex quo ꝑꝑ cõpassibilitatẽ nihil fit, quod sit ita ex toto iuri exosum, sicut aliàs est pluralitas incõpassibilium. ¶ Et ita expresè sentit But.hic, ver.in tertia regula.ibi, quatenus verò impetrabit. Quẽ sequitẽ Dom.hic, dicens nulli dubũ esse, ꝙ si impetrasset super compassibilibus ignorãter sub hac forma, vt possim habere secundum, si ipsum tenere possum secundũ formã iuris cõis, valet ĩpetratio. Repugnat ergo surreptio formæ rescribendi, vt præcisè habeat, non substantiæ rescripti; secus, quãdo non est prouisum ꝯtra vitium rescripti ex iuris dispositione, vt in c.præcedenti: quia si ille, qui ignoranter tacuit de numero, obtineret, rumperetur numerus contra intentionem Papæ, secundum ipsum. Sed ꝓfecto nemo negabit, ꝙ si primum cõpassibile cũ secũdo non esset tenue, sed sufficiens, princeps non dedisset scd̃m, sciẽs de primo, vt est dictum. Vñ posset qs pertinaciter instare, ꝙ imò in ca.gratia. sit taciturnitas talis qualitatis, qua expressa, non obtinuisset; & tñ hoc nõ nocet. Vñ in effectu vr̃ dicendum, ꝙ in hoc secundo casu de cõpassibili, illud c.gratia. contineat prouisionẽ specialẽ nõ extendẽdam, vt dicit ibi Io. And. Aliàs videretur valde obstare huic opinioni, quæ vult hanc tertiam regulã ꝓcedere in bñficialibus. ¶ Demũ circa prędicta no. duo:
7 Primo, ꝙ si † aliquis supplicat ꝓ aliquo ĩ eius absentia, aliqua surreptio non imputatur absenti, licèt supplicãs tacuerit ĩ supplicatione aliqua bñfacia absentis. Ita ordinauit Vrbanus Papa, s̃m Rotã hoc titu.68. Dñs Vrbanus in antiquis, sentientes, ꝙ ignorantia excusat surreptionẽ isto casu, ẽt vbi aliàs princeps non concessisset, Allegant d.c.gratia. ¶ Secũdo no. ꝙ in omnibus casib⁹, quibus literæ gratiosæ, & literæ de iustitia sunt s̃. æquiparatæ, quo ad terminos huius decretalis, semper est subintelligenda vna differẽtia, videlicet: quia literæ gratiosę, maximè bñficiales, qñ reputantur surreptitiæ, sunt nullæ, ipso iure: sed literæ de iustitia surreptitiæ debẽt irritari per sententiam: quę differentia multum importat propter validitatem processuum. Et ista late deducentur ĵ. eod.ad audientiam. vbi etiam dicam aliquas fallentias, in quibus etiam in rescriptis ad lites surreptio uitiat ipso facto. Et ista omnia habeas domestica: quia non possent esse vtiliora.

8 EXPRIMENDA SVNT Ea † in rescripto, q̄ possent mouere animum principis ad concedendũ, vel ad non concedendũ, vel ad difficilius concedendũ a. Et hoc vltimum probatur ĵ.eod.postulasti.iuncto ca. si motu. de præben.in 6. Et istam regulã firmat hic Abb.circa glo.maiorem hic. ¶ Cõsidera, quod in regula est, illud verbũ de mente glo.hic, videlicet, Ad concedendũ. Si enim intelligitur separatim quod sit faciẽda mentio de his, quæ inducerent ptincipẽ ad concedendum, istud non videtur verbum necessitatis sed consilij. Imputabitur enim parti, si non obtinebit, cum tacuerit media, q̄ erant aptiora ad obtinendum: sin autem absq; illis obtinuit, adhuc minus videtur ei imputandum. ¶ Cæterùm vt puto dixisse in c.s̃. eo.in princ.cùm generaliter quærit, de quibus sit facienda mentio, respondendum est secundum diuersa loca huius tit.nam ibi habuimus de exprimẽdis in reuocatione primarum literarum, & in cap.postulasti, infrà eodem. ponentur generales doctrinæ circa expressiões in gratijs, &

a Cõcedendũ. *Adde idem tenentem do. Soci.cons. 251. inci.quoniam in præsenti consultatione.versic.confirmo omnia præmissa. in 2.parte, & Bart. in l. præscriptione.C.si.cõtra ius. quod verũ expresse, & specificè, non autem in genere, ca.cùm dilecta.ĵ.eod.& ibi tenet Abb.ĩ 2.no. Itẽ etiam causam impulsiuam prout est text.sing. in ca. postulasti ĵ.eo.per quam superior nõ ita de facili cõcessisset.*

indultis: sed in c. in nostra. ĩ. eo. ponitur de exprimēdis in
beneficialibus: de quo ēt dixi aliqua s̃. eod. ad aures. hic
aũt est ponendum de exprimendis in rescriptis ad lites,
lꝫ de hoc nihil tangat An. Sic. neq; hic, neq; in dictis lo-
cis. ¶ Vnde cōgregatis pluribus hincinde sparsis, collige
decē regulas quotidianas, & magni ponderis, & ab alijs
Scribentibus nullibi reductas. ¶ Prima regula ad cogno
scēdum, q̄ sunt illa, quibus expressis, Papa fortè gratiam
non concessisset, attenditur cōis stylus principis: vel
cursus cancellariæ, & attendit̄ probabilis cōiectura, vel
cōis vsus aliarum literarum, ꝑ principes ɔcessarum, vel
solitarum ɔcedi: alias nunquam posset sciri, an princeps
fecisset grãm, si fuisset expressum, vel non: forte. n. fecisset
& fortè non, s̃m Lap. allegatione 89. Duo p̄lati. Pro quo
vide oīno Thomam Fastoli dubio Rotæ 64. Eodem die
&c. Quidam archidiaconus. Et de literis ɔ̃ stylum dixi in
ca. 2. ver. præsumitur ɔ̃ rescriptum. s̃. eo. Et adde Rotam
hoc ti. 64. in antiquis: vbi dr̃, ꝙ falsitas, quæ non inducit
ad citius ɔcedendum, non vitiat, Allegant Inno. ĩ. eo. in
nostra. in fi. & in c. nostris. de ɔces. præben. ¶ Secunda re-
gula. Surreptio circa malam deductionem iuris cōis nō
vitiat: quia non dr̃ Papa decipi, cùm sciat iura. Rota de
rescrip. 69. in antiquis: vbi dr̃, Vrbanum Papã respondis-
se vni auditori, ꝙ de qualitatibus, q̄ à iure insunt mate
riæ impetratæ, non est opus facere mentionem. Vñ dicit
Rota de præb. 13. in antiquioribus, ꝙ impetrãs archidia-
conatum non habet necessario facere mētionem de cu-
ra: qa hēt eam de iure cōi, c. ad hæc. de off. arch. Similiter
dicit Bal. s̃. eo. cùm ordinem. ibi, vt scias. ꝙ id, qđ est cer-
tũ à iure, non indiget expressione: & iō impetrãs suꝑ feu
do non hēt facere mentionem de ɔsuetudinibus feudo-
rum, q̄ iure scripto ɔprehenduntur: & qđ certum est, ex-
pressione non indiget, l. j. in fi. ff. de dote p̄le. secus, si esset
ɔsuetudo certi feudi exorbitãs à ɔsuetudine recti feudi,
s̃m eum. Similiter dicit Lud. sing. 38. Vtrum nobilis. in
fi. ꝙ si monachus dixit se nobilem, non est surreptio, li-
cet per professionem expirauerit sua nobilitas, vt in glo.
ibi allegatis: quia Papa non decipitur ab eo, sed intelle-
ctu iuris, qđ præsumitur ei notum, ca. 1. de consti. in 6. cũ
similibus. ¶ Tertia regula. Non est necessarium exprime
re ea, quæ sunt notoria in curia Papæ. Fed. De rerum per-
mu. q. 4. & Pet. de Peru. in tractatu eiusdem materiæ. ibi,
quæro tertio, dicentes, quòd si non fit mentio de reser-
uatione, quam fecit Papa, literæ non sunt surreptitiæ,
quando erat plurimum generalis: & no. in curia. ita ꝙ
verisimile est, Papam eam sciuisse sic, vt ius scriptum.
Et idem Rota de rescrip. 32. in nouis, de quo dicetur ĩ.
eo. in nostra. collatio. 5. rememoratis certis contrarie-
tatibus Rotæ in hoc de reseruatione. Facit etiam di-
ctum Bal. in l. 2. in fi. C. quæ sit longa consue. cum ɔcor.
quas dedi in c. 1. 3. ampliatione, de re iudic. probando,
quòd princeps præsumitur scire consuetudines multum
vulgares, maximè loci, in quo ipse residet. Et subdit Bal.
ꝙ princeps condendo legem videtur derogare consue-
tudini generali illi legi ɔ̃riç, licet de ea nihil dicat. Quod
no. ad limitationem c. 1. de consti. in 6. ¶ Limita hanc re-
gulam, nisi aliquo modo cadere posset in Papam igno-
rantia alicuius indiuidui, licet in genere materia sit pu-
blica in curia. Aegidius decis. Rotæ 9. commissio gratio-
sa, &c. dicens, ꝙ licet in libro thesaurarij Apostolici, qui
est publicus, sint taxæ beneficiorum, propter quas po-
test sciri de valore: tamen non valet rescriptum, qđ pro
remissione habebat ad partes suꝑ verificatione valoris,
non facta mentione dicti libri: qa licet liber sit qd publi-
cum, tñ potest esse ꝙ propter perditionem librorum,
vel foliorum libri, taxa istius, vel illius beneficij non sit
ibi scripta: & hoc Papa potest verisimiliter ignorare:
& hoc debuit præsumere, s. quòd ibi non reperiretur,
postquam deueniebatur ad testes. Dat simile, ꝙ licèt no-
torium sit in iure, archidiaconum ecclesiæ cathedralis
habere dignitatem, c. 1. c. ad hæc. & c. cum satis. de off. ar-
ch. tñ qñque per consuetudinem Papæ ignotam recedit̄
ab huiusmodi iure. Ideo dignitas est exprimenda, c. cum
illis. de præben. in 6. cleme. 1. de præben. ¶ Quarta regu-
9 la. Omnia † obstantia gratiæ, q̄ clare possunt colligi ex
narratis, vidētur tacitè esse sublata, licet in concessione
gratiæ de illis tollendis nihil fuerit expresè dictum. Ae-
gidius ɔclusione Rotæ 333. In cã Dñi Car. & Bu. ɔs. 2. Vi
sis literis, qđ est ēt 49. ad fi. volens plus, ꝙ si petitum esset
aliquid haberi pro expresso, & signatura dicat, Fiat, vt
petit̄, valet gratia, ac si illud expressum fuisset. Et de ista
clausula, Pro expressis habentes, vide, qđ latius reassumo
in c. nōnulli. in prin. ver. fallit scđo. ĩ. eo. ¶ Adde ēt Lu.
consi. 80. Confirmãda profecto, &c. vbi ēt probat, ꝙ nar-
ratio informat & declarat simplicem signaturam. Vnde
Abb. de sent. exc. cùm pro causa. dicit, ꝙ si fuit petita ge
neralis absolutio à pluribus excommunicationibus, &
ɔcedatur simpliter, censetur ɔcedi ad oēs petitas: secus
si fuit expressa vna specialis excōicatio, & secuta simplex
absolutio: quia restringitur solùm ad illam petitam: quia
species p̄cedens, & c. s̃. eo. sedes. Simil̃r dicit Bart. in l. j. ff.
ad l. Iuliam ma. ꝙ si bannitus petijt saluum ɔductum ꝑ
decem diebus, & fuit simpliciter ɔcessus, intelligitur pro
decendio iuxta petitionem, arg. §. p̄terea. Insti. de inuti.
stip. & sequit̄ Ab. in c. 2. de treu. & pace. dicens esse bonũ
ttex. in c. inter dilectos. §. cęterũ. ibi, ex forma petitionis.
de fide instr. sicut ēt in transactionibus attendit̄ narratio
ad intelligēdam earũ gñalitatem. Bar. in l. sub p̄textu. la
2. C. de trãs. gl. & Doc. in c. 1. ĩ. eo. ti. Simil̃r dixit Imo. ɔ-
tra Bu. in c. de testibus, de testi. ꝙ si testis productus suꝑ cer
tis articulis iurat simpliciter dicere veritatem, nō intelli
gitur iurasse super tota causa, sed solum super capitulis
ei nominatis. Similiter dixit Pau. cons. 312. ꝙ si in suppli-
catione legatus conqueritur de multis, qui recusant ɔ-
tribuere in eo hospitando, & nominat Carthusienses:
deinde fiat generalis signatura ɔ̃ oēs, refertur etiam ad
eos, licet per eorum priuilegia debeat fieri mentio ordi-
nis eorum. Simil̃r dixit Rota de rescrip. 44. in antiquis:
& eo. ti. quinta, in antiquioribus, ꝙ cancellatura vnius
particulæ ex illis, quæ apponuntur ad partem, facit vide-
ri, ꝙ signatura ɔcedat omnia alia etiam talia, quæ alias
ex regulis cancellariæ ꝑ simplicem signaturam nō vide-
rentur ɔcessa: quia illa cancellatura aperit, ꝙ animus Pa
pæ fuit inclinatus ad alia non cancellata. ¶ Simil̃r dixit
10 Rota de rescr. 75. in antiquis, quòd si † ĩ aliqua parte gra
tiæ fit mentio de possessione, licet gratia expresse non di
cat de possessione, tamen impetrans censetur etiam sur-
rogatus in possessione, quam habebat defunctus. ¶ Simi-
ter dixit Rota de rescrip. quarta, in antiquis; & eo. titu.
9. in nouis; & Aegidius conclusione 338. In causa mea;
& 394. Cùm in commissione. quòd si petitum est causam
committi summariè sola facti, &c. & signatura nihil can
cellando dicat, Talis audiat, &c. intelligitur commissa
summariè, etiamsi de hoc aliter nihil dicat; secus, si in si
gnatura non esset illud, & c. quia si causa non est de sui
natura summaria, non efficit̄ summaria per simplicem
signaturam, ētsi illa particula non cancellatur; Rota
prædicta, quarta, & de rescript. 28. in nouis. Sic intelli-
ge Aegidium conclusione 276. In causa Auinionensi.
& Alexan. cons. mihi per vnicum ad omnia numerum
235. In causa & lite vertente coram arbitris. ¶ Limita re
gulam, vt per Abb. in d. ca. inter dilectos. ibi, no. bonam.
in d. c. c. 2. videlicet dummodo simus in dubio. Secus, si
clare apparet, ꝙ signatura ampliat, vel limitat narratio
nem; quia tunc statur signaturæ, vel concessioni, per tex.
in d. cap. inter. vbi petitio erat de confirmatione, & con-
cessio fuit de confirmatione & donatione; & sic amplia-
uit. Vnde dicit Abb. in d. cap. 2. ꝙ si petitio fuit indeter-
minata, & concessio determinata, attenditur concessio;
qđ dicit esse notandum; quia sępe Papa signando suppli-
cationem restringit petitionem, & tunc non prodest im
petranti dedisse generalem petitionem, & pridie fuit in
facto s̃m eum. Facit quod no. Imo. in ca. 1. de pac. de quo
memini suprà, eod. causam. qñ fuit dictum, Promittis
decem in Pascha? & dixisti, Promitto decem; non es o-
bligatus pro illo tempore; secus, si dixisses simpliciter,
11 Promitto; ut ibi ꝑ eũ. ¶ Quinta regula. Clausula, † Si nō
est alterius quæsitum, tollit omnem surreptionem, quæ
posset

posset allegari à tertio ꝓtendente rescriptum esse sibi prę iudiciale:& non est opus alia mentione suę coloratę possessionis. Car. egregie cons. 94. Nobiles viri dñi de Vinciguerra. qa vr̃ rescriptũ concedi sub ↄditione, s. vt ꝓcedat tunc tm̃, qñ per hoc non præiudicatur iuri quæsito alteri, iuxta c. si postq̃. de præb. in 6. Et subdit, ꝙ indulgentia, vel concessio Papæ habens clausulam, Vocatis vocãdis, non dr̃ simpliciter forma indulgentiæ, sed rescripti:& operatur, ꝙ ẽtsi adijciatur executor, qui alias est merus, tenetur assumere partes iudicis, vt singulariter probatur, ſm eum, de iud. exhibita. cum concor. quas dixi ibi, & de re iud. de cætero. Et ideo id, quod concernit negotium principale, nõ põt obijci rescripto per modum surreptionis: ẽtsi dicatur, ꝙ rescriptum non fuisset obtentum, si ea, quæ sunt impetranti opposita, fuissent exposita deleganti, ca. 1. de litis contest. in 6 Non. n. habet pars aduersa, de quo conqueratur, ex quo iudicialiter poterit obijcere, & probare de iuribus suis; secus est, qñ priuilegium conceditur simpliciter. Tunc. n. si teneret in præiudicium possessoris, absorberetur ius eius; qđ princeps nõ intendit. Et hęc est ratio, super qua fundatur c. cùm nostris. de cõcessi. pręb. & c. dudum. cum gl. de deci. & cap. 2. de deci. in 6. ſm eum. Et circa dictum c. vide dicta s̃. eo. cãm. in fi. Et scias, ꝙ ꝑ quãcunque signaturam, seu concessionem pro cõmissionibus à Papa, vel de eius mandato factam, nunquã tollit̃ quõlibet ius alteri q̃situm, vt est regula cancellarię Apostolicę, mihi 16. quę incipit, Item ne per varias. Et adde, ꝙ vbi Papa facit mentionẽ de iure quæsito, censetur intellexisse de perpetuo duraturo, non autem de nõ duraturo. Item censetur voluisse comprehendere ius q̃situm purè, non aũt ius existens conditionaliter. Ita probat Lu. cons. 256. Approbo sententias. in fi. per iura, de
32 quibus ibi per eum. ¶ Sexta regula. De † pendentia litis debet fieri mentio in rescripto ad lites. Sensit glos. hic, & faciunt dicta supra, eod. cæterum. Sed illa loquuntur, qñ agitur de reuocanda iurisdictione primorum iudicum. Sed hic agitur de concessione primi rescripti, in quo dicitur necessariam esse mentionem pendentiæ litis. Ad quod in specie vide gl. de offi. dele. prudentiam §. sexta. in uerbo, cãm. quam valde notat ibi Abb. Nam probat, ꝙ impetrans super causa inchoata coram ordinario, debet facere mentionem de processu ordinarij. Et idẽ gl. in c. vt debitus. in uerbo, dicat. ibi, super hoc dicas. de appel. dicens, idem ẽt esse, si causa iam esset cœpta per solam citationem. Et dicit Rota hoc ti. 14. in antiquis, & Tho. Fastoli dubio 64. Eodem die, &c. quidam archidiaconus. ꝙ non valet commissio specialis, quæ fit in curia, nõ facta mentione, ꝙ lis alibi pendebat. Et executoria impetrata super executione trium sententiarum & taxatione expensarum, tacens de pendentia appellationis super taxatione expensarum interpositæ, est surreptitia: non tamen ipso iure nulla. Aegi. latè decis. 84. Similiter non valet cõmissio appellationis obtenta per appellatum in curia, ẽt partibus ibi pręsentibus, tacito de appellatione ad Metropolitanum interposita, nisi corã eo nondum fuisset introducta, Rota de appell. 19. in antiquioribus. Et tacere de propria appellatione inducit surreptionem. Rota hoc ti. 25. Item si reus. in nouis: siue fuerit appellatũ ad Papam, siue ad alium inferiorẽ. Allegat Archi. de app. concertationi. lib. 6. dummodò intersit partis appellatæ: secus, si eius non interest: quia nullum ius habet. Alleg. Inn. s̃. eo. ex parte, super verbo, appellatione. & ibi retuli. ¶ Amplia primò de iure ciuili, ẽtsi fieret mentio pendentiæ, tamen iudex requisitus nõ denegauerat facere iustitiam: quia tunc sola mentio pendentiæ non sufficeret. Bal. in l. 2. in fi. C. vt li. pen. per §. si verò ↄtigerit. in Authen. vt diff. iu. Secus de iure canonico, ſm qđ sufficit mentio pendentiæ. Spec. de rescr. præsenta. §. ratione autem causæ, in prin. glos. in cleme. 2. in verbo, innouari, ut li. penden. Phil. in d. c. vt debitus. Amplia secundo ex dicto Spec. de te. §. nunc ostendendum. ver. legatus. & Abb. in c. 1. de offi. lega. & Dom. in c. 1. de fo. compe. in 6. & Phil. in c. vt nostrum. circa fi. in 3. q. de app. vbi dicunt, ꝙ committere causam alibi pendentem, est de solis reseruatis principi, adeo ꝙ inferior, etiam legatus de latere, hoc non põt. Facit gl. in c. fi. de hære. in 6. de qua satis scripsi s̃. eod. ca. 1. iuncta l. vbi cœptum. ff. de iud. ¶ Amplia tertiò ex verbis Aegi. decisio. 46. Exceptio, &c. vbi dicit, ꝙ rescriptum cõmittens cãm auditori in curia, est surreptitium, si nõ facit mentionẽ, ꝙ lis pendebat in partibus coram dño tꝑali super spoliatione feudi ẽt in vidua, vel persona alia miserabili: quia tales causæ debent apud tales dños agitari, dummõ non probent̃ negligentes in reddenda iustitia: imo, ſm eum, fortè ipsa commissio ipso iure non valet, nisi fuerit signata de certa scientia Papæ: quia ↄ̃ ius esset, & procederet de plenitudine ꝑtãtis, qđ nõ est verisimile, Papam voluisse concedere vicecancellario, iuxta dictum Inn. de elec. innotuit. de quo dixi, de excep. cũ inter. ¶ Amplia adhuc, ẽtsi non dolose taceatur pendẽtia. Bal. in c. fi. per illũ tex. vt li. pen. ¶ Et ulterius amplia: qa ẽtsi fieret mentio de pẽdentia litis, & non exprimeretur, ꝙ est conclusum in cã, non valet ↄmissio ẽt consistorialis: imò non sufficit fieri mentionem implicite de conclusione, neq; ẽt explicite, sed opꝫ ꝙ in concessione ↄmissionis derogetur expsse conclusioni. Ita vult regula cancellariæ mihi 36. Itẽ statuit & ordinauit. ¶ Modo dicta regula limitatur dupliciter. Limita primo, nisi pẽdẽtia litis fuerit tũc inchoata eadem die, qua fuit facta impetratio. Aeg. decis. 699. Supposito, ꝙ cã, &c. nisi appareat, ꝙ citatio plena ꝓcesserit
13 impetrationem, & hoc ꝓbet excipiens. Dr̃ † autem in ꝓposito lis pendere respectu actoris, ẽtsi solùm citatio fuerit decreta, lꝫ non executa, ſm Lud. cons. 330. Circa primũ. Quod eñ dr̃ in cle. 2. vt li. pen. non dici litẽ pendere, nisi executa citatione, procedit respectu rei, nõ respectu actoris, q ꝑ decretũ citationis ab eo obtentũ, scit litẽ pendere, ſm Lu. post Rotam, q̃ est de do. & cõtu. 17. post mediũ, in nouis: & ut li. penden. 6. in eisdem. &, vt li. pen. 4. in antiquis, de do. & contu. 11. in eisdem; lꝫ aliqui auditores alias dixerint contrarium. Sed maior pars fuit ↄ̃ eos, vt habetur per Rotam de app. 2. in antiquioribus. Respectu autem rei requiritur intimatio citationis, vt in dicta cl. 2. ¶ In qua nota accurate duos casus, quibus citatio ẽt intimata non nocet reo impetranti. Primus, qñ cursor citauit, non explanato tenore commissionis. ¶ Secundus, quando vtrunque fuit factum eodem die, s. citatio & impetratio, & non apparet, quod præcesserit. Hæc duo dicta sunt in d. decis. Aegi. Supposito, quòd causa. quæ est ẽt ad literam, vt li. penden. 13. in nouis. ¶ Sed primus casus non vr̃ procedere in citatione facta per cursorem in Romana curia, lꝫ dicta decisio ẽt de illa expresse loquatur; qa ibi potest citatus, si vult, leuiter habere copiam commissionis, & ex contentis in ea se instruere. Ita consuluerunt oẽs dñi de Rot. vt per ipsos, in alia decisione, 9. eo. ti. s. vt li. pen. in nouis. Vnde dictus casus procedet in citatione facta extra curiam. De priuilegio aũt, uel alio iure obtento à reo, lite pen. dixi in c. 1. ver. fallit sexto, s̃. eo. Et adde, ꝙ per appellationem in cã beneficiali interpositam & legitime intimatam ac deuoluentem, inducitur litis pendẽtia similis illi, de qua loquitur d. cle. 2. quo ad impediendam impetrationem iuris noui, Aegi. Belle. decis. Rotæ 749. lꝫ per appellationem. vbi postea solenniter declarat additionẽ Inn. in c. fi. ut li. pen. & ponit, qñ impetratio iuris collatiua vitietur ex tacita pendentia litis? de quo remissiue dixi in d. ca pitu. 1. Sed prædicta loquuntur de rescripto ius non conferente, sed causam pendentem alteri committente. ¶ Limita secundo, vel declara ex verbis Aegidij decis. 569. Conclusio, quòd parti, &c. vbi dicit, quod si supplicans dixit, quòd acta & registra causæ inchoatæ erant Auinione, vnde curia recesserat, & obtinuit eam ibi cõmitti, non dr̃ rescriptum surreptitium, si ibi erat notarius causæ cum protocollo, tñ nondum reduxerat acta, quæ erant in protocollo in forma registri; quia hoc non retraxisset Papã. Dixit ẽt Aeg. decis. 600. Si delegatus. ꝙ ualet secunda commissio, in qua tacetur, quòd primus auditor remisit causam, tanquam non ualens procedere. Et ista nota, tanquam nouiter adunata. Et ea me-

liùs gustabis, qñ Romæ turbis curialium immixtus exerceberis in gurgitibus causarum, vbi qui hæc de nouo addiscunt, putant se nihil in scholis fecisse, & nouũ mun-
14 dum inuenire. ¶ Septima regula. Impetratio † tacens de sñia, quæ transiuit in rem iudicatam, est surreptitia a. Gl. hic, bon' tex. & ibi Doct. de arbit. exposita. nisi adijciatur, Non obstante tali sñia transacta in rẽ iudicatam, l. fi. & ibi notatur. C. sen. rescin. non pos. l. causas. cum ibi notatis, C. de transac. Et priuilegium impetratum post trãsitum in rem iudicatam, tacito de illo transitu, non valet. Car. de pscr. cùm olim. in prin. dicens se ita ꝯsuluisse ꝑ illum tex. & est ꝯsilium suũ 67. Tenor talis est: plebs sanctæ Mariæ de Cento. ad fi. ¶ Amplia, ẽtsi diceretur b, Non obstante sñia lata: quia ꝑ hoc nõ est facta mentio transitus in rẽ iudicatam. Alex. ꝯs. mihi 235. In causa & lite vertente. in prin. Imò plus dicit, ꝙ ẽtsi narraretur de executione, non sequitur, ꝙ dixerit de transitu in rẽ iudicatã, qñ fuisset sñia absolutoria; qa illa trahit secũ executionem absq; aliquo nouo facto iudicis. Bar. in l. miles. §. qui iudicari. ff. de re iudi. Fortius dicit, ꝙ ẽt ubi non est absolutoria, illa verba narrantia de executione, possunt verificari in executione, quæ pcessisset de facto ante transitum in rem iudicatã. Ergo non fuit facta aperta mentio trãsitus, ſm eũ. Hoc vltimũ non affirmat, quia multi tenerent ꝯrium, attẽto cõi vsu loquendi, & his, quæ frequentius accidunt, ut in iuribus vulgatis: quibus attentis, vñr dicta verba importare transitũ in rẽ iudicatã, cùm cõiter pcedat executionem, & cum psumat pro iudice exequente, vt scis. ¶ Limita primò
15 hanc regulã, nisi † sñia fuisset nulla: qa non transit in rem iudicatã, nec de ipsa op3 mentionẽ facere. Alex. consi. mihi 236. Visis processibus. in fi. Faciunt, quæ
16 dixi s̃. eo. ex tenore. Limita † secundò in cã matrimoniali, in qua valet impetratio, non faciens mentionem de sñia. Lap. alleg. 89. qa non transit in rem iudicatã, de re iu. lator & ꝯsanguinei. Allegat pro hoc Ioan. And. de re iud. tenor. ¶ Octaua regula. Fundãs surreptionem rescripti alieni in taciturnitate actus, quem priùs impugnauit, non auditur. Aegi. conclusione 154. Si facta. dicens, ꝙ qui impugnauit certam ꝯcordiã factã super alienatione, nõ põt impugnare ꝯfirmationem obtenta à Papa super illa alienatione, dicendo, ꝙ tacuit dictam concordia: qa ipse impugnauerat eam, tanquam nullam. Ergo non indigebat mentione, per notata s̃. eo. ex tenore. Modò uideretur dicere ꝯria. ergo non audiendus. Facit dictum Thomæ Fastoli dubio Rotæ 28. Demũ per dñm Frãciscum, &c. vbi dicit ꝙ remissoria semel utrique parti data, si fuit impugnata ab vna parte, non debet ei iterato dari, licet duret pro illo, cui de surreptitia eius impetratione falso oppositum fuerat. Facit regula, ex eo. lib. 6. cum concor. ¶ Limita primò, Nisi adhuc pendeat qõ super ipsa impugnatione; qa super eo, in quo pendet, nõ dẽt aliqd inouari: & auditur allegãs id, quod impugnat, pendente impugnatione. Pet. de Anch. in istis terminis, consi. 13. Viso processu. ad fi. notat Compos. & quasi oẽs alij, ĩ. eod. ca. ita limitantes dictam regulam, ex eo. per l. diximus, quæ est l. 2. ff. de excus. tut. vbi si habens duas tutelas excusauit se à tertia, & succubuit, & appellauit, si adhuc iam impugnans interim eligitur ad quartam, potest se excusare ex illa tertia: quia sua impugnatio non dum est liquida. ¶ Limita secũdò, nisi destitisset ab impugnatione. Rota, de app. 45. in antiquis. Aegidius ꝯclusione 357. Tertia Martij. dicentes, ꝙ appellans, qui impugnauit impetrationem appellati, põt ea vti, si non perseuerauerit in impugnatione, nec appellauit ꝑ eam nõ admissam. Et istæ sunt limitationes decisæ in specie, quo ad impugnantem rescriptum c. Sed posset ista regula limitari alijs modis, quibus limitatur dicta regula, ex eo. qui colligi possunt ex dictis Bar. in l. legatum. ff. de his, quibus vt indig. & But. de censi. cum olim. Et dicta eorum ordinato, & nouissimo sigillo adaptaui ĩ. eo. c. in 6. col. cũ 12. sequentibus. ¶ Nona regula. Generalis locutio rescripti non redditur surreptitia, licèt in aliqua minima specie inclusa sub genere verificari non possit. Do. in proœmio 6. ꝑ gl. ibi in verbo, filijs. & in proœmio huius libri, in verbo, iudiciis. Per quas glos. habes exemplum huius regulæ, quod ibi vide. ¶ Decima
17 regula. Impetrans † rescriptum, vt possit expedire actum, qui regulariter non põt expediri, nisi ĩ certis casibus, dẽt exprimere, ꝙ ipse est in aliquo illorũ casuũ. Ab. de ap. ad nostrã. ad fi. volẽs post Inn. ibi, ꝙ vbi impetrant literæ super appellatione à correctione, debet exprimi casus iustificans appellationẽ, s. quia in corrigendo excedit modus, sicut obseruat, cùm appellatur ab executore. vt ꝑ eundem in c. qđ ad ꝯsultationem. de re iud. Facit in simili doctrina Abb. & Phil. de app. ꝯsuluit. lo 1. & Phil. in c. 2. in fine. eo. ti. & Lu. ꝯs. 324. in proposita. in fine, & Bellencin. in c. cum causa. in fi. de appell. in apostillis impressis cum ꝯcor. quas dedi in c. cùm super. in prin. & ĩ fi. de re iu. ꝙ licet regulariter non exprimatur causa in appellatione à diffinitiua, l. scio. ff. de app. tñ fallit vbi ius ꝑhibet appellationẽ, nisi in certis casibus. quia appellans tanq̃ sit in uno ex illis, dẽt ipsum exprimere. Ad idẽ theorica Inno. in c. præterea. in fi. de dila. vbi dicit, ꝙ vbi citatio fit in forma, quæ regulariter non est iusta, sed potest esse iusta in certis casibus, oportet, ꝙ exprimatur aliquis de illis casibus. Per q̃ verba ĩfert Lu. ꝯsi. 483. Dubitat primò, ꝙ vbi ex aliqua cã licitum est recedere à iure regulari, non sufficit causam subesse, nisi illa per eũ, cui de iure hoc competit, exprimatur. Et ita allegatur Inn. per Old. ꝯsi. 287. ſm eum, & est ꝯsi. 326. Quòd articuli. Facit l. 2. ĩ fi. cum gl. fi. ff. si quis in ius voc. & ibi Bar. iuncta l. j. & 2. ff. de ferijs. vbi dicitur, ꝙ ad hoc, vt valeat citatio die feriata, requiritur, quòd expresse dicatur in tali causa: puta, alimentorũ, vel similia, cùm regulariter sit prohibita tali die. Et dicit Lu. consi. 208. Hæc impetratio. ad fi. ꝙ vbi permissum est aliquem uocari ad ius, vt talem, ob aliquam specialem causam, qua non existente vocari non posset; tunc semꝑ necessaria est apud iudicem illius causæ cognitio, ac probatio, per tex. quẽ extollit in l. sed si hac. §. prætor. ff. de in ius voc. ibi, & totũ. hoc causa cognita facere debet, vbi prætor non decernit citationem contra patronum instante liberto, nisi prius cognito de grauitate iniuriæ ei à patrono illatæ, cùm non possit ex alia causa petere eum contra se delinquentem citari. Quæ nota. Non dicas, ꝙ in casu Inno. in d. c. ad nostram. surreptio sit circa malam deductionem iuris, & sic non noceat, vt in secunda regula: quia narrare simpliciter appellationem à correctione, est narrare factum, in quo supplicans & concedens benè cogitant solùm de correctione excessiua. Sed Inno. requirit non solum expressionem excessus, sed qualitatem ipsius excessus: quia posset fundari in tali qualitate, quæ nõ ꝯcluderet excessiuã correctionem, & super qua Papa non dedisset literas, vt satis clarè deducit ibi Ab. quem vide. ¶ Et ad secundã regulam s̃ positã, adde in vltima eius ampliatione, ꝙ ẽtsi esset

a Est surreptitia. *Adde do. Alexã. in suo consi. 44. 2. parte*

b Etiã si diceret. *Adde tu glos. pro hac opinione in c. Romana. de ap. in 6. in verbo, citent. Adde tu, citatus in die feriata in casu, quo regulariter non potest citari, an teneatur comparere? Bart. tenet, vt hic vides, quòd nõ, nisi in citatione sit apposita causa, propter quam videtur, ꝙ debeat comparere. Adde, & limita hoc dictũ Bart. nisi talis citatio esset facta à persona prouida & honesta, nam teneretur citatus comparere; quia non præsumitur quòd talis iudex, qui est circumspectus, fecisset talem citationem in casu à iure prohibito. Ita singulariter limitado. Abb. in capitu. nisi essent. in 1. no. de præbend. Et adde ista ad illa, quæ posui in c. cùm ordinem. supra, eo. ti.*

c Rescriptum. *Adde, quid si diceretur in eo, Nõ obstante sententia lata? Idem, ut hic habes. Adde tu, ꝙ glo. in l. fi. C. sen. rescin. non pos. tãgit istam q. et Bal. ibi, ver. quæro, qd si in rescripto. & in vers. pone ergo. qui dicit, ꝙ si in rescripto est clausula, Non obstãte sñia, iustitiam facias, ꝙ valet tale rescriptum. Ita ibi gl. in d l. fi. & Bal. ibi, qui ẽt tangit, quid iuris, si ex sententia esset quæsitũ ius, & translatum dominiũ, an possit tolli per rescriptũ.*

a *An sua. Adde tu, secundũ hoc uidetur, quòd si iudex sentiret aliquod incommodũ, vel commodum, videlicet, quia deberet habere aliquos solidos pro libra, quod tunc de hoc non cognoscit ipse, an sua sit iurisdictio. Ita tenet Bartol. in l. 2. ff. si quis in ius uo. nõ ier. s̃. gl. in ver. respondet. Adde, quòd Rofre. in libellis suis tenuit contrarium, vt ipse Barto. in d. l. 2. refert. Adde tu, quòd illa opinio Rof. est vera: quam teneas, quidquid Barto. ibi in dicta l. 2. dicat: & eam tenet Pet. Iac. Bu. Abb. & Bald. in dic. l. 2. Ioan. Andre. in addi. Spec. in ti. de cita. §. 1. versicu. item generaliter. Bald. in capitu. suspicionis. de offi. deleg. Adde, & facias conclusionem, & regulam generalem, quòd quando dubitatur de iurisdictione iudicis citãtis, quòd ipse potest cognoscere, an sit sua iurisdictio, siue ad eum spectat commodum sportularum siue non. Istam regulam amplia, vt procedat etiam in delegato, capitu. pastoralis. de rescrip. probatur in l. prescriptione. C. si contra ius, vel vti. pu. Et ita communiter * tenetur quicquid teneat glos. in capit. accusatus. in uerbo, manifestè. de hær. in 6. quam in specie reprobat Car. in isto capitu. super literis. Adde tamen Ang. in d. le. 2. ff. si quis in ius voc. non ie. in versic. sexto fallit. qui limitat istud de delegato duobus modis.*

b Delegatus. *Ad-*

esset concessum, ꝙ non obstante conclusione, possint produci certi libri, & admitti debeat pars ad aliafacientia ad cãm: non tñ est dispensatum, ꝙ actor inhabilis ad agendũ possit suã personã legitimare: quia debuit narrari in specie de inhabilitate. Lu. consi. 272. Commissio nouiter. Adde ẽt ad septimã regulã, de qua s̃. ꝙ si diceret in rescripto, Non obstantibus quibuscunque sentẽtijs, & esset lata vna sñia de expresso ↄsensu Papæ, ꝑ hoc non erit illi derogatum. Aegi. Belle. decis. Rotæ 534. Si Papa per id, qđ habetur in c. j. de pac. in 6. & ꝑ glo. in cle. dudum. ad fi. ver. pacta. de sepul. de qua mentionem feci in ca. ↄstitutus. ver. statuta iurata. s̃. co. & põt illa glo. latè ordinari ex multis accommodatè reductis per Alex. cons. mihi 604. Viso puncto, & accuratè pensato. alias est 105. licet mihi uideatur potius cõsilium An. Sic. inspecto stylo. Et istas regulas hacten⁹ ab aliquo ñ aggregatas habeas bene domesticas: quia mirificè, inseruient clientulorum desiderijs.

a AN sua a sit † iurisdictio, cognoscit
18 ẽt delegatus b regulariter. Tex. hic, &
b in l. 2. in prin. ff. si quis in ius uo. non ierit. & l. præscriptione. C. si contra ius. quia iudicare est principaliter onus: & ideo non dr̃ propria causa iudicis, ex quo cõmodũ, vel incõmodũ ad eũ nõ pertinet, vt hic pulchrè per Abb. Et ad istã regulam ponit An. octo fallentias ĩ d. l. 2. quæ ẽt colliguntur ex dictis Abb. hic inspectis sex casib. primis, & decisione duorũ vltimorũ. ¶ Ex dictis istorũ & aliorũ mixtis, amplia regulam tribus modis, demum collige quatuordecim ordinatas fallentias. ¶ Amplia primo ẽt in arbitro: quia si uertitur dubiũ super qualitate rerum expressarum in compromisso, de ista qualitate põt arbiter cognoscere, & ꝓnunciare, an veniat in compromisso. Abb. de arb. cùm dilectus. ibi, & puto, ꝑꝑ glos. fi. ibi, in
19 prin. ¶ Amplia † secundo, etiam in cõgregatione generalis concilij, in qua minor pars eorum, qui debent interesse, potest citare maiorem: & data eius contumacia potest minor pronunciare se constituere concilium generale, & in se esse iurisdictionem. Pe. de Mon. in suo libello de Papa, in versicu. sexto quæro, quot personæ. Et ꝑ hoc potest probabiliter inferri, utrum sicut concilium est iudex competens, vbi agit̃ de crimine Papæ saltem qualificato illis modis, quos ponit gl. trita in c. si Papa. 40. dist. de cuius veritate dedi plena loca infra eo. nonnulli. in prin. Et ponit Aug. de Anco. in lib. De potestate eccles. q. 5. art. 4. Ita sit competens in cognoscendo, an ipm̃ crimen, qđ opponitur Papæ, sit tale, quale esse oportet, vt concilium iudicare possit. Nam dicerem: ꝙ sic, primò, per istud dictum: quia vult dictus Pe. ꝙ possit concilium se pronunciare esse iudicem, & legitimè congregatum. ¶ Secundò facit regula dicens, quòd iudex causæ præparantis est etiam iudex causæ præparatæ, l. ordinarij. versicu. ab eo iudice. C. de rei ven. l. minor. in fi. princip. ff. de euic. Vnde eps̃, qui absoluit à iuramento dicturum ↄ̃ctum simulatum, dẽt postea esse iudex super ipsa simulatione. Bal. in d. l. ordinarij. Pau. de Cas. in l. 2. ad fi. C. vbi, & apud quem, Maria. in c. 2. ver. duodecimo fallit. de mu. pet. Baptis. in l. oẽs populi. ff. de iusti. & iu. & allegant Bald. in d. l. ordinarij. quem sequit̃ ẽt Pau. de Cast. ibi circa medium, & sequitur & limitat Alex. in l. quoties. C. de iudi. Si sic est, ergo alius, q̃ concilium, non erit competens ita cognoscendo, an crimen sit tale: quia ille deberet ꝑ ↄñs cognoscere de ipso crimine, s. an eẽt verũ, ꝙ cõmisisset, ꝑ dictam rõnem. Hoc aũt est absurdũ: qa solum ↄcilium cognoscet de cã præparata in isto casu, d. c. si Papa. Ergo ẽt cognoscet de præparante. ¶ Tertiò facit, qđ no. Car. post Lap. in cle. præsenti. in 6. quæst. de censi. dicens, ꝙ sicut ecclesiasticus solùm cognoscit de rebus clerici in concernentibus immunitatem clerici, ita cognoscet de dubio ꝑparatorio an aliqua res sit de priuilegiatis, an nõ? Facit, qđ hr̃ in c. si iudex. de sent. excom. in 6. ¶ Quarto
20 facit decima fallentia, de qua ĩ. vbi † qui non põt esse iudex, nisi in facto notorio, põt cognoscere de hoc præparatorio, an s. factum sit notoriũ, vel non. ¶ Quintò facit, quia iurisdõ super principali exercetur ẽt in connexis Gl. in c. accusatus. in uerbo, iudicari. de hæret. in 6. quam allegant An. Imo. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres, de ver. ob. est tex. in cl. 2. in verbo, eas quoquo mõ tangẽtibus. de iudi. notat Pau. de Cast. in l. si quis hæres. ff. de acqu. hære. post An. ibi dicentem illum tex. esse vnicum de hoc uerbo, Appendices. Et hinc est, ꝙ liberatio super principali trahatur ad dependentia ẽt non expssa. Bart. in l. Aurelio. §. Caius 6. quæst. ff. de lib. le. Et transactio super sorte operatur super pœna; Pau. & Alex. in l. 2. in prin. ff. si qs cau. ꝑ illũ tex. sing. ¶ Et ꝓhibitio de non trãsigendo super alimentis, operatur ẽt super appendicijs. Bar. in l. cùm hic. §. si vni. ff. de transact. & aliqbus lecturis, & bellissimè de similibus scribit præceptor meus do. Fràn. Are. ↄsi. 83. Quia multa. ver. 4. & ẽt Lu. consi. 243. Ex proposito. ¶ Sexto facit, quod no. Bal. in ca. si pro debilitate. in fi. de offi. deleg. dicẽs, ꝙ si statutum dicit, ꝙ anciani habeãt arbitriũ cũ ↄsilio decẽ virorũ, vr̃ ipso iure concessum ancianis, ꝙ possint eligere illos decem viros, arg. l. si verò non remunerandi. §. si tibi. ff. man. Ita ptãs data ↄcilio in certo casu, vr̃ ẽt data in cognoscendo, an ille casus subsit. ¶ Septimò facit gñalis regula, ꝙ ↄcessa ptãte in certo casu, censetur ẽt ↄcessa in alijs casibus, sine qbus illa exerceri non posset, c. 1. & c. preterea. de offic. deleg. l. 2. & ibi pulchrè Ang. de iurisd. om. iud. Vnde capitaneus belli simpl̃r ꝑpositus militie, põt facere treugam ad breue tp̃s, qñ ita exigit belli status & necessitas: lʒ alias non. Ful. & Alex. in l. conuentionũ. ff. de pac. Pulchre ẽt in simili Old. consi. 126. Natura cuiuscunq; mandati. & Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab or. fa. ¶ Octauo facit optime, quod no. Lu. consi. 333. Quo ad primum, in fi. ubi dicit, ꝙ stante decreto concilij Constantiensis, quòd Papa non possit derogare statutis illius concilij, nisi ex magna, euidenti & rõnabili causa, ad ipsum Papam spectat arbitrari, an cã mouens eũ ad derogandum sit talis. Adducit glos. in ca. cum illorum. in verbo, mẽbri. & clariùs in gl. sequenti, de senten. excomm. que dicit, quòd vbi cõstitutio superioris prohibet aliquid inferiori, nisi excepta cã, ad ipsum inferiorem spectat arbitrari, an subsit illa cã: & ita punctualiter est in proposito. Simili modo dicit Lud. consi. 243. Ad predictorum. ꝙ si curie mercatorum competit ex cõsuetudine executio laudorum, censetur ẽt competere antecedens, vcʒ potestas pronunciandi laudum esse exequendum. ¶ Nonò
21 facit, qa † sicut canones dant potestatem ↄcilio s̃. Papã, quando est dignus depositione, lʒ alias ipse sit maior, c. significasti. de elect. vt patet in d. cap. si Papa. & pulchre Aug. de Anch. in lib. De potestare eccles. quest. 5. arti. 6. ita ẽt vñr dare potestatem super eo, sine quo concilium nihil posset: putà ad congregationem ipsius concilij, tanquam preparatorium necessarium. Vnde pulchre in-

de Barto. in l. non solùm. §. alienæ. ff. de procura. in l. prima. C. de procur.

quit Bal. inter cetera aurea in c. olim, ad fi. ĩ. eo. ꝙ vbi tra
ctatur de authoritate Papæ & sua cã, non requiritur eius
authoritas in congregatione concilij. Et sic limitatur, qđ
hr̃ 17. dist. quasi per totum. Facit optimè, qđ dicetur in c.
edoceri. ver, omittitur suspectum cõcilium. ĩ. eo. Et dicit
Dom. in c. pp. lo 1. in fi. 18. dist. ꝙ in casu necessitatis pos-
sunt p̄lati ꝯgregare concilium irrequisito Papa. Et hoc
infert ex quodam simili consil. Hug. ibi, quod dicit nota
bile pro congregatione olim facta hic Pisis. Et dicit Pet.
de Mon. in d. tractatu, de potestate Papæ, ꝙ licet cle. ne
Romani. §. irritum. de elec. irritet gesta per Cardinales
in spectantibus ad Papã vacante papatu; & sic non videã
tur posse congregare concilium, per c. 1. 17. dist. tñ illud
intelligitur, nisi se impediant de talibus pp regulandam
citius & clarius electionem Papæ factã in discordia, vel
producentem schisma: quo casu possent ꝯgregare con-
ciliũ, lз iste sit actus spectans ad Papã, & prima facie alie-
nus à facto electionis. Alle. Car. in cl. licet de elect. vbi ẽt
Abb. idẽ tenet, allegans Hug. in c. si duo. 79. dist. & idem
ẽt ponit Car. consi. 150. q̃situm sæpe fuit à me. in ver. ter-
tiò quæro. ubi ponit eadem verba formalia, rñdendo ad
§. irritũ. Et de illa rñsione facit festum An. Sic. in ca. quo
ad. ibi, & si allegetur. de offic. le. lз postea ĩ. nominet tra-
ctatum Card. de ꝯgregatione concilij ad aliud proposi-
tum: cui ipse addit p̄fatũ dictũ Hug. latiùs eũ extendẽs.
Ex q̄bus vr̃ posse concludi, ꝙ sicut in hoc, & in alijs simi-
libus, de q̄bus s̃. potestas concilij incipit à præparatorijs
ẽt Papæ reseruatis, ita ꝯpetat ei præmissa coguitio quali-
tatis criminis tribuentis iurisdõnem, dummodò in pri-
mis ꝯstet de negligentia cardinalium in congregatione
concilij, per ea, quæ scribit Pet. de Monte, & Car. vbi s̃.
dicentes hanc congregationem spectare ad collegium
Cardinalium: q̄bus negligentibus imperator ꝯgregabit
concilium: & eo negligente prælati ipsi conuenient, pe-
tendo licentiam ab asserto Papa, & ea ẽt non obtenta di
scedendo, vt latiùs per Pet. Et pro dictis facit solennis or-
do seruatus in concilio Constantiensi in depositione
Ioannis Papæ XXIII. de quo per Platinam post alios Hi
storicos in libro de vita Pontificum; vbi dicit, à concilio
fuisse deputatos viros peritos, qui iudicauerunt 40. capi-
tula, & obiecta esse digna depositione: quia in aliquibus
erat adeo inueteratus, ꝙ propter incorrigibilitatem sa-
piebant hæresim: & aliqua erat scandalum paritura, si
amplius fuisset toleratus: & sic concilium cognouit de
qualitate criminum. Quæ oĩa benè nota, tãquam valde
noua, licèt ampliabilia. Sunt em̃ de honore accrescendo
ad multa proposita: sed præsertim, qñ casus isti occurre-
rent, quos tñ Deus auertat. An aũt habeant isti de conci-
lio ordinariam, vel delegatã, vide Marti. de Laude in tra
ctatu, De concilio, quæst. 24. quæ incipit, quæro, an con-
gregati in concilio. post Ioan. And. & Imo. in c. graue.
de præben. ¶ Amplia tertiò, nõ solùm, qñ iurisdictio est
elidibilis per exceptionem: sed ẽt, quando opponitur nul
lam competere. Abb. infra eod. ex parte. tertio notabili,
per illum tex. in ver. quia verò. De quo ipse exclamat ad
ampliationem huius regulæ. Pro quo facit optimè dictũ
Lapi, in c. 1. de rescrip. in 6. de quo per Abb. hic in fi. & di
cetur de ipso in nona fallentia, ver. limita secundò. vi-
de, quod dicetur ĩ. in fi. tertiæ fallentiæ. ¶ Potest etiam *
aliter ampliari, considerando certas fallentias ex dicen-
dis, & quæ non tenebuntur: & ideo, quando non tenen-
tur, remanet ex ipsis ampliata regula.

22 REGVLA Fallit primo, Vbi † exceptio opposita
contra iudicem, sigillat. i. notat, ipsum iudicem infamia,
seu defectu, vel alio crimine: quia in tali cognitione su-
spectus est. Abb. hic in primo casu: & alij, de quibus per
eum, post Bu. hic, quem sequitur Imo. & Dom. ¶ Adde
Arch. in c. q̄a suspecti. 3. quæst. 5. vbi dicit ita seruare cu-
riam Romanam, ꝙ de tali exceptione delagatus non co
gnoscit. sed superior; nec eliguntur arbitri. Et iura allega
tã in regula loquunt̃, vbi non est dubium, vel suspicio de
subuersione iudicij; & sequitur ibi Dom. addens Ioan.
Andr. in cap. 1. de excep. in 6. Idem Butr. in cap. 2. ne
quis. post prin. de appell. & Per. de Anc. in d. c. 1. & Arc.
in c. hortamur. 3. quæst. 9. & But. in c. cum super. in fi. de
of. deleg. & ibi Car. & Spec. de excep. §. nunc videndum.
ver. sed quæro de his exceptionibus. & Spec. de recus.
§. fi. ver. sed quid si ex toto. & Ang. in d. l. 2. ver. quinto
fallit. Allegant Inno. de offi. deleg. cum contingat. in gl.
mag. & de verbo. signifi. ex parte. ¶ Contrariũ tenet Io.
de Imo. in l. quidam ꝯsulebant. ff. de re iu. secutus Inno.
de offi. dele. cum super. Item, quia commodum pecunia
riũ percipiendũ à iudice iurisdictionis, nõ impedit, quin
possit cognoscere de exceptione ꝯ̃ illum opposita: quia
illud commodum uenit in cõsequentiam. Ita hic. Vnde
licet cognoscat super infamia propria, tñ illud concer-
nit propriũ cõmodum in consequentiam: & ideo nõ de
bet impedire iudicem cognoscere, nisi excipiens dicat
sic, Oppono, ꝙ estis excõicatus, vel infamis: & de hoc nõ
potestis cognoscere, quia ratione proprij interesse estis
suspectus. Vnde ad istum articulũ vos recuso. Nã tũc pro
cedit hæc fallentia: quia sicut potest recusari super toto,
ita super vno articulo, ſm Inn. Sed dicit Alex. in d. l. qui
dã, ꝙ tenendo dictam opin. Inn. s. ꝙ possit cognoscere de
exceptione infamiæ, vr̃, ꝙ tunc non possit recusari vt su-
spectus: quia non dr̃ iusta cã suspicionis, postquam com-
modũ non venit principaliter: nã si esset verũ, ꝙ ratione
cõmodi secundarij posset, vt suspectus recusari, seque-
retur, ꝙ semper posset recusari delegatus ratione cõmo-
di sportularum, ꝯ̃ tex. hic, & in l. præscriptione. C. si con-
tra ius. ſm eum. ¶ Considera diligenter; quia vult Imo.
ꝙ est ꝯpetens in cognoscendo de hoc, sed recusabilis, si-
cut dicitur de episcopo in causa propriæ ecclesiæ, vt ple-
ne legitur & notatur de iudic. cum venissent. Non sic in
omni casu; vcз ꝙ licet sit recusabilis, tñ competẽs. Vnde
in alijs fallentiis cõiter nõ põt cognoscere super dubio
iurisdictionis, & si cognoscit, processus est nullus. Quòd
aũt isto casu possit recusari, urget illa consideratio com-
modi; q̄a agit̃ de honore & fama, quæ à nullo sapiente
p̄sumuntur negligi, 12. q. 1. nolo. cum si. Et sicut affectio,
quã præsumitur iudex habere ad causam sui familiaris,
facit eum recusabilem, de of. dele. insinuante. multo ma-
gis affectio proprij status & honoris. Ad absurdum de
sportulis dic, ꝙ imo, si sportulæ essent talis qualitatis, ꝙ
habito respectu ad iudicem haberent similiter eius iudi
cium alterare, põt recusari, vt infra, in octaua fallentia.
¶ Nec obstat, ꝙ ista veniant secundario; quia commo-
dum secundarium in hac materia benè facit iudicem su
spectũ, licèt principaliter ad aliud agatur, vt probabunt
plures sequentes fallentiæ, maximè tertia; & id, quod de
sportulis dictũ est. Et hanc partẽ, ꝙ isto casu possit recu-
sari, firmat Imo. in d. c. cũ sup. quia qua rõne põt cogno-
scere de exceptione suspicionis, c. suspicionis. de of. dele.
eadẽ rõne ñ vr̃ posse cognoscere de ista. Alle. ẽt Host. ĩ c.
pia. de excep. in 6. Concludit ergo, ꝙ de exceptione sigil
lata cognoscere põt, nisi recusetur. Et istis adde, quod
dicetur ĩ. in tertia fallentia, ad finem, ibi, & per id, quod
dictũ est. ¶ Fallit secundò, vbi exceptio defectus iurisdi-
ctionis pariter concludit in illo incidenti, sicut in princi
pali; vt quia dicitur esse pupillus, vel quid simile; sicut ẽt
eadem ratione non cognoscit de suspicione, q̄a sicut est
suspectus in principali, ita in hoc incidenti. Inno. de of.
* dele. prudentiã. Bar. & alij in d. l. quidã. & oẽs * hic. Et di-
cit Ang. in d. l. quidam. & in d. l. 2. ver. quarto fallit. idem
esse, quoties obijcitur iudici incapacitas; vt si opponitur
à clerico conuento, ꝙ iudex est laicus; quia non potest
cognoscere de hac exceptione; & si pronunciaret se iu-
dicẽ, pronunciatio esset nulla. Allegat de ord. cog. tuam.
q fi. sint le. lator. de senten. excom. si iudex. lib. 6. & idem
Bu. de fo. comp. si diligenti. Imo dicit Butr. de iud. cete-
rum. ꝙ non coniunguntur ecclesiasticus & secularis, sed
solus ecclesiasticus cognoscit. Retuli suprà eod. pastora-
lis. in prin. Et si non opponitur talis exceptio defectus na
turalis, & iudex procedat in principali, processus est nul-
lus, vt fuit conclusum supra eo. scicitatus. Et sub ista fal
lentia includitur id, quod de iudice incapace no. But. de
dila. c. 2. ibi, hæc vera, nisi inhabilitas. dicens, quòd fun-
ditus inhabilis non cognoscit, an sit iudex, per d. cap.
si iu-

si iudex. Vnde dicit se aliàs respondisse in facto, ꝙ si statu
tū impediat, vt iudex non possit extendere iurisdictionē
suā ultra limites suæ iurisdictionis, non poterit pronūcia
23 re se ɔpetentem extra illos. ¶ Fallit tertiò, cùm † opponi
tur de totali fundamento iurisdictionis & proprietate
ipsius; puta, Non estis potestas. vel non estis eṗs; quia præ-
sumitur iudex habere affectionē super tali articulo, imò
est causa propria. Bar. in l. ex sententia. prope fi. ff. de testa
men. tu. dicens, ꝙ si dico te non esse iudicem meum com
petētē, potes de hoc cognoscere, secus, si nego penitus te
esse iudicem; & sequuntur Bu. Abb. & Dom. hic, & Bald.
in l. iudices. C. de fide instru. & Ang. Are. in l. constitutio-
nes. §. fi. ff. de appell. & But. de iud. cæterum. & sentit Bal.
in c. 2. circa fi. de alie. feu. pat. Contrarium tenet Imo. in
d. c. cæterum. ad fi. quia si dubiū est, an aliquis sit delega-
tus, & negetur eum esse delegatum, est qō de totali fun-
damento potestatis ipsius iudicis, & tñ de hoc cognosce
re pōt, an sit iudex, vt hic respondet ad l. ex sententia. ꝙ
loquitur in casu longè diuerso, vt ibi per eū, cui nō repe
rio ɔdictorem respondentem rationi suæ. ¶ Pro qua vi-
de Dom. in c. si à subdelegato. in fi. de offi. dele. in 6. vbi
colligit ex gl. fi. ꝙ iudex potest cognoscere, an sua sit iu-
risdictio ētsi opponatur exceptio concludens ipsum fun
ditus non habere iurisdictionē. Ad idem allegat cle. 1. de
rescrip. Pro hoc ēt facit, quod no. dom. Abb. infra eod. ex
parte decani. in tertio notabili, quem retuli suprà, in ter
tia ampliatione. ¶ Considera, vtrùm posset responderi,
ꝙ ista fallentia loquit̄ in ordinario, sed prædicta loquun
tur in delegato, in quo articulus iurisdōnis non facit de-
legatum suspectum, neq; inhabilē, cùm agat̄ potius de
onere. Et hinc est, ꝙ si ageret̄ de cōmodo, esset recusabi-
lis, ut in octaua fallentia. Sed negare quem episcopum
vel capitaneum cōcernit aliquid maioris honoris, & im
portantiæ, & tacitè redaguit iudicē de intrusione. Pro-
pter qđ verisimiliter magis curaret ordinarius detegi in
habilitatem ad omnes causas, & detegi intrusionem, seu
acceptationem magistratus nulliter collati, q̄ curaret de
legatus surreptionem rescripti, cui præstitit cōsensum a-
nimo videndi in primis, an sit aptum ɔferre iurisdictio-
nem, & materia ad eū nihil attinet Et istis adde An. in d.
l. secunda. in 7. fallentia, dū dicit, delegatum nō posse co-
gnoscere, vbi infertur, ꝙ funditus careat iurisdictione:
q̄a hoc non vr̄ procedere, ꝑ proximè dicta. Quibus adde
omnino, quod dicetur in 9. fallentia, ver. Limita secūdo
& per id, quod est dictum de ordinario, fortè communis
opinio, de qua in prima fallentia, est vera in ordinario:
q̄a illa exceptio respicit fundamentū iurisdōnis cū hono
re & commodo: sed in delegato ꝓcedit, qđ ibi dixi, ꝑ p̄di
cta. Et ista tertia fallētia nō repugnat tertiæ ampliationis
q̄a ampliatio loquitur, vbi iurisdō in certa cā nō solùm
est elidibilis, sed imò ipso iure nulla, nullatenus ɔpetens:
quia tunc tam ordinarius, q̄ delegatus cognoscere potest
Sed ista fallentia loquitur in ordinario, in quo negatur
iurisdictio, nedū certæ causæ, sed omnium causarū, tā in
proprietate, q̄ in exercitio iurisdictionis. Et ista patent
ex verbis Doctorū in locis præallegatis. ¶ Fallit quartò,
24 qñ † agitur non solū de nudo exercitio iurisdictionis, sed
ēt de proprietate subiectionis: quia citatus dicit se exem
ptum, & iudex negat. Abb. hic post alios in quarto casu.
Et dicit Abb. in c. venerabili. de censi. ꝙ in casu c. cùm ꝑ-
sonæ. de priui. in 6. eṗs procedit, non vt iudex, sed extra-
iudicialiter, vt se informet, licet aliud dicat gl. ibi in ver-
bo, ordinarijs. quia licet possit esse iudex in cā ecclesiæ
suæ, non tñ ibi commodum venit sibi applicandum: &
idem Dom. hic. ¶ Adde Dom. in d. ca. cùm personæ. ubi
dicit, ꝙ tenendo, ꝙ ibi cognoscat vt iudex, obstat glos.
in c. statutum. in verbo, copia. de rescript. in 6. de qua in-
fra in 6. fallentia: sed loquitur, secundum eum, ubi parti
bus contendentibus de iurisdictione, iudex inhæret opi-
nioni partis, quæ stat pro iurisdictione: secus, vbi ipse iu-
dex solus cognoscit ut iudex, vt ibi ꝑ eum. Quæ consi-
deratio bona est, uolendo sequi glos. 1. ibi, quod cogno-
scat vt iudex: sed tenendo, quod solum extraiudiciali-
ter possit se informare, prout cōmuniter tenetur, non est

opus alia saluatione. Cōsidera tex. in d. c. cùm personæ.
dum loquitur de præscriptione, in qua requiritur ꝓba-
tio testium, quo ad possessionem probandā. Vnde opꝫ re
spectu præscriptionis tenere, ꝙ ibi cognoscat, ut ordina-
rius, vt ēt ibi no. Dom. & ideo redditur dubia ista fallen-
tia. ¶ Sed dicas, ꝙ ētsi cognoscere pōt, tñ recusari pote-
rit, non passim & indifferenter, sed attenta quantitate
commodi sibi applicanda per illum subditum, & quali-
tate iudicis, vt tandem concludit Ab. de appel. ad audiē-
tiam. versus fi. ibi, tertiò pōt dici. Et sequit̄ ibi Phil. sicut
ēt de cōmodo sportularum dicet̄ in octaua fallentia. Et
ista sunt ēt de mente Abb. de iu. cùm uenissent. ubi vide
gn̄aliter, qñ possit prælatus iudicare in cā suæ ecclesiæ.
¶ Hoc mō intellige Ang. in d. l. 2. in prima & secunda
fallentia, vbi simpl̄r dicit, quòd allegato priuilegio exē-
ptionis habet superior cognoscere: non aūt prælatus, cui
negatur subiectio. Et idē dicit, vbi de nullo alio contēdi
tur, q̄ de subiectione: putà, quia Abbas dicit monachum
suum & præses dicit subditū suum: q̄a de hoc cognoscet
superior per l. de iure. cū gl. ff. ad municipales. s̄m eum, q̄
non considerauit tex. in d. c. cùm personæ. Et ista proce-
dunt, vbi ɔuentus negat se esset subiectum. Quid autē, si
negat locum ɔtus, vel delicti esse subiectum iudici? Di-
cetur in septima fallentia. ¶ Fallit quintò, s̄m prædictos,
25 qñ † notorium est, eū non esse iudicē, vel saltē ipse scit: nā
tunc non pōt procedere in cā, c. si duobus. de appell. Se-
cus, si partes scirent, & iudex ignoraret: quia cognoscere
pōt. Et de ꝓcessu talis iudicis dixi satis in dicto c. si duo-
26 bus. Fallit sextò, vbi † iudex se ingerit tenendo opinionē
partis, quæ stat pro iurisdōne. Gl. in d. c. statutū. quā dice-
bat But. non esse alibi, s̄m Dom. ibi, in fi. prin. & fuit di-
ctum Inno. de ver. sign. ex parte. s̄m eum, & sequunt̄ oēs
* * hic, & Abb. in c. cùm venissent. de iudi. Adde glo. pe. in
c. conquerente. de restitu. spoliato. per quā dicit Abb. ꝙ
iudex procedendo iniustè extraiudicialiter non potest
amplius in illa cā procedere iudicialiter: q̄a satis reddit̄
illi suspectus. Processit enim primò, vt persona priuata,
& sic vr̄ se constituisse aduersarium. Vnde per illam gl.
intulit Dom. in cap. ordinarij. §. 1. de offic. ordi. in 6. ꝙ
vbi ordinarius constituit se aduersarium contra clericū
in quæstione tituli beneficialis, non canonici, non potest
clericum iudicialiter compellere, & velle cognoscere,
an habeat canonicum titulum. Propterea Pet. de An-
cha. in repetitio. regulæ primæ, ibi, tu dic latiùs, de reg.
iu. in sextò. dicit, ꝙ si eṗs spoliauit beneficiatum de fa-
cto, & disputauit secum coram superiore de titulo, dr̄
se constituisse aduersarium, & consequenter inhabi-
lem ad cognitionem iudicialem tituli, nisi constituis-
set se aduersarium coram superiore defendendo sñīam
per se latam contra clericum recusantem ostendere
titulum: & sequitur Ana. de simo. licet Heli. ¶ Adde ēt
Abb. in c. licet. de reg. vbi colligit ex dicto Inno. ꝙ si ori-
tur contentio inter religiosum & suum prælatum, vtrū
religio, ad quam vult transire, sit strictior, non erit præla
tus iudex, sed alius superior immediatus. Quod facit pro
dicta gl. s̄m eum. ¶ Et ideo iudex procedens ex officio,
non potest cognoscere, an sua sit iurisdō: q̄a tenet locum
partis, s̄m But. hic, licet non firmiter. ¶ Contrarium te-
net Abb. per dictam l. 2. & d. c. cùm personæ. Neque dr̄
hoc casu se ingerere, cùm teneatur ex officio procede-
re, c. qualiter. el 2. de ac. & idem Dom. hic, per gl. in d. c.
cùm personæ. per tex. in d. c. si iudex. Et ista opinio est
vera, quando sumus in casibus, in quibus tenetur proce-
dere ex officio, prout in concernentibus publicam vtili-
tatem: secus, si priuatam; quia cum in illis non teneatur
procedere, l. 4. §. hoc autem. cum materia, ff. de dam. in-
fec. vr̄ tunc se ingerere, secundùm And. Sicu. hic. ¶ Ad-
de tex. optimum in d. ca. si iudex laicus. per quem dicit
ibi Dom. in vlt. notabili, quòd quando reuocatur in du-
bium, an iudex, qui vult procedere ex officio, sit iu-
dex, potest cognoscere & pronunciare, an sua sit iu-
risdictio. Quod dicit perpetuo menti tenendum; quia
videtur contra glos. in d. ca. statutum. in verbo, copia.
¶ Sed dic, ꝙ non est contra, attenta declaratione ipsius

Dominici in d.c. cùm personæ. dū intelligit dictam gl. qñ partibus contendentibus iudex adhæret vni parti: sed nos loquimur, vbi ex officio mouetur. Et ita ēt egregiè declarat Abb. de appell. solicitudinem. ibi, ego puto. qa qñ partes disputāt inter se, debet iudex eis dimittere disputationem: postea iudicare, an sit iudex. Secus, qñ pcedit ex officio per inquisitionem: quia lʒ sit loco partis & iudicis, tñ cognoscere pōt, an sua sit iurisdō: qa non agit de aliquo eius cōmodo, si defendat suā iurisdōnem, cùm ad hoc teneatur, ex quo tenet locum partis. Inducit tex. iuncta gl. in d.c. cùm personæ. quicquid dicat hic Bu. ſm cū. ¶ Sed reputaui sp difficile assignare rōnē dñiæ, quare est, ꝙ qñ iudex & pars stant pro iurisdōne, ipse tunc cognoscere non pōt: & qñ solus stat pro iurisdōne, cognoscere possit: qa si rō primi casus est, qa facit se suspectum: eadem rō vr in scdo casu. Simili modo, si in secūdo casu non est suspectus, ex quo de nullo eius cōmodo agit, eadem rōne non deberet esse suspectus in primo casu. Poteritis cogitare: qa pro primo dicto est gl. in d.c. statutum. p secundo est tex. in d. c. si iudex. Et iō cùm ab istis verbis Abb. hic, & Dom. in d.c. cùm personæ. non possit absq; periculo recedi: dicamus, ꝙ vbi pcedit ex officio, consideratur, ꝙ ad hoc tenetur. non sic, vbi partes contē-
27 dunt. ¶ Fallit † septimò, quando excipitur, ꝙ locus contractus, vel delicti non est de iurisdictione citantis: quia non pōt de hoc cognoscere. But. hic. quia ex pronunciatione fieret commodum pronūciāti. Allegat notata de iud. cæterum. de verbo. signifi. ex parte. de censi. venerabili. de appel. ad audientiam. & sequitur simlr Abb. hic. Sed aduerte: quia istud est. quod ponit hic Bu. ibi, hoc puto verum. Et intelligit hoc, qñ volens cognoscere prætendit locum esse subiectum rōne proprietatis: qa tunc vltra iurisdōnem ex pronunciatione fieret commodum pronuncianti: sed si prætenderet subiectum sibi locum rōne nudæ iurisdōnis, bene cognoscere posset. Et in hoc late insistit But. contra Guil. de Suza. in authen. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi oport. Nec dr alteri præiudicare in possessione, etsi cognoscat iste de principali: qa possessio non perditur sine aīo, & ignorans non hēt animum amittendi, l. 3. §. in amittenda. ff. de acqu. poss. Et lʒ iudex iudicet, ꝙ ad eū spectat cognoscere de maleficio, vel contractu habito in tali loco, quia locus ille de sua iurisdōne est, non propter hoc fit præiudicium, nisi partibus. Et lʒ cognoscat alius, non perdit iurisdōnem, vel possessionem, per regulam, res inter alios. Item lʒ iste turbet iurisdōnem, alter tamen non perdit eā, nisi eijceretur de tota iurisdictione per modum, qui notatur de capell. mona. cum dilectus. & de postu. præla. bonæ. super gl. 3. nam lʒ de una, vel pluribus causis cognoscat, non extenditur ista possessio iniusta, nisi ad causas, de quibus cognoscit, argum. l. quod meo. §. fi. ff. de acqu. poss. Et cōtra istum est intentandum interdictum, Vti possidetis. non, Vnde vi, ſm Inn. Io. An. But. & Dom. hic. Tangunt ēt hic Bu. & Dom. vtrum debeat premitti ista summaria cognitio, s. an locus sit de iurisdōne citantis, & debeat pronunciari super hoc, concludentes, ꝙ sic, contra Bar. in l. 2. ff. si quis in ius voc. Quod omitto, quia Alex. ponit ad saturitatem in d. l. 2. & alias dixi post Abb. de fo. compe. si clericus. quibusdam additis & ordinatis vltra Ale-
28 xan. ¶ Fallit octauò, vbi † vertitur commodum sportularum. Glos. trita in l. de iure a. in verbo, prouinciæ. ff. ad muncipales. quam Bart. sequitur, & reputat mirabilem in l. si quis ex aliena. ff. de iudi. & idem Bart. in l. 2. ff. si quis in ius uoc. non ier. sicut etiam cōmodum familiaritatis, vel sanguinis, reddit iudicem incompetentem, lʒ in causa principali non speret commodum, vel incommodum, vt scis. Similiter Bald. in c. 1. an apud iudicem, vel curiam. dicit, ꝙ iudex repellitur non solum pter interesse totale, sed etiam pp interesse particulare bursale ipsius iudicis. Et idem dicit Bal. in c. literas. de præsump. quoties tractatur de proprio quæstu bonorū superioris. Illam gl. sequit ēt Bal. in c. imperialem. §. præterea. el 3. de prohi. feu. alie. per Fed. & Ang. in l. 1. C. ne quis in sua cā. & Bu. de iud. cæterum. Contrarium tenet Imo. in d. l. quidam ꝯsulebant. quia delegato debentur sportulæ, §. ne autem. in Authen. de iud. & tñ cognoscit super dubio iurisdōnis, vt hic. Præterea qui alias repellit pp commodum, non repellit, qñ commodum venit incidenter, aut secundario, l. j. in fi. ff. de autho. tu. Hinc est, ꝙ legatarius non repellitur à testificando in cā testamenti, licet agat de eius secundario commodo, §. legatarijs. Inst. de test. cū ibi allegatis. Et ita seruaretur in practica, ſm Imo. vbi. s. Pro quo vide Bal. in d. l. 2. si quis in ius. vbi dicit, istā esse ipsam veritatem, ꝙ commodum incidens sportularum, vel simile, non impedit huiusmodi cognitionē dubiæ iurisdictionis. Et sequitur An. Sic. hic pp dictū Dy. & aliorū in l. si cui. §. fi. ff. de le. 1. vbi fideiussor non repellit ī cā correi principalis. Et quia ista incidentia nō ꝯsiderant, l. cū pponas. C. de reb. cre. Nihilominus[b] sequēda ē opinio d. gl. pp authoritatē sequaciū suorum: & idem sentit glo. magna in prin. in d. l. 2. & gl. in d. l. si quis ex aliena. ¶ Limita primò, dummodò sit dubiū de iurisdictione: sed qñ est certū, non repellit ordinarius pp commoda, vel incommoda. Bal. in d. c. 1. an apud iudicē. Allegat l. qui iurisdōi. ff. de iu. om. iu. ¶ Limita secundo, dummodo sportulæ pertineāt ad iudicem: secus, si habent applicari sedi, vel dignitati. Bal. de restit. spo. ꝯquerente. post prin. Allegat authen. bona damnatorum. C. de bo dam. ¶ Limita tertiò, dummodò sit ꝯtentio de iurisdictione inter partes ꝯcordes & iudicem: secus, si est quæstio de iurisdictione inter litigantes: quia tunc non procederet d. gl. Alex. in d. l. quidam. arg. gl. in d.c. statutū. in verbo, copia. de rescrip. in sexto. de qua s. in sexta fallentia. De quo tñ dubito; qa ēt, ubi partes contendunt, militat ratio affectionis & commodi. ¶ Limita quartò, nisi ꝯmodum sportularū non haberet verisimiliter corrumpere animam iudicis, vt hic per But. do. Abb. & Imo. dicentes, in hoc debere attendi quātitatem sportularum, & qualitatem iudicis; ar. c. ex diligenti. de simo. Et idem sentit Imo. in d.c. cæterum, dicens, ꝙ gl. in d. l. de iure. non est sine dubio, saltem qñ cōmodū sportularum esset modicum; & ita ēt residet Alex. in d. l. 2. in addi. nouis. ¶ Pro quo vide Bal. in d.c. literas. vbi dicit, ꝙ sportulæ solæ non faciūt iudicem suspectū; qa dant pro labore officij, & est modicū lucrū. Allegat tex. §. ne aūt labor. in Authen. de iu. ¶ Demum considera, ꝙ de iure canonico vr superflua ista inuestigatio, per c. cùm ab omni. de vi. & ho. cle. nisi consuetudo esset in contrarium, cuius validitatē examinant ibi Scribētes. ¶ Considera ēt, ꝙ de iure ciuili sportulæ videnť esse paruæ quantitatis, per d. §. ne autem. & 3. q. 3. c. iudicis. & in palea. §. offeratur. nisi ꝯsuetudine, vel statuto augerentur; & tunc sequere prædicta alibi non ita ordinata.
29 ¶ Fallit nonò, vbi † rescriptū est falsum; quia iudex deputatus per tale rescriptum, nō pōt pronunciare se esse iudicem, ētsi hoc ignoretur. Vnde, detecta postmodum falsitate, oīs processus declarabit nullus. Inn. Io. An. Bu. & oēs * hic; quia fabricator falsi rescripti non potuit dare iurisdictionem, l. priuatorum. C. de iu. om. iu. Est verum, ꝙ Bar. in l. præscriptione. C. si ꝯtra ius. intelligit hoc esse verum, quando falsitas[c] est manifesta, alias non; qa ipse iudex, cui videtur rescriptū dirigi licet ex eo non acquirat verè iurisdictionem, tamen constituitur in quasi possessione iurisdictionis, pp quod habuit iustam cognitionem & pronunciationem, l. si arbiter. C. de senten. Sed Bal. ibi tenet oppositum; quia dicere, quòd cōstituatur in quasi possessione,

a De iure. *Vide ibi domi. Alexan. & Card. in cle. 1. §. abbates. de excessi. prælat. qd verum in sportulis magnis, aliàs nō. Alexand. sing. in d. l. 2. alle. in tex. ff. si quis in ius vo.*

b Nihilominus. *Adde tu, ꝙ ista opinio Felini est reprobata, & male dicit; tu tene, quod posui s. i. isto tex. in vers. an sua sit iurisdictio. vbi feci addi. ad illa quæ fuerunt dicta ibi per Fel. Et ibi posui veritatē istius dubij, à quo non recedas, nec consulendo, nec iudicando.*

c Alias non. *Rescriptum falsum quod non tribuat iurisdictionem, Bar. intelligit hoc esse uerum, quando falsitas est manifesta, alias non. Adde tu, quòd contra*

tra Bartol. tenent omnes Canonistę in isto ca. super literis. Adde Bald. in l.1.C. de collus. deleg. Ludouicum Roma. in consilio suo 330. inci. Circa primum.

est ridiculū; quia est persona omnino priuata, & in istis incorporalibus requiritur aliquis titulus, l.2.C. de eo, qui pro tu. Non dicas, ergo semper opponeret exceptio falsi, vt non possit cognosceret, qa imò poterit, & ipsa veritas iustificabit processum: quia si exceptio erit vera, processus erit nullus, si falsa, tenebit. ¶ Plus dicit se dicere, ꝙ ētsi reus cōfiteretur rescriptum esse verum, & postea appareret falsitas, nihil operabitur ꝯfessio. Allegat no. per Inn. de excep. cùm venerabilis. ¶ Similiter dicit Sal. in d.l. præscriptioue. ver. quæro qñ exceptio. ꝙ snīa, ꝑ quam talis pronunciat se iudicem, non transit in rem iudicatā: qa deficit substantia delegationis, & acta ꝑ eū retrò sunt nulla. ꝑ l. licèt. C. de proc. Et iō de ista falsitate poterit qñcunque opponi, iuxta l. querelā. C. de fal. Et subdit post Io. And. hic, ꝙ si iudex videt esse probabile dubium super falsitate, supersedeat ꝯsulto superiore: sed si dubiū non est probabile, procedat; & si tandē apparuerit falsitas, ruent oīa. ¶ Similiter Raphael Fulgos. ibi refert Io. And. hic dicere, ꝙ talis snīa est omnino nulla, per c. sua. de offi. vica. Pro quo alle. l. licet C. de procu. ubi sententia super idoneitate mandati procuratorij non ualet detecta falsitate. Vnde idem in mandato delegatorio, ꝑ l. & quia. ff. de iurisdic. omn. iud. Rñdet ad l. puniri. C. si ꝯ ius. allegatam per Bar. ꝙ nō loquit̄ in exceptione falsitatis rescripti, sed precum. Rñdet ēt ad dictam l. si arbiter. C. de sentent. ꝙ ibi ꝯcurrebant cōis error, & voluntas, & authoritas superioris, hic nullū istorū. Et dicit, ꝙ casu, quo sententia teneret, esset locus restitutioni in integrum, ꝑ totum ti. C. si ex falsis. ī l. qui agnitis. ff. de excep. Et hoc Bar. non negasset, s̄m eum. Similiter dicit Bal. in l.2. ibi, nunc de octauo C. de ser. ꝙ obediendum est prælato minus iusto, qui est in pacifica possessione, dummodo ꝯcurrat authoritas superioris, secus in eo, q nunquā fuit fretus authoritate superioris, sed fortè per falsas literas obtinuit reputari prælatus. Allegat Imo. hic. Cū istis concordat Angel. in d. l.2. in 7. fallen. ff. si quis in ius voc. & Imo. in l. quidam ꝯsulebant. ff. de re iu. & optimè insistit Bu. hic, dicens, ꝙ tale rescriptū non pōt sustentare ꝓcessum, neq; in principali, neque in incidenti: quia iste cōis error non hēt fundamentū, prout habet̄ in l. Barbarius. ff. de offi. præsi. ¶ Ista multum important. Patet ex dicto Calder. hic, vbi dicit se obtinuisse in facto, notarius scripsit, qualiter unus ex delegatis cōmiserat collegis uices suas ī solidū, & uerè cōmiserat simpliciter, & sic ambobus simul: alter delegatus ꝑꝑ hāc scripturā pronūciauit se iudicē ꝯpetentē, & subdelegatū in solidū, nec fuit appellatū ab interlocutoria: quia certè, s̄m eū, non trāsiuit interlocutoria in rē iudicatam, nec ualuerunt postea gesta, licet haberet delegatū, & partē subdelegatam: quia in alia parte subdelegationis non potuit notarius eū facere iudicem. Per hæc infert aliud Butri. hic, quòd si iudex pronunciat instrumentum procurationis verum, cum sit falsum, valet pronunciatio, sed non p̄iudicat domino absenti, nisi vellet ratum habere expresse, vel tacite appellando in principali, iuxta leg. 3. §. falsus. ff. rem rat. hab. ¶ Non obstat l. j. § j. ff. qđ falso tuto. autho. vbi si iudex pronunciat quem tutorem, q nō est, facit eū tutorē, quia, s̄m Butri. potestas dandi tutorem dependet à iudice: sed potestas dandi procuratorem, non. Infert etiam Butri. ad alia, q̄ ut utilia, omnia clarius refert, & sequitur Domini. hic. Adde in hoc vltimo Bal. in dicta l. licèt. C. de procur. ubi dicit, quòd si iudex pronunciat procuratorem eum, qui non est, non fundatur per hoc iudicium factum cū eo. Et rñdet ad illud de tutore, vt est dictum. Subdit tamen, ꝙ is, ꝯ quem est lata hæc sententia, tenetur ei parere, si non appellauerit ab ea. Sed absens, cuius nomine iste veniebat, qui nunquam interfuit in iudicio, non patitur præiudicium ex ista sententia. Et idē Bal. in l. falsus, ibi, ad quartum venio. C. de fur. Dicit tñ Sal. in d. l. licet, allegando Ioan. And. hic, ꝙ si pars, quæ non appellauit, probaret istum nō esse procuratorem, debet iudex hanc interlocutoriam reuocare. Cū istis ꝯcordat hic An. Si. referens aliqua ex prædictis, & qđ notat Bar. consilio 82. Punctus talis est. Et ponit latè de multiplici falsitate, post Bal. in d. l. falsus. quem tñ nō allegat. Et ꝯsidera, ꝙ iste tex. non facit ad q̄stionem: qa non loquit̄ de rescripto falso, sed de vero ꝯtinente falsitatem. Et insurgit ꝯ Ab. hic, dum dicit, ꝙ iste sit intrusus. Nā intrusus dr̄, qui se ingerit, c. iādudū. de præb. & c. dudū. 2. de elec. Sed iste non se ingessit: ignorabat. n. literas, qbus paruit, esse falsas. Et cū istis in effectu residet, nihil dicens de his, quæ sequuntur. Cū istis ēt ꝯcordat Dom. in c. j. ibi, unde ꝯcludit. de rescrip. in sexto: allegando Bu. hic. & idem Imo. in cle. j. ibi, hoc credit dñs An. de excep. Ang. in d. l. si arbiter. & in l. j. C. si à nō com. iu. & in d. l. quidā. circa mediū, & Bu. in c. per tuas. primo nota. de sen. excom. ¶ Limitatu diligenter ista communia dicta quatuor modis. Pri-

30 mò, † dummodò literæ sint falsæ: quia tales non dant iurisdictionem, secus, si sunt ueræ, tñ per falsi suggestionē, vel ueri taciturnitatem obtētæ: quia tunc dāt iurisdictionem, tam suꝑ principali, q̄ super dubio iurisdictionis, & snīa lata ex eis, transit in rē iudicatā. Aeg. decis. Rotæ 28. iudex datus. Allegat Inn. s̄. eo. cæterū. Respondet ad istū tex. in uerbo, non est aliquatenus procedendū. & sic loquitur in principali, quia intelligitur, qñ est opposita exceptio surreptionis, quia illa est præiudicialis & dilatoria. Sed ea omissa: secus, per no. in d. ca. cæterū. Vult dicere, ꝙ surreptio in istis non uitiat ipso iure, & iō valet processus, ēt detecta demū surreptione, vt dicetur ī. eo. ad audientiam. Et adde, qđ dicetur ī. eo. cū dilecta. tangendo, quando lex, Barbarius. habet locū in delegato, quando non est defectus in persona delegati, sed in commissione. ¶ Limita secundo subtiliter, dummodo vitium falsitatis habeat hanc qualitatem, ꝙ non emanauit à principe: secus, si emanauit à principe, quia licet alias sit prorsus nullum, tamen valebit sententia super competentia, si ab ea non appellatur, vt dixit singul. Lapus in c. 1. de rescrip. in 6. & sequitur ibi Dom. & But. Abb. & Domin. hic: puta, si in casu dict. c. j. iudex ꝓnunciauerit se competentem: quia si non appellatur, pronunciatio transit in rem iudicatam, & hoc propter authoritatem superioris, à quo emanauit, per d. l. Barbarius. Et licet sit nullū, quo ad eius effectum, tamen non est simile falso, quia non caret omni primordio veritatis, vt hic pulchrè per Bu. ¶ Pro quo facit lex, cū filius. §. hæres meus. de leg. 2. ibi, nec in totū falsum videri. ꝙ veritatis primordio iuuaretur. Vñ dicit Bal. in l. data. ibi, sed dubiū est. C. qui accus. ꝙ qui facit instrumenta, sicut tabellio, & non est, punit̄ pœna mortis, sed si semel fuit creatus tabellio, sed priuatus, non punietur pœna mortis, quia iuuatur primordio veritatis. Allegat §. qa verisimile. in auth. de nō alie. & sequitur Ana. de crim. falsi. accedens. in fi. facit l. fi. ff. de decu. vbi reliquæ multū operantur, cum cōcor. quas posui ti. præceden. in c. quæ in ecclesiarū. ad fi. ibi, fallit quintò. ¶ Hoc dictum Lapi sequitur But. in c. 2. ibi, etiā & alia ratio. de dila. dicens, quòd licet data falsitate rescripti non ualeat processus, tamen secus, si rescriptū est alias nullū, vt ex defectu personæ impetrantis, vt ꝑ Lap. vel si est à falso procuratore obtētū, & ideo hoc casu iudex carens funditus iurisdictione, pōt de ea cognoscere, nisi eēt incapax, ut s̄. in 2. fal. Istud dictū Lapi pulchrè sequitur Inn. in d. c. 2. Butr. s̄. eo. cùm ordinem. in fi. Lud. consilio. 384. in fi. Imo. in cle. si appellationem. ibi, non obstat, quia tertiò. de appell. Pet. de Anch. in c. cordi. ibi, & subdit notanter. de appell. in sexto. But. de appell. si duobus. ibi, sed si nullā funditus, & in c. ex ratione. ibi, hæc puto vera. eo. ti. & But. s̄. eo. pastoralis. in prin. Per istud dictum Lapi dixit Dom. in c. j. ad fi. de off. deleg. in sexto, quòd si conseruator pronunciet iniuriam notoriam, per hoc facit se iudicem, etiamsi verè non sit notoria, si à tali pronunciatione nō appellat̄. Cum isto dicto Lapi ꝯcordant Ang. in l. j. ad fi. C. si à non comp. iudic. & Bar. in l. ex quacunque. ibi, hoc dictum gl. ff. si quis in ius voc. & Abb. post But. ī. eo. ex parte. ibi, & nota istum intellectū. dicens secundum vnum intellectum ꝓbari ibi claris-

clarissimè, ꝙ rescriptum nullum assumit uigorem, si orta ꝯtentione super nullitate iudex pronunciat validū, & non appellatur, dummodò non sit falsum, s̄m eū: & idē Dom. j̄. eo. Rodulphus. in fi. quem referam. j̄. 12. fallē. dicens, ꝙ iudex carens funditus iurisdictione, efficitur iudex per hanc pronunciationē. Per istud dictū Lapi sequitur alius effectus magnus, ꝙ ēt vbi primū rescriptum est reuocatum ipso iure per s̄m, vt qa s̄m est motu proprio, vel cum clausula decreti, si tñ primus iudex pronunciat se competentem, & non appelletur, valebit snīa. Et ita Imo. s̄. eodē, cæterū. qđ multum importat ad ea, quæ dixi ibi in vltimo art. in tertio corollario, & in prima & scđa restrictione. Tñ si erit vera scđa restrictio, quæ statim attētabit ad hoc dictū Lapi, ista illatio Imo. nō ꝓcederet: quia ubi sunt dictæ clausulæ, iudex scit se carere fūditus iurisdictione, ideo ꝓcessus nullus, vt ibi dicet. Tñ cogita. ¶ Restringe dupliciter hoc dictum Lapi. Primò, nisi postea appellet à snīa diffinitiua lata ꝑ delegatum in negocio principali: quia coram iudice appellationis adhuc pōt opponi ista exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum, ētsi fuit opposita in cā principali, & repulsa per interlocutoriam, à qua non fuit appellatū: & talis interlocutoria poterit reuocari, s̄m Dom. in c. fi. in 2. nota. de appell. in sexto, ꝑ illum tex. quē dicit benè notandū ad limitationē Lapi, vbi s̄. De quo exclamat Phil. de appell. cū cessante. ibi, decimotertiò limi. subdens in fi. illius limitationis, hoc esse intelligendū, dummodò pars nō ꝯsenserit in iudicē. Et ita dicit limitandū Bar. in d. l. 2. si qs in ius. ¶ Cōsidera hoc vltimū verbū, ad qđ nihil allegat, & est satis importans, & aliqualiter dubiū: quia satis vr̄ in iudicem ꝯsensisse nō appellādo ab interlocutoria, nisi dicas, ꝙ sciebat ius suū saluū durare in appellatione à diffinitiua. Ergo taciturnitas sibi nō nocuit, l. sicut. §. non vr̄ ff. quibus mo. pig. vel hyp. sol. ¶ An aūt ex eo, ꝙ litigauit in principali, vedeatur in iudicem ꝯsensisse, adeò ꝙ non audiatur amplius super dicta interlocutoria, hoc etiam ipse non ponit: & fortè sentit, ꝙ non: tñ cautum esset protestari, ꝙ non intendit in iudicem ꝯsentire, nisi quatenus de iure tenetur, iuxta theoricam Inn. de elect. Cumana. de qua dixi ti. præcedenti, cum M. Et istud etiam pendet ab alio articulo, quando in prorogatione sufficiat tacitus consensus, de quo in c. j. infra de iud. ¶ Restringe se-
31 cundo hoc dictū Lap.† dummodò iudex nesciat de nullitate rescripti: quia si scit, pronūciatio non valeret. ꝑ id, quod dicit hic Abb. in 5. casu. & Car. in clem. 2. in 3. q. ut lite pen. per tex. de app. si duobus. Idem, si esset ignorantia inexcusabilis, secundum Host. in d. c. si duobus. & ibi dixi in fine. Et licèt isti loquantur de iudice procedente in principali, quando caret funditus iurisdictione, tñ eadem ratio est in delegato, vel alio pronunciante se competētē: secus si esset iurisdictio elidibilis: quia licet iudex hoc sciat, tñ si pronunciat de cōpetentia, & non appelletur, valebit processus. Glos. in dicta cle. 2. in uerbo, competente. Dixi aliquid supra, eod. cùm ordinem. & latius in d. c. duobus. ¶ Restringe ēt dictum Lapi, dummodò pronunciatio cōpetentiæ sit expressa. Secus enim, si tacita: puta, per processum ad ulteriora. Dom. infra eo. Rodulphus. in fi. quem referam j̄ in 12. fallentia, in qua hoc probatur latius. ¶ Limita tertiò hanc nouam fallentiā, nisi delegatus haberet aliàs ordinariam, per quam ēt cognoscere pōt, an sua sit iurisdictio: qa tunc bene cognoscere & pronunciare pōt ipsemet de falsitate rescripti delegatorij, & ualebit processus, non obstante detectione falsitatis. Ang. in d. l. 2. 7. fallentia: quia cessat dicta ratio, quòd sit funditus omni iurisdictione priuatus. Allegat Innocent. in d. c. 2. de dila. in glo. mag. ibi, hoc autem fatemur. ¶ Contrarium tenet Imo. in d. l. quidam. quia quo ad illam causam, est delegatus, non ordinarius. Ideo censetur omnino priuatus. Pro quo facit, quod no. Ioan. And. But. Abb. & Imo. de præscrip. cùm ex officij. cum concor. quas ibi posui, dum dr̄ ibi, quòd si habens ordinariam, putat se habere delegatam, quam non habet, & procedat ex delegata, non valet ꝓcessus ꝑꝑ ordinariam, per c. cùm super. de offi. deleg. Ita hic, cùm animus iudicis pronunciantis se iudicem sit procedere ex delegata, & eam non habet, nihil operabitur ordinaria. ¶ Considera, ꝙ ista impugnatio hēt locum, tenendo, ꝙ pronunciauerit se esse delegatū, & non erat, ꝑꝑ falsitatem rescripti. Et hoc est clarū, qñ rescriptū videbat eum facere delegatum. Sed si erat rescriptum ꝑ talia verba, ꝑ quæ non vr̄ effici delegatus, sed excitari potestas ordinaria (quod qñ fit, traditur per But. & Imo. de offic. ord. licet. & ibi dixi) tunc posset esse dubium, an dicta pronūciatio cōpetētiæ valeret: & licet nullus hoc tangat, quem viderim, tñ dici posset, ꝙ aut vtitur verbis denotantibus, ꝙ credit iudicē vigore rescripti, & non valeat pronunciatio, per d. ca. cum sup. Aut simpliciter dicit se iudicem, & tūc, cū p̄sumatur pro iudice, de re iud. sicut, & præsumatur eligere viā, ꝑ quam actus valeat, l. 3. ff. de mi. test. vr̄, ꝙ in dubio voluerit dicere se iudicem non ex capite rescripti, sed ex capite iurisdictionis ordinarię, quā putauerit excitatā. Et istud fortè procederet, nisi verba libelli & actorum, q̄ præcessissent hanc interlocutoriā, expresse loquerent de potestate virtute rescripti: quia tunc verba ambigua sententiæ referent ad acta, iuxta glo. fi. in ca. si confirmationē. de elec. in sexto: & Bar. in l. si quis ad exhibendum. ff. de except. rei iudi. Dixi de excep. ca. pen. Et ideo fortè rarò esset, ꝙ essemus in dubio in d. casu, super quo volui hoc tetigisse, vt aperiatur via cogitandi. ¶ Limita quartò hanc nouā fallentiā, nisi corā iudice competēti esset oppositū de nullitate talis interlocutorię latę super falso rescripto: & hac exceptione nō obstāte, snīa fuit ꝯfirmata: quia si ab ista non appellat, non poterit amplius de nullitate opponi. An. in d. l. 2. & in d. l. quidam. Alleg. Inno. in c. 1. & 2. de ꝯfir. uti. vel inut. Et hic super verbo, forsam, ibi, sed si post oēs. quia, s̄m eū, iste secūdus verè est iudex, licèt malè faciat ꝯfirmando snīam nullam. ¶ Sed caue: quia ex dictis Doctorū in d. ca. 1. quos retuli, de re iud. ca. quæ. istud vr̄ intelligendum, quando secundus competens ꝯfirmauit sententiam latā in principali à dicto delegato dato per falsum rescriptū. Sed si falsus delegatus solum pronūciasset se ꝯpetentem, & ista ꝯfirmaret à iudice ꝯpetente, non vr̄, ꝙ secunda transeat in rem iudicatam: quia laborat eodē vitio, quo prima: & cū ꝑꝑ istā videatur reuertendū ad primū, ut expediat negotiū principale, de appell. ut debitus. nō vr̄ hoc possibile; qa cōpetētia istius secundi nō pōt facere, ꝙ primus sit, vel fuerit in aliquo ꝯpetens: secus, vbi ꝯfirmat sententiam in principali: quia tunc snīa assumit uires à ꝯfirmante, non à confirmato, licèt isti non aperiant hoc, vt voluissem. Cætera de ista confirmatione sentētiæ nullæ dixi in d. ca. ea. quæ.
32 ¶ Fallit decimo dicta regula, qñ† iudex non habet iurisdictionem, nisi super causa notoria, & casus accidens esset dubius, & non notorius: quia tunc non posset cognoscere, an sua sit iurisdictio. Gl. in c. accusatus. in verbo, manifestè, de hære. in sexto, dummodo super isto dubio velit cognoscere & pronunciare, tāquā iudex. Sed si vellet se informare super illo, an esset notoriū, vel nō, extra iudicialiter, nō ut iudex, tūc posset. Ita procedat gl. maior ibi, dic, ꝙ benè. in c. j. de offi. deleg. in sexo, quā cum prædictis ita adaptat Dom. hic, & in d. c. j. ibi, sed aduerte. sicut ēt ad istū finem se informat ille, qui non habet iurisdictiouē. Patet j̄. eo. cùm contingat. Et hoc videtur voluisse Host. in d. c. j. secundum Domin. ibi. ¶ Sed Abb. de foro cōpe. si clericus. ibi, sed tu dic. vr̄ tenere contra hanc fallentia, quòd imo, si negatur qualitas notorietatis, potest cognoscere & pronunciare super hoc, an subsit notorietas, vel non; & non pōt procedere in principali, nisi ꝯstet de notorietate; qa illa dat iurisdictionem. Ita procedat glo. in d. c. j. Sed si ꝯstat qualitem notorietatis non subesse, vult tamen iudex inquirere, an factum sit ꝯmissum, etiam sine illa qualitate; & non pōt, quia sola qualitas notorietatis dat iurisdictionē. Et iste est intellectus glo. c. accusatus. quia Inquisitor non potest se intromittere de diuinationibus, nisi sapiant hæresim manifestā. Si ergo non sapiūt hæresim manifestā, nō pōt inquirere, an sapiant hæresim; quia sine notorietate qualitatis non hēt iurisdōnem; sed bene posset inquirere, an sapiat hæresim

hæresim manifestam. Et iste intellectus ad illas gl. est ẽt de mente Imo. hic post Butri. & sequitur Domi. in d. cap. accusatus. §. sanè. Et puto ista dicta esse vera, quamuis nõ percipiam, vtrum ista fuerit mens glo. in d. ca. accusatus. ¶ Et adde Imo. & Ange. Aret. in l. constitutiones. ad fi. ff. de appell. vbi dicunt, ꝙ si qualitas non fundat iurisdictionẽ, non est opus de illa ante oĩa cognoscere: putà an in casu illius l. reus esset latro famosus: quia etiã sine illa qualitate iudex erat competẽs: secus, si qualitas esset necessaria, vt in casu gl. in d. c. j. quam ipsi sequunt̃. Et pro ea allegat Aret. quod no. Bar. in l. in illa stipulatione, si calẽdis. ff. de ver. oblig. ubi dicit, ꝙ semper & ante oĩa probandũ est id, quod est fundamentum intentionis iudicis, actoris, vel rei. Facit dictũ Inn. de fo. cõpet. cũ sit. & quod ibi
33 dixi. ¶ Fallit vndecimo, qñ † ista pronunciatio cõpetentiæ fuit facta absentibus partibus, & præsentibus procuratoribus non habentibus speciale mandatum ad prorogandũ, iuxta no. de offi. deleg. cũ olim. el j quia nõ valet. Ita Ange. in authe. hodie. in fi. C. de appell. Si aũt processum est ꝯ ꝯtumacem, eo casu, quo perueniri põt ad diffinitiuam lite non ꝯtestata, vel ad primum, aut ſm decretum, tunc dicit Bar. in d. l. 2. si quis in ius uoc. non ie. ꝙ iudex, ante q̃ procedat ꝯ partem contumacem, põt pronũciare se esse iudicem competentem, & cætera illius iudicij procedent: quia illa sententia facit ius: sed si hoc non pronunciaret, pars qñcunque veniens posset dicere illũ non esse suum iudicem, & gesta non valere, ſm eum, de
34 quo ẽt p Im. in d. l. qdam. ¶ Fallit duodecimo, qñ † iudex non pronunciat expresse se ꝯpetentem, sed tacitè: puta, p processum ad ulteriora: quia licet alias ista tacita pronunciatio sufficiat ad reijciendum exceptiones impeditiuas processus, c. ex parte. el 2. de app. Bar. in l. à procedente. C. de dila. c. suborta. cum gl. in verbo, reprobasse. de re iud. tñ in casu isto requiritur expressa pronunciatio. gl. in verbo, processus. in fi. in c. dispendia. de rescrip. in 6. & in c. 2. in uerbo, quorum. eo. ti. & lib. & utrobique Dom. & But. hic. Et pulchrè Dom. j̃. eo. Rodulphus. in fi. dicens ibi esse glo. sing in glo. mag. in fi. quam dicit perpetuo menti tenendam, ꝙ vbi iudex caret funditus iurisdictione, per processum ad vlteriora, non vr̃ validare iudiciũ. Et sic licet processus ad ulteriora habeat vim interlocutoriæ, vt videatur repellere exceptionem oppositam, vt no. glo. in cle. fi. de app. non tñ ista talis tacita pronunciatio habet vim, vt pronũciet se iudicẽ cõpetentẽ. Et ad idẽ allegat dictas gl. secus dicẽs, si pronunciaret se expresse iudicem ꝯpetentẽ: quia tunc licet funditus careret iurisdictione, valeret processus. Allegat Inno. in c. præterea. de dila. & quæ ipse dixit hic: & facit, qđ dixi s̃. in 2. limitatione nonæ fallentiæ. ¶ Adde ẽt huic fallentiæ, q̃ dixi oportunè in d. ca. suborta. in 4. limitatione ad regulam d. ca. ex parte. ¶ Et inuenies certos casus, in quibus etiam in proposito sufficiat tacita pronũciatio ad limitationẽ dictarũ glossarũ: & nota maxime tres. Primus, vbi iudex pronunciauit procedendũ ad ulteriora, obiectis non obstantibus, licet de competentia expresè nihil dixerit. ¶ Secundus, qñ iurisdictio nõ erat funditus nulla, sed elidibilis. ¶ Tertius, qñ parte præsente & opponente de defectu iurisdictionis, iudex processit ad ulteriora, de quibus casibus vide authoritates & rões ibi deductas. ¶ Fallit tertiodeci-
35 mò, si † obijcitur iudici delegato, ꝙ eius iurisdictio est reuocata per secundas literas directas alteri delegato: quia ipse non cognoscit, an sit reuocata, vel nõ, sed ambo cõueniunt, s̃. eo. pastoralis. Et ita Ang. in l. 2. 6. fallen. Et dictum fuit in d. c. pastoralis. & subdit Ang. in d. l. 2. 7. fal. ꝙ si duo iudices ordinarij contendunt de iurisdictione, quia unusquisque dicit eam ad se pertinere, cognoscet superior amborum, aut arbitri ab eis eligendi, per tex. in d. l. de iure. ff. ad muni. & in d. c. pastoralis. ¶ Fallit quarto
36 decimò & ultimò, qñ † opponitur de non iurisdictione delegantis: quia de hoc non põt cognoscere delegatus Bal. in l. 2. C. si à non compe. iudi. Dicit, ꝙ cognoscendo de propria iurisdictione delegata, põt p quandam consequentiam cognoscere de ordinaria, non tñ, vt super ordinaria iudicet, sed benè iudicare põt se non esse iudicẽ, & sic iudicat de rescripto, sed non de rescribente. Dat simile in iudice, qui potest iudicare de priuilegiato nõ de priuilegiante, vt per Io. And. de iu. cum uenissent. ¶ Demum in hoc articulo scias, ꝙ iudex cognoscens, an sua sit iurisdictio, non põt assignare terminum ad proponendas dilatorias, ne in parte sit contrarietas. Abb. de exceptio. pastoralis. ibi, ego dubito. Habui ẽt respondere Lucæ, vtrum possit cognoscere & pronunciare super validitate mandati procuratorij, ꝯ qđ aduersarius opponit: & credidi, quod sic, per regulam l. 2. de iurisdict. om iud. cũ concor. quas dixi in c. preterea. de off. dele. vcʒ, ꝙ cõcessa iurisdictione censentur ꝯcessa oĩa, sine quibus ipsa expediri non põt. ¶ Et certũ est, ꝙ si nõ posset adire, & iudicare super legitimitate personarum, non posset ẽt diffinire articulum cõpetentiæ, in quo est sibi data potestas à lege. Tamẽ cogita: quia posset replicari, quòd cũ pars possit p se cõparere, non vr̃ de necessitate dicta cognitio ualiditatis mandati. Veniunt eñ illa, sine quibus iurisdictio expediri non põt, nõ aũt ea sine quibus ita cõmodè expediri nõ põt, ſm Domi. in c. solet. ad fi. prin de sent. exc. in 6.
37 ¶ Vltimò, in † quantũ Abb. super gl. in verbo, forsan. refert dictũ Arc. in c. vt circa, de elec. in 6. ꝙ oĩs exceptio peremptoria ẽt non notoria, põt opponi ante litẽ ꝯtest. dũmodo excipiens offerat se incõtinenti probaturũ a. Tamẽ ipsum non firmat. Adde, ꝙ But. hic, ibi, sed tunc obuiat, dicit, quod dictum Arch. communiter non tenetur, per c. j. de lit. contest. in 6. Et considera rationem, quæ vltra istos multum ei obstat: quia si esset verũ hoc dictum, nihil esset speciale in exceptionibus positis in c. j. de lit. ꝯtest. in 6. & in alijs sibi similib' de quibus dixi de excep. exceptionem. quæ possunt opponi ante lit. ꝯtesta. licèt sint peremptoriæ: nam ẽt illæ ita demũ dicuntur impedire litis ingressum, si incontinenti probant̃: secus, si exigunt indaginẽ, vt dicit Bar. in l. cũ quærebatur. ff. iudi. sol. Esset enim, secundũ dictũ Arch. facienda vna generalis fallentia, vcʒ, dummodò excipiens offerat se incontinenti probaturũ: tunc omnis quęcunque peremptoria posset opponi ante lit. contest. & in illis nihil esset speciale. Et hoc esset absurdum, vt etiam credo dixisse in d. c. exceptio. Demũ etiam vide Lu. ꝯs. 346. vbi extollit istum tex. ad probandũ, ꝙ cũ vnus ordinat, & alter ordinationẽ exequitur, actus attribuitur ordinanti, non exequenti. Et idem allegat plura alia.

a Probatutum. *Adde Imo. Fulg. & do. Alexan. in l. nam & postea. §. sed & si quis. de iureiur.*

SVMMARIVM.

1 *Bona temporalia licet quandoque sint discreta inter episcopum & capitulum, tamen iura spiritualia nunquam sunt diuisa inter capitulum, & episcopum.*
2 *Prælatus solus agit & conuenitur sine capitulo & conuentu pro bonis communibus, etiamsi sint communia, quo ad administrationem tantum.*
3 *Capitulum non potest administrare bona communia, episcopo contradicente; sed administratio pertinet ad episcopum, etiam capitulo contradicente, exceptis arduis.*
Prælatus in materia ardua non potest agere sine consensu capituli. Post nu. 3. ver. prima declaratio.
4 *Capitulum solum non potest agere sine consensu superioris, etiam pro bonis communibus.*
5 *Capitulum solum licet non possit agere, si tamen præstat cautio non de rato, debet admitti.*
6 *Prælatus solus potest constituere procuratorem.*
7 *Facultas dandi procuratorem, regulatur à facultate agendi.*
Solennitas eadem an requiratur in reuocatione, quæ requiritur in constitutione. Post nu. 7. ver. & ex eo intulit.
Causa ecclesiæ cathedralis non agitatur sede vacante. Post nu. 7. ver. vacante sede.
8 *Consensus superioris potest sequi, vbi actus capituli est vtilis ecclesiæ.*
9 *Curator non datur capitulo. Consilium suspectum omittitur, quod alias esset necessarium. Post num. 9. ver. omittitur. Prælatus solus non potest authorizari in alienatione rerum ecclesię, siue sit epi-*

episcopus carens capitulo, siue prælatus inferior carens collegio. Post nu. 9. ver. limita, nisi.

CAPITVLVM XXI.

EDoceri. ¶In causa monasterij ꝯuenit abbas ꝑ rescriptū, ī quo nulla fit mētio de ꝯuentu. nec ꝓꝓ hoc appellari pōt, nisi cū abbatis & ꝯuētus bona essent oīno distincta. H. D. Et fient additiones circa dicta Ab. quo ad octo qōnes hic ꝑ eū ordinatas. Circa primā qōnem de pactis in fundatione apponēdis, adde, q̄ dicenī ti. prox. cū dilectus. vbi oēs ponunt. Aliqd dixi in principio qōnis à me examinatæ de ꝑiudicio, quo ad patronos ex literis Papæ. Ad illud de taxatione portionū ī religiosis, vel de tolerando vsu suorū lucrorū, adde q̄ dixi ti. ꝑced. c. cū M. immediatè ante materiā ꝓtestationis, vbi Abbas ponit in fi. in quadā addi. Et qn̄ collegia inferiora possint statuere circa statutū ecclesię, vide, q̄ dixi ti.
1 ꝑced. cū oēs. Et no. ꝙ † licet qn̄que bona temporalia sint discreta inter epūm & capitulū, tn̄ non sic in iuribus spiritualibus: quia illa nunquam sunt discreta inter epm̄ & capitulum. Imo. de ver. sig. cum clerici. Illa est ratio, quare iuramentum, de quo ibi, intelligiī non tm̄ de epo, sed & de capitulo. Quod bene no. ad limitationem huius decretalis & suæ materiæ, ſm Dom. hic: & idem vult Inno. in c. clerici. in gl. j. de ma. & obe. dicens, ꝙ spiritualia & dignitates ecclesiæ sunt communia, & communiter tenentur ab epo & capitulo, licet episcopus sit caput. Alleg. d. c. cum clerici. Bonus tex. cum materia, in c. cùm non liceat. de præscrip. quem pro Inn. notat ibi Abb. ibi, ego verò. ¶Intellige ista de iure cōi. Sed consuetudo benè posset disponere, ꝙ administratio iurium episcopalium esset diuisa etiam in spiritualibus, ſm Dom. in c. quanquā. 23. dist. per c. 3. de consue. in 6. & c. fi. de reg. in 6. licet Arch. in d. c. quanquam. simpliciter sequatur Inno. & operatur dictum Inno. quòd quamuis pacto, vel consuetudine diuidatur administratio bonorum simpliciter, per hoc non est diuisa administratio spiritualium, vel corū, quæ non ꝯcernunt dignitatem, nisi ꝯsuetudo specialis illis aliud introducat. Quod no. ¶Circa secundam q. adde, quod no. Aegi. decis. Rotæ. 592. Si procurator. vbi dixit, ꝙ habens commissionem de impetrando ꝯ̃ epm̄, valide ēt nominat in supplicatione capitulum, si & ipsum materia tangat, & cogetur comparere, per istum tex.

2 SOLVS Prælatus agit † & conuenitur sine capitulo a & conuentu b pro bonis communibus, etiamsi sint communia, quo ad administrationem tm̄.
* Inn. & omnes *hic, qđ comprobat Ab. latius cæteris in 3. q. Adde Bu. Imo. Ab. & Dom. in c. j. de proc. ubi idem tenēt: & firmat Host. latissimè in Summa, de rescripti præsent. §. quæ pn̄t obijci. ver. 99. & Spec. in ti. de actore. §. j. ibi, quid de sacerdotibus. & Card. consilio. 334. B. & A. germani. & Ang. in le. fi. ff. qđ cuiusque uni. nomi. Et ideo dicit Rot. de offic. archi. prima, in antiquis, quòd archidiaconus agit pro iuribus suis sine licentia episcopi, vel capituli. & idem latiùs Rota de offic. arch. j. in antiquioribus. Similiter dicit Rot. de excep. 14. in antiquis, quod vbi prælatus agit nomine suo, conuentus præsumitur agere cum consensu conuentus, alleg. cap. ea noscitur. de his, quæ fiunt à præla. & Inno. in cap. ueniens. de præscrip. Similiter Host. de transac. §. quis possit. sequitur opinionem communem, non obstante ratione tacta hic in glos. ꝙ prohibitus alienare, &c. quia non est uera uniuersaliter, & sequeretur, secundum eum, ꝙ prælatus, quia iurat non alienare sine consensu Papæ, non posset esse in iudicio sine eiusdem consensu: quod est absurdum. Et ideo Bal. in l. ait prætor. alle. in gl. declarat, quomodo indistinctè non ꝓcedit regula, ꝙ qui non potest alienare, non potest rem in iudiciū deducere. Nam pater non pōt alienare rē filij, circa quā tn̄ pōt agere, vt legitimus administrator, l. j. C. de bonis ma. Idem in tutore, l. 3. §. item q̄ri pōt. ff. de reb. eorum. Vn̄ dicit, ſm eum, ꝙ quidam sunt, qui non habēt ius, neque administrationem: & tunc regula vera. Quidā verò habent administrationem, sed non ius in ipsa re & tunc regula non est vera. Quidam habent ius & administrationem: & tunc verū est hos agere posse, lȝ interdum alienare non possint. Exemplū in l. 2. & 3. C. de his, q ve. æta. Et ad d. l. ait prætor. vide ēt in proposito Bal. in le. 1. col. 2. ibi, extra prædicta oppono. ff. de procur. Et circa dictam regulam insistit ēt Spe. in d. ti. de actore. Et istis adde Bal. in l. unica, ibi, modò sequiī videre. C. de ꝯfes. vbi dicit, ꝙ prælatus in bonis cōibus habet liberam administrationem absq; speciali mādato. Cum istis ꝯcordat ēt Lap. allegatione 49. allegaudo ad idē Inn. de iu. cùm deputati. & de religio. do. cum venerabilis. & latè insistit, dicens, ꝙ dicta sua ibi sufficiunt in hoc articulo absq; alia reuolutione chartarum. Adde ēt Arch. in c. fi. 68. dist. vbi transit cū Spe. vbi s̃. Pro quo ēt facit gl. in l. Titiū & Mæuiū. ff. de admin. tuto. Per quā dicit Bal. in c. j. qui feudum da. pos. ꝙ habēs plenā administrationē, non teneī alium requirere: iō ꝑlatus pōt infeudare c sine capitulo: quia habet liberā administrationē. Et ad ꝑdicta scito, ꝙ non omnis habilitatus ad titulū, est habilitatus ad administrationem tēporalium. Vnde dispensatus, vt non obstante defectu ætatis possit habere beneficiū curatum, non intelligiī dispensatus sup administratione bonorum, nisi aliud expressè appareat de voluntate principis, secundum Pet. de Anch. in c. 1. de æta. & qua. in 6. quem sequiī Brix. in Repertorio in ver. dispensatio. in fi. remittens etiam ad Io. And. in c. ex ratione. de ætate & quali. & in c. de multa. de præb. Faciunt, q̄ de restrictione dispensationis latè dixi j̃. eo. postulasti. Et ex dictis Ab. hic denotātibus liberā administrationē ꝑlati in bonis cōmunib. intulit latè Maria. ꝯsilio mihi 135. Prælatus,
3 & c. alias incipit, Ex literis transmissis. ꝙ † capitulum non pōt administrare bona cōmunia ꝯ̃dicente prælato; sed ad episcopum pertinet administratio ēt contradicente capitulo, nisi in arduis, vt hic per Innoce. Postea subdit, quòd si esset statutum, quòd ad prælatum & capitulum simul spectet administratio, debet intelligi, secundum qđ spectat de iure cōi, s. in arduis & similib. non autem in reliquis. Et inducit glo. & Bar. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. vbi statutum exponitur ſm ius commune: & sic etiam consuetudo, ca. cum dilectus. j̃. ti. proxi. cum concor. de quibus per eum, & dicetur ibi. ¶Considera, ꝙ hoc modo statutum, vel ꝯsuetudo nihil operarentur: ergo malè, ꝓꝓ doctrinam Barto. in le. 4. §. prætor. ff. de dam. infec. cum concor. Non obst. glo. in d. §. in cōputatione. quia, secundum Pau. de Cast. ibi, illa & similia intelliguntur, quando aliquis indebitè damnum pateretur: intelligendo statutum ꝯ̃ ius commune; secus, vbi hoc non concurrit. Sed istud statutum non inducit damnum episcopi, imo maiorem conseruationem bonorum propter pluralitatem oculorum administrationi ꝑsidentium. ¶Est verum, quòd capitulum solum non potest agere in bonis communibus sine epo, per ca. causam, lo 1. de iu. quia, vt dicunt hic But. Imo. & Dom. episcopus, seu prælatus in ecclesia est ille, qui habet liberam & generalem administrationem. Vnde solus agere pōt. Non sic administratores, vel inferiores. Et capitulum non habet de iure administrationem subsistente episcopo: & non est caput ecclesiæ, sed episcopus, 6. q. 1. scire debes. facit c. requisisti. j̃. de testa. ¶Pro intelligentia tamen prædictorum nota sex declarationes.

PRIMA Declaratio. In materia ardua non potest ꝑlatus agere sine consensu capituli, vel conuentus. Inn. & om-

a Sine capitulo. *Adde Ro. in decisio. 369. Confessio. in nou. & Specu. ī ti. de accusa. ver. item si vnus.*

b Et conuentu. *Adde Bald. in Marg. ver. prælatus. ver. 5.*

c Infeudare. *Adde, quod voluit Bartol. in authen. qui rem, ad fi. C. de sacrosanct. eccles. & ibi Fulgo. Paul. de Cast. & latè per do. Ias. de May. ibi, quē omnino vide. Et an possit locare, & fructus uendere, vide no. per dom. Soci. consi. 32. incip. ex his, quæ superius. versi. circa primam q. in 1. par. & ver. 3.*

& oẽs hic.Spe.& Host.ubi s. Ang.in d.l.fi.Lap.in dicta allegatione,Io.And.de procu.querelam.& Lu.conf.369. Circa primum.ibi,tertia est ratio.Puta,ſm istos,qñ agitur de diminutione honoris, vel dignitatis ecclesiæ, vt de subiectione,uel limitibus episcopatus, vel membrorum.Et dicit Lap. ꝙ cauſæ dicuntur magnæ & paruæ respectiue,ut soler notari,ſm eum,in c.fi.de iureiu.Et possent hic adduci quędam in simili, in quibus ꝑꝑ arduitatem materiæ aliter disponitur,de quibus hic per An.Sic. & dicetur in uoce. Sed in istis terminis melius facit, qđ no.Inn.in ca. per tuas.in verbo, consensu.de arbit.& in c.fi.in gl.2.de ma.& obe.& in c.ad aures.in fi.de tempo.ord.& in c.magnæ.de uoto.& in c.nouit.de his,quę fiunt à præla.& in c quod in dubiis.de renun.& ibi Bu.& Imo.& Arch.in c.hi,qui.15.q.8.& Io.And.in d.c.magnæ.& Abb.in cle.2.de rebus eccle.non alie.vbi traditur regula, ꝙ p̄latus non pōt expedire aliqđ arduum sine ꝯsensu capituli,vel saltem sine consilio,ſm Hos.& Io.An.in d.c.magnę.Sed tñ cōiter prædicti dicunt de ꝯsensu.¶ Amplia ēt in bonis discretis inter p̄latum & ꝯuentum: quia vnus non agit sine alio in arduis.Inn.in c.causam.el j.in 2.gl.parua,in secunda solutione,de iud.quē ita gustat ibi Abb.& idem sentit Bu.hic,ver.tertio casu,& Imo.ibi,& similiter ꝯuentus. ¶ Restringe tñ notabiliter hanc limitationem,ſm Do.hic,nisi ma,quæ alias est ardua,deducatur ꝑ uiam possessorij:puta,subiectio, quā p̄dicti reputant arduam.Allegat Rotā, quæ est hodie de off.arc.prima,in antiquioribus:ubi dicunt,ꝙ si pro Arch. agit possessorio super subiectione clericorū,ista non dr̄ causa ardua,ita ꝙ sit necessarius ꝯsensus alterius:quia cā possessoria uocat momentanea,2.q.6.c.ei,qui.§.si de possessione & eius momento,cum sit apta durare momento, c.cum dilectus.de cau.posses.Ad idem inducunt no.in c.qm̄.ut lite non ꝯtesta.vbi patet, ꝙ in possessorio nō habet locū nominatio dñi in iudicio.& gl.j.in c. quicunq; militum.12.q.2.ſm eos.Ad qđ ēt vide Rotam,de off.archi.1.in antiquis.¶ Secunda declaratio. Licet † capitulum solum,

4 vel conuentus, non possit agere sine ꝯsensu superioris,

* ēt pro bonis communibus,vt per oẽs * in d.c.cām.tñ si solus ꝯuentus vult agere pro rebus malè alienatis,pōt ēt sine consensu prælati.But.& Abb.hic,per c.si quis presbyterorum.de re.eccle.& per notata de testi.cum olim.& ibi Scribentes latè,declarantes hoc,dummodò p̄latus, qui nunc est,alienauerit, vel si successor est negligens in recuperando,de quo dic, ut ibi.¶ Tertia declaratio. Li-

5 cet † capitulum,vel ꝯuentus nō possit agere, vt est dictū, tñ si præstat cautionem de rato,debet admitti. Gl.fi.ibi, tamen illud concedo.in c.j.de procur.sentit Abb.hic,& expressius ibi,inferens ex ea,ꝙ posito,ꝙ prælatus nō posset agere sine consensu capituli, tamen si vult cauere de ratihabitione,debet admitti.Ratio potest colligi ex verbis But.hic,ibi, alter autem pro altero. vbi notanter dicit, ꝙ licet iura,quæ ducunt, coniunctum posse agere ꝑ coniuncto sine mādato cum cautione rati, de quibus.j.eo.nonnulli.in fi.& l.exigendi.C.de procur.non habeāt locum in ꝯiunctis ꝯiunctione spirituali: puta, in canonico pro canonico,vt tradit̄ in ca.fi.de procu. Dixi satis post gl.ti.præced.cum M.tamen habent locum in episcopo, qui pōt agere pro capitulo in bonis discretis cū cautione de rato ratione ꝯiunctionis spiritualis. Et eadem ratione potest capitulum agere pro episcopo in communibus & discretis cum debitis cautionibus:quia inter capitulū & p̄latū bene est dare ꝯiunctionem,arg.c.requisisti.de testa.ſm eum.Quod bene nota ad singul.limitationem huius materiæ,& eorum, quæ allegaui in d.c. cum M.& ad ampliationem d.l.exigendi.Et ista verba Bu.sequitur Dom. hic, licèt Imo. alia referens hoc omittat. Pro qua consideratione & coniunctione inter episcopū & capitulum,facit optimè consi.Cal.de feu.11.vbi vult, ꝙ vasallis episcopi potest alienare feudum in capitulum ipsius episcopi,etiamsi inter eos sunt bona discreta: quia episcopus non vr̄ in generali prohibitione alienationis exclusisse suos. Tñ de veritate istius consilij dubitaui in ca.quæ in ecclesiarum, prope fi.ibi,nona declaratio,ti.p̄-cedenti. Et hanc declarationem reprobaui j.eo.nonnulli.§.1.in 3.limitatione vltimæ fallen.ver sed nunc credo.

ADDITIO.¶ Quarta declaratio. Prædicta procedūt in bonis cōibus,qñ in eis solus prælatus administrat: & idē,si sunt discreta,& ipse solus administrat:secus,vbi bona essent cōmunia,& ēt administratio, vel ēt sola administratio esset cōis:puta,quia administratio exercetur ꝑ vnum nomine prælati,& ꝑ alium nomine capituli Nā isto casu vr̄ dicendum, ꝙ vterque debeat simul agere, vel uterque conueniri.Ita latè Imo.hic,dicens istum casum non esse ab alijs tactum,& considerat doctrinam Inno.hic,quòd potestas agendi sequitur potestatem administrandi: & sic ad illum spectat potestas agendi, ad quē spectat potestas administrandi.Fatetur tñ,ꝙ vbi non apparet bona esse oīno distincta, ēt quo ad administrationem, tunc semper spectat administratio ad solum prælatum:& iō tunc solus agere poterit,nisi statutum,vel ꝯsuetudo ecclesiæ repugnet.¶ Quinta declaratio. Eo casu,quo capitulum prohibet esse in iudicio pro bonis ecclesiæ sine p̄lato:pōt tñ impetrare,& ꝑ tale rescriptū pōt agere.Io.And. solenniter in addi.Spe.prælatus. in ti.de rescrip.præsenta.§.rōne ēt eius,contra quem.in vlt.addi. inducit c.causam.el j.de iudic. vbi, vt patet in antiqua, monachi impetrauerunt soli, & respectu impetrationis nihil dicitur ibi de consensu abbatis,sed solùm de habilitatione iudicij. Et sequitur Butr. Abb.& Imo. hic, & ibi Adde optimè,quod no.Rota in simili, de iudic. 5. in nouis,dicens,ꝙ licet filiusfa.non possit agere sine consensu patris,tñ pōt impetrare. Late Aegi. Belle. decis.730. commissio impetrata.¶ Obstat nouum motiuum,videlicet facilius ꝑmittitur alicui agere,q̄ impetrare,cap.pia.de excep.in 6.iuncto c.1.de rescrip.eod lib.Ergo si capitulum non potest agere,multo minus impetrare.

SOL. Negat,ꝙ illud sit regulare.Patet ex prædictis. Sed ſm subiectā mām aliquando vnū est facilius,aliquādo non:ibi difficilior est impetratio, quia sumit robur à persona inhabili & exosa iuri:sed in c. pia. valet processus,tū fauore ordinariæ ꝑtātis, tum ob negligentiam partis non opponentis:secus,vbi ista non ꝯcurrunt.Hinc est, ꝙ non valet processus in mā illa coram delegato,d.c.j.& sic non differt ibi Agere,& Impetrare. ¶ Sexta declaratio.In casibus,in quibus pōt ep̄s agere sine capitulo,in eisdem poterit agere eius procurator:alias secus.Ab. de ꝑcu.petitio.2.no post Gul.Nasonē ibi. ¶ Et adde in materia,q̄ no.Rota,de re iudic.12.in nouis,dicens, ꝙ solus abbas pōt defendere monasteriū in cā appellationis īdistinctè, si simul cū ꝯuentu litem ꝯtestatus est:& idē nō ꝯuētu: quia simul & diuisim pn̄t in cā procedere, prælatus, vel ꝯuentus:& sufficit ꝯ alterum ferre sententiam, postquā simul sunt litem ꝯtestati. Alle.Io.And.post Inno.in c.1.super verbo,abbas.de testi.in 6. ¶ Et adde Bal. in l.3. §.sed vtrum.in j.q.ff.de mino.vbi dicit,ꝙ cōsensus patris præstitus filio agēti in causa principali,vr̄ durare ēt in cā executionis.quia sufficit,ꝙ authorizauit in prima cā, siue sit actor, siue reus. ¶ An aūt solus prælatus possit transigere,vbi solus pōt agere, vide Bar.in l.nulli.ff.de trāsac.& in l.imperatores.ff.de pac.& gl.in l.præsens.C.de transac.& oẽs in c.ꝯtingit.j.de transac.& optimè Hos.in Sūma,de transac.§.qs pōt.ver.sed q̄ro,an p̄latus. Et probat Host.ꝙ non.Nec obst.ꝙ habens liberā,transigit,l.procurator,cui libera.ff.de procu. qa fallit in p̄lato:alias sequeret,ꝙ posset alienare:qđ est absurdum,vt latius ꝑ eū,quē vide.¶ Demum non omitto, ꝙ An.Sicu.hic in ista materia firmat opinionem gl. hic ꝯ communem, ꝙ nūquā solus prælatus possit agere: quia vbi requiritur alicuius consensus circa actum alterius, & illo consensum non præstito ipsi simul agunt, præsumit̄ consensum interuenisse.Io.An.in regula,is, qui tacet. & Abb. de præsump. nonne.cum concor.quas ibi dedi. Sed in multis iuribus habemus in iure, ꝙ prælatus agit cum conuentu, capitu. dilecti. ibi,abbas & conuentus. de iud.cum alijs quindecim concordantijs, de quibus hic per eum. Ergo prælatus in agendo debet habere dictum consensum. Sed certè responsio est facilis: quia cōcedo maiorē & minorem

rem. Sed negatur ꝯsequentia: quia nullo modo sequitur ex p̄missis. nam dato qđ præsumatur interuenisse consensus in illis iuribus, ētsi essent mille iura, quę hoc dicerēt, non dicunt, ꝙ esset necessarius. Omitto ēt ostendere, ꝙ iura per eum allegata non loquuntur oīa in agendo, sed in impetrando, vel querulando. Præterea sunt ēt decem tex. in quibus solus prælatus agit, sicut c. cum dilectus. de ord. cog. cum alijs, de quibus hic p eundem, dum arguit pro cōi: qbus non r̄ndet. Et iō sequere prædicta, quæ ipse nō ponit, omisso eius ostētatiuo multiloquio. Et ad p̄dicta vide omnino, q̄ dixi post alios, de iu. cum deputati.

a Procuratorē. 6 *Adde Bart. in l. neque. C. de procurato. uersic. ulterius opponitur etiam ante lit. contest. & Bald. in addi. ad Spec. in ti. de procu. versi. pater non potest, & tex. in Authē. de sanc. episcop. §. si quando. & tex. in cl. fi. ī ult. char. in princ. in 1. oppo. de procur.*

SOLVS Prælatus dat † procuratorem a. Abb. hic in quarta quæstione. Addit And. Sic. Bal. in l. 1. ff. de ꝓcu. vbi dicit ꝯ glo. ibi, ꝙ prælati ecclesiarum, ētsi sint regulares, qui non habēt, nisi simplicem vsum facti, vltra administrationem p̄nt facere procuratorē ante litem ꝯtestatam in his, q̄ pertinēt ad suas administrationes. Allegat tex. hic, ostendens latè, quō in hoc differāt à tutore: quia isti habent titulum & commodum, & p̄tendunt ius proprium in p̄latura: q̄ non prætendunt tutores. Et de istis differentijs dixi in d. c. cùm deputati. Adde Bal. in l. filiusf. §. veterani. ad fi. ff. de procu. vbi dicit, ꝙ capitulum pōt facere abbatem suum ꝓcuratorē, vel syndicū, in causa ipsius capituli, vel in causa cōi prælati & capituli Alle. Arc. in c. 2. sup verbo, conuentuum. de testi. in 6. ibi, & ex his colligitur. vbi dicit, quòd si talis commissio valet ad hunc effectum, ipsum capitulum vr̄ præbere ꝯsensum, faciendo ipsum p̄latum procuratorē in tali causa. Sed quantum ad hoc, ꝙ virtute huius procuratoris admittať ad agendum, non habet effectum, cum alias possit de iure, vt hic: & sequiť ibi Io. And. & Dom. in princi. & Lud. & Alex. in l. 1. §. fin aūt collegium. ff. ad Trebel. dicentes, facere illum tex. vbi collegium pōt ꝯhere cū vno de collegio. Et faciunt no. p gl. in c. de Constantinopolitana. 22. dis. ¶ Non respondent isti p̄cisè ad l. j. ff. de autho. tu. sed sentiunt, ꝙ hic non est necessaria authoritas superioris, ex quo omnino agere poterat. Quæ responsio ēt procedit in bonis discretis, saluo, nisi esset materia ardua: tunc enim debet requiri superior. Et ideo ad l. 1. dici posset, ꝙ hic consensus non est per viam authoritatis, sed simplicis consensus. Et ideo sufficit, ꝙ tacitè interueniat, vt per Ioan. And. in d. regu. is, qui tacet. ¶ Limitat Inn. ista, Nisi prælatus vellet constituere generalem ęconomū: qa in hoc, tāquā in re ardua, reqriť ꝯsensus ꝯuentus: & sequunť alij, quibus, dū tangunt de laico, 7 adde plenè no. de iu. c. 2. Item dū dicunt, ꝙ † facultas dandi procuratorem regulatur ad facultatem agendi, adde, quæ dixi de re iud. cùm l. & A. ver. vbi religiosus. Et dum Ab. dicit, non valere pactum, qđ mihi non liceat procuratorē reuocare, allegando Bar. Adde Ang. in l. & in perpetuū. ff. de procu. & An. & Imo. in l. Stichū. §. vsumfructum. ff. de solu. ampliantes hoc, ētsi esset adiecta pœna. Et ita consuluit ēt Ang. consi. mihi 222. Punctus talis est: Martinus de Florentia. vbi etiam pulchrè declarat ista, & eorum rationem. Idem, si interuenit iuramentum, gl. trita in c. fi. in verbo, reuocatus. de procu. in 6. quam sequitur Angel. in d. le. & in perpetuum. & Imo. in d. §. vsumfructum. & Lud. in l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. & in l. 1. §. si stipulanti. ff. de ver. oblig. & Imo. latè de iureiu. cum ꝯtingat, fol. 13. ibi, sed dubium est. dummodò talis reuocatio fiat ante li. contest. per ea, quæ habenť in l. ante litē. cū sequentibus, ff. de procu. & in c. 2. de procu. in 6. nisi in certis casibus ibi enumeratis. Et adde Pau. conf. 55. venerabilis vir. vbi sequitur gl. in d. c. fi. An aūt contraueniendo incurratur periurium, licet actus teneat, vide Io. An. in regula, quod semel. in Mercu. & Imo. in d. c. cum ꝯtingat. & Lu. in d. §. eleganter. dixi de foro compe. si diligenti. nona fallentia, vbi etiā inuenies, an dicta gl. procedat in spiritualibus, post Rotam de procu. 8. in antiquis. Et ibi dictis adde notabile ꝯsilium Alex. mihi 100. Visis capitulis. vbi ꝯsuluit inter dominos Corrigiæ, ꝙ pactū fratris de se non diuidendo ēt iuratū, non īpediat diuisionem pp gl. in d. c. fi. & per id, qđ de testamento iurato dr̄ in locis per eum ibi allegatis. Dixi aliquid infra, ex parte decani. ver. amplia quintò. Dixit ēt Innoc. in hac materia, in c. 2. de testi. in 6. ꝙ solus prælatus pōt reuocare procuratorem à se & à capitulo ꝯstitutū; sed si esset datus in bonis diuisis, requirereť ꝯsensus capituli. & refert latius ibi Dom. in princ. & no. Arch. in c. fi. ver. in hoc casu. 5. q. 3. & Abb in c. vnico, infra, de syndico. & Dom. in c. bonæ. el 2. ibi, Et ex his infertur. de postu. p̄la. quia solus p̄latus hēt exercitiū actiōis. Et ita ēt pulchrè firmat Bar. in l. actor. ad fi. ibi, sed iuxta p̄dicta ff. rem rat. hab. Sic ēt intellige ipsum in l. itē eorū. §. si actor. ff. qđ cuiusq; vni. no. & in l. si per epistolā. in fi. ff. de acqui. hære. & ibi Imo. ad fi. & Bar. in l. neque tutores. ad finem, C. de proc. vbi ēt sequitur dicta Inno. in d. c. 2. Et dicit Inn. in d. c. bonæ. super verbo, temerè. ibi, sed quid dices, capitulum ꝯsentit, & c. ꝙ si canonici ꝯstituerūt ꝓcuratorē, vt vniuersi, non p̄nt singuli eorū reuocare mandatum: secus, si vt singuli. Vnde si plures habentes rē cōem, fecissent procuratorē ad litigandum, vel ꝯhendū, de illa p̄nt singuli re integra ipsum reuocare, non obstante ꝯdictione sociorum, ſm ipsum: & ēt re non integra, dūmodò illis ꝯsentiat ꝓcurator, ſm Io. An. ibi, per c. 2. de procur. in 6. & hoc dictum Inn. sequitur ēt Arch. in d. ca. fi. 5. q. 3. ¶ Et ex eo intulit Bal. in l. mutari. §. 1. ff. de procu. ꝙ in re communi pluribus, vt singulis, potest unus ex dominis reuocare procuratorem, vt suspectum, licet alij non velint. Nō obstat p̄dictis, ꝙ videatur necessaria eadem solennitas in reuocatione, quę requiritur in ꝯstitutione, iuxta gl. 2. ibi, septē testium. in l. cùm proponebatur. de le. 2. quæ requirit tot testes in probatione erroris testamenti, quot ad conficiendum testamentum: & approbať à multis, maximè plerunque à Bal. & copiosè per Alex. in rub. ff. de acqui. possess. & in l. inter stipulantem. §. sacram. de ver. ob. & p alios, de quib. alias: quia potest dici illud verum, qñ solēnitas fuit necessaria: sed hic ꝯsensus capituli non fuit necessarius circa bona administrata à solo p̄lato: sed si administratio eēt cōis, ꝓcederet argumentū. Et idē, vbi cōsensus alterius fuisset necessarius, ꝙ ēt p̄dicti fatentur: & no. Pau. de Cas. in l. tria. ff. de serui. rusti. p̄dio. Et ꝙ ita intelligi debeat gl. in d. l. cum proponebať. vide Aegi. Belle. conclusione Ro. 746. licet obseruet. Et ibi ēt inuenies, quòd ī declaratione actus requiritur eadem solennitas, quæ in ipsius actus confectione, qñ absque declaratione actus esset nullus: secus, si actus erat validus etiam sine declaratione, quod etiam notat Rota, de rescrip. 27. in nouis, post princ. ¶ De materia etiam vide Spec. de proc. §. ratione quoque constituentis. circa princ. ibi, item ꝙ constitutus est ab abbate. & in ti. de syndico, ibi: item ꝙ non est constitutus. Dixit ēt Bal. in l. si consul. 1. cōmento, ad finem, ibi, quinta quæstio. ff. de adopt. quòd si episcopus, tanquam pater pauperum, facit procuratorem pauperum ad agendum, poterit agi coram se, quia distinctum est officiū, quo est pater pauperum, ab officio, quo est p̄latus omnium: & ita seruat consuetudo, secundum eum. ¶ Dixit etiam Bal. in l. j. C. de seruis reipu. ma. quòd vniuersitas non potest cōstituere syndicum sine authoritate superioris b. Nec obst. ꝙ tota die capitula ecclesiarum constituunt syndicum absq; authoritate superioris, vt hic: quia, ſm eum, præpositus capituli habet iurisdictionem. Allegat no. in c. cū ab ecclesiarum. de offi. ord. Et ideo authoritatem interponit. Allegat no. in d. c. 2. de testi. in 6.

b Superioris. *Adde Bal. in l. si cautiones. C. qui accusa. non poss. vbi dicit, non creari syndicum vniuersitatis sine decreto, sed syndicum collegij sic. Et tenet Alexan. de Imo. in l. actor. rem ratam hab.*

VACANTE Sede non agitatur cā ecclesiæ cathedralis, vt in locis hic allegatis, p Ab. in 5. q. ¶ Ampliatur primo, ētsi iudiciū esset cęptum ante vacationē. Inn. & alij in d. ca. fi. nę sede vac.

fa-

& facit cleme.fi.de procu.vbi ēt, quo ad cœpta, expirat mandatum procuratoris,mortuo plato.¶Amplia secũdò,ētsi cā non concernat plenum præiudicium ecclesiæ vacantis,sed qualequale.Ab.in c. verum. scđo notabili, de fo.ɔpe.dicens,esse tex.notabilem ibi,vbi cā vasallorum ecclesiæ non agitat vacante sede. ¶Amplia tertiò, ēt in bonis cōibus.Ab.in c.j.ibi,plus ēt placet mihi,de pscrip. qa non dēt licere mēbris deducere talia in iudiciũ sine capite,cum possit pіudicari plato:nisi essent talia,in quibus non timeretur de magno pręiudicio, c. fi. de reg. in 6.& ca.vnico, ne sede vacan. eo.lib.ſm eum. ¶Fallit primo,qñ capitulum litigaret,vt tueretur exercitium iurisdictionis episcopalis,forte super violation e interdicti per epm lati.Imo.titulo proximo,cum inter. per tex.ibi, ſm vnā lecturā,quam valde extollit.¶Fallit secundò in cā,q̃ ɔmodius de sui natura venit tractanda sede vacante,prout est cā electionis.Tex.cum glo. notabili in c.2.in verbo,pcuratorem.de resti.in inte.& tex.ĩ c. cũ dilectus. de ɔsue.ſm vnum intellectum, quē ponit ibi Bu. & Ab. in 3.colum.ver.Inn.hic.& ibi Imo.& Bu.hic,& Imo.hic, & in c.cum olim.ad fi.de testibus. ¶Fallit tertio in cā, q̃ absque periculo differri non pōt.Host.Io. An.Bu.& Im. hic,& Signorellus consilio propè allegãdo, & Bu.& Ab. in d.c.fi. dicentes, posse recipi testes valetudinarios. Faciunt similia,quæ dixi de iud.cum non ab homine.s̃.titulo præcedenti,ex parte.& in c.qm̃,in prin. vt lite non ɔtest. ¶Fallit quartò in bonis separatis inter prælatum & capitulum: quia licet sede repleta requiratur consensus prælati, vt in c.cām.el 1.de iud.& in c.1.de procu.tñ vacante sede pōt capitulum agere pro illis.Host.in d.c.fi.& sequitur ibi Abb.per c.vnicum,ne sede vacan.in 6.Tñ ille tex.loquitur,vbi non adest ille,cuius consilium debet requiri: hic aũt agitur de consensu. Et ideo propter authoritatem Host.no.hanc fallentiam, & considera;quia fortè operabitur solum in arduis:nam in alijs non vr̃ necessarius consensus prælati in bonis discretis,vt in prima ampliatione primæ declarationis,de qua supra,& in artic. præcedenti circa dictum Bal. in §. veterani. Tamen prædicti sentiunt, ꝙ ēt in non arduis procedat dictum cap. cām. l3 bona sint discreta. ¶Fallit quinto in ecclesijs inferioribus. Vnde mortuo abbate, vel alio prælato inferiore,conuentus hēt administrationem oĩum bonorum, & pro ipsis potest agere & constituere procuratorem.Inno.singulariter ĩ. ti.prox.cum dilectus. & sequitur Rota de supplen. neg. prelat. in antiquis. & exclamat Abb.in d.c. cum dilectus. dixi plenius in c.his quæ. vel in c.cum olim.de maio. & obed & ad prædicta vide ēt Franc. Pauinum in tractatu De sede vacan. in 9. q. 2. partis, vbi latè ponit, an capitulum sede vacante possit iudicialiter experiri in causis ecclesiæ vacantis, agendo, vel defendendo:& non videram adhuc ipsum in pdictorum editione. ADDITIO. ¶Et adde sextam fallentiã,s. qñ aliquis de capitulo agens pro iuribus suæ dignitatis, deducit in ɔñiam ius sedis tunc vacantis. Abb. post hos in d.c.cum olim.ibi,nec obstabat vacatio ecclesiæ.de testi. Adde etiam ad hanc mām elegans consilium Signorelli de Homodeis,9. incip. Si quæratur, an capitulum, vbi latè ponit de ecclesia inferiori: & ponit certos casus, in quibus firmat, eius conuentum posse constituere syndicum sine superiore, vc; quando prælatus est inhabilis,vel absens,vel penitus non est: quos casus æquiparat; & hoc maximè,si est negotium paruum. Nam in istis leuioribus non est necessaria authoritas maioris, l. penul. in fi.C.de peda. iud. Idem, si sumus certi, quòd ecclesiæ non prouidebitur de proximo de prælato. Tutius tamen esset,si curator constitueretur, & hoc dicit se obtinuisse in facto.

SEQVI pōt ɔsensus prælati in ista mã:quia non venit per uiam authoritatis,vt hic.Abb. in 6. q. post Doct. Pro quibus facit talis rō:qa actus vniuersitatis dr̃ proprie confirmari,§.interim. in Authe. de defen. ciuitat.Notat Imo. post Bal.in l.si quis mihi bona. §. iussum. ad fi. ibi, quid autem,si statuto. ff. de acqu. hæred. inferens, quòd stante statuto, ꝙ syndicus non possit creari sine authoritate Potestatis,pōt authoritas sequi:quia est confirmatio.Et ꝙ ita sit,ꝙ authoritas,quæ sapit ɔfirmationē, pōt interuenire ex post facto,no.Bal.in l.j.C.qui admit.Et ita in proposito, cum iste sit actus collegij, consensus sapit ɔfirmationem. Ad idem doctrinam Bu.Imo. & Do.ĩ ti. proximo,cum ɔsuetudinis.dum dicunt,ꝙ vbi actus tãgit gerentem actum,& habentem ɔsentire illi,tunc ɔsensus

8 non sapit authoritatem.¶Dum dicit Abb.ꝙ† vbi actus capituli est vtilis ecclesiæ, ɔsensus superioris pōt seq, ēt vbi ueniret vt authoritas,p c.si qua.12.q.2.addit An.Sic. gl.in l.2.ff.de accep. vbi pupillus sine authoritate tutoris pōt obligari, si ex illa obligatione pupillus acquirat cōmodũ.Et dicit An.ɔsilio vlt.ꝙ valet ɔ̃ctus vtilis mulieri,licet non interuenerit solennitas ɔsensus propinquorũ requisita à statuto,licet Bal.teneat ɔ̃rium in l.quæcunque.C.de bon.quę libe.ſm eum ponentem ista latius in d.c.cum ɔsuetudinis.Adde Ab.in c.cum cā.in fi.de re iu. & in c.causam.de iu.Et ibi latè dixi, ponendo ēt de ɔ̃ctu vtili minori,in quo non interuenit solennitas.De quo ēt per Lud.consi.316.Circa propositam.Et vide Belle.in c. j.ne sede vacan.ponentem intellectum d.c.si qua.Et considera,ꝙ vbi solennitas requiritur pro forma, non sufficit, ꝙ sequatur, vt dicetur ĩ. cap. prox. versicu. amplia sexto.

9 CVRATOR Non† daт̃ capitulo.Ab.hic post alios in 7.q.Aduerte,nam fuit op.glos.hic, ꝙ deт̃ curator liti. Et idē gl. de appa.significauit.sequitur hic An.Sic.dicēs, ꝙ iura,q̃ allegant in ɔ̃rium,non probant; quia non aperiunt,vtrum capitulo datus fuerit curator,vel nō;& istũ curatorem dabit iudex causæ, per ca. fi. de iud. in 6. & l. sancimus.§.sed & si quis.C. de admi. tu. ſm ipsum. Pro quo adde gl.in verbo,œconomus.§.sportularum.in Authen.de sanctis.epis.quæ ēt dicit,opus esse curatore.Et ad de Bar.in l.pōt.ad fi.ff.de author. tut. vbi dicit, ꝙ syndicus factus à capitulo cum authoritate superioris, non pōt agere ɔ̃ superiorem,si litigabat cum capitulo;& syndicus factus à populo, non potest ɔ̃ Ptestatem. Allegat

* dicta Inno.hic.¶Cōis* opinio est ɔ̃ glo. hic, quòd non sit opus curatore.Et idem glo.magna ibi, sed secundum iura nostra,in ca.fi.5.quæ.2. & ibi Arch. & Dom.& Spe. de syndico.§.1.ibi,sed quid si causa.& oēs hic, & Abb.in c.cum super.de offi.dele.per illum tex.quem dixit singularem,& à nemine ponderatum. Ad hoc idem Ab. post alios in c.significauit.Non obst.qđ dñt gl.capitulum æqparari minori;quia verum est, vt rōne læsionis deт̃ restitutio,sed non,quo ad hoc,qđ dicunt gl.ꝙnon possit pro suis iuribus libere esse in iudicio ɔ̃ prelatum,& cōstituere syndicum.Patet ibi,& in c.cum ecclesia Vulterana.de elec.& in c.dilectorum.de testi.cogen.& in c.cum olim. de cā pos.& in d.c.cũ super.in prin.& in c. dilecti.de app. vbi patet,capitulum litigasse ɔ̃ prelatum,tñ non legitur fuisse datum capitulo curatorem,secundum ipsum, quē sequitur ibi Philippus.¶Ex his sequitur notabilis doctrina, videlicet.

OMITTITVR Suspectum Consilium, qđ alias esset necessarium.Nam videtis p pdicta, ꝙ vbi psona alias requirenda,est verisimilr̃ suspecta in actu pp affectionem,pōt omitti requisitio suę voluntatis, sicut isto casu omittitur consensus prelati, contra quem est agendum, licet alias requiratur.Similiter dixit gl.j.in c.cum pastoralis.j.q.7.ꝙ si monachus vult accusare abbatem,non est necessarius consensus abbatis,qui alias requiritur, vt diceт̃ ĩ.c.prox.ad fi.Similiter dicit tex.in §.œconomus. in Authen.de alie.& emphy. ꝙ res ecclesię dēt dari in emphyteusim presentibus œconomis,& chartularijs ecclesię.Sed œconomi & chartularij,nec per se,nec per interpositam psonam possunt accipere illam emphyteusim. Vnde infert ibi Ang.ꝙ si vxor prohibetur à statuto testari sine presentia viri,non pōt eum presentem,vel alium, pro ipso psenti recipientem instituere.Similr̃ ĩfert,ꝙ stãte statuto,ꝙ gabellę debeant vendi per officiales ad hoc deputatos præsentibus conseruatoribus monetę, ipsi ɔseruatores,vel eorum parentes non possunt per se, vel interpositas personas eas emere. Similiter dicit Specul. de actore.

actore.§.j. ver. quid ſi filius.in fi. ꝙ his caſibus, quibus filiusfa. põt agere ꝯ̃ patrem, non eſt neceſſarius in agendo ꝯſenſus patris. Et eſt gl. magna ad fi. in l. cum non ſolũ. C. de bo. quæ lib. & dabitur tunc filio curator ad litem, cuius officium expirabit lite finita, iuxta §. fi. Inſt. de autho. tu. ſ̃m Spec. vbi s̃. Similiter dicunt Bu. & Ab. de his, quæ fiunt à p̄la. c. nouit. ꝙ ſi prælatus vult procedere ꝯ̃ ꝯſanguineum, vel amicum capituli, non tenetur requirere capitulum, arg. c. non æſtimemus. 13. q. 2. vbi nemo unquam carnem ſuam odio habuit, & c. Similiter Bal. in c. olim. ad fi. ex eo. dixit, ꝙ in ꝯgregatione concilij fienda ꝯ̃ Papam, quando fieri põt, non eſt opus eius authoritate. Similiter dixit gl. in c. irrefragabili. §. fi. in verbo, delegatus. circa medium, de offi. or. ꝙ in puniendo delictum capituli, non tenetur ep̄s requirere capitulum, qđ alias req̃rit in correctionibus, ca. ep̄s nullius. 15. q. 7. niſi in caſu c. non eſt. de ꝯſu. in 6. Similiter dicit Bu. de his, q̄ fiunt à prę la. paſtoralis. ꝙ ſi ep̄s vult agere, vel aliquid expedire ꝯ̃ capitulum, non tenetur ipſum requirere. Et idem Arch. in d. c. fi. 5. q. 3. Similiter dixit Ab. ĩ. c. prox. in 3. notabili, ꝙ vbi capitulũ eſt ſuſpectũ, non ſuccedit vacante ſede in adminiſtratione, ꝑ illũ tex. & alia iura ibi allegata. Similiter dicit Bal. in l. viduæ. C. de nup. ꝙ ſtatutũ loquẽs de ꝯſenſu propinquorum, intelligit̃ de non ſuſpectis a: & qui non procurent propria commoda potius q̃ commoda minoris. Similiter dicit Bar. in l. j. ff. de autho. tu. & Lu. in l. j. C. unde vir, & vxor. & Ab. in c. ſicut noſtris. in fi. de iureiur. & Imo. & Raphael, in l. 1. §. fuit quæſitum. ff. ad Treb. Quòd ſi ſtatutũ dicit, ꝙ mulier non poſſit ꝯ̃here ſine conſenſu duorum propinquorũ, neq; teſtari, nõ ſufficit, ſi ꝯſentiant illi propinqui, cum quibus ꝯ̃hit, vel quos inſtituit: quia ſtatutum vr̃ requirere ꝯſenſum eorum ad integrandum ꝑſonã mulieris, non ad fauorem ꝯſanguineorũ, vt dicunt Bar. & Bal. in l. transactionẽ. ꝑ illũ tex. C. de tranſa. quãuis Ang. aliud dicat in d. §. fuit. quẽ ẽt reprobat ibi Alex. niſi in caſu, de quo ibi ꝑ eum, in fi. vc3, qñ palam, & bona fide, & ſic pro iuſto pretio emerent, per l. cum ipſe. C. de ꝯ̃hen. empti. & per id, quod no. Bar. in l. pupillus. § fi. ff. de autho. tuto. pro quo vide, qđ no. Abb. in d. c. ſicut. in fi. Et de materia per eundẽ de elec. cum in ueteri. Vbi autem requiritur conſenſus alterius fauore ipſius, tunc ſecus: & poni poteſt exemplum in caſu diſputato per Io. And. in regula, is, qui tacet. de tacita licentia ep̄i. In quo actu concurrunt ẽt aliæ rationes ſuſtentantes alienationem illam, quaſi non factam in extraneum, de quibus ibi per Ioan. And. Et no. quia plerunque inſeruient, nec alibi inuenies reducta.

a Suſpectis. *Adde Bal. in l. cũ hæres. circa fi. & ibi Ang. & Imo. ff. de acqui. hęre. & in l. improbũ. in fi. C. de infam. & in ſuo conſil. inci. In Dei nomine, amen: quia verba ſtatuti.*

ETIAM In alijs Prælatis habet locum iſte tex. Ab. hic poſt alios in 8. q. ¶ Sed nota, dum dicit, ꝙ habet locũ in rectore ſingularis eccleſiæ carente capitulo: nam pro hoc eſt gl. notabilis in c. potuit. de locato. in verbo, repelli. ante medium, ibi, & ſi unus ſit ſacerdos. probans, ꝙ tantam poteſtatem habet rector in eccleſia non collegiata, quantam habet prælatus cum capitulo in eccleſia collegiata. Et dicit ibi Bu. ſe neſcire eam alibi: & eam ẽt ſequit̃ Bu. hic. & Imo. & eam diuerſimode guſtant Doc. ¶ Patet ex dictis Lud. ꝯſi. 26. & Abb. in c. j. de dolo & ꝯtu. & in c. imperatorem. de iura. calum. & Spe. de procu. §. ratione quoque conſtituentis. circa prin. ibi, porrò vbi in eccleſia. in tit. de locato. §. nunc aliqua. verſi. 46. & Abb. in c. his, q̄. ſecundo notabi. de maior. & obed. & Lud. in l. ſi verò. §. de viro. 28. fallentia. ibi, nonò probatur. ff. ſoluto matri. vbi plura adducit in ſimili. Benè facit gl. in cle. 2. in verbo, conſtitutus. ibi, quid ſi nullus. de ætate, & quali. & tex. in c. relatum. § j. verſi. vbi aũt, de teſtamẽ. Et iſta nota ad materiam regulæ, delictum. quia in caſibus, in q̄bus delictũ prælati præiudicabit eccleſiæ, ſi requiſiuit capitulum, in eiſdem præiudicabit delictũ ſolius prelati carentis capitulo. Et dicit Alber. in l. ſi in aliquam. §. j. ff. de offi. proconſ. ꝙ ſi in vna eccleſia, ſicut Paduana, ſit tantùm vna dignitas, ſ. archipresbyteralis, tantam dignitatẽ & patentem hẽt ille ſolus, quantam hñt plures, q̄ ſunt in alia, ut archidiaconus, p̄poſitus, primicerius, & decanus, & vice omnium fungitur, per tex. ibi, & alia per eum alleg. ¶ Limita, niſi agatur de alienatione rerum eccleſię: quia ſolus prælatus nõ põt in eã authorizare, ſiue ſit ep̄s carens capitulo, ſiue prælatus inferior carens collegio, vt per Abb. in c. j. in fi. de his, quæ fiunt à præla. vbi dicit poſt Inn. & alios, ꝙ requiret conſenſum aliorũ honeſtorum clericorũ: & facit c. placuit. 12. q. 2. & c. nullus. 17. q. 4. & idem not. Lauren. de Rodul. in repe. ca. ſine exceptione. ibi, ſed quæro, 12. q. 2. ¶ Et l3 iſti loquant̃ in eccleſia cathedrali, tñ idẽ ẽ in inferiori, ſ̃m Abb. in d. c. j. Nec eſt dare dr̃iam inter cathedralẽ & inferiorẽ, quaſi cathedralis tractet maiora, & magis ardua negotia: q̄a ẽt inferior poſſet qñque tractare ardua, & cathedralis qñque tractare non ardua. Et l3 Doct. in d. c. j. loquãtur in alienatione, fortè idẽ in alijs actibus æque arduis, ſed in alijs procedet gl. in d. ca. potuit. ¶ Adde ẽt Rotã de iudi. 7. in nouis, vbi dr̃, ꝙ moniales, præſertim canonicæ ſeculares habentes aliqua officia diſtincta, ſiue adminiſtrationes, in monaſterio, ſiue extrà, poſſunt agere & defendere pro adminiſtrationibus ſuis, & procurationem conſtituere pro iuribus & rebus earũ. Alleg. Gul. in cle. j. de reſcrip. & dictum Inn. ĩ. c. prox. ꝙ repetit Arch. in c. j. de iud. in 6. & ſequitur But. hic. Pro quo vide tex. in c. j. §. porrò. de ſta. reg. in 6. vbi dr̃ de abbatiſſa, & moniali, ꝙ pñt conſtituere procuratores monaſteriorũ, & adminiſtrationũ ſuarum. Et ille eſt tex. expreſſus, & optimus pro dicta deciſione Rotæ, ſ̃m Dom. hic, & in d. §. porrò. 2. notabi. Si aũt monachus deputaretur adminiſtrator aliquarũ poſſeſſionum, vel villæ, non poſſet pro eis agere, niſi deputaretur procurator, vel ſyndicus. Nã ſi alter vellet agere, oporteret, ꝙ diceret, Ago noĩe meo: qđ nõ l3, c. cum ad monaſterium. in fi. de ſta. mo. Sed tunc ſuperior aget nomine monaſterij, vt not. de iud. cum deputati, ſ̃m But. & Do. hic. Quib⁹ adde, q̄ dñr ĩ. c. prox. ad fi. ponẽdo gñaliter poſt alios, qñ religioſus agere poſſit. Vltimò ad mãm huius decretalis, vide ẽt quod not. Ioan. And. de temp. ordi. ad aures. & ibi But. & quod no. Rot. allegando Innoc. hic, de reſt. ſpol. vlt. in antiquis. Et adde Fede. conſil. 296. Ad ſcđm dubium. &c. vbi dicit, ꝙ in bonis diuiſis poteſt capitulum facere contractum precariæ ſine conſenſu epiſcopi. ¶ Et no. quod vbi in aliquo facto tangitur ius canonicorum, priuilegium cõmittes aliquid epiſcopo, ſemper intelligitur requiſitis canonicis, niſi Papa ex certa ſcientia præcipiat ita fieri, & exprimat in litteris ſuis, Non obſtante cuiuſcunque contradictione. Ita Arch. & Dom. 8. qõ. 1. l3. & ſeq̃tur Maria. cõſi. mihi. 23. Bonæ memoriæ pius ſeruus. Cogita, vtrum illa verba, Non obſtante contradictione, intelligant̃ de cõtradõne iniuſta tm̃, vt in ſimili dixi ſupra, eodem, cauſam. ad fin. Tñ benè vñr excludere conſenſum capituli alias neceſſarium. Et ad mãm faciũt, quæ ſcribit Dom. in c. generalis. 54. diſt. & in c. de Conſtantinopolitana. 22. diſtin. tractando, quando confeſſio prælati noceat eccleſiæ: & dixi per regulam limitatam in c. præſcrip. poſt Abba. ibi, ¶ Demum, ſi dubitaretur, vtrũ, quæ dicta ſunt de rectore eccleſiæ, habeant locũ in rectore hoſpitalis, vide, q̄ dixi de præſcr. de quarta. vbi bis legendo illã decret. poſui plurima dicta nouiter reducta, æquiparando hoſpitalia eccleſijs, ſubiunctis poſtea ordinatis declarationib⁹. Scies ẽt, ꝙ iſtum tex. alleg. Lud. conſi. 332. Quo ad primum, ad probandum, ꝙ prior monaſterij inferioris non vocatur ad electionem prioratus ſibi maioris, habentis bona diuiſa. Ad quod ẽt allegat alia idem Abb. poſt alios in c. fi. in fi. de reli. do. Item ſcias, ꝙ Pet. de Anch. hic dixit per verbum, Fortè, quod ſi prelatus non defendit bona eccleſiæ, debet remoueri ab adminiſtratione, ad inſtar eius, quod dicit̃ de tutoribus, b & procuratoribus recuſantibus defendere cauſas ſibi commiſſas, l. eum qui. C. de proc. & lege 2. ff. de adminiſt. tut. Et hoc dictum ſequitur And. Sic.

b De tutorib⁹. *Adde, quia videtur æquiparari prelat⁹ tutori, & curatori, vt per do Sai.*

do. Soci. consi. 15. incip. Visis prædictis publicis instrumētis. ver. hæc aūt conclusio. circa medium, in prima parte, et consi. 32. incip. Ex his, quæ superiùs. ver. hoc probatur. circa medi. in d. parte.

addens gl. in c. licet Heli. in versi. de dilapidatione. ibi: secus, si ob culpā. de simo. & Nic. de Neap. in l. impuberibus. §. j. ff. de suspec. tut. Vbi dicit per illum tex. esse remouendū ꝑlatū, q negligit a gubernare res ecclesiæ. Inducit et gl. j. in §. si quis autem. Insti. de suspec. tu. q̄ dicit, ꝙ pendēte accusatione ꝑlatus nō dēt administrare. Sed iste passus est difficilis & importans: ideo dic, vt latiùs collegi in c. j. in prin. de treuga, & pace. Vbi inuenies, qn̄ pp negligentiā possit ꝑlatus deponi. Et adde Alexā. in d. l. eū, qui. in secundo notabili. vbi habes de executore testamenti negligente.

a Qui negligit. *Quid, quādo prælatus sit negligēs? Vide no. per d. Soci. consi. 2. incip. Sequendo ordinem. ver. est enim regulare. circa prin. in j. parte.*

SVMMARIVM.

1 *Processus factus per literas surreptitias, irritatur: sed factus contra formam mandati, irritus nunciatur.*
2 *Surreptio & obreptio qualiter differunt.*
3 *Lex, Barbarius Philippus. habet locum etiam in delegato.*
4 *Ordo scripturæ quando debet attendi.*
5 *Ordo verborum non attenditur, quando constat aliter de voluntate disponentis.*
6 *Forma quid sit, & quot sunt signa formæ. Gesta contra formam, sunt nulla. Post nu. 6. versi. gesta contra formam.*
7 *Rescriptum licèt det potestatem procedendi summariè, de consensu tamen partis potest procedi ordine iuris.*
8 *Iudex ecclesiasticus supplens negligentiam iudicis secularis, debet procedere summariè, sic etiam debet procedere secularis.*
9 *Arbiter & arbitrator, an & quando differant.*
10 *Statutum dictans, quòd nemo banniatur, nisi sub tali forma, si forma non seruetur, non valet, quod agitur. Solennitas leuis posita pro forma, quid importat. Post nu. 10. versi. amplia decimò.*
11 *Baptismus an perficiatur dicendo, Baptizo te in nomine Trinitatis.*
12 *Iudex si excesit mādatū, et excessus non sit iniustus, & istud in quo excesit, sit vicinum mandato, tunc non videtur excedere formā.*
13 *Item, nisi delegatus recedat ab eo, quod sonant verba formæ, vt audiat rationabilem exceptionem partis.*
14 *Item, si per confesionem partis recedatur à forma, cuius menti satisfacit manifestatio confessionis.*
15 *Monachus non potest agere. Et hoc ponitur pro regula. Monachus potest agere accusando suum abbatem. Hæc est prima fallentia à superiori regula, post nu. 15. vers. fallit primò dicta regula.*
16 *Monachus potest agere, quando petit restitui in monasterium, tanquam iniustè eiectus.*
17 *Monachus an & quando possit obligare monasterium.*
18 *Monachus pōt agere, quando est in studio de licentia abbatis sui.*
19 *Monachus potest obligare monasterium pro expensis doctoratus, quia est vtile monasterio.*
20 *Singuli de vniuersitate compelluntur contribuere, quando vniuersitas non est soluendo.*
21 *Monasterium si destruatur, bona debent diuidi inter monachos.*
22 *Legatum si sit factum in certo hospitali pro alimentandis pauperibus, vel pro officio in certa ecclesia, destructo hospitali, vel ecclesia, legatum non debetur.*
23 *Collegiali recedenti de collegio, an debeat restitui id, quod ad collegium apportauit.*

CAPITVLVM XXII.

1 CVm dilecta. ¶ Processus † factus ꝑ lr̄as surreptitias, irritatᷓ: sed factus ꝯ formā māndati, irritus nunciatᷓ. H. D. Dū Abb. ī 2. notabili dicit, ꝙ scđæ lr̄æ non faciebāt hic mentionē de notabili cl̄a primarū, s. restitutionis subtractorū, considera, qūo ista sua verba intelligantᷓ: quia imò tex. ibi illius articuli expresè dicit, ꝙ in scđis lr̄is fuit facta mētio illius articuli, sed ꝑter ꝯscientiā Papæ: nisi intelligas, ꝙ requiratᷓ mētio, quā Papa sciat, nō q̄ eius notitiā effugiat. Et signa nonum verbū Abb. hic ad limitationē cle. ne in agro. §. abbate. de sta. mo. dum dicit, ꝙ conuentus non succedit in administratione vacāte sede, qn̄ in ꝯuentu est orta scandalosa dissensio, per illum tex. & iura ꝑ eum alle. Adde, quæ dicta sunt in c. præceden. vers. omittitur. Dum Abb. no. gl. j. pro isto stylo hodierno curiæ, per quem lr̄æ de iustitia expediuntur per vicecācellarium Papæ: adde gl. in c. statutum. in prin. in verbo, literarum, de rescri. in 6. per quam no. ibi Domi. ꝙ sufficit scientia cācellarij. & æquiparatᷓ scientia cōcedentis. Et dicit Bellemera cōclusione 602. cācellaria. ꝙ cancellaria Papæ oēs cās, q̄ sunt de cōi iustitia, pōt cōmittere absq; speciali mādato. Dixi aliqd in rubri. huius ti. Ad idem gl. j. ad fi. in c. fi. ī. de procura. Sed Dom. post Imo. in d. c. statutū. dicit, standū esse stylo, quia de iure inferior non tollit legē superioris. Et dicunt hic Host. & Io. An. ꝙ vbi concurrit scīa cancellarij, sufficit, quo ad hoc, vt impetrans nō iudicetur falsarius: sed quo ad hoc, vt valeant literæ, requiritur scīa principis etiā legentis. Ex quo dicit hic Domi. posse sumi rōnem, quare in supplicatione Papæ apponitᷓ cl̄a, vz, Sine alia lectione, vt non habeat necesse postea legi coram Papa. ¶ Circa quinq; intellectus positos hic per Abb. ad istum tex. quare irritatur iste processus, ꝯ quem pars non opposuerat, addit hic And. Sic. sextum intellectū: ꝙ ideo irritatur processus scđs, quia primæ lr̄æ concernebant ēt fauorem tertij, s. restitutionē rerū monasterij. Vnde lz, quo ad partes, valeat aliàs processus, si nō opponatur; tn̄ fallit, vbi agitᷓ de interesse tertij, si ꝓcessus staret. Alleg. Inn. de offi. dele. ex lr̄is. vbi dicit, ꝙ licet valeat processus stāte dubio de iuris. iudicū, non tn̄ quo ad tertiū, qn̄ re vera iudices procedentes erant reuocati. Quinimò licèt Inn. dicat, ꝙ valet, quo ad partes, tn̄ dicit And. Sicu. ꝯrium ꝑꝑ cōionem, quam in materia litis habent partes cū tertio, ꝑꝑ quam gaudebunt commodo irritationis competente tertio, arg. l. si cōem. ff. quemad. ser. amit. & hic per eū amplioribus verbis hoc solùm importantibus. ¶ Considera; quia vt ī. dicetur post Abb. dicta restitutio concernebat commodum monialiū, quo ad vtensilia, non cōmodum tertij. Præterea separabilis est hic commoditas partium & tertij, etiamsi restitutio tangeret ecclesiam. Item dicta dr̄ia inter ius tertij & partis, cōiter non tenetur in proposito, vt per Abb. in c. audita. de resti. spo. & in d. c. ex literis in fi. & ibi etiam per Imo. in fi. quos retuli s̄. eodem, cæterùm. ver. quarta restrictio.

2 ¶ Tene † menti dr̄iam inter surreptionem & obreptionem, b quam posuit hic Inn. vt hic per Abb. in 4. intellectu. Et sequitur etiā But. in c. ex parte. scđo notabili, de capel. mona. & vr̄ etiā seq Ab. s̄. eo. cæterùm. & But. s̄. eo. super literis. ibi, vel dic, ꝙ licet Legistæ. & But. Dom. & Ab hic. Non tn̄ dicit Inn. ꝑut isti innuūt, ꝙ ꝓcessus ex literis obreptitijs sit nullus, sed ꝙ est irritandus, quandocūq; opponeret. Nō sic ī surreptitijs; qa nisi opponatur à principio, non pōt postea opponi, lz Abb. hic referat Inn. dicere, ꝙ ꝓcessus ex obreptitijs sit nullus absq; excep. Et adde Inn. s̄. eodē, ad aures. quasi in fi. vbi ēt dicit ꝑ istū tex. cassandū esse, quicqd fit per lr̄as obreptitias. ¶ Sed Imo. hic, & ī. eo. ad audiētiā. impugnat hāc dr̄iam; qa imò processus valet mero iure, vtiq; tā ꝑ obreptitias, q̄ per surreptitias. Primò per istū tex. qui, s̄m Inn. vr̄ loqui in obreptitijs, & tn̄ dicit ꝓcessum cassandū, non irritum. Sed ad hoc dici posset, vt paulò antè, ꝙ benè sit cassandus, quādocūq; opponetur, nō sic in surreptitijs. Secundò mouetur, & fortiùs, qa non dēt plus operari, Papam nō intellexisse plenè factum per nimiam inuolutionē verborum, q̄ si istud fuisset tacitum. Tertiò, qa ētsi dolus interueniat in rescripto ad lites, rescriptum non est omnino nullum, vt fuit dictum s̄. eo. super literis. Et sic, quo ad effectum, non videatur ista differre,

b Inter surreptionē & obreptionem. *Adde tu, an iudex ex officio suo possit eū, q obrepserit, punire, et an pœna obripientis iudiciū, sit pena falsi, vide in l. si quis. ff. de re. eorū, et in l. quicūq;. vbi Bar. ad fi. C. de ser. fugi. Bal. in l. vnica, C. si nup. ex rescri prin. pet. ponit, quis dicatur obrepere, vel surrepere, & in l. si legibus. C. si contra ius vel vti. publi. Adde do. Ab. hic in versi. quartum intellectum.*

ferre. Et idem vult Car.s̃.eo.super literis,ſm eū.¶ Poſtea ſubdit Imo. alium intellectum, quod iſta exceptio fuit hic oppoſita, & reiecta expreſsè, vel tacitè, & non fuit tunc appellatum. Licèt ergo reiectio,vel interlocutoria ſuper reiectione tranſeat in rē iudicatā,quo ad præiudicium partis,c.cùm dilecti.de elect.non tñ,quo ad ſuperiorē,p c.cùm ceſſante.de appel. ¶Cōſidera,quod iſtud eſt ēt diuinare:& iō magis conſonat intellectus Ab. In quo caue; quia proceſſus ſecundorum iudicū non erat directè ꝯ publicā vtilitatem,ſed indirectè; qa turbabat effectum primarū lrarum, in qbus pp donationē adminiſtratoris & reintegrationē monaſterij magis ꝓuidebatur publico cōmodo. Et ex his hr̃ tandē bona limitatio ad ea,quæ dicent j̃.eo.ad audientiam. qđ lʒ ꝓceſſus factus vigore literarū ad lites nō irritet̃, ēt ſi fuerunt ſurreptitiæ,ſi à principio nō fuit oppoſitū:tñ fallit,vbi ꝓceſſus præiudicat bono publico; qa pōt reuocari qñcunque. Et ita tex.notabilis hic,ſm iſtum intellectum,qui eſt etiam de mente Imo.& referam in d.c.ad audientiam.

3 LEX, Barbarius, habet † locum ēt in delegato. a Omnes * Doct.hic contra Inn.per l.2.C.de ſenten. Adde Ange.& Sal.ibi idem tenentes. Idem Bal. in d.l.Barbarius. in lectura,non in repetitione. ibi,vnum non omitto. & in l.2.C.de ſerui. Etiam ibi dicit, quòd lex, Barbarius.hēt locū, ſi concurrat authoritas ſuperioris, & error cōis, lʒ tertiū non concurrat,ſ.publica vtilitas. Alle. d. l.2.idem Imo.in l.quidam conſulebāt. ibi,& aduerte. ff. de re iudi. dicens ꝙ ſatis agitur de publica vtilitate,lʒ interſit vnius tantū;qa intereſt reipublicæ cuilibet iuſtitiam miniſtrari. Idem Io.de Fan.& Dom.in §. tria.3. q.7.p d. l.2. canonizatā ibi. Et ſentit gl. in d.l. Barbarius.dū allegat d.l.2. Iſtos alleg. hic An.Sic.inſiſtēs poſtea in eo,qđ incidēter ē tactū p Doc.de delegato ad vniuerſitatē cārum;de quo dic, vt melius p Alex.in l.ſi vni.ff. de re iudi. & Phil. de appel.cū cām.dixi de offi. deleg. cā matrimonij. Et inuenies ſoluta argumenta And.hic,dū tenet contra cōem opinionē, ꝙ delegatus ad vniuerſitatē cātum nō æquiparetur ordinario. Adde Bal.in l.non dubium.ibi,quintodecimò oppono.C.de legi.vbi dicit,ꝙ rō legis,Barbarius.non eſt publica vtilitas,propter d.l.2.vbi valet ſnīa delegati,qui putabatur habilis. Et dicit Bal.in d.l.2. ꝙ ſufficit, quòd publica vtilitas verſetur in qualitate officij, licet non in ſingulari actu exercitij fortè, quia vſus ſit, quantum ad paucos. Alleg.l. munerū. §. iudicandi. ff. de mu. & ho. Item illa lex facit eum capacē, & publica authoritas cum quaſi poſſeſſione capacitatis ſufficit. Alleg.l. cōperit. ff. q & à quibus. Et adde Bal.in repetit. d. l.Barbarius.ibi, venio ad rōnem, lʒ in certis lecturis Bar. īpreſſis, attribuatur Bar. illa repe. ſed eſt etiam in lecturis Bal.& fortè melius,attento ſtylo,& ibi concordat cum prædictis. Et ad illud, ꝙ ceſſat rō publicæ vtilitatis, rñdet, ꝙ iuriſdō poteſt conſiderari tripliciter; vno modo,reſpectu delegantis:ſecundo modo in ſeipa;tertio,reſpectu actus exercitij. ¶ Primo & ſecundo modo iuriſdictio eſt ordinaria, reſpectu verò actus exercitij inter Titium & Seium non attenditur qualitas iuriſdictionis: quia non denominatur à priuatis.l.j. §.ius publicum.ff.de iuſt.& iu. Et ita tene,licèt aliter ſcribaꝫ Ang. in d.l. Barbarius.volens,quòd dicta lex 2. loquatur in delegato dato motu proprio:ſecus,ſi ad partis inſtantiam. Et iſtam opi.cōem tenent ēt But.Imo.& Dñic.s̃. eo.ſciſcitatus. & Maria. in ca. fraternitatis,de hæret.¶Limita, dummodò error ſit circa defectum perſonæ delegati; ſecus, ſi reſpectu reſcripti īpetrati, vel circa concernentia gratiā; quia geſta nō validātur. Ita tex.hic, ſcđm Bu. Imo & Dom. Niſi iudices pronunciarent ſuper cōpetētia,vt hic p Abb. Itē, niſi eſſet probabilis ignorātia circa vitium cōmiſſionis:quia fortè valet proceſſus,ſcđm eū, niſi in caſibus,de quibus per eū:cuius dicta no.ad materiā legis,ſi per errorem.ff. de iuriſdi.om.iud. & dictæ legis, Barbarius. ¶Sed dū But.& Abb. dicunt ſimpliciter, ꝙ vbi eſt error circa commiſſionē,non habet locum l.Barbarius. Conſidera tres caſus.¶Primus,quando cōmiſſio eſt ſimpliciter ſurreptitia: & tunc, ſi toleratur delegatus & nihil excipitur, valet proceſſus,quia ſurreptio non vitiat in iſtis reſcriptum,neque proceſſum, niſi à principio excipiatur,vt dicetur j̃.eo.ad audientiam. ¶Secundus caſus eſt,qñ ſit cōmiſſio ex reſcripto falſo,& tūc nō habet locū l.Barbarius. Detecta enim falſitate declarabitur proceſſus nullus, ēt ſi pronūciaſſet ſe cōpetentem. Dixi s̃.eo.c.ſuper literis.nona fallentia. ¶Tertius caſus, qñ reſcriptū eſt nullū,& tūc detecta nullitate corruit ēt proceſſus,per c.j.de reſc.in 6.& no.oēs * j̃.eo.ad audientiam. Niſi iudex pronunciaſſet ſe cōpetentē: quia valebit ꝓceſſus. Dixi in dicta nona fallentia,verſ.ſecundo limita.¶Sentit modò Abb. hic in verſi. ſed qñ error eēt extrinſecus,quartum caſum,vcʒ qñ ſuper errore cōmiſſionis eſſet probabilis ignorantia,& lex non caſſat ꝓceſſum in pęnā,nec altera partiū fuit in culpa, tunc ēt habet locū lex,Barbarius,non obſtante tali vitio. Cogitabam, qñ erit hoc: quia non occurrit nūc exemplum,in quo non ſimus in vno ex dictis tribus caſibus,ſ.vel ſurreptionis, vel falſitatis,uel nullitatis,& in quolibet eorum vr̃ dicendū,vt s̃.omiſſa obſcuritate iſtorum verborum Abb.& ēt But.¶Ad quęſtionem,an Doctor poſſit legere per ſubſtitutū,de qua Doctores hic ſuper gl 3.remiſſiuè loquuntur,vide quæ dixi de offi. deleg. c.fi. poſt Car. & And.Sic.ibi,& dixi in c.j.de ſumma Trinitate.

a Lex Barbarius, hēt locū in delegato. *Et hic, q reputabatur liber ille delegatus, de quo in le. 2. C. de ſent.& iō ſentētia ab eo lata non vitiatur ex eo, ꝙ detegitur ſeruitus. Ita oēs ibi, in d. l. 2. Adde tu, an ſententia lata ab excōicato, qui non reputabatur excōicatus, valet? Gl. ſummę 34. q. j. dicit, quòd valet, donec detegatur, ꝙ ſit excōicatus. Vid. tex. in c. ad probandū. de re iudi. do. Ab. in c. fraternitatis. de teſti. in verſi. cōtra ſententiā. Adde Barto. in d.l.2. C. de ſen vbi plenè tangit. Et quid de iudice infamato, an ſententia ab eo lata teneat? Ibi vide. Et ſic per iſtam glo. ſicut videtur, ꝙ excōicatus non ſit euitādus ab aliquo, niſi ſententia hominis fuerit publicata, vel cenſura fuerit denunciata ſpecialiter, vel expreſsè. Et hoc mō limitabis tex. in cap. cùm non ab homine. de ſenten. excom. Adde, ꝙ hoc fallit in violenta manuum iniectione in clericos. De materia iſta vide gl. ſing. in cle. grauis. de ſent. excommu. et do. Ab. ibi in apoſtillis ſuis, qui dicit, quòd hoc fuit determinatum in concilio Baſilienſi, vcʒ ꝙ excommunicatus à l. vel ab homine, nō ſit euitandus, niſi poſtquam contra eum ſit facta ſententia declaratoria, & iſtud habet locum etiā in interdicto, ſed fallit in violenta manuum iniectione, vt ibi per Abb.*

4 ORDO Scripturæ quando † attendatur b, licèt Abb.hic omittat,tamen diſtingue,vt per Bu.Imo.& Dom.hic, & in effectu ex dictis eorū vr̃ regulariter dicendum, quòd attendi debeat ordo,licèt dicant materiam eſſe brocardicā: & probatur iſta regula per multa iura allegata hic per Io.An. Facit c. penul.de ele.in 6.& c.mandato.de p̄b. in 6. Et no.Bar.in l.2.§.prius.ff.de vulg. & pupil. in ſua ordinaria diſtinctione in qua tractās de triplici ordine,ponit in tertia ſpecie ordinē,de quo hic agimus,ſ.legis, ſcripturæ, vel locutionis: ꝯcludens,in dubio ſequendum eſſe ordinem literę,per l. quoties.ff. de vſuf. vbi ſi lego vſumfructum Titio & Mæuio,& nō poſſit pręſtari ambobus,præfert̄ Titius:quē tex.alleg.gl.fi.in c. alienus.24.q.j.¶Ad idē tex.ī prima ꝯſtitutione.C.ad fi.vbi ſi ex die & cōſule appareret,quę lex ſit prior,ſufficit:aliàs ī dubio prius poſita vr̃ primo ꝯdita. Bonus tex.ī l.gñaliter.§.ſi qdē.ff.de fideicom. liber.vbi ſi teſtōr noīauit certos ſeruos manumittēdos ex precio hr̄di

b Qñ attendat. *An, et quādo ordo ſcripturæ ſit attendēdus, vide no. & plenè, p do. Soc. cōſi. 9. inci. Non proſequendo. ver. primò, quia. & cum ver. verum prædictis. cum verſ. ſeq. in j. par. & adde Flor. in d.l. quoties. alleg. in tex. & vide per Ange. in Authen. de hæred. & Falc. §. etenim legata. Quādo verò intellectus, non ordo ſcripturę ſit attendendus, vide prefatum do. Soc. ſuo conſi. 227. inci. Præſens conſultatio. ver. quartò confirmatur. in fi. in 2. par. Adde*

de Bal. in l. aduersus. C. de fur. qui dicit, quod prior in ordine scripturæ præsumitur prior in tempore. Et Bal. in l. j. C. de impuber. et alijs sub. ꝙ in dubio datur regula ex ordine verborum. Adde Bar. in l. Gallus. §. quidam. ff. de lib. et posthu. Item Bar. in l. hæredes. §. uero. ff. ad Trebel. dixit, quòd ordo scripturæ respicitur inter personas inter quas est affectio. Adde, ꝙ Bal. in l. fi. C. de hære. in sti. dicit, ꝙ ordo intellectus magis debet inspici, quàm ordo verborum. Et idem tenuit in l. 1. 4. oppo. C. de his, q̄ pœnæ nomi.

sed pretiū nō sufficit ad oẽs, inspicitur ordo verborum, seu literę, vt latiùs per Bar. vbi suprà, cū quo trāseunt ibi Bal. Ang. Imo. & Pau. ponentes de illo, qui dixit in libello, Peto ꝯpelli & condēnari; qa tunc non inspicitur ordo verborū; imò ꝯdēnatio præcedet compulsionē: & ita pręsumitur mens libellantis, per c. cām, s̄. eo. Et in hoc vltimo dic, vt ibi copiosè per Alex. Et dixit ibi Im. vnā conclusionē esse præcipuè tenēdā menti, ꝙ si constat ordinē esse substantialē, omissio eius vitiat: aliàs non. Et scd̄m eū, fuit verbū gl. ī c. pe. in verbo, ordine. de purga. cano. ¶ Ad istā regulā adde Bal. optimè in l. si duas. in prin. ff. de excu. tuto. vbi dicit, ꝙ ex ordine verborum præsumitur ordo intellectus: & quod prius est in voce, præsumitur prius esse in intellectu; & ꝙ curandum est de ordine, vbicunque in tp̄is prærogatiua cōsistit dispositio iuris, per l. Claudius Felix. ff. q po. in pign. habe. Postea tractat latè, qn̄ omissio ordinis vitiet actum. Per istam regulam infertur, ꝙ ille dicitur dignior, qui primò nominatᷣ, ut per Dom. in ca. fi. de offi. deleg. in 6. Et ideo refert Ang. in dicta l. generaliter. §. si quidem. ꝙ cùm Papa Vrbanus dixisset fratribus Minoribus, vt darent ei in scriptis nomina triū regliosorum, & ꝙ vnū promoueret ad Cardinalatū, dederunt tria nomina, scripserūt in forma sphærica, ne per ordinē cognosceretur, quis eēt dignior. Quo viso, dixit Vrbanus. Ordinē ꝑuertistis, & ordinem peruertā. Vnde omissis illis tribus, đ quibus datus erat ordo, promouit generalem eorū. Et dicunt Ang. & Imo. in l. qui soluendo. la 2. per illum tex. ff. de hr̄d. insti. ꝙ ordo denominationis designat & declarat ordinē charitatis & dilectionis, vt sic possit præsumi, quis magis sit dilectus. Idem dicunt de ordine cessionis, per quē cōstat, qs dignior, vt ibi latiùs per Imo. ¶ Et dicit Bal. in l. pen. ibi, tertiò oppono. C. de verb. signifi. ꝙ ille præsumit maior, qui primò nominatus est. ¶ Et dicit Bal. in l. j. C. de edic. diui Adria. tollen. ꝙ si pluribus nominatis res non pōt competere, nisi vni, competet primò nominato per illū tex. ¶ Similiter per istā regulam dixit Albe. de Rosa. in j. parte statut. q. 172. quid si statuto, quòd stante statuto, quòd alienata de bonis captorum non solenniter reuocentur per priores vel antianos, præferuntur priores tanq̄ primò nominati. Et dicit gl. 2. in c. Metropolitano. 63. dist. ꝙ aliqn̄ in alternatiuis attenditur ordo literæ, & non habet locum ca. inter cæteras. s̄. eo. cū si. Sed vr̄ scd̄a qualitas ordinis addi alternatiuè in defectum primi; qa tex. ibi dicit, Ex presbyteris, vel diaconis. Gl. dicit, ꝙ ostēdit, quo ordine debeant eligere, & non sufficeret incipere à diaconis. Et idem no. gl. maior in c. licet. de sepul. in 6. & ibi clariùs. Dom. in fi. prin. ¶ Et idem gl. in regula, ī alternatiuis. de reg. iu. in 6. Per istā regulā dixit ēt Bald. in proęmio C. §. qbus, ꝙ si duo instrumenta reperiuntur eodem die facta, si apparet, quod prius sit scriptum, illud præsumitur præcessisse. Idem Bal. in l. de rebus. circa medium. C. de dona. ante nupt. Similiter dicit Bald. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. quòd primò nominatus in contractu præsumitur principalis; secundò nominatus præsumitur fideiussor, quando non sunt ambo pariter obligabiles; & secundo nominatus pōt intercedere, vt fideiussor. Secus, si ambo pariter sunt obligabiles, qa vterque censetur principalis, nisi ad vnū tm̄ res perueniat. Similiter dicit Ang. in §. etenim. ī Authē. de hær. & Fal. quòd si in eodem instrumento primò obligasti aliquid Titio, deinde Seio, hypotheca Seij erit posterior ꝑꝑ ordinē scripturæ. Dixi s̄. eo. pastoralis. Et iō dicit Bal. in disputatione, accusatus. ibi, modo restat, quod vltimò positum in libello, vltimò deciditur. Et ita dicit notanter dixisse Odofredū. Et dicit pulchrè Pau. de Cast. consi. 39. Visis actis. ꝙ non valet processus executoris Apostolici, qui cœpit ab inuocatione brachij secularis, cum in literis executorialibus illa inuocatio imponeretur ꝑ ordinē ꝑ vltimo remedio, in uers. demum verò &c. Et ꝙ ille ordo sit ēt de iure, no. Old. consi. 89. Episcopus in uocat. Pet. de Anch. in regula, ea quę. 10. q. lib. 6. Bal. in c. cùm non ab hoīe. de iudic. & in l. 2. in duobus locis. C. de his, qui latro. occult. Et dicit egregrè Abb. consi. mihi 98. incip. Nitar in præsenti cā. versic. vndecima qō est, vtrùm processus. ꝙ de nullitate executionis præposterātis fotmam & ordinem mandati, semper dici potest, ēt si est appellatum à sn̄ia. Et dicit Lud. consi. 241. Spectabiles dn̄i. ꝙ captura facta non præcedente probatione suspicionis fugæ, non valet, ētsi postea superueniat legitima probatio; qa præposteratio vitiat actum, ꝑ no. ꝑ Bar. in l. 2. §. prius. ff. de vulg. & pup. cum concord. Similiter dicit Alex. post Imo. in l. si seruus pluriū. §. si numerus. in prin. ff. de leg. j. ꝙ inter coniecturas ibi descriptas attenditur ordo illius literæ, non vicinitas scripturarū, seu verborum eiusdem testī, per tex. ibi, & in l. pe. ff. de alimen. & ciba. leg. quicquid dicat Pau. in d. §. si numerus. Adde ēt ad hanc regulā tex. & gl. in c. inter verba. in verbo, ꝓmisit. 11. quæst. 3. & in c. quorundam. in uerbo, prædicatorū. de elect. in 6. & in c. benè quidē. in verbo, Mediolanēsem. 96. dist. vbi gl. reputant maiores illos, qui primò nominantur: & latè Arch. in c. j. in prin. de deci. in 6. vbi ēt allegat d. c. benè quidem. in ver. cunque lecta esset. & ver. sancta synodus. vbi Mediolanensis Archieps fuit noīatus ante Rauennatensem. Ergo dignior, s̄m eum. Licèt illi duo archiepiscopi semel de ꝓcessione certauerint in volendo sedere a dextris patriarchę, s̄m gl. 3. in l. decernimus. C. de sacros. eccl. Et aliqua de præcessione ob ordinem scripturę, dixi in rub. de maio. & obed. Et ꝙ Mediolanensis præcedat, no. Marti. de Laude in tractatu, de dignitatibus, conclusione 9. & ita dicit latè disputare Albe. in epistola, inter claras. C. de sum. tri. Dixit ēt Host. in summa, de baptismo, §. quæ sit. versic. quid, si ordo. ꝙ si dr̄ in nomine Filij, & Patris, & Spiritus sancti, illa peruersio ordinis vitiat baptismum. Tamen non est vis, si diceret, Ego te baptizo, vel Ego baptizo te, dummodo alia verba non transmutentur.

DECLARA Quinque modis ista & similia. ¶ Primò, nisi † mens disponentis sit certa: quia tunc non curatur ordo verborum. Hic Ioan. And. per l. nec em̄. ff. de sol. & idem Bar. in d. §. prius. per l. cùm pater. §. fidei tuæ cōmitto. ff. de le. 2. & pulchrè declarat Imo. ī d. l. nec em̄ dicens, hoc esse intelligēdū, nisi lex statueret specialem ordinem: quia licet mens loquentis videretur apta, tn̄ dēt exponi s̄m ordinē legis. Exēplum in eo, q petijt reū cogi ad soluendū, & condemnari; qa ista mens loquēdi reducit ad congruitatem iuris, ꝑ c. cām. s̄. eo. vt ꝑ Barto. in d. §. prius. Et ista declaratio cōprehendit dicta Bar. ī l. si cōis seruᵘ. ff. đ stipu. seruo. ibi, & ista faciūt. vbi dicit, ꝙ si in libris, vel literis mercatorū dr̄, Talis & socij, de rigore iuris vr̄ ille nominatus pro dimidia, tam in acquirēdo, quàm in obligando. Tn̄ de æquitate & cōi vsu est ꝯriū; quia ille nominatur solum, vt ostendatur, ꝙ est caput societatis: & ideo sibi & alijs quęritur pro portionibus societatis. Et sequitur ibi Imo. ibi, item ēt, quod est dictum. Dixit etiam Bal. ī d. l. si duas. ꝙ si dispositio loquētis est certa, non curamus verborum ordinem, per dictum. §. fidei tuæ committo. d. l. nec enim. Secus vbi est dubium. Et idem Barto. in authen. hoc amplius. C. de fideicom. & Dominic. latè in ca. sit rector. 43. distinctio. distinguens formaliter, vt hic per But. & addit, quòd vbi ordo est appositus alternatiuè, regulariter non est seruandus. Dicit etiam post Archid. quod dicta lex, nec enim. fallit in mandatis exequendis, per ca. fi. de restit. spol. & idem Io. And. hic. Sed certè tam in mandatis, quàm in alijs dispositionibus procedit regula suprà posita. Sed lex, nec enim. loquitur, vbi constat de mēte, per prædicta. Et ita etiam Bar. in d. l. quidā consulebat.

dicens, quòd si quis opponat contra libellũ, deinde contra personam iudicis, non vr̃ ex prima approbare iudicẽ, attento ordine intellectuali. Et idẽ Bal. in l. fi. C. de iud. & alij, de quibus per Alex. in d. l. quidã. Sic ẽt intellige gl. 4. in c. 1. de iur. cal. in 6. & in §. item, si quis ita. in verbo conceptio. Institu. de inuit. stipu. ¶ Secundo declara, nisi ordo sit positus cã exempli positi pro doctrina, s̃m Car. in c. decernimus. ad fi. de iudi. ita intelligentẽ illũ tex. ubi præmittitur Abbas epõ, & eps̃ archiepõ. Facit s̃m hoc l. obligationũ substãtia. §. fi. ff. d̃ act. & oblig. vbi ex verbis dictis cã demr̃ationis nõ oritur obligatio. ¶ Tertiò declara ex dictis Bar. in l. ꝯtus. versi. & iõ dicemus. C. de fide instrumen. vcꝫ nisi contractus ex cõuentione partium debeat celebrari in scriptis: quia lꝫ ĩ vno instrumento essent tunc posita plura pacta, vnum primò, aliud post, ille, in cuius fauorem vnum pactum est primò appositum, non põt allegare istam prioritatẽ, cum iste contractus simul & semel assumat vires, cum à partibus fuerit absolutus, per illum tex. quẽ dicit esse singularem, vbi ꝯtus accipit firmitatem in oĩbus partibus, tunc demum, qñ totus completus est legi; & sequit̃ ibi Sali. ibi, item dicit: & Bal. ibi, dicens, ꝙ licèt legatur primo vnum, q̃ aliud, tñ dñr simul fieri, nec attenditur ordo: quia contractus in absolutione perficitur, quæ fit statim, cùm partes dicunt, Et ita consentimus, vel, Ita facimus. Istud est verum, s̃m Bal. nisi in ordinatis à rõne, per l. insulam. ff. qui po. in pign. ha. vbi si promisi tibi pẽsionem prioris anni, & alteri pensionem sequentis, ordo ille seruabitur: & iõ in pignoribus nobis datis, quæ si ambobus non sufficiunt, pertinent oĩa ad primum. Item illud est verũ, nisi in clausulis correctis. Alle. l. lecta. uersic. dicebam. ff. si cer. per. ¶ Quintò declara, nisi fiat nominatio aliquorum in actu denotante eorum vitia: quia primò nominantur minus digni, & tunc non arguitur ab ordine, qđ primò scripti dicantur digniores. Abb. de præb. auaritiæ. per illũ tex. iũcta suprascriptione. Ex quo no. ꝙ in ingressu carceris, vel simili actu, dẽt ꝓcedere minus dignus; qa sequi, honor est, præcedere aũt, non. Dixi in rub. de maio. & obe. ¶ Quintò declara, nisi essemus certi, ꝙ dispõ non det ordinem, But. Imo. & Dom. hic, & Dom. in d. c. si rector. Vel sumus in dubio, & ꝓiudicium sit leue, nisi essemus in mandatis, in quibus non attenditur leuitas materiæ, vt latiùs ĩ. Et hæc, quo ad seruandum ordinem literæ. Generaliter autem, quando omissio ordinis, vel formæ vitiet, dicetur statim latiùs. ¶ Circa dictum Inn. de offi. deleg. prudentiam. & Bar. in l. diem proferre. §. stari. ff. de arbit. pro quorum concordia posuit hic dñs Abb. solennes doctrinas, quibus quotidie vtimur: vide oĩno, quæ opportunè scripsi post Ab. de re iudic. causam. vbi inuenies multa copiosè & subtiliter vltra Abb. hic, quem fui sequutus, quicquid latè scribat hic And. Sicu. Et ideo in hoc aliud non est addẽdum. ¶ Nunc autem discurramus aliqua de obseruantia formæ, omissis omnibus, quę ponit hic Andre. Sicu.
6 & præsuppone, quòd † in materia ista forma, & ordo videntur capi vt synonyma, vt patebit ex infrà allegandis.

DE FORMAE Obseruantia. Primò colligentur 10. signa, quibus cognoscitur, quando detur forma. ¶ Secundò ponetur regula corroborata. ¶ Tertiò ampliabitur regula 12. modis. ¶ Quartò limitabit̃ 8. modis. ¶ Quĩtò & vltimò tota materia ornabitur, & erunt clara multa hactenus indigesta & confusa; quę si alibi aggregata reperissem, parui mihi fuisset vti breuiloquio. Sed multa multo à me collecta studio oñdere oportet sine vllo timore condictionis furtiuæ contra ea intentandę.

PRIMVM Signum formæ est, quando ab hoĩe exprimitur illud, quod inerat à iure, nõ de necessitate, sed ex honestate, aut de iustitia; quia tunc datur forma, nisi istud, quod inest de iustitia, sapiat quandam instructionem, & non concernat modum dicendi; quia tunc non dr̃ dari forma. Ista probant ex tota distinctione Abb. hic cum iuribus per eum alleg. ex quibus habes exẽpla singulorum verborum. Vide ipsum diligenter. ¶ Hoc modo intelligerẽ Bald. in l. prolatã. ibi, & no. ꝙ princeps. C. de senten. vbi dicit, ꝙ ea, quæ non sunt ordinis, possunt per principem fieri ordinis; qa quicquid principi placet, ꝙ sit ordo, est ordo substãtialis. Nã princeps nũquã apponit ordinem in rescripto, nisi cũ magno mysterio & ratione. Alleg. tex. hic, & in c. venerabili. de offi. dele. subdẽs, non eẽ distinguendum in ordine dato à principe, vtrũ sit vnius causæ ad seipsam, vel ad aliã, iuxta l. j. C. de appella. quia semper, qđ fit extra ordinẽ datũ à principe ẽ ipso iure nullũ. Quod dicit menti tenendũ. Sic ẽt intellige Bal. in d. l. j. in 3. no. dũ dicit, ꝙ præposteratio ordinis dati à iure, meret̃ appellationẽ; secus, si ẽ datus ab hoĩe: qa eius omissio vitiat ipso iure. Alleg. no. hic. Sic ẽt intellige Bal. s̃. eo. in rub. ante fi. dũ dicit, quod ordo est, qcquid principi placet, quod sit ordo, ẽtsi præposteret ordinẽ solitũ: quia ipse rerũ formas põt mutare expressè & tacitè, scđm eũ. Sic ẽt intellige Bal. in l. j. ibi, sed si diriguntur. C. qũo, & qñ iudex. Sic ẽt intellige Arch. & Dominicũ, scđa q. j. in sum. vbi bona gl. ¶ Secundũ signũ. Vbi in dispositione legis, vel hominis ponitur aliquid ꝯditionaliter, illud dicitur esse de forma. Bal. in authen. matri, & auiæ. ibi, quidã tñ dicunt. C. qñ mu. tu. of. fun. pos. Et dicit, ꝙ conditio, quæ apponitur per legẽ, nunq̃ dr̃ ꝯtinere solennitatẽ leuẽ, imò oportet, ꝙ conditio ex istat, arg. l. prætor. ĩ prin. ff. de colla. bo. Per hoc vidi alias inferri, ꝙ si ordo datus in l. à diuo. §. in venditione. ff. de re iud. nõ seruatur, actus erit nullus, ẽtsi non appellatur, qa tex. ibi dicit, ꝙ deueniatur ad nomina debitorum, si immobilia nõ extiterint. & sic cũ loquat̃ conditionaliter, dat formam. Quod facit pro opin. Ioan. de Imo. & Alexand. ibi contra Barto. vt etiam dixi de re iu. quo ad consultationem. ver. remedia, & c. licèt Abb. ibi sequatur Barto. Et similiter ad alia plura inferri potest. ¶ Tertium signum. Vbi illud, ꝙ si omitteretur pararet graue præiudicium ponitur in ordine, tũc ordo legis censetur esse substantialis; secus si parat leue pręiudicium. Ita sentit Barto. in l. 2. §. prius. præallegata, per l. j. ad fi. ff. de ven. inspi. Quod dicit ibi Imo. esse menti tenendum. Et loquuntur isti, qñ sumus in dubio; si enim constat ordinẽ esse substantialem, omissio vitiat indistinctè, secundum eos. Et ita intelligitur glos. in verbo, ordine. in c. pe. de pur. cano. Et facit, quod dicetur infrà, in 10. ampliatione. Et ex his infert Bar. vbi s̃. quid si in inuentario omittitur signũ crucis? de quo dic, vt ꝑ eũ, & alios, de quibus per Alexan. ibi. ¶ Et ad cognoscendum, quando solennitas dicatur leuis, vide aliquid per Bar. in l. j. §. si plures. ff. de exerci. quẽ retuli ti. præcedenti, ex parte. in princ. ibi, & si diceretur. Et quod dicetur in 10. ampliatione allegando Abb. cons. 96. Et dicit hic Imo. post Card. ꝙ vbi est solennitas leuis, in dubio nõ pręsumitur forma, nisi aliud appareat: secus dic, si apparet, vt in d. ampliatione. Et dicit Bal. in l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. ꝙ est leue omne id, quod nõ est ratione munitum a. Aliquid ẽt Io. And. in Spe. de inuentario. ver. nota. additione, quid si pręfecit. ¶ Quartum signum. Quando aliquid potest interuenire post actum, nunquam potest dici illud esse de forma, sed põt appellari solennitas effectualis, quæ tribuit robur actui iã formato, sicut insinuatio donationi, & cautio testamento, in casu c. quanquã. de vsur. in 6. Ita Ang. latè ꝯs. 36. Pro decisione quęsitorum. Et ibi pulchrè, qũo cognoscantur solẽnitates substantiales. Adde Dom. in c. ut circa. §. j. de elect. in 6. vbi dicit, ꝙ qualitas, quæ potest interuenire post actum, non dr̃ esse de substantia. Alleg. glo. in verbo, tertia, in c. j. 75. dist. ¶ Et iõ dicit Card. post Zenze. in cle. causam. §. penul. ibi, nã oĩa, de elec. ꝙ oĩa, quæ sunt de substantia actus, debent explicari simul cũ actu b, per l. cùm hi. §. si prætor. ff. de transa. Et sequitur etiam Imo. ibi,

a *Munitũ. Ad de idem tenentem do. Soci. consi. suo 15. inci. Visis prædictis publicis instrumentis. uersi. ad quintum artic. circa fi. in prima parte.*

b *Cũ actu. Adde, quod no. habetur per do. Soci. consi. 15. inci. Visis prædictis publicis instrumẽtis. versi. nec obstat, si repli-*

replicaretur, in 1. *parte, & verſ. ſed hic aduertendum. verſic. cum omni. & verſi. ſeq. & cõſil. 29. incip. Viſo quodã inſtrumẽto. verſ. tertiò principaliter. ibi, primum. in d. parte.*

dicens ꝙ illa ſunt de ſubſtantia actus, quæ ꝯcurrunt, vel ꝯcurrere debent cõtemporaneè cũ actu introducendo, nõ quę poſt actũ originatũ interueniũt. Et facit, quod no. Io. And. in capitulo, quã quã. ad ſinẽ. de vſur. in ſexto. dũ ponit, an illa cautio ſit de ſubſtantia, adeo ꝙ non poſſit ſequi: de quo meminit Petr. de Ancha. cõſi. mihi 416. Viſo & diligẽter põderato. ad finẽ. Dixi poſt Car. de teſtib. ſignificauerunt, & fortè tetigi s̃. eod. ad hæc. loquẽdo de ſubiunctiuo. ¶ Quæ aũt dicatur ſolennitas, & quę ſubſtantia, nõ eſt materia noſtra: vide Bar. in l. vniuerſa. C. de preci. impe. offer. vbi dicit, ꝙ omiſſio ſolennitatis, q̃ põt ſequi actũ, non vitiat ipſo iure. Sequitur Abb. in c. 2. de teſti. & Lud ꝯſ. 283. Quo ad primum. verſi. quo ad ſecundum. & alij, & quos. ibi recitaui. Et dixi ẽt poſt Abb. in c. qm̃. in prin. vt lite non cun teſt. Et dixit Io. And. in regula, nõ eſt ſine culpa, in Mercu. ꝙ illud non dicitur eſſe de ſubſtantia, ſine quo aliqñ põt eſſe actus. Vnde iuramentũ teſtis nõ eſt de ſubſtantia per c. tuis. de teſt. ubi parte volente omitti põt. Qd' dictũ vr̃ verũ, ſed exẽplũ dubiũ. Dato. n. ꝙ pars poſſit remittere iuramentũ teſti, non ſequitur: ergo iuramentũ nõ eſt de forma ſubſtantiali. Argumentũ procederet, in quantũ iura nõ permitterent expreſsè remiſſionẽ iuramenti; ſed ex quo permittunt hãc remiſſionẽ, dr̃ ſolẽnitas ſubſtantialis relaxari authoritate legis, quæ hoc põt: nõ authoritate partiũ, quæ ſi nõ eſſet lex, hoc nõ poſſet, ſecundũ Maria. de Senis in c. j. de crimi. fal. verſi. ego arbitror. dũ examinat q. Io. And. in dicta regula, nõ eſt. an teſtis non iuratus, qui dixit falſum, puniatur vt falſarius. Dixi aliquid ĩ. in 5. ampliatione. De hoc autem, quę dicatur forma, & quæ ſolennitas, vide aliquid per Car. in cle. ne Romani. in prin. de elect. dũ dicit, ꝙ expectatio Cardinaliũ abſentiũ in electione Papæ non eſt de ſolennitate. Et dixit mihi oretenus dñs meus Frãc. Are. ꝙ de modo cognoſcendi, quæ ſint de ſubſtantia, & quæ de ſolẽnitate, ipſe poſuit in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum, ff. de acqui. hære. nõ potui videre. Et dixit ſe ponderaſſe dicta Bar. in l. cũ quis. ibi, non obſtat, quod dicunt. C. de iur. & fac. igno. quẽ vide. Et dicit Paul. de Caſt. in l. mancipia, ĩ prin. C. de ſer. fugi. ꝙ iſtud verbũ, Forma, non ſemper denotat ſolennitatẽ, ſed ſubſtantiam, vel quantitatẽ, ꝑ illũ tex. in verſic. eadem forma. Et gl. exponit, id eſt, eadẽ pęna. Aliquando, ſecundum eum, forma denotat tempus, authen. quę ſupplicatio. & ibi Bal. C. de preci. impe. offe. Regulariter aũt denotat ſolennitatẽ, vt patet ĩ forma teſtamenti, & in forma ſtipulationis. Et iſtud no. pro ſtatutis: quia interdũ loquuntur per verbum, Forma, vt intelligantur ſecundum ſubiectã materia, interdũ de ſolennitate, interdum de ſubſtantia ſeu de modo, ſecundũ eũ. Itẽ quæ dicantur de ſubſtantia & de ſolẽnitate, vide ẽt Ang. in d. l. cũ hi. §. ſi prætor. Ab. in c. tua nos. in fi. de ſpon. & in c. fi. vlt. nota. de condi. appo. Car. in clemen. 1. 23. q. de ſepul. Dom. infra, tit. prox. cum conſuetudinis. ĩ fi. Bar. in dicto. §. iuſſum. Innocen. in ca. ꝙ ſicut. ibi, neq; obſtat, quòd poteſt caſſari. de elect. Bal. in l. etiam. de execu. rei iu. & in l. Titia. in princip. ff. ſolu. ma. & in repe. leg. 3. C. de ſacroſanct. eccleſi. & in rubrica. C. de reſcin. ven. poſt medium. & Abb. conſi. 83. Omnipotentis, &c. in nogotio Guidonis, cum ſimilibus. ¶ Quintum ſignũ. Vbicunq; eſt decretum annullatiuũ a, ibi eſt data forma; Bald. in le. 1. ff. de liber. & poſth. Sequitur Petr. de Anchara. in regula, ea quæ. ibi, hoc verum, niſi conſtitutio. de re. iuris. in 6. & repe. cap. j. ibi, quæro, ſtatuto cauetur, quòd notarij. ſuprà, tit. prox. dicentes, quòd ſi in inſtrumento ſtatutum requirit nomen contrahentis, & patris, & aui; aliàs dicit non valere inſtrumentum. Iſta irritatio actus dat formam, & ſic eſſe inſtrumento, & ſine hac forma non eſt inſtrumentum, ſecundum eos; & magis attenditur forma legis, quã rõ legis, vt latiùs per Baldum in d. l. 1. ponentem hoc ĩ vno propoſito, dę quo ĩ. in 10. ampliatione. Et adde, ꝙ vbi eſt dictum decretum conſenſus partium, in eo omittendo nihil operatur, gl. in c. ſtatutum. in prin. de reſcr. in 6. Dixi ſatis plene titu. præcedenti, cùm acceſſiſſent. ibi, tertia declaratio. & aliqd ĩ. ad fi. qntæ ampliationis. ¶ Sextũ ſignũ. Vbicunque eſt prius & poſterius, ibi eſt ordo. Bal. formaliter in l. j. ibi, ex dicto ergo Roſ. C. ne li. ter. ꝓuoca. Et iõ ſi ſtatutũ dicit, ꝙ ſnĩa debeat ferri cum conſilio ſapientis, tacitè vr̃ ſtatutum procedere ad vlteriora, vcȝ ꝙ conſilio prætermiſſio ſnĩa ſit ipſo iure nulla; quia conſiliũ eſt prius, q̃ conſiliatum. Ergo datus eſt ordo iudicij, ſm̃ eum. Et iſtud fortè procedet in conſilio ſapientis. Sed vbi aliàs ſtatutum requirit conſilium alterius in actu, iſtud non eſt propriè de forma. Bal. b in l. j. ibi, nunc ad propoſitum. C. qui admit. de quo ẽt per eum in c. 2. in prin. de feu. ſine cul. non amit. & in rub. C. de exercito. Tamen iſtam contrarietatem Bal. nõ reperi adaptatam. Et adde, ꝙ forma, quæ dẽt præcedere, eſt de ſubſtantia, & non poteſt ſequi. Bart. in l. vniuerſa. C. de precib. impe. offer. Pau. copioſè conſil. 71. verſic. ſecundò põt rñderi. vbi vide; Quãdo verò ſolennitas põt ſequi, non dr̃ de ſubſtantia, vel de forma, Bar. in d. l. vniuerſa. quem accuratè reaſſumpſi multipliciter inſiſtẽdo in ca. qm̃. in princ. vt li. non conteſt. ¶ Quę tñ dicta ſunt in hoc ſexto ſigno de prioritate actus, intellige ſanè, niſi tales actus in forma legis præmittendi concernerent præparatoria iudiciorum, ſeu præludia, quę fiunt ante li. conteſta. quia ſi à principe aliud non iniungitur, talium omiſſio non inducit violationem formæ legalis; Specu. ſolenniter in proęmio ſecundæ partis, in fi. & Barto. pulchrè, dans tria exempla, in l. ſi quæramus. ibi, quæro, quid ſi iſte ordo. ff. de teſtamen. Ex quibus verbis colligit generaliter Bal. in l. prolatam. ibi, quæro ergò. C. de ſen. Et in authen. contrà rogatus. in fi. C. ad Treb. & in l. qui crimen. ibi, ſextò quæro. C. qui accuſ. & in l. exceptionem. ibi, reuoco. C. de proba. & ſentit in l. ſi tutor. in fi. C. in q. cau. in inte. reſti. non eſt nec. & no. Pet. de Anch. s̃. eodem cæterùm. vbi retuli, verſi. limita ſecundò. ꝙ ante li. conteſt. non eſt aliquis ordo, qui prætermiſſus reddat ꝓceſſũ nullum. ¶ A qua doctrina excipe libellũ, à quo iudiciũ fundari oportet per litis ꝯteſtationẽ. Bal. in authẽ. generalr̃. prope fi. ibi, ordo iudicij. C. de epiſc. & cle. & in d. l. qui crimen. & in d. authen. ꝯ̃. ¶ Excipe etiã exceptionẽ incompetentiæ iudicis, quam tutius eſt in primis proponere. Bar. in l. qdam. ff. de re iud. & latiùs Bal. in d. l. exceptionẽ. & opportunè Alex. in d. l. quidam. poſui pleniùs de re iud. inter monaſterium. ¶ Excipe etiam caſum, qñ de hoc opponeretur. Barto. in l. ſi mancipium. in fi ff. de eui. & in l. 2. in fi. C. cõi diuidun. propter glo. in l. fundi. ff. de excepti. ¶ Ex prædictis adde, quòd etiamſi diceretur in aliqua diſpoſitione, quòd iudex poſſit procedere prætermiſſa omni ſubſtantialitate, tamen non poterit poſtponere id, quod ex forma dẽt procedere; putà facere, quod teſtis primò deponat, poſtea iuret. c Bald. in rubri. ĩ. de offi. iudi. ibi, quid ſi ſtatutum dicit. quod eſt aureũ ad prædicta. Et pro eo, quod eſt dictũ, non poſſe id ſequi poſt actũ, quod lex requirit præmitti, vide Abb. poſt alios in ca. de teſtibus. ad fi. de teſti. dũ ponit, iuramẽtum teſtis non poſſe ſequi poſt depoſitionem, & ibi inſiſtunt Scribentes, quorum dictum amplia no. vt proxime dictum eſt. ¶ Septimum ſignum. Vbi in diſpoſitione dicitur, ꝙ aliter fieri non poſſit, vel ita demũ fieri poſſit, ibi eſt data forma, & ei renunciari non põt, Bar. in l. fi. ĩ fi. ibi, quęro, an ciuitas. C. de ven. re. ciui. lib. 11. dum dicit, ꝙ

a Annullatiuũ. *Adde, qđ habetur per dominũ So. cõſi. 45. inci. Viſa appellatione. verſic. reſpondetur, quòd imò. cir. medium, in j. parte.*

b De forma. *Pro qua materia vide ſing. Hoſt. & Doc. inc. cũ olim. vbi Panor. in ver. ſed pro clariore intelligentia, infra, de arb.*

c Poſtea iuret. *Prout in hac ciuitate Venetiarum practicatur, quod miror. Saluãt tamen hoc eſſe de conſuetudine ciuitatis: quod an talis conſuetudo ſit approbata, hic nõ diſcutio, cùm etiã in cã cuiuſdã mei amici contrarium dictę conſuetudini fuit obtentum.*

forma statuti posset discrepare ab illa. Et sic sentit, ꝙ illa sit forma, ſm Lud. consi. 402. In proposita cōsultatione. Pro quo vide ēt Bar. in l. de his. per illum tex. ff. de trāsac. vbi dicit, ꝙ ista verba non aliter disponunt circa formam, cui renunciari non pōt. ¶ Octauum signum. Qñ dispō apponit tps: q non obseruat tps, dr non obseruare formam. Bal. sing. in auth. quæ supplicatio. propè fi. C. de preci. impe. offe. per tex. in l. scire oportet. §. ꝯñs. ibi, non aliter audiri, si non fuerit conseruatum constitutum tps. ff. de excu. tu. Quod dicit benè notandum ꝑꝑ constitutiones ecclesiæ imponentes metas tpum. Sequitur Brixi. in repertorio in verbo, forma. dicens ex hoc haberi nouiter rōnem, quare collatio sacrorum ordinū facta extra tpa à canonib. præfixa, caret debito effectu. Dic tñ, ꝙ character imprimitur, vt per Host. de tempo. or. §. qualiter. ibi, sed nec conferendi. ¶ Adde ēt pro isto signo Bal. ī l. oēs ppli. vers. Vnde si statutum requirit tps, ff. de iusti. & iu. & benè faciunt dicta Bar. in l. non solùm. §. sed vt ꝓbari. ff. de ope. no. nunc. ¶ Ad idem, qđ no. Bal. in c. licet. de transla. epi. quē referā ĩ. in xj. ampliatione, ꝓpe ver. vbi aūt non datur forma. & benè faciunt, q̄ ponit Lud. cōsi. 204. Pro discutienda. ver. quo aūt ad scđm. ¶ Limita hæc primò, nisi dispō præfigens tps, daret iudici arbitrium in procedendo: qa poterit iudex prorogare tps, & nō dicet de forma: secus, si daretur arbitrium in decidēdo tantū. Bar. in l. si in lege. ff. loc. latè Pau. de Cast. in l. q Romæ. §. Callimachus. ff. de verb. obli. & ibi latiùs Alex. ad fi. versi. vltra prædicta. Ad qđ vide ēt Pau. consi. 324. In Christi noīe, vr dicendum, ꝙ dicta declaratio. quem retuli ti. precedentis ex parte. ibi, sextus casus. ¶ Limita scđò, nisi materia sit talis, in qua re integra liceat purgare moram: qa si aliud non disponit, valebit ēt actus factus post tps, & maximè, vbi non mandat studiosè tps seruari ꝓ forma substantiali, sed ad bene esse. Et istud cognoscetur attenta subiecta materia. Abb. latissimè ꝯs. 94. Statuto ciuitatis Grossetanæ, licet de Bal. nihil dicat. Ad idem pondera ꝯsilium Pauli proximè allegatum. Et ista faciunt ad q. de qua per Pau. in dictis consi. s. an valeat sñia lata post tps præfixum instantiæ, de quo dixi de iudi. venerabilis. Adde etiam Bal. in authē. iubemus. ad fi. C. de iud. vbi dicit, ꝙ si bannito debet assignari terminus x. dierum, aliàs habeatur pro confesso, nō pōt tempus prorogari: qa vbi elapso termino legis, vel statuti, incurritur pęna, illud tempus dr de forma. Alle. gl. in c. j. in verbo, tertiam vocationē. de mili. vasal. qui contu. est. Vide Bal. in l. de die. ff. q satis. cog. cum concor. quas dixi de ap. cùm sit Romana. ver. limita quartò. ¶ Nonum signum. Vbi statutum prouidet aliter, q̄ ius cōe, super confectione actus, dando iurisdictionem modificatam, omnia censentur de forma. Pet. de Ancha. consi. mihi 31. Visa quadam petitione. in prin. & consi. 6. Viso themate. ibi, & aduertendum. Alle. gl. tritam. in cle. j. in verbo, inhibentes. de iure pa. quæ dicit: secus, si iam data esset iurisdictio pura: quia commissio sequens cum certa qualitate, non inducit formam, nisi aliud exprimat. de cuius intellectu scripsi ti. præcedēti, ex parte. ꝯsiderat is quinq; casib. non ordinatis ab alijs. ¶ Decimum & vltimum signum est, quando in statuto, vel alia dispositione esset rubrica, quæ diceret de forma alicuius materiæ: quia tunc disposita sub rubrica erunt de forma. Maria. in c. 2 ibi, & aduerte: quia sicut petitur. de libelli obla. ¶ Modos aūt cognoscendi formam in rebus corporalibus, vel incorporalibus, latissimè inuenies per Bar. in tractatu, de alueo, super verbo, amissa forma. ¶ Et forma accidentalis dr illa, quę mutata subiecta materia non desinit esse eadem, iuxta l. proponebatur. ff. de iud. ¶ Substantialis est, quæ dat esse rei, sicut homini aīa, cle. j. de bap. vt latiùs per eum ponentem multa non attinentia ad propositum nostrum, de quib. etiam per beatum Tho. & Aristotelem locis allegatis per Brixien. in verbo, forma. ad fi. Cui adde prædicta non vulgata. ¶ Modò ponenda est regula cum ampliationibus 12.

a Sunt nulla. *Ad de do. Alex. consi.* GESTA Contra formam sunt nulla. a Ista rła probatur hic, ibi est tex. principalis, & in ca. Pisanis. de rest. spo. & in c. venerabili. de of. dele. & in l. cū hi. §. si prætor. ff. de transact. ¶ No. pulchrè But. in c. cum olim. ibi, oppono. ꝙ factum. de cā pos. Et ideo dicit Imo. in l. si quæramus. ibi, hoc tñ limita. ff. de testa. ꝙ licèt peruersio in proponendis exceptionibus rīr nō vitiet, vt per Bar. in l. quidam. ff. de re iudi. cum concordatis s̄. in 6. signo, tñ fallit nisi esset data forma in mādato, per c. exhibita. de iudi. & est dictum Spe. in loco allegato s̄. in 6. signo. ¶ Et hinc est, ꝙ si statutū requirit pro forma aliquod præambulum ante citationem, illo omisso citatio non valet. Bal. in l. 3. §. Officius. in lec. antiqua, ff. ne quis eum, qui in ius. Et ideo dicit Inn. in c. cùm consuetudinis. ĩ. ti. proxi. cū concor. ibi dicendis, ꝙ vbi requiritur interpositio authoritatis, requiritur formaliter illud verbum, Authoritas, & non sufficeret aliud simile. Latè ēt deducit hāc rłam Cal. in disp. Statuto ciuitatis cauetur, ꝙ si ab actore. vbi allegat multa iura de necessaria obseruantia formæ ad inducendam validitatem actuum. Et ideo Domi. in c. 2. ibi, istud credo. s̄. eo. dixit, ꝙ licèt ordinarius possit aliqñ supplere ex officio deficiente parte, quæ se astringit: gl. in c. si fortè. de ele. in 6. dixi in d. c. 2. tñ secus in delegato habente formam: quia non potest eam transgredi, ꝓ prædicta. ¶ Et dicit Inn. in c. fi. in j. gl. de sac. lite. ꝙ si quis ordinatur non seruata forma data à canone, est tantæ necessitatis illa forma, ꝙ oportet supplere, quod est omissum; aliàs non imprimitur character. Pōt tamen Papa illā formā non obseruare, vt ipse expresse sentit, & eū allegaui in c. j. in prin. quartæ fallentiæ, s̄. ti. proxi. licèt impressores malè scripserint, allegando Inn. c. j. de sac. vnc. ¶ Et dicit Rota de re iud. 8. in nouis, ꝙ si delegatus datus à domino feudi hēt commissionem de iudicādo inter vasallos, non pōt domino aliqd adiudicare: qa egrederet formam. Et dicit Bal. in authen. habita. C. ne fi. ꝓ pat. ꝙ vbi numerus doctorū est statutus ꝓ forma substātiali, nō potest cancellarius studij in creando doctore recedere à dicto eorū, ētsi grā, vel odio deponant: secus, si non pro forma, sed ad inquisitionem. Et dicit Rota de iudi. 14. in nouis, ꝙ delegatus datus, vt informet se de mala fama, non pōt se informare de bona. Et dicit Tho. Fastoli dubio Rotæ, 23 Item fuit consultum per Aegi. ꝙ mandatarius pro ordine & singulis de ordine, non est idoneus pro vno cōuētu: qa ad id non extendunt fines mādati. Et dicit Lud. cōsi. 255. Approbo sñias. ꝙ procurator habens mandatū ad acceptandum vigore vnius gratiæ, non pōt acceptare ex alia. Et dicit Bal. de ap. nouit. ꝙ nūcio & ambasciatori nihil est imputandum, nisi mandatum excedat. Et dicit Bar. in l. j. ff. de condi. inde. ꝙ vbi est defectus formę, non oritur obligatio ciuilis, nec naturalis. Et dicit Bal. ī c. fi. de dolo & contu. ꝙ nuncius nō ampliat, nec restringit formam mandati. Ideo non substituit, nisi aliud contineatur in mandato: qa in nūcio præsumitur electa industria personæ. Quod vltimum repone accuratè. Secus dic in procuratore ad negotia, nisi constet electam esse industriam personæ. Lud. consi. 266. Iste Petrus. Et dicit Domi. post Host. in c. Romana. §. sed nec. de sen. excom. in 6. ꝙ excommunicatio lata ꝯ formam mādati est nulla, vbi aliàs nō data forma esset iniusta. Sic intellige gl. 2. ibi, sexto. in c. præsenti. de senten. excom. in 6. & dixi in c. cùm sit. ad fi. ibi, fallit primò. de app.

23. 4. parte, & eū vide in cōs. 37. Itē adde Richar. & Sali. in suo consi. licèt statutum disponat. & Flo. in l. j. si men. fal. mo. dix. & adde do. Soci. cōs. 35. incip. prosequendo ordinē. ver. verùm, qa ibi, & pro parte, in 1. parte.

AMPLIA Primò regulam, Nedum si aliquid fiat ꝯ formam, sed ēt si præter, vel citra. Ioan. And. in c. prudentiam. super verbo, citra. de of. deleg. dicens per illum tex. æquiparari hic, Cōtra, Citra, & Præter. Ad idem allegat ca. si cui. vbi glo. de elec. in 6. & allegat post Hostien. tex. Deutero. cap. 12. in fi. vbi dr, Quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino, nec addas quicquam, nec minuas. Idē Io. And. in c. cùm Marthæ. super glo. 2. de celemis. per tex. Apocalypsis vlti. cap. vbi dr, si quis apposuerit aliquid super hoc, apponet Deus super ipsum plagas, & si

& si quis diminuerit, auferet Deus eius partẽ de ligno vitæ. Facit tex. Apostoli ad Timotheum 5. cap. a 5. c. a ad fi. dicẽs Testor Deũ, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alterã partẽ declinando, & ibidẽ 6. c. cũ fi. Præcipio tibi corã Deo, vt serues mãdatũ sine macula. Et dicit Bal. ĩ l. fi. C. de su. & legi. ꝙ formæ nihil addi, vel detrahi põt. Alleg. Bar. in l. Gallus. §. j. ff. de lib. & posthu. quia quod perfectũ est, non suscipit in se ex interuallo magis & minus, per l. 2. C. de manu. vin. Et dicit, ꝙ verba ꝯctus sunt forma ꝯctus. Et dicit Amb. in lib. de paradiso, Si quid addas, vel detrahas, præuaricatio vĩ esse quædam mãdati: simpliciter. n. & purè mãdati forma tenenda est, vel testimonij series intimanda. Nihil igitur, quod bonum vĩ, addendum est, si qs vnum mandatum custodit, & aliud præuaricatur, nihil ei prodest. Hęc ille. Et facit, quod narrãt Historiographi de Iulio Cæsare, qui cùm in domandis hostib. 5. annorũ spatium sibi permissum pertrãsisset, licèt gloriosè triũphasset, honor tñ sibi debitus denegatus est, nec vrbem ingredi permissus est, eo ꝙ vltra terminum sibi præfixum moram traxisset. Et legiẽ de Petronio Romano, quem cum Caius Caligula Imperator Legatum misisset in Syriã cũ mandato de debellandis Iudęis simulacra sua recusantibus, videns innumerabilem stragem futuram ob eorũ fixam pertinaciam, rescripsit Imperatori imminere Romano imperio grauẽ infamiam, si mãdatũ adimpleret, ob qđ Caius ei rescripsit, vt propria manu se occideret, vt discerent oẽs, nõ esse Imperatorũ mandata paruipendenda, vt hr̃ in supplemento Cronicorũ, lib. 8. fo. 8. Laudabilis tñ fuit sua supersedentia, per ea, q̃ dixi s̃. eo. si qñ. Et istam ampliationem tenet ẽt Ab. in c. cãm. de re iu. & in c. Pisanis, de resti. spo. & Cardi. in cle. j. in prin. in 6. q. 3. col. illius q. ibi, scđò potestas. de sup. neg. pl. Et ideo dicit But. in d. c. Pisanis. septimo no. ꝙ omissio formæ in qualibet minima qualitate processus, vitiat totum ꝓcessum. Benè faciunt verba Arch. de cõsec. dist. 4. capi. si non sanctificatur, & Host. de bap. §. quæ sit. ibi, qđ si aliq d. vbi dicunt, ꝙ non licet interponere in baptismo alia verba in forma, nec addere: putã, & oĩum sanctorũ. Et in hoc cõueniunt oẽs Doc. Ergo eis credamus, ſm Host. Facit ẽt, qđ dicetur ampliatione xj. & sequenti. Tñ, vbi non est data forma, ista differũt: qa ep̃s non p̃t statuere ꝯ canones, tñ põt statuere præter, gl. in cle. ne Romani. in verbo, tolli. de elec. ſm Dom. in d. c. si cui. & Abb. in d. cap. prudentiam. in prin. & per eundem in c. sup quæstionũ. §. verũ. ibi, sed dubito. eo. ti. dixi in c. qđ super his. in 7. fall. de maio. & obe. ¶ Amplia scđò etiam in eo, quod verisimile est esse de mente concedẽtis, sicut illud, quod est pro forma expressum. Vin. & Host. de iud. exhibita. & ibi recitat Abb. ibi, vnde dicit hic Vin. & idem dicit Bal. in rub. ĩ. de iudi. ibi, & hoc verum. dicens, ꝙ quando mens superioris est de ordine, si omittitur, non valet processus. Alleg. d. c. Pisanis. ¶ Amplia tertiò ẽt in his, quæ sunt concomitantia expressis. Bal. in c. j. de re iud. dicens, ꝙ sicut non valet sñia ꝯ substantiam formæ mandati, ita nec ꝯ qualitatem formæ siue concomitantiæ, per d. c. Pisanis. vbi nedum debuit fieri restitutio, sed plenaria restitutio. Et ibi dicit Abb. in 4. no. per illum tex. ꝙ non solum corruent gesta ex defectu formæ mandati, sed etiam, quando ad plenum non adimpletur mandatum, quando in actu datur certa forma. Ad hoc de ꝯcomitantijs faciũt, quæ dixi s̃. eo. super literis. versi. an sua sit iurisdictio. ibi, amplia secundò. & in ca. causam. vers. interpretatio rescripti. s̃. eo. & per Phil. in c. vt debitus. de appel. dum discutit, an ille tex. procedat in delegato dato simpliciter sup grauamine, an possit cognoscere de toto in casu grauaminis. ¶ Amplia quartò, ẽtsi transgressio formę inducet faciliorem expeditionem commissionis. Ita allegat gl. 2. in c. solet. de sen. excom. in 6. vbi delegatus non potest absoluere ad cautelam, excedendo commissionem, licèt faciliùs posset ex ea sequi expeditio causę. Et ibi colligit Domi. in prin. ꝙ licèt veniant in commissione ea, sine quib. causa expediri non posset, de offi. deleg. prætere. non tñ ea, per q̃ cã commodiùs expediri posset. Facit ad hæc authoritas Ambrosij in lib. de paradiso, allegata s̃. in j. ampliatione, dũ dicit, Nihil igitur, qđ bonum vĩ, addẽdum est. Facit ẽt l. 3. §. in bello. ff. de re milit. vbi imponitur pœna mortis duci belli, qui ꝯ mandatum conseruit manus cum hostibus, ẽtsi eos fudit. Hic narrant Historiographi Q. Fabium, quãuis magna victoria superasset Samnites, tñ ad mortẽ dãnatus fuit à Papyrio dictatore, ꝯ cuius mãdatum bellum gesserat eo absente, licèt impetu populi à morte liberatus fuerit, vt per Liuium 9. lib. no. Io. de Lig. in tract. De bel. c. 29. & est tex. in c. fi. 22. q. 2. Dixi de ma. & obe. illud. ¶ Amplia quintò, etiamsi partes ꝯsentirent trãsgressioni formę datæ in rescripto, But. in d. c. prudentiã. in prin. ibi, scđò partiũ ꝯsensus. Allegat tex. hic, & in d. c. venerabilis. Idem Bar. ĩ d. l. de his. ff. de transac. & Bu. de fo. cõpe. si diligenti. ibi, fallit scđò. cũ ꝯcor. quas ibi dixi in 2. fallentia, inferendo ex hoc ad septem corollaria, q̃ ibi vide. Et idem ibi no. Bal. in l. j. q admitti. & in trac. schisma. in vers. prædictis quoque accedat. posito in rub. C. si quis aliquem testari prohi. Et dixit Imo. in l. quicquid astringendæ. p illum tex. ff. de ver. obli. ꝙ si millies partes sint in concordia, vt forma non seruata habeatur ꝓ expressa, nihil operabitur talis conuentio, vel voluntas ipsorum: qa oĩs solennitas, seu substantialis forma est iuris publici, l. 3. ff. de testa. & in l. nemo põt. ff. de leg. j. Et ideo non lęditur pacto priuatorũ, vt ibi per eum inferentem post Ang. ad cle. appellãti. de app. per quã dicit, ꝙ nõ sufficit dicere appellãti ab interlocutoria, Habeantur causę grauaminis ꝓ expressis. Et ꝓ hoc vlti. facit, qa partes non possunt vti cl'a, Pro expressis habẽtes. & c. c. qui ad agendum. de procu. in 6. l. sed & si qs. §. q̃situm. & ibi Ang. ff. si quis cau. Licèt secus ĩ principe, l. oẽs. & ibi Ange. C. de præscri. 30. anno. dist. xj. ĩ. eo. nonnulli. in prin. in 2. fallentia. Et pro ista ampliatione quinta est elegans ꝯsiliũ Signorelli de Homodeis, 21. incipiens, In processu facto contra Petrolum. vbi vult, ꝙ formæ datæ à statuto non potest inquisitus renunciare. ¶ Limita hæc, Nisi forma rescripti esset merè in fauorem partium. Abb. in c. fi. §. is autem. 2. no. de of. dele. extollens ad hoc illum tex. vbi forma data de procedendo personaliter, potest omitti de cõsensu partiũ b: imò sufficit tacitus earum cõsensus, secundum eum, ꝑ gl. no. eo. ti. olim. lo. j. in gl. pen. ibi, scientib. partib. Procedunt autem prædicta, quãdo forma est data à lege: Vel si est data in rescripto, concernit publicam vtilitatẽ, vel partes ꝯdicunt. Et idem no. Abb. in c. super quæstionum. §. verum. de off. dele. in d. c. olim. & in c. prudentiã. ĩ prin. ibi, nec est verum. eo. ti. & in c. cãm. ad fi. ibi, Host. tñ. de re iud. & Domi. hic allegando Inn. in d. c. prudentiã. Et scđm prædicta intellige quedã dicta allegata per And. Sic. in d. §. is aũt. Facit ad hæc, qđ no. Ab. in c. tuis. in 3. no. de testi. dicens per illum tex. ꝙ solennitas substãtialis, & formalis inducta in fauorem partium p̃t ab eis remitti, qđ dictum est falsum, qa id, quod est substantia, non potest per partes remitti. Vnde non possunt facere, ꝙ esset emptio & venditio sine pretio, vt per Are. in d. c. tuis. pro quo vide Io. And. in r̃a, non est sine culpa. vers. in ꝯrium. de re iud. in 6. in Merc. vbi volens probare, ꝙ iur̃m non est de substantia in teste, arguit, si põt à parte remitti, Ergo non est de substantia. Si enim esset de substantia, non esset remissibile, quia actus non potest esse sine substantialibus, c. in quadam. post princi. de cele. mis. cle. j. de sum. trini. ſm eum. Et dicit Bal. in ca. consanguinei. quasi in fi. de re iud. ꝙ iur̃m testis est de ordine, non de substantia. Tamen, quod sit de substantia, firmat Maria. quem allegaui s̃. in quarto signo formæ, ad fi. respondendo verbis Io. And. in d. regula, non est. ¶ Si tamẽ ista forma respiciens fauorem partium, haberet clausulam decreti, non posset ei renunciari, per cap. dilecto. cum glos. in verbo, clausula. de præben. cum concord. datis titu. preceden. cap. cùm accessissent. de quo aliquid paulò pòst. ¶ Idem fortè est quando pars non consen-

a *Adde a Deuteronomij 19. cap.*

b Consensu partium. *Vide omnino per do. Alexã. l. ius publicum. ff. de pac.*

ferit simpl̄r omissioni formæ, sed vult omittere formā,
& transire ad casum non expressum; quia etiamsi ille ca
sus hēat in se maiorē rōnē, nō fit extensio. Sic intellige c.
cui de non. de præb. in 6. Nam si ille vellet in totū renun
ciare formę & gratię, certū est, ꝙ posset. Sed formā gra-
tię extendere, vel mutare non potest, ēt ad casum faci-
liorem: quia diuersus est. Ergo sub literis non comprehē
sus, maximè cum illa forma respiciat taxationē & limi
tationem gratię, vt habuimus s̃. eo. super literis. Et p̄ d.
c. cui de non. dr̃, quòd in dispositione hominis nunq̄ fit
extensio ad aliū casum ēt à maioritate rationis, ſm Imo.
in l. si verò §. de viro. ibi, itē hoc in extēsione fiēda. ff. sol.
ma. Et de illo tex. ad propositum formæ non remissibi-
lis, meminit ēt gl. fi. paulo ante fi. in c. si super gratia. de
of. dele. in 6. ¶ Pro p̄dictis benè facit cle. sępe, in fi. d̄ verb.
7 sig. vbi † licèt in cōmissione detur forma procedēdi sū
mariè, tamen de consensu partium pōt procedi nō sū-
mariè. Et per illum tex. soleo mirari, quare ē, ꝙ Ludo. in
repet. rub. ff. de arb. ver. an tamen. usus est trepidatione a-
liàs negādo, aliàs firmādo, ꝙ valeat p̄cessus arbitri, cui
partes cōpromittentes dederāt formā, ut procederet si-
ne iuris ordine: & eis nō opponentibus seruauit iuris or-
dinē. Qm̄ vltra hoc dixit etiā Bal. in l. nulla. ad fi. ff. de
leg. ꝙ si mandatur iudici, vt procedat summariè, & de
plano, modò iudex procedit ordinariè, valet processus,
per illā legē, tū p̄p̄ aurea verba Inno. in c. nouit. post prī.
de iudi. vbi dixit, ꝙ seruare ordinem iudiciarium non
pōt nocere. Quæ verba extollit Bal. in l. testamentum.
post prin. C. de testa. in auth. offeratur. C. de li. cōtesta. in
l. nō dubiū. C. de leg. in l. obseruare. §. p̄ficisci. ff. de offi.
procons. no. Bar. in rep. l. 3. ibi, ad rationes. C. de pig. & in
extrau. ad reprimendū. in vers. possit. Et intellige semp̄
de consensu partiū ēt tacito, per d. cle. sæpe. in uer. nō ꝯ̃-
dicentibus. Et esto memor, ꝙ si partes acquiescunt ob-
seruantiæ ordinis iudiciarij respectu vnius actus, non te-
nent̄ acquiescere ī alijs actibus, vt est ibi gl. aurea in ver.
partibus, ad fi. per q̄̃ ad totā hāc ampliationē subintelli-
ge, quòd tacitus consensus limitatus non egreditur limi
tē. Et eā gustat Abb. in c. qm̄. de proba. c. si quis ꝯ̃ clericū.
de foro compe. in c. præsentium. de testi. Pau. cons. 25. se-
cus dicens in consensu expresso, vt ēt vult gl. præalle. Cō
cordat ēt illi gl. dictū Inn. in c. cum uenissent. in fi. de test.
vbi vult, ꝙ tacita renunciatio non operatur in alia instā
tia. Sequitur Bu. in c. cum olim. de censi. & facit cōs. Lu.
353. Quo ad primū. ad fi. Quæ no. Caue ēt, quia nō est ex
abrupto firmandū, ꝙ formæ datæ à lege renunciari nō
possit, cum concernit merè fauorem partium, lꝫ multi,
quos allegaui in d. c. diligenti. simpliciter hoc innuāt, p̄-
sertim Bu. ibi post Bar. in l. ius publicū. ff. de pac. in l. de
his, ff. de transac. qm̄ in ꝯ̃rium faciunt, quæ dixi in c. 2. ī
6. fallen. de fi. instru. Et fortius Rota, de elec. j. in nouis,
& Thomas Fasto. dubio Rotæ. 13. Item dubitatur. nam
cle. causam. de elec. dat formā intimationi. partim ibi,
ita demum. & ibi, non aliter. iuncto 7. signo, de quo s̃. Et
tamē si appellatus vult prosequi illam appellationē nō
deuolutam, nec legitimè intimatā, pōt renunciare fauo
ri & nullitati intimationis inductis per istam cle. & est
ibi gl. in verbo, deuoluta, quia est merè in fauorē appel-
lati: nisi respondeas, ꝙ ibi lex vltrà procedit temperādo
illā formā in quantum vult, quòd notitia certa habita
infra mensem de illa appellatione, æquipollet solenni
intimationi. Ergo forma illa est relaxabilis per suū ęqui
pollens, l. permittente. Etsi replicares, ꝙ illa notitia de-
bet interuenire j̃. mensem; ergo elapso mēse forma non
vr̃ admittere uires annullatiuas deuolutionis: Posset re-
sponderi, ꝙ ex quo illa forma est iā facta l. permittente
alterabilis per vnum modū, scilicet notitiæ habitę in-
fra tēpus, vr̃ etiam alterabilis per alium modū omnino
ęquipollentē, imò faciliorē, videlicet per notitiam habi
tam quamuis post mensem, & voluntatem eius, cui prī
cipaliter uolebat fauere forma illa, arg. l. cum pater. §. 15.
de leg. 2. Sed sòla notitia post mensem hoc non opera-
tur, p̄ illum tex. Cogitabis visis benè oībus præallegatis.
Sed quicquid dicatur, videtur, quòd ētsi lex dat formā
etiam cum clausula decreti, possint partes renunciare
duobus ꝯcurrentibus: Primo, ꝙ illa forma sit merè in fa
uorem earum nō mixto fauore alterius: secundo, dum
modò vtriusque partis consensus accedat; secus, si vnius
tantū. Ita firmat Dom. post. Inn. in c. statutū. §. cū vero.
ver. conclude, ſm d. Io. de rescri. in 6. ita procedit, quod
dicit ibi gl. in verbo non committantur. Nā ipsa vult, &
firmius prædicti, ꝙ licèt in fi. illius ca. statutū. sit genera-
lis clausula decreti, tamē possint partes renunciare illi
tex. in §. cum verò. cū sit merè in fauorem partiū. Et hoc
no. q̄a non fui memor referre in d. c. cū accessissent. Est
verū, ꝙ isti non loquunt̄ qn̄ ē data forma: sed ēt tūc idē
est, vt dixi ī prin. huius limitationis. Sed horū decisio no
ta est, dū loquūtur ēt, vbi est clausula decreti: qđ nō legi
alibi. Et multi, quos allegaui in d. c. cum accessissent. te-
nent ꝯ̃rium, maximè Abb. in c. dilecto. de præben. dū di
cit, ꝙ ēt si decretū ponit̄ in materia merè partibus fauē-
te, nō possunt renunciare, per illū tex. Cui tn̄ respōderi
p̄t, ꝙ ētsi materia ꝯcerneret ibi fauorē capituli, tn̄ actus,
quē Papa p̄hibebat, videbat̄ prohiberi ratione inhone-
statis: quia multi per potentiā tentassent, vt canonici
frāgerent numerū, vt ipse dicit. Tn̄ ēt Inno. ibi in fi. ibi,
vel scđo. expresè vult, ꝙ clausula decreti irritātis tollit
consensum partiū, p̄ illū tex. d. c. cui de nō. Et idē Car. ꝯ-
si. 73. Omnes à me. dicens, ꝙ extra casum §. in nullo, nul
li particulæ d. c. statutū. p̄nt partes renunciare p̄p̄ decre-
tum ibi in fi. positum: & idem pleriq; adducti in d. ca. cū
accessissent. & expresè gl. in d. §. cū vero. dū no. fi. illius
c. sed acquiescet stylo curiæ. Non dicas, ꝙ est alia gl. cla-
rior in d. c. statutū. in prin. quia ille respicit prin. c. cuius
prouisio non tāgit merè fauorē partiū, sed honorem se-
dis Apostolicę. Sed gl. in §. cū uero. loquitur in casu me-
rè partes respiciente. Et super istis ꝯ̃rietatibus cogita-
bis; q̄a nō reperio cōponentē eas, & forte in verbis Dom.
in d. §. cū vero. dū dicit hæc uera, vbi est clausula decreti
deficit. & non debet dicere, vbi nō est clausula decreti;
& si sic staret, nō esset opus laborare aliter in hoc pūcto,
& esset salua mens Doc. quam puto procedere, etiamsi
Dom. non esset corruptus, prout puto eum esse. ¶ Am-
plia sexto, etiāsi solennitas, quæ est d̄ forma, sequat̄ actū
ut s̃. in quarto signo, & latè Bal. in l. j. ibi, extra quęritur.
C. qui admit. inferens, ꝙ consensus propinquorū requi-
situs à statuto in ꝯ̃ctu mulieris, non pōt sequi; quia cū
sit de forma, nihil operatur, nisi īteruenitat ī actu. ¶ Suf-
ficit tn̄ quòd īteruenitat antè quàm diuertatur ad actus
extraneos, ut latiùs per eū concludentem, quod nō suf-
ficeret ratificatio. Sequitur Pau. de Ca. in l. si cū dotem.
§. eo aūt tempore. ff. solu. mat. & Alex. in l. j. §. fuit quęsi
tum. prope fi. ff. ad Trebel. & Imo. post But. in c. cū ꝯsue-
tudinis. j̃. ti. proxi. & And. Sic. in c. causam matrimonij.
de off. dele. & Car. in c. fi. de ma. & obe. no. Bar. in simili,
in l. si vni. in fi. ff. de re iud. & Bal. in l. excutorem. de exe-
cu. rei iudi. Et hinc est, quòd in actu nullo non cadit ra-
tificatio. Ioan. And. in regula, ratum, in Mercu. de quo di
cetur in d. c. cum ꝯsuetudinis. ¶ Amplia septimò, etiāsi
alius subrogatur habēti expedire actum cū forma, quia
tacitè cēsetur subrogatus, ēt quo ad illam formam. Bal.
in l. si puella. C. si māci. ita ali. fue. dicens, ꝙ si testator de-
dit formam distributioni piorum legatorum, vt fiat cū
consilio prioris Prædicatorum, & executor decessit, vel
fuit negligens, & eius loco successit episcopus, tenetur il
lum priorem consulere: aliàs non valebit actus. Ad qđ
vide, quæ latè dixi in d. c cùm accessissent. ibi, pro isto di
cto. Et ibi dictis adde Cal. de testa. consi. 14. & quod no.
Bar. consi. mihi 187. Domini priores. in fi. vbi dicit, quòd
8 † iudex ecclesiasticus supplens negligentiā iudicis secu-
laris, debet procedere summariè, si ita debebat procede
re secularis. No. ēt Abb. in rep. c. ecclesia s̃. ti. proxi. Fa-
cit illud generale, ꝙ subrogatum sapit naturā eius, &c.
vt li. pen. ecclesia. lo j. cum si. ¶ Amplia octauò, etiā in
sn̄ia arbitri, quia lata ꝯ̃ formam compromissi, est nulla,
etiamsi partes eam emologauerint: tex. in c. examinata.
de cōfir. uti. de quo exultat Bal. de pa. Cōst. in uerbo, sen
tentię quoque. & latè Maria. ꝯs. mihi 62. Monasteriū san
ctæ

ctæ Iulianæ. Et ideo dicit Lud. cons. 141. Eximie Doctor. quod laudum latum Pisis, nõ seruata forma statuti Florẽtini, est nullum. Et vide eundem cons. 218. præsens casus, An & quando Pisani subijciantur statutis Florẽtinis, maximè in casibus non decisis per statuta Pisana. Et hæc in arbitro: secus, in arbitratore: quia si arbitratur contra formã compromissi, valet arbitramentum. Imo. de iureiu. Quintauallis. 21. differentia. Item intellige hæc, vbi vitium transgressionis formæ nõ dependet à consensu partium: sed vbi contineret merum fauorem earum, approbando sciẽter, tenentur ad obseruantiã laudi. Ab. in d. c. examinata per l. 2. cũ gl. C. cõia vtr. iu. quam apostillaui, de fo. cõpe. significasti. vbi vide.

9 ¶Hoc mõ non esset differentia inter † arbitrũ & arbitratorẽ: nisi fortè, quia arbitrator ẽt parte contradicẽte pt excedere formam in materia per partem remissibili, sed nõ arbiter. de quo dic, vt per Imo. vbi supra. ¶Amplia nono, etiã in statutis, vt probant iura supra alle. & alleganda. Et no. specialiter Bal. in l. 2. C. quando & quando iu. dicens, quod quando statutum requirit trinã citationem, non sufficit vna pro oĩbus, quia forma statuti dẽt seruari ad vnguem a, ex quo recedit à iure cõi, & quia potestas iurat seruare, quod intelligitur secundum formam statuti. Et facit, quod ipse no. in l. receptitia. C. de consti. pec. Et dicit Bal. in l. oẽs populi. ibi, itẽ nota, quod à forma statuti. ff. de iust. & iu. quod si statutum requirit tempus, & tu requires tempus. Et idem, si exigit factum cõsummatum. Et alia exempla ponit. Vnde dicit Bald. in l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. quod si data est forma, vt duæ citationes fiant ante bannum, & iudex in prima citatione misit peremptorium, non valet; quia est omissa forma. Facit gl. in c. j. in verbo, vocatione. & ibi Bal. de mili. vas. qui contu. est. in cle. j. in verbo tertiò. de vi. & ho. cle. cũ cõcor. quas dedi in c. quoniam. §. porrò. vt li. non cõtest. Et dicit Bal. in l. 2. C. de pa. qui fi. dis. quod statutum dẽt seruari ad literam. Et ideo dixit Nellus in tractatu bãnitorum, in tertia parte temporis.

a Ad vnguem. *Adde Alexan. de Imo. plenè in l. 1. de lib. et posth. vbi multa allegat ar. contra pro Barto. in l. nemini. C. de aduoca. diuers. iudic.*

10 q. 9. quod † stante statuto, quod nemo banniatur, nisi præmisso edicto cum termino x. dierum pro quolibet volente reũ defendere, vel adesse causę, & edictum dicat de quolibet volente defendere, & non dicit, vel adesse causæ, non est seruata forma. Alleg. Iaco. But. in l. hi, qui. ff. de postul. & alia, de quib. per eum. ¶Amplia decimò, etiãsi solẽnitas data pro forma esset leuis. Bar. in l. j. ff. de libe. & posthu. dicens, quod si statutum requirit in instrumento nomen, prænomen & cognomen irritans instrumentum aliter factum, non valebit instrumentum continens solùm nomen singulare vnius, in quo errat. Non põt etiam absq; dictis demonstrationibus: quia forma seruari dẽt ad vnguem. Secus, si statutum non procederet irritando: quia tunc non esset de forma, sed de mera demonstratione, secundum eum: cum quo transit ibi Pau. & Imo. addens pro hoc vltimo l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. Sequitur etiam Pet. de Anch. in locis allegatis supra in quinto signo formæ, & Lud. in d. l. hac consultissima. & ibi Phil. & ẽt Alex. per gl. singu. in cle. appellanti. in verbo, aliàs. de appel. de qua fuit dictum supra eo. cùm ordinem. vbi notorietas non excusat in propositione eius, quod est de forma. Respondet ad gl. in d. l. hac. quod expressio illarum qualitatum non est ibi de forma, quia si posset probari, de quo testator senserit, remaneret testamentum validum, ẽt sine demonstrationibus, de quibus ibi per no. in l. si quis pluribus. & in l. si fuerit. ff. de reb. dub. Ad hoc quod scribit Hiero. in quadam epistola, dicens: Non ideo putes aliqua contemnenda esse mandata, quia leuiora sunt, tam. n. maxima illa quæ minima impetrata sunt, & contẽptus cuiuscunq; pręcepti, pręcipientis iniuria est. In quouis proposito, in quouis gradu æquale peccatum est, vel prohibita admittere, vel iussa non facere. ¶Est verum, quod Ange. in d. l. j. & in l. quoties. §. siquis nomen. ff. de hære. institu. cum quo transit ibi Imo. voluit, quod ẽt, vbi statutum non requirit pro forma dictas expressiones, omissione earum vitiat indistinctè: quia non videtur differentia, an lex vel statutũ procedat annullãdo actum, vel non, per l. nõ dubium. C. de leg. Sed ad illam l. respondere potestis ex dictis Bal. in l. statutis. ver. in textu. ibi, adijcimus. C. de de sen. ex breuic. reci. dum dicit, quod si illa l. non apponeret decretum annullationis, valeret sententia, omissa solennitate, de qua ibi, licèt ferri non deberet. Et sic vult, quod aperta expressio decreti annullatiui operetur formam, non aut tacita, de qua in d. l. non dubium. quod et firmat Sali. clariùs in d. l statutis. in 1. no. vbi dicit, quod l. non dubium. dum dicit prohibuisse, sufficiat procedi, quãdo lex prohibet actum fieri; secus, quando lex loquitur non prohibitiuè, sed mandat actum certo modo fieri; quia tũc valet actus, licèt modus ille nõ fuerit seruatus, si lex, vel statutum non processit vltrà annullando. Mouetur, quia l. 2. C. de sen. ex breui. re. prouidet, quod sententia feratur in scriptis, postea lex vel statutum, addit, quod si non fuerit lata in scriptis, non valeat. Vnde si prima prouisio sufficeret ad annullationem actus, esset superflua. d. l. statutis. Et sequitur accuratè Alexan. cons. mihi 508. inspecto processu. aliàs est in 4. volu. 23. ex quib. tollitur obiectio Ange. de Are. d. l. non dubium. ¶Circa quam in proposito vide ẽt omnino, quod no. Bal. & Pau. de Cast. in l. humanũ. C. de legi. vbi dicunt, quod quando in l. aliquid ordinatur, & dicitur, quod aliter non fiat, videtur tacitè dictum, quod si contra fiat non valeat, per d. l. non dubium. Tamen lex maioris est efficaciæ, quando expressè dicitur, quod actus aliter factus, non valeat. Vnde in primo casu ad tollendam legem tacitè irritantem actum non requiritur clausula, Non obstante, d. l. humanum. Sed in secundo casu requiritur expressa clausula, Non obstante, secundum eos. & facit quod dicitur infra in fi. primæ limitationis. Ita in proposito, licèt lex, vel statutum requirens certam solennitatem, habeat tacitam clausulam decreti, per l. non dubiũ. fallit tamen, vbi est solennitas legis, secundum Imo. in l. 2. §. priùs. ff. de vul. & pu. per l. j. ff. de ven. inspi. & no. Bal. in d. l. hac consultissima. ibi, tu dic, quod prima. Sed si clausula decreti annullatiui est expressa, operatur maiorem efficaciam, quia introducit formam omnino seruandam, ẽt in materia leui. Et ista perpetuò no. quæ adde ad ea, quæ dixi de test. cog. super eo. ¶Et secundum prædicta põt intelligi notabile verbum Rotæ, de of. dele. 9. Item collector in nouis, ver. itẽ ponderauit. dum dicitur ibi, quod collector põt ẽt plures subcollectores simul deputare, licèt hoc sit contra regulam cancellariæ, quia illa regula non habet decretum, vel inhibitionem. Et sic sentiunt, quod est dictum supra circa l. non dubium. quia regula mandat aliquid fieri certo modo, & non prohibet expressè, ne aliter fiat. Inducunt gl. in cle. j. in verbo, nullatenus, de seq. pos. & fru. & gl. in cle. j. in verbo, inhibentes. de iure patro. quæ nouiter dilataui in c. ex parte. de consti. Et ad hæc puto reducenda quędam inculcata per Firmanum in verbo, forma, prope fi. ibi, forma non seruata, &c. & in verbo, actus. ad fi. 2. col. Benè facit cõsiliũ Abb. 96. Quidam canonicus regularis. vbi dicit, quod qui non seruauit formam c. licet. de reg. cogitur redire ad monasterium dimissum, ẽtsi nõ recessit leuitate animi. ¶Et si diceretur, Ista reuersio est leuis solennitas, quia poterit iterũ recedere petita licentia quamuis denegata, d. c. licet. Respondetur, satis esse, quod satisfiat formæ iuris, per ca. ad petitionem. de accus. & cle. j. de sup. neg. præla. vbi vide gl. in verbo, reuocari. quasi in medio, ibi, sed satis est, quod satisfiat iuri. Facit c. debitores. de iureiu. Item fortè posset reuersus induci ad remanendum, & ideo sufficit solennitatem posse contingenter esse non leuem, secundum eum. Pro quo vltimo vide omnino Bar. in §. si plures. allegato supra in tertio signo formæ. Adde etiam Bal. in ca. 1. post prin. de præscri. vbi dicit, quod si statutum dicit, quod testamentum non insinuatum intra sex menses, sit nullum, alio statuto cauetur, quod si non est petitum cassari, possit quandocũque insinuari, debent ambo sic intelligi, quod ad hoc vt nõ possit insinuari, requiruntur duo, scilicet quod sit nullum, & quod sit petitum cassari. ¶Et si dicitur, ad quid petitur cassari, si est nullum? Respondeo, vt de facto seruetur forma statuti, arg. optimum in l. quidam cum filium. ff. de verbo. obli. & in l. Mæuius. ff. de cond. & demon. secundum eũ. Facit etiam, quod no. Abb. post Innocen. in ca. veniens. 2. ante ver. venio nunc. ibi, ac etiam per hoc iuri satisfit. de testi. ¶Per hæc redditur dubia decisio Ange. in d. l. hac

hac conſultiſſima.dū dicit, ꝙ ſi ſtatutū requir[...]t pro forma cōſiliū ſapientis,non oportet ipſum hab[...]er[...], vbi caſus eſt clarus in iure. ¶Sic ēt per hæc repu[...]o dubitabile dictum Bal.in l.ſi donationē,C.de nupt.d[...] dicit,ꝙ licèt doctoratus non fecerit ɔuiuiū,ꝙ debet f[...]acere ex forma ſtatuti,tū nihil detrahitur de ſubſtanti[...]a doctoratus.Vnde Ana.in Rub.de magi.non ſine eā ſ[...]mpliciter dicit,Pōdera:quia Bal.præſupponit,ꝙ tene[...]atur ex forma ſtatuti. Et aliud non dicit Ana. ſecutus morē ſuū in loquendo ex ſe timidiſſimè,& raro firm[...] pe[...]de;quod non puto carere prudentia,cum eadē ter[...]nperantia vtatur Ioā. And. in ſuis lecturis aliorū recit[...]atione cōiter ɔtentus. ¶Amplia vn decimo, ētſi forma impleret̄ ꝑ a æqui pollens a. Hoc probant dicta Bal. & aliorū in d.l.j.de lib.& poſth.pro quibus vide Rotam de elec. 5. in antiquis; vbi dicitur, ꝙ cōpromiſſarij habebāt ī forma mandati,vt ſeruarētur uota omniū & ſingulorū & inuenientes maiorē partē ɔcordēt in vnū de capitulo:ipſum elegerunt eo nō ſcrutato,ꝙ nō dicitur ſeruata forma:qa licèt acceptando declaret votū ſuum,gl.fi.de elect. cùm in iure.tū non dicitur formaliter ſeruatus;& licèt Rota videatur inclinare pro illa electione,tū collector,in verſi.ſed illud nō ſequitur,vr̄ reſidere in illo motiuo formæ non ſeruatæ. Similiter dicit Alb.in 1.parte ſtatu. q.111. Adhuc idem Dy.Statutū Veronæ requirit,ꝙ in inſtrumento apponat̄ nomen proprium diei,non ſufficit ponere diem menſis, niſi dicatur die Lunę,vel die Martis.Ita dicit Dy. cōſuluiſſe. ¶Similiter dicit glo.magna,Inn.& Doc.in c.1. de

11 bap.ꝙ †.non ſufficit dicere,Baptizo te b in nomine Trinitatis b. Et latè beatus Tho.in 4.diſt.3.q.1.art.2. dicens,Idē,ſi diceretur in nomine genitoris, & geniti,&procedentis ab vtroq;. Et vnū conſidera:quia in caſu neceſſitatis perſona ēt idiota baptizare pōt, vt per Theologos in 4.diſt.præallegata,& tū ſi neſciret loqui Latinè,ſed diceret vulgariter idem eſſet.De quo, & de multis alijs vide Rich.in d.diſt.q.2 art.3. Vbi inuenies,ꝙ circa baptiſmū poteſt dubitari de mutatione formæ ſex modis,ſubtrahēdo, addendo, interponendo, verbum pro verbo ponendo, verba corrumpēdo, & verba tranſponendo, & de quolibet non eſt abſolutè reſpondendum Tū tenet, quod prędixi. Aliquid ēt in Summa Piſana, in verbo baptimus. lo 1. & per Brixi.in ver. baptiſmum.in 3. col.§.forma, quam ſeruat eccleſia, cū quinque ſequentib. Et ibi ēt per verbū Puto,tenet,ꝙ non ſufficeret dicere,ī nomine genitoris & geniti & flaminis,licèt gl.dicat contrarium ꝑꝑ æquipollētiā.in c.multi.de conſe.diſt.3.Sed eſt firmiter tenendum ɔ̄ eā. quā reprobant ibi Lau.Io.de Pi.& Arch.& Tho.& Sūma Piſana,ubi ſuprà.Adde ēt Bal. in l. inſtitorē.ff.ſi cer.pe. vbi dicit, ꝙ quādo eſt defectus formæ mandati ,longe differt quid ex æquipollentibus fiat , de quo facit magnum fundamentum Maria conſ.mihi 35. Dominus Angelus Maurocenus. ¶Et dixit Bal.in d.l.edita.C.de eden.in rep. Padua. ibi, circa ſextum,ſi ſtatutum dicit, ꝙ uulnus exprimatur in libello,ſufficit dicere,percuſſit eum gladio cū ſanguinis effuſione,nō adiecto,ꝙ fecerit uulnus;quia quod ipſa natura manifeſtū eſt,ſatis vr̄ expreſſum,niſi percuſſio eſſet facta in loco, ex quo ſine vulnere poſſit exire ſanguis,putà in naſo.¶Hoc limitat Mari.in c.2.de lib.obla.niſi ſtatutum exigeret expreſſionem vulneris pro forma ſubſtantiali,per ea.quæ habentur in d.c.1.de baptiſmo.quia tunc indiſtinctè debet exprimi vulnus. Similiter dū dicunt Bal.& Pau.in l.1.C.vt quæ deſunt aduo. & Ang. in l.4.in prin.ff de dam.infe. ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ de cicatrice non poſſit fieri ſnīa,niſi medicis adhibitis,& de ea referentibus , tū ſi notorium eſt cicatricem remanſuram, valebit ſnīa omiſſa relatione.Limitat hoc Alex.in d.l.j. ibi,ex his infert,niſi ſtatutum expreſsè annullaret ſnīam latam,omiſſa dicta relatione ꝑꝑ dicta Bal. ī d.l.1.de lib. & poſth.¶Pro iſtis ēt facit:quia licet iſta æquipolleant, vc3 aliquid eſſe expreſſum per ſe, vel per rationē certā ad aliud.l. ait prætor.§.1. & l.in ſumma.in prin.ff.de re iud.c.prætera.& ibi Dom.in 3.notabili,24 diſ.l.pe. C. de ſent.quæ ſi.cer.quan.cum ſi. tū vbi eſt data forma, non ſufficit eam adimpleri cum relatione ad aliud,ſecundū Ang.in l.vbi aūt.§.q aliud.ff.de ver.obl.dum dicit,ꝙ cū data ſi forma expreſſioni grauaminis in appellatione ab interlocutoria , ſ. ꝙ fiat nominatim , cle. appellanti. de ap.nō ſufficit,ſi fiat per relationē ad acta. Et no.ēt Ang. in l.prætor.in princ.ff.de ope.no. nun. & multi allegati vtrobique per Alex.& oēs in d.cle.appellanti.Ad idē elegans dictū Bal.in c.licet.ver. & hoc ēt facit. de ſup.neg. præla.vbi in effectu vult,ſi ſtatutum punit eū, q eſt ī mora à calendis Maij vſque ad calendas Nouembris,nō hēt locū in eo, q fuit in mora à calendis Auguſti vſque ad calendas Nouēbris,& ēt à ſequentib.cal. Maij vſque ad calendas Auguſti:quia licet iſta mora duorū trimeſtriū ſit de ſex mēſibus,tū non eſt decurſa cū illo mō,quo loquit̄ forma ſtatuti,ſed inchoando à Maio:ſed eſt decurſum tp̄s in gn̄e, qđ perpetuò no. tum, qa eſt peregrinū dictum,tum, qa facit ad multa. Vbi aūt non datur forma,benè ſufficit ſeruare ſtatutū in caſu æquipollenti,vt ꝑ Bal.in d.l.j. C.vt q̄ deſunt. Sic ēt ſufficit contrauenire ſtatuto per æquipollens;putà,cum ſtatutū Florentinum ꝓhibeat, ne qs poſſit facere ſecuritatē đ reb.ſeu mercantijs,q̄ onerantur in nauibus,certè ſi qs facit ſecuritatem ꝓ corpore ipſius nauis,dr̄ contrauenire ſtatuto, cū iſta æquipolleant in effectu.Pau.conſi.347.Viſa quadā ſecuritate. tū ēt,qa ſtatutū eſſet ludibrio, qđ non eſt dicendū,vt ibi ꝑ eū.Pro quo in iſta vltima rōne vide plura,q̄ adducam ī.eo. Rodulphus in j. limi. primæ ɔcluſionis. ¶Sic ēt intellige Bal.in auth.ſi oēs.C. ſi vt ſe ab hære.abſti.dū dicit,ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ à die citationis vſque ad certū terminū iudex dēt ſic facere, modò nō interueniat citatio,ſed p̄ſentia,dicit,ꝙ idē operabit̄ p̄ſentia, qđ citatio cum debita expectatione citati, cū iſta æquipolleant.Facit c.in his.cum ſi.de ver.ſig.¶Nō aperit Bal.ꝙ ſi ſtatutū exprimeret hoc ꝓ forma:tū ex quo ponit tp̄s, fortè ſentit,quòd ſit forma ꝑꝑ dicta ſ.in 8. ſigno. Et ita eū intelligit Alex.in l.fi.poſt prin.C.de procu. colligens ex iſto dicto, & ex alio, quod ſtatim dicetur, quòd ſufficit formā ſtatuti ſeruari per æquipollens. Tū interdum fallit,vt ꝑ Bal.in d.l.j.de lib. & poſth.ſm eū. Qui modus loquendi profectò non adaptat iſta dicta.Et contra prędicta facit dictum Bal.poſt Iaco. Bu.in d.l.fi.dum dicit, ꝙ ſi ſtatutum reqrit pro forma , ꝙ ante bannum debeat quis citari, vt compareat, vel alius pro eo, & iudex citauit,dicendo,vt ipſe compareat,non addito,vel alius pro eo,valet citatio,licet non ſit ſeruata forma:qa per illam l.intelligitur citare,vt veniat per ſe,uel per alium.Vnde nihil operatur,ex quo tacitè includitur. ¶Quæ dicta innuūt, ꝙ forma omitti pōt ꝑꝑ æquipollens , niſi dicas, ꝙ in caſu Bal. in authen.ſi oēs. ſubiecta mā non exigit formam,& in caſu Bal.in d.l.fi.ſatis ſeruetur forma,ex quo non eſt omiſſa. Probatur, quia ſi iſta verba, Compareas per te,important per te,vel per alium.d.l. fi. ergo forma vr̄ adimpleta , quia non eſt omiſſa. Tū cogitabis. Et iſta melius ſtant,q̄ ea,quæ aliàs dixi in ca.2.in j.concluſione, de libel.obla.Pro quibus facit gl. hic, in ver.tranſponentes.in fi. dum dicit,ꝙ ſi aliquid legitimè fiat, tū omiſſio formę vitiat.Eſt etiam alius caſus,in quo ſufficit ſeruare formam per æquipollens , ſ. rōne euitandi ſcandali , de quo j.. in 7. limitatione. ¶Amplia duodecimò & vltimò, etiamſi habens formam limitatam ad præparationem actus vellet ipſum actum nedum præparare, ſed expedire :quia actus non tenebit ꝓpter tranſgreſſionem.

Lud.

a Per ęquipollēs. *Adde do. Soc. in conſi.35.inci.proſequendo ordinem. ver. verùm quia. cū.ver.ſeq.ī 1.parte,ubi hoc idem tenet.*

b Nō ſufficit dicere, Baptizo te ī noīe Trinitatis. *Adde tu, quid ſi dicatur, Ego baptizo te in nomine Chriſti, an ſit baptizatus; & dico,ꝙ non; qa licèt diſpenſatum fuerit,vt Apoſtoli poſſent baptizare in noīe Chriſti, vt dicit glo. in ca. à quodā,de conſec. diſt.4.illud fuit ut nomen Chriſti dilataretur,vt ibi. Tamen gl.in d. capit. à quodam. tenet, ꝙ ſi ſit baptizatus in nomine Chriſti, quòd valet baptiſmus. Sāctus Tho. in 4.ſenten. tenuit contrà. Vide Archi.in d. c.à quodam.*

Lud.ↄſ.330.Circa primũ.ubi per multa infert, ꝙ habẽs
mandatũ ad admittendã poſtulationẽ & faciendã ab-
ſolutionẽ à vĩculo,quo tenebatur aſtrictus aliquis prela
tus,non potuit expedire translationẽ eius ad aliã præla-
turã.Et inter alia adducit Ro. quæ eſt de renun.j. in anti
quis: vbi dr̃,ꝙ habens mendatũ ad recipiẽdã reſignatio
nem fiendã ex cauſa permutationis, non põt ↄferre be-
neficia reſignata ꝑmutare volentibus.¶Et inducit c.Ni
colao.de appel: vbi mandatũ ad iudicẽ impetrandum,
qđ eſt litis præparatoriũ,non operatur,ꝙ poſſit litem p̃-
paratã proſequi.Eadẽ reaſſumpſit Lud.ↄſ.461. in eo qđ
quęritur,probans,ꝙ habens cõmiſſionẽ ad impetrandũ
exactionem frumenti,nõ potuit ipſum emere. Et dicit
Rot.de renũ.11.in antiquis:& latiùs 2.in antiquioribus,
ꝙ executor ad prouidendũ non põt acceptare renũcia-
tionẽ,licèt de bñficio validè renunciato ꝓuidere poſſet.
LIMITA REGVLAM Primo,niſi faciẽs actũ
ↄ̃ formam ſit talis, qui poſſit ei derogare ; quia in dubio
vr̃ derogare.Bal.in l.j.ibi,Solutio,ſi conſilium eſt tale.ff.
de leg.dicens,ꝙ licèt ſtatutũ det pro forma, ꝙ oẽs ꝓpo-
ſitæ debeant fieri ꝑ priorẽ priorũ, & alr̃ non valeant: tñ
ſi congregata adunantia generali populus vult vnũ, ꝙ
prior non audeat proponere,& alius proponat, & popu
lus ſtatuat,valeat ſtatutum:quia ſi conſiliũ eſt tale,ꝙ põt
illi formæ derogare, valet actus:& ſufficit,ꝙ ↄſtet de uo
luntate populi,& non curamus de mõ.Et idẽ no.Bar.in
l.vniuerſis.C.de preci.impe.off.& ĩ l.obſeruare.poſt me-
diũ,C.de decu.lib. 10. Et exclamat Pau.in d.l.uniuerſis.
& Baptiſta in l.oẽs populi.fol.6.ff. de iuſt.& iu. quẽ extẽ
sè retuli in c.qm̃.in prin. ut li. nõ cõteſt. apoſtillando sũ
ptuosè gl.& Bar.in l.uniuerſi,C.de preci. impe. ofte.no.
Cal.de iure pat.cõſ.11.dixi ẽt in cap.j.ante finẽ,de ma.&
obe.¶Ad idẽ,quod no.Bal.in l.Barbarius.ff. de offi.p̃to.
dicens , ꝙlicèt magiſtratus non poſſit ↄ̃ ſtatutũ, in quo
datur ei certa forma; tamen ſi conſiliarij reformant ali-
qd ↄ̃ formã ſtatuti videntur tacitè diſpenſare ſuper ſta-
tuto,Facit qđ no.Bu.& alij in c.j.de his, quæ fi.à ma. par-
te ca. dixi ti. præcedenti, cùm acceſſiſſent. Sed Alex. in
l.j.in prin.ff.ad l. Falci.reprobat Bal.in d.l.j. quia ubi ſta-
tutum primum habet clauſulam derogatoriã ad ſcđm,
non valet ſcđm,non facta mentione de primo,Bar.in l.
oẽs populi.3.q. principali , ibi circa ſecundũ . de iuſti. &
iu.& in extraua.ad reprimendum.in verbo, Nõ obſtãti-
bus.cum ↄcor.Sed iſtud ſtatutum de non proponendo
habet clauſulã derogatoriam. Ergo,&c.¶Probat mino
rẽ ex tex.cum gl.& quod ibi Bar.in l.j.C.de peti.bo.ſub.
lib.x. vbi quãdo ſtatutum diſponit,ꝙ non poſſit fieri ꝓ-
poſitio,videtur etiam deſponere,quòd non valet refor-
matio facta ex illa ꝓpoſitione. Et ideo concludit Alex.
ꝙ dẽt expreſsè diſpenſari ſuper ſtatuto. ¶Conſidera:ꝙ
aliquando prohibitum eſt, ne aliqua materia propona-
tur iñ conſilio:& tunc benè uidetur prohiberi ſtatutum
ex dicta propoſitione.Et ita loquitur d.l.j. Aliquãdo nõ
prohibetur materia proponi,ſed prohibetur perſona,
ne proponat.& tũc ſi proponit alius, & ſequatur ſtatutũ
conditum ab illis qui poſſunt derogare ſtatuto,valet ꝓ-
poſitio & actus;quia videntur diſpenſare. Hanc differen
tiam expreſsè facit Bar.in d.l.j.C.de pet.ibi, ſolutio. hic
loquitur,dũ reſpondet ad l. vniuerſis, C.de preci.impe.
of.quę dicit,ꝙ non curatur,per quem preces oblatæ ſint.
¶Modo in caſu Bal.in d.l.j.de legi. in hoc ſecundo mẽ-
bro,in quo nõ prohibetur materia proponi,ſed prohibẽ
tur perſonæ. Ergo verba Bart. potiùs vident̃ facere pro
Bal. Tñ cogitabis propter authoritatem Alex. quæ ma-
ximè procederet.qñ in ſtatuto eẽt clauſula, Aliter actus
non valeat,propter ↄſiliũ Lu. 402. dũ dicit, nõ valere e-
mancipationem non præmiſſa denunciatione p̃conia,
cũ ſtatutũ Senenſe dicat,ꝙ aliter facta nõ valeat. ¶Li-
12 mita ſcđo , niſi † iudex excedat fines mandati, & exceſ
ſio nõ ſit iniuſta;& illud,in quo excedit,ſit vicinũ man-
dato. Ita ſimpliciter dicit Dom.hic:allegat gl.in c.licèt.
8.q.¶Addo gl.fi.in c.innocẽs.22.q.4. quæ dicit, ꝙ ſi iu-
dex faciat id,qđ non multũ differt à mandato, nõ dicit̃
exceſſiſſe fines mãdati.Idẽ gl.2.ad fi.in c. nullus.62. diſt.
per tex.in l.iam tñ.§.fi.ff.iud.ſol. ibi, quaſi iuxta manda-
tũ.& ſi non mandatum fuerit. ¶Intellige ſanè,dũmo-
do iſtud ſit vicinũ & cõiunctũ mandato;quia tũc ẽt,vbi
eſt certa forma,iſtud nõ dicitur pręter, nec ↄ̃ mandatũ.
Abb.in c. cauſam.ibi, hoc teneas. de re iud. & ibi plura
adduxi ad hoc propoſitum.Sed vbi mandatum nõ cõti
net formã exceſſus circa contigua mandato, non vitia-
retur, licèt non ſit omnino coniunctus . Et profectò ſic
loquuntur dictæ gl.nihil dicentes de forma:& idẽ pro-
bant,quæ deduxi in d.c.cauſam.ver.actus cõtiguus.vbi
omnino vide.¶Hoc mõ intellige gl.in ca.olim.lo 1.in
verbo procurator.de offi.deleg.& qđ ẽt ibi dixi.Facit c.
præterea,de offi.deleg.vbi veniunt in mandato ea, ſine
quib.mandatum expediri nõ poſſet:per q̃ regulã decidũ
tur plura in diuerſis locis, q̃ ibi reduxi vltra Modernos.
¶Limita tertiò,dummodo forma reſcripti cõcernat or
dinẽ facti:ſecus,ſi ordinẽ iuris, ſm quẽ reſcriptum ĩ du-
bio ẽ interpretandum.Cal.hoc ti.cõſ.20.ad fi. Et de ſen.
exc.cõſi.1.ꝑ ca.cauſam.s̃.eo. Vñ ſi aliter non apparet de
mẽte reſcribentis,in dubio reducunt̃ verba ad ſenſum
iuris,vt ibi.& ſentiũt oẽs hic,dũ tractãt de ordine ſeruã-
do.Et vide q̃ dixi s̃.de ordine,& in d.c.cauſam.Vñ dicit
Cald.ꝙ iſta verba,Abſoluat̃ præmiſſa ſatisfactione, nõ
importãt,ꝙ præmitti debeat ſatisfactio: ſed ſufficit cau-
tio,qñ non eſt manifeſta offenſa,per c. ex parte.lo 1. de
verb.ſig.Et gñaliter vult Cal.in dictis ↄſilijs, ordinẽ re-
ſcripti nõ eſſe ĩ dubio ſeruãdũ, ubi ꝑuerteret̃ ordo iuris.
Facit ſexta limitatio ſequẽs.Et hinc eſt, ꝙ quãdo ſubre-
ptio dedit cauſam formæ reſcripti, nõ aũt ↄceſſioni re-
ſcripti , ꝙ omnino princeps ↄceſſiſſet in forma cõi; tũc
iudex põt,imò debet omittere formã reſcripti, & ſequi
formã iuris cõis,tanq̃ delegatus.Tex no.s̃.eo.ſuper lite-
ris,in ver.nõ ſequens formã in literis appoſitã. De quo
tex.poſſet ẽt fieri ſeparatim vna limitatio ad iſtũ tex. Et
ad idẽ facit tex.in c.ſuper eo.de offi.deleg.ꝑ quẽ dicit ibi
Bal.in vltimo notabili,ꝙ forma reſcripti non eſt ſeruã-
da,quãdo ex hoc læderet̃ ius tertij,q non eſt nominatus
in reſcripto.Quod eſt menti tenẽdũ,& no.dignũ,ſm eũ.
¶Limita quartò,dũmodo ordo in exercendo actum
tradat̃ ſimul cum ipſa poteſtate exercendi actũ;ſed man
datarius habebat prius poteſtatẽ ſuper illo actu , deinde
ↄmittitur ſibi cũ certa forma, omiſſio illius formæ nõ
vitiat actũ , ſed ſuſtentatur ex priſtina poteſtate ſimpl̃r
cõpetente.Pe.de Ancha.in d.r̃la, ea quæ. & Imo.hic ꝑꝑ
gl.in cle.1.in verbo,inhibentes.de iure pa. de qua dixi ſa
tis ti.præcedẽti,ex parte.¶Et ↄſidera, qa fortè illa gl. cũ
his,que ibi adduxi.loquitur, quãdo dat̃ iuriſdictio modi
ficata,vel qualificata,qa ſi prius ſimpl̃r cõpetebat, valet
actus ſine illa modificatione,vel qualitate, ſi non eſt ibi
cl̃a decreti . Sed vbi datur ſpecialis forma certa , quam-
uis prius iuriſdictio cõpeteret, tamẽ iura,quæ dicũt actũ
nullum omiſſa forma,vident̃ adhuc militare,ut ſic facia
mus differentiã inter omiſſionẽ qualitatis, vel modi, &
omiſſionem formæ q̃ vr̃ requirere exactam & ſpecificã
obſeruantiã.Aliàs ſequeret̃,ꝙ quoties ordinario cõmit-
teretur aliquid exercendo poteſtatẽ ordinariã , & dare-
tut ſpecialis forma non prius neceſſaria , ꝙ eius omiſſio
non vitiaret; Et iſtud reputarem difficilis perſuaſionis,li
cet multi, quos adduxi in d.c.ex parte formę.ſentiãt illã
glo.procedere ẽt in omiſſione formæ. Conſidera etiam
vtrũ iſta forma uideatur facere ordinariũ delegatũ, iux-
ta no.in c.licet.& c.graue.de offi.ordi.Et ſcias,ꝙ ordina-
rius,cui princeps ſcribit per verba facientia eũ delegatũ,
nõ tenetur ſeruare formam ſtatutorũ loci, cui pręeſt, li-
cèt ſecus , quando excitat̃ eius iuriſdictio ordinaria. Bal.
in d.c.licèt.ad fi.exclamãs de hoc per illũ tex. ¶Limita
quintò, dũmodo forma mandati ſit limitata ad certum
qd;ſecus,ſi eſt data forma, ſed nõ limitata in indiuiduo;
quia tunc, ſi allegatur exceſſus formę, non eſt actus ipſo
iure nullus ꝑꝑ probabile dubium, quod oriri põt, an ex-
ceſſerit,vel non, ex quo forma nõ hẽt certos limites. Ita
colligit̃ ex verbis Io.And. in ca.qđ ad conſultationẽ . de
re iudi.Et ibi refert Abb. poſt alios ibi , venio ad gl. vlti-
mã, qm̃ executor excedendo formã commiſſionis nihil
agit,

agit, & tum ab eo appellatur, si excedit, vt ibi: ergo actus
non est nullus, qđ esset, si excederet præcisè formã. Sed
illud est qñ mandatũ non est limitatũ super certo: putà,
hẽt facere executionẽ bonorum valentiũ centũ, vel bo-
norum q̃ possidebat testator, in qua executione põt ori-
ri dubiũ, an excesserit: iõ appellatur. ¶ Considera: ꝙ licèt
ad hoc notentur illa verba, tñ fortè limitatio est dubia:
quia si reuera demum ꝯstiterit formã esse excessam, de-
clarabitur processus nullus. Nec est absurdũ ꝙ iudex ap-
pellationis dicat actũ esse nullũ, l. Carmelia Pia. ff. de iu-
re pa. Bar. in l. si expressim. ff. de app. Nec appellans vr̃ fa-
teri actũ valere: qa fortè appellat ad euitandũ grauamẽ
esse nullum, l. Carmelia Pia. ĩ q. 13. de re iud. dixi in c. j. de
iud. Et hinc est, ꝙ Host. in d. c. quo ad. & ibi Abb. in d. ca.
dicunt, ꝙ imò excessus executoris semper reddit proces-
sum suũ nullũ, sed ꝙ vtile est appellare, vt euitet̃ graua-
13 men facti. ¶ Limita sextò, † nisi delegatus recedat ab eo,
quod sonant verba formæ, vt audiat rationabilem exce-
ptionẽ partis; quia licèt simpliciter sit expressa certa for-
ma, per quam nihil videatur dici de admittendis exce-
ptionibus, tñ non præsumit̃ mens Papæ tollere exceptio
nes rõnabiles parti competentes. Abb. in c. ex parte. lo 2.
1. no. per illũ tex. de of. dele. ¶ Pro quo facit gl. in c. lator.
in verbo, excusatione. 2. q. 7. volẽs, ꝙ si dr̃, vt aliquid fiat
cessante oĩ mora, vel excusatione, tñ admittit̃ exceptio
iusta, & sentit gl. j. in c. placuit. 21. q. 2. Vr̃ tñ, ꝙ si consta-
ret factum esse notũ Papæ; & mãdaret nullã exceptionẽ
admitti, ꝙ debeat obediri, ſm Archi. post Lau. in d. c. la-
tor. de quo distingue, vt solenniter ibi per Domi. ver. cõ-
clude, si quæritur. & soleo referre in d. c. ex parte. ¶ Limi
ta septimò, nisi pp imminens periculum omittat̃ specifi
ca obseruantia formæ; quia sufficit eã adimplere per æq-
pollens. Lud. latè cons. 433. Quo ad primũ. Vnde si publi
catio acceptationis, q̃ ſm rł̃as cancellariæ debet fieri ab
expectante in loco beneficij, nõ põt ibi fieri pp periculũ,
& si fiat alibi, valet, dũmodò ita possit deuenire ad noti-
tiam ordinarij, sicut si fieret in loco dato pro forma. In-
ducit multa, maximè c. cõstituimus. de of. dele. in 6. cle.
causam. versi. vtrùm. de elec. cle. j. de fo. compe. gl. in cle.
vnica, in verbo, loco. de ꝯces. pręb. omitto ꝯfirmare mul
tipliciter per similia. Dixi aliquid in c. ex parte. 3. col. 11.
ti. pręcedẽti. Vide aliqua per Lud. ĩ l. si verò. §. de viro. x.
fallentia. ff. sol. ma. & q̃ dixi in c. qm̃. in prin. vt li. non cõ
14 test. ¶ Limita octauò & vltimò, nisi † per confessionem
partis recedat̃ à forma, cuius mẽti satisfacit manifestatio
cõfessionis. Phi. de app. dilecto. ibi, ex p̃dictis. dicens, ꝙ ꝓ-
cessus qui aliàs esset totaliter nullus pp defectum formæ
mãdati, efficit̃ validus virtute solius cõ
a fessionis a, per cap. Pisanis. de rest. spo.
¶ Adde Bal. in rub. de iuris. om. iu. vbi
idem tenet ꝑ d. c. Pisanis. qđ dicit non
esse alibi, quia vbi est confessio, ibi non
est necessaria disceptatio fori, quod iu
diciũ vocamus, ſm eum. Et idem Ab.
in d. c. Pisanis. ibi, vltimò singulariter
extollens ad hoc illum tex. & assignat
rationem, quia confessio non exigit ad
sui validitatem telam, seu instantiam
iudicij, vt dicit Inn. frequentissimè al-
legatus, de accu. qualiter. lo 2. Bar. in l.
si cõfessus. ff. de cust. reo. cum plurimis
concor. quas aliàs recitaui in d. c. quali
ter. restringendo Inn. 12. modis, in qui
bus non valet confessio super inepto
iudicio. ¶ Obstat huic limitationi di-
b ctum Bal. b & Sali. in l. vt debitum. in
fi. C. de hære. act. dum dicunt, ꝙ ordo
omissus, & præposteratio vitiant cõfes
sionẽ partis. Allegãt no. per gl. in l. ma-
ritus. ff. de quæstio. & in l. nõ tantùm. ff.
de ap. Vnde pp hoc aliqui limitãt In-
no. vbi s̃. nisi iudicium esset nullum rõne præposteratio-
nis. ¶ Respondent ad c. Pisanis, ꝙ valuit confessio Pisa-
norum, quo ad hoc, vt ep̃s haberet possessionem, affictũ

a Solius confessionis. *Ad quam materiã adde Bal. in l. & si seuerior. C. de infami. et adde Ange. in tract. Malef. ver. confitentur totum.*

b Bald. *Quem etiam vide sing. loquentem in l. 2. §. quòd si actori. in vers. vlteriùs no. hic. C. de iura. calum. & in additio. ad Specu. in ti. de accus. vers. sed quid si statutum. & in addi. ad Spe. in titu. de confes. in vers. quãdo processus.*

& pẽsionem illorum castrorum, non tñ per illã cõfessionem fuit validatus processus iudicum delegatorum, qui erat nullus rõne p̃posterationis; imò Papa pronũciat ibi ꝓcessum nullum. Et sic aliàs trãsiui in d. c. quał̃r. ¶ Nunc aũt nõ capio istã responsionem, qa ꝯfessio nõ potuit ibi sustentare totũ processum, cum ipsa non ꝯcerneret, nisi vnum articulũ. Vnde hactenus operat̃, quatenus respicit partem ꝓcessus. Et ista est rõ, quare reliquus ꝓcessus inualidat̃, sed nõ sequit̃ quin quantũ ad dictum articulũ cõfessio non valeat & operet̃ effectũ suum, quo ad pensionẽ & affictum, & sic in illis est verum dicere ibi esse casũ, ꝙ omissio formæ non vitiat ꝯfessionẽ, nec iudiciũ, quò minùs ꝯfessio nõ dicat̃ iudicialiter facta. Et iõ tutius est sequi, qđ dixit ipsemet Bal. in locis primò allegatis, & ipse ẽt Sal. in l. 2. in fi. C. de cust. reo. volens, non posse opponi de nullitate ꝓcessus qñ reus fuit spontè ꝯfessus crimen. Vnde arguẽdo ꝯ̃ eos à fortiori, vr̃, ꝙ si totalis omissio ordinis non vitiat processum, in quo emanauit confessio ꝯcernens totum negocium, vel non vitiat partem processus, quem respicit ista ꝯfessio, scđm eos, multò minus p̃posteratio, q̃ vr̃ minor macula, q̃ ipsa totalis omissio ordinis, arg. notatorũ per glo. 2. q. j. in summa, & in l. prolatã. C. de sent. ¶ Et intellige ista sanè, qñ nullitas ꝓcessus causat̃ solùm ex defectu formæ non seruatæ, sed si causet̃ ex defectu iurisdictionis, secus. Vnde si processum esset die feriata, vel à iudice incompetente, non diceret̃ confessio iudicialis, vt aduertenter declarat Abb. in c. Pisanis. vlt. no. & facit c. at si clerici. in prin. de iud. ¶ Posset ẽt ad prædicta dari nona limitatio ex eo, quod addidi s̃. ĩ fi. tertię limitationis, & alia quã dixi. ĩ fi. xj. ampliatiõis.

DEMVM Ad ornatum prædictorum adde Bal. in l. cùm quis. ibi, sextò ꝓbatur. C. de iu. & fac. igno. vbi ponit de triplici forma. ¶ Et adde Bald. in l. j. C. qui admit. vbi declarat pulchrè, ꝙ in quibusdam actibus quædam sunt de forma, quędam ante formam, quædam præter formã, quædã sunt q̃ sequuntur formam. Et oĩa ista concurrunt in electione, vt ibi per eum, de mẽte Io. And. de vsur. quanquã. lib. 6. Dicit ẽt Bal. in l. cõparationes. 3. opposi. C. de fi. instru. ꝙ in dubio oĩs forma à lege tradita, dẽt censeri forma substantialis & essentiæ actus. Idem sentit Bald. in l. j. in primis verbis, C. vt in poss. leg. Et dicit Bal. in l. obseruare. §. proficisci. 24. q. ff. de off. procons. ꝙ statutum relaxat formam in aliquo processu. Si tamẽ seruaretur, valet processus, quia nunquam nocet seruare formã, etiam vbi non oportet, vt dixit Inn. in c. nouit. post prin. de iudi. & dixi s̃. in 5. ampliatione huius materiæ. Quando autem præposteratio ordinis dati à iure vitiet actum, vide Bal. & alios in l. pręposteri. C. de test. Bal. pulchrè in l. ambiguitates. C. eo. ti. & in l. si duas. ff. de excu. tu. Bal. & Imo. in l. 2. §. prius. ff. de vul. & pu. ¶ Et inter alia tene menti, ꝙ præposteratio ordinis substantialis reducitur ad ordinem legitimum, & valet actus, quando ex ipsa præposteratione non cessat causa pp quam permittitur dispositio, & requiritur ordo. ¶ Ita probant verba Bar. in l. vt iurisiurandi. in fi. prin. ff. de ope. lib. pp glo. ibi, quã facit singu. ex qua dicit se respondisse, ꝙ si pater donat filio, postea eum emancipat, valet donatio, quia pp contiguitatem temporis res reducitur ad ordinẽ iuris. Secus dic, vbi præposteratio ordinis facit cessare, vel saltem non omnino adesse causam, pp quam actus cum certo ordine permittitur. Ita probat dictum Bal. in l. nõ aliter. in primo commento, ad fi. ff. de adop. in certis lectu. dum dicit, ꝙ si iudex, qui debet interponere decretũ in fi. post causæ cognitionem, interponit illud à principio, ista præposteratio benè vitiat, quia apparet, ꝙ illud fecit sine causæ cognitione. Istas duas doctrinas ex istis dictis colligit do. meus do. Fran. de Are. in c. de testibus. 7. col. de testi. Reliqua de obseruantia & mã formæ dic vt in repertorijs, maximè Alb. Firma. & Brix. Sed p̃dicta no. qa alibi non inuenies ita discussa, & ordinata, & eorũ prolixitas ꝯpenset̃ cũ vtilitate. Et sup̃ his sine vllo rubore adducere possem verba Hieronymi ĩ ꝓęmio Psalmorũ, dũ dicit; Veluti quodã nouali scissũ iã agrũ excercui, & obliquis sulcis renascentes spinas eradicaui. ¶ Cir

ca dicta Abb. super gl. in verbo, restitutis. Considera circa primũ intellectũ, ꝙ illa verba, subtractorũ resignatione, prima facie videñt potiùs ꝓbare scd̃m intellectũ: q̃a non inferunt resignationẽ monialiũ, sed rerũ ablatarũ. Tamẽ voluit fortè Abb. dicere, ꝙ inspicit cõmissio facta iudicibus, ꝙ ipsi eligant administratorem, cui restituañt subtracta hincinde, id est, ab vtraq; parte. Non enim dicit, ꝙ mutuò vna restituat alteri, sed ꝙ restituat illi ministratori. Tñ adhuc diceret, ꝙ per hoc non fit restitutio personarũ. Iõ cogitabis. Subdit hic And. Sic. tenẽdo istũ intellectũ Abb. ꝙ per hoc destruitur, quod dixit hic Ab. in notabilibus, ꝙ ideo ꝯuentus non succedit, q̃a erat dissensio & scandalũ in cõuentu: si enim erant expulsæ moniales, vt dicit Ab. in hoc intellectu: ergo non poterant succedere ſm eũ. Posset dici, ꝙ non erãt expulsæ oẽs, sed aliquæ. Patet ibi, quibusdam ecclesiæ sororibus. Tñ alius intellectus, quẽ ponit Abb. est clarior, cui adde, q̃ dixi ti. ꝑcedẽti, cùm M. ante mãm ꝓtestationis, & iuenies declaratum, quomõ vsus rerũ possit esse apud ꝑsonã ꝓfessã.

15 MONACHVS † Non agit. Hoc pro regulari præsupponunt Doc. hic, latiùs q̃ alibi hoc examinantes post gl. Ordinaui dicta eorum, & aliorum alibi per rĩam cũ octo fallentijs. Est enim regulare, vt dixi, ꝙ non potest agere nomine ꝓprio a, ẽtsi spoliatur cappa, cum illam nõ possideat, sed potiùs detineat noĩe monasterij. Gl. 2. in c. non dicatis. 12. q. 1. quia habetur pro mortuo b, ca. placuit. lo 2. 16. q. j. Ideo ẽt nomine monasterij agere non potest, vt per But. Abb. Imo. & Do. hic. Adde Bal. in l. ꝑses. in vlt. q. C. de transa. vbi dicit, ꝙ abbas põt remittere iniuriam factam monacho: q̃a monasterio quæsita est actio iniuriarũ, nõ sibi, & quia quod fit per abbatẽ & capitulum, vr̃ fieri per dominum. Nec dr̃ hoc pactum ambitiosum, vt habetur respectus magis ad Deum, q̃ ad liberatum. Adde etiam Rot. de resti. spo. 6. in antiquioribus. vbi dr̃, ꝙ religiosus deprædatus cappa, vel breuiario, vel alijs rebus suis, potest nomine suo agere ꝯ deprædantem ad recuperationem rerum, vel æstimationem, arg. l. j. C. si per vim, vel alio modo. & gl. in l. si longius. ff. de iudi. Allegat Spe. de acto. ver. quid si spoliatur cappa. Sed ista decisio remittendo ad Spe. vr̃ intelligenda, vt ipse loquitur, vbi latè firmat post quendã, qui hoc disputauit, ꝙ hoc intelligatur, dũmodò nõ sit abbas, vel syndicus, qui agat nomine monasterij, vt ibi latius. Adde ẽt Cal. de regularibus, cõs. 22. vbi dicit, ꝙ literæ Papæ nunquã præsumuntur in dubio habilitare monachum ad agendum sine licentia abbatis, etiamsi in eis dicat̃ de aliqua venditione fienda vni monacho: quia pro illo ꝯtractu poterit agere sine licentia abbatis, ex quo non apparet, ꝙ de illa solennitate Papa disponat derogando ei, & ideo interpretatur secundum ius, s̃. eo. causam. Dixit ẽt Rot. de resti. spo. vlti. in antiquis, ꝙ monachus non potest cedere bonis sine licẽtia superioris, quia bona ipsius acquiruntur monasterio. authen. ingressi. C. de sacrosan. eccle. Sed secus, si esset subditus, qui posset habere bona propria, putà, clericus: quia cùm posset agere & conueniri sine licentia superioris, vt no. s̃. ca. proxi. potest etiam bonis cedere. Et dixit Rota de pęnis. 1. in antiquis, quòd monachus recipiens mutuum, si non potest soluere, non admittitur ad cessionem bonorum: imò potest priuari præbenda, & videtur loqui in beneficio.

a Noĩe proprio. *Vide tamen Barto. in l. ita demum. C. de procu. per authen. causa, quę. de episco. & cleri. & Cardi. in cle. 3. in oppo. 5. de procura.*

b Pro mortuo. *Adde tex. ĩ l. Deo nobis. C. de epis. et cle. & Bal. in authen. excipitur. C. de bo. li. & Bar. in l. patre. de his, qui sunt sui, uel alie. iu.*

FALLIT Primò dicta regula in causa criminis, de quo monachus accusaret abbatem. Inn. & alij hic, per c. ex parte. de accus. vbi de hoc plenè tractatur: & facit qđ fuit dictum s̃. c. proxi. vers. omittitur. probando, ꝙ non requiritur consensus superioris, quando est suspecta eius voluntas. ¶ Fallit secundò in causa suæ electionis. Inno. & alij hic, per istum tex. in prin. & sequitur Rota de iudi. 7. in nouis, & Archi. in c. cùm pastoris. 2. q. 7. addens, ꝙ habebit expensas à monasterio. Alle. Inn. in d. c. ex parte. Et fortè istud de expensis intelligitur de monasterio, ad qđ est electus. Posset etiam eligi ad aliud monasterium, & monasterium suæ professionis non tenetur ad tales expẽsas, tanquam nihil ei profuturas. Et dicit hic Imo. ꝙ vbi eligitur in prælatum alterius monasterij, non põt agere pro electione sine licentia sui superioris, per c. nullus. & c. si religiosus. de elec. in 6. Et no. ꝙ abbas per electionẽ assumptus, si agit, quia electus, hẽt à monasterio alimenta, non sumptus litis. Belle. decisio. 88. latè. Et monacho agenti pro propria cã ꝯ ꝯuentũ, vel abbatem, non tenet̃ monasteriũ dare expẽsas c, sed supplicet Papæ, Ro. de regula. 6. in antiquis. secus dicens, si agat pro vtilitate monasterij. Et frater de ordine Prædicatorũ postulatus à monachis ĩ abbatẽ, potest petere à monachis expẽsas fiẽdas in ꝓsecutione suæ postulationis. Old. pulchrè ꝯs. 27. Thema tale est. Per cuius rõnes ꝓbatur, qđ proximè dixi de expensis ministrandis à monasterio, ad qđ religiosus eligitur.

16 ¶ Fallit † tertiò, si peteret restitui ad claustrũ, tanquã iniustè eiectus, & ꝯñter, vt præstentur ei alimẽta. Bu. Imo. & Abb. per c. placuit. 16. q. j. Adde Bar. in l. seruos ad custodiam. ff. de ali. & ci. leg. vbi dicit, ꝙ si monacho essent relicta alimẽta, non põt ipse ea petere d, sed ꝯuẽtus, nisi esset religiosus non astrictus conuentui, sed religioni in genere. Et sic illud de alimentis limitat primò ex hoc dicto, dũmodò alimenta petantur, vt debita ipsi monacho à monasterio: secus si aliunde ꝓuenirent. ¶ Limita scd̃ò, Nisi peteret alimẽta in ꝑteritũ subtracta: q̃a nõ audit̃ ꝯ abbatem. Ro. de iu. 9. in nouis, & sequit̃ Imo. & Domi. hic, nã obstaret ei exceptio, Dolo petis qđ restiturus es, cùm nõ possit postea retinere, l. dolo. ff. de do. exc. ¶ Hoc dictum intellige sanè duob. modis. Primò, dũmodò se alimentasset industria sua: secus, si mutuo ꝯtracto debito. Sed Ana. in d. c. ex parte. allegat Bar. in simili. l. libertis quos. §. j. ad fi. ff. de alimen. & ciba. lega. vbi dixit, ꝙ si filius accepit pecuniam mutuo, vt se aleret, competit actio mutuanti e, per l. fi. ff. de in rẽ verso. secus, si sua industria se alimentauerit. Adde Domi. in d. c. cũ pastoris. vbi eodẽ mõ limitat punctualiter dictam decisionẽ Rotæ, vt non procedat, quando monachus fuit alimentatus ab alio, aĩo recuperandi. ¶ Intellige scd̃ò, nisi esset monacho deputata aliqua annua prouisio per ep̃m pro suis necessarijs vltra alimẽta: q̃a ẽt prouisiones ꝑteritas petere põt, vt idem emat libros, & alia necessaria. Abb. latè in ꝯsi. 89. In eccl̃a Catanensi. Et istis adde, ꝙ monachus agens possessorio, vt restituatur ad monasteriũ, hẽt probare de ti. monachali, id est, se esse monachũ illius monasterij, ꝯ quod agit. Cal. de regularib. cõs. 11. ¶ Fallit quartò dicta rĩa, vbi monachus hẽt aliquã administrationem. Ita oẽs hic, ꝑ c. cũ deputati. de iud. cũ ibi notatis. dũmõ sit administratio alicuius obedientiæ: secus, si esset alicuius villæ, vel possessionis, vt ꝑ Inn. s̃. c. proxi. & Ab. hic. ¶ Adde Rot. de iud. 7. in nouis, vbi dr̃, ꝙ moniales, ꝑsertim Canonicæ seculares, pñt agere ꝓ administrationib. eis cõmissis. Sequuñt Bu. & Imo. hic. Et dicit Ro. de resti. spo. in 6. in nouis, ꝙ monacho habenti prioratũ perpetuũ, cõpetit interdictũ ẽt directũ ꝯ suũ prælatũ: secus verò de manuali, vel claustrali, per c. cũ ad monasteriũ. §. tales. de sta. mo. & ꝑ alia, de q̃b. ibi. Idẽ Ro. pleniùs de rest. spo. j. in antiquis, dicens ꝙ monacho habenti prioratum manualem, non competit aliquod remedium restitutionis possessionis contra suum abbatem. allegat Inn. de acc. olim. super verbo restitutus. In vlti. opi. nisi spoliet eũ pendente inquisitione contra

c Expensas. *Adde gl. sing. in l. 1. C. de ordi. cog. & Bar. in l. imperatore, de tu. & ra. dis. & in l. si instituta. §. de inofficio so. ff. de inof. test. & Pe. de Suza. in l. vix ex certis. ff. de iud.*

d Non põt ipse ea petere. *Adde tu Barto. in l. cum hi. §. cum. de transac. vbi dicit, ꝙ si monachus non habet monasterium, potest petere alimenta sibi relicta.*

e Mutuanti. *Facit quod no. habetur per do. Soci. cõsi. suo 286. incip. Visa protestatione. ver. prima ratio. ibi, iam videamus. in 2. parte.*

contra ipsum abbatẽ, quã ipse monachus prosequebatr̃, vt ibi idem pp Inn. Itẽ secus, si spoliare ab extraneo: qa etsi prioratus esset manualis, põt agere possessorio ꝯ illũ: qa vr̃ possidere precario, & ĩ dubio respectu extranei vr̃ habere possessionem: qa in precario in dubio transfert possessio, l. & hẽt. §. eum, q. cũ ibi no. ff. de prec. Adde ẽt Aegi. Belle. ꝯclu. Rot. 256. monachus, & c. vbi ẽt reassumit, qđ est dictum de spoliato ab abbate pendente inquisitione ab eo ꝓmota. Et vide, qđ ibi dr̃ ꝯclusione p̃cedenti, de monacho spoliato prioratu ꝯ mandatum Papę. Et no. ꝙ si canonicus r̃laris haberet ex collatione ordinarij beneficium seculare, si spoliatur tali beneficio, datur ei restĩ. Ro. de rest. spo. 9. in antiquis: & de ꝯces. præbẽ. 33. in eisdem. qa põt præscribere, ergo possidere. Maior ꝓbatur in c. cũm de beneficio. de pręb. in 6. vbi põt pręscribi, ꝙ beneficium seculare efficiatur religiosum. Non intelligas, ꝙ carens titu. præscribat beneficiũ, pp notata in c. j. de reg. iu. in 6. Sed pręscribitur circa statũ beneficij mutãris naturã spatio tp̃is. Et in quãtũ ex his dicũt Doctores, ꝙ si monacho ꝯcessa est administratio alicuius prioratus, censetur ẽt nõie ipsius posse agere absq; licentia superioris: adde Ang. in l. si filius. ff. de dam. infe. in lect. Florẽtina, vbi per illum tex. quem dicit singularem, infert, ꝙ filiusfamiliàs põt stare in iudicio sine ꝯsensu patris in peculio ꝓfectitio, qñ in eo habuit à patre administrationẽ. Facit c. qui generaliter. de procu. in 6. Et quod no. Bal. in l. 3. §. sed vtrũ. ff. de mino. ¶ Adde ẽt istis Cal. de sol. cõs. j.

17 vbi habes, ꝙ si † monachus litigans Romę pp prioratũ, ꝯxit mutuum pro victu suo, successor in prioratu tenetr̃ soluere creditori. Et satis dr̃ versum in vtilitatem ecclesiæ, ex quo est pro necessitatib. ipsius prælati: qa prælatus est in ecclesia & eccl'ia in prælato, 7. q. j. scire. Et ꝙ prælatus ꝯhens pro sua necessitate, dicatur ꝯxisse in vtilitatẽ eccl'æ, alle. Host. in c. j. de sol. & alia, de quib. per eũ. Et adde istis, ꝙ prælatus r̃laris potest petere ẽt ea, quæ obuenerant dignitati ante promotionem suam. Ita latè Ludo. cons. 259. In casu proposito. ¶ Fallit quintò, vbi non hẽt administrationem, sed abbas est absens, ita ꝙ commodè eius licentia haberi non põt, & periculum est in mora. Spe. de actore. Bu. & Ab. hic. Et idem dicunt Car. & Imo. hic, monasterium vacat. Facit pro istis c. vnicum, ne sede vacãte. in 6. & quod circa ipsum posui ti. præce. ex par

18 te. ¶ Fallit sextò, vbi † monachus de licentia abbatis est in studio. Archi. & Io. An. in ca. 2. ne cle. vel mona. in 6. gl. in l. si longiùs. §. j. ff. de iud. & Doc. hic. Adde glo. j. in c. fi. in d. c. cum pastoris. q̃ dicit, ꝙ si monachus est in scholis, põt agere de his, q̃ pertinent ad studiũ. ¶ Limitat ibi Archi. dummõ sit in scholis cum licentia abbatis: aliàs inuitus coger respondere, licèt non possit agere. Et si existens de licentia obligaret libros vel alias res monasterij, non valet obligatio, sicut nec seruus põt obligare res peculiares, ẜm Arch. ibi. De quo cogitabis: quia si põt obligare monasteriũ, vr̃ p osse obligare ẽt bona. ¶ Subdit Archi. ꝙ monasteriũ non tenetur ad mutuũ ꝯctum pp excessiuam expensam studij. Et idem Abb. in c. quanto. de of. ordi. ¶ Neq; põt monachus existens in studio fideiubere pro aliquo. Arch. & Dom. in d. cap. cùm pastoris. & Abb. de fideius. qđ quibusdã. nisi pro proximo in maxima necessitate ꝯstituto, ẜm Bu. & Imo. ibi pp gl. ibi, licèt Car. ꝯ. Potest ẽt facere eleemosynam. Car. ꝯ lo. de Lig. in cle. 2. 19. q de rescri. Adde ẽt Abb. d. ꝯs. 89. In ecclesia Catanensi. vbi latè probat hanc fallentiã. Et idem gl. & Arch. 12. q. 1. non dicatis. Et si est in studio, vel alibi, sine licentia superioris, non põt conueniri in detrimentum monasterij: quare imputet sibi, q secum ꝯxit. Abb. in d. c. quanto. nisi habeat secum rem, de qua ꝯxit, vel sit effectus ditior ex ꝯctu, quia si multùm distat à monasterio, potest conueniri coram ordinario. Ludo. per id qđ dicit Arch. in d. c. cùm pastoris. vt latiùs per Abb. in d. c. quan

19 to. ¶ Amplia prædicta, ẽtsi † obligaret monasterium ad expensam doctoratus, quia illa concernit vtilitatẽ monasterii, attento ꝙ monachus licitè promouetur ad doctoratum, vt sua scientia sit maioris authoritatis, & est vtilitas etiam ecclesię generalis. Io. And. latè de magist. quia nonnullis. & ibi But. & Abb. & Archi. 16. q. 1. monachus. & pulchrè Abb. de præb. de multa. Benè facit decisio Io. An. in r̃la, cùm quid. lib. 6. dum dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ datur alicui licentia, vt possit studere, censetur ẽt licentiatus, vt possit doctorari. Vnde dixit Pet. de Anch. consi. mihi vltimo, Ortum dubium, &c. ꝙ licentia Papæ, vt in certo studio clerici possint audire leges, includit ẽt facultates doctoratus accipiendi. ¶ Amplia etiã, nedũ pro studio Theologiæ, sed etiã iuris Canonici. Abb. consi. pręlegato 89. Imò dicit Cal. de magist. cons. 2. ꝙ si ante monachatum erat quis doctus in iure ciuili, põt de licentia abbatis licitè in eo doctorari, & multùm insistit in ostendendo hoc esse vtile monasterio. Et scias adeò fauorabilem esse cãm studii in religioso, ꝙ valet donatio facta religioso etiã ordinis Minorum de annuo reditu in subsidium sui studii, ẽtsi eã procurasset, & acquiritur sibi solus vsus, vt latissimè ꝯsuluit do. Abb. cõs. mihi 160. Quædã dña donationem fecit. vbi multa ponit, imitatus vald. de Fed. consi. 12. Fratres Prædicatores. ¶ Fallit septimò, qñ monachus ageret pro suo abbate carcerato. Rota de iud. x. in nouis. Si enim agit pro abbate iã electo, vt probatur ẜm eos hic, & ti. proxi. cùm dilectus. & de re iudi. ad probandum. fortiùs pro isto, argumento c. ad petitionem. de accusa. Et sicut pro re malè alienata, ita ꝓ persona. Item, qa hæc actio tendit ad vtilitatem monasterii, imò ad defensam, pro qua quilibet de ecclesia admittitr̃ sine mandato. de testi. cùm olim. & ibi Inn. & per Arch. 31. dist. Nicena. Tutius tñ esset, ẜm Rotã, ꝙ dicto casu haberet monachus licentiã ep̃i. Subdit Rota decis. sequẽti, ꝙ debet habere expensas à monasterio, præmissa aliqua cognitione & examinatione ẜm quãtitatem valoris bonorũ & redituum monasterii. Et ista dicta sequitur But. in c. cùm olim. de test. & ibi Abb. dixi in c. cùm deputati. de iud. Et isto casu non procedit dictũ Dom. in c. ad decimas. de rest. spo. in 6. vbi dicit post Io. And. ꝙ licèt quilibet de ecclesia seculari possit agere pro iurib. ecclesię negligente superiore, vt plenè hr̃ in cap. cùm olim. de testi. non tñ r̃laris, in quo requiritur mãdatum, & licentia abbatis. ¶ Fallit octauò & vlti. in monacho dato in obsidẽ, quia põt agere ꝯtra abbatem, vt eum liberet ab obsidione. Bal. de iureiu. ex rescripto. ad fi. quia inter dominum & seruum põt esse iudicium pro persona, licèt nõ pro rebus. Allegat l. fi. C. de ordi. cog. Idem dicit in filio vendito à patre ob famem, quia patre ad pinguiorem fortunã redacto, potest ꝯ eũ agere, vt eum redimat. Quod signa ad l. 2. C. de pat. qui fil. dis. ¶ Demum vide extrauag. Benedicti 12. perfectè. vbi taxatur quantitas, quam potest recipere monachus sancti Benedicti, vt obligetur monasterium, & eam declarat Imo. in d. ca. quibusdam.

20 SINGVLI De† vniuersitate compelluntur cõtribuere, qñ ipsa non est soluendo. Gl. hic Adde gl. in ver. procõsul. in l. j. §. ꝙ si nemo. ff. qđ cuiusq; vni. no. quã intelligit ibi Bar. dummõ immineat necessitas vniuersitatis. Non aũt posset imponi collecta, vt fieret donum alicui; quia illud appellatur decretum ambitiosum, ꝯ l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. Adde etiam glo. in §. si quis igitr̃ ex hinc. in ver. persoluetur. in Auth. quib. mod. nat. effic. sui. q̃ tenet, ꝙ villa & vicus sibiipsis collectas imponunt atq; distribuunt. Et sequitur eam Ange. ibi, & in d. §. ꝙ si nemo. & idem no. Bar. in l. solent. in fi. de his, quę fi. à plaquẽ ponderat Imo. post Pet. de Anch. ibi per gl. in d. §. ꝙ si nemo. & Bal. in d. §. ꝙ fi. dicit illam gl. esse no. & idem tenere Inn. in c. grauem. de sent. excom. Et dicit Bald. si vniuersitas est ita indigens, ꝙ collecta non sufficit, non potest cogi ad locãdum operas suas. Et idem dicit in debito priuatæ personæ. Alleg. Gui. de Cu. in l. legis Iuliæ. C. q bon. ce. pos. ¶ Postea latè ponit Bald. an ista collecta ponatur per capita, vel per æs & libram? & nunquid de nouo venientes teneantur ad illa debita iam contracta? &, vtrum recedentes possint grauari pro debitis iam cõtractis? &, quid de bonis ingressi monasterium. ¶ Adde etiam Bar. in l. 1. C. de superindi. lib. 10. vbi dicit, ꝙ solus princeps potest collectas imponere pro publica necessitate, & vtilitate: sed pro necessitate ciuitatis, vel prouinciæ,

a Cogitur. *Adde Bar. in l. placet. C. de excusa. mu. ff. quod cuiusq; vni. nom. & Bald. in l. etiam: in ver. modò videndum est de collecta. C. de execu. rei iudi. & per Barto. in cons. suo, punctus quæstionis talis est, quidam nomine. et Alex. consi. 104. 4. parte.*

ciæ, ipsa ciuitas vel prouincia imponit & imponere cogitur a, ꝑ gl. ibi. Et idē no. Bar in l. 1. ibi, hic quæritur primò, qs possit. C. de mu. & in quo loco. li. 10. dicens, ꝙ si imponitur collecta ꝓpter necessitatē ciuitatis, ipsi ciues imponere possunt, vt per gl. in d. l. 1. Aut ob publicā vtilitatē, & solus princeps imponit, vt probat in d. l. 1. de superindi. Putà, si ageret de faciendo munere, vel dono alicui superiori. Si tñ eēt ciuitas libera, possunt ciues sibijpsis imponere collectas, prout volūt, & sibi placet, ſm eū. Et cum istis vide Bar. Imo. & Ale. in §. actor. hic alleg. ꝑ Abb. Ad illud, an per æs & librā. Vide ordinatè Alex. in d. §. actor. Et omitto, quia parū adderē. Solùm adde dictis suis Ana. de simo. dilectus. lo 2. ibi, quintò q̃ritur. vbi sequitur dicta Bar. in d. §. actor. Adde ēt Cal. ꝗ his, q̄ fi. à ꝑla. si cons. c. vbi dicit, ꝙ maior pars vniuersitatis pōt imponere collectā toti vniuersitati, ētsi minor quæ ꝯdicit, habeat soluere maiorē quantitatē, per d. c. fi. de his, q̄ fi. à ma. par. cap. qa præbendæ non sunt æquales, c. fi. de ꝯsue. in 6. & tñ attendit idistinctè maior pars. Adde ēt Mod. in lib. malefi. fol. 62. Et ibi ēt, qñ villa tenet ad pēnā, vel dāni emēdationē, qūo imponatur collecta, an per librā & solidos, vel per capita b. De quo ēt per Alb. in 2. parte statutorum. q. 81. ver. itē quæro: & qūo fieret ista emenda per communitatē.

b Vel per capita. *Adde quòd imponi debet per æs & libram, secundum Bar. in l. ne quid. in prin. in ver. sed quero in vniuersitate. ff. de incen. rui. nau. Ad quod adde Inno. in cap. grauem. de senten. exc. & Bar. & do. Alexan. in d. §. actor. alle. in tex.*

21 DESTRVCTO Monasterio† bona diuidūtur inter monachos. Gl. hic. Et intellige, ꝙ accipiāt partē, vt vniuersi, nō vt singuli, ſm Ioā. And. hic & alios ita intelligentes c. in nullo. alle. in glo. Tamen gl. & Arc. ibi variant. Sed vide elegāter Abb. in ca. recolentes. de statu mona. vbi dicit, ꝙ si collegia sunt talia ꝙ nō pñt habere bona in particulari, vt sunt religiosi, & in illis bona remanēt apud superiorem destructo collegio q disponet de illis, vt de bonis vacātibus, prout aliàs fuit seruatū in dissolutione collegij Tēplariorū. Respōdet ad d. c. in nullo. qđ loquitur, vbi erāt collegia duplicia: quia erant masculi & fœminæ, & ideo dissoluunt, ita ꝙ fiant duo collegia de vno. Nā cum tunc vtrunq; collegium sit remansurū integrum & aptū possidere bona, ideo diuidunt inter vniuersos de collegio: secus autem qñ collegium ex toto solueretur: quia nullus est capax. Quædā verò sunt collegia personarum, q̃ possunt possidere bona in particulari, & dissoluto collegio habebit quisque, quod ꝯtulit, per c. quod à te. de cle. coniu. Et si supersunt alia bona, erūt superioris, vt latiùs per Abb. vbi s. inserentem dicta Bar. in l. fi. ff. de col. il. Quæ etiam sequitur Ang. in l. sicut. §. 1. ff. quod cuiusque vni. no. de quo per Inn. & Butri. de excessi. præla. dilecta. ¶Et adde Bal. in d. §. ꝙ si nemo. in 6. vbi dicit, ꝙ vbi aliqua acquiruntur vniuersitati tantùm, & non singulis, tunc in dissolutione vniuersitatis nō applicant singulis. Quando aūt ecclesia est destructa, an retineat priora priuilegia, non est præsentis speculationis. Videas remissiones datas per Alex. in l. inter stipulantem. §. sacram. in fi.
* de verb. obli. vbi subdit, cōmunem * esse opi. ꝙ ecclesia destructa, ēt nō refecta, retineat priuilegia, nisi sit destructa superioris authoritate sine spe refectionis. Sed si authoritate superioris esset ad alium locum trāslata, retinet priora priuilegia, vt per gl. in reg. iu. priuilegium. li. 6. & Inn. in c. 2. de ope. no. nun. ¶Et eadē ponit Alex. in l. si grege. de leg. 1. Cui addito Bal. in proœ. ff. & in l. non ambigitur. ff. de ll. vbi vr̄ parificare, ꝙ collegium sit destructum authoritate superioris, vel per rerum naturam sine spe reparationis. vide etiā gl. maiorem in c. statutum. de electio. in 6. & Bar. in l. eius, qui. §. si quis instructus, aliàs, Celsus. ff. ad muni. Et dicit Dom. in c. licèt canō. in
22 prin. de elec. in 6. ꝙ† si sit legatū pro alimentandis pauperib. c in certo hospitali, vel pro officio in certa eccl'a, destructo hospitali, vel ecclesia, non debet legatū. Et probat Alex. in vtili proposito ꝯs. 43. De celeberrima expeditione. ꝙ castrū destructū sine spe refectionis nō retinet iura, q̃ antè habebat. Et dicit latè Bal. in c. j. de elec. ꝙ si reintegrat monasterium, non hēt priora iura, q̃ olim habebat, nisi remansissent aliquæ reliquiæ. Ad qđ vltimum vide oīno, q̃ dixi ti. præceden. cùm accessissent. ad fi. in q. an reædificans rē collapsam, dicat de nouo ædificare? Et dicit Bal. in l. hæreditas. in fi. ff. de hære. inst. ꝙ destructo monasterio, eccl'a Romana capiet bona: qa repræsentat Deū vbiq;. Tñ dic, vt s. & hæc adde ad Alexan. in d. §. sacra. in apostil. vbi latiùs colligit, q̃ in lectura. ¶Et adde in terminis Doctorū hic, qđ scribit Dom. in c. j. §. confirmatos. in 5. no. ꝑ illum tex. de reli. do. in 6. vbi dicit ꝙ vbi reprobatur collegiū religiosorū, bona sunt Papæ, vt ibi, vbi in pios vsus iussu Papę conuertunter, vel in terram factam, vel aliter, prout sibi placuerit. Quid aūt si destruitur hospitale? Vide latè Pe. de Peru. de 4. can. episc. ca. 4. ibi quo ad aliā q. qua quærebam. Vbi etiā inuenies multa de prædictis, maximè ꝙ si destruitur collegiū religiosorū, bona applicantur superiori, tāquam vacātia, prout fuit seruatū in destructione dicti collegij Tēplariorum, & sic cōcordat cum Abb. vbi s. ¶Quid † autem,
23 d si vnus recedit d de collegio, vtrum debeant ei bona, q̃ contulerat? Non tangitur hic: ideo loquendo remissiuè vide gl. & oēs in c. qđ à te. de cle. con. gl. c. si qs rapuerit. 27. q. j. gl. fi. in c. si quis incognitus. 17. q. 2. Imo in c. ex transmissa. vbi bonus tex. de renun. Pet. de Anc. in rl'a, accessorium. ibi sextò oppono. de reg. iu. in 6. Ang. ꝯs. mihi 221. Casus talis est, Iac. de Vbertel. Lap. all. 62. Bar. in l. 2. §. fi. ff. de bo. pos. ſcdm tab. Bal. in auth. ingressi. C. de sacros. eccl. & in l. 1. C. ꝗ Lati. li. tol. Cal. de reg. ꝯs. 23. & 27. Pe. de Anch. ꝯs. mihi 226. de primo dubio. Spe. de sta. mo. §. j. vers. 6. & ver. 25. Imo. ī cle. ne ī agro. de sta. mo. Inn. in c. dilecta. ibi, Azo tñ dixit. ꝗ exces. p̄l. Bu. in c. statuimus. de reg. Car. ꝯs. 21. quidā noīe Laurētius. & ꝯsi. 30. Quidā frater And. Bu. cōs. 33. vt s. solēniter ē ꝯsultū, &c. Rotā, de cōsue. j. in antiquioribus. Abb. & Arc. in c. fi. de ꝓba. ¶Vltimò dixit hic Inn. verbum valdè famosum, ꝙ reuocari potest sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, quando victor acquieuit nouæ liti motæ super iustitia illius sententiæ, non opponendo exceptionē rei iudicatæ. & de hoc dicto fit solēnis mentio in diuersis locis, de quibus cùm opportunè scripserim de re iudi. inter monasterium. ad fi. ibi limita octauò. ideo hic omitto. Solum addo Bal. in l. & post edictū. in fi. ff. de iud. Ex cuius verbis potest dari 3. declaratio ad dicta Inno. vltra duas, quas ibi posui.

c Si sit legatum ꝓ alimētandis pauperib. *Adde tu in materia ista Bar. in l. pater. filiū. §. Tusculanus. ff. de lega. 3. & Bal. in l. post mortem. C. de fideicomis.*

d Si vnus recedit. *Adde tu ī materia ista famosa, & quotidiana, ꝙ consideranda sunt tria, aut recedens non fecit professionem, aut fecit professionem, aut sit oblatus. primo casu, si non fecit professionem, quia ibi mortuus est. no. dubium, vtrùm bona debeant redire ad hæredes sanguinis, aut ad monasterium? De quo vide, quæ posui in c. cùm adeò. s. eo. Secundo casu, si fecit professionem, aut tenuit, aut non tenuit: & tunc si nō tenuit, bona quę transiuerunt, redeunt ad personā recedentis; si tenuit, & inde egreditur propter peccatū suū: vt quia collocatur in alio monasterio ad pęnitentiam peragēdā, et tūc bona dātur scđo monasterio, quo ad vsum fructū. Tex. & gl. in c. de lapsis. 16. q. 6. aut recedit capiendo fugam, & tunc ēt bona non recuperat, imò abbas eum vēdicaret cum omnib. bonis per eū acquisitis. Tex. est in c. abbate. 17. q. 2. Si tertio casu ē oblatus, dando se, & sua plenè monasterio, isto casu amplius non reuocat: quia est quasi seruus monasterij, adeò ꝙ gl. dicit in c. vt lex cōtinentiæ. 27. q. 1. in vers. professi. ꝙ talis oblatus non potest inde recedere etiam causa strictioris religionis. quod est valde no. de quo vide ibi Archi. qui transit cum gl. quamuis dubito, quòd in hoc non benedicat illa glo. Considera.*

CAPI-

CAPITVLVM XXIII.

PLerunque. ¶Valet scd͂um rescriptū, licèt nō faciat mētionē de primo, quo vti noluit impetrans. H. D. Et fuit declaratum s̃. eo. si aūt. ¶Circa differentiam quam colligit hic Abb. inter priuilegium, & rescriptum, adde pulchrè Bal. in l. falso. C. de diuer. rescr. Itē dū pulchrè no. hic Abb. ꝙ nō sufficit ī aliqua re allegare impedimentū, nisi probet ꝙ impedimentū fuit cā immediata, quare nō expediuit actū, adde, quæ opportunè scripsi in c. ex transmisso, de præscri. vbi ēt inuenies, quādo impeditus debeat protestari. Et ibi limitaui dicta Abb. hic, nisi ꝯstaret notoriè, ꝙ impedimentū non potuisset remoueri: quia tūc non ē opus probare de diligentia, vel de conatu remouēdo, allegādo ꝯsi. Pau. de Cast. Dic, vt ibi. ¶Et dū Abb. no. ꝙ dicat multū tempus, adde gl. fi. & Doc. in cle. j. de reb. eccl. nō alienand. & ibi Car. ad fi. Ana. post alios in c. fi. in no. ne p̄lati. gl. in c. 2. in versi. modicū. de reb. eccl. nō alienan. ī 6. glo. in l. fi. ff. si ager vec. & in l. si filius. C. de pet. hæred. & in l. cùm de in rē verso. ff. de vsur. Bal. in l. iubemus. in prin. la 2. C. de sacrosf. ec. Ang. Imo. & Lu. in l. si filio. §. fi. ff. sol. ma. & ibi Alex. pulchrè ꝯs. mihi 501. Viso instrumēto locationis. alij ꝯs. 16. in 4. col. latè An. Sic. in repe. rub. de reb. eccl. fol. 5. vers. qñ aūt alienator. Bar. in l. j. §. quod aūt. ff. de superfi. Pe. de Anc. cōs. 52. quædā ex prædictis. Bal. in l. 2. C. de serui. Alex. post Imo. ī l. si de eo. §. j. ff. de acquiren. posses. & qñ simpl͞r dr̄, Post annos, intelligit de biēnio, & l. libertas. §. fi. ff. de manu. test. Et si dr̄, In diebus, intelligitur de biduo. l. inter illū. in fine. ff. de ver. sig. Et si dicitur, Aliquot annis, intelligitur de duobus. Glo. j. in cap. penul. de censi. per regulam, pluralis, lib. 6. cum concor. Et si dicitur, Per tempus, & tempora, intelligitur de triennio. gl. j. in l. vsuræ. C. de vsur. Et si dicitur, Promitto dare in tribus terminis, intelligitur, i. in tribus annis. Tex. gl. & Bar. in l. 3. ff. de annu. leg. Et ex locis præallegatis percipies hanc inuestigationem esse magni ponderis; & etiam seruit ad q. vtrum prohibitus alienare, possit locare ad longū? adde quòd semper recurritur ad gl. in l. codicillis. §. instituto. de le. 2. quā opportunè ornat apostilla Alex. ibi ad Bar. cui adde Lap. alle. 12. & omnino And. Sic. in d. rub. de reb. eccl. Abb. in c. fi. de ec. ædifi. Alex. cons. mihi 68. Visis duobus elegantissimis cōsilijs. vbi s̃. d. gl. institit post Are. in cōsi. inci. Viso puncto prædicto, post And. Sic. in consi. Deum innocent. Aliquid etiam Cald. de iureiu. consi. vlti. iuncta addi. Dom. ibi, pulchrè Alexan. post alios in l. si domus, §. fi. de leg. j. aliquid Are. consi. 111. consideratis diligenter. ¶Sequitur cap. cùm contingat.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de sui natura debet fieri à superiore.*
2 *Fama inducit iustam credulitatem, ideo excusat accusatorem à præsente calumnia.*
3 *Dictum vnius legalis viri, præbet iustam causam credendi, & excusat credentem.*
4 *Credulus licèt quis nimium sit, tamen dolus falsa loquentis præponderat culpę nimis faciliter credentis.*
Quando quis dicatur propriè habere notitiam. Post nume. 4. vers. secunda conclusio.
5 *Notitiam alicuius rei dicitur quis habere, qui cognoscit eius subiectum, & quoscunque effectus proprietatis ipsius.*
6 *Notitia alicuius vbi requiritur, non solùm vt sciat, sed vt aliquid faciat, debet ei intimari, etiamsi aliunde sciat.*
7 *Notitia vndecunque sufficiat, quando habet fieri notitia, per quā non præiudicatur parti, neque arctatur is, cui fit intimatio. Post nu. 6. ver. 6. conclusio, quam conclusionem limita.*
8 *Citatio illegitima ita litigat unà cum notitia subsecuta, sicut citatio legitimè facta, & nu. 9.*
10 *Denuncians debitori debitoris, ne soluat, debet ei legere instrumentum debiti, vel copiam dimittere.*
11 *Excommunicatio delegati quando sit nulla, quam fert contra ordinarium, in 3. casu huius cap. cùm contingat.*

CAPITVLVM XXIIII.

CVM CONTINGAT. ¶Si à delegato aliquid mandatur ordinario, dēt humiliter exequi; sed si delegatus per alias literas post excōicationem mandat contrarium, vel si ante executionem innotuerit ipsi ordinario, inter delegatum qui mandauit, & alium, cōtentionē esse de iurisdictione, faciet sibi exhiberi copiam utrarūq; literarū, non vt de iurisdictione aliter cognoscat, sed vt se informet, an per secundas reuocentur primæ: & si primæ reuocantur, exequatur scd͂m mandatū: si aūt nō reuocantur, vel de hoc dubitet, nō exequatur scd͂m mādatū, donec cōtentio de iurisdictione termine-
1 tur. H. D. ¶Et p̄ istū tex. dum probat, ꝙ † nā mādati est, vt fiat à superiore, infert hic And. Sic. ad dictū Bal. in l. j. C. de ser. fug. dū dicit, cassatā fuisset quādā inquisitionē, in qua dicebat, ꝙ seruus mādauerat domino; q̄ nō ē verisimile. Sed hoc dictum latè impugnat And. quia verbū, Mādo, nō est semp imperatiuū, l. pater. §. mādato. de leg. 2. & melior tex. cū gl. in c. mādatis. 2. q. 5. & facit glo. in l. j. ff. quod iussu. & quod dixi ti. præce. nā cōcupiscentiā. s̃. eo. eā te. Ergo sicut verba libelli debēt impropriari, vt saluentur, vt dicit But. post gl. de reli. dom. in c. constitutus, dixi in ti. de iudi. examinata. ita verba dictæ inquisitionis intelligantur de exhortatione, vel consilio, non de mandato, vt hic latiùs per eū. Sed certè ēt intelligendo hoc modo inquisitio non procederet; quia intentio inquisitionis erat punire mandatū; & ideo exponendo verba aliter q̄ de mandato, non posset sequi illa conclusio: quia contra persuasorem, vel consultorem aliter p̄ceditur, vt dicit Bar. in l. non solùm. §. si mandatum. ibi, veniamus ad persuasorem. ff. de iniur. dixi in ca. 1. de of. deleg. Et attenta conclusione inquisitionis dicta expositio disproportionaret verba ipsius: quod fieri nō pōt: sicut ēt dicit ī libello, ꝙ saluatur p̄ impropriationē verborū, dūmodo illa impropriatio non inducat omnimodā disproportionē ī sensu & in verbis, vt voluit Bart. in l. si mater. §. eadē. ff. de excep. rei iud. Bu. in d. c. examinata, ī 20. col. cū duab. seq. Pet. de Anc. cons. 28. dictis p̄ statutū
2 & c. cū si. In quātū ex glos. 1. colligit pulchrè Abb. ꝙ † fa-
a ma inducit iustā credulitatē a, adeo ꝙ excusat accusatorē à p̄sumpta calūnia vt p̄ Bar. ī l. 2. C. si seruus, vel libert. lib. 10. adde Bal. in l. pignus. in prin. C. de pig. ac. si est fama, ꝙ tutè iri poterat ad molēdinū, & homines loci accesserūt, & incursu hostiū capta sunt animalia & frumentū, excusant à culpa. Ex quo dicto dicit hic And. Sic. se cōsuluisse ad excusationē pastorū, q̄ freti fama salui cōductus hostiū amiserūt armēta aliena exposita pascuis & deprædata. Tn̄ Bal. simpliciter dicit, ꝙ maior pars hominū accedebat: & hic excusat errorem deprędatorū: non dicit aliquid de fama. Adde ēt ꝙ bona fides causat ex iniustis & temerarijs causis, gl. maior ibi, vel iniustis, in l. j. C. vbi cā status. & ibi Bal. Et adde Ang. in d. l. 2. C. si seruus. vbi refert seruatā fuisse Perusij opi. Bar. ibi, ad excusationē accusatoris, quē fama deceperat. Sed intellige dūmodò fama durauerit longo t͞pe. Item dummodo nō fuerit procurata ab accusatore, vt dicit Bar. in l. miles. §. mulier. C. de adul. Et qñ dicatur longū tēpus, ī hoc uide Bar. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstionibus. Itē intellige dictum Bar. nisi tempore accusationis esset fama in contrarium: quia tunc statur vltimæ famæ, & nō primæ. In cōtrarium Bar. in d. l. 2. & pulchrè Bal. in l. qui accusare. prope fi. C. de eden. dicens, ꝙ stante statuto ꝙ contra magnatem sufficiat sola fama, est cautela, ꝙ probet fama in contrarium, & sic prima eliditur. Et dicit Bald. in l. fi. ibi, ex hoc deciditur. ff. de ferijs, & in l. diuus. ibi, quartò est argumentum. ff. de militari test. ꝙ si est probata bona & mala fama, stat bonę fauore rei. Et sequitur

a Credulitatē. *Adde Bald. in addi. ad Spe. in ti. de accus. versi. sed an fama. & dic, vt p̄ do. Alex. de Imo. in suo consi. 96. 4. parte.*

sequitur Pet.de Anch.in rep.c.j.ibi,subijcio similē.q.s̃.ti. proxi. No.Abb.de sponsa. c.cùm in tua.& Bald.in l.si tutor.C.de periculo tutorū.in aliqb.libris.Et dicit Bal.hic, ꝙ vbi tractatur de præiudicio graui,non sufficit scientia ꝑ famā:quia scīa est verorū, & veritas non p̃t esse falsa,ꝑ d.§.mulier. Sed hic agit de paruo præiudicio. Pro hoc, qđ no.Bar.in l.2.§.si dubitet.ff.quēad.test.aper.& in l.sed si de sua.ff.de acq.hær.& ꝑ Cy. in l.si quidē.C.sol.ma.bonus tex.23.q 8.occidit. Et ista oīa latè alleg.hic And.Sic. ¶Addatis Bal.in l.si tutor.C.de periculo tuto. vbi dicit, ꝙ ad probandum, ꝙ ille possidet mala fide, & non præscripserit longo tpe, debes facere articulū, & probare, ꝙ ꝑ tm̃ tps viguit,& adhuc viget fama in loco,ꝙ ista res ꝑtinuit & pertinet ad te agentē. Et ad illud de fama ɔ̃ria, adde Io.An.& oēs plenè in c.cū oporteat. de accusat. & Bal.in l.sacrosan.C.de epis & cle. & latissimè do. Maria. Soci.in repeti.c.qualiter.de accusatio.q.9. arti. 41.& per Pet.de Anch.ɔ̃s.mihi 185.tribus de causis. Et circa dicta Bar.in d.l.2.C.si seruus.qn̄ fama excuset à calumnia,adde Io.And.in Spe.de abolitio. §.fi.vers.sed pone. c.accusauit.Bar.Bal.Ang.in l.athletas.§. calumniator. ff. de infam.Bar.in l.j.§.j.ff. ad Turpil.But. & Imo.in ca.2.de calumn.& ibi Ana.versi.quid aūt si accusator.vbi refert dicta oīum istorum,& ēt dicta Sal.in l.mater.C.de calum. licet de Bar.in d.l.2. nihil dicat: quem ēt sequitur Abbas in c.fi.de iureiurando.¶Quòd aūt fama inducat istā causam credendi,patet ex dictis Bar.in l.Celsus.ibi,& si dicatur,Qualiter.ff.de vsucap.& Bar. & Bal.in l.proprietatis. in fi.C.de proba. cum cōcor.vbi dr̃,qđ si in præscriptione inducit bonā fidē putā: si est fama, ꝙ res fuit antiquorum meorum. Et no.ꝙ ad hoc, vt quis debeat credere se excōicatum,sufficit certificatio ꝑ famam certā, & sic ꝓbatio nō plena. Ita tex.in c.illud. de cle.excom.ꝙ in hoc non hēt parem,s̃m But.ibi. Et si dr̃,talis est in curia excōicatus,debet abstinere ab his,q̃ sunt prohibita excōicato, s̃m eum. Quod benè no.& intellige,dūmodo probetur, nedum ꝙ fama erat,sed ꝙ ipse eā sciebat,vt dicetur ĩ. in limitatione 6. conclu. ¶Et ꝙ ad incurrendā pęnā respectu scientiæ sufficiat scire per famam, vide gl.& Bar.in l.j.in fi.ff.de receptato.& in l.oēs.C.de agri. & cens. lib. 11. & tex.in c.cùm desideres. allegato hic in gl. Et dicit Bal. in l. falsus.ibi,illud est notandum.C.de fur.ꝙ iusta credulitas cum fama habetur loco veræ scientiæ, si consonant ēt veritati.Alle.l.cùm quidam.§.quod dr̃.ff.de acq.hære. Tn̄ ista notitia,quę habetur per solā famam,est iusta causa diminuendi pœnam ɔ̃facienti, vt est tex.reputatus singu.in d.c.illud.in fi.ibi,cum eo misericordiam faciētes. ¶In quantum autem gl.hic probat,ꝙ dictum vnius præstat in proposito iustam causam credendi, etiam si est ꝑsona leuis: ɔ̃rium tenet hic But. Car.& Abb. quia debet esse ꝑsona fide digna,ad hoc vt retardetur executio mandati superioris. ¶Nec obst.iste tex.ibi, nihil omnino, qa s̃m Card.nihil dr̃ scire,qui audiuit ab homine leuis opinionis, cùm tales sæpe dicāt varia,& non vera. Sed Imo. hic tenet ɔ̃rium;quia litera non vr̃ distinguere,à quo audiuerit. Imò vr̃ sufficere informatio à quocunq; habita; maximè,quia in hoc non generatur graue præiudicium, cùm de facili infra breue tēpus possit executor se informare secundum formam huius capituli quid agere debeat, & ideo de facili aperientur fictiones & mendacia. In prima opin. videtur tutior; quia nulla iusta credulitas potest causari ex dicto personæ leuis,vt patebit ex infrà dicendis.¶Generaliter autem quando in aliqua materia dicatur esse inducta iusta credulitas,vel notitia,vel scientia,dari non potest doctrina certa, sed inspici debet materia subiecta, vt videtur posse inferri ex multis hinc inde sparsis, de quibus ordinaui nouiter octo conclusiones, & in prima erunt inclusa ea, quæ in proposito ponit hic An. Sicu. ¶Prima conclusio. Dictum † vnius le-
3 galis viri præbet iustam causam credendi, & excusat credentem. Glo.trita l.Titio fundus.in ver. actiones. prope fi. ff. de condi. & demonstra. per quam dixit Ange. in l. si à bonæ fidei. ff.de rei vendicatio. vbi etiam bonus tex. ꝙ excusauit in syndicatu quendam Potestatem, qui assignauerat nobili totum palatium pro carcere,quia reputabatur homo syncerae fidei: tamen recessit,vnde ille Potestas fuit in magno periculo,s̃m eum, inferētem ad excusationem tutorum deponentium pecunias pupillorū apud campsores,fidentium illis,qa ab illis cōiter recuperantur. Et adde Bar.in l.quidam decedens. vers. fi. de admi.tuto.vbi dicit,ꝙ tutor, cui ostenditur testm̃, vel dr̃ ei per personas,quæ viderunt testm̃, ꝙ est datus tutor,tenetur credere; aliàs non.¶Et dixit Bar. in l. item veniunt. §.petitam.ff.de peti.hęred.ꝙ non refert,à quo fiat denunciatio, vt quis constituatur in mala fide. Et dicit ibi Ange. ꝙ ad constituendum custodem villæ in negligentia, quia non cępit malefactorem, sufficit, à quocunque sciuerit de delicto. Et ista dicta ponit hic And. Sicu. insurgens postea ɔ̃ gl.& Docto.quod imò non sufficit in casu nostro qualiscunque notificatio,per multa,maximè per cle.causam.cum gl.de electio.pp quę non est recedendū à cōi opinione;quia illa procedunt,vbi agitur de subeundo iure oneroso, vel præiudiciali, vt patebit ex ĩ. dicendis, ꝙ non est in proposito, vt rectè dicit Imo. hic. Et in quantum allegat And. Sicu.gl.in d.l.Titio fundus.addatur Bald.in cap.veniens.lo j. ad fi.de testib.vbi per ipsam infert, ꝙ consilium vnius famosi Doctoris excusat iudicem causæ,qui sequitur illud consilium,si consultor fuit electus de partium consensu, nisi contineret expressum errorem.Ita intelligitur Bar.in l.si conuenerit.ff.de re iu-
* dica. Facit,quod no. omnes * Doct.in c.fi.de dolo & contuma. ꝙ tale consilium excusat victam ab expensis,tanquam non temerè ad litigandum motam. De quo dic, vt opportunè per Alexan.in l.properandum.§.sinautem alterutra.C.de iudi.Adde etiam Ange.in l. j.ff. de eo, per
4 quem factum erit. in primo, vbi dicit, quòd † licèt quis sit nimium credulus propter dolum alterius, tamen ille dolus præponderat culpæ,& fatuita-
a ti credentis a, vt ibi in glo. fi. in princi. Et non dicitur nimis credulus, qui credit viro fide digno. Alleg.glo.in d.l.Titio. quam dicit valde no. ¶ Et ponit alios quinque modos excusandi credulitatem, vt non dicatur leuis; putà, si credidit testatori, vel famæ, vel peritis in arte, vel signo dato, vel magistro militum. Et allegat iura, concludens, ꝙ omnis credulitas,licet fatua,excusat quem à pęna doli,per l.plagii.ff.de plagia.& l.igitur.ff.de lib.cau. Remittit ēt ad Inno.de coniu.seruo. proposuit.vbi dicit, ꝙ cuilibet referenti credendum non est. Et plurima signa excusabilia credulitatis, vide omnino per Bal. in l. si super longi.C.de præscri.lon.tempo. Dixit etiam Bald. in l.indicia. C.de rei vendi.ꝙ dictum notabilis viri,putà,dicentis patrem meum,cui successi, emisse talem fundum, inducit iustissimam credulitatem, vt ex ea possit causari titulus putatiuus sufficiens ad pręscribendum illum fundum,iuxta d.l.Celsus,& quod ibi Barto. Et sequitur Alex.in d.l. prima,allegans ad idē Io.And.& alios, de iure pat. cap. cura. & Barto. in l.qui fundum.§.procurator.ff.pro emp.& qđ no. Barto. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori.in fi.8.quęst.ff.de ope.no.nunc. & vide Alexan. in d.l.j. & in d.§. si quis ipsi. vbi post certas remissiones ad materiam excusabilis credulitatis, adde etiam Bal.in l.j. C.de reb.alie. non alie. quòd siquis emit ab aliquo tanquam executor vltimæ voluntatis, cùm non esset, non potest præscribere, nisi probet ex aliquibus coniecturis, se fideliter credidisse illum executorem: putà, quia hoc audiuit dici à pluribus

a Tamē ille dolus prępōderat culpæ & fatuitati credentis. *Et sic vult hic Feli. ꝙ minus credulus excusetur: in qua materia ipse procedit in obscuro & non aperit veritatem istius difficultatis: quare tu pro vera intelligentia istius dubij dic sic, imputandum est ei, qui minus credulus est. Facit lex, miles. §. pen. ff. de adul. & in authen. hodie. C. eo. & in c. relatum. qui fil. sint leg. & in l. nimia credulitate. C. de act. & obli. gl. in c. quàm magnum. & ibi Archid. 23. q. 4. & gl. in ca. innocens. 24. q. 4. & in c. si quis. 50. dist. et in ca inquisitioni. de sent. excō. Limita istam regulam nō procedere in præiudicium nunciantis. Vide Bar. in l. j. ff. de eo, per quē factū erit. in versi. oppo tertiò. et hoc modo*

mō intelligas hic Feli. qui loquitur confusè. Limita ſecūdò, niſi quis crediderit homini fide digno. Gl. eſt ſingu. in l. Titio fundus. de cond. & de mon. & ibi Bar. et in l. de pupillo. §. ſi quis. ff. de no. ope. nun. & in l. nō. §. morte. eo. ti. Et ꝑ illā gl. dixit Bal. ī l. iudici. C. de rei ven. ꝙ dictum nobilis viri inducit credulitatem, etiā in materia præſcriptionis. Item dixit Bar. in l. Celſus. ff. de vſu. do. Ant. in c. ſi diligenti, de p̄ſcri. do. Ab. in cōſ. 103. qđ inci. in q. Fortius dixit Gemi. in c. de capitulis. 10. diſt. qđ gl. et d. Doctorū ī materia iſta habēt locū ēt ī nūcio ſolito mitti ad tales cās, quia excuſatur q ei. credit, l. argentū. ff. cōmod. qđ tamē limita ſing. ꝓcedere in ſpeciebus: ſecus in quantitatibus. Ideo ſi ſum debitor tuus in 10. ducatis; & tuo nomine venit famulus ſolitus ad hoc mitti, repetens iſta 10. ego bona fide ei numero; ſi famulus fugit, non ſum liberatus. Ita no. Bar. in l. ſi procuratori falſo. in 3. q. ff. de cōdictio. ob cauſam. Paul. de Caſt. in l. argentū. ff. commo. Ang. in l. ſi finita. §. ſi iā. ff. de dam. infec. Limita, quando eſſet conuentum inter partes, quòd afferenti tale ſignum, talis res daretur; tertius venit cum ſigno, qui audiuit, nunquid liberetur, ſi ei crederet. Vide per Ange. & Ro. in d. l. j. de eo per quem factum erit. Limita tertiò, quādo quis crederet publicæ famæ. Tex. eſt in l. cùm quid. ff. de acqu. hæred.

honeſtis. Et ſequiť ibi Sali. Facit ēt bonus tex. in l. ſi verò non remunerandi. §. ſi qs mandauerit. ibi, benè credis. ff. man. & quod no. Lap. alleg. 126. quidā in carceribus publicis. vbi dicit, ꝙ dictū perſonę fidę dignæ, vel fama excuſat credentē, & latè excuſat religioſū à pęna, cle. j. de priui. quia credidit fide digno dicenti, habitā licentiā à ſacerdote, & miniſtrauit ſacramenta laborāti in extremis, maximè cùm iſta credulitas n̄ eſſet temeraria. Facit, qđ no. Car. in d. cle. j. qō. 39. & Cal. de ſen. excō. conſi. 4. Et ꝙ ꝑꝑ magnā integritatę vitę alicuius, recedatur plerunque à regulis iuris, collegi aliàs plurimas đcíſio. in c. ſuper his. ad fi. de accuſ. vltra q̄dam poſita per And. Sic. in pluribus locis, maximè de offi. deleg. inſinuāte. ¶ Limita dupliciter gl. in d. l. Titio. & ſimilia. Primò, niſi qs ſit obligatus ad non faciendū certū qd in p̄iudiciū alterius ſine eius licentia; qa non dēt cōtrauenire ꝓmiſſis, ēt ſi hō fide dignus diceret ſibi, illū eē ꝯtentū. Pau. ꝯſ. 363. Viſo s̄. ſcripto pūcto. Alle. l. 2. §. j. ff. de eo, ꝑ quē factū erit. & l. ſi qs inficiatus. & qđ ibi no. ff. depoſiti. & l. nomē. C. q̄ res pign. obl. poſ. ibi, nōdū certior à te de obligatione tua factus, & alia, de quibus per eum dicentē, ꝙ excuſareť, ſi crederet inſtr̄o, quāuis vere eſſet falſum. Et ꝑ hoc facit dictum Spe. de citatione. §. ſequitur, parū poſt prin. ibi, ſed primū verius, dū dicit, ꝙ non tenetur qs credere aduerſario ſuo dicenti, ꝙ đ mandato iudicis veniat ad iudiciū, neque appellāti dicēti, ſe ꝯ eum appellaſſe, niſi inſtr̄m appellationis oſtendat, qa talia ſępe ſimulantur, l. j. ff. de eo, ꝑ quē factū erit. Facit gl. in ver. certiores. in c. ſi beneficia de pręb. in 6. dicens, ꝙ vbi quis dēt eſſe certus, nō dēt credere cuilibet referenti, nec dēt dicere ſe dubitare, vbi certus eē dēt, & ibi Domi. poſt Io. And. alle. plura ꝑ illam gl. Dixit ēt Abb. in c. cùm olim. 3. no. per illum tex. de do. & contu. ꝙ aſſertio magni viri, ēt iurata, facit pręſumptionē, non tamē probationem etiam ſemiplenam, de quo de teſtib. cū à nobis, & de ſent. excō. ſicut. & ibi Abb. propter gl. ibi. ¶ Limita ſecundò, niſi eſſemus in materia, in qua venit culpa ēt leuis, quia nimia credulitas non excuſat a. Fulg. & Alex. in l. Polla. C. de his, qbus vt in d. dicentes, ꝙ tutor ꝑꝑ conſilium cōiunctorum pupilli benè excuſatur à dolo, vt ibi per gl. in ver. pupillo. ibi, ſuadētę matre, vel agnatis. Sed per hoc non eſt fatendum, ꝙ excuſetur ab omni culpa qn teneatur actionę tutelę, cū nimia credulitas aſſimilatur culpæ, l. j. §. j. ff. de eo, per quē factū erit. Et in actione tutelæ venit culpa etiam leuis, l. quicquid. C. arbit. tu. Et ita intelligūt verba Bal. & Sali. ibi, qui ꝑꝑ dictū glo. īnſtruunt tutores, vt ſemper faciant cū conſilio coniunctorū pupilli, quia excuſabūtur à dolo. Et ſequuntur ibi ſimpliciter Pau. & Phi. Et per illam gl. dixit ēt Bal. in c. j. in prin. qui feu. da. poſ. ꝙ illud, quòd fit cū cōſilio ſapientis, p̄ſumiť fieri bona fide & ſine calumnia.

Et illā gl. allegat ēt Bal. in rub. C. de pęna iud. qui malè iud. & Salic. in l. fi. C. eo. ti. ad q. de poteſtate, qn̄ excuſetur ꝑꝑ aſſeſſoris dictū, de quo per Alex. in l. 2. ff. quod quiſque iuris. Et dixit gl. fi. ī c. ſi quis præpoſtera. 50. diſt. quod excuſať ēt, qui ſtatim non credit bono viro, imò, ſcđm eā nimia credulitas inducit culpā, vt in iuribus in ea alle. quā intellige ſcđm prædicta. ¶ Secunda concluſio. Dicitur quis habere notitiā certā & indubitatā, qn̄ fuit præſens actui, vel homines fide digni affirmauerunt ei pro certo ſic eſſe. Gl. in c. cupientes. in prī. ī ver. notitiæ, de ele. in 6. quā extollit ibi Domi. in §. j. allegans aliā in cle. cām. in uerbo, notitia. de ele. Et hoc facit ad multa, ſcđm eū. Sed caue, quia gl. in d. cle. cām. in verbo, certa. dixit, quod vbi requiriť notitia plena & certa, non ſuffiicit aliqualis ēt per famā. Et ibi no. eā Imo. quòd vbi exigitur certa & plena notitia, intelligitur ꝑ probationē plenā. Illud. n. eſt plenū, cui nihil deficit. Et facit, ſ̄m eū, & poſt Guil. ibi in c. nihil. 7. q. j. qđ no. in cap. j. de ele. in 6. & in cle. conſtitutionem. ad fi. de ele. Et fortè idē eſt dicendū vbi reqritur notitia certa & indubitata, licèt aliter dicat Dom. in d. §. j. & vide Car. in d. cle. cām. ver. intimatio. ī 4. q. vbi ſequitur illā gl. declarās, quot modis
5 ſumiť notitia, & vn̄ dicatur. ¶ Tertia concluſio. ille † dr̄ ꝓpriè hr̄e notitiā alicuius materiæ, q cognoſcit ei⁹ ſubiectū & quoſcunque effectus, & proprietates ipſius. Bu. ī c. nā cōcupiſcentiā. ibi, no. quod propriè. ſuprà. titu. proxi. dicens, hoc notādū ꝯ teſtes, quia ſi deponunt, quid eſt fama, debent cognoſcere proprietates & effectus famæ b: & ſequiť ibi Imo. & Dom. inferens, quod ſi teſtis producitur ad probandum notoriū, & interrogat⁹ quid ſit notoriū, neſcit reddere cām, nō diceretur ſcire notoriū đ quo ēt, ſcđm eū, ponit Io. And. in c. j. đ off. dele. in 6. faciunt no. per Imo. & Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. hoc quoque ꝯ gl. & Lu. ibi. ff. de verb. obli. ꝙ teſtis q neſcit diffinire poſſeſſionē, non probat, qn̄ ſimpliciter dixit quem poſſediſſe: ſecus, ſi aſſignauit cām dicti ſui: ut qa dixit, ꝙ Titius colligit fructus, etc. qa licèt dicat ſe neſcire, quid ſit poſſeſſio c. intelligitur ſ. aliter quàm dixerit, ſcđm eos: & fortè idē eſt in propoſito, ſ. qn̄ redderet cām ſcientiæ ſuper fama, vel notorio. Dixit etiā Bal. in c. 1. §. vaſallus. in princ. ſi de feu. fuerit controuerſia, ꝙ ille dicitur ſcire, q certitudinaliter ſcit, per l. manifeſtiſſimi. §. ſinaūt neſcius. C. de fur. Et dubitans aliquando dr̄ ſcire per vehementē ſuſpicionē conſonantē ſubſtantiæ veritatis, per no. ī l. cum quidā. §. quod dicitur. ff. de acquiren. hæredi. quę vehemens opi. naſcitur ex indiciis immediatis, vt no. in l. dolum. C.
6 de dolo, ſecundum eū. ¶ Quarta concluſio. Vbi † requiritur notitia alicuius non ſolum vt ſciat, ſed, vt aliquid faciat, vel non faciat, debet fieri talis intimatio, etiam ſi aliunde ſciat. Bar. ſolenniter in l. denunciaſſe. in prin. ff. de adul. quam legi ſub l. qui vxori. §. quid ergo. Et iō emptor debet denunciare venditori, ꝙ veniat ad eū defendendū. Et ſola ſcientia venditoris de lite mota non inducit denunciationē, de qua loquitur. l. j. C. de peri. & com. rei venditę, ibi, ſi ei denūciatū eſt, vt cauſę agendæ. Adde ēt, imò non ſufficit ꝙ emptor ſolùm denunciet venditori litem eſſe motam, ſed oportet, ꝙ eum requirat, vt vadat ad defendendū. Bar. in l. non ſolùm. §. morte. ff. de oper. no. nunc. Et de iſtis duobus dictis ſatis poſuit ti. præced. cū M. in 3. parte proteſtationis, concluſi. 4. & pulchrè conſuluit Alexand. conſi. mihi 508. Inſpecto proceſſu cauſæ, vertentis inter do. Iacob. & in d. §. morte. Et de hoc aliquid ēt infrà, in 1. limitatione 6. cōcluſionis. Et iſtis adde Bal. de pace, in fi. vbi dicit, quod

quando

a Non excuſat. *An inimici credulitas excuſetur. ui de Paul. de Caſt. in d. cōſi. 294. alleg. ſup. in tex.*

b Famæ. *Vide do. Alex. de Imo. in conſi. 98. 4. parte, & in l. de ætate. ff. de mino. & adde. Bal. in l. j. ſi cer. pet. & ibi Alexand.*

c Sit poſſeſſio. *Adde do. Alex. cōſi. 45. 2. parte, & in conſi. 98. 4. parte. & in l. 1. ſi cer. pet. et do. Soc. plenè & no. in cōſil. 253. incip. in cauſa. do. Io. verſ. ſecundò reſpōdeo ibi, ex quo. in 2 parte.*

quando monitio est de substantia, sola scientia non suffi
cit, & addit ibi in addi. ad hoc glo. in d. cle. cām. in fi. in 5.
casu, vbi nō solum dēt intimare, sed requirere. ¶ Quinta
cōclusio. Contractus, q ꝯsensu celebrari p̄t, censetur vali
dus, si vni ex ꝯ̃hentib. absenti notificatur voluntas alte-
rius ꝯ̃hentis, non per nuncium, vel epistolā, sed per quē-
cunq; aliū modū. Lud. latè ꝯs. 295. Donatio patris. & in
l. stipulatio ista. §. si stipuler. de verb. obli. per l. nec ambi-
gi. C. de dona. & l. in sponsa. la 3. ff. de spon. & per p̄la alia.
Fatetur cōem opi. esse in ꝯ̃rium, sed eam saluat vno ca-
su, vꝫ qñ ipse ꝯ̃hens destinasset certas lr̄as, vel certū nū-
cium, manifestando voluntatem suā, qa si aliunde alius
sciret, non sufficit, quia vr̄ ꝯ̃hens voluisse, ꝙ non prius di
catur ꝯ̃ctus esse perfectus, q̃ qñ notificatio peruenerit no
mine suo per illos modos. Casum dicit esse no. in l. q ha-
benti. ff. de acqui. posses. & in c. super eo. de app. & facit,
quod dixi in simili, s̄. eo. sciscitatus. ad fin. ¶ Sexta cōclu
sio. Qñ habet fieri notitia, p quā non præiudicatur parti,
neq; arctatur is, cui fit intimatio, sufficit notitia vndecū
que, per prędicta, & ĩ. dicenda. Sed si ex reductione actus
ad notitiā alicuius ille obligatur ad aliquid præiudicia-
le, tunc notitia dr̄ fieri cum solēnitate, de qua in cle. cau-
sam. de elec. vꝫ porrecta scriptura authentica, vel perle
cto illius tenore & copia, si petita fuerit inde facta, & si
absens est ipse, fiat procuratori, vel ad domum, vel ad ec
clesiam cathedralem, vt ibi latiùs. Ita dicit Car. ibi in fi.
per illum tex. idem quinque. Et hoc in se hēt magnā æq-
tatem, scd̄m eum, vt fiat intimatio taliter: aliàs posset fie
ri verbo, & minus perfectè, qđ multum p̄iudicaret parti
non plenè informatæ. Vnde infert singulariter, ꝙ dicta
intimatio fiēda venditori, dēt de rigore iuris fieri sub hac
forma. Et hoc dicit perpetuò no. qa ille tex. cōiter igno-
ratur, & raro benè intelligitur, scd̄m eum dicentē se sem
per dubitasse, & ꝙ de hoc recorderis. Benè facit dictum
Bar. in l. si quis inficiatus. ff. depos. vbi dicit per illum tex.
ꝙ si tu protestaris mihi tanquam procurator, vel tanquā
hæres, vt ego soluā tibi; debes mihi ostendere per instr̄m,
ꝙ tu sis procurator, vel hæres; aliàs non constituor in mo
ra. Et ideo dicit gl. & Bal. in l. si quis fundum. C. de rei vē.
ꝙ denunciatio facta à dn̄o, ne quis emat, benè constituit
emptorem in mala fide: quia in re dubia debuit abstine-
re à ꝯ̃ctu, per tex. ibi. Tñ quo ad inducendam morā, non
tenetur ei credere, per d. l. si quis inficiatus. per quā dixit
Pet. de Anch. ꝯs. mihi 361. Pro declaratione trium quæsi
torum. ꝙ si intimatio non est facta sub scriptura authen
tica, aut non lectus tenor, nō dr̄ inducta notitia, seu scīa.
& alleg. etiam d. cle. causam. ¶ Limita primò istā cōclu-
7 sionem, nisi † in casu cle. causam. & similiter aliquis esset
certus per notitiam plenam & certam. & in casu illius
clemen. habeatur notitia intra mensem. Ita tex. ibi in fi.
cum gl. in ver. plena & certa. quæ ponit signa ad cogno-
scendum talem notitiam, & idem in cle. j. in ver. ignorā-
ti. de app. & sequitur Phi. in c. fi. de app. Et Thomas Fasto.
dubio 13. item dubitabatur sub eo proponēte, &c. ¶ Ob-
stat doctrina Barto. in d. l. denunciasse. attento, ꝙ in casu
cle. cām. agitur de p̄iudicio. & tamen sufficit plena noti
tia aliunde aliter, q̃ per viam intimationis. Posset dici, ꝙ
multi tenent ꝯ̃ Bar. quos adduxi in d. c. cùm M. quib. ad-
de Ro. de rescri. 32. ibi, in notorio verò. in nouis. Tñ non
mutando cōem opi. quæ est pro Bar. vt ibi dixi, licèt tūc
non cogitauerim de d. cle. responderi potest, ꝙ in denun
ciatione, quæ fit venditori, nedum non sufficit notifica-
tio, sed requiritur interpellatio, vel requisitio, vt veniat
ad aliquid faciēdum, & istum effectum requisitionis nō
p̄ōt operari notitia, quāuis certa, aliter habita, per d. l. j. C.
de peri. & com. rei vendit. Non sic est in casu d. cle. cām.
vbi fit notitia solùm, vt sciat appellatum esse. Et ita pun
ctualiter declarat ibi Abb. Cogita ergo, vtrum esset bo-
na cautela, ponere in ꝯ̃ctu emptionis, ꝙ venditor tenea
tur defendere in casu litis mouendæ absq; alia requisitio
ne, vel intimatione, dummodò legitimè sciuerit motā
8 esse litem. ¶ Et † pro ista prima limitatione, adde Ludo.
ꝯsi. 410. vbi dixit, ꝙ ita ligat citatio illegitima vnà cum
notitia subsecuta, sicut citatio legitimè emanans. Et di-
cit esse casum no. in d. cle. causam. in fi.
Similiter dixit Rot. de do. & ꝯtu. xj. in
nouis, ꝙ si citatio non fuit debite execu
ta, tñ citatus misit procuratorē ad cām
illam prosequendā, p̄sumitur sciuisse,
& habuisse notitiā certā citationis, per
d. cle. causam. cum gl. & ideo p̄t ꝯ̃ eum
procedi, ēt ad excōicationem. Et licet
Inn. in c. fi. de eo qui mittitur in pos. di
cat nunquam esse excōicandū aliquē,
nisi fuerit personaliter monitus, vel ap
prehēsus, vel se in fraudē absentauerit,
tñ dicta notitia citationis ꝯstituit ipsū
contumacem verū, ꝯ̃ quem p̄ōt ad ex-
cōicationem procedi, s̄m Rotā. Et pro
istis benefacit conclusio seq. Dixit etiā
Rot. de dolo & ꝯtu. 21. ĩ antiquis, ꝙ vbi
agitur de priuatione beneficij, non suf-
ficiunt præsumptiones, seu coniecturæ,
ꝙ citatio peruenit ad citatū, sed dēt cō
stare legitime, ꝙ p̄uenerit ad eius scien
tiam: secus, si ageretur de deuolutione
causæ ad curiam, quia tunc bene suffi-
cerent dictæ præsumptiones & conie-
cturæ, qđ est ad prædicta notabile ver-
9 bum. ¶ Limita † secundò conclusionē
istā, dūmodò materia sit talis importā
tiæ, qualis est ista. de qua ĩ cle. cām. vel
maioris. aliàs. n. sufficit intimatio, licet
nō iuxta formā illam, s̄m Car. in cle. 1.
de renun. pp gl. ibi volentē, ꝙ in casu il
lo non sit opus intimatione adeò solē-
ni. Et plene no. Pau. de Cast. in cōsi. 55.
in fi loquens in casu d. cle. j. in qua suffi
cit, ꝙ ꝯstet procuratorem sciuisse reuo
a cationem a, qūocunq; sciuerit. Et idem
de reuocatione procuratoris scribit ge
neraliter Imo. in c. mandata. per illum
tex. de procu. Vnde dixit Spe. de instru.
edi. §. ostensum. vers. sed quid si post. ꝙ
licet aduersarius debeat citari ad vidē-
dū exemplari instr̄m, vt per Doc. in ca.
fi. de fi. instru. tñ si aliter fit, vt qa forte ē
præsens, non requirit̄ alia notificatio.
Facit gl. 2. in c. veniēs. de fil. presb. & gl.
in c. q̃ sit. de exce. præla. & gl. 2. in c. ec-
ce. 24. q. 3. & gl. fi. in c. si qs laicus. 11. q. 3.
q̄ concordant cū gl. hic. An aūt intima
tio possit fieri procuratori generali, &
quid si appellatus non vult audire inti-
mationē, ista latiùs ponūt Car. & Imo.
in d. cle. cām. quos sequitur Phi. in c. fi.
de ap. Et ad illud de proc. vide omnino
Alex. post alios, in l. de pupillo. §. q p̄cu
ratorio. ff. de ope. no. nun. cui adde Ro.
de ap. 3. in antiquis. ¶ Septima conclu-
sio. Quicquid dr̄ in d. cle. causam. de no
tificatione appellationis, procedit ĩ no
tificatione mādati procuratoris appel
lantis, quia cū sine mandato appellari
nō possit, vr̄ mādatū esse pars ipsius ap-
pellationis. Tho. Fastoli dubio Ro. 35.
tertiò dubitat̄ p d. Aegi. &c. ¶ Limita,
nisi ille, qui intimat, sit ipsemet princi-
paliter, cuius noīe dr̄ appellatū, quia vr̄
appellationē notā habere. Aeg. Belle. deci. Ro. 58. ĩtima-
tio ap. & c. dicēs idē, quādo tenor mādati procuratorij es
set insertus in instr̄o appellationis per eūdem notarium,
qui procurationis & appellationis instr̄a recipit. Tñ si fit
intimatio ab alio qui non appellauit, non tenetur inti-
mans ostendere aliqđ mandatum procuratori. Imò suf-
ficit, quomodocunq; deueniat appellatio in notitiā ap-
pellati. Ro. de ap. 16. in nouis. Tho. dubio præallega. late
Aegi. decis. 58 quamuis Archi. dubitauerit de hoc in c. si

a Reuocationē.
Adde etiam Pau. de Cast. consi. 331. & Accur. simul in consi. Factum tale est, P. de Ponte. Adde tu, an reuocatio procuratoris sit notificanda ipsi procuratori, siue sit ad lites, siue ad negocia constitutus? de quo vide in l. si mandauero. & in l. si fundi. ff. de acquirē. pos. per glo. in c. 2. de procu. in 6. & per gl. in cle. 1. de renun. & plenè per Cy. in l. eius. ff. si cer. pet. Bal. in l. mandata. C. man. per Iac. de Bel. in l. 1. ff. quod iussu. Adde Bal. et Pau. de Cast. in d. l. eius. ff. si cer. pet. Bar. & alij. in l. 1. C. de satisdat. et in l. qui hominem. §. si Titium. ff. de so. & in l. non solùm. §. morte. ff. de ope. no. nun. per Bal. in l. si procuratorem. de procu. & in l. pacta. C. de pact. & in ti. de pace Constan. in ver. imitatur. No. Doctor. Canonistæ in c. ex parte decani. de rescrip. & in c. fi. de procu. in 6. & ibi Io. And. Adde an ista regula habeat locum in maleficijs: putà, si quis cōmisit alicui, vt aliquem interficeret, postea reuocauit mandatum de maleficio committendo, an sit necesse, ꝙ notificetur mandatario reuocatio mandati? Vide Fel. in c. ex parte decani. ĩ. e. in ver. scđa regula. An istud habeat locū in matrimonio. ibi vide Felinū in loco præallegato.

quis præpostera. 50. dist. sed Dom. ibi latè sequit̃ Ro. ga d. cle. causam. benè exigit ex parte appellati, ꝙ fiat intimatio sibi, vel procuratori; sed de intimãte, ꝙ debeat habere mandatũ, nihil dixit. Idẽ sentit gl. ibi in ver. plenã. dũ loquitur de amico proprio appellantis. Itẽ ostendendo ipsi appellato instrumentum publicũ appellationis, satis dicitur induci plena notitia, absq; eo ꝙ intimãs habeat mandatũ. ¶ Nõ ob. ratio Arch. ꝙ non est credẽdũ cuilibet referenti: qa verũ est nisi sit psona digna, & quæ pbet id qđ refert: secus, si non ostenderet appellationẽ ĩ forma publica. Et ita procedat ẽt dictũ Arch. post Spec. in c. quàm magnũ. 24. q. 4. dũ dicit, ꝙ non teneret̃ quis credere parti dicẽti se appellasse, nisi de appellatione faciat authẽticã fidẽ. Et cũ dicta dec. 17. concor. Imo. in d. cle. causam. licèt aliter dicat ibi Car. q. 11. propter gl. ibi in ver. specialiter. quẽ ẽt reprehendit Phi. in d. ca. fi. licèt pdicta nõ adducat. Et dicit Rot. de app. 26. ĩ nouis, ꝙ nõ sufficit tradere copiã appellationis, nisi illa copia sit authentica; sed benè sufficit ostendere authẽticã absq; traditione, nisi appellatus eã petat. Et per istã conclusionẽ & præcedentẽ poteris apostillare d. cle. causam. quia prędicta omnia quotidiana sunt. ¶ Octaua & vltima cõclu-
10 sio. Qñ † aliquis denũciat debitori debitoris, ne soluat, practica est, ꝙ legat ei instrumentũ debiti, vel copiã dimittat. Bar. in l. nõ solũ. § morte. ibi, & ideo practica. ff. de ope. no. nun. per d. cle. causam. & l. nomẽ debitoris. ibi certior. C. q̃ res pig. ob. pos. & pulchrè Al. cõs. mihi 236. Visis processibus circa lites. &c. allegando ẽt Bar. in d. l. si quis inficiatus. & in l. quod te. ff. si cer. pet. & in l. qui in alterius. ff. de reg. iu. & in l. grege. §. j. ad fi. ff. de pig. & in l. hæres cũ debuerat. ff. ad Treb. & in l. j. in prin. in 11. q. de ope. no. nun. nisi protestatio, vel intimatio fiat authoritate iudicis: qa debet qs parere, licèt nõ sit in forma auth. vt per Bar. in d. §. morte. 2. q. & in l. fin. ff. de le. cõmiss. per illũ tex. & Petr. de Anch. in cle. j. de exce. quod multũ no. Alex. in d. §. morte. ibi, illud p cæteris. No. & hoc, ꝙ psumitur pro iudice, de renũ. in præsentia. cum si. Demũ ad materiã adde But. in cap. j. de postu. pl. ibi, no. bñ. vbi dicit benè no. ex tex. & gl. ibi, ꝙ ad concludendum quẽ sciuisse excõicationẽ, vel aliã sententiã, & nõ est necesse, ꝙ sibi intimet̃, iuxta d. cle. causam. sed sufficit ad cõcludendũ sẽtentiã, per q̃ reddat̃ culpabilis, ꝙ publicè ꝑposita fuit sententia in partib. illis, in qbus ẽ psona, cuius sciẽtia reqrit̃, vel ꝙ in aliquo loco publico sit destinata, vel đ eius ꝓbatione sit fama. ¶ Tñ caue, ſm eũ: qa nõ sufficit famã fuisse, sed oportet probare, ꝙ fuerit cognita illi, de cuius scientia agitur; qđ no. qa quotidie contingit, ſm eũ. Et est notabile verbũ ad intellectũ c. illud. de cle. excõ. mi. & ad d. suprà de fama. Et circa excusationẽ & reprehẽsionẽ credulitatis dixit Seneca in prouerb. vtrũque vitiũ eẽ, oĩb. credere, & nulli: & dr̃ Ecclesiastici 18. ca. Qui citò credit, leuis est corde. Et Iac. in j. Canonic. 4. Nolite oĩ spiritui credere. & Arist. in 2. Rethoricæ, iuuenes, inquit, facilè credũt, eo ꝙ ĩ multis nõdũ decepti sũt. Et Cassiodorus in 3. Epistolarũ, Illi credere debetis quẽ vestris vtilitatibus arridere cognoscitis. Itẽ dũ tãgit̃ per
11 Inn. & alios hic, qñ † sit nulla excõicatio, q̃ fert delegatus hic ꝯ ordinariũ dr̃, ꝙ est nulla, quãdo ordinarius probabiliter dubitans supersedet: adde, ꝙ videret̃ valida, p c. j. xj. q. 3. vbi ẽt iniusta tenet. Sed dic, ꝙ delegat⁹ excedit limites excõmunicando nõ turbantẽ, per ca. j. de offi. dele. Ergo excommunicatio nulla, tanquã lata in illo excessu ab incõpetenti, c. per tuas de sen. exc. ¶ Signa ẽt limitationẽ ad l. Arrianus. ff. de act. & obl. vt hic p glos. Abb. & Imo. vt non habeat locũ, qñ iurisdictio no ẽ fundata. Itẽ signa gl. ĩ ver. præcipimus. dum vult, ꝙ qui non potest de causa iudicialiter cognoscere, potest tamẽ terminũ assignare. ex quo limitatur tex. in c. induciæ. §. spatiũ. 3. q. 3. vt illud, qđ dicitur de causæ cognitione necessaria in dilationibus habeat locum in dilationibus ꝓbatorijs, putà, pro testibus, &c. secus in expectatorijs, secũdũ Dom. hic post Inn. ¶ Vltimò, dũ tangit, quare nõ tenet hic excõmunicatio primorũ iudicũ? vide quę satis dixi suprà eo. cæterum. ver. secundũ corollarium. vbi ꝑpter quoddã dictum Rich. de Mediauilla tenui solutionem But. hic quod isti sciebant de reuocatione.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrum quando potest fieri in beneficialibus.*
2 *Confessio extraiudicialis in criminalibus non præiudicat. Et hoc ponitur pro regula, quæ regula fallit multis modis.*
3 *Confessio extraiudicialis facta præsente parte, valet. Iũgitur. n. 4.*
5 *Confessio extraiudicialis facit semiplenam probationem.*
6 *Confessio in criminalibus facta extra iudicium corã magna quantitate personarum, valet: quia transit in notorium.*
7 *Confessio extraiudicialis, quę transit in specificum nomen delicti, tenet.*
8 *Item idem in confessione, quæ fit ad exonerationem conscientię.*
9 *Probatio de non iure aduersarij, non prodest agenti in beneficialibus, nisi probet de iure suo. nu. 10. Hanc regulam limita quinque modis, vt hoc eodem nu. 10.*
11 *Renuncians liti, licèt non possit amplius agere, tamen non videtur fateri, aduersarium ius habere.*

CAPITVLVM XXV.

OLim. ¶ Quando in rescripto plura narrantur, q̃ diuersos effectus operantur, non sufficit alterum probare ad vtrunque effectum consequẽdũ. H. D. ¶ Per istum tex. dixit hic Abb. in
1 primo intellectu, ꝙ si † in beneficialib. reus est ꝯtumax, & nõ põt ꝓcedi ad vlteriora, putà qa actor indiget pręsentia rei, põt fieri seqstrũ. Nec mirũ, qa in istis deficit remediũ missionis ĩ possessionẽ, c. vnico. de eo, qui mittitur. li. 6. & iõ istud subrogatur illi, sicut ẽt in profanis, vbi si omittitur missio timore scãdali, subrogatur seqstrũ, vt per Io. And. in regula, locupletari. Et cũ istis dictis Abb. trãsit hic And. Sic. dicẽs, ꝙ rõne magnæ cõtumacię, qualis vr̃ fuisse ista de qua hic, recedi potuit à regulis iuris, aggrauãdo ipsam multipliciter, sicut fit ĩ pluribus casibus adductis p Lu. ĩ l. si verò. §. de viro. 47. fal. sol. mat. extensis hic per And. Sic. tacito Lu. adde Arc. 11. q. j. quia res. sup gl. mag. ibi, si aũt. vbi reprobãs gl. hic dicit, ꝙ licita fuit hic sequestratio, qa cessante remedio missionis recurrimus ad remediũ sibi simile, vel vicinum. Et ꝙ hic licita fuerit seqstratio, dicit apparere, quia Papa hic approbat illã, cùm mãdet in casu, quo iste probet ecclesiã sibi assignari cũ fructibus sequestratis. Subdit ẽt Arch. ꝙ si duo contendunt se habere ius in bñficio, & nemo possidet, tunc lite pen. iudex faciet sequestrum de fructibus. Et sequitur Io. An. in d. regula, locupletari. ibi, scđo mõ. & Abb. in c. 2. ibi, ex his etiã dico. de sequ. posses. & fru. firmans p istũ tex. nõ solùm posse sequestrari fructus, sed ẽt corpus beneficij, qa cessat rõ vitiosi ingressus, de qua in d. ca. vnico. Datur. n. sequestro possessio bñficij à iudice, cuius authoritate legitime administrat, vt est tex. valde no. in cle. j. cũ gl. in ver. bñficiũ, de seq. pos. Et hoc suadet æquitas, cũ possibile sit, ꝙ præsens nõ põt in sui aduersarij absentia docere de iure suo, & sic tollitur illud si obijceretur sibi, quare non proceditur ad diffinitiuam. Sed contra prædicta est decisio Io. Mo. & Arch. in d. c. vnico. & sequitur ibi Dom. ibi non facta mentione ꝓdictorum, simpl'r firmat, ꝙ loco missionis ibi prohibitæ non possit fieri seqstrũ, qa sequeretur ꝙ absens puniret̃ dupliciter. Primò ĩ eo, qa data eius ꝯtumacia ꝓcedi põt ad diffinitiuam, ca. qm̃. §. si verò. ut li. nõ ꝯtes. Scđò, ꝙ fieret istud sequestrũ. Et istam opinionem sequitur etiam Dom. hic, quando reus est absens contumaciter. Sed postea subdit, quod si reus est absens non contumaciter, putà quia ante ĩchoatum iudicium absentauit se ex causa legitima, tunc licet facere sequestrum, vt ex hoc veniat responsurus, & sic fiat id quod fieri põt, quoniam iudicium non potest vltimari per solam citationẽ factam ad domum contra legitimè absentem, vt per Inno. & alios in cap. fi. de eo qui mit. in possess. nec põt fieri missio per naturam subiectę materiæ, & sic isto casu cessat ratio Ioan. Mon. & Archidia. quia non punitur, nisi vna pœna, ex quo non potest

poteſt procedi ↄ̃ cum in principali,cùm nō ſit abſens cōtumaciter,d.§.ſi verò. Et ita reſidet hic Domi.latioribus verbis. ¶Conſidera bene,dū vult Dom. ꝙ ſi ↄ̃ abſentem contumaciter procedi pōt,non fiat ſequeſtrū,ne duplici pęna puniatur. Præterea iſtud eſt ↄ̃ mentem prædictorū, maximè dū Abb. exigit hoc ſequeſtrū, vbi abſq; præſentia rei non pōt præſens docere de iure ſuo, & ſic vult, ꝙ ēt, vbi proceditur in negocio principali in contumacē, habeat locū ſequeſtrū. Et iſtud magis placet, ꝗ̃ ſi eſſet, ꝙ de iure præſentis non poſſet conſtare, niſi data præſentia alterius partis. Nec videretur tunc duplex pęna, cùm ꝑꝑ ſequeſtrū non inferatur propriè pęna, vel amiſſio iuris, ſed dilatio cōmodi. Item,ꝗa qualitas contumaciæ impeditiua integræ cognitionis, pōt ēt duplici remedio confundi,d.c.qm̄ frequenter.in fi. Si tn̄ poſſet conſtare de iure præſentis abſq; præſentia rei,tunc procedat opi. Doct. in d.ca.vnico. Qn̄ aūt iſtud ſit, collige ex his quæ dixi de re iu.cū olim.facit gl.in l.2.in ver.abſens.C.de ↄ̃rio iudicio tutelæ.de qua dixi de re iud.cū Bertoldus. Dixit ēt Io. And.in d.rl̃a,locupletari.ibi,ſecundo mō. Quòd ſi aliqs beneficiatus, non vult ſeruire beneficio, ſuperior ſic hēt curare illud beneficium, ꝙ eius officium non negligat, & tunc quamuis beneficiatus appellet, poterūt fructus ſequeſtrari,ſaltē quo ad hoc, vt beneficiū officietur, iuxta c.peruenit.de app.& idem Archi.in d.c. ꝗa res. Vnde dixit Rot.de ſup.neg.præla.2.in antiquioribus, ꝙ capitulū non pōt authoritate propria ſe intromittere de fructib. alicuius beneficiati ī eccleſia maiori,ſi eſt abſens,nec habeat procuratores: ſed cum licentia ep̄i benè pōt prouidere ſuper fructibus. Alle.Io.And.vbi ſ̃. Fit ēt ſequeſtrū de beneficio in caſu cle.1.de ſeq.poſſ.qn̄ in Romana curia eſt lata vna ſententia ſuꝑ beneficio in petitorio, vel poſſeſſorio, ↄ̃ poſſeſſorem qui triennio poſſedit. Dum dicit Abb.non licuiſſe iſti falſare lr̃as,etiamſi fuiſſent iniuſtæ,facit ad dictum Bal.in rub.C.de fi.inſtru.ibi, incidenter ēt quæro.dum dicit,ꝙ ↄ̃ petentē à me ex falſo inſtr̃o, non debeo vti falſo inſtr̃o,ſic limitans gl.in c.cupientes. in prin.in ver.malignantium.de elec.in 6.de qua dicetur aliàs. Quòd aūt ex iſta prouocatione poſſit alleuiari pęna,vt hic ꝑ Abb.adde ꝗ̃ dixi poſt eū in c.dilectæ.de exer. ponendo, ꝙ delinquens prouocatus punitur mitiùs, declarando Spe. de quo ꝑ Abb.hic,& ibi. ¶Circa ſex ſolutiones de quib.ꝑ Abb.hic, quo ad iſtam confeſſionē, addit And.Sicu.vltimam non eſſe bonā per iſtum tex. ibi, tertio ſui abſentiam per lr̃as excuſante. per quod apparet,ꝙ fuerunt dati cum cl̃a, ꝙ ſi non oēs, & tertius ſe excuſauit,iuxta c.ſciſcitatus,ſ̃. eo.quæ impugnatio non diſplicet: ꝗa licèt videatur diuinare, tn̄ ex quo præſumitur pro iudice,credendū eſt accuſationē ritè factā. Dedit Pe. de An.hic aliam ſolutionem,ꝙ cōfeſſio criminis fuit facta hic coram iudice, qui ſuper crimine confeſſato non erat competens,ideo non parit plenū præiudiciū cōfitenti,vt ꝑ Bar.in l.ſi confeſſus. ff.de cuſto. reo. Et iſti iudices non erant dati ſuper crimine criminaliter,ſed ſuꝑ cā ciuili beneficiali. Quā ſolutionē impugnat ēt hic And. Sicu.quia non quæritur hic de pęna,ſed quare Papa nō fuit cōtentus relatione iudicū affirmātiū confeſſionē. ¶Sed omiſſa diſputatione harū ſolutionū placet quarta,d̄ qua hic per Abb.ꝙ iſta confeſſio fuit extraiudicialis. Et ideo ſumpta occaſione ex dictis Abb.& aliorum hic ordinaui iſtum punctū,an & qn̄ ↄfeſſio extraiudicialis de crimine noceat, ad cuius clarū intellectū no.rl̃am cum nouē fal. quas nō reperi ꝑ aliquē reductas,vt poteris ꝑ experientiā
2 perpendere. ¶Eſt igitur rl̃a,ꝙ † confeſſio extraiudicialis in criminalibus non præiudicat. Et ita expreſsè ſentit gl. 2.& ibi oēs Scribentes in c. de hoc.de ſimonia. ſicut nec in ciuilibus,vt ꝑ gl.de fi.inſtru.ſi cautio. Et iſtā rl̃am præſupponunt alij ĩ.allegandi. ¶Fallit primò,quoad effectū ponendi ↄfeſſum ad torturā. Ro.de conf.j.in nouis,Abb. in c.ſi quis de gradu.de pur.ca. Ang.in l.j.de confeſ.in l.j. ff.de ↄfeſ.Bal.in d.l.vnica, C.de ↄfeſ. But.in c.tua.de coha.cle.Hoſt.& Abb.in c.ꝗ̃ ſit.de exceſ. præl.Abb.in d.ca. de hoc.Bal.in l.clarum.C.de auth.præſtā.Bar.in l.qm̄. ff. de infa.in l.capite quinto.ff.de adul.But.& Ab. in c.dixit Rot.de ſup. neg.præla.l.1 2. cōis opi.ſm Imo. ibi. ¶Excipe tres caſus. Primus, vbi agitur de crimine ciuiliter. Ab.hic ibi,hic aūt iſte per iſtum tex. ¶Scd̄s,niſi confeſſus reuocet poſtea confeſſionē in iudicio.Bal.in d.l.vnica, C.de conf. Vnde facit cautū torquendū, ꝙ reuocet ↄfeſſionem ſuā, & impediet torturā,nec hēt probare errorē,ꝗa nō tenuit quoad aliquod pręiudicium iudicij,ſed ſolùm ad iudicium facti. ¶Tertius caſus eſt, niſi confitens ſit clericus: ꝗa requiritur infamia, vt poſſit torqueri ꝑꝑ famoſum & ſingulare dictū Abb. antiqui in c.grauis.de depoſi. & Io.An.in c. cum in contemplatione.de reg.iu.& ſequitur Ana.in c. j. de clerico ꝑcuſſore. Tn̄ de hoc aliter dicit Abb.in d.ca grauis.quem ſequor. ¶Fallit ſcd̄ò,niſi quis acceptet ↄfeſſionem nomine fiſci. Ita dixit quidam per id,ꝙ no. Bal.in l.1. in fi.C.qn̄ li.ab emp.diſce. & But.& Imo. in d.c.ſi cautio.in 5.fal.dū dictum,eſt,ꝙ confeſſio in ciuili abſente parte nocet, quando aliquis acceptat eam pro abſente. Cōtrarium in terminis tenet Bu. in c.per inquiſitionem,de elec. ibi ideo ſi fit coram duobus dicens, ꝙ ſi fit corā aliqua publica perſona, poterit ad vtilitatem fiſci recipere confeſſionem: ꝗa illa habet effectum plenæ probationis, etiam vbi de crimine agitur ciuiliter. Si autem fit coram priuata,& paucis ꝑſonis, nō poteſt habere hunc effectum: quia non eſt ibi præſens publica perſona, quæ poſſit talem confeſſionem recipere ad vtilitatem fiſci. Licèt enim quilibet poſſit proſequi publicum ius agēdo,non tamen per hoc habet poteſtatē recipiendi probationes. Facit tex. in l. arbiter intra certum. ff. de arbitr. Imò etiam in ciuilibus non eſt firma opinio Bal. in l. j. quia contrarium tenet Abb.in c. fi.de confeſ. & ipſe Bal.in l.2. in fi.C.vt in poſ.leg. per c. quanquam. de vſu.in 6. Dixit tamen Bal. in conſi. incip. In Chriſti, &c. in primis videndum eſt, an confeſſio facta abſente parte,&c.quòd confeſſio facta præſente fideiuſſore, ſatis dicitur facta præſente parte, cùm per fideiuſſorem poſſit acquiri exceptio doli. l. idem in duobus. §. fi. ff. de pac. Idem dic, ſi fit confeſſio præſente negociorum geſtore, ſecundum Franc. Tig. in concluſio. Titius confeſſus fuit. quòd procedit etiam ſi negociorum geſtor acceptans pro abſente ſit priuata perſona, ſecundum Salic. in l. j. 15. oppoſi. C. de confeſſis.
3 ¶Fallit tertiò, † niſi confeſſio a extraiudicialis fiat præſente parte: quia probat crimen. Abb.hic,& in cap. at ſi clerici.in prin.ibi, quæro,quem effectum. de iudi.ſicut valet in ciuili,l.certum.§. ſi quis abſente. ff. de confeſſ. l. Publia. ff. depoſ. Sic intelligit Innocen.in cap. per inquiſitionem. de elect. Sed domi. meus de Are.in d.cap. at ſi clerici.tenet contrarium: quia Barto. in d. l. capite quinto. & in l. ſi confeſſ. ff. de cuſto. reo. & in l. fi. ff. de quæſtio. & Salic. in l.fi.C.de queſt. tenet, ꝙ facit ſolum indicium ad torturam,& licèt pars recipiat confeſſionem ſuper crimine,ſaten

a Cōfeſſio. *Adde tu, ꝙ cōtra iſtā opi.do. Ab.tenuerunt multi, videlicet, quòd talis cōfeſſio extraiudicialis,nō ꝓbat,ſed benè facit indiciū ad torturam. Adde, ꝙ idē voluit Inno.in c.cùm cā. de teſtib & Bal.in l. ictus fuſtium.ff.de inf.& Flo.in c. at ſi clerici. de iudic. Do de Ro.ſua dec. 227. Vide Bar.in l.admonendi.ff.de iureiu. Et ad materiam vide gl. in c.quàm ſit graue. de exce. præla.vbi ēt Inno.& Imo.in c.qualiter,& quādo.de acc.et ī c.cū dilectꝰ.de or. cog. & in c.2. de conf. Adde ad iſta, an cōfeſſio facta corā iudice incōpetēti, ꝓbet corā iudice cōpetenti? Bar. in l. magiſtratib. in ver.ſed q̄ro. ff. de iur.om.iu. tenuit, ꝙ non. Adde ꝙ Bal. & alij ibi in d.l.magiſtratib.limitant, ꝙ cōfeſſio facta corā iudice incōpetenti, verū eſt, ꝙ non probat, quo ad plenā probationem, tamen facit indicium ad torturam. Ang.in l.1.vbi etiam Bal. C.de cōf. cum cōc. per Alexā. in d.l. magiſtratib. Iſtam limitationem cōfirma per duo;nā cōfeſſio extra iudicium,facit indiciū ad torturā gl.in l. capite quinto. vbi Bar.ff de adul. Secūdò facit aliud ſimile; nam cōfeſſio facta corā ſuo iudice,non in figura iudicij (idem in notorio) non nocet. Ita Bal.in l iubemus. C.de li. cauſa. Tamē eſt ſufficiēs ad torturā. Iſtud vltimū, ꝙ confeſſio facta corā iudice incompetenti,nō ꝓbat coram iudice competēti, limita quatuor modis, q̄bus poteſt defendi amicus*

a dum est, ꝙ ista cōfessio ꝓbauit crimē,
si agatur ciuiliter de ipso, per d.§.si quis
absente. Sed si criminaliter ad vindi-
ctā publicā, tunc præsentia partis nihil
operabitur. Mouetur qa si acta in cri-
mine, vbi agitur ciuiliter de ipso crimi
ne, nō faciūt fidem in iudicio crimina-
li, latè Bar.in l.2.§. hoc edicto. ff. vi bo.
rap.& per nr̄os de testi. causam. fortiùs
erit dicendū idē in cōfessione extraiu-
diciali. Vñ quantū ad rē publicā ista cō
fessio vr̄ facta parte absente, & l3 ipse
fateatur, ꝙ noīe reipublicę pōt accepta
ri, tñ hoc non procedit simpl'r per ea, q̄
dixi in p̄cedenti fallen. Pro ista opinio-
ne ēt facit qđ no.Bal.ī c.1.§.si enim. qd
sit inuesti. ꝙ per confessionem factam
à teste extra iudiciū, nō cōuincitur te-
stis de falso, si postea ꝯrium dicat in iu-
dicio, & p Doct.in ca.cùm caus. de test.
ꝯ Barto.in l.eos.ff.de fal. Adde Bal.in l.
qm̄, parū ante fi.ibi, & aduerte.ff.de his,
qui no.inf. vbi dicit, ꝙ in criminalibus
iudicijs cōfessio extra iudiciū non ope-
ratur plus, si sit facta præsente parte, q̄ si
absente: quia vtrobiq; valet indicium
b ad torturā b, in d.l.capite. Sed in ciuili-
bus causis ētsi oriat̄ ex crimine, ex quo
ciuiliter agitur possessorio, confessio fa
cta præsente parte, facit plenam fidem,
absente verò aduersario, facit simplex
indiciū, s̄m eū. ¶Præterea nō vr̄ bona
æquiparatio confessionis in ciuilib. ad
confessionē in criminalibus. Patet ex
triplici instātia. Primò, qa in ciuilibus
cōfessus hr̄ ꝓ condēnato.l. vnica. C.de
confes. sed nō in criminalib. Bar. in l.j.
ff.de cōfes.p l.perinde.ff.ad le. Aquil.&
no.Abb.hic.Scđò, in ciuilib. confessus
nō appellat, 2.q.6.quicunq;. Sed in cri-
minalib.bene appellat, c.cū speciali.§.
porrò.de app.2.q.6.§.sunt, quorū. Ter-
5 tiò, † ꝯfessio extraiudicialis in ciuilib.
facit ꝓbationē semiplenā. Ab. in c. cū
dilectus.de succ. ab intest. Bal.in l.in bo
nę fidei. ibi, mō q̄ro de viua voce.C.de
reb.credi.But.in ca.fi.de iureiu. Imo.&
Abb.in d.c.si cautio.Bar.in l.admonen
di.ff.de iureiu.cū cōcor. Tñ in crimina
lib.nō facit, nisi īdiciū ad torturā, vt s̃.
de quo tñ ĩ.in 9..fal. Si tamē ageret̄ de
crimine ciuiliter, confessio extraiudi-
cialis p̄sente parte benè præiudicaret.
Ab.hic, & Bal.in l.qm̄. ¶Fallit quartò,
6 † nisi confessio extraiudicialis de cri-
mine fiat corā magna quantitate ꝑso-
narum, qa transit in notorium. Et ꝓbat
But.in c. vestra.de coha. cle. dicens, te-
ne hoc, ꝙ confessio extraiudicialis de
crimine hēt alterū & alterū effectum,
s̄m qualitatem personarum, corā qui-
bus fit. Et idem But.in d.ca.per inquisi-
tionem. ibi, si fuerit facta corā magna
quantitate. ¶Fallit quintò, nisi fiat corā aliqua publica
persona, quæ poterit recipere probationes ad vtilitatem
fisci: quia illa habet effectū plenæ probationis, ētsi vbi de
crimine ciuiliter agitur, But.in d.c. per inquisitionē. pro
quo vide, qđ no.Sali.in d.l.qm̄.vbi idē dicit in ꝯfessione
facta corā syndico rep̄sentante ciuitatem. Et pondera, ꝙ
isti non aperiunt, an oporteat, ꝙ tales personæ dicant se
acceptare nomine fisci, vel reipub. Et fortè sentiunt, ꝙ
7 sic, per notata in d.c.quāquā. ¶Fallit sextò, nisi† talis cō-
fessio transeat in specificū nomen delicti. Abb. pulchrè
hic in 4.sol.& in d.c.at si clerici. & in ca.de hoc.de simo.

amicus, Limita primò, nisi confessio sit facta coram iudice oīno incompetēti, cuius iurisdictio non pōt ꝓrogari, vt si clericus capiatur à iudice laico, & remittatur ad ecclesiasticum, cōfessio facta coram laico nō ꝓbat. Ita Ang. l.1.C.de confes. Et istud ē, quod dicit tex.in d.c.at si clerici. Limita secundò, & hic aduerte nisi confessus corā iudice incōpetēti reuocauerit cōfessionem suam, licèt non doceat de errore. Istam practicam ponit Bal.in l.j.in fi.C. de conf. Et no. quia ista limitatio seruit ad multa; quia confessio facta extra iudicium sufficit ad torturam. Est verum, nisi confessio fuerit reuocata. Iō fac semper reuocari confessionem.

a Confessio. *Adde tu, quòd Ant. de But.in ca. at si clerici. de iud.contrarium tenuit, dicens, talem confessionem idem operari in criminali, qđ in ciuili: quia confessio extraiudicium facta secūdum terminos ca. si cautio. de fi. instru. facit plenam fidem, quod tamē reprobat ibi Imo.*

b Ad torturam. *Adde do. Alex.& Imo.in l. magistratib. de iurisdi.om. iudi.& in d.l.capite. alleg. in tex. paulò post princi. & Ange. in l. 1. C.de conf. & Ro. in decisio. 83.*

nia, & in c.q̄ sit.de exces.præla. ꝑ illū tex. scđm no.intel-
lectū Inn. Et ibi habes exēplū de ꝯfessione inductiua glò
8 riationis. ¶Fallit septimò, † in cōfessione, quæ fit ad exo-
nerationē cōsciētiæ, quia valet ēt facta
c extra iudiciū absente parte c. Ita dixit
Pet.Brix.in verbo, confessio.§. Titio.al
leg.But.in d.cap.si cautio. Et dicit hoc
esse valde singulare. Adde Bal.in l.j.ibi,
quidam cōfessus fuit.C.de fal. cau. ad-
iec. leg. vbi dicit, ꝙ valet confessio te-
statoris, q in testō ꝯfessus fuit se vsura-
riū, dūmō descendat ad speciē, putà, qa
extorsit vsuras à Titio, & plurib. alijs, l3
de iure ciuili faciat solū indiciū, per d.
l.capite. Simil'r dixit Bal.in l.si quis.§.ex hoc. ff. de eden.
ꝙ si qs in testō fuit cōfessus se extorsisse vsuras à Titio, ꝙ
Titius non potest petere hoc instr̄m à tabellione viuen-
te testatore, sed ipso mortuo, qa ista ꝯfessio hēt vim reli-
* cti. Alle. c.2. de succe.ab intest. Et ita cōiter * tenetur, ꝙ
talis ꝯfessio nō valet propriè in vim ꝯfessionis, sed ī vim
relicti. Et iō testator superuiuens pōt tale testm̄ reuoca-
re, vt per Bal.in repe.l.j. ibi, sed incidit. C. de sacros.eccl.
& ꝑ Bar.ī l. cùm quis decedēs.§. codicillis.ibi, ista faciūt
ad q.de leg.3. Ex cuius dictis pōt inferri, ꝙ ista ꝯfessio pos
set prodesse Titio in tribus casibus. Primò, si esset iurata
per illum tex. Scđò, si notarius fuisset stipulatus, & rece-
pisset nomine Titij. Tertiò, si fuisset facta Titio præsente
& recipiente. ¶Nihilominùs probabilis est opi. ꝙ de ęq-
tate canonica in foro pęnitentiali ista confessio extorta
rum vsurarū valeat irreuocabiliter, licèt pars fuerit ab-
sens. Et ita firmat Sali.post Bal.in l. generaliter. ibi, deci-
motertiò quæritur. C.de non nume. pecu. per no. in d.c.
quāquā.& in c.fi.ĩ.de sepul.& per gl.in ca.quoties cordis
oculus.1.q.7.de qua dixi s̃.in proę. Decreta. Et ita firmat
Bal.in l.rationes.ad fi. C.de prob.dicēs, ꝙ in foro spiritua
li, vel pęnitentiali ꝯfessio non requirit prę sentiā partis.
Et dicit Bal.in c.innotuit.ĩ.de ele. ꝙ in causis ecclesiasti-
cis & spiritualibus valet confessio absente aduersario, de
quo ēt per And.Sic.in d.c.2.de succes. ab intest. & Bellē.
in d.c.si cautio. ¶Fallit octauò, Nisi cū ꝯfessione extraiu
diciali de crimine ꝯcurrant aliæ coniecturæ, & verisimi-
lia veritatis, quia ꝯ confitentem faciant plenam proba-
tionem. Istud latissimè & nouissimè firmat Tindarus in
suo aureo dialogo De testium varietate, fol. 11. cap.6.
inci.dic, valde quæso.& latè inducit l.q̄ro.§. fi. ff.de ędil.
ed. vbi dr̄, credendum esse confessioni serui fugientis fa-
ctę extra iudiciū corā honestis personis, si pro ea alia in-
dicia non deficiunt, quæ verba intelligas de fide & proba
tione plena, ꝑ l.Lucius.ff.de cond.& demō. Et ibi Bar.in-
ducit plura alia, dicēs, ꝙ cogitur perseuerare in iudicio:
nam ex dictis extraiudicialib.non damnatur, vt ꝑ gl.in
l.si filiū.& in l.iubemus.C.de lib.causa. Et subdit singula-
riter, ꝙ qñ talis ꝯfessio p̄cedit ꝯfessionem postea factā in
tormētis, non est opus ꝙ ratificet̄ aliter
d ꝯfessio facta in tormētis, ꝓut aliàs fit d,
iuxta l.j.§.diuus.& §.si quis vltrò. ff. de
qō. Pro ista fallentia facit, qđ solet dici
pl'ęs probationes imperfectas tenden-
tes ad idē, ꝯiūgi, vt fiat vna ꝑfecta. Bar.
in l.j.§.item Cornelio.ff.de qō. Abb.la
tè de prob.cùm cām.vbi soleo ponere.
¶Cōsidera, dū iste vult, ꝙ requiratur ꝑ-
seuerantia in iudicio, qa si sic est, vide-
ret̄ idē dicendū in fallentijs suprapositis, quod nō puto de mente eorū, quos in eis adduxi. Et
si dicis, ex dictis extraiudicialib.nō dānat̄, ꝯcedo. Sed qñ
in iudicio ipse reus negat, & conuincitur per testes, corā
quibus confessus est in casibus prædictis, dr̄ tunc consta-
re iudicialiter de crimine, nō ꝙ crimē sit cōfessus in iu-
dicio, sed ꝙ in iudicio sunt factæ sufficientes probatio-
nes criminis, virtute cōfessionis debito modo circunstā-
tiatæ, & iō nō crederē necessaria alia tormēta, qa suffi-
cit reum esse conuictum, licèt ipse semper negauerit in
iudicio. 2.q.1. nos in quēquam. cum simi. Tamen cogita
bis.

c Absente parte. *Adde Flor.l.1.§.si quis testamentū. ff.ad le.Aquil.& do. Alex.in d.l.capite. alleg.in tex. Lanfr.in cap.quoniam.de probatio. versi. cōfessiones.*

d Prout aliàs fit. *Adde idem tenentē do. Soc.consi.218.inci.In causa Gabrielis cōtra seruum.ver.confirmatur etiam eorum dictum, in 2. parte.*

bis. ¶Fallit nonò & vltimò, quo ad semiplenam probationē: qa illā facit ꝯfessio de crimine facta extra iudiciū. Hoc ēt latè ponit Tindarus, vbi s̃. fol. 12. ver. scd̃m autē ꝙ sine verisimilibus: quia si cū ꝯiecturis verisimilib. facit plenā probationem, vt probauit: ergo illis detractis facit semiplenam. Et ita dicit probari in d.l.quęro.§.fi.& ī d.l.cap.quinto.& optimè in c.fi. de suc.ab int.in ca.1. de app.& ex no.per gl.& Bar. in d.l.admonendi. & Bar.in l. in bonæ fidei. C.de reb.credi.quia si duo testes faciūt vnā plenā probationē: ergo vnus facit semiplenā. Inducit ēt in simili Bar.in d.l.admonendi.dū dicit, ꝙ ꝯfessio in ciuilibus absente parte, inducit semiplenā, & dixi s̃.in 3. fal. ¶Reliqua de ista ꝯfessione extraiudiciali in crimine, vide subtiliter ꝑ dictum Tindarū, licèt alias p̃cedentes fallentias nō ponat: & subdit in fi. ꝙ in hac materia multipliciter errauit do. Abb.in d.c.at si clerici. Et istæ fallētiæ loquunt̃ in proposito, s. de ꝯfessione extraiudiciali in crimine. Quid aūt de extraiudiciali in ciuilibus? Vide latè oēs ī d.c.si cautio.& quæ ibi ordinaui post Mod.limitādo multis modis l.certū.§.siquis absente.ff.de ꝯf. in qb. valet cōfessio extraiudicialis facta absente parte. Et fortè duæ ex illis possent extēdi ad hunc casum, a vcȝ, qn̄ confessio est geminata a, ꝑꝑ dictū Bar.in l.cùm simus. C.de agri.& cēsi.lib. xj. corroboratū multis dictis in simili, quæ posui, vbi s̃. vltra Ludo.in l.si verò.§.de viro.31.fal.sol.mat. Itē, qn̄ esset iurata, ꝑ id, quod no. Bar.in d.§.codicillis. loquens in confessione in ciuili: qa iur̃m facit actum valere eo mō, quo pōt, l.cum pr̃. §. filius matre.de lega.2. & sequitur But.in c.cum dilectus. de suc.ab int. quia iur̃o vr̃ pars esse præsens, i.ipse Deus, qui est vbique. Et si diceres, præsentia partis non sufficit in criminalib. vt s̃.in 2.fal. Rn̄detur, ꝙ ibi nō agitur de interesse partis, qn̄ agitur criminaliter de crimine, sed hic principaliter agitur de cōtēptu & honore Dei. Ideo fingitur esse præsens ille, cuius ꝓpriè interest. Et de hoc iur̃o in proposito latè scribitur, vbi s̃. respondendo ad §.si quis absente. ꝙ in hac materia statur iuri canonico, non illi legi, q̃ non potuit derogare iur̃o, vt specialiter discutit Imo.in rep.c.cum contingat.fol.33. de iureiu. Tn̄ quia istæ duæ fallentiæ, i. geminationes iur̃i, nō sunt extensæ ad hāc confessionem de crimine per aliquem, quē viderim, ideo non auderem esse primus, q eas extenderē & istum passum non inuenies alibi ita declaratum. ¶Vltimò, gusta vltra oēs Scribentes quotidianā rł̃am, q̃ colli

a Geminata. *Vide de hoc no. ꝑ do. Soc.cons.15.inci. Visis p̃dictis publicis īstrumētis.ver. 35. ver. tractatus circa me.in 1. parte. Sed quid si cōfessio sit facta parte absente, et in diuersis locis, an probat? Vide per eū in consi.228.inci. In cā Gabrielis. vers. confirmatur ista cōclusio. cum ver. & hoc maximè. et ver. omitto. in 2. parte.*

9 gitur ex isto tex. ꝙ † ad hoc, vt quis consequatur beneficium, non sufficit probare de non iure aduersarij, nisi ēt agens probet de iure suo. Et ita istum tex. ponderauit gl. fi.in c.vnico, de eo qui mit.in pos.lib.6.& gl.pe.in ca.1. vt li.pen.eo.lib.& gl.in ver.finita.in c.2.eo.ti. & lib.& gl. in ver.debebit.in c.fi.de iureiu.eo. lib. 6. ¶E ideo dixit But, in c.in præsentia.ibi, secundò op.de renun. ꝙ non sequit̃, exclusus est aduersarius: ergo ipse agens & petens debet obtinere. Alle.tex.hic bonū, & tex. in l.j.in prin. ff.si pars hære.pe.vbi petens hæreditatē non metitur ius suum, ex eo ꝙ possessor occupauit, sed ex iure suo. Ad idem l.militis codicillis.§.veteranus.ff.d̃ mil.test. vbi uires exceptionis æstimantur ex ꝑsona petentis. Et dicit Lud.ꝯs.347.in prin. ꝙ declaratio super non iure rei, non ꝓbat ius cōpetere actori in beneficio: quia pōt nec agentis esse beneficium, nec conuenti, per l.si inter te & me.in fi.ff. de exce. rei iu.& l.Pomponius.§.sed & is. ff. de procu. Facit vltra eum l. fi. C. de rei ven. vbi reus nullum ius habens in re, absoluitur, actore de iure suo non probante. Et ita cōsuluit Ang.ꝯs.mihi 202.Charissime frater & doctor. Vnde dixit Inn.singularissimè in c.abbate.ibi, & hac rōne prędicta.de ver.signi. ꝙ si essem in possessione alicuius ecclesiæ, in qua non haberem ius, & dubitarem in ea molestari abs te, quem etiam scio nullum ius habere in eadem ecclesia, non possum agere ad declarandum te nullum ius habere in ea: sed ita demum hoc possum: qa prætēdo habere ius, de quo dicto exclamat Pau. de Cast. in l. si finita.§.eleganter.ff. de dam.infe.ad limitationem singularem.l.si cōtendat. cum gl.ff.de fideius. Non possum ergo agere, qn̄ non habeo ius ad declarandū de non iure aduersarij, lȝ possideā: sed quādo habeo ius, benè possū agere, si dubito in illo molestari, lȝ actionē nō habeā, qd̄ est menti tenendū, s̃m Alexā.in d.§. eleganter. Adde etiam quod no. Spe.de locato.§.nunc aliqua.vers.66.vbi sentit, ꝙ q cecidit ab emphyteusi, non pōt agere ꝯ̃ possessorē. Dixit ēt Dom.post Boatinū, & Io. An.in d.cap. vnico.de eo, q mit.in pos.lib.6. ꝙ quādo agitur de titu.beneficiali, confessio aduersarij non prodest agenti, sed hēt probare aliter titulū suū beneficialem, in quo sola probatio canonicæ institutionis iuuat. Aliud no.per c.dilecto.de pręben.& c.ex frequentib.de insti.sicut dr̃ in simili de matrimonio carnali, in quo nō statur cōfessioni coniugis suꝑ impedimento, c.super eo.de eo, q cognouit consangui. Similiter dixit Ro.de testi.43.in antiquis, ꝙ vbi positio partis per contumaciā alterius hr̃ pro confessata, iuxta c. 1. de confes.in 6. ex tali confessione solùm non pōt adiudicari beneficiū parti: quia ēt exp̃ssa ꝯfessio nō esset ad hoc sufficiens, ꝑ p̃dicta. Fortiùs dixit Comp.ĩ.eo.mandatū, ꝙ licet cōstet reū ex propria confessione, vel probationib. admissis nullū ius hēre in beneficio, & actor nihil probat, neq; quicquā pōt pro se adducere, non pōt iudex in eadem instantia pronunciare ꝯ̃ reum: sed dēt absoluere ab instantia actoris, & postmodū noua instantia inchoata poterit procedere ex officio ꝯ̃ eum: de quo exclamat Ab.in c.ex conquestione.de rest.spo. Et aliquid dixi in c. 1.de excep.& fortè dicet̃ in d.ca.mandatum. Non dicas, imò iste in eadem instantia deberet posse puniri, ex quo ꝯfessio non requirit telā iudicij, vt fuit dictū s̃.eo.cū dilecta.8.limi. qa illud est verū, vbi instantia est ordinata ad finē puniendi crimen: secus, si ad finē adiudicandi beneficium actori: qa vt sn̄ia sit conformis libello, non pōt in ista instantia sequi condemnatio ꝯ̃ reū, vt declarat But. egregiè in rep.c.vestra.de coha.cler. Similiter dicit Rot. de excep.7.in antiquis, & de excep. 2.in antiquioribus, ꝙ ētsi ꝯstat de non iure rei, pōt tamen dare obiectus de nō iure actoris: qa quo ad obtinendā absolutoriā à petitione actoris, sufficit, ꝙ constet de nō iure actoris, & melius est ꝙ ipse remaneat in sua possessione, quāuis iniusta vel vitiosa, q̃ si aliter vitiosè ingrederet̃, nec ꝑꝑ hoc ille iniustus possessor remanebit: quia ordinarius poterit illū remouere ex officio suo, iuxta c.ordinarij.de offi.ordi.in 6. Et vide, quod dicetur in 3. limi. Sed istud dictum Rotæ intellige, nisi esset lapsus terminus ad dandū obiectus: qa non renouabitur ad dandū omissos, nisi inferant, nedum ius non competere aduersario, sed ēt competere danti

10 obiectus. Et ita Ro. de excep.16.ī antiquis. ¶Limita † prędicta quinq; modis nō reductis ab aliquo quē viderim. Primò, nisi producatur gratia, si neutri: quia sufficit, ꝙ eā producens probet de non iure aliorū. Et ex hoc statim resultat ius suum mediante gr̃a: Rota de excep.multa.in antiquis, & latiùs de seque. pos.in 1.in nouis, aliàs nu.27. Item fuit dubitatum. licèt in rubricatis suprascriptio numeri sit corrupta, ꝓut sæpe est, vbi dr̃, ꝙ c.vt circa. de ele. in 6. repellens obiectus malè specificatos non procedit, quando tangunt ius opponentis: quia non sunt propriè obiectus, cle.cōstitutio.nemo.in prin.de ele. Modò vult ibi Rota, ꝙ habēs, si neutri, dando bonos obiectus super non iure alterius, non repellitur ex mala specificatione; quia probare de non iure aduersarij, est implere conditionem in literis appositam. Ergo materia de hoc data tangit ius partis. Fatetur, ꝙ est obiectus, sed non recipitur vt obiectus, sed vt ius partis. Ad quod vltimum verbum facit etiam Rot.257.item si quis dicat, quæ est de prob. 6. post medium, ibi maximè, quia prędicta. Et vide in d.decisio.27. bonam additionem omissam in rubricatis, quæ subtiliter declarat, quando articuli obiectiui sint de iure partis. Adde etiam prædictis Rot.vt li. penden.octauo, in in nouis, quæ dicit, quòd sæpe quæritur de iure de-

functi, vt sciat de iure superstitis, & licet appareat beneficium non fuisse debitum defuncto, non sequitur pp hoc, q superstiti viuenti debeatur, per tex. hic. ¶ Limita secundò prædicta, dummodò agatur petitorio. Nam in illo, vt est dictum, nihil iuris infert confessio aduersarij: sed secus in possessorio, in quo ad colorandã possessionẽ spoliati, sufficit confessio spoliatoris, probãs illum colorẽ: putà, si confitetur eũ inductũ in possessionem ab eo, q de iure, vel consuetudine hẽt ptãtem ponendi. Nã talis confessio sufficit ad effectum restõnis consequendæ. Ro. plenè de restitu. spo. 17. & 19. in nouis, olim. 408. & 421. in nouis, licet inscriptio horum numerorũ sit corrupta in impressis per rubricas, & sequitur Butr. in ca. in lrĩs. ibi, nunquid aũt coloretur. de rest. spo. ¶ Limita tertiò ex dictis Rot. de re iud. 4. in nouis, olim 160. vbi dr̃, q reus, nõ possessor, de cuius non iure constat, põt dare obiectus ꝯ actorẽ, tam in psonam, q̃ in gratiã ad effectũ absolutionis, sed non adiudicationis obtinẽdæ, & ibi dr̃, q si ꝯstat de nõ iure actoris, lꝫ reus nullũ ius habeat, non est à possessione amouendus, imò absoluendus ab impetitione actoris. p d. l. fi. C. de rei ven. & tex. hic, & p dictum Compost. j. eo. mandatũ. Magis. n. abhorrent iura, q nullum habens titulũ ingrediatur beneficiũ, q̃ q ingressus eijciat de possessione per nõ habentẽ titulũ: qa turpiùs eijcitur, & c. de iureiu. quemadmodum. & facit decis. Rotę de except. 7. s. alleg. Intellige sanè, qñ agitur de possessione beneficij retinenda: qa ẽtsi constat de non iure possidentis, tñ non remouetur, docto de non iure actoris: secus, si de pos. acq. vel recuperanda: qa si constat de non iure certãtis pro possessione, non auditur. Rot. præal. de re iud. 4. & vt li. pe. 2. in nouis, & de rest. spo. 2. in eisdẽ, olim p numeros ĩ eis s. scriptos, qa certãs de acq. vel recu. pos. ꝯseqret vitiosum ingressum, pp quod ẽt in dubio prohibet fieri missio in possessionem realem, ca. vnico, de eo, q mit. in pos. lib. 6. Sed certãs de pos. retinenda non est eijciẽdus, nisi p illum, cuius interest, & habentem ius, c. cùm nr̃is. & ibi Inn. de conces. præben. ¶ Limita quartò, quod est dictum, ꝯfessionem rei non prodesse actori, dũmodò ex toto velit actor inducere probationem tituli ex ꝯfessione aduersarij: sed qñ ex toto nõ vellet causare suũ titulũ ex ꝯfessione, sed imò pbat titulũ, & ex pbõne aduersarij, sua probatio efficit dubia, tũc ꝯfessio aduersarij detrahens suæ probationi, & confirmãs probationem actoris, quasi leuãdo obstaculũ, benè pdest ipsi actori. Dom. in c. duob. ibi, ex vlti. solutione no. de rescri. lib. 6. pp gl. ibi, in versi. si verò. ex qua hẽs exemplum. Et hoc est summè notãdum, nec de facili similis gl. reperitur alibi, fm eum, & sequitur ẽt Domi. in loco statim allegando. ¶ Limita quintò istud de confessione, vt dicta confessio non prosit, inquantum ad ius actoris, sed quantum ad pręiudicium rei, benè noceret sibi sua confessio in casu beneficiali. Io. An. & Spec. de deposi. §. 9. ver. verũtamen. & sequitur Domi. in c. vnico, de eo, qui mit. in pos. lib. 6. Et certè vr̃ hoc de indubitabili, per cap. 1. & 2. j. de confes. & per tex. hic, & in c. fi. de iureiu. in 6. cum si. dummõ imponatur pęna, quã exigat tela iudicij inchoati: nam si iudiciũ non tenderet ad pęnam, confessio in ista instantia nõ noceret, vt per Compost. in d. c. mandatum. cum concord. ¶ Demum circa prædicta vide Lud. in sing. 793. inci. dixit lex, postquam liti. vbi vult, q † licet renuncians liti non possit amplius agere, l. postquam liti. C. de pac. tamẽ non videt fateri aduersarium ius habere a. Extollit tex. & Bal. in l. si te. C. de inge. & manu. Adde Bal. in l. 2. ibi, quæro, nunquid. C. quib. res iudi. non noc. vbi dicit, quòd licet sententia plerunq; prosit, & noceat alteri, tñ renunciatio litis non. Alle. d. l. si te. De quibus dictis non affirmo aliud, sed remitto ad Bal. in d. l. postquam liti. ibi, ego dico. vbi dicit, q ex renunciatione litis inducitur tacita confessio b, quia ille, qui renunciat liti, non habet, vel non credit se habere ius, & si reuunciat per tacitam confessionem, fundatur intentio actoris. Inducit ca. per tuas. lo grande, in fi. ibi, malè cõscius sibi. j. de sim. & in hoc vr̃ tenere ꝯ Bar. in d. l. postquam. Et cũ Bal. concordant ibi Fulg. & Alexan. & pleniùs reassumit Alex. in l. si pro fundo. ad fi. C. de transa. Dic, vt ibi, ver. & ex hoc infert Bal. hic. Et cõsidera duos casus, aliquando ius actoris est dubium propter deducta à reo, & tunc, si reus cedit liti, benè fundatur intentio actoris, quasi remoto obstaculo, vt dixi in 4. limitatione. Et sic procedant ista vltima dicta. Aliquando de iure actoris nihil constat, & tunc, sicut expressa cõfessio rei nihil prodest regulariter sibi, ita nec tacita inducta per litis cessionem. Et prædicta omnia benè no. qa non fuerunt hactenus per istum modum accumulata, & fortè honorabunt coętaneos nostros sperantes de inuentione, non de vsurpatione notari.

a Ius habere. *Vide Bald. in d. l. postquàm. alleg. in tex. in versi. ego dico. q tenet contrà, & vide Lud. in fi. uer. renunciatio. uer. dicit tex. facit tex. in l. sicut. & ibi Bal. de pet. her. & vide per Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. pos.*

b Confessio. *An renunciatio vim habeat confessionis, vide per dom. Soci. consi. 24. incip. Visis ac diligẽter. ver. tertia hæc opi. cir. med. in 1. parte.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus à iudice non petit restitutionem, prout petit spoliatus à priuato, præsumitur enim pro iudice.*
Hoc pro regula, quæ fallit tribus modis.
Spoliatus à iudice quando restituatur. Post nu. 1. versi. fallit primò. & seq. fallentijs.
2 *Visitator datus ad corrigendum, potest priuare beneficijs pręmissa citatione, & exceptionibus legitimis excussis.*
3 *Iudex qui tulit sñiam nõ est regulariter citãdus in cã appellationis.*
Hæc regula recipit sex declarationes, ut nu. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
10 *Subreptio causatur, nedum tacendo quod factum est, sed etiam quomodo & quare quid est factum.*
11 *Excommunicatus spoliatus, regulariter non restituitur. Fallit in certis casibus, vt infrà.*
12 *Excommunicatus non petit restitutionem vsurarum, sed debent deponi in ædem sacram pro alio iudicis officio.*
13 *Excommunicatus an possit impetrare.*

CAPITVLVM XXVII.

Dilectus filius Abbas. ¶ Non valet rescriptum sup restõne beneficij impetratũ, quod de cã excõicationis & amotionis impetrantis mentionẽ nõ facit. H. D. ¶ Regula
1 riter † spoliatus à iudice nõ petit restõnem, put petit spoliatus à priuato, qa pręsumit p iudice. Gl. fi. in c. psentiũ. 7. q. 1. & Abb. pulchrè hic. Adde Arc. in c. qa psulatus. j. q. 4. & in c. hoc quippe. 3. q. 6. & Abb. in c. licet ex suscepto. de fo. cõp. & in c. si ꝯstiterit. de accus. & Arc. in c. quorundã. 74. dist. vbi dicit, q dicẽs se spoliatũ à iudice nõ restituit ante oĩa c, sed dẽt in primis cognosci, an iustè sit spoliatus vel nõ. Et idẽ Arc. in d. c. psentiũ. dicẽs, quòd si ẽ dubiũ de spoliatione iudicis, añ oĩa dẽt de ipsa cognosci. Et pro istis facit gl. pe. ad fi. in c. cùm dilecti. q metus cã. q iudex non dr̃ alicui inferre metũ. Et ista ampliatur adeò, vt rescriptum impetratũ à spoliato sit nullũ, si tacuit cãm amotionis, p tex. hic. ¶ Fallit primo dicta regula, qñ iudex procedit extraiudicialiter, non vt iudex, sed vt priuatus, p tex. in c. conquerente. de rest. spo. & ibi But. & Abb. Et idem no. Do. in d. c. præsentiũ. sic intelligens tex. in d. c. ꝯquerente. Ad idẽ tex. in d. c. notũ. 2. q. 1. & ibi Arch. & Dom. Et iõ dicit Host. de rest. spo. §. qñ faciẽda. in prin. q si apparet quem spoliatũ à iudice, iuris ordine nõ seruato, incõtinenti restituẽdus est, aut est spoliatus seruato iuris ordine, & à iudice suo, & tunc non restituetur ante causæ cognitionem, quia prima facie statur sententiæ iudicis. Et dicit Car. in cle. 2. in fi. de cele. mis. q iudex procedens sine

c Ante oĩa. *Vide tamẽ Old. cõsi. 226. inci. De toto. & Bal. in l. pe. §. pe. C. de præsc. 30. an. et in Spe. de primo & scdo decre. §. iam de effectu. versi. quid si missus. & do. Soc. cõs. 58. inci. Visis processu & sententijs ver. præterea. S. Tho. in 2. parte, et omnino per do. Alex. in l. naturaliter. §. nihil videtur. de acq. pos. ubi ponit regulam, & multas fallentias.*

ſine cauſæ cognitione habeẽt pro priuato. ¶Fallit ſecun
do, vbi iudex proceſſit iudicialiter, & notoriè cõſtat de
nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ, qua ſpoliauit Ita tex. ĩ
c. ex inſinuatione. de procu. & ibi Bu. & Imo. Vbi pro at
tentatis iudicialiter & iudicis authoritate vigore ſenten
tiæ nullæ; quia ꝯ procuratorem legitimè reuocatum da
tur poſſeſſorium, quòd hẽt priuilegium poſſeſſorij, vt nõ
admittatur exceptio proprietatis. Allegãt ẽt notata hic.
Et idem Bal. & Angel. in l. meminerint. C. vnde vi. &
Arch. in d. c. notũ. Et iõ dixit Old. conſ. 227. De toto the
mate, & c. ꝙ ſi mixtus executor procedit, vt merus, põt
peti reſtitutio aduerſus ſpoliationẽ ab eo factã. Et ſequiẽ
Ioã. And. tacito Old. in addi. Spe. de petitorio & poſſeſſo
rio. §. quoniã. Bene facit, qđ ſcribit do. Abb. in c. cũ dile
cti. quod met. cã. ꝙ ſi iudex intulit metũ iniuſtũ, vel vio
lentiã iuiuſtã, dantur ꝯ eum remedia ꝓdita ꝯ vim, vel
metũ inferentes. Vñ dicit gl. 2. in c. fi. de iur. cal. in 6. ꝙ iu
dex inferens iniuriã, nõ eſt iudex, per c. forus. in fi. de ver.
ſigni. Merito dixi Arch. 2. q. 2. in ſum. ꝙ remedia poſſeſ-
ſoria data à iure ſpoliatis, habent locum ꝯ iudicem præ
ter ordinẽ iuris ſpoliãtẽ. Et hãc fallentiã ſentit ẽt Abb. ĩ
d. c. cõquerente. ¶Fallit tertiò, vbi iudex iudicialiter ꝓ-
cedens caret iuriſdictione in actu, quẽ expedit. Ita pro
batur ĩ c. cũ cã. de offic. dele. vbi duo ſine tertio nõ habe
bãt iuriſdictionẽ; & iõ aduerſus actũ eorũ daẽ reſtitutio
ſpoliato; ſecus dicit ibi do. Ab. ſi in iudice nõ deficiebat
poteſtas, & procedebat iudicialiter. Nã tũc, licèt iniuſtè
proceſſerit, non agitur ꝯ eum poſſeſſorio, vt in regula.
¶Demũ conſidera, ꝙ quantũ ad effectũ, vr̃ parũ impor
tare, an ſit notoriũ à principio, qđ iniuſtè proceſſerit, an
poſteà conſtet: quia cũ cõſtabit per acta, erit ẽt notoriũ.
Sed, vt dicit Arc. in d. c. quorundam, ſi refertur quæſtio,
an ſit iuſtè ſpoliatus, hoc prius tractabiẽ, quàm ille reſti-
tuaẽ. Sed ſi eſt notoriũ, & petatur reſtitutio, ante oĩa re-
ſtituẽẽ. Itẽ in caſu iſtarũ fallentiarũ onus probandi iuſti-
tiã ſpolij incũbit iudici; aliàs aũt incũbet parti; qa p̃ſum
ptio, quæ eſt pro iudice, releuat eũ ab onere ꝓbandi. Sed
in dictis caſibus nõ p̃ſumitur pro eo; nã in primo & vlti-
mo negatur eũ proceſſiſſe, vt iudicẽ; & ſic negaẽ qualitas
in qua fundabatur. Aliàs eſt pro eo; quoniã, vt ĩquit Bal.
poſt Cy. in l. ſancimus. ad fi. ibi, decimotertiò quæriẽ. C.
de iudic. vbi iudex nõ ſeruat ordinẽ, nõ præſumitut pro
eo. Quæ omnia ſigna, tanqua ab alijs nõ tacta. ¶In quã-
2 tũ pulchrè concludit Abb ꝙ † viſitator datus ad corri-
gendũ, põt priuare beneficijs, intellige ſanè, dũmodò p̃-
miſſa citatione, & legitimis exceptionibus diſcuſſis. Ita
Fede. latè conſilio 55. Per viſitatores, &c. Et ita ẽt intel-
lige Fede. conſilio 145. Ioannes Epiſcopus. dũ ẽt ſentit,
ꝙ viſitatores poſſunt deponere ſubſiſtẽte cauſa. De quo
latiſſimè per Cardi. in cle. attendentes. §. viſitatores. in 6.
q. de ſtatu mon. vbi tandem concludit
a cũ Lapo, quod viſitator a ſimpliciter
datus non poteſt deponere, niſi in ſuo
mãdato dicatur, Inquiras & corrigas;
qa tũc, ſi non poſſet amouere ꝑpetuò,
non eſſet correctio integra. Quod aũt
non poſſit amouere, vbi nõ ſunt dicta
verba, firmat etiã Imo. ibi, & facit di-
ctũ Io. And. in c. j. de homic. in 6. dum
dicit, ꝙ delegatus non poteſt aliquem
priuare beneficio, niſi hoc exprimat ꝯ-
miſſio ei facta, ſicut fuit expreſſum in
c. quia diuerſitatem. de cõceſ. p̃b. & in c. cum dilecti. de
accuſ. Et ſcias, ꝙ licèt in propoſito non differat viſitator
datus à Papa, à viſitatore dato ab inferiore, tamẽ aliquã
do differũt, vt in caſu c. fi. ĩ fi. de ſupplẽ. negligen. præla. ĩ
6. vbi datus eccleſiæ vacanti à Papa, poteſt conferre be-
neficia: ſecus, ſi ab inferiore. Et corrigitur opinio gl. pe. ĩ
ca. obitũ. 56. diſt. Et ad intellectũ c. 2. de offic. vic. in 6. al-
legati hic p Abb. uide latiſſimè Maria. in c. qualiter. lo 2.
q. 5. ar. 15. vbi egregiè reaſſumit dicta Docto. in d. c. 2. q-
buſdã additis. Et ibi ẽt ponit, an vicarius epiſcopi poſſit
ſaltẽ cognoſcere de crimine digno depoſitiõe, vt refe-
3 rat ſuperiori. ¶Regulariter † ĩ cauſa appellationis nõ ẽ

a Viſitator. *Ad-de tu, quòd Inn. in cap. in ſigulis. de ſtatu mona. tenuit, quòd viſitator habeat iuriſdictionem ordinariam in inquirendo & cognoſcendo.*

b neceſſario citandus iudex b, qui tulit
primã ſententiã; quia retractio ſenten
tiæ non affert ei directũ & notabile p̃
iudiciũ, vt probatur in c. venerabilib.
in prin. de ſent. exc. in 6. no. Inno. in c.
in nr̃a. de procur. & in c. de cætero. de
trãſact. & Io. And. & omnes alij hic, &
Bu. Imo. & Abb. in c. cũ ſpeciali. §. fi.
de appel. cum quibus tranſit ibi Phil.
prope fi. Et idem no. Inno. in pulchra
materia in c. de cætero. in prin. 2. gl. de
tranſactio. & Bal. in l. ſancimus. ad fi. ibi, decimotertiò q̃
ritur, C. de iud. dicens, ꝙ qñ eſt quæſtio de proceſſu iudi
cis coram ſuperiore p viã app. vel nullitatis, põt iudex
citari. Tñ ſi non citatur, tenet proceſſus. Alle. Inn. ĩ d. c.
in nr̃a. Cũ quo tranſit ẽt Bal. in c. j. ibi, đ iudice, an ſit ci-
tãdus. de mil. vaſ qui cõtu. eſt. Et iſtã regulã tenet ẽt Bal.
in c. 2. in 8. no. s̃. eo. dicens, ꝙ vbi iudex proceſſit ad inſtã
tiã partis, non eſt vocandus ad defendendũ proceſſum
ſuũ. Allegat Inn. in d. c. de cætero, & in d. c. in nr̃a. Et iſtã
regulã ponit ẽt Abb. ĩ c. ſacro. de sẽ. exc. ꝑꝑ gl. ibi, & But.
& in d. c. ĩ nr̃a. & in d. c. de cætero. ¶Recipit iſta regula
4 ſex notabiles declarationes. Prima, niſi † iudex ꝓceſſiſ-
ſet ex officio, quia tũc debet citari. Abb. poſt alios hic, &
gl. ĩ verbo, corã ſuperiore. ĩ fi. ĩ c. cũ ſpeciali. de ap. & tex.
in d. c. venerabilibus. Vñ dicit Ang. in l. ſi vacãtia. 43. glo.
ibi, idẽ circa prædictã materiã, ꝙ qñ inquiſitus petit re-
formari inquiſitionẽ corã ſuperiore, dẽt iudex citari. Et
dicit Bal. in d. l. ſancimus. 13. q. ꝙ ſi iudex proceſſit ſine
fama, vel indicijs, vel omiſit debitũ ordinẽ, condemnaẽ
parti in dãnis & expenſis, ſed ſi præceſſiſſet fama vel ĩ di-
cia, excuſat eũ neceſſitas officij. Cum iſtis cõcordat Bal.
in l. edita. ibi, ꝙ ſi reus. C. de eden. in repe. Paduana, dicẽs
ꝙ cũ appellatur ab inquiſitione, nõ eſt ibi pars. & iudex
apellationis tenet locũ inquiſitoris, cũ appellatio ſit e-
iuſdẽ naturæ, cuius inquiſitio, arg. l. ita demũ. C. de ꝓcu.
& l. pen. ff. de iud. ſolui. Tñ de citatione iſta nõ tangit. Et
vide tex. in c. cũ ab eccleſiarũ. de offi. ordi. per quẽ dicit
ibi Bu. in 4. no. ꝙ ad ſñiæ relaxationẽ vocandus ẽ iudex,
qui eã tulit, qñ pronunciauit ex officio. Et ſequitur ibi
Imo. allegando d. c. venerabilibus. & idẽ no. Bu. ĩ c. qua
fronte. ibi, ex tertio no. j̃. de app. dicens, ꝙ vbi iudex ex
officio promulgat ſententiam, intereſt eius eã defende-
re, iõ admittendus eſt. Allegat d. c. venerabilibus. Et iſtã
declarationẽ ſentit etiam gl. in verbo, conſtiterit. in d.
c. ſacro. & ibi Abb. & firmat Imo. ĩ d. c. de cætero. ibi, ex
tra gloſ. ¶Prædicta declara duobus modis. Primò ex di-
cto Bal. in l. per hãc. ibi, quæro, nũquid inquiſitor. C. de
tẽp. ap. vbi dicit, ꝙ ĩquiſitor, à cuius ſñĩa fuit appellatũ,
non poteſt iuſtificare ſententiam per nouas probationes
quia ex ipſis nõ iuſtificat ſe, ſed ſolũ ex his, quæ geſta sũt
coram ſe. Allegat gl. quæ incipit, nota formam, in l. eos.
in prin. C. de app. ¶Secundò declarat ex dicto Inn. de ac
cu. olim. in fi. dum dicit, ꝙ in iſta cauſa ap. non oportet
vocare illum, qui fuit proſecutor inquiſitionis, quia ni-
hil iuris habet in hac perſecutione. Si enim haberet mu
tari non poſſet, Fatetur tamen, quod bonus iudex pru-
denter faciat ſi eum uocat, vt per eum inſtituatur, & cre
dit, quòd iſte poteſt appellare, ſi ipſe, vel alius cauſam ꝓ
ſequitur, ſicut procurator, qui non poteſt exercere cau
ſam appellationis, poteſt appellare, c. pe. j̃. de procu. Sed
Imo. in d. ca. olim. negat, qđ poſſit mutari, quia illud eſt
verum ſolum, qñ fuit deputatus per iudicem, ſecus ſi ꝓ-
prio motu promouiſſet inquiſitionem, vt latè no. Ioan.
An. poſt. Inn. & Hoſt. de teſti. cum clamor. ſaluo niſi mu
taretur cum cauſa, arg. eorum, quæ habentur in c. 2. de
proc. ĩ 6. vel niſi fortè eſſet regularis, per tex. in d. c. olim.
Et ſequitur ibi Ana. ſentiens cum Imo. quòd vocandus
ſit iſte, quando eſt talis, qui mutari non poteſt. ¶Eſt ve-
rum, quod Sal. in l. fi. C. ſi reus, vel accu. mor. fue. tenet,
quòd imò iudex non ſit citandus, etiamſi per inquiſitio
nẽ proceſſit, & multa inducit, ſed non eſt recedendũ ab
opi. cõmuni, propter tex. cui ipſe non reſpondet, in d. c.
venerabilibus. Motiuis autẽ ſuis pone reſponſiones bre-
ues,

b Citandus iudex. *Adde Bal. in Mercu. in verbo, iudex. ver. 11. & in addi. ad Specu. in ti. de ap. verſi. ſed nunquid iudex. & in l. cùm ſeruum. de ſeruis fugi.*

ues, licèt nullus Modernus respondeat: & post, dũ dicit, ꝙ appellatio non mutat naturã causę, vnde sicut corã iudice principalis causæ procedebatur sine parte, ita corã iudice, ad quẽ: & fuit ratio Inn. in d.c. cum speciali. Responde ex verbis Ioã. And. ibi, ver. dicit Host. dũ dicit, ꝙ cũ isto iudicio nõ sit alia pars, quàm primus iudex, necesse est, ꝙ cãm appellationis defendat; aliàs facilè posset iudicari ꝑ temerario appellãte, & remaneret crimen incorrectũ. ¶Scd̃o adducit: quia primũ iudiciũ redderet suspectũ, si corã superiore, ad quẽ est appellatũ, primus iudex faceret se partẽ, & cũ eo iudiciũ agitaretur, & facit gl. licèt ipse non dicat, in c. statutũ. in prin. in verbo, copia. de resc. in 6. de qua dixi s̃. eo. super literis. Sed dic, ꝙ istud est verũ, qñ primus iudex nondũ iudicasset: sed ex quo iã iudicauit, frustrà agitur de suspicione primi iudicij: quia tuetur ius suũ, ne detecta ineptitudine inqsitionis cõdẽnet. Põt etiã dici, ꝙ iste est casus, in quo iudex
5 gerit vicẽ iudicis & partis. ¶Tertiò mouet: quia † ꝑ sententiã est functus officio suo. l. iudex. ff. de re iud. Sed dic, ꝙ est functus, quo ad instantię corã eo pendentis expeditionẽ, non quo ad defensionẽ sui interesse, q̃ nõ assumit, vt iudex, sed vt priuatus. ¶Quartò adducit: quia esset absurdũ, vt dimitteret ordinariã sedẽ cã prosequendi app. per l. illud. ff. de offi. præsi. Sed dic, ꝙ per hoc non deseruit ordinariã: quia per se, vel per procuratorem poterit insistere distinctis temporibus, ita vt prosecutio appellationis non confundat propriam iurisdictionẽ. ¶Et si diceretur, habens magistratũ non conuenitur durante officio, l. 2. cũ si. ff. de in ius voc. Respondet, primo, ꝙ illud multoties fallit, vt ibi notatur: & enumeraui fallẽtias in c. legebatur. de maior. & obe. ¶Scd̃ò, ꝙ vbi agit̃ de delicto cõmisso in officio, benè põt conueniri, l. iubemus. C. ad l. Iul. repe. in q. j. iubemus. & in q. 7. sancimus. Præterea ista nõ est citatio arctatoria: imò est reus uolũtarius vt j̃. in vlt. decla. ¶Quintò inducit l. eos. §. super his. C. de ap. reputans ibi esse casum. De hoc rñde dupliciter. Primò, ꝙ non apparet, an ibi iudex processerit ex officio ꝑ inquisitionẽ, fortè enim fuit ibi accusator, qđ satis cõsonat illi literæ ĩ verbo, audita omni cã atq; discussa. Vel scd̃o, non tangitur in illo tex. an primus iudex citãdus sit, an nõ: sed simpliciter instruitur super transmittendis actis ad scd̃m iudicẽ reo in vinculis detento. Quid autẽ acturus sit secundus iudex, nõ declarat ibi. Vñ in hoc recurrendũ est ad c. venerabilibus. Per quẽ tex. apparet, nõ esse absurdũ, ꝙ is modò sit pars, qui in prima cã fuit iudex quãuis hoc pro absurdo ponat Inn. in d.c. cùm speciali. sentiens ista motiua Sal. pro maiori parte. Tñ ipsemet Inn. sequitur cõem in d.c. ĩ nr̃a. & expresse in c. pe. de re iud. quasi in prin. vltimæ gl. ibi, hoc nõ põt habere locũ. Et dicit Pe. de Anc. in d. c. venerabilibus. illũ tex. esse meliorẽ de iure pro ista prima declaratione, & ẽt pro regula s̃. posita. Et ita ẽt no. ibi Dom. in prin. in vlt. notabili. ¶Secunda declaratio. Vbi processus in causa appellationis posset inferre pœnã primo iudici, citãdus est. Inn. in d.c. cũ speciali. in gl. hic habes arg. Exemplificat, si aliquis appellauit à proprio episcopo: quia recusauit sine causa eũ confirmare: nã si mandetur alicui, ꝙ inquisita veritate super eius electione confirmet, etiamsi inuenerit eã canonicam, citandus est episcopus; quia redundat in eius pœnam, quòd refringatur, quòd ipse fecit. 9. q. 3. nũc. Et ita transit Bu. in d.c. cum speciali. & Bar. in l. j. in
6 fi. ff. ad Turp. ¶Tertia declaratio. Eo † casu, quo priùs ille iudex citandus est, si non citatur, processus est nullus. Bu. in d.c. cũ speciali. & Lud. ɔs. 344. Omnipotentis & c. ex proposito themate. Allegat Fede. consilio 204. quem nõ reperio. Sed adde Bal. idẽ tenentẽ in l. nã ita diuus. ad fi. ibi, itẽ est arg. ff. de adop. & Inn. in d.c. cũ speciali. & in d.c. pen. de re iud. Est verum, ꝙ Bal. sentit contrarium in d. l. sancimus. C. de iudi. Sed fortè potest intelligi, qñ citatio non est necessaria, sed fit ex honestate. ¶Quarta
7 declaratio. Vbi † non oportet citare primum iudicem, si tamen vult se offerre defensioni, non potest repelli; q a etiam vbi non processit ex officio, agitur de aliquali ĩteresse suo in retractatione sñię. Ab. hic arg. l. à sententia. ff. de ap. Adde Bal. hic, qui dicit, ꝙ vbi iudex venit cõdẽnandus ad verã litis æstimationẽ, si dolo, vel imperitia iudicauit, debet admitti. Dicit tñ, ꝙ in causis beneficialibus non cadat ęstimatio litis, nisi rõe expensarũ. Punitur ergo plus, vel minus arbitrio iudicis, l. j. ff. de effract. Et iõ distinguendũ est inter cãs æstimabiles & inæstimabiles, ſm eũ, per l. procurator ad exhibendũ. versus fi. ff. rẽ ra. ha. Et cũ hoc dicto transit hic And. Sicu. aliud nõ ponẽs in hac materia. Et istã declarationẽ firmat ẽt But. in d. c. cũ speciali. per tex. hic. & idẽ But. in d. c. 2. in 8. no. s̃. eo. dicens, ꝙ si iudex uult se offerre vltrò ad informandum superiorẽ, debet admitti ꝑ tex. ibi, & idẽ Arch. & Dom. in c. hoc ẽt placuit. 2. q. 6. Et dicit Bal. in rub. C. de pę. iudi. qui malè iudi. in fi. ꝙ iudex, à quo est appellatũ, põt legitimè assistere pro defensione sentẽtię. Allegat tex. hic, & Arch. in d.c. hoc ẽt. Nõ põt tñ assumere in se iudiciũ animo nouãdi: quia nõ est propriè aduersarius. Allegat l. Lucius. ff. de infa. & quod no. Inn. in c. j. in gl. tñ. đ app. in 6. ¶Quinta declaratio. Si † expedit, vt iudex ferat te- 8
stimoniũ de his, quæ acta sunt corã eo, vocandus est, Ang. in d. l. si vacãtia. C. de bo. va. lib. 10. Alleg. Inn. ĩ c. j. nostra. de procur. & tex. in c. non sine. de arb. Vel, ſm eũ, vt ex dictis ipsius instruat̃ iudex, iuxta c. cũ dilecti. de accu. Et de hoc, an & qñ iudex sit testis idoneꝰ de gestis corã se a, vl̃ à se, vide Scribẽtes ĩ c. cũ à nobis. de testi. & ibi posui.
9 ¶Sexta & vltima declaratio. Vbi † iudex citatur, non efficitur proprie contradictor, vel pars, quia citatio non est arctatoria. & dicitur contradictor voluntarius, sicut ille, q citatur, si sua putat interesse, qui spõte opponere põt. Bal. in rub. C. de suc. edic. in fi. Alleg. no. per Inno. in ca. inter. de excep. Et ista oĩa, tanquã alibi non ordinata, bene no. quę adde ad Ang. & Aug. in li. Malefi. fo. antepe. vbi ẽt inuenies, an syndicus cõis, sit citandus, post Bar. in l. j. ad fi. ff. ad Turpil. cũ concor. ¶Tene menti istũ tex. cũ
10 gl. j. ꝙ † non solũ vitiat̃ rescriptum tacendo id, qđ ẽ factũ sed ẽt tacendo, qũo & ex qua causa sit factũ. De quo exclamat Lud. cons. 326. In præsenti consultatione, ĩ fi. dicẽs, quod Old. facit de hoc festũ in consilijs. & ẽ ratio, secundũ Lud. quia ex ea generalitate, quæ obscuritatẽ parit, põt prĩceps facilè circumueniri, l. fi. ad fi. ibi, falso sermone se iactat. C. de do. promis. facit c. cũ olim. de re iudic. Et per istũ tex. dixit singularissimè Car. ɔsi. 141. Sanctissimus dominus noster, ꝙ nõ sufficit facere mentionem de literis gratiosis aliter cõcessis, nisi fiat mẽtio de causa concessionis. Vnde cum in primis literis diceretur quòd propter scientiã sacrę paginę, quę resplendebat in impetrante, Papa fuit pro eo inclinatus, secundæ literæ derogatoriæ nedũ debebãt facere mentionẽ de primis, sed de hac causa earũ. Alleg. ẽt gl. 23. q. 5. occidit. quæ dicit, quod causa facti magis est inquirenda, quàm factũ, vt ẽt glo. hic, de quo dicto nunquam fis oblitus, quia si ẽ verum, multũ importat. Reliqua circa expressiones facti & circunstantiarũ dicentur pleniùs j̃. c. proxi. ¶No. re-
11 gulam, quòd † excõmunicatus spoliatus non restituit̃ gl. 2. hic, & in c. j. in verbo, in audientia. ĩ fi. 23. dist. & in §. j. in gl. mag. in fi. 13. q. j. & ibi. Arch. & gl. j. in fi. ibi, ĩ nullo. ĩ §. verum. 3. q. 7. Arc. 18. q. 2. Abb. ad fi. Specul. de pet. & pos. §. fi. versi. 21. Lud. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de ac. pos. But. in c. fi. de ord. cog. Abb. in c. à nobis. de except. Rota de re iud. 24. in antiquis. Inn. ĩ c. pastoralis. ĩ fi. de ap. & ĩ c. cum nostris. ad fi. ibi, hoc ipsum tamẽ. de conces. præben. Imo. ĩ l. is, q reus. ff. de pub. iud. ver. tu potes dicere. Allegat pro singulari gl. ĩ c. ex insinuatiõe. ĩ verbo, canonicũ. de procu. quam sequuntur * omnes ibi, & Abb. hic. ¶Fallit primò in excõmunicato excommunicatione minori. Arch. & Dom. in d. c. j. 33. dist. ĩ fi. Allegant Vin. de offic. deleg. prudentiã. in fi. sicut etiã obiectus criminis nõ obstat spoliato, c. itẽ. de restit. spo. & q a cessat periculũ communis. Facit, quod no. Domi. post Lap. in c. j. ibi, quærit Lap. de rescr. in 6. dicens, ꝙ ille tex. nõ habet locum in excõmunicato minori excõmunicatione. ¶Fallit secundò, nisi conueniat̃ ab excõmuni-

a Coram se. *Ad de Rot. decisio. 92. iudex. in nouis.*

municatore, vel ab eo, qui fecit eũ excõicari; quia põt ĩ primis petere vt restituarur cõioni hominum, vt iniustè sibi interdictæ. Spe.in d.vers.21.Butr.post Vin.ĩ.ca.cùm intet.de excep.Arch.& Dom.ĩ c.nullus.lo 2.2.q.2. Et sic intelligit gl.ibi, dũ dicit, cõionem in primis restituendã. ¶Fallit tertio, vbi spoliatio impediret implementum actus permissi exeõicato, putà ire Romã pro absolutiõe Ab.post Vin. c.intelleximus.ibi, hoc dictũ limito verũ. de iudic. ¶Fallit quartò, nisi spoliator esset fugitiuus, vel res esset peritura. Abb. in d.c.cùm inter. Et per hanc rationẽ puto: quia est similis reo, cũ stimuletur ad agendũ ex præiudicio imminenti; & põt dici q̃dã defẽsio; & hoc est æquissimũ, s̃m eũ; & facit, quod legitur & no. in l.ait prætor.§.si debitorẽ.ff.de his, quæ ĩ frau. cred. & ĩ l. nullus. C.de iud. Sed secus, si cessaret periculũ; quia põt facere se absolui. Allegat Host.eo.ti.significauerũt. ¶Fallit quintò, si est spoliatus vxore sua; gl.in c. quoniã.ĩ verbo, vxores.11.q.3.de resti.spolia.§.qñ facienda. ver. sed quid si vir. quia cũ ipsa permittitur cõmunio, d.c. quoniam. Sed But.post Cal.inter.c.fi.de or. cog. & ibi Abb. dicũt, ꝙ non obtineret per viã actionis, sed officio iudicis, vt ibi pet eos. ¶Fallit sextò, & vltimò, quando excõicatus non venit propriè, vt actor, sed vt reus; putà, quia passus ẽ missionẽ ex primo decreto, propter cõtumaciã & nũc petijt se restitui ad possessionem, offerẽdo cautionẽ de stãdo iuri. Iste enim dẽt audiri. Ab.in d.c.ex ĩsinuatione. Allegat Spe.de cõtuma.§.fi.ff.đ oper.no. nun. Sed vult allegare in l.de pupillo.§.si ꝓcurator.eo.ti. Tñ istud indigeret altiori examine; sed omitto, q̃a Alex.ibi ponit opportunè, & dixi alias de iudi. intelleximus. tenendo
12 hãc fallentiã. ¶Et istis adde, ꝙ † excõicatus non petit restitutionẽ vsurarum, sed officio iudicis deponentur in ædẽ sacrã, gl.2.in fi.in regula, pactũ.lib.6.Lau. de Rodul. in tractatu vsurarũ, q 92. Et adde, ꝙ hæretico ñ dat̃ restitutio, gl.2.prope mediũ, in c.quo iure.8.dist.& in d.§.j.14 q.j.q̃a excõicatus est, ĩ.de hæret.excõicamus ¶Vltimò, dũ tangit gl.fi. hic de impetratione rescrip. facta ꝑ excõicatũ, vide, q̃ plenè scribit Dom.post alios in c.j.de rescri.16.& quæ dixi in c.fi.de except.vbi posui ad illud.c.j.plures ampliationes, & ẽt plures lectiones, iõ more suo vlterius nõ replico. ¶Sed vltra ibi dicta nota quædam. Et primò nota, quòd excommunicatus nõ põt impetrare rescriptum super nullitate sentẽtiæ.à qua non appellauit. Abb.in cap. ꝙ ad consultationẽ.

a c.qđ ad consultationem. *Vide Host. ibi, qui tenet contrà.*

a ad fi.de re iudi.q̃a hoc casu est actor. Et adde, quod ẽtsi pars cõsentiret, non valet ĩpetratio ĩ casu d.c.j.vt not. Imo. post But.s̃.eo.& c.ult.& alij, quos allegaui ĩ d.c.fi. Et vbi tantũ unus ex impetrantibus est excõmunicatus, valet impetratio, sed nõ ꝓdest impetratio excõicato, quo ad impetrationes. Ioan. And.in regula, in vtili.in Mercu. Imo.in c.prudentiam.§.fi.de offi.deleg.quẽ adde ad ea, quæ dixi in d. c.fi allegãdo Ludo.in duobus locis. Itẽ adde, ꝙ vbi excõmunicato permittitur, quod possit impetrare, non est opus, ꝙ faciat mentionem de excommunicatione. Bal.in c.dilectæ.per illũ tex.de excep.de quo etiam per Domin.in d. c.j.ibi, quid si impetratur. Item dũ tetigi in d.c.fi.de illo, qui fuit excõmunicatus in fraudẽ, ne impetrare posset, ꝙ valeat impetratio.adde An.Si.s̃.eo.in rub.vbi intelligit hoc, quãdo ignoraret se excommunicatũ, sed si hoc sciret, putà impetrationẽ nõ valere, quicq̃d dicat Dom. post Spe.in d.c.j. Mouetur, q̃a ille tex loquitur indistĩctè, & quia excommunicatio ẽt iniusta valet, 11.q.3.c.j.& si est notoriè iniusta. Allegat Arch. in d. c. venerabilibus. Sed certè etiam in non occulto procederet prædicta lectio, q̃a propter hãc notoriã iniustiã sententia excommunicationis redditur nulla, vt per Abb. in c.inter cæteras.de re iud.vt ibi dixi. Itẽ dũ dixi in d.c.fi. quòd d.c. pen.fallit in impetratione cõmissionis factæ auditorib. Rotæ, quia illa non cõfert iurisdictionẽ nouam, sed est quędã distributio, vt per Dom.in ca.j. adde Rotã idem tenentem, de iudi.5.in nouis, de offi.dele.11.in eisdẽ. Facit dictũ Rotæ de app.60.& 61. in nouis, quod cõmissio facta auditori Rotæ ad instantiã falsi procuratoris, va-
13 let. Itẽ dũ tangit Dom.latè in d.c.j.an † excõicatus possit impetrare pro alio, adde Rotã de rescr.9.in antiquio. quæ tenet, quod potest, si non opponitur sibi, qñ impetrat. de quo etiam per glo.& Doct. in c.fi. de procu.

SVMMARIVM.

1 *Vicariorum quot sunt genera.*
2 *Spurius si fuerit legitimatus, non expressis qualitatibus spurietatis, non valet legitimatio.*
3 *Vnio facta per rescriptum surreptitiũ, an sit irrita, vel irritãda.*
4 *Præbenda venit appellatione beneficij, largè sumpto vocabulo beneficij.*
5 *Impetrans beneficium an debeat facere mentionem de patrimonio, quod habet.*
6 *Clericus quãdo licitè viuat de suo beneficio, l3 habeat patrimoniũ.*
7 *Clericus possidens beneficium, & non dicens officium, tenetur ad restitutionem fructuum beneficij.*
8 *Clericus pauper impetrans in forma communi, non tenetur facere mentionem de pensione, quam habet à laico, etiamsi in titulum beneficij sit sibi assignata, &c.*
9 *Dispensatus ad duo imcompatibilia, non intelligitur dispensatus in eadem ecclesia.*
10 *Dispensatus super pluralitate beneficiorũ, an etiam intelligatur dispensatus super residentia.*
11 *Dispensatus vt possit habere præbendam habentem sacrum ordinẽ annexum, an videatur dispensatus, ut habeat vocem in capitulo.*
12 *Dispensandi habens largam potestatem, an possit dispensare contra ius diuinum*
13 *Dispensandi facultas non censetur ei concessa, cui datur omnimoda plenitudo potestatis.*
14 *Mentio debet fieri in rescripto de possessione illicita.*
15 *Confirmatio facta à superiore de intruso, non tenet, si concedens rescriptum ignorauerit de intrusione in beneficio, nisi princeps promouisset talem scienter. & nume.16.*

CAPITVLVM XXVII.

Postulasti. ¶Per literas iustitię non tenet̃ eps ꝓuidere habenti perpetuã vicariã, vel sufficiẽs p̃rimoniũ, nec valẽt literę gratiæ ad bñficium obtinẽdum, si impetrans tacuit perpetuam vicariam. H. D. Et est repetita ista decre. solennis per Dom. & do. Maria.de Soci. Sed eorum dicta erunt pro maiori parte tandem collocata locis congruis per hunc titulũ.
1 ¶In † quantũ Abb.pulchrè ponit multiplicem naturã vicariorũ, adde eũdem in rep.c.extirpandæ.§. qui verò. de præb.vbi etiam ponit de vicarijs, qui deputantur per Papã ad certã prouinciã regendã, de quorum potestate standũ est verbis priuilegiorum, per c.porrò, de priuil. & per c.de cætero. eo.ti. secundum eum. & ponit de vicario Papæ ĩ urbe & diœcesi Romana.ca.sua.de off. vic. ¶Itẽ de multiplici vicario vide Car.in cle.j.in 3.q.de of. vic. Et adde, ꝙ etiam vocantur vicarij ecclesiæ illi, qui in temporalibus deputantur ad regimẽ terrarũ eccl'ę, de quibus per Lud.ↄs.59. Et ibi, an habeat potestatem gladij? & concludit, ꝙ sic, loquẽdo de vicario Arimini, de quo ẽt per Moder.in li.Malefi.fol.187.& allegat pulchrè in l.j.ff.de officio eius, cui man. est iur. & de ꝑtãte istorum, vide quæ dixi in ti. præcedenti.c.quæ in ecclesiarũ ibi, sed cogitabã. Et no.quod licèt Florentini habeãt cõuentionẽ cum Aretinis de non deroganda iurisdictione potestatis Aretij, tñ si ponunt vicarium ad omne castrũ subiectũ ciuitati Aretij, nõ debet fieri noua conuẽtio. Ita do.Mar. de Lau.in tractatu confęderationum. versi.est conuentio.dicens eximium Doct.ita consuluisse, C.de re mili.lib.12.& ille ↄsulens fuit Ludo.Ro.secũdũ Baptistam in l.omnes populi, fol.31.de iusti. & iure. Et no.ꝙ licèt prioratus habeat sub se curam animarum & ad ipsas deputet vicariũ perpetuũ, non tamen restat, quin prioratus dr̃ curatus saltem habitu. Thom. Fasto. dubio 25. Quinimo Rota, de of.vic.2.in antiquis, simpl'r firmat, ꝙ ipse prior dicitur habere curam, & non vica-
* rius. Et ad hanc dicit esse communẽ *opi. & videri tex.

in

in cle.ne in agro.§. cęterū. de ſta. mo. qui tex. profectò hoc iō probat: ponit enim in prioratu conuentuali cura tovnā differentiā, an prior exerceat per ſe, an per aliū curā: qa in primo caſu requiritur ętas 25. annorū, & ſcdo 20. & ſic non vr̄ ita curatus ille, qui hēt uicariū, vt ēt per Car. in 2. op. Tn̄ non negat ille tex. quin talis poſſit dici curā habere. Patet, dū requirit promotionē ad ſacerdotium. Sed Abb. in d.§. qui verò. ibi, q̄ro, penes quē. licèt p̄dicta non adducat, diſtiguit tn̄ vtrùm rector habeat certā portionē in eccleſia cæteris fructibus committendis in vſum vicarij, & tūc cura & rei vendicatio ſpectat ad vicariū. Aut perceptio fructuū ſpectat ad rectorē certa portione vicario relicta, & tunc de iure cōi cura & rei vendicatio ſpectat ad rectorē: ſed exercitiū curę ad vicariū. Sic intelligit gl. 3. in fi. de præb. expoſuiſti. & fuit diſtīctio Laudini in cle. vna. de offi. vic. quā ſequitur ibi Car. q. 9. & Imo. ibi, q̄ro, quis habet. Et eſt vtilis iſta diſtinctio tractans, qs habeat agere pro iuribus curæ, & p̄ relictis, & alijs emolumentis ɔcernentibus curā: & in nullo iſto rū caſuū includitur tale beneficiū ſub diſpoſitione extrauag. execrabilis. vt ibi habetur ad fi. Licèt hoc non aperiat clarè Abb. tn̄ ipſe vicarius dr̄ habere curam, & includitur in d. extraua. vt ſentiunt iſti, & Car. loco ſtatim allegando. Et vide Car. in ɔſ. 33. In hac dubia cauſa, &c. vbi probat, q̄ bn̄ficium habens ſub ſe vicariū perpetuū ad curā, quāuis nō dicitur curatum, quo ad cauſam, ca. de multa. de p̄b. & d. extrauag. tn̄ quo ad hoc, vt deberet fieri mentio in impetratione de ipſo, vt de curato, bn̄ dicitur curatū, per d. extraua. à contrario ſenſu, ibi, quantū ad modificationē pręfatam. Dicit enim quod quoad pęnas illius extraua. non venit beneficiū habēs rectorem principalr̄, qui deſeruit per vicariū perpetuū. Ergo quo ad alias diſpoſitiones, ſecus: quod expreſsè tenet Zēze. ibi, & in cle. j. ſuper ver. imminet. de præb. De tali ergo cura eſt mentio facienda, ſm̄ Car. in d. ɔſ. dicentem idē determinari per literas cancellarię. Et hoc videtur certū, quando titulus prælaturę eſt immediatus ad curā, vt tūc cura ſit apud principalē, ētſi per vicarium perpetuū deſeruiat in cura. Si enim cura competeret rōne bn̄ficij curati annexi, in quo annexo alius eſſet vicarius perpetuus, tūc eſſet penes vicariū. Ad hæc cle. vnica, de offi. vica. & c. ſuper eo. de pręb. in 6. qđ ſic intelligit, ſm̄ Car. in d. ɔſ. Ad qđ vltimū vide latè Pe. de Anch. & Dom. ī d. c. ſuper eo. & Pe. de Anc. in regula, acceſſoriū. Ex iſto ɔſi. Car. habes, q̄ licèt cura non ſit in exercitio penes rectorē, tn̄ de ea eſt fienda mētio: qa negari non pōt, quin ipſe habeat bn̄ficiū curatū, licèt ſeruiat per aliū: ſi verò ipſa eccl'a hēret curā habitu, tamē non eſſet in exercitio apud aliquē, vtrum tunc de ipſa cura deberet fieri mentio? Sentit Car. q̄ nō. Eſt ſubtractabile per ea quæ habent in d. c. de multa. vbi cōiter cōcluditur, q̄ talia beneficia regulantur in omnibus, vt ſimplicia, ſcd'm quam opi. aliter conſului. Nō enim retraheretur à concedendo, ētſi exprimeretur, quòd habitu tm̄ eſt curatum; ſecus, vbi eſt curatū actu, licèt impetrans exerceat curā per aliū, non quantum, quo ad ipſum inhęreat cura, quo ad habitū, tamē ipſa eccleſia, in qua eſt intitulatus, dr̄ curata; & cōſequenter ipſe videtur dici curatus, vt etiā firmat Imo. in cle. j. de præb. Quę no. tanq̄ noua. ¶Scias etiam circa prædicta, q̄ vicarius quem ponit epiſcopus in capella monachorū ad eorum præſentationē, dicitur p̄petuus: & iō vicariatus eſt impetrabilis, tanquam uacans, lʒ ipſa capella, vel eccl'ia nō unita monaſterio reſpectu monaſterij, veluti principalis capitis propriè non vacet. Aegi. Bel. deciſ. 162. & Rota de p̄b. 23. in nouis. Et no. q̄ vicaria p̄petua poteſt vniri monaſterio, & efficit tēporalis, & beneficiū non valet. Rota de exceſ. pręla. 2. in nouis. Et adde, q̄ uicaria epiſcopalis nō impedit alterius bn̄ficij detentionē: ſecus, ſi eſt perpetua, gl. fi. & ibi Doct. de p̄ben. in 6. & Car. de reſcr. conſi. 9. quod licèt de vicaria epiſcopali non oporteat facere mentionē, vt hic, non tamē ſequit, quòd đ beneficio manuali nō debet fieri mētio: quia uicaria epiſcopalis non cōfertur in titulum. Pa ter. c. cum eo. de elec. in 6. & in c. peruenit. de app. Secus in vicaria perpetua, & in beneficio manuali, vbi cōfert titulus, de quo patet in d. c. qui verò. & in c. G. perpetuus. de fi. inſtru. De manuali patet in cle. j. cū ibi no. de ſup. neglig. præl. ſm̄ Dom. in addi. per d. conſ. Ex dixit Abb. de præb. cū nō ignorēt de mente Inn. ibi, q̄ vicarius epi vel alterius prælati, non cenſetūr habere dignitatē, aut curā, quo ad mandatū, c. de multa. quia pōt ad libitū remoueri, vt no. gl. in cle. 2. in ver. elec. de reſcr. quē ēt ſequr Abb. s̄. c. edoceri. & in c. ſi quis ɔ̄ clericum. de fo. cōpe. & in c. licèt de ſuſcepto. in j. no. eo. ti. & hic: licèt hic alleget gl. in cle. fi. de procu. quam reperi. Et iſtud omnino tene menti. ¶Itē in principio, dū dicit Abb. q̄ aliud eſt dicere cōmodè, & aliud abſque penuria, poſt gl. ī ca. j. in verſ. abſque penuria. de ſta. reg. in 6. Adde Abb. idē tenentem in c. j. de inſti. vbi ita declarat in tex. in ver. abſque penuria. Et adde Car. in cle. j. §. ſanè. in 5. no. de iure patr. vbi exponit illū tex. in verſi. ſatiſdatione ſufficiēti & congrua. vt intelligatur de ſuſtentatione congrua in victu, non de tali, per quā nō periret fame. Et quādo dr̄ poſſe aliquid cōmodè fieri, vide gl. in clemen. j. verſ. cōmodè, de pęn. & tex. cum gl. ī c. faciat. 22. q. 2. & inuenies alle. nepos. ff. de verb. ſigni. ¶Dū declarat Abb. naturā literarū, q̄ dicuntur in forma cōmuni, vel de iuſtitia: adde, q̄ ſortiuntur naturā literarū contentioſarum tribus modis. Primo, quia literę gratioſæ bullant̄ cū chordula ſerici, ſed contentioſæ cū canabo. Et ita ēt literę in forma pauperū. Io. And. in addi. Spec. ſub rub. de ɔceſ. pręb. Et aduerte ſecundo, quòd ſicut taciturnitas exceptiōis perēptoriæ non pōt opponi ɔ̄ literas contentioſas ī vim dilatoriæ, c. j. de li. conteſ. in 6. ſic ēt ɔ̄ iſtos ī forma pauperum nō pōt opponi in vim dilatoriæ, vt not. hic Ioan. And. ſuper gl. Non ſic eſt in literis merè gratioſis; quia ɔtra ipſas opponi poſſunt exceptiones in vim dilatorię & in vim peremptoriæ, vt fuit dictū s̄. c. cū ordinē. đ quo latiùs per Io. And. & Dom. d. c. j. & 3. de reſcrip. & merè gratioſis: quia ſi in literis gratioſis mandatur prouideri de beneficio ciuitatis, vel dięceſis, non includitur eccleſia cathedralis, c. quāuis. in 6. Sed benè in literis in forma pauperū; qa fuit de iuſtitia, & proprius epiſcopus arctabatur ad prouidendū, & in ſua cathedrali diœceſi, d. gl. ī d. ca. quāuis. & in ca. accepimus. de æta. & quali. ¶Poſſunt ēt dici iſtę in forma pauperū gratioſę duobus modis. Primo: qa cū Papa ſit ſolutus lege, c. propoſuit. de cōceſ. p̄b. patet, q̄ cōcedendo alias literas, ad quas de iure nō aſtrigit, dicit̄ eſſe gratia, & facit tex. ſ̄. c. proxi. in prin. & qđ ibi Abb. j. no. Vel poſſunt dici gratioſæ, in quantū concedunt magis vni, quàm alteri, iuxta gl. in c. relatū. de p̄bē. Ita Zenze. in extrauag. Ioānis XXII. ſuſcepti. ſuper verbo, gratioſæ. Secūdo; ī alio poſſent dici gratioſæ, & aſſumunt naturā gratioſarū: quia ſicut in executoribus datis ſuper literas merè gratioſas nō requiruntur qualitates, c. ſtatutū. de reſcri. in 6. quod loquitur in literis datis ad cauſis, ita in executoribus datis in forma pauperū nō habet locū d. c. ſtatutū, qa hæc gratia principaliter cōcedit, & eſt quoddā apparatoriū ad inquirendū de idoneitate p̄ſonę. Vel dicit, q̄ aut iſtę in forma pauperū ɔcedūtur ɔ̄ illum, qui aliàs de iure communi erat aſtrictus ad prouidendū pauperi, iuxta formā c. cū ſecūdū. de præb. & tunc tales literæ reputant̄ gratioſæ, & nō habet locū d. cap. ſtatutum. Aut conceduntur ɔ̄ alios non aſtrictos de iure cōmuni, & tunc æquiparant̄ literis contentioſis. Vnde ſi cōtra iſtos dantur executores, habet locum d. c. ſtatutum. Rota de reſcrip. 7. in antiquior. in fi. & ſequitur Dom. hic, in repe. colligens ex pręd ictis, quòd iſtæ literæ in forma pauperū habent naturā mixtam: quia in parte annectuntur ad naturam contentioſarū, in parte ad naturā gratioſarum. Adde ēt Rotam de conceſſio. p̄ben. j. in antiquis, quod forma dignum arbitramur, dicit̄ eſſe, quādo Papa facit gratiā alicui de beneficio vacāte, vel vacaturo, cōmittendo alicui, quod ſi repertus fuerit idoneus, &c. iuxta cle. unicā, de cōceſ. præbē. Per iſtum tex. in verbo, de leui nō ſcribimus. Exclamat hic Abb. q̄ ſi cauſa impulſiua reſcripti deficit, corruit etiā reſcriptū beneficiale, licèt nō ceſſet finalis: & regulariter eſt ſecus.

vt hic per eum. Adde Imo. de renun. post translationē. 11. col. cū x. seq. vbi inuenies amplissimè, quæ dicatur cā impulsiua, & quæ finalis a: & qñ cessante finali cesset effectus. de quo ēt in locis per eū allegatis. Bona gl. in ca. cupientes. in prin. in verbo, periculosis. de elect. in 6. & l. j. §. sexum. ff. de postu. per Spe. de dispu. & alleg. §. post hæc. ibi, vel illud. vbi dicit, ꝙ cā finalis dr̄, cùm constitutio in fauorem alicuius edita est, vt in fauorem condemnati statutum est, ꝙ possit à grauamine appellare, & sic cessante rōne grauaminis cessat lex: sed vbi lex est condita odio alicuius, illa dr̄ esse cā impulsiua, d. §. sexum. sicut ēt pp fugitiuos, & criminosos statutum est, ne clerici sine lr̄is dimissorijs recipiantur, 98. dist. §. j. & c. Aphros. & tñ vbi cessaret cā ista, non cessat lex. ¶ Per istum tex. in eisdem verbis quotidie impugnantur rescripta, qñ tacitum est id, quo expresso Papa non de leui concessisset, circa qđ dixi plura. §. cæterum. s̄. eo. quo ad mentionem rescripti reuocati. Alia dixi s̄. eo. super lr̄is. datis decem regulis, quo ad mentionem opportunā in rescripto ad lites. Alia dicentur ī. eo. in nostra. quo ad mentionem in beneficialibus. Hic autē no. generaliter certas notabiles doctrinas nullibi reductas. Et in primis limita istum tex. nisi taciturnitas procedat ab ignorātia, per tex. in c. gr̄a. de rescri. in 6. inducendo, vt per Ab. s̄. eo. sup lr̄is. & ibi dixi in ver. limita scđò. vbi vide. Item declara ex verbis Lapi alle. 9. vbi dicit, ꝙ taciturnitas eorū, quib. Papa nō derogat, nec ea tollit, sed remanent in suo statu integro, non vitiat b; putà, tacere, ꝙ impetrans iurare dēt se seruaturū ꝯstitutiones. ¶ Declara ēt notabiliter ex dictis Aegi. Belle. decis. Rotæ 698. incip. conclusio extra Rotā, vbi dicit, ꝙ non oīa tacita, quorū expssio potuisset mouere principem ad denegandum, vitiāt gratiam, sed ea solum, de quib. reperit iure expressum, ꝙ eis expressis gr̄am nō concessisset, & ideo si dixisset in supplicatione, se esse criminosum, Papa verisimil'r fuisset difficilior in concedendo, & tñ facere hoc nocet, qa valet collatio facta criminoso, nisi sit crimē inducēs inhabilitatē ipso iure, vt latè dixi in c. 3. s̄. eo. & in c. q̄relā, de iureiu. & ita ēt declarat Rota de rescrip. 32. in nouis, ad fi. Circa qđ vide doctrinā Dom. hic in repe. quam retuli s̄. eo ad aures. 9. cōclusione, & s̄. eo. super lr̄is. vers. prima ꝯclusio, sicut in lr̄is ad lites. ¶ Et per istum tex. pt inferri ad id, qđ no. Gu. de Cu. in l. 3. p istū tex. C. de episc. audi. ꝙ q semel habuit gr̄am de vno homicidio, qđ cōmiserat, deinde obtinuit scđam gr̄am pro scđo homicidio, non valet secunda: qa tacuit de prima, p illum tex. & ꝙ ibi Bar. pp quem dicit And. Sicu. s̄. eo. super lr̄is. se vidisse Bononiæ decapitari quendam non obstante gratia, quam habuerat, tacito de primo homicidio. Facit, fm eum ca. præcedens, vbi requiritur narratio facti. Et licet rescripta & libellus sæpe æquiparentur, per Inn. s̄. eo. super literis. tamen hoc casu differunt, qa in libello, maximè in realib. & personalibus, sufficit simplex narratio facti absq; expressione modi, vt no. in c. 2. de lib. ob. & in l. j. ff. de eden. fm And. Sicu. vbi s̄. Pro quo pōt adduci ratio dr̄iæ: quia ex dictis poterit iudici constare de circunstantijs facti, quæ clarificēt generalitatem libelli, vt per Inn. in c. 2. de ord. cog. Sed in rescripto secus, in quo princeps non informatur aliunde, q̄ ex supplicatione. Adde etiā bonum tex. in c. super eo. de coha. cleri. vbi non valent literæ non continentes seriem facti. Et ideo dicit Bal. in l. præscriptione. ibi, redeo ad primum. C. si ꝯ ius, vel vti. publi. ꝙ condemnatus in mille pro homicidio, si supplicauit dn̄o pro compositione, & tacuit causam condemnationis, compositio obrenta non valet. Alle. d. c. super eo. Similiter Bal. in l. nec damnosa. ibi, secundum exemplum. C. de preci. impe. offe. quòd si quis impetrat à Papa aliquam compositionem super pœna iam exacta per fiscum, non facta mentione de exactione, rescriptum est nullum: qa obreptitium & fisco damnosum. ¶ Seruit ēt ad hæc preposita solēne dictum Bal. in l. eam quā. ibi, sed pone, qđā erat filius. C. de fideic. dū dicit, ꝙ si † filius c ex adulterio & incestu natus fuit legitimatus, tanq̄ spurius, tñ nō fuerūt expressæ qualitates spurietatis, non valet legitimatio, sicut quando quis excōicatus est plurib. excōicationib. & supprimit cās excōicationis, vt ī c. ex parte. de of. or. Ita dicit consuluisse Old. & limitat nisi ex clausulis aliud appareret, vt si esset ibi cl'a, non obstante l. qui ꝯ. C. de incest. nup. ¶ Cæterum vt de isto dicto Bal. satis trito scias loqui pleno & insolito stylo, corrobora eum authoritatibus, deinde declara nouissimè quinque modis. vide Old. cōs. 247. Factum tale est, quidā rex. vbi latè consuluit, non valere legitimationē factā de eo, qui narrauit se spurium, & non dixit, ꝙ erat spurius ex adulterio geminato, putà ex coniugato & coniugata. Quod consilium reassumit Io. And. in addi. Spe. super rub. qui filij sint legi. & Ludo. in l. si vero. §. de viro. 31. fal. solu. ma. & consi. 326. ad fi. ibi, quartò probatur. Et do. Abb. in c. per venerabilē. ibi, his psuppositis. q filij sint legi. & Ant. de Rosellis de Aretio in aureo tractatu legitimationis, fol. 47. vers. modò videamus de cā formali. dicens, benè facere c. dilectus. s̄. eo. & d. ca. super eo. dictum Bal. in d. l. præscriptione. de illo, qui tacuit cām cōdemnationis. Et istud consiliū Ol. extollit latè Alex. ꝯs. mihi 66. & ēt 335. Nobilis vir Philonius. inducens ēt c. si motu. de præben. in 6. & l. si adulterium cum incestu. in prin. ff. de adul. & quod no. Bal. in l. j. ver. vbi scias ēt. C. de furt. dū dicit, ꝙ vbi sunt plura obstacula, non sufficit clausula generalis, Non obstante: sed necessaria est mētio singulorū defectuū. Et dicit Ang. in l. sed si hac. §. patronū. per illū tex. ff. de in ius voc. ꝙ rescriptum principis non extendit se ad defectus tacitos & suppressos. Et dicit Bal. in l. Barbarius. ibi, & si dicatur. ff. de offi. præto. ꝙ princeps in sua dispensatione non presumit velle promouere odiosos, & multipliciter criminosos. Cum istis concordat Bald. in l. præscriptione. vers. verbi gratia, qdam à principe. C. si ꝯ ius, vel vti. publi. dicens, ꝙ qui petijt se legitimari, & dicit se natum ex soluto & soluta, cū natus esset ex adulterio, non tenet legitimatio. Et ideo dixit Pet. de Anch. ꝯsi. mihi 418. Circa primum quæsitum. in princi. ꝙ spēs illegitimitatis est exprimenda. Et idē But. in d. c. per venerabilem. ver. nunc descēdo. dicens, ꝙ difficiliùs dispensatur cū spurio, vel incestuoso, q̄ cū alio. Adde ēt Io. And. in c. fi. de fi. presb. vbi dicit, ꝙ non valet dispensatio facta per Papā cum nato ex coniugato nobili, & soluta nobili, nisi de nobilitate materna fiat mentio, per authen. si qua illustris. C. ad Orficia. vbi filius spurius non succedit matri illustri extantib. legitimis, licèt aliàs naturalis succedat matri, nisi sit natus ex coitu, q possit accusari, vt latiùs per Scribentes in d. authen. & per Imo. in c. nisi cum pridē. de renun. & Mat. Mathes. in tractatu De succes. ab intest. De nobilitate autē solius patris, vel ꝙ esset baro, vel magnus princeps, non est opus facere mentionem, secundum Host. Ioan. And. & Butri. in d. c. fi. dicentes, quòd stylus curiæ non habet, quòd nomina, vel

a Et quæ finalis. *Adde, quæ dixi in apostillis. sup. eod. in c. si quando.*

b Non vitiat. *Ad quam materiam, adde do. Soci. consi. 169. incip. Circa primum consultationis articulū. ver. secunda ratio est, posito. cum versicu. seq. in 2. parte.*

c Filius. *Adde tu, quæ sunt qualitates spurietatis, & quis propriè dicatur spurius. Adde, ꝙ inter quas personas prohibetur matrimonium secūdum iura Canonica, ex illis nascitur spuri⁹. Tex. est ī c. cū pridē. §. personę, de renun. Itē inter quas personas prohibetur cōcubinatus, licèt nō prohibetur matrimonium, si quis nascitur ex illis, spurius est. exemplum de clerico in minorib. ordinib. constituto, qui pōt habere vxorem, non tamen concubinam. Item exemplum in fratre cōuerso tertij ordinis sancti Francisci, qui potest contrahere matrimoniū, & non potest tenere concubinā, vt eleganter vtrūque disputādo firmauit Richar. Malum. quem refert & sequitur Barto. in l. in concubinatu. ff. de concu. & Bald. in l. qui semper. ff. de in ius voc. in lec. noua. Item adde, quòd natus ex publica meretrice, vel publica femina, quæ palàm se prostituit, spurius est, vt in d. l. qui semper. Et ibi Doctor. Bar. & Bal. in d. l. fi. ff. de his, quib. vt in dig. & Bald. in leg. si qua illustris. C. ad Orfic.*

vel circunstantiæ parentũ exprimentur, sed sufficit generalis mentio, licèt ista verba aliter referat Alex. in d. ꝯsi. Nobilis vir. & vide eũdẽ ꝯs.37. In cã mota per Ang. Simonis. vbi impugnat legitimationẽ, in qua nõ fuit dictũ, ꝙ pater erat in sacris: qa cum taliter nato difficilè dispẽsat Papa. Allegat Io. An. in d.c.fi. & Bal. in d.l. eã, ꝗ. & alia pl'a. Cogita, vtrùm Io. And. velit hoc ĩ d.c. fi. ¶ Declara prædicta primò, vt habeant locũ qñ vna qualitas illegitimitatis fuit expressa, & aliæ suppressæ: secus, si prĩceps fuit vsus verbis ẽt generalibus; putà, qualitercũque & ex quocunque coitu natus: qa ẽtsi princeps ignorasset defectum, talis legitimatio purgat oẽm defectũ. Sufficit eñ, ꝙ voluit oẽs defectus tollere, argum. l. qui iure militari. ff. de mili. test. Et idẽ, si constaret aliter de certa sciẽtia principis. Ita declarat Nic. de Vbaldis in tractatu de suc. ab intesta. fol. 17. ad fi. ibi, requiritur secundò principaliter, dicens, ita distinxisse Pau. de Cast. consulendo. & est consilium, licèt ipse non dicat, 219. In Christi, &c. super puncto isto plura subtiliter. in fi. ibi ita intellige dictũ consilium Old. Sic ẽt intelligit dictũ Bal. in d. authẽ. si qua illustris. ibi, ꝙ qñ impetrator. dũ dixit, ꝙ si in legitimatione est clausula, Non obstante, §. fi. in Authen. q. mo. na. effi. sui, nõ oportet, quòd aliter sit expressum qualiter sit natus: putà, ex monacha, vel incestu. Sic etiam intelligit dictũ Bal. in c. naturales. in prin. si de feu. fue. controuer. inter do. & agna. vbi dicit, ꝙ in legitimatione nõ est necesse, ꝙ exprimatur qualitas illegitimitatis: sufficit eñ si est spurius, ꝙ exprimatur spurietas, licèt nõ exprimatur eius qualitas. Alle. Io. And. in d.c. fi. quẽ ẽt extollit Bal. in l. Paulus. primo commẽto. in fi. ff. de sta. ho. Sed dicit Iac. de Alua. in d.c. naturales. ꝙ in hoc melius scripsit Bal. in d.l. eã, quã. & Ioã. And. in d. rub. qui fil. sint leg. Sed tu concorda, vt est dictũ: facit, qđ scribit Io. de Ana. ꝯsi. 95. In nomine, &c. visis & ponderatis. Et ꝓ primo mẽbro dictę distinctionis vide in terminis Caprã cõsilio 175. Etsi de pluribus. ver. & primò. qa licet aliàs ĩcipit ꝯsiliũ, Fuit dispensatũ per Papã Martinũ. vbi potissimè declarat illud de certa scientia. ¶ Secũda declaratio. Qñ idẽ effectus resultaret ex qualitate expressa, q ẽt resultat ex non expressa, tunc tacere aliã qualitatẽ nõ nocet. Ang. cõsilio mihi 201. Quidã Bartholomæus. in primo dubio: dicens, ꝙ si dr̃ aliquem fuisse natum ex ligato & soluta, cùm tamen ipsa ẽt fuerit ligata, non nocet tacuisse hoc: quia satis cõstat eũ esse adulterinũ, postq̃ dixit se natum ex ligato. Sed certè istud vr̃ de directo contra Old. in d. consi. & sequaces, cũ sit dupliciter adulterinus. ¶ Tertia declaratio. Illa qualitas debet exprimi, q̃ alterat naturam concubitus, vel illegitimitatis: sed non oportet exprimere illã, quæ aggrauat vitiũ parẽtũ, Rota elegãter de fil. presby. 4. in antiquis, & qui fil. sint leg. j. in antiquiorib. dicentes, satis esse, ꝙ qui dixerit se filiũ sacerdotis, & mulieris solutæ, licèt nõ dixerit, ꝙ mater habuerit sacramenta à sacerdote, & sic fuerit quodammodo incestus: qa ista qualitas solùm aggrauat vitium parẽtũ. Et hoc benè nota ad multa. Et idem dixit Rota de fil. ꝑsby. 2. in antiquis, dicens, ꝙ non nocet tacere, ꝙ mater erat filia spiritualis sacerdotis. Quod limitat, dummodo spiritualitas non esset perpetua, vt quia administrauerat ei sacramenta, vel audiuerat in confessione: secus, si spiritualitas erat irreuocabilis, vt si leuauerat cognitã đ sacro fonte: & sic erat inductus nouus gradus affinitatis. Et idẽ puto eadẽ rõne si presbyter habuisset filiũ ex cõmatre, id est, nõ ex persona leuata, sed eius matre, vt sæpius accidit. ¶ Quarta declaratio. Legitimatio spurij non exprimẽs qualitates spurietatis, non ualet, per prędicta; sed secus est in legitimatione naturali tm̃, in qua nõ est opus dicere qualitatẽ illegitimitatis; putà ꝙ sit natus ex serua, vel qđ simile. Lud. consi. 194. qa iure non cauetur, quòd in legitimatione oporteat exprimere aliud, quàm naturalitatem eorũ. Patet in Authẽ. q. mo. na. effi. legi. §. si qs nõ habẽs. De quo dubito ꝑ Rotam, vbi s̃. qa natus incestus. & tñ debet fieri mentio. Item satis est de iure cautum, ꝙ taciturnitas eorum, quæ difficultarent concessionem, reddit gratiam nullam, vt est tex. hic Præterea posset mater nobilis fuisse soluta, & tũc tacere eius nobilitatẽ, nocet, vt s̃. Et iõ cogita; qa pro Lud. posset facere 3. declaratio, in quantum loquitur de qualitate solũ aggrauãte vitiũ parentũ. Itẽ posses negare, ꝙ oporteat dicere, patrem fuisse in sacris, quod iure non cauetur, licèt Alex. aliter consuluerit. Et ad illud de cõmatre posses dicere, ꝙ ibi est incestus ꝑꝑ affinitatem spiritualem. ¶ Quinta & vltima declaratio. Procedunt prædicta, qñ qs expressit spẽm illegitimitatis, & aliã spẽm tacuit; sed si dixisset, se eẽ spuriũ, ẽtsi nõ dixisset qualitatem spurietatis: quantũcunq; illa esset odibilis, valet dispẽsatio. Ita firmat qdã Modernus magnæ authoritatis in loco aliàs allegãdo; primò, ꝓ id, ꝙ no. Bal. in d. §. nãles. in prin. dum dicit, ꝙ si Papa dispensat simpl'r cũ spurio, valet dispensatio, ẽtsi ita taceatur qualitas spurietatis. Secundò alle. tex. in l. spurij. in prin. ff. de decu. vbi tex. arguit sic, spurij ꝑñt esse decuriones; ergo & incestuosi. Tertio alleg. Bar. in l. fi. in prin. ff. de his, qui. vt indig. vbi dicit, ꝙ nomẽ spurij est nomen gñis, ꝙ cõtinet in se oẽs spẽs quantuncũque odibiles. ¶ Sed de ista opinione dubito, primò, ꝑpter multa s̃. allegata, de qb. ille Doctor nihil dixit, maximè ꝑꝑ verba Bal. in d.l. eam, q̃. cum concor. vbi formaliter præsupponit, ꝙ ille expressit se spuriũ, & tñ nõ valet legitimatio; qa tacuit qualitatẽ. Secundò considero, ꝙ Bal. ĩ d.c. naturalis & ẽt in d.l. Paulus, reputatur cõtrarius his, quæ dixit in d.l. eã, quam. & fundat se in verbis Io. An. ĩ c. fi. de fil. presby. Sed profectò non dixit Io. An. ꝙ qualitas aggrauans spurietatem nõ debeat exprimi. Imò vult ꝙ exprimatur nobilitas materna. Sed bene sentit, quòd si mater non est nobilis, non est opus eius qualitates exprimere. Tñ per hoc non sequitur, quin qualitas spurietatis sit exprimenda, vt vult Rota, Old. Bal. & alij præallegati, fundãtes se in rõne efficaci; qa difficiliùs princeps legitimaret spuriũ spurietate odiosiori, vel qualificata, q̃ simplici. Tertiò considero, ꝙ d. lex, spurij, non habuit simpl'r respectum ad verbum Spurij, sed ad rõnem, per q̃. spurius ꝑmittitur esse decurio, s. qa nõ est ab illa dignitate repellendus q non deliquit; q̃ rõ includit oẽm spuriũ. Quartò, si ista ꝯñtia esset vera, Dispensatum est cum spurio; ergo sublata est oĩs spurietas, quãuis odibilis, ꝓfectò esset vera ẽt ista, Est dispensatum cum vno, non obstante, ꝙ sit illegitimus, ergo illegitimitas est sublata: qa si sufficit exprimere genus comprehendens qualemcũque spẽm, sufficiet tota expressio, qa sub isto termino, Illegitimus, veniũt oẽs, vt per Host. q. fi. sint legi. §. quot sunt gña. Et tñ ista secunda ꝯñtia nõ est concedenda, qa nimis repugnant authoritates præallegatæ. Ergo nec prima fundata eodem argumento. Et ideo magis placet opinio Pau. de Cast. & Nic. de Vbaldis, de qua in prima declaratione. ¶ Et si diceretur, quare est, ꝙ ista indefinita locutio, Non obstante illegitimitate, vel spurietate, nõ equipollet isti vniuersali, vc3 quacunque illegitimitate, vl' spurietate; Rñdetur, ꝙ quãdo aliqđ accñs est annexũ rei, ꝑꝑ qđ non est eadem rõ oĩum comprehensorũ, imò aliqua alteratio, tunc indefinita nõ æquipollet vniuersali. Vnde si lego lanam, non venit lana tincta, secus, si diceretur, lego oẽm lanam. l. si cui. in prin. ff. de leg. 3. gl. in c. vt virca. in verbo, aliorum. de elec. ĩ 6. & ibi late Dom. in fi. prin. post Bar. in l. si pluribus. de leg. 2. cum concor. qa qualitas, quæ alterat simplex, mutat eius nãm, ca. statutum. de elec. in 6. iuncto c. licèt. eo. ti. qualitas spurietatis odiosioris alterat ipsum genus. ¶ Et si diceretur, ꝙ ꝓ dicta opinione impugnata facit optima decisio Bal. de elec. innotuit. ad fi. ibi, dictat priuilegiũ. dum dicit, ꝙ priuilegiatus, vt possit legitimare spurios, põt legitimare ẽt incestuosos, qa non est aliqua rõ, per quam debeat priuilegium restringi magis ad vnã spẽm, quàm ad alteram, secus, si in priuilegio esset spẽs restrictiua, putà, ꝙ possit legitimare incestuosos, nam in hoc non continẽtur aliæ spẽs spuriorum, qa non cogitabatur de alia spẽ, s'm eũ? Rñderetur, ꝙ Bal. non loquitur in dispensatione, quæ strictè interpretatur, c. j. de fil. præsby. in 6. sed loquitur in facultate legitimandi, vel dispensandi, in qua fit lata interpretatio, secundùm Ioan. And. in capitina,

fin.de simo.& dicetur ad fi. huius capi.ibi,limita quartò. Et iō considera, ꝙ si in casu dicti priuilegij diceretur de illegitimis, videret idē,cum illegitimitas sit genus includēs omnē speciē. Ex quibus remanet sustentabils opinio cōis, non obstante ista opinione noua, super qua adhuc cogitabimus, quia in disputando nō reputaretur primo aspectu de facili impugnabilis. Et prædicta omnia benè no. qa non possent esse vtiliora. ¶ Vlteriùs per eūdē tex. in verbo, de leui. p̄t inferri ad mirabile dictū Pet.de Anc. consi. mihi 236. Ex tenore priuilegij Apostolici. dū dicit ꝙ vbi gratia fundat in aliqua qualitate, & illa verè non subest, dr̄ surreptitia: putà, si fundatur super moribus & alijs meritis impetrantis,& ipse sit infans. ¶ Pōt ēt inferri

3 ad dubiū,qđ non reperi discussum, vtrū † vnio facta per rescriptū surreptitiū sit nulla, vel irritanda? In quo dicit Car.consi.99. Redemptoris,&c.versi.vnio præmissa.ꝙ literæ vnionis dicunt surreptitiæ, si causa asserta ad iustificandā vnionē est falsa: putà, paupertas eccl̄iarū. Sed Cal. de re.eccle.non alie.cōs.13. dicit, ꝙ vnio facta per Papā de beneficio reseruato, non facta mētione reseruationis, est nulla, sicut dicit de impetratione & dispensatione pp eius odiositatē. Similiter dicit do. Abb. consi.101.q. quæ vertit, seu verti sperat.ibi, nec obstat, si dicat. ꝙ surreptio vitiat ipso iure vnionem: putà, si est tacitū aliqd, quo expresso Papa non ↄcessisset, vel nō ita facilè. Alle. istū tex. ētsi rescribat motu proprio: qa motus proprius non præiudicat tertio. Dixi s̄. eo. cæterū. & ca. ad aures. Similiter Rota de reb.eccl.non alie.12. in antiquis, firmat, ꝙ vnio obtēta à Papa, nō valet, quādo eps̄, q obtinuit fieri vnionē ecclesiæ cathedrali, nō fecit mentionē de alijs eccl̄ijs, prius vnitis. Sed Rota de reb.eccl.2. in antiqorib. post elegantem disputationem concludit, ꝙ imò falsa cā non vitiet ipso iure vnionem: quia r̄r surreptio non reddit rescriptum nullum ipso iure, vt traditur j̄. ad audientiam. Et sic vult Rota, ꝙ l̄ræ vnionis non dicuntur propriè l̄ręad beneficia, & ꝙ in hoc æquiparantur contentiosis. Idē ēt Rot. de exces. præla.1. in nouis, dicens, talem vnionem posse annullari, sed nō ipso iure inualidam, & pp authoritatem Rotæ ista opinio p̄ualet, lꝫ posset refricari in dubium illud, qđ dicūt, vcꝫ istas l̄ras non esse beneficiales, qa profectò per actum vnionis acquiritur nouum ius in beneficio. Et de isto passu nihil tangit Pet.de Peru. in tractu de vnione. ¶ Circa gl.2. no. tres conclusiones pluribus dictis de nouo insertis. ¶ Prima

4 ↄclusio. Appellatione † beneficij venit a p̄benda a, largè sumpto vocabulo. Ab. hic. facit cle. Auditor. de rescri. & cap. quāuis. lo 2. de p̄b. in 6. & in c. quicunq;. de hære. eo. lib. No. Rota de cōces. p̄bē. 8. in nouis, per c. tua. de verb. signi. & allegant Arc. & Io. An. in c. g̅ra. de rescri. in 6. & adde tex. j̄. c. in n̄ra. qui loquitur de recepto in canonicū nondū habēte præbendā, & licèt nondū sit ecclesiasticum beneficium assecutus. Et ideo dicit Rota de p̄b.25. in nouis, ꝙ legatus habens conferre personis idoneis obtinentib. duntaxat vnum beneficium, potest conferre habenti actu vnum & habenti canonicatum sub expectatione p̄bendæ: quia non dr̄ beneficiatus. ¶ Secūda conclusio. In materia stricta, prout in casu huius decre. appellatione beneficij non venit præbenda. Ab. hic post Inn. & alios in c. fi. de præb. vbi cōiter tenetur, ꝙ per mandatum de prouidendo in aliqua ecclesia, non ueniunt præbendæ. Et hinc est, ꝙ lꝫ eps̄ possit dispensare cum illegitimo super beneficio simplici, non tamen super canonicatu & præbenda. Io. Mo. in c.1. de fil. p̄sby. in 6. cuius opinionem seruat curia, s̄m Rotam, de fil. presby.2. in nouis, & de of. or.4. in antiquis, & ibi dicunt, ꝙ simplex dispensatio Papæ cum illegitimo, ut possit promoueri ad beneficia, nō habilitat ad canonicatus, nisi diceret, Ad quæcunq; beneficia. Et dicit Rota de fil. presby.1. in antiquis, ꝙ in simplici dispensatione non ueniunt beneficia cathedralia. Et dicit Rota de proba.2. in antiquis, ꝙ licèt eps̄ possit dispensare cum illiterato in beneficio simplici, ut per Inn in c. cū in cunctis. in fi. de ele. & Host. in c.2. de insti. non tamē in canonicatu: qa ibi requiritur industria & consilium. Quæ uerba no. ad multa. Est uerum, ꝙ Old. ↄsi.215. P̄ūcta breuia. & Cal. de fil. p̄sby. ↄs.1. & But. in c. fi. de fil. p̄sby. & Dom. in d.c.1. tenent opi. Arch. in d.c.j. ꝙ eps̄ possit cum illegitimo dispensare ad canonicatum, per illū tex. permittentem simpl̄r, ꝙ dispēset in nō curato. Sed dato, ꝙ ista opi. esset uerior, per hoc non destruit dicta ↄclusio: qa ista dicta non loquuntur in mā stricta: nā facultas dispensandi recipit largā interpretationem, ut dicet in fi. huius c. uer. limita quartò. ¶ Fallit primò ista ↄclusio, ubi in ecclesia in qua scribit, non sunt alia beneficia, nisi p̄bendæ: qa ne g̅ra sit frustratoria, ueniunt præbendæ. Abb. hic, & in d. c. fi. post alios. ibi, & Archi. in c. alienatione. super uerbo, beneficia.12.q.2. ¶ Fallit scd̄ò, nisi l̄ræ dicant de beneficio cōpetente: qa cōpetēs intelligitur scd̄m qualitatem p̄sonæ. Vnde si meretur canonicatū, poterit de eo prouideri, licèt in eccl̄ia sint alia beneficia, s̄m Arc. in d.c. alienationes. & Bu. & Abb. post alios in d. ca. fi. sic intelligentes tex. in c. pro illorum. de præb. Qđ aūt dicat cōpetēs, statur arbitrio superioris. Bu. in ca. cū dilectus. ibi, si uerò p̄misit. de iure pat. ¶ Fallit tertiò, ubi scribitur in eccl̄ia collegiata nō cathedrali, in qua sunt præbendæ, quia ētsi sint electiuæ, pōt prouideri de eis. Ro. de ↄces. præbē.8. in nouis, & de rescri.56. No. ꝙ illi. in antiquis, pro quibus facit, quia cessant rōnes quas prædicti considerant, maximè Ro. de fil. presby.2. in nouis, & tex. in c. quamuis. lo j. de præb. in 6. s. præeminentia & magnus honor, quem habent canonici eccl̄iæ cathedralis, adeò ꝙ, s̄m Domi. illi p̄cedunt abbates in processionib. Quinimo dixit Cald. de pręb. ↄs.31. ꝙ quoties l̄rę faciunt mentionem de ecclesia cathedrali, ueniunt canonicatus: ibi, uacaturi. ētsi de eis non dicat. Et ita dicit tenere gl. & Doc. in d.c. fi. de pręben. quę uidentur ↄ̄ prædicta. Sed fortè uoluit Cal. hoc, ꝙ licèt scribendo simpliciter nunquam ueniunt beneficia eccl̄iæ cathedralis, d.c. quāuis. tamen si noīatur cathedralis, ueniunt canonicatus in ea uacantes, non semper, sed qñ in ea non sunt alia beneficia, iuxta primam fallētiam. Dixit ēt Rota præallegata de conces. pręb.8. in nouis, ꝙ impetrans spectans ad collationem ep̄i in forma spāli, pōt acceptare præbēdam in ecclesia cathedrali spectantem ad collationem ep̄i: quia, secundum eos, tex. in d.c. quamuis. debet intelligi in terminis suis, i. quādo illa uerba posita in c. quamuis. vcꝫ de aliqua ecclesiarum ciuitatis, vel diœcesis, inseruntur in gratia. aliàs non. Allegāt Io. And. ibi, sed caue: quia Io. And. retractauit illam opi. in addi. Spe. in loco allegato, & extenso per Dom. in d.c. quamuis. Ideo dic, vt ibi. vide. j̄. ca. in nostra, corollario 39. ¶ Fallit quartò, & vltimò in casu c. tua. de verbo. signi. quia, scd̄m Abb. ibi, licèt ponat materiam præiudicialem tertio, non tamen quia continet cām honestā & fauorabilem ep̄i debitis onerati, includit oīa beneficia, & sic præbendas: secus, vbi illa indulgentia fieret tertio, per id, quod no. Io. Mo. in c. si pp. de rescri. in 6. Facit ēt d. c. tua. in verbo, hoc casu. Ad qđ ēt vide Pet. de Anc. in d. c. si pp. & ibi Domi. volentem post Io Mo. & Archi. ꝙ illa indulgentia dicatur fauorabilis. ¶ Tertia conclusio. Appellatione præbendæ veniunt oīa beneficia. Aegi. cōclu.647. si expectans, &c. dicens, ꝙ si expectans beneficiū cum cura, vel sine, acceptat parochiam vacantem, & executor prouidet sibi de præbenda parochiæ, valet prouisio: quia appellatione prębendæ pōt cōprehendi omne beneficium: quia præbet. Dixit tamen Gul. in cle. si iusta. de præb. & Rota, de rescri. pen. in nouis, non à prębendo, rectè præbenda vocatur, sed magis à pretio, cuius amore datur. Et intellige ↄclusionē largè sumendo: nam p̄priè differt p̄benda à beneficio, vt latè p̄ Arc. in d.c. alienationes. vbi dicit, ꝙ præbenda est ius percipiendi prouentus in ecclesia p̄ vnum, tanquam de collegio. Ad quam diffinitionē vide, q̄ ponit Car. in cle. fi.10.q. cum duab. seq. de præb. & quod dixi ti. præcedenti, cùm M. Et ibi dictis adde Rotam de ↄsue.6. in nouis, vbi inuenies de multiplici natura canonicatuum & prębendarum. Et vide Car. in cle.2.6. no. de iudi. vbi ponit dr̄iam inter beneficium & cano-

a Præbenda. Ad. de Cardi. in cle. 1. in prin. & Pe. de Peru. in cle. 3. q. 2. de causa possess. & propri. & Lud. in consi. 347.

canonicatũ;quia differunt, vt genus & species. Et ibi ẽt in 5.q.ponit, ꝙ appellatione canonicatus venit ẽt canonicatus regularis,pp gl.ibi in verbo,beneficijs.quã facit singularẽ.Et diffinitionẽ beneficij ponit ẽt Pe. de Anc.ĩ regula.j.de reg.iu.ĩ 6.& cõueniunt multa,quæ ipse ponit

5 in repe.d.c.si pp.¶Circa † faciendũ mentionẽ ꝺ pꝛimonio,conclude,ẜm Dom.hic ĩ repe.ꝙ aliqñ patrimoniũ ẽ assignatũ in beneficiũ,vt de cætero tale patrimonium cẽseatur beneficiũ ecclesiasticũ;& tũc siue in forma gratiæ siue iustitiæ,semper de hoc est facienda mẽtio;qa ex quo est beneficiũ ecclesiasticũ,de tali est facienda mẽtio vt hic.Quod ita possit assignari in beneficio,no.Io.And. in c.si pauper.super gl.2.de hęre.in 6.per c.tua nos.de simo.Aliqñ pꝛimoniũ nõ est effectũ beneficiũ:& si impetrat in forma gratię,planũ est, ꝙ non tenetur facere mẽtionẽ;qa in hac materia iura ponderãt bñficiũ ecclesiasticũ.Aliqñ fuit expresse ordinatus ad titulũ sui pꝛimonij:& tũc credit,ꝙ ẽt in literis gratiosis de illa dẽt facere mẽtionẽ:qa cessat cã,quare fit ista ꝯcessio:tacuit.n. tale, quo expresso,&c.Obstat decisio Rotæ,de præb.11.in antiquioribus,quæ vult,ꝙ de titulo non eccłastico non est necessaria mentio.Rñdet hic Dom.ꝙ Rota loquitur in gratiosis,non in literis de iustitia Et sic vr̃ Dom.reuocare,qđ proximẽ dixit,& velle,ꝙ imò in gratiosis nõ sit vnquã necessaria mẽtio pꝛimonij,ẽtsi ad ipsum est intitulatus.¶Subdit Io.And.hic,quẽ oẽs sequũtur,quòd talis taciturnitas patrimonij non vitiat literas in vim dilatoriæ quia cũ iura non arctẽt ab expressione huius qualitatis, vt hic,patet,quòd nulla fuit surreptio: & ideo literæ valebunt:& ratio potest esse,quia istę literę de iustitia videtur vt plurimum sequi naturam contentiosarum,vt dixi in prin.Sed taciturnitas peremptoriæ in contentiosis non vitiat eas,quo ad processum,c.j. de li. non ꝯtest.ĩ 6. Modò sic est,quod talis taciturnitas est peremptoria: qa in forma pauperũ non prouideret Papa diuiti.Ergo procedit dictũ Io.And.Hoc intelligit verũ Dominic. in literis directis contra ordinatorẽ: quia veniunt executiuẽ ad iuris debitũ & obligationẽ contractam cum ipso ordinãte:& sic sunt similes contentiosis.Sed si dirigunt ꝯ non obligatum,videntur annecti ad naturam gratiosarũ.Et iõ putat,quòd talis taciturnitas poterit opponi in vim dilatoriæ,tanꝗ literæ sint ipso iure nullæ.¶Sed aduerte:quia inter dicta Dom. hic in lectura, & ea, quæ dicit in repe.videtur esse repugnãtia: nam,vt vides,vult in lectura, ꝙ dicta decisio Rotæ volens non esse necessariã mentionem redituum non ecclesiasticorũ,habeat locũ in gratiosis;modò vult in repetitione, ꝙ si habens literas iustitiæ ad tertiũ,id est,non ordinatorẽ, tacuit de patrimonio,literæ non valeant:qa,secundũ eũ,æquiparantur gratiosis. Ergo vult,quòd in gratiosis fiat mentio patrimonij,qđ est contra primum dictum.Posset intelligi primum dictum in gratiosis merè, & non habentib: verba iustitiæ;putà,cũ scđm,&c.quia in illis non est verisimile,ꝙ princeps retraheretur propter reditus nõ ecclesiasticos,cùm paupertas non dederit eis cãm. Sed illæ quę diriguntur tertio in forma iustitiæ, in quantũ diriguntur ad non obligatũ, benẽ sapiũt naturã gratiosarũ;sed in quantũ fundãtur super iustitia,sunt de iustitia, de qua in c.cũ scđm.Et ideo in ista duplici qualitate & mixtura denominantur ab eo,ad qđ pꝛicipaliùs tendũt s.à iustitia,non ab eo,qđ secũdariò sapiunt, s.à gratia, ꝗ sapiunt respectu mandatarij. & consequenter vitiantur taciturnitate pꝛimonij,sicut alię merè de iustitia.Facit l. nec causam.cũ si.ff.si cer.pe. Et hoc modo saluabitur vtrunque dictum Dom.An autem sit verum,quòd ꝓposita ista exceptione peremptoria ꝯ literas de iustitia repellatur impetrans.Putat Dom. ꝙ sic:quia obligatio erat extincta,ex quo ordinauit ad titulum patrimonii. vñ literæ effectua lr ñ valebũt. Et istud fortè voluit tex.hic in verbo,commodũ reportare nõ debet.q.d.s. effectualiter proposita exceptione peremptoria. Et idem dicit, si fuit simpliciter ordinatus, tenendo communem* opinionẽ,de qua in c.pauper.de præb.in 6.quòd tacitè videtur quis ordinari ad patrimonium, quod habet, etiam si non dicatur,ẜm Domi.hic.Et ista teneas omisso multiloquio An.Si.hic,ꝗ fortè illud mutasset,si vidisset Dom.

6 in dictis locis. ¶Quõ † clericus licita conscientia viuit de beneficio,licẽt habeat patrimoniũ, vide plenè Abb. in dispu.Titius,de qua facit mentionẽ hic.Sed And.Sic. in c.in tantum.de simo.& hic inducit ꝯ communẽ,& ꝓ cõi de verbo ad verbũ dictã disputationẽ Abb. subdens tandem vidisse,& post, dictã disputationẽ: qua nõ obstãte tenet ꝯ communem per aliqua, quibus rñdetur vnico verbo,ꝙ procedunt iuxta illud scđm tp̃s,de quo loqtur Abb.in dictis locis.Et considera,vtrũ sit verisimile ꝙ An.Sic.cõponendo illa motiua,nondum vidisset Abb. sed solũ eis cõpositis,vt ipse dicit,attento,ꝙ eodem ordine & stylo transcribit,cũ quib.loquitur Abb.Ex quo ĩfero,ꝙ tempore huius viri non erat tã difficile cõmittere multa furta de dictis aliorũ,sicut hodie multiplicatis impressionibus.Et vltra istos adde Inno.in c.qm̃.in fi.ne p̃lati vices suas.vbi dicit,quod de iure est,ꝙ siue clericus si diues,siue pauper,qui altari seruit,licitẽ viuit de altari. Rñdet ad c.clericos, hic allegatũ in gl. ꝙ non loquitur de clericis seruientibus ecclesiis, sed de aliis abundãtibus clericis,qui volebant viuere de bonis ecclesiarum, in quib.non deseruiebant. Et idem tenet Arch. latè in c. illi qui 11.q.2.& Abb.in c.ep̃s.de præb.reassumens dictã disputationem,prout hic.& beatus Thomas 2.secundæ. q.185.art.7. firmãs,ꝙ ep̃s põt de propriis bonis ad libitũ disponere,viuendo de bonis beneficii ecclesiæ,licẽt taciturnitas possessionis illicitẽ vitiet impetrationem beneficii ecclesiæ. Et probat etiã, ꝙ bona ecclesiarum non sunt oĩa distribuẽda inter pauperes,sed ẽt in alios laudabiles vsus.Et iõ, si de eo,qđ vsui ep̃i,vel alicuius clerici ẽ deputatũ,statuit aliquis sibi subtrahere, & ꝯsanguineis, uel aliis dare,nõ peccat,dũmodo illud faciat moderate id est ut nõ indigeant,non aũt,vt ditiores fiant. Et inducit Ambro.in li.de Offi. & alia,de qbus per eum.Et pro hoc,ꝙ liceat clerico ꝺ reditib. ecclesiæ iuuare ꝓpinquos inopes,vide tex.gl.Arch.& Dom.in c.omnino.31.dis.& tex.in c.3.ꝭ.de arb.& ibi Abba.in 2.no.& Ana. ĩ c.quasi, lo 2.ĩ prĩ.ibi,itẽ prælatus.de accus.& But.ĩ c.cũ haberet.ꝑ illũ tex.de eo,q duxit ĩ matr.quã polluit,&c. Abb. ĩ c.ꝯiugatus.ad fi.de cõuer.ꝯiug.& ĩ c.ꝯstitutus.de reli.dom. & Arc.ĩ c.nõ liceat.12.q.2.cũ multis aliis.¶Et scias,ꝙsi clericus cõsumit reditus bñficii uoluptuosè,tenetur ad eorũ restõnẽ, a quasi fur,cùm stistrahat rẽ ad vsum nõ propriũ,sed alienũ ab ipsa re.Late Arch.ĩ §.1.super verbo,ꝓmittit.41.dis.per illũ tex.& alia plura.Et sequitur ibi Dom. colligẽs ẽt ex quodã dicto Raymũdi,

7 de quo ibi, per Arc.ꝙ si clericus b percipit fructus bñficii, & ñ dicit officiũ, ex sua negligentia, tenet ad restitutionẽ fructuũ. Pro quo facit optime, ẜm Domi.ibi,tex.ĩ c.si canonici.§. scituri. de offi.or.ĩ 6. vbi cessantes à diuinis officiis sine cã iusta,tenent ad restitutionẽ fructũ.Et ibi idẽ repetit Dom.ĩ prĩ. allegans ẽt Cal.ĩ ca.1.de cele. mis.quẽ etiã ipse allegat,& sequitur ĩ c.fi.in prĩ. de rescrip.in 6.per illum tex. Et idẽ sẽtit Alber. de Placentia in tractatu de horis canonicis. q. 5.in fi. Sed contrarium firmat Abb.post Car.in c.1.ad fi. de cele.mis.bonis rationibus,quas ꝑ te videre poteris.Sed non respondent ad d.§.sciturii.nisi dicas, ꝙ illa pœna fuit ibi introducta specialiter in odium in iustæ cessationis: nã possibile est, ꝙ illi priuatẽ dicant horas,& sic non sint digni priuari fructibus rõne simplicis cessationis: sed quia illa cessatio dehonestabat deuotionẽ cultus diuini, meritò in pęnam huius qualitatis alterãtis cessationẽ, imponitur dicta priuatio fru-

a Restitutionẽ. *Adde do.So.consi. 32. incipien. Ex his, quæ superius. versi. circa secundam q. circa prin. in j.parte, vbi dicit etiam,quòd de bonis ecclesiæ illud est clericorum duntaxat, quod probabili ratione consumitur, & quatenus necessitas vrget. Alleg. Apostolum dicentem,victu & tegumento, his contenti simus.*

b Si clericus. *Adde tu, ꝙ istud idem tenet Bal.in l. 1.in prin. C.de his, qui. vt indi. Bald.in l. Nesennius. ff. de excusatu. & in l.fin. vbi Ang. C. vbi pup. educ. Et sic cõtra do.Abb.in d. c.1. de celeb. mis. Unda*

de respondendo ei, in quantum adducit pro sua opin. tex. in c. diaconi. 94. dist. & c. 2. de præb. quia licet illi tex. probent, quod dentur reditus, vt uiuat, non debet intelligi ita simpliciter, sed vt viuat secūdum cultum Dei. Et pro ista opin. videtur esse tex. in c. clericus victū. 91. dist. Et hoc videtur eē uerum maximè in clericis, qui non d cunt officiū suū, vt voluptatibus vacent. Et ideo isto casu teneo, ꝙ tenentur ad restitutionem fructuū. Et hoc modo limitabis Car. & do. Abb. in d. c. 1. de cel. mis. qui conatur destruere opin. Cal. Et hæc est mea noua opi.

ctuū. Et de hac negligentia circa horas canonicas, vide ēt p Nic. de Ausimo in addi. Summæ Pisanæ, ī verbo, clericus. lo 1. in §. fi: & per Arch. Flor. in 2. parte suæ Summæ, c. de accidia. ver. de negligentia circa horas. & in 3. parte suæ Sūmæ, in rubr. de clericis secularibus, tab. 8. c. 3. sub rubricella, de fructibus beneficiorum. Facit ēt pro opin. communi, qđ habuimus s̄. eo. cum adeò. ad fi. tractando, ꝙ in ecclesia, maximè onerata debitis, præfertur clericus diues pauperi, iuxta glo. in c. constitutis. de ap. & alia, de quibus ibi dixi. ¶ Circa textum hic in verbo, nisi de vicaria, & c. latissimè insistunt hic Cal. & Dom. & Maria. in saluando mentem istorum uerborū, quæ prima facie innuunt, ꝙ ualeant literæ pauperum, si faciant mētionem de uicaria ꝑpetua, qđ uř absurdum, attenta natura ipsarum literarum, q̄ ꝑsuppo nunt paupertatem impetrātis. Et lȝ isti accuratè insistant, ut in uoce retuli, tñ ī effectu uult Dom. ꝙ hic nō arguat à ꝯrio, ne sequatur dictum absurdum, iuxta gl. de fo. ꝯp. significasti. cum concor. quas ibi posui. Sed profectò, nisi ita arguatur, ista uerba nihil operantur. Neq; dicas, ꝙ ratione dicti absurdi debeat cessare hoc argumentum, quia imò procedit, qñ aliàs uerba nihil operanť, l. nulla. in fi. C. de episcop. & cle. & ibi gl. iuncta auth. diaconissa. ibi posita, de quo facit festum ibi Fulgo. & Lud. in l. si cum dotem. in prin. ff. sol. ma. cum concor. quas dixi in d. c. significasti. post Alex. in auth. ex testamento. in prin. C. de colla. Et ideo magis placet vltima cōsideratio, quam facit hic Maria. in repet. considerando duos casus. Primus, qñ facta est talis mentio, per q̄ Papa certam habet sciam, ꝙ illa vicaria, vel aliud beneficium non est sufficiens impetrāti, fortè expressis prouentibus, & tunc literę valent, quia Papa illas concessit, putans istum non habere, vnde commode viuat, & sic dictio, Nisi, stat propriè, & arguit sic à ꝯrio, videlicet, ergo si fit mentio, qđ non habet sufficiens beneficium, valent literæ de iustitia. ¶ Secūdus casus, qñ fit talis mentio per q̄ apparet, ꝙ beneficium est sufficiens, & tunc debemus dicere alterum de duobus, vel ꝙ Papa non habuit illud pro sufficienti, vel, ꝙ tales literæ transeunt in forma gratiæ, argu. l. vbi ita donatur. ff. de do. cā mo. Et sic ēt hoc casu dictio, Nisi, stat propriè, & sumitur arg. à ꝯtrario, respectu validitatis, i. ergo si sit mentio, valent istæ, & erūt de gratia. Et istum sensum approbat hic Imo. dicens post Cal. ꝙ verbum huiusmodi facit regulā de literis beneficialibus, non in specie, sed in genere. Et ista perpetuo no. quia sunt quotidiana, fm Maria. ¶ Extra gl. posuit hic Host. quædam notanda verba, super quibos insistunt Io. An. Bu. Imo. & Dom. hic, & Ab. s̄. eo. ad aures. ¶ Et lȝ neq; ibi, neq; hic de istis dictis tāgat An. Sic. tñ quia quotidianæ sunt, reduco ad quatuor quæstiones, Prima erit, vtrum in dispensationibus debeant exprimi qualitates priorum beneficiorum, & de ista fuit dictum in d. c. ad aures. Scđa quæstio, qualis mentio dēat fieri de præstimonijs. Tertia, vtrum in dispensationibus possit argui à fortiori. Quarta & vltima, vtrum sit facienda mentio in literis de beneficio prius male obtento. ¶ Circa secundam cōiter * dř, ꝙ si ꝑstimonium habeť in stipendiū, non est opus de eo facere mentionē, secus, si habeť in titulum, fm ꝑdictos hic, quibus. adde Dom. post Lapum in c. si motu proprio. de ꝑb. in 6. & Do. post Io. An. in ca. non pōt. in prin. de ꝑb. in 6. & Car. in cle. 2. 9. q. de off. or. & ibi subdit, in 10. q. ꝙ de hospitali non solito ꝯferri in titulū, non est opus facere mentionem, & subdit, in q. 11. ꝙ de præstimonijs non est necessaria mentio, nisi dentur tanq̄ emolumentum surgens ex titulo beneficij. Et dicit Car. in cle. 2. §. si vero. in prima op. de ui. & ho. cle. ꝙ de victualibus, quæ præstat ordinans ordinato, non est opus facere mentionem, & remittit ad no. s̄. eo. ad audientiam. ¶ Et super istis nota sex declarationes. Prima est, ꝙ sicut necesse est facere mentionem de beneficio virtute primarum literarum obtento, ita de pensione vigore earū obtenta. Gof. Host. Imo. & Ab. s̄. eo. ad audientiā, qa poterat impetrans assequi beneficium per primas literas. Ergo si is renunciauit, vt haberet annuā pēsionē, vř stetisse ꝑ eum, quo minus assequeretur beneficium, & sic perinde est, ac si fuisset assecutus. regula, cum stat. lib. 6. ¶ Secundū hoc intellige tex. s̄. eo. in nostra. dum probat à ꝯrio, ꝙ de beneficio tꝑali non est necessaria mentio. ¶ Secunda declaratio. In literis beneficialibus appellatione beneficij non ꝯꝑhenduntʳ pensiones. Do. in c. quis. el j. in prin. de ꝑb. in 6. per illum tex. ꝑ quem dicit, ꝙ verbum, Beneficij, in talibus literis positum, ꝯprehendit beneficium ecclesiasticū, qđ daťin titulum, hñs ius spirituale, non aūt illud, qđ ꝯsistit in sola tꝑalitate. Et sequiť An. in ca. nō satis. de si-
8 mon. ¶ Tertia declaratio, Pauper † clericus impetrans in forma cōi, non tenetur facere mentionem de pensione, q̄ hēt à laico, posito ꝙ sit sibi assignata in titulum beneficij, quia ex quo nō est beneficium, sed est talis pēsio, q̄ moriť cum ꝑsona, de tali non teneť pauper clericus in forma cōi facere mentionem, posito ꝙ authoritate epi sit instituta, secus, si esset cōstituta loco beneficij, adeò ꝙ transferatur de persona in personam, quia impediret & annullaret gřam pauperis, posito ꝙ non esset beneficiū, & posito, ꝙ non constitueretur ab ecclesia. Ita dit Rota de rescr. 33. in antiquis, & idem Rota de præben. 11. in antiquioribus, dicentes, ꝙ talis pensio non est beneficium ecclesiasticum, præsertim ex quo post eius obitum non est alteri conferenda, & ita dicunt pluries fuisse obtentū. Subdunt tñ, ꝙ Arch. tenet cōtrarium, 1. q. 2. clericos. Sed per distinctionem Io. An. hic patet, ꝙ opinio palatij est verior, fm eos. Sed Do. hic, ad fi. referens hanc secundam decisionem, intelligit eā in literis gratiosis, sed in literis iustitiæ Papa intēdit solum subuenire paupertati clerici. Vnde ex quo hēt, vnde viuat, satis est ꝑuisum paupertati, sicut si ēēt sibi assignatum patrimoniū ꝑ titulo. Vñ cessat rō, quare gřa in forma pauperum est introducta: iō si expressisset se hře patrimonium, vel nullo mō habuisset literas, vel saltē non in forma pauperū. Et idē, si exꝑssisset de tali ꝑstimonio, fm eum. Et istud fortè verius, q̄uis Rota in dictis locis loquať expressè ī literis iustitiæ. ¶ Quarta declaratio, vbi dř, Vel aliud quodcūque beneficium, ꝯprehendit præstimonium & pensio, gl. in cl. 2. in verbo, quodcunq; de vi. & ho. cl. Si aūt non esset illa dictio vniuersalis, vide do. Ab. ꝯs. 142. Illud de iure qrit. vbi ēt ꝯsuluit, ꝙ expectanti bñficium non debet ꝑstimonium: qm̄ maximè de cōi vsu loquendi ista dñr. ¶ Quinta declaratio. Hñs plura ꝑstimonia, dēt de singulis mētionē facere sicut de pluribus bñficiis, nisi plura habeanť ab eadē ecclesia, qa magis sunt censenda vnū, q̄ plura. Ol. ꝯclu. 160. in ecc. & c. arg. l. si gemina. ff. arbo. fur. cęsa. & magis est ꝯmodum, siue stipendiū canonico deputatū, & cū in istis fm ꝯsuetudinē multitudo nō sit canonibus inimica, nō est in eis eadē rō, q̄ in bñficiis, fm eū. Et subdit, ꝙ cōiter non ꝯferunt, nisi beneficiato in ecclesia, à qua ꝯferunť, & nullum reqrunt seruitium ꝑsonale, nec residentiā, imò fructus eorū danť absentibus, ac si in eis ꝑsonaliter resideret. ¶ Sexta & vltima declaratio. In illis casibus, in q̄bus dēt fieri mentio de ꝑstimonio, vel patrimonio, fortè nō dēt exprimi valor eorum, quia de iure cōi de valore redituū, quos qs hēt, non est necessaria mentio. Gl. in cl. 1. de ꝑb. dixi s̄. eo. ad aures. in prima ꝯclusione. Non obstat stylus curiæ, fm quem ꝑ cōstitutionē Vrbani & successorū dēt fieri mētio valoris, vt ibi dixi, qa loquiť de ualore beneficiorū. Et iō talis ꝯstitutio à iure exorbitans, non vř extendenda extra casum suum, quia casus omissus remanet in dispōne iuris, [a] l. commodissime. ff. de li. & posth. cū si. Tñ hoc nō affirmo: tū, quia

Iuris. Adde dominū Soci. consil. 9. incip. prosequendo ordinem. versic. rertiò probatur. cum versi. seq. in 1. parte.

quia non reperio tactum:tum,quia vr̃ eadem rõ ĩ istis, s. vt Papa reddatur magis informatus de reditibus supplicantis, Et iõ vr̃ posse fieri extensio pp oĩmodã rõnem, vt per gl.in c.1.in ver.Italiæ.de temp.or.in 6.Et iõ cogitabis.Reliqua de pensionibus dicentur.ĩ. eo. ad audientiã. ¶Circa tertiam q.vcꝫ de extensione dispensationis, nota regulam cũ sex limitationibus nouo stylo ordinatis; ex quibus ornabis tuas lecturas in c.qa in tm̃.de pb.¶Regula est, ꝙ in dispensationibus non fit extensio ẽt ad casum minorem, & habentem in se maiorem rõnem,q̃ habeat casus ꝯcessus. Ita singulariter dixit Host.hic,quẽ sequuntur prædicti,& Abb.in d.c.ad aures.& Nic.Myl. in verbo,dispensatio. ad fi. Ratio est, qa dispensatio censẽ odiosa,c.1.in fi.de fi.presby.in 6.¶Vnde dicit gl.in c. ordinarij,in verbo,dispensationem.de offi.or.in 6.ꝙ iste est vnus casus,inquo beneficium principis strictè interpretatur,ẽt si neminem lædat,nisi ius cõe.Et iõ dixit Io.An.in regula,quæ à iure.in Merc.ꝙ lꝫ ep̃s dispenset cum monacho ad curatum, non tñ dr̃ dispensare cum eo ad beneficium simplex.Simr̃ dicit An.post Ab.in c.2.de cl. pug. in duello.ꝙ si dispensaẽ super beneficio,intelligiẽ de simplici.Intellige,nisi dispensatio dicat, Ad quæcunque beneficia.Io.An.in Spec.super rub.de fi.presby.& Rota eo.
9 ti.2.in antiquis,& Nico.Myl.vbi s̃.§.3.Similiter† dicunt Ioan.And.Bu.Abb.& Imo.post Aegi.in ca. de multa.de præben.ꝙ dispensatus ad duo incompassibilia, non intelligitur dispensatus in eadem ecclesia,vt fiat stricta interpretatio.Similiter glo.in c.literas.in verbo, ordinarij.de fi. presby. ꝙ dispensatio super ordinibus intelligitur de minoribus.Bonus tex.in c.fi.de transla.præla.vbi dispensatio, vt quis possit transire ad archiepiscopatum,nõ extenditur ad ep̃atum: tñ ibi non est eadem ratio in episcopatu,imò minor,vt exprimit tex. Et adde Pet. de Anch. cons.mihi 16. Dñs noster.ad fi. vbi sequitur hoc dictum Host. Et dicit Dom.in c.quamuis.§.1.de præben. in 6.ꝙ ĩ istis literis beneficialibus cessat argumentum à pari, & à minori ad maius,per no.hic & in c.cui de non. de præb. in 6.Et dixit Fede.cons.14.Monachus Perusinus.ꝙ indulgentia data à canone prælatis regularibus de absoluendis subditis excõicatis in casu ca.si quis suadente. 17. q.4. de qua in c.cum illorum.de sent.excom. non hẽt locum in casibus similibus,per no.hic.Et caue,quia istud nõ destruitur pp quartam limitationem,de qua ĩ.quia illa loquitur de verbis interpretandis,sed Fed. loquitur de verbis extendendis ad alium casum, quod non licet, & hic vr̃,ꝙdispensatus,vt possit promoueri ad dignitatem maiorem,non vr̃ dispensatus ad minorem, licet ꝯtrarium dicat ibi in c.ex parte.el 3.in prin. de deci. ¶Limita primo, nisi casus dispensatus habeat rationem expressam: quia vbi erit eadem ratio,non est extensio. Abb.in c.at si clerici.§.de adulterijs.ibi,& aduerte.de iu.pp glo. in d.c. 1.in verbo,Italiæ, quod verbum multum importat. Sed non credo esse verum: quia si non fit extensio à maioritate rationis,multo minus ab identitate. Nec sequitur: est eadem ratio,ergo non est extensio,vt latius per Doct. in c.1.& per Imo.in cle.1.de elect.¶Limita secundo,dummodo agatur de dispensatione multum odiosa, secus, si esset dispensatio non multum odiosa, sed potius gratiosa.Ab.in d.§.de adulterijs.s̃.eo.ad aures.ĩ fi.ita intelligẽs c.p venerabilem.post prin.ibi,videreẽ.qui fi.sint le.Et ita dicit sentire Io.An.in addi.Spec.de legato.§. fi.ver. quid si dispensatum.in additione,hoc intellige. ¶Nam dicit ibi Io.And. ꝙ qui opponeret contra dictum Host.hic de tex.in d.c.per venerabilem. ita posset opponere de regula,cui licet.lib.6. Sed Host.voluit dare casum exceptum à regula, s. dispensationes,quæ fiunt contra ius, quasi dicat,quòd in ca.per uenerabilem.non agitur de dispensatione, quæ fiat contra ius. Et quòd dispensatio dicatur odiosa, & legitimatio fauorabilis, vide Do. post Lap. in c.1.§.1.de fi.presby.in 6.& Pe.de Anc.cons.mihi 419.Circa primum quæsitum fuit satis expediens. ¶Considera duo, primò, quòd dispensatio contra ius, communiter offendit solùm ius commune, faciendo de inhabili habilem, sed legitimatio offendit ius commune, & plerunque ius tertij,qui successisset,non data legitimatione.Ergo legitimatio vr̃ odiosior,q̃ simplex dispẽsatio.¶Secũdo ꝯsidera, ꝙ tex.in d.ca.per venerabilem, s̃m opi.multorũ,ꝯtinet allegationem partis,qa non est verũ, ꝙ legitimatus ad spiritualia,sit legitimatus ad tp̃alia, s̃m opinionem multorũ,quam late prosequiẽ Nic.de Vbald.de suc.ab intesta.fo.16.ver.s̃m partem primi articuli.Tñ qa cõiter Doc.in d.c.per venerabilem.tenent,ꝙnon sit allegatio partis,iõ transeundum est cum verbis Io. An.in d. ver.quid si dispensatum.In quo põt ẽt ꝯsiderari, ꝙ dispẽsatio propriè sumpta,differt à legitimatione,vt p Pau.de Cast.& Alex.in l.pactum,qđ totali.C.de colla. & But.in d.c.per venerabilem. & An.de Rosel.in tract. legitimationis. fol. 39. ver. vlterius est videndum, quid de legi. & Alex. cons. mihi 513.Iuxta ea quæ alias consulendo scripsi, &c. & Benedictum de Perusio.ꝯs.157.Fuit dispẽsatum p Papam Martinum.dum dicunt,ꝙ quis non põt esse pro parte legitimatus,& pro parte non,sed bene põt cum illegitimo dispensari, quo ad aliquem effectum,remouendo defectum natalium,& diceẽ dispẽsatio,sed nõ legitimatio.Et dicit Bñdictus de Perusio latè ꝯs.j.ꝙ si est dispensatum vt filia monialis possitsuccede matri ex testamento,non sequiẽ, ꝙ mater possit succedere ei, iuxta l.nam & si parentibus.ff.de inoffi.test.qa cum sit dispẽsatio odiosa, restringiẽ, nec arguiẽ à correlatiuis pp odiosiorem qualitatẽ matris. ¶Adde ẽt pro ista limitatione tex.in c.ex parte.el 3.de decimis.vbi priuilegium fauorabile de decimis,extendiẽ ad noualia. Tñ, vt dicit do.Ab. in 2.no.illa non est extensio, sed potius restrictio ad proprium significatum.Dr̃ autem causa fauorabilis in dispẽsatione,qñ vertitur fauor publicus, vel fauor religionis: sicut ẽt in materia exorbitanti fit extensio legis in istis duobus casibus,vt de primo no.Bar.in l.2. §. exercitus.p illum tex.ff.de infa.& Bar.in l.si constante. in con. quest. primæ partis.ff.solu.ma.de secundo glo.in l.illud.& in l. fi.C.de sacrosan. eccles.Et idem si fauore animarum,p id,quod no.Ioan.And.& alij in c.ex tenore.qui fi.sint le. cum concor.Non tamen est inferendum, ꝙ in omnibus casibus, in quibus aliàs extenditur lex, extendaẽ dispensatio nõ inserta in iure. Patet ex c.ꝙ dilectio.de consang. & affi.vbi quamuis agatur de fauore matrimonij, sit tamen in dispensatione stricta interpretatio, & non larga. secundum quendam Doctorem alibi. Sed considera, ꝙ fortè hoc non probatur ibi, vt dicetur paulo post. Tamen istud dictum iuuari potest ex eo, qđ dicetur infra,in 5.limitatione.¶Hanc secundam limitationem declara notabiliter, vt procedat in dispensatione facta super lege ab eo, qui potest legem tollere,quia cum dicatur quędam lex priuata, merito extenditur,attenta potestate dispensantis,& materia subiecta. Videtur enim quasi concedere l. priuatam, & consequenter aptam recipere extensionem,sicut lex sua cõis,iuxta l.non possunt.ff.de legi.licet non omnimodam extensionem q̃p eius naturalem odiositatem. Sed si dispensatio fit ab inferiore, qui ex permissione l.vel hominis posset dispensare ꝯ legem, cui alias ipse subest: tunc talis dispensatio, etiam in mã fauorabili,nõ videtur posse extendi.Ita singulariter scribit alibi quidam Modernus magnę authoritatis,per tex. in d.c.quod dilectio. vbi dispensatio in materia fauorabili facta per legatũ de latere,strictè interpretaẽ. ¶Optimè facit vltra ipsum decisio Inno. in c.dudum.el 2.ad fi. ibi,item si Papa mandat. & est additio in quibusdam libris,ĩ. de ele. de quo dicto fiet mentio ĩ. in 4. limitatione, ver. quartus casus. ¶Considera in hoc diligenter duo. Primo, ꝙ tex.in d.c. ꝙ dilectio.non fundat se ex eo, quia dispensatio sit strictè interpretanda, sed ne induceretur nouitas inductiua dissensionis & scandali, vt apertè exprimit ibi tex.in fi. Et ideo dicunt ibi oẽs Doct. ꝙ si non fuisset illa consuetudo, dispensatio legati operabatur ẽt in coniuncto citra sextũ gradum, qñ alius extitisset in sexto, vel in septimo, per ca. fi. de consang. & affi. Vnde per illum tex. vr̃ restringenda ista limitatio, videlicet nisi lata interpretatio gratiosæ dispensationis esset inductiua scandali: quia tunc omittitur illa interpretatio

tatio, & corroborari posset ex multis, quæ adduxi in simili de effectibus scandali in c.cum in scãdalo. de pscri. Sed vbi non subest scandalũ, & mã subiecta inducit latã interpretationẽ dispensationis, non crederẽ esse differentiã inter dispensationẽ principis & inferioris, quo ad vim ꝯprehensiuã, & extensiuã ipsius dispensationis, licet quo ad ptãtem dispensandi differant respectu causæ inductiuæ dispensationis, vt p Inn. in dicto c. dudum. ¶ Considera scđo, ꝙ in casu dicti ca. ꝙ dilectio. non fuisset facta illa declaratio, si non repugnasset consuetudo: nam disputatio, q̃ sit ibi super mã dispensationis, nõ est sup hoc, vtrũ s. ipsa dispensatio extenderetur, sed de directo super ptãte dispensantis: quo casu, vt dicetur in 4. limitatione, ipsa facultas dispẽsandi est latè interpretanda. Vnde propriè in illis terminis dixit Cal. de consang. & affi. conclusio. j. ꝙ legatus habens ptãtem dispensandi cum coniunctis in tertio gradu, põt dispensare cum eo, qui sit ꝯiunctus ex vtraq; linea: tũ, q̃a facultas dispẽsandi non est odiosa: tũ, q̃a illud vinculum erat vnicum, & nõ sunt duæ ꝯsanguinitates, sed vna: & ideo licet alias dispensatio debeat strictè interpretari, tñ verba in dispensatione apposita non amittunt propriũ significatum verborũ, ſm eũ. Præterea ꝙ in casu d. c. ꝙ dilectio. fiat interpretatio ꝯ naturã verborũ rõne scãdali, facit extrauagans Cle. Sexti, nup ꝑpo sito coram nobis, & c. declarans, ꝙ valeat dispensatio, in qua dr̃, ꝙ impetrantes distabant quarto gradu, licèt vnus distaret quarto, & alius tertio: quia ex taciturnitate tertij gradus non debet dici gr̃a surreptitia. Et damnatur op. ꝯ ria, & fundatur ista extrauagans super tex. in d. ca. ꝙ dilectio. & in c. fi. eo. ti. cum ibi no. vt etiam per Cal. in d. cõclu. Et ad intellectum d. c. ꝙ dilectio. vide etiam, q̃d dicã ĩ in fi. huius articuli de dispẽsatione. ¶ Vltimo in hac secunda limitatione considera, ꝙ aut dispensatio præiudicat tertio, & tunc indubitanter restringitur: aut solum vulnerat ius commune, & tunc vr̃ importare ista limitatio Abbatis, quòd aut materia est gratiosa, & fiat extensio: aut odiosa, & non fiat. Sed pro certo videtur semper, quòd in isto secundo casu aut erit gratiosa semper, aut odiosa semper, attento vnico effectu, quem operatur, videlicet vulneratione iuris communis. Et est verum, ꝙ aliq̃n ius commune posset strictius loqui vno casu, q̃ alio; sed tamen attenta regula c. 1. in fi. de fi. presby. in 6. videtur odiositas dispensationis fundata solum in hoc, videlicet, quia inducit exorbitantiam à iure communi. Quapropter non video casum, in quo possit dici gratiosa. Non obstat d. c. per venerabilem. quia aut defectus natalium tollitur pro parte, & tunc est dispensatio, & restringitur, vt dicunt Doct. in consilijs præallegatis, aut defectus natalium tolliť per viã propriæ legitimationis, adeo ꝙ appareat principem velle abolere maculam natalium penitus, & tunc ista non est dispensatio, sed legitimatio, quæ rr̃ fauore prolis latè interpretatur, non attento secundario præiudicio aliorum, iuxta gl. & Bar. in l. q̃ exceptionem. ff. de cond. inde. cum concor. Et ideo non mirum, si legititimatio loquens de spiritualibus opereť in temporalibus, quia hoc non est vi interpretationis, neque vi extensionis, sed propriæ virtutis & operationis inclusæ in ipsa legitimatione, præsupposito, ꝙ appareat principẽ velle oĩno legitimare, q̃d patebit ex proœmio, licet postea dicatur de spiritualibus: secus, vbi specialiter restringit se ad spiritualia, q̃a est dispensatio, & tunc non extendereť. Et ista nota tanq̃ nouissima ad intellectũ huius limitationis, & d. c. p venerabilem, tenendo, ꝙ illa nõ sit allegatio partis: nam si illud teneres, nõ eẽt opus respõsione prædicta, lꝫ eam habeam pro verissima. Cogitabis, quia nunc occurrit. ¶ Limita tertio, nisi sit illud minus, q̃a tunc dispensatio super eo, q̃d est plus, comprehendit ipsum minus. Petrus de Anchara. in clemen. vnica, ibi, quinto opponitur. de conces. præb. Vnde si est concessum illegitimo, ꝙ possit habere episcopatum, est etiam concessum, quòd possit præsbyterari, quia sine sacerdotio non posset esse episcopus, c. ex literis. de excessibus pla. Bene facit, q̃d no. Io. And. in regula, accessorium. in Merc. vbi dicit, ꝙ dispensatus, vt non teneatur disputare, est ẽt dispensatus, vt non teneatur dare conclusiones bidello ex forma statuti. ¶ Ad idem gl. prima ibi, per cõsequens in omnibus accessorijs. in ca. quia in tantum. de præben. de qua facit festum Abbas ibi post alios, adducẽs glo. in c. si quis in clero. sexta quæst. prima, quæ dicit, ꝙ
10 ex † quo dispensat cum aliquo sup pluralitate beneficiorum, vr̃ ẽt dispensatum super residentia. Et notat Arch. ibi, & gl. in c. non põt. de præben. in sexto. Non tñ est dispensatus à residentia vtriusque, vt per Car. in clem. prima. ad fi. princip. ibi, nonò quæro. de præben. Similiter dicit Ab. post alios in dicto c. quia tm̃. ꝙ dispensatus, vt possit promoueri ad curatum, vr̃ ẽt dispensatus, vt nõ teneatur ad obseruantiã. c. lꝫ canon. de elec. in 6. de quo vide latè Do. post Arch. & Io. And. in c. cum ex eo. §. fi. de elec. in 6. Et ibi dicunt, ꝙ habens ætatem imperfectam, quo ad sacerdotium, lꝫ sit dispensatus ad curatũ, non est dispensatus, vt possit ordinari ad sacerdotiũ, quia dispensatio cum sit stricti iuris, tm̃ operatur, quãtum exprimiť, tñ operať, vt dixi, euitationem pœnæ, ca. licet canon. q̃a alias dispensatio esset elusoria, vt ibi latius per eũ. Et ponit aliquid ẽt Nic. Myl. in reperto. fol. 41. ante fi. Et istã limitationẽ ponit ẽt Bu. in c. cũ in cũctis. de ele. ibi, nõ obstat, ꝙ dispẽsatio. & Nic. My. d. fo. 41. & fo. 43. ad fi. ¶ Hãc limitationem intellige, dummodò illud ꝯsecutiuum accessorium, ad q̃d extenditur dispẽsatio, sit tale, sine quo ipsa dispensatio stare nõ posset, vt in dictis exemplis, secus, si stare põt, quia tunc non trahitur ad consequentia separabilia, ſm pdictos, pro quibus facit l. fi. §. Lucius. ff. de cond. inde. vbi restitutio in integrum ꝯcessa minori fauore ætatis super ꝯ ctu rescindendo, non extenditur ad accessorium, scilicet ad usuras solutas. Ad idem q̃d no. Dom. post Ioan. Andr. in ca. 1. in fi. prin. de fi. presbyt. in 6. & Old. cons. 200. Puncta breuia. ꝙ sit dispensatus ad curatum. Nec obst. licet ipsi non dicant, c. accepimus. de æta. & quali. quia non loquiť de curato, sed de simili, vt ĩ simplici. Ad illũ tex. r̃ndet Io. An. in addi. Spec. super rubri. de iu. patr. quem retuli in c. cum venerabilis. prope fi. de excep. ¶ Ad idem, quod no. glos. in verbo, annexi. in
11 fi. in clemen. 2. de æta. & quali. & ibi Imo. post Pau. † ꝙ dispensatus, vt possit habere præbendam etiam habentem sacrum ordinem annexum, non est dispensatus, vt habeat uocem in capitulo, quia dispensatio operari potest sine illo accessorio, cum operetur super canonicatu. Sic ẽt gl. in ca. statutum. in princip. in verbo, canonicis, de rescript. in 6. quòd maior septennio, & minor vicennio dispensatus super canonicatu, non est dispensatus, vt possit esse delegatus. Sic ẽt glos. in clemen. 2. in uersicu. constitutus. ibi, & ętate legitima. de æta. & quali. sentit ꝙ dispensatus, vt celebret aute ætatem, non est dispensatus ad curatum. Facit glo. in capitulo, ex ratione, in verbo, congruam. de æta. & qualit. quod factus per dispensationem capax alicuius actus, nõ est factus capax ad alios actus competentes maioribus. Ad quòd etiam vide glo. penul. & ibi Doct. in c. ei, cui. de præben. in 6. Facit etiam, quod no. Bartol. in l. in quæstionibus. ff. ad l. Iu. maiest. quòd lex dispensans, ut in probatione criminis admittantur testes alias inhabiles, non intelligitur eos habilitare ad probandum adminicula criminis, per ca. per tuas. de simo. Quod dicit perpetuò menti tenendum. Et sequitur Bal. in auth. si dicatur. C. de testi. Tamen Angel. in d. l. in quæstionibus. limitat, nisi adminicula essent de substantia ad fundamentum accusationis. Sed de hoc alias. Et pdicta seruiunt ad consilium Pau. 219. dum ponit, an dispensatus, vt non obstante defectu nataliũ succedat patri, dicať ẽt dispensatus vt excludat substitutum, & decisio sua pendet à prædictis, quæ ipse non considerat in videndo naturam illius ꝯsecutiui. ¶ Ista & his similia intellige sanè, vbi dispensatus est ẽt inhabilis in illo consecutiuo, ad quod quis vult extendere dispensationem, sed si non est alias ad illud inhabilis, & p dispensationem habilitatus ad vnum principale, certè virtute huius dispensationis põt exercere principale, & accessoriũ, & separabile, ĩ quo nõ erat ĩhabilis, tanq̃ ipsa dispẽsatio habilitet ad illud accessoriũ, sed tãquã remoueat obstaculũ, p q̃d

illud accessoriũ exerceri non poterat. Ita declarat Do. in c.nos consuetudinem.12.dist.inducens gl.in c.statutũ, §.j.in verbo,dignitate. in fi.de rescr.in 6. vbi si maior 20. annis,& minor 25.est dispensatus ad dignitatem,poterit esse delegatus,quia habilis erat respectu ætatis,sed inhabilis pp carẽtiã dignitatis,ad quam ẽt erat inhabilis. Vñ sublato defectu,acqsita dignitate, est sublatũ obstaculũ, qđ impediebat eũ eẽ delegatũ.¶Ad idem inducit gl.ĩ d. c.qa in tantum.dum probat,ꝙ dispensatus, vt in diuersis ecclesijs possit retinere p̄bendas, vr̃ per ꝯñs dispensatus ad actus capitulares,& alios cõgruentes canonicis, quia ex quo est habilis ad vocem,dispensatio super canonicatu extenditur ẽt ad ista consecutiua. Ex quo alias ꝯsului, ꝙ si in casu cle.2.& 3.de æta.& quali.aliquis dispensatur, vt possit ordinari ad sacros ante ætatem, poterit ẽt dare vocem in ca.quia ad ipsam nõ erat inhabilis,nisi pp defectum sacri ordinis.Eo igit̃ sublato,põt eam dare. Et sic vides casum,in quo dispensatio operat̃ plura, & non põt dici ꝙ sufficit,vt velut odiosa operari possit in alio:nam ista restrictio fit qñ agit̃ de extendendo eam ad plures effectus,ad quos oẽs quis erat priùs ĩhabilis,sed secus, si nõ erat ad oẽs inhabilis.¶Nõ obst.alia gl.pallegata in d.cle. 2.quia ibi defectus sacri ordinis faciebat eum inhabilem ad p̄bendam & ad uocem.Vnde dispensatus ad p̄bendã, remanet adhuc inhabilis ad vocem, sed hic collato sibi ordine,non est inhabilis ad vocem. Oĩa signa, tanquam antea incognita.¶Limita quartò dictã regulã, nisi agat̃ de ꝯsideranda ptãte dispensationis, prout consistit in ꝑsona eius,cui dat̃ ptãs dispensandi,quia tunc fit larga interpretatio, & ẽt extensio ad consecutiua ẽt separabilia, pp identitatem,vel maioritatem rationis. Do.in d.c.nos ꝯsuetudinem.pp gl.fi.in ca.2.qui.15.q.vltima, qui dicit, ꝙ si Papa dat ptãtem ep̃o dispensandi super crimine cũ clericis depositis,vt promoueant̃ ad dignitatem,per ꝯñs vr̃ dedisse ptãtem,vt tales restituat. Tñ adde Io. An.in c. fi. super verbo,abbatis.in fi. de simo. vbi dicit, ꝙ ideo in casu illo mã dispensationis loquens de monachis,extenditur ad abbatem,quia potestas dispensandi erat beneficium datum dispensanti,non delinquentibus.Quòd patet,quia illorum non fiebat mentio, ideo fit larga interpretatio. Et facit c.si cui.de præb.in 6. fm̃ eum, quem sequuntur oẽs Scribentes in d.c.fi.& An.in c.j.de maledic. ¶Ad idem,qđ no.Bar.in l.2.in prin.de ver.obl.dicens,ꝙ in potestate legitimãdi fit largissima interpretatio, sicut in beneficijs,vt l.fi.ff.de consti.princ.licet in terminis, in quibus loquitur Bar.late insistãt ibi Imo.Roma.& Alex. & Abb.in c.at si clerici.§.de adulterijs. de iudic.vbi dixi. Tamen Ludo. in d.l.2.sustinet opi.Barto. per hanc limitationem,& per d.c.quòd dilectio.de quo aliquid ĩ.propè in ver.secundus casus. Adde ẽt Dom. in ca. 1. de filijs presbyt.in 6.vbi sequitur hanc limitatione,& facit,quod ipse no. post Ioan. And. in ca.fi. ibi, quæro: quæ beneficia.de ver.signifi. in 6.Ad idem elegans consi. Cal.decõsang.& affi.conclu.j.quod retuli in præcedenti limitatione, ver. considera secundo, & facit, quod statim dicetur post Rotam ver.secundus casus. Et ꝙ dispensationes nemini nocentes latius interpretentur,no. Arch.in d. c.nos consuetudinem.in fi.& in c.quoniam. in glo. quasi dicat 69.distinct.¶Non tamen intelligas,ꝙ fiat extensio ad nõ comprehensa, nisi in istis limitationibus. Adde etiã But. in d.c. per venerabilem.ibi,nunquid aute habens. vbi dicit, quòd potestas legitimandi fauorabilis est. Ad idem consi.Cald.de regularib.19.& de const.16.ubi dicit,ꝙ habens facultatem absoluendi monachos excommunicatos à canonibus,potest absoluere excommunicatos propter constitutiones sui ordinis, quia talia verba large interpretantur ꝯ̃ concedentem. ¶Nec puto obstare huic dicto cons.Fede. 14. Monachus Perusinus. allegatum in regula,quia non loquitur in consecutiuis, neque in his; qui possunt virtute verborum,seu canonis potestate large intelligi de omni materia dãte regulam,per c.canon. 3.dist. Adde etiam gl.in clemen. vna. in verbo, sacerdotium.de offi. iud. quæ dicit, ꝙ facultas dispensandi data episcopis per c.cum ex eo. de elec.in 6.extenditur ad habentes vicariam perpetuam, & debet illa glos. adaptari sub ista limitatione, nõ aũt põderat generaliter,prout eam ponderat ibi Abb. quia non probat, ꝙ dispensatio extendat,sed facultas.Põt ẽt intelligi illa gl.de dispensatione clausa in corpore iuris, quæ latè interpretat, vt ĩ. 5.limitatione.¶Adde ẽt istis,qđ no.Ana.in c.fi.ibi,tu ꝯsidera.de cle. pug.in duello. vbi dicit contra Abb. ibi,ꝙ si est ꝯcessa ep̃o facultas dispẽsandi circa b̃ñficiũ,intelligitur ẽt de curato,per d.c.fi.de simo. Melius facit gl.3.& qđ ibi firmius scribunt Pau.& Lap.in d.c. dudum.de p̄b. in 6.ꝙ facultas ꝯferendi beneficia includit ẽt curata, qđ tandem sequitur ibi Dom.nisi agatur de p̄iudicio tertij, vt dicetur ĩ.prope.Adde etam Old.cõsilio. 152.Factum tale est,dñs Clemens.in prin.vbi dicit,ꝙ constitutio,execrabilis.non tollit ptãtem dispensandi, quia illa est fauorabilis,& non ambitiosa.¶Quatuor tñ casibus restringẽda est ista limitatio. Primus est,nisi ꝯsuetudo introduxerit certam interpretationem materię; quia non est recedendum ab interpretatione ꝯsuetudinis, ẽtsi per ipsam sequatur restrictio facultatis dispensandi, quæ non deberet de iure sequi.Casus est notabilis in d.c.ꝙ dilectio,quẽ notant Doct.ibi,& Lud.in l.2.in prin.de ver.obl.¶Secũdus casus est, qñ ista lata interpretatio non est solum ꝯ̃ concedentem,iuxta c.cum dilectus.de dona.sed ẽt contra tertium,quia tunc strictè interpretatur. Ita Bu.in d.c. per venerabilem.vbi ꝯcordans ꝯ̃rietates, quæ sunt in illa quæstione,vtrum habens simpliciter facultatem legitimandi spurios & incestuosos,possit legitimare spurios & incestuosos. Similiter concludit,ꝙ quando ista legitimatio præiudicaret tertio,procedit opi.Cal.qui disputãdo dixit, ꝙ non potest legitimare.Si autẽ nemini præiudicatur,procedit opinio Bar.& sequacium in d.l. Et hãc ꝯcordiam soleo sequi in d.§.de adulterijs.post do.meum de Aretio.ibi,bene facit decisio,quã tandem firmat Do. in d.c.dudum.vbi declarans gl.3.ibi,super qua est multiplex difficultas, ꝯcludit, ꝙ facultas ꝯferendi beneficia, quã Papa dat alicui,intelligit̃ ẽt de curatis, interpretãdo ipsam late,qñ nemini præiudicatur,nisi concedenti, puta reseruatis,quia tunc cessat ambitio,quæ aliàs cõsideratur in isto c.quamuis,el j.de preb.in 6.secus, si præiudicat̃ tertio.¶Facit ẽt decis. Rotæ, de offi.vic.7.in antiquis,& 2.in antiquioribus,ꝙ vicarius habens potestatem conferendi b̃ñficia,põt conferre curata & ẽt dignitates, & sequtur Dominic.in c.fi.in fi. de offic.vic.in 6.dicens pro hoc facere dictum Ioan. And. de præb. accedens. & Pau.in clemen. de conces. præben. ꝙ in procuratorio dato ad acceptandum beneficium,includitur potestas acceptandi etiam dignitates.Scias tamen, quòd vbi à iure profert̃ hoc verbum,beneficium,etiamsi mã sit stricta, veniunt curata,& etiam dignitates, ut probat gl.in c.si gratiosæ. in verbo, beneficia. de rescrip.in 6.Et ibi notat eam Domi.dicens esse similem in clement. auditor. de rescript. & regula j. de reg. iu. in 6. & est alia in clemen. 1. in verbo,b̃ñficia.de re.ꝑmu.Et istis adde Rotam de concessio. præb. 28.in fi.in antiquis,ꝙ gratia facta episcopo in præiudicium concedentis,non est ambitiosa,sed extendenda.Allegant c.tua.de ver.sing.& gl.& Ioan. And.in d.c.

12 dudum.¶Tertius casus,quando† per largam interpretationẽ facultatis dispensandi vellet quis disponere in ꝓhibitis à iure diuino, vel naturali;quia nõ põt,etiamsi verba facultatis sint prægnantia. Bald. & Angel. Imo. in l. filius à p̃re.§.fi.ff.de libe.& posthu.dicentes,ꝙ habens potestatem à Papa dispensandi cũ quibuscunq; in qualicũque statu, non tñ poterit dispensare in prohibitis à iure diuino, vel naturali, sed tantum in prohibitis à iure positiuo.Quod dicunt bene notandum. Et transit ibi Alexã. Bene facit decisio Spec.de legato.§.nunc ostendendum. versi.19.& Host.in ca.j.de transact. & sequuntur ibi omnes,ꝙ clausula, Supplentes defectum,& c.referatur duntaxat ad solennitates iuris positiui a, nõ autem supplet defectus iuris naturalis. Et sequitur Arch. & Dom. in c. Cenomanensem.56.dist.& Car. consil.85.& Bal.in rub.ĩ.de consue.ad fi.& Ab.in c.

a Iuris positiui. *Adde do. Alex. de Imo. in suo consil. 79. prima parte,*

parte & vide nota. & plenè per domi. Soci. cons. 164. incip. Visa bulla. Bonifacij. versic. secundo ex parte partis. cerca fi. ibi, nec obstat. in 2. parte.

ea, quæ in fi. de re iu. & in ca. inter dilectos. de fi. instru. & But. in c. illa. de elec. cum concor. Est bonus tex. in cle. pastoralis. ad fi. de re iu. Et, ut iste casus aliqd importet, intelligo, etsi ageret de defectu inducto à iure diuino, vel naturali, in quo posset Papa aliqñ dispensare ex magna causa, iuxta no. ti. pce. q in ecclesiarum. & per Inn. & alios de homici. ad audientiam. dum tractant de homicida, cuius irregularitas cõiter dr̃ esse de iure diuino: qa cum istis & similibus inferior habens dictam facultatem plenã, nunquam poterit dispensare, & bñ facit casus

13 sequens. ¶ Quartus casus est, qñ† p largã interpretationẽ videret quis vti oĩmoda plenitudine ptãtis, quam hẽt concedens, quia in dubio non p̃sumit facultas dispensandi concessa cum illa plenitudine, vt probat aurea decisio Inn. in d. c. dudum. el 2. ad fi. ibi, Item si Papa. de elec. vbi dicit, q licet de dispensatione principis ꝯ ius commune non sit disputandum, an sit iusta, vel nõ, pp plenitudinẽ ptãtis, quam hẽt, tñ si inferior à Papa concedit ptãtem dispesandi, nõ valet dispensatio, nisi fiat cum cã, & si dispẽsaret sup beneficijs incompatibilibus cum eo, qui non esset sublimis, vt literata persona, non valeret dispensatio. Et sequitur ibi Bu. ad fi. Et idem no. Inn. in c. cum ad monasterium. ibi, item licet ꝯditioni. de statu mo. & in c. veniens. in gl. de fi. presby. No. Ab. in d. §. de adulterijs. & in c. præterea. de test. cog. & Bal. in l. testamentum. post prin. C. de testa. & Fede. ꝯs. 204. Reuerende pater. cum multis alijs ꝯcordantibus, in quib. dr̃ dispensationem inferioris semper debere esse ex cã legitima. Sed illud, qđ dicit Inno. in dictis locis, nõ exprimit ita clare ab alio, videlicet q ẽtsi quis dispensat, tanquam gerens vices sibi commissas à Papa in dispensando, non põt dispẽsare sine causa, licet ipse Papa posset. Quod perpetuo nota in foro contentioso ad infringendas mille dispensationes, quas faciunt legati super incompatibilib. cũ p̃sonis indignis. Intellige, nisi in ista facultate dispensandi exprimerent nomina eorum, cum qb. hẽt dispensari, s̃m Nic. Myl. post Spe. in suo repertorio, in verbo, dispensatio. in fi. De hoc tñ, an Papa sine causa possit dispensare indistinctè circa ius positiuum, non pono nunc aliqđ pro firmo, sed remitto ad beatum Tho. ĩ prima 2. q 96. quem ad literã sequit Arch. eo non nominato, in c. ꝯñs. 11. dist. & Io. An. eũ allegans, in c. de multa. de pb. vbi vide Scribentes. Dom. in d. c. ꝯñs. & Abb. in d. c. per venerabilem. in prin. dixi aliqd ti. p̃cedenti, c. j. 4. fallentia, & latius ĩ. eo. ad audientiã. ¶ Limita quintò dictam regulam, nisi dispẽsatio si clausa in corpore iuris. Old. ꝯclusione nona, volẽs, q siue curia Romana sit circa, vel vltra montes, habeat locum dispositio c. nihil, ad fi. de elec. dummodo electus multum distet à curia: & sequit glo. fi. q est Franc. Pau. in extrauag. iniunctæ. & Dom. in d. c. nos consuetudinem. addens gl. in verbo, corporali. in ca. vt circa. de elec. in 6. quæ probat, q de priuilegio clauso in corpore iuris iudicatur, ut de iure. Vnde dicit Abb. in c. fi. ibi, nec obstat, q priuilegium. de iura. calumn. q talia priuilegia facilius extendunt. Dixi s̃. c. j. ver. fallit tertio. post Dom. in c. ignorantia. 38. dist. Ex his sustinetur, quod dixi s̃. in 2. limitatione, q dispensatio non inserta, non recipit omnem extensionem, quam recipit lex. ¶ Limita sexto, nisi dispensatio fiat motu proprio, & pp publicam vtilitatem, quia tunc extenditur ad consecutiua, ẽt sine quibus dispensatio imprimeret suum effectum. Ioan. And. post Host. in c. cum in cunctis. ĩ. de elec. & aliquid posuit Ioan. And. in ca. si gratiosæ. super gl. 2. de rescr. in 6. & sequit Rota de temp. ord. j. in antiquis, & Domin. in d. c. nos. volentes, quod si dispensatur cum epo motu proprio Papæ, & propter vtilitatem publicam, vt non teneatur promoueri intra tempus de consecrandis episcopis, ista dispensatio extendit ad priora beneficia retinenda. De quo exclamat Bu. in d. c. cum in cunctis. inferens, q dispensatio non est stricti iuris, quando fundatur super vtilitate publica, & est facta motu proprio. Aduerte tñ, dum vult Ioan. Andr. vbi s̃.

q si ista dispensatio non fit motu proprio, non operabit hanc retentionem bñficiorum, sed solum euitationẽ pęnæ alias appositæ epo non ꝯsecrato intra tempus. s. priuationis, vt per gl. Nam Abb. ibi vult ꝯriũ: quia vacatio beneficiorum venit ꝯsequenter ad ꝯsecrationem, dispensatio aũt extendit ad consecutiua, vt s̃. in 3. limitatione. Sed huic rationi respondet Do. in d. c. cũ in cunctis. non viso Abbate, q dispensatio trahitur ad ꝯsecutiua oĩno ꝯnexa rei, sup qua fit dispensatio: sed hic consecutiuum est separabile à principali. Tñ sequenda est opinio Abbatis, q ẽtsi non sit facta motu proprio, neque ad publicam vtilitatem, operabit dictam retẽtionem, p rõnem Bu. ibi tenentis ꝯ Io. An. quia beneficia vacant aut ex consecratione, aut ex lapsu tpis de consecrandis episcopis pp negligentiam, q concludit ex ipso lapsu. Sed ex quo est dispensatum, nulla est negligentia. Ergo nulla pęna. Et sic non dicemus, prout dixit Bu. q dispensatio extendat: sed q priuatio bñficiorum non cadit, vbi cessat cã priuationis, s. negligentia. Hoc modo in casu Io. An. non requruntur necessario dictæ qualitates motus proprij, & boni publici, & tñ Bu. & Abb. ibi approbant hanc limitationem generaliter, pro qua possent adduci multa similia, in quibus operatur fauor publicę vtilitatis, de quibus aliqua ponit Lud. in l. si verò. §. de viro. 10. sal. sol. ma. & multo plura dixi ĩ. eo. nonnulli. Et adde, q vbi ratio publicæ vtilitatis inducit dispensationem in re ardua, non extenditur ad minus arduam. Tex. aureus in c. fi. ad fi. de transla. pla. Et ista oĩa tene menti: quia non reperi ab aliquo declarata, visis oĩbus, ẽt modernissimis, & mirifice seruiẽt. ¶ Adde ẽt septimam limitationem, in qua dispensatio extenditur, vcʒ in dispensatione facta in mã m̃rimoniali: quia dẽt intelligi largè in fauorem matrimonij, nisi ex larga ĩterpretatione sequeretur scandalum, vt latè probat Nic. Myl. in reperto. in vltima dispensatione, in §. j. & inducit ca. q dilectio. de consan. & affi. Et extrauag. Clementis VI. nuper. De quibus iuribus feci mentionem plenam s̃. in scđa limitatione: nam in dicta extrauaganti dispensatio facta sup simplici, trahit ad mixtum, quia dispensatio facta simpliciter in quarto gradu, trahit ad casum, vbi tertius gradus est cum quarto mixtus, quod non fieret, si dicta dispensatio esset odiosa, quia tunc dispensatio sup simplici, non trahit ad mixtum. Bar. in l. 2. in prin. ff. de ver. obl. Plus probat extrauagans, s̃m Nic. q trahitur ibi, dispẽsamus ad casum mixtum ẽtsi id, qđ miscetur, de p se sumptum, sit difficilioris dispensationis eo, sup quo expresse dispensatur: quia ibi in tertio gradu difficilius dispensatur, q̃ in quarto. Et pro ista limitatione facit ẽt, qđ notat Gul. de Monte Lau. in Sacramẽtali suo, ad finem, vbi dixit, q valet dispensatio facta super impedimento affinitatis, & in 6. eius põt dispensatus matrimonium ꝯhere, licet in dispensatione nulla fiat mentio de impedimento publicæ honestatis iustitiæ prius orto ex sponsalibus, vel matrimonio. Et sequitur late Nic. Mylus in vltima dispensatione, §. 55. incip. dispensatio facta super impedimento. reprobans Io. And. in arbore affinitatis. ¶ Limita octano, vt regula procedat, qñ in diuersis generibus arguitur in dispensatione de minori ad minus, secus si argueret in eo. genere, s. de beneficio curato ad canonicatũ, vel p̃sonatũ. Nam in dispẽsatione hñte verba p̃gnatia licite fit talis extensio. Ita propriè limitat Host. hic Old. ꝯclusione 215. Puncta breuia. ver. & qđ dicunt Doctores. vbi vide. Et hęc omnia poteris frequenter allegare, tanquam alibi nõ reducta. ¶ Circa quartum & vltimum, dum dicit hic Io. Andr. & clarius in c. dudum. §. 1.

14 de elec. & transit hic Imo. & And. hic. quòd† non valet impetratio, in qua quis tacuit, q prius malè tenuit beneficium. Adde tex. aureum in l. authoritatem. C. unde vi. vbi p rescriptum principis possessio violenta non confirmatur. Et dicit ibi Bar. q concessio superioris facta spoliatori, q tacuit se spoliasse, nihil nocet spoliato. Vnde in qt Bal. ibi, q ꝯfirmationes iniustarum possessionum nõ valent. Qđ ampliat ibi Sali. nedum qñ res spectat ad tertiũ, sed ẽt ad ipsũ principem hoc ignorãtem. Vnde dicit fuisse ꝯsultum, q lʒ Papa inuestituerit quendã nobilem,

tanquam vicariũm,in certis terris eccleſiæ,nō valuit:q̄a
Papa neſciuit, ꝙ prius occupauerat eas per violentiam.
Et dicit eſſe gl.ſingularem & peregrinam in l.2.ĩ ver. ꝓ-
feſſio.C.de fundis & ſaltibus rei dominicæ.lib.11.Et ꝯſi-
dera, ꝙ illa gl.ſimpliciter dicit argumentum ꝯ̃ eos, qui
occupauerunt terras comitis Vgolini,& impetrauerunt
reſcripta ꝑ obreptionē. Non aperit, vtrum reſcripta fue
runt ꝯceſſa ab ipſo comite,vel ab imperatore.¶Et ꝑ il-
lā gl.dixit Bal.in l.j.in prin.C.de Car.edi.ꝙ qui eſt in poſ
ſeſſione hæreditatis,& petit ſe tueri in poſſeſſione ex edi-
cto diui Adri.non audit̄,ſi fuit inuaſor. Allegat ēt d.l.au-
thoritatem.Et illam gl.ſequit̄ ēt Pe. de Anc.in ca. ſi ꝑꝑ,
ibi,quid ergo dicendum.de reſcr.in 6.& An. in l.Paulus.
§.qui pignori.ff.quib.mo.pig.vel hyp. ſol. & Bal. in tra-
ctatu ſchiſmatis,quem poſuit ĩ rubr.C.ſi q̄s aliquem teſ.
ꝓhi.& illam gl.ſequit̄ ēt Bal.in l.j.ibi,& iō nō valuit im-
petratio caſtrorū.ff.de ꝯſti.prin.& Salic. & Flo. in l. vni-
uerſis.C.de prec.imp.off.Per illam gl.dicit ēt Bal.in l.de
cernimus.C.de ſacroſan.eccl.ꝙ inuadentibus caſtra ꝑti-
nentia ad iuſtos dn̄os, non pn̄t illa caſtra ꝯcedi ꝑ princi-
pem,ſalua iuſtitia,ſiue iſti inuadentes ſint ſingulares per-
ſonæ,ſiue ꝯmunitates.Per illā gl.dicit Bal.in l.2.ibi,octa
uo q̄ro.C. de ſerui. ꝙ ſi Papa dedit in fedum caſtrum ali-
cuius nobilis,credens eſſe eccleſiæ, nō valet infeudatio.
Tn̄ poſſeſſio taliter q̄ſita poſſet inducere iuſtam cām ꝑ-
ſcribendi,ſi ſit cum bona fide,vt ibi ꝑ eum. Per illam gl.
Dixit Bal.in l.fi.C.de ꝯdi.ob tur.cauſ.ꝙ occupātes caſtra
aliena,& nolentes reſtituere,niſi accepta pecunia, tenen
tur ad eius reſtitutionē,quia turpitudo eſt ſolius accipiē
tis. Imò iſte ꝯ̃ctus non roboratur per capitula pacis, q̄a
turpis eſt,ſm eum. Per illam gl.dixit Bal.in c. 2.per quos
fiat inueſt.ꝙ ea, quæ ſunt ꝯ̃ria iuri, nunquam intelligun
tur ꝯfirmata,ſed obreptitia. Ad qđ vide ēt gl. & Lud. &
Alex.ĩ l.qđ ſeruus.ff.de acq.poſ.Per dictā gl.dixit Bal.ĩ l.
2.in 3.no.C.de legi. ꝙ obreptitia impetratio caſtri eſt ip-
ſo iure nulla,& eſt tex.in d.l.2.C.de legi.ſm eũ. Et refert
ibi Raph. loquens de Florentinis, qui multa loca occu-
pata fecerunt ſibi ꝯfirmari,ꝯfirmatio eſt obreptitia, ſm
eum.Per dictam gl.dixit etiam Bal. in c.1. ad fi.de natu-
ra feudi. ꝙ princeps inuadenti caſtrum alienum nō pōt
illud caſtrum cōfirmare.Allegat etiam d. l.authoritatē.
Per illam glo.dixit Bar.in l.2.C.ne rei dominicæ,vel tē-
plorum.quòd occupātes poſſeſſiones alienas emphyteu-
ticas,ſi faciunt ſibi renouari,non valet renouatio. Et ſe-
quitur ibi Sal.Per dictam gloſ.dixit Bal.in c.literis.ad fi.
15 de reſtitutione ſpoliatorum,quòd † confirmatio facta à
ſuperiore de intruſo, non valet, ſi ignorauerit de intru-
ſione in beneficio:quia non interuenit aliquid cōfirma-
bile,ſicut etiam in rebus profanis.Allegat etiam dictam
l.authoritatem.¶Per illam legem, authoritatem. dixit
Io.An.in c.eum,qui.2.reſponſo,de præb.in 6. & refert ibi
Dom. ꝙ impetrans beneficium alias iniuſte poſſeſſum,
debet facere mentionem de ſua iniuſta poſſeſſione. Et
cum iſtis apoſtillantibus gloſſam in d.l.2.& d. l.authori-
tatem.tranſeo. ¶Limita prædicta, niſi princeps ſciat de
inuaſione & occupatione: quia videtur illam iniuriam
remittere.Sali.in d.l.authoritatem, argu.l. 1.C. de reuo.
dona. Et in dubio,ſi multum tempus tranſiuit, ita ꝙ ve-
riſimiliter & faciliter ſcire potuit factum tam arduum&
ꝯ̃ eum geſtum, præſumitur ſciuiſſe. Et ita dicit fuiſſe cō-
ſultum:quod benè no. licet Bald. in ca. nihil,in 3. no. de
præſc.dicat,quòd Papa non videtur poſſet expreſſe con-
cedere res eccleſię inuaſori,per d.l.authoritatem.& ꝑ gl.
in d. l. 2. vbi re uera non probatur, ꝙ non poſſit: ſed ꝙ
non præſumitur.Et pro iſta limitatione Salic. vide oı̄no
Bar.in tractatu De tyranno. ibi, decimo quæro. vbi pro-
bat, ꝙ ſi Papa, vel imperator ſciens aliquē eſſe tyrannū
in terris eccleſiæ, vel imperij, confirmat eum, efficitur
iuſtus vicarius ꝯfirmantis. Et oſtendit multas cauſas, ex
quibus talis ꝯfirmatio plerunq; eſt laudabilis. Si tamen
adhuc exercent opera tyrannica, nō deſinūt eē tyranni:
quia ea, quæ ſunt delicta, non veniunt in generali confir
matione,l.ſi procurator.ff.de ꝯdi. inde. Facit etiam pro
iſta limitatione,quod no. Angel.in d.§.qui pignori.alle-
gando Inn.in c.conſtitutus.de fil.præsby.Voluit allegare
in c.venientes.eodem.ti.dum loquit̄ de eo,quē princeps
promouet,ſciens eū inhabilē. ¶Et iſta limitatio proce-
dit ēt in beneficialibus,quia ſi fit mētio de poſſeſſione il-
licita,vel apparet de certa ſcientia principis,valet proui-
ſio facta de beneficio occupatori,ſm Dom. poſt Imo. in
d.c.eum,qui.¶Et circa iſta beneficialia dixit ſimpliciter
Ab.in c.præterea.in vlt.no.de iure pat.ꝙ debet fieri men
tio de intruſione,quam fecit quis de ſeipſo in beneficio.
Et replicat Ab.in c.cum iam dudum.de præb.& in c.q̄ſ-
quis.in princi.de elec.& in c.qualiter.in fi.eodē.ti.vbi ex
clamat ꝯ̃ iſtos,qui per potentiam ſecularem ingerunt ſe
adminiſtrationi, etiam electione præcedente; quia effi-
ciuntur ineligibiles,per d.c.quiſquis.Et putat firmiter,ꝙ
promotio facta per Papam de tali,eſt ſurreptitia, nec ꝯ-
fert titulum,q̄a requirit̄ diſpenſatio, vt promoueat̄,d.c.
quiſquis.quam Papa nō facit expreſſe,nec tacite,ex quo
ignorat vitium ſurreptionis.Sed ſi ſcienter Papa eū pro-
mouet,bene vr̄ diſpenſare, vt expreſſe firmat Abb. in d.
c.quiſquis.Ad qđ uide eudem in c.per inquiſitionem.eo
dem ti.vbi fimat,ꝙ ſurreptitia eſt prouiſio Papæ facta in
truſo;quia fuit tacitum id,quo expreſſo ſaltem non ita fa
16 cile,&c.per tex.hic.¶Limita,niſi † princeps promouiſ-
ſet talem ſcienter,& cōtra intruſum à rege,qui dedit cla
ues eccleſiæ.Vide Oldra.conſ.209.In cā hoſpitalis ſancti
Aegidij.& dicit Oldr. conſ.1. ꝙ ſpoliatus beneficio non
reſtituit̄,qn̄ probat poſſeſſionem habitam authoritate re
gia.Et adde Abb.ſ̃.eodem.ad aures.vbi dicit, ꝙ non va-
let diſpenſatio ſuper pluralitate beneficiorum, ſi fuit ta-
citū,ꝙ illa prius tenebat illicite,recipiendo inde fructus.
Allegat Io.Ad.poſt Compoſt.in d.c.dudum.el j.in fi. vbi
dicit, ꝙ ſi tempore electionis, vel collationis patiebat̄
electus defectū ordinū,vel ætatis, poſtea Papa cū illo di-
ſpenſat,nō valet electio,vel collatio,niſi Papa faciat mē
tionē de electione,vel collatione prius facta,ſupplendo
defectum ipſius.Et iſta nota: q̄a non habui ab alio, lꝫ q̄-
dam ex ꝑdictis ponat And.Sic.in repet.rubricæ de teſta-
men.& Alexan.in quodam cōſilio,allegantes Bal.in cer
tis locis prædictis.¶Sed aduerte,quia do.Car. poſt Petr.
de Ancha. in cle. ſi Romanus.in fi.de præben.firmat, ꝙ
ētſi impetrans ſcienter tacuit,ꝙ ſe intruſit, non uitiatur
impetratio,niſi eſſet taliter intruſus, ꝙ factus eſſet inha-
bilis ad beneficium,ſicut in c.quiſquis.de elec.vt ſi acce-
ptauit ex electione poteſtatis ſecularis,ꝑꝑ qđ eſt effectus
ineligibilis, vt ibi dicitur.Tacere autem de alia intruſio
ne,non nocet. Mouetur, quia ex quo fecit mentionem
de primo beneficio,ſatisfactum eſt iuri,c.ſi motu.de prę̄-
ben.in 6.Ex quo vr̄,ꝙ etiamſi dixiſſet ſe canonice inſtitu
tū,adhuc valeret impetratio, cū tale mendacium ſit oı̄-
no extrinſecū à gratia, ſm eū. Et ſequit̄ Nicol. Mylus in
ver.gratia.§.14.incip.gratiā beneficialem.Et reuera iſtud
repugnat deciſioni Abbatis in multis locis ꝑallegatis:nā
lꝫ aliquando loquat̄ de intruſione ꝑ laicū,& ſic de ineli-
gibili,tamē frequētius ſimpliciter loquit̄ de qualibet in-
truſione.¶Multi tenerent opinionem Pe.de Anc.etiam
Card.Nec obſtat deciſio Ioan.And.in d.ca.dudum.quia
loquitur de intruſo, ſed dicit, ꝙ diſpenſatio ſuper defe-
ctu perſonæ non reddit validam electionem prius factā
ſi eſt nulla ex illo defectu, ſed nos præſupponimus,ꝙ im
petratio fiat,vt ex ipſa quæratur ius. Vnde ſi in beneficio
non ſe intruſit authoritate laicali,non vr̄ neceſſaria no-
titia intruſionis ad validitatem huius noui & legitimi ti
tuli;& ſi impetraret aliud beneficium,ſufficit mentio de
primo,ſecundum iſtos.Pro quibus conſidero,quod eſt di
ctum in princi. huius ca.non eſſe neceſſario faciendam
mentionē de crimine impetrantis.Et ſi diceres;ergo fru-
ctus antea perceti remanebunt ſui, lꝫ iniuſte acquiſiti;
Iſtud negat̄,quia noua impetratio operatur,vt ex nunc,
ſed non purgat vitia præteritæ occupationis. Et ſi dice-
res,ergo ſi impetrat aliud beneficiū,non facta mentione
de occupatione primi, ſed ſolū de primo, poterit rema-
nere,& in primo negat̄ ꝯſequentia,q̄a faciendo mentio-
nem inducitur euitatio ſurreptionis,ſed nō diſpenſatio
ſuper beneficio male acquiſito,c. non pōt. de ꝑben. in 6.
Facit

Facit c.si gratiose:de rescri.eodem.li. Multi ēt sequerentē prędicta indistinctè ꝯ Pet.de Anch.& Car. negando argumenta eorum: videlicet ꝙ sit satisfactum iuri facta solum mētione de primo beneficio:quia imò vltra expressionē beneficij iura requirūt expressionē multarū circūstantiarū,vt dicetē ĩ.eo.in nostra. Nec vr̄, ꝙ talis taciturnitas intrusionis sit circa extrinseca à gratia:imò est qualitas,quæ aggrauat materiam,& consequenter gratiam; ex quibus vides pūctum esse difficilē.¶Cogitabā, si dari posset noua cōcordia distinguendo duos casus. Primus est,qñ quis hēt beneficium, in quo est intrusus, & ipsum illicite tenet,& percepit fructus,& impetrat de nouo aliud bñficium: & tunc, si facit mentionem de primo, lȝ non dicat de intrusione & illicita ꝑceptione fructuū,vr̄ valere impetratio:&non est ineligibilis,puta,quia laicus non intrusit eum. Et ita propriè loquitē Pe.de An.& Car. vbi s̃.Et dr̄ tunc satisfacere iuri,ētsi dicat,se canonicè institutū, & non sit, qa hoc nō attinet ad substantiā nouæ gratiæ, q̃ nihil proderit ad purgationē dictæ intrusionis: & satis est facere mētionē de primo.¶Secūdus casus est, qñ dictus intrusus ēt aliter,q̃ ꝑ potentiā laicalē,vult purgare intrusionem,& ingredi ꝑ ostiū, impetrādo bñficiū, & tūc dicta Ab.& aliorum procedant: quia exprimeret, qđ istudmet beneficiū illicite tenuit, difficiliꝰ obtinebit. Rō differentiæ inter hos casus est in promptu: qa primo casu noua impetratio non hēt cooperire illā intrusionē, de qua quoties agitabitē,iudiciū poterit amoueri, nō obstāte impetratione alterius bñficij, ētsi esset motu ꝓprio ꝯcessum,d.c.non pōt.Et sic non est tacitū aliquid,qđ retraxisset Papam:quia Papa videndo,ꝙ sua collatio non iuuabat primā intrusionem,non stetisset, qn prouidisset de secundo.Sed in secundo casu, licet de fructibus male perceptis omnino possit ordinarius ꝯ istum inquirere, si de ipsis gratia non loquitē, vel si nō ꝯposuit cū camera Apostolica, tñ de sua temeritate & vitioso ingressu oībꝰ iuribus exoso non posset amplius inquiri: quia reformatio integri tituli facit istum nō posse molestari. Vñ si Papa sciuisset, ꝙ sua concessio super eodem ti. habeat prodesse huic temerario occupatori eiusdem beneficij, ꝑfecto difficilius ꝯcessisset gratiā,vt ostenderet alijs ꝯmittētibus talia,ꝙ ꝑ ostium ingrediendum est,non ꝑ posticū, ca.relatum.de iurepatr.Et tunc procedat dictum Io. An. hic cum ꝯcordātiis.Cogitabis, quia ista nouissima sunt nec pro Canonistis possent esse vtiliora. Et adde omnino,quæ dixi ĩ.eo.in nostra. in secundo corollario.

SVMMARIVM.

1 *Locus remotus in casu huius c.quis dicatur.*

2 *Lex canonica,vel ciuilis,vbi habet clausulam derogatoriam ad rescripta,rescriptum non ualet, nisi faciat mentionem de illa l. specialiter,vel ad minus per uerba æquipollentia.*

3 *Episcopus an possit dispensare, vel constituere contra cōstitutiones conciliorum. Concilium, seu constitutiones concilij, an habeant clausulam derogatoriam tacitè. Vide post nu.3.versic.sed non videtur.*

4 *Priuilegium aliquod vt tollatur per aliud priuilegium, requiritur specialis mentio prioris priuilegij.*

5 *Testamētum secundum faciens mentionem de primo habente clausulam derogatoriam,non valet. Hæc regula habet ampliationes, fallentias,& limitationes.*

6 *Clausula huiusmodi posita in rescripto,videlicet,Non obstante l.in contrarium faciente, etiamsi de ipsa oporteret facere specialem mentionem, habet vim specialis derogationis.*

7 *Fallit in regula cancellariæ 45. &c.*

8 *Clausula, De plenitudine potestatis,habet vim clausulæ derogatoriæ ad omnem legem contrariam habentem clausulam derogatoriam.*

9 *Rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogatoriam,non valet.*

10 *Literæ Papæ, in quibus conceduntur beneficia,possunt tollere consuetudinem, & statuta;sufficit que apponere clausulam generalē, licet non apponatur tenor statutorum.*

11 *Clausula,Non obstante,non est necessaria in rescripto,quando princeps rescribit per viam priuilegij.*

12 *Priuilegium si non tollit ius cōe tantū,sed etiā ius tertij, non ualet si non habet clausulam,Non obstante,aut æquipollentem.Rescriptū quando emanat ex certa sciētia principis,an æquipolleat clausulæ,Non obstante.Post nu.12.ver.fallit quarto.Promotio principis an habilitet inhabilem.Post nu.11.ver.confirmatur.*

13 *Papa quando rescribit in beneficialibus in præiudicium alicuius, valet rescriptum sine aliqua clausula, Non obstante. Rationem annectit.*

14 *Rescriptum quando est geminatum per secundam iussionem, talis secunda iussio habet vim clausulæ,Non obstante.*

15 *Rescriptum quando emanat in fauorem reipublicæ, licet sit contra ius,non requiritur clausula, Non obstante.*

16 *Similiter in rescripto emanante in fauorem ecclesiæ.*

17 *Clausula,Non obstante,non est necessaria in rescripto, quando aliquid conceditur,non in totum derogando,sed in aliquo detrahendo, vel differendo.*

18 *Clausula, Appellatione remota, quid operari videatur.*

19 *Clausula, Non obstante aliquo priuilegio, non tollit priuilegia indulta causa miserationis, nisi expressa fiat de eis mentio.*

20 *Testamenti obseruantia non debet tolli per rescriptum temerariū.*

21 *Clausula, Non obstante aliquo, non tollit determinationem legis antiquæ.*

22 *Princeps quando derogat statutis laicorum,sufficit apponere clausulam generalem,licet non apponat tenorem statutorum.*

23 *Clausula, Non obstantibus, consueta poni in gratijs,licet deroget statutis gñalibus respicientibus oīa beneficia ecclesiastica,tñ nō derogat alicuī statuto singulari, nisi de illo fiat expressa mentio.*

24 *Clausula,Non obstantibus statutis,non derogat iuri communi.*

25 *Clausula, Non obstantibus in contrarium facientibus,tollit transactionem etiam pœnalem.*

26 *Clausula,Nō obstantibus priuilegijs, non derogat priuilegiis clausis in corpore iuris.*

27 *Clausulam,Non obstantibus, nullus inferior à principe potest apponere.*

28 *Reus si succubuit in causa principali, & appellat, an in impetratione habebitur respectus ad diœcesim suam.*

29 *Mentio si fiat de hac constitutione in rescripto,an reus possit trahi extra suam diœcesim.*

30 *Casus 11.sunt,in quibus non habet locū exceptio de duabus dietis.*

31 *Reus quando conuenitur in loco, vbi res sita est, an habeat locum exceptio de duabus dietis.*

32 *Delegatus si est deputatus ad totum territorium, vel prouinciam, potest trahere vltra vnam dietam.*

33 *Causa si delegatur in curia, non habet locū exceptio de vna dieta.*

34 *Exceptio, ne quis trahatur vltra unam dietam, non habet locū in executoribus gratiarum. Statutum, vel lex, cessat, vbi verba statuti, vel legis non adaptantur ad casum occurrentem. Post nu. 34. ver. vbi verba.*

35 *Reus an possit hodie trahi extra suam prouinciam vltra unam dietam.*

CAPITVLVM XXVIII.

NOnnulli. ¶Per literas Apostolicas de hac cōstitutione mentionē nō facientes,nō pōt qs trahi vltra duas dietas ext.suā dięcesī,nisi de ꝯsensu partiū literæ fuerint impetratæ. H.D.vsq; ad §.sūt & alij.¶Hodie istud de duabus dietis reductū ē ad vnā,c.statutū.§.cū verò.de resc.in 6.Omissis notabilibus, de qbus hic ꝑ Doc.tene menti notabile verbū Pe.de An.hic q dixit ꝑ istū tex.in verbo,laboribus & expensis. ꝙ lȝ ordinarius possit reddere ius in qualibet parte suæ dięcesis,c. cū ep̄s.de off.or.in 6.tñ si cā est parua,& velit cognoscere in loco nimis remoto à domicilio partiū,possunt partes petere,vt deleget,vt cognoscatē ī loco propinquo:& si hoc denegat,appellare,vt ꝑ tex.in l.cum post. C. de ap. Et ita limitat dictum Doc.hic,dum dicunt istum tex.nō habere locum in ordinario, vcȝ nisi partes grauarentē ex delegatione remota, vel cognitione ipsius ordinarij nimis à lōgè trahētis reū,& hoc dicit eē æquū & verū. Idē tenet Pe.de An.in c.cum te,đ of.dele.dicēs, se rñdisse in facto, ꝙ à iudice denegante hmōi delegationē, pōt appellari. Et ipse idem repetit in c.fi.in 3.no.de dolo & ꝯtu.& in c.

cum cām.de testi.Facit lex,mediterraneæ.C. de anno.& tribu.li.10.Per quē dicit ibi Bar. non esse citandos testes de longinquo,q̄n in eorum aduentu plus expenderetur, q̄ sit valor causæ, sed est deleganda eorum examinatio. Et dicit ibi Bar.ꝙ si accessus ad superiorem esset maioris expensæ, quàm sit valor causæ, dr̄ non posse haberi recursus ad superiorem,& licitè impetrantur represalię,& excusat tutorem, qui non exigit debitum pupilli,in quo oportebat plus expendere, q̄ esse summa.Et dicit,ꝙ illæ dicunt causæ breuiores a,in quibus plus expenderet in scripturis, q̄ sit valor causæ. ¶Sed ↄ istud dictum Pe.de Anc.tenet hic An. Sicu. per d.c.cum eps.quia ꝑ istam opinionē derogaret libertati, quam hēt ꝑ illum tex.¶Respondet ad l.cū post. ꝙ loquitur,vbi causa est modica,& locus est nimis remotus: & sic ↄcurrentibus illis duobus compellitur ordinarius delegare cām, sed ↄcurrente sola remotione Pe.de Anc.non benè loquitur, ſm eū.

a Causæ breuiores. *Ad quod vide omnino do. Iaso.May. in sua aurea repe.l. admonendi. in ver. quæ autem dicatur. ff. de iureiuran. cum multis concordan. per eum ad hoc signatis.*

¶Addatis Vin.in c.sane.de fo.ↄpe.vbi dixit istud idem, qđ Pe.de Anc.in dictis locis,ꝙ ratione rei sic non pōt q̄s trahi corā ordinario vltra duas dietas. Vnde ordinarius compellitur delegare cām.Et sequit̄ ibi Bu.in fi. dicens, hoc esse notabile,ꝙ sic extendunt iura loquentia de dietis ad inferiorem à Papa delegantem.Sed Im.ibi dicit,ꝙ forte hoc ꝓcedit solum ex æquitate:nam de iure non vr̄ ad hoc astringi,per no.in c.statutū.de resc.in 6.¶Similiter do.Ab.ibi reprobat hoc dictum Vin.quia videmus, ꝙ ratione ↄtus,ētsi distaret vltra duas dietas à domicilio partium,c.dilecti.de fo.compe.& inducit tex.expressum cum gl.in verbo, diœcesi. in c.ex parte decani. eo.ti. Et idem dicit in iudice domicilij,vt non possit causas delegare extra suam diœcesim,ꝑ c.vt litigantes.de offi. or. in 6.nisi interueniat ↄsensus partiū,vt ibi. Et sic ↄstitutio de duabus dietis non potest sibi vendicare locum in inferioribus, cum non possint eis inuitis cām delegare extra diœcesim,vt ibi ꝑ eum.Sed dom.Mari.ibi dicit,ꝙ q̄n ordinarius delegat extra diœcesim,debet ēt interuenire ↄsensus iudicis,in cuius territorio fit commissio,vt per gl. & Doc.in d.c.vt litigantes.quibus interuenientibus: puta, ꝙ ēt intra duas dietas committere possit: secus tn̄ in delegato dato à Papa, qui ēt istis interuenientibus non pōt subdelegare vltra vnam dietam, q̄a sicut non valet delegatio Papæ vltra dietam,ita nec delegati.Nec mirū: q̄a fauorabilior est ptās ordinarij,q̄ delegati, ēt Apostolici,vt per Io. An. in Spe. de delegato. §. sequitur videre, quid sit offi.ver.sed nunquid delegatus. & Dom. in d.c. statutū.§.in nullo.In quo tn̄ dicit Maria. esse bene cogitandū.Addit ēt Ab.ī.eo. dilectus. vbi ēt reprobat dictū Vinc.in d.c.sanè.Sed And. Sic.ibi,& in d.c.sanè.sequuntur Vinc.per d.l.cum post.&.ꝑ dictum Pe. de Anc. de q̄bus s̄.Nec est verum,ꝙ d.l.cum post.loquat̄ duobus concurrentibus, s. quòd causa sit parua, & locus remotus. Imo alterum sufficit,cum ille tex.loquatur alternatiue, ſm eum.¶Considera absurdum esse,ꝙ pro eo solo,ꝙ cā sit modica,iudex cogatur delegare alteri causam.Vnde non est verisimile, ꝙ imperator in d.l. cum post. velit, ꝙ causa mediocris ex hoc solo, ꝙ sit mediocris, debeat alteri delegari.Et ideo glo.ibi dicit, ꝙ causa committit̄ ratione mediocritatis negotij,& ratione loci,& ita tacite exponit alternatiuam pro copulatiua, sicut etiā Bart. & Bal. ibi in summario dicunt, ꝙ breuitas causæ & itineris longinquitas faciunt, vt iudex appellationis cogatur delegare cām in patria litigantium. Vnde vr̄ concludendum,quòd dictum Pe.de Anch.de quo s̄.habeat locum, vbi ↄcurrunt dictæ duæ qualitates. Et ita limitantur dicta Abb. in ꝑdictis locis.¶Non aperiunt Doc.in d.

1 l.cum post.neque Pe.de Anc.quis † dicat̄ illo casu locus remotus b? Et dicerem,ꝙ distans vna dieta,dicatur remotus, per iura hodierna. Et dum est dictum suprà,quæ dicatur causa modica

b Remotus. *Ad de Spec. in ti. de indic. delega. §. quinto, iuxta princip. & in ti. de citatio. §.1.in prin.*

adde Bar.in l.2.ff.de re iu.vbi allegat d. l.mediterraneæ.dans plura exempla similia,in quibus ꝑ expensam, quæ eēt maior,q̄ sit valor materiæ subiectę,īdu cit iusta cā abbreuiandi dilationes. Et est simile, qđ ipse no.in l.j.de glande le.cū ↄcor.quas ad eū dixi s̄.ti. proxi. ecclesia.ver.octauo no.& uide Ab.in c.j.de li. obla.& in c.de appellationibus.de app. vbi sequitur dicta Bar. in d. l.mediterraneæ.Quibus adde Angel.in l.si vacantia.ver. priores ciuitates.C.de bo.vacan.lib.10.vbi ponit, vtrum sit expensa inutilis,mittere duos ambasiatores,vbi sufficeret vnus.¶In quantum dicit do. Abb.ꝙ non exeundo locum ↄmissionis pōt delegatus se appropinquare,& nō attendit, ꝙ à loco rei vsq; ad locum solitum iudicis sint duæ dietæ, & ita procedat gl.hic:adde gl.1.in c. olim.de excep.Et ex hoc sequitur, ꝙ si reus distat hodie vltra vnā dietam à fine suæ diœcesis, impetratio non est ipso iure nulla:q̄a forte iudex se appropinquabit. Et non est vna dieta inter locum à iudice electum & finem dięcesis rei, & in hoc non est opus ↄsensu partium. Et ita latè Do.in c.statutū.§.in nullo.in prima oppositione. de rescr. in 6. Sed soleo mouere dubium nouū,q̄d si partes ↄsentirent, ꝙ delegatus egrederet̄ diœcesim cā abbreuiandi iter excedens dietā? Videret̄,ꝙ posset:quia de ↄsensu partiū pōt egredi diœcesim,d.§.in nullo.Sed ↄrium attentaui in d. c.olim.quia eoipso,ꝙ reus distat vltra vnam dietam, & iudex stando in dięcesi non pōt iter abbreuiare,impetratio est ipso iure nulla:ergo nec ↄsensu partiū validabilis. Consequens probat̄ ex aureo cons.Car.73.Oīs à me charitatis,&c.in primo dubio: vbi ↄsuluit, ꝙ si ↄparens cōsentiat tacite,vel expresè,trahi vltra vnam dietā,ꝑ hoc non validat̄ rescriptum:q̄a cū sit ipso iure nullū,d.c.statutū.ↄsensus partiū nihil operat̄,vt ibi ꝑ gl. in verbo, ↄmittatur. in princ.Et facit,qđ late dixi s̄.ti. prox.cum accessissent.& quia ↄsensus partium in casu d.ca.statutum. non operat̄,nisi in duobus casibus ibi expressis,adeo ꝙ ēt de ↄsensu partium non pōt delegatus subdelegare extra locum,vt ibi per Dom.& dixi s̄.Et si diceretur, sicut pōt se appropinquare stando in diœcesi,vt rescriptū non sit nullum,quare non pōt de ↄsensu partium egredi diœcesim?Rn̄deret̄,ꝙ q̄n pōt se appropinquare stando in diœcesi,rescriptum non est nullū, & ista facultas data iudici inest tempore collatæ iurisdictionis absque cōsensu partiū,& rescriptū valet, quasi ad calculandū quantitatē itineris oporteat in primis ↄsiderare, in quo loco iudex eligēt tribunal,licet iudice denegante, approximationem rescriptū efficit & ex tunc inualidum.Sed ↄsensus partiū necessarius in ingressu iudicis,non inerat tp̄e impetrationis. Ergo statim impetratio fuit nulla. Potest ergo egredi pro sua,vel partium ↄmoditate,data validitate rescripti,non aūt ad finem validandi rescriptum, qđ est nullū ꝑ excessum dietę,quia non est iudex. Ergo eius iurisdictio non est prorogabilis ad alium locum. Et hoc est de mente Doc.in d.§.in nullo. dum in illa materia ex toto excludant ↄsensum partium: qđ patet in casu ibi expresso.Et hæc no. tanquā noua & subtilia.¶In quantū dicit hic Abb.ꝙ delegatus dr̄ deputatus in certo loco, q̄n dignitas ipsius iudicis est expressa in rescripto : vnde si dr̄ epō Senensi, vr̄ committi Senis,nisi diceretur in rescripto,Pisis moranti,quia tunc vr̄ committi in loco morę, per c.fi.de re.permu.adde Abb.idem tenentem in ca. fi. circa prin.de iu.& in c.olim.de except. & in d.c.fi.de re. permu.& idem no.Car.in cle.fi.2.responso 2.q. de sentē. excom.dicens,canonicum legentem in studio,posse ibi de causa delegata cognoscere, si fit mentio moræ, licet canonicatū habeat alibi. Ex quibus nota, ꝙ si fit cōmissio epō extra suum episcopatum moranti, non dicto de mora,non potest ibi cognoscere. Vnde infert Abb.in c. fi. de re.permu. ad epm Grossetanum Senis morantem, ꝙ non potest ibi cognoscere,nisi de loco moræ fiat mentio.¶Limita dupliciter hoc vltimum.Primo, nisi de ↄsensu partium procederet Senis, & non traheret reum vltra dietam.Sic puto ꝑ prędicta,licet isti non exprimāt. ¶Limita secundo,Nisi constaret Papam scire, ꝙ is, cui scribit,

scribit, alibi moratur, fm Dom. in ca. statutum. §. cum vero. de rescr. in 6. & infert ad epm Fesulanum morantem continuò Florentiæ ex priuilegio, vt ibi per eum considerantem, vtrum per aliquas coniecturas constet Papæ, ꝙ trahit moram Florentiæ. Sed dubium est, si cã cõmittit moranti Senis, & reus distat ab illo loco vltra dietã, vtrum valeat rescriptum? Et de hoc dicit Pet. de Anc. in d. c. fi. de re. permu. se dubitare. Voluit dicere, fm Im. ibi, ꝙ rescriptum isto casu tenet, sed fm Imo. rescriptum tenet, dummõ ex forma rescripti appareat, Papã habuisse notitiam locorum. Et sequitur ibi An. Sic. in primo notabili. Sed ipse An. hic sequitur Pe. de Anc. ꝑ istum tex. attenta regula fallentię, per quam apparet, ꝙ requiritur expressa mentio huius constitutionis: & si nõ sufficiet tacita, ꝑ ꝯñs nec snĩa Papæ. ¶ Considera, ꝙ si rescriptum diceret, Volumus, ꝙ possis trahere reum vltra duas dietas: nemo negabit, quin rescriptum valeat: & tñ de isto tex. non est tunc facta expressa mentio. Ergo & ista verba vñr sufficere, vcȝ, Committimus tibi Senis morãti cãm Bononiensium, qa notoria est locorum distantia, maxime cum certa scientia possit cõstare ex circunstantijs in rescripto expresis, vt probaui de excep. cum inter. Et illud dr̃ expresse nominatum, de quo apparet esse cogitatum ꝑ circunstantias certissimas, vt dixi ti. ꝓceden. trãslato. Vnde dicit hic Abb. ꝙ de constitutione concilij sufficiat mentio specialis, vel æquipollens. Ad hæc faciunt aliqua sępe inferius tangenda. Et ita ẽt expresse firmat Old. ꝯs. 295. Orta mã. vltra mediũ, dicens, ꝙ si Papa sciẽter cãm cõmittit in loco distanti ultra dietã, ur̃ uelle, ꝙ partes accedant ad locũ iudicũ: sicut qñ cõmittit cognoscendã cãm monacho, noĩando eũ monachũ, ur̃ dispensare. Et non obstat c. statutũ. in prin. eo. ti. in 6. alleg. ca. 9. olim ꝑꝑ qõnes. & ibi Imo. de priui. ¶ Tractat hic Abb. mãm difficillimã, & ualde quotidianã, vcȝ qñ in rescripto debeat poni clausula, Non obstante iure cõi? & quas vires habeat illa clausula? declarando dicta Io. An. in c. j. de exces. prælato. in 6. & dicta Abb. refert hic ad literam And. Sic. postea dicit, ꝙ iste passus egeret altiori examine, & remittit ad Legistas in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. & aliud non dicit. Sed attenta vtilitate huius passus, nõ putaui esse conueniens omittere quædam, quæ non reperi alibi ordinata, neque in disputatione reducta. Vnde pro aliquali intelligentia collegi duas regulas ampliando, & limitando eas, & demũ subdendo qdã noua de ista clau-
2 sula, Nõ obstante. ¶ Regula prima est ista. Vbi† lex canonica, vel ciuilis, hẽt clausulam derogatoriã ad rescripta, non ualet rescriptũ, nisi faciat mẽtionẽ de illa lege a specialiter uel saltẽ ꝑ uerba æquipollentia. Ita intelligitur tex. hic, & in c. eã te. de æta. & qua. & in ca. fi. de rescr. ĩ 6. & in l. j. C. si nuptiæ ex rescripto pet. & in ca. pen. ĩ. de capel. mo. & in c. j. de exces. ꝑla. in 6. Et ita Ioan. And. & Dom. ibi, & Abb. hic, & Pau. de Cast. cons. 53. in prin. & Dom. in cap. qm̃. 28. dist. & Pet. de Anch. cons. mihi 255. In qõne, q̃ vertitur. & per Sal. in l. hac consultissima. §. pen. & in l. sancimus. C. de testam. & alij, de quibus ĩ. ¶ Et nota, ꝙ oĩs constitutio cõcilij dr̃ hr̃e tacitam clausulam derogatoriam ad rescripta, adeo ꝙ rescriptum obtentum ꝯ ꝯstitutionem ꝯcilij dẽt hr̃e specialem mẽtionem ꝯcilij, nec sufficit clausula gñalis, Non obstante iure cõi. Ita sentit Arch. c. 1. super verbo, noscatur. in fi. ibi, vel dic plenius. de constit. in 6. dicens, ꝙ qñ impetratur ꝯ gñale concilium, debet de eo fieri mentio. Idem dicit, si impetratur contra concilium Lateranense. Alleg. d. ca. pen. de capel. mona. & ista verba Arch. refert Ioan. And. in d. c. 1. de exces. præla. in 6. Tñ ipse refert plenius, q̃ loquatur Arch. Dicit enim ꝙ hæc materia dilatari potest ad omnem casum, in quo impetratur ꝯ concilium generale, vt hic: vel Lateranense, vt in d. ca. pen. sed verba Arch. possent intelligi, ꝙ causa exempli alleget ista iura conciliorum, non ꝙ intendat inferre idem in oĩ ꝯstitutione concilij: sed quasi velit allegare dicta iura ad exemplificandum de iuribus habentib⁹ clausulam derogatoriam. Et si verba Arc. caperent ita simpliciter, prout vulgus ipsum allegat, sequeretur, ꝙ esset idem, qñ scribitur ꝯ concilium Lateranense, licet non sit concilium generale. Nihilominus Bal. in l. humanum. 2. no. C. de legi. simpliciter intelligit Arc. ꝙ oporteat facere mentionem singularem de oĩ ꝯstitutione concilij, ꝯ quam rescribitur, licet ꝯ alias decretales epistolas sufficiat generalis clausula, Non obstante l. cõi. Et hoc dictum Arch. dicit esse bene notandum. Et ita ẽt de ipso facit festum Lud. Roma. in l. si verò. §. de uiro. in 23. fall. ff. sol. mat. & Io. de Ana. in c. cùm in dięcesi. de vsur. & Iacob. Alua. in c. j. post prin. in ti. Cõstitu. feudales, &c. & Old. cons. 326. Quòd art. Lat. &c. & cons. 428. Ad idẽ primo, &c. & Lu. Roma. cons. 426. 4. col. ibi, sexta principalis. & Vitalis in li. de clausulis, folio quinto, ante medium, & Benedic. Capra ꝯs. 157. Fuit dispensatum, & cætera. & Ratio huius dicti põt esse: quia qđ fit multorum authoritate, dr̃ maioris roboris, c. prudẽtiam. in prin. de offi. deleg. & ibi gl. plena. Hinc est, ꝙ difficilius dispensatur per Papam ꝯ constitutiones ꝯciliorum, c. post translationem. in fi. de renun. Ideo eps nunq̃ dispensat ꝯ tales constitutiones. Glo. in c. cum dilectus. in verbo, ætate. de elec. & ibi Ab. ver. no. tñ glo. & Io. de Ana. in d. c. cum in
3 diœcesi. addens, ꝙ† eps non põt statuere ꝯ ius ꝯcilij. Allegat gl. in c. cum dilectus. ĩ verbo, ꝯstitutum. ĩ. ti. proxi. quæ nõ dicit hoc. ¶ Similiter nec legatus Papæ põt dispensare ꝯ ꝯciliũ b. Probatur ĩ c. dilectus. j. de præb. iuncto c. 2. de ꝯces. præb. & adde gl. in cle. j. in verbo, eligatur, de ele. quæ probat, fm Ab. hic, & in d. c. dilectus. ꝙ nullus inferior à Papa potest dispensare ꝯ constitutiones concilij. Intellige, nisi lex concilij dicat, aliqñ posse dispensari in casu illo: quia ex hoc vr̃ induxisse potestatem dispensandi epis, cum nulli dubium sit, Papam hoc posse dispẽsare. Ita colligi põt ex verbis Ab. post But. in c. quisquis. ad fi. de ele. attenta suprascriptione illius c. ad quã tñ ipsi non aduertunt. Sed ad alium finem faciunt illã ponderationẽ, allegando Inn. c. dilectus. de temp. ord. Et ꝑꝑ dictum Arch. vbi s̃, vr̃ non valere rescriptum habilitans spurium & incestuosum ad successionem, nisi faciat mentionem ꝯcilij, de quo in c. cũ inhibitio. de clãd. despons. Et ita consuluit Ana. in quodam consilio inci. Visis & diligenter ꝯsideratis. Vide ipsum cõs. 95. vbi ponit de incapacitate talium. ¶ Sed non vr̃ verũ, ꝙ constitutiones concilij habeant oẽs tacitè clausulam derogatoriam, per id, qđ scribit Inn. in d. c. pen. de capel. mona. vbi dicit, ꝙ quantum ad mentionem faciendam, ñõ est differentia inter alias constitutiones, & constitutiones ꝯcilij. Et licet, in quantum vult, qđ nec ẽt de iure cõi sit necessaria mentio, non sit sequenda eius opinio, per ea, quæ infra dicentur in 2. regula: tamen in hoc, qđ expresse dicit, non esse magis faciendã mentionẽ ꝯcilij, q̃ alterius iuris, expresse ꝯdicit prędictis. Et pro hoc adducit, quia in d. c. ex parte. non dr̃, ꝙ deberet fieri mentio per illos de illa constitutione: sed dicit Papa, se credere illas literas per surreptionem obtentas; & tamen hoc ipsum non ponit pro ꝯstanti, imò sub ꝯditione mãdat, vt si ita est, literę non valeant, fm eum; & sic vult, non esse absolute bonam istam consequentiam, videlicet non fit mẽtio de concilio: ergo literę surreptitiæ. ¶ Et lȝ ista opin. Inn. non recitetur ab alijs in d. c. pen. neq; per Doct. præ allegatos pro Arch. tamen forte est uerior; Primo, quia Arch. in d. c. j. vt dixi supra, non vr̃ clare sentire illud, ad qđ allegatur. Secundo; quia iure non probatur. Tertiò, qa si illud esset verum, non oportebat in isto tex. ponere clausulam derogatoriam ad rescripta. Per quod vr̃, ꝙ si hoc specialiter fuit factum hic, & in certis iuribus s̃. allegatis, secus sit in alijs constitutionibus concilij. Quartò, ꝑꝑ authoritatem Inn. licet non uulgatã, nõ tamen non est de facili recedendũ ab Arch. quem vr̃ sequi totus mũdus. Et ista posset curiosus indagator inuoluere cum illa ampla mã, videlicet an & quando concilium sit supra Papam,

a De illa lege. *Adde Alexan. de Imo. in consi. 103. 4. parte, & vide quod habetur per tex. in l. si non speciali. C. de testa. & in l. j. C. de natura. lib.*

b Contra concilium. *Adde Spe. in titu. de lega. §. sed si legatus. & sequen.*

Papā, quā omitto, cū sit impertinens in hoc loco. Tñ q̄a trita est adeo vt ex multis super ea scriptis dici possit de ea illud Iuuenalis. *Scriptus & in tergo necdum finitus Orestes;* vide ad saturitatem Ab. in disputatione, Eṗs & quidam rector. quasi per totam dispu. & ibi, an liceat appellare à Papa ad concilium. De quo acutissimè ēt per Arch. Flo. in 2. parte tertiæ partis suæ Summæ. ti. 24. incip. Non abscondi misericordiā. Et ibi ēt multa de ꝯcilio, & de eius inferioritate ad Papā, vt in ver. no. Ab. & in ꝯcilio facto vltimo loco Basileæ trāslato postea Ferrariā, deinde Florētiā, emerserunt varia scripta Doctorū illustriū, tā ꝓ ꝯcilio, q̄ pro Papa: nā Ab. Sic. & Lu. Ro. amplexi sunt partes ꝯcilij. patet ī tribus vltimis ꝯsilijs Lu. & in d. disp. Ab. & plenius & audacius per ipsum in sermone habito Basileæ, incip. Maximum. In quibus locis ēt voluerūt, ꝙ Papa non hæreticus, sed scandalizans ecclesiam, possit deponi à ꝯcilio: secuti gl. tritā in c. si Papa. 40. dis. Sed ꝓ maioritate Papæ ad concilium, & ꝯ̄ dictam opi. scripsit mirificè Petr. de Monte, eṗs Brix. in libello De ptāte Papæ & ꝯcilij. & Archiep. Flo. ī 2. parte suæ Sūmæ, ti. 3. c. 11. dūponit de schismate, vbi multum institit pro Eugenio ꝯ̄ concilium Basiliense: Et post ipsum scripsit ēt An. Si. in cle. ne Romani. fo. 17. de elec. vbi pro Papa facit 87. argumenta. Et refert Platina in lib. de vita Pontificum, c. de Io. 23. fuisse decisum in concilio Constantiensi, ꝙ concilium generale legitimè congregatum hēt statim ptātē à Christo, quo fundamento cōcesso, dicebant ipsum pōtificem ei subijci. Et ēt ad mām cons. Lu. 380. dum cōsuluit ꝯ̄ collationem Papę factam ꝯ̄ statuta concilij Basiliensis. Plenè ēt scripsit Lu. cōs. 523. secutus latè gl. in d. c. si Papa. ¶ Et hæc succincta commemoratio tot amplissimorū locorū sufficiet ad plenā informationē. ¶ Modo dicta regula est ampliāda sex modis. Amplia primo istā primam regulā, vt nō solū requirat mentio iuris cōis habentis clausulam derogatoriā, dicendo, Non obstante lege ꝯ̄ria, sed imò oportet, vt fiat specialis mentio ipsius l. vel saltem ꝓ verba æquipollentia: puta, Non obstante constitutione concilij, q̄ de duabus dietis loquit, ꝭm Ab. hic. In derogatione aūt aliarum constitutionum nō requirit tanta specificatio, vt dicet in j. fallentia sequentis regulæ. Quid aūt, si dicat, non obstante aliqua l. ēt de qua deberet fieri mentio specialis? Dicet in 2. fallentia huius primæ regulæ. Per istam ampliationem infert ad id, qđ notat Pet. de Anc. cons. mihi 236. ex tenore. in prin. ꝙ in legitimatione, quæ fit de spurio ex coitu illicito, & ī quo non potuisset esse mrīmonium, requirit specialis mētio derogans iuri Authenticorum, de quo in Authē. quibus mo. na. effi. legi. in prin. & circa fi. Ad qđ vide oīno Old. cons. 247. Factum tale est: q̄dam rex. prope. fi. & oīno Benedic. Capram cons. 157. Fuit dispensatum. vbi in hoc de legitimatione loquit melius oībus. Similiter dicit idem, vbi rescribitur dando immunitatē à publicis factionib⁹: nā iura de talibus oneribus loquentia, habēt clausulam derogatoriam ad rescripta in ꝯ̄rium: & ideo requirit specialis mentio, vt late ꝓ Pe. de Anc. cons. mihi 255. In quęstione, q̄ vertit inter nobilem virum. Et pulchrè Abbas post Io. in c. 2. ibi, scđō no. ꝙ priuilegium. de immu. eccl. allegando ēt Bar. in l. vacuatis. C. de dec. li. 10. & notat late Pe. de An. cons. mihi 382. Visis diligēter iuribus. cū ꝯcor. de quibus alias. Et sunt pleriq; alij casus, ī quibus nō sufficit, ꝙ rescriptū dicat, Non obstante l. in ꝯ̄rium faciente, sed debet fieri mentio spālis. Et vnum ēt ponit Bal. in l. j. ver. adde, ꝙ si princeps. C. q̄n imperator inter pupillum & viduam. vc3 q̄n impetraretur ꝯ̄ personam miserabile, vt possit trahi extra prouinciam: quia non sufficit clausula, Non obstante lege, nisi de qualitate personarum fiat expressa mentio. Allegat ca. significantibus. de off. deleg. ¶ Alius casus est, q̄n rescribitur ꝯ̄ priuilegium concessum ad pias causas, puta fabricæ: quia non sufficit clausula generalis, Non obstante, sed debet de ipso fieri specialis mentio. Ita probat tex. in c. si pp. de rescr. in 6. de quo facit festum Lu. Ro. in l. si vero. §. de uiro. 24. fallen. ff. solu. ma. dicēs facere ēt tex. & qđ ibi Bar. in l. libertis. la. 2. §. posthumis. ff. de ali. & cib. le. vbi generalis derogatio beneficiorum alteri concessorum non extenditur ad cōcessa fauore alimētorum, quasi sint ad piam cām, & faciunt ēt, quæ dicentur j̄. de uiribus clausulæ, Non obstante.

4 ¶ Amplia secundo hanc primam regulam, vt † procedat ēt in priuilegijs a habentibus clausulā derogatoriā ad alia priuilegia, q̄a ad hoc, vt tollant ꝓ priuilegium ꝯ̄rium, non sufficit generalis clausula, Non obstantibus priuilegijs. Cal. de priuile. cōs. 2. Car. cons. 53. Dn̄s Gregorius Papa. & in cl. j. de sepul. Fed. cons. 239. Casus talis est: monasterium cuiusdam ordinis. Pau. de Cast. cōs. 53. Passus iste dubitabilis vr̄. & consi. 312. Qm̄ adiectione. Car. cōs. 137. Factū sic se hēt, vacantibus, &c. Maria. in tractatu De visitationibus, fo. 23. ver. sed circa hoc q̄ro. Abb. in c. cum instantia. de censi. Lu. cons. 327. Istæ sunt rōnes. & cōs. 406. Quòd indultū Petri. In q̄bus locis inuenies, ꝙ si in priuilegio dr̄, ꝙ nō intelligat sublatum, nisi de ipso fiat spālis mentio de verbo ad verbum, nō sufficit, ꝙ in alio priuilegio sit ista clausula, vc3 ētsi de ipso oporteret facere mentionē de verbo ad verbū; imò op3, ꝙ fiat, l3 in hoc aliqui aliter dicant, vt inuenies discussum in dictis consilijs, de quibus extensis memini in ca. accedentes. de præscr. r̄ndendo breuiter ad facientia in oppositū. ¶ Aliquid ponit ēt Io. de An. cons. 56. Imo. in l. licitatio. §. earum. de publica. Bal. in ca. cum dilecta. ad fi. s̄. eo. Card. consi. 104. licet Ab. in d. c. cum instantia. videat sequi Fed. consi. 47. & non benè, vt inuenies in dictis locis. ¶ Est verum, ꝙ si fieret reuocatio priuilegiorum per viam. l. nō esset necessaria dicta expressio, vt dicetur in prima fallentia huius regulæ. Item non est necessaria, q̄n stylus curiæ firmiter haberet, ꝙ sufficeret prædicta mentio implicita, per id, qđ no. Bu. consilio allegando j̄. in 2. fall. huius regulæ. Similiter, vbi priuilegium secūdum esset concessum motu proprio, non esset necessaria dicta mentio explicita, ꝭm Lud. pulchrè d. cons. 327. Et ista no. ¶ Amplia tertiò ēt in ultimis

b voluntatibus, in quibus non valet b secundum testm̄, non faciens mētionem de primo habente clausulam derogatoriam, per l. si quis in principio testamenti. de le. 3. Et ideo si in primo dr̄, ꝙ secundum non valeat, nisi in eo sit hoc verbum, Kyrie eleison; deinde in secūdo diceretur, Non obstante primò testamento sub quacunque verborum forma ꝯcepto, non sufficeret, vt latissimè per Alex. cons. 491. & est ēt 528. incipiens, Franciscus, de anno, &c. vbi at-

* testatur hanc esse cōem * opin. per authoritates, de q̄bus ꝓ eum, quas ēt breuius ipse commemorat in l. si mihi & tibi. §. in legatis. de le. 1. ¶ Tn̄ hic non est aliquid firmandum, q̄a multi tenēt

a In priuilegijs. *Adde tu ad ista hic tacta ꝓ Fel. ut veritas magis dilucidetur, ꝙ declarādū est quot sunt species priuilegiorū; & primò fac regulam, ꝙ priuilegium secundū non tollit primū habēs clausulā derogatoriam, nisi de ea fiat mentio in secundo expressa, & ei derogatur. Ita Pau. de Cast. in cōsi. suo 316. incip. quoniam adiectione non indiget. Secunda species priuilegiorū est, quādo secundū priuilegium habet clausulam, Submotis aliis priuilegiis sub quacunq; formaloquētibus, etsi sint talia priuilegia, ꝙ de eis sit fienda mentio de verbo ad verbū q uoluit pro expressis habere. An tale priuilegium tollat primū habens clausulā derogatoriā? Vide Pau. de Cast. in d. cons. 316. incip. Quoniā. q tenet, ꝙ non. Adde ꝙ do. Abb. in c. cū instantia. de cēsib. tenuit, ꝙ sic. Tertia spēs priuilegiorū est, q̄n priuilegiū est speciale; q̄a derogat generali, siue sit primum, siue sit secundū, licet nulla sit facta mentio de primo. Io. And. & alij in c. veniens. de præscript. Scribentes in c. dudum. & c. quāuis. de præben. in 6. no. in regula, generi. de reg. iu. in 6. Adde tamen, nisi per generale priuilegiū esset acquisitum ius alteri. Ita Barba. in d. c. veniens. de præscript. in ver. aduerte, hic sunt. Vide per Docto. in c. 1. de concess. præben. in 6. & in ca. 1. de exces. prę lato. in 6.*

b Nō ualet. *Adde tu, quid si in secundo testamento esset clausula, ꝓ ad sensum sapientis testamentū possit extendi, an sapiens poterit addere clausulam derogatoriam primi? Vide Barto. in l. illa institutio. in fi. ff. de hæred. institu. Adde, ꝓ etiam*

etiam ſecundũ teſtamentum tollit primum; & hoc, quando per ſecundum poteſt adiri hæreditas de iure ciuili. Ita Bart. in l. ſi quis eum. §. ſi cum ſuo. in ver. iuxta legem noſtram ff. de vulg. & pup. Adde, an teſtamẽtum ſecundum tollat primum iuratum? pone, teſtator fecit teſtamẽtum, & iurauit non facere aliud; poſtea fecit ſecundũ, vtrũ tollatur primum iuratũ? Bart. tãgit hanc q. in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de le. 3. ver. quæro, quid ſi teſtator. & in l. cũ duobus, ff. pro ſocio. vbi tenet, ꝙ valet ſecundũ. Idẽ tenet gl. in c. vltima volũtas. 13. q. 2. Idẽ tenet Cy. in l. j. C. d sacroſan. eccle. Pau. de Caſ. in conſ. ſuo 57. incip. Dico, nõ obſtante. Bald. in authent. hoc inter liberos. ver. quæro, quid ſi pater. C. de teſta. Adde, ꝙ Old. in conſ. ſuo 127. inci. Viſo inſtrumento pacti. dicit, quòd ſecundum teſtamẽtum valet de iure ciuili, ſed primum de iure Canonico. Idem videtur tenere Io. An. in regula, qui ſemel. de reg. iu. lib. 6. dicens, quòd periurus eſt, qui facit teſtamentum ſecundum, quando iurauit nõ facere. Sed Barto. in locis præalleg. tenet, ꝙ non ſit periurus: & valet ſecũdum teſtamentum, etiã ſi ſit iuratum non facere aliud, per rationes, quas ponit ibi, ſecundum eum. Adde Arc. in d. c. vltima voluntas. 13. qõ. 2. qui etiam videtur inclinare in partem Old. & Ioan. Andr. Cogitabis, quia varij fuere

ꝙ ſufficiat mentio primi teſtamenti, licet non fiat ſingularis mentio de clauſula derogatoria: & fuit opi. Bar. in d. l. ſi qs in prin. quã ſequitur Car. in cle. j. in 52. q. de ſepultu. & elegantiſſimè vltra oẽs Benedic. Capra ↄſi. 31. Punctus: q̃dam domina Magdalena. De quo ẽt profundiſſimè ꝑ And. Sic. in c. cum eſſes. de teſta. vbi refert, ſe ſæpe cõſuluiſſe pro hac ſecunda parte, lʒ ibi in lectura teneat primam partem, ꝙ requirat̃ mentio ſpecialiſſima clauſulæ derogatoriæ. Et pro hac ſecunda parte vr̃ conſuluiſſe Alex. ↄſi. 134. Præuiſo themate añ poſito. Vide ad ſaturitatẽ plenã, Maria. conſi. mihi 22. Dña Angela Baldi de Nannia. vbi multa inuenies pro & ↄ̃, & ibi ↄſuluit pro iſta ampliatione. Cæterũ, qa non eſt mä noſtra, ſufficiãt hæc loca, ꝑ quæ inuenies, q̄cquid deſiderabis. ¶ Amplia quarto, ẽtſi reſcribatur ↄ̃ tale ius ꝑ viam priuilegij, vt dicet̃ in ſecunda fallentia ſequentis regulæ. ¶ Amplia quinto, ẽtſi reſcriptũ habeat clauſulã, Ex certa ſcĩa, vt dicet̃ in quarta fallẽtia ſequentis regulæ. ¶ Amplia ſexto, nedũ in Papa, q fecit l. habentem clauſulã derogatoriã, ſed ẽt in ſucceſſore, vt per Bu. in ca. 1. ibi, hęc vera. s̃. eo. & Imo. hic, & Dom. in ca. 1. ibi, ego credo de conſti. in 6. ubi rñdet pulchrè & clare ad rõnem Io. Mo. q tenuit ↄ̃riũ in d. c. 1. per c. innotuit. de elect. vbi par in parem, &c. Et cum eo tranſiuit Bal. in c. 1. qui feu. da. poſ. & in l. 2. poſt mediũ, C. de ſent. ex breu. recitã. Nõ enim negatur potentia. Et ita ꝓcedat gl. no. ĩ cle. 1. verbo, priuilegio. de regula. & ibi pulchrè Ab. in fi. & Dom. poſt Io. Mona. in c. 2. de præb. in 6. Sed negat̃ voluntas: qa p̄ſumit, ꝙ in ſucceſſore duret eadem intentio, quam habuit prædeceſſor, ex quo legem non reuocat: alias multa iura eſsẽt hodie eluſoria, quo ad clauſulas derogatorias. ¶ Fallit autem p̄dicta regula quatuor modis. Primo, niſi princeps diſponat, non ꝑ viã reſcripti, ſed ꝑ viam nouæ ↄſtitutionis, qa valet conſtitutio, facta gñali mentione alterius conſtitutionis, vt ſi dicatur, non obſtante quacunq; ↄſtitutione in ↄ̃riũ faciente. Abb. hic poſt Bal. in l. humanum. C. de legi. ver. ſed dominus Cy. in illa q. vbi dicit, ꝙ in legibus condendis ſufficit derogatio generalis legum ↄ̃riarum. Alleg. l. oẽs. §. j. C. de præſcri. 30. anno. Et idem dicit ſentire glo. 1. in l. imperialis. C. de nup. Et dicit facere clem. eos. de ſepul. Sed Abb. hic allegat cle. dudum. ad fi. eo. ti. Tamen illa iura non ponunt derogationem ad alia iura, ſed ad priuilegia. Bene probant, ꝙ vbi per l. derogatur priuilegijs, ſufficit ſp gñalis derogatio, & ſic facit c. fi. ad fi. de ſen. excom. in 6. ibi, ſub quauis forma, vel expreſſione verborum: & quod dicetur in ſequenti fal. Et multa iura derogantia priuilegijs, accumulat Ioan. An. in rub. infra de priuileg. Et iſtam fallentiã tenet ẽt Dom. in ca. vt officium. §. denique. 2. no. de hære. in 6. & Imo. in clemen. 1. vlt. notabili, de ſepul. Et habet locum etiam in ſtatutis, in quibus ſufficiunt verba gñalia ad derogandũ ſpeciali ſtatuto, ſm Bal. in d. l. humanũ. licet in hoc fuerint variæ opiniones, vt ibi late per eum. Sed Bar. in extraua. ad reprimendũ. in verbo, non obſtãtibus. firmata primo iſta fallentia, ſentit poſtea expreſſe, ꝙ aliud ſit in conſtitutione principis, aliud in ↄſtitutione inferioris. Nam dicit, ꝙ quicquid ſit in principe, alia ratio eſt in populo. Nam ſicut priuatus p̄mittit illã clauſulã derogatoriã, timens, ne inſtigatione, vel deceptione aliquorum aliud inducatur, ita populus, vel uniuerſitas vr̃ timere, cum æquiparat̃ pupillo, quæ ratio ceſſat in principe condente ius cõe. Et ꝙ ſm ſtatutũ debeat facere mentionem de primo habente clauſulam derogatoriã, vide Bar. in l. oẽs populi. ver. circa ſm, qñ præcedens. ff. de iuſt. & iu. & Dom. in c. 1. de ↄſtitut. in 6. & qđ notat Bar. Brix. ĩ ver. quinquaginta. ver. l. ſequens. Tamen dum alleg. Pau. de Caſt. in l. 1. in princ. ff. ad l. Fal. non bene allegat: qa ſolum dicit idem, qđ tex. in ca. j. de conſti. in 6. ¶ Limita hoc de ſtatuto, niſi appareat ſm ſtatutum emanaſſe ex aliqua iuſta & rationabili cauſa mouente ſtatuentes, quibus viſum fuit primum ſtatutum inutile, qa tunc generalis clauſula, Nõ obſtante, ſufficit, quãuis in primo ſit clauſula derogatoria. Ita eſt de mente Bal. in d. c. 1. in quibuſdã ſuis ſcriptis. Allegat l. ſi cum Cornelius. ff. de ſolu. & l. ſi hominẽ. ff. mandati. & tex. in Auth. hæc conſtitutio innouat. in rubro & nigro. Et hoc dictum à me non viſum, ſequitur Baptiſta de ſancto Seuerino in d. l. oẽs populi. Et de hac materia vide ẽt, qđ no. Bal. in l. 1. ibi, itẽ valet reſcriptũ. C. qui bo. cedere poſ. ¶ Et aduerte, quia licet Bal. in d. l. humanum. & Ab. hic, velint, ꝙ ſit opus ſaltem clauſula generali qñ ſit ſecunda lex ↄ̃ria primę habenti clauſulam derogatoriam. Tñ Bar. forte ſentit ↄ̃rium in d. verbo, non obſtantibus. ibi, & ideo ſi imperator. & ibi, nec eſt dubiũ. & forte iſtud verius, quia princeps præſumitur ſcire legem, & eo ipſo, ꝙ facit l. ↄ̃riam, vr̃ primam velle tollere, & in ↄdenda lege procedit motu ꝓprio, & maturius, q̃ in dando reſcripto. Quæ rationes ita procedunt, qñ ſtatuit ↄ̃ l. habentem clauſulam derogatoriam, ſicut qñ ↄ̃ non habentem. Tamen cogitabis, quia poſſet quis dicere, ꝙ licet Bar. in d. ver. nec eſt dubium. dicat, ꝙ princeps põt tollere. l. ẽt habentem clauſulam derogatoriam, tamen nõ aperit, vtrum tunc requirat̃ clauſula generalis, Non obſtante. Sed attentis verbis præcedentibus ſentit, ꝙ nõ, & pro opi. Bal. & Ab. vide Bu. in c. quæ in eccleſiarum. ibi, venio ad tertium s̃. titu. prox. vbi dicit, ꝙ ſi lex prior habet clauſulam derogatoriam ſolennitatis, illa tollitur ꝑ l. nouam, non facta mentione de clauſula, ſecus, ſi prima l. hẽt clauſulã derogatoriam voluntatis, qa tunc non p̄ſumitur tolli per l. nouã, niſi ↄſtet de certa ſcientia principis. Allegat Io. An. in d. c. 1. de conſti. in 6.

Scriptores in iſta materia.

6 FALLIT Secundo, Niſi † in reſcripto ſit dicta clauſula, Non obſtante l. in ↄ̃rium faciente, etiam ſi de ipſa oporteret facere ſpecialem mẽtionem: qa iſta verba ſufficiunt in reſcripto ad derogandũ l. ↄ̃riæ a habenti clauſulã derogatoriam ad reſcripta, licèt nõ ſit nominata in indiuiduo, ſm But. in c. 1. s̃. eo. Bar. in l. ſi qs ĩ prin. teſtamenti. de le. 3. Et iſtud dictũ ſequitur Do. meus de Aret. in d. c. 1. in quodam ſpeciali commẽto illius c. de quo fiet mentio in iſta mä, quoties op⁹ erit. Et pro hoc dicit eſſe caſum ſingularem in c. fi. de ſnĩa excom. in 6. vbi ꝓbat̃ notabilius, ſm eum, ꝙ ſufficit dicere, Non obſtantibus quibuſcũque ſtatutis ſub quauis forma verborum ↄceſſis. Ad idem allegat cle. dudũ. verſus fi. de ſepu. & qđ no. Abb. in c. cum inſtantia. de cenſi. vbi vr̃ ſequi Fed. in illo conſi. in quo voluit, ꝙ ſufficiat dicere, Non obſtante aliquo priuilegio, etiã de quo oporteret facere mentionẽ de verbo ad verbũ, de quo tetigi ſupra in j. ampliatione. Obſtat tex. in l. licet. ff. in qui. cau. pig. tacitè ↄ̃. vbi quamuis inuecta & illata in domũ, quæ ſunt tacitè hypothecata, habeantur perinde, ac ſi eſſent

a l. contrariæ. Adde Bart. in extraua. ad reprimẽ. ver. nõ obſ. & Pau. de Caſ. conſ. 53. paſſus iſte, etc. & do. Alexan. de Imo. in conſi. 103. 4. parte.

expreſsè

expresſè obligata: tñ quo ad impediendã libertatem nõ procedit iſta parificatio: quia diſpoſitio l. de qua ibi in gl. 2. prohibens ſeruuũ manumitti, qñ eſt expreſsè pignoratus, non vr̃ eſſe fauorabilis, cum ſit ꝯ libertatem. Reſpondet p̃factus Doctor, ꝙ in his, q̃ ſunt facti, oportet neceſſario, ꝙ lex diſponat ꝑfictionem. Vñ ſtat regula, ꝙ in mã ſtricti iuris diſpoſitio facta in caſu verò non trahĩt ad fictũ a, lege 3. §. hæc verba. & ibi Bart. ff. de neg. geſt. Et iſta eſt, quare illa parificatio non extendĩt ad caſum non fauorabilẽ. Sed in terminis noſtris ad tollendã l. p̃cedentem non eſt opus inducere aliquã fictionẽ: quia cũ princeps non potuerit ſibi l. imponere, à qua non liceret recedere, ſi vellet, ſatis eſt, ꝙ ſimus certi de voluntate principis, ꝙ velit derogare priori legi, ex quo vult oẽs ll. haberi pro ſpecialiter expreſſis. Vnde lʒ circa actũ expreſſionis introducatur q̃dam fictio, hæc tñ fictio non eſt cã immediata tollẽdi legem, ſed volũtas principis, quæ declaratur per eam.

a Ad fictum. *Ad quod adde do. So. cõſ. 241. inci. Circa primam difficultatem. verſ. secũda ratio eſt, qa. in 2. parte.*

¶Obſtat ſecundò c. 2. ad fi. de dolo, & ꝯtu. vbi debet fieri ſpecifica mentio de ꝯtentis in primis literis, & nõ ſufficit mentio inuoluta: & facit ad idem c. q ad agendum. de procur. in 6. vbi licet quis velit habere exigentia ſpeciale mandatũ pro expreſſis, tñ illa clauſula nihil operatur quantum ad illa, q̃ req̃runt ſpeciale mandatum. Reſpondet Aret. vbi s̃, ꝙ ille tex. loquĩt in diſpoſitione hominis, qui non poteſt fingere, ſeu fictionem inducere. Probatur in l. & ſi forte. & ibi Bart. ff. de caſt. pec. Præterea in iſta clauſula erat ita obſcura & incerta expreſſio facta per partem, ꝙ non bene certificabãt reſcribens de facto, ſuꝑ quo reſcribebat. Vnde vr̃ decipere ſuperiorẽ. Quę ratio ceſſat in caſu noſtro. Et ita reſidet præfatus doctor. Cuius verba in hac vltima reſponſione puto eſſe male tranſcripta: tũ, qa ẽt prędicta loquuntur in diſpoſitione Papę & ſic hominis: tũ, qa ad c. 2. p̃allegatum eſt aliter reſpondendum, vt ĩ patebit. Vnde iſta fallentia priùs eſt confirmanda, poſtea tripliciter declarãda, reducendo inſimul plura per alios non conſiderata. ¶Addatis primo But. conſi. 55. alias ꝯſi. 2. in impreſſis, & incipit, Viſis literis legitimationis, vbi dixit eleganter, ꝙ ſi gratia Papæ ſignatĩ hoc modo, Fiat, vt petitur, & in ſupplicatione petebatĩ ꝙ certa ꝯceſſio, quæ debebat exprimi, haberetĩ pro expreſſa, certè ex tali ſignatura perinde eſt, ac ſi fuiſſet expreſſa & ſpecificata. Põt enim Papa ad validitatẽ actus à ſe geſti fingere expreſſum, qđ expreſſum non eſt. Allegat c. j. de tranſact. & ca. illa. de ele. & cle. paſtoralis. de re iud. & c. ſi motu. de præb. in 6. Et ita dicit ſe habere ſtylũ curiæ; quia in confirmationibus apponuntur iſtæ clauſulæ, vel ſimiles, vcʒ quorũ tenorẽ haberi volumus pro expreſſo. Nã id, ad qđ fit relatio, perinde habetur, ac ſi expreſſum foret ſpecifice in ſcriptura, q̃ ad aliam referĩ, l. ait prętor, §. j. ff. de re iud. ibi, accipiendũ eſt quaſi quantitatẽ nominauerit. Itẽ ex quo vult haberi ꝓ expreſſo, fingitĩ expreſſum, lʒ expreſſum non ſit, cle. j. de proba. Et hoc ꝯprobat ꝑ aliũ ſtylũ curiæ in appoſitione clauſulæ, Nõ obſtãtibus priuilegijs, ẽtſi eſſent talia de q̃bus deberet fieri mẽtio de verbo ad verbum, qa iſta verba æquipollent expreſſioni de verbo ad verbum, ſm̃ eũ, de quo tñ vltimo dic, vt ſupra in prima ampliatione. Similiter dicit Ang. conſi. mihi 270. Bonifacius ep̃s. alias incipit, Non eſt dubium, ꝙ dictus electus. in 2. conclu. ꝙ ſi Papa ꝯmemorat quandam ſuã ꝯceſſionẽ, & dicit ſub dicta forma, aut quauis alia forma ſub quacunq; conceptione verborum, per iſta verba, perinde eſt, ac ſi ſigillatim eſſet expreſſum in literis, q̃cquid ꝯtineatĩ ĩ alia ꝯceſſione, arg. l. ſi ita ſcripſero. ff. de ꝯd. & demõ. & l. aſſe toto. ff. de hære. inſtit. Similiter Rota de reſc. 20. Item ſi cã ꝯmittatĩ, in nouis, ꝙ lʒ in cõmiſſione, ꝑ quã reuocatĩ ꝯmiſſio alteri facta, ſit fienda mẽtio de proceſſu primi iudicis, ꝑ c. inter. de re iud. & dixi ſatis s̃. eo. cęterum. tñ fallit, ſi in commiſſione petebatĩ certam cãm committi alteri auditori, dicendo ꝙ prius fuerat alteri commiſſa, & ſubdendo clauſulã ꝯſuetam, vcʒ Cuius cauſæ ſtatum dignemini habere pro expreſſo: quia tunc committendo alteri, vr̃ Papa ex certa ſcientia committere, & habere ſtatum cauſæ pro expreſſo. Et ita finaliter remanſerunt oẽs auditores, ſm̃ Rotam, & ſequitur Nico. Myl. in ſuo reper. fol 159. Et ex hoc habes reſponſum clarũ ad c. 2. de do. & contu. de quo s̃. quia verum eſt, ꝙ debet fieri expreſſa mentio proceſſus, niſi in ſupplicatione petatur, & concedatur ꝙ habeatur pro expreſſo. Similiter dixit Bal. in c. ſuper literis. in ver. quid ſi Papa. ſupra eo. ꝙ ſi Papa dicit, vult haberi aliqua pro ſpecificatis b, vr̃ reſcriptum valere, ac ſi omnia eſſent ſpecificata, arg. l. qui iure militari. ff. de mili. teſt. Tñ nõ firmat, qa iſta clauſula eſt captioſa & iuri contraria, ꝑ l. reſcripta. C. de preci. impe. offer. ¶Addatis ẽt gl. in extraua. execrabilis. in uerbo, perſonatus. in fi. quæ dicit, ꝙ ſi Papa in collatióne dignitatis dicat, Non obſtante, ꝙ talia beneficia tenas, qualiacunq; ſint, certè p̃t tenere prima qualiacunque ſint, ẽt ſi eſſent electiua, ꝑ cle. ſi Romanus. de p̃b. Et iõ iſta verba operantur duo. Primo, qa tollunt oẽm ſurreptionem, q̃cunq; & qualiacunq; ſint prima bñficia. Item ꝙ inſimul obtineri valent, quæcunque & quot ſint, qa tm̃ valet genus in gñali, quãtum ſpẽs in ſpeciali, arg. c. ſolitæ. de maio. & obed. & ca. ſi ſacerdos. de offi. ord. ſm̃ dictam glo. ¶Sed dubito, ꝙ dicta gloſ. ſit incorrecta in duobus, primo, dum dicit, Talia beneficia, forte debet dicere, Alia beneficia, quia ſi diceret talia, non videretur, ꝙ comprehenderentur quotcũque. Ex quo enim præceſſit ſpecialis noĩatio, genus ſequens intelligitur de noĩatis, vel ſimilibus, arg c. ſedes. s̃. eo. & facit ẽt, quod ſtatim dicetĩ. ¶Secundo vr̃ incorrecta in illis verbis bullæ, q̃ ponit ad hoc, vt poſſit tenere priora beneficia, quotcũque eſſent, quia vr̃, ꝙ deberet eſſe hoc verbum, Quotcunque, quod verbum gl. non ponit, inferendo verba bullæ, ſed ſolum ponendo effectum bullæ. Si enim diceret ſolum illud vniuerſale, Qualiacunque, videretur referri ad qualitatem, non aũt ad numerum, niſi addat, Quotcunque. Et ꝑ hoc ẽt apparet, ꝙ gl. nõ debuit dicere, Talia, qa dicendo, Talia, & dicendo Quotcunq;, non vr̃ ſermo congruus, & vr̃ ſuperfluere illud, Talia. Et iõ credo, ꝙ gl. voluit dicere, Non obſtante, ꝙ alia beneficia teneas, quotcunque & qualiacunq; ſint, vt cõiter dicunt literæ Apoſtolicæ. ¶Addatis ẽt tex. in l. oẽs. C. de præſcr. 30. anno. ibi, tanquam per hanc l. ſpecialiter & nominatim fuiſſent enumeratæ. Quem tex. dicit ibi Ang. eſſe meliorem de corpore iuris, ad hoc, ꝙ princeps põt velle, ꝙ exprimenda habeantur pro expreſſis. Idem no. Bald. de pace Conſtan. in verbo, non obſtante. & Ange. in l. diuus. §. licet. ff. de iure codi. & in l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. in fi. ff. ſi quis caut. vbi dicit, ꝙ in reſcriptis & gratijs, quæ conceduntur motu proprio, ſufficit iſta clauſula, Pro expreſſis habentes. Secus forſitan dicit eſſe, ſi conceduntur ad poſtulationem partis. Sed ex prædictis vr̃, ꝙ idem ſit, ſi ad poſtulationem partis. Cum iſtis concordat ẽt Imo. in cle. j. ad fi. de ſepul. dicens poſt Paulum, ꝙ in priuilegijs, reſciptis & conſtitutionibus ſufficit conſtare de voluntate principis derogantis alteri diſpoſitioni, licet nõ fiat mentio indiuidua. Idem no. Bal. in proœmio feu. ver. item dicit And. de Iſernia.

b Pro ſpecificatis. *Adde do. Alexand. in d. l. ſed ſi quis. §. quæſitum. alle. in tex. ſi quis cau. qui dicit, ꝙ hæc clauſula in cõtractibus & renũciationibus nihil operatur; ſecus autem in ſtatuto & reſcripto, ſecundum eũ. Et cuius importãtiæ ſit hæc clauſula, vide no. per do. Soci. conſi. 266. inci. Cauſa, quæ vertitur. ver. vltrò Nicolaus in 2. parte.*

HAEC, Et ſimilia recipiunt tres declarationes, quas nõ reperio ꝑ Modernos reductas. ¶Prima eſt, vt habeãt locum iſta in diſpõne l. vel principis, ſed in diſpoſitione inferioris, vbi lex requirit aliquid eſſe expreſſum, nõ ſufficit clauſula, Pro expreſſis hñtes, vel ſimilis, ſm̃ Ang. in d. §. q̃ſitum. per illum tex. in verbo, ſpecialiter. vbi ſi partes dicerent, ꝙ volunt haberi pro expreſſis & ſpecificatis oẽs caſus fortuitos, qui occurrere poſſent, iſtud non ſufficit. Pro quo dicit ibi Alex. eſſe bonum tex. in d. c. qui

ad

ad agendum.in prin. de procur. in 6. Hoc mō eſt rñſum ad illum tex clarius,q̃ ſ̃. Bene facit, qđ no. Ang.in l.3.§. hæc verba.ff.de neg.geſt. vbi dicit, ꝙ licet de iure cōi paria ſint, aliquid eſſe expreſſum, vel haberi pro expreſſo, vt ibi in ver.pro adiecto. tñ, quia iſtud eſt ex interpretatione, non habet locum in ſtatutis. Ideo infert, ꝙ ſtante ſtatuto Florentino, ꝙ per inſtr̃m guarentigiæ, in quo expreſſus eſt certus terminus, capiatur debitor ad voluntatem creditoris, non vendicabit ſibi locum ſi terminus non eſt expreſſus, licet pro expreſſo debeat haberi. Et ita dicit ſe conſuluiſſe de facto. ¶Secunda declaratio. prædicta procedunt, vbi princeps per legem nouam, vel reſcribendo, derogat legi habenti clauſulam derogatoriā: qa ſufficit dicta clauſula, Pro expreſſis hñtes, & reſcribendo ꝯ̃ l. nemini præiudicat. Ideo ſufficit, ꝙ deroget implicite, licet non explicite, & præſumitur de ea recordatus, apponendo illa verba. Sed vbi agit̃ de derogatione prilegij, vel gratiæ habentis clauſulam derogatoriam dantem ſpecialem formam diſpōni ꝯ̃riæ, tunc eſt diſtinguē dum hoc modo: Aut illi derogatur per viam l. tunc ſufficit derogare cum iſta clauſula, Nō obſtantibus quibuſcunque ſub quacunque forma verborum conceſſis, vel ſimili. Ita loquitur cle.j.& cle.dudum.ad fi.de ſepul.& c. fi.de ſen.excō.in 6.qa ibi non p̄ſumit̃ ſurreptio, & ſumus certi, ꝙ princeps nedum hoc potuit, ſed ꝙ voluit, qa à ſe fuit motus, & cum maturitate, vt in j.fall.& no. Pau.cōſ. 53.in prin. Aut diſponit p̱ viam reſcripti, qūocūq; reſcribat, & tunc opꝫ facere talem mentionē qualē reqrit priuilegiū, cui derogat̃, nec ſufficeret habere obſtantia pro expreſſis. Iſtud p̱bat̃ tenendo opi.cōiorem, de qua dixi ſ̃. in prima ampliatione, &, vt patet ex multiloqo, de quo in locis ibi allegatis, iſta eſt cōis opi. Tñ ſi ſtylus curiæ ſe haberet in ꝯ̃rium, prout teſtatur Bu.in d.ꝯſ.55.tunc non procederet iſta declaratio: ſed indiſtincte diceremus, vt ipſe dicit, ꝙ in oī diſpoſitione principis ſufficeret clauſula, Pro expreſſis habentes, ſiue deroget legi, ſiue priuile-

7 gio. Tertia declaratio eſt, vt † iſta fallentia ſecunda non procedat in caſu quem ponit q̄dam regula cancellariæ Apoſtolicæ mihi 45.incipiens, Item voluit, ꝙ ſi petat̃. q̄ vult, ꝙ ſi impetrat̃ aliqđ beneficium vacans per modum in cancellaria exprimendū, talis impetratio nō valet, neque ſup̱ ea pñt expediri literæ. Et ſic habes vnum caſum, in quo non valet ſignatura hñs aliqd pro expreſſo. Similis prouiſio eſt in alia regula mihi 36.inci. Item ſtatuit & ordinauit. volens, ꝙ ſi ñt ꝯmiſſio de cā, in qua iam corā alio erat concluſum in cā, non valet commiſſio, niſi in conceſſione commiſſionis derogetur expreſſe concluſioni, nec ſufficit ꝙ de ipſa ſit facta mentio explicite, vel implicite. Similis prouiſio eſt in alia regula mihi 58. incip. Itē voluit ꝙ literæ. dicens, ꝙ non valent literæ ſup̱ indulgētijs ad inſtar, niſi ſpecificent̃. Et ſic eſt caſus, in quo nō ſufficit ſe referre ad aliud, & non hr̃ perinde, ac ſi illud exprimeret̃, licet in alijs caſibus valeant literæ ad inſtar, ut per Bal.in l.ſi priuilegia. C.de epiſc.& cle.& Ab.in c.ſup̱ ſpec. ne clerici, vel mo. de priuilegio conceſſo ad inſtar alterius. Et ſic ſunt expeditæ tres declarationes ſecundæ fallentiæ huius primæ regulæ de reſcriptis ꝯ̃ diſpoſitiones habentes clauſulas derogatorias.

¶Fallit tertiò iſta prima regula in diſpoſitione habente clauſulam derogatoriam nō expreſſam, ſed tacitā: qa non impedit ſcđam diſpoſitionem ꝯ̃riam nō facientem mentionem de prima, ſ̃m Bar.in l.fi.in prin. per illū tex. ff. de le. 2. vbi voluntas teſtatoris eliciebatur tacitè à ꝯ̃rio ſenſu. Et dicit Bal.in l.humanum. C. de legi. ver. aduertatis. ꝙ vbi clauſula derogatoria non eſt expreſſa, ſed tacita, tunc tacitè derogatur ei p̱p̱ factum contrarium: & ſic valet reformatio ſtatuti habentis tacitam clauſulam derogatoriam, non facta de ea mentione. Alleg. tex. in d. l. fi. quem dicit eſſe notabilem. Et dicit Bart. in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de le. j. ꝙ in caſu dictæ l. fi. clauſula derogatoria nō erat tacita, neque expreſſa, quia fuerunt verba ad augmentum, vt inducat̃ fideicommiſſum. Ideo non inducūt diminutionem, l. legata inutilr̃. ff. de le. j. Et adde Bal. in l. filium. ibi, ſcđo oppono. C. fa. erc. vbi dicit, ꝙ in tacita donatione facilius p̄ſumitur donatio voluntatis, q̃ in donatione expreſſa, per dict. l. fi. in prin. quā dicit ad hoc eſſe notabilē. ¶Fallit quar-

8 to & vltimo dicta regula, qñ † in reſcri-

a ptoᵃ eſt clauſula, De plenitudine ptātis: quia habet vim clauſulæ derogatoriæ ad omnem l. ꝯ̃riam, & habentem clauſulam derogatoriam. Ita inferunt aliq ex verbis Bal. ſ̃. in proœmio Decrataliū, ver. Gregorius. ibi, dicit collectarius. dū dicit poſt collectarium ſ̃. eo. cum dilecta, ꝙ qñ Papa ſcribit de plenitudine poteſtatis, nihil pōt opponi, qđ annihilet gratiam, niſi reſcribatur ꝯ̃ ius gētium, cuius tranſgreſſio crimen inducat. ſed puto ꝯ̃rium eſſe de mente do. Abb. hic, dum dicit, q' vbi in iure eſt clauſula derogatoria, ſeruanda eſt forma tradita: & certum eſt, ꝙ forma non ſeruatur p̱ æquipollens, vt dixi ſ̃. eo. cum dilecta. Idē ſentit Ab. hic in alio loco, loquendo de reſcripto ꝯ̃ l. non habentem clauſulam derogatoriam, & facit mentionem de clauſula, Ex certa ſcientia, & tñ de illa nihil dicit in iſto mēbro, p̱p̱ qđ vr̃ abſolutè, ꝙ ſit neceſſaria mētio, maximè cum inter iſtam clauſulā, De plenitudine, & clauſulā, Ex certa ſcīa, non uideatur in hac materia differentia, vt dicetur in 4. fall. ſequentis regulę. Item ꝯ̃ hanc fallentiam videntur verba Pet. de An. conſ. mihi 305. inci. Tres domini magnifici. ad fi. ver. nō obſt. ꝙ Papa. dum dicit, ꝙ qñ Papa diſponit in materia, in qua habet pleniſſimam poteſtatem, ſi lex habet clauſulam derogatoriam, non præſumit̃ velle vti illa poteſtate, niſi faciat mētionem de illa lege. Et dicit Sal. in conſ. ſchiſmatis, qđ fecit pro Vrbano 6. & incipit, Cogimur tandem. ꝙ quando Papa dat literas ad præbendam certi hominis non vacantē, requirit̃ clauſula, De plenitudine poteſtatis, vel, Non obſtante concilio Lateranenſi, p̱ tex. in c. 2. de ꝯceſ. præb. Qđ dictum non facit pro hac fal. qa in d. c. 2. non eſt clauſula derogatoria. ¶Secūda

9 regula in hac mā eſt, ꝙ † reſcriptum ꝯ̃ l. ēt non habentem clauſulam derogatoriam, non valet. Ita pro regula p̄ſupponit Io. An. Pe. de Anch. & Dom. in c. vnico, de exceſ. præla. in 6. & Abb. hic, & oēs allegati & allegandi in hac mā. & eſt bona gl. in c. 1. in uer. noſcatur: de conſti. in 6. dicens, ꝙ prima facie p̄ſumit̃ obtentū p̱ importunitatē. Vnde debet expectari ſecunda iuſſio. Et no. Bar. in l. j. C. de pet. bo. ſub. lib. 10. & Ange. de Are. in l. ſi conſtat. ff. de ap. Benè facit dictum Inn. & aliorū in c. dudum. j. de deci. dum dicunt, ꝙ confirmatio non refertur in dubio ad actum, qui eſt ꝯ̃ ius. & retuli de excep. cum inter. Facit, quod no. do. Abb. in ca. examinata. ante fi. de confir. vti. vel inut. vbi dicit, ꝙ verbum, Confirmamus, importat in dubio rei cōfirmationem, niſi actus ſit ꝯ̃ ius. Et ad iſtam regulam vide copioſe Old. ꝯſ. 326. loci. ꝙ articuli. poſt prin. cum pluribus conſilijs ibi ſequentibus quaſi uſque ad fi. libri: & Spec. de

a Quando in reſcripto. *Adde, ꝙ teneo iſtam opin. quicquid dicat hic Fel. & male, et idē teneo, vbi eſt clauſula, Ex certa ſciētia; quia ſufficit ad tollendam l. quæ habet clauſulā derogatoriam ad reſcripta, vt in iſto tex. & in tex. c. ſtatutum. eo ti. lib. 6. dūmodo de certa ſcientia principis p̱ verba reſcripti poſſet apparere. qđ præſumitur, etiāſi expreſſe non dicatur. Et iſtud tenuit Goff. & Io. And. hic, vt per domin. Abb. in gl. in ver. mentionem. & Gemi. in c. ſtatutum. eo. ti. in 6. in ver. ſecundo no. Et idē ſentit ipſemet Fel. hic inferius in ver ſic. ſol. licet argumentum ſtringat. & in verſi. limita primo hanc 4. fallentiam. vbi dicit quòd dictū Goffr. & Ioan. And. ſeruaretur in practica. Et ipſe Felin. no. ibi hoc; quare conſulendo, & iudicando non recederem à Specu. Goff. & Io. And. Adde, quòd per iſta limitatur glo. in cle. 2. eo. ti. quæ dicit, quòd princeps facit ex certa ſcientia, quando in reſcripto illud expreſsè dicit. Sufficit ergo, vt appareat, etiamſi expreſsè non dicatur. Adde, quòd iſtud habet locum non ſolùm in certa ſcientia, ſed etiā in motu proprio; quia ſi apparet, ꝙ princeps fecerit aliquid motu proprio, etiamſi non exprimatur, præſumitur motus proprius. Ratio eſt; quia tantum valet, quòd princeps dicat, Ex certa ſcientia, quantum ſi diceret, Motu proprio. Nam iſta duo æquiparantur vt per Scribentes in c. ad hoc. ſupra, eodem.*

reſcrip.

reſcr.præſenta.§.fi.ver.item ꝙ eſt ↄ̃ ius.& glo.ſecundam in l.beneficium.ff.de ꝯſt.prin.& gl.in l.acta.§.de ampliā da.ff.de re iu.& gl.fi.in l.cauſas, vel lites.C.de tranſact.& Cal.in ti.de reſcr.conſ.8.poſt prin.& Do.in c.q̃m.18. diſ. & ſeruiunt,quæ dixi in c.j.ver. recipiat autem hæc 4.fal. s̃.ti. prox. probando multipliciter ꝙ in dubio Papa non præſumitur velle derogare iuri cōi.¶Non obſt. ca. 1.de conſt.in 6.ubi ꝯdendo ius nouum derogat̄ iuri antiquo, non facta eius mentione,quia vbi condit ius,præſumitur recordari Papa de iure ↄ̃rio, & velle ei derogare: ſed in reſcriptis non præſumitur hr̄e ſcīam iuris ita promptam pp̄ multitudinem reſcriptorum,quę ꝯcedit,ſ̄m Do.poſt Io.de Fan.in d. c.j. dicentem poſt Imo. ad hoc facere ca. cùm olim.de re iu.¶Nec obſt.ꝙ præſumit̄ ignorantia in proprijs reſcriptis,iuxta no.j̃.eo.ab excōicato. quia iſtud operatur multitudo factorum, ſuper quibus reſcripta ꝯcedunt̄,quæ inducit probabilem ignorantiam,vt probat tex.in proęmio Cle.& factis intricatis, vel multiplicibus præſumitur ignorātia,vt no.in d. c. ab excommunicato. ſ̄m eum. ¶Amplia primo hanc regulam, ēt in priuilegijs clauſis in corpore iuris,quia de ipſis eſt facienda mētio,ſicut de iure cōi,nec ſufficeret in reſcriptis dicere,Nō obſtantibus priuilegijs,niſi dicatur ēt iuri cōi inſertis, vt no.glo.in authen.qua in prouincia.in ver.illi.in fi. & ibi Bar.& Bal.C.vbi de cri.agi opor.& gl.in l.2.§. oēs.in verbo,compelluntur.& ibi Bal.& in l.hæres abſens. in prin. in verbo,excuſatur.& ibi Bar.ff.de iu.cum concor. quas dixi in c.j.s̃.eo. in ver.fallit tertio. Et faciunt,quæ dixi in c.cum ordinem.s̃. probando ꝙ multipliciter iſta priuilegia æquiparantur iuri cōi . ¶Et iſta ampliatio procedit, vt dixi , ēt qñ in reſcripto eſt clauſula , Non obſtantibus priuilegijs, quia nō includit priuilegia inſerta,licet alias qñ Papa nō dat reſcriptum,ſed priuilegiū,non ſit neceſſaria mentio iuris cōis meri & non priuilegiati ui , vt j̃. in 2.fal.¶Et ſi diceres, ſi debet fieri mentio de inſertis in iure,quando datur priuilegium ↄ̃ ius? Reſponderetur,ꝙ licet in reſcripto ſit facienda mentio de iure communi, & ēt de priuilegio in eo inſerto , qñ ei derogatur: tñ in priuilegio non eſt neceſſaria mentio iuris cōis,nec priuilegij inſerti in iure , ſi non habet clauſulam derogatoriā ad priuilegia.Sed ſimpliciter clauſula, Non obſtantibus priuilegijs,poſita in priuilegio,non operatur ↄ̃ inſerta in iure,non quia non præſumantur nota Papæ,ſicut ius,ſed quia derogando ſimpliciter priuilegijs, non præſumitur cogitare de eis,ſed de non inſertis . quaſi non inſerta appellētur propriè priuilegia, ſed inſerta dicantur ius cōe. vt fuit dictum ſubtiliter in d.c.j.vbi vide plenius.¶Amplia ſecūdò , nedum ſi reſcribitur ↄ̃ ius commune,ſed ēt ſi ↄ̃ ſtatuta inferiorum,quia in dubio non præſumit̄ princeps velle eis derogare,per c. 1. de conſti. in 6. Et ad hoc vide latè Io.And.in c.ei, cui.de præb.in 6. dum oſtendit, ꝙ per literas Papæ nunquam derogatur ſtatutis requirentibus certas qualitates in promouendo,& eſt ſolennis deci. Rotæ de præb. 1. in nouis,loquens de ſtatutis & ordinationibus factis per fundatores beneficiorum,de quo ēt late per Do.in d.c.ei,cui.cum ſeq.& omnino per Ab. in 1. parte ſtatu. q.147.inci.ſtatuto alicuius eccleſiæ.vbi accuratè inſiſtit ſup dictis Io.An. in d.c. ei. quem refert fuiſſe reprehenſum de incuria, per quendam Car.tenentem ↄ̃ ea,quæ dixi.¶Sed no.quatuor dicta pro nunc. Primò,ꝙ
19 †literæ Papales,in quibus cōceduntur beneficia,poſſunt tollere cōſuetudines,& ſtatuta,& ſufficit apponere clauſulam generalem,licet nō apponatur tenor ſtatutorum ſ̄m Bal.auth.oēs peregrini.C.communia de ſucce.Et idē ſentit Bal.in auth.nauigia.j.no.C.de fur. & dicit hoc eſſe no.dignum.¶No.ſecundo,ꝙ clauſula,Non obſtantibus ſtatutis talis eccleſiæ, non tollit ſtatuta illius eccleſiæ cōdita per Papam,ſ̄m Lud.Ro.plenè conſ.327.quia difficilius tollit Papa conſtitutiones prædeceſſoris,q̃ ſtatuta inferiorum,vt ibi latius per eum.Et ſi diceres: imò facilius tollitur ius Papæ, q̃ ſtatutum inferioris, quia vbi condit̄ lex noua contraria legi priori , cenſetur illi derogatum , etiamſi non dicatur. & tamen ſecus in ſtatutis cōtrarijs, d.c.j.de conſt.in 6.Reſpondetur,licet Lud. hoc non tangat,negando aſſumptum,quia non probatur in d.ca.j. ꝙ difficilius tollat ſtatuta,ſed bene probatur,ꝙ non præſumitur ſcire ſtatuta,& ex iſta præſumpta ignorantia inducitur præſumptio, ꝙ in dubio non velit ea tollere. Non aūt hoc p̄ſumit̄,quia ſint fortiora , ſed cum præſumatur ſcirè legem,p̄ſumit̄ eam tollere faciendo legem ↄ̃riam: ¶No.tertiò, ꝙ ſi ſtatutum impedit totaliter effectū gr̄æ, cenſet̄ ſublatum ꝑ d.clauſulā, Non obſtantibus ſtatutis. Sed ſi nō tollit,ſed differt, tūc nō cenſet̄ ſublatū ꝑ d.clauſulā,ſ̄m Dom. in c.ſi pp̄ tua debita,de reſcr.in 6. pp̄ glo. ibi,in verbo,Impediri. Oportet ergo,vt dicatur,Non obſtantibus ſtatutis,per quæ noſtra conceſſio impediri , vel differri poſſet . Quod bene no.ad multas diſpōnes derogantes obſtaculis impeditiuis,q̄a nō derogant dilatiuis: & ſic tollunt exceptiones peremptorias,non dilatorias. ¶No. quarto,ꝙ ſi dr̄,Non obſtantibus ſtatutis,non intelligit̄ de iuratis,vel per Papam ꝯfirmatis,niſi exprimatur a. Et iſtud latè habuimus s̃.eo.ꝯſtitutus.Quædam alia circa p̄dicta videbimus,expeditis ſequētibus fal. ¶Fallit nouem modis iſta ſecunda regula.Primo,niſi dicatur in reſcripto, Non obſtante quacunq; l. q̄ in ↄ̃rium loqueretur,ſ̄m Io.And.in d. ca. vnico, de exceſ.præla.in 6.& Abb.hic,& alios de hac mā loquentes. Et non ſufficeret dicere,Nō obſt.quacunq; l. q̄a iſtud eſt gn̄aliter loqui.Nec opꝫ dicere,Non obſtante tali lege, noīando eam in indiuiduo,quia iſtud eſſet ſingulariter loqui, ſ̄m Bar. ita concordātem multas gl. in l.fi.C.ſi ↄ̃ ius, vel vti.pu. & ibi Bald. & Ab.hic,& idem no.Bar.in extrauag. ad reprimendum.ſuper verbo, Non obſtātibus.in prin.& Pet.de Anc.in repe.ca. ſi pp̄.ver.do. Bar. de reſcr. in 6. & Imo. poſt Bu.in c.q̄ in eccleſiarum.s̃.ti.prox. Et ſic intellige Arc. 25.q.2. in ſumma, in fi. ¶Super q̄bus verbis eſt aduertendum quatuor modis. Et primo aduerte,dum Bart. ponit hanc doctrinā in d.ver.non obſtantibus,q̄ vr̄ loqui ēt,qñ procedunt iura derogatoria,& ſic vr̄ velle,ꝙ tunc nō ſit opus alia mentione magis ſpeciali . Sed ↄ̃rium eſt verius , vt tenet hic Abb. dum dicit, ꝙ ↄ̃ talia iura opus eſt mentione ſpeciali,vel ꝑ verba æquipollentia:puta,Non obſtante ꝯſtitutione,q̄ de duabus dietis loq̄tur,lꝫ expſsè non dicat,q̄ incip.nonnulli.& idem Do.in d.c.j.de ꝯſt.in 6.Sed qñ reſcribit̄ ↄ̃ legem non habentem clauſulam derogatoriam,ſufficit dicere, Non obſtante lege in ↄ̃rium faciente.Poſſes fortè dicere,ꝙ Bar.in d.verbo, Nō obſtātibus.loq̄tur in l.habēte clauſulam derogatoriam ad reſcripta ꝑ viā regulæ:ſecus in l.ſpeciali , q̄ derogat reſcripto: quo caſu req̄rit̄ ſpecialis mentio , vt ēt dicetur poſt Bal.paulo j̃.in ver.aduerte quartò . ¶Aduerte ſecundo, q̄a dicit Pau.de Caſt. in d.l.fi.ſe non comprehēdere dr̄iā quam facit Bar.inter hanc clauſulam,Non obſtāte quacunque l. & illam , Non obſtante quacunque l. contrarium diſponente:nam ētſi ſolum dicatur, Non obſtante quacunque l.tacitè ſubintelligitur,ſ. contrarium diſponente: non enim intendit tollere non contrariantem ſed ſolùm contrarium diſponentem. Vnde non plus operatur expreſſio,q̃ ſi facta non eſſet , poſtq̃ ſubintelligitur , ſ̄m ipſum . ¶Huic motiuo reſpondet do. Bapt. de Sancto Seuerino , inter primarios aduocatos conſiſtoriales nunc celeberrimus,in repe.l.oēs populi . ff. de iuſt. & iu. ꝙ ſicut expreſſa derogatoria poſita in primo ſtatuto à populo , operatur idem , quod tacita ſubintellecta, vt in 3.fallen.præcedentis regulæ, eo ꝙ non derogatoria ſequentis ſtatuti expreſsè concepta à populo , operatur idem,qđ tacita,aut ſubintellecta,quia quanto expreſſius excipit̄,tanto validius operat̄. ¶Hanc reſponſionem nō capio, quia negatur , ꝙ iſta non ſit derogatoria expreſſa dicere,Non obſtante quacunq; l.nam imò vr̄ derogare. Et ſi iſta eſſet derogatoria tacita , prout vult iſte , profe-

a Niſi exprimatur. *Adde Ludo. ponentem ſingul. in l. ſi vero . §. de uiro . 23. fallentia ſo.ma.& do. Alexan.de Imo,in conſil. 103. 4. parte. Et ad materiam iſtius,cle.nō obſtātibus ſtatutis . vide , & adde,quod per eum habetur ī l. ſi ſtipulatus . §. cum ſtipulamur. de ver. obliga. & quod habetur per Andr. Barba. in conſ. quod eſt poſt conſ.103.ſupra alleg. Alex.4.parte.*

dicto esset ēt tacita cum illa cauda, videlicet in ꝯtrium faciente: quia per illud verbum nulla lex nominat, nisi ꝯtrarians, & illa nominatur implicitè, & non explicitè: & ita ēt fit, qñ non est illa cauda: quia, vt dicit Pa. de Cast. nō intelliguntur illa verba de l. non ꝯtriante, sed de contrariante. Ergo illa adiectio videtur superflua. Vnde placet opi. Pau. ꝙ sufficiat dicere, Nō obstante quacūq; l. ¶ Aduerte tertiò: quia dñs meus de Aretio in dicto speciali ꝯmento c. 1. suprà eo dicit, ꝙ dicta forma, s. Non obstante l. in ꝯtrium faciente, non vr̄ esse sufficiens, quia ista verba possunt se conferre ad contrariam l. dispositionem, & non ad clausulam derogatoriam sibi annexā, & hoc vr̄ sonare prima facie. Vnde idem Bar. in d. verbo, Non obstantibus, ponit meliorem doctrinam, s̄m eum, vc; vt dicat, Non obstāte aliqua l. q̄ id fieri, vel ꝯcedi prohiberet, nam respectu dispositionis legis p̄cedentis non est necessaria clausula, non obstante, sed respectu clausulæ derogatoriæ sibi adiunctæ, q̄ prima forma non tollit, sed scd̄a sic, & cum hoc transit p̄fatus Doc. in d. c. j. ¶ Sed cogita super ista consideratione. Si. n. nos loquimur, qñ rescribitur ꝯ l. habentem clausulam derogatoriam, clarū est, ꝙ debet fieri mentio specialis, vel de æquipollētia, vt hic ꝑ Abb. & dixi s̄. Si loquimur, qñ scribitur ꝯ l. non habentem clausulam derogatoriam, sed simpliciter prohibentem aliquid fieri, tunc, sicut in simili dictum est s̄. post Pau. de Cast. non videnī differre istæ formæ scribēdi, vel ꝙ dicat, non obstante quacunque l. vel, non obstante. l. id fieri prohibente, quia loquēdo primo modo clarum est, ꝙ intelligitur de l. ꝯtria, quatenus obstat, non quatenus non obstat, & ideo superfluè vr̄ dici, quæ fieri prohiberet. Præterea Bar. in d. ver. Non obstantibus, non vr̄ dare formam certam, sub qua debeat fieri ista derogatio: qa dicit sic ad literā: puto, ꝙ sufficiat, si dicat, non obstante aliqua l. derogatoria, vel quæ hoc fieri prohibeat, & similia. Ecce, ꝙ nihil firmat, sed solum vult, ꝙ sufficiāt talia verba, per quæ derogetur l. ꝯtriæ, & ideo dicendo, non obstante quacunque l. vr̄ mihi, ꝙ sufficiat, quia perinde est, ac si diceret, si aliqua lex obstat, intelligatur ei pro hac uice derogatum, attenta mente Pau. de Cast. ubi s̄. ¶ Aduerte quarto, s̄m Bal. in d. l. fi. C. si ꝯ ius, quia qñ lex statuit prohibendo aliquid concedi in specie, tunc requiritur specialis clausula. Exēplū in l. ratas. C. de rescin. uen. ubi specialiter prohibeī ꝯcedi militibus facultas rescindēdi per fectas uenditiones. Sed si lex prohibet concedi in genere per uiam regulæ, tunc sufficit generalis clausula, non obstante, ut in casu l. nec damnosa. C. de preci impe. oft. ubi nec damnosa fisco, nec iuri contraria postulare oportet: & sic generalis clausula derogatoria derogabit generi, & species speciei, non aūt genus speciei, arg. l. legatorū. §. qui plures. ff. de lega. 2. Et istud dictum est satis rationabile, s̄m dominum meum in d. c. 1. Pro quo dicit esse gl. or. in auth. q. mo. na. effi. sui. §. fi. in gl. ma. circa mediū, & gl. 1. in auth. hoc inter liberos. C. de testa. lʒ Bar. sentiat oppositū in d. l. fi. dū reprobat gl. in d. auth. hoc inter. Et pro hoc facit, s̄m eum, quia quando duo sunt specialia, illud derogat alteri, quod est specialius, arg. l. in sacris. la 3. & quod ibi Bar. circa medium. C. de præpos. sac. scri. lib. 12. & expressè no. Bar. in d. extraua. ad reprimē. in verbo nō obstantibus. ad fi. & Bal. in l. j. §. vbi autē. C. de caduc. toll. Vnde si præcedit dispositio l. particularis habentis clausulam derogatoriam in indiuiduo, probabile vr̄, ꝙ generalis clausula, non obstante, nō sufficiat. Et hāc op. dicit sentire Bal. in l. eam, quam, ver. sed pone, quidam. C. de fideicō. & clare tenet Bal. in præludijs feudorum, ver. idē dicit And. de Iser. dicens, ꝙ sufficeret dicere, Non obstante aliqua l. quæ in ꝯtrium loqueretur, etiamsi de ea deberet fieri mentio specialis, & ita remanet p̄factus Doct. in d. c. 1. non tangens plura, quo ad propositū nostrū. ¶ Pro intelligentia huius puncti multū importantis, considera separatim tres casus. Primus est, qñ lex derogans rescriptis dat eis formam, declarando qualia debent esse, vt obstent legi, quod rarò fit. Et istud est clarum. Tunc enim seruabitur illa forma, ꝑ illum tex. cum simili. ¶ Secūdus casus est, qñ lex prohibet rescripta concedi, & eis derogat. non tñ dat modū, vel formam, qua illi legi derogari possit, & isto modo loquiī lex, ratas. cum si. & importabit ista quarta aduertentia multum notabiliter, ꝙ tunc requirit mentio specialis æquipoca. Et ita pōt intelligi Arch. 25. q. 2. in sum. in fi. Et istud possumus sequi, ꝑ prædicta: quāuis Imo. hic ver. sed tu potes, reprobet expressè Bal. dicens, ꝙ opinio Bar. procedit ēt, qñ ꝯstitutio simpliciter derogat rescripto, seu impetrationi, per no. in l si quis in principio testamenti. ff. de le. 3. ¶ Tertius casus est, qñ lex prohibet aliquid fieri in certo casu ꝑ viam generalis regulæ, tñ non dicit, ꝙ non valeat rescriptum in ꝯtrium, nec ei derogat. Et isto casu clarum est ꝙ rescriptum derogans huic legi debet habere clausulam, Non obstante, ut s. in hac regula. Sed non percipio ex locis proximè allegatis, vtrum sufficiat clausula gñalis, non obstante, & videretur, ꝙ non, attentis verbis Bal. in d. l. fi. dum dicit, ꝙ vbi lex prohibet ꝑ viam regulæ, sufficit gñalis clausula, non obstante. Ergo secus, vbi specialiter ꝓhibet, vt ipse vr̄ firmare. ¶ Sed puto ꝯtrium, quia nō loquiī Bal. in ꝓhibitione l. gñalis, vel specialis, sed derogatione, q̄ fit ad rescripta, ꝑ l. specialem vel regularē, quo casu si fit derogatio ꝑ l. specialem, dēt fieri mentio specialis, vt in scd̄o casu. Sed ista stant simul, ꝙ lex non deroget rescriptis, nec rīr nec specialiter, & tñ prohibeat aliquid fieri specialiter, & tunc puto esse de mente oīum, ꝙ ēt ꝯ illam specialem prohibitionē, quæ de rescriptis nihil dicit, sufficiat clausula, Non obstante quacunque l. Esset. n. ista ꝯclusio nimis ardua, & noua, ꝙ nunquā sufficiat simplex clausula, non obstante, qñ rescribitur ꝯ legem specialiter prohibentem aliqd fieri, sed solum, qñ ꝯ gñaliter prohibentē. Sed dicemus, ꝙ illa generalis clausula nō sufficit qñ lex nedum ꝓhibet aliqd spāliter fieri, sed aliquid ꝯcedi, vel impetrari, & tunc requirat specialis clausula, Non obstāte l. de tali mā loquente, vel ēt, si esset talis, de qua oporteret facere specialem mentionem. Et ista diligēter no. tāq̄ subtilia & nouissima. ¶ Fallit scd̄o prædicta regula, qñ

11 † princeps scribit per viam priuilegij, quia non est necessaria clausula, non obstante, s̄m Host. in sua summa, in isto ti. §. quas vires. ver. sed pōt distingui. quia priuilegiū est lex priuata. 3. dist. priuilegium. Et sic de sua natura derogat legi, & dēt aliquid operari vltra ius cōe, ētsi nō exprimat. Et sequitur Io. And. & Dom. in d. cap. vnico, de exces. pla. in 6. & Imo. hic, & Bu. in d. cap. 1. suprà, eod. & Nic. Mylus in reper. ī verbo, priuilegium. Adde Bal. in l. lapilli. ver. ego dico. ff. de reb. dub. vbi dicit, ꝙ eo ipso, ꝙ princeps vocat ipsum priuilegium, & bullatur bulla priuilegiorum, non est necessaria alia clausula, qa satis apparet, ꝙ tūc ipso facto vult infringere ius cōe. Allegat l. qdā ꝯsulebāt. ff. de re iu. In legibus aūt non est necessaria, clausula, Non obstante, per c. j. de const. in 6. secundum eum. Et istud dictum Bal. sequitur Martinus Laudensis in tractatu De priuilegio, §. 39. addens, ꝙ licet rescripta debeant intelligi secundum ius commune, tñ priuilegia principis debent intelligi ꝯ ius. Allegat glos. supra eo. cām. & no. in l. j. ff. de const. princ. Et istam fal. tenet ēt Car. post Lap. in cle. 1. in 3. q. de censib. dicens valere priuilegium ꝯ illam clem. non facta mentione ipsius. ¶ Limita primo hanc fallentiam, nisi ius cōe habeat clausulam derogatoriam ēt ad priuilegia, pro vt habet ca. vnicum, de exces. præl. in 6. quia tunc nō valet priuilegium nisi faciat mentionem illius iuris, secundū Car. in d. cle. j. An aūt, & qñ sit facienda mentio de priuilegio inserto in iure communi, vide dicta supra, eo. cùm ordinem. Et quid de priuilegio contrario, qñ sit facienda eius mentio, dixi supra eo. c. j. Et ibi etiam, quid si priuilegium ꝯtrium continet idem, qđ ius commune. ¶ Limita secūdo

12 hanc fallentiam, nisi † priuilegium tendat ad præiudiciū tertij, quia requirit clausula, Non obstante, vt dicetur infra, in scd̄a limitatione 4. fallen. ¶ Sed ꝯ istam fallentiā tenet solus do. Ab. hic, per c. ex parte. de ca. mona. vbi nō valet confirmatio facta religioso de prioratu claustrali, non facta mentione de iure communi ꝯrio: nam sæpe talia priuilegia emanant ꝯ ius ex nimia importunitate petentiū, & ideo, nisi fiat mentio de iure, saltem in gñe non

non præſumit princeps velle ꝯcedere priuilegium ꝯ̃ ius. Et hoc dicit ſentire Bar.in d.extrau. ad reprimen. in fi.& & in d.l.fi.C.ſi ꝯ̃ ius. Et facit gl.in auth.qui. mod. na.effi. ſui.§.fi.quæ dicit,ꝙ debet fieri mentio de illo iure. Et facit gl.in l.quoties.ff.ne quid in flumine pu.& in auth.hoc inter liberos.C. de teſta. ſm ipſum. ¶ Pro iſta noua opinione adduxi alias publicè, ꝯferendo certas ꝯſiderationes nouas, quarum aliquas refero nō bene tunc diſſolutas. Tñ qa in qualibet ponet nūc ſolutio,& patebit reſpōſio ad motiua Ab.iō tandem remanebimus cū opi. cōi, ſequendo hanc fallentiam, lꝫ non inuenerim aliquem Mod.diſcutientē hanc op.do. Ab.cū quo tranſit hic An. Sic. ¶ Primò ꝓ iſta parte vr̃ vrgere d.c.ex parte.inducendo ſubtilius in verbo,non credimus.iūcto c.2.de ſta.mo. ī quo ſe fundat d.c.ex parte.nā in c.2. nō eſt aliqua clauſula derogatoria ad reſcripta, & tñ dr̃ in c. ex parte. non valere literas nō facientes mentionem de dicta ꝯſtitutione. ¶ Et ſi diceret,ca.ex parte.hēt clauſulam derogatoriā ad priuilegia,dum dicit,Nolumus tenere literas in ꝯ̃riū: responderet, ꝙ loquit de literis concedendis poſt illam decretalem,ſed illis iam conceſſis,de quibus ibi fit mentio, non p̄ceſſerat lex habens clauſulam derogatoriam. Quod verbum ponderat,tanq̄ nouum. Si diceres,p̄ceſſerat ꝯſtitutio concilij,quæ præſumitur habere clauſulam derogatoriam,reſpōdet,ꝙ iſtud eſt falſum, vt fuit ꝯcluſum in prin.primæ regulæ. Si diceres, Conceſſio,de qua ī c.ex parte.non fuit in forma priuilegij,qa tex. ibi nō aperit hoc,ſed ſolum dicit ꝯceſſum fuiſſe per literas Apoſtolicas: Reſponderetur fatendo,ꝙ tex.ibi non aperit,ſed in dubio talia præſumuntur prædicata, qualia ſunt ſubiecta a,l.hæredes palā.ff.de teſta. Facit gl. fi.de decimis.dudū.Et diſpoſitio cenſetur talis,qualē exigit materia ſubiecta. l.plenū.§.equitij.cum ſimi.ff. de vſu & habi. Et ideo cùm ſcriberetur ibi ꝯ̃ ius, non eſt veriſimile,ꝙ fuerit ſcriptum in alia forma,q̄ priuilegij,de cuius natura proprie eſt diſpenſare ꝯ̃ ius,vt eſt dictū. Super hoc ego diu cogitaui ¶ Pro reſponſione vera ad dictum ca.ex parte. puto ſequenda eſſe verba Inno. ibi, de quib. s̄. in principio primæ regulæ, vcꝫ ꝙ non dicit ibi Papa,ꝙ eſt facienda mētio de ꝯcilio,ſed ꝙ credit illas literas eſſe per ſubreptionem obtentas, & tñ hoc ipſum non ponit pro ꝯſtanti, imò ſub conditione mandat,vt ſi ita eſt, literæ non valeant. Sentit ergo Inno.ꝙ ibi impugnarent literæ,quia ꝯcernebant rem iuri nō ꝯſonam ꝑ ſubreptionem obtentam. Tñ innuit Inn.& tex.ibi, ꝙ ſi ꝯſtaret eas non eſſe ſubreptitias,valerent. ¶ Conſidera ēt, ꝙ in d.ca. ex parte.nō dr̃ id,ad qđ ipſum alleg.hic Ab. vcꝫ ꝙ fuerit ibi facta ꝯfirmatio prioratus manualis: ſed dr̃ fuiſſe conceſſum,ꝙ in prioratu poſſent monachi manere ſoli,contra d.c.2.de ſta.mo. Nec verum, ꝙ vbi fieret confirmatio prioratus manualis,requiratur mentio iuris cōis ꝯ̃rij,qñ conſtat de certa ſciētia. Patet in c.ad noſtram.&in c.porrecta.de confir.vti.vel inut. vbi in talibus confirmationibus non dr̃, quòd ſit ſemper opus facere mentionem de iure contrario,de quo in c.cùm ad monaſterium.§.tales. de ſta.mo. Sed ꝙ tales literæ ſunt ꝯ̃ ſtylum ſolitum curię, & præſumuntur quandoque ſubreptitię,quandoque falſæ,niſi appareat de certa ſcientia Papæ illis modis, quos latè declarant Io.An.Bu. Abb.& Imo.in d.c.præterea.dicentes inter alia,ꝙ ſi fieret mentio de illa decretali, & ei derogaretur,diceretur conſtare de certa ſcientia, ſed nō dicunt ꝑꝑ hoc, ꝙ in illa materia ſemper ſit neceſſaria mentio iuris communis: imò dant alios modos, quibus conſtare pōt de certa ſcientia abſque mentione iuris cōmunis,puta per ſecundam iuſſionem, vt ibi per eos, nec eſt mirum,quia certa ſcientia habet vim clauſulæ, Non obſtante,vt dicetur in 4.fallent.huius regulæ. ¶ Sed pro iſta ſingulari op. Abb.facit tex.in c.reſcripta.ꝯ̃ ius elicita debent refutari à iudicibus,& eſt lex,reſcripta.C. de preci.imp.offe.& Arch.exponit,i. priuilegia. Et hoc modo

a Subiecta. *Ad quod adde do.Soci.conſ.33.incip. Circa prædictam cōſultationē. verſi.ſextò probatur. in 1.parte, & cōſil.165.inci.Viſis inueſtituris. verſ. quartò confirmatur,nam.in ſecunda parte.*

eſſet ibi caſus,ꝙ non valet priuilegiū contra ius. ¶ Poteſt reſponderi, ꝙ imò non loquitur in priuilegio, ſed in reſcripto, & ſic facit pro regula, de qua s̄.& ita illum tex. videntur intelligere Doc.in d.l.reſcripta.ſummando & declarādo ipſum.& certè ſi expoſitio Arc.eſſet vera, nūquā valeret aliqđ priuilegium, quia omne priuilegium eſt ꝯ̃ ius,3.diſt.priuilegium. ¶ Tertio facit l.fi. C. ſi ꝯ̃ ius, vel uti.pu.vbi reprobatur omne genus reſcripti: itē omnis ſacra annotatio, quæ ſit contraria generali iuri, vel vtilitati publicæ,& ſic per illam alternatiuam vr̃, ꝙ non valeat aliquod genus literarum ꝯ̃ ius comune. Pōt reſpōderi,ꝙ non loquitur in priuilegio, de cuius natura eſt ꝓpriè derogare iuri cōi. ¶ Quartò facit l. 3. C. de ſarac. & paganis. ibi, hmōi chartæ ex eorum manibus ereptæ ad noſtram ſnīam referantur. Sed ad illum tex.reſponde,vt per Io.An.in d.ca.vnico,de exceſ.præla.in 6. ¶ Quintò facit, quia princeps reſcribendo ꝯ̃ ius, vtitur plenitudine poteſtatis,ca.propoſuit,de conceſ.præb. Sed in dubio nō præſumit vti ea,niſi appareat,ſm Inno. in c. innotuit.de ele.& facit cle.fi.de ſen.excom. Ergo in dubio nō p̄ſumit dare priuilegium ꝯ̃ ius,niſi appareat. Sed reſponde ex verbis Bal.in d.l.lapilli.ꝙ eo ipſo, ꝙ dat priuilegium, apparet, ꝙ vult vti hac plenitudine poteſtatis, nec eſt opus ꝙ exprimatur hoc verbum, De plenitudine, vt dixi in c.cū inter.de except. ¶ Sic ēt rñdet ad rōnem Ab.hic, quia ſicut clauſula,Non obſtante,ſufficit,ꝙ nō dicat aliqd obtentum per importunitatem,ita ēt,ſi conſtat,ꝙ princeps ſciebat ſe dare priuilegium,quia neceſſario ſequit,ꝙ ſciebat ſe reſcribere ꝯ̃ ius ¶ Sexto facit,qđ latè ſcribit Cy.in auth.quas actiones.prope fi.C.đ ſacroſan.eccl.& ibi Bar. ver.ideo dicunt Doc. Mod. & ibi latius Bal. ver. ſed iſta glo.& ver.quid ergo eſt dicendum.vbi dicunt,ꝙ non valet priuilegium, ꝙ nulla præſcriptio currat ꝯ̃ priuilegiatum,niſi habeat clauſulam, Non obſtante. SOL. Præſcriptio concernit bonum publicum,l.j.& ibi Bart.ff. de uſuca. Latè Bar.& alij in l.nemo pōt.de le.j.dixi in rub.de p̄ſcrip. Et quia omne reſcriptum,vel priuilegium ꝯ̃ ius publicum,hēt clauſulam derogatoriam à iure cōi,d.l.fi.C. ſi ꝯ̃ ius.meritò requirit clauſula,Non obſtante, vt ſupra in j.limita.huius.2.fallen. Et ꝙ in iſta mā præſcriptionis lex habeat clauſulā derogatoriam, expreſsè firmat Cy. vbi ſupra,& Bal.ibi allegans.l.præſcriptio. in verbo, ſed nec reſcripta.C.de ope.pub. ¶ Per prædicta igitur vr̃ hāc 2.fall.poſſe procedere, quicquid dicat hic do. Abb. Nec obſtant glo. per eum allegatæ,quia non loquuntur, vbi conceditur priuilegium,ſed reſcriptum,nec eas ſequitur Bart.in d.l.fi.C.ſi contra ius. Similiter non obſtat gl. 1. in l.ſi non ſpeciale.C.de teſta.quia, ſm Lud.& Raph.ibi intelligitur de reſc. Licet tex.& gl. ibi vtuntur hoc verbo, Priuilegio, tñ ipſi non aduertunt ad prædicta. Et ſic etiā pōt intelligi gl.in l.ſi maritus.§.j.in verbo,cognitionem. ff. de adul. Si aūt priuilegium non ſolùm tollit ius commune,ſed ēt ius tertij b,non valet,ſi nō habet clauſulam,nō obſt.vel æquipollentem, ſm Bar.in d.l.fi.C.ſi contra ius. quem ad hoc no. Nic.Myl. in reper. in verbo,priuilegium.§. 14. in fi. Pro quo vide do. Abb.in ca.pen. de cle.non reſi. vbi colligit ex glo.priuilegium lædens enormiter eccleſiam,non valet,non facta mentione de hac læſione, ob quod poteris infringere multa priuilegia quæ quotidie emanāt à curia ſm eum, & facit ca.ſuper eo.de oſt.dele.cum cōcord.quas ibi dixi,& quod dixi de reſtrictione talium priuilegiorū, ſupra eo. cauſam. ¶ Fallit tertio d.regula, qñ reſcriptum ꝯ̃ ius emanat motu proprio,quia valet, licet non habeat clauſulam, non obſtante, ſecundum Ioan. And.in d.c.vnico,de exceſ.præla. in 6. vbi ēt pro hac allegat cle.ſi Romanus.de p̄ben.& gl.fi.ad fi.in c. 2. de mu. peti. Et idem no.Bal.in l.oēs.ver.ſaluo,niſi imperator.C. de quad. p̄ſc. ¶ Sed de hoc dubitat hic do. Ab.& meritò, qa motus proprius ſolùm excludit ſubreptionē, non aūt ampliat gratiam vltra intentionem concedentis, ſm

a Priuilegiū nō ſolū tollit ius ꝯmune,ſed ētius tertij. *Adde Ba. in l. Gallus. §. & quid ſit tantum.ff. de lib. & poſthu. & Bartol.in l.impuberi.in 1. no.ff. de admi. tu.*

Io.

Io. And. in c. si motu. de preb̄e. in 6. & dixi satis s̄. eo. ad aures. Sed de mente principis non est concedere aliquid ꝯ ius non facta mentione de iure, vt in iuribus alle. in regula. Ergo, &c. Dictum tñ Io. And. fortè seruaretur ĩ practica, s̄m eum. Pro hoc, ꝙ clausula, motu proprio nõ tollat obstacula iuris cõis, vide Dom. post Imo. in c. j. in prĩ. de fi. presby. in 6. & Dom. post Lap. in c. ei, cui. ver. vel p̄t dici, de p̄ben. in 6. do. Abb. post But. in ca. cum nr̃is. ver. & hãc opi. de conces. p̄b. & Dom. ĩ c. si pp tua. de rescrip. in 6. & multũ seruiunt, quę dixi in d. c. ad aures. Nõ obstat decisio Dom. in ca. si eo tp̄e. versic. ego credo. de rescri. in 6. dũ dicit, ꝙ ille tex. non hẽt locũ ĩ literis datis motu proprio: q̄a non infertur ex illo dicto, ꝙ motus proprius habilitet inhabilẽ, sed tollit subreptionẽ: & cũ tp̄e vacationis sit habilis, non dr̃ ĩducta habilitas ex rescripto, sed ex tp̄e, vt patet ex verbis suis. ¶ Et no. ꝙ aliqñ est ꝓhibita impetratio: & tunc clausula, motu proprio, facit valere impetrationem. Aliqñ dicit lex, non valeat cõcessio: & tunc sufficit dicere, non obstante. Ita declarat Bal. in l. fi. ad fi. ibi, vlterius oppono. C. sen. rescin. nõ pos. Quæ verba non faciunt ꝓ hac fallentia: q̄a nos loquimur in sc̄do casu, s. vbi non valet concessio, in quo Bal. non aperit, an sufficeret, motu proprio. sicut sufficit in primo casu. Tñ fortè sentit ibi Bal. ꝙ fortior sit clausula, motu ꝓprio, q̄ clausula, non obstante: qđ tñ in proposito nõ vr̃ ꝓcedere per prædicta. Scias tñ, ꝙ lʒ clausula, motu proprio, non habeat vim clausulæ, nõ obstante, ꝑ prædicta, tñ istud nõ conuertitur: q̄a clausula, nõ obstante, bñ hẽt vim clausulæ, motu proprio, s̄m Abb. in c. 2. ver. secundo no. de immu. eccle. Cui vr̃ obstare dictum c. si motu proprio. in fi. de quo ipse non facit mentionem: Sed p̄ot rñderi ex his q̄ reduxi in c. si quãdo, ad fi. s̄. eo. ¶ Fallit quartò p̄dicta regula, quãdo rescriptũ ꝯ l. emanat ex certa sc̄ia principis q̄a valet, lʒ non sit in eo clausula, nõ obstãte, s̄m do. Ab. hic post Io. An. in d. c. vnico, q̄a si apparet de certa sc̄ia principis, non est dubitandũ de subreptione, sed credendum, ꝙ voluit derogare iuri. Et ita ẽt no. gl. in c. j. ĩ verbo noscatur. de consti. in 6. & Pau. de Cast. consi. 223. in fi. allegando gl. in c. ad hæc. s̄. eo. tex. in l. idem Vlpianus. ff. đ excus. tut. Et idem no. Nic. Myl. in reper. priuilegiũ. §. 14. & dr̃ constare, ꝙ rescriptum emanauit de curia: puta, si reperitur registratum in registro Apostolico, s̄m eum. ¶ Pro intellectu huius fallentiæ, quę maxima est & quotidiana, tangenda sunt tria. Primo est confirmãda, secũdò est respondendũ tribus nouis oppositionibus, tertiò ẽ limitanda duobus modis. Et erũt adaptata multa per neminem tacta, nec considerata, in quibus fuit opus longa cogitatione & ocio. ¶ Pro ista fallen. vide gl. ĩ l. ratas. in gl. mag. in fi. C. de rescin. ven. & gl. 1. in l. vniuersis. C. de preci. impe. offe. & Bar. Bal. & Nic. de Nea. in l. idem Vlpianus. §. sunt & alij. ff. de excus. tut. qui tex. ad hoc allegantur per multos Doct. sc̄dm Bal. ibi, intelligendo, ꝙ illa concessio esset contra ius, cùm regulariter tutor cogatur administrare tutelam semel susceptam, l. j. in prin. ff. de admi. tu. Cum istis concordat. Bal. in l. fi. post prin. ver. vltimò dic, ꝙ tria sunt. C. sen. rescin. non pos. & in c. naturales. versi. sed ego quæro, si de feu. fue. contro. inter dominum & vas. Et ibi dicit, quòd non est necesse, quòd princeps apponat clausulam, non obstante, quando scribit ex certa scientia a. Cum istis cõcordat Nico. Myl. in verbo, scientia certa, allegando tex. & Bal. in d. l. idem Vlpianus. & quod no. glo. j. in c. ex parte. lo 2. de offi. deleg. Idem no. Ang. de Are. in l. si constat. ff. de app. & Spe. de instr. edi. §. nunc autem. versi. item oppo. in fi. & in alio loco ibi no. in addi. & Bal. in l. fi. ver. oppono ꝙ istud rescriptum. C. de fruc. & lit. expens. & Io. de Ana. ꝯsi. 71. inci. Viso instr̃o adhærentiæ, in fi. & Pau. de Cast. in l. 3. in §. si is, pro quo. ff. qđ quisq; iuris, & pulchrè Bñd. de Perus. consi. 157. incip. Fuit dispensatũ ꝑ Papam Martinum. & Arc. Spalatensis cõsi. 11. Martinus episcopus. Et dicit Pet. de Anc. consi. mihi 288. incipiẽ. Vltra alia solẽniter allegata. quod vbi prĩceps sciẽter disponit

a Ex certa scientia. *Vide Bart. in authen. hoc inter liberos. C. de testa. men.*

licèt aliàs illa disp̄o sit ꝯ ius, tamẽ intelligitur disponere remoto iuris obstaculo. Et ꝙ narratio principis tantum operatur, quantum clausula, Ex certa scientia, alleg. d. l. idem Vlpianus. Adde ẽt do. Ant. de But. in ca. j. s̄. eo. ver. aut rescriptum emanat. vbi dicit, ꝙ si cõstat rescriptum emanasse à curia, ita ꝙ cessat præsumptio falsitatis, non exigitur aliqua clausula: & isto casu nõ ẽ vera opinio Legistarum, ꝙ in iure sit semper clausula derogatoria ad rescripta, quãdo rescribitur ꝯ l. Et pro hoc facit, s̄m eum, quod no. Host. in c. cùm olim essemus. super gl. 4. in fi. de priui. & in cap. vt debitus. de appel. vbi dicit, ꝙ in delegatione potestatis delegatæ non est necessaria mentio ordinarię. Et ista verba sequitur Dom. in d. c. dicens, ꝙ de iure canonico rescripta non hñt clasulam derogatoriam à iure respectu voluntatis Papæ, dum tñ constet de mente scribentis, lʒ secus sit de iure ciuili: quia Legistæ tenẽt, ꝙ ius habeat clausulam derogatoriã ad rescripta. Vnde non ualent ꝯ ius, de quo mentionem non faciunt, per l. quoties. C. de preci. impe. offe. Sed, s̄m But. & Dom. in d. c. j. illa opinio p̄ot saluari in his, in quibus princeps non hẽt administrationem liberã, vt fuit no. s̄. ti. proxi. quæ ĩ ecclesiarum. Propter hęc Ioan. de Imo. hic, vr̃ facere differentiã inter ll. & canones, vt, de iure ciuili non valeat rescriptum ꝯ ius, licet ex certa sc̄iẽtia emanauerit. Alle. Barto. in d. extrauag. ad repri. in ver. non obstantibus. ꝑ d. l. si quis in principio testamenti. ff. de leg. 3. ¶ Sed ad illã l. dãtur inter alias duę rñsiones. Vnã ponit Ioã. And. ĩ c. 1. de consti. in 6. ad fi. ver. in 6. gl. &c. ꝙ per verba illius legis non imponebat testator sibi legẽ, sed voluntatem suam disponebat, & adimebat legata, & hoc p̄t. Aliam rñsionẽ dat Io. And. in d. c. vnico, post Pet. de Bellaper. ꝙ d. l. si quis. loquitur in testatore, qui cum disponebat ad voluntatẽ suã, imputet sibi, si voluntatem clariùs nõ expressit; hic vero loquimur de principe, qui nõ ad suã, sed subditorum vtilitatem disponit. Vnde nihil de negotio imputandum, si non loquatur apertiùs. Ad hoc l. veteribus. ff. de pac. secundum eum, ad literam.

CONFIRMATVR Ista 4. fallentia per ea, quæ scribit But. post Abb. antiquũ in c. venerabilis. in fi. de cõfir. vtili, vel inuti. vbi dicit, ꝙ quãdo Papa ponit totum tenorem rei confirmatę in literis confirmatorijs, tunc dr̃ confirmare ex certa sc̄ia, qđ procedit, ẽtsi in literis cõfirmatorijs sit adiecta illa cl̃a, Sicut sine prauitate, &c. per illum tex. quẽ ad hoc no. ibi Abb. in 1. no. Et illa verba non stãt ꝯdõnaliter, sed cãliter, vt ẽ casus, ĩ c. examinata. eo. ti. quẽ extollit ibi Abb. in fi. volens aptè, ꝙ ẽtsi cõfirmatur actus, qui est ꝯ ius, sufficit certa scientia mõ prædicto, s. ꝑ insertionẽ tenoris rei confirmatæ & sic apertè vult, ꝙ certa sc̄ia æquipolleat clausulę, non obstãte. ¶ Ad idẽ optime facit, ꝙ promouere eum, q̄ de iure est inhabilis, est facere actum ꝯ ius, c. innotuit. cum simi. de elec. & tñ si princeps promouet ex certa sc̄ia inhabilẽ, valet promotio absq; alia clausula, non obst. l. quidã consulebant. ff. de re iudi. l. Barbarius. in fi. ff. de offi. præto. c. præterea. & ibi posuit, de testib. cog. Et sic certa sc̄ia operatur dispensationẽ. Et no. gl. in l. vniuersa. C. de p̄ci. impe. offe. Ad idem, qđ no. Rota, in tit. de offic. ord. ꝯclusione tertia, in antiquis: vbi dñt, ꝙ si superior unit beneficiũ seculare vni monasterio, tacitè vr̃ dispensare, ut monachus possit ibi esse, per d. l. idẽ Vlpianus. dixi aliquid s̄. eo. eam te. & ca. postulasti. Et sufficit, ꝙ princeps sciuerit de inhabilitate, absque eo ꝙ concurrat causæ cognitio super dispensatione, vt no. Bar. in proœm. Decretal. uer. dic, ꝙ si Papa profert. quãuis aliud dicat Vitalis in lib. de clausulis, fol 6. in prin. Sed eius dicta procedere possunt, qñ Papa simpl̃r scribit, nõ proferendo aliqua uerba, ꝑꝑ quę inhabilitas demonstretur: tunc enim verum est, ꝙ etiamsi ex certa scientia scribat, alio non apparente, nõ intelligitur dispensare, vt per Butri. in d. proœm. Et pro hoc, quòd scientia sufficiat, quando princeps promouet inhabilem, facit, quia agitur solùm de materia concernente interesse publicum, quo casu non requiritur clausula, Non obstante, vt infrà, in 7. fallen. Et assumptio, quæ fit de aliquo ad officium cum administratio-

ne, præsumitur fieri cū cognita. Probatur in l.j.C.qui, & aduersus quos, vbi pro electo ad officiū est præsumptio ꝙ fuerit approbatus pro habili, facit tex. ī l.si patronus. ī prin.& qđ ibi Bar.ff.de confir.tut. vbi dr̄, ꝙ eligens ꝓsumitur in dubio habere notā qualitatem electi. Tñ hoc vltimum procedit in ordinario. Sed in Papa non præsumitur notitia eorum, quos promouet, ꝑꝑ multitudinē occupationū, vt latè per Car.in cle.2. de offi.or. ¶Confirmatur ēt ista quarta fall. quia ex quo Papa dicit se facere ex certa scīa, standum est illi assertioni tanquā de facto proprio.cle.j.de proba. & sic denotatur, ꝙ nō fuit circumuentus per alienā suggestionē. Vnde cessat rō importunitatis, vel occupationis, super qua est fundata prædicta secunda regula: & multò magis, qñ diceret se præmisisse opportunā rei informationē.¶Obstāt huic fallētiæ tria motiua. Et primò tex.in d. c.porrecta.de confir. vti.vel inuti.vbi illi impetrantes prioratus perpetuos faciebant mentionem, ꝙ erant religiosi: & sic habebat Papa certam scientiam, & tñ non valet impetratio, derogās iuri. Ad istud rñderi pōt negando, ꝙ per solā expressionē, ꝙ essent religiosi, induceretur certa scientia, vt patet ex dictis Ioa. And.& aliorū ibi, qui ponunt modos, ꝑ quos diceretur in illa mā constare de certa scientia, vt ibi ꝑ Abb.in 2.no.& in fi.¶Considera ēt, vtrùm attētari posset, ꝙ fortè in casu illius c.non sufficeret certa sciētia, sed requiritur clausula, nō obstante: qa hēt clausulā derogatoriam ad rescripta. Vnde succedit, qđ dicetur in j.limita.huius 4.fallen. Et idem puto eē in casu c. ex parte.de cap.mo.& vr̄ esse de mēte illius tex. ꝙ ad validitatē priuilegij, de quo ibi, hodie non sufficiat certa scīa. Et iō cū habeat clausulā derogatoriā ad rescripta, reqritur specialis mentio. Patet manifestè ex isto tex.iuncto prīcū fine; nā in prin.ponit̄ tenor rescriptorū, vel priuilegiorū, per quē apparet, ꝙ Papa sciebat qualitatem materiæ subiectæ: tñ in fi.dr̄, ꝙ non valeāt literæ non facta mentione concilij. Ergo est ibi casus apertus, ꝙ vbi lex hēt clausulā derogatoriam ad rescripta, certa scīa elicita ex rescripto non æquipollet clausulæ, non obstante. Quod diligenter no. qa est inductio noua. ¶Secundò ꝯ istam quartam fall. opponi pōt sic, vbi princeps cōcedit rescriptum, vel priuilegium, qđ in verbis suis est de directo ꝯ ius, & mā non concernit factum, sed ius, negari non pōt quin ibi cōcernat certā scīam principis, per l.oēm.C.de testa.& c.j.de constit.in 6.& tñ, qñ concedit priuilegiū, ꝙ ꝯ priuilegiatū non currat aliqua præscriptio, non valet, nisi habeat clausulam, non obstante, ſm Cy. Bart. & Bal.in authen.quas actiones.C.de sacrosan.ec. Ergo scīa principis non operatur tantum, quantum clausula, non obstante. S O L. Negatur, ꝙ in priuilegio sit necessaria clausula, non obstante. Patet ex dictis s̄.in 2.fall.huius regulę, Non obstante, proximè adducta: quia loquuntur ī priuilegio ꝯ l. habentem clausulam derogatoriam ad priuilegia, vel rescripta, vt dn̄t Doct.præallegati, allegādo.l.præscriptio. in ver. nec rescripta .C.de ope. pub. & dixi in d.2.fal.ver.sextò facit. Modo dicet quispiā: Ergo semꝑ valebit rescriptum ꝯ ius absque clausula inductiua derogationis iuris: arguendo sic, & fortiter, vbi ē clausula, non obstante, vel illi ęquipollens, valet rescriptū ꝯ ius, & certa scīa æquipollet clausulæ, non obstante. Ista patet per prædicta. Modò sic est, ꝙ sufficit, certam scientiam elici ex narratis, vt hic per Abb. & est communis *opinio, de qua satis dixi in c.cùm inter. de exce. Et rescribendo ꝯ ius, constat, ꝙ Papa scit se tollere ius, & sic apparet de certa scientia absque alia expressione. Ergo à primo ad vltimum nulla clausula derogatoria necessaria est. S O L. Licet argm̄ stringat, neque reperiam tactū, neque solutū: tamē videamus, si pōt euadi, ꝯsiderando duos casus. Aliqñ narratur factum in quo requiritur dispensatio super iure illi ꝯrio: & tamē ista narratio facti inducit certā scientiā, circa necessariam dispēsationē iuris: & illa sufficit, ut fuit dictū in d.c.cùm inter. Aliqñ nō narratur aliqđ factū, sed simpl'r scribitur ꝯ ius; & tūc non sufficit certa scientia subintellecta; quia semper valeret rescriptum, per prædicta; sed dēt exprimi, quòd fit ex certa scientia ſm Bal.in l.si.versi. vel dic ꝙ tria.C.de fru.& li. expen. Pro quo bene facit gl.fi.in d.c.porrecta. de confir.vti.vel inut.quæ vult, ꝙ nō sufficit, ꝙ Papa simpl'r scribat in mā iuris illi derogando, nisi constet de certa scīa. Sic ēt procedat gl.in c.statutum.in prin.in ver.literarum.in fi.de rescr. in 6. Et intellige, dummō illud sit ꝯ ius ī totū, secus si in parte, ꝑ id, qđ dicet̄ j̄.in 8.fal.¶Ratio drīæ inter istos duos casus potest esse; quia vbi narratur factum, non præsumit̄ Papa male informatus, nec per subreptionē inclinatus; qa vbi non est error, ibi ē certa scientia, vt Bar.in l.fi.§.pe.ff.de condi.indebi.& ī l.sed & si quis.§.fi.ff.si quis cau.cum sim. Et iō cum constet eū non deceptum ī facto, merito sequitur super facto effectus iuris, & dr̄ fieri dispō ex certa scientia. Sed vbi simpl'r disponit ꝯ ius, non sequitur, hēt iura in pectore, ergo non decipitur. quia multitudo rescriptorum, quę ipse ꝯcedit, inducit potiùs circumuentionem, quam deliberatum animum, vt exprefse dicit Dom.in c.1.de const.ī 6. quem retuli suprà in regula, attēto ꝙ rescripta de sui nā non sunt regulariter ꝯ ius, sed scđm ius; & iō si alienādo continet aliquid ꝯ ius, potius præsumitur inductum ex importunitate, quam ex certa scientia, vt per gl.in d.c.1. Secus, vt dixi, vbi plena narratio facti infert non defecisse certam scientiam Papæ. Et ista procedunt, vbi conceditur rescriptum ꝯ ius. Si enim datur priuilegium, non est regulariter opus expressione certæ scientiæ: quia cū de natura priuilegij sit disponere ꝯ ius, constat clare de scīa principis semota ab oī errore. Ex quo ibi non cadit æquiuocatio, an sit ꝯ ius, vel non; quæ cadit in rescripto, in quo attenta eius nā & origine, posset princeps plerunque concedere rescriptum contra ius, credens, quòd esset secundū ius: quæ æquiuocatio inducitur partim ex agendorū multitudine, partim ex communi natura, ēt stylo rescriptorum, quæ non solent deuiare à iure. Et ad istud de priuilegio satis dictum fuit suprà, in 2. fal.huius regulæ. Et super ꝑdictis bene cogita; quia non reperi per alios tacta, licet præmiserim longam indaginem.

TERTIO Contra istam quartā fallē. vr̄ posse adduci tex.in cle.si summus.in fi.de sen.excō.vbi dr̄, ꝙ si ex certa scientia Papa noīet, vel tractet aliquē sub titulo alicuius dignitatis, ꝑ hoc nihil noui iuris ei tribuit. Ergo vr̄, ꝙ non possit tm̄ certa scientia, quantum clausula, nō obstante: quia si diceret, ꝙ vellet eum haberi pro tali, nō obstante aliqua l. induceretur promotio & titulus, per no.in l.qdam consulebant.ff.de re iudi.& tamē nō īducit per certam scientiā. S O L. Ibi non agitur de aliquo actu inductiuo nouæ promotionis tacite, vel exprefse, sed de simplici denoīatione, in qua certa scīa non est apta inferre promotionē: neque in actu noīandi posset cadere clausula, non obstante, q̄ solū apponitur, vbi dispositiue aliquid dr̄, non enunciatiue. Meritò igitur non pōt dici, ꝙ ibi certa scīa subrogetur loco clausulę, non obstante, q̄ ibi cadere nō pōt. Sed vbi princeps diceret, Volumus ex certa scīa te esse comitē, & haberi ꝑ comite, vel pro alio simili, bene diceret̄ tūc, ꝙ certa scīa operet̄ idē, ac si diceret, Volumus te eē comitē non obstante aliqua l. supple, quæ tibi resisteret, quo minus eē possis: quia ista sunt verba dispositiua, in quibus cadit ista æquipollētia clausularū, non sic in enūciatiuis. Et ex his est ꝯfirmata & defensata nouis modis ista quarta fall. ¶Modò est dupl'r limitāda. Limita primò hanc quartā fallentiā, nisi prīceps rescribat cōtra l.hn̄tem clausulā derogatoriā, qa non sufficit scīa, sed necessaria est mētio illius iuris, vt late firmat hic, do. Ab. Nec alibi reperi ita clare. Et inducit uerba Bu.hic, & Io. An. ī d.c.vnico. de excel. pla.in 6. Facit, qđ dixi in 4. fall. ꝑcedentis regulę, ꝙ non sufficit clausula, de plenitudine potestatis, qñ scribitur contra l.habentem clausulā derogatoriam. Et dicūt hic But.& Domi. ꝙ non valet rescriptū contra hanc decretalem, si nō derogat ei exprefse, ēt si Papa exprimeret se certificatum de distātia loci: qa dēt seruari forma huius capituli habentis clausulam derogatoriam ad rescripta. licet Gof.& Ioan. And.hic aliud dicant, quorum opi.seruaretur in practica, secūdum eos. Quod verbum no. ¶Et

pro ista limitatione Abb.pondera subtiliter gl. in l.j. in verbo,relinquatur.ibi,nisi ex certa scia.dicendo. Nō obstante l.vnica.C.de pe.bo. subla.lib.10.nā tex. ibi ponit clausulā derogatoriā.ad rescripta,dū dicit,ꝙ nō relinquatur locus rescripto aduersus illā l. gl. non dicit simpliciter,ꝙ requiratur certa scia,vt derogetur illi legi, sed vltrà procedit declarando,qualiter dicetur tūc certa scia, vcȝ dicendo,Non obstante tali l. Ad idem gl.in l.oēs.in verbo,usurpationē.C.de aquæ ductu.lib.11.iuncta l.fi.si ꝯ ius,vel vti. pub. vbi rescripta ꝯ remp. habēt clam derogatoriā. Et istas duas gl.no. Alex.in l.3.§.si is, pro quo. ff.quod quisq; iu.¶ Et forte de ista limi. est casus in d.ca. porrecta.de confir.vti.vel inuti.& in d.c.ex parte. de ca. mo. Et intellige hāc limi.in l.habēte clausulā derogatoriā:secus in statuto;quia in rescripto principis illi ꝯrio sēper sufficit certa scia, fm Bal.pulchrè in l. fi.in fi.C. sen. resc.non pos.& in l.j.qui bo.ced.pos. ¶ Limita secundo hanc 4.fal.dummodo princeps concedat rescriptum,vl̄ priuilegium ꝯ l.tm̄,vel ꝯ rēpub. quæ ipsius sunt, vel aliā grām faciat absque eo ꝙ aliquod ius alicui auferat, vel notabile præiudiciū īferat. Sed si rescribit ꝯ vim l.& ius singularium personarū,non valet concessio ēt ex certa scia:quia imperator nō vult eā valere,nisi apponat clausulā,Non obstante. Ita declarat Bal.in proœ. feu. ver. itē dicit And.de Iser.alleg.no.in §.fi.ī Auth. quibus mo na. effi.sui.& quia merè fauorabilia,licèt legitimos iuris tramites rumpant,tñ faciliùs dispensationē recipiunt,q̄ merè odiosa. Allegat l.cū quidā.ff.de lib.& posthu. Idem tenet Sali.latè in d.l.fi.C.si ꝯ ius. allegans ēt gl.j. in fi. in l.3.§.si is,pro quo.ff. qđ quisque iuris.quę dicit, ꝙ vbi rescriptum tollens exceptionē emanauit ex certa scia,ubi apposuit imperator clausulā,Non obstāte:& sic no sufficiebat certa scia,per illā gl. Et idem tenet Bu.in d. c.quæ in ecclesiarū.ibi,aut totaliter,& Alex.in d.l.3.§.si is,pro quo.pp derogationē talium rescriptorū,quā facit l.ī d.l. quoties.C.de preci.impe.off. Ideo oportet,ꝙ per clausulā,Non obstante,derogetur illi legi:argu.l.si quis in principio testi. de leg.3.scd̄m eum. Et idem tenet Nic. Myl. in reper.in ver. priuilegiū. §. priuilegiū contra ius. in fi. & Bal.in auth.hoc inter liberos.ad fi.ibi,si aūt vergit. C. de testa.& Marti.Laud.ī tracta. De rescriptis & priuileg. §.3. Bene faciunt pulchra verba Pau.de Cast.consil. 157. inci. Quæstio ista vertitur, ad fi. vbi dicit ꝙ clausula, Ex certa sciētia,nunquā operatur in præiudiciū tertij a.de quo nō apparet principē fuisse informatum , etiamsi princeps dicat, se ex certa scientia ꝯfirmare actū inualidum. Et dicit Bal.in l.impetrata.C.sen.rescin.non pos. quòd operatur certa scientia principis solū in his,quæ sunt iuris, de quibus princeps præsumitur habere notitiā: nō autem operatur in his, q̄ sunt statuta, & consuetudines. Quod dicit esse bene no. Et sic intellige Bar.consi.186. incip. Ciuitati Camerini.ibi, præterea dicta concessio.

a In præiudiciū tertij. *Ad quod vide no. per dom. Soc. consi. 272. in ci. Non prosequē do. ver. præterea hoc idē.in 2. parte:et vide etiam de clausula, Non obstante , an præiudicet iuri tertij.*

13 ¶ Excipiunt † ab ista limitatione duo casus. Primus est, quando Papa rescribit in beneficialibus in præiudiciū alicuius, quia cū in illis habeat potestatem plenissimam,cap.2.de pręb.in 6. clemen.j.in fi. vt li. pen. valet rescriptū b sinè aliqua clausula,Non obstante,si aliàs constat de eius intentione,secundum But. in c. quę in ecclesiarū , & ibi Imo. ver. si autē rescribit. suprà,ti.prox. Pro quibus faciunt,q̄ reduxi ibi. ¶ Secūdus casus est, quando agitur de modico præiudicio tertij,qa sufficit certa scientia, ꝑ d.l.idē Vlpianus.in fi. Quā ita intelligit Alex.ī d.§.si is,pro quo. Et hoc ēt voluit Bar.in d.extrau.ad reprimēdū,& sequitur Ab.hic dū dn̄t,ꝙ ille tex.loquitur in beneficio: appellant enim bn̄ficiū esse priuilegiū concessum contra ius, dummodo nō ad præiudiciū alterius. ¶ Et licet ibi pręiudicetur

b Valet rescriptum. *Adde do. Abb. in c.ea, quæ. de re iudi. in ver. ex quibus omnibus. et Bar. in l. cō ficiuntur. in prin. ff. de iure codic.*

aliqualiter pupillo,in quantum absoluitur tutor à tutela,tñ illud pręiudiciū non est considerabile,tum,quia venit in consequentiā ad beneficium concessum : tū, quia non aufert præiudiciū diminutiuū patrimonij. Pōt .n. dari alius tutor,illo remoto,vt dicit Bar.in d. ver.nō obstantibus. Sic ēt intelligitur tex.in c.pe.de confir. vti.vel inuti.ibi enim princeps disponebat ꝯ ius, ratificando actū de voluntate partiū. Vnde sola cōtradictio iuris dēt ibi considerari,& non partis præiudiciū. Ex quibus remanet discussa clare ista 4. fal. ¶ Reliqua de clausula, Ex certa scientia, vide per Nic. Myl. in reper. in verbo, scientia certa.& in locis allegatis,& in alijs repe. Quibus adde,q̄ dixi de excep.cum tex. vbi ēt posuit late quęstionē difficilē,qn̄ dicatur constare de certa scientia principis. Et faciunt,q̄ dixi in c. cū olim. de re iudic. declarando;qn̄ princeps præsumatur circunuentus. ¶ Fallit quintò prædicta regula,vbi in rescripto est clausula, De plenitudine potestatis,quia per illā apparet, ꝙ prīceps vult disponere suprà ius. & iō æquipollet clausulę, Ex certa scientia,& clasulæ,Non obstante,vt sentit do. Abb.in c. ad hæc. ver. ex his infertur. suprà eo. dū expresse innuit potentiorē esse clausulā,De plenitudine potestatis,clausula,Ex certa scientia c. Et istā fal. notat Vitalis ī libro 2.de clausulis,fol.6. Pro quo vide ēt Bal.in c.cùm accessissent. vers.itē ipse solus.suprà ti.prox.& Baldus in l.eos.in prin.C.de app.& Ioā.de Ana.cōsi.81.& Lud.Rom.in sing.464. incip. Dixi aliàs,ꝙ nunquā.& Bal.in l. fi.post prin.vers.vel dic,aut princeps. C.sentē. rescin. nō pos. Et idē sentit Bal.in l. si testamentum. C. de testa. dū dicit,ꝙ princeps nunquam vr̄ vti plenitudine potestatis contra ius,nisi apponat clausulā,Non obstante,ita clare ꝙ appareat de eius mente, ꝙ intendit vti supremo iure potestatis supremæ. Et non dicas, ꝙ imo Bal. in istis verbis vr̄ velle,ꝙ clausula,De plenitudine, non æquipollet clausulæ,non obstante,qa imò vult,ꝙ si clare apparet ꝙ vult vti suprema potestate, tūc vr̄ dicere non obstāte, ꝑ ipsa verba Bal.rectè intellecta. Pōt tñ ēt aliter cōstare,ꝙ vtaī plenitudine potestatis, vt ꝑ Pau. de Cast. in locis, q̄ allegaui in d.c.cùm inter.de exce. Istā fal.sentit ēt Abb. in c.inter dilectos.ver.itē dico.de fi.instr. dū dicit, ꝙ vbi est clausula,De plenitudine potestatis,vbi non pōt opponi defectus iuris positiui,qa tūc vr̄ princeps disponere supra ius. Ergo sentit,ꝙ perinde est,ac si diceret,non obstāte. Et ista no.qa istā fall.nō reperio specialr̄ tactā, nisi q̄tū colligitur ex verbis p̄dictarū anthoritatū. ¶ Fallit sex-

c Ex certa sciētia. *Vide And. Bar. in consi. quod est post consi. 103. Alex. 4. parte.*

14 tò hæc regula,qn̄ † rescriptū est geminatum per secundā iussionē,qa tūc talis secunda iussio habet vim clausulæ,non obstante. Ita decidit Io. And.in c.porrecta.de ꝯfir.uti.vel inuti.& sequunī ibi oēs, * dū dicit Io. And.ꝙ si emanat secunda iussio,dr̄ Papa scribere ex certa sciētia. Allegat tex.in Auth.de manda.prin.§.deinde.ī §.& hoc vero iubemus,ī Auth.vt nulli iudi.& sequiī Alex.in l.3. in prin.ff.qđ quisque iur. ¶ Et sic no. ꝙ suspicio subreptionis,vel falsitatis,q̄ est in primo rescripto non habente clausulā,non obstante, vel æquipollentē , purgaī per superuenientiā secūdi rescripti. Et ꝙ secunda iussio habeat vim clausulæ,non obstāte,tenet Bu. in c.1.ver. saluari pōt dictū Legistarū.s̄.eo.q̄ i ecclesiarū.versi.quādoque ē dubiū.de cōsti.vbi æquiparat ista duo,vel ꝙ ponatur ī rescripto clausula,non obstāte, vel ꝙ emanet scd̄a iussio. Idē no. Ni.My.ī repe.ī verbo,priuilegiū.§.priuilegiū ꝯ ius,ī fi. Ad idē gl.ī c.j.in verbo,noscatur. de const. in 6.& gl.in c.rescripta.25.q.2.& gl.j. in l. nec damnosa. C.de preci.impe.offe.quæ dicunt,quòd vbi non constat de certa scientia,debet expectari secunda iussio.ergo secunda iussio hēt vim clausulæ,ex certa scientia. Bene facit tex.in c.si qn̄.s̄.eo.& ibi de hoc dixi ad fi. Et tetigi,an sit verū,ꝙ geminatio rescripti habeat uim clausulæ motu ꝓprio,ꝑut uoluit Bal.in d.l.nec dānosa. Imò dixerūt aliq ut refert Cy. in l.fi.in 3.q.C.si ꝯtra ius,uel uti.pub.ꝙ semper dēt expectari secunda iussio, quia dato quòd dicatur in primis literis,non obstāte l.nihilominus rescri-

Z 2 ptum

ptū ꝫ ius præſumitur falſum:quia falſator reſcripti,ſicut
alia poſuit,ita potuit apponere clauſulam,Non obſtan-
te.Tn̄ iſta opi.cōiter non tenetur,vt dicit ēt But.in ca. j.
§.eo.¶Pro quo conſidera;quia,ſm̄ iſtam rationē, ſeque
retur aliud non concedendum,videlicet, ꝙ nec ſecūda
iuſſio ſufficeret:quia ſicut præſumitur falſaſſe, ſm̄ iſtos,
primū reſcriptū,in quo non eſt clauſula,Non obſtante,
ita potuit falſaſſe totū. Secundū hoc aūt non cōſideraī
per iura prædicta.Ergo iſta ratio nō procedit. ¶Pro iſta
fallentia facit:quia actus geminatus eſt longè fortior,&
magis operatur quàm actus,ſemel tantū factus,vt patet
ex dictis per Lu.Ro.in l.ſi verò.§.de viro.31.fal.ff.ſo.ma,
vbi poſuit 19.potentias geminationis actus, quas poſtea
multi vſurparunt.Et reperiī longa apoſtilla Alex.ī l. cū
ſimus,C.de agri.& cenſi.lib.11.& vltra Lu.& Alex. dixi
aliqua in c.ſi cautio,de fi.īſtr.&plura dicentur aliàs.Quo
ad propoſitū facit;quia nō vr̄ veriſimiliter cadere error
in actu reiterato:ergo prçſumitur certa ſcientia.Ad hoc
facit gl.in ca.ex literis.in ver.admonita.de diuor.q̄ dicit
ꝙ in confeſſione deliberata non præſumiī error,de qua
tn̄ diſputat Alex.in l.j.C.de erro.cal.Et vbi actus reitera
tur,ibi prçſumitur deliberatio,c.ſi qs iratus.2.q.j. Vn̄ di-
cit Bal.in tractatu,'de ſchiſmate,quē poſuit in rub. C. ſi
quis aliquē teſta.prohib.ver.reſpōdeo ſæpe ī mr̄imonio,
&c.ꝙ vbi interuenit ſecunda conſideratio,ibi præſumi-
tur plena deliberatio,per tex.cū gl.in d.§ hoc verò iube
mus. Per quē dicit, ꝙ qui facit actū bis, non vr̄ ꝫ illum
poſſe opponere.Facit ēt,ſm̄ eū,tex.in l.j.§.ſuprà dictis.C.
de emen.Iuſtin.Cod.ibi,quē repetita prælectio proba-
bit;& facit c.olim.ſuprà,eo.in verbo,ſemel & iterum.ſe
15 cundū eum.¶Fallit ſeptimò dicta regula,qn̄ † reſcriptū
emanat in fauorē reipublicæ:qa licèt ſit ꝫ ius,non requi
riī in eo clauſula, Non obſtante, ſm̄ Abba.hic late poſt
Bar.in extrauag. ad repri. in ver. non obſtantibus, per l.
quidam conſulebant.ff.de re iudica.in fi.nā qn̄ reſcribi-
tur ad vtilitatē public.in nulla procedit clauſula deroga
toria:quia lex,reſcripta.& l.nec damnoſa,ſæpe allegatæ
habent in ſe clauſulā derogatoriā ſolū ad reſcripta ad v-
tilitatē partiū conceſſa,ſm̄ eū.¶Conſidera tria. Primò,
qd dicendum in oī reſcripto,quod non concederetur ad
vtilitatē priuatā,nec ēt ad publicam: nam ex iſtis verbis
Bar.videtur directè inferre, ꝙ tunc non requiratur clau-
ſula,Non obſtante,neque æquipollens.non enim fundat
ſe Bar.in fauore reipub.ſed in ceſſante ratione l.derogā-
tis reſcriptis.Et multa exēpla dari poſſent:putà,ſi dicere
tur in reſcripto conceſſo inter clericos, ꝙ inſtantia litis
mouendæ finiretur triennio; non enim dicitur tollere
ius aduerſæ partis,nec ei præiudicare:& ēt non cōcernit
rēp.Vnde videtur valere,licet non habeat clauſulā, Nō
obſtāte:& ſit ꝫ ius,de quo ī c.venerabilis. de iudi.Tamē
hoc exēplū non affirmo:quia ex peremptione inſtantiæ
peribūt acta in præiudicium partis.Aliud exēplum dari
poſſet,ſi in reſcripto diceretur, ꝙ iudex poſſet ferre diffi
nitiuā ſtando:hoc enim nemini præiudicat,& eſt contra
ius,de quo in c.fi.de re iudi.in 6.Nec obſt.quæ dixi ī quar
ta fall.ver.modò dicet quiſpiā:quia,quod ibi dixi,intelli
gitur,qn̄ reſcribitur ꝫ ius in præiudicium partis: hic ve-
rò ſimpliciter contra ius.¶Conſidera ſecūdò, quòd om
16 †ne reſcriptū emanans ad vtilitatem eccleſiæ,licet ſit ꝫ
ius,& non habeat clauſulam,Non obſtante, valebit, dū
modò non præiudicetur tertio.Ita vr̄ inferre iſta fal. at-
tento,quòd idem fauor debetur eccleſiæ, qui debetur
reip.& maior,vt in c.quid ergo.23.q.4. Et ibi dicit gl. &
Arch.ꝙ ius eccleſiæ dicitur ius publicum.per l.j.§.ius.pu
blicum.ff.de iuſt. & iu.& j. diſ.ius publicum.& facit gl.ī
c.j.in verbo minoris.de reſt.in inte.Tn̄ ſtante prima cō-
ſideratione, iſtud de repub. & de eccleſia non vr̄ multū
importare; quia aut reſcriptū alteri preiudicat, & tunc
etiamſi prodeſſet reipublicæ,vel eccleſię,nō valebit,ſm̄
dicta Bar.& Abb.de quibus ſuprà.Aut nemini præiudi-
cat;& tunc nihil ſpeciale in iſtis;quia valebit pro quo li-
bet ēt contra ius, vt in d.1. conſideratione. Et hoc mō
haberemus maximam limitationē ad totam hanc ma
teriā.¶Cōſidera tertiò ſubtilius;quòd ſi p̄dicta eſſent ue
ra,nūquam eſſet vtilis in hac mā clauſula, Ex certa ſcīa.
Probatur ſic:aut reſcriptum erit ſolum ꝫ legem,& non
ꝫ tertium & tunc etiam abſque clauſula,Ex certa ſcien
tia,valebit, per prædicta:quia iura non derogant reſcri-
tis ꝫ ius,niſi præiudicent tertio.Aut erit in præiudicium
tertij; & tunc non ſufficiet certa ſcīa expreſſa, vel taci-
ta;ſed requiritur clauſula,Non obſtante,vt fuit latè con
cluſum ſuprà,in 2.limitatione 4. fal. Et ſic clauſula, Ex
certa ſcīa,nunq̄ aliqd opaī.Et iſta nō repio ab alijs tacta.

AD Euitandos iſtos nouos ſcrupulos cogitabā ſi poſ
ſemus dicere,ꝙ iſta fal. procedat ſolum,prout loquitur
Bar.& Abb.vcꝫ quando reſcriptum ꝫ l.reſpicit vtilita-
tem publicā,& non procedit,qn̄ eſt ꝫ l.& non fauet iuri
publico, licet noceat priuato.Et dicamus, ꝙ ratio pp̄ q̄
non valēt regulariter reſcripta contra ius,non eſt illa ſo
la:quia lex ciuilis,de qua in d.l.quoties.& ī d.l.nec dāno-
ſa.deroget reſcriptis præiudicantibus tertio , prout iſti
dicūt,ſed alia generalis,quā conſiderat gl.in c.j.ī verbo,
noſcatur.de cōſt.in 6.ꝙ princeps in dubio nunq̄ p̄ſumi-
tur velle ſubuertere iura.c.eccleſia.lo vlt. de elect. Idem
ſentit Inn.in d.ca.dudū.de deci.dicens, ꝙ confirmatio ī
dubio nō refertur ad actū qui eſt ꝫ ius;& non diſtinguit
an noceat tertio vel non,nec ēt iſtud conſiderant allega
ti in regula.Et loquendo iſto modo nō poterimus īferre
p̄dicta,quæ eſſent abſurda.Non enim erit verū, ꝙ reſcri
ptū contra ius nemini prçiudicans,non exigat clauſulā,
Non obſt. vel æquipollentē,nec erit verum, ꝙ clauſula,
Ex certa ſcīa,reddatur inutilis. Et ſi diceres,ergo iſta fall.
non hēt fundamentum,quia eſſet contra reſcripta, quæ
ſunt pro republica, obſtat dicta ratio de præſumpta uo-
luntate principis.Ad hoc reſponderetur, ꝙ propter au-
thoritatē Bar.quam non reperio in hoc damnatā,ſtabit
iſta fallentia,& erit hoc ſpeciale fauore reipub. & ēt fa-
uore eccleſiarū propter ſecundam conſiderationē.Et i-
ſtis caſibus non prçſumemus principē motum importu-
nitate petentiū,ſed intuitu talis materiæ à iure plerun-
que priuilegiatæ.Et ad hoc induci poſſent in ſimili mul
ti alij no. fauores, quos reperio ſparſim ī iure deſcriptos
in fauorē reipublicæ.Et 14.fauores poſuit Lud. Roma.ī
l.ſi vero.§.de viro.in x.fall.ff.ſol.ma.Et faciunt,quę de fa
uoribus fiſci ponit Bal.ī l.j.ad fi.C.de hær.vel ac.vē.¶Et
vltra iſtos videmus, ꝙ priuilegium generaliter indultū
non includit caſum publicę vtilitati contrarium,ſecun
dum Bal.in l.iubemus.la j. in ſecundo no. per illum tex.
C.de ſacroſan.ec.& includere non valeret, vt ibi, & ſe-
quitur ibi do.Floria.& Lud.Rom.plura allegans conſ.
436.idem ſentit Bal.in l.quod ad præſens.in fi.C.de mu-
rileg.lib.11.dicens,ꝙ in uerbis generalibus ſtatuti intelli
gitur excepta vtilitas.Vnde ſi cōductores validi tenētur
ad certam quantitatem piſcium pro quolibet die, & ſu-
perueniat magna multitudo forenſiū poſſunt cogi, vt
maiorē quantitatem venalem exponāt pro publico ho-
nore & cōmodo. Multa etiā pulchra inuenies p̄ Alexā.
in l.ſi ex toto.ad fi.ff.de lega.j. dū corroborat opin. Dy.
* & cōem * ibi,quod generalis conceſſio immunitatis ab
oneribus non extenditur ad caſum ſuperuenientis nouę
neceſſitatis propter guerrā fauore reipub.Vide ibi oīno.
Et fauore publicæ vtilitatis multa colligi pn̄t ab alijs nō
collecta.Et no.illud, ꝙ quando agitur de fauore publi-
co, fit extenſio ex identitate rōnis de
a ſimilibus ad ſimilia, ēt exorbitātibus a
à iure,ſecundū Bar. in l.ſi conſtante.in
prin.in 9.opp.primæ partis.ff.ſol. mat.
& gl.in l.illud.in ver.alia cā.C.de ſac.
ſan.eccl.& iſte tex.in l.certa §.ſed & ſi
quis.ff.de leg.j.& ibi Imo.No.Bar.in l.
2.§.exercitus.ff. de infam. per illū tex.
quem etiam allegat Dom.in c.ſtatutū.
ante fi. de elect. in 6. & Dy. in regula,
odia.ver.ſed cōtra regulam. de reg.iu.
in 6.Similiter dixit Bar.in l.quēadmo
dū.ver. ex hoc ergo patet. C. de agric.
& cenſi.lib.11.ꝙ fit extenſio ſtatuti fa-
uore reip. ſicut extenditur lex fauorabilis. Et ideo pœ-
na

a In exorbitātibus. *Adde Alex. de Imo. ī l.j.de officius. & in l. q Romæ. §. Chryſogonus.de ver.obl. Et adde, quòd de hoc habetur per Vinc. Paleo.in ſuo cōſi. quod eſt ante conſi.47. Alexan.de Imo.4.parte.*

n a ſtatuti punientis facientes maleficium , punientur ē̃t
fieri facientes,ſm eum,de quo exultat Lud.Ro.ꝯſi.23.ꝙ
ſtatutum concernens publicam vtilitatem,dr̃ fauorabi-
le & pium.Et dicit Bar.in d.extraua.ad reprimendum.ꝙ
dr̃ conſtitutio ſpecialis illa , quæ faueat reip. Et ſequitur
Alex.in l.Neſennius.ad fi.in prin.ff.ad le.Fal.Et iō ſi ſunt
duo ſtatuta & dubitatur,quod ſit magis ſpeciale:illud, ꝑ
quod magis faueт̃ reipublicæ,cenſetur ſpecialius,per tex.
no.in l.properandum.§.fi.C.de iud.iuncta.l.fi.C.in quib.
cau.in integ.reſt.non eſt neceſ.Ibi enim dr̃, ꝙ nulla præ-
ſcriptio currit minoribus , & ſic in mā ꝓſcriptionū ſatis
eſt hoc ſpeciale.Deinde dictus.§.fi.vult, ꝙ inſtantia cur-
rit minori,per d.l.properandum. dr̃ magis ſpecialis fauo
re publico dirimendarum litium . Et iſtā doctrinā ꝑ no.
ſequitur ē̃t Bal.in d.l.j.in 3.q.ff. de offic.conſu.& Imo. in
l.Gallus.§.ille caſus.in fi.ff.de lib.& poſthu.& Pe.de An-
cha.in rep.c.canonum.in 10.q.s̃.ti.proxi.& Pau.de Caſt.
in l.non eſt nouum.ff.de legi.& Alex.poſt Bal.& Ang.in
l.Titię textores.ff.de leg.j.vbi plura ad hoc inuenies.Poſ
ſent prædicta confirmari per tex. in l.ad beſtias. ff.de pœ.
vbi licet non appelletur ab executore, l. ab executione .
C.quo.app.non reci. tñ ſi damnatus eſt aliquis vtilis rei-
pub. dē̃t ſuperſederi executioni, & conſulendus eſt prin-
ceps.Simil̃r dixit Inn.in c.licèt.in fi.j̃. de regula. ꝙ diſpo
ſitio illius decre.circa petitionem licentiæ, licet non ob-
tentæ, hē̃t locū in omnib.alijs caſibus,in q̃b. verſat̃ publi
ca vtilitas,de quo dic,vt exclamat dn̄s Pet.de Mon.ī ſuo
tracta. De ꝑtāte Papæ & ꝯcilij, licet non alle.Inn.in d. c.
3.ſed in c.cùm ad monaſteriū.de ſta. mo. vbi hoc nō di-
cit.Et ex hoc īfert do.Pet.ꝙ ſi Cardinales & ꝓlati, q̃ ſunt
ſub obedientia Papæ, petant licentiā eundi ad ꝯciliū , &
ipſe eā deneget,pn̄t ire ea non obtenta, qn̄ ex hoc immi
net publica vtilitas eccleſiæ vl̃is, fortè ad ſedādum ſchiſ
ma inter duos de Papatu contendentes. Quod benè no.
ad multa ſimilia.Et adde bonum tex.in l.ita vulneratus.
ad fi.ff.ad l.Aquil.ibi,multa in iure ciuili ꝯ̃ rationem di-
ſputandi pro vtilitate cōi recepta eſſe , innumerabilibus
rebus probari pōt. Et habemus ſimiliter tex.in c.abbate.
prope fi.de regular.in 6.Et dicit do.Abb.in c.Apoſtolicę.
j̃.de excep. ꝙ ꝑꝑ vtilitatem publicam iudex abſoluit ex
officio ab excōicatione non petē̃tem,per illum tex. quē̃
dicit eſſe benè no. Similiter dixit Inn.in ca.cùm iamdu-
dum.ad fi.j̃.de præb.ꝙ ꝑꝑ publicam vtilitatem eccleſiæ
vl̃is viri literati ſunt extollendi ad pluralitatem benefi-
ciorum.Facit c.cùm ex eo.de elect.in 6. & c.de multa.in
fi.de præb.& c.ſuper ſpecu. de magiſt.vbi tales viri vocā-
tur ſtellæ eccleſiæ. Similiter Lud.Ro.in ſing.322.dicit,ꝙ
officiales ſtratarum poſſunt propria authoritate facere ,
vt deſtruat̃ domus vnius priuati, vt ciuitas ſit pulchrior ,
per l.ædificia.C. de ædific. priua. Vult dicere pro operib.
publicis.Facit ē̃t no. dictum Bal.in l.ſi traditio.in prin.C.
de act.emp.vbi dicit,ꝙ fauore publicæ vtilitatis pōt quis
compelli ad factum,per no.in l.ſtipulatio. ff. de ope. no.
nun.Facit etiam, quod no. Barto. in l. 2. C. delatoribus.
lib.10.dicens,ꝙ qn̄ vna cā pertinens ad vtilitatem publi-
cam, eſt cępta per vnum delatorem , & ille moritur, vel
ſe abſentat,pōt iudex pręcipere vni,vt proſequatur dictā
cauſā ab alio cęptā, per illum tex. Facit etiam tex.in c.fi.
de transla. vbi diſpō extenditur ꝑꝑ publicam vtilitatē .
Et dixi in cap. præcedenti, in 6. limita. Facit etiam,quod
no.Bal.poſt Iacob.de Are.in l.2.C.an ſeruus ex ſuo facto.
vbi dicit,ꝙ ſtatutum nunquam interpretatur ꝯ̃ rempub.
in eo,quod poteſt tangere alios, quod dicit menti tenen.
dum.Facit etiam,quod no.Bal.in l.milites.in fi. C.de te-
ſtamen.mil.dicens,ꝙ reſpub. nunquam præſumitur con
cedere aliquib.officialibus arbitrium ꝯ̃ bonum publicū,
ē̃tſi det eis plenum,liberum & generale arbitrium. Dixit
tamen Bal.in l.ſi mater.in fi.C.ne de ſta. def.ꝙ reſpub.li-
gatur ſtatuto.Facit etiam,quod no.Card.conſi. 141.inci-
pi. n.Sanctiſſimus dominus noſter. dicens, ꝙ ſi reſcriptū
principis repugnat vtilitati publicæ, etiamſi non ſit con-
tra aliud reſcriptum,tamen non eſt ei parēdum, per tex.
in § deinde competens. in Auth.de man.prin. vbi dr̃, ex-
pectandam eſſe ſecundam iuſſionem. Facit etiam,quod
no.Io.And.in addi.ad Spec.ſuper rubri.de execu. ſen. in
fi. probans,ꝙ ſi princeps non habet locum, in quo poſſit
erigere furcas ad terrorē malorū, poteſt compellere ha-
bentem locum commodum , vt ipſum ei vendat , & ibi
erigantur.Et eſt dictum Old. conſi. 161. ad fi.no.Pau. de
Caſt.in l.ſciendum.ff.de ope.no. nun. Facit tex.in l.item
ſi verberatum.& ibi Bal.ff.de rei vendi.& tex.in l.vendi-
tor.§.conſtat.ff. cōia prædi. vbi fauore reipub. poteſt au-
ferri fundus alteri,de quo ſatis dixi in c.quę in eccleſiarū.
ver.cauſa autem legitima.s̃.ti.proxi.An autem & quan-
do vtilitas publica præferatur priuatæ, vide omnes in l.j.
ff.ſol.mat.& omnino.do.Abb. poſt alios,in c. fi.de voto.
vbi inuenies duas fal.in quibus pręfertur vtilitas priuata.
Et iſta confirmant hanc 7.fallen.& alibi non reperies re-
ducta,vt clarè percipies,præmiſſa omnium copioſè ſcri-
bentium indagine,niſi quis fortè poſthac eadē alibi tran
17 ſlatauerit.¶Fallit octauò dicta regula,quando† aliquid
conceditur ꝯ̃ ius, non in totum derogādo, ſed in aliquo
detrahendo, vel differendo, quia tunc non eſt neceſſaria
clauſula,non obſtante,ſm But.in d.ca.j. ver.aut non hē̃t.
s̃.eo. per illum tex. Nam in reſcripto habente clauſulā ,
App.re.non eſt neceſſe, ꝙ fiat mentio de iure. Ad hoc ē̃t
tex.in l.quoties.C.de preci.impe.offe.ſm eum. Et ſequit̃
ſimpliciter Domi.in ca.quoniam.18. diſt.nam in l.quo-
ties.derogatur reſcriptis , ex quibus tollitur cognitio to-
tius negotij , ſed vbi inducitur dilatio ſolutionis, pandi-
tur aditus ſupplicanti. Vult dicere But.vt puto,ꝙ clauſu
la,Appellatione remota,non eſt ꝯ̃ ius in totum,quia nō
tollit omnino facultatem appellādi a,
ſed oportet, ꝙ appelletur ex cauſa , de
qua ſit in iure expreſſum,ꝙ inducat le-
gitimam appellationem,& ſic non de-
rogat in totum iuri communi , ſed in
aliquo ei detrahit, quia ſine illa clauſu
la potuiſſet appellare etiam ex cauſa in
iure non expreſſa. Item nō tollit, quin
per viam querelæ poſſit recurri ad ſupe
riorem etiam ex cauſa iure non expreſſa , licèt iudex pri-
mus non teneatur deferre appellationi , vt latiùs ſcribi-
tur in c.paſtoralis.de appel. ponendo de effectibus dictæ
18 clauſulæ.¶Præterea†clauſula,App.re.non vr̃ derogare
ſolùm vni parti, & prodeſſe alteri. Quandoq; enim ope-
ratur etiam pro impetrante,& etiam ꝯ̃ ipſum,ſi fortè re
conueniatur,c.2.de mutu. peti.Et prędicta poſſunt trahi
ad multa,verbi gr̃a, quare eſt, ꝙ vbi cōmittitur cā ſum-
mariè ſine ſtrepitu,&c.non apponitur clauſula,non ob-
ſtante, & tñ tollere ordinem iudiciarium , eſt reſcribere
ꝯ̃ ius? Patet ex gl.in c fi. de hęre. in 6. cum ſuis concord.
quia poteſt dici, ſm prędicta, ꝙ nō abrogatur in totum,
quo ad illam cauſam, ſed ei derogatur in parte , ſicut eſt
dictum de clauſula,Appellatione remota.¶Fallit nonò
& vltimò dicta regula, quando princeps reſcribit in his,
in quibus hē̃t adminiſtrationem liberam, vt Papa in be
neficialibus , quo caſu licèt reſcribat ꝯ̃ ius , tamen valet
reſcriptum etiam abſq; illa clauſula , non obſtante , ſm
But.in d.c.quę in eccleſiarum.per c.2.de pręb.in 6.& cle
men.j. vt li. pen. Dicit tamen ſe non credere Papam re-
ſcribendo velle derogare iuri alicuius , etiam in talibus
materijs,per c.ſuper eo.cum ibi no.de offi. delega. Et ſe-
quitur ſimpliciter Imo.in d.c.quę in eccleſiarum. Idem
tenet But.in cap.j.s̃.eo.dicens,ꝙ opi. Legiſtarum,qui di-
cunt, ꝙ lex habet clauſulam derogatoriam ad omnia re
ſcripta,quę ſunt contra ius, non eſt vera in his,in quibus
princeps habet poteſtatem liberam . Et hinc eſt, ꝙ licèt
delegando cauſam faciat contra ius, loquens de poteſta
te ordinaria,non tamen facit mentionem de hoc. Alle.
Hoſt.in c.cùm olim.lo j.ſuper glo.4.de priuile.Et iſta di-
cta ſequitur Nic.My.in ſuo reper.in verbo,clauſula.§.x.
& ſic tranſiui in d.c. quę in eccleſiarum. ¶Sed certè iſta
dicta non videntur benè fundata, quia licèt dicta iura
probent pleniſſimam poteſtatem Papæ in beneficiali-
bus, vt latiùs deduxi in dicto capitulo , quæ in eccleſia-
rum . non tamen ſequitur, quòd eo ipſo , quòd in ta-
libus ſcribit contra ius, videatur vti plena poteſtate,

a Facultatem appellādi. *Adde Bal.in additio. ad Specu. in titu. de appella. verſic. clauſula, Appellatione remota.*

& ideo attentis iuribus & rationib. allegatis in rlã, vr̃ ꝙ etiam in istis debemus præsumere, ꝙ etiã vbi nemini prę iudicat, non intendat in dubio derogare iuri cõi, p d. ca. ecclesia de ele. ¶ Præterea considera, ꝙ vbi agitur de derogando iuri positiuo circũscripto præiudicio tertij, ipse hẽt plenissimam ptãtem, adeo ꝙ multi tenent, ꝙ ex sola voluntate possit derogare iuri positiuo, vt per Inno. in c. cũ ad monasterium de sta. mo. dixi s̃. ti. prox. c. j. in prima ampliatione 4. fal. & ĩ. eo. ad audientiã. ver. nihilominus. Attẽde benè. Ergo sequeretur, ꝙ quasi semper rescriptũ offendens totaliter solũ ius cõe, valeret, lʒ non haberet clãm, non obstante. Et tñ hoc nemo concederet; qa ẽt, vbi non agitur de præiudicio alterius, præsumitur rescriptum falsum, qñ est directè ꝯ ius cõe, nisi habeat clãm, non obstãte, vt dixi s̃. in 4. fal. vers. modo dicet qspiam. Et ideo vr̃, ꝙ fundamentum huius fal. respiciens plenam ptãtem Papæ in beneficialibus, non probet ipsam. ¶ Modò circa oẽs istas fallẽtias vr̃ dari notabilis restrictio, vcʒ, ꝙ vbicunq; dictum est valere rescriptum ꝯ ius cõe, & sine clã, non obstante, dẽt intelligi, qñ illud ius cõe est notorium & vulgare: secus, si est singulare, maximè cum de iure non apparet casus expressus, vel est dubiũ de intellectu iuris, vel constitutio est extrauagans: quibus casibus non valet indistinctè rescriptum sine clã, non obstante. Ita no. Butr. in quadam repetitione ca. j. ver. oppo. quintò. cum gl. de consti. in 6. & sequitur Nic. My. in reper. in verbo, priuilegium. §. 14. ¶ Pro quibus adduci pñt no. in c. pastoralis, de fi. instru. & per oẽs in l. cum prolatis. ff. de re iud. Ex quibus patet, ꝙ difficiliùs est recordari & habere notitiam de talibus iuribus, q̃ de alijs. Et hinc est, ꝙ licet non admittatur positio iuris, quia ius certum est, vt per Bar. in l. ornamentorum. ff. de auro & ar. leg. tñ non potest fieri positio iuris, in quo caderet verisimilis ignorantia, vt est constitutio iuris extraua. non famosę. ſm Bar. ibi per d. l. cum prolatis. Vbi Scribentes declarãt illud de famosa, vel valde no. Similiter dr̃ ꝙ valet sñia lata ꝯ extrauagantem, vt plenè tradetur in d. l. cùm prolatis. & scripsi opportunè in c. j. in 4. limitatione, de re iudi. Et de lege obscura, vel habente varios intellectus, qñ excuset eius ignorantia, dixi in proęmio Decretalium, in prin. Cæterum vbi extrauagans esset nota, non putarẽ procedere hanc restrictionem, quia præsumitur Papa de ea recordari, sicut de constitutionibus in iure insertis, vt etiam dr̃ de iudice, qui si ferat sententiam ꝯ talem extrauagantem, non valet, vt per oẽs in d. l. cum prolatis. & dixi in d. c. j. vers. secũdus casus. ¶ Sed cogitabam, quõ possit procedere ista restrictio. Nam aut isti sentiunt, ꝙ solum in istis casibus sit necessaria clausula, non obstante, & non alijs. Et istud difficilè sustineretur per ea, quę dicta sunt suprà. Ex quibus patet, ꝙ in omni rescripto ꝯ ius requiritur rlr clausula, non obstante, vel æquipollens. Aut sentiunt, ꝙ etiam in casibus, in quibus non requiritur clausula, non obstãte, quos suprà enumeraui, debeat dari ista restrictio, videlicet, Nisi rescribatur ꝯ ius singulare, &c. vt dixi suprà, & tunc non vr̃, ꝙ ista restrictio sit admittenda, quia fundatur in una ꝯñtia non concedenda. Concludunt enim sic: Princeps verisimiliter non recordatur de iure singulari & extraordinario, uel de extrauaganti, ergo nunquam præsumitur illi derogare nisi exprimatur: quia regulariter nulla dispõ trahitur ad incogitata & incognita, l. tres fratres. ff. de pac. c. 2. de renũ. cum si. Nam certè istud est negandum: qm̃ possibile est, ꝙ princeps non habeat explicatam notitiam alicuius iuris, & tamen etiam non facta speciali mentione illius iuris intendat illi derogare: putà, quando sumus in fallentijs suprà firmatis, in quibus est conclusum, ꝙ non requiritur aliàs illa clausula, non obstante, etiam quando scribit dando priuilegium, uel ex certa sciẽtia, uel in fauorẽ reip. In istis casibus conclusum est suprà, ꝙ perinde est ac si apponeret clausulam, non obstante. Et ideo si sic est, non sequitur, ignorat aliquod ius, ergo illi non derogat: quia sufficit, ꝙ in rescribendo cogitauerit in genere de omni iure contrario, & ꝙ intendat ꝯ illud disponere, etiamsi ignoret illud ius, per tex. in simili benè seruientę in l. qui iure militari. ff. de mili. testa. vbi sufficit militem cogitasse filium exhæredare in genere, si contingeret ipsum hr̃e filium, licèt in specie ignoret se hr̃e filium. De quo tex. ad similia fit solemnis mentio, vt per Ang. ibi, & in l. sicut certi. C. de testamen. mili. & in l. tres fratres. ff. de pact. & in authen. res, quæ. C. cõia de lega. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. obliga. & Imo. in c. fi. de dona. & Pau. de Cast. cons. 219. Super puncto. in fi. & multos alios. ¶ Præterea, si esset vera ista ꝯñtia, princeps non recordatur verisimiliter de tali iure: ergo non intendit ei derogare, posset multoties sequi, ꝙ etiam extra casus ab istis exceptuatos generaliter clausula, non obstante, non sufficeret: qa multi sunt casus in iure, quos princeps ignorat, vel pp iuris ignorãtiam, vel pp defectum memorię. Quamuis. n. dicatur habere omnia iura in scrinio pectoris, c. j. de consti. in 6. illud est verum, quo ad interpretationem, gl. in c. præterea. 23. dist. quam sequitur Bal. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius, vel vti. pu. & dom. Abb. in ca. ex parte. lo j. de offi. delega. Multoties enim fallit eum obliuio in iure, vt in iurib. allegatis per gl. in c. si qñ. de rescr. & per gl. 4. & ibi Doct. in d. c. j. Vnde dicit Bal. in c. j. in fi. de confes. ꝙ licet Papa sit doctor vtriusq; iuris, eo ipso ꝙ est Papa, tamen est doctor authoritate, non scientia. Magis tamen placet præcedens consideratio, q̃ ista: nam ꝯ eam replicari posset, ꝙ ipsi assistentes Romano Pontifici, & per quorum manus transeunt signaturæ, rescripta, & legum promulgationes, præsumuntur scire iura ordinaria, & ignorare extraordinaria. Et sic intelligatur ca. j. de consti. in 6. Dicet modò quispiam: ergo quãdo rescribitur ꝯ legem habentem clausulam derogatoriam, sufficit dicere, non obstante l. absq; speciali nominatione: quia rescribens cogitat de omni l. obstante: quod nõ est concedendũ, per ea, quæ dixi suprà in prima regu. SOL. Illud procedit pp formam datam à lege, quæ non potest seruari per ęquipollens, vt dixi s̃. eod. cum dilecta. Et vbi requiritur specialis mentio, non sufficit generalis. ca. qui ad agendum. de procu. in 6. Et licèt posset princeps omittere specialem nominationem, tamen non præsumitur velle hoc facere, ne reddat frustratoriam uoluntatẽ prædecessoris, qui apposuit clausulam derogatoriam. Sed in casibus prædictis non habemus iure cautum, ꝙ lex solitaria, vel singularis, aut peregrina, prout est extrauagans, indigeat speciali mentione. Ergo stabimus fallentijs suprà positis, vt quatenus in ipsis est firmatum, ꝙ non requiritur alia clausula, non obstante, intelligatur, quando rescribitur contra ius, qualecunque sit, dummodò non habeat clausulam derogatoriam. Et ista no. tanquam nouissima & ab alijs non discussa.

RESTANT Enumeranda quædam fragmenta circa naturam istius clausulæ, non obstante, ordinando 18. conclusiones, ex quibus habebis plura, q̃ ponant Mod. dictionarij in suis reperto. ¶ Prima conclusio. Clausula,
19 † Non obstante aliquo priuilegio, non tollit priuilegia indulta miserationis causa, nisi de ipsis fiat expressa mentio, ſm Cy. in l. j. C. quando imper. inter pupil. & vidu. De quo exclamat Marti. Lau. in tract. De priuilegio, §. 39. dicens esse notandum pro pauperibus hospitalibus, quibus conceduntur priuilegia immunitatum. Et vltra eum facit: quia dicta clausula non tollit priuilegia concessa fauore piæ causę: putà ad fabricam, vel reparationem locorum piorũ, vt est tex. benè no. in c. si pp. ver. inẽtionis nostræ. de rescr. in 6. quem extollit Lud. Ro. in l. si verò. §. de viro. in 24. fal. ff. so. ma. & Vital. in lib. de clausulis, fol. 6. in prin. addens tex. in l. libertis. §. posthumis. ff. de ali. & ci. leg. vbi derogatio beneficiorum non intelligitur derogare beneficijs, q̃ ob causam alimẽtorum relicta sunt. ¶ Secunda conclusio. Licèt expressè prohibeatur, ꝙ rescriptum principis concessum super tali negotio ex certa scientia rlr non valeat, tamen si princeps rescribit, & in rescripto dicat, non obstante tali lege, valet rescriptum, secundum Bar. in l. omnes. C. de aquæ ductu. lib. xj. Quod no. pro his, quæ dixi suprà, in 6. ampliatione primæ regulæ, & aliquid dicetur in conclusio. 17.

¶ Tertia

20 ¶Tertia conclusio. Obseruantia† testamenti non debet tolli p temeritatē rescripti a, ſm Bal. in l. testm. in fi. C. de testa. licèt clausula, Non obstante, apposita per principem, deroget testō. Et quamuis eius factum reprehendi non possit, l. 2. C. de cri. sac. tñ iniustè agit in semetipsum, ſm eum.

a Obseruātia testamēti nō dēt tolli p temeritatē rescripti. *Adde tu, quid si causa subest, et hæres defuncti cōsentiret, vt testamentū alteraretur, putà, ad aliū vsum, quàm ad destinatum per testatorē, an isto casu legatus Papæ, vel episcop⁹ possit dispēsare? Vide Car. & alios in clemen. 2. de relig. domi. in ver. quartò quęro.*

21 ¶Quarta conclusio. Clausula †, Non obstante aliquo, non tollit determinationem legis antiquę, ſm gl. 2. ī Authē. de hære. quæ ab intest. in prin. & Barto. pulchrè in l. sciendum. in prin. ff. qui satis. cog. vbi dicit, ꝙ per dictā clām non impeditur determinatio, quæ aliàs dēt fieri per statutum antiquum. Nam cū tex. in d. authen. dicat, Vacantib. prioribus legib. pro hac cā positis, gl. supplet, s. ꝯ hanc l. facerent. Nec enim aliàs corrigit, quæ saluari possunt, & sic lex antiqua, per quā non destruitur noua, sed determinatur, non erit correcta. Vnde dixit Bald. in l. 3. §. quæsitū. ver. decimò fallit. ff. si quis cautio. ꝙ clā generalis posita in fine statuti, vcȝ, Non obstantibus quibuscunq; statutis, non derogat statutis specialibus. Allegat dictam gl. & tex. in l. ita pudor. C. de adul. ¶Limita primò, nisi in l. noua dictum esset, Non obstante aliqua l. quæ in ꝯrium generaliter, vel specialiter loqueretur, ſm Bar. in extrauag. ad reprimendum. ver. non obstantibus. ad fi. Et sic non habebit tunc locum l. nam & posteriores. ff. de legi. quia leges antiquæ non limitabunt, nec distinguent legem nouā, ſm Bar. quem extollit dom. Abb. in c. vt debitus. vers. secundò moueor. de appel. & ibi Phil. ver. quarta ratio. & Baptis. in l. oēs populi. ff. de iust. & iu. Pau. in d. l. sciendum. & ibi Alex. allegans ēt Pet. de Anch. in repe. ca. 1. de consti. ¶Limita secundò, nisi apparet de mente l. nouæ, ꝙ velit corrigere antiquā, ēt per verba generalia: quia corriget eam, quamuis specialiter loquentem, ſm Imo. in l. si verò. §. de viro. ff. sol. ma. Alleg. gl. fi. in c. ꝯ Christianos. de hæret. in 6. & sequitur Alex. in authen. ex testō. C. de colla. & in d. §. quæsitum. Pro quo vide Bal. in l. in eum. C. de fur. vbi dicit, ꝙ licèt lex imponat pęnam nouā pro delicto, non tñ per hoc tollitur pęna legis antiquæ, quia plures leges pęnales possunt super eodē facto disponere, nisi appareat aliud ex mente legislatoris, vt quia certū est ꝙ pęnam antiquam vult aggrauare, vel minorare: nam tunc recessum vr̄ à pęna veteri, per l. qui cum vno. §. qui post. in ver. recessum. ff. de re mil. ¶Quinta cōclusio. Vbi sunt plura obstantia, non sufficit clā generalis, sed de singulis defectibus debet fieri mentio, ſm Bald. in l. j. C. de fur. quia qui remouet obstaculum, inducit effectum. Facit, quod no. in l. si qñ. in prin. C. de inof. testa. cum ꝯcor. de quib. per eum. Et est simile, quod dicit Bal. in l. eā, quā. C. de fideicom. de clā, non obstante, quæ ponitur in legitimatione circa expressionem defectuum, de quo memi

22 ni latiùs s̄. eo. c. proxi. ¶Sexta conclusio. Vbi † princeps derogat statutis laicorum, sufficit apponere generalem clām, licèt non apponat tenorem statutorum b, ſm Bal. in auth. omnes peregrini, ante fi. C. cōia de succes. Et hoc est no. dignum pro literis Papalibus, secundum eum. Et idem ipse ponit in authen. nauigia. in nouis. in 1. no. C. de fur. Et non dicas, ꝙ per hoc limitetur præcedens notabile, vt non habeat locum in rescripto principis, & ꝙ in eo non sit opus noīare plura obstacula: quia, scd̄m hoc, præcedens dictum nihil importaret, cum inferior à principe non apponat clām, nō obstante, vt ĩ. in conclus. 14. sed præcedens dictum limitabitur, vt non habeat locum, vbi remouentur statuta. Et dicit Bal. in ti. de pa. Cōstan. in ver. libellariæ, ꝙ vbi rescribitur ꝯ rescriptum, sufficit generaliter dicere, nō obstante rescripto, sed vbi rescribitur ꝯ l. oportet dicere, nō obstante tali l. Quod vltimum declara ex dictis s̄. in j. fal. 2. regulę. Adde etiam Bal. in l. quia autem. ff. si quis omis. causa testa. vbi dicit, ꝙ clæ, non obstantibus, quæ ponuntur in literis Papæ ad grauandum & firmandum gratiā, nunquam operantur diminutionem, seu restrictionem, per illum tex. ¶Septima conclusio. Vbi l. prohibet impetrare sub pęna, & prohibet iudicem, ne admittat impetrationem, ad hoc vt prosit rescriptum obtētum in ꝯrium, non sufficit, ꝙ in eo sit clausula, non obstante tali l. q̄ prohibet impetrari, sed oportet, ꝙ dispenset, vt iudex possit admittere, aliàs iudex rectè diceret, fateor priuilegium valere, & te excusatum esse à pena impetrandi, sed non possum rescriptum admittere pp prohibitionem l. Ita dixit Bar. in l. neminem. C. de canone frumē. vrbis Romæ. lib. xj. Quod no. quia prima facie videretur oppositum, cum. n. sit sublatum principale, s. prohibitio impetrandi, videretur tacitè sublatum scd̄m, s. impotentia iudicis in admittendo, ex quo sine hoc secūdo principale stare nō pōt. Sed pōt fortè dici, ꝙ ex quo sunt duæ prohibitiones, & sic duo obstacula, debent oīa remoueri, vt dictum est s̄. in 5. cōclusione. Et illud de accessorio & principali intelligatur, qñ disponens de principali scit de accessorio, quia tunc p̄sumitur circa ipsum prouidere, iuxta ea, quæ de extensione dispensationis diximus in c. p̄cedenti. Sēd vbi non est expressum p partem de alio impedimento, q̄uis accessorio, principalis dispō nō operabitur circa accessoria, & imputabitur impetranti non exprimenti oīa opportunè. & licèt princeps p̄sumatur scire obstaculū iuris, tñ in rescriptis præsumitur eatenus cogitare de obstaculis, quatenus est expressum, vt patet p plura prædicta. ¶Nihilominùs cogitabitis, quia istud dictum Bar. hēt solum ipsius authoritatem, non aūt vr̄ probari in d. l. neminem. & non caret scrupulo p prædicta. Nam ꝯ solu. posset instari ex his, q̄ dixi in d. c. p̄cedenti, probando, ꝙ dispensatus sup vno, vr̄ dispensatus sup alio, sine quo principale stare non pōt. Ibi. n. ꝯcurrunt termini similes istis; qm̄ materia est odiosa, & adsunt plura obstacula, & tñ remoto principali sunt remota alia, sine quib. illud esse nō pōt. ¶Si diceres, ergo in oī impetratione sufficit exponere cōcernentia actum principalem, & aliorum taciturnitas non nocebit, qñ sunt talia, sine quib. principale non operatur: Negaretur hoc, sed est distinguendum: Aut illa accessoria sunt facti, & tunc eorum taciturnitas vitiat impetrationem, q̄a neq; implicitè pōt dici, principē cogitasse de ipsis: Aut sunt accessoria, q̄ veniunt ex iuris artificio, & tunc si princeps concedit principale, p̄sumitur cogitasse de remotione eorum, q̄ accessoriè possent impedire ꝯcessionem suam, vt in multis exemplis datis circa dispensationes p̄cedentes, vers. limita tertiò. Et iō cū in ꝓposito intendat derogare l. ꝓhibenti impetrationē, ꝓfecto vr̄ sublata eadem lex, quatenus ꝓhibet iudicē acceptare rescriptū, ne concessio sit elusoria, sicut si dispensat ad sacerdotium, vr̄ dispensare ad diaconatum, sine quo dispensatio nihil operaretur. Sed posses replicare saluando Bar. ꝙ aut principale, super quo dispensatur, comprehendat accessorium ex intrinseca vi verborū, & tunc procedant dicta in c. præcedenti. Facit l. quidam consulebant. ff. de re iudi. Concessio. n. de promouendo ad sacerdotium, vel de præficiendo ad iudicandum non habentem ætatem, habet de sui natura inclusam tacitam concessionem diaconatus, & sic etiam tacitam remotionē obstaculi ætatis. Et ideo sicut alibi dr̄, ꝙ solēnitas intrinseca præsumitur interuenisse ex vi vocabuli, l. sciendum. ff. de verbo. obli. ita tacita concessio præsumitur interuenisse ex vi concessionis principalis includentis in se accessorium. ¶Si verò principale non includit accessoriū ex natura intrinseca verborum: tunc, quamuis princeps concedat principale, tñ non vr̄ concedere accessorium, etsi est tale, sine quo principale stare non pōt, vt posset mille modis exemplificari. Si enim conceditur rescriptum contra Titium, non est concessum, vt impetrans possit vti rescripto, si est excōicatus, dato quòd istud sit accessorium, sine quo impetratio non valet: quia de ipso princeps non cogitauit: nec venit necessariò ex simplici concessione rescripti, sicut etiam in casu Barto. facultas

b Tenorem statutorum. *Adde do. Alex. de Imo. in cōs. 215. 2. par. vbi plenè, & cōsi. 103. 4. parte.*

cultas admittendi reſcriptū non venit ex vi verborū,&
intrinſecus ex ipſa conceſſione reſcripti. Et licet illud nō
ſit qd facti, ſicut illud de excōicato, ſed iuris: tñ nō præſu
mitur prīceps cogitare de iſto iure cōi, vbi agitur de ꝯ-
ceſſione reſcriptorū, vt fuit probatū in ſecunda regula,
niſi ipſum ius cōe veniat ex vi intrinſecæ conceſſionis:
qa inducit certā ſcientiā, qđ non fit in caſu Bar. vt eſt di
ctū. Et iō poſſumus tranſire cū Bar. vt ſic ſublata l. hñte
clauſulā derogatoriā ad reſcripta, nō ſit ſublata eadē l. ī
quantū impedit iudicē admittere reſcriptū; qa rememo
rādo principi primū, nō eſt rememoratū ſm, nō ſic, vbi
ex intrinſeca vi materiæ eſt rememoratum vtrunque. ſ.
principale, & acceſſoriū inſeparabiliter annexum, vt in
exēplo de ſacerdotio & diaconatu. Et iſta no. tanq̃ ſub-
23 tilia & per oīa nouiſſima. ¶Octaua concluſio. Licet† ꝑ
clauſulā, Non obſtantibus, conſuetā poni hodie in gra-
tijs, derogetur ſtatutis gñalibus oīa beneficia eccleſia-
ſtica reſpicientibus, tñ. non derogatur per eā alicui ſtatu
to ſingulari, niſi de illo expreſſa fiat mentio. Ita dicit gl.
aurea, Guil. de monte Laudino in extrauag. ſedes Apo-
ſtolica. in verbo, mutare, de qua exclamat Rota, in ti. de
p̄b. ꝯclu. j. in nouis, dicēs, ita fuiſſe obtentū & ſnīatā ī Ro
ta. Et iſtud limitat ibi Rota, dummō ſit ſtatutū laicorū
appoſitū in fundatione, iuxta no. per gl. in c. cū dilectus.
ī. ti. proxi. ſecus ſi eēt ſtatutū clerici fundatū ex bñficio
ſuo, qa talibus ſtatutis patronorum eccleſiaſticorum p̄-
iudicat per clauſulas gñales, Nō obſtātibus, ꝑ no. in c. cū
dilectis. de iure pa. Et ita dñt fuiſſe obtentū. Sed ꝯ̃ hoc ul
timum vr̄ eē conſi. Pet. de Anch. 16. inci. Dñs nr̄, Papa, &
reaſſumitur ēt numero mihi 358. incip. Qō talis eſt: dñs
nr̄, &c. qđ proprie loquitur in fundatore eccleſiaſtico:
& vult, ꝙ clauſulę gñales, Non obſtantibus, non operen
tur contra tale ſtatutum. Et de iſto conſi. meminit Vita
lis in li. de clauſulis, fol. 5. niſi intelligas ipſum, ꝙ ibi pa-
tronus clericus fundauit de bonis patrimonij ſui; & ſic re
gulabitur ius patronatus, tanq̃ laicale. Sed hoc eſt diuina
re. Iō dic, ꝙ loquitur, vbi clerici non proceſſerunt ſtatu
endo, vel apponendo in fundatione modos & ꝯdōnes:
qa talibus modis non appoſitis per viā ſtatuti non dero
gat clauſula gñalis, Nō obſtantibus ſtatutis. Et ꝙ iſta ſit
intentio Pe. de Anch. patet in verbis ſuis, ī verbo, opinio
ergo Io. And. &c. vbi intelligit dicta Io. An. in c. ei, cui.
de præb. in 6. de quibus in ſequenti concluſione in clau-
ſula concernente conſuetudinē & ſtatuta eccleſiaſtica.
Sed ipſe dicit ſe loqui in pactis & modis appoſitis in fun
datione bñficij, de quibus non fiebat mentio. Et ꝓ iſta ꝯ
cluſione facit, quod alleg. Imo. poſt But. in c. irrefragabi
li. §. exceſſus, de offi. ord. vbi infert ex illo tex. ꝙ ſi Papa
mandat aliquid fieri non obſtante conſuetudine, ītelli-
gitur ſublata conſuetudo, q̄ reſpicit oēs, non aūt conſue
tudo ſpecifica dās alteri priuilegiū. ¶Nona concluſio.
24 Per † clauſulā, Non obſtantibus ſtatutis, non intelligit̄
derogatū iuri cōi, ſm Rotā in d. deciſ. j. de præb. in nouis.
Alleg. Io. Mo. in c. cū aliquib. de reſcr. in 6. & illā ſequit̄
Nic. Mylus in repertorio, in verbo, clauſula. in §. j. l3 pu-
tē, ꝙ ipſe forte per errorē dicat. Idē, ſi dr̄, Non obſtanti-
bus iuribus & ſtatutis: nā ſi diceret, Iuribus, non video,
quō iſtud dictū eſſet verum. Neque ſic loqtur Rota ī lo-
co p̄allegato, quæ aliàs eſt nu. 3. vt ipſe allegat; & eā reaſ
ſumit Dom. in c. ſi pro clericis. de præb. in 6. ¶Ex hoc in
fert Rota, vbi s̃. ꝙ ſi ſtatuto eccleſiæ eſt ordinatum, vt ꝓ-
mouendus ad certam cappellam debeat eſſe in ſacerdo-
tio, habens literas ad vacaturam in illa eccleſia cum de
rogatione ſtatutorum, poterit illam habere, licet non
ſit in ſacerdotio: ſed cum iſto moderamine, vcʒ, ꝙ infra
annum poſſit promoueri, & promoueatur ad ſacerdo-
tium, & ſic differtur ſtatutum, & non tollitur. Sed ſi non
haberet ætatem, adeò quòd intra annum non poſſet ꝓ-
moueri, illa clauſula non prodeſt; quia licet tollat impe
dientia gr̄am, non tñ tollit defectum ꝑſonæ, qui eſt in-
ductus à iure cōi diſponente, ꝙ beneficium ſacerdotale
non debet conferri patienti defectum ætatis, capitu. ei,
cui. de preben. in 6. & per clauſulam, Non obſtantibus
ſtatutis, non derogatur iuri communi, vt eſt dictum. Et
per hoc reprobatur gl. j. & ibi Ioā. And. in d. c. alicui. Et
prædicta fuit opin. Arch. vbi ſuprà, in qua late inſiſtit ibi
Dom. poſt. Lap. & Ioā. de Fant. concludentes contra gl.
Quibus adde ēt oīno Alb. in j. parte ſtatutorum, q. 147. ī
Statuto alicuius eccleſiæ, ī 3. colū. cum ſeq. vbi latiſſime
impugnat Io. And. ſubdens, ꝙ cū Io. And. exiſtēs Romę
fuit de opinione ſua reprehēſus ab vno Cardinali, dixit
ſe in ſcholis publice reuocaſſe opi. dictæ ſuæ gl. Et dicit
Alb. ꝙ poſtea alia vice fuit à multis obtentum & iudica
tum Romæ contra Io. An. Et adde Rotā de præb. cōclu
ſio. 38. in antiquis, vbi dicunt, ꝙ clauſulę derogatoriæ ſta
tutorū, nō derogāt particularibus ſtatutis requirētibꝰ ſa
cerdotiū, in promouēdo, ſed differūt. Vnde operant̄ &
ſufficit in proximis temporibus, ꝙ ſit aptus ordinari, &
ordinet̄. Et adde Rotā in ti. de conſti. concluſione. 3. in
antiquis, vbi dicunt, ꝙ ſtatutū, priuilegium, & cōſuetu-
do non tolluntur per generales clauſulas, Non obſtāti-
bus literis Apoſtolicis, niſi de eis fiat expreſſa mētio. Et
ad p̄dicta vide Dom. poſt Lap. in c. ſi pp. de reſcr. ī 6. vbi
ēt ſubtiliter ponit, qñ clauſula, Non obſtantibus, tollat
impedimenta, de quo ēt per Old. conſilio 150. inc. In ec-
25 cleſia Valentina. ¶Decima concluſio. †Clauſula, Non
obſtantibus in contrarium facientibus, tollit tranſactio
nem ēt pęnalē, ſm Car. conſilio 27. incip. In Dei &c. ī cā
& q. excellentiſſimi legum Doct. ad fi. per tex. in c. cum
aliqbus, de reſcr. in 6. iuncta gl. in uerbo, firmitate. ibi pu
tà vinculo pœnæ. Et iſta generalis ſufficit ad tollendum
qcquid obſtat, ſcđm eum remittētē ad Bar. in extrauag.
ad reprimēdū. in verbo, nō obſtātibus, & Io. And. in d. c.
vnico, de exceſ. prel. in 6. Et hoc quando venit iſta clau-
ſula ad certū factum firmandū, iuxta l. oēs. C. de preſcri
ptio 30. ann. Nō autē ſufficit ad inducendā nouam obli
gationē; putà, ꝙ quis teneatur de caſibus fortuitis. Et ita
loquitur l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. ff. ſi quis cau. ſcđm eū,
allegat Io. Mo. in d. c. cū aliquibus. Dixit tñ Car. vnum,
quod non placet, vcʒ, ꝙ etiamſi tranſactio eſſet inrata
ſufficit generalis clauſula, Non obſtantibus quibuſcūq;
in contrarium facientibus. nā iſtud eſt ꝯ̃ ea, quæ late di-
ximus in cap. conſtitutus, per illū tex. ſuprà eo. & no. Lu-
do. conſilio 393. Et ibi dictis adde elegans ꝯſil. Alexan.
mihi 604. incip. Viſo puncto & accurate penſato. ¶Vn-
decima concluſio. Clauſula tollens obſtacula impediē-
tia effectum, non includit obſtacula inducentia dilatio
nem, ſecūdum Dom. pulchre in c. ſi propter tua debita.
de reſcr. in 6. propter gloſ. ibi in verbo, impediri. quam
dicit eſſe notabilem pro reſcriptis, & priuilegijs, in quib.
ponitur clauſula, Non obſtantibus, &c. Et idem no. Cal.
in iſto titu. conſi. j. & puto allegaſſe Dom. ſupra. ¶Duo-
26 decima concluſio. Clauſula, † non obſtantibus priui-
legijs, non derogat priuilegijs clauſis
in corpore iuris a, dixi in ca. j. ver. fal-
lit tertiò. ſupra eod. & ſuprà, in iſto c. in
j. regula. Adde But. idem tenentem
in c. fi. ver. ſed eſt dubium. de fo. comp.
& Lud. conſi. 498. vbi ēt ponit certos
alios caſus, in quibus clauſulæ deroga-
toriæ non derogant priuilegijs, putà
qñ ſunt conceſſæ gratia publicæ vtilita
tis. Tex. per l. decurionibus C. de ſilen-
ti. lib. 12. quem no. Bal. in locis, de qbus
per eū. Alius eſt, quando agitur de pri-
uilegio, cui non eſt veriſimile, ꝙ prin-
ceps fuiſſet derogaturus in ſpecie, ꝑ no.
ꝑ Io. And. in c. ei, cui. de præb. in 6. vt la-
tiùs per eū. Et hic adde, ꝙ ſi dr̄, Non ob-
ſtantibus omnibus in contrariū faciē-
tibus, non intelligitur derogatū priui-
legis continentibus liberalitatē prin-
cipis, vt pulchre per Old. conſilio 300.
Factum tale eſt, magiſter militię. poſt
princ. ver. ex iſtis ergo. ¶Tertiadeci-
ma concluſio, Clauſula, Non ob-
ſtantibus, non eſt neceſſaria, quan-
do per id quod diſponitur, reditur ad

a Priuilegijs in corpore iuris clauſis. *Adde tu Bar. qui idem tenet in l. 2. §. legatus. ff. de iudi. vbi dicit, ꝙ talis clauſula intelligitur de priuilegio ſpeciali, non ī corpore iuris clauſo. Idē tenent Pau. de Ca. ī l. j. ff. de legi. Bar. in extrauag. ad reprimendū, in verſ. nō obſtante. Vide ēt per Scribentes ī authen. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet. Adde ad iſta ēt, quæ poſui s̃. in iſto tex. in materia priuilegiorum.*

ius

ius cõe. Ita dicit dom. Maria. repe. c. qualiter. lo 2. q. 5. arti. 15. de accu. Alleg. Bald. in l. si qua per calumniã. in fi. in aliquibus lecturis, C. de epi. & cle. Tñ hoc non dicit in lectura mea. Et ꝯfirmat dom. Maria. à simili, per id, qđ no. gl. in c. 3. in verbo, numerandum. de præb. in 6. per quam probat ſm, ꝙ in materia correctoria põt fieri extensio & larga interpretatio, qñ per ipsam reuertimur ad ius cõe. Et ad hoc alia similia possunt adduci, quæ satis plenè posui in c. cum accessissent. s. ti. proxi. ¶ Considera, ꝙ si hoc dictum esset verum, sequeret, ꝙ vbi rescribitur ꝯ priuilegia, vel statuta iuri ꝯria, non esset opus cla. Non obstãte, quia per talia rescripta reuertemur ad ius cõe. Et hoc nõ est concedendum. Præterea sequeret, ꝙ si scribitur ꝯ ius cõe nouum, & correctoriũ iuris antiqui, non esset necessaria cla, Non obstante: quia reuertimur ad ius cõe antiquum, qđ esset absurdum, qm lex abrogata & correcta non hr in consideratione, vt per gl. in ca. j. s. ti. proxi. & in c. nouit. de iud. cum si. Et illud ius nouum, est ius cõe traditum obseruantiæ, & ideo ipsius mentio est necessaria. Præterea si per rescriptũ reducimur ad ius cõe, clarũ est, ꝙ non est opus cla, Non obstante, quia ipsum ius nõ obstat. Et ideo cogitabimus, qñ istud dictum possit verificari.

27 Quartadecima conclusio. Nullus † inferior à principe põt apponere clam, Non obstante iure cõi, ſm Bal. in l. rescripta ver. cla, Non obstante. C. de preci. imp. offe. & l. cunctos populos. in lect. ver. tertiò probatur. C. de sum. tri. Facit gl. in c. fi. de hære. in 6. de qua per Ang. & Imo. in l. nemo potest. ff. de leg. j. Dixi satis s. eo. c. 1. ꝙ legatus nõ tollit ordinem iudiciarium, & facit, quod est dictum s. in 1. rla, in prima declaratione secundæ fallentiæ, probãdo, ꝙ inferior à principe non apponit clam, Pro expressis habentes. ¶ Quintadecima cõclusio. Licèt per clam, Non obstante, non augeatur gratia, cle. 1. de præb. tñ declaratur intentio circa ꝯcessum. Ita dicit formaliter Bal. in l. eã quam. ver. sed pone. C. de fideicom. Quod no. ad illam cle. de qua feci lõgam mentionem reductis insimul plerisq; aureis & non tritis, in c. licet. de of. ordi. ¶ Sextadecima conclusio. Cla derogatoria specialis debet habere post se generalem: putà, Non obstante tali l. vel quacũq; alia, ſm Bal. in l. vnica, §. fi. ad fi. C. de Lati. liber. tol. per illũ tex. in verbo, taceat lex Iulia. & si qua alia obstat. Nec reperitur alibi melius istud formularium, ſm Bald. ibi, qui etiam reputat illum tex. valde notabilem, dum dicit, quantum in ea parte: quia probat, ꝙ cla reuocatoria legis vel statuti ꝯrij, reuocat eatenus, quatenus repugnantia reperitur, & non in alio, & sic lex, vel statutum potest pro parte valere, & pro parte non, per illum tex. cum gl. quam dicit esse singularem & menti tenendam. Quod etiam pulchrè ponit Ludo. consi. 57. in causa vertente. & facit optimè, quod ipse no. consi. 322. In casu ꝓposito. ver. his tamen non refragantibus. ¶ Decimaseptima conclusio. Vbi princeps approbat factum damnatũ requiritur clausula, Non obstante. Idem, si factum non est damnatum, sed est ei data forma, vt requiratur hæc clausula. Ita dicit Bal. in extraua. de pa. Consta. in verbo, libellariæ. ver. illud etiam. ¶ Decimaoctaua & vlti. conclusio. Quæcunque dicta sunt de præsumpta voluntate Papæ in derogando iuri, puto habere locum etiam in rescripto Papæ, ꝙ esset solùm ꝯ ius ciuile, & non ꝯ ius Canonicum, per c. 1. de ope. no. nun. cũ multis alijs, quæ adduxi repetendo c. ecclesia. s. ti. proxi. in 1. q. in prin. Per quæ apparet, ꝙ non minus afficitur Papa conseruatione iuris ciuilis, q̃ Canonici. Et hoc intellige, nisi lex ciuilis explicitè, vel implicitè esset ꝯria iuri canonico, vel diuino, quia de tali l. non curat Papa: imò eam reprobat, vt fuit dictum in d. c. ecclesia. ¶ Et ex prædictis habes ordinatam & discussam istam materiam de clausula, Nõ obstante a, longè opulentiùs, q̃ per alios Scribentes hic, vel alibi, de qua vide ẽt aliquid per Imo. in clemen. dudum. §. huiusmodi. in fi. de sepul. post Guil. de monte Laudino, cuius verba dicit ibi Imo. esse modicæ vtilitatis, ideo non refero. ¶ Scias etiam, ꝙ si est narratum, ꝙ aduersarius gaudet beneficio certi priuilegij, & certi statuti, & petitum est causam cõmitti non obstantib. prædictis, simplex signatura dicens, talis audiat & iustitiam faciat, non derogat illis. Ita reperio scriptum in apost. Ale. in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. Alle. Rotam decis. 376. quam non reperio. Nec puto istud dictum procedere, per ea, quæ dixi in ca. super literis. in 4. regula, s. eo.

a De clausula, Non obstante. *De qua etiam vide do. Alexan. de Imo. in suo consil. 27. 1. parte, & do. Socin. consilio 86. incipien. In causa communitatis Castri. versic. secundo probatur dicta conclusio. in 1. parte.*

28 VLTERIVS Tangit hic Ioã. And. & alij, quid † si reus succubuit in causa principali, & appellat, nunquid in impetratione habebitur respectus ad diœcesim suam? in quo vide, quæ, scribit hic Ab. & dic, vt ꝑ eũ. Et faciunt, quæ ipse ponit in c. dilecti. de excep. Et considera, quid si reus appellans, impetrat rescriptum appellationis in loco distante ẽt à sua diœcesi vltra duas dietas? certè per dicta Ab. hic vr, ꝙ rescriptum valeat, quia non potest dici, ꝙ reus originaliter trahatur, ex quo sponte seipsum elõgat, nec originalis actor põt cõqueri, ex quo propriè nõ est reus. Et sic licèt Ab. dicat, ꝙ põt impetrare vltra duas dietas à loco non remoto a sua diœcesi, tamen eisdem rationibus videtur, quòd idem, si locus esset remotus vltra duas dietas. Et pro dicto Ioan. And. & opi. communi vide Cal. in disputatione, quæ incip. Statuto ciuitatis.

29 TANGVNT Etiam hic Doc. ꝙ si † in rescripto fit mentio de hac constõne, nunquid reus possit indifferenter trahi extra suã diœcesim? Io. And. post antiquos dicit, ꝙ non: sed solũ per quatuor dietas b, arg. c. sedes. s. eo. Fatetur But. ꝙ ĩ practica seruaretur hæc opi. sed in iure dubitat. ex quo. n. derogatur huic constõni, sumus in terminis iuris cõis, ſm quos licebat priùs indifferenter trahere. Rñdet ad ca. 2. 5. q. 2. vbi secũdus terminus nõ dẽt esse maior primo, & sic locus aditus non dẽt esse maioris distantiæ, q̃ ibi dr, ꝙ sic debet fieri, sed si non fiat, nec determinetur, nihil dicit. Rñdet ẽt ad d. c. sedes. ꝙ illud ꝓcedit, quia sic ibi determinatum est, aliàs dictio, Alius, bene ꝯprehẽdit maiora, vt ibi no. Vel ibi illa enumeratio restringit genus, sed hic determinatio rũpit ꝑ rescriptũ. Rñdet ẽt ad ca. 2. de deci. in 6. vbi secũda concessio super decimis dẽt esse similis primæ, qa loquit, qñ expressè ad instar petitionis antiquæ fuit facta concessio. Et ista opi. sequit Domi. hic, referens Cal. hic dicere, ꝙ Bononiæ fuit obtentũ cõtra Io. And. licèt opi. eius habeat æquitatẽ. Sed opi. Ioan. And. sequit hic Pet. de Anc. per d. c. sedes. arguendo de ꝑsonis ad loca, iuxta l. vinũ. ff. si cer. pe. Et idem Imo. hic. Et istam opi. Io. And. approbat hic do. Abb. qñ fit cõmissio in loco verisimiliter Papæ ignorato, quia non est credendũ, ꝙ ꝑ verba generalia uoluerit reum posse trahi ad loca remota, arg. c. 2. de rescrip. in 6. Sed si commissio fieret in loco satis noto, tunc sequitur opi. Bu. Quia ex quo facit mentionem istius constõnis, & cõmisit in loco satis noto, vr uoluisse indifferenter, ut possit ibi conueniri, arg. l. idem Vlpianus. ff. de excus. tu. Et istã partẽ sequitur hic And. Sic. dũmodò cã sit modica, quia tunc nõ trahet vltra quatuor dietas, ꝑ tex. i l. cùm post. C. de sen. de quo fuit dictũ in principio huius c. Si verò cã est magna, stabitur arbitrio iudicis, vt cõsideret remotionẽ loci, ad quẽ trahitur reus extra diœcesim, arg. glo. in d. c. sedes. q̃ dicit stari arbitrio iudicis, q̃ causa sit grauior. ¶ Considera, ꝙ verior vr opi. Io. And. cum limitatione dñi Abb. per d. l. idem Vlpianus. quã etiam in simili ponderat Abb. cons. 55. Et facit, quod no. Io. And. in regula, qui tacet. in fi. de reg. iu. in 6. in Mercu. & do. Ab. in disputa. in ci. Augerio. ver. ampliando terminos. &c. Et conueniunt no. plenè in l. quidam cõsulebãt. ff. de re iud. & in c. veniens. de fil. presby. & quę dicta sunt s. in 3. fal. de certa scientia. Ex q̃bus probatur latè dicta conclusio, ꝙ ex quo Papa scribit dando iudicem in loco, quem scit distare vltra plures dietas, & derogat huic cõstitutioni, videtur velle, ꝙ iste tex. non obesset. Et sic stat motiuum But. Et cõsidera, ꝙ But.

b Quatuor dietas. *Quomodo autẽ intelligantur dictæ dietæ, de quibus fit mẽtio hic, vide in Spec. de cita. §. j. circa prin.*

But. aute In lect. mea vr̄ posuisse opi. quā ponit Abb. dū in fi. huius articuli dicit Bu. ꝙ si locus est expressus in rescripto, procedit opi. sua, ꝙ tūc nō habemus considerare numerū dietarū, postq̃ locus est expressus. Sed si locus non est expressus, tunc procedat opinio Io. An. ſm eū, licèt Abb. & ēt Imo. hic non referant eum hoc mō. Et dicit Imo. ꝙ opi. Io. An. seruaretur in practica. Et pro limitatione do. Ab. facit ēt optimè, qđ dictū est s̃. in prin. de cōmissione facta delegato notoriè residenti in certo loco distante à sua diœcesi, dū fuit dictū de epō ī tali loco morante, quia cēsetur derogatum omni exceptioni dietarum. Ad idem, quod no. Bal. hic; dicens, ꝙ si Papa committat causam Perusinorum epō Florentino, valet cōmissio tanquam facta ex certa scientia; quia aliter non pōt intelligi pp distantiam loci. Et istud fuit dictū Ioā. And. hic: & loquitur, qñ Papa exprimit ī rescripto distātiam loci, seu ipsa loca. Sed non placet Bu. q̃a hic dat̄ forma particularib. rescriptis, à qua nō præsumitur Papam velle recedere, nisi utatur clausula derogatoria, per ea, q̃ dicta sunt s̃. in j. regula: sed proximè dicta loquūtur, qñ expresè derogat huic ꝯstitutioni, & exprimit loca, sciēs corū distantiā. ¶ Et vltra ea, quæ dicuntur hic circa computationē dietę, tāgunt̄ aliqua dubia per Doc. in c. olim. j̃. de exceptio. vbi inuenies, vtrū citatus teneatur venire ad allegādū se distare vltra vnām dietam; & quæ via attendatur in computatione dietæ, & quædam alia, de quibus ibi, vbi de his opportunè scripsi.

30 COLLIGE Etiam † vltra Scribentes hic, 11. casus, in quibus non habet locum ista exceptio de duabus dietis, p̄supponendo, quòd hodie sint redactæ istę dietæ ad vnicā, per c. statutū. §. cū verò. de rescri. in 6. ¶ Primus casus est, qñ iudex pōt se appropinquare non exeūdo locū commissionis: quia tūc non attenditur, ꝙ à loco rei vsque ad solitū locum iudicis sit vna dieta, vt hic per Ab. Et de hoc dictū ē s̃. in prin. ¶ Secūdus casus est, qñ scribitur alicui delegato exprimendo locū moræ, adeo ꝙ colligitur, Papam non curasse de distantia loci. Et de hoc dictū ē s̃. añ p̄dictas regulas. ¶ Tertius & quartus casus ponuntur in tex. videlicèt vbi de communi consensu partiū, & vbi derogatur huic constitutioni. Circa scđm satis est dictum s̃. De primo, scilicet de consensu, dicūt hic Doc. ꝙ gl. hic, olim dixit verū, sed hodie, si impetrant̄ ab vna parte vltra dietā, non pn̄t literę approbari ab alia parte per c. statutum. in fi. eo. ti. in 6. de quo dixi ī c. olim. de except. Qualiter aūt partes consentiant ēt in actu impetrationis, & quis est stylus curię, dic, vt hic per Host. & Io. And. quib. nihil adderē: & eos simpliciter referūt But. Imo. & Dom. hic. Et dicit notanter Arch. in c. statutum. §. cum verò. in verbo, à fine, de rescrip. in 6. ꝙ actor remotissimus potest recōueniri à reo per suas literas ab ipso actore impetratas; quia cum ista constitutio sit introducta fauore rei, pōt ei renunciari. ¶ Considera benè super hoc dicto Arch. qđ alij non referunt ibi; nam si rescriptū trahit reū vltra dietā, non pōt ēt de eius consensu effici ualidū, vt dixi. Si aūt trahit infra dietā vel derogat cōstitutioni, cap. statutū. tunc pōt istud dictū importare, ꝙ actor illo ī loco pōt reconueniri: & sic erit dare casum, in quo ille, qui fingitur actor, prout est re⁹ in actu reconuētionis, trahit quem vltra dietam, vel cogit ibi respōdere. Et pro hoc facit ęqualitas, q̃ seruatur in mā reconuentionis, in qua actor recipit contra se, quod prius uoluit pro se. c. 2. de mu. peti. 3. q. 8. cuius in agendo. ¶ Quintus casus

31 est, qñ † quis conuenitur in loco, vbi sita est res, de qua litigatur, vt habetur per dom. Abb. in c. ex parte. B. de fo. cōpe. quia iura indistinctè dicunt, quē posse conueniri, vbi res est sita, l. fi. C. vbi in rē act. c. fi. de fo. cōpe. sicut ēt ratione contractus, c. dilecti. eo. ti. Et allegat Innocen. in illo c. dilecti. qui hoc confirmat in reo cōuento corā delegato. Ponit etiā Abb. in d. c. ex parte. si reus conuenitur extra locum, seu dięcesim, vbi res est sita, vtrū cōputatio dietarum possit fieri à loco rei sitæ? Et concludit, quòd non, nisi cōcurrat aliud, videlicet quod reus habet domiciliū, licèt non principalius in loco, vbi res est sita, quia istis duobus concurrentibus, illud videtur suum domiciliū principale, quo ad cām subiectā, per illū tex. Et ista dicta dom. Abb. valde cōmendat ibi Maria. & And. Sicu. & do. meus de Are. Ad istū casum adde, que dicent̄ post Imo. & Abb. j̃. c. proxi. ¶ Sextus casus est, qñ quis promisit soluere vbicūq; reperiretur, ſm Inn. in c. dilecti. de foro cōp. & ibi refert do. Abb. quia sicut iste potest ꝯueniri corā quocūq; ordinario, ita corā delegato Papę, cùm Papa sit ordinarius in quolibet loco. 9. q. 3. cūcta per mūdum. Et sic nulla iniuria fit ꝯuento, cum ꝯ̃hendo tacite

32 se obligauerit. ¶ Septimus casus est, qñ † delegatus nō ē deputatus speciaľr ad cām, sed ad totum vnum territorium, vel prouīciā: quia pōt trahere vltra vnā dietā, ſm Domi. in c. vt officium. §. fi. de hær. in 6. pp dictum Arc. ibi, qđ dicit se allegasse in facto, cū Papa cōmisisset Archiepō Florentino & alteri, vt inquirerent ꝯ̃ intrusos ī toto dominio Florentinorum, vt posset vltra vnā dietā, vel extra ciuitatē Florentinā trahere, ex quo erāt deputati ad totū territorium Florentinū. Et facit, quod dicetur j̃. in 11. casu. ¶ Octauus casus est, quādo inspecto tpe impetrationis non erat distantia duarū dietarū īter dięcesim rei, & locum impetrationis; q̃a licet ex pòst diuiditur vna diœcesis in duas, adeo, ꝙ fines restringuntur, tū ista restrictio & p̄sens status non attenditur in proposito p tex. in extraua. Io. 22. quæ incipit, sedes Apostolica. §. fi. de qua fit mentio per Io. And. & Dom. in c. statutum. §.

33 cum vero, de rescr. in 6. ¶ Nonus casus est, qñ † cā delegat̄ in curia, q̃a de stylo curię non hēt ibi locum hæc decre. Cōpost. Io. And. Bu. & Imo. hic, limitantes, nisi aliquis esset priuilegiatus, ꝙ nō posset trahi vltra duas dietas, non facta mētione de priuilegio, nā si Papa sciuisset istud priuilegium, verisimiliter voluisset ipsum seruare, aut saltē difficilius rescripsisset, quę ratio cessat, vbi dat rescriptū in curia ꝯ̃ non priuilegiatum. Et ita dicit Cōpost. se

34 obtinuisse. ¶ Decimus casus est † in executorib⁹ gratiarum, in q̃bus nō hēt locum iste tex. vt vr̄ velle Arc. ī d. c. statutum. §. cum vero. Et idē Bal. hic, p istum tex. ī verbo, ad iudicium, attēto, ꝙ corā talibus nō ē ꝓpe iudiciū in figura, licet aliqñ fit p cognitionē summariā. Sed Bu. & Imo. hic allegādo Rotā, intelligunt hoc esse verum, nisi in rescripto eēt claus. Vocatis vo-

a cādis a. Et idem vr̄ dicendū, si executores vellēt assumere viā iudicialem ꝓut pn̄t, iuxta no. in cle. j. de offi. deleg. & per Inno. in cap. fi. j̃. de præsump. q̃a istis casib. habet locum iste tex. etiam in excutoribus. Et ita dicit Bu. hic se ꝯsuluisse. Et idem sentit Bal. hic. ¶ Adde Rotā in isto ti. conclusione 30. ī nouis, quę incipit, Ex hoc apparet, & ī ti. isto deci. 16. in antiquis, q̃ incipit, No. ex hoc. vbi firmat istud, ꝙ executores dati cū clausula, Vocatis vocandis, nō trahunt partē vltra vnā dietam. Et vide Old. ꝯs. 295. Orta materia quæstionis. vbi ponit vtrūque dictū, videlicet ꝙ in executore mero non habet locū iste tex. secus in misto. ¶ An autem in istis habeat locū dispositio c. statutum. in prin. eo. ti. ī 6. vide Rotam eo. ti. decis. 31. in nouis, & eo. ti. decis. 25. in antiquis, & latissimè de resc. decis. 7. in antiquiori. ex cuius fine potest colligi in hoc pulchra distinctio, ſm Dom. in repe. c. postulasti s̃. eo. Et p p̄dicta refert hic do. Car. q. facti. in quo Papa cōmiserat archiepiscopo Rauennatensi, vt faceret poni in loco securo quendā nouitiū fratrum Prædicatorū vestitū ab eis Florentiæ, quem parentes repetebant tanquam vestitū inuitum, & cōmittebatur, vt requireretur de ei⁹ voluntate: ꝙ talis cōmissio valuit, non obstante locorū distantia: quia corā tali non trahebatur quis inuitus. Sed erat cōmissum nudum factum, sicut dicit de executoribus gratiarū, secundum eum dicentē ita fuisse obtentū. Et licet And. Sic. hic impugnet hoc dictum, quia ēt hoc casu ꝯcurrit rō istius tex. scilicet laborū & expensarum, tamen

a Vocandis. *Quid autem operatur ista clausula, Vocatis vocandis, vide in Spe. de alleg. & disputat. §. post hoc. versic. no. & ibi Bal. in addi. vers. de clausula. in medio, et in add. ad Spec. in ti. de rescrip. præsenta. ver. ille, cui. & in Margarit. versi. clausula. ver. 3. Et adde. Ro. in decis. 372. si in forma, in no. vbi vide omnino. et ī decis. 386. in antiq.*

tamen pōt rūderi, ꝙ ex quo non dicitur, Vocatis vocandis, sed solū hēt vocari ipse nouitius, & exquiri eius animus, non vr̄ agi de laboribus & expensis partiū eo mō, quo fit in exercitio actus discutiendi vocatis ambabus partibus. Et ad hoc facit sequens casus. ¶ Vndecimus & vltimus casus est in inquisitore dato per literas Apostolicas, qa pōt traheř vltra duas dietas, ita dixit hic Guil. Naso, & Aegi. quos sequitur Io. And. & Imo. per istum tex. in verbo, liti cedere. Et sic loquitur, vbi quis pōt cedere liti, qđ non potest fieri in casu prædicto. Et facit, ſm eos, ca. ad petitionē. de accu. Et intellige, vbi committiř inquisitio non ad instantiam partis, quia si ad instantiā partis, dr̄ delegatus, ca. statuimus. de offi. deleg. in 6. & in eo habet locum iste tex. ſm Io. de Ligna. hic. ¶ Ex verbis in isto 11. Doct. casu corroboratur illa vulgata doctrina, qua quotidie vtimur, videlicet.

VBI Verba Legis, vel statuti, non adaptantur ad casum occurrentem, tūc cessat dispositio legis, vel statuti. Quam doctrinā sæpe repetit And. Sic. maximè ī c. significante. ī. eo. Sed vltra ea, quæ ponit egregiè Alexā. post alios in l. 4. §. prætor. ff. de dam. infec. addatis Bar. ꝯs. 167. incip. Minister fratrum de pænitentia. dū ponit, ꝙ statutum loquens de pęna imponenda non habenti pacē ab offenso, non hēt locum, vbi non est offensus, à quo pax haberi possit. Et tractat, vtrùm blasphemās Deū sit talis. Et ipsum sequitur Floria de sancto Petro in l. 2. C. de re. cred. & Io. de Ana. ī c. 2. de maledic. addēs, quod no. Bar. in d. §. prætor. in versi. toties. vbi dicit, ꝙ si statuto cauet, ꝙ de quolibet ꝯtu soluatur tantum pro libra, nō hēt locū statutū, qñ fit ꝯtus super re inęstimabili. Ad idē īducit Ana. l. hos accusare. §. oībus. ff. de accus. & tex. in c. ex parte. de ꝯcess. pręb. & tex. in c. fi. in fi. & ibi Bu. de sta. mo. & tex. quē dicit optimū & meliorē de corpore iuris, in c. indēnitatibus. ad fi. §. sed ēt. de elec. in 6. & ibi Domi. & qđ no. Bu. in ca. fi. de obl. ad rati. & qđ no. Bal. in l. si furiosi. C. nup. vbi dicit per illum tex. ꝙ vbi statutū non loqtur, cessat eius dispositio. Tñ quo ad terminos de quibꝰ loquitur Bar. in d. ꝯs. scias, ꝙ Lud. Rom. in repe. l. j. C. de hær. inst. īpugnat latissime dicta verba Bar. vltra Ana. Pro prædicta doctrina adde Bar. in le. si certiùs, in fi. prīcipii, ff. de aqua plu. arc. vbi dicit, ꝙ statutū loquens đ vicinis non capientibus malefactorē, non procedit vbi nō sunt ad hoc habiles, ut quia infantes, furiosi, vel surdi. Similiter Lapus alleg. 82. incip. In cā mr̄imoniali. probat dictā doctrinā per duo similia. Primò, qa licet de substātiali b. electionis sit, ꝙ canonici procedentes ad electionē p formā scrutinij, debeāt assumere tres de collegio, q vota inquirant, c. quia pp. de ele. Si tñ non sunt, nisi duo non seruabitur illa solēnitas propter defectū numeri, vt ibi no. Sic ēt licet deficiens in probatione obiectorū in ꝑsona electi sit suspēsus triēnio à bñficijs eccl'iasticis, tñ si obijciens non habet beneficium, non est suspensus. Allegat no. in c. j. de elect. in 6. Ad qđ exemplum vide glo. Io. Mo. in loco allegando ī. versi. sed contra istam. Facit ēt gl. in c. cùm non deceat, de elect. in 6. & in c. si post quam. §. j. in uerbo, curia, de elect. in 6. Quas allegat Ioa. And. in regula, accessorium, in primis arg. ī Mercu. Hāc doctrinam tenet etiam Bar. in l. ita autem. ff. de admi. tu. replicans illud, quod dixi in d. §. prætor. de statuto exigēte tantum pro libra. Et sequitur Pau. de Cast. in l. benignius. ff. de leg. & sequitur Moder. in lib. Malefic. fo. 197. Et dicit Ang. in d. §. prætor. ver. toties, quòd si statutū disponit, ꝙ vtrum sit remansura cicatrix, stetur iudicio medicorum. Si notorium est, quod cicatrix est remansura, non oportebit adhibere medicos. Ad quod vide Alex. in l. j. versi. & ex his infertur, C. vt quæ des. aduoc. Simil'r dicit Imo. in d. ver. toties, ꝙ si statutum disponit, quod reus teneatur respondere positionibus, non tenebitur rn̄dere positionibus impertinentibus, quia non ꝯueniunt verba statuti, quę intelligunř de positionibus validis. Similiter dicit Lud. Rom. ꝯs. 201. ꝙ verba statuti inducētis p̄scriptionē ꝯ non petentem rem sibi debitam, non habent locū in non petente rem suam: quia ista proprie differunt, vt per gl. Insti. de act. circa princip. & Bald. in l. cum necessitate. C. de fideicō. Facit dictū Ioā. And. in c. j. de homi. in 6. de interficiente Iudęum, vt non cōprehēdatur sub dispositione illius literę, quæ loquitur de occidente Christianū, & quod ipse no. in cap. quanquam, in verbo, receperūt, de vsur. in 6. cū plurib. alijs, q̄ dixi in c. in presentia, de proba. Similiter per dictā doctrinam pulchre in tulit Alex. cons. mihi 17. inci. Requisitus in cā. ꝙ stante statuto, vt nullus tertius opponat se executoni sētentiæ, sed sit saluū ei ius suū, tñ audietur tertius, cuius ius posset pati præiudiciū irreparabile facta executione, quia non conueniūt in eo verba statuti, ex quo ius suū non pōt esse saluū; ꝯsequēter nec conuenit ipsum statutum, per l. ita aūt, in prin. & c. ad nostrā. lo 3. de iust. & iu. & in d. l. indēnitatibus. Simil'r dixit Old. ꝯs. 265. Quæstio est, si appelleř, ꝙ dispositio c. j. de elec. ī 6. non habet locū si appellatur ī casu reuersionis ad primū bñficiū, de qua in c. si beneficia. de præb. in 6. quia ca. j. loquitur, quando datur obiectus. Et in casu illo non fit obiectus, pp verbū Liberè, ibi positū. Ergo non conuenit dispositio d. ca. j.

AMPLIA ista multū notanter ētsi verba constitutionis conuenirent per oīa casui occurrenti, sed eius pœna non cōueniret, vt est gl. sing. & trita in l. mancipia. in verbo, vocādū. C. de ser. fug. quæ dicit, ꝙ non hēt locum illa lex, si quis solita, vel aduocat seruū alienū, & conatus caret effectu, quia ex quo tex. ibi dicit, Restituat, nō pōt verificari illa pęna nisi actus perficiatur, & sic non ꝯcurrente pæna cessat dispositio. De qua gl. facit festum Lud. Ro. in suis sing. in verbo, delictū. alias est numero 505. inferens, ꝙ statutū, vel l. puniens vnū delictū, & ꝑsupponēs aliud, nō īcludit illud, in quo nō verificař delictū præsuppositum pp dictam gl. ex qua ipse decidit, ꝙ stante statuto, ꝙ turbans aliquē in possessione puniař pœna centū, & ablata restituat si quis turbat, & nihil abstulit, non incurrit pœnā statuti in centū, qa verificari nō pōt per oīa, videlicet quo ad illud caput restitutionis. Similiter dicit se determinasse, ꝙ si statuto epī puniātur executores non exequentes testā. imponendo pænā excōicationis, & ꝙ restituant episcopo res, q̄ sunt penes eos, ꝙ si aliquis executor nihil habuit in manibus de bonis testatoris, non pōt excōicari ex negligentia exequendi, quia non verificatur in eo id, quod statutum pręsupponit. Et ita dicit se consuluisse. Et primum dictum de ablatorū restitutione. quę debet concurrere in actu, firmant etiā Iac. But. & Raph. Fulgos. d. l. mancipia. quod est valde singulare, secundum Paul. de. Cast. ibi, & Maria. cōsi. mihi 25. incip. visa, & intellecta. Et dicit Firm. in reperto. ī verbo, statuta, de malef. ꝙ ita ꝯsuluit, & multi subscripserūt & fuit obtentum, licet Bal. aliter dicat in d. l. mancipia. ꝯ quem ipse allegat gl. in cle. in plerisque, in verbo, monasterij de elec. quæ dicit, ꝙ illa cle. non habet locū ī clericis secularibus, ex quo in eis non cadit pęna, de qua ibi respiciens monasterium. Et caue, quia ibi probatur fortiùs vltra eum, quòd hęc habeant locū, etiāsi lex loquēs de illis, in quibus cadit pęna, utař dictione, Præsertim, nihilominus non includit, nisi illos, & sic dictio Præsertim stabit pro Tantum: quia tex. in d. cle. in plerisque, dicit, & præsertim religiosos, quasi includēs etiam alios: & tamen non includit, ut per glo. ibi: quod diligenter no. Sic ēt aliàs dictio Pręsertim, stat sæpè pro Tantùm vt per gloss. in c. per tuas. de simo. cum concord. de quibus in repertor. in uerbo, Præsertim. Et prædicta benè nota, quia sępe inseruient.

SED Contra istam ampliationem fortiter & nouissime induco glos. Io. Mo. in extrauag. Ioan. 22. quæ incipit, Iniunctæ. in verbo, suspensi. vbi dicit, ꝙ licet pæna illius extrauag. quæ suspendit cōtrafacientes bñficiis, nō habeat locū ī regularibus, cū nō habeāt beneficia distīcta, sed solùm necessaria vitæ, tamē illa extra uag. militabit in eis, & loco illius pęnæ subrogabiř alia, videlicet arctitudo victus, donec gratiā Apostolicæ sedis ꝓmeruerint. Et mouetur ex eo, qđ dicit se uidisse fieri per Papam erga quendam regularē, q cū obiecisset defectum scientiæ contra electū, & defecisset, nec potuisset puniri pæna c. j. de elec. in 6. Papa decreuit, cū nō posset sibi denegari

victus,

victus, vt eſſet in eccl'a ſua vltimus ĩ choro, & capitulo, & refectorio, nũquã ad dignitatẽ in eccleſia ſua promouendus. Mouetur ẽt gl. quia aliàs mutatur pęna, cùm ordinata per l. locum habere non põt, l. ſi, quis id, qđ. §. in ſeruos. ff. de iuriſ. omn. iud. c. ſi res. 14. q. 6. l. fi. ff. de in ius uo. Et ſic habemᵒ alibi gl. nõ tritã ꝯ apoſtillationẽ s̃. poſitã. Et ſic pro Bal. in d. l. mãcipia. Cogita pro concordia. ¶Et conſidera, an fortaſſis poſſent hæc adaptari per diſtĩctionẽ duorũ caſuum. Aliqñ enim pęna declarat mentẽ conſtitutionis, ita ꝙ ex ipſa apparet, ꝙ voluit cõprehẽdere certũ caſum qualificatũ: & tũc, ſi non habet locum pęna, non hẽt locũ cõſtitutio: quia ceſſat qualitas ei adiecta. Sic loquitur tex. & gl. in d. l. mancipia. & exẽplũ Lu. in d. ſing. vbi pœna pręſupponit certã qualitatẽ in delicto, videlicet delictum cũ perceptione rerũ. Et ꝙ defectus qualitatis adiectę vitiet diſpoſitionẽ, facit c. l3 cauſam. de prob. cũ cõcor. quas dixi ĩ ca. 2. s̃. eo. Aliqñ pœna non venit, vt qualificet diſpoſitionẽ: & diſpoſitio põt operari ſine pęna, & tunc diſpoſitio habet locũ. Hinc eſt, ꝙ imò d. cle. in pleriſque, habet locũ ẽt in non religioſis, ꝑꝑ dictionẽ, Præſertim, de qua ibi, vt firmat ibi Inn. poſt Guil. ver. quæro, an cle. & ibi Car. in 14. q. & erit electio nulla, ex quo iſta nullitas cadit in eis, licèt non incurrãt alias pęnas, de quib. ibi. Nec dicit glo. in d. cle. ꝙ ille tex. non habeat locum in non religioſis, ſed ꝙ ipſa pęna nõ habet locum in eis: non enim p̄ſupponit ibi illa pęna aliquam qualitatẽ in contraueniente illi cõſtitutioni. Et ꝓ iſto ſecundo caſu facit tex. in c. j. de ſepul. in 6. iuncta gl. in verbo, apud quos. & gl. pe. quæ probant, ꝙ ſufficit, legẽ poſſe operari nullitatẽ actus, licèt non poſſit propriè operari pęnã in ea poſitã: nã qñ quis eligit cum iuramento ſepulturã in illa eccleſia, cui iura debentur, tenetur ad reſtituenda funeralia eccleſiæ, in qua aliàs habet ſepulturã. Sed ſi iuraſſet pro ipſa eccleſia, in qua aliàs habet ſepulturã, tunc illa pęna non põt habere locũ. Tñ habet locũ illa conſtitutio irritans promiſſionẽ, qua fiebat immutabilis ſepultura, aliàs mutabilis. Et illas gl. ſequitur ſimpliciter ibi Dom. poſt alios in §. j. dicens, ꝙ tũc punietur pęna arbitraria. Et de illis meminit ẽt Dom. ĩ c. ad audientiã. j̃. eo. ¶Et in iſto ſecundo caſu loquitur glo. in d. extrauag. iniunctæ. quia adiectio pęnę non præſupponit qualitatẽ in delicto, de quo ibi. Sed in quantũ glo. d. cle. probat, ꝙ vbi non põt proportionari pęna expreſſa, ſurrogatur alia poſſibilis, & apta cadere in delinquentẽ. Cõſiderabis, ꝙ iſta eſt notabilis limitatio ad prædicta. Sed ĩtelligerẽ eſſe verũ, qñ delictũ nõ remaneret aliquo mõ impunitũ, ſi non fieret iſta ſurrogatio, vel æquipollentia reſpectu pęnę, prout eſſet in caſibus illius glo. Sed vbi poteſt incurri alia pęna, licèt non totaliter incurrat expreſſa, nec ſurrogata, tunc fortè non eſt locus alteri pœnæ, per id, quòd ſubdit Imo. in d. cle. in pleriſque. dicens, ꝙ in pęna non fit extenſio illius cle. Nec dicas, ꝙ delictũ erit impunitum: quia ex quo electio erit nulla, vt ibi deciditur, non caret actus pęna, per c. ſi religioſus. de ele. in 6. vbi irritatio electionis eſt pęna. Dixi in c. 2. de cõſti. Et quòd iudex poſſit ſurrogare vnam pęnã loco alterius non cadentis in delinquentem, vide dom. Ab. in ca. 2. ad fi. de delic. puer. quem ſequitur ibi Io. de Ana. & tetigi in c. niſi ſpecialis. in ver. quinta declaratio. de offi. leg. & ꝑ Bal. in l. quid ergo. §. pęna. ff. de his, qui no. infam. & ꝑ omnes in l. ſi quis id, quod. §. de iuriſ. om. iudi. & in d. l. fi. C. de in ius voc. Et iſta oĩa benè guſta, quia facient honorem, tanquam nouiſſima & inaudita.

VLTIMO Dubitatur, vtrũ ꝑ iſtũ tex. ſit hodie correcta diſpoſitio c. neminẽ. 3. q. 6. adeò ꝙ poſſit hodie re-
35 us trahi extra prouinciam, † dummodo non vltra duas dietas, & hodie vltra vnã, iuxta c. ſtatutum. eodẽ ti. in 6. Hoſt. tenet hic, ꝙ non, per id, quod ipſe no. in Summa, đ reſcript. §. quæ poſſunt. verſic. centeſimo. vbi primò dicit, quòd ſi trahitur extra duas dietas, ſed infrà ꝓuinciã, habet locũ iſte tex. & non priuilegium antiquũ illius ca. neminem. vbi conceditur poſſe trahi infra prouinciam. Sed ſi trahitur vltra prouinciã, ſed citra duas dietas, nõ valet reſcriptũ, niſi fiat fides, quod Papa certus de facto ita reſcripſit. Qđ in dubio non præſumitur, cum præſumatur ignorare limites prouinciarũ, ſcđm eũ. Hãc opi. ſequitur Imo. hic, dicens, ꝙ ex quo erat prohibitũ, ne qs traheretur extra prouinciã, & ſuperuenit alia ꝓhibitio, ne quis trahatur vltra duas dietas, & hodie vltra vnã, vr̃ ꝙ vtraque prohibitio dẽt habere ſuũ effectũ, per id, ꝙ habetur de priui. paſtoralis. Rñdet ad c. fi. de iudi. ꝙ ibi apparebat de ſcĩa certa Papæ ex tenore literarũ, vel ibi nõ fuit exceptum: aliàs eſſet ſecus, ſi excipiatur, & non appareat de certa ſcĩa Papę. Idem tenet Imo. in c. ſtatutum. §. cũ aũt, de reſcr. in 6. quia ius antiquũ debet remanere incorrectũ in eo caſu, in quo ius nouũ nihil diſponit, arg. c. cũ expediat. de electio. in 6. Vñ cũ iura antiqua prohibentia de tractu extra prouinciã non ſint correcta, per iſtum tex. nec ꝑ d. §. cùm verò. ibi ſolùm addit̃ de dieta. meritò vr̃, ꝙ vnum ius ſuppleat̃ ꝑ aliud. Et dicit hic Imo. ꝙ Bu. hic vr̃ reſidere cũ hac opi. Sed certè in lib. meo reſidet in opi. ꝯ̃ria. ¶Et hanc op. Hoſt. vr̃ tenere Arch. ſi benè legatur, in d. c. neminẽ. vbi. relato dicto Hoſt. in d. verſ. centeſimo, rñdet ad tex. in c. olim. de iniur. vbi qõ Tuſciæ cõmittitur primò Mutinenſi, ſcđo Bononienſi epiſcopo: & tñ ſunt diuerſarũ prouinciarũ. Ad idem c. fi. de iud. pręalleg. Nã ad iſta iura rñdet, prout proximè rñſum eſt poſt Imo. ad dictũ c. fi. ¶Poſtea ſubdit Arch. declarãdo verba Bar. Brix. de quibus ibi in fi. gl. qđ benè ſtatur huic ꝯſtitutioni, quo ad hoc, vt non poſſit fieri citatio ẽt intra ꝓuinciã vltra duas dietas: qđ olim fieri poterat, ꝑ d. c. neminẽ. dũ tñ nõ fiat extra ꝓuinciã; qa citatio, quæ fit extra ꝓuinciam a, & intra duas dietas, non eſt legitima, vt probatur ibi, & ĩ c. cum olim. de dolo & contu. vbi de hoc, ſecũdum ipſum. Et cũ hoc tranſit ibi Domin. in fi. Et ſic vr̃ Arch. tenere hanc partem. ¶Nec obſt. quod dicit ſtandũ hodie d. c. ſtatutũ. quia pùto, quòd intelligat reſpectu harũ dietarum, quæ hodie redactæ ſunt ibi ad vnã. Tamen do. Abb. in d. c. fi. aliter intelligit iſta verba Arc. Et ſic ẽt videtur fuiſſe mẽs Arc. pro opi. Cõpoſt. de qua paulò pòſt, vt ex uerbis Arch. in c. ſtatutũ. §. cùm verò. de reſcr. in 6. Et iſtam partem pro opi. Hoſt. tenet etiam Spe. de cita. §. j. ver. item quod fit extra prouinciã. & Cal. ĩ ca. fi. de iud. licet dicat, de cònſuetudine hoc non ſeruari: & idem tenet gl. Guil. de Mon. Laud. extraua. execrabilis. in ver. regnorũ. ſed dicit, quòd curia Romana ſeruat cõtrariũ, allegando Bartholom. Brix. in d. capit. neminem.

a Extra prouinciã. *Ad hãc materiã adde ea, quæ habẽtur ꝑ Angel. in q. Bononienſis ciuitatis. & per Alex. in l. j. §. j. ff. de req. re. et per Bal. in l. teſtamenta. de teſta.*

¶Contrariã partem, videlicet, quòd hodie non attẽdat̃ tractus extra prouinciã, ſed ſolùm vltra dietam, tenent Compoſt. Io. An. Bu. & Dom. hic. Et dicit hic Ioan. An. quod hoc procedit ẽt in pupillo & vidua, & alias priuilegiato à iure, quòd extra prouinciã non trahatur, iuxta tex. in c. non liceat. §. reuerentiã. 3. q. 6. Illud enim priuilegiũ eſt etiam alijs cõe, vt ea. q. per totum, ſecũdum eũ. Tamen in d. §. reuerentiam. non videtur dici aliquid de dictis perſonis. Et iſtam partem videtur tenere Io. An. in d. c. fi. de iud. in prin. allegando Gof. in quæſtionibus, q. 25. & tex. in c. olim. de iniur. Idem Bu. in d. c. fi. in j. notabili: & ibi Car. dicens, ꝙ d. c. neminem. nõ prohibet cãm delegari extra prouinciam, licet faciat in argumentum. Et ſubdit, quod Bar. Brix. tenuit iſtam partem in d. c. neminem. in add. Idem tenet do. Ab. in d. c. fina. in primo notabili, dicens poſt Bu. quòd d. c. neminem. loquitur in inferioribus, quia non pñt trahere extra prouinciam: ſecus in Papa, cuius reſpectu totus mũdus eſt vna prouincia 9. q. 3. cũcta per mundũ. Tñ etiam inferior non põt cõmittere cauſam vltra duas dietas, ſecundum Abb. ꝑ notata in ca. ſanè. de fo. compe. Et ſic iſta pars remanebit limitata in inferioribus, vt non poſſint delegare extra prouinciã, licet intra duas dietas: & facit c. litigãtes. de offi. ord. in 6. Facit etiã pro iſta parte. qđ no. do. Abb. in c. nouit. ĩ 3. notabili, de offi. leg. vbi dicit, quòd legatus habẽs ſub ſe plures ꝓuincias, nõ põt coram ſe trahere hominẽ unius ꝓuincię in alia prouincia. Allegat d. c. nemi-

neminem. Et sic vr̃, ꝙ ēt per rescriptum nō possit. ¶Nec
mirum: quia legatus non tollit ius cōe, vt per glo. c. fi. de
hære. in 6. de qua dixi satis in ca. 1. s̃. eo. Hanc partem te-
net ēt Io. de Fan. in d. c. neminem. per tex. in c. statutum.
§. cum verò. de rescr. in 6. ibi, liberè impetrare valeat. Nō
enim esset impetratio libera, si non posset impetrare ci-
tra vnam dietam, qñ impetratio esset extra prouinciam.
Et ista fuit ratio Zenzelini idem tenentis in d. §. cum au-
tem. Et idē tenet ibi Dom. quia iura antiqua, si benè in-
spiciantur, loquūtur de iudice ordinario, vꝫ vt quis nō
trahatur extra suam prouinciam, cum ibi non sit suus iu
dex: sed potius intra prouinciam, cùm actor debeat seq
forum rei. Non aūt prohibent, quin trahatur, si detur de-
legatus extra prouinciam. Et istam partem sequitur etiā
Pe. de Anch. in d. c. statutum. §. cum autē. & sequitur An.
Sicu. in d. c. fi. de iud. qui in isto passu vult fortius, ꝙ ēt in-
ferior à Papa possit committere causam extra prouinciā
citra vnam dietam. Et ad hoc probandum vtitur rōnib.
quæ non concludunt hoc, sed probant cōem opi. respū
Papæ. Et ideo non puto tenēdam suam opi. per prędicta,
maximè per dictum Abb. in d. c. nouit. quod ipse non al-
legat. Etiam cum prædictis trāseo, quicquid aliàs scripse
rim in d. c. fi. Ex quibus cum laude Dei est finis huic scho
lasticæ repetitioni in isto solenni principio huius decret.

SVMMARIVM.

1 *Literæ ad lites non valent sine speciali domini mandato, nisi impe-*
trentur per coniunctam personam. (Est aūt notandum per cōmen-
tum totū huius. §. an impetratio facta sine spāli mandato valeat.)
2 *Idque, etiamsi procurator habeat plenum mandatum ad agendum,*
& nu. 3.
4 *Item, etiamsi in mandato essent enumerati aliqui casus requirentes*
speciale mandatum cum clausula generali.
5 *Ratificatio non cadit in processu habita à iudice incompetente.*
6 *Item hic non habet locum cautio de rato.*
7 *Rescriptum vbi apparet simpliciter impetratum, nec cōstare potest,*
an principalis impetrauerit per se, an per procuratorem, tunc
dicens ipsum impetratum per non habentem potestatem, debet
hoc probare.
8 *Ratificatio regulariter validat gesta per procuratorem carentem*
mandato, etiam in requirentibus speciale mandatum.
9 *Impetrato rescripto nomine alterius absque eius mandato, non so-*
lùm non valet rescriptum, sed etiam impetrans tenetur ad expen
sas aduersario, & etiam de falso.
10 *Impetrans literas ad beneficia pro alio, non habet necesse habere*
mandatum speciale.
11 *Et licèt non requiratur speciale mandatum ad impetrandum benefi*
cia, requiritur tamen in acceptando.
12 *Verba, Non valeat, an inducant nullitatem ipso iure.*
13 *Procurator impetrans rescriptum, per quod petit cōmitti causam*
alicui auditori, non indiget speciali mandato.
14 *Impetranti literas bona fide, non animo faciendi mercimonium,*
non est opus mandato speciali.
15 *Princeps si concedit alicui mandatum pro alio ex certa scientia, nō*
habenti speciale mandatum, valet rescriptum.
16 *Persona coniuncta potest impetrare rescriptum absque mandato,*
dummodò coniunctus, pro quo fit impetratio, habeat ratam impe
trationem, vt post nume. 16. versi. hanc fallentiam. Item limita-
bis prædicta, nisi coniūcta persona peteret, tanquam procurator,
quia allegando mandatum facit se alienum à legis prouidentia,
vt post nume. 16. versi. limita secundò.
17 *Persona coniuncta coniunctione spirituali, non potest impetrare*
rescriptum sine speciali mandato:
18 *Spurius non dicitur esse coniuncta persona, ita vt possit impetrare*
rescriptum sine speciali mandato.
19 *Fallit, si vult impetrare pro illis, quibus succedere potest.*
20 *Filius naturalis an possit agere, vel impetrare rescriptum pro pa-*
tre naturali.
21 *Coniuncta persona vt possit agere, vel impetrare rescriptum pro*
persona coniuncta, debet esse coniunctus tali gradu, ꝙ secundum
consuetudinem patriæ appelletur coniunctus.
22 *Coniuncti qui dicantur vltra quartum gradum, est arbitrarium,*
sed vsque ad quartum gradum admittuntur indistinctè. Qui ve-
niant generaliter appellatione coniunctorum, vel suorum. post
nume. 22. vers. generaliter.
23 *Exceptio excommunicationis an potest opponi cōtra impetrantem*
per tertium, etiamsi pro ipso esset lata excommunicatio.
24 *Et quid in iudicio, an scilicet exceptio excōmunicationis possit op-*
poni per tertium contra excommunicatum agere volentem.

§.
1 SVnt & alij. ¶Non † valent lr̃æ ad
lites impetratæ sine spe-
ciali dñi mandato, nisi impetrentur per cō-
iunctā personam. Et istud summariū pona-
mus pro vna rl̃a istius tex. ad cuius intelligē
tiā concludendo ordinatissimè oīa, quæ scribuntur per
Doc. & hic, & alibi, erunt primò notandæ ad rl̃am septē
ampliationes, deinde octo fallentiæ, quarum vltima li-
mitabitur sex modis. Et erunt oīa adaptata stylo nouo,
longè clarius, q̃ per alios. Et attento, ꝙ aliquæ ampliatio
nes & aliquæ fallentiæ non sustinentur: ideo pōt dici, ꝙ
quantum ad effectum, conuertuntur tunc ampliationes
2 in fallentias, & econtrà. ¶Amplia primò, ētsi † procura-
tor habeat plenum mandatum ad agendum & defendē-
dum ꝯ aliquem in certa causa: qa non poterit illa impe-
trare, si appareat legitimus ꝯdictor, ſm Compcst. hic di-
centem, se ita obtinuisse. Et sequitur Spe. de rescri. §. rō-
ne aūt impetrantis. vers. sed nunqd procurator. & Ioan.
And. Bu. Imo. & Dom. hic. Secus dicunt oēs isti, si cā exi-
stente in curia, procurator habens mādatum ad dictam
causam vellet impetrare super pertinentib. ad litē cęptā.
De quo ēt ĩ. in 2. fal. Et cum istis transit hic And. Sic. De
quo in posterū fiet mentio, quoties aliqd boni ponit, &
nō aliàs, sicut hactenus factū fuit. ¶Cōsidera vltra istos,
3 ꝙ † licèt dictum sit verum in se, tñ dum ponūt illud ver
bū, Plenum, dubito de hoc dicto: qa tm̃ est hr̃e mandatū
* plenū, quātum hr̃e mandatū cum libera. Bar. & oēs * in
l. si procurator. C. de procu. Bar. & Ang. in l. procurator,
cui libera. ff. eo. Bar. in l. creditor. §. Lucius. ff. man. & in l.
inter bonorū. ff. de admi. tu. Et tm̃ est habere liberā quan
tum habere speciale mandatum, ca. qui ad agendum. de
procura. in 6. Pulchrè Bald. in l. illud. §. j. ad fi. ff. de mino.
Alex. in d. l. si procurator. Ergo habens
2 plenum mādatum a, dēt posse impetra
re: quia potest requiri ēt spāle manda-
tum. Præterea qđ habens generale mā
datum & liberā administrationē possit
impetrare rescriptū, est gl. ĩ c. ex parte. ĩ
verbo, mandato: ad fi. ĩ. eo. quam ibi ap
probat Imo, Abb. & Dom. Ideo Spe. in
d. ver. sed nunquid. referēs Cōpost. hic,
non sine cā omisit illud verbū, Plenū.
Et intellige, ꝙ ista libera potestas con-
cernat cām, non aūt instantiam, ꝑ tex.
in d. c. q ad agēdū. in verbo, causę. Qūo
autē cognoscatur, qñ libera concernet
cām & instantiā, vide Bar. in l. qui Ro-
mæ. §. Callimachus. ff. de verb. oblig. &
Matt. de Matthe. no. 28. inci. no. ꝙ licèt
procurator. Et intellige istam amplia-
tionem, dūmodò talis procurator im-
petret in personam dñi: secus, si in pro-
priam personam, vt dicetur in 2. fallen
4 tia. ¶Amplia secundò, etiamsi † in mā-
dato essent enumerati aliq casus requi
rentes speciale mandatum cum cl̃a ge
nerali: qa non comprehenditur facul-
tas impetrandi, ſm But. hic: qa vbi exi-
gitur notabilis specificatio, vel ꝑꝑ ex-
cludendam fraudem, vel ꝑꝑ magnitu-
dinem & pondus materiæ, prędicta cl̃a
non sufficit, nec habet locum d. ca. qui
ad agendum. in 2. responso. Alle. gl. in
c. procurator. in verbo, mādato. de ele.
in 6. & in c. fi. in verbo, speciale. de pro-
cura. eodē lib. Et cum hoc dicto transit
hic Abb. & And. Sic. Et sequitur expres
sè Imo. hic, addens glos. in verbo, non

a Habens plenū mandatū. *Adde tu, an habens plenum mandatū, vel cum libera possit donare? Vide do. Abb. in c. petitio. de procu. ĩ ver. in gl. j. Adde, procurator cōstitutus sub hac forma, vt faciat omnia ea, quę ipse constituēs in propria persona potuisset facere, an videatur habere potestatem explicandi exigendi specialia mandata? De quo vide Bar. in l. si procurator. C. de procu. in uer. idem fortè. & do. Abb. in c. fi. de dila. in fi. Adde ad ista: pone, ꝙ procurator esset cōstitutus ad certa negocia, & postea subijcitur clausula, Promittēs ipse cōstituens habere ratum, quicquid procurator suis fecerit, an videatur ex hoc*

hoc concessa libera? Vide Bar. & alios in l.j. ff. de offi. procu. Cæsa. & Bar. in l. procurator, cui libera. ff. de procu.

expressos.& in d.c. qui ad agendū. Et dicit hoc esse mēti tenendū. Et idē tenet Bu.in ca.ex parte.§. eo. in ver. nunquid aūt.¶Contrariū tenet.hic Domi. ꝙ dictæ gl.benè volunt, ꝙ grauiora & ponderosiora expressis, requirentia speciale mandatū, non includant in illa clā, vt probat tex.in cle.non pōt. de procu. & fuit dictum §.eo.sedes.Sed negat Domini. ꝙ iste actus impetrationis sit de tam grauibus, ꝙ non includatur in tali clā: nam si procurator tali modo datus pōt tractare cām requirentem spāle mandatum, fortiùs debet posse impetrare rescriptum in tali cā, cum plus sit totam cām tractare,q̄ simplr rescriptum illius causæ impetrare.Si ergo pōt qđ est plus, dēt posse qđ est minus: regula, q pōt. lib.6.Credit tn̄ Dom.dictum But.pcedere,qn̄ vellet impetrare rescriptū sup cā, quæ requireret spāle mandatū, & non includeretur in rīa contenta in mandato,& tunc procedent gl.per ipsum allegatæ.Istam ampliationē impugnat ēt Abb.in d.c.ex parte.in fi.§.eo. negans ēt id,qđ negat Dom. qa hic solum requiritur speciale mandatū. Et vbi est prædicta clā, ibi est spāle mandatum,d.ca.q ad agendum. Pro hoc ēt adducit, quia coniuncta persona minorem potestatem hēt,q̄ procuratores prædicti. Hinc est, ꝙ pro coniuncta persona non pōt requiri ēt speciale mandatum,l.illud.& l.patri.ff. de mino.Et tn̄ coniuncta persona pōt impetrare sine mādato, vt hic. Ergo fortiùs ille habens spāle mandatum. Item hic agitur de modico præiudicio, & sic sumus extra casum dictæ cle. non pōt. Imò vr̄ mirandum, ꝙ procurator generalis non admittatur,cum latiorem habeat potestatem,q̄ coniuncta psona, vt patet ex notatis in l.vero procuratori.ff.de solu.secūdum eum.Et hanc partem tenet ēt Imo. in d.c.ex parte.quia si verum est, ꝙ hoc casu sufficit mandatum generale cum libera, vt ibi per gl. quam, secundum eum, approbant Doc. eadem rōne sufficere dēt, qn̄ datur mandatum specificatis aliquib. requirentibus spāle mandatū cum clā generali.Et hanc partem sequit̄ in effectu And. Sicu.in d.c.ex parte.sed eam restringit,dummodò procurator impetret procuratorio nomine:secus,si nō expresso procuratorio nomine. Mouetur ad hanc dr̄iam: quia primo casu non pōt cadere fraus & mercimonium,de qbus in tex.ex quo impetrat procuratorio nomine domini.Sed qn̄ impetrat in personā dn̄i,p̄t cadere postea mercimonium,& fraus,de quibus in tex. Et ideo tunc nō sufficit generale cum libera, neq; expressio aliquorum casuum spālium cum clā generali: qa in talibus mandatis non venit potestas delinquendi,l.3.§.si procurator. cum similibus.ff.qđ quisq; iu.dixi plene in c.2.vt li.non contesta. ¶Considera primò ea, quæ dicentur in secunda fallentia: postea cogita ꝙ istud dictum vr̄ de indubitabili: nec aliter senserunt prædicti Doc.Si enim impetrat non procuratorio nomine, ibi vires mandati nullum habent effectum: quia impetrat,vt penitus extraneus.Ergo indubitatum est,ꝙ mandatum, qualecūq; sit, nihil operatur, ētsi esset spāliter ad impetrandum: qa si pōt agere, vt pcurator, & agit vt non procurator,qđ potuit,noluit,&c. c.cum super.de of.dele. Et faciens actum simpliciter, nō intelligitur agere procuratorio nomine, vt plenè p Bar. & alios in l.j.§.nunciatio.ff.de ope.no.nun.& Lud.Ro.in l.post dotem.ff.sol.ma.cum concor. ¶Neq; cadit hic illa consideratio, ꝙ in mandato, quamuis pleno, non venit potestas delinquendi:qa sicut per mandatum spāliter datum ad impetrandum, purgatur omnis fraus considerata in isto tex.ita etiam, qn̄ mandatum hēt tales clās, ꝙ æquipolleat mandato specialiter dato ad impetrādum. Et ideo cùm per rationes Ab.& Domi.de quib.§. cognoscatur mens constituentis procuratorem per d.clausulā, adeò ꝙ perinde est, ac si spāliter committeret facultatē impetrandi, profectò non sumus in ratione, p quam iste tex.prohibuit hmōi mercimonia: & sic euacuantur multæ ambages,quas extollit And.Sicu.vbi §.¶Amplia tertiò,etiāsi ille, cuius noīe iste impetrauit, vellet ratificare * impetrationem: qa nō pōt, secūdū gl.& cōiter oēs * hic, & Inn.§.eo.ex parte.& sequitur Imo. in c. cùm consuetudinis.§. ti. proxi. Assignat quinq; rōnes spāles. Prima, in detestationem falsitatis cōmissæ corā principe, s̄m Bal. in l.falsus. C.de fur.ver. secundò præmitte. Ex quo colligitur solennis limitatio ad iura, quæ dicunt, ꝙ gesta per falsum procuratorem possunt rata haberi,vt non procedant in gestis à falso procuratore corā principe a. Allegat etiam pro hoc Bal. in l.fi.de his, qui à non domino manumit. in ver. conscientiam principis fefellit. Et istud dictum Bal. sequitur hic And.Sic.p c.cùm dilecta.in verbo,preter conscientiam nrām.§.eo.& per tex.quem pro hoc dicto multum extollit in l. si quis obrepserit.ff.de fal. vbi si quis obrepserit præsidi,factum a præside est nullum.Si ergo actus est nullus, non cadit ibi ratificatio.l. obseruare, §.fi.de of.procons.facit ēt,secundum eum,l. sed & si milites.§.ignominiæ causa.ff. de excu. tu. vbi infames excluduntur à palatio,& vrbe,in qua princeps habitat.Quinimo reprehendit Bal.dum dicit,hoc esse spāle in mentiente principi: nam per d.l.si quis obrepserit. vr̄ idem in mētiente inferiori.Respondet ad l.licet.ff.de iud.& l.3. §.falsus. ff. de rem ratam ha. ꝙ si ibi procurator non obrepsit dolosè iudici, asserendo se falsum procuratorem, meritò possunt ratificari gesta per eum: secus, si dolosè obrepsisset iudici: quia tunc actus nullo mō ratificari potuisset,per d.l.si quis obrepserit.secundum eum. Et ex his limitat ēt istam gl.& cōem opi.vt non habeat locū in falso procuratore impetrante à principe qui dolosè nō asseruit se esse procuratorem,sed bona fide,putās se procuratorem ex aliqua iusta credulitate, impetrauit ad bonū finē, non grā venalitatis: nam ista impetratio poterit ratificari,si in ea cessat dicta rō Bal.s. dolosi mendacij corā principe adhibiti, s̄m eū. Pro quo in ista dr̄ia, an dixerit se esse procuratorem, cū non esset, an verò nihil dixerit, facit,quod scribit Bar.in l.vniuersis.C.de preci. impe.offer.Sed tn̄ illa dicta nō placent,per ea, quæ scribit Bal.in l.j.C.eo.ti.dum melius declarat d.l. vniuersis. vt ēt dicet §.in 6.fal.¶Sed aduerte: qa dictum Bal.in d.l.falsus.cōiter non tenetur,& eo impugnato prædicta ēt non procederent.Refert enim do. Car. hic, se dixisse in quodā examine,ꝙ dictum Bal.est ꝯ tex.in d. §.falsus. & in d.l.licet. quæ iura generaliter dicunt, iudicium cum falso procuratore validū esse, secuta ratihabitione. Et ideo assignat hic Car. secundam rōnem istius ampliationis, dicens:ꝙ rō, quare hic non pōt actus reconualescere per ratihabitionem,fuit:qa actus est reprobatus à lege, vt hic,& in c. fi.de postula.Item talis impetratio non dependet à partibus,sed à Papa, ideo non potest conualidari de consensu partium.Si enim literæ possent ratificari,frustraret̄ de facili dispō huius c.in eo, ꝙ disponit l̄ras non valere: qa actor emendo eas quodammō ratificaret impetrationē. Et ista dicta Car.sequitur hic Imo.¶Idem tenet hic do. Abb. non facta mentione Car.dicens,ꝙ d.§. falsus.& d.l. licet. non vn̄r admittere hanc restrictionem. Et ideo dat tertiam rōnem ad istam ampliationem: ꝙ ideo nō cadit hic ratificatio,qa hoc non fuit inductū in fauorē actorū, sed in fauorē conueniendi,& reipublicæ,vt satis colligit ex tex.Ideo non potest actor supplere ex post facto id,qđ non dependet à suo ꝯsensu,arg.c.cōtingit.lo j.de sen.excō.& c.si diligenti.de fo.cōp. Pro hoc ēt allegat dictū Innoc.in c.prudentiam.de of.dele.vbi dicit,ꝙ nō oīa gesta nomine meo possum habere rata. Vn̄ si vnius iudex nomine alterius iudicis iudicaret inter subditos illius, non pōt proprius iudex illud iudiciū ratū habere,scd̄m eum: qa corruit ex defectu solennitatis. Supplere autē defectū solennitatis substantialis non dependet à facultate iudicis.Ideo non potest ratificare. Ita dicēdum in proposito. Et cum istis transit hic Bu.dicēs,hoc esse speciale in odiū litiū, sicut & alij casus speciales dātur in rīa, rati.de reg. iu. in 6. 5 ¶Pro ista † ratione domi.Abb. vide, quę scribit Bal.in l.licet.ad fi.ff.de iud.dū tractat, ꝙ in processu agitato à iudice competente,non cadit ratificatio, allegando Inn. in d. cap. prudentiam. Ratio dr̄iæ inter ratificationem

a *Coram principe. Adde Io.de Pra.in l. Plautius. ff.de procu.*

tionem, de qua in d.l.licèt, & istud est: qa qñ negocium peccat in consensu, pōt per consensum ratificari & cōfirmari: sed qñ in substantialibus & essentialibus, tunc nō potest ꝑ consensum confirmari. Vnde qñ aliquis agit à principio sine mandato, negociū peccat in ꝯsensu, quantum ad dominum: qa non tenetur, nisi habeat ratū. Sed in iudice peccat in substantialibus: quia in iudicio requiruntur tres personæ, c.forus.de ver.signi. Etsi deest aliqua istarum, dr̄ peccare in substantialibus. Ideo non pōt per consensum ratificari, arg.d.l. obseruare.§.fi. ſm eum. Et ex dicto Bur.de quo ſ.hēs quartam rōnem huius ampliationis, ſ.odium litium.¶Quintam rōnem ponūt hic Bu. Imo.& Domi. quia qñ consensus requiritur à prin.certo & determinato tp̄e pro forma actus, ratihabitio postea superueniens non ratificat actum, per c. auditis.de ele.& ita erat hic, vbi requiritur à principio speciale mandatū, ſm eos. ¶Pro ista quinta rōne vltra Modernos benè faciunt verba Bal.hic, de quib.ī.in 6.ampliatione, dū dicit,
6 ꝙ † hic non hēt locum cautio rati. Et dicit Bal.in cap.ex parte.ī.eo.ꝙ cùm hic debeat esse propriè factū, & nō fictū, dñs non pōt ratificare: qa in ratificatione requiritur mediū per qđ fiat transitus. Alleg.Cy.in l.multum. C. si quis alt.vel sibi.Faciunt pulchra verba Bal. in l.si vxorē. versi.5.& vlt.C.de cōdi.inser.dum ostēdit, ꝙ lꝫ gesta falsi ꝓcuratoris possint ratificari, tñ si statutum dicit, ꝙ ꝓcessus procuratoris sine mandato nō valeat, ratihabitio non sufficiet, per l.si verò.§. post creditam.ff.man.Et ponit rōnem diuersitatis, de qua ibi per eū. Ad idē, qđ no. Bal.in l.executorem.vers.sed quid si notarius.C.de exec. rei iud.dicens, ꝙ licèt rr̄ ratihabitio æquiparetur mādato, tñ fallit, vbicunq; res requirit mandatum pro forma. Faciunt no.per Bar.in l.si quis mihi bona. §. iussum.ff. de acqui.hære. & in l.si aūt pr̄es. ff. de aqua plu.arc.Et ex his hr̄ multiplex rō istius ampliationis, & gl.hic, & habes limitatam rr̄am, rati. ¶Sequendo igitur dicta Doc.hic, de quibus ſ.ꝯ Bal.in d.l.falsus.pōt responderi ad ea, quę pro ipso adduxit And.Sic. videlicet ad l.si quis obrepserit. ꝙ ibi non dr̄, ꝙ actus sit nullus, & ꝯñter non excluditur ratificatio. Et istud patet ex dictis Bar.ibi, in prin.dū remittit se ad l.diuus.& q̄ ibi dixit, ff.de re iud. Datur enim restitutio in integrum, q̄ præsupponit sñiam valere. Praeterea d.l.si quis.non loquitur in mentiente se procuratorē, sed in eo, q obtinuit sñiam ex falsis probationibus. Neq; vr̄ tuta responsio ad d.l. licèt. & ad §. falsus. ꝙ ibi procurator falsus non surripuit dolosè, afferendo se falsum ꝓcuratorem: nā imò comparendo & respondendo nomine procuratorio mentitur facto, & etiam verbis, se esse procuratorem, & falsitas non committitur sine dolo, l. nec exemplum, cum gl. C.de fal. Ergo vr̄ illa iura manifestè loq̄ in surreptione & afferente dolosè se falsum ꝓcuratorem. Neq; vr̄ verum, ꝙ possit ratificari impetratio facta per procuratorem, q bona fide impetrauit, non grā venalitatis. Nam etiam impetratio istius est nulla, sicut si impetraret grā venalitatis, vt dicetur in 7.fal. Ergo nō pōt ratificari, per prędicta. ¶Postea q̄ ista scripsi, reperi Bal.in l.Iulianus.ver.sed ego dico, ꝙ ista rō.ff.q satisd.cogan. vbi dicit, se audiuisse Bar. dicentem ad intellectum l.licèt. ff. de iudi. ꝙ aut aliquis falsò allegauit mandatū in iudicio, & tunc non pōt ratificari ꝑꝑ vitium obreptionis.argu.d.l. si quis obrepserit.in verbo, nihil agitur. Aut non allegauit mādatum, vel allegauit bona fide, credēs se esse procuratorem, cùm non esset, & obtinuit in cā, & tunc dñs pōt bene ratificare per rr̄am generalem d. l. licet. ¶Ex quib. verbis Bal. videntur multùm confirmari dicta And.Sic.de quib.ſ.licèt ipse eum non alleget, imo dicat, ꝙ sunt dicta noua & inaudita vsq; ad hæc secula. Et sic vr̄, ꝙ non possint ratificari gesta per falsum procuratorem: q dolosè mētitus est, se esse procuratorem, siue coram principe, siue coram inferiore. Tñ, vt videtis, ꝯriū tenent hic Car.Imo.& Abb.volentes, ꝙ rr̄a d.l.licèt.non patiatur hanc restrictionem. Et fortè eorum opinio sustineretur, & responderetur ad d.l. si quis obrepserit. quòd actus ibi non est nullus, vt est dictum. Posset ēt respondēri ad d.l. si quis obrepserit. ꝙ loquitur in obrectione circa substantialia & decisiua, non aūt circa accidentalia & narratiua, vt dicit Bar.ī l.si vt ꝓponis.la 2. in ñ.C.qūo, & quādo iudex. Et intelligit, ꝙ illa lex loquitur in accidentalibus, vel narratiuis, dum dicit de illo, qui per obreptionem suasit iudici, ꝙ aduersarius erat ꝯtentus, vt certo loco iudicium expediret: & non erat verū. Et ita vr̄ ēt in proposito, ꝙ allegare se procuratorē, nō ꝯcernat substantialia & decisiua, sed accidentalia. Ad idem, qđ no. Bal.in l.quicunque.prope fi.C. de ser. fugi.vbi dicit, ꝙ d. l.si quis. dēt intelligi in obreptione ꝓbatoria, nō in narratoria. Vnde producens falsam narrationē, non tenet̄ pœna illius l.sed alia pœna, de qua per eum: sed benè ꝓducens falsam probationem. Et ideo falsus accusator nō tenetur in aliquo capite l.Corneliæ. de fal.sed pęna tituli de calumniatoribus, sed falsa probō sic, ſm eum, quē vide. Et sequuntur Moderni in lib.malefi.fol.28. Et sic vr̄ in proposito, ꝙ narrans falsò se esse procuratorem, non producit probōnem ꝯcernentem substantialia, vel decisiua. Ad idem vide Bal.ī l.debitores. C.de infa.vbi dicit, ꝙ d.l. si quis. loquitur in eo, q obrepit ꝑtori faciendo aliquid, qđ est ꝓhibitū l.Cornelia de falsis: putà, producendo falsos testes, vel falsa instr̄a, vel corrumpendo acta: secus, si aliter obrepserit. ¶Scias tamen circa oīa prędicta, ꝙ licèt ratificatio superueniens non validet impetrationem, tamē si superuenit mādatum, dum iste est in expeditione impetrationis, q̄ iam est cępta & nōdum completa, tunc licèt à principio cęperit sine mādato, tamē istud mādatum trahitur retro, & valet actus. Ita probat̄ in d.l. Iulianus.ff.q satisd.cog. scđm inductionem Ange.ibi in 2.col.vbi dicit, ꝙ ille est casus singularis, & ꝙ nō recordatur se alibi legisse ita clarè: ꝙ licèt mādatum non trahat̄ retro, sicut ratihabitio, vt ipse ibi pulchrè probat, tamen illud est verū, nisi superuenientia in actu nōdum ꝯsummato licèt cępto: qa tunc trahitur retro. Et ita in proposito. Et sequit̄ multum Alex.ibi, & And.Sicu.ī.eo.ex parte.¶Amplia quartò, ētsi in rescripto diceret̄ ꝑ verba narratiua Papæ talem procuratorem impetrasse; qa si aliud non apparet de mandato, non dr̄ per hoc rescriptum impetratum à ꝓcuratore habente spāle mandatū, ſm Ioā. And.Bu.& Dom.hic, per ca.si Papa.de priui.in 6.& cle. si summus.de sent.exc. Cōtrarium tenet gl.magna hic ad fi.ibi, ad hoc dicit Io, quā sequitur Imo.hic, & in c.ex parte.ī.eo.qa verba narratiua, ex quib.fundatur intentio Papæ, licèt sint ex facto alieno, videntur tamen probare, donec ꝯriū probetur, vt in cle.vnica, de proba. Idem tenet do.Abb.hic: quia vbi agitur de modico præiudicio, verba narratiua, seu enunciatiua plenè probant a, maximè cum alia præsumptio nō sit in ꝯriū. De hoc dicit esse gl. no.in c.cùm olim. iuncto tex.de censi. Et maximè procedit hoc, vbi narratū est de substantia actus, arg.l.optimam. C.de contrahen.& commit. stipu. Pro hoc inducit dicta Io.And.in regula, nō licet actori. in Mercu. dū ponit vtrùm per literas beneficiales, in quibus narratur, ꝙ impetrans est clericus, probet̄ clericatus. Idem tenet etiā And. Sicu. hic, per c.cùm pridem. de pac. ibi, cuius vicem gerere se dicebat. Vnde si stat̄ ibi verbis enunciatiuis, ita vt pręsumptiue probent mandatum, fortiùs verba enūciatiua Papæ inducent hanc præsumptionem, q̄ inductio nihil vrget, vt facile patet videndo ibi gl. in verbo, dicebat.¶Ad idem adducit: quia verisimile est, ꝙ Papa sciuerit de mandato, ex quo sic de ipso loquitur, arg. eius, quod dicit Bar.in l.iurisiurandi. C.de test.dicens, ꝙ si notarius scribat, qualiter talis testis iuratus deposuit, præsumitur, ꝙ iurauit, ex quo iurm̄ potuit tunc interuenisse. Et notant Bu.& Ab.in c.tuis. de testi.¶Addatis pro ista parte, quam sequor, notabile dictum Pau. de Leaza.in cle.j. de proba. vbi dicit, quòd si Papa narrat in

a Verba narratiua, seu enunciatiua plenè ꝓbāt. *Adde tu, nūquid verba narratiua Papæ inducant dispositionē? Vide duas gl. Prima in c.j. de rer. ꝑmu.in 6. Scđa ī c. 2.de do.& contu. eo.li. Adde aliam in l. 1. C. quando non pet. par. Quæ dicunt, quòd non. Adde ꝙ Barb. in rub. C. qui admit. dicit, quòd fallit hoc in verbis narratiuis Clemen. Quod no.*

rat in lr̄is renunciationem coram ſe factam ꝑ procuratorem, iſta verba ꝓbant renunciationem factam fuiſſe à procuratore. Tn̄ poterit probari ꝯrium, putà, probando eum tunc fuiſſe reuocatum, & certificatum de reuocatione. Et ſequitur Bu. in d. cle. j. & ibi Imo. & Vitalis ī lib. de clauſulis, fol. 60. verſi. ſi verò verba enūciatiua. Ad idē faciunt verba Lapi allegatione 7. quæ incipit, diſputat, an lr̄æ. vbi volens ꝓbare, ꝙ ſi Papa ſcribit pro aliquo, tāquam plebano, illæ lr̄æ probant præſumptiuè eum plebanum. Vtitur inter alias hac rōne, quia veriſimile eſt, ꝙ Papa examinauit, aut examinari fecit illum, ad cuius petitionem ſcriberet, an eſſet plebanus, an non: q̄a non eſt credendū, ꝙ ad petitionē ignoti aliq̄d mādaret. Inducit ēt dicta Ioā. And. in d. r̄la, non licet. dum dicit, ꝙ accuſatus corā iudice ſeculari probat ſe clericum, ꝓducēdo literā, in qua Papa ꝯfert ſibi beneficiū, tanquā clerico. Adducit ēt: q̄a cum non agatur de alicuius præiudicio, ſufficiunt argumēta. Allegat c. ex inſinuatione. de proc. & c. cū à nobis. in fi. cū ſua gl. de teſti. & ibi Io. And. & inducit ꝯſilium Fed. optimè ſeruiens in propoſito, 107. incipiēs, Caſus talis eſt, Ioannes impetrauit. quem ēt ſequunt̄ hic But. Imo. & Dom. in quo dr̄, quod ſi Papa narrat in reſcripto, qualiter Titius aliq̄d ſibi ſignificauit, & dat ſibi iudicem, poſtea præſentato reſcripto negatur Titium fuiſſe in curia, lr̄æ probant eum fuiſſe in curia. imò non admittitur probatio in ꝯrium: q̄a Papa narrat factum propriū, nec verbum, Significauit, infert eum fuiſſe præſentem tēpore impetrationis. Potuit enim alias perſonaliter, vel nunc per nuncium inſtetiſſe. Reſpōdet Lap. ad dictā cle. ſi ſummus, ꝙ loquitur de ſimplici nominatione facta ꝑ Papam, nominando, ſed non aſſerendo, nec ſuper tali dignitate ſe fundando, vt ſi ſcribat epō Florentino, ſe aliquid feciſſe præſente archipresbytero Piſano, vel ſcribat epō Florentino, narrando, ꝙ mittat ad eum Pet. exactorem diaconum Peruſinum. q̄a iſta verba non probāt illū eſſe archipresbyterum, nec iſtum eſſe exactorem. Secus, qn̄ nominat ad inſinuandum ſuam intentionē, putà, qn̄ narrat, quod vult, quod tali plebano Peruſino reſtituat̄ talis res dictæ plebis, & tunc talis nominatio & narratio eſt facta principaliter ſuper hoc, vt ſibi tanquam plebano aliquid fiat, qđ non, niſi plebano, fieri deberet, ſm eū. ¶ Per prædicta remanet à fortiori verum illud, quod dicunt hic Io. And. Bu. Imo. & do. Abb. ꝙ ſi Papa affirmatiuè aſſerat talem fuiſſe procuratorem, per tales lr̄as ꝓbat̄ illum eſſe procuratorem. Et videntur eſſe verba aſſertiua, ſm Imo. hic, ſi dicatur, conqueſtus eſt nobis talis ꝓcurator, de cuius mandato conſtitit nobis. Verba aūt narratiua eſſent, quando non addit̄ illud, de cuius mādato &c. ¶ Et iſtud dictum Io. And. eſt benè notandum, ſm But. hic: quia facit, quod ſi in aliqua ſcriptura affirmatiuè diceretur tale negocium geſtum per procuratorem, vr̄, ꝙ illa ſcriptura probaret illum procuratorem ēt in caſu, ī quo requireretur ſpāle mandatum: qđ eſt benè notandum, ſecundum ipſum, cum quo tranſit hic Domi. & ēt And. Sicu. ¶ Conſidera bene, ꝙ dictum iſtorum eſt valde generale, non enim loquitur hic Io. And ita generaliter, ſed ſolùm in aſſertione, q̄ fit in lr̄is Papæ. Pro qua facit ſpālis ratio, de qua in d. cle. j. & patet ex prædictis. Et ideo in aſſertione, quæ fit in ſcriptura aliorum, ſi quærit̄, an probet ꝯ illum, qui dixit ſe procuratorem, vr̄ qđ ſic, ꝑ l. optimam. C. de cōtrah. & com. ſtip. ¶ An autē probet, quo ad alios, vr̄ magis dubium. Primò per id, qđ ſcribit Bal. in rub. C. de fi. inſt. in verſ. verbi gr̄a. vbi dicit, ꝙ ſi notarius ſcripſit in inſtr̄o. Talis procurator talis ꝯxit: quia iſtud inſtr̄m ad aliud confectum, non probat mādatum procurationis, quia iſtud verbum, Procurator, eſt verbū narratiuum. Et q̄ ſunt geſta alio tempore, non probātur ꝑ inſtr̄m, cùm inſtr̄m, quo ad ea, non habeat diem, neq; conſulem, vt per Inn. in c. qm̄. de proba. & in c. cùm in iure. de of. dele. ſm eum. Et bene faciunt dicta Inno. in illis locis, nam in c. qm̄. in gl. per hoc ſatis patet. ponit illam theoricam, quam late ornaui ibi in 5. concluſio. ꝙ verba notarij poſita in inſtr̄o, non probant, niſi id, de quo notarius fuit tunc rogatus. Et in d. c. cùm in iure. dixit in propoſito, quod ſi in ſententia dr̄, quem eſſe procuratorem, per hoc nō probat, & ſequitur Ang. in Auth. vt ſponſalitia largitas. §. & hoc inſuper. in ver. ſed tunc quæro. ¶ Secundo ad idem adduco, quod ſcribit do. Card. in c. fi. ad fi. in ver. quæro vltimò pone, quod tabellio. ī. de fi. inſtr. vbi refert, ꝙ procurator dederat ſubſtitutum, & inſtr̄um ſubſtitutionis: dicebat notarius, talis procurator talis, vt conſtat tali inſtr̄o manu talis notarij à me viſo & lecto. Nā dicit Car. ſe dixiſſe in facto, ꝙ per iſta verba non erat probatum de mandato procuratoris, quia eſt teſtimonium reddere, non autem mandatum authenticare. Et ideo cum in illa redditione teſtimonij notarius non videatur ſcribere, vt notarius, ſed vt teſtis, non probat, cum ſit ſingularis. Mouet̄ per dictum Inno. ibi, vbi dixit, ꝙ ad hoc, vt exemplum ſolenniter tranſumptum habeat eandem vim cum originalibus, oportet ꝙ totus tenor tranſcribatur per notarium exemplantem. Vnde ſi dicat inſtrumentum ſnīam latam, prout conſtat per inſtr̄m à tali confectum, hoc non probat ipſam ſententiam. Et dicit do. Car. no. hoc: quia ſæpe videbis de facto. Et illud dictum Inn. ſequitur Rota, de fi. inſtru. deciſ. 2. in antiquis, dicens hoc procedere in extraiudicialibus: ſed in iudicialibus nō eſt neceſſe ꝙ procuratorium inſeratur in actis, nec totus tenor inſtr̄orū, ſed narratio habet vim ꝓbationis. Alle. Inn. in d. ca. qm̄. Intellige etiam illud Inno. quo ad extraneos: nam inter partes rogantes notarium, bene probatur de illo mandato ſic enunciato, ſm Car. in d. c. fi. Et ita intelligit dictum Spec. in ti. de fi. inſtru. §. reſtat. ver. pe. de quo viſus eſt valde mirari Pau. de Caſt. ī auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. vt ibi per Alex. in fi. Et de dicto Inn. in d. c. fi. faciunt mentionem alii, quos ibi reduxi. Et prędicta procedunt, ubi de mandato, ꝓcuratoris fit mentio ab alio, q̄ ab ipſo conſtituente. Sed ſi ipſe, q̄ cōſtituit eum procuratorem, appellat eum procuratorem in alia diſpōne, iſtud probat eum eſſe procuratorem, vt ꝓbat tex. no. in l. ne ſatiſdatio. ff. rem ra. ha. vbi probatur, ꝙ ex narratione ſupplicantis, q̄ dicit ſe aliquem feciſſe ꝓcuratorem ſuum probatur illum eſſe procuratorem, ita vt releuetur ab onere ſatiſdandi. Et illum tex. facit ſing. Lud. Rom. in ſing. 343. incip. Reuerendus do. Car. ſancti Marcelli. Et in verbo, procurator. §. j. & in conſi. 63. inci. In Chriſti, & c. ſolum eſt videre. intelligens hoc procedere non ſolùm, vt confeſſio iſta enunciatiua probet ꝯ confitentem in fauorem eius, cum quo ꝯhit, ſed etiam in fauorem tertij, per d. l. ne ſatiſdatio. Non tamen probat in fauorem conſtituentis, vt per Spe. in loco per eum allegato. ¶ Demum in hac ampliatione nota tria. Primò, ꝙ

7 † vbi reſcriptum apparet ſimpliciter impetratum, nec p̄t conſtare, an principalis impetrauerit per ſe, an per procuratorem, tunc dicens ipſum impetratū per non habentem p̄tātem, hēt probare a, ſm But. & Domi. hic, q̄a per oſtenſionem lr̄arum iſte hēt fundatam intētionē ſuā, arg. gl. in cle. fi. de reſcri. ¶ Secundò no. ꝙ ſi t̄pe impetrationis reſcripti opponitur iſta exceptio ꝯ procuratorem impetrantem, videlicet, Tu non habes mandatum, tenetur ipſe procurator probare mandatum, ſecundum prędictos poſt Gof. hic per iſtum tex. Sed ſi opponitur hæc exceptio, poſtquam literæ ſunt impetratæ, tunc dicēs, ꝙ ille nō hēat mandatū, hēt hoc probare, & poterit probare etiam per cōfeſſionem aduerſarij, vel probando inhibitionem factam procuratorij, vel reuocationem procuratoris: quia ex quo in reſcripto dicitur, iſtum fuiſſe procuratorem, eſt præſumptio pro reſcripto per prædicta. ¶ Tertiò no. ꝙ ſi in reſcripto non dicitur iſtum procuratorem eſſe procuratorem domini, ſed uerba ſunt relata in perſonam domini: tunc prima fronte præſumendum eſt dominū impetraſſe: q̄a non præſumitur ſubmiſſa perſona, arg. l. ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de uerb. obli. Aut probatur alium

a Habet probare. *Adde, quòd probatio incumbit impetrāti, quādo excipitur de qualitate falſa expreſſa in literis ad beneficia: ſecus, ſi excipiatur de vero tacito, ſecundū. domi. Soci conſi. 164. incipien. Viſ. bulla Bonifatij, verſi. confirmantur etiam præmiſſa. cir. med. in 2. parte.*

aliū impetrasse illas literas,& tunc putat Abb.hic, ꝙ de iure etiā ex post facto deberet admitti exceptio defectus mādati,& onus probandi,incūberet domino, qa cū ī rescripto nihil dicatur, ꝙ ille habuerit mandatū, & mādatū sit quædā solēnitas extrinseca,non præsumitur,nisi ꝓbet̄,l.quicunque.§.fi.ff.de Pub.in rē acti.scd̄m eū.¶Cōsidera diligenter tria,quæ vr̄ obstare huic vltimo dicto. Primo id,qđ est dictū proximè in j.no.vc; ꝙ per ostēsionē literarū producens rescriptū habet fundatā intentionē suā,arg.gl.in cle.fi.de rescr. Ergo sicut ꝑ istā rationē præsumitur ipse impetrasse,& non alius, vt ibi est dictū, ita per eandē vr̄ esse præsumendum, ꝙ iste alius, qui impetrauit,præsumatur habuisse mandatū sufficiens.¶Ad istud pōt dici negando paritatē rationis,qa in primo casu,ex quo non apparet,quis impetrauerit, præsumitur ꝙ in dubio actus fuerit factus ab eo,ad quē spectabat ipsum facere:tū, quia non presumitur submissa persona, vt est dictū.tū,quia actus,qui fit cū expensa,præsumitur in dubio factus ab eo,cui imminet onus expensæ,l.fi.C.de ali. pup.præst.& ibi Bal. & no. Bar. & oēs in l. cùm seruus.ff. de verb.obl. Sed in scd̄o casu,qn̄ cōstat aliū impetrasse literas,ex quo nihil dr̄ de mandato ,non præsumitur,cū sit solennitas extrinseca ,vt est dictū. ¶Secundò vr̄ obstare,quia ēt qn̄ probatur aliū impetrasse,videret̄ præsumendū,ꝙ habuerit sufficiens mandatū, qa præsumēdo, ꝙ tertius impetrauerit sine madato, est præsumere in eo delictum reprobatum in isto tex.Et ista ꝑsūptio nō capitur,ubi ꝑt alia capi,arg.l.merito.ff.ꝓ socio.& plenè no. Bar.in l.non solū.§.sed ut ꝓbari.ff.de ope.no.nun. ¶Ad istud pōt r̄ſideri,ꝙ arg.procedit,qn̄ ille,q dicit esse presumēdū ꝓ actu suo, probat,ꝙ ī actu interuenit cā,q̄ potuit facere actum licitum,vt patet in d.l.meritò.vbi erat dn̄s partis rei,qua utebatur.Et ista qualitas facit præsumi, ꝙ vellet potius vti re sua,q̄ furti consilium inire. Sic ēt ī casu Bar.in d.§.sed vt probari, interuenit probatio tp̄is in quo poterat licitè bānitus occidi.Vnde presumit̄,ꝙ in illa parte tp̄is cōmissum fuerit homicidiū, lʒ possent verba probationis trahi ēt ad tēpus nō ꝑmissum,& sic ad actum illicitum: sed vbi cā,quę pōt reddere actum licitū non est clarè,neque dubiè probata,tunc actus sonās ī delictum,presumitur in delictum,lʒ aliqn̄ posset eē nō delictū,ut est ī c.cùm delicti.de accus.& ibi Io.de Ana.post Pe.de Anc.& pulchrè Alex.in d.§.sed vt probari.ad fi.Et ita est in proposito,nā ex hoc solo,ꝙ apparet aliū impetrasse,nō est deducta cā aliqua,q̄ possit facere, ꝙ iste potuerit pro alio impetrare.Et iō cum mā de directo sonet in actum prohibitum, nō præsumit̄ actus licito modo factus.per l.si nō cōuicij.C.de iniur.& in c.j. de præsum. & l.j.C.de sic.& per Bar.in l. Aurelius.§. idē q̄sijt. ff.de lileg.vbi præsumitur ꝯ delinquentē, ꝙ careat excusatione,nisi eā ꝓbet.¶Tertiò vr̄ obstare, qa licèt solennitas extrinseca nō præsumatur,vt est dictum,tn̄ fallit, vbi actus fit cum expensa,qa si reperitur actus simpliciter factus,præsumitur factus ab eo,cui incumbit eius expeditio,vt fuit dictū paulo antè. Modò cū ī impetratiōe īter ueniat expensa,præsumendum est, ꝙ expensa fuerit facta ab eo,q debuit actum facere,non ab eo alio,& per ꝯsequens à procuratore habēte sufficiens mādatum , sine quo impetratio nō valet,vt sic præsumat̄ nō iactasse expēsam. Facit,qđ no.Bal.in l.j. vers. sed quid in dubio. C. de eden.dicens,ꝙ si mercator scribit rationē ad me pertinētē,in dubio presumitur fecisse me requirente & mādāte.Per q̄ infert do.meus de Aretio in c.j.de iud.ꝙ citatio presumitur in dubio facta ad postulationem partis, quia cum iste actus non soleat fieri sine aliqua impensa partis,iuxta no.in l.2.C.de sportu.non habet isto casu locum,quod dr̄ solennitatē extrinsecā nō præsumi, per d. l.cum seruus.& qđ ibi Bar.Ita in proposito vr̄ dicendū, ꝙ si apparet aliū impetrasse pro me,presumatur ī dubio habuisse à me mandatū.¶Ad istud pōt responderi,ꝙ licèt impetratio fiat cū expensa,tamē expensa, quam facit impetrans,nō facit præsumi,ꝙ impetrauerit, ut procurator alterius,qa talis expensa nō est sibi damnosa, si facit eā noīe proprio, cū ex ipso postea faciat mercimonium,de quo hic in tex.vendendo rescriptum.Sed in casibus ꝑdictis ꝑsumitur expensa facta noīe illius,quē res tāgit:qa non est verisimile,ꝙ alius expenderet de suo ꝓ alio sine mādato:sed potius verisimile est, ꝙ ille expēdit, ad quē onus expensæ ꝑtinebat,ꝑ l.fi.C.de alim.pup. prestan.Nec est verum dictū Bal.in d.l.j.C de eden. vt ibi ꝑ Alex.ꝑ ea quæ notāt Bar. & alij in l. sciendū. ff. de verb. ob.dū dn̄t,ꝙ notarius in dubio nō ꝑsumitur rogatus,qa mandatū est quid extrinsecū. Ergo non præsumēdū d. l.quęcunq;.§.fi.ff.de Pub.in rē act. Et per hæc pōt defensari dicta opi.Abb.de obiectis,licèt super ipsis sit benè cogitandū:tum,quia non reperi ea tacta: tū,qa Bal. in c.ex parte.ante fi.ī eo.vr̄ decidere pūctualiter ꝯ do.Ab. hic dum dicit,ꝙ literæ ꝑsumuntur impetratæ de mādato dn̄i,nisi ꝯrium appareat,quia literę non exeūt de cancellaria,nisi purgatæ, & oīa præsumuntur solenniter acta,ex quo literę emanant de cancellaria.Et cum appareat literas ad eum pertinere, ꝑsumit̄ eū emendasse, arg. l.si quis ex argentarijs.§.ꝑtinere.ff.de eden. Et cùm cancellaria non det literas sine cā , ꝑsumitur cā, argu.l.j. C. de ꝑd.cur.lib.10. scd̄m eum, ꝑꝑ quæ verba redditur ad huc magis dubia opinio s̄.defensata. Tamē plus operat̄ ista autoritas Bal.q̄ eius rationes, quę videntur persuasiuæ,non demostratiuæ. Et ꝙ non ꝑsumatur mandatū in hac mā,firmat̄ ipse Bal.in l.j.ad fi.C. de preci. impe. off. per tex.hic,& ī.eo.ex parte.Generaliter aūt quādo negatur mādatum procuratoris,cui incumbat onus ꝓbādi, vide ordinatè Bar.& oēs Scribentes ī l. licèt.C.de ꝓcur. & dom.Abb.in c.qm̄.de proba.cum concord.ibi alleg. & Bal.in sua Marg.Inn.in verbo exceptio.in 24.q.& Bu. in c.cum M.de ꝯſt.cùm si.¶Amplia quinto regulā huius literæ, etiāsi iste impetrans sine speciali mandato offerret cautionē rati,quia non sufficit,nisi in ꝯiuncta ꝑsona ſm Bal.hic,per l.qđ si de spāli & l.patri pro filio.ff.đ mino.& quia ratihabitio non trahitur retro,vbi requiritur mandatum ab initio,quia præposteratur ordo, vt hic,& l.quid ergo,ff.de infa.& l.si verò non remunerandi.§.inter creditā.ff.man.& l.si quis mihi bona.§. iussum.ff. de acqui.hære.Secus,si requiritur simplex consensus,l.fi.C. ad Maced.scd̄m eum. Et quòd hic non habeat locum cautio rati,dictū est s̄.in 3.ampliatione. Sed caue,qa licet rationes Bal.prædictæ sint gn̄ales,tn̄ vr̄, quòd sit spāle in casu isto,per rationes dictas in dicta ampliatione, maximè,quia esset elusoria dispositio huius decretalis, attento, ꝙ emens rescriptum semper diceret se ratificare.¶Regulariter a au
8 tē † ratificatio validat gesta per ꝓcuratorem carentē mādato,etiam in requirentibus spāle mandatum, secundum Bal.& Sal.ī l.si maritus.C.man.& Bal. in l.multū.C.si quis alte. vel sibi, & ibi Sal.per d.l.ꝙ si de speciali. Idem probat apertè c.j.de homi.in 6.vbi homicidiū factum noīe meo,ratum habetur, & tamē nō poterā obligari citra speciale mādatū superueniēs actu nondum ꝯsumato,l. Iulianus.ff.qui satisd. cog. Et ita ꝑ d.c.j.no.Ang.in l.licet.in prin. ff.de iudic.ꝓ quo vide etiam tex. optime faciētē in c.fi. de iureiu.ī 6. & in c. cum qs.de sen.exc.in 6. inducendo, vt induxi in d.c.j.Et idē no.Old.ꝯſ. 198.ī ci.Pro fundamēto ad fi.¶Amplia sextò ētsi impetrant̄ literæ in cā inquisitionis,qa in impetratione requirit̄ spāle mādatū,ſm Bal.in c.ex parte.prope fi.ī.eo. R n̄det ad l.j. C. de preci. impe. offe. ꝙ ibi ꝯstabat đ certa scīa pricipis. Pōt etiā responderi, vt per ipsum Bal. ī d.l.j.ad fi. ꝙ ibi fuit specialis casus ꝓpter laudabilis vitę exemplū, & criminis enormitatē. ¶Amplia septimò &
9 vltimo, vt † nō solū rescriptū n̄ valeat, sed etiā tenetur impetrans in expēsis,

a Regulariter. *Adde tu, ꝙ iste est subtilis passus et difficilis, in quo gl. fuerunt contrariæ: et etiam Bar. fuit varius. Et primò inuenio , quòd gl. in l. si tutor. C. in qui. cau. in integ. rest. non est necess. tenuit, quod gesta ꝑ falsū procuratorem possunt ratificari, quando est in fauorem minoris. Et quòd hoc modo intelligēda est l. nō eo minus. C. de ꝓc. ubi uidetur, ꝙ sententia, quæ fuit lata per falsum procuratorē, postea fuit ratificata, dicit glo. in d. l. si tutor, hoc uerum est. Sed ratio fuit, quia lata in fauorē minoris, et iure*

iure singulari minore ratum habente hoc fuit factū. Et postea subdit, ꝙ l. non eo minus. C. de procu. & l. licet. ff de iudi. & l. 3. §. falsus. ff. rē ratam ha. hoc modo sunt intelligendæ, & ideo nō ualuit ratificatio in d. l. si tutor, quia fuit lata cōtra minorē. In eo aūt, qđ dicitur, ꝙ dominus pōt habere ratam sñīam latā cū falso procuratore, dēt intelligi, quādo est cōtra dominū lata, q vult habere ratā in sui præiudicium. Sed si esset lata ꝑ domino, tunc non posit habere ratā à domino maiore, sed à minore sic. Et in ista opi. videtur, ꝙ Barto. inclinet in d. l. si tutor. C. ī qb. cau. in integ. rest. nō est necessa. Adde, ꝙ Bar. ī d. l. licet. ff. de iud. uidetur ibi dubitare de opi. gl. in d. l. si tutor. quāuis ibi fuerit eam secutus laudādo opi. Vltramōtanorum. Adde, ꝙ īuenio postea Bar. ī l. si mater. § hoc iure. ff. de except. rei iud. qui ibi expressè tenet, quòd dominus maior potest ratificare gesta per falsum procuratore, siue sententia sit lata pro ipso domino, siue cotra ipsum dominum. Adde tu, ꝙ opi. Barto. in d. l. si mater. §. hoc iure. est cōmunis, et magis communiter tenetur, vid licet, quòd ratificatio domini validat gesta per falsum procuratorem, etiam ꝙ sit maior, etiam quòd sententia sit lata pro se, etiamsi sit talis casus, qui requirat speciale mandatum. Quam opi. tenuit gl. i c. cupientes. in ver. ꝑposita. in §. quid si per 20. de elect. in 6. Tenēt omnes Scribentes in d. l. si mater. § hoc iure. ff. de exceptio. rei iud. Ang. in l. 1. C. quibus res iudi. non noc. Bal. in d. l. licet. in ver. vlterius quæro. C. de procu. & glo. in d. l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iudi.

in quib. fatigauit aduersariū, & ēt tenet̄ pęna falsi, ſm Ro. in ti. de proc. ꝯcl. 12. in antiquis, per istum tex. Et in hac cōdemnatione expensarū est iudex competēs ipse impetratus in tali rescripto ſm Ro. & est bonus tex. in cle. j. de resc. & gl. fi. in c. fi. j̄. eo. & ibi erit dicēdū. Et pro hoc, ꝙ dicit Rota de falsitate, facit tex. in c. tam lr̄is. in fi. de test. vbi mittēs ad Papā lr̄as, tanquā confectas noīe capituli, cùm non cōsenserit maior pars cap̄li, suspendit̄ ab officio & beneficio. Facit c. quanto, de his, q̄ fi. à pręl. vbi punitur pęna falsi, qui scribit, Canonicos ꝯsensisse, si nō ꝯsenserunt. Ad idem Alexan. in l. qui veluti. C. de fals. vbi tenet̄ pęna falsi, qui scribit aliqd factū pręsente absente. Dicit tamē hic Io. And. post Aegi. ꝙ iste nō punit̄ pęna falsi, de qua tradit̄ in c. ad falsariorū. de cri. fal. sed tanquā impetrās per falsā suggestionē, ꝑ c. sup lr̄is. s̄. eo. Et sequitur Bal. Bu. & Imo. hic. Et ideo non punit̄ pęna l. Corneliæ, de sicar. quia non tam acriter delinquit, ſm Bald. hic inferentē pulchrè ex hoc dicto Aegidij, ꝙ si statutū dispo nit vt aliquis puniat̄, tāquam falsarius, non intelligit̄ de pęna l. Corneliæ, sed de pęna arbitraria. Qđ tene menti, ſm eum. Et dicit hic do. Ab. ꝙ iste comparatur falsario generaliter, adhoc vt puniat̄, sed nō in quantitate pęnę: nā is, q obripuit principi, dēt puniri, l. & si legi. C. si ꝯ ius, vel vti pub. Facit l. si qs obrepserit. ff. de fal. ſm eum. Veniendo mō ad casus exceptuatos à rl̄a huius decretalis, notandę sunt octo fallentię. Fallit

10 † primò in impetrante lr̄as beneficiales; qa licèt impetrās non habeat spāle mandatū ab eo, pro quo impetrat, valent, ſm gl. magnā hic in fi. per rōnem in ea assignatā. Idē tenet gl. j. ī ca. ad aures s̄. eo. quas gl. multū extollit do. Ab. ibi, in fi. & hic in prin. tanquā valde notabiles & singulares. Et dicit hic Hosti. ꝙ sic tenet ꝯsuetudo. Et sic dicit Ioan. An. d. suū terminasse ī sua disputatiōe, licèt diceret curiam tenere ꝯrium. Et dn̄t hic Bu. Imo. & Domi. ꝙ hodie ista gl. seruat̄ de facto & de coniūcto, ꝙ possit impetrare in beneficialib. ꝑ ꝯiūcto sine aliquo mādato, est tex. in c. ex ore. de his, q̄ fi. à ma. par. cap. ſm eos. Et prædictas gl. sequit̄ ēt do. Ab. in d. c. ex ore. ī j. no. ¶ Etsi diceret̄, ī istis beneficialib. lr̄is strictius procedit, q̄ in lr̄is ad lites. Patet ex no. in c. ad audientiam. j̄. eo. ergo si in lr̄is ad lites requiritur spāle mādatum, vt hic, fortius in istis. Respondetur vltra oēs Doct. ꝙ in lr̄is ad beneficia, non possunt cōcurrere illa duo incōuenientia, ꝑꝑ q̄ factus est iste tex. Primum est, ꝙ suscitabantur lites de nouo. Alterum, ꝙ fiebat de istis rescriptis mercimoniū. Nā primum nō cadit in lr̄is ad beneficia. Circa scđm aūt est ꝓuisum per alia iura, q̄ prohibēt mercimoniū in beneficialib. vti. j̄. de simo. ꝑ totum. Et ideo cessante rōne istius tex. cessat ēt prouisio. Et ꝑ ꝯn̄s, procurator generaliter constitutus pōt impetrare lr̄as ad titulum beneficij. Et facit, quod dr̄ j̄. in 6. fal. ¶ Et procedit ista fallentia etiam in impetratione priuilegiorum & immunitatum, ſm Lud. Ro. in sing. in verbo, rescriptū. §. 2 q forte cogitauit, ꝙ in illis est eadem rō, vel sumit large verbū, beneficium, de quo hic in gl. prout in l. beneficium. ff. de const. prin. Benè facit gl. in c. quàm sit. in verbo, petere. ibi, s. pone, ꝙ amicus. de elec. in 6. q̄ dicit, ꝙ amicus pōt noīe electi petere confirmationē sine mandato, dummō electus ratum habeat. Et sequitur ibi Domi. facit tex. cum gl. in c. accedens. j̄. de præb. & ibi Docto. ¶ Scias tn̄ circa

11 prędicta, ꝙ † licèt non requiratur spāle mandatum ad impetrandū beneficiū, requirit̄ tn̄ ad acceptandū, ſm Rotam in isto ti. deci. 62. incip. no. Pau. in antiquis, vbi dicunt, ꝙ nec procurator generalis, nec coniuncta persona, pōt acceptare, nisi sup hoc habeat mandatū. Sed habens mandatū ad acceptandū beneficiū, benè pōt acceptare dignitatē. Et ad ista dicta alle. Pau. in cle. vnica, sup verbo, acceptandū. de concess. præb. vbi idem sentit gl. in verbo, ꝑsentiū. Imò dicit Rota in ti. de procu. conclus. 22. incipi. An procurator. in antiquis, ꝙ ꝓcurator ēt cū libera, non tn̄ habens speciale mandatum ad acceptandū, non pōt acceptare. Et idē Rota de proc. decis. vlt. in antiquioribus, licèt ꝑ errorē sit aliter summata. Sufficit tn̄, ꝙ mandatū dicat general̄r, Ad acceptandum beneficium, licet non dicat de tali beneficio, ſm Abb. in d. ca. accedens. & ibi ēt Imo. & Imo. post Pau. in d. cle. vnica, versic. non aūt requiratur. Et ibi latè, ꝙ pōt ad hoc ꝯstitui procurator. Et eadem no. ibi Car. in vers. quem etiam. versus fi. Et istis adde, ꝙ cōiuncta ꝑsona nullū habens mandatū, pōt purificare gr̄am in casu dictæ cle. vnicæ, ſm Rotā in ti. de cōcess. præb. decis. 6. inci. Item ꝙ purificatio, in nouis. Et dictam deci. Rot. de mandato speciali ad acceptandum, sequitur ēt Ab. in c. accedens. de præb. & ibi latiùs Imo. Ex quib. habes, ꝙ est dr̄ia inter potestatem impetrandi, & acceptandi. Acquiritur tn̄ tale ius ex impetratione simplici, qđ conferens variare non pōt, c. si tibi. de præb. in 6. & ibi gl. 3. Dom. in vers. gl. 3. vbi etiam ponit, ꝙ ante acceptationem nō acquirit̄ effectualiter beneficium. Et hoc ēt ponit Bar. in l. q mihi donatum. in prin. ff. de dona. allegando Inn. in c. accedens. de præb. Ad quod vltimum vide, q̄ remissiuè dixi in c. 2. ibi, tertiò limita, s̄. ti. proxi. Ponunt ēt Abb. & Imo. in d. c. accedens, post gl. in ca. q̄ sit. in verbo, petere. de ele. in 6. An possint in talib. ratificari gesta ꝑ negociorum gestorem. De quo ēt ꝑ Dom. in d. c. si tibi. An aūt ad recipiendam possessionem beneficii requirat̄ spāle mandatū? distingue, vt ꝑ Rotā de proc. 21. in nouis, quā sequitur Imo. post Bu. in d. c. accedens. Tn̄ Dom. post Gas. Cal. in d. c. si tibi. vult indistinctè, reprobando Rotam, ꝙ requiratur spāle mandatum. Et dum Rota alle. gl. in cle. 1. vt li. pend. in verbo, collatio. ibi, sed vbi amicus. ꝙ apprehēsio possessionis beneficii facta non per procuratorem, sed per negociorum gestorem, vel amicum, fingitur facta in loco, vbi erat dominus eam ratam habens. Vide ibi Car. q. 28. vbi firmat ꝯrium post Pet. de Anc. dubitantem de hoc. Sed Imo. & Abb. transeunt ibi cū gl. Sed Pet. de Anch. in rl̄a, rati. dicit, ꝙ non dicatur actus fieri, vbi erat dominus in casu ratificationis, ꝯ dictam gl. Sicut. n. qn̄ dedit mandatum ꝓcuratori, non inspicitur locus mandati, sed locus, vbi mandatū impletur, vt vult d. gl. & originaliter Arch. in c. 2. de præb. in 6. vt ibi per Domi. post alios, & per eundem in c. fi. circa med. de homic. in 6. ita cùm ratihabitio sit similis mandato, d. rl̄a, rati. vr̄ vtroq; casu inspiciendus locus, in quem effectus rei dirigit̄, ut ibi per eum, inducentem, q̄ dicant̄ in sil̄i de mandante delictum fieri, ꝙ non dr̄ deliquisse in loco, in quo erat ipse mandator, vt ꝑ Bar. in l. nō solùm. §. si mādato. ff. de iureiu. cum concor. de quib. ꝑ Alex. in l. si vt proponis. ff. de fideius. & Dom. latè post Rob. de Fronzola, in d. c. fi. ꝑ Mod. Ang. & Aug. in lib. Malef. fol. 46. & fol. 72. & dixi post Bu. & Ab. in c. fi. de fo. cōp. ponendo alia in sil̄i. Et iō stante hac æqparatione mādati & ratificationis, ve-

rior

rior erit opi. Car. in d. cle. j. ¶Fallit scdò, qn̄ generalis ꝓcurator impetrat in cā, quā pōt proseq ex generali mandato, & non impetrat in ꝑsonā dn̄i, sed in ꝓpriā, tanquā procurator illius causæ, qa tunc pōt impetrare absq; alio mandato, ſm do. Abb. hic vltra alios. Mouetur, qa sicut ex generali mandato pōt agere, c. q generaliter. de ꝓcu. in 6. ita impetrare: nam Papa est ordinarius cunctorū. Er go procurator pōt cām proseq coram eo, vel coram delegato dato ab eo. Item hoc casu cessat rō huius ca. cùm ipse has lr̄as non possit alteri tradere, cùm impetrauerit in personam propriam, tanquam procurator. Ad hoc bonus tex. in ca. cùm olim. de cā poss. cum ibi no. Itē iste casus pōt ꝯprehendi in fi tex. per quem patet, ꝙ lex loqtur de penitus extraneo, ſm eum. Et iste non est penitus extraneus. Hoc mō intelliguntur dicta Cōp. hic, & Spec. de quib. fuit facta mentio in 1. ampliatione, dum dicūt, ꝙ procurator non pōt impetrare in cā, in qua hēt māda tum, qa intelliguntur, qn̄ impetrat noīe dn̄i, ſm do. Ab. hic, & sequitur hic And. Sic. dicens idē voluisse hic alios Scribentes. Tn̄ alio mō loquunt̄, q̄ Abb. vt dixi. Sed aduerte, qa prædicti Doct. subdunt aliud verbum, ꝙ non refert do. Abb. & ponunt casum, in quo fatent̄ procuratorem prædictum posse impetrare non obstāte isto tex. sentientes expresse, ꝙ ētsi impetrat noīe dn̄i, valet impetratio, vcʒ, qn̄ cā ventilat̄ in curia, & ipse procurator vult impetrare super pertinentib. ad litem cęptam: putà sup receptione testium, & similibus, qa pōt. Ita dicit hic Cōpost. & sequuntur Doc. hic, excepto do. Abb. q non tangit. Et idem Spe. de rescri. præsen. §. rōne aūt impetrātis. vers. sed nunquid procurator, subdens, ꝙ procurator hn̄s mandatum ad prosequendum appellationē, pōt impetrare, qa impetrādo dr̄ prosequi. Et idem in hoc vltimo dicit Bal. hic in fine post Collectarium, subdens, ꝙ si nō haberet mandatum ad prosequendum appellationem, non posset impetrare, per l. inuitus. C. de procu. Et licet videatur in extraordinarium iudicem cōsentire, in quo videbatur requiri speciale mandatum, tamē pōt procedere dicta opinio ſm eum, qa cùm vnum conceditur, vr̄ concedi omne id, per quod peruenitur a ad illud, a l. seruitutes. §. si domo. ff. de seru. vrb præd. Et pro hac opi. dicit face re l. qui procuratorem dat. ff. de procu. Nō tamē posset cōpromittere sine speciali mandato, vt hic ꝑ eum, ex eo, qđ dictum est de impetratione sup pertinentibus ad litē. Dicit hic Imo. esse bene notandum, ꝙ mādatum extenditur ad executiua, vel incidentia ēt exigentia spāle mādatū, & facit ſm eum, c. suscitata. de resti. in integ. vbi est ēt bona gl. in verbo, postulauit. & ibi Scribētes. Et pro hoc adde Pau. de Cast. ꝯs. 27. vbi dicit, ꝙ procurator pōt oīa dependentia, incidentia, & ꝯnexa, ēt q̄ exigunt spāle māda tum, vt est petitio resti. in integ. ꝑ d. c. suscitata. cū glo. Et ad ꝯfirmandum hoc vide, q̄ reduxi in ca. cām. de re iudi. probando ꝑ lōgum discursum, ꝙ ista ꝯtigua, vel ꝯnexa mādato, dicunt inclusa tacitè in ipso mādato. ¶Vident̄ ergo ex ꝑdictis distinguēdi duo casus. Primus est, quādo ꝓcurator est datus ad cām, in qua nōdū est datus iudex, & tunc non pōt ipse impetrare sine spāli mandato, ſm oēs. Fallit, nisi impetret noīe proprio, vt procurator, & non in ꝑsona domini, ſm do. Abb. ¶Secundus casus est, quādo impetratio est legitimè facta, & occurrit impetrare super incidentibus, & tunc procurator datus generalr̄ ad illam cām, pōt sup incidentib. impetrare, ſm ꝑdictos. ¶Considera benè hanc fallentiā, qa non vr̄ carere scrupulo. Nam secundus casus, de quo proximè dictum est, benè vr̄ posse procedere, qa ex quo est ꝓcurator ad cām, dēt posse ista connexa incidentia: dato, ꝙ requirant speciale mandatum, per prædicta. Sed in primo casu non capio dr̄iam do. Abb. vcʒ, vt distinguamus, an prcurator concipiat verba supplicationis in personam domini, an in personam ipsius procuratoris. Si enim, quando concipit in personam domini, non valet impetratio, licèt habeat generale mandatum ad causam, profectò idem vr̄, si concipit verba in personā ipsius procuratoris dicendo tamen se facere procuratorio noīe domini. Nam nullo casu facit, vt ipse, sed semꝑ vice domini. Et quādo noīat officium ꝓcurationis, nunquā vr̄ facere, vt ipse, vt ꝑ Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nunc. cum ꝯcord. Si ergo dicit se impetrare, vt procuratorem Titij, ad hoc nō hēt mandatum, qa hēt mandatum ad cām, in qua nondum est impetratus iudex, nō aūt ad impetrandum. Et ex quo ad impetrandum requirit̄ spāle mandatum, non sufficit illud generale ad cām. Non obstat motiuum do. Ab. ꝙ ex quo pōt agere, pōt in eadē cā impetrare, qa istud non vr̄ verum, vt firmant hic Scribentes oēs, dicentes, ꝙ per ipsam commissionem sup cā principali non pōt impetrare: secus in incidentibus per prædicta. Et quando dr̄, pōt impetrare procuratorio noīe, certè non vr̄, ꝙ possit allegare officium procuratoris ad id, ad quod mandatū se non extendit. Et qua rōne non pōt dirigere verba impetrationis in dominum, eadem rōne vr̄, ꝙ non possit ea formare in seipso, tanquā eius procuratore, qa dicendo se procuratorem, vr̄ noīe domini facere, & actū ꝯnr̄ in eum dirigere per verba saltem indirectè & effectualiter. Non obstat, ꝙ non pōt alteri tradere lr̄as, quādo impetrauit in propria persona, vt procurator, quia idē esset quādo impetrauit ꝯcipiendo verba in personā domini. Non. n. pōt tradere alteri, q̄ domino. Et sic ēt, quādo impetrauit, vt procurator suus. Non obst. ꝙ iste non est ex toto extraneus: qa si ista rō sustentat impetrationem factam procuratorio noīe, pariformiter sustentare deberet ēt impetrationem factā directis verbis in dominū. Et sicut pōt vendere istam impetrationem domino, cuius nomen est in rescripto, ita quando dixit se impetrare, vt eius procuratorem, ex quo habuit mandatū ad causam. Et ideo si sup istis benè cogitabis, fortè ꝯcludemus, ꝙ indistinctè procedat prima ampliatio, de qua s̄. vcʒ, ꝙ iste tex. procedat ēt in procuratore dato ad cām: qa non apparet, qūo possit fundare validitatem impetrationis in isto generali mandato, ex quo de impetratione nihil dicit. Et ideo non pōt iudicem impetrare sup illa cā, vt volunt hic oēs indistincte. Sed quādo est inchoata, poterit impetrare sup incidentibus, vt est dictū: qa ex quo cā est cōmissa, istæ impetrationes super istis incidentib. veniūt iure accessorij. Quæ signa, vt noua. ¶Fallit tertiò, si pars non excipit ꝯ lr̄as, qa valebit processus, cū non sint ipso iure nullæ, sed annullandæ ꝑ exceptionem, vt tenet glo. mag. hic in ver. sed nunquid, lʒ respū primi casus huius c. hodie sit secus, per c. statutum. in fi. de rescr. in 6. Et istā gl. sequit̄ hic Ab. qa tex. hic loquit̄ per verba futuri tp̄is, & non præsentis, vt patet ibi, non valeant. Ergo nō sunt nullæ ipso iure, iuxta theoricā gl. in r̄la, in pęnis. de regu. iu. in 6. Ad idem inducit tex. optimū iuncta gl. & Bar. in l. vniuersa. C. de ꝑci. imper. offe. vbi per verba, nō valeat, non inducit̄ nullitas ipso facto. Et ad hoc tenebis semꝑ menti istā gl. iuncto tex. ſm ipsum. Idem tenet And. Sic. qa ista constō emanauit in fauorē rei ꝯueniendi, & vult, ꝙ lr̄æ non valeāt. Ergo sequitur, ꝙ si ad fauorē rei cedāt, valent, si non opponit̄, arg. l. ꝙ fauore. C. de legi. cùm si. Et opʒ de necessitate intelligere istū tex. ꝙ dominus sciuit extraneum impetrare lr̄as noīe suo, & non ꝯdixit, & ꝑp hoc dr̄ in gl. ꝙ lr̄æ valeant reo non ꝯdicente, ſm eū. ¶Contrariam partem firmat But. hic, vcʒ, ꝙ istę lr̄ę sint nullæ ipso iure: qa vitiantur ex defectu ꝑtātis impetrantis, qui defectus cōiter inficit ex toto ipso iure. Alle. l. lʒ. ff. de iudi. Et idem tenet Card. hic, vt refert do. Abb. quia non possent ratificari, vt est dictum in 2. ampliatione. Ergo sunt nullæ. Et idem Imo. hic, licèt referat Car. pro opi. glo. sed pro opi. But. quam putat veriorem, facit secundum eum, ꝙ habetur in l. licet. C. de procura. & in c. ex parte j̄. eodem, & in cap. in nostra. de procura. Idem tenet Bald. hic, exponens istum tex. in verbo, non valeāt, scilicet ipso iure: quia est falsus procurator, ex quo colligit, quòd qui habet generale mandatum, ubi requiritur speciale, dicitur falsus procurator. Idem tenet Domini. hic per rationem But. pro qua adducit, quia per ista uerba prolata a iure, uidelicet, actus non ualeat, est indu-

a *Ad- de do. Soci. consi. 180. inci. Diligenter puncti narratione. ver. j. quòd quandocunque. cū seq. in j. par.*

cła nullitas ipſo iure, vt patet in c. quia pp. ȷ̃. de elect. Et
no. gl. in c. diſpendia. in verbo, proceſſus. de reſcr. in 6. ſm
eum. Nã in illis iurib. ita exponitur hoc verbum, non va
leat. ¶ Conſidera duo pro iſta parte. Primò, ꝙ qñ aliquis
eſt funditùs inhabilis rõne perſonæ, tunc geſta ꝑ ipſum
ſunt oĩno nulla, vt per Bar. in l. licet. C. de procu. per l. 2.
§. j. cum gl. ff. qui ſatiſda. cogan. ¶ Secundò conſidera, ꝙ
12 tota vis huius articuli ↄſiſtit in hoc, vtrũ † iſtud verbũ,
non valeat, importet nullitatẽ ipſo iure? in quo ſunt va-
rietates, de quib. s̃. non adaptatæ per Mod. Et pro iſta par
te, ꝙ importet ipſo iure, eſt deciſio Inn. Compoſt. & com
* muniter * oĩum in d. c. quia pp. vbi dñt, ꝙ omiſſio ſolen-
nitatum, de quib. ibi, inducit nullitatem ipſo iure, ꝑ illũ
tex. in verbo, non valeat. Ex quib. dictis infert ibi do. Ab.
in ver. vel ſaltem. ꝙ iſta verba, non valeant, inducũt nul
litatem ipſo iure, & facit mentionem de tex. & glo. in d.
l. vniuerſa. & quod ibi Bar. quem ipſe ſequitur hic, & vi-
de Domi. in d. c. quia pp. in 6. ver. venio adverſ. vel ſaltẽ.
vbi colligitur arg. ꝙ dicta verba inducunt nullitatẽ ipſo
iure, qñ in diſpõne ponunt̃ aliqua cõcernentia formam
introductionis actus, ꝙ defectus formæ inducit nullita-
tem ipſo iure, c. cùm dilectus. s̃. eo. ¶ Sed pro opi. Bar. in
d. l. vniuerſa. ꝙ dictum verbum, nõ valeat, importet tp̃s
futurum, vide Io. An. in Spe. de fi. inſtru. §. compendioſè.
ver. item vide, ſi eſt ibi cła. ſuper verbo, non valeat. Idem
tenet Bar. in c. cùm ordinem. verſ. item ex prædictis hẽs.
s̃. eo. vbi dicit, ꝙ qñ in iure reperitur hoc verbum, nõ va
leat, & nihil vltrà, intelligitur, ſ. per ſnĩam. Alle. d. l. vni-
uerſa. Idem ſentit Tho. Faſtoli dubio Rotæ 32. incip. Se-
cundò dubitat. Idem dicit Bernar. dum alleg. l. diuus. §.
licet. ff. de iu. cod. Poſſunt opi. ↄcordari ex doctrina Bar.
in l. 2. C. de canone fru. vr. Ro. lib. xi. vbi dicit, ꝙ aliqñ lex
ſimpliciter dicit, non valeat actus, & tunc intelligitur ip
ſo iure, vt ibi, & l. non dubiũ. C. de legi. Quandoq; dicit,
non valeat, ſi per te aliquid factum fuerit, vel omiſſum,
& tunc intelligitur ope exceptionis, d. l. vniuerſa. Vnde
ſi ſtatutum dicit, ꝙ ſi ↄ̃hentes non ſoluant gabellã intra
octo dies, ↄ̃ctus non valeat, intelligitur exceptionis ope.
Et remittit Bar. ad ſeipſum in l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de
verb. obli. vbi hoc poſuit, & ẽt in d. l. vniuerſa. & in alijs
locis, de quib. dixi poſt Abb. in ca. 2. de teſti. & pleniùs in
c. qm̃. in prin. vt li. non ↄte. ¶ Modo cum in tex. nr̃o ſim-
pliciter dicat̃, ꝙ reſcriptum ab iſto impetratum non va-
leat, vr̃ importare ꝑ hanc doctrinam, ꝙ non ualeat ipſo
iure, & eſt reſponſum ad d. l. uniueſa. ꝑ q̃ ſe mouet Abb.
hic, ꝙ ibi non vr̃ ſimpł̃r ꝙ non valeat, ſed non valeat re-
ſcriptum, niſi dederit ille fideiuſſorem, & ideo cũ poſſit
dari ex pòſt, ſm Gui. ibi, non annullat̃ ipſo iure actus, ſed
ꝑ ſnĩam: ſecus, ſi ſolennitas exigeret̃ tp̃e actus: q̃a tunc, ſi
non obſeruat̃, ↄ̃ctus eſt nullus, ꝑ d. l. nõ dubiũ. C. de legi.
& pulchrè Bar. in d. §. ea l. & dixi in ca. cùm dilecta. ver.
ſextum ſignum. s̃. eo. ꝑ qđ ẽt apparet, ꝙ cum mandatũ
exigat̃ hic in actu, & non ſufficiat ex pòſt, q̃a nõ ſufficit
ratihabitio, ut s̃. ſequit̃, ꝙ impetratio eſt ipſo iure nulla.
¶ Nec obſt. rõ adducta ꝑ An. Sic. ꝓ opi. do. Abb. hic de l.
qđ fauore. C. de legi. q̃a ſicut partes non poſſunt renũcia
re ſolẽnitatibus c. ſtatutum. de reſcr. in 6. ꝑꝑ finẽ illius c.
& q̃a eſt inductum ad cõem vtilitatem, & execrationẽ
litium, ita in caſu huius cap. vbi ↄcurrit eadem rõ, non
põt pars aduerſa approbare expreſsè, vel tacitè hanc im
petrationem. Nõ. n. videret̃ principał̃r inductum hoc fa-
uore reorum, ſed ẽt odio facientium talia mercimonia.
Ideo hic cadit renunciatio: ſicut dr̃, ꝙ ſi teſtis repellit̃ à le
ge non principał̃r fauore partis, ſed odio ipſius teſtis, nõ
eſt in ptãte partis approbare eum, vt ꝑ Bal. & Sal. in l. ſi q̃s
teſti. ad fi. C. de teſti. cum ſi. ¶ Præterea ſicut cła decreti
impedit ↄſenſum partis, ut per gl. in verbo, ↄmittantur.
in d. c. ſtatutum. & dixi in c. cùm acceſſiſſent. ita nullitas
inducta hic ipſo iure impedit approbationẽ partis. Et fa-
cit tex. in c. j. de reſcr. in 6. iunctis. no. per Ioã. An. in addi.
Spe. de reſcr. præſen. §. rõe quoq; impetrãtis. ad fi. in addi.
magna, q̃ incipit, de grauato ẽt in iudicio. quem ſequitur
But. in c. cæterùm. s̃. eo. dum dicunt in materiam d. c. j. ꝙ
vbi lex irritat ipſo facto reſcriptum, non põt ꝑ ↄſenſum
partis approbari. Et no. gl. in d. c. diſpendia. in verbo, pro-
ceſſus. loquens de hac cła, non ualeat, vt s̃. eam allegauit
Domi. & dicit But. in d. c. cæterum. ꝙ vbi reſcriptum eſt
funditus nullum, ſilentium partis in non opponendo nõ
validat ipſum. Et ꝑ hæc redditur ſuperfluum, qđ ſubdit
hic do. Abb. poſt p̃dicta: dicens, ꝙ ſi reus ignorauerit ꝓcu
ratorem non habuiſſe ſufficiens mandatum, p̃t facere re
tractare proceſſum, quaſi iſtæ lr̃æ ſint dolo obtentæ, & ꝑ
obreptionem impetrantis, iuxta ea, q̃ dicit Inn. s̃. co. cum
dilecta. & quod no. in l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iudic.
Sed poſito, ꝙ eſſet uera opi. Abbatis hic, quæ paulò antè
fuit impugnata, adhuc fortè iſtud remaneret dubium.
Nam aliud eſt, ꝙ pars allegãdo aliquid falſum, obtineat
ſnĩam ↄ̃ abſentem, & tunc benè procedunt no. in d. §.
Marcellus. Aliud eſt, ꝙ taceat, puta nihil dicendo de ex-
ceptione peremptoria, uel dilatoria competente abſen-
ti, & tunc ſiue tacuerit dolo, ſiue non, retractabitur ſnĩa,
ut ſentit no. Bar. in l. 1. C. de ſatiſd. & Inn. in ca. præterea.
in fi. de dila. & Io. An. in ca. ſi duobus. de ap. q̃a melius eſt
tacere, quàm malè & minùs diligẽter
loqui, a ut dicit gl. in cle. cõſtitutionẽ.
de elect. Et ita declarat Matth. de Mat-
theſ. no. 19. & dicit in d. ca. ſi duobus. ad
fi. de ap. Et ideo ſi ꝓcurator tacuit ex-
ceptionẽ defectus mãdati, ꝑ quã pote-
rat opponi ↄ̃ reſcriptum, non ur̃ ꝑ hoc
proceſſus nullus: q̃a non tenetur dicere
exceptionem aduerſario competentẽ,
c. 1. de prob. nam tacere ueritatem æq-
pollet falſitati ſolùm in teſte, non in a-
lijs, b ſm gl. magnã ad fi. in c. ne quis ar
bitretur. 22. q. 2. Si ergo uerbũ, non ua-
leat, importaret nullitatem ipſo iure,
iſte proceſſus non ur̃ amplius retracta-
bilis. Sed põt alia uia ſuſtineri opi. do.
Abb. vcʒ, ꝙ rõne ignorantiæ excuſetur
qui non oppoſuit hãc exceptionẽ dila-
toriã, & audiatur qñcunq; poſt litẽ con
teſt. facta fide de ignorantia, iuxta c. pa-
ſtoralis. de exc. Non tñ credo, ꝙ audiatur poſt ſnĩam: q̃a
cũ iſta exceptio nõ reddat iudiciũ retro nullũ ipſo iure,
ſm opi. Abb. non ſumus in caſu c. in nr̃a. de procu. Sed te
nendo, vt tenui, ꝙ dicta verba importent ipſo iure, pote-
rit opponi qñcunque: & iſtud eſt verius. Vñ in p̃dictis ali
* ter non eſt inſiſtendum, poſtq̃ cõis * opi. eſt, ꝙ impetratio
13 ſit ipſo iure nulla. ¶ Fallit † quartò rła huius lr̃æ in impe
tratione reſcripti, per quam cã committitur alicui Au-
ditori Rotæ: q̃a non requirit̃, ꝙ procurator eã impetrans
habeat ſpãliter mandatum: imò ualet, licet ſit obtẽta ad
inſtantiam falſi & nullius procuratoris, ſcđm Ro. in no-
uis, ti. de ap. dec. 60. inci. Item ſi in cã beneficiali. & deciſ.
ſeq. inci. item fuit dubitatum. q̃ ſunt ꝑ numerum 428. &
ſeq. q̃a Auditores hñt iuriſdõnem habitu, licet nõ actu,
vt in ſiłi dr̃ s̃. eo. paſtoralis. Et ideo commiſſiones, q̃ fiũt
eis, non ſunt niſi diſtributiones, per quas datur eis ſolum
exercitium iuriſdõnis, in quo attenditur plus factum Pa
pæ, q̃ patris, præſertim quando de ſpãli mandato aliqua
cã committitur. Tunc. n. vr̃ de certa ſcientia & proprio
motu committi, & per talem commiſſionem dr̃ excita-
re exercitium ſuæ iuriſdictionis, iuxta no. in ſimili in ca.
13, de offi. ord. Et illi Auditores habent ordinariam in au
diendo & cognoſcendo, vt no. in cle. Auditor. de reſcri.
Et põt Papa habitum p̃dictum iuriſdõnis eorum dedu-
cere ad actum ẽt nullo petente: nam ipſe aliquando mo
tu proprio dat iudicem. c. iter ſolicitudines. de pur. ca. Ex
quib. latè concludunt, ꝙ appellatus poſſet uti commiſ-
ſione taliter obtenta pro appellante, ẽtſi appellans non
habuerit eam ratam. Facit, quod no. Rot. in nouis, de of
fic. deleg. concluſione 13. inci. Item ſi cauſa cõmittatur.
quæ eſt numero 362. ubi ẽt dr̃, ꝙ dicti Auditores habent
iuriſdõnem habitu, & cenſentur quaſi ordinarii, ita ꝙ
commiſſiones, quæ eis fiunt, non ſunt niſi diſtributio-
nes. Vnde inferunt, quòd diſpoſitio cap. 1. de reſcrip. in
6. non habet locum in Auditoribus in curia impetratis,
quia

a Loqui. *Adde tex. in c. 1. 4. q. 4. & Alex. de Imo. in l. ſi prætor. ff. de iudi.*

b Non in alijs. *Vide de hoc per Barto. in l. ea quæ ſunt. de ac. em. & in l. presbyteri. & ibi no. C. de epiſco. & cleri. vbi Bald. verſi. ex prædictis etiam apparet. Et adde Ang. in auth. de teſt. in princ. & Bal. in Margari. teſtis.*

qa tale rescriptum non cōfert nouā iurisdictionē. Et idē repetit Rota, de re iud. conclusione 5. inci. Item ꝙ valet ꝯmissio. in nouis, q̄ est numero 185. de quo tetigi s̄. eo. dilectus. ad fi. Et istā decisionē sequit Domi. hic in fi. Et ꝙ tales cōmissiones dicātur distributiones, no. ēt Aegi. Bellemera, decisio. Rotæ 730. inci. Cōmissio impetrata. ad finem. ¶ Limita hanc fallentiā, dūmō lr̄æ sint postea approbatæ, expresse, vel tacite ꝑ illum, cuius noīe fuerunt impetratæ, f̄m Aegi. deci. Rot. 583. inci. Licèt vsus palatij. qa talis concessio iudicis facta absenti nō valet, quousque ipse sciuerit, vel acceptauerit. Alle. no. per Inn. in ca. qa cunctis. de conces. præb. Ex quo infertur, f̄m ipsum in duab. conclusionib. ibi sequētibus, ꝙ ēt si aduersarius ꝓcesserit coram auditore, tñ si ille, pro quo est impetratū, non improbauit, imò approbauit impetrationem factā de alio auditore, valet secunda commissio, & nō prima, neq; processus secutus ex prima. Et istā limitationē no. qa Rota ꝑallegata de app. 60. in nouis, vr̄ velle ꝯ̄rium, dicendo, ꝙ ille nunq̄ ratificauit commissionē noīe suo impetratā. ¶ Aduerte ēt in eo, qđ dicit Rota in dictis locis, Auditores Rotæ hēre ordinariā: qa illud ē verū ī cognoscendo, sed in decidendo habent delegatā, qñ eis cōmittitur decisio. Et ideo si excōicatus impetrat commissionē ad Auditorem, vt cognoscat, vel a audiat a simpl̄r, iuxta c. sup qōnum. §. verum. de of. dele. benè valet impetratio, vt ꝑ Rotā in dictis locis. Sed si impetrat, vt audiat, & iustitiam faciat, valebit processus vsq; ad sn̄iam non obstante excōicatione impetrātis, sed sn̄ia nō valebit tanq̄ lata ab eo, q in iudicando non habebat iurisdictionem, nisi ex rescripto, & rescriptū nō valet, ꝑ no. ī cle. Auditor. de rescri. vbi dr̄, ꝙ in decidendo Auditores habent delegatā. Ita declarat Dom. in d. c. j. de rescrip. in 6. ostendens, non esse mirū, ꝙ rescripta pro parte valeant, & pro parte nō, vbi capitula sunt diuisa ab illo, c. si eo tēpore. de rescr. in 6. & dixi s̄. eo. sedes. ¶ Pro ista opi. Dom. ꝙ Auditores curię habent ordinariā in audiendo, sed nō in decidendo, vide Spe. de of. ord. §. j. ver. qđ de Auditoribus. & sequit But. in c. si post prin. de re iud. & hoc mō intellige Arch. in c. experientiæ. 11. q. 1. q refert gl. j. in fi. in d. cle. Auditor. & ibi Car. dicens, ꝙ ista consistunt plus in facto, q̄ in iure. Tñ in iure sequit glo. ibi, de qua ēt ibi per Imo. Sic ēt intellige Bar. in l. præcipimus. §. j. de ap. dū dicit, ꝙ isti habent ordinariā. Et sentit Bal. in l. quoties. ad fi. C. vbi senat. vel claris. dicens, ꝙ Auditores dn̄i legati sunt ordinarij. Sic ēt intellige, qđ de istis no. gl. in c. j. i verbo, iudicio. in fi. de re iud. in 6. Et ista multùm importāt: qa per hæc dicti Auditores suas diffinitiuas sn̄ias nō p̄nt emendare, sicut nec delegare, per c. in lr̄is. de of. deleg. Et ita firmat Ro. de re iu. conclu. 16. aliàs nu. 341. inci. Item dubitatur, vtrū Auditor. in nouis, licèt aliud scribat Car. post Laudinum in cle. j. ver. vndecimò quæro. de re iud. Similiter per prædicta excusantur dicti Auditores participantes salaria cum notarijs: qa non licet hoc delegatis, c. statutum. §. notarium. de rescrip. in 6. Sed ex quo in cognoscendo habent ordinariā, excusantur, f̄m Dom. in d. §. notarium. Et ista nō reperies alibi. Ideo memēto huc recurrere. Et postquā hęc edidi, reperi de istis tactum pulchrè per Franc. Pauinum in tract. de sede vacante, fol. x. vers. nos autem Auditores ADDITIO. ¶ Fallit quintò 14 rl̄a huius lr̄ę in † eo, q impetrat bona fide, non aīo faciēdi mercimoniū: qa licèt non habeat mandatum sp̄ale, valet impetratio. Ita dixerunt quidā antiq. f̄m Io. And. hic, super verbo, non valeat, quasi venalitas sit finalis cā huius constōnis. Et istam opi. vr̄ sequi hic And. Sic vt retuli s̄. in 3. ampliatione: & eam extollit. Sed istam opi. reprobant hic Host. Io. An. But. & Dom. qa imò venalitas fuit cā impulsiua huius constōnis, sicut illius. ff. de postu. l. j. §. sexum. Et hoc innuit tex. ibi, cùm aūt, & c. aliàs nulla esset prouisio huius decre. cum talis fraus de facili probaretur. Item, f̄m hoc, cōiunctæ personæ impetrare possent in fraudem & venalitatis cā, qđ est absurdū, qa posset repelli, sicut alius procurator, f̄m prædictos. ¶ Pro ista opi. facit gl. in c. cupientes. in prin. in verbo, periculosis. de ele. in 6. & gl. in c. duæ sunt. in verbo, commendatitijs. in fi. 19. q. 2. Quæ gl. dicūt in simili, ꝙ cessante cā legis impulsiua, non cessat lex. Circa qđ vide latè Imo. in c. post translationē. in 12. col. cum plurib. seq. de renun. vbi præmissis multis remissionibus, latè extēdit hanc materiā, & aliqđ per eundem post Bar. in l. 2. §. fi. ff. de dona. vbi est gl. ꝙ cā in dubio censetur impulsiua. Vide de materia ēt per Sali. in l. generaliter. C. de episc. & cler. & per Abb. & Phi. in c. cùm cessante. de ap. cum ꝯcor. de quib. dr̄ aliàs. Considerabam vnū: posito ꝙ impetratio facta bona fide nō teneat, an saltem excuset talis, vt non puniat, tanquā falsarius? & vr̄, ꝙ sic, ponderando verbū Præsumpserit. ꝑ qđ denotat dolus & temeritas, f̄m Card. in cle. j. q. 39. de priui. Et iste, q præsupponitur impetrare bona fide, caret dolo. Ergo vr̄ excusandus à pœna præsumptuositati imposita. Et de hoc verbo, Presumere, dixi plura in c. Iudei. de testib. vbi vide. Tñ vr̄, ꝙ qs dicatur præsumptuosè facere eo ipso, ꝙ facit ꝯ̄ hanc constitutionē, vt ēt dicit Car. in d. cle. j. Pro quo facit rl̄a, q ꝯ̄ iura. de reg. iu. in 6. vbi nō præsumitur habere bonā fidem, qui ꝯ̄ iura mercatur. Sic ēt iste impetrans ꝯ̄ iura, non præsumitur bonam fidē habere. Et iste error iuris cōis, ex quo non est probabilis, nō excusat à dolo, vt per Ang in l. sed si. l. §. scire. ff. de pet. hęredi. Secus, qñ alias est probabilis, vt ibi per eum. Et dicetur in c. cùm venerabilis. j̄. ti. proxi. ꝑ gl. ibi in ver. migrasse. ¶ Fallit sextò rl̄a huius lr̄æ, quādo impetratio nō tendit ad alterius præiudicium: qa tunc non curatur, à quo fiat, & sufficit, ꝙ sit facta, f̄m Bald. in l. 1. vers. sed tu dic. C. de preci. impe. offe. per l. vniuersi. eo. ti. Vnde si Titius impetrat, ꝙ Seius restituatur ad famam, non quærit de habilitate impetrantis, f̄m eum. Et facit, qđ est dictū s̄. in 1. fal. Et iste vr̄ bonus intellectus ad d. l. vniuersas. licèt Bar. ibi intelligat eam, ꝙ impetrans non dixit falsū: qa non est mentitus se esse procuratorem, sed simpliciter impetrauit: nā certè impetrando pro alio sine mandato, satis dr̄ mentiri. Ideo impetratio eius, vr̄ non valere, per istum tex. dicentem indistinctè, ꝙ defectus mandati vitiat impetrationem. Et non distinguit, an dixerit se procuratorem, cùm non esset, an tacuerit. Vnde placet, vt dixi, intellectus Bal. in d. l. j. Et faciunt q̄ tetigi s̄. in 3. 15 ampliatione. ¶ Fallit septimò, vbi † prīceps ex certa scīa concedit rescriptum non habenti mandatum sp̄ale pro alio. Ita expressè sentit Bal. in ca. ex parte. ad fi. versi. sed nunquid literæ. j̄. eo. Et ita intelligit l. 1. C. de preci. impera. offe. Et de hoc facit festum And. Sicu. in d. c. ex parte. in fi. Et ratio potest esse: quia vr̄ tunc dispensare contra ius, attento ꝙ certa scientia æquipollet clausulæ, non obstante, vt dixi in princi. huius c. versicu. fallit quartò. Et vbi facit ex certa scientia, tollit omne obstaculum iuris, f̄m Barto. consi. 196. incip. Ciuitati Camerini. Et non potest reuocari in dubium dispositum à principe ex certa scientia, secundum Barto. in l. conficiuntur. in prin. ff. de iure codicil. Et conueniunt alia quæ dixi in cap. cùm in- 16 ter. de exceptio. ¶ Fallit octauò & vltimò in † rescripto impetrato à persona coniuncta: quia ualet, licèt non habuerit mandatum ad impetrandum, per tex. hic. Et dicit b hic dom. Abb. in 3. no. quòd iste est b unus casus, in quo persona coniuncta potest ea, quæ requirunt speciale mandatum: nam regulariter contra, quia c ad hoc, ut coniuncta c persona possit agere pro coniuncta, oportet, quòd caueat de rato, & quòd casus nō requirat speciale mandatum, ut probatur in l. sed & hæ. ff. de procu. iuncta l. Pomponius. in fi. ff. eo. ti. & l. illud. & l. patri. ff. de mino. Hinc dicit Specu. ti. de con iuncta persona, quòd persona coniuncta non admittitur in causis spiritualibus. De quo remittit hic Abb. ad dicenda in c. coram. de offi. delega. Adde do. Car. in cle. unica, uer. quē etiam. prope

a Vel audiat. *Vide Rot. deci. 361. petitio est, & in deci. 80. si petitur Inn. & Ange. in auth. de defen. ciui. §. audient in fine.*

b Iste est. *Adde quod idem tenet Bar. ī l. patri pro filio. in fi. ff. de minor.*

c Coniūcta. *Adde tu, quòd ista regula fallit in casibus hic notatis, & primò coniuncta persona admittitur ad agendū pro cōiuncta, etiam in casibus requirentibus speciale mandatum*

datum, et hoc quã do agit pro minore & prodigo ſimul, ſecus ſi minor tãtùm, uel prodigus tantùm. Ita Bar. in l. patri pro filio. ff. de mino. in verſi. vltimo no. Itẽ admittitur cõiuncta perſona ꝓ coniuncta ſine mã dato in caſibus requirentib. ſpeciale mandatum, & hoc quando agit pro ſuo intereſſe, iſta coniuncta perſona. Bar. in d. l. patri pro filio. in 1. no. & etiã eo inuito. Ita Barto. in d. l. patri pro filio. Adde dom. Abb. in c. communia. de of. dele. Adde ad iſta dom. Alex. de Imo. in l. exigendi. C. de procu. in 3. no. vbi per eum pleniùs.

fi. de conceſ. præb. vbi dicit poſt Paulũ, ꝙ iſte tex. ponit caſum ſpãlem ɔ̃ regulam, q̃ dicit, ꝙ in requirentib. ſpeciale mandatum non admittit̃ coniunctus pro coniuncto, vt in iurib. alle. per eũ: & no. oẽs in l. exigendi. C. de procu. per d. l. patri. cõiuncta l. illud. §. j. ff. de mino Et pro iſtis dictis facit: qa geſta per coniunctũ nunquã nocent, niſi ſequat̃ ratihabitio, l. j. C. qb. res iudi. non noc. quia l. permittit tales ꝑſonas agere ſine mandato: non tñ facit eos ꝓcuratores. Tex. no. in l. 3. §. j. ff. iud. ſol. no. do. Abb. in c. pen. de re iu. Et rõ iſtius fallentiæ eſt: qa hic agitur de modico præiudicio, ſ̃m Io. An. in c. conſtitutus, de reſti. in inte. & ſequit̃ ibi do. Abb. dicens per iſta verba haberi limitationem magnã ad d. l. patri. vt vbicunq; agitur de modico p̃iudicio, admittatur cõiunctus in requirentibus ſpeciale mandatum. Alia priuilegia coniunctæ perſonæ ponit Lud. Rom. in l. j. ff. in ius vo. vt eant. ¶ Hanc fallentiã limita ſex modis. Primò, dummodò cõiunctus, pro quo fit impetratio, habeat ratã impetrationẽ: qa ſi nõ ratificat, nõ valet, ſ̃m Hoſ. ĩ c. ex parte. ĵ. eo. Sequit̃ ibi Io. An. ſuper verbo, illis ꝑſonis. dicens, ꝙ hę literæ tunc valẽt, ſi dñs ratum hẽt: qa licèt tales ꝑſonas lex ꝑmittat agere, non tñ, &c. Allegat d. §. 1. & ſequit̃ Imo. ĩ d. c. ex parte. ¶ Cõtrariũ tenet hic An. Sic. qa iſte tex. ponit rł̃am, ꝙ impetratio ſine ſpãli mandato non valet, poſtea ponit exceptionẽ, niſi fiat à coniũcta perſona. Ergo vt exceptio ſit propriè de rł̃a, ſequitur, ꝙ impetratio coniuncti valet abſq; ratificatione, per l. nam ꝙ liquide. §. fi. ff. de penu leg. Et eſt motiuũ coloratũ. ¶ Sed ad iſtud põt rñderi, ꝙ lex noua nõ p̃ſumit̃ in dubio velle corrigere veterẽ, c. cùm expediat. de ele. in 6. cũ ſi. Et cùm hic ſimpliciter admittant̃ illæ perſonæ, à quib. de iure non exigit̃ mãdatũ, vr̃ canõ in ſpecie approbare illa iura, & per ɔ̃ñs ea extendere ad hũc caſum cum ſuis qualitatib. id eſt, prout declarant̃ ꝑ alia iura ciuilia, ſ. dũmodò ſequat̃ ratificatio, per tex. in d. §. j. dicentẽ, ꝙ iſti nõ efficiunt̃ à lege procuratores, licèt admittantur ſine mandato, ſed requiritur ratihabitio, & maximè ne inducantur hic duo ſpecialia, ɔ̃ l. j. C. de do. prom. Vnum, ꝙ coniunctus admittat̃ in caſu requirẽte ſpãle mãdatum ɔ̃ dictas rł̃as iuris. Aliud, ꝙ non ſit opus ratihabitione ɔ̃ aliam rł̃am. ¶ Non obſtat ponderatio dictionis, Niſi, importantis exceptionem à rł̃a: qa natura exceptionis non facit includi in diſpõne id, qđ aliàs ſ̃m naturam diſpõnis non includebatur, vt eſt tex. in l. Paulus. aliàs incipit, mora. in §. j. ff. de vſur. inducendo, vt ibi per do. Florianum, qui dicit eum eſſe ſingularem, & facere ad multa. Et vltra ipſum idem no. Bar. in l. generali. §. vxori. per illum tex. ff. de vſu. leg. & Bar. & Ang. in l. Lucius. §. plurib. ff. ad Trebel. Et ibi Imo. dicens illũ tex. eſſe ſingularẽ, & Bar. & Ang. in l. j. ff. de regu. iu. & Bar. & Bal. & Pau. de Caſt. in l. in his. ff. de legi. cum ɔcor. quas dixi in c. qm̃. in prin. vt li. non cõteſt. ¶ Limita ſecundò hãc vltimã fallẽtiam, niſi coniuncta a ꝑſona peteret tanquam ꝓcurator, ſ̃m Bal. hic: qa allegãdo mandatũ, facit ſe alienũ à legis prouidẽtia, l. maritus. C. de proc. ſ̃m eũ, reſpondentem per iſta verba ad l. 3. ff. de mili. teſt. Et iſtud dictũ ſequitur hic An. Sic. pro quo adducit: qa vbi in reſcripto interuenit pro parte falſitas, & pro parte veritas, vitiatur in totum, c. ſedes. ſ̃. eo. & ibi fuit dictum poſt Abb. declarando c. ſi eo tẽpore. de reſcrip. in 6. Item, quia attendit̃ cauſa nocens, vt per Bar. in l. cum vir. ff. de dona. Et ita reſidet. ¶ Addatis Bal. in c. ex parte decani. ĵ. eo. vbi idẽ tenet, dicens, ꝙ ſi coniũcta

a Coniuncta. *Adde tu Bar. qui idẽ tenet in l. ſancimus. de ſacroſanctis eccl. in uer. itẽ eſt aduertendum.*

perſona aſſerat ſe procuratorem, & nõ erat, non validat̃ reſcriptum: qa in appellatione eſt diuerſitas, & diuerſitatis effectus, & ideo adiectiua noĩa dicuntur congruere actib. q aguntur. Facit. l. filius. ff. qui ſatiſd. cog. ſ̃m eũ. Ad idem vide Bal. in l. j. C. de ꝓcu. vbi dicit, ꝙ lʒ ꝑſona coniũcta legitimet̃ per cautionem rati, qñ venit coniunctorio noĩe, tamẽ ſecus ſi venit tanquã procurator, qa niſi fiat dubium de mandato, nõ legitimat̃ per cautionẽ rati. Vnde eſt diſtinguẽdũ, ſub quo noĩe cõpareat, arg. d. l. filius. ff. q ſatiſd. cog. Et ideo licèt lex admittat coniũctã ꝑſonã, non tñ facit eũ ꝓcuratorẽ, lʒ cõcedat quandã facultatẽ experiendi, d. l. 3. §. j. Nam ſi lex daret ſibi mãdatũ, non eſſet neceſſaria cautio rati: qa de mandato l. ɔſtaret. Itẽ actus coniunctæ perſonæ præiudicaret dño, cùm tũ non p̃iudicet, niſi habeat ratũ, vt d. §. 1. q eſt ad hoc notabilis, ſ̃m eũ, & ſequit̃ Sal. ĩ d. l. 1. & Alex. ĩ l. exigẽdi. ver. vltimò fallit. eo. ti. per gl. fi. ibi. vel hoc patet ĩ d. l. filius. ff. qui ſatiſd. cog. ¶ Ad idẽ, qđ no. Lud. Ro. ɔſi. 446. inci. Primus propoſitæ conſultationis articulus. vbi licèt de p̃dictis nihil adducat, ɔſuluit, ꝙ ſi maritus egit tanquam ꝓcurator vxoris, deinde repertũ fuit eũ non hẽre mandatum, non valet iudiciũ, tanq̃ agitatũ de coniũcta ꝑſona, ꝑ rł̃am, q̃ traditur in l. multũ. C. ſi quis alteri, vel ſibi. & ĩ c. cùm ſuper. de of. dele. vbi dr̃, ꝙ potuit, noluit, & c. & per l. ſi is, ad quem. ff. de acq. hæred. vbi aditio hr̃ditatis facta ex capite incongruo, non põt ſuſtẽtari ex capite ɔgruo, ex quo fieri potuiſſet, ſi hæres voluiſſet. Et inter alia ĩducit pro caſu l. antep. ff. de eo, qui ꝓ tutore authore. & l. 3. §. ſed & ſi quidam tutor. ff. iud. ſol. vbi ſtipulatio iud. ſol. facta per eum, q verè eſt tutor, non tamẽ vt tutorem, ſed vt negotiorũ geſtorẽ, vel aliter, nõ valet. Et reſpõdet ad facientia in oppoſitũ, maximè ad dicta Bar. in l. 1. §. ſi qs ita. ff. de ver. obli. dũ tractat, quãdo defectus ĩ cã efficiẽte faciat, ꝙ ſi actus nõ valet vt agit̃, &c. de quo ẽt ꝑ Doct. nr̃os in d. c. cũ ſup. Et ex his, q̃ alias ibi reduxi, poſſet iſta limitatio multiplr̃ diſcuti. Et iſtud ɔſilium Lud. approbat ſimplr̃ ſolennis doc. Ant. de Alex. in d. l. j. C. de ꝓcu. Cui adde Bal. in locis ſ̃. allegatis. Eſt verum, ꝙ And. Sic. ĩ d. c. ex parte. ĵ. eo. prædictis non adductis, reprobat dictũ Bal. ibi, & ɔ̃ñr hanc limitationem, per id quod ſcribit Ang. in l. diſpenſatorem. ff. de ſolu. vbi in effectu vult, ꝙ licèt reuocauerim aliquem vt procuratorem, & ſic non poſſim approbare geſta ab eo, vt à procuratore, vt ꝑ Inno. & alios in d. c. ex parte. tamen poſſum approbare geſta per ipſum, tanquam à coniuncta perſona. Ad idem inducit l. Claudius. ff. de acqui. hære. & l. qui habebat. ff. de inſti. & ꝙ per illa iura no. Bar. in diſputatio. incipiẽte, Adunantia generalis. volens, ꝙ ſi procurator hẽt mãdatum habile ex vno capite, & ex alio inhabile, ſi ɔ̃xit ex capite inhabili, ſubſtentat̃ ꝑ habile. Facit ẽt dictũ Inn. in c. cùm ex officio. de præſcr. ſ̃m eum. Nihilominùs ſequẽda eſt iſta limitatio per prędicta. Et ad dicta Bar. in dicta diſputatione, & ad iura prædicta reſpondet Lud. in d. cõſi. licèt And. Sicu. ipſum non alleget. Ad dictum Ang. in d. l. diſpenſatorem. poteſt reſponderi, ꝙ Ang. præſupponit illum habuiſſe mandatum, & etiam fuiſſe coniunctã perſonam. Sed in caſu Bal. in dictis locis aſſeruit ſe habere mandatum, cùm nõ haberet, inter quos caſus eſt dr̃ia. Nam in primo caſu concurrẽte duplici poteſtate in procuratore, ſi dñs reuocat ſolum vnam, non vr̃ ſibiipſi tollere facultatem approbandi aliam, & in illa ratificatione non venit ex capite reprobato. Sed in ſecundo caſu actus procuratoris eſt ipſo iure nullus: qa non intẽdebat agere, vt cõiunctus, ſed vt procurator: & ideo cũ nõ eſſet ꝓcurator, non tenuit actus. Vnde ſicut in impetratione facta à nõ habente mãdatum, nõ cadit in ꝓpoſito ratificatio, vt ſ̃. in 3. ampliatione, ita nec caderet, qñ in impetrante, q potuit impetrare, vt coniũctus, nõ fuit animus impetrandi illo mõ, ſed ꝓcuratorio noĩe. Non em̃ cadit ratificatio in actu geſto à coniuncto, niſi geſſerit vt cõiũctus, vt in prima limitatione huius fallen. vt ſic ratificatio habeat debita extrema, ſ̃m no. per Bar. in l. bonorũ. ff. rẽ ra. hab. Crederem tamen, ꝙ ſi caſus, in quo loquitur Ang. occurreret in hac materia, non procederet in terminis.

minis huius decre. putà, ſi coniunctus habuiſſet mādatū
ſpeciale ad impetrandū, & impetraſſet vt procurator, cū
tñ eſſet reuocatus, & hoc ſciret: quia non vr̃ poſſe ratifica
ri impetratio ab eo facta, tanꝗ ſi eſſet facta coniuncto-
rio noīe per ea, quæ dicta ſunt s̃. in hac limitatione. Si e-
nim non tenet impetratio ꝓꝑ regulam, qđ potuit, noluit
non pōt ēt ratificari. Aut eñ ratificatio venit ad purgan
dum defectum mandati, & non pōt, ꝓꝑ tertiā ampliatio
nē, de qua s̃. vbi in impetratione iſta non cadit ratifica-
tio. Aut venit ad integrandū actum, tanꝗ geſtū à coniū-
cto, iuxta ea quæ dixi in 1. limitatione huius fallē. & ad-
huc non pōt: quia non egit, vt coniunctus. Et ſi hic cade-
ret ratificatio, nunquam haberet locū iſta limitatio; qa
clarum eſt, ꝙ quoties coniunctus aliquid facit, vt cōiun-
ctus, opꝫ, ꝙ ſequatur ratihabitio, vt in prima limitatiōe
huius fall. Et iſta bñ nota, tanquā nouiter diſcuſſa. ¶ Li-
17 mita tertiò hanc vltimā fallentiā in † perſonis coniun-
ctis coniunctione ſpirituali: qa illa non ſufficit ī caſu hu
ius decre. ſm Spe. in ti. de reſcr. pręſenta. §. rōne aūt im-
petrantis. ver. ſed nūquid canonicus. vbi dicit, ꝙ canoni
cus non pōt impetrare pro eccleſia, nec pro canonico ſi
ne mandato, licet inter eos ſit ſpiritualis quædā proximi
tas, & vinculū fraternitatis. Et ſequitur hic Io. An. poſt
Hoſt. ꝓꝑ verba huius cōcilij, quod eſt fauorabiles, & fuit
originaliter dictum Hoſt. ī ſumma huius ti. §. q̄ pñt. ver.
nūqd canonicus. & vide gl. fi. in fi. ī c. fi. j̃. de proc. ſm Io.
An. & Dom hic, q ex iſto dicto dicit eē colligendū nota
biliter, quòd iura, quæ dñt, ꝙ coniunctus admittitur ſine
mandato, dēt intelligi de coniunctione rōne ſanguinis.
¶ Adde Arc. in c. ſtatutum. §. cū aūt. de reſcr. ī 6. vbi dicit
de conſuetudine curiæ nullū admitti ad impetrandum.
vel ↄ̃ dicendum pro alio ſine ſpeciali mandato, niſi ſit ꝑ
ſona coniuncta proximitate carnali, vt intellexerunt
Gof. & Hoſt. Et iſta verba Arch. ſequitur Io. An. in d. c. fi.
in fi. de proc. roprobādo gl. fi. ibi in fi. q̄ ſentit ↄ̃ prædicta
licet Arch. in libro meo non dicat hæc. Et iſta ēt ſequit̃
But. Imo. & Ab. in d. c. fi. in fi. allegando ēt Hoſt. vbi s̃. Er
ad hæc vide, q̄ opportunè ſcripſi in c. cùm M. s̃. ti. proxi.
probando, ꝙ ad agendum, & ſimilia, quoties fit mentio
de coniuncto, non venit coniunctus coniunctione ſpiri-
tuali. ¶ Sed conſidera vltra ibi dicta, quòd ſi nos parifica
mus in hac mā ꝓtātem agendi & impetrandi in coniun-
ctis, prout vñr æquiparari per iſtum tex. reſtringenda eſt
iſta limitatio valde notabiliter, vt lꝫ alij coniuncti con
iunctione ſpirituali non pñt impetrare ſine mandato, tñ
fallit in epō impetrante pro capitulo, & in capitulo im-
petrāte pro epō, per id, quod ſingulariter voluit Bu. In c.
edoceri. verſi. alter aūt pro altero. s̃. eo. vbi dicit, ꝙ inter
iſtos coniunctio ſpiritualis eſt maior, ꝗ inter alios per c.
ꝑterea requiſiſti. de teſta. adeò quod vnus pōt agere pro
alio ſine mādato cùm debitis. cautionibus. Et ſequit̃, ibi
Dom. vt ibi retuli. in 3. decla. Vnde ſi illud eſt verū, & ſi
eſt vera iſta ęquiparatio facultatis agendi & impetrādi,
procedit iſta reſtrictio, ꝗ in hac mā non reperio: ab ali-
quo conſideratā. ¶ Sed nunc credo, ꝙ in ↄ̃rium ſit deci-
ſio Hoſt. in terminis in d. verſi. ſed nunquid canonicus.
ibi, quia epſ ſuus eram. dum dicit, quod non fuit auditus
in curia, dum ↄ̃diceret impetrationi factæ ↄ̃ capitulum
ſuum, à quo non habebat mandatum. Et videtur velle,
quòd coniunctio ſpiritualis non operetur plus, quo ad
epm & capitulum, ꝗ inter alios ſpiritualiter coniūctos,
reſpectu huius materiæ. Et iſtud puto verius; quia dū dñt
Doct. coniūctionem ſpiritualem non ſufficere ī hac ma
teria loquuntur indiſtinctè, vt patet ex locis, quæ redu-
xi in d. ca. cùm M. Adde ēt iſtis, ꝙ canonicus poteſt impe
trare abſolutionem ab excōicationis noīe ſui concano
nici ſine mandato, ſm Inn. in c. Romana. de ſent. excō.
in 6. & ſequitur Ro. in ti. de proc. dec. 36. incip. item ſi di-
camus. in nouis: vbi hoc limitatur, niſi petat abſolutio-
nem ad cautelam. ¶ Limita quartò, niſi coniunctus ve-
lit opponere impetrationi per alium factę; quia non ad
mittitur ex eo, quia ſit coniunctus, ſcđm Ioan. And. &
Butr. in c. j. in fi. de proc. dicentes, ꝙ Arch. ita limitat iſtū
tex. in d. c. ſtatutum. §. cùm autem. Et ſic ad contrauenië
dum non admittitur ſine ſpeciali mandato, cum talis a-
ctus ſit potiùs quoddam cōtradicere, quàm defendere.
Et ita dñt declarari hanc decretal. Tñ Hoſt. vr̃ ſentire ↄ̃
hanc limitationem in d. ver. ſed nunquid canonicus. dū
dicit poſt Gof. ꝙ nullus admittitur ad impetrandum, vel
contradicendum ſine ſpeciali mandato, niſi ſit coniun-
cta perſona. Et ſic vult, ꝙ coniuncta perſona poſſit con-
tradicere. Vñ ꝓꝑ iſtā varietatē vr̃ ſtandū ſtylo curię, quo
non apparēte fortè opi. Hoſt. eſt verior: qa qua rōne con
ceditur iſta facultas impetrādi in iſto tex. eadē rōne vr̃
cōceſſa facultas cōtradicēdi. ¶ Limita
18 † quintò iſtā vltimā fallentiā, niſi a cō
a iunctus ſit ſpurius, ſeu natus ex dānato
coitu, ſm Innoc. hic per l. vulgo. ff. de
ſtat. ho. & l. quia ſemꝑ. ff. de in ius voc.
& §. vulgo. Inſt. & de ſuc. cog. vbi tales
non ſuccedūt, & ſic non vñr propriè ↄ-
iuncti. Et ſequunt̃ hic Hoſt. Io. And. Bu.
Imo. & do. Bal. & expreſſius Ang. in l.
ſed & hę. in princ. ff. de proc. & Bal. in
l. cum acutiſſimi. C. de fideicō. Et intel
ligit hoc Bal. hic: ſiue ſint aſcendentes
ſiue deſcēdentes, ſiue collaterales, per
l. lege Iulia. §. nec diſtinguitur. ff. de ritu
nupt. lꝫ in materia merè naturali, vt in
pęna l. Pompeiæ de patricidijs, cōtineā
tur ſpurij; qa natura cōis eſt. Alleg. Cy.
in d. §. nec diſtinguitur. in addi. ꝑ l. hos
accuſare. §. oīb. ff. đ accu. Facit, qđ no.
Dy. conſi. 14. inc. In Chriſti noīe diligē
ter conſiderata. vbi dicit, ꝙ ſpurius nō
vr̃ habere cognationē, uel coniunctio
nē ex parte patris. Alleg. §. fi. in aut. q.
mo nat. effi. ſui. Et hoc conſiliū Dy. al-
leg. Bal. in d. l. id, qđ pauperibus. C. de e-
piſcop. & cler. dicens, ꝙ ſpurij non ve-
niunt appellatione coniunctorum. Et
adde ꝙ vbi repellitur ſpurius, tāquam
non coniunctus, ibi ēt repellitur filius
ſpurij, quāuis legitimus; quia non hēt
plus coniunctionis, quàm habet pater,
ſecundùm Paulum de Caſt. conſi. 181. In cauſa, quæ ver-
titur coram vicario.

a Niſi. Adde tu. ꝙ ſpurius & natus ex dānato coitu non dicūtur propriè coniuncti, & ideo non poſſunt agere pro coniuncto, quia non veniunt appellatione coniunctorum, & tales coniuncti nō admittuntur in caſu iſtius tex. Ita Bal. in d. l. id, quod pauperib. in verſ. illud conſtat. C. de epiſco. & cler. & gl in cle. 1. de baptiſ. in uer. liberi. Bar. ī l. 2. ff. de accuſ. in ver. quæro quid de filia naturali. Adde, qui admittātur ad impetrādum reſcriptū abſq; ſpeciali mandato? Vide ꝑ Ang. in l. j ī fi. ff. đ iniur. nā ibi eos nūerat.

EXCIPIVNTVR ab iſta limitatione duo caſus.
19 Primus eſt, quando † ſpurius vellet impetrare pro illis,
quibus poſſet ſuccedere, ſecundū Hoſt. hic, quē prædicti
ſequuntur; & remittit ad no. in c. Ray
nutius. ſuper verbo, abſque liberis de te
b ſta. Et an, & qñ [b] poſſint ſpurij ſuccede
re, remittit hic Imo. ad tex. & gl. cum
ibi no. in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfi. &
in l. ſi ſpurius, & in l. hac parte. ff. vnde
cog. Et iō dicit hic Abb. ꝙ iſti admittū
tur ad impetrandum pro coniunctis per lineā fęmininā
quia adinuicem ſunt cognati, & ſibi ſuccedūt, d. §. vulgo.
Similr̃ ur̃, ꝙ frater naturalis admittet̃ ꝓ fratre, q eſſet ex
eadem matre, quia ex latere materno hñt proximitatē,
& agnationem, vt eſt de mente gl. 2. in l. hac parte. ff. un
de cogn. Gui. de Cu. in l. parentes. ff. de in ius uocan. Et
qñ illegitimi ſuccedant, uide late Ang. in §. fi. in aut. qui.
mod. natur. effic. ſui. & concluſiuè Imo. in c. niſi cum pri
dem. de renū. & Matth. de Matheſ. in tract. de ſuc. ab ī-
teſt. cum concor. ¶ Secundus caſus eſt ī naturali tantū:
qa iſte pōt impetrare, ut cōiūctus, ſcđm Inn. hic, qa mul
tis priuilegijs gaudet. in auth. qui mod. natur. effi. legi.
§. 2. & fi. & ſequūtur oēs prædicti hic, cū talis certo caſu
admittatur ad ſucceſſionem, authē. lꝫ. C. de natu. lib. &
notatur in c. tanta. qui fil. ſint legit. & ur̃ probari, ſecūdū
Ab. hic. in l. parentes naturales. ff. de in ius uoc. ¶ Sed cō-
tra hoc dictum Innoc. tenet Io. de Imo. in l. ex facto. §. ſi
quis rogatus. ff. ad Trebel. uolens, quòd ſicut ſpurij non
dicuntur coniuncti, ita nec naturales, quia quod quis ad
mittatur pro alio ſine mandato, eſt conſtitutio iuris ciui
lis, & exorbitans à iure, l. nō ſolùm. §. qui alieno. cum

b An & quādo. Adde Bar. in l. fi. ver. quæro, an ſuccedet. ff. de his. qui bus vt indig.

gl.ff.de neg.gest. Ergo non vr̃ admittendus nãlis,ne fiat extensio. Pro hoc et̃ allegat;quia nãlis non reputatur ꝯiunctus alteri fratri,quo ad successionẽ. Alleg.gl.2. ĩ d. l.hac parte. Dicit tñ ꝙ ꝑp authoritatẽ Inno. opinio eius fortè seruaretur in practica. Sed huic motiuo Io.de Imo. rñdebitur paulo post in prin.ver.rñdet et̃.¶ Est verum,ꝙ do. Abb.hic credit,quòd indistinctè oẽs illegitimi dicantur coniuncti: & hoc inspecta nãli æquitate: nam ſm naturã sunt ꝯsanguinei,& in eis cadit affectio naturalis: hoc ẽ quoad matrimoniũ impediendũ dñr ꝯsanguinei. ca.ꝑ tuas.de ꝓbat.c.discretionẽ.de eo,q cog.ꝯsang.vxo. suę. Et hanc opinionẽ sentit Bar.ĩ l.2.ff.de accus. Et hæc no. qa faciunt ad multa,ſm eum. Et hoc mõ nõ solùm in casibus d.authẽ.ex cõplexu.sed indistinctè remaneret falsa ista 5.limitatio. Sed istis motiuis rñdet Alex. tenẽs opinionem cõem,in d.§.si quis rogatus.ꝙ imo distinguẽdum est inter naturalẽ & spuriũ,vt s̃.dixi:qa in dubio nõ intelligitur de tali spurio per auth.ex complexu.C.de incest. nupt.præter q̃ vbi tractatur de matrimonio impediendo:qa ibi summa honestas & maximus pudor attenditur,c.1.de spõs.in 6.l.nihil.& l.adoptiuus.ff. de ritu nupt. Nec obstãt no.per Bar. in d.l.j.& 2.ff. de accus. qa illa dicta non procedunt absolutè:nam et̃,quo ad accusandũ, non admittitur spurius sub appellatione suorum,vt per Bar.in l.neganda.in fi.C.qui accus.non pos. qa sumus in materia ciuili. Ergo verba sunt ciuiliter intelligẽda,l.Iulianus.versi.hoc capite.ff.de ri.nupt. Si tñ vellet admitti ut quilibet de populo,tunc admittitur:imò prefertur alijs,arg.l.quãuis adulterij. C.de adul.& l.amicissimos.§. Lucius.ff.de excus.tut. Et ita vult Imo.in d.§.si quis rogatus,vt ibi per Alex.& Ang.Are.in lib. Malefi.in verbo, nec non ad querelã.ver.quæsiuit et̃ Barto. Rñdet et̃ Alex.ad rõnem Ioan.de Imo.relatam s̃.proximè, versi.secundus casus.dum voluit,quòd naturalis non dicat̃ coniuncta persona:nam imò vr̃, quòd iste tex. sit fundatus ĩ rõne naturali. Patet in l.sed & hę.in prin.ff.de ꝓc. vbi libertus põt agere pro patrono,& hoc qa ꝑp beneficiũ libertatis susceptum dictat rõ eum habere affectionẽ maximam ad patronum,arg.l.sed si l.§. consuluit.ff. de pe. hæ. Ergo cũ affectio ista naturali rõne habeatur in filiũ & patrem naturalem,& pari rõne ad fratrem naturalẽ, debemus dicere,quòd iura volentia personas posse agere sine mandato,habeant locum et̃ in naturalibus,ꝑ l.parẽtes,cum ibi no.ff.de in ius voc.l.adoptiuus.§.j. ff. de ri. nupt.& l.hos accusare.§.oĩbus.ff.de accu.secundum eũ. Et dña inter naturales, & spurios, vt primi veniant appellatione suorum,non alij,vide oĩno Bal.ĩ l.j.ibi,quo ad secundum articulum.C. qui accu. & in l.quisquis. C. ad l.Iul maiest. & ibi etiam aliquid per Sal. in l. filium. in 4.questio.

PRAEDICTIS obstant duo. Primo videtur
20 ꝙ † imo filius naturalis non possit agere,neque impetrare pro patre,sequendo Imo.in d.§.ex facto.quia sequeretur hoc incõueniens,ꝙ pater ex vitio suo lucraretur. Nã lex politiua voluit,ꝙ non possit relinquere filio naturali,quãtũ vellet,& hoc ad refrænandũ vitiũ parentũ.l. fi. C.de nat.lib. Vt ergo refrænetur vitium patrũ,dicemus filiũ naturalẽ tantũ non posse agere, aut impetrare,ꝓ patre. Et ita per hanc rõnem tenet hic And. Sic. dicens se audacter per hoc reprobare Inn.& sequaces. Sed certè ista rõ non concludit:quia tex.hic in fi.non habilitat cõiunctos,vt inducat lucrum pro coniuncto,quo fit impetratio:sed quia,sicut lex ciuilis præsumit,ꝙ coniunctus fideliter & cum affectione cãm agitet pro coniuncto,& quod verisimilr̃ coniũctus ratum habebit;ita præsumitur, quòd coniunctus impetrabit sine fraude & sine aĩo mercandi ex ipso rescripto cum coniuncto. Quæ rõ hẽt locum in naturalibus,in quibus viget pietas erga patrẽ, authen.licet,in fi.C. de nat.lib. Et cum a istiveniunt a appellatione coniunctorũ,& in his præsumatur dicta affectio, tenẽda est opinio non habita consideratione ad dictam refrænationẽ vitij parentum, q̃ fit in eo, quòd prohibentur relinquere in totum filijs.

a Isti veniũt. *Adde tu, quòd naturales dicuntur cõiuncti. Bar.in l.2. ff.de accus.*

¶ Obstat secundo prędictis in quantum dictum est, ꝙ spurius accusare p̃t de morte patris,vt extraneus,& quilibet de populo,imo prefertur cęteris,vt per Bal in d.l.neganda,& Imo.in d.§.si quis rogatus. Nam ꝯ hoc arguit sic, actio competens ciuilibet de populo,dẽt intentari ꝑ eum,q est integrę opinionis,l.popularis actio .ff.de pop. act.l.criminis,in verbo, si tibi integræ æstimatio. C. qui acc. Sed spurij & nati ex dãnato coitu
b sunt infames,b & non integræ æstimationis, aut. ex complexu. C.de incest. nupt. Notant Bal.& Sal.ĩ l.fi.C. d̃ verb. sig.& Cy.in l.q squis.C.ad leg. Iul. ma. Ergo spurius,vt quilibet de populo,nõ põt accusare occisores patris. Et per hãc rõnẽ tenendũ est intrepide ꝯ Bar.Bal.& Imo. vbi s̃. tanquam pessime locutos,ſm And.Sic.hic.huic rõni rñdent Moder.ĩ lib. Malefic.in d.verbo,nec non ad querelam,ver. tu aũt in hac materia. Adde ꝙ Bar.dicit,ꝙ ille,q alias repellit̃ ab accusatione,non repellitur,qñ prosequitur suã, vel suorum iniuriam Alleg.Spe.in ti.de recu.§.j.ad fi. ver. summa.per c.oĩbus.4.q.6.& c.prohibentur. 2.q. 1.in verbo mortem propinquorum defendant.¶ Sed ꝯ istam rñsionẽ facit;qasi isto casu admittãtur,tanq̃ veniãt appellatione suorũ,ergo non solùm tanq̃ quilibet de populo; sed et̃ pro interesse particulari vñr admittendi prosequentes suorũ iniuriam. Et sic esset vera opi. Barto.in d l.2.ff. de accus.q̃ reprobant in hoc Bal.Imo.& Alex. ĩ dictis locis,nisi dicamus,ꝙ lꝫ ꝑ prædicta non veniãt appellatiõe suorum,vel cõiunctorũ,capiẽdo suos eo mõ,quo capiũtur in d.l.negãda,& in d.c.oĩbus,cũ similibus,tamẽ non sũt oĩno similes extraneis,& rõne sanguinis pñt dici largo mõ sui,adeo ꝙ saltem tanq̃ quilibet de populo, admittãtur prosequentes iniuriã suorũ,& ex hoc iure sanguinis præferantur alijs,tanq̃ propensiori dolore moti. d.l.quãuis adulterij.in verbo,verus dolor ad accusationẽ impellit,d.l.amicissimos.in fi.in verbo,naturales stimulos.& l. 2.§.fi.ff.de adul.vbi præfertur in accusatione,qui propensiore iure & maiori dolore mouetur. Et multis modis patere põt,ꝙ in ꝯcernentibus sanguinẽ,& vbi lex vtitur verbis naturalibus longe dñt naturales ab extraneis,vt inuenies discurrendo tõtã repetitionẽ Alex.i d.§. si quis rogatus,& q̃ abbreuiaui in c.præsentia, post Abb. de proba. Et ab istis non discedẽdũ , q̃ sunt conclusiões approbatę magis cõiter.lꝫ opi.do. Abb.hic.& Bar.in d.l. 2.de accus. semꝑ fuerit visa mihi æqua, vt appellatione coniunctorũ veniant oẽs illegitimi, inspectis bñ rõnib. Bar. Et eum sequitur Bal.in d.c.de cætero. in fi.de testi.& in d.l.1.C.qui accus. Sequẽdo opi.eorum cessarent difficultates,de quib. s̃. Et idem tenet Bar.in l.hos accusare. §.oĩbus.ff.de acc.dicens illum tex.optimè facere ad hoc. Et idem no.Bar.in l.cùm simus. ad fi.C.de agri. & censi. lib.11.& Ang.in l.vxorẽ.C. qui accusare.non pos.¶ Limita sextò & vltimò ꝓdictam vltimã
21 fallentiã,† dũmõ c impetrans tãquam
c coniunctus, sit in tali gradu, quod ſm consuetudinem patriæ appellatur coniunctus. Si eñ est in tali gradu, ꝙ licèt sit ꝯsanguineus, tamen de stylo patriæ non reputatur coniunctus, non habet locum iste tex. ſm do. Abb. hic dicentem idem, quo ad casum d.l. sed & hę. quia lex nõ considerat nisi affectionẽ, & ideo concludit, quòd vltra personas ibi expressas est arbitrarium, inspecta affectione & moribus patriæ, qui coniuncti debeãt admitti. Et adducit theoricam Doctorum in cap. postremo. de app.sic adaptãs opi.Inn. Cõpo.& Host. hic, qui inter se variant in decidẽdo, q dicant̃ ꝯiuncti,vt per eũ. Et ista fuit opi.do.Car.hic,q dixit,ꝙ aut de ꝯsuetudine curiæ apparet,& illi standum est, & procedat opi. Compost. hic dicentis,ꝙ de consuetudine admittitur filius fratris, & sororis,fratris, patris & matris, ꝯsobrinus, & fi-

b Infames. *Adde domi. Alex. de Imo. in consi. 80. 2. parte.*

c Dummodò. *Adde tu, quòd appellatione coniunctorum veniunt et̃ affines, l. sed & hæ. in prin. ff. de procu. Vide Scribentes in l. repbenda. C. de insti. & substi. & in l. cùm maritum. & ibi Bal. C. de sol. et in l. manifestissimi. §. fi. C. de fur.*

&filius conſobrini,& oẽs conſanguinei vſq; ad tertium
gradũ incluſiuè: vltra non. De affinibus aũt admittitur
ſocer, & proſocer, & de deſcendentibus gener, & proge-
ner. Et dicit Papam oretenus determinaſſe, ꝙ affinis col-
lateralis, vt ſororius non admittatur. Aut non cõſtat de
conſuetudine curiæ, & tunc cenſentur coniuncti vſq; ad
quartum gradum: ſed vltra illum eſt arbitrarium, vſq; ad
quem gradum dicant̃ coniuncti, nec ne. All. no. in d. c. po
ſtremo. Facit gl. 2. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. dum dicit af-
fectionem conſiderari. Et eam alle. Bal. in d. c. poſtremo.
& facit tex. in l. cum allegaui. C. de caſt. pe. lib. 12. in ver-
bo, affectioni fraternæ. quem alleg. Bal. in l. j. ver. ſup 3. C.
qui accu. ¶ Nec eſt loquendum pari mõ in hoc de ptãte
agendi & impetrandi: quia actus agendi eſt maioris pon
deris. Hinc eſt, ꝙ ɔuentus monachorum, põt impetrare
ſine conſenſu abbatis, non tñ agere: qa agere eſt ſpecies
alienationis. Vnde q prohibetur alienare, prohibet̃ rem
in iudicium deducere, l. ait p̃tor. §. j. ff. de iure deli. Nõ ſic
in impetratione lr̃arum ad lites: qa nihil perire põt abſẽ
ti ꝑ impetrationem. Et hanc dr̃iam conſiderat hic And.
Sic. dicens, ꝙ nullus hoc aĩaduertit, & ideo totus mũdus
in iſta materia fuit hactenus in errore dicendo, ꝙ in quo
gradu quis põt impetrare, in eodem põt agere, ſm eum
concludentem ſingulariter, ꝙ ad agendum admittuntur
coniuncti vſq; ad 4. gradum, incluſiuè: ad impetrandum
verò vſq; ad ſeptimum. Et eſt concordia noua ſm eum.
Sed certè Hoſt. Io. And. But. Imo. Ab. & Dom. hic exp̃ſ-
sè aduertunt hoc dicentes, ꝙ ad agendum admittuntur
vſq; ad quartum gradũ incluſiuè, & non vltrà: qa in agẽ
do poſſet parari p̃iudicium abſenti, non ſic in impetran-
do. Et ideo admittit̃ vltra 4. gradum, ſm Hoſt. & p̃dictos,
licèt Abb. aliter referat Hoſt. ¶ Conſidera benè, ꝙ quan
tum ad terminos huius decretalis, vr̃ tenenda opi. Bar. &
do. Ab. intelligendo, vt exprimit Car.
clariùs, q̃ Abb. ꝙ a vltra † quartum gra
22 dum ſit arbitrarium, q dicantur cõiun
cti in hac materia: ſed vſq; ad quartum
gradum admittantur indiſtinctè, ſaluo
in omnib. ſtylo curiæ. Sed huic opinio-
ni obſtat, qđ dicit Bal. in d. c. poſtremo.
& in l. j qui acc. vcꝫ, ꝙ vbicunq; tracta
tur de ſignificatione vocabuli, nunquã
eſt ad arbitrium iudicis recurrendum.
Et dicit de hoc eſſe tex. notabilem in l.
item in legato. §. parui. ff. de lega. 3. Põt
reſponderi, ꝙ ſi cõſuetudo eſt in loco,
ꝙ appellentur coniuncti illi, q ſunt cõ-
ſortes, ſeu de ſtirpe, aut de caſata, ſeu
de tali domo, iudex arbitrabitur tales
eſſe coniunctos. Et idem ſi conſuetudo
non arbitraretur coniunctos, niſi in cer
to gradu. Et ſi iudex hoc arbitrat̃, non
eſt arbitrari propriam ſignificationem
vocabuli: qa cum iam ſit arbitrata, &
declarata per conſuetudinem, ipſe dr̃
eam imitari, & nihil de nouo facere, ſed exeq interpreta-
tionem cauſatam à cõi vſu loquendi. Si verò de hoc nõ
ſit certa conſuetudo, tunc fortè dicentur coniuncti in ꝓ-
poſito oẽs, q ſunt ſucceſſibiles ab inteſtato. De affinibus
aũt ſtarem cum dicto Compo. ex quo dicit, ꝑ Papã fuiſſe
ita determinatũ. Et prædicta ſunt de mente Ioã. de Imo.
& do. Abb. in terminis multum ſimilib. in d. c. poſtremo,
vbi vide Phi. ¶ Generaliter autem, cum quæritur, q ve-
niant appellatione coniunctorum, vel appellatione ſuo
rum, reperiuntur variæ opi. quas puto introductas ſm va
rietates ſubiectæ materiæ. Et de iſtis, ne videar tranſcribe
re alibi ſcripta, remitto ad ea, quæ allegantur in reperto-
rijs Brix. & Firmani in verbo, Coniuncta perſona. & per
Alex. in l. exigendi. ver. q̃ autem dicantur coniunctæ pſo
næ. C. de proc. Et de iſta materia, q dicantur coniuncti vi
de ẽt And. Sic. in repe. l. cum acutiſſimi, fol. 4. 15. & 68. C.
de fideic. & Mod. in lib. Malef. fo. 18. ad fi. & longã apo-
ſtillã Alex. in d. l. 2. ff. de accuſ. & Car. in cle. cãm. §. verũ.
in j. q. de ele. Et q veniãt appellatione ſuorũ, vide meliùs,

a Quòd. *Adde tu, ꝙ Vltramontani dicunt ꝙ coniuncta pſona dicitur vſque ad 10. gradum. et hoc ĩ agnatione, vſque ad ſeptimum in cognatione. Adde tamẽ ꝙ Fran. Tigri. Bar. Sali. & Ful. ſequũtur gl. in l. cũ alienam. in fi. C. de leg. ꝙ ſit in arbitrio iudicis, qui dicatur coniunctus. & ibi vide Bar. qui ponit rationem, & adducit opi. Vltramontanorum.*

q̃ alibi, ꝑ Marianum in c. cum P. Mãconella. in 7. col. cũ
trib. col. ſeq. de accu. Et cum iſtis paucis locis inuenies lo
ca plura. Et adde, ꝙ in caſu huius decretalis, & de eſſen-
tia legis, ſed & hæ. non venit coniunctus magna amici-
tia, vt per do. Abb. & in c. coram. de of. dele. & latè & co-
piosè per Alex. in d. l. exigendi. & in l. ſæpe. ff. de re iud. &
per eundem in l. j. §. lege Falcidia. ff. ad l. Falcid. quicquid
ſcribat And. Sicu. in d. l. cum acutiſſimi. c. cũ M. Ferrariẽ-
ſis. in 4. char. ſup. ti. proxi. Si enim non venit ſpurius ap
pellatione coniũctorum, vt ſuprà, multò minus amicus.
EXPEDITIS Ampliationibus & fallentijs ad iſtũ
tex. in quibus concluſa ſunt oĩa dicta Doctorũ hic, & ali
bi, neceſſaria ad materiam, reſtãt ſolum duo. ¶ Primum
23 eſt notabile dictũ Compoſt. dicentis hic, ꝙ † ꝯ̃ impetran
tem reſcriptum non admittitur tertius opponens excõi-
cationem ad impediendam impetrationem, ẽtſi ꝓ ipſo
eſt lata excõicatio: qa ex quo ꝯ̃ eum non agit, ceſſat ex-
ceptio, q̃ eſt actionis excluſio, l. j. ff. de exceptio. Et ſi poſ-
ſet eum tangere, non admittitur ad ɔuenientiam iudi-
cum, ſed dat̃ cautio, ꝙ ꝑ illud reſcriptum nõ ɔueniet eũ,
ne ſibi præiudicet̃. Et ita dicit fuiſſe obtentum in curia.
Et ſequunt̃ hic Io. And. But. Imo. & Dom. & And. Sic. re
mittentes ẽt ad Spe. de reſcri. præſen. §. rõne formæ. ver.
ſed pone, tu es excõicatus. & ver. ſeq. vbi idẽ tenet. Et vt
intelligas illa verba, Ad ɔueniẽtiam iudicũ, vide Dom.
poſt Io. And. in c. j. ver. an reus excõicatus. de reſcri. in 6.
¶ Obſtat notabilis deciſio Car. in c. exceptionem. in 6. q.
de excep. vbi dicit, ꝙ ꝯ̃ excõicatum agentem in iudiciũ,
tertius p̃t opponere exceptionem excõicationis, vt repel
lat eũ à iudicio: qa ex quo iudex põt hoc ex officio, ſequi
tur, ꝙ eſt publicum intereſſe, vt repellatur. Igit̃ qlibet au
diendus eſt. Et dicit, ꝙ fortè iſtud eſt verius, licèt ꝯ̃rium
teneat Arch. in c. j. de reſcri. in 6. ɔſiderans, ꝙ nõ intereſt
tertij. Et pro iſto dicto Car. facit, qđ no. Bar. ĩ l. vbi pactũ.
ver. & ideo iam de facto dixi. C. de tranſa. Et ſequunt̃ ibi
* cõiter * Scribentes, dum dicunt, ꝙ qñ inquirit̃ ꝯ̃ homici
dam, põt tertius cõparere & allegare, ꝙ occiſus erat ban
nitus, q poterat impunè offendi ex forma ſtatuti. Et per
hanc allegationem factam à tertio debebit iudex ſuper-
ſedere inquiſitioni. Et ɔfirma, vt ibi ꝑ Alex. verſ. item ꝑ
24 iſtam gl. ¶ Põt † fortè rñderi iſtis ab alio in iſto propoſi-
to non conſideratis, & negari æquiparatio inter opponẽ
tem vt repellat à iudicio, & inter opponentem, vt repel-
lat ab impetrando: nam in primo caſu benè verſatur in-
tereſſe publicum ꝑꝑ periculũ cõionis: ſed non ſic in actu
impetrationis: qa quo ad illum actum, non vr̃ eſſe in cę-
ptum periculum cõionis, ſed fieri præparatorium ad fu-
turam cõionem, & qñ ad illam deuẽtum erit: tũc audie
tur tertius pro publico intereſſe. Sed non ſic actu impe-
trationis. ¶ Cogita tamen: qa intentio Card. in d. c. exce-
ptionem, fuit reprobare Arch. in d. c. 1. de reſcr. in 6. & Ar
chi. ibi poſt medi. & ante fi. in ver. ſed pone, ꝙ tu eras de.
dicit formaliter idem ꝙ Doctores hic, poſt Compo. ſ. ꝙ
tertius non auditur ad opponendam excõicationem im
petratori, lꝫ alii non referãt Arch. in d. c. 1. Vnde vr̃ Car.
per ɔñs velle reprobare id, quod tenent Docto. hic. Sed,
vt dixi, poteſt dari dr̃ia inter repulſionem ab impetratio
ne, & repulſionem à iudicio, per rationem prædictam:
niſi replicares, dicendo, ꝙ qua ratione in principio iudi
cii tertius poteſt opponere excõicationem volenti age-
re, vt repellat eum à limine iudicii ꝑꝑ imminen pericu-
lum proximæ communionis: eadem ratione poſſet op-
ponere actui ſuæ impetrationis, vt impediatur periculũ
communionis, quod poſſet verſari in impetratione, &
quod veriſimiliùs verſabitur ĩ uſu ipſius impetrationis,
quia non præſumitur impetrare animo non vtendi. Ne-
que enim minus fauendum eſt volenti impedire pericu
lum futurum, q̃ exiſtẽs, ne poſt vulneratam cauſam, &c.
l. fi. C. in qui. cau. in integ. reſtitu. non eſt neceſ. Et iſtud
non inuenies alibi diſcuſſum. ¶ Vltimò reſtat aliud, qđ
ponit hic Domi. poſt Rotam, in titu. de iud. deci. 5. in no-
uis, aliàs nu. 185. incip. Item ꝙ valeat commiſſio. vide-
licet, quòd filius familias in patria poteſtate conſtitu-
tus, poteſt impetrare in Romana curia commiſſionem
fiendam

fiendam vni auditori. Et ad probandam hanc ꝯclusionẽ vtitur Rota duplici via, s. speciali, & generali. Spālis est illa, de qua dixi s. in 4. fal. ꝙ commissiones, q̃ fiunt Auditoribus sacri palatij, sunt potius distributiones. Generalis via est, ꝑ quam expressè volunt, ꝙ ẽt in curia valeret eius impetratio. Et hoc probant: qa filiusfa. ſm aliquos non est inhabilis per se rõne patriæ potestatis ad impetrandum: qa non simpliciter prohibetur, impetrare, vel agere: imò in multis casib. agere põt, l. filiusf. §. sed ipse. ff. de proc. c. non iniustè j. de procu. & c. qui generaliter. de proc. in 6. Item qa rescripti impetratio non est actus iudicialis, sed extraiudicialis, vt probat Inn. in ca. q̃m ꝫ. de proba. Et facit tex. hic, & in c. fi. j. eo. Item ꝑ solam impetrationem non dẽt excludi filiusf. qa põt esse, ꝙ impetrabit in castrensi, vel quasi, in quo agere põt: & sic non apparet inhabilis à prin. Et licèt in alijs requiratur ꝯsensus, põt tñ interuenire anteq̃ agat. Ideo sola impetratio non cõcludit eum adhuc agere, iuxta no. ꝑ Inn. in c. ex ꝯquestione. de resti. spo. Et cum ista decisione trãsit hic Dom. ¶ Adde Aegi. Belle. dec. Rotæ 730. inci. commissio impetrata, vbi idem formaliter tenet subtiliorib. rationibus: & reputat fortissimum illud argumentum, quod vltimò est factum: qa sufficit, ꝙ in iudicio interueniat iste ꝯsensus. Ergo non requiritur, ꝙ præcedat ante impetrationẽ commissionis. Et pulchrè deducit, quo iure, & in quibus prohibeatur filiusf. agere. Vide latiùs per eũ. ¶ Et ex his cum laude Dei est finitum commentum istius solennis decretalis. ¶ Vltimò, quia in 7. ampliatione feci mentionem de pęna falsantium literas Papæ, adde quæ dixi in d. c. ver. præsumitur contra rescriptum. suprà eod.

SVMMARIVM.

1 *Clericus vbi sortiatur domicilium.*
2 *Clericus secularis habens beneficium requirens residentiam, sortitur ibi domicilium.*
3 *Clericus habens plura beneficia requirentia residentiam, dicitur habere plura domicilia.*
4 *Clericus habens vnum beneficium, in quo tenetur residere, licèt ibi non residet, nec sit dispensatus super non residentia, tamen dicitur ibi habere domicilium.*
5 *Clericus licèt dicatur habere domicilium in loco beneficij requirẽtis residentiam, non tamen per hoc desinit habere domicilium in alijs locis, in quibus aliès de iure habet domicilium.*
6 *Clericus licèt alibi, quàm in loco beneficij dicatur habere domicilium, tamen domicilium principale dicitur esse in loco beneficij.*
7 *Clericus quandocunque non reperitur in loco beneficij, in quo tenetur residere, præsumitur iniusta & malitiosa absentatio.*
8 *Prælati religiosi sortiuntur domicilium in loco prælaturæ.*
9 *Iudex cõpetẽs qs sit vbi agitur d materia cõcernẽte ipsũ beneficiũ.*
Decretum interponendum super alienatione rei ecclesiasticæ, debet interponi loco, vbi est ecclesia, de cuius prædij alienatione agitur. nu. 9. ver. septimo facit.
10 *Actor an habeat electionem, an velit conuenire reum clericum in loco beneficij, an alibi, vbi etiam habet domicilium, videlicet quãdo agitur de materia beneficij.*
11 *Domicilium vt quis sortiatur, quot requiruntur.*
Conuersatio assidua an causet domicilium. Post nu. 11. ver. si. considerandа benè.
12 *Scholaris, vel mercator, quando, vel vbi sortitur domicilium.*
Scholaris qualiter in loco studij sortiatur domiciliũ. Post nu. 12. ver. secundo limita.
13 *Dietæ ad aliquem conueniendum, à quo loco debent computari.*
14 *Iudex appellationis quando potest inhibere iudici à quo.*
15 *Exceptio, ꝙ quis non trahatur vltra duas dietas, an possit opponi post litem contestatam.*

CAPITVLVM XXIX.

Dilectus filius. ij. ¶ Si occasione duorũ rescriptorũ, vnius, s. in causa principali, alterius in cã appellationis, contenditur, nõ iudex super principali, sed deputatus sup appellatione, cognoscere debet, de validitate appellationis. H. D. ſm do. Abb. & venit ad limitationẽ c. pastoralis. §. eo. tangã solùm ea, quibus est aliqd addendũ vltra Modernos scribentes: reliqua, quæ principaliter non cadunt, hic, seruãda sunt ad loca propria, ad quæ ẽt remittunt hic Docto. ¶ Et primò habebimus, an & q̃n in loco beneficij dicatẽ clericus habere domicilium. ¶ Secundò, an ex solo conmorari sortiatur quis domiciliũ. ¶ Tertiò, qs locus attẽdatur in cõputatione dietarum. ¶ Quartò, q̃n iudex ad quẽ, inhibeat iudici à quo. ¶ Vltimò remissiuè, vtrũ dilatoria quotidie grauans, possit opponi quandocunque.

DE Domicilio clerici, vult hic glo. ꝙ clericus non sortiatur domicilium in loco beneficij, seu ecclesiæ, vel præbendæ. Et pro intellectu huius materiæ, collectis dictis Doctorum hic & alibi, ordinaui nouiter nouẽ ꝯclusiones.
1 ¶ Prima ꝯclusio. Clericus † secularis habẽs beneficium non requirens residẽtiam, nõ censẽ ibi hẽre domiciliũ, ſm Inn. in c. ex ore. de priui. ad fi. vers. alij aũt seculares. & sequitur ibi Bu. dicens illã gl. Inn. esse veram, & menti tenendam. Et sequiẽ ẽt ibi do. Abb. remittens ad seipsum in c. postulasti. de fo. compe. Et Ro. in ti. de app. deci. 9. inci. Itẽ ꝙ in cã beneficiali. in nouis, & Bu. Imo. & Do. hic. nisi ibi habeat larẽ, aut habitet, ſm But. & Imo. hic. Et dicũtur non requirere residẽtiã beneficia simplicia scđm generalẽ ꝯsuetudinẽ eccłiæ, nisi aliud sit inductum de iure spāli, ſm Car. & Imo. in c. fi. de cler. non resi. Est verũ, ꝙ Inn. Io. And. But. & Abb. ibi videnẽ firmare, ꝙ de iure cõi oĩa beneficia requirant residentiã, nisi appareat ꝯrium vigore consuetudinis, vel statuti, vel priuilegi: vel, nisi essent parui valoris, vt 20. solidorum, vel pensiones. Sed eorum opinio procedit scđm primitiuã ecclesiam, vt latiùs per do. Maria. in rep. c. ex tuę. ver. octauò quæro. de cler. non resi. ¶ Secunda conclusio. Cleri-
2 cus † secularis habẽs beneficium requirens residẽtiam, sortitur ibi domiciliũ, ſm oẽs * prædictos hic, & in d. ca. ex ore. Et ad idem alleg. hic But. Inn. in c. postulasti. de foro compe. & gl. & Doct. in c. cùm nullus de temp. ord. in 6. & Io. And. in ca. statutum. §. cùm autem. de rescr. in 6. & Arch. 3. q. 6. in sum. & 11. q. j. si clericus. & gl. j. in c. quia in tm̃. de præb. Item tenet Bal. firmans etiam conclusionem præcedentem in l. senatores. ff. de sena. & ibi dicit, ꝙ vbi beneficium requirit residentiam, ibi clericus sortitur forum, tanquam necessarius incola: nã in culpa est, si se alio transfert, arg. l. prætor. §. pe. ff. de eden. Cum istis concordat Dom. in d. c. statutum. §. cùm verò. & pulchrè Bar. in l. j. ver. item quæro de rectore. ff. ad muni. dicens, ꝙ rector a cuiuslibet ecclesiæ efficitur ciuis loci, vbi est ecclesia, per, d. c. cum nullus. sicut miles positus in aliquo loco ad exercendam militiã efficiẽ ciuis illi⁹ loci, l. municeps. §. fi. ff. ad mu. Sicut ẽt vir trahit ad se vxorem suam, vt efficiatur ciuis illius ciuitatis, vnde est vir b, l. fi. §. item rescripserunt. ff. ad mu. Et intelligẽda sunt dicta Bar. scđm primam conclusionem, de qua s. Et ista sunt de mente Bar. in l. hæres absens. §. proinde. in fi. ff. de iudi. & no. do. Abb. in c. fi. de paroch. dicens idem in abbatibus, & alijs præpositis ecclesiarum. Et de his etiam per Bal. in l. vt perfectius. C. de anna. excep. & Ang. consi. 23. dictum statutum. in fi. Et ibi dicit, ꝙ ciuilitas adepta ex beneficio finitur eo dimisso. Et dicit Dom. in c. fi. in prin. de of. dele. in 6. ꝙ vulnerans monachum, punitur, vt vulnerans ciuem. Et dicit Lud. Rom. consi. 361. ꝙ clericus Romanus potest habere domiciliũ in Alemania ratione beneficij, & subijci, etiam episcopo Germano. Et dicit Bal. in l. ab eo. circa fi. C. quomodo & quando iud. quòd domicilium inuentum ratione ecclesiæ, est inuentum à iure, sicut domicilium vxoris in domo viri. Et dicit Bal. in l. omnes. in prin. C. de epis. & cleri. quòd lares & domicilia

a Rector. *Adde, quòd imò clerici, vel beneficiati in aliqua ciuitate, veniũt appellatione ciuium. Bar. in l. j. ff. ad municipa. Facit multum tex. in c. 3. de tempore ord. in 6.*

b Vnde est vir. *Ad quod adde do. Soc. consi. 12. in c. Quoniam in præsentiarum. ver. & non solũ clericus. circa med. s. j. parte, & consi. 36. in ci. Rectè ac maturè. vers. cùm ergo. circa fi. in d. parte, & consi. 227. incip. Præsens consultatio pulchra. versi. quibus suppositis. in fine, in 2. parte.*

lia clericorũ sunt in ecclesia, in qua debent residere, per illũ tex. ibi, sanctis altaribus obsecundẽt suis laboribus, & domicilijs constituti. Et dicit Rota in ti. de rescri. decis. 70. inci. si aliquis est oriundus, in antiquis, ꝙ si impetrãs narrat se clericũ talis diœcesis, & in illa sit solũ bñficiatus, sufficit, licet de alibi sit oriundus; quia satis dr̃ de illa diœcesi, ex quo hẽt ibi domiciliũ occasione bñficij,
3 ꝑ no. hic. ¶ Tertia cõclusio. Habẽs † plura bñficia requirentia residentiã, dr̃ habere plura domicilia, scd̃m gl. in ca. priuatus. 71. dist. & in c. qm̃. 21. q. 2. & in c. qa in tm̃, infra. de præb. Intellige, vbi vtriq; deseruit, nunc vni, nunc alteri, ita, ꝙ quasi æqualiter in vtroque residet, iuxta gl. ĩ c. non põt. de preb. in 6. facit l. assumptio. §. iuri sprudenti bus. ff. ad muni. & c. 2. de sepul. in 6. Secus, si vni seruit ipse, alteri vicarius eius, iuxta c. extirpandæ. §. qui verò. de præb. Tũc. n. hẽt domiciliũ tm̃, vbi residet: qa sola residẽtia, seu residendi necessitas est illa, quæ facit sortiri domicilium, vt satis probatur hic, & no. Inn. in d. c. ore. Et qui hẽt vicarium, vr̃ dispensatus super residentia. Ita declarat ista do. Abb. in c. postulasti. de fo. cõpe. quem referũt & sequuntur ibi Maria. & An. Sic. & scd̃m hęc intellige obscura ver. Arch. 3. q. 6. in summa. ĩ fi. quẽ simpl̃r refert
4 ibi Dom. ¶ Quarta conclusio. Habens † vnũ beneficiũ, ĩ quo tenet residere, licèt ibi non resideat, nec sit dispẽsat⁹ sup non residẽtia, nihilominus dr̃ ibi habere domiciliũ, fm̃ Bu. in d. c. postulasti. qa cũ de iure nequeãt alibi habitare, q̃ in bñficio, nõ vr̃ ibi eẽ aĩo perpetuæ habitationis sed momẽtaneæ, arg. l. ex facto, ff. de hær. insti. fm̃ eum. Ad idem vide Bu. in ca. fi. vers. vnũ non omitto. de fo. cõpe. vbi dicitur, quòd habitatio ꝯ ius non imprimit domicilium. Vnde residens in alia diœcesi, q̃ vbi habet beneficium, in quo residere teneretur, non sortitur ibi domicilium: quia non videtur ibi esse causa perpetui vsus. Sic ẽt ĩ vxore nõ residente cum viro, secundum eum. ¶ Limita, nisi aliquis staret vltra decenniũ a: quia videtur ibi constituisse domicilium, argum. l. 2. C. de incol. lib. 10. Et sic cõsideratꝰ, potius qđ fit, quàm ꝙ fieri debet, fm̃ Abb. in d. cap. postulasti. ¶ Considera in hoc vltimo, quod quatenus esset vtile ipsi non residenti habere domiciliũ in loco debitæ residentiæ, posset procedere ista declaratio Abb. ꝙ imputetur sibi, ex quo alibi vr̃ constituisse domicilium. Sed quatenus esset dãnosum & præiudiciale, nõ habere domiciliũ in dicto loco, tunc fortè dicemus, ꝙ fingatur odio ipsius habere ibi domicilium, ne ex ꝯtumacia sua reportet ꝯmodũ, ꝯ ca. contingit. de do. & contu. Facit, ꝙ in simili scribit Bar. in l. vnica. C. de infa. li. 10. dicens, ꝙ eo casu, quo ex delicto aliqs desinit esse nobilis, intelligiꝰ, quatenus nobilitas esset vtilis, sed quatenus esset onerosa sec⁹. Facit gl. pe. in fi. in c. 2. de ꝯfes. in 6. dicens, ꝙ si ficta ꝯfessio, de qua ibi, esset vtilis illi ꝯtumaci, nõ habereꝰ pro cõfesso. Facit, qđ no. Bald. in l. cũ proponas, la 2. C. de pact. dicens, ꝙ clausula, Rato manente pacto, non prodest frangẽti fidẽ b. Facit quod no. Car. in cle. j. in 7. opp. de regu la. dicens, ꝙ priuatus loco & capitulo non est priuatus loco oneris, sicut ĩ his q̃ sunt disciplinę, arg c. reprehẽsibilis. de appe. in verbo, capituli disciplina. Dat simile in excõicato, qui nõ eligit & tñ ab horis non repellitur. Facit gl. pe. in c. pro illorũ. infrà, de preb. dicens ꝙ ea, quæ facit excommunicatus, in suum ꝑiudiciũ valent. Facit gl. in l. 2. §. nemo. ff. de capi. dimi. dicens, ꝙ bãnitus desinit esse ciuis, nisi in oneribus. Qđ intelligerem nisi ageretur de honore, in quo requireretur in hoĩe fides erga patriã, quia cum hæc qualitas non sit in bãnito vr̃ debere excusari iuxta id, quod scribit Bal. in ca. dilectus. el j. ad fi. supra eo. dicens, ꝙ banniti non tenentur ire in exercitum, quia non licet eis ingredi ciuitatem, nec in publico cõparere, secundum eum. Pro quo etiã facit ratio, quã dixi. Cũ enim sit hostis patriæ, non est in exercitu necessarius, imò esset suspectus. Facit etiam tex. in l. actione. §. item si societatem, ff. pro socio. vbi renuntiãs ante tempus societati, desinit eẽ socius, nisi quoad incõmoda. Facit qđ no. Imo. in l. siquis solidum, ĩ fi. ff. de hær. insti. dicens tria in simili post Ang. & Bal. ibi, maxime ꝙ exclusi ab officio odio eorũ, non intelligitur de officijs onerosis. Facit gl. ĩ l. 2. §. nemo. ff. de ca. di. & qđ no. Bar. in disputatione, statuto Lucanæ ciuitatis, cũ si. & hoc dictũ Doc. in d. l. si qs solidũ, extollit And. Sic. ĩ repe. rubr. de reb. eccl. non alien. allegãs ẽt duo ex dictis prædallegatis, cũ quibus per casum ꝯuersum ꝯuenit lex, qđ fauore. C. de ll. cũ ꝯcor. quas dicã infrà prope fi. octauæ ꝯclusiõis. Pro ꝓdictis facit ẽt quod no. Pe. de Anch. in c. itelleximus. de iud. dicens, ꝙ pęna aut. hoc amplius. C. đ fideic. non ꝓcedit, vbi est dãnosum hæredi, ꝙ sit hæres, & sequitur Alex. in d. authẽ. hoc amplius, ĩ apostillis, & exclamat And. Sic. vbi supra. Facit consiliũ Bal. 66. ꝑut allegat Baptista de sancto Seuerino, in repe. l. oẽs populi. ff. de iusti. & iu. dicens, ꝙ si statutũ vult mercatorẽ vsurariũ nõ haberi pro mercatore, non intelligitur, quoad onera quæ subire debẽt mercatores. Ista dicta seruiẽt ad multa, nec inuenies allegata per Modernos. Ex quibus in proposito fortè inferri põt, ꝙ clericus de facto nõ residens in loco bñficij requirẽtis residentiã, fingitur in onerosis habere ibi domicilium, & sic põt ibi citari, & non comparens ꝯstitui in ꝯtumacia. Et videmus ecõuersò, ꝙ posset quis habere domicilium alibi, quoad cõmoda, nõ quoad incõmoda, vt tenet do. Abb. loquẽs de regularibus ĩ d. c. postulasti. vers. hoc limito & restrĩgo. Tñ istã ꝯsideratione non affirmo, quia nullus eã ponit. Imò Ab. sentit cõtrarium, qñ alibi residet ultra decenniũ, ut s̄ retuli. Ideo
5 cogitabis. ¶ Quinta conclusio. Quãuis † clericus dicaꝰ habere domiciliũ in loco bñficij requirẽtis residentiã, nõ tñ per hoc desinit habere domiciliũ in alijs locis, in quibus aliàs de iure habet domiciliũ, puta, si alibi patrimoniũ haberet, vel alibi de facto resideret, fm̃ Io. And. ĩ d. c. ex ore. licèt fortè verba Inn. ibi aliud innuãt, fm̃ Bu. in d. c. postulasti. vbi late exẽplificat, quot modis possit dici alibi domiciliũ, & sequiꝰ ibi Dom. Et bene facit tex. in c. cũ nullus. de tẽp. ord. in 6. loquẽs de domicilio origi
6 nis & beneficij. ¶ Sexta conclusio. Licet † alibi, quàm ĩ loco beneficij possit clericus habere domiciliũ, tamẽ prĩcipale domiciliũ dr̃ esse in loco beneficij, fm̃ Inn. ĩ d. c. ex ore. & Bu. & Ab. ĩ d. c. postulasti. Idẽ Bu. post Io. And. ĩ c. fi. ver. vnũ nõ omitto. eo. ti. nisi ageretꝰ đ ipso pr̃imonio, vel de delicto alibi ꝯmisso, qa ĩ similibus casibus inspiciũtur domicilia, & loca subijcientia subiectã mãm, secundũ eos. Ad hoc l. si fideicõmissum. §. fi. ff. de iud. fm̃ Bu. & facit, ꝙ diceꝰ infrà, in no. ꝯcl. In alijs aũt habentibus plura domicilia, attenditur, vbi principalius qs habitet, fm̃ Inn. in c. oẽs. de maio. & obe. & sequiꝰ Bar. in l. assumptio. §. iurisprudẽtib. ff. ad muni. Et dicit Io. And. in addi. Spe. de cõpe. iud. §. j. ver. 42. quòd domiciliũ originis mutari nõ potest c, per l. filij. §. pe. cum l. seq. ff. ad mun. nisi ciuitas originis capite fuerit diminuta, vt Troia. Et sequitur But. in c. accedens. lo 2. vt li. non ꝯtest. Et quõ multis modis potest qs dici eẽ iudex clerici, ponit ẽt do. Abbas ĩ c. fi. de fo. comp. ¶ Septima cõclu
7 sio. Quandocunque † clericus non reperitur in beneficio, in quo obligatur residere, semꝑ ꝑsumitur iniusta & malitiosa absentatio, & iõ si alibi eẽt sine iusta cã, sufficit citationem fieri ad domũ, & procedetur cõtra eum lite non contest secundũ Inn. in c. fi. post princ. & ante mediũ, de eo qui mit. in poss. ¶ Limita tamen hoc, dũmmodo ipsa ecclesia agat cõtra clericũ, putà ꝓpter nõ residẽtiã, secus si alius ageret actione reali vel personali, vel pararetur inquisitio ꝯ eum, quia non sufficit citatio ad domum. Nam respectu extraneę personæ non præsumitur ista malitia, cum eius respectu nõ teneaꝰ adesse

a Vltra decennium. *Adde do. Alexan. de Imo. in l. lex Cornelia. §. si quis tamen. ff. de iureiu.*

b Frangẽti fidẽ. *Ad qđ adde do. Alex. de Imo. in l. quod fidem. vbi etiã plene ꝑ Bart. ver. quæro, quid si hoc casu. ff. de trãsact.*

c Non põt. *Ad quod adde no. do. Soci. consi. 35. incip. Circa prædictam consultatione. ver. tertiò probatur. cũ ver. sequen. in 1. parte. Et adde, quæ etiã per eum habentur in consi. 288. incip. Circa primã quæstionem. versi. primò, quia in 2. parte.*

esse

eẽ ĩ loco, ſm eũ. Et latiùs eũ reaſſumit Io.And. Bu.Car. Imo.& Abb.ibi, licet in eo, qđ dicit de marito reſpectu vxoris æquiparando eum beneficiato, Car.& Imo.ibi,& Car.ĩ c.j.qui matr.acc.poſſ.aliter dicãt, per c.qm̃.§.ſi aũt. vt li.non conſt. de quo ẽt per Car.in cle.1.in 2.q de iudi. Tamen ipſum ẽt ſequitur Ab.quoad illud de marito, in c prælatum.& in c.1.in fi.qui matr. accuſ. poſſunt. Et cũ iſtis dictis Inn.tranſit ẽt Ang.in l.vt perfectius. C.de anna.excep.& Bu.in c.vnico, de ſyndico.:& Rota in ti. de ap.deciſ.9.in nouis, inferens, ꝙ ſufficit, ſi appellans intimat appellationẽ in cã beneficiali interpoſitã ſuper ipſa eccleſia parochiali, de qua litigatur; quia non teneẽ appellans quærere alibi rectorem. Et cum In.vide ẽt Imo. in cle.cãm.ver.tertiò præſumitur.de elect.& do. Maria. in repet.c.ex tuæ.de cle.non reſi.¶ Eſt verũ, ꝙ And. Sic. in c.conſultationibus.de offi.deleg.prædictis non adductis, reprobat ſimpliciter Inno.in d.c.fi. ẽt in eo, qđ dicit de clerico non reperto, ꝑ tex.in c. qm̃. §.porrò.vt li.non conteſt. vbi probatur, ſcđm eũ, quòd ꝯ reũ in cã matrimoniali,& ſpirituali põt ad ſententiã diffinitiuã lite nõ conteſtata procedi, dummodò reus ſit cõtumax verus: qa citatus malitioſè venire contemnit, vel, qa malitioſè ſe occultat,& ſic latitat, quia impedit, ne poſſit citari. Ergo probatur ibi, ꝙ non præſumitur latitare. Et ſubdit, ꝙ qui ſemel fuit ĩ iudicio, præſumitur abeſſe ex iuſta cauſa per tex.elegãtem in l.ſi cũ.§.hæc aũt verba.ff. de fideicõ. lib.¶ Nihilominùs ſequenda eſt opi.Inn.cõiter approbata, quia tex.in §.porrò.non loquitur de mr̃imonio ſpirituali, vel carnali completo, ſed inchoato, vt ꝑ electionẽ & ſponſalia, quo caſu non dr̃ adhuc ſtricte electus, vel ſponſus ad reſidentiã, ſed vbi matrimonium ſpirituale, vel carnale eſt completum, tunc in ſpirituali procedit, quod eſt dictum Innocen.& non ſeruatur tex.in d.§.porro.ſed in §.verò. ꝑ quem dixit Imo.in d.c.fi.poſſe ſaluari opi.Inno.in matrimonio ſpirituali, in carnali vero fortè non eſt verũ, ꝙ ꝯ contumacẽ poſſit procedi ad diffinitiuam per tex.in § ſi autẽ de carnali, in d.c.qm̃.vbi expſsè dr̃, ꝙ alter, cùm iuſtè eſt abſens ex propria uoluntate niſi appareat, ꝙ malitioſè ſit abſens, non poteſt procedi ad diffinitiuam, de quo latius per Abb.& Moder. in d.c. prælatum,& in d.c.1. Vel dic ad §. porro. ꝙ lʒ loquatur ẽt de matrimonio carnali, vel ſpirituali completo, non negat, qñ in dubio præſumitur abeſſe prælatus ex malitia, ſed in marito ſecus, per d.§.ſi aũt. Et iſtis adde, ꝙ vbi clericus ſe abſentauit à beneficio ex cã legitima, tũc nõ ſufficit eũ citare ad domũ, ſcđm Inn. in d.c.fi.& ſequuntur ibi alij,& Do.in c.olim.ad fi.eo.¶ Octaua concluſio.

8 Quæ † dicta ſunt de clericis ſecularibus, procedunt in ꝓlatis regularibus, quia ſortiuntur domicilium loci prælaturæ a ſuæ, ſm Bal.in d.l.j. ff.ad muni. Et idem dicit in monacho. Sed tale domicilium durat, donec pſeuerat ĩ monaſterio alicuius ciuitatis,& finitur, cũ tráſfertur ꝑ ſuũ capitulũ ad aliud monaſteriũ, ſecundum eũ, de quo meminit do.Abb.in c. fi.in 1. no. de fo. cõp. & Ang.in l.hæres abſens.§.1. in fi.ff. de iudic. Et idem in hoc vltimo, puta ĩ ipſis prælatis regularib.per eandẽ rationẽ, licet Bar.loquatur ſolùm de monacho.¶ Differũt tamen iſti à clericis ſecularibus in vno, quia abbas extra ſuũ monaſterium non poteſt dici habere domiciliũ, quia plus aſtringitur monaſterio eccleſiæ, cũ ex vi profeſſionis teneẽ ad ſtabilitatẽ ſui monaſterij. 16. q.1.placuit.12.q.2.non dicatis.& c. nolo. Ita dicit Bu.in d.c.poſtulaſti. allegãs Inno.in d. c.ex ore. Quod reputat ibi ſingulare do.Abb. circa mediũ. ¶ Sed hoc intellige, ſecundum Abb. in d.c. poſtulaſti. quo ad incommoda & onera, nã quoad commoda, iſti nõ ꝑdunt domicilium originis, vel ciuitatẽ pro-

a . Domicilium loci prælaturæ. *Et idem in monacho, ſed tale domicilium durat, donec perſeuerat in monaſterio. Adde ꝙ idem eſt in milite, ubi mereturſtipendium: nam ibi poteſt conueniri. idem eſt in doctore, ſi ibi legit, vel habeat aliquod ſtipendium, ibi poterit cõueniri. Ita dicit Abb. in c.ſi.de ſo.compe.in 1. no. Adde Spec. in ti. de compe. iudi. ad.§. 1. vbi ponit quinquagintaduos modos ſortiendi forum.*

priæ patriæ, ſicut in ſimili de vxore no.in l.cum qdam ff. de iur.om.iud.vt latius per eũ, quẽ vide.¶ Confirma iſtã ſuã declarationem quatuor modis. Primò ex verbis Pe. de Anch.ca.fi.ver.ego addo. de offi.dele.in 6.vbi dicit ꝙ ꝑ monachationẽ non deſinit quis eſſe ciuis ſuę ciuitatis per l.ordine.§.fi.ff.ad muni. Nec perdit iura ciuilia, per l. Deo nobis.C.de epiſ.& cle.quia q monachatur, dr̃ aſcẽdere ad ſtatum maiorẽ, auth.de monach.in pri. Et per dignitatem ſuperuenientem prima ciuilitas non tollitur. l.fi.ff.de ſena.¶ Scđo pro dicta declaratione do.Abb.facit, qđ no.Bal.in l.Deo nobis.C.de epiſ.& cler.& Pau.de Caſt.in l.ſub conditione.ff.de liber.& poſthu. vbi dñt ꝙ ꝑ ingreſſum religionis filius liberatur à patria poteſtate, quatenus ipſa poteſtas eſſet ei ad incommodũ, ſed non quatenus prodeſſet ei, vł monaſterio ex perſona ipſius, putà, quoad ſucceſſionẽ.¶ Tertio facit l.quod fauore.C. de ll. per quã ſępiſſimè ſcriptũ cõperio ĩducta fauore alicuius ita demũ operari, ſi cõmoditas per legem data ſibi placuerit, aliàs non, ſicut inquit Io.And.de teſt.ſeries. obſtare publicationẽ in cã matrimoniali, qñ agitur de eius fauore, licet in hoc non acceptetur eius opinio per Doctores ibi ꝑꝑ paritatẽ periculi, qđ imminere poſſet ex non diſſolutione matrimonij. Sic & Pe.de Anch.ꝯſ. mihi 135. ſuper prædicto dubio, quod ſi ex forma ꝯctus inducitur geſtorum nullitas, ſi ſecuta fuerit ꝯuentio, ita demum procedit, ſi alteri, qui nõ contrauenit, ea annullatio placuerit, alias non. Sic & Abb. de iureiurã. quemadmodũ, inqt, ꝙ ius diſponẽs de expulſione vxoris adulterę, ita demum ſeruabitur, ſi maritus eo iure vti conſultius putauerit, alias non. Sic ẽt glo. maior, in fi. in c.fi. de ꝯiu.ſer.ꝙ annullatio matrimonij cũ ſeruo ꝯcti à canone inducta ita deũ ſeruabiẽ ſi id alteri cõiugi placuerit, alias non. Idẽ de ſeparatione mariti frigidi, inqt gl.ĩ c.ſi qs acceperit.33.q.2. Sic ẽt gl.in l.elegãter.ĩ prin.de dolo.& Abb.ꝯditionałr đ emp.& vẽdit.dixit ꝯctũ dolo initũ tenere, ſi ita maluerit q dolũ paſſus eẽt. Simiłr Lu.ꝯſ. 453. Viſa pricipali ꝯſtitutiõe.& ꝯſ.316. Circa ꝓpoſitũ, dixit iura irritan. ꝯctũ minoris nõ ſolẽnẽ, ita demũ ꝓcedere, ſi ad eius diſpendium tendat ꝯctus, aliàs non: inducit l.non eo minus. C. de proc. & alia pro quibus inſiſti latius de iud. cãm. Similr̃ dicit gl.in l.2.C.de teſti.ꝙ volẽte parte ceſsãt iura reppellẽtia domeſticũ à teſtimõio. Similirer Abb.poſt Io.And.in c.fi.de iud.ver.tertia lectura, ꝙ ſi noceret ecclę, ꝙ in cã ſua feriæ nõ obſtãt, obſtabũt no.Rap.in l.j.§.nunciatio.ff.de ope.no.nun.dicenſidem in fiſco. Sic intelligitur l.publicas.C.de fer. Sic etiã Car.in c.fi.de teſti. dixit, ꝙ ſi mihi diſplicet, ꝙ aduerſarius remittat iuramentũ teſti à me producto, nõ remittet. Similiter Ang.in l.fi.ff.de app.reci.dixit, ꝙ priuilegiũ datũ ibi militibus, vt à ſnĩa ſuper annona militari nõ appelletur, nõ impedit appellare, qñ eſt lata ꝯ præſtationẽ annonæ. Sic ẽt gl.2.in fi.l.ſi verò.ff. qui & à qui.dixit, ꝙ iura inducta in fauorẽ libertatis non debẽt operari ꝯ libertatẽ. Sic ẽt Pau.de Caſt.conſil.211. Sic dicta pignora. in prin.ꝙ ſolẽnitas debita à ſtatuto circa pignora ĩducta fauore debitorũ, non nocet debitori, ſi omittat, & ſit ei vtilius. Allegat gl.in d.l.eleganter.vt ibi pulchrè, ſuper qbus & ſimilibus inſiſte ex dictis Bal.& aliorũ ĩ d.l.quod fauore.¶ Quartò facit deciſio Bar.in l.3.§.ſi emãcipatus. ff.de ꝯtab.& Bal.& alii in l. ſi Rufinus. C. de teſta. milidum dñt, ꝙ priuilegiũ ciuitatis conceſſum ex priuilegio ſcholaribus, nõ facit eos ciues quoad onera, vel detrimẽta ſubeunda, ſed ſolũ quoad fauores. Ad cuius dicti intellectũ, cũ hic pertinẽter nõ cadat, vide Alexã. & plenius Phil.in l.ſi Rufinus.& aliqd per Alex. in l.1.& vltra eos, Lud.Ro.ꝯſ.216.incip.Electio dñi capitanei.& Mod.in lib.Maleſ. fo.38.& Pau.de Caſt.in l. ſi vero. ff.de acqui. hær.& omino Baptiſt.in l.oẽs populi.ff. de iuſt. & iu. Et cũ iſtis ĩuenies alias quotas.¶ Nona ꝯcluſio.

9 Solus† dioceſanus loci, in quo ſitũ eſt beneficiũ, dr̃ iudex competẽs, quãdo agitur de materia concernente ipſum beneficiũ, etiamſi non requirat reſidentiã, & etiamſi clericus alibi habeat domiciliũ, putà, ſi diſputaẽ de titulo. ¶ Iſta nona ꝯcluſio ꝓbatur octo modis. Primò per id, qđ no glo.

gl.in c.cũ ex eo.in verbo,subiectas,de elec.in 6. per quã dicit ibi Domi. ꝙ ep̃s originis,vel domicilij, non vtitur iurisdictionevoluntaria in ɔcernentibus beneficium alibi situm. Et exẽplũ habes ibi in dispẽsatione. ¶Scđo ad idẽ gl.in c.ordinarij,in verbo,ordinariorũ. & qđ ibi no. Ioã.And.& Dom.de offi.ord.in 6.vbi traditur,ꝙ de titulo bñficij cognoscit ep̃s,in cuius diœcesi est beneficiũ,nisi indirectè ɔtingat eũ inquirere de titulo beneficij alibi siti,nõ vt prĩcipaliter de illo cognoscat,sed ut hoc cognoscat,an licitè teneat bñficiũ sitũ in sua diœcesi, videndo titulũ vtriusque beneficij. ¶Tertiò ad idẽ facit, qđ no. In.in c.cũ jam dudũ,post prin.de præb.vbi dicit,ꝙ si clericus habet domiciliũ in plurib.locis, fortè quia hẽt plures ecclesias, tamẽ si agitur ɔ̃ eũ super vna ecclesia, dẽt ɔueniri corã eo,qui est superior suus, respectu illius ecclesiæ. Ex quo dicto infert do.Abb.in d.c.postulasti.ꝙ tenetur rñdere corã illo ep̃o,& ei reuerentiã exhibere,ẽt si beneficium requirat residentiã. ¶Quartò facit gl.j. in c. quia in tm̃.de præb.dicens idẽ,qđ proximè est dictũ post Inno.quòd corã vno ep̃o conuenietur tm̃ de illis, q̃ ad illã ecclam pertinẽt. Et dicit ibi do.Abb.in fi. ꝙ habens domiciliũ alibi,dẽt ɔueniri in loco domicilii, nisi in spectantibus ad beneficiũ,quod habet alibi,ẽt qñ non requirit residentiã. Et idẽ in hoc vltimo firmat Bal.in l. senatores.in fi.ff. de sena. dicens, ꝙ si beneficiũ non requirit residentiã,clericus non sortitur ibi domicilium, nec potest ibi ɔueniri,nisi rõne ipsius beneficij. Allegat istũ tex. ¶Quintò facit dictũ Bu. post Io.And.in d.c.fi. ver. vnũ non omitto,de fo.cõp.dũ dicit, ꝙ si clericus hẽt domicilium in loco beneficij,& in loco p̃rimonij, inspicitur in eo conueniendo regulariter locus beneficij,nisi in ɔcernentibus p̃rimoniũ vel delictũ. Et sic sentit, ꝙ in ɔcernẽtib.bñficiũ dẽt ɔueniri ĩ loco bñficij. ¶Sextò facit,qđ in terminis scribit do.Maria.in c.sanè.de fo. cõp.dicens, ꝙ ẽtsi disputatur de bñficio, in quo quis iure, vel ex dispensatione non tenetur residere, ẽt si ibi non habet domicilium, debet causa agitari in loco bñficij. ¶Septimò facit dictũ Inno.in c.pastoralis.ad fi.de priui.vbi dicit,ꝙ ad intepositionẽ decreti sup̱ alienatione rei ecclesiasticę, non attenditur locus,vbi situ est prædium,sed vbi sita est ecclesia,quæ vult prædiũ alienare, & illius episcopus requirendus est,& sequitur Arc.in c.in vẽditionib.circa med.17.q.4.& Bal.in auth.hoc ius porrectũ. versic. q̃ro igitur,qs.C. de sacrosan. ec.& Imo.in cle.j. in 7. col. ver. sed qd si eccl'a sita.de reb.ec.non ali.Host.Io. de Lig.Bu. & Abb.in d.c.quãto.& Cal.in ti.de re. ecc. non alie. ɔs. 10.& Ro.in ti.de iud.dec.6.ĩ nouis, & Pet.de Per.ĩ trac. De vnione beneficiorũ,c.10.Lu. Ro. in l. 2.in prin. ver. 11.ff.de verbo.obl.& Car.in cle.j.§.sanè.in vlt.q.de iu.pa. Est gl.10.q.2.in c.hoc ius.ver.ꝙ si necessitas, in ver.duos. & notant multi alij,de q̱b. alias. ¶Octauò facit, qđ no. do.Abb.in c.cũ capella.in fi. de priui.vbi dicit, ꝙ si illi capellani delinquunt extra capellã, de qua ibi, possunt p̱ ordinariũ vniri,si aliàs sunt subiecti ordinario, sed si đlinquunt in capella,vel est cõtentio de iurib.illius capellæ,non põt ordinarius cognoscere,quia quoad illam habẽt spãlem iudicem,s.Papam,vigore exẽptionis,de qua ibi,& sic in spectantibus ad rẽ alteri specialiter subditã, non inspicitur, ꝙ quis habeat alibi domiciliũ, propter quod ex alijs causis possit ibi conueniri. Et prædicta non inuenies ab alijs reducta.

ORIEBATVR Pridie Lucæ noua dubitatio in fa
10 cto super p̃missis, vtrum † qñ disputatur de mã spectãte ad certum beneficium detur optio actori,an velit conuenire reũ in loco domicilij,qđ fortè habet alibi: an in loco beneficij? Et videretur, ꝙ sic, quia regulariter etiã, vbi est agendũ actione reali,datur optio actori, an velit agere in loco rei sitæ, vel in alio loco domicilii ipsius rei ɔueniẽdi, vt gl.pe.in c.dilecti.de fo.cõp. ibi do. Abb. post alios copiosè, gl.in c. statutũ.§. cum vero.in verbo recusetur.de rescr.in 6.& Inn.& Io.And.hic,dicens ita ɔmuniter* tenere Legistas,& sequit̃ Dom.hic. idem Gof. in c.sanè.de fo.cõpe.& ibi do.Abb.dicẽs hãc esse cõmunẽ opi. Idẽ Spec.de comp.iud.adit.§.j.ver. sed quid si debitor.& Io.And.post.Host.in c.quanto,de offi.ord. cum multis alijs ɔcor. nisi ĩ casu auth.habita.C.ne fil.pro pa. vbi dat̃ optio reo, & latè declarat do.Maria.in c.fi. vers. vlterius de fo.cõp. ¶In ɔ̃rium facit,q̱a Doc. allegati in ista ɔclusione vñr sentire,ꝙ iudex beneficij adeo sit iudex in mã ipsius beneficij,ꝙ alius esse non possit, ẽt volẽte actore. Et fortè idẽ ẽtsi reus vellet,nisi accedat licẽtia ep̃i,iuxta c.significasti. de fo.cõpe. & non sine cã Gl.ĩ d. c.q̱a in tm̃,dicit ꝙ clericus hẽt domicilium ĩ loco beneficij in spectãtibus tm̃ ad ipsum beneficium. Vnde si illa gl.& Inn.in c.cùm iam dudũ.de præb. vellẽt, ꝙ ẽt iudex domicilij cognosceret de spectãtib. ad beneficiũ, nõ specificassent, ꝙ illa cognitio respeciens beneficium, spectat ad iudicẽ beneficij. ¶Sed ad istud rñderi posset,ꝙ nõ voluerunt dicere, ꝙ potestas iudicis beneficij veniat priuatiuè ad potestatẽ aliorũ iudicum ipsius rei respectu beneficij,sed cumulatiuè. Et dixerunt specialiter ad denotãdũ diminutionẽ,& limitationẽ potestatis ipsius iudicis beneficij,quasi dicant,ꝙ ipse solũ cognoscere possit de spectantibus ad ipsum beneficiũ, & nõ de alia mã ɔcernente ipsum beneficium. Et non dicunt ꝙ ipse solus de materia beneficii cognoscere possit,sed solũ, id ẽ, ꝙ ipse aliud non cognoscit. Tamẽ adhuc pro ista parte ꝙ non detur optio actori,considerabam sic, nã dicta iura loquentia de optione,ut l.2.C.vbi in rẽ actio.& d.c.dilecti. loquuntur vbi agitur reali, & de reb.profanis,quo casu,ꝙ reus magis ɔueniatur in loco rei, quàm in loco domicilij,concernit solùm commoditatem & interesse partium.& ideo in potestate actoris ẽ dicta electio. Sed non sic,vbi agitur de materia ipsius beneficii, q̱a agit̃ de ɔcernentibus officiũ ipsius ep̃i,q̱ est superior ipsi beneficio:putà,si disputat̃ de titulo ipsius beneficiati, quo casu an sit intrusus,vel non,vr̃ cognoscendũ p̱ ipsum superiorẽ beneficii, cuius interest scire de canonica institutiõe in ecclesiis sibi subiectis,c.ordinarii.de of.or. in 6. idẽ si disputatur de iuribus ipsius ecclesię,q̱a protectio & cura de dotibus ecclesiarũ conseruandis vr̃ spectare ad ipsum ep̃m præsidentẽ illi loco,p̱ no.in c.1.de relig.do. Et sicut eccl'a est subiecta,16.q.7.oẽs basilicę. ita ẽt bona, & iura ipsarũ ecclesiarũ. Vnde incõueniẽs vr̃,ꝙ ex hoc solo, ꝙ clericus alibi habeat domiciliũ, alienus ep̃s possit cognoscere de iurib.ecclesiæ sitæ ĩ aliena diœcesi. ¶Nec obstat cap.postulasti.de fo.cõpe.vbi alienus ep̃s iudicat clericum non sibi subditũ, quia efficitur sibi subditus. Nã illud est ratione delicti alibi commissi. Quo casu cũ offendat alium iudicẽ,debet ab eo puniri,auth.qua in ꝓuincia.C.vbi de cri.agi opor.sed hoc domicilium, quod habet alibi clericus,non vr̃ cã potens ad faciendum illũ cõpetẽtẽ circa beneficiũ alibi situ. Et ꝓ hoc facit, quia ipse nõ dr̃ sup̱ior suus, respectu illius beneficii. Patet,q̱a in eius manibus renunciare non posset:nã,vt dicit gl. in cle.1.de renun.debet renunciatio fieri in manibus illius q̱ posset à beneficio destituere, & ipse non posset destituere, nisi delictũ esset cõmissum in sua diœcesi, & tunc executio sñiæ spectaret ad ep̃m de beneficio, d.cap. postulasti. Sed sola intrusio,q̃ allegatur hic de beneficio alibi sito,non facit, ꝙ agat̃ criminaliter de delicto. Et hæc tene menti, tanq̃ noua, scđm quæ consului & obtinui.

11 AD Domiciliũ sortiendum duo † copulatiuè requirũtur,s.ꝙ quis in loco maiorẽ partẽ rerum suarum possideat.& assiduè in loco illo conuersetur. Gl.hic. Nec ẽt sufficit,ꝙ solũ ibi conuersetur,sed Inn. hic tenet,ꝙ sufficit sola conuersatio,per l. senatores. allegatã in gl. quæ secundum eum loquitur alternatiue, dicendo; Vel assidue conuersatur,& ita alternatiue. Allegat ẽt Inn. illã l. in c.ex parte B.in prin.de fo.cõp.& gl.fi.in l. 2.C. vbi de cri. agi opor. Si vero est litera copulatiua,tunc requirit̃ ex abundanti,ꝙ ibi assiduę conuersetur, & sufficit, ꝙ in loco illo habeat maiorẽ partẽ fortunarũ suarũ, ad hoc vt ibi sortiatur domiciliũ,secundum Inn.hic p̱ l.ciues. C.de incol.lib.10. ¶Ex istis infert,ꝙ ratione assiduę ɔuersationis sortitur,q̱s forũ a in loco,vbi studet,& similiter in loco,vbi quis versatur assidue ratione

a Forum. *Adde Sicu.in c. quod clericis.de fo. compe.*

mercantiæ

mercantiæ. Ita sentit Inn. ī d.c. ex parte B. & glo. loquēs de scholari, in d.l. 2. C. vbi senator. & Bar. in l. 2. C. vbi de cri. agi opor. dicens, ꝙ licèt tales non habeāt ibi domiciliū, tñ ex assidua ꝯuersatiōe sortiūtur ibi forū, & possunt ibi conueniri. ¶ Considera benè: quia prædicti expresè dicunt, ꝙ assidua ꝯuersatio non inducit domiciliū, sed ꝙ facit quē sortiri forū. Ita Bar. vbi s̃. & Bu. hic, ita ītelligentes Inn. hic, & in dictis locis. Sed pōt dici, ꝙ scholaris & mercator, & similes assiduè conuersantes dicunt con trahere saltē quasi domiciliū, vt dicit do. Abb. in d.c. qđ clericis. in vlt. notabili, de fo. cōp. dicit Dom. post Bu. in c. quæ ꝯ. ad fi. 8. dist. ꝙ scholares ligantur statutis loci, ꝯ gl. ibi, quia ex quo ibi habitāt, fortiuntur forum, licèt perpetuò non sint ibi permansuri, tamē domiciliū ibi non habent ex solo cōmorari. Allegat no. in d.c. qđ clericis, ꝯ Host. ibi. ¶ Pro pleniori declaratione prædictorū nota duas declarationes cum certis limitationib. nouiter or-
12 dinatis. Prima declaratio. Scholaris, vel † mercator nō sortitur forum ex assidua conuersatione, quoad ꝯtus alibi initos, sed solùm, quo ad contractus initos in loco ꝯuersationis. Ita sentit gl. & Bar. in l. hæres absens. §. perinde. ff. de iud. licet aliud dicat But. hic, sequendo Bar. in l. 2. C. vbi de cri. agi opor. & malè, ſm Imo. hic. Et si diceretur, ergo frustra vr̃ requiri assidua conuersatio, quo ad ꝯtus: quia ipse solus contractus facit quem sortiri forum. c. fi. de fo. cōp. Rñdet hic Imo. ꝙ imò ēt quo ad aliqua alia, sortitur iste forum ex assidua conuersatione, quē nō sortiretur aliàs ex solo ꝯtu, nā si mercator vendit equū in loco, in quo assiduè conuersatur, nedū poterit ibi conueniri, sed ēt, si equus sit traditus, & postea euictus, poterit ratione euictionis adhuc ibi conueniri mercator, qđ non posset, si solum in loco ꝯxisset, ex quo erat aduena, si non interueniret conuersatio, vt no. Bar. in d. §. perìde. scd̃m eum. Et puto, ꝙ velit inducere verba Bar. ibi, in vers. qđ ergo dicemus. ¶ Sed ꝯ istam declarationem, tenet copiosè do. Ab. in d.c. quod clericis. ꝑ rationes, & authoritates, de quibus per eū, cū quo trāseo maximè ꝑ illā rationem, quia absurdū esset, ꝙ ibi moraretur, & nollet ibi respondere de ꝯtibus alibi initis. Præterea parū operaretur sortiri forū ex conuersatione, vt proxime tactū est. Nec huic rationi vr̃ colligi dictum responsum ex dictis Bar. in d.l. hæres absens. Idem ēt sentit Ang. cons. 27. incip. quidam Victor. de quo tñ vide ēt aliqđ ꝑ do. meū de Are. in d.c. qđ clericis. ¶ Scda declaratio. Ad hoc, vt sola conuersatio faciat quē sortiri forū, requiritur, ꝙ sit conuersatio decem annorum ſm Cyn. in d.l. senatores. C. vbi sena. vel cla. Alleg. l. ciues. C. incol. lib. 10. & sequit̄ latè Ang. in consilio proxime allegato, allegādo gl. ī d. l. ciues. Et dicit cautū debere esse eū, qui fundat se in assidua cōuersatione, vt deducat dictū tēpus. Idē tenēt Bal. ī l. j. ver. quartò q̄ro. C. vbi de cri. agi opor. dicens post Iac. Bu. ꝙ scholaris non efficitur incola alicuius loci ante decenniū, quia quotidie vr̃ esse in via, donec est in studio. Et iō de contractibus, vel delictis cōmissis alibi non pōt conueniri in loco studij, & reprobat glo. s̃. allegatas aliter sentientes. ¶ Sed aduerte, quia multi tenēt sufficere ꝯuersationē assiduā, ēt non decennalē. Ita Inn. in d.c. dilecti. & gl. s̃. alleg. & Sal. in d.l. senatores. & in l. 2. C. vbi de cri. agi. opor. & do. Car. in c. ex parte B. de fo. cōpe. dūmodo ex coniecturis non appareat eū de loco recessurum. Idē tenet ibi late do. Abb. dūmodo habeat ēt certā partē fortunarū suarū in illo loco, per illū tex. Vr̃ tñ Abb. requirere hoc, ad finem vt quis dicatur sortiri ibi domicilium, sed ad finē vt possit ibi conueniri, vr̃ velle, ꝙ sufficiat assidua conuersatio. Et pro ista parte vide latissime vltra omnes Doc. Maria. in ca. fi. de fo. compe. vbi vltra alios considerat, ꝙ non reperitur tex. qui dicat, ꝙ requiratur habitatio decennalis. Nec obstat l. 2. C. de inco. lib. 10. quia respondebitur ĩ. in versi. tertius casus. Imo iura loquentia de habitatione dicunt simpliciter, ꝙ per eam quis efficitur incola, d.l. 2. C. vbi senatores. no. Inn. in d. c. ex parte. ¶ Et licet do. Maria. multa scribat, tamen ordina dicta eius breuiter per considerationem trium casuum. Primus casus est, quādo sola habitatio nō habeat aliam cām, vt actū adiūctum significatiuum assumpti, vel non assumpti domicilij, & hoc casu sit arbitrarium, vt arbitretur iudex ipsam habitationē & morā, & si forte nulla alia cā adest constituti domicilij, non debebit arbitrari domiciliū constitutū minori tp̄e decennij, per tex. iūcta gl. in l. est verum. C. de inco. lib. 10. Et facit qđ de decennio no. gl. in l. j. C. de ser. fug. Et ita dicit sensisse do. Ab. in c. fi. de paroch. dū dicit, ꝙ si habitās non emit ibi possessionē, sed stat ibi in suspenso, tēpus erit arbitrariū. ¶ Secundus casus est, qñ habitatio hēt admixta aliqua signa significatiua domicilij, vt quia in loco, vbi prius habebat domiciliū, vendidit domū & possessiones, & ꝯtulit se ad aliū locū, in quo emit domū & possessiones, & dicetur ibi ꝯstituisse domiciliū, vt ꝑ Host. & do. Abb. in d.c. fi. Et hoc mō intelligatur l. 2. C. ubi sena. cū alijs ꝑ alleg. Et ꝯcludit late Maria. ꝯ Abb. in d.c. ex parte, ꝙ habitus totius patrimonij, vel maioris partis, non cōstituit domiciliū, quia requiritur aīus, qui cognoscitur per habitationē. Et dicit do. Abb. in d.c. fi. per illū tex. ꝙ vbi immediatè qs declarat aīum suū, ꝙ vult ibi habere domicilium, dicetur tūc habere sine alia expectatione tēporis. ¶ Tertius casus est, qñ quis habitauit decennio, quia vr̃ habere aīum ꝑpetuo stādi, & præsumitur ibi cōstituisse domiciliū, ētsi prius non ostenderit alia signa domicilij acquirendi, putà, si steterit simpl̃r ꝯducendo domum. Et ita loquitur tex. cū gl. in l. 2. C. de incol. lib. 10. Et ita ītelligatur, qđ no. Io. And. in proę. Decre. per l. cū de in rem verso. ff. de vsur. & no. Host. in d.c. qđ clericis. & gl. Bar. & Ang. in l. lex Cornelia. §. domū. ff. de iniur. & Spe. de cōpe. iud. adit. §. j. vers. 45. & ver. 51. ¶ Limita dupliciter hunc tertiū casum, ſm do. Maria. vbi s̃. Primò, dūmodo decenniū sit ꝯtinuatū, secus, si īterpolatū. Allegat Ang. in d. §. domū. ¶ Scd̃o limita, nisi sit præsumptio, ꝙ etiam habitans decēnio non intendat ibi ꝯhere domiciliū, secundū ipsum. Exēplificat in scholari, qui stetit in studio decēnio, & fortè studuit primò in una facultate, & mōī alia, uel forte dententus alia extrinseca occupatiōe, nō potuit studiū cōplere, & ꝯtinuè cogitat de repatriando, quia iste non sortit̄ domiciliū per decēniū. Et idē posset exēplificari in quocunque alio offendente per exteriora signa, ꝙ non intēdit domiciliū sortiri. Et facit tex. cū gl. in l. eius. la. 2. §. j. ff. ad mun. Et iō dicit Bar. post Dy. in d.l. lex Cornelia. §. si tñ. ꝙ qñ est certitudo, ꝙ scholaris stat ī loco cā addiscēdi, nūquā sortit̄ ibi domiciliū, ētsi ibi staret per mille annos, per l. q̄situm. ī prin. ff. de leg. 3. & l. nihil. ff. de capt. Et idē dicūt Bar. & Ang. in d.l. hæres. §. j. & Bar. in l. q̄situm. & Bal. in l. est uerum. C. de incolis. dicens per illū tex. ꝙ q ad tēpus determinatū est de loco discessurus, non efficitur incola ēt ultra decenniū, & per tex. in l. ex facto. ff. de hær. inst Et hoc etiam tꝫ Ang. in d.l. hęres absens. §. j. Vbi aūt certum est, ꝙ scholaris figit sedem suā, nec hēt aīum recedendi, tunc sine dubio ꝯstituit ibi domiciliū, per l. domicilium. ff. ad mun. Quando autem sumus in dubio, an habeat aīum recedendi, tunc ex cursu decem annorum p̄sumitur, ꝙ inde noluerit recedere. Secus, qñ est certum, ꝙ habeat animum recedendi, quia tūc, vt est dictū, nullo tempore sortitur domicilium. Ita declarat Bar. in d. §. si tamen. cū quo simpl̃r transit But. in proę. Decr. ver. itē ꝙ ex cōmorari in loco. & pleniùs in c. qđ clericis. de fo. compe. & do. Ab. in d. proęmio. §. Gregorius. dicens, ꝙ si scholaris moratur vltra decenniū in studio, vr̃, ꝙ non principaliter causa studii ibi moret̄. Tamē alię pręsumptiones fortiores de animo scholaris, possent elidere hanc præsumptionem, secundum eum. De quo ēt ponunt Moderni in d. c. quod clericis. videlicet An. Sic. ĩ. Et ibi etiam do. meus de Aret. q in aliquib. mordet dicta Bu. ibi, & dicit Dom. in c. eos. de tēp. ord. in 6. ꝙ non pōt scholaris ordinari ab episcopo studii, quasi ibi habeat domiciliū, nisi post 10. annos. Quod ultimum intellige scd̃m prædicta, & uide Spe. & Io. And. in d. uer. 45. ubi dicūt, ꝙ scholaris sortitur domicilium per decennium. Et ibi Io. And. refert Gof. in d.c. quod clericis. referentem de multis scholarib. factis ciuibus Bononiæ, & q ibi ad ætatem, decrepitam vcꝫ, deuenerunt. Et secundū

præ-

prædicta intellige gl.2.in l.scire oportet. ff. ad muni. Et vide glo.in §.itē si quis de prouincia.13. q.2.q̄ dicit, ꝙ sola habitatio non facit quē esse de iurisdictione alicuius, nisi ibi habitauerit decem annis,tñ ibi respondebit đ ibi gestis,per d.l.hæres absens.Et ista vltima dicta intellige secundum prædicta.

13 CONPVTANTVR dietæ in † rescripto diœcesis,vbi est res,de qua qs cōuenit. Gl. hic no.Ergo,ꝙ licèt in actione personali in cōputāda dieta attendatur locus domicilij habitatiōis,vt subdit ista gl.cōiter approbata, tamē in actione reali cōputatio fit à fine diœcesis,vbi res est sita.¶Sed gl.magistra in c.statutū.§.cū verò.in verbo vnā dietā.de res.in 6.tenet,ꝙ hodie ēt in reali fiat cōputatio à loco domicilij habitatiōis,qa illud c.simpliciter cōsiderat tractionē:& quis propriè dr̄ trahi à diœcesi domicilij,vbi facit residentiā.Ad idē tex.s̃ ca.proxi.Facit c.cum quis.de sepul.in 6.vbi in simili inspicitur domiciliū habitationis.Ad idē ēt l.fi.C.de præscri.lō.tēp. vbi licet res præscripta sit extra prouinciā,tñ si prescribēs, & ille ɔ̃ quem prescribitur sunt in eadem prouincia, currit p̄scriptio.Sed opi.gl.hic tenet Guil.in cle.j.de rescr.& Io.de Lig.But.& Ioā.de Imo.hic per istū tex. qui approbat exceptionem,ꝙ nō poterat iste reus trahi vltra duas dietas à fine diœcesis,vbi res erat sita.Et qa ista iura nō sunt in hoc hodie correcta,per d.c.statutū.& licet tex.ibi pōderet tractū,& ꝑpriè dicat̄ qs trahi à diœcesi domicilij habitationis,tñ in hac mā verbum,Trahi,verificatur ēt in illo,qui trahitur de diœcesi, vbi res est sita. Patet ex c.præcedenti,vbi fit mētio de ista tractione, & tñ iste tex. interpretatur illud,qñ agitur actione personali de diœcesi,vbi res est sita.Ergo eodem mō debet intelligi tex. ĩ d.§.cum verò.quia l.noua superueniēs dēt intelligi ſm terminos antiquos.vt in §. fi.ĩ Auth.de filijs ante dot.instru.na & gl.in cle. statutū.in verbo,cōsue.de ele. Et benè facit ēt qđ no.in simili auth.offerat̄.C. de li. cōtest.& in l.sed & posteriores.ff.de legi.Nec obst.c.cū quis.de sepul.in 6.qa loquitur,quoad aliā mām,s. quoad percipiēdā quartā,q̄ debet̄ rectori parochiæ domicilij habitationis,qui sustinuit onera sacramentorū.Nec obstat l.fi. C. de prescr.lōgi tēp.qa loquit̄ ĩ alia materia,s.præscriptionis.ex quib.impugnari vr̄ gl.in d.ca. statutū.licet in practica foret difficile obtinere ɔ̃ eam,ſm Imo.hic. Et hāc partem tenet ēt Io.de Lig & Zenze.in d.§.cum verò.vt ibi refert Do.adducens alia,de quib.per eum.Et idem Io. Mon. post.Car.in c. ex parte.B.ad fi.de fo.cōp.Nihilominus a sequēda ē opi.gl.in d.verbo,vnā dietā. quā sequitur Rota in ti.de rescr.dec.28.inci.Cōiter tenet.in antiqui.& Bal. in l. fi. ver. sed hic q̄rit̄.C.edic.di Adria.tol.& do.Ab. hic & in c.ex parte B.de fo.comp.& Dom.hic,& in d.§.cū verò. Nam, ſm ipsū vtrobique,tota difficulias ɔsistit ĩ hoc q̄ dicat̄ propriā sua diœcesis,qa tex.s̃.c.proxi.& d.§.cū verò dicūt nō trahi à sua diœcesi.Et gl.in c.statutū. dicit, ꝙ propriè dicit̄ illa domicilij. & ista opi. vr̄ magis æqua,quia ex contraria opi. sequeretur magna absurditas. Pone enim,ꝙ Florētinus vult ɔuenire Boniensem super re,quæ est sita in Anglia,secundū opinionē,quæ habet,conputationem dietarum fieri a loco rei sitæ,quilibet istorum cōpellitur exire domiciliū,& ire iuxta Angliam,quod est absurdū,& sequeret̄ oppositū eius, propter qđ est facta restrictio dietarū, qa nō parcererur aboribus & expensis partiū,vt hic dicit tex. Vnde cū ratio restrīgens dietas ita cōcludat in reali, sicut in personali,trahatur ad realia,ēt si ius expresse loqueret̄ de personali,qa ius ēt exorbitans trahitur ad comprehensa,sub rōne eius,licet in dispositione strictiùs loquatur,vt no.gl.in cle.j.ĩ verbo,eligatur.de elect. Ergo ista opinio tenenda est,ſm eū. Idē Car. in cle.1.de rescr. ¶Pro hoc,ſm do. Abb. hic, quia licèt quis sortiat̄ forum rōne rei sitæ,vel rōne ɔ̃ctus, tamē illa non pōt dici sua diœcesis, sicut alibi dicitur, ꝙ rōne ɔ̃ctus,vel rei sitæ,vel delicti, quis non efficitur subditus illius iudicis, l3 ibi sortiatur forum,vt no.gl. in cle.j.in verbo,subditos. ĩ fi.de fo. cōp.& sentit gl.in ca.à nobis.lo j.de sen.excō. Item qa tex.s̃.prox. ponderat in ista tractione laborē & sumptus itinerū.Et ista debēt attendi habito respectu ad diœcesim,vbi ꝑsona residet, & nō, vbi ē sita. ¶Hanc partē tenet ēt Imo.s̃ c.proxi. ĩ prin.& in c.fi.j̃.eo.quia est eadem ratio in realibus, quæ est in ꝑsonalibus, scilicet fatigationis rei. Ergo idē ius, c.2.de trās.præla. Et tenēdo hāc partē, rñdet hic Dom.ad istū tex.ꝙ si bñficiū reqrebat residentiā,tūc ibi habebat domiciliū: si aūt non requirebat,tūc replicatio istius non erat bona. Pōt ēt dici,ꝙ licet hoc reuocaretur hic in dubium,non tñ deciditur,vnde sit facienda cōputatio,sed pronunciatur super alio articulo non pertinente ad istū.Et prædicta probant,ꝙ non solū de iure nouo c. statutū.sed ēt de iure isto fit ɔputatio à loco domicilij.Ad idē facit d.c.ex parte B.nō destruēdo cum suppletione,dū requirit māsionē.Itē,qa vt ē dictū, eadē ratio,s.ne qs ĩcōmodetur à nogotijs,erat de mēte c.p̄cedētis,vt ēt cōsiderat do.meus de Are.ĩ d.c.ex parte.¶Fallit ista cōmunis opinio ĩ duobus casibus. Primus, qñ qs vult cōuenire corā delegato reū ex cā,ꝑ quā posset ēt eū ĩ eodē loco conuenire corā ordinario, puta ratione ɔ̃ctus vel delicti.Nā tunc non ē curandū,ꝙ trahatur extra domiciliū ꝑ plurimas dietas,qa nullū grauamē ꝑ impetrationē sibi infertur,nā Papa est ordinarius cunctorū, 9.q.3.in ca.cuncta.Sicut ergo ratione contractus,vel rei poterat cōueniri coram ordinario,ita coram delegato secundū do.Ab.hic per tex.hic in c.dilecti.de fo. comp. Et hoc voluit Inn.si benè ponderetur secundū eum.Et per hoc reprobat Abb.opi.Vin.in c.sanè. de cōp. vt hic per eū.De quo vltimò dixi s̃ c.proximo.in prin.¶Fallit secundo,vbi qs habet plura domicilia,quorū vnū ē principalius, sed cū non ita principali concurrit res litigiosa,ita ꝙ in domicilio non principaliori est sita res litigiosa,& tunc cōputatio debet fieri ab isto domicilio inferiori, ꝑꝑ concursum rei litigiosæ, qa duo vincula rūpūt vnū.c.j.de treu.& pa.Ita dicit do.Ab.hic,ꝑ d.c.ex parte B. cui ꝑ hoc dicit se dare nouū & singularē intellectū. Et istas duas fallentias ponit ēt do. Abb. ibi. Et eum sequuntur ibi communiter Moderni. & sequitur ēt And. Sic.hic,dicens istum intellectum domi.Abb.ad d.cap.ex parte,fuisset Ioan. de Fan.in d.§.cùm verò. Et aliud noui non ponit in hac materia.

a Nihilominus. *Adde tu, ꝙ ista opi.glos. & sequacium non placet, nam mihi videtur quòd sit contra casum legis, in l. fi. C. vbi in rem act. nam ibi dicit tex. quòd reus potest conueniri, vbi res est indistincta. Et istam opin. in terminis tenuit ipsemet Fel.sibi cōtrarius in c.nonnulli. s̃. eod. in uers. quintus casus. vbi dicit,& fortè melius, quòd si sit cōmissio causæ in loco rei sitæ, non est necesse, ut in rescripto derogetur dictis,quia reus indistincte ratione rei potest ibi trahi. istud idē tenuit do.Abb ĩ c.ex parte.de fo cō. Adde quod idē tenet gl. in c.dilecti. de foro cōp.in pe. glos. quæ dicit, quòd in actione reali datur optio actori, an velit agere in loco rei sitæ, an verò in loco principali domicilij rei conueniendi. Quam glos. ibi omnes sequuntur, & exclamant. Quare propter ista teneo, quòd opinio Felini non sit vera. Cogita, & adde Ludo. ponentem in singu. versic. diœcesis.versi.vbi aliquis.*

NON Inhibet iudex ad quem, iudici à quo,ſm Inn. hic, sed prius debet præmittere cognitionem, vtrum
14 † appellatio sit recipienda, & si eam recipit veluti emissam ex probabili causa, poterit postea inhibere iudici à quo,ne procedat.Et pro hoc vide tex.in c. Romana.§.ꝙ si obiiciat̄,de ap.in 6.Et istud dictū sequūtur Cōpo.& cōmuniter alii hic,videlicet Io.And.Bu. Domi.& Abb. & per Bal.in addi. Spe.in ti.de ap.ver.ꝑ appe.ab interlo.Idē tenet Rota in nouis,concl.412.inci. Item si appellet̄ hodie. de app. 58. dicens ꝙ non reuocantur attentata post inhibitionē non canonicè factā per cap. non solū.§.1.in verbo,canonica. de ap.in 6. Et ꝙ ad hoc,vt inhibitio dicatur canonica oportet,ꝙ ante quàm iudex inhibeat, incipiat cognoscere,an sit appellatio interposita ex cā legitima,vel non. Et dicit Rot.in ti.de ap.deci.59.inci.Facta fide.in antiquis,ꝙ Auditor datus in causa appellationis, dēt videre processus iudicis,à quo est appellatū,an fuerit

causa

causa legitima ad appellādū,& si fuerit, inhibeat,si petatur postea & assignetur terminus ad dandū libellū, & in cā procedendum. Ad idem Rot. de app.in 6.in antiquis. ¶Limita primò, nisi Papa recipiat appellationē ex certa scīa,& hoc constet ex verbis rescripti: quia tunc delegatus ab eo datus super illa appellatione, poterit illicò mittere inhibitoriā,ſm do. Abb. hic: qa ex tali receptione statim fuit suspensa iurisdictio primi iudicis, c. pastoralis.§.præterea.de offi.dele.& no. Pau.de Cast.ↄsi.27. in prin. Et pro ista rōne,quod no. Rota in ti.de test.decis.4. in nouis,dicens eo ipso, ꝙ Papa remittit causam ad partes, adeo sunt ligatæ manus Auditoris, ꝙ licèt articuli non includant,& licèt pars vellet, nō pōt amplius se impedire sine noua cōmissione, ētsi lr̄a remissionis sit solū bullata,& nondum transmissa, per no.in c. vt nostrū. de ap.vbi inferior non intromittit se amodò de negotio,qn̄ Papa manū apponit. ¶Limita secundo,nisi Papa in cōmissione appellationis exprimat ipsum grauamen:qa ēt si simpliciter causam cōmittit, vr̄ approbasse grauamē, & sic non est opus, ꝙ delegatus præmittat cognitionē super habilitate causæ,sed solum sup veritate,ſm do. Abb. hic,dicentem ita sensisse Abb.& Io. And.in d.§.ꝙ si obijciať.Et ita ēt ponit Domi.ibi. ¶Limita tertiò, nisi Papa cōmittat causam in appellatiōe à diffinitiua: qa siue exprimatur causa,siue non,Papa eā cōmittendo vr̄ appellationē recepisse,ſm do. Abb.hic,dicentē,ita sensisse Ioan. An .in d.§.ꝙ si obijciatur. vbi ēt vide Dom. Et idem tenet Io. And.& alij hic. Procedit aūt rl̄a s̄. posita, qn̄ Papa cōmittit appellationē ab interlocutoria non expresso grauamine, nec ex certa scīa, ſm eum. Item procedit rl̄a in iudice appellationis inferiore à Papa, per d. §. ꝙ si obijciatur. Quia antequam inhibeat, dēt recipere appellationem veluti emissam ex cā ꝓbabili, & dēt cœpisse cognoscere de veritate ipsius, de quo latius per Dom. in d.§.ꝙ si. & per Spe.in loco ibi alle. ¶Limita quartò, nisi Papa cōmittat simpliciter cām appellationis alicui ex Auditorib. in Romana curia: qa de stylo est, ꝙ ibi ēt cōmittit cām principalē,& incōtinēti Auditor solet mittere inhibitoriam iudici à quo,ſm do. Abb.hic remittentem ad Rotam decis.xi.cum duab.seq.Et est hodie posita in ti.de ap.deci.3.in nouis,§.sed pone.vbi videas,& ibi est longa additio ponēs triplicē cognitionē, quā dēt præmittere iudex cui est ↄmissa cā appellationis.Et ſm istas limitationes pōt intelligi opinio illorū, quos recitat hic Compost.& sequi vr̄ do.Car.qui dicebant simpliciter,ꝙ d.§.ꝙ si obijciatur.loquitur, cum appellať ad archiepm̄: secus,si appellatur ad Papam, & mouebant per d.§.præterea.Et de materia vide etiam per Ange.in l.per hanc. C. de temp.ap.¶Extra gl. tangunt hic Vinc. Io. And.& oēs
15 alij,excepto.Abb. vtrum † ista exceptio,ꝙ quis non trahatur vltra duas dietas,possit opponi post li.contest.concludentes,ꝙ sic,qa est grauamen quotidie grauans,ideo omni tp̄e pōt opponi, vt ex nunc. Et est limitatio valde famosa ad iura, q̄ dicunt,dilatoriā nō posse opponi post li. contest. vt non habeant locum qn̄ exceptio dilatoria hēt causam successiuam,ex qua quotidie oritur ius excipiendi. Et semper allegantur dicta Doct.hic,super quib. licèt multa addi possent,tn̄ ex certa scīa omitto: tū, qa Philip. opportunè scripsit in ca. ex parte. de appel. tum, quia vltra ipsum insteti tam subtiliter,q̄ copiosè,in c.exceptionem.ver.limita tertiò. de excep.& in c.accedens. 2.vt lite non contest.Ideo ibi vide, & inuenies,ꝙ de hac materia non est improuisè loquendum propter periculum multiplicis æquiuocationis in ea latens.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum, hoc verbum quid significet, aut qualiter accipiatur.*
2 *Synodus, concilium, conuentus, & actus, quid sunt, & qualiter conueniant, seu differant.*
3 *Congregatio clericorum secularium potest etiam appellari conuentus.*
4 *Simile nullum est idem cum suo simili.*
5 *Data literarum facit regulariter præferri literas, exceptis tribus casibus. Negligentia primi impetrantis qualiter cognoscatur. Post nu.5.ver. sunt autem quatuor casus.*
6 *Clausula, Anteferri, quid operetur.*
7 *Clausula, Anteferri, cum non obstantia sibi iuncta, refert se tantùm ad totaliter expectantes, quibus est à Papa collatus canonicatus. Et iunge versi. tertia conclusio.*
8 *Papa si concessit literas vnionis, vt fiat cedēte, vel decedēte certo rectore, & vnio sit facta, non tamen sortita effectū, impetratio interim facta cum clausula, Anteferri, non præiudicat illi vnioni.*
9 *Fundare se quis non potest in eo, quod impugnauit. Hæc est regula lib.6. inci. ex eo. Qualiter āt regula illa limitetur octo modis, vide hic post numerum 9. ver. regula, ex eo. lib. 6. & limitationes suas per ordinem. vt eo. nu.9.10. & 11.*
12 *Iudex in confessione iudiciali supplet absentiam partis.*
13 *Actus meus impugnatus in iudicio, an mihi noceat.*
14 *Instrumentum & contentum in instrumento, qualiter differant.*
15 *Papa si faciat duas collatiōes de eodē beneficio vna die, q̄ p̄ualeat.*
16 *Episcopus & suus vicarius si conferunt beneficium eadem die, præualet collatio episcopi.*
17 *Præmium si sit propositum primo ingredienti castrū, & duo simul ingrediantur, quis debet habere præmium.*
18 *Item de duobus ad brauium pariter peruenientibus.*
19 *Item de duobus natis eodem tempore.*
20 *Duo si pacem pariter frangunt, quid iuris?*
21 *Sortes quando sunt licitæ data perplexitate concursum.*

CAPITVLVM XXX.

CApitulum. ¶In plurib. rescriptis impetratis ī eadem ecclesia sup ↄsimili beneficio,stať p̄sentationi, & non datæ, si prior in data fuit negligēs ī ꝓsequēdo ius suū. h.d. ¶In tex.ibi,mōstrauit.Notāt hic Doc. ꝙ istud verbū, capitulū,positū in singulari numero pōt iūgi verbo singularis numeri: qnq; iungitur verbo pl̄alis numeri. Patet in c.significauerunt. de excep.& in c.in causis.de electio.Et vterq; modus loquēdi est congruus,ſm Io.An.hic.Et subdit do.Abb.ꝙ quoad Latinitatē,istud procedere pōt: sed quo ad congruitatem sensus,dicendū est,vt hic p Cal.ꝙ si verbū, capitulū, iungitur cū verbo sonante ius, debemus vti verbo singulari: vt, capitulum hēt iurisdōnem: sed si iungitur cum verbis sonantibus actum, seu exercitium ipsius actus, debemus vti verbo plurali: vt, capitulum dederunt voces, vel appellauerūt, qa actus sunt singulorū, ius verò penes ipsum corpus collegij, vt est de mente Inn.in c.irrefragabili.de of.or.& in c.fi.de iu.pa.¶Et in quātū Doc.hic ponunt de significato huius verbi, capitulum, adde do.Car. in cle.j.in prin.ī x. q. de rl̄a. vbi latè declarat post Pau.an
1 † & qn̄ sumatur ꝓ loco, & qn̄ pro p̄sonis collegii. Et vide Bal.in l.fi.in prin.C. de impu. & ali. substi. vbi latè & pulchrè declarat, q̄ dicanť nōia colle-
a ctiua a, & quomodo cognoscanť.Et dicit illud esse collectiuū, quod in singulari numero multitudinē significat:& ꝙ nōia collectiua sunt singularia voce,sed pluralia intellectu:qa in singulari numero conueniūt plurib. simul, vt verbi gr̄a hoc nomen, populus: nā populus non est vnus homo,sed multi homines vno tm̄ intellectu cōmprehēsi, l.sicut.in fi.ff. qđ cuiusq; vni.no. Et dico,ꝙ oīs numerus facientium populum, ad vnum & quasi singularem intellectum referť. Fit ēt collectio p verba pluralis numeri,l.ciuib.ff.de reb. dub. Vnde nomen Antianorum, vel priorum,est nomen collectiuum:qa exponuntur per nomen collectiuū singularis numeri,id est, per hoc nomen officiū vel collegiū, vel multitudo,vel vniuersitas,d.l.ciuibus. Et de hoc noīe Conuentus & collegium, vide aliquid per Car.in cle.2.14.q.de rescri. Et conuentus nō solùm denotat fratrum congregationem, sed aliqn̄ generale concilium,ſm do.Abb.post Io. And.in ca.1.in fi. de testi.dicentem de hoc,& quibusdam aliis esse bonū tex.
2 in c.j.15.dist.vbi hēs,quid sit † Synodus,Concilium,Cōuentus,& Cœtus,& vide tex.in c.innotuit.de elec.vbi videtur,

a *Collectiua. Ad quod adde do. Soc. consi.149.inc. Materia præsentis cōsultationis.ver.secundò simpliciter moueor.circa prin. in 2.par.*

detur, ꝙ ꝯuentus & capitulum sunt synonyma. nã id, qđ vocaẗ conuentus, postmodum appellaẗ ibi capitulũ. Tñ vt dicit ibi. do. Ab. ĩ j. no. ecclesia, de qua ibi, ſm quosdã, erat cathedralis rłaris, iõ congregatio appellaẗ conuentus, nam ex consuetudine ꝯgregatio religiosorum solet appellari conuentus, d. c. j. prope fi. 15. dist. Et dicit hic Imo. post alios, ꝙ ẽtsi ꝯuentus ꝓprie est religiosorum, & capitulũ ꝓpriè est clericorũ secularium, tñ qñque congregatio religiosorũ appellaẗ capitulũ. allegat c. cõtingit. de transa. & c. nisi essent. de præb. Et ꝙ capitulũ respiciat ecclesias seculares, & ꝯuentus regulares, no. Io. An. & do. ĩ c. quia sæpe. in prin. de elec. in 6. & ibi bonus tex. referendo singula singulis. Et simili modo facit c. quãuis. de of. or. in 6. & tex. in c. 2. 63. dist. ꝑ quem no. ibi Do. ꝙ congregatio regularium, appellaẗ conuentus, & non capitulũ.

3 Adde ꝙ† ꝯgregatio clericorũ seculariũ põt ẽt appellari cõuentus, d. c. j. in fi. 15. dist. & ibi Do. in vl. no. & c. qm̃. in verbo, epõrum conuentus. 18. dist. & ibi Do. in j. no. & c. cum ecclesia. de cã pos. & propri. & ibi do. An. colligens, ꝙ ecclesiæ collegiatæ secularium comprehenduntẗ appellatione ecclesiarum conuentualium, & sic nomẽ Cõuentus, ꝯuenit ẽt ecclesiæ seculari, & remittit ad notata hic, & in c. nisi. de præb. Adde ẽt prædictis de verbo Capitulum, & similibus, Fran. Pau. latissimè in tractatu De ꝑtãte capituli, sede vacante, fol. 6. ver. præmitto quinto. Et ibi multa inculcauit de materia capituli, & quomodo constituantur, congregentur, citentur, & puniantur talia corpora mystica. De ista remissione facies tibi sæpe honorem.

4 NVLLVM simile est† idẽ a. Quotidie ad hoc allegaẗ gl. ſm Imo. hic, dicentem bene facere l. qđ Nerua. cum gl. ff. depos. vbi gl. allegat Aristotelẽ, dicentẽ, Nihil est idẽ, cui ad ipsum simile est. Et cum ista glo. ꝯcordat gl. magna post prin. in c. bona fides. de depo. Idem no. gl. in §. tria. ver. si qs verò iudex. in gl. 2. post me. 3. q. 7. & in l. j. in prin. in verbo, quemadmodum. ff. qđ iussu. & Bal. in l. meminimus. in prin. C. de le. hære. Et dicit Bal. in l. qui liberis. in prin. ff. de vul. & pu. ꝙ illud dr̃ simile, qđ non est idem formaliter, sed in effectu Vnde non est per oĩa idem, sed idem in rõne, pro tanto appellaẗ simile, & melius non habetur in iure, quàm ibi, quid dicatur simile b, ſm eũ. Et iõ dñt ibi An. & Imo. ꝙ duplex est similitudo: vno modo penes formam: alio modo penes effectum, & vbi in oĩbus est ꝯformitas, tũc ibi est identitas. Facit qđ no. Dy. in regula, sine possessione. de re. iu. in 6. ¶ Et dixit gl. in c. si sacerdos. alias incipit, Deus, qs similis tibi. de pœ. dist. 1. ꝙ triplex est imago, siue similitudo. Prima identitatis, ſm quam tm̃ filius Dei est similis patri. Alia est imitationis, ſm q̃ dr̃, ꝙ magna nauis est imago alicuius domus. Tertia similitudinis expressæ, vt sigillum in cera. Et vide Io. An. c. non põt. in fi. de præb. in 6. vbi refert Boetium sup topica Tullij, lib. 4. vbi tractat de similitudine, & dicit, ꝙ similitudo est rerum singularium vel differentium comparatio. Vnde in illa nõ requiriẗ, ꝙ res tota sit toti rei similis, sed in eo, ad qđ confertur, vt ibi etiam dixit gl. 4. in fi. Et idem no. Io. An. in c. eum, q. de ꝓb. in 6. & Bal. ĩ l. curatoris. C. de neg. geſ. ibi, dr̃ aũt simile. Et ꝓ hoc Io. An. in d. c. non põt. alle. c. cũ dilecta. & ibi seipsum, de ꝯfir. vti. vel inuti. & c. ꝑ venerabilem, post prin. ver. verũ. qui fi. sint le. & l. si pupillus alterum. §. fi. ff. de admi. tu. & l. recusare. §. fi. ff. ad Treb. Et remittit ad no. per se in c. trãslato. sup vltima gl. de ꝯsti. & in c. 2. in gl. arguiẗ ꝙ. de trãsla. epi. Et quõ vna cã põt dici alteri similis quatuor modis, vide Io. An. post Host. in c. cãm. lo 2. in prin. de iu. & Bal. in l. j. q̃ sit lõ. ꝯsue. vbi dicit, ꝙ similia sunt, quorum qualitas est vna. Et idem dicit Bal. in addi. Spe. de disp. & alle. §. similia. & Bal. in l. j. in 2. no. C. de iure emphy. ꝙ nõ dr̃ similitudo, nisi illa, quæ est plena, & vbi plures inueniuntur differentiæ, quàm consonantiæ, illa non sunt similia. Et idem dicit Bal. in l. humanitatis. C. de impu. & aliis substi. Et dicit Bal. in l. j. ver. sed iuxta prædicta. C. de furt. ꝙ similitudo dr̃ eadem, vel similis qualitas in vniuersis rebus. Et dicit Bal. in additio. Spe. vbi s̃. & Inn. in d. c. cãm. in 2. gl. ꝙ staẗ arbitrio iudicis, qđ dicaẗ simile. Qñ aũt liceat arguere de similibus ad similia, dixi in c. translato. s̃. ti. prox. Et dicit Bal. in d. l. curatoris. ꝙ dr̃ simile id, qđ in aliquo hẽt differentiam c. tñ ſm plurimum hẽt cõuenientiã. Et istis addè, ꝙ licèt homo sit factus ad similitudinem Dei, tamen inter creatorem, & creaturam non põt tanta similitudo notari, quin maior dissimilitudo sit notanda, c. damnamus. versus. fi. s̃. de sum. Tri. Quod vr ꝯ istud dictum Bal. dum dicit, quòd vbi sunt plures differentiæ, non est similitudo. Sed potest dici, ꝙ Bal. vult, ꝙ non pñt dici oĩno similia, qñ differunt in plurib. & tamen in his, in quib. conueniunt dicanẗ similia. Et de nouem similitudinibus aĩæ ad Deum, vide pulchrè per Archiepiscopum Florentinum in prima parte suę Summę, in prin. ¶ In gl. magna in fi. Tractant hic oẽs Scribentes, vtrum stetur datę, vel præsentationi literarum ad beneficia? Et est mã diuersa ab illa, quam tetigi supra, eodem. eam te. ad fi. Nam ibi vidimus, qñ in considerandã natura literarum inspiciatur tp̃s datæ, vel tempus vacationis beneficij, hic aũt tractatur, quando concurrunt plures literæ, & quæritur, an in earum prælatione attendatur, quę sint prius datæ, an verò quæ sint prius præsentatæ? de quo supra, alias subtiliter scribunt hic dom. Abb. & Dom. & ẽt Do. in c. tibi, qui. de rescri. in 6. Et licet sit ad eos recurrendum pro informatione opportuna, tñ ex dictis eorũ pluribus additis, possumus pro maiori claritate elicere regulam cum vna ampliatione, & tribus fallentijs.

5 LITERAE Priores† in data rłr præualent per istum tex. ſm communem intellectum, exponendo verbum, Prius, nominaliter, vt sic exponamus, Prius mandatum, id est, primũ mãdatum. Ad idem c. si duobus. cum gl. in ver. si non apparet. de rescr. in 6. & c. tibi, qui. eo. ti. & lib. & tex. in ca. eum, cui. de præb. in 6. Et ibi glo. fi. dicit per illum tex. esse approbatam lecturam, quæ exponit istum tex. in verbo, Prius, nominaliter, & istud tanquam regulare, ꝓsupponunt omnes Docto. allegati suprà. & in dic. cap. eam te. & stylus curiæ, qui percipitur ex pluribus regulis cancellariæ Apostolicæ. Et si diceres, secundæ literæ non deberent valere non facientes mentionem de primis, per no. in c. cæterum. supra eodem. Dic, ꝙ imò valent, quia si per negligentiam primi impetrantis secundæ obtinent, vt ĩ. in j. fallentia: ergo à principio non sunt nullæ, vt hic per Car. & Imo. ¶ Præterea, vt dicit Imo. in c. mandatum. ĩ. eo. in secundo rescripto subintelligitur clausula, Si pro alio non scripserimus, qui hmõi gratiam prosequatur. Et ideo scđa gratia semper valet, sed conditionaliter. Vnde sit primus prosequaẗ, non valet scđa, q̃ deficiet conditio. Si aũt non prosequatur, tunc secunda gratia sortitur effectum, ex quo in effectu tunc verificatur, & tacita condio suspendit, sicut expressa. Alleg. glo. in l. item quia. ff. de pac. Et iõ dicit hic do. Abb. cõem opinionem * esse, ꝙ istæ scđæ literæ non peccant in subreptione, quia q̃libet gr̃a ualet, & si capitulũ uellet, posset recipere utrunque, sed non tenetur recipere, nisi unum, quia Papa nõ intendit grauare eandem ecclesiã de duobus, nisi exprimat, ut hic, & in d. c. mandatũ. Vnde capitulum excludit alium, uno recepto, non ꝑ uiam nullitatis, sed ꝑ uiam exceptionis grauaminis. ¶ Ampliatur uno mõ ista regula, vc; etiamsi secundus impetrans prius ꝓ̃sentet, & prius recipiatur in canonicum, q̃ primus, quia nihilominus prima vacans debetur primo impetranti, vt d. c. tibi, qui. & c. eum cui. de præb. in 6.

FALLIT Primo regula ista, vbi primus deprehendiẗ in negligentia, ut hic in glo. & est tex. in dic. cap. tibi, qui. in fi. Et licèt ponantur certi modi conuincendi negligentiam in proposito, de quibus ĩ. tñ in modo deprehendendi negligentiam est arbitrarium: nam iudex hẽt arbitrari, utrum fuerit negligens in non præsentãdo, uel non petendo, quia fortè iste allegabit legitimã causam dilatio-

a Est idem. *Adde, quod no. per do. Soci. consi. 9. inci. pro sequendo ordinem circa princi. in 2. parte.*

b Simile. *Vide ẽt Bald. in l. neque. ff. de legi.*

c Habet differẽtiam. *Adde do. Alexan. in l. quod Nerua. ff. de posi.*

dilationis,& in hoc succedit arbitrium iudicis. Et sic saluatur opinio Io. An. hic,& in c. si clericus. in sua gl. in verbo, negligentia. de præb. in 6. & in cle. vnica, in gl. pen. de pb. & ibi Car. in §. fi. in 3. q. vbi simplr dr esse arbitrariū, qn primus dicatur negligens. ¶ Sunt aūt quatuor casus, qbus dephendit negligentia primi impetrātis. Primus ē, qn primus fuit negligens in psentando suas literas,& secundus prius psentauit: nam secundus dēt esse potior in assecutione præbendæ. Ita probat scdm vnum modum intelligendi in d. c. tibi, qui. iuncto prin. cum si. Et vr satis probabilis intellectus, fm Ab. hic, intelligentem hoc, dū modò ɔcurrant duo impetratores Apostolici. nam si cōcurrunt Apostolicus & capitularis simul, negligentia impetratoris Apostolici nō ɔuincit per capitularem. i. p receptum authoritate capituli, nisi per solam collationem. Pro hoc, fm eum, facit c. tibi, qui. & c. si clericus. de præb. in 6. facit ēt ad mām, fm eum post Lap. tex. in c. si tibi, de præben. in 6. vbi is, cui facta fuit collatio beneficij, non conuincit de negligentia irreuocabiliter, nisi p collationem alteri factam. ¶ Secundus casus est, qn lapsus est annus: quia, fm quosdam, dr tunc constare de negligentia primi, per c. plerunq;. s. eo. qd nō placet hic Io. An. quia illud c. loquitur in literis ad lites. Ideo non dēt extendi ab beneficia, cum non sint amare interpretāda, arg. c. olim. de ver. sig. & l. fi. ff. de consti. princ. Et no. hoc verbum, ex quo habes semper notare, fm Abb. hic, ꝙ rescripta ad lites sunt strictius interpretanda a, q̄ rescripta ad beneficia: qd est valde notandum per id, qd habetur in c. quamuis. de præb. in 6. vbi dr, ꝙ rescripta ad beneficia, sunt strictè interpretanda. Tn ɔ hoc facit, quia fm But. in c. olim. in fi. de ver. sig. strictior interpretatio fit in beneficialib. q̄ in literis ad lites, per d. c. quamuis. Sed, vt dixi s. eo. cām. pōt dici, ꝙ dictum Io. And. hic probet, ꝙ literæ beneficiales difficiliùs expirent: non aūt probat, ꝙ debeant strictius interpretari. Nam per ea, quæ ibi adduxi, patet ꝙ valde strictè interpretantur: sed rationabile est, ꝙ difficilius expirent, quia maius est præiudicium eas perdere, q̄ rescripta ad lites. Et lꝫ difficilius expirent, tn difficilior est earum iterpretatio, quia surreptio vitiat eas ipo iure & non sic rescripta ad lites, vt dicet ī. c. prox. Et sic inspecta impetratione & expiratione, vnr talia rescripta ad lites & ad beneficia hre se, vt excedētia & excessa, scdm subiectam mām. ¶ Tertius casus est, qn executores secūdi impetratoris, vel ordinarius monent primum, vt faciat sibi prouideri, & ad hoc præfigunt sibi tps competens, intra quod istud faciat, quia eo elapso conuincit de negligentia, & possunt ipsi prouidere secundo. Ita no. Rota de ɔces. præb. j. in antiquioribus, dicens, ꝙ ita cōiter practicatur. Alias aūt, cum non sit in proposito statutū tempus à iure, est in arbitrio iudicis arbitrari negligentiam attentis circunstantiis attendendis, fm Rotam. Et istum casum intellige, nisi scriberet p primo expectante cū assignatione termini, iuxta cle. vnicam, de ɔces. preb. quia tunc, si permittit labi mensem nō acceptando, dicet notabilis negligentia absque alia termini assignatione, vt no. ibi gl. in ver. intra mensem. & sequitur Dom. in d. ca. tibi, qui. & Abb. hic. ¶ Quartus casus est iste proximè dictus, qn in literis exprimit tēpus, quem casum intellige, nisi ex impedimēto, vel culpa executoris euenisset, ꝙ intra mensem non potuisset expectans acceptare, quia tūc lapsus mensis, nō imputat ei, fm Rotam, de resc. deci. 29. & de concessio. præb. 4. & 13. in antiquis. Et donec durat mensis, non pōt ab alio præueniri, adeo ꝙ si interim conferatur alteri per Papam cum clausula, Si non est alteri ius q̄situm, collatio non valet, quia ipsi expectāti est q̄situm ius, id est, facultas acceptādi, quæ adhuc pendet, cū nondum acceptauerit, fm Rotam de concessio. præb. decisio. 2. in antiquis. ¶ Item intellige istum quartum casum, nisi essent duo expectantes cum assignatione mensis, quia, quo ad secundum, nō currit ei mensis donec sit finitus mensis primi, fm Pe. de Anc. in repe. d. cle. j. de ɔces. preb. De quo tamen vide latissimè Car. ibi in §. secus. in 6. q. & ɔs. 78. inci. Frater vnice. vbi aliter tenet, de quo ēt p Rotam de resc. decis. 62. in antiquis. ¶ Item intellige istum casum, nisi alius diu possedisset beneficium pacificè, qd tn verè vacabat de iure; qa excusat impetrās à cursu mensis, fm Aegi. Belleme. decis. 700. incip. in casu cōclusionis, nisi esset notorium, ꝙ de iure vacat, fm Old. ɔs. 282. incip. Casus est talis; aliqs impetrauit. ¶ Amplia fallentiam istam, ēt si impetrans non habeat coimpetratorem, qa si est negligens, pōt ordinarius alteri ɔferre, & p collationem alteri factam erit extincta gratia istius, scundum do. Ab. hic, p c. si clericus. de præb. in 6. Per quē tex. putat idem, ēt si cum authoritate Papę esset receptus in canonicum, & negligeret petere prebendam vacantem. Et istud Ab. reputat nouum; secus dicens, si post collationem esset quis negligens in petenda possessione, qa non perdit ius suum, nisi in casu, de quo p gl. singularem in c. ɔtigit. in gl. fi. post prin. de do. & ɔtu. vbi latius p eū, licet possit per superiorem priuari arg. c. si quis abbas. 18. q. 2. & gl. in c. ea, quę. de offi. arch. fm ipsum hic latiorib. verbis. ¶ Intellige primo istam ampliationem, nisi talis impetrans fuisset ab initio effectus canonicus authoritate apostolica, quia licet fuerit negligens in petenda prima pbenda alteri collata, tn pōt aliā postea vacantē petere, vt est tex. in d. c. si clericus. in §. verum. & facit, qd dicet ī. in 2. limitatione huius fallentiæ. Et illum tex. inducit ēt Cal. in disp. in c. A diffinitiua snīa, ad illū, q appellauit, & nō petijt apostolos intra triduū sibi assignatū, ꝙ lꝫ illam appellationē non possit psequi, tamen aliam pōt interponere durante decennio, & prosequi. Et illum tex. in §. verum. limita, vt ibi per Do. post Lapum, ver. quid si iste. ¶ Intellige secundo hāc ampliationem, nisi in gratia expectantis authoritate Apostolica esset clausula Ad pbendam, q̄ duxerit acceptandam, qa non pōt sibi imputari negligentia, adeò ꝙ per collationem alteri factā sit extincta grā sua, quo minus possit aliā acceptare, scdm Rot. de præb. decisio. 4. in antiquis, dicentem non habere tunc locum dictum c. si clericus. & allegat Arc. ibi, & Inno. infra, eo. mandatum. Et idem dicit Rota, si habeat grām, ꝙ possit acceptare præbendam ecclæ cū præstimonijs vnius cedentis, vel decedentis, qa tunc pōt simul, vel successiuè acceptare præbendam vel pstimonium ēt separatim. An autem iste vnicus expectans possit ɔuinci de negligentia p alium actum, q̄ p collationem alteri factam? dicet paulò post, ver. limita scdo. Et ibi ēt dicetur, an ista secunda intelligentia de clausula, Quam duxerit acceptandam, habeat locum, qn est adiectum tps acceptationi. ¶ Limita fallentiam hanc primo de negligentia duobus modis. Primo, nisi primus & secundus impetrauerint ad idem corpus beneficij, & apparet de prioritate tpis, qa tunc secundus impetrans nunquam pōt aliquid obtinere vigore illarum literarum, qa fuerunt surreptitiæ non facientes mentionē de prioribus; & sic nullæ, quia subreptio in beneficialib. vitiat ipso facto, vt dicetur infra c. proximo. Vnde negligentia primi non pōt ius conferre secundo. Et hoc casu non habet locū dispositio c. pen. de resc. in 6. vbi si non apparet, quis sit prior in data, est locus presentationi, nam qn literę ambæ referunt ad idem subiectum, id est, ad certum corpus beneficij, mutuò se impediūt, & recurrendū est ad ipsum ɔcedentem. Ita notanter voluit Io. An. in c. si à sede. de pb. in 6. Et istam limitationem ita ponit ad literam Abb. hic. ¶ Adde Do. in d. c. si à sede. & quæ dixi s. eo. pastoralis. ad fi. princ. vbi dixi, ꝙ si apparet de prioritate rōne vnius horæ, & faciunt, q̄ dicentur infra ad fi. huius c. ver. extra gl. Et hic adde Pe. de Anch. & do. Ab. in c. 2. de of. dele. vbi dicunt, ꝙ cum ɔfertur idem beneficium duobus sub eadem data, neque apparet, cuius supplicatio prius fuerit signata, debet in hoc consuli Papa, qui vtramq; gratiam fecit, & fm eius responsum est procedendum. Allegant Io. An. in d. c. si à sede. Nec obstat c. pe. de rescr. in 6. quia loquitur, vbi agit de prouisione facienda, non de facta, quia in illa facienda pōt vtraque grā valere per gratificationem eorum, qbus scribitur, sed in facta secus, quia statim

a Strictius interpretanda. *Adde do. Soc. consi. 96. inci. Viso processu. circa medium, 3. col. in prima parte, char. 162.*

statim neutra valet, vel pendent à diffinitione ꝓcedentis. Nec obstat d.c.si à sede. quia loquitur in collatione facta eodem tpe diuersis, quia si vnus possidet, ille pfertur, sed prædicta loquunt in collatione facta ab eodem. Et an cæteris paribus præferatur ille, qui prius præsentat executori? dicit Rota, ꝙ sic, decis. c. incip. Item si vnus. in nouis, hodie de præb. 5. Sed ꝯrium tenet additio ibi posita, quia d.c.pen. de rescr. in 6. loquitur in præsentatione facta illis, ad quos spectat canonicorum receptio. Et ita dicit latè consuluisse ꝯ Rotam Pet. de Anch. & Franc. de Zabarel. id est, Cardinalem. Et ita etiam tenet Dom. eos referens in d. c. pen. dicens, se etiam idem consuluisse, licet Rota noluerit inhærere opinioni Car. & Pe. de Ancha. ¶ Limita secundò, nisi primus impetrans habuisset canonicatum à Papa, vel fuisset receptus in canonicum authoritate Papæ: quia tunc non conuincitur negligentia sua in assecutione præbendæ per actum circa collationem. Ita refert Lap. in d.c. tibi, qui. Io. An. sibi respondisse, quasi dicat, ſm Ab. hic, ꝙ donec præbẽda ꝯferatur alteri, sp illam petere poterit negligentia priori non obstante: secus, si data negligentia fuit collata alteri, quasi per collationem præmissa negligentia tollatur illud ius affectiuum ad præbendam, qđ hẽt primus ex receptione in canonicum. Et hoc membrum sic declaratum vr̃ probari in d. ca. si clericus. in 2. parte, ſm do. Abb. hic. ¶ Sed ꝯrium firmat hic do. Abb. ꝙ imò ẽt, vbi pcessit collatio canonicatus, pōt conuinci impetrans de negligentia sua citra actum collationis, per tex. in d. c. tibi, qui. Nã in principio loquit, qñ primus & secundus fuerunt recepti, & pbenda vacabat de præsenti, & deciditur ibi, ꝙ debetur primo impetranti, lꝫ secundo recepto. Vnde nõ refert se ad negligentiam ꝯmissam ĩ actu pſentationis, sed loquit generaliter. Ergo vr̃, ꝙ si vacauerit præbenda, & primus impetrans, lꝫ receptus, fuerit negligens diu in petendo, ꝙ secundus impetrans diligens debeat præferri. Nec obstat c. si tibi absenti. de pb. in 6. qa cum ibi beneficiũ fuerat collatum, meritò non excludit, nisi p collationem alteri factam, qa non est dare actum circa collationem potentiorem primo. Sed in casu nr̃o pbenda nõ fuerat collata primo, sed solum canonicatus, meritò ergo ex quo vterq; est canonicus receptus, dẽt negligentia in petẽdo obesse primo. A quãto aũt tpe requirat ista negligentiã, est arbitrarium, qa tex. ibi non determinat, ſm Abb. hic. Idem tenet hic Io. de Imo. dicens receptum authoritate Apostolica posse pueniri p negligentiã inductã ex actu circa collationem, p dictum c. tibi, q. referẽdo finem ad oĩa superiora. Et in prin. tex. posuerat casum, qñ primus expectans fuit receptus in canonicũ, & dr̃ simpl̃r in fine, ꝙ p negligentiam pōt pueniri. Idem tenet Lap. in d. c. tibi, q. quem refert & sequit Do. hic dicens, ꝙ ꝯuincit negligentia p actum solius præsentationis. Et ad c. si clericus. de præb. in 6. respondet, ꝙ ibi vacat argm̃ à ꝯrio sensu. Et ad c. si tibi. respondet, vt s̃. per do. Ab. ¶ Opinio, de qua rescripsit Io. An. Lapo volens, ꝙ factus canonicus non conuincitur de negligentia in petenda præbenda, nisi per collationem alteri factam, pōt saluari, quando in eadem ecclesia non est alius impetrans, vt in ampliatione, de qua s̃. quia tũc lꝫ fuerit in notabili negligentia, tñ ex quo non est deuentũ ad collationem alterius, dẽt ille obtinere. Et ita procedit tex. in d. c. si clericus. à ꝯrio sensu, & tex. in ca. tibi, qui. non contradicit contrario sensui illius tex. quia c. tibi. loquitur, quãdo est alius impetrans in eadem ecclesia, & tunc potest induci negligẽtia per præsentationem secundi, vel alium actum denotantem negligentiam primi. Ita saluauit Io. de Imo. in d. c. tibi, qui. ¶ Et istam saluationem sequit Do. in d. c. tibi, qui. nisi in literis esset adiectum tps reseruationi & potestati executoris, vt si dr̃, conferas beneficium quod intra mensem duxeris acceptandum, quia lapso mense, ẽt si non sit ibi alius expectans, non poterit sequi acceptatio, nec collatio. Et sic pcederet tũc opinio Lapi indistincte: quia inducit negligentia ẽt in vnico expectante per solum lapsum dicti tpis, dummodo tps sit adiectum reseruationi & potestati executoris, vt dixi: secus, si non esset adiectum tempus, nec reseruationi, nec ptãti executoris, vt quando dr̃, Beneficium, qđ in tali loco vacauerit, qđ duxeris acceptandum tibi ꝯferendum, nr̃æ collationi reseruauimus, inhibentes ne qs super illo intra mẽsem aliquid psumat attentare, quia tunc, lꝫ fuerit in negligentia notabi. tñ ex quo non est alteri collatum, nec est secundus impetrans, poterit sibi ꝯferri. Et pcedit opi. Io. An. & saluatio Io. de Imo. secundum Do. in d. ca. tibi, qui. pp doctrinam gl. magistræ in d. cle. j. in verbo, intra mensem. de ꝯces. præb. ex qua colligit prędicta distinctio circa modum adiectionis tpis. Et eam sequitur Pet. de Anch. cons. mihi 381. incip. in Casu præmisso esset ante oĩa. de quo ẽt p Rotam, de conces. præb. decis. 10. & 30. in antiquis, vbi ponit, ꝙ non valet acceptatio facta post mensem re integra. ¶ Est verum, ꝙ quicquid dicat Do. saluatio Io. de Imo. videretur prima facie posse procedere indistinctè: nam ipse loquit, qñ ille, de cuius negligentia agitur, habuit canonicatum. prout loquitur ista limitatio secunda: quo casu, lꝫ distinctio gl. in d. cle. j. procedat in eo, qui est canonicandus: tñ in eo, qui iam habuit canonicatum, lapsus tpis qualitercunq; adiecti non vr̃ inducere negligentiam, adeò ꝙ re integra expectans nõ possit adhuc purgata mora præbendam vacantem petere ẽt à suo executore, vt vr̃ concludere gl. in d. clem. 1. q̃ sequitur ibi Imo. & ẽt Abb. lꝫ dicat passim esse satis dubium. Et sequitur Rota in ti. de conces. præb. decis. 11. in nouis. olim. 328. incip. item ꝙ habens. in fi. & ibi Collector dicit, hanc opinionem esse verissimam: quia tunc beneficium dr̃ magis affectum, per d. c. si clericus. & c. ei, cui. & c. si post q̃. eo. ti. & lib. Et iõ vr̃ ex his ꝯcludendum, ꝙ opinio Lap. do. Ab. Ioan. de Imo. & Dom. de qua s̃. ante ver. opinio, de qua. procedet, vbi ille, cui est collatus canonicatus, hẽt coimpetrationem: quia tunc indistincte conuincitur eius negligentia per actum citeriorẽ collatione. Iõ procedat d. c. si clericus. Opinio autem Io. And. & saluatio Io. de Imo. de qua in d. ver. opinio, de qua. procedat, vbi ille, cui est collatus canonicatus, nõ habet ſm expectantem post se, quia donec sit deuentum ad illam collationem, non dr̃ inducta in eo negligentia, quò minus possit petere eandem pbendam non petitã, et si in eius grã tempus sit adiectum reseruationi & acceptationi, ſm gl. & Rotam in dictis locis. Sed si ei non est collatus canonicatus, & tempus sit adiectum acceptationi & reseruationi, bene inducet negligentia p actum circa collationem, ẽsi ibi non esset secundus expectans, & procedet gl. in d. cle. 1. in verbo, intra mensem. in prima parte, & opi. Dom. in d. c. tibi, qui. An aũt sit dare excusationem aduersus cursum dicti tpis, dixi aliquid s̃. in ver. quartus casus. Nihilominus tutius est tenere contra gl. in d. cle. 1. in verbo, intra mensem. in fi. & Rotam, vbi s̃. sequendo Lap. & Do. in dictis locis: vcꝫ ꝙ lꝫ expectãs sit effectus canonicus, si labitur tempus adiectum in sua grã acceptationi præbendæ, non pōt se impedire de tali præbenda, ẽtsi non hẽt coimpetratorem, vt latè & subtiliter firmat do. Car. in d. cle. j. quia non est verum ꝙ collatio canonicatus afficiat præbendam simpliciter, sed eam solã, quam intra mensem acceptat. Est enim limitata collatio canonicatus respectu præbendæ, quam acceptabit intra mensem. Vnde ex quo illam non acceptauit intra mensem, perinde est, quo ad illam, ac si nõ fuisset canonicus. Quod aũt illa præbenda non potuerit cõferri per ordinarium, vel per ſm executorem intra mensem, nõ fuit ex eo, ꝙ erat affecta, sed ex adiectione mensis, q̃ hoc operatur, vt in d. cle. 1. Et ita dicit se declarasse dictam glo. vni Doctori, q de ipsa eũ ĩterrogauit per literas. Et ista est responsio in suis ꝯsilijs ꝯs. 62. incip. Casus, super quo iuris consilium petitur, & primò forma impetrationis &c. vbi ostendit, ꝙ verba gl. in d. cle. 1. si bene ponderentur, non innuunt contrarium. ¶ Et super istis latius insistit do. Card. in d. clem. 1. subdens, ꝙ si ibi non sunt alij expectantes, bene debetur ei secunda præbenda, quæ postea vacabit. Et ita loquitur d. c. si clericus, secundo responso. qa cùm sit canonicus, debetur sibi præbẽda nulli alij de iure debita. Primam aũt, quam negle-

xit,petere non pōt: quia iam in illa quæſitū eſt ius ordi-
nario conferendi eam, cui vult. Poſſet tñ ordinarius,ſi
vellet,conferre eam expectanti.Sed quo ad ſecūdam de
iure debitam, obtinebit eam ab ordinario authoritate
Apoſtolica,per d.ca. ſi clericus. Sed in caſu p̄miſſo ordi-
narius confert ſibi primam neglectam iure ordinario,ſi
cut eam pōt conferre cuilibet extraneo. Nullo tñ iure
eam petere pōt,ſm eum. Et ſic concludit, ꝙ ēt in impe-
tratore non hñte coimpetratorem,acceptatio facta poſt
menſem nullius eſt effectus. Vnde ſaluatio Io. de Imo.
in d.c.tibi,qui.procedet,vbi non eſt adiectū tp̄s accepta-
tioni:ſecus,ſi eſt adiectum. Et ſic erit vera diſtinctio Do.
de qua ibi,& ſ.retuli. quamuis aliud dicat Rota. & gl.in
d.cle.1.approbata p alios, quorum opinio multum pon-
deraret in practica,pp qđ merito do. Ab.reputat paſſum
dubium in d.cle.1. Et dum eſt dictum, ꝙ ordinarius pōt
ꝯferre illam præbendam neglectam ipſi negligenti,ſi ve
lit,vide Do.idem tenentem poſt Lap.in d.c ſi clericus.§.
verum. Et an ſit dare excuſationem iuſtam aduerſus lap
ſum dicti tp̄is,dixi aliquid ſ.in 4. caſu iſtius fallentiæ. Et
iſta ſunt,quo ad primam fallentiam regulæ ſ. poſitæ, di-
centis rīr p̄ferri primum in data. Et p̄dicta non reperies
alibi ita declarata,& quotidie inſeruient.¶Fallit ſcđo di
cta regula, vbi ſecundus in data hēt ius ſuum à Papa,ſed
anteriores ab inferiore,qa iſte p̄cedet illos, p tex.in c.hi,
qui.de p̄b.in 6.& no.gl.in regula,q prior.in fi.de re. iu. in
6.& Io.An.& Dom.in c.ei,cui.de p̄b.in 6. dicentes regu-
lam,de qua ſ. procedere,vbi concurrunt plures impetrā
tes à Papa,& ille, q recipitur de mandato inferioris à Pa
pa, q id fieri facit authoritate Papæ dr̄ receptus authori-
tate Papæ,d.c.hi,qui.ētſi eſſet legatus fungens authorita
te Apoſtolica ſibi ſpecialiter in hac parte cōceſſa,d.c.hi,
qui. Per quem tex. ī hoc decidit notabilem qōnem Cal.
in ti.de præben.conſ.8.inci.Legatus vigore gratiæ.Et ad
de, ꝙ habentes gratiam à Papa cum clauſula, Non ob-
ſtantibus,& c.p̄feruntur illis,quos nominat archiep̄s ha-
bētes priuilegium de aliquib. nominādis,ētſi in ſuo pri-
uilegio dicatur, ꝙ nominati ab eo præferantur Apoſto-
licis,quia Papa,qui hoc conceſſit,non potuit ſucceſſorū
manus claudere,ſm Rotam in ti.de conceſ. præben. de-
ciſ.16.in antiquiori.incipien.Vtrum ſi ſit cōceſſum,qua-
ſi ſentiat ſecus de his, quibus prouidet ipſe Papa, qui de-
dit priuilegium, ſed etiam in illis crederem idem quan-
do eſt dicta clauſula,Non obſtantibus. ¶Fallit tertiò &
vltimò dicta regula,vbi ſecundus habet in literis clauſu-
lam,Anteferri,de qua habes in cap. pen. de præben.in 6.
quia dr̄, Non obſtante, ꝙ pro alijs ſcripſerimus, quibus
volumus te anteferri:quia tunc illi,qui ſunt primi in da-
ta, non præcedunt, vt patet ex viribus ipſorum verbo-
rum.& no.Ioan. And. & alij in c.mandatum.ī. eodem,
etiamſi illi primi eſſent recepti ad primarias preces im-
petratoris, ſecundum Rotam de præben. deciſio. 15. in
antiquioribus. Et licet ibi non ſit hoc verbum, Ante-
ferri, tamen eſt in meis antiquioribus per numerum
concluſione 527. incipien. Vtrum illi, quos imperator.
quia non ſunt melioris conditionis illi, quàm Apoſto-
lici impetrantes.¶De hac clauſula,Anteferri,nota quin
que concluſiones alibi non ordinatas. Prima concluſio.
6 Licet† habens dictam clauſulam præcedat primum ha-
bentem ius, effectum, & proceſſum factum pro prima
uacatura.d.c.pen.tñ fallit,vbi primus acceptaſſet vacan
tem, licet prouiſio non eſſet ſecuta, ſm Rotam, de re.
pmu.deciſi.vlt.Vtrum Innocentianus,in nouis, & de ꝯ-
ceſ.præb.51.in antiquis,ſi aliquis expectans. & eo. ti. de-
ciſio.13. in antiquioribus:quia nō eſt veriſimile, Papam
voluiſſe tollere ius primi ita appropriatum, ſicut appro-
priatur per acceptationem, niſi expreſsè de hoc fecerit
mētionem. Pro hoc c.fi.de cōceſ. prēb.in 6.vbi per reuo-
cationem tollit ius ad rem:quia de hoc ibi fiebat mētio,
alias non tolleretur. Non obſtat, ꝙ in ſecundis literis di-
catur, Etiam ſi per primas literas quomodolibet eſſet p-
ceſſum; quia intelligitur per executorem, non per par-
tem, vt latius inuenies in dicta deciſio. vtrum Innocen-
tianus. Et hic non conſideratur, quòd acceptatio non
dat ius,ſed collatio,maximè cū dicta clauſula ſit reſtrin-
genda,vt in d.deciſ.ſi aliquis. Ad hæc facit concluſio ſe-
quens. Fortè tñ iſta concluſio dēt limitari,dummodo ex
pectans fecerit proteſtationem,ꝙ ei fieret prouiſio p exe
cutorem, & ſic non ſufficeret ſola acceptatio. Moueor
deciſione Rotæ de cōceſ.præb.vlt.in antiquis, q̄ incipit,
Dic, ꝙ reuocatoria. vbi dr̄ Gregorium XI. ſtatuiſſe, ꝙ
reuocatoria Papæ de gratijs expectantibus,non hēt locū
in his,qui acceptauerunt beneficium vacās intra tp̄s de-
bitum,dato ꝙ prouiſio nō fuerit ſecuta,dummō fuerint
proteſtati. Et ſic vr̄, ꝙ ſicut non curat de iure eorum q̄ſi-
to ex ſimplici acceptatione, quo ad illam reuocatoriā,
ita nec in propoſito,vbi eſt minus p̄iudicium,qa nō reuo
catur, ſed differtur donec ſit prouiſum hñti clauſulam,
7 Anteferri.¶Secūda ꝯcluſio. Clauſula, † Anteferri,cum
non obſtantia ſibi iuncta, refert ſe tm̄ ad totaliter expe-
ctantes,nō aūt ad illos expectantes,quibus eſt à Papa col
latus canonicatus,ſm Thomam Faſtoli dubio Rotę 45.
inci. ſecundo ergo præſuppoſito. per tex. in c.ſi clericus,
§.verū.de præb.in 6.& quia clauſula,Anteferri, vr̄ exor-
bitans à iure cōi, & ſic vltra terminos non dēt extendi,
regula,q̄ à iure.de re.iu.in 6. Et ita dicit tenuiſſe Aegi. &
Franciſ. de Amilia, & faciunt, q̄ dicta ſunt ſ. in 2. limi-
tatione primæ fallentiæ, & ſentit Old. conſi. 233. incip.
Credo de iure, &c. ¶Ad idem eſt in terminis ſolenne
ꝯſilium Car.137.incipiens,Factum ſic ſe hēt, vacātibus,
&c. vbi ēt multa inuenies de iſtis clauſulis antelationis,
quam dicit eſſe mām ſcrupuloſam, & in qua præclari
Doc.ſunt pro & ꝯ. Et ēt ponit, quando in gratia eſt clau
ſula, per quam quis dēt anteferri ēt poſterioribus impe-
tratoribus,non obſtantibus quibuſcunque clauſulis lite-
rarum ſuarum, & tangit de materia reſcripti habentis
clauſulam derogatoriam ad reſcripta, de qua dixi ſ. eo.
nonnulli. Et ad materiam bñ facit gl. magna in c.ſi ſoli.
de ꝯceſ.præb. in 6.& quæ ibi ſcribuntur de iſtis antelatio
nibus. Et nota, ꝙ vbi in gr̄a conditionali dr̄ ꝙ purificata
conditione perinde habeatur impetrans, ac ſi Papam ꝯ-
tuliſſet ei à principio canonicatum, tunc iſta verba re-
trotractiua faciunt eum præferri purificata conditione
aliis expectantibus non effectis canonicis,ſcđm Rotam
plenè,de conceſ.præben.deciſ. 12.in nouis,item ſi Papa.
¶Tertia cōcluſio. Si dr̄, Volumus te anteferri omnibus,
qui impetrauerint in tali loco, etiamſi per eorum lite-
ras ſit proceſſum ad inhibitionem, reſeruationem, vel
quomodolibet,&c.illud ſubiunctiuum, Impetrauerint,
licèt poſſit importare præteritum, & futurum, iuxta gl.
in c.ad hæc.ī verbo,elegerint.ſ.eo. & ibi dixi, tamen iſto
caſu importat præteritas impetrationes, non futuras,ſe-
cundum Old.conſ. 198. incip. Circa primum. quia iſta
præſumuntur poni ad tollendam ſurreptionem, ne vi-
deantur taceri primi impetrantes, contra ca. manda-
tum.infrà,eodem.Sed ſurreptio non contingit ex eo, ꝙ
tacentur illi, qui in poſterum impetrabunt; quia hoc
eſſet arctare hominem ad impoſſibilem diuinationem.
Item, quia illa verba, Quomodolibet proceſſum, ada-
ptantur ſolùm ad præteritas impetrationes. Item, quia
iſta clauſula, Anteferri, eſt odioſa,& iuri cōi repugnans,
ideo arctanda, quantum fieri poteſt, vt iura manifeſtè
probant,& notant aperte Compoſt. in c.cauſam. ſuprà,
eo.& Arch.in c.quoddam. de p̄b. in 6. Dummodo ergo
poſſit in aliquo verificari,arctabitur, & inducit alias rō-
8 nes,de quibus ibi.¶Quarta concluſio. Si † Papa conceſ-
ſit literas vnionis,vt cedente, vel decedente certo recto-
re, &c. & unio ſit facta, & nondum ſortita effectum;qa
non euenit ceſſio,vel deceſſus, impetratio interim facta
cum clauſula,Anteferri,nō præiudicat illi vnioni,lʒ ho
die eueniat vacatio per deceſſum, ſcđm Old. ſubtiliter
& eleganter ꝯſ. 223.incip. Factum tale eſt, do. Clemens
Papa;quia illa clauſula poſita in poteſtate vniendi,ſ.ce-
dente,vel decedente,non denotat ꝯdōnem,ſed ex nunc
habet effectum.Item illa clauſula, Anteferri, hēt locū,
quo ad ſimiles expectantes, & non quo ad perſonam,
quæ non eſt perſona in eccleſia. Adducit etiam c. con-
ſultationibus. de dona. dicēs illum tex.ſufficere ad deci-
ſionem

ſionem huius qõnis,niſi vtamur nimia ſubtilitate, vt la-
tius per Old. quem ſequitur Io.An.in addi. Spec. in rub.
de pręb.ver. proponitur qõ.¶Quinta & vltima ꝯcluſio.
Clauſula, Anteferri,non tollit ius alteri q̄ſitum, ſ͠m Cõ-
poſt.c.cãm, quæ.s̃.eo & Dom.poſt Ioan. And. in ca.fi.in
prin.de conceſ.præben.in 6.Ita cõiter dr̃ in literis,in qui-
bus apponitur dicta clauſula. Quando aũt dicatur ius q̄-
ſitum,patet ex prædictis,& plenius dixi in d. c. cãm in fi.
vbi vide.Et de iſta clauſula, Si non eſt alteri ius quæſitũ ,
vide ẽt quod dixi in c.ſuper literis. in 5.concluſione , s̃.
eod. Et ad hanc concluſionem dixi etiam aliquid in d.
c.cãm. in fi. ver. etiam poſui , an d.clauſula tollat ius ad
rem . Et iſtis ẽt adde, ꝙ clauſulæ generales derogantes
expectantibus , non derogant habentibus clauſulam ,
Anteferri,niſi de ea fiat mentio,vt eſt ſtupendum conſil.
Old.324. Factum tale eſt: dñs noſter Papa . An autem &
quando habeat aliquis beneficium antelationis, dato ꝙ
in ſuis literis non ſit clauſula, Anteferri? collige ex variis
antelationibus, de quibus in vltima regula cancellariæ.
Et de prælatione habentium eandem datam , dicetur j̃.
& aliqua dicta fuerunt ſupra, c. paſtoralis . ad fi. prin. in
glo.in ver.relaxetis. in fi.In quantum dicit, ꝙ ſi ca. ꝯ̃ ſe-
cundum appellauit,tenet appellatio,ex eo,quia ei debet
prouideri,qui primo impetrauerit, & vr̃ contra iſtud fa-
cere:nam ex quo capitulum impugnabat gratiam primi
impetrantis, non videtur poſſe eam inducere contra ſe-
9 cundum,ne † fundet ſe ex eo,ꝙ impugnat contra reg.ex
eo.de reg.iu.in 6.& c.cùm olim.de cenſibus. pp hoc dan
tur inter alias duæ reſponſiones per Doc. hic limitantes
pulchrè dictam regulam , ex eo. ¶Regula , ex eo. lib. 6.
primò limitatur ſic,ꝙ ex eo, ꝙ quis impugnat , poteſt ſe
fundare pendente impugnatione:quia cum euentus litis
ſit dubius, l. quod debetur . ff. de pecu. ſi non poſſet ſe ex
mã impugnationis fundare,poſſet ſequi,ꝙlibi ſuccumbe
ret in impugnatione , grauaretur ẽt pro ſecundo , ſcđm
* Compoſt.& ſequuntur hic oẽs * Scribentes,& eſt limita-
tio magna ad dictam regulam , ſ͠m Abb.hic . Optimè
facit,ſ͠m Io.And.hic,l.4.quæ incipit, diximus, in 1.reſpõ
ſo.ff.de excu.tuto. vbi pendente appellatione ſuper excu
ſatione tertiæ tutelæ,ſi ille eligitur ad quartam, põt ſe ex
cuſare ex illa quam impugnat, quia ſi ſuccumberet in
illa, remaneret poſtea oneratus quarta tutela , vnde ex-
pectatur finis illius appellationis.Facit ẽt,ſ͠m Ioan.And.
clem.j.in ver. ſi vero alter. vt lite penden.vbi ẽt expectaẗ
euentus litis . Et adde Pet. de Anch. conſi. mihi 13. Viſo
proceſſu. in fi. vbi tenet hanc limitationem ad dictam a
regulam,ex eo. licèt non alleget Docto. hic , ſed alle.d.l.
diximus.Vnde infert, ꝙ quis põt ſe fundare in certa pen
dentia litis , licèt eam impug nauerit , qñ pendet iudiciũ
ſuper impugnatione.Et hanc limitationem tenet ẽt Im.
in c.ex parte decani.j̃.eod.¶Secunda limitatio eſt: vt li-
cèt ex facto , quod quis impugnat , non poſſit ſe iuuare
contra eundem, tamen ꝯ̃ alium tertium benè poteſt ſe
fundare:quia poteſt quis in diuerſis inſtantijs vti diuerſis
viis etiam contrariis:& iſta impugnatio non præiudicat,
niſi inter illos,inter quos emanat,quæ habet vim confeſ-
ſionis. Ita no. hic dom. Anto. & ſequitur Imo. & Dom.
hic . Ex quo infert Imo. ꝙ aliqñ licitum eſt opponere de
iure tertij , de quo remittit ad Legiſtas in l. cum ſeruum.
C.de ſer.fugi.& Bar.in l.2. de excep.rei iu.& ad no.j̃.eo.
mandatum.Et vult dicere do.An. ꝙ ſicut confeſſio non
præiudicat , niſi quo ad præſentem , l. certum . §. ſi quis
abſente . ff. de confeſ. ita iſta impugnatio non præiudi-
cat impugnanti , quo ad aliud : ita in iſto tex. vbi licet
impugnaretur gratia Callimachi in iudicio contra eum
moto , tamen poteſt allegari contra ſecundum impe-
tratorem , velut perſonam extraneam à primo iudicio .
¶Hanc ſecundam limitationem pulchrè confirmat do.
Anto.in ca.cum olim. verſic. quandoque reprobans in-
ſtrumentum ſuccumbit. de cenſibus.probans latiſſimè ,
ꝙ qui impugnauit inſtrumentum & ſuccubuit,licet non
poſſit ſe fundare ex impugnatione in eadem inſtantia ,
vel cum eodem aduerſario , tamen poteſt ſe fundare ex
eodem inſtrumento in alia inſtantia contra extraneum:
quia cum ille eẽt abſens,iſta confeſſio oriens ex tacita re
nunciatione,non operaẗ,quo ad illum . Allegat l. poſtq̃
liti.C de pac & l.non ſolum.la 2.§ liberationis verbo ff.
de li.le.& qđ no.in c.pridem.de pac. Quo ad eaſdem ve-
rò pſonas benè p̄iudicaret,& oĩno nõ poſſet,quo ad eaſ-
dem,vti illo inſtr̃o ĩ alia inſtantia . Nec obſtat, ſi dicas ꝙ
renunciatio fuit iudicialis , q̄ dẽt pdeſſe, & nocet ẽt ab-
ſente parte,d.l.poſtq̃ liti.qa,ſ͠m eũ pulchrè, nocet abſen-
te parte,ſeu p̄iudicat, quo ad partes , q̄ debent eẽ in iudi-
cio,quarũ pſonas repręſentat iudex , lʒ abſentes, l. ſi ob
cãm C.de euic.ſed non quo ad extraneos, quos nõ repre
ſentat,& pro quibus non ſedet. Et ꝙ intelligaẗ renuncia
re vſui illius inſtrumenti reſpectu illius inſtantiæ tm̃, ĩdu
cit dictũ Inn.in ca.cũ veniſſent.in fi.de teſtib. vbi dicit, ꝙ
iſtæ tacitę renunciationes,aut generales,nunquam refe-
runẗ ad aliam inſtantiam,ſed limitanẗ ad illam tm̃.& ſic
limitaẗ tex.in dicto ca.cùm olim.ſ͠m eum. Et iſta proce-
dũt,qñ impugnatio fuit reprobata p ſñĩam,qa tunc fun-
dans ſe ĩ eo,qđ impugnauit , hẽt pro ſe authoritatẽ ſñię.
ſicut ĩ ſimili dr̃,in cap.mulieri.de iureiuran.Idem, ſi ſñia
fuit talis,ſ͠m quam inſtr̃m,vel alia diſpoſitio non rema-
net impugnata, nec approbata per ſententiam , vt quia
poterat decidi abſque approbatione , vel reprobatione
inſtrumenti impugnati,ſecundum Bu.in d.c.cum olim.
poſt Bart.in l. poſt legatum ff. de his qui.vt indig.Idem
ſi actus impugnationis pẽdet , vt s̃.in prima limitatione:
ſed ſi ſuper impugnatione eſſet lata ſententia,& pronun
ciatum de nullitate actus,quem quis impugnabat,tunc
non poſſet amplius ſe fundare ſup illo actu iudiciali ſñĩa
annullato,niſi eẽt impugnata ſolennitas actus, & nõ ip-
ſe actus,eo mõ,quo dicet j̃.qa põt actus allegari p ipſum
impugnantem. Et qm̃ ad iſta dicta ſępe recurriẗ tanquã
valde limitantia dictam regulam, ex eo. iõ non extra p-
poſitum poſſumus breuiter notare certas alias limitatio
nes ad dictam regulam,ex eo.ex dictis Bar.in d. l. poſt le-
gatum & Bu.in d.c.cũ olim. & aliorũ alibi,reducẽdo ali
qua ſub ſtylo nõ vſitato in hac mã p aliquẽ, quem vide-
rim;& habebis multa vltra apoſtillantes Bar. & Bu.in di
ctis locis.¶Limita igiẗ tertio d regulã,ex eo.niſi ĩpugna-
tio ꝯtineret in ſe manifeſtum iuris errorem,qa tunc põt
quis ſe fundare in eo,qđ impugnauit,ſ͠m Bar. in d.l.poſt
legatum. But.in dic. capitu.cum olim.
verſi. ſextus caſus.Facit, quod no. Bar. a
in l.ornamentorũ. ff. de auro & argen.
le.dum dicit per illum tex. ꝙ confeſſio
a habens ĩ ſe manifeſtum iuris errorem,
non nocet, puta ſi quis confitetur ap-
pellatione ornamentorum veſtem ꝯ-
tineri,ꝯ̃ illum tex. Et ideo ꝯ̃ confeſſio-
nem quis venire poteſt , quando fuit ꝯ̃
ius expreſſum,& ita etiam ꝯ̃ confeſſio-
nem tacitam reſultantem ex impugna
tione, q̄ eſt manifeſtè ꝯ̃ ius . ¶Limita
quartò,niſi impugnans deſiſtat ab im-
pugnatione ante ſñĩam , qui tunc non
prohibetur ſe fundare ex impugnatio-
ne,ſecundum Bar.& But.vbi ſupra,per
l.alia.C.de his, quibus vt indi. vbi deli-
ctum perſiſtentię purgatur per deſiſten
tiam,& non dicitur perfectum,niſi per
perſeuerantiam. Et ideo infert ibi Bar.
in princ.quòd qui dicit inſtr̃m falſum,
poteſt pœnitere & dicere ipſum verũ ,
& agere ex ipſo.Et dicit Rota de appel.
deciſ.55. in antiquis, & Aegi . deciſio .
357. incip. tertia Martij . ꝙ appellans,
qui ſuam appellationem deſeruit , &
impetrationem appellati impugnauit,
põt ab impugnatione deſiſtere & inhæ
rere impetrationi appellati. Pro iſta li-
mitatione ẽt eſt tex. in l. Papinianus.
§.meminiſſe.ff.de inoff.teſt. vbi deſiſtẽs
à q̄rela inofficioſi teſtamenti nõ puniẗ
in amiſſione eius , qđ alias amitteret

a Confeſſio. *Adde tu , quòd hoc verum eſt , quamuis Fel. nihil alleget . Adde, quòd Ant. de But. in c. fi. de confeſ. dicit, quòd confeſſio etiam iurata, & acceptata per partes, poteſt reuocari, ſi conſtat de errore probabili. Idem tenet Ludo. Rom. conſ. 291. & in l. ſi verò . § de viro. ff. ſolu. mat. Adde dom. Iaſ. de May. præceptorem meum in le. error . C. de iuris & facti igno. Adde , quòd confeſſio continens expreſſum iuris errorem , non ualet , De quo vide dominum Alexan. de Imo. in l. ſi conuenerit . in ver. confirmo iſtam . ff. de re iud.*

ob iniustā querelam. Idem ēt gl. in dicta regula, ex eo. dicens idem in eo, q̄ simpliciter protestat̄, quia p̄ hoc nō prohibetur se fundare in eo, super quo protestatus est, per tex. in c. præsentium. de testi. Sed istud declara omnino, vt ibi per Abb. ad fi. Et istis adde Spec. in ti. de positio. §. 8. ver. primo, vbi dicit, q̄ ex positione negata non pōt quis se fundare, nisi doceat se errasse. Quid autem, si iam esset pronunciatum super impugnatione, an possit tunc recedere ab ea, dicet̄ ī. in 6. limitatione. Et istis ad de Imo. in c. ex parte S. ver. satis tñ vr̄. s̄. eo. vbi dicit limitando Spe. q̄ licet appellatus, qui negauit appellatum fuisse, nō possit petere reuocari attētata pendēte appellatione: tñ si recedit ab illa ꝯdictione, potest illud petere, per no. per Bal. in d. l. post legatum. Pro quo vide Rotam de appel. decis. 43. item si appellatus. in nouis. vbi dr̄, q̄ qui spreta appellatione aduersarij conatus fuit per processus sui executoris votum consequi, potest ea via frustratus appellationem illā prosequi. Similiter dicit latè Bar. in d. l. post legatum. ad fi. q̄ si negaui positionem tuam, possum reuocare negationem, & ex illa positione me fundare a. Et sequitur Bal. in l. edita. in repe. Paduana, ver. sæpe accidit. C. de eden. & sic limitatur dictum Spe. in d. §. 8. dum dicit, q̄ quis non pōt se fundare ex positione aduersarij, q̄ negauit b. sequitur eum Bar. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acquir. pos. & in l. non vtique. ad fi. ff. de excep. Et ad hoc, an qđ primò negaui, possim postea cōfiteri, vide subtiliter Bal. in l. vnica, C. de confes. Et dicit Bal. in l. cum precū. ad fi. ver. extrà quæro. C. de lib. causa. q̄ licet producens instrumentum & attestationes, videatur confiteri contenta in eis, tñ pōt errorem corrigere, per l. 3. C. de fi. instrum. Ad quod vide ēt Bal. in l. si magnum. ad fi. C. qui accusa. Et dicit Bal. in c. p̄sentium. ver. quæro, an possit. de test. q̄ protestatus ꝯ personas testium, potest recedere ab illa protestatione. Et idem Abb. post alios, ad fi. in quo vide, quod dicam infra, in fi. sextæ limitationis ad dictam regulam ex eo. ¶ Limita † quinto, nisi iudex ex officio vellet se fundare super probatione impugnata ēt in fauorem impugnantis, quia potest, secundum Innoc. in d. ca. cùm olim. post medium. ver. vnde dico. vbi dicit, q̄ si instrumentū quod quis impugnat, cōtinet, q̄ debet mihi centum sub conditione, non adiudicabit mihi illa centum purè, sed sub conditione, quia non debent̄ ante conditionem existentem. Et hoc dictum extollit ibi dñs Ab. tanq̄ singulare, & sequitur ēt Bu. in c. cum dilectus. versi. vel secundò dic. s̄m Goftre. de ꝯsuetud. & ibi Imo. & Bart. in d. l. post legatum. ver. ad vnum tñ. & sentit Pau. de Cast. in l. Publia, §. Titius. ad fi. ff. depos. & dominus Abb. in d. ca. præsentium, ad fi. & ibi latè Are. Ex quo dicto infert Bal. in l. vnica, ver. ex hoc pone talem ꝯclusionem. C. vt quæ des. aduoc. q̄ si produco scripturas in parte, & partibus pro me facientibus, iudex potest inhærere scripturæ, quatenus facit pro aduersario. Qđ, reputat ibi singulare Pau. de Cast. Sed recipit istud dictum plures aduertētias, quas collige ex no. per Alex. in d. l. prima. ver. in quantum autem Bal. post Rotā, de test. decisio. 3. in nouis, & Pau. d. l. Publia. dixi plenius in c. cùm venerabilis. ver. limita secundò, de excep. Et pro ista limitatione soleo ponderare tex. optimum, & ad hoc non gustatum, in c. constitutus, de relig. dom. vbi ꝯ episcopum impugnātem ꝯctum fertur sententia, adiudicata tñ sibi pensione, quæ in ꝯctu cōtinetur. ¶ Excipit But. in d. c. cùm olim. ver. an autem iudex. duos casus de mente Inno. ibi, in quibus ista limitatio non procedit. Primus est, qñ capitula instrumenti essent separata, quia licet pro illo, ꝯ quem impugnabat instrumentum, iudex pronunciet ex vno capite instrumenti, non tñ pronunciabit pro impugnante ex alio capite separato ab illo, & sic intelligitur tex. in d. cap. cum olim. Secus, si est capitulum connexum, vt in exemplo de quo s̄. de debito sub cōditione. Tamen, quo ad istum casum, vide certas cōsiderationes Are. in d. c. p̄sentium. ¶ Secundus casus est, qñ is ꝯ quem est impugnatum instrumentum, non eget adiutorio instrumenti ad victoriam reportandam, quia aliis modis probauit plenè intētionem suam. Tunc enim non dēt iudex pronunciare p̄ impugnante instrumentum, ex quo ille, pro quo ferenda est sententia, non indiget instrumento: secus, quando eo indiget, quia tunc procedit limitatio, & consequitur impugnans ex persona alterius id, quod ex propria persona consequi non potest, iuxta l. petendæ. C. de tem. in inte. rest. pe. ¶ Restringe istos duos casus, nisi comprehensa in instr̄o tangerent vtilitatem publicam, quia indistinctè pōt iudex in eo se fundare ēt ad secundarium commodum impugnantis. In talibus. n. iudex ex officio supplere potest, s̄m Bu. in d. c. cùm olim. per ea, quæ habent̄ in c. cum venissent. p̄ illum tex. de inst. in c. cum nobis olim. de elec. & p̄ gl. in c. licèt cām. in verbo, astrinxit. de p̄ba. & in c. cupientes. §. cæterum. in verbo, ꝯtumacia. de elec. in 6. & p̄ tex. in cle. constitutionem, ī fi. & qđ ibi Pau. de elec. & quia reprobans instrumentum non pōt iuri publico derogare, c. si diligenti. de foro ꝯp. ad hoc c. cum clamor. de testib. & ibi no. ¶ Limita sextò dictam regulā, ex eo. nisi impugnans succubuerit in impugnatione, q̄a tunc pōt se fundare in eo, pro quo est lata sententia, licèt id prius impugnauerit, s̄m Bar. in d. l. post legatum. ver. certè vltimum dictum. arg. l. Aurelius. ff. de li. le. Rñdet ad l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoff. test. q̄ est spāle in instr̄is pertinentib. ad vltimas voluntates, vt latius p̄ eum, quem refert, & sequitur Alex. ī l. qui Romæ. §. Seia. ff. de ver. oblig. ¶ Sed aduerte, quia But. quem ipse nō allegat in d. c. cum olim. ver. fortè dictum Bar. non est verum. impugnat hoc dictum Bar. q̄a si ageremus de pœna indignitatis, seu priuatione ꝯmodi instr̄i p̄p īdignitatē, & sic de pœna merè in odium impugnantis, tunc Bar. diceret verum, q̄ tex. in d. §. meminisse, imponens aliam pœnam indignitatis, p̄cedit solum in casu suo. Sed hic est alia cā priuandi, q̄ cā commodi instr̄i, & agitur nedum de odio impugnantis, sed de commodo illius, ꝯ quem est facta impugnatio, cuius respectu ista impugnatio induxit tacitam renunciationem, vt est casus in d. c. cū olim. Si ergo persistit reprobādo instrumentum vsque ad sententiam, & succubuit, vr̄ renunciasse commodo instr̄i, q̄ renunciatio ēt in diuersa instantia dēt sibi nocere. Quapropter dicit posse dici prima facie, q̄ si uariatur instantia inter alias personas, iste possit vti hoc instrumento, vt dictum est supra in secunda limitatione, quia renūciatio facta absente parte non præiudicat. Et hoc casu saluabit dictum Bar. Sed quo ad easdem personas, benè præiudicat, adeò vt in alia instantia non possit inter easdem personas vti instr̄o impugnato, per rationem prędictam q̄ ipse deducit latioribus verbis. ¶ Considerabā tria motiua ad probandum, q̄ op. Bar. sit indistinctè uera: videlicet, q̄ ēt inter easdem personas quis possit vti probatione impugnata, qñ in sua impugnatione fuit victus per sententiam. Primò cōsiderabam verba, q̄ postea subdit Bu. in d. loco, volens probare, q̄ inter alias personas possit se in alia instantia fundare: nam rōnes probant idem esse inter easdem personas, dum dicit in ver. & si dicas, quo hoc, & cæt. q̄ iste dicitur renunciasse vsui, respectu illius instantiæ, quia istæ tacitæ renunciationes, aut generales nunquam referuntur ad aliam instantiam, sed limitant ad illam instantiam tantùm. Hoc dicit esse notabiliter dictum Inno. in ca. cùm uenissent. in fi. de testib. Facit ultra ipsum glos. fi. in cle. sæpe. de uerbo. sign. quam extollit do. Abb. in c. quoniam contra. in ult. col. de proba. & in c. præsentium. in 4. col. de test. & in ca. si quis contra clericum. in 16. colum. de fo. compe. & Pau. de Cast. consi. 25. in 5. col. ostendentes per illam glos. quòd tacitus consensus iudicialis in uno actu non extenditur ad alios

a Me fundare. *Adde Ange. in l. j. ver. vbi stipulanti. & ibi do. Alex. de Imo. de verb. obli. vbi dominus Alex. dicit uerum nisi aduersarius probauerit illam, quo casu negatio nō potest reuocari, per no. per Bar. in l. eū, qui. in prin. de iureiu. & p̄ Ang. singu. in cons. 152. in q. uertente, &c. & per Alex. in l. suus. C. de rep. hæred. & in l. naturaliter. §. nihil cōe, de acqui. pos.*

b Quam negauit. *Adde idem tenentē do. Soc. cōs. 10 158. inc. Visis processu, & sentētijs. ver. nec obstat, si dicatur. ī 2. parte.*

alios actus. Et licèt istud primum motiuum non fiat per But.in dicto capi.cum olim .ad probandum,ꝙ inter easdem pſonas poſſit iſte vti, imò ſolū īter alias, vt patet ex ꝯcluſione,q̃ ſtatim facit,in ver.& ſic ſtat ꝯcluſio.tñ vr̄,ꝙ probet idem eſſe inter eaſdem perſonas. ¶Secundò pro
21 op.Bar.facit,quia† iſta tacita renunciatio,in qua ſe fundat Bu.non pōt plus operari,q̃ vna expreſſa confeſſio, & hoc negabit. Sed certe ꝯfeſſio expreſſe facta ēt parte præ- a ſente,non tñ acceptante,nō nocet,vt probabitur. Ergo nec iſta,q̃ non fuit ab aliquo acceptata, imò impugnata. Et ꝙ vltra pſentiam requirat̄ acceptatio, no.latè Salice.in l.generaliter.ī 6.quęſ. C.de non nu.pe. vbi refert ſe ſæpius ꝯſuluiſſe,& ita tenuiſſe dominum ſuum Richa.de Sali.& probat per l.fi.ff.de interro. ac. Dr̄ enim cōfeſſio,quaſi ſimul faſſio,à faris,vel fare,fat̄,& dictio,Cum, illi coniuncta, denotat ſimultatem locutionis,l.j. §.j.ff.de pac.l.ꝯſenſu.ī prin. ff.de ac.& ob.Idem Salice.in l.vnica,in 15.oppo.C.de confeſ. & in l.iubemus. C.de lib.cauſa.Et ibi dicit,ꝙ non ſufficit,ꝙ teſtes dicant ꝯfeſſionem fuiſſe factam parte præſente,niſi dicant,& ea īſtante & petente, ſeu ꝯfeſſionem acceptante. Et iſta ēt ſunt de mente Bal.in l.3.ver.ſecundo no.C.de rep. hære.per illum tex.& Floria.in l.fi.ff. de interro. ac.Nec obſtat cap. fi. de ſucceſ. ab inteſta.vbi ponderat̄ ſola pſentia, & ibi do. Abb.in notabilibus, vr̄ recedere à pdictis,licèt ipſa non alleget, qa ad illum tex.reſpondet quatuor modis Salice.in alio ꝓpoſito in l.in bonę fidei.in 16.colū.ver.ſextū exemplū.C.de re. cred. Et īter alia dicit, ꝙ ibi ꝯfeſſio fuit facta ad inſtantiam abbatis, vel loquit̄ in ꝯfeſſione facta in extremis vitæ ob cauſam mortis ſperatam: iō tunc maioris eſt efficaciæ,quia tunc non creditur ob aliā cauſam ſic fateri. Et iſta vr̄ ſequi And. Sic.in d.c.fi.in 12.col.licèt parui faciat rōnes Sal.in dicta
22 le.generaliter.& debiliter mouet̄.¶Et ſi diceres,Iſta †ꝓcedunt in confeſſione extraiudiciali, ſed in iudiciali iudex ſupplet vicem partis abſentis,vt per But. in c.fi.in 8. colum.ver.requiritur quintò.in ti.de confeſ.& ibi Abb. in 7.colum.poſt Ioan. Andr.in Spec. de confeſ. §. ſequitur. ver. 8. cum concor. Reſponderetur, ꝙ illud eſt verum,dummodò iudex oſtendat ſe eam recipere nomine abſentis,& ei acquirere,vt per Salice. in d.l. generaliter. in 6.q.quod non concurrit hic,vbi non eſt confeſſio aliqua expreſſa,ſed ſimplex impugnatio importans confeſſionem tacitam. Et fortè ſi bene ponderentur verba Salicē d.l.generaliter.ver.ſed dñs & patronus meus. vr̄ velle,ꝙ ēt in confeſſione iudiciali requiratur pſentia & acceptatio partis,qa ēt tunc militant rōnes, quas ipſe allegat.Idem ēt ipſe ſentit in d.l. iubemus.C.de li.cā.dum dicit,cautelam eſſe,ꝙ qñ qs ꝯfitet̄ parte pſente, & ſic vr̄ loqui in iudiciali. Tñ quia Sal.in d. l. generaliter. viſus eſt primò velle ponere aliquid ſpeciale in confeſſione iudiciali,ideo non credo,ꝙ referendo op.Rich.voluerit recedere ab illa ſpecialitate.Et ideo tranſeo cum reſpōſione de qua s̄.ꝙ ēt ī iudiciali requirit̄ acceptatio iudicis,q̃ nō interuenit in caſu huius limitationis.¶Tertiò ꝓ opinione Bar.facit, qa iſta renunciatio reſultans ex impugnatione, in qua quis ſuccubuit̄, eſt actus, ſeu tacita confeſſio,quam aduerſarius non ſolùm nō acceptauit, imò impugnauit replicando ſuper validitate actus, quem qs b impugnauerat: & ideo non poteſt ipſe impugnans iſtum actum allegare mihi impugnationem,ex quo eā no acceptauit,imò cōfutauit,& ſuper ꝯfutatione obtinuit.Et ꝓ hoc faciunt confirmationes ſtatim adducēdę ad corroborationem huius ſextæ limitationis.Tñ huic motiuo poſſet ſubtiliter reſponderi,ꝙ lȝ aduerſarius ꝯfutauerit impugnationem meā,tñ non ꝯfutauit renunciationē meā ortā ex impugnatione, qa iſta ſtant ſimul,ſ.ꝙ ipſe velit actū à me impugnatum eſſe validū & inexpugnabilem,& tñ per hoc non reijciat voluntatem meam, per q̃ tacite videor dicere nolle vti illo actu, & ei renunciare. Vñ nō apparet,ꝙ ipē impugnādo meā impugnationem impugnet renunciationem ex ea ortā, q̃ eſt qd ſeparabile ab ipſa impugnatione, ſicut ſimili dr̄, ꝙ pōt aliqñ reprobari ꝑ me inſtr̄m, & nō ſtabit ꝯfeſſio tua de ꝯtētis in inſtr̄o orta ex productione inſtr̄i,qñ reprobat̄ inſtr̄m:non,quia falſum:ſed,quia ſolenne, vt per Inn.in c.cum uenerabilis.de exceptio.cum concordan.quas ibi dilataui. Et ex his oībus pōt reddi dubia opinio But. in cap.cùm olim.contra Bar.in d.le. poſt legatum. licet in hac contrarietate non ſe interpoſuerit hactenus aliquis modernus, quem viderim, & eſt materia valde quotidiana.

a Confeſſio expreſſe facta ēt parte pręſente, nō tamen acceptante, non nocet. *Adde tu, ꝙ aliquando confeſſio facta parte abſente,nec acceptāte, nocet, & hoc, quando actus confeſſatus dependet ſolum à voluntate confitentis, ut puta additio, vel ratihabitio, ſecus ſi à voluntate vtriuſque partis: quia in hoc caſu non nocet confeſſio. Et hoc modo intelligas Felin. hic. Adde Bar. ad iſta in l. certum. §. ſi quis. ff. de confeſſ. & Bal. in l. generaliter. C. de non nu. pe. in xi. q. & Bartol. ibidem, in ij. col. in ver. quæro, vtrum confeſſio.*

b Non pōt ipſe impugnans iſtū actum allegare. *Adde tu an qs pōt ſe fundare ſuper eo, quod īpugnauit? & dic ꝙ ſic, vcȝ quando ad alium effectum impugnat, quàm reſpectu illius ſuper quo ſe fundat; quod intellige, quādo non impugnat ipſum factum, ſed ſolennitatē facti. Quod bene nota. De quo vide do. Abbatem in c. ex parte decani. infrà, eo. in 5. no.*

13 CONFIRMATVR Iſta† ſexta limitatio vtiliſſimis plurimorū teſtimonijs hactenus alibi non accumulatis. Primò per gl.in c.cum veniſſent. in ver. coram.de eo,qui mi.in poſ.cā rei ſeruandæ,q̃ probat,ꝙ actus geſtus ꝑ partem in iudicio,nunq̃ nocet,ſi non fuit ab alia parte acceptatus,ſed impugnatus. Et per illam gl. dicit ibi do. Ab.haberi ſingularem & egregiam limitationem ad iura,quæ dn̄t, ꝙ per actū ꝯriū quis renunciat appellationi, vt in cap.gratum. cum ibi alleg. de offi. delega. & illam glo.ſequuntur dom. Anto. Imo. Dom. & do. Abb. in d. cap.gratum.& Lud.in ſing.155.inci. Appellans ab interlocutoria, & Ro.in ti.de ap.deciſi.35.in fi.in antiquis,incip.no.vtrum poſtquam ordinarius. Et per illam glo.dicit Abb.in conſi.2.in fi.ꝙ pars faciens actum tm̄, vr̄ actū ipſum approbare,quantum alia pars voluerit. Ad idem tex.optimus in c. mulieri. de iureiu. vbi non prohibetur mulier venire ꝯ propriam confeſſionem in iudicio factā ēt iuratam, qñ per ſententiam illa confeſſio fuit reprobata.Et ibi dicit Imo.per illum tex. ꝙ poſt ſententiam licitum eſt ꝯ ſuam confeſſionem venire.Et hoc repugnat ſingulariter doctrinæ Ab.ibi ad fi.aſſignantis rationem: qa ex quo iudex illam non recipit, nec pars approbauit, non pōt ſuper illa ſe fundare,& cogere partem ad obſeruantiam.Et ex illo tex.infert Bal. ibi, ꝙ licet quis fuerit ꝯfeſſus maleficium, tñ ſi abſolutus fuerit per diffinitiuā ſublata eſt confeſſio, & infamia contracta ex ipſa, quod dicit eſſe notatu dignum, & menti tenendum.Et de illo tex.& de dicto Inn.faciunt mentionem An. & Im.in l.q Romæ.§.Seia.ff.de ver.ob.Et ibi eſt bonus tex.per quem dicunt ipſi poſt Bart. ꝙ ille, qui venit ꝯ tranſactionem vel aliam conuentionē,ſi eſt victus, pōt redire ad illam. Et ibi etiam Alex. alle.ad hęc glo.fi.in fi.& ibi Bar.in authen.Item poſſeſſor. C.qui po.in pig.hab.& l. Aurelius §. fi.& qđ ibi Bar.ff.de li.le.& l. Papinianus.§. ſed nec impuberes.& ibi Bar.ff.de inoff.teſta. & Bal. in l. creditoribus. in fi.C. de ſeruo pig. dato manumiſ. vbi ex hoc infert, ꝙ vbi actus fuit reprobatus, licitum eſt allegare turpitudinem ſuam. Simil'r infert ex hoc inter alia Bal. in l.ſi quis teſtibus. C. de teſtibus, ꝙ recedens à confeſſione impugnata, non dr̄ contrarius. Et eodem modo infert Bald. in authen.nouo iure.in fi. C. de pœna iu. qui male iud.ꝙ ille,qui dixit ſe dediſſe pecuniam Poteſtati, & conuenit eum in ſyndicatu, ſi nō obtinuit coram ſyndicatoribus, non condemnabitur ex ſua confeſſione de barataria: quia confeſſio non fuit acceptata. Allegat Inno. vbi ſuprà. Ex cuius dicto infert etiam Bal.in l.1.in pe.col.C.de confeſ. ꝙ nemo cogitur perſeuerare in confeſſione reprobata, & ex eius variatione nulla macula oritur. Qđ dicit eſſe no.dignum. Simil'r infert Alex. in l.2 pen. col.

C. de eden. ꝙ confessio facta in vno iudicio, non nocet a in alio a, etiam inter easdem personas, si ꝯ illam confessionem fuit in primo iudicio pronunciatum. Allegat glos. in auth. item possessor. de cuius veritate dubitauit Bar. ibi, per no. in d. l. 1. Sed ipse melius declarauit in l. Papinianus. §. sed nec impuberis. ver. oppono, ꝙ ista variatio. ff. de inoffi. test. intelligendo vt est dictum. Est verum, ꝙ Angel. in l. 1. C. de ꝯfes. intelligit aliter gl. in d. aut. itē possessor. vcʒ in ꝯfessione, q̃ emanauit ad alium effectum, qa pōt quis negare id, qđ semel esset ꝯfessus ad alium effectū. Sed pcedens intellectus ad illā gl. est cōlor: imò dictum An. est falsum fm Alex. in l. magistratib. in 2. col. ff. de iurisd. om. iu. nam ꝯfessio facta in vna cā, & sic ad effectum illius causę, nocet in alia saltem quo ad p̄sumptionē & iudicium. Alleg. gl. in l. & qa. §. fi. ī ver. p̄iudicet. de interro. act. & p Bar. in l. 2. ff. de iu. so. Arch. in c. fi. de iureiu. in 6. p ipsum Alex. in l. 2. C. de eden. Et hanc impugnationem Alex. sequit Aug. de Arimino in lib. Malef. in ver. nec non ad denūciationem. in 19. col. ver. q̄ro, an ꝯfessio. lʒ de hoc dicto do. Alex. mentionem non faciat. Simił'r ad p̄dicta vide Bal. in l. si qs in hoc genus. ante fi. ver. q̄ro qdam C. de epis. & cle. vbi dicit, ꝙ si aliqs est ꝯfessus maleficium sponte, & iudex tñ sponte ipsum absoluit de facto, nō resultat amodò ex ista ꝯfessione aliqs effectus. Alle. Inn. in d. c. mulieri. Et dicit Bal. in auth. ꝯ. in vlt. col. C. de non nu. pe. ꝙ negans pōt permutare & emēdare suam negationem, ēt post li. ꝯtest. quia nō est ius q̄situm aduersario ex negatione, cum aduersarius in eam non cōsenserit, nec eam acceptauerit. Alle. no. in c. mulieri. nisi statutum assignet reis certum terminum ad r̄ndendum, habendo eos p ꝯfessis, si in termino nō r̄ndeāt: nā post terminū non pñt emendare r̄nsum, vt ibi p eum. Et dicit Bal. in l. 4. in 2. no. C. de rep. hær. p illum tex. ꝙ q non acceptat verba aduersarij, non pōt se ex eis fundare. Et idem, si dissimulat, qđ dicit esse notandum. Et illud dictū Inn. in d. c. mulieri. sequit ēt Lu. in l. stipulatio ista. §. si qs dolum, in 5. col. ver. 4. ꝯclusio. ff. de ver. ob. dicens, ꝯfessionem reprobatā non nocere. Simił'r ex d. c. mulieri. infert Imo. post Car. in c. ex parte. s̄. de resc. ꝙ lʒ non audiat appellans impugnando appellationem suam, qa allegaret suā turpitudinē: tñ fallit, vbi appellatus nō approbauit appellationem. Simił'r dici Bal. in l. j. ver. sed qd dices. C. de falsa cā adie. le. testator confessus fuit recepisse à me mutuo centum, q̃ mihi legauit: egi ex mutuo: & qa non potui pbare mutuum naturale, succubui: possum agere ex legato: nec obstat, ꝙ primò fuerim visus tacitè ꝯfiteri legatum non valere agendo, qa licitum est mihi recedere ab illa confessione pp ꝯriam sñiam. Alleg. Inn. in d. c. mulieri. & tex. in d. l. Aurelius. §. fi. Facit ēt ad hoc dubium Tho. Fastoli. 28. qđ incipit, demum p do. Fran. de quo memini s̄. eo. super literis. in 8. conclusio. Ex quib. oīb. sumenda est multiplex cautela, vna pro gerente actum, vt faciat notari impugnationem aduersarij: alia p impugnante, vt si videat impugnationem posse tandē pdesse gerenti actū, desistat ab impugnatione, iuxta quartā limitationē, de qua s̄. Et fortè necessariū est, ꝙ de desistentia ptestet, qa in dubio nō p̄sumit mutatio voluntatis, c. maiores. de baptis. Et p̄dicta nō negligas, nam lʒ ad idem tendant, sicut & multa, q̃ sæpe vobis in nouum cumulum ꝯgrego, tñ cùm qđlibet dictum vnū casum decidat, ex eis instruimur ad r̄ndendum de iure, non p regulas generales vulgò notas, sed decisionibus rem indiuidualiter tāgentibus, quo nil gratius habētibus iudicare.

a In alio. Facit quod habetur per do. Soci. in cons. 8. inci. Visis & diligenter inspectis, ver. quinimò. circa mediū, in prima parte, char. 8. & vide do. Alex. de Imo. in l. 2. §. 1. ff. vi bo. rapt. & plenè in d. l. 2. iudi. sol. allega. in tex. & Spe. in ti. de actio. seu petit. §. super petitionibus, ver. sed quid si reus.

DEMVM In hac sexta limitatione considera duo. Primò, ꝙ lʒ ista limitatio limitet dictam regulam, ex eo. tñ in aliqbus exemplis est fundata in ipsa regula, quia ꝙ non possis mihi obijcere de regula, ex eo. in casibus p̄dictis, non est, nisi pp ipsam regulam, q̃ sicut faceret ꝯ me, si tu nō impugnasses meam impugnationem, ita facit ꝯ te, quia impugnasti, & iō in actu meo non potes te fundare p dictam regulam, q̃ limitat ī hoc, ꝙ impugnatio mea mihi non nocet, ex quo non fuit p te acceptata. ¶Scdo considera, ꝙ si quispiam diceret: ergo attētis p̄missis. nūq̄ habebit locum regula, ex eo, quia impugnatio mea quasi semp impugnat ab aduersario. Ergo semp potero me fundare in eo, qđ impugno. Ad istud clare respondendum, concedendo ꝯñtiam, qñ ego recedo ab impugnatione, & desisto motus ex impugnatione, q̃ meam obtundit. Sed regula procedit vbi ego psistens in impugnatione, volo me fundare in actu impugnato, quia non possum. Sis ēt aduertens, ꝙ licet pp multa p̄dicta impugnās, qui non obtinuit, possit inniti impugnato, tñ hoc est verum, qñ obstabat sibi sola impugnatio: secus, si aliquis effectus ortus est ex impugnatione, q nō perdit vim excludendi impugnātem pp impugnatam impugnationem. Patet ex dictis Abb. post alios in ca. p̄sentium. in vlt. col. de test. & ibi p Are. in 8. col. dum dicunt, p illum tex. ꝙ licet impugnans psonas testium nō obtineat, nō tñ pōt se fundare in dictis testium, qa licet impugnatio sua fuerit ꝯtusa, tñ p ipsam est suspicio, ne testes terrore illius attētatæ impugnationis mentiti sint eius fauore. Itē cū ipse asseruerit eos falsos, non audit fundans se in eis, vt ibi latius inuenies. Quod benè no. Limita septimò dictam regulam, ex eo. nisi quis negasset factum, credens ipsum non fuisse factum, vt quia non impugnauit testamentū, sed negauit simpliciter testamentum fuisse factum: nam iste non prohibetur postea fundare se in testamento, fm Bar. in d. l. post legatum. in vi. col. ver. quæro, quid si non impugnauit, per l. si quis inficiatus. ff. depo. nec dr iste impugnasse iudicium defuncti, sed simpliciter dicit testamentum non esse factum. Et sequit Bu. in d. c. cùm olim. ver. 2. casu. Benè facit, quod no. An. cons. mihi 153. incip. In qōne vertente. ad fi. dicens, ꝙ possum me fundare in positione tua, q̃ negaui, si eam postea probasti. Et allegat Bar. qui ēt hoc vult in d. l. post legatum. ad fi. ver. quæro, ego negaui, per d. l. quis inficiatus. Et hoc dictum Bar. allegat pro notabili Pe. de Anch. cons. mihi 204. inci. Iudex primò de iure iudicaturus. in pen. col. & do. Car. cōs. 31. incip. Punctus quæstionis est, Titius debitor. ¶Limita octauò, nisi quis impugnauerit actum coactū, quo ad aliquem iuris effectum, nō quo ad substantiam facti, nec quo ad oēs iuris effectus, quia pōt se iuuare, ēt quo ad alium effectū iuris, quando casu inualidatiua primi actus allegata non concludit ad actum, de quo postea quæritur. Ita tex. in ca. ex parte decani. infrà, eo. quem ibi ponderant oēs Doct. & clarius cæteris Imo. quia ibi capitulum non impugnabat factum, sed aliquem iuris effectū. Non enim dicebat reuocationem procuratoris non fuisse factam, sed dicebat, ꝙ in præiudicium capituli non poterat ex ea īduci nullitas primæ impetrationis factæ per illum reuocatum, quia reuocatio carebat solennitate necessaria ad istum effectum: vcʒ quia non fuerat intimata aduersario, sed ad impugnandam impetrationem secūdarum literarum, q̃ fecit ille reuocatus, capitulū allegabat reuocationem, qa quo ad præiudicium domini sufficit, ꝙ ostendatur eum reuocasse, vt gesta non teneant, & sic respectu istius effectus non est opus considerare intimationem: meritò potuit capitulum se fundare super facto impugnato, id ē, super facto reuocationis, q̃ pars fuit confessa, ex quo ille defectus, qui respectu solennitatis iuris allegabatur ad vnum finem, non infert nullitatem alterius finis, vt per alia latiora verba no. ibi Imo. & etiā Abb. in ver. notabis. considerans, ꝙ non impugnabatur factum, sed solennitas facti. Idem tenet But. in d. c. cum olim. allegando tex. in d. c. ex parte decani. per quem dicit, ꝙ quis potest se fundare super eo, cuius solennitatem impugnauit, etiamsi super impugnatione obtinuit, quādo defectus solennitatis non includit nullitatem eius, super quo se fundat. Vnde infert, ꝙ impugnans testamentum habens clausulam illam, Si non valet iure testamēti, &c. sed impugnauit ex defectu solennitatis testamenti, id est, quia non habet septem testes, tamen potest in eo

se

ſe fundare, tanq̃ in codicillo, in quo ſufficiunt quinque. Et alle. ēt Dy. in d.l. poſt legatum, & in d. regula, ex eo. Et facit, qđ no. Bar. in d.l. poſt legatum. ver. ſed q̃ro de rōne. dũ ponderat, ꝑ aliud eſt dicere teſtm̃ non iure factum, aliud eſt dicere falſum, vel inofficioſum. ¶ Et pro iſtis facit optimè, quia ſeparabilia ſunt contenta ĩ inſtr̃o ab ipſo inſtr̃o. Vnde dixit Bal. in l. Labeo §. 1. poſt med. ver. q̃- 14 ro, ſi reddit̃. ff. de pact. ꝑ † renũciãs a inſtr̃o debiti, non vr̃ renunciare debito, ſed probationi ipſius inſtr̃i: & dicit eſſe caſum in l. 3. C. de fi. inſtru. Similr̃ dixit Bal. in l. planè ff. ꝑ fal. tu. autho. ꝑ lapſis 10. annis, poſt quos inſtr̃m ex forma ſtatuti non habet executionem, produci pōt in vim probationis via ordinaria, licet nō in vim executionis. Ad idē, qđ no. Bar. in d.l. poſt legatum. in 2. col. ver. ſed reſpondeo. vbi dicit, ꝑ ſi ꝯfeſſio eſt ſimplr̃ facta, nō reſpectu inſtrumenti, lʒ inſtr̃m appareat poſtea nullum, non per hoc à confeſſione receditur. Et eſt famoſa deciſio Inn. quem ipſe alle. in c. cum venerabilis. de excep. Et facit, qđ no. oēs in c. dilecto. de p̄b. diuerſificantes contenta in ſtatuto ab ipſo ſtatuto. Et ad ꝯfirmationem iſtorũ dictorum, vide, q̃ notant Imo. Pau. & Alex. in l. ſeruum. §. eum, q. ff. de le. 1. & q̃ reduxi ſatis latè in d. ca. cum venerabilis. Et ĩuenies multipliciter ꝓbatum, ꝑ nō oĩs actus cōcernens rem cōtinentem, dr̃ ꝯcernere contentam. Et ſic in ꝓpoſito impugnatio concernens defectum ſolennitatis, non concernit nullitatem facti, quo ad oĩa, ĩ quibus ſolennitas nō requiritur. Optimè facit, qđ no. Io. An. in c. fi. de iurciu. in 6. vbi referens qōnē Gof. 13. dicit, ꝑ aliud eſt dicere, reſcriptum eſſe falſum in bulla, aliud eſt dicere, veritatem in illo ſuppreſſam. Vnde ſi actor impetrauit delegatũ, dicens, ꝑ reus, ꝗ partem certam debiti ſoluerat, reliquam ſoluere negabat, pōt reus ex illo reſcripto ſe tueri etiã in alio iudicio de parte illa, q̃ actor ſolutã aſſeruit, ētſi reus impugnaſſet illud reſcriptum, tanquã ſurreptitium, fortè ꝓꝑ taciturnitatem alterius reſcripti: nã teſtō rupto & impugnato fides habetur quo ad legata & fideicommiſſa, authen. ex cã. C. de li. p̄te. Et iſtud dictũ ſequit̃ ibi Pe. de Anc. & Do. & dom. Ab. in c. cum venerabilis. in 15. col. de excep. & in c. examinata. in 3. col. de iud. & Lud. in l. j. §. ſi quis ſimpliciter. in 4. col. ff. de ver. ob. Si aũt dixiſſet reſcriptum falſum, tũc poſſet ſe ex eo fundare, ſm̃ Io. An. ĩ d.c. fi. Quod limitarem, niſi ſuccubuiſſet in iſto iudicio falſitatis, per ea, q̃ dixi s̃. in 6. limitatione. Et facit qđ no. dñs Car. in d. c. cum venerabilis. ad fi. Et ꝓꝑ deciſio. Io. An. in d. c. fi. infert Aegi. Bel. deciſ. Rotæ 684. incip. quamquam. de app. ꝑ ad probandũ appellationem interpoſitam in forma & debito tp̃e, ſufficit producere impetrationem factam ab appellato ſup̲ commiſſione appellationis, & libellum appellati petentis cãm appellationis expediri, quia ex hoc fateret fuiſſe appellatũ, & debito tp̃e. Ad hoc ēt vide Ab. conſ. 133. In qōne, quæ ad præſens. vbi dicit, nō audiri negantem ſe habere curatum, ſi de eo fecit mentionem in reſcripto tanq̃ ſuo. ¶ Cætera ad dictam regulam, ex eo. vide ꝑ Bar. in d.l. poſt legatum. Bu. ĩ d.c. cum olim. & Io. An. in dicta regula, ex eo. licèt de dictis eorũ pauca reſtēt non comprehenſa ſub iſtis 8. limitationibus. Et vide Rotam de teſti. deciſ. 42. in antiquis, vbi dr̃, ꝑ expoſitione negata, nō pōt negans ſe iuuare. Intellige, niſi reuocet negationem, vt dixi in 4. limitatione, & vide Aegi. Bel. deciſ. Rotæ 154. incip. Si facta. vbi dicit, ꝑ non pōt quis opponere de ſurreptione reſcripti ex taciturnitate alicuius materiæ, q̃ ipſe impugnauit. de quo dixi in c. ſuper literis, in 8. concluſione, s̃. eo. Et de illo, qui non impugnat totum, ſed partem cum proteſtatione, ꝑ acceptat, quatenus in alio pro ſe facit, vide, quæ dilataui in c. cum venerabilis. in 6. col. ver. limita ſecundò. de excep. & quæ notat Dom. in c. ſi quid veri. 37. diſt.

a Renuncians. *Adde tu, quid ſi dedi tibi inſtrumentum, in quo eras obligatus tu & alius? Bart. in l. Labeo. verſicu. quæro, quid. ff. de pac. dicit, ꝑ de debito tuo videor facere liberationē: & contra alium videor tibi donare actionem. Adde, quòd iſtud dictum Bart. intelligitur, quãdo expreſsè apparet, ꝑ ſi animo donandi facta fuit reſtitutio ĩſtrumēti: alias in dubio præſumitur potius eum conſtituiſſe ꝓcuratorem ad exigēdum ab illo. Ita dicit Ab. in c. pe. vt lite pen. & do. Alex. in d. l. Labeo. & nō, quòd ſit facta donatio actionis. Quod no. pro limitatione Bar. in d.l. Labeo. quæ indiſtinctè loquitur.*

DE Concurſu duorum ſimul impetrantium inducit̃ ſæpe iſta decre. cũ dictis Compoſt. & aliorũ ad diuerſas qōnes ſup̲ antelationibus coimpetrantiũ. In qua mã vide in primis aliqua, q̃ reduxi s̃. eo. paſtoralis. in fi. prin. tractando, qñ apparet de prioritate literarum rōne horæ, & qd, ſi de illa non apparet? Et ibi poſui quinq; doctrinas ad cognoſcendum, qñ vnũ inſtr̃m debeat p̄cedere, ſi non apparet de prioritate reſpectu alterius. Et ibi dictis adde Bal. in l. cùm in teſtō. §. hæc verba. ff. de hæred. inſtit. vbi dicit poſt Cy. ꝑ vbi duo actus reperiunt̃ facti eodem die, & non apparet, quis p̄ceſſerit, p̄ſumitur, ꝑ p̄ceſſerit ille ꝗ debebat eſſe præambulus ad aliũ. Vnde ſi reperit̃ eſſe facta ꝑ patrem donatio filio, & ēt emancipatio, p̄ſumit̃ emancipationē p̄ceſſiſſe. Et dicit Bal. ĩ l. ſi duas. in prin. ff. de excu. tu. ꝑ id, qđ fit eodem die, b p̄ſumit̃ ſimul fieri, niſi appareat, ꝑ ſit prius. Et dicit Bald. hic, ꝑ ſi duo impetrauerũt poteſtariam Boloniæ à Papa, neuter debet admitti ad ingreſſum officij. Sed ſi vnus eſt in poſſeſſione, alter non, p̄ſumit̃ pro poſſeſſore, quia eo ipſo, ꝑ poſſidet, plus iuris hēt eo, qui non poſſidet. Alle. l. fi. ff. vti poſ. Idem dicit, ſi Papa concedit feudum diuerſis perſonis ꝑ diuerſas bullas, niſi conſter de prioritate ratione horæ, vel puncti, quia idem operatur punctus, quod præuentio, ſm̃ eum. Alle. gloſ. quam dicit eſſe optimam, in l. ſi ex pluribus. in fi. ff. de ſol. Ad quod vltimum vide, quæ dixi in d.c. paſtoralis.

b Eodem die. *Facit, quod habetur per do. Soc. cōſi. 172. inc. Diu ꝑfecto anceps. ver. præterea fortius. circa medium, in 2. par. char. 40.*

15 DE Duabus collationibus † factis eodem die ꝑ Papam de eodem beneficio, vide q̃ dixi s̃. in iſto c. ver. hanc primam fallentiam. & in d.c. paſtoralis. Et adde Bal. in l. 1. in pe. col. ver. quæro, quid ſi duo. C. quan. prouo. non eſt ne. vbi loquens de duabus electionibus eodem die factis, dicit, ꝑ neutra valet ſtante conflictu & ꝯ̃rietate probationum. Et ibi dicit idem de duabus ſententijs ꝯ̃riis eodem die latis. c Et dicit Bal. in l. 1. ver. ſcias etiam C. de fur. ꝑ ſi producũtur duo mandata diuerſa eodem die facta, neutrũ valet, niſi ĩ vno contineatur minor bailia, quia in illa ambo concordant. Et vide do. Abb. in c. in noſtra. ver. primo caſu. ĩ. eod. vbi late ponit, qñ vnus & idem impetrat diuerſas literas in eadem materia, ſub eadem data. Et vide Bal. ĩ l. de rebus. C. de don. ante nup. vbi ēt ponit de duobus inſtrumentis eodem tp̃e factis, dicens, ꝑ ſi ſunt ꝯ̃ria, neutrũ valet. Et adde, ꝑ ſi procurator & dñs eodem die acceptant beneficium, præſumit̃ procuratorem prius acceptaſſe, ſm̃ Lud. cōſ. 353. Et ſi Papa reſeruat beneficiũ, & eodem die expectans, acceptauit & executor ꝯtulit, p̄fert̃ expectans, ſm̃ Aeg. Bel. deciſ. Rotæ 235. incip. In cauſa dñi Gui.
16 quia † non probatur impedimentaliter reſeruationem præceſſiſſe. Et dicit Cal. de præb. conſ. 7. ꝑ ſi epiſcopus & ſuus vicarius conferunt eodem die, præfertur collatio epiſcopi. Et ibi ēt vult ad fi. quòd ſi cætera ſunt paria in duabus collationibus, illa præfertur, q̃ prius fuit acceptata. Ex quo cogitabã, ꝑ ſi in caſu ca. ſi à ſede. de præben. in 6. prius acceptaſſet ille, cui facta eſt collatio ab ordinario, licèt poſtea acceptans habeat prius poſſeſſionem, fortè p̄feretur prior acceptans, quod eſt nouũ. Et

c Idem de duabus ſententijs cōtrariis eodē die latis. *Adde tu, ꝑ Bar. in l. 1. C. quãdo prou. nō eſt neceſſe. & in l. nã et poſtea. §. ſed ſi dãnetur. ff. de iureiu. tenet contrariũ, quòd imò valent ſententiæ cōtrariæ. Adde tu, an ſententia ſecunda lata contra primã valeat? Dic, ꝑ magis cōis * op. gl. & Doc. quãdo ꝓuo. nō ē neceſ. et in c. inter monaſterium. de re iud. & in ca. paſtoralis. in prin. de reſcrip. eſt contra Bar. quia ſi etiã ſecunda ſentētia ſit lata in noua inſtantia, nō valebit. Quare eos vide in locis prææallegatis. Adde, quòd hoc verum eſt, exceptis tamen quibuſdam caſibus,*

caſibus, quos enumerat do. Alex. in d. l. nam& poſtea. §. ſed ſi damnetur. in 1. col. ff. de iureiu. Adde, quādo ſententia cōtra ſententiā pōt valere? & in quibus caſibus? Vide per Bal. in l. 2. ff. de iureiu per Anto. de Bu. in c. ab excommunicato. in 3. col. de reſcript. per Io. de Imo. in l. 1. ff. de re iudic.

dicit Aegi. Bel. concluſione Rotæ 215. & plenius d. deciſ. 235. ꝙ ſi eodem die Papa reſeruat ſibi beneficium, & expectans acceptauit, & executor ei contulit eodem die, prꝫferetur expectans alia prioritate horæ non apparente. Et ita fuit bis iudicatum in Rota tpe Sixti Papæ IIII. Et ad idē allegauit vnus Hiſpanus auditor Rotæ, Aegi. Bel. in ca. ſi à ſede. de præb. in 6. & in ca. cùm dilecti. in 8. q. ibi, pro primo. de empt. & ven. Et dicit ibi, ꝙ oēs auditores concordauerunt in hoc, duobus exceptis. Adducit̄ rō, qa collatio Papæ hēt tacitā ꝯdōnē, quam prouiſus ab eo non pōt hoc caſu verificare, vc3, ſi non eſt alteri ius quęſitū. Et aduerte, quia ſi reſeruatio Papæ præceſſit acceptationē expectantis, illa acceptatio eſt nulla, ētſi Papa non contulit, qa expectatiuæ non operantur in reſeruatis. Lud. conſ. 260. & eſt regula cancellariæ, & iō vult ſolū dicta deciſio, ꝙ in dubio reſeruatio nō p̄ſumit̄ p̄ceſſiſſe, qn̄ eodē die ꝯcurrit vtrumq;: de quo nunq̄ obliuiſcamini. Et idē expreſsè firmat Car. ꝯſ. 62. Caſus, ſup quo iuris ꝯſilium petit̄. dicens ad fi. ꝙ reſeruatio Papæ non impedit collationē ordinarij, ex quo non ꝯſtat, ꝙ p̄ceſſerit. Dicit tn̄, ꝙ ſi collatio Papæ & acceptatio expectātis ꝯcurrerēt eadē die, imò ētſi acceptatio p̄ceſſiſſet, tn̄ collatio executoris, aut ordinarij ſecuta eēt collationem Papæ, p̄ualeret collatio Papæ. Alleg. Io. An. in c. ſi poſtq̄. de p̄b. in 6. Et hoc vltimum firmat ēt latiùs Car. in c. inter cætera. de p̄ben. quem refert & ſequit̄ ibi Imo. in 4. col. Et rō drīæ inter acceptationē ſimplicē expectantis, & collationem ei factam, vt primo caſu p̄iudicetur ei non obſtante clauſula, Si non eſt alteri ius quæſitum, in ſecundo non, colligit̄ ex his, quæ utiliter poſui in c. cām. vlt. col. s̄. eo. Et adde, ꝙ clauſula, Nō obſtante, ꝙ pro alio ſcripſerimus, facit, ꝙ vbi vni eſt prouiſum, pōt alteri prouideri, l3 impetrauerint ſub eadem data, ſm Rotam in antiquis, in ti. de reſcrip. deci. 30. inci. Nota, ꝙ vbi ſunt. ¶ Et iſta benè no. tanquam alibi non reducta, quæ etiam faciunt ad quæſtionem latiſſimam.

17 DE Duobus caſtrum ingredientibus, ſi † fit p̄conium, ꝙ q primò īgreſſus fuerit tale caſtrum, habeat tm̄ p̄miū, & duo pariter ingreſſi ſūnt, an quilibet debeat hr̄e præmium in ſolidum? De quo vide Bar. & Imo. in l. hoc articulo. ff. de hære. inſti. & Bal. in proœ. ff. §. ſed cum nos. & Imo. poſt Dy. in l. qui filiabus. §. 1. ff. de le. 1. & ibi ſolenniter Alex. Et vltra allegata p ipſum, vide ēt latè Alber. de Roſa. in prima parte ſtatutorū, q. 106. incip. Quæro ēt, & Imo. poſt Bu. in cle. & ſi principalis. in 2. col. de reſcrip. & latè Lu. Ro. in l. eum, q nouiſſimus. ff. ad Trebel. & But. in ſuo reperto. iuris ciuilis, in uerbo, prior. & putat indiſtinctè Alex. vbi s̄. ꝙ neuter admittatur ad præmiū, ſiue p̄coniū dicat, Quicūq;, ſiue dicat, Qui, l3 in hoc fecerint drīam aliqui ex s̄. alleg. Faciunt hæc ad aliam q. tritam.

18 DE Duobus ad brauiū pariter † peruenietibus: de qua in locis allegatis p Alex. in d. l. qui filiabus. §. 1. in fi. vltra quem vide Alb. in 1. parte ſtatutorum, q. 107. incip. Prędicta ēt faciunt, & Pe. de Anc. in c. duobus. de reſcr. in 6. & Imo. poſt Pet. de An. in c. indicante. de teſta. & Bal. in l. ex duobus. ff. de vulg. & pup. Cōiter * tenetur opi. Ang. in d. l. eum, qui nouiſſimus. ꝙ neutri debeatur. Et qn̄ det iterato curri, an currant ſolum illi, q fuerant primi, an oēs, vide latè An. Pau. & Alex. in d. l. cum, qui. & per Bal. in d. §. nos itaque. Et l3 ſint varietates, tn̄ Alex. ſequit̄ op. Ang. in d. l. eum, qui. ꝙ oēs debeant currere, quia ex quo nemo illorum vicit, nemo aliorum victus eſt. ¶ Faciūt hæc etiam ad quæſtionem.

19 DE Duobus natis eodem † tempore, quis eorum dicat̄ primogenitus? de qua per Io. An. in addi. Spe. in ti. de præb. §. 1. & per Bal. in authen. ex teſtō. ī vlt. col. C. de colla. & in l. in quibus. C. de ſecun. nup. & in l. ex hoc iure. in 5. q. ff. de iuſt. & iu. & in l. ex duobus. ff. de vulg. & pup. Et veritas videtur, ꝙ vterque admittatur ad regnum, tanq̄ primogenitus, per l. 2. §. hæreditas. ff. de ſuis & legi. vbi primus dr̄, quem nemo antecedit: & quia ſi diceremus neminem admitti, reſultaret iniquitas. Ita ſuper hac quæſt. ſcribit Alex. in d. §. j. ad fi. Adde gl. in l. Aretuſa. alias eſt in l. ſeq. ff. de ſta. ho. quæ dicit, ꝙ in dubio maſculus præſumitur citius natus, per l. ſi fuerit. in fi. ff. de reb. du. vbi in dubio præſumitur, ꝙ maſculus ſit prius natus. Imo per illam l. dixit Bal. in propoſito in dicto proœ. ff. §. nos itaq;, ꝙ ſi ambo maſculi ſunt nati pariter, & non apparet quis priùs, fortè p̄ſumitur, ꝙ formoſior & robuſtior celeriùs exiuerit de carcere materno. Et ſi ambo eſſent extracti exciſo vtero materno, ambo regnabūt, vt latiùs p eum, quem ſequitur Io. de An. in rub. de ſortileg. in vlt. col. Et dicit Floria. de S. Pet. ī l. j. §. cum arietes. ff. ſi quad. pau. fe. di. ꝙ ſi in caſu illius tex. non apparet, ꝙ aīal aggreſſum fuerit aliud, ſi vnum eſt robuſtius altero, p̄ſumit ab ipſo fuiſſe inchoatum congreſſum. Et ſic fortè pōt limitari dictum Bal. in l. 1. in 7. q. C. vnde vi. & in l. vt vim. quaſi ī fi. ff. de iu. & iure. & Ana. in c. ſignificaſti. in 29. col. de homi. dum dīt, ꝙ ſi duo pariter ſe vulnerauerūt, neuter tenet̄, niſi appareat de inſultu, per d. §. cum arietes. vt intelligat̄, niſi ſit p̄ſumptio prouocationis ꝯ̄ vnum ex eis: quia robuſtior eſt altero, vel animoſior. Facit tex. ī l. qui duos. §. ſi maritus. ff. de re. dub. vbi ſi maritus & vxor ſimul moriuntur, ſtipulatio de dote ex c. ſi mulier in matrimonio deceſſit, habet locum, niſi probet̄ illam ſuperſtitem viro ſuo fuiſſe. Et idem dr̄ ibi, ſi pater & filius īpubes eodē tpe perierunt, quia præſumitur, ꝙ prædeceſſerit filius: ſecus, ſi erat pubes. ¶ Et iſta etiam faciunt ad quæſtionem.

20 DE Duobus pacem pariter † frangentibus, de qua p Bar. l. cum pr̄. §. libertus. ff. de le. 2. & latiſſimè per Lu. Ro. in l. ſemel mora. §. j. ff. ſol. ma. & per do. Abb. in c. 1. in 1. col. de treu. & pac. & ibi dixi in 3. col. & faciunt ad q. quæ fuit in facto, qn̄ tpe Nicolai Papæ V. multi pp ingentem cōcurſum ſuffocati fuerunt Romæ, anno Iubilei in ponte ſanti Petri, vbi de matre & filia ſimul mortuis ꝯtigit poſtea dubitatio, q̄ earum p̄ſumeret̄ primò mortua, ad finem tranſmittendę hr̄ditatis, de quo latè ꝯſuluit do. Maria. ꝯſ. mihi 97. inci. Tempore Iubilei. Et adde ſibi notabile ꝯſilium Pau. de Caſt. 99. inci. Ad primū q̄ſitū. ¶ Faciūt ēt iſta ad q. tritā de pluribus vulnerantibus vnū, qui mortuus eſt, & neſcitur qs de vulnerantibus fuerit cā mortis. De qua vide gl. in c. cupientes. §. cæterum. in ver. culpabiles. de elect. in 6. & ibi Dom. poſt Imo. in 2. col. & tex. cū gl. in c. nolite recedere. in ver. triticum. 11. q. 3. & gl. fi. in c. quieſcamus. 42. diſt. & gl. j. in c. quid culpat̄. 23. q. j. & gl. & Bar. in l. ſi in rixa. ff. de ſicar. & Pe. de An. cōſ. mihi 206. inci. Nos Bartholomæus. & An. in ca. ſignificaſti. lo 2. in 17. col. de homi. Et optimè Alex. conſ. mihi 15. incip. Viſo proceſſu inquiſitionis, & oīno Modernos in li. Maleſi. fol. 43. cum cōcor. alle. in iſtis locis. Infinita penè iura ad hanc mām trahi poſſent, de qua eſt ſpecialis rub. ff. de re. dub. vbi plures caſus deciduntur. Multa ēt de incertitudine, qn̄ vitiet, per Cal. in diſp. incip. Vſurarius emit. in 8. col. per Gaſp. Cal. Iac. Zochum, & Moder. in ca. j. de ꝯdi. appo. dū ponit q. Si Berta accepit maritū ſub ꝯdōne, ſi dabit centū, & deinde ſub eadem ꝯdōne accepit Titiū, & ambo pariter dent centum, cuius erit vxor? & poſt diſputationem ꝯcludunt, ꝙ nullius. Faciunt ēt, q̄ ſcribit latè Dom. in c. duobus. in 7. col. de reſcr. in 6. de duob. teſtamentis eodem tempore factis. De quo dixi remiſſiuè in d. c. paſtoralis. ¶ Quantum verò attinet ad mās beneficiales circa iſtas p̄lationes, vide plenè Scribentes in d. c. duobus. & multa colligunt̄ ex regulis cancellariæ Apoſtolicæ, maximè ex vltima, vbi dat̄ forma circa p̄ceſſiones, qn̄ cæteris paribus occurrit aliqua qualitas apta ad interceſſionem. Et ēt s̄. dictum eſt tractando de clauſula, Anteferri. Et de ꝯcurſu plurium literarum beneficialium ab eo impetratarum, traditur in c. in noſtra. j̄. eo.

21 SED An ſortibus poſſint † iſta dirimi, eſſet quæſtio longa, ſpectans ad c. fi. de ſortileg. & dixit Io. An. in ca. licèt cauſam. de proba. ꝙ vbi eſt quæſtio in facto, res non dirimitur ſorte, ſed actus eſt nullus, per l. duo ſunt Titij. ff. de teſt. tu. Qui enim affirmat factum, debet ipſum pro-

probare, l.ei, qui.ff. de proba.cum si. Secus, ubi factū est certum, sed ius dubium, ut l.sed cùm ambo.ff.de iu.& habetur in c.fi. de sortil. ſm eum. Quæ uerba referunt alij Scribentes in d.c.licet.super glos.in ver. uti pos. dum dixit, ꝙ si in ĩterdicto Vti possidetis, est oĩmoda paritas inter probationes, dirimitur quęstio sorte: de quo vide, quę ibi dixi post Mod. Et pro doctrina Ioan. And. ibi est glo. in l.1.in uersi.prohibet, circa fi.C.uti possi.quam facit singularem Imo.in l.hmõi, §.fi.de le. 1. Idem dixit Bar.in l.si duo.ad fi.prin.ff.uti pos.& Ange.in d.l. sed cùm ambo. Dixit ēt Bal.in l.meminimus.C.qñ & qui.quar.pars deb. ꝙ nunquam res dirimitur, nisi in casibus à iure permissis, quia in aliis casibus peccatum continet. Aliud tñ sentit glo.in d.c.fi. de sortil. uolens sortes esse à iure permissas, nisi ubi ex causa reperiuntur prohibitæ. Et de materia uide per Ana.ibi, & Arc.26.q.2.super glos. summæ, & glos. Insti.de satis.tu.§.pe.in uer.suas. & Bar. in l.2.§. ex his. in 3.col.ff.de uer. oblig. & ibi per Ang. Ita Allegat Alex.in d.l.huiusmodi.§.fi. ¶ Adde do.Card. in cons. 150. incip. Quæsitū sępe fuit à me. vbi ponit sex modos finiendi ꝯtrouersiam inter duos ꝯtendentes de Papatu, data paritate probationum, & finito ꝯcilio dicit se audiuisse cõferri post editionem ꝯcilij, an tunc esset locus sortibus? Et dicit, ꝙ sic, qđ expressius firmat Pet. de Mõte in trac. De ptāte Papæ, imperatoris, & ꝯcilij, in 31.col. allegãdo Car. in c.licet.de elec. Nec obstat, ꝙ sortes dicant̃ prohibitæ, 26.q.j.per totum, quia procedit, ſm eos, qñ utimur sortibus ad p̄scientiam & diuinationem futurorū: a non aũt, qñ agit̃ ad tollendã ꝯtrouersiam iuris. Facit gl.ĩ c.clericos. 21.dis.& ĩ c.j.26.q.2. Et dicit Bal.in d.§.itaque, ꝙ illa perplexitas de primogenitura põt dirimi sorte. Et dicit An.in d.l.sed cùm ambo. ꝙ inuitis litigatoribus res nõ dirimit̃ sorte. Et idē, ubi agit̃ de graui præiudicio tertij. Alle. tex.in §. pen. Insti. de satisda.& in l.quoties.ff. de usufr.& in d.l.hmõi.§.fi. Et infert in proposito nostro, ꝙ si duo, vel plures simul impetrant sibi prouideri de p̄benda in ecclesia cathedrali, & inter impetrantes est commoda æqualitas, ꝙ impediunt se per cõcursum, cùm tractet̃ de p̄iudicio epi. Vnde hoc sorte non dirimitur, sed benè posset capitulum gratificari, si vult. Alleg.d. l.hmõi. in fi.quam ad hoc pro casu alle. Io.An.per verbum, sorte, in d. c.duobus. ſm eum. Sed certè, ut dicit Ana.in d.c.fi. de sortile. in 7.col. Io. An.nõ dicit hoc in d.c.duobus. sed benè est glo.ibi in verbo, teneantur. allegans d.l.hmõi, §.fi. ad probandum, ꝙ si canonici discordant in eligendo pari numero, superior ꝯpellet eos concordare: & vtitur verbo, Sorte, & de illa gl.meminit An.in l.si duobus.q̃ est l.fi.C. communia de le. Et vr̃ velle ibi Cy. & Ana. vbi. s̃. ꝙ licet inuita parte non posset deueniri ad sortes, & impediant se per concursum, tñ si alter vult se fortunæ ꝯmittere, tunc iudex dēt ad petitionem illius ꝯpellere alium, ꝙ ille actus dirimat̃ sorte, ꝑ d.l.si duobus. vbi hoc cõiter* tenent alij Do. ſm Phi. Corneū ibi in fi.prin. ¶ Non aperit An. in d.c.fi. illud, de quo sæpe dubitaui: videlicet vtrum sit verum illud qđ sentit An.in d.l.sed cum ambo. ꝙ vbi non agit̃ de p̄iudicio tertij, sit locus sorti in bñficialibus volētibus partibus & stante dubio iuris, nõ facti? Et vr̃ sentire, ꝙ sic. Idē do.Car.in dicto ꝯsilio, & in d.c.l3.& Pe.de Monte, vbi s̃. loquentes de Papa. Sed in ꝯ̃rium est solitaria decisio dñi Car.in d.c.licet causam. in vlt.col. de proba. vbi dicit, ꝙ in beneficialibus non est locus sorti. Allegat no. in c.eū, qui.de eo, qui mit.in pos.lib.6. Sed in illis datur terminus ad docendū de titulo: quia nõ sufficit possessio: & si neuter docet de titulo, vterque succumbet: si alter, tãtum ipse obtinebit: si vterque, tunc præfertur, qui docet de meliori titulo, & si oĩa sunt paria, succumbit actor. Ita dicit plenè notari in d.c.eum, qui. Et ad cognoscendã prioritatem, remittit ad no.in d.c.duobus.& in ca.si à sede.de p̄b.in 6. Vr̃ ergo velle Car.alleg. dictum ca. eum, qui. ꝙ ideo non sit locus sorti in beneficialibus, ne detur vitiosus ingressus, id est, ꝙ ꝑꝑ sortem contigat præfici beneficio eum, qui non hēt titulum, ꝯ̃ reg.ĩ.de reg.iu.in 6. Et ex his, q̃ latè & pulchrè ad hanc materiam no. Dom. post Host.& Io.An.in d.c. eū, q.patet, ꝙ data paritate probationum in talibus, nõ põt deueniri ad aliqđ remedium, ꝑꝑ quod detur vitiosus ingressus. Vnde nec est locus delationi iuramenti. Et ꝑꝑ hãc rõnē fortè posset impugnari illud, qđ ad sedandum schisma subiunxit ipse Car. in d.cons. quamuis istam suam ꝯ̃rietatem ipse non perpendat in dictis locis, nec reperiam eam ab aliquo ꝯsideratam. ¶ Sed saluando do.Car.à ꝯ̃rietate, posset teneri pro regula illud, qđ ipse dixit in ca.licet. à qua excipiamus vnum casum, vz, vbi discordia duorum ꝯtendentium de Papatu dirimenda esset sorte de vtriusque consensu, q̃a tunc licet Papatus sit beneficium, c.j. de malefic. tñ talis causa beneficialis habebit hoc speciale. Et licet do. Car. & Pet.de Monte, non reddant rõnem spãlitatis, tñ colligi põt ex verbis do.Car.in d.cõs.150.ver. Tertius modus. vbi inter modos, quos docet ad sedandū schisma, est tertius modus, vt per vtrumq; ꝯtendentem fiat ꝯmissio aliquibus, tanq̃ ꝯpromissarijs, de iure & de facto. Et si q̃s diceret, ꝙ de facto fieri nõ põt, q̃a super titulo beneficij nõ põt transigi, c.super eo.de transa. rñdet do. Car. ꝙ tituli bñficiorū sunt de iure positiuo. Vnde talia dicunt̃ simoniaca, q̃a prohibita, vt no.gl.j.q.3. saluator.& in c.ex parte.Io j.de off.dele.& in c.cùm pridem.de pac. In his aũt, q̃ sunt de iure positiuo Papa non ligat̃, c.ꝓposuit. de ꝯces. p̄b. Et sic pñt illi, q̃ habent̃ pro põtificibus, non obstante dispositione iuris positiui, ꝯpromittere ēt de facto super Papatu. Et si dicat̃, ꝙ ptãs Papæ est de iure diuino, & non de iure positiuo, c.2.& 3.in fi. de trãsla.p̄la. rñdet do. Car. ꝙ hũc esse Papã, vel illū, nõ est de iure diuino. Vnde non est illicitum, ꝙ interueniat transactio, dūmodo alias nõ illicita, vt pro sedando schismate alter illorū remaneat in Papatu, & alteri aliter ꝯsulat̃, prout visum fuerit compromissarijs. De hoc tñ ꝯpromisso intelligendum est, ꝙ fiat ꝯsentiēte vtroq; colligio Cardinalium, cùm ad eos spectet eligere Papam, ſm eū. Et idē Bal.in c ad hæc.3.de app. quē refert ibi Phi. l3 dubitet ꝑꝑ vnam rõnem, q̃ tacuisset, si vidisset p̄dicta. Vnde in proposito, qua rõne est speciale, vbi agit̃ de Papatu, ꝙ licitè possit compromitti de facto & transigi: eadē rõne sit spãle, ꝙ stante dubio iuris, quis sit verus Papa, dirimat̃ dubiū sorte. ¶ Et in istis verbis domini Car. habes duo noua. Primò, casum, in quo in beneficialibus est locus sorti. Secundò, casum, in quo ĩ beneficialibus est licitum ꝯpromittere de facto, & transigere ad singularē limitationē d.c.sup eo.de transactio.& eorum, q̃ latissimè tradit dom. Abb.in repe. c.per tuas.in 32.col.cum octo seq.ĩ. de arbi. cum ꝯcor. ꝑ eum alle.& aliquid ꝑ eundem in c.cùm tpe, in 3. col.de arbit.

a Diuinationē a. futurorum. *Ad quod adde Floria. plenè in l. itinere. ff. de serui. rusti. prædio.*

S V M M A R I V M

1 *Pensio an veniat appellatione beneficij Mentio debet fieri in literis Papæ de hospitali, quod datur in titulum. Post nu. 1. versic. tertiò arguit.*

2 *Pensiones, quæ constituuntur in fraudem canonis, sunt reprobatæ. Constitutio pensionis super beneficio est licita. Post nu. 2. ver. secunda conclusio.*

3 *Dispensatio Papæ facta sine causa, an prosit in foro conscientiæ.*

4 *Papa quãdo dispensat super probibitis solo iure positiuo, sufficit sola voluntas.*

5 *Pēsio, quæ soluitur de reditibus alicuius ecclesiæ, censetur dari pro iure temporali ecclesiæ, non pro spirituali.*

6 *Pensio si imponatur alicui beneficio, reditus ipsius beneficij sunt obligati pro dicta pensione.*

7 *Dispositio generalis vbi pręcedit circa solutionem annuæ pensionis, & postea sequitur locus, vel materia, vnde debet præstatio fieri, tunc sunt duæ orationes, & pensio omnimodo est soluenda, etiamsi nihil supersit ex reditibus beneficij nominati.*

8 *Exprimere quod inest, non inducit simoniam in spiritualibus.*

9 *Pactum de sepultura si fiat in loco, vbi alias sepeliri debebat, inducit simoniam.*

10 *Simonia committitur, deducendo in obligationem ciuilem eum, qui obligatione naturali tantum tenebatur.*

Expe-

11 *Expectans beneficium, non potest permutare illud ius expectandi.*
12 *Literę non dant ius spirituale, licet concedantur ad beneficia obtinenda, donec receptio fiat ad beneficium ex talibus literis.*
13 *Exceptio dilatoria omissa in principali causa, non potest opponi in causa appellationis.*
14 *Omissum in principali causa scienter, non potest opponi in causa appellationis. Omittens exceptionem malitiosè, qualiter punitur. Post nu. 14. versi. sed do. Abbas. Expensæ peti possunt obtenta victoria, etiam in vno articulo. Post nu. 14. ver. cogitabam.*
15 *Libellum mutans tenetur ad expensas factas ex primo libello; secus, vbi mutatio libelli non inducit alterationem.*
16 *Prelatus si omiserit probationes in causa principali, poterit ea producere in causa appellationis, etiamsi eas per dolum omiserit.*
17 *Literæ subreptitię et obreptitię nō sunt ipso iure nullę, sed annullādę.*
18 *Literę obtentę per inuolucrum verborum, putà ironicè; vel callidè, sunt ipso iure nullę, etiam ad lites.*
19 *Literę datę à non habente potestatem, sunt nullæ.*
20 *Literę continentes aliquid, qđ non solet concedi, nisi ex certa scientia Papæ, si illa certa scientia non interuenit, literę sunt nullę.*
21 *Literę falsę non sunt propriè literę, nec dant aliquā iurisdictionē.*
22 *Literę beneficiales subreptitię, sunt ipso iure nullę.*

CAPITVLVM XXXI.

AD Audientiā. II. ¶ Si habens literas Papæ ad beneficium, renunciat eis pp annuam pensionem, non valent literæ beneficiales p eum adhoc tacitè impetratæ. In tex. ibi, annuas pensiones, seu alia bñficia. Per istum tex. infert hic Ab. ꝙ plerunque illud, qđ alicui ɔcedit, non pōt dici beneficium. Idem meliùs ꝓbat in c. quis, lo j. de ꝑben. in 6. Et rō est, qa licet largè possit appellari beneficium, in quantum est beneuola actio, gaudium tribuens capienti, tñ qa nullā spiritualitatem hēt in se, sed est, q.d mere tpale, iō appellatione beneficij ecclesiastici non venit annua pensio, ſm eum. Et idem no. Do. in d. c. quis. in prin. inferens, ꝙ verbum beneficij, positū in literis beneficialibus, ɔprehendit beneficium ecclesiasticum, qđ dat in titulum habens ius spirituale, non aūt illud, qđ ɔsistit in sola tpalitate. Sed And. Sic. hic tenet ɔ̃ omnes, ꝙ imò strictè & propriè loquēdo appellatione beneficij veniat etiam pensio. ¶ Et facit tria motiua, quorum cuilibet insero solutionem, quæ facillima est. Primò arguit sic: Dictio, Alius, implicat similia: gl. & Doc. in c. sedes. s. e. Sed hic dictio, Alius, ponitur inter pensiones & beneficia. Ergo pensiones sunt beneficia.

SOLVTIO. Maior est falsa, qñ p alia iura est declaratum, ꝙ aliquid non sit simile, vt dixi ca. sedes. Et ita est hic p c. quis. de ꝑben. in 6. ¶ Secundo arguit sic. Surrogatum sapit naturam eius, cuius loco surrogatur. c. ecclesia. lo. j. vt li. pe. cum similib. Pensio surrogatur loco beneficij: ergo est beneficium. SOLVTIO. Negat ɔsequentia, quia non oē, qđ sapit naturam alterius, est sibi simile. Patet in proposito: nam patrimonium, ad qđ quis intitulatur, iuxta c. cùm ſm. de preb. sapit naturam beneficij in hoc, ꝙ surrogatur loco illius, & tamen nō est beneficiū. ¶ Tertio arguit sic: De beneficio ecclesiastio debet fieri mentio, c. si motu. de præb. in 6. Et de pensione debet fieri mentio, vt hic. Ergo pensio est beneficium.

SOLVTIO. Maior non est vera absolutè: nam non est verum, ꝙ solū de beneficijs debeat fieri mentio, imò ēt de ꝑstimonijs, vt dixi s. eo. postulasti. Et đ patrimonio, ſm aliquos, vt ibi ēt tactum fuit, & tamē nemo dicet ista esse beneficia. Item † de hospitali, quod datur in titu-
1 lum, debet fieri mentio, ſm Car. in cle. j. in 5. q. de offi. or. & tamen hospitale non est beneficium, cle. per literas. de præb. gl. j. in cle. si beneficiorum. de deci. Ergo non sequitur: de aliqua re debet fieri mentio: ergo illa res dr̄ beneficium, & sic vr̄, ꝙ melius fuisset ista argumenta non ponere. Sed teste Philosopho in libro de Cęlo, ad pauca respicientes de facili enunciant. ¶ In tex. ibi, de illis mentione non habita. Per istum tex. infert hic do. Ab. ꝙ non solum de beneficio habito tenet impetrans facere mentionem, sed ēt de literis prius impetratis ad beneficium, l3 renunciatis, qa ex quo p literas poterat cōsequi beneficium, & p eum deficit, perinde est, ac si fuisset cōsecutus: qa q habet actionem ad rem, ipsam rem habere vr̄, vt regula, qui actionem. de re. iu. in 6. Item oē tacitū, quo expresso princeps nō ɔcessisset literas, vitiat rescriptum. s. eo. postulasti. Sed si princeps sciuisset istum habuisse literas & eis renunciasse, non ɔcessisset ita de facili secūdas, maximè cum vigore primarum obtinuit pensionem annuam. Et dicit hic Io. An. ꝙ ēt de pensione est fienda mētio, qđ satis credit Ab. ratione prædicta, & per istum tex. ¶ Adde, quæ dixi s. eo. postulasti. vbi posui, quando de præstimonijs & pensionibus sit fienda mētio. Et ɔ̃ illud, quod dicit dom. Abb. de literis renunciātis, vide eum j. ca. prox. vlt. col. ver. credo etiam. vbi dicit, se credere, ꝙ de literis purè renunciatis non sit necesse facere mentionem in secundis: quod satis dicit sentire Innoc. ibi in terminis fortioribus. Ad istum tex. respondet, ꝙ hic fuerat ɔsecutus pensionem, vel aliud beneficium, iō tenetur facere mentionem de primis literis, licet renūciatis: secus, si nihil fuisset consecutus. Et ad hoc facit iste tex. à contrario sensu, secundum eum.

DE Pensionum impositione ponunt hic aliquid Bu. Imo. & dom. Abb. quos similiter refert & sequitur An. Sic. hic: sed quia in ista mā pensionum occurrunt quotidie plura dubia, & de ipsis non fit ordinaria mentio in alio loco, ideo conatus fui reducere insimul quædam vtilia ex diuersis locis, compositis succinctè sex nouis con-
2 clusionibus. ¶ Prima conclusio. Reprobatæ † sunt pensiones, quæ constituuntur in fraudem canonis, vt quia deputantur ei, qui non est capax beneficij, ſm Abb. hic, ita intelligentem c. extirpandæ. in fi. hic allegatum in gl. Idem ipse ponit latius in c. ɔquerente, de cle. non re. exēplificans in epo, q non valens prouidere nepoti de curato pp defectum ætatis, contulit ipsum alteri, & super fructibus deputat pensionem nepoti. Et idem ipse dicit id. c. extirpādæ. in §. si verò. 2. col. Pōt ēt exemplificari in casu c. audiuimus. de collusio. Et pro ista conclusione facit c. nisi essent. cum gl. in fi. de præb. ¶ Secunda conclusio. Ex cā licita & honesta pōt alicui constitui pensio danda ex reditibus beneficij, ſm Abb. hic, & in locis præal. per tex. hic, vbi non reprobatur ista pensio, & per d. c. conquerente. & c. quamuis. de præben. in 6. Et intellige, qđ remaneat tm̄ presbytero, vnde possit viuere; alias secus, ſm Ab. in d. c. ɔquerente. arg. c. vacante. & c. cum cām. de pb. ¶ Exemplifica ɔclusionem ex tex. singulari in c. nisi. de pb. vbi pro bono pacis fuit alteri litigantium statuta pēsio de reditibus ecclesiæ ad vitam alterius partis. Et p illū tex. & per c. ad quæstiones. de re. permu. consuluit Pet. de An. cons. 226. incip. Quæstio proponitur in themate generaliter. ꝙ ex cā rationabili, putà ob euidentem vtilitatem ecclesię, pōt eps in collatione ecclę imponere onus alimentandi illum, qui renunciat ecclæ de reditib. ipsius ecclesiæ, & loquit̄ in sene inepto ad curam animarū: quo casu sicut dari deberet ei coadiutor, & ambo viuerent de reditibus ecclesię, ita ēt dēt fieri dicta reseruatio. ¶ Et adde Old. cōs. 226. incip. Quidam eps. vbi late impugnat pensionem ɔstitutam p epm cuidam nobili, tanq̄ bene merito erga ecclesiam: tum, qa de meritis non ɔstabat: tū, qa donatio erat in quantitate enormi. Et ex deductis p eū pōt rectè inferri, ꝙ vbi ɔcurrūt merita, & de ipsis ɔstat, pōt eps in quantitate moderata aliq̄ pensionē deputare alicui, quoad vixerit, de reditibus ecclesiæ, & faciunt plene notata in c. fraternitatem. de dona. Et dicit Ana. in c. audiuimus. in 4. col. de collus. ꝙ eps pōt pro bono pacis ordinare, vt detur aliquid alteri parti. Debet tñ istud ordinare per viam quantitatis pecuniæ, vel bladi, non aūt p modum quotæ, puta des sibi tertiam, vel quartam partem, qa esset scindere bñficium, qđ est de iure prohibitum, c. maioribus. de pb. & c. de cætero. de transa. vbi ēt habet, secundum eum, ꝙ talis ordinatio, siue compositio, non potest fieri autoritate delegati, nisi super hoc haberet speciale mandatum, vel nisi Papa cōfirmaret, vt in c. veniens. de transac. Et ex istis videtur posse concludi, ꝙ episcopus ex officio possit imponere pen-

pensionẽ super reditibus alicuius beneficij. Ad qđ ẽt facit c. ꝯstitutus. de relig. dom. Sed credo, ꝙ differat eius authoritas ab authoritate Papæ in hoc, quia vbi Papa absq; causæ expressione põt simplr imponere pensionẽ per ea, q̃ dicent in sequenti ꝯclone, ver. & ista procedũt, non ita fit in epo, in quo requirit cã iusta, & apparens, & ꝯcernens vtilitatem eccłe, ꝓut requirere videnť Pet. de Anc. & Old. in dictis locis. Et ꝓ hac differentia inter Papam & īferiores, vide q̃ allegat Lud. ꝯs. 369. Oĩpotentis, &c. circa primum. in j. col. licet diu desiderauerim habere de hoc pleniores decisiones. Et istis adde, ꝙ ex cã licita põt Papa moderare pensionem vni ecclæ impositam à ꝑdecessore suo. Lud. ꝯs. 369. in 9. col. ver. quo ad quintum. Et ibi ponit, quid de ordinario. ¶Tertia ꝯclusio, secundũ q̃ ꝯsului in foro ꝯscientiæ. Licita † ꝯscientia põt quis renunciare in manibus Papæ beneficio, obtinendo à Papa impositionem annuæ pensionis soluendæ sibi annuatim per successorem de fructibus illius beneficij, ẽtsi renuncians prius tractasset cum amico, ꝙ si beneficium à Papa obtinuerit, soluet ei ꝓptẽ dictam pensionem, & ipse renũcians gesserit semp ī animo, ꝙ ille amicus habeat statim ei succedere ī bñficio renunciato, & aliàs nõ renunciasset, si secus credidisset, nã talis tractatus & talis spes non inducũt simoniam ẽt mentalem. Ista ꝓbanť iuribus & authoritatibus. Nam lʒ renunciatio debeat esse libera & pura sine vlla pactione, c. ex parte. lo j. cũ gl. in ver. oĩno. de offi. dele. & ꝑ Doc. in locis ĩ. allegãdis, tñ impetrare à Papa reseruationem dictæ pensionis nõ inficit ipsam renunciationem, postq̃ cũ priuato nulla est īserta ꝯuentio in renunciatione. Ita dñt do. Ab. An. & Maria. in c. non satis. de simo. dicentes, ꝙ cessante pactione īter priuatos, ꝑt Papa ꝯcedere pensionem ei, q renunciaturus est. Idem tenet Arch. Flo. in 2. parte suæ summæ, ti. 4. in c. 5. ver. de renũciatione, dicens, ꝙ authoritate superioris licitè fieri põt, ꝙ dimittenti bñficium deť aliquid tpale. Allegat do. An. in c. 2. de arb. q hoc dicit ꝑ d. c. nisi essent. Et hoc facit, qđ est dictũ in proxima ꝯclusione, nã si ex magna & euidenti cã hoc põt eps, fortius Papa, qui in beneficialibus habet potestatem amplissimam, adeò ꝙ de fructibus beneficiorum disponere potest ad libitũ, vt latè dixi ti. præce. ca. quæ in ecclesiarum. Vnde disponit aliquando, ꝙ fructus beneficiorum debeantur etiam non habenti in eis titulum, vt in ca. si propter. de rescr. in 6. & in c. si tibi concesso. de præb. eo. lib. & in extraua. Ioannis XXII. suscepti, cum similib. ¶Quòd autem dicta conuentio, vel tractatus non inducant simoniam, est gl. ord. in ca. cùm pridem. in verbo, pactionis. in fi. de pac. quæ dicit, ꝙ in his, quæ de sui natura sunt simoniaca, sicut in veteri testamento a vendere sacramentum, & huiusmodi spiritualia, vbi non excusat authoritas Papæ, tñ in his, quæ per ꝯstitutionem ecclesiæ simoniam inducunt, excusat authoritas Papæ, quia dispẽsare põt in talibus. Et ideo vult, ꝙ cõuentio ꝓcedens purgetur ab omni simonia ꝑꝑ authoritatem Papæ. Et illam glos. sequitur ibi do. An. Imo. & Dom. Nec obstat ca. ex multis. j. q. 3. cum alijs allegatis per Ab. in c. extirpandæ. §. qui verò. in vlt. col. de præb. in repeti. dum probant, secundum eam, ꝙ etiam in talibus simonia est de iure diuino, quia, secundum An. in c. j. 7. col. de simo. illa iura loquũtur, qñ pecunia interuenit pro executione ordinis: secus, si respicit titulum beneficij, prout fuit in c. ꝯstitutus. de rel. do. vbi, secundum Car. probatur, ꝙ pensio respicit titulum beneficij, nec in omni collatione beneficij ꝯfertur executio ordinis. Patet, vbi is, cui fit collatio, iam exequebať ordinem, vel quia alias beneficiat[9], vel qa ordinatus ad titulum pr̃imonij, ſm cum. ¶Circa qđ vltimum potes insistere ex reductis latè per An. Si. in c. ex parte. lo j. de off. dele. in 6. col. cum pluribus seq. Cum illa gl. c. cũ pridem. ꝯcordat Monaldus in sua Summa, in ver tpalis. dicens, ꝙ in simonia inducta ex ꝯstitutione ecclesiæ Papa põt statuere, qđ vult, & non solum dispensare in simonia mentali, sed ẽt in illa, q̃ in pacto esset expressa. Est verum, ꝙ beatus Tho. 2. 2. q. c. ar. j. in fi. vlt, ꝙ Papa possit inuolui in crimine simoniæ, sequit frater Io. de Turre cremata, olim Cardinalis sancti Sixti, in trac. De potestate Papæ, q. 65. Sed intelligitur beatus Tho. quo ad illa, circa q committitur simonia ex lege diuina: secus, si lege in ecclesiastica, cui Papa non subijcitur, de quo l. digna vox. C. de le. Ita dicit frater Nicol. de Ausimo, in supplemento Summæ Pisanæ, in ver. simonia. j. in fi. Pro quo est longa decis. Arc. c. j. 12. dis. vbi dicit, ꝙ ꝫ beatum Tho. est gl. c. fi. j. q. 6. dicens, ꝙ ī curia Romana non hẽt locum simonia b. Sed ītelligit ipse dictũ beati Tho. in his, q̃ sunt ꝓhibita, qa simoniaca, vt vendere sacramenta, opinio aũt dictæ gl. procedit in his, q̃ sunt simoniaca, qa prohibita, vt sunt beneficialia, in quib. iõ committiť simonia, qa est prohibitum à iure positiuo. Et de istis non loquiť beatus Tho. ſm Arc. quem ad literã sequiť Do. in d. c. & sequiť Pau. in cle. j. de sum. Trin. Non obstant ẽt prædictis verba Ab. An. & Maria. in d. c. non satis. dum dñt, dummõ non ꝓcedat pactio inter eos: qa aliud est pacisci & promittere Titio pensionẽ, & hoc est prohibitum & simoniacum: aliud est dicere, ꝙ si Papa imposuerit beneficio pensionem, ipsam soluã, & hoc non vr̃ illicitum. Offero enim qđ iustum est, s. me adimpleturum mandata Apostolica. Si aũt ꝓcederet pactio đ soluendo plus, q̃ Papa ordinabit, ista esset simonia. Hinc est, ꝙ in prouisionibus, q̃ emanant in talibus à Papa, mãdať ꝑstari iuramentum partibus, qđ nulla simoniaca cõuentio interuenit, & ītelligiť de ꝯuentione ꝯtinẽte plus in dato, vel dando, q̃ ꝯtineanť literæ Papæ. Dicit tñ An. in c. audiuimus. 2. col. de collus. ꝙ isti non debent facere inter se pactum, sed totum negocium ponere in manibus superioris. Remittit ad no. in cap. quæsitum. de re. perm. & in d. c. nisi essent. Sed tñ credo valere pactum in forma ꝑdicta. Et adde, ꝙ qñ renunciatio fit principaliter ea intentione, vt alteri conferať, ita paciscendo dr̃ renunciatio simoniaca, & collatio, q̃ sequitur, est ipso iure nulla, & tūc põt impetrari beneficium, tanq̃ vacãs, vt no. do. Ab. in c. cũ vniuersorum, in j col. de re. permu. ꝑ tex. ibi, & per gl. in d. c. ex parte. de offi. dele. ¶Quòd aũt animus renunciantis, qui sperat de certo successore, & alias non renunciaret, non inducat simoniam, est glo. ordinaria in d. c. ex parte. in ver. dimittere. dicens, ꝙ in istis prohibitis ex ꝯstitutione ecclesiæ, si non interuenit pactum, nõ sufficit sola voluntas ad incurrendam simoniã. Et loquiť de illo, qui renunciat simpliciter, gerit tñ firmiter in animo, ꝙ Titius sit successurus, alias nõ renunciaret. Idem Inn. in c. tua nos. in fi. de simo. dicens, ꝙ renunciare præbendam, vt alteri conferatur, peccatum est, si hoc exprimitur in renunciatione, secus, si adsit solus animus, quia non facit simoniam sola voluntas. Idem Hos. do. An. & alij in c. fi. de simo. & Arch. Flo. in sum. loco pręallegato, dicens formaliter, ꝙ si quis renunciat beneficio ea intentione, vt deť nepoti, vel alteri, nulla de hoc facta ꝯuentione, nullam incurrit simoniam. ¶Est verũ, qđ frater Nic. de Ausimo, in dicto supplemẽto in verbo, Simonia lo j. §. vtrùm sola voluntas. dicit, ꝙ circa beneficia sola mens non inducit simoniam obligantem ad restitutionem, sed mentalem, q̃ aboletur pęnitentia, ca. fi. de simo. Tñ ad hoc nihil allegat. Et prædicti oẽs simpliciter dicunt, ꝙ nullam simoniam incurrit. Saluari põt dictum Nic. ī simonia mentali, circa ꝓhibita in veteri Testamẽto, nõ simpliciter ī ꝯstitutione ecclesiæ. Et ideo gl. ī d. c. ordinationes. j. q. j. expresse dicit, ꝙ renunciare beneficio, vt alij deť, non est simonia, nec sufficit sola spes. Et hoc latè firmat Arch. in c. quicunque. j. q. j. dicens, ꝙ voluntas renũciandi beneficio ad cõmodum alterius, non facit quem simoniacum, etiamsi progrediatur ad actum renunciandi, nisi progrediať ad actum paciscendi, dum tamen ille, de quo cogitat, sit idoneus, sed in prohibitis, qa in simoniacis

a Veteri testamẽto. *Adde vt in 4. Reg. 5. de Giezi, qui voluit gratiã sanitatis Naamã Syro vendere: & in Nouo de Simone mago, qui voluit emere gratiã Spiritus sancti, 22. q. 3. quidam. & 1. q. 1. in summa, & per Abb. in c. & si Christus. de iure iuran.*

b Simonia. *Adde Bart. in l. 1. in prin. ff. ad l. Iul. de ambi.*

niacis sufficit sola voluntas, vt per gl. in d.c. ex parte. ſm eum. Ex cuius dictis clarè patet, quō debeat intelligi dictum fratris Nic. vbi s̄. Et ista dicta sequitur Dom. in d.c. quicunq;. addens Io. An. in c. tua nos. de simo. vbi dicit, ꝙ quicquid sit, tenendum est, ꝙ nunquam sola intentio, siue voluntas inducit mentalem simoniam in prohibitis ꝯstitutione ecclæ. Confirmari possunt hæc oīa ea consideratione, qua vtitur in simili Pet. de Anc. in disp. incip. Antiquis, & modernis temporibus. dū tractat latissimè, an sint licitæ annuæ solutiones montis Venetiis & Florentiæ. Videmus enim, ꝙ in manibus Papæ quotidie fiūt renunciationes, & conceduntur reseruationes pensionū ipsis renunciantibus, sciente Papa, ꝙ ambę partes de hoc prius tractauerunt, & expediunt literæ, imò datur eis forma per regulas cancellariæ: putà, ꝙ non valeat concessio pensionis, nisi de consensu illius, qui beneficium habebit. Vnde si authoritas Papæ non operaret plenam securitatem super hoc ēt in foro conscientiæ, non tolerassent ista, neque eis formam dedissent tot Romani pontifices, quemadmodum Martinus V. Eugenius IIII. Paulus II. & alij in cōstitutionibus nouissimè editis ꝯ simoniacos, in quibus opportunè prouiderunt circa varias species simoniæ, & ꝗ tali nihil dn̄t. Vnde iste stylus curiæ versatur cū religiosis, & alijs integerrimis viris, quibus cum onere pensionis quotidie prouidet Papa de beneficijs renunciatis: nam si authoritas Papæ nō redderet eos tutos, immineret laqueus valde vniuersalis. ¶Ista procedunt indubitanter, si aliqua rationabilis cā inducit Papā ad imponendum talem pensionem. Et pōt exemplificari multiplex honesta cā, putà senectus renunciantis, cui piū est ꝓuidere de alimentis, vel alia similis cā. ¶Sed si non apparet, ꝙ aliqua rationabilis cā subsit, vtrū authoritas Papæ tunc operaretur in talibus, quamuis prohibitis à iure positiuo, videret, ꝙ non, quia dispensatio, quæ fit per Papam sine causa, vr̄ dissipatio, vt latè per Arch. in ca. ꝯn̄s. 11. dist. & illa sua dicta, lꝫ ipse non dicat, sunt ad literam beati Tho. in j. sc̄dæ, q. 97. artic. vltimo. quem formaliter recitat Io. And. in c. de multa. in 5. col. de p̄b. Et illa dicta multum firmiter sequebať do. Fran. de Aret. dum secum ꝯtulissem super ꝯsilio à me reddendo: de quo paulò post
4 dicam. ¶Nihilo minus attende bene, qa † vbi papa dispēsat sup prohibitis à solo iure positiuo, sufficit sola voluntas ꝑ cā, vt decidit Inn. in c. cū ad monasterium. quasi in medio, ibi, nō tn̄ est hoc verum de statu mo. quem sequit Spe. in ti. de le. §. nunc breuiter. ad fi. ver. 15. de voto. & do. Car. in repe. c. ꝓpēdimus. in 8. col. de sen. exc. & do. Ab. in c. fraternitati. de schisma. & ibi An. ī 2. col. & Do. in d.c. ꝯn̄s. & dixi in c. j. in 4. fal. de constit. Et dicit ibi Bu. in vlt. col. ꝙ ipsa liberalitas est pro cā dispensationis Papæ ꝯ ius positiuum: & sequitur ibi Imo. in 13. col. ver. pōt autem absque cā. Et hoc ēt firmat Præpositus, nunc aūt ep̄s Alexandrinus, & Apostolicus auditor, in c. ꝑ venerabilem. j. col. q fi. sint legi. ꝑ c. cum nostris. de ꝯces. p̄b. ver. ex indulgētia speciali, vel alia iusta cā. & ꝑ alia pulchra, de quib. ꝑ eum. Et puto hoc procedere ēt, quo ad Deū, apud quem est tutus taliter dispensatus ꝑ Papam ēt sine cā, qa p̄dicti oēs loquunť simpliciter. Nec est verisimile, ꝙ restringant se solum ad forum ꝯtētiosum, attenta rōne, in qua se fundat Inn. videlicet, ꝙ sicut ex sola voluntate pōt ꝑ Papam lex creari, ita ꝑ solam voluntatem cū ca dispensari. Et non dicas, ꝙ illud sit verū, qn̄ vult tollere legem, sed stante lege nō possit ꝯ eam dispensare sine cā. Nā istud est ꝯ Inn. loquentē ꝓcise in dispensatio. Benè fateor, ꝙ vbi lex canonica eēt fundata in aliqua rōne descēdēte à iure diuino, vl' à dictamine rōnis merè nālis, tūc dispensatio ꝯ talē legem dēt esse cū cā, vt latè ꝓbat do. Ab. non solitus ad hæc allegari, in repe. c. ꝑ tuas. ver. nec obstat, si dicať, ꝙ lex ciuilis. de arbit. Et tunc putò, ꝙ ēt in foro ꝯtentioso non valeret, & exemplicat, qn̄ tolleret alicui actionem, qa lꝫ sit à iure inuenta, tn̄ descendit à rōne naturali, vt ibi ꝑ eum. Sed in proposito iura prohibentia imponi ecclesijs pensiones, non sunt fundata in iure diuino, vel naturali. Vnde si Papa de reditibus vnius ecclesiæ disponit ad commodum alterius ecclesiasticæ personæ, talis vr̄ tutus authoritate illius, q in beneficialibus hēt liberam p̄tātem, c. 2. de. præb. in 6. & cl. j. in fi. vt li. pen. Fateor ēt, ꝙ vbi lex canonica esset fundata principaliter sup bono publico, & dispensatio Papæ præiudicaret illi bono, tūc in foro ꝯscientiæ iste non esset tutus. Et idē, vbi Papa dispensaret ex effectione carnali. Et ita credo intelligendas rōnes do. Ab. in d.c. de multa. ver. ex p̄dictis infero. & in cap. per venerabilem. in prin. post Io. And. & alios ibi, qui fi. sint legi. & in repe. ca. extirpandæ. §. qui verò. ver. sextò examinandum. de præb. & in c. ꝯstitutus. ver. aut quærit de aliis reb. de reli. domi. vbi ipse dixit, ꝙ in foro ꝯscientiæ dispensatio sine cā ꝯ ius positiuum non facit quem tutum, & hēt respectum ad bonū publicum. Nam certè vr̄, ꝙ lꝫ largo mō oīs lex sit ad bonum publicum, ita ꝙ non ad priuatum commodum, c. erit aūt. 4. dist. tn̄ non oīs dispositio l. dr̄ esse principalr ad vtilitatem publicam, sed sæpissimè ad vtilitatem priuatam. Patet, qa multis legibus pn̄t partes renunciare, vt late notať in c. si diligenti. de fo ꝯp. Vnde possibile est, ꝙ Papa imponat vni rectori ecclæ onus pensionis sine aliquā cā, & tn̄ istud non ꝯcernat p̄iudicium boni publici, tū ꝑ ꝯsensum expressum ipsius onerati ad pensionem soluendam: tum qa non p̄iudicat ecclesiæ in ꝓprietate bonorū suorum, sed solùm cōmoditati ipsius p̄lati, cui ēt inuito posset Papa præiudicare ēt sine cā, vt plene ꝓbaui in c. q̄ in ecclarum. s̄. ti. pxi. multo magis ei volenti, & maximè cum onus pensionis finiatur in proposito morte pensionarij. Sed vbi ista non concurrerent, dicendum esset, Papam de p̄tāte ordinaria non posse imponere pensionem nisi causa cognita, vt pulchrè per Lud. Ro. cons. 368. Omnipotentis, &c. Circa primum, in 1. col. Et secūdum hæc intellige Cal. de resc. ꝯs. 8. ad fi. Et istis etiam omnino ad de Aug. de Anco. ī lib. de p̄tāte ecclastica, q. 60. arti. 4. vbi etiam optimè declarat, quomodo Papa possit in omni l. humana dispensare: & ibi etiā artic. 6. quando dispenset in dictis Doctorum per ecclesiam approbatis, & ibi ēt art. 7. specialiter ponit, quando Papa dispenset sup canonibus suorum prædecessorum, concludens cum Isidoro in c. 1. 29. dist. ꝙ pro diuersitate locorum, temporum, & negotiorum eos mutare potest. Et in articulo sequenti ponit de derogatione ꝯciliorum, & eius verba debuissem commemorare in ca. nonnulli. s̄. eo. dum posui, qn̄ clausula, Non obstante, referať ad statuta ꝯciliorum. De dispensatione autem ꝯ ius diuinum, ꝙ non valeat in foro conscientiæ sine cā, est gl. trita in c. non est. de voto. no. Inn. in c. j. de renun. cum alijs multis, quæ posui ind. c. q̄ in ecclesiarum. Et ista perpetuo nota, tanquam alibi non declarata, secundum quæ consului ad instantiam viri timoratæ ꝯscientiæ, q cupiebat renunciare beneficio spe pensionis. ¶Oīa autem ista procedunt in dispensatione Papæ: sed si à iure, vel ab homine, i. à Papa ꝯmittitur, seu indulgetur inferiori à Papa dispensatio ꝯ canones, nunquam intelligiť concessa cum illa super derogata p̄tāte, quam habet canonis conditor: sed quòd cum cā rationabili dispensetur ſm formam theoricæ Inno. quæ in aliquibus libris est additio, in c. dudum. lo 2. paulo ante fi. ibi, item & si Papa mandat. de elec. vbi dicit, ꝙ si Papa mandat alicui, ꝙ dispenset cum aliquo super pluralitate beneficiorum, non valet dispensatio, nisi sit sublimis, vel literata persona, quia mandatum Papæ, & potestas Papæ referenda est ad talem, ꝑ c. de multa. in fi. de præb. Secus dicit, si Papa dispensat, quia de factis eius nō licet iudicare, 17. q. 4. nemini. & §. præcedenti, secundum eum. In quibus verbis clare vult, qđ dixi s̄. de sola voluntate Papæ sufficienti ad plenam dispensationem Papę sup iure positiuo, q̄uis in hoc exemplo de dispensatione sup pluralitate beneficiorum, habeat ꝯdictores, vt ꝑ Ab. post Io. An. in d. c. de multa. & in locis p̄al. aliquid Pe. de An. in repe. c. 1. s̄. ti. proxi. Bu. & Abb. in ca. cùm ecclesiasticæ. de excep. Ab. in c. ꝯquerente. circa prin. de cle. non resi. Pet. de Anch. in repe. c. si pp. 2. & 3. oppo. de rescrip. in 6. Et ꝙ dispensatio inferioris requirat cām apparentem, credo tetigisse s̄. eo. postulasti. No. Inn. in d. c. cū ad monasterium. ver. item licet ꝯditori, & in c. veniens, in j. glo.

gl.ad fi.de fi.presby.& glo.j.in fi.in c. si qui.81, distin. no.
Imo.in l.quidam ꝯsulebant.ff.de re iu.& in c.1.de ꝯst.&
Ana.in c.fraternitati.de schis.Vide dicta in d.c. postula-
sti.ver.quartus casus.¶Quarta ꝯclusio.Pensio, quæ sol-
5 uit de reditibus alicuius ecclæ,censetur dari pro iure tpa
li eccle,non pro spūali,ẜm Car. in c.ꝯstitutus. de rel.do.
& ibi ēt Bu.in j.col.ver.ẜm dubium. Et ita declarant illū
tex.vbi epūs concessit abbati oē ius,qđ habebat, tam in
ipso monasterio, q̃ in ecclesijs ptinentibus ab ipsum, &
situatis in diœcesi epi, & licet ibi esset connexitas spiri-
tualitatis & tpalitatis, tamen ꝯ̃ctus tenet, & non censet
simoniacus,quia pecunia censet dari pro tpali, vt est di-
ctum;& no.Ana.in c.j.de simo.Et dicit Bal.hic,ꝙ pensio
de sui nā non censet beneficium ecclasticum,cum laico
assignari possit,nisi talis sit pensio,q̃ ꝯsueuisset ꝓ ecclasti
co beneficio assignari.Arch.in c.quamuis. lo 1. de preb.
6 in 6.¶Quinta conclusio.Si † gr̃a loquēs de pensione di-
cit,ꝙ Titio soluat annua pensio de reditibus ecclæ,quā-
uis nominet psona,p quam fieri debet solutio, tamen ip
sa bona producentia reditus censentur principalr obli-
gari,& esse hypothecata ꝓ pensione, adeò ꝙ non solum
successor illius nominati,q succedit in beneficio, sed ēt
quicunq;,ad quem aliquo modo peruenirent illa bona,
censet obligatus ad ipsam pensionem,cū bona transeāt
cū onere.Ita late Lud.ꝯs.388.Oīpotētis,&c.in casu ꝓpo
siti thematis.Adducit pro singulari l.liberis,quę est quar
ta illius ti.in §.Lucius.cum gl.in ver.agant.ff.de ali.& ci.
le.& conat probare, ꝙ ita iudicat de istis bonis, sicut de
bonis obligatis pro alimentis. Vide ipsum. Sed aduerte,
quia in ista mā duobus modis possumus loqui de realita
te,id est, vtrum obligatio sit psonalis, vel realis. Vno mo
do,habito respectu ad psonam illius nomati: & pp hoc
pensio non dr personalis,imò est realis grauans dignita-
tem,seu successorē,& ecclam, viuente pensionario. Ita
tex.cum gl.pe.in d.c.nisi essent.de præb. Alio mō,habito
respectu ad bona. Et hoc respectu non dicuntur ipsa bo-
na esse grauata,adeo ꝙ si desinant esse ecclæ,remaneant
subiecta huic oneri. Ita declarant Pau.de Cast. ꝯsi.15.in
pe.col.qa in p̄stationibus annuis non censetur esse rlr o-
bligata res,ex qua datur præstatio. Allegat l.Caius.& ibi
no.ff.de annu.le.& in l.fi.§.fi.ff.de cōtrahen.emp. Fallit ī
alimentis,in quibus res,ex qua præstari debent, censetur
obligata,l.2.& l.Lucius.cum ibi no.ff. de ali. & ci. le. Et
ideo infert Pau.ꝙ si bona, vel fructus ecclesiæ vendunt,
non pōt pensionarius habere regressum ꝯ illa bona,vel
res. Et sic vult de directo ꝯ̃rium eius, qđ voluit Lud.vbi
s̃.& fortè opi.Pau.est verior,quia Lud.non vr̃ efficaciter
probare principale fundamentum suum, s. ꝙ præstatio
pensionis dicatur præstatio alimentorum. Præterea ver-
ba literarum dicunt de reditibus talis ecclesiæ,& vbi il-
li reditus non sunt amplius ecclesiæ, non videtur inspe-
cto præsenti statu, ꝙ subijciantur amplius oneri, cum
qualitas adiecta verbo intelligatur ẜm
tempus verbi a,l.in delictis.§. si extra-
neus.ff.de noxa.ibi, cùm eo tēpore do-
minus non fuerim. Tamen quia com-
muniter verba literarū dicunt expres-
sè, ꝙ deputant dictas pensiones pro su-
stentatione alimenti pensionarij, faci-
lè reperirent multi, qbus magis place-
7 ret opi.Lud. † ¶Sexta conclusio. Vbi
procedit generalis dispositio circa so-
lutionem annuæ pensionis, & postea
sequitur locus,vel materia,vnde debet
p̄statio fieri:tunc sunt duę orationes,&
reditus non videntur nominati causa
taxationis, id est, ꝙ ex ipsis detrahetur
pensio, & non aliunde:imò pensio om
nino præstanda est,etiamsi reditus non
subsint forte propter sterilitatem:secus, si in vna & eadē
oratione exprimitur onus pensionis cum adiectione fru
ctuum,putà,soluas pensionem de talibus reditibus,quia
tunc illi reditus non censentur nominati cā demonstra
tionis, sed cā taxationis, & ideo fructibus non existenti-
bus non pōt grauari qs ad pensionem. Ita Pau.d.ꝯs.& est
valde quotidianū pro istis,qui soluunt pensiones de fru-
ctibus beneficiorum,qa si aliquo anno nō percipiūt fru-
ctus,non tenentur ad pensionem. Et ꝓbat ipse vtrunque
membrum,p l.qdam testō.in prin.ff. de le.j. & l.nomen
debitoris.§.vnum ex hæredibus.de le 3.cum aliis p eum
alle.& idem Ab.in ca.nisi.ante fi. de præben. Et pro hac
differentia,an aliquid exprimat cā demonstrationis, vel
taxationis,vide ēt,quæ dixi s̃.eod. super literis. in princ,
ver.limita quartò.Subdit Pau.de Cast.in d.ꝯs.ꝙ si habēs
soluere pensionem,pateret vno anno sterilitatem, & se-
quenti anno abundaret in fructibus,pōt peti,ꝙ soluatur
pensio ēt pro anno p̄cedenti, ꝯpensando sterilitatem cū
vbertate,per l.si vno.ff.loc.& per alia iura,de quibus per
eum.Pro quo vide gl.fi.in c.vobis.12.q.2.q̄ dicit, ꝙ p̄lati
ecclarum non possunt allegare sterilitatem tpis & incur
sum hostium,si p̄cedentibus annis habuerūt reditus vbe
res,& faciunt,q̄ plenè habentur in ca.pp sterilitatem.de
loca.Et de hoc, qn̄ habens fundū obligatū ad aliq̃ solu-
tionem fructuum, teneat de suo fructibus nō perceptis,
vel peremptis, vide oīno Rotam de test.8.lego pro anni
uersario.in anti.cum ꝯcor.quas circa ipsam posui in d.c.
super.literis ver. modos aūt.& Pau.ꝯs.20. & Bal.in l.vni
ca,§.excep. C.de cadu. tol. & Pau.in l.filiusfamil.§.j.ad
fi.de le.j.& Pet.cons.324. Circa istam perceptionem. &
Salic.post Bal.in l.si quis argentum.§.j,C.de dona.& Frā.
Aret.cons.55.& omnino Io.An.in Spe.de loc.§.nunc ali
qua.ver.137.& latè Lud.& Ale. in l. interdum. §. qui ex
naufragio.ff.de acqui. pos. Et ista sufficient pro nūc cir-
ca materiam pensionum,reliqua dicentur alias.
8 EXPRIMERE, Quod inest, non inducit simoniā
in spiritualibus.Gl.2.hic,& alle. Ab.aliam similem in c.
significasti.in gl.2.de elec.& gl.2.in ca. olim. lo j. de rest.
spo.Ad idem allegat Imo.no.in c.significatum.& glo.j.
in c. relatum.de præb.& qđ dictū fuit. s̃.ti.prox. cùm M.
& glo.& Arch.8.q.3.in summa,& idem gl.ma.in c.ꝯ̃ mo
rem.c.dis.ẜm Do.hic,licet in lib. meo non sit gl. de hoc
in d.c.ꝯ̃.sed bene tangit gl.de hoc ī c.synodo. ea. dis. Ad
idem gl.in d.c.cum.M.ī ver.p̄ciperent. q̃ pōderat ibi Bu.
allegans ad idem gl.p̄dictas,& gl.j.in c.pastoralis.7. q.j.q̃
nō multū facit ad hoc.Et hoc iō est,ẜm eū,qa pp ꝯcursū
iuris qn̄que quid annectitur ad naturam alterius: alleg.
9 ca.ceterum.de iu.cū similibus.¶Fallit†primo in electio
ne sepulturæ,q̃ si fiat ex pacto in loco,vbi alias de iure se
peliri debebat, inducit simoniam. Et Dom. hic allegat
duas gl.simul iūctas in c.j.de sepul.in 6.in ver.apud quos.
& in ver.facienda: qđ putat procedere ex eo, quia illud
ius sepulturæ ꝯcessum à iure nō est firmum, sed variabi-
le,cùm sepultura liberè eligi possit vbicunq;,c. cum libe
rum.de sepul.Et ideo ibi secus,ẜm eū:q.d.qđ ista expres-
sio p pactum,facit,ꝙ istud nunc inest alio modo, q̃ prius
inesset,& sic non vr̃ deduci illud,qđ inest de iure coi,sed
plus,in quantum ꝙ de iure erat variabile, nunc efficitur
non variabile.Et illas gl. sequitur latè Dom.d.c.j. §. 1.li-
cet non ponderet ad hoc propositum. Et non videtur
propriè ista esse fallentia ad regulam huius glos. quæ lo-
quitur, vbi deducitur id, quod inest de iure communi,
eo modo quo inest.Sed ibi sepultura est variabilis, vt est
dictum,& per pactum esset non variabilis. Ergo non vi-
detur deductum ius commune eo modo, quo inest. Et
Facit ad idem sequens fallentia,quæ etiam posset inclu-
10 di sub rōne istius.¶Fallit secundo,vbi† deducit aliquid
in pactū alio modo, q̃ prius inesset, putà si ex pacto quis
deduceret in obligationem ciuilem id, ad qđ est obliga-
tus naturaliter tantum,vt patet ex eo,qđ no.glo. 2. in fi.
in c.consuluit.de vsur. & ibi Doc. maximè Ana. & Inn.
in c.tuam.ante medium gl.ma.de æta.& qua. & ibi Bur.
& bea.Tho.2.2.q. 28. art.2.in respon.secundi ar. & Host.
tandem in summa, de vsur.§. q̄ pœna.ver.quid si tibi. &
gl.in cle.j.in ver.onera.& ibi Doc.de vsur.& Bur.s̃.ti.pro
xi.c.cum M.ver.no.hanc glo.& Lau.de Rodu.in trac. de
vsur.in 5.char. ver.oppono secūdo.& gl.in c.si feneraue-
ris.14.q.3.& ibi Arc.ī fi.& Lud.ꝯs.500.ad fi. In quibus lo-
cis dicitur,qđ simonia est deducere in pactum obligato-
rium

a Verbi. *Adde Francis. de Capiliste,in l.3.§.hæc verba. quòd quisque iuris. & vide tamen Io. de Imo. in l.si quis posthu. §.filium. de lib. & posthum. & Bar. in d.§.fi. alleg. in tex. & in l.ex facto. in prin. ff. de vulg.& pupil.& in l.Titius. de test.in fi.*

riũ obligationem ad antidora: de qua in l.sed & si lege.§. consuluit.ff.de peti.hære. Secus, vbi sola obligatio naturalis deducit in pacto eo mõ, quo debitor est obligatus, quia non vr̃ illicitum,ſm Car.& Ana.in d.c.consuluit.

NOTA Etiam ex eadem gl.in fi.iuncto tex.ſm Ab. hic, ꝙ sicut beneficium põt permutari cum alio beneficio,ita põt ex pacto quis renunciare literis, vt cõsequat̃ aliud beneficium,& põt ista permutatio habere originẽ ẽt à partibus,ſm eum,per c.j.de re.permu.in 6.& per no. in ca.quæsitum.j̃.de rer. per. ¶Considera in oppositum 11 dicta Io.An.in d.c.j.vbi latè firmat,ꝙ† expectans beneficium non põt permutare illud ius expectandi, ꝑ illum tex.qui dicit sua beneficia, sed expectans non põt dicere beneficium esse suum,ca.si tibi.de ꝓb.in 6. Et hoc,ẽtsi bñficium sibi debitum vacet,& petita sit collatio,cùm suũ non sit,donec deuentum sit ad collationem, ꝑ c.fi.de ꝯcesſ.ꝓb.in 6.Et cum istis dictis trãsit ẽt Do.in d.c.j.allegãdo ẽt Fede.in trac.De rerum ꝑmu.q.13.& Guil.de Monte, Lau.in extrauag.Ioannis XXII.sedes Apostolica.Idẽ tenet Rota de ꝓb.25.in nouis,itẽ si legatus.vbi ẽt generaliter dñt,ꝙ ius ad rem ꝑmutari non põt,allegãdo Feder. vbi s̃.¶Et si opponeret de dicto Hosſ.hic,qui dicit,ꝙ iste habens literas ad beneficium, põt ex pacto renunciare, vt habeat beneficium,quia spiritualium põt adinuicem fieri permutatio: Respondet Fede.in d.q.13. ꝙ licèt Hosſ. in reddenda rõne sic loquatur,nõ tñ dicit,ꝙ fiat permutatio,sed hoc ideo dicit,vt excuset illud pactum,ne sit simoniacum,quia ius, qđ competebat isti ex beneficio literarum,in nullũ transfert,sed extinguit̃ ꝑ renunciationem , & per hoc aliud spirituale ꝯsequit̃, licèt pactione præcedente posset ẽt dici, ꝙ imò in isto tex. non probat̃, ꝙ talis compositio fuerit licita, per id, qđ dicetur paulo post.¶Et cum istis cõcordat ẽt Imo.post Car.in ca.quæsitum.in vlt.col.de rer.permu.& But.& Abb. in ca. cum olim.eodem ti.& Im.in c.fi.ver.quintò dubitat̃. eo.ti.In quibus locis ẽt inuenies,ꝙ expectantes authoritate Apostolica non possunt iura sua adinuicem permutare. Et ꝑ hoc patet,ꝙ verba do.Abb.super hac gl. de quibus s̃. nõ debent intelligi præcise, prout iacent,sed reduci ad sensum,de quo per Fed.in d.q.13.¶Sed licet Doc. insistant super solutionibus,quas dat hic gl.2.in fi.tamen Do. hic approbat secundam tanquam magis amicam literæ, qa tex.dicit literas taliter venditas.Vnde præsupponit,ꝙ inter ipsos interuenit pactio,vt renũciaret,& ille possessionem reciperet,qđ est prohibitũ,cum ex vna parte renunciet iuri spirituali: quia litera beneficialis quandoque habetur loco tituli a vt no.s̃.ca. proxi. & ex alia parte recipiat quid temporale. Nec obstat, si dicat quòd ſm hoc Papa approbat hic simoniam:quia negatur,cum non disputet, an sit simonia,vel non, sed tantùm artat istos ad faciendum mentionem illius pensionis.Et sic tenendo hanc solutionem non probaretur hic,vt dixi, illud,qđ colligit do.Ab.Et hanc solutionem tenet ẽt Bal.hic,reprobãdo Hosſ.& cum verbis Bal. transit simpliciter And.Sic.hic, prædictis non adductis. ¶In gl.2.in fi.Dicit hic Abb. hanc gl. esse mirabilem,& nunquam tradendam obliuioni ad hoc, videlicet quòd

a Loco tituli. *Ad quod adde do. Soci. consil. 169. incip. Circa primũ consultationis art. ver. confirmatur ista opin. in 2. parte, charta 37.*

12 LITERE Non dant ius spirituale, licèt concedantur ad beneficia obtinenda, ex quo adhuc non est receptus in canonicum,nec collatio beneficij sibi facta,& iõ dicit,ꝙ talibus renũciatur pro commodo temporali absque vitio simoniæ. Quod vltimum reprehendit hic Bu. Dom. & Abb. quia sicut pro præsentatione habenda à patrono committi põt simoniam,cum sit ꝑparatoria ad spirituale,c.veniens.lo j. cum si.de testi.ita pro implemẽto harum literarum,vt potè ꝑparantiũ ius spirituale, nõ est licitũ turpiter pacisci. Itẽ qa literæ ipsæ sunt qd spirituale rõne contenti,de pac.cum pridem. ſm But. & Do. Sed non redditur dictum glo. inutile in expugnatione huius illationis,& redditur no.ista glo.in cognoscendo, quale ius dicatur habere expectans Apostolicus. Ad qđ vide ẽt ordinariam gl.in c.veniens.in verbo,iuri.ibi,nec aliquod.de renun.ad quam sæpe fit remissio, secundum Imo.ibi.colligentem ex ea post Bu.ꝯ ecclãm, vel illos de ecclesia,non acquiritur vlla obligatio ꝑ literas ad beneficia,sed solum ius implorandi executores, vt mandatũ Apostolicum exequantur,& compleant, prout tenẽtur. Quod tene menti,ſm Imo.Et illam gl. no. ẽt Abb.s̃.ca. prox.in vl.col.& j̃.c.prox.in fi.Et si executor non voluit exequi, non datur actio ꝯ eum, sed puniendus est, Do. post Io. And.in c.j. in prin.de conce. præb. in 6. dicentes idem,qñ scribitur ordinario,vel capitulo, præcipiendo vt conferant, quia ista resistentia punitur & inobediẽtia duntaxat,per c.dilectus.2.de præb. Vbi tñ Papa contulit canonicatum,vel vigore literarum eius est qs receptus, tunc ꝓbenda est affecta,ꝑ c.si postq̃.cum materia, de ꝓb. in 6.c.duobus.de rescri.eo.li.Ideo vacãte ꝓbenda põt canonicus agere iure directo,vt præbenda sibi conferatur. Car.in cle.fi.post prin.de rescr.Faciunt optimè, q̃ dixi in c.cum M.super gl.in ver.receperunt.s̃.ti.prox. in verbo, sub.debeat.hic Compost.& quæ scribit Imo.in d.c.dilectus.antepen.col.& no.Rota de præb.3.in antiqs, dicens ꝙ receptus in canonicum habet ex tunc actionẽ ad ꝓbẽdam, sed tñ non hẽt ius in præbenda, & in processu executoris seruabit̃,cle.2.de iud.Io.An.& But. d.æta.& qua. accepimus.Et ibi, quas exceptiones admittet executor. Et ꝙ non sit opus libello,no. Abb.de ele.dudum.2. in fi. post Inn.ibi.Sunt enĩ literæ loco libelli,vt ibi, & no.Maria.in c.1.ver.vicesimosexto fallit.de lib.ob. post Io.An. ibi allegantem no.in d.c.accepimus.& Spe. de lib.con.§. nunc dicendum.ver.6.Et si præbenda debita recepto,vel facto canonico authoritate Papæ, confertur alteri, quã actionem intentabit receptus ꝯ eum, vide Dom.in ca.si postquam,post prin.de præb.in 6. & licet executor ad ꝯferendum non possit compellere ordinarium,vt ꝯferat, quia non dẽt egredi formam c.cui de non,de ꝓb.in 6.põt tñ,postq̃ prouidit, ꝯpellere c. negligens.vt recipiat receptione consistente in facto.Dom.post Io. And.in c.si capitulo.de concesſ.præb.in 6.Et subdit ibi Dom.ad fi.ꝙ nõ debet dicere excutor, Recipio te in canonicum,sed, Cõfero tibi canonicatũ,vel, Te inuestio de canonicatu. Et ꝙ receptus possit euincere ꝓbendam alteri collatã,tanq̃ sibi debitam,agendo vt possessori auferat̃, & sibi ꝯferat, vide Dom.post Io.And.in c.si soli. ad fi.de ꝯcesſ. ꝓb.in 6. Allegantes Inno.in ca.inter cætera.de præb. Pœnam aũt canonicorum illudentium à se recepto collata alteri ꝓbenda ponit Inn.in ca.statuimus.de maiori. & obedi.& ibi dixi opportunè in fi.Et ad hæc iunge,quæ dixi j̃.c.proxi.ibi,vltimo tangit Abbas.

13 OMITTENS dilatoriã exceptionẽ†in cã principali,non põt opponere in cã appellationis. Ita probat à ꝯrio gl.fi.hic, ibi se ignorasse. quam val de notant hic Io. And.& Dom.& non tradas obliuioni,ſm Abb.hic,quia declarat & extendit l.ita demum.C. de procu.vbi solum dr̃, ꝙ exceptio ꝯ militem procuratorem non põt opponi in causu appellationis,si fuit omissa in causa principali ante litem contest.Habes enim ꝑ prædicta illud procedere in qualibet dilatoria, qđ tenet ibi Bar.& communiter * Doc.Et sic no.ꝙ appellatio non rescindit oĩa,sed solũ restituit appellantem ad eũ statũ, in quo erat tpe litis ꝯtestatæ. Vñ non extinguit effectũ ꝯtestationis litis. Addatis Bal.in d.l.ita demũ.2.no.vbi generaliter colligit,ꝙ exceptio omissa in cã principali nõ põt opponi in cã appellationis. Ex quo ipse no. post Bar. ibi, ꝙ ꝑ appellationem rescindit̃ iudicatũ,& reponit̃ qs in eo statu, vt possit oĩa facere,q̃ posset post li.ꝯtest. Ad illum enim statũ reducitur, non ad eum, qui erat ante li. contest. Quod no. ſm eum.¶Limita prędicta quatuor modis. Primo, nisi opponat̃ in cã appellationis vna exceptio dilatoria reddens iudicium retro nullum, qa licet nõ fuerit opposita in cã principali, põt tñ opponi in causa appellationis, secundum Bal.in d.l.ita demum.per ca.fi.de appel. in 6.Et istud ꝓsequere,vt multum eleganter tradit Phi.in ca.cessante.ver.Aduerte tñ & intellige.j̃.de appel. vbi specificè reducit hoc ad intellectum d.l.ita demũ,& gl.hic. ¶Li-

¶ Limita scdo, nisi saltem exceptio dilatoria fuerit proposita in cā principali, qa licèt ēt per negligentiam non fuerit probata, tñ probari potest in cā appellationis. Ita probat tex. in c. venerabilibus. §. secus. de sent. excō. in 6. quem dicit ibi Domi. in no. benè esse notandum. Et intellige, prout ibi dr̃ in tex. ¶ Limita tertiò, nisi iudex statuisset terminum ad proponendas dilatorias, iuxta c. pastorali. de exce. quia licèt intra illū terminum pars nō opposuerit dilatoriā in cā principali, tñ poterit postea opponere in cā appellationis, arg. l. per hāc. C. de temp. app. licèt secus in termino legali, vt est litis contestatio, d. l. ita demum. Ita limitat Bu. in d. c. pastoralis. vers. quęro, an post lapsum. Sed ꝯrium tenet ibi dom. Abb. versi. fi. qa terminus hominis succedit loco termini legalis. Et alle. p do. Ant. loquunt̃ in exceptionib. peremptorijs. Et istā opinionē sequit̃ Ale. in d. l. ita demū. in pe. col. qa dato, ꝙ iste nō sit exclusus vigore termini p̄fixi à iudice, saltē erit exclusus pp litis ꝯtōnem factā in cā principali, p d. l. ita demum. ¶ Limita quartò, nisi exceptio dilatoria fuisset omissa ignoranter in cā principali: qa pōt opponi in cā appellationis, vt probat ista gl. ibi. Et si ostēderit se ignorasse, benè auditur, & optimè loquit̃, f̃m do. Abb. hic: nā sicut opponi poterat in primo iudicio post litē ꝯtestatā, ex quo fuerat omissa p ignorātiā, c. pastoralis. de exce. no. gl. in §. exceptio. 3. q. 6. ita & in cā appellationis, qa, vt est dictū s̄. r̃r quicquid poterat opponi in primo iudicio post li. contest. pōt opponi in cā appellationis, vt l. per hanc. C. de temp. appel. Et intelligit hanc glo. Imo. hic, si fuit omissa in cā principali ex errore facti, vt no. p gl. in l. error. C. de iu. & fac. igno. Secus vr̃, si ex errore iuris a, per l. non fatetur. ff. de confes. f̃m eum. ¶ Item intellige hanc limitationem, nisi posset imputari culpa ignorāti, quia ante li. conte. nō idagauerit, an sibi cōpeteret exceptio, vt per Abb. in c. pastoralis. ver. sed adde. de excep. Et hoc mō possunt adaptari opiniones, q̄ videntur esse ꝯ hanc limitationem, f̃m Alex. eas opportunè extendentem in d. l. ita demum, in 1. col. vbi vide. Et inuenies, an post li. contest. possit opponi exceptio omissa priùs p ignorantiam facti. Et dicit hic Domi. istam gl. esse benè notandā, ꝙ sup ignorantia istius exceptionis stabitur iuro. Considera ēt, ꝙ multis casib. pōt opponi exceptio dilatoria post li. contesta. quos tetigi in c. exceptionem. de excep. Et crederem, ꝙ illis posset etiā opponi in cā appellationis, per rōnem Bar. in d. l. ita demum. & Abb. hic, dū dn̄t, ꝙ appellatio reducit ad tempus li. contesta.

a Secus videtur, si ex errore iuris. *Adde quòd do. Abb. in ca. pastoralis. de excep. tenet idem, dum quærit, nunquid indistinctè admittatur exceptio post terminum, si eam sibi competere pars ignorauit in termino, & ibi dicit ex mente gl. ibi, quod tex. ille intelligitur in exceptionibus facti omissis, & non iuris, puta sciebam iudicem consanguineum partis aduersę, sed ignorabam eum ob hoc posse recusari, tunc mihi imputabitur et sic in cā appellationis nō potero opponere. Adde Pau. de Cast. in cōs. 24. & cōs. 74. & Bar. in l. hi, qui. de appel.*

14 OMISSVM in principali cā † scienter, nō pōt opponi in cā appellationis. Ita p̄bat eadē gl. hic à ꝯrio ibi, si ignorasse. Et sic limitabuntur no. d. l. p hanc. Et ita per istam gl. colligit hic do. Ant. & Domi. allegantes ad idem gl. fi. post prin. ibi, io dixit. in c. inter monasteriū. de re iud. Idem tenet do. Ab. post Host. Io. An. & But. in ca. exceptionem. in 3. notabili, de excep. & Fed. consi. 287. in ci. Petrus rector ecclesiæ. ad fi. ibi, soluendo incipiamus. & do. Abb in c. j. de exc. & Lud. Ro. in l. admonēdi, ver. 3. addendum. ff. de iureiu. facit gl. fi. in c. pastoralis. de exce. & inducitur à speciali tex. c. exceptionem. de exce. quia si est ibi sp̄ale in exceptione excōicationis, ēt scienter & dolosè omissa in cā principali, ergo secus in alijs. ¶ Contrarium tenet Io. de Imo. hic, & in repe. ca. Quintauallis. vers. circa sextum. de iureiu. qa r̃a d. l. per hanc. loquitur simpliciter, & quantū ad hoc, non reperit̃ p alia iura declarata. Poterit tñ talis cōdemnari in expensis factis per alteram partem ex tarditate istius in opponendo, iuxta c. exceptionem, de excep. f̃m eum. Idem tenet Imo. in d. c. inter monasterium. considerans, ꝙ gl. ibi recedit ab illa opinione Io. Et respondet ad c. exceptionem. de excep. ꝙ loquitur in dilatoria exceptione, q̄ post li. contest. r̃r opponi non pōt, modò sp̄aliter inducitur ibi fallētia in exceptione excōicationis, q̄ pōt ēt postea opponi, condemnabitur tñ in expensis opponens si dolosè omisit, sed nos loquimur in peremptoria exceptione, q̄ de sui natura p̄t opponi, quandocūq; ante sn̄iam ante conclusionem in cā, & ēt post sn̄iam in cā appellationis, & ideo ētsi dolosè omisit opponere ī cā principali vr̃, ꝙ nihilominus posſit opponere in cā appellationis, & fortè ꝯdemnari dēt ī expensis, per id, qđ h̃r in d. c. exceptionem. licèt possit dici, ꝙ ibi reddebat iudicium retro nullum, meritò fit condemnatio expensarum, sed hic secus, ideo fortè aliud in hoc casu, f̃m eum. Sed do. Abb. in d. c. monasterium. ver. sed no. tu. approbat gl. hic, & prædicta inducendo, vt dixi à sp̄ali, d. c. exceptionem. Et pro hoc facit, f̃m eum, qa nō dēt audiri reus, q distulit exceptionem proponere cā fatigandi aduersarium. Facit c. præsenti. §. loco. de præb. in 6. cum ibi notatis, & quia priuilegium meret̃ amittere, & c. 11. q. 4. priuilegium. Vnde abutens beneficio, d. l. p hanc. est dignus ipsum amittere. Oīa enim debent suis tēporib. conuenire. 23. q. 4. si ecclesia. Item appellatio fuit inuenta, vt esset præsidium innocentiæ, & grauaminis releuatio, non autem, vt defenderet appellantem in sua malitia, c. suggestum, & cap. ad nostram. de appella. Et hoc tene semper menti, secundum eum.

PLACVIT mihi nihilominus semp magis opi. Io. de Imo. in dictis locis ꝯ gl. hic, nam rōnes do. Abb. & aliorū sunt persuasiuæ, & eis statim respondebitur, sed rō Io. de Imo. vr̃ demonstratiua, qa r̃a d. l. p hanc, non reperitur limitata, vt non habeat locū in exceptione sciēter & dolosè omissa. Nec ob. d. c. exceptionē. qa, vt dicit Imo. benè ponit sp̄ale hoc in excōicatione ꝯ naturam aliarū dilatoriarum, cū possit opponi post li. ꝯtest. Sed ꝙ possit opponi ēt ab illo, qui ex malitia tardauit eā opponere, hoc non vr̃ speciale. Patet qa cōdemnabitur in expensis aduersario, qa īterest ipsius aduersarij exceptionē fuisse tardatam. Vnde cū ista malitiosa tarditas sit ibi adeò punita, ꝙ nō nocet aduersario, non vr̃ in ea esse ꝯcessum aliquid sp̄ale. Esset. n. sp̄ale beneficium, si impunè liceret vti ista tarditate. Sed ex quo conceditur principale, s. ꝙ non obstante li. cōtest. possit opponi excōicatio, ipsum accessorium sequitur de iure cōi, s. ꝙ sublato impedimento litis contestationis, possit in oī parte litis opponi excōicatio, ēt tardando per malitiam. Vnde ita in proposito, ex quo appellatio reponit appellantem ad illum statū, in quo erat tpe cōtestatæ litis in principali, d. l. ita demum. & ibi Bar. vr̃ in ꝯñtiam ꝙ possit opponere oīa in cā appellationis, q̄ poterat opponere in principali, postq̄ reductus est ad eundem statū, in quo erat ante sn̄iam. Præterea nemo negabit, ꝙ pendente cā principali, si quis differret per malitiā procedere exceptionem peremptoriā fatigando priùs actorē in iudicio, nihilominus ante cōclusionem in cā licitū est producere ipsam exceptionē qn̄cunque, per r̃am ca. cum dilectus. de fi. instru. cū si. Tñ rōnes do. Abb. q̄ considerant per dolum retardatum esse vsq; ad instantiam appellationis, nō habent locū isto casu, quia non reperitur iure cautū hoc. Ergo pariformiter non hērent locū in cā appellationis, in qua nō reperit̃ iure cautum. ¶ Et si diceretur, ille, qui tardat in cā principali, vtitur iure suo, cùm habeat tp̄s à lege determinatum, quo pōt vti tarditate, p̄ut sibi vr̃: ergo nemini facit iniuriam, c. ecclesia. de elec. Responderetur, ꝙ eadē rō h̄et locum in cā appellationis, qua est datū tp̄s à lege proponēdi non proposita in cā principali. Ergo deducens se ad illud tp̄s vtitur iure suo. ¶ Præterea finge, ꝙ sit omissa per malitiam exceptio peremptoria, in qua constat victoria causæ, certè si non posset opponi in cā appellationis, sequeretur, ꝙ ista tarditas haberet pro pęna amissionē totius causę, qđ vr̃ absurdum, quia pęna malitiæ excederet malitiam, contra ca. non afferamus. 24. q. j. nam trahere reum malitiosè pro vna & eadem causa coram diuersis iudicibus, videtur habere in se maiorem iniquita-

tem,q̃ tardare exceptionē,vt eſt dictũ,& tñ ille actus nõ
inducit amiſſionem cauſæ,vt dixi poſt Inn.& alios,s̃.eo.
ex tenore.niſi in caſu l.j.Cde aſſer. tollen.vt latiùs ꝑ eos.
¶Ad oẽs rõnes do. Abb.vr̃ ſufficere vnica reſpõſio, vcꝫ
ꝙ malitia iſtius tarditatis non vr̃ afferre notabilem rele-
uationem, vel ꝯmodũ tardanti,ex quo ꝯdemnandus eſt
in expenſis, in quib.eo amplius fatigauit aduerſarium ex
dilatione huius tp̄is. Et q̃uis Imo.in d.ca. inter monaſte-
rium.non audeat firmare,ꝙ iſte ꝯdemnetur in expenſis,
q̄a c.exceptionem.loquitur in exceptione,q̃ reddit iudi-
ciũ retro nullũ;tñ prout ipſe dixit hic,& in d.c. Quinta-
uallis. puto, ꝙ iſte tardãs debeat ꝯdemnari in expenſis,
non dico in oĩb. expenſis in lite factis.Si.n.ipſe vinceret,
non ꝯdemnaret̃ in alijs expenſis ipſi victo, ſed inſpiciet̃,
quantum expoſuerit aduerſarius, qđ non expoſuiſſet, ſi
vidiſſet hanc exceptionem ꝓpoſitam, & in hoc ꝯdem-
nabitur iſte tardãs, & ſiue exceptio tardè ꝓpoſita reddat
iudicium retro nullũ, ſiue non, ꝑ id, qđ notanter voluit
Bal.in d.c.exceptionem. in prin. dicens gñaliter ꝑ illum
tex. ꝙ q̄ vſq; ad fi.litis differret producere inſtr̃a,nõ audi
tur,niſi refectis expẽſis. Quod dicit eſſe valde notandũ.

COGITABAM etiam poſſe attentari, ꝙ eo ipſo, ꝙ
aduerſarius p̄tendit ſe fatigatum in vanum ex tarditate
& malitia iſtius,q̄ diſtulit ꝓponere exceptiões,poſſit ip-
ſe fatigatus inſtare,vt de expenſis,quas nõ feciſſet,ſi exce
ptio fuiſſet antea ꝓducta, ſatisfiat ſibi ex nunc,non expe
ctata diffinitiua ſnĩa, & ſuꝑ iſtis tenebitur nũc iudex in-
terloq. ¶Mouent me ſex notabilia dicta non conſueta
ꝑ alios accumulari. Primò id, qđ no.Bald.in l.generalr̃.
§.his de præſentib.C.de reb.cre.vbi dicit,ꝙ ſi quis vincit
in vno articulo, debent ei ſtatim refici expenſæ non ex-
pectata diffinitiua ſnĩa. Et ita dicit ſentire gl.ibi.¶Scđò
per id, qđ no.Specu.in ti.de lib.con.§.nunc oſtendamus.
ver.ſed & ſi.& in ti.de expen. §.ſi ante.ver.30.vbi dicit,ꝙ
q̄ obtinuit ſuper exceptione oppoſita ꝯ̃ generalitatem
libelli,põt petere expenſas factas. ¶Tertiò per id qđ no.
Bar.in l.rura.C.de oĩ agro deſer. lib. xi. vbi dicit, ꝙ non
admittitur correptio erroneæ ꝯfeſſionis, niſi priùs refe-
ctis expenſis. ¶Quartò per id,qđ no.Inn.in c.cùm ceſſan
te.in fi.de appel. vbi dicit, ꝙ ſi appellans ab interlocuto-
ria,fecit aliquas expenſas,non põt iudex interlocutoriã,
à qua eſt appellatum, reuocare, niſi reficeret expenſas:
q̄a eis non reſtitutis non plenè reuocat grauamen. Alle.
l.ſi pecuniam.ff.de condi.ob cau. ¶Quintò per id,quod
no.Bal.in l.edita. in rep. Pad. in vlti.char.ver.poſtremò,
15 de refectione expenſarũ. C.de eden.vbi dixit,ꝙ † mutãs
libellum tenetur ad expenſas factas ex primo libello: ſe-
cus, vbi alteratio libelli nõ inducit mu
a tationem a, vt ibi pulchrè ꝑ eũ.¶Sex-
tò & vltimò ꝑ id, qđ no. Ro.de ap.64.
in fi.in antiquis,q̃ dicit, ꝙ põt appella-
tus dicere delegato ſuꝑ grauamine &
toto negocio: Procedatis prius in gra-
uamine, etiam inuito appellante: quia
habita ſuper hoc victoria ꝯſequeretur
expenſas ex eo factas,c.cum appellatio
nibus.de app. in 6.Et no. ꝙ iſta refectio
expenſarum hẽt locum nõ ſolùm, qñ
aduerſarius viſa exceptione cedit, ſed
etiam,ſi adhuc litigat:q̄a bis expendit,
qđ ſemel expendiſſet. Et ideo, quia ſu-
peruacuè eſt grauatus, neceſſe eſt,ut ei
dãna reficiantur. Ita dicit Bal. ꝯ̃ Bar.
in d.l.edita.uer.præallegato. Quod di-
ctum intelligerem, dũmodò appareat
ꝙ expenſæ præcedentes emanauerint
propter dictam tarditatem: ſed ſecus,
ſi inſpecta continuatione expenſarum
apparet,ꝙ omnino eas facturus fuiſſet,
quia tunc ceſſat ratio Bal.& ſicut dicebat Bar.non inter-
eſt aduerſarij, quod fiat à me iſta noua productio.

a Alteratio libelli non inducit mutationem. *Adde tu, ꝙ quando alteratur libellus, vbi alteratio permittitur, actor debet condemnari in expenſis. et hoc ita demum verum eſt, ſi ex ipſa alteratione reus patiatur damnum. Ita ſenſit gloſ. in c.2. de li. ob. & domi. Abb.ibi. in verſi. venit nunc. & ſic contra iſtud, quod dicitur hic per Felin.*

LIMITARETVR tamen iſta gl.ſi vera eſſet, duob.
modis. Primò,niſi quis omiſiſſet proponere exceptionẽ
in cã principali,non ex malitia,ſed ex quadam negligẽ-
tia,vel ſimplicitate:q̄a tunc,etiãſi aliàs eſſet vera opinio
huius gl.& ſequaciũ,tamen iſto caſu nõ ꝓcederet. Ita di-
cit Fede.in d.conſi. 286. Petrus rector eccleſiæ. dicens, ꝙ
inter hæc duo, ſ.negligentiam & ſimplicitatem ex parte
vna,& dolum & fraudẽ ex parte altera,lõga eſt dr̃ia. Al-
leg.c.ſuper lr̃is.s̃.eo.& ſequit̃ Imo.poſt Bu. in d.c.Quin-
tauallis. Sed obſtat huic limitationi talis rõ, nã ꝯcluſio
in cã eſt terminus iuris,poſt quẽ non admittuntur proba
tiones,ca.cùm dilectus.de fi.inſtru. Sed vbicunq; agitur
de excludẽdo aliquem intra certum terminum ſufficit,
ꝙ ſit negligens,ſiue per dolum, ſiue qũocũque,vt ſtatim
probabitur. Ergo ſi dolus excludit iſtum poſt illum ter-
minum, dẽt ẽt eum excludere negligentia. Conſequen-
tia tenet, ſi minor eſt vera, ſicut maior. Minor aũt pꝫ ex
dicto Bar.in l.pe.ff.de adul.vbi dicit,ꝙ imputat̃ negligẽ-
tia ei, q̄ interfecit non ritè bannitũ, q̄a debuit perquire-
re,an eſſet rite bannitus. De quo per Bald.in l.ex morte.
C.ad l.Aqui.cum ꝯcor.de quib. per Ang.Are.& mod.in
lib.Malefi.fol.183. Similr̃ dicunt Bar. Ange.Sali.& Pau.
de Caſt.in l.ſi ideo.C.de his,q̄b. vt ĩdig. ꝙ obligati ſub pę
na ad denunciandũ maleficia,nõ excuſant̃,ſi fuerint ne-
gligentes,etiã ſine dolo. Et no.Bald.in l.j.ver. vt ꝯcluda-
mus.C.ad Mace.& facit c.paſtoralis.de exce.& c.plerun-
que.s̃.eo.& cle.j. in fi.de ꝯceſ.p̄b. & ca. potuit.cũ ſi.de lo-
ca.& totus ti.de ſup.neg.præla. cũ alijs iurib.punientibus
negligentiã.¶Si reſpõderes, ꝙ iſta,& his ſil'ia procedũt,
quãdo agitur de termino excluſiuo operãte excluſionẽ,
ſed hic ꝯcluſio in cã & ſnĩa, q̄ ſunt termini excluſiui, nõ
poſſunt oꝑari excluſionem, inſpecto p̄ſenti ſtatu, q̄a ſũt
in ſuſpenſo ꝑ appellationem, l.1.ff. ad Turp. Replicaret̃,
ꝙ ſm iſtã reſpõſionem eodem mõ nõ deberent iſta ex-
cludere eũ,q̄ dolo omiſit,poſtquã nõ habent operari ex-
cluſionẽ,cuius ꝯ̃rium vult iſta gl.& ſequaces. Et ideo at-
tentis p̄dictis iſta limitatio reddit̃ dubia, q̄a ſi opi. huius
gl.eſt vera,iſta limitatio eſt falſa:nã ſiue per negligentiã,
ſiue ꝑ dolũ omiſerit exceptionem, nõ audiet̃ ſuꝑ ea ĩ cã
appellationis. Et eodem mõ ſi gl.eſt falſa, vt s̃.fuit ꝯclu-
ſum poſt Inn. vt poſſet quis ꝓducere exceptionem dolo
prius omiſſam, fortiùs poterit opponere exceptionẽ ne-
gligenter omiſſam, & ſic vtroq; caſu iſta limitatio non
16 ꝓcederet.¶Scđò † limitaret̃ iſta gl. ſi eſſet vera,niſi for-
tè fuiſſet p̄latus,q̄ omiſerit ꝓbõnes in cã principali,quia
tunc eas poterit ꝓducere in cã appellationis,ẽtſi in prio
ri inſtantia eas omiſiſſet ꝑ dolũ, q̄a de-
b lictũ eius non præiudicat eccleſiæ b, vt
in rl'a,delictũ.lib.6. cum cõcor. Ita no.
Fede. in d. conſi. & ſequuntur Butr. &
Imo.in d.c. Quintauallis. Et ex hoc no
ta, ꝙ delictum prælati in iudicialib.nõ
nocet eccleſiæ. Ad qđ vide gl in c.cum
venerabilis. in verbo, licet autẽ. de ex-
cep. & ibi aliquid per Ab. ¶Conſidera
duo. Primò, ꝙ iſte prælatus tenebit̃ ad
expenſas, in quib. per dolum fatigauit
aduerſarium, quia iſta eſt culpa perſo-
nalis, & pęna reſpiciens expenſas, non
concernens præiudiciũ eccleſiæ. ¶Se-
cundò ꝯſidera, ꝙ imò forte nõ eſt dr̃ia
inter prælatũ & alium in hac materia,
attento ꝙ delictum p̄lati in iudicialib. omittendo legi-
timas exceptiones,nocet eccleſiæ, ſed datur reſtõ in inte
grum,vt per do.Abb.in c.1.ad fi.ver. in iudicio vero. de
do.& contu.vbi ſic temperat gl.in rl'a, delictum.lib.6.&
in d.c.cùm venerabilis. Et vt s̃.dictum eſt, iſtæ duæ limi-
tationes non procedunt tenendo ꝯ̃ iſtam gl. vt s̃.tenui,
quia ſiue doloſè, ſiue negligenter quis omiſerit exceptio
nem in principali,ſiue ſit prælatus,ſiue alius,põt in cã ap
pellationis proponere exceptionem omiſſam in princi-
pali,omiſſo & purgato intereſſe aduerſarii,vt s̃.eſt dictũ.
Et hæc no.quia iſtum quotidianum paſſum non vidi ab
alio ita declaratum. Nec iſta ꝯſiderauit hic An. Sicu.cu-
ius mẽtionem facio, q̄a raró aliquid addit vltra prolixã
recitationẽ aliorũ Scribentiũ,neq; de vſurpatione dicto-
rũ ſuorũ,aut cuiuſq̃ põt me q̄ſpiã notare,cũ ei attribuã-
tur

b Eccleſiæ. *Vide no. in l. iubemus. C. de ſacroſan.eccleſ. & Bal.in prę lud. feud. vlt. col. & in c.1. qualiter domi. proprie. & vide Car. in cle. 2. §. 1. poſt gloſ. de hære. & in cle. 1. §. cæterùm.de priuil. & adde Bald. in l. meminerint. C. vnde vi.*

tur, q̃ sua sunt, q̃ñ aliquid boni adducit. Et de hoc magis credas experientiæ & oculatæ fidei, q̃ morsibus inuidorũ æmulorum, eis me tandem respondere, q cogent, in fi. p̃sentis opusculi. ¶ In ea. gl. in fi. Cõis * opinio, Doc. hic, & in plurib. locis, de quib. ĩ. eo. est, ꝙ lr̃æ ad lites non vitientur ipso iure ꝑ surreptionẽ, sed oportet, ꝙ ope. exceptionis irritentur. In lr̃is autẽ beneficialib. secus est, qa sunt ipso iure nullæ absq; alia exceptione. Et ex his faciamus duas rr̃as ampliando & limitando opportunè eas insertis plurib. dictis ab alijs non reductis, licèt do. Ab. hic nõ ponat, nisi de 2. rr̃a, s. in beneficialibus, & de prima dicat se posuisse in cap. cæterum. s̃. eo. vbi dixit quædam br̃. Et cum dictis Doc. transit hic And. Sic. recitata ad lr̃am tota ista gl. & omnib. commentis Doc. hic, de verbo ad verbum, insertis quibusdam suis motiuis, de quib. fiet mentio. ĩ. quatenus aliquid importabunt. Et no. ꝙ hic nõ tractat de alijs vitijs lr̃arum, sed solùm de vitio surreptionis. Vnde de alijs vitijs dic, vt traditur in locis suis, vt putà de vitio Latinitatis dic, vt s̃. eo. ad audientiam. De vitio generalitatis dic, ꝙ vitiat ipso iure, s̃. eo. ad hæc. Idẽ, si impetrans caruit mandato, s̃. eo. c. nonnulli. Et ibi de effectu distantiæ loci. Et de multis aliis, quæ obiiciuntur ꝯ rescripta & plerunq; reddunt ea nulla, vide Spe. de rescr. præsenta. inc. per totum. Est ergo in principio propositi facienda prima regula in hunc modum.

17 LITERAE ad lites surreptitiæ † non sunt nullæ ipso iure, sed ope exceptionis, & probatur in c. si autem. & in c. plerunque. s̃. eo. vbi ꝟm rescriptum impetratum per subreptionem, i. per taciturnitatem primi, non est nullũ. Patet: quia si esset nullũ, nõ ꝯualesceret data negligẽtia primi impetratoris. Et ista inductio approbat̃ ab omnibus in d. c. cæterum. vt ibi dixi examinando de iurib. secundi rescripti nõ facientis mẽtionẽ de primo. Et istam rr̃am p̃supponunt ẽt ꝓ vera oẽs allegandi in sequentib. fallentiis, & latè eã firmat Aeg. Bel. dec. Rotæ 84. inc. executoria. in princ. & Rota de offi. deleg. 13. in nouis, Item si cã. & Bu. in c. p̃terea. ver. quartus casus. de dila. Et pulchrè Nic. Myl. in repertorio, in verbo, rescriptũ. §. 34. incip. rescriptũ ad lites. & Rota de app. 62. si aliqs iudex, in antiquis, & Imo. in capitulo, cũ nr̃is. vers. aduerte tñ. de ꝯces. præb. & amplissimè Host. in summa huius ti. §. quæ possunt obiici. 14. col. vers. sed nunqd processus authoritate illarũ, cũ plurib. col. ibi seq. vbi ponit de validitate ꝓcessus facti ꝑ lr̃as subreptitias. ¶ Ampliat̃ ista rr̃a, ẽtsi literæ concernerent beneficii priuationem: quia nihilominùs, quo ad hoc regulant̃, vt lr̃æ ad lites, non vt lr̃æ beneficiales, ꝟm do. Abb. in c. ex parte Adæ. ver. tertiò no. de testib. Et ad hoc ponderat gl. j. ibi, dum dicit, qa hanc exceptionem omisit, valuerunt lr̃æ, &c. iuncto tex. ibi. Et idem sentit do. Abb. hic ante fi. dum dicit, ꝙ si deputaretur iudex principaliter super contentione beneficiali, valeret processus super executione lr̃arum beneficialium, licèt essent surreptitiæ, si nõ fuit oppositum. Secus dicas in processu facto per executorem cũ causæ cognitione lr̃arum beneficialium, quia si sunt surreptitiæ, ꝓcessus est nullus, vt hic ꝑ Abb. & dicetur ĩ. in prima fallẽtia sequentis rr̃æ, & ibi dicenda faciunt pro hac ampliatione.

18 ¶ Fallit † primò prædicta rr̃a in lr̃is obreptitijs, i. non per falsi expressionem, vel veri suppressionẽ obtentis, sed per inuolucrum verborum, putà ironicè vel callidè loquendo, adeò ꝙ lr̃æ effugiant deliberatam conscientiam principis, quia tales lr̃æ etiam ad lites sunt ipso iure nullæ, ꝟm Inn. s̃. eo. cùm dilecta. & sequuntur aliqui, quos ibi allegaui. Et no. Aegi. Bell. d. deci. 84. dicens, ꝙ lr̃æ impetratæ ꝯ conscientiam Papæ & suorũ officialium, sunt ipso iure nullæ. Et idem tenet Nico. Myl. in in verbo, rescriptũ. §. 34. inci. rescriptum ad lites. Sed qa Imo. in d. c. cùm dilecta. & hic, tenet ꝯ istam fallentiam, ideo non est sequenda, vt latiùs dixi ibi. ¶ Fallit secũdò, nisi in eodem rescripto fiat grã, & accessoriè detur iurisdictio ad executionem gratiæ. Nam tunc, sicut ipso iure grã annullatur ꝑꝑ subreptionẽ, ita & iudicis datio, ꝟm do. Abb. in d. c. cæterum. per tex. opti. in c. si super grã. de of. delega. in 6. Per quem infert, ꝙ si Papa contulit Titio ecclesiam S. Laurentij, & pro executione grãæ deputauit Sempronium executorem, si surreptio interuenit, gratia est nulla ipso facto, & per ꝯñs executoris datio, cũ veniat accessoriè ad grãm. Quid autem, si executor detur separatim à grã, dicetur ĩ. in 3. ampliatione sequẽtis rr̃e post Abb. hic, ꝯcludentem idem esse in eo. Et pro hac fallentia vide ẽt tex. s̃. eo. ꝯstitutus. quem ponderat ibi Abb. in vlti. no. dicens ẽt sic posse intelligi, qđ no. Ioã. An. in c. 1. de litis contest. in 6. ¶ Ad idẽ vide Lud. Roma. cons. 330. Omnipotentis, &c. circa prin. vbi probat, ꝙ q̃ñ datio iurisdictionis delegatæ vnitur cum concessione gratiæ, tũc rescriptũ sortit̃ naturã grãæ, & non lr̃arum ꝯtentiosarũ. Alle. tex. ꝟm intellectũ Inn. in d. c. constitutus. Ad idem inducit c. cum dilecta. s̃. eo. & c. ex lr̃is. de of. deleg. vt latius per eum. Adde ẽt Old. cons. 81. inci. Quòd processus factus, vbi vult, ꝙ surreptio cõmissa in impetratione gratiæ, reddit ipso iure nullum processum executorũ. ¶ Fallit tertiò in casu c. 1. de rescrip. in 6. vbi sunt nullæ lr̃æ ad lites ipso iure, si imperrantur ab excõicato. Quẽ tex. limita, & declara multipliciter, vt ibi per Domi. post alios, & aliqua addidi in c. fi. de excep. & in ca. dilectus. lo 1. s̃. eo.

19 ¶ Fallit quartò, q̃ñ † lr̃æ essent datæ à non habente potestatẽ, ꝟm But. Imo. & Dom. hic, per c. sua. cũ gl. fi. de of. vica. quia habent vitiũ ex cã funditus annullante, & facit limitatio præcedẽs. Et idem tenet Bu. in c. cæterum. ver. hęc vera sunt s̃. e. & ibi Dom. Et idẽ dicit Dom. post Ioã. Mon. & Io. An. in ca. 2. ad fi. de fil. presby. in 6. allegando d. c. sua. & c. graue. de of. ord. Et vide But. in d. c. sua. vbi dicit per illũ tex. ꝙ licèt lr̃ę sint obtentę super iustitia, tñ si extenduntur vltra limites potestatis cõcedentis eas, sunt nullę, quia defectus surgit ex cã annullante. Et cum istis verbis vr̃ ibi transire Dom. ¶ Fallit quintò, q̃ñ rescriptũ delegatoriũ non solũ pręparat cãm, sed ẽt eã terminat, qa tunc rõne surreptionis vitiat̃ ipso iure, ꝟm Bal. in l. 2. C. de collus. dete. per illum tex. & sequitur Lud. Ro. d. ꝯs. 330. ¶ Cõsidera bene, ꝙ si cõmissio, q̃ fit in rescripto, cõtinet idẽ, qđ ius cõe, tunc est magnũ dubiũ, an videat̃ opari nouã formã. Et de hoc dictũ fuit s̃. eo. c. cũ dilecta. Et si continet formam, tunc planum est, ꝙ processus ꝯ eã esset nullus, vt ibi dixi. Si autem non inducit nouam formam, tunc non vr̃, ꝙ hoc dictum Bal. possit adaptari ꝑ viam fallentię ad regulam nr̃am, imò fortè non procedit, qa licèt rescriptum dicat, q̃uo iure debeat cã terminari, tamen nõ obstat, quin sit rescriptum ad lites. Patet, qa ẽt alia rescripta ad lites dicunt plerunque, vt fiat iustitia, vel qđ iuris est, & similia verba, q̃ etiam important, q̃uo cã debeat terminari, & surreptio non inficit ea ipso iure. Vnde si processus factus vigore rescripti terminantis causam, non hẽt alium defectũ, nisi ꝙ rescriptum est subreptitium, non vr̃, ꝙ sit nullus. Nec obstare vr̃ d. l. 1. qa non sunt ibi aliqua verba denotantia, ꝙ illud rescriptum esset ipso iure nullum, & licèt dicatur rescriptum non valere, tamen ꝑꝑ verbum, Proponas, de quo ibi, vr̃ præcessisse exceptio filii opponentis de falsa suggestione ꝯ illum seruum. Vel posset responderi, posito, ꝙ ibi rescriptum esset nullum, ꝙ non fuit rescriptum delegans causam, sed fuit decisio per lr̃as principis committentis executionem rei concessæ, non cognitionem, & sic erat, potiùs quędã declaratio principis, determinãs causam, quo casu subreptio benè vitiat talia, vt dicetur in sequẽti rr̃a. Et ita reuera vr̃ loqui Bald. Et ita procedat ista fal. hoc modo intellecta, Sed tamen non esset propriè fallẽtia, inspecta rr̃a, quę loquitur de rescripto committente causę cognitionem.

20 ¶ Fallit † sextò, vbi a ꝑ surreptionem est obtẽtũ aliqd, qđ nõ solet ꝯcedi, nisi ex certa scĩa Papę, qa ex quo non interuenit illa certa scĩa, literę sunt nullę. Ita vr̃ posse firmari ex verbis Rotæ de rescri. decis. 42. in antiquis, & eo. ti. 13. in antiquiori. in fi. vbi dr̃, ꝙ si causa est deuoluta ad curiã, iuxta c. oblatę. de appel. & ca. cordi. eo. ti. in 6. non valet impetratio ad partem tacentem de deuolutione. Et assignant

a Vbi. *Adde tu, ꝙ hoc verum est, nisi appareat per verba rescripti de certa scientia Papæ, quod præsumitur, etiãsi expressè non dicatur. Ita Io. An. in c. nõ nulli. supra, eod.*

& ibi do. Abb. in gl. in ver. mentionem. Et sic limitatur gl. in cle. 2. eo. titu quæ dicit, ꝙ princeps facit ex certa scientia, quādo in rescripto illud expressè dicit. Sufficit ergo, vt appareat, etiamsi expressè non dicatur. Adde, quod istud habet locum, non solùm in certa scientia, sed etiam in motu proprio, quia si apparet, quòd prīceps fecerit aliquid motu proprio, etiamsi non examinatur, præsumitur motus proprius. Ratio est, quia tantum valet, quòd princeps dicat, Ex certa scientia, quantum si diceret, motu proprio, quia ista duo, motus proprius, & certa scientia, æquiparantur, vt per Scribentes in c. ad hoc, suprà eo. ti.

hanc rōnem, quia ex quo causa est deuoluta ad curiā, vt sit ibi tractanda, nō pōt extrahi, nisi sit ibi certa scīa Papæ. Et allegant ca. prouida. de elec. in 6. Et ideo inspecta ista rōne, resultat gn̄aliter ista fal. Et ꝙ hoc sit de mente Rotę, patet, qa priùs adduxerant iura, q̄ dicūt valere factū per lr̄as surreptitias. Quib. non obstantibus, dicunt in proposito fuisse decisum ↄ̃riū, rōne p̄dicta. ¶Cōsidera duos casus. Aliqn̄ certa scīa reqritur in derogādo iuri cōi, vel stylo curiæ, & tunc procedere vr̄ dicta decisio, si in rescripto non sunt expressa ea, per q̄ princeps possit dici informatus, ꝙ materia sit talis, rescriptum non valebit, vt in exemplo prædicto, qa lꝫ princeps sciat ius cōe, tn̄ si non exponit ei factū, adeò ꝙ ex facto cognoscat̄ ius cōe, ipse errare pōt, & general̄r rescriptū derogans iuri cōi, non valet, vt latè fuit deductum, s̃. eo. nonnulli. in 2. regula. Et ꝓ p̄dictis facit optime, qđ no. Aegi. Bel. deci. Rotæ 56. inci. Exceptio. vbi dicit, ꝙ si Papa ↄmittit Auditori causam pēdentē in partib. corā domino tp̄ali, nō facta mentione de dicta pendentia, ↄmissio est nulla, quia hoc esset ↄ̃ ius, in quo requirit̄ certa scīa Papæ, & plenitudo ptātis, cum non est verisimile, ꝙ Papa voluisset ↄcedere suo vicecancellario, arg. no. per Inno. c. innotuit. in fi. de ele. ¶Aliquando certa scīa requiritur in derogando iuri priuatorum, qa princeps per rescriptū non tollit ius tertii, nisi ex certa scīa, vt dixi in ca. earum. s̃. ti. proxi. Et tunc si pars non opponit de surreptione talis rescripti, vr̄, ꝙ valeat, sicut ēt sn̄ia, quæ est in præiudicium tertij, valet, si non appellat̄, ca. quo ad consultationem. cum si. de iud. Vnde in isto casu nō credo procedere hanc fallentiam. Si. n. oīs surreptio, ꝑ quā inducitur præiudicium partis haberet locum, non staret
21 rła s̃. posita. Tn̄ cogitabis. ¶Fallit † septimo, vbi lr̄æ a sunt falsæ, quia illæ nō sunt lr̄æ reuera, sicut falsus procurator non est procurator, nec dant aliquā iurisdictionem, imò sunt nullæ ipso iure, s̄m Inn. in c. super lr̄is. s̃. eo. in gl. incip. imò sine forsan. vers. sed quid si literæ sunt falsæ. cū uer. seq. vsq; ad fi. illius gl. & sequitur late Aegi. Bel. decisio. 84. incip. executoria. quem vide. Et subdit in fi. ꝙ hāc distinctionem inter rescriptū falsum & surreptitium, ponit Cy. in l. præscriptione. C. si ↄ̃ ius. ¶Fallit octauò vbi ꝓcessus ↄcernit materiā, in qua iudex ex officio pōt se interponere, vt pro publica vtilitate ecclesiarū, qa ētsi pars non excipiat, pōt superior irritare processum gestum ex talib. literis, s̄m do. Abb. in cap. cùm dilecta. in 3. col. in vers. cogitaui. s̃. eo. vbi ita intelligit illū tex. reputans hanc singularem, & nouā limitationem in hac materia, sed addit rationem, quia silentium partis nō debet præiudicare, nec viam præcludere, quo minùs iudex ex officio possit irritare processum quandocūq;, saltem anteq̃ sententia transeat in rem iudicatam. Inducit glo. no. in c. 1. in verbo, absentia. de elec. in 6. de qua dixi in c. causam. lo 1. de re iud. ¶Fallit nonò in casu cle. 1. de rescrip. & ita illum casum pro speciali vr̄ notare ibi glo. fi. & ibi Cardi. post Matth. in 1. col. uers. deinde dicit Matthæus. Et ita etiam pro specialibus possunt notari duo

a *Vbi literæ. Adde tu, quod Barto. tenuit contrariam opi. videlicet ꝙ imò tribuant iurisdictionem. Eū vide in l. præscripti. C. si contra ius, vel vti. pu. in versicu. quęro, vtrum. Adde tamen, quòd contra Bar. tenuit Bald. in l. j. C. de collus. detegen. Ludo. Ro. in consilio 330. quod incip. Circa primum. & Canonistę in cap. super literis. eo. ti. in fi. Et istam opi. contra Barto. teneas, quia * communis est, & approbata.*

casus ibi allegati in gl. fi. vc3, c. j. de rescri. in 6. de quo dixi s̃. in 3. fal. & c. si tantum. in fi. de rescr. in 6. Sic ēt pōt intelligi tex. s̃. eo. ad hæc. & qđ ibi no. Imo. post Bu. in vlt. col. ¶Fallit decimò, quādo impetratur rescriptū non solum conferens iurisdōnem, sed ēt ab alio eā reuocans, qa tūc surreptio vitiat ipsum ipso iure, s̄m Inn. Host. & Io. An. in c. ex lr̄is. de off. dele. Sed ↄ̃rium tenet Inn. in c. cæterū. s̃. eo. & sequitur Nic. Myl. in verbo, rescriptum. §. 34. ver. rescriptum ad lites. remittēs ad Bu. in d. c. cæterum. & in c. ex parte B. de fo. compe. Et ad hoc vide, q̄ latiùs dixi in d. c. cæterum. ↄcludendo post alios, ꝙ s̄m rescriptum, nō faciens mentionem de primo, non est nullum ipso iure, sed ope exceptionis. ¶Fallit vndecimò & vltimò, qn̄ rescriptū non est impetratū primo loco & principal̄r circa iurisdictionē tribuendā, sed est post iurisdictionē attributā impetratum super aliquo articulo, vel particularitate gr̄am continente, vel etiam impetratur primū rescriptū continens gr̄am, vel executionem, vel aliud negociū, vel ↄcessionem iurisdōnis, tunc si illud rescriptū est surreptitiū, non valet. Ita scribit ad lr̄am Nic. Myl. in d. §. 34. Alleg. Inn. in c. ex lr̄is. de of. delega. Idem dicit in quolibet rescripto gratioso, allegando Lap. in c. j. de li. contest. in 6. & Io. An. in c. 2. de fil. presby. in 6. Quod vltimum replicabit̄ ēt in 2. ampliatione sequentis rłæ. Sed ↄsidera, ꝙ Inn. in d. c. ex lr̄is. non ponit illud verbū, de cōcessione iurisdōnis, ꝙ prima facie vr̄ implicare ↄ̃dictionem, cùm s̃. dictum sit, ꝙ rescriptum tribuens iurisdōnē, non vitiatur ipso iure per surreptionem, nisi fortè intelligamus dicta verba de concessione aliqua, quæ non fit per viam rescripti tribuentis iurisdōnem delegatam, sed per viam alicuius concessionis, vel beneficij concedentis iurisdōnem ordinariā. Regula aūt nr̄a loquit̄ ĩ rescripto dato ad partes. Et pro ista fallentia cōueniunt multa dicta, quæ posui s̃. c. postulasti. ostendendo, ꝙ gratiæ & concessiones generaliter vitiantur ipso iure, quando est tacitum id, quo expresso, princeps non concessisset gratiam, vel non ita facilè. Dic, vt ibi. Per hæc est expedita prima regula. ¶Ponitur regula secūda, hoc modo.
22 LITERAE Beneficiales surreptitiæ † sunt * ipso iure nullæ, s̄m Inn. Io. And. & cōiter oēs Doc. hic, & Inn. s̃. eo. ad aures. & in c. ↄstitutus. s̃. eo. per illos tex. & idem Imo. in c. ad aures. in pen. notabili, s̃. eo. & in c. ad hæc. in vltimo notabili s̃. eo. Et ad hæc ēt quotidie allegat̄ iste tex. s̄m do. Ab. hic dicentem, ꝙ clariùs etiam istud probatur in cle. j. de præb. ibi, veluti surreptitia nullius penitus est momenti. Ad idem alle. c. 1. & 2. de fil. presby. in 6. & sequitur simpl̄r do. Maria. ĩ repe. c. postulasti. vers. octauo principali articulo. s̃. eo. Adde tex. æquè bonum in c. si motu. de præb. in 6. ibi, veluti surreptitiam vires noluimus obtinere. Et hanc regulam firmat Old. cōclu. 81. & solenniter conclu. 257. inci. Factum tale. vbi pro hoc inducit dictum c. ad aures. & d. c. constitutus. & tex. hic, & in c. cùm olim. lo 2. §. nos igitur. de priui. Adde ēt tex. ĩ c. quod super his. de fi. instru. & ibi Abb. in 4. no. Adde etiā do. Car. cōclu. 99. redemptoris, & c. vr̄, ꝙ vnio p̄missa, &c. & Cal. in ti. de reb. eccle. non alie. consi. 13. cum concor. quas dixi s̃. eo. postulasti, 4. char. In quib. habetur, ꝙ surreptio vitiat ipso iure lr̄as obtentas super vnione beneficij, licet aliter dicat Rota de reb. eccl. 2. in antiquioribus, vt ibi dixi. Et cum istis concordat Bal. in c. cùm adeò. versi. no. diligenter. suprà, eo. dicens, ꝙ literæ obreptitiæ ad beneficia, sunt nullæ. Et assignat rationem, quia qui mentitur, facit se indignum, auth. contrà, qui propriam. C. de non nu. pecu. Vnde tacitæ conditionis defectus impedit literas, ne producantur in esse; nam idem operatur tacita conditio, quod expressa. Allegat gl. in l. item quia. ff. de pac. Cum istis etiam concordat Car. consi. 33. inci. In hac dubia q. ad fi. dicens esse tex. optimum in d. cle. j. de præb. ¶Non obstat, ꝙ aliqui tex. videntur vti verbis denotantibus nullitatem ipso iure in literis surreptitiè obtentis, vt in c. cæterùm. & in c. sedes. in fi. suprà, eo. per quæ iura And. Sicul. recedit ab opinione communi in d. capitu. cæterum. Quare responde vt per Dominic. quem ipse non uidit in d. c. cæterùm. ubi ipsum retuli.

Et

Et pro illa respōsione facit ēt, qđ no. Imo. ĩ d.c. sedes. ĩ pe. no. Et de rōne drĩæ inter rescripta ad lites, & ad beneficia, dicetur in fi. huius rłæ. Recipiat aũt ista rła tres ampliationes, & duas fallentias. ¶ Amplia primò, ẽtsi Canonici scientes factum, putà surreptionem lr̃arum, & ignorantes ius, recipiant aliquem vigore taliũ lr̃arum: qa ex quo ignoranter receperunt, nō habent animum ɔstituẽdi ius de nouo, ſm do. Anto. & do. Abb. hic, ꝑ l. nec ignorãs. C. de dona. & l. si per errorẽ. ff. de iuri. om. iu. & reprobant Cōpost. hic, ꝙ aliter dicebat. Et ista rō vr̃ ɔcludere, licèt Imo. hic simpliciter dicat, ꝙ fortè de iure tenet receptio, licèt esset iusta cã agendi, vt receptus remoueret̃, per l. j. ff. de condi. inde. ¶ Amplia secundò hanc rłam, ẽt in alijs priuilegijs, & beneficiis principũ: nã surreptio vitiat ipso facto a ea, ſm Abb. post alios hic. Alleg. l. 1. ff. de nata. resti. & l. si non cognitio. C. si ɔ̃ ius, vel vti. publi. & qđ ibi no. & ita cōiter * tenent Docto. ſm eum. Et allegant Inno. s̃. eo. cũ dilecta. Et idem dicit do. Ab. in c. ꝙ super his, ĩ 1. col. de fi. inst. dicens generaliter, ꝙ literæ gratiosæ sunt ipso iure nullæ, per tex. ibi, & in c. nouit. cũ gl. fi. de his, q̃ fi. à præla. & in c. 1. §. 2. de fil. presby. in 6. & per no. hic. Idẽ ẽt no. Bal. in l. præscriptione. in 4. col. ver. ego dico. C. si ɔ̃ ius. & do. Abb. ɔs. 129. In nōie, &c, sup qōnis materia, q̃ in præsentiarum vertit̃. in 3. col. Et hinc est, ꝙ surreptio vitiat ipsò iure indulgentiã & confirmationem, c. dudum. lo 2. ad fi. cum gl. in ver. exp̃ssa. de elec. Et de confirmatione probatur in ca. porrecta. in fi. de confir. vti. vel inu. Idem in reuocatione, d. c. qđ sup his. in verbo, expressa. Idẽ in priuilegio, ca. ex multiplici. de deci. No. Inn. s̃. c. cùm dilecta. circa mediũ. est tex. in c. 1. de fil. presby. in 6. & in c. non pōt. de præb. eo. lib. No. Io. An. in c. si cui. de prẹb. eo. lib. & do. Ant. in c. super lr̃is. ver. quarta opi. s̃. eo. Et ista alle. Nic. Myl. in verbo, gr̃a. §. 57. inci. gr̃a siue sit. Adde Cal. in ti. de feu. consi. 1. vbi tenet, ꝙ concessio feudi obtenta per surreptionem, est nulla. Et idem no. do. Car. consi. 94. inci. nobiles viri dñi de Vinciguerra. ver. tertiò obiicitur. Ad idem, qđ no. Pe. de Anch. cōclu. mihi 382. inci. Visis diligenter iurib. vbi dicit, ꝙ surreptio vitiat priuilegiũ concessum sup immunitate. Allegat ca. cum olim. de re iud. & cap. ex multiplici. de deci. Ad idem, quod no. Bal. post Inn. in ca. inter dilectos. ad fi. de fi. instru. vbi dicit, ꝙ priuilegium impetratum per obreptionem non tenet. Pro quo dicit Bal. facere l. Gallus. §. si eius. ff. de libe. & posthu. & l. Iulianus. §. 1. ff. de condi. inde. Et idem no. Bu. in d. c. cum dilecta. ver. pro hoc secundò incidenter. Et dicit hic Domi. ꝙ surreptio vitiat ipso iure lr̃as dispensatiuas ad beneficia. Algat no. in c. 2. de fi. presby. in 6. Et idem dicit, si dispensatio impetratur pro alio, per d. ca. quod sup his. ¶ Amplia tertiò, ẽtsi ignoranter & per simplicitatem fuit commissa surreptio. Satis est enim, ꝙ princeps non fuisset verisimiliter concessurus, si cessasset surreptio, ſm do. Ab. hic, per c. constitutus. s̃. eo. de quo dicit se pleniùs tetigisse in c. super lr̃is. s̃. eo. Et vide, qđ latè dixi in j. & 2. ɔclusione.

a *Ipso facto. Ad de dom. Soci. cons. 251. inci. Quoniã in præsenti consultatione. ver. confirmo omnia pr̨emissa. circa prin. in 2. par. char. 154.*

¶ Fallit primò dicta rła, nisi executor datus per rescriptum beneficiale, processisset cã cognita, vt qa impetrator petijt, vt executor compelleret capitulũ ad eum recipiendum, & imponeret silentium sup cōditione, & iudicio rectè agitato, & executor pronunciauit, à cuius pronunciatione non fuit appellatum: qa tunc processus tenet, ex quo non fuit apposita exceptio surreptionis, nec fuit appellatum, quasi tũc istæ lr̃æ sortiantur naturam literarum impetratarum ad lites. Ita ɔcludit Cōpost. hic. quem sequunt̃ latè Io. An. But. Imo. & Domi. hic: qa ex quo assumit partes iudicis, iudicamus de eo, sicut de iudice. Vnde sicut in contentiosis valet processus, ita in istis: quia sñia lata per iudicem, non pōt postea retractari. Et ad hæc facit, qđ no. Bal. in l. p̃scriptione. ver. ego dico, ꝙ ẽt. C. si ɔ̃ ius. vbi dicit, ꝙ quando in priuilegijs est annexa causæ cognitio, putà; Prouideas Titio, si eum idoneum inueneris, statur declarationi cōmissarij factæ cã cognita, licèt non fundetur in cã veritatis, & si quis ex hoc grauatur, appellat. Alle. Inn. in c. fi. de pr̨esump. & gl. in cle. j. de of. dele. Si autem non est annexa causæ cognitio, sed princeps disponit per seipsum, motus ex obreptione impetrantis, tunc ipso iure non valet priuilegium, per eum. ¶ Tempera hanc fallentiam duplr̃. Primò, vt dixi, dummodò executor assumat partes iudicis: secus, si assumeret partes executoris: tunc. n. ſm p̃dictos & Ab. d. ɔsi. 129. processus esset nullus: qa venit accessoriè ad gr̃am, ideo vitiat ad limites illius gratiæ, arg. rłæ, accessorium. de regu. iu. in 6. Ad hoc c. ɔstitutus. s̃. eo. & c. cum nr̃is. de conces. præb. & c. cum olim. de do. & contu. Et ita intelligũt prædicti Io. Mo. in c. 2. de fil. presby. in 6. Et ꝙ veniat ille processus accessoriè ad gratiam, est tex. in c. super. de offi. dele. in 6. Et ita intelligitur iste tex. nã cum lr̃a sit loco tituli, & lr̃a, tanquam surreptitia, sit nulla, iste teneret beneficium sine titulo. An aũt, & quãdo possit executor assumere partes iudicis, latè ponit Inn. & alii in c. fi. de præsum. Et ibi alia posui in repetendo illã decre. & est gl. or. & ibi oẽs in cle. 1. de of. dele. ¶ Tẽpera scđò, vt dicta sñia transeat in rem iud. quo ad partẽ victam, nō tñ respũ victoris: qa cōtinet vitiũ, ꝙ non est remissibile tacito ɔsensu partium, & ideo superior poterit ɔ̃ eum inquirere, & remouere eũ à tali beneficio, ſm prædictos oẽs hic. Et est valde gustandũ, vt hic ꝑ do. Ab. Sed in hoc nihil addo: qa de hoc, qũo & qualiter sñia in beneficialib. trãseat in rem iud. scripsi opportunè in c. lator. de re iud. in penul. col. ver. declaratio. vbi vide, qa inuenies istum punctum nouissimè declaratum, tã respũ copiæ, q̃ subtilitatis. Sed istam primã fallẽtiam indistinctè impugnat hic do. Ab. hoc probans efficacib. rōnibus, qa ex quo lr̨e sunt ipso iure nullæ, processus executoris est factus coram non habẽte p̃tãtem. Ergo nullus, vt in c. 1. eo. ti. in 6. Et inducit pulchrè dictum tex. c. si sup gr̃a. ꝑ quem ostenditur, ꝙ validitas & inualiditas processus executoris totaliter dependet ab ipsa gr̃a, vt hic latiùs per eum, cum quo trãsit hic An. Sic. dicens, ꝙ istud ẽt voluit hic do. Car. & ꝙ pro hoc facit iste tex. cuius verba ipse conat̃ multipliciter inducere ad ostendendũ, ꝙ denotent nullitatem ipso iure. Et ad idem vide do. Abb. in c. cæterum. in 1. col. s̃. eo. ¶ Vr̃ tamẽ vltra istos posse dici, ꝙ ista fallẽtia saluari possit vno casu, vz, qñ lr̃æ gratiosæ nō sunt surreptitiæ, sed lr̃æ executoriæ seorsum impetrat̨e sup ipsa gr̃a, sunt surreptitįe. Tunc. n. processus agitatus vigore istarum, vr̃ valere, qa sunt similes lr̃is de iustitia. Et ita no. Lud. consi. 330. omnipotentis. & c. circa primum. dicens ita intelligi, qđ no. Io. An. post Inn. in c. 1. ad fi. de li. contest. in 6. Est verum, ꝙ do. Car. hic dicit, ꝙ si veræ lr̃æ executoriæ dent̃ separatim à gr̃a, siue simul cũ gr̃a, semper surreptio vitiat eas. Quod vr̃ ɔ̃riari huic dicto Ludo. Sed verba do. Car. pñt intelligi de surreptione, q̃ est in ipsa gr̃a beneficiali, vt sic illa vitiet ẽt lr̃as executorias, q̃uis separatim datas. Et idẽ à fortiori, est in lr̃is gratiosis & executorialibus. Sed vbi gr̃a beneficialis non est surreptitia, licèt lr̃æ executoriæ etiam dat̨e, non ex interuallo sint surreptitiæ, tñ vr̃, ꝙ valeat processus ex eis factus, qa cũ regulent̃ ſm vires gr̃æ principalis, d. c. si sup gr̃a, si ipsa gr̃a non est surreptitia, vr̃, ꝙ processus ex eis non vitietur ipso iure, & titulus habitus ex talib. lr̃is, non vr̃ iniustus, attenta radice non infecta. Tñ cogitabis: qa ista non declarantur ꝑ alios, neq; reuera aperit bene Lud. in d. cōsi. an loquat̃ de surreptione cōmissa in lr̃is executorialibus, an ĩ gratiosis. ¶ Fallit secundò dicta rła vbi rescriptum ɔtinet plures gr̃as: quia surreptio circa vnam, nō vitiat alias, vt probat̃ in c. si eo t̃pe. de rescri. in 6. quem tex. facit ad hoc sing. do. Abb. in d. c. cæterum. & in plurib. aliis locis, de quibus feci mentionem, vbi vide. ¶ Postremò insistunt Doc. in ista materia, inuestigando rōnem diuersitatis inter lr̃as ad lites, & literas ad beneficia. Et dicit domi. Abb. ꝙ ista ratio nullo iure exprimitur. Et inter rationes, quæ redduntur, illa est satis apparens, secundum eum, quia surreptio magis vitiat gratiam, seu beneficium, quàm literas de simplici iustitia, quia faciliùs conceduntur istæ de iustitia. Item quia magis videtur iste ingratus, qui nititur obtinere

beneficium cum surreptione. Sed melior vr̃ rō, quā reddit hic Car.& Imo.vc;, qa lr̃æ ad beneficia tribuunt ius, sed lr̃æ ad lites tribuunt iudicem, & non ius, & sic primæ sunt maioris præiudicij, ideo faciliùs inficiuntur. Non tamen dicas, ꝙ literæ beneficiales sint loco tituli: nam ipsæ attestantes collationem esse factam, sunt loco tituli, non autem istæ mandantes beneficium conferri, vt meliùs cæteris concludit do. Abb. ĩ.c.proxi.in fi.& ibi dicet.

SVMMARIVM.

1 *Literæ ad diuersas Ecclesias, quando plures possint impetrari.*
2 *Tituli multiplicatio in beneficialibus fit ad cautelam.*
3 *Renunciare velle gratiæ expectatiuæ nō sufficit, vt valeat impetratio beneficij vacantis, de ipsa expectatiua mentionem non faciēs.*
4 *Mentio est facienda de iure ad rem, non sortito effectu.*
5 *Beneficium impetrans debet facere mentionem primi beneficij sibi collati, licèt illud nondum acceptauerit.*
6 *Mentio an sit facienda de literis primis inualidis.*
7 *Spoliatus beneficio, debet de ipso facere mentionem, & nu.8.*
9 *Mentio de quibus debeat fieri in rescriptis ad beneficia.*
10 *Episcopus si concedit alicui clerico fructus alicuius altaris vsq; ad certum tempus pro mercede spiritualium laborum suorum, & si iste impetret vnum beneficium, non tenetur facere mentionem de ista assignatione.*
11 *Intrusus quot modis quis dicatur. & nu.12.*
13 *Intrusus potest propria authoritate renunciare suo beneficio.*
14 *Exprimere non oportet qualitates, quæ insunt beneficio de iure cōmuni, sed illas tantùm, quæ insunt de facto, ratione consuetudinis ecclesiarum, vel alio modo.*
15 *Exprimere nō oportet ea, quæ præsumuntur notoriè sciri per Papā.*
16 *Exprimere oportet beneficia, quæ habent permutantes, quando faciunt permutationem in manibus Papæ.*
17 *Gratia, Si neutri, debet facere mentionem de qualitate beneficij, et de modo vacationis, ac si de nouo beneficium impetraretur.*
18 *Exprimere debet impetrans beneficium manuale, quod habet.*
19 *Exprimere nō oportet beneficium, qđ quis habuit, cui renunciauit.*
20 *Exprimere debet impetrans, quòd ille, per cuius mortem vacat beneficium, erat familiaris alicuius Cardinalis: alio modo non valet impetratio.*
21 *Exprimere debet impetrans, ꝙ beneficiū, quod petit, est hospitale.*
22 *Exprimere non tenetur impetrans, hospitale, quod iam habet: quia in eo non habet titulum Ecclesiasticum.*
23 *Mentio debet fieri in rescripto, quòd ille, ad cuius collationem impetratur beneficium, habet solùm collationem vnius beneficij.*
24 *Vnio facta de beneficio reseruato, non facta mentione reseruationis, non valet.*
25 *Exprimere non tenetur impetrans ius, quod alius habet ad rem, per acceptationem solam alicuius beneficij.*
26 *An sit mentio facienda de natura præbendæ? an sit sacerdotalis, vel electiua? an non?*
27 *Beneficium non dicitur electiuum, ex eo quòd plures stant cum tali priore in Ecclesia.*
28 *Dignitas electiua an cōprehēdatur appellatione beneficij, ĩ odiosis.*
29 *Electio, verbum latè sumptum, comprehendit etiam collationem.*
30 *Exprimere non tenetur impetrans beneficium annexum, sed tantùm principale.*
31 *Exprimere debet quis beneficium, cui renunciauit, quando renunciatio non tenuit.*
32 *Exprimere oportet possessionem coloratam, quam alius habet in beneficio. Et satis exprimitur, quando in literis est clausula, amoto quolibet illicito detentatore, vt ver. sequenti, secundò nota, ꝙ quando &c.*
33 *Beneficium si fuit detentum per duos menses, impetrans tenetur facere mentionem de detentatione.*
34 *Possidens beneficium coloratè, nō potest amoueri sine causæ cognitione, licèt aliàs collatio non tenuerit.*
35 *Collatio facta à Papa motu proprio, valet, etiam non facta mentione possessionis coloratæ.*
36 *Tacere non nocet impetranti coloratam possessionem alterius, quādo est tali modo inducta, quòd si Papa sciuisset, faciliùs literas cōcessisset.*
37 *Exprimere non oportet modum vacationis, quia omnis modus vacationis comprehenditur, quando nullus exprimitur.*
38 *Vacatio per mortem licèt exprimatur, tamen in materia nō odiosa veniunt omnes vacationes.*
39 *Exprimere debet impetrans, ꝙ beneficium, quod petit, est de iure patronatus laicorum.*
40 *Exprimere oportet Ecclesiam cathedralē, aliàs impetratio de beneficijs vacaturis in aliqua Ecclesiarū diœcesis nō cōprehēdit eam.*
41 *Clericus impetrans beneficium, debet facere mentionem qualitatis beneficij, aliàs impetratio non valet.*
42 *Episcopus potest vnire beneficium seculare monasterio monachorum, & statuere, quòd per monachos regatur, & quid tale statutum operetur.*
43 *Ad inducendam consuetudinem, de qua in c. cùm de beneficio. de præben. in 6. requiri annos 40.*
44 *Regularis si habet beneficium seculare ab Episcopo, & spolietur, licèt sit inhabilis respectu tituli, tamen competit sibi possessorium, & facit fructus suos, quia potest præscribere.*
45 *Prioratus manualis licèt cōfirmetur, vel conferatur alicui per Papam, vt perpetuus, per hoc non mutat naturam suam, imò eo vacante, reassumit suam naturam.*
46 *Monachi non possunt præsentare regularem ad Ecclesiam, quæ consueuit regi per seculares clericos.*

CAPITVLVM XXXII.

IN nostra. ¶Receptus ꝑ lr̃as Apostolicas, licet p̄bēdā expectet ꝑ alias lr̃as hoc supprimentes, in alia Ecclesia impetrare non pōt, vt ei prouideat. h.d. Notant hic Doc. maximè Imo & Abb. ꝙ receptus in canonicum, sub expectatione præbendæ, non dr̃ assecutus beneficiū Ecclesiasticum, & sic potius ipsa præbenda, q̃ ius canoniæ appellat̃ beneficium Ecclesiasticum. Nā ipsa spiritualia non possunt diu esse sine tpalibus, j.q.3. si quis obiecerit. Quod est notabile, ſm dom. Abb. vt appellatione beneficiorum non veniant strictè habentes canonicatus sine præbenda. Pro hoc facit, qđ no. Rota de præb.25. in nouis. Item, si legatus, q dicit, ꝙ receptus in canonicū vltrà numerū, nō dr̃ beneficiatus, cùm vno canonicatu vacante, expiret canonicatus, quē ille habebat, adepto vacante. Vnde inferunt, ꝙ hn̄s facultatem prouidendi habentib. vnicum beneficium tm̄, p̄t prouidere taliter recepto habēti vnicum. ¶Limita hęc, nisi in Ecclesia, in qua recipitur, non esset certus numerus canonicorum, vel præbendarum: quia in ea receptus dr̃ beneficiatus, cessante dicta ratione, ſm Rotam. Et ꝑ his etiam facit: quia tale ius ad rem non pōt permutari, vt latè per Imo. in c.fi.8. col. de rer. permu. Dum tangit Abb. hic, in vlti. notab. ꝙ oportet dicere qualitatem beneficij obtenti, & latiùs insistit hic Domi. post Cald. Adde quæ latiùs dixi post Abb. in cap. ad aures. s̃. eodem.

1 LITERAE Ad † diuersas Ecclesias qn̄ possint p̄les impetrari sub eadē data, est aduertēdū: qa gl. Inn. & Ab. antiquus hic volunt, ꝙ oēs lr̃æ valeant, & sit in optione impetratoris, qb. vti velit. ¶Pro hac opi. adducunt̃ tria. Primò, si duo impetrant sub eadē data in eadem Ecclesia, vel saltem vnū rescriptū, c.pe.eo.ti.in 6. Si ergo vnus impetrat diuersa rescripta sub eadē data, saltē vnū valere dēt. Quod em̄ iudicatur de duobus iurib. in eadem ꝑsona ɔcurrētibus, iudicari dēt de eadē ꝑsona, in qua duo iura ɔcurrunt, arg. c. in scripturis. 8. q.j. & c. cū olim. de re iudi. cum si. ¶Scđo: qa non dēt vitiari vtrunq; rescriptū, sed pōt vti altero, cum cessat rō pluralitatis beneficiorū, q̄ vr̃ esse rō, quare hic non teneant literæ. Ergo cessante causa dispositionis, dēt cessare & dispō, iurib. vulgaribus. ¶Tertiò facit iste tex. iungendo quæsitum respōso: nam loquitur, qn̄ plures literæ fuerunt impetratæ, & dubitat̃, an valeant? Et respondetur, ꝙ si est receptus per alteras, alteræ non valent. Ex hoc ergo vr̃ concludere, ꝙ valent illæ, ex quib. est receptus, arg. ca. nonne. de præsum. Contrarium tenet hic Host. Io. An. Cal. But. Imo & Abb. qa fraudulenter impetrauit. Voluit em̄ iste habere lr̃as pro plurib. beneficijs. Ex quo præsumitur, ꝙ circunuenit Papam. Vnde eius impetratio præsumit̃ surreptitia. Et hæc est ratio, quare literæ non valent, etiam circumscripta ratione pluralitatis. Ad hoc suprà eo. postulasti. & cap. cùm olim. de re iud. Et sic in ipsa data fuit vitium, quare non

non valent,c.si eo.tpe. eo.tit.in 6. Et istud dictū inducūt
hic Bu.Dom.& Abb.ꝯ illos q faciunt se ponere in rotu-
lo plurium Cardinalium ī coronatione Papæ, ita ꝙ oēs
habent eandē datam , nec in vno faciunt mentionē de
altero, qa per hoc neutra gr̄a valet,ſm eos ¶ Ad primā
rationē in oppositum rn̄detur, ꝙ illud,qđ est dictum de
duob.iuribus,procedit,quādo duo iura licitè ꝯcurrunt ī
eadem persona,secus,vbi est diuersa ratio in vna ꝑsona:
nā hic,cum qs imperrat diuersa rescripta, versatur in eo
vitium,qa factum non ignorauit, c.ab excōicato. ī. eo.
Secus qn̄ duo impetrant sub eadem data,qa sic alter po
terit ignorare factū alterius, & per consequens,cessat vi
tiū,ſm Io.An. ¶ Ad scđam rationē rn̄detur,vt ē dictu,
ꝙ voluit iste impetrans saltē ab initio habere plura bene
ficia,& sic rō dispositionis non deficit, saltē quātum ad
intentionem. Iō non cessabit dispositio, qa quantum in
eo fuit,voluit Papā circunuenire. ¶ Ad tertiam rōnem
de isto tex.rn̄dent Cal.& Bu.ꝙ dēt intelligi,qn̄ scđæ lite
ræ successiuè post primas sunt impetratæ, facta receptio
ne per primas,vt patet ex rn̄sione. Et hoc ꝓbat finis tex.
qui arctat ad faciendum mentionem de receptione. Si
.n.intelligeret̄ de literis eiusdē datæ, impossibile esset,ꝙ
arctaret̄ ad faciendum mentionem eius,qđ nondum e-
rat in rerum nā,s̄.ti.ꝓxi. c.cū accessissent. Præterea ſm
Bu.& Dom.hic,Papa ꝯsulebatur hic tantùm sup vsu se
cundarum literatum,& illi rn̄detur. Vn̄ non præsuppo-
nit, ꝙ valeāt illę literę,p quas erat receptus,imò quæcū
que sint,nō valent illę,quibus vtitur stante alia receptio
ne. Vn̄ non p̄supponit receptionem valere,qa de alia nō
interrogabat̄, qđ patet ex themate & responsione,si sub
tiliter intueat̄,ſm eos. rn̄dent ēt ad c.ex tenore.s̄.eo.vbi
fraus non p̄sumit̄, nisi vtatur ambabus literis,qa loqtur
in literis ꝯtentiosis,in quibus attenditur solum interesse
partis,& sic ponderatur vsus, à quo causat̄ interesse, hic
aūt nō solū molestatio est cā prohibitiōis, sed ēt pura in
tentio ad effectum non deducta,qa in talibus beneficia
libus leuior surreptio vitiat, vt est dictū s̄.c.prox. ¶ Cōsi
dera vrgentē rationē ꝓ prima opi.qa ista cōsequētia nō
vr̄ vera,vz, Iste impetrauit eodem tempore literas ad
plures ecclesias,ergo vtebat̄ fraudulento animo, sperās
consequi beneficiū in pluribus ecclesiis. Nā coniectura
doli in dubio non p̄sumitur, vbi pōt cadere alia ꝯiectu-
ra,l.quoties.§.qui dolo.ff.de prob. Hic pōt esse aliqua a-
lia ꝯiectura, q̄ doli, qa iste potuit etiā ī actu impetratio
nis gerere in animo,ꝙ quā primū aliqua ex literis sorti-
rentur effectū, desisteret ab vsu aliarū,sed iō multiplica
uit titulos, vt haberet retia parata in plurib. aquis . Et p
hāc viā citius beneficiabitur,q̄ expectando in vna eccle
sia tm̄: & ideo,nisi aliud appareat, nō pręsumitur hic a-
liqua circunuentio,neque fraus. Facit c.fi.de p̄sum. cum
si. ¶ Nihilominus trāseamus more nr̄o cum cōi opinio
ne,qa,vt dicunt hic Doc.in alio membro,de quo statim
dicetur,non est verisimile,ꝙ si Papa cognouisset se ꝯces
sisse semel literas ad vnā ecclesiā,iterum concessisset ad
aliam, ēt sub eadem data, & ex hoc causatur surreptio.
c.postulasti.s̄.eo. ¶ Et tenendo hanc opi.limita eam pri
mò,nisi iste impetrās excusaretur iusta ignorātia, vt qa
iste impetrauit vnicas literas per se,alias ignorāter eius
ꝓcurator,tunc.n.debet dari sibi optio,c.gr̄a.de rescr. ī 6.
ſm Bu.Imo.Dom. & Abb.hic. ¶ Limita scđo, nisi quis
impetraret plures literas ad vnū beneficiū, & haberent
eandem formam & datam,quia vna videtur esse litera,
licèt pluries exemplata,sicut dicimus in pluribus testa-
mentis habentibus eādem datam & formam, l .vnum.
ff.de testa.secundum omnes hic,quod est vtile, adeo vt
dari possit vna doctrina,videlicet.

2 TITVLVS multiplicatur ad †cautelam in eo-
dem beneficio. Ita ex his infert hic Abb. Et est bo tex. ī
c.post electionem.de ꝯces.præb. Non tamen,vt ꝯsequa-
tur ius in beneficio ex vtroque titulo,qa esset ꝯ ca.vt qs
duas.de elec.in 6.sed vt possit se defendere ex vtraque.
Quod dicit esse notabile. Et dicit do.Abb.ī d.c.post elec-
tionē.in 3.no.quod in agendo & in petendo confirma
tionē,non pōt quis se fundare super duobus titulis, per
d.c.vt quis duas sed bene se defendendo. Et ita intelligit
illū tex.quē dicit esse no.& se nescire alibi. ¶ Ex quo ha-
betur cautela,ꝙ si dubitans de prima collatione tua,im-
petres secundā , quia p hoc non inducitur renunciatio
primæ, imo potes vti vtraq; ad defensionē tuam. Et idē
no.do.Abb in c.cùm olim.lo 2. ad fi.de priui.& Lap.al-
leg.vlt.propè fi.& do.Car.pulchrè ī c.inter dilectos. ver
si.sed ꝯ.ad fi.de fi.instr.quē ibi recitaui.& Imo.ī c.ex par
te Astensis.j.in no.de ꝯces.præb. Vnde dicit Io.An.ī ca.
cum ꝑsonæ,ad fi.de priui.in 6. post Io.Mo. ꝙ regula di-
cens,id,qđ meū est ex vna cā,non posse effici meū ex a-
lia.d.c.inter dilectos.fallit,quādo dubiū est de prima cā,
ex qua dico aliqd meū,quia tūc ad cautelā pōt fieri me-
um ex scđa cā per d.c.post electionē. Et dicit Rota đ re
scr.43.in antiqs deci.inci. Nota ꝙ vbi quis,&c. ꝙ habēs
duas gr̄as pro beneficio habendo, si vtendo scđa succū-
bat,pōt vti prima,qa istæ gratiæ non sunt ꝯriæ, licet sint
diuersę,& tendentes ad eundem effectū. Et hoc intelli-
git Rota verū,si eodem ꝯtexu,& sub eadem data sint im
petratæ: secus,si sub diuersis datis,& diuersis tpibus. Alle
gāt Io.And.hic. Sed hoc vltimū non vr̄ ponere Io. An.
imo de mente ipsius,& expressius de mēte dom.Abb.ē,
ꝙ tam successiue, quam eodem tpe pōt quis impetrare
plures gratias super eodem beneficio, vt s̄ retuli. Et hāc
limitationem firmat ēt pulchre do.Car.ꝯs.71. inci. Va-
cāte quadā parochiali ecclesia,ētsi in vnis ex illis literis
eēt aliqua clausula,q̄ non esset in alijs,putà,ꝙ derogaret̄
iuri patronatus laicorū. Qđ vltimū intellige,nisi ante i-
stas scđas literas fuisset alteri ius quęsitū pp dictam clau
sulā omissam in primis literis,ut p Car.ꝯs 33.in fi.& fa-
cit c.quāuis.de resc.in 6.& qđ dixi in c.inter quatuor. đ
ma.& obe. Cum istis concordat pulchre Lud.ꝯs.433.in
cip. Quo ad primū,ad fi.declarans post Lap.in d. allega.
vltima, qūo quis pōt petere possessionem beneficij ex
duplici tit. & respondet pulchre ad d.c. inter dilectos.
dū ibi dr̄, ꝙ id,qđ meū est, &c. ut habeat locum ī agen
te,secus in petente possessionem. Ad quod vltimum vi-
de oīno Cal.de elect.consi.7.inci. an capitulum, vt quis
duas.& ibi Dom.in̄ addi.& eundē in d. c. vt quis duas. ī
vlt.col. Et inuenies late rationē differentiæ, quare non
possit agi ex duplici titulo, & tamē pōt peti possessio ex
duplici titulo. Et licet aliàs legendo d. c. inter dilectos.
dubitauerim de illa ratione,tamē vr̄ posse transire, īspe
ctis bene verbis Dom. quia nō dr̄ iste vti duplici titulo
pariter,sed alternatiue,quod nō pōt fieri à petente con-
firmationem electionis,cum ibi requiratur consensus
certus. ¶ Intellige hæc dupliciter. Primò,nisi habens col
lationem beneficij à superiore , impetret postea ipsum
ab alio inferiore. Pōt.n.tunc superior priuare eū benefi-
cio,quia est quędam īgratitudo & delusio erga superio
rem,pp quod inducitur legitima cā priuandi eū. Ita sin
gulariter no.do.Abb.in c.cum olim.versi.& no. istā gl.
de re iud. Sicut dr̄ de vasallo, qui ab alio cognoscit feu-
dum,vt ibi per eum limitantem,nisi hoc faceret ad cau
telam,ut quia dubitat probabiliter de validitate primæ
collationis,per d.c.post electionem. ¶ Secundò intelli-
ge,dummodò iste duplex titulus tendat ad eundem effe
ctū:secus,si ad diuersos,seu ꝯrios effectus in eadē ꝑsona,
vt late per Lud.ꝯs.350.inci.in casu ꝓpositæ.vers.quo ad
scđm.vbi vult,ꝙ habens titulum in beneficio conferen
tem ius in re, postea impetrat in commendam , desinit
habere illum primum titulum conferentem ius in re,
quia titulus commendæ non est illi conformis, quo ad
effectum,cum conferat solam detentationē, & differāt
effectualiter in multis, vt ibi per eum limitantem d. ca.
post electionem. Et ista no. ad ornamentū illius capitu-
li, vbi adhuc nullus ista reduxit,sed reducent̄ forte in po
sterū. ¶ Limita tertio dictā ꝯclusionem,nisi qs impetret
plures literas ꝯtentiosas super eo. negocio,quia illæ ua-
lent,ſm gl.j.in prin.in c.ex tenore.s̄. eod. dūmodo non
vtat̄ vtriq;,qa tūc interest aduersarij non sic fieri. Vnde
literæ ad lites, vitiātur pp interesse aduersarij, sed literæ
ad beneficia,vitiant̄,qa Papa verisimiliter nō daret lite
ras,si haberet notitiā aliarū, ut declarat hic Imo. & Ab.

¶ Circa impetrantem autē plures literas ad diuersas Ecclesias sub diuersa data concludunt hic Inn. Host. Cal. * & cõiter oẽs * ꝯ gl. ꝙ non solū, qñ per literas est aliqd ꝯsecutus, scd̃ę vt id tacentes, non valent, ẽtsi fuit solū receptus, vt hic, qui casus sunt clari, sed ẽt, si primæ literæ nullū sint sortitæ effectum, non valent scd̃ę non facientes de eis mentionem, quia, ſm eos, non est verisimile, ꝙ si Papa sciuisset de prioribus, ꝯcessisset scd̃as. Vñ saltẽ negari non põt, quin talis veritas sit suppressa, q̃ si fuisset expressa, reddidisset principẽ difficiliorẽ ad ꝯcedẽdū. Ergo taciturnitas vitiat, ꝑ c. postulasti. s̃. eo. ¶ Subdit ẽt Abb. * cõiter * teneri ꝑ Doct. hic ꝯ Inn. ꝙ † non sufficit velle re
3 nunciare gratiæ expectatiuæ, vt valeat impetratio bñficij vacantis de ipsa expectatiua mentionem nõ faciẽs, qa cùm scd̃æ literæ sunt surreptitię, ꝑ istum tex. nõ põt reuiuiscere ex renunciatione primarū subsequenti, ꝑ c. si eo tp̃e. eo. ti. in 6. Habens tñ plures literas põt vti primis, quia in illis nõ reperitur aliquod vitiū, nisi vsus fuisset scd̃is, quia tūc, ſm Host. non posset aliqd ꝯsequi virtute primarū, quibus tacitè renunciat vtendo scd̃is. Nec aliqd poterit ꝯsequi ex scd̃is, cùm sint surreptitię, qđ est notabile, ſm Abb. ¶ Et si diceret, ex quo ꝑ solā receptionem non est beneficium ecclesiasticum assecutus, nõ vr̃ inhabilis ad impetrandū, arg. s̃. eo. cùm adeò. & ĩ. eo. si ꝓponente. Rñdent Bu. & Dom. hic, ꝙ non sequitur, non est beneficium ecclesiasticum assecutus, ergo nõ dẽt fieri mentio, qa imò dẽt mentionẽ facere ẽt alterius qualitatis, qua non expressa, sic de facili literas non habuisset. Vel posset dicere, ſm Dom. ꝙ licèt nondū sit ecclesiasticum beneficium assecutus, tamẽ ꝑ receptionem est ꝯsecutus spẽ infallibilẽ in beneficio, c. si clericus. de præb. in 6. maximè, cū hic sit statutum, ꝙ de tali qualitate mẽtionẽ faciat. Et ista oĩa latissimè ponunt hic But. & Domi. quos vide, & allegãt principalr̃ Io. An. in regula, ignorãtia. de reg. iu. ĩ 6. in Merc. vbi disputãdo ꝯcludit, ꝙ impetrans beneficium, teneatur facere mentionem de vacatura, q̃ expectat, vel de reseruatione, quæ pro eo pendet, aliter impetratio non valet. Et inter alia multū se fundat in isto tex. & intelligit ꝯclusionem in illo, qui sciebat se tale ius habere, alias ignorantia facti excusaret eū ꝑ c. gr̃a. de rescr. in 6. Istud dictū Io. An. limitat Lap. all. 89. icip. Duo ꝓlati. nisi impetratio prima fuisset facta suo noĩe, & ipse non acceptasset impetrationem, per c. si tibi absenti. de pręb. in 6. Et hoc sequitur Domi. hic.

4 DE iure ad † rẽ non sortito effectu est facienda mentio ita, vt s̃. dictū est. Adde Dom. idem tenentem in c. si motu proprio. de præb. in 6. post Io. And. & Io. de Lig. ibi ꝯ Arch. & est gl. in cle. si Romanus. in verbo, obtinet. de pręb. & ibi Imo. idem do. Car. in cle. 2. in 12. q. de off. ord. dicens literas esse obreptitias, quãdo qs dixit se nondū ecclesiasticum beneficium assecutum, & habet literas super impetratione, qcquid dicat ibi Matth. Et allegat Io. And. d. regula, ignorantia. Idem ẽt tenet Rota de renū. 12. Quidā Car. ad fi. in antiquis, quę est etiā de renun. 4. in antiquiorib. Et ſm prædicta intellige Bal. in l. si is, q. §. fi. ff. de excu. tu. dū dicit, ꝙ habens beneficiū nomine, non re, si impetrat aliud beneficiū, non tenet de primo facere mentionem, quia debet intelligi, quãdo nõ habet ius in re, nec ad rẽ, sed solùm nomẽ, ꝑ prædicta. ¶ Limita tamẽ prædicta, nisi ius ad rem esset ius fragile, & merè gratiosum, puta, ex receptione facta authoritate capituli, quia de ista non est necessaria mẽtio, vt late per Imo. post Host. Io. And. & Bu. ĩ c. relatū. in vlt. col. de pręb. qa receptio capituli censetur gratiosa, & capitulū ꝑ suam receptionem nõ põt dare ius ad vacaturam, sed est quod dā ius gratiosum, dãs facultatem agendi coram superiore, vt compellat capitulū ad præbendam conferẽdā, & ideo de tali iure nõ est necessario facienda mẽtio. Hinc est, qđ dicimus, ꝙ expectans authoritate Apostolica, pręfertur recepto authoritate capituli, c. hi, qui. & c. si postquā. de ꝑb. in 6. Cõsidera, ꝙ isti loquūtur de receptione facta de alio. de qua iste impetrãs Apostolicus non tenetur facere mẽtionẽ, rationibus prædictis. Sed nõ aperiūt quid de receptione facta ꝑ capitulū de ipso volẽte nūc impetrare, vtrùm teneatur de ipsa facere mentionẽ. & sentit, ꝙ non loquendo gñaliter. Tñ fortè est distinguẽdū ꝙ aut est receptus ad eandẽ Ecclesiā, in qua impetrat à Papa, & non sit necessaria mentio, quia per hoc Papa nõ fuisset difficilior ad cõcedendū, imò facilior. Aut ipse fuit receptus authoritate capituli in alia Ecclesia. & fortè de hoc debet fieri mentio, quia licet illa receptio ꝯferat ius fragile, qđ nõ afficit præbendā, tñ illud ius ad rẽ ẽ duplicis efficaciæ. Primò, qa põt agi corā superiore, vt compellat capitulū ad prębẽdā conferendam, vt fatentur oẽs in d. c. relatū. Secundò, qa licèt ista receptio non afficiat prębendā, & collatio facta alteri per capitulū valeat, tamẽ si capitulū spreuit illū à se receptū, tenet ei ꝓuidere de reditibus cõibus, donec ei sit de beneficio prouisum, vt singulariter voluit Inn. in c. statuimus. de maio. & obed. & ibi dixi. De quo facit festū do. Abb. ibi ĩ fi. & in c. inter cætera, ad fi. & in c. dilectus. lo 2. in vlt. no. de præb. Et iõ ꝑꝑ istos defectus vr̃, ꝙ tale ius ad rẽ sit dignū mentione, qa qua rõne taciturnitas cuiuscunque modici beneficij reddit impetrationẽ nullā, & qua rõne taceri nõ oportet ius ad rẽ, vt ẽ dictū, eadẽ rõne istud ius receptionis, quod est aptum producere aliquid emolumenti recepto in oẽm euentū, vr̃ dignū mentione. Tñ
5 ĩ hoc, tanq̃ ab alijs nõ ꝯsiderato nihil firmo. ¶ Infert † ẽt per ꝑdicta, vtrùm de beneficio alicui collato nondum per ipsum acceptato, teneatur ipse facere mentionem ĩ impetratione alterius. Nam Io. An. & Io. de Lig. dicunt ꝙ sic in c. gratia. de rescr. in 6. & refert ibi Dom. in 4. col. Pro quo faciunt prędicta, quia plus iuris habet iste in beneficio sic collato, q̃ sit ius ad rem, qđ hẽt alius in spe,
a nā statim, ꝙ iste acceptat, acqrit ĩ re a absque alia collatione, c. si tibi. de ꝑb. ĩ 6. Sed in impetrante vacaturam, & sic habente ius ad rem, requritur collatio ad hoc vt acquirat ius in re, c. fi. de cõcesſ. pręb. in 6.

a In re. *Adde Specu. eodẽ. ti. de act. seu peti. §. 4. vers. nõ exigitur.*

6 DE Primis † inualidis literis an sit facienda mentio, tãgit hic Abb. Adde q̃ dixi s̃. eod. ex tenore. vbi habes regulā negatiuā cū 7. limitationibus, cū qbus fuit declaratum, quo ad literas ad lites. Sed aduerte, quia vt ibi dixi, quo ad literas beneficiales, est contrarietas hic inter Doct. ¶ Considera duos casus. Primus est, quando literę beneficiales sunt elidibiles exceptione. Secundus, quando sunt nullę ipso iure. ¶ Primo casu, vbi sunt elidibiles putà quãdo ꝑ ipsas Ecclesia grauata interū grauat, iuxta no. ĩ. eo. mãdatū. tūc dñt hic Cal. Car. Bu. Ab. & Do. q̃ď ipsis ẽ faciẽda mẽtio. Et ita ꝓcedat gl. hic, qa ex quo nõ dū sunt annullatæ, sequit ꝙ secundę sunt surreptitiæ, tā quā obtẽtę pendentibus primis. Itẽ qa posset contingere, ꝙ iste ꝯsequeret plura beneficia ꝯ mentem Papę, & quia de quocunque iure, ẽt modico, faciẽda est mentio in literis bñficialibus, aliàs sunt surreptitię, & ꝑ ꝯsequẽs nullæ, ĩ. c. si ꝓponente. ¶ Istud limitatur dupliciter. Primò, dūmodo ista inualiditas surgat ex proprijs literis impetrantis, sed si literæ aduersarij eẽnt elidibiles per exceptionem, tūc non est necesse facere mẽtionẽ de ipsis, ſm Cal. & Abb. hic, ita intelligẽtes gl. in c. cū nostris. de concesſ. pręb. & s̃. eo. ex tenore. Et idẽ no. Cal. in ti. de elect. ꝯs. 14. ¶ Limita secundò, nisi ꝯ primas literas fuisset opposita exceptio, & pronunciatū, eas nõ valere, qa tūc nõ oportet de ipsis facere mentionẽ. Et ita procedit ꝓpriè gl. cum rationibus suis, in d. c. cū nostris, nisi per primas literas fuisset aliqd cõsecutus, ꝑ id qđ habetur s̃. c. proxi. ¶ Est verū, ꝙ in isto primo casu vult Imo. hic, ꝯ ꝑdictos, ꝙ non sit opus facere mentionem de literis elidibilibus, quia gl. generaliter dicunt, ꝙ de rescripto inualido ope exceptionis, nõ est opus facere mẽtionẽ, vt per gl. hic, & in d. c. cū nostris. & s̃. eo. ex tenore. Et faciunt multa, quæ ibi reduxi. Respondet ad illud, ꝙ de modico iure est facienda mentio, vt intelligatur de iure effectuali, secus quãdo ius nõ ẽ effectuale, ex quo ꝑ exceptionẽ elidi põt. Nihilominus tutius puto, tenere cõem opinionẽ, ꝑꝑ illam rõnem, de qua s̃. vcʒ quia posset contingere ꝙ iste consequeretur plura beneficia, & nullus opponeret primis

mis lr̃is. Et multa sunt, quæ non conferunt ius effectuale. Tñ donec excipiatur, operantur effectus suos plerũq; diu durantes. quia vel ignoratur inualiditas literarũ, vel non est, qui curet eam opponere. Nec obstat glo. in c. ex tenore. s̃. eo. qa loquitur in rescriptis ad lites, in quib. nõ nocet tacere de primo rescripto elidibili, cũ in illis non inducat ita facile surreptio, sicut in istis beneficialibus, vt habuimus s̃. ca. proxi. Secundo casu, vbi primæ literæ sunt nullæ ipso iure, non est necesse facere mentionẽ de ipsis. Et in hoc ꝯcordant oẽs hic. Non aliter sensit Host. ꝼm Abb. hic, licet But. videatur eum aliter intelligere. Considera bene, vtrum rõ proximè dicta obstet huic cõclusioni: qm̃ possibile est, ꝙ rescriptum sit nullum ipso iure, & tñ per ipsum quis habebit postea de facto beneficium, nemine opponẽte de nullitate. Et ita vr̃ velle expressè Cal. in ti. de elec. consi. xj. loquens de gr̃a nulla, de qua, ꝼm eum, facienda est mentio, nisi sup ipsius nullitate pronunciatum esset. Vbi aũt est renunciatum primis literis, non est necesse facere mentionem de eis, nisi vigore earum esset aliquid consecutus impetrans, vt hic per do. Abb. & retuli s̃. c. proxi. in prin. Et quando est aliquid consecutus, tunc habes vnum casum, in quo cõis opi. nõ procedit. Et oportet facere mentionem de literis inualidis propter effectum quem sortitæ sunt, licèt nulliter, vt p Imo. s̃. c. px. Reliqua ad istũ passum dixi s̃. c. ex tenore.

7 SPOLIATVS Beneficio † dẽt de ipso facere mentionem. Ab. hic post Cal. Bu. Imo. & alios, qa p spoliationẽ de facto agitatã nõ perdit titulum beneficij, sed solũ possessionẽ vt hic per eum. Adde Io. And. But & Ab. idẽ tenentes in c. cùm teneamur. de præbẽ. licèt Domi. hic alleget Io. And. in c. quia in tm̃. eo. ti. vbi hoc non ponit. Facit, quod no. Io. An. in c. de multa. super ver. habeat. de præb. vbi dicit, ꝙ spoliatus curato, si recepit ꝼm tale, vacat primũ. Nec obst. c. si tibi ꝯcesso. de p̃b. in 6. qđ vr̃ facere in ꝯ̃rium: nam, ꝼm Do. hic, loquitur de pena, ca. de multa. ad quam incurrendam requiritur possessio secundi beneficij, & plena, vel ꝙ stet per eum, quin illud beneficium obtineat, c. licèt eps. de præb. in 6. hic aũt vitium surgit ex taciturnitate primi iuris, quod retinetur ẽt data priuatione possessionis. An aũt sit idem econuerso, vt impetrans beneficium teneatur facere mentionem de illo, quod obtinuit violenter, Io. An. Cal. Bu. & Domi. hic, tenent, ꝙ sic, per c. eum, qui. de præb. in 6. & ibi est glo. 4. Vtrum aũt sufficiat, ꝙ hñs beneficium, quo alium spoliauit, dicat, Non obstãte alio beneficio, quod hẽt? an verò oporteat exprimere, ꝙ alium spoliauit? Pet. de Ancha. in cle. per lr̃as. ad fi. de præb. dicit, ꝙ nõ, nisi habuisset authoritate secularis potentiæ. Sed in ꝯ̃rium facit, quia profectò Papa difficiliùs concessisset secundum, si sciuisset, ꝙ alium spoliasset. Ergo tacere istam qualitatem vitiat gr̃am, s̃. eo. postulasti. Ad idem, qđ no. Cal. in isto ti. consi. 13. & de præb. consi. xj. vbi dicit, ꝙ si possidens iniustè beneficiũ, impetrat lr̃as ad illud, non habita mẽtione de sua possessione, lr̃æ dñr surreptitiæ. In quantum ẽt tãgit Abb. hic, an gr̃a possit probari per lr̃as, adde, quod dixi in rub. s̃. ti. proxi. vbi inuenies additiones ad oĩa verba, q̃ circa hoc dicit Abb. hic. Quib. adde Abb. in c. qualiter. in prin. & in c. nostri. j. col. j̃. de ele. & in cle. 1. de hære. Et adde Rotam de of. dele. 10. in nouis, quæ vult, ꝙ lꝫ ptãs collectoris debeat probari literis, tñ ptãs subcollectoris

8 põt probari testib. ¶ Vltimò tangit Abb. vtrum † litera beneficialis sit loco tituli a? & concludit post Cal. hic, ꝙ nunquam est loco tituli. Vnde nõ est titulus remotus, nec immediatus, sed sicut collatio, vbi interuenit, est titulus, ita & mandatũ verbale de ꝯferendo, est primordiũ tituli. Non. n. põt dici titulus, quia per lr̃as vt cõferatur, nõ acquiritur ius in beneficio, sed solùm facultas implorãdi officiũ executoris, iuxta gl. in c. veniens. de renun. Lr̃a verò est ꝓbatio collationis vel istius principii, sicut cõtingit in cõtractu, qui perficitur solo ꝯsensu. Nam scriptura superueniens non est de substantia ꝯ̃ctus, sed sit ad probationem ꝯ̃ctus, l. ꝯ̃hitur. ff. de pig. & l. consensu. ff. de act. & oblig. Facit, quod lẽgitur & no. in c. sicut. de re iud. ꝼm Ab. ¶ Adde Imo s̃. cap proxi. in vlt. col. vbi dicit post Car. ꝙ quicqd dicat Arch. in c. 1. de li. contest. in 6. veritas est ista, ꝙ ꝓpriè loquendo, lr̃æ non sunt titulus, sed probatio tituli, quando in lr̃is facta est collatio. Si aũt in lr̃is non est facta aliqua collatio, sed per ipsas mandatur, vt fiat, tunc ẽt lr̃æ non sunt titulus, sed sunt probatio ptãtis, vel mandati dati super beneficio conferendo, arg. d. l. ꝯ̃hitur. Et adde Dom. in d. c. 1. quasi in fi. vbi concordat cum istis, secun. dicta Cald. hic. Et ita tenendum est, quamuis Rota in nouis, decis. 456. incip. Circa scd̃m. quam non reperi in rubricatis, dicat simpliciter, ꝙ literæ in beneficialibus habentur loco tituli, allegando Compost. s̃. eo. constitutus. ad fi. & no. in c. 1. de li. contest. in 6. Et ex istis sequit, ꝼm But. & Domi. hic, ꝙ gr̃a non est conseruatiua tituli, nam creato titulo per collationem, & semel de lr̃is constito, hæc collatio conseruatur sine lr̃is. Ideo si perderet lr̃as, nihilominus valeret gr̃a, vt patet in c. cùm olim. lo 1. de priui. dummodò probaretur, ꝙ Papa hanc gratiam per literas fecisset. Facit tex. in c. sanè. de renun. & ibi glo. pe. in fi. vbi ad perditionem, vel renunciationem literarum, non sequitur perditio tituli. Et super istis latiùs etiã insistunt hic But. & Domi. quos vide. Et adde super his, quæ dixi s̃. c. proxi. ver. literæ non dant ius.

a Tituli. *Vide Bal. in cap. 1. in princi. episcopum, vel ab. in vsi. feud. & adde, quæ dixi, suprà eo. in c. ad audientiam. vbi allegaui do Soc. consi. 169. incip. Circa primum consultationis articulum. ver sicu, confirmatur ista opinio. in 2. parte. char. 37. quem ad hoc omnino vide.*

9 RESTANT Multa † vltra Abb. hic dicenda ex dictis aliorũ Doctorum hic & alibi, ex quib. reportari põt vtilitas magna, inuestigando de plurib. dubiis circa mẽtionẽ faciendam in lr̃is ad beneficia, vt promisimus tractare hic, quando eramus in c. cæterùm. & in c. sup lr̃is & in c. postulasti. s̃. eo. In quib. tractatũ fuit de istis mentionib. quo ad alias lr̃as. ¶ Sed in primis scias modos cognoscẽdi, qđ dicatur beneficium Ecclesiasticum, vt sic scias, quod est illud beneficium, de quo quis tenet facere mentionem: nã, ꝼm Cal. & Domi. hoc cognoscitur quatuor modis. Primo ex parte personæ prouidentis. Secundo ex parte qualitatis eius, cui prouidetur. Tertio ex qualitate ipsius beneficii. Quarto ex qualitate modi seruandi in prouisione. ¶ De primo, quia non, nisi p ep̃m vel p̃latũ Ecclesiasticum, põt fieri prouisio, lꝫ quandoq; interueniat p̃sentatio patroni laici, de iure pat. c. 3. & p totũ. Et aliquando ẽt spectat collatio p priuilegiũ Papale ad laicũ, qđ inferior à Papa ꝯcedere nõ possit. Sic intellige ca. dilectus. lo 3. de p̃b. & c. fi. de ꝯces. præb. & qđ no. 16. q. 7. ĩ summa, & in c. imperiũ. x. dist. Patet in c. Massana, & in c. sacrosan. de elect. dixi satis in c. cãm. de præscri. ¶ De secundo, qa de ipso nõ põt ꝓuideri, nisi clerico, ca. ex lr̃is. de transact. c. 2. de insti. & cap. cùm adeò. s̃. eo. & ibi dixi. ¶ De tertio: putà, quia hẽt aliquid spiritualitatis annexũ, qa pp diuinum officiũ dat beneficiũ, c. cũ scd̃m. de pręb. c. fi. de rescr. in 6. Item ꝙ detur in ꝑpetuũ, qa istud est ꝓprium beneficiorũ, c. pręcepta 55. dist. c. sanctorũ. 70. dist. notatur in c. veniens. de fi. presb. nisi Papa ꝯferat ad tempus, c. si gratiosæ. cũ gl. 3. de rescr. in 6. Quod non põt inferior à Papa, secundum Card. consi. 58. inci. Proposita q. ¶ De quarto, quia dẽt prouideri purẽ, & sine pacto, vel ꝯdõne, & non pro commodo tpali, aliàs esset simonia 1. q. 1. c. sanctorum. & 2. q c. q̃ pio. Et ex his ꝯcludunt prædicti, ꝙ non est vis in noĩe, siue appelletur beneficium, siue officium; siue possessio, siue præstimonium, siue pensio, dummõ in eo ꝯcurrant prædictæ condõnes. Facit, quod no. s̃. eo. postulasti. & de præb. quamuis. lib. 6. secundum eos. Et ista dicta Cal. refert & sequitur simpliciter Pet. de Ancha. in repe. regulæ, beneficium. de reg. iu. in 6. ¶ Istis præmissis no. diligenter magistralem theoricam Domi. Postea datis certis remissionibus, subiicient propter hãc theoricam quadraginta illationes, seu corollaria.

THEORICA Mentionũ fiendarum in lr̃is ad beneficia, est ista, ꝙ in impetratione beneficij dẽt fieri mentio de his, q̃ possent Papã retrahere, vel reddere difficiliorẽ ad concedendum, per ca. postulasti. s̃. eo. Item de his, de quibus

quibus spāliter est à iure prouisum, ꝙ de his debeat fieri mentio, ētsi non sint talia, quorum taciturnitas haberet Papam retrahere, vel difficiliorē reddere, per c. si motu proprio.in verbo,quantuncunq; modicum.de præbē. in 6. Vbi aūt non concurrit aliqđ de istis duobus, nō est necessaria aliqua expressio, ꝑ c.dudum.ver.ꝯsiderantes. de ꝑb.in 6.Hanc doctrinā ponit latè Dom.in c.sup līis.ver. dū legi Bononię Sextum.s̄.eo.& in repe.c.postulasti.ver. puto,prout dixi.s̄. eo. & ibi do. Maria. in repe.in pe.col. & Dom.in d.c.dudū.vers.credo sic posse distingui. per illum tex.& per gl.in cle.j. in ver.alteri.de præbē.q̄ vult,ꝙ non tenetur impetrans facere mentionem in līis beneficialibus,nisi de qualitatibus in iure expressis.Et eā sequit̄ Cal.in ti.de fi.presby. ꝯsi.j. ꝯfirmando hanc theoricam, vt dicetur j̄.in 3.corollario,no. Cal. hic in 4.q. Et ad idē vide Rot.hoc ti.32.in nouis,& Cal.in isto ti. consi.10. Et declara ēt hanc theoricā ex his, q̄ dicent̄ j̄.in 20.corollario.Et ad hanc theoricam vide ēt,q̄ dixi in c.sup līis.ver. j.ꝯsi.s̄.eo.& in c.ad aures.in 9.ꝯclusione,s̄. eo. Vide etiā vnam theoricam.j̄.in 16.corollario.Et ꝓ inuestigatione multarum rerum optimè seruientium,vide primò x.plenas & aureas rl̄as,quas nouiter reduxi in ca.sup līis.s̄.eo. per quas inuenies plures doctrinas circa mentionem faciendam,tam in rescriptis ad lites,q̄ generaīr in quibuscunq; impetrationibus. ¶ Item an & quādo oporteat facere mentionem de qualitatib.beneficij obtenti & obtinendi,vide,q̄ plenè dixi in c.ad aures.s̄.eo.Et ibi ēt posui 16.nouas conclusiones declarantes,qñ & quō sit faciēda mentio valoris beneficij impetrati,vel impetrandi.¶ Itē an sit facienda mentio de iure alterius ad rē,putà electione,vel præsentatione,dixi s̄.eo.cām.ad fi.Itē qualis mētio sit facienda de canonicatu & præbenda,dixi in ca.cū adeò.s̄.eo. Et ibi ēt inuenies,an facta mentione canonicatus, oporteat noīare præbendā. ¶ Itē vide,q̄ dixi s̄.eo. postulasti.vbi sunt examinatæ multę doctrinę ꝑ illū tex. in verbo,deleui.& ibi ēt de vicaria.Itē qñ sit faciēda mētio de iure ad rem, & de līis beneficialibus elidibilib.dixi s̄.in isto c.in nr̄a.vbi ētvidistis,qđ de beneficio,quo qs fuit spoliatus.Plurima ēt ponit Nic.Myl. in reper.in verbo,gr̄a.vbi sunt aliqua q̄ nondum tetigi in isto ti.Et multa ponit Dom.ī aurea repe. c.postulasti.s̄.eo. reassumpta quasi per eadem vestigia à Mariano in repe. illius ca. de quib.in locis debitis facta est, & fiet opportuna mentio. Et esto memor,ꝙ Maria. ibi in vlti.char. colligit in proposito mentionum fiendarum in līis ad beneficia,12.notabiles regulas,quæ tamen ex reductis à me,vbi s̄. & j̄.dicendis remanent opportunè insertæ & dilatatæ pluribus decisionibus & doctrinis, ordinatæ super additis.

VLTRA Tabulam istam ad iam dicta no. breue registrum ad inuenienda velociter ea, quæ sunt tangenda in istis dictis corollarijs, enumerando multa, de quibus dicetur, an de eis sit facienda mentio, vel non.

De fructibus alicui in stipendium deputatis, dicetur corollario primo.
De intrusione præcedenti, corollario 2.
De canonicatu, quem habet pater in eadem Ecclesia, corollario 3.
De qualitatibus, quæ insunt beneficio de iure cōmuni, corollario 4.
De his, quæ notoria sunt Papæ,corol.5.
De rescriptione speciali, vel generali, corol. eod.
De pluribus reseruationib. in eodem beneficio, corol.6.
De futuris incertis, corol. 7.
De mentionibus faciendis in dispensationibus, corol.8.
De clausula, Obstantia oīa pro expressis hn̄tes, corol. 9.
De cura animarum, corol.10.
De mentione, quę fit non expresè, sed in consequentiam, corol. 11.
De mentione per verba non vsitata in curia, corol.12.
De mentione fienda à permutantibus, corol.13.
De offerente se dimissurum primam gratiam, corol. 14.
De mentione fienda in gratia, si neutri, & de pendentia litis, corol. 15.
De mentione fiēda in gr̄a reformatoria primę,corol.16.
De mentione, quæ colligitur ex narratis,non tamen posita ad partem, corol. 17.
De acceptatione procuratoris incognita, corol.18.
De beneficio manuali, corol.19.
De beneficio, cui est renunciatum, corol. 20.
De familiaritate, quam habebat defunctus cum Papa, vel Cardinalibus, corol. 21.
De hospitali, quod impetratur, corol.22.
De hospitali, quod habet impetrans, corol. 23.
De collatore, qui est monoculus in beneficio impetrato, corol. 24.
De qualitatibus non necessarijs ad mouendum Papam, corol.25.
De postulatione facta de alio, ad beneficium impetratum, corol. 26.
De vnione non sortita effectum,corol. 27.
De iure ad rem quæsito expectanti ex acceptatione, corollario 28.
De mentione facienda in impetrationibus,quæ fiunt ab ordinario, corol. 29.
De reditu, qui non vacabit morte impetrātis, corol.30.
De natura præbendæ,an sit sacerdotalis,vel electiua, corollario 31.
De qualitate electiua, quæ inest beneficio, corol. 32.
De beneficio annexo, corol.33.
De beneficio nulliter renunciato, corol.34.
De ordinatione ad titulum alterius Ecclesiæ, corol. 35.
De possessione alterius colorata, corol. 36.
De modo vacationis, corol. 37.
De iure patronatus laicorum, corol. 38.
De Ecclesia cathedrali, corol. 39.
De qualitate beneficij, quod est regulare, & impetratur per secularem, vel econtrà, corol. 40. & vltimo.

¶ Et istis declaratis,iunctis his,q̄ dicta sunt in locis prealegatis,rarò de similibus interrogaberis,quin responsionem inuenies.

10 PRIMVM Corollariū est tale: Si ep̄s † ꝯcedit alicui clerico fructus alicuius altaris vsq; ad certum tp̄s ꝓ mercede spiritualiū laborū suorū, & iste impetret vnū beneficiū, nō tenet̄ facere mētionem de ista assignatione, f̄m Car.elegāt issimè in ti.de ꝑb.ꝯs.6. qa habēs tales fructus, nō dr̄ habere beneficiū. Patet ī c.si tibi ꝯcessę.cū gl.2.de ꝑb.in 6.Et tales fructus non sunt beneficiū Ecclesiasticū, neq; in titulum. Vnde sicut magister scholariū nō tenet̄ facere mentionem de reditib. Ecclesiasticis, quos hēt in stipendiū,iuxta c.qa nōnullis.de magist.& nec de feudo, vel similibus, q̄ habent̄ ab Ecclesia,vt hic per Cal.in 6.q. ita nec de istis,& ideo nō est tacitū aliqđ iuducens ad denegandū,vel difficiliùs ꝯcedēdū, vt latiùs ꝑ Cal.in d.ꝯs. cuius rōnes faciunt ad multa ex j̄.dicendis. Ad idē vide ꝯsi.eiusdem,đ pręb.30.vbi dicit, ꝙ ētsi assignet̄ per canonicos media præbenda vni sacristæ ad sustentationē suā, tñ hn̄s talem sacristiam, non tenetur de ea in impetratione facere mentionem, quia hoc nō est beneficiū, sed quoddā officiū, qđ nō dat̄ in titulum. Et reprobat dictū Inn.s̄.eo postulasti.dū dixit,ꝙ si aliquis hēt reditū,vel pēsionē,vel possessiones ab Ecclesia,dēt de his facere mentionem:qa non est benè dictū,f̄m eum.¶ Secundum corollarium. Oportet facere mentionē de intrusione præcedenti:qa est tale qđ,quo expresso,Papa difficiliùs concessisset grām,f̄m do. Abb.in ca.cùm iādudum.de præb. & in c.præterea.in vlt.notabili, de iure pa.& in c. qualiter.in fi.& in c.quisqs. in prin.eo.ti.& in c.ad aures. s̄.eo.& Bal. in c.in literis.ad fi.de resti.spo.& Dom.in c. eum,qui.2.rn̄so, in vlt.col.de præb.in 6.Est verū,ꝙ in hoc aliter scribit do.Cardi. post Pet.de Anch.in cle.si Romanus. in fi.de pręben. Sed pro ꝯcordia vide,quæ latè,& nouissimè scripsi s̄. eo.postulasti.ad fi.Et ibi dictis adde Cal.ī ti.de præb. ꝯs 11.& in isto ti.consi.13.s̄.allegato,vbi latè tenet,ꝙ impetrans beneficium, tenetur facere mentionem de sua possessione illicita præcedenti: aliàs impetratio non valet, nisi sit facta motu proprio, secundum eum. ¶ Tamen in hoc vltimo contrarium videtur velle Nico. Mylus in reper. in verbo,

verbo, gratia. §.8. incip. gratiã beneficialẽ impetrans, & fortè meliori ratione: quia licèt non possit allegari defectus surreptionis, c. non põt. de præb. in 6. tñ põt allegari defectus intentionis, vt no. Lap. in c. fi. de offic. dele. in 6. & dixi satis in c. ad aures s̃. eo. Et adde, ꝙ non solũ de iniusta detentione, sed ẽt de fructibus pceptis tenet̃ facere mentionem, nisi ipsos in vtilitatẽ Ecclesiæ conuertisset. Ita firmat pulchrè Io. And. in addi. Spe. in ti. de lega. §. videndum restat de dispensatione circa fi. vet. sed pone aliquis, dicens, ꝙ cum Papa Ioãnes iustificasset sibi titulũ cuiusdã scholaris sui, voluit, ꝙ dimidia ipsorũ fructuũ solueretur cameræ suæ infra certũ tempus, nã ex pceptione dictorũ fructuum fuit factus inhabilis ad beneficia, vt no. Spe. ibidẽ, post Host. in c. dudũ. 2. sup verbo, canonicè, de ele. & sequit̃ Nic. Mylus, vbi s̃. Qđ ppetuo
11 no. ¶ Quot † modis aũt dicatur qs intrusus in bñficio, vide optimè per Dom. in c. pp, vlt. col. 19. dis. vbi ponit sex modos: & subdit, ꝙ ille põt dici largè intrusus, q̃ lʒ fuerit authoritate superioris positus in beneficio, tñ hẽt vitium pp qđ deberet priuari, per c. veniens. de accus. Et ideo gl. magistra tales vocat quasi intrusos, vt no. gl. 2. ĩ
12 c. cum super. de cã pos. & propri. Itẽ † dicit̃ intrusus ille, q̃ est positus in beneficio, authoritate superioris non habentis potestatẽ conferendi; ex eo, quia ad aliũ collatio pertinebat, vel q̃a publicè suspensus, vt est tex. no. ĩ c. fi. de exces. pla. & in ca. qđ diuersitatẽ, de cõces. præb. Et ex hoc consuluit Gas. Cal. ſm eũ, ꝙ si Papa mandat ĩtrusos in beneficia spoliari, sub alio mãdato includunt̃ illi, qui pmutarũt beneficia reseruata Apostolicæ sedi, durãte reseruatione: q̃a cũ de beneficijs reseruatis per Papã inferior non possit se intromittere, nec illa conferre, c. 2. de præb. in 6. & in permutatiõe requirit̃ renunciatio & collatio, ca. 1. de rer. permu. in 6. iõ tales permutãtes sunt positi in beneficijs authoritate non habentis potestatẽ cõferendi: & sic dicuntur ĩtrusi. Et est cõs. Cal. de verb. sig. 13. licet Dom. non dicat, qđ perpetuo no. & vide tex. ĩ c. qđ ergo. ver. ab ep̃o rr̃ ordinato, tenente videlicet ciuitatem. de consecr. dist. j. Per quem dicit Io. And. post Vin. in c. per venerabilem, qui fil. sint leg. ꝙ cõmissa causa Episcopo Bononiensi, cognoscet ille, qui possidet, & est intrusus, licèt sit alius canonicè electus. Sequit̃ Arc. 11. q. 1. si quisquã. & Alb. in l. more. ad fi. ff. de iur. om. iu. nisi olim alius possedisset, & nũc alius notoriè occuparet, & non esset dubiũ de titulo. Car. in cle. 3. q. 15. de fo. cõp. Et ꝙ habens beneficiũ à nõ habente potestatẽ ꝯferendi, possit dici intrusus, est tex. in c. 2. ibi, intrusus. de resti. in inte. & ibi no. Abb. in 3. no. addens c. ex frequẽtib. quod ibi no. de insti. cæterũ. Et si dicatur intrusus habẽs beneficiũ à non valente dare, non tamen habens beneficium ab illo, qui dare põt, quãuis de istius intitulati, vel prouisi titulo disputari possit, an valeat. Inn. in c. nihil ẽ in gl. magna circa med. de electio. sequit̃ Rotam de cau. pos. in c. no. ꝙ intrusus. ĩ antiquis. Dixit ẽt Bu. post Doc. in c. cum satis. 1. col. de offi. arch. ꝙ is dicitur se ingerere, qui absque diœcesani authoritate intrat, ca. quoniam. đ offi. ordi. Et sic cognoscitur intrusus & incoloratus possessor. Et remittit ẽt ad c. veniens. de accus. & ca. cũ nostris. de conces. præbẽ. Et ꝙ dicatur intrusus, qui se ingerit est tex. in c. cum iamdudũ. ver. intrusori. iuncto verbo, se ingerit & ingessit, de p̃ben. & in c. dudũ. lo 2. đ ele. Et illos duos tex. no. quia paucos ĩuenies similes, ſm An. Sic. in c. super literis. s̃. eo. Tñ ex præmissis habes similes tex. & tex. in c. eum, qui. de prǽb. in 6. quẽ allegat Alb. in verbo, intrudit. Et alios tex. ẽt alle. Brix. in reper. ĩ verbo, intrusus. addens, ꝙ ille dicitur intrusus, qui pter superioris authoritatẽ ingerit se in ecclesiã: & dicit esse bonum tex. in d. c. q̃a diuersitatẽ. & ibi Abb. ĩ pri. de ꝯces. p̃b. Idẽ de eo, qui intrat cũ titulo habito à superiore excõicato, vel interdicto, per c. tãta. de exces. pla. Et adde, ꝙ retinẽs bñficiũ, quo est canonicè priuatus, dr̃ intrusus. Brix. vbi s̃. per c. cũ dilectus. de pur. ca. Et ad excusandas ĩtrusiões vide Old. ꝯs. 304. Infrascriptæ. ibi, non obstat dño. B. vbi dicit, ꝙ intrusus ĩ beneficio nõ vacante excusatur pp famã de morte rectoris. Ad quã excusationẽ famæ multa dixi s̃. eo. cũ cõtingat. ad fi. & est gl. j. in c. j. de conces. p̃b. Idem de eo, qui acceptat beneficium, quo alius fuisset iniustè à superiore priuatus, nesciens de iniustitia, c. ad petitionẽ. de accus. Et ibi notãt Doc. secus dicentes, si sciret, vel esset notoriũ de iniustitia. Et idẽ ĩ simili no. Abb. ĩ ca. exposita. j. col. de arb. Multi alij modi licitæ excusationis adduci possent, sicut & alia delicta ex probabilibus causis frequenter in iure excusant̃, vt soleo recitare in ca. cũ venerabilis. de consue. pp gl. aureã ibi, ĩ ver.
13 migrasse. Scito ẽt, ꝙ † intrusus põt renũciare beneficio detento ppria authoritate; gl. in c. nisi cũ pridẽ. §. pp. in verbo, illius. đ renũ. Sed declara, vt latiùs ibi p Imo. post Butr. ponẽdo plures casus. Et in effectu vident̃ velle, ꝙ gl. non procedat, nisi qñ est intrusus existẽter & apparenter carẽs ipso iure titulo, vel amisso per delictũ, vel nũq̃ habito. Et caue: q̃a vult Imo. ĩ d. c. nisi, ꝙ simoniacus nõ dr̃ intrusus; q̃a intrusus est, q̃ nullũ penitus habet titulũ ĩ beneficio, qđ detinet. Sed simoniacus habet titulũ, licèt inualidũ & uitiosum. Et ita saluat glo. ibi ponentẽ, vt diuersa, simoniacũ, & intrusum. Et pro hoc facit regulã cãcellariæ xxxiij. Itẽ statuit & ordinauit, ꝙ phibẽs molestari triennalẽ possessorẽ beneficij, excipit simoniacũ & intrusum, & sic ponit, vt diuersa. Sed plus mihi placet, ꝙ dicit Car. ĩ d. c. nisi volẽs illã gl. errasse, quia debebat loq̃ alternatiuè. Et pro hoc arguo sic: Omnis simoniacus est priuatus ipso iure, nullũ ius habens, vt in constitutionibus modernorum Pontificum extensis in supplemento, in verbo, simonia. ad fi. & in constitutione Pauli II. cũ detestabile. Sed retinẽs beneficiũ, quo est priuatus, dr̃ intrusus, teste Brix. vbi s̃. Ergo simoniacus est ĩtrusus. Et hæc omnia, vt nouũ cumulũ facientia repone diligẽter ad intellectũ d. regulæ cancellariæ, & omnium dispositionũ de intrusis loquentiũ. Seruiũt ẽt ad mãm ca. cum nostris. de conces. p̃b. de qua j̃. corollario 36. vbi arguitur sæpe sic. Est intrusus, ergo non possidet colorate, & econuerso. ¶ Tertiũ corollariũ. Nõ oportet in impetratione canonicatus facere mentionẽ, ꝙ pater impetrantis est canonicus in eadẽ ecclesia, quãdo nõ impetratur idem canonicatus, secũdũ Car. in ti. de fil. p̃sb. consi. j. Et ibi pulchrè dicit, ꝙ non debemus dicere, ꝙ aliqua taciturnitas reddat gratiã nullã, nisi vbi ius exprimit de illo tali faciendam mentionẽ, nã annullatio gratiæ est quædã pęna, seu punitio. Sed vbi ius vel iudex pęnã non imponunt, non debemus dicere, pęnã fuisse impositã, vt in §. in hoc c. 33. q. 2. Sed non est iure expressum de tali impedimento patris faciendã esse mentionẽ. Ergo. & c. Et hoc est, quod voluit gl. 5. in d. cle. 1. de præbẽ. ſcđm eum. Et hãc doctrinã ipse ẽt ponit in isto tit. consi. x. ¶ Quar-
14 tũ corollarium. Non † oportet exprimere qualitates, q̃ insunt beneficio de iure cõmuni, sed illas tantùm, quæ insunt de facto ratione ꝯsuetudinis ecclesiarũ, vel alio modo. Ita respõdit vni Auditori Rotæ Vrbanus Papa V. secundũ Rotã in isto ti. decis. 59. Dominus Vrbanus. idẽ ẽt tenet Rota de præb. 13. in antiquiorib. dãs exẽplũ de cura animarũ, q̃ habet Arc. de iure communi, per ca. ad hæc. de off. arc. nã de ipsa non est opus facere mentionẽ. ¶ Idem sentit Ludo. in sing. 37. incip. Vtrũ nobilis, in fi. dicens, ꝙ Papa non potest dici deceptus, quãdo exprimitur male qualitas, q̃ inest de iure. Et quo ad illam expressionẽ nobilitatis, de qua loquit̃ Lud. latius scribit do. Mari. idẽ tenens in repe. c. postulasti. ibi, sed circa prędicta. s̃. eo. dicens se legisse Rotã idem tenentem, sed non recordari de quota. Cũ istis etiam concordat Bal. in ca. cũ ordinẽ, in 2. cõmento, ver. vt scias. s̃. eo. dicẽs ꝙ id, quod ẽ certum in iure, non indiget expressione. & ideo impetrãs super feudo non habet facere mentionẽ de cõsuetudinib. feudorũ, quæ iure scripto comprehendunt̃, secus, si esset consuetudo certi feudi exorbitans à ꝯsuetudine recti feudi. Idẽ ẽt tenet Bal. ĩ l. p̃scriptione. ver. venio ad primũ. C. si ꝯ̃ ius, vel uti. publ. dicens post gl. ibi, ꝙ impetrans rescriptum super appellatione, & dicens se posse appellare post annũ, non decipit principẽ, quia princeps præsupponitur habere scientiam legis, l. omniũ. C. de testa. saltem præsumptiue, ut per gl. in c. præterea. 23. dist. licèt

cet non habet semper secũ sapiẽtes: puta, cùm vadit venatũ: & licèt sit fallendi intentio ex parte supplicãtis, tñ ex parte principis pręsumitur certa scientia: & hoc, vbi exprimitur aliquid erroneè circa ius explicitũ: secus, si circa ius implicitũ, putà, si narratur, ꝙ sententia transiuerat in rẽ iudicatã. Ista enim non sunt verba facti, sed iuris impliciti: & tñ si verè non transiuit in rem iudicatã, istud mendacium reddit nullũ rescriptũ impetratũ sup executione sententiæ, ſm eũ dilatantem se in alijs exemplis, de quib. per eũ. Itẽ, ꝙ qualitates, quæ de iure insunt, non egeãt expressione, no. Aeg. Bel le. deci. Rotæ 488. Si impetrans. in fi. Pro istis ẽt facit, qđ dixi, co. super literis. in 3. regula. dũ posui, ꝙ non est necessariũ exprimere ea, quæ sunt notoria in curia Facit ẽt, qđ dicet in sequenti corollario. ¶Quintum corollariũ. Non† nocet taciturnitas eorum, q̃ præsumuntur notoriè sciri per Papã, ſm Rotã in isto ti. decis. 32. ĩ nouis. Exẽplum, de stylo curię in omnib. gratijs expectatiuis exceptuatur prima dignitas post Pontificalẽ: quidã expectans obtinuit successiue per specialẽ prouisionẽ Papæ talẽ dignitatem, & nõ dixit, ꝙ gr̃a sua expectatiua exceptuabat eã, certe valet ꝓuisio, ẽtsi hoc expressisset, omnino Papa cõcessisset: qa ꝑ hãc expressionẽ nihil dixisset non cognitũ Papæ, qui ꝑsumitur scire talẽ notorium stylũ. Et illa decisio ponit ẽt ad literã ꝑ Aegi. Belle. deci. 688 ⁊clusio. extra Rotam. Adducit inter alia multa id, qđ no. Fed. de Se. in tract. de per. perm. q. 4. vbi dicit, ꝙ impetratio bñficij ex cã reseruationis obtento, non valet, si bñficium est reseruatũ, & de reseruatione non est facta mentio, nisi reseruatio illa esset generalis & publice nota, qa tunc p̃sumit, ꝙ Papa illa sciebat: iõ eius expressio fuisset superflua. ¶Incidẽter no. ex hoc duo. Primò, ꝙ taciturnitas reseruationis specialis vitiat impetrationẽ factã à Papa. Secundò, ꝙ secus est, si taceatur reseruatio generalis, & publice nota. Et ita clare decidit Fed. vbi s̃. & Pet. de Peru. in trac. de re. permu. in 4 parte, q. 3. & Imo. in cle. i. prope fi. de re. permu. Et si diceret, non est verisimile, ꝙ Papa ignoret propriũ factum, l. quisquis. C. de rescin. ven. Rñdent isti, ꝙ veritas ĩ ⁊rium tollit illam ꝑsumptionem, c. qa verisimile. de præsump. capi. cæterũ. s̃ eo. & capitu. veniens. de præscrip. Si tñ posset constare, ꝙ Papa sibi reseruauit cõtemplatione Titij, & postea contulit Titio, valet collatio, ẽt non facta mentione de reseruatione. Ide, si Papa reseruauit sibi prouisionẽ bñficiorum, & contulit non factã mẽtione de reseruatione, qa vtroque casu nõ violat cã reseruationis, ſm prędictos. ¶Sed reperio Rotã deci. 438. si mandatur. quę est de p̃b. 21. in nouis. vbi exprese vr̃ dici totum ⁊rium, videlicet, ꝙ de speciali reseruatione nõ est necessaria mentio, sed bñ de generali. Credo, ꝙ nõ loquat simpliciter de omni specialitate, sed de illa, de qua ibi, videlicet quæ fit per regulas cancellariæ, qa illa pręsumit nota Papæ. Dum aũt dicit Rota de reseruatione generali, loquit de illa, q̃ non est in regulis, sed est facta ꝑ Papã, id est, non restricta ad certã speciẽ bñficiorũ, ꝓut fit in regulis. & ꝙ de tali debeat fieri mentio, vt dicit illa decisio Rotæ fuisse ordinatũ ꝑ Gregoriũ II. Quod credo limitandum, nisi ista generalis esset valde nota, ꝑ ea, q̃ dicta sunt s̃. Tñ remitto me ad interpretationẽ dominorũ curialiũ, postq̃ nullus, quẽ viderim, scripsit aliquid super hac magna ⁊rietate. ¶Postea reperio Nic. Myl. in reper. in verbo, reseruatio. §. 2. vbi laborat super intellectu dictæ decisionis, & in effectu illa decisio vult, ſm eũ, reseruationem censeri specialem, q̃ fit per regulas ⁊ ius commune, quia quanq̃ sit ⁊ ius cõmune, dicitur specialis, l. ius singulare. ff. de leg. Poterit tamen per regulã Papæ fieri vna reseruatio ⁊ ius commune, quæ erit generalis, quo ad expressionem verborum, tamen appellabitur specialis, quæ est ritè ⁊ ius commune. Et licet prædicta decis. Ro. dicat, ꝙ reseruationes contentę in extraua. Benedicti II. ad regimen ecclesiæ generalis sint generales, intellige de his, quæ erãt secundum ius commune, quia ibi plures reseruationes narrant, q̃ iam erant de iure cõmuni, vt de vacantib. in curia, vel de vacãtibus extra curiã ꝑ mortem venientiũ ad curiam, iuxta c. præsenti. de præb. in 6. secundum Nic. Myl. Non aperit Nic. quid tenendũ sit, quo ad faciendã mentionem reseruationis, & in effectu vr̃ tenendum inspecta dicta decisione, ꝙ de reseruatione speciali contenta in regulis curię, non sit necessaria mentio, secus de speciali non contenta in regulis. Item de generali opus est facere mentionem, nisi generalis sit valde no. vel in iure cõi inserta, & ratio sit in effectu, qa existentes in regulis præsumuntur notæ, & de eis Papa ꝑsumit recordari, non sic de alijs, nisi sint valde notæ. Ad hoc tamẽ ponderat ẽt Ro. in ti. de resti. spo. decis. 4. in nouis. iũcto prin. cum fine. de qua fiet mentio. ĩ. in 36. corollario. ver. tertio no ĩ fi. illius ver. Secũdũ prædicta intellige Ro. de præb decis. 39. ĩ antiquis, quæ dicit simpliciter ꝙ non valet collatio de beneficio reseruato, nisi ꝑ impetrantẽ fiat mentio de reseruatione. Et idẽ no. gl. Aegi. Bel. decis. Rotæ 425. Si Papa nũcio. Et no. ꝙ vbi apponit clausula, Si non est alteri ius quæsitũ, valet collatio, licet taceatur de reseruatione, ſm Ro. in ti. de p̃b. decis. 22. Vtrũ si Papa. in antiquioribus. Et ubi est clausula ista, videl. ac si nulla reseruatio facta foret, includitur omnis reseruatio, ſm Ro. in ti. de præb. decisio. 24. in antiquis. Et de materia vide ẽt certas ordinationes curiæ Romanę, de quibus per Ro. in ti. de rescri. decis. 1. in nouis. Et istis adde Dom. in rep. c. postulasti. ver. ut ex hac materia rescriptorum. s̃. eo. vbi concludit, ꝙ si reseruatio Papæ fuit specialis pro aliqua certa persona, tunc nõ valet impetratio facta ab alio, nisi fiat mẽtio reseruationis. Et ad hoc vltra ipsum, vide omnino Cal. in isto ti. cõs. 7. qs præferatur. Et subdit Dom. hoc ꝓcedere, ẽtsi cõferat motu proprio, quia motus proprius non tollit ius tertij. Si verò non reseruatur specialiter pro aliquo generaliter & indefinite, quo ad vnũ beneficiũ tantũ, & tunc, si concedat gratiã motu proprio, valebit, qa motus proprius excusat literis à vitio surreptionis a & nõ tollitur ius alterius: secus, si nõ confert motu proprio, sed ad instantiã, qa non valet collatio tacẽs de reseruatiõe certi beneficii, non ꝙ Papa non possit ⁊ferre reseruatũ, sed quia in dubio nõ intẽdit ipsum cõferre, nisi aliter certificet: iõ debet certificari de dicta qualitate. Præsumit enim reseruasse ex certa cã speciali, qa nõ sine cã præiudicat ordinario, & posset circumueniri per impetrantẽ nihil dicẽtẽ de reseruatione, & de ipsa Papa non recordaret, tñ si reseruatio eẽt facta odio ordinarii conferẽtis ꝑsonis ĩdignis, tunc valeret collatio non facta mẽtione reseruationis ſm Dom post Fed. in dic. trac. saluo, nisi reseruatio esset facta partim in fauorẽ ordinarii collatoris, partim in odiũ, qa tunc collatio non faciens mentionẽ de reseruatione, nõ valet. Ita nouissime põderat Dom. tex. in c. cũ olim. de re iud. Nã ibi Papa reseruat, dicens, ꝙ mãdabit vni, q moneat ordinariũ collatorem, vt ⁊ferat. Et si monitus nõ parebit, dabit ei potestatẽ conferẽdi. Et sic patet, ꝙ per reseruationẽ noluit pręcise auferre p̃tãtẽ ordinario, sed solũ ĩ casu negligentiæ. Vñ reseruatio partim fuit fauore ordinarij, partim odio, & iõ nõ ualuit impetratio tacita reseruatione ĩ pręiudiciũ iuris ordinarii reseruati. Et hęc ꝓcedũt ĩ reseruatiõe specialr̃ factã đ certo bñficio. Si aũt reseruatio eẽt generalis respectu bñficiorũ oĩum ꝓuinciæ vel uacãtiũ ĩ curia, iuxta c. 2. de p̃b. ĩ 6. tũc tenet Dom. post Fed. ꝙ collatio ualeat, nõ facta eius mẽtiõe, si erat notoria ĩ curia. Si aũt nõ erat ibi notoria, ñ ualet collatio nõ faciẽs de ea mẽtionẽ. Ita distinguit Dom. ĩ d. c. postulasti. sequẽdo ĩ hoc ultimo Lapũ ĩ c. 2. đ p̃b. ĩ 6. qcqđ dicat ibi Pet. đ Anc. qa in dubio Papa nõ itẽdit illi cõferre, nisi aliter sit certificatus, ꝑ ea q̃ dicta sũt supra ĩ reseruatiõe speciali. Et ita nouissime residet Dom. ubi s̃. ¶Et ad hãc distinctionẽ p̃nt reduci oĩa ꝑdicta. Et ista ultima dicta ponit ẽt Dom. ĩ d. c. 2. ĩ ul. col. de p̃b. ĩ 6. dũ dicit, ꝙ de reseruatiõe notoria nõ ẽ necessaria mẽtio. Intellige tñ, ꝙ nõ ĩ impetratiõe exprimat qualitas ꝑsonæ, ꝑp quã beneficiũ uacat, aliàs. n. cognosci nõ põt, quòd sit reseruatum etiam reseruatione notoria, ut no.

a Surreptionis. *Adde no. ꝑ Car. in cle. ij. & in cle. 4. de præben. vbi vide etiã glo. sing. ad hoc, secundum eum, & adde Ro. decis. 101.*

no. Cal. allegando regulam cancellariæ in d. ꝯs. 7. in titu. de rescr. De mã aliquid ẽt in sequenti corollario. ¶ Sextum corollarium. Qñ circa idem beneficium ꝯcurrunt plures reseruationes generales, putà, ꝙ vnus & idem sit scriptor Apostolicus & abbreuiator & collector, de oĩbus istis est facienda mẽtio expressa in impetratione, aliàs esset ipso iure nulla, scdm Cal. in d. ꝯs. huius tituli, dicentẽ, ita fuisse ordinatũ ꝑ regulã cãcellariæ Gregorij XI. q̃ allegat simpliciter Dom. in d. c. 2. in vlt. col. de pb. in 6. & Rot. pallег. de pręb. 21. in nouis. Ad ꝙ ẽt ponderat verba regulæ modernæ, num. 62. Item voluit & ordinauit, qñ prouidet, seu mandat, &c. Et limita, nisi dicatur, Vel alio quouis mõ vacet: nã tunc venient oẽs reseruationes, licet vna tm̃ sit expressa, ſm Rot. de præb. deci. 16. in antiquis. Et ibi ẽt dr̃, ꝙ vbi non est dicta clausula, & exprimitur vna reseruatio, & vacet ex alia, non ex illa, non valet impetratio. ¶ Et no. ꝙ si Papa dat nũcio Apostolico ptãtẽ conferendi 20 beneficia ẽt sedi Apostolicę reseruata, non põt ꝯferre beneficia reseruata duplici reseruatione, ſm Aeg. Belle. decisi. Rot. 425. Si Papa. Facit l. vĩ passam. §. præscriptione. ff. ꝗ adul. & ꝙ no. oẽs in l. 2. in princ. ff. de verb. obl. Tñ vr̃, ꝙ Rota determinauit ꝯrium, & Aeg. non fuit exauditus, vt ipse dicit, qa talis facultas vr̃ latè interpretãda, & non est ita ambitiosa sicut grã impetrãtis, maximè, qñ fieret motu proprio. Facit, qđ in simili dr̃ de facultate dispensandi, quę largè interpretatur, ſm Io. And. & alios in c. fi. de simo. cũ concor. quas dixi s̃. eo. postulasti. Facit gl. 3. in c. dudũ. de pb. in 6. probans, ꝙ in potestate data sup cõferendis beneficijs, fiat lata interpretatio ꝯ concedentem. ¶ Septimum corollarium. De futuris habentibus se ad esse, & non esse merè ꝯtingẽter, non est opus facere mentionẽ, & ſm Rotam in isto ti. decisi. 25. in nouis. Vnde nõ nocet, si taceat ius, qđ in beneficio potuisset aduersarius consequi, si ego nõ impetrassem, ẽtsi per impetrationẽ meã præcludatur ei via ad futurã & nouã impetrationẽ, vt ĩ exẽplo, ꝗ quo ibi. Quod no. ad multa. ¶ Octauũ corollariũ. Iura, quæ arctant ad expressionem certam qualitatum in impetrationibus beneficiorũ, habent locum in impetrationibus dispensationũ, ſm Dom. in c. non põt, in fi. princ. de præb. in 6. ꝑꝑ gl. 2. ibi, quod ipse reputat no. ad extẽsionẽ illorum iuriũ. Idem sentit do. Abb. in c. ad aures. ver. aut impetro dispensationẽ, s̃. eo. & Aeg. Bel. decisi. Rot. 327. si eps. dicens, ꝙ ea, quæ vitiant prouisionẽ, fortius vitiãt dispensationẽ, q̃ ẽ strictioris iuris. Alle. no. in d. c. nõ põt. & in c. j. de fi. psb. in 6. Bene facit gl. pen. ibi, si. n. in literis. c. si Apostolicæ. de præb. in 6. Et dicit Aegi. Doctor antiquus in c. de multa. de præ. ꝙ si dispensatur cũ aliquo, vt possit consequi duas dignitates, vel personatus, intelligitur vt habeat in diuersis ecclesijs, non in eadẽ, ꝙ extollit ibi do. Abb. post alios. ¶ Nonum corollariũ. Qñ dr̃ ĩ rescripto, ꝙ obstantia, & ea, quę expressione indigerent, habeant pro expressis, nõ est opus alia expressione, ſm do. Ant. ꝯsi. 2. & ꝯs. 55. Visis literis legitimationis, tamẽ sup hoc non est transeundũ cũ breuiloquio. Iõ vide, qđ nouiter reduxi in c. nõnulli. in prin. in 2. fall. s̃. eo. ¶ Decimũ corollariũ. Nulla debet esse notabilior expressio, q̃ de cura aĩarum, ſm Cal. hic, in 4. q. Et ideo no. ꝙ si plebanatus hẽt curam parochiæ, oportet de illa cura facere mentionem. Et non sufficit dicere, ꝙ est plebanatus ecclesiæ curatæ collegiatæ, ſm Card. pulchrè cons. 33. In hac dubia quęstione, qa possibile est esse in eccl'a collegiata & curata dignitatẽ, quæ est principalis, & ad quã quis cõsueuit per electionẽ assumi, quæ tamẽ non est curata, qa ex speciali dispositione instituentis, vel alio iure põt cura parochię & collegij ad aliũ pertinere. De cura porochię ꝓbatur ĩ c. statutũ. de ele. in 6. De cura collegij, de quo est maius dubiũ ꝑ c. cũ ab ecclesiarũ. de off. or. probat ĩ c. irrefragabili. §. excessus. eo. ti. Et notãter põderat, ꝙ ibi capitulũ ꝑscribit iurisdictionẽ corrigendi singulos de collegio ẽt excludendo epm, ita ꝙ non ẽ locus ꝑuentioni, ꝙ ꝓbat versi. ex tũc. vt etiã no. Io. And. c. pastoralis. sup gl. i eo. ti. Et de his vide latiùs ꝑ Car. ĩ d. ꝯsi. ꝙ ipse reassumit ĩ c. fi. j. de pb. & sequit ibi Imo. l3 cũ aliquali scrupulo. Facit, qđ no. Aegi. Belle. d. decis. Rotæ. 422. eps obtinens. vbi dicit, ꝙ si promotus ad episcopatũ impetrat dispensationẽ super retentione prioratus, quẽ habebat, & tacet, ꝙ est curatus, dispensatio est surreptitia. ¶ Et am pliatur hoc in decisione se quenti, ẽtsi fiat mẽtio de cura ꝑ viam exceptionis, per cle. j. de pręb. Et paulò post etiã ampliat, ẽtsi Papa dispenset motu proprio, qa motus proprius non tollit surreptionẽ, q̃ ꝓcedit re ipsa, & ex ĩtentione Papæ. Item qa opus est alia dispensatione. Ad qđ vltimum vide dicta s̃. eo. ad aures. 5. conclu. Facit ẽt pro dicto consi. dictum Rotæ de præb. 13. in antiquiorib. vtrum cũ quis pro expresso solius collegij non infert expressum esse, ꝙ beneficiũ sit electiuũ, vt latius dicã corollario 22. vide ẽt late Dom. in c. cum illis. vlt. col. de pręb. in 6. vbi ponit post alios, an facta mentione collegij, dicatur tacite facta mentio curiæ: & vr̃ concludere, ꝙ sic, qñ collegiũ & cura est ĩ eodẽ corpore, alias nõ, vt ibi latius, qđ l3 sequatur ẽt Maria. s̃. eod. postulasti. 51. col. ibi secundò quęro, tamẽ ꝯsi. Car. magis placet ꝑ rõnes, quas s̃. posui. Adde ẽt istis, ꝙ grã de dignitate non extendit ad curata, ſm Rot. late de præbẽ. 18. in antiquio. Et adde ꝙ si est prioratus, in quo prior non exercet curam per se, sed pervicariũ, nihilominus dr̃ prior habere curam, ſm Rot. in ti. de off. vic. decis. 2. in antiquis. Et dixi satis s̃. eo. c. postulasti. in prin. ubi ẽt tetigi, ꝙ secus est in beneficio curato habitu, & nõ actu. Idem dicas, si beneficium simplex hẽt annexam ecclesiam curatam secundario, per id, quod dicetur ĩ. in corol. Dic etiam, secus, si ex constitutione ecclesiæ aliqs gereret uices curati ĩ sede illi⁹ curati, quia ꝑꝑ solum exercitium curæ accñtale, ille uicegerens non dr̃ habere beneficium curatum. Old. consi. 202. Factũ tale est, statutũ est. quẽ refert & sequit Alb. de Ros. in j. parte statu. q. 148. Ecclesiæ cuiusdã. Scias ẽt ꝙ si plures præficiuntur ad regimen aĩarum alicuius ecclesiæ, nullus istorum dr̃ habere curam aĩarum. Old. ꝯsi. 67. q. talis est. Itẽ ꝙ sit facienda mentio, qualiter beneficio, ꝙ impetratur, solet seruiri per vicariũ temporalem, vel ꝑpetuum, Car. d. ꝯsi. 33. Dixit ẽt Rota in isto ti. 31. quæ incipit, no. ꝙ quis nõ tenetur, in antiquis, ꝙ in literis, in quibus Papa prouidet, non est opus exprimere curã beneficii, sed bene in illis, in quibus mandat prouidere. Et ita intelligit c. cum in illis. de præb. in 6. maxime in beneficio tali, quod de se hẽt curam. Sed istud vr̃ ꝯ pędicta. Et puto procedere solum in dicto casu, s. vbi beneficiũ de sui nã hẽt curam. Et no. ꝙ licet exprimantur ista verba, vc3, ꝙ talis dignitas, vel talis ecclesia est curata, tñ sufficit dicere verba, q̃ infallibiliter inferant eã esse curatã putà, si dr̃, ꝙ põt excõicare, & ꝙ tenetur audire ꝯfessiones, & ꝯferre sacramenta. Ita dicit Rot. in ti. de pręb. decis. 13. in antiquioribus, & vide, quod dicetur in sequẽti corollario. ¶ Adde ẽt ꝑdictis tex. in cle. 1. de pręb. vbi inuenies pulchrũ casum circa hanc mentionẽ curę. Et de illo tex. feci mentionẽ in c. l3. de offi. ordinando quędã dicta noua & subtilia ad gustũ illius clementinę, q̃ ẽ aurea ad multa. ¶ Vndecimũ corollarium. Vbicunq; in rescriptis beneficialibus ex iuris dispõne requiritur expressa mentio, non sufficit, ꝙ veniat ĩ ꝯñiam. Ita dicit Dom. in c. humanũ genus. j. dist. ꝑꝑ glo. ibi in verbo, prohibet. Et facit, ſm eum tex. in ca. susceptum. de rescrip. in 6. & quod ibi notatur. & in cle. j. in 2. & 3. rñso, de prebend. Et ꝯfirmari & impugnari põt ex multis, quę dixi s̃. titu. prox. translato. Vide ibi. Sed tenendo istud dictum, puto limitãdũ, nisi illa esset ꝯñtia infallibilis, idest, ꝙ expressio verborum per ꝯñtiam inferret de necessitate illud idem, quod infert ipsa expressio, vt in exemplo Rotę, de quo in pręcedenti corollario de mentione curię implicita, quę ęquipollet explicitę. ¶ Duodecimum corollarium. Vbi requiritur aliqua expressio in hac materia debet proferri verbis, quę possint ĩtelligi, & sint vsitata in curia, & non sufficit uti verbis vsitatis in patria illius, q supplicat. Ita dicit Aegi. Belle. decis. Ro. 2. inferens, ꝙ nomina librarum & aliarũ monetarũ interpretant, ſm ꝯsuetudinẽ loci, in quo fit impetratio, nõ ad quæ fit impetratio. Et de hoc dicto memini in c. ad aures. in xi. cõclusio-

16 clusione,§ eo.¶Tertiūdecimum corollarium. In † permutationibus beneficiorum,quæ fiunt ī manibus Papæ, oportet facere mentionem de alijs beneficijs,quę hñt ꝑ mutantes,ſm Ro. in ti.de præb.deciſ.11. in antiquis.ſecus,ſi fiant in manibus alicuius ordinarij, ſcđm Ro. ī ti. de rer. permu.deciſ.14.in eiſdem. Pro quo vltimo facit, quod dicetur ĩ.corollario.19.¶Quartumdecimum corollarium.Impetrans beneficium ſi aſſerit ſe habere primā grām,quā offert ſe dimiſſurum adepta poſſeſſione illius beneficii, & ante habitā dictā poſſeſſionē impetrat illud beneficiū facta mentione illius impetrationis ſecūdæ,ſed tacito de prima grā,cui promiſit renunciare, nō valet tertia impetratio,qa poſſibile eſſet,ꝙ non aſſequeret illā poſſeſſionē,& ſic prima grā eſſet apta acquirere aliqđ beneficiū. Ergo de ipſa dēt fieri mētio,per iſtū tex. Ita dicit Ro.in iſto tit.deciſ.21.in nouis,& de præbē.deciſ.36.in antiquioribus.¶Quintumdecimū corollariū.

17 Gratia,† Si neutri, dēt facere mentionē de qualitate bñficij,& de mō vacationis,ac ſi de nouo bñficiū impetraret, ſm Ro.in iſto ti. deciſ.24.in nouis, & Lud. ꝯſi. 362. Quo ad primū. Et ſcias,ꝙ in impetratione beneficij dēt fieri mentio,ꝙ eſt litigioſum,ſcđm Rot.ī ti. de præb. deciſ.17.in nouis.Facit,quod no.Cal.ī iſto ti. ꝯſi.12. dicēs, ꝙin habilitatione literarū ſubreptitiarū dēt fieri mētio de pendētia litis.Et hæc intellige de lite mota ipſi impetratori.Sed ſi eſſet lis pendens inter alios,nō tenet̃ ille, q̃ impetrat beneficiū litigioſum, facere mentionē de illa lite,quādo impetratio nullo mō cedit in præiudiciū iuris litigatorū,vt latè cōſuluit Old.ꝯſi.199. Quidā Hugo Marcelli.De mō aūt vacationis non eſt aliàs neceſſaria mētio,vt ĩ.corollario 37.¶Sextumdecimū corollariū. In grā reformatoria primæ non eſt opus exprimere bñficia expreſſa in prima,ſcđm Rotam in præ alleg.deciſ. de præb.17.in nouis,ꝑ quandā regulā Gregorij XI. iō grā nulla,exprimēs tñ aliàs neceſſaria,operatur, ꝙ ſecunda reformatoria illius non vitiatur ex taciturnitate eorū q̃ ſunt expreſſa in prima. ¶Ex his infert Rota, ꝙ impetrās beneficiū expreſſis beneficijs obtētis, ſed tacito đ pēdentia litis ſuꝑ eo,ſi poſtea reformat primā impetrationē expreſſa pendentia litis,non nocet taciturnitas bñficiorū ſemel ī prima expſſorū.Dicas tñ,ꝙ qñ ſecūda grā agat ius acquiſitū ex prima immutando eius nām, & inducendo ēt ius nouū,tunc in tali grā requiritur mentio beneficiorū,q̃ qs hēt,ſcđm gl.pen.in c.ſi Apoſtolicæ. de prēb.in 6. Per quā habes vnā regulā gñalē, ſcđm Dom. ibi,ꝙ in oībus literis,per quas ius antiquū augmentatur vel per quas ꝯſeruatur,dēt fieri mētio aliorū beneficiorum.Et reaſſumit Lud.ꝯſi.383.In ꝓpoſito caſu, in prin. ¶Facias ergo tres caſus. Primus eſt,qñ ſecunda grā ſubintrat in locū primæ, vt operet̃ ſolū illos effectus, quos debebat operari prima,ſi fuiſſet valida,& tunc, ex quo Papa plenè eſt informatus ex narratis in prima, non eſt opus replicatione,qa ſicut conceſſit primam,ita concederet ſecundā.¶Secundus caſus eſt,qñ augmentat̃ rōne primarum literarum,& tunc,cùm iſta conceſſio videatur plus conferre, q̃ prima,requiritur replicatio illarum qualitatum,qa l3 Papa conceſſerit,quod eſt minus,non ſequitur,ꝙ ita concederet,quod eſt plus. Vnde l3 Dom. in d c.ſi Apoſtolicę,videtur intelligere illā gl. ēt vbi ſecunda impetratio ſolum conſeruat ius primum, tamen fortè tunc non procedit dictum ſuū, qa eſſet contra dictam deciſionem Ro.& rōnē ſuprà dictam. Et ſi diceretur,ꝙgl.in d.c.ſi Apoſtolicę.loquitur ēt de literis,ꝑ quas ius acquiſitum conſeruatur, dic, ꝙ loquitur de diſpenſatione.Illa eñ non intrat in locum primę gratiæ, ſed confert ſibi conſeruationem inductiuam noui iuris, & de qua non concurrit in Papa eadem facilitas concedēdi,quę fuit in concedenda grā.Si diſpenſat, clarum eſt, quòd dēt ſcire de alijs bñficijs diſpenſati. Nā diſpenſatio nedum conſeruat primam gratiam, ſed facit eam inexpugnabilem, quę poterat expugnari. ¶Tertius caſus ē, qñ grā reformatoria tendit ad diminutionē particularē gratiæ primo conceſſæ, qa ſola voluntas ſupplicātis ſufficit ad inducendū Papā ad diminuendā primā gratiā,ſm Lu.ꝯſi.362.in fi.dicentē ita loq dictā regulā Gregorij XI.qa verbū,Reformare,ſonat ī diminutionē. Alleg.gl.in c.ſtatutū.in prin.in ver.reformandū. de reſcr. ī 6.¶Decimūſeptimū corollariū. Oīa obſtātia grę, quæ clarè poſſunt colligi ex narratis,vñr tacitè eſſe ſublata licèt de illis tollēdis nihil dictū fuerit in cōceſſione gratiæ.Aeg.Belle.deci.Rotę 333.In cā dñi Car. Allegat no. ꝑ Ia.& Pe.in l.fi.C.ſi ꝯ ius,vel uti.publ.& ꝑ Io.An. in c. j.de exce.præla.in 6. Quod declara pleniùs ex his,quę dixi in c.ſuper literis in 4.regula,§.eod. ¶Decimūoctauū corollariū. Non nocet mihi impetranti grām, tacuiſſe acceptionē,quā fecit procurator meus noīe meo in partibus me ignorāte,& nulliter, licèt poſt hāc meā impetrationē illā acceptationē ratificauerim,ſm Aeg.Belle. deciſ.Rot.522.concluſio,ꝙ habens. ¶Limita, niſi eſſet veriſimile, ꝙ habuiſſet notitiā illius acceptationis, & đ hoc eſſent cōiecturæ notabiles, qa tunc impetratio eſt ſurreptitia,nec ꝑ ſolum iuramentū probaret̃ tunc ignorātia,vt latè no.Lud.cōſ.481.præſentis dubitationis articulus.Et de materia videDom.poſt alios ī c.grā.in j.col.

18 de reſc.ī 6. ¶Decimumnonū corollariū.De †beneficio manuali,qđ habet impetrans, facienda eſt mentio, ſm Cal.ī iſto ti. cōſi.9. qa de omni bñficio,qđ qs obtinet in titulū,debet fieri mētio,ĩ. eo. proponente, & nō diſtinguit,an ſit tēporale,vel perpetuū. Secus dicit, vbi ē bñficiū tēporale,quod nō datur in titulū,ſicut eſt vicaria tēporalis,de qua non ē neceſſaria mentio, ꝑ c.poſtulaſti.§. eo.vt declarat Dom.in d.cōſ.9. in add. Et ad iſta duo dicta vide elegās cōſiliū Cal.đ præb.30.an ſi ſacriſtę. ¶Vi

19 geſimū corollariū. Nō † nocet tacere,ꝙ iā habui beneficiū & ꝙ ei renunciaui, ſm Lap.alleg.89.duo prelati.4. col. ver.itē eſt ſciendū. Et ibi ēt dat doctrinā in hac materia ꝙ ad hoc,vt taciturnitas alicuius rei habeat vitiare gratiā,requiritur,ꝙ ſit talis,qua expreſſa princeps facilè non conceſſiſſet,per notata.§.eo.ſuper literis. Quod ītelligitur ſecundū cōem curſum & ſtylū cancellariæ, nā aliàs non poſſet nūquā ſciri,an princeps feciſſet gratiā an nō,fortè eā feciſſet,& fortè nō. Vnde referendū ē hoc ad probabilē coniecturā, vel cōem vſum aliarū per principes conceſſarū,ſeu ſolitarū concedi. Vnde nō ideo vitiaretur grā,quia tacui me flauū,vel puſillū,vel ꝙ iā habui beneficium,ſi renunciaui,vt eſt dictum. Et ſic intellige Rot.de cōceſ.præb.deciſ.53. Dñs Papa. in antiquis, dū dicit,ꝙ de omni qualitate,quę habet mouere, vel alterare animū principis,debet fieri mentio. Ad qđ ēt vide Ro.de reſcr.deciſ.37.ad fi.in nouis. & Aeg. Belle. deciſ. 698.extra Rotā,quorū dicta retuli in c.poſtulaſti.§.eod.

20 ¶Vigeſimumprimū corollariū. Oportet † facere mentionē,ꝙ ille, cuius morte vacat beneficium, erat familiaris alicuius Cardinalis,aliàs impetratio eſt nulla, ſm Rotā in ti. de præb. concluſ.15. in antiquis. dicentē ita ordinaſſe Gregorium XI. Intellige, etiam ſi deſierat eē familiaris tꝑe mortis,ut eſt aurea deciſio Ro.de prębend.20.Papa reſeruauit,in antiquioribus. Mouetur, quia ex quo ſemel fuit familiaris,beneficia,quæ tunc obtinebat iam fuerunt reſeruata in manibus Papæ. Ergo ex quo ſemel fuerunt reſeruata, non deſinunt eſſe, nec veniunt ad manus inferiorū,donec Papa ſemel diſpoſuerit đ eis argu.no.per Inn.c. inter dilectos.ĩ. de exceſ. præl. ¶Pro hoc, qa videmus in ſimili, ꝙ beneficia illius, qui ſemel fuit collector,vel ſubcollector vnicus, vel familiaris cōmenſalis Papę,ſunt reſeruata,ētſi tꝑe mortis deſierit eē talis. Et intellige de beneficijs, quæ habuit ante officiū, vel eo durante,nō pòſt. Ad hoc vide Ro. in ti. de præb. conclu ſ.12.13.&14.in antiquis. Et ſubdit Ro. idē ꝯcluſ. 30. ꝙ licèt officiū dans cām reſeruationi ceſſauerit, nō ceſſat reſeruatio. Et ꝙ ētſi iſti deſierint eſſe tales, non tñ ceſſat reſeruatio, vide Pet.de Anch.conſi.mihi 132. De natura. ¶Idē ſi talis moriatur, antequàm accepta uerit officiū,ſecundū Ro.in ti.de pręb.ꝯclu.xi.in nouis ¶Idē ſi acceptauerit,& nō exercuit, ſecundum Ro. in titu. de pręb. conclu.14.in antiquis, dicentem hoc eſſe de ſtylo, licèt ſecus dixerint aliqui ſapientes. ¶Sed caue in hoc vltimo,quia reſpectu familiarium non gaudent priuilegio

uilegio familiaritatis, qui non famulantur, ſm do. Abb.
in c.cum dilectus.ad fi. de cle.non reſi. dicentem eſſe ad
hoc diligēter aduertendū. Inducit c.ex parte. eo.ti.& c.
fi.de verb.ſig.ī 6. Ad idē vide Pe.de Anch.ꝯſi. mihi 228.
Primò inquirendū. vbi ꝯſuluit, ꝙ de reſcriptis īter capel
lanos Papæ non excuſatur à reſidentia in beneficijs ſuis
niſi circa Papā obſequialē ſe exhibeat. Idē do. Mari.in re
pe.c.ex tuæ.de cle.non reſi.in 27.col. verſ. decima cā. &
in ſeq.col. verſ.decimatertia cā.& pulchrè dom. Car.cō
ſil.27.vacauerunt.ꝓpe fi.dicens, ꝙ illi ſoli capellani gau
dent iure capellanatus, qui ſunt in proſecutione officio
rū, & negociorū ꝑ ſedē Apoſtolicā eis cōmiſſorū. Alle-
gat extraua. Innocentij V. ad futurā. Et iſtorū beneficia
ſunt reſeruata aliorū, nō ſcđm eū. Et iſtas deciſiones no
ta, tanquā ratione allegatas & multū importantes. Sed
obſtare vr̄ ſtylus curiæ, de quo in d. deciſ.24. de pręb. in
antiquis, quæ dicit, ꝙ poſtq̄ ſemel qs eſt factus collector,
vel ſubcollector, ſiue vtatur officio, ſiue nō vtat̄, benefi
cia, quæ tunc habebat, remanent reſeruata, & ſic nō cu-
ratur de exercitio officij, niſi dicas, ꝙ ille ſtylus ꝓcedit,
quatenus eſt introductus, & non amplius, qa limitata cā
limitatū parit effectū, l.in agris.ff.de acqui. re. do. Et iō
ſi eſſet de ſtylo, ꝙ ēt familiares non exercētes ꝑſonā ſuā ī
familiaritate, dicerent̄ veri familiares, illi ſtādū eēt. ¶ Et
caue, nā q̄ dicta sūt đ collectorib.& ſubcollectorib. dēnt
ītelligi, qn̄ tales officiales moriunt̄ tp̄e pōtificis, q crea-
uit eos officiales, ſecus hodie, ſi nō ēet ille pōtifex, qa tūc
reſeruatio eſt finita. Ita rn̄di ī facto mot⁹ primo ꝑ rl̄am
cācellarię, quæ de his loquit̄, dum dicit, Qui ſuo tp̄e ſup-
ple Papæ reſeruātis, ſua officia exercuerunt. Secundo ꝑ
deciſionē peregrinā Dn̄ici in c.præſenti, in prin. de offi.
deleg.in 6. vbi ita ēt dicit ſe rn̄diſſe, ꝙ morte reſeruātis
expirat reſeruatio, per illum tex. Poſtea mutaui rn̄ſionē
ꝑꝑ extrauag. Pauli. II. ad perpetuā. decidentē, ꝙ tales
reſeruationes non expirent morte Papæ. Et illa conſtitu
tio eſt in multis Clementinis impreſſis Venetijs. ¶ Et ad
de, ꝙ ſi conceditur alicui poteſtas conferendi bēneficia
familiariū ſuorū, & vnus de famulis deſinit eſſe famulus
poſtea moritur, non poterit ille cōferre beneficia ipſius,
Rota pręal.de pręb. 20.in antiquioribus, alleg. Io. And.
in c.fi.de ver.ſig.in 6. ¶ Adde ēt iſtis Thomam Faſtoli
dubio Rotę 53. ſcđo dubitatur. vbi vult ꝯ̄ ea, quæ dixi ſu
prà, ꝙ reſeruatio beneficiorum cedentium vel decedē
tium capellanorum Papæ, non afficit beneficia eorū, q
deſierūt eſſe capellani. Scias ēt circa p̄dictā regulā cācel
larię 30. Itē voluit, ꝙ impetrās. vbi dr̄, ꝙ impetrās bene
ficiū vacans ꝑ obitū familiaris alicuius Cardinalis, tene
tur exprimere nomen & titulū ipſius Cardinalis. Et ſi il
le fuerit ī curia, ꝙ accedat eius cōſenſus, aliàs gr̄a ſit nul
la. Idē vult, ſi ille deſijſſet eē familiaris, & hoc quoad be
neficia ſibi cōpetētia tp̄e familiaritatis, & prærogatiuas
Cardinalis in beneficijs ſuarū eccleſiarū. Tetigi in c. cū
eccleſijs.de ma.& obe. ¶ Vigeſimum ſecundum corol-
21 larium. Oportet† exprimere, ꝙ eſt hoſpitale, cle.per lite
ras.de præb. Et idem de alijs qualitatibus, de quib. ibi in
tex. In quo ſcias, ꝙ ꝓcedit, ētſi ſcriberetur motu ꝓprio,
vt ibi ꝑ gl.4.& ibi ꝑ Car.in 5.q. & per eundem latè cōſ.
118. Caſus talis eſt, agitatus eſt proceſſus. Et idē dicas de
beneficio ſolito regi per laicum, qa non venit in gratia
ꝯceſſa clerico ad beneficia vacatura, niſi fiat mētio de il
la qualitate, ſm Rot.in tit.de reſcrip.deciſio.63. in anti-
quis, ꝑ notata in d.cle.per literas.& quia, ex quo ſcribit̄
pro clerico, præſumit̄ ſcribi de beneficio clericali, argu
men.l.ſed ſi quid.§.mancipiorum.ff.de vſuf. vbi ſi relin
quit̄ vſusfructus mancipij, debet vſufructuarius vti ſer-
uo legato ſcđm qualitatē ſerui. Vnde ſcriptorē non dēt
deputare ad calcē portādā, vel ſimile. Facit in terminis
c.cùm de beneficio.de pręb.in 6.per quē tex.dicit Dom.
in c.fi.§.j.in fi.de offi.deleg.in 6. ꝙ ſi mādatur prouide-
ri de beneficio clerico ſeculari, intelligitur de conſueto
conferri clerico ſeculari ſecundum conditionem ꝑſo-
nę. Et eſt dictū Cald.in diſpu.inc. Dominus Papa dedit
conſeruatorem, & credo legiſſe Dom.alibi dicentē, ꝙ ſi
Papa mādat prouideri clerico de officio, intelligitur de

eccleſiaſtico. Facit l.plenum.§.equitij.ff.de vſu, & ha.&
ibi pulchrè Bar. vbi verba intelliguntur ſcđm qualitatē
perſonæ, de qua fit mentio. Facit, quod no. Dom.in c. fi.
§.j.in fi.de offi.dele.in 6.& in c.cum de beneficio.de pręb-
bē.in 6.poſt Cal.in diſpu. Dn̄s Papa dedit ꝯſeruatorem.
¶ Et per d.cle.per literas, credit Pe.de Anch.in repe.c. ſi
ꝑꝑ. ver.ſed nunquid.de reſcr.in 6. ꝙ gratia ꝯceſſa in for-
ma, de qua ibi ſuper fructibus. beneficiorum, non inclu
dit hoſpitalia, ſicut ēt appellatiōe eccleſiarum, monaſte
riorum, vel prioratuū non veniunt hoſpitalia. Facit ēt
ſm eū, declaratio Bonifacij VII. de qua per gl.1.in cle.2.
de decimis, q̄ vult, ꝙ impoſitio decimę Papalis nō eſt ex
tēdenda ad hoſpitalia. ¶ Et per d.cle.per literas. dicit Ro.
in ti. de ꝯceſ. præb.deciſ.47.in antiquis, ꝙ licèt eleemo-
ſynaria ſit camera capellæ, quæ ſpectat ad collationem
ſacriſtæ, tn̄ hn̄s gratiā expectatiuā ad beneficia ſuppoſi-
ta ſacriſtæ, nō habebit eleemoſynariam, neq; capellam
ei annexam. Et ita dicit fuiſſe deciſum, tn̄ rōnes, q̄ ibi
adducuntur in fine pro expectante, inferunt ſatis vrgen
ter, ꝙ capella ſit principalior, & dignior & ſic trahat ad
nām ſuā eleemoſynariā, & facit c.ſuper eo.de p̄bē. in 6.
¶ Limita tn̄ d.cle.per literas, niſi eſſet aliquod hoſpitale
ſpectans ad collationē prælati regularis, & ipſe ſoleat ꝯ-
ferre illud, vt manuale alicui religioſo, qa tunc religio-
ſus hn̄s expectatiuā ad beneficia ſuppoſita tali prælato,
poterit petere tale hoſpitale, ſcđm Ro.in tit. de reg de-
ciſ.3.in antiquis. Et ſic limita opi.do.Card.in d.cle.per li
teras.q.13.dū dicit poſt Lauren. ꝙ ille tex.hēt locū ēt ī re
22 gularibus. ¶ Vigeſimumtertiū corollariū,† impetrans
bn̄ficiū nō tenet̄ facere mētionē de hoſpitali, qđ hēt, qa
in eo nō hēt titulū eccleſiaſticū, ſed adminiſtrationē, iu
xta cle.2.§.vt aūt.de reli.dom. Ita Pau.de Leaza. in cle.
fi.de offi.ord.& ſequitur ibi do.Car.in 10.q. & Imo.in j.
col.& Mari. in repe.cap.poſtulaſti.ver.ſed q̄re.ſ̄.eo. Hoc
intellige, qn̄ impetrātur literę in forma gratię, ſecus, ſi ī
forma pauperū, qa tūc dēt fieri mētio de hoſpitali, ſecū-
dū Dom. in repe.d.c.poſtulaſti 19.col.ver. ſed quid đ ho
ſpitali.ꝑ ea, q̄ ipſe dixit ibidē in 12.col. ver.ex p̄miſſis pu-
to.dū ponit, ꝙ oportet exprimere patrimoniū, vbi im-
petrantur literæ in forma pauperū, & facit, qđ dicetur j̄.
in 30.corollario. ¶ Dicas etiā, ꝙ qn̄ aliqs haberet hoſpita
le in titulū, tūc indiſtīctè eſt facienda mentio de eo, ſm
Dom.in d.c.poſtulaſti, nō in repe. ſed in lec.in fi. dicentē
ita tenere ibi Lap.de Caſte. Generalr̄ aūt qn̄ diſpō loq̄ns
de eccleſiis cōprehendat hoſpitalia, vide copioſè And.
Sic.in c.ex literis, de conſue.cū pluribus concordantijs &
declarationibus, quas vltra eū ſoleo ponere in c.de quar
ta, de p̄ſcri. ¶ Vigeſimumquartum corollariū. Oportet
23 † facere mentionem, ꝙ ille, ad cui⁹ collationem īpetrat̄,
hēt ſolùm collationē vnius beneficij: aliàs enim, ſi hoc
non exprimitur, gr̄a nō comprehendit illud beneficiū,
in quo ille eſt monocularis. Ita dicit Io.Mo.in rl̄a, ī gene
rali.de reg.iu.in 6. qa ſicut inutilis eſſet impetratio, cum
impetratur beneficiū viuentis, c.2.de cōceſ.præb. ita inu
tilis eſt, ſi ille, ad cuius collationem impetrat̄, habeat cō-
ferre vnum ſolum, qa vtroq; caſu dat̄ via ad ſpāle votū
captādæ mortis. Ita dicit ſcripſiſſe Clementē IIII. ī facto
prępoſituræ ſanctę Marię de Burgis ꝯ̄ impetrantem di-
gnitatem in genere, cùm ibi eſſet vnica, & ſequit̄ Io. An.
in d.rl̄a, in generali, allegando gl.ſuā in cle.1.in ver. cer-
ta.de præb.quam vide, & eſt ſing. ſm Car.ibi in §.fi.in 6.
q.& eam latè reaſſumit ibi Imo.in §.fi.& ibi ēt do.Ab.in
fi. colligens, ꝙ dictio, Aliquod, ſignificat diuerſitatem.
Vnde ſi mandatur alicui conferri aliquod beneficium
in certa eccleſia, & ibi ſit vnicum, non verificabitur in
illo. Quod nota ad multa. Cum iſtis cōcordat Ro.in ti.
de præb.concl.12.in nouis. & Tho. Faſtoli dubio Ro.55.
Primo, an gr̄a, qa cū ille ſit monocularis, non dēt priuari
illo unico lumine. pro qua rōne facit ultra iſtos tex. in
cle.j.de ſent.excom. ad fi.ibi, hoc vnico lumine priuare
nolumus, nec debemus, cū ibi alle.in gl. ¶ Declara illud
corollariū dupliciter. Primò, niſi qs habeat collationem
vnius beneficij tm̄, & in uno alio pręſentationem, quia
non dr̄ monocularis, ſecundū Tho. Faſtoli dubio Rot.
56.

56. ¶ Secundò declara, nisi in vno haberet collationem solius, & in pluribus haberet ꝯferre simul cum alijs, qa ēt illud vnicū veniet sub gr̄a expectantis beneficiū spectans ad collationē talis prælati cōiter, vel diuisim, secū dum Rot. pulchrè in ti. de rescri. decis. 34. in antiquis. Si tñ literę diceret de beneficio, quòd ipse hēt ꝯferre simul cum pluribus, scd̄m Ro. in ti. de rescr. decis. 55. in antiqs. allegat gl. in c. mādatū. de præb. ī 6. ad quod vide oīno, quæ dixi, quo ad hoc, in c. eam te. ad fi. s̄. eo. Et ex isto corollario habes pulchrā limitationē ad l. fundus, qui loca tus. ff. de fun. instru. de qua memini in c. sedes. in 7. declaratione, in 14. col. s̄. eo. ¶ Vigesimumquintum corollarium. Sufficit exprimere qualitates beneficij, quæ sunt sufficientes ad mouendum Papā, lʒ non exprimant aliæ scd̄m Aegi. Belle. ꝯclus. Ror. 233. Impetratio certi. iūcto summario, quod est in tabula in ti. de præb. summario 24. in quo istud clariùs dr̄. ¶ Vigesimū sextū corollariū. Impetrans beneficium post postulationē factam de illo beneficio nondū præsentatā superiori, non tenet facere mentionē de illa scd̄m Dom. in repe. c. postulasti. ad fi. s̄. eo. post subtilem disputationē huius puncti noui. Mouet in effectu, quia per postulationē nullū ius acquiritur postulato, quo ad beneficium, ad hoc vt postulatio cū postulato dependeat à sola gr̄a, c. bonæ, lo. 1. & c. pen. de po stu. præl. & c. cupientes. & c. denique. de elect. in 6. Si ergo nullum ius sibi queritur respectu tituli beneficialis, vale bit impetratio nō facta mentione iuris postulati, qd̄ nul lum est, qa de eo, qd̄ non est, nulla mētio fieri pōt, ca. ad dissoluēdū. de despon. impu. Inducit ēt alias rōnes, de q. bus per eum rn̄dentem ꝯrijs. ¶ Vigesimumseptimū corollariū. Si post vnionem beneficij factam ex legitima cā ab ordinario anteꝙ̄ sortiatur effectum, Papa reseruat tale beneficiū, & mortuo prælato ꝯfert illud, non facta mentione vnionis, valet collatio, s̄m Rot. in ti. de reb. ecc. non alie. decis. 3. & 5. in antiquis, qa per hoc nō tolli tur vnio, q̄ est perpetua, sed solū suspenditur ad tp̄s. cuius effectus pōt differri ex facto principis superueniente, l. fi. ff. ad municip. Facit c. non est, deuoto. ¶ Contrariū tenet Rot. in ti. de rer. permu. decis. 3. in antiquis. quia s̄m hoc possibile esset, ꝙ vnio remaneret inefficax propter frequentes impetrationes, quod esset absurdum, cum vnio ista legitima respiciat cām necessariam, quā non est verisimile ꝙ Papa voluerit tollere, nisi expressè dicatur. Et vr̄ Rota hoc intelligere, qn̄ Papa ꝯfert beneficiū ad instantiā supplicātis. Sed vbi confert motu ꝓprio, tunc vr̄ velle, ꝙ ꝓcedit alia decisio. Sed Dom. in d. ca. postulasti. ver. credere, & c. vult, ꝙ ēt cōcessio facta motu proprio Papę non valet, nisi fiat mentio de vnione, qa Papa nō intendit per suas literas p̄iudicare iuri alteri quęsito, nisi exprimat hoc in literis, siue sit p̄iudicium extīctiuū, siue dilatiuū. Patet in c. quāuis. & c. si propter. de rescr. ī 6. Ad idē c. si super gr̄a. & c. statuimus. de offi. deleg. eod. lib. vbi æqualiter ponit non intendere in suis dispōnibus auferre ēt impedimenta dilatiua. Ergo cū hic auferat ius alterius saltē ad tp̄s, vr̄ ꝙ non valeat. Ad idem c. tibi q. de re scri. ī 6. & c. capitulū. s̄. eo. vbi plus est, ꝙ nō intendit Papa tollere ius ad rē primi impetrātis, nisi de eo fecerit mentionē, ētsi sit p̄iudicium dilatiuū, vt ꝙ secundus p̄feratur primo. Ergo multò minus debemus intelligere, vt auferat, lʒ temporaliter effectum iuris quæsiti in re per vnionē. ¶ Non obstant rōnes adductæ in ꝯrium quia cōcludunt, ꝙ Papa posset tale beneficium conferre. Sed hoc non negatur. sed dr̄, ꝙ Papa in dubio non intendit īferre præiudicium iuri alterius, ēt qn̄ scribit motu proprio, vt per Ioan. And. in c. si motu proprio. de præb. in 6. & dixi in c. ad aures. s̄. eo. vt latiùs per Dom. vbi s̄. quē ad literā refert, & sequit̄ Mar. in repe. d. c. postulasti. Ad quod vide ēt Ioan. And. in addi. Spec. in ti. de præbend. in princ. ¶ Prędicta intellige, qn̄ vnio præcedit reseruationem Papæ, secus econtrà, quia si beneficium est reseruatum per Papam, lʒ teneat vnio, quæ fit postea per inferiorem tamen suspēditur eius effectus, si Papa vtitur reseruatione, & illo dimittente beneficiū, vnio habebit effectum. Ita Cal. in cle. 2. ad fi. prin. versi. nono q̄ro. de reb. ec. non alie. Et ita vr̄ intelligere dictā decisi. Ro. de re. ec. nō ali. 3. quę dicit, ꝙ vnio caret effectu donec Papa cōtulerit, sed ex quo contulit illo dimittēte beneficiū, vnio hēt ro bur. Et sic ītelligit, qn̄ reseruatio præcessit vnionem. Sed vbi vnio præcessit reseruationem, tūc tene prædicta. quā uis Rota expressè dicat vtrūque, s. ꝙ reseruatio præcedēs non impedit unionem fiendā per ordinariū, sed suspendit. Et postea ex hoc infert ꝙ reseruatio Papæ subsequēs post vnionē ab ordinario factā, impedit effectū vnionis ēt non facta ipsius mentione. Nā hoc vltimū nō est tenē dū per prædicta, neque istud sequitur ex primo dicto, qa ꝙ reseruatio Papę pręcedens prædominetur vnioni ordinarij, quæ sequitur, hoc est rationabile. cū Papa dispo nat de re, in qua nulli est ius quęsitū, sed nō sequit, ꝙ idē sit, si reseruatio sequatur. Iā n. inchoatū est ius ordinario & ecclesię, cui sequens actus Papę non pręsumitur pręiudicare. Et ista tene menti. ¶ Et scias, ꝙ gratiæ expectatiuę nō tollunt ordinario potestatem vniē di ēt post ꝓcessum factū ꝑ executorē, s̄m Io. And. in Spe. sup rub. đ pręb. & gl. fi. & Doct. in c. fi. de rescr. & Rot. de re. ec. non alie. decis. 4. in antiquis. & Pe. de Anch. in repe. c. si pp. de

24 rescr. in 6. cū ꝯcor. ¶ Itē scias, ꝙ † vnio facta per Papā đ beneficio reseruato non habita mentione reseruationis nō valet, iō impetrās illud tanꝙ̄ reseruatū nō habita mētione vnionis, benè impetrat, s̄m Cal. latè in ti. de re. ec.

25 nō alie. ꝯsi. vlt. ¶ Vigesimumoctauū corollariū. De † iure ad rē consecuto ex acceptatione sola expectātis, non tenetur impetrās à Papa facere mentionē, & impetratio procedit, ētsi habet clausulā, Dūmodò non sit alteri ius quæsitum, qa in alia vacatione vtetur expectans sua gr̄a: secus in eo q electus iam fuerat, vel solū præsentatus ad beneficiū. Nā tali impetrāti Apostolicus nō derogat nō facta mentione de eo, & clausula, Dummodo non sit alteri ius quæsitū, verificatur in electo tm̄, vel præsentato, quia expiraret ex toto ius suū. Ita dicit eleganter Ro. in ti. de pręb. conclusi. 17. in nouis, & sequitur ad literā Dom. in rep. c. postulasti. s̄. eo. Idem tenet Aeg. Bel. conclu. Rot. 147. per illa verba dicens, ꝙ clausula, Dūmodo non sit alteri, & c. tollit ius quęsitum ex acceptatione, qa id palatij usurpatio, seu obseruatio obtinuit. Et ita serua tur Papa sciente & tacitè approbante. Secus de iure ad rem alio modo quęsito, putà per electionē, aut patroni clerici, vel laici præsentationē. Et de hac clausula, Si nō est alteri ius quęsitū, vide, quę dixi in c. cām ad fi. & ī c. super literis. ver. quinta regula. s̄. eod. ¶ Et amplia prædicta, ētsi electus nondū acceptasset, quia nihilominus de eius electione est facienda mentio, s̄m Dom. in c. q̄ sit. §. j. in no. per illū tex. de ele. in 6. ¶ Vigesimūnonū corollariū. In impetratione, quę sit ab ordinario ꝑpetuò non est necessaria mētio eorū, quę ipse pręsumit scire. Ita sentiunt Host. & Io. And. c. cū nostris. de cōces. pręb. dū dn̄t, ꝙ non est opus in tali impetratione facere mentionē de possessione colorata alterius, quia apud ordinariū nō cadit surreptio, cū ipse præsumatur scire possessionē esse alterius. ¶ Istud dictū reprobat do. Abb. post Bu. ī d. c. cū nostris. quia colorata possessio alterius reddit inualidā collationē alteri factā, & attenditur ista inualiditas ēt in collatione ordinarij, ne videatur conferri beneficiū viuētis, & nō inspicit surreptio. Et idē no. Imo. ibi ī versi. plus ēt dixi qa scd̄a collatio, quę fit post primā nō cassatam. nō vr̄ tenere, ꝑ no. ī c. auditis. de elec. Et declara hoc, vt latius ꝑ Imo. in d. c. cū nostris. ¶ Nihilominus vn̄r velle Bu. Imo. & Ab. vbi suprà, ꝙ vbi taciturnitas n̄ causat ī ualiditatē, sed surreptionē, tunc corā ordinario non notatur surreptio in his, quæ sunt verisimiliter ei nota. Est verū ꝙ idē dicimus in Papa, vt s̄. in 5. corollario. Sed in hoc est differentia, quia multa sunt, quę pręsumūtur nota ordinariis, & non Papæ. Hinc est ꝙ in impetratione, quæ fit ab ordinario, non est necessaria expressio ualoris beneficii, vt dixi in c. ad aures. in 4. conc. s̄. eo. Simil'r non oportet coram ordinario facere mentionē de alio bn̄ficio, quod habet impetrans, cle. 2. đ off. or. ¶ Quinimo vr̄ gn̄aliter dicēdū, ꝙ ī impetrationib', q̄ fiūt ab ordinario, n̄ sit necessaria mētio aliqua, nisi qua

tenus

tenus iure est expressum, quando non tacet aliquid, qđ reddat collationē nullam, per ea, quæ no. generaliter do. Car. post Laud. ī d. cle. 2. ad fi. dicēs, ꝙ ordinarij p̄sumunt melius scire qualitates impetrantiū & beneficiorum, q̄ Papa, vel legatus, & ordinarii dicuntur ꝯferre motu proprio & prouidere ecclesijs, Papa aūt & legatus prouidēt personis. Et dicit Ro. in ti. de rer. permu. conclu. 14. in antiquis, ꝙ permutatio facta in manib. ordinarij, tacito de alijs beneficijs, q̄ habet permutans, valet: secus, si in manibus alterius. ¶ Trigesimū corollariū. Non est opus facere mentionē de aliquo reditu, q nō vacat morte impetrantis, nec hēt alteri ꝯferri, ſm Ro. in ti. cōcl. 11. in antiquioribus, dicentē ita fuisse sæpius obtētū: qa iura loquētia de mentione facienda, loquunt̄ de beneficio eccl'astico. Sed limita hoc non procedere in l'ris in forma pauperū, ſm Dom. in c. postulasti. s̄. eo. in lec. ad fi. & repe. qa fiūt ad releuandū paupertatem. Vnde ex quo tacet̄, ꝙ qs hēt, vñ viuat, l'ræ sunt surreptitiæ, qa tacet̄ tale qd, quo expresso difficilius impetrasset. Et faciūt, q̄ dicūtur de facienda mentione sufficientis patrimonij, vt latè dixi in c. postulasti. 26 s̄. eo. ¶ Trigesimumprimum corollarium. Oportet † facere mentionem de natura p̄bendæ, an sit sacerdotalis, vel electiua, an nō, ſm Ro. in isto ti. ꝯcl. 35. in antiquis, nisi talia exprimantur, ꝑ q̄ Papa possit scire qualitatem beneficij. Et ad istud de qualitatib. beneficij obtinendi, & ēt obtenti, vide, q̄ dixi post do. Ab. in c. ad aures. s̄. eo. ¶ Hoc aūt, ꝙ dēt fieri mentio, an p̄benda sit electiua, tene ꝑpetuò menti, & gusta & ꝯfirma ex eo, qđ eleganter scribit do. Card. in cle. qa ꝯtingit. uer. vt aūt. in 4. no. de reli. do. vbi colligit ex gl. ī verbo, electionem. ꝙ b̄ficiū electiuū ꝑpriè dr̄, qñ in eo proceditur ꝑ electionem, q̄ exigit ꝯfirmationem superioris, & sic secus, si electio nō egeret cōfirmatione. Ex quib. infert, ꝙ si mādatur prouideri de beneficio spectāte ad collationem capituli, nō veniunt canonicatus, in quib. capitulū eligit, & ep̄s ꝯfirmat, qa dicūtur beneficia electiua, nō aūt collatiua. Et l'ræ Papæ nunquā derogant electoribus, nisi exprimatur, vt dicetur in seq. corollario. Et ita dicit se ꝯsuluisse in ecclesia Ferrariensi, & est solenne consilium suum 105. inci. Dominus nr̄ Papa. vbi vide, ver. tertiò, ꝙ dispō. & vide eundem in cle. 1. in §. ad hæc. in 4. q. de præb. Et hoc bene no. qa poteris infringere mille expectatiuas in illis ecclesiis, in quib. de ꝯsuetudine capitulū eligit canonicos, & ep̄s ꝯfirmat, prout est inducta in ecclesia Ferrariensi, & in ecclesia ista Pisana. & dico amplius, ꝙ etsi canonici eligant in plena forma electionis, & nō ꝯfirmatur eorum electio, tamen rōne formę in electione seruatę dr̄ beneficium electiuū, etsi superior non confirmat, & non includitur in l'ris nō facientib. mentionem de electiuis, vt in aureo cōsi. Old. 146. Factum tale est. de cōsuetudine ecclesiæ Eduensis, licet fortè prædicti & Ro. alleganda propè in ver. & scias. ꝯ̄trium sentiant, dum dicunt, secus, si proceditur per electionem sine confirmatione. Tamen reuera dictum Ol. est benè fundabile, inspecta mente plurium difficultatiū derogationes electionum, q̄ tota militat, vbicunq; ꝑ scrutinium & alias ceremonias fit electio, nā tale ius multos tangens & ꝑficiens opus, benè cæmentatum, nō præsumitur ꝑ Papā vnquam tolli, q respectus retractiuus Papę nō vr̄ cessare pp cessationem cōfirmationis, licèt has ꝯ̄trietates nullus scribens ingrediatur, quem viderim. Et istis adde, q̄ sunt in seq. corollario. ¶ Trigesimumsecundum corollariū. Oportet facere mentionem, ꝙ beneficiū est electiuum, ꝑ tex. in c. cum in illis. ver. illis verò. de p̄b. ī 6. Et nō sufficeret ꝙ in cl'a executoria fieret mentio de electione, præsupponendo ꝙ s̄. esset dictum de electione, qa illa verba, q̄ præsupponunt aliud, nihil disponunt in præsupposito, ꝑ tex. in cle. 1. in fi. de pręb. Quem tex. gusta multipliciter, vt dixi in c. licet. de of. or. Modum aūt cognoscendi beneficium electiuū collige ex dictis in præcedenti corollario, quib. adde do. Abb. in ca. nobis. de iurepa. vbi sentit, ꝙ si fit mentio de electione, intelligit̄ ꝑpriè de illa, q̄ exigit confirmationem. ¶ Et no. diligenter, ꝙ de iure cōi in beneficiis minorib. nō prouidetur ꝑ electionem, vt probat tex. in c. cum in ecclesiis. de præb. ī 6. Et hinc est, ꝙ vbi fit mentio de beneficiis electiuis, dr̄ de dignitatib. & personalibus, d. ca. cùm in illis. & d. cle. 1. q̄ iura habent respectum ad ius cōe. Tamen scias, ꝙ de iure sp̄ali possibile est, ꝙ minora beneficia sint electiua, & in eis habebit locum istud corollariū, vt cōcludit Domi. in d. §. illis. pro quo vide oīno Ioā. And. in addi. Spe. in ti. de act. & pet. §. sup petitionib. ad fi. ver. ꝑ l'ras quoq;, volentem sufficere, quo ad casum d. c. cū in illis. ꝙ beneficium sit electiuum de cōsuetudine antiqua, q̄ hēt vim legis. Et in talib. hēt magnā vim, s. in disponendo de mō in electiuis, c. cū dilectus. de consue. & c. Abbate. de ver. sig. & qđ ibi notatur. Et hoc dictum alleg pro notabili do. Car. in d. ver. vt aūt. & in d. cōs 205. & ita cōiter tenet̄, ſcd̄m glo. in cle. 1. in verbo, dignitate. de pręb. quā sequitur ibi Car. in §. 1. in 1. q. & ēt Imo. ibi in prin. reputans hoc esse notādum. Est verum, ꝙ Cal. bis consuluit ꝯ̄trium, vt ipse dicit in ti. de præb. cons. 12 sed malè, ſm Dom. in d. §. illis. ¶ Et scias, ꝙ Innocentius Papa VI. declarauit semel in camera, ꝙ volebat illud beneficium esse, & dici electiuum, in cuius electione seruabat̄ forma c. qa pp. de elec. vel ꝑ cuius vacationem redditur ecclesia viduata prelato. Aliud aūt beneficium, ad quod per simplicem electionem, seu noīationem quis assumitur sine alia solennitate, seu confirmatione superioris, non debet dici propriè beneficiū, imò potius collatiuū. Ita dicit Collector audiuisse, decisione mihi 138. Item no. ꝙ vocetur. quem non reperi in impressis. Et ibi ēt dicit, ꝙ vbi requiritur cōfirmatio superioris, dr̄ beneficiū electiuum, posito ꝙ sit de minorib. beneficiis. Alle. gl. in d. cle. 1. de præb. Sed vbi electio nō indiget cōfirmatione, tunc non dr̄ beneficiū electiuū, imò potiùs collatiuum, ſcd̄m ipsum. Cogita tamen ꝑ dicta ī 27 fi. proximi corollarii. ¶ Item scias, ꝙ † non sequit̄, plures stāt cū priore in tali ecclesia, ergo prioratus est electiuus, forte. n. spectat ad electionem alterius, ſm Ro. in titu. de præb. in deci. 13. in antiquioribus, vbi late dr̄, ꝙ ad hoc, vt dicatur facta mentio, ꝙ dignitas est electiua, non sufficit facere mentione de collegio, nisi dicatur, ꝙ sit electiua. Et dicit Arc. in c. monasterium. 16. q. 1. ꝙ nō sequitur, in tali ecclesia stant multi clerici, ergo est ibi collegiū. Requiruntur. n. plura, vt dicatur collegium, de quib. ꝑ Inn. & alios in c. cum dilecta. de exces. præl. Ad qđ vide oīno Old. cons. 281. ꝙ prioratus. vbi late ponit, ꝙ prioratus dr̄ collegiatus, vel conuentualis, si ibi collegiate viuunt monachi. etiamsi nō eligāt priorem, & sit prioratus manualis, & ibi ꝙ si impetratur gr̄a ad dignitatem, nō uenit talis prioratus. Et de hoc, quando prioratus dicatur dignitas, uide gl. & Doc. in cle. 2. in uerbo, ꝯuentuale. de rescr. Fed. cons. 132. Casus talis est. ¶ Et no. ꝙ si nullus modus prouidendi exprimit̄, uenit modus electionis, & oīs alius modus, ſcd̄m gl. in cle. 1. §. j. de præb. quā sequitur & dicit eleganter ibi Car. in 5. q. & illā gl. sequitur ēt ibi latè Domi. in c. cùm in illis. §. 1. in 2. col. & Car. in d. cons. 105. & Ro. in ti. de præb. col. 10. Item, ꝙ habens gr̄am. in nouis, q̄ est etiam in ti. de cōces. pręb. decis. 14. in antiquis, dixi in c. sedes. 3. col. ibi, addatis multa. s̄. eo. & illam gl. sequitur etiam Dom. in c. susceptum. in pe. col. de rescr. in 6. & est aurea limitatio ad d. §. illis. super qua potes insistere ex dictis istorum in locis præalle. & remanet ualde declaratū istud corollarium, ut intelligatur, quando fit mentio de collatione, uel alia dispositione ad alium spectante, quia non uenit electio. Sed si simpliciter mandatur prouideri de beneficio uacaturo, ueniet etiam electiuum, ex quo non exprimitur aliquis modus prouisiuus. Rationem diuersitatis clare explicat Cardi. in dictis locis. Vide eum. Et facit etiam, quod dixi s̄. eo. sedes, 4. col. ibi, prima declaratio. Et adde, quòd si scribitur de canonicatu spectante ad prouisionem, præsentationem, seu dispositionem capituli, non uenit canonicatus spectans ad electionem, secundum Abb. consilio mihi 133. In quæstione, quæ ad præsens uertitur inter dominum Nico. inducit dictum capitu. cum in illis. & alia ex prædictis. 28 ¶ Quod autem † dignitas etiam non electiua, non comprehendatur sub appellatione beneficii in odiosis, licet secus in fauorabilibus, dixi in capitu. postulasti.

in 2.caſu quartæ fallentiæ,in mā diſpēſationis extendē dæ.ſ.eo. Ad qđ uide ēt Abb.in c.pe.de ver.ſig. Dom.ī c. ſi pp.2.col.de reſc.in 6.per gl.& Doct.in cle. auditor. in verſi.beneficio.de reſc. Cal.hoc ti.conſ.4. Pe.de Anc.ī re gu. in 6.Car.in cle.j.in prin. in 4.q.de ſup.neg.pla.Ana. poſt Abb.in c.2.3.col.de cler.pug.in duel.Dom.in c.cū de beneficio.in prin.de pb.in 6. Et gnāliter, quę veniāt appellatione beneficij,vide latè Nic.Myl.in reper.ī verbo,beneficium.§.2.cū octo ſequentibus,& Brix.ī verbo, beneficium eccleſiaſticum.¶Scias ēt,ꝙ ſi in literis mādat̄ ꝓuideri de beneficio ſpectante ad ordinationē alicuius,iſtud verbū,Ordinationē,eſt adeò prægnās,ꝙ ī cludit collationē,pſentationē,& oēm modū,quo qs hēt de re ꝓpria diſponere. Gl.or.Guil.de Mon.ſeu ī extrau.Ioānis XXij.ſedes.ſup verbo,ordinationē q̄ refert & ſeqtur Dom.in d.c.cum in illis.§.cum aūt.ante fi.& Mar.ī rep. c.poſtulaſti.ſ.eo.36.col.ver.aduerte tñ.¶Sed caue, quia non credo,ꝙ iſti velint,ꝙ veniat electio,pp tex.ī d.cle. j.de præb.in ver.quis aliam diſpoſitionē.Eſt caſus cū gl. & ibi firmant oēs,ꝙ dicta verba non includūt electionē & eſſet difficile oñdere,ꝙ verbū Diſpoſitio, ſit minoris cōprehenſionis, quàm verbū,Ordinatio,nec aliter fuit de mente gl.pallegatæ. Vtitur.n.verbis directis ad vnā perſonam habentē aliquo mō prouidere beneficio, & vult,ꝙ nominata ordinatione veniūt alij modi ꝓuidendi.Non enim potuit ſentire de electione,quæ non cadit in vnam perſonam,ſed collegiū,ca.j.de elec.¶Et ſi diceres,quid ſi ſcribit̄ de prouiſione ſpectāte ad collegiū cū clauſula generali,ſ. Vel q̄uis aliā diſpoſitionē, ſeu ordinationē? Tūc clarū eſt,ꝙ nō venit electio,d.cle.j.Sed qđ ſi ſub illa gnālitate non pōt venire,niſi electio,cū fortè nullo alio mō habeat illi prouidere.& certè ut verba aliquid operētur,vr̄,ꝙ veniat electio.Et ita licèt trepidè, attentat Mar.in d.c.poſtulaſti.& eſt maximū dictū ad d. cle j.& fi.de materia c.ſedes ſ.eo.vt ibi dixi in 7.declaratione.¶Sed non credo,ꝙ ſit ſuſtentabile, qa Papa ſcribens cum illa clauſula gnāli,voluit includere omnē aliū modū ꝓuidendi,ſi quis alius cōpeteret ſimilis illis,đ qbus loqtur,non tñ cogitauit abſolutè,ſed ſolū de modo ꝓuidendi ſimili expreſſo & nō maiori,& ſi alius non ineſt,niſi maior,illū non cogitat,per c. ſedes,cum ſimilibus,ſuprà eo.Et qua ratione vbi nullus alius modus ſubeſſet,illa clauſula ē ſuperflua, ut nemo negabit,eadem ratione,qñ ſubeſt alius modus, ſed ex iuris diſpoſitione non cōprehēſibilis.An aūt iſta noua limitatio poſſet ꝓcedere extra dictū caſum,tetigi in dicto ca.ſedes. ¶ Scias ēt,ꝙ licèt in materia ſtricta,verbum,Prouiſio,nō cōprehendat electionem,d.ca.cum in illis.tñ ſecus eſt ī materia larga,quia tunc comprehendit oēm modum per quem ꝓuidetur eccleſijs,Dom.in d.c.cū in illis.§.illis.in 2.q.& in c.j.ver.no.primò ex iſta gl.de ele. in 6. Allegat gl.3.in cle.fi.de elec. q̄ ēt allegat Lud. conſi. 354.Et ibi addit,ꝙ non venit datio in commendam. ¶Sed caue, quia illa gl.non dicit expreſsè de electione.Et cū ea trā a ſit ibi Imo.ver.gl.3 & Car.in 7. q.a notātes ex ea, ꝙ verbū, Prouiſio, ē verbū latum,neque diſtinguit illa gloſ. inter materiā largam & ſtrictam, ſed ſimpliciter videtur velle, ꝙ ſit verbum latū. Pręterea conſidera,quòd ſi gl. ſenſit đ materia ſtricta,male loquitur,quia nō eſt ita latum verbum,ꝙ comprehēdat tunc electionē.Patet in d.ca. cùm in illis.Sed in mā larga benè ueniet electio appellatione prouiſionis, vt eſt de mente illius gl. quæ non expreſſit de electione,qa tex. ibi exprimit de elec. vbi etiam declarat dom. Abb.quem vide.¶Et ſimir di

a Card. in 7. q. *Quem omnino vide, & meliùs in cle.j.§.fi.de præb. Et adde eum in clem. plerſque. in prin. 16. quæſt. de elect.*

29 caſ,ꝙ † verbū, Electio, latè ſumptum, comprehēdit ēt collationem,c.cum eccleſia Vulterana.de elec. c. cùm dilectus.de pręb. Interdum comprehēdit præſentationē c.nobis.& ibi do. Abb.de iu.pa. Interdum poſtulationē, c.in cauſis.de elec.poſt traſlationem. de renun. Propriè verò ſumptum differt à ſuprà dictis,d.c.cum in illis. Et ideo licèt capellani eligant ſibi plebanum, non tamen ex hoc illa plebs pōt dici collegiata,ita ſcribit Fed. conſi. 30.Factum tale eſt,legatus de latere.in fi.Ad quod ēt vide Dom.in c.quàm ſit.ad fi.prin.de ele.in 6. vbi vult, ꝙ extra caſum c.cū in illis,qui eſt odioſus,expreſſio vnius ex illis modis prouiſiuis cōprehendit alios, qñ eſt eadē rō vtrobique.Allegat gloſ. in cle.j.in ver.conferat̄.in fi. de re. permu.& gl.maiorē in fi.in c.ſciant cūcti. de ele. ī 6. ¶Scias ēt, ꝙ licet expreſſo vno mō prouiſiuo,non veniat electio,p prædicta:tñ venit actus habēs vim electionis,& qui regulat̄,vt electio.Patet,qa venit beneficium ſpectans ad præſentationē patroni eccleſiaſtici iure eccleſię,vt traditur in c.cum dilectus.de iurepa. & in c.dilectus.de of.leg.& ibi dixi, & tñ præſentatio clerici hēt vim electionis,vt no.Inn.in c.cum aūt.in fi.de iu repat. & Car.in cle.j.in prin.in j.oppoſ.de ſup.neg.præl.& Lap. alleg.84.Dñs noſter Papa.ver. ſed nunqd. & Dom. poſt Arc.in c.2.de pb.in 6.Hinc eſt, ꝙ ſicut non pōt fieri electio alternatiua,c.2.de elec.in 6. ita nec talis pſentatio patroni clerici,vt no gl.antepe.cle.2.de iurepa.& Dom. ī d.c.2.in j.col.niſi clericus eēt patronus ex patrimonio,

30 vt in dictis locis.¶Trigeſimūtertiū corollariū.Nō † eſt opus facere mentionē beneficij annexi,ſed ſufficit exprimere principale,ſm Rot.in iſto ti.ↄclu. 40. Alle.Io.An. in c.ſuper eo.de pb.in 6.Sed Pe.de Anch.ī regula,acceſſoriū.ver. itē facit. de regu.iu.in 6.intelligit hoc,cū una eccleſia eſt acceſſoria alteri,ſecus,ſi ambæ pariter vniūtur,qa tūc de vtraq; debet fieri mentio,arg.no. in c. j. ſ. ne ſede vac.& in cle.j.de præb.& p Pau. in cle.j.de elect. Et ad hoc vide ēt omnino Pe.de Anch.in cle.j.ver.duodecimò no.de exce.pla.& Dom.poſt Lap.ī d.c.ſuper eo. circa me.Cognoſcitur aūt,ꝙ vnū eſt prīcipale ex verbis vnionis,aut ex denominatione librorum antiquiorum, ſm gl.in cle. per literas, in ver.eccleſias.de præb.Et credo,ꝙ Pe. de Anc.in d.regula, voluit allegare illā glo.qñ allegauit notata ī cle.j.de pb.Et ſubdit Imo. poſt But. in d.cle. per literas.,ꝙ in dubio illud qđ eſt magis dignū,pſumit̄ principale,& illud, qđ ē minus dignū, pſumit̄ acceſſoriū. Ad qđ vide pulchrū ↄſiliū Pe.de An.mihi 109. Pro impetrāte ad collationē prioris.vbi docet, q̄ ſit natura iuriū vnitorū concurrentiū in pſona vnius. Secundū pdicta intellige Ang.& Imo.in l.ſed ſi plures.§.filio impuberi.ff.de uul.& pup. dū dicūt,ꝙ impetrās eccleſiā intelligit ēt impetraſſe eccleſiā illi vnitā,per d.c.ſup eo. & d.§.filio.vbi diſpoſitio vnitorū dēt eſſe vniformis.Et iſtis adde,ꝙ vbi beneficiū eſt vnitū & annexū alteri,perdit nomē bñficij,& nō debet dici bñficiū,ſicut añ vnionē dicebat̄,ſm Ro.in ti.de reb.eccl.nō alie. conclu.x.in antiquis. Ad qđ vide latè Mar.ī repe.c.ſicut vnire.art.8. q.12.ſ. de exceſ.pla.& quod no.Dom.poſt.Lapū in c.cū perſonę.§.fi.uer.in eo verò.de priuil.in 6. vbi dicit, ꝙ ſi eccleſia exempta vniat̄ nō exēptæ, exēpta pdit exēptionē,qa aſſumit naturā ſuę prīcipalis. Et ecōuerſo, ſi non exēpta vnitur exēptæ,efficit̄ exēpta. Sed ſi vniant̄ ſimul ita,ꝙ una nō ſubijciatur alteri,tūc nulla earū mutat naturā. Qđ facit ad pdicta. Et ī hoc de exēptione,q̄ acqrit monaſteriū nō exēptū vnitū exēpto,uide Cal.ī ti.de priui.ↄſ.11.¶De terris aūt alicui ciuitati unitis, qūo regulētur,nō eſt materia noſtra. Sed uide Bar. in l. ſi ↄuenerit.§.ſi nuda.ff.de pig.act.cū ↄcor.no.p Ale. ibi ī apoſtil. & in l.j.ff.de leg.j.in lec.Et aliqđ dixi ī c.traſlato.de ↄſti. & in c.poſtulaſti.de ſo.cōp. ¶Trigeſimūquartū corolla

31 riū.Oportet † facere mētionē de beneficio,cui qs renūciauit, qñ renunciatio non tenuit,ſecundum Rot. eleganter in ti. de renun. ↄclu.12. Quidā Car. in antiquis. Eſt etiam eo.ti.concl.4.in antiquioribus, qa licet ſuperior poſſit ratificare & admittere renūciationē inuito renūciante,tñ donec eius ratificatio & admiſſio ſubſequat̄,interim habet ius in beneficio,& remanet ī eo intitulatus,iuxta verā opinio.Inn.in ca.quod in dubijs,de renun. Ideo ſi ille impetrat beneficiū, & tacet de iſto renūciato,dicit̄ tacere beneficiū, quod adhuc ipſe habet. Et quòd per talem renunciationem perdatur poſſeſſio, & non proprietas beneficii,uide Inn. in d. capi. quod in dubiis.& ibi aliàs dedi concordātes ad hoc. Si autē renunciatio

nunciatio eſt acceptata,non eſt neceſſaria mētio benefi
cij renunciati,vt incidēter fuit dictū ſuprà in 20.corolla
rio.¶Trigeſimūquintū corollarium.Ordinatus ad titu
lū eccleſiæ alterius clerici,tenet̄ facere de illo mētionē ī
impetratione beneficij,ſm Ana.in c.ꝑ tuas. lo 3.in fi.de
ſimo.dicentē,ꝙ lz Car.ibi remittat de hoc ad dicta ꝑ ſe,
hic tn̄ iſtud eſt ſecurè tenendum ꝑ id,qđ habetur in c. ſi
motu ꝓprio,de præb.in 6.Et talis dr̄ habere beneficium
c.ɔquerente,de cle.non reſi. ¶Trigeſimū ſextum corol
32 larium.Oportet † facere mentione de poſſeſſione colo
rata,q̄ habet alius in beneficio impetrato, ꝑ c.cum nr̄is.
de ɔceſ.præb.Et dr̄ poſſeſſio colorata, qn̄ eſt defectus in
ɔferente,non tamē inducitur ex eo priuatio ipſo iure,
ſed ꝑ ſn̄iam.Dicit̄ aūt nō colorata,quādo qs ē priuatus
ſententia hominis,vel iuris,ētſi nō ſit ſecuta amotio fa-
cti,vt latè declarant Doct.in d. c.cū nr̄is. maximè Imo.
ibi poſt Cal.ibi late inſiſtentē ī ſua repe.& Lap.alleg. 16.
an valeat.& do.Car.ɔſ.34.in ſi.& latiſſimè dom.Maria.
in repe.rub.de cā poſ.& ꝓprie.trac.6.art.9.Et dicit Laud.
ɔſ.465.In re p̄ſenti,&c.ꝙ nulla eſt p̄ſentatio facta ad ec
cleſiam,qua qs eſt priuandus,donec priuetur. Et ille dr̄
incoloratè poſſidere,qui eſt intruſus.Quis aūt dicatur ī-
truſus,dixi ſuprà in 2.corollario. Et ornabis d. ca. cùm
nr̄is,per infrà ſcripta 13. notabilia, q̄ pro maiori parte
ſunt vltra Scribentes ibi,neque hactenus ab alio ordina
ta.¶Primò nota,ꝙ ſi in impetratione eſt clauſula, Voca
tis vocandis,vel clauſula,Dummodò nō ſit alteri ius q̄-
ſitum,nunq̄ pōt talis gr̄a,vt ſurreptitia, īfringi,quaſi nō
dixerit de iure alterius vel de colorata poſſeſſione. Ita
cōſuluit do.Car.conſil.94.inci.Nobiles viri domini de
Vinciguerra.vbi vide. Et đ iſta clauſula,Si nō eſt alteri
ius.&c.ſcripſi.in capit.cùm cauſam.ad fi.ſuprà. eodē. &
aliquid ſuprà in 28.corollario. ¶Secundò no. quòd qn̄
a in literis eſt clauſula, Amoto a quoli
bet illicito detentore,ſatis dr̄ facta mē
tio coloratæ poſſeſſionis, ſecundū Ro.
in ti.de reſcript.dec.32.inci. no. ſecun-
dum aliquos,& deci.63 nota,quod de
gratia.in antiquis,& Dom.in c.nemo.
de elec. in 6. quem uide. Et ideo dicit
Ro.præalle.22. quod non eſt hodie ne-
ceſſaria dicta mentio coloratæ poſſeſ-
ſionis,cum ponatur communiter ho-
die in literis dicta clauſula, Amoto, &
c.Intellige dummodò iſta clauſula apponatur in literis
gratioſis,ſecus enim, ſi ſolùm in literis executorijs, ſm
Imo.poſt Car.& Bu.in d.c.cùm nr̄is.verſic.aduerte tn̄.&
Lap.allegatione 15.per cle.j.in fi.de præb.Item Cald.de
præb.ɔſ.25.Et pro hoc faciunt multa dicta ad guſtū d.
cle.j.in fi.probando,ꝙ verba poſita in executione nō au
gent diſpoſitionē,q̄ dixi in cap.licet, de offi. ordi. ¶Sed
nouiſſimè reperio hanc conſiderationē impugnatā per
dom.Bar.de Zabarel.nepotē do.Car. archiep̄m Spalatē
ſem,& canoniſtam maximū, in ſuo eleganti Opere con
ſiliorum ɔſ.8.Dn̄s Zāpetrus de Pratis miles.in 2. dubio.
vbi dicit,ꝙ licet iſta ɔſideratio fuerit ſubtilis,tamē non
vr̄ uera, qa ſtylus curiæ non hēt,nec unq̄ habuit talem
clauſulā apponi ī literis gratioſis, nec eis ɔuenire pōt ta
lis clauſula,cū illa ſimplr̄ dirigatur ad eum, cui fit gr̄a.
Sed talis clauſula ſolùm ɔuenit literis executoris, ut pa
tet in c.propoſuit.de ɔceſ.præb.in c.cùm vniuerſorū.de
re. permu.Et ideo concludit ſimpliciter tenendū, ꝙ di-
cta clauſula poſita in literis executorijs operatur men-
tionē coloratæ poſſeſſionis. Et ita dicit ſimplr̄ tenuiſſe
Io.de Deo in quæſtionibus ſuis,lib.j.q.24.Subdit tamen
ꝙ dicta limitatio fortè procedere poſſet,vbi literæ exe-
cutoriæ fuiſſent factæ aliquo interuallo medio poſt lite
ras gratioſas,quaſi Papa iā de gratioſis nō ſit memor ex
antiq̄tate facti,qa tūc poſſet ꝓcedere,ꝙ clauſula illa in
executorijs poſita,nō extēdit ad gratioſas.ſed ubi literæ
gratioſæ & executoriæ ſunt ſimul factæ nō ꝓcedit impu
gnatio p̄dicta,quia cū ſimul & ſemel Papa dederit gra-
tioſas & executorias,fuit certioratꝰ de dicta poſſeſſione,
& nō ignorabat,qualr̄ & cū qbꝰ clauſulis ɔceſſiſſet gra-
tioſas,quas tūc conceſſerat,arg.c.excōcato.ī.eo.cum de
facto ſuo proximo non p̄ſumatur ignorans,ut ibi.& per
Spe.de depoſito.§.6.ver.quid ſi interrogatus.& verſ.hoc
tamē,in fi.Et hæc bene nota,qa ſunt de honore lucrādo.
33 ¶Tertiò no.ꝙ ſi † per duos menſes beneficiū fuit detē-
tū,tenet̄ impetrans facere mentionē de detentione,ſm
Ro.deci.præal.de reſcr.32.in antiquis.Sed eſt alia deciſio
ibi,72.inc.Dic,ꝙ ordinatio Papalis.quæ dicit Gregoriū
XI.ordinaſſe,ꝙ ſi fit gr̄a de beneficio ſpecialiter reſerua
to,& alter detinuerit illud beneficiū per annū,ſi nō fiat
mentio de dicta detentione , dicta gr̄a non valet. Et ſic
vr̄ per iſtā deciſionē,ꝙ de detētione, quę eſt minoris ſpa
tij temporis,quàm vnius anni,non ſit opus facere men-
tionem.Et ita tenent curiales moderni tēporis, vt acce-
pi ex literis amici experti ī curia.Et ita ſonat quaſi exp̄ſ-
sè hodierna rl̄a cancellariæ Apoſtolicę, q̄ eſt 32. Itē vo-
luit dn̄s noſter, vt improbi,&c.vbi dicit̄,ꝙ ille,q īpetrat
beneficium tūc per annū immediatè præcedentē pacifi
cè poſſeſſum,debet facere mentionem de poſſeſſione il-
lius,& quot annis poſſedit,aliàs impetratio eſt nulla. Et
ſic vr̄ velle,ꝙ ſi non poſſedit per annum, non eſt neceſ-
ſaria mētio poſſeſſionis.Cogitabam vtrum de poſſeſſio-
ne poſſemus loqui duobus modis in hac materia. Vno
mō de detētione mera,q̄ nullum habet colorem,& tūc
de iſta non ſit neceſſaria mentio,niſi durauerit ꝑ annū.
Alio mō de poſſeſſione colorata, tūc q̄uis durauerit mi
nori tp̄e debeat de ea fieri mentio.Sed non puto, ꝙ cu-
riales intelligāt ſic dictas deciſiones, & fortè,ſm eos,v-
trumque dictum eſſet falſum.Si.n.aliquis detinuit bene
ficium de facto ſine vllo colore,non vr̄ ꝙ ſit neceſſaria
mentio illius intruſionis,tunc qa ceſſat ratio d. ca. cum
nr̄is.de qua ibi per Abb.in 5.col. verſ.& in præd. dicto ꝑ
regulam,non preſtat.de reg. iu. in 6. cum concor.& di-
ctis datis ſ̄.eo.ex tenore.Ex quo ſequitur falſitas ſecundi
dicti,qa ſi de poſſeſſione nō colorata nō eſſet neceſſaria
aliqua mentio, ſequit̄,ꝙ dictæ deciſiones curiæ loquunt̄
de poſſeſſione colorata.Et iō ſi non eſt annalis, nō ē ne-
ceſſaria eius mentio.Et ſic audiui ſeruari in curia, vt di-
xi.Qđ bn̄ no.¶Subdit Rota p̄all.72.ꝙ ſi dr̄ in gr̄a, Talis
detinuit ꝑ annum & vltra,niſi declaret̄ illud, Et vltra,ꝑ
certum tempus,dicta gratia non valet,ſi detinuit ꝑ biē-
nium,ſed ꝑ annum tantum,valet gr̄a. Et ſubdit, ꝙ iſta
habent locum in bn̄ficio ſpecialr̄ reſeruato per Papā.
¶Sed aduerte diligentiſſimè, qa qcqd paulo antè ſcri-
pſerim,nūc ɔſidero, ꝙ intentio Ro.in p̄al. dec.72.de re-
ſcri.in antiqs, eſt ponere vnū caſum ſpecialē,ī quo opor
tet facere mentionē de mera detentione nihil iuris habē
te,vcʒ vbi ɔcurrunt iſta duo,primò,ꝙ bn̄ficiū fuit impe
tratum ex ſpeciali reſeruatione:ſcđo,ꝙ alius antea poſ
ſederit ꝑ annū. ¶Et ad hoc ɔſidera,ꝙ Rota nō ſine mi-
ſterio appellat illā,detentionē,nō aūt,poſſeſſionē. Vult
ergo ꝙ iſto caſu de dententione fiat mētio.Quod aūt ſit
detētio,ꝓbat̄ ſic,qa decretū Papę appoſitū ī reſeruatiōe,
facit ꝙ poſſeſſio ɔ̄ reſeruationem obtēta, eſt meri facti,
& caret oī effectu & adminiculo iuris, vt elegāter deci-
dit Rot.16.in nouis,q̄ eſt in ti.de reſt.ſpo.ɔclu.3. Vn̄ di-
xit elegāter Lapus dicta allegatione 16.& ſequit̄ Imo. ī
d.c.cum nr̄is.ꝙ vbi ordinarius ɔtulit bn̄ficium reſerua-
tū Papę,ſua collatio nulla nō dat titulū coloratū.Si di-
ceret̄,quare ergo oporteret facere mētionē de tali detē
tione annali? Pōt dici,ꝙ cū ignorantia reſeruationis ha
beat in ſe iuſtum colorē ignorātiæ, iſte iuſtus error iun-
cto ſpatio anni ęquipollet poſſeſſioni coloratę , ex quo
ordinarius & poſſidēs ignorauerūt de hac ſpeciali reſer
uatiōe.Et lʒ,vt dixi,iſta ſit mera detētio ꝑꝑ decretū, tn̄
qa ɔcurrit iuſta ignorātia,æquipollet iſta colorata detē
tio coloratæ poſſeſſioni,iō ꝙ ex illo Papa vult de hoc ī-
formari,ſicut de iure vult īformari de poſſeſſione colo-
rata.¶Et ſi diceret̄,qd ſi reſeruatio, ſuꝑ qua fundat̄ im-
petratio,eēt gn̄alis? Dicerē,ꝙ tūc nō eſt opus facere mē
tionē de detētione alterius. Primò per prędictā deciſio-
nem Rot.72.quæ ponderat expreſsè reſeruationem ſpe-
cialem.Secundò,quia non poteſt veriſimiliter allega-
ri ignorantia ipſius generalis reſeruationis,& ſic illa de-

a Clauſula Amoto. *Vide Card. in cle.1.§.j. de prob. Et quid operatur talis clauſula, vide Bal. in addi. ad Spec. in ti. de execu.in verſi. clauſula, Amoto.*

tentio non habet in se vllum colorem iuris, vel facti. ¶ Et hoc intellige de reseruatione notoria, de qua constet, sicut in ca. licet. de pb. in 6. Secus fortè de alijs generalibus reseruationibus beneficiorũ, putà capellanorũ, collectorũ, & subcollectorũ, nã cũ de illis posset esse dubiũ, vtrũ sint, vel fuissent tales, & sic beneficia reseruata, fortè illa detẽtio eẽt ita digna mẽtione, sicut illa, cui apponitur reseruatio specialis. Ad quod in simili pondera d. decis. Rot. de resti. spo. 3. iuncto prin. cũ si. Quod aũt dixi suprà non oportere facere mentionẽ de possessione colorata, q̃ non est annalis, non reperio ab aliquo tactũ, sed ita habui à curia, vt p̃dixi, & multũ probat in dicta regula cãcellarię 32. Et p̃dicta no. tanq̃ à nullo alio hucusq; deducta. ¶ Quarto no. ꝙ dispositio d. c. cũ nr̃is. procedit, qñ aliquid corporale & tẽporale possidetur, secus si aliquid incorporale, vt canonicatus, scd̃m Lap. al.
34 leg. 16. Allegat Io. And. ĩ d. c. cũ nr̃is. ¶ Quintò no. ꝙ † possidẽs coloratè beneficiũ, licèt aliàs collatio ñ tenuerit, nõ põt amoueri sine causæ cognitione, ſm Dom. ĩ d. §. Sed obijcitur. 2. q. 3. Allegat Cõpost. ĩ c. capitulũ. s̃. eo. Sed beneficiũ nõ possessum coloratè põt conferri ꝑ habẽtẽ potestatẽ, per d. c. cum nr̃is. ſm eum. Et qñ intrusus sit citandus anteq̃ auferat ei possessio, vide tex. & Doc. in c. licet. de pręb. in 6. & q̃ dixi latè in c. cũ olim. de re iudi. & ponit eleganter Dom. in d. § obijcitur. qñ ad obtinendã restitutionẽ beneficij habeat spoliatus docere de sua possessione saltẽ colorata, de quo dic, vt ibi, & ĩ locis, q̃ ipse allegat. ¶ Sexto no. ꝙ sicut vitiat impetratio beneficij certi, non facta mentione coloratæ possessionis, ita impetratio beneficij ĩncerti. Vñ si dat executor ad ꝓuidendũ de vacaturo, non intelligit de eo, qđ vacabit đ iure, & non de facto, ſm Pe. de Anch. in repe. c. si pp tua debita. uer. istam distinctionem collegi. de rescr. in 6. vbi facta longa distinctione, an & qñ executor possit prouidere de beneficio ab alio possesso, quam dicit se collegis se ex varijs apostillis Io. And. in d. c. cum nr̃is. subdit id, qđ est dictũ tanq̃ nouũ, & ꝙ ipse habuit in facto, in quo aliqui dicebant aliter, volentes, ꝙ c. cum nostris. intelligatur, qñ sunt specialiter impetratæ literæ super certo beneficio, tanquam vacante, quod non vacat de facto, secus, qñ literæ impetrantur super vacante, vel vacaturo. Sed ſm Pet. non apparet rõ sufficiens differentiæ. Itẽ sciens beneficium vacare de iure, & non de facto, de facili posset fraudare mentẽ d. c. cum nostris. impetrando gñaliter beneficium vacaturũ, vel vacans, tacita illa possessione colorata, vt latius per eũ, & sequit ad literã do. Ma. in rep. c. postulasti. ver. quartò notandũ, suprà eo. exclamãs de hoc & dicens se nõ legisse alibi. Sed adde, ꝙ hoc dictũ sequit Collector Rot. dec. 195. Habẽs grãm, ĩ nouis, & in add. & illa additio nõ est impressa ĩ Rota per rubricas. de pb. deci. x. in nouis, vbi est illa decisio, Habẽs grãm, &c. Contrariũ tenuit Lap. alleg. 84. dñs Papa. ĩ pe. colũ. qa in talibus generalibus literis nõ p̃sumit tacuisse possessionẽ ex fraude, sicut præsumit in literis ad certũ bñficium, nec posset exprimere qualitatẽ omniũ beneficiorum, tñ magis placet opi. Pe. de Anch. qa ista ratio differentiæ inter literas speciales & generales non ẽ conclusiua, imo rõ c. cùm nr̃is. militat in vtrilque, s. qa Papa in dubio non intendit præiudicare possessori. Nec obstat, ꝙ non posset exprimere impetrans qualitates omnium beneficiorum, qa satis est, ꝙ dicat in suis literis de vacatione iuris vel facti. Et vide Imo. in d. c. cum nostris. ver. circa tertium. vbi licet non faciat mentionẽ de dictis decis. concludit idem, quod Petr. de Anc. in d. ca. si propter. quia in generali dispositione non debet uenire id, quod quis non esset in specie verisimiliter cõcessurus. Et refert Compos. in c. capitulũ. suprà, eo. dicentẽ
* se sæpius ita clamasse in curia. Tamen cõmunis * opin. Doc. in d. c. cum nr̃is. tenet istud, quod dicit Lap. Et ita Car. & Pe. de Anch. ibi, ſm Inn. Et idem do. Abb. ibi in ver. Quod benè notabis. ¶ Septimò no. ꝙ gratia Papę ẽt fauorabilis loquens de fructibus beneficiorum vacatiũ alteri dãdis, intelligitur de beneficijs vacãtibus de iure & de facto, non de iure tantùm, ſm Petr. de Anch. latè in d. c. si pp. 38. col. ver. ad ꝓpositã. de rescr. in 6. dicẽtem, ꝙ quãuis in casu illius c. materia sit fauorabilis, nõ venit tale beneficiũ, qa verbum, Vacare, adaptatur ad beneficia à nemine possessa, nec est verisimile, ꝙ per tales literas Papa velit inquietare illũ, q̃ p̃sumit iuste possidere & gñaliter in literis & priuilegijs verbũ Vacare, dẽt ĩtelligi de vacatione iuris & facti, vt per Io. And. in d. c. cũ nr̃is. & latius de hoc per Pet. de Anc. vt s̃. reputantẽ hoc esse nouum. ¶ Octauò no. ꝙ si expectans Apostolicus prætendat permutationẽ fuisse factam in fraudẽ ipsius, & ex hoc acceptet beneficiũ inter alios ꝑmutatũ, iuxta ca. 2. de renun. in 6. si spoliat tali beneficio, est restituendus pp coloratã possessionẽ, attentis verisimilibus cõiecturis, lʒ re vera appareat nihil fraudis interuenisse, ſm Ro. in ti. de re. ꝑmu. ꝯclus. vlt. ĩ antiqs. ¶ Nonò no. ꝙ dispositio dicti c. cùm nr̃is. non est exorbitans. Vnde nedũ ĩ bñficialibus, sed ẽt alijs impetrationibus dicendũ ẽ, ꝙ nõ extenduntur ad possessa ꝑ alios, vt est casus, & ibi gl. in c. 2. de deci. in 6. & patet in c. dudũ, eo. ti. & ibi Inn. Rõ. n. in d. c. cùm nr̃is. est generalis, vcʒ qa si fuisset expositũ Papæ, ꝙ alius erat in possessione colorata, non sic de facili ꝯcessisset rem ab alio possessam. Ergo impetratio fuit surreptitia, per ca. postulasti. s̃. eo. Ita dicit Dom. in addi. ad ꝯl. Cal. de pb. 29. ꝯcludens ꝯ̃ Cal. ꝙ non valet impetratio facta de beneficio vnito, nõ facta mẽtione possessionis obtentę virtute illius vnionis, q̃uis vnio cẽt nulla. Cõsidera, ꝙ si vnio erat ipso iure nulla, ñ vr̃ possessio colorata, vt dr̃ de collatione in d. c. cùm nr̃is. Sed si vnio erat irritanda, vr̃ vera opi. Domi. ¶ Decimò no. ꝙ si aliquod beneficium vacat, notoriè de iure, tamen de facto non vacat, si expectans non acceptet ipsum intra mensem, de quo in literis suis, iuxta clemen. j. in fi. de concess. præb. non põt eum acceptare post mensem, ſm Old. ꝯs. 282. Casus talis est. in fi. Et parum sibi præiudicatur, qu a grã sua salua manet ad alia beneficia acceptãda. Et in hoc nõ habet in cõsideratione laudabilis respectus pp quẽ impetrans nõ acceptauit, vcʒ quia execratur lites, q̃uis alias hoc non sit improbandũ. l. itẽ si res. §. j. ff. đ alie. iu. mu. cau. fa. Idẽ fortè sentit glo. in c. si clericus. in ver. negligenter. in prin. de præb. in 6. dũ dicit, Vel execrabatur lites, & sic sentit in hoc, ꝙ omisit acceptare beneficiũ, ĩ quo opus erat litigio, ꝑ qđ vr̃ loq đ bñficio ab alio possesso, & non vacante de facto. Si enim nemo ipsum possidet, non vr̃ esse opus litigio. Et eandem expositionẽ facit ibi Arch. sup verbo, negligenter. ¶ Sed dñi de Rota in ti. de ꝯcess. pb. conclu. 48. in antiquis, primò referunt hãc opinionẽ dicentem ita tenere Io. Mon. Anch. & Io. An. in c. si clericus. de præb. in 6. postea dicunt, ꝙ ꝯ̃rium tenent dñi Auditores, vcʒ ꝙ ista non acceptatio non nocet tali timenti lites cũ possidente de facto, nec tenet expectans acceptare, nisi beneficiũ vacans de iure & de facto, quod dñ t esset satis iuri consonũ, quia forte ille non hẽt, de quo litiget, & posset incurrere multa pericula litigãdo. Itẽ tenet Aegi. Belle. conclu. Rot. 700. In casu conclusionis dicens, ꝙ possessio aliena impedit, & excusat habentẽ acceptare. Fortè p̃cedens opinio procedit, vbi notorium est, ꝙ beneficium vacat đ iure, sed ista ꝓcedit, vbi ignorat, vel est dubiũ. Tñ in practica p̃ualeret indistinctè ista scd̃a, propter authoritatẽ Rotæ. & habet in se æquitatem, s. propter laudabilẽ execrationem litiũ. Et pro distinctione, quam dixi inter vacationẽ notoriã, & non notoriã, vide in terminis Lap. alleg 84. Dominus Papa. vbi eleganter dicit idẽ, uolens, ꝙ expectãs potest acceptare uacãs de iure, licet non uacet de facto & ꝙ si non acceptat intra mensem, non potest amplius acceptare, & currit mẽsis à die, quo habet notitiam uacationis, sed quandiù est occulta, non currit, & sic nõ requiritur, quòd sit notoria, sed satis est quòd sit nota, secundum eum. Tamen, ut dixi, staretur potius decisioni
35 bus Rotæ. ¶ Vndecimò no. quod † ualet collatio facta motu proprio Papæ, licet nõ faciat mentionẽ dictę possessionis coloratæ, secundum Cal. in tit. de rescrip. consi. 13. quia motus proprius excludit subreptionẽ, capitulo, non põt. & ca. si motu. de præbend. in sexto. & idem

no.

no.Cal.in d.c.cùm nr̃is.ſed do.Ant.ibi tenet ꝯ̃rium,qa
licèt motus proprius firmet reſcriptum ꝯ̃ vitium ſubre
ptionis,d.c.ſi motu.non tamen firmat ꝯ̃ aliud impedi-
mentum,vt ibi notatur,quia non eſt veriſimile,ꝙ Papa
velit priuare poſſeſſorē iure ſuo ſic ex abrupto.Sequitur
Imo.in d.c.cū noſtris,ver.in Papa aūt. & ibi etiam do.
Abb.ver.ſed do.Ant.Et iſtud ꝯfirmare potes multiplici
ter per ea,quæ nouiter reduxi ī c.ad aures.s̃.eo. ¶Duo-
decimo no. ꝙ iſta clauſula, Non obſtante collatione
a alteri facta,operetur,ꝙ literæ non cē
ſent ſubreptitiæ,quaſi nō ſit facta mē-
tio de coloratapoſſeſſione,ſecundum
Imo.in c. cām, quæ.in fi. ſuprà eo. &
ibi dixi. ¶Tertiodecimò † & vltimò
no. ꝙ non nocet tacere coloratam
poſſeſſionem alterius, qn̄ eſt inducta
tali mō,ꝙ ſi Papa illud ſciuiſſet,facili⁹
conceſſiſſet literas:putà,ſi prius Papa reſeruaſſet ſibi bn̄
ficiū cū clauſula decreti, & aliquis ꝯ̃ dictam reſeruatio
nē acceptaſſet poſſeſſionē beneficij,qa lꝫ iſta poſſeſſio eſ
ſet colorata,tn̄ ſi impetrans narraſſet,qualiter aduerſa-
rius poſſidet ꝯ̃ reſeruationem Papæ, adhuc Papa faci-
liùs ꝯceſſiſſet,qa iſtud magis validabat, & impugnabat
petitionem ſupplicantis,& iō ſumus in caſu c.ſuper lite
ris.s̃.eo.quia non eſt tacitum tale quid,quo expreſſo Pa-
pa non conceſſiſſet.Ita eleganter decidit Bartholomeus
de Zabarel.archiepiſcopus Spalatenſis in d.conſ.8.Zam
petrus,in 3.charta.¶Non tn̄ aperit, quid ſi illa poſſeſſio
fuiſſet acceptata ignoranter,putà, quia neſciuit đ decre
to,& tūc fortè iſtud notabile non ꝓcedit,qa licet decre
tū afficiat ignorantes,tn̄ ipſa ignorātia vr̃ reddere poſſeſ
ſionē excuſabiliorē, & dignā mentione.Certè ad mām
d.c.cū nr̃is,vide ꝑ Scribentes ibi.Et circa dictū Inn.ibi đ
collatione facta criminoſo,vel īdigno,qn̄ ſit nulla,vide
q̃ dixi ī c.querelā,de iureiu.& pleniùs ī c.2.s̃.eo.vbi mul
37 ta inuenies. ¶Trigeſimūſeptimū corollariū.Nō † opor
tet facere mentionē de mō vacationis, & oīs modus cō
prehendit̄,qn̄ nullus exprimit̄,ſm Lap.alleg.6.in 2. col.
& Ro.in iſto ti.concluſio.j.in fi.& eſt additio, & Domi.
poſt Io de Fan.in c.ſuſceptū.de reſcr.in 6.dicentē ꝓ hoc
facere gl.in cle.j.in verbo,quāuis,de præbē. q̃ vult, ꝙ nō
eſt neceſſe exprimere modū,ꝑ quem prouideat̄ beneficio
& dixi ſuprà,corollario 32.ver.& no. ꝙ ſimilis. Facit ēt,
ſm Dom.gl.in verbo,vacationibus.in c.cupientes,ī prī.
de elec.in 6.quæ vult,ꝙ verbum,Vacatio,ſimpliciter ꝓ-
latum includit oēm modum vacandi,etiam in mā pę-
nali.Et cum iſtis concordat do.Maria.in repe.c.poſtula-
ſti.ver.ſcđo notandum.ſuprà,eo.& Fran. Paui.in tracta
tu, de ſe.va.fol.9.ibi,etſi nullus modus.Ad idem ponde-
ra gl.in c.ſi pp.in verbo, vacabunt.de reſcr.in 6. & gl. 2.
in c.j.ne ſe.va.eo.lib.Facit ēt gl. in clemen. ne Romani.
in verbo,moriente.de elect.& in clem.j. in verbo, mori.
ut lite pen.& in ca.ſi cui.in verbo,moriatur.& in c. quā
uis.in verbo,decedentiū.de præb.in 6.& in c.fi.in verbo
deceſſum.de conceſ.præb.eod.lib. & quod late ſcribit
do.Abb.in diſputatione incip.epiſcopus & quidam re-
ctor.in vlt.dubio.dum decidit q.quæ aliàs fuit in facto,
& de qua ipſe meminit in c.licet.verſ.ſed aduerte ad v-
nam notabilem obiectionem de cle. Si tamen in impe
tratione beneficij exprimeretur vnus modus vacationis
non ueniret alius,c.ſuſceptum.de reſc.in 6.& dicet̄ pau-
lò pòſt Nec obſtant aliquæ ex gl.præalleg. dum extēdūt
tex.loquentes ad vacationem per alios modos, quia lo-
quuntur in materia non odioſa,ſed tex.in c. ſuſceptum,
procedit in odioſis & ambitioſis,ſecuudnm do. Abb. in
d.diſpu.epiſcopus,ad fi.& Dom.in d.ca.ſuſceptum.& ꝑ-
dicta teneas,licet aliqui aliter dicāt,vt ibi per Dom. Et
cum iſtis concordat Bal.in c.cùm acceſſiſſent s̃.ti.prox.
¶Limita primò hoc corollariū,niſi impetret̄ reſcriptū.
Si neutri,quia debet fieri mentio de qualitate beneficij,
& de vacatione, & mō vacandi, ſecundū Ro. in iſto ti.
ꝯcluſio.24.in nouis. quam allegaui ſuprà corollario 15.
¶Limita ſcđo,niſi præſentetur ſuperiori decretum ele-
ctionis,vt confirmet eā iuxta formam gl. in capitu. in-

a Non obſtante collatione.. *De hac clauſula vide do.Alex. de Imo. 36 in ſuo conſi.* 125. 2.*parte.*

notuit.in verbo,decreto,de ele.qa in eo.non ſolū debet
dici de vacatione,ſed ēt de vacationis modo, ſm Ioan.
And.poſt Hoſt.in c.poſt translationē, in princ.ſuper ver
bo,ad eccleſiā.de renun.& ſequitur ibi do.Ant.verſi.vl-
timo dicunt hic Docto. & ēt Dom. in j.q. & Dom.in d.
cap.ſuſceptū.Sed dic,ꝙ iſtud non eſt neceſſariū ēt in de
creto,ſm Imo.in c.eccleſia.lo 1. in notabilibus, & in c.
Cumana.de elec.& in d.cap.poſt translationē,in 1. col.
poſt Card.ibi dicentē,ꝙ licet hoc fieri poſſit, non tn̄ eſt
neceſſariū,vt patet ī d.c.eccleſia.& ī.d. c.Cumana.¶Qđ
aūt dictū eſt,expreſſo vno modo vacationis,non venire
aliū,fallit primò,vbi cōis opi.eſt,ꝙ vacet vno mō,qa li-
cet reuera vacet alio mō,tn̄ illa cōis opinio excuſat im
petrantē,qn̄ eſt vnicus impetrans ex illo capite putatı-
uo,& non habet coimpetratorē, q̄ impetrauerit ex alio
vero capite,ſm Lap.plene alle.89.duo prælati. & ſequit̄
Dom.in d.c.ſuſceptū & Mari.in repe.c. poſtulaſti. s̃. eo.
¶Fallit ſecundò,niſi aliud appareat de intentione impe
trantis,vt dr̄ in tex.in d.c.ſuſceptum.& no.Lap.in d. al-
leg.¶Fallit tertio in acceptatione,quia licet beneficiū
acceptet̄,tanq̄ vacans per mortē Sempronij & in verita
te vacet per mortē Titij, hoc non vitiat acceptationē,ſi
aliàs conſtat de corpore,ſm Dom.in d.c.ſuſceptum. Al-
legat Rotā,q̄ hodie eſt de reſcri.22.ī antiquis,& de ꝯceſ.
præb.2.in eiſdē.Et ſcias,ꝙ valet acceptatio expectantis
non exprimens modū vacationis,ſecundū Rot.de p̄b.đ
ci.22.in nouis,& de conceſ.præb.7.in eiſdē.¶Fallit quar
to, qn̄ exprimitur certus modus vacationis cū clauſula,
Vel alio quouis modo,ſm Rotā in iſto ti.deci.17.ī nouis
& eo.ti.47.in antiquis,& de re iud.12.in nouis, in fi. Sed
arduū eſt dubiū,vtrū illa verba,Vel quouis mō, poſſint
importare,ꝙ ētſi vacaret ex perſona alterius,q̄ illius de
quo eſt dictum, impetratio tn̄ valet uirtute illius verbi,
de quo uide Dom.in d.c.ſuſceptum.ꝯcludentē poſt Io.
de Lig.& Io.de Fan.& Rotā,ꝙ uenit ēt uacatio ꝑ mor-
tē alterius.Et ita firmat Rot de ꝯceſſio p̄b.deci.49 in an
tiquis.& ſolēniter in ti.de p̄b. cōclu.12. in antiquiorib⁹
qa illa verba reſpiciūt ipſū beneficiū , non aūt perſonā.
¶Sed ꝯ̃rium , ꝙ imò illa verba , ſcilicet, Vel alio quo-
uis modo,intelligant̄,ſ.ex perſona expreſſa, non ex alia,
tenet Lap.in d.ca.ſuſceptū. dicens ſe ita conſuluiſſe &
obtinuiſſe. Et idem tenet latiſſime Ro.in ti. iſto deciſ.j.
in nouis,& eo.ti.deci.8.37.& 47.in antiquis.& Aegi.Bel.
deci Ro.610.Licet palatiū.& Imo.poſt Car.in c.fi.ī prī.
de præb.& do.Maria.in repe.c.poſtulaſti.uerſ.ſed circa ꝑ
dicta.s̃.eo.& do.Car.conſ.33.inci. In hac dubia cā. niſi
ſecundum eum,diceretur, Vel alio quouis modo uacet,
propter illud verbū, Vacet,intelligit̄,ētſi ex perſona alte
rius.Sūt enim duæ propoſitiones,& ſic ad diuerſa ſubie-
cta referuntur, vt etiamſi vacet ex perſona alterius, de-
beatur.Et iſtud conſonat,licet etiam hoc caſu ꝯ̃rium te
neat Rot.præalleg.37. in iſto ti.in antiquis. Et adde, ꝙ
prædicta procedunt , etiam quando exprimuntur duæ
perſonę,tanquam beneficium uacet ex altera earum,
quia ſi uacat ex perſona tertij,non valet impetratio, ſe-
38 cundum Aegi.in d.deciſ.610.¶Fallit quintò † in mate-
ria non odioſa,quia veniunt in ea omnes vacationes, li
cet exprimatur vacatio per mortem, ut per dom. Abb.
in dicta diſputa.epiſcopus.& in gl.paulò ante allegatis,
& per Dom.pulchre in dic.capitu.ſuſceptum.in fi.¶Cæ
terum quando apoſtillabis dict.cap.ſuceptum.memen-
to primò,quòd reſcriptum, Concedente,vel decedente,
non extenditur ad priuationē, ſecundum Tho. Faſtoli
dubio Rotæ 46.Die Mercurij.Item ſi dicitur in reſcri-
pto,Prouideas Titio đ p̄bēdis,portionibus & p̄ſtimonijs
decedentiū,iſta omnia referuntur ad præſtimonia. Vn-
de ſi p̄benda aliter vacet,quàm ceſſione, vel morte deti
nētis,ille modus vacationis expreſſus refert̄ ſolum ad ꝓ
xima,ſecundū Tho.Faſtoli dubio præalleg. & retuli in
capit.cauſam.ſuprà eo.Itē ſcias, ꝙ literæ ad beneficium
vacaturum per priuationē Titij expirāt illo mortuo an
te priuationē,nec poſt mortem priuari poteſt, ſecundū
Rot.in ti.ut li. penden. deci. ult. in nouis. Item ſcias,
quòd impetrans beneficium uacaturū ex contractu ma

trimonij,non habebit vacãs per renunciationẽ ĩ cãcel-
laria factã,ſm Rotã,in ti.de preb.ↄcluſ.21. in nouis. Itẽ
mandatum Papæ de prouidendo Titio poſt priuatio-
nẽ faciendã de homicida expirat. ſi ille homicida prius
renũciat bona fide ignorãs de tali impetratione,ſecus,ſi
ſciret,ſm Bu.conſ.44. in Chriſti, &c. aggrediar ſm, de
quo nunq̃ ſis oblitus.Secus,ſi eſſet priuatus ipſo iure. Ro
12 de re iud.5.accuſatus corã ordinario.ĩ antiquioribus.
Et ibi ẽt,ꝙ valet renunciatio facta ab illo, ↄ̃ quem inqri
tur de crimine digno priuatione.Facit gl.in c.2.in ver.ſi
ita.vt li.pen.ĩ 6.¶Scias ẽt,ꝙ ſi qs narret in ſupplicatiõe,
ꝙ beneficiũ vacat,c.de multa.de p̃b.& c.licèt canon. de
cle.in 6.& probat de vacatione,ꝑ c. licèt.nõ obtinebit,
qa hoc eſt impoſſibile ſtãte primo mõ vacationis quem
aſſertiuè firmauit,ſm Ro. in iſto ti.ↄcl. 14. de quo dixi
in c.2.ſuprà eo.Itẽ ſcias,ꝙ gratia mea ſuper aſſecutione
beneficij tui, qđ ſperat̃ vacare per aſſecutionẽ à te fien-
dã de alio,& oblationẽ à te factã de primo dimittendo,
expirat,ſi obtines à Papa poſſe illud ꝑmutare,& ſcđm
retinere,ẽtſi đ mea gratia mihi dixeris,niſi ĩ gratia mea
diceretur,Vel alio quouis modo,ſm Rot.in ti. de re iu-
di.concl.12.in nouis, quæ melius ſtetiſſet in iſto ti.Et ad
de,ꝙ impetratio de beneficio tãquã vacante ꝑ mortẽ,
nõ valet,ſi ille viuit,licèt poſtea moriatur, vt eſt regula
cãcellariç 20.q̃ incip.Itẽ voluit ꝙ ſi quis ſupplicauerit.
Et adde,ꝙ non valet impretratio facta tanquã de bene-
ficio vacante per mortem,qñ mortuus erat ſolũ electus
non confirmatus.Rota de elec.5.itẽ ꝙ cùm ad capitulũ.
ĩ nouis.ꝑꝑ gl.quã extollit in cle.1.in uerſ.collatio.ibi vſ-
que ad ↄfirmationẽ.vt li.pen.Sequit̃ ẽt Abb.ibi poſt a-
lios,& Dom.ĩ c.ſi electio.de ele.in 6. & ꝑ eã dicit Bal. in
repe.l. Aemilius.ibi,dicunt̃ deceſſiſſe.ff.de mino.ꝙaliud
eſt ẽe conferendũ, aliud eſſe collatũ.Et ꝙ ſi morit̃ ĩ curia
ille,cui beneficiũ erat conferendũ,non vacat in curia,ſe
cus ſi erat collatũ.Et dũ illa gl.dicit,ꝙ collatio tollit va
cationem eccleſiæ, limita, niſi ſit appellatione ſuſpẽſa.
Dom.in c.ſi poſtq̃.in fi.ꝑꝑ gl.no. ibi,de elec. in 6. Quod
nota ↄ̃ impetrationẽ factã ob talẽ vacationẽ.Itẽ nota,ꝙ
ſi qs impetrat beneficiũ vacans, vel vacaturum morte
Titij,licèt veniat beneficiũ vacans etiam morte violẽ-
ta,vt per Dom.poſt Doctores in d.c.ſuſceptũ.in j.col.tñ
ſi impetrãs fuiſſet cã mortis Titij, nõ valeret impetratio
ſm Ana.in c.fi.de homi.per id,qđ dicit Bal.in l.ſi tibi.C.
de do.ante nup.dicens, ꝙ licèt donatio, quæ confirmat̃
morte,ita confirmetur,ſi quis interficitur,ac ſi moreret̃
morte ſua,vt ibi:tñ fallit,ſi interficitur à donatario, per.
id,qđ habet̃ in l.ſi ab hoſtibus.§.ſi uir.ff.ſol.ma.¶Conſi-
dera,ꝙ ſi dictus impetrans fuit cauſa mortis illius, adeo
ꝙ ſit in culpa,indubitatũ eſt,ꝙ non debet̃ ei beneficium
ꝓpter irregularitatẽ. Sed ſi fuiſſet cauſa, tñ caruiſſet cul
pa, non credo, ꝙ dictum Ana. procederet, ex quo non ẽ
incapax beneficij habiti,vel habendi. Tñ cogitabis.Quo
modo aũt verum ſit,ꝙ dicta impetratio verificetur etiã
in morte violenta,vide copioſè Ana.vbi ſuprà,& lati ſ-
ſimè per And.Sic.in rep.c.Raynaldus.in 3.char.infrà de
teſta. Adde ẽt iſtis omnino Fran.Pau. Auditorem Rotę
in aureo tractatu,De ſede uacante,fo.8.vbi ponit infini-
ta de verbo,Vacare,& 12.modos uacationum eccleſia-
39 rum.¶Trigeſimumoctauum corollarium. Faciẽda † ẽ
mẽtio de iure patronatus laicorũ, ſm Dom. & alios in
ca.2.de præben.in 6.etiamſi ſpectaret ad laicum & cleri-
cum ſimul,vt per Dom.in c.1.in fi.de iure patro.ĩ 6. quẽ
ſequitur Maria.ſuprà eod.poſtulaſti.34.col.uerſic.quar-
tò.quæro.Et ſi ſpectat ad collegium, non ſufficit facere
mentionem de perſonis per verbũ non collectiuum, ut
dixi cap.eam te.in 4.declara.ſuprà,eod.ſub ver.aliud ſin
guli,&c.Et ad iſtam concluſi.vide, quæ iã pridẽ reduxi
in quodã breui tractatu de Iurepatronat⁹,vbi ipſam am
pliaui 11.modis,& totidem modis limitaui,& illum tra
ctatũ ſoleo referre abbreuiatẽ in c.dilectus.de of.leg.dic
vt ibi,vbi multa inuenies quotidiana.Vnũ adde no.di-
gnũ,ꝙ ſi in ſupplicatione diceretur quòd ſupplicãs pe-
tit derogari patronis, licèt de iurepa.eorum non clarè
conſtet ſm ipſum,& poſtea patroni non probent, quòd
tempore impetrationis clarè obſtabat de iure eorũ,di-
cet̃ eis derogatum q̃ tuncunq;hodie docuerint,ꝙ ad eos
verè ſpectat & ſpectabat ius patro.quia adhuc verũ ẽ,ꝙ
tunc clarè non ↄſtabat.Ita ↄſuluit dom. Car.cõſ.71.Va
cãte quadã parochiali eccl'a.Qđ perpetuò no.ad multa.
Itẽ dũ dixi in dictis locis,ꝙ iſtud corollariũ nõ procedit
in iurepa.pertinente ex præſcriptione, adde plenũ conſi
liũ And.Sic.& Alex.quæ ↄſilia ſunt in ↄſilijs Alex.mihi
in nu.556.In Chriſti,&c.viſo puncto,& ↄſilio ſeq. Redẽ
ptoris nřĩ.&c.viſis,& ponderatis narratis in themate.Et
caue,qa illa dicta præſupponunt vnum,qđ eſt valde du
biũ,vc3 ꝙ ex ſola præſcriptione ille, qui non eſt p̃ronus,
poſſit effici p̃ronus,in quo Arch. tenet ↄ̃rium latiſſimè ĩ
c.hortamur.71.diſt.ↄ̃ quem inſurgit vehemẽter Io.An.
in regula,qđ alicui ſuo.de reg. iu. in 6. Conatus fui ada-
ptare eorum opiniones per nouã concordiam in c.cau-
ſam.de reſcr.Et de prædictis poſtea feci mentionẽ in d.
tractatu, De iurepatronatus,nuper hic impreſſo plenio-
ri ſtylo,q̃ primitus ipſum ediderim. ¶Trigeſimumno-
40 nũ corollariũ.Oportet † exprimere eccl'am cathedra-
lẽ,aliàs impetratio de bñficijs vacaturis in aliqua eccl'a
rũ diçceſi, non cõprehẽdit eã.Ita tex.in c.q̃uis,lo j.2.re
ſponſo,de p̃b.in 6.Et hẽt locũ ille tex. ẽt ĩ diſpenſationi
bus.Vnde diſpenſatus iuxta formã c.j. de fil.presby. in 6.
non poterit habere p̃bendã eccleſiæ cathedralis,vt ꝑ Io.
An.in addi.Spe.ſup rub.de fil.presb.& Ro.in ti. de filijs
presb.2.in no.& de offi.ord.ↄclu.4.in antiquis.& in ti.de
fi.presby.conclu.j.in eiſdẽ.& latè Dom.in c.j. de fi. pres-
by.in 6. dixi in c.poſtulaſti.7.conclu. ſuprà, eod. Et im-
petrans grãm,vt ſibi prouideatur de vno,duobus,vel tri
bus beneficijs eccleſiaſticis,in tali gratia nõ cadunt ca-
nonicatus eccleſiæ cathedralis,ſed benè canonicatus ec-
cleſiarũ inferiorũ,ſm Cal.in ti.de præb.ↄſ. 31. Et in gr̃a
impetrantis ad collationẽ epi,& capituli non includun
tur beneficia eccleſiæ cathedralis,Old.ↄſ.185.Thema ta
le eſt, Titius. Et iſta ſunt inducta ꝑꝑ excellẽtiã eccleſiæ
cathedralis,vt dr̃ in d.c.q̃uis.Per quẽ tex.dicit do.Abb.ĩ
cap.at ſi clerici. in prin.13.col. de iud. ꝙ ea, quæ ſunt di-
gna ſpãli nota,non veniunt in generali ſermone, licèt
ex ꝓprio ſignificatu verborũ cõprehẽdant̃. Et intellige
hæc in mã odioſa,qualis eſt iſta,ſecus in fauorabili, vt ꝑ
do.Abb.in c.cũ ſuper.in 2. no. per illũ tex. de ſepul. &
Docto.ĩ c.quãuis.Et no.ꝙ qñ exprimit̃ eccl'a cathedra-
lis, non eſt opus exprimere nomen ſancti, licet ſecus ſit
ĩ expreſſione eccleſiarũ inferiorũ,ſecundũ Lap. alle. 16.
Allegat Io.And.in d.c.quãuis.& ibi gl.in verbo, exten-
dit. Subdit Lap.de mente Io.An.& dictæ glo. ꝙ etiã in
locis ſolennibus habentibus eccleſias matrices, non eſt
opus exprimere nomẽ ſancti,licet qñq; exprimat̃. Exẽ-
plificant in eccl'a Pratenſi in Tuſcia,& ſimilibus.& ſeq-
tur ẽt iſta Dom.in d.c.quãuis.per c.cã Carpenſis.de ver.
ſig.ubi appellatur eccleſia ſub nomine loci.& tamen nõ
eſt cathedralis.Ad idẽ c.j.de mu.pet.& gl.Zenze.in extra
ua.quę incipit,ſi fratrum.in ver. Auinionẽſi.& no.Imo.
in c.cum adeo,per illum tex.ſuprà,eo.¶Fallit primò i-
ſtud corollarium, qñ agitur de beneficijs modicis, vel
minoribus eccleſiæ cathedralis,vt vicaria,quia veniunt
ſub gr̃a, licet non exprimatur eccleſia cathedralis, ſm
Rotã in ti. de prębend. concluſi. 7. in antiquis. ¶Fallit
ſcđo in canonicatibus alterius eccleſię, cuius canonici
ueniunt ad diuina in eccleſia catherali,ſecundum Rot.
ibidẽ.¶Fallit tertiò, niſi quis expectaret ad collationem
decani,uel capituli eccleſiæ cathedralis, quia p̃ot acce-
ptare bñficia uacantia in eccleſia cathedrali, ſecũdum
Ro.in titu.de cõceſſio.præben.concluſi.31. in antiquis.
¶Fallit quartò in bñficijs,quę ſunt in circunferentijs ec
cleſiæ cathedralis,ſecundũ Ro.in tit. de præb. cõcluſ. 8.
in antiquis,quæ ẽt reaſſumitur in ti.de præb.concluſi.3.
in antiquioribus,niſi officiantes illa bñficia perciperent
reditus ab eccleſia cathedrali,ut ibi.¶Fallit quintò, qñ
aliqua eccleſia,quæ non erat cathedralis tempore impe
trationis,efficitur cathedralis hodie,qa iſta mutatio nõ
nocet iuri q̃ſito ad rẽ in illa eccleſia ante mutationem
ſtatus,ſecundum Dom. poſt Io.And. in d. ca. quamuis
Facit

Facit extrau. Ioānis XXII. sedes Apostolica. q̄ est folio
101. impressarū, volens dimembrationē diœcesiū non
nocere expectatiuis prius datis. Et isti sunt duo casus, in
quibus non attendit̄ presens status bn̄ficij, aliàs n. secus,
vt dixi .s̄. eo eā te. ad fi. ¶ Fallit sexto, qn̄ scribitur vt ꝓ-
uideat̄ de bn̄ficio spectante ad collationē epi, qa inclu-
ditur ecclesia cathedralis, si epus hēt ibi collationē bn̄fi
ciorū, s̄m Ro. in ti. de ꝯces. præb. deci. 8. in nouis, post Io.
And. latè in d. c. quāuis. vbi vide Dom, in princ. Et dicit
Ro. in d. loco, d. c. quāuis, est tenendū in terminis suis. s.
qn̄ illa verba posita in c. quāuis, inserunt̄ in gr̄a impetrā
tis, vc3, qn̄ mādatur in aliqua ecclesiarū ciuitatis, vel diœ
cesis ꝓuideri, aliàs non. ¶ Fallit septimò in dispensatiōe
non habēte verba arida, & arcta, sed plena, ut si dispensa
tur in omni eo, qđ est circa dignitatē, & ī bn̄ficio curato;
quia tunc includitur ēt canonicatus ecclesiæ cathedra-
lis, vt elegāter & mirabiliter decidit Oldr. īducēdo Spe.
& Host. ꝯs. 215. Puncta breuia. 3. col. ver. deinde dr̄, ꝙ di-
spensatio. vbi videre potes, iō nō extendo. Per quæ oīa
habes, an & qn̄ facta mentione generali ecclesiarū, ve-
niat cathedralis. Cęterū memento, ꝙ vbi fit mentio de
cathedrali, & ēt vbi in fallentijs p̄dictis non veniunt ca
nonicatus ipsius ecclesiæ cathedralis, nisi exprimant̄, vt
per Inn. & oēs in ca. fi. de præb. exceptis 4. casibus, quos
nouiter enumeraui suprà, eo. postulasti. ī 2. conclusione.
Et scias, ꝙ reuocatoria gratiarū quas facit nouus Papa
non extenditur ad expectatiuā super dignitate & præbē
da, si iā sortita est effectū in dignitate, sed non in præben
da ēt non annexa. Tho. Fastoli dubio Rotæ 44. incip. Eo
die dn̄s Ademar. ¶ Quadragesimū & vltimum corolla-
41 rium. Oportet, † ꝙ clericus secularis impetrans bn̄ficiū
regulare, faciat mētionē de eius nā, aliàs impetratio nō
valet, s̄m Bal. in l. fideicōmissa. §. si seruo. ff. de lega. 3. di
centē, ꝙ si clericus secularis impetrat beneficia nō ꝯsue
ta dari clerico seculari, nō valet impetratio, quia Papa
ēt motu proprio non vr̄ velle aliter rescribere, q̄ sit con
suetū. Et hoc dictū sequitur do. Maria. ꝯsil. mihi 23. Bo-
næ memoriæ Pius II. ad fi. & in rubrica de ꝯsue. ī 2. car. &
de hoc per gl. 2. & Doc. in cap. possessiones, de re. eccle.
non alie. Sed hodie vide tex. cū mā in ca. cū de beneficio
de præb. in 6. vbi qn̄ scribitur pro clerico de prioratu se-
culari, nō pōt prouideri de prioratu regulari, nisi expres
sè caueatur. Et ibi dr̄, ꝙ beneficium dicitur seculare, qn̄
ab vno, vel pluribus fuit gubernatum, vt seculare, etiāsi
ante, vel post religiosi quādoq; ministrauerint in eodē.
Et no. ibi gl. in ver. post. quòd administratio sequens nō
tollit præscriptionem, nisi alia interueniant quæ ius a-
liorum habeant perimere. Et illam gl. allegat do. Car.
consil. 131. Reperitur quoddam instrumentum. in fi. ꝙ
præscripto completa nō interrumpitur, & no. etiā dom.
Abb. in c. auditis, in vlt. no. de præscrip. ¶ Cæterum pro
ornamento c. cùm de beneficio. apostillabis ipsum ex
infrà scriptis decem notabilibus, quę pro maiori parte
sunt vltra oēs Doctores ibi. ¶ Et primo vide do. Abb. in
cap. fi. in vlt. char. ver. distingue tamen. infrà, de consue.
vbi extollit d. c. cùm de beneficio. in ver. ab vno. quòd
vnicus actus habens causam successiuam, sufficit ad in-
ducendam consuetudinem, si habuit continuationē per
tantum tempus, per quod inducitur cōsuetudo, de quo
latiùs per Imo. in d. cap. fi. versi. item requiritur. ¶ Secun
dò nota diligenter, quòd non sequitur, tale beneficium
est gubernatum per clericos seculares per quadraginta
annos, vel econuerso per regulares, ergo talis status est
impressus, sed oportet, ꝙ actum sit à principio per epi-
scopum, ꝙ sic regatur, secundum Dom. latè post Lap. ī
dicto capitulo, cum de beneficio. Fatentur tamen, ꝙ po
stea potest cōtinuari bona fide per aliquem, qui poterit
incipere. Et subdit Dom. post Io. de Lig. quòd si religio-
sus præficiatur ecclesiæ parochiali seculari, iuxta cap.
quod Dei timorem. de sta. mo. licèt per 40. annos sit gu
bernatū per talem, tamen poterit etiam seculari assigna
ri. Et facit, scđm eum, & bene, consilium Cald. in ti. de
præb. consi. 19. Et ad idem adde Cald. de consue. consil.
j. & vide Dom. ibi in addi. vbi etiam firmat, quòd in ca-
su c. cum de beneficio. p̄supponitur, ꝙ conferens benefi
ciū facit animo & intentione imprimendi illum statū
in beneficio, ita & taliter, ꝙ illi & non alteri non haben
ti illam qualitatē tale beneficiū conferat̄. ¶ Tertiò no-
42 ta, ꝙ † ep̄s pōt vnire beneficiū seculari monasterio mo
nachorū, & statuere, ꝙ per monachos regat̄, & tale sta-
tutū operat̄ dispensationē cū monacho ibi præficiēdo,
vt possit regere beneficiū, licèt aliter ep̄s expresse non
dispēset sup hac trāslatione, s̄m Rotā in ti. de offi. ord. đ
43 ci. 3. in antiquis. ¶ Quartò nota, ꝙ † requirunt̄ 40. anni
ad inducendā consuetudinē, de qua in d. ca. cū de benefi
cio. & ibi per gl. in ver. legitima. & solēniter per Rotā de
p̄ben. conclu. 2. ī nouis. Et illa decisio, quāuis longa, hoc
intendit in effectu, ꝙ verbū, Consuetū, requirit 40. an-
nos, qn̄ agitur de mutationes status in præiudiciū tertij,
secus, vbi solū agit̄ de mutatione vsus, qa sufficit proba-
re vltimū pręsentem statū ēt sine decennio, nisi ex aduer
so probet̄ alius status præscriptus. Ex hoc sequit̄ corolla
rium, ꝙ in casu d. c. cū de beneficio. sufficit probare prę-
sentē statū, vt dicat̄ beneficiū consuetum regi per regu-
lares, vel seculares, qa agit̄ de mutatione vsus. Fallit hoc,
vbi probatur de alio statu p̄cedenti, vel sequenti, deno-
tante beneficiū esse regulare, qa ētsi ille ꝯrius status nō
fuit 40. annorū, dēt præsens esse 40. annorū, nisi probetur
olim fuisse seculare ab initio, & hodie ēt dicat̄ esse tale, li
cèt interuenerit mutatio regularis naturę non præscri-
ptæ 40. annis, tunc enim sufficit probare p̄sentem statū
secularē sola præscriptione 40. annorū, qa habet colorē
iuris cōis, & est ei cōformis, iuxta gl. in c. fi. de consue. in
6. Sed si ille medius status regularis non cōpleuisset p̄scri
ptionē 40. annorum, non recederetur ab eo per præsen-
tem statum non similem. Et ista omnia latiùs deducun-
tur per Rotā, de qua meminit latè Dom. in d. c. cum de
beneficio. Et ita intellige vltra ipsum Rot. in ti. de pro-
ba. conclus. 19. in antiquis, quæ vult, ꝙ in casu isto suffi-
cit beneficiū fuisse rectum per 40. annos per regulares. Et
ꝙ in dubio attēdatur præsens status beneficij, vide Bal.
in d. l. si mater, per illū tex. C. ne de statu defunct. cum cō
cordan. pluribus, quas nouiter dedi in ca. eā te. suprà eo.
¶ Quinto nota, quod non valet impetratio clerici secu-
laris de beneficio regulari, nec regularis de seculari, nisi
in signatura super petitione cōmendæ huiusmodi fiat
mentio de statu beneficij, vt habetur in regula cancella
riæ Apostolicæ 41. incip. Itē voluit, ꝙ nulli. ¶ Sextò no.
44 ꝙ si † regularis habuit beneficium seculare ab episcopo
& spolietur, licèt sit inhabilis respectu tituli, tamen cō-
petit sibi possessorium, & consequēter facit fructus suos,
quia potest præscribere, vt in d. c. cūm de beneficio. Er
go possidere, per regulā, sine possessione. de reg. iu. in 6.
secundum Rotam in ti. de rest. spo. decis. 9. in ti. de con-
ces. præben. decisio. 33. in antiquis. Et no. hanc suam ꝯ-
sequentiam ad multa. Et non intelliges de præscriptio-
ne tituli, quia titulus beneficialis non acquiritur ex præ
scriptione, vt traditur in regula j. de reg. iu. in 6. Sed prę-
scribit̄ natura beneficij faciendo de seculari monasticū,
& eꝯ. ¶ Septimò no. ꝙ beneficiū spectans ad collatio-
nem, vel præsentationem regulariū, non dr̄ per hoc re-
gulare, s̄m Rot. in ti. de rescr. conclu. 48. ī antiquis. & eo.
ti. 12. in antiquioribus, ver. nec ob. Et habetur principa-
liter in illa decisione, ꝙ priuilegiū prælati regularis ha-
bentis sub se ecclesias regulares & seculares, per qđ non
arctatur recipere aliquē ad ecclesias suas per generales
literas, non intelligitur de ecclesijs suis secularibus, sed
de regularibus, in quibus propriè fit receptio. ¶ Octauo
no. ꝙ collatio facta canonico regulari de bn̄ficio ꝯsueto
solū clericis secularibus assignari, est nulla, nec excusat
negligētia habētis p̄sentare, vel ꝯferre, quo minus locū
habeat deuolutio ad superiorē, vt Aegi. Bel. deci. Rot.
172. Collatio facta. ¶ Nō obstat dictū Inn. ī c. cū nostris.
de ꝯces. p̄ben. qa loquit̄ in casu, quo collatio tenuit ip-
so iure, licèt priuari posset propter crimē, vt ī c. inter di-
lectos. de exces. p̄la. secundū ipsum. Ad idē vide latiùs
Rotā in titu. de pręb. conclus. 27. in nouis, vbi dicitur, ꝙ
collatio facta de parochiali ecclesia ꝯsueta clericis secu

laribus assignari, monacho, & de licentia abbatis absq; dispensatione epi, ipso iure non valet. Est veru, ꝙ Aeg. Belle. ꝯclusio. Rot. deci. 251. patronus, multũ subtiliter opponit ꝯ istam ꝯclusionẽ, sed rñdet rõnibus suis, vt ꝑ Rotã in ti. de iurepa. ꝯclu. 5. in nouis, q̃ ꝯcordat cũ p̃dictis. Et istas decisiões habeas familiares ad multa. Et dũ in eis fit mentio de Inno. in c. cũ nostris. de conces. pb. vi de oĩno, q̃ dixi ĩ c. 2. §. eo. dũ tractaui ĩ prin. vtrũ collatio facta ꝑiuro, vel alias criminoso, sit ipso iure nulla. ¶ No
45 nõ no. ꝙ † licèt prioratus manualis ꝯfirmet̃ semel alicui, vel ꝯferat̃ ꝑ Papã, vt perpetuus, ꝑ hoc nõ mutat naturã: imo eo vacante reassumit ipsam, ſm Bu. in ca. porrecta. ver. & dicit, ꝙ per hoc. đ cõfir. uti. vel ĩuti. post Pau.
46 & Lap. ĩ locis ibi allegatis. ¶ Decimo & vltimò no. ꝙ † ad ecclesiã, q̃ consueuit ꝑ seculares clericos regi, nõ p̃nt monachi præsentare regularẽ. Ita dicit Pe. & Abb antiquus in c. 2. ꝭ. de sup. neg. p̃l. Intellige ĩ nõ curatis, vel, si nõ p̃sentarent illũ, vt remaneret adhuc claustralis, ꝑ cle. j. eo. ti. ſm Io. And. ĩ d. c. 2. quasi dicat, ſm Bu. ibi, ꝙ ad curatũ seculare p̃nt de iure promoueri, ꝑ c. cũ ad monasteriũ. ꝭ. de sta. mo. Et ad istud notabile vide omnino subtile cons. Fede. 136. Factũ tale est, q̃dã ecclesia, cũ duabus subscriptionibus sequentibus, vbi fit subtilis altercatio, vtrũ dispositio dicti c. cũ de beneficio, habeat locũ ĩ casu ꝯuerso, videlicet, vtrũ sicut ibi de beneficio ꝯsueto regi ꝑ regulares nõ põt prouideri seculari, ita sit ecõuerso. Et in fi. dr̃, ꝙ necessaria esset declaratio Ioan. An. ¶ Sed tu dicas, ꝙ si ꝯsuetudo est præscripta de seculari sapiens negationẽ, id est, q̃a præscriptum est, vt nõ reformetur de regulari, non põt ibi regularis promoueri sine dispensatione. Aut simpliciter est p̃scriptũ de seculari, nõ tñ excludendo regulares, sed solũ ꝑ 40. annos fuit reformatũ beneficiũ de seculari, & tunc non propriè dr̃ cõsuetum regi per seculares tantum, q̃n possit prouideri regulari. Sufficit enim regulari, ꝙ non reperit̃ prohibitus. Ecõuerso aũt secus foret, q̃a si per 40. annos fuerunt ibi instituti soli regulares, non poterit institui secularis sine dispẽsatione, cũ bñficium dicatur assumpsisse naturã regularis, & sic secularis est inhabilis. Ita intellige d. ca. cũ de bñficio. ſm Car. ĩ cle. j. in prin in 21. q. de sup negligen p̃l. vbi dicit, ꝙ nemo hoc aperuit. ¶ Sed aduerte, q̃a ista noua đclaratio fortè repugnat dictis Dom. ĩ d. c. cũ de bñficio. quæ summaui §. ĩ 2. no. huius corollarij, maximè dũ dicit Car. ꝙ si per 40. annos fuerũt ibi assumpti soli regulares, beneficiũ assumit naturam regularis, nã imò vr̃ necessariũ eẽ, ꝙ regat̃ vt regulare, ꝑut latè deducit Dom. Itẽ no. bñ differentiã dñi Car. multũ declarãtẽ d. c. cũ đ bñficio. ¶ Et ista sufficiãt ꝑ scholastica repetitione huius famosæ decretalis, ĩ qua ꝑ prædicta satis alleuiati sũt labores habentiũ in posterũ scribere super hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus habens aliàs iurisdictionem, an possit in facto proprio fulminare sententiam excommunicationis.*
2 *Iurisdictio an possit quæri per consuetudinem, & quando non. Et multa alia de iurisdictione, vide remissiuè hic.*
3 *Agi potest contra eundem in eodem iudicio, & in eodem libello, super pluribus articulis, vide remissiuè.*
4 *Falsus procurator quot modis dicatur.*
5 *Sciens aliquem se gerere pro procuratore suo in iudicio, & nõ cõtradicit, præiudicium sibi facit.*
6 *Constituens procuratorem pro se, & alijs præsentibus nõ contra dicentibus, valet constitutio procuratoris.*
7 *Dominus si vult reuocare institorem, debet hoc publicè conscribere, aliàs reuocatio non valet. Reuocatio procuratoris iudicialis, vel extraiudicialis, non valet, nisi fuerit intimata procuratori. Post nu. 7. ver. secunda regula.*
8 *Reuocatio mandati in maleficijs non valet, nisi fuerit intimata mãdatario.*
9 *Reuocatio procuratoris constituti ad contrahendum matrimoniũ, valet, etiãsi procurator se reuocatum ignoret, per c. fi. §. fi. de procurat. li. 6. quẽ §. amplia hic multis modis. Quas ampliationes vide nu. 10. & 11. & 12.*
13 *Quod sit discrimen inter procuratorem ad renunciandum simpliciter, & inter procuratorem ad renunciandum ex causa permutationis.*
14 *Reuocatio procuratoris etiam iam ignorantis reuocationem, valet, quando actus non potest sortiri effectum sine consensu domini, sicut est in translatione dominij.*
15 *Renunciatio beneficij facta à procuratore reuocato, an valeat.*
16 *Si constituens procuratorem renunciauit beneficio procuratore iã reuocato, quid iuris? & nu 17.*
18 *Reuocatio procuratoris valet etiam non intimata, vbi agitur de solo præiudicio constituentis, & gesta per ipsum procuratorem sunt nulla.*
19 *Reuocatio procuratoris valet etiam non intimata, quãdo reuocans mandatum, & mandatarius censetur vna persona.*
20 *Aduersarius si fuit particeps in occultatione fraudulenta, & in cœlando reuocationem, quid iuris?*
21 *Procurator quando est factus ribaldus, vel inimicus domini, vel aliàs mutauit conditionem in peius, seu deterius, videtur ipso iure mandatum reuocatum.*
22 *Procurator quando est datus ad gerendum nogocium cum certa persona, ad hoc vt reuocatio operetur nullitatem gestorum, necesse est, quod notificatum sit illi personę.*
23 *Procurator quando non erat destinatus ad certã personam, satis est ipsum procuratorẽ fuisse certificatum de reuocatione, quare agat ipse contrahens contra ipsum falsum procuratorem.*
24 *Reuocatio procuratoris iudicialis debet intimari iudici, vel parti, aliàs gesta per eum tenent, quo ad præiudicium reuocantis, sed non ad eius commodum.*
25 *Gesta ꝑ procuratorẽ reuocatũ nõ possunt per dominũ rata haberi.*
26 *Procurator reuocatus, an aliquo casu possit agere cõtra cõstituẽtẽ ad interesse, quando non tenent gesta per procuratorẽ reuocatũ.*
27 *Reuocatio procuratoris si fiat post litem contestatam, an debeat fieri cum causæ cognitione.*
28 *Defensor, qui sati dedit, habetur loco domini etiam ante litem cõtestatam, & ideo talis defensor non potest reuocari ante litem contestatam.*
29 *Procurator ad negocia quandocunque reuocari potest, licèt procurator ad lites reuocetur tantùm ante litem contest.*

CAPITVLVM XXXIII.

EX parte decani. ¶ Quicquid ꝓcurator reuocatus, & de hoc certificatus in iudicio, facit ĩ fauorem dñi, non tenet, licèt reuocatio ad notitiã iudicis, vel aduersarij non peruenerit, secus si illud tendit ad cõmodũ aduersarij. H. D. ſm Abb. ¶ No. primũ iuncta gl. prima, ꝙ priuatæ personę põt concedi priuilegiũ excõicandi suos manifestos malefactores. Similis indulgẽtia habetur in c. ex parte. el j. de verb. sign. vbi plenè de effectu huius indulgẽtię, & vide, quod no. Inno. in cap. venerabili. de censi. & tex. in
1 cap. dilecto. de senten. exc. vbi notatur, vtrum † habens aliàs iurisdictionẽ, possit in facto proprio s̃nĩam excõmunicationis fulminare. Et ex hoc, & ex tex. infertur, ꝙ capitulum etiam ecclesiæ cathedralis, non habet de iure communi potestatem excommunicandi, nec etiam interdicendi, vt in c. quęsiuit. de his, quæ fi. à ma. par. ca. Nam iurisdictio de iuri cõi est penes episcopum, licèt eam debeat explicare cum consilio capituli. c. 3. de consue. in 6. tñ ex spãli consuetudine potest capitulũ acquirere iurisdictionem. Sic intellige c. irrefragabili. §. cęterũ. de offi. or. secundum Abb. hic, post do. Car. Et ex his infert Bu. hic, ꝙ capitulum non habet potestatẽ promulgandi excõicationem de iure, nisi priuilegio sibi concedatur, quod dicit se satis credere, ꝙ non vacante sede, aliàs sic. Allegat c. cum olim. de ma. & ob. Et hoc iõ, q̃a nõ hẽt iurisdictionem, sed prelatus sic, & sic sequit̃ hic Imo. ¶ Addit hic An. Si. gl. in l. j. in verbo, dare põt. ff. de tu. & cu. datis ab his, quæ dicit, ꝙ ille solus habet ius dãdi tutores, cui lex, senatusconsultũ, vel princeps ꝯcessit, l. muto. §. tutoris. ff. de tutel. Et subdit, ꝙ idem põt competere priuato homini per priuilegiũ, l. rescripta. C. de preci. im pe. offe. Et illam gl. dicit ibi Nic. de Neapo. esse sing. pro quo allegat l. prohibere. §. planè. ff. quod vi, aut clàm.

clàm.& l.solent.ff.de his,qui no.infam. Et eodem mō dicit de ꝯsuetudine,q̄ præstat ius dandi tutores homini priuato. Alle.no.in l.j.C.de eman.lib.Et dicit Ang.in l.imò magnæ.ff.de legib.in multis locis reperiri,ꝙ ꝑ ꝯsuetudinem prorogatur iurisdō,vt in l.j.C.de emanci.lib.Sed ꝙ merè priuato detur iurisdō,non reperitur,nisi in ca.cùm cōtingat.de fo.comp.& illū tex. reputat ibi sing.lo. An. & est ēt tex.in l.cum prætor.in ver. morem.ff.de iud.vbi ꝯsuetudo dat iurisdōnem mulieri, licèt nō sit in dignitate ꝯstituta.Et de illo tex.exclamat ibi Ang.ſm And.Sic. hic.Sed certè ibi Ang.colligit aliud, vꝫ ꝙ potentia delegandi pōt induci à ꝯsuetudine ad limitationem l.à iudice.C.de iud.Addit ēt hic And. Sic. magis ad ꝓpositū gl. in c.ꝑter hæc.in ver.ducibus.32.dist.& in ca. benè q dem. in ver.Romanū pontificem.96.dist.& in c.Mennā.2.q.5. q̄ dicunt, ꝙ Papa pōt ꝯcedere laico ius excōicandi & suspendendi clericos.nā excōicatio potius accedit iurisdictioni,q̄ ordini, vt in c.transmissam.de leg.& sic nedū pt ꝑ indulgētiam competere clericis facultas excōicandi, sed ēt laicis,de quo exclamat hic And.Sicu.Subdit ēt,ꝙ iste tex.non probat,qđ est dictum,siue ꝯsideremus decanum, siue capitulū,de quib. loquitur iste tex. quia decanus non dicitur homo priuatus, imò habet iurisdictionē a per id,qđ no.Bal.ī l.j.in fi.C.de seruis reipu. ma. vbi voluit, ꝙ præpositus capituli dr̄ habere iurisdōnem, per c. edoceri.s̄.eo.& c.cū ab ecclesiarum.de of.ord.& l.oēs.§. nihilominùs. de epis. & cleri. Et sic nō est verum, ꝙ decanus dicatur persona priuata, vt dicunt hic Doc. Similiter ꝯsiderat,ꝙ capitulū potest facere statuta,vt ꝑ gl.in c.2. de ver. signi.in 6.licèt ipse dicat,de reg.iu. Ergo hēt iurisdōnem, quia concedere statuta est iurisdōnis, vt dixit Inn. in c.cū accessissent.de consti.& Bar.in l.j.ff.de iust.& iu.& in rub.ff.de iuris.om. iud.& temperat dictum Doc.hic, vt non procedat in cōsuetudine,quia illa non pōt dare priuato clerico ptātem excōicandi,ſm Inn.in c.cū cōtingat.de fo.comp.sed malè loquitur,ſm And.Sic. hic per illū tex. æquiparantem indulgentiā & cōsuetudinem. Et idē no.Inn.in c. olim. lo 3.de resti.spo. vbi idem tenuit in consuetudine, qđ in indulgentia, & pro hoc, quia excōicatio magis accedit iurisdōni,q̄ ordini, vt dicit gl.in d.c.præter hæc. Vnde sicut consuetudo tribuit iurisdōnem, d.c.cum contingat. ita pōt tribuere potestatem excōicandi, laico aūt nō pōt hoc competere,nisi ex indulgentia, vt in gl.prædictis, secundum eum latiùs extollentem ista. ¶Considera primò,

2 ꝙ † ista materia non cadit hic pertinenter,ideo circa ipsam sufficit notare remissiones optimas & principaliores.Vide in primis do. Maria.in c. cùm contingat. de fo. compe. vbi in toto commento reassumit per sex articulos de iurisdictione b quæsita ex consuetudine,& quę iurisdictio possit quęri c,& ꝑ quē, & qualiter, & quāto tpe, & ꝑ quos, & ꝯ quos, & quis sit effectus consuetudinis, item vtrum decanus, archipresbyter,archidiaconus, & similes habeant iurisdictionem,& qualem, & quo iure,vide latissimè Abb.in repe. c.si quis ꝯ clericū. in trib.vltimis chartis,de fo.comp. Et eadem ponit in d.c. cùm contingat. vsque ad fi. commēti. Aliqua etiam per eundem in c.cum ab ecclesiarum.in pen.col.de of.ordi.& in c.quanto.in eo. ti.de offi.ord.in c. quæsiuit.de his,quę fiunt à ma.par.ca.& per Car.in cle.1. in vers.ne igitur. in 2.& 8. q.de cele.mis.cū concor. ¶Cōsidera secundò,ꝙ And. Sicu. in c.cùm accessissent.37.col.de consti.tenet, ꝙ capitulū non.possit facere statuta, & mouetur, quia, secundum eum, non habet iurisdictionem, nisi sede vacante. & sic tenet ibi ꝯrium eius, quod hic. Sed vide, quæ dixi in ca. cùm omnes. circa 6 col. versi.quartò aduertendum. s̄. ti. proxi. Et inuenies, ꝙ ista stant simul, capitulum non habere iurisdōnem,& tamen posse statuere,quia ita demum potestas statuendi requirit iurisdictionem,quādo statuitur in spectantibus ad ipsam iurisdictionem: aliàs non, vt per Pet.de Anch.in repe. cap.1.12. char. versi.primò quæro.s̄. ti.prox.cum concor.quas allegaui in d.c.cùm omnes. Item an & quando consuetudo possit dare facultatem excōicandi, & qui possint de iure excōicare, vide omnino Abb.in d.c. si quis ꝯ.& in d.c.cùm contingat.& Host. in summa, de sent.excom.§.quis possit excōicare.12. col. versi.nedum autem.& omnino Dom.in c.nemo.j. q.j. Et istorum dicta ordinaui in c.si sacerdos.de of.ordi. faciendo regulā, ꝙ solus eps excōicat,& non inferior.Et deinde posui sex fallentias. Vide ibi. Quòd autem Papa possit dare indulgentiam excōicandi etiam laico,no. Imo. in ca. ecclesia.de consti.allegando gl.in d.c.benè quidē. quam ēt sequitur Pet.de Mon in tract. De ptāte Papæ & concilij, & Ana.in c. sicut in vno.de hære. & Domi.in §. ad hæc.32.dist ꝑ ꝑ gl.ibi in verbo,ducibus. Ex qua infert,ꝙ solus Papa pt committere laico ptātem excōicandi, vel cognoscendi de iuribus spiritualibus. Ad idem alleg.gl.in d. ca. benè quidem.in c.j.in gl.3.94.dist.& ca. Mennam.2.q.5. Faciunt, q̄ habentur per gl. & Scribentes in ca. quanto.de iudi.dum ponit, ꝙ Papa pōt committere cām spiritualē laico,dic, vt ibi, vbi soleo ponere. Et an laicus, vel qui nō est in sacris,possit absoluere ab excōicatione, vide gl.& Docto.in c.canonica. in verbo, presby. de sen.exc.& Arch.in d.c.bene quidem.cū ꝯcor.& fortè dicetur in ca.ab excōicato.ꝯ.eo. vbi Imo. ponit in antepen.col. vers.an aūt isti executores.¶In quantū Ab. valde no.istum tex. ꝙ iudex pt cognoscere,an sua sit iurisdictio,ēt q̄n agitur oīno de effectu iurisdōnis, adde, q̄ dixi in ca.super lr̄is. s̄.eo.in 3.fallentia, ad rl̄am illius lr̄æ,vbi fuit facta opportuna mentio de hoc tex.& dictis Abb. hic.Item dum no. Ab. q̄n quis possit se fundare super expressis in exceptione aduersarij, & remittit ad dicta per se,& in c.cùm venerabilis. de excep. vide, q̄ ibi dixi. Item dum Abb. no. istum tex. ad limitationem rl̄æ,ex eo. vide,q̄ dixi s̄.eo.c. capitulū. vbi reduxi fallētias ad dictam rl̄am,& in 8.fallentia,seu limitatione feci mentionem de isto tex. & de dictis Doct. hic.Item dū no.Abb. ꝙ snīa,qua quis pronūciat se iudicē ꝯpetentem,est interlocutoria,non diffinitiua, adde, q̄ dixi in rub. de re iud & in c. significantibus. de of.dele. ¶Itē dū no.

3 hic Doc.ex tex. iuncta gl. ꝙ † eodem d iudicio & eodem libello pt agi ꝯ eundem super pluribus articulis, ꝓsequere istud,vt in remissionibus,quas opportunè ponit Alex.in l.si idem,in prin. ff.de iuris.om.iu.& per eundem extensiùs in l.edita.C. de eden. & latiùs per Lud. in l.2.§.item si in facto.3.col ff. de verbo. obli.& omitto, q̄a non cadit hic. ¶In gl.in verbo, ꝓcurator.no.gl.quot e mo

4 dis † dicatur falsus procurator, & solet

a Iurisdictionē. *Adde Rot. decis. 442. incipiē. fuit dubitatū. quę est 17.in titu. de concess.præb.in nouis.*

b De iurisdictione. *Adde tu, si quęritur, quam iurisdōnē tribuat consuetudo? responde, quod simplicem iurisdictionem sine dubio tribuit,& hoc tenent omnes Scribentes in ca. cum cōtingat.de fo.cōpe. & ibi tex. apertus, vbi probatur, quòd etiam priuata persona potest acquirere iurisdictionem simplicem cōsuetudine. Sed quid de mero & mixto imperio? dic, vt dicā in d.cap.cùm contingat.*

c Quæri. *Adde tu, & vide Bar.in l.iniuriarū. §.quo iure.ff.de iniur.& Bal.in l.j. & fi. C. de eman. liber. & in rubri C. quæ sit lon. cons. & eundem Bal. in l. fi. C. ne de sta.defun.*

d In eodem. *Adde tu, stat statutū in ciuitate, quòd iudex non possit cognoscere,nisi sit causa tantæ summę, an debet fieri coaceruatio plurium summarum ex diuersis actionibus debitarum ad iurisdōnem includendam? Vide Bar. in d.l. si idē. in prin.ff.de iuris. om iudi. Et sic no. quia venit ad ampliationem istius, quod dicitur hic per Felin quia videtur sentire,ꝙ in eodem iudicio & eodem libello pōt agi contra eundē. Adde ad ista, pone, statutum est, ꝙ libris mercatorū cum eorum iuramento credatur vsque ad summam tantam: pone, aliquis apparet.debitor ī libris et sunt multæ summæ, sed nulla de per se excedit summam taxatam per statutū, an debeat fieri cumulatio,ad hoc, ne possit iurare? Mart. Laud. in d.l. si idem.ff. de iuris. om.iu.tenet, quòd fit cumulatio, ad hoc, ne stetur iuramento. Vide ibi per do. Ias. May. pręceptorē meum.*

e Quot. *Adde tu, quòd falsus ꝓcurator est ille, q petit aliquid, vt pro-*

procurator, cùm non sit, & si consequitur, quod petijt, fit obreptio, et sic incidit in crimen falsi. Ita Bar. in l si aũt. §. item. ff. de nego. gest. Adde ad ista, ꝙ appellans se doctorẽ, cùm non sit, punitur pœna falsi. Bar. in l. eos, qui. §. qui se pro milite. ff de fals. Adde, quòd istud ita demum verũ est, quãdo se appellat doctorem, & aliquẽ actu facit doctori congruentẽ: secus, si simpliciter se doctorem appellat. Ita limitat Bar. illũ §. qui se pro milite, in l. quisquis. C. de aquæductu. lib. 11. Adde Barto. in l. reddatur. de profes. & med. lib. 10. Vide Bal. in l data opa. C. qui accus. non pos. Et hoc modo intelligas in procuratore.

frequenter allegatis, ſm Abb. hic. Adde Bald. latiùs in l. falsus. in prin. C. de furt. & alias concordantias, de quibus opportunè per Ale. in l. licet. circa pri. C. de procu. & per Firmanum in reper. in verbo, procurator falsus. quorum remissiones habeas hic pro expressis. Et adde, ꝙ qui hẽt mandatũ gñale, si facit actum requirentẽ speciale, dr̃ fuisse falsus procurator, ſm Bal. in c. nonnulli. 1. col. ĩ. co. Et dum Abb. post Inno. tangit de ratificatione gestorum per falsũ procuratorem, vide oĩno, quæ dixi de iudi. causam. el 1. ad fi. de re iud. vbi inuenies plura nouiter ad intellectum legis 3. §. falsus. ff. rem ra. ha.

SVBDIT iuxta hoc Inn. hic dictum notabile, quod quotidie allegatur, vꝫ,
5 ꝙ si † quis scit aliquem se gerere pro procuratore suo in iudicio, & non ꝯdicit, facit sibi ꝑiudicium. Vnde ex hoc vr̃ ille rem gerere ex volũtate sua, quasi velit, ꝙ videatur sibi dare mandatũ, vel præsumendũ est eum habere mãdatũ, & sup hoc dicto insistunt Scribẽtes hic, & in plerisq; alijs locis, & multi sequuntur Inno. multi etiam improbãt. ¶ Decreui super isto passu nõ scribere: qa, vt oẽs sciunt, est examinatus stylo altissimo & elegãtissimo, tã subtiliter, q̃ copiosè & ordinatè, per Alexã. in repe. l. sæpe. in 1. col. cũ x sequentib. ff. de re iudi. vbi primo adducit multa pro Inn. hic, deinde multa in ꝯrium. Et hãc partem ꝯriam sequitur postea, & saluat in x. casib. opinio. Inn. hic. Esset ergo temerarium transplantare hic de nouo hanc materiam tã solenniter à tanto viro examinatam, ẽtsi aliqua addi possent ꝑ eum nõ adducta. Sufficiat ergo plenitudo sua tenui nr̃a fucatione non indigens: tñ poteris ei addere hãc breuẽ epistolã, tanquã tenues flosculos sup opulẽta mẽsa. ¶ Et ꝓ dicto Inn. facit gl. in c. tãtis Daniel. in gl. fi. ibi, vel dic. 81. dist. Istud dictũ sequit But. in c. possessionẽ. in antepe. col. de ꝓba. & c. inter dilectos. antepe. col. de fi. instr. Vide ẽt ipsum in ca. cùm in iure. 9. col. ver. no. istud dictum. de of. dele. vbi dicit, ꝙ Inno. ibi non dicit idẽ, ꝙ hic, lꝫ vulgus ad idẽ eũ alleget: sed dicit, ꝙ si sciui talẽ gerere noĩe meo, & nõ opposui, præsumit procurator, ex quo non ꝯdixi, nisi aliud probem: tñ hoc reprobat Alex. vbi ſ. in 9. saluatione, & vide Rotã, in ti. de procu. 38. & seq. in nouis, vbi pulchrè fit mẽtio de Inno. hic. Et scias, ꝙ si † quis ꝯstituit procuratorẽ pro se &
6 alijs præsentib. non ꝯdicentibus, valet procuratoris ꝯstitutio, ſm Rotã, de procu. ꝯclusione 13. in antiquio. & vide Rotã ꝯclusione 427. item si hñs. q̃ est ineptè situata in ti. de concess. præb. deci. 13. in nouis, vbi tractant, vtrùm inepta acceptatio ꝓcuratoris, putã de minori beneficio, q̃ gr̃a loquatur, præiudicet dño scienti? & vr̃ concludere, ꝙ nõ, nisi dñs ratificet. ¶ An aũt sufficiat, si ratificet post tp̃s datũ ad acceptandũ? vr̃, ꝙ non, per id, qđ no. Bar. in l. bonorũ. ff. rem ra. ha. & ita dr̃ in summario dictæ decisionis. Tñ ipsa decisio vr̃ firmare ꝯrium, & respõdere ad dictum Bar. qđ nõ intelligitur, qñ ratificatio tendit ad præiudicium solius ratificantis: qa tunc põt ratificare qñcũque, vt per Arch. in c. vt circa. de elec. in 6. & l. Põponius. la 2. & qđ ibi Bar. ff. de neg. gest. Adde ẽt Abb. cõsi. mihi 102. Iesu Christi, &c. circa primum dubium, 2. col. vbi late tenet, ꝙ gerens actum, vt procurator, sciente dño, quis non dante mandatum, præsumitur habuisse mandatum. Ideo neganti hoc incumbit probatio. Item circa 7. saluationem, quam dat Alex. ad dictum Inn. hic, vꝫ, qñcunque non solum te sciente & patiente, sed ẽt præsente, cõparui noĩe tuo, adde ꝙ pulchrè scribit idem Alex. consi. mihi 217. Viso instrõ denotationis factæ per nobilem virum. in 4. col. ibi, secundò respondeo, quod satis est. ¶ Itẽ vltra x. saluationes, quas dat Alex. ad dictum Inn. in d. l. sæpe. adde vndecimam, vꝫ ꝙ opinio ꝯria procedit, qñ constat, ꝙ comparens nullum hẽt mandatum. Sed si esset dubium, an haberet mandatum, vel non, eo ipso ꝙ dominus patitur eum agere, præsumitur habuisse mandatũ, ſm But. & Domi. hic, & Domi. in c. qui ad agendum. de procu. in 6. ad fi. prin. Alle. Inn. in c. cum in iure. de of. deleg. Et dicit hic Dom. ita posse intelligi dictum suum relatum ad tex. cum hic dubitaretur, an valuisset reuocatio, vel non? & sic, an haberet mandatum, vel non? Quod dicit esse benè notandum. Cætera in isto vtili passu vide perfectissimè, vbi ſ. ¶ In ea. gl. ibi, quare non reuocat sup hoc: quare primæ lr̃æ valuerunt & non secundæ, cũ ambæ fuerunt impetratæ ab eodem procuratore reuocato, vide Doct. hic insistentes opportunè, præsertim do. Abb. ponentem ad istum tex. quatuor intellectus. Omitto, qa nihil adderem, & quædam dicta in istis intellectibus seruient ad materiam sequentem.

REVOCATIO procuratoris qualiter sit facienda, distinguit hic latè Io. An. post Dominũ suum in legib. Martinũ Silimanũ, & eius dicta reassumunt hic oẽs Scribentes, quorũ dicta plurib. additis ordinaui per sex rr̃as cum aliquib. fallentijs, alibi nõ contextis. ¶ Prima rr̃a. Quan-
7 do † dominus vult reuocare institorem, oportet, vt hoc publicè cõscribat, qa aliàs non hr̃ pro reuocato, ſm prædictos, & Imo. in cle. j. ver. si verò non fuit expressa. de renun. per l. sed & si pupillus. §. proscribere. ff. de instito. Et quis dicat institoris exercitor, remittit Abb. ad no. ꝑ Inn. & alios in c. quod quibusdam. de fideiu. Item dicit Bar.
a in l. q hoĩem a. §. si Titiũ. ff. de sol. dicens ꝙ q vult notificare reuocationem oĩb. debitoribus, dẽt facere proponi edictũ in aliquo loco publico, vel faciendo præconizari, per d. §. proscribere. Quid aũt, si talis institor esset datus ad diem, vtrũ sit necessaria talis intimatio post diem? Vide, quod dicetur ĩ. in 3. rr̃a. Et nota, ꝙ talia publica edicta non debent fieri clandestinis tẽporibus, de quib. verisimiliter non habetur notitia, putã, in hora prandij, vel de sero tarda hora. Itẽ facientes ea opponere non debent postea facere amoueri incontinenti ea, vt non deueniant ad aliorum notitiam. Istis enim casibus nihil operantur secundum Philip. in c. constitutis. lo 2. ad fi. de appella. qui ad hoc extollit verba Inn. in c. cùm olim. post med. versicu. si autem clandestinis. de causa possess. & propri. quem sequuntur ibi alij. Facit, quod no. Bald. in d. §. proscribere. quem sequitur Cataldi. de Visso, in tracta. syndicatus, quæstio. 125. vbi dicit, ꝙ si schedula citationis affigitur ostio, & statim leuatur, non dicitur citatio competenter facta. Et dicit But. in cap. fi. in 1. col. de eo, qui mit. in possess. ꝙ tunc dicitur citatio publicè fieri, quando fit verbis apertis, & claris, ita ꝙ intelligatur. Allegat Zenzel. in cle. causam. de elect. per tex. in d. §. proscribere. Et dicit Pau. in d. §. proscribere. ꝙ Florentiæ, quando dissoluuntur societates inter mercatores, bannitur per totam ciuitatem, ad hoc vt de cætero ex contractu celebrato cum vno, non teneantur alij, & hoc per illum tex. Et subdit, quòd ista edicta debent poni in valuis palatij, vel ecclesiarum, & non in loco alto, sed basso, vt possint ab omnibus legi. Et dicit, ꝙ non prodest proposuisse talia dicta in locis publicis, si statim fuerint remota, sed debent esse continua. Tamen hoc intelligit arbitrio iudicis. sufficit enim, ꝙ inducatur notorium, ita ꝙ verisimile sciatur per totam ciuitatem. Non autem est opus, quòd stet affixum in secula seculorum, secundum eum. Et dicit Bald. in l. mandatum. paulò ante fi. C. mandati. quòd ista edicta debent poni in frequentioribus locis ciuitatum, alleg. tex. quem dicit esse singu. in l. iubemus. C. de defen. ciui. An autem ista regula habeat locum in procuratore constituto ad negocia, non determinata persona, cum qua habeat expedire, est punctus dubius.

a In l. qui hominem. Vide ibidem domi. Alex. de Imo. & Adde Card. in clemen. 1. 14. q. de renun. qui dicit, ꝙ sufficiat fieri procuratori, nec necesse sit publicè, fieri ut ibi per eum.

bius, de quo dicetur ĩ. in 4. rña. Et prædicta seruanda sunt ẽt in bannis, q̃ eduntur imminente syndicatu alicuius officialis, vt eleganter ponit Paris de Puteo in tract. syndicatus, fol. 3. in 4. col. & seq. ¶ Secunda rña. Non valet reuocatio procuratoris iudicialis, vel extraiudicialis, si nõ fuit intimata procuratori, vt hic, & in l. si mandasset. ff. man. & c. mandato. ĩ. de procu. cum concor. de quib. in dictis locis, & est gl. magna, in fi. in c. nec illud. 30. q. 5. Et gl. magist. in c. tibi domino. in gl. 2. post prin. 63. dist. inferens, ꝙ iurm procuratoris habentis mandatum ad ligandum dñm, ligat eũ, ẽt qñ ꝓcurator est reuocatus, & ignorat reuocationem factã à domino, & ibi ẽt Arc. alle. pl'es ꝯcor. ad hanc rñam, & no. Inn. Io. An. Bu. & Imo. in c. quondam. ĩ. de renũcia. ¶ Et procedit ista rña ẽt in maleficijs,
8 qm̃ † non a sufficit reuocare mandatũ de maleficio cõmittendo, nisi ẽt notificetur reuocatio mandatario, ſm Bart. post Guil. de Cu. in l. si pecuniã. §. si seruum. ff. de condi. ob cau. pro quo est gl. in cap. mulieres. in glo. fi. circa med. de sent. exc. & ibi Doct. ꝯ Inn. & est gl. ordinaria in c. cùm quis. in ver. mandato. de senten. excõ. in 6. & ibi ẽt Doc. & Salic. in l. non ideo minùs. versi. q̃ro quartò. C. de accu. & Ang. in l. j. C. de Nili aggeri. non rump. & Alb. in l. j. pen. col. de of. procu. Cæsa. ponens post prædictos, ꝙ non sufficit reuocare mandatũ datũ de verberando clerico, nisi intimetur mãdatario. Et ita intelligẽdus est Inn. in c. ad audientiam. de homi. dũ loquit̃ de reuocatione mandati, ſm Salic. vbi s̃. Et de his ẽt in lib. Malefi. in verbo, Sẽpronium mandatorẽ in 9. col. ¶ Fallit
9 primò ista rña in casu c. fi. §. fi. de procu. in 6. vcʒ † in procuratore dato ad ꝯhendum matrimoniũ: qa si reuocat̃, nõ tenet matrimoniũ, ẽtsi ignoret reuocationem. Et lʒ allegatur vulgariter ille tex. pro casu multũ ſpãli, tamẽ, vt dicit Dom. post Imo. in d. § fi. in fi. in j. col. & Ang. in l. si procuratorem. ad fi. ff. de procu. descendit ex generali rõne iuris, de qua dicet̃ in sequenti fallentia, s. qa sumus in casu, in quo requiritur consensus domini, licèt de isto casu dubitauerit glo. 4. in l. 4. ff. de sponsalibus.

a Non. *Adde tu, quòd istud fallit, quando mandatarius recusauit mãdatum: quia isto casu mandans non tenetur de delicto secuto, & per consequens, non tenebatur notificare reuocationem. Ita Bal. in l. si literas. C. manda. in fi. & in l. 1. 3. col. C. de ser. fug. Bar. in l. qui aliena. §. si is, qui. ff. de acqui. hẽre.*

DICTVM ca. fi. de procu. in 6. amplia quinq; modis.
10 ¶ Primò in † matrimonio ꝯcto vigore lr̃arum, qa si eas reuocaui, licèt lector earum hoc ignorauerit, non tenet mr̃imonium, vt nõ. gl. magna in fi. in c. nec illud. 30. q. 5. & ibi Archi. ¶ Amplia scdõ ẽt in cognatione spirituali, ſm Bal. in c. audita. versi. quæro, nunquid procurator. de rest. spo. & ibi idẽ dicit in procuratore ꝯstituto ad emancipandum, qa in istis actib. requiritur ꝯsensus domini verus perseuerans, & nõ fictus. Et ista ampliatio præsupponit pro vera illam opinionem, ꝙ cõpaternitas possit cõtrahi per procuratorẽ, de qua vide latissimè Ioã. And. in reg. põt quis. de reg. iu. in 6. in Mercu. & Abb. & Moder. in c. veniens. de cog. spi. Alex. in l. Gallus. §. forsitan. ff. de lib. & posthu. & Dom. in c. j. de cog. spi. ĩ 6. cũ multis alijs.
11 ¶ Amplia tertiò, ẽt † in matrimonio spirituali, putà in procuratore ad acceptãdum beneficium, ſm Domi. post Lap. in d. c. fi. §. fi. in fi. & Imo. in cle. 1. in 1. col. versi. aduerte tamen. de renun. & Rotã, in ti. de procu. decis. xi. Nota, ꝙ vbi aliquis. in antiquis, vbi dr̃, ꝙ si aliquis fecit procuratorem ad acceptandũ beneficium, si secundò facit alios procuratores, vr̃ reuocare primũ, posito ꝙ non sit certificatus, qa ex quo agitur solùm de præiudicio constituentis, non inspicitur, ꝙ procuratores, q̃ reuocantur, sint certificati, vel nõ, aliàs aũt benè inspiceretur, l. si mãdassem. ff. man. cum si. ¶ Amplia quartò, ẽtsi ille, q̃ reuocauit procuratorẽ, ratificet matrimonium noĩe suo ꝯctum à procuratore reuocato, qa si illa, q̃ fuit despõsata, non cõsentit de nouo, non sufficit dicta ratificatio, quoniam actus fuit nullus, & ideo nõ sufficit, ꝙ de nouo superueniat consensus vnius tantùm, vt latissimè per Pet. de Anch. in sua dispu. Splendidæ insulæ regni Cypri, de quo ipse meminit in c. rati. in pen. char. de reg. iu. in 6. Tamen ibi non vr̃ esse cõpleta dicta disputatio, qm̃ sup isto dubio de ratificatione sunt solũ 5. argumenta ad partem affirmatiuam, ꝙ valeat ratificatio, & tamen ipse cõclusit, ꝙ non valeat. Ita ꝯclusit do. Pet. cũ dño Ant. de But. vt ipse dicit, & consilia vtriusq; sunt in consilijs Pet. de Anch. consi. mihi 224. A. duas filias habebat. & consilio seq. quod est in consilijs But. 64. & fuit qõ in facto inter regem Cypri & ducem Mediolani. Et hanc ampliationẽ ponit etiam Dom. post Imo. licet prædictos non alleget b in d. §. fi. ver. in fi. gl. ¶ Amplia qntò, ẽt
12 si † ꝯstituens iurasset non reuocare ꝓcuratorẽ, vt no. gl. in d. c. fi. in ver. reuocatus. Et idem generaliter dr̃ in oĩ mandato procuratoris, ſm Bar. in l. cùm p̃cario. ff. de preca. Ang. in l. & in perpetuum. ff. de proc. & in l. Stichũ. §. vsumfructum. ff. de solut. Lud. in l. alia. §. eleganter. in vlt. col. ff. solu. mat. & in l. 1. §. si stipulãti. in 1. col. ff. de verb. obli. Pau. consi. 55. Venerabilis uir. Lud. in l. stipulationes non diuiduntur. de verb. obli. Alex. in l. stipulatio hoc mõ ꝯcepta. in prin. ver. item facit, an si testator. eo. ti. Imo. in c. dilecto. 2. de præb. & in c. cum contingat. de iureiu. vbi accuratè istud discutit, qm̃ hẽt in se aliquid difficultatis, volendo generaliter inferre, ꝙ actus gestus ꝯ iur̃um valeat, licet incurratur periurium, quãdo iur̃m est ꝯ naturam actus, vel non habet concursum iuris cõis, licèt possit seruari sine interitu salutis æternæ, q̃ difficultas causatur ex tex. in c. intellecto. de iureiu. & ex gl. fi. in c. licèt. de iureiu. ĩ sexto. Et licèt multa dici possint, vt patet ex notatis per Alex. in d. l. stipulatio. & aliquid perstrinxi in c. cum accessissent. ver. & aduerte. s̃. ti. ꝓxi. & in c. edoceri. versi. circa quartam. s̃. eo. tamen prædicta * communiter * tenentur in aliis casibus, vt etiam per Alexan. plenè consi. mihi 380. Vacante capella. quæ est de iure pat. & in l. duobus. §. fi. ff. de iureiuran. & dixi in ca. si diligenti. in 9. fallen. de fo. compe. & copiosiùs in c. diligenti. in 2. col. de præscrip. ¶ Sed quo ad propositum de reuocatione procuratoris, est decisio Rotæ nõ solita adduci in hac materia in ti. de procu. 8. in antiquis, q̃ vult, ꝙ procurator constitutus ad permutandum & resignandum beneficium causa permutationis, non põt reuocari, quando dominus iurauit eum non reuocare, & si reuocat, nõ valet reuocatio. Et ostendit Ro. dr̃iam inter actus profanos & spirituales, nam in profanis agitur ad interesse ꝯ pęnitentem, l. si pecuniam. cum ibi no. ff. de condi. ob cau. Sed in hac causa spirituali non potest agi ad interesse pecuniarum, vt per Inn. in c. querelam. in gl. mag. de elect. Respondet etiam ad c. si inter. de sponsal. ꝙ ibi actus erat talis, qui bono modo non erat retractabilis, ideo non obstante iur̃o, tenet actus. Respondet ẽt ad dictum Io. An. in rña, ꝙ semel. in Mercu. cum concord. in quibus dr̃ testm̃ iuratum posse reuocari, qa ibi ante mortem testatoris non quæritur ius tertio, quod secus est in proposito, vbi altera parte inuita non potuit iur̃um resolui absque permutatione, neq; dr̃ talis permutatio simoniaca, quasi non libera, sed necessitata à iuramento, quia præsupponitur, ſm Rotam, ꝙ à principio sit libera ẽt cum cã, sed ex pòst facto, ex quo partes liberè consenserunt permutationi fiendæ, possunt se ligare iur̃o, ut fiat permutatio, per c. cum inter. & ibi Inn. de renun. & præsumitur, ꝙ permutatio sit recta & bona, ex quo partes à principio liberè consenserunt, ut latiùs per eos. ¶ Considera primò, ꝙ in ꝯrium vr̃ facere, quod no. Dom. in d. §. fi. vbi tenet post Fed. in quodam consilio, ꝙ constituẽs procuratorem ad renunciandum, licet iuret non reuocare, nihilominus valebit reuocatio, licet reuocans sit per-
13 iurus. Tamen ad istud dictũ potest responderi, ꝙ † aliud in procuratore ad renunciandum simpliciter, aliud in procuratore ad renunciandum ex causa permutationis.

b Etiam. *Adde tu, quòd dominus, qui constituit procuratorem cũ pacto de non reuocãdo, potest tamen reuocare. Cy. in l. 2. C. de iure emphy. Ioan. An. in c. 2. de procu. in 6. vbi dicit, ꝙ idem erit, si constituẽs iurasset non reuocare procuratorẽ. Adde tamen, ꝙ est periurus. Ita tenet Bal. in repe. Spe. in versi. procurator.*

Nam

Nam in primo casu agitur de alterius pręiudicio. Qui.n. sperabat beneficium vacaturum per renunciationē non pōt allegare aliqđ ius suum constitutum in illa spe: quia non possunt pacisci partes, ꝙ renunciatio fiat ad cōmodum alterius consecuturi beneficium, & ille tractatus esset simoniacus, vt per gl. in c. ex parte. el 1. de of. dele. & dixi s̄. eo. ad audientiam. el 2. Vnde cùm simpliciter sit datus procurator ad renunciandum, non pōt allegari alicuius præiudiciū ex pęnitentia ꝯstituentis. Non sic in ꝓcuratore dato ad permutandū, in quo præcessit quodāmodo ꝯ̄ctus innominatus inter partes, in quo ēt re integra non est locus pęnitentiæ, vbi interesse non est æstimabile, vt dicit Rota. ¶ Considera ēt, ꝙ Rota nō facit mentionem de gl. in d. ca. fi. de procu. in 6. Vnde cogitabam, vtrum illa gl. videatur destrui per istud dictum Rotæ, & vr̄, ꝙ sic, dum Rota vult, ꝙ in spiritualib. valet actus ꝯ̄ iurum, nec est locus pęnitentiæ, qa præiudicium non est ęstimabile: nam idem vr̄ in casu d. c. fi. vbi agitur de matrimonio, & sic de actu spirituali. Tamen puto, ꝙ glo. remaneat vera, qa licet matrimonium de se sit qđ spirituale, tamen in quantum ꝯ̄hitur inter laicos, non dr̄ ꝓpriè spirituale. Patet, qa ibi interuenit dos, & sic datio rei tpalis, q̄ non pōt interuenire in spiritualibus, vt per gl. in ca. quicquid. 1. q. 1. & in c. honorantur. 32. q. 2. Item ibi non hr̄ consideratio ad interesse, qa pp hoc, ꝙ ego constituerim procuratorem ad ꝯ̄hendum matrimonium, non dr̄ quæsitum personæ desponsatæ aliquod ius, pp qđ possit agere ad interesse, & matrimonium ꝯ̄ctum ꝑ procuratorem reuocatum non obligat dn̄m ad aliquid, d. c. fi. Ergo nec iur̄m de non reuocando, qđ est ꝯ̄ naturam actus, vt per Bar. in d. l. cum precario. Sicut ēt reuocans testm̄ quis iuratum, non tenetur ad interesse illius, q erat in testō institutus, vt per Ioā. An. in reg. quod semel. lib. 6. cum concord. Et per istam primam fallentiam poteris apostillare Doct. in d. ca. fi. Et stantib. prædictis non duxi omittendum mirabile dictum Albe. de Rosa. in l. si procuratorē. in pen. col. ver. quid si in lr̄is. ff. de procu. vbi dicit se credere, ꝙ non possit reuocari procurator, qn̄ in mandato dn̄s promisit, & iurauit eum non reuocare. Et ita dicit se obtinuisse, qa ꝙ ab initio est voluntatis, post factum est necessitatis, l. sicut. C. de act. & obli. & qa forma mandati est seruanda, l. diligenter. ff. man. Respōdet ad l. si quis in prin. testamenti. de leg. 3. ꝙ loquitur in vltima voluntate, q̄ dependet à mera voluntate testatoris, & ambulatoria & libera est, secus in ꝯ̄ctib. d. l. sicut. Fatetur tn̄, ꝙ si forte iustissima cā superueniret, posset reuocari, arg. l. post litem. cum sequen. ff. de procu. Et vult Alber. ibi, & apertiùs in l. item ad litem. ad fi. co. ti. ꝙ ēt si non est iuratum de non reuocando, sed simpliciter adiecta clā de non reuocando, non poterit reuocari per d. l. sicut. Et ideo subdit in d. l. si procuratorem. ꝙ valet ista forma, Constituo te procuratorem, & quoties esse desieris, iterum te constituo. Vnde si opponitur procuratori, ꝙ est reuocatū mandatum, non obstabit reuocatio, ſm Vber. pp dictam clausulam. Et ꝙ sic possit ꝯstitui, est arg. l. repet. primo respō so. ff. quib. mo. vsusfr. amit. Et re vera, si ista dicta procedunt, euertitur totaliter gl. in d. ca. fi. Tamen pp assistentiam tot Doct. qui eam extollunt, credo, ꝙ præualeret in practica, non autem ita facilè in scholis, tum per d. ca. intellecto. & per alia præallegata: tum per authoritatem & rōnem Alb. maximè dicentis se obtinuisse. ¶ Fallit scđò

14 dicta regula, quando † est actus, q non pōt sortiri effectū citra consensum domini, sicut est translatio dominij, qa tunc per procuratorem reuocatum non transfertur dominium, licet reuocationē ignorauerit. Ita no. glo. mag. ad h. in cle. j. de renun. per l. id, quod nostrum. ff. de regu. iu. Et sic loquitur l. eius, qui in prouincia. §. quas verò. ff. si cer. pet. & l. 2. §. sed si quis donaturus. ff. de donar. Et idē dicit Imo. hic allegando l. pater. ff. de manu. vin. & l. si quis prohibuit. ff. de Publicia. & quod no. glo. in §. aliæ. Institu. de actio. Hinc est, secundum eum, ꝙ si procurator het mandatum ad vendendum rem domini, & ad transferendum dominium in emptorem, tunc si dominus reuocat mandatum, & non intimat procuratori reuocationem, si procurator vendidit, & tradidit, nō transfertur dominium, qa sine consensu domini transferri nō potuit, tamen tenebit ꝯ̄ctus venditionis in præiudicium domini, qa procurator poterat vendere noīe domini ēt sine eius consensu, l. rem alienam. ff. de ꝯ̄hen. emp. Ideo ex quo habuit mandatum, ꝙ ex quo ignorauit reuocationem, tenebit, & tenuit venditio ad præiudicium dn̄i, l. si mandassem. ff. man. & d. l. si quis prohibuit. Et ideo ille emptor, cui facta fuit traditio, poterit vti exceptione, & ēt si cadat à possessione, habebit Publicianā, & ꝯ̄ dominum hoc casu, & est casus in d. l. si quis prohibuit. & no. gl. in d. §. aliæ. ſm eū. Et dicit Bal. in d. l. si quis prohibuit. in 2. no. ꝙ tradō, de qua ibi, non transfert dominium, sed Publicianam, q̄ præfertur dominio, ſm Dy. & est rō ſm Bal. qa in dominio transferendo requiritur voluntas domini, l. 3. §. subtilius. ff. de cond. ob cau. & sequitur Maria. in rub. de cā pos. & propri. in primo tractatu, 20. arti. in 6. declaratione, q̄ est fo. 42. dicens, ꝙ si procurator habens ad id mandatum, rem vēdidit, licèt dominus prohibeat, ne rem tradat, si tradidit, non transfert dn̄ium, licèt ille, cuius erat procurator, esset dn̄s, per d. l. si quis prohibuit. qa dn̄s non ꝯsensit, ex quo prohibuit, transfert tamē Publiciana ꝑ illam l. ſm intellectum Dy. qđ est valde singulare, ſm eum. ¶ Sed aduerte, qa Iac. Bu. in §. sed istę. Insti. de act. vult. ꝙ isto casu nō det Publiciana ꝯ̄ verum dominum, qa ibi non erat dominus, q prohibuit, & esset absurdum, secundum eum, ꝙ plus iuris habeat ille, q non dn̄s tradi prohibuit eo, cui tradi voluit. Nec illa l. dicit illud, vt latius ꝑ eum. Et hoc sequitur Maria. in d. rub. de causa pos. in 3. tract. ar. 4. ver. 6. casus. & est fo. 126. dum ponit casus spāles, in quib. Publiciana ꝯpetit ꝯ̄ verum dominū, ꝯ̄ regulam l. pe. & fi. ff. de Publicia. ¶ Et hoc mō non esset verum illud verbum Imo. hic, ꝙ ex tit. habito à procuratore reuocato transferatur publiciana competēs ēt ꝯ̄ dominum, sed bene competeret ꝯ̄ nō dominum, q̄uis cum dicto Imo. concordet Ang. in l. fi. ff. de Publicia. & Ang. Aret. in §. sed istę. ibi, & aduerte, ꝙ licet. Insti. de act.

* ¶ Et caue, quia posito, ꝙ opinio Imo. hic, quæ est communis, * sit vera, tamen recipit notabilem declarationem, vz vt non habeat locum, si ꝑ præsentiam procuratoris est solutum, uel aliter domino satisfactum. Non autem sufficeret, ꝙ procurator habuisset fidem de precio, ut Publiciana competeret ꝯ̄ dominum, nisi habuisset potestatem habendi fidem de pretio. Ita dicit, & sic debet intelligi gl. secundum primam lect. in l. si à Titio. ff. de rei uendi. Et hoc sequitur Ange. in l. precio. ff. de Publicia. & Are. in d. §. sed istę. Et dicit Ange. in d. l. si quis prohibuit. quòd illa lex est mirabilis, dum uult, quòd licèt ille procurator prohibitus non trāsferat dominium, tamen transfert quasi dominium, & sic usucapiendi conditionem. Est enim mirum hoc, cùm apud ipsum procuratorem non sit dominium, nec quasi dominium, & dominus uoluit nihil transferre, tamen hoc operatur iustus titulus, & bona fides emptoris. Et dicunt Bal. & Sal. in l. si liberam. C. quod cum eo. quòd licèt in translatione dominij non teneat id, quod agit procurator reuocatus etiam ignorans, tamen hoc est uerum re integra: secus, si procurator iam esset obligatus

a ad tradendum a, ꝑ d. l. si quis prohibuit. Et credo, ꝙ intelligant respectu effectus, quem habet illa traditio, s. transferendi usucapiendi condōnem. Et ibi ēt assignant rationē differentiæ inter translationem dominij & obligationem ꝑsonalem, quia dominij translatio pendet ex consensu domini, sed personalis obligatio ex consensu promissoris. Istā secundam fallentiam ponit ēt Pau. in d. l. eius, qui in prouincia. uer. interdum mando tibi aliquid. ff. si cer. peta. & Imo. in cle. j. de renun. & Bald. in l. si procuratorem. ff. man. dicens, ꝙ translatio dominij est talis actus, in quo requiritur consensus domini. Vnde uerū dominium non transfertur inuito domino. Allegat d. l. si quis prohibuit. Et idem no. Imo. per illam l. in capit. man-

a Ad tradendū. *Vide et adde Bar. in l. j. C. de satisd. & per Car. in cle. 1. 5. oppos. de renunc. & omnino per Pau. de Cast. consi. 59. incip. Venerabilis vir.*

mandato.de procu. Et pro tanto videmus, ſm eum, ꝙ in
matrimonio ʒ̃hendo ſufficit procuratorem eſſe reuoca-
tum, ad hoc, vt non teneat, quod ipſe agit ēt ignorans re
uocationem. Et ʒ̃ iſtam fallentiam oppone, vt per Sali.
in l.mandatum.C.mandati. ver. quæro ſecundò. Et ſol-
ue, vt ꝑ eū ibi in pe.col. verſ.aut quæritur de liberalitate.
EXCIPIVNTVR tamen ab iſta fallentia duo caſus,
in quibus ēt in actu, in quo requiritur conſenſus dñi, te-
nent geſta per procuratorem reuocatū ignorantē reuo-
15 cationem. ¶Primus eſt in caſu cle.j.de renun. vbi † tenet
renunciatio dignitatis, vel beneficij, facta per procurato
rem ad hoc ɔſtitutū, lʒ prius ꝓcurator fuerit reuocatus,
ipſo tamē & ſuperiore, cui fiebat ceſſio, id ignorante, niſi
reuocatio fuerit occultata ꝑ malitiā. Et dicit Bal.in c.au
dita.de reſti.ſpol. ꝙ in illo actu ſufficit iuris fictio, qa fin-
git mādatum durare, nec eſſe ꝑfectè reuocatū, & ꝙ extra
illū caſum, ſi ſoli reuocanti p̄iudicatur, tenet indiſtinctè
reuocatio. Rō ſpālitatis dictæ clemen. aſſignatur ibi pul-
chrè in tex. ſ. ad euitandā illuſionem in beneficialibus.
Et ad corroborationē illius rōnis, vide multa pulchra, q̃
reduxi in c.cùm olim. verſi. ad illud de circunuentione.
de re iud. vbi inuenies, qūo ēt talis illuſio multū eſt exe-
cranda in Romano pōtifice, & notat ēt pulchrè Rota de
præb.ɔcluſio.32.in antiquis, in pe.col. Idem in collegio
Cardinaliū, ſm Bal.in l.1.C. de Lati.li.tol. vbi inuehit ʒ̃
Cardinales, qui dicebant ſe coronaſſe Papā fictitiè. Et lo
quitur de electione facta de Vrbano VI. Et per ipſum in
tractatu, de Schiſmaticis, quem ponit in Rub.C. ſi quis
aliquem teſta.prohi. Idē dicas in ep̄is. Vnde ep̄s, qui iuſſit
vt beneficium ɔferretur vni, non pōt variare, ſm Rotā
de cōceſ.pręb.deci.29.in antiquis, & ep̄s, q ſemel noīauit
vnum intuitu gratiæ, nō pōt alium noīare ēt re integra,
ſm Rotam in ti.de conceſ.præben.deciſ.27. in antiquis.
Idem dic in clericis, per c.cùm aūt. de iure pat.& per id,
quod pulchrè dicit Hoſt.in c.ɔtinebatur.de his, q̃ fiunt à
præla.limitando l.quoties. C.de rei ven. licet illud dictū
non approbetur, vt ibi per Doct.& dixi in ca.eccleſia. ad
fi.j.q.s̃.ti.prox. ¶Plura ēt ʒ̃ illuſionem ponit generaliter
Car.in d.cle.j.in prin. allegando inter alia Hoſt. de biga.
debitum. qui dicit, ꝙ Iudæus ēt fictè baptizatus compel-
litur ad obſeruantiam fidei ꝑꝑ vitandam illuſionē. In-
tellige, niſi eſſet baptizatus falsò, & nulliter, putà à non
habente poteſtatem, vel vbi puer fuit baptizatus per ſa-
cerdotem, qui non habuit reſpōſalem, vt per Pet.de An-
cha.conſi.191.incip. Secundum ea, quæ propoſita ſunt.
Et hæc de illuſione. De euitanda autem illuſione dixi j̃.
eo. Rodulphus.5. col. ibi, & ob eluſionem.
DICTAM cle.j. de renun. amplia primò ēt in nun-
cio, ſm Bal.in l.mādatum.in pe.col.C.man.& idem ſen-
tit Imo.in c.quidam.de renun. Dicit ēt Bal.in d.l.manda
tum. ꝙ valet iſta renunciatio, ētſi fiat clam in manib. ſu-
perioris. Et ꝙ hoc caſu non dēt puniri notarius, qui fecit
inſtr̄um clandeſtinum in alterius beneficium, alle. Inno.
in c.j.in gl. magna, ver.item no. cum officium tabellio-
nis.de fi.inſtru. ¶Amplia ſecundò, ētſi ille, qui conſtituit
procuratorem, ſtatim reuocet ipſum præſentem clam:
qa ſi poſtea renunciat, valet renunciatio, ſecūdum Bal.
hic, dicentem ita fuiſſe dictum in permutatione facta ꝑ
procuratorem conſtitutum ad permutandum à quodā
præpoſito, ne illudatur Papæ, cuius authoritas requiritur
in renunciatione. Hoc dictum ſequitur hic And. Sicu.
nec reperi ʒ̃dictorem. Tñ puto valde difficilis ſuſtenta-
tionis. quia ad inualidandam renunciationem vr̄ ſuffice
re, ꝙ reuocatio perueniat ad notitiam procuratoris, vt
dr̄ ſimpliciter in d.cle.1. Vnde iſta limitatio, vt non ha-
beat locum in reuocatione occultè facta præſente pro-
curatore, non vr̄ iure probari, imò eſſet ʒ̃ illum tex. indi
ſtinctè loquentem. ¶Amplia tertiò, ēt in procuratore
conſtituto ad renunciandum cā permutationis, qa valet
renunciatio, & permutatio iſto caſu, ētſi procurator fue
rit reuocatus, & hoc ignorauit, ſecundū Dom. poſt Lap.
in c.fi.prope fi.de procu.in 6. Et ibi dicit Lap. ſe vidiſſe li
teras Papales ſub bulla, quæ videbantur approbare iſtud
dictum. Et reſpondet quibuſdam rōnibus facientibus in
ʒ̃rium. ¶Limita primò dictam cle. j. reſpectu permuta-
tionis, niſi reuocatio eſſet notificata illi, cū quo debebat
fieri ꝑmutatio, qa licet d.cle. loquatur ſolum de notifica
tione fienda procuratori, vel ſuperiori, tamen iſto caſu,
ēt ſi nulli ſit facta, ſed alteri, cū quo habebat ꝑmutari, va
let reuocatio, ſecūdū Dom. poſt Lap.in d. c.fi. quaſi in fi.
de procu. in 6. qa ille fuit in dolo tacendo reuocationē
dolosè. ¶Et ſi diceres, ꝙ cle.j. vr̄ requirere ſolū notitiam
reuocationis in altera ex dictis ꝑſonis: Reſpōdetur, ꝙ nō
dixit de aliis ꝑſonis, qa loquitur in materia renunciatio-
nis. Vnde intelligendo, ꝙ habeat locum ēt in permuta-
tione, vt s̃. dictum eſt, ſufficiet, ꝙ reuocatio ſit intimata
alteri. ¶Ex hoc inferri pōt ad dubiū, de quo aliàs fui in-
terrogatus: Titius miſit procuratorem Romam cū mā-
dato ad renunciandum beneficio, Sempronius accede-
bat ad curiā, vt impetraret illud beneficiū vacaturū ꝑ re
nunciationem, q̃ fieri debebat ad iſtum effectum, vt ipſe
conſequeret̄ illud beneficium. Et dū Sempronius eſſet in
itinere, fuit notificata ſibi in hac vrbe Piſarū reuocatio
dicti procuratoris, ipſe autem accedens ad curiā, & p̄ue-
niens nuncium portantem reuocationem ipſi ꝓcurato-
ri, obtinuit beneficium, ſecuta renunciatione facta ꝑ ꝓ-
curatorem ignorantem reuocationem, videbatur, ꝙ im
petratio non valeret, quaſi ipſe ꝑ dolum tacuerit de illa
renunciatione. Contrarium reſpōdi ſuꝑ verbo, forte. qa
d.cle.1. vult, ꝙ ad hoc, vt renunciatio non valeat, reuoca
tio innoteſcat procuratori, vel ſuperiori. Sed hic neutri
eorum innotuit. Ergo, &c. Non obſtat, ꝙ ſufficiat eā eſſe
notā alteri ꝑmutanti, qa in caſu illo is, cū quo eſt ꝑmuta
tio facienda, gerit vicem partis, vt ꝑ Rotā de proc.dec.8.
in antiquis. Sed iſte habens ſpem facti in renunciatione
futura, eſt vt extraneus. vnde non vr̄, ꝙ intimatio facta ſi
bi, operet̄ plus, q̃ ſi eſſet facta ꝑſonæ extraneæ. ¶Si dice-
res, fuit in dolo tacendo reuocationem: Negatur, qa ta-
cens verum non peccat, niſi qn̄ eſt productus vt teſtis, vt
ꝑ Inn.& alios in c.1.de cri.fal. Vnde dicit But.in c.1.in 3.
no.de proba. qa tacere veritatem, ad quā quis nō tenet̄
in foro ɔtentioſo, non eſt peccatū mortale, ſicut ēt alius
extraneus ſciens hāc reuocationem, nō tenetur eā notifi
care ꝓcuratori. Et hoc nunquā negabis. Eſt verū, ꝙ ſi iſte
daret operam, ne reuocatio innoteſceret ꝓcuratori, talis
fraus nō prodeſſet ei, & reuocatio valet, d.cle.1.in fi. Sed
non vr̄, ꝙ ſolū ſilentium debeat imputari, & pęna illuſio
nis deteſtatæ in d.cle.1. dēt habere locum, non obſtante
16 ſilentio iſtius. ¶Limita ſcđò † d.cle.1. niſi ɔſtituens ꝓcu-
ratorem renunciaret beneficio procuratore iam reuoca
to, qa licèt procurator ignorans reuocationem ex poſt
renunciet, tamen renūciatio domini vr̄ tenere, non aūt
renunciatio procuratoris, qa cle.1. loquitur, quādo pro-
curator renunciat beneficio. Sed in caſu iſto procurator
non renunciat, cùm iā beneficiū vacauerit per renūcia-
tionem domini, nā quādo dominus renūciauit, habebat
eo tp̄e titulū in beneficio, cùm nōdum ꝓcurator renun-
ciaſſet. ¶Et hoc ēt probatur, qa ſi moreretur cōſtituens,
ante q̃ procurator renunciaret, nō dices, ꝙ renunciatio
valeat, qa cùm ſemel vacet per mortē, non pōt amplius
vacare ex eadem ꝑſona, c.ſuſceptū.de reſcrip.in 6. Ergo
parificādo mortem ciuilē naturali, iuxta ibi notata, dice
mus idem, quādo ipſe renūciat, & ita reſpōdi in q.facti, li
cèt multi aliter fantaſticarentur in hoc. ¶Quid autē, ſi
eadem die renūciat dominus, & procurator, & nō appa-
ret, quis priùs renunciauerit? Pendet ex his, q̃ dixi in ſimi
li in c.paſtoralis.ad fi.& in c. capitulum, ad fi.s̃. eo. Et ad
hoc pondera conſilium Cal.de of. vicar.2. vbi dicit, ꝙ ſi
ep̄s & vicarius conferunt eodem die, præſumitur colla-
tionem ep̄i præceſſiſſe, tamen non eſt bona æquiparatio
vicarij & procuratoris in hoc caſu, vt ibi per eum, cui ad-
de Abb.in l.ſæpe.in fi. ff.de offi.præſi. vbi dicit, ꝙ ſi ep̄s ɔ-
fert ante eum, cui commiſit vices ſuas in conferendo, va
let collatio epiſcopi, per l.iudicium ſoluitur. ff. de iudi.
Et ita fuit iudicatum Romæ, ſecundum eum, ʒ̃ Gui. de
17 Suza. ¶Secundus † caſus exceptuatus ab iſta ſecunda
fallentia, eſt fauore liberationis, quoniam licèt ſit actus,
ad cuius eſſentiam requiritur voluntas domini, tamen
ſi ſol-

ſi ſoluitur procuratori reuocato ignoranti reuocationē, liberatur ſoluens, vt no gl. mag. ante fi. in d. cle. j. de renū. in ver. fallit fauore liberationis. per l. cū a quis. §. j. & l. qui hominē. §. ſi Titium. a ff. de ſolut. vbi dicunt, ꝙ poſt reuocatū mandatum, debitor ignorans liberatur ſoluendo procuratori reuocato. Et idē no. Ab. hic, dicens, ꝙ ſoluentes ꝓcuratori reuocato liberātur, niſi reuocatio ſit publicè nota, ꝑ d. l. eius, ꝗ in prouincia. ff. ſi cer. pet. licèt ille tex. poſſit intelligi in inſtitore, ſm eum. Et idem no. Sal. in d. l. mandatum. ver. aut q̄ritur, quantū ad obligationem priùs cùm dn̄o ɔ̃ctā: dicens, ꝙ ignoranter ſoluens liberet. Ideo non eſt neceſſe, vt debens ſoluere certioret̄ de reuo-

18 catione mandati. Alleg. iura, de quib. s̄. ¶ Fallit † tertiò b iſta 2. regula, vbi b agitur ſolum de præiudicio conſtituentis, ꝗa tunc valet reuocatio procuratoris, ēt non intimata, & geſta ꝑ ipſum ſunt nulla, ſm Cardi. poſt Laudinum in d. cle. j. verſ. vnde ꝓ pleniori. Pro quo vide Rotam in ti. de procu. cōcl. 2. in antiquis, q̄ dicit, ꝙ vbi aliquis fecit procuratorem ad acceptādum beneficium, ſi ſcđò fecit alios, vr̄ c primos reuocare, c poſito ꝙ nō ſint certificati, ꝗa ex quo agitur ſolū de ꝑiudicio ɔſtituentis, non inſpicitur, ꝙ procuratores, ꝗ reuocātur, ſint certificati, vel non, aliàs aūt inſpiceretur, vt l. ſi mādaſſem. ff. mand. Ita dicit intelligendā gl. in cle. j. de renun. cum ɔcor. Idem tenet Pau. conſi. 55. in pe. col. ver. quartò q̄ritur. dicens, ꝙ vbi reuocatio nō redūdat in damnum pecuniariū alterius tertij, nec procuratoris, pōt ipſe procurator ignorans reuocari, nec valet ꝗcquid facit poſt reuocationem, lꝫ ignorans. Inducit l. ſi pr̄. ff. de ma. vin. & l. 2. §. ſed & ſi ꝗs donaturus. ff. de dona. Idem ēt tenet Bal. in c. audita. in pe. col. ver. ſolutio: aut tractat̄. de reſt. ſpo. Pe. de Anch. in cle. j. de renunc. & Ang. de Are. in §. rectè. Inſt. māda. Ad hęc ēt facit ſeqūes fallentia. Et hāc fallentiā tenet ēt Pau. de Caſt. in l. ſi procuratorem. ff. de proc. ꝗa quo ad nullitatem ſnīæ latæ in fauorem reuocātis, nō eſt opus, ꝙ reuocatio fuerit intimata. Alle. gl. 3. in prin. in ca. 2. de procu. in 6. ¶ Fallit quartò, quādo agitur ſolum de hoc, vcꝫ an præſentia ſolius procuratoris reuocati in curia faciat partem reuocantem cēſeri præſentem in curia? & in hoc dr̄, ꝙ nō, ētſi procurator ignorauerit reuocationē. Ex quo ſequitur, ꝙ ſi eſt impetrata cōmiſſio, tanquā ꝑ præſentiā partium, & apprehenſus quidā procurator, ꝗ fuerat reuocatus ante hanc impetrationem, ſed hoc ignorabat, talis impetratio non tenet, nec per eius præſentiam cā pōt dici eſſe in curia, ſm Rotam in ti. de reſcrip. decii. 3. in antiquis, ꝗa nulla in hoc pōt dici partis deceptio, ex quo talis procurator nihil faciebat, nec fecerat, vt ibi latiùs hr̄. ¶ Fallit quintò, vbi aduerſarius nōdum fuerat certificatus de mandato procuratoris, ꝗa tenet reuocatio facta de eo, licèt ſit incognita aduerſario, vt no. gl. 3. poſt med. in c. 2. de procu. in 6. quam ſequitur Imo. hic, & in cle. 1. verſ. videte. de renun. & Rota in add. in ti. de proc. deci. 2. in nouis, & Imo. poſt But. in c. mādato. de procu. & Ana. conſi. 25. in prin. dicens d. gl. eſſe ſingularem, & limitare oīa iura de hac materia loquentia. ¶ Fallit ſextò in reuocatione nuncij, quia tenet & operatur nullitatem geſtorum, poſtea etiamſi nuncius ignorauit, ſm Imo. in d. cap. mandato. verſi. circa primum, quia dominus cenſetur actum facere mediāte organo nuncii. d l. & licet. ff. de cōſti. pe. Et ideo d ex quo dominus reuocat mandatum, non pōt actus valere. Vnde non eſt tunc neceſſarium, ꝙ reuocatio deueniat ad notitiā ipſius nuncii, & alle. no. in l. ſi pater. ff. de ma. vin. & glo. in d. cle. 1. de renun. q̄ hoc ſenſit, dum dicit, ꝙ reuocatio nudi miniſtri ſine certioratione, īpedit actū gerendum. Et ſic intelligitur d. l. ſi pr̄. ſecundum eum, & ſequitur ibi Imo. dicens rōnem diuerſitatis inter nuncium & procuratorem colligi ex notatis in c. fi. de proc. in 6. & in d. l. licet. & idem dicit Ang. in d. l. mandatum. C. mandati. & Ana. ɔſ. 25. verſ. ſecundò principaliter. Idem etiam tenet Bal. in c. audita. ver. q̄ro, quid in nuncio. de reſti. ſpo. ꝗa nuncius nihil facit aīo proprio, ſed domini, cuius verbum portat in ore ſuo. Idem ergo, ſecundum eum, in reuocatione lr̄arum, ꝗa eis reuocatis abeſt intellectus, & ſine intellectu nulla vera obligatio ɔ̃hitur, vt ſingulariter notat̄ in l. nō figura. ff. de act. & oblig. & in l. diuus. ff. de mili. teſta. Idem ēt tenet Ioan. An. in ca. fi. in prin. de procu. in 6. & ibi Dom. in §. fi. in 1. col. dicens, ꝙ qn̄ quis ɔ̃hit per nuncium, vel epiſtolam cum abſente, in oī ɔ̃ctu ſufficit reuocatio ante ɔ̃ctum, ētſi non tranſiuit in notitiam procuratoris, vel partis, quia cenſetur reuocatum mandatum, nec poſtea obligatur, per d. l. ſi pr̄. Et eſt rō, quia nuncius, vel epiſtola ſolùm prębet iudicium miniſteriorum, vt pica & organum, e d. l. & licet. & l. multum. C. ſi quis alteri vel ſibi. Deficiente igitur cōſenſu tpe præſentationis, nihil agitur, ētſi nuncius non fuit certioratus, lꝫ gl. in l. 1. ff. de ɔ̃hen. emp. ēt in nuncio, vel epiſtola teneat ɔ̃rium, & non benè, ſecundum Io. & Domi. vbi s̄. ¶ Hanc fallentiam intellige primò, quando aduerſarius agit de lucro captando, & ita loquitur l. ſi pr̄. ff. de ma. vin. Sed ſi ageret de damno euitando, tūc tenerent geſta occaſione nuncii, vel epiſtolę, ſi reuocatio fuit incognita aduerſario. Ita dicit Bal. in l. ſi procuratorem. quaſi in fi. ff. de procu. Et ita intelligit gl. fi. in fi. in d. l. 1. ff. de ɔ̃hen. emp. ¶ Et ſi tu diceres, deficit ɔſenſus: Reſpondet, ꝙ deficit cōſenſus verus, tamen interpretatiuus ɔſenſus fingitur durare, & ɔ̃ctus procedūt ex ficto ɔſenſu, l. ꝗ ad certum. ff. loca. Et hoc mō ſuſtinet d. gl. à qua non eſt tutum recedere, maximè in ɔſiliis, ſecundum eum. Idem latè firmat Bal. in d. c. audita. dicens, ꝙ vbi tractatur de damno vitando, tenet ɔ̃ctus odio illius, ꝗ cōmittit dolū in cęlando reuocationem. Et inducit rĺam generalem traditam in l. eleganter. in prin. ff. de dolo. iuncta alia rĺa, quam appellat ſolennem & elegantem, ꝙ quicunq; ɔ̃ctus in ɔ̃hendo ſunt bonæ fidei, ſimiliter & in reſoluendo, vt no in l. de tutela. C. de in integ. reſt. mi. Vnde probat, ꝙ dolus inductus ad reſoluendum ɔ̃ctum, non impedit reſolutionem, vt ibi ꝑ eum. Oportet tamen ad hoc, vt reuocatio nuncii operetur in damnum alterius, ꝙ in ea nō concurrat dolus, vel culpa: dolus, vt ſi facta fuit clandeſtinè, quia tunc in fraudem ꝓſumitur facta, ſecūdum Bal. in d. l. mandatū. in pe. col. ver. ſed ɔ̃ id, quod dicit de nūcio. per l. non exiſtimo. ff. de autho. tu. & ꝗa debet puniri, ꝗ facit clandeſtinū inſtr̄um in alterius præiudicium, vt no. Inn. in c. 1. in gl. magna, ver. item no. cùm officium. de fi. inſtru. Dicitur autem culpa ēt, qn̄ non fuit clādeſtina reuocatio, ſed tardè facta, adeò ꝙ etiamſi uoluiſſet deducere in illius notitiam, non potuiſſet: nam tunc pęnitentia non prodeſt, ſecundum Sal. in d. l. mandatum. in pen. col. uerſi. quæro modo, quid in nuncio. per l. ſi pecuniam. §. item ſi quis dederit. ff. de cōdi. ob. cau. & argu. l. obligari. §. tutor. ibi, poſt tēpus, &c. ff. de autho. tuto. Et hoc eſt, quod uoluit gloſ. in d. l. 1. ff. de contrahen. emp. ſecundum eum, & ideo non eſt differen-

a Si Titium. *Adde Alex. ibi. et dic vt per eū, in l. de pupillo. §. morte. ff. de no. op. nunc. et Caſt. conſ. 331. & conſilio 55. & Fran. de Pad. in l. eius qui in prouincia. ff. ſi cer. pet. al leg. in tex.*

b Vbi. *Adde tu, in ſimili, quòd vbi agitur ſolùm de præiudicio conſtituentis, ipſe conſtituens pōt ratificare geſta ſui procuratoris reuocati ī ſui præiudicium. Ita Bar. in l. diſpenſatorē. ff. de ſolut. & in l. quo enim. §. Iulianus ff. rem ra. ha. Adde Bal. in l. falſus. in ver. ſecundò præmitte. C. de fur. & Bar. in conſi. incipien. factum tale eſt, A. mo.*

c Reuocare. *Adde Soci. conſi. 18. incip. proſequendo ordinem. verſi. & videtur dicendum in 1. par.*

d Et ideo. *Adde tu, quòd Feli. hic non aperit benè, an geſta per nuncium, etiam ſine mandato, poſſint validari per dominum ratihabitionē? In qua q. reperio, quòd Bar. fuit varius, quia in l. q aūt. §. conſtituere. ff. de conſti. pecu. & in l. multùm. § fi. C. ſi quis alt. vel ſibi, tenuit, ꝙ dominus non pōt ratihabitione validare geſta ꝑ nuncium, qui non habet mandatum, et poſtea in l. certè. ff. de preca. tenuit contra. ſed * communis * opi. eſt, ꝙ non poſſit, quam tenet Bal. in l. falſus. C. de fur. & Barto. in conſi. ſupra alleg. A. mo.*

e Organum. *Adde Barto. in l. qui autem. §. conſtituere. ff. de cōſt. pec. & ibi Alex.*

ferentia inter procuratorem & nunciũ, quantũ ad hoc, ꝭm eum. Si ergo reuocatio nuncij non fuit intimata, & tamen nõ fuit clandestina, neq; tardè facta, tũc procedit ista fallentia, ꝙ reuocatio operatur nullitatẽ gestorũ, ẽtsi ista nullitas alteri nocet, ex quo nõ põt imputari reuocãti dolus, vel culpa. Et sic intellige verba Bal. de quibus in fi. sequentis intelligentiæ. ¶ Intellige scđò hanc fallentiam in eo, q est propriè nuncius, qa non cõsentit, sed refert ꝯsensum domini, qđ fieri posset ẽt organo inaĩato, vt cornu, vel tuba, si inuicem in hunc modũ se intelligãt ꝯhentes, arg. l. Labeo. in fi. ibi, in sono quodã. ff. de supellec. leg. Sed secus est in eo, q est nuncius impropriè, vt si dico, Facio te nuncium meum ad vendendum, tunc talis nuncius ꝯsentit, & valet actus, sicut in procuratore. Ita declarat Bal. in l. falsus. vers. secundò q̃ritur. C. de fur. & ibi ẽt dicit, ꝙ si alius lædit ex reuocatione veri nuncij, tenetur reuocans actione de dolo, vel iniuriarũ, & crimine stellionatus, arg. l. eleganter. §. seruus pactionis. & l. rẽ quandã. ff. de dolo. Quod intelligerem, qñ reuocanti posset imputari dolus, vel lata culpa, secundum qđ dixi paulò antè de mente Bal. & Sal. in d. l. mandatũ. ¶ Fallit se-
19 ptimò, qñ † reuocans mandatũ & mandatarius censent vna & eadẽ ꝑsona, qa reuocatio operatur tunc effectum suũ, ẽt non intimata, vt sentit gl. in c. tibi dño. in gl. mag. in fi 63. dist. dum dicit, ꝙ in casu l. si pr̃. ff. de ma. vin. ideo sufficit reuocatio nõ peruẽta ad procuratorem, qa pr̃ & filius cẽsentur vna persona, 35. q. 3. c. ꝯdicimus. §. hac authoritate. Et ista rõ posset multipliciter ꝯfirmari ex his, q̃ aliàs reduxi in c. afferte. de præsump. sed Car. reprobat hoc in d. cle. j. de renun. 7. col. ver. & ad prædicta est, quod no. gl. & c. qa non est verum, ꝙ censeantur vna persona, quo ad oĩa. Tñ dicit defendi posse, ꝙ censeantur, quo ad hoc, vna persona, qa non põt versari speciale interesse filij, vt ibi ꝑ eum. ¶ Fallit octauò in reuocatione, q̃ fit per mortem, qa illa operatur effectũ, ẽt non intimata, vt no. gl. in d. cle. j. & ibi Imo. dicens, ꝙ nõ est necesse, ꝙ notificetur ẽt in iudicio, per l. pe. ff. quæ sen. sine ap. rescin. quia non põt aliquid imputari non notificanti, vt no. in l. j. C. de satisdat. & per Bar. in l. si procuratorem absentem. in fi. ff. de procu. Dicit tamen Imo. ꝙ mãdatarius põt repetere, si quid eius intersit, ne iusta ignorãria puniatur, per
20 tex. in §. rectè. Inst. mand. ¶ Fallit nonò, quãdo † aduersarius fuit particeps in occultatione fraudulenta, & in celando reuocationem, qa tunc pr̃æiudicat sibi, & teneẽ de dolo reuocanti, maximè si procurator nõ est soluendo. Ita dicit simpliciter Card. post Laudinum in d. cle. j. ver. vnde pro pleniori. Alleg. l. si procuratorem. §. fi. ff. man. Facit qđ no. oẽs post Cal. in c. ad probandum. de re iudi. cum ꝯcor. quas ibi dedi. ¶ Limita scđò, vbi dr̃, ꝙ gesta ꝑ inhabilem, qui cõi errore putabatur habilis, non valent respectu illius litigatoris, qui erat conscius illius inhabilitatis, & reputatur aurea limitatio ad l. Barbarius. ff. de of. a præto. ¶ Fallit decimò, quando a pro-
21 curator † est factus ribaldus, vel inimicus domini, aliàs cõdõnem mutauit in deterius, qa vr̃ eo ipso reuocatum mãdatum, vt per Bar. post Dy. in l. si cùm Cornelius. per illum tex. ff. de sol. Et sic est dare casum, in quo reuocatio non intimatur per dominum, & tamẽ operatur nullitatem gestorum. Et cum dicto Bar. concordant multi, quos alleg. Alexã. in apostillis & etiam Imo. post Pet. de Anch. in cap. ꝑ ꝑ sterilitatem. de loca. Pau. in l. quod seruus. in fi. ff. de pos. Pet. de Anch. in cap. nulli. de elect. in 6. & in c. si quem. 3. no. de procu. eo. lib. Lud. in l. si cùm dotem. §. eo autem tempore. ff. sol. ma. & in l. is, cui bonis. ff. de verb. obli. Ana. in c. qualiter. lo 2. i prin. ꝟ. de accus. bonus tex. in c. 1. in 1. col. ver. adiiciebatur. de conces. præbẽ. in 6. vbi gesta per prælatum depositum non valent, etiamsi ignorabat depositionem. Circa quẽ

a *Quando. Adde tu limitando ista, nisi sit procurator ciuitatis, vel vniuersitatis constitutus ab administratoribus ciuitatis, quia propter mutationem status non tollitur, neque definit esse procurator, vt est casus in l. quòd si fortè. ff. de solut. Adde Bal. in l. mandatum. C. manda. & Barto. in d. consi. A. mo.*

tex. vide Domi. ibi, & in c. eum, q. de præb. in 6. Ana. in d. c. qualiter. §. ad corrigendos. But. in c. consultationibus. de iu. pa. Lap. alle. 130. pro dubii. ad fi. Cal. in ti. de re iudi. cons. vlt. cum concor. & fortè aliquid dixi s̃. e. cæterum. ¶ Et intellige illud c. 1. quando sñia depositionis est spãlis & certa: secus, si est lata in genere, putà ꝙ qui nõ fecerit tale quid, sit priuatus: nam talis sñia nõ afficit ꝯueniẽtem, q de ea ignorabat, vt latè per Alb. de Ros. in 2. parte sta. q. 199. & Io. An. in r̃la, mora. de reg. iu. in 6. in Mercu. Nam sñia spãlis & certa ꝯ certam & noĩatam ꝑsonã inducit notorium: secus, quãdo sñia est generalis & incerta, vt latiùs ꝑ prædictos, quos vide. Et intellige hanc fallẽtiam, si debitores soluentes tali procuratori ribaldo, sciebant eius nouam qualitatẽ: secus, si ignorarent, ꝭm Bal. in l. pr̃ hæredi. ff. de test. tu. Per qđ vr̃ generaliter dicendũ idem in aliis personis aliquid gerentib. cum tali procuratore, & ignorantibus eius ꝯdõnem. ¶ Fallit vndecimò, vbi homo non exequitur actum, sed lex, qa sufficit reuocatio, licèt ad nullius notitiã deueniat, ꝭm Pet. de Anch. in d. cle. 1. dicentem ita limitari oĩa iura de hac materia loquentia, & alle. l. si pecuniam. §. si procurator. ff. de condi. ob causam. Quod dictum gusta, vt ꝑ Ana. ꝯs 25. in fi. Et hęc quo ad 2. regulam, de qua s̃. ¶ Tertia regula. Quã-
22 do † procurator est datus ad gerendum negocium cum certa ꝑsona, ad hoc, vt reuocatio operetur nullitatẽ gestorum, non sufficit, ꝙ sit notificata ipsi procuratori, sed ẽt dẽt notificari illi personæ, ꝭm Doc. hic, & in d. cle. j. de renun. per l. si fideiussor. §. 1. ff. man. Et dicit hic do. Abb. istud probari hic optimè ꝭm 4. intellectum, & no. Abb. in c. ex insinuatione. de procu. & Pet. de Anch. in d. cle. 1. & Ang. de Are. in §. rectè. in vlti. col. Insti. man. ¶ Ista r̃la põt limitari secundum fallentias datas ad præcedentem r̃lam, qa in casibus, in quib. non est necessarium, ꝙ reuocatio intimetur ipsi procuratori, nõ erit necessarium, ꝙ intimetur ipsi parti, & ideo Sal. in d. l. mandatum. limitat hanc r̃lam ex casu c. fi. de proc. in 6. de quo s̃. dictum est. Item, nisi procurator esset datus ad negocia vsq; ad certum tp̃s: qa gesta post illud tp̃s nõn tenebunt, etiamsi nõ fuisset facta per dominum alia reuocatio, vel reuocationis intimatio: qm̃ finito illo tp̃e, est reuocatum mandatum, & reuocatio præsumitur nota parti, cùm præsumatẽ vidisse mandatum limitatum ad tp̃s. Ita declarat Pau. ꝯsil. 331. Visis & ponderatis omnib. ¶ Quarta r̃la. Quan-
23 do † procurator non erat destinatus ad certam personã, satis est ipsum procuratorem fuisse certificatum de reuocatione, vnde agat ꝯhens ꝯ ipsum falsum procuratorẽ, vt l. falso procuratori. ff. de cõd. ob causã. & facit l. si procurator. ff. de cond. inde. Debuit enim ille ꝯhens cum ipso cogitare hoc euenire posse, arg. l. si quis domum. ff. loca. secundum Io. An. & oẽs alios hic, volentes, ꝙ in casu isto non sit opus publicare aliter reuocationem. Et idem sentit glo. in d. cle. 1. in versi. facienda. in fi. dum dicit, vel saltem procuratori. & ibi Imo. versi. si verò non fuit expressa. Ibi tamen loquitur in procuratore constituto, nõ ad actus vl̃es: sed simpliciter ad actum vnum expediendum, non determinata persona, cum qua actus geri debebat, & paulò ĩ. versi. dicit d. Ant. tenet aliter in procuratore dato ad actus vl̃iter expediendos. Et cum istis concordat Rota de procu. deci. 2. in no. in addi. Idem Bar. & Bal. in l. 1. C. de satisdat. dum dicunt, ꝙ si est incertus ille, qui põt lædi ex tali reuocatione nulla, requiritur notificatio reuocationis, per l. fi. §. pe. & fi. ff. de euic. Idem Cy. in l. mandatum. in pen. col. C. man. dicens hanc fuisse opi. Mart. Sil. in quadam sua dispu. Idem tenet Io. Fabri in §. adhuc. in pen. col. versi. quæritur iuxta hanc gl. Insti. mã. & ibi dicit, ꝙ tex. in l. sed & si pupillus. §. proscribere. ff. de instito. non militat in procuratore, sed institore. Et ꝙ inter istos nõ procedat parificatio: Patet, secundum eum, quia per mortem domini non reuocatur institor, sed benè procurator generalis. §. morte. Institu mand. Et sic vr̃ habere magnas authoritates ista pars, videlicet, ꝙ dispositio d. §. proscribere. non habet locum in procuratore, & sic non est opus publicè intimare reuocationem procuratoris constituti generaliter ad non contrahendum cum

cum certa persona. Sed ĩ ɔtrarium vr̃ esse communior opinio, ꝙ imò sit publicè notificanda reuocatio ꝓcuratoris ẽt non dati ad gerendã negocia cũ certa ꝑsona, & debet seruari. d. §. proscribere. Et ita tenuit Bar. & Pau. in l. qui hominẽ. §. si Titium. ff. de sol. & Bal. in l. mãdatum. versus fi. C. man. & in l. si procuratorem. ad fi. ver. quid ergo in procuratore. ff. de procu. Bar. in l. non solũ. §. morte. ver. qñq; per hanc protestationẽ me exonero. ff. de ope. noui nunc. Salic. in d. l. mandatum ver. aut in mandato non continebatur. dicens, ꝙ debent fieri proclamata ꝑ loca publica, & edicta proponi in locis. ĩ qb. oẽs frequenter conueniunt, per d. §. proscribere. idem tenet Dom. in c. ex insinuatione. vers. hoc verũ, nisi fuisset ɔstitutus. ĩ. de procur. & Imo. in c. mãdato. in pe. col. ver. in alijs aũt ɔclude. eo. ti. & in cle. j. ante pen. col. ver. dicit tñ Antonius, de renun. & Fran. de Alber. in d. §. ꝓscribere. Et in quantũ dicit Bar. in d. §. si Titium. & Sali. ĩ d. l. mandatum, ꝙ sufficit intimatio ꝑ vocẽ ꝓconis, hoc reꝓhendit Raph. Cu. in d. §. si Titium. qa vox ꝓconis paucis innotescit, authẽ. qui semel. C. quõ & qñ iudic. iõ reqrit̃ edictum. Ad qđ vide Inn. in c. fi. post prin. đ maio. & obe. Bar. in extrauag. ad reprimendũ. in ver. ꝑ edictũ. ĩ fi. & latissimè Maria. in rub. de dilat. arg. 25. prin. cũ suis ɔcord. ¶ Et ista adde ad Alex. in d. §. morte. ver. itẽ Bar. voluit. vbi sequitur hanc partẽ, addens ꝙ Bar. põt saluari à ɔ̃rietate in hoc puncto, intelligendo id, qđ ipse dicit in. §. morte. qñ talis ꝓcurator fuit deputatus ad exercẽda negocia in vno certo loco, sed vbi non fuit datus ad certum locum, tunc procedit j. opĩ q̃ posuit Bart. in d. l. vnica, quia impossibile est dicere, ĩ quo loco debeat fieri ista publicatio, vt ibi per eum. Pro quo videas Bal. in l. si procuratorem. ad fi. ff. de proc. vbi dicit, ꝙ isto casu quidam aduocatus Florentinus ɔsuluit, ꝙ nullum erat remedium, nisi cõsideret̃ procurator, qa sub ꝓtextu mãdati non debent ɔ̃hentes decipi, sed falsum & inutile ɔsilium fuit, ſm eum, quia sufficit, ꝙ tunc intimetur ipsi procuratori, ut d. l. si mandasse ff. manda. & no. in d. cle. j. Aliàs esset absurdum dicere, ꝙ istud mandatum esset irreuocabile, nisi per mortem dñi, vel procuratoris, curiosus debet esse, qui ɔ̃hit, vt inquirat an mandatum sit reuocatum, necne, arg. l. 3. §. sed si sic. ff. de in rẽ verso. ſm eum. Et de modo, & viribus edicti reuocatorij, de quo s̃. vide, quę dicta sunt in 1. regula. ¶ Et vnum nouum considera, quia si dñs constituens procuratorem ad nogocia in certo loco expedienda, esset informatus de ꝑsonis, cũ quib. procurator iam incępit gerere negocia, forte isto casu non sufficeret publicare reuocationẽ ꝑ edictũ, sed debet intimari illis ꝑsonis, primò ꝑ id, qđ no. Imo. post But. in d. cle. j. ver. qđ intellige, ſm d. Ant. de renunc. vbi loquens de procuratore constituto ad certum actũ non determinata persona, cum qua actus debet geri, dicit, ꝙ si dñs esset certificatus, cum qua persona cœpit procurator actum gerere, debet illi certificare reuocationem. Et facit, ſm eum, c. pastoralis §. fi. s̃. eo. vbi postquam genus est specificatum, requiritur maior solennitas in reuocatione. Et idem vr̃ dicendum in procuratore constituto ad actus vtiles pp paritatem rationis. Secundo per id, ꝙ no. Dom. post Pet. de Anc. in c. j. in fi. de ele. in 6. vbi dicit, ꝙ citatio per edictum non arctat, qñ est certus, vel uerisimilis contradictor, quem materia tangit, quia ille est specialiter citandus per le. si eo tempore. C. de remis. pig. Et concordant multi, quos dixi in ca. 2. s̃. ti. proxi. Tamẽ quia ista est magna restrictio ad d. § proscribere. loquentem indistinctè, ideo non est firmanda nimis aperta frõte, maximè æquiparando institorem & procuratorem, vt faciunt Doc. allegati paulò antè in versi. sed in cõtrarium.

24 ¶ Quinta regula. Reuocatio † procuratoris iudicialis debet intimari iudici, vel parti, alias gesta per eum tenent, quo ad præiudicium reuocantis, sed non, quo ad eius commodum. c. mandatum. de procu. cum concor. de quibus ibi in gl. 2. & per glo. fi. in l. si procuratorem. ff. de procur. Et hoc latè distinguunt oẽs in d. c. mãdato. & Bar. Bal. & Sal. latissimè in l. unica. C. de satisda. & Ang. Are. in §. rectè, in vlt. col. Insti. mand. & Pet. de Anch. in cle. j. de renun. & aliquid per do. Abb. in c. ex insinuatione. & in c. in nostra. de procur. Et prosequere distinctionem istorum, cui nihil addo. ¶ Sed illud inter alia bene no. ꝙ notitia iudicii de reuocatione inducit nullitatẽ ꝓcessus ipso iure, notitia aũt solius aduersarij inducit nullitatem processus ope exceptionis. Ita dicit gl. fi. ĩ medio in l. si procuratorem. ff. de procu. quæ ẽ aurea, ſm Bal. ibi. Sed ɔ̃ ipsam opponitur hoc mõ. Dolus partis magis reddit actum nullum, q̃ dolus tertij. l. eleganter. ff. de dolo. Ergo qñ reuocatio peruenit ad partem, magis dẽt eẽ ꝓcessus nullus, q̃ qñ ad iudicem Rñdet Pet. & sequit̃ Bal. in d. l. procuratorem. ꝙ in substantia iudicij nõ est iudex tertia ꝑsona, imo est fundamentum iudicij, & defectus iudicis magis reddit processum nullũ, q̃ defectus partis. Hinc est, ꝙ excõicatio iudicis reddit processum nullũ, c. ad ꝓbandum. de iureiu. Secus in excõicatione partis, c. j. de excep. in 6. Et hoc tene menti, ſm Bal. dicentẽ, ꝙ ꝑ illa gl. facit l. vir bonus. ff. iud. sol. Et istã ɔclusionẽ firmat ẽt Bal. hic, quia iudex scienter procedens cũ ꝑsona illegitima, nihil agit. Alleg. pro sing. gl. in d. l. si procuratorẽ. Idem ẽt tenet gl. & Bar. in d. l. vnica. C. de satisdat. Et ꝑ eo, quod dr̃ de iudice, facit c. si duob. de ap. vbi ꝓbatur, ꝙ si iudex scit iurisdõnem sibi non cõpetere, vel exceptionẽ cõpetere absenti, non valet, qđ agit. ¶ Sed do. Abb. in c. ĩ nostra. & in c. mandato. in pen. col. de procura. sequendo gl. in d. c. mandato. tenet indistinctè, ꝙ ẽtsi aduersarius solus scit de reuocatione, iudiciũ sit nullũ, ꝑ tex. hic q vr̃ ad hoc apertus, ſm eum. Item est, qd imputet̃ aduersario, quare litigauit cum ꝓcuratore reuocato. Vnde cum nõ habuerit ille procurator reuocatus facultatẽ deducendi ius dñi in iudiciũ, non apparet, quare debeat valere iudiciũ. Seipsum em̃ decepit, vt ĩ simili dr̃ ĩ l. is, q se obtulit. & in l. q se liti. ff. de rei ven. Nam si aduersarius scit, ꝙ reus nõ possidet rem, & nihilominus voluit agere ɔ̃ eum, non obligatur reus ad interesse. Inducit d. c. in nostra. Nã ibi Papa ignorabat illã reuocationem, & nihilominus dicit, ꝙ illa exceptio reuocationis ĩtimatæ aduersario reddebat iudicium retro nullũ. ¶ Sexta regu-

25 la. Gesta † per procuratorem reuocatum nõ pñt ꝑ dñm ratificari. Glo. fi. hic in prin. & no. Spec. in ti. de defensore. in prin. ver. sed pone, egisti. Allegat glo. in l. dispensatorem. in versi. non puto. ff. de solut. quã ẽt no. ibi Bar. lz non firmet, & facit, qđ est dictum s̃. i j fal. 2. regula. versi. amplia quartò. dum fuit facta mentio de illis consilijs in facto regis Cypri. Et hanc regulam ponit etiã Pau. de Cast. in l. si procuratorem. ff. de procu. dicens, ꝙ domin⁹ q reuocauit procuratorem, nõ põt ratificare sententiã in suum fauorem latam, etiãsi reuocatio nulli fuerit intimata. Allegat d. l. dispensatorem. cum glos. ¶ Fallit primò dicta regula, nisi actus, qui ratificatur, tendat ad a præiudicium ratificantis, a secundum Spe. vbi s̃. & Imo. in c. mandato, ad fi. de procu. Et ita loquitur l. quæcunq;. §. Iulianus. ff. rem ra. ha. ¶ Fallit secundò, ubi agitur de commodo non principaliter, sed in quandam ɔñiam, qa tunc potest quis approbare gesta per procuratorem reuocatum, sc̃dm Imo. in d. c. mandato. ita intelligentem verba Bar. in d. l. dispensatorem. dum dicit, ꝙ põt hic cadere ratificatio ad finem exceptionis. per ea, quæ habentur in d. §. Iulianus. ¶ Et ideo infert, ꝙ si ꝓcurator reuocatus exigit debitum domini, & promiserat de rato, si procurator soluit domino illud, quod exigit, & dominus habeat ratã solutionem factã ꝓcuratori, non poterit procurator ɔueniri ex stipulatione de rato, & ɔsequenter, si repetat̃ id qđ fuit solutũ, obstabit exceptio. Quod dictũ declara, vt per Bal. in l. falsus. vertertio quęritur. C. de fur. ¶ Fallit tertiò quãdo talis est actus, q quocũq; tactus fuisset, posset ratus haberi, quia tũc licet procurator fuisset reuocatus, valet ratificatio, ſm Ang. in l. Pomponius. in prin. ver. sed videndum est. ff. de neg. gest. Et dicit, quod Imo. videtur hoc tenere hic. Et

a Ratificantis. *Adde tex. in l. cum pater. §. Mæuius. ff. de leg. 2. & Bal. in reperto. Spec. ver. ratificatio. & per Bart. in l. certe. §. 1. de precario. & in suo consi factũ tale est, &c.*

Et tene menti, qa amplius nõ audiuisti, ſm eum. Ergo ꝓcedet regula in actu, q non potuiſſet fieri ab illo ꝓcurato re reuocato, niſi virtute mandati, ꝙ reuocaueram: ſecus in actu, quē quilibet potuiſſet gerere ſine mandato, ꝙ ꝑ meā ratificationē valuiſſet. Et hoc mō forte intelligenda ſunt verba Bar. in d. l. Pōponius. ī fi. prin. dū ſirmat, ꝙ illud, qđ est factū ꝑ procuratorem reuocatū, pōt haberi ratū, qa ſicut nihil ꝓhibet mandatum nouū inſtitui, ita nihil ꝓhibet factū poſt reuocationem ratum haberi. Tn̄ mens Bar. vr̄ fuiſſe indiſtincte, ꝙ valet poſt reuocationē, licet Ang. & prædicti non faciāt mentionē de dicto Bar. Et no. ꝙ in iſta materia tm̄ operat̄ ſn̄ia, quantum ratificatio, ſm Abb. hic, & Car. in d. cle. j. ꝑſuppoſito pro vero dicto Inn. hic, de geſtis per falſum procuratorem mesciente. Et ad hanc regulam vide ēt aliquas remiſſiones in reper. Firma. ī ver. procurator reuocat̄. ad fi. An aūt poſſint ratificari geſta per falſum procuratorem in fauorem ratificātis, ē qō lōgior, de qua vide Pe. de Anc. ꝯſ. mihi. 117. Vnus procurator noīe Baldaſar. Imo. in c. cùm in iure. in 13. & vlt. col. de offi. dele. Ro. de proc. deci. j. in nou. & eo. ti. 13. in antiquis, Bal. Salic. & Flo. in l. ſi tutor. C. in q. cau. in inte. reſt. nō eſt neceſ. Ang. in l. licet. ff. de iu. cum cōc. quas dedi in c. cām. lo j. ad fi. de iu. vbi poſui in hoc regulā affirmatiuam cū duodecim fallētijs. Et ibi dictis adde, quæ allegat Firma. in ver. ꝓcurator falſus. Et ad intellectum l. 3. §. falſus. ff. rem rat. ha. multa nouiter reduxi in d. ca. cām. & quædam alia poſtea addidi in c. 1. ad fi. de regul. in 6. vbi uide, quia poteris apoſtillare apoſtillantes d. §. falſus. & d. l. licet. & d. l. ſi tutor.

26 POSTREMO Scias, ꝙ in illis† caſibus, quibus nō tenent geſta ꝑ ꝓcuratorem reuocatum, ētſi ignorat reuocationē, tn̄ ſi in aliquo intereſt ipſius mandatarij, ſeu recipientis mādatū, ꝙ ſciuiſſet reuocationē, forte qa fecit aliquas expenſas, quas nō feciſſet, nō nocebit ſibi talis reuocatio, quo minus poſſit agere actione mandati ad intereſſe, ex quo nō fuit certificatus de reuocatione, ſm Imo. in d. c. mādato. & ꝑ id, qđ habet̄ in §. rectè. & ī. §. idē ſi adhuc. Inſt. mād. Idem no. Sal. in d. l. mandatū. C. manda. in ver. aut ignorauit. dicens, ꝙ ſi procurator eſt damnum īcurſurus ex implemento mādati, certiorandus eſt de reuocatione ipſius, ꝑ l. inter cauſas. in prin. & §. j. & l. ſi tibi mādaſsē. ff. mād. in d. §. itē ſi adhuc. & dn̄s tenebit̄ ei mādati. Idem tenet Imo. d. cle. 1. de renun. dicēs, ꝙ quoties intereſt aduerſarij, forte rōne aliquarū expēſarū, ſꝑ oportet reuocationem mandati in eius notitiam tranſiuiſſe, vt euitet̄ petitio illius intereſſe. Allegat gl. pe. in c. fi. de proc. in 6. & d. l. ſi mandaſſem. Scias ēt, ꝙ reuocationes, q̄ publicè fiūt, dēnt fieri tali tꝑe, ꝙ ad notitiam poſtea ꝯhētis prius potuerint perueniret, alias adſcriberet̄ moræ & culpæ, ſm Salic. in d. c. mandatū ꝑ l. ſi pecuniā. §. ſi qs dederit. ff. de ꝯdit. ob cau. & l. obligari. §. tutor. §. de author. tu. Adde ēt Lu. ꝯſ. 353. vbi ponit, ꝙ procurator ad negocia non pōt reuocari re non integra, l. ſi quis prohibuit. ff. de Pub. & l. ſi pecuniā. §. itē ſi qs dederit. ff. de ꝯdi. ob cau. Et adde, ꝙ ſi ꝓcurator vtit̄ mandato reuocato ſcienter, aduerſario ignorante, tenet̄ actiōe de dolo ciuilr̄, & crimine ſtellionatus criminalr̄, ſm Albe. in l. qdam debitor. ꝑ illum tex. ff. de dolo. Et hæc ſufficiant pro ordinanda hac mā intimationis reuocationis ꝓcuratoris, q̄ alibi ita ordinatā non inuenies. Cętera proſequere, vt Doc. in locis ſ̄. allegatis, & ꝑ Pau. in l. ſi procuratorem. ff. de ꝓc. in gl. in ver. ſuſpicionem. ibi, qa tūc ſine cauſæ cognitione remouet̄.

27 ¶ No. ex gl. ꝙ † in reuocatione procuratoris, q̄ fit poſt litē conteſ. requirit̄ cauſæ cognitio, niſi ipſe ꝯſentiat reuocationi, vel reuocet̄ ante li. ꝯteſt. & de hac mā, vide plenius in tex. & gl. in c. 2. de proc. in 6. Et dicit ibi Pe. de Anch. in 3. no. ꝙ qn̄ reuocatio fit poſt li. conteſtat. non ſufficit, ꝙ fiat uolente procuratore, ſed ēt requirit̄ conſenſus aduerſarij, quia per li. conteſt. procurator quaſi ꝯxit cum eo, l. 3. §. idem ſcribit. ff. de pecu. quem quaſi ꝯtum non pōt dn̄s uel procurator diſſoluere aduerſario inuito, vt ibi idem dicit do. Abb. in c. auditis. ver. ſed ſaluando. de procu. quia intereſt aduerſarij, vt procurator ſine cauſa non reuocetur, ne varietur iudicium immutatione perſonarum. Allegat l. poſt litem. iuncta gl. & l. quę omnia, & ibi gl. ff. de ꝓc. Et de materia vide tex.

a gloſ. & Scribentes in le. ante litem a. cū a l. ſeq. & in l. is, cuius. ff. de proc. & Dom. poſt alios in d. c. 2. ¶ Et no. ꝙ ſicut ualet reuocatio procuratoris ſine cauſa, licet ſit lis conteſtata, qn̄ ipſe expreſſe conſentit, vt gl. hic, ita etiam quādo ipſe ſcit, & tacet, vt no. glo. maior in ca. ſi quem. de proc. in 6. Et iſtud eſt rationabile, quia ſicut tacens non vr̄ acceptare mādatum procuratorium, cum ſit onus l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procu. niſi alius actus interueniat, cle. j. de proc. ita tacens vr̄ conſentire reuocationi, tanquam ſit alleuiatiua oneris, & inductiua rei acceptabilis, iuxta doctrinā Inn. in c. ī geneſi. de ele. de qua ꝑ gl. in c. is, q tacet. de reg. iu. in 6. cū ꝯcor. b

a In l. ante litem. *Vide ibidē Ioan. de Pra & adde, ꝙ ad hoc ꝑ eum habetur in l. quæ omnia. §. ſi aduerſarius. eo ti. ff. de procur.*

ET Nota, ꝙ ſi dn̄s veniens ad cām, non ut aſſiſtat procuratori, ſed ut eam b tractet, reuocaret procuratorem b, d. c. ſi quem. §. j. intellige hoc procedere in actu uolūtario; ſecus ī neceſſario, ī quo dn̄s agit ſufficientius, q̄ procurator, qa tunc per talem actum non vr̄ reuocari procurator, ſm Rotam in ti. de procu. deciſ. 22 in antiquis. Et licet videat̄ hoc intelligere, qn̄ procurator eſt abſens: ſecus, ſi preſens, tn̄ Rota ibidem deci. 31. indiſtincte firmat, ꝙ ſi aliud non apparet, non vr̄ in dubio reuocare procuratorem, faciēdo actum, qui fit ex aliqua neceſſitate. Ad idem, qđ no. Rota, de ꝓcu. deci. 25. in nouis. quæ dicit, ꝙ ſi procurator qui alium ſubſtituit, compellitur per iudicem reſpondere articulis aduerſarij, forte vt melius inſtructus, vel alium actum facere, non vr̄ ꝑ hoc reuocare ſubſtitutū, dummō poſtea non ipſe, ſed ſolus ſubſtitutus in cā ꝓcedat, qa ea, q̄ ꝯpulſus facit, non imputant̄ ad ꝑſumptā reuocationē. Et aduerte, qa nō capit̄ ī ꝓpoſito actus volūtarius & neceſſarius eo mō, quo capit Aegi. Bel. dec. 119. l3 ꝓc. Intelligit̄. n. hic actus voluntarius, quem ꝓcu. facit non ꝯpulſus, & neceſſarius, quē facit ꝯpulſus. Aegi. vero capit actū voluntariū. i. q fit ex ꝑtāte gratioſa & voluntaria. Et iſtū actū non pōt ꝓc. exercere, puta offerre ſe ad voluntarie ꝯfitendū, vel facere grām, ꝙ ad videndum iurare teſtes ipſe uel dn̄s nō euocent̄. Iſta. n. talia nō trāſeūt in generali mādato, ſm eū, ꝑ rōnes & authoritates, quas ibi

b Reuocaret ꝓcuratorem. *Et adde do. Soc. conſ. 24. inc. viſis diligenter et mature. verſ ſecundo, quia poſito. in j. parte, char. 45. ꝙ ſi procurator poſt litem cōteſtatā cōparuerit pluries, & actitauerit, nulla facta proteſtatione ī forma cōſueta, videlicet circa reuocationem procuratorum ſuorum, intelligitur procurator reuocatus.*

28 uide. Et idē † ipſe no. ꝯcl. 282. L3 in cā beneficiali. & dicit Bar. in l. Titius. circa fi. ver. extra gl. ff. de ꝓc. ꝙ defenſor, q ſatiſdedit, habet̄ loco dn̄i ēt ante li. ꝯteſt. Et iō talis defenſor non pōt reuocari ante li. ꝯteſt. niſi cā cognita, ꝑ l. is, cuius. eo. ti. qa ꝑ ꝯteſtationem eſt dn̄s litis, ſicut ꝓc. Et idē ponit Bar. in l. is, cuius. dicēs, ꝙ iura, q̄ dn̄t procuratorē poſſe indiſtincte reuocari ante li. ꝯteſ. loquunt̄ ī ꝓcuratore cū mādato, cuius factū ꝑiudicat dn̄o. Iō pōt īdiſtincte remoueri ante li. ꝯteſ. Sed ī defenſore eſt ſecus, ꝑ illā l. cuius rō eſt, qa defenſor ꝯparet ſine mandato, cuius factū nō ꝑiudicat dn̄o, & pōt dn̄m liberare inuitū ſuſcipiē do iudiciū, ut l. ſoluēdo. ff. de neg. ge. & l. ſolutionē. ff. de ſol. Et iō vertit̄ iſta cāæ cognitio, an defendat reū, tanq̄ gerens negocia ſua aīo repetēdi, an aīo donādi. ¶ Et no.

29 ꝙ † q̄ dicta ſunt de li. ꝯteſ. quo ad reuocationē, hn̄t locū in procuratore ad iudicia. Sed ꝓcurator ad negocia pōt qn̄cunq; libere reuocari, qa in negocio nunq̄ fuit ſi bi ius acqſitum, l. ſi cum Cornelius. ff. de ſol. c. fi. de proc. in 6. & no. Ang. ī l. poſt litē. in 1. col. de ꝓc. Cętera, q̄ generaliter poſſent dici de reuocatione procuratoris, uide ī locis ꝑallegatis ꝑ Firma. in verbo, procurator reuocat̄. ¶ In gl. in uerbo, dicebant. circa ea, q̄ tāgit hic latè Imo. ad intellectū regulę, ex eo. de reg. iu. in 6. Vide, q̄ dixi ſ̄. eo. c. vbi feci mentionē de dictis ſuis, ponēdo multa ad intellectū dictæ regulæ. ¶ In gloſ. in verbo, ſine mandato. De hoc, vtrum habens generale mandatū cum libera, poſſit re-

quirentia speciale mandatum, dixi in c. nonnulli. §. sunt
& alij. prima ampliat. s̃. eo. vbi fuit facta mentio de hac
gl. ex dictis Doc. hic.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum impetratum contra hominem alicuius diœcesis, non extenditur ad hominem eiusdem nominis alterius diœcesis.*
2 *Impetrans rescriptum super ecclesia contra presbyterum, si errauit in nomine presbyteri, licet constet de ecclesia, non valet rescriptum, quia est stricti iuris.*
3 *Demonstratio falsa si det causam concessioni, licet constet de corpore, non valet dispositio.*
4 *Si in actu requiritur, q̃d constat nedum de corpore, sed ẽt de intrinsecis qualitatib. corporis, quia ad eos refertur implicitè mẽs disponẽtis, tunc error circa illa intrinseca vitiat, licet cõstet de corpore.*
5 *Error nominis proprij licet non vitiet, si constat de corpore, tamen error in nomine appellatiuo vitiat.*
6 *Procurator si renunciat beneficio, non refert, si dicat, renuncio beneficio tanquam procurator, vel tanquam nuncius, quia simplicitas Canonistarum non facit differentiam inter apices iuris.*
7 *Error confinium non vitiat dispositionem, vbi constat de veritate.*
8 *Papa si mãdat ꝓuideri ĩ diœcesi Bononiẽsi B. scholari Bononiẽsi, & ille B. scholaris sit Paduanus studẽs Bononiæ, an valeat rescriptũ.*

CAPITVLVM II.

1 Significante. ¶ Rescriptũ † impetratũ ꝯ hoĩem alicui⁹ diœcesis, non extendit̃ ad hoĩem eiusdem nominis alterius diœcesis. H. D. Concludit Hostiẽ. Imo. & cõiter alij, ꝙ si ĩ casu istius decre. ꝯstaret de corpore, valeret rescriptum, vt latius hic ꝑ But. Imo. Ab. Do. exemplificantes, vt hic ꝑ eos, nõ habito respectu ad distinctionem Io. And. Et hanc cõclusionem, quo ad rescripta, firmat ẽt Host. in sum. de rescr. p̃sen. §. q̃ p̃nt. ver. idem, si erret. quem sequit̃ Spe. eo ti. §. fi. ver. q̃d si indubitate. & Bar. in l. demonstratio falsa. ver. quinto q̃ro. ff. de ꝯdi. & demonst. Et sentit Bar. ĩ l. p̃ronus. §. libertis. ff. de le. 3. & no. Ro. de resc. 16. in nouis, & 48. in antiq̃s, ibi, qa ꝯstat de certo corpore. quæ est ẽt in ti. de rescr. 12. in antiquioribus. Et ex istis dictis infert Rota de ꝯcess. p̃b. 15. in antiquis, ꝙ error in expressione nominis defuncti, non vitiat acceptationem, si de corpore beneficij acceptati ꝯstat. Similiter dicit Aegi. Belle. decis. Rotæ 643. error, &c. ꝙ error nominis proprij possessoris, ꝯ quem cõmissio impetratur per conditionem dictæ possessionis designati, non vitiat, arg. l. si quis in fundi. ff. de le. j. & l. nominatim. ff. de lib. & posth. Similiter dixit Imo. post Steph. in cle. si de beneficio. ver. quærit Stephanus. de præb. ꝙ si mandatur ꝓuideri de certo beneficio in specie, putà de tali spectante ad collationem ep̃i, poterit conferri beneficium, lʒ ex negligentia ep̃i sit deuoluta collatio ad capitulum, quia falsa demonstratio non vitiat gratiam Papæ, vbi ꝯstat, de quo b̃nficio intellexit Papa, arg l. falsa demonstratio. ff. de condi. & demon. Secus, si in genere dixisset de beneficio spectante ad collationem ep̃i, non demonstrato certo beneficio, vt ibi per eum ꝑ illum tex. Tamen hoc dictum Stepha. reprobat ibi Car. in 3. op. dicens, ꝙ inter istos duos casus non est differentia, quia verba restringunt gratiam, & non p̃ot dici, ꝙ voluerint grauare capitulum, c. cùm in illis. de præb. in 6. & seruanda est forma mandati, vt ibi per eum. Simil'r ẽt dixit Io. An. in c. quamuis. lo. j. ad fi. de præb. in 6. ꝙ licet non exprimatur nomen sancti, quando mandatur prouideri in ecclesia cathedrali, tamen secus in ecclesiis inferioribus, vt ibi per gl. magnam in fi. nisi sint ecclesiæ in locis solennibus habentibus matricem ecclesiam, qa intelligit̃ de illa, ex quo p̃ot constare de tempore absque alia demonstratione nominis sancti, & exemplificat in ecclesia Pratensi in Tuscia. At sequitur Lap. alle. 16. in fi. & Dom. in d. c. q̃uis. in vlt. col. adducens ad idem c. causam. de ver. sign. & c. j. de mu. pe. & idem no. Imo. post Car. in ca. cum adeo. in ult. notabili, ꝑ illum tex. s̃. eo. Similiter dixit Bal. in l. pe. ff. de re. dub. se dixisse in facto, ꝙ si dux ducatus facit inq̃sitionem ꝯ Titium Potestatem Assisij, & in veritate vocatur Sempronius, ꝙ magis inspicimus
a hanc dignitatem q̃ nomen ꝓpriũ a, qa nomen ꝓprium nõ hẽt mentiri, vt ibi. & sic magis accipitur demonstratio, q̃ nomen proprium. Remittit ẽt ad dicta per se in d. l. falsa demonstratio.

DECLARA Quinque modis p̃dicta & similia. ¶ Prima declaratio est, ꝙ
2 † si impetraui rescriptũ super ecclesia ꝯ presbyterum, si erraui in noĩe presbyteri, licet ꝯstet de ecclesia, non valet rescriptum, q̃d est stricti iuris. Ita dixit Io. de Deo. in j. li. Quæstionũ. q. 41. quem sequit̃ Io. An. in addi. Spec. de rescrip. præsen. §. rõne causæ. ver. quid si indubitate Allegat tex. hic, & j̃. ca. prox. Et dicit Io. And. ꝙ vere sic seruat̃, quia ne stetur in lite, procurat̃ reformatio literæ. ¶ Secunda declaratio. Licet error circa expressionem diœcesis rei non vitiet rescriptũ, q̃n cõstat de corpore, vt s̃. tñ secus in errore ꝯmisso per actorẽ ĩ expressione propriæ diœcesis. Ita expresse sen tit Io. An. j̃. c. ꝓx. super ver. cum esses, quia tolerabilior est error ĩ alieno noĩe, q̃ in ꝓprio, arg. ca. ab excõicato. j̃. eo. & l. si. C. de hære. insti. Et pro hoc facit, quia licet error in noĩe proprio alterius nõ vitiet dispositionẽ, si de corpore ꝯstat. l. si quis in fundi vocabulo. de le. j. tñ secus, vbi esset error proprij no-
b minis b ipsius disponentis, quia vitiabit actũ, d. l. fi. & ibi notãt Bar. Bal. & Ang. C. de hære. instit. & ibi plenius declarat Phi. Corneus in j. col. post Raph. ¶ Ter-
3 tia declaratio. Q̃n † falsa demonstratio dat cãm ꝯcessioni, tunc ẽt si constat de corpore, dispositio non valet. Lu. cons. 137. istæ sunt rões, in fi. per tex. in l. si pater. & in l. nec apud. C. de hære. inst. & ĩ l. eam, q̃. C. de fideicõ. vbi est expres-
c sum, ꝙ nulla c est institutio hæredis, puta Titij, q̃n testator eũ instituit, qa falso sibi fuerat demõstratũ eius fuisse filiũ, nec alias eũ ĩstituisset, & tñ ꝯstabat certitudinaliter testatori de corpore Titij. Et vide Scribentes d. l. si pater. Et ita ẽt p̃ot intelligi l. j. ff. de na. rest. ¶ Quarta
4 declaratio. Q̃n † in actu requiritur, ꝙ constet nedum de corpore, sed ẽt de intrĩsecis qualitatibus corporis, qa ad eas refert̃ implicite mens disponentis, tunc error circa illa intrinseca vitiat, si constet de corpore. Ita p̃ot colligi ex decisione Host. in summa de baptismo. §. q̃ sit. ver. quid ergo, si quis putet. vbi dicit, ꝙ si baptizans intendit baptizare masculum, & ei imponat nomen Petrus, cum sit puella, non vr̃ baptizata ipsa puella, qa oportet, ꝙ intẽtio baptizantis fundetur super vero, vt per se ponit ibidem, ver. sed cum paruuli. Secus, si de hoc nõ cogitabat, sed simpliciter baptizabat, quia tunc vr̃ baptizata, vt ibi ꝑ eum. ¶ Quinta declaratio.
5 Licet † error nominis proprij nõ vitiet si ꝯstat de corpore, per p̃dicta, tñ error
* in noĩe appellatiuo vitiat, * d. l. si quis in

a Quam nomẽ propriũ. *Ad ꝙ adde Bar. in l. qui habebat. ff. de re. dub.*

b Error proprij nominis. *Adde quod idem est ĩ testamẽto, Bar. in l. fi. C. de hære. insti. in j. no. Adde, q̃d idẽ est error proprij nominis filij testatoris. Quod intellige, nisi filius esset natus patre absente, & nutritus. argum. l. Titius, §. Lucius. et q̃d ibi no. Bal. ff. de lib. et posth. Adde dom. Ale. in d. l. fi. C. de hær. iustit. in prin.*

c Nulla. *Adde tu, ꝙ si est falsa demonstratio, quæ dat causam institutioni, institutio est nulla. Bart. in l. si pater. C. de hære. instit. Adde ad istã l. si pater. l. cũ hic status. §. fi. ff. de donat. inter virũ et vxo. quia dẽt probare se vxorẽ esse, aliter non valet donatio. Et adde, quod illud, q̃d dicitur in d. l. si pater. C. de hære. institu. in vltima volũtate, habet locum in contractu, vt no. Bald. in l. nec apud. C. de hære. instit. Adde, ꝙ idem est, quando relinquitur aliquid alicui sub aliqua qualitate, puta, reliquo c. Titio sacerdoti, debet probare sacerdotem esse. Bal. in l. eam quam. C. de fideicommi. Et hoc modo limitabis illud, quod dicitur, quòd error non vitiat, si constat de corpore. Istud verum est, nisi falsa demonstratio adsit, vel aliqua qualitas l. quæ inducit ad illud faciendum, vt hic per exempla posita, quia bene vitiaret error.*

* Vitiat. *Adde. An & quando error in nomine proprio vel appellatiuo vitiet? Old. consi. 256. Quare autem error in nomine proprio non uitiet, sed in nomine appellatiuo sic, vide Bald. in l. Fortidianum. C. de le.*

in fundi. Et istud limitatur quinque modis, quos reducit latè ibi Alex. & eum aliter describendum nō duxi, quia multiplicata & magnificata sunt opera sua. Sed in quantum examinat copiose opin. Host. in c. petitio. de procur. & saluat eam solùm in vno casu, videlicet qñ ille, qui fuit cōstitutus procurator per illa verba, Constituo te factorem meū, vel clericū meū, vel asinū meū, fuisset psens actui, qa tunc valet mādatum, alias nō. & inducit gl. sing. ī l. q extrinsecus. ff. de ver. obl. vt p eum, quem vide, nam certe vr̄ posse teneri dictum Hos. indistincte, ꝙ ētsi tale mādatum mittit absenti, valet, qa qua rōne valet mādatum ī hac forma psenti, videlicet qa constat de mente nō obstante æquiuocatione circa expressionem officij, pfecto eadē rōne vr̄ dicendū ualere mādatū in absente, cum ex uerbis mandati exprimentibus nomen pprium & appellatiuum procuratoris cōstet aperte de mente cōstituentis, licet circa denominationem officij pcuratorij usus fuerit uerbis impropriis; nam talis improprietas ur̄ tm̄ debeare operari erga psentem, quantum erga absentem, & econuerso. Non est enim æquiuocatio, vel ineptitudo verborum in demonstratione personę procuratoris, sed officij, licet debuisset dicere, Cōstituo te procuratorem. Nō erat sic in casu l. q̄ extrinsecus. cum gl. Nam si dico, promitto tibi equum absentē, & ibi est bos, nō ualet stipulatio, qa error nominis appellatiui inducit æquiuocationē in corpore. Secus vbi est psens bos, & dico, Promitto istū equum, quia tunc p p psentiam equi & absentiam bouis cōstat de errore circa demonstrationem, nō circa corpus rei demonstratæ. Et iō hæc est vna de illis limitationibus in qbus error nominis appellatiui nō nocet in præsenti.

VLTRA Alex. qui multa allegat, vbi s̄. pro Host. adde Bal. s̄. c. pxi. vbi dicit, ꝙ non refert, vtrum pcurator renuncians beneficio, dicat, renuncio tanquam procurator, vel dicat, Renuncio tanq̄ nuncius, quia simplicitas Canonistarum non facit drīam in apicibus nominū, sed ius ciuile facit differentiam, secundum eum. Tñ in ista materia vr̄, ꝙ idem sit de iure ciuili, secundum eum per prædicta, & per ī. dicenda. Et illud dictum Host. sequitur Ab. in d. c. petitio. & sentit Abb. in c. in pertractandis. ibi, hæc procedūt de iu. ca. Facit, quòd in simili dixit Bal. in l. testamentum. circa prin. C. de testa. ꝙ si testator vocatis septem testibus dicat, Vos eritis præsentes huic cōtractui, & hæredem instituit, erit testamentum, licet testator vocauerit ipsum cōtractum. Et idem si vocaueris ipsum codicillum, vel donationē. Circa quod vide Io. And. in addi. Spe. de instru. edi. §. compendiose. addi. inc. ad intellectum. & Bal. in l. filij. ad fi. ibi, sed si tabellio. C. fa. er. & in l. quærebatur. ff. de test. mil. & Pau. in l. nemo pōt. j. col. de le. j. & in l. fi. C. de codicil. & Bar. ī l. j. in 16. q. ff. de iure co. & Ange. in l. illud §. tractus. ff. de iure codicil. Similiter et dixit Bar. in l. j. §. j. ff. quod cuiusque vni. no. quòd si vniuersitas dicat, Facimus talem procuratorem, vel talem syndicum, cum debeat dicere, Actorem, non vitiatur cōstitutio, quia licet sit erratum in nomine cōtractus, si tñ verba de se cōtractum important, talis error non vitiat. Allegat l. si vno. in prin. ff. loca. vbi ponitur donatio pro transactione, & l. si olei. C. loc. vbi ponitur locatio pro cōtractu nominato, & l. 2. de suspec. tuto. vbi exponitur cura, idest, tutela. Similiter dixit Bal. in l. ante sententiæ. in vlti. q. C. quorum appel. non reci. ꝙ si iudex ita pronunciauit, Per hanc nostram diffinitiuam sententiam dicimus & pronunciamus appellationem esse desertam: ista verba iudicis non possunt facere, ꝙ interlocutoria sit diffinitiua, & iō appellabitur, vt ab interlocutoria. Et idem cōsuluit Pe. de Anc. non allegando Bar. cons. mihi 339. Præmitto. dicens, ꝙ licet iudex dixerit diffinitiue, non tñ attenditur iudicis intentio, sed natura rei adductæ in iudicio, q̄ non mutat, nec mutare pōt æstimatio iudicis. Allegat l. ex diuerso. §. si in iudicio. ff. sol. ma. Similiter dixit Rota de appel. deci. 30. in antiquis, ꝙ si appellaui ad Bonifacium IX. & morit, possum prosequi appellationem corā successore, quia licet alias expressio personæ faciat dispotionem non transmitti ad successorem, ca. si gratiose. de rescrip. in 6. tñ inspecta mēte appellantis vr̄ potius voluisse adire Papam respectu dignitatis, q̄ personæ. Sequitur Do. confirmando dupliciter in d. c. si gratiose. Similiter dixit gl. in l. j. §. item illud. ff. ad Syl. ꝙ valet inquisitio non exprimens nomen occisoris, dummodo cōstet de corpore, & sequit Are. quem vide in §. quadrupli. Insti. de ac. Idem dr̄ de corpore occisi, vt p gl. j. in c. libellorum. ī versi. Caio Seio. 3. q. 4. cum cōcor. quas dixi ī c. 2. ver. secunda conclusio. de libel. obl. Plura alia pene infinita possent in simili adduci ad probandum illud generale, de quo in c. intelligentia. de ver. sign. vbi nō sermoni res, sed sermo rei subijcitur, & q̄ de impropriatione verborū libelli scribit But. in c. examinata. de iu. cum eōcor. & facit in specie, qđ no. Abb. in c. 2. ibi, pone secūdo. de libel. obl. De errore autem nominis proprij, an & qñ vitiet, psequere, vt per Alex. in d. l. si quis in fundi. j. col.

ET Dum Alex. iuxta hæc concludit, ꝙ † error confiniū non vitiat dispositionem, vbi de veritate cōstat a, allegando gl. in l. forma. in prin. ff. de censi. & Bal. in l. j. in prin. ff. de eden. & Bal. in l. etiam. in pen. col. C. de execu. rei iu. Adde, qđ circa hoc scribit Old. cons. 197. In concessione cuiusdam donationis. vbi eleganter dicit, ꝙ si loquens incipit explicare cōceptum mentis nominibus explicantibus numerum & mensuram, & tunc non videtur actum de maiori quantitate, quā denotet numerus præmissus. Vnde si dico, Cōcedo tibi tot mensuras terræ expressis cōfinibus. licet inter illos cōfines sit maior mensura, non veniet, nisi qđ est expressum. Allegat l. si quis testamento. in prin. ff. de le. j.

a De veritate constat. *Ad quā materiā vide, & adde do. Alex. de Imo. in suo consilio 8. 4. parte. & Ang. Aret. in tractat. m aleficiorū. versicu. in platea communis.*

¶ Aut incipit à nominibus designantibus certā speciem, vel corpus determinatum, puta, cōcedo tibi totā insulā, & in expressione mensuræ terræ est error, & tūc cum adiectio mensuræ sit loco demonstrationis, dato ꝙ dicat de minori quantitate, q̄ sit ille locus in specie nominatus, illa falsa demonstratio non nocet, & debet. Et p hoc inter alia allegat tex. in l. si uenditor. in prin. ff. de actio. emp. & gl. in l. pe. §. fi. ff. e. ti. Et hāc dec. Old. sequit Io. An. in add. Spec. in ti. de empt. & ven. §. sciendum. & Bal. in rub. C. de contrah. empt. in 13. q. & Pet. de Ancha. Imo. & Abb. in ca. per tuas. de donat. & Salic. in l. 2. C. de contrah. empt. & Paulus de Leaza. in repe. ca. fi. uersicu. quid si minus reperiatur. de emp. & ven. & Alex. consil. mihi 268. Viso processu causæ principalis. Et plenius p eundem cons. mihi 492. Omnipotens, &c. uidetur fortasse sub dubitatione &c. ubi uide. ¶ Et caue, quia eo casu, quo est facta uenditio fundi, & dictū est, ꝙ decem sunt iugera, licet si sint 12. intelligantur etiam esse vendita illa duo, tñ si fuit statutum in uenditione certum pretium pro quolibet iugere, debet emptor supplere pretium illorum: secus, si simpliciter fuit uenditus ager totus p certo pretio, non imposito pretio iugeribus, quia tunc non tenetur emptor pretium supplere, ſm Pau. de Cast. in l. si seruum. §. j. ff. de actio. emp. dicentem hæc esse quotidiana, & pluries se uidisse dubitari. ¶ Postremo de materia pdicta, an & qñ falsa demonstratio uitiet in aliis materiis? dic, ut plene per Bar. in d. l. demonstratio falsa. & per omnes Scribentes in d. le. si quis in fundi. & in l. si in nomine. C. de testa. maxime per Lud. ibi, & late per Ange. & Aug. in lib. Malef. fo. 38. in uerbo, Caium Sempronij. 3. col. uer. quæro, quid si plures, quam sufficiat, & Pau. in l. testamento. ia j. ff. de condi. & dem. & Bal. hic, & quæ allegant in Apostillis Alex. in d. l. demonstratio. Vide, qđ ipse no. post Raph. in d. l. serui electione. §. fi. in fi. ff. de le. 1. ubi dicunt, ꝙ illud, qđ dr̄ falsam demonstrationem nō uitiare legatū, d. l. falsa. est uerum, qñ est falsa in totū: secus, si in parte, quia uitiat illam partem falsam, per illum tex. quem Alex. ad hoc extollit. Vide ēt Pe. de Anc. cōs. mihi. 355. Visa plena facti narratione. in pen. col. ubi ponit de teste, qui dat duas demonstrationes, quarū una est falsa, & allegat, quod no. Bar. in l. 1. ff. de dote præle.

QVAERIT Compost. si † Papa mandat prouideri in diœcesi Bononiensi B. scholari Bononiensi, & ille B. sit

Paduanus studens Bononiæ, vtrũ valeat rescriptum: vr, ꝙ valeat, ꝑ c. quia in causis. de procu. vbi Papa studentes Parisijs vocat scolares Parisienses. Item si dictio Bononiensi, respiciens illud nomen B. est falsa: si illud nomen Scholari, est vera, interpretemur ergo, vt res valeat, c. ab bate. de ver. sig. ¶ Contrariũ tenet hic Compost. ꝑ hanc decretalem, & q̃a magis ꝯgruit negotio, de quo agitur, s. de isto beneficiando, ꝙ Papa voluerit ꝑ illud verbũ, Bononiensi, determinare locũ originis potius, q̃ studij, nec in beneficiando q̃rimus, vbi studeat, sed vnde sit, vt ibi beneficiet̃ ꝯgruentiùs, c. nullus. 61. dist. & quoties idẽ sermo, & c. l. quoties. ff. de ver. obl. Et alia rescripta sũt odiosa, c. quamuis. lo j. de p̄b. in 6. Et pro Compost. inducit Io. An. stylum curiæ, dum dicit de regno Alemaniæ, & c. & c. bonæ. lo 2. ad fi. de post. præ. & gl. fi. j̃. eo. si proponente. Cessarent aũt rationes Cõpost. q̃n Papa ipsum B. scholarẽ Bononiensem mandaret bñficiari extra diœcesim Bononiensem, & tũc ꝓcedunt allegata prius, s̃m Io. An. & sequit̃ Bu. Car. Imo. & Do. hic, licet Abb. non tangat. Et subdit Bal. secus, si diceret Petro Bononiensi, quia significaret originem, q̃m verbum debet nãliter intelligi, & nõ accidentaliter. Allegat gl. ĩ l. & reprobari. §. amplius. ff. d̃ excu. tu. q̃ incipit, Comaneus, id est, de Comanea, sicut si dico, Talis de Perusio, intelligit̃ naturaliter, s̃m eum. Habens ergo ex istis, ꝙ ista verba Titius Bononiensis, importat, ꝙ Titius est ciuis originarius Bononiæ. Et ita gl. ĩ d. §. amplius. circa q̃ vide Imo. in rub. sol. ma. & ibi Mo. Sed secus, si diceretur scholaris Bononiẽsis, quia si sit ibi studium, non infertur, ꝙ sit ciuis; secus, si non sit ibi studium per prædicta, q̃ bene no. ¶ Est verum, ꝙ An. Sic. hic reprobat gl. in d. §. Amplius. per d. c. in causis. vbi Papa studentes Parisiis appellat scholares Parisienses, & tñ non sequitur, ꝙ sint ciues Parisienses. Ergo nec ista verba, Titius Parisiensis, ꝓbant eum eẽ Parisiensem. ¶ Sed põt r̃nderi ꝙ si d̃r Titius Perusinus, denotat̃ origo ex Perusio; secus si dico Scolaris Perusinus, quia ista denominatio qualitatis scholasticæ põt ꝯgruere ẽt non ciui, d. c. in causis & ibi ꝑ Io. An. nomen enim proprium ꝯiunctum cũ noĩe terræ est magis aptũ importare ciuitatem illius terræ, q̃ ꝯiunctũ cum qualitate scholastica, q̃n est studium in illo loco. Insistit ẽt And. Sic. hic in reprobando Bal. sed non intellexit ipsum, quia fortè habebat corruptũ. Nõ enim loquitur, vt ipse refert, ꝑ ꝑ q̃d impugnatio est superflua. vt videre poteris. Et circa ista vide oĩno Lu. in rub. ff. sol. ma. in j. col. ¶ Vlterius tangit hic Ab. vtrum falsitas expressa circa expressionem beneficij, habeat vitiare, si cõstat de corpore. & refert Rotam, quæ hodie est posita in ti. de præb. 19. in antiquioribus, de eo, qui dicit sacristiam esse dignitatem, cum non eẽt, & pulchrè declarat c. suscẽptũ. de rescr. in 6. dando intellectũ, quem multi ignorãt, s̃m eum. Adde, quæ opportunè scripsi in c. super literis. ver. limita quarto. s̃. eo. vbi Abb. eadem ponit. ¶ Vltimò dicit hic Io. An. ꝙ si impetrans ignorat diœcesim rei, & exprimat castrum, vel villam domicilij sui, prætermissa diœcesi, non valet rescriptum, ꝑ c. statutũ. de resc. in 6. vbi ponderat̃ diœcesis. Sed do. An. hic, dicit, ꝙ nõ videt, q̃uo illa decretalis repugnet, q̃n aliter constat de diœcesi. Et cum hoc dicto transit hic Imo. & dicit hic Do. ꝙ dubitatio residet in hoc, an impetrãs necessitet̃ exprimere diœcesim in rescripto. Et iste tex. ṽr velle, ꝙ sic. Vnde nõ poterat de iure ꝯueniri, sed dicit Do. se nõ credere, ꝙ de iure arctet̃ impetrans ad expressionem diœcesis, nec c. statutum, arctet ad hoc, sed dicit, ꝙ debent causæ cõmitti in eadem diœcesi, si sunt eiusdem actor & reus, ꝑterq̃ ĩ casibus ibi exceptis. Vñ si exprimit castrũ ꝑ alias circunstãtias ita, ꝙ euitet̃ æquocatio, & ꝯstet̃ de castro, lꝫ non fiat mentio diœcesis, valebit rescriptũ, q̃a ex quo non reperit̃ iure cautũ, vt debeat fieri mẽtio de ista qualitate, eius taciturnitas nõ vitiabit rescriptũ, iuxta no. ꝑ gl. in cle. j. de p̄b. Et ad istũ tex. de facili respõdet̃, ꝙ hic expresserat male diœcesim, & exurrexerat vitium, cum iste non esset de diœcesi expressa, sed de alia, nõ venit, s̃m eũ. Et sic remanet vera opi. gl. in c. nosse. 63. dist. quæ dicit per illum tex. ꝙ non vitiat̃ rescriptum, licet ep̃us nominetur non sub-

noĩe cathedræ, q̃a ibi appellatur ep̃s Imolensis, licet ille ep̃atus nõ haberet tũc sedẽ Imolæ, sed ĩ castro sancti Cassiani, & vocabatur olim ep̃s Corneliensis, s̃m Arch. ibi.

SVMMARIVM.

2 *Ciuitatis appellatione id solum intelligitur, quod murorum ambitu terminatur, & nu. 2.*

3 *Testator si legat mihi frumentum, quod est in ciuitate, non comprehenditur frumentum, quod est in comitatu.*

4 *In dispositionibus non late, interpretatiuis, in quibus verba debẽt intelligi in proprio significato, vnum non venit nomine alterius. Et si vnum veuit nomine alterius, hoc fit per extensionem.*

5 *Verba debent intelligi cum effectu.*

6 *Statutum non intelligitur stricte, si per hoc redderetur elusorium.*

7 *Ciuitas de sua significatione an comprehendat etiam portum.*

8 *Ciuitas in materia larga, quamuis veniat appellatione diœcesis, secus tamen in materia stricta, puta in literis ad beneficia.*

9 *Ciuium appellatione non solum comprehenduntur ciues, sed illi de territorio.*

10 *Priuilegium si sit concessum ciuitatibus, vel ciuibus regni, an extẽdatur ad castra, & villas, & comitatenses.*

11 *Represaliæ concessæ contra ciues, an debeant exerceri contra comitatenses.*

12 *Comitatiui an sua significatione comprehendant ciues.*

13 *Priuilegium si datur diœcesi, vel hominibus de comitatu, an comprehendatur totus comitatus, vel diœcesis.*

14 *Filius quantumcunq; natus extra locum originis paternæ, vltra ciuilitatem, quam habet ex persona patris, efficitur ciuis loci originis proprię.*

15 *Territorium qualiter diffiniatur.*

16 *Proprietas dicitur nudum dominium à formali vsufructu separatum, & nu. 18.*

17 *Districtus est id, quo arctat̃, siue distinguitur originarius, et incola.*

19 *Comitatus quid sit, & vsque quo extendatur.*

20 *Ad euitandam nimiæ prolixitatis nauseam, sufficit remittere ad loca opportuna, non extendendo quid in eis dicatur.*

21 *Foresta quid sit.*

22 *Hortus est locus sine reditu, factus ad amenitatem, & dicitur prædium vrbanum.*

23 *Fouea, & fossatum, quid sint. Verba quando important, actum esse nullum, vel annullandum. Vide post num. 23. ver. ultimò, quia tex.*

24 *Verba, Latæ sententię, quid important. Verbum Cadat, quid importet. Post nu. 24. ver. cadat.*

25 *Verbum futuri temporis importat latam à lege sententiã, quando est verbum executiuum, veluti, Careat.*

26 *Verbum, Fiat, est pręsentis temporis. Verbum, Subiaceat, quid importet. Vide post nu. 26. ver. subiacet.*

27 *Verba, Careat viribus, important ipso iure. Verba. Nullas vires obtineat, quid important. Post nu. 27. ver. Nullas vires obtineat. Verba, Sciat se excommunicatum, quid important. Vide post nu. 27. ver. sciat se excommunicatum.*

28 *Verba, Excommunico te, sunt latæ sententię. & nu. 29.*

30 *Verba, Non obtineat roboris firmitatem, quid important.*

31 *Verba, Nullus ei communicet, sunt verba latę sententiæ.*

32 *Verba, Nihil agit, inferunt nullitatem ipso iure.*

33 *Verba, Sit anathema maranatha, sunt verba latæ sententiæ.*

34 *Verba, ipso facto, vel eo ipso cadit, quid important.*

35 *Sententia declaratoria requiritur etiam in pęnis ipso iure incursis.*

36 *Vasallus si commisit causam, propter quam est ipso iure priuatus feudo, tamen oportet ipsum priuari per sententiam.*

37 *Et hoc limita, nisi factum esset ita notorium, quod nulla esset opus declaratione.*

38 *Item limitatur ratione fructuum, quia ad hoc, vt debeantur fisco, non requiritur declaratoria super priuatione ipso iure imposita, sed statim à die incursæ pęnæ debentur.*

39 *Excommunicatus ad hoc, vt ab alijs debeat euitari, vt excommunicatus, opus est sententia declaratoria.*

40 *Iudex si est excommunicatus & occultus, & non denunciatus, sententia non valet.*

41 *Citari debet pars, quando sententia declaratoria profertur pęnæ incursæ. hoc intelligitur & declaratur tribus modis, vt sequitur hoc eo. nume. & nume. 42*

43 *Ab hac tamen interlocutoria appellari potest.*

Capi-

CAPITVLVM XXXV.

RODVLPHVS Per rescriptũ impetratũ ꝯ homines dięcesis, non pñt conueniri homines ciuitatis. H. D. Et totam materiã collige per quinq; ordinatas & plenas ꝯclusiones, resecatis superfluis, sequendo 4. articulos tactos per dñum Abb. insertis pluribus alijs vltra ipsum, & And. Sic. & additis alijs ꝯclusionibus vltra illos
1 quatuor articulos. ¶ Prima ꝯclusio. Appellatione† ciuitatis in materia stricta venit solũ id, ꝙ murorum ambitu terminatˉ, & non
a suburbia, neque dięcesis. a Abb. hic in j. q. per c. si ciuitas, à speciali, de sent. ex commu. in 6. q̃uis de suburbijs aliter dixerit ibi Io. An. Et dicit Ar. in c. fęlicis, de pęnis. in 6. ꝙ ciuitate priuata epõ, nõ est priuata dięcesis. Vñ ĩ ea poterit eps exercere episcopalia. Et fuit additio Ar. pp casum d. Neapollionis Bononiensis, & sequitˉ ibi Io. And. ver. sed dubitatˉ hic. Dñt tñ, ꝙ hoc egeret declaratione. Et dicit Do. in pen. col. ꝙ eps, tunc q est, põt exercere põtificalia in loco non subdito illi ciuitati, sed eo mortuo non eliget alius sine licentia Papæ, qa ex quo ciuitas est priuata epõ, no põt dięcesis dici habere epm, ẽtsi non delinquit, per c. ita nos. 25. q. 2. & facit, qđ dicetˉ j. in prima restrictione huius ꝯclusionis. Et de hoc dicto Arch. & Io. An. meminit Pe. de An. in repe. regulæ, accessorium. ibi, pro & ꝯ faciunt notata. de regu. iu. in 6. ¶ Similiter dicit Bal. hic, ꝙ si quis impetrat primam vacaturam in ciuitate, no continetur ecclesia ruralis. Pro quo vide gl. in c. fi. de præb. q̃ dicit, ꝙ literæ ad vacaturam in ciuitate, non ꝯprehendunt vacaturam in dięcesis, nisi exprimatˉ. ¶ Et
2 istud ampliatˉ ex alio dicto Bal. hic paulo ante, ẽtsi† ciuitas est aucta post impetrationem, adeo ꝙ noui muri attigunt quandam ecclesiã ruralem, pp gl. fi. in l. sed & reprobari. §. fi. ff. de excus. tu. q̃ appellat ordinariam, & facit lex, in lege, ff. de ꝯh. em. Quod no. ad cle. fi. de rescri. ¶ Similiter dicit hic Bal. ꝙ si statutum dicit, ꝙ maleficia cõmissa in ciuitate puniãtur arbitrio potestatis: istud, Arbitrio, non extendit ad maleficia commissa extra ciuitatem, qa est extraordinarium, & ꝯ ius commune, vt hic per eum.
3 Et subdit, ꝙ si† testator legat mihi frumentum, qđ habet in ciuitate, non venit frumentum, ꝙ est in comitatu. Allegat l. nam qđ liquide. §. si ita. ff. de pen. lega. Et idem voluit Bald. in l. j. ff. de offi. præf. vrb. dicens ꝙ si concedo frumentum, qđ est in castro, non continetur id quod est extra castrum, tamen in territorio castri, nisi paterfa. destinasset illud transferre in castrum, arg. l. ex facto. ff. de hære. insti. de quo vltimo aliquid paulo post. ¶ Et dicit Bal. hic, ꝙ si testator vtitur proprio nomine loci, puta, lego frumentum, qđ habeo Romæ, vel Florentiæ, continetur frumentum quod est in cõtinentibus ædificijs, sicut sunt suburbia coniuncta ciuitati, nullo extraneo loco mediãte. Via aũt publica non facit medium, quia est eiusdem iuris publici. Si autem utitur testator nomine appellatiuo communis, vel ciuitatis, quę denominatur à cinctura murorum, vel appellatione vrbis, quæ per aratrum circulans designatˉ, non veniunt continentia ædificia, q̃ sunt extra muros, quia signum limitat signatum. Si autem testator vtatur vtroque vocabulo, puta, dicit, lego frumentum, qđ habeo in ciuitate Perusij, tunc reiecta quadam distinctione Bar. in l. 2. ff. de ver. sign. videlicet, an p̃cedat nomen ciuitatis, an sequatˉ, concludit Bal. ꝙ si esset nominata Roma, veniunt continẽtia ædificia, per l. §. cum vrbem. ff. de offi. præfe. vrb. & d. l. nam quòd §. si ita, secus in alijs ciuitatibus. Vnde inspicitˉ nomen proprium restrictuum, & uon appellatiuum extensiuum. Et sic non veniet frumẽtum, ꝙ est in suburbiis, ut latius per eum, post Guli. de Cu. in d. § cùm vrbem. Et vide Alber. in d. l. 2. §. j. ff. de offi. præf. vrb. ¶ Limitat illud de frumento, nisi testator haberet frumentum solum ruri, quia illud veniat, ne legatum sit elusorium, per l. fundus, qui locatus. ff. de fun. instr. ¶ Item Limitat, nisi qđ est ruri, esset cã custodiæ, & destinatum, vt deferretˉ ad ciuitatem. Facit ad ea quæ de destinatione dixi s̃. eo. cum ꝯcor. Et prima limitatio facit ad dicta in c. j. s̃. eo. qñ verba debent operari, & vtrobiq; allegaui hoc dictũ. Et illud de destinatione no. ẽt Bal. hic, vt s̃. dixi. ¶ Tñ in dictis vltimis verbis Bal. hic est aliqua inaduertentia, quia imo nomen propriũ ciuitatis, vt Florẽtia, est nomen appellatiuũ Bar, in d. l. l. 2. Et nomen appellatiuũ, vt ciuitas, est restrictiuũ ad naturam murorũ, d §. si ita. & in d. l. 2. de ver. sig. & probatur in d. §. si ciuitas per locum à spãli, vt dixit ipse Bal. paulo ante. ¶ Et ad hanc dñã, vtrum dicatur Bononia, vel Bononiẽsis ciuitas, vide ẽt Do. post Io. And. in d. c. si ciuitas. in pe. col. quia si dr̃ Bononia veniunt continentia ædificia; secus si dr̃ Bononiensis ciuitas, pp illud adiectiuum, qđ restringit, vt latius per eos post glo. in d. l. 2. Et hanc conclusionem tenent ẽt Imo. in c. fi. de præb. pp gl. j. ibi, ex qua colligit, ꝙ nedum in rescriptis ad lites, sed ẽt in rescriptis ad beneficia appellatione ciuitatis non comprehenditˉ dięcesis, nec eꝯ. Ad idẽ allegat gl. pen. ĩ fi. ĩ c. accepimus, de æta. & qua. Idem dicit esse dicendum in priuilegiis, cum illa sint restringenda, quatenus concernunt p̃iudicium tertij, c. super eo. de offi. deleg. Et dictas gl. approbat ẽt Abb. in d. c. fi. ad fi. remittens ad notata hic. Et cũ istis concordat ẽt Car. quem omnino vide in cle. ne Romani. §. sane. in 7. & 8. q. de elec. concludens, ꝙ ciuitas & dięcesis, sunt vocabula distincta. ciuitas murorum ambitu terminatur, reliquum territorium dr̃ dięcesis, quasi di-
4 stinctio seu diuisio. Et concludit, ꝙ † in dispositionibus non late interpretatiuis, in quibus uerba debent intelligi in proprio significatu, unum non uenit nomine alterius, sed quando uenit unum sub reliquo, fit per extensionẽ. Et circa diffinitionem ciuitatis, uide etiam Car. cle. dudum. uer. extra ciuitates. in j. q. de sepul. & Bal. in l. ex hoc iure. ibi, ciuitas ergo. ff. de iust. & iu. & qđ no. Bar. in l. si hæres. §. uicis. de le. j. & Bar. in extrau. qui sint rebelles, in uerbo, Lombardiæ, cum concor. de quib. per Ale. in l. j. §. siue autem. ff. de ope. no nun. & omnino Arc. in c. statutum. in prin. de rescr. in 6. sup uerbo, ciuitatibus, ubi multa ponit de uerbo, Ciuitas, & de suburbiis, & eius uerba ꝯueniunt multis uerbis Ab. hic, lʒ Do. eum omittat. Et qualiter ꝯstituatˉ ciuitas, uide Bar. in l. 2. post prin. C. de metropoli Beryto. lib. 11. post Inn. in c. cum ab ecclesiarum, de off. or. quem etiã allegat Bar. in l. fi. post prin. ff. de colle. illi.

LIMITA Dupliciter hanc ꝯclusionem. Primo, nisi dispositio, q̃uis stricta, redderetˉ elusoria, uł posset fieri fraˀ, si non comprehenderentˉ suburbia, qa tunc uenient appellatione ciuitatis. Ab. hic, per tex. in ca. si ciuitas. de senten. excõ. in 6. Vnde ĩfert, ꝙ si p̃ciperetˉ alicui Doctori sub pęna, ne legeret in ciuitate, nõ posset legere in suburbijs, qa fraus fieret p̃cepto. Et idem Ab. in d. c. fi. ad fi. de p̃ben. inferens, ꝙ si statutum dictaret, ꝙ in ciuitate non possit exerceri certa ars ad effectum, ut ciues sint intenti aliis, ꝙ non poterit illa ars uetita exerceri in suburbiis. Facit ẽt c. super specula. de priuil. ubi interdicitˉ, ne leges legantˉ Parisijs, uel in locis uicinis. ¶ Sed in hoc exemplo de doctore prohibito legere, ꝯrium tenet Salic. in l. cui facto. ff. de seruis expor. dicẽs ita fuisse obtentũ Paduæ, & forte accidit casus in persona sua, qñ ꝯfinatus fuit ad ciuitatẽ Paduanam, fm An. Sic. hic dicentem se credere, ꝙ recte fuerit obtentum, p d. c. si ciuitas. in uerbo, hoc casu. Sed non facit mentionẽ de d. ca. sup spe. ubi satis p̃batˉ opin. Ab. Et licet ille tex. possit adduci pro & ꝯ, tñ pro Ab. facit, quia illud, qđ dr̃ in c. si ciuitas. de extensione interdicti, ne sit elusorium, habet locũ in simili casu, ubi dispositio esset elusoria. Vnde singulariter dicit Bal. j̃. c. prox. ad fi. ꝙ si eps excommunicauit leprosos, nisi intra octo dies exirent urbem, & aliquis exit & reduxit se in quodã hospitali in suburbiis, non dr̃ paruisse, quia sicut propter salutem animarum fit extensio, quæ alias non fieret, d. c. si ciuitas. ita in saluatione corporum, ne circunueniatur interdictum, & quia de facili posset inficere ciues, quorum gratia factum est præceptum. Et infert etiam ad statutũ Florentiæ, uolẽs, ꝙ functi magistratibus, non possint

a Neq; dięcesis. Adde do. Ale. de Imo. in l. 2 de ver. sign. post Pau. de Leaza. in clem. ne Romani. de elect. vbi plene. & adde Bald. in Marga. ver. ciuitatis, versic. 3.

habitare in pristina parochia. Nam non habitabunt ĩ ꝯtigua illi. Et sic tollitur inductio facta per An. Sic. de d. c. si ciuitas. Crederem tñ, ꝙ in istis exẽplis de exercenda aliqua arte, aut de legendo, deberet inspici ratio prohibitionis, & videri, an militaret, vel nõ in exercẽte artẽ in suburbio. Videmus. n. in plerisq; ciuitatibus esse prohibitũ, ne in eis possit exerceri ars faciendi coria pp fętorem, & tñ exercet in suburbijs. Et aliqñ prohibẽtur certæ carnes vendi in ciuitate, & tamen venduntur in suburbijs, quia ratio prohibitionis non militat. Vnde in prohibito legere, putarem inspiciendam causam prohibitionis.

ET Ob elusionem euitandam. Pro ista limitatione, ꝙ fiat extensio ẽt in materia stricta, adduci pñt duæ regulæ cum varijs q̃stionibus per eas decisis. ¶ Vna, ꝙ † ver-
5 ba semper debent intelligi cũ effectu a c. relatum. de cleri. non re. & facit longa quæstio Legistarum in l. fideiussor §. meminisse. ff. de le. j. de implemento laudi, qđ intelligitur cum effectu, & qđ scribitur, maximè ab Alex. in l. si quis hæredem. C. de inst. & subst. & Ang. ꝯs. 34. Constantius Arcolani. ꝙ vbi fit mẽtio de viduitate, intelligitur de duratura cum effectu, & qđ no. Bart. in l. inter Castellianum. ff. de arb. & qđ ẽt notant oẽs post Bar. in l. stipulatio ista. §. si quis fortè. ff. de verborũ obligatio. & multa alia. ¶ Secunda regula. Quòd verba debent ita intelligi, vt aliquid operent̃ b, c. si Papa. de priui. in 6. ad quam dixi satis in c. j. in 5. col. ibi, priuilegium cõtinens. s̃. eo. sed commodius facit quod no. Cal. in trac. de ele. in primo membro, q. 13. & Doc. in d. c. si ciuitas, dicentes, ꝙ in casu c. si ciuitas, veniunt suburbia, ẽtsi essent subiecta alteri domino, & non domino, ex cuius facto ciuitas interdicitur. Simil'r hẽt locũ illa dispositio, etiamsi suburbia non essent illius dñi, sed teneretur ab eo de facto, & nõ de iure, & per Arch. & alios in cap. si sententia, de sen. excommun. in 6. Ex quo intulit egregiè Rota de elec. 7. in antiquis, ꝙ si Papa reseruat sibi beneficia q̃ aliqs obtinet', sortit̃ effectũ reseruatio ẽt in beneficio, qđ ille obtinebat solùm de facto. Pro quo facit, q̃a onera imposita ꝑ Papã bonis religiosorũ hẽnt effectũ ẽt in bonis, q̃ tenent aliq̃ religiosi de facto, vt ꝑ Pe. de Anc. ꝯs. mihi 104. Cõtra fratres, vel ordines, maximè per c. recolentes. de sta. mo. Et pulchre subscripsit se do. An. vt patet ꝯs. suo 33. vt s̃. solenniter pp gl. in cle. j. in verbo ꝑsidẽ
6 tes. de resc. & gl. 3. ibi in religioso, in cle. j. de deci. quas gl. ipse extollit. Facit ẽt, ꝙ no. Dom. post Imo. in c. vt circa. in princ. de ele. in 6. dum dicit, ꝙ statutum c non intelligit̃ strictè, qñ reddere tur elusorium, vt ĩ exẽplo, de quo ꝑ cũ de infinita & vniuersali, & est de mente Bar. in l. oẽs populi. pe. char. ver. quartò q̃ro. ff. de iust. & iu. Facit ẽt pro ista limitatione, qđ no. Matthe. de Matthes. in aureo trac. De extensione, in pe. col. vbi dicit, ꝙ lex pęnalis & odiosa extenditur, quãdo eius dispositio efficeretur elusoria, si non extenderetur. Et hanc theoricam dicit se habuisse viua voce à domino An. de Bu. cum sub ipso disputasset in disputatione, Bononiensis quidã vsurarius, tertio principali dubio. Allegat l. j. §. pecuniam. ff. de calũniator. & d. c. si ciuitas. & gl. fi. communiter approbatam in c. quanquam, de vsur. in 6. dum extendit illum tex. ad codicillos & ad donationes cã mortis, ne illa constitio sit elusoria. Ad idem allegat gl. in cle. j. de sepult. quæ extendit illum textum pęnalem loquentem de cęmiterio ad ecclam, & illa non est ꝓpriẽ extensio, ſm Ana. in rub. de apo. ad fi. pp gl. in c. j. ĩ verbo, Italiæ. de tempo. or. in 6. cum concor. de q̃b. per Ana. in c. cũ sit. de simo. & facit ad hæc, qđ no. Do. in d. c. j. ver. fallit vndecimo. ¶ Tñ aduerte, quia extensio dictæ cle. j. ad ecclesiam non fit ꝑ gl. ibi, sed per Pau. ibi, quem refert Imo. ibi, & Car. in 7. q. sed ad propositum facit ẽt gl. in d. cle. j. in verbo, sepelire, in fi. dũ dicit ꝙ illa cl. esset ludibrio, si intelligeret̃ de sepeliente solùm, & nõ de portantibus ad funus, & de alijs de quibus in princ. illius gl. Et pro ista limitatione facit ẽt, qđ no. Dom. in c. fęlicis. pen. col. de pęnis. in 6. vbi tandẽ ꝯcludit in q. ibi late tacta per alios, ꝙ priuatio dignitatis episcopalis imposita ciuitati committenti delictum, de quo ibi, nedum intelligit̃ ꝯcernere ciuitatem sed diœcesim, quoad effectum ꝑpetuæ priuationis, q̃ esset elusoria, si non operaretur in diœcesi, sicut in ciuitate, tamen de exercitio episcopalis dignitatis respectu ẽpi tũc viuẽtis aliud concluditur, vt ibi ꝑ eum, & dixi s̃. ¶ Et ꝑdictũ effectum dictæ elusionis euitandæ, vide ẽt Abb. in ca. bonæ. j. post prin. de postu. præl. vbi allegat ca. si sententia. de sta. re. in 6. Sed melius facit d. ca. si ciuitas. Facit ad hæc, qđ de illusione euitanda d dr̃ in cle. j. d de renun. & dixi in c. ex parte decani. s̃. eo. ver. excipiuntur tñ. Et differt illusio ab elusione. Illusio est q̃dam deceptio colorata, cl. 1. de re. perm. c. 1. vt li. nõ ꝯtes. c. bonæ. lo 2. de post. præl. Elusio est frustratio indirecta ad actũ, q̃ vr̃ valid⁹, c. j. § pe. ibi, accusationem eludat. de rest. spo. in 6. ca. 1. in verbo eluditur. de offi. dele. c. peruenit. j. de test. cog. ibi, elusam authoritatem, ca. cũ olim. de re iu. ibi, in elusionem donationis Apostolicę, & c. dilectus. 2. ibi in elusione mandati nostri. de ꝑbend. Et edictũ ꝑtoris non dẽt esse elusorium, l. fi. ff. ne q̃d in loco pu. & l. si ꝑtor. ff. de iu. ſm Alber. in Dictio. Et dicit Bal. ĩ l. 2. in prin. C. de ind. vid. tol. ꝙ tabellio depositus ab officio non põt recreari per comitem, ne priuatio sit elusoria. Et si ꝑ principem restituit̃ ad famam, non tñ ad officiũ, ꝯcordant alij, quos dixi in c. ex literis. in 2. ꝯclus. s̃. ti. pxi. Et multa noua ibi reducta de perpetuitate viriũ sententiæ, faciunt optime pro ꝑdictis. De illusionibus, aut detestatione dixi s̃. eodem, ex parte decani. ver. excipiuntur a prædictis. Dixi alias, ꝙ etiamsi filius agat pęnitentiam de actu digno exhæredatione, non tñ perdet pater ꝑtãtẽ exhæredandi, quia redderetur elusoria l. dispositio. Et licet Alex. pugnat in ꝯ̃rium, in le. 1. ff. solu. matrim. per dictum Spec. qui fi. sint legi. §. quid si ipsa pęniteat, approbatum per But. & alios in c. Quintauallis, de iureiu. attñ Spe. loquitur in denegatione alimentorum, quia debet remitti filiæ emendatæ ꝑ pęnitentiam. Et illud non reddit dispositionem legis elusoriam, cum durante turpitudine caruerint alimentis, & impiũ nimis esset ꝑseuerare ĩ denegatione alimentorũ ea emendata, vt ẽt sentit Bal. in l. si filia, ad fi. C. đ inof. test. Sed in casu exhæredationis, sublata facultate exhæredandi, nullus effectus pręteritus redderet ingratitudinem vllo mõ punitã. Merito ergo, ne sit elusoria lex paternæ reuerentiæ opportune consulens, dicendũ est ipsam nõ esse tã facili & infallibi via defraudandã. Si tñ filius ingratus profiteretur religionem, euanesceret ingratitudo, ca. non liceat. 19. q. 3. fauore religionis, quam ingrediens non potest colludere erga patrem, sicut potest fingens pęnitentiam: professio enim est actus meritorius supra omnes. argu. capi. scripturæ, de voto, & aliorum, de quibus alias. Scito tamẽ tolerari plerumque elusionis timorẽ potius, quam legis violationem. Vnde religiosus, q̃ ad arctiorem religionem, licentia non petita transiuit, redire cogitur, etiamsi talis reuersio elusoria esse possit per nouæ licentiæ ẽt denegatæ petionem. Abb. cons. 95. in impressis, Quidam canonicus, ca rõne, ut iuri satisfiat, forte etiam mutabit recedendi pertinaciam. Simile est, quod scribit gl. in cle. j. in verbo, reuo-

a Cum effectu. *Adde domi. Soci. consil. 154. incip. Pulchra & subtilis est presens consultatio. versic. ad secundam veram inductionem. in 2. parte. charta 4. & cons. 11. incip. Prosequendo ordinem. versi. octauo probatur, circa med. char. 9. in 1. parte, & consilio 43. incip. Visa prouisione. ver. tertio hoc manifeste. circa fi. in d. parte, char. 85.*

b Operentur. *Adde Socin. in consil. 32. incipien. ex his quę superius. ver. quare comprehendendum. circa fi. in 1. par.*

c Statutum. *Adde tu, quòd quãdo statutum alias nihil noui induceret, potest ex eo sumi arg. à contrario sensu, etiamsi veniret ad correctionem iuris communis, & sic cessat regula glos. in c. 1. de eta. & qualit. in 6. quæ dicit, quod arg. à contrario sensu nõ habet locum, nec in statutis, nec in legibus ad corrigẽdum ius commune. Adde, quòd fallit illa regula, vbi statutum nihil noui induceret, ne sit elusorium. Moderni in l. senium. C. qui testa. facere possunt.*

d In cle. 1. *Ibidem vide Car. & adde tex. 5. q. j. quidam.*

reuocari.de sup.neglig. præl. ꝙ & si abbas institutum ab epo in prioratu manuali reuocare possit elusa collatione epi, tñ ut satisfiat iuri ruborē abbatis inducenti, seruāda est illa cle. Dixi s̄.eo.cū dilecta. uer. amplia decimo. ¶ Limita scdo hanc ɔclusionem, ut ī ea psupponit, vcʒ nisi essemus in mā larga, vel saltem indifferenti, qa appellatione ciuitatis venit ciuitas cum suo territorio. Ab. hic, dicens esse tex. pulchrum in le.j.§. cùm urbem.ff. de offi.præf.vrb. Facit lex, ædificia.ff.de ver.sig. ubi oīa ædificia, quæ sunt in continentibus ciuitatis, uidentur esse ī ciuitate. Et dicit tex. in l. qui in continentibus.ff. eo.ti. ꝙ qui in continentibus urbis nati sunt, Romæ nati intelliguntur. Facit l. qui.ex uico.ff.ad munic. & c. 1. de usur. in 6. iuncta gl. in uerbo, alienigena. Et hinc est, ꝙ castra, quę sunt de comitatu alicuius ciuitatis, pñt dici propriè populus nō liber, & hoīes illius castri, dicunt ciues illius ciuitatis. Bar. in l.j.ff.ad munic. & latius in l. non dubito. ff. de ca. Ex qbus infert Abb. ɔs. mihi 147. In quæstione Raynerij de Tuscanis, ꝙ castra & comitatus subijciuntur statutis ciuitatis eis dominantis a. Et inducit ēt dicta Bar. in l.2.ff. de ver. sig. vbi ex multis p eum tactis, infertur, ꝙ condemnatis ciuibus videntur condēnari comitatiui, nisi aliud appareat ex verborum dispositione. Allegat l. ciuitatibus. de le.j. & l. ciuitas.ff. si cer.pe. benè faciunt dicta Bar. in l.j. ad fi. ff. de dā.infe. & qđ no. Ab. ɔsi. 138. Ex oībus p partem narratis. dicens p d.§. cùm vrbem. ꝙ in materia fauorabili appellatione ciuitatis, venit comitat⁹, & facit, qđ dicet j̄. in 4. ɔclusione, & no. An. in l. insulæ.ff. de iu.dicēs, ꝙ illud, qđ dr̄ ibi de īsulis, ītelligit ēt de villis, comitatibus & territorijs, & ēt de castris & oppidis alicuis ciuitatis: nam ista loca subsunt ciuitati, & sunt de eius foro, s̄m eum per d.l. qui ex vico.ff. ad muni. Et hanc limitationē vide ēt p do. Car. in cle.ne Romani.§ sane. in 7. q. de elec. Et dicit Bal. in l.1.§. initio. in prin.ff. de of.præf.vrb. ꝙ commissa iurisdictione ciuitatis includit comitatus, idest propriū illius ciuitatis territoriū. Et idē dicit de electo in Ptātem alicuius ciuitatis. ¶ Scda ɔclusio. Appellatione † ciuitatis venit ēt portus, & mare illi adiacens. Gl. in c. vbi periculum.§. porro. in ver. cū sua curia. de elec. in 6. dicens, ꝙ si Papa morit̄ ī mari, Cardinales dēnt conuenire in ciuitate, per quam locus ille maris distringitur. Et ex ea infert ibi Dom. ꝙ appellatione territorij alicuius ciuitatis ɔprehendit̄ ē mare b districtum p illā ciuitatem, qđ ipse intelligit in mā fauorabili: secus putat ī mā pęnali. Vnde īfert, ꝙ in statutis & sententijs, per q̄ bannitur aliquis de territorio ciuitatis, non censetur bannitus de mari per illā ciuitatem districto, de quo vltimo j̄. in 2. declaratione. Cū istis vide Ang. in l. insulæ, ff. de iud. vbi refert Bar. dicentem, ꝙ delictū commissum in mari ppinquo portui, vel ciuitati, dēt ibi puniri c, qa illa particula maris intelligitur subiacere ciuitati, ētsi particula maris ēet valde remota, dū tñ nulli alij loco terrestri sit propinquior s̄m eum. Allegat le.1.C. de classicis. li. 11. vbi ēt An. idem voluit, dicens, quedam piratam captum in isto portu Pisano fuisse decapitatum hic. Et ita refert Bar. in d.l. insulæ. Idem An. ī l. sanè si maris.ff. de iniuriis. dicens, ꝙ mare dr̄ illius iurisdictionis rōne ɔ̄ctus, vel quasi, vel delicti, vel quasi, cui ppinquior est illa particula maris, in qua aut negocium aut delictum factum fuit. Allegat gl. in d.§ porro. Et subdit, ꝙ si inter duas ciuitates punctualiter æq; distātes eēt delictū ɔmissum in mari, tūc diceret ɔmissum in ɔfinibus, p l. arbor. ī prin. & §. vestibulo.ff. commu.diui. Et iō pariter ad vtramque pertinebit cognitio criminis & ɔ̄ctus, sicut qñ punctualiter in confinio plurium ciuitatū delinquitur, vel ɔ̄hitur, si in eadem particula maris plures habent imperium. Et exemplificat in senescallo & ammiraglio maris regis Aragonum, & erit locus pu̇entioni p capturam psonæ. Et ponit ēt ibi de illis piratis, qui stabāt in portu Pisanorū. Et hæc dicta Ang. sequit̄ Ana. in c.j. ad fi. de cle. vena. Et dū dicit An. de delicto ɔmisso pcīse in ɔfinibus, adde Bal. in d.l. arbor. in prin. vbi dicit, ꝙ si reperitur homo mortuus prostratus, ita ꝙ tāgat de vtroq; confinio, vtrobiq; pōt procedi, per illum tex. Et dum dicit, dictū est de illis piratis, q̄ erant in isto portu Pisanorū, vide ēt Bar. in l. Cæsar.ff. de publica. vbi dicit idē, qđ dixi s̄. si capiant̄ ī īsulis Pisanorū. Dicit ēt Bal. in l. pen. in fi. C. de insti. & sub. sub condi. fa. ꝙ mare dr̄ habere fines, & signabitur mare s̄m terram ppinquam, cui magis adiacet. Allegat gl. in d. §. porro. quam ēt ponderat Pe. de An. in c.2. ver. adde ēt. de consti. in 6. & Bal. in c.1. in prin. qui.mo.feu.amit. Facit gl. fi. c. licet. de ferijs. q̄ probat, ꝙ factum in portu, dr̄ factum in territorio. Et ibi Bal. colligit, ꝙ mare attribuit terræ circunstanti. Et dicit Bal. in c. ex literis. de probat. ꝙ ēt in mari pōt agi finium 3 regundorum, si controuersia est de iurisdictione maris inter habentes confines, Et dicit, ꝙ aqua maris dr̄ esse alicuius. Et sicut dr̄ Genes. 1. Et spiritus Dñi ferebatur super aquas, ita fertur super mare potestas habentis iurisdictionem. Allegat gl. in d.c. vbi. quam ēt allegat Bal. in c. accedens. 3. in fi. vt li. non cōtest. dicens, ꝙ territorium ēt in aquis se extēdit; nam & aquæ sunt mensurabiles, per notata in d.c. vbi. & in. §. rursus. Insti. de ac. & in l.1. C. vbi de pos. agi opor. s̄m eum. Et cum istis cōcordat Bal. in l.j. ad fi. C. de sen. ex breui. reci. dicens, ꝙ non dr̄ esse extra districtum ille, qui est in mari, quod regitur per ciuitatem maritimam. & allegat d. glo.

DECLARANTVR Ista quatuor modis. Primo ex dicto Bal. in c.l3 cām. ver. item districtus, de probat. vbi dicit, districtus est ēt in mari, sed territorium non est nisi in terra, vt verbum sonat, & sic intelligit gl. ī d.c. vbi. Sed istud fortè est ɔ̄ mentem pdictorum, nisi dicamus ꝙ procedat capiendo verbum, Territorium, valde propriè. Et ad hoc pōt induci, qđ in proposito scribit Bal. ī rub. quę sint regal. vbi dicit, ꝙ territorium non est aliud, q̄ terræ spatium munitum iurisdictione. In mari aūt non dr̄ territorium, nisi fortè habito respectu ad alueū maris, sed dr̄ districtus, idest aquæ spatium, seu latitudo similiter munita iurisdictione. Allegat gl. in d.ca. vbi periculum. ¶ Declaratio secunda. Procedunt pdicta in materia fauorabili, sed non in materia pęnali. Vnde bannitus de territorio, non censetur bannitus de mari districto per illud territorium, s̄m Do. in d.c. vbi periculum §. porro. qđ est sycophanta dignum, s̄m And. Sic. in repe. rub. de testa. in 24. char. quia ɔ̄rium volunt Bar. & Ang. in d.l. si insulæ, & tex. in d.l.j. C. de classicis. lib. 11. ¶ Posset forte intelligi dictum D. in dispositione pęnali, si fieret mentio de territorio, sed si fieret mentio de districtu, tunc pcedunt pdicta. Tñ, vt dixi in pcedenti declaratione, ista differentia īter districtū & territoriū nō est de mēte aliorū quos s̄. retuli. Et qbus infert latè An. Sic. ī d. rep. nō esse verū dictū Bal. ī rub.ff. de re.dub. ver. sed qrit̄, an port⁹ maris. dū decidit, ꝙ testamentū factū p quendā mercatorē in portu cuiusdā ciuitatis Soldani, nō dr̄ factū ī terris Saracenorū, qa portus ē publicus, & ita est Saracenorū, sicut Christianorū, s̄m eū, & male, s̄m An. Sic. Vide ipsum latius hoc vltimū disputātē. ¶ Declaratio tertia. Si qrit̄, vt rū factū in mari, dicat factum in rure? Bal. in l. fi. prope fi. C. de testa. non respōdet, sed dicit respōsionē colligi ex gl. in d.c. vbi. Sed An. Sic. in cle. ne Romani. §. sane. de ele. dicit, ꝙ si illud mare est propinquū ciuitati; puta, quia est portus, tunc non dr̄ factum in rure, sed

a Eis dominātis. *Sed ab extra quæro. Quid si statutū ciuitatis vel castri subiecti alię ciuitati disponat, quòd in casibus in quibus non reperitur decisū à statutis ipsius recurrat ad ius cōe, & statutū ciuitatis superioris cui subijcitur disponat, qđ si p statuta eius territorij casus nō decidantur, regatur suis statutis, qūoet qualiter interpretabitur. vi. Soc. cō si. 271. inci. in præsenti cōsultatione. versi. illa ratione. cū ver. sequ. in 2. par. & consi. 81. inci. in pręsenti consultatione. ver. his tamen non obstātibus. cum ver. seq. cir. prin. col. 1. in j. par. & consi. 288. incip. circa primā q. in princip. 2. colum. in 2. par. vbi idem tenet quod habetur hic.*

b Mare. *Adde do. Alex. de Imo. in l. pupillus. §. territorium. de ver. sig. Bar. Cæpo. de serui. ru. cap. de mare.*

c Puniri. *Adde Bar. in trac. Tiberia. & Barto. Cępo. in ti. de seruit. ru. cap. de mare.*

ciuitate: aut est propinquum ruri, & tunc dr̃ factum ĩ mare, ar. l. q̃ religiosis. ff. de relig. & sump. fu. ¶ Declaratio quarta. Habens iurisdictionem in territorio cohærente mari, hẽt ẽt in ipso mari, & in insulis, quæ distant modico spatio à territorio. Bar. in trac. de insula. ver. ad qđ vidẽdum est, per l. notionem. §. 1. ff. de ver. sign. vbi insulę, quæ à prouincia modico spatio distant, dñr illius ꝓuinciæ, sicut insulæ Italiæ. Putat aũt Bar. modico distare spatio mare & insulas, qñ distant ꝑ centum milliaria. Vicinus enim locus dr̃, l. 4. §. si tam vicinum. ff. de dam. infec. Cui ꝯuenit c. nõnulli. §. j. s̃. eo. vbi dr̃, ꝙ ĩ. duas dietas nõ dr̃ locus remotus. Constat aũt, ꝙ centum milliaria per mare minus est duabus dietis, ſm ipsum. De quo facit festum Bar. Cæp. in trac. De seruitutib. rust. fol. 55. sub rub. de mari, vbi pulchrè scribit, dicens, se habuisse de facto, & obtinuisse, ꝙ quidam esset malè captus, tanq̃ in mari dominorum Venetorum, cum ille locus maris distaret ab eorum territorio vltra centũ milliaria. Ad qđ ẽt inducit dicta An. in d. l. si insulæ. dum dicit, ꝙ locus maris attribuit illi territorio, cui est ꝓpinquus. Adde ẽt istis oĩno Ab. ꝯ. in ordine meo, 159. Venio ad quartũ dubiũ. in fi. vbi ꝯsuluit ꝓ duce Austriæ, ꝙ portus põt acquiri ꝑ p̃scriptionem. Et sic ẽt ius exigendi vectigalia in portu. Reliqua aũt de mari vide ꝑ Cæpollã in d. ver. cũ duobus seq. vbi ponit de littore maris, & de portu. Sed p̃dictorũ accumulationẽ habeas pro noua & vtili ad apostillandum

8 Do. in d. §. porrò. ¶ Tertia conclusio. † Quamuis in materia larga appellatiõe diœcesis veniat ciuitas a, vt in iuribus s̃. allegatis, maxime in ver. secũdo limita. tñ secus ĩ materia stricta, putà in literis ad beneficia, ſm Host. Io. An. But. Imo. Abb. & Do. hic, & Compost. ĩ. eo. abbatem. & Arc. in c. quamuis. lo j. de p̃b. in 6. & est gl. fi. in d. c. accepimus. in verbo ecclesia. in fi. de æta. & quali. Et probat in d. ca. q̃uis. cũ sua gl. & idem in priuilegijs odiosis, vel quæ sunt in p̃iudicium tertij: secus in priuilegiis non odiosis, ſm Abb. hic, per notata in c. olim. de verbo. sig. & per gl. in c. si canonici. de off. or. in 6. Vult allegare in c. ordinarij. eo. ti. & li. in ver. dispẽsationes. q̃ facit differẽtiã inter beneficia principis odiosa, & non odiosa. Et eã sequit ẽt Abb. in c. dilecti. de foro comp. & dixi satis plenè in c. cãm. ver. quarta declaratio. s̃. eo. Et pro ista conclusione facit tex. cum gl. in c. fi. in verbo, ciuitate. de p̃b. q̃ ad hoc ibi no. Imo. & Abb. allegantes ẽt gl. in d. c. accepimus. ¶ Et subdit Imo. ꝙ ista ꝯclusio procedit ẽt in priuilegijs, cum illa sint restringenda, quatenus ꝯcernũt præiudicium tertij, ꝑ c. super eo. de of. dele. & de hoc aliquid ĩ. prope. ver. aduerte ẽt, &c. ¶ Et si fit mẽtio de diœcesi in iure cõi, vr̃ ẽt comprehendi ciuitas, vt voluit glo. 2. in c. j. de re. permu. in 6. secundum eum. Et ipsum etiã sequitur Ab. in c. cùm ꝯtingat. in 2. no. de fo. comp. vbi nouus tex. ad hoc. Et illam gl. no. ẽt Dom. in d. cap. j. subdens, ꝙ illa gl. non intendit dicere, ꝙ rescriptum sub verbo, Diœcesis, includat ciuitatem, sed intendit, ꝙ impetraretur rescriptum in ciuitate super beneficio vacaturo, per id, qđ dr̃ ibi de impetrante in diœcesi. Idem diceremus de impetrante in ciuitate. Et sic verbum, Diœcesis, positum in tex. non intendit excludere ciuitatem, si daretur iste casus impetrationis in ciuitate. ¶ Et ad istam conclusionem vide etiam Dom. post Io. And. & Io. de Fan. in d. c. quamuis. §. j. post prin. de præb. in 6. vbi dicit, ꝙ idõ exprimitur ibi ciuitas & diœcesis, quia uno expresso reliquum non includitur in literis beneficialibus, sicut nec in rescriptis ad lites, vt hic, & per gl. in d. c. accepimus. Dicit ẽt post Io. de Fan. ꝙ verbum, Diœcesis, cõprehendit ciuitatem, qñ exprimit à lege, vel ꝯstitutione. Allegat ca. j. cum ibi no. de offi. or. & gl. 2. in d. c. j. de re. permu. Secus, si ponatur in literis Papalibus, vt hic. Et vide Imo. in cle. j. de seq. pos. & fru. vbi dicit, ꝙ verbum, Diœcesis, in priuilegiis comprehendit ciuitatem, vt no. in c. j. de offi. or. Secus in literis contentiosis beneficialibus, vt hic, & in c. accepimus. de æta. & qual. & no. sing.

a Veniat ciuitas. *Pro qua materia vide omnino per Gemi. in c. felicis. §. fi. de pœn. in 6. & do. Alex. de Imo. in l. ij. de ver. signif.*

ſm eum, in c. j. de re. permu. in 6. Et vide But. d. c. accepimus. ĩ vlt. no. vbi colligit ex gl. præallegata, ꝙ iste tex. habet locum in literis ad beneficialia. Et dicit Bal. ĩ c. j. pen. col. de offi. or. ꝙ licet in constitutionibus & priuilegiis ciuitas ꝯtineat sub noĩe diœcesis, secus est in rescriptis ꝯtentiosis, ſm Io. An. Et si statutum punit spoliantẽ aliquem in diœcesi, includit spoliantem in ciuitate. Sed si statutum loqueret ꝓhibitiuẽ, vt nemo exeat de diœcesi, non ꝯprehendit ciuitas. Vñ exiens de ciuitate nõ punit, si nõ exit de diœcesi. Est aũt diœcesis territoriũ ep̃i, ſm eũ. Vide ẽt Car. in cle. dudũ. ver. ciuitates. in j. q. de sepul. vbi ponit diffinitionẽ ciuitatis. ¶ No. ẽt, ꝙ si est datus primus iudex sup p̃stimoniis ciuitatis & diœcesis, & surrogatus fuit ad eã cãm alius, non facta mentione, nisi de p̃stimonijs diœcesis, nihilominus cognoscere poterit de p̃stimonijs ciuitatis. Aeg. Bel. ꝯcl. 141. Si primus. ꝑ l. q ex vico. ff. ad munici. Rñdet ad istum tex. ꝙ est sp̃alis casus ĩ noua impetratione rescripti ad partes & ad lites. Allegat gl. 2. in d. j. de re. ꝑmu. in 6. Secus in commissione, q̃ non est noua, nec voluntaria, sed iusta & fauorabilis, vt ibi ꝑ eũ, qđ nota ad multa. ¶ Est verũ b, ꝙ solus And. Sic. hic reprehendendo cõem op. voluit, ꝙ imò literæ ad bñficia, includãt ciuitatẽ facta mẽtione diœcesis. Et ad hoc faciunt octo motiua, ne t p̃a sua videantur fuisse frustratoria, sed q̃a parum vrgent, iõ non puto de eis curandum. Tñ vt scias illis motiuis respõdere, discurro ea simpliciter, adiecta vnicuiq; breui solutione. ¶ Primo põderat verba Bar. in l. vrbis. ff. de ver. sig. vbi sentit, ꝙ in bñficijs appellatione ciuitatis venit totũ territorium, & appellatione diœcesis, venit ciuitas. SOL. Cõcedo, ꝙ in bñficiis venit ciuitas, capiendo beneficium eo mõ, quo in l. beneficiũ. ff. de ꝯst. prin. & in regula, indultũ. de re. iu. in 6. & in c. cùm dilecti. de do. Non tñ loquitur Bar. in literis ad beneficia, quia licet sint beneficia principũ, tñ strictè interpretantur, cùm sint ambitiosæ, vt expresè dr̃ in c. quãuis. lo j. ¶ Secundo inducit gl. in cle. vt hi, qui. de æta. & quali. quæ dicit ꝙ appellatione capituli, venit caput. Ergo in simili, appellatione diœcesis, veniet caput, & sic ciuitas. SOL. Gl. ibi, in verbo, eisdem. in fi. vult ꝯ̃rium ĩ materia restringibili. Sic facit pro opinione cõi, & de ea dixi in proœmio Decretalium, ponendo quando appellatione collegij veniat caput. ¶ Tertiò inducit l. j. §. cũ vrbem. ff. de off. præf. vrb. vbi commissa cura ciuitatis, est commissa cura districtus. Ergo idem eꝫ. SOL. Illa lex loquitur in materia larga, & ita illam l. allegat hic Abb. in fi. primi membri. ¶ Quartò inducit gl. in d. c. j. de re. ꝑm. ĩ 6. nam tex. loquit de eo, qui impetrat in diœcesi. & gl. dicit idẽ, si impetrat in ciuitate. Ergo in impetrationibus beneficiorũ, ciuitas venit appellatione diœcesis. SOL. Non dicit gl. ꝙ expectans ĩ diœcesi, expectet in ciuitate, sed ꝙ ille tex. loquens de expectãte in diœcesi, ꝓcedit in expectante in ciuitate. ¶ Quintò allegat Host. in ca. j. de off. or. SOL. Ab. reprobat ipsum ibi, in j. col. & hic. ¶ Sexto adducit, nã de iure cõi appellatione diœcesis venit ciuitas, vt s̃. dictũ est, & ꝓbat in c. cùm clerici. de ver. sig. Sed non reperit lex, aliud innuens in beneficialibus. Ergo, &c. SOL. Imò reperit in d. c. quãuis. lo j. de præb. in 6. & in d. ca. fi. de p̃b. vbi ponunt, vt diuersa. ¶ Septimo inducit dicta Bal. in l. be-

b Verum. *Adde tu, quòd communis opinio est in contrarium: & communis * conclusio est ista, quòd appellatione ciuitatis in rescriptis ad lites, & in rescriptis ad beneficia, non venit diœcesis, nec econtrà, vt in tex. isto, & glo. penul. in c. accepimus. de æta. & qualita. & gl. in c. fi. de præben. & ibi Do. no. & in c. 1. de re. perm. in 6. & in c. gratuis. §. quanquam. de preb. in 6. Et hoc communiter tenetur, licèt Pau. de Leaz. in cle. ne Romani. de elect. & Ioan. de Lign. hic in isto tex. teneant oppositum, & male; secus in materia larga, vt ĩ beneficio cõcesso à principe, vt puta, si concessa est ciuitas vni, intelligitur cõcessa cum sua iurisdictione, & sic cũ sua diœcesi, l. j. §. cũ vrbẽ. ff. de off. præf. vrb. & in l. si quãdo. C. de bo. va. lib. 10. l. fi. de consti. prin. & ibi Bar. & adde Bar. in materia ista melius, quàm alibi, in l. 2. ff. de ver. sig.*

l.beneficium.ff.de const.prin.dum vult,ꝙ si princeps do
nat ciuitatem, vr̃ donare districtum,& oẽs pertinentias,
secus dicit in odiosis. Ergo vult, ꝙ in beneficiis appella-
tione diœcesis,venit ciuitas.SOL. Rñde ad hoc, vt est re-
sponsum in primo motiuo,qđ hẽt eandẽ vim.¶Similis
respõsio tollit octauũ motiuũ,qđ facit de tex.in Aut.vt
liberti de cætero.vbi ꝯcessio principis de beneficio, lar-
gè interpretatur. Est ẽt uerum,ꝙ Bar.in l.j.C. de priua.car.
opponit de isto tex. ꝯ illum , & non soluit, quia ibi ista
uerba, Aegyptiacã diœcesim,comprehendunt ciuitates
Aegypti,& est mä odiosa . Sed põt respõderi dupliciter.
Primo,ꝙ uerba ibi sequẽtia,dum dicit tex. Oĩbus terris
nostro imperio subiectis,declarant uerba, de quibus s.
Secũdo,ꝙ ibi sunt uerba iuris cõis, q̃ sub uerbo diœcesis,
includunt indistincte ciuitatem,per d.c.1.de re.permu.ĩ
6.& dixi s̃.Et hanc solutionẽ sentit Sali.in d. l. unica,in
prin.dũ simpliciter dicit,credo, ꝙ subiecta mä huius rei
sit interpres l.si uno.ff. loca. Aduerte ẽt, dũ dixi in prin.
huius ꝯclusionis, ꝙ ĩ priuilegiis nõ odiosis appellatione
diœcesis uenit ciuitas,nam Imo.hic,dum reprobat Ioan.
And.in c.1.de offi.ord. ur̃ uelle indistincte,ꝙ in priuile-
gijs appellatione diœcesis nõ ueniat ciuitas,quia priuile-
gia sunt stricte interpretanda,cũ sint ꝯ ius, sicut statuta,
& similia,ut ĩ iuribus p eũ allegatis. Sed tñ uerius putò,
ꝙ ipse prædixit,& ipse ẽt hoc sentit in d.c.fi.de præb.Nã
qñ in hoc pũcto loquit̃ de priuilegiis,addit,quatenus ꝯ-
cernunt p̃iudicium tertij, & sic non loquit̃ de oĩ priuile-
gio absolutè.Et pro hoc facit, quia qñ priuilegia non of
fendunt,nisi ꝯcedentem,vel sonant in beneficio, non ĩ-
terpretant̃ strictè,vt latè per Bu.in ca.olim.de ver. sig.&
satis plenè scripsi s̃.eo.cãm.ver.tertia declaratio.& pul-
chrè Imo.in similibus terminis in rub.solu. ma. ver.sed
fortè põt dici pro ꝯcordia. Et ex his infert hic Abb. ꝙ in
literis de iustitia appellatione diœcesis venit ciuitas, qñ
mãdatur ei,qui erat obligatus, Et istud ẽt vr̃ voluisse Cõ
post.in c.abbate.j̃.eo.vt refert ibi Imo. Vnde si scribitur
epõ,dando ei nouam iurisdictionem in cã,vt faciat iusti
tiam ꝯ hoĩem diœcesis,non veniet ciuitas:secus,si rescri-
ptũ non dat iurisdictionẽ nouã,qđ qñ sit dixi in c.13. de
off.or. Scias ẽt,ꝙ si nobilis ꝓhibitus sit morari in suo ca-
stro, p̃t morari in ciuitate. Bal.in l.ẽt. C. de excep.rei iu.
a ¶Quarta ꝯclusio. Appellatione a ciuiũ
9 † veniũt nõ solũ illi de comitatu,se ẽt
illi đ territorio,vt l.q ex vico ff.ad mu
ni.& l.q in ꝯtinentibus.ff.de ver. sig.&
p Bar.in l.j.ff.ad muni.& ĩ l.2.ff.de ver.
sig.& in l.nõ dubito.ff. de ca. bona gl.ĩ
c.j.đ vsu.ĩ 6.Et hoc in mä larga,vel sal-
tẽ indifferẽti.Secus putat Ab.in mä re-
b stringibili b,p ea,q̃ s̃.dicta sũt, lȝ aliter
sentiat Bar.in d.l.2.vbi dixit,ꝙ ꝯdem-
nata ciuitate vñr ꝯdemnati comitati-
ui. Sed illud põt ꝓcedere in mä cõi ci-
uibus & comitatiuis,ſm eum. Et refert
hic do.Car.se rñdisse Paduæ,ꝙ statutũ
disponẽs, ne ciuis obliget se pro foren-
si,comprehẽdit comitatensem. Refert
ẽt vnum cons.Bar. incip. Ciuitati Ca-
merini. & est in ordine 196. in quo di-
cit, ꝙ noĩe ciuium continentur comi-
tatiui,per l. qui ex uico. ff. ad muni. ꝯ-
iuncta l.ciues.C.de incol.li.10. Et quia
idem est dicere, ciues Camerinenses,
& Comitatenses, vt probatur in l. j. ff.
ad muni.Sed ille , qui est de comitatu,
dr̃ Camerinẽsis,d.l.qui ex vico. vbi gl.
dicit de Virgilio . Ergo Comitatenses
sunt ciues. Præterea qñ aliqd relinquit̃
ciuibus,non debetur tm̃ illis , qui sunt
iuxta muros,sed omnibus. Ideo admi-
nistratores reipub.capiunt.l.ciuibus.ff.
de reb.dub. Et sic patet,ꝙ ẽt comitatẽ-
ses continentur.¶Præterea aliquando
ciuitas ponitur pro loco muris circundato , & muro fi-
nit̃,l.2.ff.de ver.sig.& c.si ciuitas.de sente.exc.in 6.Qñq;
ciuitas ponit̃ pro coadunatione hominum, & tunc ꝯti-
nent̃ ẽt rustici. Casus est in l.fi.ff.de nundi. Ita in proposi-
to. ¶Nec obstat iste tex. quia fatet̃ Bar. ꝙ appellatione
eorum,qui sunt in diœcesi,non ꝯtinent̃ ciues , & illi qui
sunt in ciuitate,arg C.ne rustici ad vllum obseq.aduoc,
l.1.lib.10 Sed appellatione ciuium bene ꝯtinent̃ Comi-
tatenses, qa tunc ponerent̃, vt separatæ species. Ita resi-
det pulchre Bar.in d.ꝯs.Et de ipso meminit Petr.de An.
in repe.c.j.s̃.ti.prox.in 43.char.ver.super alio dubio ꝯsu-
lui.& in c.si ciuitas de sent.exco.in 6.& in c. 1. de const.
10 eo.li.¶Et ista faciunt ad q.no.& dubiam,vtrũ † priuile-
gium si est concessum ciuitatibus, vel ciuibus regni,ex-
tendat̃ ad castra,villas, & comitatẽses? Ad qđ vide Bar.
in l.2.in 1.col.ff.de ver.sig.cum ꝯcor. & addit.de qbus p
Alex.in rub.ff.sol.ma.Et quia puto eũ optime loqui , &
pauca essent addenda,ideo pro stricta ista ꝯclusione suf-
ficiat allegasse eum,q ẽt repetit ꝯclusionẽ suã cũ plurib⁹
remissionibus in l.si finita. §. ex hoc edicto.ff.de dam.in
fec. & aliqd p eundem in eadẽ l. si finita.§.si de vectiga-
libus.ff.de dã. infec. dũ refert Lud. ibi, quem oĩno vide.
Et ei adde Pe.de Anc.in repe.regulæ,accessoriũ.vbi late
reassumit dicta Bar.ĩ l.2.ff.de ver.sign & Bal.de pa.Cõst.
circa prin.& in c.j. de ca. qui cu. ven. Et de dicta q. vide
plenius,q̃ alibi,per Alb.in 2.parte statutorum,q.117.rex
ex statuto,seu priuilegio concessit.vbi refert totam disp.
Iac.de Bel.allegatam ab oĩbus de hac materia loquenti
bus.¶Faciũt ẽt hæc ad dictũ Bal.in l.si in aliq̃. post prin.
ff.de off.procõsul.& lega.& oĩno in 7.col.ibi, sed hic du
11 bitat̃.C.ne vxor pro mari.vbi dicit, ꝙ † represaliæ con-
cessæ ꝯ ciues non possunt exerceri ꝯ
c Comitatenses,c cum sint odiose & stri
ctè interpretandæ. Et idem no. Lu. in
d.§.si de vectigalibus.allegando An.q
hoc non ponit in l.insulæ.ff. de iud. De
quo tñ p Bar.in tract.represaliarum,in
1.q.7.q.principalis,& Do.in ca.p̃senti.
sup gl.pen.de p̃b.in 6.& in c. statutum.
§.cũ verò.de rescr.in 6. ¶Adde ẽt Do.
in c.1.circa medium , de vsur.in 6. vbi
ex gl.in verbo,alienigenas, plura colli
git in proposito, maxime ꝙ ille dr̃ or-
tus de ciuitate , qui orit̃ ex vico ciuita-
tis,qđ dicit notandũ pro statutis danti
bus priuilegium natis in ciuitate,qa ꝓcedunt ẽt in nato
extra ciuitatem,dũ tñ ĩ vico ciuitatis. Dr̃ aũt vicus, pars
vrbis carens muris, vbi sunt villæ ac frequentes domus,
si mõ suburbanæ non sint, vt per Vallam elegantiarum
c.201. Dixit tñ Albe.in suo Dictionario,in verbo Villa.
ꝙ differunt vicus & villa,per l.vicum.ff.de ver.sig. Nam
vicus est congeries habitationum,sicut in fauce maris,
quasi uiæ custos.villa est qlibet ruralis loc⁹. Et uilla qñq;
sumit̃ ꝓ ædificio rustico,vt ibi latius p eũ. Et de his j̃.la-
tius.¶Dixit ẽt Do.in c.ius Quiritũ.p illũ tex.1.dist. ꝙ si
ꝯcedunt̃ represaliæ ꝯ Romanos,includuntur oẽs subdi-
ti Romanorũ appellatione p̃sonarũ loci,vt dicendo Bo
nonienses vel Romani:secus, si fieret expressio sub noĩe
loci,ut dicendo. Concedimus Bononiæ tale priuilegiũ,
qa tunc non cõprehenderet,nisi habi-
d tantes ĩ ciuitate.d Et inducit tex.cũ gl.
s̃. in proœmio Decretaliũ, in verbo,cõ
morantibus. & vide Dom. in d.proœ-
mio sup salutatione, in fi.vbi post But.
no.ex gl. in uerbo,cõmorãtibus. ꝙ ap-
pellatione Bononiensis non ꝯprehẽdi
tur habitans in castris. In ꝯrium indu-
cit gl.hic,cũ qua dicit cõcordare Bart.
in l.prouinciales , ff. ad munic. Voluit
dicere in l.1.vbi dicit, appellatione Pe
rusinorũ cõprehẽdi illos de comitatu
Perusino , quod intelligit verum Do.
post Butr. nisi adiiciat̃ aliqua qualitas
adaptabilis solis ciuitatib.vt ĩ d.saluta-
tione, dũ dicit Scholarib.qa intellexit

a Appellatione. *Adde tu, quòd ciuium appellatione veniunt illi , qui sunt de ciuitate , diœcesi , vel comitatu. Doctores in rub. solu. matrim. licet glos. in isto tex. contrarium sentiat , secundum Bar. in l. 1. ff. ad muni Adde, quòd Bar. in l. 3. C. de natu. lib. dicit ibi per illum textum , quòd ille , qui ex vico est , sortitur originem ex ipsa ciuitate, cui subest vicus.*

b Restringibili. *Adde Bar.in consi.suo,Ciuitati Camerini , &c. & Bal.in Marg. verbo,Ciuitas.versic. 3.& Ioan.de Per. in l.quia tale.ff.solu.matr.*

c Comitatenses. *Pro qua materia vide Alexan.in l. prouinciales . de ver.signi. & Soc. consi. 131. incip. cũ in præsenti consultatione , versic. circa septimam & vlt. q. cum ver.sequen. vsque ad fi. in 2. parte.*

d In ciuitate. *Adde ad hanc materiam Soc.consi.35. incip. circa prædictam consultationem.versi.septimò probatur. in 1.parte. & consi. 130. incip. præstantissimi iuris. versi.tertio respondetur.in d.parte. & consil. 111.incip.abundè & subtiliter. versi. sed his non obstan-*

ſtun. circa princ. cum vers. ſeq. in d. par.

de ſtatib. in ciuitate, cũ rure nõ teneat ſtudiũ: ſecus, ſi rure teneret ſtudiũ, vt fecit Ia. Bal. Et ita ꝓcedit gl. ĩ d. proe. ſm̃ cos. ¶ Et ꝓ dic. Bar. allegat Do. in d. ca. ius Quiritũ. q̃ dicit, ꝙ Romanorũ appellatione comprehendunt oẽs ſubiecti Romanis. Vel poſſet dici, ꝙ gl. in d. proemio procedit, qa tex. ponderat habitationẽ, q̃ ſit Bononiæ, non in comitatu. Et vide Ab. in d. ſalutatione, in fi. vbi no. illã gl. ꝙ appellatione Bononienſiũ, ſeu cõmorantium in Bononia, non cõprehendunt comitatiui, qñ adijcit aliqua qualitas proportionabilis ciuitatẽſibus. Et vide Lucã de Pẽna in l. ꝓuincialiũ. C. de ero. mil. an. vbi dixit, ꝙ ruſtici ꝑ ſe faciũt plebẽ. Allegat §. legitimi. in Aut. quib. mod. natur. effic. legit. Tñ ẽt ruſtici dñr plebani epi. c. decernimus. 18. diſ. ibi, cunctã diœceſim, ſiue plebẽ aggregare. Quẽ tex. notat ad hoc Paris de Puteo in tractatu De ſyndicatu, fol. 4. ver. deinde verò eligunt.

12 ¶ Quinta ꝯcluſio. Appellatione† comitatiuorum non veniũt ciues, qa comitatiui ſunt obligati ad ſtrictiora onera, q̃ ciues, l. 1. & ibi no. C. ne ruſtici ad aliqđ obſ. aduo. Notat Bar. in l. j. ff. ad muni. ibi, ad declarationem iſtius. & Ab. hic. Et hanc ꝯcluſionẽ tenet ẽt Bar. in d. ꝯſ. 196. Ciuitati Camerini, & in d. l. 2. circa mediũ. ibi, breuiter diximus. ff. de ver. ſig. & q̃ dicta ſunt in 4. ꝯcluſ. de diœceſi reſpectu ciuitatis, ꝯueniẽt ẽt huic ꝯcl̃oni de comitatiuis, ſm̃ eũ. Et dicit Ang. in § ſi quis igitur. in Aut. quib. mod. natur. effic. ſui, ꝙ licèt per illum textum comitatiui non ſint ciues ciuitatis, ſunt tñ ciues comitatiui: a & hoc vř voluiſſe gl. in l. prouinciales. ff. de ver. ſig. ſm̃ eum. Et dicit Bar. in l. ſi quis. per illũ tex. C. de natu. li. ꝙ qui oritur ex villa, vel vico, ſortit originem ex illã ciuitate, cui villa, vel vicus ille ſubiacet. Et allegat ẽt gl. in l. nulla. §. ꝙ ſi in vico. C. de epiſ. & cler. & tex. in l. qui ex vico. ff. ad muni. quem ẽt ad hoc no. & ſentit Bal. in l. j. poſt prin. C. q̃ ſit lon. cõſue. dũ dicit, ꝙ ꝯſuetudo ciuitatis operat ẽt ĩ villis. Et eſt ad hoc gl. fi. vltra ipſum, in l. ex ca. ff. de poſtu. quam habui à Firmano in verbo, comitatiui. vbi vide de his. ¶ Hãc ꝯcluſionem limitat hic Abb. duob. modis. Primo, niſi eſſemus in mã

a Comitatiui. *Adde idem tenentẽ Soc. conſ. 288. incip. circa primã quæſt. verſ. confirmatur, quia. in 2. par. vbi etiam ponit quæ differentia ſit inter Comitatenſem & ciuẽ de iure communi.*

13 larga. Unde† ſi daĩ priuilegium diœceſi, vel oĩbus de comitatu, cõprehendit totus comitatus, ſeu tota diœceſis, ꝑ ſ. dicta. ¶ Scđo limitat, niſi aliquis eſſet natus in comitatu ex ciuibus, qa tunc dř ciuis: nam quo ad iſta onera, non inſpicimus locũ originis, ſed pſonas, ex qbus naſcit. Ita dicit dixiſſe Bar. ĩ l. j. ff. ad muni. Si aũt aliqs eſt natus in aliqua ciuitate ex parentibus, qui non cõſtituerũt ibi domicilium, ſed erant tranſeuntes, vel ad tp̃s trahebant ibi moram, non dř ciuis illius ciuitatis, vt vř inclinare Bar. in l. filios. C. de muni. & ori. lib. 10. Oportet enim ad hoc, vt acquirat ciuilitatem, ꝙ parentes ꝯſtituant ibi domicilium. Qđ dictum eſt. ſing. & menti tenẽdũ, ſm̃ Ab. hic, qui pro hoc adducit; nam ex quo hẽt animũ ſe transferendi, fingit non eſſe in illo loco, vt l. q̃ſitum. in fi. ff. de le. 3. & l. hæres abſens. ff. de iudi. & c. Romana. cum ſua gl. de fo. compe. in 6. Et prædicta no. ſm̃ eum, cum quo tranſit, mera relatione Andr. Sicul. hic. ¶ Addatis Nic. de Neap. Bal. & Ang. idem tenentes in l. huiuſmodi. §. legatum. de le. j. Dicunt enim, ꝙ licèt alias quis efficiatur ciuis loci per propriam originem, l. ciues. C. de incol. lib. 10. & in l. 1. ff. ad munic. cum ſi. tamen fallit, vbi aliquis, putà ciuis Peruſinus, cum vxore ſua prægnante, trãſibat caſualiter per ciuitatem iſtã, & vxor eius hic peperit; nã factus cenſetur ciuis originarius Peruſinus, qm̃ fingitur natus Peruſij, ꝑ d §. legatũ. Et cum hoc dicto trãſit Pau. de Ca. ibi in lec. Bononiẽſi. ¶ Sed † Imo. & Pau. de Caſt.

14 latè in lec. Paduana, & Alex. in d. §. legatum. tenent ꝯ̃riũ, & ſic non procedit dictum Abb. hic, & fundatur per regulam d. l. ciues. & per no. per gl. in l. aſſumptio. §. j. ff. ad munic. & in d. l. filios. vbi filius quantumcunque natus extra locum originis paternæ vltra ciuilitatem, quam habet ex perſona patris, efficitur ciuis loci originis propriæ. Et ſm̃ hãc op. fuit practicatũ in facto, vt dicit Pau. de Caſt. in d. §. legatum. & Raph. in l. cætera. §. ſi co. ti. Et ſubdit Pau. in §. legatũ. ꝙ filius doctoris Paduani legẽtis alibi, natus in loco, vbi pater legit, nõ minus dř originarius Paduanus, ꝑ p̃dicta. Qđ reputat benè no. ad ſtatuta, q̃ requirũt, ꝙ ſit ciuis originarius ille, qui eſt de collegio Doctorũ. Et ita vidi ſeruari ĩ pluribus Doctoribus, & in me in collegio Ferrarienſi, in quo viget tale ſtatutũ, licèt mihi origo fuit caſualis ex Felina oppido diœceſis Regienſis, origo vero vtriuſq; parentis ex Ferraria, aui aũt paterni ex Venetijs, proaui & aliorum maiorum ex Luca, & facit, qđ no. Do. in c. j. §. 1. vltra medium, de vſur. in 6. & ver. ſcđo no. quem retuli ĩ p̃cedenti ꝯclu. ¶ Et ſi diceres, Iſte nõ eſt merè originarius, ſed fictè, & in ſtatutis verba intelligunt ꝓpriè, nõ fictè b, l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. geſt. ergo ĩtelligitur ſtatutũ de originario uero: Rñderet, ꝙ qñ ſtatutũ loqtur in mã iuris cois & ab eo nõ exorbitat, tunc ſi ius cõe æquiparat caſum uerũ & caſum fictũ, idẽ erit in ſtatuto, ut declarat Imo. in c. ad audiẽtiã. in 1. no. de cle. nõ re. ꝑ illũ tex. iũcto c. cũ dilectus. eo. ti. inducendo, ut ꝑ eũ, quẽ ſeqtur Alex. in l. 1. §. lex Falcidia. ĩ antepe. col. ff. ad l. Falc. Et in iſto caſu habemus ius cõe æquiparans caſum uerum, & caſum fictum, l. aſſumptio. §. filius. ff. ad muni. ¶ Præterea rñdetur ex dictis Sal. in l. ſiue poſſidetis. in 4. q. C. de ꝓb. dũ dicit, ꝙ qñ diſpoſitũ põt ꝯuenire caſui uero, ſicut ficto c, & mẽs & rõ diſponendi ita hẽt locum in uno caſu, ſicut ĩ alio, tunc ſtatutũ hẽt locũ in utroq;, ſiue diſpõ ſit fauorabilis, ſiue odioſa. Vñ ſtatutũ, ꝙ nullus ex ciuibus uadat ad talẽ locũ ſub certa pęna, uel non poſſit agere ꝯ̃ cõe, niſi certa forma ſub certa pęna, locum habebit illud ſtatutum in ciuibus, nedũ orginarijs, ſed ẽt ex ꝯſtitutione, & ſic fictis. Secus, ubi in facto nõ põt habere locũ eadem rõ, prout apparere põt ex uerbis ſtatuti, ut ſi diceretur, ꝙ ciues originarii gaudeant certo priuilegio, uel immunitate, nam ciues ex ꝯſtitutione non debent hoc priuilegio gaudere. Modo in propoſito, cum de iure cõi paria ſint eſſe ciuem originarium uerè, uel eſſe natum alibi ex parentibus originariis, d. §. filius. uř eſſe eadem rõ faciendi de collegio iſtum ſicut uerè originarium, non ſic in ciue ex priuilegio, quia ſtatutũ loquens de originario, uoluit expreſſè iſtum excludere.

b Nõ fictè. *Adde idẽ tenentẽ do. Soc. cõſ. 229. inci. Præſtantiſſimi iuris. vér. ſecundò oſtenditur. in fi. in 1. par. char. 200.*

c Ficto. *Adde facere quod habetur per Soc. conſi. 260 incip. in cauſa manutenſis, circa prin. verſic. ſed quod aliter. in 2. par. & conſil. 1. inci. in caſu ſupra narrato. ver. præterea, circa fi. & ver. non obſtant. circa med. in prima parte.*

EXPEDITIS Concluſionibus tactis hic per Ab. collige multa hinc inde ſparſa, ex quibus declarãtur uocabula ꝯcernentia diuerſa gña locorum. In quibus ſi initium inculcationis in me non uſitatæ nunc uidebor incidere, excuſatum me reddat inopinata & repentina ad curiam Romanam uocatio, cuius notitia reperit me in principio huius ultimæ aggregationis, in qua eodem cõtextu ordiri oportuit, & texere, ut finito huius decretalis commento fiat punctus, & practicetur lex, contra pupillum. §. ſi qui ad maius. ff. de re iu. cum concor. de qbus ibi in c. cũ teneamur. de præb. ¶ Dicatis ergo remiſſiuè tantum in primis de hoc uerbo.

TERRITORIUM. Recurritur ad tex. gl. & Bar. in l. pupillus. §. territorium. ff. de uer. ſig. & ad apoſtillam Alex. ibi, q̃ ex ſ̃. ſcriptis reiterato calamo latè apoſtillaui.

15 Et † dř territoriũ uniuerſitas agrorum intra fines cuiuſq; ciuitatis d, qa magiſtratus eius loci ius hẽt terrẽdi. i. ſubmouendi intra eos fines. Quem tex. allegat gl. 1. in c. ſi qs epiſcoporum. 16. q. 5. Et per illũ tex. dicit ibi Bar. ꝙ ſi ciuitas iuit ad exercitũ, & aliquis in illo exercitu deliquit, Poteſtas ciuitatis põt punire illũ, qui deliquit in illo exercitu, qa territoriũ

d Ciuitatis. *Adde idem tenentem Soci. conſil. 86. incip. in cauſa communitatis. ver. ſecũda concluſio. in fi. in 1. par. & adde*

de quòd habere ius territorij denotat habere exercitium iurisdictionis. vt per eund. Soc. in consi. 181. incip. visis capitulis transactionis. vers. confirmatur, in 2. par.

dr̄ à terrendo, & sic quia illa ciuitas,locum terret, pōt cognoscere de ibi commissis,& seqtur Ab.in c.fi.ver.item dubitatur,qđ sit ciuitas,de fo.comp. ¶ Limita, nisi ille exercitus mouisset bellū iniustum,f̄m Gab.de Osoletis in l. 3.§. effracturæ.ff.de offi.præfe. vigi.quem sequitur Alb.in j.parte statu. q. 162. ciuitas statuit,l3 subdat Ric.tenere,ꝙ tunc saltē hēt iurisdictionē sicut caput & rector exercitū gubernans.Et dicit Abb. ꝯs.20,inc.super qōne vertente.in prin.ꝙ vbicunq; qs hēt ptātem terrendi seu distringendi,totū illud dr̄ đ territorio,seu districtu suo, per d l. territorium. Vide ēt qđ no. Ab.in c.cū ꝯtingat.ver.& primo ponā.de fo.cōpe. Dicit ēt Bal.ī rub.q̄ sint regalia,ꝙ territorium non est aliud, q̄ spatiū terræ munitū iurisdictione.Et subdit đ mari, vt retuli s̄.ī prima declaratione scđæ ꝯclusionis. Et dicit Bal. in l. 2.post medium,ff. de of. præsi. ꝙ quælibet iuridictio desiderat suū territorium,l.fi.C. vbi,&
a apud quē. qa a territoriū à iurisdōne & terrendo dictum est, vnde hēt iurisdōnem inhærētem glebæ ex vi sermonis. Qūo tñ iurisdō ordinaria possit esse sinc territorio,vide Alex.in l.solet.ad fi. ff.de iu.om.iu.dum inducit Aut. habita.C.ne si.pro pa.vbi Doctor est ordinarius sine territorio. Et vide Old.ꝯs.176. Factū tale est,in vertice cuiusdā mōtis, vbi dicit, ꝙ sub appellatione territorij & districtus proprietates non ꝯtinētur, quia ista verba sonant superiorē coerctionis,d.l.pupillus,§.territorium,ca.l3
16 cām.de prob.¶Proprietatis† verò appellatio dr̄ dñium nudū,à formali vsufructu separatum,l. proprietatis, C. de prob. An aūt ꝯcesso territorio, vel castro,videaṫ ꝯcessa iurisdō,vide copiose Alex.in l.j.in fi.ff.de iu.om.iu. Dixi aliquid in c.qđ sedes,in fi.de offi.or. Et ibi dictis adde Alb.latissime in l. imperiū. ver.item quæro, vtrum recognoscens castrum,ff.de iu.om. iu. vbi ꝯcludit cū Old.in ꝯs.alle.in dictis locis, ꝙ inuestitus de castro,non est inuestitus de territorio & mero imperio. Et inter alia allegat istum tex.in c.q̄uis.§.j.de pb. in 6. Et in quo defferat territorium ꝯtentiosum à territorio fori pœnitentialis, vide Ab.in c. cùm cōtingat. ver.& hæc sunt q̄in hac mā.de fo.compe. Et si scribitur epō, vt puniat exemptos sui territorij, intelligitur de illis, qui sunt in sua diœcesi, non in aliena, quamuis illa sit de territorio nominato. Maria.in ca.ad abolendam.de hær.cum territorij appellatione q̄nque diœcesis cōtineatur,maxime in similibus commissionibus.16. q.7. oēs basilicæ. l3 sumatur latius in d.l.pupillus.§.territoriū. Et de hoc verbo, Territorium,dicetur ēt aliquid paulo post, ponendo de districtu. Et dicit Bal.in c.j,in prin.ibi, sed contra secundum,qui. mo.feu.amit. ꝙ vbi est rex irruens,tanquam in hostes, cum exercitu,ibi est territorium regis,& hoc,si bellum est iustum:nam ius gentium hoc dictat,& ipsa nālis iustitia. Et tale territoriū dr̄ à ptāte terrendi,sicut districtus dr̄ à distringendo,vt no.gl. in §. rursus, in ver potestate. Insti.de ac. & in clem. ne Romani. §. sane. in ver diœcesis, de cle.in clc.pastoralis,in ver. districtum, de re iud.& per glo.in c.prouinciæ. 99. dist,Dixit ēt Alb.in ver.territorium,ꝙ diœcesis aliquando vocatur territoriū. Allegat c.si quis episcoporum. 16. q.5. & ibi glo. & c. omnes basilicæ. 16. q. 7. & d.clem,ne Romani, vt ibi per eum.

a *Quia. Adde tu, ꝙ per ista verba Feli. videtur, ꝙ iurisdictio inhæret territorio, & non personis. Adde, quod Io. And. in ca. cum contingat. de fo. compe. super glo. dicit ꝙ licet quis non habeat territorium, si tamen habet potestatem in certas personas, propter illas dicitur habere territorium. Adde, ꝙ idem tenet Bart. in l. j. ff. de iu. om. iu. in fi. vbi dicit, ꝙ iurisdictio non cohæret pprie territorio, sed dicitur quòd cohæret territorio, quia terminatur territorio. Sed si diceretur, imò rei cohæret, nā videmus, quòd ciuitates & castra habent iurisdictionē: Dic, quòd imo populus eorum & communitates eorū, quia sunt personę repræsentatæ, quæ habent iurisdictionem. Et sic dic, quòd iurisdictio inhęret personis, & non glebę,& personarū, ut est casus de hoc in l. qui furere. ff. de statu ho. secundum Gui. de Cu.& Bart. in d. l. j. ff. de iu. om. iud. in fi. Et sic soluta est quæstio, qua quæritur, quomodo iurisdictio ordinaria possit esse sine territorio, de qua hic per Feli. in versi. quomodo tamen.*

Certas etiā quæstiones de materia territorij ponit Brix. in ver.territorium, quas hic transplantare non expedit. ¶De verbo autem
17 DISTRICTVS, Dicit † Bal. in c.licet causam.de proba.ꝙ est id,quo arctaṫ,siue distringiṫ originarius & īcola,& est vocabulum præcisum,f̄m eum. Alle. no. in §. rursus.Inst.de ac.& in l.j. C.vbi de pos.agi oppor.item districtus est ēt in mari. Allegat gl.in c.vbi,de elec. in 6. de qua dixi s̄.in 2.conclusione. Item ambitus territorij cōprehendit q̄dam loca,q̄ non sunt de districtu, vt monasteria & ecclesias. Item diœcesis,est clericorum,districtus est clericorum & laicorū. Alle.hoc c, ꝯcludens in his vocabulis standum esse ꝯsuetudini vulgi. Et dicit Ab.ibi in prin. ꝙ districtus significat ēt executionem pœnarum & q̄libet coactionem actualem. Sed hoc dictum impugnat ibi Are.in pri,no.quē potes videre ꝯcludentē,ꝙ ibi districtus importat merū & mixtū imperiū. ¶Et dicit Bal. in l.j,§.cū vrbem.ff.de off.præf.vrb. ꝙ districtus est latius vocabulū,q̄ comitatus. Hinc est, ꝙ clerici dñr de districtu iudicis laici,& per qđ aliqn̄ distringit eos. Allegat no.in c.fi,de offi.dele.in 6. de quo aliqd paulo post. Q̄nque tñ districtus capiṫ pro diœcesi. Item q̄nq; pro comitatu. Allegat c.prouinciæ.99.dist. Et ibi dicit Bal.ꝙ nullus dr̄ habere territorium,nisi qui hēt mixtum imperium,qa pōt in possessionem mittere re ipsa, l. iubere cauere.ff. de iu. om.iu. Proprium enim accidens territorij est, in possessionem mittere. Et iō Cōsules artium ꝑpriè non hēnt territorium, qa nō pñt ī possessionē mittere,nisi ꝯsuetudo, vel lex municipalis aliud eis permitteret. Et ꝑ hoc vr̄, ꝙ archidiaconus, licet in suo archidiaconatu habeat iurisdictionem ordinariam,tñ qa territoriū est epi,non archidiaconi,non posset mittere in possessionē ex suo decreto in territorio alieno. Ad q̄ vltima verba vide Alex. in l. solet,ad fi.ff.de iu.om.iu.dum ponit, an de essentia iurisdictionis sit territorium. ¶De hoc ver-
b bo Districtus, b vide Bal. in rub, quæ sint regalia,quē retuli s̄.in j. declaratione scđæ conclusionis. Et dicit ibi Bal.ꝙ
18 † territorium non est aliud,q̄ terræ spatium munitum & armatū iurisdōne, Et dum retuli proxime Bal,dicentem, Appellatione districtualiū ꝯprehendi
c ēt clericos,c adde Bal.in l.j.§.huius studij.ff.de iu.& iu. vbi notat illum tex. ꝙ sacerdotes sunt partes reipub. Et dicit, ꝙ sunt ēt de districtu. Allegat ēt Ioan. And.in d.c.fi. Et illud dictū sequitur ēt Pe.de Anc.in c.dilecti.de foro comp.dicens,bene facere illum tex. vbi priuilegiū concessum ciuibus Anglicanis includit clericos. Et per illū tex.dicit ibi dom.Car. ꝙ clerici dñr esse prouinciales. Et dicuntur etiam ciues,vbi habent beneficia. Et allegat c,dilectus. 2. s̄. eo. Et dicit And.Sicul. in cle. ne Romani, §.sane.de elec. ꝙ si Papa concedit quādam terram ecclesiæ in vicariatū alicui, & data sit sibi ptās collectandi ibi habitantes,& ēt districtuales,poterit collectare clericos, qa sunt de districtu. Allegat Io.And. vbi s̄. Et ita dicit se ꝯsuluisse,& libenter viderem illud ꝯsilium,vt inueniret rn̄sio ad dicta Do.in d.c.fi.§.qui vult, ꝙ in materia arctatiua clerici non dicantur districtuales; Imò de illo dicto Ioan.And.dubitat latè Imo.in d.c.dilecti.in fi. vbi vide, & ēt ipse Imo.in d.c.fi.vt ibi refert Dom.licet cum dicto Io.An.transeat Ludo.solenniter in sing. in ver.clerus,& est nu.439.habeo casum in facto Car. Nauarensis, & sequenti,& Do.in c.si snīa,in prin. de senten.excommu.in 6.& Pa.de Ca.consi. 296. Ad primum, & consi. prope allegando,

b *Districtus. De hoc verbo Districtus, vide etiam do. Soc. consi. 74. incip. in præsenti consultatione. versicu. præterea dictum. circa fi. ibi & hoc maximè in 1. parte, char. 127. vbi, unde dicatur, & quid denotet.*

c *Clericos. Adde quod facit ad hoc c. accedens. il 2. vt li. non contest. & Bart. Cæpol. in titu. de serui. rust. cap. de mari. in fi.*

legando,& Brix.in repe.in ver.districtus,& pulchè Pe.de Anc.in consi.150.Optimis.& in rep.regulæ,ea,q̃.in 20.q. de reg.iu.in 6. vbi etiam allegat Old.consi.32. Quō est late ponentem,ꝙ sacerdos debet reputari de vniuersitate & populo.In quo vltimo vide q̃ latè dixi in rep.c.ecclesia.in 3.q.5̃. ti. prox. Et puto p̄dicta pendere ab ibi dictis, vbi examinat̃,an appellatione populi veniat clerus. Vide ibi dicta, omisso vlteriori progressu: q̃a dicta consilia & alia reduxi in d.c.ecclesia. in varijs q̃onibus ab hoc dependentibus.Et an capitulum canonicorū veniat appellatione ciuium,vide Bar.in l.j. ver.q̃ro ēt,an capitulū. ff. ad muni.Obstat ēt d.ꝯs.An.Sic.qđ paulo post dicet̃ cum Pau.de Ca. Dixit ēt Fran.de Are.ꝯs.77. Et rō scribendi, &c.ꝙ nunq̃ vidit bn̄ declaratū, qd sit propriè districtus. Vnde ipse dicit,ꝙ propriè est dn̄ium, vel territoriū accedens ciuitati in subiectionem vltra fines simul cū ciuitate statutos,intra quos,q cqd est, vocat̃ territoriū. l. pupillis.§.territoriū.ff.de ver.sig.& comitatus, f̃m Bal. in d.§. cum vrbem.Quicquid aūt de nouo sibi accedit,nisi ꝯcedat̃ sub noīe comitatus, dicet̃ districtus. Allegat Cyn. & Bal.in l.etiam.C.de iu.do. & sentit Pe. de Anc. licet istos non alleget,in cle.ne Romani.§.sanè. f̃m ipsum. Repugnat ēt dicto consi.An.Sic.elegās ꝯs.Pau.de Ca.132.Notandum est,ꝙ hæc imperialis ꝯcessio.vbi dicit,ꝙ licet loca exempta, & personæ exemptæ comprehendantur in vniuersitate territorij & populi in fauorabilibus, non tn̄ in onerosis, nec in ꝯcernentibus ipsorum odium & grauamen,& loquit̃ in mā collectarum,& onerū,volens,ꝙ l3 loca donata comiti Iac. de Vermo sint de territorio Veronæ,tn̄ impositiones iniunctæ ꝑ dn̄os Venetos Veronensibus super bonis territorij districtus,non comprehēdunt illa. Ex quo vr̃, ꝙ idem sit de terris ecclesiarum, q̃ in impositione onerū, vel tributorū indigent sp̄ali mentione, iuxta gl.in ver.diuino.in ca.quanq̃.de censib.in 6. ¶Cognoscit ēt pulchre ex pluribus eductionibus Pau.in d.consi.q̄n aliqua bona rōne immunitatis,vel alterius p̄rogatiuæ possint dici extra territorium, & quando non. Bene fatet̃ Pau.de Ca.ibi, ꝙ donatio facta ꝑ dn̄os Venetos præfato comiti,non operat̃,quando illæ terrę donatę sint de districtu ipsius dn̄i Venetorum, & non prodesset generale indultum immunitatis sibi ꝯcessæ, q̄n ipsa ducalis donatio scriberet imponendo grauamina territorio Veronensi ad ꝯmodum reip. Venetæ.Oportet enim, vt commune ꝯtribueret occasione terrarum, quas hēt ī illo territorio, q̃a sua immunitas liberat solum à munerib. imponendis per communitatem Veronæ, non aūt dicit aliquid de imponendis ꝑ ipsum dn̄ium concedens hanc immunitatem,& hoc dummō generalis impositio facta à dn̄atione sp̄aliter nominaret ēt dicta loca. Aliàs n.per generalem impositionem factam cōmunitati Veronensi, nō intelligit̃ in dubio derogare sp̄alib.immunitatib. ētsi generalis dispositio fiat ꝑ modum legis. Allegat gl.in l.3.C.de silen.li.11.& gl.antep.in c.1.đ cap. mo. in 6.& Arc.in ca.renouantes.22.dist.& facit c.ex multiplici.de dec.f̃m eum.Pro quo vide, quæ dixi in ca. 1. ver.secunda dispō.5̃.eo.ornando gl.in d.l.3.Tetigit ēt de districtu & territorio d.Abb.consi.20.super q̄one. in princ.dicens,ꝙ territorium dr̃ à terrendo: districtus à distrīgendo.Et vbi quis habet potestatem terrendi,seu distringendi totum illud dr̃ de territorio,seu districtu. Allegat no. in d.l.pupillus.& in cle.ne Romani. de elec.Et consuluit Ab.de quodam castro, quod diceretur esse de territorio & districtu Senensi,licet dubitaret, an esset de comitatu propter quædam capitula exemptionum eis cōcessa.Dixit ēt Car.in cle.ne Romani.§.sane.in v. q. de elec. ꝙ districtus & dięcesis,sunt distincta.Sed territorium & districtus ponuntur pro eodem, vt probat ille tex.in dictione, Seu,q̃ bis reperitur,& sonat idem,qđ, Idest.¶Et est tex.in d.§.sane.in ver.hoc casu.per locum a speciali,ꝙ appellatione districtus,vel territorij r̃r non venit dięcesis.Et ita no.ibi glo.in ver.hoc casu.& Car.in 2.no.in 5. q. Et subdit in 6.q.post Pau. fuisse sæpe obtentū Bononiæ, ꝙ stāte statu, ꝙ nullus de ciuitate, vel comitatu certo qd faciat, non comprehenduntur hi, qui sunt de districtu, & non sunt de ciuitate,vel comitatu, de quo ibi latius. Et dicit Brix.in ver.districtus. ꝙ districtus latius pater, q̃ territorium. Allegat c.pen.in fi.de offi.deleg. in 6. & Bar. in l.1. de offi.præfec.vrb.Et dicit,ꝙ in odiosis, appellatione districtus non continetur ciuitas, per c. quamuis. de præb. in 6.Secus in fauorabilibus,l.j.§.qui vrbem.ff. de off. pręfe. vrb. Ad p̄dicta ēt de districtu & territorio facit ꝯsiliū Alex.mihi 568.Visa q.ꝯ dictos inquisitos.dum ponit, ꝙ ꝓhibitio de ꝯhendo, vel mercando sal, nō ligat portatē ex alio loco,& volentē trāsire ex loco, in quo est ꝓhibitū mercari,& ōndit,ꝙ statutū loquēs de trāsitu ꝑ comitatum,intelligit̃ ēt de transitu ꝑ ciuitatem. ¶Et de verbo,

COMITATVS, Vide Ab.in c.veniens.in 3. no.de
19 ꝑs.vbi dicit ꝙ† q̄nq; comitatus idem est,ꝙ tota dięcesis, quandoq; verò est certa pars dięcesis, vt puta quia aliqs comitatus est in dięcesi,vt ī.c.prox. quādoq; verò ponit̃ comitatus improprie pro curia principis cum omnibus officiis suis instructa,c.si uobis.iuncta gl.1.23.q.vlt.facit c.1.quis dicatur dux.ubi ille dr̃ comes, qui inuestitus est de aliquo comitatu,alij verò sine comitatu dn̄r comites abusiue a, vt ibi no.Bal.f̃m Abb.qui idē ponit in hoc vlt.in c. legebatur.de ma. & obe.& illum tex.in d.c.si vobis. Allegat ēt Car.in d.§.sanè.in 6. q. dicens, ꝙ comitatus capitur etiam pro curia, seu residentia principis, sed ꝓpriè & naturaliter in statuto, vel alia dispōne īportat territoriū villarum, vel castrorum,qđ est pertinens ad ciuitatem, ita ꝙ gaudet eisdem priuilegijs,& cōstituit eandē rēp.Et ꝑ hoc pōt ꝯtingere,ꝙ aliqđ est de ciuitate, & nō de districtu;q̃a districtus concernit tm̄ id, qđ actualiter à ciuitate distringitur. Sed comitatus non sic strictè accipit̃.Vnde ali qua castra sunt de comitatu Imolę,quę sunt de districtu Bononiæ. Et hoc mō dicimus,ꝙ q đ est đ vico,intelligitur de illa ciuitate,cui uicus subest,l.qui ex vico.ff.ad munic.Subdit, ꝙ in istis attenditur etiam cōis vsus loquendi. Vnde Bononiæ fit illa diuersitas inter comitatum & districtum: Paduæ verò q cqd est de districtu, dr̃ de comitatu.Subdit ēt post Pe.de Anc.ibi, ꝙ terræ recommendatæ Florentinis,nō sunt censendæ de districtu Florentino;sed potius dr̃r confęderatæ. Alle. Bar. in l.nō dubito.ff.de cap. Ad qđ vltimum uide usitatam apostillam Alex.ibi,cui pro nunc adde de istis confęderatis tractatum optimum Mar.Lau.de ꝯfederationibus, vbi de hoc ponit 63.ꝯclusiones,& extat amplissimū ꝯsiliū Maria. Senensis in ordine meo 55. Vt q̄sitorū superius formatorū.multa ponit An.Sic.in apostil.suis ad Bar.in extrauag.q sint rebelles.Solennissimè Bal. in dispu. q̄dam ciuitas Tusciæ recepit quoddā castellū,impressa post disputationes Ang.in impressione Veneta.Plenè Ab.consi. in ordine meo,156.Ad dilucidationem illius dubitationis.ubi solenniter loquit̃ de terra Scarlini recōmendata dn̄o Plumbini.Et ista breuis & dilatabilis commemoratio uberrimorum locorū sufficiat pro isto nunc incidenti, omissis minutiorib. locellis,de q bus alias. De comitatiuis ēt plura inuenies in aureo reper.Firma. in uer.comitatiui.Et dixit Brix. in ver. comitatiuo. ꝙ comitatus dr̃ districtus alicuis ciuitatis,ubi est ep̄s. Allegat eo.ti.19.dis. & c.prouinciæ.cum glo.in uer.comiti.99. dist.
20 CAETERVM Ad euitandā† nimiæ ꝓlixitatis nauseā,sufficiat remittere ad loca opurtuna non extendēdō q̃d in eis dicat̃, ꝓut olim licebat ꝯmentātibus ante fęlicia hæc tp̄a impressionum,in q̃bus pōt quilibet amplam bibliothecā leui īpēsa cumulare. Vnde ubi examine nō est opus,satis est loca, maximè nō trita, docere. Et ideo quid sit uilla, uide Abb.in c.uenerabili.in 3. no. de censi. De ciuitate,prouincia,terra,territorio,patria,oppido,& similib. uide optimas remissiones per Alex. in l.j. §. siue aūt.ff.de ope.no.nun.Et ad illud de prouincia,uide tu oīno Imo.in c.pen.uer. aduerte,quia istud nomen, Prouincia,de test.ubi eleganter ponit multos modos, quib. f̃m uarias materias capitur hoc uerbum, Prouincia. Esto memor. Et unde sit dicta prouincia, uide Car. post Pau. in cle.

a Abusiuè. *Ad de idem tenentem do.Soc. consi. 165. inci. Visis inuestituris. uersic. circa primam dubitationem. circa fi. in 2. parte, char. 26.*

cle.dudum,ver.extra ciuitates.in j.q.de sepul.Et oīno ad de,ꝙ si fit mentio de habitātibus in certa regione, vel ꝓuincia,non comprehendunt̄ habitantes in ꝯfinib.Dom. sing.in c.j.de tempo.or.in 6.colligēs hoc ex dicto Io. An. ibi,per qđ sequitur, ſm eum, ꝙ in mā stricta emanante sup prouincia Tusciæ,Lombardiæ,Romandiolæ & Marchię Triuisanæ, non includet̄ Bononia, qa est sita in cōfinio istarum quatuor prouinciarum, vt dicit patere in priuilegio studij.Quod no.bene.Facit dictū Bal.in l.oēs populi.ver.item si statutū dicat.ff.de iust.& iu. ꝙ statutū prohibens mulierem ꝯhere sine consensu propinquorū, non extendit̄ ad participantem de duplici sexu, quia nō est propie mulier,sed hō mixtus.Vnde dr̄ Hermaphroditus.Alle.l.hoc legatum.ff.de le.3.& seqt̄ Pe.de Ancha.in rep.c.canonum.in 4.membro. de ꝯst. vt dicit Ale. cons. mihi 262. Animaduersis statutis.inducens similia, q̄ ponunt̄ in mā mixturæ,in l.2.ff.de ver.ob.vbi vide Lud.amplissime. Quid aūt sit oppidum,vicus, municipimu, vide pulchrè Arc.ī c.qualibet.13.q.7. Et de oppido ponit Valla c.201.Elegantiarū,elegantia inc. vicus.Et de vico aliquid infra,prope.Et de ciuitate, villa,castro, oppido,insistit solenniter Dom.post alios in c.si ciuitas.in 1.& 2.col de sent.exc.in 6.Cui adde oīno Bar.in extraua. q. sint rebelles.in ver.Lombardiæ.vbi ponit de prouincia, villa, castro,& latiùs de ciuitate,& sic,qd incolatus,& qd municipiū, ponit Maria.in c.fi. de foro ꝯp. De incola dixi ī c.qm̄,in prin.de offi.or.vbi vide,qm̄ inuenies,quis dicat̄ habitator,& quis īcola *Drīam autem inter īcolā,& inquilinū,& incólā,& accolam,ponit latè Lau.Val.Elegātiarū c.235.incip. incola. ¶Quid aūt sit burgus.vide late Bar.in l.si hr̄s.§.vicis.ff.de le.vbi dicit,ꝙ vr̄ vniuersitas approbata, per l.pen.C.de fund.rei priu.lib.11. Ponit ēt Bar.in d.§.vicis.de vico, villa, & castro.Alleg.Io.And.in d.capit.si ciuitas.Et de vico ponit latè Lau.Valla,ca. 201.Elegantiarum.inc. vicus.dicens,ꝙ est pars vrbis diuisa.Diuisa enim est vrbs, quasi in membra minora, sicut subura,carinæ,esquiliæ,vici.Et ibi dicit pulchre ad hæc, ꝙ de etymologia taliū verborum parum attinet disputare,quia plerunq; fallax est, & in primis, nisi fideli fundamēto nitat̄,friuola.Dicit ēt, ꝙ vicus est locus vltra vrbē distans vno miliari, vbi sunt frequentes villæ & domus muris carentes,nā si eos haberet,castellū esset, loca verò proximiora dn̄r suburbana in plurali,nam ī singulari significat ꝑdium,vt in suburbano meo Mizanensi.& præ-
21 dio Tusculano,vt ibi latius.¶Quid†aūt sit foresta?dicit gl.1.in c.cum dilecti.de dona.ꝙ est locus, in quo feræ includunt̄,& hēt qs in eo vsum venādi.Et dicūt ibi Io.An. & Car.ꝙ est vulgare Franciæ, & Angliæ. Et vbi sunt talia loca, dr̄ foresta latum nemus sine clausura, & sine aqua,vbi est flumen dr̄ sylua,vbi circūdat̄ aquis,dr̄ insula,vbi aūt includitur muro, vel palis,dr̄ parchus, ſm Io. An.in d.c.cum dilecti.Qđ no. pro parcho ducis Mediolanēsis, & ducis Ferrariæ a.¶Vocat̄ ēt viuariū,ſm gl.j.in l.v-sufructuarius venari.§. si viuariis.ff. de vsufru.q̄ dicit, viuariū esse locū circundatū muro,aqua,vel sæpe,vbi feræ sunt inclusæ,vt in lacu Perusino,& sequitur ibi Ang.& dicit Valla,vbi s̄.c.8.ꝙ viuarium dr̄, vbi continentur aues, pisces, vel feræ, quæ duntaxat ad uictum spe-
22 ctant.¶Hortus† aūt est locus sine reditu, factus ad amęnitatem, & dr̄ prædiū vrbanum, vt late per Bart.Cęp. de ser. vrb.præ. c. de horto, qđ est 76. Et quia ad ipsum hodie communiter recurrit̄, quando dubitatur de horto, iō adde dictis suis optimum consilium Alex. Visis verbis dicti testamenti, qđ est in ordine meo continuatiuo omnium volu minum,363.vbi etiam ponit,quādo legato vsu urbanæ domus veniat hortus, & aliqua ponit Firma.in ver.hortus. Et an hortus sit de domo b,uide gl. in c.fi. 12.q.2.& copiose & ample An.Sic.post alios in repe.c. Raynutius. de test. Et de dictis istorum feci alias mentionem,ꝯsulēdo Senis inter quosdam fratres ꝯtēdentes de horto nō noīato ī diuisione domus. Et in istis locis allegant̄ oīa oppurtuna. Iō utilius puto cōmemorare illos,q̄ viderūt oīa,q̄ eorū dicta eis tacitis trāscribere.Inquit em̄ Greg. de Ange.Quid est,ꝙ nō uident,q̄ uidentē oīa uident?Sic & uos scientes, ubi ponam mām,illi,q̄ viderūt oīa,videbitis ētoīa. Omittunt tn̄ isti id, qđ scribit Ab. in c. j.in 3 no.de censi. ubi no. illum tex. ꝙ appellatione domus nō uenit area, vel hortus,lʒ sint iuxta domū,nā ibi ponūtur,ut diuersa. Et facit c.j.de deci. & qđ ibi do. Abb.uide tex.in l.si vrbana prædia. ff. de uer. sign.ubi horti, qui ædificiis continentur,ueniunt appellatione ꝑdij urbani, si uoluptatis cā comparati sunt,secus,si sunt in reditu. Et no. Cæp. de ser.urb.c.11.post prin. De horto ēt ꝑ Alex.cons.mihi 510. Consideratis uerbis &aliis,quę in themate. ubi ēt ponit, an facta mētione domus ueniat curia, quæ alias grosso modo dr̄ curtile.Et de curia,seu curte,ponit ēt Cæp.đ ser.urb. c.46.& Abb.in c. ueniens.3.no. de præscr. & aliquid dicetur statim. Et dicit Bal.in quodam suo cons.quid si quis legauit contenta in domo, ꝙ aut hortus est paratus cā domus, & tunc appellatione domus uenit hortus, per l. ꝑdiis. §.qui domum, de le. 3. secus, si non est paratus cā domus.Ita loquitur l.Olympico.de ser. ur.prædi. Et subdit, ꝙ hortus dr̄ paratus cā domus, ubi est ortus cā delitiarum domus, uel est pedisſequus domus.Curia aūt, de qua tactum est paulo ante, diffinitur per Do. post Io.An.& Lap.in c.1.§. porrò.de sta.reg. in 6.& inter alia refert dictum Philosophi, ꝙ curia est determinatus locus ad recipiendum & ad separandum se ad inuicem.De curia,seu curte,in mā feudali,uide Ia.de Alua.in c.j in prin.de cap. qui cu. uen. & in c.j.§.fi.in prin.qui.mo.feu.amit.&in aliis locis allegatis ꝑ ipsum ī tabula sui operis,in uer.curia castri dr̄ locus tam intra castrum, q̄ extra, iuxta castrum, qui ab ipso castro defendatur. Et in quo habitantes defendāt castrū, Bal.in l.pe.C.de cond.inser.uer. sed nunquid castrum.Et ibi,an uendita curia sint uenditi uasalli.Et ꝑ eūdē in l.in testam.ff.ad l.Fal.Et uide Fran.Arc.ꝯs.15.in prin.ubi ꝯsuluit, ꝙ priuilegiū ꝯcedens ecclesiæ Mantuanæ castrum Bagnoli cū curia,seu curte,īcludit principaliter iurisdōnem loci,& postea dn̄ium rerū,ꝑ c. cū Bertoldus. in uer. cum uniuersitate.de re iud.& ꝑ Bal.in ca.j.§.item si quis. quib.mod.feud. amit. Et hoc late utiliter prosequitur in d.cons. qđ uidere potes. De hoc uerbo, Curia, ponit ēt aliquid Brix.in uerbo,curia.& plenius Firma.&ēt Alber. in uerbo,curia.¶Vbi aūt didici uerbum, ꝙ nō debemus dicere,Ita seruat curia Romana, nisi illa obseruantia sit firmata constitutione Apostolica, quia stylus curiæ est uolubilis,& mutat̄ ad mutationem Pontificū,auditorū, & aduocatorum, qui faciles sunt in mutandis institutis prædecessorum,Io.An.in c.1.super gl.4.de elec.in 6.dum enumerat post Comp. uarios & contrarios ritus curiæ in materia illius decretalis,& multa exempla in hoc dari possent meditando tempora præterita, & præsentia, & ꝯstitutiones ueteres, & nouas, oīa iustificat curia per rationem

* Incola. *Adde quòd incolæ largo modo dicuntur ciues, vt per Soci. consil. 129. incip. præstantissimi iuris. ver. sextò prædicta. in 1. parte.*

a Et ducis Ferrariæ. *Adde, & no. etiam pro duobus parchis illustrissimi d. domi. Guid. Vbaldi ducis Vrbini, unus est iuxta ciuitatem Foriſēpronij, & alius iuxta terrā castri Durantis. Ille uero ducis Ferrarię hodie non habetur propter magnam & nobilem augmentationem ciuitatis Ferrariæ, imo de eo nonnullę possessiones sunt factæ & fertiles.*

b An hortus sit de domo. *Adde tu, ꝙ si hortus est coniunctus duabus domibus, si hēt aditū ex vtraque domo & altera vē datur, dēt diuidi hortus, quia dimidia horti venit in venditione, sed si hēt aditū ex vna domo tantum, illi domui tantum cedit hortus. Ita Dy. in cons. suo inci. In Dei noīe, amen, Pet. vendit Martino. Adde Bar. in l. prædijs. in §. pe. in fi. ff. de le. 3. Adde quid in vltimis voluntatib.? pone, testator legauit domum, an veniat hortus, ētsi ꝑ hortum sit aditus ad domum? Bar. in l. ꝑdijs. in §. pe. ff. de le. 3. dicit, ꝙ domo legata intelligitur relictus ēt hortus domui coniunctus, & tamen videtur, ꝙ sit casus in cōtrarium in l. Olympico. ff. đ ser. vrb. præ. Vide ibi Bar. q respōdet ad illū tex. & teneas quòd hortus iudicatur de domo ex aditu quando non est emptus separatim à domo, quod sentit Bart. in d. l. Olympico.*

rationem c.non dēt.cum concor.de consan.& affi.& dictum adde ad c.q̄ graui.de cri.fal. Collis aūt est monticulus,siue per se,& a monte separatus,siue pars montis. Iugum est ipsa arduitas montis, & procliuis ac prona supinitas,cui similis est in colle:cliuus tñ multo magis & clemēs,vt cliuus Capitolinus, & cliuus qui ducit ad Ianiculū,cliuus mōtis Auētini,q oēs sunt in vrbe Roma,quam ex hoc qdam vocāt vrbē septicollē. Promontoriū mōs est i mari prominēs.Hæc Lau.Val.suarū Eleg.c.224. De collibus ēt ponit Cæp.de ser ru.præd.fo.54. Et in sequentibus capitulis inuenies ibi de alijs locis,s.de valle , aqua maris,portu,naui,lacu,fluminibus, insulis, alueo , aggere,fonte,piscatiōe,& similibus. Et de vallibus ēt pulchrè scripsit Alex.in quodā ɔs.Cōsideratis verbis instrumenti,non impresso,facto pro dñis de Mirandula:alias,De ɔcordia ɔ̄ dños Carpenses,litigantes tūc corā Ant. Sādeo patritio Ferrariensi,genitore meo , electo ab eis in arbitrū ob famosam eius integritatem,synceritatē & authoritatē. Et dicit inter alia,ꝙ cū eēt instrm̄ inter eos, ꝙ illæ dicant valles,vbi est fundus aquarū , & cannæ sine arbustis & arboribus,certè ad hoc,vt non dicat vallis,requiratur copulatiuè,ꝙ non sint ibi arbores,neq; arbusta. Vnde si ibi sunt aliq̄ arbores, non dñr non eē valles , nisi ēt sint arbusta. Et inducit tex.in l.si is,q ducenta.§.cū ita. in si.ff. de reb.dub.& do.Car.in cle.in plerisq;. de elec. & ibi bona gl.in ver.ppro.Et arbustū dr̄ locus,vbi multæ arbores simul sitæ sunt,sicut Salicetum,teste Papia & Seruio,fm̄ eū,dicentē,ꝙ ēt inspiciat cōis vsus loquendi p iura vulgaria. Bar. ēt in sua Tyberiade, in 3. char. pulchre ponit de istis,vc3,qd sit planities,collis,mons,vallis,& fossa.Et qūo ista inter se differant,vide ipm̄ opportune. Et de ripa vide Bal.in l.riparum.in prin.ff.de reb. dub. ubi ponit post Bar.an mensuret venditione,& distinguit inter ripā ppriā proprietate & vsu,& ripā publici fluminis . Prima mensurat,non scda.de quo p eudem in pluribus alliis locis ordinatis p Alex.cons.mihi 261. Raynal.de Sauiolis. alias incipit,Omissis argumentis.vbi de hoc habes ad saturitatem.Et de alueo multa ponit Bal.in rub.ff.de re.di. & Bar.in dicta Tyberiade,in ver.ꝙ si vis fluminis. cui respectu acquisitorum ex impetu fluminis,adde Fede. ɔsi. 107.Dñe Frācisce.¶ De

23 † fouea aūt,seu fossa, vel fossato, q̄ sunt inter viā publicā & fundū priuatū,vide Bar.in dicta Tyberiade,in ver.per alluuionē. & ēt ad fi.illius ver. ibi,in his aūt multū,&c.p Bal.in d.l.riparū.& in l.lapilli. eo.ti.Et an actus factus in fossa, dicatur factus in re mea, vide Bal.in d.l.riparū.ad fi. Et an maleficiū cōmissum in fossatis viæ publicæ, dicatur commissum in via publica , vide Ang.& Aug.in lib.Malefi.in ver.in platea cōis . Et an ɔductor obligatus ad refectionē fossatorū , intelligat obligatus ad illa,q̄ annuatim renouantur, nō aūt ad ea , q̄ simul fiunt, vt sint ppetua, nisi aliud habeat ɔsuetudo. Bar.in l.impensæ.ff.rerū amo.& in cons.193. Commune Lucignani locauit. Et an in mensuratione agrorū mensurentur fossata,vide ēt Alex. in d. ɔs. Raynaldus. aliqd Brix.in ver.fossa.De insula ponit plenē Bart. in d. Tyberiade,in c.de insula,vbi plene uide,& p totum illud opus inuenies de hmōi vocabulis . ¶ De campo & agro vide Vallam libro elegantiarū,c.236. vbi dicit, ꝙ campus est planities terræ ampla & grādis, ager vero est tū territoriū vrbi circuniectū , vt ager Pisanus: tum locus in rure cultus,siue arādo,siue seminando,nā is, qui serit frumentis,aruū nominatur. Ager ēt includit flumina,lacus, cæteraq; oīa,fm̄ eum latius. ¶ Sylua generalius nomen est luco, & solet esse cædua. Lucus nequaquam cęduus est , Nemus aūt voluptatis cā comparatum,& amęnitate plenū.Saltus vero sylua inuia,nec transeuntibus peruia , in quo pasci atque æstiuare pecudes solent , & hyemare , si aer loci patitur. Valla elegan.237. ¶ Vicinia aūt nō tam hoīes qui eundem vicum incolunt,significat, q̄ qui prope domum tuam habitant : vicinitas autem non hoīes , sed proprie propinquitatem vicinorum, significat. Valla,vbi s̄.c.201.¶ Et in quo differant hæc, murus , paries, mœnia,porta,ianua,vide eūdem c.179. murus,&c.¶ Pomœriū vero est locus ad muros intra & extra , quo ædificare non licet,quasi post mœnia.Pomarium est locus frequēs arboribus pomi. Valla ibidē c.8.¶ Et ibidē, ꝙ Aluearium est locus,vbi sunt aluei apū, sed melius pro copia aluearum eodem loco collocatorū ac mellificantiū. Et rosarium magis significat copiā fructuū, cū vno loco rosas gignent,quàm ipsum locum, vbi fructifices sunt. Et ibi etiam,quid sit dormitoriū,tentoriū, tectorium, & similia.Et ista sufficiant nimis forte elongata, q̄ oportuisset.Sed consideranti,ꝙ plura ex his dilatari potuissent,q̄ sint pmissa veloci discursu glomerata , videbuntur hæc pauca,& minima pars omissorum,de quibus recurret curiosus indagator ad repertoria,tam in iure,q̄ in oratoria arte impressa . Quòd si quispiam fellito corde oscitans, ɔ̄rium dicat esse grauitati Iuristarum Grammaticos adduxisse,caueat, ne per hoc de leuitate redarguat Archid. Bal.cæterosque plurimos iurium vertices,qui de vocabulorum proprietatibus plerunque importantissime differentes, Papiam , Catholicon, cæterosque authenticos & celebres Grammaticorum aurigas accuratissime allegant , sequuntur & approbant .

VLTIMO. Quia tex.hic,& in c.pcedēti,& in c.seq. dñt,In irritum reuocetis,& sic psupponunt,ꝙ vbi cōmittit irritatio,actus teneat.rogauerunt me pleriq; vim impetrandi in me habentes,vt in calce huius ti. ɔmemorē aliqd noui de mō cognoscendi, qñ verba importēt actū esse nullū,& qñ importent annullādū,sup quo semp me à scribendo retraxit,& retrahit optima rō. Duo enim moderna summaria vtriusque iuris de hoc oportune & copiose instruūt. Primū est Alex.in sua vberrima apostilla posita ad Bar.in l.imperator.ff.de iu fis. Alterū est And. Sic.in c.si diligenti.37.col.cū septē seq.de fo.cōpe.vbi instat ad plenā saturitatē, subdens in fi.ꝙ difficile esset alibi inuenire istum passum ita examinatū,& ꝙ multi,maxime Legistæ,attribuent ista sibi, quapp territus horum plenitudine, & prognostico futuri furti à tāto viro prophetizato excusaui meū silentiū nunc , sicut qñ legi c.si diligenti,de fo.comp.Rogatus aūt instātius , vt saltē aliqua fragmēta spicarū post collectā ab aliis messē omissarū accumulē,id denegare nec potui, nec debui. Colligo igit,seu discurro remissiones p maiori parte insuitatas vltra plenitudinē pmissam,in qua hęc de deminutione notare nō intēdo.Sunt igit inter alia hæc.¶ Verba la-

24 tæ snīæ,† vel ferendæ,colligēdo trūcate & decisiue,putlōga diligētia vsus, apostillauit Alex. vbi s̄.ad literā,isto mo. Aliquatenus locū nō hēt:denotat,ꝙ si actus fiat,erit nullus ipso iure.gl.fi.in c.psenti.de sent.exc.in 6.Et ꝙ sub nullo tenore,uel forma fieri dēt,fm̄ Dom. post Arc. ibi. ¶ Plenissimā firmitatē,iportat ipso iure. Bal. in l.fi.ad fi. C.ex q.cau.ma.Ipso iure,idest,iure disponente absq; alia infirmatoria hoīs.Ab.in c.1.p illum tex . de re iu. Et importat absq; ministerio iudicis.a Bar.in l.1.in fi.de ɔpens.Alias non ualeat,non denotat ipso iure,qñ apponit solennitati,q̄ pōt interuenire post actū. Bar. in l. vniuersa . C. de pci. impe. oft.Dixi late nouiter in c. qm̄.in prin.vt li.non ɔtes.

a Ministerio iudicis. *Adde Bar. in l.Mæuius.§.duobus.de le. 2.*

Idem,qñ tale verbū adijcit actui pprio.Tho.Fasto.subtiliter dubio Ro.32. scdo dubitabat idem do. Bernardus, &c.per l.diuus.ff.de iud. codic. Et de hac clausula, Non ualeat,an denotet ipso iure,dixi utiliter in ca. nonnulli. §.1.in 4.fal.s̄.eo.¶ Amittat,hoc uerbum nō sonat in pteritū,sed futurū,nisi addat ipso iure. Gl. in l.amissione. §.j. ff. de ca.di. q̄ raro inuenies alibi,fm̄ Bal.ibi,quē uide.Tñ ur̄ esse similis in l.si qs in tantam.in uer.amittat.C. unde ui.ɔ̄rium dixit Ab.in c.cum in cūctis.pe.col. de ele.p id, qd de uerbo Subiacet,dicet j̄.priuet.licet hoc uerbū importet p snīam,gl.in c.qcunq;.in uer. innodet. de hære. in 6.cum ɔcor. Tñ prolatū à testatore importat ipso iure.Fran.de Crema, In suis no.ibi.in no.70. tu scis. ꝙ uerbum. Allegat Bal.q mihi hoc non dicit , in l.j. C. de his , q̄ pę.nom. Sub interminatione anathematis,non importat ipso iure.gl.pe.in c.cum ecclesia.de immu.eccl. Penitus,importat ipso iure.Dom.in c.1. de post. pla. in 6. non tamen semp,pp gl.in c.Romana.§. in uniuersitatem. de sent.

sent.exc.in 6.q̄ sequit̄ Frā.de Arc.in c.in causis.in pe.col. de test.sed eam reprobat tandem Do.in d.§.in vniuersitatem.in fi.q̄ vide.¶Cadat ab omni iure suo,importat ꝑ snīam.Matthe.Mathe.no.112.no. ꝙ vbicunque ꝑ l.quia istud verbū vniuersale non qualificat verbum, sed res & iura,q̄bus qs est priuandus, vt ibi per eum dicentē hoc esse à paucis tactū.Adde Sal.in auth.habita.in antepe. col. C.ne fi. ꝓ pa.vbi no.gl.ꝙ verbum, Cadat à cā,importat ꝑ snīam,pro qua allegat tex.pro casu in l.2.§.q̄d actor.iūcta aut. principales. in fi.C.de iu.cal.& confirmat tali rōne.Nemini dubium,ꝙ verbum, Cadat,pōt habere duplicē itellectū, vnū ipso iure, alium ꝑ snīam,& iste est benignior,l.interꝑtatione.ff.de pœnis.Igit̄ eligendus, l. benignius.ff.de ll.Potuisset allegare gl.j.in fi.in regula,in pœnis.lib.6.q̄ hoc dicit, & de ipsa facit Abb. in hac mā doctrinā,qua quotidie vtimur in d.c.si diligenti.post Bu.ibi vide eos.Eandem doctrinā ponit Pe.de Anc.in ca.1. ibi & vnū circa hoc scias,de rescr.in 6. allegando Io.An. in c.2.de hære.in 6.& no.Ana.in c.1.de sagit.& in c.dura.in prin.de cri.fal. Bal.in aut. qui semel.C. q̄uo & q̄n iu.in l. 2.in fi.C.de ll.& in l.1.C.ne li.pō.& Abb. in ca.nonnulli. §.j.s̄.eo.¶Et prædicta no.ꝯ̄ Abb.in c.si diligenti. ubi aliter dicit de hoc uerbo, Cadat à iure suo, allegando Bal. in l.2.C.de iu.emphy.Idem Abb.late in c.si.post gl.de iu. cal.quem uide,& uide Ang.in d.§.oēm.in fi. Vbi uult,ꝙ importat ipso iure. Et ibi ēt ponit de simili. Et idem Im. in repe.c.si.uer.sed certe. ubi statutum. de ꝑsc.dum examinat de statuto dicente,Talis non audiat,an si fuerit auditus,actus teneat mero iure. Ad q̄d ultimū uide amplissime ꝑ Alex.in l.j.§.sublata.in 1.char. ff. ad Treb. & oīno An. in c. q̄a frustra. de usur. cū ꝯcor. ab eo alleg. & late & decisiue per Fran.de Are.ꝯs.85.Aliqd ēt ꝑ Mari.in repe.c.qualitatis.2.q.7.art.8.ad fi.de accus. Car.in cle. ꝯstitutionem.uer.fi.antepe.col.de ele.Arch.10. q. 2. hoc ius. uer. qui uero,sup uer.denegandas.ubi dicit, ꝙ ista uerba, Actionem denegandā, īportāt ipso iure. ¶Limita egregie ex dicto Do.in c.cupientes. §. cæterum.de elec. in 6. Et de uerbo, Non audiat,ponit ēt Ana.in c.ad abolendā, de hære.& in c.q̄a frustra. de usu.Et ad ꝓpositum de uerbo,Cadat, operaret̄ satis authoritas Mathesi. & Sal. Sed ꝯ̄ ipsos uide ēt Cal.de feu.cons.6.in fi.ubi dicit,ꝙ licet iura punientia uasallum, q non petit inuestituram, utātur uerbo futuri temporis,c.1.quo tp̄e miles inues.acci.c.1.đ cap. Conra. cum simil. & licet uerba futuri temporis denotent snīam ferendam a,l.iubemus.§.sane. cum glo.C.de sacrosan.ecc.illud est verū nisi verba legis,aut alteri⁹ dispositionis sint đ sui natura priuatiua, ita ꝙ secū habeāt priuationē annexā,vt est verbum, Perdat,& verbum,Cadat,& verbū,Careat,ꝑ tex. cum gl.in l.prouidendū.C.de postu. Et ibi gl.in verbo Careat,exponit,idest,ipso iure.idē replicat Cal.de ver.sig.cons. 10.adducens ēt l.2.C.de iure emph. Vbi verbum futurum habens in se annexā priuationē, vt cadat,importat ipso iure.Idem An.Sic.in c.sacerdos.de of.or. allegans Raph.in d.l.prouidendum.vbi pp gl.ibi approbatā ab Ang.dat doctrinā, ꝙ † verbū futuri tp̄is īportat latam à lege snīam,q̄n est uerbum executiuū,vt,Careat. Facit ēt,ſm eum,quod pulchre uoluit Io. An. post alios in c.ex parte.de spons.ꝙ verbum executiuum prolatum inter ꝯ̄hentes,inducit matrimonium de præsenti.Facit, quod dicetur paulo post de verbo, Subiaceat. Facit dictum sin.Butr.in ca.fi.de postu.vbi dixi, ꝙ verbum, Spolietur,denotat ipso iure,de quo tamen dixit aliter in c.2. s̄.eo.Et ꝙ uerbum, Perdat,denotet ipso iure, sentit gl. 1. in fi.11.q.j.inolita.licet possit induci in ꝯ̄rium, vt de ipsa dicetur paulo j̄. Et contrarium firmat ibi Arc.scilicet ꝙ denotet per snīam,secus,si dicitur,Perdit,secundum eū, ¶Sed circa prædicta,an & quando pœna cadentiæ incurratur ipso iure, vel per snīam, & sic de natura istius verbi,Cadat,vide magistralem dist.Sal.in l.2. in 3. q. C. de

a Sententiam ferēdam. *Ad quod adde do.Soci.consil.22.incip. Sequendo ordinem. versi. circa quam quæst.ibi, quare cum præfatum.& versi.sequen.in 1. par. char. xxxix. & uersic. quarto hoc.circa princip. char. 40.*

25 [placed at: "allegans Raph... approbatā ab Ang.dat doctrinā, ꝙ † verbū futuri"]

iu.emphy.quam non refero,& vr̄, ꝙ importet ipso iure, q̄n cadentia imponitur per actū extraiudicialem omissum ex ꝯ̄tu fiendo, & cadentia est in tali resolutiua, vt in casu illius l.de non soluente canonem. Idem in vendēte emphyteusim irrequisito dn̄o, gl.in l.fi.C.de iu.emphy.in verbo,Cadat, & ibi Sal. in pen.col. Et cum dictis Sal.remanet tandem Ias.May.in rep.d.l.2.C.de iure emphy.ver.q̄d tenendum,ꝯmemoratis prius solenniter varietatibus Doc.in q.nō soluentis canonem, an sit ipso iure priuatus,vbi Lud.ꝯs.212.voluit,ꝙ nō ē,& Pau.ꝯs.133. voluit, ꝙ sic, & cū ipso ipse residet ꝑ bonas rōnes, & ad multa in hac mā accōmodabiles,non tn̄ decido nunc, q̄ mihi videat̄ verior opi.in emphyteuta non soluente. Vide ēt Abb.ꝯs.mihi 164.In cā,q̄ vertitur.Fran. Are consi. 21.ad fi.Pet.de Anch.cons.mihi 262.Ad declarationem. Car.in cle.1.in prin.in 6.q.de pęnis. vbi dicit, cōem opi. * esse,ꝙ non cadat ipso iure,de quo ēt per Bal.in c.cęterum.de rescr.& in c.1.§.ad hæc.vlt.col.de pace iu. fi. & ꝑ oēs in c.potuit.de loca.Et ī istis locis fit ēt mētio de natura huius verbi,Cadat,& de materia ista.De hoc ꝑ Cal.in
26 d.cons.10.de ver.sig.¶Fiat,est † præsentis tp̄is.Cal.in ca. quisquis.de ele.dicens se obtinuisse in quadam ardua cā, ꝙ illud,Fiat,quod facit Papa in supplicationibus,intelligatur,pro Tunc,idest,de præsenti,& non de futuro,& dicit se nescire,unde habuerit gl.ibi,ꝙ verbū,Fiat, sit futurū,imò est tp̄is præsentis,& modi imperatiui, vt patet in Donato,lz ēt possit esse futuri optatiui, sed illud est, q̄n addit̄ Vtinam.Inducit ēt Cal.ꝓ op.sua illud Luc.2. Fiat mihi ſm verbū tuum.& q̄d solet dici in c. sicut inter. de spōs.Itē inducit stylū curiæ,q est attendendus, c.q̄ graui. de cri.fal. ſm quem ad illā diem sp̄ literæ conficiunt̄, & aperte probatur Gen.1.Fiat lux,& facta est lux.ſm Cal.& ipsum simpl'r sequitur Dom.in d. ca. quisquis. cum quo transeo,& addo Bal.nō solitū ad hoc allegari,in l.fi.C.đ ser.cōi ma.vbi dicit no.tex.ꝙ verbū,Fiat,significat futurum. & est arg.ꝙ licet Papa scribat,Fiat, nō est perfecta bulla.Contrarium dicit ēt verum nihil est,ꝙ eam suspēdat,vt no.in proœmio 6.in Nouella,ſm quod de essentia gratiæ non est scripturam esse,ꝙ non cadat ipso iure, de quo ēt Bal.in c.cæterum.de rescr.& in ca. 1.§. ad hæc. in vlt.col.de pa.iu.fi. & ꝑ oēs in c. potui. de locat. Et in istis locis fit ēt mentio de natura huius verbi, Cadat,& de materia ista.De hoc per Cal.in d.cons.10.de ver.sign.¶Verbum,Alias,importans latam snīam, importat ferēdam, q̄n apparet per verba sequentia legis, ꝙ canon intendit aliter,puta,quia non ponit verba,quæ sapiunt necessario prolationem snīæ.glo.1.in fi.in ca.inolita. 11.q. 1. quam ita allegat Dom.in d.ca.quisquis.forte cōsiderans,ꝙ tex. ibi dicit,Conuentus cām perdat, & sic sit conueniendus ad iudicium amissionis causæ.Tn̄ Arch.ibi,qui sequitur gl.non habet respectum ad hoc,sed ad verbum, Perdat, nam cum non dicat,Perdit,credit per snīam eum debere perdere. Plerunque enim lata snīa contingit amissio rei,vt c. quicunque.de hære.Quæ verba faciūt,ut dixi ad dicta s̄.de uerbo, Cadat. Tamen quicquid sit, puto doctrinam Dom.esse ueram,per tex. in ca. ꝙ sicut. de elec. ibi, firmanda erit penitus electio. ubi uerbum, Penitus, q̄d alias est latæ snīæ, ut j̄. sequens post irritationē fiendam, non inducit latam snīam, sed plenam executionem. Ad idem c.cùm in ecclesiis,in uer.penitus excludatis.de maio.& obe.& subdit Dom. in d.c. quisquis econuerso, ꝙ constitutio loquens per uerba futuri temporis inducit canonem latæ snīæ,q̄n in uerbis sequentibus apparet, ꝙ est eius intentio, ꝙ inducat canonem latæ sententiæ.Et ad hoc inducit glos. ibi, s.in d. cap. quisquis.& tex.in c.dispendia.§. 1. de resc.in 6. Melius facit tex.cum glo. in l.improbum.C.de infa. quæ exponit irroganda,s. ipso iure,ne repugnēt alia iura.Vide ibi Bal. ¶Subiaceat, est magnum dubiū,an sit latę,uel ferendæ.Quòd sit latę, est gl.in fi.c.1.de iureiu.in 6.no. Abb. in c. lz de euitāda. in 7.no. de elec. Sed uide ipsum eleganter in ca. clericis. in ult.col.ne cle.uel mo.& ibi,ꝙ est latæ sententię.Et idē de omni futuro denotante executionem sine hoīs ministerio,ētsi sit futuri temporis, quod ipse firmat pro doctrina,

ctrina, dicens: secus, si sunt verba denotantia exercitium facti, seu ministeriũ, puta, Supponatur excõicationi, Innodetur excõicatione, Subijciat, & similia. Vide ẽt Abb. in c. cũ in cunctis. de ele. Faciunt, q̃ de ver. executiuo dixi s̃. prox. & qđ dicet ĩ. de verbo, Incurrat. ¶ Noueris te subiacere, importat ipso facto. Ab. in ca. non minus. in vlt. no. đ ele. & in c. 2. ad fi. de solu. post gl. ibi, nullatenus fiat, nisi tali mõ, si fiat ↄ̃rium non tenet, Do. in ca. Romana. §. pe. de ap. in 6. ꝑꝑ dictum Io. An. ibi. Alle. ẽt gl. in cle. j. ĩ ver. nullatenus. de sequest. pos. & fru. Et facit gl. in cle. 2. ver. nullo mõ. de æta. & quali. dicẽs, ꝙ illud verbũ tollit ↄcessionem capituli, & sic reuocationẽ solẽnitatis, & dispõnem epi, facit l. si q̃ramus. ff. de testa. in ver. nullo mõ. ꝑ qđ tollitur dispensatio statuti, vt ibi ꝑ Ang. & Imo. & pulchre per Alex. in l. quod de bonis. §. 4. ff. ad l. Falc. & Phi. Cor. in l. fi. C. de test. mil. & An. Sic. c. qualiter. in pe. col. de iu. & in c. cum uigesimum. de offi. deleg. & d. gl. in ver. nullo mõ. sequit̃ Imo. in cle. 1. de seq. pos. & fru. vbi ẽt est bona gl. in uer. nullatenus. per quam dñt ibi Zenze. Bu. & Imo. ꝙ lex utens hoc verbo, vr̃ tacite inserere decretũ, hoc est, ꝙ si ↄ̃ fiat, actus sit ipso iure null us, de quo facit festum Ana. in c. quia frustra. de vsur. & is, quem lex dicit nullatenus capacem, non est capax, nec respectu ciuilis, nec nãlis obligationis, quia hæc oratio uniuersalis, Nullatenus, prædicatur de pluribus. Ergo de necessitate intelligitur. i. nec de iure ciuili, nec nãli. Et sic iste, qui retinet, nullo iure tenet. Bar. in sua Minorica, in 1. par. fol. 2. ver. eↄ̃. q non tenetur. Et verbum, Nullo mõ, oẽ ius includit, Ro. de præb. 24. in antiquis. Et ꝙ tollat dispensationem, no. ẽt Ana. in c. qualiter. 2. in prin. de accus. ¶ Ca-
27 reat † uiribus, importat ipso iure, c. ad aures. in uer. uires nolumus obtinere, de rescr. Abb. in ca. qđ super his. de fi. instr. & in c. nihil est, de ele. ꝑꝑ gl. sing. ibi, & gl. fi. in c. nouit. de his, q̃ fi. à p̃la. nisi proferret̃ in materia, in qua per alia iura eẽt declaratũ, ꝙ nõ irritaret̃ actus ipso iure: puta in literis ad lites, in quibus est declaratũ, ꝙ subreptio non vitiet ipso iure, ut habuimus s̃. eo. ad audiẽtiã. 2. tũc si qua iura dñt, Viribus careat, ĩtelligit̃ ope exceptionis. Et ita loquit̃ c. cæterum. in ver. nullã iuris firmitatẽ detineãt. s̃. eo. vt dixi in d. c. ad audientiam. Vide, quę de hoc verbo, Careat, dixi in ca. ex tenore. in antepe. col. s̃. eo. & aliqđ ĩ. de ver. nullas uires obtineat. ¶ Habeatur pro priuato, denotat ferendam sñiam, Mathesil. no. 115. nota, ꝙ vbi lex per l. in criminali. & ibi gl. & Doc. C. de iu. om. iu. vbi si dr̃, Habeat̃ ꝑ ↄdennato, reqrit̃ sñia. Idem si dr̃, Habeat̃ ꝑ ↄfesso: nam reqritur sñia. Alleg. no. in l. 2. §. qđ obseruari. C. de iura. cal. & no. Io. Mo. in c. 2. de ↄfes. in 6. q. c. quid dicant ibi Arch. & Io. An. ꝯm eum. Adde Bar. in l. eius, qui delatorem. in prin. ff. de iu. fi. vbi dicit, ꝙ ista uerba, Habeatur pro conuicto, vel ↄfesso, denotant ꝑ sñiam, per tex. ibi, & in auth. principales. C. de iu. cal. & gl. in ca. si. de iu. cal. ut ibi per eum. Sequitur Pau. de Cast. cons. 21. Super primo quæsito. Sed ꝙ imò denotent dicta verba lata à lege sñiam, uide Dom. in ca. 2. in fi. de confes. in 6. quia ista uerba, Habeatur pro tali, lata ab eo, qui habet potestatem inducendi qualitatem, æquipollent isti, Esse talem. Patet in ca. ex parte. de spos. & in c. tanta, qui filij sint le. Ergo idem est dicere, Haberi pro confessio, qđ dicere, Est confessus, ꝯm eum, requiritur declaratoria iudicis, quę declarat eum esse confessum, ꝯm eum. Alle. Bar. in d. l. eius, qui delatorem. Sed non aduertit ad alia verba Bar. dum tenet de directo ↄ̃rium eius, quod tenet Do. Et ꝑꝑ authoritates primo adductas multi tenerent, qđ est dictum, vcȝ, ꝙ hæc uerba, Habeatur pro priuato, denotent per sñiam, per d. l. eius, qui. & per alia iura. Et iura allegata per Dom. loquuntur in materia, quę non requirit sñiam, sed solum animum disponentis. Et pro op. Bar. uide omnino Bal. in c. 1. in fi. de li. contesta. vbi pro ipso adducit, quia ubicunque ponitur verbum, Habeatur, intelligitur per sñiam, quia est futuræ significationis, nisi adiungeretur verbum, Sit, ut si statutum diceret, Habeat̃ & sit, vt l. si tutor. C. de inter. ma. Et simile dicit Bal. in 1. constitutione. ff. in fi. princ. de statuto dicente, Talis habeatur pro ciue, & sit. In aliquibus tamen libris Bal. in d. c. 1. vtitur verbo Habetur, sed puto, ꝙ velit dicere Habeatur, & si dicit Hr̃, est ẽt no. decisio, ꝙ lex dicens, qui non sic fecerit, hr̃ pro confesso, ꝙ intelligatur ꝑ sñiam, qđ nõ credo, ꝙ sit præsentis t̃pis. ¶ Et quid importẽt ista verba, Habeatur pro tali, vide in alia materia Bar. in repe. l. si is, qui pro emptore. ff. de vsucap. Bar. in l. si maritus. la 2. §. 1. ff. de adul. Bu. in c. nuper. in fi. de biga. Do. in c. in nomine Dñi. 23. dis. Bal. in d. const. ff. cum similib. Et caue, quia ꝑ op. Do. in d. c. 2. ꝙ dicta verba, Habeat̃ pro tali, denotent ipso iure, facit, qđ dico ĩ. in ver. sed declaratoria. firmando, ꝙ in casu d. c. 2. de confes. in 6. ille habeatur pro confesso ipso iure, nec sit opus sñia, nisi neget contumaciam. Et tenendo hoc tollit̃ fundamentum Mathesi. de d. §. qđ conseruari. qui loquit̃ in terminis ca. 2. Tñ cogita ꝑꝑ varietates prædictas non concordatas à Modernis. ¶ Sciat se excommunicatum, nisi fecerit hoc, ista sunt verba latę sñię in casu inobedientię. Do. in c. 1. 2. q. 3. & in c. Engeltrudam. 3. q. 4. ꝑ c. 2. de test. cog. & ca. p̃terea requisisti. de ap. & c. excommunicationi. de rap. & per d. c. Engeltru-
28 dam ĩ uerbo, noscas te excõicatum. Excommunico † te, est latæ sñiæ, gl. pe. in extrauag. Benedicti XI. vas electionis. Et ita intelligit̃ c. 1. de depos. & c. Salonitanæ. 63. dis. & hoc est indubitatum. Secus, si dr̃ Excõicationem se nouerit incursurum, ꝑ ca. relatum, de iure pa. & alia, de quibus ibi. Et uide tex. in vita beati Benedicti abbatis, vers. nam non longe ab eius monasterio. ubi dixit btũs Benedictus: Corrigite lingam uestram, quam si non emendaueritis, excõico vos. Et dicit Historiographus, quam vcȝ excõmunicationis sñiam non proferendo intulit, sed intentando, quasi velit dicere, ꝙ fuerit comminatio de excommunicando, non aũt lata sñia, vt in simili ꝑ gl. ca. 1. de sagit. & in c. sicut tuis, de simo. cum simi. Tñ illud uerbum, Excõmunico, erat præsentis t̃pis, & erat ac si diceret, Ex nunc, prout ex tunc, excõico, si non obedieritis, ut firmant oẽs in d. ca. præterea requisisti. Cogita super illo tex. nunquam ad hæc allegato. ¶ Publicata sint bona, intelligit̃ ipso iure: secus, si dicit, Publicent̃, Bar. in l. j. ff. ad l. Iul. de vi pri. ¶ Non ualeat sine ope exceptionis, æquipollent ista uerba istis, Non ualeat ipso iure, gl. in cle. 1. de rescr. in uer. ipso iure. & ibi Abb. in fi. ¶ Cassum & inutile, important ipso iure. Bal. in l. non dubium. uer. sexto no. ꝑ illum tex. C. de le. ¶ Amittat, importat ꝑ sñiam: secus, si dicit, Amittit, Bal. in c. j. §. 1. ad fi. de feu. sine cul. non amit. nisi aliud sit alibi declaratũ, prout in exẽplo, de quo ibi. Item de uerbo, Perdat, & de uerbo, Amittat, ↄsuluit ter do. Car. loquens de uasallo, qui ĩ. annum & diem nõ petijt inuestiturã: notans uerba iuriũ feudalium de hac mã loquentia, ut ipse ponit cons. 94. Nobiles uiri dñi de Vinciguerra. in 3. dubio. & ↄs. 76. dominus Abbas sancti Benedicti de Mantua. in 1. dubio. & cons. 7. 154. In q. q̃ uertit̃. & ẽt Pau. de Ca. cons. 157. Quæstio ista uertitur. ad fi. Et de hoc uer. Admittat, dixi ẽt s̃, in prin. huius materiæ. Et dicit sing. Car. in d. cons. Nobiles uiri, ꝙ licet quædam bulla Apostolica diceret, Deuolutum fuit, loquendo de feudo, cuius inuestituram non petierat uasallus, tñ debẽt illa uerba exponi, Deuolutum, s. eo modo, quo ius disponit, s. quo ad ptãtem reuocandi. Quod no. bene: Et facit c. cãm. cum concor. ibi datis s̃. eo. ¶ Nullas uires obtineat, important latam sententiam. Bu. in c. ad aures. s̃. eo. facit l. 5. C. quando prouo. non est neces. quæ est melior de iure, secundum And. Sic. in cle. 1. de ele. ¶ Eo ipso, importat absque alia sñia, secundum Zenze. in d. cle. 1. per illum tex. pro quo allegat etiam ibi Car. c. nullus. &
29 c. si religiosus. de elec. in 6. ¶ Quoties † ratione status est incompassibilis, quis priuat eo casu ipso iure. Bal. in c. 1. §. qui clericus. in prin. si de feu. fue. ↄtro. inter do. & agna. ibi in tex. loquitur de uasallo effecto clerico, uel monacho, qui feudum amittit, & tũc dicit Bal. ꝙ feudum amittit sine alia licentia, per dictam rationem. Et ita dicit esse tex. no. ibi in uerbo, hoc ipso. Quod no. ad similia, quia etiam ubi non esset illud uerbum, Hoc ipso, uult Bal. ꝙ incompassibilitas inducta per mutationem status, inducat priuationem ipso iure. ¶ Præcipimus, & oĩno contradicimus, sunt uerba latę sententiæ, Dom. post Archi. in ca.

præter hæc.32.dist. Dicunt enim, ꝙ ille tex. prohibens dictis verbis, ne illi missam cantent, suspēdit ipso iure, & sniam profert. ¶ Sine aliquo facto, vel aliqua snia cadāt in malitiam, denotant latam sniam, l. fi. C. locati. ¶ Debet litē pdere, denotant per sentētiam, secus, si dicit, lis pdita sit. Bar. in l. j. §. 1. quasi in medio. ff. de calū. ¶ Interdicimus, est latæ sniæ, gl. 1. in c. pessimā. 24. q. 7. postea exponit, id est prohibemus. ¶ Literæ de iure non obtinēt, exponit illud de iure, id est ipso iure, Io. An. post Goff. ī c. cæterum. de rescrip. exponendo antiquam, quę sic dicebat ibi. ¶ De iure non tenet, Importat, idest ipso iure. Ita volunt expressè pdicti, dū dicunt illud de iure fuisse resecatū in c. cęterū, ne denotaret ipso iure. ¶ Non † obtineat roboris firmitatē, denotat irritū ipso iure. Domi. in d. c. cæterū. p c. ne captandæ. de cōces. prebē. in 6. nisi p alia iura declaret, ꝙ denotent p sniam, vt in d. c. cęterū. vbi sunt talia verba, iuncta c. si aūt. eo. ti. vbi p negligentiam annalē illæ literę conualescunt, quod nō esset, si à principio essent nullæ: rīa, non firmat. lib. 6. ¶ Nouerit se suspensum, est ferendæ sniæ, Dom. ꝯ Imo. in c. 1. §. fi. de ele. in 6. quia ubi participium præteriti tpis iūgit subiunctiuo, quod pōt esse modi psentis & futuri, exponit, idest futuri, & sic ferendæ snię, per rlam, in pœnis, cū gl. lib. 6. nisi ex verbis dispōnis constet, ꝙ velit esse latæ sniæ, vt fuit ī d. c. 1. vbi tex. addit, ꝙ si postea administrat sit priuatus ipso iure, & sic apparet, quòd ex quo punit eum de administratione, ꝙ vult esse canonē latę sententiæ, de quo ēt dicit esse tex. optimū in c. quisquis. de ele. Aliàs si non appareret per sequentia, ꝙ sit latæ sententiæ, erit ferendæ per dictam rlam, & p no. in c. 1. de iu. cal. Quam doctrinam no. ad multa in hac mā. ¶ Denuncia talem suspensum. Hoc mandatum superioris īducit suspensionem simul & semel, Fran. de Are. egregiè ī c. tā literis. de testi. per illum tex. vbi licèt illi nō essent suspēsi iure, tñ Papa committendo executionem snię suspēdit per dicta uerba. Cum. n. procedat imponendo hanc pęnam sine processu, & figura iudicij, pōt iudex incipere ab executione, & cōmittendo executionē uī pronunciare. Nec habet tunc locum l. j. C. de exec. rei iu. prohibens incipere ab executione, vt tradit Bar. in extrauag. ad reprimendum. super ver. figura, fm eum. Quod no. ¶ Frustra aliquid fieri, denotat, ꝙ actus erit ipso iure nullus. Sali. in l. quamuis. ad fi. C. de adul. per l. cū ea. & l. donationis, C. de transact. & idē no. Ant. de Ale. Doc. Neapolitanus, in d. l. cum ea. notans, ꝙ dictio Frustra, significat actionē ipso iure non cōpetere, quod dicunt aliqui probari in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iudi. vbi dr, iudiciū criminale agitatū cū procuratore, esse ipso iure nullum, pp uerbum Frustra, ibi positum. Et est ponderatio Salic. licet ipse non dicat, in d. l. quāuis. Et idē dicit Domi. in c. j. vlt. col. de accus. in 6. ponens post Io. And. vim huius dictionis Frustra, quę sonat, In vanū, In cassum, & sine effectu. Aliquid Firma. ī uerbo, Frustra. Et uide Imo. in d. §. ad crimen. in pe. char. vbi post Bal. firmat hanc dictionem Frustra, denotare nullitatem ipso iure. Et licèt det postea casus, in quibus teneat iudiciū criminale agitatum cum procuratore in cā criminali si pars nō opposuit, tñ non mutat, quod dixit de verbo Frustra: qa, vt ipse dicit in uer. nec obstant ꝯria, variatur qñque significatum verbi, rōne subiectæ materię. Et sic vult. ꝙ pp salua tionē aliorum iurium dictio Frustra, mutet uim ī illis casibus, cū quo tñ stat, ꝙ de sui natura sit annullatiua incōtinenti non resistente subiecta mā. Et idē sentit Ana. in c. quia frustra. j. cha. de vsur. Est verum, ꝙ Domi. in c. 1. circa fi. de iud. in 6. dixit, ꝙ dictio Frustra, non denotat ipso iure. Vnde variat ab opi. Legistarum in d. §. ad crimen. & inducit d. c. quia frustra. & eum uidetur seq. Mari. in repe. c. veniens. 20. char. uer. dominus Dominicus. đ accus. addens ei tex. & Bal. in l. 1. C. de non num. pec. Tamen prædicta fortè præualerent, per ea, quæ ipse Dom. dicit in d. c. 1. de accus. Et ad c. quia frustra. potest respōderi ex dictis Ana. ibi, vel ad illum tex. Et ad d. l. 1. potest dici, vt etiam dicit Ab. in d. c. veniens. vlt. col. quod subiecta materia elicita ex alijs iuribus, mutet quandoque vim propriam verbi Frustra, sicut & aliorum, vt dictū ē. Multa alia significare pōt dictio Frustra, de quibus p Albe. in Dictio. in uersi. frustra. ¶ Oībus modis, idest, ipso iure, ētsi iungeret hoc uerbum uerbo futuri tpis, Ange. in Auth. ut defun. seu fu. per illum tex. Lud. in sing 2. Mar. in c. Iudęi. lo 2. ī. de Iudæis. ¶ Irritum sit, & retractet, denotant hæc verba nullitatem ipso iure, & irritationē de facto fiendā. Tex. & Arch. ī c. irritam. 3. q. 6. ¶ Aliogn excōicatum te esse cognoueris, importat ipso iure. Bal. ī l. qui volebat. ff. de hær. insti. p illum tex. & p c. præterea. đ ap. ¶ Noueris te anathemate pcussum, est latæ snię. Gl. pen. in c. qm̄. de offi. ord. & ibi Doct. ¶ Nullus † ei cōmunicet, est latę sniæ. Car. in cle. fi. in prin. in 3. q. de sent. excō. ¶ Eo ipso, protinus, prorsus, funditus, sunt latæ sententię. Domi. in ca. quàm sit. in fi. de elect. in 6. ¶ Mox, est latæ sniæ. Ang. in l. idemq;. §. sicut. ff. qui po. in pig. ha. & in Anthen. de incest. nup. in prin. & ibi. ¶ Alias ptātē tibi noueris interdictam, denotat abdicationē ptātis ipso iure. Old. consi. 291. Hæ sunt rōnes. ¶ Nullius sit momēti, denotat ipso iure actū esse nullū. Car. ꝯsi. 138. Ad quēdam in carcere. Inferens, ꝙ obligatio carcerati est ipso iure nulla, per l. qui in carcerem. ff. quod met. cau. in ver. nullius momēti. quæ verba, vt sint cū ministerio, iuxta c. si Papa, de priui. in 6. sonāt nullius momēti, id est, nullius vigoris, per c. ordinarij. in fi. de offi. ord. in 6. ubi hoc no. Arch. & pro hoc. ff. de hære. inst. si qs Sēproniū. in fi. fm eum dicentē, casum l. qui in carcerem. debere addi ad alios, in quibus obligatio facta p metum ipso iure nō tenet, qui no. ff. quod met. cau. l. si mulier. §. si duos. ¶ Sit excōicatus, importat ipso facto, Bal. in l. 1. C. de secun. nup. dicens, ꝙ ī illo tex. verbum, Sit infamis, est latę snię. Vnde infert, ꝙ si statutū dicit, qui sic fecerit, sit bannitus. contrafaciens est statim bannitus. Sentit glo. ord. in c. qcunque. in ver. innodetur. de hære. in 6. nisi proferatur in mā, quę per alia iura inducat excōicationē per sententiam, ut per Abb. in c. 2. in fi. de fo. comp. pp gl. ibi, q̄ dat singul. intellectum ad c. 1. cum seq. 30. dist. Similis gl. in c. si qs ex clericis, in ver. sit, devit. & ho. cle. Cogitabis, qbus iuribus sit declaratum, ꝙ illa capitula, quæ sunt 30. dist. sint ferēdæ sniæ, adeo ꝙper ipsa oporteat impropriare illud verbum prętéritū. Et istis adde gl. in c. licet canō. in ver. sit priuatus. de elect. in 6. quæ exponit ipso iure, & vide gl. Matthæi 18. quæ exponit illa verba, Sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus, id est, separetur ab alijs fidelib⁹ per excōicationem, & ita etiam exponunt Doct. in c. nouit. de iud. volentes, ꝙ per illa uerba non esset prolata excōicatio ab Euāgelista, fortè, ut puto, qa excōicatio formalis non est de more Euangelij, non autem quia illa verba pręsentis tpis non sint apta denotare latam sentētiam, si proferuntur ab excōicante. Vnde dicit alia glo. supra illo tex. ut refert sanctus Thom. de Aqui. in suo continuo, aliàs dicitur Cathena aurea super Euangelijs. Post hæc omnia sequitur excommunicatio, quę fieri đbet per os ecclesię, id est per sacerdotem, quo excōicante tota ecclesia cum eo operat. Vel dicamus, ꝙ illa uerba non important excōmunicationem latam, sed ferēdam, quia excōicatio non infertur, ut quis separetur à ꝯmunione vnius tantum, sicut esset ibi, dicendo, Sit tibi, ergo non alijs. Ideo ille corrigēs habebit illum pro ethnico, id est, peccatore ex tunc: Reliqui autem post excommunicationem à plato latam. Et ita illud verbū Tibi, notat ēt Origenes, vt refert Tho. ubi supra, in fi. q̄uis And. Sic. ī d. c. nouit. fol. ult. velit, ꝙ Euangelium statim illum excōicet propter illud verbum præsentis tēporis. ¶ Nihil agit. Istud † verbum infert nullitatem ipso iure. And. Si. in c. super literis. s̄. e. per tex. & Bal. in l. nisi. ff. đ tu. & ra. dist. & in l. fi. in versi. nihil agit. ff. de lib. & post. In quibus locis dixit Bal. p illum tex. ꝙ iudicium fundatum, in libello ineptę est nullum, quia tex. dicunt, nihil agit. Et ista ēt ipse Ang. ponit in c prudentiā. in princ. de of. dele. exclamās de illo tex. ad hoc propositū, ī uer. nihil agit. Et alia ēt allegat. Limita ex tex. & q̄d ibi Bar. in prī. ī l. si qs obrepserit. ff. de fal. retuli s̄. e. c. nōnulli. §. j. ī 3. ꝗ liatione, & faciūt, q̄ dicta sunt s̄. de uerbo, frustra agit

33 ¶Sit †anathema Maranatha. Est verbum latę sniæ, & verbū Maranatha, importat, idest, vsq; ad aduentū Dñi sit excōicatus, supple, donec pęniteat. Glo. in c. Guilisarius. 23. q. 4. Et incidenter no. ꝙ licèt tex. Decreti dicat Guilisarius, puto eū corruptū. Vocabat. n. Belisarius ille qui Syluestrum Papam carceri tradidit, mox ad insulā Pontiam relegauit, & fuit ille Belisarius, q in bello Gothorū pro Romanis miranda fecit, vt ꝑ Leonardū Are. in lib. de bello Gothorū. Et de ista carceratione meminit Pius Papa in suo dialogo versus finem, appellando illū Belisariū. Et de dicto verbo Maranatha, dicit Hier. in epistola ad Marcellā, q̄ incipit, Nuper cū pariter essemus. & est fo. 78. secundi vol. impressionis Parmēsis, ꝙ ē vocabulum magis Syrum, q̄ Hebræum, & interpretatur Dñs nr̄ venit, vt sit sēsus, si quis nō amat Iesum, anathema sit, & illo cōplemento deinceps inferat, Dñs nr̄ venit, ꝙ superfluum sit aduersum eū odijs ꝑtinacibus velle ꝯtendere, quem venisse iam constet. Quæ verba sunt expositiua verborū Apl̄i. j. ad Corin. 16. ī fi. ubi dr̄, Si qs non amat, & c. Et q̄uis gl. Nicolai de Lyra ibi ponat dictam cōem expositionē, ꝙ idem est Maranatha, qđ Dñs nr̄ venit, tamē Burgensis ibi ī sua longa addi. cū qua trāsit Replicator, reprehendit hanc cōem expositionē. Vñ latius scribens de hoc verbo ꝯcludit, Maranatha idē eē, ac si diceret, Destructio bonorū suorum, qđ in Hebraico dr̄ Macharā, vt ibi latius, quæ dicta notasse non pigeat, vt loq scias, qn̄ eris in conspectu maiorū de talibus te īterrogātium. Est enim turpe ius, in quo versamur, ignorare. ¶Verbum p̄sentis tpis simpliciter non facit canonem latæ snię. Dom. in c. si qs. in fi. 23. dist. ꝑꝑ gl. ibi, q̄ exponit. Sit, id est, fiat. Sed pōt dici, ꝙ illud est, vt nō discrepet ille tex. à iuribus in ea allegatis, sicut in gl. c. 2. de fo. comp. cum si. sic etiam procedit gl. quam allegat in c. si quis. de ui. & ho. cle. Vnde credo librum meū Dñici esse corruptum, & deficiat verbum. Nō semper, & sic debeat dicere, ꝙ verbum præsentis tpis non semꝑ est latę snię, cum rīr sit latæ sniæ, vt oēs dicunt. Et ita clarè Imo. ī d. c. si quis. colligens ex illa gl. ꝙ verba p̄sentis temporis interdum sunt ferendæ sniæ subiectæ materiæ. Sic ēt intellige gl. quam allegat Domi. in c. 1. 2. q. 3. dum exponit illum tex. in ver. sciat se iacturā infamiæ sustinere nō ipso iure, ꝑꝑ leges in ea allegatas, per quas impropriat̄ illud verbum præsentis temporis, aliàs latæ sniæ, ut ibi ēt per Dom. ¶Mox ipso iure, ipso facto, & similia sunt latæ sniç. Bal. in l. iubemus. la 2. §. sanè, circa mediū. C. đ sa. san. ecc. & ibi pulchrè docet alios modos, & ē ista remissio trita. ¶Spolietur, an sit latę, vel ferendę, est qō dubia, dixi in c. 2. in prin. s̄. eo. ¶Incurrat excōicationem, denotat latam sententiam, gl. in cle. 1. in ver. incurrant. de vsur. q̄ dicit, ꝙ incurritur incontinenti sine temporis īterualllo, & sequuntur ibi Doct. Pro hoc facit, quia, vt s̄. dictū est sub verbo Subiaceat. verbum executiuū nō īdigens hominis ministerio, est latæ sniç, facit c. si quis suadente. in ver. subiaceat. 17. qō. 4. Cecidisse pronuncietur tunc erit sententia hominis non iuris, & poterit appellari, secus, si dicit, ipso facto, uel, Eo ipso cadit. Car. in cle. j.
34 ad fi. in 11. q de seq. pos. & fru. ¶Nō † erit processus irrit⁹ nec irritādus, denotat, ꝙnec ipso iure, nec ꝑ sniam. gl. pe. & fi in cle. sæpe. de verb. sig. ¶Omnino, importat ipso iure. gl. trita, & ibi Bal. in l. si pecuniam. ff. de condi. inde. Lu. in sing. j. Arch. in c. ea enim. §. hoc ius. ver. qui verò. super ver. omnino. 10. q. 2. Mari. in ca. Iudęi. lo 2. de iud. An. Sic. latè in c. qualiter. de iud. Ias. May. in repe. l. 2. C. de iu. emphy. Et sic ēt iunctum verbo futuri tpis denotat latam esse sniam. Idem gl. in c. licet canon. in ver. carere. de elec. in 6. & tex. in c. si religiosus. in ver. vacuetur oīno. de ele. in 6. & gl. in c. 1. in ver. vacuamus oīno, qđ me. cau. in 6. no. But. in c. si diligenti. de fo. cōp. & Ange. in §. fi in Auth. de litigiosis. & Alex. & An. Sic. in locis. s̄. in prin. nominatis. & est cōclusio trita. ¶Considera, ꝙ aut verbum futuri tpis est uerbum denotans exercitiū. & ministeriū hominis, & tūc fortè nō mutat naturam, quādo proferretur ī futuro tēpore cum dictione Omnino, siue, præcedente, siue sequente. Vnde dicit priuetur. Deponat̄, Expellat̄, Condēnet̄, & hmōi, & semꝑ sit uerbum Omnino, certè, illa verba non mutant naturā, sed accenditur vis executionis per dictionem oīno, q̄ etiā alia multa importat, vt potè remotionē dispositionis, q̄ aliàs posset competere inferiori, vt in concor. alleg. ab Ana. in c. qualiter. lo j. in prin. ibi, alia sol. de accus. post Abb. ibi. Sicut dictio Penitus, iuncta cum verbo Excludatis, nō importat exclusionē ipso iure, sed plenā exclusionē hoīs, vt dixi s̄. in ver. verbū aliàs īportās, & c. Aut verbum futuri tpis prolatum a lege, nō indiget ministerio hominis, & tunc operabitur dictio Oīno ei iuncta, priuationem ipso facto, vt si dicatur, Oīno perdant, vel Omnino amittant, vt in simili dr̄ in c. in quibusdam, ī versi. prorsus amittāt. de pę. Vel si dr̄. Omnino careat. Dato. n. ꝙ đ verbo Careant, sit dubium, tñ illa adiectio erit clara. Facit gl. in d. c. licet canon. in ver. viribus omnino carere. Ex quibus infero, ꝙ in casu c. si religiosis. đ ele. in 6. in ver. vacuetur oīno. non esset ꝑ illum tex. nulla electio, sed irritanda. Sic ēt in c. si quis vxorē. 27. q. 2 ī ver. separent̄. oīno opus erit separatione hoīs per c. porro. de diuor. qa ī hoc casu, & similibus, videret̄ incōgru⁹ sensus, dicere, ꝙ non esset opus separatione per sniam, cū expresſè canon eā iniungat iudici. ¶Cogitabis, quia nunc occurrit. Iō nō pono pro ꝯstanti, ꝑꝑ authoritates ꝑalle. quas cum non reperiā mutatas, attribuerē temeritati eas primus alterare. Et qui eas vellet imitari, diceret, ꝙ illa verba futuri tpis, ētsi dirigant̄ ad iudicem, tñ important euacuationem facti, non iuris, cùm f̄m eos, dictio Oīno, reddiderit actum đ iure nullum, sicut multa de sui natura irrita relaxantur de facto. gl. in ver. relaxata. in cap. dilecto. de test. & in c. auditis. de ele. in c. accedens. ut li. non contesta. cum simi.

a Alias vires dictionis omnino, a omitto quia nihil facerent ad rem, & in ꝑposito habet aliam vim, ꝙ ibi aliàs actus tenet ex aliqua parte, non in totū, vt renunciatio facta non superiori, q̄ tenet saltem, quo ad renunciantem, c. quod ī dubijs, đ renūcia ¶Si dr̄, Nullius omnino sit firmitatis, non tenebit ēt, quo ad renunciantem, glo. in cle. 2. in ver. nullius oīno. de pęnis. ¶Prædicta sufficiant post plenitudinem Moder. ī locis primò alleg. & caue, quia And. Sic. in dic. c. si diligenti. vult, ꝙ verbū futuri tpis sit canon latæ sententiæ, & multa allegat, q̄ non ꝓbāt, vt videre potes. ideo omitto, & si esset opin. vera, euerterent̄ oīa ꝑalleg. ¶Prędicta ēt plenius & firmius inseruient, quàm ea, q̄ in dictis locis glomerantur, & fortè supra facta est mentio de aliquibus allegatis ab eis transcursim, & inuenies ꝑ eos, ꝙ verbum futuri temporis geminatum, denotat ipso iure, post Bald. in titu. de pace Constan. in prin. quæ extollit Ludo. in l. si verò. §. de viro. 13. fallen. ff. solu. matri. Alia etiam inuenies, quæ iuncta cum præmissis, facerēt non paruum tractatum.

a *Omnino. De hac dictione Omnino, uide etiam, quæ habentur per do. Socin. consilio 249. incip. Materia præsentis consultatiōis. uer. primò in effectu. circa fin. in 2. parte, char. 136. & consilio 31. incip. Visis, & diligenter lectis. ver. uerum prædictis no. circa fi. in 2. parte char. 37.*

35 SED Declaratoria sententia † requirit̄ etiā in pęnis ipso iure incursis, per c. cum f̄m. de hæret. in 6. & non requiritur, ꝙ iudex per sniam puniat, sed satis est, ꝙ pronūciet delictum commissum. Pęna autem sequitur à iure. Bar. ī l. eius, qui delatorem. ad fi. pri. ff. de iu. fis. Pro quo vide Io. And. c. j. de homi. in 6. quem refert ibi Domi. in §. fi. vbi dicit, ꝙ ita debent intelligi omnia iura canonica & ciuilia, quæ dicunt, Ipso iure, uel ipso facto aliquē puniri confiscatione bonorum, vel quacunque alia pęna, ut scilicet sufficiat illum pronunciare & declarare illius criminis esse culpabilē, & locus erit pęnis iuris, ēt si in sententia non exprimantur. Et ita intelligit d. c. j. & d. c. cum f̄m. Et ꝑ illū tex. dixit Abb. in c. uerum. ad fi. de fo. comp. ꝙ eo casu, quo res data ecclesię habet reuerti ipso iure ad laicum propter pęnam reuersionis in alienatione appositā ex nō seruatis ꝯditionibus, requiritur prius sententia declaratoria super ipsa inobseruā tia. Et

idē de poſſeſſione tributaria laici, quæ tenet ab eccleſia,
& incidit in cōmiſſum, vt per Abb.in capi.qualiter. in
§.de iudic. Et dicit Bal.in capi.1.in prin. de feu. ſine cul.
non amit.quod vbi aliquis cadit à iuribus ſuis,non eſt fe
renda ſententia ſuper amiſſione bonorum, ſed ſup de
claratione & executione ipſius amiſſionis, & ſiue iudex
dicat Priuamus, ſiue Priuatum declaramus,idem eſt ſē-
ſus. Et laudat,quòd contra bannitum, q ipſo iure ex ſta-
tuto habetur pro confeſſo,feratur ſententia declarato-
ria identitatis perſonæ. Et dicit Bal.in auth.qui ſemel,in
j.colum.C.quomodo & quando iu.quòd nunquam lex
pręſumitur condemnare, niſi iudicis miniſterio. Vnde
etiam, vbi quis priuatur ipſo iure,tamen ad hoc deueni-
tur cauſa cognita. Quod declara ex infrà dicendis. Vbi
aūt lex non priuat ipſo iure, ſed mandat priuari,tunc iu
dex nō declarat ſolum, delictum eſſe cōmiſſum,ſed pri
uat. Bal.in auth hoc amplius.j.col. C. de fideicō. Et pul-
chrè Bal.in dic.cap.j.in prin.de feu. ſine cul. nō amit. &
in l.tranſigere.ad fi. C.de tranſac. Et per hoc dr̄, ꝙ in caſu
c.2.de confeſ.in 6. requiritur declaratoria, ꝙ quis habea
tur pro confeſſo,& ſufficit pronunciare illum eſſe ꝯtu-
macem in non reſpondendo, Barto.in d.l.eius, q. & Do
mi.in d.capi.2.in fi. dicens, ꝙ per hoc Bar. videtur tan-
dem velle,ꝙ habeatur pro confeſſo ipſo iure,ex quo nō
vult,ꝙ pronunciet̄ confeſſus, ſed contumax. Ergo ſi de-
clarata ꝯtumacia ſtatim habetur p ꝯfeſſo ſequit, ꝙ poe
na eſt prius incurſa,nūc aūt patefacta per ſolam declara
tione ꝯtumaciæ. Et pro hoc,ꝙ habeatur ipſo iure p cō-
feſſo ꝯ̄ gl.& Io.Mo.in d.cap. 2. vide Bal.in l. vnica. ver.
ſed nūquid contumax.C.de confeſ.qa ꝯ̄riorū eadē ē di
ſciplina, ſed vbi habetur pro negante, non requirit̄ in-
terlocutoria. Ergo nec vbi pro confitente,niſi aliqua iu
ſta cauſa allegetur,quare non debeat haberi pro ꝯfeſſo,
uel negāte,qa tunc fatet̄ Bal. interlocutoriā requiri, qa
eſt quæſtio emergens,quæ ī facto conſiſtit. ¶ Et ſ̄m hæc
vltima verba pōt intelligi alia opin.eiuſdē Bal.in hoc, ī
capi.vaſallus.lo 2.ſi de feu.fue. ꝯtro.inter do.& agna. A-
liàs eſt in titu. ſi vaſallus ſeruitium dño. ſ̄m impreſſio-
nem Papienſem,vbi approbat Bar.ī dic.l.eius,q.qa quo
ties aliquid cōmittit̄ motui iudicantis, ibi requirit̄ iudi-
cis declaratio. Sed hic cōmittit̄ motui iudicis, qa d.cap.
2.dicit abſque rationabili cauſa. Ergo requiritur iudicis
declaratio. Vnde ſi iudex nō declarat,nō habetur pro ꝯ-
feſſio,ſ̄m eū. Idem ipſe vult in l.j.poſt prin. C.de pę.iud.
qui malè iud. Erit ergo diſtinguendū ex hoc, an allege-
rationabilis cā,& oporteat pronūciare,an habeatur pro
cōfeſſo,vel nō, aut nō allegat̄,& ſufficit pronunciare eū
contumaciter non reſpondiſſe. Sed tenendo,ꝙ iſta ver-
ba, Habeatur pro tali,non denotēt ipſo iure,videret̄, in-
diſtinctè,quod non haberetur pro confeſſo, niſi per ſen
tentiā. An autē hoc ſit verū,eſt tactum ſuprà ſub verſi.
habeatur pro priuato. Et vt vides,ipſe Bar. nō eſt re vera
clarus in d.l.eius,qui. Ex quo non vult,ꝙ pronunciet̄ a-
liud,quàm ſup ꝯtumacia. Ergo vult, ꝙ hoc ꝯſtito pęna
ſit incurſa. Propter qđ,& pp authoritatē Dom. & Bal. ī
d.locis,fortè ſuſtinetur,ꝙ ipſo iure habeatur pro ꝯfeſſo,
niſi opponatur non ſubeſſe rationabilē cauſam. Et ita a-
pertius decidit Bal. in l.j.ver.ſcias ēt,ꝙ quandocunq;.C.
ne ex deli.defun.dicens,ꝙ ſi negatur cōtumacia,eſt pro
nunciandū,aliàs non eſt neceſſe,ex quo ex actis apparet
quia ſi non negatur,iſta quæſtio non eſt emergens. Ideo
non eſt pronunciandū,iuxta no.in l.j. C.de ordi.iud. Qđ
verbum extollunt Moder.in lib. Maleficior. ī ver. q iu-
dex videns.verſ.& aduerte.vbi vide. Et ſic ex iſtis vr̄ for
tè verius dictū Dom.in di.capit.2.ꝙ generaliter iſta ver
ba, Habeatur pro tali,ſint latæ ſententiæ, qa ſic ſentiunt
iſta apertè. Cogita, quia iſta inueſtigatio traheret nos đ
mā extrauaganti ad extrauagātiorē. ¶ Cōcluſionē etiā
prædictam firmat Mari.in dic.capit. Iudæi.de Iudęis. di-
cens,quòd licet canon, vel lex loquatur per verbū præ-
ſentis temporis,& ſic ſit latæ ſententiæ, tamē eſt neceſſa
ria ſententia declaratoria illū ſic feciſſe. Vñ ſi lex impo
nat pęnā priuatiuam bonorum ipſo iure,non auferun-
tur bona ſtatim,niſi præcedente declaratoria ſñia deli-
36 cti,per dictum capit.cum ſ̄m. ¶ Concordat † cum iſtis
dom.Card.ꝯſilio 128. Habui hunc pūctū à quodam Car
dinali, &c. vbi dicit, ꝙ ētſi vaſallus cōmiſit cauſam,pp
quam iura expreſsè priuant ipſum feudo,non eſt priua-
tus,niſi declaretur per ſententiā,eo prius conuicto. Facit
ēt elegans conſi. eiuſdē 132.T. archipresb. Dictā ꝯclu-
ſionem de declaratione pęnæ incurſæ deducit etiā Lap.
latè,licèt obſcurè,allega.127.primò querit̄,ad fi. & Spe.
de loca.§ nunc aliqua.ver.47.& Spe. & Io. And. de pet.
& poſ.§.qm̄. Bal.in l.quæ ſub conditione.§.fi.ff. de cōdi,
inſti,& in cap.j.§.vel ſi cū filia.qui. mo.feu.amit. & latè
Pet.de Anch.& Dom.in d.capit. cum ſ̄m. & eleganter
Ang.de Are.in li.Malefic.in ver.qui iudex,videns,ꝙ in
quiſiti.ver.quæritur tñ, an tale ſtatutum & ibi pulchrè
Auguſt.in addi,& Pet.de Anch.in clemen.1.in 6.no. de
pęnis.& Ange.pulchre in Authē.de inceſt.nup. in prin.
ibi,ex primo dictis dico,ꝙ ſi ſtatutum.& Domi.poſt Io.
And.in capi.2.de præſcript.in 6. Abb. & Phil. in capitu.
peruenit.lo j. de app. & pulchre Card. conſi.76.domi.
Abb.Sancti Benedi.de Mantua.in princi.& Bal. in l.iu-
bemus.la 2.§.ſane.ad fi.ver.adde tñ.C.de ſacroſan.eccl.
& alleg.per Alexan.in d.l.eius,qui.in apoſtillis,& alijs ī-
37 frà allegan. ¶ Limita primò † prædicta, niſi factum eēt
adeo notorium,ꝙ nulla eſſet opus declaratione,qa tūc
non habet locū dictum capit.cum ſ̄m. Itē no.do. Abb.ī
cap.cum non ab homine,verſic.ſed certe ſi ſubtiliter.de
iud. qa in certis non eſt opus coniecturis, cap. 2. de reg.
iur.in 6. Vnde tex. in dic.cap.cū non ab homine, nō di-
cit aliquid de declaratione pręmittēda traditioni curię
ſeculari,qa vr̄ notoria incorrigibilitas, qñ præmiſſo tri
plici gradu pęnæ ille reperitur inhærere ſuis iniquitati-
bus. Idem in illis terminis ſentit Bar.Zab. Archiepiſcopꝰ
Spalatenſis cōſi.53. Proponebatur caſus.vbi elegāter ꝯ-
ſuluit,ꝙ clericus pōt tradi curiæ ſeculari pp crimen læ-
ſæ maieſtatis attentatum ꝯ̄ Papam. Et ibi dicit vnū, qđ
non legi alibi,videlicet ꝙ ille clericus diceret̄ incorrigi
bilis ex eo,quia ꝯfitendo, ꝙ volebat dare caſtrū Sancti
Angeli vni Coloniēſi, qui cum viris armatis ingrediēs
faceret tumultū,dixit,ꝙ res habuiſſet effectū, ſi nō fuiſ-
ſet vilitas animi vnius illorū, qui fuit requiſitus, & ob-
iurgabat reuelatorē,đ vilitate animi. nā p hęc verba o-
ſtēdebat ſe non pęnitere. Ergo erat incorrigibilis. Et ita
refert ſe cū pluribus epiſcopis & Auditoribus Rot.quos
nominat, ꝯcluſiſſe apud Sāctū Pet. ſuper podiolo ſupe-
riori verſus vineā. Tene mēti,qa cū his honoraberis. Be
ne faciunt aurea verba dom. Ab.in cle. præſenti.de cēſ.
vbi dicit,ꝙ dicta Bar.in dic.l.eius,qui, putat vera,niſi ꝯ
ſtare poſſet iudici ſaltē p̄ſumptione legitima, illū īcidiſ
ſe in pęnā,vt putà, qa citatus ſub pęna,vt cōpareat cer-
ta die,non cōparuit,nā p̄ſumit̄ cōtumax,& illico pote-
rit iudex eo non cōparente in termino declarare illum
cōtumacē abſque alia citatiōe,licèt ipſe poſſit ſe defen
dēdo allegare cām,quare cōparere nō potuit. Allegat
alia,de quibus p eum ibi,& in capitu.peruenit.lo primo
ad fi. ibi ſi verò exceſſus notorius, de appel. & ibi Phi.
Quos adde ad Auguſt.ad additiones factas in di.lib. Ma
lefic.loco p̄al. ¶ Pro tanto dixit Dom.ī d.cap. cū ſ̄m. §.
1.in 2.no.ꝙ vbi factum eſſet notorium,& iudex aſſigna
ret terminū ad excuſandū factum,& non fieret excuſa
tio poſſet fieri executio,abſque alia declaratione. Et ita
pōt vno modo intelligi tex. ī capitu. ordinarij. verſicu.
quòd ſi fortè. de officio ord. in 6. & in capitu. peruenit.
& capitu.conſuluit,de appel. ſ̄m eū,qui idē repetit in d.
verſi.quod ſi fortè.ī vlti. no.dicens per hoc haberi vnā
limitationem ad d. cap.cum ſ̄m. ¶ Et hoc declarat ibi
dominus Paul.infrà,poſt Io. And.concludens, ꝙ priua-
tus ipſo iure,vel ſententia, quæ tranſiuit in rem iudica-
tam,poteſt à beneficio amoueri, & alteri bñficium con
ferri. Et intellige,quando hoc eſt notorium. ¶ Et ita ēt
intellige tu gloſſ.in ca.commiſſa.in ver. iuſto impedi-
mēto.de elect.ī 6,dicentē,quòd in caſu ca.licèt canō.eo.
titu. poteſt collator cōferre beneficium ipſo iure vacās
abſque alia pronunciatione ſuper priuatione īcurſa. Eſt
enim notorie incurſa illa pęna priuationis, & ſequitur

Lap. dic. alle. 127. Et dicit Dom. in d. ca. commissa. §. 1. in fi. ꝙ cautè facit ordinarius sic conferendo ante vocationem. Allegat in simili Ioan. And. in duobus locis, ꝓ qbus ibi facit ēt gl. fi. in c. pro humani. de hom. in 6. vbi beneficia illorum ꝯferunt nō vocato possessore, ꝑꝑ verbum Liberè, ibi positum. Similis casus in c. ubi periculū. §. præterea. uer. ipsos. de elec. in 6. Qui casus vr̄ specialis ī hac materia, vt innuit ibi Dom. in vlt. no. Cæterum ubi lex imponit pœnam ꝑ sententiā, ētsi factum esset notorium semper opus est sn̄ia priuationis. Inn. in c. cū nr̄is. de concel. præb. dixi satis suprà eo. c. sciscitatus. post Bal. in l. cū fratrem. C. de his, qui. ut ind. & alios. Scd̄m prædicta puto ꝓcedere id, quod obtinuit in facto Alb. đ Ros. vt ipse ponit in 4. parte sta. q. 93. Duo sunt statuta. nam cum statutū disponeret, vt vulnerans cū armis ad effusionem sanguinis ipso facto esset in bāno, & alio statuto permitteret impunè occidi bannitū, liberauit occisorem illius bāniti à pęna, qui eū post illatū alteri vulnus occidit ante illā declaratoriā iudicis super banno, qa tātū operat̄ sentētia facta à lege, quantū sn̄ia lata ab hoīe, l. cū quasi. §. si plures. ff. de fideic. li. Et faciūt iura canonica excōicantia ipso facto. Opponit tn̄, & nō soluit, đ d. ca. cū s̄m. Sed pōt dici, ꝙ si erat notoriū de vulnere, non habeat locū d. c. cū s̄m. per prædicta. Meritó ergo Bal. ī d. l. iubemus. §. sanè. qn̄ loquitur de ista declaratoria, vtitur verbis qualificatis, vcʒ, si tn̄ reuocat̄ ī dubiū, sentiēs, ꝙ si res est in dubio, non sit opus declaratione. Qđ autē dicit Dom. in dictis locis de assignatiōe termini, ad excusandū, non puto necessariū, vbi notoriū esset, absenti, excusationē nō cōpetere, vt sentiunt ꝑdicti Imo. generaliter extra casum d. §. ꝙ si fortè, vr̄ sufficere pęnā esse notoriè incursam, licèt possit excusari delinquens, qm̄ gl. ī d. c. cōmissa. præsupponit, ꝙ possit excusari ille, per impedimentum iustum, & tn̄ non arctat superiorē ad assignationē termini super excusatione. Sic ēt Doc. supra alle. in mā c. 2. de cōfes. in 6. non arctant iudicē ad terminum rōnabilis cāæ ꝓbandæ, q̄ tn̄ posset in casu illo cōpetere, sed in illo & similibus casibus notificata parti priuatione iudicis erit saluū ius allegādi iustas excusationes. Intelligo sanè, nisi executio esset irretractabilis, qa tūc posset ꝓcedere dictū Do. cessante rōne proximè dicta. Et facit, qđ in simili de specialitate præiudicij irretractabilis scribit Car. post Pau. in clemen. prima, in 3. quæst. de re iud. & Imo. in l. qui a latronibus. §. 1. in vlt. colum. ff. đ testa. & Pet. de Anc. in regula, ea q̄. lib. 6. cū ꝯcordā. de quibus latè per Ale. in l. non solū. §. morte. ff. de ope. no. nū. & in l. iiij. §. cōdemnatū. ff. de re iudic. & consi. 17. Quod aūt executio sententiæ facta per iudicē debeat notificari huic ad eā non vocato, ꝓbatur ex vulgato dicto Bal. ī l. eos. §. apostolos. uer. & iō consului. C. de app. cū cōcor. quas soleo ponere in cap. cū olim. de re iudi. Et memento, ꝙ ea, quę ibi reduxi, tractando, an & qn̄ in facto notorio requiratur citatio, seruiūt optimè ad hāc limi. Secūdum prædicta debes ēt intelligere verba Bal. in l. si maritus. la j. C. de don. inter virū vxo. dū dicit, ꝙ clericus ipso iure priuatus, non repellitur sine causæ cognitione, & citatione, & sequitur ibi Ange. & Ana. post Card. in ca. 2. de simo. addens Bal. in l. si deserta. C. si ꝑꝑ pu. pen. Et pōdera dum dicit Bal. ꝙ non expellitur. Et sic requirit notificationem fiendam priuato solū circa expulsionē, & de declaratoria nihil dicit, per qđ confirmat̄ gl. in dicto capit. cōmissa. ¶ Limita scdò dictam regulam, dummō qualitas inducta a ipso iure pręcesserit li. contest. secus, si cōpeteret lite iam inchoata. Ita limitat dict. cap. cū secundū Ioā. And. in addi. Spec. in rub. de app. in fi. ubi dicit, ꝙ stantibus impedimentis, ꝑꝑ quę dat̄ ipso iure biennium appellanti, iuxta authen. ei qui, C. de tempo. & repar. ap. non est opus, ꝙ procedat alia declaratoria iudicis, qa nō est opus a iudice postulare, quod a iure cōmuni eo ipso ꝯceditur. Si ergo opponetur ei de desertione, replicabit de impedimento, & de hoc cognoscetur. Respondet ad dictum capit. cum secundum, quòd ibi agit̄ de inchoando nouo processu, hic autem de prosequendo iā inchoatū. ideo alia declaratio primò non requirit̄ tur. Et hoc dictum sequitur ēt Dom. in dicto ca. cū s̄m. §. 1. in prin. & Lap. d. alle. 127. ad fi. & Imo. in cap. ex rōne, de appel. & ibi Phil. versi. sed dubitatur. ¶ Limita ter-
38 tiò † respectu fructuū. qm̄ ad hoc, vt debeant̄ fisco, nō requiritur declaratoria super priuatione ipso iure imposita, sed statim a die incursæ pęnę debentur fisco. Ita tex. gl. & Ang. in Authē. de incest. nup. in prin. Et ibi infert, ꝙ non valet instrūm confectum a tabellione priuato ipso iure tabellionatu, cum confectio instrumentorum sit fructus officij, nisi fuisset occultè toleratus, vt ꝑ eum, & est gl. ī §. pe. ī Authē. de tabelli. multum ornata ꝑ Ana. in c. fraternitatis. de hæret. Hāc limitationem firmat ēt Dom. post Io. And. in ca. fęlicis. in prin. de pęnis. in 6. ꝑ tex. in d. Auth. de nup. & q̄ ēt ad hoc allegat Maria. in d. capitu. Iudæi. lo 2. de Iudæ. dicens, ꝙ in hoc est vtile, ꝙ ꝯstitutio puniat ipso iure, qa interim delinquens ēt nondum declaratus, non faciet fructus suos. Allegat ēt ad idem tex. in Authen. de rap. mul. circa fi. Facit ēt ꝓ hac limitatione, quod dixi post Abb. in ca. 1. de ꝯsti. in 6. fallen. in prima restrictione data ad glo. in c. fraternitas. 12. q. 2. dicendo post dom. Abb. ꝙ vbi pęna priuationis bonorum est imposita ipso iure, non est tutus in foro conscientiæ, ētsi non sit declaratus, vt ēt per Abb. latius ī c. dilecti. de arbit. Et hanc limitationem firmat etiam Pe. de Ferrarijs in sua practica Papiensi, fol. 183. in verbo ipso facto. dicens, ꝙ a tēpore criminis habetur rō fructuū, & interdicta est alienatio bonorum, ꝓut eleganter no. s̄m eum, Iaco. de Bel. in d. §. j. Authen. de inces. nup. Ad idem dicit facere no. maximè per Bar. in l. post ꝯtum. ff. de donat. nam vult ibi Bar. vers. s̄m tempus. ꝙ ubi ꝯfiscatio est facta ipso iure, nō valet donatio, vel alienatio bonorum, qa non habet dn̄m, cū statim amiserit. ¶ Procedunt ista, vbi à iure inducta est statim pęna cōfiscationis, sed si est per iudicem imponenda, secus s̄m Bal. in l. non solum. in fi. ff. de resti. in integ. vbi dicit per illum tex. quod licet bona homicidæ debeant confiscari, tn̄ hoc non intelligitur inuito fisco. Et ideo, donec fiscus agnoscat, non intelligūtur confiscata, arg. tex. ibi, & ī l. j. §. an bona. ff. de iure fis. ideo dicemus, ꝙ lʒ facta sit cōfiscatio verbalis, nisi fiat incorporatio, confiscati vtuntur bonis, secundum eum. Et ad hoc vide ēt Dom. in di. capitu. secundo, §. j. de pręscri. in 6. & facit sequens limitatio. ¶ Limita quartò respectu effectuū executiuorum, quos absq; hominis ministerio secū trahit pęna ipso iure imposita, qm̄ isti vim suam infligūt absque declaratiōe iudicis. Ita tex. & ibi Bal. in l. quæ sub conditione. §. fi. ff. de ꝯdi. inst. vbi remisso semel iuramento a prætore, nō est necesse amplius ipsum adire. Iō dicit Bal. in sua pulchra distinctione super quæstione, an & quando super dispositis a lege oporteat iudicē adire; quòd ubi vltra prouisionem legalem non requiritur aliquod ministerium iudicis exequendo, non oportet adire iudicem, per illum textū. Secus, vbi requiritur ministerium iudicis exequēdo. Propterea dicit Imola in capitu. fęlicis. de pęnis ī sexto. prout recitat ibi Dom. in princip. ꝙ qcquid sentiat ibi Io. And. non est necessaria aliqua declaratoria sup pęna ipso iure imposita, quo ad effectus, qui immediatè trahunt executionē ad factum, nec de sui natura expectāt aliam extrinsecā executionem post se. Hinc est, ꝙ irrogata a iure statim infamia, ille est intestabilis ante declaratoriam, secus, vbi expectatur hominis ministeriū, vt in confiscatione bonorū, vel priuatione beneficij, qa requiritur sn̄ia declaratoria, & procedit dicta regula. Pro qua limitatione facit optime, secundum Dom. ibi, qđ no. Inn. in c. qualiter. lo 2. de accus. ad fi. ibi, item no. ꝙ sententia lata. vbi dicit, ꝙ sententia lata statim sortit̄ quosdā effectus: verbi gratia, si talis sit pęna alicui imposita, quæ libertatem aufert, vlterius eius testamentum non valet, neque aliquid ex testamento capiet. Quæ verba pulchrè reassumit Benedictus de Plūbino ī quadā disputatione. Titius habens Germanū legitimū. 8. colum. Videmus enim in pęna excōicationis a iure imposita, quod ipso iure affligit & īhabilitat, quo ad omnes suas potentias, illum, qui in eā incidit absq; alia declaratione

ne,per c.pastoralis.in fi.de app.vbi trahit secū executione. Et facit c.cū nō ab hoīe.de sen.excō. Vnde respectu ipsius excōicati statim excōicatio operat̄,reppellēdo eū à cōione,celebratione,cæterisque actibus excōicato vetitis,p pdicta,sicut in simili dr̄ in c.fi.de coha.cle.& mul.

39 ¶ Aduerte tn̄ attentissimè, qm̄ † ista pcedunt respectu ipsius excōicati,sed quo ad hoc,ut ab alijs debeat tractari,repelli & euitari,vt excōicatus,opus est snīa declaratoria iudicis declarantis eum esse a iure excōicatum.Ita satis audacter decidit Pet.de Anc.consi.mihi 185.Trib⁹ de causis dn̄s eps Fauentinus 2.colū.per d.ca.cum s̄m.& per id qđ no.Io.And.in ca.2.de præscri. in 6. ēt in pęnis afficientibus personam, vt est infamia. de qua tn̄ aliter supra. Concludit ergo generaliter Pet. de Anch.ꝙ snīa canonis,vel statuti,non priuat quem exercitio actuum pmissorum,nisi post sententiam declaratoriam. Quod dicit esse no.¶ Sed re vera non erat tēpore Petri de An. conclusio ista iure aperte fundata, imo desiderauit Io. And.ꝙ ita statueret̄,vt in sua gl.in cle.2.ī gl.3.ī fi,de sēt. exc.nec putauit per d.c.cum s̄m,eē decisum apertè,ꝙ excōicatum a iure,vel interdictum non teneremur euitare ante denunciationem.Imò ī excōicato est casus in d. ca.cū non ab homine.cū concord.ibi in gl.alle.ꝙ excōmunicatum ēt non denunciatum tenemur euitare, ꝯ q̄ iura puto per in aduertentiam scripsisse Pet.de Anch.in dicto consi.Dictum tamen suum hodie est verum,[& satisfactum est desiderio Ioan.And.in d.gl. quoniam attestatur dominus Abb.in d.cle.2.fuisse hodie hoc statutū in concilio Basiliensi,in 20.sessione, vbi statutum fuit ī hæc uerba,Insuper ad euitanda scandala & multa pericula,quæ conscientijs timoratis contingere possent,misericorditer indulgemus,vt nemo deinceps a cōmunione alicuius, sacramentorum administratione, vel receptione,aut alijs quibuscūque diuinis intus,vel extra,prætextu cuiuscūque censuræ a iure, vel ab homine gn̄aliter promulgatæ,teneat̄ abstinere,vel aliquē uitare, aut interdictum ecclesiasticum obseruare,nisi sentētia,vel cēsura huiusmodi fuerit publicata,vel denunciata specialiter & expresse,non obstantibus constitutionibus, &c. saluo,si quem pro sacrilega manuum in clericos iniectione sententiam latā a canone adeo notorie constiterit incidisse,ꝙ factum non possit aliqua tergiuersatione celari,nec aliquo suffragio excusari,nā a cōione illius,licèt denunciatus non fuerit,volumus abstineri, iuxta canonicas sanctiones.Et ita statuit Martinus V. in concilio Constantiēsi,& refert ad literā Archiepiscopus Florētinus in 2.parte 3. partis suæ summæ, ti. 26. capit.vlti. & subdit,ꝙ licet quidā dicerent hanc constitutionē fuisse propositā,sed non acceptatā,præcipuè ab Italica natione:tn̄ duo venerabiles viri,quos noīat,& qui interfuerunt concilio,dixerunt ei,ꝙ fuit acceptata ab omnibus vt perpetua,& ita resider ibi.subdit Archiepiscopus idē latius ponens in tractatu de censuris,c.83.ver.no.diligēter,ꝙ ista constitutio facta Constātię, fuit approbata in concilio Basiliensi,ante quam scissuram faceret. Et refert eam,subdens, fuisse approbatam p Eugenium tunc Papam, vt sibi retulit domi. Iulianus, qui legatus fuit, & ēt vnus alius,& ibi disputat,an Papa potuerit hoc statuere?& ꝯcludit,ꝙ sic.Et subdit, ꝙ cùm quidā visitans Martinū Papam V.dixisset,ꝙ audiuerat illam ꝯstitutionē fuisse p quinquēnio.Papa dixit,Ego uolo,ꝙ semp duret.Et ide dixit dixisse quendā famosū Auditorē Ro.& alia narrat circa robur huius ꝯstōnis,q̄ revera est importātissima,& multum correctoriā dictorū.¶ Sed nouissimè mecū sæpe in vno cogitaui, & viros grauissimos ꝯsulens non inueni saturātē admirationē meā,nā Archieps vr̄ in relatione sua excipere duos casus ī q̄bus stat ad huc ius cōe. Primū colligo ex illo verbo gn̄al̄r pmulgata.Ergo secus si special̄r. Scd̄us clarè patet in uer. saluo, vꝫ in pcussore notorio clerici,& pōdera,q̄a dicit se hāc ꝯstitutionē habuisse à Iuliano Cardinali, q̄a vt legatus īterfuit eius pmulgationi.Cōsidero,ꝙ dom. Ab.ī d.cle. scd̄a,nō loquit̄ sic, sed dicit, ꝙ excipit ille, quē ꝯstiterit īcidisse ī excōicationē,ita ut nulla possit tergiuersatiōe celari.Nō ergo excipit simpl̄r notoriū clerici pcussorē, sed oēm notoriè excōicatum.Ecce ergo discrepantiam maximi ponderis, nam s̄m primam relationem, notorium excōicatum non denunciatum non teneor euitare, excepto dicto percussore,s̄m secundam teneor euitare oēm notorium,qđ quantum importet,bene gustāt qui de casibus conscientiæ quotidie pulsantur. ¶ Salua ueritate,quæ ex originali apparere pōt, & salua decisione dominorum curialium, adhæreo secundæ relationi pp̄ duo. Primò,q̄a notorius excōicatus non est necessariò denunciādus excōicatus, ut paulo s̄.ver. limita primò,& no.Ab.& Phil.in c.peruenit.lo j.de app. Ergo notorius raro euitaret̄.Scd̄ò,quia venerabilis vir frater Nicolaus de Ausimo in supplemēto Pisanellæ,ī verbo clericus,3.in fi.referens hanc ꝯstitutionē, & dicens esse magnam innouationem in hac mā,dicit apertissimè ī hæc verba,nisi aliquem ita notoriè excōicationis snīam incurrisse ꝯstiterit,ꝙ nulla possit tergiuersatione celari & c.Et sic ꝯcordat cum relatione Abbatis,& dicit se extraxisse hanc ꝯstitutionem de libro do.Iuliani Cardinalis, qui vulgariter dicebat̄ S. Angeli,qui præfuit dicto cōcilio, & sibi ostendit hanc ꝯstitutionem in camera sua & studio suo Florentiæ,1440.die 11.Decembris.Et pōdera mirabilius,dum Archiepiscopus & iste hanc exceptionem vario mō referentes,allegant authoritatem,& informationem eiusdem Iuliani,& profecto nunq̄ vidi rationem cōcludentem,quare magis debuisset exceptuari casus notorij percussoris,quam alius notorius excommunicatus.Cogita bis adhuc,non hic enim tetigi,vt viderer rerum nouarum detector, sed vt habentes raritatem librorum informentur de pluribus,& qui vnum librum habet,non credat se oīa habere,& caueat,quomodo loquatur,maxime in prædicationibus. Subdit vtiliter frater Nico.vbi suprà.Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos non intendit dicta constitutio in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari.Idem dicit Arch. in d. tractatu De censuris,paulo ante relationem dictę ꝯstitutionis,dicens,ꝙ per hanc constitutionem non tollitur, q̄n ipse excōmunicatus debeat se subtrahere à cōmuniōe fidelium in diuinis,& extra.Et hoc est vtile, p id qđ dixi in princ.huius quartæ limitationis, videlicet ꝙ excōmunicatio operat̄ quātū ad se.Vnde iste nō poterit esse in iudicio, nec esse testis [a], nec ꝯhere [b], & gn̄aliter nihil facere de prohibitis excōmunicato.Non enim intendit dicta ꝯstitutio ī aliquo suffragari excōicato sed solum succurrere cōicātib. cū eo.

40 ¶ Et gusta vnum nouum.Nam tu scis ꝙ si † excōicatus est iudex,& occultus, & nō denūciatus,sententia sua valet [c], cap.ad probandū.de re iud. Dicit autē singularissimè Cal.ibi, & oēs referunt ꝙ si pars,quę corā eo litigat, scit eū esse excōmunicatum, gesta pro illo sciente non tenent.Et est aurea limitatio ad l.Barbarius.ff.de offi.pto.ut ibi satis scripsi.Modò ꝯsiderabā,ꝙ dictū Cald. forte nō procedit respectu excōmunicationis,sed pcedit in alijs inhabilitātibus,occultis cęteris & parti notis,qm̄ tunc non procedit l. Barbarius. Sed in excommunicatione etiam nota parti secus,per dictā ꝯstitutionem. Et si diceres.Ipse iudex est inhabilis, & dicta ꝯstitutio non habilitat īhabilē,vt paulò ante,rn̄deo, ꝙ dictū Cald.non fundatur in fauore iudicis, nec hoc respicit,sed solū est dictū in odium scientis iudicē excommunicatum & cum nō euitantis,ut non teneat̄,d. c. cum non ab homine. Hoc autē odium est sublatū per dictam ꝯstitutionem nouā, per

a Testis. *Adde do.Alex.in l.3.§. lege Iulia.ff.de testi.& do.Soc.consil.45.incip.Visa appellatione.versi.pterea isti. ibi, sed existens.in prima parte. char. 86. quod est verū nisi tempore ferendi testimonij absoluatur, quod fieri potest, quando e solus, ne probatio pereat, arg. l.seruus.sol.mat. secundum Auge. in reperto. uer. testis. uersic. testes quorum. Quod tamen intellige, si sit data ptās absoluendi,non aliter, secū dū Old. cōsi. 145.*

b Nec ꝯtrahere.*Adde dom.Alex. de Imo. in l. si quis arbitratu. de verb. oblig.*

c Valet. *Adde Bal. in l. id, quod pauperi-*

pauperibus. C. de episc. & cle. 2. col. & Bal. in l. 2. uer sicu. iuxta hanc l. quæro. C. de sentē. & Bald. in le. 1. ver. unam omisi. C. de iuris & facti. igno. & Ioan. Pa. in summa in libello rei, uersic. publicè excommunicatus. & Bal. in Marg. verb. sē tentia. Et adde domi. Soc. consi. 32. incip. Ex his, quæ superius. uer. et ex ipsa. in fi. in 1. parte, char. 65. Vide gl. 14. q. 1. in summa, & in q. 8. ubi habes, φ istę sententiæ latæ ab excommunicato ualent, donec detegatur infamia, postnon.

quā licitè cōmunicat quis excōmunicato nō notorio nō denūciato. Et sic ē limitatū dictū Cal. Et ista no. qa sūt recētia, & nouissima, & de pane lucrādo.

41 CITATVR ēt pars, qñ † profertur snīa declaratoria pęnę incursæ. Gl. no. in cle. præsenti. in ver. constiterit. de cē si. & ibi pulchrè dom. Abb. post alios, & gl. in cle. 2. in eodem verbo, de pœnis. & vtrobique Doc. Pet. de Anch. ꝯsi. præalle. Bal. Gasp. Car. & Mod. in ca. secundo, de spon. & oēs statim allegādi sub hac conclusione, & Rota de li. contesta. 3. in nouis. & Imo. post Car. in d. cap. extirpandę. de preb. ¶ Et adeò est vera ista conclusio, φ licèt excommunicatio lata sine citatione, & sine monitione, vł iuris ordine, teneat, quāuis iniusta, 11. q. 3. c. j. § cùm ergo. Imo. latè in cap. fi. de præb. Ro. de sen. excō. 8. in antiquis, & 3. in antiquioribus. gl. 2. q. j. in summa. Imo. infrà, eo. ab excommunicato. cum cōcor. Nihilominus ipsa snīa declaratoria excōicatio nis à iure latę incursæ est nulla, si non pcessit partis citatio, vt per Imo. post Car. in c. extirpandæ. de præb. Et rationē differentiæ inter censuram & declarationē super censura, accuratè ponit Franc. de Are. consi. 163. vbi vide dictā regulā ēt dilatatam. ¶ Intellige primò, dummodo debeat discuti factū, pp quod quis dr̄ excōicatus. Ita loquunt̄ d. gl. Sed vbi psupposito delicto pro indubitato quis declaratur excōicatus ad finem, vt magis innotescat, vel vt hodie euitet̄ ab alijs, non est opus eum citare, sm̄ Lud. cons. 482. In casu pmisso. ad fi. licèt multi aliter allegēt dictas gl. nō intelligentes eas, sm̄ eum. Inducit c. reprehensibilis. de app. quē tex. no. ibi Abb. & Mod. sm̄ eū, quem vide. Sic ēt intellige Rotam de sent. exc. 19. in antiquis. dum allegat dictas glo. uolens, φ si petitur declarari per ordinariū quem incurrisse canonem, si quis suadente. 17. q. 4. d̄bet prēmitti causę cognitio & partis citatio, nō tñ litis ꝯtestatio, quia hic nihil petitur adiudicare, vel auferri, Et ita ēt vr̄ hæc ītelligere Nic. Myl. Auditor Rotæ, ī suo reper. in verbo, citatio. §. 82. incip. citatio. sic dicens, φ ista citatio fit, ubi negatur factum, ex quo à iure pœna infligitur, & per eundem ibi in §. 98. citari dēt quis, &c. Et adde Lud. in l. is, cui bonis. ff. de ver. obli. Allegat ad hęc d. cap. reprehensibilis. & ibi vide Phi. ¶ Intellige secundò, nisi declaratoria excommunicationis fiat super excessu notorio, qa non est opus citare excōicatum. Tex. in cap. peruenit. lo. j. de app. & ibi latè Abb. & Phil. & no. Abb. in ca. parochianos. in j. col. de senten. excom. Et licet tunc denunciatio sit necessaria ad hoc, vt talem euitent, per d. §. in 4. limitatione proxima, tamen fit denunciatio, vt innotescat his, qui nesciunt factum esse notoriū. Et intellige, φ sit certum, non competere aliquā iustam excusationem excommunicato, vt per Abb. ī simili, in cap. accepta. de resti. spo. & in c. vestra. in fi. de coha. cle. & mu. cum ꝯcor. quas dedi in c. cùm olim. de re iudi. Secus, si pōt competere aliqua excusatio, vt per Francis. de Are. in d. consi. 165. & dixi in d. c. cùm olim. Et sic intelligerē, qđ no. Imo. post Card. in d. c. extirpandæ. 7. col. allegando Guil. in d. cle. pręsenti. qui dicit, φ etiā si factum sit notoriū, tamen pars est citanda, qa multa dicuntur notoria, quæ non sunt, ut dr̄ in cap. ad nostram. lo 3. de iureiur. Et idem dicit Imo. post Guil. in d. cle. psenti. pen. col. Dicitur autem notorium inexcusabile illud factum, quod nullo casu est licitum, putà, transitus episcopi ad aliam ecclesiam sine licentia Romani pontificis, c. quanto. de transla. prælat. & adulteriū, blasphemia, & similia, q̄ si apparēt notoriè fuisse perpetrata, nō cadit ibi excusatio. ¶ Intellige tertiò, nisi † sit dubiū de

42 fuga citandi, quia tunc potest declarari incurrisse pęnā omissa citatione. Abb. in dicto cap. cum non ab homine. 12. colum. de iudi. & Dom. in capitu. 1. §. fi. in pen. col. de homic. in 6. ubi dicit, φ omittitur citatio, vbicunq; ex ea induceret̄ impunitas criminis. No. Bal. in d. l. ꝯsentaneū. 6. col. ver. qro vnà cum But. C. quō & qñ iu. dices φ isto casu possent reci pi testes parte non citata. Et ē specialissimū, ne fuga instruat eum, sm̄ ipsum. Vñ dicit Bal. ī l. cunctos. C. de summa trinita. in lect. φ vbi qs ē suspectus de recessu, non est necesse, φ edictum ad eius notitiā deueniat. Allegat Inn. qui hoc dicit in cap. ex literis. de excef. plato. Et dicit Salic. in l. absentē. C. de accus. φ iudices moderni prouidēt, φ habita informatione à testibus sup crimine, incipiūt à captura, ne ex citatione reus factus certior īcipiat à fuga. Faciūt multa, q̄ ob suspicionē fugæ sunt inducta, de quibus in l. ait prætor. §. si debitore. ff. de his, quæ in frau. cre. cum concord.

43 ET appellari pōt † ab ista declaratoria. gl. fi. in capit. cupientes. §. φ si. in uer. priuatos. de electio. in sexto, licet à pęna ipsius leg. in quā dr̄ partem incurrisse, appellari non posset, l. si qua pęna. ff. de verborum significa. & capitu. qa nos. de app. Et dictam gl. sequitur Abb. in d. cle. psenti. & cōs. ī impressis, 101. Ad clarā & luculētā. Et ibi dixit, φ licet in facto verè notorio non possit appellari, capit. cū sit. de appellat. tamē à sententia declarante factum esse notoriū appellari pōt, per dictā gl. q̄ ēt ipse sequitur in dicto capit. peruenit. & ibi Philip. & Ana. in capitu. super his. 7. colum. de accusa. & in capi. prohibeas. prima colu. de magist. Et idē Bal. in cap. ad nostrā ī fi. de appel. Et caue, ne dicas, Appello ab ista pęna, sed dicas, Appello, qa non sum culpabilis, vel qa nō fuit probatū, sm̄ Bald. in le. vnica, versic. sed hic restat dubiū. C. ne ex delic. defun. & dictā gl. sequitur ēt Ludo. consilio 482. & Abb. in capitu. fi. 7. colum. de iuramē. calū. & Imo. post Car. in dic. cap. extirpandæ. 7. col Operabit̄ et inter alia magnum effectum dicta appellatio, quoniam licet sententia, per quam quis excommunicatur, non suspendat̄ per appellationem, capi. pastoralis. de appel. qa tunc cōstat de excommunicatione, quæ ligat, ētsi est iniusta, tñ si appellatur à declaratoria excommunicationis incursæ, & sic est dubium ipsum factum, per quod dicitur qs excommunicatus, & declaratoria potest esse non uera, ideo in dubio, vel cùm constat eam non veram, appellatio suspendit, & nullatenus euitabitur, nisi, appellatio ne deserta, vel finito articulo appellationis, & prosecutionis, & nō probatis deductis ī appellatione. Ita Dom. post Lapum in clemen. prima. in vlt. char. uersiculo, undecimò quero. de sequest. posses. & fruct. dicens hoc esse singulare & utile in practica, & transit ibi Imo. in fi. Cæterum si argueretur sic in contrarium, licet sententia declaratoria suspendat, tamen excommunicatio nō suspenditur, quia si statim tenuit, aut statim erat incursa, nulla appellatio suspendit eā dic. cap. pastoralis. aut nō erat incursa, & tunc, φ tenet, non suspenditur, capitu. ad dissoluendum. de despōs. impub. Licet enim veritas excommunicationis apud nos non sit certa, sed pēdeat à futuro euentu, qui dubius est, l. quod debetur. ff. de pecu. tamē re uera aut statim tenuit, aut statim fuit nulla, qa lex est certa de oī eo, de quo est certa natura, l. si pater. ff. de solu. & l. cū ad præsens. ff. si certum pet. Ergo non cadit hic suspensio. Responde, licet non reperiam tactum & assumā uerba Abb. in dic. cap. pastoralis. §. fi. quinta colum. uer. ad secundū dubium. & ibi etiam Imo. & latius Phil. & dic, quod si pendente appellatione alij secū communicant, non peccant. Idē, si ipse ingerit se diuinis. Excusatur. n. ab irregularitate qa isti non dicūtur ꝯtempsisse, ex quo pēdebat appellatio. Excusat̄ itaque ex probabili ignorantia, c. pen. cum gl. de cler. excom. mi. Sed si gerit aliqua, uel cū eo geruntur rōne priuati iuris, seu officij, & sunt de actibus prohibitis excōicato actiue uel passiue, ut collatio bñficij, vel acceptatio, talia erunt nulla constito de ueritate excōmunicationis etiā prius occultæ, trahetur que effectus declaratæ excōmunicationis tertiò, ēt si talis ignorabat se excōmunicatum, secundū glo. in d. c. pe. Non enim habet locū l. Barbarius. ff. de

ff. de offi. præto. in his, quæ geruntur iure priuato ab inha bili: quia in illis tantùm nocet inhabilitas occulta, quan tum manifesta. Inn. singularissimè in c. cum dilectus. de consue. quem sequitur Io. And. in c. j. de rescri. in 6. & ibi Dom. j. col. Pau. de Leaza. in commento c. si celebrat. 12. col. de cle. excom. mi. Abb. in c. si vere, in fi. de sent. excō. in c. veritatis. ad fi. de dolo & contu. in c. consultationib. de iu. pa. in c. post cessionem. de prob. in c. Cumana. quasi in fi. de elec. in c. exceptionem. in antepe. col. de excep. in c. intelleximus. de iud. in c. consulti. de procu. & in ca. ad probandum. de re iud. No. etiam Inn. in c. cum Vinto niensis. ꝑpe fi. de elect. Phil. in c. sæpe. 21. col. ver. secundò patet. de appel. Inn. in c. cum dilecta. in j. gl. s̄. eo. & in ca. nihil. in 1. glo. ad fi. de elec. Car. in cle. 1. ad fi. de reg. Lud. in sing. 725. iura faciunt, omnes in d. l. Barbarius. & in ca. pia. de excep. in 6. Quas quotas diuersimodè Inn. gustantes & declarantes non adduxi aliàs, nec fortè ab alio audiuisti. Itaq; in proposito oportet concludere, ꝙ non habeat maiorem vim appellatio interposita à dicta declaratione, quàm appellatio interposita ante excommunicationem. Illa autem sicut in casu non iustificatæ demū appellationis non reddit valida gesta ab appellante, vt priuato, secundum prædictos: ita nec ista. Secus in his, quæ excusantur propter non cōtemptum, vt celebratio, inobseruantia excommunicationis, & similia. Et sic propter argumētum præfatum remanet restrictum dictum Lapi non consuetum ita ab alijs commentari. Et hæc sufficiant. ¶ Per quę omnia habetis, Commilitones amātissimi, quod toties petiistis, videlicet, ineptias meas circa materiam pęnarum incursarum, vel incurrendarū, quomodo videlicet hoc cognoscatur. Demum duas conclusiones superinde necessarias, vnam, quando sit opus declaratoria super pęna incursa, aliam, quando ad eam sit pars citanda. Quæ duo si memor sim, tetigi aliàs in voce legendo d. ca. cum non ab homine. Tamen repetiisse hic non piget: tum, quia pleniùs dictum est, quàm ibi, & collecta tunc in scholis pauci habent, & ineptè: tum, quia defectuosa fuisset cumulatio noua suprà facta absq; coniūctione harum cōclusionum, quæ per hoc ab impertinentia excusantur, compensantes etiam vtilitatem insertorum cum prolixitate in loco minus proprio situata, sed vehementiore calami transcursu ampliata ad instar nauis portui appropinquantis, maiori plerūque, quàm expediat, remigatione exaggerata.

¶ Expeditum est igitur hoc c. Rodulphus. cum sua dote, sicut & cætera præcedentia, quibus nihil detrahit octo capitulorum sequentium omissio, à vobis non magnifacienda: tum quia materiam habent valde tenuem, excepto c. ab excommunicato. repetito solenniter per Card. But. & nouissimè per Iac. Zochum: tum quia me excusat ratio præallegata suprà, in hoc cap. in ver. expeditis.

Laus indiuiduæ Trinitati.

Felinus de Sandeis Canonicus Ferrariensis anno Domini. 1484. ex 17. lectionibus quas ordinariè legit partim Ferrariæ, partim Pisis. ætatis autem suæ anno. 40. Pisis. Licèt super 2. par. primi decre. videlicet, de offi. deleg. & super prima secundi collecta fuerint multa in scholis Domini Felini, qui bis illas partes publicè legit Pisis, tamen ea ab impressorib. publicari noluit, quoniam cum in voce legerit vario & cōfuso modo collecta fuerūt: verum, quia in fine anni, quo secundo legit de offi. dele. rogatus ab Auditoribus dedit in scriptis à c. ad reprimendam. de off. ordi. vsque ad c. 1. de pact. inclusiuè. & sequen. anno idem fecit à titu. de li. contest. vsque ad c. quoniam. §. in alijs. exclusiuè. Iccirco quoniam in dictis scriptis sunt aliqui passus nouo stylo vtilissimè extensi, non recusauit vt impressoribus darentur.

De officio & potestate iudicis delegati.

TITVLVS XXIX.

SVMMARIVM.

1 Maius dignum ratione communionis, trahit ad se minus dignum.
2 Iurisdictionem habens ex commissione alterius, an semper dicatur delegatus.
3 Statutum si dicat, quòd nullus possit habere duo officia, an habens custodiam arcis, possit habere aliud officium? tenet, quòd non.
Cardinalatus an dicatur officium. Vide post nu. 3.
4 Cardinalatus officium & potestas, qualiter differunt.
Auditores Rotæ, an dicantur ordinarij. Vide post nu. 4. ver. quæro, vtrum Auditores Rotæ.
Quid de vicario episcopi. Ibidem, ver. vicarius etiam episcopi.
Appellari an possit à delegato episcopi ad eius vicarium. Vide in rubrica de of. deleg. post nu. 4. ver. vtrum à delegato episcopi.

CONTINVA hic istam Rubricam, vt ꝑ Doc. sed vr̄ vltra Abb. ꝙ ista rub. nō sit bene situata: quia iudex ordinarius habet iurisdōnem generaliorum delegato. Sed rub. de offi. ordi. postponitur. Ergo &c. Ad istud ꝯrium respondet Io. An. hic, ꝙ ideo anteponitur rubrica de of. del. rubricę de of. or. quia iudex delegatus est dignior. sed Ant. hic mordet istā responsionem, & adducit rōnē, q̄a ī ista rub. sunt aliqua capitula, q̄ loquunt̄ de delegato ab ordinario. Ergo non debebat anteponi. Sed ipsemet postmodum saluat, dicens, ꝙ sunt tā multa q̄ plura capitula in ista rub. q̄ loquūtur de delegato Papæ, q̄ q̄ de delegato ab ordinario, & ideo præponitur ista. ¶ Dicūt hic
1 Moder. ꝙ † rōne cōionis & mixtionis, maius dignū at-
2 trahit ad se minus dignum. a Allegant tex. in l. si cōem. ff. quemad. serui. ami. & dictum Bar. in l. præcipimus. §. pen. C. de appel. vbi rōne clerici laicus gaudet illius priuilegio in re cōi, & dictum do. Car. in c. Ioannes. de testa. vbi dicit, ꝙ rōne mixturæ clericus trahit laicum ad forum ecclesiasticum. Facit gl. in c. 1. de of. dele. in 6. ver. fratrib. ¶ Vltra ipsos adde ad hoc gl. in c. 1. ver. fratribus. de renun. in 6. quæ dicit, ꝙ Papa loquendo in communi Cardinalibus, vocat ipsos fratres, quia ibi sunt aliqui epi. Adde Io. de Lig. in c. ex literis. de consti. vbi dixit, ꝙ si agitur de cōuenienda vniuersitate scholarium conuenitur coram ecclesiastico, quia in studio sunt aliqui clerici. Ergo in proposito. Et vide dictum beati Tho. 2. 2. q. 69. articu. 3. vbi si partes compromittunt in ordinarium, qui potuisset causam diffinire sine compromisso, an procedens intelligatur procedere secundum potestatem ordinarij, vel ꝯm potestatem compromissariam? & dr̄ ibi, ꝙ præsumitur procedere ꝯm potestatem ordinariam, q̄a ordinaria est potentior & generalior. Adde dictum do. Abb. in ca. ad audientiam. de præscri. vbi dicit, si laicus habet rem communem cum clerico, putà ciuitatem cum curia Romana, pōt se tueri præscriptione centum annorum. All. d. l. si cōem. & c. de quarta. de præscri. vbi si laicus habet communem cum epo, non currit præscriptio vacante sede. Adde do. Abb. in ca. fi. de iure pat. vbi dicit, ꝙ si sunt duo patroni, vnus clericus, alter laicus, ꝙ rescriptum Papæ præiudicabit ambobus. Et dicit, ꝙ ratione maioris fauoris fit denominatio à laico, quia esset damnosum clerico, vt fieret denominatio ab ipso clerico. Allegat textum, in di. le. si communem. Vide textum in capitu. sacris. de sepul. vbi non exhumantur corpora excommunicatorum, ne exhumentur corpora non excommunicatorum. Facit optimè tex. in cap. per tuas. de arb. vbi in materia spirituali potest compromitti in laicum simul cum clerico. ¶ Vltra prædicta dicunt hic Moder. quòd

a Minus dignū. *Adde tex. in l. 2. in prin. C. de legi, & ibi vide Bal.*

etiam vr̃ eis,ꝙ ista rubrica non sit benè situata; qa in ff. vet. primò ponitur rubrica de ordinario,& postea de of. dele.& dicũt,ꝙ vr̃,ꝙ iurisdictio ordinaria sit capacior, qa capit plura. Ergo est dignior. Allegãt gl. in c. in nouo. 21. dist.& Bal. in l. j. ff. de offi. pfe. vrb. vbi patriarcha æqui parat̃ regi. ¶ Ad argumentum Moder. qđ fuit Lud. Ro. in rub. ff. de offi. eius. cui mand. est iurisd. rñdet, vt vbi ꝑ Lu. vbi dicit, ꝙ in isto titulo cõmuniter tractat̃ de delegato principis, q est dignior ordinario, sed in d. ti. đ offi. eius, cui mãda. est iurisdõ, tractat̃ de delegato à vicarijs, seu iudicibus ordinarijs,& cum hoc sit, patet, ꝙ bene si-
2 tuata est hæc rub. Ergo,&c. ¶ Quæro, vtrũ † habẽs iurisdõnem ex cõmissione alterius, dicatur semp delegatus? a Dic, ꝙ nõ, qa aliqñ dr̃ iudex extraordinarius, c. de cętero. de trãsact.& est tex. in c. induciæ. §. spatiũ. ver. ei aũt. 3. q. 3. qa đlegata iurisdõ est extraordinario mõ inuenta. Et multis modis ponit̃ verbum, Delegare, ĩ c. visis. 16. q. 2. vbi vide. ¶ Quæro, quare rubrica dicat potius, de officio & ptãte,& non iurisdõne? Rñdet Io. And. dicens, ꝙ si rubrica diceret de Iurisdõne, rubrica esset generalior nigro, qa in ca. fi. j̃. eo. datur ministeriũ nudũ,
3 iõ nõ ponit̃ de iurisdõne. ¶ Super † verbo. Officio, q̃ro, qđ si statutũ dicat, ꝙ nemo possit habere duo officia, vtrũ habens custodiam arcis, possit habere aliud officiũ? Dic, ꝙ nõ, ſm Moder. hic, qui allegant Pe. de Anc. ĩ c. 2. de constitu. in 6.& gl. in l. ne quis in ver. officiorũ. C. de digni. li. 12.& allegant quod no. Bal. in c. 1. de feu. guardiæ. Arbiter ẽt dr̃ habere officium. c. vno delegatorum. j̃. eo. Et procurator dr̃ habere officium, c. si quem. de pc. in 6. Et ibi Dom. Et pdicator dr̃ habere officiũ, c. qđ Dei timorem. de statu reg. Et notarius hẽt officium, c. vt officium. de hære. in 6. Fallit in notario principis, vt in le. j. de manda prin. Et multi alij sunt, q dñr habere officiũ, ſm Moder. hic. Sed vide Dom. in c. 1. de consue. in 6. vbi enumerat oĩa ista iura allegata hic ꝑ Mod. & ibi vltra ipsos enumerat q̃nque officia. Et vide Pe. de Anch. ĩ re. pe. regulæ, ea quæ. de reg. iu. in 6. ¶ Tribus modis sumitur hic terminus, Officium, vt ꝑ Bar. in le. j. ff. de iuris. om. iud. Officiũ verò, prout capiunt Canonistæ, est administratio rerum ecclesiarum, siue ꝓrogatiua chori. Ita Arch. in c. 1. de ꝯsue in 6.& sequit̃ Ant. in c. de multa. de ꝓb.& Abb. in cle. dispendiosam. de iudic. in apostillis. reꝓbans gl. ibi, q̃ dicit monachum habere officium. Et ad de Cal. in c. post cessionem. de proba.& ibi Abb. ĩ 2. col. Alber. in 4. parte statutorũ, quæs. 23. vbi dicit, ꝙ si statutum prohibet quem habere officia, non poterit habere orationem apud populum. Et Cal. in ti. de transla. plat. ꝯsi. 1. vbi dicit, ꝙ Cardinalatus nõ dr̃ beneficiũ, sed officium. Facit cap. per venerabilem. qui fil. sint legi.& consilium Pe. de Anch. 340. incip. Viso themate prædicto. vbi dicit, ꝙ si statutum facit mentionem de officialibus populi, veniunt officiales ecclesiastici, si materia non ẽ odiosa. Io. An. in c. 1. de sagitta. vbi dicit, ꝙ coquus delicatorum ciborum dr̃ habere officium & artẽ. Allegat tex. in c. ne tales. de consec. dist. 5.& vide Ludo. sing. 655. incip. nunquid esse coquum.& ibi dicit, ꝙ coquus imperatoris, vel principis, habet dignitatẽ, * Allegat Bald. in cap. 1. de feu. guar.
4 ¶ Quæ † differentia sit inter officiũ,& potestatem? Omnes hic ponunt,& dicũt, quòd officiũ respicit illud, qđ delegatur. Potestas concernit id, quod põt per delegationem, secundum Petr. de Anc. in dicta regula, ea quæ. Io. And. dicit, ꝙ potestas capitur pro eo, quod est in habitu, officiũ verò, est ipse actus. ¶ Et hoc verbum, Potestas, ponit̃ multis modis. Qñque importat actum iurisdictionalem, c. q resistit. 11. q. 3. Aliquando Potestas capitur pro hoĩe, ca. tua nos. de homic.& est tex. in ca. j. de iureiu. in 6.& in ca. sed nec. ne clerici, vel mona. Aliqñ capitur ptãs in gñe fęminino, c. fi. de iud. c. precaria. 10. q. 2. b & vide Pau. de Cast. in l. eũ qui b. ff. de iuris. om. iud. vbi dicit, ꝙ ille dẽt vocari Potestas, q hẽt merũ,& mixtũ imperium: alij verò, qui non hñt, vicarij vocari debẽt, vel alio noĩe, vt ibi per eũ. Aliqñ importat ptãtẽ patris, vt Inst. de patria põt. Aliquãdo ponit̃ ad beneplacitũ. Et de isto verbo vide tex. ĩ l. ptãtis. ff. de ver. sig.& ibi attẽdit̃ subiecta mã,& gl. in §. rursus. ĩ verbo, ptãte. Instit. đ actio.& Insti. de tute. §. j. in verbo, põt. ¶ Quæro, vtrum Auditores Rotæ dicã c tur delegati, vel ordinarij c? Vide gl. in c. j. in ver. iudicio. de re iudica. in 6. quę dicit, ꝙ Auditores sacri palatij non sũt iudices, gl. 1. ĩ cle. Auditor. de resc. Arc. ĩ c. experiẽtiæ. 11. q. j. q dicit, ꝙ Auditor est delegatus. Bar. in l. pręcipimus. C. de appel. §. j. ubi dicit, ꝙ habet ordinariam. Bal. in l. fi. C. vbi sena. vel clariss. Et vide de hoc decisionẽ dñorum de Rota, 13. in nouis, in ti. de offi. dele. incip. Item si cã. vbi dñt, ꝙ ex quo habẽt iurisdõnem in habitu, censetur quasi ordinarij & dispõ c. 1. de rescr. in 6. nõ hẽt locũ in Auditorib. Rotę. ¶ Dicit ẽt Spe. ĩ ti. de offi. or. §. 1. ꝙ in audiendo habent ordinariam, in iudicando delegatam. Cum hoc transit Anto. in ca. fi. de re iud. Domini de Rota decisione 16. in nouis, in ti. de re iud. incipiente, Item dubitat. Adde Dom. in c. statutum. §. notarium. de rescr. in 6. Vbi ponit, an licitè recipiant salariũ. ¶ Legatus verò đ latere hẽt ordinariã iurisdõnem, tex. est in ca. 2. de offi. leg. in 6. Spec. in ti. de legato. §. nunc ostendendum. versi. legatus. vbi dicit, ꝙ legatus de latere concurrit cum quocunq; ordinario.
d Vicarius ẽt episcopi ordinariã d hẽt, glo. in c. 2. de offi. vic. in 6. in uerbo, Officialem.& gl. in c. perlectis. in verbo,& iurgia. 25. dist.& in cap. Romana. in verbo, generaliter. de appella. in sextò. quas sequitur Abb. in ca. decernimus. de iud.& in c. si quis contra clericum, 12. col. de fo. comp. Et rõ est, quia facit vnum tribunal cum epõ, cap. 2. de consuet. in 6. ¶ Limita, vt habeat locum in vicario generali, secus in foraneo, qa dr̃ delegatus. Ita Inno. in c. Romana, prope fi. de offi. ord. in 6. glo. in clem. 2. in verbo, foraneo, de rescrip. ¶ Secundò limita, nisi esset deputatus ad vniuersitatem causarum, vt per gl. in c. cũ cãm. de appella. in verbo, delegatus, in fi. quia tunc esset delegatus hñs instar ordinarii. ¶ Item limita, nisi vicario cõmitteretur aliquid speciale vltra generale mandatũ, qa in illo speciali vicarius dr̃ delegatus. Ita Dom. in d. c. ꝑlectis. in 2. col. Allegat Ioan. And. in addi. Specu. in ti. de offi. vica. §. 1.& Lap. in c. 2. de offi. uica. in 6. ¶ Vtrũ à delegato episcopi possit appellari ad vicariũ eius? Dic, ꝙ non, ut per Abb. in d. c. si quis ꝯ. de foro compe.& ponit Io. And. in ti. de accus. in additionibus, in vltima additione. ¶ Si Papa alicui mandat aliquid fieri, in dubio pręsumitur potius excitare ordinariam ptãtem, q̃ nouam tribuere. Fallit, nisi in literis Papa ponat, Authoritate nr̃a, ꝑ tex. in c. cùm aliquibus. de resc. in 6. Intellige, dummõ istud uerbũ, Authoritate nr̃a, ponat̃ in medio, non in fine, qa si apponatur in fine, non intelligitur delegatum facere, sed ordinarium excitare. Ita Inn. in c. qm̃ Abb. j̃. eo. ¶ Quibus personis possit à Papa committi,& sic qui pñt esse iudices delegati, habes tex. in c. statutum. de rescrip. in 6.& in cle. 2. eo. ti. ¶ Quæ causæ pñt delegari, habes tex. in l. Iubere cauere. de iuris. om. iud.& ibi Doct. dicentes, quòd omnis causa, quæ est cognoscibilis, est delegabilis,& Doct. in c. quod sedes. de offi. ord. ¶ In

a Delegatus. *Quis autem dicatur delegatus? Vide, quæ habentur per Anch. in cap. quoniã. suprà, de rescri. & quod ibi dixi in apost.*

* Dignitatem. *Adde quod coquus delicatorum ciborum venit in statutis facientibus mentionem de artificibus, vt l. si quis venditor. §. fi. ff. de ædil. edic. quam allegat Cremens. sing. 99 statuto cauetur. et Cæpo. in d. §. fi. aliàs 1. & alibi Roma.*

singu. 814. incip. Tu habes. cũ simi. et nota quod istud dictũ Bal. allegatũ à Feli. est in rubri. de feu. guar. in addi. quæ nõ est in originali inserta.

b l. eum qui. *Et ibidẽ ẽt ad hoc vide dominũ Ale. de Imo. & adde Ar. plenius. 11. qõ. 1. magnum omen.*

c Ordinarij. *Adde Ludo. Pon. in l. 1. §. si quis simpliciter. de verb. obli. et ibi ad hoc vide oĩno do. Alex. de Imo. & in l. more. de iuris. om. iu. in 5. col. vbi ẽt ꝑ Bar. & adde Guil. de Cu. l. sæpe. de re iu.*

d Ordinariam. *Adde, quæ ad hoc habẽntur per Alexan. de Imo. in rubri. de of. eius. & in l. & quia. ante fi. de iurisdictione om. iu.*

¶In quibus locis poſſit expediri cauſa delegata, vide d, c.ſtatutum.de reſcr.in 6.& tex.in c.ſtatuimus. de of.lega, eo. lib. vbi plenè tangitur,

SVMMARIVM.

1 *Delegatus exercet iuriſdictionem, non ſolùm inter partes, ſed in quoſcunque iuriſdictionem ſuam impedientes.*
2 *Minæ & terrores, an inducant iuſtum metum?*
3 *Negligens ad obuiandum delicto, qualiter puniatur.*
4 *Et an quis teneatur obuiare delicto? dicit regulariter, quòd non, fallit multis modis.*
5 *Negligens ad obuiandum delicto, punitur de iure canonico, vt delinquens, ſed mitius,*
6 *Negligentia in prælato, an ſit peccatum mortale.*
7 *Clericus, cuius intuitu aliquis eſt percuſſus, an ſit irregularis.*
8 *Conſilium preſtans ad delinquendum, an & qualiter teneatur,*
9 *Et quid in delictis atrociſsimis.*
10 *Et an habeat locum in eo, qui conſilium reuocauit.*
11 *Et an puniatur conſulens, ſi ille, cui conſulitur, erat aliàs facturus.*
12 *Conſulens aliquid, ex quo veriſimiliter non debet ſequi homicidiũ, ſed conſuluit rem illicitam, ex qua poſtea ſequuta eſt mors, an ſit irregularis,*
13 *Niſi ille, cui clericus conſuluit, eſſet aliàs facturus, quia clericus non eſſet irregularis. Præſentia ſola ſine operatione, an ſufficiat ad aliquem puniendum. Vide poſt nu. 13. ver. tertium membrum.*
14 *Opem præſtare videtur, qui armatus aſsiſtit, etiamſi nihil faciat.*
15 *Delegatus licèt habeat iuriſdicionem in impsdientes ſuam iuriſdictionem, tamen non habet poteſtatem contra teſtes coram eo falſum deponentes,*
16 *Delegatus quando debeat imponere cenſuram, vel non.*
17 *Delegatus non poteſt imponere penam confiſcationis bonorum.*

CAPITVLVM I.

1 Quia quęſitum. ¶Delegat⁹ † iuriſdictionẽ exercet, non ſolùm inter partes, ſed in quoſcunq; ſuã iuriſdõnem impediẽtes. ¶No. hic ſm Modernos in verſi. quid ſit faciendum. ꝙ interrogatus per iſta verba, põt non ſolùm pronunciare ſup principali, ſed ẽt ſuper appenditijs & dependentibus. Et allegant Ang.in l.eius, q in prouincia.ff.ſi cer. pet. Et pro hoc dicunt eſſe tex.hic. Vltra ipſos vide Ang. & Imo. in l.ſi fundum ſub ꝯdõne.§.j.ff.de leg.j.& Ang.in l.quęrebatur.ff.de teſta.mili.vbi dicit Iuriſconſultus, de aliquo cõſultus põt non ſolùm reſpondere ſup illo caſu, ſed ẽt ſuper alio. Et Ang.in l.is, q quadraginta.ff. ad l.Falci. Confirmo p cle.2.de iud.ibi, quoquo mõ tangentibus, & glo. in c.accuſatus.de hær.in 6.§.cùm verò.in verbo iudicari. ¶In quantũ dominus Abb. ponit hic drĩam inter minas & terrorem, vltra ea, q̃ ponit hic, vide gl.in c.j.74. diſt. q̃ ponit drĩam inter inuitũ & reclamantẽ, & eã facit ſingu-
2 larẽ Ab.in c.veniẽs. de ſpõſa. ¶Dicit hic Bal. ꝙ † minę & terrores faciunt metũ exceſſiuũ. Dicũt hic Moder. ꝙ ſolæ minæ a nõ inducũt metum, niſi eo mõ, quo dicit hic Abb. in ſcđò notabili. Alle.Bar.in l.j.§.q̃ onerandæ.ff. quarum rerum actio non da. & dictum Bal.in l.fi.ff.de hære. inſt.vbi dicit, ꝙ ſi aliquis ẽ minatus alicui mortem, & poſtea ille reperitur mortuus, an præſumatur mortuus ab eo? Eſſet diſtinguendum circa qualitatẽ pſonæ, vt ibi p eum. Vide hic p Docto.diſtinctionẽ, quã ponunt. Itẽ alle.l.j.* C. ſi quis impera.maled.vbi dicit tex. Ex pſonis hominum dicta penſemus. & gl.in c.cùm dilectus.ĩ. ꝙ met.cau. Et ampliant dicendo, ꝙ blanditię ẽt inducunt metũ. Allegant l.j.C.ſi rector puin.vbi gl.dicit, ꝙ blanditiæ inſtantiſſimę principis habẽt vim minarum. Alle. tex.in c.cùm inter R.de elect. ¶Vltra illos vide Abb. plenè in c.abbas ĩ prin.ĩ. ꝙ me.cau.& Bar. in l.famoſi.ff.ad l.Iul. maieſ. & Imo. in l.qui aliena.§.Celſus.de acqui.hære. Cũ iſtis concordat Dom.in cap.fuerunt. 7. diſt. Facit in ſimili dictum Bar. in l. de pupillo.§. ſi quis ipſi prætori. ff. de ope. no. nun. vbi dicit, ꝙ ſi vnus dicit ſe per metum nõ appellaſſe, attenditur perſona iudicis, an ſolitus ſit iraſci, vel non. Et vide Salic.in d.l.1.C.ſi quis impera, male. & q̃ ſequuntur. ¶An aũt pces potentũ inducãt metũ, ponit Imo.in c.cũ inter R. de ele, & in c. petitio.in prin.de iureiu.& glo.in l.1.in verſ. q̃dam. ꝙ iuſſu. Et hæc no, & dicas, ꝙ ſic in principe ſeuero, aliàs in dubio non præſumit̃, ꝙ princeps ſoleat malè tractare ſubditos. Hoc dicit Io.And.in c.inſinuante, q cle.vel vouen. & ibi Ab. in fi. ¶De metu reuerentiali dicet̃ in ca. cùm cãm.ĩ. eo. ¶Probat hic tex, ꝙ agentes & conſentientes, pari pœna puniuntur, & de hoc ponit hic dom. Abb. ¶Vltra ipſum amplia primò, ꝙ hoc habeat locum in pęna impoſita ipſo iure. Ita Abb.in c.quantæ.de ſent. excõ.in ſcđo nota, ¶Et inquantũ Abb. tangit hic de metu, dicunt hic Moder. ꝙ metus ſtatuti eſt iuſtus met⁹.* Alleg.Bal.in l.oẽm.in fi.C. ad Tertul, vbi dicit, ꝙ metus ſtatuti ẽ terribilis, & Cy. in l.2.C.qđ met. cau. & Bal.in l.falſus.ĩ pe.col.C.de fur.Abb. in c.dilectus. el 2. pen.notabili, de ſimo. Et vide Io. And in c.præterea.2.de iure pa.ſuper ver, extorquentem, vbi dicit, ꝙ non dr̃ ſpõtè ſoluere q ſcit ſe poſſe cõpelli ad id faciendum, &c. De quo facit feſtum Pet.de Anch.in cle. præſenti.de cenſi. Illud dictum Io.An.alle.ẽt Ana.in c.ſicut tuis.de ſimo.& ĩ cap.2.14.col.de delic.pue.& ibi alle.tex, & Bal.in l.nouiſſime. ff.qđ fal.tu.autho, Et vide Pet. de Anc.conſi.64.incip. In cauſa, q̃ vertitur.& Abb.conſi.60.in pen.col, vol.j. vbi dicit, ꝙ ſoluens ad edictum tyranni excuſat̃, & vide Bal.in l.1.circa fi.C.de condi.ob tur.cau.vbi dr̃, ꝙ tandiu durat metus tyranni, q̃diu ille viuit, p tex.in ca.1.qđ me. cau. Et idem dicit durante ſtatuto tyrannico. ¶No, hic Ant.in ver. manifeſtè. ꝙ iudex põt punire & compellere impedientes iuriſdõnem ſuã, & ex coniecturis, quanquã manifeſtè non appareat illos impedire, ¶Dicũt hic Moder. ꝙ hoc dictum non eſt verum; ſi datur alicui ptãs cũ certa qualitate: nã oportet, ꝙ adſit illa qualitas, aliàs nõ põt ptãtem exercere. Alle.Inn.in c. cùm ſit, de fo. comp. Modò ſic, in tex. nr̃o datur ptãs iudici, ſi manifeſtè ꝯſtiterit. Ergo, &c. ¶Gl.in ver.compellunt. Tenendo cum do. Abb.& ꝯ gl.ſcilicet ꝙ iſte, q impetrat auxiliũ potentiorum, non perdat cauſam, eſt vna rõ, quia rubrica, ne lice. poten.loquitur in actore, tex. nr̃ loquitur in reo, & alias rõnes ponunt Moderni hic. ¶Illud, ꝙ dr̃, ꝙ non lꝫ actori impetrare auxilium potentiorum, limita, niſi actor haberet cauſam cum vno æquè potenti. Ita Pau.de Caſt.in l.1.C.ne lic.poten.per l.cùm pr̃.§ filio.ff.de leg.2. ¶Gl.in
3 ver.pari pęna. In quantum Abb.tangit, an † teneatur, q per negligentiam non obuiat delicto. Mod. alleg.tex. in §.alia.Inſti.de publi.iu. & dicunt ſoluendo, ꝙ ille tex.loquitur in delicto, qđ committendum eſt ꝯ remp. qa quilibet ẽt extraneus tenetur pro rep. Probatur hoc modo. Offendens clericum, offendit ius publicum, l.1.ff.de iuſt. & iu. Sed omnis perſona debet obuiare, ne clericus ĩterficiatur, cap.quantæ.de ſent.excom, Ergo, &c. Et dicũt Moder. ꝙ hoc tangit do. Abb.in c.1. de reſt.ſpo.& dicùnt, ꝙ dicta Bar.allegata hic per Abb.ſunt multùm crudelia in allegando Bal.in quodam conſi.incip. Quàm eleganter, vbi dicit, ꝙ non reperitur lex, q̃ dicat, ꝙ per ſcientiã quis debeat mori, non reuelando illud, quod ſcit. Allegant Ange.in l.2.ff.de pari.vbi dicit, ꝙ multi per Italiam fuerunt decapitati propter dictum Barto. in d.l.vtrum. vbi dicit, quòd per ſolam ſcientiam debet quis puniri, ſi non obuiat delicto. Et ibi dicitur, quòd propter hoc anima
4 Barto.&c. ¶Conclude † ergo quòd ſecundum l, non tenetur quis obuiare delicto, glo.eſt in c.quantæ. in ver.interpretari. de ſent. excommuni.& tex.in l. metum.§. ſed licet.ff. quod metus cau. ¶Fallit primò, niſi agatur de damno ſubditi, quia dominus tenetur ipſum iuuare, glo.

a Solæ minæ. *Adde tu ad iſta: pone, pater eſt terribilis & furioſus, & contrahit matrimonium pro filio, qui non audet dicere contra patrem, an poterit venire contra matrimoniũ, tanquam contractum per metum? Vide per dominũ Abb. in cap. nonne. de preſum. & Innocen. in capit. cauſam. infra, eo. titu.*

* L. j. *Adde ibi Ange. & Sal. poſt Cy. & Bald. in l. metum. C. quod met. cau.*

* Metus. *Adde Bar. in l. creditor. ff. de ſolut.*

gl.eſt ĩ d.l.culpa.& Doc.hic.Adde,ꝙ vbi ſuperior eſt ne-
gligens,punitur.Ita in l.illicitas.§. veritas.ff.de off.pręſi.
vbi dicit,ꝙ ſi poteſtas uidet,ꝙ vnus interficiť, & pōt ob-
uiare,& non obuiat,poteſt puniri. Concordat Bal. in l.
nullus.C.de ſum.trin.in ver.item no.ꝯ poteſtatem. & l.
j.§.qes.ff. de offi.pręfe.vrb. Tēpera,dummodo commo-
dè poſſit dirimere rixā . Item tempera, dummō videat,
ꝙ rixa ſit talis,ꝙ poſſit ipſā impedire.Facit qđ dicit Hoſ.
in c.ſolet.de ſent.excōmu.in 6.vbi dicit,ꝙ excōmunica
tio non dēt ferri a p̄latis,qñ vident, ꝙ non poſſint iuua-
re,nec ipſi,in quos fertur,eam timeāt. Et ibi exclamat ꝯ
quendā ep̄m,qui excōicauit quoſdam armatos bellan
tes, & multi excōicati mortui fuerunt. ¶Scđò fallit in
ſubdito ſcientię & non reuelante offendentem,qa ſubdi
tus dēt auxiliari,Bar.in l.vtrū.ff.de pari.& hic Doc.Iōq;
Bar.in d.l.vtrum, voluit,ꝙ ſola ſcientia ęquipareť ꝑpe-
trationi delicti.Seqtur Ab.in c.1.de reſti.ſpol.Cū Bar.cō
cordat Dom.in c.negligere,2.q.6.& ibi dicit,ꝙ q ſcit cri
men cōmittendū ꝯ rēp.& nō obuiat,debet puniri. Alle
gat Bar.in extrauag.qui ſint rebelles. Concor. Paul. de
Caſt.in l.fi.C.de his, qui,ut indi. ¶Contrariū tenuit Bal.
in d.cōſ.Quā eleganter.& Ang.in l.ij.ff.de pari.& Sal.in
l.j.C.de rapt.virg.vbi dicit,ꝙ ſequentes Bar.occidunt ꝓ-
prias animas.Vidę Io.de Ana.in rub.ĩ.de his q fil.occi.
Tñ in practica ſeruatur opinio Bar.qa non inuenitur ca
ſus deciſus de hoc.¶Limita, ꝙ non habeat locū ĩ patre
ſciente filiū velle committere crimen læſæ maieſtatis,
ꝑ tex.in l.milites.§.deſertorem.ff.de re mil.Et ꝑ illū tex.
dixit Sal.in l.ꝑꝑ inſidias.C.q accuſ. dando cautelā, ꝙ ſi
pr̄ dubitat,ne filius accuſetur de crimine,vadat pater &
ipſum præſentet , & debet ipſi pœna remitti ne pater fi-
lium occidere videatur. ¶Fallit tertiò in criminibus a-
trocioribus in quibus non obuiās,cū pōt puniť,ſed non
morte,ſed alia graui pœna.Ita Bal hic.Allegat tex.in d.
l.vtrum.& uide tex.in §.alia.Inſt.de pub.iud. qui ſic pōt
intelligi.Et ꝙ in atrocioribus cōſcius puniatur,facit tex.
in l.quiſquis.C.ad l.Iul.maieſta.& tex.in c.ſi quis Papa.ĩ
fi.75.diſt.vbi eſt tex.ꝙ ſi quis ſcit de tractu mortis pon-
tificis,ētſi ſit princeps,liberatur,& dēt p̄miari,ſi reuelat,
Et eſt mirabile, ꝙ ſocius reuelās p̄mieť. Ex quo limitať
deciſio Bar.in l.3.ff.de cōdi.ob tur.cau. vbi dicit, ꝙ præ-
miū datū reuelātibus,non dať participi reuelanti. Et ſic
patet,ꝙ ille, q non reuelat, teneť. Dic hoc verum,ſi eſt
ſubditus.Ita Ange.in l.2.ff.de parrici.¶Cōfirma hoc per
gl.in cle.paſtoralis.in ver.non ſufficit.de re iud.q̄ dicit,ꝙ
crimen læſę maieſtatis nō cōmittiť ꝑ
non ſubditū * Et de illa exclamat Bal.
in l.nihil.C.de manumiſ.& ĩ l.2. C. de
5 fal.mone.& Old.ꝯſi.43.¶De † iure ca
nonico non obuiās delicto puniť,vt đ-
linquēs,ſed mitius.gl.& oēs Doc.hic.li
cèt aliq dicāt, ꝙ de iure canonico pu-
niť eadē pœna,ſi nō obuiat delicto.Ita
Inn.hic.Moueť ꝑ c.quātæ.de ſent. exc.
Sed dic,ꝙ nō obſtat dictū ca. quātæ.ꝑ
locū à ſpeciali,& vide Ang. ĩ l.j. C. de
Nili agge.nō rump.Et niſi eſſet tex. in
d.ca.quātæ.poſſet dici,ꝙ nō haberet ꝑ
iſta locū in illo caſu c.ſi quis ſuadente.
Vel dic,ꝙ cap. quantæ,non ponit aliquid ſpeciale, ſed
ponit ius cōe,& explicatur illud, ne aliquis excuſeť. Et
ꝙ non ſit caſus ſpecialis,eſt tex.in c.dilecto. de ſent. ex-
commu.in 6.hoc tenet Archid.in c.negligere.2.q.7.& ē
tex.in c.error.cum duobus cc.ſeq.83.diſt.& gl.in c. non
inferenda 23.q.4.Imò plus eſt,ꝙ de iure canonico tene-
tur qs obuiare pręiudicio proximi,ēt proximo inuito,&
ſi quid expendit in facto,pōt repetere illas expēſas putà
in infirmitate.De hoc ē gl.83.diſt. in ſumma, & tex.ĩ c.
ipſa pietas.23.q.4.& tex.in c.& q emendat.45.diſ.¶De-
clara primò illud,qđ diciť,ꝙ quis teneť obuiare delicto,
intellige,ſi pōt ſine incōmoditate. Ita Bal.in l.j.C.de ſer
6 uis fugi. ¶ Declara ſecundò principaliter,ꝙ † illud ver
bū Mitius,nō procedit in p̄lato.gl.hic ĩ prin.Cōfirma ꝑ
gl.in c.ca,quæ.de offic.archi. vbi negligentia ĩ p̄lato eſt

* Subditum. *Adde Alex.in l. 1. ff. ad leg. Iul. maieſ. & per quā, qualiter, & quando cōmittatur, vide copioſè & no. per Soci.conſil.22. incip.ſequendo ordinem. verſi. & ex prædictis. cum verſi.ſeq.in 1.par.*

* pecatum mortale. * & gl.in c. clericis.
de immuni.eccl.in 6.in ver. diſſimula-
tione.Et ibi diſſimulatio p̄lati eſt pec-
catū mortale.¶An verò ꝑ negligētiā
prælatus poſſit deponi? diſtingue, vt ꝑ
Dom.in c.grādi.de ſupple.negli.p̄la. ĩ
6.Et dic,aut loquitur in prælatis ſecula
ribus,& iſti non deponunť ꝑꝑ negligentiā,niſi ſit anne-
xa alicui alij delicto,& tunc sūt deponēdi, aut in p̄latis
regularibus,& iſti pñt deponi ꝑꝑ negligentiā ſolā,qa fa
cilius deponuntur regulares,q̄ ſeculares.tex.ĩ c.qualiter.
el 2.de accuſ.in c.ſi qs.13.q.2.& gl.in c. cū ad monaſte-
riū.de ſta.mo.in ver. negligens. ¶Declara tertiò, niſi ſi-
mus in caſu,in quo lex ſignanter requirat dolū, qa non
ſufficit negligentia, nec punieť ēt de iure canonico, qa
negligentia non eſt dolus.Ita Inn.in c.quātę.de ſent.ex.
Pro quo faciunt,q̄ dixi ĩ c.2.de ꝯſti.vbi plenè hoc dictū
ſequitur do.Ant.¶Vtrū uerò in dubio qs p̄ſumať negli
gens,vł fuiſſe ĩ dolo, tāgit hoc Abb. in d.c.quātæ.vbi di
cit,ꝙ ſi ꝑ coniecturas apparet negligentia p̄ſumiť in do
lo.Faciunt gl.in c.innotuit.in ver.ignorantia.de elec.&
alia in c.veniēs.de fil.præsby.& in c.eos.in ver.ſciēter.de
tempo.ord.in 6.quæ dicunt,ꝙ qui potuit ſcire,& noluit
ſcire, non excuſať ab ignorātia. ¶Quarta declaratio ē,
ꝙ illud verbū Mitius,nō habeat locū in delicto cōmittē
do intuitu meo,quia dēt pariter puniri. Ita Io. And.ĩ c.
7 Petrus diaconus, đ homi.¶Sed dubitať,an † clericus,cu
ius ĩtuitu aliquis fuit ꝑcuſſus,ſit irregularis? & dic,ꝙ ſi ꝑ
dolū tacuit, ē irregularis, ſi ꝑcuſſus ex tali ꝑcuſſiōe mo-
riať,& ꝙ in dubijs p̄ſumiť dolus.Ita Io.And.ĩ d.c.Petrus
& vide ibi Abb.& Io.de Ana.¶Cōtra iſta dicta facit tex.
in ca.ſicut dignū.de homi.in §.illi ēt,vbi Inn.dicit,ꝙ de
iure canonico negligens pariter dēt puniri. Sed rñde, ꝙ
Papa ibi allegat illam authoritatem ĩ illo, qui tulit opē
ſeu auxiliū , & authoritas ibi allegata ĩtelligitur de eo q
potuit liberare,ſ. leuādo auxilium,qđ p̄ſtabat dāti operā
&c. ¶Scđm membrū gl.eſt de p̄ſtāte
a ꝯſiliū a. Dicit hic Hoſt. ꝙ ſi † ille,cui ꝯ
8 ſuliť,erat omnino facturus,tunc puniť
conſulens,ſed non in tm̄: ſi vero non
erat facturus,punitur pari pęna. Et Le-
giſtæ tenent, ꝙ ꝯſulens pariter puniť.
* Sed cōmunis * opinio eſt, ꝙ nō puniatur pari pœna,ſed ſcđum diſtinctionē
ſuprà poſitā.¶Moder.dicunt,ꝙ Sal.in
l.j. C.de rap. virg.tangit hunc paſſum
& allegāt,quod ſcribit Bal.in l.1. C.de
ſer.fug.& Car.in cle. 1.de pęnis.q.11.&
Ang.in dicta l.1. C. de Nili agge. non
rump.Oēs iſti tangunt hoc, an conſu-
lens teneatur pari pœna, vel minori.
¶Cōcluſio ſit iſta, Conſulens facturo,
non puniť æqualiter,ſecus, ſi non erat
facturus Tex.eſt in l. non ſolū.§. ſi mā
dato.ff. de iniuriis. in uer. perſuaſerā
aliàs nolēti.& eſt tex.in c. ſicut dignū.
de homi.in ver.non ita.& tex.in l.fi.ff.
de ſeruo corrup. vbi dicit, ꝙ plus eſt ꝑ
ſuadere,q̄ facere, & gl. in §.ope. Inſtit.
de obl.quæ ex delic. naſcun. ¶Limita
9 ut † nō ꝓcedat in delictis atrociſſimis
per tex. in c.felicis.de pœnis.ĩ 6. ĩ prin.
& ꝑ cle.i.de pęnis.Fortè illi tex. debēt
reſtringi,per p̄dicta, vt intelligant de
cōſilio dato non facturo. Et ꝙ ſic pñt
reſtringi,moueor per c.ſicut dignū. de
homi.¶Limita ſcđo, niſi perſona cō-
ſulens mereret ex forma ſtatuti maio
rē pęnā,quia tunc nedū punietur pari
pęna,ſed maiori.Ita Sal.ĩ l.1. C. đ rap.
virg.Allegat tex.in §. hi, qui parentū.
ver.ſi vero ope.Inſti. de obli.q̄ ex del.
& tex.in l.q ſeruo.§. itē placuit. ff. de
fur.¶Limita hoc,niſi ſtatutū diceret,

* Mortale. *Adde q̄ habentur per Doct.in ca. ſicut. ſupra de reſcript. & in c. 1. de treu. & pac.*

a Conſiliū. *Ad quod adde, quæ habentur per Flo. in l. ſeruit.ff. quē admo.ſerui. amit. pen. col. Item adde Ange.pulchrè in conſil. 12. ubi ponitur de eo, qui iuit ad Titium, et dixit . Ego volo interficere Sempronium . Titius reſpondit. Quod vis facere, cito faciat,aliter res tua non bene ſuccedet,iſte iuit, & interfecit, qualiter teneatur Titius? Ibi vide. Et an teneatur conſulens aliàs facturo, vide Bar. in conſilio 165. & Bald. in conſilio 220. 3. lib. Et an ſtatutum puniens dantem auxilium, conſilium et fauorem ad maleficium, habeat locum in eo, qui dedit conſilium, licèt maleficium non ſit ſecutum, uide Bal.in conſilio. 256. 4. lib.*

lib. Et nunquid statutum puniens dantem auxilium, hēt locum ī eo, qui materiam ueneni præparauit? vide per eundem Bald. in consi.103.lib.4. Item ad materiam istā adde, q̄ copiose & no. habentur per Soci. in consi. 187. incipiē, Visa bulla Pauli II. versic. sed iterum īnstari posset. cum vers. seq. in 2. par. char. 61.

ꝙ nullus alius teneatur, nisi delinquēs.
¶Limita secundò, vt non habeat locū
in statuto dicente & loquēte in faciēte
solùm: qa nō ligaī ɔsulens. Probaī per
Barto. in l. 1. ff. de sicar. vbi dicit, ꝙ lȝ sit
cōis * conclusio, ꝙ in atrocissimis cona
tus habeatur pro effectu: tamē non hēt
locū in statutis. Hoc dictū Bar. alle. do.
Abb. in ca. mulieres. de sent. excō. & in
c. inter solicitudines. de purga. canoni.
¶Limita tertiò principalē ɔclusionē,
nisi in delinquente apponatur pęna du
plicata, qa tunc ad multiplicatam pœ
nā non tenetur ɔsulens. Ita Sal. in l. j. C.
de rap. virg. ¶Limita quartò, vt non a
habeat locū in interdicto, vnde vi: quia
ɔsulens non tenetur, vt faciēs. Ita Imo.
in c. querelam. de elect. Mouetur p tex.
in c. cū ad sedē. de resti. spol. Hoc sequiī
Abb. in c. sicut dignum, de homi. Ego
crederē, talē limitationē non procede-
re: qa satis dr̄ spoliare, q spoliat aliquē
per ɔsilium suum. ¶Limita quinto, vt
10 † nō habeat locū in eo, q post ɔsilium
datum reuocauit: qa tunc non punitur.
Ita Inn. in c. ad audientiam. de homi. Et
est opus, ꝙ reuocatio notificetur, nō so
lū illi, cui dedit ɔsiliū, sed ei ēt, cui erat
damnificaturus p consiliū, ſm Inn. ibi.

a *Vt non. Adde tu, quòd contrariū fuit decisum p do. de Rota, per c. sicut dignum. de homic. Ita Ludo. Rom. in singu. suis, in ver. consi. & in ver. cōtractibus.*

Non est sic in mandato: quia sufficit, ꝙ notificetur man
datario, gl. in d. c. mulieres. gl. 2. in c. cum quis. de sent. ex-
com. in 6. Ratio drīæ est, quia qn̄ mandaui alicui, ille, qui
hēt mandatum à me, non facit aliquid suo animo. Ideo
si reuoco mandatum, desistet. Sed ille, cui cōsului, est pas
sionatus, nec resistet pro reuocatione mea. Ideo necesse
est, vt reuocatio consilij notificetur ēt illi, in cuius præiu
dicium datum fuit consilium. Et circa hæc notandū est
primò, ꝙ consulens tenetur ad emendationem damni si
cut principalis. Inn. in c. sicut dignum. de homici. ¶Am-
plia hoc, ētsi competeret actio ɔ̄ principalem damnifi-
catorem. Et declara hoc esse verum, nisi is, qui damnum
intulit, liberaretur, quia censetur & tunc liberatus con-
sulens. Secus, si liberaretur consulens, quia non est libera
tus principalis. Ita Inn. in d. c. sicut dignum. Et ibi dicit,
ꝙ indistinctè tenetur consulens ad emendationē dāni.
Et ibi sequitur Abb. dicens hoc esse ɔ̄ consiliarios mul-
torum principum. Pro quo adduco dominum Ant. in c.
ad aures. de ętate & qualitate. vbi dicit, ꝙ si aliqs Doctor
consuluit, & nō benè, & p illud consiliū fuit aliquis dam
nificatus, tenetur ɔsulens ad interesse. Et idem Ant. in c.
11 tua nos. & ibi Ana. de homi. ¶Limita, vt † habeat locū,
qn̄ ille, cui datur consilium, non erat aliàs facturus. Cre-
do, ꝙ sic debet restringi dictum Inno. suprà positum, se-
b cus, b si, cui consuluitur, erat oīno factu
rus. Moueor; quia lex ciuilis simplici-
ter loquens, si est iusta, hēt locum in fo-
ro conscientiæ, gl. in c. quæ in ecclesia-
rum. de constitu. Io. An. in c. 2. de verb.
sig. in 6. & Ant. in c. nauiganti. de vsur.
cum si. Tunc sic. lex ciuilis non grauat
consulentem, nisi aliàs ille, cui consuli
tur, non erat facturus. Ergo stabimus
legib. Præterea lȝ l. ciuilis tractet solū
de corpore, lex tn̄ canonica tractat ēt
de aīa, gl. & Doc. in c. cùm contingat.
de iureiu. Sed lex canonica non punit
consulentem, nisi ille, cui consulitur,
nō erat aliàs facturus. Ergo, &c. ¶Vtrū
aūt rōne consilij clericus incurrat irre-
gularitatem, qn̄ cōsuluit aliquid, quod
si ab eo fuisset perpetratum, inducere-
tur irregularitas. Dic, quod sic, per tex.
in §. illi etiam. in c. sicut dignum. de ho-
mi. & tex. ī ca. si qs viduā. 50. dist. & tex.

b *Secus. Adde tu, quòd opinio ista magis mihi placet, quam sequor, & eam confirmo istis medijs: si quis dedit consilium, siue operam aliàs facturo, non tenetur. Tex. est clarus in §. at vbi ope. Insti. de ob. quę ex delic. nas. Nec obstat l. j. §. si quis. ff. de ser. cor. quia est casus specialis. Vel pōt dici, ꝙ ibi non solùm consuluit, sed etiam laudando seruum incitauit: quod magis est. Et pro hoc facit quod no. in l. sæpe, §. fi. ff. de verb. sig. & in l. 1. in fi. ff. mandati.*

in c. 2. de cler. pug. in duel. ¶Amplia ēt
nedum in homicidio, sed ēt si ɔsuleret
in aliqua re, ex qua posset seq mors: pu-
tà, si diceret, tale instrumentū bellicū
deberet poni in tali loco, & similia. Ita
Inno. in d. c. ad audientiam. de homici.
c ¶Secundò amplia c, ētsi † cōsuluit ali-
12 quid, ex quo verisimiliter nō dēt sequi
homicidium, sed cōsuluit rē illicitā, ex
qua postea secuta fuit mors; nā & isto
casu est irregularis, quia ɔsuluit rē illici
tā. Ita Spec. in ti. de leg. §. iuxta. ver. sed
quæriī, quando occasione. ¶Amplia,
ētsi diceretur consulenti solū, si talis oc
cidereī, sequereī vtilitas: vel, putà si di-
ceretur, multum ꝓsperabit, si viuet. Ita
Io. An. in c. felicis, de pęnis. ¶Amplia,
ētsi occideretur ille, cui ɔsuluit. Ita Car
di. in d. c. ad audientiā. Pro quo est tex. ī
c. fi. de homi. in 6. ¶Limita illū tex. qn̄
ille, cui mādatur, fuit monitus, non vt
pcuteret talē cū ense, vel non pcuteret
eum in platea, qa nō tenetur, qn̄ māda-
tarius non potuit excedere fines man-
dati. ¶Limita oīa prędicta, nisi clericus
consuleret aliquid, ex quo posset sequi
mors, sed nedum licita, sed appetibilis,
putà pro fide. Ita Specu. in ti. de legato.
§. iuxta. vers. porro si qs aliqd suadeat.
Et infert ad inqsitores hæreticæ praui-
tatis q possent tradere hæreticū curiæ
sæculari, vt interficiatur. ¶Limita, nisi
13 † ille, cui clericus ɔsuluit, esset aliàs fa-
cturus; quia clericus non esset irregularis. Ab. in c. sicut. in
fi. de exces. præl. ¶Limita ēt, dūmodò cōsilio clerici fuit
paritū: secus, si obeditū non fuerit, qa non est irregularis.
Ita Io. An. in Spe. in ti. de leg. §. iuxta. ver. q̄rebatur. ¶Li-
mita ēt, nisi clericus consuleret homicidiū, nō ad hoc vt
talis moreretur, putà interrogatus, an talis cōmittens ta-
le qd debeat mori? respondit, ꝙ sic, qa respōdens gn̄alr ī
casu nō occurrenti, sed occurso, aliàs non est irregularis.
Ita Io. And. in d. c. sicut ex literis. ¶Vtrū aūt p̄sumatur ī
dubio, an esset facturus, vel nō? Credo, ꝙ in dubio præsu-
mitur facientem aliàs non facturū, & sic tenetur ɔsulēs,
nā in dubio nemo p̄sumitur velle de-
d linquere, d l. meritò. ff. pro socio. c. 1. de
scruti. Si sic est, ergo nō p̄sumitur, ꝙ ille
voluerit delīquere. Ergo tenetur cōsu-
lēs. Ita moueor p dictū Bar. & Ang. in l.
si in ventre. ff. de priuil. credi. vbi dicūt,
nobilis est allocutus aliquē in aure, &
incontinenti ille cōmisit homicidiū,
& dicunt, ꝙ si ille erat subditus, p̄sumi-
tur fecisse de mandato illius, qui allocu
tus fuit in aure. Et Bar. ī l. 1. ff. de ser. fug.
dicit, ꝙ si ille qui committit homici-
dium, erat inimicus, sed nō capitalis, p̄-
sumitur, quod fecerit de mādato illius,
qui locutus fuit in aure. Ad idem Inn.
in d. c. ad audientiam. vbi dicit, ꝙ si cle-
ricus mandauit, ꝙ vnus interficeretur,
ille, cui fuit mandatum, tardauit execu
tionem, & postea cōmisit homicidiū,
teneretur clericus, & ɔsulens, nisi pos-
set probari, ꝙ ille aliàs erat inimicus ca
pitalis. Et moueor p dictū Bal. in ca. j. §.
iniuria. de pa. iur. fir. vbi dicit, ꝙ si vnus
interfecit aliquē, & dicit, ꝙ tales ɔsulue
runt, sed omnino erat facturus, dicit ꝙ
non statur eius dicto, nisi esset præsumptio ɔ̄ facientem.
¶Fateor ꝙ vbi erat coniectura, ꝙ ille erat facturus, putà
si constat, ꝙ erat inimicus capitalis, ꝙ non teneretur ɔsu
lens de occiso. Ita Bald. in l. metum. in fi. ff. quod me. cau.
Idē, si ille, qui commisit homicidium, parauisset oīa ad
commit-

c *Secundo amplia. Adde tu, ꝙ inuenio quòd irregularitas non contrahitur, si quis casualiter occidit aliū, Ita Bar. in l. illicitas. §. sicuti, ff. de offi. præsi. Et est gl. sing. in cap. Maximianus. 23. q. 3. quæ dicit, ꝙ clericus accusans de leui crimine coram laico iudice, ꝙ non inducit mortem, si iudex ipsum morti tradit, hoc non nocet clerico: & tamen dabat isto casu operam rei illicitæ. Considera propter authoritatem Spe. hic allegatam per Fel.*

d *Delinquere. Adde do. Alex. de Imo. in l. j. de his, qui ut indig. & in consi. 74. & in consi. 196. 2. par. et in consi. 106. 4. parte. & in consi. pręcedenti, quod est do. Vincen. Palęo. vbi dicit, quòd nunquam quis ex actu, quem facit, pręsumitur delinquere, nisi quando delictum esset sibi fauorabile, per gl. singu. in l. qui iniuriasse. §. si pater. de iureiu. & adde domi. Alexan. in consi. 70. pri. parte. 2. col.*

cōmittendū homicidiū. Ita gl. in l. apud Celsum. in prin. ver. cā. ff. de do. excep. quam alle. Ang. in l. 1. ff. de eo, per quē fac. ¶ Et in quantum dr̃, ꝙ dēt stari dicto rei in depēdentib. ab aīo, est verum, qñ non est ꝑsumptio in ꝯrium, & sic in casu isto. ¶ Tertium membrū gl. est de consensu operationis. Doc. hic ponunt, & vltra eos Moder. alle. hic Card. in cle. 1. de pęnis. vbi socius in delicto consideratur duob. modis, vt ꝑ ipsos, & vltra eū dicunt, ꝙ sola præsentia sine cooperatione non sufficit, nec punitur, qa ad hoc non venit, & allegant pro hoc dictū Ang. in l. j. C. de Nili agge non rump. vbi dicit, ꝙ dictū Bar. de hoc non procedit, qñ cooperans nō sciebat illā qualitatem vltra homicidium. Mouetur ꝑ tex. in l. vtrū. ff. de pari. & in le. 1. ff. de recepta. Et sic dicit obtinuisse Perusii, ꝙ vnus, q dederat auxilium alteri, non punietur in qualitate, quā ignorabat. Dicunt hic Mod. ꝙ Ang. malè consuluit, & ꝙ imo debeat puniri cooperans: rō, qa dedit operā rei illicitę. Et dicunt, ꝙ q dat operā rei illicitæ, non excusatur à qualitate rei illicitæ, l. eum, q innocentem. ff. de iniur. Item sola ignorantia, q̄ causatur ex defectu iniuriati, excusat: putà, si vnus diceret iniuriā vni virgini, q̄ esset vestita in habitu meretricali: aliàs secus, vt hic plenè ꝑ eos. Sed tu dicas, ꝙ præstans opem punitur, vt faciens. Ita gl. in cle. 1. de pęnis. in ver. defensauerit, & probant iura hic ꝑ Doc. alleg. ¶ Amplia primò, vt habeat locū, ētsi delinquenti debeat maior pęna, q̄ debeatur ipsi auxilianti. Ita Doct. hic. Sed Bal. hic ꝯrium dicit, qa hoc solū hēt locū in atrocissimis. Sed ꝯ Bal. cōiter tenetur ista ampliatio, & adduco, qđ ipse scribit in l. si vr̃is. C. de fi. instr. Intellige aūt hoc, dummō iuuans sciuerit illā qualitatē, q̄ aggrauabat delictū, ſm Ang. in d. l. 1. C. de Nili agger. ¶ Mod. hic tenent ꝯrium, quos sequor, & moueor ꝑ c. fi. de homi. in 6. & confirmo ꝑ gl. in c. merito. 1. q. 1. vbi si vnus cognouit vnam, & postea dicit, ꝙ nesciebat illā maritatā, punitur de adulterio, licèt videatur tex ꝯrius in c. si verò de sent. exc. Sic ergo in proposito nr̃o ille, q credit aliqd facere, & maius facit, dēt, quo ad illud puniri. Ad d. c. si verò. respondet, ꝙ ille tex. loquitur in excōicatione, & in pœna spirituali, vbi attenditur animus. Et ꝑ hoc reprobatur gl. in d. ca. merito. Ita Io. An. in regula, cum quis. de reg. iu. in 6. per tex. in c. si qs sororē. 34. q. fi. Et sic ille, q dat auxiliū in foro contentioso, punitur, qñ dat operā rei illicitæ. ¶ Amplia, ētsi ista qualitas, q̄ est ī isto auxiliāte, sit apta augere delictū. Ita Sal. in l. 1. C. de rap. virg. Alle. tex. in l. q seruo. §. item placuit. ff. de fur. vbi si mortuo viro mulier extrahat aliquas res de domo, non dr̃ facere furtum, sed ꝯ eā datur actio rerum amotarū. Sed si nihil amouit, sed dedit opem faciendi furtū, agetur ꝯ ipsā actione furti: a & sic attenditur qualitas, q̄ magis aggrauat. Alleg. ēt tex. in §. hi, q parentū. Institu. de obli. q̄ ex delic. ¶ Amplia etiā, si qualitas aggrauans su perueniret post delictū. Ita Bar. in l. is, q opem. ff. de fur. per gl. in l. j. §. ꝑsuadere. ff. de seruo corrupto. ¶ Limita primò, dūmō auxilium dederit cām delicto, aliàs si delictum aliter cōmittebatur, punitur mitius. Ita Salic. in d. l. j. de rap. vir. in vlt. char. ꝑ tex. in §. illi etiam. in c. sicut dignū. de homi. & ibi Io. de Ana. Confirmo per dictum Bal. in l. iudices. C. ad l. Iul. pec. ubi auxilians nō punit̃, nisi ex actu proximo: secus ex actu remoto. Facit gl. in c. fęlicis in ver. simplici de pęnis. ī 6. q̄ voluit, ꝙ sit dare gradum inter dantes fauorem. Et tenet Car. in cle. j de pę. & vide Bal. & Lud. in l. j. §. sed in eo. ff. ad Syl. vbi dicit, ꝙ ad hoc, vt inquisitio procedat, requiruntur ista verba, Præstitit opem, vt habilius maleficium cōmitteretur. Et vide Bal. in l. non ideo minus. in pe. col. C. qui accus. vbi dicit, ꝙ inquisitio non procedit ꝯ fauorem, nisi exprimat̃ modus fauoris, quāuis dicatur ꝙ fuerit fautor & auxiliator. ¶ Limita secundò, dummodò de ope constet ꝑ sn̄iam, vt puta, fuit captus ille, qui dedit auxilium, & confessus est, & sententia lata. Ita Bar. in l. si is, qui rem. §. si tu Titium. ff. de fur. vbi non sufficit, ꝙ principalis sit condemnatus, sed sn̄ia ferri dēt sup auxiliante. Iō consuluit Bal. ꝙ confessio malefactoris non nocet auxiliantib. & fautoribus, in consilio suo qđ incipit, Assessoris delicto. Et ꝙ sn̄ia lata ꝯ principalem conuictum non noceat fautoribus, sed requiratur nouus processus, & sn̄ia, tenet Pet. de Anch. consi. 216. inci. Nos Bartholomæus. & Marianus in repet. c. qualiter. el 2. de accus. in 10. q. ¶ Limita, dūmodò auxilium fuerit datum in commissione delicti, vel ante: secus, si præstitisset opem post delictum, qa non punitur. Ita Bar. in l. non solùm. §. si mandato. ff. de iniur. dicens, ꝙ multi iudices errant in hoc, & in l. si quis in graui. §. si quis. ff. ad Syl. vbi idē voluit. Verum est, ꝙ ꝯ illum auxiliantē postea poterit procedi ad torturam. Ita Bal. in l. non ideo. C. de accus. in pe. col. ¶ Limita, nisi præstans auxilium ignorasset de delicto cōmittendo. Ita Lud. cons. 473. inci. In Christi noīe, circa ꝓpositum. & Bar. in l. oēs. C. de agri. & cēsi. lib. xj. qa ad hoc vt inquisitio ꝯ auxiliātes procedat, dēt poni hoc verbum, Scienter præstitit opem. ¶ Limita, nisi essemus in materia repellente homicidā, puta, ꝙ homicida non promoueat̃ ad statum & dignitatem, nā auxilians homicidæ nō est homicida, & ideo poterit promoueri. Ita Bar. in d. l. is, q opē. ff. de fur. ꝑ gl. ibi. Hoc est verū de iure ciuili, secus de iure canonico. Ita Bar. ibi super eadem glo. Quod no. diligenter. ¶ Limita nisi lex ꝓcederet aliter ꝯ prīcipalem, q̄ ꝯ fautorē, vt in l. j. C. de rap. virg. & ibi Sal. & Ang in d. l. j. C. de Nili agge. ¶ Limita etiā, nisi ex pęna auxiliatorū sequeretur strages multorū, qa tunc punirentur solùm delinquentes. Ita Inn. hic per tex. in c. sicut dignū. de

14 homi. ¶ Et no. ꝙ † ille etiā b vr̃ præstare opem, q armatus assistit, * ētsi nihil faceret, sed ex eius præsentia magis redderetur timidus insultatus, & aīaretur insultans. Ita In. in ca. continentia. de cle. percuss. & ibi Ana. in 7. colū. & Pet. de Ancha. in repet. rl̃æ, accessorium. in 7. oppoi. de reg. iu. in 6. & alij, quos retuli in d. c. sicut dignū. de homi. ¶ Quartum principale membrū est, qñ quis cōsentit authorizando, vel defendendo, nā defendens, siue authorizans magis delīquit, gl. est in c. notum. 2. q. j. gl. in cle. j. de pęn. in ver. defensauerit. in fi. Et dic, ꝙ in atrocissimis defensio sine authorizatione sufficit, per tex. in d. cle. j. in ver. authorizatur. & in c. pro humani. circa medium, de homi. in 6. ¶ Et no. ꝙ ille, q asseuerat peccatum non esse peccatū, pōt puniri, tanquā hæreticus. Tex. est ī cle. j. de vsuris. & ibi gl. in ver. hęreticus. & tenet Dom. in c. accusatus. §. sanè. in fi. de hęret. in 6. vbi dicit, ꝙ si habēs vxorem asseuerat aliā posse capi, pōt puniri, vt s̃. ¶ An verò ille, q mandat aliqd, teneatur, vide quę scripsi in c. mulieres. de sent. excom. & ibi Abb. & Bal. & Sal. in d. l. non ideo minus. & Bar. in l. non solùm. §. si mandante. ff. de iniur. Et distinguunt Doc. in dictis locis, ꝙ aut verba sunt scripta in rem, & tunc non punitur mandans; aut in personam, & tūc punitur. ¶ De modo consentiendi per ratihabitionem c, vide Pet. de Anch. in regula, ratū. & regula, rati. de reg. iu. in 6. & Bal. in l. fi. C. ad Macedo. qui ponit

a Actione furti. *Faciunt ad hęc, quę habentur per do. Vinc. in consi. suo incip. Saluatoris, & c. visa inquisitione, quod est post consi. Alexā. 105. ī quarta parte, & per Alex. ī l. 3. §. si procurator. ff. quod quisq; iur.*

b Ille etiā. *Adde tu, quòd ille etiam dicitur opem præstare, qui suis verbis robur præstat, & aduersarijs timorem incutit. Ita Inn. in c. 1. de homi. Adde etiam, qualiter puniatur, qui præbet auxilium, consilium vel fauorē. Bonus tex. in ca. homo, 23. quęst. 5. & in ca. periculosè de pęn. distin. 1. Et adde eciam, an prohibens testimonium pro aliquo, dicatur præstare auxilium? Vide Barto. in l. post legatū. §. his verò. in fi. ff. de his, qui. vt ind. Adde etiā ꝙ quando aliquis est pręsens, & assistit alicui simpliciter, non dicitur opem ferre. Tex. est in l. j. §. si in eo. & ibi Barto. ff. ad Sylla.*

* Assistit. *Adde Alex. in l. si in rixa. ff. de sicar. & ibi Bar. & Ang. in l. quoniam multa facinora. ad le. Iul. de vi. & oīno per Pau. de Cast. consi. 193. inci. in cā incarceratorū.*

c Per ratihabitionem. *Sed nūquid delicti ratificatio æquiparetur mādato, vide Spe. in ti. de aboli. §. 2. versi. is igitur. & Sali. in l. non ideo minus. C. da accusa. vbi etiam vide per Bal. versi. vndecimò quæritur, an in delictis & Ang. in tract. malefi. ver. mandatorem.*

regulam

riam cum 7. fallentijs, & Inn. in c. cũ vos. de his q̃ fiunt à præla. sine consensu cap ¶ Capio glo. fi. in ver. expedire. Conclusio sit, ꝙ delegatus pōt exercere iurisdõnem suã ēt ɔ̃ impedientes, ētsi non ponatur in rescripto. ¶ Amplia primò ētsi in rescripto non sit cl̃a, Cõtradictores cõpescas, vt per Spe. in ti. de legato. §. sequitur. vers. item ad officium. ¶ Item non solũ pōt imponere censurã, quoties dr̃, sed pōt ēt alias pœnas imponere. ¶ Itẽ pōt turbatores priuare beneficijs. de hoc est tex. in c. qa sicut. de cõces. præb. Ita tenet ibi In. p illum tex. Domi. tenet ɔ̃rium in c. pro humani. §. 1. de homi. in 6. Et dicit, ꝙ in c. qa. fuit spãlis cõmissio. ergo secus in alijs. Tñ hoc non obstante opi. Inn. sustentari pōt, qa pōt imponere pœnã, quã vult, vt dicunt hic Doc. Ergo imponere poterit ēt priuationẽ beneficii. Et dicamus, ꝙ in c. qa. fuit posita ad abundantẽ cautelã, & non fuit spãlis commissio. ¶ Prima tñ declaratio sit ad hæc, ꝙ delegatus pōt coercere impedientem iurisdõnem suã. Fallit, nisi turbans sit suus collega. De hoc est decisio Bar. in l. j. §. j. in fi. ff. si quis ius dicẽ. Pro hoc est gl. magna circa mediũ in c. cũ cã. ſ. eo. & est tex. in c. studeat. ĩ ver. persuadere. 50. dist. & ibi põderat Domi. & est tex. in c. prudentiã. in §. adiiciamus. ſ. eo. in ver. agendum. Et rõ est, qa par in parem nõ hēt imperiũ. Et est tex. in l. q proprio. ff. de procu. vbi vnus procurator nõ pōt exigere ab alio procuratore. Et hoc intellige, nisi sint delegati dati cũ cl̃a, Quod si non oẽs, dũmodò iste delegatus, qui turbatur, sit certus, ꝙ illi nolunt procedere, qa si nõ ɔ̄stat, non pōt procedere. Ita limitat Domi. in c. si ɔ̃ vnũ. eo. ti. in 6. Et ante quã ɔ̄stet de voluntate, hoc non pōt. Tex. est in c. prudentiã. ſ. eo. & in d. §. adiiciamus. Adde q̃
15 dicam in c. fi. ſ. eo. ¶ Secunda declarõ est, † ꝙ licèt delegatus habeat iurisdõnem in impedientem suã iurisdõnem, tñ non pōt punire testes corã eo falsum deponentes. Ita voluit Inn. in c. dilectus. ſ. de pœnis. p § si verò ignoti. in Auth. de testi. & Abb. idem tenet in cap. præterea. ſ. eo. Et hoc limita, nisi falsitas induceret turbationem suæ iurisdictionis. Ita Ab. in d. c. præterea. ¶ Tertia, vbi non fit turbatio, sed oritur suspicio turbationis, sufficit satisdatio. Hoc volunt Doc. oẽs hic, & Io. And. tenet hoc in addi. ad Spec. in ti. de legato. §. sequitur. vers. porrò. Pro quo facit dictum Bar. in l. illicitas, ff. de of. præsi. §. ne potentiores. ¶ Intellige cã cognita sup legitimitate suspitionis, & signa hoc verbum, per ea, quæ ponit latè Io. de Imo. in l. 2.
16 §. j. in fi. ff. sol. mat. ¶ Quarta † est do. Ant. & Io. de Imo. hic, nisi sit tanta crudelitas, ꝙ sit verisimile, ꝙ impediens non timebit censurã, qa tunc delegatus dēt desistere, & non imponere istã censuram, qa censura est medicina. Sed hic non est spes purgationis. Ergo, &c. Sed expectet delegatus, ꝙ tpa mutentur, vel vicarius Christi apponat manus. Pōt quidem coercere, sed est hoc consilium qđ melius est, ꝙ desistat. Cõfirmo hæc p dicta Abb. in c. 1. de diuor. vbi iudex cogit vxorem ad satisdandũ, ꝙ nõ occidet maritũ, & dicit, ꝙ si tanta est crudelitas vxoris, ꝙ hoc faciet, dicit, ꝙ dēt desistere. Et allego Host. & Io. And. in c. solet, de sent. excom. in 6. vbi idem dicunt, ꝙ non dēt imponi pęna excõicationis, quoties non timetur, & hoc verisimiliter apparet. Facit qđ posui in ca. ab excõicato. de resc. ꝙ ēt inuitus absoluitur ab excõicatione. Ergo fortius in casu nr̃o. Expedita ista gl. nõ dēt imponi, quoties apparet, ꝙ non timebitur. ¶ Quinta declaratio est, ꝙ delegatus nõ possit bannire, neq; relegare turbatores. Hoc voluit Bald. in l. 1. in 1. col. C. qũo & quan. iu. & mouetur p tex. in l. nulli. C. de sent. & interloc. om. iud. vbi tex. dicit, Nulli, cui statutum facere non licet, extra patriã ponere non licet. Sed delegatus non potest facere statuta. Ergo, &c. Sed cõsidera, ꝙ banniti æquiparanẽ relegatis,* vt est gl. in §. relegati. Insti. quib. modis ius pat. Et excommunicatus æquiparatur relegato. glo. in c. pastoralis. §. si verò. de ap. quod allegat Car. in c. perpendimus. de sen. excom. Si ergo pōt excõicare, ergo potest & relegare, Cogita.
17 ¶ Sexta declaratio est, ꝙ non pōt imponere pęnam confiscationis bonorũ. Ita tenet hic Bal. & mouet̃ p tex. in l. 1. C. ne sine iussu prin. Confirmo hoc per aliud dictum eius in ca. 1. de pa. tenen. vbi dicit, ꝙ habens generale arbitrium puniendi nõ hēt ptãtem confiscandi, p d. l. 1. ¶ Limita, nisi confiscaret exequendo pęnam legis, qa tunc poterit confiscare, putà, si est datus delegatus super crimine, qđ meretur confiscationem, tunc pōt. Casus est in l. 2. C. de mõ mulct. Ita declarat Sali. in d. l. 1. C. ne sine iussu prin. ¶ Septima est, vt nõ habeat locũ in turbatione nõ manifesta. Ita no. Ant. hic. Idem Spe. eo. ti. §. sequitur. vers. item ad eius officiũ. Idẽ tenet hic Domi. vbi dicit, ꝙ istud aduerbiũ, Manifestè, dēt habere qualitatẽ istam, ꝙ sit manifesta turbatio. Tñ teneo ɔ̃rium, ꝙ ētsi nõ est manifesta, ꝙ pōt coercere, quia nõ requiritur ista qualitas, ꝙ manifestè cognoscat, Sed probatio facit rem manifestam. Modò si iudex cognouit in iudicio, ꝙ turbauit, dr̃ manifesta, & sic poterit cognoscere. per tex. in c. 1. de resti. in integ. in ver. manifestè apparet. & Bar. in l. 1. ne lice. potent. vbi dicit, ꝙ sufficit, ꝙ cl̃a Potens præstiterit auxilium, & non venerit in iudiciũ, & rogauerit iudicem, sed sufficit ꝙ probet̃ in iudicio. Et pro hoc est expedita ista gl. ¶ Dicit hic Bal. Vtrũ interficiens ptãtem ciuitatis sit ribellis? Dicit, ꝙ si interficit ob priuatã vtilitatẽ, ꝙ nõ punit̃, tanquã rebellis. Sed, si interficit ob publicã vtilitatẽ, pōt puniri & est rebellis. Sal. idẽ voluit in l. quisqs. C. ad l. Iuliam maiest. & Bar. in extraua. qm̃ nup. in ver. rebellando. ¶ Scđò dicit, pone ꝙ vnus interficit ambasciatores alicuius populi, ꝙ dr̃ ĩcurrisse crimen lęsæ maiestatis, & alle. tex. in l. ossa. §. fi. ff. de reli. & sum. fune. vbi tex. dicit, ꝙ prohibens procuratorẽ meũ ne aliquid faciat, me dr̃ impedire. Ergo in proposito, & in c. ex lr̃is. ſ. eo. dicit, ꝙ ille qui non permittit præsentari lr̃as alterius, dr̃ facere iniuriã scribenti. Et alleg. d. l. ossa. Pro isto dicto arguo, Rũpens securitatem datã à principe, incurrit crimen læsæ maiestatis. Tex. est in l. 1. ff. ad l. Iul. maiest. Modò sic, ambasciatores dicuntur hãc habere, l. 2. ff. de iud. Ergo offendendo istos, dr̃ offendere ipsum principem, ¶ Vltimò dicit ibi Bal. ꝙ quilibet de populo pōt capere clericum de manibus familiæ potestatis, & vbi esset pœna imposita capienti, & eripienti aliquem de manibus eorum, non incurrit istam pęnam eripiens clericum. Rationem ibi alleg. fauore religionis.

Relegatis. Adde Bar. in l. ad cognitionem. ff. ex quib. caus. in pos. eatur. & Alex. in l. si cum dotem. in §. si patri. vers. et pendet etiam decisio. ff. sol. mat.

SVMMARIVM.

1 *Iudex dubitans de sua iurisdictione, procedere non potest.*
2 *Causę cognitio quæcunque, potest largo modo dici executio.*

CAPITVLVM II.

SAnè. ¶ Cum diuersæ lr̃æ sub eadem data & forma ɔ̃ria impetrantur, & præsentantur à diuersis ad eosdem iudices, supsedetur vtrisque, donec Papa consulat̃. h. d. ¶ Dicit hic Pe. de Ancha. ꝙ rõ istius tex. est
1 ista, qa † iudex dubitans de iurisdõne, procedere non potest. Alle. Bar. in l. multum. ff. de condi. & demon. vbi dicit, Citatus est Sempronius, dicit se nolle venire, ante quã nuncius referat, iudex fert sñiam, antequam nuncius redeat, dicit Bar. ꝙ illa sñia non valet, & est nulla, & sic iudex dubius de iurisdõne sua, nõ pōt illam exercere. ¶ Vltra Pe. de Anch. sequuntur multi Doc. Sequitur. n. Ant. ĩ c. cum dilecti. de dolo & contu. & est gl. de hoc in c. sæpe. de ap. super ver. peremptoriè. in fi. & est vnica & sola in iure canonico. Et allegat Bar. illam in l. sed si de sua. ff. de acqui. pos. & est de hoc tex. in l. hæc autem. §. 1. ff. ex quib. cau. in pos. ea. vbi tex. dicit, ꝙ non sufficit, ꝙ aliquis sit cõtumax, sed debet constare liquereque prætori. No. hæc diligenter. ¶ Confirmo hoc, ꝙ quoties dubitatur, recurritur ad Papam, per dictum Spe. in ti. de lega. in §. nunc ostendendum. versi. 34. vbi dicit, quòd in casu huius decretalis, legatus de latere non potest interpretari dubietatem. Vos allegetis tex. in cap. si ordinarii. de offi. ordinarij. in 6. versi. si verò. Ad idem est tex. in cap. fi. de concessio. præben. in sexto. ¶ Sed quòd hoc non sit uerum, quòd sit consulendus Papa, primò arguo de ca. duobus.

de reſcr.in 6.vbi tex. dicit, ꝙ ſi duo habēt reſcripta,ꝙ ſtatur ꝓſentationi,& ſi ambo ꝓſentauerint eodē t pe,eſt locus gratificationi.Ergo nō eſt opus ire ad Papā. SOL.Ibi loquit̄ de gr̄a facienda, & nō de facta, & tunc pōt vtraq; valere.Seu loquimur nos in gr̄a facta,qa impoſſibile eſt, ꝙ ambo habeāt id,qđ petūt.Et ita intelligas. ¶Scđo opponit̄ de d.c.ſi à ſede.de præb.eo.lib.vbi ſi reperit̄, ꝙ vno eodemq; die Papa ꝯtulit beneficiū, & ēt legatus, dr̄ ꝙ ꝓcedit illius gr̄a, qui primò incipit poſſidere: dicas, ꝙ ille tex. loquitur in gr̄a diuerſorū, nos loquimur ī reſcripto emanante ab vno & eodē. Et ita rn̄deas ad dictū cap. Et no.ꝙ licèt ſit eadē data, tn̄ non eundo ad Papam,adhuc rōne horæ apparere pōt, quis ſit prior, & poterit per teſtes probari hæc prioritas. De hoc eſt gl.in d.c.duobus.in verbo ſi non appareat. & in c.ſi à ſede.in eo. verbo. Facit dictū Bal.in l.ſi poſthumus.C.de libe.& poſth.vbi dicit, ꝙ rōne vnius horæ dr̄ quis prior, & alle. tex.in l.ſi plurib. ff.de ſol.in ver.hora ſexta,albeſcente cęlo.Et ibi dicit, ꝙ vbi ſumus in dubio, ſemper præſumitur priuatio poſterior, ſi in vna materia hæc concurrunt, priuatio,ſ.& habitus.Alle.gl.in l.cū proponas. C. de codicil. ¶Idem tenet in prima ꝯſtitutione Codicis, in §. quibus.vbi dicit, ꝙ vbi non apparet, quod ſit prius, vel poſterius, recurrit̄ ad ordinem naturę, & ibi dat exemplū,vbi dicit,ꝙ refutatio pręſumitur poſterior. Et tenet idē in c.paſtoralis.s̄. de reſcr.& vide ibi, & in c. capitulum Sanctæ Crucis. de
2 reſc.¶Secundò † no.ſecundum Domi.in verbo, executioni ſuperdeant. ꝙ omnis cauſæ cognitio largo modo pōt dici executio a: quia iſti nondū incęperant cognoſcere,& tamē dicit executioni. Et dicit hic, ꝙ ꝑ hoc obtinuit dominus ſuus in facto & dicebat valere libellum, ī quo Petit exequi inſtr̄m: nam dicebat aduocatus, ꝙ libellus eſt ineptus: qa prius petebat executionem q̄ incępiſſent cognoſcere. Dicit Domi. ꝙ obtinuit dominus ſuus per tex. hic, vbi optimè probatur inducēdo, vt induxi. ¶Et per iſtū tex. limitat hic Domi.tex.in l. 1. C. de exec. rei iud.& pro hoc allego conſiliū Per. de Anch. 353. vbi dicit, ꝙ ſuperiori in ſuo mandato nunquā cenſetur velle tollere cauſę cognitionē, & mouetur per l. nimis ꝓpere.C. de exec. rei iud. ponendo exēplū, vt ibi per eū, in quo conſuluit pro Domi.& Anto.in c.examinata. de iudi.& Imo.Sed Bar. in l.ſi cū nulla.ff.de re iudica.voluit ꝯ̄rium.Ioā.do. Imo.ibi dicit,ꝙ hæc opi.de qua s̄. procederet, vbi eſſet in libello poſita clauſula, Omni meliori modo,&c. Sed in l.ſeq.dicit,ꝙ ēt ꝓcederet,ſi non eſſet cl'a illa,Omni meliori via & forma, &c. Abb.ponit hæc in c.1. de li. ꝯteſta.& Abb.idem tenet in c.olim. de cenſi.Et dicit ibi eſſe tex. Et dicit ibi, ꝙ ille tex.facit ꝯ̄ Barto.in d.l.nulla. Limita, niſi eſſemus in cauſa, in qua procederetur abſq; figura iudicij:qa ſi ſuperior cōmittit executionem,tunc vr̄ pronunciaſſe, ētſi non tunc tulerit aliquā pronunciationem,vel ſn̄iam, & non eſt tunc opus aliqua ꝓambula cauſæ cognitione. Allego Bar. ꝓ hoc in extrau. ad reprimendā.in ver.abſq; figura iudicij. quem alle.do.meus in c.tam lr̄is.vbi vide per eū qui optimè loquitur,de teſtib.

a Executio. *Sed nunquid cauſæ cognitione commiſſa videatur cōmiſſa executio? Dic quòd non, vt per Flo. in l. item ſic. §. qui haberet. de ſeru. ruſti. prædi. & eſt tex. in l. de qua re. de iud. Sed an econtra? Dic idem niſi à principe, vt eſt tex. in l. et ſi cognitio. C. ſi contra ius, vel vti. publi. Ad qđ vide plenè per do. Alex. de Imo. in l. 1. de of. eius.*

S V M M A R I V M.

1 *Delegatus an, quando, & quam cauſam poſſit ſubdelegare.*
2 *Delegatus legati an & quando poſſit ſubdelegare.*
3 *Delegatus ex certa ſcientia Papæ, non habens qualitates à iure requiſitas an poſſit ſubdelegare alteri nō habenti eaſdē qualitates.*
4 *Cauſa quando dicatur grauis ſtatur arbitrio iudicis.*
5 *Impediti dicto an ſtandum ſit, vel teneatur fidem facere de impedimento.*
6 *Iudex iudicans ſecundum conſilium iniuſtum, an teneatur in ſyndicatus.*
7 *Sententia iudicis cōmiſſarij nō ſequētis conſiliū iniuſtū, an ſit nulla.*
8 *Statutum volens quòd iudex teneatur ſequi conſilium ſapientis, an valeat, & vide in ver. ſecundò fallit.*
9 *Doctor an poſſit inuitus compelli ad conſulendum, & ibi vſq; in finem, vide fallentias & limitationes.*

CAPITVLVM III.

1 SI pro debilitate. Delegatus † impeditus ſubdelegare pōt cām, q̄ ſine eo commodè terminari pōt. ¶Primò limita, niſi in cōmiſſione Papa dicat, Præcipimus: qa tunc nō pōt ſubdelegare b: ꝑ gl.in l.ſæpe. ff.de of.pręſi. quā ſequitur ibi Bar. & in l.2.C.cōmu. de lega.& Bal.in l.j.C.qū̄o & qn̄ iudex. & Lud.in l.j.§.j.ff.qđ quiſq; iuris. Pro illa gl.facit gl.in c.dudū.18.q.2.vbi dicit, ꝙ verbū Præcipimus, magis ſtringit, q̄ verbū mādo: quā ſequit̄ Imo. in cle.ſæpe.de verb.ſigni. ¶Tn̄ non credo, ꝙ illa gl.ſit vera,qa gl.in l.j.§. j. in ver. quēadmodū. ff.qđ iuſſu. dicit, ꝙ qūocunq; aliquid iniungat ſuperior,ſemꝑ præceptum eſt.Et Bal.alle. illā in l.ſi mandato.C.quod cum eo. Ergo ſiue dicat Mādo, vel pręcipio,ſemꝑ habebit vim pręcepti.¶Scđo allego gl. in cle.1. de teſt. in ver.hortamur. q̄ dicit, ꝙ hoc verbū importat neceſſitatem. Ergo ꝓceptum. Et gl.in c. rogo.11.q.3. q̄ dicit,ꝙ verbū Rogo,hēt vim præcepti. Et Roffre. tenet hoc in libellis ſuis in rub. de actio. manda.vbi dicit,ꝙ in commiſſionibus non eſt dr̄ia inter verbum Præcipio & Mando, & reprobat gl.in l.more.ff.de iuriſdi.om.iudi.Et ſic credo,ꝙ gl.illa non ſuſtentaretur in d. l. ſæpe. Tamen oēs Legiſtæ te-
2 nēt,ſed ego tn̄ non teneo,&c.¶Scđo limita,† ꝙ delegatus c non pōt ſubdelegare.Ita Domi.in ca.2.de of.dele.in 6.¶Limita hoc, niſi ſubdelegaret nudum articulū,putà examinationem teſtiū, qa hoc pōt, vt no. gl.fi.in cle.j.de of.dele.ſicut oēs delegati inferiorum. ¶Scđo limita, niſi eſſet ſubdelegatus legati ad vniuerſitatē cauſarum: qa tunc pōt ſubdelegare, vt eſt gl.fi.in l.imperium.ff.de iuriſd.om.iud. Pro iſta fallentia eſt tex. in c. cum cauſam. prope fi.de app.& in ca.ſuper quæſtionum.§. ſi verò. cum gl.ī̄.eo. vbi dr̄, ꝙ ſolus delegatus principis ſubdelegare pōt.Pro hoc gl.magna in c.fi.ad fi.de hæret. in 6. vbi legatus non pōt cōmittere cauſam appellatione remota, nec ſummariè. Et gl.in cle.ſæpe.in ver.mādamus, de verb.ſigni.& Ant.in c.paſtoralis.in prin.ī̄. de appel. ¶In ꝯ̄rium, ꝙ poſſit ſubdelegare delegatꝰ legati, hoc voluit Bal.in l.à iudice.C.de iud.expreſſè,vbi dicit,ꝙ delegati legati pn̄t ſubdelegare: qa legati Papæ æquiparant̄ proconſuli, c.2.de off. leg.in 6. Sed delegatus ꝓconſulis ſubdelegare pōt, l. cum prætor.§.j. ff. de iudi. Ergo & delegatus legati ſubdelegare poteſt.¶Secūdo adducitur tex.in ca. cum Bertoldus.de re iudi. vbi delegatus legati ſubdelegauit examinationem teſtium, & Abb. ibi expreſſè firmat hoc, & non facit mentionem, neq; de Bal. neq; de Domini. ¶Tertiò idem tenet Ang. in d.l.cū pręr d.§.j. ¶Tamen primam partē puto veriorē.Ad arg.Bal.fateor, ꝙ legati Papæ æquiparantur proconſuli, ſed ego nego, ꝙ delegatus proconſulis poſſit

b Subdelegare. *Adde do. Alex. de Imo. in l. quia. pe. colum. in fi. de iuriſdict. om. iudi. & pleniùs & ſingulariter in rubri. de offi. eius cui manda. eſt iuriſdi. & in addi. ad Bar. in l. prima. eodem titu. & vide per do. Soci. conſi. 60. incip. Viſo elegantiſſimo conſilio. verſi. circa quintam dubitationem. cū verſi. ſeq. in 2. parte.*

c Delegatus. *Adde tu, quòd hoc fallit in delegato legati Cardinalis, quia talis poteſt ſubdelegare, & ſic committere vices ſuas alteri. Ita Sali. in l. à iudice. C. de iudi. & do. Abb. in ca. cum Bertoldus. de re iudica. in ver. quintā lecturam. Adde, an delegatus inferioris à principe cū poteſtate ſubdelegandi, poſſit alteri ſubdelegare & Bar. in l. more maiorum. ff. de iuriſ. om. iudi. in ver. quæro, quid ſi. tenui, quòd ſic. Adde, quod idem tenuit domi. Abb. in d. cap. cum Bertoldus. de re iudi. in verſi. an delegatus.*

d L. cum prætor. *Et ibidem vide ad hoc Ange. & adde domi. Alexan. in d. l. more*

re. supra alleg. in tex. & seq. de iu. om. iudi.

subdelegare: qa tex. in d. l. cum prætor,
dicit, ꝙ delegatus proconsulis pōt co-
gnitionē suā alijs demandare, nō dicit
subdelegare, & loquitur ī deputato ad
vniuersitatē causarū. ¶ Ad c. cum Bertoldus. dicas ꝙ ibi
fuit subdelegatio sup vno articulo, & hoc iam diximus
3 s̃. & sic non est ꝯ̃. ¶ Quæro, Papa † committit cām non
habenti qualitates necessarias in delegatione, non valet
delegatio, nisi Papa illi ex certa scientia cōmittit, q̄ro,
vtrū delegatus nō habens illas qualitates à iure reqsitas,
cui Papa cōmisit ex certa scīa, possit subdelegari vni nō
habēti ipsas qualitates à iure requisitas. ¶ Primò arguo,
ꝙ possit cōmittere nō habenti illas qualitates, qa subro-
gatū dēt sapere naturā illius, cuius loco subrogat̄. Tex.
est in c. ecclesiæ. vt li. pen. & in cle. j. de sup. negli. præla. &
in c. statutum. §. in nullo. de rescrip. in 6. Et tenet Bal. in
l. si puellā. C. si mancip. ita aliena. fue. Tunc sic, si subro-
gatum dēt sapere naturā subrogantis, sufficit ꝙ subdele
gatus subrogatus habeat qualitatem delegati subrogan
tis, licet nō habeat qualitates à iure requisitas, cum suus
subrogans ēt illas non haberet. Scđò arguo, dicit tex. in
c. ex lr̄is. de resti. in integ. ꝙ præpositus subdelegauit de-
cano partes suas in cā matrimoniali, q̄ non pōt cōmit-
ti nisi ep̄is. Tertiò confirmo p dictū Bar. in l. 1. ff. de iuris.
om. iud. vbi dicit, ꝙ causa meri imperij non delegat̄, q̄rit
ibi Bar. princeps ex certa scīa delegauit cām non delega
bilem, dicit Bar. ꝙ iste pōt subdelegare, ex quo princeps
ex certa scīa fecit delegabilem, arg. tex. l. cum pr̄. §. quin-
decim. de lega. 3. Ita in proposito nr̄o arguendo de re ad
personas. ¶ In ꝯ̃rium arguitur primò, qa commissio fa-
cta alicui inhabili, est quid psonale: nam est certa dispen
satio facta personæ illius. Sed iura personalia nō possunt
in aliā personam transferri. Tex. est in rl̄a, priuilegium.
de reg. iu. in 6. & in l qa tale. ff. solu. ma. Si ergo est perso-
nalis, non pōt ad alium transire. ¶ Scđò pondero tex. in
c. statutum. in ver. duntaxat. de reg. iu. in 6. Modò si repe-
ritur, ꝙ Papa cōmiserit non habenti qualitatem, nō dēt
hoc extēdi ad aliàs p istam dictionem taxatiuā. ¶ Ter-
tiò arguo, & fortiter, de tex. in c. sup qōnum. §. porrò. &
§. si verò. ĩ. eo. vbi Papa cōmisit cām duob. cum cl̄a, Ap
pellatione remota, dr̄ ibi, ꝙ illi nō poterunt subdelega-
re cum cl̄a ista, appellatione remota, & rō est: qa quali-
tas apposita respectu illorū, non transit in illum, de quo
Papa non cogitauit. Et fortiùs dicit tex. ibi, ꝙ duo dele-
gati nō possunt vni ex alteris cōmittere vices suas, vt co
gnoscat solus appellatione remota. Et eadem rō est, q̄ s̃.
Ergo in casu nr̄o non datur ptās transmittendi istā spe-
cialitatem in aliū. Et istud teneo. ¶ Ad argm̄ primū di-
cas, ꝙ dēt sapere naturā subrogati, s. naturā primordialē.
Secus, si naturā accidentalē, qa non trāsit in subrogatū.
Ita dicit do. Ant. in d. c. ecclesiæ. el 1. vt li. pen. Sed quali-
tas, q̄ est in me, non pōt transire in aliū primordialr̄, sed
accidentaliter sic. Ergo, &c. ¶ Ad tex. in c. ex lr̄is. de resti.
in integ. vbi Papa dispensauit de cā matrimoniali cū il-
lis, q cognoscere nō poterant non fuit mirū, qa Papa iā
dispensauerat cum decano, sed destruitur per d. ca. super
qōnum. vbi ēt collegæ non pōt committi, ꝙ cognoscat
appellatione remota. ¶ Sed respōdet sic, ꝙ lʒ de stylo cu
riæ solis ep̄is committantur causæ matrimoniales, tamē
fallit, vbi aliàs commissa esset, non ep̄o, qa tunc pōt non
ep̄o committi. ¶ Ad arg. Bar. dic, ꝙ omnes Doct. tenent
ꝯ̃rium, vt dicam in c. quod sedes. ĩ. de offi. ordi. ꝙ imò, si
princeps commisit causam non delegabilem vni, non
potest ille subdelegare, licèt per principem sit facta dele
gabilis, quia vr̄, & est in hoc electa industria personæ. Et
4 sic respondeas. ¶ Quando † causa di-
a catur grauis, statur arbitrio iudicis. a
Ita domi. Anto. in cap. quod sedes. de
of. ordina. Confirmo per dictum An-
to. in c. edoceri. de rescri. vbi dicit, ꝙ q̄
dicantur ardua, statur arbitrio iudicis,
& per dictum eiusdem in c. fi. de iure-
iu. vbi dicit, ꝙ statur arbitrio iudicis, q̄
dicatur causa grauis, & in c. querelam.
de iureiu. ¶ Et vide Bal. in l. j. ante fi. ff. de of. præfe. præt.
vbi dicit, ꝙ magnitudo causæ est signum electæ indu-
striæ personæ. Et vbi agitur de causa matrimoniali non
pōt hæc causa subdelegari. Ita Ioan. And. hic, & in causa
matrimoniali pōt cōmitti examinatio testiū, ēt non p
viam nudi articuli. Tex. est in c. significauit. de of. ord. &
in c. 1. in fi. de testi. cog. & tex. in cle. 1. de of. deleg cū glo.
in verbo, ciuili. ¶ Capio gl. primā super verbo, liberum.
Sed qualis dēt esse ista debilitas? Et primò dico, ꝙ dēt es-
se grauis, quæ causet impotentiam ad laborem, & mo-
ueor per istum tex. qn̄ dicit graui necessitate. Et pro hoc
scđò allego tex. in l. si longius. ff. de iudi. vbi tex. dicit, ꝙ
onus iudicandi iudex diuidere nō pōt, nisi graue sit one
ratius. Et facit tex. in c. querelam. de iureiu. & est tex. in
l. quæsitum. ff. de re iud. & gl. in c. cōis filius. 23. dist. Pone,
aliquis est debilis, qa fuit antè infirmus, vtrum possit se
excusare. Dicas, ꝙ sic. Tex. est in c. si q testium. ĩ. de testi,
vbi æquiparantur debiles, vel in infirmitate constituti.
Secundò allego l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis caut. in
verbo, quasi valetudine impedita. Et per illā l. dicit Bar.
in l. prægnantes. ff. de pec. ꝙ ēt illa, q̄ peperit, post 40. dies
non possit torqueri. Ad idem adduco dictum Ant. in ca.
qm̄. vt li. non conte. vbi quærit, an valetudinarij exami-
nari possint? Et dicit, ꝙ non, qa æquiparantur infirmis.
Confirmo hæc p tria dicta in simili. Primò allego tex. in
§. 1. 48. dist. vbi tex. dicit, ꝙ sicut Iudæus nō dēt promoue
ri ad ordines sacros, eodē mō de illo, q nouiter est cōuer
sus ad fidē, sed dēt expectari, qđ sua contritio sit firma.
Et est gl. in c. constitutus 17. q. 4. vbi glo. dicit, ꝙ non dēt
de recenti veniens ad fidem promoueri ad sacra. Et est
tex. in c. accusatorē. 3. q. 5. vbi tex. dicit, ꝙ paria sunt, esse
inimicū, vel ꝙ de recēti sit recōciliatus. Et est gl. in c. per
tuas. el grande, in ver. capitales. in fi. de simo. Et idē no.
Ab. post Inn. in c. cū oporteat. de accusa. ¶ Tertiò allego
Host. in c. olim. de rest. spo. vbi dicit, ꝙ hæc paria sunt, ꝙ
ecclesia sit vacans, vel habeat prælatum de nouo creatū,
q nondum sit adeptus possessionem: qa, quo ad aliena-
tionem rei ecclesiasticæ, dr̄ ecclesia vacare, & mouet̄ per
tex. in c. cū venissent. de instit. in ver. ipse verò timens. Et
alleg. hoc Io. An. in c. 1. de reb. eccles. non alie. ¶ Mō pos-
set quis opponere de tex. in l. 2. §. corporis debilitas. ff. de
vac. mu. vbi tex. dicit, ꝙ corporis debilitas excusat à mu
neribus, q̄ exercentur corpore, sed vbi est necessaria sola
prudentia, non excusat debilitas. Sed sic est, ꝙ esse dele-
gatum, est exercere memoriam, & prudentiā, & non cor
pus. Ergo non excusabitur delegatus. Facit tex. in c. 1. de
renun. ¶ Responde, ꝙ imò fatigat corpus officiū delega-
tionis, qa hēt studere & voluere libros, & assistere partib.
Præterea posset occurrere, ꝙ deberet exire locū. Ideo dr̄
eē labor. Et sic tene, q̄ dixi đ graui necessitate, &c. ¶ Quę
b dicatur grauis necessitas, primò est tex. in l. 1. b ff. de in ius
voc. Scđò est tex. ī l. si lōgius. ff. de iud.
in versi. sine rei familiari periculo. &
gl. in c. fi. de verb. sig. in 6. in fi. quā vide
& gl. in c. ex parte. el 2. de cle. nō residē.
q̄ dicit, ꝙ ētsi clericus iurasset se nō ab-
sentare ab ecclesia, posset tamen p sua
propria necessitate se absentare, & est
intelligendū de illa necessitate, in qua
imminet periculū: secus, si eēt talis ne-
cessitas, cuius expeditio eēt facilis. Hāc
declarationē ponit Ant. in c. prudētiā.
c in fi. ĩ. eo. ¶ Quæritur, vtrum c debeat
5 † stari dicto eius, q dicit se impeditum?
vel possit cogi ad faciendū fidē de im-
pedimēto? Io. An. tangit hoc in c. pasto
ralis. ĩ. eo. Et dicit ibi Imo. ꝙ debet stari
dicto suo, nisi sint aliquæ coniecturæ, q̄
præcesserint, qđ nō facit rōne impedi-
menti: sed ne displiceat alteri ex parti-
bus. Ad idē allego Bal. ĩ. in c. proximo.
ubi dicit, ꝙ creditur literis iudicis dicē
tis esse occupatum ex cā. Et pro hoc fa
cit tex. in c. prudentiā. ĩ. eo. in uer. lite-

a Arbitrio iudicis. *Adde, quæ per auctorē habentur in capitu. in causis infrà, de testi. circa principi. & quod in Apostillis dicam.*

b l. j. *Idem omnino vide per do. Alex. de Imo. & per eum in l. exigēdi. C. de procu. & in l. benignius. de lib. cā. & adde Barto. in l. cum scimus. C. de agr. & cens. lib. 11. in prin. & Bald. in repe. ca. si pater. de testa. in 6. 18. col.*

c Vtrum. *Adde tu, quòd Specu. in titu. de appella. §. nunc breuiter. uersi. quid ergo. videtur dicere, quòd probatur impedimentum per iuramen-*

mentum. Et idem tenet Guiliel. de Cug. in l. 2. §. quod diximus. ff. si quis caut. Adde tu, ꝙ opi. Spec. & Guil. est vera, vbi aliter probari nō potest. Ita Bal. Ange. & Roma. in d. l. 2. §. quod diximus. & est de mente Bar. in l. ex argentarij. §. fi. ff. de eden. vide Pau. de Cast. in d. §. qđ diximus. qui optimè declarat doctrinā Bar. & aliorum in d. l. 2. §. quod diximus. ff. si quis cautio. Adde, ꝙ doctrina Bar. & aliorum in d. §. quod diximus. est bona, quando ille, qui iurat, non est periurus, per tex. in cap. paruuli. 12. quæstio. vlti. quia talis amisit omnē facultatem probādi per iuramentum. Ita Roma. in l. admonendi. 27. & 28. colum. de iureiuran. Saluatur dictum Specu. quando agitur de modico præiudicio. Ita Pau. de Cast. in d. § qđ diximus. & Bar. in extrauagan. ad reprimendum. in verbo, summaria.

a Quod non teneatur. *Adde idem tenētem do. Soci. consi. 24. incip. Visis diligenter et maturè. versi. et quia, vt dixi. in j. par. char. 43.*

b Valet. *Vide domi. Alexan. de Imo. in l. maiorem. ff. de pact. & in l. filiusfamilias. §. si plures. de exercitor. & Pau. de Cast. in l. & suum. §. hodie. ff. de pact. & Pet. de Suz. in l. filiusfami. la 2. de iudi. & Ludoui. Pon. in l. 2. ff. qđ quisque iuris, & Pau. de Cast. in consi. 85. & domi. Alex. in con-*

ratoriæ destinatum. Tn̄ credo, ꝙ licèt isti ita dicant, ꝙ dēt fieri fides de impedimento: qa Inn. in ca. ex transmissa. in prin. de præscri. dicit, ꝙ vbicunque quis alle. impedimentum, sp̄ op3 probare: qa in dubio quis nō præsumitur impeditus. Et est de hoc tex. in l. 2. §. quod diximus. ff. si quis caut. vbi cogitur qs probare impedimentū, q dicit se impedimentū rōne viarū, vel inundationis aquarum, aut aliqua alia cā iusta. Et est tex. in l. q cōmeatus. ff. de re mili. Et ita teneo, ꝙ iste dēt probare suum impedimentū. Et rō est: qa nō statur dicto alicuius, vbi agitur de præiudicio tertij. tex. est in c. cū in iure peritus, infrà eo. Sed in proposito nr̄o agitur de preiudicio huius tertij: quia non vult delegatus acceptare. Non obstat tex. in c. prudentiam, qa debēt ille lr̄e esse sigillatæ sigillo ordinarij, p tex. in c. sciscitatus. de rescr. Secundò dicas, ꝙ loquitur, qn̄ ex plurib. collegis vnus non vult acceptare: qa statur eius lr̄is; quia non agit̄ de subdelegatione. Et ita tene menti. ¶ Capio gl. in ver. consulere. Bal. hic dicit no. ꝙ si appellatur ab isto subdelegato, nō appellabit̄ ad delegantē: qa si reseruauit solū ꝯsiliū, nō est amplius delegatus, quia dr̄ in totum subdelegasse. ¶ Vtrū valeat cōmissio facta delegato cū hoc, ꝙ ꝓcedat cū ꝯsilio talis, & ꝓut talis ꝯsuluerit? oēs tenent, ꝙ valet talis commissio, preter Inn. & And. Barba. hic. Ego in c. ex parte. de ꝯsti. posui aliqua de ista mā. ¶ Vtrū aūt is, cui facta ē talis cōmissio teneatur seq ꝯsiliū iniu-
a stum? Et ꝙ nō teneat̄ a, allego Bar. & Ang. in l. si conuenerit. ff. de re iudi. & Ant. idem tenentē in c. intimasti. de appel. & in c. cum olim. de arbi. & Bal. in l. manifestissimi. C. de fur. & Ang. cōsi. 186. & ꝯsi. 188. & Pau. de Cast. consi. 15. Confirmo p id, quod no. do. Ant. in c. ex lr̄is. j̃. de spons. vbi dicit, ꝙ iudex, qui cōmisit causam iudici imperito, nō excusatur in syndicatu. Scđo allego Ange. in l. si filius. ff. de iud. vbi dicit, ꝙ si iudex iudicaret scđm ꝯsiliū iniustū, non excusaretur in syndicatu. ¶ Limita, ni-
6 si † iudex arctaret ad illud sequendū. Ita dicit Bar. in d. l. si ꝯuenerit. Et si nō arctatur, est cautela, ꝙ faciat, ꝙ partes dicant, ꝙ ꝯtentantur, ꝙ iudicet de consensu ipsarū, scđm illud ꝯsiliū. Et hoc replicat Bal. in rub. C. de exercitor. Et sic non tenetur sequi consilium iniustum, & excusatur, si non est euidenter iniustum. Et sequitur ita Bal. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de of. proconsu. & leg. Et ita declarat Imo. in d. l. si ꝯuenerit. & Bal. in l. si mancipia. C. de ser. fug.
7 ¶ Vtrum † verò non sequēdo ꝯsilium iniustum snīa sit nulla? dicatis ꝙ sic, qa ꝯ̃ formam commissionis. Ita Ant. in c. cum olim. j̃. de arbi. Quod no. ¶ Vtrū aūt statutum volens, ꝙ iudex sequatur
b consilium sapientis, valeat. b Imo. hic tenet, ꝙ valet, dummō iudex recipiat potestatem à statuentibus, qa qui eligit iudicem, potest ei dare istam formam, aliàs aūt non, vt hic per ipsum, qui allegat Io. And. in addi. Spe. in titu. de requisitione consilij. §. quid ergo in aduo-

cato. Confirmo per dictum Ant. in ca. pastoralis. de app. vbi q̄rit, Vtrū valeat statutū, ꝙ à snīa iudicis nō appelletur? & dicit, ꝙ si est factum ab illis, qui dāt iurisdōnē iudici, valet: aliàs nō. Et Bar. in l. pe. ff. de aqua plu. arc. vbi idē tenet, & Bar. in l. fi. C. de senten. & interlocu. omni. iudi. & in l. oēs populi. in 6. & 11. col ff. de iusti. & iu. in vers. iuxta p̄missa. ¶ Sed nunquid valeat ista snīa, Pronunciamus prout in tali cōsilio conti-
* netur, * & in illo ꝯsilio dicebatur, Talis vr̄ mihi esse absoluendus? Bar. in l. j. C. si aduers. liber. dicit, ꝙ nō valet, quia oīa snīa dēt ꝯtinere, aut ꝯdēnationē, aut absolutionē. Et sequitur Abb. in c. illa prepositorū. de accu. & Spe. tetigit in ti. de excep. in §. viso. vers. porrò in Italia. & Io. And. ibi distinguit, quē vide. Sed ꝙ valeat talis snīa, tenet Ant. in c. cū venerabilis. ĩ §. qa verò. de excep. & ibi Ab. in 5. col. Hāc opinionē tenet Bal. in l. testō. ff. de hære. insti. Bal. in ca. cū ecclesia Sutrina. de cau. pos. & propri. & idē tenet Bal. in l. j. C. si aduer. liber. & Bal. in l. cum iudex. circa fi. C. de sentē. Cōfirmat̄, qa verba snīæ impropriantur, vt saluetur intentio iudican-
c tis, c gl. in l. & puto. ff. fami. ercis. §. 1. in ver. cōicari. ¶ Fallit primò, vbi deducta essent duo cōsilia ꝯ̃ria, tunc. n. snīa non tenet. Hoc posuit Bar. in l. duo iudices. ff. de re iudi. & sequitur Bal. in c. fi. j̃. de iud. Et subdit Pau. de Cast. ĩ d. l. duo. ꝙ vbi sunt producta duo ꝯ̃ria, pōt iudex eligere vnum. ¶ Secūdò fallit, vbi
8 † cōsiliū nondū est in actis ꝓductū, qa op3 ꝙ fuerit in actis ꝓductum. Hoc posuit Lud. in repetitione l. j. ff. de re iudi. & alle. tex. in l. iudex. C. de sent. istā fallentiam sentit Abb. in d. c. illa. de accu. in ver. maximè. Pro hoc adduco gl. in l. quātum. §. Pomponius. ff. de arbi. vbi dicit, ꝙ snīa, que non pōt certificari ex actis, dr̄ esse incerta. Et adduco Ant. in c. cum venerabilis. de relig. do. vbi dicit, ꝙ si iudex refert se ad instr̄um, non productum in actis, dr̄ snīa incerta. Et alle. Io. An. in ti. de sent. prolat. §. qualiter. vers. sed pone. ¶ Tertiò limita, nisi cōsilium productum adhuc esset clausum, quia tunc non valet talis snīa. Ita dicit Bal. in l. j. C. de senten. ex breuic. recit. Confirmo per dictum Bal. in l. tribunus. §. cum quis. ff. de test. mil. pone, ep̄s vidit snīam latam per vicarium. Et dicit ꝙ confirmat vnam snīam, an videatur per hoc alias reprobare. Et dicit, ꝙ sic, dum-
9 modo viderit & legerit oēs alias. ¶ Sed † nunquid Doct. possit inuitus compelli ad consulendum? Dicas, quòd
d sic d, per glos. in l. 2. C. de præpos. sacro. scrin. lib. 12. Sed Io. An. in ti. de requisi. cons. §. j. vers. sed nunquid. & Bald. in l. sancimus. la j. C. de aduoc. diuers. iudi. & Spe. in loco præallegato, tenent contrariam partem. ¶ Prima pars est vera, ꝙ potest compelli, quia ad officium necessarium potest quis compelli, vbi nō hēt iustam excusationē, vt per totum titulum. ff. de mune. & hon. Modò, qn̄ consilium est necessarium, dicitur officium necessarium. Probo argumen. capitu. primi, suprà eodem. Ergo &c. Et ita tenēt Bar. & Sal. in d. l. sancimus. & Bar. & in d. l. 2. tenet. ¶ Fallit primò,

si. 51. 4. parte. adde Bar. Cep. in rub. de verb. signi. & Ange. in d. l. filiusfamilias. Sed quid si vnum statutum dicat prout hoc, quòd iudex teneatur dare quālibet sententiam cum consilio sapiētis, & aliud statutum dicat, ꝙ debeat in quibusdā causis ꝓcedere sūmarie, an cēseatur repetitum, ꝙ debeat dare sentētiā cum consilio. sapiētis. vi. no. per Soci. cons. 95. incip. capiendo primum. in fi. j. col. in j. par.

* Continetur. *Adde, Quid si iudex qui tenetur iudicare secundum consilium sapientis sit in fine termini, & consilium in tempore haberi nō possit: An si ꝓnūciet secundum consilium reddendum valeat. dic ꝙ sic tunc, licèt aliàs nō posset secundū Soci. consi. 124. inci. præsens consultatio. versi. secunda ratio quia: circa me. in 1. parte.*

c Iudicantis. *Facit, quod no. habetur per Soci. consi. 242. incip. Circa primum consultationis articulum. versicu. 4. vt inquit Bald. in secunda parte, char. 126. vbi vide.*

d Quòd sic. *Adde Ludo. in singu. versicu. consilium. & Barto. in l. fi. §. fi. in princi. ff. de vaca. mu. & Bald. in l. si pater. in fi. C. si pen. app. mors. interue. & Specu. in titu. de requis. consi. versicu. sed nunquid potest.*

nisi

nisi iste requisitus pro consilio, fuisset aduocatus alteri⁹ partis. Hoc voluit Bar. in l. proximè. in fi. ff. de his, q̃ in te sta. del. Idem voluit Sal. in l. si ascribať. C. de app. ¶Scđò limita, nisi iste doctor non esset subditus iudici ordinario in loco, q̱a si non est subditus, non põt cogi. Ita voluit Iac. de Are. in tractatu, De cõsilio sapiẽtis. in ver. q̱d si judex, per l. 2. C. qui pro sua iurisdi. ¶Tertiò limita, nisi esset aduocatus vnius partis, q̱a iustè se excusat. Ita uoluit Iacob. ĩ dicto tractatu, alle. c. postremò. đ appel. ¶Vtrũ aũt doctori hoc mõ coacto debeat dari salariũ, dicatis, ꝙ sic Tex. est in l. vnica. C. de suffrag. & ĩ c. nõ lꝫ. xi. q. 3. nisi partes essent adeo pauperes, ꝙ soluere nõ possent. Hoc voluit Host. in c. 1. j̃. de offi. iud. Et refert ibi do. Ab. ¶Quęrit Bal. hic, vtrũ doctor, q̱ fecit ꝯsiliũ, possit reuocare, anteq̃ sit pronunciatũ. Primò arguiť, ꝙ sic, q̱a sapiẽtis est mutare ꝓpositũ a, c. in maiis. 23. q. 5. In ꝯ̃rium, consilium sapiẽtis æquiparatuř testimonio. Sed testis non põt reuocare dictũ ex interuallo. Ergo &c. Tñ dicit postea, ꝙ põt addere, uel declarare. Et uide Bal. ĩ l. de tutela, circa med. C. de in ĩteg. rest. mino. vbi dicit, ꝙ nõ põt reuocare sine cãæ cognitiõe, & Iacob. de Are. in dicto tractatu, vbi dicit, ꝙ nõ põt reuocare, q̱a p̃sumituř in fraudẽ uelle reuocare, nisi incõtinẽti vellet. Alleg. c. officij. de elect. & l. lecta. ff. si cer. pe. Quę em̃ incõtinẽti fiũt, dñr eadẽ b, vt est gl. in c. prædicator. 17. q. 1. ¶Secũdò limita, nisi vellet reuocare ex rõne expressa, per tex. in l. nonũ q̃. C. de colla. bono. ¶Tertiò limita nisi uellet, consiliũ declarare, ꝑ tex. in l. hæredes palam. ff. de testa. Ita sentit Bal. hic, vbi dicit, ꝙ q̱ declarat, nihil de nouo addit.

a Mutare ꝓpositum. *Adde tex. in c. cum cessante. de appel.*

b Eadem. *Adde q̃ habentur de hoc in verbo, incõtinẽti, ꝑ Auctorẽ. in c. veniẽs. infrà de testibus, & q̃ ibi ĩ apost. dicã, & per Auctorẽ ẽt ĩ c. ꝓterea, eod. ti. ꝑ do. Soc. consi. 68. inc. Frustra, ver. circa secundam q. circa prin. in j. parte char. 117.*

S V M M A R I V M.

1 *Prorogatio potest fieri apud delegatum de tempore ad tempus.*
In imponenda pęna an iudex debeat mutare legem, vel consuetudinem, Post nu. 1. ver. tertiò addatis.
Tempus quando incipiat currere delegato. Post nu. 1. versi. glo. in ver.
2 *Prorogatum tempus releuat debitorem à periurio.*
3 *Prorogatio non valet, si dicatur, Prorogamus ad tale tempus incipiendum finito isto nu. 4.*
5 *Prorogatio sicut vitiatur errore de persona ad personam, ita etiã de tempore ad tempus.*
6 *Solennitates iudiciorum possunt tolli renunciatione partium in totum, & tunc iudex est, quasi arbitrator.*
7 *Partes possunt per pactũ renunciare nullitati sententiæ, & possunt se obligare, ꝙ non opponetur per eos de sententiæ nullitate.*
8 *Sententia lata post tempus pręfixum à statuto, est nulla, quando tempus præfigitur causæ.*
9 *Delegatus an posit mulctare. Et quid in delegato ab inferiore à principe. Ibidem.*
10 *Statutum in dubio venit ad corrigendum ius cõe, & vbi pro delicto imponuntur pęnæ diuersæ, sufficit vnam imponere.*

CAPITVLVM IIII.

DE causis. ¶Si cõmittatur cã decidẽda ĩ certũ diẽ, nisi partes ꝓrogẽt diẽ, expirat iurisdõ. Secũdò, vbi certa pęna nõ est imposita, põt iudex arbitrio suo illã imponere. Dicit Domi. hic in uer. cõmittunť, s. à quocunque. Ergo oẽs inferiores delegare pñt cũ p̃fixione tpis. Bal. in l. properandũ. C. de iud. Alle. Inn. in c. nr̃o. & subdit ibi Bal. ꝙ finito isto tpe nõ ẽ finita instãtia, sed superior poterit cognoscere sup actis, q̱a lꝫ expiret tp̃s, nõ expirat instãtia. Alle. l. 1. C. de peda. iudi. & Abb. ẽt hoc tenet in c. venerabilis. j̃. de iudi. & Dñi de Rota decis. 56. ¶No. in verbo, prorogare, ꝙ apud delegatum potest fieri prorogatio de tempore ad tempus.
1 ¶No. † ꝙ duplex est ꝓrogatio, vt est tex. in c. causam. đ re iudic. versi. adire, vel iudicio parere, &c. ¶In arbitrarijs iudex imponit pęnam arbitrio suo. Tex. est hic. Dic tñ, ꝙ pęnam arbitrariam tollit consuetudo, vbi ꝑ illam est limitata ipsa pęna. Tex. est in l. si quis reum. ff. de custo. reo. vbi dicit tex. ꝙ si quis non dederit reum criminis ꝓ quo fideiusserat, puniť arbitrio iudicis, nisi sit imposita pęna à cõsuetudine. Et hoc tenet do. Ant. ꝙ cessat pęna arbitraria, vbi est consuetudinaria, in c. primo, de cõstit. & Abb. in c. licet. j̃. de pęnis. & gl. in l. si Barsatorem. C. de fideiuss. ¶Secundò no. ꝙ vbi iudex habet arbitrari pęnam simpliciter, debet ꝓcedere de similibus ad similia. Glo. est in cap. inquisitionis. in ver. alioquin. de accusa. & est de hoc tex. in clemen. j. §. volumus. de pęnis. Secundò est tex. in cap. non solum. in fi. de reg. iu. in sexto. ¶Tertiò addatis ꝙ vbi iudex reperit, quòd l. in simili casu imponit pęnam, & aliam similem imponit consuetudo, ꝙ tunc iudex debet imitari similem legis. Ita dicit Io. And. in ca. fi. de consue. dummodo vtraq; sit rationabilis. Et hoc sequitur Io. de Imo. in l. si verò. §. de viro. in pen. col. ff. sol. matrimonio. & Bal. in l. quibus. ff. de legib. nisi consuetudo cõcurreret præcisè in eodem casu, quia consuetudo derogat legi in casu suo, in quo lex imponeret pęnam. Tunc enim imitabiť iudex consuetudinem. Ita dicit do. Ant. in c. fi. de consue. vbi dicit, ꝙ consuetudo vincit legem, quoties est abrogata. ¶Item aduerte, quia si pęna alterat iurisdõnem iudicis, tunc rescribet superiori. Tex. est in l. diuus. la 2. ff. de falsis. Et nõ potest imponere pęnam, quam non patituř sua iurisdictio. ¶Glo. in ver. incertum tempus. Tempus incipit currere à die præsentationis, secus, si esset limitatum tẽpus, vt si dicatuř, vsque ad Pascha, q̱a currit de momento ad momentũ. Sed tex. in c. audita. de resti. spol. vbi tex. dicit, ꝙ si iudex delegatus est reuocatus per delegantẽ, & ad hæc ipse fert sententiã antequàm sciat, ꝙ valẽt omnia acta sua. & alle. Bal. in l. 1. C. vt li. pen. & in l. falsus. C. de fur. & Panor. in ca. ex conquestione, eo. ti. de restitu. spol. vbi dicit, ꝙ delegato non confertur iurisdictio nisi à die receptionis literarum, & sic notificationis. Si ergo, vt ex prædictis liquet, iurisdõ non confertur neq; aufertur, nisi à die notificatiõis. Ergo siue simpliciter, siue specificè datum sit tempus, vř, quòd non currat hoc tempus, nisi notificetur ipsi. Et sic non video rõnem differentię ĩter hæc. Cogita, hoc enim dixi collationis gr̃a. ¶Dicunt hic Doct. ꝙ prorogatio debet fieri durãte primo tempore. Allegant tex. in l. sed si manente. ff. de precario, & tex. in l. bonorum. ff. rem ra. hab. In hoc allegabitis quatuor decisiones ad hoc propositum. Spec. in ti. de lega. §. excipe. ver. item ꝙ iurisdõ expirauit. & Ang. ꝯsi. suo 236. inci. Punctus, duo compromiserunt. Ad idẽ allego, quod scribit Ant. in c. præterea. in fi. de dilatio. vbi dicit, ꝙ si iudex nondum finito tempore prorogauit, non dicitur noua dilatio, sed dř illamet prorogata. Ad idem adduco Bar. in l. 4. in prin. ff. de dam. infe. vbi ponit hoc exemplum, Est cõmissum arbritrium potestati, vt possit arbitrari in certa mã, deinde electores ꝓrogauerunt ipsum in officio, nunquid arbitrium sibi datũ durante officio dicať durare? Dicit, ꝙ si prorogauerunt, dř durare illud idem officium, & sic arbitriũ. Secus, si finito tempore de nouo eligať, quia tunc non habet amplius illud arbitrium à partibus, dummdo eligẽtes dicãt Prorogamus, non autem, Eligimus. Hoc idẽ dicit Imo. ĩ c. fi. j̃. de precar. & allegat tex. l. si cum dies. ff. de arbi. in prin. vbi si durante primo compromisso partes dicunt Cõpromittimus in Titiũ, diceť nouum cõpromissum: secus, si dicant, Prorogamus. & ꝯsi. Old. 122. inci. Citato. vbi dicit, ꝙ si illi de cap. assignauerunt tempus vnius mẽsis absentibus, & finito iam primo mense prorogauerũt tempus, ꝙ non valet talis prorogatio, quia fuit potius nouus terminus, in quo requirebatur eadem solennitas.
2 ¶Prima tamen declaratio sit, ꝙ † tempus prorogatum est idem tempus. Et sequitur ex hoc vnum, quod no. Hostien. in capitu. præterea. j̃. de appel. vbi dicit, ꝙ iu-

dex pręcipit vni, ꝙ solueret intra decem dies, aliter erit excōicatus, & tandē iudex prorogat illud tempus, qđ ex quo prorogauit, & sic fuit idē tempus, qđ nō incurret ex cōicationē. ¶ Scđò vide Car. in cle. j. de iureiu. vbi dicit, ꝙ si ille, cui iuraui soluere intra 10. dies ꝓrogauit tēpus non incurro periuriū, si non soluo intra illos 10. dies. Et facit tex. in l. ꝓponebat. ff. de iud. vbi iuriscōsultus dicit, ꝙ semper populus est idē, &c. Et sic facit, ꝙ si moriūtur oēs de aliquo populo, vel collegio, qui iurauerāt sup ali quo, ꝙ alij, qui succedūt, oēs obligantur ad iusiurandū præstitū per illos, qui ꝓcesserāt, ētsi nullus sit nunc ex illis, qui iurarūt. ¶ Et adduco dom. de Rot. decis. 20. ad fi. in nouis, in ti. de præb. inci. supposito facto. vbi dr̄, Papa pronunciauit vnū episcopū, qui habebat alia beneficia, & Papa dispensauit, vt retineret, sed vni alij cōsignauit oīa bn̄ficia, dr̄ ibi, ex quo Papa eodē cōtextu pronunciauit illū epūm cum retentione bn̄ficiorū, non fuit noua collatio, sed fuit veteris collationis confirmatio, & sic remanserūt illi epo illa beneficia. ¶ Tertiò vide Car. in cle. statutum. de elect. vbi dicit, ꝙ vbi vni dispositioni fit vna additio, ꝙ censentur replicata oīa, q̄ fiunt in prīcipali, quia fit pars illius, cui additur. Ita in casu nostro, qa iurisdictio ꝓrogata censet̄ idem & eadem. ¶ Primò limitabis hoc vt non habeat locū in mā odiosa, qa tunc tempus prorogatū non dr̄ idem. Hoc voluit Sal. in l. si à te. C. de pa. inter empt. & ven. vbi dicit, Est statutum ī ciuitate Senensi, ꝙ potestas non possit cognoscere de maleficijs tpe suo non cōmissis, pone, populus eligit eū de nouo, vtrū possit cognoscere de delicto cōmisso tēpore primo, quo fuit in officio? Et dicit Bal. quod fauore liberationis in mā odiosa non dicitur idem officium, & nō poterit punire in secundo officio, ex quo non sciuit in primo officio, quia habetur pro nouo Potestate, & sic ī proposito nr̄o. ¶ Scđò limita, ꝙ prorogatio debet fieri cū suis qualitatibus, alias nō tenet, tanq̄ prorogatio, sed tanquam quid nouum. De hoc est gl. in capit. hi qui. de præb. in 6. vbi dr̄, quòd non dr̄ prorogatio, vbi fit cum vna qualitate noua. Et Dominic. ibi dicit, & refert Petrum, qui dicit, ꝙ præceptor suus dicebat istam glo. scribendam esse literis aureis. Et vide Bal. in cap. fi. de consue. vbi dicit, pone, quod est appositum tempus, vt talis cā expediatur intra mensem, nūquid possit prorogari vsque in infinitum? Dicit Bal. ꝙ non pōt prorogari, nisi per aliū mensem, nec poterunt etiam partes prorogare ad duos menses, sed bene possunt prorogare hodie ad vnum, & postea ad alium mensem. Hoc etiam voluit Bal. in ca. pręsentata. de testi. in cap. tua nobis. de appel. & in l. 1. C. vt in posses. leg. & in capit. venerabilis. de elec. semper allegando d. glo. & Abb. alle. illam in capitulo,
3 cæterum. de iud. ¶ Limita tertiò, quòd † in præiudiciū tertij prorogatio non dr̄ esse idem tempus, pone, tu contrahis cum Sempronio, ego fideiubeo per eo, venit tempus ꝙ ille debet soluere, vt creditor, prorogas tempus usque ad tempus Paschatis, postea finito tpe uis exigere à me fideiussore, quia ille fortè interim effectus est paup, nō potes, quia imputabitur tibi, qui prorogasti tempus. Et sic no. Arch. in cap. te quidē. xi. quæstio. 1. vbi dicit, ꝙ fideiussor ad tempus non tenetur ad tempus prorogatū Adde Ang. in l. si vnus. §. si cū eo, ff. de pact. & Docto. in cap. constitutus. de fideius. Ioā. de Imo. in l. vbicunq;. ff. de fideiusso. & Bar. in l. Lucius. §. Paulus. ff. de admini. tu. Io. And. in capit. præterea requisitis. de appel. Dy. & Bar. in l. mora. ff. solu. matri. & est tex. in l. item quęritur. ff. locap. & tenet Host. Abb. & Io. de Imo. in d. cap. constitutus. & Spe. in ti. de fideiusso. §. 1. versic. illud autem. & ibi Io. And. & Bald. in addi. & Bar. in l. 2. §. fi. ff. de pręto. stipula. & facit tex. in l. Labeo. aliàs incipit, si arbiter. §. fi. ff. de arbit. ¶ Contrarium tamen vidi consultum per domi. Marianū Senensem. Adde etiā pręductis tex. l. si cū Hermes. C. loca. vbi tex. idem probat notabiliter ꝙ tēpus prorogatum non grauat fideiussorem. Et allego Io. And. in rubr. de fideiusso. §. 1. vbi dicit, Quidam princeps commisit custodiam cuidam, & fideiussit aliquis pro ipso, postea confirmauit ipsum in aliud tempus, interim ille tradidit arcē alij, dicit ibi Ioā. And. quod non tenetur ille fideiussor in tempus prorogatum, secus, si simplr fideiussit, non apponendo tempus, qa semper erit obligatus, quāuis ꝓrogentur tempora. Et ita vult ēt Abb. in ca. ꝯstitutum. infra de fideiusso. Et hoc ēt sentit Host. in cā. requisitus, de app. vbi dicit, ꝙ prorogatio dependet à potestate partiū. ¶ Secunda declaratio sit, ꝙ ꝓrogatio pōt fieri ēt ultimo momento temporis. Hanc ponit Bal. hic per tex. in l. secunda, & in l. quod certatim. C. de post hu. hær. insti. vbi posthumus, qui vixit parū, rūpit testm̄, ac si vixisset p decē annos. Facit tn̄ vnā differentiā Bal. q̄ restringit istam declarationē, in l. si à te. C. de pac. īter emp. & vendi. & vide tex. pro illa differentia Bal. in cap. commissa. de elect. in sexto. ¶ Tertia declaratio sit, ꝙ licèt in ꝓrogatione requirat̄ ꝯsensus partiū ante lapsum terminū, tn̄ ꝯsensus iudicis pōt interuenire ēt post lapsū terminū, vt est gl. in c. cām. in ver. speciē. post mediū, infra de re iu. vbi dicit, iudex dēt ꝯsentire ante, vel post. Et rō est, quia vbi ꝯsensus interuenit per viā simplicis consensus pōt interuenire post, vt est gl. in cap. cū consuetudinis. de ꝯsue. Ergo & hic, cū ꝯsensus reqrat̄, vt simplex
4 ꝯsensus. ¶ Quarta declaratio sit, ꝙ † non valet ꝓrogatio si dicat̄, ꝓrogamus ad tempus tale incipiendū finito isto. Ita Bal. hic. Cōfirmo per tex. in c. de vxore. de sepul. & ibi Abb. pōderat, dicēs, ꝙ paria sunt, ꝙ aliqua fiāt tpe īha
a bili a, vel fiāt tpe habili, & referant̄ ad tempus inhabile. Ergo in ꝓposito, sicut partes finito tpe prorogare nō pn̄t, ita etiam prorogare non possunt nondū finito tēpore conferendo tamē prorogationē in tempore finito. Et pro hoc adduci potest gl. in cle. secunda, in verbo, sequentes. de magist. vbi sex menses incipiunt currere pendente prima suspensione. Et ita cōsuluit Old. consilio 50. & tenet Bar. in l. senatus. §. quanquā. ff. ad Turp. & Doct. in capi. eos. de temp. ord. in sexto. in prin. & Io. And. in cap. cum in cunctis. de elect. vbi plenè examinat hoc. ¶ Secundò pro Bal. est decisio Pau. de Cast. in l. siue pars. C. de dila. vbi dicit, ꝙ si iudex assignauit terminū decē dierum, & postea assignauit alios decē dies, ꝙ scđa incipit pēdente prima, & non finita prima, qa potius vr̄ quædā prorogatio, q̄ dēt incipere currere pēdente prima. ¶ Quinta declaratio, sit ꝙ iurisdō tpalis ordinarij ꝓrogari non pōt de tpe ad tēpus. Bal. ponit hoc in l. si qui ex ꝯsensu. C. de episc. audi. ¶ Limita hoc, nisi finito illo tpe haberet iurisdictionē, siue administrationē, qa tunc, cum hęc sit iurisdō in habitu, de facili habitus reducitur ad actū. Ita dicit Ioā. de Imo. hic in c. P. & G. ĵ. eo. & non facit mentionē de Bal. & allegat Spe. in ti. de compe. iud. adi. ver. si duo Pisani.
5 ¶ Sexta declaratio est, ꝙ † sicut error vitiat prorogationem de persona ad personā, vt est tex. in l. si per errorē. ff. de iur. om. iud. ita ēt de tpe ad tempus. Hoc dicit Inn. in c. prudentiam. in prin. ĵ. eo. Idem voluit Bar. in l. 1. ī fi. ff. de iud. & alle. ipsum Inn. in c. ad petitionē. de accus. & in d. cap. prudentiam. dicit, quòd in prorogatione sufficit tacitus consensus partium, puta per acceptationem termini transcendentis metā, & iurisdictionem delegati, vt si delegatus est datus per mensem, si partes assignāt aliū mensem, & acceptant, non ꝯ̃dicentes, vidētur prorogare. ¶ Septima declaratio est, ꝙ in prorogatione de tpe ad tempus requiritur consensus iudicis, secus in prorogatione de re ad rem, vel de persona ad personā. Tex. est in l. secunda. §. si iudex. ff. de iudi. vbi Bar. declarat optimè hoc, quem vide, & Imo. in dic. cap. P. & G. ¶ Vltima declaratio est, quòd in prorogatione de tempore ad tempus sufficit consensus litigantiū, licèt tertius, de cuius interesse agitur, non consentiat. Ita dicit Bal. hic & alleg. l. venditor. ff. de iud. Pro hoc est tex. in l. prima, §. denunciari. in fi. ff. de uen. inspi. vbi dicit tex. quòd sufficit citare principales, quos mā tāgit. Et allego Bal. in capi. fi. de maio. & obedien. & ibi Innocen. vbi voluit hoc

a Inhabili. *Ad de tex. in l. in tempus. de here. institu. & in l. quòd sponsæ. C. de donat. ante nupt. quod limita, nisi natura repugnet, ut est tex. & ibi dicit Alexād. de Imo. in l. inter stipulantem. §. sacrā. de verbo. obl.*

hoc, ꝙ sufficit citare illos, quos res principaliter tangit,
non secundariò, & Dom.in c.fi.de elec.in 6.& est gl.fi.in
c.quamuis.de pact.in 6.ver.detrimẽtum, s.principale. Et
dicit ibi Dom. ꝙ vbi dr̃ de p̃iudicio, dr̃ de principali præ
iudicio, nõ secundario. ¶ Capio gl.in ver. partiũ. Prima
6 ꝯclusio sit, ꝙ † solennitatib. iudiciorũ renunciari pōt in
totũ, & tũc iudex est quasi arbitrator. Ita gl.in c.fi.in ver.
illustriũ.de re iud. in 6. Secus si in p̃te, ꝑ l.2.C.cõia vtriusq.
iud.vbi tanq̃ pactum, pñt comprobare sñiam nullã. Idẽ
gl.in cap.statutis.2.q.j.& hic. ¶ Scd̃a conclusio sit, ꝙ licèt
partes non possint renunciare substantialib.iudiciorũ, tñ
possunt approbare aliqua acta nulliter facta, puta attesta
tiones nulliter factas. Ita voluit Inn.in c.cũ cãm.de testi
bus. Sequuntur Dom.de Ro.deci.253. Si Auditor.in no-
uis, & deci.421.inci.Itẽ no.in antiquis. Et dicunt, ꝙ ẽt taci
tè istæ attestationes probari possunt. Et illã declarationẽ
sequitur Bal.in l.fi.C.de testib.& Bar.in l.j.ff.de fer. ¶ Ter
tia conclusio est, ꝙ si reuocatur in dubiũ, vtrum solenni-
tates substantiales interuenerint, statur dicto eorum. De
hoc est tex.in c.fi.ĩ.de proba. & est sing.ibi, cũ non reuo
centur partes in dubium. Et illum tex.facit ibi singu.do.
Ab.ad istam gl.illum tex.alle.do. Car.in c.cum causam.
7 ĩ.de testi. ¶ Quarta conclusio est, ꝙ † partes possunt ꝑ pa
ctum renunciare nullitati sñiæ, & possunt se obligare, ꝙ
non opponetur per aliquã illarũ de nullitate sñiæ. Ita di
cit Ang.in l.tale pactum. §. qui prouocauit.ff.de pact.in
ver.vlterius vltra prædicta. & allego tex.cũ gl.in l. si cre-
ditorib.C.de ser.pig.da. Et idem ꝯsuluit Ang. ꝯs.187.in-
cip.A.& B.pro quo facit dictum Bar.in l.properandum.
C.de iud.in prin.vbi quærit, si partes promittunt non al
legare peremptionem instantiæ, an valeat tale pactũ? &
dicit, ꝙ sic, quo ad ipsas partes, licèt nõ, quo ad iudicẽ. Ita
dicit ẽt Imo.in c.venerabilis.de iud. & valet hoc igĩ r̃lr.
¶ Fallit primò vbi nullitas sñiæ appareret ex tenore ip-
sius sñiæ. Ita dicit Ange.in d. §.qui prouocauit.allegans
tex. in l.Carmelia Pia.ff.de iu.pa. ¶ Secundò fallit, quan-
do nullitas causaret perplexitatem, vel repugnantiam,
& hoc per tex.in l.vbi repugnantia.ff.de regu.iu. ¶ Ter-
tiò fallit, nisi nullitas causetur dolo aduersarij, quia fortè
participauit de precio cum iudice corrupto. Ita limitat
Ang.in loco præal.no. in l.tres fratres.ff.de pact. ¶ Quar-
tò fallit, vbi nullitas causatur ab incompetentia iudicis.
Ang.in d.cons.187.& allego glo.j.in cle.j.in ver.nullate-
nus.de seq.posses.& fru. ¶ Gl.in ver.prorogetur.vtrũ ces-
sante prorogatione semꝑ iurisdõ finiatur finito tp̃e iudi
8 ci præfixo. ¶ Conclusio sit, ꝙ † sñia lata post tp̃s præfixum
à statuto est nulla, & hoc, quãdo tp̃s præfigitur causæ, ita
* oẽs* hic. Et tenet hoc Bal.in l.obseruare.§.proficisci.ff.de
of.procons.in 3. q. Idem tenet ẽt Bal.in ca.j. si de inuesti.
inter do.& vas.lis or. Et idem tenet in l.properandum.in
prin.C.de iud. Idem tenet Pau.de Cast.consi.333.incip.
Vr̃ dicendum.& Ludo. approbat hoc cons. 425.& 427.
¶ Limita primò, nisi statutũ imponeret pęnã iudici non
expedienti, quia tunc sñia lata post tp̃s præfixum valet,
dũmodo feratur in instantia iuris cõis, vt oẽs hic. ¶ Secũ
dò limita, nisi post tp̃s ferretur sñia absolutoria: q̃a potest
ferri etiã post tp̃s præfixum. Ita posuit Ang.in d.l.prope-
randum. C. de iu. Et dicit esse tex. singu. in l.fi. C. vt in-
tra certum tp̃s.vbi dicit tex.biennio elapso, & non termi
nata causa, reus absoluatur. Et hoc est verum, præter q̃ in
casu l.pen.C.de naufr.lib.xj.vbi Ange-
lus dicit, ꝙ est speciale in casu illo, &
ita respondet. ¶ Tertiò limita, nisi reus
in iudicio esset confessus: quia tunc li-
cèt pereat tempus, non perit illa cõfes-
sio, sed potest ferri sententia post lapsũ
terminum. Hoc voluit Bald.in d.l.pro-
perandum. De hoc est tex. in cap. j. de
accus.in 6.& fuit dictum Inn.in c.qua-
liter.el 2.de accus.& alle. ipsum Bar.in
l.si confessus. ff. de cust. reo. ¶ Vltimò
de ista materia vide per domi. Mari.de
Sen.in repe. c.venerabilis.de iud. ¶ Gl.
9 in ver.certa. Vtrum † delegatus possit
mulctare, vide gl. mag.in fi.in cap.per-
uenit.xj.q.j.quæ dicit ꝙ secundum iura
nr̃a delegatus hẽt coerctionem, vt q̃a
potest interdicere & mulctare. Et alle.
c.ex literis.ĩ.eo. Idem tenet Spe.in ti.de
lega. §. sequitur. ver. item ad eius offi-
cium. Idem tenet Bal.in cap.j.ĩ.eo. vbi
do.Ant.idem tenet. & Inn.in c.pastora
lis.super ver. punire.ĩ.eo. ¶ Contrariũ
tenet Host.in ca.pro humani.de homi.
in 6.& ibi Domi.in §.j. ¶ Conclusio sit
a ista, ꝙ delegatus a principis mulctare
* pōt.* Sed vtrum delegatus inferioris à
principe, possit mulctare, est dubium.
& ꝙ non possit, cõsuluit Ange. ꝯs.8.&
istam teneo. ¶ Limitatur quatuor mo-
dis, in quibus delegatus inferioris possit
mulctare. Et primò igitur fallit, vbi iu-
risdictionem alias exercere nõ potest.
Ita limitat Ang.in l.si quis ius dic.& d.
cons.8. ¶ Secundò fallit in delegato ad
vniuersitatem causarum, etiãsi est dele
gatus inferioris. Gl.est in l.2.C. de spor.
pro qua gl.est gl.in c. cũ cãm.ĩ. de app.
q̃ dicit, ꝙ ęquiparatur ordinario. ¶ Ter
tiò fallit qñ p̃tãs mulctandi esset sibi
sp̃aliter ꝯmissa.l.2.in fi.ff.d̃ iud. ¶ Quar
tò fallit, vbi vellet mulctare officiales
suos, puta nunciũ vel aliũ. Ita dicit An-
ge.in d.l.si quis ius di. ¶ Sed ꝙ indistin-
ctè possit mulctare delegatus inferio-
ris, probatur ꝑ tex.in ca. ex literis.ĩ.eo.
vbi tex.dicit, elusoria esset iurisdictio,
si coerctionem aliquam nõ haberent:
ergo pōt excõicare. ¶ Bar.in l.imperiũ.
ff.de iur. om. iu. ponit sex gradus meri
imperij, & ibi dicit, ꝙ relegatio & de-
portatio sunt in quarto gradu meri im
perij, in 6. gradu ponit impositionem
mulctæ, sed excõicatio est meri impe-
rij. Ita dicit Inn.hic. Excõicatus æquipa
ratur relegato, gl.in ca.pastoralis.§.ve-
rum.de app. Sed delegatus pōt excõica
re. Ergo si pōt illud, qd̃ est in 4. gradu,
fortius pōt illud, qd̃ est in 6.gradu, & sic
mulctaret. No.hoc argm̃, quia est strin-
gens, & vide Ange.in d.cons.8. vbi po-
nit multa bona. ¶ Sed intellige, ꝙ pōt
delegatus mulctare, verum vbi ꝯtuma
cia impedit ꝓcessum, vel dãnificat ad-
uersarium, alias nunquã pōt mulctare.
Ita voluit Bal.in l.j.§.j.ff. si quis ius dic.
Ita ibi exclamat de isto dicto Pau. de
Cast. & ita tenẽt domini de Rot. deci.
279. vbi expressè tenent hoc, & alleg.
hanc decisionem Domi.in cap.j.§.j.de
elec. in 6.nisi iudex videret, ꝙ idem nõ
compareret in contemptum sui, quia
tunc mulctare pōt.l.si prætor. ff.de iud.
Pro ista declaratione habetis gl. in ca.
cupientes. §. ꝙ si. in ver. opponente.de
elec.in 6.vbi dicit gl. ꝙ vbi pōt expedi-
ri actus in absentia partis, pōt expediri
ẽt in præsentia vnius partis. Et illã alle.
Abb.in c.fi. de do. & contuma.in prin.
¶ In gl. ibi, quid si diuersæ sunt pęnæ.
Moder. allegant glo. in cap.eos.in ver.
per annum. de temp. ordi. in 6.vbi di-
cit, ꝙ de iure antiquo erat alia pęna, &
tamen non est correcta per hoc, & Pet.
de Ancha. in cap. 1. s̃. de constitu. Sed
vide Salic. in l. qui sepulchra. C. de
10 sepulc. vio. vbi dicit, quòd † in du-
b bio statutum venit b ad corrigendum

a Delegatus. *Adde tu, quòd in quãtum tenet hic Fel. ꝙ delegatus potest mulctare, ꝙ Bar. in l.j. ff. si quis ius dicen. non obtem. tenuit, quòd delegatus non possit mulctare, nisi ista potestas sit ei concessa per delegantem, per tex. in l. 2. ff. de iudic. in §. fi. Adde glos. in l. si qua pœna. & ibi Barto. ff. de verb. signi. & glo.in l.eos. C. de mo. mul. Adde tamẽ, ꝙ veritas est ista, ꝙ delegatus principis pōt mulctare. Et ita loquitur glos. in ca. pastoralis. ĩ. eodem in glos. antepen. Adde etiam, an iudex delegatus possit contra contumacem, vel inobedientem bannum imponere? Barto. in l. illicitas. §. fi. ff. de offic. presid. tenet, quòd sic. Considera, quia bannũ mulctæ æquiparatur. Glo. est in l. 2. §. ex hoc. ff. de vet. inspi. & in l. 3. §. ergo. ff. de suspe. tuto.*

* Potest. *Adde ad hoc Alex. in l. 2. ff. de iurisdi. om. iud. & in rubri. de officio eius, cui man. est iurisdictio.*

c Statutum venit. *Pone, quòd plures sint pęnæ impositæ pro vno delicto à lege communi, postea superuenit statutum, quod imponit aliam pęnam nouam pro eodem delicto, an per pœnam statutariam sit sublata pœna iuris communis? Bald. in repeti. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. & in l. non est nouum. ff. de legi. dicit, ꝙ indistinctè pœna statuti est sequenda, & non pęna iuris communis. Et ratio est, quia potestas iurat seruare statuta, & iuramentum obligat in forma specifica: Tex. in ca. ad mortem. de iureiuran. Vide per Spe. & Io. And.*

in ti. de pe. teme. li. per Bal. in l. 1. in 11. oppo. C. de sum. trinita. & fide ca. & in l. placet. C. de sacrosan. eccle. per do. Alexan. in l. quicunque. C. de ser. fugiti. Adde, ꝙ Bald. in l. data opera. C. qui accusa. non pos. tenet, quòd pęna statuti facit cessare pęnam legis communis. Et istā opinionem Bal. sequitur Pet. de Ancha. in ca. canonū statuta. de consti. in versicu. quæro vtrum.

ius cōe. Et ꝙ vbi pro delicto imponantur pœnæ diuersæ, sufficit imponere vnam; & non oēs. Ita dicit Sali. vbi s. ꝯ Bar. & Mod. Et de hoc ponit Ioā. And. in addi. Spec. in ti. de pęna teme. liti. in §. j. ¶ Sed vtrū semel punitus possit iterum puniri, tex. est in cap. fęlicis. de pœ. in 6. vbi probatur, ꝙsic. Abbas ponit in c. tuæ. de procu. in 2. col. ¶ In gl. in ver. infringas. Abb. hic facit hanc gl. singu. vcꝫ ꝙ delegatus non pōt dispensare super pœna, secus in ordinario. Dicit hic Host. ꝙ ordinarius nō dēt omittere pęnā iuris cōis, & si omittit, efficitur infamis, l. seruos. C. ad l. Iul. đ vi priua. Hoc dictum Host. alle. Roma. singu. suo 78. inc. Veni qua tu. vbi multū exclamat. Et ibi subdit, ꝙ est ēt vna alia pœna, q̄ infamiæ, qua punitur talis iudex, s. quia punitur eadem pœna, qua puniendus erat delinquēs, per l. fi. C. ne sac. baptis. reite. ¶ Dicunt hic Moder. ꝙ ex causa permittitur, ꝙ procurator generalis rumpat mandatum specialis. Allegant l. si hominem. ff. mād. Vide in c. j. de ꝯsti. vbi dixi anno p̄terito in scriptis.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus potest citare per simplicem causæ cōmissionem, & exercere aliqua ad causam pertinentia. Et ibi etiam, quæ dicatur simplex commissio, in versi. & dicit hic Card.*

2 *Delegatus an possit punire testes falsum coram se deponentes.*

3 *Et quid in delegato inferiori à principe.*

4 *Commisso vno, censentur omnia commissa, sine quibus commisso exerceri non potest.*

5 *Dispensatio extenditur ad connexa, sine quibus dispensatio stare non potest.*

CAPITVLVM V.

1 PRęterea. ¶ Per simplicē cōmissionē causæ pōt delegatus citare †contumacē, punire, & reliqua ad cām spectantia exercere. Et est bona decr. in tex. ibi postquam ei cā simpl̄r, iuncta gl. no. ¶ Et dicit hic Car. ꝙ illa dr̄ simplex cōmissio, q̄ nullam formā hēt, & quasi generalis. Et dicit, ꝙ hic ꝓbatur, ꝙ ꝑ verbū Simpl̄r, imponitur, idest iustitiā facias. Et dicit, ꝙ dictū ī se est verū, sed ꝙ gl. ista hoc nō ꝓbat. Vos allegabitis tex. cū gl. in c. is, qui. de elec. in 6. iuncto tex. in c. vt circa. e. ti. & lib. & ibi Dom. Scđo de hoc est tex. in c. ei, cui. de pręb. in 6. & ibi gl. dicit, ꝙ Papa dr̄ simpl̄r scribere, quoties nō derogat statutis, vel ꝯsuetudinibus. Et vide Bal. in l. 1. C. de ædil. act. vbi ponit 9. significationes istius verbi. Et dicit ibi: pone, ꝙ statutum dicat, ꝙ debeat responderi positioni simpl̄r, tunc si est captus vnus ꝑ homicidio, iudex vult, ꝙ rn̄deat simpl̄r, ille dicit, nō occidi, sed si occidi, feci ad defensionē meam, & dicit, ꝙ ista responsio est simplex, quanquam in hoc Bal. ꝯrium voluit in l. vnica, C. de ꝯfes. ꝙ etiam Bal. & Ang. in l. manifestissimi. C. de fur. Tamen veritas est, ꝙ omnino illa responsio valet, quantum ad hoc, ꝙ satisfaciat statuto, quo cauetur, ꝙ simpliciter respondeatur positionib. ¶ Vlterius de isto ver. simpliciter. vide Bar. in l. j. §. si quis simpliciter a. ff. de ver. obl. vbi dicit, ꝙ si vnus interrogatus, Habuisti pecuniam, respondet & dicit, Non habui: sed si habui, exposui in vtilitatem tuā, ꝙ non dr̄ respondisse simpliciter. Sed Pau. de Cast. & Raph. dicunt consuluisse ꝯ Barto. in d. §. si quis simpliciter. dicentes, ꝙ ista est vna simplex negatio cū vna modificatione, & ꝙ est simplex locutio. Et in exēplo esset satisfactū statuto, de quo verbo ponit ēt Lud. Roma. in d. §. si quis simpliciter. & Ang. in l. apertissimi. C. de fur. ¶ In tex. ibi, Seueritate ecclesiastica. Dicūt Doc. ꝙ importat ꝯdēmnationē hoc verbū, & sic est plus, q̄ si dicatur, censura ecclesiastica.

a §. Si quis simpliciter. Et ibidem vide do. Alex. de Imo. ad fi. & in l. ea, quæ 11. q C. de condi. indeb. & in d. l. manifestissimi. in prin. in vltimis verbis.

2 ¶ In tex. ibi, † plenariā p̄tātem. Dicit hic Bal. ꝙ delegatus poterit corā se testes falsum deponentes punire, ꝑ l. nullū. C. de testi. & poterit eligere locū, nunciū, & tabellionē. Inn. in c. dilectus. ꝰ. de pęnis. dicit, ꝙ pōt punire officiales delinquentes in officio iurisdōnis, aliàs hēt remittere ad ordinariū. ¶ Mode. sup isto ver. plenariā. primò alle. gl. in l. si in aliam. §. cū plenissimā. ff. de of. ꝓcons. vbi gl. dicit Plenissimā, idest, merū & mixtū imperiū. ¶ Secūdò alleg. gl. in cle. 1. in ver. fecisse. in fi. de proba. q̄ dicit, ꝙ vbi lex dicit, ꝙ talis probatio habeat plenissimam fidē, ꝙ non admittitur probatio in ꝯrium, & alleg. gl. in c. 2. xj. dist. q̄ dicit, ꝙ Papa hēt plenariam p̄tātem, & eps semiplenam. Et allegant gl. in c. conquestus, de fo. compe. & tex. in c. suborta. in ver. plenariam libertatem. de re iud. Lud. de Ro. in l. q bona. §. qui dāni. ff. de dam. infe. ¶ Sed vltra oēs allegabitis vos gl. in cle. j. in ver. omnimodam. de fo. comp. vbi gl. dicit, ꝙ si alicui conceditur omnimoda iurisdō, ꝙ venit omnis iurisdictio, b & Inn. in c. pastoralis. prope fi. de priui leg. vbi dicit, ꝙ verbum Pleno iure, importat temporale & spirituale, & c. Bal. in l. j. in prin. C. de reuo. dona. vbi dicit, ꝙ ille possidet pleno iure, qui colligit fructus & disponit pro libito suo c, & Ant. in cons. suo 29. ¶ Quærit hic Abb. an delegatus potest punire testes delinquentes coram se? & dicit, ꝙ sic. Bar. verò in l. diuus. la 2. ff. de fal. vbi quæritur, si pōt punire falsum testem, dicit, ꝙ nō: sed ꝙ debet remittere ad ordinarium. Et idem voluit in l. 2. ff. de iuris. om. iu. & idem voluit Ang. in l. si vacantia. C. de bo. vac. lib. xj. in repe. In ꝯrium est gl. in cle. j. in gl. j. de of. dele. quæ dicit, ꝙ delegatus potest punire testes. ¶ Sed dicas,

b Oīs iurisdō. Adde, quę habentur per Aucto. in capit. graue. ꝰ. de of. iu. ord.

c Pro libito suo. Sed quid si ponatur in substitutione? Dic, quòd facit eā intelligi directā, vt per Pau. de Cast. in consi. 148. aliàs 152. in ci. An causa, quæ vertitur. vbi etiā, an excludat Falcidiam?

3 ꝙ † delegatus principis potest punire testem, falsum deponentem: delegatus vero inferioris non potest, nisi ꝑ illam falsitatem impediretur processus, vt dicit Io. And. in Specu. in ti. de teste. §. j. ver. quid de delegato. Hanc distinctionem sequitur Io. de Ana. in c. j. de cri. fal. & facit, quod no. Imo. in cle. 1. de hære. vbi dicit, ꝙ inquisitor potest priuare testem coram se falsum deponentem. ¶ Sed ꝙ omnis delegatus possit punire testem coram se falsum deponentem facit, quia rōne incidentiæ iudex efficitur de incompetenti competēs, vt de hoc est tex. in cap. causam in 2. responso, de resti. in inte. & tex. in l. cum proponas. C. de reb. credi. & ponit Bar. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. vbi all. tex. in l. 4. ff. fini. reg. Vnde licēt delegatus non sit ordinarius, si tamen testis deponit falsum coram eo, ratione istius falsitatis incidentis debet posse punire. Sed responde ad hoc de incidentibus, ꝙ est verum respectu partis, non aūt respectu tertij, & sic testis: quia non est iudex ipsius, sed partiū, q̄ litigant inter se, & sic efficitur iudex de eo, quod incidit inter partes, quia causa commissa censetur, & c. non aūt tertij. No. ꝙ † vno commisso, cēsentur omnia commissa, & c. Mod. allegant hic Bald. in l. 1. C. si rector prouinc. 4 vbi dicit, ꝙ si est data potestas prioribus super iustitia ministranda, ꝙ eligere possunt potestatem. Secundo Barto. tol. in l. seruos. ff. de ali. & cib. leg. vbi quærit, seruus agere non potest, tamen de iure naturali aliqua permittuntur sibi, nunquid poterit agere sup ipsis sibi permissis. & dicit, ꝙ sic, & tex. & ibi Io. And. in cap. ex parte. de accusat. vbi monachus accusat abbatem. Tertiò alle. Abb. in ca. 2. de procu. vbi dicit, ꝙ ambasciatores ad componendum pacem possunt apponere pęnam rumpēti pacem. Quartò Ange. in l. bene à Zenone. C. de quadri. præscri. vbi procurator ad vendendum potest promittere de euictione. Ita resident Moder. ¶ Vltra quos ego primo adduco ad hoc consil. Ange. 289. incip. Thema. vbi dicit, quòd de hoc est casus in l. prima, C. de nauic. libro xi. Quod nota diligenter, secundum ipsum. ¶ Secundo Bar.

Bar.in l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.faci. vbi quærit,si sunt deputati officiales sup abundãtia, vtrũ possint antecedentia,& etiã sequentia ad hoc,& ibi dicit, ꝙ sic,ꝙ oĩa pñt,per quæ deuenit ad ipsam abundantiã, qa illud dr̃ principale in vna cõmissione, per qđ deuenit ad finẽ ipsius cõmissionis.Itẽ Pau.de Cast.ↄſ.422.incip. Qm̃ adiectione.ubi dicit,ꝙ per priuilegiũ datũ vni sup charitatiuo subsidio à quibuscũq;, põt ẽt ĩuitos cogere,ꝙ soluãt,& Abb.in ca.cũ oporteat.de accu.vbi vide.¶Capio gl.ĩ ver.simpl̃r.q declarata ẽt in no.j. ¶Gl.in ver.coerce re.clara est.¶Capio gl.fi.Cõcessovno,videñt oĩa ↄcessa, a sine quibus illud expediri nõ potest a, & vide Inno.in c.cũ Bertoldus. in ver. alijs.de re iud.vbi dicit, ꝙ cõmissa exa minatione testiũ,põt ille facere interrogatoria.¶Scđo Bal.in c.si,ꝑ debilita te.s.eo. vbi dicit, ꝙ si statutũ dat antia nis ptãtem iudicãdi cũ ↄsilio decẽ bonorũ uirorũ,ꝙ ipsi poterunt eos eligere,quia si nõ eligerẽt, nihil possent facere.¶Tertiò Io.And.in rub.de execu.sentẽ. in addi. ad Spe.vbi dicit,erãt duo fratres,qui successerãt in dñio,regnũ non diuidiť, sed exercitiũ iurisdõnis, vnus volebat erigere furcas in territorio alterius fratris,dicebat ille,ñ potes,& ille dicebat,ꝙ non habebat locũ,vbi possit erigere,& dicit ibi Io.And. ꝙ ille potest erigere furcas,ex quo commodè nõ põt exercere iustitiã. Et alle.istũ tex. ¶Quartò Ang.in l.in qõnib.ff.ad l.Iul. maiest.ubi dicit ꝙ si in statuto dr̃, ꝙ in crimine adulterij admittanť testes,nunqd per istos testes possint ꝓbari adminicula adulterij?& dicit,ꝙ sic, si adulteriũ sine istis adminiculis ꝓbari non põt.& alle.istum tex.Secus,si adminicula nõ eẽnt necessaria.Et Bal.in auth. si dicatur. C.de testibus. ¶Limita oĩa ꝓdicta duobus modis.Primo,dũmodo prĩcipale nullo mõ expediri posset: secus, si expediri põt, sed non ita cõmodè & bene,ita voluit Dom.in c. solet. de senten.ex.in pen.col.in 6. vbi dicit, ꝙ delegatus non põt absoluere testes excõicatos ad tẽpus, qa sola absolutio tẽporalis pertinet solũ ad Papã,ca.veniens. de testib. Et dicit,ꝙ licèt cã expediri non põt ita cõmodè, ꝙ hoc non obstat,qa inuenienť alij testes. ¶Scđò allego ꝓ ista limitatione Ang.in l.2.ff.de iur.om.iud. vbi dicit, ꝙ testis,qui dẽt examinari sup principali,& iurauit sup hoc, põt examinari ẽt sup ↄnexis,intellige necessarijs, secus, si illa ↄnexa non essent necessaria. Et pro ista limitatione est ↄsiliũ Lud.461.inci.In eo,qđ quærit,an ꝑ. ubi cõsuluit,ꝙ ambasciator Senẽsis iuit ad regẽ Apuliæ,& obtinuit,ꝙ posset extrahere frumentum ex regno Apuliæ, ille emit vnã magnam quantitatẽ frumenti, & obligauit populũ,& ↄsuluit Lud.ꝙ tenereť ille đ suo ꝓprio,qa non videbať ei ↄcessum hoc, ꝙ posset emere, q a q vult antecedens, non vr̃ velle ↄsequens. Vñ illa emptio fuit imputata sibi.Et ibi dicit, Concesso ↄsequenti,non vr̃ ↄcessum antecedẽs,qñ antecedens per se ẽt stare põt.Et alle.l.1.§.igit.ff.de exerci.¶Itẽ allego Ant.in c.at si cleri
5 ci.§.de adulterijs.de iud.vbi dicit,Dispensatio†extendiť ad ↄnexa,sine quibus dispensatio stare non põt, secus, si dispensatio stare posset sine ↄnexo:puta,si est dispensatũ cum vno illegitimo,ꝙ possit presbyterari, nihil dr̃ đ diaconatu,& subdiaconatu.Dicit,ꝙ ista connexa necessaria veniunt ad dispensationẽ. Sed vbi non sunt necessaria ↄnexa,non veniũt,ut si impetrauit dispensationẽ super natalibus,non põt hr̃e bñficium,ex quo non fuit dispensatũ sup hoc,& imputeť ei,q non impetrauit dispẽsationẽ super bñficio,qa bene põt esse,ꝙ quis sit presbyter & tñ sit sine beneficio. ¶Secunda limitatio, nisi illa talia essent de reseruatis Papę,qa & si iurisdõ nullo modo expediri posset,illa tñ nõ viderenť cõcessa.Dicit Ab. in c.prudẽtiã.§.sexta.ꝫ.eo.vbi dicit, quod excommunicatus à Papa non potest absolui à delegato. Et si dicas, hoc mõ iurisdictio expediri nõ poterit, dicit ipse,fateor hoc,sed tamẽ,quia hoc est reseruatũ Papæ nõpoterit delegatus,& imputet sibi excõicatus, cur non vadit ad Papam,& facit se absolui.Pro quo facit c. quo ad translationẽ.de offi.delega.¶Tertiò limita, nisi ea, sine quibus nõ potest negotium expediri , sint alio iure sibi ꝓhibita. Ita Dom.in c.2.pen.col. de hær.in 6. Et de hac mã vide Io.And.in regula,cum qd vna via.de regu. iur.ĩ Mercu. ¶Secundo Cal.in disputatione, quę incipit,Papa dedit conseruatores monasterio.

a Non põt. *Adde, quæ ad hęc habẽtur ꝑ Auctorẽ in cap.sunt & alij s. de rescript. & quod ibi in apostillis dixi.*

SVMMARIVM.

1 *Delegatus potest vices suas collegæ suo, aut alteri committere.*

CAPITVLVM VI.

Quamuis.¶Si cã pluribus est cõmissa, põt q̃libet eã cãm delegare.
1 H.D.¶Vtrũ†iste ↄiudex,cui vnus cõmisit vices suas,possit ferre diuersas sñas,ex quo fungitur vice duarũ ꝑsonarũ? Vin.dicit hic ꝙ non,sed dẽt ferre vnã sñiam,per ca. pen. de elec. in 6. vbi ille,cui cõmittiť uox alterius,& sic hẽt duas uoces, non põt eligere duos,nec variare. Pro hoc allego Abb. in c.ↄstitutus.el 3.de app. vbi dicit,ꝙ ille,qui hẽt eligere vnũ noĩe alterius,peccat mortaliter,si nõ eligit optimũ noĩe illius, quẽ & ipse noĩe suo tenebať eligere, & fundat se super illo c.pen.Secus, si ille dixit, Do tibi vocem meã,ut eligas talem,qa tunc dẽt dicere, Eligo talẽ noĩe talis.Scđo Abb.in c.cum olim.in 5.col.de re iud. vbi dicit,ꝓputa ẽ vnus archipresbyter & canonicus,pone,ꝙ hẽt duas voces , non põt dare vnã vocẽ tanq̃ canonicus , & aliã tanq̃ archipresbyter.Et Lu.sing.78. ici.scholaris,cui
* commissa est *. ubi dicit, ꝙ in electione Rectoris vnus scholaris nõ põt dare vocẽ sibi cõmissam vni,& alterã, s. suã alij.Qđ no.& Ludo.in l.2.in prin.ff.de verb.ob.vbi dicit,ꝙ ille, q hẽt duas voces,non põt dare, nisi vni, aliàs nõ ualet,& Lapus all.22.inci.An sufficiat.vbi dicit ꝙ ꝓcurator triũ p̃sonorũ non potuit tres eligere, unũquenq; noĩe vnius p̃soni,sed debuit eligere vnũ solũ.
¶Querit hic Bal.pone, ꝙ statutum est ꝙ ↄsules mercatorũ non possint iudicare,nisi tres ex eis ĩtersint,& dicit Bal.ꝙ non pñt alteri committere vices suas,qa ↄmissio corporalis delegari non põt,qa statutum cõsiderat ĩdustriã ꝑsonæ.Vide Soc.ĩ scriptis in hoc c.& tex. in c.licet ex quadã. de testi. ubi dicit, ꝙ testis dẽt corporali iuro iurare, qa vr̃ industria personæ electa.Vide hoc ĩ c.sequ.

* Est. *Adde qđ est sing.77. ubi ad hoc dicit esse casũ vnicum in capi. si qs iusto.§.porro. cum declaratione ibi in tex. posita. de ele. li.6.*

SVMMARIVM.

1 *Delegatus inferioris à principe, an possit exequi suam sententiam*
2 *Delegatus an possit inuocare brachiũ seculare pro executione suę sententiæ.*
3 *Delegatus si vult per se exequi sñiam in habitu militari, an possit.*
4 *Episcopus an possit tenere familiares armatos.*
5 *Rector vniuersitatis,an & quando possit exequi sententiam suam.*

CAPITVLVM VII.

Significasti.¶Delegatus Papæ exequtur suam sñiam,quã non exequiť is,cui cõmiserat exequẽdã.¶Vtrũ
1 †delegatus inferioris à principe possit mãdare executioni sñiam suã? Conclusio sit, ꝙ non potest exequi, nec mittere in possessionẽ. ¶Põt tñ exequi comminando sub pęna, vel excõicando, per c. ex litetis.ꝫ.eo. in ver. si nullã haberet coerctionẽ, frustratoria eẽt cõmissio. Et tenet in c.cũ ab ecclarum.ꝫ.ti. prox.& tenet Io.And.Ant.& Imo.in c.si qs ꝯ clericum.
* de fo.comp.& hoc communiter *tenetur, ¶Sed Io. de Imo.in l.à diuo Pio.ff.de re iudi.dicit,ꝙ delegatus inferioris à principe,de iure canonico potest exequi omnimodo,ẽt mittẽdo in possessionẽ. quia de iure canonico quicqd est cognoscibile,est delegabile.Ergo poterit exequi mittendo ẽt in possessionem.Ant.in d.cap. si quid ꝯ clericum.tenet contrarium, quia licèt de iure Canonico possit mittere in possessionem, est verum, si ex pri-

matur, ꝙ possit mittere in possessionẽ. Et alle. Spec. in ti. de execu. sent. §. nunc dicendum. ubi hoc voluit. ¶ Sed ego teneo cũ Ioã. de Imo. loco præall. ꝙ delegatus inferioris à principe de iure canonico possit exequi sententiam eo modo, quo delegatus principis, q̃a cessat rõ meri & mixti imperij, quam Legistę considerant. ¶ Vtrum delegatus Papę ꝑ se possit exequi sententiam suã a. Tex. iste vr̃ dicere, ꝙ non q̃a hic requiritur, ꝙ prius inuocet auxiliũ ordinarij. ¶ Cõtrariũ tenẽt oẽs hic ꝙ imo lata sententia possit exequi. Et ad istum tex. dicũt, ꝙ fuit ita accidẽtia facti, q̃a ita accidit, ꝙ iste delegat⁹ ita impetrauit auxiliũ ordinarij. ¶ Vtrũ

2 † delegatus possit inuocare brachium seculare b pro executione sentẽtię suę latæ per se? Primò haberis allegate Archid. in c. administratores. 23. q. 5. ubi dicit, ꝙ delegatus põt inuocare auxilium brachij secularis, omisso ordinario loci. ¶ Scd̃ò allego Fed. de Sen. ɔsi. 163. inci. In Christi noĩe super inuocatione. vbi idẽ tenet, ꝙ Arch. & est ĩ terminis illud cõsilium. ¶ Tertiò allego Car. qui pleniùs loquit in cle. j. in x. q. de of. dele. ubi dicit, ꝙ aut executio est facienda ĩ possess. laicorum, & tunc dẽt req̃rere auxiliũ brachij secularis ꝑ viam simplicis requisitionis, hoc est, ꝙ executio cõmittatur simpl̃r eis Si vero de rebus ecclesiasticis, & tunc si nõ põt ꝑ se, tunc inuocet ecclesiasticum ordinariũ, & si non põt, inuocet brachiũ seculare. & sic sunt tres grad⁹. Primò ꝑ seipsum, postea per ordinariũ ecclesiasticũ, postea si non pñt ambo, inuocet tunc brachiũ seculare, qd̃ no. etiã ad superiora. Et habes tres decisiones. ¶ Quarto Dom. in c. ut officium. §. deniq; de hæret. in 6. vbi dicit, ꝙ Lap. ibi dicit, ꝙ curia seruat ꝙ delegati non inuocãt brachiũ seculare, nisi ĩ delegatiõe exprimat̃. ¶ Vltimò allego ɔsilium Pau. de Cast. 39. incip. In Christi noĩe, visis actis tractatis in captura Thomasij. & ibi est de hoc bona decisio, & dicit ibi Pau. delegatũ posset ĩuocare brachiũ seculare, est verũ, & ẽt, ꝙ possit incipere ab inuocatione brachij secularis, nisi sit data forma ĩ rescripto. Pone. n. ꝙ rescriptũ dicit, Excõices, si nõ timet, tũc inuoces brachiũ seculare, ille verò prius incœpit à captura, ɔsuluit Pau. ɔ̃ istum delegatũ tenetur ad expẽsas quas facerat ille rõne capturæ, & ad oĩa dãna, quia non seruauit formã rescripti, & sic ꝓcessus fuit nullus, per c. cũ dilecta. d̃ rescr. Quod no. Et hæc est limitatio ad mãm. ¶ Vltimò Ant. in c. tãta. de exces. p̃la. dicit no. pro & ɔ̃, ꝙ delegatus põt inuocare brachium seculare. Tñ teneatis prædicta hoc non obstante, tene menti. ¶ De ordinario dicã in c.

3 j. de offi or. qñ põt inuocare. ¶ Vtrũ † delegatus, si ꝑ se vult exeq̃ sñiam ĩ habitu militari, possit. dicas, ꝙ cõiter * tenetur, ꝙ non. ¶ Moder. allegant Ang in l. j. in prin. ff. si quis ius dic. & in l. qui restituere. ff. de rei ven. & in l. iuste possidet. ff. de acqr. possess. Ego pro hac opin. cõi allego Inn. in c. cũ olim. el 2. sup verbo, ꝓ portariũ. de priuil. in prin. vbi dicit, ꝙ merus executor Papæ non põt mouere arma ꝓ executione, sed si resistit̃ ei, reuertatur. Et vide Ang. in l. ordo. C. de execu. rei. iud. vbi dicit, ꝙ non põt mouere arma delegatus. Scd̃ò Ang. in d. l. iustè. vbi dicit, neq; meras executor, neq; delegatus mouebit arma. Alle. Inn. in d. c. cum olim. & vide ẽt Ang. ĩ l. à diuo Pio. ff. de re iud ubi dicit, ꝙ executor principis nõ infert violentiã, nisi sibi spãliter cõmittat̃, & Ang in l. si q̃s missus. ff. ne vis fiat ei. vbi tenet idẽ, & alle. Inno. in d. capit. cum olim. ¶ Sed gl. in cap. ex literis. infrà eo dicit, ꝙ si delegatus exequit̃ sñiam iniustã, põt ei resisti. Ergo. si est iusta, non põt ei resistit, & ipse eis põt iustè resistere. Scd̃ò uide Abb. in cap. de cætero. de re iudi. vbi ponit̃ mã executorũ. Et ibi dixit Abb. quòd Angel. non intellexit Inno. ĩ dic. cap. cum olim. quia Inno. vult, quòd ubi sententia lata fuit in pręsentia partium, si resistitur huic executioni, potest mouere arma. & dicit, ꝙ merus executor non põt mouere arma; sed si lata est sñia super re illa, super qua fienda est executio, ꝙ põt mouere & cogere. Abb. hic, loquitur de delegato & in cap. de cætero. de re. iudi. loquitur de executore. ¶ Nũc videamus si est idẽ in delegato. Et ꝙ sit, arguitur sic. Delegatus põt cõmittere executionem. Sed executor super re iã sentẽtiata & iudicata põt mouere arma. Si ergo executor delegati põt mouere arma super re, super qua lata est iã sñia, ergo & delegatus, quia ꝑꝑ qd̃ unumquodque tale, & illud magis, vt iuribus vulgaribus. ¶ Scd̃ò arguit̃, appellatione delegatorũ veniunt executores, cap. si super gr̃a. eo. ti. lib. 6. iuncta gl. tunc sic, si executor est delegatus, & executor sup re iudicata põt mouere arma, ergo & delegat⁹. ¶ V-

4 trũ † eps̃ possit habere familiares armatos? Abb. tenet, ꝙ non, nisi haberet iurisdictionem tp̃alem. Moder. dñt, ꝙ Abb. malè loquitur, primò dñt ipsi. Miramur de do. Abba. ꝙ non allegauit Bal. in l. nã salutẽ. §. fi. ff. de of. p̃. uigi. ¶ Secundò ɔ̃ Abb. est ɔsiliũ Old. 89. ubi dicit, ꝙ ecclasticus nõ dẽt inuocare seculare, nisi qñ aliud nõ põt. Ergo signũ est, ꝙ qñ fecit, quicquid potuit, ꝙ ẽt mouit arma. Itẽ ɔcesso principali ɔceditur accessoriũ, cap. præterea. supra eo. Itẽ cũ fuit interdicta potestas gladij Petro, debet ĩtelligi, scilicet de illicita, secus, si de licita. Sed uide Abb. in cap. cum non ab homine, in pe. no. de iudic. ubi replicat opi. suã posuit hic, ꝙ episcopus non põt tenere familiam armatam. Et ita teneo cum Abb. pro quo facit capi. inter hæc. 34. q. 2. & ca. si filius. de testa. ¶ Vtrum delegatus Papæ possit dare possessionem in rebus laicorũ Inno. hic dicit, ꝙ delegatus Papæ nõ dat possessionẽ in rebus laicorum, sed mandat, ut exequantur à iudice laico. Mode. hic allegant Ang. in l. fi. C. de iudi. vbi retulit dictum Innoc. & sequitur. Et limitat, nisi ille locus esset subiectus Papæ temporaliter; quia tunc potest mittere in possessionẽ laicorum c: Secundò allegant Inno. in capi. pro humani. de homi in 6. ubi dicit, ꝙ ep̃us non debet exercere iurisdictionem temporalem contra laicum sibi non subiectũ. Item allegat Bald. in l. eos. C. de vsu. & allegat glo. in cle. 2. de iudic. in uer. ecclesiasticus. ¶ Sed Mod. tandem tenent, ꝙ delegati Papę pñt mittere in possessionem prędiorũ laicorum. Mouentur per dictum Inno. in capitu. 1. de mutu. peti. vbi dicit, ꝙ iudex laicus exequitur sententiam suam in bonis clerici coram eo reconuenti. Ergo si secularis non committit executionem ep̃o, eodem mõ ecclesiasticus non committet laico. Secundò mouentur per tex. in l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eorũ. ubi pupillus, qui uoluit alienare fundum accessit ad iudicẽ, ut interponeret decretum ad fundum alienandũ, qui tñ non erat in territorio iudicis domicilij. Sicut ergo ibi iudex domicilij, potuit dare authoritatem, ergo eodem mõ erit in proposito nr̃o. ¶ Pro cõmuni * opinio. ꝙ non possit exequi in bonis laicorũ, allego Car. in cle. 1. de offi. de leg. in 10. q. Sed dicas, ꝙ iudex ecclesiasticus modestè facit non exequẽdo sñiam in bonis laicorum. Si verò exequitur, executio tenebit. Sed communis opi. procedit de vrbanitate. Moder. vero loquuntur de rigore, & põt. Et bene dicunt, quia episcopus põt punire laicum non sibi subiectum pro crimine spectante ad ecclesiam. Ergo eodem mõ poterit in bonis laicalibus exequi sñiam super rebus, super quibus possunt ferre sñiam. Et uide Dom. in cap. cũ episcopus. de of. or. in 6. ubi dicit, ꝙ episcopus pro crimine põt retinere laicum ĩ pęnam in per-

5 petuos carceres. Quod no. ¶ Vtrũ † rector possit sententiam suã exequi? Bal. hic dicit, ꝙ non. Imo nõ potest capi facere scholares, nisi statuto, uel consuetudine aliter caueatur. ¶ Et Car. simpliciter sequitur, Moder. verò allegãt Spe. in ti. de execu. sen. §. nunc videndum, ubi dicit ꝙ ordinarius debet exequi sententiam rectoris contra scholarẽ, nisi scholaris habeat bona mobilia. Sed Abb. in c. si quis ɔ̃ clericum. de fo. compe. dicit, quòd rector habet merũ & mixum imperium. & potest exequi sententiã suam. Et sic Bal. voluit potius dicere, quòd ordinarius

a Sententiã sua. *Vide omnino do. Alexan. de Imo. in rubri. ff. de offi. eius. & in l. 2. 3. colum. de iurisdi. om. iud.*

b Seculare. *Quòd possit, uide Bal. in addi. ad Spe. in l. 2 de deleg uer. delegatus, an possit. & in Marg. uer. delegatus. uers. 2. & do. Alexã. de Imo. in l. 2. de iurisd. om. iu.*

c Laicorũ. *Vide Bal. in Marg. uer. deleg. uersi. 11. et dom. Alex. de Imo. in l. 2. de iuris. om. iu.*

natius sit sibi obediens. Et Bar. idē tenet in l. à diuo. §. j. ff. de re iud. & vide Abb. in c. cū olim. in fi. de ꝯsue. & vide q̄ ibi dixi, de quo feci magnū festū, ꝙ rector hēt cognoscere sup cā criminali, nisi cōsuetudo sit in ꝯ̄rium, sicut est Bononiæ, & alibi, per quā derogat auth. habita. C. ne fi. ꝑ pa. q̄ quidē auth. hēt locū in studio nouo, vbi nō ē derogatū ꝑ ꝯsuetudinē. Iō non potuit ptās procedere ꝯ̄ illos scholares anno præterito, & potuit puniri in syndicatu si esset alibi quàm Pisis. Quod bene no. & tene menti. ¶ Capio glo. in verbo, non vult. clara est, quia allegat iura, quæ videbuntur in titu. hoc examinando.

SVMMARIVM.

1 *Sententia notoriè iniusta, an valeat.*
2 *Resistere an sit licitum iudici.*
3 *Delegatus an possit mādare executioni transactionē cōtra se factā.*

CAPITVLVM VIII.

SI quando. ¶ Si ordinarius scit eū nō canonicè institutū, quem delegatus iubet mitti in possessionē, nō resistet violenter, sed precib. instabit, vt differat,
1 donec consulatur Papa. ¶ Vtrū † snīa [a] notoriè iniusta valeat, tangit in c. inter cæteras. de re iud. & examinauit Bal. in l. ciues. C. de app. & Lud. in l. admonendi. ff. de iureiu. Abb. ponit in ca. 2. de purg. vul. & in cap. qm̄ ꝯ̄. de proba. ¶ Secundò no. ꝙ delegato ꝓcedenti iniustè, nō resistitur. Tex. est hic. ¶ Abb. hic tangit hoc, & Mod. referunt Abb. & postea allegant Bal. hic, vbi dicit, ꝙ coloni & inquilini licèt nō possideant, hn̄t ius resistēdi. ¶ Scd̄o allegāt l. qm̄. C. de appe. vbi dr̄, ꝙ assessores debent resistere potestati, quoties vult aliquid iniustè agere, & si nō desistit, puniet in syndicatu, & sic subditi suis prælatis, & Bar. in l. ꝓhibitū. C. de iure fisci. lib. 10. vbi dicit, ꝙ aut iudex procedit sub velamine iustitiæ, & non pōt resisti: aut nō, & tunc resisti potest. Item alleg. gl. in l. vt vim. ff. de iusti. & iu. vbi gl. dicit, Vim vi repellere licet, s. ꝯ̄ priuatum, non aūt ꝯ̄ iudicem. Et alle. gl. in l. si quis ꝓuocationib. C. de ap. vbi dicit, ꝙ ante grauamen illatum irreparabile resisti pōt iudici, & licitū est appellare. ¶ Sed faciamus cō-
2 clusionem, ꝙ † iudici non est licitū resistere. Tex. est hic. Ad idem est tex. in c. qui resistit. 11. q. 3. vbi q̄ resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Et ꝓ hoc est vna gl. singularis, in c. pręsentium. 7. q. j. vbi gl. dicit, ꝙ ꝯ̄ iudicem non competit interdictū, Vnde vi, & alle. illam Abb. in ca. ex insinuatione. in 1. col. de procu. & facit eam sing. Et est pro hoc tex. in l. addictos. C. de epis. aud. vbi lex dicit, ꝙ non debent clerici resistere potestati & sententijs latis ꝑ eum. Et dicit ibi Bal. ꝙ ille q̄ eripit aliquem reū condemnatū de manib. familiæ potestatis, punitur, ac si fideiussisset pro illo, & patitur illam pœnam, & alle. And. de Barulo in l. j. C. de exac. trib. Imò dēt puniri, tanquā committens crimen læsæ maiestatis. Ita dicit Bar. in l. 4. in fi. ff. ad l. Iul. maiest. & hoc sequitur Ange. de Are. in §. pœnales. Insti. de act. ¶ Fallit primò, nisi esset appellatum. Ita voluit Inn. hic: rō, q̄a post appellationem vr̄ procedere, vt priuatus. Hoc dictum Inn. sequitur Bal. in d. l. addictos. & dicit, ꝙ si consanguinei illius, q̄ ducitur ad mortem, appellāt, & iudex non admittit, possunt violēter resistere, dummō ille tertius, q̄ pręstat auxiliū, sit vocatus ab oppresso. Ita voluit hic Abb. ¶ Considera, q̄a Bar. in l. prohibitū. expresse tenet ꝯ̄rium, sed hēt locum opi. Bar. qn̄ præiudicium est irreparabile: secus, si est reparabile. Et pro hoc est Bar. in l. non tm̄. ff. de appel. recip. vbi dicit, ꝙ pro reo iniustè condemnato potest tertius inuito reo appellare: quia quis non est dn̄s mēbrorū suorū, l. liber homo. ff. ad l. Aquil. Et hīc est, ꝙ Io. And. in ca. cum C. laicus. de fo. comp. in 6. di- * cit: pone, reus est condemnatus in x. & si non soluit intra x. dies, incidetur sibi pes: pone, ꝙ ille dicit, non expectetis istos x. dies, incidatis mihi pedem, dicit ibi Ioā. And. ꝙ non potest, imò tertius eo inuito potest pro eo soluere, & post liberationem repetere. Ergo eodē mō potest appellare non solum eo petēte, sed & eo inuito. Et ꝙ in criminalibus reus non possit renūciare, probo per l. pactū inter hr̄dem. in gl. mag. de pact. & Bar. in l. Stichus. ff. de pec. leg. ¶ Item declara istam fallentiam, dummodo certum sit appellationem tenere. Ita dicit hic Abb. Quod intellige, dummō grauamen sit reparabile. ¶ Secūdò fallit, nisi iudex procedat extraiudicialiter grauando, quia licèt non sit appellatum, dummō grauamen sit irreparabile, indistinctè resisti potest. Ita tenent oēs hic, ita intelligentes l. prohibitum. C. de iu. fis. Pro hoc est tex. in cap. secūdo, de constitu. in 6. in fi. vbi dr̄, ꝙ extra territorium iudicis potest quis non ei parere. ergo resistere. Et sic intellige, ꝙ vbi datur prærogatiua vni ratione certi officij, illa prærogatiua nihil operat̄, quatenus ille aliquid quærit, & facit extra officium. Hoc probat istud delictū, pro quo allego Bar. in extrauag. q̄ sunt rebel. super ver. rebellando. in prin. vbi dicit, ꝙ si officialis facit extra officium aliquid, & resistitur, non est rebellis resistens, sed bene esset rebellis, si faceret in officio. ¶ Secundò adduco Bal. in l. ab executione. in pe. col. C. quo. appel. vbi quærit vtrum liceat resistere executori? & dicit, ꝙ aut exequitur sine authoritate superioris, & tunc est licitum resistere: aut cum authoritate superioris, & tunc non est licitum. ¶ Tertiò allego Abb. in c. dilectus. el j. §. de rescri. vbi dicit, ꝙ spoliatus à iudice non resistit, saluo nisi sit spoliatus à iudice, non tanquam iudice, sed tanquam priuato. Item allego Bal. in l. si quis in tantam. C. vnde vi. vbi tex. dicit, quòd rapiens rem suam existentem apud alium, perdit eam: pone, dicit ipse, iudex expellit vnum de re aliqua, & habet partem in illa re: dicit, quòd si ille expulit, aut illam rem abstulit, vt priuatus, tenetur ea l. & perdit partem, quam habet. ¶ Item allego Innocentium Quintum, in extrauagan. Apostolicę. vbi dicit, quòd officiales Papæ non tenentur respondere, nisi coram Papa. Dicit ibi Innocentius, hoc est verum, quoties per hoc turbatur officium eorum: sed pone, quòd sunt aliqui, qui non exercent officium, tunc possent

a Vtrū sententia. *Adde tu, ꝙ cōmuniter * tenetur per Scribentes in c. inter cæteras. de re iud. & per Inn. in c. fraternitatis. de frigid. & per do. Ant. de But. in c. suam. de pen. & per Bal. in l. j. in penul col. in ver. sed quid. C. ne fil. pro pat. ꝙ notorietas iniustitiæ reddat sententiam nullā. Adde, ꝙ Inno. in c. plerunque. de imu. eccl. dicit vnū singulare dictum, ꝙ si pars, pro qua lata est sententia, confitetur eam iniustam, ꝙ debet retractari. Fortius dicit ipse, retractāda est, vbi notoriè cōstat de eius iniustitia, & maximè de iure Canonico, quia non dēt permittere, quem retinere rē cū pacto. Et ista est cōis opi. Adde tu, ꝙ pulchrū est videre vtrū snīa lata contra ius litigatoris quæ transiuit in rem iudicatam, possit retractari, vel aliquo remedio subueniri parti, contra quam lata est sententia? Hostien. in cap. 2. de purg. vulg. tangit istam difficultatem, & dicit, ꝙ licèt nō debeat iure ordinario retractari, pt tamen peti restō in integrum ex clausula generali, vt in ca. ex literis. de resti. in integ. & in l. 1. ff. ex qui. cau. ma. Et idē sentit gl. in l. fideius. §. in omnibus. ff. man. Et istā opi. Host. Canonistæ communiter * sequuntur in d. cap. 2. Adde, quod Docto. iuris ciuilis tenent contra Hostien. & dicunt, ꝙ quando snīa est lata cōtra ius litigatoris, si trāsiuit in rē iudicatam, ex quo fecit ius inter partes, nō potest tolli illud ius. Ita Bar. in l. 2. C. quando prouoca. non est nec. Et adde no. per Scribentes in l. j. C. de cond. inde. Adde & limita, quòd si à principe petatur hæc restitutio in integrum, & concedatur, quòd valet concessio, nam solius principis est hoc concedere, vt est tex. in l. diui. ff. de pen. & ibi Bar. Nam sententia facit ius inter partes, vt in c. cū inter. de re iudi. & l. res iudicata. ff. de regu. iu. Inferior à principe non potest tollere ius parti quæsitum, vt in l. 1. & 2. C. sent. rescin. non pos. Et istud inter partes ius tenuit domi. Abb. in capitu. secundo. de pur. vul. in fi. Adde ad ista, quod do. Alex. in l. 2. C. quando prouo. non est ne. in apostillis suis, ponit quatuor limitationes, in quibus etiam sententia lata contra ius litigatoris est nulla ipso iure. Adde domi. Abb. in capitu. 1. de regu. iu. vbi dicit, quòd qui eripit aliquem reum condemnatū de manib. familiæ potesta-*

potestatis, punit. adde tu, qualiter puniatur, qui abstulit à familia potestatis aliquē condemnatum? Vide per Inn. in c. sanè. j. eo. Bar. in extrauag. ad reprimendum. in ver. tangit. & pleniùs per do. Alexā. in l. 3. §. transfugas. ff. de sica. Adde, qua pœna sint puniendi, qui faciūt fugere mercatores pro debito priuato? Dic, quòd tenētur satisfacere creditoribus. Tex. est solēnis in l. quoties. C. de exacto. trib. lib. 10.

a Quia nō tenebit. *Sed nunquid idem sit in episcopo, qui tenetur de delicto vicarij, uel officialis sui? Dic, quòd sic, vt per Rotam in deci. 272. si vicarius. in no. Vide Bal. ī l. 2. C. vbi de cri. agi opor. & in rub. C. de pę. iu. qui ma. iu. in ver. quæro, nūquid episcopus. & in l. nulli. C. quorum appe. non recip.*

conueniri ēt apud alios iudices. Et allego pro hoc Car. in cle. j. §. fi. in 4. q. de hære. vbi tex. dicit, ꝙ inquisitores debeant habere familiā armatā, pone, ꝙ vnus habebat priuatā inimicitiā cum vno officiali, & ꝑcussit eū, quis puniet ipsum percutientē? Dicit ibi Inn. ꝙ ordinarius puniet, quia tūc ille percussus non exercebat officiū, & ille percutiēs nolebat impedire officiū, sed ex priuata inimicitia eum offendit. & ratio est, quia tunc cessat illa ꝓrogatiua. ¶Itē allego Bar. in l. fi. ff. nau. cau. sta. vbi dicit, ꝙ potestas tenetur de delicto familiæ, l. nec magistratibus. de iniur. dicit ibi, ꝙ tenetur de delicto exercēdo officiū, secus, si cōmisit non exercendo officiū suū, quia nō tenebitur. a ¶Vltimò allego Lud. in ꝯs. 205. inci. In pūcto. vbi dicit, statuto cauetur, ꝙ debet stari libris mercatorum: mō vnus mercator fecit vnā partitā, quæ non continebat factū mercātię, cōsuluit, ꝙ nō daretur fides quia intelligitur, ꝙ datur fides in rebus mercātiæ, nō aūt in alijs reb. data est illa prerogatiua, qa limitata cā limitatū parit effectū, l. in agris. ff. de acq. re. do. ¶Tertiò fallit, vbi grauamen est irreparabile, quia tūc pōt indistinctè iudici resisti. Ita oēs hic. Pro quo primò allego tex. in c. nō inferenda. 23. q. 4. vbi tex. dicit, eripe eū, q ducit̄ ad mortē, dicit gl. hoc est verū qn̄ ducitur iniustè, si est dubium, debet supplicari. Secundò gl. in c. hi, qui. 14. q. 6. vbi gl. dicit, iniustè condemnatum oīb. modis eripe. Et Pet. de Anch. in repe. r̄læ, ea quę. in 11. col. de regu. iu. in 6. vbi idē tenet, & de hoc tex. in l. si quis ꝓuocatione. C. quo appel. vbi Bal. idem tenet, & Car. in cle. 1. in 3. oppo. de re iudi. vbi dicit, ꝙ non auditur ille, qui vult opponere ꝯ̄ tres sn̄ias latas, nisi esset grauamen irreparabile. Et est dictum Pau. de Leaza. ibi. Idem tenet Bal. in l. per hanc. C. de temp. app. vbi dicit, ꝙ in interlocutoria à grauamine irreparabili nō dēt causa exprimi in appellatione, & valet appellatio, si non exprimat̄. Item allego tex. in l. 2. §. j. ff. de app. non reci. vbi tex. vult, ꝙ possit etiā de iure ciuili appellari ab interlocutoria, quoties est grauamen irreparabile. Qđ bene no. ¶Vltimò allego Bar. in l. si alius. §. bellissimè. ff. qđ vi, aut clàm, vbi dicit, ꝙ nemo dēt dicere sibi ius in cā propria. Hoc verū, nisi vnus inferat mihi dānum irreparabile, puta, si auferuntur aīalia, vel incidunt̄ mihi vineæ, & est bo. tex. in l. ait ꝑtor. §. si debitorē. ff. de his, q̄ in frau. cre. Imo Pe. de Anc. voluit, ꝙ de captura facta de suspecto à iudice incōpetenti, non pōt opponi de incōpetentia fori iudicis. Et ita cōsuluit ī cōs. 192. inci. In auxiliū veritatis. ¶Quartò fallit, vbi sn̄ia notorie est iniusta, quia tūc est licitū sibi resistere, & all. gl. Abb. hic, c. ex lr̄is. in ver. ex hoc. j̄. eo. Confirmo hoc ꝑ gl. similem in c. non dēt. 11. q. 3. vbi gl. dixit, si tibi cōstet, ꝙ iudex iniustè procedit, resiste ei violenter, & Arch. ibi dicit, si ꝯstet, s. notoriè. Alle. d. l. nec magistratib. de iniur. Sed Io. de Imo. declarat hoc in c. ex lr̄is. j̄. eo. ꝙ dēt intelligi gl. qn̄ iniustitia est notoria, & damnum est irreparabile. Et ita dicit tenere hic do. Car. postea dicit, cōsidera, ꝙ alterū istorum vr̄ sufficere, & sic sentit istam fallentiā. Ego dicerem, ꝙ qn̄ non est notoriū, tunc esset opus ēt appellare, sed si post appellationē grauat licitū est ei resistere, qa ex quo notoriè grauat, nō dr̄ tunc esse iudex. ¶Capio gl. in ver. transactione. Moder. hic allegāt Pe. de An
3 cha. hic, qui facit tria motiua ad probandum, ꝙ † delega
tus pōt mandare executioni transactionem coram se factam, & primò mouetur per istum tex. quia æquiparat sn̄iam transactioni. Scđò alle. ꝙ actus, qui fit in præsentia iudicis, hēt maiorē vim, q̄ si sit extraiudicialis. Tex. ē in l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideius. tut. vbi fideiussor datus in præsentia iudicis, & tacēs, nō pōt renunciare illi officio. Eodem mō transactio facta coram iudice, habet maiorē vim, q̄ si fieret extraiudiciał̄r. ¶Scđò alleg. Pet. de Anch. in c. contingit. de arb. & Pet. de Anch. in c. fi. de maio. & obe. vbi dicit, ꝙ cōpositio facta corā iudice hēt executionē paratā, sicut sn̄ia iudicis. Et idē tenet in ca. 1. de of. iud. vbi alle. istum tex. Moder. præterea hic dicunt, ꝙ mirant̄ de oībus, q dixerunt, ꝙ delegatus, q hēt ferre sn̄iam non hēt inducere partes ad concordiam. Imò dicit ipse pro hoc, ꝙ possit. Est casus in c. 1. de testi. in ver. ꝯcordia, vel sn̄ia. Scđò allegant tex. in ca. 1. de testi. in ver. concordia, vel iudicio. tex. in c. q̄relā. de simo. in ver. cōcordia, vel iudicio. & loquitur de delegato. Ecce tibi in istis trib. cc. ꝓmittit primò Papa concordiam, & postea sn̄iam, ecce, ꝙ dēt prius ꝯcordare, si nolunt iudicē. ¶Et ꝑ hæc Moder. hic, tenent opi. Vin. hic, ꝙ delegatus possit exequi transactionē corā se factā. ¶Sed considera quatuor casus. Primus, qn̄ in cōmissione dat̄ expresè ꝑtās reducendi partes ad concordiā, vt in illis iurib. allegatis ꝑ Moder. tūc pōt delegatus exequi. ¶Secūdus casus est, qn̄ cessante tali commissione partes transigunt post sententiam, & transactio tendit ad executionem sententię, & tunc compellere pōt. Et hæc fuit opi. Ioā. de Imo. hic allegantis l. tale pactū. §. qui prouocauit. ff. de pact. ¶Tertius casus est, qn̄ ex permissu partiū delegatus cōposuit eas, quia tunc pōt ipsas cogere ad obseruantiam transactionis, dummō transactio sit s̄m ius. Et de hoc est dictū Bal. in c. j. §. inter partes. in pe. col. de l. Conra. vbi dicit, ꝙ partes cōpromittendo in delegatū, non videntur renunciare rescripto. Alle. Inn. qui hoc dicit in c. innotuit. de arbi. Secus, si transactio facta à delegato virtute compromissi, est ꝯ̄ ius, qa tunc non pōt cogere partes, vt obseruent, sed adibunt ordinariū. Casus est in c. nisi essent. de præb. & ibi Abb. ¶Quartus est, de quo loquuntur Docto. hic, qn̄ partes transigunt coram delegato, qui authorizat super ea. & tunc dicendum est, ꝙ non pōt partes cogere ad obseruantiam transactionis, qa ꝑtās sibi data in rescripto non extenditur ad transactionem, sed bene differt ista transactio ab extraiudiciali, qa habebit ista corā ordinario executionem paratā, sicut sententia. De hoc est decisio Bal. & Pau. de Cast. in l. eū, pro quo. ff. de in ius voc. & idem tenet do. Ant. in ca. P. & G. in notabilibus, j̄. eo. & in c. ad reprimendam. de of. or. & Bald. in l. fi. §. 1. C. de vsu. rei iud. & idē voluit Bal. in l. q crimē. C. q acc. non pos. Idē tenet Bar. in l. j. ff. iud. sol. Et ita intellige hic.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an post sententiam diffinitiuam posit se intromittere cognoscendo.*
2 *Delegatus si pronunciat nulliter per errorem facti, potest reuocare sententiam suam.*
3 *Iudex ordinarius non potest reuocare sententiam suam. Fallit in casibus, vt ibi.*
4 *Iudex nullitatis quis esse debeat.*
5 *Interlocutoria nulla nō potest reuocari, nisi per illum, qui eā tulit.*

CAPITVLVM IX.

IN literis. Post diffinitiuā executioni mandatā expirat iurisdō. h. d. ¶Capio gl. ꝯ̄ quam Doct. ponunt, & dicunt non rectè intellexisse istum tex. & declarat hic Abb. & alij. ¶Glo. 2. est declaratiua, q̄ indiget memoria & sola recitatione, & ponit Spe. in ti. de legato. §. finitur. vbi enumerat 18. casus, & Host.
1 ponit ēt in Summa eo. ti. & §. ¶Vtrū † delegatus possit
se intromittere post latam sententiā cognoscendo? Vltra oēs Scribentes hic dicas, ꝙ post sn̄iam executioni mādatam delegatus functus est officio, & etiamsi nō est executioni mandata, est functus officio suo respectu cognitionis. Ad idē est tex. in l. si vt proponis. la j. C. qūo & quādo iu. & ponunt dom. de Rot. in nouis decisio. 341. incip. Dubitatur,

Dubitatur, vtrum. ¶ Fallit primò in delegato principis, quia iste pōt reuocare sententiā nullā, ut uoluit Ang. l. post q̄ iudex. ff. de re iud. & mouetur, quia iste equiparatur ordinario, l. à iudice, C. de iudi. ca. sanè. ȷ̃. eo. Sed ordinarius reuocat sententiā nullā. Ergo & iste, & in tex. nostro non fuit sententia nulla. ¶ Contrariū firmat Bal. in d. l. si vt proponis. la. j. C. quō & qñ iu. & mouetur, qa potestas delegati est momentanea, qa pendet solū ab illo rescripto. Sed iurisdictio ordinaria durat ēt post latā sententiā. Hāc opi. Bal. sequitur Imo. in d. l. iudex posteaq̄. ꝙ delegatus ēt principis est functus officio suo & non pōt reuocare. ¶ Secundò fallit in delegato ad vniuersitatē causarum, qa si tulit sententiā nullā, pōt reuocare. Hoc voluit Bal. in d. l. si vt proponis, & mouetur, qa remanet sibi iurisdictio aliarū causarū. Vos allegabitis duas gl. de hoc. Prima est in c. qualiter. el j. de accus. ibi, erāt generales, id est, ad oēs causas. Et ibi Ant. dicit no. ꝙ c. in literis. nō habet locū in delegato ad vniuersitatē causarū. Et tenet Abb. & Imo. & gl. pe. in c. cū causam. de app. Et ibi Abb. dicit, ꝙ ꝑ illā gl. limitatur d. l. a iudice. Tertio Ang. * in l. 2. * ff. si quis in ius voc. ubi dicit, ꝙ sicut ordinarius pōt reuocare sententiam, in qua pronunciauit se incōpetētem, ita delegatus ad vniuersitatē causarum. ¶ Tertiò fallit, nisi delegatus ꝓnunciauit contra formā mandati, qa tunc pōt talis sententia reuocari per eum. Ita dicit Abb. hic per ver. puto. ꝑ l. quid tñ. ff. de arb. Hoc dicitur in arbitro. Sed Car. expressè idem tenet ī cle. j. in 10. q. de re iud. Idem tenet Bal. & Sal. in d. l. si vt proponis. Idē Angel. & Imo. ī d. l. iudex. Idē tenet Pau. de Cas. in l. cum quærebatur. eo. ti. & Sal. in l. si accusatoribus. C. de accus. Et sic non fuit dictum Abb. Et ibi limitat Sal. dūmodo tēpus ad iudicandū non præterierit, ꝑ c. causis. s̄. eo. Idē tenet Inn. & Abb. in d. c. qualiter. & Imo. in l. si expressim. ff. de app. ¶ In ꝯrium est Ant. & Cal. in d. c. qualiter. & Pe. de Anc. in d. cle. j. de re iud. Hanc partē tenet Imo. hic, & mouetur, qa iste tex. simpliciter loquit̄ & non dicit, ꝙ nō seruauit formā mādati. At l. quid tñ. loquitur in arbitro, secus in delegato. ¶ Pro ista ratione vltra oēs dico ego, ꝙ hoc mō omnē suā sententiā posset delegatus reuocare, quod esset absurdū. Nā sñia delegati iniusta est ꝯ formam mandati, qa rescriptū dicit, iustitiā facias. Si ergo ē iniusta, ergo ꝯ formam, & ꝑ ꝯñs, nulla, c. cum dilecta. de rescri. Et hoc refert Car. in c. fi. de pb. & dicit tres ita tenuisse, & consuluisse, Gas. s. Cald. & Io. Cal. & Io. de Lig. & obtinuisse. Sed dicatis sic, ꝙ istis non obstantibus seruanda est cōis opi. & rñdeatis, ꝙ hoc non procedit, ꝙ sñia delegati iniusta, dicatur nulla, nā ꝯ hoc tenet Imo. & Abb. in d. c. fi. de preb. negando, ꝙ illa verba, Iustitiā facias a, dēt formā, sed monitionē. Et de hoc est casus ī c. cū dilecti. s̄. de resc. & allegāt Inn. in c. prudētia. ȷ̃. eo. ubi dicit ꝙli dicat̄ in cōmissione, si ꝯstiterit, ꝙ Titius sit debitor isti⁹, ꝯdemna ipsum, ꝙ ētsi nō ꝯstiterit, & ille iudicauerit, & ꝯdēnauerit ipsum, ꝙ non dr̄ sñia nulla, licèt iniusta, & sic nō est ꝯ formam mandati. Ideo pōt eā reuocare, qa dicere, Iustitiam faciat, nō dat formam. Ergo, &c. Et sic extendimus l. qd tñ. Et pro hoc, & si non seruat formā mandati, ꝙ pōt reuocare, allego tria dicta. Primò Bal. in l. post aditā. C. de imp. & alijs substi. & allegat Inn. hic. ubi dicit, ꝙ cōmissarius, qui nō seruauit formā mandati, potest de nouo agere id, qđ faciebat ꝑꝑ formā non seruatā. Et idem in l. quisquis. C. de proc. ¶ Secūdò allego Bal. in l. qui per salutē. ff. de iurei. ubi dicit, ꝙ nuncius, q citauit non seruata forma, poterit iterum citare absque alia cōmissione. ¶ Tertiò Io. de Imo. in cle. 2. de testi. ubi dicit, ꝙ testis, q nulliter fuit examinatus, potest iterum examinari. Et Bar. in authen. qui semel. C. de prob. Et mouentur isti ꝑ tex. d. clemen. 2. in uer. ritè examinans. Ergo rita examinatio tollit aliam examinationem, secus, si nulliter, pro qua faciunt, q̄ dicā in 8. limitatione. Et sic si delegatus pronunciauit nulliter, non pōt reuidere sententiā, nisi pronunciauerit ꝯ formam mandati, quia tūc pōt reuidere & reuocare.

a Qđ no. ¶ Quartò fallit, nisi † delegatus nulliter pronunciasset ꝑ errorē facti, qa tūc pōt reuocare sñiam. Et hoc voluit Inn. c. 1. ȷ̃. de re iud. vbi dicit, est datus delegatus, ꝙ ꝯferat beneficiū vni, qñ vacabit, pone, ꝙ ille qui expectabat, iuit ad illum delegatum, & habuit notitiā, ꝙ erat ille mortuus, re uera non erat mortuus, iste delegatus ꝯtulit, vtrum possit iterum ꝯferre? Inn. ꝙ sic, qa fuit error facti, & Pau. de Cast. allegat in l. cū q̄rebatur. ff. de re iud. Inno. in d. c. j. & allego Car. consi. suo 32. inci. In decisione & elucidatione. Hoc idē tenet Bar. in d. l. iudex. & Pe. de Anc. in d. cle. 1. de re iudic. Et ibi dicit Pet. ꝙ pro hoc facit l. error. ff. de iur. & fac. igno. Inn. hoc mō expressē tenet ꝯrium, & ipsum sequitur Imo. in d. l. iudex. s. quomodocunque iudex delegatus ferat sententiam, licet sit error facti, dr̄ functus officio suo, in eodem exēplo de beneficio collato illi, q expectabat, & re uera ille nō erat mortuus, vtrū iterum possit cōferre, an dicatur functus officio suo? & dicit Inno. hic, ꝙ iterū non poterit ꝯferre quia dr̄ functus officio suo, & tenet ꝯrium. Sed dicatis, ꝙ sic, ꝙ est functus officio, & ꝙ ista secunda opi. est verior. Et contra ipsam sunt tria vrgentia, & primo tex. in d. l. si vt proponis, qa ibi iudex credebat illum esse reū, & cōtumacem, & non erat cōtumax, dicit ibi tex. quod delegatus est functus officio suo, & ibi Bald. dicit no. istū tex. ꝯ Inn. in ca. 1. de re iud. qa hic iudex errauit in facto malè pronunciando, & tñ functus est officio suo. Secundo tex. in l. dicere. in fi. cum duabus seq. ff. de arbi. ubi tex. dicit, ꝙ arbiter, postquā laudauit, functus est officio suo, siue bene, siue malè, ētsi pronunciauit per errorē. Tertiò ꝯ Inn. tenent Hos. do. Ant. & Abb. in d. ca. 1. in hoc, ꝙ error facti non facit, ꝙ delegatus possit retractare sententiam, si pronūciauit nulliter, qa oīno dr̄ functus officio suo. Dicas tñ, ꝙ delegatus datus ad cōferendū beneficiū, si nulliter cōfert, ꝙ non facit ista collatio nulla, quin ipse iterū possit cōferre si primò nulliter ꝯtulit, & sic saluatur Inn. in suo exēplo ī d. c. 1. Sed non est verū generaliter, ꝙ delegatus nulliter pronunciādo per errorē, possit retractare sententiā suā, qa imo tenet ꝯrium, ꝑ dicta s̄. qa dr̄ functus officio, ētsi ꝓnunciauit nulliter, & errauit ī facto. Qđ no. diligenter. Sed in exēplo In. in d. c. 1. ille erat executor nō delegatus. Et ita dicit hic Ant. Et sic saluat̄ Inn. in casu, & exēplo suo posito in d. c. 1. Quæ no & signa. ¶ Quinto limita, nisi delegatus omisisset ꝓnunciare sup eo, qđ erat tacite sibi cōmissum expediēdo solū cōmissum expressè, qa tūc pōt ꝓnūciare sup illo tacito. Ita dicit Car. ī c. 3. de do. inter vi. & vx. reprobata opi. gl. mag. ibi in fi. ubi uide, & sequunt̄ Moder. hic. ¶ Sexto limita, dummō sñia habeat figurā sñiæ, secus, si nō haberet figurā sñię. Ita voluit Bal. ī l. si vt, ꝓpōis, la 1. C. quō & qñ iudex. Et de hoc dicit eē ibi gl. Pone, delegat⁹ ꝯdēnauit dñm, q nunq̄ fuit in iudicio, sed semp egit ꝑ ꝓcuratorē, nō dr̄ functus officio suo, sed poterit iterū ferre. Idē tenet Bal. in add. ad Spe. in ti. de sen. in 1. col. ubi dicit, ꝙ sñia delegati, q̄ non habet formā sñiæ, ñ facit delegatū functū officio suo. Et dat exēplū, si nō ē lata ī scriptis. ¶ Cōfirmo ꝑ vnū tex. in l. nō putauit. §. nō quæuis. ff. de ꝯtab. vbi Bar. dicit, ꝙ ubi fit mentio de mandato ꝓcuratoris, nō intelligit̄ de oī mandato, sed valido. Et sic ubi fit mentio de sñia, non ītelligit̄ de sñia oī, sed valida. Ita dicit ibi Bar. ꝑ illū tex. Ergo ita in ꝓposito nostro. ¶ Septimo limita, nisi delegans sentētiā latā a delegato, reuocaret ex eisdē actis, qa hoc pōt, sicut ipse iudicasset. Ita voluit Imo. ī l. si expressim. ff. đ app. ubi dicit, ꝙ delegās pōt reuocare sñiam delegati nullā nullo reiterato ꝓcessu, & sic erit hic modus reuocādi sñiam, quoties nulliter ꝓnunciauit delegatus. & ratio, qa propriam ēt delegans reuocare posset. Inno. plus dicit Imo. ibi, ꝙ delegans ēt committere potest istam reuocationem ipsi delegato, ꝑ tex. in c. ab excomunicato. de rescrip. ī arg. nisi illa

* In l. 2. *Adde ad hoc Paul. de Cast. Alexan. post Barto. & Doct. in l. quod iussit. ff. de re iudic. & in l. 3. de appel. recip. & adde quæ habentur per Auth. in c. significātibus infra. eo.*

a Iustitiā faciat. *De hac clausula vide, q̄ ꝑ Auctorem habentur in ea. causam, quæ. ȷ̃. de testi. in c. pastoralis. §. cum autē. infra. eo.*

fi illa

si illa nulliter causaretur a delicto delegati, puta pp corruptionẽ, per l. 4. C. de accusa. Ita Imo. ibi. Et plus dicit, ꝙ pōt ēt vni alteri committere istã reuocationẽ. ¶ Octaua limitatio est, vt ista decretalis habeat locū in sentẽtijs delegati, secus in factis & in actis iudicialibus, q̃a tunc illud, quod fit, si non rectè fit, pōt iterū fieri. Ita dicit Inn. hic in medio sui cōmenti. Hoc dictū Inno. primo Bald. refert in l. fi. in pe. col. C. de eden. vbi quærit, ꝙ notarius edit instrumentū, in quo erat cōmissus error in substantialibus, dicit illi, restituas mihi instrumenta, & ego reficiam, format ibi Bal. q. vtrū possit? & dicit Bal. Vr̃, ꝙ sic, q̃a vbi exercetur actus sine iurisdictiōe, nunq̃ dr̃ functus officio suo, nisi actu solenniter expedito. Sed sic est ĩ notario, ꝙ non dr̃ functus officio, si non rectè fecit. Ergo, & c. Bal. tñ ꝯrium tenet, & dicit, ꝙ hoc non habet locū in personis, q̃ non pñt variare, sed in alijs bene verum est, ꝙ exercentes actum sine iurisdictione nō dicunt functi offi-cio, nisi actum solenniter expediuerint. Ita ibi Bal. per dictum Inn. hic. ¶ Secundò vide Bal. in l. qđ qs. propè fi. C. de procur. vbi dicit, procurator habet potestatẽ substituẽdi ex forma mandati, substituit vnū inhabilem, q̃ non pōt esse procurator, facta ista substitutione dicit, Erraui, volo aliū substituere: modò dicit aduersarius, es functus officio tuo, dicit Bal. non est verū, q̃a ille est actus factus sine iurisdictione, & sic procurator, q̃ nulliter substituit, pōt reuocare substitutum, q̃a actus nō est iurisdictionalis. Et ita allegat Inn. hic. Et Bal. ibidem ponit vnū aliud dictū, q̃rit ibi de hoc, delegatus ĩ totū subdelegat, & & sic est functus officio suo, & si ille subdelegatus incęperat ꝓcedere, nō pōt reuocare delegationẽ, secus si nō incęperit. Sed pone, ꝙ ille incepit, sed apparet, ꝙ ille subdelegatus est inhabilis, delegatus vult reuocare, vtrū possit? Dicit ibi Bal. ꝙ ipse pōt reuocare istã delegationẽ nulliter factã, q̃a nō est functus officio suo, q̃a delegatio nulliter facta reuocari pōt ēt re nō integra. Et alle. Inn. hic. Vide ēt Bal. in l. si, vt ꝓponis. la 1. ubi all. Inn. hic, & ibi dicit, potestas eligendi non expirat per electionem nullã, & pro hoc faciunt tria dicta allegata in tertia limitatione s̃ allegando Bal. in l. qui salutem. ff. de iureiur. vide ibi. ¶ Sed ꝙ Inn. hic non rectè loquatur, est tex. in ca. si cōpromissarius. §. j. de elec. in 6. vbi si cōpromissarius elegit nulliter, siue scienter, siue ignoranter, electio reuertit ad eligentes. Ergo ꝯ Inn. Et sic est functus officio suo. Imo. hic dicit, ꝙ Inn. hic loquitur in actu facto de mãdato Papæ, & iō si actus sit non efficaciter, non dr̃ functus officio suo, ex quo hæc est gratia papę. Sed c. si compromissari⁹. loquitur in actu inferiorum à principe. Et hoc est dictū Ant. hic. Sed hæc sol. est friuola. ¶ Sed tu dicas, ꝙ Bar. in l. 2. §. 1. ff. de op. leg. format vnam q. scilicet, populus Perusinus habens eligere prætorem, dederat potestatẽ eligendi prætorem, simpliciter ipsi elegerunt & fecerūt electionẽ nullã: q̃rit, vtrùm isti possint iterū eligere, an dicãtur functi officio suo? Dicit ibi Bar. aut isti errauerunt in forma, & tunc non sunt functi officio suo, & poterūt iterum eligere, c. cum dilecta. de rescrip. Si verò aliter peccauerint, & fuit nulla electio, vt q̃a elegerūt infantẽ, tūc sunt functi officio suo. Et ista habent locū, q̃n est data potestas per ista uerba, Eligatis: secus, si esset data potestas prouidendi, q̃a si eligūt nulliter, poterūt iterū eligere, ad hoc ut sit satisfactū, & alle. Bar. Inn. hic. & Inn. hic dicit, habens eligere, si nulliter eligit, nō dr̃ functus officio suo. ¶ Ad tex. in c. si compromissarius. dic, ꝙ ibi fuit data potestas eligendi, non aūt prouidendi, & gl. ĩ terminis hoc vult in d. c. si cōpromissarius. super ver. ꝯsentire. Et sic nō obstat d. c. si cōpromissarius, q̃a loquitur in eo, cui non est data potestas exercẽdi totū negociū, q̃a tunc est bene functus officio suo, per illū actū inchoatū nihil peccasset in forma ſm Bar. in d. l. 2. §. j. ff. de opt. leg. Et hīc est, ꝙ cōpromissarius ad prouidendū non eēt functus officio suo, nisi prouisione expedita totaliter, vt est gl. in d. c. si cōpromissarius. ĩ ver. ꝯsentire. ĩ fi. ubi Domi. dicit, ꝙ ubi dat vni potestas eligẽdi, nō dat tota potestas, q̃a est opus ꝯfirmare, sed vbi dat potestas prouidẽdi, si ille ꝓuidet, nō requirit authoritas alterius. No. hæc diligẽtissimè, q̃

non sūt alibi ita collecta. ¶ Quid † de ordinario? Ordi-
3 narius non reuocat sñiam suã, l. iudex postea q̃. ff. de re iud. ¶ Fallit in 8. casibus, quos habeatis prosequi, vt p do. Maria. de Senis in c. quaľr. el 1. de accus. ¶ Primò, nisi vellet eã declarare. ¶ Secundò, nisi incōtinẽti vellet reuocare, & uide Soc. filiū, q̃ in hoc ca. scripsit notabľr. ¶ Quis dicatur eē competens iudex in cã nullitatis? Conclusio
4 sit, ꝙ si † nulliter deducit principaliter, tunc pōt adire superiorẽ, ut dicit Bar. in l. si expressim. ff. de appe. ꝙ ĩ optione condemnati est, agere aut coram superiore, aut corã ꝯdẽnãte, de nullitate, & sicut cã appellationis deuoluit totã cãm, adeo ꝙ p̃t sñiam reformare, eodẽ mō p̃t hoc iudex aditus p viã nullitatis principaľr, q̃a pōt reformare ēt hãc sñiam. Et alle. Bar. Inn. in c. cū ꝯtingat. j̃. eo. & Bar. ēt ĩ l. si ut ꝓponis. allegat Inn. ĩ d. c. cū ꝯtigat. & dicit Bar. in d. l. si vt ꝓponis, nunq̃ à me audisti tale verbū, & sic Abb. hic dicit, ꝙ archieps pōt adiri ita per viã nullitatis sicut p viã appellationis. ¶ Conclusio sit ista, ꝙ iste, q̃ habuit sñiam nullã ꝯ se, pōt, si vult, adire iudicẽ superiorem, vel illū q̃ iudicauit. Ex quo sequit,
a ꝙ ita deuoluit totã cãm nullitas, sicut a appellatio. Idẽ tenet Sali. in d. l. si ut ꝓponis. Idem Imo. in d. l. si expressim. de appel. do. Abb. plenè ĩ c. dilecto. de appel. Car. in cle. 1. in 10. q. de re iud. Sal. ĩ l. 4. C. de accu. ¶ Primò tñ declara hęc
5 ꝙ † interlocutoria nulla nō pōt reuocari, nisi p illū q̃ tulit. Hoc uoluit Inn. ĩ d. c. dilecto. sequit Pet. de Anc. ĩ cle. j. de re iud. sequit Ang. ĩ l. j. C. q̃n prouo. non est ne. nisi interlocutoria lata eēt p corruptionẽ, ſm Ang. & Imo. ĩ d. l. si expressim. p d. l. 4. C. de accus. ¶ Secundò declara, ꝙ ĩ tãtū iudex pōt cognoscere de nullitate, ꝙ ētsi primo tulit condemnatoriã, pōt mō ferre absolutoriã. Casus ē ĩ l. fi. C. de sent. q̃ sine cer. quanti. & Bal. ĩ l. post sententiam. C. de sen. ¶ Tertia declaratio ē, ꝙ illud qđ dr̃ iudicẽ aditū sup nullitate, posse reformare sñiam esse verã, nisi fundamentū primæ sñiæ esset nullū, q̃a tūc nō pōt eã reformare, puta q̃a libellus fuisset ineptus. De hoc est tex. sing. in c. cū dilecti, de emp. & vend. p quẽ ita determinauit ibi Pet. de Anc. ubi dicit, ꝙ ibi sñia Papæ non poterat esse ꝯformis libello. Iō Papa ibi non potuit ferre sñiam per se, ex quo erat lata sententia super libello inepto. Qđ no. diligenter. Allegat & illū tex. Bal. ĩ l. 2. in 14. q. C. de rescin. ven. in repetit. dicens, ꝙ iudex nullitatis non pōt retractare sñiam, q̃n libellus fuit ineptus, imo nec ipse iudex, qui tulit sñiam illã nullã, de hoc est tex. in d. c. cū dilecti. Secundò uide Pet. de Anc. in c. cū à repulsione. de appel. ubi dicit, ꝙ exceptio inepti libelli pōt opponi ēt post sñiam b. Tertiò
b Bal. ĩ auth. si qs litigantiū. ĩ 3. no. C. de epis. audi. vbi dicit, ꝙ iudex reformatur⁹ primã sñiam, debet inspicere, si libellus est ineptus, & Bal. in l. 2. C. ut quæ desunt aduo. vbi dicit, ꝙ exceptio inepti libelli, q̃n cūque potest opponi, reddit iudiciū retro nullū, & Pet. đ Anc. in clem. ꝯstitutionem. de ele. & Bal. in l. edita. C. de eden. in repe. Padu. Qđ no. ¶ Quarta declaratio est, ꝙ ita demum pōt superior adiri per viam nullitatis, sicut posset adiri p viam querelæ: secus, si in iurisdictione sunt gradus distincti, seu exclusiui, q̃a tūc gradatim eundum est. Ista sunt verba Bal. in l. si vt proponis. la 1. ad fi. C. quomodo & q̃n iu. Alle. no. in c. cum ab ecclesiarum. j̃. ti. 1. de offi. ord. ¶ Et no. ꝙ paria sunt dicere de nullitate, & adire p viam querelæ, gl. est in c. ꝯcertationi. in uer. debitam. de ap. ĩ 6. Facit. l. 4. C. de accus. Et ita tenet Arch. & Io. And. in d. c. ꝯcertationi. Et ibi dicit, ꝙ q̃n nullitas est fundata in sordibus pōt adiri superior per viam nullitatis, p c. 1. de offic. leg. Et quòd episcopus, q̃ tulit sententiam nullam p sordes, non cognoscit, sed superior, allegat d. l. 4. Et sic sentit secus esse, si non ꝓnūciauit p sordes, sed imo adhuc est dubium

a Ita deuoluit. *Adde tu, ꝙ hoc habet locum coram ordinario, secus est in delegato, nisi sibi expresse commissum sit, vt no. Salicet. in l. si præses. C. quomodo et quando iud. in uer. quæro sententiam.*

b Post sñiam. *Adde, quæ ad hoc habentur per Ancto. in capitu. quoniam contra. j̃. de proba. in colu. 14. & ibi uide in apost.*

bium isto casu. ¶Primus itaq; casus sit, vbi iudicauit eps̄ ꝑ sordes,& tunc non poterit adiri,& hoc ꝑ tex.in c.1. de sup.neg.præla.in 6. vbi est casus,ꝙ epō impedito ex delicto suo,archieps̄ non cognoscit.¶Secundus casus est,qn̄ eps̄ tulit sn̄iam nullam,non per sordes,sed aliter,& tunc archieps̄ ēt adiri non pōt, licèt aliter dicat hic do. Abb. qa si non est appellatum, aditur ꝑ viam querelæ. Sed archieps̄ non pōt adiri ꝑ viam querelæ. Casus est in c.1. de of.leg.& in cap.venerabilib.de sent.exc.in 6.& in c.pastoralis.in prin.de of.ord. Ergo nec ꝑ viam nullitatis. ¶Ad dictum Bar. in l.si expressim. dicas, ꝙ procedit in superiore non habente limitatam potestatem, secus est in archiepiscopo, q̄ habet limitatam iurisdictionem. Præterea no.do. Bar.ꝙ iudex appellationis nō possit adiri seorsum intentando nullitatem, sed bene poterit appellari, & produci nullitas. Et pro hoc est tex.in cap.1.in prin.de fo.comp. in 6. ibi, cùm minimè appellatum extiterit. Et vide ibi glo.2.Et ipsum allegat Abb. in cap.ad reprimendam. de offi. ordi. vbi dicit, quòd archiepiscopus non potest adiri citra remedium appellationis.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus stare in aliquo loco, sicut beneficiatus, & maritus, si ibi non reperitur, in dubio præsumitur abesse ex malitia.*
2 *Sententia dicitur quasi diffinitiua in possessorio.*
3 *Absens ex iusta causa, si reuertitur post annum, recuperat possessionem, dato quòd alter effectus sit verus possessor.*
4 *Secundum decretum antequam decerni alicui posset, quatuor sunt necessaria. nu. 5.*
6 *Secundum decretum, an posit reuocari per iudicem.*
7 *An secundum decretum sit interlocutoria, vel diffinitiua.*
8 *Missus in possessionem ex primo decreto, an possideat.*
9 *Et an lucretur fructus.*
10 *Statutum dictans, quod missus ex primo decreto lucretur fructus, an valeat.*
11 *Statutum, quòd hæredes mariti soluant tantum pro centenario, donec restituant dotem, an valeat.*
12 *Ordo iuris an debeat seruari in possessorijs?*

CAPITVLVM X.

Consultationibus. ¶Reo absente nō ꝑ cōtumaciā, delegās datus ēt ad diē non restituit actorem, licèt ꝓbare velit possessionem & electionem.h.d. ¶No. ibi absq; iudicio.tex. à ꝯrio sensu, ꝙ iudex pōt spoliare,& est de hoc tex.in c. tuæ.de cle.nō resi.in ver. spoliat. & tex.in c.fi. in ver.spoliati.j.de postu.& tex.in c. cū quidā.de iureiu. in ver. remouentes,& gl.in c. præsentiū.7.q.j.q̄ dicit, ꝙ ista nō vocatur propriè spoliatio. Et hinc est, ꝙ ꝯ ipsū nō dat̄ īterdictum, sed opus est appl̄one. ¶No. scd̄o ibi, cā studiorū, vel peregrinationis. Nā Spe.in ti.de iud.§.nūc spālia.ver. qd̄ si fideiussor.dicit,ꝙ est iusta cā instandi, vt liberetur fideiussor, & exprimatur, si vult ire ad studium. Ita Spe.ibi. Vide gl. in l.aut religiosis.ff. de procu.q̄ dicit, ꝙ sunt tres absentiæ: vna necessaria, vt in bānitis: vna probabilis, vt studentium: vna voluntaria, vt errantiū. ¶No.ꝙ absens ex cā non iusta, non excusatur. ¶Ad hoc no. vnū dictū Inn.in c.fi.de eo,q̄ mit.in pos.cā rei ser. vbi dicit notabi-
1 le verbū,ꝙ † vbicunq; quis est obligatus stare in loco, sicut beneficiatus, vel maritus, si nō reperitur, in dubio ꝓsumitur abesse ex malitia,& alle.hoc Car. in cle.pe.in 2. q.de iud.& Imo.in cle.cām.de elec.& do. Abb.in c.prolatū.q̄ fil.sint leg.& Ant.in ca.vnico,de syndico.& Mar. de Sen.in repe.ca.ex tuæ.de cle. non resi.¶Pro hoc facit dictum Bal.in l.quoties.C. de rei ven.vbi dicit,ꝙ si vocatus ad iudicium vendidit bona, vel si est spes, ꝙ de proximo citabit̄, ista est coniectura,ꝙ in fraudē vendiderit, ꝓ quo est tex.hic,ibi, ante quam l̄ris ipsius notitiam habuerit.¶Vltimò no. ibi, tp̄s præfixū. qd̄ tp̄s labitur iudici, si non pōt cognoscere. Tex.est hic. Sed scias cautelā,ꝙ tu non præsentes rescriptū. Ita docet Io. And.in c.super eo. de app. ¶Item si iurisdō est tp̄e peritura, ante quam pars est p̄sens, pōt iudex ēt non petitus ferre sn̄iam ex officio suo. Hoc voluit Bar.in l. Seius & Augerius.ff.ad l.Fal. qd̄ dictum alle.Imo.in rep. cū contingat.in 4. mēbro,de iureiu. Sed hic pars aduersa non erat præsens. Et Bal.alleg. hoc dictum in l.j.C.vt q̄ desunt aduo.¶Capio glo.j.in fi. ver.anteq̄. ista gl.est declaratiua. ¶Capio gl.in vers.restitutionē. Istā materiā tangit Spe. in titu.de j.& 2.decre.& Bar.in l.si finita.§.Iulianus.de dam.infe. & Abb.in c.qm̄ frequenter.§.in alijs.vt li.non ꝯtest & ibi oēs in istis trib. locis plenissimè. ¶Prima ꝯclusio sit in hac materia per gl.ibi, boni viri arbitratu. ꝙ primū decretū in actione ꝑsonali interponitur arbitrio iudicis. Ita pōderat Abb. & alle. Inn.in c.dilecto.de ver.sig.& gl.tenet idem in l.cū proponas.* C. de bo.au.iu.pos. vbi dicit, ꝙ tp̄s dandi s̄m decretum est arbitrariū. Facit l.si finita.§. non autē statim.ff. de dā. infe. Addatis tñ, s̄m Imo.hic,ꝙ si iubentur bona possideri,& præcessit primo missio in possessionem cā custodiæ, ꝙ in 1.decreto sufficit probare debitū simpl̄r, in scd̄o verò decreto reqrit̄ citatio, & summaria fides de debito, &c. vt ibi per ipsū.

*Proponas. *Adde Sali.in d.l.cum ꝓponas.col.3.circa med. ver. nunc quero cum glos. Bar. & Bal. post Iac.But.& Bal.in l.ordo. de execu. rei iudica. in vers. quæro nunquid.*

¶Itē tp̄s expectandi istū,q̄ latitat, est in arbitrio iudicis, gl.est in d.l.si finita.§.nō aūt statim. & ponit Bar.in l.cū ꝓponas.C. de bo.autho.iu. pos. Idē tenet in l.à diuo Pio.§.in venditione. ff.de re iud.Inn.tenet, ꝙ solū ꝑ annū dēt expectare, in c.dilecto.de ver.signi.Imo. in l.si finita.§.Iulianus.dicit,ꝙ bñ faceret iudex arbitrari vsq; ad annum.Ioā.And. idē tenet in d.§. in alijs. & Spe. idē tenet in ti.de j.decre.§.iuxta.ver.sequitur.Et vide Io. de Imo.hic, vbi dicit, ꝙ æquum est expectare per annū, nisi alia cā aliud suaderet,& ista est cōis* opi. ¶Finito tp̄e arbitrario in ꝑsonali iudex mittet in possessione ex primo decre.si iste petit, & tunc dēt fieri plena fides de debito. Et ita dicit hic Io.de Imo. ¶In ea gl.ibi, nec ea vendere possunt. Dicunt Abb. & Imo.no. ꝙ ꝯ absentē ēt ex cā iusta fit missio in pos. ex 1.decreto, si non defenditur. Et rō est, qa sibi imputetur, cur non dimisit procuratorem. Scd̄o, qa ista missio est modici præiudicij, & fit ēt ꝯ absentem cā reip. Pau.de Cast.limitat istam gl.in l.si prius. ff.de ope.no. nun. vbi dicit, hoc verū esse in missione in actione ꝑsonali,ꝙ nō requirit̄ latitatio, qa ille missus nō possidet, secus in reali, quia non pōt mitti in pos.nisi ꝯ latitantem contumacē, ex quo in actione reali efficitur ille possessor.¶Sed nos habemus iura,ꝙ vbi agit̄ de reali data ꝯtumacia, mittitur in possessionē rei,& non dicūt, ꝙ requiritur ista qualitas, quā ponit ibi Pau.de Cast.per tex.in l.ꝯsentaneum.C. qūo & qn̄ iu. vbi agitur reali, in missione in pos.solū pōderatur ꝯtumacia, l.2.in fi.C.vbi in rem act.& est tex.in c. ꝯtingit.de do.& contu.Et sic ꝯ Pau.de Cast. ¶In ea.gl.ibi, interrogandi amici.No.ꝙ ad hoc, vt quis mittatur in pos.in reali debent vocari amici, & est gl.in c.causam. de do. & contu. ¶Multi volunt ꝯrium,& dicunt,ꝙ illa iura loquuntur in casib.particularibus,& sic non est opus vocare amicos,& ita oēs.¶In
2 ea.gl.ibi, quasi diffinitiuè. No. ꝙ† in possessorio sn̄ia dr̄, quasi diffinitiua, alibi dixit,ꝙ est diffinitiua, in c.cum ad sedem.de rest.spo. alibi dicit,ꝙ est interlocutoria, c.cum venissent.de iudi.¶Vos allegate Dom.in sum.2.q.1.vbi dicit, ꝙ ista gl.est sing. & dicit, ꝙ de facili non inuenitur similis, ꝙ sententia lata in possessorio non est diffinitiua, nec interlocutoria, sed quasi diffinitiua, hoc est, hēt vim diffinitiuæ, non autem potest baptizari diffinitiua, & ita teneo. ¶Tamen Ioan.de Imo.in d. ca.cùm venissent.dicit, ꝙ si est intentatum petitorium & possessoriū simul finito petitorio,& tunc est interlocutoria: aut fuit intentatum solum petitorium, & tūc est diffinitiua mera. Tutior est prima opi.& gl.hic. Et ita dicit Io.de Imo. non facta mentione de opi. sua in d.c. cum venissent. de
3 iud.¶No.aliud, quod si † absens ex causa iusta reuertitur post annum, recuperat possessionem, dato quod ille sit effectus verus possessor. Gl.hic,& alleg. Abb.hic Inn. in d.c. cum dilecto, & ita Mod.hic.¶Cōmunis * conclusio b est,

b Conclusio.

Adde tu, qd si aliquis

quis eſt abſens ex iuſta cauſa, & non fuit defenſus? Quod intellige, quia non reliquit procuratorem, uel reliquit, & non defendit, quia ex quo eſt abſens ex iuſta cauſa, probabili & neceſſaria, quod debet reſtitui ad totam cauſā. Ita tenet Barto. in l. 4. in 2. oppo. C. quomodo & quando iu. & in l. quia abſente. C. de procu. Et ideo tene opinionem Abb. hic.

a Latitare. *Adde do. Alexan. de Imo. in l. 3. §. prætor. de dam. infe. vbi etiam uide Barto. & adde gloſ. in l. ſatis. C. de in ius voc. & Bal. in l. fi. § neceſſitate. 1. col. C. de bo. quæ lib.*

b Secūdum. *Adde tu, quod idem tenet Bar. in l. ſi fi*

qđ in ſecundo decreto ille reus reuertens nō audit aliquo mō, & de hoc eſt gl. fi. in c. qm̄. vt li. non conte. & eſt deciſio Imo. in l. creditoribus. ff. de re iud. & probatur rōne, qa ſnīa ſecundi decreti, hēt vim diffinitiuæ. Ergo tranſit in rem iudicatā. ¶ Limita hoc duob. modis: niſi reus doceat factā eſſe miſſionē ex falſa cā: qa tunc audieī non obſtante ſecundo decreto, vt ſi probat ſe non fuiſſe debitorē. Gl. eſt in l. Fulcinius. §. 2. ff. ex qui. cau. in poſ. ea & ibi Barto. ſaluo, niſi ſcđm decretum eſſet interpoſitū pro executione ſnīæ diffinitiuæ, qa tūc nō poſſet allegare debitū nō ſubeſſe, qa ſnīa diffinitiua facit de nō debito debitū. Ita Sal. in l. cum proponas. C. de bo. auctor. iu. poſ. ¶ Secūdò limita, niſi paſſus ſm decretū fuiſſet abſens ex cā iuſta. De hoc eſt gl. hic, & credo, ꝙ non ſit alibi. Et ita tenet ēt Ab. hic, & ita vr̄ velle Bald. in l. 2. C. ſi ex nox. cau. ag.

a ¶ Vlterius no. ꝙ ille dr̄ latitare, a q vocationi iudicis non obtemperat, dummō latitet in fraudem creditorū. Tex. eſt in l. Fulcinius. §. quid ſit latitare. ff. ex q. cau. in poſ. ea. Et ita tenet Ab. hic Addatis Imo. ī l. ſi finita. §. Iulianus. ad fi. ff. de dam. infe. vbi q̄rit, vtrum ꝯ contumacem non latitantē poſſit peruenire ad ſm decretū. & dicit, ꝙ poſſit fieri miſſio, & alle. Inn. in c. dilecto. de verb. ſigni. & ibi dicit, ꝙ omnis obediens vocationi principis, pōt dici latitare. Alle. tex. in l. ſi creditores. ff. de priui. credi. vbi hæres ſuſpectus de alienando, ſi non obediuit iudici in ſatiſdando, patitur miſſionem in poſ. Ecce, ꝙ non latitabat, & proceſſum fuit ad ſm decretum. Ad idem alle. l. eum, qui. ff. eo. ¶ Et ex hoc ſequiī ꝙ ſi reus eſſet in iudicio, & dicit ſe non velle defendere, tūc pōt fieri miſſio in poſ. qa præſens, qui non vult reſpondere, hr̄ pro ꝯtumace, & vide Bal. ī l. 2. ſi ex nox. cau. aga. C.

4 ¶ Regula ſit iſta, ꝙ ad hoc, vt perueniatur ad † ſm decretum, requiruntī quatuor. ¶ Primum, ꝙ præceſſerit primū decretum. ¶ Scđò, ꝙ quis latitet aīo fraudandi actorem. ¶ Tertiò, ꝙ plenè ꝯſtet de debito, licèt certo reſpectu dicatur iudiciū ſummariū, quia fit parte abſente. ¶ Quartò, ꝙ tp̄s anni vel arbitrarium, ſit elapſum, & ſufficit, ꝙ latitauerit tpe ſecundi decreti, licèt non primi, per tex.

5 in l. non ignotæ. C. de teſta. mi. ¶ Illud † quidem dictum de latitatione limita, niſi expediret abſenti potius peruenire ad ſm decretū, q̄ defendi: qa tunc fiet miſſio, & ſi non latitat, ētſi eſſet abſens ex cā iuſta: puta, pp debitū, quod tempore creſcit, vt in vſura. Hoc eſt dictum Inn. in d. c. dilecto. vt refert ipſe Io. And. hic, & alij. Vn̄ Bal. in auth. ei, qui. in vlt. col. C. de bo. author. iu. poſ. dicit, ꝙ vbi ſecūdum decre. ꝯcernit ꝯmodum tā actoris, q̄ rei, interponi pōt ꝯ non latitantem, & alleg. Inno. in d. c. dilecto. Item Lud. ſing. 588. incip. In hoc conſului pridie. vbi dicit, ꝙ vbi periculum eſt in mora, datur ſecundum decre. & ibi dicit, ꝙ nullus dicit hoc, niſi Io. And. in c. conſultationibus, hic: ſed fuit Inn. qui hoc dixit, ſed eum refert Ioan. And. hic, & Bal. alle. hoc dictum Inn. in c. j. de mil. vaſ. q contu. eſt. Imo. in l. ꝯ pupillum. ff. de re iudi. vbi idem dicit, ꝙ indiſtinctè poteſt dari ſecundum decretum ꝯ non latitantem, quoties eſt magis vtile reo, ꝙ mittatur in poſſeſ. ſecundi decreti. Lud. Roma. conſ. 554. incip. In re præſenti. in quo alleg. hoc dictum Inno. in d. c. dilecto. Dicit

6 hic Abb. ꝙ † ſecundum decretum pōt reuocari per iudicem deceptum, & Inno. in d. c. dilecto. Bar. idem tenet in l. non vr̄. ff. de iud. & idē tenet Ludo. Ro. in ſingu. 617.

7 & Lud. Ro. in conſi. præal. Et quod † ſe-

b cundum b decre. ſit interlocutoria, eſt gl. in l. præſenti. C. de his, qui ad ec. conſu. Secūdò probatur: diffinitiua non poteſt ferri ꝯ minorem indefenſum, l. ꝯ

c pupillum. ff. de re iud. Sed ꝯ c pupillum datur ſecundum decretum. Ergo non eſt diffinitiua. Præterea diffinitiua non fertur, niſi præcedat litis ꝯteſtatio. Sed ſecundum decre. datur li. non ꝯteſt. Ergo non eſt diffinitiua. Ita Lud. Ro. in d. cōſ. Et ſubdit, ꝙ miſſus in poſ. ex ſecūdo decre. iniuſtè, nō facit fructus ſuos, nec authoritas iudicialis excuſat eū, & mouetur per tex. in l. filio. §. ꝯ tabulas. ff. de inof. teſt. vbi irritata ſnīa, cuius intuitu quis tenet rem, oportet reſtituere rem ſimul cum fructib. Et In. expreſsè tenet hoc in c. conſultationibus. de iu. pa. vbi expreſsè dicit, miſſus inordinatè in poſſeſſionem ſecundi decreti, nō facit fructus ſuos, & Bal. alleg. hoc in l. 2. C. de ſer. & aqua. & Pet. de Anch. conſ. 127. incip. Satis inaduertenter. Et iſta intelliguntur, dummō reus compareat intra x. dies: qa ſi comparet, pōt recurrere ad remedia, per Inn. in loco præal. quia interlocutoria poſt x. dies tranſit in rem iudicatam, c. cū ceſſante. de ap.

8 ¶ Miſſus † ex primo decreto ī actione pſonali nō poſſidet, gl. hic. Rō, qa reus poſſidet, l. ſi finita. §. ſi aūt. ff. de dam. infe. Rō: qa duo in ſolidū poſſidere non

d poſſunt, l. 3. d §. ex ꝯrio. ff. de acqui. poſ. ¶ Fallit primò, niſi ex magna cōtumacia iudex inhibeat reo, ne poſſideat, & decernat, ꝙ actor poſſideat: qa tūc poſſidet. Hoc vult Bald. hic: quia videmus ꝙ iudex p̄t decernere fructus p magnā ꝯtumaciam ex 1. decreto. Caſus in d. l. Fulcinius. in fi. Si ergo pōt adiudicare fructus, & fructus nō p̄nt adiudicari niſi poſſeſſori: ergo pōt adiudicare poſſeſſionem ex 1. decreto pp magnā contumaciam. Mod. hic referunt hoc, & magnifaciunt hoc dictum, nihil allegādo. Bal. idem tenet in d. auth. ei, q. qđ idē tenet in l. ꝯſentaneum. C. qūo & qn̄ iud.

9 ¶ Fallit ſcđò, niſi † ſtatutū, vel ꝯſuetudo diceret, ꝙ miſſus ex j. decreto lucreī fructus, quia tūc hēt ēt poſſeſſionē ſi lucreī fructus. Ita Bald. in d. l. ꝯſentaneū. Et valet ſtatutum tale, vt j̃. dicā. ¶ Tertiò fallit in caſu l. poſtquā. §. legatus. ff. vt leg. nom. cauea & ibi Bar. Et ex hoc ſequitur limitatio ad illa quatuor requiſita, q̄ s̃. poſui. ¶ Ob nimiā ꝯtumaciam pōt actor lucrari fructus ex ſolo j. decr. Tex. eſt d. l. Fulcinius. in fi. dummō hoc ſnīa exprimat: aliàs nunquā intelligitur, ſm Bar. & Ange. ibi. Idē tenet Imo. in d. c. dilecto. & Bal. in l. 2. ff. ſi ex noxa. cau. aga. Idē Ant. in c. ꝯtingit. de do. & ꝯtu. Idē Spe. ī ti. de j. & 2. decr. §. reſtat. ver. hoc aūt. & Bal. hic. ¶ Sed Sal. ꝯriū tenet in d. auth. ei, q. Primò dicit: ipſe miſſus detinet, non poſſidet: ergo non pōt capere fructus, qa eſſent duo ꝯdictoria. Secundò dicit: dubito, an iudex poſſit facere verum poſſeſſorem, qa datū eſt remediū reo perſeuerante in ꝯtumacia ꝙ fiat ſecundum decre. Ergo prima vice nō pōt dare poſſeſſionē. Et ſic ꝯ oēs iſtos. Tertiò pōt facere, vt poſſideat, nō tanq̄ rem ſuā, ſed tanq̄ pignus. Ergo cōputabit fructus in ſortē. Quartò, ſi dicis, ꝙ faciat fructus ſuos, nō pōt, qa faceret eū vſurariū, ſi non ꝯputabuntur in ſortē. Et ſic ꝯ oēs prædictos ſunt argumenta fortiſſima nota. Iſtis non obſtantib. cōis opi. ſuſtineri poteſt: nam glo. in d. l. Fulcinius. in fi. dicit, ꝙ aliqui intelligunt illam l. ſolum in petitione hæreditatis. dicit ibi gl. & Bar. licèt loquatur in hæreditate, quæ actio eſt mixta, non fuit factū illud in d. l. Fulcinius. propter mixtam actionem, ſed pp

nita. §. ſed ſi fortè. ff. de dam. infec. in ver. ſed qu. & But. in c. peruenit. el 2. de Ap. Adde quòd Bal. in l. minoribus. C. de his, quibus vt indi. dicit, quòd talis interlocutoria habet vim diffinitiuæ. Adde Pet. de Suz. in l. ſi præſes. C. quomodo et quando iud. Et ibi vide ad hoc etiam Bald. & in addi. ad Spec. in titu. de ſent. ver. ſecundū decretum. et adde Barto. in l. non videtur. de iudi. & Matth. in 4. no. & Rot. in deciſ. 45. & 83.

c Contra. *Adde tu, quòd Bar. in l. alienam. C. de procu. in princ. tenet expreſsè, quod cōtra pupillum non poteſt perueniri ad ſecundum decretū. Et idem tenet ipſemet Barto. in l. fi. ff. de in integ. reſti. in ver. interlocutoria verò. vbi dicit, primum decretum contra pupillum valet, ſecundum non. Adde, quod etiā Bal. idem ſentit in l. ſub prætextu. C. de hæred. ac.*

d L. 3. *Et ibidem ad hoc vide domi. Alexā. de Imo. in §. fi. & in l. à diuo. §. ſi ſuper. de re iudi. & in d. l. ſi finita.*

nimiam

nimiā contumaciā. Ita ibi gl. Ad argumentum primum dicas, ꝗ facit cū possessorē, ergo adiudicabit sibi fructus. Ad fin, qn̄ dicit de remedio, fateor ꝙ dicit, nisi in principio tāta sit data ꝯtumacia, ꝑꝑ q̄ iudex adiudicet illi fructus. Ad illud de vsura, dicas, ꝙ sententia est q̄dam pœna, & loco pęnę pn̄t deberi ꝑꝑ nimiā ꝯtumaciā. ¶ Valet
10 statutum, ꝙ † missus ex primo decreto in possessionē lucret̄ fructus ad rōnē x. pro centenario, vt in totū. Bal. hic dicit, si statutum considerat cōmune interesse mercatorū, non erit vsura, alleg. gl. ī §. si uero. in Auth. de exhi. & intro. reis. coll. v. Mod. hic pro hoc allegāt Bal. ī l. 2. ff. si ex noxa. cau. aga. Ang. in d. §. si vero. Bal. ī auth. ad hæc. C. de vsur. vbi Bal. dicit, ꝙ hoc est ī pęnā cōtumacię An. in l. nemo carcerē. C. de exac. trib. lib. 10. Et ēt in ꝯ̄riū est decisio Bar. in d. §. Iulianus. & mouet̄, q̄a est in fraudē vsurarum, Io. de Imo. dicit no. ꝙ valet statutū, quo disponitur, ꝙ fructus efficiantur missi ī possessionē ex primo decre. Alleg. ēt Sali. in d. auth. ei, q. & tenet Sal. ꝙ ē in fraudem vsurarū. Et dicunt, ꝙ Laur. de Rodulphis posuit intra. De vsuris, & dn̄t ipsi, ꝙ illa gl. ē vera. & valet tale statutum dūmō statutum fuerit factum ab nimiā cōtumaciā, & arguūt, hoc pōt iudex, ergo & statutū, q̄a iudex inferior, ergo, &c. Dn̄t ipsi: limita, nisi statutū esset in loco, vbi frequentarentur, q̄a tūc videret̄ factum in fraudem usurarū. Et ita resident. Vos teneatis indistinctè, ꝙ statutū valet, in quo dr̄, ꝙ missus in possessionē ex primo decreto faciat fructus suos, & non cōputent̄ in sortē. Lu. d̄ Ro. in d. §. Iulianus. ponit de hoc, & ibi Lu. rn̄det ad illud quicquid accedit forti, vsura est. Rn̄det ibi singulariter, q̄d accedit ibi in tali casu, non dr̄ vsura, q̄a illud datur & imponitur in pęnā cōtumacis, per c. dilecti. de arb. Et sic pęna peti pōt. Secundò Bal. in l. acceptā. in 18. q. C. de vsur. vbi tenet idē, dicit, si iudex hoc pōt, ergo & statutū, & approbat gl. in d. §. si verò. & Lau. de Rodul. in tract. De vsur. q. 64. vbi dicit, ꝙ istud statutū valet, q̄a est pęna legalis, vel est loco interesse, q̄d patit̄ creditor ꝑꝑ morā. ¶ Limitat ipse primò, nisi tale statutū fiat in fraudē vsurarū, sed in dubio non ꝓsumit̄, sed ꝓsumit̄ potius factū ī pęnā legalē. ¶ Secundò limita, nisi appareat actorē non fuisse creditorē, q̄a restituet rē cū fructibus perceptis ex ea, per l. 1. §. hęc verba. & ibi Bar. ff. ne uis fiat ei. vbi decretum interpositū super debito non uero, nullū habet effectū. ¶ Tertio limita, ꝙ non habet locū statutū qn̄ est facta missio ꝯ̄ latitantem in fraudē, secus, si esset absens ex iusta cā, q̄a tunc non vr̄ statutum iustum. ¶ Et ista fa-
11 ciūt ad quęstionem, vtrū † valeat statutū, ꝙ hr̄des mariti soluant tantū pro centenario, donec restituāt dotem. Abb. hoc ponit in c. salubriter. ꝭ. de vsu. & ibi Io. d̄ Ana. Cal. in cle. 1. in prin. 4. q. de vsur. Bal. in l. fi. § præterea. C. de iu. do. & Rap. Ful. in l. insulam. §. qui vsuras. ff. solu. ma. vbi dicunt, ꝙ valet tale statutum, & hoc casu quo debeant alimenta a, & dummō simus ī casu morę. ¶ Gl. in ver. nisi. Prima solutio gl. vera est, & li. nō ꝯtest. ꝯ̄ ꝯtumacem in possessorio, pn̄t recipi testes. & perueniri ad sn̄iam. Hoc non tenet̄, q̄a est ꝯ̄ c. 2. de do. & ꝯtu. Vide hic Abb. q̄
12 ponit ueram sol. ¶ In † possessorijs dēt seruari ordo iuris. gl. est hic, & tex. in l. 1. §. necessario. ff. si muli. ven. nomi. ibi, per interdictum ius ordinarium. & tex. in l. properandū. in prin. C. de iud. Firmant Barto. & Ang. in l. fi. C. qui legi. per so. ha. Idem isti in l. vna. C. si de momen. pos. fue. appel. & Bal. in l. incerti. C. de interdi. vltra Abb. ¶ Fallit primò, vbi concurrūt quatuor in isto possessorio, pōt causa discuti nō seruato ordine iuris, & ita sequitur Bal. ī d. l. incerti. sed malè quia quinta lec. non probat, vt hic ꝑ Abb. ¶ Secundò fallit ꝯ̄ inuasorem ꝯtumacē. Hoc voluit Bal. in d. l. incerti, & mouet̄ ꝑ l. momentaneę. C. vnde vi. Idē ponit Bal. in disputatione inci. Accusatus de vi turba. & allegat Arch. 2. q. 3. in summa. Ista fallent. non tenetur, q̄a est ꝯ̄ tex. c. 2. vt li. non contest. ¶ Tertiò fallit, ubi est periculum in mora. Bal. in dispu. Sed potest allegari l. ait prætor. ff. quę ī frau. cre. Sed nos videmus, ꝙ causa dāni īfecti exigit celeritatem, vt l. 1. ff. de dam. infe. Vnde in ea requiritur libellus & ordo iuris. Ita Bar. ff. de dam. infe. in §. hoc autem. in pe. col.

a Alimenta. *Vide ad hoc no. per do. Soc. consi. clxxx. inci. Diligenter puncti narratione. ver. nec habeat obstare. cum vers. seq. 2. parte, char. 51.*

SVMMARIVM.

1. *Delegatus an sit maior ordinario.*
2. *Ciuitas an possit interdici pro delicto episcopi.*
3. *Interdictum non potest poni pro debito pecuniario in quocunq; loco, seu à quocunque, sine speciali licentia Papæ.*
4. *Habens potestatem conferendi beneficium si committat vices suas alteri, & sibi tale beneficium conferat, an collatio facta ualeat.*

CAPITVLVM XI.

SAnè. ¶ Delegatus Papæ ī causa sibi cōmissa iurisdictionē habet supra ordinariū, & quocūque maior ē. ¶ Vtrū delegat⁹ sit maior ordinario, vide ī Ru. Sed dicatis, ꝙ b iurisdictio delegati est dignior, sed ordinarius hēt firmiorē iurisdictionē, & ēt maior est respectu potentiæ. Allego Arch. in c. si q̄s eps, 2. q. 6. vbi dicit, dele-
1 gatus † principis ē dignior ordinario, tn̄ ordinarius hēt firmiorē iurisdictionē. Et ista verba alle. Bal. in l. si vt ꝓponis. la j. C. qūo & qn̄ iu. Et ex hoc īfert, ꝙ delegatus non pt̄ reuocare sn̄iam suā. Probatur dictū Arc. ꝑ tex. ī c. iter cętera. de off. or. iuncto c. fi. de off. deleg. In cap. inter cætera, dr̄, ꝙ ordinarius pōt dare officiū prædicationis, & excōicare, & absoluere, delegatus ꝑ se solū pōt exequi. Pręterea tex. in c. quærenti. ꝭ. eo. vbi delegatus intra annum debet exequi sn̄iam suā, non reperitur hoc in ordinario. Ergo firmior est iurisdictio ordinarij. Tertiò tex. ī l. 2. C. de spor. vbi delegatus principis ēt illustris, nō pōt mulctare cōtumacem, nisi vsq; ad sex solidos, ordinari⁹ pro arbitrio mulctat. Quarto tex. in §. si verò in Auth. d̄ exhi. & intro. reis. vbi tex. dicit, ꝙ delegatus non citat ꝑ capturā, sed bene ordinarius, ergo est firmior iurisdictio ordinarij, iuncto tex. in auth. ad hæc. C. de iudic. & ibi Sali. vbi dicit, ꝙ delegatus non pōt subdelegare retenta sibi sententia, secus in ordinario. Hoc est de iure ciuili, secus est de iure Canonico, per c. si delegatus. de off. dele. ī 6. ¶ No. ibi, rebellis, vel contumax. Bar. in extraua. q̄ sint rebel. in ver. rebellando. Vide eū, qui alle. tex. nostrum hic. Vide gl. in cle. cupientes. de pę. quę incipit, no. nouā speciem, quæ ponit multas species suspensionis. ¶ Vtrū
2 † ꝑꝑ delictū epi possit ciuitas interdici. Arc. dicit sic, ī c. si sn̄ia. §. j. de sent. excō. in 6. Sed hic do. Abb. tenet ꝯ̄riū. Idem Car. & Vin. qui dicūt, ꝙ pōt interdici, quoties illa ciuitas est ipsi subiecta temporaliter, prout hic erat ī tex. nostro. Mod. dicunt ꝙ putāt opi. Car. esse verā, & allegant tex. in ca. aduersus. de immu. eccl. in ver. cōsules & rectores. Secundò dn̄t ipsi arguendo sic, non est recedendū à regulis nisi quatenus apparet̄ limitatæ. Sed regula est, ꝙ ꝑꝑ delictū vnius alter non punitur, ca. quęsiuit. de his, q̄ fi. à ma. par. ca. Sed reperit̄ limitata ꝑꝑ delictū epi. Ergo nō debet posse interdici ꝑꝑ delictū epi. Cōcludūt
* Mod. cū opi. do. Car. opi. cōem, * ꝙ possit īterdici ꝑꝑ delictū eius sua ciuitas. Dom. in d. c. si sn̄ia. de sen. excō. in 6. hoc firmat. Secundò moueor ꝑ istū tex. ibi, terrā illius. ego dico, ꝙ cū dr̄, Terram illius, intelligitur, & q̄ ad iurisdictionē pertinet, glo. in cle. j. de fo. comp. q̄ dicit ibi, ꝙ appellatione iurisdictionis venit temporalis & spiritualis. Ergo vult tex. quòd interdicat illam, quæ pertinet ad iurisdictionem suam spiritualiter, non autem interdicat aliam non pertinentem ad iurisdictionem suam. Tertiò non video differentiam inter rectorem ciuitatis & episcopum, si delegatus potest interdicere propter delictū rectoris, quare à fortiori non propter delictum episcopi. Quartò propter delictum vasalli potest terra feudalis interdici, quare non sic ex delicto episcopi, & est decisio Cal. in tract. de ecclesiasti. interdicto, in 2. memb. q. 17. quod potest interdici terra illa propter delictum vasalli

b Ordinario. *Ad quod vide omnino dom. Alexan. de Imo. ī rub. ff. de offi. eius, cui man. ē iurisd. & in l. 2. de iu. omn. iudi.*

salli

ſalli. Itē terra dotalis pōt interdici pp delictum mariti. Arc. in ca. ſicut dñi inueſtiunt. 16. q. 2. Et pro hoc credo, ꝙ cōis opi. ſit verior. Et iſta procedunt in interdicto generali, qđ non pōt imponi, niſi ille, qui delinquit, ſit vnꝰ ex talibus, quos dixi. Secus ex delicto vnius quia ex delicto vnius pōt interdici vna parochia, & hoc pōt eps facere. De hoc eſt tex. in c. canonici. §. ſi aūt. de off. or. in 6. licet dicat ibi Arc. non eſſe honeſtū, ꝙ pp ſolā perſonā fiat ceſſatio a diuinis, tamen pōt fieri. ¶ Secundò no. ꝙ
3 † pro debito pecuniario nullus pōt ponere interdictū in loco ſine ſpeciali mandato Papę. De hoc eſt extraua. Bonifacij VIII. incip. proinde attendentes & vidi aliàs allegari de iſta extraua. Alle. Ioan. An. in c. quæſiuit. de his, q̄ fi. à ma. par. cap. Io. And. in c. cum in partibus. de ver. ſig. Dom. & Io. And. in c. præſenti. de ſen. exc. in 6. limitat. vt non habeat locum in interdicto generali, quia nō pōt ĩterdici tota terra. ſecus in ſpeciali, qa bene poterit pp debitū vnius interdici parochia. Ita limitat Cal. in pręal. trac. in 2. mēbro. 9. q. Et hāc limitationē approbat Dom. in d. c. præſenti, quā no. ¶ Gl. ĩ ver. terminādā. Dicit hic Abb. no. ꝙ Papa pōt ligari à ſimplici ſacerdote. Poſui in fi. 4. fal. in c. j. de cōſt. in ſcrip. noſtris. Et ſic ꝯcluſio eſt, ꝙ Papa cogit ad confeſſionē, non tñ tenet ꝯfiteri ſm̄ ius poſitiuū, hoc eſt, ꝙ debeat ſingulo quoque anno cōfiteri, & proprio ſacerdoti, qa pōt in tribus annis ſeq. cōfiteri ēt non proprio ſacerdoti. Sed adde ibi Abb. in c. fi. de
4 inſt. vbi facit vnū motiuū, & dicit; pone, ꝙ † vnus hēt poteſtatē ꝯferendi beneficiū: ille vellet habere: pone, ꝙ cōmiſit vices ſuas vni, ꝙ ꝯferat ſibi, dicūt Doc. ꝙ iſta collatio non valet, qa iſti faciūt uice illius, & ſic non valet talis collatio, ex quo vult, ꝙ conferat ſibi, qa non ꝯfert iure ſuo. Ergo ſequit, ꝙ confeſſor non poſſet abſoluere Papā, qa Papa cōmiſit ſibi vices ſuas. Sed debet eſſe differētia ĩter abſoluentē & abſolutū. Ergo nō vr̄, ꝙ ille poſſet abſoluere. Sed dicas, ꝙ iſta gl. loquitur in ſacerdote, qui hēt poteſtatē à deo, non aūt à Papa, & ſic ſubijcit ſe ſacerdoti, tanq̄ homo, & non tanq̄ Papa. Et hæc ibi adde ad quartam fallentiā d. c. j. de conſt. & vide ibi multa. ¶ Gl. in ver. temperare. Quòd deferat perſonis ĩ dignitate cōſtitutis, vide tex. in c. 2. eo. ti. li. 6. gl. ĩ c. j. de cle. venat. vbi minor pęna eſt maior in maiore. Gl. in c. ea, quæ. de ſta. mo. gl. in c. ſcripſit. 26. q. 2. gl. in c. 1. de pur. can. q̄ dn̄t, ꝙ monachus pp ingreſſum religionis ꝑdit nobilitatē, * & Lud. in ſing. 55. allegat illā gl. ĩ d. c. ea. q̄. ¶ Gl. fi. Qn̄ quis puniat pro alio. Bal. ĩ l. j. C. ne fi. pro pa. & Ioā. de Ana. ĩ c. vergētis. de hære. & eſt gl. in c. cū homo. 23. q. v. quæ dicit ꝙ in criminalibus non cadit fideiuſſor. Sal. alle. ea in l. ad cōmentarienſem. ff. de cuſt. reo. Pe. de Anc. rub. de fi. inſt. & Bald. in c. ex reſcripto. de iureiur.

* Nobilitatem. *Adde Angel. in Auth. de epiſc. & cle. §. ſi monachus col. 9.*

SVMMARIVM.

1 *Papa ſi accepit pecuniam pro conferendo beneficio, an committat ſimoniam.*

2 *Clericus, qui vadit ad officium diuinum principaliter propter diſtributiones, an committat ſimoniam.*

CAPITVLVM VI.

EXparte. ¶ Si primus impetrauit primā dignitatē in eccleſia vacaturam, & ſecundus impetrauit certā dignitatē, cū vacaret, debetur dignitas primo, & nō ſecūdo. H. D. ¶ Capio gl. in ver. dimittere ſimul cū proxima: Pactum in beneficialibus facit renunciationē nullam, & promittendo ſimpliciter, dummodo præceſſerit pactū ēt abſque aliqua intētione gl. hic, & tex. in c. ordinationes. j. q. j. & in c. cū vniuerſorū. de rerū permu. Dn̄t hic Mod. ꝙ iſtę gl. debent notari, ꝙ a dictio Omnino a, habet duo alia ſignificata, Omnino, id eſt, ſine diſpēſatione, vt no. Abb. ĩ c. qualiter. el 2. đ accu. in ver omnino remoueatur. & de ipſo exclamat. Secūdò dicunt, ꝙ iſta dictio Omnino, tātū importat, quātū dictio, Ipſo iure. Allegāt gl. in l. ſi pecuniā. ff. de ꝯdi. inde. in verbo, omnino. & Lu. Ro. in ſing. j. alle. illam gl. ſing. Et gl. noſtra hic exponit Omnino, ideſt, ſine aliqua pactione. Idē, ſi diceret, Nullo mō promoueatur, ibi nō cadit diſpēſatio. gl. in cle. 2. in ver. nullo mō, de æta. & quali. Imo. in l. ſi quæramus. ff. de teſta. Idē dicas ꝙ dictio Omnino, hēt nouē ſignificationes. Et primo importat latam ſn̄iam, de hoc eſt glo. in c. licèt canon. de elect. in 6. & tex in c. ſi regioſus. eo. ti. & lib. Item dictio Omnino, tm̄ importat, quātum dictio Totaliter. De hoc eſt dictū Io. And. in c. ſi beneficia. de ꝑb. in 6. Itē qn̄ dr̄, Omnino ille careat, ille nihil pōt petere, gl. in c. duobus. in ver. Omnino. de reſcri. in 6. Itē importat, ꝙ promittēs factū ꝑt ꝑciſè cōpelli, hoc eſt, vt faciat illud, qđ ꝓmiſit. Ludo. Ro. in l. ſtipulationes non diuidunt. de ver. ob. Itē dictio Omnino, tm̄ importat, quantum Diligētiſſime. de hoc ē tex. cū gl. Inſti. de lega. ĩ prin. Itē importat Omnino, quātū eſt dicere. Ad oīa, & in perpetuū, de hoc eſt deciſio Car. in cle. j. verſ. vndecimò q̄ro. de vi. & ho. cle. Itē prohibitus oīno facere actū, q ſolet fieri per aliū, non pōt facere ꝑ ſeipſum, de hoc eſt gl. in c. infames. §. nā vt. ver. qdā. in verb. oīno 3. q. 7. Aliqn̄ exponitur, Nullo iure reſeruato, Ita Ioā. And. poſt Hoſt. in c. dudū. ſuper gl. j. de cōuer. ꝯiug. Itē Oīno importat ꝯtinuū effectū. Hoc voluit Ab. in conſi. 8. Vltimò dictio Omnino, importat, ideſt, Oĩ caſu. Bar. in l. Gręcè. §. & poſt litē. ff. de fideiuſ. Itē vltra Doc. exponit, & importat, Sine ope exceptionis, gl. ĩ c. fi. de offi. dele. lib. 6. itē priuationē beneficij, & ꝑbēdæ, & canonicatus, tex. & gl. ĩ c. pe. đ reſc. ĩ 6. ¶ Dn̄t hic Mod. ꝙ
1 † iſta gl. vr̄ clauis in mā, vtrū Papa cōmittat ſimoniā in recipiendo pecuniā pro collatione beneficiorū? Ita gl. vr̄ dicere, ꝙ non, ex quo non ligat proprijs ꝯſtitutionib. ſed Mod. allegant, ꝙ oēs in c. j. de ſimo. ponunt. Car. ponit in d. c. ꝯſtitutus. de reli. dom. Arch. & Dom. in c. j. 12. diſ. Arc. & Dom. ĩ c. ſi Papa. 40. diſt. Iſtos alleg. hic Mod. Vltra ipſos allegabitis dictū Abb. ĩ §. qa vero. ĩ c. extirpādę. de ꝑb. Itē Arc. diſputat in quodā trac. De hæreſi, ĩ uerſi. & qa tāta ē. Beatus Th. ponit 2. 2. q. c. art. j. Itē in 4. ſent. diſt. 25. q. 15. Car. ſancti Sixti in trac. De poteſtate Papæ, q. 45. In iſtis locis paſſus iſte diſputat. Mod. hic tenēt indiſtinctè, ꝙ Papa nō inuoluat crimine ſimoniæ. Et ita ego hic teneo. Et ſic eſt ſeruāda cōis * opi. & poſui ego in c. j. de ſimonia. aliàs cōmētando illud. Abb. in c. cū pridē. in vlt. col. de pac. & in c. nō ſatis. de ſimo. vbi quærit, qñ Car. renūciat beneficio reſeruata ſibi certa pēſiōe, vtrū ſit ſimōia, ſi facit ēt cū anthoritate ſummi pōtificis? Dicit, quòd ſi prius interceſſit pactū, ē ſimonia, licet poſtea Papa authorizet. Io. de Ana. dicit, ibi Papa ex officio ꝑt inducere Cardinalē ad renunciandū, & Papa dicat ſibi, renuncietis iſti beneficio, ſi poſtea ille dat bn̄ficiū cū pēſione, nō erit ſimonia, quātū ad Cardinalē, & ſubdit, ꝙ hoc licitè fit, ꝑ c. niſi eſſent. de ꝑb. vbi penſio ex iuſta cā apponitur beneficio. Et vide Ioan. And. in capitu. j. in fi. de cle. non reſi. Subdit hic Ioā. de Ana. pone, ꝙ interuenerat pactū gratuitū inter renunciaturū & aliū, dicit, ꝙ non eſt ſimonia, & do. Ant. hic, & eſt limitatio ad gl. hic q̄ dicit, ꝙ dēt eſſe libera renunciatio, licet iſta fiat cū pacto, ex quo eſt gratuitū, nō dr̄ ſimonia, & valebit talis renūciatio. Et de iſtis penſionibus dixi in ca. ad audientiā, el 2. de reſc. Vltimo gl. in l. ille aūt. ff. de hære. inſti. dicit, ꝙ ille, q renūciat ꝑbendā, dēt liberè renū ciare, nō exprimēdo, ꝙ alteri ꝯferat. ¶ Vtrū Papa inuoluat crimine ſimoniæ? Tenēdo cōem opi. rn̄de nouiſſimè tribꝰ modis ad argu. quo ꝓbat iſtud nō licere de iure diuino, ꝑ c. ex multis. j. q. 3. Primò ſic, ex cauſa limitat Papa ius diuinū, ut ꝓbat efficaciter ĩ c. ſalubriter. de vſu. vbi ex cā limitat ꝓhibitionē vſurarū, vt ĩ c. gaudemus. de diuor. vbi ex cā diſſoluit

a Omnino. De hac dictione Omnino, vide etiam, quę habentur per Auctorē in c. Rodulphus. ꝭ. de reſcri. verſ. vlti. col. 7. & quod ibi dixi in apoſtil. & in c. fraternitatis. ꝭ. de teſti. & in c. cū veniſſent. eo. ti. & per do. Soci. conſi. 121. inci. Viſa cōtingētia facti. circa prin. in 1. parte, char. 19.

dissoluit matrimonium cōsumatum inter Iudæos, quibus dicta fuerūt illa verba, Quos Deus coniūxit, &c.c. de infidelib. de consan. & af. Ad idē c. pſul. 2. q. 4. vbi limitat l. diuinam contentam ſuper trib. teſtibus, ca. in omni. de teſt. Ad idem gl. in c. à nobis. de deci. lo j. vbi limitat obligationem decimarum, q̄ eſt de iure diuino. ergo pōt dictam prohibitionem ſimoniæ firmatam in vſ'i eccleſia limitare reſpectu Apoſtolicæ ſedis, & in dubio in eo præſumitur cauſa, ſecundum omnes in c. quæ in eccleſiarū. de conſti. Et ſi diceres, requiritur in talibus apparens cauſa, dico hic eſſe apparentem. Nam ceſſante tali reditu, q maximus eſt, attenta hodierna tyrannide, ſedes Apoſtolica contemneretur. Secundò rñdetur ex dictis Arch. in dicto trac. de hæreſi, in d. ver. & quia tāta eſt. fol. 15. ꝙ Papa recipiendo pecuniam non præſumitur aīo vendendi recipere, ſed vt illa ad vſum ſuum conuertatur, cum Papa dominus ſit rerum temporalium, per illud dictum Petro, Dabo tibi oīa regna mundi, & per quinq; rōnes adiectas per eum, dicentem, leges aliter dicentes non tenere, vt plenè traditur in c. nouit. de iud. Tertiò reſpondetur, ꝙ hmōi ſolutiones ex diuturno earum vſu ſunt factæ de ſpontaneis neceſſariæ, per tex. in c. ad Apoſtolicam. de ſimo. attento, ꝙ non habeamus, nec ſciamus, vnde ortum traxerint, an vcȝ ex coactione, an ex liberalitate dantiū? quo dubio ſtante illa præſumptio præualet, quæ vitium euitat, c. fi. de præſum. maximè iuſtiſſimo Papæ, c. ſi quis ſuadente. §. qui autem. 17. q. 4. iuncta doctrina Barto. in l. non ſolum. §. ſed vt probari. ff. de ope. no. nun. ꝙ actus ſonans in vitium & in non vitium, interpretetur in nō vitium, ergo interpretabitur originem fuiſſe à liberalitate dantium. Nec obſtat, ꝙ inter clericum & clericum ceſſet pius vſus eleemoſynæ, vt traditur in c. cum M. Ferrarienſis. de conſt. poſt Io. de Ana. in c. Iacobus. de ſimo. q̄a illud eſt, vbi datur clerico æquali: Sed quod datur Papæ, datur ſacrario Petri, nec eſt proprium Papæ, ſed prodeſt danti, tanquam facienti opus piiſſimū. Ex quib. cōem facilè ſuſtentabis. ¶ In quantum Abb. hic dicit, ꝙ ſi † canonicus uadit principl'r ad horas pp diſtributiones, nō aūt pp officium diuinum, committit ſimoniam mentalem: vide c. odi. 23. q. j. & ibi Arch. dicentem, no. ꝯ canonicū, q̄ vadit ad officium principaliter pp diſtributiones, & ſecundò pro diuino officio, eſt ſimonia, & ibi gl. exclamat ꝯ ſcholares, q̄ principaliter vadunt ad eccleſiam pp videndas amaſias, & Car. in cle. j. in 6. no. de cele. miſ. vbi dicit, ꝙ ille, q̄ dicit horas, exiſtens in peccato mortali, nihil facit, & non meretur, ſed bene euitat peccatum, poſtea ſubdit hoc de canonico, qui vadit ad horas principaliter propter diſtributiones quotidianas, ꝙ committit ſimoniam mentalem, & Io. de Ana. in c. ſuam. in 1. no. de ſimo. & Hoſt. in c. olim. de verb. ſigni. ¶ Gl. in verbo, non obſtantibus. Abb. hic no. hanc gl. ꝙ diſpō non dr̄ generalis, licèt comprehēdat plura loca, & tñ in vna re ſola venit verificāda. Ad hoc tex. no. in l. ſi duo. ff. de leg. j. & tex. in l. ſi hæres. ff. de opt. leg. Bar. in l. quæſitum. ff. de fun. inſt. & pro hoc tex. ſing. hic. idē ponit Ab. in c. paſtoralis. §. quoniam. ſ. de reſcri. & ibi ad hoc allegat iſtum tex.

SVMMARIVM.

1 Iudex debet repellere exceptionem iuſtam oppoſitam ex malitia.
2 Iudex, cui data eſt poteſtas procedendi ſecundum æquitatem, recipere exceptionem pacti nudi poteſt.
3 Iudex an & quando poſſit reijcere exceptionem præſcriptionis. Et paulo ante.
4 Princeps an poſſit tollere defenſionem.
5 Statutum an poſſit ordinare, quòd quis non citatus condemnetur.
6 Princeps an poſſit tollere exceptionem.
Statutum ſi tollat exceptiones, intelligitur non ſolum de friuolis, ſed etiam de legitimis, & ſic nulla opponi poteſt. Poſt nu. 6. verſi. ſublatis exceptionibus. Quæ regula patitur 20. fallentias. Prima eſt in exceptione notoria. Et ſic vide ſingulas hic per ordinem & numeros, vt nu. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. & 17. Et ſequuntur alia duo remedia, de quibus vſque ad fi. c.
7 Excipere qui non poteſt, imploret officium iudicis.

CAPITVLVM XIII.

EX parte. ¶ Si ſimpliciter ſcribitur delegato certa forma expreſſa, debet nihilominus exceptiones rationabiles admittere, licet de ipſis reſcriptum nihil dicat. h. d. ¶ Inn. in c. poſt electionem. de cō
1 ceſ. præb. dicit, ꝙ † iudex debet repellere exceptionem iuſtam oppoſitam ex malitia. Et ex hoc tex. ī c. ſuſcitata. de reſt. in inte. & ibi gl. & do. Abb. & Hoſt. in c. nullus. de p̄ſumptio. dant vnam practicam, ꝙ iudex[a] exigat iurum malitiæ. ¶ No. ibi, iuris æquitatem. ꝙ iudex dēt procedere ſm̄ æquitatem iuris[b], & non ſm̄ æquitatem īformatam a iure naturali. Adde dictum Bal. in l. hac lege. C. de ſen. ex breui. recit. vbi dicit, ꝙ in iudice debent eſſe duo ſales: Sal ꝯſcientiæ, & ſal ſcientiæ, q̄a conſcientia ſine ſciētia eſt inſipida, & ſciētia ſine ꝯſcientia eſt diabolica. Et adde Ang. in diſputatione, q̄ incipit, duo ad inuicē litigantes. & alle. tex. in l. ſi auiam. C. de inge. manu. vbi tex. dicit, ſi cū peritiorib. tractatum habuiſſes, facilè cognoſceres, gl. ī cle. 1. in
2 fi. de ꝯceſ. p̄b. ¶ Quid † poſſit ille, cui datr̄ poteſtas procedendi ſm̄ æquitatē? Dicas, ꝙ iſte talis pōt reiicere exceptiōes pacti nudi Hoc voluit Bar. in l. quītus. ff. mād. Scd̄o no. aliud, ꝙ poterit reiicere exceptiones p̄ſcriptionis. Hoc uoluit Ang. ī l. ſequit. §. ſi viā. ff. de vſucap. Bal. voluit idē ān ipſum, ī l. j. C. de p̄ſcr. 30. an. q̄a p̄ſcriptio ē iniquiſſimū ſubſidiū[c], vt eſt tex. in Auth. vt eccl. Rom. §. habeat itaq;. & Bar. in extrauag. ad reprimēdā. ſup ver. videbitur. tenet ꝯriū. Et ꝯ hoc facit dictum Inn. in c. cura. de iure patro. vbi dicit, ꝙ p̄ſcripta licitè tenentur in foro conſcientiæ. Sed nihil iniquū teneri pōt in foro cōſcientiæ & præſcripta teneri pñt. Ergo p̄ſcriptio n̄ dr̄ iniqua. Et gl. in c. vigilanti. ī. de præſcri. vbi ſuperuenientia malæ fidei non tollit p̄ſcriptionē poſt lapſum 30. annorum. Prima opi. valet, & p̄cedit in præſcriptione cū mala fide, per l. fi. C. d̄ preſcri. 30. vel 40. an. Illud pp negligētiā illius, qui intra 30. an. non petiit, & ſic non admittet illā p̄ſcriptionē. Scd̄a opi. p̄cedit in præſcriptione bonę fidei. Ita Bar. in l. lega
3 ui. ff. de li. leg. vbi † teſtator dixit, reſtituanť oīa malè ablata: hæres reperit, ꝙ tenuit rem alienā. ſed ꝙ præſcripſit, dicit, ſi p̄ſcripſerat cū bona fide nō teneť reſtituere, ſi mala fide, ēt de iure ciuili non tenetur,[d] ſed ad exonerandā animā defuncti tenetur reſtituere. Cōcordat Bal. in l. id, qd̄. C. de epiſ. & cle. & Barto. in l. quibus dieb. §. dñs. ff. de cond. & demō. & Lud. de Ro. in rub. de arb. in j. char. ¶ Tertiò no. ꝙ habens procedere ſcd̄m æquitatē, pōt procedere ſummariè. Bal. ī l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de off. proconſ. & quia elongare lites, eſt iniquum. Ergo abbreuiare eſt æquū, & ſic procedit ſummariè. ¶ An & qn̄ æquitas præferatur rigori, plenè ponūt oēs in c. fi. de trāſact. omnes ī l. placuit. C. de iud. ¶ Vltimo ibi, nec nos, nec anteceſſores noſtros. No. ꝙ Papa non p̄ſumitur tollere exceptōes legitimas, lȝ poſſit, tñ non p̄ſumiť, & dico, ꝙ pōt pricceps tollere exceptiones rōnabiles. Eſt ſingularis iſte tex. d̄ iure ciuili, & de iure canonico. ¶ Sed, vt melius intelligať, capio gl. 1. ī ver. rōnabilis. Sup iſta gl. n̄ inſiſtī, q̄a depēdet ab ītelligētia gl. 2. quā capio. ¶ Gl. ī ver. nullę, &c. Vtrū iſta gñalis clauſula, ꝙ priceps tollēdo exceptiōes, videať tollere rationabiles, Abb. hic p longā diſtinctionem

a Iudex. *Adde tu, quòd ſi iudex vehementer præſumit cōtra opponētem exceptionem, poterit eum nō admittere, neque aliud iuramentum exigere, ſed procedere ad ulteriora, ſpreta appellatione, ſi appellauerit pars. ita tenuit dom. Abb. in d. c. multis. de præſum. in fi. & hic in 2. no.*

b Aequitatē iuris. *Facit quod habetur per do. Soci. conſi. 85. incipien. Viſo compromiſſo. verſi. his tamē nō obſtantibus. ibi, et hanc opi. in j. parte. char. 143.*

c Subſidium. *Adde idem tenentem do. Soc. in cōſ. 86. incip. In cauſa communitatis caſtri. ver. 1. quia quo ad curiam. cir ca fi. in 1. par. cha. 155.*

d Non tenetur. *Concordat do. Soci. in conſi. 61. inci. In præſenti conſultatione. ver. ſecundò obijcitur. in 1. par. char. 106.*

nē examinat,& Mod.hic dicūt, ꝙ princeps nō pōt tollere exceptiones rōnabiles. Primò dnt ipſi, ꝙexceptio fuit inuenta in paradiſo,ergo eſt de iure diuino. Scđò dicūt, ꝙ inuenta eſt de iure naturali. Alle. Ab. in rub.de excep. & alle. Tulliū li.j.Of. Principio generi aīantium,&c. Sed Papa non tollet ius naturale. Ergò,&c. Tertiò, eſt defenſio,ſed princeps defenſionē non tollit, qa de iure nāli. Ergo,&c. ¶ Ad iſtū tex.dicit, ꝙ Papa loquitur in beneficialibus,in quib. hēt pleniſſimā ptātem. Tñ dicūt ipſi, ꝙ nō obſtantib.prædictis putant, ꝙ poſſit tollere ēt rōnabiles. Primò dicunt, ꝙ imo exceptio eſt inducta eſſentialr de iure ciuili, p tex. Inſt.de perpe.& temp.act.in prin.vbi imperator dicit, ſe tractare de actionibus, & poſtea tractat de exceptionibus. Secundò exceptio fuit inuenta poſt actionē,ergo prius erat actio, q̄ exceptio. Sed actio eſt de iure ciuili, ergo & exceptio. Tertiò dicunt, populus pōt tollere exceptionem p ſtatutū,fortius princeps.dicūt ipſi,ꝙ aliud eſt exceptio,& aliud defenſio. Alle. gl.3.in c.j. de li.conte.in 6. Et ſic illa in paradiſo,non fuit exceptio, ſed fuit defenſio, & ſic reſpōdet ad pri.argm. ¶ Qñ Abb. hic dicit,ꝙ ille,q non pōt excipere, p̄t implorare officiū iudicis,dicūt ipſi,ꝙ nō bene loqtur, p iſtū tex.qa ſi iudex dēt iudicare ſcđm iuris ęquitatē,nōpoterit admittere officij ſui implorationē.Sal.in l.ita nobis.C.de adul. & ibi hoc tenet.ita reſidens hic.

4 ¶ Primò vidēdū eſt, vtrū † princeps poſſit tollere defenſionē. Tex.in cle. paſtoralis. ppe fi.de re iud.vbi tex.dicit,iudex tollere non pōt defenſionem.Abb.in c.dilecti.de excep. vbi dicit,ꝙ ſunt tres defenſiones: vna eſt,in qua quis nō agit, ſed ſolū negat,iſta nō pōt tolli à principe, qa actore nō probāte,reus negās abſoluitur. Alia eſt defenſio,in qua quis vult agere & ſeq de iure naturali. & iſta tolli non pōt, vt ſi ſum accuſatus de homicidio, fateor, & volo me defendere, qa feci me defendendo,& iſta tolli nō pōt. Et ita loquitur cle.paſtoralis. Tertia eſt exceptio iuris ciuilis, iſtā princeps tollere pōt, & p ꝯns ſtatutū, vt puta defenſionē p̄ſcriptiōis. Nō ergo cle.paſtoralis,intelligit de oī defenſione. ¶ Ad idē, & ſcđò,Bal.in c.à nobis.ī fi.de excep.vbi dicit,ꝙ Bar.malè loquit in l.cū mulier.ff.ſol. ma. vbi dicit, ꝙ ſtatutū nō pōt tollere defenſionem a, dicit verū de defenſione nāli, nō ciuili,qa ſtatutū tollere pōt,& ita dicit intelligendā cle. paſtoralis. ¶ Tertiò Bald.in l.qm̄.C. de adul.vbi dicit,ꝙ illa defenſio tolli non poteſt,q̄ eſt de iure naturali,& excludit crimen, ſecus ſi eſt ad excluſionem pſonæ,pone ꝙ vnus bānitus agit ꝯ me,ego dico,nō potes agere, dicit ille, ſtatutū, pmittit,ꝙ oīs poſſit agere in hoc crimine,& hęc tolli pōt p ſtatutum,ꝙ bannitus debeat audiri. Et ita intelligitur d. cle. ¶ Quarto Bal.in l.j.C. qūo & qñ iu.

5 vbi dicit, nō poſſe b ſtatutum dicere, ꝙ qs ꝯdemnetur,non citatus, alle.d. cle. paſtoralis. puta, qa citatio eſt inuenta de iure diuino c, qa Deus dixit Adam, Vbi es tu,&c. ¶ Quinto Dom.in c. non ſolum,in prin.de app. in 6. vbi dicit, ꝙ Papa non aufert defenſionem introductā à iure naturali,ſecus,ſi eſſet introducta de iu.poſitiuo. Ita ibi. ¶ Sexto Bar. in extraua.q ſint rebelles. ī fi. vbi dicit, ꝙ ſi ſtatutū diceret, ꝙ iudex poſſit procedere ꝯ indefenſum,qa hoc par eſt,ac ſi diceret, faciat iniuſtitiā.& ſubdit, ꝙ ī his caſibus,in quib. non pōt tolli exceptio, ibi nec replicatio, niſi defenſio oriens, & exceptio eſſet nata de iure poſitiuo,quia tolleret. ¶ Septimò Ange.& Imo.in l.ſi ſic.ff.de leg.1.vbi dicūt ſi ſtet ſtatutum, ꝙ viſo inſtro guarētigiæ poſſit iudex capi facere debitorem omiſſa citatione,ꝙ p hoc nō dr̄ tolli defenſio, ſed potius variatur modus defenſionis, quia defendet ſe poſt capturā. Et Imo. dicit no. ibi hoc dictum, ad cle.paſtoralis.ꝙ non pōt tolli tota defenſio,ſecus, vbi variatur ordo defenſionis, quia hic non tollitur in totū, ſed circūducitur, & oēs iſti ſeptē cōmentātur illā cle.paſtoralis. & ſic prīceps tollere pōt defenſionē naſcentē à iure poſitiuo.

6 ¶ Sed † vtrū poſſit tollere exceptionē? dicatis, ꝙ pōt tollere,niſi ſint exceptiones fundatæ in iure naturali, ſm Doc. hic, pro quib.facit gl.in c.ad hæc. in fi.de reſcri. in ver.elegerint. & ibi Abb. Et ad iſtam cōcluſionē vide Dom. in c.lator.2.q.7. ¶ Si per viā priuilegij princeps cōcedit vt non poſſit quis ꝯ me excipere, intelligitur de perēptoria, iuxta Bal.& Pau. de Caſt.in l.3.§.ſi is pro quo.ff.qđ quiſque iur. Nō obſtat, ꝙ lex dicat,ꝙ tollit friuolā exceptionem, quia ſpeciale eſt in priuilegio,vt aliqd operetur. Ex quo dicto Bal.infertur ꝯ dictum gl.hic,quę vult, ꝙ ſublatis exceptionib. ſint ſolæ ſublatæ friuolæ,imo & legitimæ. ¶ Sublatis exceptionibus à ſtatuto, intelligitur non ſolum de friuolis,ſed ēt de legitimis,& ſic nulla opponi pōt, qa friuolas tollit lex, ſed ſtatutum dēt aliquid addere legi. Imo.hic,& Anto.& Domi.firmant. ¶ Fallit primò,vbi ſtatutum eſſet factū à non habente merum & mixtum imperium, qa oportet,ꝙ ſtatuentes ſint tales, q poſſint tollere ius alterius. Ita limitant hic p̄dicti p c.per venerabilem.q fil.ſint le. Alle. Inn.in c. cum P. tabellio. de fi.inſtru. ¶ Scđò fallit,niſi opponatur defectus qualitatis,in qua fundat ſe ſtatutū, puta non eſt inſtr̄m,qa tollit qualitatem ſtatuti. Si ſtatutū dicit,ꝙ ꝯ inſtr̄m non poſſit exceptio vlla admitti, pōt opponi, ꝙ non eſt inſtr̄m. Ita Mod.hic. Vltra ipſos vide Abb.in c.licet.de ele. Ant. in c. item quis.de reſt.ſpo.in fi. Ant. in c.fi.in fi. de iureiu. Abb.in cle.1.de re iud. Ant.in c.cum Ioānes.de fi.inſtru. Bal.in c.paſtoralis.§.qm̄.de reſcr. Pe.de Anc.in rep.c.pe. de conſti.in 6.q̄ſito principali.Bal.in l.diuus. ff.de milit. teſt.in l.ſi quidā.C.de exce.Pe. de Ancha.in cle.j.de ſeq. poſ.& fru.Bal.in l.j.C.de iu.& fac. ign.& in l. acceptam. C.de vſur. Tex.eſt in c.ſi qñ.de elec. in 6. & ibi Domi.de San.Ge. Bald.in l.2.in fi.C.ſi pen.appel. vbi dicit,ſtatutū dicit,ꝙ querelæ bānitorum non poſſint audiri, bannitus dicit, ꝙ non eſt bannitus:dicit, ꝙ audietur, * quia ſi non eſt bannitus, ergo ſtatutum non operatur ꝯ eum: d & gl. in c.indemnitatibus.in ver.non obſtante. la j.in prin.de ele.in 6.& ibi Domi.Bal. in l.2.in fi.C.ſi pen.ap.mors inter.& gl. in c.cupientes.§.qđ ſi per 20.in ver. cōpetere. la j.in fi.de ele.in 6. Et ibi Dom. dicit,no.ꝙ vbi ſtatutum dicit,ꝙ in materia ſubhaſtationis nullus audiat poſt menſem, qñ res eſt capta loco pignoris: volo probare, ꝙ non fuit capta pp pignus: poſſum,licèt ſit lapſum tp̄s. Qđ no. ¶ Tertiò fallit in exceptione, q̄ cōpetit ex capite alterius ſtatuti: quia illa opponi poteſt. Ita dicunt hic Ant. Imo. & Dom. Ratio: quia nō veriſimile eſt, ꝙ ſtatuentes velint corrigere aliud ſtatutum ſuum. Et de hoc eſt dictum Io. And.in ti. de exe. ſen. §.fi. ver. 16. vbi idē tenet. Et ita intellige gl.fi.in c.ex literis. cum dictis Docto.de reſti. ſpo. Hanc limitationem confirmabitis: quia idem tenet Sal. in l.ita nobis. C.de adul.& Bal.in d.c.à nobis. de exce. In ſimili eſt conſilium Bar.conſ.100.quod incipit, A do. Cyno de Bononia. vbi dicit,ꝙ ſi vnum ſtatutum dicit, ꝙ de qualibet falſitate hinc ad 10.annos cognoſci poſſit: in alio dicitur, ꝙ in tali falſitatę non poſſit cognoſci, niſi

intra

a Defenſionem. *vide Bald. ad hoc in l. Offilius.de re qui.re.& do. Alexan. de Imo. in l. cuſtodias. de pub. iud. & vide Pau. de Caſt. in d. l. cū mulier. qui tenet cum Bar. & uide Raph. Cu. & do. Alexā. de Imo. ibi tenentem contrarium, et cum Bal. in verſicu ſecundo querit Bar. & adde Bald. in qō. ſua, quæ incipit, ſtatuto cauetur, quòd fenerator.*

b Non poſſe. *Adde tu, ꝙ terminus eſt dandus illi, qui defendere ſe intendit, alias non poſſet ſequi condemnatio, l. tamen. §. ad diem. ff. de re mili. & l. pen. C. de temp. in integ. reſt. pet. Et adde, quòd iſtud habet locum etiam vbi per ſtatutum procedi poſſet ſine iuris ſolennitate. Ita Barto. in l. filius. ff. de dona. in 1. colū. in ver. quæro, quid ſi eſt dictum. Et adde, ꝙ Bar. in l. 2. ff. ſi quis in ius voc. nō ie. in vlti. colū. in ver. ſed quæro. dicit, quod contumax in mulcta non debet condemnari, niſi iterū citetur, & ſibi terminus præfigatur ad ſe defendendū, & ſic no. ꝙ defenſio nō poteſt tolli.*

c Diuino. *Adde, quæ habentur per Authorē ī c. quæ in eccleſiarum. ſuprà. de conſti. & quod ibi in apoſtil. dixi.*

* Audietur. *Adde idem tenentem Soc. conſ. 293. incip. capio primum conſultationis articulum. verſ. præterea. in fi. in 2. par.*

d Contra eum. *Adde idem tenentem do. Soci. conſi. 294. incip. Capio primum conſultationis articulum, ver. præterea. in fi. in 2. parte, char. 220.*

intra mensem:in oībus aliis falsitatibus erit tps annorū 10.excepta ista,sic in proposito,ex quo hæc exceptio cō petit ex capite alterius statuti.Bal.in l.maximū vitiū.C. de lib.præte.dicit,statutū dicit, ꝙ legitima integra dicat esse quinta bonorū:in alio statuto dr̄, quod testamenta, in qbus non est relicta integra legitima,non valeāt, statutū fm intelligitur de legitima taxata à primo statuto.Qđ no.¶Quarto limita, nisi primo exciperetur ꝯ agētem, ꝙ est inhabilis ī iudicio.Hoc volunt prædicti hic. Cō firmo primo per dictū Io.An.hic,in c. fi.super ver.spoliare.de ordi.cog.vbi dicit,ꝙ exceptio excōicationis admittitur contra spoliatum. Pro hoc facit gl.in c.cum dilectus.el 1.de rescr. & gl. in c.ex insinuatione.de procur.&in c. in noīe Dñi 23.dist. in ver. audientia. Secundò cōfirma per dictū Bar. ꝙ ubi in lege,vel statuto a dr̄, ꝙ iudiciū det eē summariū,&c.nunq̄ est sublata exceptio inhabilitatis personæ. Ita dixit Bar.in l.2.ad fi.C.de edi.di. Adri.tol.& in l.4.§.ibidē.ff.ad exhib. Ista fallentia restringitur,nisi statutum tolleret oēs exceptiones ēt personales,qa tūc ēt nō poterūt opponi exceptiones ꝯ perso-
7 nas.¶Quinto fallit in † exceptione notoria,de hoc est consiliū Abb. in cōsi.44.quod icip.In præsenti qōne duo sunt dubia.Mouetur per gl. in c.ex cōquestione.de resti.spol. Et ꝑ hoc alleg. Bal.qui idē tenet in rub. C. de ꝓba.vbi dicit,ꝙ reiecta exceptione nunq̄ intelligitur reiecta exceptio notoria *. Dr̄ aūt euidens illa,quæ oritur ex facto apparēte oculis corporeis. Ita voluit Domi.in c.si fortè de elect. in 6. Et ibi dicit esse dictū Pau.de Leaza.¶Sexto fal-
8 lit,nisi † ꝯ istam probationem & statutū ꝓponeretur vna exceptio indirecta, qa potest opponi talis indirecta. Hanc ponit Dom.in c.filij.de hære.ī 6.& hoc colligit ex dicto Io.And.ibi,ꝯfirma ꝑ ꝯsi.Pet.de Anc.270.inci.in primo dubio.vbi ꝯsuluit,si aliqui frāgūt, debeāt adiudicari bona creditoribus, & lapsis quatuor mensibus fint sua pleno iure. pone, sunt lapsi quatuor mēses,venit vnus,& dicit Amice, volo bona, quia ista bona non fuerunt testantis, sed erāt mea,& ego erā absens,audietur iste, qa non sumus in bonis frangentis Secundò allego Imo.& An. in cap. cum Ioannes.de fide instrum.ubi dicūt,ꝙ audietur ille, qui indirectè opponit contra statutum,& est gl.in cle.1. de proba.super uer.fecisse. ibi,quod intelligo. de qua faciunt ibi festum Abb.& Card.& dicunt,ꝙ ubi oīs exceptio tollitur per statutum,non tollitur exceptio,quæ op-
9 ponitur per viam indirectā.¶Septimo fallit in † exceptione,q̄ quis se incōtinenti offert probaturum,de quo est gl.quam ibi ad hoc ponderat Abb. in c. suscitata. in uer.sñiæ.ibi,nisi incontinenti.de resti.in inte. & ibi Ab. quam dicit se sępissime allegasse in consilijs, et ibi eam fortificat rōne,& est tex.in c.literas.in uer. propterea. de restitu.spol.& gl.in l.1.ff.de tab.exhib. Addatis eundem idem tenentem in cap. super eo. el. j. ī. eo. in fi. ubi est glo.hoc probās in ver.recipiat.quam vide, Dom. Abb. allegat ibi Bald.in l.data opera.C.qui accus. non pos. & Oldr. consil. 53. & Abb. consi. 64 vbi idem consuluit.
10 ¶Octauo fallit † in exceptione proueniente ex defectu citationis,qa nunquam ista est exclusa.De hoc est consilium Cal.in ti.de re iudi.consi.8.ad fi.quia citatio est de iure naturali.Idem voluit Pet.de Anch. consil.suo 207. incip.In iure cōmuni.& Ange.consi 145. incip. In facto proponitur. in fi. Bald. idem tenet in l. prima.C. quomodo & quando iu.Barto. in l. si prætor.in prin. de iud.

a Statuto. *Adde tu, ꝙ ex istis verbis habes notare, ꝙ in iudicio quantuncunq; summario persona cū qua litigatur dēt plenè legitimari, licèt causa ipsa sit sūmaria de sui natura,vel etiā sit facta summaria per commissionem.Ita tenuit Bar. in l.2. C.de edi. diui Adria.toll. Et idem tenuit Fran. Tig ibi & Sali. Adde Bart. ita tenentē in extraua. ad reprimendū. in ver. figura. & Bal. in l.3. §. ibidem. ff. ad exhib.*

* Notoria. *Adde Rom.in l. si verò. §. de uiro. 73. fal.sol.mat. & gl. sing.in l.j. §. cum in tabulis ff. đ exhib. reis. & Oldr. cōsi. 106.Barb.in consi.īcip. scripsit præclare magnus ecclesiastes. in pe. char. & Abb. in consi. 150. aliàs consi.75. uol. 2.*

11 ¶Nonò † fallit in exceptione ostendente repugnantiā vel ꝑplexitatē, qa talis non censetur sublata. Hoc voluit Ang.& Bal.ī l.tale pactū.§.q ꝓuocauit.ff.de pac.puta,statutū dicit,ꝙ à sñia talis officialis nō pōt opponi đ nullitate,dicunt,nunquam erit sublata nullitas ꝑplexitatis & ꝯrietatis.Domi.in c.2.§.fi.de testi.in 6. ubi dicit, ꝙ prohibita reprobatione testiū nunq̄ est prohibita reꝓbatio ꝯrietatis dictorum suorum,& allegat gl.q̄ hoc dicit,in §.si quis testibus,in gl.mag.ante fi.4.q.3. Cōfirma per dictum Bar.in l.duo iudices.ff.de re iudic.& sequunt ibi Ang & Paul.de Cast.vbi dicit,si iudex dicit, Pronuncio,put in consilijs continet b,& sunt duo consilia ꝯria, sñia nō valet. ¶De-
12 cimo † fallit in exceptione,que inest ex nā subiectæ materiæ,& ex eodē fonte venit petitio,& exceptio, quia nunq̄ ista tollitur De hoc decisio Bal. in auth.pręsente,post princ.C.de fideius. vbi dicit,ꝙ aduersus agentē ex instr̄o ꝯfessionato ꝯpetit fideiussori exceptio cedendarū actionū,etiāsi statutū tollat oēm defensionē,qa defensio venit ex eadē cā, fideiussor si grauat, pōt cogere agētē creditorē,vt cedat actiones suas ꝯ eum, ꝓ quo ipse fideiussit Si statutum dicit, ꝙ nulla opponatur exceptio,ista tolli non pōt, qa inest de natura actus, qa statim dicit fideiussor,ꝙ teneris cedere actiōes tuas, qa hoc inest ēt de iure cōi,vt est casus in d. authen. præsente.Confirma primò per ꝯsi.Lud.472. quod inci. Omnipotentis,& cæ.In eo,qđ q̄ritur, ubi cōsuluit in hoc casu Florentię.Bal.in l.si tradita. C.de act.em.vbi dicit,ꝙ statutum dicens , ꝙ vendens nullam exceptionem opponere possit, tamen poterit opponere exceptionē precij non soluti,& mouet,quia hoc non est excipere,cum ratio elidat rōnem sed est pignori incumbere, & allegat tex.in l.si pater. in fi. eodem ti. per l.Iulianus. §. offerre. ff.de act. emp. ꝙ semper debet offerri pretiū ab emptore. Ad idem,quod no. Bal. in l. peremptorias. C.sen. rescin.non pos.vbi dicit,ꝙ debitor condēnatus ad tradendam rem, potest opponere exceptionem ꝑtij non soluti.Idem Bal.in tit.de execu.sent. in additio.. Spec. aliàs, de sent.Bart.in l.si filius.ff.quod cū eo.vbi dicit, ꝙ sublatis exceptionibus non sunt sublatæ illæ, q̄ insunt instr̄o. pone,promisi ex instr̄o guarentigiato dare tibi centum ducatos hinc ad tres annos, tu ꝓducis instr̄m et vis ante annum, ego oppono, non debeo dare, nisi hinc ad tres annos,nam cōtra istud instr̄m guarentigiatum nihil potest opponi,poterit illud opponere,ex quo inest ex vi instrumenti,qa ibi sūt appositi illi tres anni. ¶Vndecimò fallit in exceptione metus,puta,tu producis instr̄m confessionatū,ego oppono, & dico, feci ꝑ metū, & hoc fm Bal.in l.qui carcerem.ff.quod met.cau.in apost.suis.vbi dicit non dr̄ factum quod metu factum est Tex. in l.metum.§.volenti.ff.quod me.cau. Item instrumentum est contra bonos mores,per l. si filius ff. de cond.inst. Et sic si instrumentum factum ꝑ metum,nō valet,opponi pōt
13 talis exceptio. ¶ Duodecimò † fallit in exceptione simulationis, pone, producis instrumentum,ego dico,ꝙ īstr̄m est fictum , qa vnū est scriptū, & aliud est factum.Primò Bal.in l.si non verū. C.de don.inter vir. & vxor. ubi dicit, quòd ꝯtus simulatus non est contractus.Ex quo infert,quòd si statutū tollit omnes exceptiones, non est sublata simulationis exceptio,& etiamsi dicat quòd nulla exceptio possit admitti,nisi duæ, scilicet solutionis, & falsitatis, poterit opponi exceptio simulationis. Secundò Bal.in l. fi.§. in computatione.in fi. C. de iu. delibe. vbi dicit,quādo statutum dicit,quod tollatur etiam simulatio,tunc recurri posset ad ecclesiasticum, de quo dicam infra in 3. remedio. Est verū, ꝙ Bar.in l.j.c §.& par-

b Continetur. *Adde quæ habentur per Authorē in cap.si pro.ī.eo. ibi, sed nunquid. & quod ibi dixi in apostil.*

c Bar.in l. 1. *Vide omnino domi. Alex. de Imo. & Pau.de Cast. consil. 116. Sed quid si quis vult opponere exceptionem descendentem ex aliquo statuto ciuitatis contra instrumentū, an poterit opponi, si statutū tollat omnes exceptiones? Dic, ꝙ sic, ut per Bar. in d.l.j §. & parui.alleg. in tex.& per Ange. in l. & non*

non tantũ. §. quod pro emptore . de pe hær. & per do. Alex. in l. iij. §. dato. de iureiu. & in l. ſi ita. §. Chryſogonus. 3. char. de ver. obl. & Sal. in l. ita pudor. de adul. et And. Barb. in conſi. inci. ſcripſit eccleſiaſticus. quod eſt poſt conſil. 103. Alexã. 4. par. & in conſil. inci. ſupremi Dei. &c. quod eſt poſt conſi. Alex. 52. 4. parte.

ui.ff. qđ vi, aut clam. tenet contra iſtã
fal. Sed tñ iſta fal. trãſire põt. Imo.plenè
inſiſtit in c.cum Ioannes. de fi.inſt.
¶ Tertiodecimò fallit in exceptione
innoteſcente, qa nunq̃ iſta eſt ſublata.
Hoc voluit Bal. in rep. Padua.l. edita.
C.de eden.& mouet̃ p l.qm̃.C.ad l.Iul.
de adul.vbi tex.probat hoc,& aſſignat
rõnem, qa hoc eſt de iure nãli, & per
iſtud dictum ꝯſuluit Io.de Ana.in ciui
tate Ferrarienſi, & idem Io. in c. ſi aduerſus.
de hær.& faciunt no.p Bal. in l.
j.§.ſi filius.ff.ne quis eũ,qui in ius voc.
& Bal.in l.fi.§.fi.C. de tẽp.ap. ¶ Quar-
14 todecimò † fallit in exceptione fundata
in confeſſione partis facta ĩ iudicio.
Pone,tu habes inſtr̃m ꝯ̃ me,tu cõ-
feſſus fuiſti aliqd in pducto inſtr̃o,ego
oppono id,qđ cõfeſſus es: & põt opponi,
ex quo es ꝯfeſſus. Bal.in l. ſi vnus. §.
pactus.ff.de pac. Primo ꝯfirmo p gl. in auth.ſed iam ne
ceſſe.C.de don.ante nu.& ibi Bar. ubi dr̃, ꝙ licèt nõ ad
mittatur pbatio ꝯ̃ præſumptionẽ iuris,& de iure: fallit,
niſi p ꝯfeſſionẽ partis:& eſt dictũ Inno.in c.quia pleriq;.
de immu.eccl. De quo dicto facit feſtũ Anr. in c. is, qui.
de ſponſ.& Imo.in cle.ſi appellationẽ.de ap. Ludo. Ro.
in l.ſtipulatio hoc mõ ꝯcepta.ff. de verb.ob. Et hoc ĩtel
lige,niſi p illam ꝯfeſſionẽ detegeret̃ peccatũ & turpitu
do vtriuſq; per id,qđ no.in d.c.is,qui.& ibi Io.And. vbi
dicit, ꝙ in foro conſcientiæ, ſi duo cognouerunt ſe, &
dicunt ſe non cognouiſſe animo maritali, nõ pñt cogi
cohabitare ſimul: qa in foro cõſcientiæ lex fundat̃ ĩ ve-
ritate,non in p̃ſumptione. Confirma p id, qđ dicit Ioã.
An.in rub.de proba.vbi dicit, ꝙ prohibitus probare, nõ
eſt phibitus vti ꝯfeſſione aduerſarij: quia confeſſio non
eſt probatio, ſed releuatio ab onere probandi. Io.And.
15 in c.bonæ.el 2.de ele. ¶ Quintodecimò † fallit in exce-
ptione fundata in alio inſtr̃o æquè ſolenni : tu pducis ꝯ̃
me ſolenne inſtr̃m,ego excipio,& fundo me in alio in-
ſtr̃o æquè ſolenni:& ſic,ſi tu nõ vis,ꝙ opponat̃ executio
ꝯ̃ unum inſtr̃m ſolenne,& ego nolo,ꝙ tu replices con-
tra meum æquè ſolenne. Hoc voluit Bal.in c.paſtoralis.
de ap.quia in inſtrumentis incompatibilibus vni per re
liquum derogatur. Et ſubdit, ꝙ p ſimplices teſtes non
poterit reprobari hoc inſtr̃m ſolẽne, ſed p æquè inſtr̃m
ſolenne. Et pro iſta fal.facit l.ſed & milites.§. coæquali-
tas.ff.de excu.tut. ubi priuilegiatus non vtit̃ priuilegio
16 ꝯ̃ pariter priuilegiatum. ¶ Sextodecimò † fallit ĩ exce-
ptione inepti libelli : qa iſta nunq̃ eſt ſublata. ita voluit
Bal.& Ang.in l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pact.
Mouent̃:quia iſta eſt exceptio notoria,q̃ põt opponi. Et
ꝙ dicatur notoria,voluit Bar.in l. j.C. de err̃o. calcu. &
facit c.cum dilecti.de empt.& ven.vbi dicit, ꝙ ſemp po
teſt opponi de ineptitudine libelli, etiã ſi ſententia tran
ſiret in rẽ iudicatã. ¶ Decimoſeptimò fallit in exceptio
ne proueniente ab exceſſu poteſtatis, vt ſi iudex pronũ-
ciauit plus quam põt:puta,erat iudex cauſarũ ciuiliũ: p
nunciauit ẽt ſup criminali:ſemp põt opponi. Item in ſẽ
tentia lata vltra formam cõpromiſſi. Ita declarat Ang.
in l.non erit.in §. dato.ff. de iureiur. Idem Ang. conſil.
284.quod incip.Philippus.in fi.& Bal.in l.ſi cauſam iudi
cati.C.đ execu. rei iu.& Bart.ĩ l. 2.§.prætor.ff. qui ſatiſd.
cog.& Bart.& Bald.in l.diuus. ff. de mili. teſt. Amplia
etiam ſiquis iuraſſet õn dicere de nullitate, tamen iſta
exceptio opponi põt.Ita Ang.conſi. 184. Et pro iſta fal.
facit ſequẽs. ¶ Decimooctauo fallit in exceptione incõ
petentiæ iudicis:qa nunquam eſt ſubla
ta. [a] De hoc eſt gl. in clemen.j. in ver.
nullatenus.uel in gl.fin.de ſequeſ. poſ.
& fruct. Et illam gloſſ. ſequuntur hic
Ant.& Imo.Bar.illam ſequitur in l. ex
ceptionem.ad fi.C. de excep. & plenè
Ang.Imo.& Ro.in l.de pupillo. §. qui
opus.ff.de no.ope.nun. Et ratio eſt, qa

a Sublata. *Adde domi. Alex. de Imo. in l. 2. §. prætor. in fi. ff. qui ſatiſd. cog. & omnino in ſuo conſilio 77. 2. parte, &*

ſententia lata à iudice incompetenti,
non eſt ſnĩa. Contrarium voluit gl. in
cle.1.in ver.põdere, de re iud.ubi vult,
ꝙ vbi nulla exceptio opponi põt,ꝙ nõ
poterit opponi exceptio ẽt incompetẽ
tiæ iudicis ad impediendã executionem. Sed dicas, ꝙ il-
la glo. loquitur ĩ eo, q habuit tres ſnĩas ꝯ̃ ſe, & ideo pp
magnam præſumptionem. Ita voluit Io. de Imo.in l.ſi
expreſſim.ff.de ap.& dicit quòd loquitur ĩ caſu ſuo. Pet.
de Anch.in d.clem.1. Reprobauit eã Ludo. Roma. po-
nens quatuor concordantia in d.§.qui opus. ¶ Decimo
nonò fallit in exceptione,quæ patet ex ſnĩa,uel in ĩſtr̃o:
nã iſta opponi põt. Anto.in c.cum Bertoldus.de re iudi.
in pen.char.ver.quintus caſus.& Cald. conſi. 8. ti.de re
iud.Bal.& Ange.in d.§.qui prouocauit. Et de hoc eſt bo
na gl.in l.1.ff.de tab.exhi.qa non vr̃ ſtatutum tollere ex
ceptiones,quas producit ipſe agens:quia ſi appareret ex
inſtr̃o aliqna exceptio,meritò opponi põt, ut eſt tex. in
l.veteris.ff. de itinere, actuque priu. Tua em̃ probatio
hoc nobis perſuaſit. Vltimò fallit in exceptione nulli-
tatis:quia ſp opponitur ẽtſi dicatur, ꝙ
17 nulla exceptio opponi † poſſit [b]. Et vi
de Ang.in l.non erit.§.dato.ff.de iure-
iu.ubi ſtatutũ dicit, ꝙ ꝯ̃ arbitramẽta
nulla exceptio poterit opponi. Hoc ẽt
verum,ꝙ nulla poterit opponi,præter
quàm ſi opponeretur exceptio nullita
tis. Confirma per conſi. Ang. quod in-
cip.Iacobellus.ubi dicit, ꝙ ſtatutũ pro
hibens exceptionẽ oẽm, nõ tollit nul-
litatẽ. Secundò Bal.in l. ſcire op3. §. fi.
de excuſ.tuto.ubi dicit,terminus datus
ad defenſionẽ non includit defenſio-
nẽ nullitatis. Vnde ſi non opponit in-
tra terminũ de nullitate,põt ẽt poſt ter
minũ. Tertiò Bal in l.1.circa mediũ.C.
de iur.& fa. igno.ubi dicit, ꝙ exceptio
nullitatis nõ eſt ppriè exceptio. Et ibi
dicit,ꝙ ſtatutũ ponens terminũ ad ex-
pediẽdũ poſt terminũ põt opponi nul
litas. Quartò Bal.ĩ l. eos. §. ne temerè.
C.de appel. ubi dicit, ꝙ in mã odioſa
ſtututũ loquens de exceptione,nõ tol-
lit exceptionẽ nullitatis. Io.And.in ca.
primo,de reſcrip.in 6.dicit,ꝙ obiectio
nullitatis eſt defenſio. Sed ſi tollit̃ nul-
litatis exceptio opponi non põt: ſed
tũc opponi põt tertia fall. ubi ex alio
ſtatuto,& 8. ex defectu citationis rõne
ꝯ̃rietatis: 17.18.& 19. Et hæc enumerat
Phi.de Peruſ.in d.c.dilecto.in 2.qõ. de
appella. Et vltra ipſum ſcias conſil.Pe.
de Anch.130.quod incip. In quæſt. ſu-
pra dicta.ubi latiſſimè probat, de qua nullitate intelli-
gatur ſtatutum reijciens nullitatẽ. Et dicit,cenſetur pro
hibita nullitas,quæ oritur ex omiſſa ſolennitate,quę nõ
tangit poteſtatem iudicium, vel arbitrariam. ¶ Sed po-
ne,quòd vnus ſit deſtitutus oĩ exceptione ex iſtis 20. v-
trum ſit dare aliquod remedium? Primum remedium
18 eſt,ꝙ † qui non põt excipere,imploret officium iudicis
Bar.in l.j.§.& parui.ff.qđ ui,aut.clã per l.3.ff.nau.cau.ſta.
Et Abb. poſuit hoc remediũ. Sequit̃ hic do. Ant. Ab. &
Imo. Voluit Bal. & Ang. in l.planè. ff. de peti. hære. &
Abb.in c.itẽ cũ quis.de reſt.ſpo. Pet.de Anch.in clem.j.
de ſeq.poſ.& fru.Bal.Inſtit.de act.in princ. Contra iſtud
remedium eſt deciſio Bal.in l.j.in fi.C.de cõdi.indeb. &
mouetur:quia remouetur exceptio, quæ de iure cõi cõ-
petit & non eſt aliud,quã fortificare actũ. Si ergo iudex
ſupplet per officiũ ubi exceptio eſt remota, nõ fortifica
bitur actus. Ergo nõ põt. Sali.idem tenet in l. ita nobis.
C.ad l.Iul.de adul. Iſtã theoricã allegãt Mod.hic. Et di-
cit ibi Salic. tunc officium iudicis deſeruit, qñ æquitas
approbata,vel nõ improbata ſuadet. Sed hæc oppoſitio
exceptionis à ſtatuto non ſcripta,eſt improbata à ſtatu-
to.

Pet. de Suz. in l. j. C. quando prouo. non eſt nec. & ibi Angel.

b Poſſit. *Adde Barto. in l. j. §. & parui. uerſic. per mittitur. ff. quod vi, aut clam. et domi. Alex. de Imo. in l. ſi ita. §. Chryſogonus. de uer. obl. 3. char. & Io. And. in addit. ad Spec. in ti. de ſen. §. ut aũt. uerſ. ad hoc. & in ti. de exec. ſen. §. poſtremo, uer. cõtra reũ. & Bal. in l. j. C. de condi. inde. & Lã fr. in c. quoniã contra. ver. exceptiones. j. de prob. & q̃ habentur p Soc. in conſi. 274. inci. In cã do. Lyſæ. uerſi. ſextò iſta cõcluſio. ibi, nec obſt. in 2. parte, char. 191 & q̃ habentur per auctorem in c. ſedet. ſ. de reſcript. & quod ibi in apoſt. dixi.*

10. Ergo iudex, qui dẽt ſeruare ſtatuta, non põt impertiri officiũ ſuum Scđo & pro hoc facit, q̱a creditor ꝑmiſit labi tp̃s, ſciens, & ius ſuum durare, qđ non feciſſet. Tertio ad obtinẽdũ officiũ iudicis oportet vti medio reꝓbato. Ergo non poteris obtinere. Sal. dicit, ꝙ ad dictum Bar. & tex. in illa l. 3. ff. nau. cau. ſta. non competebat actio, ſed æquitas ſuadebat, ne q̱s locupletaret̃ cum aliena iactura. Merito iudex põt ex offõ deſeruire. Sed concorda, ꝙ aut repellẽdo iſtum excipientem actor ditaret cũ aliena iactura, & tunc põt officiũ iudicis implorari, puta, reus ſoluerat, donauerat, vel ꝯpenſauerat, & tunc non hẽt locũ opinio Sal. ſed habebit locũ iſtud remediũ. Aut nõ locupletat̃ cũ aliena iactura, & tũc non audiet̃ iſta exceptio, pone, in exceptione p̃ſcriptionis mutuaui tibi decẽ ducatos, & 20. annis ſteti, q̱bus non petij, poſtea peto, tu dicis, Amice, p̃ſcripſi, ego ꝓduco inſtrm̃ guarentigiatum, ꝯ̃ qđ nulla exceptio opponi põt ẽt ex illis annis 20. tu vero vis intentare hoc remedium ĩplorando officium iudicis, dico, ꝙ non potes, q̱a in hoc actor non locupletat̃ cũ aliena iactura, ſed potius reus. Et hoc caſu hẽt locum op. Sal. in d. l. ita nobis. & teneberis ſoluere. Qđ no. Ita dicit Imo. reducendo ad concordiam opiniones, in l. fi. ff. à q̱. ap. non licet. Imo. ponit hoc in d. l. fi. ¶ Secundum remedium eſt, ꝙ vbi nulla defenſio admitteret̃. Quo caſu fatet̃ Bar. ꝙ nec officium iudicis ꝯpetit, ſoluat, poſtea repetat, ar. c. debitores, đ iureiu. & hoc ſequit̃ hic do. Ab. An. Imo. & Do. Sed ꝯ̃rium tenet Bal. in l. j. C. de cond. indeb. & Sal. in d. l. ita nobis. & mouet̃, q̱a repetenti nedum obſtat exceptio ſnĩę, ſed prioris debiti, qđ iterato per inſtrm̃ probatur, ꝯ̃ qđ inſtrm̃ non põt opponi nũc, ſicut & pri⁹. Scđo obſtat exceptio, Dolo facis, quia petis, qđ reſtituturus es, & dicit, ꝙ in caſu c. debitores. incontinenti cum ſoluit, eſt liberatus à debito, & non põt vſurarius opponere de iur̃o, quia ſoluit, ergo non poterit opponi iurm̃, quia ſoluit, & fuit ſatisfactum iur̃o, & ſic non obſtat, ſ̃m eum. Et non obſtat, dolo facis, quia teneris reſtituere ex ꝯ̃ctu vſurario. Et ſic tenet ꝯ̃rium Sal. Io. de Imo. in loco p̃al. dicit, pondera verba ſtatuti. Subtiliter aũt verba ſtatuti ꝯſiderant executionem inſtr̃i, & non aliud, & tunc bene loquitur Bar. q̱a ſtatutũ dicit, ꝙ ſnĩa mittatur executioni õĩ exceptione reiecta, tunc fiet executio, q̱a tunc non eſt inconueniens, ꝙ audiatur iſte reus poſt executionem. Exemplũ in cle. 1. de re iu. Bal. in addi. Spe. in ti. de app. ver. ſi iudex. alias, quid ſi iudex. vbi dicit, ꝙ ſi iudex eſt executus inſtrm̃ guarentigiatum reiecta exceptione non quia falſa, ſed quia exigebat altiorem indaginem, ſicut inde cognoſcit de iuſtitia exceptionis, reuocabit executionem, quia ſummaria cognitio non hẽt derogare veritati. Aliq̃n non reſpicit ipſum ſtatutum, ſed formam inſtr̃i, tunc tenet Io. de Imo. cum Sal. ꝙ ſicut non põt opponere nunc, ita nec ante, vel poſtea, & tunc obſtat exceptio, Dolo facis. Ang. de Are. in l. fi. ff. à q. app. nõ l3. refert Imo. ibi, & ibi dicit, dum eſſem in ſcholis, q̃n Io. de Imo. tenuit hoc, feci q̃dã motiua ꝯ̃ eũ ad ſuſtinendũ opinio. Bar. ꝙ poterat ſoluere, & poſtea repetere, & debebit audiri, & ſic ꝯ̃ Io. de Imo. Et ꝙ q̱s poſſit repetere, quoties ſoluit ex vna cã, q̃ redijt ad non cãm: uide gl. in l. Iulianus verum debitorem. ff. de ꝯd. indeb. Et Bar. ibi idem tenet. Et ſubdit Ang. in d. l. fi. ff. à quibus app. nõ l3. ꝙ fuit de intentione Pau. de Ca. ff. de ꝯ. ſine cã, ĩ l. ſi fullo. Et voluit Pau. de Ca. in l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de ꝯd. inde. & in l. imperatores. ff. de re iu. & Bal. in d. l. Iulianus. ff. eo. & idem in d. l. ſi ſine. in fi. ff. rem ra. ha. Et idem ſentit Bal. in l. j. in vlt. col. C. q̃n prouo. non eſt ne. Et ſic ille, qui ſoluit, põt repetere, ſi aſtringitur à ſtatuto, ꝙ nulla exceptio opponi poſſit. ¶ Tertiũ remedium, ꝙ ceſſantibus omnibus remedijs tutus legitima exceptione ꝯqueratur apud iudicem eccleſiaſticum ꝑ viam denunciationis Euangelicæ. Oẽs ponunt in c. nouit. de iu. puta, ego facio unum libellum: porrigo iudici eccleſiaſtico, & dico, ꝙ tu petis cum pc̃tõ, & ꝙ ego monui te inter te & me pluries. Qđ no. Et ad hoc allego dictum Bar. Cepo. qui ponit in ſuis cautelis. 285. q̃ inci. ſtatuta q̃nq;. & allegat ibi Bal. in l. fi. §. in computatione. in fi. C. de iu. deli. Sed vltra ipſum voluit Ant in c. cum Ioannes. de fi. inſt. vbi dicit, ꝙ vbi ſtatutum tollit probationem, & ex hoc naſcitur pc̃tm̃, auditur ille, ſi vadit ad eccleſiam. Bal. in aut. clericus. C. de epiſ. & cle. ꝓp iniquitatem ſtatuti ſecularis recurrit̃ ad eccleſiam. Ita dicit Bal. ibi. Et pro hoc male loquitur Ang. in l. j. §. pueritiã. ff. de poſtul. Et hoc tertium remedium intellige, dummodo hoc remedio non vtaris per malitiam, per dictum Inno. in c. lator. de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Partes ſi compromittant in poteſtatem, ſucceſſor an poterit cognoſcere? & nu. 2.*

3 *Materia ſubiecta vbi aliud ſuadet, non tranſit in ſucceſſorem.*

4 *Executor ſi factus eſt propinquas, non tranſit in ſucceſſorem.*

5 *Commiſsio facta canonico, an tranſeat in ſucceſſorem.*

Canonicus eſſe deſinens, an poſsit cognoſcere de cauſa ſibi prius cõmiſſa, Poſt nu. 5. ver. ſed nunquid.

6 *Canonicus an dicatur habere ſucceſſorem.*

7 *Commiſsio facta vicario, an tranſeat ad ſucceſſorem.*

8 *Commiſsio facta legato ſub nomiue dignitatis, an tranſeat ad ſucceſſorem.*

9 *Promittens dare ſcaccum mattum cum pedona, an ſatisfaciat promiſsioni, ſi det ſcaccum mattum cum pedona facta regina.*

10 *Papa ſi mandat alicui epiſcopo, vt eriga vnam eccleſiam, an epiſcopus ſuccedẽs mandatum illud expedire poſsit. Ad idem n. 11.*

Mortuo vno delegato, alter ſuccedens in prioris dignitatem, gerit uicem duorum. Poſt nu. 10. ver. committitur.

12 *Iudex tulit ſententiam talem, condemno te ad dandum per caponũ tali eccleſiæ, ſicut prędeceſſores tui fecerunt, quęritur, an iſta uerba, Sic ut toi anteceſſores, & c. ſint conditionalia, hoc eſt ſi non dederint, nec iſte dare tenentur.*

Mortuu delegato, an ordinarius poſsit cognoſcere de cauſa. Poſt nu. 12. ver. vtrum mortuo.

CAPITVLVM XIIII.

a QVoniam Abbas. ¶ Morte delegantis re integra non expirat iuriſdõ a commiſſa dignitati. H. D. ¶ Gl. in ver. ſubſtitutum, vtrũ ĩ dubio diſpõ cenſeat̃ realis, vel ꝑſonalis. Abb. hic declarat. ¶ Mod. hic dñt ꝙ limitat̃ mã in ꝯpromiſſo, puta ꝯpromiſi in archiep̃m Piſanũ, vtrũ cognoſcet ſucceſſor? Dñt hic Mod. ꝙ nõ, & allegant Bar. in l. q̱ liberis. §. hæc verba. ff. de vul. & pup. vbi Bar. q̃rit de hoc,
1 & dicit, ꝙ ſi † partes compromittant in ptãtem, ꝙ ſucceſſor non poterit cognoſcere, & allegat Inn. in c. fi. ĩ. eo. vbi voluit, ꝙ illa decretalis hẽt locũ in iuriſdictione, non in negotijs, & ꝓ hoc dixit ibi Bar. male faciunt priores fraternitatum, de quo ibi ꝑ eũ Et eſt rõ, q̱a partes in compromiſſo vñr habere magnam ꝯfidentiã in eo, & non eſt veriſimile, ꝙ partes cogitauerint de ſucceſſore eius. Scđo dñt ipſi, gl. in c. 2. de teſta. in 6. verſi. mortuo. q̃ vult, ꝙ commiſſio executionis non tranſeat ad ſucceſſorem. Tertio dñt, ꝙ Bal. determinat qõnem, ꝙ Comes Sabaudiæ ꝯpromiſit in regem Francorũ, vtrũ poſſet cognoſcere ſucceſſor? Bal. in c. 1. de inueſti. in mari. fac. ver. ſed duo magni dñi. & determinat, ꝙ non tranſit, q̱a partes ꝯpromittendo vñr voluiſſe, ꝙ ꝓcederet̃ de plano. Et ꝙ hoc ſit, ꝙ in noĩe appellatiuo non ꝯſiſtit finalis rõ ꝯpromiſſi, ſed in explorata fide atq; induſtria, & iſtę qualitates non trãſeũt ĩ ſucceſſorẽ. Allegãt ẽt Bal. ĩ c. vno delegatorũ. ĩ. e. vbi tenet idẽ, dicẽs, q̱a arbitri habẽt certos fines à nã, & allegãt Bal. ĩ c. j. q. feu. da. poſ. vbi Bal. idẽ ponit de illo ꝯpromiſſo regis Francorum, & ſubijcit, ꝙ fuit diſputatũ, ꝙ ñ trãſiret ad ſucceſſorẽ, & ſubdit, ſi ẽ ꝯceſſa aliqua gr̃a abbati, ꝙ poſſit ĩfeudare aliqua bona cũ capł̃o, dicit, ꝙ ſi ẽ exp̃ſsũ nomẽ appellatiuũ, trãſit, & ſic ſi noĩe eccłæ, ſecus, ſi ẽ ꝯceſsũ ĩ noĩe ꝓprio abbatis, & alle.

a Iuriſdictio. *Ad de idem eſſe re non integra, ſ. quando eſt proceſſum uſq; ad publicationem proceſſus, ſecundũ do. Soci. ſuo conſi. 169. incip. Circa primum conſultationis articulum. verſi. 3. & vlt. in 2. parte, char. 37.*

Pe.de Anc.in c.si gratiose.de rescr.in 6.ꝙ si aliqui cõpmiserũt in Papam,non transit ad successorem,& allegant Bal.& bñ,in c.fi.ĩ.e.vbi ponit illud ẽt de rege Francorũ,& ibi dicit, ꝙ si est ꝓrogata iurisdõ de comite Sabaudiæ ad regem Francorũ,non transit in successorẽ.& ibi subdit,ꝙ populus Florentinus dedit cuidam dño Otoni facultatẽ ingrendi de oĩ crimine cũ fama,& sine fama, & dicit,ꝙ ista facultas non transit in successorẽ,qa vr̃ ꝯsiderata eius industria.¶In ꝯtrariũ dñt Mod.ꝙ† vbi aliqd ꝯmittit̃ dignitati,transit in successorẽ.Hic casus est. Sed ꝯpromissum est factum dignitati: ergo transibit in successorem.Et dicunt,ꝙ æquiparant̃ arbiter &iudex.Et allegant vnum,qđ scribit in c.Quintaualli s. de iureiu.& allegant c.decet.de immu. eccle. in 6. Et dicit,ꝙ arbiter non cognoscit in ecclesia,sicut iudex ꝓcedere non põt ĩ ea. Scđo executio testamenti transit in successorem, gl. pe.in c.fi.de testa.in 6.& ibi ꝯsideraẽ ꝯfidentia. Ergo idẽ erit in arbitro. Tertio facit c.fi.ĩ.co. vbi dr̃, ꝙ vbi iniungit̃ aliqd alicui,vt faciat ꝑsonaliter, non põt ꝑ alium expedire: ergo secus, vbi non dicit ꝑsonaliter poterit ꝑ aliũ.Ergo ꝑ successorem.Et postea subdit qdam Doctor. Præcedentia habent locũ,qñ esset factũ ꝯpromissum in re ardua, & allegat dictũ Bal. in c. fi.ĩ.co.ꝙ ubi aliqd est singulare,& ꝯ statuta, non transit in successorem, & dicit,plus ponderat̃ rõ,q̃ nomen appellatiuum,ergo secus erit in re non ardua.Sed ꝙ non transeat ad successorem, qñ ꝯpromittit̃ in eo,tenet Bal. in l.si in 25. oppos. C. de here.inst.vbi dicit,ꝙ rõ,quare non transit, est, qa partes obligant se sub pena,nõ est sic in iudice,quia poterit appellari. Ex quo ergo partes multo magis ligant se in arbitro,q̃ in iudice, merito non transibit ad successorem. Scđo Bal.in aut.si tñ.C.de temp.ap.vbi tenet idem.Et addit,ꝙ ꝯscientia est vt qualitas aĩæ,q̃ non transit in successorem, arbiter eligit̃ rõne ꝯscientiæ. Sed istæ qualitates non transeunt, ergo transire non debet ꝯpromissum qđ factum est rõne illarum qualitatum.Tertio Bal.in l.fi.§. sed & si quis.in prin.C.commu.de le.vbi tenet idẽ.Quarto allegat Imo.in c.ꝑsentata.de test.ubi idem tenet. Vltimo Imo.& Pau.de Ca.in d.l.q liberis.§.hæc verba. ff. de vul.&pup.Ad motiua Doctorum,verum est vbi iurisdictio ꝯmittit̃ dignitati,transit in successorem.Sed arbiter non hẽt iurisdõnem, ergo non transibit. Qñ dicunt de executore,negat̃,ꝙ sit tanta confidentia in executore,q̃tum ꝯsideraẽ ĩ arbitro. Præterea si ille executor exequit̃, debet reddere rõnem,cle.1.de testam.Et sic non est bona æquiparatio de arbitro & executore. ergo non transit. Præterea testator ibi voluit,ꝙ transiret. ergo si non dixisset expresse. Ibi dicit gl. Ad tertium de ꝑsona, qñ dicũt, ꝑsonaliter,dico,ꝙ non valet ista ꝯñtia, quia sequeret̃,ꝙ vbi esset electa industria ꝑsonæ,& non esset dictum Personaliter,alius cognoscere nõ posset,qđ est falsum.Ergo no.signanter eorum argumenta.Sed lo.de Imo.in c.fi.in vlt.char.ĩ.eo.facit mentionem de dicto Bar. in d.§.hæc verba.& postea dicit,ꝯsidera,quia do. Ant.hic, & Host. negant, ꝙ rõne facti non transit in successorem, ergo vr̃ idem in ꝯpromisso.Non obstat rõ Bar.dum dicit de ꝯfidentia,& non fundat se in aliquo tex. & dicit Imo. iura dicũt,ꝙ ius reale transit in successorem.Casus hic. Scđo Imo.dicit,quia ꝓ ꝑditis dignitate ꝑsumit̃, & sic tanta ꝑsumit̃ in successore,quãta in antecessorem. Tertio dicit, imputet̃ partibus, q̃ sola ꝯtẽplata dignitate non vñr ꝑsonam contemplasse,& sic scire debeant, ꝙ aliud est committere dignitati,& aliter sub noĩe ꝓprio.Subdit,ꝙ opiꝯtraria est æqua, sed secũda est de rigore iuris sustẽtabilior. * Ego teneo opi. cõem *, & sic cum Bar. & Bal.in locis ꝑallegatis,non obstante dicto Imo.in d.ca.fi. nec motiuis Mod. ad q̃ responsum est. & moueor, quia vbi subiecta materia facit videri ꝯtemplatam personam, non curat̃ de nomine appellatiuo.Hoc dicit hic Ab.& in locis allegandis. sed vbi partes compromittunt, vñr elegisse personam, prout dicunt oẽs præallegati, non curabitur ergo de noĩe appellatiuo. Sed qñ Imo. dicit,ꝑsumitur pro præditis dignitate,negatur,bene præsumitur de scientia, sed non de ꝯfidentia, q̃ partes habebant ad antecessorẽ.

Et qñ Imo.dicit,imputetur parti,dico,non est,qđ imputetur parti,quia subiecta materia succurrit illis, & sic, siue loquamur in arbitris,siue in alijs, teneo indistincte,ꝙ compromissum non transit ad successorem,& sic est tenendum in iudicando & in ꝯsulendo. ¶Capio† illud dictum do. Abb.ꝙ ubi subiecta materia aliud suadet, non

3 transibit ad successorem,& ꝓ hoc allego d. Abb. hic, & in c.j ĩ.qđ me.cau.q̃rit ibi, vnus iurauit habenti dignitatem aliqd facere, pone, morit̃ ille, alius substituit̃, vtrum iurm̃ transibit ad successorem. Dicit ibi, ꝙ vbi materia non põt ꝯcernere ꝑsonam, sed dignitatem, transibit, & ibi allegat Bar.in l.terminato.C.de fruc. & li. expen. vbi dicit,iudex ꝯdemnauit unum in expensis,& dicit,quarũ taxationem mihi Petro reseruo, finito offõ poterit taxare successor,qa mã subiecta hoc exigit, quia si ille nõ est iudex,non põt taxare,&dat aliud exemplũ ĩ c.aduersus. de immu.ec. vbi remanent officiales excõicati ẽt finito officio,& sic attendit̃ subiecta mã. ¶Scđo allego Ab.in c.dilecti.de fo.comp.& ibi tex.& gl. q̃ dicit, ꝙ si rescriptum &materia ꝯcernebat ecclesiarum merum fauorẽ, transit in successorem,vbi allegat Bar.in l.post mortem. ff.qñ ex fac.tut. ¶Tertio alleg. Abb.in d. c. aduersus,de immu.ec.vbi dicit,ꝙ vbi mã est ꝓportionabilis dũtaxat personæ,sp vr̃ ꝯtemplata ꝑsona,& non dignitas.¶Quarto Ab.in c.mandata.iuxta prin.ver.sed q̃ro. de ꝑsum. & c.secundo requiris.de app.idem tenet. Et sic habes duas fal.ad istum tex.primo de compromisso:scđo,vbi subiecta mã aliud suadet.¶Capio † illud,qñ Abb.dicit, ꝙ cũ

4 est factus executor ꝓpinquus, ꝙ non transibit ad successorem.gl.in c.fi.de testi.in 6.ver.exꝑsserit.& dicit, ꝙ sufficiens coniectura est contẽplari ꝑsonæ amicitiam,& allego gl.sing.in c.reqsisti.in ver.ꝑsumit.de testa. ĩ ver.nisi esset ꝑsona habens magnam delectationem. Scđo gl.in l.in testõ.ff.de manu.test.ubi gl.dicit, ibi ĩ consideranda affectione tm̃ operat̃ magna amicitia,q̃tum coniunctio sanguinis.Tertio gl. in l. 2.C.in quib. ca.coloni censi. li. 10.vbi glo.dicit,ꝙ appellatione suorum veniunt amici. Multa allegari possunt de amicitia, sed non ultra ꝓ hoc ad ꝓpositũ nostrũ. Et q dicant̃ magni amici,hr̃ in l. latæ culpæ.§.amicus.ff.de ver.sig. vbi tex.di-

* cit, amicos * appellare debemus non oẽs notitia ꝯiũctos, sed q̃sitos honestis rõnibus.Scđo illa censet̃ amicitia maxima,q̃ ponit gl.in c.innotuit. de elec. in ver.in scholis.vbi censetur maxima, & alia glo.in c.prophetauit.1. q.1. vbi gl.dicit,ꝙscholares diligunt se in scholis. qñ aũt sunt ꝑlati,dicunt, non noui vos,& tex.ĩ cle.1.de iureiu.& Pe.đ An.

5 ibi.¶Capio † illud, vtrum commissio facta canonico transeat in successorẽ? Do.in c.statutum.de resc. in 6. vbi post Im.dicit,ꝙcommissio facta canonico, sp censet̃ ꝑsonalis,& dicit ipse, ꝙ non transibit in successorẽ.Bal.exꝑsse in l.si plures.C.de ꝯd.inser. Im.in cle.2.de resc.& hoc,qa non hẽt successorẽ. Ergo, & c.iuxta no.de ele.c.qđ sicut.& Bar.in l.bonorũ.ff.rẽ ra.ha.&uide in ꝓx.char. Imò dicit ipse Do.vbi s̃.ꝙnon est dubitandũ de hoc,qa sp exprimit̃ nomẽ ꝓpriũ Canonici, ergo est ꝑsonalis, & nõ trãsit.¶Sed nunqd desinens esse canonic⁹,possit cognoscere de cã? Dicas,ꝙ sic, nisi assumat qualitatẽ repugnãtem, vt si factus est laicus,&cã erat spũalis:si vero non assumit qualitatẽ repugnãtẽ,pt̃ cognoscer̃,vt si eẽt effect⁹ religiosus,cognoscer̃ poterit đ licentia ꝑlati. Itẽ assumẽdo qualitatẽ non repugnãtẽ,vt si cã erat tp̃alis, & tũc cognoscere põt,si est ẽt effect⁹ laic⁹,qa põt esse, ꝙ canonic⁹ sit canonicus,& non habeat ordines sacros.¶Vbi reqrit̃ qualitas in uno officiali,sufficit, ꝙ sit tp̃e commissionis, & dato,ꝙ euanescat ex post pt̃ cognoscere, gl. in d.c.statutũ.in ver.canonicus.in fi. Primũ ad hoc est ꝯs. Pau. de Ca.3 2 5.q đ inci. Ad primum respondet̃.Secundo allego Bal.

* Amicos. *Adde.Ro.singu. 678. incip. Quid aliud detractores,vbi dicit, quòd non omnis qui osculatur est amicus, nec omnis qui verberatur est inimicus, meliora enim sunt vulnera Amici. quàm voluptuaria oscula inimici. & singu.656. incip. Cynus in l. exigendi. vbi no. v. An sicut cõiunctus pro coniuncto agit sine mandato, ita & amicus pro amico.*

Bal. in l. generaliter. in ver. ex p̄dictis determinat̄. C. de epi. & cle. vtrū canonicus, q renūciauit canonicatui, poſſit cognoſcere de cā? & dicit, ꝙ ſic, qa requirit qualitas canonicatus tpe inſtõnis, vel impetrationis, c. ſi eo tpe. de reſc. i 6. Sed idem in oĩ alio, qñ eſſet ꝯtēplata ꝑſona, ſecus, ſi dignitas, & hoc intelligit, ſi remoueat̄ à canonicatu pp delictum. Tertio Ab. in cl. j. in prin. vbi dicit, ꝙ gl. fi. eſt ſimilis in c. ſtatutum. Et ibi dit Ab. no. ꝙ ſi cauſa ꝯmittit̄ vicario noĩe proprio, ſi deſinit eſſe vicarius, poterit cognoſcere, & dicit ſufficere qualitatē adeſſe ab initio. Et allegat Bar. in l. ex facto. ff. de vul. & pu. & in l. ꝑcipimus. §. fi. C. de appel. vbi Bar. dicit, ꝙ ſi ſtatutū dicit, ꝙ ꝯſultori debeat dari tm̄ ſalarium, ſi eſt doctor, ſecus, ſi nō eſt Doctor, cā fuit ꝯmiſſa vni ſcholari, q ĩterim fact⁹ eſt Doctor, an habebit tm̄, quātū Doctor? Dicit, ꝙ ſic, qa ſtatutū non determinauit tp̄s ꝯmiſſionis, ſed tp̄s ſalarij dandi, ſecus, ſi ſtatutū diceret, ꝙ cā deberet ꝯmitti ꝯſultori Doctori, qa nō habebit illud ſalarium. Et Im. dicit in cle. 2. de reſc. ſed pone, ꝙ canonicus eſt mortuus, cui ꝯmiſſa erat cauſa, tranſibitne ĩ ſucceſſorem, ꝙ poſſit cognoſcere? Dicas, nulla ꝯmiſſio fit canonico, niſi exprimatur nomen ꝓprium. Sed dicas, ꝙ iſta decre. & oĩa iura dicunt, ꝙ ꝯmiſſio facta ꝑ nomen appellatiuū, tranſit ad ſucceſſorem, ſecus, vbi eſt expreſſum nomen ꝓpriū, qa tunc mortuo eo, redibit ad delegantem. Bal. in l. ſi plures. C. de cōd. inſer. vbi expreſſe dicit, ꝙ ſuccedens canonico, non cognoſcit de cā ꝯmiſſa p̄deceſſori, lʒ improprie dicat̄ ſucceſſor, ſed iuriſdō reuertit̄ ad delegantem, dato, ꝙ ſit expreſſum nomen ꝓprium, ꝓut ſꝓ eſt. Item tranſit Im. ĩ cle. 2. đ reſc. reprobando d. Ant. hic. ¶ Quòd
6 † canonicus non dr̄ habere ſucceſſorem, primo gl. in c. qđ ſicut. in ver. conſentire. de ele. Bar. in l. bonorum. ff. rē ra. ha. dicit, ꝙ canonicus non pōt habere ratum illud, qđ fuit factum ꝑ procuratorem anteceſſoris, quia non dr̄ ꝓprie ſucceſſor. Et allegat gl. in d. c. qđ ſicut. Imo. in c. relatum. el 2. in 2. col. de teſta. idem tenet. Et allego Bal. in l. 2. in 16. col. C. de ſerui. & aqua. vbi dicit, ꝙ pro ſpoliatione facta prædeceſſori, non competit interdictum ſucceſſori, qđ no. quia aliud eſſet in alio p̄lato, qa ꝯpetit illi interdictum, Vnde vi, ſecus in canonico. Et Ab. in c. nouum genus. de deci. vbi tenet idem, & dicit, ꝙ ſi non fuiſſent ſolutæ decimæ alicui canonico, mortuo illo peruenient illæ ad capitulum, non aūt ad ſucceſſorem. Do. in c. ſi duo. §. 1. de procu. in 6. Et Abb. in c. ex literis. de proba. vbi dicit, ꝙ canonicus eſt legitimus adminiſtrator ꝓ p̄benda ſua, non aūt quo ad obligandū ſucceſſorē. Non eſt ſic in alio p̄lato, qa ſi ꝯ̄hit, obligat, c. 1. de ſol. Abb. & Imo. in d. c. qđ ſicut. de ele. vbi faciunt illam gl. fin. & Pe. de Anc. in reg. priuilegium. de re. iu. in 6. vbi dicit, ꝙ priuilegiū datū canonico, non tranſit ad ſucceſſorē, & Bal. in tub. ſ. eo. in 8. col. vbi tenet idē, & Car. ꝯſ. 45. & Bal. in c. dudum. el 2. in fi. de ele. Raph. Fulg. in d. l. ſi qs imperatorem. C. q teſt. fa. poſ. tenet, ꝙ vicarius ſuccedēs, qa primus mortuus, vel remotus, non cognoſcit de cā ꝯmiſſa
7 vicario. ¶ Vtrum † iſta decretalis ĩ commiſſione facta vicario, habeat locū, & tranſeat in ſucceſſorem? Vide Ab. hic, Mod. hic allegant ꝓ op. Bar. ꝙ non tranſeat dictum Cy. in l. ſi qs imperatorem. C. q teſt. fa. poſ. Et Raph. Ful. d. l. ſi quis imperatorem. tenet, ꝙ vicarius ſuccedens, qa mortuus, vel remotus, nō cognoſcit de cā commiſſa vicario. vbi dicit, ꝙ ſi committit̄ aliquid Comitiſſæ ſub noĩe dignitatis, non tranſit ad ſuccedentem. Scđo allegat Car. in cle. 2. de reſcr. vbi tenet idem. In ꝯ̄riūm allegat Car. hic, q tenet op. gl. in cle. 2. de reſcr. vbi tenet, ꝙ tranſit. Et dicunt, ꝙ vicarius exercet officium iure ꝓprij officij, & habet p̄eminentiam eccleſiaſticam, q̄ æquiparat̄ dignitati, quo ad effectū ꝯmiſſionis, & delegationis. Ergo vr̄, ꝙ poſſit tranſire. Scđo, lʒ perſonæ mutent̄, tñ officium eſt ꝑpetuum, ꝑ ti. de offi. vic. Et dicit, ꝙ ſufficit, ꝙ habeat nomine nō proprio, tñ appellatiuo. Ergo idem, ac ſi haberet nomine proprio. Et ſic firmat, ꝙ tranſit in ſucceſſorem. Mod. hic tenent iſtam op. & arguunt ſic, Commiſſio facta dignitati tranſit in ſucceſſorem. Vicarius habet dignitatem, cle. 2. de reſc. Ergo tranſit in ſucceſſorem. Dicunt, ꝙ illa l. Auguſtæ. ff. de le. 2. dicit, ꝙ ſi legatum eſt factum dignitati, tranſibit ad ſucceſſorem, ſecus, ſi eſt factum nomine ꝓprio Auguſtæ, qa non tranſibit, vt ſit aliqd ſpāle ĩ principe. Sed primo firmabitis, ꝙ non tranſeat in ſucceſſorem, & ſic expirat reuocato vicario, ſi eſt ꝯmiſſa noĩe appellatiuo; ſec⁹ ſi eſt facta noĩe ꝓprio, quia tranſit primo. Io. de Im. in cle. 2. in 3. col. de reſc. vbi referendo d. Ant. ꝓbat, ꝙ ꝯmiſſio non tranſeat in ſucceſſorem, qa dignitas dr̄ eſſe ꝑſonalis, & deſinit eſſe cū ꝑſona, & non hēt ſubſiſtentiam de ꝑ ſe. Ergo non tranſit. Secus ĩ epō, quia eo mortuo, dignitas ſubſiſtit. Ergo non ſic in vicario. Et titulus de off. uicarij non dicit, ꝙ offm̄ vicarij ſit ꝑpetuū. Cōfirmo primo, qa canonicus non cognoſcit de cā ꝯmiſſa anteceſſori, qa non hēt ſucceſſorem. Ergo eodē mō in vicario, qa non hēt ſucceſſorē ꝓprie. Præterea facit, qđ dicā ĩ. de legato. Et ſic teneo, ꝙ nō tranſeat in ſucceſſorē. Ex his habes quartā fal. ꝙ fallit ĩ ꝯmiſſione facta vicario, qa nō tranſibit in ſucceſſo-
8 rem. ¶ Vlterius † q̄runt hic Doc. quid in ꝯmiſſione facta legato ſub noĩe dignitatis reuocato? vtrum ſucceſſor cognoſcat? Dñt, ꝙ non, qa eo mortuo, expirat dignitas, ſicut diximus in vicario, qa pōt eſſe, ꝙ ep̄s non faciet aliū vicariū, & ſic Papa ñ dabit aliquē legatū. Ant. Ab. Imo. hic. Et ſic habes quintam fal. Idē Ab. ĩ c. nouit. ĩ. đ of. le. ¶ Vlterius pone, Papa dicit, ꝯmittimus Petro p̄poſito & capellano nr̄o, utrū tranſeat ĩ ſucceſſorē? Vr̄ dicendū, ꝙ non, qa vr̄ habere rōnē ad p̄poſiturā & capellaniā. Ab. hic dicit, ꝙ ēt ſi ſuccedit ſolū in p̄poſitura, ꝙ poterit cognoſcere ſucceſſor, dato ꝙ nō ſucceſſerit in capellania, qa capellania nō eſt capax ſubdelegationis, ſed bñ p̄po-
9 ſitura. ¶ Quærit hic Ab. vtrū † ille, q ꝓmiſit dare ſcaccū mattū cū pedona, ſatisfecerit, ſi dedit
a cū pedona effecta regina a. Iſtā q̄onem ponit Bar. ĩ l. legatis. §. ſi ex oſtō. ff. đ le. 3. & in l. pe. ff. de ſena. Cy. in l. 2. C. đ ſuſp. tu. Latiſſime Im. poſt Bar. in l. demōſtrō. §. j. ff. de ꝯd. & dem. Ang. in l. ſi longius. §. j. ff. de iu. & facit, qđ no. Bar. in l. j. C. qui, & apud quos. ¶ Nota duo dicta in ſimili. Bal. in l. q ſquis. in fi. C. de. epi. & cle. ſcriptor ꝓmiſit mihi ſcribere librū, fuit fact⁹ rector medicorū, dicit, ꝙ excuſat̄. Ecce ꝙ dignitas mutat ꝑſonā.

a Regina. *Adde Ioã. de Prato in l. falſa. de condi. & demon. & Ioann. Andr. in addi. ad Spe. in titu. de off. delega. §. reſtat. & Lau. de Fano, Inſtit. de cap. dimi. in prin.*

Scđo gl. ĩ c. p̄terea. 51. diſt. vbi dicit, ꝙ ſcriptor factus monachus, non tenet̄ ſcribere, gl. in §. his vero. in Aut. de fi.
* inſt. Sed cōis* op. eſt, ꝙ non ſeruat ꝓmiſſa, & ſi ꝓmiſit, iſta dignitas mutat nām: Et ita Imo. in d. l. demonſtrō. ff. de
10 ꝯd. & dem. ¶ Quærit̄ mō, vtrū † decretalis habeat locum in nudo miniſterio? vt ſi Papa p̄cipit epō, ꝙ debeat erigere vnam eccl̄am, q̄ eſt collapſa, vtrū ep̄s ſuccedens expedire poſſit? ꝯcludit ergo d. Ab. ꝙ nudū miniſteriū trāſit ĩ ſucceſſorē. Cōfirmo hoc ꝑ dictū Bal. ĩ l. tale. §. fi. ff. đ pac. vbi dicit, ꝙ ſi p̄ceptū eſt aliquid p̄tori, tranſit ĩ ſucceſſorē, ĩ l. ſi cōis ſeruus. ff. đ ſtip. ſer. Idē tenet Bar. ĩ l. à filio. ĩ fi. ff. đ ali. & cib. le. Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nunc aliqua. ver. ſed quid erit. vbi inquit đ executore, qui hēt nudū miniſteriū. Et ita tranſit gl. ĩ c. pe. de teſt. in 6. Præterea do. de Rota ꝯcl. 432. in nouis, q incipit, Fuit determinatū, vbi dñt, ꝙ ep̄s dēt adimplere mandatum factum p̄deceſſori ſub noĩe dignitatis, & ſubdūt, ēt ſi nondū ꝯſecratus ſit. Conclude ergo, ꝙ iſta decretalis non hēt locū in nudo miniſterio, ꝙ nudū miniſteriū faceret videri electā ĩduſtriā ꝑſonæ, & non curaret̄ de noĩe appellatiuo, & eſt in actu extraiudiciali, ꝙ ſic non trāſibit ad ſucceſſorē. Bal. in l. j. ff. of. ꝑfe. pręt. vbi dicit, ꝙ magnitudo cāæ facit videri electā ĩduſtriā ꝑſonæ, & ſic ꝯ̄ Ab. ¶ Committit̄ cā duobus ſub noĩe appellatiuo, puta prępoſito & decano Piſano. Et eſt ibi clauſula, ꝙ vnus ſine alio ꝓcedere nō poſſit morit̄ vnus illorū, alius ſupſtes, cui erat ꝯmiſſa cā, impetrat illam dignitatē, vtrū iſte ſol⁹ ꝓcedere poſſit, ex quo ꝓcedit ſine altero? Dicas, ꝙ ſi ꝯmittit̄ cā duobus, & vnus aſſequat̄ dignitatē ſuperſtitis, poterit ille ſolus procedere, quia repræſentat duos. Io. And. in regula, rationi. de reg. iu. in Mercu. Lap. alleg. 88. q̄ incip. Commune Florentiæ.

11 rentiæ.in 3.col.¶Pone,†Papa pcepit archiepo Pisano, q possit facere certum qd,vtrum transeat in successorē? Primo Lud.Ro.in l.q a tale.q legit sub l.maritum.ff.sol. ma.dicit,q vbi est beneficium, qd psumit reale priuilegium,personale est in dubio.Item no.q oīs cessio,ī dubio facta ecclesiæ,censet realis.Est gl.fi.in c.tuæ.de his, q fi.à præal.& alia in c.hoc ius porrectum.ī ver.saluo iure.x.q.2.& alia in c.fi.12.q.3.& gl.in c.possessiones.16.q.1.& Host.in summa,de pac.§.q sint diuisiones.gl.ī c.mādata.de psum.Bar.in l.sordidorū.C.de excu.mu.lib.10. & in l.pe.ff.de ser.le.Bal.in l.fi.in pe.col.ff.de st.prin.De mā generali ponit Pe.de Anch.in reg.priuilegiū.de reg.iu.in 6.& est consilium eiusdem 333.qd incip. Discutit materia dubij.Et ibi ponit oīa signa cognoscendi, qñ cessio est realis,inter q est istud, hoc verbū Perpetuo, licet esset expressa psona. Itē Pau.de Leaza.in dispu.q incip.Papa scribit epo.Si dubitat,psumit psonale,c.cū venisset.de inst.Ita Pau.in d.dispu.& est gl.in c.possessiōes.16.q.1.& 25.q.2.in summa.Vna alia gl.Bal.ī c.j.in 5.col. j.de iu.vbi dicit, q cessio principis vni nobili p annuo cēsu,transit ad hrdes. Quę nota. ¶Cōcessio de sui nā psonalis,pōt effici realis p pscriptionē.Ant.in c.si diligenti.de præscr.in fi. vt si habeo priuilegium de decimis, & est psonale,si mortuo me,successor tinuat,& si ali' tinuat,efficit reale p præscriptionem.Qd nota.¶Gl.sicut

12 iusta est.Dicit hic Imo. q † ista uerba a,Sicut iusta est,firmauimus ea, non sunt dōnalia, nisi in firmationibus cōibus.¶Bar.solenniter in l.eū,q.§.Iulianus.de const.pe.Dicit ibi Bar. iudex tulit unam sñiam hoc mō, Condemno te,ad dandū tali ecclesiæ vnum par caponū oī anno, sicut antecessores tui facere consueuerunt,qrit ibi, vtrū ista verba, sicut tui antecessores, &cæ. sint dōnalia,hoc est,si non dederit, q iste nō teneat?Rñdit Bar. q dēt demnari ad dandum istud par caponum,& non sunt ditionalia. Et dicit ibi Bart. De hoc est gl.fi.in c.qm Ab.de off.dele. & mouet ipse, quia in verbis dispositiuis ista verba nullam dōnem faciunt, & ponderat ibi gl.Secus, si in priuilegiis, qa tunc dēt aliqd operari,qa si non apparet,q illi dederunt, tenet tūc iste, & soluere debet.¶Confirmo hoc primū p dictum Io.An.in ti.de feu.§.si igit.in prin.vbi qrit, imperator īuestiuit vnū, & dicit, prout genitor meus alteri genitori tuo concessit, ita ego inuestio, non reperit, q genitor meus inuestiuerat genitorem tuum,qrit,vtrū inuestitura valeat?Dicit ibi Io. An. q ista verba non sunt dōnalia, & valent, tanq esset una noua inuestitura.Scđo Pau.đ Ca.sf.320.qđ inci.In cā decimali eps inuestiuit vnum de decimis,& dicebat queadmodum inuestiuimus tuum genitorē antecessorē,pone,q non īuenitur,q vnq inuestiuerit antecessorem,vtrū valeat eius cessio?Certe sic.Allegat Bar.ī d.§.Iulianus.& in l.admonendi.ff.de iureiu.& in extraua. ad reprimendū. in ver. put.& in l.edita.in fi.C.de eden. & Bal. in l.j.C.de epis.& cle.Tertio Lud.sf.460.vbi tenet idem,& dicit,q ista verba non limitāt *.Quarto est dictum Bar.in l.admonēdi.in 5. col. ff.de iureiu.vbi dicit,priores ciuitatis fecerūt reformationē q oēs soluāt collectā,& q non soluerit j. certos dies, sit in triplo demnatus,put tinet in statuto,non reperit statutū,qđ hoc dicat. Dicit ibi Bar. q lʒ non reperiat statutum, tenebit tñ ille soluere. ¶Limita mō, q istę dictiones non faciant conditionem, nisi & dummodo loquens sit persona, q alias demnare posset de nouo,quia tūc actus suus valet tāq nouus.Sed vbi essent tales,q non possent demnare, valebit demnatio, si illi priores non possent condemnare. ¶Scđo limita, vt nec ista habeāt locum, dummodo, ad qđ fit relatio,non inueniat, secus si inuenit,qa tunc dispō limitabit fm illud,qđ inuenitur.Et ex hoc seqtur q si princeps dicit,Confirmo sñiam,put ē iusta,reperit sñia iniusta, non erit valida,ex quo non confirmauit,nisi quatenus erit iusta,vt dicit. Hanc limitationem ponit Fran.de Are.in c.1.4.char. parua.de proba.& dicit,q hoc est expresse ex dictis Bar. in d.l.admonendi. ¶Vtrū mortuo delegato ordinarius possit reassumere cām?Bal.tāgit in l.si vt pponis.la 1.in ult.col. C. quō & qñ iu.& dicit,lʒ delegatio sit sumpta, tñ solus Papa cognoscit.Allegat Arch.35.q.8.§.his ita.& dicit,q est apostilla & additio. Ex quo dicto no.q cā, q semel est in curia,nunq exit de curia,nisi princeps deleget,vel remittat ad ordinarium.Confirmo hoc p gl. Inn.in c. inter dilectos.de exces.præla.in glo.mag. vbi dicit, q si executor nulliter contulit,collatio reuertitur ad Papā, non ad ordinarium. Ita in proposito nostro.

a Ista verba. *Adde tu, q dictio Sicut, vel dictio Secundū, non faciūt conditionē. Et de hoc est tex.in c.abbate sane.de re iu. in 6.& bonus tex. in l.eū, qui.§. Iulianus. alleg.hic p Fel.& ibi Bar.ad plenū. Et adde de ista dictione Secūdum, quòd non importat conditionem. Tenent Doc. in l.pen. C. de instit.& substit. & Cy.in l.2. C.de cōtrahen. & cōmit. stip. Et est ista cōmunis * opin. Adde, quòd secus est in dictione Si,quia facit cōditionem. l.si mihi & Titio. ... princ ff.quando dies lega. ced. Et adde Bart. in d l. pe.C.de instit. & substi.in versic.ex qua no.*

* Limitant. *Adde no. eund. Rom. consi. 328. incip. præsens consultatio.num. 7. vbi distingnit mirabiliter ad cognitionē significati huius dictionis, sicut, p qua uide Bal in ti. de pace Cōst. c.in causis appellationum.in ver. sicut. Luc. de Pē.in l.vni.in eo. uer. C. de cap. ci.censexim. li.11.et vi. Aucto. supra in c. 2.de rescri. & infra in c. nouit. uersi. secundo considera, de iudici.*

S V M M A R I V M.

1 *Papa non tenetur admittere præsentatum à patrono.*
2 *Officium iudicis quiescit pendente dilatione.*
3 *Tertius opponēs de sua pprietate,īpedit restitutionē possessionis.*
4 *Dispensatio in præiudicium tertij non valet,cui erat concessum rescriptum,quòd aliquis priuaretur beneficio,si merebatur, & cōferretur illi.*
5 *Princeps remittendo pęnam,in dubio,an videatur remittere pęnā parti debitam.*

CAPITVLVM XV.

Super eo. ¶Mod.hic dñt, q respectu īferioris à Papa,ius pñonat' est ...us,qa cogitur eps admittere idoneum, c.postulasti.de iu.pa.c. nullus.eo.ti. Sed re-

1 spectu Papæ est gr̃a,qa† Papa non tenetur admittere,& si uellet,posset nō admittere.Sed ego dico, q nō qrimus,utrū sit ius, vel gr̃a,quo ad illū,cui fit psentatio,sed qrimus,vtrū ius pñonatus,quo vtuntur laici,sit ius?& est ius,sed est bñ datū de gr̃a.Scđo dicit ru.j.de iu.pat.Ergo est ius datū đ gr̃a.Mod.dñt hic, q sp verba Papæ debēt restringi,vt tanto minus lædāt ius cōe,qtū pñt. Allegant Ant.in c.vt debitus.de ap.in prin.vbi dicit, q cū esset vicarius epi Perusini,& ibi esset statutū,q à sñia sultoris nō possit appellari,d.Ant.dicit se rñ disse,q nō pōt appellari,s.respectu partis,q litigat:sec' respectu tertij,& hoc dictū nō reperit ī lectura d.Ant. Scđo allegāt Bar.in l.j.§.iterdū.ff.à q.app. nō lʒ.ubi tenet hoc expresse.Tertio Ang.in l.si qs libertatem.ff.de pe.hæ.vbi dicit,

2 q†terti' post li. tes. pt opponere exceptionē dilatoriā. Quarto allegant Bal.& Ang.in l. si qs filio exhrdato.ff. de inius.irritoq; test.vbi dñt,q pendente dilatione offm iudicis qescit.¶Fallit respectu tertij,& allegāt ibi Bal. & Imo.tex.in l.creditor.ff.mād. ¶Quinto allegāt Imo. & Ant.ī c.2.de fi.inst. vbi dñt,q in scriptura priuata non reqrit dies,secus respectu tertij,qa reqrit, & allegāt tex.ī c.cū teneamur.de pb. vbi remota appellatiōe intelligit respectu partis,& Inn.ī c.ex literis.j. e.vbi dicit,respectu tertij opponit nullitas rescripti,q non opposuerunt partes,& est tex ī c.stitutus.de resc.& Pe.de Anc.in cle.j.de pba.vbi dicit,q si iudex dicit, Cōdēnamus Titiū pcuratorē talis,faciūt fidē,q est pcurator inter partes,secus respectu tertij. Ant.in c.j.đ st.Ego allego Ang.in l.p hāc. in 7.col.C.de tēp.ap.vbi dicit,q titulus,Nihil nouari pēdente appellatione,non habet locum respectu tertij, & videtur

vř tex. pro hoc in c. Romana. de appel. in 6. nisi ille tertius vellet aliquid innouare, fundando se in cā principali, à qua est appellatum. Hoc ponit Imo. in l. qui à latronib. §. j. ff. de testa. in antep. col. Secundo Ang. in l. qdam ꝯsulebant. in fi. ff. de re iu. vbi dicit, ꝙ exceptio declinatoria pōt opponi q̄ncunq; ꝑ tertium venientem ꝓ inter esse suo. Tertio allego gl. fi. in c. ex literis. de rest. spol. vbi
3 Ant. in x. col. dicit, ꝙ† tertius opponens de sua ꝓprietate, impedit restitutionem possessionis, & hoc, cum ius tertij sit adeo ꝯnexum iuri spoliatoris, qđ audiat ille cum cōmoditate spoliatoris. Hoc voluit Inn. c. veniens. j̄. de sponsa. qđ allegat Lud. Ro. in l. naturaliter. §. nihil commune. in 2. col. ff. de acq. pos. Mō vltra hoc Car. cōs. 141. qđ inci. Sanctissimus dn̄s. dicit, ꝙ tex. noster est singularis ad regulandam ambitionem impetrantiū, q aliq̄n īpetrant, & quibus conceduñ non concedenda ꝑꝑ eorū importunitatem. Secundo Car. in c. ad petitionem. de accus. & refert ibi ipsum Io. de Ana. in 3. col. dicēs, ꝙ gl. in ver. pro infectis, in cle. 1. de immu. eccl. non habet locum respectu tertij. Abb. ꝯ̃rium vult cons. 83. qđ incip. Illud in summa. in 5. col. Sed eius opinio procedere pōt, vbi dispō nihil operareť, nisi præiudicaretur ēt tertio, ꝑ id, qđ dicam in fi. huius art. Tertio est tex. in c. ex multiplici. de deci. & c. quamuis. de rescrip. in 6. ubi gr̄a facta vni sp intelligitur sine præiudicio alterius. Et per illum tex. dixit Ant. in c. at si clerici. §. de adulteriis. de iud. post
4 Io. de Lig. ꝙ † non valet dispensatio in præiudicium tertij, cui erat ꝯcessum rescriptum, ꝙ aliquis priuareť bn̄ficio, si merebať, & ꝯferreť illi. Qđ no. diligenter Car. in c. qa diligentia. de ele. & sequunť ibi multi, & vbi dixit, ꝙ restitutus ex banno ad bona, non recuperat bona ꝑ fiscum alienata: & allegat istum tex. & d. c. q̄uis. Ab. idem voluit in d. c. 1. de paroch. & Ab. in c. ex tuæ. ad fi. de cle. non resi. & in c. inter quatuor, de maio. & obe. in 1. col. Idem Im. in c. in nr̄a. de ꝓc. Bar. in l. Gal. §. & quid si tm̄. ff. de lib. & posth. & Bart. Bal. & Sal. in l. fi. C. de sen. pas. ¶ Hoc limita, nisi testō dicat, Faciamus tibi plenissimā gr̄am, quia tūc ēt recuperat bona alienata: Ita Car. in d. c. qa diligentia. & sequunť p̄dicti. ¶ Secundo fallit, nisi diceret, Cancelleň dictæ ꝯdēnationes de gr̄a facta supplicanti, qa tunc ēt recuperat bona alienata. De hoc est ꝯsilium Pe. de Anc. 400. qđ inci. Probata tanta vi. Et respondet ad d. c. q̄uis. de rescr. dicens, ꝙ non ꝓcedit in bonis q̄sitis ex ipsa ꝯdemnatione, sed aliunde. Allego, qđ scribit Bar. in l. 2. ff. de decurio. vbi dicit, pone, vnus doctor est priuatus de collegio, vnus accepit locū suū ex dispensatione, mō si ille recuperat suū locū, nunqd p̄iudiceť illi tertio? Dicas, ꝙ non, sed obtinebit nouissimū lo-
5 cū. Et Bar. in l. 2. ff. de in ius voc. post gl. dicit, ꝙ† princeps remittēdo pęnā, in dubio non vř remittere pęnam parti debitam. Idē tenet Do. in c. authoritate. de priui. in 6. in §. notandū 2. q. 3. Idem voluit Bal. ī l. rescripta. C. đ p̄ci. impe. offer. Et circa hoc est gl. ī c. ad aures. de ęta. & qua. & in c. mandatum, sup ver. non fuit intentio. de rescr. & gl. 1. in c. ecce. 98. dis. & in c. lege. in ver. diuisiōes. 10. dis. & gl. 1. in c. 1. in uer. iustitiā. 22. dist. gl. in c. ꝯstitutus. ī ver. q̄cunq;. de reli. do. in c. qa monasterium. in ver. dięcesis. eo. ti. & gl. in c. ex multiplici. in ver. intentionis. de deci. ī c. exposita. in eo. ver. de arb. in c. dudū. in ver. derogeť. de deci. ī c. parētibus. in gl. fi. de priui. & gl. ī c. dilecto. in ver. intentionis. de ver. sig. in c. pastoralis. in gl. ff. de priui. & gl. pen. in c. 2. de eccl. ædi. gl. pe. in c. cū in illis. de p̄b. in 6. Et de hoc est dictū Arc. in c. 13. 8. q. 1. vbi dicit, ꝙ si eps obtinuit gr̄am ꝯferendi canonicatum, intelligiť cum ꝯsensu canonicorū, si alias reqrebať, & allegat istū tex. & cū istis est dictū Compos. in c. cām. de rescr. & ibi Imo ī vlt. col. dixit, ꝙ si Papa mandat ꝯferri beneficium cum ista clausula, Non obstante collatione alteri facta, intelligiť de inualida, a non aūt de valida. Ita ibi Cōpos. & Imo. Itē est de hoc tex. in c. audita. post med. de rest. spol. vbi clausula, Irritātes oīa gesta, intelligiť de his, q̄ non sunt gesta rite, secus si recte. Videbis hodie. Et Ab. ibi multum no. Et cū istis est gl. in c. ꝓ illorū. ī ver. ꝯ̃dictores. de p̄b. & ibi Ab. vbi dicit, ꝙ ista clausula, Ecclesiastica censura ꝯ̃dictores compescas, intelligiť ꝯ̃dictores, qui iniuste ꝯ̃dicunt, sed b secus, si iuste *. Arc. in §. qd ergo. 17. q. 4. Confirma ꝑ dictū Bal. in l. j. C. de his, q̄ pę. no. ubi dicit, ꝙ si testator dixit, ꝙ vxor sua non possit molestare, intelligiť de iniusta molestatione: secus, si iusta est. Hoc verbū Molestent, intelligiť de molestia facti, nō de molestia iusta, gl. in c. 1. al's 2. de sta. mo. Vltimo allego gl. in ver. p̄iudicium. in c. olim, de ꝯsue. Et ista ampliat p̄dicta, q̄ ꝓbat, ꝙ vbi fit mētio de p̄iudicio, intelligiť de modico, & ibi Do. ad hoc notat eam. ¶ Limita oīa p̄dicta, vt elegāter ꝑ Cald. in dispu. sua, q̄ inci. Dn̄s Papa concessit ecclesiæ Rauennatensi. vbi dicit, ꝙ prouisio Papæ legitima iuri illorū (qđ si falsum esset, concessio esset vana de iure) derogat. Ista enim sunt verba sua, vt si Papa mandat, ꝙ duæ ecclesiæ debeant vniri, dicit ille, Papa nō pręsumiť derogare iuri meo, mō qd operareť hoc rescriptū & hoc mō oīno derogat, secus, vbi rescriptū posset aliqd opari. ¶ Capio nunc gl. in ver. ordinet. Varia hic ꝑ Scribentes dicuntur, qđ poteris videre circa intellectū huius decret. Sed istud verbū operať hic istū effectū, ꝙ poterit delegatus ordinare de ꝑsona idonea, nisi habēs ordinare ꝯ̃dicat, nec mirū, si taciturnitas nocet in p̄iudicialibus, qa istud tolerať rōne diuini cultus, ꝑ tex. in §. si seruus. 54. dist. vbi valet ordinatio serui dn̄o sciente non ꝯ̃dicente, & ita in casu nr̄o, quia ordinare ecclesiam, est fauor diuini cultus, & cle. auditor. de rescr. habet locum in oī auditore, ēt extra curiam dato, quoties beneficium est deuolutum ad Papam, in aliis oībus ꝓcedit tex. nr̄. Ita dicit Car. in d. cle. & solonem habes in c. 2. & in gl. pen. in d. cle. quas uide. ¶ Gl. in ver. intentionis. De hoc habes in notabilibus.

a De inualida. *Adde, quæ habentur ad hoc, per authorem in c. cām, quæ. & in c. in nostra. supra, de rescrip. in corollario 36 in 12. no. et qđ ibi in apost. dixi.*

b Si iuste. *Adde no. in c. pro illorū. de præb. & Car. in clemen. 2. §. contradictores. de relig. domi. ex qua no. quòd delegatus habet iurijdictionem ēt in non comprehensos in rescripto. cōtra tex. in ca. P. & G. infra eo. vt per Ab. in d. c. pro illorum. super d. gl. & per Aucto. in c. cām quę. s̄. de rescrip. vers. non obstant. & debent hoc casu executores tales contradictores citare, ut per Bar. in l. fi. col. 1. C. de edic. di. Ad. tol. et Bal. in l. fi. col. 1. C. qui adm.*

S V M M A R I V M.

1 *Causa si duobus simpliciter committitur, sententia vnius nō valet.*
2 *Cōfessio mulieris an noceat sibi extra causam matrimonij, cessante metu corporis.*
3 *Metus reuerentialis an irritet contractum.*
4 *In casibus, quibus quis uidetur tacendo consentire, illi casus nō habent locum, vbi persona quæ reuerentiā præstare debet, taceret.*
5 *Imperium parētū solū causat sufficientem metū, vt irritetur actus, qui dependet ex libera voluntate.*
6 *Præsentia coniunctorum quando interuenit, vel amicorū personæ, quę debet reuerentiā, non rescinditur actus propter metum reuerentialem, etiamsi pręcesserint uerba, uel persona esse terribilis.*
7 *Actus etiam à libera uoluntate dependens, non vitiatur, quādo ille, qui timetur, potuisset etiam sine cā facientem actum priuare.*
8 *Delegatus unus ex pluribus si tulit sentētiam in presentia collegarum, sententia autē sua non placeret illis, si ille discedit, et postea alij ferunt sententiam, valet, etiam illo non uocato.*
9 *Delegatus unus ex pluribus si iurat sibi de causa non liquere, alij possunt in causa procedere.*

CAPITVLVM XVI.

1 Causam matrimonij. ¶ Si† cā duobus simpliciter cōmittiť, sn̄ia vnius non tenet. ¶ Iste tex. hēt locum in interlocutoria, ꝯ̃ gl. in l. si vni. ff. de re iu. Bal. in l. cum magistratus. C. quando prouoc. non est ne. Pau. de Cast. Imo. & Ro. in l. si vni. Idem Bal. in l. j. ff. de offi. cons. Bal. in l. fi. C. de auctor. præstan. vbi dicit, ꝙ si sint iudices in simul dati spāliter, non pōt vnus interloq sine altero, qa esset ꝯ̃ formam mandati, nisi tenor rescripti aliud importat.

Allegat c. prudentiã. ĩ. eo. Itẽ nisi essent delegati ad vniuersitatẽ cãrum, vt ĩ. diceť. ¶In ordinariis saluatur gl. in d. l. si vni. quia dicit, ꝙ põt interloq sine alio, secus ĩ delegatis, q̃a vnus sine alio interloq non põt. Et ꝙ salueť in ordinariis, oẽs ibi tenẽt, & Bal. in d. l. cũ magistratus. vbi dicit, excepta litis contestatione & receptione testiũ, cętera oĩa citra sñiam p̃ unum ordinarium altero absente expediri possunt, & hoc modo intelligit dictum gl. in d. l. si vni. ¶Limita primo, vt habeat locũ in interlocutoria mera, secus in interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ, q̃a tunc oẽs ferre debẽt. Bal. in d. l. cũ magistratus. p̃ quo est gl. in c. fi. in ver. inanes. de elec. in 6. q̃ dicit, ꝙ interlocutoria habẽs vim diffinitiuæ, regulať sicut diffinitiua. Cũ qua ꝯcordat Abb. in c. p̃uenit. de app. & Bal. in l. minoribus. C. de his, quibus vt indi. & do. Car. in cle. appellanti. de app. ¶Secundo fallit in citatione ad audiendũ sñiam, q̃a requiriť, ꝙ oẽs citent, & non sufficit vnus ordinarius, sm̃ Imo. in d. l. si cui. q̃a sicut non iudicat solus

2 ita nec citat solus. ¶Gl. in ver. inuita, & c. Vtrum † ꝯfessio mulieris noceat sibi extra cãm m̃rimonii, & cesset metus corporis? Ab. dicit hic, referendo Inn. hic dicẽtẽ duas op. & dicit ipse, nunq̃ p̃sumiť metus in actu mulieris in fauorem mariti, nisi p̃ beť. a Et non sufficit, ꝙ dicatur, feci per reuerentiam mariti. Ita Inn. hic. Dicũt hic Moder. ꝙ Car. hic dicit, ꝙ si vir & vxor obligant se in eodem instrumento, nõ p̃sumiť mulier sponte se obligasse, & Spe. in ti. de obl. & sol. §. 1. Tñ Car. tenet ꝯrium p̃ dictum Inno. hic. Mod. hic dicunt esse casum in c. ex rescripto. de iureiu. vbi valet ꝯctus à viro simul cum vxore, & allegant Mod. tex. in ca. cum contingat. de iureiu. in ver. nisi vi, aut dolo. Et hoc facit pro Inn. hic, & sic ibi illum, qui allegat vim, vel dolum, oportet probare, & allegant Abb. ibi, qui dicit in vxore, clerico, famulo, sola reuerentia superioris non irritat ꝯctum, & allegant Bar. in l. j. C. de prædi. curia. lib. x. & ibi Bar. & Sal. idẽ tenent. Sal. ibi limitat, nisi illa p̃sona, q̃ habet aliũ in reuerentia, ꝯheret proprie cum illo, quem habet in reuerentia, quia tunc sufficit sola reuerentia, secus in aliis extraneis, quia tunc non sufficit reuerentia sola. Mod. hic reprobant dictum Sal. & allegant ꝯ Sal. tex. in ca. quamuis. de pac. in 6. vbi valet renũciatio filiæ in manibus p̃ris, q̃n tradiť nuptui. Ergo Sal. male loquiť, q̃a ibi fit renunciatio in manibus p̃ris, quẽ filia habet in reuerentia. Allegãt Io. de Imo. in l. si cum dotẽ. §. eo aũt tp̃e. ff. sol. ma. vbi opponit ꝯ dictũ gl. in l. j. §. q̃ onerandæ. ff. quarũ re. ac. nõ da. & primo de tex. in l. si patre cogente. ff. de ritu nup. vbi tex. probat, ꝙ valet matrimonium ꝯctum p̃ coactionem p̃ris, & intellige de coactione leui, q̃ causať ex reuerentia. Secundo dicit ibi, ꝙ ꝯ illam gl. est tex. in ca. insinuante. qui cleri. vel vouen. vbi solum imperium regit, & non causat metum, nisi sint secuta verbera, deinde ꝯcordat, breuiter dicens. Aliq̃n timeť solum indignatio superioris, & non aliud, & tunc iste solus timor non irritat ꝯctum. Ita trãseat tex. ĩ l. si patre. p̃alleg & d. c. insinuãte. Aliq̃n timenť verbera, & tunc iste est iustus metus rõne maximæ reuerentiæ. Ita Imo. in d. §. eo aũt tp̃e. Lu. Ro. ibi non dignať eum referre, & non curat de ista distinctione: & dicit, tu vero distingue, ꝙ aut filius, vel vxor ꝯhit cum marito, vel patre, aut ꝯhit cum extraneo. Si ꝯhit cum patre, vel marito, & hic est iustus metus, aut si cum extraneo ad instantiam patris, vel mariti, & tunc secus. Mod. statim reprehendunt Lud. Ro. per d. c. quamuis. de pac. in 6. vlterius dicunt Mod. ꝙ Pe. de Anch. in rep. c. si p̃p. de resc. in 6. in 2. opp. dicit, ꝙ in ciuitate Venetiarum occurrit iste casus. Molestabať quædam mulier à marito, vt conderet testm̃, & eum hæredem institueret. mulier vero clam fecit testm̃, & dixit, ꝙ volebat, ꝙ illud esset vltimũ testamentum, post fecit secundum testamentum ad instantiam mariti, non reuocando primum testamentum coram dñio Venetorum: producebantur ista duo testamenta, dubitabatur, quid iuris? & dixit, ꝙ fuit lata sñia pro secundo testamento, & sic pro marito, & sic dicit, ꝙ in alia ciuitate aliter fuisset determinatum, & sic volũt dicere, ꝙ Pe. de An. sentiat, ꝙ solus metus non sufficiat.

3 ¶Mod. hic dicunt, ꝙ † solus metus reuerentialis irritet ꝯctum, per glo. in l. j. §. quę onerandæ. ff. quarum re. ac. non da. Mod. hic faciunt duo motiua. Primo, vxor est famula viri, c. hæc imago. 33. q. 5. & in c. vxore. eadẽ cau. & q. Si est famula viri, dẽt eum habere in magna reuerẽtia. Faciẽs ergo actũ respectu illi⁹, quẽ hẽt in magna reuerentia, non p̃iudicat sibi. Est tex. ĩ l. pe. ff. de fur. in ver. magna reuerentia. Sed si mulier hẽt maritum in magna reuerẽtia, & facit actum cum eo, non p̃iudicat sibi. Et tex. in illa l. dicit, ꝙ non dr̃ consentire furto, qui non audet ꝯdicere p̃p magnam reuerentiam. Et sic in proposito. Secundo mouenť per tex. in l. transactionẽ. C. de trãsac. vbi tex. dicit, ꝙ non p̃sumiť metus, vbi est p̃sentia p̃pinquorũ. Ergo vbi non est præsentia p̃pinquorum, p̃sumitur metus, & sic solũ reuerentia irritabit ꝯctum. Mod. dicunt non obstare c. quãuis. de pac. in 6. q̃a ibi non grauabať mulier, & non erat p̃iudicium suum, nos loquimur in subdito, q̃ facit actum onerosum. Sed ista r̃n̄sio nõ valet, q̃a ẽtsi hẽt dotem, renunciat illi, qđ habet extra dotem, & sic p̃iudicio suo. Ad d. c. cum cõtingat. de iureiu. dicunt, ꝙ ille tex. loquitur in marito, q̃a non erat talis, q̃ ꝯsueuerat cogere, nec verberare mulierem. Secus esset in alio marito. Et ad c. insinuante. q̃ cle. vel vouen. dñt, ꝙ est metus in professione, & est sp̃ãle p̃ gl. 34. q. 3. c. p̃ses. Et sic resident tenendo op. illius gl. in §. q̃ onerãdæ. Et p̃ ista op. Mod. allego gl. in c. vnusquisq;. in ver. saltã riũ. in fi. 22. q. 4. vbi gl. dicit, ꝙ promissio facta p̃p reuerentiã, non valet, & sic metus reuerentialis irritat ꝯctum. Secundo Bal. in l. j. vlt. col. C. de bo. ma. vbi dicit, silentiũ interueniens p̃p p̃ris reuerentiam, reputať ꝯdictio. Allegat gl. in d. §. q̃ onerandæ. Tertio Bal. in l. fine. ĩ prin. C. de adul. vbi dicit, ꝙ nimia reuerentia tm̃ importat, quantum iustus metus. Vnde silentium vxoris coram marito, non nocet sibi. Allegat gl. & dictũ Bal. in d. c. 1. §. itẽ sacramẽta. de pace iu. fi. in vsi. feud. vbi dicit, ꝙ metus tacitus parentis, vel dñi, cui quis non auderet ꝯdicere, irritat ꝯctũ. Quæ adde ad Mod. Tñ istis non obstantibus dico, ꝙ sola reuerentia superioris non sufficit ad inualidandum ꝯctum. Fuit dictum Inn. hic, & primo Bar. in d. §. q̃ onerãdæ. destruit illam gl. & dicit, intellige de reuerẽtia, q̃ causať à minis, vel verberibus, & idem tenet in l. interpositas. C. de transac. & Bal. in l. fi. ff. de condi. ob tur. cau. vbi Bal. tenet idẽ, & dicit, mulier p̃mittat se p̃cuti à marito, q̃n non vult alienare fundum, & sic, si alienat, p̃sumetur sem p̃ timuisse illum. Et allegat Inno. hic. Et sic sentit, ꝙ sola reuerentia non sufficit. Itẽ Ab. in c. insinuãte. q̃ cle. vel vo. Et ibi est gl. ĩ uer. metu regio. vbi gl. dicit, ꝙ iussus principis non inducit iustum metum. Et dicit ibi gl. nec ẽt imperium patris. Et ibi Io. An. & do. Ab. dicentes, nisi princeps sit talis, qui solet barbarice tractare suos subditos, qui inducit iustum mentũ. Item An. in c. Quintaualis. ĩ 18. col. de iureiu. vbi dicit, ꝙ metus reuerentialis nõ irritat compromissum. Allegat Inn. hic, & d. Abb. in ca. Abb. in vlt. no. qđ me. cau. vbi dicit, ꝙ iussus regis non inducit iustũ metũ, nisi rex soleat sæuire oĩno in non obedientes. Ab. in c. ueniens. el 1. in vlt. notabili, de spons. & allego d. An. in c. accedens. in 1. notabili, de ꝯuer. ꝯiug. & idem tenet Abb. in locis. ĩ. allegandis. Modo probať ista op. p̃ tex. in l. si patre. ff. de ritu nup. iuncto tex. in c. cũ locum. de spon. Quæ iura dicunt, ꝙ matrimonium ꝯctum patre cogẽte, valet & tenet, & hoc, q̃n fuit coactio leuis, & solum per uiam indignationis. Probať ẽt p̃ tex. in l. si fideiussor. §. pater. ff. de pignor. in uer. pater filio facile p̃suasit. & ibi dicit idem. Ad idem c. quamuis. de pac. in 6. & c. cum contigat. de iureiu. ubi oportet probare metũ. Ergo sola reuerentia non sufficit. Et est ista communis * op. Primo declara hoc, ꝙ sola reuerentia irritat contractum, q̃n actus geritur cum illo proprie, cui debetur reuerentia, secundum Lud. Roma. in d. §. eo autem tempore. & Sal. in d. l. j. C. de prædi. curi. Et ita saluant l. si patre cogente. ¶Tamen ista declaratio non procedit per c. quamuis.

a Nisi probetur. *Vide per do. Alexand. de Imo. in l. si cum dotem. §. eo autem. ff. sol. matri. & adde Bart. in l. ad inuidiam. C. quod me. cau.*

c.quamuis.de pac.in 6.Ita hic Moder.Et ad tex.in §.quę onerandæ.respondebitur in 2. declaratione. ¶Secunda
4 declaratio. In† omnibus casibus, in quibus per sciam & patientiam uř quis consentire,de quibus in regula,is qui tacet.de reg.iu.in 6.in c.nonne.de præsump. nunquā illi casus hn̄t locum,ubi persona, q̄ reuerentiam p̄stare dēt, taceret,qa nō uř consentire. Est decisio Bar.in l. quæ dotis. in pen.col.ff. sol.ma. per tex.in d.§. quæ onerandæ.& per l.pen.ff.de fur. Idem tenet Bal.in d.l.si line.&do.An. in d.c.nonne.de præsump.ad fi. Et sic tacēs pp reuerētiā, irritat ꝯtum. Et sic his cadit primum arg. Moder. Abb. in d.ca. nonne. impugnat istam declarationem per tex. opt.in c.unico,in §.porro.de despons.impu. lib. 6. ubi filius tacens,dum pater ꝯhit matrimonium pro eo, obligat se,& matrimonium tenet,ecce,ꝙ si tacet,p̄iudicat sibi ꝯ dictam limitationem,& respondet Abb. ad §. quæ onerandæ.ꝙ loquitur cum limitatione,ubi tex.dicit, cā cognita p̄tori liquido ꝯstiterit,ꝙ libentius consenserit. Ergo tex.uult,ꝙ p̄tor cognoscat,ꝙ fuit factum per reuerentiam,& sic p̄tor dēt inspicere circunstantias,puta,qa patronus erat homo terribilis. Sed nunquid tex. in d. §. porro.reciperet istam limitationem,si pater esset p̄sona terribilis,& dēt irritari? Dicit Abb.ꝙ sic, & tenet, ꝙ non ualet matrimonium ꝯtum à filia ī p̄sentia p̄ris, si pōt probari,ꝙ pater erat persona terribilis, & solebat filiam male tractare, & sic tenet, & dat istā limitationem ad d. §.porrò. Qđ sola reuerentia non irritet actum ēt tacentis,est tex.ī l.adoptionibus.ff.de adop.& in l.fi.& ibi Bar. C.eo.ubi tex.dicit, ualet adoptio facta de filio non ꝯdicente per patrem, & sic Ab. destruit limitationem Bar. nisi ille esset hō terribilis,qa tunc procedet,si tacet, ꝙ fecerit p̄ reuerentiam, alias non sufficeret. Sed tex. in d.l. pen.de fur. uult simpl̄r, ꝙ ille,qui tacet pp reuerentiam alicuius,non præiudicat sibi,& sic pro op. Bart. qui allegat d.l.pen. Et Abb.nō r̄ndet ad istā l.sed r̄ndet ad §.quæ onerandæ. Et tex.in d.§.porro.non ꝓbat, ꝙ ibi fiat actus præiudicialis,qa imo matrimoniū est fauorabile, & sic sola taciturnitas pp reuerentiā non nocet sibi. Gl. est de hoc in d.c.unusquisq;.in uer.saltantium.in prin. Secūdo gl.in c.plerique.in uer.tacent.2.q.7.ubi glo. dicit,nocet silentiū ei, qui erubescit loqui,alle.d l.pe.de fur. & allego dictum Arc.in c.de eo.50.dist. Eam sequitur Do.ibi,ī fi.ubi dicit, Ep̄us contulit unam præbendam in præiudicium canonicorū ipsis p̄sentibus & tacentibus, mortuo ep̄o uolunt irritare illā collationē,dicentes,ꝙ non ꝯsenserunt,dicit ibi Arch.ꝙ canonici mortuo ep̄o p̄nt agere ꝯ institutum, qa de facili uiuente ep̄o ꝯ dicere non poterant pp reuerentiam. Tn̄ in practica applaudet opin.do. Abb.ꝙ ad oīa iura loquentia de rubore,sp̄ erit attendenda persona. Sed ego credo,ꝙ de rigore iuris ꝯrium sit uerum,& sic,ꝙ tacens pp reuerentiam,nō p̄iudicat sibi ut in exemplo,& in dicto Arch & optime facit tex. in l.1. §.si quis imbecillitate.ff.qđ ui,aut clam. in uer. ne te offenderet,uel eū,quem magnifaciebat. & Iac.de Aer. in
5 d.l.pe.ff.de fur. ¶Tertia declaratio est ista. Solum† imperiū parentū causat sufficientē metū ad irritandū actū à libera uolūtate dependentē,& sic,ubi requiritur sola uoluntas,sola reuerētia irritat. Ita An. in c.cū uirū.de reg. & transf.ad reli. Et dicit ipse, ꝙ doctrina Inn. hic, & Bar. in d.§.quæ onerandæ. dicentiū,ꝙ requiritur metus verborū,vel verberū,non hēt locū ī actu liberæ voluntatis. Et dicit casus est & tex.ibi,ꝙ puellę coactæ profiteri, nō valet ꝓfessio. Abb.ibi destruit istud dictum,& primo allegat d.§. porro, qa ibi matrimonium requirit oīmodam libertatē,& tn̄ obligat̄ filius,si tacet, cum pater dicit, & ꝯhit matrimonium ꝓ filio tacente, valet. Ergo multo fortius obligabit imperium patris,& sic ualebit illa ꝓfessio facta p̄ filium. Ad tex.in d.c.cū uirum. ꝓcesserunt ibi vel verba,vel verbera, qa tex.ibi dicit, coactę ꝓfessæ. Et hoc teneo,ꝓ quo allego gl.in c.p̄sens. 20. q. 3. ubi dicit, ꝙ leuis coactio patris non īpedit ꝓfessionem. Ergo multo minus īperium,qa plus,&c.& alle.tex.in l. patre cogēte alleg.s̄. Et sic ista declaratio non ꝓcedit. Abb. allegat dic. capitulum insinuante. ¶Quarta declaratio est, ubi
6 † interuenit p̄sentia coniunctorum,vel amicorum p̄sone debentis reuerentiam,nō rescindit a actus pp metum reuerentialem, ētsi p̄cesserint verba, vel persona esset terribilis. Hoc vult Bar.in l.transactionem. C.de transac.& An. hic, pro quibus est Bar.in l.fi.ver.quæro,q̄ coactio. ff. si qs ali.test.ꝓhi. & dat remediū, ꝙ ad hoc, ꝙ non possit dici testm̄ factū p̄ metū, vocet consanguineos. Idem tenet Bal. in l.fi.C.si qs ali.test.prohi. Imo. vero negat hoc, ex quo præcesserunt minæ,& intelligit d.l.transactionē. vbi nō præcesserant. Tn̄ teneo,qđ dictum est,qa,f'm id, qđ vult Imo.ista declaratio nihil importaret,ista præsentia ꝓpiquorum non tollit,quin metus possit allegari,sed aggrauat allegantem metum duriore onere ꝓbandi. Ita declarat Bal.in d.l.transactionem. Et ita saluatur ista decla
7 ratio,q̄ no. ¶Quinta declaratio. Actus † ēt à libera uoluntate dependens, non vitiat̄ unq̄, qn̄ ille,qui timetur, potuisset ēt sine cā facientē actū priuare. Ita An.in c. cū inter R.de elec.cum gl.Inn.ibi,& ibi habes exēplum. Et hæc sufficiāt. ¶Capio aliā gl.in ver.solūmō Doc.faciūt multa ad istā glo. De p̄sentia Mod. q̄runt, vtrum omissio præsentiæ alicuius vitiet actum,qn̄ illa præsentia erat ad utilitatē suam? & primo dn̄t,ꝙ iura allegata p̄ Ab loquuntur de consensu,non aūt de præsentia & iō non faciūt,& ipsi allegant dictum Bal.in l.j.C q admit.ad bon. pos.dicentis,ꝙ si statutum req̄rit præsentiā ꝓpinquorū, ꝙ actus factus in absentia non ualet, imò postea nō pōt ratificari,& sic non sufficit ratificatio, vbi req̄ritur præsentia. Secundo allegant Bal.in l.fi.§.necessitatem. C.de bo.quæ lib.vbi dixit,ꝙ vbi requiritur præsentia corpora
b lis,non pōt mittere ꝓcuratorem b,vel alium. Et allegant gl.sing. in l. si tutor. ff.de bo.pos. vbi dicit,ꝙ vbi requiritur præsentia, dēt intelligi cū intelligētia, & sic non sufficit,ꝙ interessent,nisi intelligerent,& allegant pro hac Car. in c.fi.de maio.& obe.ubi dicit, ꝙ si consanguineus est præsens in ꝯtu mulieris, ꝯtus est simulatus, & iudex interponit decretum, non dicetur factum ī eorum præsentia, quia si erat simulat⁹, non intellexerunt, quia intelligitur de præsentia & intelligentia. Et allegant dictum Ang.in §.œconomus.in Auth. de aliena.& emphy.ubi dicit,ꝙ si statutum prohibet mulierem testari sine uiri præsentia, non pōt instituere uirū præsentem,vel aliū recipientē ꝓ uiro in præsentia viri.rō,qa non sufficit menti statuti,q̄ est,vt ille assistat, ne decipiatur. ¶Qđ actus extraiudicialis nō valet,non p̄sente illo,qui erat uocandus. Abb.hic dicit. Pro ipso allego tex.op.in d.c.decernimus.16.q.7. vbi collatio.beneficij facta absente patrono, est irrita ipso iure. ¶Ad illud,qđ ratificatio nō sufficit, vbi requiritur p̄sentia, Pau.de Cast.in l.cū non solū.C de bon.ꝙ lib.in §.necessitatem. vbi idem tenet. Sed ꝓ hoc vide Phi. de Peru. in c.cū teneamur.de ap.& est gl.in cle.dudū.in ver.p̄sentari.de sepul.ubi gl.dicit,ꝙ hoc uerbū p̄sentari,intelligit̄ de præsentia corporali. Do.in c.cum ꝯsuetudinis. de cōsue. Abb.ibi plenē p̄ illam gl. Et dicit, ꝙ si patronus vult p̄sentare vnū,nō pōt p̄sentare cū literis, bn̄ pōt dare literas clerico,& dicere, Pręsento tibi istū,sed nō pōt p̄sentare p̄ ꝓcuratorem, & rō, qa examinanda est p̄sona clerici,non patroni. Item qn̄ Mod. dicebant, ꝙ maritus non pōt authorizare in facto proprio, Ang. Imo.& Lud. Ro. hoc examinant in l.j.§.fuit quæsitum. ff.ad sena. consul. Treb. Ad illud,ꝙ cū præsentia requirit̄ intelligentia, est gl.in c.in primis 2.qō.j.& ibi Dom. Sed utrum allegata & probata pręsentia,intelligatur probata intelligentia, ponunt Car.& Imo.in c.præterea.de testib.cog. Ludo.& Imo. in l.j.in princip. de uer. signifi. ¶Glos. in uerbo, unius. Quærit hic Abb. utrum iste tex. habeat locum in delegatis ad uniuersitatem causarum, vtrum, si duo dati

a Non rescinditur. *Adde Ange. in l.qro.§.seruum. ff. de ædi. edic. & do. Alex.in l. si cū dotem. §. eo autē. solu. matr.*

b Procuratorē. *An, & quando actus, qui ad eius solēnitatem requirit præsentiam alicuius, possit fieri p̄ procuratorē? vide no. & plene per do.Soci. consi.48. inci. In præsenti cōsultatione. ver. & primo aspectu.circa prin.in j.parte.*

a Si duo dati. Adde tu, ꝙ mihi videtur, quòd si sint isti delegati ad uniuersitatem causarum, non possit vnus sine alio à principio cognoscere, qa in hoc nō ęquiparantur ordinarijs; & hoc, quia iurisdictio nō est radicata in ipsis, sicut est in ordinarijs, vt tenet hic Abb. Quā opinionem confirmo istis medijs, pone ꝙ delegatus ad vniuersitatem causarum subdeleget in totum; à sententia subdelegati nō appellabitur ad ipsum delegatū datum ad uniuersitatem causarum, l. 1. §. fi. ff. qui & à quib. ap. Quod secus est in ordinario, quia à sententia delegati ordinarij ad ipsum ordinarium appellatur, vt in d. l. j. & l. unica, in fi. C. qui pro sua iurisdi. & ibi Scribentes. Adde ad idē quod iurisdictio ipsorum non sit fundata, probo quia delegatus ad vniuersitatem causarum, potest recusari, vt suspectus de iure ciuili. Iacob. But. & Bal. in l. fi. C. de iudi. & tamen ordinarius non potest recusari, vt suspectus, de iure ciuili, d. l. fi. & auth. ibi posita, C. de iudic. Adde etiam, quod iurisdictio ordinaria non expirat re integra morte cōcedentis. l. more. ff. de iu. om. iu. & in c. quoniam Abb. de off. deleg. Adde dom. Abb. in c. relatū. de offi. dele. in uersi. conclude sic. 1. col. & tamen iurisdictio delegati ad vniuersitatē causarum re integra morte cōcedentis expirat, & in hoc omnes Docto. concordant. Vide Barto. in d. l. more. in penul. col. & alios ibi, & est bonus tex. in c. fi. § vt officium. de of. delega. in 6. Ex istis ergo mihi videtur, ꝙ opinio do. Abb. hic si verior, & eā sequor, reprobata opinione in l. si vni ex pluribus. ff. de re iu. & opinionē Feli. hic.

dati a sunt, vnus sine alio interloq possit. Dicunt hic Mod. ꝙ Ab. male loquitur, ꝙ iste tex. non hēt locum in delegato ad vniuersitatē cārum. Primo allegāt gl. in cle. 2. de resc. ī uer. foraneo. & dn̄t, ꝙ illa gl. vult, ꝙ isti dn̄r delegati, & dicit, ꝙ illa gl. reprehendit, & dn̄t, qđ imo vocātur ordinarij, & allegant Pe. de Anc. ibi reprehendentem illam gl. Ergo si dn̄r ordinarij, pōt vnus incipere sine alio. Ergo & isti delegati, qui dn̄r ordinarij, poterūt unus sine altero ꝓcedere Secundo allegant Ang. in l. iudex. ff. de re iu. vbi dicit, ꝙ delegatus ad vniuersitatē cārum p̄t iterū cognoscere, sicut ordinarius in sn̄ia lata, & Pe. de Anch. in c. l3. j̃. eo. æqparat istos ordinariis. & allegant Ang. in l. ę procuratorē. ff. de proc. vbi dicit, ꝙ delegatus ad uniuersitatem cārum, cui est cōmissa cognitio, pōt ēt decidere, & allegāt Bar. in l. more. ff. de iu. om. iu. vbi dicit, ꝙ cui committit decisio cārum, p̄sumit ordinarius. & Ab. in ca. si quis ꝯ̃ clericum. de fo. compe. vbi dicit, ꝙ foraneus vicarius epi, dr̄ quasi ordinarius, quia est ad vniuersitatem cārū, & Ang. in l. 2. C. de sent. & interlo. om. iu. vbi dicit, ꝙ l. Barbarius. ff. de offi. præt. hēt locum in delegato ad vniuersitatem causarum, & rn̄dent ad ca. vt officium. de hære. in 6. ꝙ est spāle in inquisitore, ꝙ habeat ordinariā, sed qđ sol⁹ possit procedere, est ius cōe. Ita residēt hic Mod. ¶ Pro op. Abb. vide eundem in c. fi. in pen. col. de re iu. & in ca. prudentia. j̃. eo. ti. vbi ponit eadem, q̄ hic, & addit, ꝙ delegati repręsentant ꝑsonam delegantis. Vnde iurisdō non est fundata in ipsis, sed in persona delegātis, merito qualitercunq; sint delegati, censendi sunt habere exercitiū ꝓ parte, non in solidū, cum sint loco vnius. Vnde si ferunt sententias ꝯ̃rias, nō distinguitur, prout ibi, in c. fi. sed recurretur ad delegantem. Et Io. de Imo. in l. si uni. ff. de re iu. dicit, ꝙ licet aliqn̄ delegatus ad vniuersitatem causarum ęquiparetur ordinario, vt in subdelegādo. l. j. ff. qui, & à quib. app. non l3. non sequitur, ꝙ per oīa debemus dicere, ꝙ quicquid dr̄ de ordinariis, dicat̄ de delegatis ad vniuersitatem causarum. & Imo. in simili in l. iudex. ff. de sent. & re iu. reprobauit Ang. ibi, & Abb. in simili in c. relatum. j̃. eo. vbi dicit, ꝙ isti ad vniuersitatem causarum non æquiparant̄ ꝑ oīa ordinariis. Istis non obstantibus teneo op. gl. & Bar. in d. l. si vni. ꝓ quo allego Bal. in l. fi. C. de auth. pręst. vbi in terminis tenet idē, ꝙ unus delegatus ad uniuersitatem cārum, pōt ꝓcedere. Idem Car. in c. prudentiā. j̃. eo. & Bar. in repeti. l. j. §. si plures. in 2. col. ff. de exercit. Et qđ qn̄que delegati ad vniuersitatem causarum æquiparent̄ ordinario, allego Io. de Ana. in c. in archiepiscopatu. in j. col. de raptor. post Pe. de Anc. ibi Ab. ī c. cum Bertoldus. in 9. col. in ver. ego ad hoc allego. đ sē. & re iu. Imo. in c. sciscitatus. de rescr. in fi. Bal. in l. si vt ꝓponis. la j. C. qūo & qn̄ iu. & in l. à iudice. ver. tertio fallit. C. de iu. & est gl. in c. statutum. §. insuper. in uer. moderatas. ibi quid dicemus. de rescr. in 6. & est glo. j. in c. qualiter. el j. de accus. & gl. in c. cum cām. de app. & ibi do. Abb. ¶ Et ꝙ unus delegatus ad vniuersitatem causarum ꝓcedere possit solus, si incępit, rō est, quia delegata vniuersitate plurium causarum censetur commissum exercitium iurisdōnis in solidum, sicut qn̄ committit pluribus aliqua vniuersalis negociatio. Tex. in d. §. si plures. & ibi in terminis Bart. Sed qn̄ delegat̄ vna cā pluribus, nō vr̄ cōmissum exercitium in solidū, sed ī simul, vt hic in tex. Non sic, qn̄ constituunt̄ plures, non ad uniuersitatem negociationū, vt d. §. si plures. & sic probat̄, ꝙ rō do. Ab. non stringit, & non est valida. Et Moder. bene rn̄derunt ad c. vt officiū. de hære. in 6. ꝙ ex pluribus ordinariis & delegatis unus solus possit ꝓcedere, si incępit. Hoc intelligitur, qn̄ competit à principio iurisdictio pluribus ordinariis, vt singulis, secus, vbi cōpetit, vt uniuersis, qa tunc secus, qm̄ unus solus non posset, ut solus, neq; incipere, neque procedere. Et ita limita p̄dicta. Ita Bar. in l. vbi absunt. ff. de tut. & cur. dat. ab his. & clare Bal. in l. j. ī 4. q. cū seq. ff. de offi. ꝓc. Generaliter aūt, qn̄ plures habentes actū expedire possint separatim ꝓcedere, videbitis in c. prudētiam j̃. eo. ¶ Tertio limitat hic

8 Abb. nisi † unus ex pluribus delegatis dixisset sn̄iam suā in præsentia collegarum, & sn̄ia sua non placeret illis, ille discedit, alij si postea ferunt sn̄iam, valet etiamsi nō uocant illum. Ita dixit Inn. in c. Raynaldus. de testa. Dicit hic Abb. ꝙ Bar. tenet ꝯ̃rium in l. duo ex tribus. ff. de re iudi. & Abb. alleg. tex. in ca. cum ab uno. de senten. & re iu. in 6. Et sic tenet ꝯ̃ Inn. Mod. hic dicunt, ꝙ examinabunt hunc passum in c. Raynaldus. & repetierunt illud c. & ponunt & uocatur Ioannina. & ibi dicunt, ꝙ ꝯ̃ Inn. tenuit Pe. de Anch. & Abb. s. ꝙ est uocandus ille, q dixit se ita sentire, & ille noluit, &c. Secundo allegant Imo. in d. l. si duo ex tribus. ff. de sent. & re iu. ubi primo tenuit ꝯ̃ Inno. & ibi vr̄ uariare, & remittit se ad ca. 2. de arb. in 6. & alleg. Imo. in c. uno delegatorum. j̃. eo. ubi dicit, ꝙ hodie iste passus non est examinandus, quia est ibi decisus in c. 2. de arb. in 6. & allegant Bal. in l. si unus. §. fi. ff. de arbit. vbi tenet ꝯ̃ Inn. ꝙ imò oportet istum esse p̄sentem, & Guil. de Cu. tenuit ibi etiam ꝯ̃ Innó. Et dicit ibi Bal. ꝙ licet constet de intentione absentis, tamen ꝑꝑ formam compromissi est, ꝙ oēs iudicent, & sic ꝯ̃ Inno. Mod. uerò tenent op. Inn. & primo dicunt, oīa denotantur à fine, c. cum cessante, de appel. cum dr̄ esse finis, cessante causa cessat finis, tūc sic iste iudex dēt interesse ꝑꝑ istū finem, ut flectat alios in sententiam suam, si non potuerit eos trahere, cur est uocandus? ergo frustra uocat̄. Secundo dicunt, ꝙ pro isto dicto Inn. est casus in c. 2. de arb. in 6. ubi tertius arbiter si fuerit uocatus, q erat tamē absens ꝑꝑ malitiam, alij procedere possunt. Sed si sola absentia uoluntaria sufficit, ꝙ alij possunt procedere, eodem modo ī casu nostro, qn̄ ille est absens, qui dixit sententiam suam in præsentia aliorum. Sed op. communis * & uera est ꝯ̃ Inno. ꝙ est uocandus ille, qui dixit sibi nō liquere de causa. Pau. de Cas. ī l. duo ex tribus. ff. de sentē. & re iu. & Pet. de Anch. in c. 2. de do. & contum. in 6. Et idem in c. cum ab uno. de sent. & re iud. eo. lib. & Dom. in ca. 2. de arbit. in 6. & Abb. in ca. j. in vlt. col. de arbit. & ponderat gl. 2. aliqualiter ibi dum dicit, sufficit p̄sentia alicuius, l3 ꝯ̃dicat, & ibi Ab. eam ponderat, & dicit, ꝙ lex requirens p̄sentiam tertij, non fuit mota solum, qa posset alios flectere in suam sn̄iam, sed ex eo, quia oēs hn̄t ptātē ī solidū, sed nō ꝓ parte. Ergo op3, ꝙ oēs simul iudicēt. Et posset dici alia rō, qa si eēt p̄sens, forte ipse traheret eos ī suā sn̄iam, l3 nō potuerit primo trahere. Ad c. 2. de arb. dicas, ꝙ uerū est, qđ pn̄t ꝓcedere, si ille est absens, intellige, eo uocato, & tunc consolidat̄ eorum iurisdō. Nec pót rn̄deri ad c. cum ab uno. de sent. & re iud. in 6. Sic teneo cōem op. Et sic ista tertia limitatio est re-

pro-

pbata.¶Quarto fallit,ꝙ†non hēt locū,qñ vnus delegatorū iurat sibi de cā non liquere,qa tunc eo ipso,ꝙ vnus iurat ipsi soli non liquere,pñt alij ꝓcedere.Ita Abb.hic, q allegat tex. in l.si vni.ff.de sen.& re iu. Et si esset ēt vocatus,nil ibi ageret,& allegat Inn.idē tenentē in c.Raynaldus.de testa.Pro dicto Ab.alle.Ang.in d.l.si vni. vbi dixit,ꝙ si imminet finis istātiæ,& iudex nō est plene informatus,pōt tūc iudex iurare sibi de cā non liquere, & sic peremptio instātiæ non est perempta cum piudicio partis. Et Pau.de Cast.ibi dicit,ꝙ p istam practicā euitat̄ pęna imposita iudici non expedienti cām. Et hoc tenet Bal.in l.sancimus.in ti.quo tem.mil.inuest.pe.deb.& in l.si de meis.§.fi.ff.de arbit. Et ibi dicit,nisi posset imputari culpa iudici,ꝙ non perquisiuit,ꝙ sibi liqueat. ¶Gl.in ver. recipiat. Nihil hic examinant. Doc.

SVMMARIVM.

1 *Iudicibus pluribus datis, si sit vnus suspectus, an omnes recusari poterunt.*

2 *Causæ suspicionis contra iudicem quæ & quot sunt.*

3 *Iudex ordinarius non potest esse iudex in causa sui familiaris. Fallit octo modis, at videre licet per ordinem vsque ad c. sequens.*

CAPITVLVM XVII.

Causam quę. ¶Delegatus,q est dñs impetrantis, recusari
1 pōt.H.D.No.ꝙ si† sunt dati plures iudices, si unus est suspectus, oēs recusari pñt. Mod. hic dñt,ꝙ Ab.dicit,vnus de vniuersitate reprobari pōt,ētsi oēs alij sint habiles.Et dicunt,ꝙ iste tex. hoc non ꝓbat. Et sic ꝯ Ab. qa si est unus collega suspectus,dubium est,ꝙ non corrūpat alium.Sed in uno collegio non est verisimile,ꝙ vnus corrumpat totā vniuersitatē.Im.dicit,ꝙ pp integritatem aliorū cooperiet̄ maliatiosus & suspectus,p tex.in l.si quis ex argentariis.ff.de eden. ubi dr̄,ꝙ testis inhabilis palliat̄ pp alios idoneos. Bene fatentur,ꝙ si prior,vel rector vniuersitatis eēt mihi suspectus,tunc bñ posset recusari:secus,si eēt simplex Ad illud d̄ doctore dicūt,ꝙ vnus doctor nō posset repelli de collegio,lʒ suspectus sit scholari doctorādo, qa ibi archidiaconus,vel prior collegij posset dicere,illū eē approbatū ab oībus, ētsi ille ꝯdiceret, q est suspectus. Sed ego teneo op.Ab.& allego gl.vnam in c.j.d̄ iu.vbi dicit, ꝙ collegium non pōt recusari, sed reprobatur ibi p Ab. p tex.in cle.pastoralis.§.Pisana ciuitas.d̄ sen.& re iu. vbi recusatur ppl̄s.Et est gl.in c.in singulis.de sta.mon.& ca no.regu.Et sic fuit sibi gl.ꝯria,vbi synodus pōt recusari. Et subdit ibi Ab. ꝙ pp suspicionē aliquorū illi recusari pñt,sed nō tota vniuersitas,& sic collegiū,& sic ꝯ Mod. Et non obstat illud, q̄d dicunt de teste, qa ibi est rō, qa testes idonei non dēnt reprobari pp dictum unius inhabilis,& sic tūc nō dñt repelli,ex quo bene deposuerūt,& bene,anteq̄ deposuissent possent repelli:secus, postq̄ deposuit.¶Ad illud dictum de doctore dicas, doctor est testis,sed testis suspectus recusari p̄t. ergo & doctor. Et sic Ab.hic tenuit,ꝙ unus scholaris doctorandus,pōt allegare suspectum unū doctorem,ꝙ repellatur ex collegio p illā vice.¶Ad illud de priore,ꝙ p̄t approbare solus scholarē,idē tenet Sal.in l.nemini.C.de aduo.diuerso.iud.& alle.Io.de Ana.in c.nemo p̄sbyterorum.de simo. Et idē tenet Imo.& ibi dixi,in c. ex literis. de ꝯsti. Ergo frustra repelletur doctor,&c.Dico,ꝙ hñt ista locū, qñ aliqd fit manifeste,& liquet de malitia nota:secus,si est occulta, put fit,qa uoces dantur in secreto.Et sic teneo cum Ab. hic.¶Gl.j.in uerbo,suspectus dominus. Notāt Doc. istā gl.q̄ accumulat sex casus suspicionis,& Io.An.in c.legitima.d̄ appel.ī sexto,&Spe.in ti.de exce.Qñ vultis uide-
2 re,q†sunt causæ suspicionis,posuit Phi.de Peru.in c.postremo.d̄ appel.ubi ponit 40.cās suspicionis.¶Scđo no. ꝙ recusatio, de qua hic,in nullo maculat opinionē isti' epi,hoc est,non infamatur,qa recusatur à iure, quia lex ita vult,ꝙ dominus nō iudicet in cā famuli.Ita Bal.hic.

Confirma per tex.in c.cum in iure peritus.j.eo.¶Tertio
3 no.ꝙad istud dictum,ꝙ†ordinarius nō
a pōt^a esse iudex in cā sui familiaris, dātur octo limitationes. Prima fallit ī iurisdōne uoluntaria,puta,uolo emancipare filiū meū, solus iudex pōt facere, p̄tor,& iudex ordinarius.Tex.ī l. si qd. ff.d̄ adop.l.apud filiū.ff.de manu.uind. ¶Secundo fallit ī causis breuissimis, l. senatus.de offi.p̄sid.in uer. parcissime. s̄m intellectum Ang.&Fulgos.in d.l.q iurisdōni.ff.de iu.om.iu. qa in istis nō pōt recusari. ¶Tertio fallit, ubi lis eēt peritura,gl.ī d.l.q iurisdōni.¶Quarto fallit, ubi filius nō ageret corā p̄re,sed ꝯueniret corā patre, qa tūc nō pōt p̄r recusari,l.ille,à quo.§.j.ad senatuscon. Treb.& gl.in d.l.q iurisdōni.Et sequētes fallentiæ procedunt ēt in delegato. ¶Quinto fallit,ubi esset dominus actoris & rei,gl. magna in c.postremo.d̄ appel.ad fi.& loqtur in ꝯiūcto, in quo est par rō,& tex.in l.nō solū.§. demōratio. ff.de ri. nupt. ubi dicit,par cā affectionis tollit suspicionem,& glo.c.j.3.q.5. ¶Sexto fallit,nisi p̄sona iudicis eēt talis qualitatis,ꝙ oēm suspicionē purgaret, puta, si eēt monachus Cisterciēsis. Ita Spe.ī ti.d̄ delegato.§.superest.2.col. uer. sed qd si non est ꝯsanguineus.quē sequitur Ant.in d.c postremo. dicens, idem in oī alio,ī quo esset una magna sanctimonia. Et alle.l. non oēs.§.à barbaris.ff.de re milit.& tex.in l.3. in prin. ff.de test.ibi, nam si careat. Et de hoc uide tex.in ca.2.de ope.noui nouinun. ibi,credere non possumus ipsas p malitiā litigasse.ꝓquo allego Ant.in c.finē litibus.de dolo & ꝯtu.ubi dicit, uictus uictori ꝯdēnatur ī expensis.Dicit,hoc fallit,nisi esset una p̄sona,de qua nō p̄sumeretur,ꝙmalitiose litigarit,&Car. in cle.j.in 38.q. de priuil. ubi excusauit religiosum magnæ sanctimoniæ ab illa cle.p quo Cal.de uer.sign.ꝯs.4.dicit q̄d sacerdos celebrās nō p̄sumptuose, sed simpl'r & bona fide,nō incurrit pęnā.¶Septimo fallit,ubi nō opponitur, qa pōt eē iudex,gl.in c.j.3.q. 5.& Pau. de Cast.in d.l.q iurisdōni.lʒ aliq uolūt ꝯrium Idem tenet Io. An.in d.c.postremo.& Ab.in c.cum ꝯtingat. de fo. ꝯpe.Octauo fallit in eo, q fuit dominus olim,sed non est hodie, & idem tex.dicit p eo, q̄d dominus est. Hoc ponunt Mod.hic,& allegant Bal.in l.ēt. C. de test.vbi dicit,in repellendo testem domesticum dicas,testis est nunc familiaris,& An.ꝯs.1.Bar.in l.1.C.de testa. Reliqua respectu familiaritatis dicam j. in c.insinuante. eo. ti.

SVMMARIVM.

1 *Appellari an possit ad Papam à quolibet iudice, omisso medio.*

2 *Delegatus potest pluribus delegare.*

CAPITVLVM XVIII.

Cum te consulente.

¶No.hic Abb.casum,in quo non appellatur ad Papam,omisso medio, lʒ alias appellari possit de iure canoni-

a Ordinarius non pōt. *Adde tu p ampliatione istius regulæ,ꝙ sicut nō pōt quis eē iudex in cā propria, vel familiæ suæ,ita nō pōt esse arbiter. Tex. est in l.pen.ff. de arb. Secus est tamen in arbitratore,l.si libertus. ff. de ope. lib. Adde ēt,quòd non valet consuetudo, ꝙ offendens ponat se in manibus inimici, q habeat sñiare, qua pęna sit puniēdus offendens.Tex.est in c.contingit. de sen.exc. Et quamuis ille tex.loquatur in clerico, tamen indistincte tenetur. Vide Barto in l.1.§.1.in fi. ff. de iniu.& Ludo. Rom. in l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdict. omn. iud in fi. Adde tamen, quod regula istius tex. non procedit,nisi opponatur à parte, vt tenet Feli. hic. in 7. fall. Quam opin. tenuit Albe. in d. l. qui iurisdictioni. Fulg. Pau. de Cast.& do. Alex. Sed Ant. de But. in c.dilecti. de appel.tenuit contrarium, videlicet,ꝙ nullo modo valet sententia in causa propria, vel filiorum, etiamsi nō opponatur exceptio. Tamen tene primā opinionem quia communis.* * *Adde etiam, ꝙ regula istius quæstionis procedit in ordinario, secus in delegato. Et hoc de iure ciuili. Glo. & Bar. in d. l. qui iurisdictioni. Adde etiā,ꝙ Felin. dicit hic in prima fallentia, ꝙ istud non procedit in iurisdictione uoluntaria, quia in ipsa ordinarius potest esse iudex suæ familiæ.*

liæ. Adde, ꝙ pro-sua opi. facit dictũ singulare Arch. per gl. ibi in c. oẽs. 30. q. 1. ꝙ sacerdos põt absoluere propriam concubinã. Et adde etiam illud, qđ dicit Bal. in l. si consul in 4. q. ff. de adop. vc3, ꝙ comes Palatinus põt legitimare filium suum naturalẽ coram seipso, & multo fortius filiũ fratris. Et idem tenet Io. de Ana. in consil. suo 29. incip. Vrbis imperialis. Adde tamen ꝙ in contrarium est tex. in c. per venerabilẽ. §. insuper. qui filij sint legiti. & ibi glo. in ver. gratiã. quæ dicit, ꝙ rex non põt legitimare filium proprium. Tamen considera. Adde etiam, quòd Feli. hic in 3. fallentia dicit, quod ordinarius potest procedere in causa propria, ubi lis esset peritura. Intellige istud vsque ad litis contestationem, l. senatusconsulto. ff. de offi. præsid. Adde etiã quòd index ordinarius, potest esse iudex suæ familię in crimine notorio. Bartol. in l. nulli. C. quorum app. non reci. & Ang. ibi. Idem tenuit etiam Ange. Sal. & do. Alex. in d. l. qui iurisdictioni. Adde etiã, quòd ordinarius poterit esse iudex in causa propria, & familię suæ in casu c. 1. de pęnis, in 6. Adde etiam, quòd episcopus, qui est ordinarius, poterit esse iudex in causa ecclesiæ suæ. Glo. est in c. si quis erga. in fi. 2. q. 7. & in ca. cum uenissent. de iudi. Innoc. in c. nostri. de electio. Adde etiam, quòd episcopus ordinarius

co, bene appellatur gradatim, sicut de
1 iure ciuili: sed† à quolibet iudice potest appellari ad Papã omisso medio, non tñ põt appellari ab epõ ad patriarchã: qa omittitur mediũ, s. Archieps. Et sic intellige Doc. oẽs in ca. dilecti. el 2. de appel. ¶ Secundo no. ꝙ delegatus facit medium inter subdelegatum & Papã, & hoc, si istud mediũ eẽt vtile, qa si nõ eẽt, puta si esset excõicatus, vel ꝙ non haberet iurisdõnem. De hoc est tex. in c. si à subdelegato. de off. deleg. in 6. & c. si is, cui. eo. ti. & lib. ¶ No. ibi, vna, vel
2 pluribus. ꝙ† delegatus põt pluribus delegare, c. pastoralis. ĩ. eo. Eodẽ mõ plures delegati possent pluribus, q̃ sint ipsi: sed qñ essent duo delegati, vł plures, vtrum vnus tm̃ posset subdelegare? & vtrum posset subdelegare pluribus, vt simul cũ collega ꝓcedant? Abb. hic tenet, ꝙ iste unus põt pluribus subdelegare, & hoc si ꝯmittit illis pluribus in totũ. Moder. hic idẽ tenent, & dñt, ꝙ non erit aliqd absurdũ, qa illi plures solum habent eandem iurisdõnem, q̃ hẽt ille solus, & sic stat maiori parti. ¶ Sed pone, ꝙ ego subdelegaui duobus, & isti duo sunt discordes inter se, si tu dicis, statur maiori parti, hic non dat maior pars: si dicis, recurret ad te, non põt, qa delegasti ĩ totum. Ego dico, ꝙ isti duo sunt loco vnius, & sunt discordes. isti sunt loco mei, qa subdelegaui, & sic delegatus determinabit, & ꝓcedet. c. si de sen. & re iu. quia nihil aliud est dicere, q̃ si collega unus sit discors cum alio, merito recurret ad delegantẽ. ¶ Gl. in ver. personis. Dicunt Doc. pone, ꝙ destruxisset sñiam, vel executionem sñię, tũc ẽt habet locũ ista decretalis, & hoc habes in c. si delegatus. de off. dele. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum extraiudiciale sicut expirat morte mandantis re integra, ita etiam mandatum iudiciale expirat morte mandantis re integra.*
2 *Mandatum factum fauore dotis, non expirat morte mandantis.*
3 *Similiter dicit de mandato facto fauore mandatarij.*
4 *Mandatum factum procuratori, in quib. casibus differat à mandato facto delegato Vid. nu. 5. 6. 7. 8. 9.*
10 *Citatio an sit necessaria ad perpetuandam iurisdictionem. num. 11.*
12 *Actus quilibet an sufficiat ante citationem ad perpetuandam iurisdictionem.*
13 *Iurisdictio delegati perpetuatur etiam absque citatione, quando pars sponte facit aliquem actum in iudicio cum impetratore rescripti.*
14 *Adiunctus si datur ordinario, non expiret potestas adiuncti per mortem Papæ.*

CAPITVLVM XIX.

RElatum. ¶ Morte đ legãtis expirat iurisdõ delegati, coram quo lis non est contestata. Hoc dicit. ¶ Nota, ꝙ sicut mãdatum extraiudicialę expirat morte mãdãtis re integra, eodem mõ mandatũ iudiciale expirat morte mãdantis re integra, §. recte. Insti. manda. & de hoc casus est hic, si mãdatum est iudiciale. ¶ Primo volo videre, vtrum
1 †sit aliqua fallentia, ꝙ mãdatũ extraiudiciale expiret re integra morte mãdãtis, & sic, si sp̃ expirat mãdatũ extraiudiciale morte mandantis. Dicas sic, ꝙ mãdatũ extraiudiciale expirat re integra morte mãdatis, l. mãdatũ. C. manda. tex. in l. si quidem. C. de ac. & oblig. ¶ Fallit primo in mãdato ad pias cãs, vt si mãdem alicui, vt dotaret ecclãm, & iste ꝯstitutus morit re integra; hoc mandatũ non expirat. De hoc est tex. solitarius ĩ c. exijt, q̃ seminat. in 2. char. ĩ §. in eo vero casu. de ver. sig. ĩ 6. & istũ tex. alle. Bal. in aut. si qua mulier. ĩ vlt. col. C. de sacrosan. eccl. & alle. ꝓ singulari, & idem tenet in l. mandatum. C. mand. Idem Lud. Rom. ĩ aut. sim l'r. C. ad l. Fal. in 17. priuilegio primæ cãæ circa ꝯctus, l3 dicat, non ꝓbari in cle. exiui. Nec mirum, qa Bal. illã non allegat & ipse Lud. Ro. alle. ꝓ hoc l. si pr̃ filio. ff. đ manu. vin. vbi tex. dicit, ꝙ ĩ libertate nõ expirat mãdatũ re integra morte mãdãtis fauore libertatis. Ergo eodẽ mõ rõne piæ cãæ. Ang. in l. traditionibus, C. de pac. ¶ Scđo† fallit fauore do
2 tis, qa mandatũ fcm̃ fauore dotis, nõ expirat morte mãdantis. Bal. in c. cũ venissent. de testib. Et ad idem est ẽt tex. singularis in l. si ego. ff. đ iure do. & idẽ Bal. in l. sicut. in j. col. C. đ ac. & oblig. & in l. mandatũ. C. mãda. Et qñ vis videre certa piuilegia dotis, ponit
3 Lud. Rom. in l. j. ff. sol. ma. ¶ Tertio † fallit in mandato facto fauore mãdatarij, puta, si mãdo vni, vt accipiat tenutam vnius rei, & sit sua. Hoc vult Inn. in c. causis. post mediũ, ver. ad hoc sic rñdeo. đ ele. & voluit idem Inn. in c. ꝯstitutus. in ver. ꝯ formam. de ꝯces. pb. & facit l. si eum fundum. ff. de pac. facit c. si cui nulla. de pb. in 6. ¶ Quarto fallit in mandato post mortem de sui nã post mortẽ expedibili, puta, in mandato ꝯcernẽte sepulturã. Casus ĩ l. si uero nõ remunerandi. §. fi. ff. mãd. ¶ Quinto fallit, qñ in mandato expresse fit mentio đ duratione sua, ẽt post mortem; vt si dico, Facio te ꝓcuratorem meum, ẽt post mortem Bal. in l. id, qđ pauperibus. C. de epis. & cler. & ĩ l. quoties. C. đ fideicõ. Sed est bona cautela ad faciendũ, ꝙ mandatum duret. ¶ Limita istam fallentiam, nisi taliter mandans decedat sine hrde, qa tale mandatum expirabit eo mortuo. Ita Ang. practicauit Florentiæ, & obtinuit in quadam cã dñi Parini de Strozis. Et hoc voluit in dispu. sua, q̃ inci. Astensis miles. ĩ j. col. Et rõ est, qa nec eius hrditas est, sed vocant bona vacantia, q̃ non reprę sentat hrdem, l. j. §. qui bona. ff. de iu. fis. Et sic ille esset ꝓcurator nec à dño uero, nec à dño repræsentato. Ergo erit nullus ꝓcurator, & fallentia ꝓcedit, qñ constituens habet hęredem. Et de hoc dicit Ang. esse tex. in l. j. C. de ac. & oblig. ꝙ expirat hoc mandatum, si non reperiatur hæres istius ꝯstituentis. Qđ no. diligenter. Vbi aũt mandatum extraiudiciale occurrit in primo, vide quæ ponit Lud. Rom. in l. eius, qui in prouincia. ff. si cer. pet. & Bal. in l. beneficium. ff. de le. & in l. 1. C. de erro. aduo. & in l. 1. C. de postu. & oẽs post Bar. in l. fundi. ff. de acqui. pos. & vnum casum dicam ĩ. secundum Abb. ¶ Vtrum sit bona æquiparatio mandati procuratoris, & mandati delegati? Dicas, ꝙ sic. De hoc est tex. in l. & quia. ff. de iurisd. om. iud. Inn. in c. cum olim Abb. ĩ. eo. vbi dicit, ꝙ sicut potest dari procurator ad futuras lites, l. 3. ff. de procu. ita potest dari delegatus ad futuras lites. Melius
4 Inn. in ca. in nostra. de procu. vbi dicit, ꝙ† ista duo mandata sunt multũ similia. Et subdit, & hinc est, ꝙ vtrunq; mandatum est stricti iuris, qa non ueniunt, nisi expressa.

qui vendit rem ecclesiæ suæ, si uult talem venditionẽ retractare, poterit coram eius vicario litem mouere, quãuis sit idem consistorium, c. 2. de cõsue. in 6. De hoc vide Bal. in l. 1. C. ne quis in sua causa. & in l. si quis ad declinandam. C. de episc. & cle. quamuis Inno. contra in c. ex parte. de ver. sig. & male. adde tu, in quantum Feli. tenet hic ĩ 6. fallentia, ꝙ si persona iudicis esset talis, quod omnis suspicio cessaret ꝙ tunc potest esse iudex. Fallit hoc in impetratione rescripti surreptitiæ quia non præsumitur bonitas. Bal. in c. 1. in fi. vt li. pend.

ſa. Tertio eſt gl.in verbo,ſuſpicione.in c. ex parte deca-
ni.in prin.de reſc.vbi dicit,ꝙ ſicut delegatus pōt recuſa-
5 ri ſuſpectus,ita & ꝓcurator.¶Prima dr̃ia eſt iſta.† Man-
datum ꝓcuratoris non pōt reuocari poſt litem ꝯteſtatā,
l.poſt litem.ff.de ꝓc.Secus in delegato,qa qn̄cunq; reuo
cari pōt,l.iudicium ſoluit.ff.de iu. Et iſtam primam po-
nit gl.in c.j.in ver.ꝓcurator.in fi.de ꝓcu.in 6. ¶Secunda
6 dr̃ia. Mandatum † procuratoris expirat ante litem ꝯte-
ſtatam morte mandatis,gl.ī ver.re integra.in cle.j.de ꝓ-
cu.in fi.Secus in delegato,qa ſufficit citatio,c. proximo.
Rōnem dr̃iæ ponit Imo.& Car.¶Tertia.Mandatum ꝓ-
curatoris ad petendum reſtitutionem in integrum,req-
rit̃ eſſe ſpāle mandatū,l.illud.§.1.ff.de min. Secus in de-
legato,qa ſufficit gn̄ale mandatū, vt poſſit cognoſcere
de cā reſtitutionis ī integrū, l. fi.C.vbi & apud quē in in-
7 teg.reſt.poſt.¶Quarta.Mandatum† ꝓcuratoris eſt bonę
fidei,iuriſd ō delegati eſt ſtricti iuris.Io.An.in c. gratū.j̃.
eo.& ſic ꝯ̃ Inn.in c. nr̃a.de ꝓc.¶Quinta.Mandatum ꝓ-
* curatoris expirat morte mandantis*ēt
incognita morte eius, l.ſi p̄cedente, in
prin.ff.mand. l3 duret actio , ꝯ̃ hr̃dem
illius,ꝓ quo egit.ſecus in delegato , qa
non finit̃ mandatū, niſi habita notitia
de morte mādatis, & delegantis, vt vi-
debitis ī c.gratū.j̃.e.¶Sexta.Delegatus
8 †ad cās motas & mouendas,nō pōt co
gnoſcere de mouendis ex iure nouiter
orto ex reſcripto.Eſt Rota deciſ. 148.q̄
inci. commiſſio impetrata,in nouis.ſe-
cus in ꝓcuratore,qa ſi eſt datus ad lites
motas,& mouendas,pōt ēt agere ſuper
mouendis ēt ex iure nouo. Rota deciſ.
413.q̄ incipit,Fuit dubitatū . Idē tenet
9 Imo.in c.fi.de reſc. ¶Septima eſt,Si† ꝓ
curator,q pōt ſubſtituere ſubſtituit, &
mortuus eſt ante acceptatā ſubſtitutio
nē,valet ſubſtitutio.Do.de Rota deciſ.
414 q̄ incipit,Si aliquis tibi hoc dn̄e.Se
cus in delegato, qa ſubdelegatio expi-
rat,ſi non ſit vſus iuriſdōne ante mortē
delegantis,c.ſi à ſubdelegato.de offi.de
le.in 6.in verbo , dū tn̄ illo viuente vti
cęperit. Quæ no.¶Vltimo,ſubſtitutus ꝓcurator,q acce-
ptauit,non pōt reuocari,ētſi non ſit vſus,c.is,q.de procu.
in 6.Secus in delegato,qa pōt reuocare ſubdelegatum, q
acceptauit,ētſi non ſit vſus mandato,c.q̃uis.eo.ti.in 6.gl.
in c.pe.in verbo,de certa.de ele.in 6.& glo.in c. 1. in ver.
procurator.de proc.eo.li.¶Gl.in verbo conteſtata. Vtrū
10 † ſit neceſſaria citatio ad perpetuandam iuriſdōnem?
Mod.hic dicunt,ꝙ ſic,& allegant gl.in c. ſuper qōnum.
§.ſi vero.j̃.eo. vbi ſubdelegatus, ſi citauit, non pōt dele-
gatus reuocare.Secūdo allegant Bar.in l.& quia.ff.de iu-
riſ.om.iu.ubi idem tenet Ang.ibi,& Bal.j̃.in c.proxi.vbi
11 dicit,ꝙ † requiritur citatio,in tm̄,ꝙ nō ſufficit commiſ-
ſio citationis,imo ſubdit, ꝙ non ſufficit, ꝙ ſit facta cita-
tio,ſed ſit accuſata ꝯtumacia citati,& Bal.in c. l3. j̃. eo.
vbi tenet idem,& dicit,ꝙ receptio literarum eſt actus ſe
paratus ab oī ītrinſeco cuiuslibet iudicij , & allegāt Im.
* hic,qui dicit,ꝙ iſta eſt cōis * opinio,& dicit,ꝙ d.l.& quia.
debet intelligi,vti cęperit, ſ. per citationem , & ſic dicit
Imo.ꝙ ex quo eſt deciſum in ca. ſequenti , ſtabitur huic
ēt de ciuili,per ca. Raynutius.de teſta. Modo quæro a,an
a † quilibet actus ſufficiat ante citatio-
12 nem ad perpetuandam iuriſdictionē.
& primo Ant.hic hoc tenet,& reſpon-
det ad iura requirentia citationem:di-
cit ipſe,nō negant,quin alius actus ſuf-
ficiat,& ad c.ſequens dicit,ꝙ ibi cauſa
fuit commiſſa per delegantem citatio
ne à ſe facta. Ad c.propoſuiſti.de fo.ꝯp.
dicit,ꝙ ideo ibi requiritur,quia agitur
de perpetuatione quo ad partes, ne ab
alio poſſint conueniri , quia ibi nullus
actus potuit interuenire, hic vero quo

* Morte mandantis. *Adde ꝙ mandatum poteſt conferri poſt mortem, ita quòd trāſeat ad hæredes. eſt cōis* opinio ſecundum glo. Bart. & alios in l. mandatū.C.manda.Rom. conſi. 202.Bal.cōſi.49.volu.1.Soc. conſi.87.volu.j.et conſ.60. colum.4. verſic. ſed in caſu noſtro.& cōſ.112. col.6.ver. ſecundo principaliter.et cōſi.178.col.6.et ibi tangit, An ſit procurator hæredis, vel defuncti.*

a Modo quæro. *Adde tu, quòd Feli. tenet hic, quòd non, & eſt vera et * communis * opin. quòd per ſolam citationē perpetuatur iuriſdictio delegati, vt eſt tex. in c.gratum,infra eo. Per quem tex.*

ad reſpectū delegati . Et reſpondet ad
c.fi.de offi.lega. ꝙ ibi expirabat digni-
tas delegantis in totum ꝑꝑ finem dele
gationis:iō non ſuſtinebat ſubiectionē
partis:ideo requirebat̃ citatio,hic uero
non ſic, quia mortuo Papa creatur no
uus,ſecus in delegato.Vlterius Mod.al
legant Im.in l.2.§.& ſi quis.ff.de dona.
vbi dicit,ꝙ pro hoc eſt gl. in c.ne aliq.
in ver.incępta.de hęre.ī 6.Et ſubdit ibi,
ꝙ iſta opi. ſeruaretur in practica ꝑꝑ au
thoritatem gl & Hoſt.& Do.de Ro.de
ci.322.Mod. pro iſta op. arguunt ſic, &
ponderant,ꝙ tex.in d.l. & quia. dicit ,
res gerere cęperit,iſtud verbum, Res,ē
generale ad oīa , & non dicit aliqd de
iudicio,& ſic iura,q̄ loquunt̃ đ iſta mā,
dicunt re integra,ergo erit incępta res,
l3 non ſit incęptum iudicium.¶Item
arguūt ſic,ꝯmiſſio de citādo eſt īterlo-
cutoria,gl.in l.cū clericis.C. de epiſ.&
cler.¶Itē nemo citat̃ ſine iuſſu iudicis,
l.fi.ff.de exhib.re.Ad interloquendum
requirit̃ cāę cognitio.l.ex ſtipulatione.
C.de ſent.& inter.om. iu. Ergo ſi com-
miſit de citando , eſt vſus iuriſdōne, &
ſic dēt intelligi tex.in c. cum plures.de
offi.deleg.in 6.in uer.negocium.Etpro
hoc ego allego gl.in c.quamuis.in uer.
uſus.de offi.dele.lib.6.ubi gl. dicit,qua
litercunq;.Ergo ſufficit qlibet actus,&
Bal.in rub.C.de in ius uoc. ubi Bal. di-
xit, ꝙ ꝑ ſolā libelli oblationē ꝑpetuat̃
b iuriſdō b.Io.An.in c.fi. de offi.le. & ibi
do.Ant.& Lud.in d.l.& qa. Io.And.in
addi.ad Spe.in tit.de recuſa.§. 2. ſuper
uer.fi.Sed ꝙ requirat̃ citatio,dicit Do-
mi.in c.ſi à ſubdelegato.in 1.col. eo.ti.
lib.6.ubi poſt Io. de Fantutijs reprobat
gl.ibi ꝑ illum tex.Secundo in terminis
Do.in d.c q̃uis.reprobat ibi gl.& idem
tenet in d.c.ne aliqui.de hære.in 6.Arc.
& Do.in c.non ita.2.q.3.& Imo.in c.l3.
j̃.eo.ubi optime loquitur,& alleg. tex.
in c.paſtoralis.in fi.s̃. de reſc.ubi tex.di
cit ꝙ ante expreſſionem ꝑſonarū non
pōt iuriſdōnem exercere.Ergo expreſ-
ſio illarū ꝑſonarū nō facit , ꝙ exerceat
iuriſdōnem , ſed facit, ut incipiat & p̄-
paret.Itē ꝙ ſola acceptatio mādati nō
facit,ꝙ ſit uſus iuriſdōne,tex. in c.is,q.
de proc.in 6.in uer.poſt mandatum ſu
ſceptū.ētſi eo uſus non ſit.Ergo ſuſcipe
re nō eſt uti.¶Itē electio notarij nō in
ducit exercitium iuriſdōnis,c. qm̄ ꝯ̃.đ
proba.in uer. eligant notariū,q acta ꝯ-
ſcribat. Ergo electio notarij non eſt de
actis iudicij.¶Et rn̄dent ad hoc de ſub
delegatione, ꝙ ſubſtitutio nō facit ſub
delegatū uti ſubdelegatione,& iuriſdō
ne.Et ꝙ ſubdelegatio non ſit exercitiū
iuriſdōnis,eſt gl.fi.in c.paſtoralis.de re
ſc.ubi ille, q hēt habitū iuriſdōnis, pōt
ſubdelegare. Ergo ſubdelegatio non ē
actus iuriſdictionis.Scđo Io. And.in c.
prudentiam.j̃.eo.ubi dicit, ꝙ ſubdele-
gatio & delegatio ſunt actus extraiu-
diciales.Tertio gloſ. in ca.nouit.de offi. deleg.ubi dicit,
ꝙ delegatio pōt fieri extra territoriū.Ergo non eſt actus
exercēdi iuriſdictionē. & ꝯmittere iuriſdictionem ,non
eſt actus iudiciarius.Dom.& ibi Ioan.And. in c. 1. §.2.de
* offi.ord.in 6. & iſta eſt communis * opinio , quam nota.
Ad motiua Mod.quando dicunt, Res,dico,ꝙ adaptatur
ſecundum materiam ſubiectam in caſu noſtro , Res in-
tel-

ſecundum communiter Doct. corrigitur iſtud c. relatum. Et ad idē eſt tex. optimus in c. fi.infra eod. Et dicit Imo. hic, ꝙ de conſuetudine hoc ſeruatur. Adde tu quod Bart. in l. & quia. ff. de iuriſd. omn. iud. in uer. certe.tenuit, ꝙ per ſolam cōmiſſionē de citando factam nuncio, dicitur ꝑpetuata iuriſdō delegati. Et ad hoc ponderauit tex. illius l. & quia. in ver. geri cęperit, videlicet quòd per ſolam commiſſionē de citādo dicatur delegatus cępiſſe vti iuriſdōne. Breuiter cōis opi. eſt contra Bart. ꝙ ad perpetuandam iuriſdictionem delegati requiritur citatio, vt eſt tex. inuiolabilis in d. c. fi.in fi. infra eodem, & d.ca.gratum. Per quæ iura declaratur illa l. & quia.& c.licet,infra eod. Quæ iura utuntur iſto verbo, geri cæperit. Et quòd non dicatur iuriſdictio cępta geri per ſolam commiſſionem de citando vel actum citeriorem citatione, tenent Canoniſtę, maximè Inno. Io. Cald. do. Card.& Imo. in d. c. licet. j̃.eo. Adde do. Abba. hic in 2. col. in ver. aut quæritur.

b Iuriſdictio. *Vide Alex. de Im. contra in l. & qa de iuriſ. om. iu. in 9.col.& adde nota.in l.j.C.quando li. princi. da. & Spec. in ti. de re. com. §. 4. ver. qd ſi reus.*

telligitur de iurisdōne incępta, quæ est res, quæ res in ca
su nostro iurisdōnem significat: & verbum, Incęperit,
intelligitur, s. per citationem. ¶ Ad scđm argm̄ ꝙ com-
missio de citando est interlocutoria, & requiritur causę
cognitio, fateor, sed nō oīs causę cognitio requirit cita-
tionē: & sic argm̄ eorum non stringit & fortifica cōem
13 opi. ¶ Fallit primò opi. cōis, nisi † actus factus ꝑ iudicē,
esset factus cum parte, quæ fortè amicabiliter venit ad
iudiciū simul cū impetratore: qa tūc perpetuat iurisdō-
nē. Ista ponit Pau. de Lea. in c. quāuis. eod. ti. in 6. & hoc
sequitur ibi Dom. & refert in c. 13 ĵ. eo. ¶ Secūdò limita,
vt nō habeat locū in mādato delegatorio ad vniuersita
tē cārū, qa si vna est incępta, est perpetuata iurisdō, quo
ad alia. Bar. Bal. & Sal. in d. l. & quia. Ant. & Bal. in c. 13. ĵ.
eo. & Imo. in d. l. 2. ff. de dona. Ista limitatio non tenetur
hic. Et Imo. in c. 13. ĵ. eo. Et Abb. hic dicit, ꝙ intelligitur
ꝑpetuata, quo ad illā solū: & Bal. ī l. mādatū. C. mādati.
Ful. & Lud. Ro. in d. l. & qa. Idē sentit gl. in d. c. ne aliqui.
in uer. non cępta. de hęre. in 6. & Imo. in c. pastoralis. §.
qm̄. de rescr. Qualis aūt debeat eē citatio, videbimus in
ca. seq. Subdit Abb. hic, ꝙ iurisdō delegati expirat mor-
tuo delegāte. Hoc ītellige, qn̄ dat̄ mādatario vna noua
ptās, expirat iurisdō sua, si nondū cępit vti: sed si excitat̄
iurisdō ordinaria ꝑ cōmissionē, nō expirat morte man-
dantis, ēt re integra: & est vna limitatio ad istū tex. Alle.
Abb. § & hæc verò iubemus. ī Auth. ut nulli iud. lic. ha.
Et vide ibi Ang & gl. & Host. in c. qm̄ abbas. s̄. eo. Bar. in
d. l. & qa Bar. in l. fundi vēditor. ff. de acqu. poss. ubi tenet
idē, qđ Dom. Abb. hic, dū loquitur đ nuncio, vbi valet
missio in possessionē ēt re integra. Pet. de Anc. in cle. ne
Romani. de elect. & in c. si sup gr̄a. de off. deleg. in 6. Iux
ta hoc Pau. de Cast. in d. l. fundi vēditor. dicit, ꝙ ille tex.
est singularis in hoc, sed Canonistæ hn̄t æquè bonū tex.
s. in c. si sup gr̄a. eo. ti. in 6. & Bal. in l. fi de interp̄tatione.
ff. de legib. ubi replicat hoc de nūcio, & hoc, nisi ꝯsuetu
do se haberet, vt fieret noua cōmissio ꝑ iudicē. ꝓ quo fa-
cit qa omissio solēnitatis, ex sola ꝯsuetudine inductæ, vi-
tiat actū. Est gl. in auth. ut præpo. nomē impe. in prin. &
alleg. hāc gl. Abb. in proœmio Decreta. Et de nuncio, ꝙ
p̄ceptū non expirat morte p̄cipientis, si non ꝯfertur no-
ua iurisdō, sed excitat̄, est gl. in c. qđ p̄cipit. 14. q. j. Et illā
gl. sequit̄ ibi Arc. dicēs, ꝙ p̄ceptū nō expirat morte p̄ci-
piētis, mādātis, neq; mādatarij. Ibi vide. ¶ Limita istā li-
mitationē, nisi ī executiōé præcepti adhibēda sit aliqua-
lis cāæ cognitio: qa expirat morte pręcipiētis. Rota, ī no-
uis, deci. 349. q̄ īci. Si Papa mādat alicui. vbi dn̄t, ꝙ si Pa-
pa mandat ꝯferri bn̄ficiū vacans: si ita ē, ꝓut mandat̄, ex
pirat mandatū morte sua re ītegra: qa gr̄a nō est facta,
ꝓut ī d. c. si sup gr̄a. & cōmittit̄ cāæ cognitio pp verbū,
Si ita est. & p̄dicta loquūtur ī mero executore. ¶ Scđo li
mita illud de præcepto iudicis, dūmō præceperit cā co-
gnita, ita Ang. ī d. l. fundi. qa vbi præcepit sine cāæ cogni
tione, pręceptū nō trāsit ī successorē. Casus cū gl. ī l. fi. ff.
de pęnis. Exēplū ī p̄cepto, quo vtuntur iudices ī Tuscia,
qn̄ viso instr̄o guarētigię datur licētia creditori capien-
di debitorē authoritate ꝓpria. Istud p̄ceptū nō transit in
successorē. Imo. ibi seqtur hāc limitationē, sed nō exē-
plū qa iudex necessitabitur ad dandā hāc licentiā, meri-
tò nō expirat mandatū hoc, ex quo tenebat̄ ita p̄cipere,
ꝑ d. l. fundi. & l. fi. ff. de pęn. loquit̄ in illo, q ad hoc nō te-
nebat̄. Ita Imo. in loco præalle. Ang. in l. si ꝑ epistolā. ff. đ
acqu. hęre. ubi tenet istā declarationē Imo. ꝙ nō expirat
ex quo ad hoc tenebat̄. Quę no. qa ex statuto astringeba
tur. Secus, si nō astringeret: qa vera eēt limitatio Cal. ī di.
14 spu. q̄ īcipit, Rhegino epo. ubi dicit, ꝙ si † dat̄ adiūctus
vni ordinario, nō expirat ptās adiuncti ꝑ mortē Papæ.
Alle. gl. fi. ī fi. inc. P. & G. ĵ. eo. q̄ dicit, ꝙ iurisdō ꝓrogata
assumit nām prioris iurisdōnis. Ergo nō expirat. Secus si
adiūgit̄ delegato: qa re integra expirat iurisdō vtriusq;
& seqtur Io. An. ī c. cū plures, eo. ti. ī 6. subdēs, ꝙ hodie de
stylo cancellariæ apponit̄ clausula, ꝙ adiūctio habeatur
perpetua in principio commissionis: & sic perpetuatio
facta per primum, radicatur in secundo. Ita Io. An. in lo
co p̄allegato: & ibi Do. post Io. đ Fant. Quæ no. diligēter.

S V M M A R I V M.

1 *Citatio sola perpetuat iurisdictionem.*
2 *Commissio sola de citando, an perpetuet iurisdictionem.*
3 *Effectus citationis per edictum elapso tempore non facit, quin audiantur illi, quorum interest, etiam post tempus, nisi iudex interloquatur imponendo eis silentium.*
4 *Actus nullus, an perpetuet iurisdictionem.*
5 *Citatio anomala an perpetuet iurisdictionem delegatam, puta citatio quam facit creditor debitori fugitiuo, quæ permissa est à lege.*
Commissio sola ad citandum, an perpetuet iurisdictionem. Post nu. 5. versi. Quæritur ergo, vtrum.
6 *Citatio an debeat esse vnica, vel trina, ut possit perpetuare iurisdictionem.*
7 *Appellans si continuat iudicium coram primo iudice, videtur renunciare appellationi.*
8 *Intellige, quando ipse appellans sponte litigat coram iudice à quo: secus si inuitus. Et nisi iudex à quo, induxisset appellantem dolo ad talem actum, nu. 10.*
9 *Actus, qui fit per superiorem, quando consistit in pati, non dicitur dispensare.*
11 *Appellans si adeat iudicem à quo, tanquam bonum virum, quia fortè appellans quærit compositionem cum aduersario, nō videtur renunciare appellationi.*
12 *Quasi, hæc coniunctio, quid significet.*

CAPITVLVM XX.

GRatum. ¶ Si delegatus citat ante mor
tē delegantis, ꝑpetuata est iu-
risdō. Secundò appellationi renunciat, qui
corā iudice à quo, litē ꝓseqtur. H. D. ¶ No.
1 ibi citationis electio, ꝙ † sola citatio perpe
a tuat iurisdictionē a: & iste tex. supplet
c. præcedens. Quando in statutis sunt
duo contraria, vtrum stetur primo,
vel secundo? Abb. hic dicit, dēt supple
ri, &c. & tex. in c. cum expediat. de ele.
in 6. & gl. in c. Raynutius, in verbo, re-
linquens. de testa. q̄ dicit, ꝙ si sunt duę
leges contrariæ, statur vltimæ. ¶ Limita nisi primo pro-
uideat in vno casu speciali: quia vltima gn̄alis nō tollit
primā in illa spē. gl. in c. ut officiū. §. duabus. de hęret. in
6. gl. in c. 1. in ver. reuocare. de ꝯst. in 6. & ibi Pet. de Anc.
vers. decimò opp. gl. 1. in fi. ī ca. volumus. 81. dist. & Bar.
in l. sed & posteriores. ff. de legi. Pet. de Anch. ꝯsi. 263. &
cōsi. 414. quod incip. Viso puncto, Bal. in l. 1. C. ne liceat
tert. prouo. Pau. de Cast. ꝯsi. 196. Abb. in c. fi. de rescr. Ioā.
An. in add. ad Spe. in ti. de sen. prola. §. ut aūt. in additio
ne, q̄ incipit, ad hęc. Et ea quæ p̄missa sunt, tetigi in c. ex
parte. s̄. eo. in illis 20. fall. & ī c. 1. de rescr. Ibi uide. ¶ No.
secundo in eisdem verbis, ꝙ valet cita-
* tio per edicta *: & hoc erat de iure anti
quo: hodie dēt fieri per nuncium, uel
2 per literas, cle. j. de iudi. ¶ Vtrū † sola ꝯ-
missio de citando perpetuet? Dicit hic
Abb. quod sic. Mod. dicunt, ꝙ iste tex.
non ꝓbat, quia non sufficit citatio per
edictū, sed dēt fieri per literas, uel per
nuncium. Ergo non valet citatio per
edictū. Car. ꝯsi. 154. ubi ponit, ꝙ citatio
per edicta non valet, ētsi essent, quos
mā tangit, sed tangit singulariter, non
vniuersaliter, quare non valet citatio
ꝑ edictū, & alle. Io. An. in c. fi. de ele. in
6. & ibi est optimus tex. in ver. ubi est
coelectus. alias, gn̄aliter. Secundò Bar-
tho. Cæpol. in sua caute. 111. char. 13. in
ci. solent cōiter episcopi, ubi idem te-
net, & Ang. consi. 288. īcip. Viso facto
vbi dicit, ꝙ nūquam nocet proclama
gn̄ale, ubi scitur quos res tāgit, uel sciri

a Iurisdōnem. *Ad quod uide omnino domi. Alex. de Imo. in l. 1. ff. de iu. om. iu.*

* Citatio per edicta. *Adde ꝙ iste modus citandi, cùm absentem, & ignorantem afficiat, est rigorosus, & à iure multum exorbitans: clemen. 1. de iudi. Rot. decisi. 223. si committitur, in nou. Mil. in uer. citatio per edictum in 3. col. ideo extra casus d. clem. concedi non consueuit. Rot. decis. 753. Dic quòd in ca. dudum in aut. & ideo nullus iudex*

potuiſſet,& ita intelligit̃ l.ſi eo tp̃e. C.
de remiſ.pig.& Lud.ꝯſ.410.inci.Vt cla
rior reddatur.& Pe.de Anc.ĩ c.fi.ð ele.
in 6.& ibi Do.in fi.vbi dicit, ꝙ non ſo
lũ nulla eſt citatio generalis,vbi aduer
ſarius ſciebat̃, ſed ẽt, vbi de facili ſciri
potuiſſet.Ita dicit ibi Do. ꝓ quo ẽ Bal.
in l.ſi curatoris.C.de iu. deli.vbi dicit,
non ſufficit dicere, Cõpareat quicũq;
vult eſſe hæres,ſed debet vocari, quos
ꝓxima cã ſucceſſionis tangit. Et Ang.
ibi ſequitur hoc dictum,& dicit,ꝙ pra
ctici aduocati non libellant generali-
ter ꝯ uolentem eſſe hæredem, ſed gñа
liter nominant ꝓximiores, & non fa-
cit mentionẽ de Bal. & vide ẽt Ang.in
l.ſi qs inſtituat̃.ff.de hr̃.inſt. Et iſta ſuffi
ciant de mõ citãdi ꝑ edicta.¶Effectus
3 †vero citationis ꝑ edictum elapſo tp̃e
non facit,quin audiant̃ illi,quorũ inte
reſt ẽt poſt tp̃s,niſi iudex interloquatur
imponendo ſilentium illi. Ita Inn. ĩ c.
fi.q matri.accuſ.poſ.& Ang.eum alle-
gat in l.j.C.vt nemo.inui.& Bal.in l.dif
famari.C.de inge.manum.¶Audiuntur.n.iſti rl̃r elapſo
termino,niſi in tribus caſibus.¶Primo,qñ res non eſt ĩ-
tegra,ꝑ tex.in c.fi.q matri.accuſ.poſ.& tenet Bal.in d.l.
diffamari.¶Scđo in termino legis, qa nunq̃ audientur
lapſo termino legis.exemplũ in ca.pia. de excep. in 6. &
hoc uoluit Inn.ĩ d.c.fi. Allegat tex.in l.ob commiſſa. C.
de adul.¶Tertio, qñ in aſſignatione termini apponitur
clauſula iſta,alias ex tunc imponit̃ ſilentium. Ita Ab. in
c.pe.de iu.poſt do.Car.¶Adde tñ,ꝙ ad hoc,vt iſta edicta
valeant, debent apponi in loco publi-
co & noto ex literis legalibus, & non
* ita in loco alto,ꝙ legi nõ poſſint.* Iſta
oĩa ponit Pau.de Caſ. in l. de pupillo.
§.proſcribere. per illum tex.ff.de inſti.
¶Vbi vero qs venit poſt edicta & oſtẽ
dit ſe fuiſſe iuſto impedimẽto occupa
tũ,audiat̃. Caſus eſt in d.c.fi. q ma.acc.
poſ.& in d.l.ob ꝯmiſſum. ¶No.ibi, ne
4 gotiũ ſit quaſi cęptũ. Vtrũ† actus null⁹
a ꝑpetuet iuriſdõnem ?.Ab.hic, ꝙ non,
& vide gl.2.in l.ſi pater. C.ne de ſta.de-
fun.ubi gl.dicit,ꝙ litis ꝯteſta.inualida
non interrũpit p̃ſcriptionem,& Bal.in
l.accuſaturus.ff.de adul.vbi tex.ꝓbat,
ꝙ libellus ineptus non interrũpit p̃ſcri
ptionẽ, & gl. 2.in fi.in c. vt debitus. de
appell.vbi gl.dicit,ꝙ litis ꝯteſt.ĩualida
nõ interrũpit p̃ſcriptionẽ,& facit tex.ĩ
c.pe. de fo. ꝯp. in ver. legitime citatus.
Ergo ſecus, ſi nõ fuit legitime citatus.
Et eſt tex.cũ gl.fi.in c.bonæ.el 2.de ele.
& vide Bal.in c.qm̃.de ꝓb. vbi dicit,ꝙ
ſnĩa lata,p̃cedente citatione nulla, eſt
& ipſa nulla,& ſic ipſa non tranſibit in
rem iudicatã. Alle.gl.in l.ſi accuſatori
bus. C. de accuſ.qa paria sũt,ꝙ nõ ſit la
ta, vel ſit nulla,ca.2.de trãsla.p̃la. & vi
* de Bal.in c.in noĩe Do.in 4.no.de teſti.
& ſic actus ĩualidus non ꝑpetuat iuriſ-
dictionem *.¶Sed no.qđ vbi agit̃ de li
gãdo aliquẽ ex citatione,datoꝙ ſit ille
gitima,ſi tñ citatus aliunde habuit ple
nã notitiã rei, nihil nocet citationis ĩ-
ualiditas,qa ligat citatũ. Ita Lud. in d.
ꝯſ.410. incip.Vt clarior.& allegat cle.
cãm.in fi. de elec. ¶Scđo no. & limita
p̃dictam ꝯcluſ. ꝙ citatio inepta & in-
ualida ꝑpetuat, qñ poſt ipſam ſequuta
eſt ſpontanea comparitio citati, & per
ſeueratio ĩ iudicio. Tex.eſt,& gl.& Bal.

dex in Rom. Cur. ita citat niſi fuerit ſibi ſpecialiter cõmiſſum à Papa. glo.in d.clem.1.in ver.ſpecialiter.formam autem harũ citationum per edictum, habes ex d.cle.1.cum ibi nota.per gl.& ſcrib. & eſt theorica Inno.in c.fi.de eo qui mit.in poſ.& ca. quoniam frequenter.vbi per canoniſt.ut li.non cõt. & l.de pupillo.§. proſcribere. ff.de inſt. act. & ex his quæ ponit Spe. in ti.de citat.§.pe. cum ſimil.

* Non poſſint. *Adde igitur, quòd de forma citationis per edictum requiritur quòd publice legatur & poſtea originalis affigatur & affixa dimittatur in conſuetis locis per tanti temporis ſpatium vt tranſeuntibus patefieri poſſit. unde executor debebit referre ſe legiſſe, affixiſſe, & affixam dimiſiſſe, alias executio non valet, Rot.deciſio. 223. in nou. Mil. in ver. citatio quãdo committitur.colum.3.nota tamẽ, quod palatium regulariter de ſola affixione abſque lectura cõtentatur. & ſatis eſt quòd notarius dicat ſe affixiſſe & publicaſſe, vt per Caſ. ſad.deciſ.4. de do. & contu.quia affixio eſt quæ principaliter à iure requiritur. Caſſad. deciſi.1. de appel. Bar.per illum tex. ad reprimendũ. in ver.publice.vbidi*

in l.j. §.j.ff. de ſer. iſto enim caſu ẽt ſnĩa
valebit,tametſi rectè non fecerit,q eũ
citauit,& eſt gl.q̃ in ci.hic no. tria.in fi.
quæ dicit, ꝙ vbi reus conſentit citatio
ni ꝑ comparitionem & perſeuerantiã
ĩ iudicio,eſt acſi fuiſſet citatus. Qđ no.
diligenter. ¶Confirma ꝑ dictum Pau.
de Lea.in c.q̃uis.de of.dele.in 6.vbi di-
cit, ꝙ vbi fit amicabilis ꝯparitio, ꝑpe-
tuat iuriſdõnem, fortius in caſu nr̃o.
¶Scđo,p̃ſens in iudicio non eſt vocã-
dus,c.j.de iu. Si ergo iſte comparuit,nõ
eſt citandus. Et vide Bal.in auth. ſi oẽs.
C.ſi ſe ab hæ.abſti.vbi Bal.dicit,ꝙ ſi ſta
tutum dicit, ꝙ à die citationis vſq; ad
30.dies debet aliquid facere iudex,ꝙ ſi a
pars non citata comparuit, ꝙ incipiũt
currere illi 30. dies à die ꝯparitionis il-
lius partis,licet non p̃ceſſerit citatio,er
5 go fortius in caſu noſtro. Vtrum † cita b
tio anomala perpetuet iuriſdõnem de
legatam, puta in citatione q̃ facit cre-
ditor debitori fugitiuo, q̃ eſt ꝑmiſſa à
lege,ſm̃ Bar.in l.neminem.C.đ exhib.
reis.ꝑ tex.in l. ait p̃tor. §. ſi debitorem.
ff.de his, quæ in frau.cre.Inn.in c.ꝓpo-
ſuiſti.de fo.comp.dicit,ꝙ iſta citatio ꝑ
petuat,& inducit p̃uentionem. Ant.ibi
tenet ꝯ̃rium,quia dicit,ꝙ ad hoc,ut ci
tatio inducat p̃uentionem, vel ꝑpetua
tionem requiritur,ꝙ ſit legitima.Si tu
dicas,ꝑmittitur.fatetur,ſed non eſt le-
gitima. Et uide Ab.in ca.j.de iu.in ver.
ſed quia dixi. vbi allegat gl.in capitu.
cum ſit Romana. in ver. ſolent. de ap-
pel. vbi gl.dicit, ꝙ non teneor credere
dicenti mihi,venias ad iudicem,& ratio qa talis citatio
non emanat à iudice.¶Quęritur ergo vtrum ſufficiat ſo
la ꝯmiſſio de citando ad perpetuãdam iuriſdictionem?
* Vide Ro.in antiq.deciſ.11.in ti.de do.& contu *. vbi di-
cũt,ꝙ commiſſio citationis perpetuat
iuriſdictionem delegati, ſed non reſpe
ctu partis. Vnde ſecundus delegatus,q
cõmiſit & citauit, dr̃ præueniſſe illum
q tm̃ citationem commiſit.Sed ꝙ non
ſufficiat, tenet Bal.hic,pro quo facit di
ctum eiuſdem in l.cũ ſponſus.ff.de do.
inter vi.& vxo.vbi dicit, ꝙ tũc citatio
dr̃ citatio qñ nuncius executus eſt: an-
tea non,& facit tex.hic in ver. citatio-
ne facta. & ſignificat hoc actum factũ
& executum,& ſic ꝯ̃ Abb.hic Io. And.
tangit hoc in c.fi.de offi.le.& dicit, ꝙ Guido de Suza.di-
ſputauit iſtum paſſum,& tãdem dicit ꝙ de iure ciuili nõ
eſt perpetuata,ſed de iure canonico ſufficit commiſſio,
per tex.hic, & c.licet.ĩ.eo. quia committendo dr̃ cępiſſe
vti iuriſdictione, ſed non ſufficit, quo ad afficiendam ꝑ-
ſonam, per cle. 2. ut li. pen. Idem ſentit ibi Bal. Sed di-
catis indiſtincte,qđ ſufficit commiſſio ad perpetuandũ.
Ita Abb.& Car.in d.c.fi.& mouentur, quia citatio habet
tres partes:commiſſionem,executionem nuncij,& rela-
tionem.¶Prima pars eſt iuriſdictionis,qa iudex exiſtens
extra territorium,non põt committere citationem.Er-
go ſequitur,ꝙ committere eſt vti iuriſdictione,l.omnes.
C.de epiſ.& cle.& c.Romana.§.ꝯ̃hentes.de fo.comp.in
6.Idem vr̃ de iure ciuili,per d.l.& quia. in ver. vti cępit.
Et hanc partem,ꝙ ſufficiat commiſſio, tenet glo.in ver.
ad partem.in d.cle.2.ut li.pen.& ibi Imo.& Car.& Abb.
6 in fi. ¶Vtrum † citatio debeat eſſe tri-
* na *, vel unica? Dic,ꝙ ſufficit vnica,qa
etiam deſcẽdit à iuriſdictione. De hoc
eſt gl. in cle.j.in ver.citationis. de iud.
quæ dicit,ꝙ ad perpetuandam iuriſdi-
ctionem ſufficit vnica citatio. Cũ illa

cit de iure ciuili ſufficere, quod edictum. in aliquo loco publico legatur per illum tex. & per tex. in §. proſcribere, in l.de pupillo, de inſtit. act. ſed ꝙ de iure canonico debent fieri vt ſupra: & hęc quo ad practicam Ro.Cur.ĩ alijs locis ſeruatur ſtylus & cõſuetudo ipſorũ.

a Iuriſdõnem. *Vide oĩno ad hoc Lud. in ſingu. ver. iuriſdictio.*

b Iuriſdõnem. *Adde quod actus nullus nullum operatur poſitiui iuris effectũ, et ꝓpterea dici ſolet, ꝙ citatio nulla non inducit litis pendentiã.cle.fi. vt li.pe. nec perpetuat iuriſdictionẽ, vt hic de quo per Arch. in c.nõ ita. in princi.2.q.6.& Pau. de Caſt. in l.1.§.1. ff. de feri.*

* Contu. *Adde Ro. in nou. vt li. pen.deciſ.6.& 4. eo. ti. in antiq.& 2.de appel. in antiquior. et Auctorẽ ĩ c.ſuper literis. ſupra de reſcr. nu. 31. in fi. cum concor. per eum ibi.*

* Trina. *Adde l. peremptorium. de iudici. l.conſentaneum, & l.2. ſecundum unam lec. C. quomo-*

quomo. & quan: iu. c. consuluit. de offi. deleg. ca 1. de dilat. Barto. in l. si finita. §. Iulianus, col. 2. ver. secundo quæro. de dam. in fe. Spec. in titu. de cita. § iā nūc. ver. Viso de citatio. ver. Quid si lata & glo. or. in ca. de illicita. 24. q. 3.

gl. ꝯcordat Arch. in c. non ita. 2. q. 6. ibi dicit, ꝙ semel citando ꝑpetuat̄ iurisdictio, & Ab. & Io. And. in d. c. ꝓposuisti. de fo. comp. & Fede. ꝯs. 30. facit l. si quis postea. ff. de iu. ¶ No. ibi in tex. videret̄
7 ab appellatione recessum, ꝙ † appellās ꝯtinuās iudicium coram iudice à quo, vr̄ renunciare appellationi, & est tex. in c. cum venissent. de testi, & in c. solicitudinem. de app. Ista est regula. ¶ Abb. hic, primo limitat ut intelligatur de appellatione interposita, non aūt interponenda. Vnde si pendente tp̄e ad appellandum, comparet quis coram iudice, q tulit sn̄iam, non dr̄ appellationi interponendæ renunciare. Allegat Inn. in c. solicitudinem, de app. & Io. An. in c. fi. de app. in 6. & tex. in l. ad solutionem. C. de re iu. & ibi gl. Idem tenent hic Ant. Imo. & Do. Confirmo, quia idem tenet Inn. in c. qđ ad ꝯsultationem. post prin. de re iu. vbi dicit, ꝙ recipiens terminum à iudice post sn̄iam, non renūciat appellationi interponendę. Et de hoc allegat Lud. in rub. ff. de arb. in 29. col. Istā fallentiam tenet Ant. in c. significauerunt. de test. in 3. col. Idem tenet Ab. in d. c. qđ ad ꝯsultationem. in 8. col. & Im. in l. 4. §. si quis ꝯdemnatū. ff. de re iu. & Flo. de sancto Petro in l. ad solutionem. C. de re iu. ¶ Intellige primo hoc, nisi actus, quē gerit pars, veniret executiuè ad implementū actus iudicis, puta, iudex pcipit, vt soluat 10. ipse petit terminū ad ea soluenda: vr̄ approbare grauamē, seu sn̄iam: ergo & renunciare cuiq; appellationi ēt interponendę. Ita Do. hic allegat Io. And. in c. solicitudinem. sup verbo, renunciare. vbi dicit hoc, & allegat Io. An. idem tenentem in c. fi. de app. in 6. & gl. magnam circa me. ī c. si à iudice. de app. in 6. ¶ Scđo intellige & restringe, vt non habeat locum,
8 qn̄ † quis facit actū corā iudice spōte litigando corā eo, secus. vbi inuitus, q̄a si inuitus, non vr̄ renūciare. Ita Ab. in d. c. qđ ad ꝯsultationem. in 9. col. & idem replicat in d. c. solicitudinem. in fi. Idē tenet Do. in c. fi. §. j. de app. in 6. vbi dicit, ꝙ l. ad solutionem. C. de re iu. loquit̄ ī eo qui sponte petijt terminum ad soluendum, secus in illo, q ac ceptauit terminum à iudice assignatū. & subdit, ꝙ ꝯsuluit, ꝙ acceptās terminū ꝓtestet̄ saluū sibi esse ius appellādi, in quo vult deliberare, expediat sibi, an non: Franc. de Are. in d. c. significauerūt, de testi. in 2. char. parua, primo ostendit, ꝙ ista qō peudet ab alia, s. vtrum attētata intra 10. dies, faciant videri renunciatū esse appellationi, sicut post appellationē? & ꝯcludit, ꝙ dēt distingui, vtrum iste sit spōtaneus, vel nō: non aūt, an sit executiuus, vel non: quia ētsi esset executiuus, sed non sponte, puta acceptando terminum non petitū, non vr̄ renunciare. ¶ Scđo limita, nisi actus tendat ad augmentandum desiderium appellantis, quia talis actus non inducit renūciationem appellationis, s̄m Ab. hic post prædictos, & gl. in c. si à iudice. in ver. non teneris. de ap. in 6. & Rotam decis. 287. q̄ incipit, Licet appellationi interponendæ. in fi. in ver. crederem, ꝙ si actor. vbi approbat simpliciter gl. de qua s̄. & ibi dicit, ꝙ si actus tendit ad declinandam iurisdictionē, & cæ. Vide ibi. Et vide Rotam ēt decisi. 47. in eisdem verbis, quæ incipit, Si ille, qui à sententia diffinitiua. & ibi ēt allegat illam glo. & ibi ipsi optime declarant. Et vide ēt Dom. in d. ca. si à iudice, in 6. vbi ēt declarat, dicens, dūmodo doceat de grauamine per simplicem informationem, non tanquam coram iudice, sed tanquam coram extraneo. Et pro gl. illa simpliciter vide Phi. de Perusio in c. cum teneamur. de app. ubi dicit, ꝙ ille tex. rūpit istā decisio. Rotæ. ¶ Sed ego credo, ꝙ op. Rotæ sit uerior, & ꝙ non obstat c. cum teneamur. quia ibi non mouebatur iurisdictio iudicis à quo, super eo, in quo erat pronunciādum per iudicem ad quem, merito respectu illius articuli nulla est ꝯrietas: secus in casu decisi. Rotæ, de qua s̄ q̄a petebatur ibi, id qđ pertinebat ꝓprie ad iudicem ad quē: ergo erat ꝯrietas. Quæ no. ¶ Tertio limita, dummodo actus gestus per appellantem coram iudice à quo, fuerit in iudicio approbatus: secus, si non fuit approbatus, quia neque à iudice, neq; à parte poterit dici istum renunciasse, quia fundant se in actu, quem impugnauerant, ꝯ reg. ul. ex eo. de re. iu. in 6. & c. cum olim, de censi. Doc. hic allegant gl. in c. cum venissent. in uer. obtinuit. de eo, qui mi. in pos. cā rei seruan. & tex. in c. mulieri. de iureiu. & uide Lud. in singulari clij. in ci. appellans. ubi allegat pro singulari illam gl. in d. ca. cum uenissent. Scđo uide Ab. in d. c. cum uenissent. in 3. col. ubi dicit, ꝙ illa gl. ponit limitationem ad istum tex. & Ab. ꝯs. 2. uolu. j. ante fi. ubi dicit ꝙ eatenus ur̄ pars ꝓprium actum approbare, quatenus ꝑ aduersarium approbat̄. Allegat dictam gl. & uide Inn. in d. c. cum mulieri. vbi dicit, ꝙ ꝯ confessionem propriam, ēt iuratā, pōt q̄s uenire, si fuit reprobata ꝑ sn̄iam, nec incurrit periurium, neq; leuem notam, & Bal. allegat hic do. Inn. in l. si creditoribus. in fi. C. de ser. pigno. da. manu. Et ibi dicit, ꝙ vbi actus fuit reprobatus, licitum est allegare turpitudinem ꝓpriam, & alibi dixit idē Bal. in l. si quis testibus. in 2. col. C. de test. & in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cler. ꝙ non dr̄ sibi ꝯrius, qui venit ꝯ ꝓprium actum impugnatum in iudicio, allegando Inn. vbi s̄. Vide ēt Bal. in aut. nouo iure. in fi. C. de pęna iu. qui male iu. vbi dicit, ꝙ si aliquis dixit in syndicatu, &c. Vide ibi per ipsum, q allegat Inn vbi s̄. ¶ Vltimo uide ēt Bal. in l. j. in pe. col. C. de ꝯfes. ubi dicit, ꝙ nemo cogit̄ pseuerare in confessione reprobata, & allegat Inn. ubi. s̄. Et p hoc dicto Inn. est gl. sing in aut. item si possessor. in gl. fi. in fi. C. q po. ī pig. hab. ¶ Vltra Ab. hic ponit do. Ant. Do. & Imo. aliam limitationem, hoc est, dummodo actus ꝯsistat in agere, prout ibi, & in c. ex ore. de his, q̄ fiunt à maio. par. ca. Secus, si ꝯsistat in pati. Allegant Inn. in c. olim. el 3. in fi. de rest. spo. vbi dicit, ꝙ si iudex excōicauit me post appellationem, & ego tolerem excōicationem abstinendo à prohibitis excōicato, non videor renunciare appellationi, neq; sn̄iam ratificare, maxime, si ꝓtestor, ꝙ nolo appellationi renunciare, & pro hoc allegat Do. rōnem, quia actus cōsistentes in patiendo, non arguunt ita ꝯsensum, sicut actus consistentes in agendo. Allegat gl. in c. cū dilectus. de ꝯsue. in verbo, à suspensis. ibi, plus tollit negatio, q̄ ponat affirmatio. ¶ Melius allegasset
9 Ant. in c. veniens. in 2. col. de fi. presby. vbi dicit, ꝙ † vbi actus, q fit p superiorem, consistit in pati, nunq̄ dr̄ dispēsare, & sic actus ꝯsistens in pati, non inducit dispensationem, p tex. in cle. fi. in fi. de sent. exc. & allegat Inn. in loco pall eg. Et allegat vnam gl. in c. cū accessissent. in verbo ꝯxerunt. de ꝯst. ibi, dicit Io. vbi uide, q̄ scripsi anno pterito, & Car. in d. c. olim. de censi. in 2. col. vbi dicit illud dictū Inn. esse singulare. ¶ Non obstat l. ad solutionem. C. de re iu. quia illa l. facit aliqua verba iudicantia, ꝙ ultra patientiam aliquid fiat, pp qđ videatur renūciari appellationi. ¶ Quinto limita, nisi iudex à quo, iam admisisset appellationem, q̄a tunc nunquā per aliquem actū factum coram eo renunciatur appellationi, neq; renunciari posset. Ista est vna solennis limitatio, & est decis. Ro. 363. de hoc, q̄ incipit, Ex hoc insurrexit. in nouis. per c. cum appellationibus. ī fi. de appel. in 6. Et ad c. interposita. § j. de ap. respondent, ꝙ loquitur, u bi non fuit delatum, & uolunt, ꝙ ēt expresse renunciari nō posset. Ergo multo minus tacite. Tu ꝯsidera ca. ut super. in fi. de app. in 6. ubi iniusta denegatio Apostolorum habetur pro delatione, & tn̄ adhuc renunciari potest. Et ad ca. cum appellationibus. diç, ꝙ nihil dicit de renunciatione, hoc est, si partes renunciarent. Tn̄ cogitabis, quia oportet uidere, utrum dicta denegatio æquipararetur delationi om-
10 nino. ¶ Sexto limita, nisi † iudex à quo dolo induxisset appellantem ad talem actum, quia non dicetur renunciasse appellationi. Decisio est Io. And. in c. pen. in 2. col. de relig. do. per illum tex. & sequitur Ant. ibi in 2. colū. per gl. in l. dolū. C. de dolo. ¶ Septimo limita, nisi actus fiat nō ab appellante, sed ab aliquo eius amico, uel filio eo non mandāte, nec ratū habente. Talis enim actus nō nocet. Ita dicit Io. And. in cap. cum teneamur. super uer. reformare. de appel. in 6. ¶ Octauo limita, nisi iudex, coram quo appellans reuertitur, & qui grauauit, gerat uicem iudicis ad quem, puta, legatus in partibus habens expri-

ex priuilegio ptātē cognoſcēdi de appellationibus ad Papam interpoſitis, qa actus corā eo factus, non inducit renunciationē. Ita expreſſe vult Inn. in c. cū uenissent. ſuꝑ verbo, corā eo. de eo, q mittit in poſ. Et rō eſt, qa vr̄ potius aditus, tanq̃ iudex ad quem, q̃ tanq̃ iudex à quo, vt a-
11 ctus potius ꝓſit agenti, q̃ noceat. ¶ Nono limita, † niſi adeatur iudex, tanq̃ bonus vir forte, qa appellans q̄rit ꝯpoſitionem cum aduerſario. Deciſio eſt Hoſt. in d. c. cum veniſſent. ¶ Decimo limita, niſi fiāt actus ꝯcernentes ſolennitatē appellationis, puta, petere apoſtolos, qa ꝑ tales actus nō renūciat̄ appellationi. Tex. eſt ī c. ab eo. de app. in 6. ¶ Vndecimo limita, niſi litigaret corā eo ꝑ metū, & iā oppurtune ꝓteſtatus fuiſſet de grauamine, & ꝙ nō appellaſſet, qa timebat, nā ꝓſequēdo litē durāte metu non renūciat appellatiōi, & expſſio grauaminū hēt vī appellationis. Hoc eſt ſingulare dictū Inn. in c. ſi iuſtus metus. de app. Et ꝑ oēs alios actus vr̄ renūciari appellationi, exceptis iſtis, quos no. ¶ Gl. in ver. quaſi
12 ceptū. No. hic Abb. ꝙ hoc † verbum a Quaſi, importat đ ſui nā diminutionē, vt eſt gl. ī c. parochianis. de deci. & tex. in l. in facto. ff. de ꝯdi. & demon. & gl. ī c. prout. de do. & ꝯtu. & Mod. hic allegāt Bal. in l. ſi defunctus. C. de legi. here. Scđo allegant gl. & ibi Ang. in l. 1. ff. de tranſac. & do. Ab. in c. ad nr̄am. el 3. de iureiu. & Old. ꝯſ. 155. & Ab. in c. cū inter canonicos. ī pe. col. de ele. & Do. poſt Arc. in c. qa à te. 50. diſt. ī j. col. vbi dicit, ꝙ aliqn̄ dictio Quaſi, capit̄ ꝓ Tāquam, & alle. ꝓ hoc gl. in ver. quaſi matrem. in c. 2. de priuile. in 6. & alle. gl. in c. qn̄. §. ſi ſuper. vt li. non ꝯteſt. ¶ Aliqn̄ vero ponitur pro veritate, & alle. gl. in d. c. parochianos. ¶ Aliqn̄ verò importat ſimilitudinem, & ēt veritatem, & allegat Iob ibi, Quaſi impios ꝑcuſſit eos. ¶ Aliqn̄ vero excludit, vt ſi eſt adiuncta numero, excludit. n. minimā partē numeri, c. cū dilecti. de elec. ¶ Aliqn̄ vero importat veritatē act⁹ geſti, ſed addit eius reſtringibilitatē. De hoc alle. tex. in c. cum inter canonicos. de elec. & ibi gl. in ver. quaſi ſpirituale. & gl. vltra Do. in l. 3. ff. de ꝯdi. ob cau. da. & facit tex. ī eadem l. §. ſubtilius quoq;. & tex. in c. q̄relam. in ver. quaſi poſſidere. de ele. ¶ Gl. in ver. maxime. mortuo Papa ipſo facto expirat iuriſdō, & ex hoc ſequit̄, ꝙ non eſt opus excipere. Scđo ſequitur, ꝙ ēt volētibus partibus ꝓcedere non pōt. Et ꝙ expiret ipſo iure iuriſdō, eſt tex. in ca. ſi cui. in fi. de p̄b. in 6. vbi dicit, ꝙ ſi executor eſt datus ad gr̄am fiendā, ꝙ expirat eius ptās oīno mortuo ꝯcedente re ītegra. Ergo totaliter expirauit īcontinenti. Ita ibi Do. nam ibi, illud verbū Omnino *, importat ipſo iure, ꝑꝑ gl. in l. j. §. ſi pecuniā. ff. depoſiti. Scđo ē tex. ꝓ hoc in c. p̄ſenti. in prin. iuncto fi. de off. le. in 6. vbi collatio facta ꝑ delegatum reuocatum eſt ī ipſo iure nulla, & ꝓbat idē tex. in c. ſi à ſubdelegato. ff. de of. dele. ī 6. vbi tex. dicit, ꝙ non teneris excipere, qa eſſes tibi ꝯ̃rius, & ꝓbat̄ per tex. in d. l. & qa. vbi quo ad ſumendū iuriſdōnē, æquiparat mandatū iuriſdictionis, & mandatū priuati. Sed mādatū priuati expirat ipſo facto ꝑ reuocationem. Ergo ēt expirabit in mandato iuriſdōnis. Ita oēs hic, & ita c. cū veniſſent. de teſti.

a Verbum. *Adde tu, ꝙ verbum quaſi, poſitū in ſtatutis, denotat proprietatem, non improprietatē. Ita Barto. ſingulariter in vlt. col. in verſ. reſpondeo. ff. de ſica. & in l. diuortio. §. ſi fundū. in princ. ff. ſol. mat. & aliquid in l. hoc colore. ff. de inof. teſta.*

* Omnino. *Adde Rom. ſiug. 1. inci. verbum omnino. et vi. Auct. ubi facit mentionem de iſto ſingulari, in c. de regula. de ſimo. Bar. plura allegantē, cōſ. 45. col. 4 p. 2. et Aucto. meli⁹ quā alibi dat nouē ſignificationes huius dictionis in c. ex parte. in princ. hoc ti. & in c. Rodulphus, colū. 16. verſ. oīno. de reſc. Alex. ad Bar. in l. imperator. de iure fiſci.*

S V M M A R I V M.

1 Iudices ordinarij cum de cauſa aliqua cognoſcere debent, vnus eorum alijs abſentibus poteſt iudicare.
2 Hæredes defuncti habentes iuriſdictionem in caſtris, non poſſunt eam ſeparatim exercere, ſed omnes ſimul.
3 Iuriſdictio vbi competit non feudalis, neque ducalis, neq; marchionalis, tunc poteſt in totum diuidi.
4 Iuriſdictionis adminiſtratione diuiſa inter plures, unus non punit alium delinquentem
5 Par vel maior delinquendo non efficitur ſubditus in loco.
Iuriſdictio in tribus caſibus non recipit diuiſionem. Poſt nu. 5. uer. tribus tamen caſibus.
6 Dignitas nō pōt diuidi inter heredes, ſed p̄fertur priuilegiatus. n. 7.
8 Filius regis, natus tn̄ ante adeptū regnum, an dicatur filius regis.
9 Primogenitus legitimatus an excludat ſecūdogenitū legitime natū.
10 Sequi quis debet regulariter maiorem partem. Fallit vt hic.
11 Executor unus ſi mortuus ſit, an epiſcopus det adiūctum ſuperſtiti.
12 Citatio iniuſta non arctat citatum.
13 Nuncij quales perſonæ debent eſſe.
14 Reus ſi obiecit exceptionem excōmunicationis actori in iudicio, & eam non probat intra tempus, auditur actor: ſi uero ꝓbat, delegatus abſoluit actorem, ſi eſt excōicatus ob cām ſibi commiſſam.
15 Nolle, & non velle, qualiter differunt.
16 Exceptio an ſit probata, denunciatione probata.
17 Excōicatio. an poſſit probari per vnum teſtem cū iuramēto partis.
18 Excommunicationis nomine regulariter intelligitur de maiori.
19 Excommunicatus ab homine ipſe abſoluet, & nō alius. Fallit duobus modis, vt nu. hoc, & 20.

CAPITVLVM XXI.

PRudentiam. ¶ Si cā delegat̄ tribus cū clauſula, Qđ ſi nō oēs *, niſi prius appareat đ īpotentia tertij, duo ꝓcedere non pn̄t, & ſi ꝓcedūt, nihil agitur. ¶ Gl. ſuꝑ ver. teneat̄. vtrū illi, q hn̄t iuriſdōnem, debeāt oēs ꝯuenire, vel vnus ſolus poſſit ꝯuenire inſo
1 lidū? Ab. hic dicit, ꝙ † vnus ex pluribus ordinariis ꝓcedere pōt, qa hēt ī ſolidū iuriſdōnem, & tenet Bal. in l. j. ff. de of. ꝯſ. vbi idem dicit đ duob⁹ vicariis epi. ¶ Fallit hoc, niſi eſſet ꝯmiſſū aliqd, vt vniuerſis. Ita Bal. ibidem in 4. q. puta, ſi ſtatutū dicit, ꝙ ꝯſules cognoſcāt đ furtis mercatorū, qa vnus ſolus non pōt ꝓcedere. ¶ Scđo fallit, niſi ſtatutū, vel ꝯſuetudo dicat, ꝙ oēs ꝯcorditer iudicent, qa tūc vnus ſine alio ꝓcedere nō pōt. Ita Bal. ibidē. ¶ Tertio fallit, vbi ordinarij exercēt actū, ꝑ quē finit̄ iuriſdō puta, ꝓnūciare ſe īcōpetentem, qa oēs dēnt ꝯuenire. Ita Ab. hic. ¶ Facientes vero collegiū non pn̄t ſeparatī ꝓcedere. Ita Ab. hic, & Bal. ī d. l. j. vbi dicit, ꝙ antiani ſūt, tāq̃ reguli in ciuitate, & ꝙ ab eis ſolēt inra īterp̄tari, ſicut &c. vide
2 ibi ꝑ eū. ¶ Filij, ſeu † hr̄des defuncti, hn̄tes iuriſdōnē ī caſtris, nō pn̄t eā ſeparatim in caſtris exercere, ſed inſimul. Ita Gui. in l. j. ff. đ of. ꝯſul. & refert hic Ant. ¶ Dn̄t hic Mod. ꝙ Ab. mentitur, ꝙ do. Ant. nō bn̄ retulerit Gui. ī d. l. j. qa imò Gui. tenet hoc ī d. l. j. & hoc ēt tenet Bal. ibi ī 6. q. & iſtā ſequunt̄ Moder. hic, ſ. ꝙ iſti filij ſuccedāt, tanq̃ rep̄ſentātes vnū ſolū. rō, qa rep̄ſentāt ꝑſonā p̄ris. Sed in eo erat vnica iuriſdō. Ergo, &c. Facit, ſm ipſos. l. fi. ff. de p̄to. ſtip. & l. īter tutores. ff. de adm. tu. & cū hoc ꝯcordat Pa. de Ca. in l. ſi vni. ff. de re iu. & Ray. in d. l. j. de of. ꝯſu. ¶ Sed ꝙ imo ſeparatim habeāt, tenet Bar. in d. l. ſi vni. & Ab. hic ꝑ tex. in d. l. 2. §. ex his. ff. de ver. ob. vbi ꝓbat̄, ꝙ iura indiuidua trāſeāt ad hr̄des inſolidū. Ergo & iuriſdō, qa eſt indiuidua. Nota tn̄ ꝙ iuriſdictionis adminiſtratio diuidi pōt, licet non ipſa iuriſdictio. Ita dicit Bar. in d. l. inter tutores. & ſequunt̄ hic Ant. Imo. & Dom. & Ab. & Bal. in c. vno delegatorū. j̄. eo. & Do. in c. 2. de arb.
3 ī 6. ¶ Fallit, vbi † ꝯpetit iuriſdō n̄ feudalis, neq; ducalis, ne que

* Omnes. *Adde quid operetur iſta clauſula. Spec. de iud. dele. §. ſeqtur videre. verſ. & ſic ſunt circa hoc vbi plane. & Ro. deci. 169. ſi duo. vbi dicit, ꝙ dēt prius de impedimēto tertij cōſtare, alias duo ex trib. nō poſſunt procedere. & alibi Rot. in deciſ. 247. Retento. in no. Et adde, quòd ſub iſta clauſula. Quòd ſi nō oēs, includitur ēt voluntas, vc3, quòd ſi tertius nō voluerit intereſſe, intelligatur purificata conditio, & per conſequēs adimpleta. Et quid operetur clauſula ſi omnes non poſſunt alter exequatur. vi. Bal. in l. falſus. col. 8. q̄ō. 2. C. de fur. qui tenet, quod uirtute huius clauſulæ alter poteſt procedere, etiamſi ignoret alterum non poſſe. Tutior tamen eſt opinio Barto. in l. multum. ff. de condit. & dem. qui tenet cōtra hanc opinionem, & illa eſt communior *.*

que marchionalis:quia tunc in totum diuidi pōt illa.Ita
Abb.hic,pro quo Mod.alle.Bal.in c.imperialem.§.prętere
rea.de prohi. feu.alie.per Fed. Vbi Bal.tenuit idē,ꝙ Abb.
hic,& alle.Bar.in l.arbor.§.iudex.ff.icōi diui. & dicūt ita
fuiſſe in facto Mutinæ. Et ꝙ adminiſtratio diuidi poſſit,
tenet ēt Bar. in l.Lucio.in fi.ff. de aqua quoti.& æſti.ꝑ il-
lum tex.& Bal.in auth.hoc amplius.C.de fideic.in 2.col.
vbi idem tenet, & dicit, ꝙ fallit in maximis dignitatib.
Quid autem iuris ſit, ſi iuriſdō eſt feudalis, an illa diuidi
poſſit. Abb.hic,& aliqui alij ſentiūt,ꝙ nō.Sed ꝙ imò di-
uidi poſſit, dummō non ſonet in nomen dignitatis,puta
marchionatus, vel ducatus,tenet Panor.met, ↄſ.ſuo 82.
col.fi.vol.j. & Spe.in ti.de fer.§.j.verſ.34. ¶No.tamen, ꝙ
4 † diuiſa adminiſtratione iuriſdōnis inter plures, ꝙ vnus
non punit aliū delinquentem. Ita dicit Bar. in d. l. inter
tutores.Abb.hic. Sed Rota,deci.254.inci. nūquid ſi duo.
in nouis,ↄ̃rium tenet. Moueor:qa ꝑꝑ delictū amiſit me
rū & mixtū imperiū,& remanſit tāquam priuatus.Idem
Ang.in l.eſt receptū.ff.de iuriſ.om.iud. & non alle. Bar.
neq; Do.de Rota.¶Primū dictū eſt cōe, ꝙ puniri nō p̄t.
Ita tenet Guil.Bar.& Bal.in l. fi.ff.de re. diui. & Bal. in l.
cætera.§.ſi duob.ff.de leg.j. & Bal.in d.§.præterea.& Pau.
5 de Caſt.in d.l.eſt receptū.¶Rn̄de ad argm̄,ꝙ†par,vł ma
ior delinquēdo non efficitur ſubditus in loco. Probat̄ ꝑ
l.3.§.fi.cum l.ſeq. ff.de arbi. & ꝓ hoc allego Cal.in com
mento c.j. de rap.vbi dicit,archiep̄s rōne delicti non effi
citur ſubditus ep̄i, ſi deliquit in territorio & diœceſi ſui
ep̄i:& Abb. ſequitur in c. cum inferior. de maio. & obe.
& facit tex.in c.inquiſitores.de hære.in 6. Sed q̄ro,qn̄ nō
eſt diuiſa iuriſdō,nec adminiſtratio, an tunc exercens iu
riſdōnem debeat cōicare lucra cū alio? Abb.hic tenet,ꝙ
ſic.Ang. verò tenet ↄ̃riū in d.l.ſi vni.& mouetur:qa dele
gatus percipit cōmodū ſportularū, auth.offeratur.C.de
li.ↄteſt.& eſt gl.in c.cū ab oī.de vi.& hone.cler.Sed vnus
ex plurib.delegatis datis ſcd̄m formā c.cum p̄ſes.de offi.
dele.in 6.pōt ſolus abſq: alijs procedere: & ſolus recipiet
ſportulas,vt ibi ꝑ eū.Ergo ſic in caſu nr̄o. Et idem tenet
Imo.& Pau.de Caſt.in d.§.ex his.& Imo. hic,& fortè ve-
rius: ſed in remittendis mulctis ſecus eſt: quia ceſſat rō
laboris. ¶Tribus tamen caſibus non cadit diuiſio vera.
Primus in iuriſdictione feudali. Secundus in iuriſdictio-
ne vnius loci tantum, etiāſi non ſit feu
dalis. Tertius in dignitate. ¶In primo
caſu cadit ſaltē diuiſio adminiſtratio-
nis,vt ſ̃.dixi: in reliqs verò nulla.¶Sed
qđ erit remediū adminiſtrādi in his,in
quib.nō cadit vlla diuiſio? Dicas,ꝙ vbi
diſcordant in vſu iuriſdōnis, & hoc in-
tellige in 2.caſu,de quib.ſ̃.ꝙ coguntur
à ſuperiore, vt diuidant alternis vicib.
Ita Doct.& Ang.in d.§.ex his.& ibi al-
leg. d. l. Lucio.de aqua quotidiana &
æſti.pro quo eſt gl.fi.in c.licet.16.q.3.Et
ad hoc propoſitum alle. eam Ludo. in
ſingulari 766.incip. Sunt ſub regina.&
Abb.in ca.fi.de re iud.in j.col.Idē tenet
Abb.in d.ↄſ.82. vbi dicit,ꝙ iſta iuriſdō
competens in vno loco tm̄,non poteſt
diuidi, & ibi dicit, ꝙ ſi inter multa bo-
na eſt vnum indiuiſibile,recurratur ad
§.quod commodè. Inſti.de of.iudi.& l.
ad officium. C. commu.diui. Vbi autē
non ſunt tota bona, practicabitur, qđ
dixi de alternis vicibus. Pro quo facit
gl.j.in fi.in c.j.de iure pa. vbi gl. dicit,ꝙ
ſi patroni diſcordant, poſſunt compel-
li, vt præſentēt alternis vicib.& eſt tex.
in cle.1.de iure pa. & in c.querimoniā.
in fi.eo. ti. ¶Et ꝙ licet aliàs in diuiſio-
ne ſufficit, ꝙ vnus prouocet,tamē opꝫ
in diuiſione feudi iuriſdōnalis, ꝙ om-
nes conſentiant, aliàs diuidi nō poteſt,
etiamſi eſſet feudum, quod diuidi poſ-
ſet. De hoc eſt tex. in §. præterea duca-
tus,p̄allegato,in ver.ſi ↄſortes voluerīt.
de quo fecit feſtū Abb.in d.ↄſ.82.in fi.
in ver.ego notanter dico. dicēs ab alio
6 non fuiſſe pōderatū.¶Vbi† verò eſt di
gnitas, nulla prorſus cadit diuiſio, &
nullū eſt remedium,ſed primogenitus
oēs excludit, & nō fit diuiſio. Abb. hic
ꝑ tex. cū gl.in c. licet. de voto. & eſt gl.
fi.in c.ſi hr̄des.de teſta.¶Amplia,adeo
7 † ꝙ pr̄ non pōt in teſtō aliter diſpone-
re.Ita Io. An.ī d.ca.licet.ꝑ l.nemo pōt.
ff.de leg.1.Idem tenet Ab.in c. dilecto.
de iureiu. in 2. col. vbi dicit, ꝙ res non
pn̄t priuare ↄſanguineos ex linea pr̄na
deſcendentes,& alle.Inn.in c. grādi.de
ſup.neg.præl.ī 6.Bal. verò limitat hoc,
niſi is, ad quē regnū deberet deuenire,
eſſet ſtultus,vel furioſus. Ita dicit ipſe ī
auth.hoc amplius.in 2.col. C. de fidei-
cō.Et aduerte,qa lꝫ primogenitus ſuc-
cedat, eſt tn̄ obligatus ꝓuidere fratrib.
ſ̃m ↄdōnem ſanguinis.Ita Io. An.in d.
c.licet.& ibi Ab.ſequitur,& eſt ↄſ.Car.
137.inci. Ad quēdam qui in carcere.&
Pet.de Anc. ↄſ. 338. incip. Pro maiori
intelligētia. & Old.ↄſ.94.inci. elegāter
circa negociū, de quo agit̄. & alio ↄſ.
234.īci. Iſtæ ſunt allegationes. Et ibi di
cit, ꝙ nepos ex primogenito excludit
patruū.Et Abb.ↄſ.12. inci. Magnificus
dn̄s Io.in 1.vol.vbi dicit,ꝙ ex talib.bo-
nis non pōt detrahi legitima: & rō,qa
hoc eſſet diuidere regnū.& ī alio ↄſ.85.
eo.vol.j.inci.In p̄ſenti q.vbi inter alia,
ꝙ ↄſtitutio, ſeu ↄceſſio loquens de pri-
a mogenito, operat̄, ꝙ oēs a deſcendētes
ab eo gaudēt de iure primogenituræ,
&excludit patruum.Nicol.de Vbal.de
Peruſ.in tract. De ſucce. ab inteſt. in x.
char.ver. & ꝑꝑea ſi eſt conſuetudo. al-
leg. Inn.in d.c.grādi. Et vide ēt cōſiliū
Pau.de Caſt.160.inci.In cā,quā magni
ficus dn̄s.vbi ponit hoc,ꝙ in feudo iu-
riſdōnali caſtrorū,ſeu ciuitatum,valet
teſtm̄ dn̄i, in quo p̄fert ex cā primoge-
nitū reliquis ꝓ bono publico,& reſpon
det ad c.1.de ſuc. feu. vbi pr̄ nō p̄ponit
aliquē filijs. Verū eſt, ſ.extraneū. Benè
pōt præferre filiū ſuum alijs filiis ſuis.
8 ¶Quid ſi † aliquis ē natus ante adeptū
regnū,an dicat̄ primogenitus regis? Di
cas, ꝙ primogenitus regis dr̄ ille, qui
* natus eſt poſt adeptū regnū, nō ante. *
Gl.eſt in §.iam itaq; .j.q.4. quæ dicit, ꝙ
filius decurionis,non dr̄ filius decurio-
nis,niſi ſit natus pr̄e decuriōe, & tenet
Bar.in l.cū ſatis. in fi.de agri. & cen. C.
lib.x1.& gl.in l.imperialis.§.illud.C.de
nup.& Albe. diſputat ī 1.parte ſtatu.q.
177.¶Non obſt. tex.in c.ad extirpandā.
de fil.p̄sb. vbi genitus ante ſacerdotiū,
dr̄ filius presbyteri, quia benè fatemur,
ꝙ ſit filius regis, ſed non eſt primogeni
tus regis, quia ab eo non fuit genitus tā
quam à rege, ſed tanquam à priuato.
9 ¶Primogenitus†legitimatus nō exclu
* dit ſecundogenitū legitimū. *Ita dicit
Io.An.in rła,ſine culpa.in Mercu.in 2.
q.de regu.iu.in 6. qđ procedit in legiti-
mato ꝑ reſcriptū.Sed fortius dubiū eſt
in legitimato ex mr̄imonio ſubſequē-
ti.Io.An.dicit idē & in ipſo loco p̄alle-
gato, ꝙ etiam nō excludit legitimum,
dicens ſe tremulentū loqui. ¶Sed cō-
tra

a Omnes. *Adde tu, quòd Pau. de Caſt. in l. maximū vitiū. C.de lib. præte.tangit q. iſtam: pone, natus eſt filius primogenitus regis, ex quo filio natus eſt filius: deinde pater moritur ſuperſtite auo, an filius primogeniti debeat habere regnum, an verò ſec dus filius aui, & ſic ſuperſtes primogenitus? Bar. tenet in auth. poſt fratres. C. de legi. hæred. ꝙ ſecundus filius debet ſuccedere auo, & non nepos. Pau.de Caſtro ibi tenet contrarium, ꝙ filius ex primogenito filio regis præmortuo, debet præferri alteri filio regis ſecundo genito, ſtante conſuetudine, ꝙ primoge-*

nitus ſuccedat. Et ita videtur tenere Old. in conſi. ſuo 94.inc Eleganter. & Io. An. in addi. Spe in rub.de ſen. & Bal.ī l.liberti. C.de ope.lib Vide Cy. Bald. & Sal in l.ſi viua matre. C. đ bo.mater. ꝑBar. in l.cū antiquioribus. C.de iure deliber. & in l.3 .C.de ſuis & legi. & ī l. ex hoc iure ff.de iuſti. & iu. in c.1 de fi. nat. ex ma. ad morga.cōtracto.et in l.tutela.ff. de legi.tu. Adde Pe.de Anc.ī c.licet. đ voto. & in conſi. ſuo 78.incip.in Chriſti noīe: dicta facti narratio. Rapha. Cu. in l. cū ita.§. fi.ff.de leg.1.Pau. de Caſt. in l.is pōt. ff.de acq. hær.& ī cōſi.158. incip.In præſenti cā. Io. de Imo. & Domi. de Sancto Gemi.in c. grandi. de ſupplē. negli.præla.in 6.

* Non ante. *Adde Alex.in l. qui ad tēpus.de decuri. Sed quid de filio Regis nato ante coronationē patris, an præferatúr in ſucceſſione nato poſt coronatiōnem? dic quod non ſuccedit natus poſt, ſecundum Bald. in d.l.imperialis. & in l. in ſuis. C. de lib. & poſth. vbi etiā habes quod ſtatutum loquens de magnatibus non comprehendit filium natum antequam pater eſſet de magnatibus.*

* Legitimum. *Adde Bald. in l. quoties. C. de rei vendi. & in l.eam quam. C. de fideicommiſ. in 2. col. ver. ſed pone. & Ang.in l. Gallus. §. et quid ſi tantū. in fi. de libe.& poſthu. Io. de Imo. in l.ex facto.de vulg. & pupil.in 1. col. & Ol. cōſ.94 alle. ab Auctore. hic.*

tra Io. An.in hoc vltimo eſt ſolennis diſputatio do. Flo-
riani de San. Petro, in diſpu.q̃ incip.Baro quidã de nobili
ſtirpe ꝓgenitus.& hoc credo verius, ꝑ c.tãta.qui filij ſint
legi. ¶Quod aũt interſit reip.regi ab vno, dixi in ca. quæ
in eccleſiarum.in vlt. char.de ꝯſti. De delegatis verò ad
vniuerſitatẽ cãrum, vidimus in c.cãm.ſ̃.eo.vbi diximus,
ꝙ vnus ſine alio procedere põt: & ibi diximus ẽt de iſtis,
qui non ſunt ad vniuerſitatem cãrum. ¶De habentibus
10 † vero officiũ vtilitate, & authoritate priuatũ, proſeque
re, vt hic per Abb.& vide Inn.in c.nec ẽpi.de tempo.or-
di.vbi dixit, ꝙ licet rł'r quis habeat ſequi dictum maio-
ris partis, tñ fallit, vbi quis hẽt requirere conſilium quo-
rundam: qa illis diſcordantib. põt ſequi dictum minoris
partis, caſu quo teneatur ſeq conſilium illorum quorun
dã, & hoc alle. Ang.in l.maiorẽ.ff.de pac.& in l.ad prin-
cipem.ff.de appel.Et vide Bal.in rub.C.de exercito.in fi.
vbi dicit, ꝙ inſtituti ad particularia negocia dñr dati in-
ſimul, qđ limitat ibi eſſe verũ, qñ dantur eo. tꝑe: ſecus, ſi
vnus poſt alium: qa tũc ſunt inſolidũ, & mouetur ꝑ tex.
in l.ſi Titius & Seia.ff.de fideiuſſo.vbi ex duobus fideiuſ-
ſorib. datis cum interuallo, ſi ſecundus reſtituitur, qa ſit
læſus, primus remanet obligatus tanquã datus inſolidũ.
¶Et no. ꝙ cępta ab vno ex habentib.poteſtatem in ſoli
dũ, alius non finit, niſi incipiens impediatur. Ita Bar.Bal.
& Sal.in l.j.C.de ſpor. & Ang.de Aret.in l. Imperatores.
§.ſi magiſtratus.ff.de appel. vbi dicit, ꝙ ex duob.notarijs
vnius iudicis, alius non finit cępta per alium, & infert ad
duos nuncios. ¶Item cõſules hñtes mandatũ à ſtatuto,
dicuntur habere ſolidũ: ſi vero habent ab hoĩe, habẽt cõ
iunctũ. Ita Bald.in l.j.C.ſi ex pluri.tut. ¶Circa fi.de teſta.
16.no. ꝙ ſi vnus executor recuſat exeq, ẽps ſupplebit. Ita
declarat Ang.de Aret. in d.§. ſi magiſtratus. Scđò ſcias,
ꝙ tex.in d.c.fi.hẽt locũ in diſtributione incerta, in qua ꝑ
arbitrũ oĩum diſtributorũ dẽt procedi, ſed vbi eſſet cer-
ta, puta, lego tali pauperi, ẽt vnus hoc facere & exeq, alio
non impedito, nec recuſato, põt. Ita Bal. in l.nulli.ad fi.
11 C.de epiſc.& cle.poſt Iac.But. ¶Subdit ẽt, ꝙ † vno exe-
cutore mortuo, ẽps non dat adiunctum ſuperſtiti. Rõ,
qa malitiam & negligentiam ſupplere põt, caſum for-
tuitum non. Vbi vero ambo acceptauerunt, vnus nõ im
pedit alium: vbi vero eſſent dati ad pias cãs, vno defun-
cto, aſſociatur ẽps. Ita Bal.in l. cum magiſtratus.in prin.
C.qñ prouoc.non eſt neceſ. Et ſubdit, ꝙ ſi teſtator dixiſ-
ſet, ꝙ vnus nihil poſſet ſine alio, vno mortuo, mãdatum
eſt conſumptum. ¶Et no. ꝙ vbi duo executores diſcor-
dant, ẽps eliget. Ita Bal.in l.fi.in fi.prin.C.commu.de leg.
12 ¶No.gl.ibi, & ſic patet, ꝙ † iniuſta citatio non arctet ci
tatum.& tenet Abb.hic, & Inn.in c. 2.de dilat.& Bald.in
c.j.& 2.de inueſti.in mari.fac.vbi dicit, ꝙ l.ſi quis ex alie-
na.procedit in citato corã ordinario generali: ſecus co-
ram alio, puta delegato. Secundò vide gl.in c. Romana.
§.cum autem.de appel.in 6.quæ dicit, ꝙ ſi cõſtat citatio-
nem non arctare, nõ eſt obediendum:
& eſt gl. in c. nullus ẽps. & in c. conue-
niet.in ver.congruet.23.p.8.quę dicũt,
ꝙ clericus citatus à iudice laico, non
tenetur etiam venire ad allegandum
* priuilegium ſuum: *& alle. iſtas Ant.
in c.ſi diligenti.de fo. compe. & eſt gl.
& tex.in clemen. paſtoralis. de re iudi.
& glo.in verſicu.forſan.in cap. ſuper li
teris.de reſcri. & glo.in cap.placita.15.
q.4 quæ dicunt, ꝙ citatio notoriè iniu-
ſta non arctat citatum. ¶Non obſtat
glo.in clemen.appellanti.in verſ.aliàs.
de appella.quæ dicit, ꝙ notorium rele
uat ab onere probandi, non ab onere
* proponendi: * quia illa non procedit
in eo, qui non tenetur comparere etiã
ad illud, ad quod citatur, & loquitur
in eo, qui eſt præſens in loco. Ita reſpõ-
det Abb.in c.ex parte. in fi. de appella.
& idem ponit in d. clemen. appellan-
ti.& vide quæ dixi in d.cap.ſuper literis.de reſcrip. ¶No.

* Suum: *Adde quæ ad hoc habentur per Auct.in c. cum ordinem. in ver. Ad allegandam. ſupra de reſcri.& in c. ſi duobus. infrà de app.*

* Proponendi. *Adde Alex.in l. cũ qui ita. de ver. obli. & in l.fi. in prin. ſi cer. peta. Arch. in loco allega. in tex.in 5.qõ. Phil.in c. vt debitus col.19. in 11. q. de appel.*

ẽt ꝙ ſi citatio non eſt notoriè iniuſta, ſed citatus ſcit eã
fieri in materia, in qua non audebit ꝯ̃dicere, non tenẽ
comparere, puta, ſi agitur de dando fauorẽ principi ex-
cõicato. Ita dicit Inn.in c.qđ ſuper his.de maio.& obed.
Et infert ibi Bal. ꝙ ſcholaris nõ eſt periurus, ſi non vadit
in vniuerſitatẽ, ſi ſcit, ꝙ ibi tractabiṫ mã, cui nõ auderet
ꝯ̃dicere. ¶Nũquid vnus poſſit habere ratum factum ab
alijs? Bal.in l.obſeruare.§.poſt hæc.ff. de officio proconſ.
dicit, ꝙ factum ab incõpetenti iudice, nõ põt ratificari ꝑ
competentem, & mouetur, qa ratihabitio æquiparatur
mandato priuato, ſed non mandato iuris publici. Scđò
mouetur, ꝙ delegatio cãrum, eſt quædã authoritas. Sed
ea, q̃ ſunt authoritatis, non pñt ratificari. Ita dicit Inn.in
c.j.de reb. eccl. non alie.in 6. & de mã ratificationis po-
nit Bar.in l.ſi quis mihi bona.§. iuſſum.ff.de acqui.hære.
& in l.ſi tertius.ff.de aqua plu. arcen. & Bald. in l.fi.C.ad
Macedo.& Inn.in c.j.de eo, q dux.in matrim.quã poll.ꝑ
adul. Imo.in c.cum vos.j̃.de his, q̃ fiunt à pręla.& Bal.in
l.fi.§.neceſſitatẽ.C.de bonis, q̃ lib.& Pet.de Ancha.in re-
pe.rłæ, ratum.de regu.iu.in 6.& eſt gl.in c.j.de conuerſ.in
fide.& ponit Bar.in l.bonorum.ff.rem ra.ha. Et ibi con-
cordat cum In.hic, vbi dicit, ꝙ ratificatio dẽt requirere
extremũ habile. et Abb.hic. Quæ no. ¶Gl.in ver.litera-
toriæ. Vide Bar. in extraua.ad reprimendum in, ver. per
13 nuncium. vbi dicit, ſm † legem nuncius dẽt eſſe ꝑſona
diues, & approbata, per tex.in Auth.de iudicib.§.his aũt.
Putat tamen ꝙ viliſſimis perſonis ꝯgruat hoc officiũ, &
ſic infamis põt eſſe. Et ita tenet ẽt Sal.in l.tres denuncia-
tiones.C.qũo & qñ iudex. & eſt tex.in l.multũ. C. ſi quis
alte.vel ſibi, & ibi gl.& ponit Phi. de Peruſ.in c.cum pa-
rati.de appel.in 19.col.vſq; ad fi.& ibi oẽs, & vide Maria.
de Senis in repe. rub. de dila. in 28. char.magna. in verſ.
decimo principali articulo. ¶Gl.in verbo, crediderit.&
gl.in ver.conſtabit. Oportet, ꝙ qualitas ſit nota iudici, &
non ſufficit, ꝙ ſubſit. Ita Abb.hic.adde, quæ dixi in c.ſci-
ſcitatus.de reſcri. Et pro hoc eſt idem Abb.in c.qm̃ ꝯ̃.de
proba.& in c.ad noſtram.el 3.de iureiu.in penulti.col.&
in c.fi.8.col.de fo.compe. & in cle. præſenti. de cenſi. &
Ant.in c.cum dilecti. de dolo & contuma. Calde. de di-
latio.conſ.vltimo, & Imo. in ca.ex tenore.de fo. compe.
& glo.in cap. ſæpe.in verbo, peremptoriæ, in fi. de appel-
latio. & ibi Bald. & ad idem expreſsè eſt gloſ.hic in ver.
non oſtenderit. & ibi licèt ſciant. Quam nota.
¶Glo.in verbo, citra. probat, ꝙ paria ſunt facere Citra,
vel Contra mandatum.

§. ADIICIMVS. ¶Clauſula, Quòd ſi non oẽs pote
ritis, ſub impotentia includit voluntatem, quoad purifi
candam iuriſdictionem coniudicum. ¶Gloſ. in verbo,
cum poſſit.& glo. in verbo, redarguendis. nihil habent,
nec iſte §.

14 §. SEXTA. ¶Si reus coram † delegato obiecit excõi
cationem actori, quam nõ probat intra tꝑs, audiṫ actor:
ſi verò ꝓbat delegatus, abſoluit actorẽ, ſi excõicatus eſt
ob cãm ſibi commiſſam, ſed ſi ob aliam cauſam, nec eſt
de caſibus reſeruatis Papæ, ad excommunicatorem il-
lum remittet, qui ſi non vult abſoluere, delegatus ab-
ſoluet. ¶Moder. hic dicunt, quòd exceptio, Tu es ex-
a communicatus, valet ẽt inter laicos. a
Gloſ. in l. 1. C. de iuris & fac. igno. &
gloſ. in cap. pia.in ver.eccleſiaſticis. de
excep.in 6. & dicunt, quòd excommu-
nicatio fuit nota legum latoribus & al
legant Bal.in cap. exceptionem. de ex-
cept.qui allegat l.placet.C. de ſacroſan.eccleſ. & eſt tex.
in §.nulli.in Authen. de ſanct.epiſco.& tex.in §.fi.in Au-
then. de interdic.colleg. hæreti. ¶Sed ipſi dicunt, quòd
Apoſtolus fuit primus, qui excommunicauit Corinthũ.
c.cum ſit Romana.de app.in fi.& dicunt ꝙ vbi in iure ci
uili interdicunṫ actus legitimi, intelligitur de banno per
glo.fi.in cap.ad menſam.11.q.3. ¶Sed ꝙ l.ciuilis vtatur
excommunicatione, non ꝙ ſit inuenta à iure ciuili, eſt
tex.in c.domino guerram. in ti. hic finitur l. vbi dicit ꝙ
vaſallus non tenetur defendere dominum excõicatum.
Ecce, quòd ibi l.vult, quòd ꝓpter excommunicationem

a Inter laicos. *Limita vt per Bal. in l.fi. C. ſi à non comp. iud.*

a Vtrum. *Adde tu, vtrum probata exceptione excõicationis, sit probata excõicatio, adeo ꝙ talis sit euitandus. Inn. in c. cum dilectus, de ordi. cogni. dicit, ꝙ si actor fuit repulsus propter exceptionem excõicationis ab agendo, si vult iterum agere contra alium, vel contra eundem super alia re, non potest repelli ex vi interlocutoriæ primi iudicij. Et sic sentit, ꝙ iterum est probanda illa exceptio excommunicationis: & adducit in simili: pone, quòd aliquis repellitur ab accusando propter aliquas causas, nõ tamen propter hoc debet puniri: quia non agitur contra eum directè. Et idem dicit de eo, qui petit absolutionem ab excommunicatione; quia nõ nocet ipsi, quando hoc non directè petit; quia non videtur fateri se excõicatũ, sed videtur fecisse ad abundantem cautelam. Et idem sentit gl. in d. cap. cum dilectus. in ver. item quid dices. de ordi. cogni. Adde, ꝙ Host. ibi tenet contra Inn. & dicit, ꝙ Inno. fuit nimis subtilis, & processit more Legistarum, qui non curant de periculis animarum. Quare dicit ipse, ꝙ vbicunque constat de excõicatione, excõicatus est euitandus propter periculum cõionis, & sic sentit, quòd vbi exceptio excõicationis est proposita & probata, ꝙ is debet repelli ab omnib. et vbicũq; & ratio est, dicit ipse, quia excõicatus in vna ecclesia ẽ excõicatus apud*

non teneatur obedire. Et allegat illum tex. Domi. & Archi. in d. c. pia. Et facit pro hoc tex. in l. hi, qui sanctam fidem. C. de aposta. Et ẽt fortè excõicatio nõ fuit nota iurisconsultis, sed bñ fuit no. Iustiniano. Et ꝙ repellant ẽt laici in foro seculari, si sunt excõicati, est tex. in c. decernimus. de sent. excõ. in 6. ¶No. 15 hic Ab. ꝙ † aliud est nolle, & aliud nõ velle. Posui in c. ab excõicato. de rescr. Vide ibi. ¶Gl. in ver. ex ꝯfessione. Ab. ponit hic, vtrũ in exceptionib. sit necessaria li. ꝯtest. Dicunt hic Mod. ꝙ si reus petit litem ꝯtestari, est ꝯtestanda: secus si non petit. & alle. gl. in c. vxor Felicis. 17. q. 4. q̃ dicit, ꝙ si induciæ ad deliberandum non petuntur, non sunt de substãtia: si verò petuntur, tunc sunt de substantia, & est alia gl. in cle. sæpe. in prin. de verbo. sig. & sequitur illam gl. Abb. in c. exhibita. de iud. & eã alle. Imo. & Lud. in l. qui bona. §. si alieno. ff. de dã. infe. & Dom. 2. q. j. in summa: & Ant. & Abb. in c. j. de libe. obla. & Pe. de Anc. in c. j. de li. ꝯtest. in 6. Arch. in c. ei q. §. diffinitiua. 2. q. 6. ¶Sed ꝙ in exceptionib. lis sit ꝯtestanda, est gl. in c. j. de li. ꝯtc. in 6. in gl. magna, in fi. & idem sentit gl. in c. interposita. §. fi. de app. & gl. nr̃a hic. * ¶Tñ opinio ꝯria est cõior, * s. ꝙ non sit necessaria li. ꝯtestatio in exceptionibus. Et hanc tenent hic oẽs ꝯ Host. & idem tenet Abb. Car. & Imo. in d. c. interposita, & sentit gl. 2. in c. qm̃ frequẽter. vt li. non ꝯtest. & Spe. in ti. de li. cõt. §. pe. in prin. & Ant. Imo. & Abb. in d. c. qm̃ frequenter. & ibi latissimè do. Marianus ĩ 13. char. ver. 63. fallit. & est tex. in d. c. interposita. in prin. vbi simul cũ exceptione offertur probatio, & facit pro hoc, qa si sup exceptionib. lis contestaretur, deberet ẽt ferri diffinitiua, & sic in eadem cã reperirentur multæ diffinitiuæ. Ita Bal. hic. Car. p hoc ponderat d. cap. interposita. in fi. ¶Vtrum a probata † denunciatione sit probata 16 excõicatio? Mod. hic dñt. ꝙ Imo. ĩ d. c. pia. de except. in 6. dicit, ꝙ vbi agitur de leui pͥiudicio, sufficit probare denũciationẽ, & ad tex. ibi, apertissimis documẽtis, rñdet per gl. in l. si tutor. C. de peric. tut. Dom. verò in d. c. pia. dicit, ꝙ si denunciatio specificat spẽm excõicationis, & nomen excõicatoris, ꝙ ista denũciatio pbat: si verò nõ specificat, tũc dicit, ꝙ nõ probat. Sed Mod. dicũt, ꝙ requiritur probatio certa & firma, & hoc oĩ casu, & primò dicunt, miramur de dño Abbate, qui dicit, ꝙ excõicatio est leuis præiudicij, & ꝙ imò ad eã probandam opus sit certa, & firma probatione, alle. gl. in l. cum de indebito. ff. de prob. vbi dicit gl. ꝙ vbi lex req rit legitimã probationem, non sufficit probatio per vnũ testem cũ iuro. Sed tex. noster hic dicit, non legitimè probauerit. Sed probare p denunciationẽ, non est legitima probatio. Ergo, &c. Secundò alle. gl. in c. at si clerici. in ver. legitima. de iudi. q̃ dicit, ꝙ legitima est illa, q̃ est oĩ exceptione maior. Et oẽs Docto. in l. fi. C. si minor se maio. dix. vbi dicunt, ꝙ non sufficit vnus testis cum iuro, vbi requiritur dilucida probatio,

& Bal. in l. fi. C. de sec. nup. vbi dicit, ꝙ ad probandũ ingratitudinẽ nõ sufficit vnus testis cum iuro partis. ¶Vltimò alle. Inn. & Arch. in c. 2. de ꝯsti. & alleg. c. forus. de verb. signi. vbi dicit tex. ꝙ pbatio fit testib. vel instr̃is, & facit c. pia. in ver. apertissimis documẽtis. & idem dicunt, ꝙ fama non sufficit, per gl. in l. proprietatis. C. de proba. ¶Istis nõ obstantibus dicas, ꝙ vbi agitur de repellẽdo excõicatũ à iudicio, sufficit probare excõicationem per denunciationẽ. Ita tenet Arch. in c. nemo contemnat. xj. q. 3. & ibi alle. Host. hic. Præterea dicit Dom. in d. ca. pia. ꝙ hoc probat tex. ibi: quia loquitur de excommunicatione, per quam quis repellitur ab agẽdo, sed sola denunciatio absq; alia probatione hẽt hunc effectum repellendi ab agendo, vt est tex. cum gl. in c. licet. de sen. excom. in 6. & tex. in c. cum desideres. §. secundæ. de sent. excom. vbi sufficit fama ad euitandũ infamatum. Ergo fortius operabitur hęc denunciatio. ¶Non ob. ca. pia. qa non dicit, ꝙ probetur excõicatio apertissimis documentis, sed tex. ibi dicit, eã rem, & sic p nomen generale. Sed eadem res potest dici etiam illa, q̃ nõ est eadem specie, sed est eadem, quoad qualitatem & vitia. Gl. est singularis, & secunda, in c. denique. 7. q. 1. Ergo cũ excommunicatio, & denunciatio sit eadem res, quo ad effectum, d. c. pia. sufficit probare qualitates quæ sufficiant ad repellendum, & sic ipsam denunciationem. ¶Nota hanc rñsionem, & intellige, dummõ illa denunciatio contineat spẽm excõmunicationis, & nomen excõicatoris, vt sufficiat, d. c. pia. Ita dicit Domi. ibi, & s̃. retuli. Ad idem vide do. de Rota, deci. 252. in nouis. inci. licèt sit concertatio. vbi dicunt, ꝙ nunquam in vim peremptoriæ probatur excommunicatio per denunciationẽ, sed bene in vim dilatoriæ. Allegant notata hic p Docto. Et sic volunt, ꝙ in aliis effectibus, q̃ priuantibus quem iure suo, sufficit probare denunciationem. & ratio est, non quia denunciatio non probet euitandum, sed quia non probat excõicationem dicto casu. Et vide Abb. in c. cum dilectus. in 24. col. de ord. cogni. vbi ꝯcordat cum prædictis. ¶Non obstat verbũ legitimè, de quo hic, & verbum, apertissimis. de quo in c. pia. quia ad effectum euitandi excõicatum denunciatio inducit præsumptionem iuris. Sed probatio p præsumptionẽ iuris, dr̃ probatio liquidissima. Ergo, &c. Et est gl. in l. si tutor. C. de periculo tut. Et ibi Bal. dicit, ꝙ vbi ad victoriam reportandã requiritur pbatio liquidissima, sicut hic, sufficit pbatio ex præsumptiõe à iure ĩducta, & all. l. absentẽ. ff. de pę. & l. si qui adul. terij. ff. de adul. vbi ĩ criminalib. ẽt ad mortẽ, sufficit pbatio p p̃sumptiõe iuris*, vt ẽ gl. & ibi Ang. in l. j. C. de testimili. Quę gl. dicit, ꝙ vbi requiritur pbõ liquida, sufficit p præsumptionẽ iuris, & facit gl. in c. qm̃. vt li non ꝯtest. §. finaũt. in fi. in ver. præsumatur. in fi. q̃ probat, ꝙ illud, qđ pro certo dẽt constare, ꝯstat p præsumptionẽ iuris. Et est tex. in c. non solũ. de reg. iuris. in 6. in versi. euidenter, vel competentibus indicijs. Iura Mod. debent in

oẽs, & ab oĩbus euitandus. 3. q. 4. c. nullus. 11. q̃o. 3. c. 2. & 3. Adde, ꝙ Ant. de But. in d. c. cum dilecti. dicit, ꝙ ad repellendum actorem ab agendo sufficit pbare excõicationẽ semiplenè. Sed si ageretur cõtra eũ ad priuationẽ beneficij, vtputa, qa opponeretur, ꝙ stetit per annum in excõicatione, tunc hæc probatio esset Do. Abb. ibi in d. c. cũ dilectus. multa dicit in 15. col. in ver. expedita nũc. quem non refero, quia nõ multum firmat pedes. sed benè dicit, ꝙ sibi videtur difficilis materia. Adde, ꝙ opi. Host. ĩ d. c. cũ dilectus. mihi videtur melior, & securior, ideo eã sequor. Tamẽ addatis vcʒ, ꝙ exceptio sit pbata, et ꝙ in ea contineatur nomẽ excõicatoris, et species excõicationis. Et ad corroborationem adduco tex. in c. cũ desideres. in §. secunda. de sen. exc. vbi dicitur, quòd ut sola fama sufficit ad repellendum excõicatũ, ita debet sufficere & ista probatio, licèt ad alium effectum fuerit facta. Et istam opi. Host. inuenio, ꝙ Barto. tenuit in l. decem. de verb. oblig. Et ista no. quia seruiunt ad no. hic per Feli. ꝙ quo ad denunciationẽ, sit probata excommunicatio.

* *Præsumptionem iuris. Adde ꝙ imò in criminalib. ex solis p̃suptionib. licèt vrgẽtibus, non sequitur condem-*

condemnatio, nisi reus fuerit sponte confessus, vel legitime cõuictus per probationes luce clariores. l. fi. vbi Doct. cõiter. C. de probat. l. qui sentẽtiam. C. de pęnis. l. qui accusari. C. de eden. l. 1. C. de confes. l. absentem. de pęnis. c. nos in quẽ quã et c. multi. 11. q. 1. Alex. in cons. 66. in prin. vol. 1. Inno. in c. quia verisimile. de pſumptio. etiã quod sit præsumptio violenta. c. afferte. de præsump. Alex. in consi. 15. incip. viso. in 3. fundamẽto. vol. 1. & hoc regulariter. Est verũ quod in occultis criminib. quę de sui natura nõ possunt plenè & concludẽter probari, vt in adulterio, conspiratiõe, venenatione, falsa moneta, & similibus, præsumptiones loco plenę probationis sufficiunt ad condemnandum, & sic potest intelligi dictũ Aucto. hic. Adde c. Michael. de fili. presby. c. veniens. el 2. de testib. But. & alios in c. tertio loco. hoc eo. titu. Bal. in l. si quis ex argentarijs. §. prætor ait. de eden. Pau. de Cast. in consil. 278. incip. viso processu. Alexan. consi. 24. Animaduersis. uolu. 2. & vi. qua consecutiue ponit Auct. hic, qui se benè declarat.*

telligi, vbi allegãtur ꝓbationes ꝯiecturales, non ex ꝯiecturis, i. non prolatis à iure, quo casu requirit̃ probatio iuridica, vt est ẽt glo. in c. cupientes. §. ꝙ si. in ver. fidem. de ele. in 6. & cle. cõstitutionem. in ver. fides. eo. ti. quas alle. Ange. & Imo. in l. licèt imperator. de leg. j. & Ludo. in rub. de arbi. in 7. col. & multi, quos aliàs collegi in rub. de probatio. Et sic stamus cũ do. Abb. hic. ¶ Vtrum
17 †aũt sufficiat probare excõicationẽ ꝑ vnũ testẽ cum iuro partis? Spe. dicit ꝙ non, in ti. de notorio crimine. §. fama est. vers. q si agenti. & Arch. sequitur ĩ §. item sæpe. 4. q. 3. & Dom. post Io. An. in d. c. pia. §. 2. & do. Ant. in d. c. veniẽs. el j. in pe. col. de testib. ¶ Contrariũ tenet Imo. in d. c. veniẽs. & mouet̃, qa iura allegata pistos loquuntur, qñ agitur de crimine criminaliter, sed si ciuiliter: secus est. Idẽ tenet ibi dñs meus de Aretio, nõ facta mẽtione de Imo & arguit, vbi agit̃ non de pęna capitali: sed de pecuniaria, imò ẽt corporali vsq; ad fustigationẽ, ꝯdemnatio põt fieri ĩ criminib. ex pſumptione iuris, & ꝓbatione presumptiua. Casus est singularis in l. 3. circa medium, de of. pfe. vig. vbi qs fustigat̃ pp incẽdiũ solũ ex culpa pſumpta, qa pſumitur factũ incendiũ culpa inhabitantis. Modò istud repellere, de quo in tex. nr̃o, est longè leuius, q̃ sit punire: quia repellere est leue piudiciũ, & sic tenet, ꝙ poterit probari ꝑ vnũ testẽ cũ iuro partis. Et pro hoc fortius facit: qa vr̃ posse dici ꝯ do. Abb. & oẽs hic, ꝙ si probatur excõicatio ꝑ famã, sufficiat ad repellẽdũ excõicatum, & probo per dictum Bal. in d. c. dño guerrã. ĩ prin. ĩ ti. hic finit lex. vbi dicit, ꝙ excõicatio probatur ꝑ famã, quo ad hũc effectũ, vt repellatur, nisi se purget vel famam ꝯriam probet, vel indicia ꝯria, vt qa à suo epo nõ euitatur. Alleg. Io. And. hic, & sic nõ intelligit Bal. ꝙ pars petat à iudice purgationẽ indici, prout intellexit do. Abb. sed ꝙ petat repelli, nisi ille se purgauerit. Quod diligẽter no. in practica. Et hoc fortè verius per dictũ c. cũ desideres. §. secũdæ. Imo vr̃, ꝙ in materia huius §. probatio per famã sufficiat, ꝑ ea q̃ s̃. dicta sunt in denũciatione, q̃ vñr militare & in fama, q̃ sufficit, vt qs euitetur, d. §. scdæ. & optimè facit c. illud. de cle. excõ. Per quẽ tex. dicit ibi Abb. ꝙ fama plenè ꝓbat excõicationẽ, quo ad hoc vt qs gerat se pro excõicato, & ꝑ ꝯñs, vt euitetur. Hẽt ergo talis infamatus purgare infamiã, ꝓut docuit s̃. Bald. In hoc cogita, qa est ꝯ oẽs Doc. & rarò habebis hoc à me, qa tenere ꝯ cõem opinionem est temerariũ. Sed tñ cogita, & relinquatur arbitrio tuo. ¶ Vr̃ præterea, ꝙ frustra grauatur in c. pia. reus ad probã
18 dã spẽm excõicationis, nam † si iudex excõicat, intelligitur de maiori, in c. si quẽ. de sent. excõ. Quid ergo opꝫ probare speciem excõicationis? SOL. Licèt appellatione excõicationis intelligat̃ de maiori, tñ illud ꝓcedit in snia hoĩs, vel iuris. Quæ quantũ ad hoc est fauorabilis, cũ sit medicinalis, sed exceptio est odiosa pp abusũ opponentiũ. Et iõ in odiosis intelligitur de minori. Iõ opꝫ spẽm exprimere, q̃ spẽs aliqñ apparere põt ex probõne. Ita Dom. in c. pia. §. 2, pro quo vide Ab. in c. in pſentia. de pba. vbi dicit, ꝙ in dictis partiũ, vł testiũ, nõ fit illa interptatio, q̃ fit à iure. ¶ Ad istã mãm adde, ꝙ ĩtelligit̃ c. pia. in quantũ dicit, ꝙ reijciatur exceptio nõ ꝯtinens spẽm, & nomen excõicatoris, nõ vt statim iudex repellere debeat opponentẽ excõicationẽ in genere, sed ꝙ dẽt inducere opponentẽ ad expressionẽ qualitatis & speciei. Ita eleganter dicit Ab. in c. solitæ. de rest. spo. ꝑ illũ tex. ĩ pri. dicens ibi, secus esse in probõne: qa probatio non ꝯcludens reijcitur. c. in pſentia. de prob. Et rõ est, qa probatio non pr̃ declarari, sed exceptio sic, vt ibi ꝑ eũ. ¶ Dictũ In. hic, habes in c. cũ dilecta. s̃. de rescri. ꝙ illud, quod inest de iure, non dat formam. Vide, quæ ibi dixi, & do. Abb.

§. SI Vero. ¶ Absolutus à delegato sup cã, pro qua fuerat excõicatus, corã excõicatore parebit, seu respondebit sup illa cã, nisi sit alteri ꝯmissa, & excõicator maliciosè distulerit, delegatus, qui absoluet, cognoscet. h. d.
19 ¶ Gl. in ver. distulerit, ponit hic Ab. vtrũ reus † possit per actorem trahi corã diuersis iudicibus. * Vide hic ꝑ eũ, q optimè loquitur. ¶ Gl. in ver. accessoriũ. rł'a est, ꝙ excommunicatũ ab hoĩe ipse absoluit, & non alius, c. pastoralis, §. præterea. de of. or. & est gl. in cle. j. in ver. à canone. de priui. ¶ Fallit primò ĩ excommunicatione lata ab hoĩe ꝑ viã statuti, qa illã tollere potest etiã alius. Tex. est in ca. ex frequentib. de insti. de quo exclamat ibi do. Ab. in vlt. notabi. & probat. in ver. nisi satisfactione præmissa, à ꝯrio sensũ. Ergo satisfactione præmissa absoluere pt̃, vt in ver. de cætero. qđ verbũ denotat sñiam latã fuisse ꝑ viã statuti, qa sñia sola non fertur pro futuris culpis, c. Romana. §. caueãt. đ sen. exc. ĩ 6. Sed bene statutũ, c. 2. de ꝯsti. eo. li. Et ratio est, qa non debet esse maioris potentiæ ista, q̃ lata à lege Papæ: qa si Papa ꝑ legem excõicat vnũ, alius absoluere potest. c. nuꝑ. de sen. exc. Ergo fortius in l. inferioris. Quæ no. Et hãc
20 tenet Arc. in 17. dist. in sũma. ¶ Scđo † fallit in absolutione, q̃ fit ad tps, puta, vt excõicatus possit testificari, qa istã potest alius tollere. Ita dicit Ant. in c. veniens. el 2. de test. in vlt. col. ꝑ illũ tex. ĩ fi. ¶ Vltimò no. hic Ant. ꝙ excõicatos a delegato Papæ, non potest absoluere ẽt legatus de latere, & est dictũ Spe. in ti. de legato. §. nũc ostendendũ. ver. 26. & idem no. Dom. in c. j. de exces. prela. ĩ 6.

Iudicibus. Ad de quæ ad hoc habentur per Ioã. de Imo. & Alex. post Bar. in l. ptor. §. Celsus. de dã. infe.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus à iudice, non petit restitutionẽ, sicut petit cõtra priuatũ.*
2 *Fallit, nisi iudex procedat extraiudicialiter, & non vt iudex, quia tunc ante omnia debet spoliatus restitui.*
3 *Item fallit, nisi iudex iudicialiter procedens careat iurisdictione.*
4 *Ingrediens possessionem alterius, authoritate iudicis inualida, non excusatur à pęna.*
5 *Executor merus an potest exequi vi armorum?*
6 *Vincenti in causa, an possit cõmitti venditio bonorum condẽnati.*
7 *Titulus contra iuris dispositionem, habetur pro non titulo.*
8 *Par vbi habet requirere parem, non potest eum citare, sed debet eum monere.*
9 *Citatio est quadruplex: vna legis, alia iudicis, alia partis, alia collegæ. Et quot citationibus opus sit, & de qualibet istarum.*

CAPITVLVM XXII.

CVm causa. ¶ Si cã simpł'r delegatur tribus, duo sine delegatione tertij ꝓcedere non pñt, qđ si fecerint, poterit ab eis appłari, & idem si sũt dati cũ cł'a, Quòd si nõ oẽs, qa nõ valet ꝓcessus tertio inconsulto. ¶ In quãtũ Abb. hic tãgit, ꝙ spoliatus est restituendus eodem mõ, si à iudicib. non rectè fuerit spoliatus, & sic ꝯ iudices aget de spolio, & rõ, qa isti iudices carebãt iurisdõne, & sic eisdem remedijs vtetur, qb. vteretur ꝯ priuatũ. Tex. est hic & ĩ c. ꝯquerente. de resti.
1 spo. ¶ Conclusio sit ista, ꝙ † spoliatus à iudice non petit restitutionem, ꝓut petit ꝯ priuatũ. ratio, qa pſumitur ꝓ iudice. Gl. est fi. in c. pſentiũ. 7. q. j. & tenet Archi. in c. qa prælatus. j. q. 4. & Abb. in c. l3 ex suscepto. de fo. comp. & in c. si ꝯstiterit. de accus. & Archi. in c. hoc quippe. 3. q. 6. & in c. quorundam. 74. dist. Et ibi dixi, ꝙ dicens se spoliatum

tum à iudice, non restituitur ante oĩa, prout alij, sed dẽt cognosci, an iustè sit spoliatus, vel non. Idem tenet Arc. in d.c.præsentium. vbi dicit, ꝙ si est dubiũ de spoliatione iudicis, ante oĩa dẽt de ipsa cognosci. Quæ no. ¶ Pri-
2 mò aũt fallit hæc conclusio, nisi † procedat iudex extra iudicialiter, & non vt iudex, quia dẽt restitui ante oĩa. Tex. est in d.c. cõquerente. de rest. spol. & ibi Abb. & do. Anto. idẽ tenent Arch. & Dom. in c.notum. 2.q.j. & ibi bonus tex. Sed vbi iudicialiter spoliasset, stat firma regula, adeo ꝙ rescriptũ impetratũ à spoliato à iudice, ẽ nullũ, nõ dicto de cã spoliationis, & amotionis. Tex. est in c.dilectus. el j. de rescr. & ibi do. Abb. ĩ notabilibus. ¶ Secundò fallit, nisi notoriè ꝯstet de iniustitia sñĩæ, per quã iudex spoliauit. & hoc ẽt, qñ iudicialiter ꝓcessit. Et ita Arc. 2.q.2. in summa, ad fi. Old. ꝯsi. 227. inci. De toto themate, qđ furatum est. & Ioã. And. in additionibus Spe. ĩ ti. de peti. & poss. §. qm̃. vbi dicit, ꝙ si mixtus executor ꝓcedendo vt merus spoliat, procedetur contra illum, tanquam ꝯ̃ priuatum, super spolio. Idẽ sentit do. Abb. in d. c.ꝯquerente. in 1.col. Et no. istã fallentiam. Do. Ant. & Imo. in c.ex insinuatione. de procu. dicunt, ꝙ ꝓ attentatis iudicialiter vigore sñĩæ nullæ, datur possessoriũ, ꝑ illũ tex. & idẽ tenẽt Bal. & Ang. in l.meminerint. C. vnde vi. & vide gl. pen. in fi. ĩ c.cũ dilecti. qđ metus cã. q̃ dicit, ꝙ iudex non dr̃ inferre metũ, & ibi do. Abb. & gl. in c.
3 fi. de iur. cal. lib. 6. ¶ Tertiò fallit, nisi † iudex iudicialiter procedens, careat iurisdõne. Tex. est hic, quẽ ad hoc põderat do. Abb. quẽ vide diligẽter. ¶ Extra istas fallentĩas dẽt primò cognosci de iniustitia spolij, & si erit iniustũ, fiet restitutio. Hoc voluit Host. in summa, de rest. spol. §. qñ facienda. in prin. Et tũc onus ꝓbandi iniustũ incũbit spoliato, qa p̃sumitur pro iudice. Sed ubi essemus ĩ fal. onus ꝓbãdi incũbit iudici. Ad qđ vide Car. in cle. 2. in fi. de celeb. miss. vbi iudex ꝓcedens sine cãæ cognitione, hr̃ ꝓ priuato, & multi sequunt̃ in c.ecclesia sanctę Marię. de ꝯsti. ¶ No. ꝙ authoritas iudicis nõ excusat iniustum possessorẽ, ẽt à fructibus ꝑceptis. Tex. est hic, quẽ ponde
4 rat do. Abb. ¶ Ingrediens † possessionẽ alterius authoritate iudicis inualida, nõ excusat̃ à pœna *. Tex. est hic & probat̃, qa talis ingrediẽs dr̃ esse in lata culpa, ex quo videt, ꝙ authoritas est inualida, & tex. est pro hoc ẽt Insti. vi bo. rap. §. hac actione. & in l.is demũ. ff. eo. Et ꝙ nõ excuset̃, Bar. firmat in l. iustè possidet. ff. de acqui. posses. ¶ Istud primò limitatur, dummõ statutũ puniẽs talẽ, vt lex, vtatur verbis non denotantibus dolũ, puta, si quis ingressus fuerit, &c. vel si quis acceperit tenutã, &c. tunc ex quo non requirit̃ dolus, sufficit lata culpa, ꝓut est ignorantia iuris. Sed ubi l. denotat actũ illatũ in personã, cum verbis denotantibus dolũ, puta, si quis molestauerit, turbauerit, vel expulerit, tũc lata culpa fundata in decreto inualido, non nocet, qa nõ æquiparatur dolo lata culpa, sed ille, qui fecit authoritate iudicis non fecit cum dolo, licet sit in lata culpa. Ita declarat Bar. in quodã ꝯsi. 89. incip. In qõne vertẽte in curia capitanei ciuitatis Narniæ. & in l.1. §. non aũt. uers. per hoc dico ĩ accusatione. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. & ibi sequitur Ange. & sequitur Pet. de Anc. ꝯsi. 127. inci. ad dubia elicita. ad fi. & Pau. de Cast. ꝯsi. 88. ĩci. Ad primũ quæsitũ. Fortificat̃ ex his, quę dixi in c.2. de ꝯstitu. ubi dixi, ꝙ qñ lex requirit dolum, non sufficit lata culpa. ¶ Secundò limita, dummõ ingrediens sciret, uel nãli rõne scire deberet decretum inualidum, puta rõne ob defectum citationis, vel si iudex esset incompetens, l. fi. & l. meminerint. C. vnde ui. Secus, si ciuilis reddit decretum nullum, puta, ꝑ uersio ordinis, quia tũc miles, rusticus, iunior, mulier, & alij idiotæ excusarentur ex dicto decreto inualido. Ita Bal. in disputatione sua inc. Accusatus de ui turba. ĩ uer. tertiò requiritur, qa lꝫ tota die fiant statuta, tamen in istis exemplis insistendum esset ex dictis ipsiusmet Bal. ĩ l.fi. C. de iuris & fac. igno. dum ponit de muliere, & dicit ibi, ꝙ mulier non excusatur ab ignorãtia iuris, nisi in casibus expressis à iure, & ĩ l. iuris ignorantia. C. qui admit. ubi ponit de rusticis. Et dictis Imo. in c.2. de ꝯst. ubi ponit de minore, & ex dictis Bal. in l.j. C. si aduer. delic. & in l.si qs id, quod. §. do li. ff. de iur. om. iu. & ibi Ang. ¶ Tertiò limita, nisi ꝑ executorẽ iudicis traderetur possessio, qa ẽtsi traditio esset iniusta, excusat̃ ingrediẽs. Hanc ponit Bar. in l.meminerint. C. unde ui. Et no. istas limitationes, & q̃ sequunt̃. ¶ Prędicta ẽt intellige, dũmõ ingrediẽs nõ facias violentiã resistẽti occupãdo ꝑ vim, qa tũc nõ solũ, si licẽtia esset inualida, nõ excusatur, sed ẽt, si eẽt ualida, nõ excusatur, & incurrit pęnã l. si quis in tãtã. C. uñ ui. Et ita dicit Bar. post antiquos, in l. iustè possidet. ff. de acqu. poss. Alle. tex. in l. nõ est. ff. de reg. iu. ubi tex. dicit, nõ cõcedendũ est id singulis, qđ iudicilꝫ, ne tumultus sequat̃, & hoc sequunt̃ in d.l. iustè. Ang. Imo. & Pau. de Cas. Et idẽ tenet Bar. plenius in repet. l. creditores. C. de pigno. in 3. qõ. principali. Et idẽ tenet Bal. in auth. oĩno. in pen. col. in uersi. uenio ad ministros. C. ne vxor pro mari. dicẽs, ꝙ executio, & captura põt cõmitti parti, dũmõ sine vi. Alle. l. miles. §. qui iudicari. ff. de re iu. & ponit Abb. in c.de cætero. in pe. col. de re iud. & ibi dicit, ꝙ executio requirẽs cãæ cognitionẽ, non põt cõmitti parti, puta in rebus adiudicatis. ¶ Contra p̃dicta tenet Bal. in d. disp. in 18. col. ver. nũc incidit aliud dubiũ, dicens, ꝙ Bar. malè & insipidè locutus est, qa possum in re mea fieri merus executor, & subdit, ꝙ iudex & lex armat me, nõ ego, & sic dicit, possum inferre uim, cũ moderamine tñ. Et ibi ẽt subdit, ꝙ hoc nõ ur̃ facere pars, tanq̃ aduersari⁹ sed tanq̃ officialis p̃toris. Alle. Inn. q hoc vult ĩ c.cũ ĩ nr̃is. de ꝯces. p̃b. & gl. in l.si qs in tantã. & ĩ l.meminerint. C. vñ ui. ¶ Nõ obst. l. nõ est singulis, qa dẽt intelligi, qñ qs facit authoritate priuata, secus, si publica, ꝑ q̃ ẽt priuatus põt uĩ inferre, l.1. in fi. ff. qđ metus cã, & nõ negat illa l. qn iudex hoc possit ꝑmittere s̃m Bal. pro quo faciunt, q̃ dixi in c.q̃ ĩ ecclesiarũ. de ꝯsti. ubi valet statutũ, ꝙ bannitus põt impunè interfici. Et idẽ tenet Lud. in d.l. iustè. & alleg. Inn. ĩ c. olim. el 2. super uer. portarius. de priui.
5 ¶ Sed † tu dicas, ꝙ Inn. potius sentit ꝯ̃rium, dũ dicit, ꝙ merus executor non capit arma, sed nos reprobauimus in
a c.significasti. s̃. eo. Et ꝙ liceat a mouere arma authoritate iudicis ꝓ accipiẽda tenuta, ꝓbat̃ qa ubi alicui ꝑmittit̃ aliqd fieri propria authoritate, censet̃ ꝑmissum ẽt aduersario resistẽte, ut probat tex. ĩ l.si seruus. C. de his, qui ad eccle. ꝯfu. & l.fi. C. qñ lic. se sine iud. uind. Et idẽ sentit Rota in nouis. 417. inci. Si pro spoliato. ad fi. Et ibi rñdet ad l.si qs in tantã, ꝙ loquitur ante aduentũ iudicialis arbitrij, & allego Ange. in l.miles. §. q iudicari, ff. de re iu. ¶ Vbi dicit
6 ꝑꝑ gl. ibi, ꝙ † uincenti põt committi uenditio bonorum ꝯdemnati, qđ est mirabile ad l.meminerint. de quo tñ cogita, per id, quod dixi post Abba. in

* Pęna. *Adde Socin. consil. 158. incipien. uiso processu. uers. ista conclusio. videtur probari, in 2. parte. & consi. 18. inci. prosequendo ordinem. ver. & de actibus iudicialibus. circa med. par. 1.*

a Liceat. *Adde tu, ꝙ teneo, ꝙ Fel. nõ bene sentit in hoc ucꝫ, in quantũ dicit, ꝙ ingrediẽs possessionẽ possit mouere arma authoritate iudicis, quia habeo, ꝙ quãtuncunq; licẽtia iudicis sit concessa alicui ingrediendi possessionẽ, si ille facit uiolentiã resistẽti occupãdo ꝑ uim, ꝙ incurrit pęnã legis, si qs in tantã. C. unde ui. Tenet Bar. ĩ l. iustè possidet. ff. de acq. pos. in uer. respõdeo. Et idem tenet ibi Ang. Im. Pau. de Castr. & Bar. in repet. l. creditores. C. de pig. ĩ vers. uos scitis. do. Abb. ĩ c. de cætero. de re iud. in pe. col. ĩ uer. vlterius q̃ro. Quare pro ueritate istius quæst. difficilis, dic tu ꝙ ueritas est ista, ꝙ licentia iudicis concessa alicui, ut ꝓpria authoritate accipiat possessionẽ, uel expellat aliquẽ de possessione, intelligitur, citato prius possessore, & eo permittẽte, & nõ contradicente, & si aliter fit, talis cadit à iure suo. Ita Barto. ĩ l.meminerint. C. unde ui. in 2. col. Nec excusatur rõne licẽtiæ, aut sñiæ Bal. in l. fi. ĩ 3. col. C. de edi. di. Adr. tol. Pet. de Anch. & Gem. in c. fi. de ele. in 6. Et sic uidetur, quòd Feli. malè dicat, ꝙ licitum est arma capere contra possessorem resistentem authoritate iudicis, quia ut dixi Barto. & alij tenent contrarium per regul. l. nõ est. ff. de reg. iu. in locis prægalle. Et ista opi. est approbata, quã etiam tenuit Bar. in l.1. C. ut ne mi. lice. sine iud. et in*

c.de cætero.de re iud.cũ in venditione
requiritur causæ cognitio. Ad idẽ alle
go Bal.in l.2.C.si in cau.iud.vbi dicit ꝙ
iudex põt dare licentiã creditori,ꝙ vẽ
dat pignus,& accipiatur in solutum,&
ita teneo,ꝙ licitum erit ẽt authoritate
iudicis se defendere, & mouere arma,
ẽt cũ violẽtia pro accipienda re sua.Et
vide Bald. in l.si finita.§.Iulianus ff. de
dam.infec. & Bal. in auth.ei, qui. C.de
bo.autho.iud.possid.& Pet. de Anc.in
d.consi.127.¶Secundo intellige oĩa p̃-
dicta,dummõ licentia sit data a iudice
hñte iurisdõnem in habitu,qa ẽt si ĩ ip
sa cã ñ esset iudex, & potuisset declara
ri,tñ excusat licentia sua,arg.l. pen. in
fi.ff.de iust.& iu. Secus,si licentia ema-
nat à iudice oĩ iurisdõne carẽte, qa nõ
dr̃ data à iudice,l.4.§.cõdemnatũ. ff.đ
re iud. Ista sunt verba Guil. in l.extat.
ff. quod met.cã. Et cum eo transit ibi
Bal.remittendo ad eũ. Sed tu dicas pro
ipsis esse tex.hic.¶Ex oĩbus istis no. ꝙ
7 †titulus ꝯ iuris dispõnem habetur pro
non titulo, & est gl.in c.non liceat. 12.
q.2.& tenet Abb.in c.2.de reb.eccl. nõ
alie.ubi dicit,ꝙ inuadens rẽ alterius ex
titulo inualido,dr̃ eripere per illũ tex.
in ver.rapiuntur.& Inn.in c.consulta-
tionibus,post prin.de iure pat.vbi dicit
ꝙ possessio tradita inordinatẽ per iudi
cẽ,nihil ꝓdest ad lucrandos fructus, ꝙ
approbat Bal.ĩ l.2.C.de fui.& aqua. &
Lud.consi.454.in fi. Iuxta hoc scias ca
sum,in quo titulus ꝯ ius non solũ nõ
excusat à fructibus,sed imò,si interue-
nit pretiũ,non restituitur rescisso ꝯctu
vcȝ,in emptore rerũ ecclesię in casu ꝓ
hibito. Ita voluit Abb.in c.cum cã. in
fi.de re iudic.& dicit se ita audere dice-
re,& mouetur per l. iubemus nulli. §.
sanè,el 1.C.de sacrosan.eccle. vbi im-
perator dicit,rẽ amittat,& pretia eccle
siarum cõmodis acquirantur, ĩtellige
sanè dũmõ emptor emerit cum mala
fide, sed vbi probarẽt bona fides ex ali
qua circũstantia,uel qa ignorat ius,vel
qa p̄latus decepit eũ, tũc ecclesia tenẽt
restituere pretiũ nõ obstãte rigorè iu-
ris ciuilis.Sed dictũ Abb.hẽt locum in
emptore malæ fidei. Ita dicit Pau. de
Leaz.in cle.j.de reb.eccl.nõ alie.& ibi
latè Car.in 25.q.in prin.Et hoc dictum
Pau.sequitur Bal.in d.§ sanè.in fi.& ibi
dicit,ꝙ vbi ẽt esset malæ fidei,honestũ
est,ꝙ prælatus restituat,non tñ tenetur
restituere.No. hęc diligenrer. ¶Scđò
no.ex oĩbus prædictis, ꝙ licẽtia inuali
da non excusat quem à pęna*. Ad qđ
vide Pet.de Ancha. consi. 401. incip.
Stiposius, qui secundam. vbi dicit, ꝙ
non excusatur ducens secundã vxorẽ,
viuente prima, cũ licentia episcopi, si
non fuit practicatũ, c. in præsentia. de
sponsa.quia licẽtia fuit temeraria, nec
prodest ẽt filijs natis. Notà diligenter
hoc consilium. ¶Quòd licẽtia inuali-
da non excusat, limita, nisi emanet in
mã,in qua l.solũ punit præsumptuosi-
tatem,quia tũc licentia minus valida
excusat ab illa p̄sumptione. De hoc ẽ
gl.solitaria in clem.1.in ver. presbyte-
ri.ibi,puto ẽt post factũ de priui. dum
vult non sufficere licentiam episcopi,

& tamen si interuenit excusare potest factum. ¶Capiò
8 gl.in verbo,duobus.ubi †par habet requirere parem,nõ
põt eum citare, sed dẽt eũ monere,& ista glo. quotidie
allegatur.Et no.ꝙ monitio,quæ fit de pari,dẽt esse trina
ad instar citationis iudicialis. Mod. hñt hic unam addi-
tionem,& dicunt,ꝙ ista gl. reprobatur per Imo.& Car.
hic,& reprehendunt Abb.de furto. de quo hic per eos.
Tertiò allegant Bal.ĩ l.nam ita diuus.ff. de adoptio.ubi
9 dicit,ꝙ † est quadruplex citatio, vna legis, alia iudicis,
partis,& collegę.¶Citatio l.sufficit vnica,c.j de electio.
in sexto.¶Secunda debet esse trina,l.post edictum.ff.de
re iud.vel perẽptoria. ¶Tertia est partis: puta,ex pacto,
& ista potest esse vnica,l. fi.ff.de eo, per quem fac.erit.
¶Quarta, scilicet collegę,& ista potest esse vnica. gl. in
clem.1.de hære.Archid.in ca.plebs. 63.distin.& ita resi-
det.¶Quartò Moder.allegant Dom.in cap.si episcopus.
18.distin.vbi tenet cum glo.hic.Quintò allegant Card.
in c.consuluit,infrà eod. & in cap. ego N. de iureiuran.
vbi tenet contra istam glossam,& sic non est vera.¶Sed
Mod.dicunt,ꝙ non obstantibus istis gloss. rectè loqui-
tur,& allegant gloss.in c.1.§.fi.de pace iura. firman. ubi
glos.quærit quoties vasallus sit uocandus?& dicit,quòd
debet ter uocari, ad hoc vt efficiatur contumax, ergo à
fortiori requiritur trina in parẽ, si requiritur trina in in-
feriore. Secundo allegant cap. ex literis. de constit. in
ver.tertio ve commonitus.ecce, quod ille ibi erat par,
ergo est ibi tex.pro ista glos. Tertiò,priuare quem pote-
state iudicandi, est priuare eum honore,cap. ut debitus.
de appe.Sed priuare honore,est pęna,l. testamento Cen
turio.de manumis.testa.¶Tunc arguitur sic, vbi agitur
de priuando quem à iure suo,requiritur trina monitio,
glo.in clem.1.de ui.& honest.cler. Ergo hic requiritur
monitio trina, ex quo agitur de priuando quem hono-
re.¶Sed quòd opinio istius gl.sit falsa,allego Bal.in rub.
suprà eod. vbi dicit, ꝙ delegatus debet semel moneri.
allegat Arch.in c.cum plures.de offi.deleg.in sexto, &
allego Dom.in c.si contra vnum.in 2.colum.eo.titu. &
lib.& eundem Dom. in cap.si episcopus.18. distin. &
Imo.vbi idem tenet, in d.c.ex literis.de constit.& eun-
dem Domi.hic,& dom.Car.in d.clem.j.§.2.in fi.de hæ-
re.& idem ibi tenet Imo. in sexta colum. licèt Imo. in-
aduertenter alibi sequatur istam gl. videlicet in clem.j.
in xi.colum.de deci. versi.quia autem in monitione.
¶Non obstat glos. in d. §. fi. de pace iura. firman. quia
Bal.ibi reprobat illam glossam,& dicit, quod sufficit v-
na citatio.Ad ca. ex literis,de constitu.respondet Dom.
in d.cap.si contra vnum quòd ille tex.ponit vnum casũ
specialem, videlicet ubi agitur de expellendo quem ex
collegio.Et idem est in alijs octo casibus,quos ibi posui
ad glo. in clemen.1. de uita & honest. cler. dicas, quod
non dicit,quòd debet esse trina, ubi agitur de priuando
iure suo,sed dicit,quod ubi l. requirit trinam, non suffi-
cit una peremptoria, sed nos non sumus in hoc facto.
tamen est singularis in hoc. Et sic est examinatus iste
passus.Et sic teneo glo.in d.clemen.1. & opinionem cõ-
munem,* quod sufficit una. Quę no. ¶In quantum
Abb. dicit quòd in conuincendo ne-
gligentiam superioris requiritur tri-
na citatio,contra Abb. est Ludo.sing.
417.incipien.Ego dixi.*ubi dixit,ꝙ ad
constituendum superiorem in mora,
sufficit vnica monitio. Tex.in clem.
quamuis.de appell.ubi sufficit una pe-
titio apostolorum cum instantia, &
potest fieri uno contextu uerborum,
puta, peto apostolos, peto apostolos,
peto apostolos. Et ratio est, quia illa
unica, in qua tunc petuntur, habetur
pro unica,glo. in l.si conuenerit. ff. de
pigno.actio.ad cap.1.de supplen. negl.
prælat.dicit Lud. quòd loquitur in ca-
su speciali,& idem tenet Card. hic, &
reliqua dixi in c.ex literis.de cõstit.ubi
generaliter habes.

in l fi.de edic.diui Adr.toll.in 6.col: Cy. in d.l. iubere. ff. de iur. om.iud. Alde ad ista,qđ inuenio, & hoc plus est, ꝙ cognitio & pronũciatio ꝙ quis sit mittendus in possessionẽ, potest delegari, l. cognitio.§.ut bonorũ.ff. de of.eius. Tamẽ realis missio,quæ expeditur per actũ facti, delegari non põt. Ita tenet Pau.de Cas. in d. l.cognitio.§. ut bonorũ. Et ibi dicit, ꝙ semper dubitauit de hoc. & sic habes, ꝙ iste actus est ualde reseruatus, & nõ cõceditur parti ingredienti armata manu. Sed quæ sit ratio, ꝙ cognitio & pronunciatio potest delegari,& realis missio non delegetur, hic non tendo, quia materia est lõga & difficilis. Vide ꝑ Ias. in d. l. iubere. in uer.cõtra istũ tex. Adde ad materiã istã Sal. in d.l. creditores. C. de pig. in uer.quęro. cum glo. & ibi loquitur in fortioribus terminis,quia etiã,ꝙ præcesserit conuentio cum debitore, ꝙ ipse creditor possit ingredi possessionem,tamẽ si debitor resistit dicitur facere vi.Et uide ꝑ eundẽ ĩ d.l.creditores in uersi. quæro tertiodecimò.ubi habetur, ꝙ si debitor possidet precario nomine creditoris, tamen non potest expelli armata manu, quod est fortius.

* Pœna. *Adde omnino ad hanc materiam, ea quæ habentur ꝑ Alexan.in l. iustè possidet. ff.de acquir. poss.& Bal. ibi.et in l.si quis in tantam.C. un.ui. colum. 10.*

* Ego dixi. *Adde quod est sing. 429.& incip.ego dixi in l. ubi retractat suum primũ dictũ.in l.de pupillo.§.si quis ipsi.đ ope. no. nunc. ubi tenuerat cum Abba.quod requiratur trina citatio, & dicit respondisse sufficere vnam, notando casum in clementi. quamuis. de appellatio. ut per eum ibi. &*

& ita retractando consuluit ipse Roma. vt in consi. 427. incip. in proposito casu. col. 2. vers. licèt aūt. vbi reprobata opiniōe Ant. de Bu in c. 1. de suppl. negl. prælа. dicentis, ꝙ vt inferior superiorē in mora cōstituat, requiritur interpellatio trina, dicit ipse, Tamen verum non est, per d. cle. quamuis. intellige tamē istam vnam, non solam, sed trinam vnico contextu factam, quę censetur vna, rationem vide ibi quem sequitur Alex. cons. 81. stantibus. col. 1. lib. 4. & hoc etiā tenuit Auctor ī c. ex literis. de consti. col. 5. & hic in tex. præsenti se remittit ad ibi dicta.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an posit recusari, vt suspectus, per tertium.*
2 *Electus si prætēdit se electum, an sufficiat si ostendat electionem, licèt non doceat eā esse canonicam.*
3 *Causæ ad recusandum iudicem quot sint? Quarum prima est inimicitia, vt in vers. hic seq. sed caue.*
4 *Secunda causa est denegatio humanitatis solitæ exerceri cum æqualibus, sicut denegatio osculi.*
Tertia est, cum minatur iudex dicendo, ꝙ nocebit parti, vt vers. seq. tertia causa.
5 *Quarta causa est in illo, qui non salutat.*
6. *Episcopus si facit statutum, quòd bona ecclesiæ non possint locari, nisi ad certum tēpus: &, si quis locauit ad maius tempus, quid iuris.*
7 *Delegati duo si sunt, & sit dubium, an alter istorū sit delegatus, alter delegatus indubitatus debet protestari, ꝙ intendit solus procedere, in quantum habeat solus potestatem procedendi.*
8 *Actus collegij non redditur inutilis propter inhabiles.*
9 *Actus quando dubitatur, an valeat, quod remedium est adhibendum?*
10 *Actus si peccat in solennitate, iuramentum facit eum valere eo modo, quo possit: secus, si in substantia.*
11 *Clausula, omni meliori modo & forma, &c. quid importet.*
12 *Et ponit hic quinque effectus huius clausulæ, in tribus tamen casibus nihil operatur, nu. 13. 14.*

CAPITVLVM XXIII.

CVm super. ¶Si duo sunt delegati cū cl'a, Quod si ambo. vno recusato alter solus procedere pōt, nec tenet processus, si cū recusato ꝓcedat. h. d. ¶Gl. j. ponit casum. Ab. hic facit festum de ista glo. & ex ea no. quatuor. ¶Primò,
1 quòd † tertius a pōt ēt recusare iudicē suspectū, & sic ita pōt allegare suspicionē tertius, sicut principalis. Ad hoc addo, ꝙ hoc hēt locū ēt post li. conte. qa pōt audiri tertius. Ita Ang. in l. qdā ɔsulebant. ī fi. ff. de re iud. qđ est pulchrū, qa secus esset in parte, q̄ nō recusat post li ɔte. nisi suspicio superueniat. ca. insinuāte. j. eo. ¶Scđò no. ꝙ ad hoc, vt audiat tertius pro interesse suo, sufficit docere apparenter in primis de interesse
2 suo, lꝫ nō doceat existenter. Vn̄ † prætendēs se electū, sufficit, si ostendat electionē, ētsi nō doceat eā esse canonicā. Ita dicit Inn. in c. veniēs. el 2. de testi. in prin. đ quo exclamat ibi do. Car. dicēs, signa hoc cū centū manibus, & ita dicit se Florētię allegasse ī cā arduissima. Ita hic in casu nr̄o. Et adde Car. ɔsi. 7. inci. In cā fratrū oīum sanctorū mota p Simonē Vespucci. & refert Ab. d. Car. in d. cap. veniens. in lectura Parmensi.
3 ¶Scđo est notāda ista gl. q̄ † ponit tres cās recusandi iudicē, & prima qdē est, si hēt litē mecū. Mod. hic pro hoc alle. gl. in c. 1. de iudi. vbi ille dr̄ aduersarius meus, q mecū ɔtendit in iudicio, & ibi do. Ant. pōderat, dicens, no. ad statuta. & gl. in c. proposuisti. de fo. ɔpe. vbi gl.

a Tertius. *Adde tu, an tertius comparens pro suo interesse, posit opponere exceptiones cōpetentes ex sua persona? vt puta, vendidi fundū et teneor de euictione, sum noīatus in iudicio ab emptore cōtra cōsanguineū meū qui vult vēdicare fundū ab ipso emptore. quęritur an possum declinare forum, & petere cām cōpromitti tanquā vertentem īter cōsanguineos, et hoc ratione statuti, qđ disponit, ꝙ causæ vertentes inter consanguineos compromittātur. Io. And. in c. quoniam. vt lite non contest. tenuit quòd non. sed co-*

nihil dicit đ hoc, sed bene Ab. ibi p illū tex. in 4. notabili, & gl. ī c. fi. de iu. calū. ī vi. & gl. in c. hi, q. vt li. pēdē. ī 6. q̄ dn̄t, ꝙ aduersarius dr̄ ille, q mecū in litē ɔtendit. Ego allego gl. in l. si appl'onem. in ver. sn̄iam. C. de app. q̄ dicit, ꝙ ēt iudex appellationis dr̄ aduersarius meus, qn̄ nō detulit appl'oni, iuxta l. qm̄ iudices. eo. ti. Et sic amplia dictū hoc. Et cū ista gl. ɔcordat Spe. ī ti. đ dele. §. superest. in ver. idem, si nō altera. & Io. An. in c. legitima. de appe. & Abb. in c. 1. de iud. & Phil. in c. postremo, in pe. col. de appel. ¶Sed caue: qa talis inimicia p̄sumpta, nō sufficit ad repellendū testem, nisi cū eo haberem litē criminalem. Ita Spec. in titu. de teste. §. 1. ver. si verò odiosus. Rō dr̄iæ colligitur ex gl. in c. insinuāte. j. eo. q̄ dicit, ꝙ facilius repellitur iudex, q̄ testis. ¶Et no. ꝙ nedum dr̄ inimicus, q hēt apparentia signa odij: sed ēt qui hēt cām odij sine signis, ētsi ostendat amorem. Ita Inn. in c. cum I. & A. de re iud. Et hoc sequitur Bal. in l. p̄scriptione. C. si ɔ̄ ius. & Lud. in rub. de arb. in x. col. & vide Inn. in c. cū P. de accusa. vbi dicit, ꝙ suspectus de inimicitia repelli pōt, & Bal. in auth. si dicatur. C. de testi.
4 ¶Secunda cā, est † denegatio actus humanitatis soliti exerceri cum æqualib. meis: puta, denegatio osculi. Addūt hic Mod. Ang. ī l. j. C. de sent. pas. vbi dicit, ꝙ Vrbanus Papa admisit ipsū ad osculum pacis: quosdā verò alios ad osculū pedis. Et est tex. cum gl. in ca. dilecto. de præb. in ver. ad osculū. & vide cle. fi. in ver. osculo. de sen. exc. q tex. corrigit dictū Inn. in c. cum olim. el j. in ver. ad osculum. de priuile. Et ꝙ osculū denotet ɔsensum, est tex. in ca. pacem. de ɔsec. dist. 2. vbi dr̄, ꝙ in missa mortuorū non dr̄ Pax. Et gl. ibi dicit: rō est, q̄a mortui nō sunt in turbatione huius mundi. Et ibidē dicit glo. in missis mortuorū non dat̄ pax, ex quo sunt mortui in mundo. Et sequit̄ illā gl. Car. ī cle. pastoralis. de re iud. & est tex. in c. si inimicus. 93. dist. vbi ꝓbatur, ꝙ per osculū firmatur pax īter inimicos. Facit tex. in l. si à spōso. C. de dona. ante nupt. ver. interueniente osculo. vbi probatur, ꝙ est dr̄ia inter donationem vxori factā ante osculū, vel post. ¶Iuxta hoc no. ꝙ nexus copulæ non causat matrimoniū, c. fi. de spōsa. Tn̄ oscula faciūt, ꝙ vbi spōsalia fuissent verbis & mente per verba de præsenti, sed iuris interpretatione de futuro, trāseāt in matrimoniū de p̄senti superueniēte ætate. Ita dicit Io. And. & Domi. in c. 1. §. idem quoq;. de despons. impu. in 6. & Cal. ɔs. 2. & 4. in ti. de spōs. & Ant. in c. is, q fidem. de spons. Et est tex. etiam de osculo ī c. nō osculatur. 5. q. 5. ¶Tertia cā est, qn̄ esset minatus, dicendo, ꝙ noceret, si posset: & vide Bal. in l. j. C. si quacun. prædi. potest. vbi dicit, ꝙ non solum est inimicus, q fecit iniuriā, sed etiam q conatur facere. Alle. gl. in l. athletæ. §. dat remissionem. ff. de excusat. tu.
5 ¶ Quarta cā est de illo qui non
b salutat: b quia præsumitur inimicus. Dicunt Mod. ꝙ intelligunt hoc qn̄ solitus erat salutare. Pro Moder. allego Ab. ī c. ad hæc. el j. ī pe. col. de appe. vbi dicit,

gatur defendere, vbi nominans tenebatur. Et idē videtur tenere Io. de Imo. in l. non solū. §. quod vulgo. ff. de vsucap. Bar. tangit istam materiā in l. procurator ad exhibendum. §. 1. ff. rem ra. hab. & in l. venditor. in prin. ff. de iudi. Et in istis duobus locis non bene discutit materiam, remittendo se, sed in l. 1. C. vbi in rē actio. in versi. vltimò hic videtur casus. dicit, quòd ille, qui ex necessitate defendit aliū in iudicio, pōt oēs defensiones, exceptiones & beneficia ex sua persona in iudiciū deducere, quod secus esset, si voluntariè ad defendēdū veniret nō nominatus. Et idē tenet ī disputatione sua ī c. Cōsiliū ciuitatis Pisanæ. Adde, ꝙ idem tenet do. Ab. in d. c. quoniā. in versi. & faciunt hic. ad quod adde, ꝙ idē tenet Spe. in ti. de primo decreto. §. restat. ver. quid si dominus. & versi. seq. Adde Bald. in d. l. 1. C. vbi in rem actio. & in l. emptori. C. de eui. Petr. de Anc. in c. significasti. de fo. cōpe. Adde ad ista, an clericus venditor defendens emptorē in causa euictionis possit declinare forū laici, & trahere partē euincētē ad forū ecclesiasticū? Vide per Ang. in d. l. venditor. de iud. Spe. ī loco p̄al. & do. Ab. ī d. c. quoniā. ut li. non cōte. ī 30. col. Adde gl. ī c. clericū. 11. q. j. et ibi Archi. qui omnes tenent, ꝙ sic. Adde Bal. ī d. l. emptori.

b Non salutat. *Adde gl. singu. in c. Adrianus. el 2. 63. dist. glo 93. distin. ca. si inimicus.*

dicit, ꝙ intelligit, qñ solitus erat salutare, uel si salutatꝰ, non vult rñdere. Et quos effectus salutatio importet, videatis in proœmio Gregoriano sup verbo Salutationē. De inimicitia posuit c. cum oporteat. de accusa. ¶Capio gl. in verbo, aduersantibus. Dicunt hic Mod. ꝙ ĩ quātū Abb. alle. c. j. de desponsa. impub. in 6. quòd malè reprehendit Bar. & dicunt, quòd ponit casum spālē in matrimonio, non aūt sic in alijs materijs. ¶Modò dicūt ipsi Mod. ꝙ ista mā pōt adaptari ad q̄stiones. Et primo facit ad q. Spe. in ti. de sent. §. iuxta. qui dicit ibi, est vnus iudex, qui non pōt cognoscere à x. lib. s̄. pone, ꝙ iudicauit in vna q̄ erat de 15. an valeat eius snīa. & decide, vt p Spe. vbi s̄. & ipsos Mod. hic, quos videas. Secundo dicūt ꝙ facit ad dictum Bal. in l. certi condō. ff. si cer. peta. ubi ponit de illo q missus est in possessionem ex primo decreto partim verò, partim falso, ꝙ est nulla missio. Tertiò allegant Bar. in quodam cōs. 154. inci. Visa quadā consti
6 tutione. vbi dicit, ꝙ † si eps̄ facit statutum ꝙ bona ecclesię non possint locari, nisi ad certum tps, pone, ꝙ vnus locauit ad maius tempus, dicit ipse, si locatarius vult, ꝙ valeat, vt valere pōt, tunc procedet: ꝙ si non vult, vitiabitur in totum. Et sequitur Lap. allegatione 80. Referūt hic Mod. ipsi xi. dicta, quæ posuit Lud. Ro. in loco proxi
7 me allegando. ¶No. illam † theoricā Abb. hic, ꝙ stāte dubio, an alter ex delegatis habeat ptātem, delegatus in dubitatus protestetur ꝙ intendit solus procedere, in quātū habeat ptātem solus aliàs cū collega, qa hic nulla est ꝯrietas. Et hoc facit ad ĩ. dicēda. Idē ꝯsuluit do. Maria-
8 nus de Senis consi. 79. incip. Sapiētes. ¶Actus † collegij non est inutilis pp inhabiles. Ita Io. And. in rr̄a, quod alicui gratiosè. in fi. de reg. iur. in 6. Et idē tenet Ab. in c. fi. de procu. Quod no. Et adde c. 2. de æta. & qual. & cl. j. de reg. vbi dr̄, ꝙ non habentes vocem, non inficiūt actū, licèt tunc non augeant numerum. Et sic habes duas limitationes. ¶Tertiò limita, nisi sint habentes ptātem ĩ solidum, qa tunc mixtura vnius inhabilis nō vitiat actū ĩ dubio. Probatꝰ in l. j. ff. qđ fal. tu. autho. q̄ ita intelligit hic Abb. in 2. & 4. solutione, & idē tenet Lapus allegatione 88. inci. Cōe Florentię. & ꝓbatur ex dicto Bal. in l. imperator. ff. de statu hom. vbi dicit, ꝙ instr̄m ꝯfectū à duobꝰ notarijs, quorū vnus ē ꝯdēnatus de falso, tenet.* & idē Bal. in c. tertio loco. in fi. de ꝓba. ¶Secundò allego Bal. in c. j. quib. mod. feud. amit. vbi dicit, ꝙ p negligētiā vnius ex duob. vasallis, nō priuatꝰ alius q̄ fuit diligens*, & hoc allegat Lud. singulari 224. ¶Tertiò confirmo per l. si quis. ff. de eden. vbi probatꝰ, ꝙ dictum testis non integri, nō corrūpit dictū testis integri*, & ita allegat Ang. ꝯsi. 1. & Sal. in l. in bonæ. C. de re. cred. & Bald. in l. 1. C. de testib. Hęc & similia intelligio, vbi habens ptātē in solidum, simpliciter facit actū, sed vbi ex ꝯiecturis apparet, ꝙ intēderet facere, non tanq̄ solus, sed cū inhabili, ac si solus nō posset, tūc actus erit nullus, pp istū tex. & ita ꝓbat doctri. vlti. Abb. hic. ¶Et generaliter, qñ vtile, vi-
a tiatꝰ p inutile a, dic, vt p gl. & Io. And. ĩ rr̄a, vtile. de reg. iu. in 6. & Lud. ĩ l. j. §. si stipulanti. in pen. char. & seq. de ver. ob. vbi latissimè ponit illa xi. dicta, q̄ referunt hic Mod. eo non nominato, & vide Dom. ĩ c. j. §. idē quoq;. đ despō. impub. lib. 6. vbi ipse ꝓsequitꝰ hāc regulam, si actus non valet ꝓut agitur, &c. & dicit, primus est defectus causæ efficiētis, vt qa nō potuit facere eo modo quo feci, bñ potuissem facere alio modo, & tunc dicit, aliquando l. resistit ĩ totum potentiæ, & tūc non valet vllo modo, neq; vt agitꝰ, neq; vt valere potuisset. Aliquādo l. nō resistit, neq, assistit, & tunc illud quod agitur, differt ĩ tantū ab eo, quod agi potuisset, ꝙ neque propriè neq; impropriè verba actus facti importāt illud, quod agi potuisset, & tūc nō valet ullo mō. Si vero pōt includi ꝓpriè, vel impropriè, & lex nō resistit, tūc si non valet vt ago, valet eo mō quo valere p̄t. Tex. ē in c. ex insinuatiōe. de app. ¶Scd̄s defectus ē materiæ, i. in mō & qualitate rei, & iste defectus nō vitiat. qa si nō valet, vt agitꝰ, valet vt valere pōt, exēplū ĩ l. tā angusti. ff. de seruit. allegata ĩ gl. ¶Tertius defectus est in forma, & tunc si illud, qđ agitꝰ, differt ab eo, qđ agi potuisset, ĩ quātitate, tūc nō vitiatꝰ, sed si non valet vt agitꝰ, valet vt valere p̄t, p tex. ĩ l. sācimus. C. de dona. Et ꝓ hoc Dom. alleg. tex. ĩ illo c. j. de despōs. impu. Et rō est, qa isto casu intētio sup eo, qđ fit nō excludit ab eo, quod fieri posset: secus verọ, si excluderetꝰ, qa tunc, si non valet id qđ agitꝰ, vt agitꝰ, nō valet ēt, vt valere pōt, ut ibi per ipsū Dom. Quod no. ¶Quartus ē defectus formę & cāę efficientis actus, & tunc si nō ualet, vt agitur, neque ēt valet, vt valere posset. De hoc est casus hic in isto delegato. Aliqñ est defectus materiæ, & materię efficientis, & tunc valet, ut valere pōt, si non valet, vt agitur. Casus est in d. c. 1. de despō. impub. Et pro pleniori doctrina dicas, quod diximus non valere, qa deficit forma. ¶Limita, nisi apponatur clausula, Si non valet, ut ago, ualeat, ut valere
b pōt. Tunc em̄ actus ualet eo mō, quo valere pōt. b Alle. Dom. ibi tex. in l. j. C. de iure codicillo. dūmō vtraque forma sit simul ꝓmissa à lege. Sed ubi opꝫ facientē actū alterā tm̄ seruare, ētsi exprimātur dicta verba, non ualet. De hoc tex. in c. 1. de po-
9 stul. lib. 6. ¶No. ēt, quod † vbi dubitatur, quòd actus non ualeat, facias in eo adhiberi iuramentum*, quod importet tantū, quantū, si apponatur clausula, Si non ualet, ut ago, valeat ut valere pōt. Tex. est de hoc in l. cū pater. §. filius matrē. ff. de leg. 2. Et dicit ibi Bar. no. qa iā feci de hoc magnū festū, & uide Bar. ĩ l. si qs ꝓ eo. uersi. septimo ꝓhibetur. ff. đ fideiu. ubi dicit, ꝙ si sup testō iuratꝰ, & ibi deficit solēnis numerus testiū ꝓinde est ac si testator dixisset, si nō valet iure testamēti, ualeat iure codicilli. Qđ bñ no. s̄m eū. Et de hoc exclamat Imo. in repeti. c. cū ꝯungat. uer. nūc restat descendere ad sextū, de iureiur. & ēt uersi. & aduerte. qa uoluit scribere Cyn. & Ang. in l. rōnes. C. de ꝓba. ubi dicit, ꝙ lꝫ verba enunciatiua defuncti non noceant hr̄di, ut ibi, tñ fallit, si iurauerit, qa iuramētū hēt uim clausulæ, &c. p d. §. filius. & in l. si vnus. §. si acceptilatio. ff. de pact. ubi dicit, sis cautus, ut facias apponi iur̄m, qa valebit oī meliori*, &c. & uide Bar. in l. oēs ppl̄i. in 3. q. de iust. & iu. & Bar. ēt ĩ l. eā quam. uersi. sextus casus. C. de fideicō. & Ang. in l. hi, qui. ff. de fideiuss. & Bal. ĩ l. si mr̄. C. de testam. manum. & Abb. in c. fi. de eccl. ædifi. & Abb. ĩ c. ex literis. el 2. in 1. col. de spons. vbi dicit, ꝙ promittēs factū alienū, & iurans, intelligitur promittere se facturū & curaturū, quia iuramentum hēt uim clausulæ, &c. Vos hētis ꝓ hoc duas glossas, dicentes hoc: vnā scilicet & final. in c. tibi domino.

* Tenet. *Adde Bal. ĩ l. imperator. la. 1. de statu hom. in 4. col. in ver. no. ēt. sequitur Barb. in repe. rub. de fi. instr. col. ult. Anc. consi. 243. incip. prius de viribus.*

* Diligens. *Adde quod ita ibi dicit Bal. col. 4. n. 12. et allegat l. si is qui duos, de lib. leg. pro quo vide Aret. in consi. 29. inc. Diligenter & maturè ꝑtotum consi. & præsertim n. 12. et pro notatis hic ab Authore, adde qđ quando simul in aliqua re concurrit inhabilis cū habili, ipse inhabilis sustentatur per habilem, & gaudet beneficio habili cōcesso. l. si commu-nē quemadm. ser. amit. ca. per tuas. de arbit.*

* Testis integri. *Adde Bal. & Angel. post eum in d. l. si quis. §. j. quia integra fides vnius supplet defectus alterius. Bal. in l. j. col 3. C. de testibus alleg. in tex. Rom. consilio. 400. incip. in casu. in fi. & Ange. in consi. 1. Pau de Cast. consi. 93. incip nō sequendo. ĩ fi. Alex. consi. 56. viso processu. 2. colum uel. 2. & Barbat. in ca. testimoniū. in 5. char. col. 2. in repet. de test.*

a Per inutile. *Ad quod uide do. Alexā. de Imo. in d. l. j. §. pen. ff. de verb. obli. in j. col. cum nonnullis cōcordantijs ibidem per eum signatis. Et adde Flor. in l. proprium. Commu. prædio.*

b Valere pōt. *De qua clausula vide plenè per Alex. de Imo. in l. 1. §. si quis ita. ff. de verb. obl.*

* Iuramentum *Adde Rom. consi. 517. incipi. in casu propositę. nu. 24. & consi. 520. circa propositam. in fi. quod tamen intellige ut dicam infra in addit. super versi. in substātia.*

* Meliori. *Ad de Salic. in l. 1. & ibi Bal. col. 8. C. đ sentē. quæ pro eo, quod ĩterest. Imo. in l. 2. ff. de donat. Alex. in l. j. §. si quis. ff. de uerb. obli. & ĩ l. sciendum. eo. ti. & in l. si conuenerit. de iurisdi. om. iud. col. j. & adde quæ*

quæ per eũ ad hãc materiam habẽtur in l. stipulatio istã in prin. & ibi Ful. & Ro. de ver. obli. & in cons. 31. in 4. par. & omnino per Soc. cons. 163. incip. non fuisset opus. vers. confirmantur pręmissa. in 2. par.

iuncto prin. tex. 63. dist. & aliam & secundam in c. vbi non est. 32. q. 2. & no. Abb. in c. ex rescripto. de iureiu. ſm intellectũ glo. fi. Adde Imo. in l. 3. in prin. ff. de dam. infec. vbi dicit, ꝙ si finito cõpromisso partes dicunt, Prorogamus ptãtem, non valet ꝓrogatio, nisi iurassent, q̃a & si nõ valet vt ꝓrogatio, valet tñ vt renouatio: & sic vt valere pt. Pro quo vide Bal. ĩ l. j. ver. q̃ro post lapsum. C. de temp. appel. & in l. Titio centũ. ꝑ illũ tex. ff. de leg. 2. Et ibi sentit idem, si nõ iurassent. Et Bald. in l. j. C. cõmo. vbi dicit, ꝙ vbi nõ sufficit ꝯsensus generalis, sed requirit̃ specialis, ꝙ iurm̃ hẽt vim spãlis consensus: qui facit actũ valere oĩ modo, via, & forma. De quo tñ melius ponitur in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. & Imo. in c. fi. de cõmo. & vide Bar. in l. si quis maior. C. de trãsa. vbi dicit, ꝙ licèt transactio simplex facta de re iudicata, nõ valeat, neq; vt transactio, neq; vt pactum, si iurauit, valet tñ, vt
10 nuda conuentio, per d. §. filius matrem. ¶ Limita † hæc, vt habeant locum qñ actus peccat in solennitate: secus, * si in substantia, * q̃a iurm̃ tunc non facit valere eo mõ, quo possit. Vnde non validaret consensum infantis. Ita limitat Lud. cons. 517. inci. Oĩpotentis, &c. in casu propositæ ꝯsultationis. col. 6. in fi. De ista materia vide Ab. in c. q̃d aũt. de iu. pa. vbi dicit, ꝙ si aliquis hẽt ius in re, puta vsumfructum: & donat istã rẽ cũ aĩo donandi ipsam rem totam, ꝙ si ista exprimit, ꝙ donat totam rem, non valet vt valere potest: sed si donat hoc mõ, Dono rem, & ius, q̃d habeo in ea, valet vt valere põt: q̃a donatũ erit ius, quod hẽt in re, & vide Lud. ꝯs. 446. vbi multa ponit, inci. Primus propositæ cõsultationis articulus. & ibi dicit, ꝙ si ꝓcurator alicuius, habens duo mandata vniuersa, vnũ sufficiens, & aliud insufficiens, ꝯxit cũ aliquo, ꝙ valet actus: q̃a vr̃ voluisse ꝯhere ꝑ illud mandatũ sufficiens. Scias ẽt hoc, quod est optimũ & singulare in ꝯctibus, ꝙ vbi ptes sciũt actum non valere, non videntur velle, ꝙ nunquam valeat eo mõ quo põt, si non valet, vt sit simpliciter. Ita probat tex. elegans in l. an inutilis. ff. de accepti. ibi, sciẽtem prudentemq; nullius esse momẽti. Et tenet ibi Raph. Et idẽ tenet Pau. de Cast. & Raph. in l. j. §. quis ita. ff. de ver. obl. quia partes, ex quo sciunt actum non valere, vident̃ voluisse facere actum nugatorium: argu. l. non solum. ff. de act. & obli. vbi tex. dicit, ꝙ si in ꝯctu appono condõnem impossibilẽ scienter, non sum obligatus ex tali ꝯctu, &c. Et subdit notanter Rapha. in d. l. an inutilis. ꝙ in dubio præsumitur ignorasse iuris dispositionem volẽtem actũ esse nullum, nisi contrahentes essent iure periti. Et licèt dicatur, ꝙ omnes debent scire iura, l. leges. C. de legi. tamen intelligitur illud, secundum quod dicitur in l. in bonorum. & ibi per Barto. ff. de bono. poss. titu. genera. Et hoc vr̃ verum, per dictam l. an inutilis. licèt Barto. ibi, & in l. non fatetur. ad fi. ff. de confess. aliter sentiat. Et no. ꝙ vbi agitur de obligatione inducenda, si est defectus in * causa efficienti, * semper valet actus eo modo, quo valere potest. tex. est ĩ d. c. 1. de despons. impub. in 6. in §. idem quoque. Quod fallit, nisi cõcurrat defectus formæ. Ita est tex. hic, & in l. j. §. si quis ita. ff. de verb. obli. Et de ista materia ponit Sal. in l. non codicillum. C. de testa. & Bal. in l. si absentis. C. si certum peta.
11 ¶ Quid † aũt importet a ista clausula, a Omni meliori mõ, forma, &c. Dic ꝙ primus eius effectus est, licèt sit dubiũ de ordinario ꝓcedẽte, vt delegat⁹, vtrũ valeat processus? vt plenè in c. cũ ex officij. de præscri. & plenè Rom. in d. §. si quis ita. Tñ si iudicando apponit clausulam, Oĩ meliori modo, &c. valet, tanquam ex potestate vera, nõ tñ ex putatiua. Hoc est singulare dictũ do. Car. in c. ex literis. ĩ. eo. & ibi Imo. Ex quo crederdo dici posse, ꝙ ita ẽt limitari põt ista decretalis: quia si iste Abb. hic dixisset, Omni meliore via, &c. & vr̃ hoc sentire Ab. qñ hic dixit de protestatione, ꝙ valeret ꝓcessus. ¶ Secũdus effectus ẽ, licèt non sufficiat relinquere hr̃di necessaria, quoquo relicti titulo, nisi dicat̃ iure instõnis, vt in §. aliud. in Auth. vt cum de app. cog. & per oẽs in c. Raynutius. de testa. tñ si est relictum ex alio titulo, & apponitur d. cła, Omni meliori modo, &c. valet testm̃ tanq̃ si b esset facta institutio. b Ita elegãter Bal. in l. quoties. in fi. C. de hær. inst. q̃d sequitur Pau. de Cast. cons. 345. in pe. col. & Raph. ĩ l. his verbis. ff. de hær. inst. ¶ Tertius, institutus hæres in duob. testamentis qui dubitat de inualiditate secundi, si dicit, adeo hr̃ditatem ex primo & secundo oĩ meliori modo &c. valet aditio, & trasmittit hr̃ditatem. Ita consuluit Pet. de Anch. cons. 203. inci. Ex themate p̃dicto eliciô. ꝙ intelligo, vt ꝑ eũ, ꝯs. 357. inci. Quia p̃supponit pro veritate, nisi se solum fundaret ex secundo testõ, & non faceret mentionẽ de primo: q̃a tũc nõ prodest. Pro quo facit prima limitatio sequens: q̃a nõ mutat substantiam rerũ non necessaria verborũ multiplicatio, l. pediculis. §. Labeo. ff. de au. & ar. lega. ¶ Quartus effectus est, ꝙ ista cła, Omni meliori mõ, &c. æquipollet clausulæ codicil- * lari. * Ita Bal. & Imo. in l. cum pater. §. filius matrẽ. ff. de lega. 2. Quod no. ad intellectum Bar. in l. j. ff. de iu. codi. & ꝯfirma ꝑ tex. in l. codicillis. §. fi. & ibi Bar. & Imo. ff. de leg. 2. vbi dicunt, ꝙ sufficit cła æquipollẽs cłæ requisitæ, & hoc intellige in oĩ materia, & hoc, qñ nõ requiritur ꝓ forma, sed vbi simpl̃r requirit̃. ¶ Quintus effectus. Arbiter & arbitrator, q̃ in sua snĩa apposuit dictã cłam, vr̃ pronunciare tanq̃ arbiter. Ita Imo. in l. nemo potest. ff. de leg. j. ¶ Sextus effectus est: legatus exequẽs mandatum Papæ, si in mãdato dicit, se facere, vt legatus, nihil agit, sed si narrat se legatũ cum cła, Omni meliori modo, vr̃ facere auctoritate Papæ. Ita Io. de Lig in c. hi, qui. de prebẽ. in 6. dicens sustinuisse corã Clemente Papa, q̃ huic dicto annuit, & sequitur ibi Domi. in pen. col.
12 ¶ Aliquando † tñ nihil operatur, puta quando in dispositione essent expressi modi inepti, & modi apti, nullatenus ꝯdescenderent ex expressis: q̃a tũc cła, Omni meliori mõ, intelligitur de expressis, & si illa non sufficiunt, cła est inanis. Ita Cal. in consilijs suis in titulo, de accusatio. consi. j. Pro quo facit consilium Pet. de Anch. 357. superius allegaturn, & q̃d statim dicetur. ¶ Secũdò,
13 quando † quis vellet per istã cłam ꝙ intentio loquentis comprehẽderet incognita, quia tunc non põt. Ita Ludo. consi. 294. inci. Hæc confessio, in qua fit fundamẽtum. vbi dicit, ꝙ ista clausula non trahit̃ ad incognita. ¶ Tertiò, vbi
14 lex exigit certam formam verborum, quia omissa illa vitiatur actus, licèt ista cła sit apposita, Omni meliori modo. Ita Dom. in c. vnico. in notabilibus, de postula. præla. in 6. De ista clausula po-

* Si in substantia. *Adde Ro. cõs. 520. inci. circa proposita, in fi. Ias. in l. sed & si quis. §. quęsitum. in fi. si quis cau. in l. sancimus. nu. 10 C. de testa. ĩ l. quãquã, post nu. 18. ver. 2. limita. C. de fideicom. Rõ ponitur ab Auct. nam iuramentum non supplet consẽsum, nec operatur vltra consensum, sed standũ est Rẽg. l. si ego. ff. si cer. peta. volentis vnam conuentionis speciem non posse ex seipsa in aliam trãsire.*

* Efficienti. *Adde quòd ista est doctrina Bar. in l. 1. §. si quis ita. ff. de verb. obli. quam sequitur Rom. consil. 446. incip primus propositę, col. 2. ver. vltimo probari videtur. et al-*

leg. l. quæsitũ, cum ibi no. de sponsal.

a Importet. *Vide Bar. in auth. ex cã. in vlti. col. & do. Alex. de Imo. ibi in 10. col. vbi Bal. etiam, in 7. col.*

b Institutio. *Adde do. Alexan. de Imo. in l. nã quod. §. non omnis. ff. ad Trebel.*

* Codicillari. *Adde quod ista clausula in testamentis operatur ꝙ verbum relinquo, importat institutionem. Bal. in l. quoties. col. 2. ver. quæro si pater, & ibi Doc. C. de hær. insti. Cas. cõs. 345. inci. super puncto. Cum. in l. his verbis. de hære. insti. Alex. ĩ l. nam q̃d. §. non omnis. ad Treb. Et no. quod ista clausula subauditur in acceptatione hæreditatis. Bald. in l. 1. colum... 2. ver. ex prædictis apparet. C. quan. non pet. par. Nota etiam quod ista clausula subauditur in testamentis seu dispositionibus vltimis factis inter filios. gl. in ver. non valebit. in l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de vulg. & pupil. & ibi Imo. & Alexan. in 5. col. in prin. & Imo. in c. Raynutius. de testamẽ. col. 28. post Ant. de But. Alexan.*

xan. in l. hac consultissima.§. ex imperfecto. in fi. de testa. vbi allegat etiam gl. in l. filij. C. fam. ercis. item intelligitur etiam ab intestato. l. codicillis. §. fi. & ibi Bar. de lega. 2. & adde Inn. in ca. cū ecclesia. colū. 1. in glo. in ver. consueuerit. de cau. pos. & propr. Bald. in marg. ver. petitio. ver. 7. Bar. in authen. ex causa. & ibi Alex. col. x. C. de liber. præter.

nit Bar. in l. si ita. in fi. ff. de auro & arg. lega. & in l. 3. § j. ff. de duob. reis. & in l. codicillis. §. Lucius. ff. de leg. 2. & in l. j. C. si plur. vna sent. & Bal. in l. vinū. ff. si cer. pet. & in l. Gallus. § j. ff. de lib. & posthu. & Ant. ī c. examinata. in 22. col. de iud. & in ca. lrę. in 4. col. de dila. & Imo. in l. si cū nulla. ff. de re iudi. Et prædicta no. tanquam prius non reducta.

SVMMARIVM.

1 *Iudex habet potestatem parcendi contumaci, expectando eum etiā actore inuito. Limita istum tex. vt nu. 4.*

2 *Proclama dicitur fieri clam, quando denuncians dixit se facturum vna hora, & facit alia.*

3 *Iudex citans in vno loco vel vna hora, et facit in alio, an propter hoc actus dicatur factus non citata parte. & nu. 4.*

5 *Citatus si quis fuerit ad aliquem actum expediendum, & non determinatur hora, intelligitur de ea hora, qua actus possit incipi & expediri.*

6 *Notarius non committit falsum, si in instrumento confecto de nocte dicat, datum & actum die tali. Et super hac materia ponit sex conclusiones, quas facile est videre per ordinem.*

7 *Reus qui venit, & non reperit actorem, habet duo remedia, de quibus hic.*

8 *Citatio ad audiendam sententiam non sufficit vnica, sed trina est necessaria, vel peremptorium. Et ponit ab hac regula 11. fallētias vt nu. 9. 10. 11. 12.*

13 *Citatio trina vbi requiritur, si fit vna pro omnibus, sufficit, hoc tamen exprimendo. Et ab hac regula ponuntur quinque fallentiæ, vt numero hoc 14. & 15.*

16 *Citatio si fiat ad audiendam sententiam, non sufficit dicere, Ad audiendam voluntatem iudicis.*

17 *Monitus à iudice, & non comparens, an sit verus contumax, ita vt non possit appellare.*

18 *Sententia arbitratoris lata de nocte, valet, secus in sententia iudicis, quia non valet lata de nocte, nec est opus appellare.*

19 *Sententia interlocutoria lata de nocte, an valeat.*

20 *Collatio beneficij facta de nocte, tenet, nec est irritanda, licèt sit suspecta.*

21 *Prælati visitantes curiam Romanam in habitu dissimulato, sunt ipso facto excommunicati.*

22 *Clam fieri, quot modis dicitur.*

23 *Occultum quomodo cognoscatur.*

CAPITVLVM XXIIII.

Consuluit. ¶Si iurisdō delegat[1] expirat in termino peremptorio partib. assignato, post ɔgruā horā termini iudex non expectabit cōtumacē: si vero nō expirat, poterit expectare, si vult, in diē alterā, & iterū citare, si vult. h. d. ¶No. istum tex. ꝙ † iu-
1 dici datur ptās parcendi reo ɔtumaci, expectando eū, ēt
actore ɔ̄dicente, & rō qa pars nō pōt clamare iudice exe
2 quente secundū legem. No. singulariter. ¶Primò † scias
tex. in l. aut qui aliter. §. fi. ff. qđ vi, aut clàm. vbi dicit, ꝙ
dr̄ clam fecisse proclama, q denunciauit se vna hora facturum, & fecit alia hora: vel in vno loco, & fecit ī alio.
& vno modo, & facit alio mō. Et dicit ibi Bar. ¶No. pro
3 † iudice, q citat ī vno loco, vel in vna hora, & facit ī alio,
dr̄. n. ex hoc factus actus non citata parte, & dicit ibi esse tex. scribendum lr̄is aureis: & sic, si vnus citatur ꝑ vna re, & fiat alia res, & ille non cōpareat, dr̄ factū eo non citato. Ant. in c. j. in 9. col. de iud. alle. hoc dictum Bar. Et idē voluit Bar. in l. ɔsentaneū. in fi. C. quō & qn̄ iudex. Bar. in l. statu liberi. §. Stichus. ff. de statu liberis. Et idem voluit ēt Bar. & Ange. in l. fi. §. fi. ff. quod vi, aut clam. Pro tanto dicit Bar. in cons. 271. incip. Pluries contingit, ꝙ si iudex citat aliquē, vt cōpareat in nonis, intelligitur post nonā inchoatā, & ante cōpletā, in tm̄, ꝙ actus factus ante horam nonā, dr̄ factus ante horā nonā. Cū hoc est Bal. in l. j. in 4. col. C. quō & qn̄ iudex. & in l. post edictū. ff. de iudi. & do. Ant. in c. cū dilecti. in 3. col. de do. & contu. Et ista sit ɔclō. ¶Intellige, qn̄ ꝑuenit horā, vł diē statutā, vel ꝓcessit alio die nō facta gr̄a ꝓrogationis terminis, vt puta, si vno die nō sedit, & ꝓcedit alio die sine noua citatiōe, secus vbi prorogasset diem, vel horā, ꝑ tex. singularē hic, quē ita declarat do. Ab. ꝓ quo vide Imo. in d. c. j. in 5. col. de iud. vbi refert Ant. & vide Bar. in l. si finita. §. Iulianus. ver. q̄ro, vtrū primū. ff. de dam. inf. vbi dicit, ꝙ s̄m decretū dēt interponi die ꝑemptorij, nisi ex æq̄tate differat̄ in alium diem. Et adde Io. And. in addi. in ti. de sent. prola. §. iuxta. versi. est ēt nulla. vbi dixit, ꝙ si citatus cōparuit, & iudex fuit īpeditus, pōt differre ad diē sequentē. Alle. hoc c. & dictum Bal. in l. fi. ff. de fer. ꝙ scđa dilatio valet de facto ɔcessa: qa in dilationib. pōt iudex gr̄am facere. Alle. istum tex. ¶Sed tu dicas, ꝙ iste tex. loquitur in dilatione expectatoria ad comparendū, q̄ non exigit cāæ cognitionē, qa fit ēt absente parte, l. sed interpellatur. §. arbiter. & ibi notat̄. ff. de arbi. Secus in dilatione ꝓbatoria, q̄ requirit cāæ cognitionē, d. l. fi. in ver. cā cognita. ¶Istū
tex. limita trib. modis, dū dicit de prorogatione. Et pri- 4
mò, vt iste tex. ꝓcedat, qn̄ est assignatus terminus ad cōparendū certa die: secus, si certa hora diei, puta, cōpareas in aurora, qa tunc inuito actore non poterit iudex in beneficiū rei differre in diem sequētē, sed bene in horas sequentes, cū p̄les horæ diei supersint. Ita expresse limitat Bal. hoc c. in l. cū non eo. C. qn̄ prouoc. non est neces. & ponderat istum tex. q loquitur, qn̄ est assignata dies, ī verbo, Die data. Idem tenet in l. terminato. C. de fruct. & lit. expens. ¶ Tu ɔsidera, qđ forte ista limitatio non procedit, quādo esset data vlti. hora die, qa cessat rō Bal. quod aliæ supersint horæ. Et hoc no. ¶Scđò limita, nisi ꝑ non cōparitionem in die termini deserta esset appellatio, & sic acquisitum ius parti, nā tunc non posset iudex differre terminū, vel prorogare, vt hēs glossam q̄ expresè sentit hoc in c. sæpe. in vers. ꝑemptorie. ibi, In hoc tn̄ differunt. de appel. de qua facit ibi festū d. Abb. dicens, hoc esse bene notandū ad limitationē c. consuluit. de of. dele. Et rō est, qa solus princeps pōt auferre ius parti, & hoc sentit hic Abb. suꝑ gl. in ver. gr̄am, dū dicit, ꝙ ista prorogatio ē modici ꝑiudicij, & sic à ɔ̄rio sentit, ꝙ vbi esset magnū ꝑiudiciū, non haberet locum iste tex. D. Phil. ibi tenet ɔ̄rium, & dicit, ꝙ iudex pōt ante finē termini prorogare, secus, si esset facta prorogatio post terminū, qa tūc procedet gl. Sed tn̄ credo opinionem gl. esse veram ꝑ ea, q̄ habentur in l. cum stipulatus. ff. de verb. obli. vbi eo ipso, ꝙ quis est obligatus ad diem, dr̄, ꝙ illi q̄situm est ius, q expectat illum diem, eo mō in casu nr̄o licet, &c. de appellato & appellante, & sic indistinctè teneo illam gl. in c. sæpe. ¶Tertiò limita, dūmō in termino citationis expresè proroget, seu differat in sequentem diē, sed absq; expressa prorogatione nō posset expectare. Ita dicit Ange. in l. de vnoquoque. ff. de re iud. vbi dicit esse limitandum istum tex. & alleg. l. & post edictum. ff. de re iud. vbi dr̄, ꝙ si post edictum peremptorium actor non cōparuerit, dēt eum iudex circunducere. Et idē tenet Anto. in c. cum dilecti. de dolo & contu. ¶Contrarium tenet Imo. in d. l. de vnoquoq;. dicens, ꝙ absq; expressa prorogatione, iudex pōt iudicare die sequenti, & rn̄det ad legē, & post edictū, ꝙ loquitur in impetratore, q non cōparuit: secus, vbi reus. Et idē vr̄ velle Bal. in d. l. & post edictum. Ego dico, ꝙ ante factū tenēda est prima opinio, s. ꝙ proroget expresè post factum, dico, ꝙ benigna est ista opinio, ꝙ iudex possit iudicare, tanq̄ durauerit citatio, & rō, qa expeditio actus facta die sequenti declarat animum iudicis ꝑcedentē. Facit l. 2. C. de impo. lucra. descri. lib. x. q̄ dicit, ꝙ posterior euentus declarat ꝑcedentē titulum. Scđò moueor ꝑ istū tex. dū dicit, poteris expectare, & nō dicit, prorogare, & sic no. pro concordia. Et no. ꝙ illa die secunda expectata de benignitate, non dēt ferri sententia, nisi circa finem illius diei, sed ipsa die benigna expectationis elapsa, licèt distulerit eam ad conuincendā malitiam,

malitiam, die sequenti põt quacunq; hora iudicare. Ita Bald. in l. 1. in vlti. col. C. quan. prouoc. non est neces. Et vide Ang. in d. l. & po* edictũ. ubi dicit, ꝙ Paduæ vidit vnam extrauag. Feder. vbi determinat, ꝙ citatus ad audiendã sñiam certa die, dẽt habere totã diẽ illã ĩtegram, & ante illam diem non põt ferri sñia, sed sequẽti, nisi ex cã iudex esset se absentaturus. sed ego credo, ꝙ hẽat ista decretalis nr̃a locum, quia illa extrauagans non est nota.

5 ¶No. ibi in textu, ea hora, qua, &c. qđ † ubi quis citat̃ ad faciendũ actũ, & non determinatur hora, ꝙ intelligit̃ de ea hora, qua actus possit incipi, & expediri. Ita dicit Abb. hic, & sic ẜm qualitatẽ actus vr̃ hora p̃fixa. ¶Confirmo primò ꝑ gl. in c. 2. de testib. cog. & ibi Abb. ponentẽ eadẽ quæ hic, & allego Bal. ponentẽ ẽt hoc in c. 1. de mili. vasal. qui cont. est. & ibi dicit, ꝙ in citatione non est opus exprimere horam, & vide ẽt Bal. in l. 1. & in l. sicut ꝓponis. la 2. C. qũo & qñ iudex. & in l. 3. ver. sed nunqd. C. de fruc. & li. expens. ¶Et ubi essent plures horæ, vr̃, ꝙ citatio non arctet tanq̃ incerta, per id quod scribit Bar. in l. ante calendas. ad fi. de verb. ob. ubi dicit, ꝙ citatio habẽs tp̃s incertum, non arctat, sed hoc esset verũ, tenendo opinionem suam, ꝙ citatio sine termino non valeat. ¶Sed tenendo opinionẽ, quod valeat ẽt citatio sine termino, * & hoc cõiter * tenet, vt per oẽs in ca. cum parati. de app. & in l. liber homo. §. decẽ. ff. de ver. ob. Et intelligit̃, quàm citò cõmodè p̃t, ꝑ tex. in c. eos. de sen. excom. in 6. & illũ alle. Ang. in l. 1. §. hæc stipulatio. ff. si cui plus quam per l. Falcidiã. Et ideo in ꝓposito intelligit̃ de illa hora, in qua posset quàmprimũ cõmodè cõparere, & sic nota istam declarationem. ¶Limita hoc, nisi essemus in casu, ĩ quo cõputaret̃ tp̃s de momento in momentum. Vnde appellans decimo die, dẽt exprimere horã, qua appellat, quia elapso momento diei transiuisset sñia in rem iudicatã. Ita Raph. Fulgos. in l. 1. §. dies. ff. qñ appel. fit. & ibi Ang. de Are. dicens, se semꝑ ita practicasse, & alle. gl. ꝙ lapsus momenti facit transire sñiam in rem iudicatã. Et vide gl. 2. in cle. sicut appellationem. de appellat. in clemen. si appellationem. eo. ti. de appellat. & alia gl. est ẽt đ hoc in l. pręses. ff. de re iudi. Quod no. ¶Generaliter aũt, quãdo oẽs actus humani recipiant interpretationẽ à ꝯsuetudine, uide q̃ dixi in c. cum M. Ferrariensis. de constit. in 4. notabili, & ponit Bal. in l. liberorũ. ff. de his, q no. infam. vbi ponit de illo, q capitur post sonum campanæ. ¶No. hic, ꝙ iudiciũ ecclesiasticum, & seculare non exercẽtur ĩ tenebris. ¶No. ibi in qualibet parte lucis. ꝙ ubi dies artificialis non est de substantia, illud, qđ fit de nocte, dr̃ factum de die. Ita no hic Abb. ¶Prima conclusio sit circa

6 hęc, ꝙ † notarius non cõmittit falsum si in instr̃o cõfecto de nocte dicat, De die tali. Ita Inno. hic. Hoc dictum alle. Bar. & Ang. in l. more. ff. de fer. & Bal. in l. non minorem. C. de transact. & ĩ l. fi. C. de his, quibus ut indig. Ang. in l. 1. ff. de manumis. & Ang. in l. vsucapionibus. ff. de usu cap. & Ange. allegat hoc dictum ẽt in l. Titius. §. 1. ff. de lib. & posth. & Imo. ĩ l. qua ętate. ff. de testa. ¶Dixit tamẽ Bal. hic, quẽ refert Domi. ꝙ vtile est exprimere hoc đ nocte, & horam noctis, ad hoc ut possit dici, ꝙ instr̃m antea sit factum, quia rõne vnius horæ, qs dr̃ prior altero. Gl. ẽ in l. si ex pluribus. §. fi. ff. de sol. & Bal. allegat ipsam in c. pastoralis. & in c. qm̃. de rescr. & in c. licet. & in c. qm̃. de probat. & in c. ego N. de iureiur. & Bald. allegat ẽt ipsam in l. pręscriptione. C. si contra ius vel utilitat. publ. Et si ignorat notarius, vtrũ sit transacta media nox, dicet ĩter diem penultimã & vltimam. Ita dicit Ang. in l. 1. de manumis. & in d. l. in vsucapionibus. Quod no. diligenter. ¶Secunda conclusio. Creditor non cogitur recipere solutionem nocte. Glo. sing. in d. l. more Romano. quam sequitur Bar. ibi, & Abb. in c. 2. de fer. Intelligo, dũmodò sit paratus prorogare solutionẽ in diem sequente, vel, si locus esset insidiosus creditori, puta in periculo hostiũ, vel si dubitauit decipi. istis cessantibus, dẽt debitor posse soluere etiam de nocte. Ita declarat Ang. in d. l. more. & Sal. in d. l. non minorem. & Bal. in l. acceptã, in 4. q. C. de vsu. De hoc habemus glo. ꝙ in solutione durat dies vsq; ad mediam noctẽ, c. pronunciandũ. de ꝯse. dist. 3. quam glo. allegat Bal. in c. ego N. de iureiu. Hoc idẽ tenet Arc. in c. quod in pluribus, 75. dist. & ibi dicit, ꝙ ad euitandũ periurium non cõputatur dies de vespera ad vesperã, sed a media nocte, vsq; ad mediã noctẽ. Et dicit, ꝙ d. l. more. debet seruari in ꝯtibus, & aliis actibus, &c. ¶Tertia cõclusio est, ꝙ quo ad diuina officia, cõputatur dies de vespera ad vesperã. Ita dicit gl. 1. in c. 1. de fer. & glo. in c. 2. in versi. inci. eo. ti. Et adde idẽ, quo ad solennitatẽ diei festiui. De hoc est tex. ĩ d. c. 1. & Ant. ibi, & Imo. Textus aũt in d. l. more Romano. intelligitur de die non festo. ¶In priuilegiis verò includitur vtraq; vespera, inclusiuè. Tex. est in cle. 1. in fi. in versi. ĩ primis aũt festis. de reliq. & vener. sanct. & gl. in c. alma. in uers. assumptionis. de sent. excõ. in 6. Et ita tenet Cal. in tractatu de ecclesiastico interdicto, in 6. mẽbro. q. 56. Item no. ꝙ ubi imponitur ꝑꝑ reuerentiã diei festi pęna facienti actũ, non incurrit pęnã is, qui fecit talẽ actũ de nocte, q̃ cessat rõ, ꝑꝑ q̃ fuit factum illud. Ita Feder. ꝯsi. 44. inci. Factum tale est, statuto cauet, & ibi dicit, ꝙ maleficiũ cõmissum de nocte, nõ dr̃ factum de die, & hoc ꝑꝑ cõem vsum loquendi. ¶Quarta conclusio. Quo verò ad ieiunium & esum carniũ, incipit dies à termino cęnæ diei p̃cedentis, ita ꝙ fiat cęna ante mediã noctẽ, & terminetur ĩ media nocte sequẽti. Ita Abb. in c. 2. de feriis. Sed vide tex. in c. de esu. de ꝯse. dist. 3. ubi tex. dicit, vsq; ad diluculũ quintę feriæ. ¶Quinta conclusio sit, in actibus, qui cõmodè geri possunt de nocte, dies computatur artificialiter, non naturaliter. Ita Ant. in cap. 1. de treu. & pa. & mouetur per illum tex. ibi, post occasum solis. Et adde Bal. in l. terminato. in penul. col. C. de fruct. & li. expens. vbi dicit, ꝙ l. Paulus. la j. ff. đ re iud. in uersi. eadem die. intelligitur de artificiali, nõ naturali, & sic si tulit sententiã in crepusculo, non facit cõdemnationem expensarum in nocte sequenti, quia non potest. Quod no. quia alle. notata hic, & sic bñ tene menti oĩa hæc. ¶Si ꝑ aliquod signum separatur dies à nocte, tunc illi signo standum est, puta, in pulsatione campanę aliàs aũt cessante hoc signo q̃cquid fit ante lucem diei, siue ante ortum solis, siue post occasum, dr̃ de die, dummodo persona discerni possit. Ita Car. in c. si ꝑfodiẽs, de homicid. in uer. discerni poterat. Ad idem Bal. in l. vnica. C. de emend. Iustini. C. ubi dicit, non est nox, vbi non est obscuritas nãlis. & Ang. in l. 1. C. de custod. reo. ubi dicit, ꝙ ante ortum solis dicitur mane, quia incipit ante cãtum galli, & nox incipit post tenebras.

a a. Et tangit Bald. in l. fi. C. de his quibus vt indig. & Bar. etiam in l. aut facta. §. tẽ

b pus b. ff. de pœnis. & Bal. Ang. & Imo. in l. Titius. §. Lucius. ff. de lib. & posthu. vbi dicunt, ꝙ factum in aurora, non dr̃ factum de nocte, per illum tex. ibi, albescente cęlo. & ponit Ioan. And. in c. alma. de senten. excomm. in 6. & Bal. in l. 2. ad finem. C. quib. res iudi. non nocet. vbi dicit, ꝙ si in aliqua dispõne dr̃ actũ inter diem & noctem, intelligitur factum de die, per gl. in l. j. ff. de fur. balne. ¶Vltima ꝯclusio. Terminus dierum, positorũ in citatione sine expressione horæ, durat vsq; ad mediam noctẽ & sic citatus poterit vsq; ad mediã noctẽ cõparere. Ita sentit gl. in d. l. more. quã intellige, dũmodo citatus non fuerit in culpa, secus si fuit in culpa se arctando adeo, ꝙ iudex de nocte non potest sui copiã facere, per l. 1. §. dies. uers. q̃d ergo. ff. quãdo appellandũ sit. Sed vbi non fuit in culpa, posset illa glossa sustineri ꝑ istũ tex. Ita ibi Ludo. per l. 2. §. si quis, cum possit. ff. si quis caut. ¶Glossa in uerbo, ter-

7 minum. In † quantum dicit Abbas, ꝙ reus qui venit, & non reperit actorem, habet duo remedia, de q̃bus hic ꝑ ipsum, dic, ꝙ Pe. de Anch. hic dicit, quòd sola cõtumacia actoris non est sufficiens neq; iusta causa, quod reus absoluatur ab instantia. Et dicit, ꝙ legale remediũ est, in auth. qui semel. C. quomodo & quando iud. Ergo tenet ipse ꝙ non potest ferri ista absolutoria. Idem tenet hic Im.

a Post tenebras. *Vide omnino ad hoc Bar. Capo. in l. 2. §. fina. de uerborum signific. & adde quæ habentur Marc. 13. in fi. & cap. 15.*

b §. tempus. *Et ibidem ad hoc vide domi. Alexan. de Imo. & in d. l. more. alleg. in tex. de fer. ubi etiam vide Pau. de Castro.*

Imo. Sed tñ Ang. in l. & poſt. ff. de iudic. tenet cũ Innoc. hic dicens, quod iſta abſolutoria eſt ſolũ ab obſeruatione iudicij, auth. uerò, q ſemel. in eo loquit̃, q petit ſe abſolui a tota cã. Et vide Bar. in auth. qđ fieri. C. de dila. vbi dicit, ꝙ reus comparens actore abſente, habet tria remedia, de qbus ibi eleganter per eum. Hæc ſunt oĩa Mod. dicta q dñt, ꝙ ante finẽ triennij non põt ferri abſolutio ab inſtantia, qa tex. in l. properãdũ. C. de iud. dicit finito triẽnio, ſi liquet de cã, dẽt abſolui à tota cã: ſi uerò nõ liquet, dẽt abſolui ab inſtãtia iudicij. Ergo actus abſolutionis durat vſq; ad finẽ iudicii. Ita Mod. hic. ¶ De iure ciuili põt peti abſolutio ab inſtãtia ante finẽ triẽnij. Tex. eſt in auth. ꝙ fieri. C. de dilatio. verſus finẽ, vbi tex. dicit, actore nõ cõparente, & reo inſtãte, dẽt reus abſolui. Non obſtat auth. q ſemel. qa loquit̃, vbi petit̃ abſolui à petitione actoris. Nec obſt. l. properãdũ. quia loquitur, vbi reꝰ non petijt abſolui ab inſtantia. Ideo datur ibi forma ab imperatore. Et ita declarat ibi Sali. ¶ De iure verò canonico vide Rotam deciſ. 402. inci. ſi actor pręſens. vbi firmat, ꝙ ſi actor obtinuit cãm beneficialem committi, & receſſit non relicto ꝓcuratore, ſi reus ẽt non citatus cõpareat, & docet de cã ſeruatis debitis terminis, p̃t ab-
8 ſolui à petitione actoris. ¶ Ad † audiendã ſnĩam nõ ſufficit vnica citatio, ſed peremptorium, vel trina citatio. ¶ Fallit primò in cauſis ſummarijs, quia ſufficit vnica. De hoc eſt gl. in clem. ſæpe, in verſ. peremptoriam. alia ĩ ver. ad id. & in ver. citatione. de ver. ſig. Hoc intellige ĩ cauſis, in quibus ꝓcedit ſummariè, ſimpliciter, & de plano; ſecus, ſi ꝓceditur ſimpliciter tm̃, tunc enim requirit̃ peremptorium, quia nõ eſt ſublatum. Iſta fuit limitatio Bal. in auth. ei, qui. verſi. q̃ro, an poſſit. C. de bon. autho. iud. poſ. & Bal. in l. 2. C. ubi in rem actio. ¶ Secundò fallit, ubi citatus a ꝑſonaliter nõ comparuit, qa nõ vr̃ amplius citãdus. Ita In. in c. ad petitionẽ. de accu. qa ĩ incertis locus eſt cõiecturis. ſecus, in certis, qa nõ eſt locus ꝯiecturis, l. ille, aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. 3. Sed in hoc rep̃hendit̃ Inn. Cõtra eũ. n. tenet hic Ant. & in ca. fi. in 4. col. de eo, q mittitur in poſſeſ. cã rei ſeruã. & Io. And. in Spe. in ti. de ꝯtu. §. 1. & gl. magna, ad fi. in l. fi. ff. de reſti. in integ. & ibi Bar. & oẽs. Rõ, quia ex quo fuit citatus ſemel tm̃, fortè expectauit alias citationes, quia ſciebat adhuc ſe bis citandũ. ¶ Tertiò
9 fallit, qñ † citatus dixit ſe nolle cõparere, qa non eſt amplius citandus * gl. eſt in c. de illicita. 24. q. 3. tenet Inno. & Hoſt. in d. c. ad petitionem. de accuſ. & Bar. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infe. & Bar. Ang. & Sal. in l. tres denũciationes. C. qũo & qñ iud. Cõis opi. * eſt in contrarium. Ita Io. And. in Spe. in ti. de ꝯtu. §. 1. alleg. s̃. Ang. in l. ad ꝑemptorium. C. de iud. & Imo. ĩ d. § Iulianus. & do. Ant. & Imo. in d. c. ad petitionẽ. per rõnem præcedentis fallen-
10 tiæ. ¶ Duo † caſus excipiunt̃ ab iſta vera opi. quorum vnus eſt dubius, ſcilicet quando dixi illa uerba, Nolo venire in iudicio. gl. in c. venerabilib. ĩ ver. in iudicio. de ſen. excõ. in 6. quam ſeqtur Bar. in l. ex conſenſu. ff. de appella. & Bald. in l. cõſentaneũ. uer. q̃ro. utrũ. C. qũo & qñ iudi. & no. glo. magna in cle. ſi ante. de do. & ꝯt. Tamẽ ſm Im. in l. ex conſenſu. ff. de appel. eadẽ rõ vr̃ quãdo protulit in iudicio, & qñ extra, & fortè non eſt verũ hoc. ¶ Secundus caſus eſt qñ vteret̃ verbis futuri tẽporis & præſentis, ut nolo comparere amplius coram iſto iudice, vel non cõparebo, tunc amplius non debet citari. Ita ſaluat Imo. iud. §. Iulianus Pro quo facit c. 2. de do. & contu. ĩ 6. ubi

a Citatus. *Adde tu, an citatus per edicta, iuxta cle. 1. de iud. uidelicet in caſu præmiſſo, ut ibi, utrum dicatur verus contumax. tex. ibi cũ gl. in uerbo, perſonaliter, uidetur tenere, ꝙ ſic. Adde tu, quod do. de Rota tenẽt contrariũ ĩ deciſ. ſua 71. ubi uolunt, quòd taliter citatus dicatur fictus cõtumax, et per conſequens, ꝙ admittatur ad appellandum, & uide etiam dom. de Rota. in deciſ. 61.*

* Citandus. *Adde Alexan. in l. q Romę. in prin. de uerb. oblig. & plenius in conſil. 62. 4. par. Old. conſi. 61. incip. hic de duobus. & Soc. cõſi. 195. incip. circa primum conſultationis articulũ. uerſic. accedit, nã ex quo, par. 3.*

appellans friuolè ab interlocutoria, non eſt amplius ci-
11 tãdus per iudicem a quo. ¶ Quartò fallit, ubi † ſemel citatus ſtatim aſcendit equũ, vel nauẽ, & arripuit iter ad partes longinquas, qa talis non eſt amplius citãdus. Ita Bar. exp̃ſsè in l. 2. in fi. C. qũo & qñ iudex. ¶ Quintò fallit in notorijs. gl. & Io. And. in c. cum ſit Romana. de app. ¶ Sextò fallit, vbi par citat parẽ, & eſt in actu p̃iudiciali, ubi requirit̃ perẽptoriũ, ſufficit vnica, gl. in cle. j. in ver. re-
12 qſierũt, de hære. ¶ Septimò fallit, vbi † iudex ore ꝓprio citauit, qa tunc ſufficit vnica citatio. Ita gl. 2. hic. ¶ Octauò fallit, vbi citandus ſe occultat, vel nõ patit̃ ad ſe citationẽ ꝑuenire, tũc non eſt amplius citandus. Ita Inn. & Hoſt. in d. c. ad petitionẽ. ꝑ c. qm̃. §. porrò. vt li. nõ ꝯte. Idem Inn. in c. Romana. §. ꝯ̃hentes. de fo. cõp. in 6. & do. Ant. in c. fi. de eo, q mit. in poſ. ¶ Nonò fallit, ubi citatur tyrannus, vel extraneus ꝑſona terribilis citãti, tũc ſufficit vna. Ita Io. And. in c. nõ minus. ꝑ illũ tex. de immu. eccle. de quo facit feſtũ Bal. in c. 1. de mili. uaſal. qui ꝯtu. ẽ. ¶ Decimò fallit ĩ curia b Romana, ubi oẽs termini dati in palatio, ſunt ꝑemptorij. Ita Rota, deci. 245. inci. Licèt in cauſis ꝓfanis. in nouis. ¶ Vltimò fallit in oĩbus caſibus, in qbus ꝓcedi põt parte nõ citata. Qui ſint illi caſus, uide 34. enumeratos ꝑ do. Mari. in repe. rub. de dilatio. in 7. principali articu. in 23. char. magna. uer. verũ qa aliquæ. ¶ In
13 eadem gl. ibi, in uerſi. terminum. No. hic Imo. ꝙ † ubi reqrit̃ citatio trina, ſeu ꝑemptoria, ſi fit una pro oĩbus, ꝙ ſufficit exprimẽdo hoc, & alleg. tex. in l. cõtumacia. ff. đ re iud. oẽs ĩ l. tres denunciationes. C. qũo & qñ iudi. Hoc eſt verum generaliter. ¶ Fallit primò, vbi lex reqrit trinã citationẽ ꝑ p̃conẽ, vel edictũ in locis publicis factũ, qa tunc oportet, ꝙ ſit trina. Ita voluit Io. And. in add. ad Spe. ſuꝑ rub. de cleri. nõ reſi. dicens, ꝙ nõ ſufficit ꝓ oĩbus in eo caſu, de quo ibi ꝑ eũ. & rõ eſt, qa cũ non fiat in ꝑſonã neq; ad domũ, dẽt eſſe magis clara, & ſequitur ipſum Imo. & Ant. in c. ex tuæ. de cler. non reſid. & Ant. in c. fi. in vlt. col. de dilat. Abb. ꝯſi. ſuo 67. in 1. vol. ¶ Scđò fallit
14 ubi † lex ad finẽ, vt citatus incurrat pœnã, requirit trinã citationem ratione contumaciæ, qa non ſufficit vna peremptoria. gl. eſt ĩ cle. 1. in uer. 3. de vi. & honeſt. cle. & illam gl. facit ibi ſing. Abb. & Car. & Abb. in c. ſi. de dila. Confirmatur hæc ꝑ aliam gl. in c. j. in uer. vocatione. iũcto tex. de mil. vaſal. qui ꝯte. eſt. & Bal. in auth. q ſemel. C. qũo & qñ iudex & in l. non ſunt liberi. ff. de ſta. homi. & Doc. allegati in p̃ſenti fallentia. Intellige tamen, ubi grauis pęna veniret imponenda, ſecus ſi leuis, vel de facili reſolubilis, quia tũc ſufficiet una ꝓ oĩbus, puta vt in primo decreto, uel in excommunicatione. patet ꝑ c. cõſtitutionem & ibi gl. de ſen. excom. in 6. iuncto c. ſacro. eo. ti. ¶ Secundò intellige, ſm Lud. ſing. 719 inci. attende ad gl. ubi dicit, ꝙ d. gl. in verſi. 3. limitatur, niſi illa pę-
15 na eſſet arbitraria. ¶ Tertiò fallit, ubi † ſtatutũ dicit, quẽter citandum, & hoc, vt addat iuri communi. Ita Bal. in l. ceſſante. C. quomodo & quãdo iudex, & Bal. ĩ locis ꝓximè allegatis. ¶ Quartò fallit in criminalibus, quia requirit̃ trina, ut uoluit Cy. per verbum Puto, in l. j. C. de requi. reis. Sed Bal. & alij ibi cõmuniter impugnãt, & ſic contra eum tenetur. ¶ Quintò fallit, ubi ſtatutum dicit, quod contumax habeatur pro confeſſo, tũc enim ad cõſtituendum iſtum in contumacia, requiritur trina citatio. Ita Bal. in l. receptitia. C. de conſti. pec. Allegat l. ſenatus. §. ꝙ ſi tribus. ff. de iure fiſci. ¶ Secundò no. ſm Inno.
16 hic, ꝙ † ubi citatur quis ad ſententiam, non valet citatio, ſi dicatur ad audiendum uolũtatem iudicis, ſeu intẽtionẽ. Allegat gl. in cle. ſępe. in uer. ad id. de uer. ſig. Et eſt pro hoc deci. Rotæ 342. inci. Retento eodem themate. ubi idem tenent, & dicunt, ꝙ ſnĩa ſequens eſt nulla. tã quam lata cõtra nõ citatum. Idẽ tenet Anto. in c. cũ ceſſante. de app. & eſt de hoc tex. in c. 2. de dolo & ꝯtu. in 6. in uer. ad audiendam ſnĩam. & ibi Dom. põderat, & eſt tex. & ibi Dom. in c. cũ ꝯtumacia. de hęre. in 6. in ver. reſpondeat. ¶ Tertiò nota, quòd iſta uerba, Niſi ueneris,

b In curia. *Adde & intellige iſtud in cauſis beneficialibus, ſecus in cauſis profanis ut in dicta deciſi. inci. licèt.*

proce-

procedetur ad sn̄iam, habēt vim peremptorij. Ita Spe. ī
ti de citatione §. viso. uers. ꝙ si lata. & uers. q̄ro an clau-
sula. Idem tenet Inn. in c. ad petitionē. de accu. & Bar. &
Imo. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infe. & Doct. sta-
tim allegandi. Secus, si diceret, alias ꝓcedetur quantū de
iure poterimus. Ita Ant. & Imo. in c. cām, q̄. de rescr. ꝑ il-
lum tex. & do. Ant. in c. cū ex literis. de rest. in integ. & ī
c. 2. ne cler. uel mona. & in c. pastoralis. de excep. & in c.
cū cām. in pe. col. de iura. calum. & ī c. sępe. de ap. & Bar.
in l. mancipiorū. ff. de opt. leg. & Bal. in rubr. C. cōmina.
vel episto. & Bal. & Ang. in d. l. ad ꝑemptoriū. ff. de iudi.
& Ang. in l. 2. C. qūo & qn̄ iud. & de citatione ponit Bal.
in l. 2. in vlt. col. C. de anna. excep. vbi ponit 12. notabilia
ī mā citationis, sed ego posui ī d. c. ad petitionē. de accus.
¶ In eadē gl. No. ꝙ requisitio iudicis facta ī p̄sentia par
tis, hēt vim peremptorij. Ita est gl. hic, & pōderat hic eā
* Abb. & allegat gl. in d. l. 2. C. qūo & qn̄ iudex. & oēs * hoc
tenent. Dicunt hic Mod. Intellige, dūmō fiat apud acta.
hoc est iudice sedente pro tribunali. Ita declarat Sal. in
d. l. 2. pro quo adduci pōt gl. in l. cum precū. C. de lib. cau.
vbi dr̄, ꝙ actus non dr̄ factus corā iudicē, nisi eo sedente
pro tribunali, & ego dixi in c. fi. de confes. ¶ Amplia pri
mò, vt habeat locū in nominatione delegati. glo. hic.
¶ Secundò amplia etiā in arbitro, ſm Sal. in d. l. 2. ¶ Am
plia tertiò, idem, si nuncius citat in pręsentia iudicis, qa
illa habetur pro peremptorio. Hoc voluit Bald. in d. l. 2.
arg. l. si procuratori præsenti. ff. de verb. obl. Reprobant
hoc etiam Mod. sed ego credo, ꝙ sit verum, & hoc tenet
Ant. ī c. j. đ libel. obl. ¶ Subdunt Mod.
17 ꝙ † monitus * a iudice nō cōparēs, est
* verus cōtumax, * & ideo nō potuit ap
* pellare, ꝑ l. ex consensu. §. fi. ff. de app.
& ita dn̄t tenere hic Pet. de Anch. Post
modū allegāt Mod. c. super eo. el 2. de
app. ubi dn̄t, ꝙ assignatio termini facta
ꝑ iudicē est ꝑemptoria, & allegāt glo.
in l. sancimus. C. de iud. Modò Mod re
probant istam gl. in totū, & oēs, & dn̄t,
ꝙ d. l. 2. pręallegata, nihil ꝓbat, & alle
gant gl. ī c. 1. in uer. vocatione. de mili.
vasal. qui contu. est. & sic tenēt ↄ̃rium.
Sed pro ista gl. vide Bal. ī l. 2. in vlt. col.
C. de ann. excep. vbi sequit̄ istā, & glo.
in d. l. 2. Et licèt l. 2. non probet hoc, tn̄
ita debet ītelligi, ne resistat aliis iurib.
dū dn̄t, cessante ꝑemptorio. Et limita,
vt nō procedat in feudatario, ꝑꝑ gl. in
c. 1. de mili. vasa. qui cōtu. est. quam ita
intelligit ibi Bal. Et pro hoc est expedi-
ta ista gl. ¶ Gl. in verbo, exeq, &c. Oēs
hic dicunt, ꝙ sn̄ia ordinaria lata vlti-
mo die iurisdictionis, valet, licet nō de
beret iudicare. Abb. in c. & si Chr̄s. đ iu
reiu. idē tenet, quod hic. & Abb. ↄsi. 64. inci. Viso cōpro-
misso & laudo, in j. vol. ubi tenet, ꝙ arbiter potest ferre
sn̄iam vltima die, & Bar. & alij in d. l. eum, qui. allegata
in gl. & ibi Bar. alle. gl. in d. c. & si Christus. ¶ Sed consi-
derā, ꝙ non vr̄ verum, quòd tenet dicta sn̄ia lata vltima
die, ꝑꝑ tex. in l. eum, qui. in ver. nō pn̄t. hoc verbum tol-
lit oēm potentiam, glo. est in c. 1. de reg. iu. in 6. in ver-
bo, non pōt. & tex. in l. non pōt. ff. de fur. Non obst. l. me
minisse. ff. de offi. procons. nam ratio est ibi, quia si suc-
cessor nondum venit, semꝑ durat officium primi, vt ibi:
quia licet sit in itinere successor, & nescit, tamē vltima
die iudicare potest, sed postq̃ venit, tūc vltima die, qua iu
dex egressurus est officium, iudicare non pōt. Vnde adi-
tus successoris nō accipit̄ pro ingressu in officio, sed pro
aduentu in ingressu, ſm Bal. in d. l. meminisse. Tn̄ hodie
prouisum est, ꝙ iudices biduo ante finē officij abstineāt
ab officio. Tex. est ī Auth. de admi. in fi. col. 7. Ita intelli-
18 gitur ista gl. ¶ Gl. in uer. tenebras. Sententia † arbitrato
ris lata de nocte valet a. Ista est limita-
tio Bal. in l. cos. §. sint aūt. in fi. C. đ app.
mouetur per l. non minorem b. C. de

* Monitus. *Adde nunquid iudex ex officio possit monere partes ad audiendū sn̄iam, & nō ad instantiam partis. uide Soci. consi. 16. inci. uiso processu, uersic. 2. quia, in 1. par.*

* Cōtumax. *Adde quid de eo qui multis nogotijs occupatus non comparuit, dic ꝙ tūc dicitur uerus contumax, ut ꝑ Ale. in l. ex cōsensu. §. fi ff. de app. & est gl. in l. j. ubi Bald. et Ale. ff. si qs ius dic. non obtemp.*

a Valet. *Adde Paul. de Cast. in l.*

transact. vbi transactio pōt fieri de no-
cte. Et arbitriū est q̄dā trāsactio. §. fi. in
Auth. vt cum app. cognosci. Ergo, &c.
¶ Aduerte, quia hoc est verū ī casib. in
quibus arbitrator procedere pōt parti
bus absentibus. Et q sint illi, enumerā-
tur ꝑ Lud. in l. si qs arbitratu. ff. de ver.
obl. Secus, ubi nō posset procedere eis
absentibus, qa actus expediendi parte
vocata, nō pn̄t expediri đ nocte, qa pars
non teneret. Ita in sn̄ia arbitri. Ita Bal. in loco p̄allegato,
& Lud. in repe. l. 1. ff. de arbit. ¶ In iudice vero sn̄ia eius
non ualet lata in nocte, nec est opus appellare. Tex ē hic,
& gl. magna in fi. §. 2. Insti. de uer. obl. & gl. in l. more. ff.
de iuris. om. iud. Et ita pro ↄclusione tenēt Doc. allegādi.
¶ Fallit, ubi res, vel iurisdō est peritura die sequēti, quia
tūc de nocte p̄t ferre sn̄iam. Istā ponit Bar. & Bal. ī d. l. nō
minorē. & Bal. in l. casus. C. de testa. Bar. ī d. l. more, in fi.
Ang. de Are. in l. 1. §. dies. ff. quādo app. sit. Oēs isti alleg.
istū tex. ¶ Sed dicit hic Imo. ꝙ iste tex. probat ↄ̃riū, ꝙ lꝫ
sit peritura iurisdō, nō pōt ferri sn̄ia de nocte, & sic fallē
tia est falsa, & ↄ̃ istum tex. ſm Imo. hic, & sic stat firma
conclusiò. Et no. hoc, tanq̃ vnū miraculū, ꝙ oēs isti hic
errauerunt. ¶ Secundò fallit, vbi iudex multitudine a-
gendorū fuisset occupatus c, qa tunc
pōt ferre. Ita Bal. in j. consti. ff. §. sed cū.
& in auth. hodie. C. de app. Dubito de
hoc, qa pōt differre in diem sequentē,
ꝓut in tex. hic, si esset ꝑitura die sequē-
ti. & non fuit in culpa, sed occupatꝰ for
tè posset ferre de nocte, & sic limitaret
iste tex. ¶ Tertio fallit, nisi partes ↄsen
tiāt, quia sn̄ia pōt ferri de nocte. Ita Io.
And. in addi. hic allegata per oēs, pro quibus alle. Sal. rō-
nē in d. l. non minorē. qa validū est arg. de loco ad tp̄s. l.
vnum. ff. si cer. pe. Sed partes pn̄t facere prorogationem
de loco ad locū. Ergo eodē mō in casu nr̄o. ¶ Quariò fal
lit, ubi ↄsuetudo esset, quod sn̄ia posset ferri de nocte. Ita
Io. And. ubi s̄. & Sal. ubi s̄. Sed ↄsidera qa talis ↄsuetudo
non vr̄ rōnabilis, cū sit ↄ̃ tex. hic, & sic ↄ̃ canonem & iō
non ualet, c. fi. j̄. de consuetu. Est verum, ꝙ Pau. de Cast. ī
d. l. non minorem, ponit unam distinctionem, q̄ non su
stinetur & procedit hoc tam in ordinario, quàm in dele
gato. ¶ Et no. ꝙ istis casib. debet ferri sn̄ia accensis ma-
gnis luminaribus. Ita Bar. in d. l. non minorem. Alle. tex.
in l. 1. §. tria luminaria. ff. de vētre inspi. ¶ Et eo. casu quo
licitè iudicatur de nocte, licitè appellabitur, secundum
Bar. in auth. hodie. C. de app. in d. l. non minorem. & Phi
lip. in c. si. in 8. q. de app. Idem puto in petitione apl̄orū.
Et ita intellige gl. c. ab eo. in uersi. loco. de app. in 6. dum
modo isti casus fiant ea hora, qua lata est sententia, &c.
19 ¶ Dicit Inn. ꝙ † iste tex. hēt etiam locum in sn̄ia inter-
locutoria, & in alijs actibus. Dicit tamē, ꝙ iudex pōt re-
cipere testes de nocte, & ita hic omnes transeūt cū hoc
dicto Inn. Sed intelligo in examinatione, ꝑꝑ l. nullum.
C. de testi. secus, ubi agit̄ ad ꝓductionē eorū, & ad uidēdū
eos iurare, quia non potest tunc de nocte facere iurare,
& rō, qa inuitus non cogitur quis cōparere hora noctis.
ut hic in tex. Idem generaliter de oībus actibus expediē
dis iudice sedente pro tribunali, qui de nocte expediri
non possunt. Tex. in d. §. sedebūt. in Auth. de iud. ¶ Col-
20 latio † bn̄ficij facta de nocte, tenet, nec ē irritāda, sed su
specta, gl. in ver. occulta. in c. ut nostrū. ut eccl. benefi. &
ibi Imo. post plurima. Idē tenet Arc. & Domi. in c. si tibi
absenti. de p̄b. in 6. Secus in electione, qa facta de nocte
non tenet, ſm Abb. in c. 1. de claudes. despon. Allegat no
tata in c. quia propter, de elec. ¶ Gl. in uerbo, lucem. Re
gulariter oēs actus possunt fieri tam de nocte, quàm de
die, nisi reperiantur prohibiti, & illi, q possunt fieri, ha-
bent ↄ̃ se præsumptionem. Præsumitur enim ↄ̃ geren-
tes actum occultè, ut patet in ti. toto. de clan. despo. Pri-
mò ego pro hoc allego vnam gl. in l. j. C. de interdi. mat.
quæ dicit, quòd personæ aliàs excusatę ab ignorantia iu
ris, non excusantur, si faciunt actum contra ius, clā. Istā
glo.

more Romano. ff. de ser.

b Non minorē. *Et ibidē uide omnino do. Ias. May. cum no. limitationibus & remissionibus ibi per eum signatis.*

c Occupatus. *Adde Barb. in rubri. de fi. instr. 22. char. et Lud. ponētem in l. si uero. §. de uiro. 15. fallet. ff. sol. matri.*

glo.allegat Bal.in l.quicunq;.in fi.pen.col.C. de ser.fugi.
& Io. de Ana.in c. cum ex iniuncto. de hær.& ibi bonus
* tex.& Ludo.singu.714. * inci.regula ē.
21 ¶Secundo no.ꝙ †prælati visitātes cu
riam Romanam in habitu trāsforma
to,sunt ipso facto excōicati. De hoc ē
extrauag.Ioannis XXII.inci.& sic de-
ceat.Item uide Bar.in l. semper. §. hoc
interdictum.ff.qđ vi,aut clā.ubi dicit.
ꝙ obligatus denunciare maleficia, ex-
cusat̄, si non denunciat occulta, & est
tex. in l.cū ipse. C. de ꝯhen. emp. ubi
tex. dicit,tutor emit rē pupilli. nunqd
valet ꝯctus?& dicit,si emit palā,valet:
si clā, nō valet, qa p̄sumitur esse ī frau
dē.Et facit l.non existimo.alleg. in gl.
& Spe.ī ti.de positio.§.7. ver. qd si po-
nēs.vbi dicit, ego alloquutus fui iudi-
cē, dicit aduersarius, habeo vos suspe
ctū.dicit ibi,ꝙ si locutus ē clā,pōt recu
sari,secus,si locutus esset palā. Et Bar.ī
l.qui aliena.§.Celsus.ff.de acq.hær.ubi
dicit, ꝙ protestatio clandestina nō iu
uat,& Bal.ī trac.schismatis,quē posuit
ī rub.C.si qs aliquē testa.prohi.nisi fie-
ret ex iusta cā,& Imo.ī l. post ꝯctū. ff.
de don. vbi dicit, ꝙ clandestinitas est
iusta ꝯiectura simulati ꝯctus,& est tex.
in l. ab Anastasio. ver. si qs aūt occul-
tè. C.manda.& ibi Cy. Et adde,ꝙ de-
linquens palā leuius punit̄, quàm de-
linquēs clā.tex.est in l.fi. ff. de ri.nupt.
in ver.palā cōmittentes,vt errātes clā, ut ꝯtumaces, &
illā l.alle.Iac.But.in l.nemo.C.de sum.tri.vbi dicit, ꝙ re
ligiosus,qui exiuit monasterium,& ꝯxit mr̄imoniū pa-
lā,p̄sumitur in errore,si occultè,p̄sumit̄ hr̄ticus,& sequi
tur Ana.in c.cū ex iniuncto.de hæret. Sed hoc dictū nō
ꝓcederet in his, in qbus nunq̄ cadere posset excusatio,p
d.l.fi.in j.rn̄so.ubi non fit dr̄ia inter palā & clā, & p c.ve-
stra.de coha.cler.¶Contra ista vr̄ tex.in l.Gracchus. C.
de adul.ubi tex.dicit,& nox & dolor iustus factū eius le-
uiat.ecce,ꝙnox leuiat delictum,&sic mitius dēt puniri.
Rn̄de, ꝙ ille tex.loquit̄,ubi qs delinquit in qualitate,er
rando, q̄ malè discernit̄ in nocte, qa adulterū non vilē,
nunq̄ l3 occidere,l.marito.ff.de adult.l.humilē.C.de in
cest.nup.Iō occidēti de nocte parcit̄,quasi non vilē non
cognouerit.Ita Sal.ibi in prin.&ī fi.Et ē de hoc tex ī c.si
ꝑfodiēs,de hom.ubi excusat̄ homicida,qa de nocte occi
22 dit,& non poterat discernere. ¶Dr̄ † Clā fieri multis
modis,ut patet ex dicto notabili Bar.in l.2.C.de his,q ex
publicis rōci.lib.x.ubi dicit, ꝙ q facit taliter actū, ꝙ nō
p̄t venire ad notitiā eius,cuius interest, dr̄ facere clā, &
cęt.& est ibi gl.in uer.occulrè.& est tex.& ibi Bar.ad fi. ī
l.j.C.de p̄d.curia.lib.x1.& Bal.in l.cū fratrē. C.de his, q-
bus ut indig.ī prī. vbi dicit,ꝙ maleficiū cōmissum de no
cte,dr̄ ꝯmissum clā.& ibi alle.bonā gl.& idē tenet Ang.
in l.1.§.occisorū.ff.ad Silla.¶Itē illud dr̄ fieri clā, qđ fit
* p īterpositā ꝑsonā. * Bar.ī l. pupillus.
in fi. per illū tex. ff. de autho. tu. ¶Itē
tunc dr̄ fieri clā, qn̄ fit spreta eius au-
thoritate,qui eam debebat impertiri,
Ita Arch.in c.certū.de conse.dist.1.sup
23 uer.furtiuæ.¶Occultum† qūo cogno
scatur,uide per Anto.in repe.capit. ve
stra. de cohab.cle. & muli.Salic. in re-
peti. l.ea quidē.C.de accus.ponderat istū tex.ibi,ne fru-
stra instantia iudicialis euanescat. ꝙ ne pareat instātia,p
mittit̄ illud,qđ alias prohiberet̄.Et sic sentit:& Spe.in ti.
de fer.§.sequit̄.ver.pen.ubi dicit, ꝙ iudex procedere pōt
ēt in ferijs rusticis,& alle.istum tex. Ergo ꝓbat hoc,qđ di
xi.¶Limita hoc,nisi fuisset in culpa,qa imputat̄ sibi, &
non pōt ꝓcedere inuita parte,& hoc,f̄m Io. And.ibi in
add. In ferijs aūt solennibus nunquā hoc facere posset.
¶Secundò no.ꝙ Bar.in l.Seius & Augerius.ff.ad l.Falc.

* *714. Adde ꝙ in sing. ab Aucto.allegato nihil đ hoc. Sed est sing. 722. incip. Regula est quod quæcūq;. & adde Aucto. in c. quoniam. col.pen. uersi.Quinta conclu.de const.& est ratio,quia propter clandestinitatem præsumitur in eis scientia.c.vlt.§.si quis uerò, de clandesti.desponsat. & in c. cū ex iniūcto. & ibi Auctor. de hære.sequitur hoc dictum Rom. consi.506.in re p̄senti.col. 1. uersi. ijs tamen. Bar.in l. si adulteriū. in prin. col.pe. ff. de adul. Cast. in l. inciuilē. post princip. C. de furt.*

* Personam. *Adde idē tenentē Soc. consi.209.incip.licèt nulla mihi,uer. secunda ratio est circa.fi.in 2.par.*

dicit,ꝙ si iudex uidet instantiā perire pōt ex officio suo
cām expedire, ēt pars non instet, de quo facit festū In.
in repe.c.cū ꝯtingat.de iureiu.in 33. char.dicēs, hoc esse
solenne ad limitationē l.4.§. hoc aūt.ff.de dam.infe. ubi
ad utilitatē priuatā iudex nō petitus, nō pōt se impedi-
re.Hoc ītellige,dūmō p̄sentibus partibus,p ea, q̄ scribūt
Bar.& Bal.& in l.1.C.ut q̄ desunt aduo. Et hic adde gl. ī
c.1.in ver.absentia.de elec. in 6.ubi gl.dicit, ꝙ iudex ex
officio pōt petere & cogere partē, ut ostendat mādatū,
quia iudicium esset elusorium,pro qua est tex.in c.inno
tuit.de elec.dū dicit,supplicationem,quę nomine capi-
tuli non fiebat,non duximus admittendam.Et ibi Abb.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius an posit recusari propter iudicem suspectum.*
2 *Qualitates suspicionis an egrediantur personam.*
3 *Iudex datus in causa ecclesiæ recusatur propter rectorem, qui est eius amicus.*
4 *Iudex potest recusari ratione magnæ familiaritatis.*
5 *Principalis si est suspectus,tota synodus potest recusari.*
6 *Literę familiaritatis nihil operantur,antequam perueniant ad notitiam illius,cui conceduntur.*
7 *Familiaris & domesticus qualiter differant.*
8 *Exceptio dilatoria superueniens post litē contestatā,opponi potest. Quæ tamen regula fallit,ut hic per ordinē,ut nu. hoc, 9.10.11. & 12.*
10 *Sententia an reuocetur propter instrumenta de nouo reperta.*
12 *Exceptio dilatoria si superueniat,postquam est conclusum in causa. non potest opponi. Quæ fallentia non procedit in quinq; casibus ut hic nu.13.14.cum cæteris.*
15 *Suspicio contra iudicem superueniens in causa, an opponi possit.*
16 *Actus primus,quæ solet fieri post litem contestatam æquipollet li. contestationi,ubi lis non contestatur.*

CAPITVLVM XXV.

INsinuante. ¶Ex noua cā remoue
tur delegatus et post
litem contest.& alius subrogat̄.¶Si suspe-
ctus est vicarius, recusari p̄t iudex.Hoc vo-
luit Abb. in c.1.de iudi. in uersi.& f̄m hoc
deciditur,quia vicarius assistit iudici, ut p̄stet ei consiliū
1 in iure,&c.q̄ sequunt̄.Sed nunqd vicarius possit recusa
ri pp iudicem suspectum?Bal.tetigit in l. 1.in 2. col.C. si
quacun.prędi.dig.& dicit ibi, no. ꝙ ordinarius ē suspe-
ctus,& vicarius non est suspectus, & iō recusari pōt or-
dinarius,& non vicarius.postea dicit,ꝙ illa l. loquit̄ ī su
spicione,q̄ non est orta in his, q̄ ꝑtinent ad officiū, sed
ē potius qdā inhabilitatio iudicis in pęnā illius delicti,
de quo per illum,& sic rn̄det ad illam legē.Sal.ibi tāgit
& hoc mō decidit,& dicit ipse,dubiū facit l. à procōsu
libus. C.de app. ubi lex dicit, ꝙ appellari pōt de vicario
ad superiorem suū,& sic sunt diuersa tribunalia, & hoc
de iure ciuili, secus de iure canonico,quia vicarius epi
facit vnū & idē tribunal.Sed ꝙ possit recusari vicari⁹ pp
suspicionē iudicis superioris, est tex.ī c.visis,16. q.2. vbi
tex.dicit,humani moris est eū vereri, q mō erigit,mō đ
primit̄ &c.& Ant.in c.1.de iud.ubi dicit, ꝙ si prīcipales
ī synodo sunt suspecti, pōt recusari tota synodus. Et il-
lud,qđ dixi đ īhabilitatiōe, limita nisi iurisdō iudicis es
set suspensa p excōicationem, & vicarius creet̄ ab epo
ex cōmunicato.Tex.est ī c.1.in fi.de offi.vic.ī6.¶Fallit
ī cā cōmissa vicario,tanq̄ delegato.Car.ī cle.2.in 8.q.đ
rescri.Et ita dicit se cōsuluisse.¶Itē no. ꝙ ista non ha-
bent locū in vicario,q habitaret seorsum ab ordinario,
& q non eligitur ab eo,&ita loqtur.l.à ꝓconsulibus.Et
sic teneo dictum Abb.ꝙ propter suspicionem epi pos-
2 set recusari vicarius. ¶Dicit hic Imo. ꝙ † suspicionis
qualitates non egrediuntur personam, sed ꝙ extēdan-
tur.Et est tex.ī l.libri.C. de inof. test.ibi, vel cū inimicis
eius suas amicitias. Per quē dicit ibi Bal.ꝙ ille dr̄ inimi
cus meus, qui contrahit amicitiam cum inimico meo.
Ergo extenduntur. Et sic tenet ꝯ Imo. & facit tex. hic.

Secun-

Secundò eſt tex. in c. repellant. de accuſ. in ver. coha-
bitantes. Tertiò eſt dictũ Bal. in l. j. C. ſi quacũ. p̄. dig. ubi
dicit, ꝙ citatus ꝑ iudicẽ amicũ inimici non tenetur cõ-
parere: & eſt bonus tex. in c. accedens. el 2. vt li. nõ ꝯteſt.
Bñ credo, ꝙ non extenderet ĩ infinitũ: & ita credo, ꝙ iſti
intelligant. ¶ Secundò no. ibi poterat ſuſpectus haberi.
No. tu, ꝙ recuſatur iudex datus in cã eccleſiæ ꝑꝑ recto-
rẽ, qui eſt eius amicus. Sed vtrũ ꝯſanguineus p̄lati poſſit
* eſſe iudex in cã eccleſię ipſius p̄lati? Dic, ꝙ non. Ita oẽs *
hic. Tñ, ꝙ non põt recuſari, eſt vltra eos Spe. in ti. de de-
legato §. ſupereſt. verſ. quid ſi p̄latus. Idẽ firmat Abb. in
c. poſtremo. de appel. & alle. iſtum tex. & dicit, ſemꝑ re-
putaui ſingularẽ ad hoc à fortiori. Et facit gl. j. ĩ c. cũ ſu-
per s̃. eo. idẽ tenet Imo. in c. 1. de poſtu. ¶ Cã eccleſiæ nõ
dr̃ cã propria: & iõ p̄latus põt eſſe Iudex in ea, licèt poſ-
ſit recuſari: & hoc ꝓbatur: & primò ꝑ l. 1. §. in ſecunda. ff.
qñ app. ſit. & eſt tex. in c. biduũ. 2. q. 6. Nam ꝓpria cã eſt,
cuius emolumentũ tangit agentes. Sed cũ eccleſiæ com
modũ nõ tangit ꝓpriè cõmodũ agentis. Ergo, &c. Secũ
dò vide Arc. ĩ c. res eccleſiæ. 12. q. 1. ubi q̃rit, q̄ dicatur res
propria? & dicit, ꝙ illud dr̃ ꝓpriũ, quod eſt meum, & ad
alium non ꝑtinet. Et dr̃ proprium quaſi porro priuatũ.
Sed bona eccleſiæ non ſunt talia. Ergo cã eccleſiæ non
eſt cã propria. Tertiò facit tex. in c. ſint. & in c. nulli. 12.
q. 2. vbi tex. dicit, ſint manifeſtè res eccleſiæ, nec clerici.
Ergo cã eccleſiæ non dr̃ cã clerici. ¶ Adde idẽ Ant. in c.
cũ olim. in pen. col. de reg. vbi dicit, ꝙ clericus põt eſſe
arbiter in cã ſuæ eccleſiæ. Et ponit Flo. in l. ſi ſocietatẽ.
§. arbitrorum. ff. pro ſocio. & facit gl. in c. ſuꝑ prudẽtia.
14. q. 2. in gl. magna, circa medium, & tex. in c. inſuper.
de teſti. vbi clerici in cã eccleſiæ teſtificari pñt. ¶ Et rõ,
quare p̄latus poſſit recuſari in cã eccleſiæ ſuæ, eſt in tex.
nr̃o: quia hic in cauſa eccleſiæ recuſatur dñs clerici. For
tius ergo ipſe clericus. Nã ꝑꝑ ꝙ vnũquodq; tale, & illud
magis. Modò eṗs recuſatur ĩ cã clerici litigantis ꝓ eccle
ſia: vt hic. Quantò ergo fortius ipſe clericus, q hẽt maio
rẽ effectionẽ ad eccleſiam ſuam? Et vide Abb. in c. cũ ve
niſſent, in fi. de iud. vbi dicit, ꝙ iura q̄ dicunt, ꝙ prælatus
põt eſſe iudex ĩ cauſa ſua, operantur hoc, ꝙ valebit ſnĩa
ab eo lata, niſi recuſetur. Quod no. ¶ Tertio no. quòd
4 † rõne familiaritatis magnæ iudex recuſari põt. Ita Ho-
ſti. & Abb. hic. ¶ Primò ſcias, ꝙ Bal. ĩ l. 1. C. de epiſ. & cle.
dicit, ꝙ duplex eſt familiaritas, una poteſtatiua, q̄ ẽ mul
tiplex, alia eſt patris in filium, allegat Inn. in c. quod ſu-
per. de voto. alia eſt, quam habet dñs in ſeruum, &c. Vi-
de ibi per ipſum. Eſt & q̄dã & ſecunda familiaritas, q̄ dr̃
ſocialis, & de iſtis non loquitur iſte tex. Et ibi ponit Bal.
ſex effectus familiaritatis, & inter cætera vnum, ꝙ tota
familia mea poteſt habere ſuſpectum iudicẽ, qui mihi
eſt ſuſpectus. Et qui dicantur propriè familiares, eſt tex.
in c. fi. de verb. ſig. in 6. & ibi Io. Mona. & Domi. vlt. col.
¶ Capio gl. in uer. familiares. & uide gl. in c. in ſingulis.
5 de ſta. mon. quæ dicit, ꝙ † ſi eſt ſuſpectus principalis, tota
ſynodus recuſari poteſt, & vide Bal. in l. vna. C. ſi quacũ.
præd. dig. vbi vult, quod illa lex nõ extendatur. Sed ꝯ̃ te
net hic do. Abb. & Ant. in c. j. de iud. Et nota, ꝙ iſti q ha
bent literas familiaritatis, non habẽt priuilegia familia
rium, niſi exerceant officia, propter quæ officia dantur
illæ literæ. De hoc eſt extrauag. Innocẽtij V. inci. Ad fu-
turã rerũ memoriã. & iſtam alleg. Car. conſi. 125. incip.
Vacarunt canonicatus & præbenda. ad fi. Idẽ no. ꝙ fa-
miliares Papæ ꝑ literas ad inſtar familiarium deſcriptas
in rotulo, non nocent veris familiarib. Declaratio ẽ Pij
6 in cõcluſiones, inci. attendentes. ¶ Itẽ no. ꝙ † literæ fa-
miliaritatis nihil operãtur, ante q̃ perueniãt ad notitiã
illius, cui conceduntur. & rõ eſt, qa familiaritas eſt qdã
conſenſus reciprocus. Ideo ante notitiã nihil operatur.
Eſt de hoc conſilium Pet. de Anc. ꝯſi. 398. incip. Præmit
to pro clariori. Imò ibi dicit fortius, ꝙ idem eſt, ſi ille
ſciret de iſtis literis, ſed iã eſt effectus ĩſufficiens, puta qa
erat in extremis. Imo plus dicit ibi, ꝙ ſi ille impetrauit,
& Papa declarat, ꝙ vult, quòd ſit familiaris, licèt ſit mor
tuus, quòd iſta impetratio præſumitur ſubreptitia, non
dicit, ꝙ non poſſit, ſed quòd præſumitur impetratio ſub

reptitia. Hoc non affirmo, qa oportet vidẽre literas ĩpe-
tratas. Itẽ vide tex. in l. pronũciatio. §. familiæ. ff. de ver.
7 ſig. & ibi Bar. ¶ Et † q̄ dr̃ia ſit inter familiarem & dome-
ſticum? dic, ꝙ ille dr̃ domeſticus, qui ꝓ maiori parte co-
habitat. Ita Bal. ĩ l. 2. C. de teſti. Et dic, ꝙ ꝯſanguineus nõ
cohabitãs, dr̃ ẽt domeſticus. Ita Spe. ĩ ti. de teſte. §. j. ver.
item ꝙ eſt domeſticus. & Bal. in l. ꝯſentaneũ, in pen. col.
C. qũo & qñ iud. vbi dicit, ꝙ ille, q eſt mihi domeſticus,
in dubio præſumitur de familia. ¶ Glo. in ver. poſt modũ
8 effectus. Oẽs hic dicũt, ꝙ † exceptio dilatoria ſuꝑueniẽs
a poſt li. cõteſt. opponi põt a. Ita probat
hic textus, & gl. & hoc regulariter con
firmat̃ per dictũ Ant. in c. j. de iudi. vbi
dicit, ꝙ ſicut dilatoria ſuꝑueniens poſt
lit. conteſt. poteſt opponi, ſic opponi
põt, ſi ſuꝑuenit poſt actum de litigan-
do. Quod no. Secũdo vide Ant. ĩ c. pa
ſtoralis. de excep. vbi plenè declarat
hoc, & ĩtelligo, ꝙ exceptio iſta dilato-
ria, q̄ ſuꝑuenit, impedit ꝓceſſum ſequẽ
tẽ, non aũt præcedẽtẽ, & ſic acta facta ſtabũt, & corã alio
iudice faciẽt fidẽ. Ita Bal. in l. fi. poſt mediũ. C. de excep.
& Inn. in c. Cumana, de ele. & tene menti, qa optima
ſunt & quæ ſequuntur. ¶ Fallit primò, niſi de eo, ꝙ ſuꝑ-
uenit, eſt prouiſum per modum agendi, ut eſt ĩ ſpolio,
qa non audietur excipiens, ſed debet agere, dicit Inn. ĩ c.
cũ dilectus. de ordi. cog. per illũ tex. Hoc dictũ ſeq̃tur
Arc. ĩ c. j. ĩ fi. 2. q. 2. & ſeq̃tur ẽt ĩ c. j. de reſti. ſpol. ĩ 6. & An-
to. in c. cum M. de ꝯſti. & Ang. in l. ſi mulier. ff. ſol. mat.
& ĩ l. 2. C. de conſor. eiuſ. li. & in l. inuaſor. in fi. C. vñ vi.
Contrarium tenet Imo. in d. c. cũ M. Idẽ tenet Imo. in c.
paſtoralis. de excep. & Dom. in d. c. j. de reſtit. ſpo. in 6. in
§. illum autem. & idem tenet Imo. in d. l. ſi mulier. ff. ſol.
mat. & Ludo. in l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. poſſ.
Idem tenent Ant. & Abb. in d. c. cũ dilectus. Et rõ eſt, qa
cui damus actionem, fortius exceptionẽ, c. q ad agẽdũ.
de reg. iur. in 6. Et ſic teneo iſtã opi. ¶ Et hoc hẽt ẽt locũ,
ſi iſta exceptio fuiſſet in rerũ nã, ſed incognita. Ita Cal.
in c. fi. de ord. cogni. qa ẽt tunc opponi poteſt poſt litem
b ꝯteſt. ¶ † Secundò b fallit, dũmodo ex
9 ceptio ſuperuenerit poſt li. conteſt. fa-
cto aduerſarij. Ita eſt hic tex. Secus, ſi ſi
ne culpa ſua, qa iſtã non poterit oppo
nere poſt li. ꝯteſt. ¶ Iſtã limitationẽ po
nit Nic. de Neap. in l. excuſantur. §. nu-
merũ. ff. de excuſ. tu. ¶ Bar. verò tenet
contrarium in l. j. ĩ vlt. col. ff. de excep.
dicens, ꝙ quomodocunq; ſuꝑueniat,
opponi poterit etiam poſt litem cõte
ſta. Et ibi rñdet ad iura allegata in ꝯ̃-
rium, & ideo teneatis iſtam ſecũdam
opi. Bar. ¶ Tertiò fallit, niſi doceat̃ par
tẽ fuiſſet negligentem in perquirẽdo
ante litis ꝯteſt. hanc exceptionẽ q̃ di-
cit de nouo notam. Ita Cald. in c. fi. de
ord. cog. & Ant. in c. cũ dilectus. eo. ti.
& Abb. in c. cũ ſp̄ali. in prin. de appel.
¶ Et onus probandi non negligentiã,
& ſic diligentiã, incumbit volenti ex-
cipere, qđ primo probat̃ ſic, nã lapſus
termini conſtituit quẽ in negligentia.
Tex. eſt in l. deſertorẽ. §. ſi ad diẽ. ff. de
re mili. Ita in caſu nr̃o. Et eſt etiã bonꝰ
tex. l. qui commeatus. eo. ti. & glo. in
c. plerũnque. in ver. negligentia. de re
ſcri. ¶ Secundò ꝓbatur, nã allegans ne
gligentiam vr̃ ſe fundare in vna nega
tiua, q̄ ſi eſt pura, probari non poteſt.
Ita Inn. in c. ſuper his. in gl. magna, de
accuſ. & Bar. in l. hoc iure. ff. de ver. ob.
¶ Tertiò allego pro hoc Inn. ĩ c. paſto
ralis. de except. vbi dicit, ꝙ differẽs ex-
ceptionẽ dilatoriã, in dubio p̄ſumitur
10 malitioſè diſtuliſſe. ¶ Quartò † allego

a Opponi poteſt. *Adde Fran. Pad in l. licèt. C. de procu. & ſing. per Sal. in l. quod qs. eo. ti. & Pau. de Caſt. in conſil. 161.*

b Secundò. *Adde tu, quòd Bart. tenuit cõtrarium in loco hic allegato per Felinum, quam opin. etiam ipſe Fel. hic ſequitur, ut uides, quæ fuit iſta, uidelicet quòd quandocunque exceptio ſuperuenit etiamſi ne facto aduerſarij, poſſit opponi. Adde, quòd Bar. tenuit iſtam eandem opi. in l. cogi. C. de peti. hæredi. & Bald. in l. per hanc. C. de tempo. app. & in l. 1. C. de alie. iudi. mut. Ro. in l. ſtipulatio. §. habet. ff. de no. oper. nunc. Iacob. de Bel. & Iac. de Rauen. in authen. præſente. C. de fideiuſ. Adde, quòd Bal. in l. præparatorias. C. ſent. reſcin. non poſ. tenuit contrarium.*

Bar.in l.1.C.si aduers.fis.li.x.vbi dixit,ꝙ per instrumēta de nouo reperta,non reuocatur snīa,c.suborta. de re iu. ¶Fallit,nisi ille q reperit probet se adhibuisse omnē diligētiā pendente lite,qa & probata hac diligētia, reuocabitur snīa.Ita in proposito nostro. Et nihil melius, & idē vult Ang.in l.imperatores.ff.de re iud. & Bal. in l. si ex falsis.C.de transac.¶Quintò allego Bar.in l. pen.ff.d adul.ubi dicit,ꝙ excusans se, qa interfecit bannitū, hēt ꝓbare se diligenter ꝓquisiuisse *.¶Vltimo pro hoc facit dictū Ang. & Pa.d Cast.in l.si iō.per illū tex.C.de his,qb. vt indig.vbi dn̄t,ꝙ massarius hēt probare se diligēter requisiuisse malefactorē,alias nō illi credat.Et vide Bal.ī l.j.C.de fal.mone. & in l.j.C.ad Mace-

11 do.¶Quartò limita,nisi † post superueniente dilatoriā pars sciēs litigasset, faciēdo ēt vnū actū circa merita cāæ,qa tūc amplius opponi nō pōt.Tex.ē hic. Ita vult Io.An.in c.cū M.de ꝯst.& An. ibi,& Ant.in c.exceptionē.in 5. col.de excep.& plurimi,quos allegaui in d.c. cū M.in 3.char.ver.& hic incidenter.

12 ¶Fallit quītò,qn̄ † superuenit,postquā est ꝯclusum in cā, qa opponi non pōt. Ratio,quia post ꝯclusionē in causa iudex amplius nō cognoscit. Sed sup exceptione requirit causæ cognitio. Ergo exceptio amplius opponi nō pōt. Ita dixit Io.An.ī c.cū dilectus.de ordi. cog.Alle.tex.in c.auditis.de procu.& c.pastoralis.de cau. poss. sequitur hoc Ludo.sing.250. * incip.Tu scis,ꝙ exceptio declinatoria. & sequit Ant.in ca. pastoralis.in 11.col.de excep. & Abb. ibi in 5.col.sequitur Ant.& Abb. in d. c.cū dilectus. ¶Cōfirmo hoc primò ꝑ dictū Lap.in c.iudex.de of.deleg. in 6. vbi dixit,ꝙ post ꝯclusionē ī cā, nō pōt opponi aliqua exceptio declinatoria supueniēs,ētsi cēt iusta ad declinandū. Secūdò pro hoc allego Bal.in repe.l.edita.in 3.& 11.col.C.de eden.in repe. Pataui.ubi dicit,ꝙ illis casibus,in quib⁹ licet emendare libellū post litē ꝯtestatā,non est licitū,postq̄ ꝯclusum est in causa. ¶Tertio allegat Io.Mo.in c.2.de restit. in integ.lib.6.ubi dicit ꝙ paria sunt,latā esse snīam,vel esse ꝯclusum ī cā,ꝑ quo dicto allego Bal.in l.error.in 4.col.de iuris & fac. igno. & Bar.in l.si mater.§.eādē.ff.de excep.rei iud. ¶Quarto allego Dom.in c.2.de ꝯfes. ubi dixit,ꝙ ad instantiā partis non pōt fieri aliqua positio post conclusum in causa. ¶Ista fallentia procedit regulariter, præter q̄ in quin-

13 que casibus.Primus † est in exceptione excōicationis,qa ista qn̄cūque superueniat,ēt post ꝯclusionē ī cā, opponi pōt.Tex.est in c.pia.in fi.de excep.in 6.ī uer.qn̄cūque. Et ita no.Spe.in ti.de renun.§.j.in j.col.uer.& scias post conclusionē.¶ Secundus in exceptione notoria iuris,vel facti,qa ista opponi pōt ēt post ꝯclusionē ī cā,& rō est,qa hic cessat cāæ cognitio,ex quo in notorio nō requiritur examinatio,sed solùm requiritur allegatio. Ita Anto.ī c.dudū.el j.vers.quartò no.de elec.& idē tenet Lap.ī d. c.iudex,de off.dele.in 6.dicēs idē de exceptione declina

14 toria.¶ Tertius casus est,ubi † iudex ex officio suo vellet admittere,tūc dato, ꝙ sit cōclusum in cā,pōt admittere.Ita Spe.in loco proximè allegato,in §.j.in 1.col.ī ti. de renū. Allegat c.cum Ioānes.de fide instr.& l. vbicunque.ff.de interro.actio.Et simile est vnū,qđ dicit Bal.ī l. 1.in pe.col.C. sen. rescin. non pos.vbi dicit,ꝙ post conclusionē ī cā,iudex ex officio pōt admittere exceptiōes. ¶ Quartus est in Papa,qa corā ipso post ꝯclusionem in cā,pōt opponi dicta exceptio dilatoria superueniēs.Ita Spe.ī loco ꝑallegato,& Inn.ī c.ad petitionem.de accus. ¶Quintus casus est ī cā appellationis,& rō est,qa appellatio reducit cām in primū statū, in quo erat ī pricipali cā.Gl.est in c.ad audientiā.el 2.de rescrip. cū ibi notatis

15 per nos anno elapso.¶ No.modò vnum, vtrum † suspicio superueniens opponi possit post cōclusionem in cā. Dom.in c.iudex.de offi.dele.in 6.dicit

a ꝙ nō a dicit tū, limita,nisi essemus in materia, in qua iudex haberet procedere ex arbitrio,qa tunc reus iudicem recusare pt etiā post ꝯclusionem in cā. Sed hoc nō reputo verū, quia Imo. in d.c.iudex, dicit, ꝙ qn̄cūq; oriat exceptio dilatoria,intellige suspicionis, iudex recusari pōt, licèt Lap.ibi teneat ꝯriū,tn̄ credo opi. Io.de Imo.veriorem.¶Et sic,dū dixit Dom.suspicionem notoriā ꝑponi non posse post ꝯclusionem in cā,dic ꝯ, s̄m Imo. in d. c.si iudex.non facta differentia in mā arbitraria,put ibi per Dom.quia etiā in illa appellari posset, vt est glo. in c.super his,de accusa.ꝑꝑ qđ cessat ratio differentiæ.¶In

Perquisiuisse. Adde hoc ītelligi pendente quæstione super validitate banni. & vi. Ale. cōs.77. uisis col.1. uol.3. post Bar.Bal. & alios in l.nō putauit. §. nō q uis.ff. de bon. pos.cōt.tab.et ī l. fi.ff. de adul. & alibi. Bal. in l. ex morte.ad l.Aqui. Ias.post alios in l. 4.§. condemnatū. col. fi. de re iudi. Bald. in l. 1. C. de pen. Sal. in l.eum qui duas. C. de adul. Bald. in ad di.Spe.in.ti. de citatione.col. 4 ī magnis in uers.nō ualet citatio Alex. consi. 160. Visis,uol. 7.

** 350.Adde quod in alleg. sin. nihil de hoc, sed est sing. 356. huius initij. ubi uide concord.*

a *Quòd nō. Ad de idem tenentem Ludo.Ro. in sing. vers.exceptio dilatoria.*

16 quātū Abb.dicit,ꝙ † primus actus,qui solet fieri post litis ꝯtest.æquipollet litis ꝯtestationi, ubi lis non ꝯtestat ꝑ gl.in c.1.in ver.absentia.cir ca mediū, de electio. in 6. Ex quo sequit,ꝙ quicquid excludit litis ꝯtestatio.idē excludit ille actus. Vnde,& c. Adde,ꝙ idem tenent Inno. Ab.& Anto.in c.si duob⁹. de app.Io.And.in add.ad Spe. in ti.de proc.§.rōne igitur.uer.quid si cā fuit.& Dom.in c.quis.de procur.in 6.ubi dicit,ꝙ sicut non pōt reuocari ꝓcurator post litem contesta. ita nō pōt reuocari post primū actū,qui solet fieri post litem cōtestatā,vbi nō sit contestatio.¶Scđo uide do.Ant.in c.fi.de ꝯfe.vbi dicit, sicut li.ꝯtes.interrūpit ꝑscriptionem,ita primus actus,q solet fieri post li.ꝯtest.ubi lis nō ꝯtestatur. ¶Tertio vide Io.de Imo.ī l.si vero.§.de viro.ff.solu. matr.ubi dicit, ꝙ pęna statuti imposita differenti solutionem vsque ad li.contesta.habet locum vsque ad primum actum, qui solet sequi post li.contest.ubi lis nō contestat.¶Quarto vide Imo.in cle.j.de cā pos.& propri.vbi dicit,ꝙ vbi nō ꝯcluditur in causa ꝑꝑ naturam litis, primus actus, qui solet fieri post ꝯclusionem in causa habetur ꝓ conclusione in causa. Cum istis dictis concordat Card. in clementi.constitutionem.in fi.de electio.& Lauren.in tracta. de vsur.quæstio.143.& Imo.in capitu.ex parte decani,de rescr.Pet.de Anc.in cle. sæpe. de ver. sign. Abb.& Ant.in c.2.de dila.Barto.in extrauag.ad reprimendū.in ver.figura.Ang.in l.Pōponius.§.rati.ff.de procu.Roma. in l.j.de arb.Bar.in l.ab executore.in fi.ff.de app.¶Limita mō,nisi ille primus actus esset factus iudice dicente, Saluis exceptionibus,vel pars dixisset, Saluis exceptionibus,quia tunc exceptiones dilatoriæ opponi possunt. Ita Abb.in c.ad dissoluendū,in j.col.de despon.impub. Et ꝓ hoc est expeditum hoc notabile capitulum.

SVMMARIVM.

1 *Tempus qualiter dicatur continuum,aut utile.*

2 *Condemnatus habet quatuor menses ad soluendū. Quæ regula fallit multipliciter,ut hic per ordinem habes.*

3 *Reus criminis an condemnatus,statim debeat tradi morti? Et ponit pro regula, quòd debent expectari decem dies,quæ fallit ubi reus confessus est crimen.nu.4.Item,si statutum diceret , statim reum ad mortem esse ducendum.nu.5.*

6 *Item ponit certos casus,quibus executio in criminali differtur,uel aufertur.*

7 *Sententiam nō fertur in confessum in causa ciuili, sed præceptū. Et intelligitur in verè confesso,non in fictè confesso.ut nu.8.*

9 *Preceptū,quod fertur in confessum,an dicatur sententia,uel non?*

10 *Delegatus potest adiri quandocunque intra annum, si victor turbatur in sua possessione.*

CAPITVLVM XXVII.

QVerenti ¶Delegatus Papæ vsque ad integrum annum potest sententiā exequi.H.D. Aliqn̄ tempus est vtile in initio,& progressu . Exemplum habes in capitu. quia diuersitatem.

1 de conc. pb.& in c.licet.de supp.neg.præla.¶Aliqn̄ † est

cõtinuũ in initio & progressu, puta, quadriẽniũ ad petẽ dã restitutionẽ in integrum. nã siue sciat, siue nesciat, currit tẽpus. Tex. est in c. 1. de rest. in integ. lib. 6. & in cle. vnica, eo. ti. ¶ Aliqñ est vtile in initio, in progressu con tinuũ. puta tẽpus ad appellãdũ, ubi iudicat̃ ꝯ absentem, & ignorãtẽ, qa nõ currũt, nisi sciat, & statim cũ scit, currit, c. ꝯcertationi. de app. in 6. ¶ Aliqñ est tẽpus ꝯtinuũ in initio, vtile in progressu, puta, decendiũ datũ partibus ad appellandũ, qa annus sequẽs datus ad prosequẽdum appellationẽ, est vtilis. Tex. est, & ibi oẽs, in c. ex rõne. đ appel. & tene bñ menti. Et istã doctrinã ponit Dom. in §. anteriorũ. in fi. 2. q. 6. Et ad hæc vide Bar. in l. genero. ad fi. ff. de infa. ubi dicit, ꝙ ubi tẽpus apponit̃ ad ꝯuincẽdam negligentiam alicuius, semper in initio est vtile, & nõ currit, nisi à die notitiæ. Et ibi multa de hoc per eũ, & ibi allegat. l. 3. §. si qs hæredẽ. ff. de sta. liber. vbi testator dixerat, A die mortis, & supplet ibi iuriscõsultus. Et aditæ hæreditatis. Et ẽt dicit ibi Bal. ꝙ vbi agit̃ đ odio finiẽdo, tps ꝑsumit̃ cõtinuũ. puta, si habeo ꝯ te actionem de dolo. Allegat tex. in l. si cũ exceptione. §. satis. ff. qđ met. cã. & in l. si cũ Hermes. C. loca. & ibi ẽt quærit, si aliquis conduxit vectigal & pro quinquennio, vtrùm tps impedimẽti ꝯnumeretur? & dicit, ꝙ sic, qa tale tps est ꝯtinuũ & vide Bal. in l. 1. & in l. siue pars. C. de dilat. vbi dicit, ꝙ dilatio data à iudice, enumerat̃ de momento in momẽtũ, & vide ẽt Bal. in l. si qñ. in 5. q. C. de testi. ¶ Limita nisi daret dilationẽ legalẽ, qa tũc ꝯsiderant̃ verba legis. Ita Bal. in d. l. si qñ. ¶ Vltimò de ista mã ponit Ab. in apostil. in d. cle. vnica, de restit. in integrũ. & Bal. in l. 2. C. de ædi. actio. & Imo. in c. plerunq; đ rescr. & Abb. in c. quoniã. ut lite nõ ꝯtesta. ¶ Gl. in ver. quadrimestre. Condẽnatus † habet quatuor menses ad soluendũ a. Tex. est in c. quo ad ꝯsultationẽ, de re iudi. & est tex. & gl. hic. ¶ Fallit hoc in cõdemnato ex deposito, qa nõ dant̃ isti quatuor mẽses, qa subito ꝙ quis est cõdemnatus, dẽt statim restituere. Tex. est ĩ l. si quis b, in ver. illico. & in ver. q̃ celeriter. & ibi Bal. C. depos. per c. ius naturale. 1. dis. in ver. depositę rei restitutio. Et in deposito nõ ꝑt allegari cõpẽsatio. Casus est in dicta l. si quis. C. deposi. ¶ Secũdò fallit, qñ appellatio est deserta c, qa finita desertione, cõpetit executio mera, & nõ ẽ opus expectare quatuor menses. Tex. est in l. quoniam, in uer. mox, C. de appel. & est glo. in l. 2. in uer. executioni. C. de temp. app. & ibi Bal. & ita tenet Ludo. in l. 1. §. 1. ff. de ver. obl. ¶ Sed aduerte, quia dicta lex, qñ ꝯloquitur in debito fisci, & sic est specialein fisco. Et hoc no. Bal. in l. j. ff. de libel. dimisso. & Bal. in l. 2. qñ fisc. vel priua. Nõ ergo ita in alijs. Itẽ in casu dic. l. 2. tẽpore desertionis erat lapsum quadrimestre. & ideo nõ mirũ, si Imperator ibi amplius nõ ꝯcessit, qa deserta appellatio est, ac si non esset appellatũ, l. fi. in uersi. tanq̃ si ab initio C. de tẽpo. appel. Secus ergo, vbi esset deserta appellatio ꝑ nõ petitos apostolos, vel ꝑ lapsum termini, de quo in c. ex insinuatione. de appe. qa iste habebit supplementũ tẽporis usque ad quadrimestre, cùm nõ reperiatur iure ꝯriũ cautum. ¶ Tertiò limita in condemnato ab arbitratore Isti enim non dantur quatuor menses. Et hoc ponit Bal in l. fi. in 2. col. C. de exce. rei iud. Secus in sententia arbitri, quia ista nõ mutat naturam à sentẽtia iudicis, l. si cũ dies. §. infra quantũ, ff. de arb. & ibi gl. ¶ Quartò fallit in sententia lata à iudice, à cui⁹ sñia appellari nõ põt qa istę sententiæ statim mittuntur executioni. Tex. est in Authe. ut sponsalitia largitas § aliud & ibi Ange. & tũc fiet executio intra decẽ dies ꝑstita satisdatione, de qua ibi. ¶ Quintò fallit in criminali, gl. est hic, & rõ, quia in criminalibus sñia mandatur executioni statim. Tex. est in l. cũ res. C. de pen. quẽ alle. Ange. in l. debitoribus. ff. de re iudi. Et de hoc crimine fallit in 12. casibus, quos dicã paulò infra. ¶ Sexto fallit in casu, quẽ ponit Bal. in d. l. addictos. C. de epis. aud. & in addi. ad Spe. in ti. de sen. pla. vlt. colũ. ubi dixit, ꝙ si fideiussor soluens ꝑ reo in cã criminali, obtinuit reũ sibi comdemnari ad restituẽdũ, nõ habebit debitor illos quatuor menses, sicut non habuit fideiussor soluens pro reo. ¶ Alias fallentias ponit gl. in l. fi. C. de exe. rei iudi. Et fallit etiã hæc conclusio in ꝯfesso, ut ponũt Docto. hic, qui solũ habet 10. dies, ut hic notat̃. ¶ In ea. gl. ibi, in criminibus statim. An statim d post sñiam tradat̃ reus morti? Abb. hic tangit, & Io. de Imo. ¶ Moder. allegãt Bar. in l. nõ tantum. ff. de appell. vbi Barto. dicit, ꝙ 3 † iniquũ est, ꝙ reus statim post latã sententiã tradat̃ morti, qa debẽt expectari decem dies, per tex. ibi notabilẽ, vbi quilibet de populo pro eo appellare ꝑt. Ange. tenet idem ibi, & Salicet. in l. addictos. C. de appell. & ibi dicit ipse, agitur de maiori periculo, q̃ in ciuili, sed in ciuili dãtur decem dies, ergo fortius in criminali. Et dicit ibi ꝙ dic. l. addictos, loquit̃ in criminoso notorio, meritò nõ appellat. Bal. etiã, & Ange. idem tenent in d. l. addictos. & Raph. in l. addictos. C. de episcop. aud. & Bal. in cap. secũdo, de re iud. & in l. secũda, C. ne ex delicto defun. & omnes isti tenent, ꝙ debent expectari x. dies post latã sñiam. ¶ Moder. hic tenent ꝯriũ dicentes, quod glo. rectè loquitur. ꝙ statim debet mori post latam sententiã, & mouentur per tex. in l. nõ tantũ. ff. de appell. reci. ubi tex. dicit, non tantũ ei, qui ad suppliciũ, sed etiam à quolibet extraneo appellari licet. Ad quid ergo tex. diceret, dum dr̃? Ergo ibi est casus, ꝙ duci potest. Et si dicas, appellatur, dicit ipse, fateor hoc, quod possit appellari. Et si respondentes dicunt, ducitur, scilicet de facto, dicunt Moder. præsumitur pro iudice, quòd de iure fecerit. Ergo, &c. ¶ Secundò dicunt ipsi, confessus non appellat, capit. Romana. §. cum autem. de ap. in 6. Sed rei cõmuniter ꝯfitentur, ante quàm ducãtur ad mortem. Ergo nõ est mirũ, si põt fieri executio cessante appellatione. ¶ Tertiò dicũt, ꝯsuetudo est optima le e gũ interpres. Sed per totũ mundũ la f ta sententia f ducitur ad furcas. Ergo, & c. & allegãt Raph. in d. l. addictos. C. de appe. q idẽ tenet, & sic sñia statim mittet̃ executioni. Et pro hoc est dictũ Io. de An. in l. nõ tãtum. ff. de ap. ubi tenet idem, qđ Mod. hic, & alleg. gl. in c. cũ apud. 11. q. 3. ubi glos. idem tenet. * ¶ Tñ tenenda est communis * opi. & dum gl. dicit, statim, intellige, s. lapsis g x. dieb. g & hoc firmat Abb. ĩ c. 2. de re iud

a Ad soluendũ. Adde ad hãc materiam, quæ habẽtur per do. Alex. de Imo. in l. 2. ff. de iureiu. & in l. in fideicommis. C. de usu. & quod ꝑ Bart. in l. Adrianus. C. de reb. credit.

b l. si quis. Vide tamẽ ibi Sali. qui refert Bal. tenere contrarium. et ad de do. Alexan. de Imo. in l. 1. §. si presens. de uer. oblig.

c Deserta. Ad de do. Iaso. May. in l. si arrogator. ff. de adopt. in vlti. col. cũ concord. ibidem per eum signatis.

d An statim. Ad de Bal. post Bart. in l. si quis. §. his ff. de iniuſ. test. Barto. in l. si qua pęna. ff. de uerb. sig. Bald. in l. fi. in vlt. col. C. si a non comp. iud. Rom. in l. 1. ff. de re iu. Bal. Ang. & Io. de Imo. in l. qui à latronibus. §. 1. ff. de testa. Bart. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offic.

proconſ. & in l. addictos. C. de epis. au. Bal. in l. 1. C. ne ex deli. de fun. in 7. col. In hic in isto tex. ista uolui ponere per uiã remissionis, quia in istis locis habes veram conclusionem. Adde ad ista, an bannitus possit impunè offendi intra tẽpus datum ad appellãdum? Bal. in l. addictos. C. de epis. aud. & in l. addictos. C. de appel. tenet, quod sic. Adde quòd Bart. tenuit contrarium, in l. qui vlt. ff. de pœ. et in l. qui à latronibus. §. 1. in l. 1. in 2. col. uer. quarit Dyn. nil innouan. appel. pen. & in l. 1. §. si seruus. ff. de acqui. poss. in ver. Dyn. iuducit. Et istam puto ueram opi. et * cõmunẽ * quam inuenio, quod Roma. sequitur in d. l. 1. §. si seruus.

e Interpres. Ad de idem tenentem d. Soc. consi. 209. incip. licèt nulla mihi. uersi. nono probo. circa prin. in 2. pa. char. 88.

f Lata sententia. Vide Rot. decisi. 425. Fuit dubitatum Innocen. & Bal. omnino, in d. l. 1. statim ĩ tex. alle. 3. col. C. ne ex delic. defun. & do. Alex. de Imo. in l. 1. & l. si confessus. de cust. reo. & Spec. in ti. de confes. §. 1. uersic. pen.

g Decem dieb⁹ Adde Ang. ĩ Authen. ut spõ. larg. §. aliud. Colla. 9. et do. Ale. de Im. in l. nil inno. ap. pen. & Bal. in ad di. ad Spec. in ti. de sen excom. ueri in criminali. & uers. sententia capitalis. et Bar. ĩ l. q ultimo. ff. đ pę. et Pa. Ca. ĩ cons. 29. et Ol. cons. 18.

iud. Et ad d.l.non tantũ. dicas,ꝙ in d.l.
verbũ Ducit̃,non intelligit̃ de ductiõe
actuali,ſed legali,qa eo ipſo,ꝙ eſt ꝯdẽ-
natus, reſpectu legis vr̃ duci ad mortẽ,
nõ ꝙ ducat̃ ipſo facto, ſed ipſa lex hẽt
eũ pro mortuo. Ita rñdet Raph. in d.l.
nõ tãtũ.& allegat l.Lucius.cũ gl.eo.ti.
Dicit ibi tex.morti datus eſt,& glo.ibi
dicit,id eſt pronunciatus.¶Secũdò al-
legat gl.in l.ſi quis.ff.de dam. infe. Di-
cit gl.ibi in uer.miſſum,id eſt, ꝓnũcia
tũ, ꝙ mitteret̃,ergo ĩ propoſito noſtro
verbũ Ducit̃, poſitũ in d.l.addictos.de
bet exponi Ducit̃,id eſt, ꝓnũciatus du
ci,& eſt gl.in c.periculoſe.de pęni. diſt
1.Et ſic tene communẽ opi. ¶Regula
ergo eſt,ꝙ reus nõ ducitur ad mortem
niſi poſt x. dies.¶Fallit primò, niſi re-
nũciaret̃ appellationi. Bar. in l.q vlti-
mo.ff.de pæn. Et iſta fallentia nõ eſt ve
ra,qa in criminalibus reus nõ põt renũ
ciare defenſioni*. Ita Bar.in l.pactũ in
ter hr̃dẽ.ff.de pac. in l.Stich⁹.ff.đ penu
le.& ibi Bart. & Io.An.in c.fi.đ fo.cõp.
in 6.¶Fallit ſcđò, ubi reus ꝯfeſſus fuit
crimẽ,qa ſtatim tũc põt tradi morti la
ta ſnĩa, & appellare non põt, qa ꝯfeſſ⁹
nõ appellat*,d.c.Romana. §. ſi aũt. &
eſt ibi gl.in uer.mandet̃.& vult Bal. in
l.vnica.C.ne ex delic.defu. & in l.uni-
ca,C. de ꝯfeſ.& Abb.in c.cũ ſpeciali.§.
porro.đ ap. & ĩ c. paſtoralis.ad fi.prin.
eo.ti.& Car.conſi.101. incip. In cã ap-
pellatiõis.& Ang.& Are.in l.fi.§.iuſſus,
5 ff.de ap.¶Tertiò† fallit, niſi ſtatutũ di
ceret, quẽ eſſe ſtatim ducendũ ad mor
tẽ, ꝙ valet ſm omnes præallegatos. &
iuſtificatur ex ratificatione poſt tormẽ
6 ta.¶Sunt certi † caſus, quib. execu tio
in criminali uel differt̃,uel aufert̃. Pri-
mus eſt, ubi princeps iudicaſſet pęna
grauiori,q̃ lex imponit, qa tũc dẽt ſup
ſederi 30. diebus. Tex in l.ſi vindicari.
C.de pę.&c.¶Secundus in ſnĩ i princi-
pis irati,ẽt iuſta,& ordinaria. Tex.eſt in
c.cum apud 1 q 3 qa nõ eſt ſtatim mã
danda executioni, & ponit Abb.in c.
2 de re iud. vbi dicit,ꝙ ca. cũ apud.po-
nit caſum ſpecialẽ.& Imo.idem dicit.
¶Tertius eſt, qñ pater præſentat filiũ.
Tex.eſt in l.milites §.deſertorem.ff.de
re.mili.¶Idem, ſi ductus ad mortẽ ob
uiat vni Cardinali,qui cooperiat eũ pi
leo ſuo, quia debet liberari à morte.
a Ita Bal. & Pau. de Caſt. in l. addictos a.
C.de app. ¶Idẽ dicas ꝓpter excellẽtiã
artis,putà,eſt vnicus,q eſt ſingularis in
illa arte. Tex.ẽ in l.ad beſtias.ff.de pœ-
nis.¶Itẽ ſi reus accuſatur de grauiori
delicto,debet ſuſpendi executio. Bart.
in l.j.§.fi.ff. de cuſto. reo. ¶Itẽ ſi habe-
ret reddere rõnes alicuius,qa ad hoc ĩ
ſtaret,puta ſi fuit campſor vnius. Tex.
ẽ in l.j.C.de bo.proſcr.& ibi Ang.idem
tenet Abb.in c.veniẽs. de accuſ. ¶Idẽ,
ſi terti⁹ appellat.l.ñ tm̃.de ap.& ſi iudex
dicit ducas eũ.nõ obſtãte appellatiõe,
põt armata manu eripi. Ang. in d.l.ad
dictos.¶Itẽ,ſi fingat ſe ſtultũ,ñ tradit̃
morti,ita Bal.& Iac.de Aluar.in c.j.an
q interfe.fratrẽ dñi ſui.in vſib.feu. ¶I-
tẽ ſi eẽt mulier p̃gnãs,qa differt̃. Tex.ĩ
l.p̃gnãtis.ff.de pęnis.Ibi Bar.¶Itẽ, ſi ꝯ-
demnatus ad mortẽ, eſt de maioribus
ciuitatis,qa dẽt ſupſederi. Tex. eſt in l. a
diui fratres.§.fi.ff. de pęn. ¶Vltimò, ſi
accuſent̃ teſtes de falſo,qa impedietur
executio. Ita Sali.in l. ſi docueris. C.de
fal. In iſtis aliqñ differt̃ executio,uel au
fertur.& iſtos caſus ponit Ludo.in rep.
l.fi.ff. de re iudi. & eos vſurpat ſibi do.
Barth. Cępolla in primis cautelis ſuis.
¶In ea gl.ibi,ſed ſi ꝯfeſſus haberet. In
† ꝯfeſſum in ciuili fertur p̃ceptũ,& nõ
7 ſentẽtia. Ita Ab.hic Mod. alleg. hic.gl.
in §.oĩ.Inſti.de uer.obl.& gl.in l.fi. C.đ
bo.lib.& gl. in Auth.de hr̃.& Fal. §. il-
lud.in ver.recipientibus. ¶Limitãt,ni
ſi eẽt cã ciuilis deſcẽdẽs ex crimine, pu
ta,ſi qs ꝯdẽnatur in reſtitutiõe rei fur-
tiuæ,p gl.in ca.cũ olim.de re.pmu. qa
requiritur ſnĩa,ſicut in criminalib⁹¶Cõ
feſſo in ciuili datur quadrimeſtre,ſicut
ꝯdemnato. Tex. eſt in l. cęptum.§.ult.
ff.de ꝯfeſ. ubi tex. dicit,ꝯfeſſis tẽpus da
tur,qđ iudicatis datur. Et ita hic dicit
Im.Et illud,qđ dr̃ x.diebus,tractũ eſt à
ꝯſuetudine,q̃ inducit glo.in l.ſi debito
rum.ff.de iudi. Et pro hoc eſt caſus in d.
§.vlt.¶Secũdò, in confeſſum in ciuili
non fertur ſententia,ſed præceptũ. gl.
eſt in c.dudũ.el 2.in uer.reſponſionem.
8 de ele.& ibi Abb.¶Limita,ut† habeat
b locum in confeſſo b verè,ſecus ſi fictè,
quia tunc oportet declarare illam fi-
ctã confeſſionem, puta in contumace
ad reſpõdendũ poſitionibus, iuxta ca-
pi. 2. de confeſ. in 6. Et quòd in con-
feſſo fictè requiratur talis ſẽtẽtia đcla
ratoria,tenet Abb.in cap. cũ cauſa. de
iu. calum. & allegat Bart.in l.eius. qui
delatorẽ.ff. de iu. fi. & eſt in ſimili tex.
in c. cũ ſecundũ de hære.in 6. in fi. &
hoc ponit ẽt Bart.in l.2.§.ꝙ ſi actor.C.
de iura.ca. & Ant.in c.fi.de confe. Pe.
de Ancha.in d.cap.2.& Bal.in l.j.C.de

Renunciare defenſioni. *Adde gl.in l. pactum. alleg. in tex. Bal.in auth.iubemus.C.de iudici.& in rub.extra de pac. in pen.ſeu vlt.col.uerſ.per pactũ.Barb.in c.cũ dilecti.col. 4.uerſ.nota ibi renũciare.de accuſat.Bal.in c.ſignificante,col.2. de appel.Ang. in trac. maleſ.in uer. qui iudex ſtatuit terminum.uerſ. ult. & ibi in addit. & idẽ tenet Bal. dicens hoc eſſe uerum etiamſi Reus in tali renunciatione apponeret iuramentum, in l.1.col. 15.C. de confeſ. quem refert & ſequitur Auctor in c.cũ uenissent. col.ult.infra de teſt. & ratio potiſsima eſt, quia nemo eſt dominus membrorũ ſuorum.l. liber homo.ff. ad l.Aquil. et uide late infrà p Auctor. in c.paſtoralis.§.quia uero.uerſ. utrum autem renunciare.*

Non appellat. * *adde iſtud eſſe uerum in ſponte confeſſo, ſecus ſi per tormenta, & cum confeſſione requiritur quod ſit conuictus. glo.in l.fi. §.iuſſus. ff.de appel.et ibi Imo.col. antepe. Bald. in l. 2.col.2. C. quor. ap.non recip. Et licèt aliqui faciãt differẽtiam inter ius canonicum,& ciuile, ut s̃. de iure ciuili requirantur illa duo copulatiue. ſed de iure canonico ſufficiat quod ſit ſolum cõfeſſus,per.§.ſi autem. in tex. alleg. Tamè ueritas eſt quòd de vtroque iure nulla ſit differentia, & dicta duo requiruntur copulatiue, ad effectũ,ut eius. appellatio nõ admittatur nec p iudicẽ, a quo, nec p iudicẽ ad quẽ,ſed ĩdiſtincte fiat executio. ſed quãdo aliquis eſt confeſſus tantũ poteſt appellare,ad effectũ vt eius appellatio recipiatur per iudicẽ ad quem,& inhibeatur iudici à quo,quia iudex a quo nõ tenetur deferre appellationi quæ induxit notoriũ per confeſſionẽ, & poteſt ante inhibitionem ſententiam exequi,& ita loquitur d.§.ſi autem. ſed iudex ad quem admittit illam,& poteſt diſcutere de errore confeſſionis, & interim inhibere,& hoc operatur appellatio, quia cõfeſſus põt corã iudice ad quẽ reuocare confeſſionẽ, docto de errore,ſecundũ Bar.in d.l.2 in fi.& hoc procedit, quãdo qs appellat nulla expreſſa cauſa,ſed quando inſerit cauſam in appellatione,ut quia allegat errorem confeſſionis,tũc etiã iudex à quo tenetur illi deferre, & non poteſt exequi etiam ante inhibitionem, ita in effectu cõcludit Abb.in §.porro, alle.in tex.col.3.& ibi etiam Phil.qui ſic concordant opin. & vtrumque ius,& eſt de mente Bar. in d.l.2. uerſ. tu dic.vbi dicit,quòd ſi non cõcurrunt illa duo, tenet appellatio,põt tamè iudex à quo nõ deferre.Et exeq ſnĩam,et ſic ſub breuibus uerbis cõcludit opin.doc. ĩ d.§. porro q̃ uidetur hic tenere Auctor. et hoc p priè innuit tex.in d.§.ſi aũt.ubi dicitur, ꝙ iudex ad quẽ debet ĩhibere, ne ſẽtẽtia executioni mandetur &c. & eſt de mente Doc.maxime Imo. in d.§. iuſſus.*

a Lege, addictos. *Et ibi ad hoc uide Pe. de Suz. Et ad de idẽ eſſe, ſi quis ductus ad mortẽ obuiat corpori Chriſti, quia liberari debet à morte, ſi confugiat ad ipſum. Car. in cle. j.§.inſtitutione, in fi.de reli. & uen. ſanc. & Arch.13. q.2.c.quæſitum. et glo.ibi, & Lud. in ſing. verſ. eccleſia. uerſic. confugiens. & Oldra. in ſuo conſi. 54.in fi. Dicit tamen Lud. in d.ſuo ſingu. ꝙ uerum, quando quis per communionẽ accepit corpus Chriſti. vide remiſ.ſupra alleg.*

b In cõfeſſo. *Adde tu quis dicatur vere confeſſus, & quis fictè? Ego inuenio Bar. ĩ l. manifeſte.ff.de iureiu. in fi. qui dicit ꝙ ille,qui nõ iurat,et ſic, qui ẽ cõtumax in iurãdo, nõ dicitur, ꝙ ſit cõfeſſus ipſo iure, et ſic uere cõfeſſus. Et idẽ eſt in illo,qui eſt cõtumax in reſpondendo poſitionib⁹, ut p Bar. ĩ l. eius, q delatorẽ.ff.de iure fiſci. Adde,ꝙ Bal. idẽ tenet ĩ l.generaliter.§.ſi aũt.C.de iureiu.& Bal in l.1. C.de confeſ. Ang in l. trãſigere. C. de tranſa.in vlt.col. Et ideo,quia nõ habetur talis p cõfeſſo,neceſſe eſt, vt ſequatur ſententia s̃.hoc,& declaretur, ut talis ſit confeſſus. Ita Bar.in d.l. manifeſtè,in fi. Adde tu, ꝙ pulchrũ eſt ſcire an talis ficta confeſſio tranſeat contra hæredes? Bar.in l.manifeſtè ff. de iureiu.in fi.dicit, ꝙ talis ficta cõfeſſio non tranſit contra hæredes, ſi cõtumax deceſſerit,antequã pronũcietur haberi pro confeſſo Adde, ꝙ Bal in l.2.C. qui teſta.fa. po.limitat iſtud dictum Bar. vt per eum ibi vide.*

pęna iudic. qui malè iud. & in l. vnica. C. de confe. Et
9 sic ĩ ꝯfessis fictè requirit snīa declaratoria. ¶ Vtrũ † istud
ꝑceptũ, qđ fit ĩ ꝯfessum, dicat̃ sententia, vel non? Dicas,
ꝙ ꝑceptũ latum nõ ꝓcedente libello, nõ est snīa, * Ita Ang. in l. certũ. §. fi. ff. de cõfes. motus per uerba ibi in tex. in ver. quasi iudicati. & notat ad statutũ loquẽs de snīa, ex qua soluit̃ gabella, q̃ nõ soluet̃ de hoc ꝑcepto. Et vide Bal. ĩ l. j. ff. de ꝯfes. ubi idẽ dicit. Et ſm hæc di cta intellige gl. 2. q. 3. in summa, q̃ dicit, ꝙ ꝑceptũ impropriè est sententia. 1 ¶ Secundò no. ꝙ ꝑceptũ sequens libellũ, est snīa interlocutoria, habens vim diffinitiuæ. Hoc voluit Ang. in §. illud, in Auth. de hẽ. & Fal. in ver. nota istã gl. & Ang. consi. 113. incip. Primò inq. ramus visis ꝓdictis. Idẽ tenet Bal. ĩ l. hi, qui. j. C. de app. & Ang. in rub. C. de re iud. in consi. 9. inci. An scia dationis in solutũ. & Rota dec. 175. &c. Et rõ est qa nõ vocat̃ diffinitiua, qa in ea nõ ser uant̃ solẽnia diffinitiuæ. Patet, qa non fert̃ in scriptis. Itẽ põt ferri die feriata iudice stãte, ſm Ang. in d. l. si debitori. Itẽ nõ põt appellari interlocutoria, qa expedit negotiũ principale. Et hĩc ẽ, ꝙ non põt reuocari. Ita Ang. in l. 1. in me dio. C. si de momẽ. pos. fue. app. Et hoc præceptũ regulabitur, tanq̃ diffinitiua, quo ad appellatio
10 nẽ, & alia. ¶ Capio † gl. in verbo, ad integrũ annũ. Dñt hic Moder. ꝙ delegatus põt q̃ndocũque adiri, si victor turbat̃ durãte anno in possessione sua ab eo adepta. Allegant Bar. in l. inter me. ff. de arbi. vbi dicit, quòd de natura sententiæ est, ꝙ sit perpetua. Scđò allegãt ꝯsi. Ang. 304. inci. Cõstantius Herculani. Et idẽ tenet Car. hic ꝯ Abb. & Io. And. Sed tu teue cũ Io. And. & do. Abb. hic, qa snīa dr̃ executa, qñ certo tp̃e permãsit, & allego Bar. cõs. 131. inci. Præcepit arbiter. & idẽ voluit Bal. in l. 1. in 10. q. C. de his, q̃ pę. no. & Spe. ĩ ti. de arbi. §. sequit̃. versi. sed pone, arbiter. & est bonus tex. in l. qui sic. ff. de solu. ¶ De ista clausula, q̃ ponit̃ in rescriptis, ut inducat̃ qs in possessionẽ, & inductus defendat̃, ponit Io. And. in c. pro illorũ. j. de præb. & Cald. in rep. c. cũ nostris. 13. q. de ꝯce. præb. & Cal. ꝯsi. 10. inci. Iacobus executor. & Dom. in c. si cui. de præb. in 6. Cõmunis * opi. est, ꝙ illa potestas durat à die possessionis vsq; ad annũ, per istũ tex. ¶ Gl. fi. clara est. Ergo, &c.

* Sẽtentia. *Add de Flor. ĩ l. proui de. §. notãdum. in fi. ff. ad leg. Aqui. Pet. de Suza. in l. fi. C. de sent. Bal. in l. fi. §. necessita tem. C. de bon. quæ liber. col. 3. uersic. quæro ergo. Ale. in l. si debitori, al leg. in tex. & in l. non fatetur. ff. de confes. Rom. in ru br. ff. de iureiur. col. 3. & in l. 5. in prin ff. de uer. ob. Ang. in l. sanci mus. la 1. in gl. 2. C. de admin. tut. & Lanf. in c. quo niã cõtra. in uer. sententiæ. infra de pro!bat.*

SVMMARIVM.

1 *Supplens, uel declarans, an aliquid de nouo adducat.*
2 *Interpretatio quotuplex sit. Vide hic partim remissiuè, & partim non remissiuè.*
3 *Cognitio causę si cui sit commissa, an videatur commissa sentẽtia.*
4 *Delegatus ab inferiori, an possit unum articulum iurisdictionalem subdelegare.*
5 *Executor dicitur delegatus. Hoc tamen limita, ut hic.*
6 *Litis contestatio an sit exordium litis, an verò citatio.*
7 *Episcopus, an solus possit pronunciare sententiam per alium.*
8 *Factum præter formam, an semper sit nullum.*
9 *Assessor quando est eligendus, an requiratur consensus partis.*
10 *Assessoris imperitia an excuset iudicem.*
11 *Partes quando discordant, iudex potest eas etiam inuitas cõcordare. Et uide hic multa exempla.*
12 *Appellari debet à subdelegato, non in totum, ad subdelegantẽ, non ad primum delegantem.*
13 *Appellatio à subdelegato non in totum, debet deuolui ad delegãtem, non ad Papam. Hæc regula fallit in aliquot casibus.*
14 *Appellari nõ potest omisso medio. Et hoc est pro regula, q̃ habet fallentias plurimas, usque ad §. seq.*
15 *Auditor datus sine partiũ consensu recusari põt, non tamẽ sine cã.*
16 *Delegatus inferioris non subdelegat. Hæc regula fallit multipliciter, ut hic.*
17 *Delegatus legati, an subdeleget.*
18 *Delegatus inferioris datus cum expressa potestate subdelegandi an possit subdelegare. nu. 19.*
20 *Attentata post interlocutoriam, an sint nulla?*

CAPITVLVM XXVII.

SVper quæstionum. ¶ Delegatus Papæ principiũ, mediũ & finẽ cãæ coniunctim & diuisim delegare põt. H. D. vsque ad §. verũ. ¶ Dñt hic Mod. ꝙ † ille, q supplet, uel decla 1 rat, nihil de nouo adducit. Allegant Dom. in proę. Sexti, ubi dicit, ꝙ lapso termino põt articulũ antiquũ declarare, & probat ille tex. in proę. ĩ 2. col. Ad idẽ allegat Dom. in c. si qs viduã. 34. dis. & Bal. in l. j. §. huius studij. ff. de iust. & iu. ubi Bal. idẽ tenet, & Bal. in 1. ꝯstitutione C. §. quibus. vdi dicit, ꝙ si statuentes nõ pñt facere statuta đ nouo, tñ pñt statuta facta declarare. Itẽ allegãt Bal. in rub. C. de re. permu. vbi dicit, statutũ dicit, ꝙ de oĩ ꝯtractu soluat̃ gabella, deinde orit̃ dubium de illo ꝯctu, pars vult declarare, dicit, ꝙ nõ soluitur gabella de ista đ claratione, & allegãt tex. in l. hęredes palã. ff. de testa. Ista sunt dicta Mode. Ego allego gl. in § his ita. 35. q. 2. ubi dicit, ꝙ licèt diffinitiua snīa non possit reuocari, tñ põt declarari. Ad idẽ uide Cal. & Ant. in c. qualiter. el 1. de accus. ¶ Scđo allego Bar. in d. l. hæredes palã. §. sed si quid post. in fi. vbi dicit, ꝙ si iudex repetit testẽ, vt declaret dictũ suũ, nõ est necesse, ꝙ iterũ iuret. ¶ Terrio allego Car. in cle. ꝯstitutionẽ. §. 1. in 1. q. de elec. vbi dicit, ꝙ ille, qui non posuit debitas circũstãtias in propositiõe criminis, non põt eas de nouo ponere, tñ põt de nouo declarare. Ad idẽ allego Bal. in d. l. edita, in 3. col. de eden. ĩ rep. Padua. vbi dicit, ea q̃ veniũt ad declarationẽ, nõ emẽdant. ¶ Vltimò Io. An. in c. nouit. in ti. prox. ubi dicit, ꝙ lз eps extra territoriũ nõ possit aliquẽ excõicare, tñ põt excõicationẽ iã latam declarare. Et ista ꝯfirmant dicta Mod.
2 ¶ Quotuplex † sit ĩterpretatio a, ponit Bar. ĩ l. ab executore. ĩ 3. col. ĩ uers. quæro. ff. de ap. & Abb. hic. & tãgit Bal. ĩ l. 3. C. de libe. ꝑte. & ibi posuit 5. modos, qbus sumit̃ interpretatio. Et ibi dicit, ꝙ ẽ nomen cõmune ad omnẽ expositionẽ. Et ibi subdit, ꝙ si statutũ dicit, ꝙ statuta nõ recipiãt aliquã ĩterpretationẽ, ꝙ dẽt intelligi de ĩterpretatiõe extrinseca, secus de interpretatione intrinseca, qa illa nõ est sublata. Itẽ vide Bal. ĩ l. 2. C. de sent. ex breui. reci. ubi dicit, ꝙ interpretãs nõ dẽt aliqđ detrahere, vel addere in substãtia, sed exponere uerba ambigua. Allegat capit. cum dilecti, de accus. Idẽ Bal. post gl. in l. si ut ꝓ pronis. C. de exec. rei iud. dicit, ꝙ interpretatio dẽt esse laudabilis, & in melius. Et ibi dicit, ꝙ iudex non põt ĩterpretari acta. Itẽ uide Inn. in c. cum speciali. in 2. col. đ ap. vbi dicit ꝙ interpretari pertinet ad cõditores b legũ. Et hoc est verũ de interpretatione gñali, quę deberet seruari ab omnibus, sed interpretationem specialem qlibet doctor & iudex interpretari põt. Hoc dictũ allegat Abb. in capit. capellanus. de fer. Item uide glo. in capitu. 1. ĩ uer. interpretatus. de post. præla. ubi gl. dicit, quòd duplex est ĩterpretatio. una necessaria, alia nõ. Vide eã, et ibi Abb. in 5. col. Itẽ a mala interpretatio appellari potest. Ita Bal. in l. quicunque. C. đ ser. fugi. nisi sit specialiter sublata. Item Dy. in regula, cùm sint. de reg. iur. in 6. ubi dicit, ꝙ interpretatio dẽt esse uersimilis, nõ dissona. Ad idẽ uide Bal. in repeti. Padua. l. edita, ĩ 3. col. C. de eden. ubi dicit, ꝙ licet talr̃ iterꝑtari libellũ nullũ, ꝙ trãseat ĩ aliquẽ. Et hoc voluit Ol. consi.

a Interpretatio. *Adde Bar. ĩ l. oẽs populi. de iusti. & iu. in princ. 6. q. princ. & ibi uide do. Alex. de Imo. in pen. char. et ad de glo. in l. 1. ff. de origi. iur. & Pau. de Cast. in cõs. 53. et uide per do. Soci. consi. 260. inci. in cã Manutẽsis. uersicu. ex quibus infertur. ibi, duplex enim. in 2. parte. char. 162.*

b Ad ꝯditores. *Adde idem tenentem do. Soci. cons. 188. incip. Visa bulla Pauli II. uersicu. primò allegatur statutum. in fi. in 2. parte. charta 66.*

consi.167. incip. Ante omnia considerandum. & facit, quod scribit Bar. in l.si mater.§.sed an eadẽ.ff.de excep. rei iud.ubi dicit, ꝙ verba libelli pñt latè interpretari, dũ modo nõ disproportionarent. Et vide Bal.ĩ l.ea,q̃.C.cõmina. vel epist.vbi dicit, quòd verba habẽtia ꝑcisam & determinatã significationẽ, interpretari nõ pñt, Petr.de Anch.cõs.23.quod incipit, per statutum.¶Primò no.ꝙ vbi alicui statuto, vel dispositioni sit aliqua additio, in illa cẽsentur repetita oĩa, quæ erãt in statuto ẽtsi nõ dicatur in additione. Car.in cle.statutũ.in 4.col. de ele.& ibi alleg.Pau.de Leaz.& ibi dicit hoc eẽ singulare ad multa, qa illud ꝙ fit per modũ additionis, fit pars illius, cui addit, l.sed si manẽte.ff.de preca.¶Secũdo no. ꝙ addere, vel supplere, non est ↄ̃dicere. De hoc est gl.in c. cùm Ioãnes, in ver.instrumentũ, in fi.de fide instr.& Abb.allegat bonã gl.in cle.statutum, in verbo, declaramus, de elec.& idem ↄsi.51. quod inci. Quidã magister. Pro ista gl. & dicto Abb.est tex.hic, in ver.nullatenus derogatur imò potius supplet.¶Tertiò no.vtrũ addere sit mutare? & Bar.ponit in l.fi.C.de præposit.sacro.scri.lib.10.& Arch.5.dist.in summa, allegaui Ant.anno elapso ĩ c.fi.de consue.vbi videre poteris.¶No. ibi causę cognitionem
3 sententia reseruata. No. hic Ant.ꝙ† illi, cui cõmittit cognitio, non est cõmissa sñia.& gl.in l.qui procuratorem dat.ff.de proc.vbi dicit, ꝙ cõmissa cognitione nõ dat potestas iudicandi. Contrariũ tenet Spe.in ti. de delegato. §.sequitur.ver.& no.ibi reprobat illã gl. & mouet per l. de qua re.ff.de iudi.& in cap.cũ super.de cã pos. & ꝓpri. qa de qua re iudex cognoscit, de ea iudicare debet. Ioã. And.in loco præalleg.in add.cõcordat, sic dicens, si loquimur in cõmissione facta à principe, habet locũ dictum Spe.si loquimur in cõmissione inferioris, habet locũ gl. Limitat tñ Bar.in l.à diuo Pio.in prin.ff.de sent.& re iu. nisi cõmittatur simpliciter causa: quia dr̃ tota commissa. Mod.hic allegant Iac.Butr.in d.l.qui procuratorem. qui ponit hanc disputationem Ioan. Andr. & sic furatus est Iac.Butr. Et ibi plus dicit Iac.ꝙ si commissa est iurisdictio delegato ad vniuersitatẽ causarum, posset ẽt diffinire.& ratio, quia hẽt iam iurisdictionẽ, & allegant Ange.in d.l.qui procuratorẽ dat. Et cũ istis dictis cõcordãt Sal.in l.vbi.C.de fal.& Bal.in d.l.q procuratorem.& ibi dicit Bal. ꝙ in mandato legis dantis cognitionẽ veniũt oĩa, sed nos loquimur in cõmissione facta ab homine. Vlterius allegãt gl.fi.ĩ c.cũ super.de cã pos.& ꝓpri.vbi dicit, ꝙ si dat sola cognitio, non venit decisio. Itẽ dicũt, ꝙ non veniat decisio. Argumentantur sic: Cognoscere & decidere, ponũtur tanq̃ diuersa, c. cãm, quæ. de resc.c.quis.& ĩ c.accusatus.3.q.6. Ergo cõmisso vno, nõ cõmittitur reliquũ. Bene est econuerso, cui cõmittit decisio, cõmittit cognitio. Et allegãt Abb.in d.cũ sup.ver. oppo.ↄ̃ fi. Modo dñt Mod.indistinctè. Cõmissa cognitione simpliciter, vr̃ cõmissa decisio. Et primò dñt, ꝙ gl. in d.l. qui procuratorẽ dat. dẽt intelligi ſm legẽ, quam allegat, sed in l.vbi.C.de fal.fuit cõmissa cognitio cũ dictione taxatiua, qa dictũ fuit, Cognoscas tantũ, per d. l. vbi. Secundò allegãt tex.in l.j.C.si ↄ̃ ius, vel vti.pub. ubi tex.dicit, is cui cognitio cõmissa est, iudicare non tardabit, licèt opponatur surreptio nota. Mod. dñt hic, Ergo ↄmissa cognitione venit decisio. Tertiò dñt, sicut cognitio & decisio sunt diuersa, ita cognitio, decisio, & executio, & tñ cõmissa decisione venit executio, l.fi. C. de iudi.& in cap.ꝑced.¶Quartò dñt ipsi, respõderi nõ põt ad regulã l.de quare.ff.de iudi. Modò limitãt ipsi, nisi diceretur, talis audiat, tũc non venit decisio.gl. in c. fi. de exceptio.ĩ 6.& ẽ gl.2. Dñt tñ Moder.ꝙ illa gl.est falsa.& allegãt Inn.in capit.ad hæc.de of. arch.& Ang.in d.l. de qua re.ff.de iud.& tex.ĩ d.l. vbi.& sic residẽt hic Moder. ¶Dicas, & est prima ↄclusio. Lex dans cognitionẽ, iclu dit diffinitionẽ. Ita Bal.ĩ ti.de pa. Cõstã. in ver.ad cognitionẽ. Imo.ĩ d.l.à diuo Pio.ff.de sen.& re iudi. Ang. ĩ d.l. đ qua re. Et hoc ꝓbat tex.in c.si iudex.de sent.excõmu.ĩ 6.& ĩ c.prudentiã.in prin.ſ.eo.& in c. pastoralis. in prin. đ rescr.in ver.cognoscere debẽt. Itẽ cõmissa audientia venit decisio. Dom.post Archi.ĩ cap. plectis.25.dist.tex.&

ibi Dom.ĩ c.1.de sup.neg pla.in 6.in ver. ꝓ audiendis & terminandis, & idẽ tenet Imo.in c. veniẽs, ĩ vltimo notabili.de renun.¶Fallit in auditore dato in curia Romana ꝑ Papã, cle.auditor. de resc. Secus extra curiã. Modò dico, ꝙ opinio Spe.& Mod.est sustẽtabilior, & opi.Spe. tenet Im.in l.à diuo Pio.ff.de sen.& re iud. & tenet, ꝙ q hẽt cognoscere, possit diffinire nõ facta distinctiõe. Bal. in d.ti.de pa.Cõstan.in ver.ad cognitionẽ. & in l.3.§.cognoscit.ff.de of.pf.vig.& probatur in c.significasti, ſ.eo. & ibi Abb.in 2.no. Et est hic tex.q loquitur in cõmissione inferioris.in uer.reseruata sententia.& sic cõmissa cognitione venit decisio, licèt aliqñ exprimatur vtrũque ad maiorẽ cautelã, ut pȝ in c.dilectus, de of.ord. in ver. examinatio & decisio.in c.2. de arb.in 6.in uer.examinãdũ & diffiniendũ.& in c.2.de dila.iuncto prin.cũ fi.c.j. đ sequet. pos. & fru. cũ similib. q ponerent uerba, & hæc notabis diligenter. An executor recusari possit. Phi.đ Perusio in c.nec nouit, de ap. & ibi Abb. Cõiter * tenet, qđ
* tenet hic Abb.¶Illud dr̃ manifestè ↄstare ex scriptura, qđ elicit ex ea uirtualr̃. Abb.hic, & est tex. in c.cũ olim. ĩ fi.de censi.ibi Ant.& Abb.in uer. patebat expressè. Allego Bal.in l.ad ꝓbationem.la 2.C.de prob. ubi dicit, ꝙ stipulatio ꝓsumpta dr̃ de tenore instri, gl.in l. iurisgentiũ.§.qđ ferè.ff.de pac.¶Tertiò allego Ang.in l.ita stipulatus.§. Chrysogonus.ff.đ uer.obl.ubi dicit, ꝙ executio data à statuto ex scriptura ꝓpria, hẽt locũ in subscriptura, & posui ego multa ĩ c.trãslato.đ ↄsti. Et illud, qđ uenit ex mẽte, nõ est extensio, gl.ĩ c.j.ver. Italia.de tẽp.or.ĩ 6.ꝓ qua allego tex.in l.scire oportet.§.& si.ff.de excu.tu. in ver. legis tñ latoris mẽs.cũ simi. ¶Capio gl. in ver. q
4 cũque. Ponũt hic Doct.vtrũ † delegatus ab ĩferiore, pos
* sit vnũ articulũ iurisdictionalẽ subdelegare. Cõiter* tenetur, ꝙ nõ. Mod.allegãt Abb.in c.cũ cãm.de app.in pe. notab. & in uer.in gl.& in c.cũ Bertoldus.uer.opp.ↄ̃ tex. đ re iud.ubi idẽ replicat, qđ hic. Postea
a allegãt Sal. ĩ l.a iudice a. C. de iud.ubi idẽ tenet, qđ hic Abb.& forti⁹ ibi dicit ꝙ inferior à principe nullũ ministeriũ subdelegant, ꝓ regulã l.a iudice.C.đ iudi. Deĩde allegat Car. in cle.j.de of. đleg.ubi dicit, ꝙ quasi u biq; seruatur, ꝙ simplices scriptores examinant testes ex mãdato cuiuscunq; delegati. Et ibi dr̃, ꝙ si ↄtigit appellare ab istis executorib⁹, appellabit ad delegatũ. Et allegãt Raph.Ful.in l.1.ff.qs, & a quo app. Sed vltimo firmant Mod.ꝙ delegat⁹ inferioris põt subdelegare articulũ ẽt iurisdictionalẽ, & allegant tex. in c. cũ Bertold⁹.de sen.& re iud.ubi Cardinalis legatus cõmisit in ꝓuincia cãm, & ille subdelegauit examinationẽ testiũ. ecce, ibi ẽ casus, ꝙ potuit. Ergo, &c. Abb.ibi dicebat, ꝙ uerè loqtur ille tex.& dicit, ꝙ legat⁹ Apostolicæ sedis habet hãc ꝑrogatiuã, ꝙ delegat⁹ ei⁹ põt hũc articulũ subdelegare. Et dñt hic Moder.ꝙ rñsio Abb.ñ est bona. Idẽ, qđ Mod. tenet Bar.in l.& qa.ff.de iur.om.iud.ꝙ põt subdelegatus inferioris subdelegare articulũ iurisdictionalẽ. Et sic ſm cõem opi. dicas, ꝙ sicut delegatus inferioris à principe, non subdelegat totã cãm, sic nec articulum iurisdictionalem. Hãc opi.tenent Bal.Sal.& Ful.in d.l. a iudice.C.de iud. Ant.& Imo.in d.c.cũ Bertoldus. Dom. de Ro.decis.164. quę incipit, Itẽ ꝙ delegatus, in nouis. Allegãt Spe.in ti.de delegato.§.1.uer.sed nunqd delegatus. Idem tenent. Cyn.& Bal. in l.solet.ff.de iur.om.iudi. & est gl.fi.in cle. 1.đ offi.del.& ibi oẽs Doc.& est tex. hic melior de iure inducendo, ꝓut hic Ab. Et ista sit ↄclusio.¶Fallit primo in delegato legati, ſm Abb.in d.c. cũ Bertold⁹. versi.qntã lecturã. Et dato, sed nõ ↄcesso, ꝙ æqparatio legati, & ꝓconsulis ñ sit vera, sufficit ibi esse tex.de hoc. Scđo fallit, nisi ab ĩferiore a principe hoc ↄcedat. Abb.hic in fi.articuli.& in d.c. cũ Bertold⁹.uer. & hæc faciũt. Quas fallẽtias pleni⁹ examinabo ĩ §.porro,
5 ĩ.eo.ubi uidebis notabilr̃. ¶ Capio† gl.ĩ uer. executorẽ. De executore ẽ gl.ĩ c.si sup, in uer. principalis. đ off.đle. in 6.ubi glos. dicit, ꝙ executor dr̃ delegatus. ¶Limita, nisi

a Allegãt Sali. in l.a iudice. *Et ibidem uide dom. Francis.de Aret. Et de ista materia dic & limita, ut plenè & notabil. per dom. Ias. May. quem omnino uide.*

niſi eſſemus in materia ſtricta. Ita limitat illã Abb. in c. ſi quis ꝯ clericum. de foro cõp. Item in c. 2. in 3. notabili, ſuprà eodẽ, ubi dicit, ꝙ legatus largè põt dici executor. Idẽ tenet Inn. in c. ſciſcitatus. ĩ j col. de reſcr. per illũ tex. Et ð executore tangit̃ in l. à diuo Pio. in prin. ff. ð sẽ. & re iud. Et eſt tex. & gl. in c. prox. §. q̃a verò. tex. & gl. & oẽs in c. de cætero. de ſen. & re iud. Bal. in l. executorem. C. de exec. rei iud. Inn. ĩ c. cùm olim. ex 2. ſuper ver. per portarium, de priuil. & ponitur in cap. pro illorũ, de p̃bẽ, & per gl. in cle. j. de offi. dele. & per Inn. in c. fi. de p̃ſump. & ibi aliàs plenè poſui. ¶ Secundò no. ꝙ non eſt differẽtia, quo ad appellãdũ, ĩter auditorẽ & iudicẽ ordinariũ & uide Abb. hic, qui ponit vnã diſtinctionẽ optimã, &c.

b ¶ Gl. in ver. litis exordiũ. Abb. hic dicit, ꝙ † litis ɔteſtatio eſt exordiũ litis, gl. in §. in ver. ex procœmijs. ĩ Auth. ĩ medio litis ſacras iuſſio. non fie. ubi gl. dicit ꝙ citatio, & alia, quæ fiũt ante lit. conteſt. dicunt̃ eſſe procœmiũ iudicij. ¶ Secundò allego Bal. in auth. clericos. C. de epiſc. & cler. vbi Bal. dicit, ꝙ à lit. ɔteſt. iudiciũ habet formã ordinatoriam, & q̃ præcedunt, non dicunt̃ acta, ſed præparatoria ad acta. Bene dicunt̃ acta largè, per capitu. qm̃ ꝯ. de proba. Tertio Bal. in auth. qui ſemel. C. quomodo & qñ iud. vbi dicit, lis dr̃ cœpta per litis ɔteſt. & gl. eſt in cle. j. in ver. citationem. de iudi. quæ probat, ꝙ citatio eſt p̃paratorium iudicij. Et ita intellige gl. in rubr. C. de ĩ ius voc. quæ dicit, ꝙ iudicium ĩcipit a citatione, verum, ſed lis incipit a litis ɔteſtatione. ¶ Quartò Bal. in l. j. §. ſimili mõ. el 2. C. de Lati. liber. toll. vbi dicit, ꝙ figura iudicij propriè incipit a litis ɔteſt. incluſiuè vſque ad ſnĩam, antè & poſt non eſt figura iudicij, de quo probatur ĩ extraua. ad reprimendã. in ver. figura. ꝑ Bar. Et allego Ang. in l. j. C. de p̃ſcr. longi tẽpo. vbi dicit ꝙ non dr̃ eſſe inter aliquos querimonia, niſi lis ſit ɔteſtata. Allegat l. 3. C. ſi niũ reg. Querimonia, de hoc ponit̃ ĩ d. l. 3. Qñ dicat̃ iudiciũ ponit̃ in l. j. C. de iudic. Qñ dicat̃ controuerſia, tex. ĩ l. cauſas, vel lites. C. de trãſac. De his verbis ponit Bar. in l. amplius. ff. rẽ ra. hab. Dices ergo, ꝙ lis dr̃ poſt litis ɔteſta. Et ita ſit regula. Hoc ponit Bar. & Ang. ĩ l. cauſas, vel lites. C. de traſac. & ibi reprobant gl. Et ꝓ opi. Bar. tenet Paul. de Leaza. in cle. fi. vt li. pend. per illũ tex. a ſpeciali, & per tex. in c. ex parte. el 2. de ver. ſign. Ad idẽ in c. forus. de verb. ſig. & ꝓbat̃ ex gl. hic. ¶ Fallit hoc primò vbi ageretur de fauore liberationis: puta, de peremptione litis, q̃a poſſet accipi lis ẽt ante litẽ ɔteſt. Ita declarat Sal. in l. poſtq̃ liti. C. de pac. ¶ Secundò fallit, quo ad ĩducendum uitium litigioſi, q̃a res dr̃ litigioſa ẽt ante li. ɔteſt. Gl. hic. & tex. in auth. litigioſa. C. de litigio. & facit ſequens fal. ¶ Tertiò fallit, quo ad effectũ inducẽdi pendentiã litis, quo ad hoc vt nihil poſſit ĩnouari gl. & tex. in d. cle. 2. ĩ ver. quo ad hoc. Ergo ſecus in alijs negotijs. ¶ Quartò fallit, quo ad perpetuandã iuriſdictionẽ. Tex. hic, & in c. gratũ. & in c. relatũ. s̃. eo. ¶ Et no. ꝙ verbum, Cauſa, eſt verbũ g̃nale, de hoc eſt tex. hic, & ibi, is cui cã cõmittit̃. Ad hoc allego, qð ſcribit Bal. in le. 1. ff. ſol. matri. ubi dicit, ꝙ q̃uis propriè ſumẽdo dicat̃ cã poſt li. conteſt. largè tñ dicitur ẽt ante libellum. Hoc idem voluit Bar. & alij in d. l. cauſas a. C. de trãſac. ¶ Secundò nota, ꝙ negotium dicitur ante ẽt litis conteſtationem. Tex. ĩ c. forus. in ver. negotium, de uerb. ſig. quem allegat Imo. in l. acta. de ſent. & re iud. ¶ Tertio ſcias, ꝙ propriè capiendo Lis. ſignificat ius in iudicio deductum. De quo eſt vna glo. quæ ſentit hoc, in c. 1. §. j. de ꝑcu. in 6. verſ. litis. & ibi Domin. & eſt tex. in l. litis nomen. ff. de uer. ſign. ¶ Glo. in uer. cauſæ finẽ.

7 Dicit Abb. ꝙ † ſolus epiſcopus poteſt pronunciare ſententiam per alium, c. fi. de re iud. Sed dicas, ꝙ quilibet iudex cõmittere põt lectionẽ ſententiæ alteri, dummodo dicat, poſtquã eſt lecta, & ita pronũciamus. Hoc firmãt Bal. & Salic. in l. hac cõſultiſſima. C. q̃ teſta. fac. poſ. Cy. in l. 2. C. de ſent. ex breuic. reci. & Bal. in l. iubemus. C. de teſta. & Bal. in l. 1. C. de ſent. ex breuic. reci. & in l. ſtatutis. C. eo. ti. Io. An. in c. fi. de sẽten. & re iudi. in 6. dicit, ꝙ ita ſeruatur de ɔſuetudine, ſed de rigore iuris ẽ ſecus. ¶ ibi ſaluat gl. 2. Et ꝙ prima opi. ſit vera, adducit̃ rõ, quia paria ſunt, aliquid fieri expreſsè, uel ꝑ relationẽ certã. Tex. in l. ĩ ſumma. ff. de ſent. & re iudi. puta, ſi dico, dono tibi iſtã caſſam, uideor & donare ea, q̃ in ea ſunt. Ergo idẽ in propoſito noſtro. Et ſic rñdetur ad c. fi. de ſenten. & re iud. in 6. Et pro hoc allego vnũ dictũ Bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi. & demõſt. vbi dicit, ꝙ licèt nomẽ hæredis, & alia, quæ ſcribunt̃ in teſtamẽto nũcupatiuo, debeãt deſcribi, adeo ꝙ teſtes audiãt, valet teſtamentũ, ſi teſtator vocatis teſtibus dicat, Facio hr̃dẽ illũ, qui ẽ ſcriptus ĩ vna ſchedula, quã dedi fratri talis monaſterij, & valebit teſtm̃ b, & hr̃dis inſtitutio. Sðcò allego Bal. in l. minorib. ff. ð his, quibus ut indig. ut ꝙ appellans ab interlocutoria dẽt exprimere grauamina, dicit ibi Bal. ꝙ ſufficit appellare, & dicere, Appello, q̃a iudex me grauauit prout ɔtinetur in actis, & dicit, ꝙ eſt ſatisfactum cle. appellanti. de app. Idẽ tenet Ang. ɔſ. 113. qð incipit, Quædã domina. in l. vbi aũt. §. q̃ illud. ff. de ver. obli. & in l. 1. ff. de liber. & poſthu. ð quo vide ꝑ Ang. in l. p̃tor. ff. de dam. infec. Inn. in cap. 2. de ope. no. nũ. Et teneo, c ꝙ ẽt ꝑ aliũ põt legi ſentẽtia, ſi poſtquã eſt lecta iudex dicat, Et ita pronunciamus. Sed ep̃s põt alteri committere lectionẽ, & valet, ẽtſi non dicat, Et ita ꝓnũciamus. Et ſic in hoc differt ab alijs iudicibus. Qð no. diligẽter. ¶ Gl. ĩ uerbo, principio. Dicit hic Io. de Imo. & Abb. de iure ciuili media cãæ delegari nõ p̃nt, ſecus ð iure canonico. Ita gl. hic. Tñ ipſi tenẽt cõtrariũ nõ facta diſtinctione inter ius canonicũ & ciuile.

§. VERVM. ¶ A ſubdelegato cũ iuriſdictiõe appellari põt: ſecus, ſi ſine iuriſd õne, niſi modũ excedat, tũc recuſari põt, niſi ſit datus de partiũ ɔſenſu. Hoc dicit vſq; ad §. porro. ¶ Quare oportet appellare ab exceſſu formę?

8 Nota primò, ꝙ illud, qð fit p̃ter formam, eſt nullũ. Tex tus eſt in c. ſicut, de elec. in 6. & ibi gl. & tex. in c. prudentiam, in fi. s̃. ver. citra mandatũ. Hoſt. & oẽs reprobãt gl. in cap. cãm. de ſent. & re iud. in ver. mandati. & ibi Abb. & Abb. in cap. Piſanis, de reſti. ſpol. De hoc, vtrum oporteat appellare ab eo, qð fit p̃ter formam mandati, uide gl. fi. in cap. quod ad conſultationem, de re iudic. Et ibi Abb. ponit quinque vtilitates iſtis appellationis. Et prima eſt, quia prodeſt appellare, q̃a põt eſſe dubium, vtrũ faciat ꝯ formam, vel non, &c. ¶ Glo. in verbo, ſtatuimꝰ. Dicunt hic Moder. quòd Card. dicit hic, quòd verbum, Statuimus, non ſemper importat neceſſitatem; & dicit, ꝙ eſt intelligendum ſecundum ſubiectam materiã, per capitu. intelligentia. de uerbo. ſignificatio. Dicunt Moder. tex. eſt in capitu. primo, de uita & honeſt. cler. & ibi gl. & Docto. Quòd uerbum Statuimus, non ſemper neceſſitat, de hoc vide beatum Thom. 2. 2. q̃ſtio. 186. articulo 9. & ibi dicit, quòd attenditur materia ſubiecta, & in dubio obligat ad mortale, & poſui in c. nã cõcupiſcẽtiam. de conſt. & ibi Abb. ¶ Secundò nota, quòd per uerbum Statuimus, fertur ſententia. Tex. eſt in capitu. in his. de uerb. ſignifica. & eſt gl. in uer. ſtatuimus. in capi. cum ab uno. de ſent. & re iud. in ſexto. Verbũ ſtatui-

mus

a L. cauſas. *Et ibidem de hoc uide omnino do. Iaſo May. ubi cõcludit, quòd imo cauſa dicitur ante li. conteſt. ſequendo Cy. & Barto. ibi. Et ita etiam tenet ibidem Ang. Pa. de Caſ. & Ful. & do. Alex. de Imo. cũ concor. ibi per eum ſignatis, & vide ẽt dom. Iaſ. May. ĩ l. poſtquam liti. C. de pac. vbi ponit differentiam inter cauſam, iudicium, inſtãtiam, & litem.*

b Valebit teſtamentũ. *Adde idem tenentem do. Soci. conſil. 172. incip. Reuerende pater & domine. uer. ſecũdo principaliter. ibi, ſi teſtator. in 2. parte.*

c Teneo. *Adde ad iſtud, quod dicit Felin. hic, ita pronunciamus, ꝙ teneo, quòd malè dicat, quia etiãſi conſuetudo poteſt tollere iſtam ſolennitatem in legendo, & ſic quòd notarius poſſit legere etiam ex mãdato iudicis, ut tenet Iaco. Bu. Bal. & Salic. in l. hac conſultiſſima. C. qui teſta. fac. poſ. Arch. 2. quæſt. 1. c. ſtatutis. Domi. de ſan. Gemi. & Phil. in c. fi. de re iudic. in 6. tamen iudex, poſtquam lata eſt ſententiã, debet dicere, Et ita abſoluo, vel condemno, & ſic non ſufficit dicere generaliter, Ita facio, uel pronuncio. Et ita tenet Sal. in d. l. hac. conſultiſsima. in j. co. in uer. item per iſtum tex.*

mus importat ius nouũ priùs nõ ꝯditũ. Ita determinat Pet. de Perusio in tractatu, De rerũ permu. in pen. char. vers. quæro circa prædicta in qõne multùm importanti. Et hoc est verũ, nisi per alia iura eēt declaratũ. Ita voluit Abb. in prin. in c. cũ super. de sepul. Et ꝙ verbũ statuimus, importet ius nouũ, vide Abb. ĩ c. si qs ꝯ clericũ. de fo. cõp. Qñ vis videre verba, quibus condit ius, vide Ant. in c. pterea requisisti. el 2. de app. & ibi multa videbis de his verbis. ¶ Gl. in ver. recipiat assensu. Notant hic doctores multũ de assessore. Declaro eos &c. Vtrũ † requirat ꝯsensus partis in electione assessoris? Dñt Doct. ꝙ nõ: est tex. in c. statutũ. §. assessorē. de rescr. i 6. vbi tex. dicit, ꝙ iudex põt assessorē assumere, & ꝙ pp suspectũ assessorē recusatur iudex. Ita Abb. in c. 1. de iudi. ¶ Tene menti dictum Inn. ꝙ iudex teneť ex facto assessoris. In ꝯ riũ est gl. in c. hoc ēt quippe. in ver. vel iniquo. 2. q. 6. vbi gl. dicit, ꝙ ĩperitia assessoris excusat iudicē errãtē. & illã sequiť Imo. in l. iiij. §. in eo. ff. de dam. ĩ fec. Allegat tex. in l. ij. a ff. qđ quisq; iuris. vbi tex. dicit, si assessor iniquũ ius tulit, eius imperitia nõ nocet iudici. Sed tene mēti dictũ Inn. De hoc est gl. ĩ d. l. 2. & est gl. mag. in fi. q̃ dicit, ꝙ imperitia assessoris nõ excusat iudicē a pœna iudicis malè iudicãtis: sed bñ excusat a pęna retorquutionis. Quã gl. ibi oēs approbãt. Et ꝙ imperitia assessoris non excuset iudicē, voluit Ang. ĩ l. j. C. de his, q latro. occul. & Bal. in l. mãcipia. C. de seruis fug. ¶ Limita hoc,

9 (at "doctores multũ de assessore")

a In l. ij. *Ibidem ad hoc singulariter uide dominũ Alex. de Imo. in prin.*

10 nisi † res publica elegisset illũ vicariũ, vel saltē eligi sua sisset. Ita Bal. limitat in l. j. C. de pæna iudi. qui male iudi. Sali. in l. fi. eo. ti. Idē dico, ꝯfirma in simili per vnũ dictũ Bal. in c. 1. §. eo. ubi dicit, ꝙ potestas nõ teneť de delicto familiæ ordinatæ per superiorē. ecce in proposito. ¶ Secũdò Bal. in l. captatorias. in 5. oppo. C. de testa. mili. vbi dicit, si notarius errauit ex ꝯsilio sapiētis, quē partes elegerãt, non teneť notarius ad interesse parti, ex quo partes ipsum submiserũt. Quod no. diligenter: qa ista prima fallentia excusat iudicē, qñ assessor est datus a populo: & tene mēti. ¶ Tertiò allego Bald. in l. obseruare. §. profici sci. ff. de offi. procõ. & le. vbi dicit, ꝙ si iudex eligit cõsultorē imperitũ, nõ excusať: secus, si partes eligãt. Allegat Inn. hic. Et pro ista limitatiõe est gl. in l. Polla ĩ ver. pupillo. ibi, tertiò posset esse. C. de his, quib. ut indig. ubi dicit, ꝙ suasio matris, pupilli, vel agnatorũ, excusat tutorē, qui instituit accusatiõnē calumniosam. ¶ Secũdò limita, nisi assessor fuerit approbatus pro Doctore in studijs generalibus: qa ex quo Doctores approbarũt eũ, est potestas excusatus. Ita voluit Sal. in d. l. fi. C. de pęna iud. q malè iudi. Moueť per l. argentũ, & per no. in l. non tã idoneũ. ff. cõmo. vbi si tu cõmodasti mihi argētũ, ego remitto tibi per famulũ meũ, & in itinere est deceptus, dicit iuriscõsultus, ꝙ si ille famulus erat homo, qui de facili, non solebat decipi, excusatur dñs. Sic in proposito excusať iudex, ex quo doctores eũ approbarũt. ¶ Tertiò limita, nisi assessor, ētsi non eēt doctor, sed fuisset exercitatus ab alijs magistratibus, cũ qbus optimè se gessit, tũc .n. excusabiť iudex. Hoc dicit Sal. ĩ d. l. fi & allegat l. j. C. q & aduer. quos. vbi ꝯcediť restitutio minori, si credidit iudici, q eũ circũuenit. ¶ Dicta ista intellige ĩ iudice imperito: sed si iudex est doctor, uel peritus, semper fuit ĩ lata culpa, imitãdo ꝯsilium assessoris. Et hoc facit ad oĩa, vbi doctor sequereť ꝯsiliũ imperiti. Ita Bar. in l. ĩ bonorũ, ff. de bo. pos. ti. gene. & Bal. in l. iuris ignorãtia. C. qui admit. ad bo. pos. Et idē, qñ datus esset ꝯsultor à partib⁹. Ita dixit Ange. in l. si conuenerit. ff. de re iudi. Et ſm p̃dicta intellige Ang. ĩ trac. De syndicatu, ĩ notabili 148. ¶ In eadē gl. ibi, & inuitæ. in fi. Nota, ꝙ

11 † vbi partes discordant, iudex põt eas ēt ĩuitus ꝯcordare*. Hoc ꝓbat ista gl. in fi. Primò allego tex. ĩ l. ĩ venditione. §. fi. ff. de bon. auth. iudi. poss. vbi si creditores missi ĩ possessione rei locabilis dicordãt in locãdo, iudex locabit, puta, vna dom⁹. Bart. ibi dicit, no. istũ tex.

* Cõcordare. *Ad hoc verum esse in ciuilibus, in quibus iudex põt se ĩterponere, ut partes ad concordiã reducantur l. 1. §.*

ad mille proposita. ¶ Et primò dicit, canonici discordãt ĩ electione, eps̃ eliget. sĩr, si partes discordãt ĩ eligẽdo sapiētē, iudex eliget. gl. hic. Si discordãt in formãdo pũctũ, iudex formabit. Et illũ tex. alle. Bar. in l. 1. §. 1. ff. de ven. inspi. Et ꝑ illam l. dicit Spe. ĩ ti. q fil. sint leg. ad fi. ꝙ si habētes alimētari, discordãt in mõ habēdi alimēta, iudex ꝯcordabit & imponet modũ. Simiľr Spec. in ti. de requisit. ꝯsilij. §. j. ver. scias igiť. dicit, ꝙ in electione sapiētis ĩ Lõbardia, sic eligiť: iudex dicit, Præcipio vobis, ꝙ vos detis mihi octo, vel decē ꝑsonas, q̃ non sint suspectę, & ego eligã vnũ ex istis. Vlteriùs Bal. in l. & suũ. §. fi. ff. de pact. vbi dicit, ꝙ si ex quatuor executorib⁹ habētib. facere eleemosynã duo tenēt vnũ, & aliud alij duo, ꝑpõderabit opinio, q̃ eps̃ approbabit, in dubio tñ adhæreat eps̃ executorib⁹, qui essent ꝯiuncti testatori, ſm Bal. in l. antepe. per illum tex. ff. đ pact. Itē allego Bar. ĩ l. de die b. in prĩ. ff. q satisd. cog. ubi dicit, ꝙ si partes coactæ à statuto certo casu pacē facere, discordant in capitulãda pace, iudex ipsã capitulabit, & stabũt. Et Bar. ĩ l. duo iudices. ff. de re iud. vbi dicit, ꝙ si sapientes, quos iudex teneť sequi, sũt discordes, iudex eliget, nisi ex vna parte eēt maior numerus, ſm Io. And. in regula, nullus. in Mercu. quē sequiť Bal. ĩ l. 1. in 7. q. ff. de off. ꝯsul. Et idē puto ĩ casib. ꝑdictis, qñ mã non requirit ꝯsensum omniũ. Itē tex. cum gl. in c. venerabilem. de ele. in uer. fauere. vbi gl. dicit, ꝙ si electores discordãt in eligẽdo imperatorē, Papa põt fauere vni ex partibus, per illum textum. Idē dicit Abb. in c. cũ autem. in fi. de iure pa. vbi si patroni in ꝑsentãdo discordãt, iudex eliget vnũ ex præsentatis, non extraneũ. Et cum hoc concordat Card. in clem. secũda, §. fi. in prima quæst. eod. ti. ¶ Et scias allegare Ioã. And. ĩ titu. de homi. §. primo, ver. sed pone. vbi dicit, ꝙ si partes habent eligere medicum, vtrũ vulnus sit lethale, vel nõ: si discordant, iudex eliget. Pro quo est tex. in l. 3. in vlti. respõso. C finium regun. Item Bar. in l. fi. ad fi. de app. reci. vbi dicit, ꝙ si consanguinei discordant in maritanda puella, iudex maritabit, & Bal. in l. in coniunctione. C. đ nup. ¶ Vltimò Bart. in l. si cum dotem. §. eo aũt tempore. ff. solu. matrimo. vbi dicit, quòd si propinqui sine causa recusant consentire mulieri contrahenti, iudex vice eorũ ꝯsentiet. Sequitur Abb. in capitu. tuę. de cleric. nõ resi. ¶ Nota modo duo. Primò, quòd vbi immineret scandalum ex ista cõpulsione iudicis, non debet eos cogere. Hoc probat tex. in capitu. quoniam de iure patro. Et tunc poterit vti iudex aliqua via indirecta, qua đ nolentibus fiant volentes. Et de ista via pondero tex. in capitu. primo, de iure patro. Et cum prædictis est tex. in capitu. placuit. 90. distin. vbi tex. dicit, quòd episcopus potest diuturnos litigatores concordare etiam ex communicando eos inuitos. Ita Abb. in rubr. de treu. & pa. & in capitu. humiles. de maio. & obe. in princ. & in capitu. cum inter R. de electio. & Abb. in capitu. cum pridem. de pact. ¶ Secundo nota, ꝙ si superior aditus ab vna parte discordantium, non vult se intromittere, põt pars adire superiorem suum, vt faciat eum intromittere. De hoc est tex. optimus in capitu. nullus. de iure patro. vbi dicit tex. episcopo præsentatur vnus, episcopus non vult admittere. dicit ibi tex. quod Archiepiscopus potest eum cogere, ut admittat, per illum tex. Dicit glo. in capitu. si religiosus. in ver. obtēta. de elect. in 6. quod superior abbatis cogit abbatem ad dandam licentiam. Ioan. And. in cap. cũm ex eo. de electio. in sexto. dicit ꝙ si episcopus non vult dare licentiam sacerdoti, vt vadat ad studium, potest cogere archiepiscopus episcopum, vt illi det licentiam.

& post operis. ff. de no. op. nunc. l. æquissimũ. de usu fru. tamē in crimi nalibus partes cõponere non põt antequã delinquens fuerit legitime punitus. glos. est in l. trãsigere. ubi no. Bal. & Sal. C. de transac. Bal in l. cũ affirmes. C. de lib. cau. Saly. & Ias. in auth. si uerò cõtigerit. C. de iu. dici.

b In l. de die. *Et ibidem ad hoc vide omnino do. Alex. de Imo. & in l. in venditione. §. 1. de bo. author. iudic. pos. & in l. in donatione. §. vnus. eo. ti.*

12 §.PORRO.¶A † subdelegato non in totũ, appellaẽ ad subdeleganté,non aũt ad primũ delegantẽ,secus si in totũ.¶In tex.sunt notabilia clara.¶Gl.in ver.transfert. No.hic istã gl.ꝙ delegatus nõ põt subdelegare cũ potestate subdelegãdi.Et ꝗ̃ ista gl.facit festũ Ab.in c.cũ Bertoldus.de sen.& re iud.ver.sed dubiũ nõ est tactũ:& trãsit cũ ista gl.¶Limita,nisi subdelegaret reseruata sibi aliqua iurisdictione, qa tũc valet licẽtia data de subdelegãdo,qa dando speciale mandatũ cõmmittendi,vr̃ ipse committere,arg.c.pe.de procu.in 6.& l.unũ ex familia. ff.de le.3.Secus,si subdelegat in totũ:qa tũc,cùm desinit esse iudex,nõ põt subdelegatio fiẽda attribui sibi,qa tũc desinit extremũ iurisdictionis suæ,arg.l.bonorũ.ff.rẽ ra. hab.& ibi Bart.Et nota ista subtilia.Et pro gl.nostra hic est Arch.in c.q̃uis.de offi.dele.in 6.& Ioã.And.ĩ c.is,cui. eo.ti.& lib.& dñt,ꝙ nulli subdelegato põt dari potestas subdelegandi,ne ꝯtingat subdelegatos trãsire in infinitũ.Per q̃ rõnem,cùm sit generalis,fortè opi. Abb. nõ sustineret.¶Gl.in ver. appellatione remota.Dñt hic Moder.qđ Anto.hic ponderat istũ tex.in ver.laboribus & expensis.qđ iste tex.non procedit in delegatis cognoscẽtibus ĩ curia Romana:q̃a cessat rõ hius tex.quia à subdelegatis delegatorũ põt appellari ad Papam,qa parcit laboribus & expensis.Ioã.de Imo.dicit,ꝙ tutius est ẽt ĩ curia seruare istũ tex.Et cõcludunt hic Mod.ꝙ delegatus in curia si subdelegauerit non in totũ,appellaẽ ab eo nõ ad Papã.Ita ipsi hic,& ponũt duas limitationes,quas vide p eos hic.¶A subdelegato nõ ĩ totũ nõ appellatur ad Papam,sed ad delegantẽ.Ista sit regula. ¶Fallit pri-

13 mò,nisi † fieret appellatio,& prosequeret eã appellans nõ ꝯdicente appellato. De hoc est decisio Rotæ ĩ nouis, 387.quæ incip. Itẽ si tres sunt dati.q̃ est in ti. de offi.dele. 16.& idẽ tenet Dom. post Io. de Fantu. in c.si delegatus eo.ti.lib.6.in pen.col.Et hoc credo verũ,licèt Im. aliter dicat in c.cùm te.supra eo.motus per c. si subdelegatus. in ver.debebit,quod importat necessitatẽ. Sed pro ista fall.facit gl.j.in c.delicti.de ap.q̃ dicit,ꝙ licèt non possit appellari omisso medio,valet tñ parte nõ opponẽte.Ergo idẽ in proposito. ¶Secundò fallit in curia Romana, ſm Ant.hic,sed dicas,ꝙ si apparet de stylo curiæ,illi stãdũ est,c.graui.de cri.fal.Aliàs non vr̃ hoc posse procedere,ſm Imo.hic, maximè cũ ẽt tũc sit habitura locũ rõ expensarũ pp nouã cõmissionẽ. Ita Mod. hic. ¶Tertiò fallit ĩ delegato inferioris à Papa , quia si subdelegat nõ in totũ, ab ipso põt appellari ad Papã, ſm Cal. & Abb. hic,pro quibus vide Abb.in c. cũ Bertoldus.ĩ vlt.colũ.ꝺ sen.& re iud.¶Amplia,ẽtsi sit delegatus Papæ,qui subdelegauit, & hoc est pulchrius,qa in ipso nõ põt dici,ꝙ repræsentet Papã,sicut delegatus,qa legatus habet ordinariã iurisdictionẽ,iõ virtute commissionis radicatur in ipso,non sic in delegato,qa est propria persona ficta ipsius delegãtis,& iõ tunc non potest dici, ꝙ legatus repræsentet personã suã,secus in delegato.Ita Abb. in c. cũ Bertoldus.in vlt.col. de re iud. vbi optimè loquitur de hoc. ¶Fallit quartò, nisi delegatus reseruasset sibi aliquos actus, & cos iã expediuisset ante appellãtem, quia nõ põt appellari ad eũ,sed ad Papã.puta post li. ꝯtest. vel testiũ examinationem,quia expeditis istis actis nihil remanet in eo. Ita Io. And.in d.c.si delegatus.eo. ti.li.6. & ibi refert Dom. ꝯ Io.de Fãtu.& rõ,quia est tex.ibi,& hic põderãt reseruationẽ iurisdictionis , ergo si nõ reseruat facit agradum.¶Quinto fallit, nisi reseruasset sibi solũ ꝯsiliũ, quia hoc non facit, quo minus delegauerit in totũ. De hoc est gl.sing.in c.si pro debilitate.in ver. ꝯsulere s̃. eo. Et rõ est, quia consilium non sapit aliqd iurisdictionis, & ibi Abb.exclamat de ea. Idẽ dicas in omnibus actis q non sapiũt iurisdictionẽ.¶Sextò limita singulariter, nisi delegatus detulisset appellationi interpositæ ad Papã, omisso debito medio, quia tũc inchoata persecutione appellationis ab vtraque parte,non põt delegatus reuocare ad se causam.Ita Dñi de Ro.dec.21.in ti.de appel.ĩ antiquioribus,q̃ incipit,à subexecutore. Et ista ꝯcordat cum prima fal.quia pars non opposuit. ¶Septimò limita,nisi ambæ partes ꝯsentirent,ꝙ appellaretur ad Papã. Ita dñi de Ro.vbi s̃.¶Vltimò fallit,q̃n delegatus subdelegasset collegæ non in totũ, qa non appellaẽ de isto ad collegã,qa par in parẽ,&c.gl.in §.si verò.j̃.eo.ĩ gl.mag.

14 Et de isto dẽt appellari ad Papã. ¶Appellari † non põt omisso medio,l.imperatores.ff.de appe.c.dilecti.el 2.de appel.¶Fallit primo,nisi excipiaẽ,quia valet appellatio omisso medio.Gl.in d.c.dilecti.el 2.de appe.& ibi Abb. & Imo.plenè,& ibi Philip.de Perusio.Idẽ tenet Abb.in c.referente.de ꝑben.Anto. in c.cùm Bertoldus.de sent. & re iudi.& Pet.de Anch.in capi.Romana.de appellat. in 6.Cal.in ti.de appe.ꝯs.6.¶Itẽ fallit,nisi ꝯsuetudo aliter se haberet,qa valet ꝯsuetudo.Gl.mag.in prin.in c.2. de ꝯsue.in 6.Probatur in c.Romana.§.j.de app.in 6.& facit tex.ĩ c.licèt ex suscepto.de fo. cõp. ubi ꝯsuetudo defert potẽtiã appellãdi à seculari ad ecclesiasticũ omisso medio.idẽ dicas in ꝑscriptione, q̃uis non valeret pręscriptio, ꝙ nõ appellareẽ ad Principẽ . Ita Bal. in auth. quas actiones.C.de sacrosã.eccl. Itẽ si qs haberet de hoc priuilegiũ.gl.in d.c.Romana.§.1. ¶Itẽ fallit in arbitris iuris electis inter epm & subditũ litigantẽ,qa ab illis appellatur ac Papã,glo.in c.arbitris.de of.de le.in 6.ĩ fi.tex. ¶Itẽ fallit, vbi ꝯcurrit iurisdõ mediata & immediata, ut si appellatur à subdito archidiani,q esset subditus epi qa põt appellari, omisso archidiacono, ad Papã. Ponit hoc Abb.in d.c.dilecti. el 2.in fi. de appel. Allega tu gl. fi.in simili in c.cũ ab ecclesiarũ. de offi.ord. ¶Itẽ fallit, vbi eps, qui recusatur, qa suspectus, delegat cãm alteri, qa ab illo appellaẽ ad archiepiscopũ , ex quo mediũ cẽsetur inhabile.Gl.in c.is,cui.de offi.dele.ĩ 6.& plenè Ab. ponit.& oẽs in c.si quis ꝯ clericũ.de foro cõp.¶Itẽ fallit generaliter ubi mediũ est inhabile, puta, hæreticus, vel excõicatus.Gl.in d.c.is,cui.& probaẽ in c. qa diligentia. de elec.¶Itẽ fallit in delegato,qa ad eũ appellari potest omisso medio.Arc.in c.peruenit.11.q.1. Abb. idẽ tenet in c.1.j̃.ti.1.& ibi sentit glo.& idem glo.in d.c.Romana §.j.in ver.curiã.de app.in 6.& ibi Io. And. Idẽ in Patriarcha,qa omisso medio ad eũ appellari põt,gl.in c. renouantes.22.dist.Idẽ tenet Ioã.And.in c.antiqua.ĩ gl. fi.de priuile.Spe.in ti.de ap.§. nũc tractemus,ĩ medio ver.sed nunquid.Idem est ĩ legato. ¶Itẽ fallit in Papã a,c.ad Romanã.2.q.6.¶Limita,nisi esset materia feudi.qa ẽt ab episcopo appellari dẽt ẽt ad superiorẽ laicũ,puta,si eps eẽt ex partibus curię.tex. cũ gl.in c.Romana.§.dẽt. de appel.ĩ 6. & notat hoc Abb.in c.solitæ.ĩ vlt. col. de maio.& obe.& ibi plenè,& Abb.in c.verũ.de fo. cõp. & in c.auditis. de elec.& Abb.ĩ rub.de appel.ĩ vlt.col.Et ibi dicit,à rectore scholariũ clerico appellaẽ ad secularẽ superiorẽ.Io de Ana.ĩ c.3.de deli.puer.& Bar.ĩ l.j.§.si qs ĩ appellatione.ff.de app.¶Itẽ limita ĩ casu huius decretalis,q̃ ex ꝑdictis declara.¶Vltimo fallit ĩ scholaribus,qui pñt a quocũque appellare. Ita Bal.ĩ auth.habita.C.ne fi. ꝓ pr̃e. Hoc sequiẽ Abb.ĩ disputatiõe sua,q̃ ici.Gãdulph⁹.

a In Papa. *Adde, quæ habentur per do. Alex. de j. mo. ĩ l.j.§. si quis. de appell.*

§.QVEM VERO.¶Auditor datus sine partiũ ꝯsensu recusari põt, nõ tñ sine causa. Hoc dicit. ¶Pone,

15 ꝙ † delegatus de cõsensu partium subdelegauit non in totũ,postq̃ recusarunt delegatum suspectum, pone, ꝙ appellatur à subdelegato istius suspecti,ad quẽ appellabit,ad Papã non põt appellari, quia non in totum subdelegauit,& stat tex.nr̃.Et no. igitur, ꝙ si delegatus subdelegauit non in totũ, quia fuit allegatus suspectus, appellabiẽ ad ipsum,& non ad Papã.Ita Abb.in c.si quis ꝯ clericum.uet.sed circa prædicta,de foro cõp. dicẽs hoc eẽ nouũ. Ratio, quia adhuc non est directa inutilitas iurisdiõnis per solã propositionẽ suspicionis,cùm debeat legitima cã probari,& sic respondeẽ ad gl. in verbo partibus.ĩ fi.in cle.sępe. de verb.sig.dum loquitur de consẽsu tacito.quam allegat Pau.de Cast.in cons. 25. Possunt tñ partes instare, ut ꝑdiscutiatur articulus recusationis, non tamẽ appellabitur ad alium,quàm ad eũ. Quæ no.

§.SI VERO .¶Si vnus ex duob⁹ delegatis datis cũ clausula, Appellatione remota *, subdelegat alij accẽptãti,

* Appellatione remota. *Adde quid*

quid operetur ista clausu. Doc. in c. inter cęteras. de re iu. Inn. in c. pastoralis. in glo. sua in uer. denunciare pōt. & ibi Frā. post Ab. de app. & in c. secundo requiris. eo. titu. & nota, ꝙ ista clausula non potest poni in rescriptis per inferiores à principe, etiam si sit legatus de latere nisi ab interlocutorijs. Bartol. in l. fi. col. 1. in fi. in ver. & secundum hoc si apponas. C. de sēten. quoad effectū ut deroget iuri, sed quoad deseruiendum iuri potest apponi à quocunque ordinario Bal. in add. Spe. de ap. in primis addi. vers. clausula appellatione remota.

a Subdelegare. *Adde do. Alexā. de Imo. in l. more. & seq. de iurisdi. om. iu. in 2. co. & per Authorē ī c. si procurator. s̃. eo.*

b Procōsuli. *Adde Spec. in titu. de le. §. 4. versicu. facit. & sequ. vbi plene, an æquiparetur proconsuli, vel præfecto prætorio?*

nō pōt acceptās subdelegaꝛ, nec appel
latione remota ꝓcedere, qđ tn̄ ante ac
ceptationē poterat, & ab isto appellaꝛ
ad Papā, ētsi fuerit subdelegatus in to-
tum. Hoc dicit. ¶ Gl. in ver. nec cā. No.
16 hic gl. ꝙ † delegatus inferioris nō sub-
delegat, & est hic tex. Et ista sit regula ī
qua habes primo ampliare, ētsi in isto
delegato ꝯcurreret aliqd ptātis datæ à
principe, ut est casus ī hoc tex. ¶ Fallit
primo in legato ꝓconsulis. Ita est gl. in
l. à iudice. C. de iu. Rō est, ſm Bart. ibi,
qa est delegatus de ꝯscientia legis, qa
spālem titulum facit l. j. ff. de of. ꝓcōs.
& nō de alio. Scđa ratio est, quia maio
ris authoritatis est, q̃ alij. Patet qa reuo
cari non pōt principe inconsulto, l. so-
lent. ff. de of. ꝓcons. & le. vbi non reuo-
cat sine ꝯscientia principis, non sic in
alijs, l. iudiciū soluiꝛ. ff. de iu. Tertia rō
ēst, qa ꝓconsul in ꝓuincia, ī qua est da
tus, redactus est ad īstar principis, l. nec
quicquam. ff. de of. ꝓcons. & le. Merito,
&c. ¶ Scđo fallit in delegato legati de
a latere, quia ille pōt subdelegare a. De
hoc allego Bal. ī l. à iudice. C. de iu. Ab.
in c. cum Bertoldus. de re iu. Ang. in l.
cum p̄tor. §. j. de iu. Phi. de Perus. in ca.
cum cām. in 8. q. de app. Et rō est, quia
b æquiparaꝛ ꝓconsuli b legatus de late-
re, c. 2. de of. le. in 6. Scđa rō est, quia in
ꝓuincia maior est oībus pōst Papam.
tex. in c. si abbatem. de elec. ī 6. vbi tex.
dicit, ꝙ pōt bn̄dicere abbates exēptos,
qui nō pn̄t, nisi ꝑ Papam benedici. Ter
tia rō est, quia legatus æquiparatur p̄fe
cto prætorio, gl. in l. j. ff. de of. p̄fec. præt.
intellige hoc qđ dixi, in legato de late
re, nō in alio, ſm Phi. ubi supra. Et mo
ueꝛ ꝑ gl. in d. c. 2. dum legatum non de
latere æquiparat p̄sidi. Et ad c. cū Ber-
toldus. dicit, ꝙ narrat accidentiā facti.
¶ Est verū, ꝙ Io. And. Arch. & Do. te-
17 nent, ꝙ † delegatus legati non subde-
legat, in d. c. 2. & Lud. in l. & qa. ff. de iu-
ris. om. iu. & Mod. hic in prin. Et sic ꝯ̃
istā fallentiā. Et ostendunt, ꝙ delegatꝰ
legati non æquiparaꝛ legato ꝓconsulis. Tn̄ pro opi. cōi
* est tex. in d. c. cum Bertoldus. probans idem esse in quo
cunque delegato. Nec obstat, ꝙ ibi videaꝛ subdelegatus
unius articuli, quia imo dicit tex. Committentibus vi-
ces suas, qđ importat totalem æstimationem, & sic stat
firma fallentia ista. ¶ Tertio fallit in delegato ad vniuer
sitatem cārum, puta in vicario epī foraneo, hoc est, dato
in una parte diœcesis, de quo in cle. 2. in ver. foraneo. de
resc. Ita tenet gl. in c. cum cām. in ver. delegatus. in fi. de
app. & Bar. in l. j. ff. quis, & à quo app. & Bar. in l. more. ff.
de iu. om. iu. & in d. l. à iudice. Ratio est, quia censeꝛ, quasi
ordinarius, ut est gl. in d. c. cum cām. cum his, q̄ posui in
c. cum cām. s̃. eo. Si æquiparaꝛ ordinariis, ordinarij sub-
delegant. Ergo, &c. ¶ Limita, dummodo unam cām so-
lam subdeleget, secus, si vniuersitatem causarum, quia
hoc non pōt. Ita Imo. hic. Et dicit, ꝙ idē tenet Ant. hic,
& Host. in Summa. §. qui delegare. de of. dele. Tn̄ isti duo
hoc non dicūt, sed fortificaꝛ sic, quia ordinarius habet
ptātem delegandi, & tn̄ non posset omnem vniuersita-
tem causarum delegare, l. pen. & ibi no. ff. de offi. præsid.
18 Ergo, &c. ¶ Fallit † quarto in delegato inferioris dato
cum expressa ptāte subdelegandi, vt si eps̄ committens
cām dicit, Expedias, vel per te, vel per aliū. Ita tenet gl.
fi. in c. is, cui ab Apostolica. eo. ti. lib. 6. Abb. in d. ca. cum
Bertoldus. & Abb. hic in prin. & in § porro. Idem Do. de
Ro. decis. 368. in nouis, & est in isto ti. 14. quæ incipit, Itē
si eps̄. in fi. Idem Bar. & Ful. in d. l. & quia Bal. idem in l.
non distinguemus. §. q̄situm. ff. de arb. Idem tenet Bal. &
Sal. in d. l. à iudice. Sentit gl. 1. in l. solet. & ibi Bar. ff. de iu
risd. om. iu. Imo. in cle. j. ver. sed an hoc sit uerum. de of.
* dele. Et ibi dicit, hanc esse communem * op. Et rō est, qa
non vr̄ tunc ipse delegatus subdelegare, sed ordinarius,
qa sibi expresse commisit, arg. l. vnum ex familia. §. j. ff.
de le. j. Bonus tex. in c. 1. de proc. in 6. ¶ Limita, nisi daret
ptātem subdelegandi noīe ipsius subdelegati, qa tunc ī-
possibile est in ꝑsonam suam fundare iurisdōnem & po
tentiā subdelegandi. Ita Ang. in d. l. & qa puta, si dr̄ sub-
delega noīe tuo. Itē fallit, si delegatus inferioris subdele
gauit ordinario sciente qa valet, qđ agit. Guil. de Cu. in
l. j. in prin. ff. de exercito. De hoc diceꝛ ῑ. eo. ti. in ca. cum
olim. el j. in ver. reuertere ad ꝯclusionem. Contra istam
fallentiā tenet Spe. in ti. de delegato. §. 2. ver. quid si ī de-
legatione. ver. seq. & Arch. in c. q̃uis. de of. dele. in 6. mul-
ti antiqui regulati per Io. And. in d. c. is, cui. Idem Car. in
d. cle. j. in 12. q. tenet ꝯ̃rium. Idem tenet Imo. in §. quem
uero. s̃. eo. lꝫ Io. And. & An. nihil firment, & Ful. in d. l. à
iudice. ver. j. Allegatur ratio, quia concessa à lege spāli-
ter, seu in priuilegium iudicibus ordinariis, non pn̄t per
eos in alium transferri: tex. in l. j. ff. de of. eius, cui mand.
est iuris. tunc si potestas delegandi ꝯceditur specialiter
à lege ordinaria, d. l. cū p̄tor. ff. §. j. de iud. & d. l. à iudice.
Ergo talem ptātem non possunt in alios transferre. Do.
idem tenet in d. c. is, cui. Scđa ratio est, quia sequereꝛ, ꝙ
possit dari delegatus incertus, ꝯ̃ c. ad hæc. de resc. Tertio
mouetur ꝑꝑ gl. in uerbo, transferre totam. in §. porro. s̃.
eo. quæ dicit, ꝙ delegatus Papæ non subdelegat cum
ptāte subdelegādi. Ergo nec ordinariꝰ. Quarto, quia hoc
modo elideretur regula nostra, quia semper euanesce-
ret regula, ꝙ delegatus inferioris posset subdelegare.
¶ Non obstant ista, & primo respondetur, ꝙ istud non
est concessum specialiter in priuilegium, quia hoc non
dicit d. l. cum prætor. §. j. quia tunc esset in priuilegium
qn̄ concederetur solum maioribus magistratibus. Sed
ista ptās ꝯpetit minimis, qui pn̄t subdelegare, tex. & glo.
in Aut. de exhib. reis. §. si uero. Item delegare est simpli-
cis iurisdōnis, l. imperium, & ibi Bar. ff. de iurisd. om. iu.
Sed ea, quæ sunt simplicis iurisdictionis, possunt in aliū
transferri: d. l. j. ff. de of. eius, cui mand. est iurisd. Et sic tol
litur primum argumentum. ¶ Ad ſm de incerto delega
to. SOL. Eo ipso, ꝙ delegatus ordinarij subdelegat ex
eius mandato, satis dr̄ delegatus certus, quia non est sub
delegatus nominandus per partem, ut loquiꝛ ca. ad hæc.
sed debet nominare delegatus, & per illam subdelega-
tionem certificaꝛ, qs sit futurus subdelegatus. ¶ Ad ter-
tiū de ptāte subdelegandi, dicas, ꝙ loquitur in delegato
principis, nos in ordinario delegante. Et in hoc isti diffe
runt, ſm Rotam, vbi s̃. 358. Rōnem dr̄iæ ponit Ab. in §.
porro. s̃. eo. quia delegatus non hēt iurisdōnem ordina-
riā ultra sibi ꝯmissa. ¶ Ad ultimū, ꝙ elideꝛ regula. dicas,
ꝙ ꝓcedit regula, qn̄ non daꝛ illa ptās. Ergo stat firma il-
la fallentia, & ꝑ hoc non saluanꝛ ꝯmissiones epōrum, q̄
fiunt ab epīs dicentibus, Committo tibi hanc cām expe
diēdam ꝑ te, vel per alium? Quæ nota, quia disputabilia.
19 ¶ Fallit † quinto in delegato inferioris subdelegante v-
nū articulum tm̄. Fuit decisio Bar. ī d. l. more. ff. de iuris.
om. iu. Sed cōiter reprobaꝛ. Sed remanet uera in articu-
lo non iurisdōnali, qa illum subdelegare pōt. Vidisti in
prin. huius c. ¶ Sexto fallit, nisi ꝯsuetudo aliter disponat
Tex. est cum gl. in l. cum p̄tor. §. j. ff. de iu. De quo excla-
mat ibi Ang. dicēs esse meliorē tex. de corpore iuris, nec
mirum, qa ꝯsuetudo pōt dare iurisdōnem priuatæ ꝑso-
næ, ēt in his, q̄ sunt meri & mixti imperij, c. cum contin-
gat. de fo. ꝯpe. Sic ergo fortius potest ampliare iurisdi-
ctionem habentis. ¶ Vltimo fallit, nisi lis esset ꝯtestata
coram delegato inferioris. gl. in l. legatus. ff. de of. ꝓcōs.
& le. Alia in l. & qa. ff. de iu. om. iu. & alia sentit in d. c. cū
Bertoldus, sed cōiter reprobaꝛ. & ꝯ̃rium voluit glo. d. c.
cum causam. de appella. per illum tex. ubi iam erant re-
cepti testes. Ergo lis contestata. Idem sentit gl. in c. j. de
procu. in 6. in verbo, ab eo. ¶ Glos. in uer. si non possunt
oēs. alias, ambo, &c. Quòd lex debet esse de dubitabili,
proba-

a *Delegatus. Adde tu, φ iste tex. ponit regulam, vc3 φ delegatus Papæ, vel principis pōt subdelegare. Ita dicit Abb. hic in 1. no. & alij. Sed pulchrū est videre, quæ sit rō. Itē in quib. casib. fallit hęc regula. Et primo ratio est, quia in cā delegata ipse delegatus censetur maior quocunque ordinario, l fi. §. pe. ff. de mino. in fi. & tex. in c. sane. el 2. s̃. eo. c. pastoralis. de offi. or. Si ergo ordinarius pōt delegare, multo fortius delegatus Papæ, uel principis. Extende istā regulam quatuor modis. primo siue princeps ex officio suo, vel motu proprio, siue ēt de consensu partiū dederit delegatū, vtroque casu pōt subdelegare. Tex. est no. in c. fi. in princ. j. eo. & ibi do. Abb. in 1. no. Secundo modo extende nedū, quādo subdelegat ex iusta cā, vt in c. si pro debilitate. s̃. eo. ti. sed etiam, si nulla causa iusta existat, potest subdelegare, vt dicit glos. in isto tex. in verbo, exoneratus. Et de hoc vide hic dom. Abb. in versic. in glos. 1. Tertio extende, etiam inuitis partibus, vt dixi supra. Quarto extende, non solum, quando vnus solus est datus delegatus, sed etiam, si habet collegam, qui uelit per se procedere. Hoc nō obstāte potest procedere ad subdelegationem. Tex. est in c. quamuis. supra, eod. & ibi do. Abb. Limita modo istam regulam 13. modis. Primo ī ipso delegato Papę, vel principis immediato, secus in subdelegato delegati, quia ille non potest vltra subdelegare. Tex. est in c. super quæstionum. §. si uero. supra, eod. ubi omnes. Limita secundo istam regulam, vt procedat, quando delegatus vult delegare totam causam: tunc enim potest, secus, si solam audientiam, vel processum, reseruata sibi snia, quia hoc de iure ciuili non pōt. auth. ad hæc. C. de iu. De iure canonico potest & totam causam, & medium & etiam reseruare sententiam solum, vt est tex. in d. c. super quæstionum. & melior tex. in c. si delegatus. eo. ti. in 6. Limita tertio, & hanc bene signa, vt procedat in delegato à summo principe: puta, Papa vel Imperatore, vel alio nō recognoscēte superiorem de facto, vel de iure, secus in delegato ēporum, comitum, baronum, marchionum, vel ducum, nā isti non possunt subdelegare. ratio, quia eorum leges, vel constitutiones censentur ius prætorium, & non ciuile, vt per Bar. in l. 2. ff. de ver. ob. Sed ad hoc, vt legatus à principe possit subdelegare, & sic ad hoc, vt habeat locum regula istius tex. est necesse, quod delegatio fiat à tali principe, cuius constitutio censeatur ius ciuile, & non prætorium. Ita singulariter dicit Bar. in l. 4. §. 1. ff. de dam. inse. & ibi Io. de Imo. multum extollit, & sequitur do. Alex. in l. 1. ff. de of. eius, cui man. est iuri. Limita quarto istam regulā, vt procedat, quo ad illas causas, quæ alias de sui natura sunt delegabiles, secus, si non sunt delegabiles, prout regulariter sunt causæ meri, uel mixti imperij, quia nō possunt delegari de iure ciuili. Limita quinto, nisi esset electa industria personæ delegati, & hoc apparet ex verbis delegationis. Itē ex qualitate personæ & ex qualitate facti. Tex. est in c. fi. infra, eo. ti. & ibi per glos. Et Doc. declarāt quādo dicatur industria personæ electa, & sic in isto casu non pōt fieri subdelegatio, vt dixit tex. ēt partib. cōsentiētibus. Inter cætera dicit ibi Imo. & domi. Ab. quod per ista verba, Conscientiam tuam oneramus, quæ quotidie apponuntur in rescriptis Papæ, censetur electa industria personæ, adeo φ tunc subdelegare non pōt, propter qđ multū exclamat do. Alex. in l. à iudice, C. de iud. Sed aduerte, φ Ang. de Aret. tenet contrariū in d. auth. ad hæc. vbi dicit, quòd in contingentia facti fuit dubitatū, nunquid si ponerentur ista verba, Oneramus, & cet. in rescriptis Papæ, an possit subdelegatio fieri? & dicit, quòd fuit obtentū, quòd sic. Breuiter tenet primam op. quòd per talia verba, Oneramus conscientiam tuam, prohibetur subdelegatio. Ita tenet in terminis Bal. in c. si pro debilitate. supra eod. Vide tamen do. Abb. in c. cum in ueteri. de elect. in uer. & facit. vbi uidetur tenere, quòd non sit sublata facultas subdelegandi. Vide ēt Lud. in sing. suis. ver. executor. in ver. quæro utrum. Conclude ergo, quòd si in rescripto sunt verba, quæ communiter ponuntur, Conscientiā tuam oneramus, prohibita sit subdelegatio. Istam conclusionem limitat dominus Abb. in c. fi. infra, eo. in §. 1. in fi. quam no. pro authoritate sua, quamuis Bal. teneat contra, ut supra, & fere communis * opi. est. Limita sexto, quando esset dictum, Per teipsum cognoscas, quia non posset alteri subdelegare, vt dicit do. Ab. in d. ca. fi. infra eo. & Spe. in ti. de iudice. §. excipio. ver. idem. Limita septimo, quando verba Papæ in rescripto dicerent, quòd talis cognoscat, & non alius. Vide do. Alex. in l. 1. ff. de offi. eius. Limita octauo si princeps diceret, Authoritate nostra cognoscat, quia subdelegare non potest. Ita in simili no. Bal. in c. fi. in pe. col. de dolo et contu. Limita nono in rescripto dicente: Tu, vel, per te cognoscas, secundum Bal.*

pbat in c. cum in iure peritus. in parte decisa. j. eo. Et hoc est verum in tm̄, φ si p̄sentādo ī uno loco nō est dubitabilis, dēt p̄sentari, si pōt ī eo loco, quo sit de dubitabili. Vide gl. ī c. j. in verbo clericū. de tēpo. or. in 6. Et hoc voluit Lu. Rom. ɔs. 509. qđ incipit, Oīpotētis, &c. proposita, &c. Et hæc gl. fuit verbosa.

§. EIVS Ergo. ¶ Si delegatus Papæ subdelegat non in totum, pars à subdelegato nō poterit appellare, ex eo φ sit datus sine ɔsensu, pōt tn̄ recusari ostēdendo cām coram delegato, q eam diffiniet, à quo, ēt si noluit recusationem admittere, appellabit ad Papam. Hoc
20 dicit vsq; ad fi. ¶ No. φ † attētata post appellationem ab interlocutoria, non sunt nulla. ¶ Limita, nisi iudex ad quē, inhiberet, tex. in c. non solum. in fi. de appel. in 6. Et hoc est uerum, dummodo inhibitio sit facta canonice. Hoc notant dom. de Rota in nouis, decis. 412. Et ita ego vidi practicari.

SVMMARIVM

CAPITVLVM XXVIII.

a PASTORALIS. ¶ Delegatus a Papæ, nisi malitiose se exoneret, subdelegatum compellit ad suscipiendam delegationem, in coactione tamen defert dignitati. Hoc dicit usq; ad §. item cum totū. ¶ No. hic ex isto tex.
1 φ † defertur dignitati. Abb. hic, & gl. ¶ Dicunt hic Moderni, φ rumpuntur regulæ rōne nobilitatis, & primo allegant, φ deferatur dignitati, tex. in l. quoties. C. de dign. lib. 12. vbi tex. dicit,

ↄstituti in dignitate debent in scriptis
citari.¶Scđo gl.in l.desertorē.§.j.ff.de
re mili. vbi gl.dicit, ↄstituti in dignita
* te non suspendunt in furca *,&allegāt
l.quicunque.C.de pc.vbi dr, ꝙ perso-
na illustris non pōt litigare ꝑ se, sed ꝑ
* procuratorem *,& allegāt l. medicos.
C.de profes. & medi. lib. 10. vbi dicit
tex. ꝙ Doctores excellentes sūt immu
nes à collectis.Et allegāt tex. c.de mul
ta.de præb.in fi.& Bal.in l.sed & repro
bari.ff. de excu. tut.in §. & si maxime.
Et dicit ibi iurisconsultus,ꝙ non excu
sant Doctores à muneribus, puta à tu-
tela, saluo dicto gl. nisi sint Doctores,
maxime disciplinati,vel si legant Ro-
mæ.Et ibi dicit gl.idem,si in aliqua vr
be regia,non si Mutinæ,vel Regij.Alle
gāt ēt gl.in l.j.C.de anno.ciuili. lib.11.
vbi dicit,ꝙ scholaris doctus dēt præce
dere Doctorem ignorantē, q̄ nota. Et
hæc sunt Mod.Sed regula sit,ī pęnis de
ferī dignitati. Textus hic. Ad idē tex.
cū gl.in ver.nobilitati.in c.fi.de pęnis.
gl.in cle.multorū,de pęnis.ver.inferio
rū.& gl.in c.cū beatus.45.dist. & est gl.
in c.qui ↄ̃ pacem.24.q.j. & oēs in locis
allegatis.Nō obstat ꝙ ista videaī exce
ptio personarum,ↄ̃ c.nouit.de iud.qa
exceptio est ꝓhibita, quo ad ministrā-
dam iustitiam,sed ↄsideraī acceptio ī-
coactionibus & pęnis, qa non fit ī hoc
vlli iniustitia,fm Io.And.in c.2.de of.
dele. in 6. & ibi textus pro regula nr̄a.
Et non obstat,ꝙ pęna non correspon-
det delicto,ↄ̃ c. non afferamus. 24.q.j.
& delictū istorū est maius,ꝑ gl.j.ī c. cū
quidam.de iureiu.quia pęna, quę esset
parua in minore, est multo maior in
maiore.gl.in c.j.de cle.venat. & gl.fi.ī
d.c.2.de of.dele.in 6.Et hoc deferre nō
facit,quin delictum augeaī,fm Car.in
d.cle.multorum.in j. col.in prima op-
pos. & 12. q. Et ista sit regula. ¶Fallit
2 †primo in pęna pecuniaria,qa in hoc
ita soluit nobilis, sicut plebeius, gl.ī d.
ca.q ↄ̃ pacem.& Doctores oēs in locis
præallegatis.Ideo Bal.in l.fi. circa me-
dium,C.de summa trinita.dicit,ꝙ sta-
tuta duplicantia pęnam ↄ̃ nobiles, de
bent intelligi de pecuniaria. Allegat l.
illicitas.ff.de off.p̄si.j.ī fi.in ver.remissa
3 ꝑꝑ inopiam mulcta.¶Scđo † fallit in
proditore,qa ita suspendiī furca nobi-
lis,sicut alius.Ita Bal.in ca.cum qdam.
de iureiuran.& ibi dicit,ꝙin regno Frā
ciæ nobiles committentes ꝓditionē,
suspenduní in altioribus furcis.¶Ter-
tio fallit,vbi qs deliquit derogando &
dehonestando officiū suū.Hoc voluit
Bar.in l.q̄dam.ꝑ illū tex.ff.de pęnis. &
ꝓ hoc facit sequēs fallentia. ¶Quarto
fallit vbi agiī de puniendo trāsgresso-
re superioris,qa ita puniī nobilis, sicut
plebeius,Bal.ī c.2.§.si qs nō temerario.
de pace iuramen. firma. ¶Quinto fal-
lit,vbi esset excessiua ↄtumacia. Tex.ī
c.2.in fi.de officio dele.in 6.Et ita dicit
Ant.in ca.ea,q̄.de statu monacho.&ca
no. reg. vbi bona gl.in ver.rebellibus.
¶Sexto fallit in errante in fide, qa pu-
nieī fm formam iuris.Arc.in c.q ↄ̃.24.
q.j.¶Septimo fallit in Papa commit-
tente crimen despositione dignum,qa
ↄ̃ ipsum non solum proceditur æqua-
li pęna,sed magis asperius,& ēt nō ser-
uato ordine iuris,gl.2.q.4. in c. præsul.
4 ¶Octauo† fallit ī pęnis relatiuis:puta,
si nobilis deficit in accusatione plebei,
qa punieī eadē pęna,qua veniebat pu-
niēdus plebeius.De hoc est gl. ordina-
ria in l. ad ↄmentariensem.ff.de custo.
re.Bal.allegat eā in l.athletas.§.itē ca-
lūniator.in fi.ff.de his,q no.īfa.Et Bal.
ibi ꝑillā gl.īfert,si statutū punit magna
tē in quadruplo, & plebeiū in simplo,
ꝓ uno delicto:pone, ꝙ accusauit plebe
iū,& defecit,punieī in simplo,& nō in
quadruplo.Quę pęna relatiua non mu
taī.Hanc fallentiam sentit ēt Bal. in l.
2.in fi.C.de fi.instr. ¶Nono fallit in fo
ro ↄscientię in ↄfessionibus, & de hoc
est glo.in ca. hō Christianus. 40. dist.&
gl.in d.c.cū qdam.de iureiu.Et ibi Im.
dicit, ꝙ ēt in nobili ↄmittendo maius
delictū,ēt maiorē ingratitudinē aduer
sus Deū ↄmittit.¶Gl.in ver. exonera-
5 re.Nota singularē † gl.ꝙ staī a assertio
a ni surrogātis alium rōne impedimēti.
& de impedimento crediī sibi. Et hoc
ē vtile ad statuta,ꝙ notatij, vel officia
les impediti possint substituere aliū,vt
steī dicto eorū de impedimento.Et cū
ista gl.ↄcordat Albe.in l.j. ff. de of.eius
cui.Et ratio, quia crediī literis officia-
lis,l.diuus.ff.de of. præsi. ver.cum autē
ex literis.Et ↄcordat Bal.in l.imperiū.
in 4.col.ff.de iurisdō.omni.iu.& Bal.in
c.de causis.s̄.eo.& facit dictum Bar. in
l.ambitiosa.in pe. col. ver. visis & exa-
minatis.ff.de decr.ab or.facien.vbi sta
tuentes fecerunt statuta, & apposue-
runt ꝓęmia, vtrum credaī illis proę-
mijs?& ibi dicit Bar.ꝙ sic,qa illa ē vna
assertio extraiudicialis.Et ista ↄfirmāt
istā gl. Hoc dictum Bar. allegat Bal.&
Car.hic,& dicit Car. secus in iudiciali
bus,ꝑ c.cū in iure.j̃.eo.Licet credaī ex
cusanti, tn̄ admittiī ꝓbatio in ↄ̃rium,
tenuit Bar.in d.l.ambitiosa. ¶Fallit in
Papa,cle.j.de ꝓba.¶Gl.in ver.ↄpellere
renitentem. Nota ex gl. tres casus, in
6 † qbus qs non cogitur acceptare mu-
nus iudicādi. ¶Primus in hoīe alteri⁹
iurisdōnis astricto ab ordinario. ¶Se-
cundus in aduocato. ¶Tertius in arbi
tro.¶Limita hoc de arbitro,nisi appa
reret verisimile,ꝙ arbiter acceptando
imponeret finē ↄtrouersiæ, qa non ac
ceptādo peccat mortal. Ita Imo. hic:
est gl.in c.sicut.11.q.j.Moder.dn̄t hic,ꝙ illa gl.dicit totū
ↄ̃rium.Et dn̄t,ꝙ q peccat authoritate legis,non peccat.
Ergo ↄ̃ Imo.Sed Arch.& gl.ibi dn̄t illud,ad qđ eam al-
legat hic Im.& illā,q̄ hoc dicit,seqtur Im. in c.suspicio
nis.j̃.eo.& Arc.in d.c.sicut. Et limitant primo in seruo,
qa nō pōt esse arbiter.3.q.7.c. si qs vero. idem in mona-
7 cho q æquiparaī seruo,c.nō dicatis.12.q.j.¶Est†alius ca
sus,in quo arbiter peccat,s.in arbitro iuris:gl.in c. suspi-
cionis.j̃.eo.qa isti coguní acceptare.rō,qa hēnt munus
de publico. ¶Est alius casus in arbitris statutariis, vt si
statutū dicat,ꝙↄsanguinei coganī ↄpromittere,& non
litigare,& isti arbitri cogūtur acceptare.Ita Im. & Inn.
in d.c.suspicionis. Pro quo facit dictū Bar. in l. fi. C. de
iu.vbi dicit,se millies dixisse,ꝙ ab istis arbitris appellari
pōt.Et est alius casus, in quo qs cogetur acceptare in ↄ-
iuncto electo à coniunctis in arbitrū etiam uoluntarie.
Ita Bal.in l.j.§.quamuis.ff.vbi pupil.edu. deb. per illum
tex. ubi ↄiunctus ↄpellitur educare pupillum coniun-
cti.

Bald.in d. c.fi. infra eod. & ibi sequitur Imo.& do. Car. & dom. Ab. ibi. Limita decimo, vt d. regula procedat, quando delegatio fit per verbū Mādamus: si autem fieret per verbum Iubemus, vel Præcipimus, quæ verba necessitatem important, tunc nō posset subdelegare, glos. est in l. sæpe. de offic. præsid. Bal. & Imo.in clem. sæpe de uer.sig.& propter eam exclamant. Limita vndecimo,quòd si rescriptum diceret, Possit & debeat, quia ista duo important necessitatem, c. 1. vt eccle. benef. l.prætor. in prin. de eden. cle. 2.& ibi gl.in verbo, debet. de sta. mo.dom. Alex.in cons.364.īcip.Visis verbis. Vide Bal.in c.eam te.de rescr. in ver. circa hoc. Limita duodecimo, qn̄ Papa delegasset officiū sine iurisdōne. Hoc probatur in ca.fi. j̃.eo. Vide ibi Bal. & do.Abb. Bart. in l. Imperium. in 8. oppo. ff. de iu. omn. iudi. Limita decimotertio, quādo Papa delegasset ea, quæ sunt sibi reseruata in signum supremę dignitatis, quę connumerat Bal. in l. 1.C.de iure aur.annu.& in l. rescripta.C. de preci.impe. offe. quia tunc non posset alteri subdelegare. Adde An. de But. & Imo. in c. quod ad sedem. de offi. or.

* Furca. *Adde Bart. in l. capitalium. §.& ser. ff. de pœn.*

* Procuratorē. *Adde Spec.in ti. de actore. ver. itē quod est illustris.*

a Statur. *Adde tu, quòd stabitur assertioni delegantis, qui dicit se delegare ob causam necessariæ absentiæ. Ita vltra hic allegatos per Fel. tenet Gul. de Cu. in l.1.de offi.eius. & idē tenet Ab. in cons. suo. 517. incip. Consultus. Alias ego teneo cōtrariā opinionē, quia regula est, ꝙ quando qs non pōt facere libere aliquē actū, nisi ī certo casu speciali, nō statur eius assertioni, l. si forte. vbi Bar.ff.de cast.pec. Bar.in l.per diuersas. C.manda. & in authen. si quis in aliquo. in fi. C. de eden. Bal. in authē. hoc ius porrectum.C.de sacrosan. eccle. & in l. cum aliquis. C. de iure delib. & in l. iubemus. C. ad Treb.& in pręludijs feu. Io. And. in add.Spe.inti.de rebus eccle. non alie. super rubrica, nisi dixeris, quod illa regula procedit in personis priuatis, secus autem in iudice, de quo multum lex confidit, vt inquit Bal. in rubr.de offic.deleg.pen.col. Adde tamen, ꝙ secundum omnes admitteretur probatio in cōtrariū, videlicet, ꝙ non sit causa necessaria, in l.diuus. C. de custo.reo. l. 1. cum gl.C. de fi.instru. lib. 10.*

ĉti. Et ꝑ hoc ſit expedita iſta gl. ¶ Gl. ĩ ver. coerctiõe. No
8 ta, ꝙ † verbũ Aliqua, verificatur in oĩ parte: glo. in cle. j.
de foro ɔp. Seqtur illam Bal. in cle. j. de ɔtrouer. inueſti.
ĩ vſib. feu. & ſeqtur illam Bal. in c. 1. de aliena. feu. Illam
facit ſingularem Car. in d. cle. j. in 9. q. & Do. in ca. 2. de
decimis. ĩ 6. vbi appellatione partis, ve
a nit dimidia a. & Bar. in l. j. ꝑ illũ tex. C.
qñ, & q̃bus quarta pars deb. li. 10. & Ab.
in c. cum ſint hoĩes. de deci. & in c. ſuꝑ
eo. đ eo, q cog. ɔſang. vxoris ſuæ. ꝑ gl. fi.
in fi. in c. j. de ɔſe. diſt. 2. & ꝑ Do. in c. j.
§. j. in 2. notabili. de cenſi. in 6. ¶ Glo. in
9 ver. ſuperiores, Bald. hic q̃rit, cui † ma-
gis deferri dēt, vel abbati, vel canoni-
co? Et dicit, ꝙ abbas dr̃ dignior. ¶ Et
primo dñt Mod. ꝙ abbas dignior eſt
canonico. Allegant textum in c. decer
nimus. de iu. ¶ Scđo dñt, ꝙ vr̃ tex. ĩ aut.
habita. C. ne filius ꝓ patre. ¶ Tertio al-
legãt tex. in c. in præſenti. de of. or. in 6.
¶ Quarto c. fina. de of. dele. eodẽ li. vbi
text⁹ primo nominat abbates, q̃ q hñt
ꝑſonatus. ¶ Ad ɔ̃riam partem ꝙ dicat̃
dignior canonicus, eſt tex. ĩ c. q̃uis, el j.
de p̃b. in 6. Et ibi Do. de ſancto Gemi.
dicit no. ꝙ abbas non põt hr̃e honora
biliorem locum, q̃ canonicus. ¶ Mõ
dñt Mod. aut ſumus extra eccl̃am ca-
thedralem, & extra actus proceſſiona-
les, & tunc abbas p̃cedit canonicum.
Aut ſumus in ꝓceſſionibus, & tũc aut
ɔſuetudo eſt, ꝙ abbas p̃cedat: & tũc illi
ſtandũ eſt: aut non eſt ɔſuetudo, & tũc
abbas debet habere locũ ſ̃. canonicos.
Et hoc ꝑ iura primo allegata. Et rñdēt
ad textũ in c. q̃uis. de p̃b. in 6. ꝙ verum
eſt in caſu illo, q̃a textus dicit hoc caſu
& ſequeretur abſurdum, ꝙ capellani
deberent p̃cedere quoſcunq;. Ita reſi-
10 dent hic Mod. Vtrum † vero abbatia
ſit dignitas? vide Ab. in c. decernimus.
de iu. & ibi dicemus. Placet mihi diſtin
ctio Mod. p̃ter q̃ in uno, vcʒ qñ dñt, ꝙ
ſi nõ eſt ɔſuetudo, dēt p̃cedere abbas,
hoc placet, & ꝓbatur, q̃a eſt ɔ̃ rõnem
c. q̃uis. Item ɔ̃ rõnem cle. j. de elec. Ter
tio eſt ɔ̃ c. j. 12. diſt. vbi memba non ſe-
parantur à capite, iuncto c. nouit. đ his,
q̃ fiũt à p̃l. ɔſiderantes canonicos tanq̃
capitulum, & non tanq̃ ſingulos. ¶ No
11 ta † modo vnam deciſionem Dom. de
Rota, in antiquis, deciſi. 489. in ti. de of.
ordina. vbi dñt, ꝙ diſpenſatio epi, de
qua in ca. j. de fi. presby. in 6. nõ põt ex-
tendi ad canonicatus: nec ēt papalis, ni
ſi dicat, q̃cunq; beneficia. Et allegant
Io. And. in Spe. in rubrica, de filiis preſ-
by. Item Hoſt. in ca. 2. de officio archi-
presby. vbi dicit, ꝙ ſicut eſt ɔſuetudo &
ordo curiæ Romanæ, ꝙ nullus Cardi-
nalis põt eſſe, niſi ſit in ſacris, eo modo
in canonico hodie eſt tex. in cle. 2. de
12 æta. & qualit. ¶ No. † tex. in l. j. C. de
peti. bon. ſubl. li. 10. in ver. quos nr̃i la-
teris decus illuſtrat. & ibi Bald. dicen-
tem, nota pro canonicis, q ſunt colla-
terales epi, & Bal. in rub. ff. de of. ꝓconſ.
& le. dicentē, ꝙ Cardinalis eſt dignior
in curia, q̃ extra, niſi ſit legatus. Et eſt
tex. in l. 2. de excuſ. tuto. Dñ canonica-
tus nõ eſt dignitas, c. ſtatutum. in prin.
de reſc. in 6. & ibi Do. & no. Dñi de Ro-
ta, deciſ. 444. in nouis: eſt in ti. de p̃ben.
25. quæ incipit, Item ſi legatus. vbi di-

a Dimidia. *Adde idem tenētem do. Soc. conſi. 215. incip. Viſa prædicta facti. ver. nec obſ. l. fi. circa fi. in 2. parte, char. 91. Et intellige, ſecundũ eum ibi, ſimpliciter loquendo. Si vero dicatur aliqua pars, tunc venit etiam minima ſecundum eum in conſi. 272. incip. Non proſequendo. verſicu. ſeptimo iſta concluſio. ver. nam licet. in d. parte, chà. 158. Ad quod adde ēt do. Alex. de Imo. in conſi. 56. 2 parte. Vide tamen Bald. in l. ſi unquã. C. de reu. do. ibi, partē aliquam ideſt dimidiam.*

b Eſt continuatiua. *An, & quando dictio Item, adijcitur præcedentibus, noua oratio in ſe perfecta omni perfectione, nõ repetitionem, ſed continuationē inducat, uide plene, & no. per do. Soc. conſ. 10. incipien. Quamuis quæſtiones ſupradictæ, circa princip. ibi, ſed ad hoc reſpondetur in 1. parte, char. 14. De qua dictione etiam vide per Angel. Peruſ. in d. l. j. & in l. Seię. §. Caio. & ibi Barto. de fun. inſtru. & in coſilio, Quidam Thadæus. &c. & Pa. de Caſt. in conſi. 72. inc Viſo pũcto ſuprascripto, &c.*

c Quæ de tota. *Et ibidem ad hęc vide do. Alex. de Imo.*

* Pendere. *Adde quòd ita eſt cõmunis * opinio cũ Bar. in l. fi. in fi. ad Turpil. l. furti. in princ. & ibi gl, Bar. & Doc. ff.*

cunt, licet canonicatus non ſit digni-
tas, tñ ponitur in magno honore. Sed
largo modo canonicus dr̃ habere di-
gnitatem, maxime in choro: gl. in c. ſi
canonici. de offi or. in 6. ibi, priuabitur
dignitate, & eſt glo. pe.
§. ITEM Cum totum. ¶ Notant
13 † hic Doc. ꝙ iſta dictio item, eſt conti
b nuatiua b. Bar. in l. j. ff. de pub & in l. re-
petendis. ff. de le. 3. in his locis pleniſſi-
me ponit. ¶ No. ibi, ꝙ citans dr̃ habere
officium, per tex. in ver. citationis offi-
cium. Adde ad hæc, q̃ diximus ſ̃. eo. in
rub. qñ diximus de habentibus officiũ.
¶ No. ibi gloſ. 1. quæ arguit de toto ad
partem: ideo illi, cui committitur to-
tum, fortius & pars, per l. quæ de tota
c b ff. de rei vendi. Vnde ſi vni prohibetur
totum, ergo & pars. ¶ Et vtrum prohi-
bitus in totum, ſit prohibitus in parte?
Vide Cal. in diſpu. quæ incipit, Vſura-
rius emit. gl. in l. qui ſcit fundum. ff. de
vſur. & gl. in c. ſi quis eps̃. j. q. 3. Bal. in l.
iudices. C. de fide inſtru. in fi.
14 §. PRAETEREA. ¶ Si † Papa ſcien
ter admittit appellationem ĩterpoſitã
à ſuo delegato dato cũ clauſula, Appel
latione remota, iuriſdõ primi delegati
eſt interim ſuſpenſa, quo ad executio-
nem. Hoc dicit. ¶ No. hic in ver. vide-
mur recipere. Pau. de Caſt. ɔſ. 27. ꝙ in-
cipit, In Chriſti noĩe, viſo puncto. vbi
allegat iſtũ textum ad ꝓpoſitũ. ¶ Scđo
allegat̃ iſte tex. vtrum iudex appellatio
nis poſſit ſtatim inhibere? Ab. hoc pon
derat in c. dilectus. el 2. de reſcr. ad finē.
¶ Nota, ꝙ ꝑ commiſſionem appella-
tionis vr̃ reuocata iuriſdõ. Vtrum ap-
pellatio ſuſpendat ꝓnũciationem, vel
extinguat? ¶ Concluſio ſit, inſpecto p̃-
ſenti ſtatu ſñia ꝑ appellationem dr̃ ex-
tincta, ſeu reſciſſa, ſed inſpecto futuro
* ſtatu, dr̃ ſuſpenſa, ſeu pendere *. Iſtam
ɔcluſionem collegi ex dictis Bal. ĩ rub.
C. de appel. & Ang. in l. tale pactum. §.
qui prouocauit. ff. de pac. & ibi pleniſſi
me Bal. in rep. Ant. & alij in ca. venien
tes. ĩ. de iureiuran. & idem tenet Imo.
hic, & in rub. ff. de app. & Lud. Rom. in
l. 1. ff. de re iu. & in rub. de appel. Pe. de
Anch. in c. ſi à iudice. de appe. in 6. Bal.
in l. ita demum. C. de proc. & in l. j. C.
ne ex delic. defun. Et hæc intellige in
appellatione à diffinitiua, ſecus inter-
locutoria. Ita Io. And. in c. fi. de appel.
in 6. & Ang. in l. 3. in q. 2. ff. de app. reci.
& Ang. & Bar. in l. furti. ff. de his, qui
no. infa. Spe. in ti. de appe. §. reſtat vide-
re. in fi. Et iſta ſufficiant. ¶ Gl. in ver. ex
certa ſcientia. De hac materia poſui in
c. ad hæc. de reſcr. anno elapſo. vbi vi-
d dere poteris. ¶ Glo. in ver. diſcuſſa d.
Coram primo iudice poteſt peti execu
tio ſñiæ, ſi eſt ordinarius, intentando
actionem iudicati, tanq̃ coram iudice
ordinario in genere. rõ, quia vbique in
tentari põt. l. fi. C. de preſc. longi temp.
Ita Inn. in c. Cumana. in fi. de appel. in
6. declara, vt dixi, dummodo agendo:
ſecus, ſi intentatur officium iudicis ꝓ
executione ſententiæ, iuxta no. in le.
intra dies. ff. de ſen. & re iu. q̃a illud of-
ficium nõ poteſt intentari, niſi coram
eo, qui tulit ſententiam exequendam

de infa. cap. ſape. de appell. Bal. in l. ſi cauſa cognita C. de tranſact. & alibi in Rubr. C. de appell & hanc eſſe communem teſtatur Alex. conſ. 188. incip. Viſo. col. 4. ver. & licet, & conſil. 37. incip Viſo themate. col. 2. vol. 4. Soci. conſi. 76. incip. & viſa, col. 2. Aret. in d. l. ſi cauſa cognita. Concl. tamen non procedit quantum ad litis conteſtationem, nã illa indiſtincte non extinguitur nec ſuſpenditur per appellationem, Bar. in l. ita demum, col. fi. per illum tex. verſi. deinde concludo. C. de proc. Ab. poſt Bu. in c. exceptionem col. 5. verſi. item ſcias, de exceptio.

d Diſcuſſa. *Adde tu alium caſum notab. vltra iſtos quatuor caſus tactos hic per Felinum, de quo ipſe nullam facit mentionem, quod multũ admiror, vcʒ, ad quē pertinet executio ſñię, ſi fuit appellatum, et ſententia prima remanet firma per curſum fatalium, an ad primum iudicem, an vero ad ſecundum? et dic, ꝙ aut quæritur de iudice ordinario, aut de delegato? Primo caſu, ſi de ordinario. et in hoc non eſt dubiũ, quia ipſe ordinarius poterit exequi. Ita Bart. in l. tale pactũ. §. qui prouocauit. ff. de pact. in ver. aut ſententia prima. Et ibi cum eo trãſeunt omnes. Secundo caſu de delegato. Et de iſto magis dubitatur. Guil. de Cu. ibi in d. §. qui prouocauit. conſiderauit tres caſus. Tamen iſtam ſuam conſiderationem reprobauit*

bauit Iaco. Butri. Barto. & Ful.ibi, in d.§. qui prouocauit. Alb.et Bar. in l. præcipimus. §.officijs.C.de appel. go puto, ꝙ bona sit distinctio Guil. & bona sit ratio, quam ipse assignauit in d.§. qui prouocauit, quia quādo appellatio deseritur per lapsum fatalium, certe ipse iudex delegatus datus in causa appellationis nihil reperit coram eo factum, propter ꝙ habeat se intromittere de aliqua executione; ideo tunc executio spectat ad primum iudicem delegatū, quia tunc bene fingitur, ac si non esset appellatum. Et istam opinio. tenet Ange. in l. si contra maiorem. C. de appella. vbi dicit, quòd iudex delegatus primum poterit mandare suam sententiam executioni, nec erit opus pronunciare super desertione appellationis, & idem tenuit in consi. suo 227. incip. Visis oībus dicas. Adde Fel. ca. ex parte. 2. de rescr. in ver. declara tamē.

& iste fuit scđus, iuxta gl. ĩ l. eos. ĩ prin. C.de app. Ita declarat Bal. in l. tale pactum.§.q ꝓuocauit.ff. de pac. & in d.l. eos.C.de app. ¶Scđa ꝯclusio est, vbi ꝯfirmatur sñīa prima, dicendo, appellationem frustatoriā, primus hēt exeq, & non scđus, gl.& ibi tex.in c.cū ecclesia.de app. Item, si ꝓnunciať appellationem fore desertam, q̲a ex prima tm̄ oriť actio.l.fi.§.illud.C. de temp.app.ibi, tanq̄ si ab initio. ¶Tertia ꝯclusio sit, si de ꝯsensu partium fuit ab appellatione recessum, primus exequiť. Ita Iaco. Bu.& Bar.in d.§.q ꝓuocauit. & Bal. in l.p̄cipimus.§.officijs.C.de app. ¶Limita, nisi appellans ꝓmisisset coram scđo iudice parere sñiæ, q̲a scđus poterit exequi, ex quo liquet sibi, primam mereri executionem. Hanc limitationem ponit Bar.in l.à diuo.Pio.in prin.ver.q̄ro. ff.de re iu.& ibi Imo.& An. hic dicentes, istum esse singularem intellectum dicti.§.q ꝓuocauit. Tn̄ Bal. tenet ꝯ̃riū in d.§.qui ꝓuocauit. Et ibi Bal.assignat duas rōnes: & tenet, ꝙ primus exequať. Et ita tenet hic Im. ¶Quarta ꝯclusio sit, sñīa ꝯdemnationis expensarum ꝯfirmata à scđo iudice, non pōt p̲ eum exeq, sed primus. Ita Bar. ĩ l.à diuo Pio. in prin.& in l.3.in fi.ff.đ app.reci. Ant. & Car.hic. Contrarium tenet hic Im. q̲a incompetens in principali, est ꝯpetens in expensis, c.fi.& ibi gl.de resc.cl. j.eo.ti. Sed de hoc dubito, quia illa iura loquuntur, vbi non p̄cessit illa sentētia. Bene verum est, ꝙ vbi de nouo cōdemnasset in expensis, confirmādo primam sñīam, quia tunc habet locum executio totius, vt hic per Abb. ¶Extra istas quatuor conclusiones transeo cum dictis do. Abb.hic. Tangitur ēt de materia per Bar.in l.j. in fi.ff. nihil no. app.pen.& Bar.in d.l.pręcipimus.§.officiis.Bal.in l.2.C.de rei vxo.ac.Cy. & Bal.in l.eos.C.de app.& in l. si ꝯ̃.C.eo.ti.& Bal.in auth.si q̲s litigātium. C.de epis.audi.& Bal.in l.addictos.C.de appel.Imo.hic plene in oībus, & Imo.& Roma.ĩ d.l.à diuo Pio. Et ista sufficiāt.

§. QVIA Vero. ¶Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sñīam & si sciat eam iniustam. H. D.

¶Acquiescentia Rei non nocet reo in criminalibus. Et sic limitatur iste tex. Hoc dicit hic Abb. ꝙ iste tex. fallit in criminali, quia nemo dn̄s est membrorum suorum, l.liber homo.ff.ad l.Aquil.ca.cum contingat.de sen.excō. Voluit hic Inn.& Do.de san. Gemi. in c. sicut. 2. q.j. gl.in ca.non inferenda.23.q.3.& vide in ca.si qn̄.s̃. eo.& Abb.in c.cum olim.de sen.& re iu.reprobat dictum Cy. in l.rescripta.C.si ꝯ̃ ius, vel vti. pub. ¶Dicit Inno. hic &
15 Io.And.in regula, Semel malus.de reg.iu.in 6.ꝙ † ꝯsentiens instr̄o ꝯfecto de proprio delicto non pōt ꝯsentire quo ad pęnas corporales, secus quo ad alias. Allegat hoc Abb.in c.cum in ecclesijs.vltra medium, de ma. & obe. Scđo Io.And.in c.cum C.laicus.de fo.ꝯp.in 6.vbi dicit, ꝙ repeti pōt solutum pro reo inuito, incursuro alias pęnam corporis. De quo dicto facit festum Bal.& Sal.in l. fi.C.de nego.gest. Hoc allegat Pau.de Cast. & Lud. Ro. in l.q̃uis.ff.sol.ma.& Imo.in c.lator. de pig. Ad idem est gl.in sum.83.dist.q̄ dicit, ꝙ medicus petit mercedem ab
a infirmo curato ꝯ̃ uoluntatem suam & ēt medicinam [a]. Tex.in c.ipsa pietas.23. q. 4. Ad idem, qđ scribit Ang.in. l. quicunque. C.de ser.fug.vbi dicit, ꝙ ꝯdemnatus ad pecuniam, vel pedem alternatiue, non habet optionem, si est soluendo Ita dicit Bar.consuluisse, & esse menti tenendum. Bal.ibi tenet idem, & dicit, ꝙ pōt cogi inuitus, vt vendat bona & soluat: de quo Ang.& Imo. in l.sub ꝯditione. ff.sol.Bal.in l.data opera. C. qui accus. non pos.Io.de Ana.in c.sicut.de iu. Et est de hoc glos. in ca. cum homo. 23. q.5.vbi dixit, ꝙ ꝓ reo, cui imminet pęna corporalis, si est nocens, non pōt q̲s fideiubere. Illam gl.sequiť Bal.ꝓ singulari in c.ex rescripto.de iureiu.& Sal in l.ad cōmentariensem. C. de cust. reo.& Pe.de Anc. & Imo. in rub. de fideius. ¶Ad idem est gl.in l.pactum inter hæredem, in gl.magna, circa mediū.ff.de pac.vbi gl.dixit, ꝙ reus non pōt renunciare termino sibi dato ad defendendum, cum qua ꝯcordat Bar. in l.custodias.ff.de pub.iu.& examinat hoc in l.Stichus. ff.de peculio le.Bal.& Sal.in auth.iubemus.C.de iu. ubi idem tenent, ꝙ illa gl. & Maria.de Sen.in repe.c.qualr. el 2.de accu.q.12.ar.92. vbi omissa inuenies, & cætera, q̄ sequunť. ¶Limita p̄dicta, nisi reus esset repertus ĩ flagrāti crimine, q̲a nulla sibi dēt dari defensio. Bal.ĩ l. ut vim, ff.de iust.& iu. Allego gl.in l.ictus fustiū.ff.de his, q no.infa.q̄ dicit, ꝙ sine aliquo ꝓcessu puniri pōt, q̃ glo. allegat do. Ab.in c.ad nr̄am.el 3. de iureiu. Facit dictum Bal.in c.qm̄, in antepe. col.de ꝓba.vbi dicit, ꝙ si latro, vel homicida ĩstat ad defensam, ut res ꝯ̃hať, dēt interfici, & postea ingri.& hoc, si ꝯstat de calumnia. Et tene mēti oīa
16 ista. ¶Gl.in ver. & si sciat. Concludo ergo, ꝙ † mixtus executor cognoscit de ꝯcernentib⁹ executionem sñīæ. Ita Ab.hic, & vltra Ab.est gl.in §.sunt quorum. ver. ab executore.2.q.6. & ibi Do.& est gl. in c.si non cognitio. 25.q.2. ¶Fallit ista ꝯclusio, ꝙ iste non admittit exceptionem quo ad merita causæ, nisi sit cā criminalis, alias nisi opponať exceptio p̲ malitiā. Hoc ponit Ab.in c.de cętero.de re iu.q̲a nō dēt eam admittere. ¶Scđa ꝯclusio est,
17 Executor † mixtus sup̲ exceptionibus nō iudicat. ¶Fallit primo, nisi esset iudex deputatus ad plures sñīas exequēdas vniuersalr. Gl.hic, & Bar.in l.à diuo Pio.ff.de re iu.in prin.reprobat istā gl.dicens, ꝙ nō est sibi ꝯmissum, nisi ut exequať, & Do.in c.sicut. ad fi. 2. q.j. nisi saluet p̲ sequentē limitationē. ¶Scđo limita, nisi executor sit superior eus, q iudicauit, q̲a tūc pōt iudicare & admittere exceptionē. ¶Ista fuit limitatio Spe.in ti.de execu.sent. §.2.ver.si mandeť. Approbat hoc Imo.in d.l.à diuo Pio. Seq̲tur Do.in d.c.sicut. Seq̲tur Abb.in c.de cętero.de re iu.& ibi Ant.& Imo.sequuntur dictū Spec. ¶Executor merus nullā exceptionē admittit. Tex.hic, & gl. ¶Fallit primo, nisi sit exceptio notoria, q̲a ista pōt admitti. Gl.ē in d.c.& si nō 25.q.2. Hāc limitationem ponit Im. in cl. j.de sen.& re iu. Intellige nisi sñīa esset lata p̄sentibus partibus, q̲a tunc ēt notoria iniustitia opponi non pōt. Ita Abb.in d.c.de cętero. ¶Scđo fallit in exceptione excōicationis, quia ista qn̄cunque & coram quocunq; opponi pōt p̲p̲ periculum communionis. Do.in dic.ca. sicut. gl.in ca.pia.in verbo, executionem, de excep.in 6. ¶Tertio fallit in causa criminali, vt hic per Inn. vbi s̃.dixi plene. ¶Quarto fallit, quādo coram executore mero proponeretur exceptio ex cā rationabili nouiter orta, quia istam admittere potest, & si forte primus iudex sciuisset hoc, non tulisset sententiam, Abb. in d. c. de cætero. de re iu. ¶Quinto fallit in exceptione fal
b sitatis [b] rescripti: tex.est in c. sup̲ eo.de crí.fal.& ibi Io.de Ana. ¶Limita, dūmō pars ipsam opponat, sed iudex ipse de hoc non inquirit, s̓m Host.in ca. cum contingat. de rescr. & ibi Imo.in vlt.col. ¶In ea gl.ibi, ꝙ si per iniuriam iudicis sit damnatus. Omissio appellationis non vitiat in tm̄, quin possit haberi regressus ꝯ̃ ipsum iudicem: q̲a non sequitur; non appellauit, ergo non pōt de iure conqueri. ¶Si pars non iuste oppressa consentit veræ sñīæ, non pōt conqueri de iudice: secus, si tacite, puta, non appellando. Gl.est hic. Dicunt Mod. caue, quia hoc gl.non dicit,

a Medicinam. *Adde idē tenentē do. Soc. consi. 26. incip. Ex his, quæ in facto. circa fi. 7. col. in 1. parte, char. 15. vbi etiā habes, qua actione petat, & quod actione negotiorum gestorum sumptus pro eo factos.*

b Falsitatis. *Vide ad hoc omnino Comp. in ca. super literis, supra de rescript.*

a Regressum. *Vide ad hoc nota. & plene, do. Soci. cōs 24 incip. Visis diligenter & mature versicu. tertia hæc opi. cū versic. sequ. in I. parte, char. 44.*

b Tamen potest iudicem ꝯuenire. *Intellige ex quo tulit sententiam iniquam. Ita tenēt Bal. & Angel. & Mod. in l. 5. ff. quod quisque iuris. & ratio est, quia iudex, qui iniuste iudicauit, fecit litem suam, & tenetur in syndicatu ad totale interesse parti, ut in l. fi. ff. de vari. & extraord. cog. Et intellige etiam hoc, si pars potuit appellare, & non appellauit, vt hic per Fel. & Doc. in d. l. 1. Et idem tenuit Barto. in d. l. itē si res. in princ. ff. de alie. iudic. mu. causa fac. & in l. minoris. in ver. sed secundum hoc. ff. de admini. tutor Ang. & Imo. in l. 5. § si tam vicinū. ff. de dam. infec. Adde quod istud habet locum etiāsi pars appellauit, & appellationem postea deseruit Inno. in ca. sæpe. de appellat. Pau. de Cast. Ludou. Roma. in d. l. 1. ff. quod quis. iu. Adde fortius, ꝙ si iudex appellatiōis confirmasset sentē tiā iniustā, & secundū formā statuti non posset amplius appellari, adhuc potest agere contra iudicem. Ita Pau. de Cast. & Lud. Roma. in d. l. 1. Adde quod Anto. in l. fi. ff. de vari. & extraord. cog. tenet, quòd pars potest conuenire iudicem, etiā si expresse renunciauit appellationi. Quod etiam tenet hic Fel. Et sic contra do. Abb. hic. Adde in materia ista, quando pars potest appellare, & habeat regressum contra iudicem, qui facit litem suam? Vide omnino Barto. in d. l. si minoris. in 2. col. ff. de admin. tut. & in l. item si res. de alien. iudic. mut. cau. fa. Adde etiā & pone, ꝙ iudex primus tulit sentē tiam, à qua fuit appellatū, & sententia fuit confirmata per iudicem secundum, & ab ista secunda sentē tia non fuit appellatum, quis facit litem suam? an primus iudex, vel secundus? Vide Bal. in c. 1. § iudices, de pa. iu. fir. & ibi tenet, quòd secundus.*

dicit, & uerum dn̄t, sed do. Ab. dicit, &
18 bene. ¶ Vtrum† aūt renūcians expres
se appellationi possit ꝯqueri de iudice
& ꝯ eum habere regressum a? Abb. hic
dicit, ꝙ non. Pro hoc allegat Bal. in c. j.
§. iudices. in fi. de pace iu. fi. ubi dicit, ꝙ
renūciās appellationi, vr̄ fateri sn̄iam
fuisse iustam. Allego l. 3. C. de fi. instr.
ubi si aduersario volēte arguere istr̄m
de falso, ego dico me non usurum, vi-
deor dicere, ꝙ sit falsum. in ꝯrium, ꝙ
expresse renuncians pōt ꝯqueri, & hr̄e
regressum ꝯ iudicem, est decisio Bal. ī
l. fi. aūt. C. de temp. ap. vbi dicit, ꝙ renū
ciare appellationi nō tollit quin iudex
faciat litem suā. Hoc idem voluit Bal.
in c. sæpe. in pe. col. de ap. vbi sentit idē
Pe. de Anc. f̄m eos, & allegant Bal. in
suo Reper. Inn. in ver. appellans. Idem
Sal. in l. fi. § sin aūt. & §. illud. C. de tēp.
app. & allegant ꝯsilium Ang. 185. qđ ī-
cipit, Sed & nunc videndum restat. in
pe. col. vbi dicit, aliud ē, ꝑmittere sn̄iæ
non ꝯuenire, & aliud, ꝑmittere non ꝯ-
queri de iudice. Allegat ēt Bar. in l. j. ff.
de app. in lectura noua. istæ sunt deci-
siones Mod. hic. ¶ Qn̄ vero omittens
appellare, posset ꝯqueri de iudice? Re-
mittunt ad Bal. in l. fi. de pęna iu q ma
le iu. & in l. j. ff. qđ quisque iu. & in l. ob
seruare, §. ꝓficisci. ff. de of. ꝓconf. & le.
& in l. fi. §. illud. C. de temp. ap. & in l.
19 pe. C. de pac. ¶ Cōclude ergo, ꝙ † pars,
q̄ potuit appellare, & non appellauit,
vel appellauit bis, & non pōt amplius
appellare, tn̄ pōt adhuc iudicem ꝯue-
b nire b. Cum ista gl. concordat Inn. in
c. sæpe. ī fi. gl. magnæ, de app. & ibi Ab.
& Imo gl. est de hoc in l. j. in ver. noui
iuris. ff. qđ quisq; iuris Pro qua allegat
ibi rōnem, qa non appellando fuit in
culpa, iudex vero iniuste iudicādo fuit
in dolo. l. 2. eo. ti. Ergo dolus iudicis ꝑ-
ponderat culpæ ipsius partis, l. item si
obstetrix. §. fi. ff. ad l. Aquil. & est deci-
sio Bal. in l. item si res. in prin. ff. de alie
na. iu. mu. cau. fac. Ad idem est plenissi
ma disputatio Bar. q̄ incipit, Iudex qui
ꝑ imperitiam. Alias incipit, A sn̄ia iu-
dicis, q ibi plene loquit̄. Idem Bar. in l.
j. ff. de app. & sentit gl. j. in c. fi. de emp.
& ven. & ibi Im. Idem, si expresse renū-
ciauit appellationi, ꝑ ꝓdicta, ꝙ intelli-
go sic, nisi expresse ꝯsensisset sententię,
approbando eam. ¶ Item dicit Ab. ꝙ
20 † arbiter c male arbitrādo facit litem
c suam*, & pōt ꝯ eum agi, gl. & tex. & ibi
* Doc. in l. pen. C. de arbi. & est gl. in c. j.
de re iu. in 6. ¶ Arbitrator vero tenet̄
solum de dolo, & lata culpa, f̄m Abb.
hic, & lata culpa est ignorantia iuris.
Ita tex. & ibi Bar. in l. fi. ff. si mens. fal.
mod. dixe. Istam cōclusionem firmāt
Imo. & Rom. in l. diuus. ff. de sen. & re
iu. reprobata gl. j. in l. fi. C. de ꝯhē. emp.
21 ¶ Limita primo, nisi † læsisset in mo-
dico, qa nō tenet̄. Bar. & Sal. in d. l. pen.
C. de pac. quia in hoc vr̄ sibi data ptās,
l si đ meis. §. recepisse. ff. de arbi. ¶ Scđo
limita, nisi fuisset sibi data latissima
ptās, quia tūc non tenetur nisi ex dolo
vero, vel ꝑsumpto. Ita Ang. de Are. in
l. j. in prin. ff. de app. saluando gl. in d. l.
fi. Sed cogita, ꝙ vbi est læsio enormis,
* ꝑsumit̄ dolus,* Est tex. in l. qui supersti-
tis. C. de dolo. & ibi Pau. de Cast. & mul
22 ti alij. ¶ Propter† ꝯsilium iniustum ex
dolo, uel ex culpa, pōt doctor ꝯueniri,
ētsi adhibuit oēm diligentiam, ꝑ par-
tem, q̄ succubuit ex illo malo ꝯsilio. I-
ta Spe. in ti. de requisi. ꝯsilij. §. ꝯsiliarij.
& Bar. in l. ex maleficijs. §. si iudex. ff. de
ac. & oblig. ¶ Idem dicas ī foro ꝯscien
tiæ. Ita Ant. in c. tua nos. de homi. & in
c. ad aures. de æta. & quali. allegādo ibi
Pe. & Cy. in aut. si hodie. C. de iu. Ant.
tenet in c. in calumniam. ver. quarto
q̄ro, si clientulus. de pę. Spe. in ti. de ad-
uo. §. fi. ver. ꝙ si ꝑ imprudentiam. Host.
in Summa, de postu. §. fi. ver. tenet̄ ēt. &
Ang. pulchre in repe. l. si vacantia. C.
de bon. vac. lib. 10. ubi dicit, ꝙ aduoca-
* tus tenet̄ ad interesse, * si perdidit pars
cām in foro ꝯscientiæ. Hoc dictum al-
legat Io. de An in c. excōicamus, đ hr̄.
& allegat l. iudices. C. de ann. & trib. li.
10. ¶ De ista mā ponit Archieps Floren
tinus in Summula ꝯfessionum. sub ꝑ-
cepto, Non furtum facies. ver. officia-
les quicunq;, ibi plenissime. Item Frā-
ciscus de Platea in tractatu De resti. in
primo genere restitutionis. ver. 107. cū
tribus seq. ibi, de aduocato, iudice, & ꝓ
curatore. ¶ Gl. in ver. tenet̄. regula sit
23 ista; Iudex† ꝓnunciet f̄m acta & ꝓba-
* ta omissa ꝯscientia.* Tangit hic Abb.
Allego vltra omnes Bal. in ꝓludijs ad
II. librum Decretalium, vbi dicit, ꝙ ꝑ
ꝯscientiam non recedat iudex à legū
tramite, & rō, qa ꝯscientia singulorū
est, & nō facit ius, lex est vniuersalis ad
omnes, l. lex est. ff. de le. Tenet hoc Ri-
cha. de Mediauilla in 4. dist. 18. q. 3. art.
2. Idem Thomas, vbi Ab. alle. Idem In-
no. in c. cum dilecta. in gl. magna, in fi.
de resc. & gl. in c. paratus. 23. q. j. in ver.
f̄m gl. Bar. & Bal. in l. illicitas. §. veritas.
ff. de of. ꝓsi. ¶ Limita primo, nisi ꝯscien
tia iudicis sit informata à notorio, qa
illam sequi debet. Ita uoluit Dom. de
san. Gemi. in c. iudicet. 3. q. 7. Allegat
gl. fi. in c. presbyter. 15. q. 5. dummodo
de illo notorio ꝯstet iudici, ut iudici,
non ut priuato, ꝑ §. q̄n que. in 2. q. j. ibi,
si non notorium facti ꝑmanentis: qa
tunc non pn̄t ꝓbationes tales eneruare notorium. ¶ Scđo limita, nisi sit iu-
dex s̄. leges, qa iste indistincte pōt ꝑpo
nere ꝯscientiam actis. De hoc est deci
sio Bar. & Bal. in l. j. C. vt q̄ desūt aduo.
Et sic in quocunq; dn̄o, cuius dictum
habetur pro lege in suo territorio. Pro
q b. est Inno. in c. cum inter R. de elec.
& gl. j. Facit vnum, quod ponit Bal. in
rub. s̄. eo. & in c. 1. si de feu. fue. contro.
inter do. & vasal. & in l. 1. C. quomo. &
q̄n iud. ubi dicit, ꝙ solus princeps man
dare pōt, Facias sic, alij uero dn̄t Facias
24 iustitiam. ¶ Tertio † limita in crimi-
nali, qa tunc debet imitari conscien-

c Arbiter. *Adde tu, quòd arbiter, qui negligit intra terminū arbitrari, facit litem suā, sicut male arbitrādo. Lud. Rom. in cōs. suo 328. qđ incipit, in casu proposita qōnis, seu cōsultationis.*

* Litem suam. *Adde Ias. in l. si quis in conscribendo. C. de pac. col. 3. ver. Limita ut ibi per eum. in 4. col. versi. quid autem, cum cōcor. ibi per eum signatis. vbi habes quid in arbitratore. & ad de quæ habētur ꝑ Pa. de Ca. cons. 7.*

* Dolus. *Adde Soc. cons. 220. incip. Visis compromisso Ac. ver. circa secundam difficultatem cir. fi. par. 2. vbi hoc idē dicit.*

* Ad interesse. *Adde hoc verū, si causam perdidit suo defectu arg. l. si ideo contra emptorem. ff. de euic. secus si ex qualitate causæ vel defectu probationum, quia tunc vitium est materiæ non artificis, l. si seruus seruū. §. si calicem. ff. ad l. Aquil.*

* Conscientiam. *Adde Gemin. in c. 1 de sen. & re iudi. in 6. & Ang. in auth. de testi. in prin. colum. 7. & Aul. Gel. noc. Att. lib. 13. c. 11.*

tiam.

tiam. Inn. hic quẽ alle. Ang. in l. à diuo Pio. ff. de re iu-
di. nisi pro crimine eẽt pęna pecuniaria, ſm Imo. ibi. qa
cessat ratio l. liber hõ. ff. ad l. Aqui. Maior ꝑplexitas est,
vbi oportet ɔdemnare innocentẽ, vel absoluere nocẽ-
tem. Pe. de Anch. in c. 1. de sent. & re iud. in 6. Aliter ve-
ro loquiť Pet. in loco ꝓallegato. q̃ Imo. ĩ d. l. à diuo Pio.
dicens ꝙ potius pati dẽt mortem q̃ ɔmittere peccatum
mortale, per c. satis. qđ me. cau. & in c. ita ne. 32. q. 5. Et i-
bi in ɔ̃rium arguit, quia prima charitas incipit à se ip-
so. l. præses. C. de serui. & aqua. Quibus dictis subdit, fa-
ciat, qđ sibi placet, dñs subditis. ¶ Quarto limita in iuris
dictione voluntaria, vt si agiť de aliquo emãcipãdo, qa
iudex poterit tũc iudicare ſm ɔscientiã indistinctè, glo.
in l. bonorũ. C. qui admitti ad bo. posses. Pro qua facit, ꝙ
no. Bal. in l. fi. in pe. col. de poe. iud. qui malè iud. ubi di-
cit, ꝙ iudex põt sequi ɔscientiã suã, ubi nemini nocet, ꝑ
25 dictam gl. ¶ Quintò † limita, nisi esset iudex, qui posset
ꝓnunciare in scriptis, & sine scriptis, & staretur simplici
dicto suo, quia põt ſm ɔscientiam iudicare. Bar. ĩ auth.
nisi breuiores. C. de sent. ex breuic. recitan. & Bal. in l. iu
bemus. §. sanè. C. de sacrosan. eccl. & qđ voluit in l. si ser
uus. de stip. ser. ¶ Sextò limita, nisi probatio in sua forma
tione vnum ostẽdat cõpleta, & aliud ostendat, dũ fit, qa
põt imitari iudex id, qđ ostendit in fieri, non qđ cõple-
ta, & sic iudicabit ſm ɔscientiam, puta si testis deposuit
cũ palliditate, tñ bene probat illud, ad qđ inducebatur
q̃uis apparebat, ꝙ tremulentus deponebat. Hoc voluit
Inn. in c. qm̃ ɔ̃. de proba. Bar. idem tenet in l. Lucius. ff.
de his, qui no. infa. & Bald. in l. cum magistratus, in fi. C.
qñ ꝓuo. nõ est neces. & ibi dať cautela, ꝙ faciat scribere
hoc, s. ꝙ non intẽdit seq dicta istorũ testiũ, qa cũ pallo
re deponũt, & sic defendeť in syndicatu iudex, qui non
fuerit secutus dicta istorũ testiũ non reprobatorũ. Tene
menti. ¶ Septimo limita, nisi veritas eẽt iudici certitu-
dinaliter nota, qa ɔ̃ illam non iudicet, licet oppositũ sit
probatum. Ita latè Gerardus de Odone in 5. Ethicorũ
in c. 17. ubi oẽs excessit in ista qõne. Procedit ergo regu-
la, ubi dubitat, suspicatur, vel opinatur: secus, vbi hẽt no
tũ certitudinaliter. Et no. pro hoc illã regulam, q scãda-
lizauerit ĵ. de iug. iur. Subdit postea, ꝙ cãm taliter in-
structã, cui scit regnare veritatẽ, ñ ɔmittat, nec deleget.
Primũ remediũ, si hẽt superiorem, remittat causam cũ
instructione sñię. Secundum, si superior non admittit
sed præcisè cogit eũ pronũciare, ꝓnunciet secundũ ueri
tatem, si verò nõ habet superiorem in terris suis, pronun
ciet pro veritate. Non obstãt regulæ c. 1. de re iud. in 6.
qa dicit sic ɔ̃ conscientiam & iustitiam. Sed vbi nõ hẽt
ɔscientiã, prout in 7. fallentia, recedere ab actis esset, per
uertere iustitiã. Et pro hoc sint hęc expedita. De materia
ponit gl. in c. saluator. de ɔse. dist. 5. & gl. in c. nos frustra.
23. q. 5. & glo. in c. nõ ꝓhibeat. de ɔsecr. distin. 2. glos. in
ver. ad loca. in c. quia iudicante. de præsc. gl. in c. resolua
tur, in ver. summopere. 11. q. 3. Pe. de Anch. in repe. c. j. de
sent. & re iud. in 6. car. & ĩ regula, possessor. in 6. q. Arch.
in c. qui resistit. 11. q. 3. Bal. & Sal. l. j. C. ut quæ desunt ad
uoc. Bal. in l. sed & si restituať. §. fi. per illũ tex. ff. de iu. Io.
de Ana. in c. ex tuarũ. de sortileg. Bal. in l. fi. in prin. C. de
poe. iud. qui male iud. Inn. in c. venerabile. de censi. gl. in
verbo, ratã. in c. dilectus. de testi. Ant. in c. vestra. in vlti.
char. de cohab. cleric. & mulie. Bal. in l. irruptione. in fi.
ff. fini. reg. in l. 1. C. de ma. uind. glo. & Ang. l. 2. ff. de iud.
gl. fi. in l. fi. ff. de peti. hęre. Arch. in c. cum quis, de sent.
excom. in 6. gl. 1. in l. minor 25. annis. ff. de mino. gl. j. in l.
apud eos. C. de fi. instru. Lud. Rom. in l. 2. in prin. ff. đ uer.
oblig. glos. magna, in §. sancimus. Institu. de actio. glo. 1.
Instit. quib. modis tute. fini. gl. fi. ĩ d. l. si irruptione. & gl.
in c. 1. de offi. ord. in his locis examinatæ.

§ CVM AVTEM. ¶ Delegatus, q impediť die statuta
procedere, partẽ hoc procurantẽ puniet, & quantũ ad
illã diẽ cãm ɔmittit appellõne remota, nisi partes ne-
26 gotiũ ꝓrogẽt. Hoc dicit. ¶ Gl. ĩ versã rege. No. † ibi, uter
que possit obedire, qa ponit limitationẽ ad l. ɔ̃ pupillũ.
ff. de re iud. vbi textus dicit, ꝙ dẽt obediri maiori. Intel-
lige, nisi possit obediri & maiori & minori, quia vtrique
obedieť. Ita probat gl. nostra hic. Ita Imo. ¶ Scđò limi-
ta, nisi vocareť ꝓ diuersis horis, de hoc est gl. in l. 2. §. qui
exhibẽdi. ff. de cust. reo. ¶ Tertiò limita, nisi posset obe-
dire vni per aliũ, puta nunciũ, & alteri habet seruire ꝑso
naliter, quia tũc præponet actũ personalem etiam obe-
diẽdo minori, ut si vocať à iudice mi-
nori, ut testificeť & à maiori ꝓ cã pecu
niaria, quia obediet minori & maiori
mittet ꝓcuratorẽ, & hoc, qñ eodẽ die
citatur ab ambobus. Tex. de hoc ĩ l. 2.
§. j. ff. si qs cau. & ita ibi Ia. đ Are. & Gul.
27 đ Cu. ¶ Quartò limita, nisi † iudex mi
nor ꝓoccupasset iurisdõnẽ, qa vocatus
a maiori excusabit se ratione ꝓuẽtio-
nis. Bal. in l. senatus. C. q accusa. ñ poss.
& in d. l. 2. §. 1. arg. l. si qs postea. ff. de iu
dic. facit c. ꝓposuisti. de foro ɔpetenti.
¶ Sed pone, ꝙ ambo sunt æquales, &
sic, vbi gñaliter qs citať ad duas cãs, vĩ
de Bar. in l. 2. §. q exhibẽdi. ff. đ cust. reo.
ubi plenissimè ponit & de hoc ponit
Bal. in l. gñaliter. in vlt. col. C. de epi. &
cler. & Bal. & Sal. ĩ l. qui senatus. C. qui
accus. nõ poss. Lud. in l. 2. §. 1. ff. si quis
cautio. ¶ Nota primò, qđ dicit Inn. in
c. ĩ Lateranẽsi. in fi. de præb. & sequitur
Ant. ĩ c. de monachis. eo. lib. ¶ Scđò est
gl. in l. ciues. in ver. incolas. C. de inco-
lis, lib. 10. & Bal. ĩ l. adoptionẽ. C. de ad-
op. & ibi dicit illã gl. aureã. Et ibi ponit
qõnẽ de duobus capitaneis, qui cepe-
rũt vnũ in bello, & postea vocatur ab
ãbob⁹, dẽt prius obedire illi cui⁹ literas
prius aperuit. Ita Ant. in c. cũ ab eccła
rũ. in fi. de of. ord. & ĩ c. pastor. eo. ti. vbi
alle. tex. in c. si ep̃us. in ver. regia. 18.
dist. sciatis. gl. in c. 1. de inuestit. in mari.
fac. in vsi. feu. quæ dicit, ꝙ si dñs feudi
citat aliquem in mã feudi, & ordinari⁹
a citat eum a in eadẽ mã præponet dñm
feudi ordinario, quam Bal. dicit nõ re-
periri alibi, & idem Car. ĩ c. sup literis,
de rescr. Vltimò vide Bal. ĩ c. exposuit.
de dila. vbi dicit, ꝙ data impossibilita-
te & perplexitate obedientiæ, tunc est
locus gratificationi, & oĩa alia cessant
ꝑ l. si quis in graui. §. cũ oẽs. ff. de sena-
tus. Sylla. Et ista sufficiãt ꝓ nunc. ¶ Gl.
in uer. appellatione. dicit hic Host. ꝙ
remotio appellationis facta à partibus
oẽm appellationẽ tollit, sed facta ꝑ re
scriptũ, solũ appellationes à iure nõ ꝑ-
28 missas. Ex hoc inferť, ꝙ † potẽtior est
b ꝓuisio hoĩs, quàm legis b viuæ vel mor
tuæ. Allegãt Moderni Abb. antiquũ in
c. vt clericorũ. de vi. & hone. cler. ubi
dicit suspensus ab hoĩe si celebrat, de-
poniť: secus, si a iure, quia non deponiť.
Scđò alle. Inno. in c. fi. de procu. vbi di-
cit excõicatus ab homine nunquam
toleratur: secus, si a lege. Tertio allegãt
gl. in c. si Apostolicæ. de excep. ubi gl.
dicit, suspensus ab hoĩe non põt elige-
re, secus si a lege. Allegãt etiam gl. uni-
cã, & Bal. in c. quod translationẽ. de of
fic. leg. ubi dicit, ꝙ legatus non absol-
uit excommunicatũ a canone, secus si
a lege, quia põt. Allegant dictũ Hosti.
in c. cũ olim. de arbi. ubi dicit, ꝙ actus
factus contra legẽ requirentem consi
liũ alterius, valet: secus, si homo requi
rit, quia si fit sine ɔsilio hominis nõ va
let talis actus. Allegant etiã gl. in c. cũ
militaribus. C. de rest. milit. q dicit, ꝙ

a Et ordinarius. citat eũ. *Adde tu, quòd teneo in materia ista opin. Bart. hic relatam per Fel. & dic, ꝙ si prælatus est uasallus alicuius domini temporalis & ratione feudi tenetur ad aliqđ seruitium temporale, & personale, & causa subsistente uocatur à domino feudi, & eadem die uocatur à superiori ecclesiastico: puto, quòd teneatur cõparere corã domino seculari, ex quo est astrictus ratione feudi, & hoc ĩ simili notat Inn. in c. cum iam dudum, de pręb. Adde, quòd idem forte posset dici in Papa, qui uocaret aliquem prælatum, qui esset etiam uocatus à domino feudi, quia sine causa non posset impedire Papa, quo minus ille pręlatas nõ teneatur obedire principi seculari secũdũ iuramentũ sub occasione feudi. Et rõ est, quia Papa nõ põt tollere obligationẽ iuramentalem quæsitã laico, ut est tex. in cle. pastoralis. de re iud. & Imo. in c. cum inter. de renun. in c. inquisitioni. de sent. exc. ubi dicit, ꝙ nõ est obediendũ Papæ, si uerisimiliter timetur scandalum. Fateor tamẽ ꝙ in dubio citatus dẽt obedire Papæ. ad de in materia ista do. Abb. ĩ c. cum parati. de appe. in uer. quid enim.*

b Quàm legis. *Adde Io. de Imo. in l. si cum dotem ff. so. ma. & dom. Ale... de. Imo. in consi.*

consi. c. 4. parte, & limita sing. vt per gl. in versi. repel. in l. 2. C. de iure emphy.

præscriptio legalis nõ currit militi, secus si 2uentionalis, qa currit militi. Allegat Bal. in l. j. ff. q satisf. cog. vbi dicit, q verbũ Satisfactio, platũ à l. intelligitur p fideiussores, vel pignora, secus ab hoïe, qa intelligit in pecunia. Et ista dicta sunt Mod. ¶ Ad idem allegabitis dictũ Sal. in l. vnica, §. exactio. C. de rei vxo. ac. vbi dicit, q l3 vidua q̃ ex dispositione legis dẽt ali in domo mariti intra annum luctus, si laborat acquirit hæredi mariti, gl. in l. sicut. ff. de op. lib. tñ secus, si testator reliqt ei alimenta, qa qđ laborat, suum erit. Allegat l. libertis, quos. § j. ff. de alimen. & cib. le. qa maior est ꝓuisio hoïs, q̃ legis. Scđo dictum Ab. in apostillis in cle. cupientes. de pẹn. vbi dicit, q suspensus ab officio a iure, non est suspensus à bñficio, sec⁹ in suspenso ab hoïe, qa ẽt est suspensus à beneficio. Tertio Do. de Rota in antiqs, decis. 343. & est 3. in ti. de sent. excõ. vbi dñt, suspensus a canone celebrans non est irregularis: secus, si ab hoïe, qa est irregularis. Quarto glo. in ca. Salonitanæ. 63. dist. & gl. 2. in ca. primo, de sagitta. q̃ dixerũt, q ista verba, Sub pẹna excõis, prolata à lege, exponuntur ferendæ ab homine, s. latæ sententiæ, de quo hic, & in d. c. j. Vltimo Host. in c. fi. de præb. vbi dicit, q clausula, Iustitiam facias, prolata ab homine, dat formam, a sed prolata à lege, monitionem. Et hoc dixi a in c. cum dilecta. de rescr. & est tex. in l. Celsus. la 2. §. idem ait. ff. de arbi. & q̃ sequuntur. Intellige ergo, q illud, qđ dr̃, mitius agitur cum lege, q̃ cum homine, verũ est, vbi loquimur de pẹna extrinseca, sed vbi agitur de pẹna respiciente annullationem actus, secus, quia agitur mitius cum hoïe, q̃ cum lege. Ita Bar. in l. amplius. ff. rem ratam hab. per l. si libertus. ff. de iure pat. vbi alienatio facta 2 prohibitionem legis, est ipso iure nulla: secus, si 2 dispositionẽ hominis, quia venit irritanda. Sequitur Ab. in c. cum olim. de arbit. & in c. dilectus. lo 2. ver. in gl. dixerunt. de præb. & dig. Et ita saluari põt decisio Rotæ, q̃ est in nouis, 399. in ti. de sen. excõ. 7. q̃ incipit Item si pronuncietur. vbi dicũt, q male absolutus ab excommunicatione hominis, non reincidit, nisi cã cognita, uel data contumacia, secus in excõmunicato à lege, quia statim reincidit, & sic potentior est lex in irritando q̃ sit homo. Ex dictis Bar. vbi s. dubito de eo, qđ scribit Rota decisione 619. q̃ est in ti. de sen. excommu. 20. q̃ incipit, Nota, q non admittitur. ubi dicunt, q non admittitur exceptio generalis excõicationis latæ p processus hoïs generales: secus, si à iure, puta, pro percussione clerici, qa dñt ipsi, magis delinquit offendens legem, q̃ hoïem, & dñt, q l. Celsus. loquit in eo, qui delinquit 2 hoïem & legem. Sed Bar. in d. l. amplius. reprobat hanc responsionem, & p 2ñs dictum eorum. ¶ Et sub ista prima intelligentia adaptatur illud, qđ dr̃, q lapso termino legis ad ꝓbandum, non purgat mora, & de hoc est Inn. in ca. cũ in tua. qui matri. accusa. pos. per l. ob commissa. & ibi gl. C. ad l. Iul. de adul. Bal. in aut. ad hæc. C. de usu. in pe. col. & in l. diffamari. C. de inge. manumis. & in l. si ea. C. qui accus. non pos. & in c. j. in prin. quo tpe miles inuest. pet. deb. secus in termino iudicis, qa purgatur mora eo lapso, dummodo ius aduersarij non sit factum deterius, gl. ĩ cle. sæpe. in uerbo, non obstante, de ver. sig. Arc. in c. iudicantem. 35. q. vlt. Io. And. in c. coram. de rest. in integ. q est verum in dilatoriis, secus in peremptoriis, qa cum sit maioris præiudicij, oportet q de nouo superuenerint, c. pastoralis. de excep. nec mirum attenta doctrina Bar. q̃ loquitur in irritatione. Et hoc modo saluantur, q̃ dixi. Scđo intellige, q sicut dixi maiorem esse potentiam legis, ita itellige de potentia legis viuẹ, sicut mortuẹ, & sic principis & legis, sm̃ Ab. in d. c. dilectus, el 2. qa actus 2 ꝓhibitionem Papæ, vel principis, est nullus. c. j. de 2cess. ꝓb. in 6. ver. adiiciebat. ¶ Tertio aduerte, qa do. An. hic æquiparat remotionem appellationis factam à lege, vel à partibus. Ex quo sequunt duo. Primo, q eadem est potentia legis, & pacti facti à parte, 2 ꝓdicta. vbi diximus, maior est potentia legis, q̃ hoïs. ¶ Scđo sequit, q differt lex uiua à mortua, qa dictũ c. pastoralis. habebit locũ in principe, qua pp tutius est simpl'r tenere, q clausula, Appellatione remota, sp interpretet, prout in c. pastoralis. nisi qñ apposita est pacto partis, qa tunc tollit omnis appellatio. Ita Bal. in l. 2. ad fi. C. de appe. reci. & Ant. in c. pastoralis. de ap. l3. aliter dixerit Imo. in l. j. §. interdum. ff. à qbus ap. non l3. & Bal. in c. vt debitus. de app. Et 2sidera, quia Host. non loquit, prout allegat eum do. Ant.

a Et hoc dixi. Vide etiam per eum de hac clausula aliquid in c. in literis. supra eod. & in c. causam, quæ. infra de testa. & quod ibi in apost. dixi. & ad de quòd ista clausula conuenit etiã inferioribus à principe & potest poni per eos in rescriptis, vt per Inno. in c. significantibus. hoc ti. Bal. in c. 1. col. 4. si int. dom. & vas. lis oriatur. & vide plene Aucto. in ca. 1. col. 21. versi. & si dicatur, facias iustitiam. de consti.

SVMMARIVM.

1 *Exprimendæ sunt literæ primæ in secundis, alias scđæ non valent.*
2 *Causa si committatur in eo statu, in quo erat coram primo auditore, valet cõmissio statu nõ expresso, constabit enim de eo ex actis.*
3 *Mentio est facienda in primis literis de processu inchoato coram ordinario.*
4 *Executor nudi ministerij non habet iurisdictionem. Quæ tamen regula fallit quatuor modis, vt hic.*

CAPITVLVM XXIX.

EX literis. ¶ Subdelegatus à delegato Papæ iurisdõnem habente, potest coercere impedientem. H. D. ¶ No. istũ tex. q iniuria fit iudici, cuius literæ non ꝑmittunt legi, ibi, legi in publicum non ꝑmiser. & sic 2 iniuriantem põt agi ad satisfactionem iniuriæ. Hunc tex. allegat Bal. ꝓ singulari in l. ꝓscriptione. C. si 2 ius, vel vti. publi. vbi dicit, q dr̃ impedire iurisdõnem, qui non permittit publicare literas. Et pro hoc facit l. ossa. §. fi. de relig. & sump. fune. ibi, & si non ipse, sed procurator eius prohibitus sit. Ecce, q ita fit iniuria dño impediendo procuratorem, sicut ipsum ꝓpriũ. Ergo in proposito nr̃o illam l. allegat Bal. hic, dicens nõ permittendo præsentari literas dr̃ fieri iniuria mittenti, & non fit iniuria literis, sed spiritui in eo clauso. Bal. ẽt in c. j. s̃. eo. dixit, q interficiens ambasciatores principis, incurrit crimen læsæ maiestatis. Allegat d. l. ossa. Et Bal. in l. sed & si quis. ff. de in ius uoc. dicit, q lacerans literas apostolicas, facit iniuriam sedi Apostolicæ, & probatur in c. cum olim. ĩ. eo. & ibi etiam ponitur. Glo. in ver. expressam. No. istam gl. & tex. q † de alijs literis opus est fa-
1 cere specialem mentionem. Tex. est in c. 2. de dolo & 2tu. Dicunt Mod. q mirantur de dicto Inn. qui dicit hoc verbum expressissima, & dicunt, q non inuenitur Expressissima, in iure, & dicunt q sufficit dicere, & expressa. Secundo dicunt, q quẹcunque rationum sit vera, siue Host. siue Inn. ex his nascitur vnum, pone, q secundẹ literæ committunt causam epõ ordinario, non facta mentione de primis, valent tales literæ, quia non fit iniuria illis, quia res reuertitur ad ordinarium. Tertio dicunt, q si loquimur de iure, non potest dici, q fit illis iniuria, per ca. ecclesia. de electio. si uero de honestate, habet locum ratio Host. Super hoc instetimus in c. cæterum. de res. & ibi plenè diximus. Nescio quid sibi voluerint Mod. reprehendere Inno. de hoc ver. expressissima. Dico, q requiritur ista expressissima mentio per ea, quæ dixi in d. c. cæterum. de rescr. & ibi plene diximus. ¶ Secũdo, q dicunt Mod. est falsissimum, quia ẽtsi committitur ordinario, debet fieri mentio de primis literis, quia ita fit iniuria committendo episcopo, sicut alijs. ratio, quia committitur episcopo, ut delegato, & non vt epõ, quia ab eo appellabitur ad Papam, & non ad archiepiscopum. Ergo Grattensi el capo e moderni qui. ¶ Dicit hic Inn. vbi non agit de iurisdõnis reuocatione, non est necessaria priorum literarum mentio, dũ dicit, q rescriptũ in cã appellationis nõ tenet facere mentionem de primis literis causæ principalis, qa sortitæ sunt effectũ, secus

secus,si in cā appellationis erant impetratæ aliæ,qa de il lis est opus facere mentionem. Et ita intellige Abb.hic, & iura allegata ꝑ eum,& seqtur hoc ꝙ si cōmittitur cau sa iudici,cui primò erat cōmissa,fortè qa aliqua deficie bant,quo ad intentū actoris,valet cōmissio secundariò facta mētione de primis. Ita ex dictis Inn.hic infert Ro ta in antiquioribus,in ti.de rescri.deci.4. q̄ incipit, Quidam dedit obiectū. Hanc decisionē allegat Dom.hic so
2 lus. ¶Secundò dicit Inn.hic,ꝙ si † cōmittit̃ cā in eo statu,in quo erat corā primo auditore, valet cōmissio statu non expresso,qa de eo ↄstabit ex actis. Et lȝ nō dicat hoc expressè Inn. colligitur ex dictis ei⁹,& do.de Rot.de ci.214.q̄ est ī ti.de resc.20.q̄ ici. Itē si cā cōmittatur. Itē si esset ista clausula,Cuius statū dignemini habere ꝓ expsso,qa sufficit,Rot. ibidē,& ēt est in antiqs, deci. 383. sub numero de rescr. 5.& seqtur Domi.hic,& rō est, qa nocet primo impetratori,ex quo salu⁹ est ꝓcessus. ¶Tertiò
3 no.ꝙ † ēt de processu inchoato corā ordinario est faciē da mentio ī primis lr̃is. De hoc est gl.in c.prudētiā.§.sexta.ī uer.cām.& ibi Abb.s̃.eo. Reliqua vide in d.c.cęterū de rescr. Et adde ↄsi. Car.137.qđ icip. Factum sic se hēt.ī 3.char. vbi facit singulare d.c.cæterū.ī eo,ꝙ vult fieri mē tionē de ↄsensu partiū. Ex quo infert, ꝙ dēt fieri mētio de trāsactione. Et allego Bal.in l.ꝑscriptione. C. si ↄ̃ ius, vel uti.pub.ubi dicit,ꝙ grã facta bannito, vt reuertatur, non valet nisi faciat mentionē de qualitatib.homicidij, puta,si interfecerit frat rē,vel affinē,pic. sup eo.de coha. cleri.& mul.in ver.plenā facti seriē. Et Bal.in l.ea,quę.C. de fideic.ubi dicit, ꝙ habilitatus per Papā, nō est habilitatus,si est illegitimus ex p̃re & m̃re,ētsi dicat, ꝙ sit ille gitimus,&c. Qđ an sit verū,dicā aliàs. ¶Gl.in ver.si sub-
4 delegatus. Executor † nudi ministerij nō hēt iurisdōnē, c.fi.§.fi.j̃.eo.s̃.prox.§. quia uero. Ergo nec correctionē. ¶Fallit, nisi iudex aliàs sit ordinarius, q̄ saltē coerceret ↄ̃dictores,ne videatur frustratoriè datus, s̃m Imo. hic ꝑ istum tex. ¶Secundò fallit,nisi cōmittatur articulus cū expressione iurisdōnis. Ita tex.hic,s̃m Io.An.puta si dicatur,Vices nr̃as cōmittimus, vel ↄ̃dictores repellas. Tertiò fallit, vbi superior cōmittēs est remotus,s̃m Vinc. in c.fi.j̃.e. qa hēt coerctionē,& eū đ ęqtate seqtur Ab. hic. ¶Quartò fallit,vbi articulus exequēd. nō fuisset discussus,s̃m do.Abb.hic,& malè,qa sentit,ꝙ transiret cognitio,q̄ nunq̃ cadit in executorem merū, d.§. qa verò, sed loqmur de coerctione impedientiū q̄ non mutat nām meri executoris. ¶Gl.in ver.fuerit satisfactū. Hæc gl.bñ loqtur,& Doc.nō insistūt. Ergo nec nos. Sed sup hoc instabimus.in c.j.de iud. ¶Gl.in ver.irritā & inanem. Vult enim ista gl.ꝙ iudici iniustè exequenti violenter resistat̃ ēt ꝑ tertiū cuius nihil interest, qa qs tenetur defendere ꝓximū. ¶In eadē gl.ibi,neq; tenetur actione iniuriarū. No.ꝙ nō pōt agi de iniuria ↄ̃ illū,q de mādato delegati aliquē publicauit excōicatū. Et ad hāc mām uide q dixi in c.significasti.s̃.eo. ¶Gl.ī ver.inanē. Notate gl. istā, ꝙ patriarcha iure ordinario interdicere pōt, & sic no. ꝙ vbi ordinarius pōt agere tanq̃ ordinarius,& tanq̃ delegatus,si fecit tanq̃ delegatus, & nulliter,nō sustentabit̃ tan q̃ factū ab ordinario. Et hoc dependet ab his, quæ vidimus in c.cum super s̃.eo.quod potuit,noluit &c.

SVMMARIVM.

1 *Papa si dedit potestatem dispensandi alicui, si incœpit dispensare cum vno, an mortuo Papa poterit cum alijs dispensare?*
2 *Mors ciuilis æquiparatur naturali, quando ī casu occurrenti tantū operatur, quantum operaretur naturalis.*
3 *Procurator in rem suam quis dicatur. Vide hic remissiuè.*

CAPITVLVM XXX.

Licèt undique. ¶Clausula, Qđ si non oēs,duo,&c. purificat in vno vices alterius habente. & duob.impeditis. H.D. ¶No.ex tex.qđ mor-
2 te mādantis expirat mandatū a re integra. Amplia hoc habere locū in fauorabili bus. Exēplum in p̃tāte dispēsandi data alicui. Ita ↄcludit Io.And.in add.Spe. ī ti.de leg.§.videndū. ver. qđ si is. Hoc idē tenet Ioan.And.in c.ex tua.de filijs præsbyt.& ibi do.Ant.refert,non dubitans de hoc. ¶Sed dubiū est, nunquid si iste,cui fuit data facultas dispēsandi, incœpit dispensare cū vno, nunquid
1 mortuo Papa † poterit cū alijs dispensare? Et dicit in vers.q̃ro, an ↄcessa,do. Ant. post Io.And.ꝙ sic, qa ꝑpetuata ē potestas dispensandi, quo ad alios. Et hanc q̃ōnē posuit latius Arc.in c.dudū 18.q.2. Contrariū voluit Guil. in Spe.ī ti.de leg.§.uidēdū.ver.qđ si is. Pro quo facit,ꝙ dispēsatio ē odiosa,c.j.de fil.p̃sby.lib.6.qđ ↄfirmo ꝑ id,qđ dn̄t hic do. Anto.& Abb. referēdo hic Host. in 2. parte gl. ¶Si ille, cui plures causæ fuerunt cōmissæ,incœpit uti iurisdōne in vna,non ꝑpetuat̃ iurisdō quo ad alias. ¶Fallit,si sūt cāæ ↄnexę,s̃m Host.hic. Itē si fieret citatio ḡnalis quo ad oēs. Dom.Ant.limitat,& tertio, nisi fieret actus cōis,puta acceptatio rescripti,& hoc dictū sequitur Abb. in c. pastoralis §.q̄m.de resc.& Dom.in c.ne ali.de hær.in 6. sed dubito de hoc dicto,ꝑ id, qđ dixi s̃.in c.relatū.ver.secundò limita. Sed ↄ̃riū est uerum,& non obstat,ꝙ dispensatio sit odiosa,c.j. de fil.presby. quia facultas dispensandi est large iter pretanda. Ita Io.An.in c.fi.de simo. etiam cū per viam gratiæ concedatur,ut in d.c.ex tua. Et in ista materia qñ expiret gratia facta alicui morte mādantis,adde tex.notabilē in c.si cui nulla.de præben.in 6. Itē allego Dom.ī c.2.de preb.eo.lib. vbi tenet ꝙ gratia facta ep̃o ut conferat beneficia vacantia in curia, nō expirat morte Papæ. Posset tñ successor illud priuilegiū reuocare. Itē allego Bal.ī ↄsilio incip. Viso facto & pūcto, &c. ubi dicit,ea, quæ emanant a sede Apostolica,emanāt aut ꝑ viā legis, aut ↄ̃ctus,aut grã,aut rescripti. Ad primū, qñ per viam legis emanant,non expirant,quia lex de sui natura est ꝑpetua,l.cū eorū.C.de sent.& interlo.om. Secundo casu, qñ emanant per uiam ↄ̃ctus, & tunc ēt concessio durat. Rō, quia successor non pōt reuocare ↄ̃ctum prædecessoris,c.j.de prob. Aut ꝑ viam gratiæ seu priuilegij, & tūc distingue. Aliquando est ad beneplacitū sui,aliqñ ad bñplacitum sedis Apostolicę,aliqñ simpliciter. Primò casu expirat mortuo Papa.c.si gratiosæ.de rescrip.in 6. Aliquando ad beneplacitum sedis Apostolicæ, ꝙ non expirat,d.c. si gratiosæ. Aliquando simpliciter fit concessio, & r̃r non expirat, si ante mortē Papæ priuilegio cœpit vti.rr̃a,dēt,lib.6.c.ad audientiā.de rescri. Aliqñ fit ↄcessio.per viam rescripti,& tunc aut res est cœpta, & nō expirat,ut hic,&c.q̄m.s̃.e. Aut res est integra, & tunc expirat,ut hic. Itē allego Rotam ti.de offi.ord.2.nu. aūt 580. q̄ inci. Camerarius Papæ. vbi decidūt, ꝙ licentia data à Camerario Papæ vni nobili de faciendo celebrare ī domo,nō expirat morte mādantis, secus ī licentia data ab ep̃o alicui de eligēdo sibi ↄfessorē, qa expirat morte ep̃i. Ita Abb.in c.fi.vlt.col.de offi.deleg. ¶Gl.magna,in ver. integra.ibi, Itē quid si delegatus.& dicit gl.vr̃,ꝙ delegatus hoc non obstante procedet, quia nō expirat hoc mādatum morte ciuili, sed naturali. Tamē determinat cōtrarium,ut in ea. Dom. Ant. & Imo. hic reassumunt gl. Sed more nostro ex dictis eorū collige vnam conclusionem,videlicet mors † ciuilis æquiparatur morti natura 2
li,qñ in casu occurrenti tantum operat̃ quantum operaretur naturalis. Imo.hic. Idem Bar. in l.ex ea parte. §. in insulam.ff.de uerb.oblig. & dom. Anto. & Imo. hic. Quæ conclusio est melior ea, quam ponit glo. magna in c.suseceptum.de rescrip.in 6.& in cap placuit.16.q.1.dum dicit,

a Mandatum. Adde Cy. et Bar. in l. 2. de dona. & Bartol. in l. si per epistolam. ff. de acquir. hæred. & Io. de Pra. in l. si defunctus. de procu. & Rom. in decisi. 174. si a procuratore, &c. in no. Et adde, q̄ ad hoc habentur per auctor. in c. eā te. supra, de rescrip. & quod ibi in apost. dixi. Sed licet regulariter morte finiatur, an & quā do post mortem cōferatur, uide not. do. Soc. consil. 61. incip. In præsenti consultatione. uers. sic. sed in casu nostro. in j. par. char. 105. & consi. 87. incip. In præsenti consultatione uer. & circa princip. in 1. parte. charta. 46.

cit,ꝙ mors ciuilis non æquiparatur naturali,nisi in casi-
bus à iure expressis.¶ Amplia conclusionem glo nrę hic
etiamsi mā, in qua est eadē rō, esset correctoria ſm Bar.
in l Gallus.§.& qd si tm̄.ff. de lib & posthu.p illum text.
ibi,ad similitudinē mortis cæteri casus admittendi sunt.
Pro quo no.istas gl.Prima in c.si pp.in ver.vacabunt.de
resc.in 6. vbi appellatione vacationis,venit oīs vacatio,
siue per mortem,vel per renunciationem,seu per aliam
causam. Et ibi Dom.dicit, ꝙ in odiosis venit vacatio ci-
uilis,& gl.in c.cupientes.in verbo, vacātibus.de ele.in 6.
& gl.in c.quia sæpe.in ver.vacat.de præb.in 6,gl.in c.j.in
ver.renunciet.de renun. in 6. Et ibi Dom.de sancto Ge-
mi.sequitur cōclusionem nostrā, quā sequit̄ etiā in d.c.
susceptū.in vlt.col.de rescri.in 6. allegando do.Ant.hic.
Et ex dicto Bar.sequitur, ꝙ cle.ne Romani. de elect.dās
electionem Cardinalibus Papa mortuo, procedit, si ce-
dit, vel deponatur,& sic eo mortuo ciuiliter. De hoc est
gl.singularis ibi ī ver.moriēte. Et ita tenet Abb.in dispu
tatione,quæ incipit,Eps̄,& quidā rector Parmēsis. in vl-
timo dubio. quamuis Abb.in c.licet.de elect. ver.sed ad
uerte.dicat,ꝙ ordinatio cōsilij Pisani,scilicet,ꝙ ꝓ bono
pacis,&c.& allegat Imo.qui tenet primā ꝯclonē nr̄am,
in l.j.ff.de testa.Idē tenet quoq; Bart.in d.§.& quid si tm̄.
in l.cū dotem.in princ.ff.sol.ma. & ibi Roma. & est tex.
& ibi Bar.& Bal.in l. Deo nobis.C.de episc.& cler. Dixit
Bar.per prædicta in l.cùm pr̄. §.hæreditatem.el j.ff.de le-
ga.2.per illum tex.ꝙ professio non verificat casum mor
tis positæ in testō suo , qn̄ monasteriū est capax, quia nō
est oīno similis morti naturali: secus,si religio nō est ca-
pax,sicut Minorum:quia verificatur tunc mors in testō
posita. Sed in hoc secundo dicto Bar.reprehēditur:qa li-
cèt sit religio incapax , tn̄ ob expectationē mortis nālis
melior est condō; qa tardius cōuenietur hęres pro fidei-
commisso . Ergo non est similis veræ morti. Ita Imo. in
d.§.hæreditatem. & firmat Sali. in l.j. C.de hæred.instit.
Sentit Imo.in l.ex facto,ff.de senatusc. Trebell.Pro quo
facit consilium Petri de Anch. 389. mihi incipiens, In
vnum casum.vbi dicit,ꝙ ista clausula testamenti:Si sine
filijs decesserit , *non verificatur si de-
cedat cū filio fratre minoris ordinis ;
qa non pōt dici ꝑ oīa sine filijs. Ad idē,
quod notat in ꝯsi. 327.quod incipit,In
his dubijs.vbi dicit,ꝙ dom⁹ relicta ha-
bitanda Titio, & eo mortuo alteri, nō
debebit̄ illi Titio ꝓfesso, qa pōt ꝑ mo-
nasteriū locari. Ad idē aliud consilium
suum 268.quod incipit, Prò & contrà.
vbi vult, ꝙ statutum dās lucrū marito
sponsa de præsenti mortua , nō ꝓcedit
ea professa: & rō oīum pendet à cōclu-
3 sione nostra præallegata. ¶Quis† dica-
tur procurator in rem suam ? est glo.in
c.j.de proc.in 6,in verbo,in rem. Et no-
ta , ꝙ appellatione procuratoris in mā
stricta non venit iste. De hoc est glo.in
ver.suam. in l.qui stipendia. C.de pro-
cur. & ibi Bal. Ad idē gl.2.& ibi Bal in
a l.j.a ff.eo.tit.Idem tenet Bal.in l.j.ver.5.
q̄ro.C.de act.& oblig.¶ Est tn̄ quæstio,
qūo cognoscatur,vtrū ꝓcurator datus
in rem, intentet actionē vtilē,quā ha-
bet noīe ꝓprio ? an intentet actionem
directā,quā habet noīe cōstituentis? Vi
de Bar. & Doct.in d.l.qui stipendia, C.
de procur. Dicit do.Anto. & refert hic
Abb. in fi. ꝙ si procurator datus in rē ,
intentet actionē vtilem noīe dn̄i, q est
excōicatus,ꝙ repellitur.Allegat glo.in
c.vnico,de iure patro.in 6.¶ Ad mate-
riam gl.pe. in c.j.de iure patro. in 6.qn̄
obstantia cedenti obstent cessionario?
de hoc ponit̄ per Pet. de Anch. ꝯsi. suo
239.quod incipit,Quia qō est dubitabi
lis,vbi ꝯcludit,ꝙ tutor hæredum illius

* Decesserit. *Adde quod hæc clausula adiecta institutioni filij clerici qui filios naturales habere non potest intelligitur de legitimis tantum idest de ecclesia. Bar. in l. hæredibus, §. Titius. in ver facit ad q. ff. ad Trebel. Adde Bald in l.generaliter. §. cum autem. cir. med.ver. sed quid si ista cōditio. C.de inst. & subst. Ange.in l.si quis posthumos.in princ.ff. de lib. & posth. Abb.in c in præsentia.' col.13. versi. quæro vlterius,de proba. Alexā. in d l si quis posthumos.in princi col. 3.in fi. ver. subdit hic Angel. cum cōcor. vt per eum ibi.*

a In l. j. *Et ibidem ad hoc vide Ioan. de Prato.*

q fuit vsurarius, non repellit̄ ab agēdo. Ponit de ista mā
etiam Pau.de Leaz.in disputatione incip. Vsurarius ces
sit.Bar. in l.apud Celsum, §.si cui legitima.ff.de do.exce.
& in l.si cū dotem.§. si pr̄.ff.sol.mat.Bal.in l.si quis in rē.
ff.de proc.& in l.per diuersas. in 8.q.C.māda. Bar.in l.3.
§.si filius.ff.quod quisq; iu. Bal.in dispu.sua inci.Statuto
cauetur. Imo. in l. si tertius. §. si plus.ff.de aqua plu.arc.
Ang.in l.si cū emptorē. ff.de pact. Dom.post Io.And. in
c.j.de iure patr.in 6. Adde ista ad illam gl.suam in d.c.j.

S V M M A R I V M.

1 *Quilibet præsumitur bonus . Hæc regula limitatur, nisi agatur de preiudicio alterius. Addit alias fallentias 2.3.*

4 *Testator si commisit executori sui testamenti aliquid in secreto,an legatarij teneantur credere tali executori .*

5 *Delegatus si citat aliquem, citatus non tenetur comparere,nisi in citatione inseratur tota rescripti copia.*

6 *Delegatus non solum tenetur ostendere rescriptum parti, imo etiā cogitur ei dare copiam commissionis . Fallit in duobus casibus , vt hic .*

7 *Certitudo vbi requiritur,non sufficit probatio præsumptiua.*

8 *Delegatio qualiter vere probari possit . Et qualiter præsumptiuè , num.10.*

9 *Patrem consentire in actibus iudicialibus, & præsentem esse, & non contradicere, idem est .*

11 *Iurisdictio non præsumitur in spectantibus ad ordinarium, vel delegatum non iure communi,sed speciali puta legitimare,restituere famæ , nisi probetur talis iurisdictio .*

12 *Commissio legationis facta Cardinali , præsumitur in forma generali, etiamsi non appareat.*

13 *Legitimatio personæ interuenientis in iudicio, qualiter p̄sumatur .*

14 *Sententia enuncians aliquem esse procuratorem, non probat esse procuratorem .*

15 *Sententia enuncians quem esse procuratorem , non nocet domino ignoranti .*

CAPITVLVM XXXI.

CVm in iure. ¶Non tenet̄ quis pare-
re mādato asserentis se
delegatū,nisi ꝓbet.H.D.¶Habes limitatio-
1 nē ad rr̄am, q̄ dicit, ꝙ † quilibet p̄sumit̄ bo-
nus . Verum, nisi agatur de præiudicio alte-
rius. Tex.& Abb.hic.& ēt,quia hic erat vna qualitas ex-
trinseca, s.ꝙ talis sit delegatus. Et pro ista fallent. allego
bea. Tho.2. 2.q.20 art.3.in fi.vbi dicit, vbi imminet peri-
culū alterius,non est de quolibet p̄sumendū bonum,sed
adhibenda est cautela,vt nō de facili vnicuiq; credatur.
Allegat Io. Apost.1.epl̄a,c.4. dū dicit,Nolite credere oī
spūi,& est gl.in fi. in c.si quis. 50.dist.vbi gl.dicit,non est
semper credendū bono viro , vbi agitur de piculo tertii.
& glo.est in ca.statutum.in ver. ab aliquo.de rescri.in 6.
est in §.cū uero. Et sic ad hoc faciunt oīa iura dicētia,ꝙ
quilibet suspectus recusari pōt.Et facit ad hoc ꝯsi. Pa.de
Ca.quod allegaui in c.cum ꝯtingat,in gl. in ver.sciat.de
rescr.dum limitat gl. in l.Titio. ff.de condi.& demonst.
¶Secundò limita,vbi agitur de vtilitate animæ,qa me-
lius in dubio præsumet̄ delictum,quod no.Pet.de Anch.
consi. 175.ꝙ incipit, Prima facie videtur.vbi consuluit ,
ꝙ confessio defuncti,q moriens dixit simpliciter se fuis-
se vsurarium, interpretari debet de toto tp̄e vitæ suę,nō
de aliqua particula:& glo.in c.iuuenis.de sponsa. ¶Ter
tiò limita,nisi ex actibus p̄cedentibus oriatur coniectu-
ra doli,quia tunc illæ coniecturæ arguunt dolū. Bal.in l.
1.ante fi.C.si quis omissa causa testamenti,quem allegat
Io.de Ana.in c.ad falsariorum.de crimine falsi.¶Quar
a tò fallit,nisi semel fuisset a malus,per reg.semel malus.in
6. nisi probet̄ contrariū. Hoc intellige
in eodem gn̄e mali,vel simili,nō ī alio a
gn̄e,qa si fuit homicida , & tu accuses
de vsura, nō p̄sumit̄.Ita Bar.ī l. si cui.§.
iisdē.ff.d̄ accus.& ī l. Cassius .ff.de sena.
& Bald. & Imo.in l.fi.ff. de hæredib.in

Nisi semel fuisset. *Adde modò tu , nunquid quod olim fuit , præsumitur hodie esse? Dic.*

Dic, quòd aut queritur de his, quæ solo tractu temporis mutantur, vt est ętas & tunc ꝙ olim fuit in minori ętate, hodie non præsumatur. Tex. est in l. si minorem. C. de in integr. restitu. mino. & tex. in l. quod te. C. de proba & l. spadonem. §. q absolutus. ff. de excusa. tutor. Secus est in maiori ætate, quia qui olim maior fuit, hodie fortior est. Aut quæritur de his, q̄ tractu temporis non mutantur & tunc aut in his, q̄ sunt in anima, aut in his, quę sunt extra animam. Primo casu de his, quę ornant aīam, ut sunt uirtutes, & tūc, quod olim fuit, hodie præsumitur esse, donec contrarium probetur. Tex. in l. cum quidam. & l. cum pater. §. rogo. ff. de leg. 2. Aut quæritur de his, quę vituperant animā, ut sunt vitia, tūc in eadem specie, quod homo olim fuit, hodie præsumitur esse, & tūc locum habet regula, quę dicit, Semel malus, ut ff. de accu. in l. si cui. §. ijsdē. & ibi Bartol. in uersi. uenio ad secundam partem. & tex. in l. nō omnes. §. a barbaris. ff. de re mil. Limita regulam istam, nisi posset probari, quod esset correctus virtutibus oppositis spatio triennij, ut in Auth. de mona. §. sancimus. De qua limitatione uide Salicet. in d. l. si minorem. in uersic. sit ergo cōclusio. Adde Bar. in materia ista in l. Cassius, de senator. & in l. si prius. ff. de no. oper. nunc. Canonistæ in capitu. insinuatum. de simo.

stituendis. & Pet. de Anch. in d. rła, semel. in 4. opposit & in cōsi. suo. 407. qđ
incipit, Primum dubium, & ibi dicit,
ꝙ accidens naturæ contrarium semꝑ
p̄sumit durare, nisi probetur ꝫ. ¶ Secū
dò intellige, nisi illa qualitas mali cā-
retur à re mutabili solo cursu tpis. Ita
Bar. in d. §. ijsdē. per l. spadonē. §. q abso
a lutus. ff. de excus. tut. Qn̄ vero ex p̄teri-
to p̄sumat in præsens a generaliter, vi-
de Bal. in l. ex persona. C. de proba. Sal.
3 in l. si minorem. C. de in integ. rest. mi-
norū. ¶ Quintò limita, nisi † agatur de
aliquo promouēdo, qa integritas vitæ
non oīno p̄sumit, ſm Card. in cle. 1. in
2. notabili, de concess. p̄ben. secus in iā
promoto, ſm eum ibi, & Arc. ī c. actor
6. q. 1. Generaliter aūt de materia uide
Car. in c. 1. de scrutinio. ubi plene exa-
minat, utrū vitia & virtutes insint no-
bis à natura? de qua quæstione dixi ple
nè in d. c. fi. de pręsump. ¶ Dicit in isto
tex ꝙ non creditur delegato, nisi osten
datur mādatū, uel probet. Pro hoc ad
de, ꝙ etiam executor tenet ostendere
copiā suę ptātis petenti, Dom. de Ro.
de dolo & contu. decisi. 15. in nouis. Et
ad hanc materiam allego Inn. in c. ve-
nerabili. de censi. ubi dicit, gesta ꝑ dele
gatum, qui nō docuit de mādato peti-
to, sunt ipso iure nulla, & subdit, si ex-
cōicat, excōicatio non tenet. ¶ Secun
do ad intellectum huius decretalis est
Io. And. in addi. Spec. in ti. de instr. edi.
§. nūc aliqua. ver. sed nūqd ſm dictū.
4 Est † datus executor in testamēto, exe
cutor dicit, ꝙ testator cōmisit sibi ali-
quid in secreto, vtrū legatarij teneant
credere executori? Dicit ibi Io. And. ꝙ
non creditur sibi de hoc, nisi appareat,
& allegat istum tex. saluo nisi in testō
essent ista uerba, Dispenset, prout sibi
cōmisi, licèt non dicatur, qualiter. Itē
allego Inn. ī c. Rom. in gl. in ver. idem
dicimus. de app. in 6. vbi dicit, citatus
non dēt cōparere, qn̄ in citatione non
est expressa cā ꝯcludens iurisdōnē, &
alle. istū tex. ¶ Fortius dicit Inn. in c. p̄-
5 terea. đ dila. ꝙ † ēt si delegatus b citat, ut
b delegatus, nō tenetur citatus cōparere
nisi in citatione inserat tota copia re
scripti. Et hoc dictū sequit Ant. ī c. sup
literis, de rescr. Veritas est in ꝯrium ꝙ
non tenet ponere copiā rescripti dele-
gationis, qa sufficit citare dicēdo se de
legatū, lꝫ parti cōparēti teneāt dare co
piā rescripti ꝑ istū tex. Istā partē tenet
gl. in c. si eṗs 3 q. 2. Idē Spe. in ti. de cita.
vlt. col. uer. sed pone, is cui. Rō est, ꝙ ī
dubio p̄sumit ꝓ iurisdōne citātis. Hos.
Io. An. & do. Ant. in d. c. p̄terea. de dila.
tenēt ꝯ Inn. & Barto in auth. q semel.
C. qūo & qn̄ iud dicētes ita practicari,
p̄ter q̄ in trib. casib. qa tenetur mittere
copiam rescripti in citatione. ¶ Prim⁹
qn̄ citans est ꝑsona incapax delegatio
nis, quia tunc dēt in citatione inseri co
pia rescripti, ut si qs citatur à simplici
sacerdote. Ita Io. And. ī add. ad Spe. in
ti. đ cita. §. 1. ver. itē ꝙ rescriptū. ¶ Scđs
ē qn̄ citādus est in loco lōginquo, quia
tūc dēt ī citatione inseri copia delega-
tiōis. Ita Abb. ī d. c. p̄terea. de dila. ¶ Li
mita istū casum, nisi qs citaretur ꝑ nū-
ciū publicū, uel notū, ut sicut sunt cur-
sores Papæ. Ita Do. de Ro. ī nouis, deci.
355. & ē in ti. de do. & ꝯt. 15. q̄ incipit, si
executor. & eā seqtur Ant. ī c. cū para-
ti. de app. in pe. col. Lu. de Ro in l. sciē-
dū. ff. de ver. ob. ubi dicit, ꝙ si delegat⁹ ē
in loco, nūq̄ opꝫ trāsmittere copiā ī ci
6 tatiōe. ¶ Amplia istā decretalē. Nō † so
lū tenet delegat⁹ ostēdere rescriptū par-
ti, sed ēt cogitur ei dare copiā cōmis-
sionis. Ista est gl. 3. in c. porro, de priu. qa
forte iste vult redarguer đ falso, & op⁹ ē
studio ad pōderādā falsitatē. Facit c. ac
cepim⁹ c. ex lr̄is. c. ꝯtigit. đ fi. īstr. & tex.
in c. cū ꝑsonæ, circa mediū, de priu. in
6. ¶ No. mō duas limitatiōes, in qb. nō
tenet dare. Prima limitatio, nisi đlega-
tus cēt dat⁹ đ cōmissiōe & tꝑe sine lite
ris qa sufficit facere fidē de cōmissiōe
nūcij scripta, vel nō scripta. Ista sunt
verba Host. ī isto ti. in summa, sub ru-
bricella, đ recus. ī pe. co. ver. qd ē de au
ditorib. datis viua voce, idē ī Spe. ī ti. đ
ꝓb. § īterdū ver. qd đ auditorib. Et isti
idē dn̄t đ quolibꝫ auditor dato ab or-
dinario p̄sēte, qa đ facili īterrogari p̄t,
vtrū sit, an n̄. Et hāc limitationē ponit
Lu. Ro. ī d. l. sciēdū. ff. đ uer. ob. ¶ Scđo
limita, ut n̄ hēat locū ī Card. dicēre se
đlegatū, qa ei credit. Ita Ho. ī loco p̄al.

a In præsens. *Ad quam materiam uide omnino per dom. Alexan. de Imo. in l. Publia. C. de testa. ubi etiam Pau. de Cast. & per Bartol. plenè in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. ex qui cau. ma. uersic. sextò ille. & Bald. in capitu. 1. ubi etiam glos. de pa. iur. fir. & in l. fin. §. necessitatem. C. de bonis, quæ lib. & in l. siue possidetis. C. de probatio. Sed quid econtra? Vide tex. in l. non recte. & ibi per Flor. ff. de procur.*

b Si delegatus. *Adde tu, quòd Fel. hic dicit, quòd ueritas est in contrarium, uidelicet quòd iudex delegatus non tenetur inserere copiam rescripti in citatione, sed sufficit citare, dicendo, se delegatum, & dicit, quòd Ioan. And. & Anton. de Butr. in cap. pręterea. de dilat. idem tenent, & Barto. in authen. qui semel. C. quomodo & quādo iu. idem tenet, & sic contra Innoc. eo. Postea dicit, quòd Specul. in titu. de citat. §. 2. uidetur idem tenere, & ibi dicit, quòd Io. And. in additione sua idem sentit. Adde tu, & dic, quòd Feli. hic malè & corruptè allegat Spec. & Io. And. & Ant. de Butr. & Bart. in locis pręallegatis, & primo inuenio, quòd Ioan. Andr. in d. cap. pręterea in 1. col. in uersi. hic habes expressum. dicit, quòd iudex Apostolicus debet mittere tenorem rescripti in citatione. Anton de But. ibi dicit, puto, ꝙ si in citatorijs asserit se delegatū, dato, ꝙ neque rescriptū, neq; copiā ei⁹ transmittat, arctetur citatus ad cōparendū, & sic loquitur per uerbū Puto, neque firmat pedes. Spe. in titu. de citat. §. 2. uersi. itē ꝙ rescriptū tenet ꝙ rescriptū debet i seri in citatione, postea dicit, ꝙ Vinc. tenet contrariū & ibi nulla est additio Ioan. And. & sic Fel. hic non benedicit, quòd ibi sit additio Ioā. And. Bartol in authenti. qui semel. C. quomodo & quando iud in uersic. expeditis contrarijs, dicit ibi expresse, quòd iudex delegatus in citatione, debet mittere copiam rescripti. Adde, quòd idem tenet expressius Bartol. in l. 2. ff. si quis in ius uoca. non ier. in uersic. sed iuxta hoc quero. ubi dicit, quòd iudex delegatus, quando citat reum, debet in literis ponere copiam sui rescripti, & cum Barto. ibi omnes transeunt, & ita seruatur in practica, & semper, quando fui iudex quòd fortasse millies fui, feci semper copiam rescripti inseri in citationibus. Quare dico, quòd communis * opinio est ista, quòd nisi iudex delegatus faciat in citatione sua inseri copiā rescripti, citatus non tenetur comparere, quia talis citatio non arctat citatum, ut est tex. in d. c. pręterea. in princ. & tex. in d. authen. q semel. Canonistę in c. prudentiam supra eo. titu glo. in c. si episcopus. & ibi Arcbi. 2. q. 2. Bald. ī anthen. offeratur. C. de lit. contesta. Et ratio est, quia non pręsumitur pro iurisdictione delegata, cum sit odiosa, ut dicit glo. hic in isto tex. & Doct. Adde & limita istam communem opinionem, quando citatus esset in eodem loco, ubi iudex, uel modicum distaret, quia quamuis in citatione non inseratur tenor rescripti, sed ipse iudex citat simpliciter asserendo se delegatum, tenetur citatus comparere, aliàs potest mulctari, cum oriatur dubium iurisdictionis, & sic modicum pręiudicium et tenetur comparere, ex quo est in eodem loco. Ita limitat d. Abb. in d. c. pręterea. de dila. in uer. secundo casu, cum tractatur. & ibi Ant. de But.*

Allegat mō c.nobilissimus.97.dist. idem tenet Spe.in d. ver.qd de auditorib.Idē Abb.in c.qđ sup his. de fide instr.per ver.credo,quia si creditur legato,qđ est plus,multo magis delegato,& dicit, ꝙ nō credit ei vbi diceretur aliquid ꝑiudiciale parti,gl.in c.sicut.de sentē.exc.Et pro hoc facit,qa iura exorbitantia loquētia gñaliter, nunꝗ ligant Cardinales,tunc sic.Iste tex.est exorbitans. Ergo non extenditur ad Cardinales. Et Hos.in c.2.de cler.nō residen.& Io.Mo.in c.vnico,de schisma.in 6.& Ab.in cle.j.in prin.de exces.præla.dicit,ꝙ c. quia periculosum. de sent.exc.in 6.habet locum in Cardinali non epō, lz loquatur solum de epō,& facit ꝯsi. Lu.498.ubi dicit,ꝙ clausula, Et oēs alios, non cōprehendit Cardinales in mā odiosa,& consilium Pet.de Anc.290.quod inci.Pro clariori euidentia, vbi dicit,ꝙ rłę cancellariæ nō habēt locū in Cardinalibus, nec astringunt eos ad exprimendum verum valorē.¶Sed ꝯ istam fallen.facit vnum dictū pulchrū, quod ponit Inn.in c.cum olim. el j. de priuile.vbi dicit, legato credit,si est ꝑsona notabilis,sed in delegato semꝑ est opus literis.Facit pro hoc glo.quæ in terminis hoc dicit,in extrauagan.Bonifacij VIII.ꝗ incipit,Excōicamus.in ver.clericos.ꝗ gl. est Ioan. Mona.& ibi reuocat dictum suum in c.j.de schisma.in 6.dicēs,mihi credendū non est,quia loquebar in facto proprio, cū essem Cardinalis, & reprehenditur. Secundò hoc tenet hic Imo.& mouet, quia iste tex.simpliciter loquit.Tertiò allego Abb.in c.præterea.de dilat.ubi dicit, nulli ꝑsonę,quātumcunq; authorizabili,creditur de delegatione,nisi ostendat literas.Idē sentit Abb.in d.c.cum olim. in fi.dum allegat istum tex.Quartò no.verba Abb. hic ī primo notabili,vbi dicit,quòd ideo nō credit delegato, qa agit de præiudicio partis,& sic,vbi agitur de præiudicio alterius,non creditur Cardinali, gl.in c. sicut.de senten.excō.Tex.in c.licèt ex quadam.in ver.ꝑsidiali,& ī c. cū à nobis.de testi.Quintò pondero tex. in l.vnic. C. de mā.prin.in ver.nullius dignitate terreri.& tex.in l.prohibitum.C.de iure fisc.lib.10.in ver. cū literis nr̄is nō ex arbitrio suo Cæsariano nūcios.Ad idē tex.ī l. probatorias. C.de diuer.offi.lib.12.Sextò ita tenēt Ant.& Imo. in c.
7 quod super his.de fi.instr.Vltimò,† vbi requirit certitudo,non sufficit ꝑbatio ꝑsumptiua,gl.in l.j.C.de fide instr.Sed credere dignitati,est adhærere ꝑsumptioni.Ergo non satis facit iste tex.¶Non obstāt ꝯria. Et primo ad illud,ꝙ credantur maiora, credo ex verbis Car. ī cle. ne Romani.§.eo ipso.de elec.ubi dicit,ꝙ istud de delegatione non est de iure,sed īductū ex stylo curiæ,maximè, qa legatio non est alteri præiudicialis in his,ꝗ veniūt in gñali cōmissione.secus in his,ꝗ veniūt in spāli, per ī. dicenda.Pro ista rn̄sione allego Arc.& Dom.ī c.nobilissimus. 97.dist.vbi dicunt,ꝙ licet legatus notus & honestus recipiendus sit, tñ nō audet iudicare, tanꝗ talis, sine literis. Ad id de iuribus exorbitantibus, primo negatur, ꝙ sit iˢ exorbitans.Iste tex.non est exorbitans,cū agatur de ꝑiudicio alterius.Sed posito,ꝙ esset oīno falsum,est hoc, ꝙ imò in mā stricta verba generalia cōprehendunt Cardinales,Arch.Io.And.& Domi.in d.c.nemo.de elec.ī 6. vbi dicunt, ꝙ verbum Nemo, positum ibi comprehendit Cardinales.Secundò Old.cōsi.211.quod incipit, Ad propositum.vbi probat,ꝙ consuetudo curię,vel priuilegium loquens in materia stricta, comprehendit etiam Cardinales.Et magnitudo dignitatis nihil operatur, qa sequeretur,ꝙ si Cardinalis percuteret clericum, non esset excommunicatus.Ad illud,ꝙ faciunt vnum corpus, dr̄,ꝙ imò sunt inferiores, quia Papa præcipit Cardinali. Sed si essent pares, par in parem,& cæt.Ego allego Ana. in rub.de cleri.excomm.minist.in fi.ubi dicit,ꝙ ca.quia periculosum.de sent.exc.in 6.non habet locum in Cardinali non epō ꝯ Abb.ī d.clem.j.de exces.prælator. Pro quo facit glo.ibi in ver. suspensionem, quæ dicit, ꝙ est odiosum,& sic non extēditur ad Cardinales non epos, & facit,quia sequitur,ꝙ nulla canonica odiosa procederet in Cardinali.Secūdò sequeret,ꝙ etiam ista decretalis non haberet locum in episcopis,quia rationes,ꝗ fiūt pro parte negatiua,seruient isti, quia in materia pęnali non comprehenduntur,nisi exprimatur,ut per tex.in c. fi.de hæret.in 6. Ideo dicas, ꝙ in illis iuribus sunt casus specialiter hoc prouidentes. Ergo secus in alijs casibus, ex quo lex specialiter ita prouidet ibi,& sic contrarium probāt à loco speciali, quia comprehenderentur in alia materia etiam pęnali & odiosa,quia specialiter illud ꝓuideretur. Et sic iste tex. habet locum in Cardinalibus, & iura exorbitantia comprehendunt Cardinales,saluo, vbi Cardinalis diceret hoc in curia, & sic saluat Imo.c.
8 quod super his. ¶Glos. † in verbo, mandato, &c. Quomodo possit probari vere delegatio? Inno. hic concludit,ꝙ registratio instrumenti, vel delegationis facta in actis probat originale,adeo ꝙ non est amplius opus ipsum producere.Hoc dictum allegant do. de Rota decis. 93.& est j.sub ti.de fide instru.& ibi dicunt,ꝙ non est opˢ registrare tenorem, quando quis producit,ut solum appareat de productione.Pet.de Ancha.consi.36.quod incipit,Prima facie. Allegāt Inn.hic,Bal.ī l. chirographis. in prin.ff.de admi.tut.Tenet idem Bal. in l. nostrum. C. de testa.Bal.& Ange. in auth. si quis in aliquo.C.de edē. Inn.Hosti.& omnes in ca.quoniam.de proba.& alij allegati per Ludo.in l.sciendum.ff.de verbo.obligat.in ver. & hoc intelligo verum cum concord. ¶Amplia primò etiamsi postea appareat originale abolitum, vel abrasum,vel cassum,quia non nocet.De hoc ponit Bart.in l. j.ff.si tab.test.nul.exta.Bald.in l.sciatis.in fi.C.de testam. & in dicta l.nostram. & in l. gesta. in fi. C. de senten. & re iud.Et ibi dicit,idem, si perdatur. ¶Amplia secundò ut procedat, etiamsi originale non fuit registratum, sed data copia parti, quæ nihil opposuit, quia perdito originali cogetur pars copiam exhibere,quę registrata faciet fidem.Ita Pau.de Ca.in l.publicati.C.de testam.colligēs ex dictis Bal.in authen.si quis in aliquo.C.de eden.¶Limita primò,dummodo iudex authorizauerit exemplationi.Ita Bart.in l.eos.§. super his. C. de appell. per authen.de hæc.C.de fide instr.quia generaliter idem est in omni productione, quia non sufficit facta coram solo notario,vt no.Hostien.Ant.& Imo.in cap. quoniam cōtra.de probat. Bald. in l.si ea.C.qui accusa. non poss. in secundo notabili. Ange.& Lud.Ro.in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe.cum his,quę alias posui in d. c. quoniam. Et no. & tene menti istam limitationem. ¶Secū
9 dò limita,dum † modo registratio sit facta de toto tenore rescripti,vel instrumenti,vel de principio & fine cum clausulis substantialibus, secus, si simpliciter de principio & fine. Ita Innoc.& Imo.hic,& Bar.in d.l. chirographis,ff.de admi.tut.&c.quæ sequuntur.¶Tertiò limita, dummodo præsente aduersario,vel citato. Hoc Io.An. in Spec.de rescrip.præsen.§. primo versi. sed obijcitur in verbo essemus.& Abb.in d.c.quoniam contra.in penul. char.& hic. Imò plus sustinet, quod oportet, quod scribatur,ꝙ pars citata nihil opposuit, sed dubito, quòd nō sit opus scribere propter sequentia. ¶Secunda conclusio. Paria sunt in actibus iudicialibus partem expresse ꝯsentire,vel præsentem esse,& non contradicere,per tex. in l. 1.C.de rela.Et ibi dicit Barto.sis cautus,& facias poni in actis,Et parte præsente,& non contradicente, ꝙ ꝑpetuo tene menti.pro conclusione est tex. in clemen.sæpe.in ver.contradicentibus.de verbo.significa.Ita Bal.& Salic.in l. emancipatione. C. de fide instrumen. Ange. in l.his,qui.C.de appella.Barto.in l.ne in arbitris. C.de arbi. & Cępolla in cautela 286.Card. in consi. 74. Lud. in l.qui in aliena.ff.de acquir. hæred. Lapus allega. 44. Anto.in c.1.de fide instrumen. & consi.suo.37. quod incipit,In quæsito prędicto.Bal. in l. ex his. C. de testa.micili. Anto. & Imo. in capit. conquerente. de offic.ordinar.Ang.in l.si pręses.in prin.C.quomodo & quando iudi.¶Fallit in sententijs, ubi appellationi est locus, quia non videtur tacens consentire, nisi lapso decendio. Ita Bartol. in d. l.1. C. de relat. & ita not. Raph. Fulgo.& Angel.de Aret.in l.fin.ff.quan.appel.sit. ¶Secundo fallit,nisi esset casus,in quo pars non potuisset cogi,vt esset præsens,sed procedit regula, quando quis poterat cogi esse in iudicio. Ita limitat Imo.in c.in noīe Domi.de testi. pro

sti pp dicta Bar. in l. furioso, ff. de sen. & re iud. cum dicit, ꝙ sñia lata contra dñm præsentē, cuius procurator fuerat litem ꝯtestatus, nō tenet, si dñs, & procurator nō fuerũt vocati, licèt esset p̄sens. ¶Quo† mō ꝓbaṫ delegatio p̄sumptiua? Doc. hic. Adde Bal. in l. gesta. C. de re iud. vbi dicit, si is, qui est litē cōtestatus, opponit defectū iurisdōnis, probet: ecce, ꝙ habet probare, & sic p̄sumitur pro iurisdōne: secus, dicit ipse, si absens nunquā cōparuit. Allegat Bal. Inno. in c. innotuit. de eo, qui fur. ordi. suscep. Secundò adde Bal. in l. licet. C. de proc. vbi dicit, Exceptio, Tu non habes iurisdōnē, non est probāda ꝑ excipientē, sed dēt liquere de mādato. Allegat Inn. hic. Intellige, nisi fuisset litē cōtestatus. Tertio adde Bal. in l. si qs ex aliena. ff. de iudi. vbi idē tenet. Pro iurisdōne ordinaria semper p̄sumiṫ: gl. hic, quam Bal. allegat ꝓ copiosa in l. 2. in pen. col. C. de sent. Et ibi dicit, si delegatus ordinarij procedit præsente ordinario, præsumitur delegatio, secus, si nō cōstat de scientia ordinarij. Nec valet argm̄ de quasi possessione, quia illud procedit, vbi est dubiū de mandato, s͡m Bal. in l. ea quidem. C. qui accus. nō p̄nt. vbi dicit, ꝙ iurisdō ordinarij censeṫ notoria. Ideo non est opus de ista facere fidē, secus in delegata. Et allegat glo. hic. Hoc Idē tenet in l. fin. ver. tertio casu. C. de edi. diui Adria. tollen. & plenius in l. j. in fi. C. q. & aduer. quos. Quod limita

11 ex sequenti conclusione. ¶In† spectantib. ad delegatū, vel ad aliū ordinarium, non iure cōi, sed spāli, nō præsumiṫ iurisdō, nisi ꝓbeṫ: puta, legitimare, restituere famæ. Ita Ant. Imo. Abb. hic. & Dom. post Host. in ca. j. in pen. col. de offi. deleg. in 6. & idē Bald. in l. si qua ꝑ calumniā. in vlt. col. de episc. & cler. & allegat gl. hic, do. Ant. in c. suā. de offi. vic. Abb. in c. quod trāslationē. de offi. leg. Io. An. & Abb. in c. ad eminentiā. de sent. exc. Domi. in ca. j. §. j. de sent. excō. in 6. in fi. Lud. Ro. in l. sciendū, ver. decimoquinto deciditur, ff. de ver. oblig. latè Pe. de Anch. in cle. j. de proba. & ibi latè reprehendit Ang. ꝯsi. 179. quod incipit, Mandatū prima frōte. vbi voluit, ꝙ credaṫ dicto legati sup istis spālibus, quā nemini nocent, sicut dispensatio. Sed cōcessit p̄dicta, vbi ageret de p̄iudicio alterius, s͡m Pet. de Anc. in c. nobilissimus. 97. dist. Non loquiṫ in reseruatis, in quibus stat r͞la huius c. & l. j. C. de mā. princ. Ex dicto amplia, ēt si nemini præiudicatur, & hoc teneo. ¶Est ergo cautela, vt is, cū quo delegatus gerit actum ex spāli ptāte, habeat copiā mandati insinuatā. Et ita docet Spec. in tit. de leg. §. superest. uer. ꝙ si legati. Et cōiter legati ponūt totā literā cōmissionis, qū vtuntur iure spāli, s͡m Ioā. And. ibi in addi. ad Spe. ¶Limita, nisi illa spālia pluries exercuisset legatus. Ita Bal. in l. exēplo. in fi. C. de probat. non rōne cōis erroris, sed rōne præsumptæ veritatis. Et ibi dicit, quod voluit Io. An. in c. cum ex literis. de rest. in integ. & est verum: quia vult ibi, & subdit, ꝙ legatus datus in partibus Franciæ legatione ordinaria, & etiam cum legatione transmarina, q̄ est spālis, non ꝑdit hanc specialem legationem mortuo Papa re integra, si iam cœpit vti legatione ordinaria. Quod vltimum adde ad cap. s̄. proximum; & facit c. si super gratia. de offic. delega. in 6. quia perpetuatio in principali, operatur in

12 accessorio. ¶Præsumiṫ † cōmissio legationis etiam facta Cardinali in forma generali, etiā si non appareat a. Et ita volūt prędicti, & Spe. in d. ver. quid si legatū. & gl. in ver. nihilominus. ĩ d. c. nobilissimus. & Lapus alleg. 14 quæ inci. idē est dicere, & allega. 33. quæ incipit, an frater minor. & Dom. de Rot. in antiquis, decisi. 176. quę est in tit. de offic. leg. 2. quæ incipit, Itē no. ꝙ legat⁹. Et Cal. in tit. de off. leg. ꝯsi. 2. Bal. in l. iurisiurādi. C. de testi. Rō pp excellentiam personę d. c. nobilissimus. Itē quia nūquam, vel raro exeunt Cardinales curiam sine legatione. Pro ista secunda rōne est dictū Bart. in l. eū, qui. §. fi. ff. cōmoda. vbi dicit, ꝙ excusaṫ qui credidit nuncio tuo, quē consueuisti sæpissime mittere sine literis, & sic dicit ꝓ ꝯclusione nr̄a. ¶Amplia nō solū, vt credatur de legatione, sed ēt de ambasciata sibi ꝯmissa, licèt nō ostēdat formā cōmissionis: glo. in c. ad Apostolicæ. in ver. proponi. de re iud. in 6. ¶Amplia secūdò, ēt si nō sit Cardinalis, sed alia ꝑsona grauissima & illustris. Pau. de Ca. ꝯsi. 33. qđ incipit, In Chr̄i, &c. inci. Prius, q̄ iura fierent. Et de hoc est gl. pe. in c. ego N. de iureiur. & gl. magna in c. cum olim. el j. de priuileg. tenet Spe. in tit. de leg. §. superest. ver. quid si delegati iurisdōne. Abb. in d. ca. qđ super his. de fi. instr. præter q̄ in duobus casibus. ¶Primo in legatis venientibus ad curiam Romanā, quia de stylo curiæ non crediṫ sine literis. Ita Abb. in d. c. ꝙ sup his. ¶Secundus casus est, vbi legatio est alteri p̄iudicialis. Hoc voluit Bar. ĩ l. Palatinos. C. de colla. fund. fisc. li. 11. Pro quo faciūt iura allegata heri, loquēdo de Cardinali circa de

13 legationē. ¶Quo† mō præsumaṫ pro legitimitate personarū interuenientiū in iudicio, ponūt hic doct. ¶Qñ verba enūciatiua ꝓbēt, ponit hic Inn. dicēs, ꝙ probāt inter cōtrahentes, qui enunciauerūt, per l. optimā, C. de ꝯtrah. & cōmit. stip. secus verò in præiudicium tertij, vt in l. ex hac scriptura b. ff. de dona. de quo plenè ponit ꝑ Bart. ibi, & ibi plenius ꝑ Imo. Canonistæ in c. cum dilectus. de succes. ab intest. ꝑ Imo. & Card. in cle. j. de ꝓba. ꝑ Bal. in l. ex his. C. de testa. mili. cū simil.

14 de q̄bus aliàs. ¶Sñia † enūciās quē esse ꝓcuratorē, nō ꝓbat eū esse ꝓcuratorē. Inn. hic sequiṫ Ang. in Auth. vt spōsa. larg. §. & hoc insuper. ver. sed nūc q̄ro. collat. 9. Limita, nisi de mandato iudicis esset transsumptū mandatū, & positū in sñia, vel in actis parte sciēte. Allegat gl. hic, quod est clarū. Adde ēt Bal. in rub. C. de fi. instr. vbi dixit, ꝙ instr̄m enuncians quem esse procuratorē alterius, non probat mandatū, & ita cauti notarij enunciando de mandato, attestanṫ se vidisse instr̄m mandati noīato notario. ¶Sunt duo casus, in q̄bus verba enunciatiua probant mandatū. Primus. egomet pronunciatiuè dico, talē procuratorem meū, putā supplicando Papæ. Ita Lud. in singu. 358. quod incipit, Reuerendus do. Cardinalis sancti Marcelli, ꝑ tex. in l. ne satisdatio. ff. rē rat. hab. quam dicit se didicisse à solo Bal. in quodā ꝯsilio. ¶Amplia, etiamsi esset mā requirens speciale mandatū, quia probatur cōtra dominum ex verbis enunciatiuis. Ita Ant. in c. nōnulli. §. sunt & alij, in pen. col. vers. aduerte, quia hoc est notabile. de rescr. dicēs generaliter, ꝙ instr̄m enuncians quem ꝓcuratorem, probat eū procuratorem contra eum, qui dedit causam instrumento, consentiendo: de quo dicto exclamat ibi Dom. dicēs hoc esse singulare. ¶Secūdus casus est, vbi Papa in suis literis appellat quem ꝓcuratorem: q̄a illa verba probant. Feder. in consi. 117. quod incipit, casus talis est, Ioānes impetrauit, quem sequuntur Ant. Imo. &

15 Abb. in d. §. sunt & alij. ¶In† quantum Doct. dicūt, ꝙ sñia pronuncians quem ꝓcuratorem, non nocet domino ignorāti, tenet Abb. hic post Bart. in l. licèt. C. de procur. Idem Inn. in c. super literis. de rescrip. & Specu. in titu. de syndico. §. j. vers. quid si iudex. licèt aliud dixerit in titu. de excep. §. nunc videndū. vers. in summa. & Bald. in l. falsis. in 11. col. C. de furt. limitans, nisi dñs sciuis-

a Non appareat. a *Ad quam materiam vide omnino per domi. Ias. May. in sua aurea repeti. l. admonendi. ff. de iureiuran. cum multis alijs concord. ibidem per eum signatis, & per domi. Alexand. de Imo. in l. 1. ff. de offic. præfec. prætor.*

b Ex hac scriptura. *Et ibidem vide oīno do. Alexā. de Imo. q ponit multa exempla, & in d. l. ex his. alleg. in tex. vbi ponit multas remissiones, & in l. non epistolis. C. de proba. & in l. emptor, §. ancilla. de rei ven. Ad de Ang. in l. cum aliquis. C. de iur. delib. & ibi Bald. in ver. tertio casu, quando aliquis. et Bal. in prælu. feu. ver. circa hoc dubitatur, & Ang. in l. 1. C. de conue. fis. debi. lib. x. Et adde, quòd quādo sunt verba enunciatiua emissa etiā propter aliud, vbicunque proferuntur inter præsentes, inducunt pręsumptionem, seu probationem, donec probetur contrarium, secus, quando emittuntur à partib. scientibus super actu, in quo partes possunt sibi præiudicare, quia tunc non admittitur ꝓbatio in contrarium, secundum do. Soc. in suo consil. 213. incip. In præsenti consultatione. versicu. secunda conclusio. circa fin. in 1. parte, char. 88. Sed quid, si sint geminata? Dic quòd probant, vbi aliàs non probarent nō geminata, vt per præfatum dominum Soci. in consilio 67. incip. Cir-*

ca primam q. uer. circa aliam q. ibi nam. in 1. parte. char. 114.

set. Pro quo facit à fortiori, dictū Inno. in c. ex parte decani, de rescrip. cū his, q̃ ibi scripsi. ¶ Qn̄ post lit. ꝯtes. negat̄ mādatū, quis habeat probare? Prima opi. est, ꝙ onus probandi incūbit procuratori dicenti, habeo mandatū. Istā tenet Bar. in l. licet. C. de procu. Abb. post Inn. in c. qm̄ ꝯtra. de proba. in pe. col. Rō est p l. actor. C. de proba. Secūda opinio verior, ꝙ incumbit probatio opponenti. gl. & Ang. in l. Pōponius. §. rati. ff. de procu. Ad idē gl. Bal. & Sal. in d. l. licèt. Inn. idē in c. 1. in ver. absentia. de elec. in 6. Imo. hic plenè, & in c. cū M. de ꝯstit. post do. Ant. rō: qa admissus vsq; ad litē ꝯtes. inclusiuè, vr̄ positus in quasi possessione officij: & tamē lis, quasi possessor trāsfert onus ꝓbandi in admittentem cum. Facit dictum Inn. in c. innotuit. de eo, qui furt. ord. susce. Vbi opponēti defectū mādati delegatarij post litē ꝯtestatā, incumbit probatio. ¶ Et no. ꝙ vbi esset productū instrm̄ mādati, & data copia parti, q̃ nihil opposuit, tunc ēt post lit. ꝯtesta. releuat̄ procurator ab onere probādi mandatū, dūmodo fuerit in actis productū, licèt non registratum. Ita Inn. & clarius Host. in d. c. qm̄ contra. per l. fi. C. arbit. tut. ibi, nemo ita simplex, ꝙ ꝯtra se aliquid scribi patiat̄. Si ergo passus est, ĩputet̄ sibi. Idē tenet Ant. & Imo. hic, & Ang. in d. Authen. vt sponsa. largi. Facit, qđ notat Bart. in d. l. licet dū dicit, idē si mandatū fuerit approbatū. ¶ Glo. hic in fi. ponit vnū, s. an excommunicatus præsumatur semper excommunicatus *. Hoc prætermitto, quia sequitur c. cum olim.

* Excōmunicatus. *Adde hoc esse verū, donec de absolutione constiterit. c. sicuti. de sen. excō. c. proposuit. ubi gl. in uer. absolutione. & ibi In no. de cler. excom. minis. Spe. in ti. de excep. §. nūc uidē dū. col. 5. uer. ignorātia. & est decis. Rot. 238. ĩci. no. glo. in antiquis.*

SVMMARIVM.

1 *Consensus tacitus an sufficiat in prorogatione de re ad rem.*
2 *Consensus expressus requiritur in prorogatione de loco ad locum.*
3 *Procuraotr si confessus fuerit se mutuò recepisse, an agatur cōtra dominum, si non probetur numeratio.*
4 *Verba sequentia declarant præcedentia.*
5 *Procurator ad vendendum, an possit vendere, & dominium transferre, fide de pretio, pecunia tunc non interueniente, habita?*
6 *Executor vltimæ voluntatis non pōt vēdere pecunia nō præsente.*
7 *Dominus sciens procuratorem suum excedere fines mādati, & nō contradicens, uidetur consentire.*
8 *Iudex potest excedere fines mandati, si partes non contradicunt.*
9 *Procurator potest prorogare iurisdictionē delegati de tempore ad tempus.*
10 *Gesta contra formam mādati sunt nulla. Fallit in iudicialibus, ubi transgressio erat de natura iudicij.*
11 *Precurator excedens mandatum, an obliget dominum.*

CAPITVLVM XXXII.

CVm olim. Per procuratorē nō habētē mandatū de re ad rē, iurisdō prorogari non pōt. H. D. ¶ Vtrū † sufficiat tacitus ꝯsensus in ꝓrogatione a rei? Ponit hic Abb. Mod. allegant Abb. qui idē ponit in c. significasti. ver. sed vltra Doct. de fo. cōp. Sed dicūt, ꝙ opinio sua est falsa, per text. in l. j. ff. de iud. vbi tex. loquens de prorogatione rerum, dicit, ꝙ oportet, ꝙ se subijciāt, & ꝯsentiāt. Dicūt Moder. ꝙ subijcere, intelligitur factis, & consentire verbis, ergo requirit̄ expressus ꝯsensus. Et ad istū tex. rn̄dēt, & dn̄t, ꝙ sicut expressè contradixit, ita oportuisset expressè ꝯsentire, & Dom. de Rota in nouis, decis. 383. quæ incipit: Si iudex. & est in isto tit. 15. vbi dn̄t, 2 ꝙ † in prorogatione de loco ad locum requirit̄ expressus consensus, adeo ꝙ si

a Tacitus cōsensus ĩ ꝓrogatione. *Do. Abb. hic tenet, ꝙ sic ĩ 1. col. in ver. ex quo infero. Fel. hic dicit, ꝙ Moderni dicunt ꝙ opi. do. Abb. est falsa, p tex. in l. 1. ff. de iudic. Adde tu, ꝙ pro opi. do. Abb faciunt not. per Bar. in l. si cō-*

partes spōte litigāt in alio loco, nō valet ꝓcessus, per tex. in c. statutū. §. ĩ nullo. de rescrip. lib. 6. Secundò allego cōsiliū Car. 73. qđ incipit, oīs amor charitatis. vbi dicit, ꝙ in toto illo c. statutū. de rescr. in 6. cōsensus partiū nihil operat̄, p̄terquam in §. in nullo. & tunc dēt esse ꝯsensus expressus. Tertiò Abb. ĩ c. P. & G. ver. venio ad quartam. ĩ. eo. vbi allegat ꝓ singulari, d. §. in nullo. dicēs, ꝙ requiritur in eo expressus cōsensus. ¶ Amplia ēt in ordinario, qa in prorogāda sua iurisdōne reqritur expressus ꝯsensus. Ita Ang. in l. q̄ro ff. de sol. Allegat. d. §. in nullo. Et idē tenet Domi. in d. §. in nullo. in notabilibus, dicens, ita dixisse Ang. ꝯsil. 85. Sed ista ampliatio est falsa, qa in prorogatione ordinarij de loco ad locum, sufficit tacitus ꝯsensus, f̄m Archidiaconum, & Ioan. And. in ca. vt litigantes. de offi. ordi. in 6. qui dicūt, ꝙ d. §. in nullo. loquit̄ in delegato. Et idem tenet Imo. in d. l. quæro. & reprobat Ang. Rō, quia regulariter in omni prorogatione sufficit tacitus cōsensus, l. & si susceperit. ff. de iudi. Not. expressè Bar. in l. j. in fi. ff. de iudi. Et sic firmō extenditur. §. in nullo. Ergo stat firma opin. Abb. ꝙ † non habeat locum
3 de re ad rē, & sic sufficit tacitus cōsensus. Quod no. per tex. hic. ¶ Si procura-
b tor b ꝯfessus est se mutuò recipisse, non
c agit̄ ꝯtra dn̄m c, nisi ꝓbet̄ numeratio, Bart. & Pau. de Cast. in l. 2. ff. si cer. pet. Pet. de Anch. & Dom. in c. qui generaliter. §. fi. de procur. in 6. Ludo. Ro. plenius, in l. p̄dia, ff. de acq. poss. Ioā. And. in addi. in Spe. in tit. de teste. §. j. ver. sed pone, Aegidius. Ang. ĩ l. 2. §. fi. C. de quadri. præscrip. Ant. & Abb. in c. si cautio. de fide instrum. Imo. in l. ita stipulatus. §. Chrysogonus, ff. de verb. ob. & Paul. de Cast. consi. vlt. Ratio, quia aliud est numeratio, & aliud confessio. l. j. in fi. C. de dote cau. non nu. Ergo mandatū ad primū non comprehendit f̄m Tex. hic, ibi, solummodo. Item cōfessio procuratoris spontè facta, non nocet dn̄o. l. certum. §. sed an ipso. ff. de confes. Nō obstat, ꝙ confessio probat veritatem. l. Publia. ff. deposi. quia verum est in cōfessione domini, quę probat contra ipsum dominum. Nos loquimur in confessione procuratoris, qui cum non habuerit mandatū confitendi, non nocet dn̄o, & sic cessant motiua eorū, qui aliter tenent, videlicet Sal. & Fulg. in d. l. 2. Imo. in d. c. si cautio, & in l. si debitorem. ff. de sol. & in l. a diuo Pio. §. si emptor. ff. de re iud. & Fede. cōsi. 52. quod incipit, Titius fecit procuratorem. Sed
* opi. primorū communis * est. Fatentur tamē isti primi, ꝙ si dn̄s dixisset, Ad recipiendam pecuniam, & confitendum
d recepisse, d poterit confiteri, quia aliàs illa verba nihil operarentur. Ita Bal. & Paul. de Cast. in d. l. 2. & Ludo. in d. l. p̄dia. Pau. de Cast. d. consi. vlti. Ang. in d. l. si debitorem. Et ibi dicit, ꝙ confessio non nocebit domino, qa si producitur intra terminum, poterit opponere exceptionem nō numeratæ pecunię, post bienniū habebit regressum cōtra procuratorē. l. Lucius. §. tutelæ. ff. de admi.

uenerit. ff. de iur. omn. iudi. in j. col. ver. si vero, vbi notabiliter dicit, ꝙ qn̄ opponūtur aliæ exceptiōes dilatoriæ, antequā opponatur exceptio iudicis, ꝙ amplius opponi non pōt, cū censeatur cōsensisse in personam iudicis, & si omissa exceptione incōpetētiæ iudicis opponatur, ꝙ actor sit excōicatus, vel seruus, vel aliter inhabilis, non habet amplius locū pœnitētia, nec declinatoria iudicis ꝓ l. si susceperit. in prin. de iud. Ecce ergo, ꝙ ꝓrogatio pōt fieri per tacitū cōsensum ante contestationē litis. & illam opi. Bar. omnes ibi sequuntur.

b Si procurator. *Adde tu, & dic, ꝙ in isto primo dicto Felini tenenda est opi. Bart. in l. 2. ff. si cert. pet. quā posuit circa fi. in versi. & ista sunt vtilia, & eā ēt posuit in l. à diuo Pio. §. si empt. ff. de re iudic. do. Ale. in d. l. 2. ff. si cert. pet.*

c Contra dn̄m. *Quod procurator habēs mandatū ad exigendū, & solutionē recipiendā, vel numerandam, de eo, ꝙ recepit, vel ad accipiendū pecuniā mutuò, si solūmodo confiteatur illā pecuniam recepisse, nō præiudicat domino, vide plene & not. p do. Soc. consi. 3. incip. Circa p̄sentem consultationem. ver. 5. ꝓbatur. circa medi. in 1. par. char. 4. Et adde ad materiam hāc, quæ habētur per Authorē in c. 1. inf. vt li. nō cōtest. & quod ibi in apost. dixi.*

d Si dn̄s dixisset. ad recipiēdam pecuniā, & ꝯfitēdū recepisse. *In isto*

*In isto secundo dicto Fel. intricatè loquitur & non bene declarat quæ fuerit mens Bart. & quæ fuerit communis opi. Adde tu, & dic clarius, quod Bart. in l. 2. ff. si cer. peta. in fi. dicit, quòd si dominus diceret in instrumento, Facio te procuratorē ad accipiendum pecuniam mutuo, et ad cōfitendum te recepisse pecuniā, quòd dominus nō obligatur. Istam opi. Bar. tenet Anto. de Butr. in c. si cautio. de fide instru. Adde tu, ꝙ magis communiter alij tenent contrarium, ut Bald. Fulg. & Paul. de Cast. in d. l. 2. Angel. Ioan. de Imo. Paul. de Cast. in l. si debitorem. ff. de sol. do. Alexā. in d. l. 2. Et hoc modo intelligas hic Feli. qui satis confuse loquitur. Et ista est cōmunis * opinio, reprobata opin. Barto. d. l. 2.*

tu. Et isti in hoc recedūt à Bar. in d. l. 2. * & est opi. cōis. * Sed tñ sustentabit nr̄a opi. & Bar. q̄ ad literā fuit secutus hic do. Abb. licet in spē ad hoc nō alleget
4 Bar. Et arguo sic primò. Verba † sequētia declarant p̄cedentia. c. sedes, de rescri. Ergo uerbum Confitendum, recipit declarationem à uerbo recipere, vt intelligat Confitendū, scilicet dummodo recipias, sed nō ꝯfitearis, nisi recipias. Secundò copula, Et, requirit ibi vtrūq;, scilicet ꝯfessionem & receptionē. Nō obstat, ꝙ nihil operat verbum, Ad ꝯfitēdū, quia imò remanet soluēs magis cautus rōe ꝯfessionis, quā aliàs procurator non potuisset facere, ut in p̄cedenti cōclōne. Itē nō obstat, ꝙ habeat regressum ꝯ procuratorē, qa melius est iura sua intacta seruari, quàm post vulneratā cām remedium q̄rere, l. fi. C. in qui. cau. in integ. restit. non est neces. Vbi aūt daret solum ad ꝯfitendū, vel si diceret ēt, ad ꝯfitendum non recepta, tunc res est clara, qa pōt ꝯfiteri, & nocebit dño. Tñ cogita, quia opi. cōis est in ꝯrium. Nec obstat, ꝙ subintelligit ista ꝯfessio, qa expressio eorū, q̄ tacitè insunt, nihil operat. l. 3. ff. de leg. 2. Aliud est tñ de plano fatēdū, ꝙ agēs ex confessione illius, q recipit proprio noīe, concluderet, ꝙ agit deducendo in libello solam confessionem, d. l. Publia. & est decisio Bar. in l. certi condē. §. si nummos. ff. si cert. pet. Sal. in l. si ex cautione. C. de nō nu. pec. Qđ aliter nō examino pp varietates opinionum, de quibus p Imo. in d. c. si cautio & in d. §. Chrysogonus. cū his, quę scripsi in d. c. si cautio. ¶ Procurator † ad vendendū pōt vendere, & dñium trāsferre habita fide de precio, pecunia tūc nō interueniente, nisi sit procurator spālis đ
5
pretio limitato, qa aliàs venderetur ad tps. Ergo minus. Et sic contra formam mandati, l. si prædio. in fi. ff. de in diem addict. Item nisi sit datus ad vendendū ex certa cāputa ad soluendum alijs de illa venditione, quia cā non secuta, non seruasset mandatum, d. l. à diuo Pio. §. sed si emptor. ff. de re iud. Item nisi sit procurator ecclesiæ, vel fisci. l. si procurator Cæsaris. ff. de iu. fis. Ratio, quia semp talis datur ex cā. Ita dicit Bar. ī d. §. sed si emptor. cū quo ꝯcordant oēs nihil mutantes. Et hoc sequit Bal. in l. in ciuile. ff. de rei ven. & ēt Bal. in l. si non donationis. C. de ꝯh. emp. & Ab. in c. 2. de procur. & sequit Angel. in l. 2. ff. de iur. om. iud. & Bal. in l. cū vendente. C. ubi cau. fisc. & do. Abb. hic. Et subdit Bal. in d. l. cum vendente. ꝙ ꝯctus ecclesiæ, vel fisci, sit factus habita solum fide de p̄cio, est efficax, quantum ad obligationem, sed non inducitur translatio dñij. Et ibi allegat d. l. si p̄curator Cæsaris. Item creditor rem sibi pignoratam potest vēdere habita fide de pretio. Tex. in l. eleganter. §. si vendiderit. ff. de re iud. ¶ Subdit Bar. in d. §. sed si emptor. ꝙ † executor vltimę voluntatis non pōt vēdere pecunia nō p̄sente & interueniente. Rō, qa si est ad pias cās, & tunc clarū est. d. l. si procurator. Aut est, nō ad piam cām, & est idē, qa talis executio est limitata, s. pro satisfactione legatorum. Ergo sumus in secunda fall. ¶ Limita, nisi executor haberet liberum arbitrium, quia pōt vendere habita fide de precio. Bar. in l. alio. in vlt. col. ff. de alimē. & cib. leg. Mouet per gl. in l. q Romæ. §. Callimachus. ff. đ ver. obl. ubi procurator ad exigendum debita, pōt prorogare solutionem, si habet mādatū cū libera. Merito enim idem erit in executore habente liberum arbitrium, qđ intelligitur, dummō executor nō vēdat vltra tēpus, p ꝙ debet fieri executio, qñ esset præfixum. Hanc declaratio
6

nem ponit Imo. in d. §. sed si emptor. qa aliàs essemus in casu tertię fallen. Et generaliter de procuratore excedēre mandatū, videbimus in gl. pen. ¶ Dicit hic Inn. ꝙ impetrans rescriptū sup iniuria sibi illata in fundo, nō pōt accusare criminaliter de violentia. Rō, quia istud est maius expresso. Ergo nō venit, c. sedes. de rescri. Et hoc dictū sequit Imo. in d. c. sedes. Et hic fortius dicit Inn. ꝙ nō veniri tali rescripto aliqua actio ad vindictā, sicut actio iniuriarū, sed solū illa, q̄ ꝯsequitur rē familiarē, & hoc f̄m dictū seq̄tur Imo. in d. c. sedes. Et hinc Bal. in c. cām. de sent. & re iud. dicit, delegatus pōt cognoscere sup appēditiis rescripti, non aūt sup extraneis. Alle. Inn. hic p l. si de proprietate. C. si à non cōpet. iud. ¶ Secundò Bal. in l. fi. C. de fideicō. libert. dicit, ꝙ in mandato iurisdōnis veniunt cōsequentia ad petita. Alle. Inno hic. Item Bal. in l. si de p̄prietate. dicit, ꝙ q impetrauit sup possessorio, non pōt transire ad possessorium retinendæ. Subdit ibi Bal. ꝙ si dico, Titium fecisse mihi iniuriam sup tali re, uenit petitoriū & possessorium. Alle. Inno. hic, & Imo. in c. epi. de reb. ecclesiæ non alie. & Archi. in c. quisquā. 11. q. 1. ubi Arc. non ponit, sed ponit in c. & si illi, sup uer. adius. 12. q. 2. & ibi dicit, delegatus non cognoscit, nisi ī ꝯprehensis in rescripto, & ibi allegat Inno. in d. c. epi. de reb. eccl. non alie. Dicunt hic Mod. quòd non est mirū si Innoc. extendit iura loquentia de libello ad rescriptum, quia rescriptū vim habet libel-
a li a. Ita ipse voluit in c. super literis. de rescri. & Bal. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius, uel vtili. publ. Ideo optimè loq̄tur hic Innoc. Tene menti. ¶ Glos. in uer. procurator. Ista gl. iustificat tex. Non īsisto, sed capio gl. ī uer. p̄tinus contra dixit. No. ibi, nisi statim contradicat. ꝙ
7 † dñs sciens procuratorem excedere fines mandati, non contradicens vr̄ consentire, gl. hic expresse. Ant. in c. contingit. vlt. col. de transact. dicit, ꝙ clā de rato, posita in mādato, habet effectum, ꝙ attentata vltra fines mandati, obligant dominum, ēt si exigant spāle mandatū. Dicit de hoc esse casum ibi, & est casus ī c. fi. de iureiur. in 6. quē ponderat ad hoc Car. hic, & ēt si esset hoc sine dicta clausula, p d. tex. in fi. attento, ꝙ ibi excessus mandati nocuit dño rōne scientiæ ad incurrendam pęnam, quo casu rr̄ requireret spāle mādatū, l. si procurator, ibi solēniter Bar. ff. de condi. indeb. Doct. oēs in cle. nō pōt. de p̄cu. tex. & gl. ī c. procurator. de ele. in 6. Ex quo dictū c. fi. remanet magnę importantię. Reuertere ad conclōnē, vtrū dñs sciens obligetur à procuratore excedēte mādatū? Dicas, ꝙ sic. Tex. hic. Io. An. in c. cum quis. de sent. exc. in 6. & ibi Dom. in 1. col. & idē tenet And. de Iser. in c. vnico. §. pen. de prohi. feu. alie. per Fed. No. Ant. c. cæterū. ad fi. de iud. & Imo. in l. j. §. itē si voluntate. ff. sol. ma. Idē Imo. in l. sæpe. in 5. char. ff. de re iudi. & Dom. in c. q ad agendū. de proc. in 6. ¶ Et pro ista ꝯclōne adduco vnū dictū, ꝙ cadit ad c. sup qōnū. §. si vero. s̄. eo. Adde ibi idē, si delegatus inferioris subdelegauit ordinario sciente: quia valet, qđ agit. Guil. de Cun. in l. j. in prin. ff. de exercito. ¶ Limita p̄dicta, dūmō dñs sciat intra tps, infra quod babuisset ipse actū expedire dūmō materia sit pręfinita tpe. Ita Dom. de Rota in tit. de ꝯces. p̄b. deci. 13. in antiq. quæ incip. Item si habes per doctrinam Bar. in l. bonorum. ff. rem ratā hab. facit cle. j. de conces. pręb. ¶ In eadem gl. ibi, si iudex excedit
8 fines mandati partibus scientibus. Nota ꝙ † iudex potest excedere fines mandati, si partes non contradicant: & hoc quia tangit partem & eorum vtilitatem. De hoc dicetur in c. fi. j̄. eo. Cætera dixi in c. ex parte decani. de rescrip. ¶ In ea. gl. ibi, de tempore ad tempus. Vult enim
9 ista glos. quòd † procurator potest prorogare iurisdictionem delegati de tempore ad tempus. Sed tu dicas, quòd procurator non potest prorogare iurisdictio-

a Libelli. Ad qđ adde, quæ habentur per dom. Ias. May. in l. 1. in 12. no. C. quando libel. princ. da. ubi etiam uide Fulg. & Bald. in 1. no. & per do. Ias. in l. 1. in 5. no. C. si cōtra ius, uel vtil. pu. & omnino Salic. in authen. qui semel. C. quomodo & quando iud. & do. Alex. de Imo. in consil. 202. 2. parte. & per eum in l. 1. §. fi. de extraord. cogni.

nem delegati de tempore ad tps.Ita Doct.hic, & Bal.in l.nā & nocere. ff.de pact.ubi dicit,ꝙ procurator nō pōt prorogare solonē,nisi sit datus cū libera.& oēs hic. Pro quibus facit dictū Bar.in l. si in lege. ff. loc. ubi dicit, si iudex habet liberū arbitrium in iudicādo, nō pōt ꝓrogare tps.Secus dicit ibi Bar.si hēt liberū arbitriū in ꝓcedēdo:ecce ad propositum nostrum,meritò ꝓcurator, q hēt liberā,poterit ꝓrogare.Et hoc dictū Bar.sequit Bal. in l.1.§.j.ff.de iure delib.& sequit Pe.de Anc.in repe.c.1. de consti.in 8.char.uer.ad ꝑdicta facit qstio statuti. Hoc sequit Bal.in l.obseruare.§.proficisci.in 12. q. ff. de offi. ꝓconś.& leg. Lud.Rom.in l. si filiusfa.ff.de dolo.& Bal. & Ang.in l.1.ff.de test.tut.Et pro hoc remanet firmata ista fallen.notabilis. ¶In eadē gl.ibi, procurator pōt illud,qđ est prope mandatū,& sic procurator excedēs mādatū,non obligat dnm,nisi sciat.Limita,ut nō hēat locū in criminalibus.Ita in l. mandati.C. manda. & alle. tex.in c.fi.de homi.in 6.& ibi subdit, ꝙ per illū tex. pōt fieri vna ꝯclusio,ꝙ ubi mandatū pōt adaptari ad vnā trāsgressionē,ad quam potest adaptari mandatū, semꝑ imputat dño excessus mandatarij. ¶Limitat alibi Bal. illum tex.in l.nō ideo minus.ī vlt.col.C.de accus. quod vbi est in ptāte mandatarij,non imputatur mandanti,secus,ubi non erat in potestate mandatarij, puta,si dixi, ꝑcutias cum baculo, & tu ꝑcussisti cū gladio vel pugno: vel percutias cū baculo de die & extra plateam, & ipse fecit de nocte & in platea,si interficitur,non est clericus * regularis* Qđ nota diligenter.¶Ter-
10 tio † intellige regulam in extraiudicialibus,in quibus gesta contra formā mandati sunt nulla,sed in iudicialibus fallit, vbi trāsgressio erat de nā iudicij vt si mandatū dicat, ꝙ nihil faceret in iudicio,qđ sit inutile dño,sed faciet necessaria iudicij.Ita Bal. in rub.C. de exercito.dicens, ꝙ si aliquis ꝑfecit institorē,dicens,do tibi mandatum solū ad vendendum, pone, ꝙ obligauit dnm ad euictionem, dicit ibi Bal. ꝙ tenebit dns ad euictionem. Et idē dicit in procuratore . Et idē tenet Bal. in d.l.cum mādati . Et idem vult Bal.in l.q̄ oīa.§. planè.ff.de ꝓcu.vbi dicit,ꝙ si ꝓcurator habet mandatū cum clausula,Promittens ratū haberi, quod legitimè factū fuerit,dicit ibi ꝙ istud mandatū nō valet, sed dicere habebit ratū , quicquid facit procurator . Allegat Bar. in d. §. quę oīa.& gl.in clem.1.de procurat.in ver.debito modo.q̄ hoc non dicit,bene tangit,sed non decidit. Sed pro dicto Bal.sciatis gl. in c.relatio. in ver.canonicè. 21.q.1. vbi gl.expressè istud determinat. Et istā gl.allegat Lud.ī sing. 136.quod incipit, Promitto ratū habere.Et illā gl.allegat idē Lud.ꝯsi. 60.qđ incipit,In Christi,& c. mandatū mihi ostensum. Et adde, ꝙ tale mādatū est nullū, si pars nō opponat.Ita Lud.Ro. in l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam. inf. & Imo.in cle.j.de renūcia. & Specu.in ti.de ꝓcur.§. ratione autē formæ. ver. idem excipitur quodā procuratorio . Sed intellige hoc dummō pars opponat tali mandato,sed si non opponit, valet mandatū,& uer.Legitime, interpretatur secundū dispōnem iuris. Ita Bal.in c.fi.de dila.& ibi Abb. pleniori-
11 bus verbis, & ita Ant. ¶ Fallit quartò ī casib.gl.qa †oīa pōt ꝓcurator vltra mādatū.Doct. hic, & gl.Et primò allego gl.ī c.sciscitata.in ver.postulauit.de resti.in integ. q̄ Abb.facit ibi singularem, & Abb.in c. cum cām.ī 3. notabili.eo.ti.vbi tex.optimus.Pro hoc allego Io. de Imo. post oēs in c.nōnulli.§.1.in 1.col.de rescr.ubi dixit, ꝙ ꝓcurator datus ad cām , pōt impetrare rescriptū sup̄ illa cā,q̄uis impetratio requirit spāle mandatū.Et Spe.in ti. de resc.ꝑsen.§.rōne. versi. sed nūquid procurator. ecce ꝙ extendit ad incidētia cū isto dicto. Adde decisionem Rotæ in antiquioribus,deci.1.in ti. de ꝓcura.*vbi dnt,ꝙ ꝓcurator datꝰ ad audiendū sñiam dūxatat, pōt appellare, & tñ ibi dictū fuit solū ad audiendam sñiam. Et mouent,qa hoc appellare ē vicinum mādato, nec verisimile ē ꝙ dns velit ꝑiudicare iuri suo.Iō poterit appellari.Et illa dictio operat,ꝙ non poterit ꝓsequi appellationē. Ita dnt, ꝙ fuit iudicatū. Pro ista decisiōe ē cōsiliū Pa.de Ca.26. qđ incipit, In Chri nomine , &c.Viso pūcto.vbi dicit, ꝙ mādatū ad cōparēdū ī tali cā,importat,ꝙ ēt possit appellare,& ibi subdit, ꝙ istud ē īcidēs, ista veniūt ēt si requirūt speciale mandatū. Alle.Inn.ī d.c. sciscitata.Cōfirmo per dictū Ant.& Imo.in c.cū inferior,de maio.& obe. vbi dicunt,est data ptās vni,ꝙ debeat talē capere,& ꝯdemnare,ille absoluit qa non erat cōdemnandus,dixit Imo.& Ant.ꝙ valet talis sñia, & illud Cōdēnare,intelligit si meret.¶Limita, nisi cōmissarius sit executor, ut est gl.j. ibi in fi. qa nihil pōt executor,nisi illud,quòd mandatur,ſm eos ꝑ gl.j. in fine ibi,& facit,qa mā,q̄ est stricta, & nō extendibilis tñ extenditur ad ꝯtigua.Primò allego gl. fi.ī prin. in c. cùm dilectus. de arbi.ubi dicit,ꝙ ptās arbitri est stricta. Tñ dicit gl.arbiter datus sup certa re pōt cognoscere super ꝯtiguis.Et ibi no.Ant.& Inn.in c.ex parte.post prin. ī.eo.ti.ubi dicit,ꝙ arbiter pōt ꝯdemnare in expensis,& vltra hoc in fructibus ꝑceptis à tpe li.ꝯtes.quia pōt ista, quia ꝯtigua expensis.Secundo allego,testis nō dēt deponere extra articulū,sed si deponit sup cōtiguis articulis, ualet.Hoc est dictū Bal.in l.peremptorias. in fi.in ver.q̄ro,actor.C.sent.rescin.non pos.¶No.tertiò, iuramentū est stricti iuris, c.fi.de iureiur.Tñ trahit ad consecutiua.l.si duo ꝑroni.§.si qs iurauerit.el.j.ff. de iureiur. Aduersarius iurauit stare iuro aduersarij,si ille dicit vēditionē factā,ꝙ ille tenet cauere de euictione,& ad tradendā rē. Et videbitis gl.in ver.postulat in c. in causis. de ele.q̄ dicit,ꝙ hñs mandatū ad eligendū pt postulare,& ibi Abb.& est tex.ī l. q tñ, allegata in gl.Et adde,q̄ dixi in c. cām.de re iud.de excessu circa ꝯtigua mādato.¶Limita mō oīa, nisi contenta ī mādato expediri possent sine istis præparatorijs incidētibus, vel accessorijs,sed si pōt expediri principale sine istis,nō valebit istud,qđ agit. Ita Lud. ꝯsi.461. quod incipit, oīpotētis,&c.in eo,qđ q̄ritur. & hoc allegaui in c. ꝑterea.s.eo. Ibi uide hoc. Ad idē est aliud cōsilium suū 330.ubi replicat hoc plenioribus verbis, & scias ꝯsiliū 53. Mariani de Senis, qđ incipit, Dom.Ang. Maurocenus.ubi ꝯsuluit ī hac mā.vbi dicit,ꝙ adeo est verū, ꝙ fines mandati a sunt seruādi, ꝙ si ꝓcurator excedit ꝑ æqpollēs,nō tenet,ꝙ agit. Allegat Bal. in l.si īstitorē.ff.si cer.pe. & ibi ꝯsuluit, ꝙ ꝓcurator,q poterat obligare cōe Senarū,ñ poterat obligar singulos ciues.

* Clericus irregularis. *Adde nota. quod mandans aliquem tantum vulnerari vel percuti citra animum occidēdi,lʒ mādatarius occiderit, de occiso non tenetur sed mitius de culpa punitur. est* * *magis communis* * *opinio doct. ut patet ex dictis Ant. de Rosel. consi.95. quod incip. in hac qōnē. Franc. de Capit.lis. consil. 36. Ang. de Cast. cōsi. 21.incip. uisa. inter cons. Cap.Ale. cons. 140. uidetur uol.2.Aug. in addi.ad Ang. in malefi.in uer.appensate. Pau de Ca.cōsi. 192.in causa carceratorū.Ang.ubi suprà.in uer. Et dictus Andre. ī addit. prima.Angel. in eo.tract. in uer. & Semproniū. nu. 39.qui distinguit duos casus, ut ibi, & in terminis huius conclu. resideat cū Cap.& Augu. ibi in addi.*

* De procurat. *Adde ꝙ est ista decisio in recollectis per Bisignet. nam in recollectis communibus habetur contrarium. dicit enim deci.5. eo.ti.in antiq.nota quòd ubi procurator est dacus ad audiendā sñiam dumtaxat, talis procurator non pōt appellare nec alium actū exercere, & sic ista alleg. ab auctō. corrigit illam.*

a Seruandi. *Ad quod uide plenè per And. de Iser. in c.1. quo tē. miles. Adde tñ quod acta & processus sustinebitur ex tacito & præsumpto mādato quādo aliquid factum reperitur vltra vel præter formā mādati expresi qđ tamen in euidentem utilitatem ipsius mandātis tenderet, & quod verisimile est eundē mādantem facturum fuisset, ut dicunt Docto. in l. quis nec ꝓpositū. ff.si cer.pet.& Ioan. And. in addi. Spe.ti.de īstr. edi. §.cōpēdiosa,ī uer. Ioā.de Deo.& Alex.cōs.108.lib.1.*

SVMMARIVM.

1 *Vices gerens an habeat omnem potestatem, quam habet constituens eum.*

2 *Aperiens literas alienas,an dicatur falsarius.*

CAP.

CAPITVLVM XXXIII.

CVm olim magister. ¶Qui acta cãçre latiõis iudicũ delegatorũ aperuit, nõ audiẽ
1 postmodũ ꝯ illa. H.C. ¶An † viceregens
a hẽat oẽm ptãtẽ, vt hẽt ꝯstituens? Lud. Ro. ĩ singulari 367. qđ incipit, Bar. in l. filius. ff. de legatio. vbi dicit, ꝙ vicerector dẽt honorari, ꝑut rector. Dicit Lud. tex. est ꝓ hoc, ĩ c. p̃cipimus. 94. d. & Bar. limitat in d. l. si filius. nisi esset datus vicerector ab ipso rectore, q nõ hẽt oẽm ptãtem. secus, si est factus ab vniuersitate, & Bar. ponit in l. aliqñ. ff. de of. procons. & le. & Car. in cl. 1. in 6. oppos. de of. vic. & ibi dicit, ꝙ est standũ ꝯsuetudini. De hoc est alter tex. in c. grãdi. de sup. negli. p̃l. in 6. vbi tex. ꝓbat, ꝙ administratori dato ĩ regno, debẽt idem honor, q regi, & ita authoritas illius in iuramento est ita excepta, sicut authoritas regis. Item Ang. in l. sed si p̃tor. §. fi. ff. q pot. in pi. hab. & ibi tex. dicit, ꝙ locũ tenenti debẽt ꝓrogatiua, q̃ ipsi principi. Tex. & Bal. ĩ l. sed si hac. §. sp. ff. de in ius uoc. ubi dicit, ꝙ maior honor debẽt epõ, q̃ suo vicario, pp plures p̃rogatiuas. Sed ꝙ non debeat eadem p̃rogatiua, vr̃ tex. in d. l. sed si hac. vbi tex. dicit, ꝙ libertus põt uocare tutorem sui patroni ĩ iudio sine venia. Hoc mouet Pe. de Anc. in d. c. grandi. & nõ soluit. Mod. in c. sane. el 2. s̃. eo. tangũt, & dñt, ꝙ istud est, qa ius petendi veniam, est ꝯcessum ꝑsonæ, & iõ nõ dẽt egredi ꝑsonam. Et ꝙ non extendatur ius ꝑsonale, est tex. in l. seruus si hr̃di. ff. de sta. lib. in ver. ꝑsonæ, q̃ demonstratur. Sed ista nõ satisfacit, qa idem esset ĩ oĩ iniuria. Sed vera sol. est ista, ꝙ idẽ ius debẽt uicegerenti in actibus, in qbus representat principalẽ: in alijs uero, quos exercet, vbi non repręsentat, secus. Ita ꝑprie fuit in d. l. sed si hac. vt ibi, non litigo cum eo, tanq̃ cum tutore pupilli, qa non in actis pupilli ꝑprie. & c. ¶Gl.
2 in ver. sigilla. No. istã gl. ꝙ † aperiens literas alienas, dr̃ falsarius. Inno. dicit, ꝙ
b aliud b est aperire literas, & mutare, & aliud est, solum aperire & legere. Et dicit, ꝙ ꝓcedunt iura alle. in gl. in primo casu, & dicit, ꝙ in scđo casu puniẽ pęna arbitraria. Et ita hic, qa punitur, qa non audietur, ꝯ illa ponit Bar. in l. qd sit falsum. ff. de fal. ubi optime distinguit. Mod. hic dicunt, ꝙ Car. hic sequiẽ Bar. in d. l. quid sit falsum. ¶Scđo Bal. dicit hic ꝙ aperiens acta non punitur, nisi ꝙ non auditur ꝯ ea. & Mod. alleg. Bar. in l. Titio, cum esset. ff. ad muni. & in l. si quis aliud. §. instr̃a. ff. de pęnis. vbi idem replicat, & alle. Lud. in suo ꝯs. 355. ĩ 2. dubio. Vlterius allego ego Bar. in l. si qsĩ graui. § q tabulas. ff. ad senatuscõ. Sylla. vbi dicit, ꝙ frangens solũ illam chartulã, cũ qua literæ claudũẽ, nõ puniẽ aliqua pęna. vnde statutũ epi excõicans aperientes literas, nõ ꝯprehendit istã. Scđo Bar. in l. Paulus. ff. de fal. ubi dicit, ꝙ q leuat plumbum literis Apostolicis, incidit in crimen falsi. Et hoc dictum limitat dictũ p̃cedens, qa q aperit & leuat chartã, nõ tollit vĩ literis: secus de illo, q leuat plumbum. Scđo dicit, gñaliter oĩs actus factus, vt verũ non appareat, inducit falsum, & pro hoc facit c. 1. de crimine fal. Et de ista mã ponit Ang. de Are. in trac. malef. in ver. falsarius. ¶In quãtũ dicebãt Mod. ꝙ iste est falsarius, qa oñdit sibijpsi, qa erat aduersarius, intellige Bar. in d. l. qd sit falsum. ꝙ loquiẽ, qñ qs oñdit
c alterius ius alteri partic, qñ solũ tangit vnũ ex aduersarijs, sed hoc iã erat effectũ cõe, merito Papa nõ punit de falso qa tm̃ ius habebat in eo, quantũ habebat aduersarius, & sic aperiẽs literas, vt oñdat illi cuius sunt cõia, non dr̃ falsarius. Casus est hic, & erit vna limitatio ad dictum Bar. in d. l. qd sit falsum. ff. de fal. De falsante acta ponit Bar. in l. in fraudẽ. §. quoties. ff. de iure fisci. & oẽs in c. cum venerabilis. de exc.

a An viceregẽs. *Adde tu de istis gerentibus vices alienas, quid possint? De quo habes bonum tex. in Aut. de collatori. §. ad hoc. ver. prohibetur glo. in l. 2. C. de his, qui vices alte. ger. Bar. in l. j. §. hi, quibus. ff. de le. 3. in prin. & Bar. in l. j. ff. de off. eius, cui man. est iuris. Adde bo. tex. in l. comperimus. C. de præpos. sac. scrini. lib. 11. & bon. tex. in l. 1. C. quibus mu. excu. hi, qui post imple. mi.*

b Aliud. *Adde tu pro clariori intelligentia ꝓ opi. Inn. ꝙ inuenio, ꝙ Bar. tetigit hãc q. in l. Titio. ff. ad muni. l. 2. ver. venio ad tertiã q. vbi dicit, ꝙ qui abrasit nomen alterius in literis priuatis, vel alibi & ponit nomen suum, cõmittit crimẽ falsi. Adde tu, ꝙ idem in simili tenuit Bal. in rub. C. de fide inst. in uer. quæritur, vbi dicit, ꝙ abradens & inscribẽs falsum in libro rõnum, punitur de falso. Et ẽt producens falsam scripturã priuatã, põt puniri de falso, l. fi. C. de fide instru. ubi Bal. & in l. si quis. C. eod. Adde cons. Pau. de Cast. in cons. 1. Sed quid si in literis nihil erat scriptũ? Dic, ꝙ non dicitur falsarius, nec tenetur vt per Bal. in l. ꝙ si bene. ff. de iniusto test. Sed quid si literas mihi scriptas non præsentauit, sed alteri dedit, & manifestauit? Dic, ꝙ dicitur falsarius, vt per Bart. post glo. in l. Titio. in princ. & ibi ꝑ do. Alex. de Imo. ff. ad munic.*

c Alteri parti. *Vide Lud. Pon. in d. cons. 292. in 2. dubio supra alleg. in tex.*

SVMMARIVM.

1 *Dispositio in dubio interpretatur ad frequentiora.*
2 *Amicus an admittatur pro amico in iudicio.*
3 *Coniunctus admittitur pro coniuncto cum cautione rati. Et ista est regula, quæ patitur quinque fallentias, vt hic, nu. 4.*
5 *Coniunctus non admittitur ꝓ coniuncto, ẽt cum cautione rati, vbi actus requirit speciale mandatum. Hoc fallit in septem casibus hic enumeratis, & nu. 6.*
7 *Procurator, de quo dubium est, an habeat mandatum, quando admittatur cum cautione rati? & regulariter, quòd semper. Fallit in quatuor casibus.*
8 *Mandatum procuratoris an efficiatur dubium per negationem? & ponit regulam, quòd sic. Quæ regula fallit quatuor modis, vt hic per ordinem.*
9 *Mandatum procuratoris quando dicatur dubium? Dicit, ꝙ tunc, quando ostenduntur iura ad causam facientia. An hoc sit verũ, vide hic.*
10 *Mandatum procuratoris efficitur dubium, quando negatur, illum, qui facit mandatum, esse notarium.*
11 *Delegatus tenetur admittere subdelegatum collegæ.*

CAPITVLVM XXXIIII.

COram. ¶Delegatus subdelegatum collegæ impediti non teneẽ admittere, si in rescripto est clausula, ꝙ si ambo. Hoc dicit ꝭm unum intellectum. Vel sic, si delegatus nõ tenetur admittere collegam sibi adiunctum per literas surreptitias, nec eius subdele-
1 gatum. H.D. scđo. ¶No. ꝙ † in dubio dispõ interpretatur ad frequentiora. Tex. est hic in verbo, si interesse nequiueritis. Et pro hoc allego gl. in c. literas. de spons. & est tex. in l. nam ad ea. ff. de legi. & de hoc ponit beatus Tho. 2. 2. q. 147. art. 4. vbi dicit, ꝙ statuta cõia debent fieri ita cõiter, vt conueniant multitudini, & sic considerant illud quod cõiter accidit, & in pluribus accidit. ¶Aliquando tñ lex disponit de eo, quod raro cõtingit, quando illud est tale, ꝙ frequenter non contingit. De hoc est tex. in cle. quia contingit. de rel. do. & ibi no. Car. in ver. aliqñ. Ad idem est tex. in l. si à sponso. in vèr. qđ raro accidit. C. de don. ante nupt. Cum his allegatur gl. in l. neque natales. C. de proba. quæ dicit, quòd arg à cõiter accidentibus ualidat probationem æquiuocam, & tunc cessat illud, quòd nõ probat hoc esse, & c. ¶Adde, quòd dispõ specificans certos casus, qui sæpe occurrũt, extendi potest ad raros eandem rationem habentes. Est de hoc glo. in cle. 1. in ver. præsidentes. in fi. de rescr. vbi gl. voluit, ꝙ hoc habeat locum etiam in materia correctoria, & pęnali. Et alia in c. 2. in ver. reus. de confes. in 6. vbi tex. loquitur in reo, & glo. extendit ad actorem. Sed iõ dixit de reo, quia frequentius occurrit. Glo. est, & tex. in c. 1. §. si quis rusticus. de pace tenen. in vsib. feu. vbi gl. extendit illum tex. qui loquitur de rustico portante arma ad alios, & etiam alia gl. in l. 1. C. de rap. virg. in prin.

vbi

vbi eadem pęna punit̃ mulier rapiens virũ,ſicut vir ra-
piens virginem. Et iõ tex.dicit de viro rõne ꝓprioris ac-
cidentis. Et Io. An.ĩ addi.Spe.ĩ ti.de loca.§.j.ꝓpe prin.vbi
dicit ꝙ pactũ de quarta parte vitium plãtandarum extẽ
dit̃ ẽt ad alias plãtas:ſed iõ dixit de vitibus, q̃a frequen-
tius plantãt vites,q̃ alios fructus.¶Gl.ĩ ver. abſq; literis
de ratihabitione, &c. Coniunctio ſpiritualis nõ ſupplet
mãdatum.Ita tenent oẽs ĩ c.cũ M.de ↄſt.in gl.j.vbi vide
2 in voce & in ſcriptis noſtris.¶De† amico vero,vtrũ ad-
mittat̃ ꝓ amico? Quòd admittat̃ ꝓ ami
co,cum a cautione rati,tenet Sal. ĩ l.exi
gendi 2.C.de ꝓc.Idem Spe.in ti.de ad-
uocato § obijcit̃.ver.ẽ & ordo. Io.An.
in c.fi.de poſtu.& facit c. requiſiſti. de
teſta.iuncta gl.pe.in fi.& in c. 2. de teſt.
in 6.vbi idem diſponit̃ in affectione ꝑ-
ſtita rõne amicitiæ,qđ rõne affinitatis.
¶Tñ cõis * opinio eſt in ↄ̃rium,vt la-
te ꝓbat Lud.Ro.in l.ſi vero.§. de uiro.
in 26.fal.ff.ſol.ma. Ang.in l. ſed & hæ
ꝑſonæ.ff.de ꝓc.Bal.in l.j.C q̃ accuſ.nõ
poſ.Ant.& Imo.in d.c.fi.de poſtu.& I-
mo.in l.ex facto.§.ſi q̃s rogatus.ff.ad ſe
natuſcõ.Treb.maxime ꝑ tex.in l.j.C.ſi
per vim,vel alio mõ.vbi ſpãle eſt odio
ſpoliantis,vt ↄ̃ cum amicus poſſit age-
3 re ꝓ amico.¶De† ↄiũcta ꝑſona facias
vnam ↄcluſionem,vltra Ab. hic. Cõ-
iunctus admittitur ꝓ cõiuncto b cum
cautione rati. Iſta eſt regula. Et q̃ dicat̃
ꝑſona ↄiuncta , dixi in c.nonnulli . de
reſc.Amplia,ẽtſi ↄiunctus, ꝓ quo vel-
lem agere,eſſet minor.Ita Bal.in l.exi-
gendi.in fi.C.de ꝓc.& Bar.in l.ſi actor.
in fi.C.de app.de quo ꝑ Spe.in ti.de ↄ-
iuncta perſona.in prin. Iſta ſit regula.
¶Fallit primo in ↄiuncto volente age
re ꝓ coniuncto hñte tutorem,vel cura
torem,q̃a nõ auditur,quia hoc ſpectat
ad ipſos.Tex.eſt in l.ſenatus.C. qui ac-
cu.non poſ.vbi Bal.in prin.¶Scđo fal
lit,niſi coniunctus dimiſiſſet ꝓcurato-
rem,q̃a vr̃ omnem alium prohibuiſſe.
Hoc voluit Spe.in ti.de coniũcta ꝑſo-
na.ver item qđ agit. Ang.in l. cum ꝑ-
tor.ff.de iu.Imo. in c. ex parte decani .
de reſc.Quæ duæ fal.non ꝓcedunt,vbi
iſti eſſent negligentes:Ita Pau.de Caſt.
in l.ſi longius.ff.de iu.ibi ſi non ſit,qui
4 patris noĩe agat.¶Fallit † tertio in ↄ-
iuncta ꝑſona agente ↄ̃ voluntatẽ eius,
ꝓ quo agit.Tex.in l. Pomponius. in fi.
ff.de ꝓc.ẽtſi offerat cautionem rati.Et
ex hoc naſcitur,ꝙ dixit Io.An.in addi.
Spe. in ti. de ↄiuncta ꝑſona. in ver. O-
bertus dicebat . ꝙ ſi ↄiunctus meus fa-
cit me ꝓcuratorem ſpãliter in vna cã,
nõ poſſum agere in alia, ꝑter illam,q̃a
vr̃ alias prohibuiſſe, ꝑ l. maritus. C.de
ꝓc.& d.l.Pomponius.¶Quarto fallit, vbi ↄiunctus vel-
let ꝓferri magis ↄiuncto, q̃a non admittitur , ſed proxi-
mior admittitur,& ſi eſſẽt pares ↄiunctiones,magis ido
neũ iudex admittet.Iſta ponit Sal.in d.l. exigendi.argu.
5 l.ſi plures.ff.de popu.actio.¶Vltimo † fallit in requiren
te ſpãle mandatum , q̃a ẽt cum cautione de rato ↄiun-
ctus non admittit̃.Tex.in l.patri.ff.de mino.Ab.hic,glo.
in c.ↄſtitutus.de reſti.in integ.ꝑter q̃ in 7. caſibus , extra
iſtos ſeptem fallentia eſt vera.¶Primus,vbi ↄiunctus,ꝓ
quo agit,eſſet ꝓdigus,vel furioſus,alium curatorem nõ
habens,q̃a põt agere.Tex.in d.l.pr̃i.in fi.prin.¶Scđus in
impetratione reſcripti,c.nonnulli.in fi. de reſc.& ibi eſt
regula & fallentia,& in c.ex parte decani.e.ti.¶Tertius
caſus eſt,vbi mã eſt leuis ꝑiudicij,q̃a tũc audit̃. Eſt đ hoc
deciſio Io.An.in c.ↄſtitutus.de reſt.in integ.de quo facit

a In l.exigendi. *Et ibidem vide ad hoc dom. Alex.de Imo.in l. non ſolũ. §.qui alieno. ff.de procur. vbi ẽt per Barto.in 1. col. in ver. fallit in coniũcta perſona . & ꝑ do. Alex. in l.cum alienã . C. de leg. & adde Ludo . in ſing. in ver. amicus . quod eſt ſing. 656. incip. Cy. in l.exigẽdi. nu.1. & vide Fulg. in l.ſed & hæ. de procu. q̃ dicit , eum intelligendum de amico coniuncto maxima amicitia .*

b Pro cõiuncto. *Ad quã materiã vide oĩno do. Iaſ. May.in d. l. exigendi. alle. in tex. qui iſtam regulã quatuor modis extendit , & eã limitat 17 modis : vbi ẽt vide do. Franciſ. de Are.qui dicit, ꝙ quando coniuncta perſona vult admitti ad defendendum, habet locũ ſatiſdatio . Vnde ſecundum eum, tenetur cauere de iudicato ſoluendo. Et adde , quæ ad hoc habentur etiã per Auctorem in c.ſunt & alij.ẽ.de reſcr. cum remiſ. quas ibi in apoſti. adduxi .*

feſtum ibi Ab. Pro quo habetis allegare Bar. & plenius
Lud.in l.q̃ bona.§.ſi alieno.ff.de dam.infe. in quantum
tenent,ꝙ ↄiunctus,q̃ agit,põt iurare de calumnia, dato
ꝙ in iur̃o calumniæ requiratur ſpãle mandatum,c.ſi.de
iu.cal.in 6.Et rõ,q̃a tale iur̃m eſt leuis ꝑiudicij,& iõ põt
iurare , quia vr̃ fruſtra agere , ſi non poſſet iurare de ca-
lumnia.¶Quartus caſus eſt,qñ eſſet conſors eiuſdem li
tis.Ita probat tex.in d.c.ↄſtitutus.de reſt.in integ.vbi fra
ter ꝓ fratre agebat,& facit c.cùm pridem.de pac.& cle.
religioſus.de ꝓc.bonus tex.ĩ d.l.patri.in prin,& ibi Bar.
optime loquens.¶Quintus caſus eſt , vbi ↄiunctus facit
fidem de mãdato,q̃a tunc admittit̃,tex.in l.qđ ſi de ſpã-
li.ff.de mino.Ita no. hic do. Ab. ¶Sextus caſus eſt in cã
matrimoniali.Tex.ĩ c.accedens,de proc. vbi pr̃ auditur
pro filia,& tñ requiritur ſpeciale mandatum , gl. fi.in c.
qui ad agendum.de proc.in 6.& gl.in c.fi. eo. ti. & lib.in
6 ver.contrahendum.¶Septimus† caſus eſt ĩ materia ſpi-
rituali,vt voluit gloſ.ſing.in c. cum pridem.de pac. pri-
ma in ordine. Sed vtrum ſit verum ꝙ in ſpiritualibus re
quiratur ſpeciale mandatum? Abb.hic dicit, ꝙ in cauſa
ſpirituali coniunctus non admittitur, & ratio,quia in il
lis requiritur ſpeciale mandatum,& tenet Ao.in nouis,
deciſ.142.quæ incip.In cauſa beneficiali & eſt 6. in ti.de
proc.Et mouentur ꝑꝑ duas rationes.Prima,propter gra
uitatem materiæ. Secunda , quia non
cadit cautio rati in ſpiritualibus *. Idẽ
tenet Abb. in d. c.cum pridem . in pe.
col.ↄ̃ gl.ibi.Idem tenet Lap. alleg.70.
Lud.ſing 629.quod incip.Tu audiuiſti.
l.exigendi.Car.in cle.1.in 6.qõ. de pro
cu. & in cle. non poteſt.in 4. qõ. eo.ti.
Bar.in l.ſi ſtipulatus fuerim illud,aut il
lud.ff.de ver.obl.in fi. & Ab. in c.non-
nulli.de reſc.Sed dicas, ꝙ de rigore iu-
ris ↄ̃rium eſt verum,vc3 , ꝙ ad agitan-
dam cãm ſpiritualem non requiritur
ſpãle mandatum.Et ita ſit vera gl.in d.
c.cum pridem. Allego dictum Car. in
d.cle.1. de proc. vbi mouetur per ca.fi.
de proc.in 6 per locum à ſpeciali , vbi
tex. dicit , ꝙ ad contrahendum matrimonium requirit̃
ſpeciale mandatum.Dicit ergo,ſi eſt ſpeciale in contra-
hendo, non erit ſpãle ad agendum in cã matrimoniali.
¶Secundo mouetur , quia inter caſus requirentes ſpãle
mandatum,non reperitur enumeratus iſte caſus,c:pro-
curator.de elec.in 6.vbi procurator non poteſt ſine ſpã-
li mandato obligare dñm ad iuramentum . Et eſt alius
caſus in cle.non poteſt.de ꝓc. Ergo ſi eſt ſpeciale in his :
ſecus in alijs.Et eſt alius caſus in acceptando beneficiũ,
gl.in c.ſi tibi abſenti.de pręb.in 6.Tñ dicit Car.ꝙ ad eui
tandas.op. dẽt dari mandatum.Firmant hanc op. do.de
Ro.deciſ.375.in nouis,quæ eſt in ti.de procu.27. quæ in-
cip.Fuit dubitatum. Et ibi dicunt , ꝙ in cauſa ſpirituali
non requiritur ſpeciale mandatum . Ita dñt fuiſſe deci-
ſum in Rota,& ibi dñt, ꝙ agitare cãm ſpiritualem non
eſt tanti ꝑiudicij,ſicut facere actũ ſpiritualem , & ratio,
q̃a laicus poteſt eſſe ꝓcurator in cauſa ſpirituali, c.1.de
ꝓc.in 6.Scđo mouentur ipſi,q̃a non eſt verum,ꝙ in cau
ſa ſpirituali non poſſit ꝑſtari cautio de rato , quia imo
caueri poteſt de rato. Allegant gl.ſing.hic.Et ꝓ iſta par-
te poteſt induci gl. in cle. 1.in verbo ciuili. de offi.dele.
quæ ꝓbat , ꝙ cauſa ſpiritualis magis accedit ad cauſam
ciuilem,q̃ ad criminalem.Ergo poterit admitti coniun
7 cta perſona . ¶Quando † faciens dubium de mandato
admittatur cum cautione rati?dicas,ꝙ regulariter ſem-
per.glo.hic,& in c.1.de procur.& tex. in l. 1. apud Legi-
ſtam,C.de proc.¶Fallit primo, quando per cautionem
non eſſet plene ↄſultum aduerſario.Ita Bar.in l.non ſo
lum.§.qui alieno.ff.de proc.in j.col. ver. tertius caſus. &
in d.l.1.Allegat tex.qui ponit exemplum in l. qui ita.ff.
ad Treb.in ver.poſſe reſtitui hæreditatem , &c. ¶Fallit
ſcđo in eo,qui dicit ſe habere mandatum publicum,pu
ta,ſi eſt delegatus.De hoc eſt deciſio gl.& Bar.in d.§.qui
alieno.& tex.in §.eos.in Auth. de colla. c. cum in iure

* In ſpiritualibus. *Adde Lap. alle.7.col. 2.Car. in cle. non poteſt. in 4. q. de procur. Alex. in l.ſi ſtipulatus,alleg.in tex. in fi. Iaſ. in d. l. exigendi . colũ. 3. fal. 5. Rot. deciſ. 420 ſi committatur.in prin.in nou. & Bellam . deciſ. 682. in cauſis.*

§. eo.& l.j.C.de man.prin. ¶ Tertio fallit ī solutione recipienda.Hoc voluit Ab.hic,& est decisio gl.& Cy.in d. §.q alieno,& male ſm Bar.ibi,&in l.si sine.ff.rē rat.hab. p tex.in l.ꝙ si de spāli.ff.de mino. Et sic admittitur cum cautione rati.¶ Quarto fallit,qn̄ dn̄s esset præsens, quo casu verificari pōt mandatum,q̄a non audit,si facit dubium de mandato.Ita Ang.in l.mutus.§.si is,q.ff.de ꝓc. Et adde,ꝙ substitutus à procuratore,faciens dubium de substitutione,dēt cauere ꝓcuratorem ipsum ratum habiturum,non dn̄m,& hoc,si post li.ↄtest.datus est:secus, si ante,q̄a tūc cauet dn̄m habiturū ratū, ſm Bart.in l.de curatore.in fi.prin.ff.de cura.bo. dan. Et idem tenēt Io. An.& Do.de san.Ge.& Pe.de Anc.in c. is, q.de proc.in 6.Item adde,ꝙista cautio rati pōt peti ēt coram arbitro. Ita Bal.in l.in causæ.§.hæc aūt cognitio.ff.de ꝓc.¶Vtrū
8 † p negationem fiat dubium de mandato, difficile est ītelligere Abb.hic in rn̄sione primi arg. Rō est, q̄a sicut non p̄sumitur quem esse debitorem,ita non p̄sumit̄ quē esse ꝓcuratorē.Ergo sicut negatio asserti debitoris facit rem dubiā,ita negatio negātis quē ꝓcuratorē. Pro vera ītelligentia facias rl̄am,ꝙ negatio facit rē dubiā, l.3.C. q ad liber. proclama. nō l3.vbi negās se seruū, dū dicat̄ seruus,facit rem dubiam,gl.in c.j.de of.dele.ī 6.& gl.magna ī medio,& gl.1.in c.veniens.de renū.¶Fallit primo, vbi dubietas oriens ex dubitatione tēderet ad incōmodū negātis.Ita Ab.ī c.j.ī j.col.de proc. Ita rn̄deas ad arg. p̄dictum,& est rn̄sio Bar.approbata in d.§ q alieno.& in
* d.l.j.ad fi.C.de proc.quem ibi oēs sequunt̄ cōiter *. Mouet̄,q̄a si negans quem procuratorem, faceret rem dubiam, sp̄ quilibet admitteret̄ cū cautione rati,qđ est incōueniens.Ergo,&c.Et probat̄,q̄a alias reo negāte, & actore nō probante, iudex absoluere nō posset,q̄a ī re dubia nō fert̄ sn̄ia,11.q.3.c.graue.Qđ tn̄ est falsum,p c.j.vt eccl.benefi.& iō negatio non nocuit reo. Ad idem tex. optimus in l.j.in prin.cū gl.in ver.iure.iūcto tex.ibi alle. in gl.ff.si cui plus q̄ p l.Falc.vbi non sufficit q̄libet dubitatio oriēs ex allegatione partis,vt res dicat̄ dubia.Et ibi Ang.dicit,ꝙ simplex negatio nō dat cām cautioni rati. Præterea esto, ꝙ trāsactio orit̄ aliqn̄ ex negatione rei faciente rē dubiā,ēt actore nihil docente,tn̄ si negatio facit rē dubiā,pōt transactio ꝓdesse negāti,l.de fideicōmisso.ff.de transac. vbi trāsigens nō dicit se læsum.¶Fallit scđo,vbi negat̄ id, in qđ nulla cadit probabilis inficiatio.Ita Abb. in c.sup eo.in 2.no.de test. cog. Idem tenet Inn.in c.tua.de coha.cle.& mu.& in c.ex parte in Christo.de ver.sig.Faciūt duo dicta.Primū dictū Bal. primo in c.ad nostrā.in fi.de proba.vbi dicit,ꝙ reus factis legitimis probationibus sp̄ ↄdemnari pōt.Ad idē glo.& Bar. in l.post rem.de transactio.vbi dicit, ꝙ si ɔ̄ negātē sunt probationes paratæ,non fit res dubia.¶Fallit tertio,vbi est præsumptio ɔ̄ negantem. Inno.d.c.ex parte.vt si ep̄s petit iura ep̄alia à clerico, clericus negat. Dicit Inno.ꝙ hæc negatio non facit rem dubiam.Arc.2.q.1.c.si peccauerit.§.qn̄.& Ant.in c.venerabili. de censi.& do.de Ro. in nouis,decis.327.q̄ incip.si ɔ̄ petentem.Ab.in c.si clericus.in 3.no.de fo.ↄp.& est gl.in l.si vero.§. q pro rei qualitate.ī ver.dubitet.ff.qui satis.cog.Quam ita alle. Ang. in l.tale pactum.§ q prouocauit ff.de pac. ¶Fallit quarto in negatione facta extra iudiciū.Ita Inn.in c.venerabili de censi.& ibi Ant.ita restringēs d.l.3.l3 aliter intel
9 ligat eam Bar.in l.tres fr̄es. ff. de pac. ¶Qn̄† dicatur dubiū đ mādato?Tūc fit dubiū, qn̄ on̄dunt̄ iura ad cām facientia.Ita est tex.hic melior de iure,ibi,cū instrumentis
* eiusdem ecclesiæ.& hic Inn.glo.& oēs *.Idem tenet Bar. in l.vulgo.in fi.ff.de admi.tut.& in l.3.§.causæ.ff.de Carbo.edi.Idem Bal.& Ang.in l. Mæuia.ff. sol. matr. & ibi clarius Imo.& Pau.de Lea.& Imo.ī c.1.de proc. & Pau. de Cast.in l.1.C. eo.ti.Contrarium firmat Bal. & Sal.in d.l.1.C.de proc.Bal.in l.j.§ Labeo.ff.de pac.q̄a potuisset iura subtraxisse,saluo qđ in l.fi.C. de pactis conuen. vbi probat̄ in marito uolente agere in bonis paraphernalibus.Ant.hic tenet idem,nisi probet duo:primo,se habere dicta iura,scđo, se habuisse à dn̄o. Tn̄ prima opi. cōis est,ſm Imo.hic.Tenet idem Bal.in l. si qua per calumniam.C.de epis.& cle.in fi. & Ant.in c. cum dilectus.de reli.do.& Imo.in cle. 1. de proc. concludens idem esse, etiamsi non apparet dn̄m dedisse,per tex.hic. ¶Limita primo,nisi probetur dn̄m dedisse instrumenta,quia tūc non solum fit dubium de mandato ,imo nō est opus cauere de rato, quia præsumitur mandatum . Ita Bal. & Imo.hic.ratio,vt illa traditio aliquid operetur,per d.l.fi. C.de pac.conuen.Et ibi est tex.expressus in verbo,nulla ratihabitione ab eo exigenda.Et hoc solum ponunt hic Moder. Vide tu Lud. sing.650. * quod
* incip.nunquid.vbi idem tenet.Primo allegat,quia ɔ̄riorum eadem est natura.Tunc si restitutio instrumentorum facta inducit expirationem mandati, Tex.in l.negotiorum. ſm Ang.sing.§. fi.ff.de app.ergo eodem modo datio instrumentorum inducit mandatum. ¶Secundo arguit, ostensio sigilli personæ principalis absq; probatione traditionis eiusdem, facit præsumi mandatum.Ita Io.An. post Host. in c.2. de solu.¶Tertio:ostensio instrumenti debiti cancellati facta à debitore, inducit p̄sumptionem liberationis,l.si chirographū.ff.de proba.& Bar.in l.fullo. §.q tabulas.ff.de fur.Ergo in simili p̄sumit̄ mandatū.¶Scđo limita, nisi on̄dens dicta iura,& nō ꝓbans sibi data,esset p̄sona domestica & cohabitās dn̄o, nō facit dubiū on̄dendo iura.De hoc est decis. Lud.Ro. in d.sing.& plenius ↄs.suo 446.qđ incipit, Primus ꝓpositæ consultationis articulns.vbi ↄsuluit hoc in terminis, & mouetur per tex. in l. vnica.§. ille aūt. C.de Lati.lib. tol.vbi tex.dixit,ꝙ instr̄m debiti, ꝙ reperitur cancellatum penes domesticum, non probat eum fuisse liberatum, & rō ne detur occasio domesticis furandi scripturas ipsi dn̄o. Eo mō in casu nostro.Ita pulchre Lud.ibi. De hoc tn̄ est dubium,quia tex.noster loquitur indistincte,& loquitur in clerico, qui erat clericus eiusdē ecclesiæ.Ergo videbatur domesticus.Et ita tex.in l.j. C.eo. Et non obstat d.§.ille aūt.q̄a ibi est inductū hoc p̄p euidens ↄmodum,ad quod tenetur domesticus aspirare.Sed faciendo se reputari procuratorem,nullum euidens commodum censetur.Et iō dato,ꝙ sit domesticus,faciet dubium de mandato,si ostendit iura. Et hoc tene menti. ¶Tertio limita,nisi ille,qui ostendit iura, esset persona non consueta procurare,quia videndo,ꝙ habeat instr̄a, præsumitur potius quædam custodia, q̄ vt cām agitet. Hoc voluit Imo.hic argu.eorum,quæ habentur in l. cū quid.ff.si cer.pet.Tn̄ hoc vr̄ ɔ̄ istum tex. iūcto dicto Inno.in c.1.de obli.ad rō.nisi dicas Imo. sensisse, ꝙ ista ostensio non probet mandatum vere, sed faciet dubium de mandato.Ita tex.hic.¶Fit ēt dubiū de mandato, qn̄ ostenditur sigillum dn̄i,ſm Io.An.in c.2.de sol.dummō ostendat dominum dedisse, alias dictum est falsum, ſm Dom.late in c.quamuis.de procur.in 6.¶Et aliquando ostensio sigilli adeo probat mandatum,ꝙ nō est de cautione rati cauendum.Primo,quando consuetudo ita se haberet,ſm Dom.in d.c. quamuis.Et ibi dicit,se vidisse Senis ita practicari.Idem dicas,quando sigillum est determinatum solum ad sigillanda mandata procuratoria.De hoc est decisio Bal.hic,& Imo. in d. c. 2. de solu. Pro quibus facit dictum Ang.in l.cōsentaneum.C.qūo & qn̄ iud. vbi dicit, ꝙ ostendendo sigillum delegantis, probatur delegatio,si cum illo consueuit sigillare mandata delegatoria.Et vltra prædicta ponit Bal.ī ti. de pa. Constan.ī ver. muniri.& in l.falsus.in fi.C.de fur. & in l. procuratorem.ff.de proc.& in l.1.in vlt.col.C.eo. & Lu-
10 do in sing.& ↄs. præal. ¶Tertio † fit dubium de mandato, qn̄ negaretur notarius, qui confecit mandatū fuisse notarium,quia tunc isto casu fit dubium,tn̄ admittetur cū cautione.Hoc voluit Ang.in l.j.C.de procu.Idem, si negatur præsentantem mandatum esse illū, de quo mandatū loquit̄. Hoc intellige, nisi talis veniret de partibus remotis

650. *Adde quod est sing.643. quod incip. nunquid per productionem instrumentorum. & adde Bart. in l. vulgo. ff. de admini. tut. Bald. in l. 1. C.de procur. Rom.consi. 446. incip. primus. in 2. dubio. Pau. de Cast. & ibi Alex. in l. Mæuia. ff. solu. matr. Alex. in d.l. 1. co. 2. & 3. C.de procurat.*

remotis, qa habendo mādatum, p̄sumit̄ esse ille de quo loquit̄ mandatum. Ita Bal. in l. si quaꝑ calumniam. C. de episc. & cl. Idem tenet Imo. in cle. j. ver. quid si dicat̄. de pc. Fortifico ꝑ dictum Spe. in ti. de instr. edi. §. restat. ver. quid si ꝑducatur. vbi dixit, ꝙ credit̄ literis officialis attestantibus quem esse notarium, vbicunq; literę ꝑducant̄. Qđ plene ēt ponunt Ant. & Imo. in c. 2. de fi. instr. ¶ Cōsidera, qa si iste vltra mandatum hēt iura, res est clara, qa p̄sumet̄ ꝑcurator, sed vbi haberet solū mandatum, vr̄, ꝙ literæ testimoniales non sufficerent ad ꝓbandū illū esse Titiū, vel notariū, & hoc ꝑꝑ dictū Ang. in Auth. de tabellionibus, & Pau. de Cast. plene ꝯs. 404. incip. Videndum est, vtrum fides sit adhibenda. vbi latissime ꝓbat, ꝙ literæ testimoniales non ꝓbant. Et sic ista pars ꝯ̃ria est verior, nisi ꝯsuetudo aliter se haberet, & ita vbicunq; orit̄ ꝓbabilis dubitatio mādati. Et sic sūt ista expedita. ¶ No. ibi gl. ꝗsti mabit̄. Quantū læsa sit eccl'a, q̄ dicit, ꝙ in cā sp̄uali qs admittit̄ ad agendū, & tenebit̄ ad interesse, si nō habebit dn̄s ratū qđ ꝑ istū gestū erit. Qđ no. ¶ Glo. in ver. horum veritate. No. istam gl. ꝙ sicut dēt fieri mentio de processu, qn̄ reuocat̄ iudex per s̄m rescriptum, ita qn̄ non reuocatur, sed dat̄ sibi adiunctus. Et est ista gl. no. Hanc gl. sequit̄ Imo. in c. ex literis. s̄. eo. & ibi allegaui, & in c. cęterum. de resc. ¶ Gl. ī ver. admittere noluit. Cum ea capio glo. fi. qa dependet à penultima: facias vnam re-
1 1 gulam, ꝙ † delegatus tenet̄ admittere subdelegatū collegę. ¶ Fallit primo vbi est clausula, Vnus, vel alter vestrū. * ¶ Scđo, vbi est impedimentum ꝑpetuum. ¶ Tertio, vbi est tꝑale & ineuitabile. ¶ Quarto, vbi ē clausula p̄electionis; s. ꝙ si nō oēs, *tu frater ep̄e. ¶ Quinto, vbi est clausula, Appellatiōe remota, * vt hic per doc. ¶ Et pro intellectu secundæ fal. & sequentis, dicas, ꝙ vbi impedimentum est perpetuum, & tꝑale, sed ineuitabile, ꝙ dr̄ delegatum nō posse, nec verificat̄ clausula ex vi verborū, sed ex quadam iuris interpretatione, qđ ius vult ēt ex voluntate dictā clausulam verificari, c. prudentiam. §. adijcimus. s̄. eo. Recte ergo loquit̄ hic gl. in ver. qđ non intelligitur capiendo impotentiam vere, qn̄ nullatenus pōt, quia tunc omnino verificat̄ clausula, & ideo subdelegare non pōt: sed vbi vere posset, sed non vult rōne incōmodi, non est verificata clausula, & iō subdelegare pōt nisi in casibus p̄dictis.

* Vnus vel alter vestrum. *Adde Bar. in l. si fundū. §. his verbis. de le. 1. Spec. de lega. §. excipi potest. ver. quid si in rescripto. Bart. in l. hæredes mei. §. fi. ad Trebel. c. cum plures, de off. dele. in 6. c. prudentiā. eo. ti. & ibi Ab.*

* Qđ si non oēs. *Adde Spe. de iudi. deleg. §. sequitur videre. versi. & sic sunt circa hoc. Rot. decisio. 169. & 247. Retento. in nou. Inn. in c. prudentiam. col. 4. in gl. sua, in ver. excommunicationis. de off. dele.*

* Appellatione remota. *Adde quid operetur ista clausula, Doc. in c. inter cæteras. de re iud. Inn. in c. pastoralis, in glo. sua in ver. denunciare potest. & ibi Phili. [illegible] post Panorm. de appel. & in c. secundo requiris. in prin. eo. ti.*

SVMMARIVM.

1 *Recusare potest quis ciuitatem, propter inimicitias ciuitatis. Hoc limita, vt num. 2.*

3 *Citatus ad locum notorie non tutum, non tenetur ire, sed neque se excusare, allegando locum notorie non tutum.*

4 *Canonicus potest esse testis pro canonicato, item scholaris pro cōscholare, frater pro fratre.*

CAPITVLVM XXXV.

Vm R Canonicus. ¶ Loc⁹, ad quem reus accedere nō pōt, & canonicus in causa ꝯcanonici recusari pōt. H. D. dn̄t hic Mo-
1 der. ꝙ † pro isto tex. est tex. in cle. pastoralis. in ver. Pisani. de re iu. vbi tex. dicit, ꝙ ꝑꝑ inimicitias ciuitatis pōt quis recusare ciuitatem. & allegant ca. accedens. el 2. vt li. non ꝯte. ubi tex. dicit, ꝙ quis non tenet̄ ꝯparere ī terris inimicorum ētsi haberet saluum ꝯductū. Dic tn̄, qđ ubi sunt guerræ gn̄ales in loco, si possunt citati venire cum literis salui ꝯductus principis, vel guerram facientiū, ꝙ non excusant̄, vt est deci s. do. de Rota 315 incip. Licet guerræ, & est de do. & ꝯtu. 12. in nouis. ¶ Item dn̄t, ꝙ locus iudicij dēt esse tutus a parti, aduocato, testi & ꝑcuratori. Allegāt a gl. in c. hortamur. 3. q. 8. ¶ Item, ꝙ non est op⁹ appellare à loco notorie nō tuto. Allegāt Bal. in l. ab executore. C. de exe. rei iu. ¶ Non obstat gl. in cle. appellan. de app. vbi notorium debet allegari, qa fallit isto casu, s̄m eos. Allegāt Inn. in c. p̄terea. de dila. ¶ De securitate respectu iudicij allego tex. vltra Doc. in c. p̄ceptū. 2. q. 2. & tex. in c. siue de ꝯiugij. 33. q. 2. ¶ Et hoc est verū, nedū respectu partis & testiū, sed ēt respectu iudicis, & est ista vna limitatio ad §. in nullo. in c. statutum. de resc. in 6. & de hoc est tex. in c. statuimus. de of. dele. li. 6. Et hoc intellige, s. dummō delegatus eligat locum ꝓximiorē, & securum. Ita Io. An. ibi, allegans tex. in cl. 1. ī prin. de so. comp. Scđo c. ubi maius periculum. §. porro. de ele. in 6. Et istam declarationem no. Mari. in c. qualiter. el 2. q. 4. ar. 10. & est tex. in c. cum dilecta. in fi. de ꝯfir. vti. vel inut. ver. tutum & ꝯmodum. & tex. in c. uenerabilibus. §. sec⁹. de sen. exc. in 6. & in c. accepimus. de fi. inst. in uer. ꝯgruo & securo. & in c. cū ꝑsonæ. de priui. in 6. & tex. in l. Fulcinius. §. qđ sit latitare. ff. ex qb. cau. in pos. ea. ibi, tyranni crudelitate timens. Et sic ista ꝓbant, ꝙ locus iudicij dēt esse tutus. ¶ Amplia, ētsi quis obligasset se posse ꝯueniri, ubicunq; inuenit̄, qa tunc ēt pōt allegare sibi locū non tutū. Hoc fuit dictū Ang. in l. cū res. in prin. ff. de le. j. qđ Imo. reprobat ibi, quia promittens debuit cogitare hoc potuisse uenire. Tn̄ primū dictū est ue-
b rius, ᵇ ꝑ id, qđ notant Ant. & Im. in c. j. de iu. ubi dn̄t, ꝙ dicta clausula nunq̄ intelligit̄ de loco, ubi quis non fuisset sp̄aliter promissurus. Modo sic: non est verisimile, ꝙ quis se obligasset ad locū non tutum. Ergo &c. Et sic optime ꝓbatur ista doctrina. ¶ Amplia scđo ētsi haberet literas salui ꝯductus, quia tunc ēt non tenet̄ credere inimico. Tex. est in c. accedens. el 2. vt li. non con-
2 test. ¶ Primo limita hoc esse uerum, qn̄ † qs timet gentes inimicas, populum, vel statutum: secus, vbi timet solum iudicem, forte ꝑꝑ sn̄iam banni ꝯ̃ eum
c latā, quia tunc saluusconductus c plene tollit causam timoris, iuxta ea, quæ ponit gl. & Bar. in l. is, q̄ reus. ff. de pub. iud. Et ista fuit limitatio Ang. in dispu. incip. Bononiensis suæ ciuitatis bannitus. in 5. q. idem tenet Saly. in l. reos. C. de accus. ver. expeditis ꝯ̃riis. ¶ Quod dictum limita, nisi s̄m morem patriæ talis saluusconductus iudicis non redderet illum tutum, qa non tenetur credere. Ita Io. And. in add. ad Spe. ī ti. de accus. §. fi. ver. qđ si bannitus. vbi exemplificat in bannito ꝑꝑ ostensam tyrannizantis in loco. ¶ Secundo limita p̄dictam ampliationem, nisi posset ꝯparere per procuratorem, quia tunc dēt comparere, ex quo habet saluum ꝯductum. Ang. in d. dispu. ver. super quarto. Allegat l. Papinianus exuli. ff. de minori. ¶ Fallit hoc in trib. casib. Primo, si nō reperit ꝑcuratorē, vel nō idoneū, qa excusatur. Tex. & ibi Bar. ī l. idemq;. ff. pro soc. ¶ Scđo vbi timeret nedum inferri uim ꝑsonæ, sed ēt cāæ, qa non tenet̄ mittere ꝑcuratorē. Ita limitauit Ang. in d. dispu. & ita loquitur cle. pastoralis. §. Pisana quoque ciuitas. ¶ Tertio, vbi est cā ardua, qa in causis arduis nō tenet̄ mittere ꝑcuratorē, l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iu. & Im. in l. de ætate. ff. ad Treb. Tex. in c. q̄relam. de ꝑcu. Et in isto tex. ꝯcurrebat alter ex istis duob. casibus, aliter rn̄deri nō posset ad ꝯ̃rium, & c. s. aut erat causa ardua, aut timebat uim causæ & ꝑsonæ. ¶ Amplia tertio, etiāsi locus iudicij esset tutus,

a Tutus. *Ad quā materiam adde, quę habentur per authorem in d. c. accedens. el 2. & quod ibi in apostil. dixi.*

b Verius. *Adde idem tenentem do. Alex. de Imo. in l. si conuenerit. in 10. fal. ff. de iurisdict. om. iud.*

c Saluusconductus. *Adde tu, ꝙ tex. in c. ex transmissa. de rest. spol. dicit, ꝙ qs non tenetur credere saluoconductui, ut se cōmittat capitali inimico. Et idē tenet Lud. in l. 3. §. si serui. ff. de acqu. pos. in l. recusare. §. si quis alio. ff. ad Treb. Bart. & Ang. in l. j. ad le. Iul. maiest.*

tus.sed oporteret transire per locū nō securū, de hoc est tex.in d.c.accedēs.el 2. ¶Amplia quærto,etiāsi locus esset securus,sed ciuitas habet ibi diuersū statutū,puta si citaturGuelfus,ubi regnāt Gibellini.De hoc est gl.in c.statutū .§.2.in ver.nō audiens.de resc. in 6.¶Amplia qntò etiāsi sola ciuitas citati esset inimica loci,ad quē citat, &
3 hoc ē tex.hic sing.ſm do.Abb. ¶Amplia sextò,ut † nedū citatus nō teneat ire,sed neque se excusare allegādo locū notoriè non tutū,ſm Ab.in apost.in cle.appellāti. de app.& in c.ex parte.el j.in fi.de app.ita limitantē gl.in d.c.appellāti.¶Nominatus de mandato alterius, dr̄ nominatus a mandāte.Tex.est hic cū gl in fi.Et ita no. hic do.Abb.Allegāt Mod.tex.in l.vnū.§.j.ff.de leg. 2. Et ibi dixit Dy. ꝙ religiosi priuilegiati super legatis pijs fiēdis locis,vel psonis incertis,nō capiūt legata facta personis vel locis nominatis,nō a testatore,sed a cōmissario suo. Qđ perpetuò no.Itē dixit ibi Bar.post Dy.ꝙ epi,q debēt habere quartā de relictis ad pias causas, nisi sint relicta ad certos & determinatos vsus,vt ad faciēdam ecclesiā, vel similia,ut extra,de testa.c fi. nō habebunt quartā de relicto centū,quod fecit testator ad pias causas,distribuēdo, put executor elegerit,si ipse executor eligat fabricā ecclesiæ,quia perinde est, ac si testator ipse elegisset ipsā fabricā in testamēto. Vos uerò ad hoc allegabitis glo. in ver.obuentionibus.in cle.dudum.§.verū.de sepul.& do. Ab.in c.in causis.de elect.& ibi tex.cū gl.in ver.ꝯsensu. vbi dicit,ꝙ illud qđ fit p cōmissariū, dr̄ factū a ꝯmittēte. Et ibi infert hoc de fabrica,& allegat Bar.in d. l. unū ex familia.& Bar.ꝯs.137.incip.ꝯstitutione Cameracensis epi ubi latè ꝯsuluit super hoc.Secundò Mod.ipsi allegāt Bar.ī l.1.ff.de op.leg.ubi dicit,ꝙ officialis electus ab habente ptātem a ꝯcilio gn̄ali,dr̄ electus ab ipso ꝯcilio. Vltimò tu no.tex.in l.pater ex puincia. ff. de manumis. vin.ubi manumissus a filio de mādato patris,qui pcepit incertū de certis manumittēdū,dr̄ a patre manumissus, & ibi solā electionē filio ꝯcessit,sed ipse manumisit. Secundò tex.in l.itē eorū.§.parui.ff.quod cuiusque vni. nomine.ibi,parui enim refert,an ipse ordo elegerit, an is, cui negotium commisit, & facit q .Bar. Brix. 168. inci. Canonici cuiusdā ecclesiæ.¶Gl.in ver. cū sint eiusdē so
4 cij No.ꝙ † canonicus potest esse testis pro cōcanonico. ita scholaris pro conscholari habitante simul, & frater pro fratre,c.literas.de præsum.Tn̄ plus, vel minus creditur ſm qualitatē affectionis. ¶Glos.ibi,edictū prohibitoriū.supple,certarū personarū,& permissoriū regulariter,l.1.ff.de testi.& cap.cū apud.de spōsa. Ita loquit & declarat hic Imo.¶In ea gl.ibi,pater ī causa filij. Fallit in causa criminali,qa nō est ī hoc idone᷑
a iudex.a¶Itē fallit ī cā ciuili,qn̄ est ordinarius, nisi actio esset tpe peritura, qa tunc pōt esse iudex vsque ad cōtest. li. inclusiuè. Delegatus tn̄ pōt esse in causa filij,qa fungit vice delegātis. Et ita intellige gl.in §.tria.in ver.iudicē.allegata hic in gl.Intellige,saluo iure recusationis.Nā si cōsanguineus recusat.c.postremò.de app.fortius pr̄. respectu nāque patris in filiū nō erit differētia,quo ad alios ꝯsanguineos,ut hic p Imo.cui.adde, q̄ dixi ī c.causā,quę. s.eod.¶In eadē ibi, criminosi indices sunt. Rō differētiæ est, qa a iudice appellat,a teste nō, & iō cautius agēdū ī admittēdo testē,q̄ iudicē,itellige de iudice criminoso,nō infame,qa si est in*famis,nō pōt esse iudex,* c. sciscitatus. de rescrip. Testis ēt criminosus,ēt non infamis,semper repellit,c. testimoniū. de testi .¶In ead.glo.in fi.ibi, purgatione canonica. Intellige,ꝙ par causa affectiōis tollit oēm suspicionē.¶Gl.ī verbo,eligat.Hāc gl.declaraui ī notabilib.ideo non insisto.

a *Ad quod vide omnino dom. Alex.de Imo.in l. qui iurisdictioni. de iu.om.iud.*

* Iudex. *Adde nunquid potest esse arbiter, & dic ꝙ sic Spe.in tit. de arbitr. §. 4. uersi. infamis.item nunquid contra infamem. Bald.in l. cū mulier.ff.sol. mat.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ob manifestā offensam non absoluitur,nisi prius satisfaciat, dato quòd ex sola iniustitia agatur. Hæc regula fallit in quinque casibus,quos uide per ordinem.nu. 2. 3. 4. 5.*
6 *Testes qualiter & quādo cōcordari possunt,ut eorū dicta saluētur*
7 *Iudex tenetur pronūciare super probatiōibus cōgruo tpe admissis. puta,super sententia,cuius iniustitia probata est post rē iudicatam.*
8 *An & quando partes possint renunciare sententiæ, quæ trāsiuit in rem iudicatam.*
9 *Probationes factæ coram iudice appellationis appellatione deserta,non valent,quia factæ coram iudice incompetenti.*
10 *Probatio admissa contra præsumptionem iuris,& de iure, valet.*
11 *Clausula, Si & in quantum de iure possunt, quid importet?*
12 *Satisdatio cum clausula,Si & in quantum possunt, an valet.*
13 *Appellatio si interponitur,& iudex admittēdo eā, Si & in quantum,videtur ei detulisse.*
14 *Ista autem clausula nihil operatur,quando quis offendit in facto, licèt operetur,quo ad iuris ministerium.*
15 *Acceptatio beneficij,si placuerit regi,non valet.*
16 *Renunciatio beneficij,si Duci meo placuerit,valet.*
17 *Confero tibi beneficium,si uacat,valet collatio.*
18 *Iudex an possit omittere cognitionem super exceptione, reseruādo ad finem causæ.*
19 *Libellus alternatiuus admittitur, ubi dubium est probabile.*

CAPITVLVM XXXVI.

CVm contingat. ¶Si mādat delegato,ut eū absoluat, qui dicit se iniustè excōmunicatū,ante pbationē illū absoluere debet:si autē dicat excōmunicationē nullā,pbationē nul-
1 litatis ante absolutionē admittet.¶Excōmunicat᷑ † ob manifestā offensā nunquā absoluitur,
b nisi prius satisfaciat,b dato,ꝙ ex sola īiustitia agatur. Abb.hic,& ē tex.in ca. ex parte,el.j.de ver.sign.¶Fallit primò in absolutione impetrāda in articulo mortis,qa tūc sufficit cautio de satisfaciendo. Ita Gofr. in c. in literis de rap. quē sequitur Ab.ibi dicens, hoc esse dictū solenne, ratio pp periculū ne moriatur in excōmunicatione.Facit in simili tex.in c.1.26. q.7. ubi tex. dicit,ꝙ istis morientibus nō est īducēda pęnitentia,sed debet illi pęnitentiā dicere, & innotescere illi,& notificare q̄ pęnitentiam debent agere.Idem tenet Ab. in c.fi.in 3.no.de sepul.per illū tex.Quē dicit no.¶Intelligerē hoc esse verū , nisi facultates illius suppeterēt ad satisfaciendū,& tps adesset.Tex.est de hoc in cle.1.ī fi.de hære.& ibi gl.in ver.& tūc.quæ ppriè vtitur pmissis ver-
2 bis.¶Fallit secundo,ubi † satisfactio exigit longū factū, quia tūc sufficit cautio.Ita elegāter Abb.in c.quæstioni. in vlt.col.de app.per illū tex.aureū,in uer.pro posse.Idē Ab.in d.c.fi.de sepul.puta,si est excōmunicatus, qa non fecit certā cappellā q̄ tenebatur facere, & est bonus tex. in c.significauit.de of.or.ubi tex.ponit de illis,qui pmiserunt stare in iudicio,ubi causa incipiat habere progres
3 sum. ¶ Fallit tertiò,ubi † satisfactio exigit actum non cōgruentē excōmucicato, gl.sing.in c.solet.in ver.emēda.de sen.exc.in 6.& fuit originaliter dictū Inn.in c.pro illorū.in ver.receperint.de pręben.& ibi Ant. Io. And. & Ab.in c. ex publico. de conuer. coniu. ver. ex quib. capias regulā.Et ibi ponit exemplū in excōmunicato,
4 qa voluit recipere ordines.¶Fallit quartò,qn̄ † offensa tangit solū Deū,putā,qn̄ quis blasphemauit.De hoc est decisio Car.in c.qua fronte.de ap.& Ant.in c. 1.qđ me. cau.per illū tex. ubi fuerūt legatrilli excōmunicati,qui fecerant actū ꝯcernentē Deū solū. Et idē tenet Abb. in ca.ex parte in Christo.de ver.sig.Et intellige qn̄ ꝯcernit Deū immediatè, secus si mediatè & secundariò,puta in iniuria facta clerico Tex.est in c.accus.2.q.7.secūdū vl-
5 timā expositionem literæ.¶Fallit vltimò, vbi † mā nō est apta recipere satisfactionem, quia tunc sufficit agere pœnitētiā,vt si iussus ducere sponsā da futuro sub pęna excōmunicationis, fuit contumax,& cum alia ꝯxit de pn̄ti,quia in absolutione satisfacere non potuit.Hoc ponit

b Satisfaciat. *Ad de Spec. in tit. de satisfact. §.fin. & Phili. in d. c. qua fronte.alle. in tex. de appe. & Card. in cle. 1. de sent. excom. 17. q.& uide eum in cle. 1. de pęnis. §. et qa.*

nit Ray.in Sūma sua,in ti.de spōs.§.in summa.¶Vbi ve
ro offensa est dubia,sufficit cautio de satisfaciendo post
absolutionē,d.c.ex parte in Christo.de ver.sign.¶Fallit
primo,vbi iniuria facta est ecclesiæ,qa pcedere dēt satis
factio,gl.est sing.in c.accusatio.2.q.7. vbi spāle est in ec-
clesia,vt p ecclesia prius satisfaciat,& necessario intelli
gitˉ de dubia, qa si intelligeretˉ de publica & manifesta,
non esset spāle,& rō qa p ecclesia psumitur asserente se
iniuriatā,dato ēt,ꝙ sit dubiū, ꝯsidera, qa forte istud est
ꝯ d.c.ex parte. vbi Papa loquitˉ de capitulo Carnotensi
ptendente violationem priuilegiorū ecclę,& sic credo,
ꝙ ista fal. nō sustineretˉ.¶Scđo declara,ꝙ si excōcatio ē
lata ad instantiam partis, tunc dēt esse cautio fideiusso-
ria,vel pignoratitia ēt hic in offensa dubia,gl.ī ver.cau-
tione.in c.qua fronte.de ap.& ibi Ab.in fi.¶Glo.in ver.
vtriusq; partis.Dn̄t hic Mod.ꝙ Bar.in l.2.§.fi.ff.si cer.pe.
6 dicit,ꝙ † tunc demū fit ꝯcordia,qn̄ te
stes sunt pares* allegādo gl.hic,& dn̄t,
ꝙ est alia similis in c.in nostra.de test.
Et istam allegat Bal.in j.ꝯsti.C.§.qui-
bus.Sed dn̄t ipsi,ꝙ ista gl.est falsa,quia
hoc habet locum,ētsi testes sint dispa-
res numero,&c.qa c.cum tu.loquitˉ in
distincte.Item rō euitandi periurij, de
qua ibi ī illo tex.ita vrget,qn̄ testes par
tiū sunt inæquales, sicut qn̄ sunt æqua
les,&c.Et ita residet Mod.hic. Op.tn̄
gl.hic tenet Pau.de Cast.in d.l.2.§.cre-
ditum.Et istam gl.ēt sequitˉ Floria. de
sancto Pe.in l.cum de ætate.ff.de pba.
& Bar.ī l.Gallus.§ ille casus.ff.de li. &
posth.Tn̄ ꝯ gl.cōiter * tenetur.Et ꝙ di
cunt Mod.verum est,primo qa gl.vo-
luit ꝯrium in c.in nostra.de test.in gl.
j.& non est,vt dicunt Mod.similis isti,
sed omnino ꝯria isti.Et illā gl. sequitˉ
ibi Ab.Et est alia gl.ꝯ istā ī § si testes,4.
q.3.Tertio ꝯ gl.istam tenet hic Dom.
Contra istam gl. tenet & Imo. in l.in-
ter stipulantem.§.j.ff.de ver.obl. Dicit
tn̄, ꝙ forte teneretˉ ꝯrium in practica
pp authoritatē eius,& Inn.hic,& Ab.
ēt reprobat istam gl.in d.c.cum tu. de
test.¶Item no.ꝙ c.cum tu.non habet
locum,qn̄ est discordia inter dicta par
tium,& dicta testium,quia tunc nō fit
ꝯcordia.Ita Inno. hic, & hoc dictum
Inn.allegat Bal.in proę.C.§.quib.in j.
col. Hoc dictum ēt allegat Flo. in d.l.
de ętate.ff.de probat.Et ipsum allegat
Bar.Pau.de Cast & Roma. in l.2.§.cre
ditum.ff.si cer.pe.Hoc dictum allegāt
Ant.Ab.& Imo.in c.cum tu.de test.&
dn̄t esse bonum test.in c.in pn̄tia.de p-
ba.vbi pars dixerat, quem maiorē 14.
annis,& tn̄ non fuit hoc dictum ꝯcor
datum cum dicto testiū, dicentiū illū
simpliciter maiorē.¶Sed declara hoc
esse verū, vbi pars est ꝯfessa vno mō,
& probationes sunt factæ alio modo,
sed probatio tn̄ vnius partis dubia,pōt
recipere lumen mediante ꝯfessione al
terius.De hoc est tex.in ca. cum Ioan-
nes.de fi.instr.& ibi hoc Ab.dicit,reas-
sumpto specialiter dicto Inn.hic,nam
vbi nec testes ꝯdicerent instr̄o, Papa
præsumpsisset multiplicitatem actus,
nisi ex ꝯfessione partis vnicus actus apparuisset, i. ꝙ fuit
solum unus actus.¶Scđo declara,licet dicta partiū non
ꝯcordentur cum testibus, tn̄ ipsamet dicta partium ap-
parenter repugnantia ꝯcordari possunt. Ita Bal. in l.j.ff.
ne qs eum. in aliquibus lec. prout ibi refert, & sequitur
Pau.de Cast. vbi dixit,qdam ī positionibus petebat libe-
rari à petitione alicuius,qa petita nō promisi,& petitio-

* *Sunt partes. Adde ad hoc proposi-tū qđ quādo testes sunt hincinde pa-res, statur deposi-tioni illorum pro quibus est aliqua-lis præsumptio.gl. quam omnes no. in l.si duo patroni ff. de iureiu. quam sequitur Cæpo. in cōs.60.col.4.Bal. in l.non hoc.col.fi. C.vn. legit. Et ad uerte, quòd si testes sunt hincinde pa-res, & sibi inuicē contradicunt, pu-niuntur oēs de fal-so.& est cōis opi-nio secūdum Are. cons.71.col.3.ver fi.Est autem regu-la. vbi multa ad hoc allegat. & vi. Abb.post Io.An. in c. in nostra.hoc ti. & Ioan. Ant. in ad. Spec. ti. de teste.§.iam de in-terrogatorijs. in add. incaute &c. Fed. de Senis cōsi. 163. Ant. de Bu. in c. cū tu hoc ti. & Alex.cons.42. p.4. nisi ab vna parte essent di-gniores in tantum quod prouocarent iudicem ad deferē-dum iuramentum. Ioan. And. vbi.s. Alex.in l. quod se pe.§.fi.in fi.ff.de cōtrah.emp.& in l.inter stipulantē. §.j.de ver.oblig.*

ni pscripsi non saluatˉ,i.dato ꝙ promisissem,pscripsi.Cū
hoc ꝯcordat Sal.in l.cum pactū.in fi.C.de lib.cā.& sen-
tit Bal.ī l.cum falsa.ad fi.C.de iu.& fac.ign.¶Gl.in ver.
nihilominus.No ex dictis Ab.hic, ꝙ † quantū ad rē no-
7 stram,iudex tenetˉ pnūciare sup pbationibus incōgruo
tpe admissis,puta,sup sn̄ia,cuius iniustitia pbata est post
rem iu Ita tenet Ant. Ab.& Imo.in c.qm̄ ꝯ.de pba. Idē
Ab.in c.1.de ꝯfir.vti.& Imo.in c.in pn̄tia.de renunciat.
¶Sed si diceretˉ,nō valet sn̄ia ꝯ sn̄iam,c. inter monaste-
rium.de re iu. rn̄de, ꝙ illud est uerum, nisi appareat de
notoria iniustitia,sm Inn.in c.fraternitatis. de frigi. &
hic ita est,quia pbationes faciunt notorium,c. cū olim.
de ver.sig.¶Item, si diceretˉ,sn̄ia facit notorium, c. si.de
coha.cle.Sed non valet sn̄ia ꝯ notoriū,l.ciues.C.de app.
ergo non posset ferri sn̄ia ꝯ primum.responde,quia ve-
rum est,ꝙ sn̄ia facit notoriā præsumptionem,nos loqui
mur in notorio veræ pbationis,cui primum succumbit
iuxta gl.fi.in simili in c.trāsmissę.qui fi.sint legi.& tex.in
8 l.si qui adulteri.C.de adul.¶Si† diceretur,partes nō pos
sunt renunciare sn̄ię,quæ transiuit in rem iudicatam,in
l.si diuersa.C.de transac.ergo acquiescendo,&c.respon
de,hoc est verum transigendo,quia transactio de sui na
tura non fit,nisi de re dubia,l.j.ff.de transac. sed bene a
lias p pactum renunciare possunt,l.iurisgentium.& ibi
Bal.in §.si paciscar.ff.de pac.¶Noto ad hęc primo,ꝙ suf
ficit,partem victricem ptestari,ꝙ pbationes non admit
tantˉ,& dicere de nullitate,ētsi non appellet. Ita pbatˉ ex
verbis Bal.in l.certi ꝯdictio.§.qm̄,in fi.ff. si cer. pe. dum
dixit, ꝙ si ꝯ instr̄m guarentigiatum non debet admitti
pbatio ex forma statuti, si parte pn̄te & protestante de
nullitate admittitˉ,non valet ētsi non appellet. ¶Scđo
9 noto,ꝙ † istæ probationes factæ coram iudice appella-
tione appellatione deserta, non valent, tanquam factæ
coram incompetenti.Ita dicunt do.Ant.& Ab.in c.qm̄
ꝯ.de pba.per cle.si appellationem,de ap.Saluo,nisi fuis
set dubitatum sup appellatione, & pnunciatum appel-
lationem non desertam,& ab hoc non appellatum, qa
valebunt probationes,sm Imo.in c.in pn̄tia.de probat.
10 Et in quantum dicit Ab.ꝙ probatio † admissa ꝯ psum-
ptionem iuris,& de iure valet, no.pro limi.ad clem.j.de
proba.& similia. adde Bar.idem tenentem in l.inter sti-
pulantē.§.j.in j.col.ff.de ver.obli. qđ summe no. ibi Im.
Idem tenet Lud.in l.si duo.ff.de acq.hęre.Idem tenet &
Ant.in c.qa pleriq;.in vlt.char.de immu.eccle. & ī c.cū
dilecta, de reg.& Ant.& Imo.in c. quanto,de præsump.
Fortifico p dictum Bal.ī l.filium,quem habentem. ver.
& qa feci mētionem de inuentario.C.fa. ercis. dū dixit,
hr̄dem,q non ꝯfecit inuentarium, nō teneri vltra vires
hæreditarias,prout alias teneretˉ,si legatarij ꝯfessi sint hę
reditatem non esse soluendo,quia rō finalis, qđ psumitˉ
hæres subripuisse bona testatoris,vt in §.j.in auth.de hæ-
re.& Fal. tollitˉ p talem ꝯfessionem legatariorū. Hoc se-
quitur Pau.de Cast.in l.in rōne.§.qđ vulgo. ff. ad l. Fal.
¶Sed ꝯ hoc tenet Alex.in d.§.quod vulgo.quia in d.§.
j.est dictio,Forte a,quæ dictio non de-
notat causam finalem, vt voluit gl.in a
cle.1.in gl.2.de ap. ¶Limita hæc de ꝯ-
fessione & pbatione admissa, nisi lex
psumēs ꝯcernat animā, & pbatio,vel
ꝯfessio peccatum inducat, qa tūc nec
ꝯfessio,neq; probatio aliquid operan-
tur.Ita intelligitˉ c.is,qui fidem.đ spōs.
qđ per hæc nō limitatur, sm Doc.ibi.
Alias fal. ad dictam regulam posui in
d.c.quanto.¶In ea.gl.ibi,nisi iudex sub illa protestatio-
11 ne.De † clausula,Si & inquantum de iure possum,alle-
gant hic Mod.Bar.in l.& si ꝯditionalis.ff.de author.tut.
vbi q̄rit,vtrum valeat decretum iudicis dicētis, Si & in
quantum?Dicit gl.ibi, Cogita. Tn̄ dicunt Mod.ꝙ Bal.
in l.1.in vlt.col.C.qui admit. tenet, ꝙ
b valeat b decretum cū ista clausula. In
aditione enim hæreditatis,ꝙ non adi-
tur cum conditione ēt de psenti, est
spāle. Ergo non debet extendi ad aliū

a *Dictio, Forte. De hac dictione vide etiam, quæ habentur per authorem in c.1. infra vt li. non contest. & quod ibi in apostil. dixi.*

b *Quod valeat. Adde Bart. in l. Cum procurator. de oper. no. nun. &*

& do. Alexan. de Imo. in d. l. iudex hic statim in tex. alle in vlt. col. in versic. & similiter hic Ange. ff. de re iud.

casum. Et ꝙ non valet decretũ cum ↄditione, est verũ de futuro, secus, si de pñti, ꝑ tex. in l. à diuo Pio. §. ĩ venditione. ff. de re iu. ibi, si mobilia nõ sunt, capiant immobilia. Et hæc ↄditio est de pñti, & non suspendit. Ergo eodẽ mõ
12 in casu isto. ¶ Sed qd † in satisdatione, vtrum valeat admissio satisdatiõis cum hac clausula? Certe sic, l. ꝑtor ait. ff. de dam. infec. ¶ Quid aũt in libello admisso cũ dicta clausula? Allegãt Mode. hic Bal. in rep. l. edita. C. de eden. in pen. col Allegat ẽt Bar. in l. si qñ. ff. de le. j. Quid de sñia, Absoluo te, si iuraueris? Allegant Mod. gl. in l. cũ iudex. C. de sen. & ĩterlo. om. iu. Allegant ẽt Mod. Bar. vbi ponit aliam decisionem in ꝓposito, in l. cum ꝑꝑ. ff. de le. ꝑst. & Bar. in l. iudex postq̃. ff. de re iu. vbi dicit, ꝙ si iudex dicit, si ex tali delicto tantam pęnam mereris, ↄdemno te in ea: si aũt plus, vel minus, ꝓut statuta volunt: ꝙ talis sñia valet, qa hẽt ↄditionem de pñti, & dicit, ꝙ hoc non est fiendum sine causa, qa ex hoc demonstrat̃ ignorantia assessoris. ¶ Limita, nisi prius in sñia poneret verbum, Condemnamus, & deinde sequeret̃ ista clausula, qa tũc nõ valet talis sñia. Et cum hoc ↄcordat Bal. in l. & si seuerior. C. de infa. & in l. quid ergo. §. pęna grauior. ff. eo. ti. & in l. si qs filio. §. fi. ff. de iniust. test. & in l. non dubium. C. de legi. Tñ ↄ̃rium est verius, qa põt illa reseruatio sequi condemnationem. Et ita tenet Ang. in d. l. iudex. Et Bal. in l. certa. C. qñ ꝓuo. non est necess. Et rõ est, quia ante q̃ sñia sit absoluta, iudex põt eam corrigere. gl. est in c. ꝑdicator. 16. q. j. q̃ dicit, ꝙ valet illa sñia, Condemno, imo absoluo. Scđo ꝑꝑ gl. in l. item Labeo. §. sed si pure, in ver. pure. ff. fam. erc. q̃ dicit, ꝙ valet sñia, ĩ qua iudex ponit hoc, s. saluo eo. qđ ĩ. dicam, & postea in fi. addit, ergo eodem mõ in casu nostro. Quam gl. facit sing. Car. ĩ c. pñtata. de ar. & Ang. ↄs. 289. & Sal. in l. ea quidem. C. de accus. & Bal. ĩ l. terminato. C. de fru. & li. expen. Non obstat, qđ videat̃ incerta, qa sufficit ꝙ est certa ꝑ relationem ad certum, l. in summa. ff. de re iu. l. ait ꝑtor. eo. ti. ¶ Vlterius est ↄsilium Lud. 501. inci. Oĩpotentis, &c. vt declarationem accipiat, vbi ponit ea, q̃ s̃. dixerunt Mode. hic, & multo plu
13 ra. Et ibi subdit, ꝙ † si appellatio interponit̃ ex cã rõnabili, iudex admittendo eam, si & in quantum dr̃ ei detulisse, & eam admisisse: mouet̃, qa non dr̃ ista ↄditio facere suspensionem aliq̃, sed habet in se latentem veritatẽ, qa cum sit rõnabilis, amittit eam, lꝫ dicat, Si & in quantum, qa rõnabilem tenet̃ admittere. Ergo si est rõnabilis, vr̃ admissa sub illa clausula, Si & in quantum. Secus, si est irrationabilis, ꝑ superius dicta, & ꝑ dicta maxime ꝑ Phi. in c. sæpe. de ap. & Ang. in ↄs. 217. & Roma. in rep. l. j. ff. de arb. in j. col. Et allegat ibi Lud. Bal. in l. edita. ver. item dubitat̃. C. de eden. vbi dicit, ꝙ censetur iudicem detulisse, sicut erat de iure, lꝫ dixerit, Si & in quantum. Et dicunt Mode. in c. sæpe. in 2. no. de ap. ꝙ hoc multi non intelligunt. Et de ista declaratione facta hoc modo, ponit Car. in cle. q̃uis, in fi. ver. tertio q̃ro. de ap. vbi vr̃ dicere, ꝙ ista non procedunt in iudice vtente verbis negatiuis: puta, non admitto, nisi quatenus de iure teneor, & hoc sal[illegible]n, quo ad literas dimissorias. sed de hoc dubito
14 per prędicta. ¶ Nota, ꝙ † nihil operatur ista clausula, qñ quis offendit in facto, licet operetur, quo ad iuris mysterium. Ita Bal. per uer. singularia. in c. 1. §. hoc quoque. de suc. feu. Exemplum, puta, si vasallus irrequisito dño alienat castrum difficile recuperabile, cum clausula, Saluo iure dñi, & si & inquantum de iure possem. Nam poterit puniri in amissione castri, qa quo ad factũ, ista clausula nihil operat̃, & hoc dixi in c. q̃ in ecclesiarum. in fi. de ↄsti. ¶ Item nota, ꝙ ↄfirmatio facta cum ista clausula, non mutat mãm ↄfirmati. Imo. in l. si qñ. ff. de le. j. Qđ no. ¶ Tñ præbet causam ꝑscribendi. Ita do. Ant. in ca. dudũ. el 2. in ult. col. de elec. Facit" qđ dicit Ang. in l. post mortem. ff. de adop. ubi dicit, ꝙ titul⁹ iniustus dat cãm ꝑscribendi. Item vide Lud. in rep. l. j. in ult. col. de ar. vbi commendat Bar. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fac. maxime dum dicit, ꝙ statutum inualidum factum cũ d. clausula erit ipso iure nullum, qđ sine clausula fuisset irritandum, & idem crederem in oĩ casu, q alias esset irritãdus. ¶ Item ista verba, Admitto, si & in quantum possum, intelligunt̃, s. de iure. Ita declarat Bal. in
a l. j. a in j. col. C. qũo & qñ iud. ¶ De mã ista ponit ẽt Bar. in l. si qñ. ff. de le. j. & ĩ l. cum ꝑꝑ. ff. de le. ꝑstan. ¶ Iuxta ꝑdicta noto remissiue octo ↄclusiones. Prima. Accepto beneficium si placuerit regi, non valet acceptatio, qa dẽt esse pura. Ita Do. in c. 2. de elec. in 6. per
15 illum tex. & ibi ponit̃ de mã. ¶ Scđa ↄclusio. Si † executor dicit, ↄfero tibi, si tibi debet̃, non valet collatio, quia debet esse pura. Ita Do. in c. dudum. in fi. de præben, in 6.
16 ¶ Tertia ↄclusio. Renuncio beneficio, si Duci meo placuerit, valet renunciatio. Ita do. de Rota in ti. de renun. ↄclus. 6. ĩ antiquiorib⁹. ¶ Quarta. Peto mihi deferri iuramentum, in quantum expediat, valet petitio, & est vtilis practica non publicatis testibus. Ita Bal. in c. 2. de probat. ¶ Quinta. Si dr̃, dispẽso tecum, si beneficium tibi canonice ↄferat̃, valet dispensatio. Ant. in c. dudum. el 2.
17 de elec. in vlt. col. ¶ Sexta. Si † dr̃, ↄfero tibi beneficiũ, si vacat, valet collatio, si vacat. Decisio est Ab. antiq in c. significasti, de elec. & vide Bal. in l. pe. in fi. C. de sen. q̃ sine cer. quant. & gl. in c. 2. de elec. in 6. & ibi Do. Et facit, qđ ponit Ab. Mode. in d. c. significasti, post collecta. ¶ Septima. Consentio in vos, tanq̃ in iudicem, si non satisfecero, valet ista ꝓrogatio. Ab. anti. in ca. significasti. de fo. ↄp. in 3. no. ¶ Octaua. Absoluo te à iuro, si probaueris te
18 læsum, valet absolutio. Bal. in c. j. de iure iu. ¶ An † aũt iudex possit omittere cognitionem suꝑ exceptione reseruando ad finem causæ? Conclude, ꝙ põt iudex dictã reseruationem facere, adeo ꝙ, ẽt si reseruet impedientes processum, tenet, si non appellat̃. Tex. & ibi oẽs, in c. ad dissoluendũ. de despons. impu. ¶ Scđa ↄclusio. Põt pars appellare ab eo ob hoc, & habet iustam cãm ↄ̃dicendi, ẽtsi reseruent̃, ſm Host. & oẽs hic cum gl. ¶ Fallit primo, vbi iudex mouetur ex ꝑsumpta malitia. Ita Host. hic. ꝑ c. nullus, de ꝑsump. Nisi excipiens offerret se in ↄtinenti ꝓbaturum, ſm Imo. hic, qui subdit, ꝙ tanta posset esse ꝑsumptio malitiæ, ꝙ non purgaretur ꝑ ꝓbationem incontinenti. Ita intelligit gl. in c. suscitata. de rest. in inte. & Inn. in c. post electionem. in fi. de ↄcess. ꝑb. Qđ no. diligenter tex. in c. literas. de rest. spo. ¶ Secũdo fallit, qñ est dubium, an exceptio sit admittenda, vel non, & cognitio exigit longam indaginem. Ita oẽs hic allegantes gl. 3. in c. Cumana, de ele. & est tex. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & tex. in l. ille, à quo. §. si de testamento. ff. ad Velle. Idem Bar. in l. nam & postea. ꝑ illum tex. ff. de iure iu. & ĩ l. si pupilli. §. videamus. đ neg. gest. & in l. pen. C. depos. & in l. fi. C. de ↄpensa. Et illa dr̃ requirere altiorem indaginem, in qua occuparetur tm̃ tp̃s, quantum reqreret negotium principale. vel dicas cõiter, ꝙ hoc est arbitrariũ. Inn. in c. cum in iure. s̃. eo. Sed Bar. late in l. 4. §. ↄdemnatum. ff. de re iu. & in l. si is, à quo. ff. vt in pos. le. & in extrauagan. ad reprimendum. in ver. summariis. cum ↄcord. & uide ẽt Bal. in l. si ex falsis. C. de transac. & in l. fi. C. de or. cogn. ¶ Credo, ꝙ ista secunda fallentia debeat restringi, s. nisi sit exceptio, qua omissa iudicis ordo ꝑuerteret̃, qa ante oĩa debet discuti, puta nón estis iudex, vel tu nõ es procurator. Et ita intelligo Host. hic vt late ꝓbat do. Ab. ↄs. 14. incip. In causa, seu quæstione. vbi semper vide, in 1. vol. ¶ Et eo casu, quo iudex non vult admittere dilatoriam, sed reseruare, poterit opponi post litem ↄtest. ↄ̃ regulas iuris. Tex. est in c. ex ↄquestione. & ibi glo. in ver. post. in fi. de rest. spo. & gl. in c. in primis. in verbo, q̃rendum. 2. q. 1. Et de ista mã ponit Lud. & Imo. in d. §. si de testõ. & Bal. in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. & in l. exceptione. in vlt. col. C. de excep. & Ant. in
19 c. exhibita. in vlt. col. de iu. ¶ Gl. fi. Vbi † dubium est ꝓbabile, admittit̃ libell⁹ alternatiuus. a Ita
b colligitur ex dicto Inn. hic, & ẽ de hoc b tex. ĩ c. ↄstitutus. de rest. in integ. & ibi pulchre Abb. Et ibi dicit, ꝙ ꝑiudicat sibi, licet non vtilẽ elegerit, vt est tex. in

a In l. 1. *Et ibidem vide do. Per. de Suza.*

b Alternatiuus. *Ad quod adde, quæ habentur per do. Alex. de Imo. in*

in l. vbi autem. §. quando illud. de ver. oblig.

l.qđ in hr̄dem.§.eligere.ff.de tribut.& ibi dicit gl.à tale montone tale bocho ne.Et illa gl.loqr̄ vulgariter.Et vide gl. magnam in prin.in c.abbate.de re iu. in 6.& Ab.in c.ex parte.in j.col.de fo.ↄp.& ĩ c.fi.in j.col. de frigi.& malefi.& Pe.de Anc.ↄſ.383.inci.Primo & an te oĩa ↄſiderandū.De libellis ↄ̄rijs ponit Inn.hic aliqd, & vide ſp do.Phi.in c.dilecto.ver.decimooctauo q̃rit,de ap.vbi ſp recurre.¶Vltimo tene mēti dictum Inn. hic, ꝙ nullitas non includit iniuſtitiam, ſed bene ecõuerſo, q̄a dicens iniuſtū,& ꝑbans nullū,habet intentū,de quo ꝑ Imo.in l.ſi expreſſim.ff.de ap.& ibi ꝑ Ang. de Aret.& dixi aliqd in c.ex literis.ſ̄.eo.vbi vide.Quę no.diligēter.

SVMMARIVM.

1 *Reſtituas,verbum,intelligitur cum omni vtilitate & integritate.*
2 *Spoliatus ante quam inquiratur de crimine,debet reſtitui,& tan diu poſsidere, quandiu caruit poſſeſsione.*
3 *Proceſſus ſuper dilapidatione bonorum eccleſię, qualiter forme- tur, vide hic remiſsiue.*
4 *Prohibitus alienare, ſi alienat vendendo, quid iuris?*
5 *Prohibitio principis de alienando,habet vim legis prohibentis,in tantum,ꝙ ſi prohibitus alienaret, non transferretur dominium.*

CAPITVLVM XXXVII.

VEnerabili. ¶Si ſubdelegatus delegati Papæ iuriſdictione vti cepit, remoueri nō pōt, & ſi faceret ↄ̄ mādatum,ſiue excederet formam,non tenet proceſſus.

Reſtituas. Adde,ſi dicatur, Reſtituas & non moleſtes, quid operetur & dic, operari quod non poſsit moleſtare etiamſi ſibi ius poſtea ſuperueniat in re reſtituta, gloſ. in l. permiſceri. §. ſpecies.in ver. reſtitutę.ff. de acqu. poſ. Ange.& Petr.de Suz. in l. qui reſtituere. de rei vend.

1 ¶No.ꝙ† verbum Reſtituas, intelligit̄ cum oĩ vtilitate & integritate, vt hic per Ab.& eſt gl.mag.in prin.in c.q̄uis. de reſc.in 6.& gl. in c. j. in ver. beneficium.de reſt.in integ.in 6.& eſt ↄſ.An. 19.incip. Quia hic agit̄. & eſt gl. plene apud Legiſtas in l. Attilicinus.ĩ gl.fi.ff. de ſerui.ruſt. præd. ¶Limita, niſi agat̄ đ ꝑiudicio tertij, q̄a niſi verba aliquid clarificent,ĩtelligit̄,vt reſtituat̄, quatenus non preiudicet̄ tertio. Tex.eſt in d. c.q̄uis.de reſc. in 6.¶No. ꝙ illud dicit poſitū ad maiorē expreſſionē, qđ ſubintelligitur ꝑ alia iura,& đ hoc eſt tex. in cle.j.in verbo ipſius vero filij.de pęnis.ibi, per lineā maſculinā.Et ibi Car. dicit,ꝙ non ſequit̄,ſi hoc nō fuiſſet expreſſum,veniſſet q̃libet linea,ſ.fęminina, q̄a nō eſſet verum,& ſic non venirent fęminę,ꝑ tex.in c. vbicunq;.de pęnis,in 6.¶ Sc̄do eſt tex.in c.nimis.ad fi.de exceſ.pla.in ver.vniuerſis & ſingulis. Vbi Io. And. dicit ſæpe bis idē imponit̄ ad euitandam malitioſam & ſophiſticam interpretationem,& ſic ad maiorem expreſſionem.¶Tertio allego Car.in cle.j.in prin.de priu.in 9. not ab.dū dicit ꝑ illum tex.vt eorū vtamur verbis,no. ꝙ q̄nq; vtimur locutionib.improprijs cā maioris expreſſionis.¶Quarto allego Pau.de Caſt.ↄſ.99.incip. Notandum eſt, ꝙ dictum ſtatutū.vbi dicit, ꝙ in legibus & ſtatutis ſæpe replicatur idem ꝑ diuerſa verba, non differentiæ grā,ſed eſt inculcatio verborum,ꝑ gl.in l.lecta.& in l.certi ↄdictio . ff.ſi cer.pe.¶Quinto de hoc ponit ibi do.Ab.quem vidiſtis, & ſic q̄nque ponuntur verba ad maiorē expreſſionem, qđ no.¶No ſc̄do,ſm do.Ab.ꝙin quantum c.frequens. de reſt. ſpo. dicit, ꝙ ſpoliatus in cauſa criminali vna re tm̄,non reſtituitur,intellige hoc ſane, ſi non fuiſſet ſpoliatus ab accuſatore,quia nō habet tunc locum d.c.frequens,q̄a accuſator,tanq̄ inimicus repellitur. Ita Ab.in c.accedens.el 2.ut li.non ↄteſt.in 2.no.¶No.ꝙ vbi agit̄ de dilatione, ſtatim pōt inquiri ſuper veritate. Ita Arc. in c.nobis.12.quæſt.2.& ſequitur Ab.hic, & ſic non agit̄ primo de ſuſpicione, ſed ſtatim inquiritur de veritate. ¶No.hic,ſm Ab.ꝙ ↄſenſus partis nihil operatur,q̄n forma ↄcernit vtilitatem eccleſiæ.Inn.in c.cum dilecta.in vlt.col.de reſc.proprie in terminis noſtris.¶Glo in ver. plenarie. Spoliatus † ante q̄ inquiratur de crimine, dēt

2 reſtitui,& tandiu poſſidere, q̄diu caruit poſſeſſione. Ita Vin.hic.¶Limita niſi eſſet periculum aliqđ in iſta tardi tate,puta,in caſu iſtius tex.vel ſi eſſet hr̄ticus, ſm Abb. Sed in exemplo de hr̄ſi reprehēdi pōt,q̄a hæreticus ſpoliatus non reſtituitur.Gl.eſt in c.in nomine Dñi.23.diſt. cum ↄcor.niſi ſalues ĩ eo,q̄ eſt ſuſpectus de hr̄ſi,puta,q̄a negat ſe hr̄ticum.Item ↄſidera,ꝙ dictū Vin.non vr̄ neceſſariū,q̄a Ab.in 1.no.dicit,ꝙ dēt reſtitui ad fructus. Er go nō erit iſte inermis,ſi debet habere fructus. Et ſic erit idem,ac ſi expectaſſet tm̄ tp̄s,ꝙ poſſet habere fructus ex ex quo ēt reſtituitur ad fructus.¶Gl.in ver.dilapidatio-

3 ne.De † mā proceſſus in dilapidatione dic, vt ꝑ oēs hic maxime per Imo.& Ab.in ca.licet Heli.de ſimo.& oēs Doc.in ca.fi.de accuſ.& eſt gl.in §.ſi quis. Inſt. de ſuſpe. tu.& ponit Bal.& Imo.in l.ſi forte.§.j. ff. de ſuſp. tut.& latiſſime Mod.hic.¶Quid ſi † prohibitus alienare,alie-

4 nat vendendo,qđ erit de hoc?Vide Pe.de Anch.ↄſ.261. inc.Ex his,quę ſuperius narrata ſunt,vbi dicit, ꝙ imputatur emptori,& hoc habet locum in p̄lato,ſecus in alienatione alterius prohibiti.¶Sed quid ſi Papa interdicit alienationem alicui,&interim iſte alienat,quid erit?Dicas,ꝙ alienatio facta ꝑ prohibitum alienare hoc ignorātem,non valet.Tex.eſt in ca.1.ver.adijciebatur,de ↄceſ. præben. & ibi Do. & Lud.in l.is,cui bonis.ff. de ver.obl. vbi dicit,ꝙ geſta ꝑ prodigum,cui interdicta erat alienatio,& non fuit notificata, non tenent : tn̄ ſoluentes iſta tanq̄ prælato,liberantur, vt plene ꝓbatur in l.ſi vrbana. ff.de ↄdi.inde.& do.Ab.in c.qualiter. de elec.& Bar. in trac.De tyranno,in 7.q.& Ant.in c.ĩ literis.in pen.char. de reſt.ſpo.& Pe.de Anch.ↄſ.188.inci. Viſis ↄſilijs. cum multis alijs, & iſti adde q̄ dicam in gl. pen. ¶Gl.in ver.

5 alienationis.Oĩs † alienatio eſt hic prohibita , in tm̄ ꝙ non transfertur dñium,ſi alienaret.Ita Inn. amplians iſtam decretalem in c.fi.de accuſ. q̄a iſta ꝓhibitio principis habet uim ꝓhibitionis legis,ex quo eſt ꝓhibitio principis.Nō eſt ſic in ꝓhibitione priuati,in l.ea.C.de ↄd.ob cau.Et g̃naliter, q̄n ꝓhibita alienatione transferat̄ dñiū poſt alienationem,vide ꝑ oēs in c.Raynaldus.de teſta.& in l.filiuſfa.§.diui.ff.de lega.j.¶Sc̄do amplia,ēt̄ſi ſit alienatio,ex qua non transfertur dñium.Ita Car.in d.c.fi.ꝑ tex.hic in ver.oē genus.& ibi in ver. quomodolibet . Et ita limitatur l.in quorum.& ibi Bar.ff.de pig. ubi prohibita alienatione,non eſt prohibita pignoratio.Facit dictum Bal.in l.uoluntas.C. de fideic. ubi dicit,ꝙ ſi trado tibi rem cum pacto,ꝙnon exeat manus tuas,ſi tu pignoras,ↄ̄uenis.¶Limita primo,niſi venderet aliqđ de recuperatis expenſis.Ita Car.in d.c.fi.ꝑ no.in c.1.& 3.de pig. facit c. cum ſm. de p̄ben. ¶Limita ſc̄do, niſi alienaret bona,q̄ ſeruando ſeruari non pn̄t.Ita do.Ab.hic,q̄a iſta poterit alienare,per tex.in l.lex,quę tutores.C.de admi. tut.Et eſt gl.fi.in c.1.de cle.ægro.in 6.q dicit,ꝙ ēt prohibita oĩ alienatione,poterunt alienari talia bona. Et eſt gl. in c.abbatib.12.q.2. Ad idem dictū Bar.ĩ l.ſi oleū.ff.đ dolo.ubi ꝑ illum tex.dicit ꝙ ſi res litigioſa,a uel ſequeſtrata,eſt talis,q̄ ſeruando ſeruari non pōt,ꝙ alienari pōt,& hoc uoluit gl.4.in c.is, cui. de elec.in 6.Adde tex.ĩ l.pp.& ibi Bal. ff. depoſ.Et pro hoc facit tex. in l. pro hærede.§. ſeruos. ff. de acqu. hære. ubi dicit,ꝙſi hęres uendit res perituras hæreditatis,non dr̄ per hoc adire hæreditatem, & caue , quia in caſu huius decretalis uendendo talia bona,non dēt precium exponere, ſed dēt deponere.

a Litigioſa. In quibus caſibus res litigioſa alienari poſsit, vide Ang. in Auth.de liti.§. 1.collat.7.& Specu.in t. de ceſ. ad §.j.ver.ſic autem, & per do. Alexā. de Imo.in l. quanquam. §. Iulianus. de aqua plu. arc. & vide glo.& in c.eccleſia ſan.Maria. vt lite pend.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria,per quam finitur iuriſdictio, reuocari non poteſt.*
2 *Limita , niſi ab interlocutoria eſſet appellatum.*
3 *Iudex,qui eſt datus non principaliter in cauſa,ſed acceſſorie,puta, executor,ſi pronunciat ſe non eſſe executorem,non finitur iuriſdictio , quin poſsit reuocari.*
4 *Iudex ſecularis ſi ſit negligens,an & quando ſit recurrendū ad iudicem*

dicem ecclesiasticum.
5 *Pauperi, qui non potest prosequi appellationem ob paupertatẽ, debet dari biennium ad prosequendam appellationem.*
6 *Personę, miserabiles quæ dicantur.*
7 *Legatũ factum personis miserabilibus, dicitur factum ad pias cãs.*
8 *Vidua dicitur, cuius maritus mortuus est, nec alium habet.*
9 *Partes si dant iurisdictionem de facto cum pęnæ appositione, & vna pars non seruat sententiam, an incidat in pęnam.*

CAPITVLVM XXXVIII.

SIgnificantibus. ¶ Si delegatus pnunciauit se iurisdõnem nõ hr̃e ipsam ẽt de ɔsensu partiũ non reassumit. ¶ Interlo-
1 cutoria, per q̃ finitur iurisdõ, reuocari non põt. Tex. est hic regulariter, secus in c. cessante. de app. ubi Abb. facit istũ tex. sing. & Ang. in l. 1. C. sen. rescin. non pos. & Bal. in l. post snĩam. circa prin. C. đ sen. & ĩ l. pe. ad fi. C. đ pac. & in l. 1. C. de ɔfes. & ibi dicit, ꝙ arbitro pnunciãte sen̄ arbitrũ, expirat ɔpromissum. Et cũ ista decret. ɔcordat tex. in l. dicere. ff. de arb. & ibi Bar. tenet idẽ. Hoc firmat ibi Bar. Imo. in l. qđ iussit. ff. de re iud. ¶ Limita primò, vt pcedat in delegatis, secus in ordinario. Ista fuit limitatio Bal. in l. p̃ ses. in 1. oppo. C. qũo & qñ iud. Idẽ sentit ĩ d. l. pe. C. de pac. Hãc approbat Paul. de Cast. in d. l. qđ a iussit a. & in l. pr̃. in fi. ff. si q̃sius di. non obtẽ. Rõ. qa, si delegatus dicit se incõpetentẽ, non hẽt postea fundamentũ, si velit reuocare, secus in ordinario, qa illi remanet firma iurisdictio ordinaria. ¶ Cõtrariũ firmat Lud. in sing. 130. ĩ c. si iudex. & mouet, qa ĩ ordinario habet eadẽ rõ, sicut in delegato, qa expirat officiũ ordinarij in illa cã. Ergo non poterit reuocari. Idẽ tenet Mari. in d. c. qualiter. el j. * de accu. * Tñ prima opi. vr̃ verior. ¶ Li-
2 mita † scđò istũ tex. nisi ab ista interlocutoria esset appellatũ, quia posset tũc delegatus reuocare istã interlocutoriã qa p appellationẽ est extincta snĩa, ca. veniẽtes. de iureiu. cũ si. Et iõ de p̃senti fingit non lata, & sic potestas iudicis remanet integra. Ergo succedit regula c. cũ cessante. de ap. Ita do. Ro. decis. 71. inci. Idẽ si auditor. in nouis, de app. 8. & decis. 86. inci. Item si à pnunciatione. de ap. 11. ubi volunt, ꝙ si iudex ad quẽ pnunciauit appellationẽ deserta, & ab ista snĩa appellat, põt reponer̃ appellantẽ in primis terminis reuocãdo snĩam. Et ita limitãt istum tex. Hoc dictũ do. de Ro. sequit̃ Ant. & Abb. in c. puenit. de ap. el 2. & Abb. & Imo. in c. cũ cessante, de ap. & Abb. in c. cũ dilectus. vltimò, de p̃b. & ibi tex. de hoc valde sing. f̃m vnũ intellectũ. ¶ Limita tertiò, vt pcedat, qñ dixit se incõpetenti sup negotio principalẽ, secus, si sup aliquo dependẽte a principali negotio Ita Sal. in l. post snĩã. C. de sent. Et ita dicit se intelligere tex. in d. c. dilectus. quẽ ĩtellectũ approbat Pa. đ Cast. ĩ d. l. qđ iussit. Fortifico ex vno dicto Dom. in c. fin. de elec. in 6. vbi dicit, ꝙ licèt interlocutoria, q̃ hẽt vim diffinitiuę, reuocari nõ possit, vt est ibi gl. in ver. inanes. tñ fallit, qñ est lata nõ sup principali sed sup incidẽti, puta super exceptione peremptoria, qa reuocari põt. ¶ Limita quartò, vt pcedat iste tex. quan-
3 do † iudex, qui sic pronũciauit, est datus principaliter ĩ cã, secus, si accessoriè, vt est executor in causa beneficiali, quia si pronunciat se non esse executorẽ, nõ finitur iurisdõ, quin possit reuocare. Ita Pau. de Lea. in c. si super gr̃a. de of. dele. in 6. & ibi Dom. in vlt. col. dicẽs ita limitari hoc capitulũ. Et ita est tex. f̃m aliũ intellectũ in d. c. dilectus. Rõ, qa ex quo durat principalis gr̃a, cui ista dat̃ accessorie, non potuit eius pnũciatio auferre ius partis. Et ꝙ sit accessoria, pbat̃ d. c. si sup gr̃a. & facit gl. magna in fi. c. si soli. de ɔces. p̃b. in 6. ubi iniqua pnũciatio executoris, nõ nocet impetrãti. ¶ Nõ obst̃ pdictis fal. si dicat̃, ꝙ interlocutoriã habẽs vim diffinitiuæ, reuocari ñ põt, ut est gl. in d. c. fi. ĩ ver. inanes. qa põt dici, ꝙ illud nõ pcedat ubi iudex reuocat parte tolerãte, iuxta dictũ Inn. ĩ c. cũ dilecta. de rescr. cũ simi. Vel dicas, ꝙ gl. in ver. inanes nõ pcedit in interlocutoria, de qua loquimur, ut puto sensisse oẽs præallegatos, in quo tñ cogita, qa adhuc mihi non satisfacit ista sol. Poteris p te cogitare, si aliã ĩueneris. ¶ Gl. in ver. pauperẽ se dixisset. Dñt hic Mod. ꝙ
4 nõ ẽ verũ illud, qđ dicit hic Imo. vcȝ, ꝙ † ĩ defectũ iustitiæ põt recurri ad iudicẽ eccl̃asticũ, sed dicit, ꝙ est recurrẽdũ ad Antianos ciuitatis, ẽtsi non sit ibi iudex. Alle. tex. in Auth. ut nulli iudicũ. versi. primates ciuitatis, & Bar. in l. ubi sunt. ff. de tut. & cu. da. ab his. & Bal in l. j. C. qñ fis. uel priua. Item dñt, ꝙ persona miserabilis habitu tm̃, non põt recurrere ad ecclesiasticũ, nisi data negligentia cuiusq; secularis superioris, & sic ɔ̃ Inn. Mouent primò, quia ɔ̃ tarditatẽ iudicis est remediũ, nã ab ea põt deduci querela corã superiore. Tex. est & ibi Bar. in l. fi. §. illud. C. de tẽp. ap. ¶ Scđò p id, qđ no. Inn. in c. venerabilis. de reli. do. & gl. in cle. 1. de rescr. ubi dicit, ꝙ p p ɔtumaciã prælati inferioris, non fit missio in possessionẽ, nisi data negligẽtia superioris. ¶ Tertiò dñt, hic agitur đ præiudicio, vel saltẽ onere superioris. ¶ Quartò, qa licèt sit hoc dictũ Inn. tñ nõ probat̃ de iure, f̃m eos, tñ põt rñderi, ꝙ eo ipso, ꝙ pauperi fit iniustitia, ꝙ opprimit̃. Item dñt, ꝙ ex dictis Inn. hic debemus notare vnũ priuilegiũ paupertatis, hoc vcȝ, ꝙ põt agere corã eccl̃stico. ¶ Et tu notabis. 6. priuilegia paupertatis, de quibus ponit vnũ Bal.
5 in l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis cau. vbi dicit, ꝙ † si psona pauper nõ proseqtur appellationẽ pp paupertatẽ est iusta cã dandi sibi bieñiũ. Hoc est dictũ Inn. in c. ex rõne. de app. ¶ Scđum ponit Bal. in l. acceptã. C. de vsu. vbi dicit Bal. statutũ dicit, nõ soluẽti onera nõ redditur ius Fallit, dicit ipse, in miserabilibus psonis. ¶ Tertiũ ẽ, quia Bar. in l. oẽs. C. de anno. & tri. lib. 10. dicit, ꝙ administrator reipu. põt remittere collectã pauperi. Idẽ tenet Ant. & Ab. ĩ c. sciẽtes. de decimis. ¶ Quartũ est, uti dicit Bal. in c. sedes. de regula. ꝙ per clausulã. Quosdã ĩ alios ñ pñt conueniri pauperes. ¶ Allegãt qntò Mod. Bal. ĩ l. magis puto. §. ĩ primis. ff. de reb. eo. ¶ Sextò vide Ang. ĩ l. nõ facile ff. si cui plus quã p l. Fal. vbi dixit, ꝙ pp paupertatẽ remittitur onus cautionis. ¶ Quæ † dicuntur perso-
6 b nę miserabiles? Dicit Inn. ꝙ est in arbitrio iudicis. Moderni allegãt Bar. in l. j. qñ impe. inter pup. & vidu. ubi ẽt dixit, ꝙ est arbitrariũ, & idẽ tenet Lud. ĩ l. si ɔstante ff. sol. ma. in prin. & Bar. ĩ l. cũ alie. C. de lega. ¶ Vltra Mod. no. primò Inn. hic ꝙ si mercatores grauãtur in pedagijs soluẽdis iniuste, pñt cõqueri corã iudice ecclesiastico c, qñ sũt in itinere, quia dicuntur miserabiles, cũ sustineãt in itinere multos labores & pericula, & allego Io. de Ana. & Pe. de Anch. in c. si. de Iudæ. ubi dñt, ꝙ negotiatores existentes in nũdinis, pñt agere corã ecclesiastico. Itẽ no. ꝙ si quis à Papa, vel ab alio impetrat rescriptum contra miserabilem personam, nisi dicatur, qua miseria sit ille affectus, non valet rescriptum. Ita Innoc. hic. Et hoc didici à do. Card. consi. 136. ad fin. incip. Factum sic se habet, vacantibus canonicatu & præbenda. ¶ Item no. do. Abb. in ca. licèt ex suscepto. de foro comp. quòd persona miserabilis habitu tantum, non potest appellare à iudice seculari ad ecclesiasticum. ¶ Item no. quòd
7 † relictum seu legatum factum personis miserabilibus, dicitur factum ad pias causas Specu. in tit. de instr. edi. §. nunc aliqua. ver. & scias, quòd relicta. Ex quo sequitur, quòd omnes fauores, qui præstantur piæ causæ, præstabuntur istis miserabilibus personis. ¶ Item no. quòd in causa miserabilium personarum, si leges variantur à canonibus, debent seruari canones pro ipsis etiam in foro seculari, secundum Anto. & Imol. in c. at si clerici. de iud. & est limitatio ad gl. in regula possessor. de re. iu. in 6.

a L. qđ iussit. *Ad do Lud. in singul. uersic. sententia, qua quis.*

De accusat. Adde Auctor ibi col. 5. fal. 2. Rot. decisi. 84. idem si auditor. in nou. de appell. 8. sequuntur Doct. in c. peruenit. il 2. de appell. Ro. consi. 358. in præsenti. in fi. Pau. de Cast. in l. 2. ad fi. et ibi Ias. col. 8. ff. si quis in ius uoc.

b Miserabiles. *Vide etiã do. Alex. de Imo plene in l. ne quicquam. §. fi. de offic. procõs. & le. & in suo cõsil. 121. 1. parte. et Paul. de Ca st. i consi. 7.*

c Ecclesiastico. *Et facit, quod habetur per Spec. in tit. de compe. iudi. adi. §. 1. versi. 28.*

in 6.& hoc fauore miserationis. ¶Illa † verò dr̃ vidua, cuius maritus mortuus est, nec alium habeta,c.vidua.34.dist.Itē si ē bannitus pōt dicere se viduā,ut est gl. in l.fi.C. d plagi. Qđ est vtile ad statuta disponentia, ꝙ in causis viduarū procedatur de æqtate. Large verò pōt dici vidua quæ nupsit nunq̃,l.malū.§.vidua. ff. de uer. sign. Tn̄ in mā stricta, ubi verba capiūtur proprie,credo,ꝙ intelligatur solū de illa, cuius maritus mortuus est.Ita sentit Abb.in c.ex tenore.in fi.de fo. comp.pro quo alleg.tex.in Auth.qūo oport.epis.§.j.ver. ex virginitate.ibi,non viduā,neq; seiunctā viro. ¶Item no.ꝙ priuilegia data viduis, intelligunt̄ de viduis honestā vitā seruantibus.Tex.in l.his solis.C. de reuo. donat. & ibi Bar.& Sal.& est tex.in auth. iudex pius. C.de secū. nup.Itē vide Ang.in l.cū quædā puella.ff.de iur. om. iu. & Spe.in ti.de tuto.§.nunc.dicendū.ver. itē excipitur.& Bar.in l.quæ sub ꝯditione.ff.de testa.tute.& Bal.in §.hos aūt.Insti.de Attili. tut. Et ibi oēs tenent, ꝙ vidua inhonestā vitā seruans,nō gaudebit priuilegijs ꝯcessis viduis: & facit pro hoc illud,qđ dicit Io.And.in ꝓę. Gregoriano,vbi dicit,ꝙ scholaris non studens, vel non intrans, seu ludens,vel blasphemās non gaudet priuilegijs scholariū.Itē dicit tex.ĩ c.cauete.22.q.5.ꝙ ille mentit̄ se Christianū,qui opera Christiana non facit.¶Itē no.ꝙ Iudea nouiter baptizata, dr̃ miserabilis persona.Ita Inno.in c. Iudęi.de Iudæ.¶Gl.ĩ uer. non debere. Nota singulariter ꝙ ubi rescriptū est elidibile, & iudex pronunciat se non eē iudicē,expirat iurisdō sua in totū.Ita ꝓbat hic singulariter ista gl.¶Gl.fi.Dn̄t hic Mod.ꝙ Bal. ponderat hic
9 istā gl.ꝙ si † partes dant iurisdōnem de facto cū pęnæ appositione, & vna pars non seruat sn̄iam, ꝙ non incidit ĩ pęnā.Scđò Bal.in l.non dubiū.C.de legi.ubi dicit,ꝙ statutū dicens,ꝙ de quolibet ꝯtu dēat solui gabella,intelligitur de ꝯtu valido.Tertiò alleg.tex.in l.nō putauit. §.non q̃uis.ff.de ꝯta.& ibi Bar.dicit, ꝙ verba debent intelligi,dummodò actus valeat.Sed tu allega gl.ĩ l.si pro nus hæres.§.fi.& gl.in c.hac r̃rōne.ff.ñ qd in frau.pat. Itē est consilium Bal.inci. In Dei noīe,amen,certum est, ꝙ filia.ubi Bal.consuluit, quidā donauit certa bona nō facta insinuatione, quæ donatio transcendebat summā à iure statutā, & in instrumento posuit istā clausulā, ꝙ si vnq̃ perueniret ad eū,restitueret illā, mō ille facit, ꝙ iudex annullauit instr̃m,tanq̃ inualidum,q̃a non insinuatum,reuocato eo bona perueniebant ad eū.Bal.ꝯsuluit, ꝙ ille non tenebatur ad restituendum,ex quo inualidus fuit actus.¶Item no.s̃m Bal.in auth.habita. C.ne fi.pro pa,ubi quidam fecerunt statutum,quod non tenuit,quidam contrauenit, dicit, ꝙ non dēt puniri, quia ex quo non tenet statutum,ergo nec poena.Et hoc ponit etiam Bar.in extrau.qui sint reb.¶Item allego Car. consi. 85. inci.Dn̄s Nico.Marchio Estensis.ubi ꝯtuluit,ꝙ ille Marchio,qui promiserat dare certas terras Bononiensibus, non incurrit pęnā appositam in promissione, ex quo ꝓmissio non tenebat. Et ista,dicit Car.habent locum ĩ ꝯtu,qui est ꝯ legem, secus si est præter legem, quia valeret cum adiectione pęnæ,per glo.in l.pacta.ff.de pac.Itē vide Ang.ꝯs.225.inci.punctus talis est,Marti.de Florentia.ubi dicit, ꝙ promittens non reuocare procuratorē, potest eum reuocare absque metu pęnæ, etiamsi poena esset ibi apposita.Item vide Abb.in c.super eo.de ꝯdi.appo.vbi dicit,aliquis ꝯtraxit mr̃imonium cum pęna;& ē in casu non permisso,puta,promitto contrahere tecum si Papa nobiscum dispenset,nunc pęnituit eum, dn̄t ibi Doct.ꝙsi ille non petiuit dispensationem, non tenetur ad pęnam appositam,quia contractus fuit nullus,meritò nec tenuit pęna. Sed pro ista gl. ponderabitis gl.in c. P.& G.infrà eo.& est casus singularis,iudicio meo.

a Nec aliū habet. *Adde Bal.in l.eleganter.§.qui reprobos. de pig. ac.et ibi per dom. Alex. de Imo,*

SVMMARIVM.

1 *Arbitri si discordant,quis teneatur eligere tertium*
2 *Arbitri iuris si sint in maiori parte,an possint altero absente ꝓcedere*
3 *Et quæ dicuntur de istis arbitris,habent locū in arbitris statutarijs*

CAPITVLVM XXXIX.

SVspicionis. ¶Arbitri electi ad causam recusationis, assignāt partibus terminū ad ꝓband ā suspicionē, sed iudex recusatus ꝯpellit arbitros ad cām finiendā.¶No.hic,ꝙ s̃m do.Abb.quis
1 † teneat̄ eligere tertiū, cū arbitri discordāt, cui adde,& super eo depinge,q̃ ĩferius dicā. ¶Et primò Bal.in l.hac edictali.§.his illud.C.de secū.nup. vbi dicit,ꝙ si arbitratores discordāt,partes tertiū eligant,sed partibus discordantib.iudex venit in electione,ut ꝯpulsor, nō elector. Contrariū tn̄ voluit Bal.in l.2.in pe.col.in lectura.C.de rescin.ven.ubi dicit,ꝙ æstimatorib⁹ à partib. electis discordātibus iudex eligit tertiū, & tn̄ isti ęstimatores vident̄ arbitratores.Sed poteris dicere,ꝙ loq̃tur in ęstimationibus.Itē Car.ꝯs.86.inci.In cā,q̃ uersa est.ubi tenet,ꝙ l.itē si vnus.§.principal̃r.ff.de arbi. non hēt locum in arbitratorib.& vide Bal.ĩ l.fi.ĩ 10.q.C.de ꝯhen.emp.¶Vtrū verò tertius solus debeat pronunciare,vel cū altero
a ex istis.b Abb.hic ponit,pro quo alleg. Bal.in l.1.in 2.oppo.C. de his, que pę. a no.ubi sentit,ꝙ solus ꝓnunciet.Aliter sentit Bal.in l.iubemus.C. de app. ubi dicit,statutū dicit, ꝙ cā committat̄ in duos,& eis discordātibus iudex sit tertius,dicit,ꝙ in isto casu stabit̄ arbitrio soli⁹ potestatis,secus,si est electus a partib⁹,q̃a tūc nō hēt,nisi unā vocē.Idem sentit Bal.in c.pastoralis.in prin.s̃.de re scr.ꝑ tex.in c.legitima.de app.in 6.ibi, cū ambo,vel alter ipsorū.Qđ no.¶Gl. ĩ uer.ad quos oīa.Dn̄t Mod. ꝙ Bar.ĩ l.
2 si vnus.§.si plures.ff.de arb.dicit,ꝙ † maior pars istorum arbitrorum iuris, pn̄t ꝓnunciare altero absente,nō sic ĩ uoluntariis.c.2.de arbi.in 6.¶Scđò allegant Bal.in c.cū vigesimū.ȷ̃.eo. ubi dicit, ꝙ l.Iulianus,ff.de arb.non hēt locū in arbitris,de q̃bus hic, & sic ĩ arbitris iuris. ¶Primo ego pro hoc allego Bal.l.1.C. de peri.& cōmo. rei ven . ubi dicit, ꝙ sn̄ia istorū arbitrorū vocatur ꝓpriè sētentia.Sed Bal.alibi dicit,ꝙ arbitrorū sn̄ia non dr̃ ꝓpriè sn̄ia,sed laudū,s.in l.1.C.ne li.ter.prouo.Et oīa,q̃ dicunt̄ de istis arbitris,habent locum in arbitris statutarijs. Pro
3 quo vide Ab.in c.cū dilectus.de arb.ubi dicit,ꝙ † ab arbitris statutariis pōt appellari,sicut ab istis,vt in c.ab arbitris.de offi.dele.in 6.Idē Imo.in l.1.in pe.col. ff.sol. matris.& Dom.in d.c.ab arbitris.& Ang.in repe.l.si vacātia.C. de bo.va.li.x.ubi dicit, ꝙ licèt arbiter nō possit punire teste falsum corā se dicentē, tn̄ arbiter iuris uel electus à statuto pōt eū punire,quia iurisdōnē hēt. Vltimo uide Ab.ĩ c.fi.ĩ vlt.col. de re iud.ubi oīa ponit,q̃ ipse ponit ēt hic.¶ Gl.in uer. sunt cogendi. Extra gl. ponit hic Ab. vnū dictū,an sint uocādi arbitri,qui dn̄t se discordes ante sētentiā ab illo tertio,qui est electus postmodū.Vide,q̃ dixi in c.prudentiam.s̃.eo.in prin.¶Et no.ꝙ sicut pro recusatione habētis expedire actū extraiudicialē,recurritur ad arbitros,ita ꝑ recusatione habētis expedire actū extraiudicialē.Ita Ant.&Io.de Imo.& Abb.ꝑ gl. ibi in vers.ostensum,in c.1.infra de his,quæ fiūt a ma.par. cap.

a Ex istis. *Sed qđ si duo sunt electi unà cū tertio,etarbitri sint concordes,& tertius discordaret? cui sn̄ię standū sit , an sn̄ię arbitrorū? an sententiæ tertij? Vide no.& plenè ,per do.Soc.consil.54. incip.Abundè,& subtiliter. cū omnibus uersi.seq.usque ad fi. in 1.parte, car.99. ubi etiam, an per electionem tertij arbitri videantur amittere potestatem laudandi.*

SVMMARIVM.

1 *Interesse damni emergentis,& lucri cessantis,peti potest.*
2 *Laicus an posit se submittere alteri episcopo sine licentia sui episcopi,ratione excommunicationis.*
3 *Sententia ualet etiam data impotentia.*
4 *Pactum tale,si non fecero tale quid,amittā beneficium,an ualeat.*
5 *Delegati potestas prorogari non pōt.Quod limitatur sex modis,ut hic per ordinem nu.eo. & 6.*
7 *Prorogatio non habet locum in causa appellationis, appellatio enim debet esse gradatim, non ergo potest uentilari apud incompetentem.*

Iudex

8 *Iudex, cuius iurisdictio prorogatur, non exequitur sententiã suam.*
9 *Prorogatio non habet locum in causa criminali mota per modum inquisitionis.*
10 *Minor 25. annis non potest prorogare iurisdictionem alterius iudicis, declinato suo, sine authoritate tutoris etiam cum iuramento.*
11 *Procurator ex generali mãdato nõ potest prorogare iurisdictionẽ.*
12 *Potestas officialium ex forma statuti limitata, sicut viduarum & mercantiæ, non potest prorogari ad alias materias.*
13 *Exemptus ab ordinario si promittit coram eo stare lapso certo termino, & prorogat iurisdictionem, prorogatio non tenet, nec excõmunicatio inde sequens, etiam hoc iudice ignorante.*
14 *Excipitur vnus casus hic.*
15 *Error facti non solum impedit prorogationem, sed ẽt error iuris.*

CAPITVLVM XL.

P. Et G. ¶Delegati iurisdõ ad personas ĩ rescripto nõ comprehensas, progari nõ põt.
1 H.D. ¶Põt † peti interesse dãni emergentis, & lucri cessantis. gl. est in c. ꝯquestus. de vsu. & tenet ibi Ioã. de An. in 4. col. & Abb. & idẽ tenet Abb. & plenius in c. cũ venerabilis. de exce. & Inn. in c. sacro. ĩ ver. interesse. đ sen. exc. & ponit Abb. in ꝯs. 38. inci. Illud de iure q̃ritur, ĩ 2. vol. ubi dicit, ꝙ põt peti interesse, put s̃. Et hoc ẽ verũ de interesse resultãte post morã, secus, si añ morã, q̃a interesse añ morã peti non põt. Addatis Abb. ꝯsil. 64. col. 4. vol. j. ubi dicit, ꝙ ẽt hodie de iure canonico hoc ĩteresse post morã peti põt, & Sũmã Pisanã ĩ verbo, restitutio, §. j. in add. noua, inci. Ad pdictorũ intelligentiã. & Beat. Tho. 2. 2. q. 62. art. 4. in 2. arg. & eius sol. vbi dicit, esse duplex dãnũ. Primò, ablatio eius, qđ q̃s actu hẽt, ubi est opꝰ restitutione. Scđò damnũ in impedimento, ne q̃s adipiscat, puta si effodi semina agri, vel fui in mora restituendi mutuũ, & tunc non est opus recõpensare æqualr, q̃a minus est habere in virtute, q̃ hr̃e in actu: existens aũt in via adispiscendi, hẽt illud tm̃ virtute, vł ptãte: modo si reddent, erit hr̃e hoc in actu, qđ est ablatũ, non sumptũ, sed multiplicatũ, qđ non est de necessitate restitutionis, tenet tñ aliquã recõpensationem facere ſm qualitatem & ꝯditionẽ personarũ & negotiorũ, ſm ipsum. ¶ Scđò allego Fran. de Platea in trac. restitutionũ, in uers. restitutio. §. 6. & ponit Bal. latè in l. vnica, C. de sen. q̃ pro eo, qđ interest. ¶Gl. in ver. termino & loco, q̃ est prima gl. De ista gl. non curat hic Abb. vt vidisti, sed eã optimè declarat do. An. & Imo. & q̃ sequunt. ¶Gl. ĩ ver. sn̄ias promul
2 gares. An † laicus sine licẽtia epi possit se submittere alteri epo, q̃ suo rõne excõicationis? Abb. hic declarat & ẽt, vtrum valeat pactũ, ꝙ ego possim excõicare sine monitione lapso termino. Dñt hic Mod. ꝙ valet hoc pactũ ꝯ opi. Inn. & Abb. & aliorũ hic. Primo dñt ipsi nõ est iure cautũ, ꝙ monitio sit in fauorẽ publicũ, ergo est iuris priuati, cui renunciari potest. c. ad apostolicã. de regu. Scđò dñt, ꝙ monitio est ĩducta, ut q̃s se corrigat. Ita oẽs in c. sacro. de sen. exc. Ergo huic fauori renũciari potest. Tertiò vbi apparet de incorrigibilitate, nõ requirit monitio, c. cũ non ab hoĩe. de iud. Sed ita est hic. Ergo, &c. Allegãt simile, ꝙ vbi ꝯstat de non iure absentis, non est opus eũ citare, c. cũ olim. de re iud. Sed monitio est q̃dã citatio. Ergo, &c. Quartò dñt, ubi dies est apposita, illa a ĩterpellat pro hoĩe a, c. potuit. de loca. l. magnã. C. de ꝯhen. & committ. stipu. Sed iste pmisit intra mẽsem. Ergo finito mẽse est in mora, & ex quo dies monuit, non diceт excõicatus sine monitione. Quintò, monitio statuti synodalis priuãs executorẽ non exequentem, hẽt effectũ sine aliqua monitione *. Ita Lud. plenè ꝯs. 228. Inn. in c. humilis. de maio. & obe. Non ob. c. sacro. q̃a loquitur, vbi non pcessit monitio. Sed hic pcessit saltè in ꝯfuso, lꝫ non spãliter. Et sic dñt, valet hoc pactũ, uolo excõmunicare sine monitione, si non soluã intra tale tẽpus. ¶Sed ꝙ ñ valeat tale pactũ primò facit, nã pactũ turpe & ꝯtra bonos mores non valet, c. fi. de pac. ẽt cũ iuro, regula, non est obligatoriũ. de reg. iu. in 6. Sed innocens q̃ non deliq̃t, separetur a Christo ẽ ꝯ bonos mores, c. inquisitioni. de sen. exc. & no. Inno. hic. Sed pactũ, de quo agimus, eẽt tale, Ergo nullũ. Scđò pactum ꝯ nãm rei ẽ nullum, l. cum precario. ff. de preca. & gl. mag. in c. 2. de ꝯsue. in 6. Sed natura excõicationis, quæ non profertur: à lege, est ita, ut nunq̃ feratur, nisi præcedente culpa. Ergo pactum in ꝯriũ non valet. Tertiò, licèt appositio diei sit apta imponere incorrigibilitatẽ & ꝯtumaciã, non tñ est apta apponere culpã. Sed ubi duo requirunт copulatiuè, nõ sufficit vnũ sine altero. Ergo, &c. Et si tu diceres, imputeт paciscenti, rñde, ꝙ licitè põt ꝯuenire pacto nullo. Casus est hic. ¶Itẽ non obst. si dicas, cur ergo valet sn̄ia non data culpa, dummodo tempus eueniat? rñdeo, ꝙ est hoc spãle inductũ in sn̄ia, ꝙ etiã iniusta teneat & ad eius nullitatem requirit error expssus. Vel rñde p ea, q̃ ĩ. di cã, ꝙ imo non
3 ligat impotẽtẽ & ĩculpabilẽ, &c. ¶Subdunt Mod. hic ꝙ † sn̄ia valet etiã data impotentia & oẽs hic. ¶Limita, secundũ eos, nisi iudici ꝯstet de impedimento quia sn̄ia non valet & mouentur p l. q̃situm. ff. de re iud. vbi valet sn̄ia ꝯ ĩfirmum, si iudex ignorabat eum infirmum, secus, si sciebat, ergo in casu nr̃o idem erit. Et addũt, ꝙ ubi iudex ignorat impedimentũ, eo detecto facillimè * dẽt absolui. Ita oẽs hic. Et p hoc Mod. allegant l. j. §. hoc edicto. ff. si mul. ven. no. Adde, ꝙ imò docto de impedimento, iudici prius incognito, non est opꝰ absolutione, sed si allegat impedimentum, & adhuc non probatur à principio dẽt absolui, si petat. Ita decidit Ab. c. 2. de test. cog. ver. ego in hac q. Et ꝙ non sit opus absolutione, tenet Spe. ti. de ꝯtumacia. §. pe. ver. quid si non veniẽs. & Host. & Bal. in d. c. 2. de test. cog. & do. Ant. ibi, Abb. c. Odoardus, đ sol. ꝯ gl. ibi, in uer. non valentẽ. Item dñt hic Mod. Pactũ, per qđ corpus affligi põt, non valet, & hoc p l. liber hõ. ff. ad l. Aq̃l. tũc si aĩa preciosior ẽ corpore, ergo aĩa p pactũ ligari nõ põt, à fortiori rñdebat, ꝙ hic aĩa affligit per iudicẽ. Preterea ista non est pena, sed medicina. Itẽ dicas, ꝙ pena corporalis durat, & est irreparabilis, sed excõicatio reparari põt petẽdo absolutionẽ. ¶Dicit hic Inn. ꝙ sn̄ia habens errorẽ virtualiter, sed non expssum, est ipso iure nulla. posui in c. trãslato. de ꝯstit. in lec. ubi videas. ¶In gl. ibi sub pena
4 bñficij sui valet pactũ de amittendo beneficio, si non fecero tale q̃d. Declara hoc primo, dũ † modo ista obligatio fiat ĩ manibus ordinarii, q̃ possit recipere resignationẽ, aliter nõ valebit, q̃a istud ẽ vnũ renũciare tacitè, sed renũciatio facta non in manibus supioris, non ẽ valida. Ita dicit Rot. deci. 36. inci. Itẽ si actor, in fi. de renũ. & est 3. in nouis, & ita limitat c. fi. de crim. fal. ¶Scđa declaratio. Ad euitandã istã penam sufficit semiplene probare ẽt p unũ testẽ, & hoc intellige, cum quis se obligauit ad probandum aliquid. Hoc est dictũ Io. de Ana. c. fi. đ cri. fal. in 1. col. Allegat Io. And. c. cũ dilecti. de elec. Allegat no. 2. de calumnia. ubi ad probandum uitium calũniæ sufficit probare semiplene. ¶Tertia declaratio, ꝙ inuito superiore fieri non põt. Hoc ita Abb. in c. cũ dilecti. in fi. de elec. p no. in c. admonet. &c. qđ in dubiis. de renũ.

a Pro homine. *Quod dies interpellat pro homine quando locum habeat, uide per do. Soc. consi. 107. incip. Vt in quæstione. uer. sit ergo conclusum. in fi. in 1. parte, char. 72. Et adde do. Alex. in l. quoties. de uerb. obl. et in l. uinum. ff. si cert. pet. & in*

l. si ita stipulatus, de uer. obl.

* Monitione. *Adde Fed. de Se. consi. 129. incip. casus talis est, in 1. dub. Cũ consilio 12. incip. Ioannes ab armis. uers. ad tertium. Abb. cõsi. 59. uiso. ante fi. uer. ueruntamen. parte 1. Aret. consil. 67. diligenter. in fi. Auctor in c. quoniam frequenter. col. pe. ĩ prin. ut li. non contest. & ista est communis * opi. q̃ tantũ locũ hẽt statib. hmõi sinodalibus constitutionibus, quę habent uim triplicis monitionis, ut ait Io. An. in c. 2. in glo. 2. ne cler. uel mon. Rot. deci. 444. inc. extra Rotam. in no. Lap. alle. 87. inc. Mattheus. post n. 2. Secus autem si nõ adessent hmõi cõstitutiones, ut ẽ cõis opinio, * quã tenent Fede. Ab. Aret. et alij ubi s̃. & adde Rom. cõsil. 69. Viso, nu. 4. & consi. 235. inc. duo ad primum, ĩ 4. dubio, Bar. in l. cum quidam. ff. de leg. 2. & in consi. 142. inc. constitutione Cameri. episcopi. et Auct. cõsi. 412. inc. contra hæredes & pro curia episcopali, & ista nota.*

Et ita intellige.Et vide Bal.ĩ c.j. §. porro.quæ fuit prima
cã beneſ.amit.ubi dicit, ꝙ qui non põt ſoluere in termi
no,non eſt periurus. Allegat Inn. hic ,ꝓ quo videre oẽs
in l.quod te.ff. ſi cer.pet.gl.& oẽs in c. breui. de iureiurã.
Bar.in l.continuus.§.cum ita.ff.de ver obl.Lud. in l.fin.
ff ꝗ ſatiſ.cog.¶Gl.in verſi.nulla,&c. Dicta Abb. hic sũt
bene declarata, tñ ſuꝑ iſto tex. facias vnã ꝯcluſionem.
5 ſcilicet,quòd † poteſtas delegati prorogari non poteſt.a
a Tex.eſt hic in fi.¶Limita primò,niſi ſit
reſcriptum non ad lites, quod exten-
datur ad certũ genus perſonarũ in ma
teria ad alios adaptabili, quia ad alios
ꝓrogari põt.Ita dixit Dom. ſupra in ſa
luta.Greg.mouet̃ ex gloſ. ibi in uer. ex
cõmorantibus. iuncta ſuppletione Io.
An. ¶Scđò limita, niſi cã quoquomõ
tangat alias ꝑſonas in reſcripto, nõ cõ
prehenſas.Ita Abb.hic poſt Bald.in l.ſi
qui ex ꝯſenſu.C.de epiſ.audien. Adde
Inn.& Abb.in c.veniens. el 2. de teſti.
vbi dicit,ꝙ tertius pro ſuo intereſſe po
teſt proponere ius ſuũ coram delegato.Iſtud dictum al-
legat Rota in antiquis,deciſ.616.inci. Itẽ ſi cã cõmittit̃.
& dicit hoc eſſe pulchrũ dictũ. ¶Tertio limita iſtũ tex.
ut procedat,quo ad perſonas principales, ſecus, quo ad
acceſſorias,puta fideiuſſores. Vñ ſi laicus dedit clericum
fideiuſſorẽ coram delegato Papę,talis clericus,licèt ſit ꝑ
ſona extranea non ꝯtenta ĩ reſcripto,vr̃ tñ ſubijci iuriſ-
dictioni iudicis delegati, & illius iuriſdõnem ꝓrogare,
ꝗa Papa,quẽ delegatus repræſentat,eſt ordinarius oĩum
clericorũ in omni diœceſi totius mundi,ſing.eſt deciſio
Cy poſt Pet.in l.pen.ff.ſi quis in ius voc. ¶Dubito tñ de
6 hoc,quia ſequeret̃, ꝙ † quilibet poſſet ꝓrogare iuriſdõ-
nem delegati Papæ ꝯ̃ iſtum tex.Nec obſt. ꝙ repræſentet
Papã,ꝗa repræſentat ſolũ in illa cã,non in alijs, ut hic ꝑ
Doc.Nec obſt.ꝙ veniãt acceſſoriè, quia modus cogno-
ſcẽdi diuerſificabitur.Cogita tñ,ꝗa notabile eſt.¶Quar
tò limita,niſi partes compræhenſæ in reſcripto ꝓrogent
iuriſdõnẽm, ꝯſentiendo in delegatũ, cui delegans non
potuit cõmittere cãm & tñ iuriſdõ delegantis potuiſſet
prorogari,licèt non fuerit ꝓrogata, quia partes litigan-
do corã ſuo delegato ita videntur eius iuriſdõnem ꝓro
gare,ſicut potuiſſent ꝓrogare iuriſdõnem delegãtis. Ita
Ab.ꝯſ.61.inci. Saluatoris,eiuſq;&c.in j.vol.quia cũ ge-
rat ꝑ oĩa vicẽ delegantis,vr̃ eius iuriſdõ ꝓrogari. ¶Quĩ
tò fallit,niſi eẽt ꝑſona, q̃ ſucceſſiſſet ꝑſonę cõpræhenſæ
in reſcripto,c.j.de alie.iud.Facit tex.c ꝗa G.de iud.& qđ
habet̃ in c.ſignificauit.de reſcr.Tñ non eſt ꝓpriè ꝓroga
tio,ex quo ſucceſſor fingitur eadẽ ꝑſona.¶Sextò fallit ĩ
delegato ad vniuerſitatẽ cãrũ.Ita gl.ĩ l.j ff.de iudi.đ qua
tñ gl.dubitat hic do.Abb.in j.col.Põt autẽ prorogari iu
riſdõ iudicis, đ cuius tñ iuriſdõne dubitatur ,ſecus ſi nõ
dubitatur.eſt dictũ Inn.in c.paſtoralis.in princ.de reſcri.
Sequitur Ang.in l.j.ff.de iud.& plenius in l.ſi per errorẽ.
ff.de iu.om.iu.¶Si verò Papa, vel Imperator reſeruant
ſibi certã cognitionem , vel iuriſdõnem, partes velint
ꝑ nolint, erũt ſub eo,nec alterius iuriſdõnem poterunt ꝓ-
rogare.De hoc eſt dictũ Inn.ĩ c.inter dilectos. de exceſ.
ꝑla.& in c.cũ M.de ꝯſti.& ponit Arch.in c.tibi,ꝗ. de re-
ſcri.in 6.Bal.in c.j.§.ꝑterea.lo vltimo.de prohi. feu. alie.
7 ꝑ Fed.facit c.ut nr̃um.cũ mã,de app. ¶Itẽ no. ꝙ † in cã
appellationis non hẽt locũ ꝓrogatio, ꝗa appellatio de-
bet eſſe gradatim. Iõ nõ põt vẽtilari apud incõpetentẽ.
Ita Bal.ĩti.đ pace.Conſtã.in ver.ſ́m mores illius ciuita
tis Alle.auth.ad hæc.C.de iud.¶Si verò partes litigant
corã ordinario,tanq̃ coram delegato, & nulla eſt dele-
gatio,ꝗa facta ab incõpetenti, nõ valet ꝓceſſus ex vi ꝓ-
rogationis.De hoc eſt deciſio Bal.ĩ l.1.C.ꝗ pro ſua iur.&
l.falſus.circa prin.ver.ad tertiã.C.de fur.& Lud.ĩ l.1.§.ſi
ꝗs ita.de ver.obl.& eſt gl.in c.prudentiã. in ver. canoni-
ce.ſuprà,eo.¶Si aũt partes compromittũt in delegatos,
nõ vident̃ in dubio renũciare reſcripto,imò vtranq;po-
teſtatem amplecti, & põt ſnĩa ex vtraq; parte ſuſtentari.
Ita dicit Bal.in c.ſi inter partes.in prin.in ti.de l. Conra

a Non poteſt. *Adde Pet. de Suza.in l.1.alle.hic in tex. in 6.ſal. de iudi. poſt gl. & ibidem uide Guil. de Cu. De dicta prorogatione uide dom. Ale.de Imo. in conſil. 180. 2. parte.*

di.ꝑ tex.in c.niſi eſſent.infra de præb. Et ꝙ ꝗs poſſit pro-
cedere ex duplici authoritate,tenet Bal.in l.j.ad fi.C. de
8 fur.¶iudex † vero,cuius iuriſdõ prorogat̃,nõ exequitur
ſuam ſnĩam. Tex.& gl.& Bal.in l.epiſcopale. C. de epiſ.
audi.& ponit Lud. in l.j.§.poſt operis.ff.de ope.no. nun.
& late Io.And.in ti.de cõpenſa.in add.§.j.ſubdens,ꝙ or-
dinarius hoc poterit ad mãdatũ iſtius.¶A ſnĩa verò epi,
cuius iuriſdõnẽ laici ꝓrogant,non appellat̃.Tex.eſt in d.
l.ep̃ale. Qđ verũ eſt in laicis,quibus imperator põt ꝑiu-
dicare,ſecus eſt in clericis prorogãtibus iuriſdõnẽ vnius
9 epi.Ita Abb.ĩ c.cãm de re iud.in j.col. ¶In † cã aũt crimi
nali mora per uiam inquiſitionis,non hẽt locũ proroga
tio.Ita Bal.hic,& in l.j.C.de ſicar.quia in prorogatione
requiritur ꝯſenſus vtriuſq; partis, in l.
b j.b ff.de iud.& Io.de Ana.in c. ad peti-
tionẽ,de accu.Sed in inquiſitione vtra
que pars non ꝯſentit , quia iudex non
ẽ pars.Ergo,&c.¶Cõtrariũ tenet Fran
ci.de Are.c.j.in vlt.char.de iud.dicens,ꝙ ubi agit̃ de ꝑiu
dicio duorũ,requirit̃ eorũ ꝯſenſus,ſed qñ tractatur đ ꝑ-
iudicio vnius,ſufficit eius ꝯſenſus,l.Neſennius.ff.đ neg.
geſt.Pro quo Sal.in l.j.C.ubi de cri.agi opor. ubi idẽ te-
net,quia iudex obtinet vim reipub. Ergo partis. Idẽ ſen
tit in l.j.in 9.q.C.de iur.om.iud.Et adde, ꝙ ẽt in accuſa-
tione requirit aliud,ſ.ꝯſenſus iudicis,ubi fuit cõmiſſum
delictũ,ſ́m Paul.de Caſt. in d.l.j.C. ubi de cri. agi opor.
Quod puto verum ꝑ id, qđ dicit Abb.hic đ intereſſe vĩ-
dictæ,vel ꝯfiſcationis, quæ ubi non cõcurrerit, forte te-
10 nẽda eſſe hęc opi.do.Abb.¶ Minor † 25. annis ſine au-
thoritate curatoris,ẽt cũ iuramento,nõ põt prorogare
iuriſdõnẽ alterius iudicis , declinato ſuo, quia non ha-
bet legitimã ꝑſonã ſtãdi in iudicio,l.clarũ.C.de autho.
ꝑſtan.Ita Ang.in l.1.ff.ſi quis in ius voc. dicens, ꝙ auth.
ſacramẽta.C.ſi aduer.ven. non hẽt locũ in actibus, qui
fiũt in iudicio.Ita Spe.in ti.de act.§.1.¶Limita. niſi iſta
ꝓrogatio eẽt oĩno vtilis minori,ſ́m Bal.in l.1.C.de iur.
om.iu.ꝗa tenet iudiciũ tũc ꝑ eũ agitatũ , ꝑ tex.ĩ l.nõ eo
minus.C.de procu.Et ſubdit,ꝙ illa lex habet locũ in pu
pillo.Alle.gl.in l.neq; tutores.C.de admi.tut.& dicit ſe
ita ꝯſuluiſſe Ferrariæ in fauorẽ pupilli expulſi ex Bono
11 nia.¶Procurator † ex gñali mãdato nõ põt prorogare
* iuriſdõnẽ *. Ita oẽs Doc.ĩ c.cũ olim.el
1.ſ̃.eo ¶Primò no.tñ circa hoc, ꝙ ſuf-
ficeret mãdatũ generale cum libera.
Secũdò no.ꝙ ſi prorogat patiente dño
ꝙ valet prorogatio,ut in d.c.dictũ fuit.
¶Corã arbitro non põt fieri proroga-
tio.Ita Bal.in repet.l.ex cõpromiſſo.ff.
de arb.in 7. q. quia non hẽt iuriſdõnẽ,
ſed notionẽ,l.ait prætor.ff.đ re iu. Põt
tñ ipſius notionis fieri prorogatio in
eadem mã,& dummodo fiat intra tẽ-
pus cõpromiſſi , ſed ſi fieret poſt dicet̃
12 nouũ compromiſſum.¶Poteſtas † of
ficialiũ ex forma ſtatuti limitata,ſicut
viduarũ,vel mercãtiæ,nõ põt ad alias
materias prorogari ſ́m Abb. hic , pro
quo vide Maria.in c.ſignificaſti. de fo.
cõp.ubi refert, ſe ita ꝯſuluiſſe. Mouet̃
ꝑ iſtũ tex.& per ea,q̃ dicuntur de dele-
gato.¶Scđò mouetur ꝗa qualitas dãs
iuriſdõnem iudici,debet allegari, ut ꝑ
Inn.in c.cũ ſit de fo.comp. Sed hic nõ
põt allegari,niſi ſua propria.Ergo,&c.
Tertia ratio,ꝗa ꝓrogatio non põt fie-
* ri ad ſpeciem oĩno diuerſam *, gl. in c.
hi,qui.de ꝑb.in 6. ¶Si quis litigat corã
iudice non ſuo,non intelligitur in du-
bio,ꝙ velit ꝓrogare iuriſdõnẽ.Ita Inn.
in c.cum cãm ſuper ver. præſumptio-
13 nẽ.de teſti.¶Si † exemptus ab ordina
rio promittit ſtare corã eo,lapſo certo
termino,& ꝓrogat iuriſdõnẽ, ꝓrogatio non tenet, nec
excõicatio ſequens,ẽt iudice hoc ignorante.Iſta eſt con-

b In l.j. *Et ibidem ad hoc vide do. Alex.de Imo.*

* Iuriſdõnem. *Adde Inn.in c. cũ olim.il 1. ubi Fel. col pe. uerſic. ĩ ea gl.hoc ti.ſequitur Mil. in repert. in uer.procurator nõ poteſt.Rom. conſi. 132.incip. ut retulit. n.2.& Gui. Pap.q.285.ĩcip. ſtatuto.*

* Diuerſam. *Adde Bal.in l.ſi quis ex conſenſu. in fi. C.de epiſ.aud. & in l. teſtamenta omnia , ubi tex. C. de teſtam. Bar. in l. inter conuenientes. ad muni. Bal. in l. repetita. ꝑ illum tex. C. de epiſco.& cler. & in l.2.§.ſed & ſi iudex. de iudici. & Auctorẽ. in c.cęterum . poſt prin. de iudici .*

cluſio

clusio Io. And. in regula, scieti. in Merc. disputata ꝑ quē dā suum scholarem. Et intellige de exempto, qui exemptioni suę renunciare non pōt, vt sunt subiecti Papę, ꝑ tex. in c. cum tpe. de arb. secus in alio exempto. ¶ Error litigantiū impedit prorogationem, gl. est ordinaria hic qa impedit ꝯsensum, sine quo ꝓrogatio fieri nō pōt, l. si per errorem *. ff. de iuris. om. iud. ¶ Ex-14 cipiſ † primò casus ꝓrogationis, quæ fit per vniuersitatē, uel populū, litigantes corā incōpetēti per errorē. Ita Bal. in l. 2. C. quæ sit lon. ꝯsu. Dicit. n. ibi, ꝯsuetudo dat iurisdōnem, c. cū ꝯtingat de fo. cōp. Sed ꝯsuetudo induci potest nō obstante errore. l. qđ nō ratione. ff. de ll. Ergo si per errorē populus litigauit errādo, valebit talis ꝓrogatio. ¶ Scđus casus est, qñ iudex a prorogatus per errorē, ꝓnunciasset se cōpetentem, qa si ab ista sñia non fuit appellatū, habebit & oportebit ei stari. De hoc est decisio Inn. in c. super literis. de rescr. & Bar. in l. 2. ff. si qs in ius uoc. ¶ Tertius casus est, ubi litigaſ corā iudice habente iurisdōnē, sed nō plenū exercitiū iurisdōnis, quia tūc error litigantiū non attendiſ. Ita Inn. in c. prudentiā. in verbo, excōicationis. §. eo. loquens in uno ex plurib. delegatis, & sic facilius prorogaſ vsus, quàm iurisdictio. Hoc dictū sequitur Ang. cōs. 162 inci. Petita fuit. & in l. j. ff. de iud. in d. l. si per errorē. & in l. Pomponius. alias, si uni. ff. de re iud. & Bal. in l. si ꝯuenerit. ff. đ iur. om. iud. ¶ Cōtrariū tenet Imo. in d. c. prudentiā. & sentit ibi Abb. per tex. ibi, & probatur à fortiori, per ca. cū super. §. eo. ubi ille, q erat competēs per se tm̄, & putauit per errorē non posse procedere, nisi cum alio, qui erat incōpetens talis error vitiat ꝓcessū. Ergo fortius, vbi iste solus ꝓcedere nō pōt. Et uide Abb. in c. dilecta. ver. hæc rō. de rescri. ubi dicit, ꝙ iō in casu l. Barbari⁹. error litigantiū prorogat iurisdōnem, quia ī prorogatione illa agebaſ de prorogatiōe publica, & plurimorū, sed hic nec de vtilitate publica, nec plurimorū agitur. facit, qđ dixi in casu ꝓximo. ¶ Se-15 cundò no. ꝙ † non solum error facti sed ēt error iuris impedit prorogationem. Ita Inno. in c. ad petitionem. de accus. & Abb. ibi, ver. no. bene hoc vltimū. Secus, ubi iudex poterat aliqua exceptione repelli, ut puta qa suspect⁹, quia tunc, si non repellitur per errorē iuris, non pōt amplius repelli, l. si ꝯuenerit. de iuris. om. iu. Quod no. ¶ Est ēt quartus casus, in quo vltima cōclusio non procedit, quia dēt intelligi in prorogatione erronea illius, cui nullo mō partes subijciunt, secus, si realiter hēt iurisdōnem in litigantes, excepto certo casu, quia prorogatio facta in illo casu, non vitiatur. Ita Inn. in d. c. ad petitionē, de quo Lud. Ro. sing. 684. incip. Tu habes l. si per errorem. ¶ De prorogatione de tempore ad tempus, uide in c. de causis. supra eod. De prorogatione clericorum dicetur in c. fi. de foro cōpe. ubi sequenti anno dicemus ea, quæ sequuntur. Quod no.

* Si per errorem. *Adde ibidem ad hoc Paul. de Cast. & Alex. & Pet. de Suz. in l. 2. ff. de iudici.*

a Quādo iudex. *Adde tu et limita dictum Innoc. & Bart. ut procedat in illo, qui per cōparitionem potest prorogare, secus est in clerico, quia non potest, imo si est contumax, processus est nullus, per tex. in c. si dili genti. de foro cōp. Bal. in l. 2. ff. si qs in ius uoc. non ie. Iuxta hoc quærit Bald. in d. l. 1. de vtili q. pone, potestas fecit citari aliquē pro delicto qui erat clericus, tamen potestas ignorabat eum esse clericum, & quia erat cōtumax, bānniuit eum ex forma statuti, nunquid occidens clericū sic bannitum excusetur ab homicidio stāte statuto ꝑ bānitus possit impunè occidi? Arguit ad partes, & finaliter determinat, ꝙ sic s. ꝙ excusetur. Adde, ꝙ istam q. latè disputauit Ioan. Andr. in regula, quod quis. de reg. iur. in 6. ubi refert idem fuisse decisum. Idē tenet Alb. de Ros.*

SVMMARIVM.

1 *Scientia ubi requiritur alicuius qualitatis, quando quis capitulat. si non exprimit illam qualitatem, capitula non tenent.*
2 *Commissio facta minori 18. annis, an teneat de consensu partium.*
3 *Populus an posit statuere, quod proximus pubertati possit testari.*
4 *Pupillus an possit succedere ad principatū ante pubertatem, dato ei tutore.*
5 *Princeps si sciat ætatem minorem, & scieter committat causam, an teneat commissio.*
6 *Papa si commendat alicui laico certum plebanum, an talia uerba enunciatiua probent eum esse plebanum.*
7 *Papa si mandat prouideri alicui impuberi, & non apponat clausulam, Dispensamus, sufficit, ut dicatur dispensasse.*
8 *Aetas episcopi, inquisitoris, ordinandorū Abbatissæ, & aliorum, qualis debet esse? Vide nu. 9. 10. 11.*

CAPITVLVM XLI.

Cvm vigesimū. ¶ Maior 20. annis pōt a quocunq; dari delegatus. Idē in maiore 18. dummodo ꝯsentiant partes. Minor uero 18. dari non pōt nisi a principe. H. D. ¶ Vtrū
1 † minor 18. annis possit eē iudex? Vide hic do. Abb. quē hic approbāt Mod. et id, qđ dn̄t de sciā istius, q cōmittit causam tali minori. Vñ inferunt, ꝙ oportet, ꝙ dicat sciēter. Allegāt gl. in c. concertationi. de app. in 6. in uerbo, sciā, q̄ dicit, ꝙ ubi requiritur sciā alicuius qualitatis, qñ quis cap. tulat, si nō exprimit illā qualitatem, ꝙ capitula nō tenent. Scđo allegant Ang. in l. j. C. de Nili ag ge. non rump. ꝙ stante statuto, ꝙ præstans opem nobili incurrat talem pœnā, ꝙ si quis pstitit, & non fuit dictū, ꝙ scienter, ꝙ debet liberari. Itē allegant Bar. in l. oēs. C. de agri. & censi. lib. 11. ubi dicit, ꝙ si statutū dicit, ꝙ quicunq; pstiterit opē bannito puniaſ tanta pœna, ꝙ accusatio, quæ non dicit illū sciuisse bannitū fuisse, non tenet. Allegāt ēt gl. in l. ex maleficio. §. lōge minus in verbo ignorans. ff. de act. & obl. quæ dicit, ꝙ ignorās non puniſ, & ꝓpter hoc dicunt, ꝙ fecerant solenne consilium tēpore, quo Cardinalis quatuor coronatorū gubernabat Bononiam in tali materia, ubi dn̄t, euasisse quēdam qui fuerat allocutus exercitum, quia dicebatur, ꝙ ex forma statuti incurrerat quandā pœnam, consuluerunt notabiliter, ꝙ ex quo inquisitio non dicebat illū fuisse scienter alloquutum, non tenebat, & sic eū euaserunt. Et ad hoc fecerunt aliud motiuū, scilicet, quòd alloquēs bannitū ꝯ formam statuti non dr̄ incurrere pœnā banni, si est eum alloquutus de alia materia, quam nō tāgit statutum reipub. Allegānt l. primā. ff. ad l. Iul. maiest. Vos addatis Bal. in l. data opera. C. qui accusa. ubi dicit, ꝙ gl. in dicto §. longe minus, esset scribenda literis aureis. Illam gl. allegat Io. de Ana. in rub. de accus. in fi. & Angel. in Auth. de ecc. ti. §. fi. in fi. Sed in hoc reperio Bal. in l. 1. C. qui accus. ver. super secūdo puncto. ubi dicit, ꝙ istud de alleganda sciencia habet locum, quādo quis accusatur, ꝙ nō fecit tale quid, uel omisit facere, secus, si quis accusatur, ꝙ aliquid fecit, quia probat accusatio licèt non fecerit mentionem de scientia vel supina ignorantia. Allegat glos. in dic. §. longe minus. ¶ Et uide Lud. Roman. ubi limitat ista dicta, in consilio

in 4. par. statu in q. 26. et seq. quæ īcipit, q̄rit an ipse Gādin⁹. Sequitur do. Alex. in consi. 436 inci. Attenta dispositione statuti. Adde, ꝙ contrarium notabiliter tenet ipsemet Bald. sibi contrarius, in l. 1. C. si à non compe. iu. ubi tenet, ꝙ nō excusetur qui occidit clericum bannitum, quamuis ignorauerit esse clericū. Sequitur do. Alexand. [illegible] contrarius, in consil. suo 422 inci. Visis dubitationib⁹. Adde tū, ꝙ prima opin. plus placet, & est tenēda. In criminalib. quādo variæ sunt opi. semp tenēda est illa pars, q̄ tēdit ad absoluendū. l. interpretatione, & l. sanctio legū. ff. de pę. Secundò, quia ad hoc, ꝙ quis teneatur de homicidio, requiritur, ꝙ homicidium sit dolo commissum. Adde ꝙ lex uel statutum loquens de homicidio, semper intelligitur de doloso. Paul. de Cast. in l. nemo deinceps. C. de episc. aud et in consi. 348. ubi dicit se ex hac regula multos iuuasse. & Bald. in l. data opera. C. qui accus. non pos. Bald. & Saly. in l. si serui, C. đ noxal. Auctor. in c. lator. de homic. Cepol. caute. 2. nu. 12. 13. 14. & consil. 29. 30. 31. 32. 33. Pau. de Cast. in l. 1. de leg. 1. Bal. in l. et si seuerior. C. de ijs q not. infa. Ita dicit Barto. in l. qđ ergo. §. pena grauior. ff. de infa. Bald. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. Ang. & Paul. de Cast. in l. 2. ff. de legi. Pa. de Ca. in l. & si seuerior. C. de infa. Sed quælibet causa

tā excuſat à dolo, (à dolo) Adde l. igitur. §. 1. de liber. cau. l. plagij. la 2. C. de plagi. gloſ. in l. ſatis pœnę de in ius uoc. & in l. non poteſt dolo. de reg. iur. ad uerte tamen, quod talis cauſa nunquā in delinquēte præſumitur, niſi uehementibus coniecturis, & præſumptionibus probetur, ita Bart. in l. inter omnes. §. recte de furt. Ange. in l. ſed & ſi. §. ſcire. de peti. hęred. Aret. conſ. 8. ī c. ſicut decet. uerſic. pro ijs facit ut in l. ſi quis. ff. de iuriſdi. om. Et quāuis iſte poſſit eſſe in aliqua culpa, tamen ī criminalibus lata culpa non ęquiparatur dolo (Dolo.) Adde ut morte puniatur Bart. in l. 1. §. ſi quis teſt. lib. eſ. ius. fuer. tamen lata culpa a dolo non differt, niſi quis dolus cōmittēdo, culpa uero omittendo committitur. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. & cōſequenter dolus uolūtatē poſitiuā arguit, culpa uero permiſsiuā. l. Metrodorus. ꝺ pen. l. Iulianus. in prin. Imo. l. ſterilis. §. cum per uendito rem. de act. emp. Aug. & Ar. Imo. in tract. malef. in uer. ſciēter in primo uerſi. gl. ī l. ſactionibus in uerbo, non ob culpā. ff. de in lit. iur.

105. inci. Viſo themate. in prin. ꝙ non
intelliguntur, ubi qs fecit qđ eſt de ge
nere malorū, ſicut occidere, furari, &c.
Secus, ubi fecit actū non ꝓhibitū, niſi
ꝑꝑ aliquid accidens, ſicut alloqui ban
nitum, tunc oportet capitulari de ſcien
tia. ¶ Scđò dn̄ Mod. ꝙ Bald. hic oppo-
2 nit ꝯ̃ iſtum tex. ꝙ † de ꝯſenſu partium
non teneat cōmiſſio facta minori 18.
annis. In ꝯ̃rium dicit Bal. vr̄ tex. l. qui-
dā ꝯſulebat. ff. de re iudic. ubi dicit, ꝙ
imo valet. Soluit Bal. ꝙ de iure Cano-
nico non pōt committi minori 18. an
nis, de iure aūt ciuili pōt. Et cū iſtis tran-
ſeunt hic. Mod. Vos dicatis, ꝙ imo et đ
iure ciuili non pōt fieri commiſſio mi
nori 18. annis de ꝯſenſu partiū. Ita vo-
luit Io. de Imo. Nā ubi ſunt opiniones
inter Legiſtas, in dubio dēt ſtari iuri ca
nonico, ēt in foro Cæſaris. Ita Doc. in
c. ex literis. de reſcri. & ſcripſimus in c.
eccl̄a ſanctę Mariæ. đ ꝯſtitu. ¶ Dn̄s Ab.
hic non vult, ꝙ princeps, ēt ſciēter poſ
ſit cām committere pupillo, quia im-
pubes patit̄ defectū nataliū, ut hic per
eū. Mod. hic argunt ꝯ̃ Abb. primò đ di
cto Bar. in l. quidam. ubi dicit, populus
pōt eligere in principem, vel iudicē, ēt
infantem vł pupillum. Ergo ſi hoc po-
pulus, fortius princeps qui eſt maior po
pulo. Scđò arguunt ex dicto Barto. in
l. iij. ff. de teſta. ubi dicit, ꝙ populus pōt
ſtatuere, ꝙ ꝓximus pubertati poſſit te-
ſtari. Si populus hoc pōt, fortius prin-
ceps. Demum arguūt ꝓ do. Abb. & dn̄t
ꝙ pro eo eſt caſus in d. l. cum prætor. §.
cum aūt. vbi ponitur impubes pro pu-
pillo a nā, & non præſumptione iuris.
Et ad ꝓximum dictum Bar. ſic reſpon-
dēt, ꝙ non eſt uerū, ꝙ populus poſſit ha
bilitare ꝓximum pubertati ad teſtan-
dū ſ̄m Ang. in l. ſi quæramus. ff. de teſta.
Et mouentur per l. pe. uer. vllo modo.
C. qui teſta. fac. poſſ. Modo ſic, ubi poni-
tur verbum, vllo modo, inferior à prin
cipe diſpenſare non poteſt, gl. in cle. 2. ī
ver. vllo modo. đ ætate & quali. & ī uer.
3 nullatenus. Sed † populus eſt inferior
a principe. Ergo diſpenſare non poteſt.
¶ Tn̄ tenent omnino ꝯ̃ do. Abb. Mo-
uentur per dictum Bald. in l. fi. C. de te-
ſta. mili. ubi dicit, ꝙ ciuitates Lombar-
diæ ſæpe eligunt in gubernatores, īfan-
tes filio magnificorum dn̄orum. Con-
ſidera, ſi ipſe dicit infantem in guberna
torē, multò magis in iudicē. ¶ Itē ſub-
dit ibi Bal. ꝙ dignitas proueniēs ex ra-
dice, ut ī dn̄is Alemanię, tranſit ipſo iu
re ēt ī infantem, & adminiſtrabit per tu-
tores. ¶ Ad l. cum prætor. rn̄dent, ꝙ lo-
quitur in pupillo non proximo puber-
tati, putà, in 8. vel 9. anno, non in 13. qui eſt proximus pu
bertati, & ex hoc tenent, ꝙ princeps tali proximo puber
tati poſſit cauſam committere. ¶ Vos pro Abb. addatis
Pau. de Caſt. in l. quidam. ubi expreſsè tenet, ꝙ pupillo
non pōt cauſa committi, per rationes Abb. ¶ Tamen te
neo opi. ꝯ̃riam, & Moder. hic, & allego glo. in terminis,
ꝙ Papa pōt committere cauſam pupillo, in cap. ſtatu-
tum. in uer. canonicis. de reſcr. in 6. quæ dicit, quod ſi Pa
pa ex certa ſcientia committat cauſam pupillo, quod
valet commiſſio. ¶ Ad l. prætor. reſpondeo, quod licèt
princeps ex certa ſn̄ia non diſpenſet cum his, quę ſunt
iuris naturalis, eſſet verum ī totum, ſed nō in vna cauſa,
quia in una pōt, & huic defectui prouideri poterit per
acceptationē aſſeſſoris, d. cap. ſtatutū. §. aſſeſſorem. de re-
ſcri. in ſexto. ¶ Ad ſcđam limitationē, ſcilicet dum dn̄t
dūmodo cōmittat minori ſciens, hoc eſt verū, pro quo
vide, quæ ſcripſimus in cap. ad hęc. de reſc. ¶ Dixit hic
Abb. ꝙ pupillus ſuccedit ad principatū ante pubertatē
ſed datur ei tutor. penes quem erit adminiſtratio. Et dn̄t
hic Mod. ꝙ Bar. in d. l. cum quidam. non dicit hoc. Se-
cundò allegant Old. conſi. 2. inci. Ante finitā tutelā. ubi
diſputat, an finita tutela pupilli, qui erat rex, detur ei cu-
rator, ſi ōn vult eū. Tandē ibi ꝯſuluit, ꝙ ſit dandus ei cu
cator finita tutela, per cap. primū, de ſupple. neg. præl. in
6. & per alias rōnes ibi per eū. ¶ Vos dicatis, ꝙ imò Bart.
ponit ea, quæ dom. Abb. alle. ſuprà, contra Mod. Secun-
dò dicatis, ꝙ cum Old. tenet Dom. in cap. grauis. de ſup.
negl. ꝑl. in 6. Tn̄ Imo. tenet ꝯ̃ Old. prout refert ibi Dom.
Mouetur, qa ex quo iure ꝓprio ſuccedit in regno, oīa pt̄
ſine curatore. Alle. l. ſi curatorē habēs. C. đ ī integr. reſti.
mino. Et ad l. ꝯ̃riam allegatam in gl. rn̄det, ꝙ loquitur ī
illis, qui non ſuccedunt iure proprio, ſed iure electionis.
Tn̄ ego puto primam opinionem eſſe veriorem, qa nō
video rōnem dr̄iæ, an veniat iure ꝓprio, an iure electio-
nis. ¶ In gl. 1. & 2. aut nihil aut parum ſcribunt Doc. qa
faciles ſunt, ideo pertranſeamus & nos. ¶ Illud, quod
4 † dicitur de arbitro, quòd debet attin-
a gere 20. annum a, amplia, etiāſi pendē-
te cōpromiſſo attingeret. Ita Specul.
in ti. de arb. §. 2. uer. item minor. & eſt
tex in ſimili in cap. ſi eo tempore. đ re
ſcr. in 6. Idē puto in iudice, per d. capit.

a 20. annum.. *Ad quod uide omnino Ang. Are. Inſt. de fi. tu. vlt. col.*

5 ¶ Limita † iſtum tex. & dicta Doct. in quantū dn̄t, ꝙ ſuf
ficit, quòd princeps ſcienter committat, & ſic, ꝙ ſuffi-
cit ſola ſcīa ætatis in committēte. ¶ Limita, ut non ha-
beat locū in beneficialibus. Ita Cal. plenè in ti. de reſcr.
ꝯſi. 8. primò per cle. 1. de præb. ubi bonus tex. qui dicit, ꝙ
non dr̄ data gratia ad curam animarum, etiāſi Papa di-
cat, Prouiſo, ne cura animarū negligatur. Secundò, qa
literæ ꝯ̃ ſtylum curiæ non valent, ca. quàm graui, de cri-
mine fal. ¶ Contrarium puto verius, per id, quod ſcribit
do. Car. in certis notis cauſarum, no. 147. inci. obijcitur
contra iura. ubi in eodem facto contrarium conſuluit,
videlicet ꝙ ſufficiat Papam mandare ſcienter prouide-
ri inhabili, licèt ſuper inhabilitate alter non diſpenſet.
Allegat tex. cum gl. in c. eam te. de ęta & quali. ¶ Scđò
uide pro hoc qđ no. Cōpoſ. in c. cum adeo, & ibi omnes
de reſcr. quorū dicta probant, quòd ſufficit, ꝙ ꝯſtet Pa
pā uoluiſſe tali prouideri. Et ſubdit ibi Compoſt. non eſ
ſe verū, ꝙ oporteat, ꝙ Papa diſpenſet. ¶ Ad cle. j. de ꝑb.
rn̄de, ꝙ loquitur, quando non fit mentio in ipſa gratia,
ſed in clauſula adiecta gratiæ fit mentio acceſſoriè de a-
liquo: ſecus ergo, ubi in ipſa gr̄a fit mentio, ut loquimur
nos. Ad illud de ſtylo curiæ, reſpondet Card. ꝙ iſte ſtyl⁹
eſt ad abundantem cautelam, non ꝙ oportet. ¶ Nō ob.
ca. licet. & c. quàm graui. de crimi. fal. quia hoc eſt verū,
ubi aliquid exprimitur ꝯ̃ ſtylum, ſecus ubi aliquid omit
titur præter ſtylum, quia ponuntur aliquando multa
in bullis, quæ non ſunt de neceſſitate, puta, ſi dicitur, Si
6 pro alio non ſcripſerimus. Ita Car. ibi. Ad † idem facit,
qđ ſcribit Lap. allegatione 7. inci. diſputat, an literis, &
c. & ibi dicit, ꝙ ſi Papa cōmendat iudici laico quendā
plebanum, quod iſta uerba probant ſatis illū eē plebanū
ētſi ſint verba enunciatiua, puta, ſi dicit, defendas talem
plebanum, &c. quia vr̄ Papa fundari in illis uerbis. Alle
gat tex. in cle. j. de proba. ubi eſt optimus tex. ¶ Adde
Dom. in capi. ſi eo tpe, de reſcr. in 6. ubi dicit, quod ſi Pa
pa mandat prouideri alicui impuberi, & non apponat
clauſulam, Diſpenſamus. ſati s eſt, ut dicatur diſpenſaſ-
ſe. Et Pet. de Anch. conſ. 65. inci. Pro clariori. ubi dicit, ꝙ
ſi apparet ex literis Papę ipſum ſciuiſſe de incompaſſi-
bilitate beneficiorū, ſatis eſt, ut dicatur diſpenſaſſe. Alle
gat l. idē Vlpianus. ff. de excuſa. tuto. ubi bonus textus. &
Pe. de Anc. conſ. 228. inci. Vltra alia ſolennia. ubi dicit,
quod ſufficit, quòd conſtet de certa ſcientia Papæ ex ver
bis ſuis, licèt non dicat expreſsè ſe diſpenſare, per glo. in
capitu. ſtatutum. in uer. canonicis. de reſcrip. in ſexto.

¶ Limi-

7 ¶Limita † ista, nisi rescriptū sit ꝯ ius, habens clausulam derogatoriā ad rescripta, qa tunc oportet derogare illi iuri per clasulā, Nō obstāte, vel, Nō obstantib. Ita Do. in c.j. de ꝯsti. ī 6. ubi plene declarat gl. ī versi. noscatur. Quę ita intelligitur fm p̄dicta. ¶Qn̄ verò annus debeat esse cōpletus, uel nō, vide gl. in c. ad nr̄am. in gl. 2. đ reg. & gl. in c. subdiaconus. 77. dist. & gl. in cle. ḡnalem. de ęta. & & qua. ¶Si dr̄ in 20. anno, &c. isto casu sufficit ī choasse. Quid si dicatur, tibi annorū 18? Oportet, ꝙ sint cōpleti. gl. est in cle. fi. đ ęta. & qual. in verbo, decē & octo. Quid si dicat, Tali, cū peruenerit in 19. annū? Dic, ꝙ sufficit, ꝙ inceperit. Sed quid si dicat, Cùm peruenerit ad annū 18? Dic, quòd tunc debet impleuisse,

a qa dictio, Ad a, denotat extrinsecā qualitatē. Ita Bar. in l. nec putabā. ff. de con di. & demōs. & Abb. in d. cle. fi. De ista dr̄ia ponit plene Ludo. in l. qui hoc an no. ff. de uer. ob. post Imo. ibi, & Imo. ī l. si cui legeť. ff. de leg. j. cū concor. alijs. ¶De ætate episcopi habes ca. cum in cūctis. de elec. ubi requirit, ꝙ perfecerit

a Dictio, Ad *De hac dictione, Ad, vide Arch. cap. si gratiose. de rescrip. in sexto. & 78. distin. c. presbyter.*

8 annum 30. ¶De † ætate inquisitoris habes, ꝙ dēt esse ī anno 40. cle. valēs. de hær. ¶De ætate ordinandorū, est tex. in cle. fi. de æta. & qua. ¶De ętate ī alijs inferioribus dignitatibus dic, ꝙ debēt eē 25. ann. c. cū in cunctis. & vi

9 de tex. ī c. j. de æta. & qua. ī 6. ¶De † ętate Abbatissæ dic, ꝙ est trigesimus annus, c. indemnitatibus, de elect. in 6. ¶De ætate canonici, dic, ꝙ dēt compleuisse 14. annum.

10 c. super inordinata. de pb. ¶An † & qn̄ pueri sint capaces beneficiorum, uide Dom. in c. de his. 28. dist. Et ibi dicit inter cætera, ꝙ in bn̄ficio nō curato sufficit, ꝙ expleuerit septimū. ¶De ætate aduocati, ꝙ debet complere 17. annū b, per tex. in l. 1. §. pueritia. ff. de postu. Et ibi Bar. dicit unū, quod est ad limitationē hui⁹ decretalis, scilicet, ꝙ doctor ante vigesimū annū potest eē iudex in cā scholarium, iuxta auth. ha-

11 bita. C. ne fi. pro patre. ¶De † ætate doctoris oīs ętas sufficit data sufficientia. Ita Car. in prologo Decrataliū. Tamē alibi dicit, ꝙ debet excessisse saltē 17. annum, videlicet in cle. 2. de magistr. ¶Vltimò de ætatibus hominū c est gl. in pœ. 6. in verbo, p̄fectis. & ponit Ioā. And. ī c. literis. super verbo, compleuisse. đ despon. imp. & Arc. in c. 1. de cler. ęgro. in 6. & plenè Ioan. de Ana. in rubri. de delic. puer. ubi uide.

b 17. ann. *Adde Bal. dicentem in l. 1. C. qui & ad uer. quos. ꝙ minor potest esse aduocatus in cā propria. & non restituitur aduersus omissas allegationes.*

c Hoīum. *Quotuplex autē sit ætas hominū, uide Flor. in l. inuiti. ff. de testi. & gl. in l. hæreditatum. ff. ad l. Fal. & Aul. Gel. lib. 9. ca. 28.*

SVMMARIVM.

1 *Delegatus & arbiter in quo conueniāt, uel differant.*

CAPITVLVM XLII.

VNo delegatorū. ¶Tempus pluriū arbitrorum vel delegatorum simpl'r datorū expirat per

1 mortē vnius. ¶In † quibus æquiparaт arbiter & delegatus, hæc est una similitudo. Est alia similis, qa delegatus non cognoscit, nisi de expressis in rescripto, capitu. cū olim. el 1. suprà eo. Ita nec arbiter, l. nō distinguemus. §. de officio. ff. de arb. Itē delegatus nō p̄ōt facere pręceptū in ꝯfessum, đ quo p̄cepto ponitur in l. si debitori. ff. de iud. per tex. in l. si reus paratus. ff. de proc. Vidimus in capitu. q̄renti. s̄. eod. Ita nec arbiter facit p̄ceptū in ꝯfessum. Ita Bal. in l. eos. C. de exe. rei iud. Allegat istū tex. ¶Differūt tn̄ in plurib. Primò, corā delegato hēt locum recōuentio, capit. primo, de mutu. peti. secus corā arbitro, cap. cum dilectus. de arbi. de quo per Abb. in dicto cap. primo, in primo notabili. ¶Itē arbiter non p̄ōt ferre sn̄iam, nisi partibus p̄sentibus, l. diē p̄ferre. §. si qs ex litigatoribus. ff. de arbi. secus in delegato, capit. cōsultationibus. supra eodem. ¶Item delegatus nō cogit partes ut personal'r veniāt, capitu. primo. de iud. in 6. secus in arbitro. dicta l. nō distinguemus. §. si dn̄i. Itē differūt in c. fi. de arbi. in 6. ¶Itē per sn̄iam arbitri non inducitur consuetudo, secus in sn̄ia delegati. Ita Bal. in c. 1. de feu. cog. ¶Itē cōpromissum non finit triennio. Bal. in c. si aūt. de rescr. secus est in delegato, l. p̄perādū. C. de iud. Et hoc đ iure ciuili. De ista vltima dr̄ia dic ut per Car. in cle. q̄diu. in 3. q. de app. & per Abb. in cap. cū dilectus. in fi. de arbi. Lud. in l. si quis arbitratu. ff. de verbo. oblig. Dicas tn̄, ꝙ regulariter ęquiparanť arbitri & delegati, ut per Abb. in ca. trāslato. de ꝯst. ¶Et no. ꝙ requiritur, ꝙ allegans similitudinē inter istos, alleget in casu occurrenti, & eā ostēdat, ut per Abb. in simili, in d. ca. translato. ¶Iura canonica, quæ loquunť de arbitris, habent locū & in arbitratoribus. Ita hic Io. And. singulariter. ¶Limita istū tex. primò, nisi rescriptum habeat clausulā, Quod si non oēs idē. Quod si ambo, &c. Gl. est hic. ad quod vide Arch. in capi. fi. 65. dist. ubi dicit, ꝙ qn̄ est ista clausula, Quòd isti, &c. si collega rogatur, ut veniat, vel committat, vel se excuset, & non facit, alij procedere p̄ōt, & ita dicit, seruare curiā Romanam. remittens ad notata ad cap. cum causam. s̄. eo. ¶Scd̄o limita, nisi vnus cōmitteret vices alteri, qui cępisset vti ante mortem committentis. gl. est hic, & tex. in cap. cum plures. eo. ti. in 6. ¶Tertiò limita, nisi eēt datus collega sub nomine dignitatis, capit. quoniam abbas. s̄. eod.

SVMMARIVM.

1 *Actus geminatus quid importet.*
2 *Verba denotantia propriam personam, non verificantur in actu per alium expedito.*
3 *Personaliter, uel per teipsum, uel Manibus proprijs, an hæc uerba semper importent electam industriam personę.*
4 *Item an sola magnitudo causæ faciat uideri electam esse industriā personæ.*
5 *Industria personæ quando est electa, an quis possit expedire actum per filium.*
6 *Ministerium nudum expedire debens, an possit expedire per alium.*
7 *Procurator generalis ad negotia, potest substituere etiam in præiudicium domini. Quæ tamen regula patitur septem limitationes, ut nu. 8. usque ad finem capit.*
9 *Procurator ad negotium speciale, non potest substituere, quia uidetur electa industria personæ.*

CAPITVLVM XLIII.

QVoniā. ¶Delegatus Papæ subdelegare p̄ōt licèt datus sit ex officio, uel cū clausula p̄electionis, vcʒ ꝙ si nō oēs, tu cū alio exequaris. H. D. vsq; ad §. is autē. ¶Quid importet actus geminatus d, uide Ludo. in l. si uerò. §. de uiro. ff. sol. matr. in 31. fallēt. de quo plura alias dicam. Sed nunc no. primò, ꝙ domi. de Ro. decis. 958. de præben. 31. in antiquis, dicunt,

1 quòd † reseruatio Papa geminata, operať multa, præsertim quod reuocata prima reseruatione, non est reuocata scd̄a. ¶Secundò no. quod Bal. in tracta. schisma. quem ponit in rubr. C. si quis ali. testa. prohi. dicit, ꝙ ꝯ actū geminatum nunquam potest opponi de inconsideratione, vel inaduertentia, quia præsumitur deliberatio. Tertiò facit gl. singu. in cap. ex literis, in uersi. admonita, in fi. de diuor. quæ dixit, quòd confessio deliberata est irreuocabilis. Tamen communiter illa gl. reprobatur per rationem Ioan. And. in cap. fin. de iureiur. in 6. quia sequeretur, quòd confessio iudicialis nūquam reuocari posset, quia in iudicio dantur dilationes ad deliberandū. itē uide Pau. de Cast. cons. 82. in ci. Quòd præfata sentētia, ad fi. ubi dixit, ꝙ confessio extraiudicialis geminata nocet e. Itē uide Bal. in l. nec dānosa. C. de preci. imp. off. & extrau. de pace Constant. in uersi. priuilegia. ubi dicit, ꝙ uerbum futuri temporis

d Geminatus *Ad quod Adde, quæ p̄ Authorē habētur in c. si quando, supra de rescr. in uersic. geminatio rescripti. & quod ibi in apost. dixi. et adde Bal. in trac. De schisma. & tex. in l. talis scriptura. et ibi Ange. de leg. 1.*

e Nocet. *Adde quæ habētur per Authorem in c. olim. s̄. de rescr. & quod*

quod ibi dixi in apost. Et adde, ꝙ confessio geminata operatur, quòd non possit opponi excep. non nu. pe. vt per do. Soc. cōs. 67. inci. Circa primam q. ver. circa aliam q. circa fi. ĩ 1. parte, char. 113 quod no.

geminatũ, importat nullitatẽ ipso iure, secus si simplex, & vide gl. in ver. in nouetur. in c. quicunq; de hær. in 6. & gl. in ver. oĩa & sing. in c. ut circa, de elec. in 6. quæ dicit, ꝙ ubi ponunt talia verba, nõ sufficit simplr narrare factũ, sed etiam qualitates omnes ipsius facti. ¶ Et virtutes prædictas intellige habere locũ in actis, quæ fiunt ꝑ interuallum temporis, secus, si uno & eodẽ contextu, ut iuribus allegatis per Moder. hic. Pro quibus vide gl. in c. ab eo. in uer. instãter. de app. in 6. q̃ dicit, ꝙ dicens appello, dr̃ semel appellasse, & nõ sæpius. Ad idẽ gl. in c. Lotharius. 31. q. 2. Facit ꝯsiliũ Bar. 106. incip. in q̃stione vertente inter do. Nic. vbi dicit, ꝙ dicens multa verba iniuriosa vno momẽto, vnã tñ iniuriã intulit. Facit tex. in l. qui bis. ff. de ver. obl. ubi qui bis promittit nõ tenetur, nisi semel, & in l. plane. §. si eandẽ. ff. de leg. j. ubi idẽ legatum sæpius eodẽ testamento factũ, unum legatũ est. Ex quibus nõ vr̃ illud dictũ Bal. de quo hic Abb. procedere, & ipsum reprobat Car. & Imo. non per p̃dicta, sed quia nunq̃ electa est industria personæ, nisi in casibus à iure expressis, & dñt ipsi duo, ꝙ hoc raro occurreret, similiter dictũ Bal. de verbo futuri tẽporis, non vr̃ procedere. ¶ Hanc limitationẽ intellige sanè, nisi uno ꝯtextu ponerent plures actus cũ interuallo tp̃is, q̃a tũc dicent plures ꝑ gl. ĩ ꝯstitutionẽ đ sen. exc. in 6. Circa q̃ vide sem ꝑ do. Car. ĩ cle. j. ĩ prin. in 8. q. đ vi. & hone. cler.

§. IS AUTEM. ¶ Is, cui cõmittitur, ut negotiũ ꝑsonaliter exequatur, alteri subdelegare non potest, nisi de partiũ ꝯsensu. Fallit in casibus hic expressis, vel ĩ similibus, s̃m do. Abb. hic vsq; ad §. cæterũ. ¶ Nota, ꝙ † verba denotantia propriã personã, non verificant in actu ꝑ aliũ expedito, q̃d facit ad gl. in cle. j. de vita & ho. cler. đ quá hic Abb. Quã gl. ut hic Mod. facit singularem do. Car. in cle. j. de iureiu. versi. vicesimoprimò noto. Et subdũt aliud, ꝙ vbi dr̃, Manibus ꝓprijs ꝙ nõ põt fieri ꝑ aliũ. Itẽ allegãt tex. in c. cupientes. de elect. in 6. in verbo, ꝑsonaliter cõpareas. & in c. fi. in eo. ver. de accu. & tex. in l. seruus si hęre. ff. de sta. lib. in ver. personæ, cui demõstretur. adhæret & Bal. in l. j. §. ne aũt. C. de cad. tol. ubi dicit ꝙ si testator mandauit alicui vt personaliter visitet monasterium, ꝙ non poterit fieri per aliũ, & Bar. in l. per hãc. C. de erog. mi. ann. lib. 12. in ver. manu ꝓpria. ubi dicit, ꝙ stipendiarij debẽt capere salariũ manu ꝓpria. Et idẽ dicit de doctoribus, per tex. ĩ §. in criminali. 5. q. 3. ubi verbũ, Faciat, personaliter importat, ꝙ nõ ꝑ aliũ. Allegãt ẽt c. periculose. de poen. dist. j. ubi verbum Manibus, denotat actũ personalẽ. & allegãt tex. in l. ꝓbatorias. C. de diuer. offi. lib. 10. & in d. cle. j. de iureiu. in ver. per manus nr̃as. Itẽ allegãt Bal. in c. j. §. si quis. de pace iura. firman. ubi vindicta permissa à statuto, non põt per aliũ expediri, & allegãt Io. An. in c. sicut dignũ, de homi. vbi statutũ puniens occidentẽ proprijs manibus, non hẽt locum in eo, qui occidit per aliũ. Allegãt ẽt tex. ĩ l. nulli. C. de epi sc. & cler. in ver. pro sua ꝯscientia. & allegãt gl. in l. si cui. ff. de arbi. gl. in l. singulos. ff. de testa. ubi qui tenetur sigillare ꝓprio sigillo, nõ põt alieno. Allegãt & Bal. in rubr. ff. de iureiuran. vbi dicit, ꝙ testis nõ potest iurare ꝑ aliũ. Tex. in c. licet ex quadã. de testi. & ibi dicit Ant. de Bu. Item allegãt tex. in l. sæpe. ff. de offi. ꝓcons. ubi dicunt, ꝙ ver. ipse, denotat actum personalem. Pro quo facit tex. in ca. coram, supra eo. in ver. tu ipse. ¶ Vltimò allegant Dom. in ca. secundo, de testa. in 6. ubi dicit, ꝙ executor testamenti habens distribuere s̃m suam conscientiam, non potest alteri committere. Ad idem allegant Old. consi. 96. & Bal. in l. nulli. C. de episc. & cler. in uersic. qui pro sua conscientia. Vltra ipsos allegabitis Domi. plene in cap. ut circa. §. pen. de elect. in 6. Et hoc ꝑ gl. ibi ĩ uer. proprium iuramentum. Item gl. secunda in capitu. fi. de dilatio. Per quæ infert ibi Abb. quòd ubi requiritur pręsentia alicuius non potest actus fieri per procuratorem. Item tex. in l. fi. ff. de excu. tut. & ibi Bal. per illum tex. in uer. dũmodo per se exerceat. Itẽ tex. in capit. licèt de deci. ubi priuilegiũ datum facientibus actũ proprijs manibus, non habet locũ in his, qui faciunt per alios. Et ibi dom. Abb. in notabilibus facit illũ tex. sing. ¶ Item Bal. in c. quis. s̃. eo. ubi dicit, ꝙ si ex quatuor ꝯsulibus debẽt ĩteresse tres ad ꝯsulendũ & pronunciandum, illi tres nõ p̃nt alios substituere. ¶ Declara primò ꝙ verba denotãtia actũ personæ, reducuntur ad aliã personam, q̃n mã, in qua ꝓferuntur, est ꝓhibita personæ, ad quam dirigũtur. Tex. est cũ gl. in ver. carere. in c. cum epus. de off. or. in 6. & ibi Dom. in pen. col. ¶ Scd̃ò declara, ꝙ ubi dicit, Manibus, & non dr̃ Proprijs, non vr̃ denotari ꝓpria persona. Ita probatur in c. si quis suadente. 17. q. 4. iuncto c. mulieris. de sent. exc. in 6. in quo non est verbũ noui iuris promulgatorij, &c. ¶ Tertiò declara in actu, qui est ĩ p̃tãte principis non præiudiciali, quia tunc verbũ Manibus proprijs, non habet effectũ, de quo supra, s̃m Car. in cle. prima. de iureiu. per illũ tex. in quantum dicit, Imperatorem coronari manibus ꝓpriis, quæ declaratio pendet ab his, q̃ dicã. ¶ Vtrũ partes possint renunciare formę? Primò opponitur de tex. in l. seruus si hæredi. ff. de statu liber. iuncto dicto Cal. in capi. primo, §. si q̃s. de pace iura. firman. ubi dicit, ꝙ statutum permittens vindictã, non habet locũ in expediente per alium. ecce, ꝙ uerba denotantia personam in fauorem partis, nõ p̃nt per alium expediri. Ergo, &c. ¶ Primò dñt Mod. ꝙ istud dictum est dubium. Item r̃ndent, ꝙ illud est poenale, & ꝯ ius cõe. Vel dic, ut dixi in c. quæ in ecclesiarũ, de ꝯsti. in primis chartis, in ver. nouus casus, ꝙ illud dictũ Bal. nõ procedit ex eo, ꝙ l. foueat vindictam, sed quia excusat illum, qui facit vindictam, quia non potest temperare iustum dolorem, quæ ratio cessat in expediente per aliũ. ¶ Scd̃ò opponitur de dicto Bal. in l. 1. C, qui admit. ubi dicit, ꝙ statuto prohibente mulierem contrahere sine consensu ꝓpinquorũ, non sufficit ratificatio, q̃a forma statuti non põt mulier recedere, ecce ꝙ ista forma est data in fauorem partis, & tñ ab ea non põt recedere. Dicunt Mod. ꝙ illud dictum Bal. non est in fauorẽ partium, sed in fauorem reipublicæ, quia interest, ne quis male tractetur. Vel r̃nde. ꝙ non ualet renunciatio statuti, quia qua facilitate ac facultate induceretur ad contrahendũ malè, eadem ad renunciãdum. ¶ Tertiò opponitur de dicto Bal. in auth. iubemus. C. de iud. ubi dicit, ꝙ ubi est data forma, ꝯsensus partiũ nihil operatur. Respõdent, ꝙ dẽt intelligi nisi forma sit data in fauorem partis. ¶ Quartò opponit̃ de una gl in l. à diuo Pio. ff. de ritu nupt. q̃ dicit, ꝙ ubi actus est nullus ipso iure, ꝯsensus partiũ nihil operatur, dic ut statim dicet̃. ¶ Adde, ꝙ iste tex. fallit in forma data in literis ad bñficia fauore impętrantis, q̃a illi renunciari non põt per tex. in c. cui de nõ. de præb. in 6. ¶ Scd̃ò limita, nisi esset clausula decreti, quia tunc non põt recedi ab ista forma, etiamsi sit in fauorem partis. gl. in c. dilecto. in uer. in clausula. de præb. cũ his, q̃ dixi in c. cũ accessissent. in prin. in uers. tertia declaratio. Et sic intelligitur gl. in d. l. a diuo Pio. quæ loq̃tur, ubi clausula est decreti, & ideo renunciari non põt. ¶ Vltimò no. ꝙ vbi Papa tacite, vel expresse elegit industriã personæ. non põt alteri subdelegari. Hodie est tex. in c. is, cui. de offi. deleg. lib. 6. & tex. hic notabilis. ¶ Vtrũ per ista uerba, cõscientiam tua oneramus, is, cui dirigũtur subdelegare possit a? Abb. ponit, & ad hoc Mod. allegãt Io. An. & oẽs ĩ c. 2. de testa. in 6. vbi dicit, ꝙ verbũ Conscĩẽtiæ tuę, ĩpedit substitutionẽ. Scd̃ò Bal. ĩ l. nulli. C. đ epis. & cle. ubi tenet idẽ. Tñ dñt, ꝙ ꝑ do. Abb. est decisio Ange. in auth. ad hæc. C. de iud. ubi refert Ang. fuisse expertũ in facto id, q̃d dicit do. Abb. Primò mouet̃ Ang. quia expressio eorũ quæ tacitè insunt, nihil operat̃, l. 1. ff. de leg. 1. Sed oĩno intelligebatur, ꝙ deberet facere s̃m cõsciẽtiã. Ergo, &c. Scd̃ò est casus in cle. exiui. đ ver. sig. ubi Papa onerat conscientias. Multa tñ delegari possunt. Et cum hoc

a Possit. *Adde Io. de Por. in l. qui liberis. §. hæc uerba. de vulg. & pup. & do. Alex. de Imo. in l. more. de iurisdi. om. iu. et Lud. in sing. ver. executor. versic. quæro, vtrum.*

hoc transeunt Mod.¶Primo,ꝙ ꝑ verba ista Conscien-
tiam tuam oneramus,nõ sit electa ĩdustria ꝑsonæ,tenet
ipse Ab.in c.cum in veteri.de elec.in prin. Et ibi ẽt dicit
ita consuluisse,& ꝙ põt subdelegari.¶Scđo vide Pe. de
Anc.in cle.j.in 15.notabili,de fo.ꝯp. vbi tenet idem,qđ
Ab.hic.¶Tertio allego Ro.deci.441.in cip.Fuit dubita-
tũ,vtrũ executor.in nouis,vbi latissime disputant istum
passum,& dñt fuisse ꝓnunciatũ, ꝙ sic:licèt Collector di
cat se & plurimos tenuisse ꝯ̃rium. ¶Contra do. Abb. ꝙ
imo denotet electam industriam ꝑsonæ,facit decisio p̄-
allegata in fi.Scđo vide Bal.in c.si pro debilitate.s̃.eo.in
scđo ꝯmento,vbi dicit,ꝙ non põt subdelegare, & Bal.ĩ
l.& in epistola.C.de fideic.prope fi.vbi dicit,ꝙ executor
datus sup ꝯscientiam,non põt delegare. Item Do.in c.
2.in §.sane.in ver.no.incidenter.de test.in 6.& Bal.in d.
l.nulli.Idem tenet Im.hic,dicẽs de clausula,De tua pru-
dentia,vel circũspectione,plenius ꝯfidentes, & allegat
Inn.hic,& dicit eius dictũ esse diligẽter notãdũ,qa sæpis
sime ista verba apponunt in literis. Et tu ꝑpetuo no. qa
poteris infringere mille subdelegationes. Pro hoc facit
gl.in l.sicuti.ff.de arb.q̃ dicit,ꝙ motus animi non põt al
teri ꝯmitti.Facit dictum Bal.ĩ l.cũ magistratus.C.qñ ꝓ-
uo.nõ est ne.vbi dicit,ꝙ arbitri,tutores,executores,non
pñt animi sui motus alteri committere.Vltimo ꝯ̃ Abb.
facit dictum Arc.& Io.An.in c.vnico,ne sede vac. Alb.
in 2.parte statutorum,q.101.vbi dicit,ꝙ is,cum cuius ꝯ-
silio habet aliquid expediri ꝓ me, non põt ipsum subde
legare,qđ no.&sic eodem mõ cũ ꝯscientia.Dic tu circa
hæc,ꝙ aliqñ in ꝯmissione alicuius dr̃, Sup quo ꝯscien-
tiam tuam oneramus, adijciendo hoc in vim executio-
nis,vel monitionis,& in isto casu ꝓcedat op.do. Abb.&
Do.de Ro. Rõ, qa vr̃ potius approbata ad tenorem de-
legationis,& sic in vim monitionis.Facit tex.in cle.1.de
p̄b.Aliqñ vero non apponit̃ dicta clausula, sed dr̃, Deci
das ſm ꝯscientiam,& tunc habent locũ rõnes & autho-
ritates ꝯ̃riæ, qa nõ põt dici, ꝙ hoc sit in vim tenoris,sed
in vim executionis,nisi subdelegaret dãdo formã,dicẽ-
do,Decidas sic & sic,& ita limitat̃ iste scđus casus,vt vi-
dimus in c.si ꝓ debilitate.s̃.eo. & ꝓ hoc adduco dictum
Bal.in rub.C.de exerc.vbi dixit, ꝙ prohibitus substitue-
3 re,põt ꝑ nuncium explicare.¶Vtrum † hoc verbũ ꝑso-
naliter,vel Per teipsum, vel Manibus ꝓpriis, ĩportet sꝑ
electam industriam ꝑsonæ?Dñt hic Mod. ꝙ in negotio
paruo non vr̃ electa industria ꝑsonæ.Ita Inn.hic.Et pro
hoc allegant gl.in auth. minoris debitor. C. qui da.tut.
pos.vbi statutum loquens in debitore, nõ habet locum
in debitore paruo.Itẽ allegãt l. senatus.§. Marcellus.ff.đ
le.j.vbi l. ꝓhibens emere domũ, non hẽt locũ in domũ
cula.Itẽ allegãt Bal.in l.j.C.de ædil.ac. vbi dicit,ꝙ statu
tũ loquens in vulnere,nõ habet locũ in vulnusculo. Tñ
istis nõ obstãtibus tenent op. Ab. vc3,
ꝙ in mã ẽt parui p̄iudicij, vr̃ electa in-
dustria ꝑsonæ,qa alias hoc verbum ni
hil ĩportaret.¶Tu adde primo ꝯ̃ do.
Ab.pro Inn.tex.in clem.1.de iureiu.&
ibi Car.in 21.notabili.Tñ hoc non ob
stante,teneo cum Ab. & pro hoc alle-
go Bal.& Imo.in l.j.ff.de lib.& posthu.
vbi dñt, ꝙ vbi aliquid est datum pro
forma ẽtsi videat̃ modicę solennitatis,
est oĩno seruandum,&non habet locũ
regula dicens,ꝙ de modico non est cu
randum.¶Adde etiam do.Ab.ꝯs.96.
in pen.col.vbi dicit,ꝙ leuis solennitas
aliquando est oĩno necessaria,vt satis-
fiat iuri.¶Item adde An. in c. Pisanis
ac Lucanis.đ rest.spo.vbi dicit,ꝙ omis
sio formæ in minima parte processus,
vitiat ꝓcessum.Adde ẽt Ang. in l. hac
consultissima. C. qui testa. facere pos.
vbi dicit,ꝙ si statutum in certo casu re
quirit consilium sapientis,dicit,ꝙ hoc
debet requiri in casu claro. Ad cle.j.de
iureiu.responde,ꝙ ibi non fuit cõmis-

* Cardinalium. *Adde Bal. in l. cũ multa. C. de bon. quæ lib. & est dictum Ioan. Mon. in cap. super eo. de hæret. in 6. & tenet Car. in repet. c. perpẽdimus. col. 6. de sent. excom. And. Sic. in trac. Card. in 2. q. 1. p. prin. & in cons. 1. ex sacris. car. 2. & 3. par. 1. Adde tamen quod commu* nis * opinio est in contrarium, vt dicit Dom. in d. c. super eo. per ca. cuncta per mundum. 9. q. 3. ibi, absque vlla synodo. nã Pa*

sum superioris, in quo lateret aliquid
intrinsecum, prout considerat hic Ab
bas, iõ ipsemet statuens potuit actum
4 intrepide ꝯmittere. ¶Vtrũ † aũt sola
magnitudo causæ faciat videri electã
industriam ꝑsonæ, & sic impediat sub
delegationem?Mod.tenent hic ꝓ indu
bitato opinio.In.ꝙ sic.Mouent̃, ꝑꝑ ar
duitatẽ rei recedit à regulis iuris cõis:
si recedit̃,ergo ab illa regula,ꝙ delega
tus à principe subdelegat,receditur ꝑꝑ
mãm arduam. Item hoc ꝓbant ꝑ tex.
in c.ꝑ venerabilem.§.rõnibus. q fi.sint
le. vbi in rebus arduis Papa nihil face-
* re p̄t sine ꝯsen.Cardinalium.*Item al-
legant Inn.in c.1.de ꝓc. vbi dicit,ꝙ in
arduis solus p̄latus non põt ꝯstituere
ꝓcuratorem sine ꝯsensu cap.Item alle *
gant Host.in ca.literas.de rest.spo.vbi
dixit,ꝙ ꝯsuetudo in arduis non dat iu *
risdictionem,l3 alias secus,ꝑ c.cũ ꝯtin
gat.de fo.ꝯp.Item allegant Bal.in l.j.§.
j.ff.de magist.ꝯuen. vbi dicit, ꝙ in ar-
duis,q̃ fiunt à capitulo,debent exprimi
nomina singulorũ. Idem tenet Spe.in
ti.de syndi.§.1.ver.item ꝙ nullæ.Idem
allegant Inn.ĩ c.edoceri.de reg.ubi di-
xit,ꝙ in rebus arduis ep̄s nihil põt,nisi
cũ capitulo.Item allegãt Inn. ĩ c. cãm
q̃.de reg.ubi dixit, non põt ꝯuentus in
bonis mensæ suæ ꝯstituere ꝓcuratorẽ
sine abbate & eius ꝯsensu. Allegant ẽt
Ab.ĩ ca.at si cleri.de iu.§.de adulteriis.
vbi dixit, ꝙ in rebus arduis non valet
dispensatio ep̄i sine consensu capituli
sui.Item allegant Inn.in c.2.de no.op.
nun.vbi in arduis vocant̃ canonici, &
Bal.in l.iudices.C.de iu.vbi notarius in
arduis non põt scribere ꝓpriam ꝯmis-
sionem,& in l.nulli.C.de iu. & hic,vbi
dicit, ꝙ mã ardua non trãsit in succes-
sorem,ẽt nominata dignitate.Itẽ alle-
gat tex.in l.fistulas.§.frumenta.ff.de ꝯ̃-
hen.emp.ubi dicit, assumens ĩ se casus
fortuitos non intelligit̃ de arduis inso-
* litis.*¶Contrarium tñ tenent per l. 1.
§.si aũt.uer.si nõ talis.C. de ca.tol. ibi,
uerborũ conceptio & facti natura.Pro
op.Ab.hic adde eũdem in c.qm̃ abbas.
s̃.eo.& tex.in c.uenerabili.s̃.eo. iuncto
c.1.de cle.ægro.in 6.& ca. maiores. de
baptis.& c.nulli.19.distinc. Tñ de iure
ciuili sustineri posset op. Inn.per id,qđ
a scribit Bar.in l.j.aff.de of.eius,cui mãd.
est iuris.& Cyn.in l.1.in 2.q.C. qui pro
sua iuris.& Bal. in l. nec quicquam.§.
ubi decretum,ff. de of. procons. & Io.
An.ĩ Spe.in ti.de iu.dele.§ fi.uer.idem-
que est delegatus, ubi dicunt, ꝙ ideo
causæ meri & mixti imperij de iure ci-
uili non possunt delegari, qa in eis ꝑꝑ
magnitudinem causæ, & rei,vr̃ electa
industria personæ iudicis, & sic est im-
pedita subdelegatio,per istũ tex. & per
l.j.ff.de of.prefec.præto.ibi,pondus rei.
& ibi Bal.sequitur expresse Innoc.hic.
¶Sed quia de iure canonico dictę cau
sæ delegari, & subdelegari possunt, c.
qđ sedem.de offi.ordin.ideo ratio Le-
gistarũ non urget apud nos,prout sen- a
tit Io.And.in loco præallegato.¶Fal-
lit in reseruatis principi in signum spe-
cialis priuilegij,quia ẽt à delegato Pa-
pæ de iure canonico delegari non pñt,

pa liberam habet potestatem. cle. 2. vt li. pend. ca. 2. de præben. in 6. c. significasti. in fi. de elec. ergo alios non tenetur requirere. glo. in cle. dudũ. in ver. libere. de sepul. glo. in ca. fundamenta. § decet. in ver. contigerit. de elec. in 6. & hoc cõmuniter teneri dicit Ioan. de An. ĩc. firmissime. de hær. & hæc no.

* Insolitis. *Addo quod ita est opinio cõmunis * cont. Bart. in l. sed & si quis. § quæsitum. si quis cau. alibi Bart. in l. Seio. §. medico. de an. lega. Bald. in l. falsus. col. pen. & fi. cir. med. C. de fur. Bald. & Sal. in l. licet. C. locati. Ange. cons. 176. præmittendũ est. sub nu. 2. ver. si quis ergo. Ant. de But. & ibi Ab. in ca. i. de cõm. Alex. cõsi. 28. visis. col. 4. cõsi. 107. Ful. consi. 193. incip. factũ super quo. Adde tamen Bald. contrarium tenentem in d. §. quæsitum. col. pen. quem sequitur Ang. Ful. & Roma. ibi. ista quæstio est longa & ardua, & eam alibi tractaui, ideo ommitto hic. hoc vnum tamen dicam, quod cum ista qualitas casuum insolitorum consideretur secundum diuersitatem & opinionem hominũ, ideo in hoc attẽdi debet mens contrahentium ex cõiecturis quæ resultare solent ex verbis pactis apponi solitis, quando talia sint quòd sit locus coniecturis, secus quando sint expresse conceptæ.*

a In l. 1. *Et ibidem omnino vide do. Alex. de Imo. in l. iubere. de iurisdic. om. iud.*

secundum

ƒm Ant.& Im.ĩ d.c.qđ ſedem.& Bal.in l. geſta. C. de re
iu.& in rub.ſ̃.eo.& in c.cām.el 2.ſ̃.eo.dicentes,ꝙ ptās le
gitimandi non eſt ſubdelegabilis. ¶Verum poſſet dici,
ꝙ extra iſtum tex.opinio Ab.eſſet verior,ꝓ qua non fa-
cit d.l.vnica,ver.ſi vero,C.de cadu.tollen.qa eſſet ꝯ iſtū
tex.in §.is,aūt.vbi ſufficiunt ſola verba ſine natura facti.
¶Qūo aūt cognoſcatˉ electa induſtria ꝑſonæ, dic pri-
mo,ꝙ vbi ꝯmittitˉ factum,qđ non pōt ꝑ alium adimple
ri,tex.in l.fideicommiſſa.§.j.ff.de le.2.& ibi Bar.& tex.in
l.inter artifices.ff.de ſol. ¶Limita hoc eſſe verum in fa-
cto,in quo hēt oriri certum corpus,qđ non eſt in rerum
nā,ſecus ſi eſſet in rerum natura,puta ſi promiſi tibi tra-
dere librum.Ita declarat Imo.hic. ¶Scđo fallit, niſi ex
perſona promittentis aliud eſſet p̄ſumendum, puta,ſi in
hoc non eſt peritus,qa faciet ꝑ alium.Ita Imo.hic,& al-
legat l.ꝯtinuus.§.ſi ab eo.ff.de ver.obl.Vbi vero mentio
fit hæredis,nunq̄ vr̄ electa induſtria perſonæ, quia indu-
ſtria non tranſit ad hæredem.Ita Cy.& Bal. in l. qſquis.
la.j.C.de epiſ.& cleri.de quo facit feſtum Pe. de Anc.in
c.is,cui.de of.dele.in 6.Ad qđ vide Bal.in l.fi. C.de hære.
inſt. ¶Scđus modus cognoſcendi eſt,
* vbi dr̄,Talis expediat,& non alius.*vr̄
enim ex hoc electa induſtria ꝑſonæ.I-
ta Benedic.de Plumbi.in l.imperator.
ff.de fideicō.li.Allegat tex.ĩl.j.§.de his.
ff.de ſepara.in ver.nullius alterius. Idē
tenet Rot.deciſ.368.incipi.ſi eps̄. ad fi.
de of.deleg.hodie 14.in nouis. Item in
mandato alienadi eſt electa induſtria
ꝑſonæ.Ita Bal.ĩ l. mandatum.ff.mād.
5 ¶Item † vbi eſt electa induſtria ꝑſo-
næ,pōt qs expedire ꝑ filium a,qa cēſetˉ
eadem ꝑſona cum patre.Ita Lud.in l.j.
ff.de in ius voc.Allegat tex.ĩ l.ſciendū.
§.legari.ff.de legatio.vbi tex.dicit lega
ti alium mittant, niſi ꝓprium filium,
ꝯiuncto uno dicto Bal. hic dicentis,ꝙ
vbi qs habet facere ambaſciatā,vr̄ ele
cta induſtria ꝑſonæ,qđ non credo ve-
rum,qa l.ibi vltra ꝓceſſit diſpēſando,
& loquitˉ in caſu ſuo,qa nō ſꝑ filius eſt
ſimilis patri, & ꝙ dicatˉ eadem ꝑſona,
eſt per fictionem,iō non extenditˉ. ¶I-
tē executor teſtamentarius non ſubde
legat,qa vr̄ electa induſtria perſonæ,I-
ta Bal.in l.nulli.C.de epiſ.& cle.ꝑ tex.
ibi in ver.ƒm eorum ꝯſcientiam. Idē
Io.An.in ti.de inſtru. edi.§.nunc vero
aliqua.Idē Ang.ĩ l.cū debitorē.ff.rem
rat.hab.& ſentit Bar. in l.in venditiōe.
§.fi.ff.de bo.auth.iu.poſ. Hoc eſt verū
in executore dato ab homine: ſecus in
executore legis,vel canonis, vt eſt eps̄.
Ita Bal.in l.j.ff.de le.2.& Bal.in d.l.nul-
li.ver.ſed nunqd.& facit, qa ordinariꝰ
habens iuriſdōnem à l.p̄t ſubdelegare.
l.à iudice.C.de iu.¶Cōceſſio aūt facta
à priuato,ꝯcernēs facultatem facti,vr̄
in dubio eſſe perſonalis, qn̄ factum eſt
indeterminatum, & in qualitate, & in
tp̄e.Tex.eſt in l.apud Iulianum.§.ſi qs
alicui.ff.de le.1.& ibi Bal.& Ang. Secꝰ, ſi factum eſſet de
terminatum,qa tranſit ad hr̄dem. ¶Obligatus vero ad
factum non pōt per alium expedire, nec pōt ſoluere in-
tereſſe.Ita Fran.de Ramp.& ibi Im.in l.ſtipulationes nō
diuiduntˉ.ff.de ver.obl.Sed ibi Ludo.impugnat,qa illa l.
ſimpliciter loquitˉ. ¶Omnis ēt actus, q habet fieri in ꝯ-
ſpectu principis,dr̄ concernere induſtriam perſonę. Ita
Bar.in l.ſi quis.C.q̄ rer.li.11. Intellige aūt, ꝙ his caſibus,
vbi eſt electa induſtria perſonæ, ꝙ quis non poſſit ſerui-
re per ſubſtitutum,niſi ille,qui eſſet obligatus,mutet ſta
tum,Ita Bald. hic,& in ca.in præſentia. de probat.
6 §.CAETERVM.¶Is cui † ꝯmittitˉ nudū miniſteriū,nō
pōt vices ſuas alteri ꝯmittere. Fallit in legato Apoſto-
licę ſedis.Vtrum habens expedire nudum miniſterium,
poſſit expedire per alium? Conſidera,qa gl.in ca.pen.de
elec.in 6.ver.de certa.non ꝯ̃riatˉ.Bar.in l.fi.de diuor.Rō,
qa gl.intelligitˉ, qn̄ mandatum eſt de certa perſona eli-
genda,& vbi:qđ ſi non eſſet,gl. non haberet locum. Ita
Lap.Pau. & Do. ibi. ¶Qn̄ vero procurator ad negotia,
poſſit ſubſtituere,facias primo ꝯcluſionem. Procurator
7 † generalis ad oīa negotia,pōt ſubſtituere,ēt in p̄iudiciū
dn̄i.Tex.eſt in l.ſi procurator.§.j.ff.manda. & in c.j. in fi.
8 de ꝓc.in 6.¶Limita, † dummō velit ſubſtituere in vno
particulari negotio, ſecus, ſi in oībus,
& in totum.Ita Sal.& Alex.in l.qđ qs.
b b.C.de proc. qa in generali ꝯmiſſione
vr̄ electa induſtria perſonæ ꝑꝑ magni
tudinem rei,vt in gl. 4. ¶Secundo no.
Procurator ad negotium ſpeciale non
p̄t ſubſtituere, quia vr̄ electa induſtria
perſonæ,per tex.in l.pen.ver.item adij
ciendū.ff.de diuer.& tp̄a.p̄ſc.& ibi Bar.
& Bal.in l.j.ad fi.ff.de of.ꝓc.Cęſa. ¶Li
mita,niſi forma mādati ſit adeo limi-
tata,ꝙper ſubſtitutum mutari nō poſſit,puta,ſi in emen
do ſit limitatum precium.Ita Bar.vbi ſ̃. & Bal.ĩ l.ſi ego.
ff.qđ ui,aut clam.& Bal.& Sal.ĩ d.l.qđ qs.& tex.ĩ c.is,cui.
de of.dele.in 6.& ita intelligo gl.pe.in ca. ex parte deca
ni.de reſcr.dū dicit, ꝙ procurator ad impetrandum pōt
ſubſtituere quia intelligitˉ, dummodo habeat mandatū
de certo iudice,& hoc reſtringe, vt nō ꝓcedat in caſu c.
fi.§.1.de ꝓc.in 6.Non obſtat,ꝙ mandatum videatˉ limi-
tatum,vt ibi per gl.in verbo,ſpāle, qa vltra hoc poterāt
ꝯcurrere ſpāles tractatus inter mandantem & ꝓcurato
rem,ƒm Pau.& Do.ibi.Ex quo ſingulariter inferri poſſet
in ſimilibus caſibus. ¶Vbi dictū eſt ꝓcuratorem ad ne-
gotia non poſſe ſubſtituere,limita,niſi ſubſtitueret nun-
ciū cū ſpecifica ſubſtitutione.Ita Bal.ĩ rubrica,C.đ exer
cito.vbi dicit,ꝙ faciens ꝑ nuncium,ꝓprie dr̄ facere ꝑ ſe-
ipſum. Allegat l.q.aūt.§.fi.& ibi Bar.ff.de ꝯſti. pec. Non
eſſet tutum affirmare,ꝙ hoc habeat locum gn̄aliter,ni-
ſi forte mā eſſet apta ꝯmitti cum tanta limitatione mā
dati,ꝙ forma oīno eſſet intranſgreſſibilis, ſicut eſſet ab-
ſoluere excōicatum poſt cāæ cognitionem adhibitam
à ꝯmittente,ſed in p̄dicādo eſſet ſecus.¶Limita primo
iſtum tex.niſi diſpenſatio vel qd ſimile,eſſet ꝯmiſſa ſub
nomine dignitatis.Ita Hoſ.Bal.Io.And.Ant.& Ab.hic.
Contrarium tenent hic Inn.Car.& Imo. dicentes, ꝙ ſi
eſt ꝯmiſſa diſpenſatio,non tranſit in ſucceſſorem,ꝑ iſtū
tex.Sed prima opinio uerior eſt,niſi in ꝯmiſſione eſſent
appoſita verba denotantia electā fore induſtriā ꝑſonæ,
puta,diſpenſare ſine cāæ cognitione.Firmat primā opi-
nio.Car.in cle.1.de of.dele.¶Gl.in ver.nulli. Vide circa
hoc,q̄ dixi in c.ex literis.ſ̃.eo.ubi poſui, &c. ¶Secundo
limita iſtum tex. niſi nudum miniſterium ꝯpetat alicui
ex priuilegio,nō ex ꝯmiſſione,qa talis pōt delegare.De
hoc eſt gl.in c.fi.in verbo,caſibus,de of.or.ȷ̃.de qua facit
ibi feſtum Abb. Neque tunc dr̄ priuilegium egredi per-
ſonam,quia faciendo per alium,ipſe ur̄ facere,vt ibi per
Abb.¶Tertio limita illud, quod dr̄ de abſolutione, ut
habeat locum,qn̄ nuda abſolutio ꝯmittitˉ, ſecus ſi dele-
gatus ĩ cauſa tulit excōicationem, quia tunc abſoluere
pōt per alium,& committere abſolutionem alteri. De
hoc eſt gl.p̄allegata in fi.& ibi Ab.¶Quarto limita,qđ
dictum eſt de diſpenſatione, ut intelligatur in concer-
nentib.factum commiſſę diſpenſationis:tamen, q̄ ſunt
cognitionis, in actu diſpenſationis committi poſſunt,
puta,informatio de moribus legitimandi.Rota in anti-
quior.de of.ord.ꝯcluſione 3.incipien.Eps̄ conſtituit vi-
carium. Et no.illam deciſionem, ꝙ uicarius epiſcopi,
qui ex mandato poteſt diſpenſare in omnib. caſibus epi
ſcopalibus, non poteſt diſpenſare in caſibus ex poſt cō-
miſſis ipſi epō. ¶Quinto limita, niſi committatur nu-
dum miniſterium in materia omnino alias ſpectantę
ad ipſum commiſſarium,quia non vr̄ noua commiſſio,
licet ſit iuriſdictionis ſuæ excitatio. Ita Domini de Ro.
in nouis,deciſ.398.incip. Item ſi epiſcopus. in iſto titu.
14.puta,

* Et non alius. *Adde quòd iſta clauſula operatur quòd delegatus nō poſſit ſubdelegare. Alexan. in l.j.col. vlt.ff. de off. eius. no. in c.fi. de off. deleg. Bal. & Angel. in l.cum notiſſimi. poſt glo. C. de preſcri.tri.annor. Auct. in c.cām quæ.col. 14. verſ. ſimiliter dicit Bar. de reſcrip.*

a Per filium. *Adde tex. in l. nullus, qui nexu. C. de decu.lib. 10. Quòd filius cenſeatur eadem perſona cum patre, vide Soci. conſi. 31. incipi. Proſequendo ord. verſ. circa tertiam q. circa med. cum verſ. ſeq. in 1. parte, char. 62. vbi etiam dicit, quòd vox patris dicitur uox filij: ad quòd vide etiam, quæ habentur per Auctorē in c. ſuper eo, ȷ̃. de teſti. & quod ibi dixi in apoſtil.*

b in l. qđ quis. *Et ibidem ad hoc vide omnino do. Fran. de Aret. & do. Iaſo. May. qui ad hanc materiam ponit quamplurimas notabiles limitationes.*

14 puta, si mandat Archidiacono, vt installet beneficiatum. ¶ Limita sexto, nisi † sit nudũ ministeriũ parui momenti, q̃a in eo non vr̃ electa industria personæ, sm̃ Rotam ĩ loco pallegato, & oẽs Doc. hic. ¶ Septimo & vltimo in legato sedis Apostolicæ, vt hic. Rõ, pp multitudinem agendorum. ¶ Amplia ẽt in procuratore dato ad negocium sine certa forma, & materia non est apta expediri per vnum, sicut per alium. Ita Bar. in d. l. pen. ff. de diuer. & temp. præscrip.

9

¶ Felinus de Sandeis Canonicus Ferrariensis, Anno Domini M. cccclxxxiiij. & xvij. lectionum, quas ordinariè legit, partim Ferrariæ, partim Pisis: ætatis autem suæ xl. Pisis.

De officio iudicis ordinarij.

TITVLVS XXXI.

CONTINVANDO additiones, q̃ alias collectæ fuerunt, dum legi in voce duos præcedentes Titulos vsque ad hanc Decretalem, sufficiet in oĩ capitulo perstringere aliqua principaliora pũcta apostillando dicta do. Ab. non aũt oĩa, q̃ Doctores tangunt, neque ea, quæ remissiue tangit Ab. aut quæ ego alibi tetigi, & vtar breuitate maxima, potius enumerando, quàm extendendo rerum nouarum summam, omisso stylo, quo vti consueui in scriptis ordinariis, vt fiat processus.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ab vno episcopo, est ab alijs euitandus, & archiepiscopus per querelam aditus, primo illum non absoluat, nisi remittat.*

2 *Citatio non præsumitur post decendium, nisi probetur.*

CAPITVLVM VIII.

1 AD REPRIMENDAM. ¶ Ab† vno epõ excõicatus, ab alijs est euitãdus, & illum archiepš per querelam aditus, non absoluit, nisi primo remittat. Hoc dicit, de quo plenius ĩ c. venerabilibus. de sent. excõ. in 6. ¶ Dum dicit Ab. non sp sufficere cautionem iuratoriam in ista absolutione, vide Phil. de ap. c. qua fronte. vbi ex dictis Doctorum colligit quatuor casus, in quibus nõ sufficit iurm, sed tene menti casum, quem ponit hic Vincen. & alij, vcʒ in suspecto de periurio, per tex. opt. in ca. clericos. de coha. cle. & muli. per quem dixit Spe. de iura. calum. §. nunc dicamus. in prin. q in iuro calumniæ debet omitti de non petendis dilationibus frustratoriis, quia raro essent, quin litigantes essent periuri. Sequitur Abbas in c. j. de iura. calum. Per illum textum dixit etiã Abb. in c. cæterum. eo. ti. ꝯ Io. And. in locis ibi allegatis, non valere consuetudinem, q exigatur iuramentum calumniæ in calculo sñiæ. Nam si quis respondit t falsum, vel petijt falsas dilationes, iurabit in fine ꝯrium, ne puniatur. Idem dicas, qñ verisimiliter quis ignorat mãm, quia non est arctandus, vt iuret, de ea loqui. Pau. cõs. 87. Vnde hominibus vnius loci non debet deferri iuramentum, vt deponant de gestis in concilio alterius loci, per notata in l. admonendi. ff. de iureiu. Facit ad hoc ca. paruuli. 22. q. 5. vbi qui semel fuit periurus, amittit in alia cã a beneficium iurandi a. Quem tex. valde no. Lud. in d. l. admonendi. post prin. & Bal. Ang. & Alexan. in l. 2. §. q diximꝰ. ff. si quis cautio. & multi alij. ¶ Sed caue, nam aliud est, q non deferatur iuramentum ei, qui semel fuit periurus, & sic inspecto statu præterito, & aliud est, non deferre iuramentum ei, qui verisimiliter deierabit inspecto statu præsenti. In primo casu istud non fit, q̃a p̃sumebatur verisimiliter deierare, sed in odium ipsius. Vnde qñ ageret de iuro ei oneroso, non releuat à iuro, c. cum in ecclesijs. de maio. & obe. quem tex. no. ibi gl. pe. & Ab. ibi, ad fi. & in c. intelleximus. in pen. q de iu. inferens,

b q periurus b non excusatur à iuramento calumniæ. Et ex hoc vides, q licet in periuro sit aliqua p̃sumptio periurij futuri, pp regulam, semel malus. li. 6. & de test. c. testimonium. tñ non est suspicio tanta, q sit desistendum à iuramento oneroso. Sed in casu d. ca. clericos. licet iuramentum sit onerosum, p̃sumitur suspicio deierationis ex statu præ-

c senti illius personæ, q̃ habet iurare c: & ex ꝯiecturis suspicio est euidentior, q̃in eo, qui solum semel fuit periurus, & sic inæqualitas præsumptionis inducit diuersum effectum. Et cũ ista notassem, reperi Ab. eadem sentientem, de ap. c. qõni. in fi. Aliqua alia ad p̃dicta inuenies p Zochum, in ca. 2. q cleri. vel vo. Et dicit Bal. l. quæ sub ꝯditione. ĩ prin. ff. de ꝯdi. inst. q facili, vel prompto ad iurandum, non defertur iuramentum in supplementum, & sequitur Lud. ĩ l. admonẽdi. ꝯ iureiu. ĩ tex. ¶ No. tex. ibi. REDVCERE nõ omittas. ¶ Circa istã reductionẽ dicit hic Ab. q in ca requirit noua sñia, & nõ fit ipso facto, nisi in casu: c. eos. de sent. excõ. in 6. Ex quo infert dñs meus Frã. de Aret. in ca. veniens. 2. quasi in fi. de test. q excommunicatus absolutus, vt possit testificari, nõ est excõicatus post testificatũ nisi reducat in excõicationem, sicut videmus eꝯ, q excõicatus ad tps, incontinenti, lapso tpe, non est absolutus, quia excõicatio requirit absolutionẽ formalem. In n. de æta. & quali. c. cum bonæ. facit glo. in ver. donec. in cle. 1. de deci. Dubito de hoc, q̃a sequeret, q absolutus per literas Apostolicas, in quibus fit absolutio solum, quo ad effectũ, vt literę sortiant effectũ, remaneret ille absolutus post illum effectum, qđ nemo ꝯcederet, neq; practicat. Non obst. q post excõicationem ad tps, requirat absolutio, q̃a illud est pp formã datã absolutioni, q̃ si non interuenit, non dr̃ quis absolutus. Et q sit speciale in excõicatione, sentit expresse gl. in d. cle. r. Sed in reductione non est data forma: Patet in d. ca. eos. in ver. ipso iure, qui tex. loquitur de absoluto ex impedimento, quo cessante, reincidit. ¶ Nec obst. tex. hic, q̃a loquit de absoluto pure cum iniunctione satisfactionis, in qua si postea deficit, reincidit, sed in casu d. c. veniens. ĩtẽ tio absoluentis est limitata ad tps, iõ eo finito reuiuiscit excõicatio, cũ de essentia reductionis non sit, q fiat cum ministerio hominis. Vñ dicit Io. An. in d. c. veniens. q illa est potius q̃dam suspensio excõicationis, q̃ absolutio. Im. Host. & oẽs ibi, tenent, q ille statim reincidit, sicut ẽt dr̃ in simili ĩ c. cum ecclesiasticæ. de excep. q canonicus absolutus, vt possit eligere, facta electione reincidit statim in excommunicationem. Bene facit dictum Bal. in l. ex scripturæ. ff. de cond. & demon. dum dicit q si absolutus à iuro, qui dicebat Sempronium vsurarium, succumbit in causa, tenetur ammodo vinculo eiusdem iuramenti, q̃a perempta est cã absolutionis, vnde in pristinam ꝯditionem reuertitur, & quia lis frustratoria agitata non debet illi prodesse, vt ibi per eum. Et istis adde, q licet excõicatio, quæ non prætenditur nulla, sit semper absoluenda ab illo qui eam protulit, vt hic cum ꝯcor. Tñ fallit in absolutione, q̃ confertur per ordinarium proferendo testimonio, quia de ꝯsuetudine ecclesiæ Ro. põt fieri à iudice causę. Old. ꝯs. 278. licet quantum. ver. super tertio

a Iurandi. *Adde idem tenentem do. Soc. consi. 756. in ci. Præstantissime doc. in ver. 4. & ulti. in 2. parte. char. 7.*

b Periurus. *Adde tu, quòd quando timetur periurium, iudex non debet deferre iuramentum. Tex. est expressus in d. ca. clericos. de cohab. cle. & muli. et ibi doi Abb. in 1. no. Adde tex. cum gl. 22. q. 5. ca. ille. Ideo cogita, an Fel. bene dicat.*

c Iurare. *Adde, prout est in rustico, cum & de facili iuramentum nõ deferatur, ex quo non dicitur legalis, imo facilis sit ad deierandum, secundum dom. Soc. consi. 155. incip. Præstantissime doctor. ver. secũdo requiritur. Lud. Ro. ibi, sed in casu nostro, in 2. parte, char. 7.*

tertio.¶Fallit ēt in alijs casibus, quos dixi ĩ.eo.c.pastoralis.§.j. Et adde, ꝙ in ista reductione reqrit̃ cāæ cognitio, & monitio, sicut qn̄ fert̃ noua excōicatio, & hoc in sn̄ia hominis: secus in sententia canonis, in qua reincidit ipso iure, ꝑ d.c.eos. Ita Ro.de sen.exc.7.in nouis. Ad idem vide Rotam ibidem, decis.11.& eo.ti.21.ĩ antiquis, vbi postea subdunt, ꝙ ĩ excōicatione hominis fit ista reductio ꝑ eudem iudicē, qn̄ absolutus cū cautione, de qua hic, non seruauit ꝓmissa, imo si ille absoluens est delegatus, pōt reducere ēt post annū, q̲a vr̃ absoluisse sub ꝯditione & sic nō vr̃ functus officio suo nisi cesset ꝯditio, ſm Ro. Et sequit̃ Do.in d.c.eos.§.j. qđ signa. Ad idem c. q̄renti. de of.dele.¶Et adde tex.de iureiu.c.ad nostram. el 1.vbi ꝓbat̃ idem, qđ hic, ſm Ab.ibi, in vltimo nota. Ad idem c.qōni. de app.& ibi Ab.2.no. vbi ēt ad finem tractat, ꝙ difficilius ꝯceditur isti recidiuanti scđa absolutio. Vnde non sufficiet simplex cautio dé satisfaciendo, sed req̲rit̃, ꝙ incipiat ꝓ posse parere mandato, quia p̄sumitur ꝯ̃ eum tanq̃ relapsum. Et bene facit cap.significauit. s̃. eo. cum gl.fi. Vbi no. Ab. ꝙ taliter suspecto nō præstatur in primis absolutio, vt agat, iuxta c.per tuas. de sent. excō. sed expectatur, vt incipiat obedire.¶Dixit ēt Do. in c.j. in prin.ꝙ met.causa.in 6.ꝙ vbi absolutio fuit iniusta, nō requiritur ĩ reductione solennitas.c.sacro.de sent.excō. secus, vbi fuit iusta, quia ex quo semel est sublata excōicatio ꝑ absolutionem, ista reductio est noua excōicatio, q̄ debet fieri cum illis solennitatibus, & dicit se pridie super hoc fuisse consultum. Considera, ꝙ idem vr̃ in absolutione iusta, quia ēt ꝑ illam sublata fuit excōicatio. c. venerabilib.§.vbi aūt, de sent.exco.in 6. Et vult expresse Ro.de sen.exc.6.in nouis, ꝙ in reductione facta de male absoluto requiratur dicta solennitas. Bene credo, ꝙ vbi absolutio non tenuit, vel q̲a facta ab incompetenti iudice, vel in mā, ĩ qua absolutio facta, de facto prodest, vt in absolutione à suspensione, tunc, si fit reductio in eā penam, est potius declaratio nullitatis absolutionis, q̃ propria reductio. Vnde ita pōt de facto fieri, sicut de facto fuit facta absolutio. Et adduco tex. cū gl. pe.de priu. in c.tuarum. Et no. ꝙ si iudex ad quem reuocat absolutionem ab excōicatione, factam ꝑ iudicē à quo, non pōt reintrudere, sed debet de nouo excōicare. Rota de ap.62. in antiquis.si aliquis iudex. Tn̄ vr̃ ꝑ præmissa, ꝙ possit re intrudere seruatis solennitatibus, quia perinde est ac si de nouo excōicaret. Et ista no. vt noua. Signa dicta Doc. hic, tanq̃ aurea, ex quibus habes notabiles effectus, quorum respectu sententia, quæ alias non transijt in rem iudicatam, in ipsis tn̄ transit, nam ex ipsis limitatur materia ca.lator.de re iu. & ibi scripsi opportune. ¶Ex dictis Abb.ꝯ̃ But.habes nouam limitationem ad notata in c. venientes.de iureiu. videlicet ꝙ in casibus, in quibus valent statuta ꝓhibentia appellationem, dēt intelligi, quo ad effectum suspēsiuū, nō quo ad deuolutiuū, qn̄ ꝓhibetur simpliciter, ꝙ sn̄ia non suspendat̃ ꝑ appellationem. Secus, qn̄ simpliciter ꝓhibet̃ appellatio, q̲a tunc data validitate statuti, intelligit̃, quo ad vtrunq; effectū, vt hic ꝑ Ab.reprehendentem Bu.qui re uera in libro meo non ponit istos errores, nec puto eos fuisse ab eo scriptos, q̲a neque Do.neq; Imo.ueri relatores Bu.hic ista attribuūt sibi, ob quæ Ab.insurgit in eum. De materia aūt vide Io. And.& Do.in c.fi.de ap.in 6. ¶Non placet id, qđ dicit Abb.tanquam nouum, ꝙ pendente tp̲e ad appellandū, præsumatur pro iustitia excommunicationis, quia præsumptio, quæ est pro sententia, non causatur ex acquiescentia partis, sed ex authoritate iudiciaria. Patet in cap. in præsentia. de renun. vbi tex. fundat se in authoritate iudiciaria, & ꝑꝑ officium & authoritatem iudicis p̄sumitur, ꝙ iuste processerit, donec ꝯ̃rium probetur. Et ita de omni sententia firmat Ab.de prob.qm̄. ver.in secundo membro.secus, qn̄ est appellatum, quia suspensa est virtus sententiæ, vt ibi per eum. Fateor, vt respectu ꝓcessus non præsumatur pro sententia excommunicationis, etiam ante appellationem, quia ille est probandus ꝑ scripturam, d.ca.qm̄. Et vbi requiritur scriptura, ibi non præsumitur. Inn.de accus.in c.super his. Et ꝙ pendente

a Non. *Adde tu, quòd in sententia antiqua præsumitur citatio. Ita dicit Bal.in ca. 1.in ver.quæro, si apparet.de mil. vas. qui cont. est. Alias regulariter secus est, quia non præsumitur, nisi probetur. Et idem tenet Bal. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. in pen. colum ver. sed hic quæritur. & in titu. de pa. iu. fi. §. ad hoc.*

tp̲e ad appellandum, p̄sumat̃ pro sententia, tenet Imo.in d.ca.in præsentia. * Facit l.ꝑꝑ veneni.§.fi. & ibi Bar. ff. ad Sylla. ¶Vltimo, dum dicit Abb. non a præsumi† citationem post decendiū, nisi probetur, vide eundem late idem 2 tenētē ꝯs. impresso 92. Contra sn̄iam. & in c. tenor. de re iu. Sed contrarium efficaciter tenet Alexan. in l. de vno. ff.de re iu. principaliter.ca. bonæ. lo 1. ver. ꝯ̃ legati, de elec. Et ipsum secutus fuit, quibusdam additis, in d. c. tenor. respondendo ēt motiuis Abb. de quo Alex.non facit mentionem.

SVMMARIVM.

1 *Causæ meri & mixti imperij nō possunt delegari de iure ciuili. Et procedit hæc regula in his, quæ sunt reseruata principi, etiam de iure canonico. Nam in illis non fit delegatio, vel subdelegatio propter grauitatem & excellentiam negocij, propter quam videtur electa industria personę: nu. 2.*

3 *Causa fidei dicitur esse ardua, ideo non potest delegare.*

4 *Imperator si concedat ecclesiæ omnē iurisdictionem, includit etiam merum imperium.*

CAPITVLVM X.

QVòd Sedem. ¶Archiep̄s ĩpeditus pōt ꝯsecrationem sui suffraganei alteri committere, & ꝯsecrandus tenet̃ munus ꝯsecratiōis ab illo recipere. H.D. Et de hoc verbo Sedes, & de multiplici sede, accumulauit infinita Fran. Pau.in tracta.de sed.vac. fol.6. ADDITIO. ¶Omnia, q̄ addunt̃ ad Bar.in l.imperium.ff.de iuris.om.iu. possent hic addi ad Abb. qui se dilatauit in cognitione terminorū, nō tn̄ recitās Bar.in totum. Iō omitto trāsplātare hic dicta Legistarū ꝯtentus breui ꝯmemoratione certorū locorū. Dat̃ 1 enim pro regula ꝙ † de iure ciuili non pn̄t delegari causæ meri & mixti imperij, vt late per Ab.hic. Quæ regula fallit qn̄ ordinarius est impeditus, vt latissime ꝑ Alex.recitantem oēs, in l.j. ff. de of. eius, cui mand.est iu. & ibi limitat, excepta cā vltimi supplicij, vel abscissionis mēbri, nisi esset periculū in differendo sn̄iam capitalem vsq; ad reditū præsidis, vt ibi ꝑ Bar.& Ang. Are.in l.si quis filio.§ hi aūt.ff.de iniusto testa. Itē b infirmitas est sufficiens causa delegandi talia de iure ciuili, sicut absentia, vt hic Abb.& sequitur Ale.in d.l.j. post multa argumēta ad partes: vbi ēt

b Item. *Adde tu quòd ista est communis * opinio quam tenent doc. in l.i ff. de offic.eius, cui man. est iuris. Idem tenet Bal. in l. imperiū. ff.de iuris. om. iu. Sal. in l. placet.C. de pœna iu. Canonistæ in isto tex. quia causa absentiæ & infirmitatis æquiparantur, l. si longius. ff. de iudic. l. fiant vale tudine ff. de procur. l. licet. ff. de arb. Bar. in l.fi.ff. de in inte.resti.& in l.quadam §.nihil. ff. de eden. Hinc videmus, ꝙ sicut sententia lata contra absentem, est nulla, ita lata contra infirmum, l. quæsitum. ff de re iu. Facit, quod vult Bal. in l.si.ad si. C. de excu.tut. quòd ratione infirmitatis pōtest quis per substitutum seruire, vbi alias non posset. Et idem tenet Bald. in c. si decesserit. si de fe. fue. contr. inter do.& agna. Ad idem facit, quia in causis exceptuatis à regula, licitum est arguere ex identitate rationis, c.cū dilecta.§.nos igitur. & ibi no. Imo. & do. Ab.de cōsi.uti.vel inu.et idem do. Abb.in c.ad audiētiā. ĩ 1. no.đ cl.nō resi. Facit bonus tex.ĩ ca. post trāslationē.in ver.quāquā. quem multū ibi no. Bal. de renun. Et ita teneas, qcqd dicat Fulg. & Ro. in d. l.1.ff.de of.eius.& Ioan.And.in ti.de iu.om.iu. s̃. ver. ad primas. Nam eorum dicta magis limitant communem sententiam, quàm impugnent. Fac ergo conclusionem, quòd ordinarius potest causas meri & mixti imperij delegare ex causa infirmitatis, sicut ex causa absentiæ. Extende hoc non solum propter infirmitatem suam, sed etiam suorum, puta, vxoris, vel filiorum, c.communis.et ibi gl.in ver.suorū. 23. distinc. Limita nisi esset infirmitas modico tempore duratura, l.si longius.in princ.ff. de iudic. secundum Ful, in d. l. 1. ff. de offic. eius,*

late ꝓbat, ꝙ ordinarius ꝑꝑ impedimē
tum publicarū occupationū non pōt
a talia delegarea. ¶ Dum firmat hic Ab.
ꝙ delegatus cui eſt delegata cauſa me-
ri & mixti imperij, quæ alias eſt indele
gabilis, pōt ſubdelegare, ↄ̃ Bu. His adde
Ana. poſt Car. de rapt. in archiepiſco-
patu. vbi idem tenet, ſ. opinionem Bu.
tenet latiſſime Ale. in l. j. in vlt. char. ꝑ
octo latiſſima fundamenta, maxime,
quia in hoc non reperit̃ mutata regu-
la, volens, ꝙ talia non delegant̃. Rñdet
ad ca. venerabili. de of. dele. ꝙ illud eſt,
qm̃ de iure Canon. talia ſunt delegabi
lia: item, quia ꝑꝑ infirmitatem fuit fa-
cta ibi ſubdelegatio. Et hoc licet ēt de
iure ciuili ¶ Ad c. fi. de of. dele. rñdet,
ꝙ ibi non ſumit̃ arg. à ↄ̃rio, niſi qñ ap-
paret ex qualitate negotij non eſſe ele-
ctam induſtriam perſonæ. Et dicit Io.
An. in addi. Spe. in ti. de le. §. fi. ver. item
ꝙ eſt delegatus. ꝙ licet ĩ talibus videat̃
electa induſtria perſonæ, vt ēt no. Bal. ĩ
l. nec quicquam, §. vbi decretum. ff. de
of. ꝓcōſ. tñ ſecus de iure canonico, ſm
qđ talia pñt delegari, vt dr̃ ꝓpe. ¶ Pro
2 cedit † ēt dicta regula iuris ciuilis in-
b dubitanter in his b, q̃ ſunt de reſerua-
tis principi, ēt de iure canonico, qa in
illis nō fit delegatio, vel ſubdelegatio,
ꝑꝑ grauitatem & excellentiam nego-
tij, ꝑꝑ q̃ vr̃ electa induſtria ꝑſonæ. But.
& Imo. hic: Bal. in l. geſta. C. de re iu. &
in rub. s̃. de of. dele. ver. item no. ꝙ non
pōt delegari, & in c. fi. eo. ti. vbi infert,
ꝙ comites Palatini habentes à princi-
pe ptātem legitimandi, non pñt de iu-
re canonico ſubdelegare. Idem ſentit
Inn. loquens de habente ptātem crean
di tabelliones, in c. cū P. circa fi. de fi.
inſtr. & ibi Bal. Facit dictum Bal. in l. 3.
poſt mediū, C. qñ ꝓuo. nō eſt nece. vbi
dicit, ꝙ ea, q̃ ſunt volūtariæ iuriſdictio
nis, nō delegant̃, ꝑꝑ gl. in l. ab ea parte.
ff. de prob. Optime facit c. fi. §. fi. de of.
deleg. vbi nudus articulus non iuriſdi-
ctionalis, nō pot ſubdelegari. Late Pe.
de Anc. in cle. j. in 3. oppoſ. de of. dele.
Pro iſta fallētia vide gl. ſolitariā de hæ
re. in quiſitores. in 6. quæ ſentit, ꝙ l3 ↄ-
cilium ꝓuinciale poſſit audire cām cri
minalē epi, vt referat ad Papā, tñ nō pt
alteri hoc delegare. Et pōt eſſe rō, ꝑꝑ
rei arduitatem. Dat̃ alia regula ↄ̃ria đ
iure canonico, ꝙ ea, quæ ſunt meri im
perij, poſſunt delegari: gl. & * oēs hic.
Spe. de iuriſdic. om. iu. §. j. ver. ſm cano
nes. quem ſequit̃ Bal. in l. j. ibi, qđ dictū
eſt. C. vbi de cri. agi opor. & in l. ſolent.
in prin. ff. de of. ꝓconſ. Idem gl. 2. in cl.
1. de of. dele. & Lud. & Pau. in l. 1. §. 1. ff.
de of. eius, cui man. eſt. iu. Bal. in l. à iu-
dice. C. de iu. Inn. in c. venerabili. in gl.
2. de of. deleg. Dom. in c. pen. per illum
tex. de offic. vic. in 6. poſt Io. And. & Ioan. de Fan. Idem
Abb. ĩ. c. prox. in prin. 3. no. per illum tex. Ang. in l. iube-
re. in fi. ff. de iuriſ. om. iu. & in l. imperium. in fi. eo. ti. vbi
dicit, fratrem ſuum Bal. conſulendo dixiſſe, ꝙ de iure ca
nonico, quicquid eſt cognoſcibile, eſt delegabile. In ter-
ris ergo eccleſiæ ſeruetur ius canonicum: in terris impe-
rij ius ciuile, iuxta glo. in capitu. 2. de reg. in 6. ſm eum.
Et iſta opinio communis probatur per iura hic allegata
per Abb. & per eundem, de rap. in archiepiſcopatu. per
illum tex. vbi hoc communiter tenent alij. ¶ Ab iſta cōi
opinione non recedas, tñ ſine magno periculo ſuſtinere
tur, ꝙ non differt ius canonicum à ciuili in hoc. Et ita
firmat Inn. in c. ſuper quæſtionum. s̃. allegato, & Car. &
Ana. in d. cap. in archiepiſcopatu. & Imo. ĩ cle. i. de of. de
le. & hic, dicens, ꝙ ēt de iure canonico iſta non delegan
tur, niſi in tribus caſibus. ¶ Primus, qñ delegant̃ à prin-
cipe, d. c. in archiepiſcopatu. Et idem Inn. d. c. ſuper qō-
num. & tex. c. illud. 23. q. 4. & gl. hic. ¶ Secundus, vbi ve-
nit imponenda pęna ſanguinis. Ita loquitur cap. fina. ne
cler. vel mo. lib. 6. Neq; mirum, quia cū illā pęnam non
imponit eccleſia, merito cadit delegatio. Et idem eſt ēt
de iure ciuili, vt eſt dictum in præcedenti regula. ¶ Ter-
tius caſus, vbi eps̃ committit vicario ſuo, d. ca. pen. de of.
vic. in 6. Nam aliqua pñt committi vicario, quę alijs ↄ-
mitti non pñt, c. ↄſtitutus. de ↄceſ. p̄b. c. ſtatutum. de p̄b.
in 6. Dicit tñ Imo. ꝙ cōis opinio ſeruaretur in practica.
¶ Ex his reſponſum eſt ad iura allegata ꝓ opinione cōi.
Et dicit Ana. poſt Car. in d. c. in archiepiſcopatu, ꝙ ibi
fuit commiſſio regis habentis iura principis, quā rñſio-
nem tollit hic Ab. Vel aliter, dñt ipſi, ꝙ Papa approba-
uit ibi talē delegationē, nō reprobando. Ad c. uenerabi-
li, de of. del. p̄t rñderi, ꝙ infirmitas fuit iuſta cā ſubdele-
gandi. Et idē eſt de iure ciuili, vt s̃. dictū eſt ad cl. j. de hr̃.
Licet aliquis non reſpondeat, pōt dici, ꝙ eſt ſpālis ꝓui-
ſio in fauorem fidei, ſicut in c. per hoc. cum ſimi. de hr̃. ĩ
3 6. ¶ Vnde ↄſidera, ꝙ † cauſa fidei dr̃ ardua, de baptiſ. ca.
maiores, in prin. Et data pro vera opi. cōi Canoniſtarū,
talia non delegant̃, vt s̃. dictum eſt in ver. procedit. Er-
go oportet fateri, ꝙ dicta cle. j. ponat ſpāle in cā hæreſis.
Tñ, ut dixi, tutius eſt ſeq communem. Et ſuper iſtis rñſio
nibus poſſet pertinaciter inſiſti, maxime in reſponſione
data ad c. pe. de of. vic. in 6. Quæ reſponſiones non viden
tur ĩpugnabiles, ſi bene ↄſideras, vt in voce dilatabo. Et
dum s̃. allegaui gl. in ca. inquiſitores. de hære. in 6. Adde
Arc. & Do. idem tenentes. 9. q. 3. c. ſaluo. ꝑ illum tex. &
ibi ēt tenent ↄmunem op. de qua s̃. Quam limita ĩ reſer-
uatis principi, vt dixi s̃. in ver. procedit. qui melius cade-
bat hic. Item dum dicit Ab. ꝙ ↄmiſſa generaliter iuriſ-
dictione, vr̃ ↄmiſſum merū & mixtū imperium, & ſim-
plex iuriſdictio, ꝑꝑ gl. in cle. j. de fo. ↄp. adde Pau. latiſſi-
me ↄſ. 132. notādum eſt, ꝙ hæc imperialis ↄceſſio. & vi-
de Bal. in l. beneficiū. ibi, item no. ff. de ↄſt. prin. vbi dicit,
ꝙ ſi princeps dicat, Dono tibi iuriſdictionē talis caſtri,
vr̃ omnem iuriſdictionem donare, qa eſt nomen gene-
ris. Et ſic habebit oēs reditus cārum ciuilium & crimina
liū. Pulchre no. Ioan. And. in addi. Spe. de iuriſ. om. iu. §.
quem aūt. in addi. magna, ibi, habeo ↄſ. Dy. vbi refert
4 Dy. ↄſuluiſſe, ꝙ † ↄceſſio facta ꝑ imperatorem eccleſiæ
de oĩ iuriſdictione caſtri, includit ēt merum imperium,
qđ eſt ſpecies iuriſdictionis, l. j. ff. de of. eius. Idem dicit ↄ-
ſuluiſſe Old. & eſt ↄſ. 252. Ad quęſtionem. ſicuti in dona
tione facta Syluestro Papæ non fuit dictū de mero ĩpe-
rio, & tñ venit. Patet ex c. fundamenta. de elec. in 6. cū ſi
mili. vt ꝑ Old. latiſſimè. ¶ Obſtat dictū Bal. de iu. c. quan
to. vlt. col. dicentis, ꝙ ſi eps̃ dicat, committo tibi oēm iu
riſdictionem, non venit merum imperiū, qa illud Oēm
intelligitur de pluribus differentibus ſpecie, ſeu nume-
ro. Et iſta ſuprema reqrunt ſupremum, vel ſpāle manda
tū. Idem dicit, ſi princeps daret omnem iuriſdictionem
talis caſtri, qa licet illud caſtrū haberet ex priuilegio me
rum & mixtum imperium, non venit id, qđ eſt ſpāliſſi-
mū, & abſtractū, & ſeparatū à natura generis. Ad idem
dictum Bal. in l. 2. ibi, iuxta prædicta quæro. C. de peda.
iudic. dicentis late, ꝙ ſi princeps dicat, Concedimus tibi
oīa, q̃ ſunt mixti imperij, & iuriſdictionis in tali caſtro,
non includunt̃, niſi ciuiles cauſæ, id eſt, cognitio, & di-
ſpoſitio ciuilium cārū, quarū q̃dam ſunt mixti imperij,
quædam iuriſdictionis. Ad idem dictum Bar. in l. 2. ibi,
ſed ↄ̃ opponitur. de iuriſd. om. iud. dicentis, ꝙ ſi eſt man
data iuriſdictio in loco ſimpliciter, veniunt ea, ſine qui-
bus iuriſdictio non exercetur, etiamſi ſunt maioris iuriſ
dictionis, dum tamen ſint maioris ſpeciei, vt de iuriſdi-
ctione, ſecus, ſi eſſent alterius ſpeciei, vt de mero & mix-
to imperio. Nam tunc illa non videtur mandata. Vnde
qui

eius. & eſt tex. no. in l. pen. §. fi. ff. de vac. mu. Et ita in ſimili tenet Bar. in l. 1. ff. de offic. conſul. Bar. & Docto. in l. quidam. §. intereſt. ff. de re iu. Secundo limita, niſi eſſet leuis infirmitas, l. quæſitum. ff. de re iudic. Tertio limita, quando cauſa eſſet adeo grauis, quod non poſſet expediri ſine delegato, c. ſi pro debilitate. de offic. dele. ſecundū Lu. in d. l. 1. ff. de offi. eius. Quarto limita, niſi fuiſſet recuſatus vt ſuſpectus, quia ſi poſtea ſuperueniet infirmitas non poſſet ſubdelegare, ca. ſi iudex. de offi. deleg. in 6. intelligendo tamē, vt per Guil. Abb. & Ang. in l. prætor. ff. de iu. om. iu.

a Delegare. *An per ordinariū merum & mixtum imperium delegari poſsit, vide Ro. in deciſ. 420. Fuit dubitatum.*

b In his. *Adde tu quòd idem tenet Bart. in l. nequicquam. §. vbi decretum. ff. de offic. proconſ. & le. Ioan. And. in addi. Specu. in ti. de iudic. deleg. §. fi. iſtam fallentiam, quod in reſeruatis Papæ de iure canonico, etiamſi uni delegantur, ſubdelegari * non poteſt, tenuit expreſſe Anto. de Butr. & Imo. in iſto tex. Moder. in l. 1. ff. de offi. eius, cui mand. eſt iuriſdictio.*

g habet iurisdõnem, non põt mittere in possessionem ex primo decreto, l. ea q. §. magistratus. ff. ad muni. Et istã ɔ̃rietatem authoritatum non reperi concordatam per Modernos. Et pro hac secunda parte facit ca. 2. de pœni. & remis. in 6. & c. fi. de of. vic. eo. lib. ¶ Cogitabam duos casus. Aliqñ princeps donat alicui locum cum illis verbis, Dono tibi iurisdictionẽ, & tunc intelligat̃ de iurisdõne, prout est generis, q̃a cum hoc sit beneficium, fit larga interpretatio, de dona. c. cum dilectus. d. l. bñficium. & ibi Bal. Et ita ꝓprie loquunt̃ ɔ̃silia Dy. & Old. de q̃bus ꝑ Io. And. vbi s̃. Aliqñ ɔmittit̃ alicui iurisdictio, non ꝑ viam donationis, vel inuestituræ, sed vt exerceat magistratum, & tunc capiat̃ iurisdictio, vt species, q̃a cessat rõ ꝑdicta, saluo, nisi diceret, Oẽm iurisdõnem tibi ɔmitto, vt illud verbum operet̃, iuxta gl. in d. cle. in verbo, omnimodam. de foro ɔp. ꝑ quam ita tenet Ab. hic, & Lud. ff. de acqui. hær. l. si duo. addens in simili gl. in cle. 1. de proba. Tñ cogitabis ¶ An aũt ɔcesso territorio, vel castro, simpliciter, videat̃ cõcessa iurisdictio

a Concessa iurisdictio. *Adde do. Socin. consi. 74. incip. in præsenti consultatione. ver. primo, quia ex quo. in 1. parte char. 127.*

* Præscriptione. *Adde Bal. in l. 1. colum. 3. C. de hær. vel ac. vend. & in rubr. C. quæ sit lon. consuet. & in l. 1. colum. 3. C. de manumis. Alexan. in l. imperium. de iurisd. om. iud. & Old. consi. 262.*

a a. Vide remissiones allegatas ꝑ Alex. in l. j. in fi. ff. de iuri. om. iu. & in l. si qñ. C. de bo. vac. lib. 10. & in l. inter eos. ff. de acqui. rerum do. in apostillis, & omnino And. Sic. in c. præterea. de of. dele. post Pet. de Anc. & Ang. in locis per eum allegatis. Et qñ simpliciter venditur castrũ, an veniat territorium, si de eo non fuit dictum. Dic, vt ꝑ Ale. post Lud. in l. 3. ad fi. prin. ff. de acquir. pos. ¶ Et an merũ, vel mixtũ imperiũ possit acquiri ꝑscriptione? * Vide Pet. de Anc. ɔ̃s. mihi. 136. Clarior & breuior. & Ab. de fo. ɔp. c. cum ɔtingat. Et circa diffinitiones imperij, vide Old. ɔ̃s. 10. Et dum Ab. ponit, q̃ sint meri imperij d̃ iure nostro, vide Spe. de iuris. om. iu. §. j. ver. s̃m canones. ¶ Demũ scias, & promotum in epm à Papa, inferior nõ ɔ̃secrat, sine eius mandato, c. si eo tp̃e. cũ gl. fi. de ele. in 6. Hodie Papa dat epis à se promotis ptãtem recipiendi ɔ̃secrationem, à quocunque voluerint episcopo, gratiam sedis Apostolicæ habente, s̃m Brix. in verbo, consecratio.

SVMMARIVM.

1 *Regula, si vnico vicentem te, à fortiori vinco te, fallit in isto c.*

2 *Iurisdictio competens inferiori, an dicatur competere priuatiuè ad superiorem, an accumulatiuè? Et hęc est materia multum intricata. Concludit tamen, quòd regulariter iudex inferior in eodem loco habeat iurisdictionem accumulatiuè, non priuatiuè. Super hac regula ponit octo fallentias nu. 3. 4. 5.*

6 *Actus an deuoluatur ad archiepiscopum propter negligentiam episcoporum?*

7 *Archiepiscopus an possit tollere prauam consuetudinem in dięcesi suffraganeorum, & excommunicare eam seruantes?*

8 *Archiepiscopus potest asignare terminum episcopo, vt constituat sibi vicarium, vel officialē, quo elapso, archiepiscopus ꝓuidebit.*

9 *Excommunicatus ab homine, non potest ab alio, quam ab excomunicante, absolui. Et hoc est regulare. Fallit quinque modis, vt hic nu. 10. 11. 12. 13. & 14.*

CAPITVLVM XI.

PAstoralis. ¶ Archieps cãm ad se per appellationem delatam subdito suffraganei ɔmittere põt: illum tñ ad suscipiendam iurisdictionẽ ɔpellere nõ põt. H. D. vsq; ad §. p̃terea. Et de practica in adeundo achiepm, vide Car. in cle. 2. §. 1. de priui

1 le. Dum dñt hic Doc. ꝙ iste est vnus casus, in quo † si vinco vincentẽ te, non vinco te b, l3 r̃r secus, de ɔces. ꝑben. c. authoritate. li. 6. ad de Cy. in auth. licet. C. de natu. lib. vbi ẽt dixit ꝑ illum tex. ꝙ dicta regula, Si vinco, &c. nõ hẽt locum, qñ eadẽ vis, q̃ est in vicente te, non ɔcurrit in vicẽdo illum, quem tu vincis. Allegat ẽt l. Claudius Felix. ff. qui po. ĩ pig. ha. & sequit̃ Lud. ɔ̃s. 436. ad fi. & idem Do. late post Io. And. in d. c. authoritate. dicẽs, ꝙ vbi cãæ vincendi sunt diuersæ, non habet locum dicta r̃la. Dũ tangit Ab. an, & qñ p̃latus ĩferior p̃scribat spectãtia ad iurisdõnem superioris, adde, q̃ ipse latissime ponit de foro ɔp. c. cum ɔ-

b Non vinco te. *Adde Sal. in authen. licet. C. de nat. lib. Et de hac subtili difficultate, Si vinco vincentem te, ergo uĩ co te, vide succincte & subtiliter cũ cõsiderationib. plurium casuũ per do. Soc. cons. 202. incip. circa secundam q. in princ. cũ ver. seq. vsque ad fi. in 2. parte, char. 77.*

2 tingat. ¶ Dum aũt tangit, vtrum † iurisdictio ɔpetens inferiori, dicat̃ ɔpetere priuatiue ad superiorem, an accumulatiuè: dic, ꝙ ista materia est valde ĩtricata, s̃m Ang. l. testamenta. C. de test. ꝑp q̃d ipse ibi, & ĩ locis ĩ. allegandis vario modo locutus est. Alij ẽt allegãdi vtunt̃ variis distinctionibus. Tñ q̃a gl. & oẽs ponunt hic, conatus fui rẽ valde dilatabilẽ breuissime perstringere, ordine claro, & à nemine in hoc passu vsitato, pręmissa regula, demũ subiunctis octo limitationibus. R̃r ur̃ dicendum, ꝙ iudex inferior ĩ eodem loco habeat iurisdõnem accumulatiue, non aũt priuatiue, vt ꝑ Io. An. & alios. Vnde est locus p̃uentioni. Et istam regulam firmat copiose Ang. Are. ĩ l. j. §. si quis in appellatione. ff. de ap. & Frã. Are. ɔ̃s. 102. Spectabilis dñe. & ẽt Do. in ca. per hoc. de hære. in 6. & Ana. ĩ c. excõicamus. §. volumus. de hære. & Bar. in l. studentibus. C. de of. p̃fec. vrb. ꝑ illum tex. vbi iudices speciales in ciuitate non p̃iudicant potestati loci. Facit l. si aliquam. & l. nec quicquam. ff. de off. ꝓcons. vbi procõsul hẽt ordinariam, siue alij sint extraordinarij, siue ordinarij. Et idem firmat Ab. s̃. eo. c. cum ab ecclesiarum. quasi in fi. & de p̃sc. c. auditis. & de iu. cæterum. & pulchre Lud. ɔ̃s. 393. Præsens ɔ̃sultatio, &c. vbi pro ista regula adducit nouem tex. & plures decisiones. Idem Pe. de Anc. ɔ̃s. mihi 164. De iuribus, & efficacia. Et ibi ad finem latissime ꝓbat, ꝙ iurisdictio ɔcessa certis officialibus Florentię in vna specie iurisdictionis, puta sup bonis cessantiũ, nõ derogat iuri ordinario. Similiter dixit Pet. de Anch. de resc. in c. tibi, qui. lib. 6. ꝙ specialis visitator non derogat generali. Et dicit Pe. de Anc. in d. c. per hoc. ꝙ licet patriarcha Gradensis dederit spãlem visitatorẽ monasteriis suis, tñ eps Castellanus poterit more suo visitare, ꝑ tex. & q̃d ibi Bar. in l. in ꝓuinciali. ff. de oper. no. nun. & ꝑ Bar. in l. j. §. dicat aliquis. ff. de publica. Et ita ĩtellige hoc de visitatore, vt dicet ĩ 5. limitatione. Similiter dixit Bal. in l. nulli. in prin. ibi, & in hac ciuitate. ff. q̃d cuiusque uni. no. ꝙ si ɔ̃suetudo p̃bet potestatem agendi certæ ꝑsonæ, & vniuersitas ɔ̃stituit aliũ, vr̃ ɔ̃stitutus accumulatiue. Similiter dixit Ab. ɔ̃s. 25. Canonicus regularis, ꝙ inter epm & inferiorem prælatum est locus * p̃uentioni *, vt hic ꝑ gl. & non hẽt locum c. significasti, de fo. ɔpe. Similiter dixit Bal. in l. j. ver. extra quærit̃. ff. de offic. consul. ꝙ vbi potestas unius iudicis subalternat̃ potestati iudicis specialis, tunc potestas specialis non derogat generali. Iõ licet ꝑ statutũ sit data assessoribus specialis iurisdõ, tñ ptãs, qui illos deputauit, p̃t eã exercere ꝑ se, cũ assessores exerceãt eã noĩe ipsius potestatis. Similiter dixit Bal. d. l. si qñ. in prin. ver. vlterius no. ff. de of. procons. ꝙ officium vicarij generalis alicuius ꝓuinciæ, non tollit̃ ꝑ aliquam ɔmissionem specialem, quia oĩ alij intelligit̃ commissum, tanq̃ subeodem. Allegat d. ca. ꝑ hoc. Similiter dixit Benedic. de Plu. in l. Thais §. fi. ff. de fideicõ. lib. ꝙ si potestas potest cognoscere de damnis datis, postea deputatur aliq̃s officialis specialiter super dãnis, erit locus præuentioni inter eos. Dicit tamẽ notabiliter ꝙ si potestas nõ punit damnificantes,

* Præuentioni. *Adde ad materiã notata in c. proposuisti. de foro compe. in l. si pluribus. de lega. 1. in l. si quis postea. de iudici. & in l. 1. de off. cons. aduerte tamen quòd istud fallit, nisi aliquis eorum sit impeditus. Barto. in l. si maritus. ff. de adul. cuius dicto ad de c. si duo. de procurat. in 6. & ꝙ habetur in l. pluribus. per illum tex. ff. de off. pręf. uigil. & quod no. Barto. in l. 2. §. equidem*

equidē. ad Tertul. Ang. autem in d. l. si maritus, tenuit cōtrarium, per d. l. 1. quod est verū secundum Alex. ibi, nisi prioris iudicis aliquid interesset, vt quia debet habere sportulas, et adde Ias. in d. l. si pluribus. col. 6. 2. fal. vbi refert docto. pro vtraq. parte. et vi. Rom. sing. 143. incip. Dico tibi aliquid.

non incidit in pęnam statuti punientis eius negligentiā. Similiter dixit Bal. in l. 2. ibi, denuo q̄ro. C. qn̄ fi. vel priu. ꝙ si sunt creati duo exactores debitorum fiscalium, & vni spāliter est ɔmissa cura exigēdi q̄dam nomina debitorū, fiscus primo aget ɔ̃ illum, & eo non existente soluendo, aget ɔ̃ alium. Et istam regulam p̄supponunt ēt alij ĩ. allegandi. Et no. ꝙ qn̄ in citatione ɔcurrunt simul maior & minor, præualet citatio maioris. Io. And. in addi. Spe. in isto ti. §. j. ver. p̄termisi. per l. ɔ̃ pupillum. §. is, q ad maius. ff. de re iu. & notāt Bu. Bal. & Ab. hic. ¶ Limita primo, nisi esset ɔcessum priuilegium alicui castro, ꝙ causæ debeāt agitari in ipso ꝑ vicariū ibi ponendum: & ex mente ɔcedentis apparet, ꝙ illa iurisdō daret̄ priuatiuè. Ita vr̄ loq Lud. ɔs. p̄allegato, de quo ipse facit mētionē sing. 21. Viget pactum. dicens, ꝙ lꝫ esset pactū inter Senēses & homines cuiusdā territorij, ꝙ nō derogabūt iurisdōni ptātis eorum, tn̄ ponendo in certo loco vnum vicarium, vr̄ dari sibi iurisdō priuatiue ad illum Ptātem, & ista datio vicarij non dr̄ diminuere iurisdictionem Potestatis*. Ad hoc vltimum allegat tex. & Bar. in l. tam collatores. C. de re mili. li. 12. Et ita ēt no. Mar. Lau. in tractatu de ɔfęderationibus dn̄orum. q. 17. & Bap. in repe. l. oēs populi. ff. de iust. & iure. ¶ Considera bene, qūo pn̄t stare ista simul, ꝙ dicat̄ dari iurisdictio priuatiue, & non diminuat̄ iurisdō maior quo ad illam speciem. Ad illā l. tam collatores. posset dici, ꝙ loquit̄ qn̄ ille inferior, cui ɔmittit̄ spālis iurisdō, est ciuis, & subditus ipsi maiori officiali, vt ɔsiderat ēt Bar. ibi. Vel pōt dici, & melius, ꝙ lꝫ tex. ibi dicat, ꝙ iō ɔfert illā iurisdōnem nō ad minuendam iurisdōnem maiorem, sed ꝓ securitate militum, tn̄ noluit denotare, ꝙ principaliter ītendit ad vtilitatem militum, lꝫ secundario eueniat diminutio alterius ptātis, qđ tex. non vr̄ negare, sed innuit, ꝙ ad illū finem non fuit creata illa iurisdō. Cogitabis, qa isti non declarant. Et aduerte, qa ista prima limitatio, vt nūc ɔsidero, pōt potius poni ꝓ quadam generali rōne sequētium. ¶ Limita scđo, nisi iurisdōnes differant, tanq̄ genus & species, qa tunc species derogat generi. Bal. inter multa, ti. p̄ce. in c. studuisti. ꝑ l. solemus. §. latrunculator. ff. de iu. Sed vbi iurisdictio venit ad aliā coadiuuādam ī eadem specie, tunc ꝓcedit regula, ꝑ d. ca. ꝑ hoc. ¶ Item dicit Ang. in d. l. cum p̄tor. ff. de iu. dicens inter alia, ꝙ vbi sunt diuersæ species iurisdictionis, vna non intromittit se de altera, ne iudicia ɔfundant̄, ꝑ l. ɔsulta. C. de test. & alia iura. Idem Bal. in l. j. ff. de of. ɔsu. dicens, ꝙ si est đputatus spālis iudex ad insinuationes, alius se non intromittit, ꝑ d. l. ɔsulta. Idem Ang. in hoc exemplo, l. si vacātia. C. de bo. va. lib. 10. Idem Bal. in l. necq quam, in prin. de of. ꝓcons. dicens, ꝙ legatus non intromittit se de officio collectorum cameræ Apostolicæ, neq; de extraordinarijs ɔmissionibus, quas princeps facit alteri. Idē ēt Bal.
1 in aut. habita in 10. oppos. C. ne fi. ꝓ pa. Idem Bal. in c. pe. 3. col. ibi, q̄ro de tali dubio. de of. dele. dicens inter multa pulchra, q̄ ponit in proposito, ꝙ in hac mā species derogat generi, qn̄ euellit̄ de genere, tanq̄ species separata à toto, vel sicut vna ouis remota ab ouili. Sed qn̄ species ponit̄ gr̄a coadiuuandi, vel supplēdi genus, tunc secus a, vt latius ꝑ eum. Idem Imo. in l. Titiæ. ff. de le. 1. dicens, ꝙ si Ptās ex forma statuti dēt esse iudex in causis pupillorum, capitaneus vero in causis à 10. libris s̄. ꝙ in cā pupilli excedente summam 10. librarum potestas non erit iudex, quia statutum voluit diuidere iurisdictionem circa causas separatas & distinguere species iurisdictionis, q cquid dixerit Bal. ibi, qui in alijs multis locis, & ēt pleriq; alij tenent illud in hoc exemplo, vt potestis videre ex ɔcordantijs allegatis ꝑ Alex. in d. l. Titiæ. dicentem, ꝙ regula s̄. posita loquit̄ qn̄ expresse apparet, ꝙ scđo iudici erat ɔcessa iurisdictio super eo, suꝑ quo ɔpetebat primo iudici. Sed hic expresse apparet, ꝙ statutum voluit diuidere iurisdictionem circa causas separatas, vt latius ꝑ eum. Et ad hoc vide ēt Bar. in l. sacris. circa med. ibi, dicit statutum, ꝙ hospitale. C. de p̄pos. sa. scri. lib. 12. & Bal. in l. 1. §. vbi aūt 2. col. ibi, illud scias. C. de cad. tol. ¶ Limita tertio, nisi statutū diceret, ꝙ solus talis iudex cognoscat. Ang in l. j. C. vbi, & apud quem. q a ꝑ hoc verbum Solus, vr̄ adempta iurisdictio alijs, ꝑꝑ gl. ibi, q̄ dicit esse notatu dignā. Et ex hoc fuit olim ɔsultum ꝑ Ana. & Doc. Perusinos, in fauorem capituli nostri ecclesię maioris Ferrariēsis, cui est indultum ꝑ priuilegiū, vt habeat iurisdictionem in certis capellis, iuncta clausula, Quòd suꝑ illis non licet alij iurisdictionem exercere, vt ꝑ ista verba sit adempta iurisdictio epi in illis capellis. Intelligit vbi alteri ɔpetebat iurisdictio de iure cōi, sed si ɔpeteret de ɔsuetudine, non esset sublata ꝑ dicta verba. Bar. in l. viros. j. no. C. de diuer. of. li. 12. dicens, ꝙ si statutū disponit, scholares posse ɔueniri coram epo tm̄, & tn̄ de ɔsuetudine sit, ꝙ ēt rector cognoscat de cā scholaris, ꝑ istud statutū non est derogatum iurisdictioni, q̄ tribuit ɔsuetudo rectori: secus dicit, si illam hēret à lege, ꝑ notata in c. j. de ɔst. in 6. Facit l. militis. §. militia. ff. đ mili. test. Et sub ista limitatiōe pōt inseri tex. hic, & in c. venerabilibus. de senten. excō. ī 6. vbi taxatiue distinguit̄ potestas inter archidiaconum & epm. ¶ Limita quarto, nisi essent dati plures delegati, & vbi vni ɔmittat̄ specialiter expeditio alicuius causæ, qa oībus intelligit̄, quo ad illam, derogatū. Ang. in d. l. testamenta. ꝑ l. cū p̄tor. ff. de iu. Alias tale p̄ceptū nihil operaret̄. Idem, qn̄ post ɔmissionem factam vni derogat̄ ei, sicut de scđo ꝓcuratore dr̄, de ꝓc. non iniuste. Idē dicit, qn̄ plures habent iurisdōnem vniuersalem, & vnus habet iurisdictionem in certa specie earū ɔtenta sub genere, deinde superior mandat de illa specie cognitionem fieri ꝑ iudicem habentem ī ea specialem ɔmissionem: nam hoc casu intelligit̄ oīb. derogatū, nisi ī mandato aliud exprimat̄. Allegat d. l. 1. ff. de p̄f. ofec. vrb. ¶ Limita quinto, nisi ɔcederet̄ iurisdictio ī mā ɔpetente iurisdōni alterius, & ɔcessio fieret in fauorem certarum personarum, & fauor esset eis, ꝙ illa specialis deroget generali. Ang. in d. l. testamenta. dicens, ꝙ visitator impetratus à Papa, solus visitabit, & non alius. Sic intelligit̄ Iac. de Are. in l. ꝙ in rerum. §. 1. de le. 1. Si aūt esset fauor, habere plures iudices, vt in scholaribus, tunc non intelligit̄ alijs adempta. Idem qn̄ iurisdō non attribuit̄ fauore certarū ꝑsonarum, sed potius odio ipsarum, qa tunc ꝓcedit rl̄a, de qua s̄. Allegat d. c. ꝑ hoc. Et dicit Bal. ī d. aut. habita. ꝙ si ē datus visitator motu ꝓprio superioris, nō reuocat̄ generalis: secus, si est datus ad postulationem subditorū. Sed magis ɔsonat, qđ est dictum. Vnde dixit Bal. in l. 1. de of. ɔsul. ꝙ specialis visitator derogat generali. ¶ Limita
3 † sexto, in dn̄o feudi, qa tributa est sibi iurisdictio priuatiue ad ordinarium. Ab. de iu. c. cæterum. ibi, fateor tn̄. ꝑ tex. ibi, & in c. imperialem. de ꝓhi. feu. alie. & in ca. ex transmissa. & in c. ex tenore. de foro ɔp. ¶ Limita se-
4 ptimo, ī † p̄latis b regularibus, quia illi
b habent iurisdōnem s̄. monachos priuatiue ad epm. Ab. hic, & latissime de fo. ɔp. c. cum ɔtingat. 21. colum. ibi, q-dam sunt habentes territorium. vbi late inuenies rationem diuersitatis inter istos & p̄latos seculares. ¶ Limita octa-
5 uo & vltimo, in † iurisdōne acqsita per præscriptionem, qa vr̄ in dubio acqsita priuatiue ad maiorē. Ab. hic, & in c. auditis. 3. col. ibi, aliud est sigulare, de p̄sc. ꝑ illum tex. & ĩ. eo. c. irrefragabili. in prin. ibi, item no. ꝙ ī dubio, ꝑ illum

* Potestatis. *Adde ad materiam Ias. post Alex. in l. Titiæ textores. & in l. quod in rerum. §. si quis post ff. de lega. 1. tex. est in l. quæsitum. §. vlt. ff. de fun. instr. cum concor. ibi in gl. alleg.*

a Tunc secus. *Ad hoc vide omnino Bar. in l. tā collatores C. de re mili. lib. 12. & adde Bal. in additio. ad Spe. de feud. ver. publica.*

b In p̄latis. *Adde tu, quòd in tantum uera est hęc opin. ꝙ uendicat sibi locum in causa criminali. Vnde monachus licētiatus, si ante quàm īueniret aliud monasterium, committit furtum vel aliud crimē, correctio*

ctio & castigatio spectat ad abbatē illius loci, ubi ꝓfessus fuit, & non ad episcopū loci delicti cōmissi, et hoc, quia abbas habet iurisdictionem in monachos, etiam ī criminalibus, c. ea quæ & c. singulis. de sta. regu. vbicūque deliquerint. Adde do. Ab. in c. cum ab ecclesiarū. s̄. eo. ꝙ idem tenet. Nec obs. regula iuris, tradita in l. fi. C. de iuris. om. iu. & in gl. fi. in d. c. cum ab ecclesiarū. quæ dicit, ꝙ isti prælati & iudices inferiores habent iurisdictionem in subditos, nō exclusо superiore, sed accumulatiue ad ipsum superiorem. Fallit in istis prælatis regularibus. Ita tenuit do. Ab. hic, & tex. in versi. sed & eam approbant hic Fel. & omnes.

tex. Idē Bu. post. Inn. j̃. eo. c. ꝯquerēte.
pe. col. ver. ad qōnem. & Pe. de Anch.
in c. j. de p̄sc. ī 6. Idem sentit Cal. de sen
ten. excō. ꝯs. 6. in fi. Et ꝓcedit in dubi-
tanter, qñ ep̄s voluisset semel exerce-
re iurisdōnē, & fuisset ꝓhibitus ꝑ infe-
riorem, q̃a tunc decursa est p̄scriptio
cum ista qualitate exclusiue deducta,
in quasi possessione iurisdōnis, ſm eū.
Pro quo vide tex. ī simili de ap. c. signi-
ficante. ꝑ q̄ dicit ibi Ab. post alios ī pri
mo no. ꝙ si longo tp̄e aliq̃s iuit ad fur-
num, vel molendinū alicuius, licet ꝓꝑ
hoc non obligeť ad ꝯtinuandum. Cy. ī
l. 2. C. q̄ sit lon. ꝯsue. Inn. de cau. pos. l.
cum eccl̄a. Bar. ff. de vsu. c. cum de ī rē
verso. Ab. ti. p̄cedenti quo ad. & ibi di-
xi, tñ si ille volens mutare molēdinū,
fuit ꝓhibitus, & acquieuit inhibitioni
ꝑ tp̄s legitimū ad p̄scriptionem indu-
cendam, induciť p̄scriptio: de quo ex-
clamat Philip. ibi, pulchrè hoc dilatās:
ꝓ quo vide ad idem Ab. de rest. spo. c.
fi. Et amplia, ēt si dicta ꝓhibitio fuit fa-
cta iudicialiter, & ꝓ bono pacis ei ob
tēperatū fuisset. Ab. de ver. sig. c. abba-
te. 2. col. extollēs illū tex. ad hoc. ¶Tē-
pera istas limitationes duobus modis.
Primo, dūmodo ille, q̃ acquisiuit iuris-
dictionem ꝯ̃ superiorem, sit vigil in cā
exercenda. Sed data ipsius negligentia
superior eā exercere poterit ex sua gñā
li ꝑtāte, ca. irrefragabili. in princ. j̃. eo.
De quo facit ibi festum Ab. j. col. & a-
lij ibi addendi. Intellige, dūmō ille iu-
dex maior, sit alias ordinarius iudex &
generalis loci, ī quo est ille minor. Sed
si nullam hēt iurisdōnem, non supplet eius negligentiā,
ꝑ id, qđ dicit Ab. hic, & alij de quibus j̃. volentes archi-
ep̄m nō supplere negligētiā ep̄orū suorū, q̃a nō ē iudex
gñralis in eorum diœcesib. ¶Tēpera scđo, nisi ille infe-
rior esset absens, & officium vacaret, quia superior expe
diet actū. Ang. ī d. l. si vacātia. 2. col. dicēs se ita obtinuis-
se, ꝑ l. vbi absūt. ff. de tu. & cu. datis ab his. Et bñ facit p̄ce
dēs tēperamētū, æq̃parādo īpotentiā negligētiæ, vel vo
luntati. Et hēt locū istud, ēt si īferiori esset data potestas
ꝑ verba taxatiua, iuxta tertiam limitationē, đ qua s̄. ſm
Ang. Cui adde, q̄ dixi in rub. de app. 5. col. vbi post Abb.
apostillaui Bar. ī d. l. vbi absunt. ¶Intellige ꝓxime dicta,
dūmō ille, q̃ non vult, vel non pōt uti iurisdōne specia-
li, sit inferior altero. Sed si esset eo maior, vel æqualis, &
haberet iurisdōnem priuatiue ad alium, non credo, ꝙ in
dictis casibus posset se alius intromittere, ꝑ c. 2. ti. p̄ce. &
ꝑ dictum Host. & aliorum s̄. eo. c. significauit. dū dñt, ꝙ
data desidia, vel malitia delegati extra mām peccati, nō
habet locum ille tex. Si aūt essemus in casu, in quo dareť
vni expresse facultas ꝓcedendi, data negligentia alteri⁹,
ēt æqualis, tunc res est clara. Exemplum in c. cā. de of. de
le. & eo. ti. cum plures. li. 6. cū simi. Et cū ista clara & bre-
ui adunantia ꝑtranseo, lȝ in locis p̄allegatis sis inuentu-
rus multa īuoluta, maxime ꝓꝑ lōgas distinctiones, quas
tradit Bal. ī d. c. studuisti. & Ang. in d. l. testamēta. & in d.
l. cū p̄tor. & ibi Ang. Attentis mēbris suæ distinctiōis vr̄
ꝓ maiori parte ponere ꝓ rl̄a, ꝙ imo iurisdō specialis ve
niat priuatiue pro rl̄a. Sed dicta sua pñt adaptari subli-
mitationibus p̄dictis, & alios sensus habuit ipse in hac
mā in d. l. testamenta. de qua ēt ꝑ Bal. & Sal. C. de iuris.
om. iu. l. fi. & Bal. & Im. ff. de li. & posth. l. Gallus. §. ille ca
sus. ad fi. cum ꝯcor. de q̃bus ēt ꝑ Ale. d. l. Titiæ. & ꝑ Fir-
manum ī verbo, iurisdō. pe. col. ver. iurisdō gñalis. In q̃-
§ bus locis nō inuenies mām ita ordinatam. ¶In q̃tū dať
rl̄a, ꝙ archiep̄s tm̄ pōt circa subditos suffraganeorum,
quantum est iure expressum, & non amplius, ꝑ tex. in c.
1. de sup. neg. p̄la. in 6. adde, qđ in simili dr̄, de pœnis. c. in

q̃busdam. Simile habeť 18. q. 2. c. hoc tm̄. Simile in c. is
q. de sen. excōm. in 6. Simile dicit gl. magna in ca. susce-
ptum. de resc. in 6. cum suis ꝯcor. Simile dixit Bu. de p̄sc.
c. si diligenti. Simile dixit gl. de cl. ꝯiug. c. diuersis. & 55.
dis. c. pœnitentes. ī q̃bus locis ſm diuersa ꝓposita est mo
dus loquendi, ꝙ ī multis aliq̃d nō induciť, nisi in casibus
6 à iure expressis. ¶Circa † nouā op. Ab. ꝙ ꝓꝑ negligentiā
ep̄orum non deuoluiť actus ad archiep̄m, vide eundem
latissime in repe. c. si q̃s ꝯ̃ clericum, 27. col. de fo. cō. ver.
aggredior nunc mām extrinsecam. vbi idē firmat, exce-
ptis duobus casibus. Primus est in absolutione ab excōi
catione. s̄. eo. c. ad reprimendā. Scđs ī correctione crimi
nū notoriorū. de censi. c. Romana. §. notoria. ī 6. Rō spā-
lis est ꝓꝑ periculum, qđ posset mora afferre, nec remane
būt delicta īpunita ī alijs casib⁹ q̃a archiep̄s coget ep̄m,
vt ꝓcedat, qđ pōt ratione peccati, ca. quorūdam. 74. dis.
Idem Ab. de iurepat. ca. nullus. in fi. dicens, ꝙ in casu isto
pōt archiepiscopus ꝯpellere episcopum, sed ipse non po
test ꝓuidere. Idem Car. ibi. & s̄. eo. c. duo. & hic, & Brix.
in reper. in verbo, Metropolitanus. 2. col. ꝓꝑ theoricam
Inn. de conces. præb. quia pœna deuolutionis de vno in
alium nūquam imponiť, nisi iure exprimať. Idem etiam
tenet do. Ab. in c. graue. ad fi. j̃. eo. ꝑ istum tex. in verbo,
nullam. iuncto dicto Io. ibi qui dicit, ꝙ hæc dictio vni-
uersalis excludit iurisdictionem mediatam & immedia
tam, item principalem & accessoriam. ¶Vniuersus mū-
dus tenet oppositū. ſm Pau. de Leaz. in d. c. j. de sup. neg.
p̄la. in 6. videlicet ꝙ negligentia ep̄i deuoluit iurisdōnē
ad archiep̄m. Et hāc op. credit ibi Do. esse veram, ꝑ tex.
9. q. 3. c. cū simus. vbi in ꝯcernentib. ēt exercitium iuris-
dictionis archiepiscopus supplet negligentiam suffraga
neorum. Et ꝑ hoc cessat fundamentum partis ꝯ̃riæ, dū
dr̄, hoc non esse iure expressum. Et hanc opinionem te-
nent multi, quos allegat Ab. in d. repet. ¶Considerabā
tria. Primo, ꝙ ad c. cū simus. non nid it Do. responsio-
nem Ab. hic & in d. repetit. q̄ vr̄ sufficiens, maxime dum
considerat, ꝙ ibi dr̄ pariter de supplenda negligentia ar
chiepiscopi per episcopum in casu illo. Et ꝙ absurdum
esset dicere, ꝙ archiepiscopi semꝑ supplerent negligen-
tiam episcoporum. & sicut ille tex. probat op. commu-
nem, ſm Dom. ita probaret & hoc ſm dictum, qđ nemo
concederet. ¶Considero secundo vltra omnes pro opi-
nione cōi d. §. notoria. non in eo, qđ ibi deciditur, sed in
ratione decidendi, quæ generalis est, dum dicit, cum su-
per his merito notari possit episcoporum negligentia,
quasi expresse arguat sic, Constat de negligentia episco-
pi, ergo actus deuoluitur ad archiepiscopum. ¶Conside
ro tertio, ꝙ qñ episcopus esset negligens in ministran-
do iustitiam subdito, vr̄ posse recurri
a ad archiepiscopum a per viam quere-
læ, iuxta c. venerabilibus. §. j. de sen. ex-
cō. in 6. vbi de grauamine illato ꝑ epi-
scopum subdito, pōt fieri querela ipsi
archiepiscopo. Quòd aūt à tarditate iu
dicis possit recurri ad superiorem per
viam querelæ, licet ꝓꝑ tarditatem nō
possit appellari, vide Bal. in l. fi. §. illud. per illum tex. C.
de temp. ap. per eundem in l. fi. 1. col. C. de sen. & in l. sed
si. §. ait prætor. ff. ex q̃bus cau. ma. latissime ꝑ Phi. de Au.
ex rōne. 27. col. & per Alex. de op. no. nun. l. de pupillo. §.
si q̃s ipsi. 5. col. Et vbi ep̄s requisitus ter, ut iustitiam mini
stret, recusat, tunc ab illa tarditate appellari pōt, per id,
quod no. Io. An. de ap. c. dilecto. quem extollit Abb. de
ap. c. ex parte. lo vlt. ī prin. & Alex. pulchre de dā. in sec. l.
q̃uis. ad fi. Et isto casu credo deuolui ad archiepiscopum
ꝯgnitionem illius causæ, quia appella-
* tio operať effectum deuolutiuum *, vt
habuimus s̄. eo. c. ad reprimendam. se-
cus forte in casu querelæ, q̃a archiepi-
scopus remittit illum ad ep̄m, astrin-
gendo, vt faciat iustitiam, ꝓut in simi-
li dr̄ in d. c. nullus. Et si episcopus non
facit iustitiam, ꝓsequetur archiepisco-
pus, exaggerando in eū pœnas, adeo ꝙ

a Ad archiepiscopū. *Adde, q̄ habentur ad materiam per Car. in cle. ij. §. 1. in fi. de rel. do.*

* Deuolutiuum. *Adde Bar. in l. si expressim. col. pe. q. 4. de appe. Rot. decis. 361. fuit dubitatum. in nou. c. solicitudinem. c. dilectus. & c. dilecti.*

Eli.de app. Rot. decis.763. ex hoc insurrexit. in fi. in nou. & ad materiã ui. Rot. decis. 2.tit. de cau. poss. et propr. in antiq. Bisig. deci. 131. intentato, in nou. et decis.436. nota in antiq.& decis. 6.et 102.ĩ antiq. Aduerte tamẽ ꝙ appellatio ut đuoluat respectu appellati qui illi non detulit, debet esse legitima & legitime intimata. c. cordi.in prin. iũc. c.cõcertatione. et c.Romana,ĩ prin. cum seq.de appel. in 6 c.delicti filij. eo.ti.cle. causam. de elect. alias, licèt ad Papã fuisset interposita, nõ deuolueret, nec alium iuris effectũ operaretur. c. quãuis. c. cupientes. ubi glo.in uer. appellatio.de elec.in 6.& c. in primo.ĩ uer. deuoluta. de suppl.negl.prela. ĩ 6.Rot.deci.385. Si appelletur. & 412 .si appelletur manifesta friuole. in nouis.ut autem deuoluat in qualibet causa, qũo debeat præsentari in Ro.cur.docet Rot. decis. 690. Dic quod dominus Petrus. in antiq. & ni.Rot.decis. 4.et 768. sciendũ est. eo.lib. & Bisig.in tit.de appel.decis. 17.nunquid.

tandẽ inducaĩ ad iustitiã reddendam,
nisi ageretur đ peccato, uel periculũ es- a
setĩ mora,ut hic ꝑ Abb.ẽ uerũ,ꝙ Host.
in c.j.de sep.negl.p̃la.in 6.uoluit,ꝙ ela-
pso termino assignato ꝑ archiep̃m ep̃o
possit archiep̃s supplere.Sed Domi.ibi,
& Abb.hic,& in d.c.si quis. non viden-
tur eũ sequi.Et hæc nota,tanq̃ disputa-
bilia & noua. ¶ Vltra Scribentes sunt
alij casus hinc inde sparsi circa gl. hic.
7 Vnde no. ꝙ † archiep̃s põt tollere pra-
uam ꝯsuetudinẽ in dięcesi suffraganeo
rum, & excõicare eã seruantes. Tex.&
Inno.in c.ex frequentib. de instit. Quẽ
casum reputat ibi Ab.3. notabili , non
gustatũ.Sed certè ex quo ꝯsuetudo nõ
põt esse non notoria,vr̃, ꝙ absque alia
mentione ꝯmittatur negligentia ordi
narij, & sumus ĩ casu trito d.§.notoria.
¶ Archiep̃s non dispensat cũ subditis
suffraganeorũ suorum. Butr. & Do. de
fil.presby.c. ad extirpandas reputantes
hoc bene notandũ, ꝙ dispensatio non
põt exerceri cũ non subdito. Rñdet ad
c.1.de pœni. & re.in 6.&c.fi.de cẽsi.eo.
lib.ꝙ loquuntur in his,q̃ respiciunt fo-
rũ pęnitentiale. Limita dictũ istorũ ni
si in casib. in quib. põt archiepiscopus
iudicare,q̃a in eisdem potest cum præ-
dictis dispensare Spe.de leg.§.sunt quo
que.1.col.uer. archiepiscopus. Et ibi ẽt
dicit,ꝙ põt dispensare cũ male institu
tis a suo suffraganeo , de quo dubito ꝑ
prædicta. Et đ dispensatione archiep̃i,
quo ad subditos suos,vide aliq̃d ĩ Spe.
de leg.§.nunc de episcoporũ. quasi ĩ fi.
Archiep̃s debet ꝯferre sacramenta vel
ordines,subditis suffraganeorũ. gl.7.c.
1.de off.ordi.ĩ 6.Doct.de censi.c. fi.eo.
lib.¶ Nõ ꝯcedit priuilegiũ subditis suf
fraganeorum suorũ gl.fi.16.q.6.cũ qua
transit ibi Archi.& sequitur But.de re
iud.c.cum inter.§.j.& ibi bon⁹ tex. ubi
confirmatio archiepiscopi fuit subscri
pta ab ep̃o,quia alias nõ valuisset. Ad
idem c.sicut vnire.de exces.præla.¶ Li
mita,nisi ꝯcederet priuilegiũ cum ꝯ-
sensu omnium episcoporũ prouincię
ſm gl.in d.c.placuit & Arc.9.q.3.c.ar-
chiepiscopus.& Abb.in d.c.cum inter.
5.co.dicit tñ ipse in uer.ego dico ,ꝙ i-
stud de consensu episcoporum ꝓcede-
ret ĩ concernentib. statum totius pro-
uinciæ,sed in facto ꝯcernente pręiudi-
cium vnius episcopi sufficit illius con-
sensus,ſm eum.Et sic etiã intellige Imo.ibi, dum repro-
bat d.gl.circa consensum episcoporũ.Non valet statutũ
concilij prouincialis, ꝙ archiepiscopus possit cognosce
re de causis subditorũ suffraganeorũ, eis ẽt inuitis ĩ sua
propria dięcesi.Rota de ꝯst.2.in antiquiorib.& de ꝯsue.
13.in antiquis.Secus,si subditi uellẽt,ut ꝑ gl.ri.præceden
ti,c.nouit.Intellige subditis laicis, quia in clericis vltra
voluntatẽ eorum requiritur ꝯsensus sui ordinarij.de fo.
ꝯp.c.significasti.Subdit latè Rota,ꝙ sicut archiep̃s pos-
set punire aliquos delinquentes in sua dięcesi,ita põt ꝯ-
sentire,ꝙ ep̃s offensus ab eis existentib. in eadẽ dięcesi,
puniat eos dando sibi territoriũ, q̃a ex quo ipsemet ar-
chiep̃s hoc posset,ita põt alij ꝯmittere,ut ꝑ eos lati⁹.Qđ
8 gusta ad mãm c.si.de fo. ꝯpe.¶ Põt † archiep̃s assignare
terminũ episcopo,ut ꝯstituat sibi vicariũ, uel officiale,
quo elapso,archiep̃s prouidebit.Ab.latè ĩ.e.c.qm̃,circa
mediũ.Dũ dicit Ab.hic,ualere ꝯsuetudinẽ cuiusq; eccle
siæ in diuinis,uide eundẽ ĩ.e.c.qm̃.2.notabili,ꝑ illũ tex.
Qñ archiepiscopus per loca exempta transit intra pro-
uinciam,põt ante se facere deferri crucẽ, & benedicere
a Tex.cũ gl.in cle. j.a & fi.de priuileg. &
ibi latè Doct.& Nico.Mylus in uerbo,
archiepiscopus. c.3. Archiep̃s non põt
petere charitatiuũ subsidiũ a suffraga-
neis,neq; ab eorũ subditis.Brix.in uer-
bo,metropolitanus. Alle. Inn.de cen-
si.c.cũ Apostolus,q̃ nõ dicit hoc, sed ꝙ archiep̃s nõ põt
ꝯpellere subditos suffraganeorũ,ut soluant ipsis suffra-
ganeis,q̃a non est eorũ iudex,ut hic.Quod nota.Tñ in i-
stis uerbis põt colligi,ꝙ est dictũ.Et hæc, quoad potesta-
tẽ archiep̃i in subditis suffraganeorũ , plura g̃naliter de
metropolitano ponit Brix.ubi s̃. doctius cæteris. Sed di-
ctis suis adde notabilẽ theoricã Io.An.de uoto c.magnę
2.col.super verbo,astrictus.ubi quærens,quare de licẽtia
archiep̃i non põt episcopus peregrinari,rñt,ſm Host.ibi
ꝙ in mã episcoporũ metropolitanis intelligitur ꝓhibi-
tum q̃cquid expresse nõ inuenitur ꝯcessũ. Facit, qđ no.
Io.An.de iure pat.c.nullus.dicens, ꝙ metropolitan⁹ nõ
ẽ iudex ep̃i,nisi in casibus hic notatis.Vnde in casu illo
dicit recurrendũ ad Papã. Ex q̃bus dictis habens theori-
cã,ꝙ sicut archiep̃s nõ impedit se de subditis suorũ suf-
fraganeorum,nisi quantum de iure exprimitur,ita neq;
de ipsis suffraganeis, quod apertius non legi alibi.

a In cle.j. Et ibidem uide Car. & adde gl. in c. fi. ut li.pend.

§.Præterea.¶ Mortuo delegato Papę qui excõicauit
reum vel actorem in possessionẽ induxit, si eius succes-
sor in delegatione succedit,absoluere & restituere pos-
sessionem poterit,alias solus Papa restituet & absoluet,
præterq̃ in mortis articulo,ne tñ currat annalis præscri
ptio reus corã ordinario,uel publicis ꝑsonis de stando
9 iuri,cautionem pręstabit.¶ Est ergo regula,ꝙ † ab excõi
catione lata ab homine , alius homo non absoluit. Ita
quotidie allegatur iste tex.ſm Ab.hic. Facit tex.s̃. eo.c.
cũ ab ecclesiarum.& c.j.de treu.& pac.Est gl.magna cir
ca fi.11.q.3.c.si inimicus.Vñ dixit gl.in cle.j. in uerbo,a
canone.de priuil.& ibi Imo.10.col.ꝙ pęna apposita ibi
absoluenti excõicatũ,a statuto alterius,non habet locũ
in excõicato per sñĩam,q̃a licèt absolutio non teneat,
non incidit in illã pęnã, cũ sit diuersa. Et pro intellectu
huius regulæ,reduxi fallentias examinatas, quas in lite-
ris,neque in apostillis alienis reperi cumulatas. ¶ Et istã
regulã deduxit ẽt Lud.consi.387. 2.col.uolens, ꝙ a sñĩa
excõicationis lata per hominem ꝯfirmata per Roma-
num Pontificem,nullus absoluit, præter Papã,sine spe-
ciali mandato, per tex.cum gl.de insti.in c.ex frequen-
tibus,in uerbo,ꝯfirmantes.Et illã gl.seq̃tur ẽt Ab. ibi in
fi.post alios,nisi exõicatio esset lata per ꝯstitutionem in
ferioris,q̃a lȝ esset confirmata a Papa,tñ si absolutio nõ
est reseruata ĩ ꝯstitutione,alius absoluet, ꝑ ea quæ dicẽ-
tur in j.fallentia. Et sic ẽt no.Io.And.in Spe.de sent.pro-
la.§.ut aũt.uersi.quid si Papa.¶ Amplia regulã ẽt in su-
spensione lata per sñĩam hominis,q̃a ab illa non põt a-
lius absoluere. Car.post Pau.copiose,in cle.1. uersi.qs.4.
q de reb.eccle.non alie. & ibi Imo. in 4. col. post Io. de
Lig.& Imo.in c.graue.5.col.de pręb per c.cum ab eccle
siarũ.s̃.eo.& c.inferior.21.di.¶ Fallit primò dicta regula
in excommunicatione lata per ꝯstitutionem hominis.
Io.An.Abb.& Imo.de prob.c.graue, ꝑ c.nuper.de sent.
excom. æquiparando ꝯstitutionem inferiorum canoni
Papæ.Idem Abb.in d.c.nuper.1.col.& Car.post Pau.ĩ d.
ver.si qs,in 5.& 6.q.& Imo.hic,& Domi. late 17. dist. in
summa.per tex.de insti.c.ex frequentibus.ubi Papa mã-
dat suffraganeis, ne relaxẽt excõicationem latam statu
to archiepiscopi,nisi præmissa satisfactione. Et illũ tex.
extollit ẽt Ab.ibi,in vltimo notabili,& Imo.ĩ d.c.graue
4.col.¶ Ampliatur hoc, etiamsi statutum inferioris es-
set ꝯfirmatũ per Papã, ut per Abb. dic. c. ex frequenti-
bus,in fi.ꝑ illum tex.cum gl. Est verum, qđ But. in d.c.
graue.non tenet hanc fallentiam,q̃a Papa in d.c.nuper,
hoc prouidit specialiter in suo canone propter locorũ
distantiam.Sed prædicti eum reprehendunt,q̃a, ſm Ab
ba.ibi, Papa in c.nuper. processit solũ ex ꝯiecturata mẽ
te ꝯditoris canonis,& nõ fecit specialem prouisionem.
Præterea,secũdũ Dom.ubi s̃. statuta inferiorum inter-

pretantur ſm ius cõe.c.ex literis.de ↄſti.c. cũ dilectus,de ↄſue. Sed ius diſponit,ꝙ qñ conditor canonis ſibi nõ reſeruat abſolutionẽ,vr̃ alijs concedere. Ergo eam interpretatiõnẽ debent pati ſtatuta inferiorũ. Nec mirũ, ꝙ ca.nuper.loquatur ſpecialiter de conſti. Papæ, ſed de cõditore canonis. Et ita ſe habet ibi interrogatio & rñſio, ſm Dom.pro quo facit,quia appellatione canonum veniũt ẽt ſtatuta inferiorũ. Cal.de reg.conſi.19. de ↄſt. ↄſi. 16.Dixi de ↄſti.ca. 1. ĩ prin. Cũ iſtis cõcordat Cal.đ ſen. exc.conſi.6.dicens,ꝙ ab excõmunicatione ĩcurſa ex cõſtitutione regulæ,põt ſuperior immediatè abſoluere religioſum,per d.c.nuper,niſi ↄſuetudo hanc poteſtatem reſeruet magiſtro ordinis,vel alteri prelato,q̃a in his operatur ↄſuetudo. Alle.de fo.cõp.c. cũ ↄtingat. ¶Forti° voluit Imo.in d.c.graue.ver.aduerte tñ. Quod excõicatione lata ab homine per ſententiam gñalẽ, ita poſſit alius abſoluere, ſicut ſi eſſet lata per ſtatutũ. Et ꝙ regula prædicta procedat in excõicatione ſpeciali, mouetur ꝑ d.c.ex frequentibus.ubi fuit lata ſententia gñalis,nõ per uiã ſtatuti,ſm eũ.Nõ legi hoc alibi.Et obſtat d.c.nuper. diſponens ſpecialiter de ſnĩa lata per viã canonis. Et iõ cũ tex.hic,& in alijs iuribus dicat, ſecus de excõmunicatione lata per ſnĩam, non videntur iſta iura eſſe reſtrĩgẽda,ex quo iure non cauetur.Neq; obſtat d.c.ex frequentibus.quia re vera oẽs Doct.ibi,excepto Inno.ĩtelligunt ꝙ archiepiſcopus tulerit ſententiã per uiam ſtatuti, qđ veriſimilius eſt,cũ fuerit gñalis pro futuris culpis, quę regulariter ferenda non eſt per uiam ſnĩæ, c. Romana. §. caueant, de ſen. exc.in 6.licèt poſſet ferri per ſtatutum, c.2.de conſti.in 6.& vtrobique per gl.& Doct. Eſt verũ, ꝙ in c.ex frequentibus præceſſit culpa & mora illorum intruſorum,quo caſu poteſt ferri ſnĩa generalis. d.§. caueant.Sed ex quo fuit lata ſnĩa excõicationis ẽt in eos, qui de cætero occupabunt, procedit veriſimilitudo, q̃ dixi,ꝙ fuerit per uiam ſtatuti.Et poſito, ꝙ alias ferretur una generalis excõicatio ꝑ uiam ſnĩæ, quãdo ꝓcedit culpa,mora,vel offenſa,adhuc crederẽ habere locũ iſtum tex.ꝑ ꝑdicta,q̃a ut dixi,regula iſta non eſt limitata ꝑ c. nuper.niſi in excõicatione lata ꝑ ↄſtitutionẽ. Ergo extra illũ caſũ ſtabit firma iſta regula.l.nã ꝙliquide.§. fi.ff. de pen.leg.cũ ſimil.Et iſta nota,vt nouiſſima.¶Hãc primã fallentiã amplia in ſuſpenſione,q̃a ſi abſolutio à ſuſpenſione lata per ↄſtitutionẽ,non eſt reſeruata, ↄpetit alteri.Inn.de ſolu.c.ſi quorundã.qđ dicit ibi Bu.circa fi. eſſe bene notandũ pro extenſione d.c.nuper. Idẽ gl. 2. poſt prin.in c.ſi quis deinceps.16.q.7.licèt Brix.ibi ↄ̃.Idẽ ẽt Ab.in c.q̃ ſit.in fi.de exceſ.prel.& Imo. in d. cle. 1. de re.ec. Allegat Inn.& multos alios de elec.c.ſi quis,& Io. de Lig.in d.c.ex frequentib.Idem Imo.latè poſt Car. in c.graue.Alle.Inno.in d.c.ſi quorundam.& Pau.in d.cle. 1.Et quia excõicatio, ſuſpenſio, & interdictum ↄtinẽtur ſub vno vocabulo,ſ.cenſuræ.de uer.ſig.c.quærenti.& facit de app.c.ad hoc.qm̃ ſm eũ, ſuſpenſio eſſet lata a canone ad tp̃s certũ,quia licèt abſolutio non eſſet reſeruata,non poſſet inferior abſoluere,gl.in c. cupientes.§.cæterũ.in ver.ſuſpenſos.de elec.in 6.& in cle.j.in uerbo, ex cõicationis,circa fi.de hær.& ibi Car.in §.verũ.in 2. oppoſi.& Ab.in d.c.q̃ ſit,in fi.& Dom.poſt Imo. de regula. c.non ſolũ.in 6.& in d.§.cæterũ.in vlt.col. poſt Pau. ibi vide.Habet igiẽ locũ iſta ampliatio, qñ ſuſpenſio nõ eſt ad tp̃s,ſed pro ↄtumacia, id eſt,donec aliquid factũ fuerit,ut ẽt declarat Abb.in d.c.ſi quorundã.& Car. in d. c. ſi quis Si aũt eſſet ſuſpenſio perpetua,& in pęnam, q̃ haberet vim priuationis,tunc oportet videre,an ſit tale crimen, ſuper quo ep̃s poſſit diſpenſare, & vtrum diſpoſitio d.c.nuper,habeat locũ in diſpenſatione,ita ꝙ ubi canon non reſeruat eam ſibi videaẽ ↄcedere inferiori,quę duo ponunt oẽs in d.§.de adulterijs.de iud.& ibi aliàs dixi.Et iſta ẽt ſentit Abb.de teſti.c.tam literis. vltimo notabili. An aũt ſuſpenſio intelligaẽ in dubio temporalis a vel perpetua,a tangit Imo.in d.clem.j. Dixi poſt alios de ↄſti.c.ex literis. ¶Limita hanc primã fallentiã,niſi † ĩcurrens excõicationẽ, vel ſuſpenſionem

a Vel perpetua. *Adde Spe.in tit. de accuſ.§.ſecun-* 10

legis eſſet exẽptus ab ordinario,q̃a ẽtſi excõicatio non ſit reſeruata ĩ canone & licèt ſuſpẽſio ſit pro ↄtumacia,nihilominus ſolus Papa abſoluet.Fede.ↄſ. 14.Monachus Peruſinus,& ſequiẽ Do. in d.c.non ſolũ.5.col.quia ſolus Papa cenſeẽ ep̃s exẽptorũ.Alle.gl.d.c.authoritate.in uerbo, ſe app. de priui. ĩ 6. Nec pñt tales abſolui a prælatis regularibus,q̃a ubicunque dr̃, ꝙ canon vr̃ relinquere abſolutionẽ inferiorib°, intelligitur de ſolis ep̃is,non de inferioribus.Et ita dixit do. Berẽgarius, qui fuit vnus de ↄpilatoribus Sexti, ſm Fede. pro quo facit ſolenne dictũ Inn.in c.2 de eo,q̃ furti.or.ſuſce.dũ dicit,ꝙ permiſſa diſpenſatione a canone, intelligitur permiſſa ſolis ep̃is.Et idem Inn.in c.fi. in fi. de poſtul.præla.Spe.de lega.§.ſunt quoque.in fi. Arch.ĩ c.eccleſia.16.q.1.Ab.in c.j.2.col.de uoto.in c.j.de priui.ĩ c.cũ ad monaſteriũ.pe.col.de ſta.mo.Do. in c. cũ ex eo. 2.col.de elec.in 6.in c.cũ nullus,vlt.col. de temp.or. e. lib.Ab.in c.nup.de ſen.exc. Dixi in d.§.de adulterijs. & vide Ab.in c.2.de ſen.exc.ubi late ſequiẽ d.cõſi. Fed.Cũ ergo ep̃i nõ poſſunt abſoluere exẽptos,ut eſt dictũ, ſeqtur,ꝙ ſolus Papa eos abſoluet.Et de hoc ẽ ampla diſputatio Ab.duo clericali.in j.dubio, de qua ipſe meminit de foro ↄpe.c.ſignificaſti.3.col. Ex quib. dubito de ↄſi. Cal.de ſen.exc.in 6. dũ dicit, ꝙ prælati religioſorũ, pñt eos abſoluere ĩcaſu c.ut periculoſa.ne cle.vr̃ mo.ĩ 6.Sed in quantũ poſtea loquiẽ de excõicatione incurſa ex cõſtitutionibus regulæ, credo dictũ eius procedere & erit notabilis declaratio ad dictũ cõſi.Fed. Quid aũt delegato ↄpendet ex notatis per Do.de elec.c.ſi abbatẽ.ĩ 6.& đ exceſ.præl.c.j.eo.lib.3.co.ibi,quæro,an legatus.Et ex ibi
11 dictis vr̃,ꝙ nõ poſſit abſoluere.¶Fallit † ſcđo rła huius tex. in delegato Papæ, q̃a data negligentia, vel iniuſta denegatione illius,q̃ excõicauit,poterit ipſe abſoluere quantum ad effectũ ut poſſit agitari cã ibi cõ miſſa. c. prudentia.§.ſexta.& §.fi.de off.dele.Et rationẽ aſſignat ibi Abb.in §.fi. poſt alios. ubi vide.¶Fallit tertio in eo, qui ſuccedit excõicato ĩ ipſa cã.Et intelligũt Doc. idẽ, ſi nõ ſuccederet in honore,ſed in onere.Pro quib. uide Do.poſt Lap. de off.dele.c.cum plures.in fi.in 6. ubi dicit,ꝙ ſi in caſu illius ca. vnus ex delegatis, cęperat procedere, excõicauit partẽ,& poſtea eſt mortuus,vel impeditus,vel nò vult ꝓcedere,poterit collega,q̃a virtute illius c.reaſſumit cãm,illũ abſoluere,ꝑ tex. hic, ĩ regula,is qui.lib.6.Et idẽ dicit in ſubdelegato delegati, q̃ excõicauit & ſubdelegauit in totũ, ꝙ ipſe ſubdelegatus poſſit abſoluere.Si aũt ſubdelegãs reſeruaſſet ſibi abſolutionẽ nõ poſſet ſubdelegatus abſoluere. Sed ſi delegãs eſſet impeditus,adeo ꝙ nõ poſſet ꝓcedere, tũc ſubđlegatus poſſet abſoluere,ẽtſi ille inhibuiſſet,q̃a ſubdelegatus in caſu impedimenti aſſumit iuriſdictionẽ, nõ uirtute ſubdelegationis,ſed a lege. Et iõ cũ ſit par ipſi đ legato impedito,nõ põt ille inhibere abſolutionẽ, ſm
12 ꝑdictos.¶Fallit quartò † ĩ articulo mortis,ut ẽ tex.hic & de rapto.c.in literis.cũ gl.& đ ſpõſ.c.nõ ẽ.cũ ↄ.Et no. ꝙ reqritur ſatisfactio in tali abſolutione, uel cautio de ſatisfaciẽdo. Ab.& Ana.poſt.Gof.in d.c.in literis. ĩfi.Eſt verũ,ꝙ Imo.poſt Lap.in cle.j.2.co.de hære.dicit eſſe ibi caſũ mirabilẽ,in quo nõ ſufficit cautio in articulo mortis, q̃cq̃d dicat gl. ibi ĩ uerbo,& tũc, ſm.eos. Sed uerior eſt opinio gl.ibi,ꝙ ſi tp̃s nõ patiẽ,ſufficit cautio,ſm Car. ibi in §.uerũ.4.oppo.q̃a ad impoſſibile nemo teneẽ, ſm eum,propter verbũ Puto,quod ubi nec ſatisfacere, neque cauere poſſet,adhuc abſolueretur, q̃a nõ omittitur abſolutio, licèt deficiat totalis impotentia ſatisfaciẽdi, vel cauendi,ut in iuribus allegatis ꝑ gl.1.in regula, peccatũ.lib.6.Bene eſt hic una ſpecialitas,ꝙ ubi aliàs ꝑ manifeſta offenſa nõ ſufficit cautio,ſed reqriẽ ſatiſfactio,c. ex parte.de uer.ſign.lo 3.iſto caſu ſufficit cautio, ſm ꝑdictos poſt Gof.in d.c.in literis.dixi de offi.deleg.cũ contingat.Hoc modo ĩtellige verba ↄſtitutiõis Martini V. excõicamus, de qua ꝑ Archid.Florẽtin. de cenſur.c. 76. ubi in excommunicatione,quę fertur annuatim in curia, ĩ cęna Dñi,reſeruatur abſolutio,niſi ĩ articulo mortis,&

do loco.uer.itẽ quæritur. et Bal. in auth. habita. 7. col. C.ne fi.pro patre.

tis,& tūc pręstita satisfactione, vel cautione sufficienti. Et idē de iure,ſm Ana.post Car.& post Car.& Host.ī c. excōicamus.§.credentes.de hære. vbi dicunt snīam oris Papæ,nō esse canonē gnalē.tn̄ hoc dictū vr̄ destrui p id, qđ no.Inn.in c.graue.in fi.4.col.ibi & ex prędictis vr̄. de pb.ubi in istis terminis colligit ex dictis Io.And. ibi æqparari snīam gnaliter latā, & per viā statuti, quo ad potestatē absoluendi,licèt nō quo ad alia,vt patet vltra eū ex c.Romana.§. caueat.de sent.exc.in 6.iuncto c.2.2.rn̄so.de ꝯsti.eod.tit.cū gl.Vnde retuli s̄. in 1. fal. Et no. ꝙ Paulus II.addit d.ꝯstitutioni Martini,ꝙ absoluentes taliter excōicatos in cœna Dn̄i, incidant in candē excōmunicationē Papalē, a qua nō possint absolui per inferiorē a Papa,nisi in articulo mortis.¶Fallit quintò ī Papa,q absoluit excōmunicatū ab alio,etiā a ꝯcilio, Lu.d. consi.354.Circa propositā.post prin.inducit pro sing.gl. fi.s̄.e.c.ad reprimēdā,dū dicit, ordinariū posse absolue-
13 re excōicatū a plebano subdito suo. ¶Fallit sextò † in absolutione,quę fit testi pro ferēdo testimonio, iuxta c. veniens.el 2.de testi. quia pōt fieri a iudice causæ. Oldr. ꝯsi.278.Licèt quantum.uer.super tertio.Pro quo faciūt q̄ habent in c.præterea,de off.dele. & in l.2.ff.de iur.om. iud.Et ēt non est mirū,qa ista non est propriè absolutio, ut dixi s̄.e.c.ad reprimendā.2. col. Tn̄ Old. met tenet ꝯ riū ꝯsi.145.Quærit,in prin.& Io.An.in Spec.in rubri.de testa.& Do.in c.solet.in prin.7.col.de sent.exc.in 6. contra Arch.& Io.Mo.ibi sequendo Io.An.q rn̄det ad d. c. pterea. ꝙ non veniunt ea,sine quibus pōt causa agitari, licèt non ꝯmodè.Sed isti loquuntur in delegato,fallentia aūt procedit in ordinario. Et ita loquuntur d. ꝯsilia Old.Et de ordinario est decisio Host.in d.c. veniēs. quā oēs referunt.Et per ipsam ita debet limitari ista mā, ſm Bellencinū ibi in apostillis impressis, in fi. remittentē se de hac mā ad suam apostillam in c.ex frequētib.de inst. quæ non est impressa. Habentur aūt hæ solū impressæ, aliæ non: ideo alias nō allego.Et ex dicto Host. collegit ipse Bellen.vnū gn̄ale,de quo posset fieri alia fallentia, vcʒ ꝙ regula s̄. posita habet locū ī absolutione ppetua, sed absolutio ad tps pōt fieri ab alio, q̄ ab excommunicatore,per illud dictū.Et pro hoc facit stylus curiæ, quo oratores & impetratores beneficiorū absoluuntur, quātum expedit respectu actus tunc imminentis, licèt sint ab alio excōmunicati,q̄uis per pręcedentē fallentiā posset dici speciale esse in Papa.¶Licitū est ꝯfiteri laico in necessitate.gl.hic quæ semper allegat,ſm Doct.Cōcordat gl.fi.in c.2.de pœni.& re.in 6.& in c.a nobis, lo 2.in ver.potuerit.de sen.ex.& c.veniēs. de transact. &c. inferior.21.dist.& Abb.in c.quantò.de ꝯsue.& in Spec.in reper.de pę.& remiſ.§.nūc aliqua. cir. prin.& ibi,ꝙ ēt mulier. Notat ēt Host. in sum. de pœ.& re.§. cui ꝯfitendū. 2.col.ibi,septimò pro tempore necessitatis.¶In quo nota duas declarationes.Prima declaratio.Istud procedit, quoad ondendam fidē sacramenti.Vnde si sic moritur, saluat.de bap.debitū. Sacramentū tn̄ deficit,ut ibi,quia nullus pōt absoluere,ut verū sit sacramentū, nisi sacerdos.c.j.§.vna.de sum.trin.Ita gl.& oēs hic, & Host. in d. ver.septimò.Vnde dicit Tho.4.dist.20. q. 1. arti. ꝙ talis actus prodest, quo ad damnationē ęternā euitandā, nō tamē diminuit de pęna purgatorij, vt faceret absolutio sacerdotis.Et hinc est ēt,ꝙ finito periculo,debet ꝯfessio reiterari sacerdoti. Tho.ī 4.dist.17.q.3.ar.3.&Host.ubi s̄. ¶Fortius dixit Imo.ī l.2.6. col.ver.adde in eo, qđ dicit. de pub.iu. ꝙ ex quo iste non est absolutus ab excōmunicatione,quantū ad ecclesiā,ut in hac gl.quā reputat singularē,nō sepeliet corpus eius in cæmeterio,tanquā corpus excōicati, p c.sacris.de sepul. nisi apparuerint signa ꝯtritionis,& de illis ꝯstet, nā tunc post mortē declarabitur absolut⁹.de sen.ex.c.a nobis, lo 2.ſm eū.Cōsidera,vtrū si ꝯstat, ꝙ fuit ꝯfessus laico uideant apparere signa ꝯtritionis.& certè vr̄,ꝙ sic.Et si diceres,ꝙ fortè superuixit p tps post periculū,hoc nihil esse, qa tūc certū eēt illū actū ꝯfessionis expirasse,p prædicta. ¶Secunda decla-
14 ratio.Iste † casus est de ꝯsilio,nō de præcepto,ut ī sūma Pisana,in verbo,ꝯfessio.3.§. vtrū liceat ꝯfiteri laico.& se-

quit̄ ibi Nic. alle. Summam ꝯfessorū. Contrariū tenet Dom.post Vgu.c.verū orarium.§.criminis. 3.col.ibi,ad ſm.25.dist. per c. qui vult. de pęni.dist.1.& c. quē pœnitet.ver.ꝯfitearis laico.quod vr̄ ut pceptiuū.¶Itē ppverecundiā quę fuit causa inducendi ꝯfessionē sacramentalē & ita militat erga laicū,sicut erga clericū,ſm ipsum.Cōsidera bene, ꝙ licèt ista sit opinio tutior, tamen prima vr̄ benignior,qa p istā sequeret̄, ꝙ nō cōfitens incurreret pœnam c.oīs.de pęni. & remi.attenta ęquiparatione quā faciunt isti de sacerdote & de laico in casu necessitatis.Præterea laicus audiens ꝯfessionē,non astringit̄ ad celationem per pęnā d.c.omnis, loquentis de sacerdote, licèt peccet mortaliter reuelando hoc, qđ est sibi dictum in sigillo secreti, nō in sigillo ꝯfessionis,vt per Richar in 4.dist.21.q.5.art.4.Sed ꝙ ibi cadat sigillum ꝯfessionis,nō reperio scriptū. Vnde asperum vr̄ astringere quē ī uitum ad reuelanda peccata sua hoī ad celationē nō obligato. Nā ꝯtingere pōt, ꝙ productus in testem cogeret̄ id testificari,p ea q̄ dixi s̄.c.si sacerdos, ubi solus sacerdos dr̄ scire ut Deus, & nō sufficit dicere,Dico tibi in pn̄tia,nisi ibi sit potestas clauium.Vnde nō est mirū,si gl.& oēs, de materia loquētes, vtuntur verbo Pōt, aut Licèt. Nullus aūt dicit Debet,vel Tenetur. Et uerba d.c.pęnitet,videntur permissiua. Cogita,qa pūctus est nouus.¶Signa gl. hic, qs dicatur in articulo mortis? & adde Bar.in l.1.12.col.ibi, quæro ergo circa hoc.C.de sacrosf.eccles.vbi sequitur istā gl.licèt dicat,ꝙ hoc verbū in lata ī terpretatione possit verificari in quolibet viuente, qa omnes sumus cōtinuè in periculo mortis: a tn̄ propriè loquēdo pcedit ista gl.Qn̄ aūt dicatur dictū aliqd a laborantibus in extremis, vide Bal in c.1.ad fi.de pac.ubi dicit,ꝙ omnis,q ex illa infirmitate pcedit absque sanis interuallis,dr̄ laborare in extremis,per tex.vnicum in l.alumnę.§. fi.ff.de an.leg.Et multa de cōstituto in extremis accumulat And.Sic.de testa. c.Raynut.1.char. Et an ꝯstitutus in articulo mortis,possit examinari ī testē, b vide Bal.ut li. non cont. c.qm̄ 5.col. But.de iureiu.c.fi.6.col.Bal.de pa. Cōstan.in ver.vasalli.circa fi.cum cōcor. de quib.per Ale.C.de testa.l.hac cōsultissima.4.col. Et an possit facere pacē, & an stetur dicto solius sacerdotis,qui eum audiuit in ꝯfessione, vide Are. de test.c.nup.j.char. Et an pax euanescat, si nō morit̄,vide ī li.Malef.fo.182.2.co. Et de eo q inculpat, vel exonerat aliū in articulo mortis,dicendo,ꝙ fuit,vel nō fuit ab eo vulneratus, vide ibidem.
* Et de eo qui desponsat ꝯcubinā in articulo mortis,uide Bu. & oēs. qui filij sint leg.c.tāta. Et de renunciante bn̄ficio ī articulo mortis,c vide ī c. 2. de renun. in 6.& An.de collu.c.2.aliàs 3.Et de baptizato a laico ī articulo mortis uide tex.& Dom.c.j.§.sacramenta. de summa trin.& ca.sanctū.& c.mulieri. de ꝯse.dist.4.Thom.in 4.dist.7.quæst.j. artic.2.glo.fin.in clem.1.de bapt.cum conc. Et scias, ꝙ nutrices Christianę

a Mortis. *Adde quod maxime regum & dominorū cā eorū mors frequens sit ut p do. Soc.consi.165. in cip.Visis inuestituris.uersi. primo,ꝙ dispositio. in fi. in 2.par. char. 28.*

b In testem. *Adde Bar. in l. admonendi. in 12. col. uersicu. quid si dictū testis. ff.de iureiu. & Ang.in l. si uacantia, de bo. vac.lib.10.*

* Vide ibidem. *Adde, quod exculpatio offensi adeo releuat inquisitū & omnia alia cōtraria dicta debilitat, ut ex eis torq̄ri non possit nec condēnari nisi crimine manifeste liquidato. Bal. & Ias.in l. 2.co.fi.C. com.de leg. Alex. in cons. 24.col. 4. uers. fortifico.uol. 2. allegādo tex. in l. Paulus.§. 1. de bon. libe. sequitur Auct.in c.j. ad fi. đ præsump. et hoc quo ad exonerationem; quo autē inculpationem in qua Auctor idem esse uidetur [illegible] licèt exculpatio psit,non tamen nocet inculpato Alex.consi.14 ponderatis,col.j. uol. 3 [illegible] in l. 2.de calumnia.ex reg. quia fauorabilior semper ē liberatio quam condemnatio. l. Arianus.de act.& obliga.l.Prases. & l. absētem.de pęnis. cum sim Angel. de malef. in uer. qui iudex, nu. 6.*

c Mortis. *Adde Bal.Ang.et Ale. in l.sed & est quęsitum.§. spadonē. de lib. & posthu. & Io. de Imo.ī l. si quis posthumos in fi. princip. & ibi p Alex. e. ti.*

possent

possent baptizare clanculo infantulos Iudæorum constitutos in articulo mortis. Frã. Paul. in ɔs.qđ fecit his annis ĩ cã bea. Simo. impresso post ɔsilia Old. Allegat quẽdã Theologũ sup Sũma Raymundi, ut ibi p eũ. Et ĩ his, tanquã impertinẽtibus, sufficit ista dilatabilis breuitas.

SVMMARIVM.

1 *Potestas ordinarij quando alteratur, efficitur delegatus.*
2 *Signa cognoscendi quando videatur dari iurisdictio delegata, non autem excitatur ordinaria, enumerantur, & nu. 3.*
4 *Summarie uerbũ, positũ in cõmissione facta iudici alias cõpetẽti facit eũ delegatum, quando causa de sui natura non est summaria.*
5 *Verba rescripti in sui apparẽtia si non uideantur alterare, diminuere, uel augere iurisdictionem ordinariam, tamen si re ipsa augent, presumitur, quod princeps in dubio uideatur dare delegatam, quando alias posset reddi processus nullus.*
6 *Princeps licèt in concernentib. iurisdictionẽ uoluntariã imponat necessitatẽ alicui inferiori faciẽdi aliquid, nõ tamẽ uidetur astringere, ut delegatum, sed ut ordinariam iurisdictionem excitet.*
7 *Verba, Authoritate, uel Vice nostra, quamuis importent delegatã iurisdictionem, hoc tamen uerum, est quando illa uerba apponuntur in dispositione principali.*
8 *Religiosi an ueniant appellatione clericorum.*
9 *Religiosi qui propriè dicantur? uide remissiuè.*

CAPITVLVM XII.

Licèt in corrigendis. ¶Datur vna principalis regula, ꝙ †vbicunque alterat̃ in cõmissione potestas ordinarij, effici t delegatus, f̃m omnes ita limitantes istũ tex. Et dicit Dom. hoc esse bene notandũ pp cõmissiones, quæ quotidie fiunt officialibus per dños. Et dicit Imo. istud esse magni effectus pp appellationẽ interponẽdã. Item pp sportulas, quæ non dant̃ ordinarijs, de vi. & ho. c. cũ ab omni. Sed bene delegatis ẽt ecclesiasticis, & hoc de consuetudine, f̃m ipsum, de cuius ualiditate tradit̃ in d. c. cũ ab omni. Et dicit Pet. de Anc. de præb. c. hi, q. in 6. ꝙ ubi aliqd addit̃, vel detrahit̃ iurisdictioni ordinariæ, tũc dat̃ delegata, pp gl. fi. ibi, per quã dicit ipse, ut sequtur ibi Do. ad fi. ꝙ si Papa ɔcedit alicui ordinario, ꝙ pcedat ɔ exemptos de hæresi, erit delegatus. Itẽ, ꝙ si eps ɔmittat vicario suo, ꝙ possit ɔferre beneficia, vel inquirere sup criminibus, erit delegatus, de quo latius per Dom. post Lap. de off. vic. c. 2. 5. co. in 6. ubi idẽ tenet, nisi à pricipio ɔmitterent̃ ista specialia cũ clausula gñali, quo ad alia ĩ eodẽ mandato, ut per Io. An. in addi. ad Spe. sup. rub. de off. uic. Hoc mõ intellige Rotã de off. uic. 7. in nouis. ubi dicit, ꝙ a collatione facta p vicariũ virtute specialis mãdati, appellat̃ ad epm, quia vicarius cẽsetur in hoc delegatus. Adde ẽt Bal. ff. de iust. & iu. l. ius ciuile. 1. co. ubi dicit ꝙ si princeps ɔmittit causam ordinario in forma iuris cõ... ista nõ ẽ noua ɔmissio, sed si ɔmittit extra formã iuris cõis, tunc dr̃ noua ɔmissio. Allegat c. cũ aliquibus. de resc. in 6. qđ est utile scire pp modum procedẽdi, f̃m Ang. ibi. 2. col. & Imo. đ præsc. c. cum ex officij. Et dicit Ang. de iu. om. iud. l. & qa. ꝙ semper iniunctũ censetur ut ordinario, nisi sint expressa aliqua verba augentia diminuentia aũt alterantia iurisdictionẽ. Alle. Inn. hic, & Doc. in d. l. ius ciuile. Tu dic, vel nisi ɔmissio ẽt simpliciter facta, redderetur elusoria, intelligẽdo, ꝙ nõ facit đlegatum, ut dicet̃ ĩ. in j. declaratione post exẽpla. Et vide Lud. in l. j. §. si quis simpliciter. 4. col. ff. de uer. obl. ubi dicit, ꝙ ɔmissio facta ordinario in spectãtibus ad eũ, operatur regulariter excitationẽ, tex. & gl. in l. sæpe. cum l. seq. ff. de off. psi. adeo ꝙ ɔmissa correctione criminũ nihil põt in exẽptos, ĩ. eo. c. graue. ¶Fallit primo, f̃m eũ. ubi dr̃, Authoritate nostra, d. c. cũ aliquibus. ¶Secundò, ubi additur, uel detrahitur ordinariæ potestati. Ita ĩtelligit gl. ĩ l. si prætor. de off. eius, cui mand. est iur. ¶Signa
2 † cognoscendi, qñ uideatur dari delegata iurisdictio, nõ aũt excitatur ordinaria, enumerantur p Doct. hic, & alibi, qbus adde, ꝙ si dr̃, pcedas authoritate nostra & tua, si causa esset talis, in qua aliàs ordinarius nõ poterat procedere, censetur delegatus, Innoc. & Host. de corp. vitia. c. significauit. & Do. hic. sed certè, f̃m Dom. ibi idẽ est, si aliàs poterat, quia illa verba hoc innuũt. Non. n. dixisset Tua, si non potuisset ibi authoritate propria dispẽsare. Verbum Concedimus, est signum iurisdictionis delegatæ. Dom. hic per c. hi, qui. cum gl. fi. prælle. De quo dubito per d. c. cum aliquibus. Nõ obstat c. hi, qui. qa ibi solum verbum Concedimus, non vr̃ mutare potestatẽ,
a sed verbum, Authoritate Apostolica,
3 a vbi p Dom. 3. no. ¶Verbum † Præcipimus, importat delegationem, gl. j. in verbo, facultatẽ, d. c. cũ aliquib⁹. & But. & Imo. & Dom. hic, & Dom. ibi, in 4. col. notans accutate illã gl. & dicens eẽ vtile pp appellationẽ. Contrariũ senti Iac. But. in d. l. sępe. qa exprimitur, ꝙ tacitè inest. Ergo nihil dẽt operari, qa iudex tenebatur iudicare, l. munerũ. §. indicãdi. ff. de mu. & ho. Rñdet Alex. ĩ d. §. si qs simpliciter. ad fi. ꝙ expressio fit aliter, quam insit, qa ubi sine expressione tenebatur cognoscere per se, vel de legatũ, tunc pp verbũ præceptiuũ tenebitur p se tantũ, iuxta gl. in d. l. sæpe. de qua satis scripsi se quendo eã, de rescr. c. eã te. ¶Cogitabã tunc sup ista rñsione, qa licèt pceptum operetur, ꝙ nõ subdeleget, tñ non seqtur, ꝙ cõmissio fiat aliter, quam inesset. Fateor, ꝙ modus exercẽdi iurisdictionem aliter inerat. Sed ipsa iurisdictio ita astringebat iudicem, sicut nũc. Tñ negari nõ põt, quin alteret iurisdictio ordinaria. Erat. n. prius in aliũ transmissibilis iure delegationis, l. à iudice. C. de iud. nũc ẽ cõsolidata in ipso ordinario. Vnde adde apparẽtẽ alterationẽ habitu & exercitio. Hoc procedit tenẽdo gl. in d. l. sæpe. Sed si esset falsa, put dñt multi allegati in d. c. eã te. caderet ista rñsio Alex. Præterea non probaretur dictũ Doc. in d. c. cũ aliquib. Cõsidera. n. ꝙ Ab. hic non dicit, prout alij, ꝙ præceptum inducat delegationẽ, sed pceptũ circa id, ad qđ ordinarius tenebatur, non ita præcisè. Sic ẽt vr̃ propriè loq Do. 8. q. 1. c. licet 2. col. dicens, ꝙ si pręcipitur ordinario, ut conferat non dicẽdo cui, dicetur collatio facta authoritate ordinaria: sed ubi dicit, cui, tũc est delegata. Nõ dicas cauillãdo, ꝙ Ab. hic nõ vtitur verbo Præcipio, sed verbo Mando, inter q̃ ẽ differentia, ut p gl. ĩ d. l. sæpe. dixi in c. eã te. qa nõ habuit hic Ab. respectũ ad istã strictã proprietatẽ. Imò sentit simpliciter de pręcepto, dũ fundat se super gl. ĩ d. c. cum aliquibus. q̃ utitur verbo Præcipio. Neque dicas ibi esse gl. pro cõi dicto, qa ibi ante præceptũ nõ tenebatur ordinarius eo mõ, quo nõ tenetur post pceptũ: qa l3 teneretur ɔferre, iuxtã gl. fi. de pb. c. relatũ. non tñ tenebatur ɔferre ei, pro quo nõ pceptiuè scribitur. Vnde nõ mirũ, si alterata potestate ordinaria dr̃ delegatus vel executor Apostolicus, & nõ ordinarius. ¶Sed, ut dixi, tenẽdo gl. in d. l. sæpe. transire põt cõe dictũ, quis nõ probetur in d. ca. cũ aliquibus. ubi non dicuntur delegati rõne solius pręcepti, sed pp alterationẽ potestatis causatã à præcepto. Si aũt dr̃, Mãdamus, tunc fatentur oẽs non induci delegatã per istum tex. in ver. mãdatis. Propter quod dubito, dũ dicũt de verbo Cõmittimus, qđ dat delegatã, qa profectò hoc nõ reperio iure probari, neq; vr̃ differre à mãdato. Vñ Mathesilanus no. 89. no. ꝙ vbicunq; &c. faciẽdo doctrinã de isto tex. simpliciter dicit, ꝙ verbũ Mãdamus, & verbũ Cõmittimus, sũt excitatoria potestatis ordinariæ. Cogita sup istis, qa nouissima sũt. ¶Verbũ †Summarie b, positũ in cõmissiõe
4 b facta iudici alias ɔpetẽti, facit eum delegatũ, qñ cã de sui ná nõ est sũmaria. b Lãf. ĩ rep. c. qm̃. 2. char. ver. & est notãdũ. đ pb. Alle. Inn. hic. & dicit ꝙ Legistæ trãsportarunt hoc dictũ ĩ l. & qa. ff. de iu. om. iu. Adde Bal. idẽ tenentẽ ĩ addit. Spe. de lega. vlt. col. & Ang. cõ si. mihi 137. Visis oib. statutis. ad fi. Di

a Authoritate Apostolica. *Quid autem uerba Authoritate Apostolica significent, & cuius importantię sint, uide do. Soci. in consi. 269. inci. in causa Manutẽsis, uersic. secunda principalis, cum uers. seq. in 2. parte, char. 166.*

b Verbum summarie. *Adde tamẽ, ĩ quantũ ĩ dictis iuribus habetur, ꝙ quando superior đlegat causam ordinario et mutat*

et mutat ĩ aliquo formã iurisdictionis suę, ꝙ censetur eum facere delegatum, & istud notabiliter limitat Ia. But. in l. qui procuratorẽ dat. in prin. ff. de procur. ut nõ procedat, quando alteratur iurisdictio ordinaria in nõ procedendo, nã erit delegatus quãtũ ad procedendũ, sed ordinarius, quantũ ad sententiandũ puta, si Papa delegat episcopo causam vertentem inter duos clericos, quæ omnia erant de sua iurisdictione, & mandat, ut in ea summariè procedat, et sine debito decidat, certe ex quo solum cõmisio discrepat a iure communi in non procedendo, quantũ ad processum erit delegatus, sed in iudicando erit ordinarius. Ideo si appellatur ab aliquo actu circa processum, debet appellari ad Papã, quia quantũ ad processum censetur delegatus Papę, sed lata sententia diffinitiua, in qua censetur ordinarius, appellatur ad metropolitanum. Et idẽ dicit in statutis Bononiensibus permittentibus in causis homicidij plenum arbitrium in procedendo, nã non intelligitur cõcedere tale arbitriũ in sentẽtiãdo. Non obst. secundũ eum, qui concedit antecedentia, intelligitur enim cõcedere etiam consequẽtia, l. indebitam. ff. de cond. in de. l. 3. ff. de mi. in rubr. Quod est uerum, quando illa consequentia esset necessaria, quod non est in proposito, quoniam potest delegari solus processus absque sententia, auth. ad hęc. C. de iud. Paul. de Cast. in l. & si prætor. ff. de offi. eius. refert, quòd habuit istum casum de facto & audiuit à Bal. reprobari illam opin. Ia. But. quia iudex debet esse talis in iudicando, qualis fuit

xit ẽt Ang. ꝯsi. 214. In causa accusationis. 1. col. ꝙ si scribit̃ ordinario, vt cognoscat, & ante executionẽ referat, ista alteratio iurisdictionis circa relationẽ, ad quã non tenebat̃, facit eũ delegatũ. Allegat notata hic. ¶ Vbi mãdatur simpliciter iudici ordinario, ꝙ cognoscat de certis causis ĩter aliquas ꝑsonas sibi subditas, præsumit̃ tũc fieri delegatus, secus, qñ scribit̃ ei, ꝙ audiat gñaliter cãm aliquorũ subditorũ suorũ. Ita formaliter Inn. hic, & seqtur Dom. & alij trãseunt. Sed certè nõ capio hanc differẽtiã. Sicut .n. ꝯmissio gñalis causarũ nõ facit eũ delegatũ ĩter subditos, qa solũ vr̃ excitari iurisdictio ordinaria, ut hic, ita pari ratione non vr̃ fieri delegatus qñ fit ibi specialis cõmissio de vna causa aliquorũ, qa vtroque casu exprimit̃ id, quod inest, & presupponitur, ꝙ ꝯmissio sit simplex. Vñ ex quo non ꝯcurrit aliquod signũ alteratiuũ iurisdictionis ordinariæ, non vr̃, ꝙ isto casu sit recedendũ a regula huius literæ, &c. pe. ĩ. eo. Et adde, ꝙ ꝯmissio perpetua facit quẽ ordinarium, tẽporalis delegatũ. Bal. latè in l. 1. in 9. q. ff. đ offi. cõsulis. Et si rex scribit magistratibus locorũ, faciendo eos delegatos non tenentur seruare formas statutorũ loci, cui præsunt, secus si excitat ordinariã potestatẽ. Bal. hic, dicẽs ad hoc eẽ istud c. bene no. ¶ Vltra effectus, q resultant qñ vr̃ dari dele. ord. de quibus hic per Doc. cõsidera aliũ effectum vltra eos, quia morte delegantis re integra expirabit ista ꝯmissio. Et si est sub nomine proprio, expirabit morte delegati, vt scis, quia sicut ipsi dicunt, causa exẽpli istũ haberi pro delegato, quo ad sportulas, & quo ad app. Ita sentiũt gñaliter, quo ad alios effectus. ¶ Obstãt no. ꝑ Bar. & oẽs, in l. fundi. ff. de acq. poss. ꝑ illũ tex. & ꝑ Doc. de off. deleg. c. si su ꝑ gratia. per illũ tex. lib. 6. cũ cõcor. ubi mandatũ factum super eo, ad qđ qs tenebatur ex officio ordinario, nõ expirat morte mandantis, vel mandatarij. Potest dici, ꝙ Doct. ibi loquunt̃, qñ mãdatũ non alterat naturã potestatis mãdatarij, id est, ꝙ non facit eũ delegatum uel executorẽ principaliter. Sed hic loq̃mur, vbi ipsa ꝯmissio facit eũ delegatũ absq; alia ꝯsideratione, vel mixtura potestatis ordinariæ. Et istud est de mẽte Bart. in l. & qa, 1. col. ibi, declaro, &c. de iu. om. iud. dũ dicit, ꝙ ubi mandatũ fit ei, q aliàs habet iurisdictionẽ ĩ his, q̃ pertinẽt ad officiũ suũ, dr̃ ꝓpriè iussus, nõ aũt delegatio, qa ante sibi ꝯpetebat. Ideo non expirat morte mãdantis. Ergo sentit, ꝙ si taliter ꝯmitteret̃ sibi, ꝙ efficeret̃ delegatus, tũc expiraret. Et sic intellige ea, q̃ dixi, d. c. eã te.

5 ¶ Prædicta oĩa recipiũt tres notabiles declarationes. Prima est, ꝙ † etiãsi uerba rescripti in sui apparẽtia nõ videant̃ alterare, imminuere, uel augere iurisdictionẽ ordinariã: tñ, si re ipsa augẽt, præsumitur ꝙ princeps in dubio videatur dare đlegatã, maximè qñ aliàs posset reddi ꝓcessus nullus. Ita eleganter Car. hic dicẽs, ꝙ appellatũ fuerat à delegato principis ad principẽ, q cõmisit causam potestati ordinario loci, dicẽdo, fiat ius per prãtem: nã licèt aliq dicerẽt ꝙ erat excitatio officii, tñ Card. rñdit ꝯriũ, Paduæ, qa de ista cã app. nõ poterit cognoscere ptãs, cũ esset inferior delegato, sed solum delegãs. Ideo cõmissio prĩcipis nõ valuisset, nisi importasset delegationẽ. Vñ in dubio debet fieri interpretatio, vt res potius valeat, quàm pereat, de uer. sig. c. abbate. & seqtur hic Imo. & est ẽt positum formaliter in lec. But. impressa, non nominato Car. sed puto, ꝙ sit additio, ꝙ ẽ dictũ aureũ. ¶ Secũda declaratio. In † cõ-

6 cernentib. iurisdictionẽ voluntariã, licèt princeps imponat necessitatẽ alicui inferiori faciẽdi aliqd, nõ tñ vr̃ astringere, ut delegatã, sed ut ordinariã iurisdictionẽ excitet. Rap. & Aret. in l. 1. §. si qs in appellatione, ꝑ illum tex. ff. de ap. quia si ꝯsul fuisset ibi delegatus a principe, vr̃ victus ad minorẽ appellasse, cũ delegatus principis sit maior quocunq; ordinario de of. dele. c. sa. è. Et tñ ibi dr̃ appellasse ad parem. Ergo erat ordinarius, nõ delegatus. ¶ Considera tria. Primò, qñ o ageretur đ iurisdictione voluntaria. Secundò, qñ o eẽt ibi alterata iurisdictio ordinaria, quia certe hoc nõ apparet. Tertiò, qñ o rñderetur ad dict. capit. cũ aliquibus, & d. c. hi, qui. ubi in actu voluntariæ iurisdictionis, si scribitur alterãdo iurisdictionẽ, vr̃ data ptãs delegata, non excitata ordinaria. ¶ Tertia đclaratio Quãuis

7 † verbum, Authoritate vel licentia, importent delegatã iurisdictionẽ, fm oẽs hic, & Bar. in l. ambitiosa. vlt. col. ff. de decre. ab or. fa. & l. 2. §. fi. ad fi. ibi, item debetis. ff. de opt leg. & oẽs in d. l. & q 1. & in d. c. hi, qui. & Mattes. d. no. 89. tñ istud est uerum, dummõ illa uerba apponãtur ĩ dispositione principali, ut qa dicat, Authoritate nostra cognoscas. Secus, si apponuntur ĩ ꝯfirmatiõe ipsi⁹ dispositionis, vt qa ꝯmittitur iurisdictio certo loco, & adiicitur postea clausula ꝙ ꝯmittẽs habebit ratũ, qcqd ei⁹ authoritate factum fuerit, nã ꝑ hoc nõ minus erit ordinarius, qa clausula accessoria nõ mutat naturã principalis, cle. 1. de præb. Ita Imo. post But. đ off. de le. c. qm̃. vl. co. qđ est notabile, fm Ale. ĩ d. l. & qa. ¶ Cõfirmo dictis notabilib. & nouis fundatis ꝑ maiori parte sup tex. aureo. d. cle. 1. Dixit. n. Ab. đ ꝯc. p̃b. c. cũ nr̃is. vl. col. ꝙ clausula, Amoto ex ĩde quolibet illicito detẽtore, posita in executiõe gratiæ, uel in literis executoriis, nõ purgat surreptionẽ, de qua in illo tex. s. taciturnitatis coloratæ possessionis. Et ita dicit dixisse Lap. & Cal. per d. clem. 1. quod Abbas extollit. & not. Cal. de præben. consi. 25. Et gusta.

in procedendo, & cognoscendo, arg. dic. l. qui procuratorẽ dat, in prin. Adde quod potuit allegare Bald. in addi. Spe. in ti. de leg. in uers. legatus est ordinarius. ubi recitat opi. Ia. But. & eã reprobat dicta ratione, quia eandem rem non debemus diuerso iure censere, l. eum, qui ædes. ff. de usuc. c. cũ tuę. de censi. Facit l. 1. uersi. nec ratio patitur. ff. de rer. per mu. Sed facile est huic respondere, quia nõ est eadem res, processus & sententia, ut patet in authen. ad hæc. C. de iudic. Unde ipsemet Bal. in d. l. qui procuratorẽ dat, in ult col. tenet illam opi. Iac. But. quam dicit se habuisse ex libro scripto manu propria Bar. pro ista opin. quæ in punctoiuris est uerior, quia limitata causa limitatum producit effectum, l. in agris ff. de acqui. re. do. l. age. C. de transa. Ad idẽ facit quod mirabiliter consuluit Bart. in cons. incip. Consilium populi ĩ 5. dubio. quod si per statutum ciuitatis fuit ordinatum, ꝙ iudex procedat, nõ obstante præscriptione, certe cum istud statutũ solũ disponat super modo procedendi et non super iustitia causę, quamuis possit procedi non obstante præscriptione, tamen in sententiã do obstat exceptio præscriptionis, qa istud ultimum est omissũ in statuto. Ergo relinquitur dispositioni iuris communis, l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. Sed caue, quia tunc in effectu illud statutum esset impositum uerbis, & non reb. contra l. 2. l. fi. C. cõmu. de leg. No. multum prędicta, nam ex his datur solemnis limitatio ad istam theoricam Fel. & ad prędicta iura communia.

dum patificāt iſta, videlicet ꝙ fiat mentio ſolū ī executione gratiæ, vel in literis executorijs. Ad quod ↄſidera quę dixi in c.in noſtra, de reſcr.ī 36.corollario.ver. ſecū do no. Et dicit Imo. in d.clem.j. ꝙ tales clauſulę executiuæ apponunt̄ in cancellaria præter intentionē Papæ, q non exprimit, niſi diſpoſitiua fundantia gratiā. Ergo ſolū illa excludunt ſurreptionem, nō alia, ut latius ꝑ eū quē vide ī ver.no.ſecundò. Facit dictū * Bar.in l.j.* in fi.ibi, quæro, ſm Pet.ff.de off.procu.Cæſa.ubi dicit, pone aliquis fecit procuratorē cū mandato ad iſta & iſta, in fine inſtrī dr̄ ſic, promittens * ratū & firmū habere, * quidquid ꝑ eū fiet, an iſta uerba importent liberā ad miniſtratione? Videtur, ꝙ ſic vt aliqd operentur, nā in expreſſis nihil operarentur, cū ea, quæ dn̄s mādauit, nō ſit neceſſe rata habere. Cōtrariū decidit Bar. & ibi ēt Alb.de Roſa.quia nō debet ↄcedi ꝑ uerba gn̄alia, ſed ſpecialia & expreſſa.l. quam Tuberonis. §.j. ff.đ pecu. Et iſta uerba ponunt̄ ad maiorē cautelam, non quod aliqd cōcedatur, ſm Bar.cū quo cōiter * concordāt alij, ut ꝑ Alex. C.de procur.l.ꝓcurator.2.col. Facit, qđ notat Rota de ꝓcur.23.in antiquis, & e.ti.j.in antiquioribus, dicēs, quod iſta clauſula releuās dictū procuratorē, uel eius ſubſtitutū. non dat facultatē ſubſtituendi, q a uerba, quæ præſupponunt, nihil diſponūt ſuper eo quod pręſupponūt, niſi de illo appareat, ꝑ d. cle.j & ſequit̄ Dom. in c.i.§.j in j.col.de proc.in 6. Et ſic nō ſubſtituet ante litē conteſt.per d.c.j.2. reſponſo. Sed adde, ꝙ illa uerba operabūtur releuationē ſubſtituti, caſu, quo procurator iure ſuo ſubſtituere poterit, puta, poſt litē ↄteſt.d.c.1. Ita Aegi. decu.Rotę 8. Facit ēt quod ſcribit Domi.ī c.1.§.1.ↄfir mitos ad fi.de reli.do. in 6.ubi decidit diſputationē gl.ibi in verbo, cæterū, ꝙ illud verbum non includit bona mobilia, cum de ipſis. s̄. nō prohibuiſſet, x clauſula decreti nō debet referri, niſi ad id tm̄, qđ erat prohibitū, ꝑ d.cle.1. Per quā infert, ꝙ clauſala poſita ad ualidandū, uel infirmandū id, qđ præcedit, non ↄprehendit, niſi tm̄ præcedentia & ēt ſi latius loquatur, & ſic cū d. c.prohibeat alienationem immobiliū, illa gn̄alitas uerbi Cętcrorū, non ampliat diſpoſitionē ad mobilia. Qđ no.ad multa. Facit diſputatio Cal.ic. Dn̄s Papa dedit ↄſeruatorē, vlt.col.ubi dicit ꝙ ſi in donatione ↄſeruatoris erat clauſula, ꝙ de qbuslibet iniuriis cognoſcat ꝑ ſe, vel ꝑ aliū, ſiue regrant iudicialē indaginē, ſiue nō, nō obſtantib.iurib.in ↄ̃trium facientib.ↄmiſit vices ſuas nō canonico, nō valet ↄmiſſio, q a clauſula, Nō obſtantib.nō operat̄, niſi quo ad expreſſa, ſ.ad regrentia indaginē. Et ſequit̄ Dom.in c.fi.§.1.in fi.de off.dele.in 6 Faciūt quæ dixi de reſcr. ſedes. ī 6. declaratione, ꝓbando multis deciſionibus reſtrictionē verbi, Qūolibet, Qūcunque, & ſimiliū, limitādo in ſimili Ana.de accuſ.c.ſi.ibi, qrit hic do Florentinus. Et ſuper iſtis ↄſidera, ꝙ procedunt, qn̄ iſta verba poſita in executione p̄ſupponunt aliquid fuiſſe dictū in diſpoſitione, ꝙ tn̄ non fuit dictū. Sed ubi hoc p̄ſupponunt, tunc vident̄ diſponere, puta, qn̄ apponūtur clauſulæ derogatoriæ, de qbus dixi de reſc.c.nōnulli. uel clauſulæ pęnales & ſimiles quæ apponūtur diſpenſatiuè. Idē vr̄ poſſe gn̄aliter dici de oī clauſula, cuius virtus uerīſimiliter ↄprehēditur in his q̄ de ſtylo curiæ ponūtur in fine ſupplicationis ad partē, & per Papā ſignantur ſub certa virgula amplexāte oīa, q a tunc de omnibus illis, qualiacūque ſint, vr̄ Papa habuiſſe notitiā. Et adde iſtis Imo.in l. qui Romæ. §.

* In l.1. *Adde ad hoc omnino Alexan.ibi.*

* Habere. *Adde iſta uerba operari, ut nunquā currat pręſcriptio cōtra actionem. l. quod ſi nolit. §. ſi quis. & ibi Bald. et Ang. ff. de ædil. edic. Cęp. in caut. 115. & Adde, ꝙ iſta uerba, ratum & firmum, operātur, quod contrauenians ſiue de iure, ſiue de facto incidat in pœnam. Secus ſi promiſit tantum habere ratum, nam ſi contraueniat de facto, non cadit in pęnam. Bart. poſt gloſſ. in l. id quod pauperibus. C. de epiſ. & cle. Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis fortè. ad fi. ff. de uer. oblig. Et nota, ꝙ iſtud Ratū, intelligitur de iure, et Firmum de facto. Bar. in l. metum. §. uolenti. co. 2. in ver ſi. item, uer. ratū. ff. quod met. cau.*

duo fratres.8.col.verſ.itē ꝓ hoc, & tertiò.ff.de verb.obl. vbi allegat d.cle.1. ꝙ clauſula adiecta ad executionem prīcipalis diſpoſitionis, non ampliat illā. Et illū tex. ad idē inducit ēt Cal. de p̄b.ↄſ.16. & Bal.in l.eā q̃ 13.col.C. de fidei.quā retuli in c.nonulli, in prin.ad fi.in 15.ↄcl.de reſc. Et iſtū tex.allegat ēt Pau.ↄſi.132. no tandū, in prin. & But.ↄſ.29.uiſis puncto, &c. ¶ Prædicta omnia procedūt qn̄ iudici ordinario aliquid ↄmittitur. Qn̄ autem ↄmittitur aliqd nō habenti aliàs iuriſdictionem, qūo cognoſcitur, an det̄ ordinaria, uel delegata. vide In.& alios s̄.eo.c.cū ab eccleſiarū.cū ↄcor.quas ibi dedi poſt Imo. Prædictis ēt adde Bal.in l.fi.ad fi.C.ubi ſena.uel clari.ubi dicit, ꝙ legatus habens duos auditores ordinaui, ad hoc ut non procederent indiſcrete, vel ꝙ nullus poſſet ꝓcedere ſine ſpeciali ↄmiſſione, vtrū procedendo cū ↄmiſſione, dicantur ꝓcedere vt delegati, an ordinarii, ꝑ l.3. C.eo.ti. Nec obſtat, ꝙ reqratur ſpecialis ↄmiſſio, q a nō eſt delegatio, ſed cauſarū diſtributio, & quædā partirio curę, vt ibi per eū ſubtilius, C. de app.l.p̄cipimus.in pri. Et iſta oīa bene no.tanq̃ vtilia, & hactenus non reducta

8 ab alio. ¶ Dū tangitur hic, qn̄ † appellatione clericorum ſecularium veniunt regliosi, & eↄ̃, adde tex. in c. ad Apoſtolicæ.de re iud.in 6.in cle.2.ad fi. de ui.& hon.cle. in c.1. in fi. de præben. in in c.quoniam. & ibi Ana.in 2. col.de ſimo.in c. ad abolendā.in prin.de hær. in cle. cupientes.§.ſane.de pœnis.c.īter quatuor. đ religioſ.do.in c.ad audientiā, lo 2.de eccleſ.ędifi.in c.tua nos.de teſt.in c.j. de ſepul.in 6.in c.accuſatus.§.fi.& in c.ut officiū.§.ad ↄſcribendas. đ hær. in 6.gl.fi.in c.ad hoc.de off.vic.& gl. 2.ī c.religioſus.de teſta.ī 6.gl. in verbo, religioſi.ī cle.1.de dec.& in cle.1.in verbo, regularis.de ſupp.negl.pręl. & ī cle.1.in verbo, religioſus.de reb.eccle. non alie. In qbus locis ponunt̄, ut diuerſa, religioſi & clerici ſeculares, ut hic. Et hinc eſt, ꝙ diſpoſitio c.licèt.de regula. nō ꝓcedit in clericis ſecularibus gl.2.c.admonet. de renunc. q a ſine licentia pn̄t profiteri, ut ibi latius per Inno.in pen.& vlt.col. Tn̄ in fauorabilibus, & ubi ratio ſubiectę materiæ aliud ſuadet, veniunt clerici appellatione religioſorū. Vide gl.in c.pn̄s.ī verbo, religioſos.20.q.3.tex. cū gl. in verbo, religioſis.c.nullus itaque.1.q.1.& gl.c.ex multa.in uerbo, religioſi.de voto.gl in cle.j.in uerbo, p̄ſidentes.de reſc.glo.2.& 3. & ibi Arch.in c.obeūtib.62.diſt.& in c.in noīe Dn̄i.in uerbo, religioſi.23.diſtin.& tex.& ibi Dom.in c.fi.48.diſt. & in c.ſacerdotes.& ibi Do.49.diſt. & in c.ex antiqs.& ibi Do.54.diſt.& in c.gn̄alis.& in c.ſi qlibet, vtrobique Dom.ea.diſt. Et adde, ꝙ appellatione ſeculariū veniūt laici & clerici ſeculares. Do. in c.accuſatus.§.fi.2.co.de hære.in 6. Et ſi teſtator mādat celebrari miſſas a ſacerdotibus, intelligitur de ſecularibus ꝑꝑ cōem uſum loquendi. Car.conſi.59. Quædam domina

9 Agnes. ¶ Qui aūt † dicantur proprie religioſi, vide Ab. c.dilecti.j.col.j̃.de ma.& obe.c.cauſam lo.j.de iud.ī cle. 1.de ſup.neg præl.Dom.in d.c.in nomine. Imo.c. eccleſia.2.col.de conſt.& ibi dixi in prin.Io.And.& Dom.ī c. vt officiū. §.verū.de hære.in 6.Abb.in rub. de vi.& ho. cle. Et an appellatione religioſorū veniat religioſus p̄fectus eccleſiæ ſeculari? Gl.ſentit, ꝙ ſic, in cle.i.in uerbo, regulares.de deci.& gl.c.quorundā.in prin.in verbo, mendicātiū.de elec.in 6. Contrariū dixit gl.1.in cle. religioſus.de ꝓcu.& ſeqtur ibi Car.in 1.opp.& idē gl.in prin. ī c.religioſus.de teſta.ī 6. Sed dic, inſpiciendā eſſe ſubiectā materiā, an ↄueniat talibus, an nō, vt per Dom.d.c.quorundam.§.1.in fi. Et dum tangitur de habente delegatā & ordinariā ſimul, ſecundum quam videatur procedere, uide quæ dixi poſt alios de præſcrip.cap. cū ex officij.

SVMMARIVM.

1 *Negligentia eſt iuſta cauſa priuandi aliquem exercitio ſuo.*
2 *Actus conſiſtens in facto, competit ſingulis de capitulo, conſiſtens uerò in iure vniuerſis ut capitulo.*
3 *Ep̄s an incauſis criminalibus teneatur requirere cōſensū capituli.*
4 *Aduocatus in aliqua cauſa, non poteſt eſſe iudex in eadem cauſa.*
5 *Iudex eccleſiaſticus poteſt imponere pęnam pecuniariam, ſi ipſa magis timetur.*

Epiſcopus

6 *Episcopus an possit p statutũ imponere penã pro quolibet delicto:*
7 *Prælatus inferior ab episcopo non potest commutare pęnam iuris in pecuniariam, soli enim episcopi dispensant in pęnis.*
8 *Iudex ecclesiasticus quando per statutum imponit pœnam, an possit illam sibi retinere. Concludit, quòd sic. Tamen honestius est, ut applicet eam usibus pijs. nu. 9.*
10 *Iudex ecclesiasticus si imponit pœnam damnificanti alium, nõ applicatur iudici, neque pauperibus, sed damnificato.*
11 *Episcopus non dicitur propriè habere fiscum.*
Bona clerici intestati, ad quem deuoluantur? Post num. 11. uersi. sed nihilominus.
12 *Sentẽtia arbitri an infamet, & An dicatur ꝓprie sñĩa. num. 13.*

CAPITVLVM XIII.

IRrefragabili. ¶Istum tex. extollit Ab. de iud. c. ceterũ. 4. no. dicens illũ suppleri ab isto in hoc, ꝙ si dñs feudi erit negligẽs, poterit ordinarius ad instantiã actoris assignare ei terminũ, intra quẽ iustitiã faciat, quo lapso ipse iudicabit. Facit, qđ notatur ĩ simili, de ꝯcess. præb. c. ex parte Astensis, ſm eũ. ¶Istũ tex. notat ẽt Abb. c. si quis ꝯ clericum. in repe. 28. col. de fo. comp. & Lud. sing. 473. inferior præscribit &c. Exclamans de ista practica statuendi hũc terminum. Per istum tex. dicit Ab. đ fo. comp. c. 13 ex suscepto. 6. co. ibi, hæc dicta mihi non placent. ꝙ si dñi nõ recognoscẽtes de facto imperatorẽ, sunt negligentes, nõ supplet Papa, sed imperator, contra But. & alios ibi, qa si præscribẽtes iurisdictionem ꝯ ĩferiorem, & sic vtentes via ordinaria & iuridica, non pręscribunt, nisi quatenus sunt vigiles, vt hic, quantò magis illi de facto nõ recognoscẽtes? Et de hoc aliqd ĩ. propè. Per istũ tex. dicit Abb. de fo. ꝯp. c. cũ ꝯtingat. 7. co. ibi, sed quæro. ꝙ ĩferior ab ẽpo, potest præscribere exercitium meri & mixti imperij. Sed impossibile est, ꝙ ita præscribat, vt faciat caput per se in diœcesi excluso ẽpo, ẽt quoad habitum. Operabitur autẽ iste habitus, ꝙ data eius negligẽtia poterit ipsius iurisdictionẽ exercere, quam ille præscripserat, per istum tex. Et vacãte vel mortuo illo pręlato, exercitium deuoluit ad ẽpm. Per istũ tex. dicit Car. de presc. c. si diligenti. ĩ fi. dñm suum consuluisse, ꝙ licet ciuitas Perusina sit subdita Papæ, & de patrimonio beati Petri, tñ potuit ipsa ciuitas præscribere merũ & mixtũ imperiũ in suos ciues, sicut hic capitulũ habet iurisdictionẽ ĩ singulos de capitulo. acqsitam ex pręscriptione, & tñ capitulũ ipsũ subest ẽpo, si cõueniret, sicut ipsa ciuitas Perusina si conueniret corã Papa. Istũ tex. allegat ẽt Lud. cons. 371. in fi. ¶Declara prædicta, ut per Car. post Pau. ĩ cle. j. uers. ne igit. j. notab. đ celebr. missa. ubi dicit, ꝙ iste tex. & tex. ibi ꝓbantes, ꝙ de iurisdictione minorũ prælatorũ non se ĩtromittũt diœcesani nisi ĩ casu negligentiæ, procedũt solum, qñ ad ĩferiorem spectat iurisdictio de iure cõi, priuilegio, vel ꝯsuetudine. Secus, si est actus, q ad plures simul pertinet, qa tunc est locus præuentioni, c. vt debit⁹. de ap. c. 3. de offi. archipresbyt. Et si dubitatur, qs præuenerit, defertur maiori, de pręb. ca. si a sede. ĩ 6. nisi minor iurisdictionẽ habeat a maiore, qa tunc prohiberi potest a maiore. l. iudicium soluitur. ff. de iudic. ¶Et ista limita, nisi potestas sit ita acqsita inferiori, ꝙ simul acquisiuerit sibi alium superiorem, puta, si quis fuerit exempus & subiectus Papæ, qa data negligentia ipsius, nõ succedat ordinarius, sed Papa, ſm Abb. ĩ c. graue. ad fi. ꝑ illũ tex. ĩ. eo. Ex quo posset attentari, ꝙ si princeps præscripsit libertatẽ ꝯ imperatorẽ, nõ supplebit imperator suã negligentiã, qa subijcit Papæ, vt deduxi ĩ c. cum non liceat. đ præsc. quod est ꝯtra Abb. in d. c. licèt ex suscepto. ¶Qđ
1 † aũt negligentia sit iusta causa priuandi quẽ, saltem ꝓ illa vice, exercitio suæ potestatis, facit totus tit. de suppl. neg. præla. & c. 2. cũ simi. de ꝯcess. præb. & specialiter tex. in c. 1. de offic. custo. & ibi But. ubi custos negligens priuat. Idẽ ĩ ꝯmentariensi, l. carceri. in fi. ff. de custo. reo. Idẽ in pręlato negligente reparare ecclesiã, qa punitur ut dilapidator. Io. de Lig. ĩ extrauag. execrabilis. Idẽ ĩ vasallo negligente. Cal. de feu. consi. 6. Idẽ in emphyteuta negligente circa meliorationes. Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. 89. Idẽ in iudice negligente in totali exercitio sui officij. Bal. in l. j. §. quoties. ff. de off. præf. vrb. Secus, si est negligens pro parte, qa pro illa priuat. Ang. in l. si vacantia. C. de bo. uac. lib. 10. per tex. & Bart. in l. iudices. C. de anno. & tribu. lib. 10. ¶Dicit ẽt ibi Ang. ꝙ assessori negligenti põt diminui salariũ. Idẽ ẽt dic de teste negligente, puta, in reddẽda rõne dicti sui qñ necessaria est, qa tenetur parti læsę, Butri. de testi. c. cum causam. Genera-
a liter verò de peccato negligẽtiæ, a vide Archiepiscopũ Florentinũ in 2. parte Sũmæ, sub rubri. de accidia. Et vtrũ ꝑ negligentiam posset prælatus deponi, dicetur post Abb. in c. 1. de treu. & pace. ¶Intelligunt fortè ista oĩa qñ negligentia est notabilis, secus, si parua, per id, qđ dicit Ab. de statu mo. c. ea, quę. Modos aũtẽ probandi negligentiã, ubi a iure, uel a superiore non est præfixũ tempus, vide per Bar. latè consi. 202 inc. Charissime dñe, isti vestri. cum cõcor. de quibus tetigi, de rescr. c. si autem. & hr̃ in Repertorijs in uerbo, negligẽtia. Quibus adde prædicta aliàs reassumenda latius. in qua. niũ dicit Inno. quòd capitulum est iudex in hac materia, & penes ipsum est iurisdictio, & non penes singulos canonicos, nã de nullo pt̃ dici, hic ẽ iudex, uel coniudex, sed ꝑ uerba resonãtia actum de eis dici pt̃. s. vt canonic⁹ iudicat sicut electio est penes capitulũ, & nõ singulos & tñ singuli coeligunt, adde Flo. de sctõ Petro in repe. l. ciuitas. ibi, sed responde ff. si cer. pet. ubi extollit istũ modũ
2 loquendi, ꝙ † verba resonãtia in factum, cõcernunt personas vniuersitatis, sonantia vero in ius concernunt vniuersitatem, & sic electio est ius, actus eligendi ẽ factũ. Et adde Imo. de postul. præal. c. bonæ. 2. sup uerbo, temerè recedit. & ibi latè But. 15. col. ibi no gl. ubi late inuenies, ꝙ actus ꝯsistens circa merũ factũ, ut est recipere in canonicũ illũ, quẽ Papa iã creauit canonicũ, põt expediri per canonicos non collegialiter. Idẽ voluit Cõpost. de rescr. c. eã. te. & alij, quos ibi allegaui, & ordinaui in ver. aliud singuli. declarando, quomodo intelligat regula c. q manumittitur. 12. q. 2. Quomodo aũt intelligat, ꝙ actus consistens in re, debet expediri collegialiter, nõ separatim, vide no. de const. c. cum omnes & ibi dixi, ponẽdo etiã de eo, qđ tangit hic Abb. dicens, non videri factum a populo illud, quod fit non ꝯmunicato prius cõ-
3 silio. ¶In † vẽtilatione causarum criminalium, q̃ facit episcopus, non tenet requirere consensum, sed ꝯsiliũ capituli. Ita vr̃ velle gl. magna hic, ad fi. Idem gl. in c. ex literis, in ver. segregari. de diuor. & ibi Zocchus in 6. notabili. Facit c. non est, in verbo, ꝯsiliũ. de ꝯsue. in 6. & c. nouit, in verbo, destitutis & c. qñ, circa medium. de his, quæ fi. a præl. Sed dic, ꝙ imo vltra ꝯsilium requirit ꝯsensus. Old. ꝯsi. 151. Nos Reginus eps̃. ad fi. & sentit Dom. post Arch. c. 1. in j. col. de hęr. ĩ 6. & no. gl. j. c. eps̃. 24. dist. & gl. j. ĩ c. cum uos. de his, quæ fi. a pręla. & tex. cũ glo. fi. in c. si quid vero. 86. dist. & gl. 15. q. 7. ĩ summa, & sentit gl. magna circa mediũ in c. ex pęnitẽtibus. 50. dist. & Imo. ĩ d. c. quanto. j. no. & idẽ sentit Inn. de prębẽ. c. graue. ultra mediũ. Facit c. eps̃ nullius. ibi, p̃ſtia clericorum firmet. 17. q. 7. Hoc modo uerbum Libere, de quo ĩ c. j. §. eo. nõ excludit ꝯsensum capituli requisitum per alia iura, sed operatur excussionẽ ꝯsensus aliarum personarũ, & aliorum iudiciũ, sicut ẽt dr̃ 11. q. 1. c. si quis cum clerico, ibi, nullã communionem cum alijs iudicibus. Sic etiam intellige c. j. de cap. mo. in verbo, solius ẽpi. quia dictio Solius, excludit ꝯsensum religiosorum, non capituli, ut ĩ simili dicit gl. no. in d. c. eps̃. ¶Scias etiã, ꝙ in beneficijs spectãtibus ad collationẽ episcopi de iure deuoluto, nõ succedit capitulũ eo negligẽte. Inn. de elec. c. cũ in cunctis. sup uerbo, capitulũ. puta, si propter negligẽtiã aliorũ clericorũ collatio deuoluta est ad episcopum, quia ĩ his, quæ iure proprio pertinent ad episcopum, maior est ꝯiunctio capituli, quàm ĩ prouenientibus aliunde, ut pulchre per Abba. ibi in §. fi. facit gl. in uerbo, capituli, in fi.

a Peccato negligentiæ. *Adde ꝙ aliã. §. in c. si autem. de rescrip. in apostillis.*

cle.j.de hæret.Et idē Butri.c.2.de ꝯcess.præben. Et hinc est ēt,ꝙ in spectantibus ad episcopū,iure deuoluto,non tenet eps requirere capitulū,ut probat gl.ī uerbo,ꝯsilio in fi.ibi,de honestate. in c.ne pro defectu.de elect. & ibi pulchrè Abb.3.col.quia in istis nihil habet cōe cū capitulo.¶Hoc vltimū declara subtiliter duobus modis. Primò,dummō sint talia,in quibus ante deuolutionē eps nullū ius habebat,neq; habuerat, prout in casu d.c. ne ꝑ defectu.Secus in his,ī quibus de iure cōi habebat eps saltem habitum iurisdictionis,in qua perdidit exercitiū ex iure speciali ꝯpetente inferiori,quia si illo negligente reuertitur exercitiū ad epm,habet requirere capitulum,sicut habuisset quondā iure illo non amisso,qm̄ res reuersa ad antiquū statum reassumit ipsum per omnia,gl.aurea hic in gl.magna,quasi in fi. Quā ita intelligunt But. Imo.& Abb.Et ex ipsa colligit hic Dom.ꝙ licèt ꝗs perdat potestatē assistendi actui,non tñ perdidit potestatē assistēdi illi actui.Ad idē allegat cle.ꝯstitutionē.de elec. & c.2.de proc.in 6.Similiter ex hoc infert hic Imo. post But.ꝙ si maritus ꝑdidit potestatē accusandi per lapsum 60.dierū,iuxta l.miles.§.sexaginta.ff.de adul.tñ pōt assistere alteri accusanti vxorē adulterā,sicut ēt prohibitus appellare post x. dies, potest assistere tertio appellanti ꝑ suo interesse,de quo in l.si quis separatim.ff.de app. in c. vna snīa,de app.ubi ēt per Imo.¶ Declarat secundò gl. in d.c.ne pro defectu. nisi ex delicto solius prælati actus deuolueret ad aliū,qa ex quo capitulū non delinquit, đbet ille surrogatus epo,requirere capitulū in illo actu,sicut tenebat eps.Ita intelligas tex.no.in simili in cle.ne ī agro.4.col.ibi abbate.de statu mo.Et sic habes casum in quo succedēs de iure deuoluto,requirit capitulū. Sed ratio specialis est clara, pp quam procedit solum in casu suo, & simili habēte eandē rationem.

a Qui fuit. *Addetu pro limitatione, quod licèt aduocat⁹ alterius partis potest a me recusari, tamen ego nō possum propter hoc recusare illū, qui fuit meus aduocatus, si efficiatur iudex,licèt propalauerim ei omnia secreta. & est ratio, quia iudicat per probata. Ita gl.no.in c. dilecto. de testi. in uerbo, recusatus. Secundo limita,ꝙ licèt aduocatus,si efficiatur iudex, possit recusari, tamen si aduocatus aduersarij mei est commensalis iudicis,vel familiaris, non potero eū recusare.Tex.in c.j. ubi glos. de iudi. Adde,quod sicut aduocatus suspectus est iudex,ita suspectus est si ꝑduceretur ī testē. l.fi.ff. de testi. ca. fin. de testi. in 6. Vide aliquas limitationes per Bal. in ca.ex literis.de transact.*

4 ¶Qui † fuit a aduocatus,nō pōt ī eadē causa esse iudex,ff.de iuris.om. iud.l. ꝑtor.dummodo propalauerit animum suū,aliàs nō.Inn.Io.And. Imo. & Abb. hic.Neq;sufficit sola notitia secretorū causæ,gl.de testi.c.dilecto.ꝑ q̄ Imo. & Abb.hic reprehendūt But.aliter tenētem hic. Tñ But.in d. c.dilecto. vr̄ apꝓbasse illā gl. dū limitat eā, nisi aduocatus ꝓpalasset animū suū. Et cū istis ꝯcordat Phi.đ app.c.postremò.11.co. ibi, septimo ꝫ ibi fit error, in quantū refert Inn.& Io. And.hic.tenere idem, qđ But.Et intellige,ꝙ recuset ab illo, quē dixerit fouere iiustitiā, secus,si ab alio, qa sua non interest, ꝭm Imo. ī d. c.dilecto,ante fi.& facit gl.uer.testē.in pri.de testi.c.fi.in 6. Vbi aliàs deuoluit actus de capitulo ad epm ꝑp negligentiā. Tñ si eps hoc procurauit,non deuolueret.Inn.hic,& bonus tex. de cōcess. præben.c.postulasti.in fi. Ex quo infert Arch.de off.dele.c.si ꝯ vnū,ī 6. & Ioā. And.de ap.c.legitima.eo.lib. Phil.ī d. c.postremò.23.cā,ꝙ q procurauit causam sibi ꝯmitti,potest ex hoc recusari. Confirmari pōt ex multis,de qbus per Lud.ī l.si vero.§.de viro.36.fal.sol.matr.dum probat,ꝙ ratione affectatæ ꝯmoditatis, qs priuatur cōmodo ipsius cōmoditatis.Plura posui de testi. c.fi.

Cæterum materiam cessationis prosequere,ut hodie hr̄ eo.tit.c. si canonici.&c. q̄uis ī 6. Est autem breuissimè ī-
5 sistendū,an † & qn̄ possit iudex ecclesiasticus imponere pœnam pecuniariā de quo ordinariè ponit hic ꝑ istū tex. Sed reductis insimul plurib. hactenus sparsis, ordinaui quatuor nouissimas conclusiones cum certis limitationib. adaptando vberem apostillā a me repetito calamo glomeratā.¶Prima ꝯclusio.Potest iudex ecclesiasticus imponere pœnā pecuniariam, si illa magis timet,gl.de pęnis.c.licèt.Hos. & Io.And. de homic. c.1.lib.6.Abb.ī.eo.c.dilectus.j.no.maximè,ubi certa pęna non est a iure statuta,per cap.de causis.de offi.deleg. Ita pro regula firmat Ab.hic post Host.Io.And. & alios hic,idē Abb.d.c.de causis.vlt.not.per illū tex.in pe.col. Idē Dom.latè 18.dist.c.qm̄,ad fi.ēt si puniat laicū ꝑ crimine ecclesiastico. Abb.d.c.licèt,ꝑ c.statuimus.19. q. 1. &c.q̄squis.17.q.4.licèt ꝑ faciliori expeditione possit hoc ꝯmittere seculari,c.2.de maled.& c.postulasti. de Iudæ. Et sic intellige illa iura allegata ꝑ Io.And.in d.c.j.de homic.in 6.cū quo trāsit ibi Dom.in §.1.Et dixit Abb. anti. c.j.de emptio.& vendit.ꝙ eps pōt punire laicū aromatariū immiscentē farinā fabarū ī cera. Itē sequunt ibi alij Scribētes post Io.And.& Lud.sing.532.Fui aliàs īterrogatus.Adde ēt istis Arch.ī c.si uos.23.q.5.ubi dicit,ꝙ nō repugnat prælato agere ꝑ pęna pecuniaria imposita sub ditis per statutū,vel ꝯsuetudinē. Et sequit gl.fi.ibi dicētē ꝙ prelatus potest infligere pœnā pecuniariā,qn̄ illa magis timetur. Latius hoc firmat Archid. in c. ea vindicta. 23.q.4.declarando gl.4.ibi,de quo meminit Dom.ī d.c. de causis.5.col.dicēs, ꝙ clerici possunt puniri pecuniariter per c.quam quū 23 distin.&c.qm̄.18.dist.&c. de Liguribus.23.q.5.Nō solū in proprijs bonis, sed in ecclesiasticis,dūmodò ecclesia non multū lędatur, ꝭm Vgo. ibi,sed in hoc.Archid.ꝯ,per regulā,delictū.lib. 6. Cū istis ꝯcordat ēt Ana.post alios in d.c.de maled.8.col.ibi, circa prædicta.dicens, ēt si iudex laicus punit pecuniariter ad requisitionē ecclesiastici, ipse laicus habebit illā pęnam,secus,si ipse ecclesiasticus punit, ut ēt pulchrè ꝑ Host.de maledic.§.fi.ad fi.ibi,sed cui. Est verū,ꝙ Pet.de Anch.ꝯsi.12 Spiritualis iudex,ad fi.dicit gn̄aliter, ꝙ ēt, ubi punitio criminis spectat ad ecclesiasticū, tñ ipsa pęna pecuniaria applicatur seculari, ꝑ c. cū ꝭm.de hære. ī 6. Sed hoc repugnat cōmuni opi. Doct. ī d.c.2.& Host. in d.ver.sed cui.Et contrarium sentit Dom.in d.c.j.§.sacri.2.col.de homi.in 6.& expresè Car.in clem.2. §.j. q. 2.de here.& in cle.ad nostrum,in fi.eo.ti. Nec obst. d. c. cum ꝭm,quia licèt isti non rn̄deant,potest dici, ꝙ bona ꝯfiscata sunt ibi principis, qa ad eum spectat executio pęnæ declaratæ per epm. Et non dicas, ergo nunquam ī crimine hæresis pęna pecuniaria est ecclesiastici,cū fiat ꝯfiscatio ꝯ quēlibet hæreticū. Ad hoc enim rn̄dit Car. latè in d.§.j.ibi,refert etiam Matthæus,ꝙ aliquando hæreticus est culposus, & non purus hæreticus, ut quia per iram,vel blasphemiam errauit, & tunc punitur pecuniariter,& pęna non est iudicis secularis.Cum istis ēt ꝯcordat Host.But.Card.& Ana.de simo.c. ad aures.dicentes,valere statutum epi,ꝙ excōmunicatus soluat decē libras pro quolibet mense,quo stetit excommunicatus,sequitur Lud.sing.349. statutum epi. Cum istis etiā ꝯcordat late Io.And.hic.super verbo,pecuniæ.& But.latè ī.eo.dilectus.Additio.¶Et quādo fui Romæ tpe Sixti,vidi in libraria Papæ,in libro De inquisitoribus hæresis,multas extrauagantes, in quibus derogatur dispositioni d.c.cum ꝭm,taxando,ꝙ bona condemnati de hæresi applicentur sedi Apostolicæ,& ordinario & inquisitori,& omnia reduxit Fran. Paui.auditor Rotę, in cōsilio suo incip. Vt veritas illucescat sup hoc arti. ubi reuelauit multa secreta more suo.¶Limita † hāc ꝯclusionē.
6 Primo,nisi eps per statutū uelit imponere ꝑ quolibet đlicto pęnā pecuniariā,qa nō pōt. * Esset enim incitare ad delinquēdū.Host. de ꝯsue.c.fi.§.qualiter.uer.si & oēs.c.2. de delic.puer.& Host.& Io. And. d. c. fi.de ꝯsue. & dixi ibi, & ī rub.de hom. Posset tñ addere pęnā pecuniariā pęnę a iure impositæ.Ab.in d.c. licèt. qa pęnā iuris augere pōt,ut dicet ti.2.c.qđ sup his.¶Limita secūdò,nisi uellet platus extra iudiciū exigere pęnā ꝑ delicto,quia nō pōt.Abb.in d.c. licèt.Sunt enim statuti a iure certi modi ꝓcedēdi

*Non potest. Adde ad hoc no. quod nō ualet statutū pro homicidio uel enormi delicto pęnam pecuniariam uel leuē imponēs. An. sententiam Autho. dicit communē. * in Rubr. de homi. ex simili*

ſimili ratione ei quam hic ponit, quia ſcilicet præbet audaciam delinquentibus, et repugnat legi diuinæ per quam imponitur pęna mortis. Gen. c. 9. Exo. c. 21. Arch. Lap. & Gemin. in c. fi. ne cler. vel mona. Ab. in c. fi. de conſuet. verſi. & per hoc poteſt ſaluari, col. 3. & ibi Zachar. in li. f. vbi multa allegat. Aret. de malef. in ver. ex interuallo mortuus. & Ant. Franc. in addit. ad d. c. fi. vbi multa pulchra dicit. intellige hanc Regulā, ſi imponit paruam, ſecus ſi magnā, vt in §. pęna. inſti. de iniur. quē no. Alb. in 2. par. ſtat. q. 122. late Rom. ſingu. 714. inci. iudex ptātis. & Roch. de Cur. in d. c. fi. de cōſue. col. 21. & hæc no.

ꝯ delinquentes, & putat ꝙ ita faciebāt illi, de quibus ibi, quia extra iudicium ſine cauſæ cognitione exigebant pecuniam ꝓ delicto ꝯmiſſo, & ſic ſuſtinebant criminoſos accepta pecunia, ſecus, ſi ꝓcederent iudicialiter, qa tunc ēt, vbi eſt impoſita certa pęna, pn̄t iſtā ꝑ ſn̄iam temperare, vt ibi ꝑ eum, & dixi ti. præced. in c. niſi. Et ita ēt declarat Imo. ȷ̃. eo. c. dilectus. vlt. col. bonus tex. 16. q. 6. c. cognouimus. vbi reprehendūtur illi, qui ſ̃m Arc. ibi videbant inducere correctionem morum, & gerebāt curam marſupij. ꝯ l. 2. C. de ſecun. nup. ibi, ne fiſci videamur habere rōnem.

7 ¶ Limita tertio, niſi ſit † p̄latus inferior ab epō, quia non pōt ꝯmutare pęnam iuris ī pecuniariam, nam ſoli epi diſpenſant in pęnis, gl. 2. ad fi. ī c. 13. de pęnis. q̃ extollit Do. in d. c. qm̄. ad fi. 18. diſt. Benefacit dictum Bal. in rub. ſ̃. de ꝯſti. 2. col. ibi, q̄ro, an eps. vbi dicit, ꝙ eps habet merum imperium. Iō pōt in ſuo ſtatuto apponere pęnam pecuniariam. Sed inferior eo non pōt. Crederem tn̄, ꝙ vbi pęna non eſſet à iure impoſita, inferior habens ptātem ſtatuendi, poſſet imponere pecuniariam, ſicut de delegato dr̄. de off. dele. c. de cauſis. ¶ Limita quarto, niſi Papa adiret ī defectū ſuperioris alicuius principis non recognoſcentis ſuperiorem, quia licet de iure adiri poſſit, vt Inn. in c. licet ex ſuſcepto. de fo. ꝯp. non tn̄ pōt adiri, vt exigat pęnas applicandas ſuo fiſco, ſed ſolum, vt faciat iuſtitiam, & per ſn̄iam cenſuræ cogat ad obſeruantiam. Ita dixit do. Ab. in c. ſi neceſſe. ad fi. de do. inter vi. & vxo. ponderans ad hoc ſingulariter gl. ibi. De hoc facit feſtū Bal. nouellus in li. de iu. do. fo. 134. & idem no. Abb. in d. c. li-
8 cet. in 5. col. ver. ego vero. ¶ Secunda ꝯcluſio. Vbi † per ſtatutū imponit eccleſiaſticus pęnam pecuniariā, pōt illam ſibi retinere. Hoſt. hoc ti. §. quid ꝑtinet. ver. non tn̄ dēt leuare pecuniam. Et ſic dicit ītelligi à qbuſdā c. dilectus. ȷ̃. eo. & c. referente. de deli. pue. Et licet Hoſt. dubitet de validitate ſtatuti, tn̄ hæc ꝯcluſio pōt procedere eo caſu, quo ſtatutum valeat, prout dixi in prima limitatione. Et iſtud ſequitur Ab. in d. c. licet. ad fi. Idem ſentit Arch. in d. c. ſi vos. per d. c. dilectus. in parte deciſa, vbi dicebat, ꝙ illæ emendæ cedebant in vſus ꝯuentus. Dicit Bal. in l. 2. in 2. nota. C. de epiſ. & cler. ꝙ ſi pęna applicat̄ epali cameræ, idem dēt cenſeri de ipſa, qđ de cęteris ꝓuentibus cameræ, licet Pet. ibi ſimpliciter dicat, eam ꝯuer-
9 tendā in vſus pauperum. ¶ Tertia ꝯcluſio. vbi † imponit̄ hæc pęna ꝑ ſn̄iam, licet eps poſſit eam retinere, tn̄ honeſtius eſt, ꝙ pro euitāda ſuſpicione cupiditatis deputet in pium caſum. Hoſt. in d. §. quid pertinet. ver. generaliter. Abb. in d. ca. de cauſis. & hic, & in d. ca. licet. poſt gloſ. 2. Io. And. in d. c. j. de homi. in 6. & Car. in cle. 2. ver. inquiſitorib. 2. de hære. & Bu. poſt Hoſt. ȷ̃. e. c. dilectus. 2. col. & Bal. in rub. ſ̃. de conſt. 3. col. ibi, q̄ro, ſi eps. & pulchre Io. An. hic, & Imo. in d. c. dilectus. vlt. col. dicentes, ꝙ p̄lati male ſeruant hoc, qa oīa ſibi imburſant. Imò dicit Ange. in §. qm̄. in fi. in Auth. vt nul. iu. ꝙ eps, q punit aliquē clericū, non pōt in ſn̄ia dicere, ꝙ pęna applicet̄ ſibi. Tn̄ intellige ſ̃m prædicta. Non aperiunt iſti, quare honeſte poſſit ſibi applicare pęnam ſtatutariam, & non ſic pęnā ſn̄iæ: Niſi dicas, ꝙ ex quo ſtatutū punit, & non ipſe, vr̄ ceſſare ſuſpicio cupiditatis. Et ſi iſta eſt vera rō, tunc poſſes dubitare, quid ſi ipſemet ꝯditor ſtatuti vellet retinere pœnam? quia tunc vr̄, ꝙ honeſte non poſſit, cum ipſe eā induxerit. Cogita. ¶ Limita dupliciter hanc concluſionem. Primo, niſi eps indigeret euidenter. Hoſtien. Ioan. And. & omnes hic, & Imo. poſt Bu. ȷ̃. eo. c. dilectus. vl. co. & Do. in d. c. qm̄. 18. diſ. ad fi. qa ordinata charitas, & c. de author. & vſu pallij. c. niſi. Facit dictum Tho. in 4. diſ. 15. q. 2. art. 6. & 2. 2. q. 185. art. 7. fi. Car. in cle. 1. 22. in fi. de teſta. Pau. conſ. 291. prope prin. Ab. conſ. 34. ad fi. Cal. de teſta. conſ. 31. Pe. de Peruſio. in 4. epiſcopali, c. 9. Imo. in c. j. de coha. cle. & in c. cum tibi. de teſta. & ibi And. Sic. 22. col. & multorum aliorum de quibus alias, qui dicunt, ꝙ obligatus ad faciendam eleemoſynam noīe alterius, pōt eam facere ſibiȷpſi *, ſi eſt in neceſſitate euidenti a. Vnde dicit Car. poſt Matthæum in d. cle. ad nr̄m. in fi. ꝙ ſi inqſitores condemnant hæreticū in pecunia, debent eā erogare pauperibus, niſi retineant ꝓ vtilitate & neceſſitate of-
10 ficij. ¶ Limita ſcđo, niſi † pęna īponat̄ dānificāti aliū, qa nō applicat̄ neq; iudici, neq; pauperibus, ſed dānificato. Ita ſentit Hoſt. in d. §. qđ ꝑtinet. ver. gn̄aliter. Pro quo vr̄ tex. de pęn. c. p̄sbyt. quē ad hoc pręciſe vr̄ inducere Arc. in d. c. ſi vos. prope fi. 23. q. 5. & ipſum extollit Lud. ad hoc ſing. 454. * Sed poſito vſu. & in l. ſtipulatio iſta. § alteri. ī fi. de ver. ob. facit gl. in fi. de iurepa. qa clerici. & c. ſi canonici. §. ſi aūt. de of. ord. in 6. vbi dr̄ ꝙ pęna appoſita ꝯtemplatione tertij applicat̄ ſibi, & notat Lu. ī ſing. 703. * regula eſt, ꝙ cum quis. Eſt aūt potius emendatio damni in caſu prædicto, q̃ pęna. Hinc eſt, ꝙ vbi pęna duplicat̄ reſpectu damni, non debet̄ læſo, niſi ſimplū: reſiduū vero pauperibus, đ immu. eccle. c. qa plerique. ¶ Quarta ꝯcluſio.
11 Eps † non dr̄ proprie habere fiſcū. Bal. in rub. C. de priui. fiſci. in fi. Et ſic nihil p̄t ꝯfiſcare ſuæ cameræ, ſ̃m ipſum: & ſi quis ꝯhit cum eo, vel epiſcopatu, non ideo bona ſua ſunt tacite obligata, qa nulla lege cauet̄, ſ̃m ipſum. Et iō Bal. in auth. bona damnatorum. C. de bo. dam. dicit, ꝙ epiſcopus ꝯdemnans ad pęnam pecuniariam, dēt eam applicare fiſco Romanę eccleſię, nō aūt cameræ ſuæ, quia eſſet iudex in cā ꝓpria. Sed de facto fit ꝯtrium, & male, ſ̃m eum. Similiter dicit Ang. late. in Auth. vt nulli iu. §. vt aūt. ꝙ licet epiſcopi imburſent iſtas pęnas, tn̄ hoc non poſſunt, niſi cā neceſſitatis ſubſit, ſed debent erogare pauperibus. Allegat Io. And. hic. & ȷ̃. eo. c. dilectus. niſi ſit eps habens dominium tꝑale, vt latius per eum. ¶ Cōtrarium videntur præſupponere oēs ſ̃. allegati, pro quibus vr̄ gl. de conceſ. præben. c. quia. in verbo Præter. in fi. q̄ eſt ſing. ſ̃m Bu. ibi in fi. & ſequitur Im. in 5. col. ibi, & nota bene dicens, ꝙ vbi ex aliquo delicto veniunt de iure confiſcanda bona laici, tunc in clerico ꝯfiſcatio tranſit ad cameram epiſcopi. Eſſet tamen conſiderandum, ſ̃m Imo. an lex ciuilis generaliter puniens, extendatur ad clericos, de quo de conſt. c. eccleſia. & de fo. compe. c. qđ clerici. Ad idem tex. cum glo. in ver. eccleſiæ. in cle. 2. de hær. Et iſtas glo. intelligunt quidam de fiſco Papæ. Sed Bu. Imo. & Abb. d. ca. quia. intelligunt illam gloſ. de fiſco epiſcopi. Et illam glo. approbant etiam Abb. Ana. & Maria. de hære. c. excōicamus. in prin. vbi Ana. ſeqtur pondetationem But. d. cap. quia. quam etiam facit Car. in cle. nolentes.

* Sibi ipſi. *Adde an iſte executor deputatus ad diſtribuendum certa bona pauperibus, poſſit diſtribuere inter ſuos conſanguineos. & Pano. in ca. 1. de cohab. cler. & mulier. tenet quòd ſic ea ratione, nā clericus poteſt in pauperes cōſanguineos erogare de rebus eccleſiæ, quarum eſt diſtributor. d. ca. 1. & 16. q. 1. c. fi. ſic et iſte executor, arg. l. ſi mandauero. §. ſi tibi centū. ff. mand. et Alex. in l. ſi is, qui bonis. ff. de vulg. & pup. refert Pau. de Ca. dicentem, quòd executor teſtamenti poteſt in ꝓprios filios ſpurios diſtribuere, ſi ſunt pauperes. et adde Bal. cōſ. 75 li. 4. Anc. conſ. 437. Aduerte tamen, ꝙ Cal. conſi. 31. alleg. in tex. tenuit contrarium etiā de filijs proprijs. ſed conſ. 39. eo. titu. tenuit ꝙ ſic, ſi ſunt ſumme pauperes. no. tamen quod dictū Auct. quòd poſſit ſibi retinere, nō eſt ſine difficultate, ꝑ d. §. ſi tibi centum. pro quo vide Bar. ibi Bal. in l. ſi is. C. de fur. et in l. ordo. col. 2. C. de execu. rei iud. Bar. in l. ab omnib. §. ſi Titio. de le. 1. ubi inducit illū §. ſi tibi cētum. ad multas q. vide ibi.*

a Euidenti. *Adde pulchrū tex. in c. nō ſatis. 66. diſt. in tex. cū gl. in c. quieſcamus. 41. diſt.*

* 454. *Adde quod eſt ſing. 448. et in ci. ſed poſito caſu.*

* 703. *Adde quod eſt*

est sing. 699. et in cipit, Regula est quòd cum quis. & adde eundem Roma. cons. 32. Visa. col. 3. Bal. in l. vn. nu. 43. & ibi Ias. col. 1. C. de his quę pęnæ nom. Ias. in l. seruo legato. §. si testator. de le. 1. & in l. 1. col. pe. C. de ijs quib. vt indign. Alex. consi. 138. opportune. col. fi. vol. 1. Soc ĩ rub. ff. de ijs quæ pœ. nom. Aret. in §. fi. col fi. Insti. de lega. & Ias. in l. si quis maior. nu. 14. C. de transac.

de hære.§.j.in 6. q. Cum istis cõcordat
Car.post alios in d.§.j.in 3.q.late dedu
cens,ꝙ ep̃s habeat fiscum. Sentit etiã
Old.ↄs.302.Est verum, ꝙ Ab. de pę.c.
tuæ.ad fi.reprobat glo.in d.c.quia.quo
ad terminos,de quibus loquit̃, q̲a non
est cautum iure,ꝙbona clerici damna
ti applicentur fisco ecclesiæ,nisi in ca-
su d.c.excõicamus.✠.§.dãnati.Sed nihi
lominus ista secũda opinio vr̃ verior,
maxime pp dictum Rotæ, de testa. 4.ĩ
antiquis,Mortuo Titio.vbi firmant,ꝙ
ep̃s habet fiscum,& ꝙ bona clerici de-
cedentis ab intestato, deuoluuntur ad
curiam ecclesiasticã,& nõ ad fiscũ prĩ
cipis,pp gl.d.c. quia. Sequit̃ Nicol. de
Vbal.in trac. de succes. ab intest. in fi.
primi tractatus successionis clericorũ
secularium. Vide q̃ no.in aut.licentiã.
C.de epis.& cle. Similiter Alb.de Ros.
in suo Dictionario, in ver. fiscus, dicit
ꝙ ecclesia hẽt fiscum. Allegat Inn. de
sent.exc.c.cum pro cã.in fi.&gl.in d.c.
quia.¶Sed putat hoc non procedere de ꝓprio significato
vocabuli,licet ↄditores Decretalium hoc,sicut & mul-
ta alia,sibi approprient ad libitum ↄ̃ iura sua, s̃m eum.
Concludendo vtar verbis Fran. Pau. auditoris Rotæ in
ↄs.edito,in cã beati Simonis, impresso post ↄsilia Old.
33.co.1.ibi,circa quartũ.vbi dicit,ꝙquicquid sit de iure,
hodie de ↄsuetudine generali ep̃s hẽt fiscum.Oĩa p̃dicta
diligenter repone,tanq̃ penitus nouissima,& alibi nõ re
12 ducta,ẽt p Modernissimos apostillatores. Dato,ꝙ† sñia
arbitri habeat paratam executionem ex forma statuti,
tñ cõdemnatus ab eo in materia criminali ciuiliter mo
ta,non est infamis Ab.hic late & singulariter subtili rõ-
ne.¶Sed adde Bar.in l.quid ergo.§. ex ↄpromisso. ff. de
his,qui no.infa.vbi punctualiter firmat oppositum, di-
cens, ꝙ si forma statuti sñia arbitri mereret̃ executionẽ,
sicut sñia iudicis,infamaret,quia sñia est. Idẽ sentit Bal.
in l.j.C.de peri.& commo. rei ven. dum dicit,ꝙ sñia ar-
bitrorum iuris,vel statutorum,est sñia, qñ partes astrin-
gunt̃ ad ↄpromittendum.¶Ad idem qđ no. Io.de Imo.
in c. super quæstionum. de offi.dele. in prin. dicens,ꝙ si
13 † statutum irritat sñias non registratas, habet locum in
sñia arbitri in casibus, in quibus sñia arbitri meret̃ exe-
cutionem,& sic vult,ꝙ tunc dicat̃ sñia. Ad idem,qđ no.
Alex.ↄs.mihi 13.an promissio, vel ↄfessio.ibi,neque ob
stat,si diceret̃.vbi dicit,ꝙ statutum disponens,vt sñia ar
bitri mandet̃ executioni,vr̃ ei tribuere iurisdõnem. Tñ
non inuenio respondentem rationibus Ab. hic, de quo
non solet in hoc fieri mentio. Posset dici, eius opinionẽ
procedere,limitãdo ex verbis Bal.in d. §. ex ↄpromisso.
dum dicit,ꝙ si arbitri processerunt extra ordinem,& de
facto,vel tanq̃ arbitratores,ꝙ eorum sñia non infamat,
quia ad infamiam requirit̃, ꝙ sit processum seruato or-
dine iuris,d.l.q̲d.§.quãtũ. Itẽ laudũ arbitratoris non est
ꝓprie sñia nec corã eo est ꝓprie iudiciũ, s̃m eũ,q̲ ex his
sentit,ꝙ si isti ꝓcedũt iuridice,nõ habebit locũ opi.Bar.
ibi.& sic vr̃ sentire idẽ, qđ Ab. hic cũ dicta limitatione
declarante,Qñ fit cessatio,de qua hic adde Io.An.& Do.
eo.ti.c.si canonici. in 6. vbi in cessatione spãli talis non
incurrit irregularitatem,& procedit gl.4.ibi, & Inno.ĩ.
de app.c.dilectis.Secus, si cessatio est generalis in tota ci
uitate,vel diœcesi,quia hẽt vim interdicti, cle.1.de sent.
exc. & procedit opi. Inn. de spons. c. non est.

SVMMARIVM.

1 *Habitantes in eadem ciuitate, habentes ibi domicilium, an dicãtur de populo.*

Forenses populi nomine an veniant? Post nu. 1. ver. est uerum, quòd,

2 *Habitare quis dicitur, vbi habet familiam, licet ibi nõ sit præsens.*

3 *Ciuis potest dici etiam, qui non habitat, si soluit onera, quę imponũtur pro rebus, quas habet in loco.*

4 *Iudæus habitans in aliquo loco, & mutuans ad vsuram, non dicitur ciuis, sed incola.*

5 *Incola & accola, qualiter differant.*

CAPITVLVM XIIII.

1 QVoniam. ¶Dum dicit Abb.ꝙ† habĩ
tãtes in eadẽ ciuitate,habẽ
tes ibi domiciliũ,dñr de populo, &c. Adde
omnino, q̃ scripsi de ↄsti.eccles.3. q.ponen
do. vtrũ clerici dicant̃ de populo? & ibi ẽt
allegaui Bald.in c.j.de forma fide. vbi dixit, ꝙ oẽs hoĩes
habentes incolatũ in ciuitate,veniunt appellatio.popu-
li & popularium,& allegat tex.in Auth.de q̃sto. in ver-
bo,ciuitas nr̃a populoso,& vrbs diuersorũ hoĩum. Quẽ
tex. allegat ẽt Bal.ad hoc in ca.j.s̃.e.& l. de quibus. ff. de
legi.No.Bal.de pace Constan.in ver. nos Romanorũ.&
l.3.§.hæc verba.in fi.ff.de neg.gest.Et ibi dicit,ꝙ ẽt forẽ-
ses dñr de populo,p d. Aut.de q̃sto. post pri.Vñ sub ver-
bo Popularium,comprehendunt̃ ciues incolę,s̃m eum.
¶Est verũ,ꝙ Bal.in rub.C.q̲ accu.ad fi.dicit, ꝙ nomine
populi non veniunt forenses.Rñdet ad illam auth.de q̃-
store,ꝙ loquitur de noua Roma, q̃ est cõis patria, sicut
Roma vetus. Sed posset dici,ꝙp̃dicta ꝓcedunt in forẽsi
habente domicilium: hoc aũt dictum Bal.loquit̃ in nõ
habente.Ita expresse sentit Ab.& clarius Bal.in dictis lo
cis,maxime in d.c.j.dũ dicit, de populo esse aduenas ha-
bentes incolatũ:nam incolam esse,& habere domiciliũ,
idem est,gl. in l.relegatorũ.§.interdicere.in verbo, resc.
ff.de interd.& releg.Bar.in l.eius,q̲.§.si q̲s negotia. p illũ
tex.ff.ad muni.Probat̃ in l.pupillus. §. incola. ff. de ver-
sig.& in l.eius.& ibi Bar. C.de incol.li.
2 10.¶Dr̃ † aũt habitare in loco, vbi te- a
a net familiam,a l3 non sit ibi p̃sens.Gl.
in l.j.§.j.ĩ verbo,maneat.& ibi pulchre
Bar.ff.de li.agnos.No.Ang.ↄs.24.Con
stantius.& facit,qđ ipse notat in l.j.ff.đ
flum.cum ↄcor.bonus tex.in c.is, q̲.de
sepul.in 6.Vñ dixit Bar.ff. de dam.inf.
l.4.§.prætor.ꝙ qui tribus mensibus ru-
rat̃,nihilominus dr̃ habitare in ciuitate. Facit l.maiorẽ.
ff.de ver.sig.& gl.in ver.cõiter.in cle.causam. de elec.&
qđ no.Bal.in l.1.ad fi.ff. de sta. ho. dicens, ꝙ si lego tibi
domum,q̃ habito,non venit domus ruralis,q̃ raro habi-
tabam.¶Et no.ꝙ qui est in hospitio, non dr̃ ibi habita-
re.Bar.& Bal.in l.1.§.habitare.p illum tex.ff.de his,q̲ de-
iec.vnde dicit gl.in l.& hẽt.§.j.ff.đ precar.ꝙhospites dñr
potius haberi seu detineri in domo, q̃ ipsi habere aut re-
tinere domum.Iõ dicit Bal.C.qũo & qñ iu.l.ea,q̃.in fi.ꝙ
domus habitationis,dr̃ domus mansionis,nõ domus pe
regrinationis.¶Quid aũt de assidue conuersante? Vide
Ang.ↄs.27.In Dei,&c.Pro decisione qõnis, dixi oppor-
tune.de resc.c.dilectus.2.Ad hoc vide oĩno Maria.de fo.
comp.c.fi.Pau.& Ale.ff.de no.ope.nun.l. prouinciali.§.
fi.Alex.ↄs.mihi 209. An forensibus,&c.& allegatos per
3 istos. ¶Et adde,ꝙ † ẽt b qui non habitat, põt dici ciuis,
b si soluit onera, quæ imponuntur pro
rebus,quas habet in loco.Bar. in cons. b
Quidam est effectus ciuis.& Bal. in l.si
ue possidetis.circa medium. C.de ꝓb.
Et eo ipso,ꝙ q̲s est receptus ad ciuilita
tẽ,intelligit̃,ꝙibi habeat subire onera.
Pau.in l.si duo.ff.de acq.hæred.Et qũo
ista stant,ꝙaliquis habeat in vno loco
domiciliũ,& alibi habitet, dixi in d.c.
dilectus.vide ẽt multa p Firmanum in
verbo,forensis.Cui adde,ꝙĩ dubio nul
lus p̃sumit̃ forensis. Vñ stante statuto,
ꝙ puniat̃ acrius occidens ciuem, q̃ fo-
rensem, & occidat̃ homo incognitus
in dubio p̃sumit̃ ciuis. Ang.in l.si cum
exceptione.§.in hac.ff. qđ me. cau.per
tex.in l.j.& ibi Bar.ff.ad mun.Ad quod
vide Scribentes in rub.ff.sol.ma.Et ad

a Familiam. *Ad de Bart. in l. cum de lanionis. §. Sabinus. ff. de fun. instruc. et in l. si mulieri. ff. quib. mod. vsusfr. amit.*

b Adde ꝙ etiã. *Adde tu, ꝙ propter ista verba Felin. videtur, quòd possessorib. forensibus posset imponi collecta, qđ est. contra mentẽ Bar. in l. libertus. §. sola. ff. ad municip. vbi dicit, quòd collecta non potest imponi possessoribus forensibus. Et ratio, quia collecta est munus, quod imponitur persona*

na pro rebus. Ergo si persona non est subdita ratione domicilij, vel originis, nō potest eis imponi. Ita Bart. ibi. Adde Bart. in l. rescripto. §. fi. ff. de mune. & hon. & ibi do. Alexan. Adde, an per statutum posit collecta imponi possessoribus forensib. et dic, ꝙ sic. Bal. no. in l. 1. C. de sent. q̄ pro eo. Et de mō & cautela prouidendi per statutū, vide Bal. in l. si C. si sine cēsu, vel reli. Adde do. Ale. in d. l. rescripto. ff. de mu. & hon. Et hoc modo sustinebis opin. Fel. hic.

de, ꝙ si pater meus est ciuis certi loci
rōne originis p̄ris sui, non ex ꝓpria ori
gine, illā ciuilitatē ego nō habeo. Do.
post Lap. in c. 1. de tempo. or. in 6. & vi
de Mod. in lib. Malefi. vbi sunt multa,
& maxime, quot modis q̄s dicat̄ ciuis?
Et an quilibet in dubio p̄sumat̄ ciuis,
vide Fran. Are. ꝯs. 77. Et rō scribendi,
vbi ponit, ꝙ incola dr̄, q̄ nō subijt mu-
4 nera, & non est ciuis. Vn̄ † Iudæus stās
in loco, & dans ad vsurā, non dr̄ ciuis,
sed incola. Et ibi quis dicat̄ de comita
tu, & de districtu: qđ seruit ad ea, q̄ ex-
tense posui in c. Rodulphus. de resc. Et
ēt ponit, ꝙ tm̄ ē dicere de ciuitate Flo-
rentiæ, quantū Florentinus, de quo per
Mod. in rub. sol. matr. Multa ēt ad hæc
ponit Are. ꝯs. 336. Clarissime dn̄e col-
lateralis. dum defendit quendā tanq̄
nō habentē domiciliū Venetijs. Vide
ipsum. Et quis dicat̄ proprie ciuis in sta
tutis, vide Pe. de Anc. ꝯs. mihi 428. Ista
sn̄ia. Et qn̄ Florentinus habitās Pisis, di
cat̄ Florentinus, vide Bart. in tractatu,
De represal. in 2. q. 7. partis. Et qui solū
possidet hic bona, pōt dici forēsis. Bal.
in l. 1. C. de mulie. & in quo loco. Mul-
ta ponit Firmanus in verbo, domiciliū. & copiose Ale.
in l. assumptio. ff. ad mun. in apostillis. Et Bal. in d. l. de q
bus. ff. de legi. Aliquid Abb. in c. fi. de paro. & qūo tribus
modis pōt quis dici habitare in loco, vide Bal. in quodā
ꝯs. Decretum magnifici dn̄i tale est. & in alio ꝯs. Verba
decreti dn̄i nr̄i principis dn̄t, ꝙ q̄ tenent domos, &c. Et
de habitatione aliq̄d Lud. ꝯs. 264. vt is Nursinus, de quo
q̄rit̄. Vide eundem ꝯs. 161. Visis q̄ōnis propositæ. vbi po-
nit, an Aretinus transferens se Florentiam, possit scribi
in æstimo cōis Flotentiæ, ꝓ bonis sitis Aretij. Et de eo, q̄
est forensis tp̄e ꝯ̄ctus, vel delicti tp̄e, quo ꝯuenitur, non
ponderat Bal. in l. j. in 3. oppos. C. an seruus ex suo facto.
& Pau. ꝯs. 350. Vr̄, ꝙ dictam sentētiā. Dicit ēt Bal. in c. j.
de forma fidelita. ꝙ aduenæ habētes incolatum, dn̄r de
5 populo. ¶ Et † dr̄iam inter incolam & accolā ponit Val
la in Elegantijs. 335. iuci. incola, qui in alterius. Aliq̄d ēt
Alb. & Brix. & Firma. in dictionarijs, in verbo, incola. Et
ex p̄dicta cumulatione possent in loco ꝑtinētiori mul-
ta extendi, cū q̄b. bn̄ ꝯueniunt dicta in c. Rodulphus. in
ver. territorium, de resc. ADDITIO. ¶ Cogi pōt ep̄s
tenere vicariū. Ab. hic. neq; alibi legi. Sed ꝯsidera, ꝙ iu-
ra, q̄ allegat, loquunt̄ de ęconomo, q̄ egerit vicem ep̄i in
colligendo reditus ecclesiæ, & distribuendo clericis &
pauperibus. Neq; obstat c. in nona. 16. q. 7. quia Arc. ibi,
post alios exponit vicarium, id est, ęconomum. Et ꝙ lo-
quat̄ de ęconomo, firmat ēt Arc. 86. dist. c. qm̄. Nō respō
det ad verbum Iudicare, positum in d. c. in nona. nisi di-
cas, ꝙ non capit̄ pro actu iudiciali ꝯtentiosę iurisdōnis,
sed pro quadam authorizatione, q̄ hēt ęconomus in exi
gendis reditibus, in quibus pōt p̄cipere ēt clericis. Et i-
stud p̄cipere est quoddā iudicare, ꝯueniens ēt exactioni
rōnum, dum cognoscit de introitu & exitu redituū, qūo
distribuant̄. Et re uera tex. in d. c. in noua, loquit̄ solū de
ęconomo. Patet ex rub. & ex prin. tex. in ver. ęconomos.
& ver. ęconomum. & ex fi. ibi, ecclesiasticam rem testi-
monio ęconomi gubernandam. Nam si loqueretur de
vicario, diceret Iudicio, nō Testimonio. Qn̄ aūt Ab. pō
derat, ꝙ habemus titulum de of. vic. ꝓfecto ꝯn̄a non te-
net, ergo officium vicarij est necessarium. Patet, q̄a ha-
bemus titulum de ꝓc. & tn̄ nemo cogit̄ ꝓcuratorem ꝯ-
stituere. de ꝓc. c. querelam. Et habemus de of. dele. & sub
delegati, & tn̄ nemo cogit̄ delegare, vel subdelegare. Et
idem in similibus. Pōt ēt negari, ꝙ non sit possibile, ep̄m
diligentissimum posse omnib. ꝓuidere, quia non omnes
ep̄atus habent tantam curam, ꝙ semper ista rō militet.
Et posito, ꝙ haberet vicarium, quis prohibet ep̄m cau-
sas non ꝑ se audire. Imo tex. in c. 1. s̄. eo. committit cārū
audientiam ep̄is, nihil dicens de vicarijs. Sunt enim cōi
ter ep̄i dotati prudentia & scientia, de ele. c. cum in cun-
ctis. in prin. Possunt ēt cās delegare peritis, c. 1. in fi. de ꝯ-
sang. & affi. ¶ Præterea non pōt Archiep̄s supplere negli
gentiam ep̄i, nisi in quantum canon permittit, vt firma-
uit Ab. s̄. eo. c. pastoralis. in prin. Et in proposito reperit̄
ꝑmissa ep̄o ꝯpulsio solum in ꝯstitutione ęconomi, d. c.
cum sumus Ergo secus in vicario. Quæ duo officia val-
de differunt, adeo ꝙ dixerit Lap. allegat. 81. non valuit
actus. & Bu. de iura. cal. c. imperatorū, ꝙ vicarius ep̄i nō
pōt dare ęconomum, nisi habeat sp̄ale mandatum. Tn̄
cogitabis propter auctoritatem do. Abb. dum dr̄ hoc
monstruosum esse, vt in eodem regimine sint duo capi-
ta. Adde plures authoritates, quas posui de ꝯsti c. quæ in
ecclesiarum. vlt. char. ibi hanc declarationem.

SVMMARIVM.

1 *Prædicator dicitur habere officium.*
2 *Prædicator & prælatus proficere debent, non tam verbo, q̄ exemplo.*
3 *Terra multis plena miraculis, vbi fidelium credulitas plus actibus, quàm lectionibus eruditur.*

CAPITVLVM XV.

1 INter cætera. ¶ Dum notat Ab. ꝙ
† p̄dicator dr̄ habere
officium, & infert ad statuta, vide eūdem de
sta. mo. c. qđ Dei. ꝑ illum tex. dixi sup ru. de
of. dele. Et de hoc verbo Officium, copiosis
sime ponit Fran. Pau. in trac. de sede va. fo. 2. Dū dr̄ hic,
quantum fructuosum & vtile verbum Dei, vide plenis-
sime & eleganter fratrem Rubertum in suo quadragesi
mali, sermone 8. inci. Semen est verbū Dei, & seq. vbi ēt
inuenies, qūo q̄s teneat̄ audire verbum Dei. ¶ Dum Ab.
2 insistit moraliter, qūo prædicator & p̄latus ꝓficere de-
bent, non tam verbo, q̄ exēplo, vide multa iura de exem
plo allegata ꝑ Fran. Pau. in li. Visitationum, in 3. parte j.
partis, in prin. adde Arc. 40. dis. c. multi. vbi allegat illud
Mat. 7. Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabit̄ in re
gno cælorum, & allegat Chrysostomum dicētem iustū
esse, ꝙ q̄ docet alterum, facere prior incipiat. & Seneca,
Magna miseria est inq̄t, nescire, & nolle discere; maior
scire, & nolle docere; maxima docere, & nolle operari.
¶ Adde, ꝙ scribit Hieronymus sup Marcum in fi. Terra
3 † multis plena miraculis, vbi fideliū credulitas plus acti
bus, q̄ lectionib. erudit̄. & Hieronymus ad Fabiolā, Mul
to plus intelligit̄, qđ oculis vr̄, q̄ qđ aure ꝑcipit̄. & Hier.
ad Oceanum, Caput artis est docere, qđ facies. Et Hier.
ad Fabiolā, Prius doceamus, & sic doceamus, ne doctri-
næ authoritas cassis operibus destruatur. Et Hier. ad Ne-
potianū, Non ꝯfundāt opera sermonē tuū, vt dū ī eccle
sia loqueris, tacitus tibi q̄spiam dicat, Cur hæc, q̄ dicis, ip
se non facis, accusare auaritiā ēt latro pōt, hoc os cū mē
te ꝯcordet. & Seneca de Cōsolationē ad mr̄em, sic dicit
de filia, Multū sibi dabis, ēt si nihil dederis p̄ter exēplū. &
Valerius j. li. c. 2. Adduci nō possum, vt credam vrbi vti
lem, quē domi scelestū ꝯcerno. & in Euāgelio Ioannis. j.
Exēplū do vobis, vt sicut ego feci, &c. 2. q. j. c. Deus oīpo
tens, & Pe. in prima canonica, Chr̄s ꝓ nobis passus est,
nobis relinquens exemplum, vt sequamur vestigia eius.
Et Terentinus in Adelphis, Inspicere tanq̄ in speculo,
vitas hoīm iubeo, atq; ex aliis exemplum sibi sumere. &
scribit Suetonius & Plutarchus de Cæsare, ꝙ cum q̄stor
vlteriorem Hispaniam sortitus, venisset ad Gades, visa ī
templo Herculis imagine Alexandri, vehementer do-
luit, ꝙ nihil iam à se memorabile actū esset in ea ætate,
qua Alexander ꝓuincias subiugasset. Quo exemplo mo
tus, occasione magnarū rerum affligebat̄, ꝓxima vero
nocte, somniauit stuprum inferri matri, qđ à ꝯiectorib.
interpretatum est, ipsum orbis terrarum futurum dn̄m,
ob qđ animo magna ꝯcepit. Simile fuit exemplum An
tonij magni, cuius vitam cum audisset Augustinus stu-
pendo

pendo feruorem commotus clamauit, Surgũt indocti, & rapiunt regnum cęlorum, nos cum ſcientijs noſtris mergimur in profundum.

SVMMARIVM.

1 *Exempti tenentur exhibere reuerentiam Epiſcopo.*
2 *Clerici diœceſani an & quando teneantur in confeſſionibus recurrere ad Epiſcopum.*
3 *Solidus quid ſit, & quot faciant vnam libram.*

CAPITVLVM XVI.

Conquerente. ¶Ad tertiũ ius ep̃ale, ſ. reuerentiæ adde, ꝙ ad iſtud teneñt ẽt exempti. Bal. in l. fi. ꝑ illũ tex. C. de bo. li. dicens, ꝙ † ſi eccleſia
1 eſt exempta, nihilominus teneť ep̃o reuerẽtiam exhibere. Idem Ang. ꝑ illum tex. in l. alia. §. elegãter. & ibi Lud. in 2. no. ſt. ſol. ma. & Ang. in l. ſed ſi hac. §. ꝓnonum. ff. de in ius vo. Vide qđ dixi de pſc. c. accedentes. ver. generalis exemptio. & Rotam de reg. 7. in antiquis. & gl. & Doc. de dona. c. paſtoralis. in ver. cathedraticum. Præſcripta inſtõne non eſt præſcripta deſtitutio. Hoſt. & oẽs, de hær. c. cum ex iniuncto. dixi late de pſc. c.
2 auditis. ¶Dum dicit Ab. poſt Hoſt. ꝙ clerici† oẽs & plati in diœceſi teneñt in confeſſionibus recurrere ad ep̃m, intellige niſi ſubſint alicui inferiori ſpũaliter, vt ꝑ Hoſt. in ſumma de pęn. & remiſ. §. cui pſbyter parochialis. Et non valet ꝯſuetudo, ꝑ q̃ clerici eligũt ſibi ſacerdotes ad libitum, vt latius ꝑ Ab. ĩ. ſup gl. in verbo, pęnitentias. Valeret tñ ꝯſuetudo, vt alij exempto in dignitate, puta abbati, archidiacono, vel alij p̃lato, fieret ꝯfeſſio, vt latius hic ꝑ eũ. ¶Dũ Ab. a tãgit, qđ ſit ſolidus,
3 †& quot ſolidi faciant vnã librã, ſequẽdo Bar. in l. quoties. C. de ſuſce. & arca. li. 10. adde gl. in l. 2. C. de ſpor. & gl. ĩ ru. C. de vete. numiſma. impo. li. 10. Cyn. in l. pen. C. de dona. gl. & ibi oĩno Bal. in l. fi. C. cõia de le. Bal. in l. quicunque. vlt. col. C. de ſer. fug. & ibi ẽt Sal. & Bal. ĩ l. illud. vlt. col. C. de ſacroſ. ecc. cũ ibi allegatis per eum. Io. And. in Spec. de inſtru. edi. §. porro. in fi. gl. 2. & Doc. in c. 2. de maledi. & gl. & Doc. in c. fi. de deci. & in l. fi. ff. de in ius voc. vbi Ale. allegat iſta. Vide eundẽ in ꝯſ. 4. Circa primũ quĩñ. vbi dicit, ꝙ ſolidi, de qbus in l. pe. C. de donat. intelligunť de ſolidis quorũ 22. faciũt vnã librã auri, hodie vero ad ꝯſtituẽdũ librã auri legalem, requirunť octuaginta ſex ducati Veneti, vel floreni. Et vide Pau. de Ca. in d. l. fi. C. cõia de le. vbi dicit, ꝙ cum ĩ iure fit mẽtio đ ſolidis, ĩtelligiť de illis, de qb. 70. faciunt libram, b & iõ cum ſit ꝓhibita donatio vltra 500. ſolidos aureos, d. l. pe. C. đ don. hodie valeret donatio vſq; ad octingẽtos aureos currẽtes, qa facta ꝯſideratione ponderis, faciunt dictos quingentos ſolidos. Et ita ẽt Ang. in l. ſancimus. in princ. C. de don. de qua mã vide ẽt Ana. poſt. Ab. in c. nulli, de Iudæ. vbi dicit, ꝙ ſi in ſtatuto, vel ab hoĩe fit mentio de ſolido, intelligiť de ſolido paruo, ſ. monetæ minutæ. Et idem Pau. in d. l. fi. de quo ẽt ꝑ Ana. in c. 1. de Iudæ. & ꝑ gl. §. nos aũt. in ver. ſolidos. Inſt. de Atti. tut. & in §. fi. Inſt. de pęna teme. li. Et in ꝯſideratione valoris monetæ, vtrũ attẽdať tp̃s obligationis vel tp̃s ſolutionis, vide plene Bar. ĩ l. Pau. ff. de ſol. cum ꝯcor. de quib. ibi, & p̃ Doc. de iureiu. c. quãto. & Mar. de Laude in trac. de moneta.

a Dum Abb. *Adde tu ultra allegata hic per Fel. ꝙ ẽt gl. tangit q. iſtã in l. fi. ff. de ĩ ius uoc. ex qua habes ĩ prima parte, ꝙ ſolidus, & aureus idẽ important in iure, quã gl. ibi Bar. ſequitur. Adde, ꝙ 72. aurei faciunt vnã librã auri. Et in hoc ultra hic allegata per Fel. vide glo. in §. nos autem. Inſti. de Attilia. tut & in §. fi. Inſti. de pę. te. li. & in c. 2. in glo. fi. vbi Doc. de maleſ. & in c. fi. vbi Doc. de deci. Hodie aũt aurei, quibus vtimur puta, Veneti, ſunt minoris ponderis, & ducatus non eſt niſi octaua pars uncię, ſecundũ Bart. in d. l. quoties. C. de ſuſce. & arca lib. x. do. Abb. hic, & ĩ capit. nulli. de iud. Quæ ſit vtilitas hoc ſcire, ponit Feli. hic, quẽ poteris videre, & notare, quia aliquãdo iſta habebis de facto. Adde, libra argẽti valet x. aureos, ſecundum Abb. in d. l. fi. ff. de in ius voc. Ponit etiã Io. Fab. in d. §. nos autem. Inſti. de Attilia. tut.*

b Faciunt librã. *Adde Sali. in l. 1. C. ut intra cer. tẽ. & l. quicunq;. C. de ſer. fug. & in l. ſuper chyrographum. C. ſi cer. pe. in quibus dicit, ꝙ de iure. 72. aurei faciunt vnã librã. Ad quod adde do. Soc. conſ. 48. inci. In prima conſultatione. ver. circa ſecundam dubitationẽ, circa mediũ, in 1. parte, char. 96. vbi idem tenet, ꝙ 96. ducati Senenſes faciunt vnam librã. & ſic, ꝙ hodie libra auri conſtat ex 96. ducatis Venetis. Bar. in d. l. quoties. allegata in tex. & Ale. in l. cum de indebito. de prob. Item adde, ꝙ vncia auri, ſecundũ vſum regni Siciliæ, intelligitur de 6. aureis. Itẽ adde, ꝙ quãdoq; dicitur libra ex centum aureis, Bart. & Doc. in auth. ſed nouo. C. ſi cer. pet.*

SVMMARIVM.

1 *Oblationes, quæ fiunt imagini affixæ in pariete alicuius eccleſiæ, vel alicuius priuati, cuius eſſe debent?*
2 *Oblationes factæ celebrãti intra parochiã alterius, cedunt presbytero parochiano, nõ ipſi celebranti.*
3 *Legatum factum altari alicui poſito in eccleſia, cui debeatur & nu. 4.*
5 *Eccleſia vna poteſt præſcribere cõtra reliquũ clerum in vna eccleſia in oneribus præſcriptibilibus.*
6 *Religioſi an poſſint compelli ad hoſpitalitatẽ per excommunicationem.*
7 *Clerici totius diœceſis tenentur venire in proceſſione ad maiorẽ eccleſiam ſemel in anno.*
8 *Iuriſdictio epiſcopalis qualiter poteſt tota reduci ad tres partes.*

CAPITVLVM XVIII.

Dilectus. In quantum ꝯcludit Abb. ĩ iſto c. dilectus. ꝙ oblationes q̃ fiũt imagini religioſæ extanti intra parochiã in quocunq; loco ſpectãt ad pſbyterũ parochianum, non aũt ad dñm domꝰ, ĩ cuius muro imago eſt depicta & reꝑbat Ang. vide Ab. idẽ tenentẽ de deci. c. q̃m. & đ his, q̃ fiunt à pla. c. paſtor. & ĩ rub. de paro. licet ibi dicat ſe legiſſe Io. And. in add. Spe. ꝑ ep̃o. Et ex hoc ĩferturꝰ op. Ang. q ſæpe tenuit ꝑ ep̃o, quo ad diſtributionem, ſed ꝓprietates oblationum & relictorum acqruntur ipſi imagini, ſm Ang. ĩ l. ĩ rẽ. §. itẽ q̃cunq;. ff. đ rei uẽ. & in l. ſtatuæ. c ff. de vſufruc. ꝑ eũdem. in aut. ſimiliter. C. ad l. Falc. & in auth. oẽs peregrini. C. cõia de ſucceſ. & plene in diſpu. ſua, inci. In refulgenti delitiarũ palatio. vbi hoc dubiũ diſputauit: & vbiq; allegat gl. in d. l. ſtatuæ. q̃ ſentit, ꝙ donata vultui ſcõ Lucano, ſunt ipſius vultus. Dicit tñ Ang. ĩ d. diſp. ꝙ bona ſunt ad ſuſtentationẽ pauperũ ꝑ diœceſanũ diſtribuenda. Et ſi ſtatuæ Dei, vel alicuius ſãcti donareť pes, aut brachium, qđ illi ſtatuę deficiebat, tunc bñ eſt donũ dñi illius ſtatuæ, qa corpus principale trahit ad ſe illã partẽ, đ. §. item q̃cunq;. Idem, ſi ſtatua, vł imago nihil diuinitatis repræſentat, qa donatum illi eſt dñi, iuxta gl. in d. l. ſtatuæ, dum exemplificat in donãtib. nummum, vt videãt leones Florentiæ. Rñdet Ang. ad §. œconomos. ĩ Aut. de ſã. epiſ. vbi donatio facta alicui Scõ ꝑtinet ad locum, vbi eſt Sctũs, ꝙ illud ꝓcedit, qñ locꝰ eſt ipſius Sãcti. vñ loqtur de oratorio, qđ nõ eſt ĩ bonis nr̃is, & ſic locus eſt Dei: nos loqmur, vbi locus eſt tꝑalis, & in dñio laici. Et ꝑ op. Ab. hic, & in dictis locis ꝯ Ang. vide Bu. rub. ĩ. de paro. poſt prin. Tñ op. Ang. forte ꝓcederet, tum ꝑ ea, q̃ ipſe reducit in d. diſpu. tum ꝑ ea, q̃ latiſſime melius oĩbus ſcribit ſup hoc Pe. de Peruſio in trac. quartæ ep̃alis, c. 4. ĩ 57. col. illius c. ver. 17. prĩcipaliter. vbi poſt multa, licet neminem de prædictis alleget, ꝯcludit, ꝙ dictæ oblationes non debentur ecclæ parochiali. Reſpondet ad c. cum inter vos. de ver. ſig. & c. paſtoralis. de his, q̃ fiunt à præla. ꝙ loquuntur, qñ oblationes fiunt ꝑ reſpectum ad ecclam parochialem, qa tunc, ſiue fiant in eccla, ſiue extra, bene debentur ecclę parochiali. ſecus, qñ fiunt ꝑ reſpectum ad ipſam imaginem: deinde ꝯcludit, ꝙ erit in diſpoſitione epiſcopi, per cap. præter hæc. 32. diſt. Vnde valet conſuetudo, ſm eum, ꝙ ad cuſtodiam eorum quæ offeruntur, ibi ponantur quandoque laici

c In l. ſtatuæ. *Vide oĩno ibidem gl.*

ci,q̃nq; clerici,& oblata ꝯuertant in pios vsus,vt latius ꝑ
1 eum.¶Et † ꝑ responsione data ad ca. pastoralis,faciunt
verba Bu.& Imo.ibi,dum dñt simpliciter,ꝙ oblationes,
q̃ fiunt imaginib.positis in pariete alicuius ecclæ, debẽt
presbytero parochiano, non vñr loq, q̃n fiunt imagini
affixæ muro alicuius priuati. Et ꝑ op. Ang. vide Imo. in
cle.ꝑ literas.ibi, ꝑ hoc ẽt credidit. de p̄b. Et ita intellige
Ang.in d.§.ęconomos.vbi dicit, ꝙ ista applicantẽ illi lo-
co priuato non ꝑut priuato,sed Deo & illi imagini eum
repræsentati, ꝑ illum tex. quem reputat singularem. Et
istis adde Bal.in l.fi.C.de fideic.lib.vbi dicit,ꝙ si relinqui
tur hospitali non legitime ꝯstructo,valet relictum,quia
nõ intelligitur legatum muris,vel domui,sed vsui & ho
spitalitati,in gñe,& in abstracto,& id accipiet eps,& ero
gabit pauperibus. Et idem dicit,si relinquitẽ maiestati de
Volta Perusina. Idem Bal.in aut.hoc ius,ibi,sed hic q̃ro.
C.de sacrosan.eccl.vbi dicit, ꝙ si sit legatũ hospitali nõ
eccl'astico,non applicatẽ sibi, cum sit domus ꝑrsus secu-
laris,& non priuilegiata,tñ qa legatum est factum intui
tu pauperum,distribuetẽ inter eos iudicio epi,& sequitur
Car.in cle.2.§.illi.in fi.de religio. domib. ¶Adde ẽt istis
Lap.alle.87.vlt.col.vbi dicit,ꝙ si sit legatum ecclę,q̃ nõ
reperitẽ in diecesi,acquiritẽ ecclæ cathedrali. Allegat Io.
And.in Spe.de inst.edit.§.nunc vero aliqua.¶Et adde,ꝙ
si archieps celebrat in ecclesia exempta,oblationes sibi
factæ debentẽ, ad quem spectant iura parochialia. Car.in
cle.2.in prin.in 8.q.de pri. Idem puto,si in alia eccl'a non
exempta,ꝑ p̄dicta.¶Ex his inferẽ, ꝙ oblationes factæ ce-
lebranti intra parochiã alterius,cedunt parochiano, nõ
ipsi celebranti. Ita Ab.in d.c.pastoralis. Facit c.requisisti.
de testa.vbi relictum epõ ab extraneo,vr̃ factum ꝯtem-
2 platione ecclesiæ. Et † istud nota pro oblationibus, q̃ fi-
unt ecclæ,vt non sint vicarij, nec capellani positi ibi ad
certum tps,sed rectoris,de quo si interrogaberis,non di-
cas,ꝙ offerentes habẽt respectum ad sacramenta,& illa
ẽt præstantẽ ꝑ capellanum,ergo debent ei cedere,qa imò
multa offeruntur ex deuotione & intuitu Dei ꝓ salute
offerentis,vel defunctorum,ĩ q̃b.offerens non ꝯsiderat,
qs sit ꝑcepturus. Præterea ex quo rector exhibet sacra-
menta ꝑ alium,satis dr̃,quo ad hoc exhibere ꝑ seipsum,
ꝑ id,qđ scribit Ab.de paro.c.fi.3. no.aperte sentiens,ꝙ đ
cimæ & alia tpalia ita debentẽ seruienti ecclæ ꝑ alium,si
cut si seruiret ꝑ seipsum,qđ credo ꝓcedere, q̃n ꝑceptio
fructuum & redituum spectat ad rectorem,taxata certa
portione vicario iure stipẽdij: secus eꝯ, puta si certa por
tio reseruatur rectori,& ꝑceptio fructuum sit vicarij,per
id,qđ no.Car.in cl.j.q.9.de of.vic. vbi ẽt loqẽtur de obla-
tionib.q̃ debentẽ rõe curæ.Facit ẽt,qđ ipse ponit in cle.j.
q.9.de deci.& ẽt,qđ ponit Pe.de Peru. intrac.quartæ pa-
3 ro.c.4. Et hoc no.¶Et scias,ꝙ obuentiones, seu legata,
& similia, q̃ obueniunt alicui altari posito in ecclesia,
non debentur altari, sed rectori ecclesiæ, nisi altare ha-
beat bona distincta à bonis ecclesiæ, & alia relinquan-
tur intuitu ipsius altaris, sed si non fierent intuitu ipsius
altaris:sed ecclę,tunc ẽt deberentẽ rectori ecclæ,& nõ re
ctori altaris. Ab.in c.j.ad fi.de suc.ab intest.& reputat o-
blationes,q̃ fiunt ĩ altari, fieri ꝯtẽplatione eccl'iæ: qđ in
telligo,nisi ĩ ipso altari esset aliqua imago,vel titul' Scĩ,
cuius intuitu fierent oblationes. Et hoc apparet ex ꝯie-
cturis,qa deberentur rectori altaris,vt dixi s̃. post Ang.ĩ
d.disput.dum r̃ndit ad §. ęconomos. Et circa dicta Ab.ĩ
d.c.j.vide Pe.de Per.ĩ quarta epali.c.7.ver. qđ si testator.
Quę oĩa nota,vt quotidiana. Et ꝑ dicto Abb. d.c.j.bene
facit,qđ ipse no.hic,dum dicit,ꝙ oblationes factæ intra
parochiã in eccl'a non curata,cedunt ecclesiæ parochia
li,qđ ẽt intelligerem,vt est dictum de altari. Scias etiã,
ꝙ oblationes, q̃ fiunt occasione sacramentorum rece-
ptorum in aliena eccl'a,cedunt illi ecclesiæ,& nõ debẽt
quarta ecclesię parochiali. Ab.ĩ c.relatum,circa mediũ,
de sepul. Nota tñ firmiter:qa in hoc de quarta aliud vo-
4 lunt ibi Doc.¶Circa † ea q̃ enumerat hic Ab. de spectã
tibus ad epm de lege dięcesana,ꝯsidera, ꝙ multa de his
tanguntur alibi:patet, dum ipse se plerunq; remittit.iõ
dic,vt in illis locis,vt euitemus transportationes. ¶Sed

aduerte,qa sæpe Ab.hic maxime ĩ 4.membro, multum
inhæret verbis ca.q̃ sit.18. q. 2. Vnde si ille tex.debet ita
stricte intelligi,remanent postea dubia q̃dam dicta Ab.
hic,& maxime ea,q̃ ponit ĩ 3.membro.vnde vr̃ ille tex.
intelligendus,nisi quãdo ꝑ alia iura expresse vel tacite,
ꝑ identitatem rationis monasteria tenentur ad aliqua.
5 ¶Circa † nonum membrum,dum dicit Ab.ꝙ in oneri
bus præscriptibilibus vna ecclesia præscribere põt ꝯ reli
quum clerum,vide eundem ꝯs.94. Quædam ecclesia nõ
curata.vbi late hoc prosequitur,maxime ꝑ tex.cum gl.
in cle.j. de censib. Sunt autem quædã inpræscriptibilia,
vt charitatiuum subsidium, procuratio, & similia. Et
illud ꝯsilium ipse reassumit,de præscr.c. accedentes. de
6 quo etiã ꝑ Car.in d.cle.1.q.13.¶Circa † decimum de ho
spitalitate,adde Car.in cl.2.Inn.de censib.vbi refert Lau
dinum dicentem, ꝙ imo religiosi possunt ꝯpelli ad ho-
spitalitatem ꝑ excõicationem. Allegat §. hinc etiã 44.
dist.Sed ꝯrium de compulsione tenet,s'm eum,Inno.&
Host.de empt.& ven.c.j.Dicit autem Car.ꝙ respectu cle
ri eorum habentum beneficia sufficientia hospitalitati,
bene possunt ꝯpelli,ꝑ p̄dicta:respectu vero aliorum, se-
7 cus.¶Circa † vndecimum de ꝓcessionibus.adde Arch.
38.dis.quando.vbi tenet ꝯ Lauren.ꝙ omnes clerici epa
a tus tenentur singulis annis a venire ad
litanias ad ecclesiam maiorem, ꝑ tex.
ibi æquiparantem litanias & ꝯcilium:
& certum est,ꝙ omnes tenentur veni-
re ad ꝯcilium,ergo ad litanias. Hoc ꝓ-
cedit de iure. Sed,s'm Do. ibi, non ser-
uatur de ꝯsuetudine, sed clerici positi
in territorio baptismalis ecclesiæ acce
dunt ad ipsas in litaniis. Et vide Ab.de
exces.prael.c.nimis.2.ubi tenent,ꝙ reli
giosi nõ tenentẽ venire ad ꝓcessionem,
nisi fiat ex magna cã. Nec ob.ꝙ ibi fiat
mentio de Prædicatorib. & Minorib.
qa fit cã exempli. Patet ibi,vt puta. Nõ
vñr isti tangere,qđ de exemptis,de q̃b.
dicit Bal.in l.fi.C.de bo.li.ꝙ ꝑ Old.fuit
responsum Archiepõ Rauennatensi,
ꝙ monasterium exemptum ꝑ epm à
iure epali, tenetur ire obuiam proces-
sionaliter epõ, si alij clerici tenentur
ex cõsuetudine ad hoc, per illum tex.

a Singulis annis. *Adde,ꝙ ante festum Ascẽsionis singulis annis litaniæ fieri debent. Tex. est de consec. dist.3.c.rogatiõis, clemen.1. versi.in die. & ibi Card. de reliq.& vener. sanc. Sed nunquid possint cãtari per laicos? Dic,ꝙ non, nisi intersint clerici cum cruce. Tex. est in Aut. de san. episco. & d.§. si quis autẽ. lo.8. & ibi Ang. col. 9.*

Tamẽ Bal.vr̃ loq de exemptis ꝑ episcopũ: Sed de exem-
ptis ꝑ Papam forte secus,qa illa exemptio est plenaria,
vt per Ab.de re iu.c.cum inter.5.col. Præterea venire ad
synodum, & ad litanias,parificantur,d.c.q̃n. & ibi Arc.
Sed exempti nõ tenentur venire ad synodum, de priu.
c.ex ore. Ergo nec ad litanias. Ad idem vide Cal. de pri.
ꝯs.8. vbi firmat, ꝙ exempti non tenentur venire ad ꝓ-
cessiones, q̃ fiunt singulo anno ex ordinatione ecclesiæ:
tamen si fiant ex cã graui & urgenti, põt episcopus eos
vocare,ꝑ d.c.nimis.2.ver.eis quoq;. Tamen si nolunt ve
nire,non possunt ꝑ episcopum excõicari,per c.j.de priu.
in 6.etiamsi pluries vocati accessissent, qa priuilegium
est facultatis,& possunt ire,si volunt,& si nolunt abstine
re, & qa precario videntur iuisse. & sic nullũ ius est epõ
acquisitum,de præsc.c.si diligenti. Vltimo vide But.ꝯs.
8 19.In nomine,&c.qa hic agitur.vbi † dicit istum modũ
loquendi de lege dięcesana,& iurisdictionis,non esse be
ne doctrinalem,& ꝙ episcopalis iurisdictio põt tota re
duci ad tres partes,quædam sunt episcopo ꝯpetentia ra
tione ordinis, quædam ratione iurisdictionis, quædam
sunt simplicis potestatis,seu dignitatis. Et de isto ꝯs.fa-
cit mentionem Dom.hic,& in d.cons.tractat Bu.solen
nissime de multis,discurrendo plures casus, quando di-
cantur de materia prædicta, ꝯcludens principaliter, ꝙ
priuilegium ꝯcessum abbati,ꝙ possit oĩa libere,sicut ve
rus episcopus & ordinarius, tam ĩ his q̃ sunt iurisdõnis,
q̃ in aliis quibuscunque ad forum ecclesiasticum spectã
tibus non operatur in his,quæ sunt ordinis episcopalis.
Et ibi tractat de actu benedicendi,vniendi,dandi indul
gentias, & similibus, vbi semper vide.

SVMMARIVM.

1 *Literę ad beneficia certæ diœcesis, an includãt benefi cia exempta.*
2 *Locus exemptus, an & qualiter dicatur esse de diœcesi.*
3 *Delegatus Papæ super correctione criminum, an possit ꝓcedere contra exemptos.*
4 *Verba ista, Nullam iurisdictionem habeant, excludunt iurisdictionem mediatam & immediatam, principalem & accessoriam.*

CAPITVLVM XIX.

1 Grauè. ¶Si Papa † mandat epõ, vt ꝓuideat de bñficio in sua diœcesi, poterit ꝓuidere in eccl'a exempta. Io. An. But. Imo. Ab. & Do. hic, & in c. abbatem. de resc. ꝑ istum tex. ꝓbantem beneficium exemptũ esse in diœcesi. Non obstat decisio huius tex. q̃a rñsio est clara, vt ꝑ prædictos. Dixit tñ Ab. anti. d. c. abbatem. secus, si Papa mandaret, vt ꝓuideret in aliqua eccl'arum sibi subiectarũ. Idẽ gl. in ver. primi anni. in cl. 1. de exces. ꝓl. Dicebãt ẽt aliq̃, secus, si non diceret in diœcesi, sed de diœcesi, q̃a lꝫ eccl'ia exempta sit ĩ diœcesi, tñ nõ est de diœcesi. Istos reprobat Imo. in d. c. abbatem. & cl. 2. ĩ j. col. de pri. q̃a imo talis locus est de diœcesi. Fatet̃ bñ, ꝙ nõ est de iurisdõne diœcesis. Et ita ꝓcedat gl. in d. cl. 1. de exces. ꝓl. lꝫ Car. in d. cle. 2. §. 1. 4. q. & Ab. in c. Apostolicæ. 1. col. de don. videant̃ transire cum dicta dñia inter In, & De, q̃ ẽt reprobat Do. post Lap. de resc. c. si pp. 2. co. in 6. ꝑ d. cle. 2. de priu. vbi patet, ꝙ locus exemptus dr̃ de tua diœcesi. Vnde ꝯcludit, ꝙ si dr̃ Ecclesiarum tuarum, non includunt̃ exẽptæ: sed si dr̃ Tuæ diœcesis, includunt̃, ꝑp gl. in d. ver. 2 primi anni. Et † ꝙ locus exemptus dicat̃ de diœcesi, aperte voluit gl. in cle. 1. in ver. aut earum. de fo. ꝯp. & eã notat ibi Ab. dicens bene facere tex. hic, & no. Dom. in c. si pp. 2. col. de resc. in 6. & aliq̃d in c. si pro clericis. in prin. de præben. in 6. Car. in cle. ne Romani. §. sane, in 5. q. de elec. Ad idem tex. de of. or. c. cum ep̃s. in 6. dũ dicit, ĩ qualibet parte suæ diœcesis, dummodo in loco nõ exempto, ergo locus exemptus est de diœcesi. Et ita no. ibi Do. ĩ 2. no. inferens, ꝙ dispões & mandata q̃ fiũt in diœcesi, includunt loca exẽpta, dũ tñ fiãt ꝑ habentem iurisdõnem in exemptos, & remittit ad notata hic, & in d. c. abbatẽ. bonus tex. de sen. exc. c. de monialib. vbi dr̃, ꝙ moniales absoluunt̃ ab epõ, ĩ cuius diœcesi est monasteriũ, & tñ gl. ibi ẽt intelligit de exẽptis. Dicebat ẽt Io. de Lig. se audiuisse a Pau. de Lea. ꝙ si dicat̃, In aliqua ecclesiarũ tuę diœcesis, nõ veniunt in illo mandato ecclesiæ exẽptæ, secus, si dicat̃, In aliqua ecclesiarũ Bononiensis diœcesis, & sic põderat illud Tuæ, forte motus, ſm Car. ĩ d. c. abbatẽ. q̃a verbũ Meũ, & Tuũ, vñr notare dñium,* vt notat̃ de ver. sig. c. sicut. li. 6. Tñ hæc opinio non est vera, ſm Car. & Im. ibi ꝑ tex. hic, vbi ista verba Diœcesis tuæ, verificant̃ in exemptis, si fuisset scriptũ tanq̃ delegato. Et ita transit An. Sic. in d. c. abbatem. licet p̃dicta nõ adducat. Quibus adde Ab. in cle. 1. ĩ fi. de exces. præl. vbi pulchre infert ex illa gl. ĩ verbo, primi anni, ꝙ priuilegium ꝯcessum epõ de ꝑcipiendis fructibus primi anni beneficiorum vacantium in sua diœcesi, ꝯprehendit beneficia spectãtia ad exemptos, alias nõ exempta. Et illã gl. sequit̃ ẽt ibi Car. in ver. abbates. quasi in fi. & plenius ibi Imo. in vlt. col. Ad hoc bonus tex. de præben. c. ꝓ illorum. Per quem dicit ibi Ab. j. no. ꝙ si dr̃, Prouideas in aliqua ecclesiarum tuarum, poterit prouidere in ecclesia suffraganei sui, quæ in veritate non est sua, dũmodo in ea habeat iurisdictionem ille, cui scribitur, q̃d latius discutit ibi Imo. ¶Omnia ista videntur ꝓcedere in mã larga, sed vbi essemus in materia stricta & odiosa, facta mentione beneficiorum diœcesis, non veniunt exempta,* & sic decisio Doc. hic, & in d. c. abbatem. non procedet. Ista fuit opin. singularis Pe. de Ancha. in re pe. c. si propter. ver. & ista faciunt. de rescr. in 6. vbi dicit se ꝯsuluisse Venetiis, ꝙ gratiæ expectatiuæ ad beneficiũ vacaturum in diœcesi Castellana, non ꝯprehendunt beneficia, q̃ sunt ĩ illa diœcesi, exẽpta ab epõ, & subiecta patriarchæ Gradensi, quia paria sunt locum esse exemptum, & esse extra territoriũ, vt dicit Io. An. in c. 2. de const. in 6. Vñ sicut statutum episcopi non ligat delinquentem extra territoriũ, ut ibi: ita nec delinquentẽ in loco exempto, ſm Io. And. ibi. Ad idem in simili allegat Inn. de iureiu. c. nimis. ubi dicit, ſm eũ licèt nõ in lib. meo. ꝙ si sint alia loca ĩ prouincia habentia dñium separatim non dicuntur esse de regno illo. Vnde in ꝯcessione illius regni, vel prouinciæ, non venirent illa loca. Voluit allegare Host. in d. c. nimis. quem ibi refert Io. And. & But. & latius Abb. ibi, hæc vera, ſm Host. De quo ẽt meminit Car. post Lau. in d cle. 2. § j. 4. q. de priuile. dicens, ꝙ possessiones & castra, q̃ sunt pro franco allodio, licèt sint in regno, non tñ sunt de regno. Mouet̃ ẽt Pe. de Anc. quia appellatione diœcesis, de vera & naturali significatione dẽt intelligi de illa, q̃ subest epõ, q̃a ita se hẽt cõis, proprius & vulgaris intellectus, qui sequẽdus est. de spõ. c. ex literis. cum si. Et ita dicit tãdem se ꝯsuluisse quendam alium egregium doctorẽ. Tñ subdit, ꝙ dñi curiales tenent ꝯrium, innitentes cortici verborum gratiæ, in qua dicebatur, in ecclesia Castellana, nã præpositio, In, ſm eos, vr̃ includere oẽs ecclesias existentes intra diœcesim, neque est quęrendum, ad quem spectet collatio, & vulgares & parũ subtiles tenerent istam opi. sed ipse nõ putat eam verã in literis gratiosis odiosis. Et hanc opi. curialium sequitur Brix. in ver. exẽptio. licèt nihil dicat de Pe. de Anc. & nõ legi, nec audiui hãc opi. Pe. de Anch. fuisse adhuc ab aliquo impugnatã, q̃uis more meo curiosissimè plura perquisierim, & solus An. Sic. in d. c. abbatem. extollit hanc opi. Pet. de Anch. nihil addens neq; diminuẽs. ¶Cõsidera bñ, ꝙ rõnes Pet. de Anch. fortè non vrgent, nã prima, ꝙ paria sint, locũ extra territoriũ esse, & esse exẽptũ, est falsa, ut ꝑ plures instantias probat subtiliter Fede. consi. 2. maximè q̃a concesso hoc sequeret̃, ꝙ si ep̃s vellet erigere tribunal in loco exempto suę diœcesis, requireret̃ licentia Papæ, vel eius legati, c. 1. de priui. ubi isti dñtur superiores loci exẽpti, & tñ sufficit licentia abbatis, c. luminoso. 18. q. 2. Itẽ si ep̃s Florentinus non vult euitare excõicatũ à Senẽsi, non põt Senensis eum punire, & tñ posset punire exemptũ in sua diœcesi talia facientem, ut ꝑ gl. & Doct. in cle. j. de sent. exc. & latius per Fede. in d. consi. quẽ vide, ubi firmat ꝯ Io. And. in d. c. 2. ꝙ imò ep̃s possit punire subditum suum delinquentem in sua diœcesi in loco exempto. Hoc consi. Fed. est inducendũ ad dandã instantiam ad arg. Pe. de Anc. nõ aũt, ut videamus, q̃ sit vera op. an Io. And. an Fed. Hoc enim esset hic impertinẽs, ĩ quo vide Dom. in d. c. 2. vbi sequit̃ Io. An. ꝯ Fed. ꝯsiderans duo requisita ad hoc vt ep̃s possit aliquẽ punire, videlicet territorium proprium, & ꝙ ꝑsona sit subdita, ꝑ illum tex. Sed Domi. non aduertit, ꝙ Fede. bñ fatetur, ꝙ ubi talis delinquens non est subditus, ep̃s eũ nõ puniet, sed loquitur subdito, quo casu posset dici, ꝙ licèt locus non sit de iurisdõne epi, tñ est de territorio & de diœcesi, & sic delictum non est extra territoriũ, & ꝑsona est subiecta, ergo punibilis. Bñ facit, quod no. Dom. post Lap. in c. j. §. porro. circa mediũ, ibi, sed pone. de sta. reg. in 6. & plenè in dispu. Cal. inci. q̃rit̃, & quod dixi de off. leg. c. nouit. Et d̃ hoc aliàs posset ẽt dici hic, ut dicit Abb. ꝙ in qõne p̃dicta inspicit Papę scribẽtis ꝑtãs, cui totus mundus est ꝑ diœcesi. . q. 3. c. cũcta. Sed parificatio, d̃ qua ꝑ Pe. de An. respicit ordinarium, in quo verũ est dicere, æquiparari locũ exẽptum, & locũ extra territoriũ, nõ aũt inspicit̃ hic vt ordinarius, sed vt gerens vices Papę. Ad dictum Host. & aliorum in d. cap. nimis. posset dici, ꝙ licèt ipsa pars

* Dominium. *Ad de Bar. in auth. sacramenta puberũ. C. si aduers. vendit. & in l. certũ. §. 1. ff. de conf. Bal. in rub. C. de ver. sig. & in l. fi. col. pen. C. de edic. Diui Adria. tol.*

* Exempta. *Ad de Arch. in cap. si ꝓpter. allc. in tex. quem sequitur Rota in antiq. decisi. 269. inci. nota ꝙ si ex priuilegio. in fi. facit gl. & tex. in c. 2. de præben. in 6. Bald. in l. 1. col. 6. uersic. unde q̃ritur. C. de fur. Pau. de Cast. cõsi. 313. ĩc. postremo res ista. cir. fi. li. j. & cõsi. 462. uol. 2. Ange. in l. fi. C. sine cen. uel reliq.*

pars regni ꝯpetens alteri, non sit de iurisdĩone regni, tñ est in regno, sicut ꝑ iura ꝓbatũ est s̃. ꝙ locus exẽptus est in diœcesi, & de diœcesi. Et ꝙ sit in regno, patet: q̃a si esset extra regnum, nulli dubium esset, ꝙ non veniret in donatione. Sed voluit dicere Host. ꝙ cum sit ista pars de iure alterius, nõ venit in donatione. Præterea si ista inductio de dicto Host. esset bona, inferret absurdum & ɔ̃riũ eius, qđ vult Pe. de Anc. vcȝ ꝙ ẽt in literis fauorabilib. facta mentione beneficiorum diœcesis, non venirent beneficia exempta, nã Host. loquit̃ in donatione principis, & sic in mã latissime interpretãda, de don. c. cũ dilectus. Intelligat̃ igit̃ dictũ suũ non ꝑ viam restringendi verba, sed interpretandi mentem ꝯcedentis, q̃ non dẽt ita interpretari, vt in dubio tollat̃ ius alteri ꝯpetens, de deci. c. ex multiplici, cum ꝯcor. Vbi aũt mandat̃ ꝓuideri ĩ diœcesi, intentio mandantis est afficere qđcunq; beneficiũ ĩ ea existens. Nec ẽt vr̃ vera illa rõ, ꝙ de ꝓprio sensu verborum ille locus solũ dicat̃ diœcesis, q est subiectus epõ: q̃a ɔ̃rium expresse ꝓbant iura s̃. allegata, & eo. ti. c. cum eps. in 6. & gl. in d. cle. 1. in ver. aut earũ. de fo. ꝯp. Imo. vr̃, ꝙ non sit dare locum, q nõ sit in aliqua diœcesi. Et si vulgares interrogarent̃, in qua diœcesi est talis locus exemptus? non dicerẽt, ꝙ in nulla. Cũ ergo nõ sit de alia, oportet, ꝙ sit de illa, in qua est situatus. Et sic ẽt de cõi vsu loquendi est in diœcesi, ſm p̃dicta. Intellige verba Ange. ꝯs. mihi 230. Quædã dña Margarita. dum dicit, ꝙ testm̃ ꝯfectũ in monasterio exẽpto, non dr̃ factũ in territorio Senensi, q̃a paria sunt, simpliciter locum esse extra territorium, vel esse intra, sed exẽptum. Dicit tñ, ꝙ hoc non posset sine magno dubio ꝑtrãsire, & vr̃ falsum ꝑ p̃dicta. Sic ẽt intellige verba Pau. ꝯs. 122. Notandum est, ꝙ ĩperialis, dũ allegat c. cũ eps. de of. or. in 6. & vult, ꝙ locus exemptus non censet̃ in diœcesi, vt eps ibi possit corrigere. Item vult Pau. ꝙ si Papa imponit decimas, vel alia onera in diœcesi, non includunt̃ exempti. Sic ẽt intellige Cal. de fo. ꝯp. ꝯs. 14. dum parificat existentem ĩ loco exẽpto, & existentem extra diœcesim, de quo meminit Do. in c. j. ad fi. de priu. in 6. Ista. n. & similia, non debent poni vt rl̃æ, sed quo ad certos effectus, recipiunt. n. instantiam multiplicem, vt s̃. dictum est. Et hæc nota, q̃a sunt nouissima, & disputabilia, & alibi non discussa, & multipliciter dilatari possent, vt in voce dixi.

3 ¶ Delegatus † à Papa sup correctione criminum clerici, põt procedere ɔ̃ exemptos. Ab. hic ɔ̃ oẽs alios de mente gl. 1. in fi. q̃a non derogat̃ exẽptioni, ex quo, q est iudex exemptorum, pro cedẽdo ꝑ alium, vr̃ procedere per seipsum. Ad de, qđ no. Io. And. in c. 1. de priu. in 6. Sequit̃ ibi Do. in §. eos. in 1. col. vbi dicit, ꝙ exemptio eximens ab oĩ ordinario, intelligitur de oĩbus, excepto Papa, vel eius legato de latere, per c. j. in fi. de ver. sig. in 6. quasi sentiens, ꝙ per legatum non impeditur exemptio, cũ faciat vice papæ, & sic multo magis in delegato, q spãlius repræsentat Papam. Vnde dicimus, ꝙ legatus hẽt ordinariam, c. 2. de of. dele. in 6. Non sic delegatus. Et vide Io. And. in d. c. 1. in 1. col. de ver. sig. in 6. vbi colligit, legatos posse cognoscere de causis exemptorum, ꝙ alibi ita bene nõ ꝓbat, ſm eum, post Ab. & sequitur ibi Do. in prin. Tñ credo, ꝙ difficile recederet̃ in practica ab op. Host. & aliorum hic, licet solus Ab. resistat. Primo, q̃a, vt ipsi dicunt, tangere exemptos, est de reseruatis Papæ, vt tradit̃ s̃. ti. ꝓx. c. quoad. & ista reseruata indigent spãli mẽtione, vt ibi. Scdo, quia ex quo spãliter est statutum, ꝙ legatus de latere habeat iurisdictionem in exemptos, vr̃, ꝙ in oĩ alio sit secus, argu. l. ius singulare. ff. de legi. Tertio: quia mandatum sup correctione criminum vr̃ interpretandũ stricte, sicut aliæ ꝯmissiones factæ delegatis, iuxta c. P. & G. de of. dele. tunc arguit̃ sic, in mã stricta ap. simplicis, non venit simplex qualificatum, c. statutum. de elec. in 6. l. vim passam. §. ꝓscriptionem. ff. de adul. oẽs post Bar. in l. 2. in princ. ff. de ver. ob. dixi post Ana. in c. fi. de simo. Ergo facta mentione cleri, nõ veniunt clerici exempti: q̃a ipsa qualitas exẽptionis alterat & mutat nãm simplicis clericatus. Quarto: quia si ꝯmittit̃ correctio criminum generaliter, & ꝯprehendant̃ ẽt exempti, vr̃ ista parificatio & generalitas vilificare statum exemptorum, cum. n. sint immediate subditi Papæ, profecto si delegatus intelligit̃ pariformiter datus ẽt ɔ̃ eos, redditur ex hoc diminutio ꝓgatiuę, q̃ alias habent exempti inter alios de clero, qđ non p̃sumit̃ de mente Papæ. Quinto: non vr̃ vera ꝯñtia Ab. vcȝ nullus disponit de talibus ꝑsonis, nisi Papa, & delegatus, q repræsentat Papam. Ergo si delegatus disponit de talibus, dr̃ disponere ipse Papa. Patet instantia, nam iudex datus ɔ̃ clerum, non procedit ɔ̃ ꝯstitutos in dignitate: q̃a veniunt in mã stricta, vt notat̃ ꝑ Abb. in rub. de vi. & honest. cle. ꝑ Doc. in c. per exceptionem. de priu. in 6. & in d. c. fi. de simonia. Ergo ꝓcessus, qui fit à delegato, non vr̃ per oĩa dici factus à Papa, non, q̃a iste non repræsentet Papam, sed quia mens Papæ in ꝯmissione non extenditur ad maiora expressis, de resc. c. sedes. nec ad ea, q̃ habent spãlem excellentiam ab aliis, d. c. quo ad. Patet ẽt instantia ex c. inquisitores. de hær. in 6. Nam inquisitor hẽt delegatam, c. ꝑ hoc. eo. ti. & li. & tñ ꝑ ꝯmissionem generalem non repræsentat Papam in his, q̃ non veniũt in gñali ꝯmissione, vt sunt epi. Multæ aliæ instãtiæ dari possent, ostendendo, ꝙ mandatũ delegati non dẽt late interpretari, ita vt gesta ꝑ ipsum attribuant̃ Papæ: & ꝑ ꝯñs, dicat̃ fieri à Papa. facit d. c. P. & G. Est verũ, ꝙ in his q̃ põt facere de mente Papæ, dr̃ facere Papa, ca. sane. & c. cum olim. de of. dele. Sed negat̃, ꝙ in dubio mens Papæ sit tribuere ei talem ꝑtãtem, ꝙ in materia sibi ꝯmissa, quicquid põt fieri à sede Apostolica, fiat ab ipso: nam sequerentur inconuenientia plura. Tñ cogitabis, q̃a punctus non est tritus.

4 ¶ Ista † verba, Nullam iurisdictionẽ habeant, excludunt iurisdĩonem mediatam & immediatam, & principalem & accessoriam, ſm Io. And. hic, de quo facit festum Ab. ¶ Gusta hoc dictum ad gl. in cle. 1. in verbo, oĩmodam. de fo. comp. vt quantum operat̃ & cõcedit illa dictio vniuersalis Oĩmodam, tm̃ tollat ista negatiua Nullam. Et illam gl. allegat Ab. s̃. eo. c. qđ sedem. inferens, ꝙ ꝯcessa iurisdĩone venit oĩs spẽs iurisdĩonis. Per illam gl. dixit Lu. in l. si duo. ff. de acq. hær. & in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. infec. ꝙ stante statuto, ꝙ iuramentum faciat probationem oĩmodam, talia verba excludunt probationem in ɔ̃rium, q̃a perinde est acsi dixisset Plenissimã, vt sentit ipsa gl. ſm eum. ¶ Idẽ, si statutum diceret dandam esse plenariam fidem iurõ, per id, qđ no. gl. in cle. 1. in verbo, fecisse. de ꝓb. ſm eum. Et adde Bu. cons. 19. Quia hic agitur, vbi dicit, ꝙ ista verba, Oĩa & singula, & alia quæcunque, æquipollent isti Oĩmodam. Et adde But. qui fi. sint legi. c. per venerabilem. in vlt. char. vbi sequitur dictam glo. & verbum Plenam subiectionem, vel plenam potestatem, intelligitur in spiritualibus & tꝑalibus. Allegat c. querelam. de elec. Et aliq̃n refertur ad sola temporalia, vt ibi. Et quando dr̃ Omnimodam, tunc significat merum, & mixtũ imperium. Allegat d. glo. Adde clemen. j. in fi. vt li. pen. Facit cle. 1. ad fi. de iureiu. ĩ verbo, iurisdictionem qualemcunque. Per quæ verba Pet. de Anc. cons. mihi 316. inci. Primum dubium non est nouum. decidit illud tritum dubium, ꝙ imperator non potest legitimare in terra ecclesiæ, quia prohibet̃ ibi exercere iurisdictionem, ẽt voluntariam, per illam vniuersalem negatiuam, Qualemcunque. Allegat l. balista. ff. ad Trebel. & bene facit glo. in d. ver. omnimodam.

SVMMARIVM.

1 *Monachus solus non potest recipere aliquem ad professionem: mãdato vero abbatis potest hoc facere.*

CAPITVLVM XX.

His quibus. ¶ Per istum tex. põt inferri ad notabile dictum Inn. in c. de cætero. ibi, alij autem dicunt. de sent. exc. vbi dr̃, ꝙ licet sacerdotes non possint absoluere ab excõicatione, cuius absolutio est specialiter concessa episcopis, tamen inferiores ab episco-

epo, pñt hoc ministerium exercere ad mandatum epo-
rum, s. qñ ipsi absoluunt in necessitate, iuxta c. pastora-
lis. §. j. s̃. eo. tunc sua authoritate absoluunt, non aũt man
dantis. Et ꝙ absolutio ab excõicatione possit alteri ꝯ-
mitti, vide Imo. post Bu. de resc. c. ab excõicato. Facit ẽt
iste tex. ad dictum Arc. de pę. dist. 6. c. placuit. dum dicit,
ꝙ licet ad solum ep̃m spectet imponere pęnitentiã pu-
blicam, vt per gl. in verbo, pęnitentias. s̃. eo. c. ꝯqueren-
te. tñ sacerdos de mandato ep̃i põt ꝯponere. Allegat ca.
pęnitentes. & c. in capite. 50. dist. Et sentit, ꝙ si ep̃s dat ptã
tem audiendi ꝯfessiones, non vr̃ dare ptãtem imponen-
di hanc pęnitentiam. Facit ẽt iste tex. ad dictum Do. in
c. cum ex eo. in prin. ibi, ꝓ præmissa. de elec. in 6. dum di-
cit, ꝙ licet dispensatio à iure concessa, intelligat̃ ꝯcessa
solis ep̃is. Inn. in c. innotuit. de eo, qui fur. or. suscep. dixi
in c. de adulterijs. de iu. tñ ex ꝯmissione ep̃i põt inferior
dispensare. Allegat tex. hic, & s̃. eo. c. qđ sedem. Respon-
det ad c. fi. de of. dele. vbi ministerium nõ ꝯmittitur, qđ
loquit̃ in delegato, cuius industria est electa, hic aũt ĩ eo,
qui hẽt ꝯmissionem à iure, vt latius firmat ẽt Fed. ꝯs. 36.
s̃m eum, pro quo bene facit gl. hic. ¶ Facit ẽt iste tex. ad
dictum Ab. post Inn. de regula. c. porrectum. vbi dicit, ꝙ
1 † solus monachus non põt recipere aliquem ad profes-
sionem: sed de mandato abbatis põt. Imò dicit Rota de
rĺa. 4. in antiquis, ꝙ istud ꝓcedit, ẽtsi ꝯstitutio ordinis di-
cat, ꝙ non valeat professio, nisi facta in monasterio pre-
sente ꝯuentu. Imò dixit Io. de Lig. de rĺa. c. ad Apostoli
cam. ꝙ ẽt laicus de mandato Ab. põt recipere ad profes
sionẽ. Facit ẽt iste tex. ad dictum Arc. 96. dist. c. bene qui-
dem. ad fi. vbi dicit, ꝙ episcopus a põt
committere laico causam mere ciui-
lem clericorum, clericis ẽt ꝯsentienti
bus, & non inuitis. secus, vbi simplici-
ter ꝯsentirent, ꝙ laicus iudicaret. Assi
gnat rõnem diuersitatis pulchram, q̲a
quando episcopus committit expres-
se, tunc ille vtitur iurisdõne episcopi,
& sic ipse cognoscere vr̃. Sed non ita,
quando simpliciter consentiret, vt lai
cus cognoscat & iudicet. Ex quib. ver-
bis gusta singularem theoricam, & o-
ptimam declarationem ad p̃dicta, ꝙ
in dictis casibus non põt inferior exer
cere ea, q̃ sunt ꝯcessa solis superiobus,
eis cõsentientibus tm̃, sed solum pñt,
eis delegantibus, & sic non videantur
facere authoritate ꝓpria licentiati per
superiorem, sed authoritate superioris
sibi ꝯmissa. Et sic in casu huius decr.
fiet absolutio authoritate ꝯmittentis,
non aũt solum de eius licentia. Vnde
habes, ꝙ licet ille, qui de iure est inhabi
lis ad actum, non possit habilitari ꝑ il-
lũ, qui non potest supius dispensare, vt
per Doc. de fi. presbyte. ca. veniens. tñ
põt exercere actum noĩe illius superio
ris prohibiti eum habilitare. Rõ diffe-
rentiæ, q̲a si habilitaretur, faceret iure
proprio dispensato, qđ non põt conce
dere ille inferior à principe. Sed qñ fa-
cit vice superioris, actus attribuitur de
leganti. Et istum sensum puto habuis-
se oẽs prædictos. Nam si aliter intelli-
geret, deciderent casum à iure decisũ
ĩ locis allegatis, s̃. eo. c. qđ sedem. ꝙ oẽ
cognoscibile est delegabile s̃m nr̃os,
sed voluerunt denotare, ꝙ non omne
delegabile põt inferiori ꝯpetere de li-
centia eius, qui delegare potest. Hoc
modo habes, ꝙ multa possunt fieri de
mandato superioris, & vice ipsius, quæ
non possunt fieri de licentia ipsius. Qđ
no. ad materiam c. cum cõsuetudinis,
de consue. & l. si quis mihi bona. §. ius-
sum. ff. de acq. hær. Et adde But. & Do.
in c. cum satis. in prin. de off. arch. vbi
dñt, ꝙ illa, quæ nõ sunt quæsibilia con-
suetudine, sunt quæsibilia ex delegatio
ne, per illũ tex. Et ista perpetuo nota.

a Episcopus. *Adde tu, quòd idem tenet do. Ab. in c. significasti. de fo. comp. in vlt. col. in uer. vltima gl. quærit. Sed cõtra Ab. ibi, & contra Fel. hic tenuit Ang. in l. cui iurisdõ. ff. de iu. om. iu. & dicit, pone, ꝙ episcopus delegauit cãm petitionis hereditatis vni laico, nam si contingat opponi, ꝙ ille non sit verè filius, & sic, ꝙ matrimonium de iure non tenuit, non poterit laicus de matrimonio cognoscere, quamuis vltra non posit in causa principali procedere, eo quia laicus non est capax iurisdictionis spiritualis, nec prĩcipaliter, nec incidenter, c. tuam. de or. cog. & c. lator. qui fi. sint legi. Et reputat hoc Ang. esse singulare. Adde tu, ꝙ ista limitatio non est vera in terminis Ang. quando episcopus delegauit laico: quia laicus cũ fungatur vice delegãtis, l. 1. §. fi. ff. de of. eius cui manda. est iurisd. dicitur habere iurisdictionem ecclesiasticã non laicalẽ, vt expresse inquit do. Abb. in d. c. significasti. de fo. compe. in fi. sicut ecõtra, si laicus cõmitteret cãm episcopo, diceretur episcopus in illa causa habere iurisdictionẽ secularem ex persona delegantis, non aũt ecclesiasticam, & iõ non posset in illa cã excommunicare, vt no. Bal. in auth. quis litigantium. C. de episc. audi. in vlt. no. Ista ergo limitatio procederet, quando talis delegatio esset facta à laico, quia tunc de causa spirituali, quamuis impediret principalem commissionem, non posset cognoscere delegatus, sicut nec delegans. Sed in laico delegato episcopi est secus, vt prædixi.*

De officio iudicis.

TITVLVS XXXII.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an posit compelli ad patrocinandum,*
2 *Aduocatus an posit compelli ad patrocinandum gratuituto pro pauperibus.*
3 *An pauperi competat actio ad patrocinandum.*

CAPITVLVM PRIMVM.

1 EX literis. ¶ In † quãtum ꝯcludit Ab. post alios, aduoca-
tum posse ꝯpelli ad patrocinandum,
adde gl. in l. 2. ver. consensum. C. de p̃-
po. sacro. scri. lib. 10.
quæ dicit, Doctorem
posse compelli ad ꝯ-
sulendum. Et eam sequitur But. de of.
dele. c. si pro debilitate. ibi, an quis pos
sit. Idem Bal. Inst de empt. & vendi. in
fi. & Sal. ĩ l. sancimus. C. de aduo. di. iu.
2 Et dum subdit Ab. posse † ꝯpelli aduo
catũ ad patrocinium gratuitum pro
* pauperibus, * adde Spe. de sal. §. fi. ver.
ex præmissis. & gl. in c. statutum. §. insu
per. in ver. pauperes. in fi. de rescr. in 6.
Idem in medico circa ægrotum pau-
a perem, a gl. 83. dist. in summa. quia plus
debet valere apud Deum vita illius,
quàm ꝓpria pecunia. ¶ Limita, dum-
mõ causa pauperis importet eius ex-
tremam necessitatem, adeo ꝙ si causa
rueret, moreret̃ fame, tunc enim ista
denegatio patrocinij posset esse occa-
sio mortis, quę imputaretur bene huic
aduocato. 86. dist. c. pasce. Secus, si non
agit̃ de tanto periculo, q̲a tũc aduoca-
tus non ꝯpellitur gratis aduocare pro
paupere. Nemo. n. compellitur ad bo-
num faciendum, 23. q. 5. ad fi. Et idem
* in medico, * si põt subueniri infirmo
aliunde, non tenet̃ curare eũ. Aliàs. n.
oporteret aduocatum & medicũ oĩa
negocia p̃termittere, & pro solis pau-
peribus intendere. Ita disputãdo ꝯclu-
dit beatus Thom. 2. 2. q. 7. artic. 1. ¶ An
3 † aũt pauperi competat actio ꝯ̃ aduo-
* catum, vt cogatur patrocinari, * pen-
det ex eo, qđ tangit gl. in c. sicut. ver. e-
surientium. 47. dist. q̃ dicit, ꝙ pauperes
possunt petere eleemosynam non di-
recto iudicio, sed denunciare ecclesiæ
illum, q̲ non dat, & eccĺa eum coget.
Idẽ gl. in c. dño sancto. in verbo, neces-

* Pro pauperib. *Adde quod Aduocat⁹ peccat mortaliter si non adiuuando impotentẽ ipsi impotenti sẽquatur notabile damnum. S. Th. 2. 2. q. 7. si aũt leue damnũ sequatur, peccat venialiter. ita oẽs Summistæ. adde. l. 1. §. ait p̃tor. de postulã. l. 1. §. nec quicquã. ff. de of. procons.*

a Aegrotus pauperẽ. *Adde Bar. in l. archieatri. C. de profes. & medi. lib. x.*

* In medico. *Adde S. Thom. vbi s̃. art. 1. in cor. q. imo pauperib. soluere nõ valẽtibus nedũ tenetur mederi gratis, sed ẽt soluere medicinas si ipse põt, & ipsi non possunt. gl. 83. di. §. 1. intellige tamẽ vt per S. Tho. vbi s̃. quem vide.*

* Patrocinari. *Adde l. prouidendum. §. si quis vero. C. de post. arg. l. moris.*

l.moris ē, in prin. ff.de pen. & in l. 2.ff. de offi. pref. urb. An autē notarius teneatur gratis ad pceptū superioris confice re instrumentum impotenti. Bal. in d.l. prouidēdū. §. si quis uero, cōcludit, quod si non cō fecerit, potest pri uari officio.

fe.50.dis.& in c.exigūt.ī gl.1.ī fi.1.q.7 Et cū hac snia cōcordat Abb.& Ana. in c.si qs p necessitatē.de fur. Ana.in c. ad Apostolicā.in prin.de simo. But. in c.j.de emp.& uē. Abb.in c. at si clerici. §.de adulterijs,de iudi. Ludo.ī l.2.ī pri. uersi.quinquagesimusquītus.ff.sol.ma tri.Iacob.Zochus,in c.inter opera. de spons.Spec.de instru.edi.§.nūc aliqua. versi.sed an pauperes habeāt actiones. Abb.in c.1.dis.1.ubi đ hoc latiꝰ scripsi. Et attentis dictis Thomæ,ubi s̄. credo istud ꝓcedere solū ī paupere ꝯstituto ī extrema necessitate. Et adde Bal. ī l. si ad excludendā.uers.3.C.đ rebꝰ cre.ubi dixit,ꝙ iuramentū aduocati de nō aduocando sine salario,nō intelligitur pro causis, vel personis pauperū. Et idem dixit de iuramento præstito à doctoribus de non doctorando aliquem gratis,quia non extenditur ad pauperes. Reliqua de aduocatis habent ſ̄ ti. de postulando.

SVMMARIVM.

1 *Officium iudicis non est proprie idem quod actio.*
2 *Interpellatio facta parti non constituit eam in mora quando competit solum officium iudicis.*
3 *Statutum si denegat actionē uel exceptionem, per hoc non impeditur pars implorare officium iudicis,si competat sibi.*
4 *Officium iudicis licèt strictè non sit actio,tamen late sumpto uocabulo potest dici actio.*
5 *Libelli narratio quid continere debeat.*
6 *Iudex ad priuatam utilitatem non tenetur imperti ri officium suū nisi petatur.*
7 *Iudicis officium non extenditur ad ea,quę occurrunt ante li.conte. sed post.*
8 *Officium iudicis nobile, & mercenarium,& quid sint.*
9 *Officium iudicis merum quid sit.*
10 *Officium iudicis quando principaliter imploratur contra certam personam,plena causę cognitio requiritur.*
11 *Officium iudicis si imploratur super causa summaria, non requiritur libellus, neque litis contestatio.*
12 *Petitio quādo dirigitur contra certam personam, citantur etiam quorum interest,& si comparent,fit litis contestatio.*
13 *Lite contestata procedi nō pōt in casu ī quo lex expresse dispēsaret*
14 *Ad diffinitiuam procedi non potest, ubi non est prouisum de reme dio missionis.*

CAPITVLVM POSTERIVS.

IVdicis Officiū.¶Materia est aurea, & subtilis lōgo cōmēto repetita per Imo.hic.¶Primò in quantū Abb. con-
1 cludit,ꝙ officiū † iudicis nō est propriè idē, qđ actio,post Bar. clare loquentē ī l.j.5.col. ibi,qro tū.ff.de iurisd.om. iud. adde tex.in l.ꝙ si minor. §.fi.ff.de mino.ubi expressè dī, ꝙ pro restitutione dāda non ꝯpetit actio,sed iudicis officiū. Et no.latè An. Are. Insti.de act.in prin.bonus tex.in l.hæreditas.ī fi.ff. de pe. hęr.ubi dī,ꝙ licèt stricto iure nulla actione teneant hr̄des ad monumētum faciendū, de quo testator dixerat, tū officio superioris cōpelluntur ad pstandū obsequiū supremæ volūtatis. Ad idē l.Quintus.in pri.ff.de an. leg. Per quē dicit ibi Bart.ꝙ fratres Minores, q non pnt petere iure aliqd,qđ est eis relictū p cle.exiui. de uer. sign. pnt implorare iudis officiū,ut hæredes cōpellat. Et notat Bal.in l.1.C.de fideicōmis.& Bar. in l.seruos.ff.de ali. & cib.leg. & in l.nec quicq̄.§.fi.ff.de offic. procons.& l.
2 seruo,de leg.1.¶Ex his sequūtur effectus utiles,nā † interpellatio facta parti,non ꝯstituit eā in mora,qū ꝯpetit solū officiū iudicis.l.cū postulassem.in prin.ff. de dam. in fe.qa pars nō erat ad hoc obligata. Ergo nulla interpellatio eidē facta,potuit eā ī mora ꝯstituere, sed iudex pt cogere partē ad sic faciendū. Ergo est à iudice,& pꝰꝯs, ī iudicio postulandū. Secus in eo,qđ mihi ꝯpetit iure actionis,quia interpellatio vnica,ēt extraiudicialis,ꝯsti-
a tuit quē in mora. Tex.in l.mora.ff. đ vsu.ī l.qui Romæ.§. coheredes. de uer. obl. Ita Bar. in d.l.2. & Ang. Aret. ubi Do. Et Imo. hic similiter sequtur ꝙ qñ ꝯpetit officiū iudicis,dī implorari misericorditer.gl.sing.fm Flor.ibi in rubrica.ff.de inter.act.qa pars non est ad hoc obligata,neq;illud, qđ actor vult, dī sibi deberi,sed iudex ex sua gratia & misericordia pt facere,ut actori illud pstet. Dixit tū Bart.in l.1.& sequtur hic Imo.ꝙ ēt qñ misericorditer īploratur, tū si aliqñ denegatur p iudicē,dī grauare partē,per l.j.§. permittitur. & ibi ēt singulariter Bar.ff.de aqua quo.& ęsti.nisi aliqd resideret ī mero arbitrio iudicis, q si vult, pōt illud denegare. Inno.in c.fi.de fer.Et de hoc vltimo opportunē scripsi de excep.c.exceptionē,ī prin.ubi habes,an & quādo possit appellari,si nō impertit iudex officiū petitū,vł non facit id,qđ facere pōt ex potestate sibi attributa à le-
3 ge. ¶ Sequitur ēt ex his,ꝙ si statutū † denegat actionē, vel exceptionem,p hoc nō impeditur pars implorare officiū iudicis, si ꝯpetat sibi.& probatur in l.planè.ff.đ peti.hæred. Per q̄ dicunt ibi Bar.Bal.& Ang. ꝙ stāte statuto,ꝙꝯ instrumentum guarentigię non possit opponi exceptio,per hoc non repellitur pars volens implorare officiū iudicis,per qđ repellatur actor ab agendo:secus, si statutum diceret,ꝙ nulla exceptio, vel defensio admittatur, tunc enim non posset officium iudicis implorari
b Bar.in l.1.§.& parui. uer. item aduerte,qa statutū.ff.qđ vi,aut clam.de quo b exclamat Ange. Aret. Inst.de act. ubi suprà,dando aliquas remissiones,quas ēt repetit Insti.de excep.in rub.& in l. ab executore.§.fi.de appell. Sed vide bonā apostillā Alexā. in d. l. planè & q̄ dixi de offi.dele.c.ex parte.2.¶Dicit
4 tamē hic Imo.ꝙ licèt † strictè officiū iudicis nō si actio, tamē late sumpto uocabulo, pōt dici actio,& ita saluatur opi. Marti.& sequaciū,Insti.de actio.ī pri.& facit,qđ no.Bar.in d.l.1.col.5.ff.de iurisd.om.iud. bonus tex. in l.actionis uerbo.in ver.instar.ff.de act.& obli.ubi officiū iudicis hēt instar actionis.Ex quo infert singulariter Alex.in l.1.pe.cha.ff.de iur.om.iu. ꝙ statutū ēt exorbitās à iure cōi,loquens in actione, ꝯprehendit officiū iudicis, qa ēt in exorbitāb. fit extensio ad casū, q sublata significatione uocabuli poterat ꝯprehendi,ut pbatur ī l. filiū habeo. ff.ad Mace. iūcta.l.iusta.ff.de uer.ob.cū ꝯc. de qb.per eū post Imo.ī l.si uero.§.de viro.ī 1. fallentia.
5 ff.sol.matri. ¶In quātū dnt ēt hic Bu Abb. & Imo.post Bar.ī d.l.1.narrādū esse ī libello tale qd, per qđ ꝯcludat iudicē debere,uł posse facere id qđ petit,nō aūt,qđ pars teneat,adde Spe.de lib.ꝯce.§.fi.uersi.sis aūt cautꝰ.ubi ēt vł uelle,ꝙ si libellus in hoc peccaret, & ille, q dēt implorare officiū iudicis diceret in libello,ago ꝯ T.& ī ꝯclusiōe libelli imploraret officiū iudicis,certe talis libellus sustineretur,qa nomen actionis est generalissimū,d. l.actionis uerbo. Et ꝓ hoc facit, qa l3 officiū iudicis non psupponat hoc ꝓprie debitū,uel obligationē.l. q p collusionē.ff. đ ac.emp.tū psupponit quasi debitū ab aduersario,ut est gl.no ī l.si seruū.§.fin.in uer. peti possit. ff.de uer.ob.q̄ ad hoc ꝓ no. pōderat ibi Ange. & refert Imo. & idem notat Bart.in l.I.ff.de iniur.dicens, ꝙ officium iudicis largo mō psupponit obligatio
c nē c, ut ibi ꝓbat. Et uerba libelli pnt c impropriari, ut saluet Bar.in l.olei.C. loca,cū simi.Crederem tū,ꝙ esset ineptus libellus,ī quo ꝓponeretur actio. & in eo non imploraretur officiū iudicis,qa ita sentit Spe.ubi s̄.licèt Io.An. in addit.Spe.super rub.de off. iudi. uideatur simpliciter velle post Gof.ꝙ ipsa propositio actionis importet imploratione officij iudicis.¶In quātū Abb.ponit de multiplici officio iudicis

a In l.mora. Ad de do.Alex.de Imo.in l.si ex legati causa đ uer.ob. & in l. interdum. §.fi.eo.ti.

b Implorari. Ad de Pet.de Anc.ī clem.1.§.1.& ibi Card.de probi.seque st.& Paul.de Casi.cons.71.

c Obligatiōem. Facit,quod habetur per do.Soc.cōsil.164.inci. Visa bulla Bonifacij. uer. non omitto,ī fi.in 2.parte.

post Bar. plenius loquentē in d.l.j.de iur.om.iu., vide Spe. latissimè in titu.de offi.iud. Et datꝰ † vna regula, ꝙ ad vtilitatē priuatā non teneṫ iudex impertiri officiū suū, nisi petatꝰ, l.4.§.hoc aūt.ff.de dam.infec. ¶Fallit in multis casibus, de quibus per Scribētes ibi. Vide ēt Firmanum in suo reper.in verbo, officiū iudicis.ubi pulchrè accumulauit multos casus, in quibus competit parti officiū iudicis a. Tñ cū dicimus, officiū cōpetit parti, est locutio impropria. cōtinet enim repugnantia in seipsa, videlicet ꝙ officiū sit iudicis, & sit partis, vel in partē, vt per Bart. in d.l.1.ibi, sed aduertendū. Ideo dicit, ꝙ officiū iudicis, prout parti cōpetit, aliter debet nominari de iure. Qñque enim nominaṫ proprio nomine, ut restitutio in integrū, & excusatio à tutela, est enim ius interpretādi officiū iudicis super excusatione, & tñ appellaṫ excusatio, ubi aūt non reperiṫ propriū nomen, appellaṫ prosecutio, l. pecuniæ.§.prosecutionis.ff. de ver. sig. 7 ¶In † quantum dr̄, ꝙ officiū iudicis ñ extenditur ad ea, quæ occurrūt ante litis ꝯtest.sed post, ꝑ l. ædiles. allega.ī gl. vide Inno.in rub.ꝫ.de re iud.But. in c. 1.eo.ti.Bal.in l.ampliationē. in prin.ī 1.col.C.de appell. Io.And.in Spe.de dispu.& alle.§.satis.ver.quid de fructibus.Ange.in l.Paulus.ff.de re iud.Imo & Abb. de fi.inst. c.inter.But.in c.grauis.de resti.spo. in c. cū M. de ꝯsti. & in c.2.1.co.de procu.In quibus locis inuenies, ꝙ in libello debent peti fructus percepti.Neque est necesse, quòd petantur percipiendi, quia illi veniūt officio iudicis, & ītellige de percipiendis post litē contest.nō aūt de his, q non sūt percepti, sed percipi potuerūt, quia illi debent peti in libello, sicut percepti. Et bonā practicā in petitione fructuū ponit Ang.in l.ait prætor.§.per hanc.ff.đ his q in frau.credit.

> a Officiū iudicis. *Cui officium iudicis competat, uide do. Soci.consil. 266.incip. In causa, quæ vertitur.uers.postremo alia uia.circa medium, in 2.parte, char. 175. Et quando competat, uide per eum in consil.108.incip. In hac consultatione, circa fin.6.col. in 1. parte.*

8 ¶De † duplici officio, nobili scilicet & mercenario, subtiliter scribit Bal.in l.incerti.in vlt. col. C.de inter.dicens inter alia, ꝙ nobile dr̄, qñ iudex adiṫ principalr̄ ob hoc ipsum; mercenariū vero, qñ principaliter ob aliud, sed aditur in ꝯsequentiā. Alle. nota.ī l. 1. ff.de præto.stipu. Et ꝙ officiū iudicis dicaṫ nobile, qñ nō deseruit actioni pricipaliter intētatæ, declarat pulchrè Bar.in l.iubere, in vlt.col.ff.de iurisd.om.iud.Bal. in l.episcopalia.C.de epis.audi.Facit, qđ no.gl.in l.4. C. depositi.Et dicit Bal.in auth.ꝯ, qui propriam.C.de non nu. pecu.ꝙ officiū iudicis mercenariū deseruit qñque actori, qñque reo.Et idē Pau.in l.nā postea.§.si minor.ff. de iu. iur.ad fi.dicens, officiū iudicis posse proponi agendo, & ēt excipiendo.Et nota, qñ iudex est aditus proposita actione, sua pronunciatio fit officio iudicis mercenario adeo ꝙ per talē pronunciationē functus est officio suo, ēt in interlocutoria, postq̄ non speratur diffinitiua, per c.significantibus, de off.del. Ita no.Bar.in l.qđ iussit. vlt. col.ff.de re iu.ibi, quero qđ in sñia.dicēs, secus, qñ iudex aditur implorato officio iudicis nobili, ut ꝙ detꝰ tutor, vꝰ interponatur decretum super alienatione rei minoris, tunc.n.non finitur officiū iudicis nobile, & adhuc super illo poterit adiri, & causa cognita poterit reuocare, l. q̄uis.ff.de reb.eo.ſm eū, cuius dicta reassumunt ibi Scribētes, & Imo.post Ang.in l.1.§.fi.in vlt.col.ff.de ꝑto. stipu. Et ꝙ mercenariū finiatur lata sententia, uide ēt Bar.in l. à diuo.§.sententia.ff.de re iud. Dr̄ implorari incidenter officium iudicis, qñ petitur, non principaliter ꝑꝑ se, sed ꝑꝑ cām.Idē ubi ꝑꝑ se petitur, sed rōne rei postmodū habendæ, vel litis proponendę, ut cū petitur missio ī possessionē.l.j.C.ut in possessio.leg. Et idē, vbicunque īterponenda est cognitio summaria. Ita Inn.hic, & sequiṫ Do. post alios, & latè Rota in nouis decisi.19.q est de resti.in integ.3.in additio.

9 ¶Merū † officiū iudicis est, qñ ñ moueṫ ad instātiā partis. Zenze.in extraua.execrabilis.super verbo, īquisitionē.alle.capitu.primū, ut ecclesiastica bñficia.& Inn de simo.c.licēt Heli. Et hoc, tā ꝑ iudices ecclesiasticos, quam seculares, qđ est not.dignū, ſm Franc. Pau.in cons.beati Simonis, posito post consilia Oldr. in prin.Facit, ſm eū.gl.j.in c.2.de accus.in 6. Vel expōe Merū, id est, liberū. Alle. Bar.in l.imperium.ff.de iur. om.iu. vel merū, idest, motu proprio, ſm Bal.de ꝯsue.ca.cū īter. b Et merū dr̄, idest purū b & syncerū. Allegat Arc.in c.statutū.§.insuper.de rescri.in 6.& tex in c.1.de ꝯsec.dis.2.& in c.cū dilecti.de accu.& tex. cū gl.Inst. đ diuisione stipu.ī verbo mero. & Ang. ī l.5.in prin.ff.de uerbo.ob. Et qñ procedit ex mero officio inquirendo, nō est opus, ꝙ ꝑcedat diffamatio, neque traditio copiæ ꝑ articulos. Ang.in l.si vacantia.uer.quintò nota, & ver. item fallit vbi iudex.C.de bo.uac.l.10.& Bu.đ accu.ca.qualr, 2.3.col. Ita scribit Angelus de Are.ī lib.malefi.in verbo mero officio. Tñ Ang.ibi in add.super verbo, hæc est q̄dā inquisito.vr̄ dubitare de hoc ꝑꝑ Gandinū & Host.de

> b Id est, purum. *Adde do. Ale. de Imo. in l.stipulationum. in prin.de uerb.ob.*

10 quibus per eum, quē vide. ¶In quantū concludit Abb. hic in duobus locis, ꝙ ubi officiū iudicis imploraṫ principaliter ꝯ personam certam, & requiritur plena cāæ cognitio, tunc dēt dari libellus, & fieri ꝯtestatio litis, aliàs nō, adde Host.in summa, in isto ti.§. vtrùm. ubi de hoc late ponit, de quo ēt optimè per Bal.in l.nec q̄cquam.§. ubi decretū.ff.de of.procons.ubi tandē ꝯcludit, ꝙ nō sit ī hac mā litis ꝯtestatio, nisi ꝯcurrentibus duobus. Primò, ꝙ iudiciū sit formatū ex tribus personis.s.iudice, actore, & reo. Secundo, ꝙ cāæ ordo hoc desideret, ut ibi latius, ubi ēt de libello, & de citatiōe, & dicit Bal. in rub. ff.de inter.ac.ꝙ ubi officiū iudicis misericorditer imploratur, ꝑꝑ aliud, non ꝑꝑ se, ibi non est necessarius libellus. aut officio iudicis petitur datio, vel factū principale, & tunc bene requiritur libellus, nisi ubi ꝯcluderetur, nō ꝯ certam ꝑsonā, sed ad remotionē cuiusdā obstaculi. Allegat d.auth.si oēs.& ibi gl. Et dicit Ang. in §. illud quoq;. 2.in vlt.col.in auth.de triē.& semis.ꝑꝑ gl.ibi, ꝙ qñ aliqđ emergit in iudicio, post litis ꝯtest.dēt officio iudicis explicari s.emergenti non ꝯtestata lite, sed sufficit ꝯtestatio in cā principali. Si verò ante litē ꝯtest.emergeret, super illo debet fieri spālis litis ꝯtestat. De isto articulo vide copiosiùs & elegantius, q̄ alibi, per do. Maria. in capi. qm̄.in princi.vt lite nō ꝯtest.ubi inter alia concludit ꝙ vbi petitur aliquid dari, vel fieri per partē, & petiṫ à persona certa, exigiṫ ꝯtest.& libellus, quæ duo, quantum ad istos terminos, regulanṫ eadē rōne, ſm eū per tex. hic. Vnde si imploraṫ officiū iudicis pro habendo salario debet lis ꝯtestari Alle. Bart.in d.§.ubi decretū.& in l 1.ff.de

11 eden. ¶ Limita † hoc, nisi imploreṫ officiū iudicis super cā summaria, puta super alimentis, q̄ petuntur ꝑstari officio iudicis nobili à parentibus uel eꝯ, qa talis cā expeditur sine libello & litis ꝯtest.l.si q̄s à liberis §.vel si parentes.ff.de lib.agno. Et post multos casus cōcludere vr̄ cū Imo.hic, ꝙ ubi iudicis officiū non succedit loco actionis, nō ē necessaria ꝯtestatio litis, c aliàs secus c. Vide de hoc ēt Bal.ī dicta authēti.ꝯ q propriā. in pen. col. in fi. Et eius dicta pulchrè ꝯiungit, & sequitur Salicet.ibi in q̄st. Dixit ēt Rota de restit.in integ.3.in nouis, ꝙ si petiṫ restitutio in integ. ꝑꝑ lapsum fatalium nō est necessaria ꝯtestatio litis, qa nō petitur principaliter, sed incidenter.

> c Aliàs secꝰ. *Ad de do. Alexan. de Imo.in l. ab hostibus. ex quibus causis maio. et in l. 2. §. si publico, de adult.*

Tandē refert ibi Collector, se audiuisse Richardū de Saliceto Bononię ita distinguentem, ꝙ aut imploratur officium iudicis duntaxat rescindens ēt principaliter, ut quia petatur sententiam ꝯ minorem, vel ꝯ maiorem habentem latam rescindi, & tunc non est necessaria litis contestatio: aut imploratur principaliter officium, nedum rescindens, sed rescissoriū, ut quia nedum petitur sententiam rescindi, sed etiam aliquid adiudicari, & tunc necessaria est litis contestatio. Et sic intellige istū tex.& est maxima declaratio, quam etiam sequitur Rota de litis cōtesta.5.ad fin.in nouis. Et de hoc officio rescindente, an possit intentari simul cū actione rescissoria, uide latè Abb.de resti.ī integ.c. cum ex literis. ante pen.

pe.col.post Inno.ibi,super verbo,p̄sentibus. De ista ma-
teria vide ēt Ange. Are. Insti. de act. in princip. in 5. col.
Bal.in l.1.in antep.col.C.de interd.& ī aut.sed & si qs 4.
col.C.de testi.& ibi Salic.q.3.Bal.in l.2.q.3.C.de testa.&
12 Bar.in l.Papinianus.§.fi.ff.de mino. ¶In † quantū Ab.
ī duob.locis post Bal.in d.auth.si oēs.ꝯcludit hic, ꝙ ubi
petitio non dirigitur ꝯ̃ certā p̲sonam,tn̄ citanť, quorū ī
terest,& sic ꝯparent,sit litis cōtestatio,p̲p̲ gl. aureā ī c. p̲
venerabilē.in ver.non seruatū, qui fi.sint legi. adde Bal.
in l.si qs in princi.C.fini.reg.ubi dicit, ꝙ qn̄ vtraq; pars
est presens,non pōt ferri diffinitiua lite nō ꝯtesta.p̲ d.gl.
Per illā gl.dicit ēt Bal.in authen.qua in prouincia.2. co.
C.ubi de cri.agi opor.istā esse regulā,ꝙ licèt īterdū pos-
sit procedi lite non ꝯtestata,tn̄ hoc verū qn̄ reus est ab-
sens,sed qn̄ est præsens in iudicio,dēt lis ꝯtestari,& serua
ri ordo iudiciarius ad plenū. Per illā gl.dixit Bal.ī auth.
sed & si quis.4.col.C. de testi. ꝙ in omni petitione, per q̄
desideratur diffinitiua sn̄ia,si partes sunt p̄sentes,semper
dēt lis ꝯtestari. Sed si actus solùm ordinareť ad interlo-
cutoriā,puta ad pronunciandū testibus fidē perpetuā es-
se adhibendā,tūc secus,ut ibi latiùs per eū, & Salice. ibi
dē in 3.q.post Ia.Bu.Per illā gl.dixit Bal.in l.1.C. ne lic.
ter.prouo. ꝙ in causis, q̄ sunt priuilegiatę ut p̲cedi pos-
sit lite non ꝯtest.ītelligitur,nisi partes sint præsentes. Vř
tn̄ velle,ꝙ si partes præsentes de concordia procedūt li.
nō cōtest.valet iudiciū, cui dicto obstat gl. de offi. dele.
c.de causis,cū ꝯcord.ubi dř ꝙ litis ꝯtest.non pōt omitti
de partiū ꝯsensu,nisi dicas,ꝙ illa loquunť, qn̄ sumus in
cā,in qua litis ꝯtestatio de iure est necessaria,sed Bal.lo
quitur ubi non est necessaria,nisi quo casu partes sint p̄-
sentes,q̲a tūc de earū ꝯsensu posset omitti, sicut omitti
posset absente p̲te.Illā gl.sequiť ēt Bal.in add.ti.de teste.
uer.ubicunque.Et vide Spe.ubi in §.nūc tractemus,in fi.
ubi dicit,ꝙ in omnibus casibus,q̲bus procedi pōt lite nō
conte.intelligendū est altera parte se ꝯtumaciter absen
tāte:si enim aliter fit,nō valet p̲cessus, nisi quo ad om-
nia,iuris ordo seruetť,& alle.d.gl.quā ēt sequitur Bal. ī l.
1.C.de interdict.Et pro dicto Abb.hic vide Bal.ī auth.
q̲ semel.ibi,ꝯsiliū puto verū.C.qūo & qn̄ iudex.ubi di-
cit,ꝙ in officio iudicis non requiriť ꝯtest.lit.si nō est, cū
quo fiat,quia processus est extraordinarius per d. auth.
si oēs.Et dicit Lud.in rub.de arbi.ver. decimo pone, ī fi.
illius ver.ꝙ in cā summaria debet lis ꝯtestari partib.præ
sentibus. Alle.gl.in d.c.per uenerabilem.in ver.seruatū.
& Bal.in auth offerať.C.de litis contest. qui ī libro meo
13 non ponit de hoc.¶Limita † p̄dicta,nisi essemus ī casu
in quo lex expresè dispensaret,ut posset procedi lite nō
contest.Ita volunt cōiter *oēs in d.c per venerabilē.exē
plificantes in causis summarijs p̲ cle.sępe. in uer.litis ꝯ-
testationē non postulet.de uer.sig. Per quem tex. Do.de
Ro. decis.602.de iud.dn̄t correctā esse d.gl. Tn̄ extra ter
minos, de q̲bus loquitur illa gl.vř ꝙ prędicta procedāt,
q̄ sunt quotidiana valde. ¶Considerabā tn̄,ꝙ si dicta iu
ra corrigūt illā gl.sequiť,ꝙ erit correcta in cā summaria
p̲ d.cle.sępe. p̲p̲ quod caderent multa ex dictis Bal. p̄al-
legatis,nisi dicas,ꝙ cle.sępe.intelligiť, qn̄ partes ēt p̄sen
tes ꝯcorditer nolunt litē ꝯtestari, ut sonat illud verbū,
Exigat,sed vbi sunt præsentes, & actor, vel reus vult, ꝙ
fiat litis cōtestatio, vř tunc fienda,per d.gloss. q̄ hoc mō
erit magnæ importantiæ. Tamen cogita, quia prędicta
conglutinatio est noua, ardua & insolita ad gl. in d. c.
14 per venerabilem. ¶In † quantū Abb. tāgit de illa theo-
rica Legistarū,ꝙ ubi non est prouisum de remedio mis-
sionis ī possessionē,pōt p̲cedi ad diffinitiuā,uide ad satu
ritatē Alex.in l.si finita.§.Iulianus.ver.in eadem gl. ibi ī
quibus actionibus.ff.de dam. infe.ubi tandem sequitur
opi.Bar.& cōmunem Legistarum ꝯ̃ Imo. ibi, & refert
Ludou.& Pau.ibi tenentes cōmunem per plura, & re-
spondet ad c.tuę, ut li.non ꝯte.quòd licèt ibi permitta-
tur excōicatio,tamen non negatur, quin ꝯ̃ contumacē
possit procedi ad diffinitiuam,secundum Lud. Et dicit
Alex.ibi ꝙ non velit sumi argumentum à contrario,in
d.cap. tuæ. quia induceretur correctio
aliorū iuriū,de quibus ibi per Doct. ui
delicet tex.in l.q's se dixit,& ibi Bar. ff. d
iudi.& in c.1.de eo, qui mit. in pos. in
6.& in d.auth.si oēs,cum similib.& vi-
de quæ dixi in d. c.tuæ. ¶Vltimò dum
Abb.allegat gl.in l.si soror.C.de colla.
adde decē ꝯcordātias, de quib.per Fir
manum in uerbo,offi. iudicis, ad fi.cui
adde,quæ dixi de exce.l. exceptionem.
Reliqua ad istū titulū vide ad saturita
tē p̲ Spe.ti.de off.iu.& ibi Io.And.Bal.
in add.& Hos.in sū.huius ti.& Im. hic.

* Argumentum à ꝯtrario. *Adde Alex. in l.j. ff. de off.eius,col.11. & consil. 17.inc. Visis,uolu. 2. l.apud antiquos. ubi gl.Bar. & alij. C. de fur. Rom. consi.11.incip.ut proposita quęstione num.2.& consilio 392.inc.circa primum,num.23.& latius consi.399.inc.ut præsens nu.6.Bal.in l.omnes populi.col.pen.ff. de iust. & iu. & in l. conuenticulam. col.1. uersi.super hac materiam.C.de epis. & cler.*

De maioritate & obedientia.

TITVLVS XXXIII.

SVMMARIVM.

1 *Maioritas quotuplex sit.*
2 *Doctor quis pręcedere debet alios doctores.*
3 *Licentiatus,postea doctor effectus, pręcedit eum,qui medio tempore fuit doctoratus.*
4 *Doctor præcedit militem.*
5 *Clericus secularis an præcedat regularem.*
6 *Religiosi qualiter debent ordinari in processionibus & alijs actibus.*
7 *Vita actiua an sit dignior uita, cōtemplatiuę uel econtra.*
8 *Præeminētia qualiter cognoscatur. Vide nume.10.*
9 *Iudex debet honorare cōsistoriales principis.*
11 *Dauid an fuerit maior omniū prophetarum.*
12 *Ioannes Baptista an sit maior Ioanne Euangelista.*
13 *Maiores et antecessores dicūtur vltra tritauum,et parētes dicuntur usque ad tritauū.*
14 *Frater maior in diuisione ille dicitur, qui diutius administrauit, non qui primo natus est.*

1 ¶Pro † notabili ornamento huius ru
bricæ,q̄ritur,quotuplex est maioritas?
& de hoc vide Abb.infra ca prox. in
prin. & j̃.eo. c. statuimus.2. notabili.
Brix.ī uerbo,maior.§.7.gl. in c.lex est,
2.dist.in capi.si pluribus.ī uerbo, maio
ris.de p̄ben.in 6.Abb.in c.q̄siuit.ī prin.
de his,q̄ fiūt à maio.par.ca.tex. & Do-
cto.in c.super eo. 2.de testi.gl.in ca. se-
des.in uer.digniores.de rescr. Car.Zab.
archiepiscopū Spalatensem latissimè
ꝯs.11.Martinū episcopū 4. char.Ab.j̃.
eo.c.solitæ.17.notabili.ubi dicit p̲ illū
tex.quod etiā in dignitate subditorum
cognosciť maioritas, pulchre Arch.&
Dom.2.q.7.c.quāquā.ubi etiam dicūt
ꝙ ratione dignitatis, seu maioritatis
officij aliquis dř maior altero. Hac rō
ne Archidiaconus maior est archipres
bytero *,sed in ordine minor est, sicut
abbas in minoribus maior est presby-
tero in dignitate,uel officio, minor in
ordine.Et in hoc dicit Dom. in c.eps.
17.dis.ꝙ in diuinis archipresbyter p̄ce
dit archidiaconū,nō in alijs. Vnde ex-
tra missam præcedit archidiaconus in

* Archipresbytero *Adde ultra dicta ab Aucto.hic. An scilicet Archidiacon⁹ p̄feratur archip̄sbytero qui est maior ipso Archidiacono ī ordine, no. per gl. in c. in nouo.21.dis.gl.in c. deliberatione. de of.leg. in 6. & tex.in c. p̲lectis. ibi,Archiepresbiter uero se eē sub Archidiacono eiusq; p̄ceptis,& c.25.di.bonus tex. ī c.j.d ęta.et qualit.ordin. & licet tex.cum gl. in §. hic autem.in Auth.de sanc.episco. collat.9.uideatur in contrarium, tamē prima melior ut per Luc.de Pē. in l. quæcunque. col.ult.post prin. C.de exact.et execut.lib.12.intelligendo prout intelligit Author hic. cui adde in capit. quanquam. 2. q. 7.Archidiaconus .n. est maior post episcopum. Ioan. An.et Ab.ī rub. de of.archidia.et est de iure vicarius Episcopi.c.j. eo.ti.dignitate ergo maior,nō ordine,ut hic.*

* Consistorio Papę. *Adde quòd in hoc seruatur consuetudo Roma.cur.c.legimus,93. dist. Sed ubi non apparet consuetudo, primū locum de iure obtinet Papa.20.dist.c.1. & 2.secundum Cardinalis Host.quia Papam consecrat,& imp. inungit. Tertium Patriarcha Constanti.Quartū Alex.Quintū Antioch. Sextū Hierosol.c. renouantes. 22. distin. successiuè Cardinales episcopi, inde presbyteri,postea diaconi, 89. dis.c.oportebat.et c.in noīe domini. 23.dist.tamen hodie post Papam sedent Cardinales ordine prædicto, nam faciunt vnū corpus cum Papa et totum orbem iudicant.c.per uenerabilem, qui filij sint legit.cap.1. đ offi le.cap. felicis, de pœn. in 6. Old. consi.46.Card. in d.c.in nomine. & Hos.in c.sacrosancta.de electio.cum infinitis, quæ omitto.*

* Decretorū. doctorem. *Adde ad hoc quòd licentiati in utroque precedunt licentiatū in altero iurium tantum, licèt non præcedunt doctorem legistam aut canonistam simplicem, quia habent plures gradus,quorum nullus de per se sufficit ad præcedendum alium, non pręcedet uirtute omnium ipsorum. & ita dicit Rom.in d. consil. quē ui.licèt enim appellatione doctores licentiati contineantur in fauorabilibus, secus in odiosis.Bal.in l.1. col.pen ff sol. matri.& in l.pen.ff. de testam.mil.Roma.in d. consi. & Auct. in proem. Gregor.col.1. ante fi.*

* Doctoratus. *Adde Rom.d.consi. 333. uersi. sunt autem hæc dissimilia. Auct. in dic. proœm.Gregor. colum.5. uersi. utrū autem appellatione doctores. Adde Ias.contrarium tenentē in l. moribus.§. prius.in 2.lectu.de vulg.& pup.& in l.filiæ licet, col.1.uersi.adde not. tex. C.de collat.ubi respōdet ad l.1.C.de consuli.de qua in tex. ut ibi p eū & in d.§.prius.col.8.& in cōsi.192.incip.Exorta est,col.ult. uersi. nec obstat tex.uolu.2.sed primam tenet Bartol. Socin ī l. eum quid. alleg.in tex.col.2. uersicu. ultimo. & consilio 70.incip.utrum primo licentiatus,in 4.par.*

loco,in uoce,iurisdictione, & similib. Et φ minor ordine,maiori tn̄ administratione p̄fertur,alle.c.placuit.17.dis. sic ītellige gl.1.& tex.ibi & c.j. de offi. archipresb. & qđ notat Ana. de Iudec. ad liberandā. ubi dicit se vidisse bis dubitari de hoc Bononiæ,& dubitatio forte ipsū tetigit,cū eēt ibi Arc.de istis p̄lationib. īter ecclesiasticos, vide melius q̄ alibi, per Dom.in d.c.eps. Ponit ēt Dom.ibi, quō sedeāt p̄lati in ɔsistorio Papæ *, & post Papā Ostiensis ē primus, deinde quatuor patriarchę, & ēt alii patriarchæ,licet de istis sit dubium postea cardinales, nisi aliud habeat cōsuetudo. De quo ēt optimè ponit Petrus de Mōte,in sua monarchia,col.24.ibi, quartò q̄ro,ponens ordinē sessionū ɔcilii,& qd de archiepiscopo Mediolanensi & Rauennatensi, de q̄bus per gl. 96.dist.bn̄ q̄dem.ver.Mediolanensi. dixi in c.cum dilectus.de rescr.ī uer.ordo scripturæ.& vtitur Petr.multa indagine circa suprascriptiones Decretaliū, & ordinē literæ arguendo ab illis,& đcidit multa,de quib. fuit interrogatus ī ɔcilio Basiliensi,ut dixi ī uoce, de quo ēt p Alb.ī l.3.C.de sum.trin.¶Et ī p̄cedendo attendit q̄s sit meliori sanguine & ille p̄cedit, cæteris paribus. Bal. in l. nemini.p illū tex.C.de aduo. diuer. iudi.

2 Et † eps,qui est doctor præcedit episcopū nō doctorem,ēt prius promotū, Dom.in c.Isidorus.16. distin. pp gloss. 1.ibi dicentem, φ non attenditur prioritas temporis, sed maioritas authoritatis, per q̄ gl. dixit Do. in c.episcopus 1,colū.17.dist. φ vnus canonicus q est maior altero nobilitate vel scientia, præcedit alium ēt prius receptum. Ad qđ etiā allegat,qđ no. gl.in c. sexta synodus.16.dist. & Archi. in cap. q̄m.ea. dist.ubi infert Arc.in fi suę glo. maioris,quòd maior præponitur, quāuis tēpore sit posterior, q̄a ibi vna synodus posterior tempore pręfertur pp maiorem authoritatem. Pro quo etiam dicit facere,quod habetur in l.1.iuxta fi. C.de consulib.lib.10.ubi uide, secūdū eum. Habens plures gradus quorū nullus per se sufficit ad præcedendum alium, non præcedet virtute omnium ipsorum. Ludo.consil.333. Quo ad primum. uer. quoad secundum. uolens, quòd licentiatus in Decretis & magister in Artibus non præcedit Decretorum Doctorē *. Vide ibi.¶Primò † licentiatus. postea doctoratus, præcedit φ medio tēpore fuit doctoratus *. Ang. Aret.in §.quedā.Institu.de ac per tex. sing. in l. 1. C. de consulibus, lib. 10. quā tene menti, quia fuit in facto, secūdum eū, cuius uerba ponit Alexā. in l. 1.ff.de obsequiis.ī apostillis. Iunior excellēs uirtute,& p̄bitate, præfertur antiquiori,gl. in §.ordinatione,ī uer. omnino Auth. de mona.quā seq̄tur Ang. ibi,& Ludo.in l.cum q̄d.ff.si cer.pe. & ibi Alex.& notat Sal.in l.p̄uidendum. p illū tex.C.de postul. & Ludo. in l. si verò.§.de viro.4.fallen.solu.ma. addēs tex.in c.episcoporū.75.dist. & in l. unicuique.C.de pręposi.sacro.scri.li.12. Et ibi dicit esse tex. φ talis maior excellētia probat per 15.testes.¶Scholaris optimi intellectus & summæ peritiæ, p̄ferendus est doctori in honoribus & ɔmoditatib. Lud.in d.l.si vero.§. đ uiro. Alle.gl.1.in l.1.C.de anno.ciui. lib. 11. de qua exclamat, sed non credo verū, q̄a nulla peritia ɔfert alicui priuilegia doctoratus,s̄m Car.in clem.2.q 2. uer. 8.de magist. Tn̄ illa glos. pōt p̄cedere eo mō,quo loquitur,dicens facilius ad uocari scholares optimos, q̄ doctores insufficientes,q̄ ēt allegāt Lud. & Ale. in d.l. cum q̄d,addentes tex.in l. sed & reprobari.ff.de exc.tut.in uer. valde tn̄ disciplinis instructos. & qđ ibi Bal dicēs,pp scientiā multū eminentē maiorē p̄rogatiuā deberi, posse a statuto re*cedi.& hoc verbū quotidie allegat ad multa,ut etiam per Lud.in l. si cū dies. §.si arbiter.ff.de arbi.p illum tex. ī uers. quod puto verū si & eius sit authoritatis arbiter, &c. ubi conceditur arbitro magnæ authoritatis,φ possit p̄nunciare ī secessib.expone, ī uiridariis, vł aliis locis delectabilibus,q̄ sunt extra ciuitatem,s̄m gl.in §.multę.in uer.additis. in Authen.de testi.& Alb.in dict.§.si arbiter.in fi.¶Præcedit etiā,qui diu legit,& * maiora stipendia habuit *. Abb.in cap. clerici.de iu.pro quo facit l.1.C.de off. magistri off.s̄m Alex.in d.l.cum quid. quem etsi aliàs non solitū in talibus instare,puto ibi se extēdisse, dum Paduę legeret pp acerrimam ɔtentionem q̄ đ pręcessione habuit cum Bartho.Cępo. ut pote fortè sibi imparem ex aliqua dictarū imparitatū,& subdit iuniorem p̄ * ferri *,quando habet dignitatem,& antiquior eā non habet,& allegat notata in c.statuimus.Et de his etiam per Ioā. de Platea,in l.1.C.de consulib.& ibi ēt per Anto.de Barulo,secūdū eū. ¶Præcedit etiam Canonista Legistam. Legista Artistam, Doctor vtriusque iuris merum Canonistam,Theologus om*nes *.hæc late p Abb. An. Sic. & Frā.* Are.in c.clerici de iud.ubi etiā īuenies φ Legista,q habet titulum in vtroque iure,& ignorat canones,non præcedit bonum canonistā, post Pet. de Anch. ī c.1.de paro. dū loquit đ legistis nesciētib. Decretū, & hodie videmus multos

* Recedi. *Adde Barbat.in tracta.de præstan. Card. quæst.1.colum 26.uersi facit tex.ualde singularis.& glo.in c.ut apostolicæ. in uer. dignitatum. in fi. de priuil. in 6.*

* Habuit. *Adde tex.singu.in l. Herennius. iunc. glos. ff. de decuri. & tex. cum glos. in §. audient. in Auth.de defens. ciuit. in uer. iudice. ubi glos. colla. 9.ubi glossa elicit argumentum pro doctoribus antiquis contra nouos tex.in l. Tyrones. C.de Tyron. lib. 12.ubi Bartol.no. tex. illum contra iuuenes qui uolūt celsiorem locū obtinere & omnib. anteire.*

* Iuniorē præferri. *Adde gloss. in §. ordinationē. super uer. tempus. in Auth.de monach.collat. 1. & Ange.ibi. Roma.& Socin. in l. cum quidam. & ibi Iaso. columna penul. & fin. ff. si cert. pet. Saly. in l. prouidendum. per illum tex. C. de postul. Roman. in l.si uero. §. de uiro. fallent. 53. sol.matrimo. Specul. in titu.de aduoc.§.4.col.ulti. uersicul. iuniores. tex.in l.unicuique C. de prox. sacr. scrin. lib. 11. immo iuuenis habēs dignitatem cū administratione prefertur antiquiori habenti dignitatem sine administratione. l. 2.ut dignior. seru. l. ult. C. ubi senat. uel claris. & ibi Castr.*

* Theologus omnes. *Adde quod hoc est inquanto subiectum alicuius scientię est nobilius aliarū scientiarum subiectis ut dicunt doctor.citati in textu. & hinc est quod Bartol. in capitu. clerici.alleg.ī tex.arguit ad utrāque partē de pręcedētia iuristę. & doctoris artium & medicinę.tamen omnes ibi concludunt pro iurista.& tenet Luc.de Pen.in rub.C.de profes.& medic.lib.10.*

tales

tales. Et qn̄ Canonista p̄feratur theologo ī promotionibus. vide oēs post Host.in cap.1.de consan.& affi.¶Do-
4 ctor † p̄cedit militē.Bal.in proœ.ff.in fi.& in l. qđ ꝯstitutū.ff.de testa.mili.post gl.ibi.Fallit ī doctorellis,f̄m Bal. in d.prœmio,sequit̄ Alex.ī l.centurio.ff. de uulg. & pupil.Pro quibus vide stupendū verbū And. Sic. in prœmio Clementinarū,ubi dicit fuisse decisum ī curia Ro. ꝑpe Eugenij IIII. ꝙ prærogatiuæ datæ ꝑ regulas cancellariæ doctorib⁹,nō cōpetūt doctorellis imperitis & idiotis * . Ex quo ipse infert fortius, ꝙ impetrans b̄n̄ficiū, nulliter impetrat,si narrat se doctorē, & ē merus occupator illius tituli ꝑꝑ excellentem ignorantiā.Sed certè vtrūque dictū est falsū, qm̄ doctor q̄uis ignarus, gaudet priuilegio doctoris, ut acutissimè probat Fran.de Are.præceptor meus,ī d.c.cleri.đ iudi.vbi vide.Adde ēt,ꝙ miles,q̄ militat ad latus prīcipis, p̄cedit doctorē, Ang.in l.ī testamento. ff.de testa. mili. Facit l.1.C.de ꝑpo.li.12.ibi,quos nostri lateris decus illustrat. Per quē dicit Bal.in rub.ff. de off.ꝑcōs. qđ dignior est Cardinalis,q̄ assistit Papę in curia, q̄ qui extra curiā. Itē in actib.militaribus præcedit indistinctè miles Alex. in d.l.centurio.ꝑ tex.q bn̄ facit in l.j.ī prin. C.de offi. vi. & ita ꝑ illū tex.disputādo terminauit Signorellus đ Homodeis de Mediolano,f̄m Mart.de Lau.in tract. De dignitatibus,ꝯclusione 16.Et p̄dicta ꝑcedūt in actib. indifferentibus a. ¶Miles imperialis p̄cedit ducalē.* Fran.Tigri.ī l.2.ꝑ illū tex. ff. de albo scri. f̄m And. Sic.in c.qđ clericis.de fo.compe.Facit, qđ no.Abb.in c.postulastis.de conces. p̄b.dicens,ꝙ īter milites ille ē dignior, q̄ à digniore ē factus.Vn̄ miles Papalis alios pręcedit, f̄m eum. Rector studij non præcedit episcopum, nisi sit scholaris ī illo studio.Ab. ī c.auditis.de ele. & in d.c.postulastis. Ep̄s, q̄ est ī capitulo,ut canonicus nō præcedit capitulū, tn̄ rōne dignitatis dēt saltē habere f̄m locū.Ab.in d.c.postulasti.Et si canonicus ē vicari⁹ sui epi sedet.ī capitulo & choro ī loco alias suo,qn̄ ē ibi, ut canonic⁹.Do.in c.a collatione.ad fi. de app. ī 6.Et ibi ēt ep̄o scholari, quē rector p̄cedit*,f̄m eū.Archidiaconus p̄fertur p̄posito * Bal.in cōs.inc. Arch.Quid pos sit in istis præcessionib. ꝯsuetudo, dicā post Abb.infra eo.c. statuim⁹.ī prī. Ille dr̄ dignior , qui est magis dignus rōne naturalis originis & antiquioris. Dom. ī c.1.j.dis.colligēs hoc ex gl.ibi.ex quo no.f̄m eum,qn̄ habens ordinare homines,uel prælatos, quē debeas pręferre. Præfertur habens dignitatem in nobiliori loco, lʒ sit eiusdē nominis. Inno. in c.fraternitatem.in fi.de Sepul. dicēs ꝙ dignior ē canonicus ecclæ cathedralis, q̄ canonicus alterius ecclæ, licèt in reditibus ęqualiter superabundent. Facit c.statutum.§.j de rescri.in 6.& facit gl.1.in c.a senatu.§.sane.de hære.in 6. q̄ dicit,quòd magis priuilegiatus pręfer
5 tur.¶Clericus † secularis pręcedit regularē.Patet in c.legi epistolā. & alia. 16.q.j.Notat Io.And.ī regula,delictū. lib.6.in Mer.& gl.fi.in c.qualiter.lo 2. de accusa. dicens, ꝙ dignior est cœtus clericorum,q̄ monachorū.Notat Do. ī c.episcopus.17.dist.& dicit Chry.ī suo dialogo,Si talem mihi aliquem adducas monachū,qualis ut f̄m exageratio nem dicam,fuit Helias,non tn̄ illi cōparandus est,q̄ traditus populis,& multorum peccata ferre compulsus immobilis perseuerauit.& subdit, Si administranti sacerdotium monachales sudores conferas, tantum eos distare reperies,quantū inter priuatū distat & regem.Sed caue,quia ista uerba Chryso. loquuntur de epis,f̄m Tho. in Quolibetis,quolibeto 3.art.17. ubi latissimè disputat,vtrū presbyteri parochiales & archidiaconi sint maioris perfectionis, q̄ religiosi?& per multa ꝯcludit,ꝙ non maximè per talem rationem,lex priuata,q̄ est lex spiritus sancti,ut est ca.licet de reg. nunq̄ ducit hominem de statu magis perfecto ad statum minus perfectū.sed facit hominem ascensiones in corde suo disponere, ut ī Psal. Sed lex priuata ducit clericos seculares ad uitā regularē,c.duę sunt.19.q.j. Ergo status religiosorū est perfectior, q̄ status plebanorū.Vide ibi solenniter,& cū dictis suis coniunge omnino Aug. de Anc. ī ti.De potestate ecclesia quęst. 104. art. 2.ubi tripliciter p̄fert religiosos presbyteris,ēt curatis,quo ad statū perfectionis, facta mētione Chrys.ubi supra.& dicit cap.duę sunt.nō muto ꝑ hoc ꝙ est dictum de præcessione clericorū. Hoc enim suadet antiquitas status,super q̄ procedunt.Non enim sequitur talis status est perfectior,ergo honorabilior, sed inspicit̄ anterior origo.Gl.in c.quorundā.in uer.prædictorū. de elec.in 6.& infra dicā.¶Simplex sacerdos p̄fertur militi seculi Io. And.in c.quo libentius.de seruis non or.per c. ante oīa.40.distin.& c.Iulia.11. q.3.& sequit̄ But.& Do. in d.c.ex quibus Adde bo.tex.in c. quis dubitet. 96.dist. ubi sacerdotes dicunt̄ patres regū & principū. Quę iura & similia no.ꝯ illos miseros sacerdotes,qui hodie faciūt se familiares capellanos & castaldos, & qđ deterius est, plerunque lenones potentū laicorū existimantiū esse sibi ad vnū granū gloriæ,imperare & ꝯculcare in vilissimis obsequijs illos,quib. data est potestas ligandi & soluendi,quasi habentes clauigerū in famulū ac vile mancipiū,liceat eis libere peccare,q̄bus licet clauiū ministro insolenter abuti,& hi sunt,qui de nobis dn̄t,Vbi est De⁹ eorum? cui abusioni præbent magnam causam dispensationes,quæ per obreptionē & subreptionem obtinentur a multis religiosis a Papa,& religionum uicarijs generalibus,per quas a iugo claustri absoluti vagantur per curias potentum dicentes,Laqueus contritus est, &c.ut per gloss.in clement.in plerisque.de elect. Istos,quoties loqueris,insere tex.in capitu. quantumlibet . in fi.47 .distinctio.¶Fratres prædicatores præcedunt minores.glo. in c.quorundam,in uer.p̄dicatorum.de ele.in 6.& gl. 2. in c.fi.de pac. eo. lib. Ioan. And. in c. Ioannes.de testa.rōne antiquioris institutionis b.Vn̄ ordo literę hoc īdicat in dictis iuribus & in capitu. in his. đ priuil.& in c.primo.§.sanè.đ reli.dom. in 6.& in capitu.primo , đ priui.eo. lib. & in capitu.nimis.sc̄do.de exces.p̄. Notat Bald⁹ in d.l. obseruare.§. anteq̄. & Pet. de Mō.ī dic. tractatu De Papa & ꝯci. 24.colū.uersi. quintò q̄ro. Facit ēt capitu.primū,đ deci.ī 6.ī suprascriptiōe.Notat Pet.de Anch.ponens tēpora institutionis dictorū ordinū,ꝯs.mihi.210.Frācis cus antiquus parochian⁹ sc̄ti Romani.Quæ tēpora ponit ēt Ioā.And.in dicto capitu.quorūdā. Et sequit̄ ibi Domi.in prin.dicēs ꝑ illā gl.haberi, quali-
6 ter † religiosi debeāt ordinari ī ꝑcessionibus & alij actibus, q̄bus intersunt religiosi. ¶Monachi p̄cedūt canonicos regulares. Abb. anti & modernus in capitu. auaritiæ. de p̄ben. rn̄dēdo ad subscriptionē illius c.cui etiā respondetur per Car.

Idiotis. Adde eundem Barba. cō si.57.col.6.uersic. pręterea,lib.2.& in d.c.cleri.colum. 5.de iudici.

Indifferētibus. Adde do. Signo. de Medio. in suo censi.incip.in nomine Domini, amen. Vtrū doctor in signum honoris &c.

Ducalem. Adde etiam quod ducalis fuerit prius creatus,ut no.Abbas,& Auct.in c. per tuas.infra eo. & Luc.de Pen.in l.un.§. đ equestri. C.de dignit.li.12.

Rector præcedit. Adde an idem sit in vice rectore. Bar. in l. filius. ff. de legat.Rom.singul.367.per tex. in c.fi. 93. distin. Abb.in c.cū olim. 1.no.de offi. dele. Car.in cle. 1.in 6. opp.de offic.iudic. Barb. in c.sanè.il 1.col.j.de offic. de leg.Alex.in rub. ff.de offic.eius.col. antep.Ang. in rubri.Inst.de excep. col.6.uersi.secundo ex dicto glo.& in §. cum autem colu. 2.ī sti. quib. mo.ius pat.pot.soluit.

Præposito. Adde quod cons. Bal. allegatū est 345. inc. Archidiaconus habet,uolu.3. & adde tex.in c. perlectis.§.hi sūt,

cum seq.25.distin: nisi ex consuetud. ne imperet prępositus,nam tūc præcedet Archidiaconum etiamsi contigere Archidiaconum gerere uices Episcopi sede vacante,ut no. Io. And.& Domi.in c.fin.de offi.leg.in 6. Adde Rot. decisi.4.tit.de elec.in nou.in c. fuit dubitatū vtrum prępositura.et 17 tit. de cōces.preb.3c.fuit dubitatum utrum si habens,decis.9. tit.de præben.inc. De thesauraria in eisdem.

b Institutionis. Adde, quòd ordo Prædicatorum sancti Dominici incępit anno Dom. M.216.& ordo fratrum minorum incępit anno Domini 1216. Ordo uero seruorum sanctæ Mariæ incępit anno Domini 1234. Et adde, quòd sanctus Dominicus obijt anno Domini 1221.

 Imo.

Imo ibidem tenentes. Facit c. Deus, q. de vi. & hone. cle. & rub. de statu mo. & cano. re. ubi præponunt̃ monachi. Et de origine & antiquitate vitæ monachalis, late scribit Polycratus in 7. li. c. 21. q̃d incip. licèt aũt. Facit ẽt c. 2. de sup. negl. prę̃la. ubi primo nominant̃ monachi. Ad idẽ c. perniciosam. 18. q. 2. ubi Papa enũciãs quasdã regulas approbatas, incipit a regula sancti Benedicti & Basilij, & postea nominat Augustinũ, a quo dicunt̃ regulã habuisse canonici regulares. Ergo arguendo ab ordine literæ, monachi p̃cedunt, de quo arg. dixi satis d̃ rescri. c. cũ dilecta uer. ordo scripturæ.* Et secũdũ p̃dicta vide ꝯsultũ p singularẽ & solennẽ uirũ do. Baptistã de Cacialupis tũc ꝯsistorialẽ & principalem aduocatũ, cui ꝯsilio multi se subscripserunt, & requisitus nolui impedire me ĩter hos religiosos pp parẽ, & magnã deuotionẽ in ipsis meã ac familiarissimã charitatẽ, & licèt fortè vita canonicorũ fuerit antiquior, non tñ seq̃tur, ꝙ fuerit primo approbata. Et de priori approbatione vitæ monachorũ, patet ex dictis & allegatis s̃. c. ad hæc. de sta. mo. ubi dr̃, ꝙ canonici hẽnt regulã laxiorẽ nec pp digniorẽ authoritatẽ inducit̃ maioritas in præcedendo. Patet inter minores & p̃dicatores, ubi nõ ꝯsiderat̃ ꝙ S. Franciscus fuerit accensioris deuotionis Dñico, nec inspicit̃, an vita actiua, d̃ qua participãt canonici, excedat ꝯtẽplatiuã monachorũ, qa sequeret̃, ꝙ Mendicantes, deberent p̃cedere nõ mendicantes, ꝯ̃ prę̃missa, nec expeditũ
7 est, an † actiua vita sit dignior? imo est disputatio de hoc, utp gl. Arc. & Doct. in ca. sancta quippe. 2. q. 7. & latè Arc. in c. ĩ scripturis. 8. q. 1. sup. ver. proxim⁹ & p August. in Homelijs beati Ioã. Euangelistæ, & Archi. ĩ c. q. episcopatũ. ĩ gl. suã. ĩcip. de vita actiua. 8. q. j. & elegãter August. de Ancho. De potestate ecclesiæ. q. 98. p totũ, & S. Thom. 2. 2. q. 172. art. j. & gl. magnã. Lucæ. x. c. inc. super verbo, Maria optimã partẽ elegit Et su p eodẽ Euãgelio morat̃r beatũ Tho. ĩ sua Cathena aurea, q̃ dr̃ Cõtinuũ, tex. gl. & Doc. in c. nisi cũ pridẽ. §. verũ, de renũ. ex quibus videntur solubiles rõnes adductæ in libello dñi Eusebij de Mediolano canonici regularis, in quo impugnat opi. Doct. in d. c. auaritiæ. Pro q̃bus vltra oẽs p̃fatos ꝯsulentes adduco rotundã decisionẽ Dñici, q̃ miror eos omisisse in d. c. eps. 17. dist. ubi dicit, ꝙ monachi dẽnt præferri canonicis regularibus, qa Benedictus, qui cõposuit regulã monachorũ, q̃ est approbata, ut patet in c. super eo. de regul. fuit approbatus ante regulam Augustini, qui fecit regulã canonicorũ regulariũ. Rñdet ad suprascriptũ c. auaritiæ. ut ibi p Hos. & Io. An. ꝙ canonici ibi p̃mittunt̃ in uitio auaritiæ, non in merito religionis, & inducit Dom. dictũ Arch. in capitulo primo, d̃ deci. in 6. ubi ex ordine literæ infert p̃ferendos Prædicatores Minoribus. Non est ergo dicendũ solũ dictos abbates fuisse monachis, cũ & Domin. & alij idẽ dicãt, ut vides. Et pro illa rñsione ad capitul. auaritiæ. adde tex. in capitu. de regularibus. de simo. ubi in vitio simoniæ p̃nominantur canonici regulares. Non est tñ temere ĩferendum, ꝙ vbicunque in actu vitij aliqui prius nominantur, illi sint minus digni. Hoc. n. esset ꝯ̃ ordinem seruatũ in capitulo primo. de elec. in 6. ubi Fratribus, Prędicatoribus & Minoribus, q Pisanos à solutione decimarũ retrahebant, scribit̃ repræhensoriè. & tñ præmittunt̃ Prędicatores, sicut ẽt in actu honorabili. Ad idẽ capitu.
8 secũdo de sup. neg. præl. ¶ Cæterũ † ad cognoscendũ prę̃eminẽtias vnius religionis ad aliã, & quæ dicat arctior vide supra oẽs theologos & canonistas elegãtissimè, Io. And. in cap. sanè. de regula. cuius dicta abbreuiatẽ sequitur Archiepiscopus Flo. in 2. parte 3. partis suæ summæ ti. 16. versi. præeminentia vnius religionis ad aliã. & conueniunt remissiones, quas supra dedi de vita actiua & ꝯtemplatiua, & multa de similibus perfectionibus statuum religiosorũ ponit Aug. de Ancho. ĩ d. lib. de potestate ecclesiæ, q̃st. 103. cũ 4. sequentibus. ¶ No. ẽt, ꝙ q sedet a manu dextera superioris, dr̃ magis honorari sedẽte ad sinistrã. gl. 3. in l. decernimus. C. de sacrosan. eccl. & ibi Bal. in 3. no. dicens, ꝙ primogenitus regis sedet a dextris regis, & est gl. secunda in capitu. q̃ pericul osũ. 7. q̃. prima. Et qui sedet, dr̃ honorari magis, q̃ stans, Bal. in l. quoties. C. ubi sena. vel cla. p illũ tex. in uer. sedenti quoque in alia parte, ubi vir. in dignitate ꝯstitutus, litigãs corã iudice, non debet stare, sed sedere paulo inferius. Et arguit Bal. ad episcopũ accusatũ, qui non debet stare corã iudice, sed sedere, ut est dictũ. Et ille, cui Rex assurgit dr̃ ab eo prę̃honorari. Ange. in l. cũ salutatus. C. de sen. pas. per illũ tex. in uer. processit. ubi Imperator salutatus ab illustribus, aliquantulũ assurgit. Carolus aũt IIII. imperator cardinali eũ visitãti in totũ assurgebat, s̃m Ang. ibi. Et dicit tex. in capitu. præcipimus. 93. distin. ꝙ si inferior intrudit se temerè in loco maioris, dẽt expelli & priuari loco proprio, vltimusq; post alios in opprobriũ poni. Facit l. neminem. C. de offi. magistri offic. ibi, in locũ, ex quo indecenter emerserat, reuertatur. ubi non ponitur in vltimo, sed ĩ pristino loco, & ex hoc forte d. c. præcimus. seruabit̃ in casu suo. ¶ Et limita, ut dicit tex. in dic. c. præcipimus. nisi minor eẽt substitutus maiori, qa tũc in actu, in quo est, ut vicarius suus, sedebit in loco maioris. Quẽ tex. in hoc extollit Lud. sing. 340.* Bar. in l. si filius. inferẽs, ꝙ vice rector honorat̃, ut rector. Ad q̃d ẽt vide Abba. in c. cũ olim. ĩ 1. no. de offi. de leg. Card. ĩ cle. 1. ĩ 6. oppo. de off. vic. An. Sic. oĩno, in c. sane Ioã. de offi. del. & melius Alex. ĩ rub. ff. de off. eius, cui mã ẽ iur. ĩ antepe. col. uer. tñ circa hoc aduertendũ puto. & Ang. Are. in rub. Insti. de excep. uer. s̃cdo ex dicto gl. & loca ab istis Moder. allegata, quos
9 non extra materiã nominasse sufficiat. ¶ Et adde, ꝙ † iudex dẽt reuerenter salutare, & facere sedere ꝯsistoriales principis ad eũ accedentes, aliàs punit̃, l. fi. C. de offi. diuer. iudi. Fallit, ubi litigant & vadunt horis iuridicis ad iudicẽ, qa non sedebũt, secus, si horis non iuridicis. l. j. C. de offi. ciui. iudi. cũ gl. Filius doctoris dẽt cæteros præcedere ĩ collegio & matricula doctorum, s̃m Martinũ de Laude, in tracta. de dignitatibus. ꝯclusione 17. dicentẽ se ita aliàs dixisse pp dictum Bal. in l. Gallus. §. quidam recte. ad fi. ff. de lib. & post. ubi dicit, ꝙ tales debent gratis doctorari, & cęteris parib⁹, præferri alijs, allegãdo gl. ĩ l. iubemus. ĩ uer. sumptib. C. de aduo. diuer. iudi. Cardinalis non episcopus, præcedit episcopũ, Abb. post Car. in capitu. ecclesia. lo 2. vlt. colum. de elec. qa est maior ĩ officio l3 episcopus sit maior ordine, capitu. q̃ quã, cũ gl. 2. q. 7. Idẽ Abb. in c. quod super his. in lectura Parmensi, de fide instr. & ibi latè Bellenci. allegando Bar. in l. j. s. quis ĩ app. circa prin. ff. de appel. ubi dicit, ꝙ cardinales nõ habent maiorem dignitatem q̃ episcopi, sed habent mai⁹ officium, sicut dicimus in ꝯsule, qui est maior præfecto, quoad dignitatẽ, sed prę̃fectus est maior consule quo ad administrationem. Et ista distinctio maioritatis ĩter cardinalem & episcopum, ponit̃ etiam per Dom. post Host. in c. 1. de offi. le. in 6. Et ita intellige, ꝙ no. Abb. in clem. 1. circa prin. de exces. præ. dum allegat d. c. quamquam. 2. q. 7. & dicit, quòd glos. in d. clem. 1. in uer. superiores sentit, quòd Cardinales sint superiores episcopis, dum eos non nominat. Dicit Dom. in d. c. quanquam. in fi. quòd quicquid sentiat ibi. glo. Archid. & Ioan. de Li. dignitas cardinalatus est maior post Papam quacunque alia dignitate, cum cardinales vnà cum papa iudicent oẽs, & ipsi à nemine iudicẽtur, 9. quæstio. 3. ca. nemo. & cap. aliorũ. cum sequentib. Allegat Hostien. in capitu. dilectus. lo 1. de præben. & tu uide ẽt Io. And. ibi, qui hoc refert

* Ordo scripturę. *Adde eundem Aucto. in c. pastoralis col. 3. uersic. ad idẽ titatem, de rescri. ex quo nota quod si reperiantur duo instrumenta eadem die confecta, & dubitatur quod factum fuit prius ratione prælationis in pignore, in quo præfertur prior tempore, ut C. qui pot. in pign. hab. l. si fundum, quod ex ordine scripturæ protocolli tabellionis hoc consideretur. & idem in duobus testamentis eadem die confectis. de quo in l. fi. C. de edic. Diui Adria. tol. & per Alberi. in l. j. §. quibus. in uer. primis quidẽ. de no. Cod fac. & tex. in l. 2. in prin. uersi: æquissimum enim. ff. ad leg. Rh. de iac.*

* *340. Adde quod est singul. 367. & ui. quæ posui supra in apostil. ad uer. Rector præcedit.*

refert,dicẽs, ꝙ hodie non fieret,ſicut ibi,ubi de Cardina
li,factus eſt eps,nã eẽt deſcẽdere,& ꝙ curia Ro.tenet ho
die, qđ eſt dictũ , nõ eſſe maiorẽ dignitatẽ cardinalatu.
Et ſequit̃ ibi Imo.Et ſtante iſto ſtylo curię,nõ erit verũ,
ꝙ epatus dicat̃ culmen dignitatũ, ut dixit gl.in ca. 2. de
præb. in 6.& Car.in cle.1.in 5.no.de renũ.ꝑ illũ tex.ſing.
& Abb.in c.ſolitæ.infra eo.dicens idẽ de ſummo ponti
fice.¶ Seqtur ẽt ꝙ ſicut facta mentione dignitatis nõ ve
nit epatus,ut dñi iſti nũc allegati,& Dom. pulchrè limi
tãs in ca. auaritiæ,uerſi.q̃ro,an iſte tex.de elec.in 6.& fa
cit c.qa periculoſũ.de ſen.exc. in 6. & c.inquiſitores. de
hære.eo.lib.& gl.in c.felicis in ver.põtificalẽ. de pœnis.
a eo lib.& no.Io. ĩ c.dilectus. c ibi, & ex
hoc dicimus.đ ɔceſ.præb.& Car.ĩ cle.
ne in agro.§.ſi qs.in 4.q.de ſta.mo. &
Inn.in c ſedes.de reſc.& Petr.de Anc.
in repe.c.ſi pp. de reſcri.in 6.& Butr. ĩ
c.cũ Vintonienſis,de elec.& Spe.de le.
§.poſtremo.uer.quid ſi diſpenſatũ.ita
ẽt nõ veniet archiepiſcopatus,nec car
dinalatus, facta mentione dignitatis in materia reſtrin-
gibili,niſi lex indefinitè loquat̃, vel verbis p̃gnantibus.
Primũ probat̃ in c.ſi quis ſuadente.17.q.4.cũ infinitis iu
ribus ſimpliciter loquentibus,& tñ ligant oẽs. Secundũ
probat̃ ex his,q̃ dixi in c.ad aures.in 8.ɔclu. de reſcr.po-
nendo,ꝙ verba generaliter ligant Cardinales.Et ɔſide-
ra,ꝙ licèt epiſcopatus dicat̃ culmen dignitatũ,c.venera
bilis.đ præben.tñ Papatus eſt ẽt culmen,vt dicit Abb in
d.c.ſolitæ.Vnde ſicut epiſcopatus non eſt ſupremũ cul-
men,ita põt fortè dici culmen,& tñ cardinalatus dicat̃
aliud culmẽ,ut dignius.Et idẽ de archiepiſcopo, patriar
cha,& primatu.Cardinalatus ẽt dr̃ officiũ.Cal.đ trãsla-
præ.ɔſi.1.Bal.in c.bonæ.1.de poſtul.præ.ĩ prin.dicẽs, ꝙ ẽ
officiũ,non ordo epiſcopalis Et dicit Car. poſt Mathe.ĩ
clemen.ne Romani.§.porro.in 3.no.de elec. ꝙ eſt ſum-
mus gradus ĩ eccleſia poſt Papã.Cętera de cardinalibus
vide ꝑ Martinũ de Laude,And.Sic. & Franc. Pa. in ſuis
tractatibus de Cardinalibus.Pauinus poſuit ſuũ poſt trã
ctatũ De ſede vac. Alia ẽt ponunt Dictionarij in ver.
cardinalis.& oẽs tit.Cardinaliũ,ponit Pet. de Monte in
lib.de Papa,& ɔcil.col.66.& plenius Alber. de Roſa in
rub.ff.de ſtatu ho.in 1. cõmento. Et ibi poſtea latiſſimè
ponit nomina omniũ ſediũ epi,archiepiſcopi,& patriar
charũ,quæ ſunt ĩ mundo,& fortè ab ordine literæ, quã
puto eũ habuiſſe ex Ro.curia, pñt inſeri, quę pręcedunt
10 inter illos ibi enumeratos.¶ Signa † maioritatis ſũt hęc
ſedere immediate poſt epiſcopũ,ſubſcribere primo lo-
co,imponere literas ſigillari,ſeruare iura capituli, & iõ
ſi contigeret,ꝙ vni competerent hæc,alteri verò com-
peteret plena adminiſtratio vacante ſede epiſcopali, tñ
primus diceret̃ maior,ẽtſi ille gerens vices epiſcopi im-
peraret illi aliàs maiori,Io. An.in c.fi.de offi.leg.in 6. &
ibi Dom.in prin.Et ita dicit ibi Ioã.And. ɔſuluiſſe ĩ ec-
cleſia Taurinenſi ɔ̃ archidiaconum pro præpoſito, cui
ex conſuetudine cõpetebant dicta ſigna, licèt vacante
ſede archidiaconus gereret uices epi-
* ſcopi,qa iſta poteſtas tẽporalis , & nõ
duratura nõ facit eũ haberi maiorẽ,ut
ipſe latiſſimè probat.Et eiſdem ratio-
nibus dicit ſe conſuluiſſe,ꝙ in caſu ex
trauag.execrabilis,non cõprehendit̃ p̃
latus eccleſię aliàs nõ curatæ, cui ſede epiſcopali vacan
te defert̃ adminiſtratio ſpiritualiũ & tẽporaliũ ꝑ ſtatutũ
eccleſię.Conſtat enim,ꝙ poſſet habens tale beneficiũ,
quamdiu viueret,illud exercitiũ non habere,ut qa tem
pore ſuo non vacat ſedes.Ad quod ẽt vide Io.And. ſup
rub.de conceſ.præb.Et poſſibile eſt,duas eſſe dignitates
eiuſdem eccleſiæ,& non appareat,quæ ſit maior, puta ſi
quælibet inſolidũ,uel ambæ,coniunctim exercẽt omnẽ
maioritatẽ,vel vicibus alternis.Io.An. ĩ d.c.fi. inferens,
ꝙ nullã illarũ poterit ſibi reſeruare legatus per illũ tex.
Dicit etiã Rot.in nouis,449.Item fuit dubitatũ hodie.đ
elec.4.ꝙ ubi dignitas eſt electiua, & hẽt adminiſtratio-
nẽ bonorum temporaliũ,& prærogatiuã in cap. iſta tria

a In c. dilectus. *Vide ad hoc ibidem per Gemi. & adde Card. in cle. 1.7. nota. de ſequ. poſſ.*

* Epiſcopi. *Adde quæ poſui ſ̃. in addit. ad uer. pręposito.*

ſigna denotant maioritatẽ, niſi aliud habeat ɔſuetudo,
& loquunt̃ đ prępoſito & decano.Quomodo aũt cogno
ſcatur dignitas,vide Io.And.& oẽs de pręben.c.de mul-
ta. Dom.de ɔſue.c.1.in 6. Et in hoc multum inſpicitur
ɔſuetudo. Dicta ſigna maioritatis reaſſumit ẽt Car.ɔſi.
33.In hac dubia cauſa.2.char.dicens,ex ipſis cauſari ma
ioritatẽ,etiãſi nullã iuriſdictionẽ,uel curã habeat. Poſ-
ſibile .n.eſt,ꝙ ubi nõ eſt archipresbyter,neque archidia-
conus , decanus gerat vices vtriuſque & ſit primus poſt
epiſcopũ, lʒ aliàs,ubi ſunt illæ duæ dignitates,præcedãt
decanum,& ipſe nõ ſit primus poſt epum Car.pulchrè,
conſi.63.In eccleſia Belunenſi. in prin.Non valet ɔſue-
tudo, ꝙ archidiaconus præcedat vicariũ epi. Abb. cõſi.
21.qa caret rõne,& non põt induci, niſi ex quadã ambi
tione,vel ſtultitia,ꝑ c.legimus.93. diſt. Et ꝙ de iure de-
beat pręcedere vicarius epi,latè probat Abb.ɔſ. ibi pręce.
ĩci.Caſus ſuper quo ɔſilium peritur,talis eſt,ꝙ prĩci-
piũ ɔſilij deficit in ɔſilijs impreſſis,ĩ qbus deficit magna
pars ɔſilij 20.& j.col.ɔſ.21. & in duobus ɔſilijs, q̃ fecit ɔ̃
archidiacorum Vulteranum, inuenies multa facientia
ad hmõi mãm pręceſſionum.Itẽ ꝓ iucunda & larga re-
creatione circa prædicta, uide gl.Nic. de Lyra ĩ prælu-
dijs ad librum Pſalmorũ,dũ in 2.co. cũ ſequentib.ſolen
11 niter diſputat,vtrũ † Dauid fuerit maior oĩum prophe-
tarũ,& facit cõparationẽ de eo ad Moyſen.Et in reſpõ-
ſionibus,quas fecit ibi pulchre Burgẽſis,& ĩ correctorio
ibi poſito ad gl. Bibliæ inuenies,an ea, quæ extrinſecus
adueniũt, faciãt quẽ dici maiorem,puta,ſi homo habẽs
magnã gratiã & uirtutẽ,dicatur excellẽtior,licèt gratia
& virtus non ſit de eſſentia hominis,ſed accidẽs & ibi ſi
milia valde accõmodabilia ad multa,& ĩter noſtros nũ
12 q̃ nominata,ne dicam guſtata. ¶ Cõuenit † ẽt pulchra
diſputatio magiſtri Roberti de Letio in ſermonibus de
aduentu Chriſti,24.inci.dilectus meus mihi,& ego illi.
dũ pulchre examinat,qs fuit maior, Ioãnes Euãgeliſta,
an Ioãnes Baptiſta.Et ſimilis eſt diſcurſus elegans Leo-
nardi Vtinenſis in ſuo Feſtiuali,in ſermone Ioãnis Euã
geliſtæ,inc.Si eũ uolo.dũ ponit,qs fuerit maior,an Petrꝰ
an Ioã.Euangeliſta? de quo ẽt aliquid per Robertũ, ubi
ſ̃ & adde Imo.in l.qui ſoluendo.la 2.ff. de hęr.inſti. ubi
dicit poſt Ang. ꝙ ordo ambulationis notat p̃eminẽtiã
honorũ.Et claritas tituli deſignat claritatẽ & pręeminẽ
tiã honorũ.Allegant iura,de qbus ꝑ eos.Ille dr̃ maior,q
ſedet in altiori loco,& qui ſtat proximior prope Dñm.
Gloſ.Inſtitu.de bo.poſ.§.aliã uero.ĩ verbo,altiore. Seq-
tur Imo.ĩ d.l.q ſoluendo.la 2.ff.de hęr.inſti.Facit, qđ ẽ ĩ
Symbolo, Sedet ad dexterã Dei patris.Nõ dr̃ pati p̃iu-
diciũ in reditibus ille,cui præfertur ĩ ſeſſionibus.Tex.de
cõſuę.c.cũ olim. Et colligit ibi Bald.in prin. ꝙ antiqo-
res clerici & doctores debent alios præcedere,poſtea reli
q ꝑ ordinem.In quo uerbo innuit,ꝙ doctor et tardiꝰ re-
ceptꝰ pręcedere debeat. Ab.nõ pręcedit capitulũ ecclæ
maioris. Dom.in c.q̃uis.el j.de p̃b.in 6.ꝑ illũ tex. Tñ p̃-
cedit ſingulos canonicos,Dom.in c. fi.de off.del.in 6.de
quo ꝑ And.Sic.de of.dele.c.paſtoralis.ĩ prin. ĩ vlt. char.
Doctoratus ab imperatore p̃cedit aliũ,lʒ priꝰ doctoratũ
ab inferiore,dicet̃ ĩ capit.ꝑ tuas.ver.ꝑ iſtũ tex.dixit Lud.
infra eo.¶ De excellentia obediẽtiæ dicet̃ aliqd ĩfra eo.
c.illud.& ĩ alijs locis huiꝰ ti.Si teſtator iuſſit,ut poſt obi-
tũ quorundã hr̃dum hr̃ditas deuolueretur ad maiorẽ đ
certa domo,nõ intelligitur de maiore ſciẽntia,dignita-
te,pecunia,aut diuitijs,ſed ætate,qa uerba habẽtia ĩtelle
ctum naturalẽ,debent ĩtelligi naturaliter,l.fi.C.đ his, q
ue.æta. impetra.cap.ſuſceptum.de reſcr.in 6.ita ɔſuluit
Bal.quẽ ſequitur Petr.de Anc.in repe.c.j.de ɔſtit.fol.46.
uer.ego habui hoc ẽt de facto. Pro quo facit tex. in l. 1.
in prin.in uer.maiores ac.poſteros liberamus.C.de ĩ po.
lu.deſ.lib.10. ubi ille dr̃ maior, qui eſt
maior natu.b Et illum tex. extollit ad
hoc And.Sic.in rep.l.cum acutiſſimi.
fol. 18.C.de fidei.Adde tex.in ca.is, q.
in uer.maiorum ſepultura.de ſepul.in
6.& in ca.lex eſt. in uer. maiores natu.
2.diſt. cum cõcor. de quibus per Alb. ĩ

b Maior natu. *Qui autem dicatur maior natu. uide do.Soc. conſ. 252. incip. Viſis inſtrumẽtis. verſi.*

ex quibus uerbis, in 2. parte, char. 146.

* 23 *Adde quod ē cōs. 27. co. 2. uers. postquam igitur. sequitur Barb. con si. 33. inc. scripsit doctissimus. col 9. uersi. præterea ad duco par. 1. consi. 18. præclare scriptum. col. 6. uersi. ex istis infertur. par. 2. consi. 14. in ci. Deum inuocēt. col. 2. uersi. unde solennis doct. parte. 3. Soc. cōs. 250. in causa. co. 5. uersi. præterea post filios. par. 2. & in l. Gallus. §. quidam recte. col. ult. uers. quartus casus. ff. de lib. & post. & consi. 126. inc. suprascripti insignes. num. 7. lib. 1. quod re petitur consi. 139. lib. 2.*

a Dicunt. *Adde de Alex. de Imo. in suo cōs. 4. quarta parte.*

Dictionario in ver. maior. ibi, maiores natu. & vide Ale. cons. mihi 488. Ponderatis verbis statuti, vbi ēt latè ꝓbat, ꝙ in vltimis voluntatibus appel. maioris ītelligit̄ de maiore natu, post Pet. de Anch. ubi suprà. Bene facit vltra ip sū qđ no. Pet. de Anc. ī ꝯs. 23.* Non seruato ordine dubiorū. dicens, ꝙ si testator in loco aliorū deficiētiū substituit duos antiquiore, non solū veniūt antiquiore existentes tp̄e testamenti, vel mortis testatoris, sed ēt antiquiores oēs gradatim, q̄a cū testator substituerit noīe appellatiuo, & nō proprio, vr̄ ī dubio substituisse, nō respectu ꝑsonæ eorū, sed agnationis. Ex quo ꝯsi. infert Lud. ꝯs. 438. pe. col. ꝙ si testator in substitutione vacauit filiū maiorē ex filijs masculis Titiæ, nō intelligit̄ solū đ filio maiore Titiæ, q̄ extat tp̄e testamēti, seu mortis testatoris, sed q̄ tp̄e substitutiōis maior ēt ē, lʒ defunctus sit 3 alius maior. Et hæc no. ¶ Maiores † & antecessores dicunt̄ a vltra tritauū, & parentes dicunt̄ usque ad tritauū, l. iuriscōsultus. §. parētes. ff. de gradi. l. 3. §. parētes. ibi gl. de in ius uoc. Per q̄ iura dicit Alb. ī j. parte stat. q. 78. si sta tutū dicit ꝙ si oriūdus de aliqua cōitate recedat, & ꝓbet, ꝙ sui maiores & antecessores fuerūt inde oriūdi ꝯpellat̄ redire ad stādū cū dicta cōitate: mō ꝓbatū est, ꝙ aliqs & p̄r eius, & auus fuerunt inde oriūdi, ista ꝓbatio nō sufficit ꝑ dicta iura. ¶ Limita hoc, nisi essemus ī mā larga, ī qua verisimilr̄ cēset cogitatū đ patre & auo, ut ꝑ Oldra. elegāter ꝯsi. 25. Thema tale est, quē seq̄tur Io. And. in addi. Spe. s̄. rubr. de sepul. & Dom. ī dicto capitulo, is, q. dū dixit, ꝙ mortuo aliquo, sepultura non electa, sepeliet̄ ī sepulchro patris & aui, nō aūt proaui, vel tritaui, q̄a verisimile ē, ꝙ elegisset sepulturā illorū, rōne maioris dilectionis, & q̄a ēt ī patre & auo verificat̄ hoc verbū Maiores. alle. l. si cohortalis. ibi, cui maiorū suorū. C. de cohorta. lib. duodecimo. vt latius ꝑ Oldr. & ꝓdictos. ꝓ q̄b. bn̄ facit l. si in emptionē. ī ver. ꝙ maiorū eius fuisset. ff. de mino. ¶ Et s̄m hāc limitationē pōt ꝓcedere, qđ scribit Cicero ꝯ Salustiū, ibi, Ego meis maioribus virtute mea p̄luxi. ubi Cicero ñ intelligit se p̄luxisse his tm̄, q̄ supra tritauū fuere, sed ꝓximioribus, & ꝑ illū tex. Ciceronis multis inuehit̄ Valla ꝯ iuriscōsultū ī d. §. parētes. sua elegātia 475. inci. Patres inq̄t Paul⁹, ibi vide. Et istis adde, ꝙ ī diuisiōe p̄rimonii ille dr̄ frater maior, q̄ diutius admi b nistrauit, b non qui primo natus est. Ab. post Host. & alios in c. j. de paro. ꝑ illū tex. Facit, quod dicetur j̄. c. proximo, ad fi. Et omnia bene nota.

b Administrauit. *Adde Bar. in l. sodales. ff. de colleg. illicit.*

SVMMARIVM.

1 *Prior collegij, uel caput capituli, si deficit, quis debeat congregare collegiatos, uel canonicos.*

2 *Antiquitas, quas prærogatiuas confert.*

3 *Imperator quando congregat concilium.*

CAPITVLVM I.

CVm certum. ¶ In quātū ꝯcludit Abbas post Inn. & oēs hic, ꝙ † ubi deficit prior col 1 legij, vel caput capituli, & congregatio nō spectat ad aliquē de iure speciali, tūc antiquior ꝯgregat, & ꝯstituit ī ꝯtumacia nō uenientes, sed nō mulctat, nisi aliud habeat cōsuetudo. Adde Abb. de elec. c. ī causis. ibi, sed apertè ubi dicit, ꝙ idem tenet Inn. in c. 2. de ope. no. nun. Sed re uera Inno. potius vult ibi ꝯriū ī ver. q̄n aūt clerici sunt dispersi. Nā primò dicit, ꝙ si clerici sunt dispersi, debent vocari ꝑ illū, qui est caput capituli, siue sit ꝓpositus, siue alius ad quem spectat uocatio capituli. Postea subdit, si aūt nullus est, ad quem ꝑtineat ex officio vocare, ad hoc, ut teneat, ꝙ fit, oportet qūocunq; eis placet, ꝙ ad minus cōueniant duæ partes illorū, ad quos ꝑtinet facere illum ꝯctum, & illi debent vocare alios, q̄ modò vocari p̄nt. In istis verbis vult expresse Inn. ꝙ antiquior non conuocet: q̄a dū loquitur de capite, intelligit de ꝑsona habente officiū. Patet, dū dicit, si aūt nullus est, ad quē ex officio, &c. & vult, ꝙ ꝯuocatio spectet ad duas partes ꝑsentiū, ubi nō ē caput, & ista fuit ēt opinio Bar. ī l. oēs populi. ibi, quero scđo principaliter. ff. de iust. & iu. q̄ late impugnat Abb. d. ca. in causis. & cum Bar. vide Nic. Mylum in repertorio, in verbo vniuersitas §. j. ¶ Quæ sit verior opinio, scripsi de cōsti. c. cū oēs. vlt. char. & ibi dictis adde Bal. in tractatu De syndico, q. 25. vbi dicit, ꝙ si sn̄ia in syndicatibus debet ferri in ꝑsentia antianorū, & antiani volunt interesse, sufficit eos legitimè requirere, & eorum ꝯtumacia habebit̄ pro ꝑsentia. Et dixit Iac. de Aret. in l. si legatario. §. si a duobus. & ī l. non tn̄. ff. de fidei. liber. ꝑ illa iura, ꝙ ab electione faciunt se alienos, qui per ꝯtumaciā absunt, & electioni interesse nolunt, ꝙ ad suos collectores transfertur ius eligēdi. Allegat ēt c. cū nobis olim. de elec. Et sic isti innuunt, ꝙ nō req̄rant̄ duæ partes. Si aūt sunt ꝯgregati in sufficiēti numero, tn̄ multi noluerunt dare vocem. illi habent̄ ꝓ affirmantibus. Baptista ī d. l. oēs populi. fol. 8. dicēs se ita respondisse Senis. Pro ipso adduco doctrinā Inn. de loca. c. vestra. ꝙ vbicunque aliquis vocatur, ut ꝯsentiat, vel ꝯdicat, si est postea in actu præsens & tacens, habet̄ ꝓ ꝯsentiente. Seq̄tur Fed. ꝯs. 17. Arc. de ꝯse. dist. 3. c. pronūciandū. ī fi. Abb. in c. fi. de ferijs. But. de cōsti. c. cū oēs. & eodem ti. c. quæ ī ecclesiarū. vlt. col. Quāuis Io. And. & Bu. in d. c. vestra. dicant ꝯriū, q̄n materia esset onerosa tacentibus, ꝑ doctrinam Inn. de ele. c. in genesi, cū similibus. Sed gustando Inno. ut facit Abb. in d. c. uestra. in fi. procedit dictum Inno. q̄a non simpliciter est iste præsens & tacens, sed illa vocatio, ut animum suum dicat, operatur, ꝙ tacendo affirmat, qđ perpetuo no. Si tn̄ ageret̄ de alienatione rei eccle. non sufficeret taciturnitas, q̄a de iure req̄ritur ꝯsensus expressus capituli. Arc. in c. sacerdotes. 16. q. 3. & in c. exceptiones. 12. q. 2. & Io. And. in regula, is qui tacet, nisi esset alienatio ad tempus q̄a sufficit consensus tacitus. gl. de his, quæ fi. a præla. c. ꝯtinebatur. & de re. eccl. non alie. c. j. lib. 6. ī uer. ꝑpetuis. Io. And. in Specu. super rub. de reb. eccle. Reliqua ad dicta Inno. in dicto cap. vestra. prosequere, ut dixi in c. cū omnes. de consti. ver. iuxta hoc posuit Inno. ubi ipsum limitaui etiam duobus modis vltra limitationem prędictā adaptando dom. Abb. in dicto capit. in causis. j. colum. Si actus congregationis capituli non fit iuridice, tn̄ si capitulum congregatum expediat actum solēniter, valet actus, nisi absentes uelint agere de contemptu. Cald. egregie, de iure pa. cōsi. 11. Pro quo vide Barto. C. de decu. lib. 10. l. obseruare. ubi dicit, ꝙ si non apparet, ꝙ materia fuerit proposita in vniuersitate, prout statutum requirit, tn̄ si cōstat de uoluntate concilij, ꝙ aliquid statuit, valet. Vn̄ dicit Pau. de Cast. in le. uniuersis. C. de p̄ci. imper. off. & in le. j. ff. de cōst. prin. ꝙ si concilium debet congregari ad sonum campanę, & uocem præconis, & materia certo modo proponi, deinde contingat, fuisse congregatum, ac reformationem fuisse ordinatam, a tenet c, licèt non appareat de obseruantia dictarum ceremoniarum. Vnde infert valuisset deliberationem uniuersitatis scholariū factā olim Paduæ super facto noui rectoris omissa req̄sitione ueteris rectoris req̄sita a statuto, si aliàs īteruenit debit⁹ cōsensus. Intellige sanè dūmmò illi congegati habeāt potestatē condendæ legis, & derogandi il

c Tenet. *Ad huius articuli materiam uide plenè & no. dom. Soci. consi. 60. inci. Viso elegātissimo cō si. uersic. circa septimam & ulti.*

cum

cum ver. seq. in 1. parte. char. 104.

li statuto. Bal. in l. j. ff. de ll. Cuius dicta impugnat Alex. in l. j. ff. ad l. Fal. Tñ conatus fui sustinere dictũ Bal. de resc. c. cũ dilecta. in prima limitatione data sup obseruãtia formæ. Et hæc no. vt nouissima, pter ea, q̃ dixi in d. c. cũ oẽs. ¶ Demũ circa aureũ dictũ Inn. hic adde Bal. de pace Cõstan. in ver. ego. vbi ex hoc infert, ꝙ ille, q est nobilior & potentior in liga, intelligit superior ad ꝯuocandũ illos. Et istud dictũ Inn. sequit ẽt Bal. in ru. ꝑ socio. in prin. Et dicit Bar. in trac. de tyranno, ꝙ q antiquior est in domo, hẽt quasi ꝓrogatiuam cogendi ẽt alios de domo. Appellatio seniorum ecclę intelligit de canonicis. Do. in c. nõ est. ad fi. de ꝯsue. in 6. Facit gl. fi. ibi, Si fit mentio de maiorib. canonicis, non intelligit ꝑ maioribus, i. potentiorib. sed de maioribus receptione, vel scĩa. Ab. in ca. q̃siuit. in prin. de his, q̃ fi. à ma. pa. ca. Qñ aliquis hẽt citare capitulum, sufficit, si det literas maiori de ca. Arc. 44. dis. c. comessationes. Cessante ꝯsuetudine nõ est maior ĩ ca. antiquiore. Ab. de ele. c. auditis. & de re iu. c. cum olim. Non inspicitur in ꝓposito antiquitas rõne ætatis, sed respectu seruitij diuturnioris, gl. in c. fi. de ꝯsue. in 6. de qua facit ibi festum Do. ad fi. prin. Sic intellige Bar. in l. 2. C. de decu. li. 10. dum dixit, ꝙ senior ꝯgregat capitulum. Allegat Inn. hic. Et si ꝯstitutio ecclæ dicit, primus eligat, vel ꝯferat, intelligitur de primo, q est maior in dignitate, non aũt de illo, qui est primus rõne tpis. Do. ĩ ca. quamuis. in fi. 21. dist. ꝑꝑ gl. ibi in ver. prima. in fi. Ex qua notat, ꝙ ille põt dici primus, qui est primus rõne dignitatis, non aũt,
2 qui est primus rõne tpis. ¶ Multa † priuilegia, quæ ꝯpetunt uiris antiquioribus, ponit Lu. Ro. inferens ẽt istud in l. si vero. §. de uiro. 53. fal. ff. sol. matr. Et x. ponit Arch. in c. dño sancto, ad fi. 50. dist. Aliquid Bal. hic, & in c. j. s̃. de renun. vbi dixit ꝑ illum tex. ꝙ plus valet vmbra senis, q̃ eloquentia iuuenis. Et ꝙ senes præferantur * in lectione, responsione & subscriptione, vide gl. j. in c. statuimus. 61. dist. ¶ Et dicta Inn. hic inducuntur ad mãm ꝯgregandi ꝯcilium maxime qñ Papa in hoc est negligens, aut duo ꝯtendunt de Papatu. Ad qđ vide Car. in repe. c. licet. de elec. vbi allegat Inn.
3 hic ad probandum ꝙ † negligente Papa & Cardinalibus, imperator tanquã cæteris maior, possit ꝯcilium cõgregare. Ad qđ ẽt vide Do. c. ꝑꝑ. lo j. in fi. 18. dist. vbi probat, ꝙ in casu necessitatis põt ẽt prælati congregare concilium sine Papa. Notat Nico. Myl. in ver. Papa. §. 53. Dixi aliquid in c. sup literis. de resc. in ver. an sua sit iurisdõ. ibi, octauo facit. & late ꝑ Pet. de Monte in trac. de Papa & ꝯcilio. ver. postquã visum est. & vide eundem ibi, ver. sexto q̃ro. vbi dicit, ꝙ stante schismate in ecclesia, & duobus ꝯtendentibus de Papatu, minor pars ꝯgregata põt ꝯstituere maiorem in negligentia, ita vt illa nõ veniẽte possit ꝑ minorem procedi ꝑmissa ꝓnunciatione, qua declaret se ꝯstituere gñale ꝯciliũ, & reputat hæc noua, & ꝓbat. ¶ Inferũt ẽt aliq ex dicto Inn. hic, ẜm Bal. in c. j. §. ꝑterea ducatus. ad fi. de prohi. feu. alie. ꝑ Fed. ꝙ mortuo dño, relictis pluribus filijs, vasallus faciet fidelitatem antiquiori. ¶ Intulit ẽt Imo. in c. cum omnes. antepen. col. ibi, & ẜm prædicta. de ꝯst. ꝙ vbi populus non haberet rectorẽ, poterit populus ꝯuocari authoritatę antiquorum de populo. Meminit ẽt Ab. de Inn. hic in ca. cum causa. ad fi. de of. dele. dum dixit Inno. antiquiorem canonicum, & si ius cõgregandi capituli habeat capite deficiente, non posse tñ non veniẽtẽ multare. Voluit ẽt ex hoc dicto Bal. in c. j. ver. q̃ro, q debeant. de iu. ꝙ congregatio concilii. eliget illos, q dicent ꝑsidentes concilio. Car. ẽt post Lap. in cle. j. §. abbate. in fi. de sta. mo. dicit, ꝙ si vacãte sede abbatiali, nõ est prior, vel alius ꝑlatus maior, ad quem deuoluatur abbatis ptãs, deuoluet ad eum, q erit maior ordine, vel antiquitate. Allegat notata hic. pulchre ẽt ex hoc dicto Inno. decidit Bal. in c. qm̃ ꝰ. ver. qđ si iudex. de ꝑb. ꝙ qui antiquior est duobus notariis ad cautelam accersitis, tenebit originalia actorum, cæteris paribus. Et idem dicendum, si q̃rat, penes quem debeant stare codices rationũ pluriũ mercatorum. Allegat ẽt pro Inn. Bal. hic tex. Ecclesiastici 32. c. loquere maior natu, decet enim te primum verbum, supplet Bal. & potissimum dicit ibi gl. Bibliæ, ꝙ intelligit de ꝑlato, q dẽt esse maturus moribus, & sic senex venerabili senectute. nam vt habet Sapientiæ, 4. ætas senectutis vita immaculata. Et dicit Bal. ĩ c. j. ꝑ illum tex.
a de renun. ꝙ vmbra senis plus valet, q̃ arma iuuenis a. Et ista adde ad tractatum Fran. Pau. auditoris Apostolici, de sed. vac. fol. 5. vbi aliqua interserit de ꝯgregatione capituli, allegando Inn. hic: & subdit, ꝙ si talis nollet ꝯgregare capitulum, põt ꝯpelli ab ordinario, vel delegato pro expeditiõe cãæ sibi ꝯmissæ. Allegat Inn. ĩ c. ꝑterea. ꝑ of. dele. & gl. in c. si ca. de ꝯces. ꝑb. in 6. Tñ in ꝑmissis repete de antiquitate respectu receptionis, non ætatis. Dixit Do. in dicto c. fi. de consue. in 6. vt s̃. retuli. Vltimo vtrũ verbũ ꝯcor-
b diter b, importet nemine discrepante, scripsi latissime de re iu. c. non potest.

gel. Aret. in l. ad principem. ff. de appel. & in l. 1. §. quæsitum. eo. titu. Aucto. in ca. 1. de const. in fi. Anch. consi. 128. num. 1. cons. 134. nu. 3. & cons. 362. nu. 4.

* Præferantur. *Adde tex. in c. 1. de controuer. feu. apud par. cur. ter. & ibi Bal. tamen Rota Rom. vtitur quod minor. vt ꝑ Rom. sing. 82. inc. Quis debeat: vi. Præpos. in ca. episcopos. 17. distin. Cepo. in trac. de duc. mil. elig. in 33. priuil. ętat. & in 17. priuil. dignit. & nota quod Nico. de Lyra sup 23. c. exod. in gl. in ver. nec in dicio. dicit, quòd debet incipi ab illis qui sunt minoris authoritatis, & vltimo à maioribus ne minores formident declinare à sñĩa maiorũ, qđ posset esse si maiores primo dicerẽt, & dicit quod hũc modũ tenent theologi Parisien. in deliberationibus. nota tamen ꝙ si causa est delegata, delegatus primus incipiet, postea alij à iunioribus vsque ad seniores. & ui. An.*

a Arma iuuenis. *Adde Bal. in l. seniũ. paulo post princ. C. qui testa. fa. pos.*

a Concorditer. *De quo verbo vide omnino per do. Alex. de Imo. in suo cons. 124. 4. parte. vbi ponit multa exempla singularia.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia clericorum sunt de iure diuino.*
2 *Papa an possit tollere priuilegium clericorum, quo ad forum.*
3 *Papa an possit dare vni principali potestatem iudicandi clericos.*
4 *Iudex secularis quid facere debeat in causa criminali intentata cõtra clericum.*
5 *Papa potest imponere pęnam mortis statuendo, sed nõ exequendo.*
6 *Contractus mulieris, vel minoris, an valeat cum iuramento omissa solennitate statuti.*
7 *Inobediens an semper dicatur contemnere.*

CAPITVLVM II.

Si quis. ¶ In quantum Ab. allegat tex. cũ gl. de censi. quamq̃. in 6. cõsidera,
1 ꝙ † nõ loquit de priuilegio fori, sed exẽptionis ꝑsonalis realis ꝯpetente clericis ab onere laicorum, & in quantũ pulchrè allegant Doc. gl. auream 96. dist. c. si imperator, ꝙ iura canonica loquentia de priuilegiis clericorũ respectu fori, sunt declaratoria iuris diuini, adde Rotã late de ꝯsue. 10. in antiqs, & 2. in antiquioribus, vbi latissime concludit, ꝙ ex nulla cõsuetudine, q̃uis vetustissima, potuit rex Angliæ acquirere iurisdõnem in clericos, maxime ꝑꝑ repugnãtiam iuris diuini, & sequitur Do. c. in istis. §. le. 4. dist. Allegat gl. in dic. cap. si imperator. Idem Ab. in rep. c. ecclesia. in prin. de const. & infra eo. c. solitæ. 6. no. & de fo. cõp. c. si diligenti. Illam gl. sequitur ẽt Old. consi. 83. pen. colum. Lud. sing. 424. * inc. sed an possit facere Papa. & in §. de viro. 7. fal. sol. ma. Abb. in c. at si clerici. in princ. de iu. in c. fi. de. so. in c. proposuit. de concess. præb. in c. literas. de respo. in c. j. de consue. & iu c. non minns. de immu. eccl. Imo. in cle. 1. de of. or. bonus tex. 11. quæst. 1. §. Sylvester. ibi, ꝰ diuinas leges. & 10. dist. c. certum. ibi cum de causis Dei agitur, studeatis subdere regiã voluntatem sacerdotibus Christi. Illã

* 424. *Adde quod est sing. 410. inc. Sed an potest Papa. & adde Aut. in c. ecclesiæ S. Mariæ. co. 3. in prin s̃. de constit. Alex. consi. 8. videtur. lib. 1. et cõs. 149. in causa. lib. 6. Aduer-*

6 *Aduerte tamen q quandoq; ex aliqbus rõnabilibus causis ẽt seculares iudices de causis et personis clericorũ absque metu censurarũ cognoscere possunt, vt per glo. in c. principes. 23. q. 5. Spec. in ti. de compet. iudi. adi. §. 1. col. 2. latissime Steph. Auf. in addi. ad repe. cle. de offi. ord. post Bonincon. filium Io. And. & Bernar. Lauren. in eorum libellis quos super hoc ediderunt.*

gl. reassumit solenniter. Car. in rep. c. perpendimus. de sen. exc. ver. & primo scias. dicens, q priuilegium canonis, si qs suadẽte. est de iure positiuo, ſm Inn. de sen. exc. c. nouerint. Sed priuilegiũ fori est de iure diuino, pp d. gl. Et impugnat Car. quasdam allegationes antiquorũ hic ponẽs vltimate duas ↄclusiones aureas. Prima, q Papa põt ẽt sine cã auferre priuilegiũ dictis canonis, si qs suadẽte. qa sine cã tollit ius positiuũ: dummõ non tollat, quo ad oẽs clericos: nã istud esset qd arduũ, ↄcernens vniuersalẽ statum ecclæ꞉tñ vult, q cũ ↄsilio Cardinalium possit tollere. Ad qđ ẽt vide Doc. in ca. nulli. de sen. exc. & Cu. cons. 19. Quia hic agitur. ¶ Scđo

2 concludit Car. q † Papa nõ posset tollere priuilegium fori, quia est de iure diuino, non ceremoniali sed morali, ↄ qđ Papa non dispensat, 25. q. j. ca. sunt quidam. Et hoc, qñ vellet tollere ex toto. quo ad vnum autem, vel quo ad alios, in particulari bene posset. Allegat c. lector. 34 dist. & qđ no. Arc. in d. c. sunt quidam. Pro hoc c. i. de cle. conlug. in 6. ſm eum. Pro quo optime facit c. verum. de fo. comp. & c. Romana. §. dẽt. de ap. in 6. & q dr̃ ĩ. eo. c. solitæ. de clerico habẽ

3 te temporalia à rege. ¶ Vr̃ ẽt, q † ex causa posset dare Papa vni principi potestatem iudicandi de clericis *: quia prohibitio disponendi ↄ ius diuinum in Papa procedit in dispositione vniuersali, q̃ tollit ius diuinum, nõ in particulari, vt dixi in ca. quæ in ecclesiarum. de const. & forte dicam in fi. huius ti. tangendo de dispẽsatione sup homicidio. Et iõ, qua rõne dicit Car. vbi s̃. q vnum clericum põt subijcere laico, eadem vr̃ posse dici de vno clerico respectu vnius principis, sicut in c. officium. 32. dis. Papa commisit duobus ducibus cãm clericorum simoniacorum. Facit c. Mennam. 2. q. 5. & c. nos si incõpetenter 2. q. 7. sicut vni laico põt dare ptãtem ↄferendi beneficia, gl. j. in fi. in c. imperiũ. 10. dis. 14. q. 7. in summa, & Io. And. in Spe. de legato §. nũc tractemus. ver. sed nunq d degatus. & Inn. in c. qđ sicut. in gl. q̃ inci. eporum. de elec. & ibi Io. And. But. & Ab. & Io. An. Pe. de Anc. & Do. in c. 2. de pb. in 6. vbi vide, & multi, quos alias dixi in c. dilecto. de test. in c. cãm. de pscr. Secus, si ex ↄsuetudine vellet hoc acquisiuisse. Io. An. & Do. in d. c. 2. Car. cons. 68. Tñ ista conclusio, q vni laico possit Papa generalem dare iurisdictionem supra clericos certi loci, est noua, ideo non affirmanda audacter. Sed si vellet dare delegatam, esset conclusio minus dubia, p dicta. s̃. ti. 2. c. fi. Et de pdictis posui ẽt in c. eccla s̃. ti. pxi. ¶ In

4 † quantum gl. fi. dicit, ostendit, qd iudex secularis facere debeat, adde simile m in c. delatori. 5. q. vlt. & in c. q occiderit. 23. q. 4 & in c. oĩs lex, in ver. q cædem. 3. dist. & ibi habes de clerico rñdẽte de iure super pęna sanguinis imponenda p secularem. & dr̃, q si non respondet in casu occurrenti, sed super dispositione l. loquitur ẽt instruendo, non est irregularis, & ita pcedit c. ex literis. in ver. ↄsuluit. de exces. præl. & ibi late Doc. & pulchre Spe. de dele. §. iuxta, ver. quid si iudex habens latronem.

* De clericis. *Adde q opinio cõis * Docto. est, quod Papa possit committere mero laico causas spirituales, & ecclesiasticas. etiam criminales clericorum. in cap. 2 de iudici. & in c. bene quidem. in ver. præter. 96. disti. cum gl. idem voluit gl. in c. 1. in ver. pręcipimus. 94. dist. & in c. nullus. 11. q. 1. §. verum. An autẽ possit Papa cõcedere laico potestatem excõmunicandi, dic quòd sic, propter plenitudinẽ potestatis quam habet in spiritualibus, & ecclesiasticis causis, & ita se habet opinio cõmunis * cum glo. in §. verum. 32. distin. & cum glo. in c. Mennam. alle. in tex. Quid autem, an possit cõcedere laico ius decimandi, & decimas possidẽdi, qđ est quid spirituale, & dic quòd sic Abb. cum quo alij communiter *. in c. causam. de præscr. Auct. in c. ex parte decani. de rescr. & hic.*

& Bal. in aut. habita. ĩ prin. C. ne fi. pro pa. ¶ Ray. in Summa, de ho. §. j. circa fi. ibi, no. q eps. & Do. in c. fi. 3. dist. & Ab. in c. j. de fur. & Inn. de homi. c. ad audientiam. Et di-

5 cit Bal. hic post Inn. q † Papa põt imponere pęnã mortis statuendo, sed non exequendo, & si Papa propriis manib. occideret aliquem, statim fieret irregularis, ſm Bal. hic dicentem, hoc esse valde notandum. Pro quo facit: qa irregularitas ex homicidio, est de iure diuino, vt tenẽt multi in d. c. ad audientiã. Sed sequẽdo illos, q dñt, q est de iure positiuo, istud dictũ eẽt dubiũ, & iõ p plena ĩformatione dabo remissiones de hoc in fi. huius ti. ver. extra mãm. Et dum gl. ponit de multiplici morte, adde latius Arc. in c. placuit. 2. q. 7. & in c. præcipue. 11. q. 3. Spiritualis mors dr̃ monachi, quo ad seculum. c. placuit. 16. q. j. gl. ĩ c. ex parte. in ver. alios. de accu. glo. Bal. & Imo. in l.

6 j. ff. de test. ¶ In quantum dicit Bu. hic,

a non a valere ↄctum minoris, vel mulieris, omissa solẽnitate statuti ẽt cum iuro, quia inducit ↄuentionem præcepti superioris, qđ est mortale, vt hic, allegat Bar. in l. si quis p eo. ff. de fideiu. Addit Im. hic, q istud de peccato mortali, intelligit de præcepto, cuius transgressio alias de sui nã ĩducit mortale, nam pceptum & dispositio regulant, ſm subiectam mãm. l. si vno. ff. locati. No. Bu. de ↄst. c. nã ↄcupiscentiã. puta, si ex ↄtemptu vel superbia qs non obediret, vt p Arc. 77. dis. c. vtinã. Alias aũt nõ vr̃, q ex trangressione pcepti iudicis secularis quis inducat ad mortale, quia vt res spiritualis subest ecclesiæ, c. 2. de iu. iõ in ptãte secularis non vr̃ esse ipsam ligare ad mortale. neque etiã vr̃ in dubio mens iudicis secularis ligare quem ad peccatum mortale, sed ad pęnam extraordinariam, si alia non reperiatur, vel ad pęnam nullitaris actus vt per Bal. post Ia. Bu. C. de legi. l. non dubium. 17. opp. ¶ Si autem intelligas hunc tex. de principe ecclastico, tunc non facit, ſm Imo. hic. Ad idem vide Imo. in rep. c. cum contingat. ibi, Et ex prædictis dicit posse inferri. de iureiurã do, vbi ista extendit latissime, concludens, q iuramentum validat talem ↄctum, & respõdet ad illud de peccato, vt est dictum, & infert subtiliter, q ↄueniens statuto, non peccat mortaliter, nisi disponat in mã alias phibita à lege diuina, vel canonica, & tunc incurrit pęnam virtute ipsius legis, non statuti. Et de illis dictis Imo. nunquã obliuiscaris, maxime ad ea, quæ dixi in c. j. in 6. fal. de ↄst. ¶ Quomodo autem cognoscatur, qñ lex canonica, vel diuina sit præcepti, dixi de ↄst. c. nam concupiscentiam. Est verum, qđ Cato Saccus inter Papienses Doc. tempore suo celeberrimus, in repe. d. l. si quis pro. eo, li. col. ver. nunc aũt mihi placet. conatur reprobare Im. Sed ad tollendas rõnes suas recurre ad Abb. in dispu. Stante statuto. in primo dubio, vbi super hoc scribit s̃. oẽs, diffiniens tandem, q valet dictum iuramentum, quando statutum exigens solennitatem nullã fraudem præsumit in ↄctu, sed simpliciter prohibet ↄhere sine solennitate: secus, si præsumit fraudem, & vere interuenit. Ibi ẽt late probat, q legi, præcipue & phibitiue fauenti principaliter priuatis, potest priuatus ↄuenire, qđ multum attinet ad intellectum istius

a *Non. Adde tu, quòd cõmunis opi. est in contrarium, quia si istud esset verũ, sequeretur q prohibere iuramẽta spectaret ad statuta laicorũ, quod est falsum. Quam op. vltra istos allegatos hic per Fel. tenuit do. Abb. in c. cũ contingat. de iureiu. in ver. do. An. hic tenet. & idem tenet Imo. ibi in 3. membro, Cy. & Sal. in l. fi. & ibi Pau. de Cast. C. si contra ius, vel. vtil. Pau. de Cast. in auth. sacramenta puberũ. in pen. col. C. si ad ver. vendi. do. Alex. in consi. suo 403. quod incipit Visa petitione. Et videas consilium illud, quia respondet ad omnia iura facientia in contrarium. Et idem per omnia ipsemet do. Alex. tenet in consi. suo 582. incip. Videtur prima facie. De quo articulo vide plene per dom. Iaso. May. in auth. sacramenta. C. si ad uer. uen. in vlti. char. & Pau. de Cast. consi. 97. & consi. 75. & cons. 214. et Lud. Pon. in consi. 12. quod incip. Viso facto proposito, cæterisque consilijs. & dom. Alex. de Imo. in consi. 83. 4. parte, & per do. Soc. cons. 147. inc. Visa facti contingentia. vers. secundo respondetur*

tur in j. par. char. 222. & in consi. 279. inci. Visa donatione facta. ver. circa primum non insistedo. ibi, quib. præsuppositis. in 2. par. car. 198. & cons. 68. inc. frustra. ver. secundo principaliter. circa medium, in j. par. char. 116.

a *Is, cui. Et ibidem ad hoc vide Ange. & Pau de Cast. in l. hære. §. filia. ff. de pac. & adde Bal. in l. fi. §. filijs. C. de bo. quę lib. & in l. 2. 10. q. C. de rescin. ven. de quo latissime vide do. Ale. de Imo. in d. l. is, cui. in versi. quærit vltimo Bal. vbi allegat nõnullas concordantias.*

c. & multa habuit Ab. à Pe. de Anc. in rep. c. j. 3. q. de ɔst. In aliis locis sparsim hoc. tractat maxime de viribus statuti laicalis super iuro. Ad qđ vide 40. remissiones, quas dedi, de ɔst. c. eccľa. q. j. ver. octaua declaratio extensiua. Per a istũ tex. dixit ẽt Bar. ff. de ver. ob. l. is cui, a non valere ɔ̃ctum prodigi, quia esset nutritiuum peccati pp ɔ̃uenientiã superioris, sed ipsum reprehẽdit ibi Lud. late p aut. sacramẽta. C. si aduers. ven. & c. q̃uis. de pac. in 6. & c. cum ɔtingat. ĩ. de iureiu. vbi ponuntur tres casus, in quibus valet ɔ̃ctus iuratus, & tñ est ɔ̃ p̃ceptum l. vetantis illum ɔ̃ctum. Et ad responsionem istius tex. vtitur verbis Imo. vbi s̃. licet ipsum taceat. & sequitur Alex. ibi ad fi. ¶ Non oĩs transgressio mãdati principis est digna morte. Esset enim absurdum, ꝙ non obediens præcepto de dando decem, vel simi. puniret morte. sed intelligit̃ iste tex. qñ non obediens transgreditur legem, adeo ꝙ incurrit hæresim, vel qñ non obediret in his, quæ tendũt ad vindictam malefactorum, gl. 4. q. 1. in summa, paulò post medium, q̃ extollit hic solus Imo Idem dicit Arc. ibi, qñ quis non obediret principi inducẽdo schisma, p id, qđ habet̃. 7. q. j. c. denique. Idẽ in nõ obediendo p̃cepto facto sub pęna mortis, puta de non exeundo extra ciuitatem p muros, iuxta l. fi. ff. de re. di. De pęna aũt ɔtemnentis mandatum legis, pulchre examinat Bal. in l. legis virtus. in prin. ff. de le. decidens, ꝙ vbi in mandato non est determinata pęna, põt imponi arbitraria ẽt mortis, qñ qualitas excessus hoc suaderet, ad qđ de morte, vide quæ dixi in c. ex literis. de ɔst. ¶ Inobedientia, quæ non ɔcernit statum principis, non est ꝑprie rebellio. Bar. q sint rebe. in ver. rebellando. in prin. Vñ Bu. & Ab. ĩ. eo. c. ĩter quatuor. dñt, ꝙ non oĩs inobedientia est rebellio, p illum tex. Similiter dicit Bu. Ab. & Imo. de of. dele. c. sane. 2. p illum tex. ꝙ statutum loquens de rebellione, nõ hẽt locũ ĩ inobediẽtia. Si princeps p̃cipit sub pęna indignationis suæ, importat priuationẽ feudi, gl. j. in c. j. §. porro, q̃ fuit prima cã bñfi. amit. Et ibi dicit Bal. ꝙ in clerico, cui Papa sic præciperet, importãt priuationẽ bñficij. Itẽ Bal. in l. cunctos populos. ver. no. p literis Apostolicis. C. de sum. tri. Dixit tñ Bal. ĩ aut. statuimus. C. de epis. & cle. ꝙ qui meretur incurrere indignationem principis, nõ meretur amittere iuris.
7 ab eo datã. ¶ Vltimo circa p̃dicta scias, ꝙ † non oĩs inobediens dr̃ ɔtemnere. Do. in c. de libellis. ad fi. 20. distin. Sola. n. inobedientia nõ inducit ɔtemptum, vt ibi p gl. in ver. ɔuincitur Et iõ licet qs non obediat sñiæ excõicationis, p hoc non sequitur, ꝙ ɔtemnat, f̃m Dñi. Qđ no. Cognoscitur autem ɔtemptus in dubio ex coniecturis, puta, qñ quis venit scienter, & ɔ̃ prohibitionem superioris. Bu. in c. si celebrat. de cle. ex. mi. dicens, ad hoc esse tex. sing. & bene no. ibi, & facit ad intellectũ c. 2. & 3. eo. ti. facit ẽt ad intellectum ca. notãdum. 24. q. 3. & c. p tuas de sen. exc. Per quæ iura dicit Pau. de Leaza. in d. c. si celebrat. ꝙ pp contemptum ligatur, qui alias non est ligatus. Et ille dr̃ celebrare in contemptum clauium, q sciẽter, id est, sciens se excommunicatũ, & dolose celebrat. Per ignorantiam enim excluditur contemptus. Similiter si sine dolo celebrauerit, Cal. de ver. sig. cons. 11. Et q facit cum aliqua causa, non dr̃ contemnere, ẽtsi sit iniusta, gl. 3. c. metropolitanum. 2. q. 7. quam sequitur Cal. in d. cons. Dr̃ etiam contemnere, f̃m eum, ille, qui monitus pertinaciter se ingerit per d. c. si celebrat. Quod no. ad intellectum bullæ dicentis, non intelligi dispensatum cum his, qui in contemptum celebrarunt. Et dicit Dom. post alios in d. c. metropolitanum, ꝙ Cõtemnere, est aspernari, & non curare, per c. qui & humanis. 12. q. 2. & c. excellentissimus. in fi. 11. q. 3. Pulchre hoc declarat præ cæteris oĩbus Do. in c. nullus. 55. dist. post Arc. qui allegat Ang. in c. quicunque. 81. dist. dicens, ꝙ quis dr̃ in ɔtemptum facere, qñ voluntas eius contemnit subijci ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad ɔ̃ueniẽdum legi, vel regulæ. Qñ aũt econuerso pp particularẽ aliquam causam, puta ex cõcupiscentia, vel ira, inducit̃ ad ɔ̃faciendum, non peccat ex contemptu, vt latius per eum, & per Car. post Steph. in cle. j in 3. notabili, de sepul. & Idem Cal. de sen. exc. in cons. 4. versi. contemnere dr̃. vbi allegat Steph. ĩ d. cle. j. Quòd autem faciens scienter ɔ̃ ius, dicatur in dubio contemnere, vide gl. in c. cum illorum. in ver. in contemptu. de sen. excõ. & glos. 3. in l. j. ff. de fer. Et no. ꝙ faciens actum prohibitum casualiter, non p̃missa deliberatione, non dr̃ ɔtemnere, gl. in c. vnũ orariũ. §. alias ea demum. in ver. plus accidit. 25. dist. dũ dicit, casu, non ɔtemptu, quasi velit, ꝙ actus casualis & improuisus non dr̃ cum contemptu, f̃m Do. ibi, & in d. c. nullus. Et dum dixi, ꝙ aliud est contemnere, aliud nõ parere, adde gl. in c. quis aũt. 10. dist. q̃ dicit, ꝙ ille dr̃ contemnere *, qui venit ɔ̃ legem præcepti. Non parere vero, qui venit ɔ̃ legem consilij. Quod no. quia facit ad dubium, qñ quis dicatur in contemptum celebrare, f̃m Dom. ibi. Ad quæ verba vide Tho. in 4. sent. dist. 18. q. 2. art. 4. quasi in fi. dum dicit, ꝙ participans excommunicato in diuinis, facit ɔ̃ præceptum, & peccat mortaliter: si participat in alιis facit præter præceptum, ꝙ peccat venialiter. De cuius tñ dicti veritate ponunt oẽs post Io. An. in c. sacris. qđ metus causa. Et quia Arc. in d. c. nullus. dicit se vidisse sæpius dubitari in curia, quis dicatur celebrare in contemptum clauiũ, infert ex prædictis Do. extendendo, ꝙ qui cõpellit alios celebrare publice tempore generalis interdicti, dr̃ contemnere, c. fi. de exces. præl. Et excõmunicatus ingerens se communioni ɔ̃ præceptum superioris, dr̃ facere in contemptum, licet faciat sub spe veniæ, c. illud. & c. fi. de cler. exc. mi. c. honoratus. 73. dist. Idem in eo, qui scienter durat in excõicatione per annum, c. fi. de pęn. & ista tria verba ponit Io. And. post Host. in ca. fi. de exces. præl. in prin. Item quando non intrat ecclesiam, sed ad valuas audit officium. qđ est prohibitum, ca. qđ in te. de pęn. & re. Et hunc casum, & alios ponit Io. An. in c. dilecto. de sen. exc. in 6. Et licet, qñ sunt opiniones, an locus sit interdictus, non debeat quis celebrare, tñ si celebrat sequendo op. negantium esse interdictum, non dr̃ celebrare in contemptum. Io. An. in c. fi. de sen. exc. in 6. & facit dictũ Arc. in c. quicunque. quem ẽt pulchre refert Alb. in dictionario, in ver. contemnebat. ad fi. Aliqua etiam pulchra ponit Brix. in rep. in verbo, ɔtemptus. q̃ habeas pro hic repetitis, ne videar alienas plumas induere. Firmanus nihil ponit. Et hæc nota, vt quotidiana & noua.

* Contemnere. *Adde quãdo quis dicatur contemnere, & vi. tex. in c. cum non ab homine. in fi. de iudi. 72. q. 2. c. q di uinis. 11. q. 3. c. excellentia.*

SVMMARIVM.

1 *Ducto ad carceres, si spernatur fideiussor idoneus, quem offert, an fiat iniuria.*

2 *Captus pro crimine, quod meretur pęnam corporalem, non relaxatur offerendo fideiussorem.*

3 *Officialis non potest conueniri durante officio. Ab hac regula excipiuntur plures casus.*

CAPITVLVM III.

1 b Legebatur. ¶ In † quãtum dicit Abb. fieri b iniuriam ducto ad carceres, spreto fideiussore idoneo, c adde Do. post Arc. 19. dis c. in memoriam. & Ang. post Bar. in l. si vero. § j. ff. qui satis. cog. vbi exclamat ɔ̃ iudices, q detinent inuentos cum armis, afferentes fideius. Idem dicit Bal. ĩ l. sed &

b Fieri. *Adde & amplia istud, ꝙ non solum habet locum in causis ciuilibus, sed etiam in criminalibus, vbi pęna pecuniaria venit imponenda, l. 1. 2. & 3. ff. de cust. reo.*

c Fideiussore idoneo.

idoneo. Sed nun
qd fiat iniuria fi-
deiussori, ita ꝙ ta
lis fideiussor, cum
sit idoneus contra
opponentē eū pau
perē, possit agere
actione iniuriarū?
Dic, ꝙ sic, & tene
tur opponēs actio
ne iniuriarū, vt p
do.Soc.cons. 118.

* Fideiussore.
Adde, quid si for
mata inquisitio-
ne pro vulnere ali
cui pro quo impo-
nenda erat pęna
centum fideiussor
intercesserit, de-
mum mors sit se-
cuta, an ad aliam
pœnam pro ea im-
ponendam tenea-
tur, vi.Soci.cons.
173.incip. in prę-
senti consultatio-
ne. versic. secundo
promittunt. circa
med. in 2. par.

* Cons. 15. *Ad-*
de eundem consi.
11. in præposita.
& consi. 387. in
casu. & in l. 1. §.
familiæ. versic. in
quantum. ff. de pu
blic. & in l. filio-
familias. la 2. nu.
8. ver. secundo du-
bitatur. ff. sol. mat.
Laud. in trac. de
off. q. 167. incip.
Potestas tenetur.
Ias. in l. non im-
possibile. n. 2. ff. de
pac. Auct. in c.
Petrus. col. pe. ver
si. sexto declara. de
homic. in c. 2. post
nu. 2. de const. &
in c. cum venisset.
nume. 4. de test.

a Regulariter.
Adde tu, quòd re-
gula istarū legum
adeo procedit, ꝙ
non potest conue-
niri officialis, vt
saltem procurato-
rum mittat, alias
priuilegium ista-
rum legum nihil
operaretur. Ita
Barto. in l. 2. §. si
quis in iudicio. ff.
si quis cau. in ver-
aut nō tenetur ve-
nire priuilegio tē-
porali.

si is.ff.de ī ius vo.Bñ facit l.creditores.ī
fi.ff.de priu.credi.no.Ang. de Are. ī li.
malefi.Tñ mulier inuēta cū armis ētsi
nō inueniat fideiussorē,nō dēt duci ad 4
palatiū, gl.2.ff.de cust.reo.sed dēt rela
xari p̄stita iuratoria cautione de stan-
do iuri.auth.nouo iure.C. de cust.reo.
2 Qđ no.ſm Bal.ī d.l.sed & si is.¶ Et† ca
ue, qa captus ꝑ crimine merēte pœnā
corporalem non relaxatur offerendo
* fideiussorem *,23.q.5.ca.cum hō.Cir-
ca q̄ vide gl.2.in c.arguta.2.q.7.ꝑ Bar.ī
l.si à reo.§.fi.ff.de fideius.tex. & Bar.in
l.2.ī prin.ff.de cust.reo.tex.Bar. & Bal.
in l.eos.§.sup his.C.de ap.Arc.in c.qs-
quis.6.q.j.Pau.de Cast. in l. ꝓmissor.§.
fi.ff.de ꝯst.pe.Bar.in l.item liberat. ff.j.
ff qb.mo.pig.vel hypo.sol.Bal.& Sal.ī
l.ad ꝯmētariensem C.de cust.reo.Bal.
in c.ex rescripto.de iureiu.Dom.in c.si
clericos.de sen.exc.ī 6.& in c.iurisgen-
tiū.in fi.j.dist.Mod.in li.malef. Maria.
in rep.c.qualiter.2.q.11.art.90.de acc.
Pe.de Anc.& Imola in ru.j. de fideius.
Bal.in l.j.C.ne fi.ꝑ pa.in l.pe.C.de pac.
in ti.de pace Const.in ver. ab vniuersi-
tate.alias in ver.dāna.Cy.in l.pe.C.de
cus.reo.Lud.in sing.129.tu scis. Bal.in
l.de qb.ff.de legi.Alex in l.sæpe.ff.de re
iu.Bal.in ru. C. res inter alios acta. Io.
And.in Spe.de fideius.§.j.ver. quæ aūt
dn̄a.Bal.in l.2.C. de ꝯst.pec. Lud. in l.
filio familias.ff.sol.matr. Ana.in ca.2.
* de delic.puer.Lud ꝯs.15.* Bal.in l.exe
cutorem.C.de execu. rei iu. oīno Alb.
in j.parte stat.q.51.Bal.in l.lege Corne
lia.in fi.ff.ad Syllani. Pe. de Anc.ī rep.
c.i.de ꝯst.& qđ dixi j.dis. c.ius genera-
le.ad fi.Ex quibus apostillabis dictam
a gl.in c.cum homo.Rr̄a an †pōt offi-
3 cialis cōueniri pendente officio.l.pars
literarum.ff.de iu.l.2. ff. de in ius voc.
c.ꝓhibentur.2.q.j. Excipiuntur plures
casus:puta, si est iudex inferior habens
simplicem iurisdōnem.Bar.l.nec ma-
gistratib.ꝑ illum tex. ff. de iniu. & Bu.
Imo.Do.Ab.hic Io.de Fan.d.c.prohi-
bent.& Do.ibi. Idem si deliquit in of-
ficio,c.iubemus.1.q.j.& ca. sancimus.
2.q.7.gl.Io.de Fan.& Dom. in dicto c.
prohibentur.l.iubemus. C.ad l.Iul. re-
pe.Bal.in l.mancipia.C.de ser.fug.po-
nens,qūo remoueatur tunc ab officio.
Idem,si ꝯhit pendente officio. l.inter-
dum.§.1.ff.de iudic.facit l.2. §. legatis.
& oēs.eo.ti.Et hoc, qñ ꝯhere pōt. Est
enim regulariter prohibitus, l.non li-
cet.ff.de ꝯhe. emptio. & l. in princip.
cum l.seq.ff.si cer.pet.nisi in septē casi-
bus, de quibus per Alex. post alios in
dicta l.in principalibus.vbi adde Imo.
de iureiu.c.cum contingat.23.char.v-
bi ponit an ꝯctus suus firmetur iur̄o.
Idem, si pendente officio subijcit exa-
mini alterius,l.est receptum. ff. de iu.
om.iu.No.Catald.de Viso, in l.obser-
uare.§.proficisci.ī 5.q. ver.& prædicta.
ff.de offi.procons. in trac. syndicatus.
& hinc est, ꝙ posset ꝯueniri citatione
non arctatoria, puta ad defendēdū ꝓ-
cessum suum sup inquisitione, vt dixi
in c.dilectus.j.de resc.respondendo ad motiuum Sal.in
l.2.C.si reus,vel acc.Idē,si delegatus Papæ deliquit,quia
pōt accusari coram ordinario, & punieť finito officio,

gl.sing.c.fi.de resc.& ibi Imo.Facit tex. & ibi Abb.in c.
fi.de sta.mo.Idē,si ꝯuenitur super furto Tex.quē Ang fa
cit sing.in Aut.ut iu.sine quoquo suf.§.si qs.& §.illud. 2.
4 Idē,si ꝯuenitur in patria sua, in cā ꝑ ꝓcuratorē agitabili
Alb.in l.senatus.ult.col.ibi scđo casu. ff.de of. p̄si. Alle.
gl.j.in l. si præses. de epis. aud.Et alia.etiam ponit latè in
hac mā.Idem si officiū est ꝑpetuū Bar.in l.de pupillo. §.
si qs ipsi.de ope.no.nun.Bu.de iur.cal.c.cęterū.ad fi.Bal.
in l.nisi finita.ꝑ illū tex.ff.de tut.& ra.dist.& Doct.d.c.ꝓ
hibentur.& hic.Et dicit Bal.de pa.Cōst.ī uer.credentia.ī
fi. ꝙ ubi a iure imponitur pęna remotionis ab officio,
pōt cognosci de illo crimine durāte officio, nā si expe-
ctaremus finem officij,frustra fieret amotio.Alle.l.iube
mus C.ad l.Iul.rep.Idem si officiū est ad bñplacitū supe
rioris,ſm ꝓximè allegatos,per l.iurisperitos.§.cū oriun-
dus.ff.de excu.tu.Cōfirma ut ꝑ Alex.in d.§.si qs.Idē, qñ
officialis ꝯuenitur, ut habeat cōparere finito officio, &
nunc cauere de cōparendo.Bar.in l.2.in princ.ff. de in ius
voc.gl.2. d.c.ꝓhibentur.Bu.Imo. & Abb. hic. est tex.in
l.si adulteriū.§.fi.ff.de adul.Idem,si res, uel actio esset pe
ritura,qa saltem teneť litem ꝯtestari ſm oēs hic,ꝑ l.sena
tus.ff.de offi. p̄si. Et qñ res esset peritura,finiretur cā.Re
liqua dic,ut per Scribentes in dicta l.si pars literarū.& ꝑ
Flo.in l.quemadmodū.§.magistratib.ff.ad legem Aql.
& ꝑ Firma.in uer.officialis ꝯuenitur. Qualiter aūt ꝯue-
niatur finito officio.vide gl.& Bar.ī l.2. ad l. Iul.rep.ubi
dr̄,ꝙ etiā in ꝓpria ꝓuincia poterit ꝯueniri de gestis ī of-
ficio.Qđ limita,ut singulariter ꝑ Abb.post Car. de iu.c.
venerabilis.ibi,& attende nisi p̄cessisset edictū ī loco of-
ficij snīa imponens silentiū his, q nō ꝯparuerāt. Qđ no.
Et adde Pe.de Anc.de resc.c.statutū.§.cum uerò.uer.ici-
denter, q̄ritur li.6.ubi ponit de practica ꝯueniendi istos
in dięcesi,uel extra. Quid aūt si agereť đ crimine ꝯmis-
so añ officiū,& đ quo fuisset ꝯdēnatus? Vide Spe.đ act.§.
j.uer.itē si illustris.Bar.& alios ī l.si appellationē.C.đ ap.

SVMMARIVM.

1 *Rex cui debet confiteri.*
2 *Prædium habens in confinibus, cui soluat decimam.*

CAPITVLVM IIII.

OMnes. ¶Dū tangit Abb. cui ꝯfiteatur
Rex.adde Host.de pę.& remis.§.
1 cui ꝯfitendū.uer.an Rex.ubi dicit,ꝙ si† hēt
ꝓprium domicilium in certa parochia,dēt
ꝯfiteri parochiano,nisi aliud esset de ꝯsue-
tudine, q̄ alicui ecclesiæ dedisset priuilegium audiendi
ꝯfessionem regis. Nō autem posset ꝯsuetudo inducere,
ꝙ ipse eligeret,quem uellet,ſm eum. Pro quo est hodie
c.2.in fi.de pę.& re.li.6.Et de his etiā vide Spe.in reper.đ
pœ.& re.§.ut aūt.ver.imperator. Circa gl. hic,q̄ semper
allegatur de habente plura domicilia,adde q̄ dixi de re-
scr.c.dilectus.2.& de off.or.c. qm̄. Et quantum ad deci-
mas. vide gl.đ deci.c.ad Apostolicę. in uer. ꝑsonales. &
Th.2.2.q.87.ar.3.in sol.2.arg.& Io.And.in Spe.rub. đ pa
ro.& ibi de sepultura talium ꝑsonarum. & refert Dom.
de sepul.c.cum qs.§.j.lib.6.ubi bo.tex.cum gl. in uer.do-
micilia.q̄ etiam ponit de re sita in duabus parochiis,pu-
ta in confinibus.¶ Et no. Inn.de paro.super eo. Et gl.fin.
2 16.q.3.licet.dicens, ꝙ si † domus est in cōfinio duarum
parochiarum,utriq; debeť đcima,de qua meminit Bal.
de testi.c.cum causa.ibi,sed exceptis dicit,vide. Et si du-
bitať,de qua parochia sit domus, inspicitur situs ianuæ
ipsius domus.Bar.in l.qđ conclaue, in fi.ff. de dam.infe.
Et dicit ibi Ang.ꝙ si domus hēt duo ostia, quorum unū
dr̄ anterius ab illo cognoscitur parochia tanquam a no
biliori. Et dicit Bar. in l. si quis in graui. §. surdus. ff. ad
Syl.ꝙ dato,ꝙ duę domus sint proximæ: tñ si una habet
ostium in una uia,alia in alia,non dicuntur vicinæ. Di-
cit etiam Lud.in l.si tertius.ff.de aqua plu.ar.ꝙ statutum
aggrauans pœnam percutienti aliquem iuxta domum
per decem pedes, intelligitur, ut fiat mensuratio pe-
dum ab angulo proximiori ipsi ꝑcussioni. Facit c. quis-
quis.

quis, & c.ficut.17.q.4. dum dr de circuitu ecclæ. Et vide Dom. in c.j.de ɔſe.eccleſ.vel alta.in 6.vbi late ponit, qñ ſunt duo cęmeteria, & facta eſt ſanguinis effuſio in porta poſita in medio, an debeat vtrunq; reconciliari. Ad hoc facit gl. in cle. cām. in verbo, communiter.de elec.

SVMMARIVM.

1 *Miles egreſſus aciem, ſi fugat hoſtem, non punitur capite.*

CAPITVLVM V.

Illud. ¶Eſt caſus notabilis ad multa ſm Bal.hic inferentem ɔ̃ caſtellanos de ſua cuſtodia exeuntes, q̃ nō debent exire ēt pro ſubſidio ciuitatis. Dixit tñ Rich.
1 Ma. ꝙ ſi † miles egreſſus aciem fugat hoſtes non punitur pęna mortis, licet dux belli illud prohibuiſſet ſub pęna capitali, per l.ad beſtias.ff.de pe.vbi pp peritiam & factum inſigne effectualiter perpetratum qs euadit pęnam. Pro hoc facit c.quæritur.22.q.2. ſm Ioan.de Lig.in tra.de bello.c.29. Sed voluit allegare tex.ī c.fi.ca. & q. vbi filius Saul regis in bello bene geſto, ɔ̃ueniens mandato paterno damnatus fuit ad mortem, & demum diſpenſatiue per patrem abſoluitur. Tñ dicit Io. de Lig. Ric.erraſſe per tex.in l.3.§.in bello.ff.de re mili.vbi talis punitur (non obſtante proſpero ſucceſſu, quis eſt bene iuſta cā remittendi pęnam p principem inobedientiæ ſuæ.) Et ſic loquunt iura pdicta, q̃ in hoc faciunt ɔ̃ Rich. dum præſupponunt, opus eſſe gr̃a. Ergo pœna erat incurſa. Quantum ſit meritoria obedientia, vide beatū Tho. 2.2.q.140.art.2.& 3.& Archiep.Flo.4.parte ſuæ ſummæ, ti.5.c.11.& ibi ſunt multæ authoritates ſacræ Scripturæ de obedientia. Et qūo iſta virtus excellit omnes partes profeſſionis, vide beatum Tho.2.2.q.86.art.vlt. ¶Quòd autem pp aliquod bonum non ſit peccandum, vide ca. ſuper eo.de vſur.c.ſacris.de ſepul.c.forte.14.q.5.ca. cum ex iniuncto.ver.ꝙ licet opera.de hære. & vt alius euitet maius malum.gl.13.& 14.diſt.in ſumma, & gl. plena, ne cle.vel mo.nō magno.in ver.languentium. Et vltra infamiam, q̃ incurrit violator canonis, p iſtum tex.in ver. notam, vide alia, quæ dixi in c.j.de conſtitu.poſt princ.

SVMMARIVM.

1 *Papa licet ſcribat alicui ſub nomine dignitatis, an per hoc intelligatur eum approbare in illa dignitate.*
2 *Cauſa conſiſtit in iure, occaſio vero in facto. Et ibi multa de hoc verbo, Cauſa.*
3 *Tanquam, hæc dictio quid ſignificet?*
4 *Appellatio fit ad ſuperiorem à clerico habente iuriſdictionem temporalem iure feudi.*
5 *Donatio facta à Conſtantino imperatore, Syluestro Papæ, an valuerit.*

CAPITVLVM VI.

Solitæ. ¶Dicit gl.2.in c.in apibus.7.q.1. ꝙ iſte imperator Græcorū vocat Græculus, quem Græci erexerunt, qñ Ro.eccł'a tranſtulit imperium ab Oriente in Germanos, vt in c.venerabilem. de elec. vbi gl. in verbo, Germanos, facit mentionem de iſto, de quo ēt loquit gl.96.diſt.c.ſi imperator.in ver.diuinitus. Et fuit facta illa translatio, quia Græci non recognoſcebant eccleſiam Ro. ſm Arc.& Do.in d.c.in apibus. Per hoc non habemus duos imperatores, quia iſte non erat imperator, ſed hr̃ticus & ſchiſmaticus, ſm Do.& Vgo. diſt.21. nunc. Ex quibus colligit Imo.hic iuncto iſto tex. ꝙ † li-
1 cet Papa ſcribat alicui ſub noīe dignitatis, per hoc non intelligitur illum appobare in illa dignitate. Eſt tex.in cle.ſi ſummus, de ſen.exc. Imperator vero vniuerſalis appellatur ſuperilluſtris, vt hic per Imo. Cui adde Bal. de ɔſt.c.cum acceſſiſſent. Ang.in l.pcipimus. C.de ap.& late Alex.poſt Fulg.& Rom.in l.j.ff.de of.eius, cui manda. eſt iu.vbi late ponit, qui ſint illuſtres, & ſuperilluſtres. Vide eundē in ru.ff.de iu.om.iu.vbi ponit, q dicant ſpectabiles, & clariſſimi. Et p plena inſtructione tranſlationis imperij vide late Frā.Pau.ɔmēto extraua.ſi fratrū. ver. & breuiter circa tranſlationē.& eſt poſt ſuū tractatū de ſed.va.vbi ɔmemorat opportune hiſtorias. Et de authoritate Papæ in hac trāslatione īperij, vide ſex qōnes examinatas p Aug.de Anch. in li.de ptāte ecclaſtica, q.37.
2 ¶In quantum dñt hic oēs poſt Hoſt. ꝙ † cā ɔſiſtit in iure, occaſio vero in facto, & eſt irrationabilis: adde Do. poſt Arc.11.diſ.c.ɔñs.in prin. vbi ſequit hoc idem Ab.ī c.j.ibi, eccłaſtica bñficia, ſubdens, ꝙ ēt aliqñ capit occa-
a ſio a in partem bonā, vt ibi. Et adde Io. An.in c.poſt trāslationē.de renun. vbi dicit ſe vidiſſe dubitari & obtineri in practica, ꝙ cā in dubio intelligit eſſe finalis, occaſio vero impulſiua, p iſtum tex. Vñ ſi danī decē ob cām, vt vadas Romā, illa eſt cā finalis: ſecus, ſi occaſione eundi Romā, ſm eū. Et de hoc, an in dubio cā pſumat impulſiua vel finalis, vide Imo.& Lud.in l.2.§.fi.ff.de dona.& Imo.in d.c.poſt translationē. & Ab.& Phi.in c.cum ceſſante.de ap. ¶Pōt ēt dici occaſio, qñ quis inducit aliquem ad faciēdum id, qđ alias erat facturus, vt q accepit vſuram ab hoīe parato alias fęnerari: cā aūt diceret, qñ alias non erat fœneraturus, vt p Arch. in c.ſi qs vſuram.14.q.4. Et ſequit Do. in d.c.ɔñs.remittēs ēt ad Pau.cle. dudum.de ſepul. ver. rōne, vel cā.& vide Pau.de Caſt.in l.certi ɔdictio.ī prin. ff.ſi cer. pe. vbi no. tanq̃ diuerſa, cām & obligationem. nam ibi cā ponit p cā remota, vt eſt ɔ̃ctus, vel quaſi, & delictum vel quaſi, obligatio vero eſt cā proxima & immediata, ex qua orit actio, l.13.§.ea obligatio.ff.de pcu. Pro qua drīa inter cām mediatam & immediatā, eſt gl. or.de homi.c.de cætero. dicens, cām mediatā non imputari ad delictū, & declarat ibi Ana.poſt alios in fi.& eā ſequitur Lud.in l.alia.§.eleganter.ſol.ma.Ab.de eo, qui cogño.ɔſan.c.diſcretionem.& de ɔceſ. præb. c. quia diuerſitatē.vlt.col. Et Dyn. in rł'a, priuilegium, li.6.facit l. item Mela.§.Celſus.ff.ad l. Aquil.vbi ſi quis vulnerat aliquem mortaliter, & poſtea alius eum exanimat, non tenet primus, ſed ſecundus*, à quo eſt cā proxima. No.Bal.eo. ti.c.ita vulneratus.& And.de Iſer.in c. j.q.mo.feu.amit. Similiter dicit Imo. poſt Compoſt.& Car.de reſc. Abbatē, ꝙ ɔſecutus penſionem pp literas ad bñficia, non dr̃ aſſecutus gr̃am ſuam, p c.quamuis.de pb.in 6.quia licet illæ literæ dederint cām huic penſioni: tñ eſt cauſa mediata, cui non attribuit effectus. Alleg.gl.in d.c.de cætero. Dixit ēt Sal.poſt Bar.in l.fori C.de aduo.diuer. iu.p illū tex.ꝙ aliud eſt eſſe ex aliquo, aliud eius occaſione. Et dixit Bar.in l. non dubium, vlt. col. C. de legi. ꝙ dictio, Ex, denotat cām proximam b, dictio vero Ob, vel pp, cām remotam, vt aliqñ cauſatum ſequatur poſt occaſionē. Vide c.ſtudeat, c. de his, & c. ſi putator.50.diſt.& c.ſicut dignum, de homi. ¶Inquantum Ab.dicit, non teneri tōſorem, q extraxit ſanguinem, &c.adde Bar.idē tenentē in l.non dubiū.C.de legi.& in l.nunquā, C.de agri.& cen.lib. 11.Pe.de Anc.in rep.c.1.de ɔſt.& in c. ſi poſtquam.ibi, pone exemplum, ſtatuto cauetur, de elec.in 6.& Bal. ff. de legi.l.benignius.& C.đ adul.l.Gracchus. Facit gl.c.j.ver.ſeminis.de ɔſe. eccleſ. vel alt.in 6.gl.ca.j.ver.cauſa, de ſta.reg. in 6. Vnde dicit Bal.aut.ingreſſi. C. de ſacroſanc. eccleſ. ꝙ ſi dicit ſtatutum, magnatem non poſſe ingredi palatiū,

a Capitur occaſio. *De hac dictione vide plene per do.Soc.conſi.156. incip. Pro fundamento præſentis cōſultationis. ver. confirmentur, nā licet verbum Occaſio. in 2. parte, char. 9. vbi, quòd licet dictio Occaſio, denotat cauſam remotiſsimā, qualiter intelligatur & limitatur.*

* Sed ſecundus. *Adde quòd primus tenetur de vulnere, ſecundus de occiſo, l. huic ſcripturæ, §.1. ad le. Aquil. Rom. ſing. 260. incipi. Quidam fuit vulneratus. Auct. in cap. ſignificaſti. il 2.de homici.& in c.de cætero, eo. ti. Iaſ.in l.ſi ab hoſtibus poſt Alex.ff. ſol. matr. Cępol. caute.5.verſ.Quidā. Quod aūt etiā primus ſit homicida, vi. Cæp. conſi. 11. Alexan. conſ. 115.vol. 2. Crem. no. 56. incip. quidam malus aduocatus. Io. de An. in d. c. ſignificaſti, col.4. verſ. & patet etiam. Bald. in l.2.col. 7.C. qui accuſ. non poſ.*

b Cām proximam. *Adde idē tenentem do. Soc. conſ.*

consi. 43. inc. sequendo ordinem. versi. tertio probatur. in 1. parte, char. 20. Et de eius importãtia vide do. Alex. de Imo. in l. j. §. j. de incẽ. rui. nau. & ĩ l. liberorũ. de ver. sign. & Pau. de Ca. cons. 39. & Oldr. cõs. 49. vbi plene. Et qualiter differant Ex, & Propter, vide do Ale. loco supra alleg.

a Tanquam. *Adde do. Soci. consi. 8. incipi. Prosequendo ordinem. circa princ. versi. duodecimo probatur. ibi, non obstat aliud argu. in 1. parte, char. 12. & dicit Alex. de Imo. in l. pecuniã. ff. si cer pe. in cons. suo 29. 4. parte.*

b Talis habeatur. *Adde tu, ꝙ Bald. in l. ciues. ff. de app. dicit, quòd appellatione ciuiũ non veniunt, nisi ciues originarij, & nõ ciues ex priuilegio, vbi agitur de odio, secus, si de fauore.*

* Inquisitionis. *Adde vol. 1. et vi. Bart. in l. 1. & in l. liber homo. ff. de ver. oblig. & in l. apud Iulianũ. §. fi. ff. ex quib. cau. in pos. ca. Bal. & Ang. in l. more. ff. de acqui. hær. Pa. de Cast. consi. 23. incip. Viso pũcto. Soci. consi. 30. incip. quamuis. cir. med. & consi. 34. incip. prosequendo ordinem. vers. tertio probatur et Doc. in l. quicquid astringẽdæ. de ver. oblig.*

non procedit in medico, vel alio artifice necessario habitãtibus in palatio, q̃uis sit de magnatibus. Non obst. istis, de sen. exc. c. ꝯtingit. 1. qa ille percutiebat malo aĩo, nõ hic. Quinimo si quis faceret se vulnerari non ad finem corporalis curæ, tunc percutiens puniret non obstante illius ꝑmissione, arg. l. liber hõ. ff. ad l. Aql. Secus vbi corp⁹ nõ frangit, neq; destruit, vt in alapa, quia dans eã volẽti, non incidit in pœnã, in q̃ incideret dans nolẽti. Bar. ĩ l. j. §. vsq; adeo. ff. de iniu. Ang. & Alex. in l. q̃uis. ff. de ĩ iusvo. Et ad hæc facit, qđ no. Bal. in l. decuriones. in fi. ff. de infa. Sal. in l. 2. C. de noxa. ¶ In † quantum tangũt
3 hic oẽs de dictione Tanq̃ a. adde tex. cum gl. fi. in c. cum ꝑ cã. de sen. exc. & tex. in c. ex parte. de spon. de illo, q dicit, tractabo te, tanq̃ vxorem, & vide Bar. pulchre, in l. si is, qui pro emptore. col. 24. ibi, tuo. ver. exprædictis. ff. de vsu cap. & in l. si maritus. 2. §. i. ff. de adul. quem sequit̃ Bu. de biga. c. nup. in fi. ꝙ si lex, vel statutũ disponit in mã, in qua põt disponere vere, vt in his, q̃ sunt iuris, tũc dictio Tanquam, est expressiua veritatis, puta, talis habeat b tanq̃ ciuis: secus in his, q̃ sunt facti, vt si dicat, habeat̃ tanq̃ ciuis originarius. Ista enĩ est fictio, qa non põt statutum facere, ꝙ hoc nõ factum habeat̃ ꝑ uere facto. Idẽ si dicit, talis habeat̃ ꝑ præsente. est fictio similitudinaria. Et ad ista exempla ciuitatis, vide Ab. qui fi. sint legi. c. tanq̃. & de spon. c. ex parte. & Pe. de Anch. in c. j. de ꝯst. 38. char. ver. scđo oppono. Dixit ẽt eleganter Bal. de resc. c. nõnulli. si statutum dicit, ꝙ aliqs puniat̃, tanq̃ falsarius, non intelligit̃ de pęna l. Cornelię de fal. sed de pęna arbitraria, ꝑ illum tex. iuncta expositione Io. An. q dicit illum non puniendum, vt vere falsarium, sed tanq̃ falsarium. Et ꝙ ista dictio sit rĩr nota improprietatis, vide Bal. in l. oẽs populi. ff. de iust. & iu. Aliq̃n tñ est expressiua veritatis, vt copiose per Alex. cons. mihi 15. Viso processu inquisitionis* ꝑ Arch. & Do. in c. q̃dam. 2. dis. & per Brix. in verbo, tanquam. Et in dictis repertoriis, vide de aliis similibus dictionibus, puta, Perĩde, Sicut, Quasi, Queadmodum. ¶ In
4 † quantũ dicit hic singulariter Inn. ꝙ à clerico habẽte iurisdõnem tpalẽ iure feudi appellat̃ ad superiorẽ secularẽ adde Bar. ĩ l. si q̃n. C. de ap. vbi ꝑ hoc dixit, ꝙ si rex iudicat, ut comes, appellat̃ ad superiorẽ in comitatu, nõ attẽta regia dignitate. Videẽt in terminis tex. cum gl. in verbo, alio. in c. Romana. §. dẽt. de ap. in 6. & ibi Do. & Bar. in l. j. §. si qs in appellatione. ff. de ap. post alios in c. 2. de deli. pue. Ab. de fo. com. c. verum. Lud. in l. 2. in prin. ver. quid si in eadem. de ver. obl. Arc. in ca. si q̃ cãæ. §. his ita. in fi. 11. q j. vbi allegat Spec. & Host. Idem Ab. in c. dilectus. 3. in prin. de præb. Facit, qđ no. Arc. de ẽpo vasallo regis, in c. duo sunt, 96. dis. ¶ Limita primo, nisi tpalia essent in totum translata in ecclesiam, quia tunc ab ẽpo iudicante appellabitur ad archiepm, glo. fi. in d. c. 2. de del. pue. & tex. in d. §. debet. & ibi Do. ad fi. Et in dubio bona tpalia censentur translata ad ecclesiam totaliter, Io. And. in Spe. de iu. om. iu. ver. q̃ autem. additione, vidisti duas, & Ab. de accus. veniens. nisi transferantur, vt feuda, per prædicta. Ex quibus no. ꝙ in laico transferente vtile dñium feudi in ecclesiam, remanet superioritas s̃. clericum feudatarium, alias nõ posset ad eũ appellari, si non esset superior, c. 2. de ꝯsue. in 6. Et ista superioritas ꝑmissa à canone hic, & in d. §. debet. fundat̃ super nã subiectæ materiæ. Non aũt posset consuetudo hic operari, vt declarat Io. And. in d. addi. vidisti. duas. ¶ Limita scđo, Dummõ clericus iudicet de mã tpali, in qua non requirit̃ in eo clericatus de essentia, adeo ꝙ ẽt laicus iudicare posset. Sed vbi nõ posset đ tali mã tpali iudicare nisi esset clericus, & si qualitas clericatus est de substantia, tunc dẽt appellari ad ecclasticũ. Ab. nouissime ĩ dispu. Gãdulphus. ibi, quarto & vltimo casu. inferẽs, ꝙ si clericus rector scholariũ iudicat ĩ cã scholaris laici, põt appellari ad superiorẽ laicũ, qa qualitas clericatus non habet̃ tũc in ꝯsideratione, vtpote nõ necessaria, sed si iudicat in cã scholaris clerici, tũc dẽt appellari ad ecclasticum, qa iudicat, vt clericus, & clericatus est de substantia, vñ ꝯcurrit ĩ eadem necessitate duplex qualitas, s. clericalis, & tpalis, ĩ qua mixtura fit denominatio à digniore, vt ꝑ Bar. in simili, C. de ap. l. p̃cipimus. §. eo. Et istud reputat Ab. nouũ, & ab alio nõ tactũ & quotidianũ. ¶ Cõsidera, qđ si in ꝓposito nr̃o illi, inter quos iudicat ẽps iure feudi, essent clerici, nã ꝑ hoc dictum Ab. vr̃, ꝙ tũc esset appellandum ad ecclasticum, qa ꝑꝑ ꝑsonas eorum qualitas clericatus erat necessaria in iudicãte. Dic ꝯ, qa si erant vasalli, potuissent ꝯueniri coram eo, ẽtsi nõ fuisset clericus, vt no. in d. c. verum. Et sic clericatus nõ erat necessarius in iudicante. Secus in scholari clerico, ĩ quo non ꝯcurrebat materia feudalis. Cætera dic, vt per Docto. in d. §. debet. Hæc aũt gusta, vt subtilia & noua. ¶ In quantum gl. & Doc. hic declarant, quo mõ verba debẽt aliquid operari, si fieri põt adde, q̃ opportune dixi in c. j. de rescr. ponendo de priuilegio, deinde remissiones, ex quibus habent̃ plures fallentiæ ad istam rĩam, maxime remittendo ad Do. de ꝓc. c. si duo. in 6. & de priu. eo. lib. c. si Papa. in fi. prin. & in c. si Romanorum. 19. dist. & Alex. ꝯs. 33. Viso themate*. & vide Do. in proæ. Decr. ponentem quinque fallentias, in quibus toleratur superfluitas, & ibi retuli in fi. de quo ẽt per Bal. in l. ꝯctus. 5. col. de fide instr. & Dom. in c. licet, super gl. 2. de elec. li. 6. & Im. in. c. qualiter. ĩ de accu. in 6. c. ad aures. de app. & in ca. 2. vt li. non ꝯte. Toleratur enim superfluitas, qñ ĩ dispositione superflua est mixtum aliqđ noui. Do. in c. si tibi. ꝑꝑ gl. j. de præb. in 6. Idẽ, si sequeret̃ absurdũ, volendo, ꝙ verba aliquid operent̃. Bal. in l. terminato. C. de fruc. & li. expen. Idem, qñ ꝯcedit̃ alicui id, qđ ei competit de iure communi, vt mos sibi gerat̃. Ab. de ꝓb. c. licet. post prin. facit ca. in causis. Idem in casu cle. j. de præb. Idem, vt aliquid plus timeat̃. Ab. & Ana. de hære. c. si aduersus. ꝑ illum tex. Idem, qñ ad diuersum effectum replicatur, qđ alias est dictum. Do. x. dist. c. qm̃. in prin. Lud. in l. quamquam. ff. de aqua plu. arcen. ¶ Idem, qñ id, quod erat expressum explicite, replicatur in alia lege implicite. Do. in c. ait aũt. ad fi. dist. & in c. j. pen. col. de sum. tri. in 6. propter gl. ibi, in ver. & filio. ¶ Idem, quando est inducta consuetudo inculcãdi verba superflua, ut quando notarius dicit in instrumento, talis fecit, constituit, & creauit talem ꝓcuratorem. Spe. de prox. §. ut autem. uer. sed opponitur. Idẽ, qñ exprimitur aliquid ad cautelam causa tollendę dubitatiõis. Abb. hic, & de sepul. c. certificari. Et ista faciũt ad statuta ꝓhibentia superfluos articulos, qa dictis modis excusabit̃ sępe superfluitas. Et dicit Alb. in l. j. ff. đ offi. ꝓcu. Cęsa. ꝙ illud, ꝙ dr̃ uerba debere aliquid operari, ẽ verũ ĩ ultimis uoluntatibus, ubi latior debet fieri interptatio. Et ita loquitur l. si qñ. de leg. j. Sed in contractibus inter viuos restringuntur ad ꝓcedentia, & est quasi quędam declaratio & inculcatio uerborũ, per l. pediculis. §. Labeo. ff. de auro, & arg. leg. Et infert, ꝙ ista verba generalia, Habeo ratũ, quicquid per te factum, vel gestũ fuerit, non dant liberam. Vide etiam omnino Bal. in c. cũ ordi-

* Viso themate. *Adde vol. 1. colũ. 2. nu. 10. & eo. uol. cõs. 22. viso instrumento. col. 2. nu. 6.*

* Temporalibus. *Adde (quicquid maligni dicant) quòd id tota Dei voluntate effectum est, vt Constantinus hac ratione non modo donaret ecclesiæ, sed potius restitueret quod prius à suis antecessoribus Tyrannice fuerat occupatum, vbi ecclesia Dei, in temporalem gladium haberet, vix enim cum ipso potest se defendere ab impijs inuasoribus, dicamus ergo ꝙ Papa vtrunque gladium habet, & quod valuit donatio sibi facta: non enim facta. fuit Papę, ut ipsi particulari sed ecclesiæ, & pro ea ipsi Papa eius capiti quo casu tenet quãtuncunq; magna, & forte enormis, vt in §. si minus. ĩ Aut. de non alie. c. fundamenta. §. ne aũt. de elec. in 6. in cle. pastoralis. versus fi. de re iud. Bal. in l. certarum. in prin. ff. de test. milit. Bar. in l. hostes. col. 1. & 2. ff. de cap. vbi in fine loquitur de donatione Constantini. & adde extrauagantem Bonif. 8. inci. vnã sanctã. Inn. in ca. quod in dubijs. de renunc. Io. And. in addit. Spe. ti. de resc. præsen. §. rõne. & §. item quod est obtentum. Cal. in c. abbate sane. de re iud. Ant. in c. auditis. in 3. no. de restitu. in integr. Zabarel. in repet. c. per pendimus. q. 7. de sent. excom. Anchar. in proœ. 6. Abb. in ca. per venerabilē. 6. nota. qui fi. sint legi. Bart. in l. pen. de of. presi. Bart. Bal. & Ang. in l. filio quem pater. ff. de lib. & posth. Pau. de Cast. in l. deprecatio. ff. ad le. Rh. de iac. Oldra. consi. 158. incip. ex præsenti. Car. consi. 137. Redemptoris omnium Abb. consi. 83. conditoris omnium. in 3. dubio. par. 1. & consilio 85. in ea. parte. Pau. de Cast. consi. 74. incip. quia frustra. Anto. in 2. par. 3. par. suæ sum. ti. 33. c. incip. de donatione facta ecclesiæ. & Doc. in proœm. C. & ff. & in l. bene à Zenone. C. de quadrien. prescr. in c. ego Ludouicus. 63. dist. facit; quia imperiũ pendet ab ecclesia, vt dicit Are. in loco citato ab Auct. qui dicit hoc communiter * teneri. in ver. vnde si imperium. hinc est quod Papa potest deponere imperatorem, vt dicit Bal. in l. fi. C. de legi. nihilominus potestas imperialis pendet à Deo. Abb. & alij in d. cap. nouit. de iud. quod non alia ratione est, nisi qa Papa est vicarius Dei, à Christo constitutus in Petro, cui suam potestatem reliquit. ca. in illis. 80. dist. c. in nouo. 21. dist. igitur Constantinus recte donauit, immo (vt dixi) restituit, cum omne qđ hēt, recognoscat à Papa de iure, vnde vacante papatu non succedit imperator in exercitio iurisdictionis, capitu. qualiter. de iudici. Roman. singu. 418. sed bene vacante imperio succedit Papa. clementi. pastoralis. §. fi. de re iudica. Bart. in l. naturaliter. col. fi. de vsuc. Ias. in l. imperium. col. decima. de iuris. om. iud. & hoc de iure liquidum est iam pridem inconcusse seruatũ, vt dicit Roman. singula. 417. incip. Vacante imperio. quod non esset nisi imperialis iurisdictio penderet à Papa. Constantinus igitur recte donauit immo restituit ecclesiæ, quę habet omnimodam potestatem in temporalibus, & hæc sufficiant.*

ordinem. ver. pone ergo. de resc. & vide do. Ab. in dispu. stante statuto. in vl. char. vbi late ponit quomõ verborũ plenitudo adiecta ex stylo notariorũ, nihil operat̃, quo ad p̄sumēdam donationem, vel aliud p̄iudiciale nõ verisimiliter cadens in mentem partium. Qũo aũt interprete t̃ statuta, vt aliqd operent̃, vide opportune Alex. in l. 4. §. p̄tor. ff. de dam. infec. & And. Sic. de resc. c. cãm. ¶ Vltimo in quantum sꝑ allegat̃ ista decr. de ptãte Papæ in tꝑalib. vide oẽs Doc. in c. nouit. de iu. Et in specie de ista æquiparatione solis & lunæ ad imperium & ecclesiam vide mirabiliter Dantem Poetam Florentinum in suo lib. De monarchia imperij, in 3. li. ver. isti vero, ad quos erit tota disputatio. Et pro rñsione ↄfutationum suarum ↄsule Theologos, videndo solennes remissiones, quas aggregauit Fran. Pau. auditor Rotæ, in fi. gl. quas fecit suꝑ extrauagã. vnam sanctam. q̃ posuit post tractatum De ptãte capituli sede vac. vbi ẽt ad ꝓpositũ ↄmemorat dicta Aegidij Bel. hic reprehēdentis Io. Mo. ꝗ in suis glo. super illa extrau. sꝑ tendit ad restrictionem ptãtis Papæ in tꝑalibus, forte cupidus fauoris regij, cũ tunc esset legatus in Francia, & forte occasione suarum glossarum fuit facta extrauagans, meruit. posita inter extrauagantes impressas post tractatum. Pauini De visitatione. vide ẽt vltra Pauinũ de ista tꝑali ptãte ecclæ, & vñ sit adeo aucta, & multa alia, ꝑ Pium Papam in suo dialogo, & Arc. Flo. ĩ 2. parte 3. partis suæ summæ, ti. 23. ver. de ptãte iurisdõnis. & ver. de prioratu Papatus ad ĩperium. Et de hoc, vtrum papatus fuerit ante imperium, vide ẽt oĩno Aug. de Anc. in li. de potestate ecclastica, q. 36. Et ibi vtrũ Papa saltem tꝑale dñiũ ab imperatore recognoscat, & vtrum
5 †imperator in dñio tꝑalium sit maior
Papa. Quæ oĩa introducunt ẽt ad q. tritam, vtrum valuerit donatio facta per Constantinum Syluestro Papæ de qua in palea, Constantinus. 96. dist. & habet̃ latius ex originali ad literam, ꝑ Albe. de Ros. in l. j. §. j. de of. p̄f. Vr. De quo in primis vide late in d. dialogo Pij, vbi ꝑ multa ostendit vnde sit aucta potestas sedis Apostolicæ in tꝑalib. *. Puto, ꝙ si postea Pius factus pontifex maximus scripsisset in ea. mã, in qua scripserat, dum erat ĩ Minoribus, forte aliter scripsisset, & dixisset, nunq̃ intellexi mãm præter mõ, ut dixit ille Theologus, qui habitis beneficijs curatis mutauit opinionē suam de illicita pluralitate beneficiorum, vt in Chronica moderna q̃ dr̃ Fasciculus temporum, in c. de Victore Papa II. De validitate dictæ donationis Cõstantini, vide late Aug. de Anc. in tractatu De ptãte ecclæ, q. 43. vbi ↄcludit, ꝙ valuit, & ꝙ non põt per successores reuocari. vide ẽt Platinam de Vita pontificũ, ĩ c. de Marco, primo Papa. vbi reputat fabulosum illud qđ dr̃ de Cõstantino mundato à lepra. Vide duo loca, in q̃bus sunt oẽs remissiones in iure de validitate dictæ donationis: primo vide Bar. Bellen. præceptorem meum in c. inter dilectos. de fi. instr. Scđo Alex. post Im. in ru. ff. de ver. obl. Et audio, ꝙ dñs meus Fran. de Are. fecit ẽt ibi noua argumenta ad ꝓbandum validitatem dictæ donationis, de qua ẽt miranda scripsit Dantes in sua monarchia, quem cõis schola Canonistarum & Theologorũ reprobat ĩ locis ab istis allegatis, vt ẽt ꝑ Arc. Flor. in 2. parte 3. partis suæ Summæ, ti. 33. c. inci. de donatione facta ecclesiæ ꝑ Cõstannum. & ꝑ Brix. in rep. ĩ verbo donatio. ver. an donatio facta per Cõstantinũ. Et de mã potestatis Papæ vide latissime in toto Opere Aug. de Anc. præalleg. Et in quo consistat iurisdictio Papæ, uide Car. post Mat. in cle. ne Romani. §. irritum. 5. quæst. de elec.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus à Papa quo gaudeat priuilegio.*
2 *Miles factus à maiore, p̄fertur facto à minore.*
3 *Doctores creati à Papa, vel Imperatore, quali gaudeant priuilegio.*
4 *Abbas quando possit reuocare priorem manualem confirmatum per Papam.*
5 *Capellani Papæ quando gaudeant priuilegijs familiarium Papę.*

CAPITVLVM VII.

1 PEr tuas. ¶ In † quantũ dicit Ab. ꝙ p̄latus exẽptus nõ p̄cedit nõ exemptũ ordinatũ prius, ↄsidera, vtrum ĩtelligat de nõ exempto ordinato ab inferiore, vel à Papa, qa si intelligit de ordinato à Papa, ↄcedo, ꝙ est deferendum ordinatori, ꝑ istum tex. licet scđo ordinatus sit exemptus, sed intelligit ꝙ ille scđo ordinatus sit ordinatus ab inferiore, tunc nihil esset spãle in exempto: qa ẽtsi nõ esset exemptus, p̄cederet, secundo ordinatum, c. j. s̃. eo. Vnde puto Ab. habuisse primum intellectum, dicendo, ꝙ est deferendũ ordinatori. Tñ tex. quē allegat. in §. fi. 18. dist. dicit, deferendum esse priori ordinationi, nõ dicit, de ordinatore. Dum Abb. ↄcludit ↄ̃ ↄmunem * op. ꝙ ordinarius põt istum deponere ab officio, & beneficio, placet opinio sua, lꝫ Bal. s̃. eo. illud, sequat̃ communem. Pro quo facit, quia nõ sequitur, iste est subditus episcopo, ut hic: ergo potest ab eo deponi. Patet instantia in episcopo, qui est subditus archiepiscopo, & tamen non potest ab eo deponi, ut scis, sed responde, ꝙ illud est quia sic est statutum specialiter in episcopo, nõ sic in materia ista. In quantum Abb. post Host. concludit, ꝙ si de licentia Papæ iste recipit ordinem ab inferiore, amittit priuilegium, de quo hic adde, ꝙ Imo. hic tenet ↄ̃rium, quia ex quo per receptionem diaconatus, vel presbyteratus, nõ extinguitur ordo subdiaconatus, imò remanet in sua obseruantia, tanquam gradus per se subsistens,

sistens, vr̃ ꝙ non simpliciter procedat dictum Host. Iõ distinguit Imo. an iste incedat tanquam subdiaconus, & tunc gaudet priuilegio, de quo hic: aut incedit tanꝗ 3 diaconus, vel presbyter, & tunc non attendat priuilegiũ subdiaconatus. Et sic ꝑcedit dictum Host. iuxta no. per Bar. l. legatis seruis. §. ornatricib. ff. de lega. 3. Placet ista op. qa non est verisimile, ꝙ iste recipiat maiores ordines aio renunciandi priuilegio annexo p̃cedenti ordini, sed potius ad euitandum iter ad Papam, à quo fuit prima vi ce ordinatus, dum forte esset in curia, & nunc de licentia papæ est in partibus. ¶ Considera tñ distinctionẽ Im. qa clerici in sacris non differunt inter se in habitu, nisi qñ celebrant diuina. Vñ si ageret de deponendo istũ ab ordine, & esset vera op. cõis, nõ video, qũo possit cognosci, in quo habitu incedat ad finẽ sciendi, an possit deponi. Sed tenendo Ab. vt s̃. non erit opus hac distinctione. Posset tñ distinctio Im. operari in diuinis officijs, in qb. iste honorabit inter subdiaconos in apparatu subdiaconali, sed in exercitio aliorũ ordinũ attendet ordo prioris ordinationis inter ipsum & alios ab ep̃o ordinatos, qc qd dicat Host. ¶ Circa ĩtellectum c. p̃sul. 2. q. 4. adde Bu. & Ab. in c. l3. de test. & Arc. & Do. in d. c. p̃sul. vbi tenent illud fuisse olim priuilegium clericorum Ro. ecclæ pp insolentiam hr̃ticorum & malorum, q̃ Papam & Cardinales volebant accusare, vt eis amotis substituerent ĩ locũ eorum Dixit et̃ Lud. in aut. similiter. C. ad l. Fal. in 38. priuilegio, ver. tertio principaliter. ꝙ c. p̃sul. loquit̃ vbi testes sũt suspecti, vel nõ oĩ exceptiõe maiores. ¶ Sed beatus Tho. 2. 2. q. 70. art. 3. intelligit d. c. præsul. ꝙ ponat sp̃ale priuilegium clericorum Ro. ecclæ, & assignat tres rõnes sp̃alitatis. Tñ Gratianus. §. fi. 2. q. 4. expresse tenet illum intellectum, de quo s̃. s. de ꝯpescenda insolentia malorum, & sequit̃ Lud. in sing 201. item q̃ro. Et pp authoritatem Gra. ita transeundum est, l3 verba d. ca. nullum ex istis intellectib. patiant̃. ¶ Et vide Aug. de Anc. in trac. De ptãte ecclesiastica. q. 5. art. 5. vbi dicit, ꝙ d. c. p̃sul ꝑcedit et̃ ĩ Papa qcqd dicat gl. in summa. 2. q. 4. q̃ s̃m eum, põt ꝑcedere, qñ hr̃sis Papæ esset sic aperta & manifesta, ꝙ non posset tergiuersatione aliqua celari, argu. c. euidentia de acc. Alias ꝑcedat in eo, d. c. p̃sul. Si. n. talis multiplatio testium ordinata est ꝑ canones de clericis Romanæ curiæ, vel pp illius sedis dignitatem, vel qa plu rib. efficiunt̃ odiosi pp cãs eis ꝯmissas, multo fortius hoc est necessarium in Papa. Quæ verba mihi placent, & fuerunt incognita dñis meis Canonistis, exclamantib. vbique de d. gl. ut patet ex dictis do. Ab. hic, & in c. 1. de ꝑc. & in c. at si clerici, in j. no. de iu. & c. super eo de testib. in c. quoties eo. ti. & do. Ant. in c. l3. pe. col. de elec. & Imo. in c j. de ꝯst. cum si. ¶ Et ꝑ dicta impugnatione, q̃ facit Ang. adduci põt c. si Papa. cum gl 4. dist. vbi in causa mota criminaliter ꝯ̃ Papam, ꝑcedit longe strictius & rario ribus casibus, q̃ ꝯ̃ cæteros. Ergo qua rõne difficillime & fere vnico casu deponitur, s. hæresis *,

2 eadem rõne maiori cumulo probationum ꝯuincendus vr̃. ¶ In † quantum Ab. hic dixit, ꝙ miles creatus à maiore, ꝑcedit militem creatum à minore, quamuis prius, adde Fran. Tigri. in l. 2. ff. de albo scrib. prout refert An. Sic. de fo. ꝯpe. qđ clericis. pen. col. vbi dixit ꝑ illum tex. ꝙ factus miles per imperatorem, præcedit militem factum à comite, vel rege. Et sic canonicus factus à Papa præfertur canonico facto ab inferiore, s̃m eum. Facit et̃ iste tex. ad gl. fi. de elec. c. si eo tpe. in 6. ꝙ episcopum à Papa promotum inferiores nõ ꝯsecrant, & sequitur Ana. de accus. ca. meminimus. 1. notabili. Hodie tñ datur licentia in ipsis literis ꝓmotionis, vt à quolibet catholico ep̃o cõsecrentur. Brix. in verbo, consecratio. Et no. ꝙ verbũ Decens sit, de quo hic, quãtum ad subditos, importat necessitatem. glo. fi. in prin. in regula, decet. lib. 6. ¶ Per istum tex. dixit Lud. in l. si vero. §. de viro, 49. sal. ff. sol. ma. ꝙ† doctoratus ab imperatore, ꝑcedit doctoratum ab inferiorib. q̃uis prius: Ad idem allegat l. 2. ff. de albo. scrib. & glos. ca. j. s̃. eo. Facit optime gl. §. fi. 17. dist. & tex. c. si à sede. & c. hi, q. de p̃b. in 6. Idẽ tenet Mar. Lau. in trac. De dignitatibus. §. 15. alle. tex. cum gl. fi. in l. restituendæ. C. de aduo. diuer. iu. & est tex. cũ gl. in verbo, elegit. in c. dñs nr̃. 93. dist. Limita primo dummõ ille doctoratus à principe, sit creatus cum rigore examinis, secus, si ꝑ simplex verbum, Esto doctor, vt cõiter fit. Maria. c. qualiter. 2. in 3. notabili, de ac. & An. Sic. in proœ. Cle. ꝑ l. nemo. C. de aduo. diuer. iu. Et de istis creatis sine examine, loquitur Bar. in l. ꝓfessores. C. de ꝓfes. & me. li. 10. dicens, ꝙ p̃sumitur paruæ doctrinæ. Limita scđo, dummõ imperator creet istos in terris imperij: nã si creet in terris ecclesiæ, non vr̃ valere actus, ꝑ id qđ no. Pe. de Anc. ꝯs. 116. Primum dubium, non est nouum, quẽ retuli ĩ c. pe. ad fi. de of. or. dum notat cl. j. de iureiu. ꝑq̃ iurat imperator nullam iurisdõnem exercere in terris ecclesiæ, & sic neq; doctorare, qđ est voluntarię iurisdõnis, vt bis firmat Bu. q. fi. sint le. c. per venerabilem. Tñ si teneretur opinio multorum, q dñt imperatorẽ posse legitimare in terris ecclesiæ, ista limitatio non ꝑcederet. ¶ Limita tertio, nisi imperator crearet doctorem in iure canonico aut in sacra pagina, qa de istis nõ vr̃ sibi data potestas, & verba intelligũtur, s̃m qđ patitur qualitas illius, in quẽ ꝓferũtur, l. plenũ. §. equitij. ff. de vsu & habi. Dixi late de resc. c. cãm. Et cum imperator subsit istis scientiis, ꝑ no. in c. ecclesia. de ꝯst. non vr̃ talis doctoratus posse emanare ab eo in tali mã. Ita adiui ali as attentari. Tñ qa scriptum nõ reperio, nõ affirmo. Quæcunq; aũt dicta sunt de ĩperatore ꝑcedunt in dubio ĩ habente ab eo ptãtem creandi doctores. ¶ In quantũ ꝯcludit hic Io. An. ꝙ bñficiatũ à Papa, põt inferior deponere, ꝑ no. in c. j. & 2. de ꝯfir. vti. vel inuti. & de p̃b. c. nisi. obstat dictum Pau. in cle. j. de sup. neg. præl. vbi dicit, ꝙ si Papa ꝯtulit bñficiũ regulare manuale supplẽdo negligentiam p̃lati inferioris, non mutatur natura beneficij, ꝑ d. cle. j. Secus, si ꝯtulisset gratiose prouidendo, qa tunc talis, cui ꝯfert, vr̃ factus obedientiarius Papę, nõ alterius, ut sic beneficium principis sit perpetuũ. Respondent hic Bu. & Imo. ꝙ dictum Pau. procedit, qñ quæritur, vtrum ad nutum, hoc est, ad simplicem voluntatem inferioris prælati possit remoueri: sed nos loquimur, qñ ex causa pp delictum postea commissum. Quo casu vr̃, ꝙ bene possit remoueri ab inferiore p̃lato, per id qđ habetur in d. c. j. de cõfi. vti. vel inu. ¶ Pro ista dñia, vtrum † Papa conferat prioratum manualem, supplendo negligentiam, an uero gratiose prouidendo, uide solenniter Pau. de Lea. post argumenta ad partes in dispu. quæ incipit, religioso Papa contulit beneficium. ubi melius, q̃ alibi, deducit istos terminos. Sequitur Car. in d. cl. j. §. p̃missa, in 1. oppos. & ibi Imo. & Lap. alle. 9. Et Ab. eleganter, de ꝯfir. uti. uel inuti. c. ad nr̃am. vlt. col. limitans primum membrum de negligentia, nisi Papa apponat clausulam, Quo ad uixeris. Et dictam differentiam approbat et̃ Do. de of. or. c. p̃senti. in prin. in 6. ¶ Qđ aũt Abbas non possit ad libitum remouere priorem manualẽ, cui Papa gratiose prouidit, nisi ꝯmittat delictum priuatione dignum, uide Inn. Bu. & Do. in c. cum inter R. super gl. j. de elec. Inn. in d. c. nisi. Dom. in d. c. pręsenti. Pau. in dispu. & in d. cle. j. & isti Doc. Lap. allega. 34. an frater minor. & in d. alleg. 9. ubi dicit ita disputasse Cal. Idẽ But. ibi in addi. Fed. de re. permu. q. 7. pulchre Bal. s̃. eo. c. illud. in fi. Ana. in ca. excommunicamus. §. qa uero. de hære.

ipso facto deponitur glo. dist. 40. si Papa. nã cum sit caput ecclesiæ, & capitis sit vitã influere mẽbris, vitæ aũt principium spiritualibus, sit fides, si est hęreticus ẽ spiritualiter mortuus, ex quo non põt influere, unde desinit esse caput, & sic Papa, qa ipso facto depositus, & vt dicit Pet. de Pal. in lib. de pot. Pap. Papa quandiu est Papa non potest deponi, si tamen labitur in hęresim eo ipso est pręcisus, & sic desinit esse caput. vnde non deponitur, sed declaratur depositus, & ita intelligendus est author hic.

* *Deponit̃. Adde quòd Papa à nullo potest deponi, nisi seipsum facto suo deponat, sed potest declarari depositus per cõciliũ, c. nos si. 2. q. 7. c. nemo. 9. q. 3. c. significasti. de elec. & quando dicitur, quòd Papa deponitur pro hæresi, intelligitur quãtum ad iuridicam declarationẽ sequente facto, per quod ipse seipsum deponit, nam pro hæresi notoria, si nolit emendari,*

hære.But.in c.porrecta.de ɔfir.uti.vel inut.Inn. de re iu. c.de cętero. Arc.16.q.1.c.si monachus. & Arc. Spalatẽ. consi.11.Martinus eps.Fed.ɔsi.88.Reuerende pr̃ & dñe. quasi in fi.ponẽs,quod dixi de delicto, de quo vide Bu. copiosè de offi.dele.c.sup eo.ult.col.& in d.c.de cętero. in fi.& in c.cũ accessissent.de const.& Bal. pulchrè in d. c.de cętero.ad fi.ubi dixit post Imo.ꝙ si Papa ɔtulit suo familiari præbendã per simoniã, põt puniri familiaris ꝑ dioecesanũ.Et hoc firmat quinq; rõnibus, reputans esse valde notabile. Hoc mõ intelligit c. cũ ad monasteriũ. §.tales.de statu mona.Et scias,ꝙ eo casu, quo abbas põt ad libitum tales reuocare,nõ intelligunt reuocari morte abbatis.Abb.in c.fi.1. col.de preca. ꝑ illum tex. ¶Intellige prędicta sanè,ꝙ collatio gratiosa,uel ɔfirmatio, quam facit Papa,sit facta ex certa scientia ipsius intendentis ꝑpetuare prioratũ,vt declarat Abb. seriosè, in d. c.ad nr̃am.& Imo.in d.c.nisi.& Lap. alleg.26. in disput. an p̃ceptor.& non sufficeret motus ꝓprius.Imo.c.constitutus,de rescri.vbi dixi.Et iõ dixit Rota de rr̃a. 3.ĩ antiquis,ꝙ beneficiũ manuale obtentũ ꝑ expectatiuã à Papa non efficitur perpetuũ,& eo casu, quo monachus est remouibilis à prioratu ad nutũ abbatis,non põt implorare officiũ superioris, ne remoueatᷣ,ꝑꝑ nãm beneficij, & bonũ obedientiæ,cui repugnaret oĩs resistẽtia monachi.Car.in d.§.p̃termissa.ĩ fi.primæ opp.& Dom. de ꝓb. c.cũ singula.lib.6.qcquid dicat Inn.qui cle. vel uouẽ.c. insinuãte,& Arc.c.cũ singu.& Abb.d.cle.1.& Do.in d.c. p̃senti.Merito dixit Bal.in l.cũ affirmes.C.de lib. cau.ꝙ monachus spoliatus prioratu manuali ab abbate, nõ pt cõqueri de eo:sec⁹ de tertio,ꝑ tex.ibi,quẽ ẽt allegat Do. post Imo.in d.c.cũ singula.Si tñ esset prioratus ꝑpetuus, tunc habenti ipsum cõpetit interdictũ, Vnde vi.ɔ̃ prælatum.Rot.de rest.spo.6.in nouis,subdens, secus esse, si eẽt prioratus manualis.Et hęc nota,qa afferẽt honorẽ & lucrũ.Etqñ tales prioratus habent curã,lʒ instõ collatoria ꝑtineat ad abbatẽ,tñ commissio curæ dẽt fieri per epm, & iõ sine epo nõ vr̃ taliter institutus posse reuocari, ſm Fran.de Are.consi.13.inci.In p̃senti cõsultatione. Alle. Host.& But.in c.2.de sta.mon.Vnde infert ꝙ in bonis illius prioratus distinctis à bonis abbatis , non habet abbas administrationem, ut ibi per eum. Et adde Cal. de præb.ɔsi.26.ubi habes, an reseruationes includant manualia bñficia?Et scias,ꝙ Spalatensis d.ɔsi.11.ponit,qñ collatio facta à Papa,de tali prioratu,dicatᷣ ex certa sciẽtia,& qñ iste possit ab ordinario priuari, & quid operetᷣ ꝑpetuatio facta per Papam de tali prioratu. Et ista no.ɔ̃ An.Sic.in c.cum dilecti.in fi.de dona.ubi simpliciter dicit,ꝙ beneficium manuale collatũ per Papã intelligitᷣ conferri perpetuo. Et ita dicit se consuluisse Romę.Allegat simpliciter verba Bal.in l.beneficiũ.ff. de cõst.pri. Vbi dicit,ꝙ qñ princeps ɔcedit alicui beneficiũ ur̃ ɔcedere illud pleno iure.Sed re vera Bal.nõ loquitur de beneficio manuali.Et obst.huic ɔſ.Siculi,allegata superi⁹, q̃ ipse nõ vidit,nec sunt vulgo no.Et no.ꝙ isti ordinati ꝑ Papam tenentur residere in curia Romana, c. filiũ 1. q.1.Intellige de ordinato in subdiaconatu & s̃.Sed si est ordinatus ad subdiaconatũ,& ĩ. non cogitur manere in curia,ut in c.latorẽ.ꝙ præcedit illud c. filiũ. Ita illa iura adaptat Archi.ibi post Vgu.Et in hoc est onus esse ordinatũ à Papa. Est ẽt onus in casu c.cũ ĩ distribuẽdis.đ tẽp. ord.Sed ĩ plurib.alijs est honor,ut ꝑ gl.in uer.indultum.

5 ¶Demũ scias,ꝙ † prærogatiuæ ɔcessę ꝑ rr̃as cãcellariæ, ꝑ ĩpãles gr̃as istis diaconis, acolytis,vel capellanis ꝑꝑ, nõ hẽt locũ,nisi exerceãt obseqales in seruitio Papæ.Pe. de Anc.ɔſ.mihi 228.Primo ingrẽdũ est.ꝑ c.fi.de uer.sig. in 6.Idẽ Car.ɔsi.127.vacarũt Alle. extrauag. Innocētij V.Ad futurã.Idẽ Maria.in rep.c. ex tuæ. de cle. no. resi. versi.decima cã.& uersi.decimatertia cã.& Abb.de cle. non resi.c.cũ dilectus.in fi.dicens esse bonũ tex.d.c.fi.& exclamat ɔ̃ habentes literas familiaritatis Cardinaliũ, qm̃.si non sunt verè familiares,non gaudent priuilegio familiariũ. Dixi ĩ c.in nr̃a.corol.21.de resc.demũ adde, ꝙ receptus in canonicũ authoritate Papæ, præcedit receptos authoritate ĩferioris Im. ĩ.e.c.statuimus.dixi ibi ad fi.Et dum dixi s̃.quid si iste ordinatus à Papa,recipit ordinẽ ab inferiore?adde vnũ uerbum, ꝙ dixi in c. cum inferior.in fi.ĩ. eo. allegando vnum consilium Old.

SVMMARIVM.

1 Princeps quando possit procedere contra non citatum.

2 Apostasia iusta causa est priuandi aliquem sententialiter dominio rerum suarum.

3 Ecclesia non perdit iura sua propter hæresim prelati, quo ad proprietatem, licet bene,quo ad possessionem.

4 Restitutus ad bona an recuperet bona in alium translata. Hoc limita duobus modis, vt nu.5.6.

7 Remissio iniuriarum facta in foro conscientiæ,licèt non operetur ĩ foro contentioso,fallit tamen, si dixisset se facere omnem remissionem.

CAPITVLVM VIII.

1 INter quatuor. ¶† Qñ princeps possit procedere ɔ̃ non citatum,adde, q̃ dixi latissimè de re iu. c.cũ olim.versi processus Papæ . Signa Ab. dum dicit,ꝙ si ciuitas efficitur rebellis princip1,pt princeps eximere castra ab obediẽtia ciuitatis, q̃ postea nõ recuperabit,lʒ reuertatur ad obediẽtiã . Et ad istũ tex.qa ad suos terminos adđ,ꝙ subditi recedere pñt ab obedientia prelati manifestè hr̃tici, q̃uis nõdũ ɔdemnati.Gl.maior.de præscr.cum nõ liceat,& facit gl.2.q.7. c.sacerdotes.tex.de hær.c.fi.¶Amplia, ẽtsi prælatus ĩcideret ĩ errorẽ,q sciperet spẽm hr̃sis,lʒ nõ esset vera hr̃sis, c.fi.đ pę.& adde Th.2.2.q. 12.ar.2.ubi pulchrè declarat,
2 quõ apostasia ĩfidelitatis,ẽ iusta cã priuãdi quẽ sñaliter dñio rerũ suarũ. Tñ fuerũt aliqñ tpa , ĩ qbus eccl̃a hoc nõ poterat ꝑꝑ hr̃ticorum poteñã.Ita ĩtelligit Tho.c.Iulianus.11.q.3.Similiter subditi non tenentur obedire superiori excõicato, c.nos sanctorũ.& c.iuratos.15.q.6.gl.in d.c.Iulianus.Bal.de iud.c.intelleximus.Pe.de Anc.de excesſ.præla.lib.6.Tñ dño absoluto tenentur statim obedire,gl.ĩ d.c.Iulianus.Et sic ɔfirmatur,qđ est dictũ de hr̃tico,cũ oĩs hr̃ticus sit excõicatus,de hær.c. excõicamus.
3 ¶In quantũ ɔcludit Abb.ꝙ † ꝑꝑ heresim prelati, ecclesia nõ ꝑdit iura sua,quo ad ꝓprietatẽ, sed bene, quo ad possessionẽ. Addit hic Imo. ꝙ possessionẽ rerũ vacãtiũ recuperat statim post reuersionẽ ꝑ c.qa.de ele.& §.si deportatus.allegatũ ĩ gl. possessionẽ vero rerũ occupatarũ nõ recuperat,nisi facta restõne in inte.l.ait prætor. §.itẽ ei.ff.ex q. cau. ma. possessionẽ aũt rerũ ĩ aliũ trãslatarũ non recuperat,nisi aliud ꝓuideatur, ꝑ no.ĩ l.fi.C.de sen. pas. Iõ non mirum,si iste non recuperabit ipso iure ius obedientię ɔ̃ archiepm & epos regni', qb. fuerat ɔcessa exemptio.Illud aũt certũ est,ꝙ possessori non dẽt auferri possessio eo non vocato,de præb. c.lʒ. in 6.& dum dñt But.& Imo.ꝙ qñ prælatus & capitulũ simul incidũt ĩ hæresim,uel schisma, tunc ecclesia perdit possessionẽ bonorum;secus vbi solus prælatus,addit Imo. ꝙ perdit ẽt dñium, qñ prælatus & ɔuentus deliqt, sed bene iure postliminij recuperat dñium post reuersionẽ ad fidem & vnionẽ,per ea q̃ habentur ĩ d.c.qa.& in d.§. si deportatus. Et sic vult Imo.ɔ̃riũ eius,ꝙ Abb.qui dixit nõ habere hic locum ius postliminij, tñ, qñ mutat suam primã opi.vr̃ recedere ab hoc & forte melius.neq; obstat,ꝙ ipse dixerat istum fieri hostẽ ecclesię,& mã postliminij datur capto ab hostibus,qa inspecta ecclesia,q̃ non deliqt, põt nouus prælatus non hr̃ticus, vel prior emendatus, ĩtentare noĩe ecclesiæ ius postliminii.Et no ꝙ si ecclesia præscribens rem aliq̃,efficiatᷣ schismatica ante p̃scriptionẽ ɔpletã,tunc interrũpitᷣ præscriptio cũ desinat habere possessionẽ,ſm Imo.hic,neq;fingitur prescriptio ɔpletã per fictionem postliminij,licèt reuertantur ad fidem,qa illa fictio nõ operatur,quo ad præscriptionem q̃ reqrit factum possessionis continuæ,& non interruptæ,ut probatur ĩ l.sciendũ.& ĩ l.idemq;.ff.ex qui.cau.ma. ¶Dicta istorum habent in se difficilem contrarietatem, ut in

voce ostendetur. Vnde cogitabam duos casus ꝓ clara intelligentia. Primus, qn̄ p̄latus solus incidit in hęresim, & tūc vr̄, ꝙ ecclesia nihil ꝑdat, neque in proprietate, neq; ī possessione, ꝑ reg delictū. Et ad istū tex. rn̄det hic Abb. ꝙ hic non dr̄, ꝙ ecclesia ꝑdiderit, sed alia pars dēt audiri, ꝑ c. licet. de præb. ī 6. Si tn̄ hæresis est manifesta, credo, ꝙ ecclesia ꝑdat ius obedientiæ, ꝑ ea, q̄ s̄. dixi. Et in recuperatione talis iuris, in quo est amissa sola possessio, sufficit p̄lati emendatio, ut bona nō alienata in aliū reuertātur iure postliminii. Et ita sentit Ab. in d. c. qa, ī fi. ¶ Scd̄s casus est, qn̄ p̄latus cum Capitulo incidit in hæresim. & tūc placet opi. Imo. ꝙ nō solū ecclesia ꝑdat quasi possessionē subiectiōis, sed ēt dn̄iū, quia cōiter * dicimus, ꝙ delictum prælati & capituli nocet ecclesiæ, c. 2. cum gl. de ord. cogni. plenè Abb. in c. 1. ad fi. de dolo. facit l. iubem⁹ nullā. C. de sacrosan. ecc. de qua per gl. in regula, delictū. Sed ecclesia recuperabit sua iura ꝑ ius postliminii absq; alia restōne in integrū, vt dicit hic Imo. Et ideo aduerte, qa erit vna sp̄ālitas in hoc crimine hæresis, ꝙ bona recuperabunt iure postliminii ꝑ ecclesiā, qa qn̄ alias delictū prælati & Capituli nocet ecclesiæ, illud est, qa vr̄ cōmitti delictum noīe ecclesiæ, q̄ ipsi repræsentant. Et effectus delicti attribuit ecclesiæ cuius habent administrationē, & fingit ab ipsa fieri, sicut qn̄ præscribunt bona ecclesię ꝑ negligentiā prelati, sicut ēt per ꝑsonas istorū acquirit ecc. tanq̄ ꝑ istos reprępentatæ, deinde, si eccl'a læditur ex gestis istorū, op⁹ est restit. in integ. petenda intra quadriēniū, ut declarat gl. in c. 1. đ rest. in integ. in 6. pulchrè Ab. in c. 1. ad fi. de præscr. ¶ Cæterum ubi isti incidunt in hęresim, committunt delictū in quo non est possibile, ꝙ repræsentent ecclesiā. neq; facient vt eius administratores vice & noīe eius, quia ipsa quo ad fidem, errare nō pōt. 24. q. j. c. loquitur. & c. hæc est fides. Si diceres ergo, ecclesia nihil deberet perdere, negatur, quia cum oporteat ꝓuidere subditis existentibus in periculo hæreticę īfectionis, amittit ecclesia dn̄iū superioritatis & obedientiæ, & sic delictum istorum punitur, damnū vero ecclesiæ īsontis non hr̄ in consideratione, quia est tꝑale, duraturum donec habuerit pastorē non errantē in fidē, quo habito recuperat iura sua iure postliminii. Sed si essent in aliū alienata per principem, opus est iudicio, ꝑ istum tex. In his aūt delictis prælati nocentibus ecclesiæ, opus est rest. in inte. ¶ Considera tn̄ vnū, quia prædicta videntur procedere solū quo ad præiudiciū obedientiæ, quam alias habebat ista ecclesia taliter non violata ꝑꝑ periculū capitis infecti, ꝑꝑ quod conceditur subditis libertas recedēdi. Sed quo ad alia bona temporalia cessaret istud periculum Et ideo fortè in ipsis non habent locum prædicta, neq; de talibus bonis loquitur tex. hic, neq; d. c. qa. Et hinc est, ꝙ ꝑꝑ hęresim prelati confiscantur bona ecclesiæ, & tali tꝑe non currit ī eis præscriptio, qa hr̄ ecclesia ꝓ vacante, c. j. cū gl. 2. de præscr. Tn̄ Bur. Imo. & Ab. hic, simpliciter loquunt de bonis ecclesiæ, ꝙ eccl'a amittit possessionē eorum. Et iō cogita. ¶ Considera ēt, ꝙ licet subditi isto casu possint recedere a prelato, & ēt in certis aliis casibus de qb. ꝑ Ab. post alios, de pręscr. c. cū nō liceat. tn̄ non vr̄, ꝙ alius p̄scribat istā superioritatē in illos subditos durāte hæresi, ꝑ d. c. j. Sed tex. hic, & in d. c. qa. p̄supponūt, ꝙ sit ī eis q̄sitū ius aliquod ex ti. cano. Et dum Ab. in mutatione opinionis nō rn̄det ad c. ita nos. rn̄de vt ꝑ gl. in rl'a, delictum. Et hęc no. tanq̄ non discussa bn̄ ꝑ alios.

4 ¶ In † quantū aūt Imo. & Abb. hic reassumunt incidenter dictū Bar. in l. fi. C. de sen. pas. ibi, ista ꝯclusio est multū vtilis. nō multū īsistere op₃, nisi adductis qbusdā locis non vulgatis. Est aūt mā satis trita, maximè per Ale. post alios. ff. de lib. & posth. l. Gallus. §. & qd si tantū. Cōiter * dr̄, ꝙ ēt restitutus ad bona nō recuperat bona ī aliū alienata a. Bar. ubi s̄. cū cōco. de qbus ꝑ Alex. in d. §. & quid. Ad idē vide Alb. & Raph. in auth. idē est, qđ de Nestorianis. C. de hær. Pet. de Anc. c. 1. de suces. ab intes. & c. quāuis. de rescr. in 6. ꝑ illū tex. de paroc. Ana. ī c. vergētis. de hær. Car. & Imo. in d. c. qa. Imo. ī cle. 1. in fi. de hęr. & in c. in nr̄a. de ꝓcu. & alij j̃. allegandi. Facit dictū Bar. in l. 2. ff. de decu. ꝙ restitutus ad collegium non recuperat locū ab alio occupatū. Merito dixit Bal. ī c. cōstitutus. ibi, sed an restitutus. de rescrip. & Abb. in c. ex tuæ. ad fi. ibi, sed dubiū. de cle. non resi. ꝙ clericus depositus, restitutus ad pristinum statū, non recuperat bn̄ficiū alteri collatum. Bona gl. & ibi Doc. in c. ex parte, in uers. minori. ī fi. de rest. spo. & gl. fi. in fi. de pac. c. cū pridē. Similiter dixit Bal. in l. j. q. 1. ff. de re. di. ꝙ dispensatio Papæ cū illo, q per incestū ꝑdiderat feudū, nō prodest in feudo. Facit dictū Ab. in c. atsi clerici §. de adulterijs. 13. col. de iudi. ubi dixit post Io. de Lig. ꝙ dispensatio cū clerico criminoso, n̄ nocet ei, cui est q̄sitū ius in bn̄ficio ex crimine clerici. Vide q̄ ibi dixi. Facit gl. 2. & ibi Bal. in l. venia. C. de in ius voc. Et dixit Bar. in tractatu minoricarum. versi. ꝯtingit interdū. ꝙ si professus ordinē minorum transit ad ep̄atū, vel ad aliā regulam, q̄ pōt habere bona in cōi, non recuperat bona sua iam alteri quæsita.

5 Limita primo, † dūmodo ius q̄situm tertio, non trahat cām & originem à condēnatione, sed à nouo pacto & ꝯ̃ctu inito inter fiscum & tertium, sed ubi ipsa acquisitio trahit cām immediate ab ipsa ꝯdennatio. tunc restitutus recuperat illa bona, ac si essent penes fiscum. Bal. ī d. §. & quid si tantū, & alij, de quibus ibi per Alex. Cui adde Pet. de Anc. in terminis, in d. c. quāuis. uersi. & ꝯclude ex p̄dictis. & cōsi. mihi 400. Probata tāta. ad fi. ubi ita cōsuluit in fauorē mulieris, cuius bona acquisiuerat maritus ex quadā ꝯdēnatione lata ꝯ̃ vxorem. q̄ postea fuerat restituta, non obstante illa sn̄ia, & vult, ꝙ recuperet illa bona. Ad idē vide Bal. in l. si pr̄. ff. de adop. ubi dixit, ꝙ restō porrigit ad bona alienata ex eadē cā, sed nō ad alienata ex alia, puta ex venditione. Et de ista limitatione scripsit supra oēs longo & celeberrimo stylo Aegi. Bel. decisi. Rotę 743. inci. ꝯclusio patet, & seq. ubi ꝯ̃. disputando ꝯcludit, ꝙ si Papa priuauit quēdā nobilē dn̄io, & bonis, & oīa publicauit, deinde fuit recōciliat⁹ ecclesiæ, & ꝑ Papā restitut⁹, recuperabit feuda, q̄ fuerant reuersa ad dn̄os, qa liberatio rerū feudalium processit immediate ab ipsa priuatione, nullo v₃ alio actu intermedio p̄cedēte. Et iō taliter amissa euertunt ad pristinū statū, facta simplici restōne inducit tex. ī l. fi. C. de sen. pas. & multa alia pulchra & non vulgata. Et intellige in restōne, ut ipse loqtur, secus in dispensatione, per dictū Bal. in d. l. 1. ff. de re. diui. Et hæc adde ad ꝯsiliū Abb. mihi 192. in q̄st. hr̄dū quondam dn̄i Petri de Chiarauallis. ubi firmat, ꝙ restitut⁹ ꝑ Papā ad bona ꝯfiscata, recuperat res emphyteuticas ēt ꝑ Papam iam alteri ꝯcessas.

6 ¶ Limita secundò, nisi † restō ꝯcederet expressè, quo ad bona alienata, qđ fieri pōt ꝑ principē ex cā. Bal. in l. q̄cūq;. C. de si. īstr. li. x. & Alex. in d. §. & qd. Cui adde Car. in d. c. qa. ubi dixit, ꝙ aliqn̄ ꝯcedit restō in forma plenissima, puta si qs restituit ꝑ principē in inte. non obstante aliqua ꝯdēnatione q̄ voluit haberi ꝓ nō facta, nec de ea posse obiici, & tūc dixit se vidisse de facto, ꝙ nullus ꝯ̃ctus factus ī bonis ꝯfiscatis, valuit, l₃ malè facit princeps sic faciēdo, qa decet principē obseruare ꝯ̃ctus, c. 1. de proba. Posset tn̄ fortè tūc dici, s̄m Io. ibi, ꝙ emptor p̄t habere recursum aduersus fiscū ꝓ suo interesse, ex quo ab ipso emit, iuxta l. 1. & 2. C. de quadri. p̄scr. Pro quo viđ q̄ dixi de ꝯstit. q̄ ī ecclarū. ponēdo, ꝙ qn̄ prīceps ex cā aufert alicui rē suā sine culpa ipsius, teneṫ ad p̄ciū. Et dixit Pet. de Anc. ī d. ꝯsi. ꝙ ubi in simplici gr̄a ponit verbū Libere b, puta, Cācellet ꝯdemnatio libere, tunc recuperant bona ꝯfiscata ēt quæsita alteri non ex cōtractu, sed solū ex ipsa condēnatione. Dixit etiam ī hac mā And. Sic. in repet. c. testimonium.

a Alienata. *Adde no. ꝑ do. Ias. May. in l. fi. cū sequ. C. si contra ius, uel util. publ. & Panor. in c. fi. de paroc. & Domi. Sed nunquid fructus bonorū? Vide An. in Aut. de hęr. & Fal. in princ. uersi. item nec ratione fructuum. Et ꝓbatur ꝙ nō, in authen. idem est. C. de hære. & adde Bal. expresse. in l. 1. in uer. hinc est, ꝙ restitutio nō trahitur ad fructus. de sen. pas. & do. Alexā. in d. §. & quid si tantum. alleg. in tex.*

b Verbum Libere. *De hoc uerbo Liberè, cuius importantiæ sit, uide d. Ias. May. in l. 1. C. de sacrosan. ecclesi. circa mediū, do. Ale. in l. fi*

pen.char.uer.illustris do.Marchio Ferrariẽ.de testi.& in c.eam te. uer. ego ↄsului,de rescr.se obtinuisse Ferrariæ, ꝙ lꝫ ista uerba, Facimus tibi grãm, ĩportẽt simplicẽ indulgentiã,& remissionẽ pęnæ,non aũt restõnẽ bonorũ, ut tandem ↄcludit Sal.ↄ̃ Bar. in d.l. fi.ad fi. C.de sen.pas.tñ fallit,ubi princeps diceret,Facimus tibi plenã grãm, qa tũc recuperabit bona non alienata ꝑ fiscum Inducit verba Bal.de pa.Cõstã.in uers. in plenitudinẽ grę nrę recepimus. Ad de Car.in d.c.qa.ubi idẽ sentit.Bñ facit dictũ Bal.in l.j.§.iniuria.de pa.iu.fir. & Bal.in addi.in l.non solũ.§.1.ff.de iniu.
7 & Lud.ĩ l.2.ff.ad Syl.ubi dicũt,ꝙ † lꝫ
a remissio iniuriarũ, facta in foro ↄscientiæ,non operẽt in foro ↄtẽtioso, ut per Bar.in d.l.non solũ.& in l.si tibi.§.1.ff. pac.cũ cõcor.Tñ fallit, si dixisset se facere plenã remissionẽ,Et sequit̃ Ale.in d.l.si tibi.§.ne.Facit,qđ no.Specu.in ti. de le.§.1.uersi. quid si degradatus. vbi dicit ꝙ licet restitutio degradati,& priuari bñficio,non trahatur ad bñficium tñ fallit,nisi sit plene restitutus, & seq̃tur Io.And.in d.c.quamuis. & ibi Do. in fi.Non aperiunt,qd si bñficiũ esset alteri collatum?& non auderẽ affirmare ꝙ tunc debeat alteri auferre, ꝑ d. capi. quãuis.& per id,quod s̃.dixi in rła, nisi illud appareret de intentione Papę, q in talib.multa põt,ut scis, & dixi s̃. de ↄst.c.q̃ in ecclesiarũ. Dum tangit Ab. post Inn. contra quem dirigat̃ petitio in mã subiectionis,adde,q̃ dixi de re iudi.c.cum super. Quãdo aũt snĩa cõtra subditos noceat dño, & econtra. vide opportune Alexã.ff.de re iudic. c.sępe. ¶Vltimò,dũ semper allegat̃ iste tex.ꝙ
b citatio est de substãtia ꝓcessus b,vide plures fallentias,ꝑ Alex.ff.de re iu.c.đ vnoquoq;. in lectura & apostillis, sed plenius ponit maxime in repet. rubricæ de dila. septimo principali art.q est fol.17.ubi ampliat regulã huius ca.47. modis,deinde limitat põderãdo 34. casus,in quibus omitti põt citatio. Ad supradicta adde Bald.in l.bñficium.2.ↄmento.ff.de consti.princ.ubi dicit,ꝙ si princeps simpliciter rebanniuit bannitum,videtur in integrum restituere.

l.si mihi & Titio in antepen.col. de uer.ob li.

a Remissio iniuriarum. *Adde tu pro ista opin.quòd actio iniuriarũ nõ sit sublata per solã remissionẽ ipsarum iniuriarũ in foro cõsciẽtia. Qđ idẽ tenuit gl. in c. qui præsulatus. 1. q.4.& gl.in c. & qui.45.dist.& gl. in c.1. de malefic. Contra tenuit Io. An. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §.nũc uerò. Adde Anton.de But.& Imo.in c.his.de accus. & do. Abb.ĩ ca.1.de iniur.Pro cõcordia uide Bal. in l.nõ solum.q.1. ff.de iniur. & Lu. Ro.in l.ij ff. ad Si- Adde Io. And.in addi. Spe. in ti. de accus. & ibi Bal. in additione sua.*

b Processus. *Adde idem tenentẽ do. Soc.consi.12.inci. quoniã in præsentiarũ,uers.quo ad primã,ibi citatio. in 1.par.char.15. & plenè per eũ in consi.226. inci.In cã, quæ uertitur. uer. sed tamẽ non obstantib.cũ uers. seq.in 2.par.char. 178.ubi, an, & quando,& in qua causa, & per quẽ tolli possit?*

SVMMARIVM.

1 *Religiosi quando venire teneantur ad synodum.*
2 *Episcopus non potest statuere contra ius canonicum.*
3 *Laici quare statuere possunt contra leges, & non clerici contra canones.*
4 *Episcopus nõ potest statuere contra canones,nisi ex causa urgenti. Et hæc est una fallentia a regula,quod episcopus non potest statuere contra canones.*
5 *Vel,nisi quis statueret contra ius commune, solum in suum præiudicium.*
6 *Episcopus potest statuere contra ius canonicum, quando per suum statutũ rediretur ad ius commune antiquum.Item.quando statutũ disponens contra canonẽ, acceptatur à subditis uoluntario cõsensu. Post nu. 6.uersi.fallit quarto.*
7 *Item quando statutũ epi est contra canonem editum post statutum.*
8 *Item,quando episcopus statuit contra ius consuetudinarium.*
9 *Item,quando episcopus adderet iuri cõmuni,sicut imponendo nouã pęnam.*
10 *Item quando statutum disponit contra ius canonicum in materia, in quę induci potest consuetudo contra ius canone permittente.*
11 *Episcopus licet non possit committere causam appellatione remota,potest tamen statuere,ut in sua diœcesi in certis causis procedatur summariè.*
12 *Episcopus an possit statuere,quòd ĩ sua curia non opponatur exceptio non numeratæ pecunię.*

CAPITVLVM IX.

1 Quod supèr his. ¶In quantũ tãgit Ab. post alios, qñ † religiosi teneant̃ venire ad synodũ epĩ, ad de Dom.plenius 18.dis.c.epĩ.ubi dicit, ꝙ ad cõcilium prouinciale nõ tenent̃ venire abbates,ꝑ c.fi.ea. dist. Tñ expedit eis, ut veniãt,ꝑꝑ statuta, q̃ ibi fiunt qñq; in eorũ p̃iudiciũ. Vñ si p̃sentes fuissent potuissent ĩpedire,ne fierent.31.dist.c.Nicena.Fr̃es verò Mendicantes non tenent̃ venire ad synodũ,c.nimis.2.đ exces.præl.Prælati non mendicantes,si suꝑ hoc nõ sunt priuilegiati,ał's tñ exempti,non tenent̃ ire,gl.hic, qa tales non astringunt̃ synodalib.statutis.Doc.in c.1.de consti. in 6. si aũt exẽpti habent capellas, tenent̃ ire, tñ sufficit mittere capellanos,ut hic ꝑ Abb.antiquũ & Mod. Si vero non sunt exẽpti,tunc vocatio est de lege diœcesana,& iõ abbates ꝑ eã non attendantur,nisi habeãt curã,sed q̃ in synodo statuunt̃,sunt đ lege iurisdõnis,& statutis subijciunt̃.Simplices aũt monachi nõ debẽt uenire gl.ĩ c.ↄueniẽtib.j.q.7.Intellige in monachis claustralibus,secus ĩ trãslatis ad ecclesiã parochialẽ, qa regulãr̃, vt alij curati,c.de monachis. & c.ne per cuiuslibet. 16.q.1.Et ipsi p̃sbyteri curati tenentur venire, vt hic. Ergo & ipsi.Ita Dom ubi s̃.¶In quãtũ Ab.optimè põderat uerba Inn.qũo citatio nõ arctat subditũ, qñ fit ex cã notoriè iniusta, gusta melius Inno.hic,ꝙ nõ solũ si cã ẽ notoriè ĩiusta, sed ẽtsi subditꝰ est certificatꝰ, ꝙ vocatio fit ex ca.q̃ vocatꝰ nõ auderet impugnare si esset p̃sens, nõ arctat̃ uenire,puta si agit̃ đ dãdo fauore prĩcipi excõicato. Et ista uerba sequit̃ But. & Bal.hic.Ex quib.infert Bal.ꝙ si fit edictũ ex parte rectoris, ut oẽs vadant in vniuersitatẽ,& aliqs scholaris sciat tractandũ esse de re iniusta, nõ tenet̃ ire, & dicit facere,tex.hic. Et ista adde ad In.& oes ĩ c.2.de dila.& Doc. ĩ l.2.ff. si qs in ius voc.non ie. ubi plenè tractat̃, qñ citatio iniusta dicatur,non arctare. QVOTIDIE ALLEGATVR iste
2 tex.ꝙ † epĩs non põt facere statuta cõ-
* tra iꝰ canonicũ *. Et hãc rłam firmat Lud.ꝑ istum tex.in l.1.ff.de iu. om. iu. & Alb.de Ros.ĩ 1.parte statu.q.7. uer. sed qd si statutũ.& alle.plures concor. Et ibi late impugnat illos q dñt,laicos nõ posse statuere ↄ̃ ius ciuile,nisi sit populus nõ singularis,sed vniuersus mũdi.Et sic rñdebãt ad l.oẽs ppł'i.ff.de iusti.& iu.Sed difficile est inuestigare rõnẽ,quare laici differãt à clericis in derogãdo iuri.Et dixit Abb.ĩ c.fi.de ↄsu. ꝙ laici pñt ꝓprio fauori renũciare, & sic ẽt tollere ius ciuile,ꝙ ẽ prĩcipaliter editũ ĩ eorũ fauorẽ,dũmõ nihil ĩ hone
3 stũ,aut ↄ̃ supiorẽ statuãt. ¶Sed † cum lex canonica nõ sit data principaliter fauore clericorũ,sed tẽdat dirigere hoĩem ĩ Deũ,ut ꝑ gl. đ iurei.c. cũ ↄtĩgat iõ ĩdecens ẽ,ꝙ ẽt ex ↄsuetudine possit fieri lex ↄ̃ eã.Et si diceres, qũo pñt clerici ĩducere ↄsuetudinẽ rõnabilẽ ↄ̃ canones,ut ĩ d.c.fi. rñdet ibi laborio. d.Ab.uolens ĩ effectu,ꝙ ↄsuetudo assumit uires authoritate illius decretalis,nõ aũt ex ptãte clericorũ,actꝰ uero statuendi ẽt cũ rõne sapit superioritatẽ & quandã ambitiosam authorizationẽ,qđ non est in introductiõe ↄ-

* Ius canonicũ. *Adde no. An episcopus possit dispẽsare aduersus cõstitutionẽ cõcilij & dic ꝙ nõ Arc. de ele. c. licèt Canon. lib.6. nisi ex iusta cã Io.de Lig. in c. atsi clerici. de iudici.Ro.ĩ no. de iure patr.5.inci.ĩ religioso Ab. in c.cũ dilecti.col 3. uers. nota tamẽ de elect. Auct.in c.1.in 7.fall. đ cõstitu.qui dicit hoc procedere quãdo superior cõsuli nõ posset,secus si posset.per l. diui fratres. de pęn.l. Diuus Pius Claudio. ff. de fal. Auct.ĩ d.c.at si clerici.§. de adulterijs. col. 2.in ul.uer. Rom. sing.492. & cõsi. 325.& cõsi.428. Ias.post Bal.in l. omnes populi. nu. 11.de iusti.& iure et ĩ l.1.in j.no. C.de prec.ĩ pe.of.*

ſuetudinis,quæ naſcitur ex tacito ꝯſenſu, & multiplicatis actibus habentibus vim præſcriptionis.Ex quo apparet quare ſit opus ſpatio tanti tp̄is,quia cū clerici n̄ poſſint directe tollere canones,opus eſt,ꝙ quaſi p̄ſcribant. ¶Sed ſoleo dubitare de illa rōne dn̄iæ,q̄ dicit Abb.inter clericos & laicos,quia licèt largo modo finis canonis ſit dirigere in Deum,tn̄ plurimi ſunt caſus iuris canonici,pręcipuè iudiciales concernentes merū fauorē clericorū,& ideo ceſſante hac rōne Abb.videretur ꝙ clerici poſſent ɔ̃ illos ſtatuere,quod eſt falſum. Qua pp̄ magis placent uerba Io.de Imo.in c.fi.de off.leg. ꝙ ideo populus pōt ſtatuere ɔ̃ ius, quia ptās ſtatuēdi fuit ſibi conceſſa & approbata per imperatorem , in d l. oēs populi. Et ideo fortè non poſſet populus ſtatuere ɔ̃ legem,niſi hoc eēt ei conceſſum,quia populns tranſtulit ptātem cōdendi legē in imperatorem,ut traditur in l.fi.C. de legibus. ſm eū. Pro quo ēt facit,qa inferior nō tollit,&c. cle.ne Romani.de ele.Dixit ēt Do.ī c.ſi oēs.19.diſt.& in c.2.§. co.ī vlt.col.poſt But.ibi,& Imo.ī c.q̄ in eccleſiarū.d̄ ꝯſt. & ſentit Dom.in c.2.de ꝯſti.in 6. ꝙ ptās legis condendæ in Papa proceſſit à Deo,per d.ca.ſi oēs. Ex quo inferunt rationem,quare inferiores non pn̄t ſtatuere ɔ̃ legē Papæ.Et idem tenet Inn.latè in c.1.pp̄ gl.ibi,de trāſ.pręla. ſed Imo. ibi reputat meliorē rationē præcedentem, & eā latius ibi reaſſumit.Pro quo adduco, quia ſi iō prohiberentur clerici ſtatuere ɔ̃ canones,quia ptās legis condendę in Papa eſt à Deo,ſequeretur,ꝙ nec ēt laici poſſent ſtatuere ɔ̃ canones in nō concernentibus aīam, qa in eis eſſet par rō prohibitionis. Tn̄ hoc eſt falſum ēt in laicis ſubiectis tp̄aliter eccleſiæ,ut per Cal.de conſue.ꝯſi.18.Abb.in c.quod clericis in vlti.col. de fo. cōpe. Do. in c.eccleſia.de conſti.& ibi latè poſui,in 3. nota.Quare aūt non licet clericis ſtatuere ɔ̃ canones in nō cōcernētibus aīam,ſicut laicis,collige ex dictis Doct. ī dictis locis. Pro quibus etiam facit, quia ptās Papæ in laicos ſibi ſubditos,eſt ex donatione Conſtantini, non principaliter à Deo *,quod non eſt in poteſtate,quam habet ſupra clericos.Et facit, qd̄ no.Inn.de ſent. exc.c. inquiſitioni, cum concor. ¶Conſidera ēt, ꝙ ptās legis condendę tam in populo, quàm in imperatore, & in quacunque iuſta poteſtate,eſt à Deo,c.quid culpat̄,in fi. 23.q.1.c.neq; mirū.26. q.5. c. q̄ſitū 23. q. 4.& Prouerb. 8.a c.p̄ me regnāt reges,& potentes ſcribunt iuſtitiā.Facit 11.q.3.c.q reſiſtit. p̄ quod dicta rō dn̄iæ, q̄ cōiter tenetur, uī̄ inſufficiens,& melior eſt rō Imo.in d.c.fi.de offi.dele.Dicit ēt Lap. allega.centeſima,an ſtatutum.in prin.ꝙ imperator dedit populo ptātem condendi legem . quia non potuit per ſuas leges prouidere ſingulis occurrentijs locorū.Ad ꝙ vide ēt Bar.& Bal.d.l.oēs populi.& Bal.ī c.1.q̄ ſint regal. & in c.2.§.de conſt.Per dictam rl̄am infert Abb.de iud. c.venerabilis.non valere ſtatutum ep̄i ponēs inſtantiā cauſis,per illum tex.dicit Abb. de iudic.c. diligenti.ꝙ n̄ ualet ſtatutum ep̄i diſponens,ꝙ ex pacto nudo non poſſit agi,quia repugnat c.1.de pac.Idem dicas ī ſtatuto ep̄i ꝙ ſola nuda fama probet quem uſurarium,ſm Bal.in l. 2.de iureiur. Sed ſi conſtat, ꝙ aliquis ſit vſurarius, bene pōt ep̄s adijcere maiorē pęnam,ut quòd, ꝓbato delicto oīa inſtr̄a vſurarij præſumantur eſſe de duplo.Circa qd̄ vide Fed.ꝯſi.17.But.& Abb.de vſu.c. quia ī oībus.& ibi plene Ana.& Car.in cle.j.q.19.de uſu Bal.& Sal. in l.ꝯſulta.C.de teſta.Lauren.in tract.de uſu.q.88.90. & 133. Cald.de vſu.conſi.7.& 16.& de conſue.conſi.5.& 6.An. in diſpu.Aſtenſis miles.7.q.Bal.in l.eos.§.1.C.de uſur.Sali.in conſi.In nomine Saluatoris noſtri.Bal.in conſi.Veritas eſt, ꝙ de iure communi.Reperio tn̄ ad iſtam regulam 8.ſolennes fallentias per aliquem non reductas, licèt quædam ex ipſis videātur difficilis p̄ſuaſionis. ¶Fal
4 lit primò,niſi † epiſcopus ſtatueret ɔ̃ canones ex cā vrgenti & veriſimiliter non præuiſa à canone. Abb.in d.c. fi.de conſue.dicens hoc eſſe dictum Bal.quod ipſe mirifice extollit,& licèt non dicat,in quo loco,uide Bal. in d.l.omnes populi ibi,ſed hic dubitatur.& in repe.d.l.2. de iuſt. & iu. 21.char.uerſ.venio ad ſm.itē Abb. in c. at ſi clerici. §.de adulterijs.de iud.Et ibi allegat Rotam q̄ hodie eſt de iure pat.5.in nouis. & incipit, In religioſo.q̄ tn̄ loquitur in diſputatione.Et pro iſta limitatione alle.in ſimili tex.famoſum.ff.man.l.ſi hominē. quē multipliciter ornaui,de conſt.c.j.7.fallen. Sed, ut dixi ibi in ſimili,ita puto dicendum hic,vcȝ,ꝙ hoc non procedat, niſi quando ſuperior conſuli non poteſt ſine periculo morę,prout erat in caſu dictæ l.ſi hoīem.Aliàs autē ſaperet in epiſcopo ambitionem,ſi ſtatueret contra ius.Et hoc puto eſſe de mente Abb.de app.c.dilecti.Et hic adde,quod dicam infra poſt fallentias,in uerſi. dixit etiam
5 mirabiliter Bal.¶Fallit ſecundò,niſi † ep̄s ſtatueret contra ius commune ſolum in præiudicium ſuū , ut probat tex.de conſue.c.cum dilectus.iuncta gl.in uer. cōſtitutū. de quo facit ibi feſtum But. pro ſolutione ɔ̃riorum . Et intellige,dummodo ſtatuat, ante quam ſit factus actus, p̄ quem ius commune confert ius ep̄o, quia tunc bene vȝ ſtatutum,prout fuit in caſu illo,aliàs autem non valeret in præiudicium ſucceſſorū,ſm Dom.ibi. Pro quo facit quod no.gl.in §.ex his.16.q.6.Inn.in c.fraternitatē. de do.Fed. conſi.9. & Car.in c. tua.de his, quæ fiunt à p̄la.& Bal.in l.ſi pupillorum.C.de rep.hær.& gl.in rl̄a,delictum,lib.6.cum ſimi.in quibus dr̄,ꝙ prelatus pōt præiudicare eccleſiæ in quærēdis,licèt non ī quæſitis. ¶Fal
6 lit tertiò , qn̄ † ep̄s faceret ſtatutum ɔ̃ ius Canonicum & per ſuum ſtatutum rediretur ad ius commune antiquum,ſm Abb.de conſtitu.c.cum acceſſiſſent.quem ita allegat,& multum ſequitur Marian.in capi. qualiter.2. q.1.articu.6.de accuſa.Sed dato,& non conceſſo,ꝙ Ab. diceret hoc,& licet poſſit confirmari per cap. ab exordio.cum ſi.35.diſtinct.tamen non video,ꝙ hoc ſuſtineri poſſit,quia ſi lex noua debet obſeruari,& antiqua ſit correcta , negari non poteſt,quin iſtud ſtatutum ſit cōtra iꝰ commune,aliàs ſequeretur,quod epiſcopus per ſuum ſtatutum poſſet tollere diſpoſitionem capit. non debet de conſang.& affinit.reducendo conſanguinitatem ad ſeptimum gradum iuxta canones antiquos,quod nemo concederet, niſi fortè attentis notatis ī d.cap.cum acceſſiſſent. Intelligamus hoc de ſtatuto contrario canoni, p̄ quod materia reuertitur ad priſtinum ſtatutum eccleſię olim inductum ex conſuetudine contraria canoni,qa attento primordio rationabilis conſuetudinis , videtur potius quædam ipſius reuocatio,quam ſtatuti noui promulgatio. Tn̄ ēt iſtud eſt malè ſecurum,quia ſi illa priſca conſuetudo fuit oblita nouo canone, non uidetur per ipſam poſſe calefieri hoc ſtatutum contrarium canoni.¶Fallit quartò,quando ſtatutum ep̄i diſponens ɔ̃ canonem, acceptatur à ſubditis ex voluntario & ſpontaneo eorū conſenſu,quia per pactum ſubditi dr̄ ſubditus potius ſe ligare ex ſua ſpontanea voluntate, quam conſtitutione epiſcopi. Arc.in c.certè.12.q.1. de quo facit feſtum Dom.in c.placuit.32.diſt.dicens eſſe menti p̄petuo tenendum,tanquam magnam limitationem huius materię.Dixit enim Archi.poſt Hug.ꝙ ep̄s cum cōſenſu cleri pōt facere ſtatutum,ꝙ de cætero nullus ordinetur in acolytū,niſi proprijs abrenunciet,& caſtitatem promittat,& ideo dr̄ ſtatuere contra ius,quia non eſt ꝯtra ius,quod vult contrarium,in d.capi. placuit.cum ibi allegatis,quia non eſt epiſcopus,qui auferat clerico hāc licentiam,ſed ipſemet clericus , qui ſciens ſtatutum & aſſumens ordinem,videtur ſibi auferre dictam licentiā habendi proprium,vel nubendi,& hoc dictum ſequitur ēt Dom.18.diſt.in ſumma. ¶Sed profecto iſta eſſet magna limitatio,& de ipſa multum dubito propter quinque rōnes Primò,quia tale ſtatutum eſſet irrationabile. Patet ex d.c.certe.ubi Augu.qui ſic ſtatuerat, mutat p̄poſitum,tanquam non bene fecerit.¶Secundo,quia ēt in alia materia non vī̄ hoc dictum procedere,quoniam conſenſus clericorum iam ordinatorum eſt ille qui per viam uoti obligat eos,& ſtatutū nihil operat̄,niſi vt pactum b,argumen. l. ſecundę.C.cōmunia vtriuſ.iud. Conſen

* A Deo. *Adde quæ adnotaui ſupra in capi.ſolitæ, in uer.temporalibus.*

a Octauo. *Adde Sapien.8.c.*

b Vt pactum. *Facit, quod habetur*

tur per do. Socin. conſi.150.inci.& nos introducere. circa prin. in prima parte, char. 227.& in conſil. 240. inci. Circa præſentem conſultationem.uerſi. 2. quia, in 2. parte, char. 118.

ſus verò clericorum ordinandorū vr̄ eſſe inuitus & exactus, quia, ut dicunt Doct.de conſt.c.cū M.declarando materiam c.Iacobus.de ſimo. paria ſunt expreſſè petere, vel cū editione ſtatuti. No.Bar.ī l.creditor.ff.de ſol. Vñ dixit Bal.in l.oēm.C.ad Tertul.ꝙ metus ſtatuti eſt metus terribilis. Licèt ergo clerici volētes ordinari poſt hoc ſtatutū, ſubijciant ſe in conſequentiā ſtatuto, tñ ex quo aliter ordinari nō poſſēt, & talia ſunt oneroſa, non vr̄, ꝙ ex tacito & neceſſario actu inducit̄ approbatio ſpōtanea, & ſaltē talis, quę faciat valere ſtatutum nullū ni p̄iudiciū omnium recipiendorum in poſterū. ¶Tertiò, quia ſi hoc eſſet uerum, poſſet ep̄s indiſtinctè ſtatuere ꝯ canones cū conſenſu cleri in mā concernente clerum, quia valeret ex eorum conſenſu, quod eſſe ꝯ ſolennem determinationem Io.And.& ſequacium, in ca.fi.de appe. in 6. ubi poſt ampliſſimam diſputationem, cōcludit, ep̄m ↄſentientibus ſubditis non poſſe ſtatuere, ꝙ ab interlocutoria, q̄ ſit cū diffinitiua reparabilis, appellari nō poſſit, lꝫ hęc conſonet iuri ciuili. Et cōcordant multi, quos alle. Lud.conſi.2.& ſequit̄ Abb.de iureiur.c.venientes.ibi, p̄terea per hunc tex. ¶Quartò, quia ſequeret̄, ꝙ ſi multo tp̄e duraſſet tale ſtatutum, illi, qui hodie vellent ordinari & non cum illo grauamine, non poſſent opponere đ nullitate ſtatuti, qa iam ſumpſiſſet robur ex acquieſcentia primorum, & hoc eſſet inconueniens, & ꝯ mentem iuris, de quo in §.ſed hoc p̄ſenti.ī Auth. de ſan. epiſ. ubi nulla diſpō impeditiua religiōis tenet. ¶Quintò & vltimò, qa ſm̄ hoc, clerici poſſent ꝑ ſuum ſtatutum renunciare oībus iuribus tendentibus in eorum fauorem ſicut ipſi laici, q ſuis ſtatutis tollunt ll. renunciando eis, cum tendant ad eorum cōmune bonum, vt ꝑ Abb. in d.c. fi. de conſue. Si aūt hoc poſſent ēt clerici, non differēt à laicis. Fateor, ꝙ ex conſuetudine poſſent talia induci inter clericos. Sed ꝙ ex ſtatuto poſſit induci, non cōſonat: nō enim ſolū ſtatutum tollit ius, neq; conſenſus fundatus ī ſtatuto, pōt ipſum ſtatutum facere de inualido validū ꝯ inconuenientia p̄dicta. Si diceres, imò non pōt in his induci conſuetudo, quia dictum eſt in primo motiuo, ꝙ tale ſtatutum eſſet irrationabile. Ergo ↄſuetudo irrōnabilis. SOL. Cogere ꝑ ſtatutū, uel legem, eſt irrationabile.d.c.certè. Secus ſi per ↄſuetudinē & ꝑ multiplicationem actuum inducit̄ ſpontaneū vinculum aſſumēs robur virtute c.fi.de ↄſue. Sed ſtatutum, de quo s̄. aſſumit robur ab hoīe, cui hoc ē īterdictū. Dicunt tñ Inn.& Hoſti.de loca.c.vr̄a. ꝙ qñ ep̄s ſtatuit tollendo ius ↄceſſum inferiori ſubdito, ſi ſubditi ꝯdicunt, non ualet ſtatutum ep̄i, arg.illius c.& c.pe.de his.q̄ fi.à præla. Aut ipſi ↄſentiunt expreſſè, vel tacitè, ut quia ſunt p̄ſentes, & nō contradicunt, & tunc valet ſm̄ eos. Ad hoc c.fi.ī eod. Et ita firmat Dom.s̄.eo.c.2.alle. Arc.ī d.c.certe.& ī c.1. ſuꝑ gl. fi.de ↄſecr.diſt.3. Sed certè ſi ītelligimus, ꝙ iſto caſu ep̄s ſtatuat directo ꝯ ius cōe, non credo, ꝙ conſenſus ſubditorum ſufficiat, ꝑ prædicta. Vbi aūt præiudicaret cleric[9], non ꝯueniendo iuri canonico ꝓcedat dictū Inn.in d.c. vr̄a.de quo dixi c.1.s̄.e.de ↄſt.c.cū oēs. Idē dicas, ꝙ qñ faceret ſtatutum ad præiudiciū alicuius inferioris, ꝯ id, qđ concederet ſibi ius cōe, ante q̄ inferiori ſit ius quęſitum. Ita dicit Dom.de ↄſue.c.cū dilectus.ver. Ex iſto no.colligens hoc ex dicto Inn.ibi, & dicit ex hoc haberi vnam limitationē ad hanc mām, & ſuꝑ p̄dictis cogitabis, quia
7 alibi non diſcutiunt̄. ¶Fallit quintò, qñ † ſtatutū ep̄i eſt ꝯ canonem editum poſt ſtatutū, quia niſi ex ipſo iure non cognoſcatur irrationabilitas ſtatuti, valet ſtatutū, & non dr̄ reuocatum, & ſic eſt dare caſum, in quo tenet ſtatutum ꝯ canonem. Ita tex.in c.1.de conſtit.ī 6. & puchrè no.ibi Dom.poſt Imo.in pe.col. quia l. noua non cenſetur tollere ſtatuta præcedentia, niſi id exprimatur
8 ¶Fallit ſextò, qñ † ep̄s ſtatuit ꝯ ius conſuetudinarium quia valet ſtatutum, Domi.11.diſt. c.in his. Abb.de cler. non reſi.c.ad audiētiam. Facit c.cum M.& c.oēs.de ↄſti. ubi valuit ſtatutum ꝯ antiquas conſuetudines. Neq; ob. ꝙ par eſt ptās legis & conſuetudinis 11.diſt.c.catholica. ꝑ totū. Latè Arc.in d.c.in his. Imò maior vr̄ ptās ↄſuetudinis, quia tollit canonē d.c.fi. Ergo nō ur̄ poſſe tolli cōſuetudo ab eo, qui non pōt canonē tollere, iuxta illud, ſi vinco vincētē te, &c.de ↄceſ.prēb.c.authoritate.in 6 qa in tollendo ↄſuetudinē ceſſat rō d.cle.ne Romani. nec eſt conſuetudo ſemꝑ potentior lege, ſed habent ſe, vt excedentia & exceſſa, ſm̄ Io. An.in rub.de ↄſue. enumerātem plura iura reprobantia ↄſuetudinem. Iſta tñ fallentia proprie non limitat rl̄am, q̄ loquit̄ ī l.ſuperiori. ¶Fal
9 lit ſeptimò, qñ † ſtatutum ep̄i adderet iuri cōi, puta, imponendo nouā pœnā, quia hoc pōt, gl.in cle.ne Romani.ī uer.tolli.de ele.& ibi Car.in prin.in 1.q. & Car.ī cle. fi.§.ꝙ ſi.in prin.de pœnis. per illum tex.& gl.1.in cle.2.đ æta.& qual.& Hoſt.& Io.An.in c.ex parte, poſtremo, de uer.ſig.Dom.in c.2.de conſti.in 6. Abb.in c.qm̄.§.porro. vt li.non conteſt.& ī c.cū dilectus.de ↄſue. Feder.ↄſ 182. Cal.de conſt.13.Bu.in c. innotuit. de his, qui fur.ord. ſuſce.notans ex illo tex.ꝙ ep̄s pōt roborare pęnas canonū & ſtatuere excōicationem ꝯ non ſeruantē ipſos Vñ dicit Io.An.latè in c.fi.de of.arch.in ſua gl. maiori. ꝙ iſtđ non eſt ↄſtōnes Papales ſubuertere, ſed eis deſeruire. & illas ſuppleret, qđ licèt, ꝑ c.1.de ope.no.nū.& c.2.de priui. Plus voluit But.s̄.eo.cum quo trāſit ibi Imo.ꝙ ep̄s p̄t ſtatuere, nedū addēdo, ſed ēt detrahēdo aliqd iuri canonico, ſicut Papa, & Imperator non ſtatuūt ꝯ ius diuinū, & tñ ſibi addunt, vel detrahunt, ut no.in c.q̄ in eccleſiarum, de conſt.& ī c.fi.de ↄſue. ſm̄ eū. Pro quo vide Ana. in c.cum in diœceſi.ibi, tamē ↄſidera ad prædicta.đ uſu. & Bapt.in repe.l.oēs p[illegible]i. de iuſti.& iu. ver.Fran.Vercellen.ubi dicit, ꝙ ēt ꝯ ius canonicum pōt inferior ſtatuere non tollendo legē ſuperioris ex toto, ſed particulariter. Alle.gl.ī c.2.de uer.ſig.in 6. & Inn.& Bened. de Per. in d.cle.ne Romani. ¶Hoc vltimum de detractione, impugnat efficaciter. Dom.18.diſ.in ſumma, & in d. c.3. s̄. eo.ꝑꝑ tex.in c. inſtōnis, in uer.mutari.25.q.1.in d.clem. ne Romani, in uer. mutari. iuncto eo, quod no. Arch. 5.diſ.in prin.ubi dicit poſt beatum Tho.ꝙ ꝓhibitus mutare, non p̄t aliqd detrahere. Non ob.ſil̄e de Papa, q aliqñ pōt detrahere, qa Papa hēt ptātem latiorē erga legē, cuius eſt vicarius.9.q 3.c.cuncta. Non ſic prælati, q nō ſunt vocati ī plenitudinē ptātis pontificalis. c. ad honorem.de autho. & vſu pal. ſm̄ ipſum. Pro quo ēt uide Io. And.in c.1. de ſepul.in 6.ubi dicit, ꝙ inferior à Papa nō p̄t aliqd detrahere ad ius, nec ipſum arctare, qa hoc ē ſoli[9] Papæ, ſm̄ eum quē ſequit̄ ibi Dom.in §.fi.notās illud verbum Arctare. per quod patet, ep̄m non poſſe limitare canones. ¶Sed aduerte bene, qa ſi hr̄ reſpectus ad verbum Mutare, poſitum in dictis iuribus, vr̄, ꝙ neq; etiā poterit ep̄s addere canoni, ꝑꝑ ſolenne dictum Bar.in l.fi.in fi.C.de præpoſ. ſacr.ſcrin.li.12.ubi dicit per illum tex.ꝙ ſi ſtatutum prohibet, ne ꝑꝑ caſum fortuitum poſſit à priore mutari, intelligitur ēt prohibitum, ne numerus eorum augeatur, quia ſi eſt prohibita mutatio, multò fortius additio, ſm̄ eum, quem valde ſequitur Maria.conſi 53.Dom.Ang.Maurocenus. Facit l.iuriſgentiū.§.adeo. ff. de pac.ubi quādo aliquid additur, vel detrahit̄ actui, dr̄ actus nouus, vel mutatus. Facit l.ius ciuile.ff. de iuſt. & iu. Et vr̄ tex.in d.clem.ne Romani.in uer.detrahi, mutari, vel addi. Per quem ita firmat Old.conſi.259. impugnatur electio, in pen. col. uerſi.& eſt ſatis expreſſum. ¶Sed per hoc non recederem ab iſta fallentia, qua quotidie vtimur. & eſt caſus in d.c.1.§.ſtatuto.de conſt.in 6. Quæ ad hoc no.Bal.in d.l.oēs populi.& tex.ī c.innotuit, & in d.cle.fi.de pęnis. Non obſt.d.cle. ne Romani. quia illa uerba reſpiciunt cōſtōnem c. ubi periculum. đ ele. in 6.non aūt gñaliter ius commune, quod patet, qa prohibetur ibi etiam diſpenſatio contra illā conſtitutionē & tamen contra ius commune non eſt ſemper ꝓhibita diſpenſatio inferioribus, ut traditur in §.de adulterijs.đ iudici. Quinimò dicta clement. poteſt adduci per hanc fallentiam, quia ponit vt diuerſa, mutare & addere. Ergo addens non mutat. Non ob.d.c.inſtitutionis. in uer.

mutari. quia r̃ndetur ex dictis Arch. 5. dist. in summa. in pri dum dicit post beatũ Tho. ꝙ lex dr̃ mutari dupliciter, q̃dam est mutatio additiua, & ista nõ prohibet ẽt respectu legis diuinę, seu nãlis, q̃ in hoc non dr̃ immutabilis: alia est subtractiua, uel detractiua, & isto respectu lex diuina dr̃ immutabilis. Et sequit̃ Dom. ibi, & idẽ dicit ipse in terminis istis, in d. c. 2. §. eo. Non ob. dictũ Bar. in d. l. fi. quia vel non procedit, vel tex. in quo ipse fundat se non probat, quia expresse prohibet augeri illum numerum. vel loquit̃, ubi à lege est data forma, quo casu nulla additio est permissa, ut latè dixi, de rescr. c. cũ dilecta. probando, ꝙ tunc pręter, & contra, æquiparant̃. vel loquit̃, ubi mutatio nõ coadiuuat primã nãm, sed alterat: nos autem loquimur, ubi fit additio nõ mutãs, sed adiuuãs & fortificans. Præterea, ꝙ ille, qui addit alicui materiæ, non dicat̃ propriè mutare, expresse sentit Abb. in c. ●. de lib. obl. 13. col. uersic. nunc venio ad aliã particulã. vbi post Io. And. & alios ibi, & post Legistas in l. edita. C. de eden. facit expressam dr̃iam inter eũ, qui mutat libellum, & eũ qui addit libello, cõcludendo, ꝙ addẽs nõ dr̃ libellum mutare. Vñ posset dici, ꝙ qñ additio dicat̃ sapere mutationem, dẽt inspici rõ subiectæ materiæ, ut dixi in d. c. 2. vlt. char. uersi. vnũ ultra oẽs. & facit, qd̃. no. Lud. consil. 45. dicens, ꝙ addens, uel detrahens dr̃ nouã rẽ facere, qñ ex hoc antiqua dispõ augetur, vel diminuitur. Allegat Bal. in l. ius ciuile a. ff. de iustitia & iure. ¶ Oĩa aũt dicta in ista 7. fal. intellige procedere, qñ dispõ statuti auget vires canonis, non tñ est expsse ꝯ canonem, puta si eps, ante cle. 2. de ęta. & quali. statuit, ꝙ canonicus q̃ est in minoribus, non possit eligere, nã ius commune non disponebat antea expresse contrarium, sed simpliciter admittebat canonicum ad electionẽ. Ita procedat gl. 1. in d. cle. 2. Idem si est dubium de intellectu iuris, puta in casu c. ex tuę. de cler. non resi. Nã aliqua iura videntur velle, ꝙ fiat ipso iure priuatio clerici non residẽtis, c. tuę. ĩ uer. spoliari. & c. qualiter. de cler. non residen. Aliqua, ꝙ fiat per sñiam, c. inter quatuor. eo. tit. Nam super hoc dubio ualet statutum epi, inducens priuationem ipso iure, dummodo seruetur forma iuris ĩ monitionibus. Ita procedat dictum Car. in d. c. ex tuæ. ꝯ Gas. Cal. ibi. Sed qñ ꝯstitutio epi disponeret in eo, qd̃ disponit expresse ipsum ius cõe, disponendo ꝯrium illius, tunc non valet statutum. Io. And. in addi. Spe. sup ru. de elect. Nam ius cõe disponit electionem factam, ꝯtẽpo vno canonico, non esse nullam, sed annullandam. de elect. c. quod sicut. Ideo si constitutio epi statuat eam esse ipso iure nullam, nõ ualet, sm̃ eum, quia disponunt ꝯ id, quod expresse est statutum à iure. Et ita declarat Imo. in d. c. ex tuæ. adaptãdo multis verbis varietates, q̃ sunt inter Cal. & Car. ibi. Et dum dixit, ꝙ valet statutum epi firmans certam opi. super intellectu iuris dubijs, vide tex. & Ioã. And. in c. ex parte. 3. de uer. sig. super uer. tertiam. licèt illa interpretatio esset ꝯformis iuri, sm̃ Dom. in c. fi. ad fi. de ap. in 6. ubi allegat c. requisisti. cum gl. 1. de testa. Et istud ẽt tenet Ana. de hær. c. fraternitatis. pe. col. ¶ Item de validitate statuti arctantis canonicos ad residentiã, vide oĩno Old. cõsi. 181. De authoritate ꝯdentium. Et sm̃ pximè dicta posset forte adaptari mirabile ꝯsiliũ Old. 259. impugnatur electio. ubi vult, ꝙ non valet statutũ capituli alterans formã c. quia pp. de elec. ẽt addendo puta, ꝙ uocentur illi, q̃ sunt extra prouinciam. Et p dicto Io. An. in d. rub. de ele. vide Albe. de Rosa. in l. de quibus 50. col. ver. Itẽ q̃rit̃, an circa electione. ff. de leg. ubi idẽ firmat, ve3, nõ valere statutũ irritãs ipso iure electionẽ factam nõ uocatis absentibus. Et ita dicit fuisse determinatum in curia Rom. sup electione facta in ecclesia Rutẽsi, ẽtsi statutum esset iuratũ, quia iurm̃ non obligat ad statuta inualida. Valeret tñ statutum, ꝙ ꝯtus & alia negotia ecclesiæ facta non vocatis absentibus non valerent. Rõnem dr̃ię ponit Arch. in apostillis ad Inno. in c. 2. de ꝯdi. apposi. quia collationes beneficiorum ordinum, monachus, & similia, non pendent ex solo ꝯsensu ꝯferentis & recipientis, sed ex ptãte spũali, q̃ hẽt ꝯferens ratione ordinis & dignitatis. Contractus aũt ex solo ꝯsensu ꝯhentis consequuntur effectũ, ut latius p Alb. ubi. s. post Old. in d. ꝯsi. Impugnatur. ¶ Fallit octauo & vltimò, qñ

10 † statutum disponit ꝯ ius canonicum in mã, in qua induci põt consuetudo ꝯria iuri permittente canone, q̃a cum consuetudo & statutum idem sint in effectu, licet differant, ut tacitum & expressum, sicut põt induci consuetudo, ita & statutũ. Fed. consi. 17. Quæstio talis est, nũ qd constõ. uersic. non obstat, quod quinto loco, p ca. ex parte. 3. de uer. sig. iuncto c. certificari, de sepul. Et hoc dictum sequtur Alex. consi. mihi 247. perspectis, quę in themate suprascripto. ibi, nono pbatur *.

* Probatur. *Ad de quòd est consil. 106. in 2. uolu. in quo per totum ipse Alex. ponit istã materiam tactam ab Auctore hic.*

¶ Sed pfecto aut istud nõ capio, aut ẽ difficilis sustentationis, q̃a videmus, ꝙ lex canonica approbat ꝯsuetudinem clericorum ꝯ canones, c. fi. de cõsue. Ergo oẽ statutũ eorũ, dũmodo rõnabile, deberet valere p istud dictũ. Hoc aute cẽt hæreticũ ĩ iure, p pdicta. Et hinc est ꝙ Abb. in d. c. fi. ibi, & est unũ mirabile. insistit ĩ ista rõe dr̃iæ, quare clerici possint introducere ꝯsuetudinem, & non legem ꝯ canones, ut s. retuli. Nec obstat d. c. ex parte, quia illud statutum fuit conforme canoni, ut dixi paulo ante post Dom. Dicas tñ, ꝙ si statutum epi ꝯ ius hẽt secũ concursum cõsuetudinis, q̃ interpretatur ius cõe, eo mõ, quo loqtur statutum, tunc ex viribus ꝯsuetudinis valet statutũ. But. de ꝯsuet. c. cũ dilectus. uersi. ex quo infertur, ꝙ l3 non ualet, per illum tex. sm̃ unum intellectum. Et no. hoc, quia nõ habes alibi, sm̃ eum. Et de hoc dicto posset fieri noua fallentia. ¶ Dixit ẽt mirabiliter Bal. in c. cũ oẽs. pe. col. uer. sed nũ

11 quid. s. de consti. ꝙ † licet episcopus non possit committere causam appellatione remota *, gl. in c. fi. de hær. in 6. dixi in c. 1. de rescri. tñ põt facere statutũ, ut in sua diœcesi pcedatur in certis causis summarie. Et ita dr̃ seruari de facto, quia aliud est cõmittere, aliud est statuere. Nam statutũ est generale & fauorabile, sed delegationes sunt particulares, & quodãmodo odiosę. Considera, ꝙ si non potest committere ex eo, quia non potest tollere ius certe eadẽ rõne non põt statuere. Et multũ obstãt dicta ipsius Bal. in d. l. oẽs populi. Tñ forte ex maxima cã hoc facere põt, per id, quod dixi in 1. fall. Sed ẽt tunc videtur requirendus superiore, ut ibi dixi. Posset tñ facere ꝯmissionem de processu summario ex iusta causa, ut per Imo. ca. fi. per illum tex. de transac. quia tũc cã imminens iustificaret cõmissionem, si non possit adiri superior, sed non iustificat statutum attẽto ꝙ in omni casu postea occurrente nõ semper subesset forte illa cã inductiua summarietatis. Et ubi illa posset semp subesse, tunc putarem distinguendum, ꝙ aut Papa potuit requiri in editione statuti, & si non fuit requisitus, statutum non valet. Aut nõ potuit requiri, & valet à principio, postea uerò, si non fuit requisitus pro confirmatione, quàm citò commodè potuit adiri, non crederem ꝙ statutũ valeat, arg. c. eos. de sent. exc. in 6. Et ista consideratio fundatur ex dictis Abb. in d. ca. delecti. de app. Et ista adapta ẽt ad primam fal. de qua s. circa q̃ vulgares ruditer discurrũt. ¶ Ponit ẽt Bal. in d. l. cũ oẽs.

12 an † valeat statutum episcopi, quòd in sua curia possit opponi exceptio non numeratę pecuniæ, vsque ad quatuor

* Appellatione remota. *Adde quòd ista clausula non põt poni in rescriptis p inferiorẽ a principe, etiã si sit legatus de latere nisi ab interlocutorijs. glo. in uer. sine certa, ĩ l. fi. et ibi Bar. in 1. col. in uer. & secundũ hoc si opponas. C. de sent. Q̃ uerum, ad effectũ ut deroget iuri, sed quo ad deseruiendum iuri, pot est apponi a quocunque ordinario secundũ Bal. in addi. Spe. cu. de appel. in primis addit uersic. clausula appellatione remota.*

a In l. ius ciuile. *Adde quæ habentur ibidẽ per Bar. & Pau. de Ca. & per Ang. in l. scire. de uer. obl. & per do. Alex. de Imo ĩ l. 1. §. si qs simpliciter. ꝗ uer. ob. (et adde An. in c. sicut. ante nu. 9. de re iud. Rom. consi. 65. Viso themate. ante nu. 4. et cõsi. 482. ĩ casu an te si Alex ĩ l. edita. num. 12. C. de eden. cum cõcor.)*

a Ad quatuor annos. *Adde quod ad hoc singulariter habetur per dominum Soci. cōsi. 241. inci. Circa primā difficultatem. uer. confirmo hoc per ea, quę in 2. par. char. 122. quod ex quo lex Ciuilis uolebat, ꝙ exceptio nō numeratæ pecuniæ intra quīquenium posset opponi, & hodie sit limitata intra biēnium, posit opponi, tamē ex quo semel cōpetijt ecclesiæ & personæ ecclesiasticæ potestas opponendi excep. nō nu. pecu. intra quinquennium ex dispositione l. antiquæ, hodie etiā poterit opponere intra quinquēnium & non tenebitur probare, sed creditor, quia non potuit quinquēnium ad biennium reduci in præiudicium ecclesiæ, & personæ ecclesiasticę.*

a quatuor annos a, & quid si statueret, ꝙ clerici non possent opponere hāc exceptionem. Scias ēt, ꝙ epi & legati pn̄t facere statuta ꝯ leges ciuiles. Dom. in c. 2. ante fi. s̄. eod. dicēs, hoc sentire gl. pen. in fi. c. 1. de loca. Et no. ꝙ ēt, qn̄ p̄lati statuunt circa casus à iure non determinatos, pn̄t statuere sup negotijs maioribus. Gl. in c. 2. s̄. eo. Et exemplificat ibi But. & Dom. puta super his, quę sunt reseruata prīcipi, ut circa restōnē famæ, de re Iud. cum te. vel circa legitimationē, vel circa creationē notariorum, & similia, de qb. p Inn. in c. cū P. de fi. instr. Et ita intelligunt gl. in §. porro. 3. dist. & 18. dist. in summa. Et adde Io. An. in rl'a, ea quę. ubi disputat de validitate statuti epi prohibentis fucationes & supflua ornamenta mulierū. Et eū refert Pet. de Anch. in c. 1. versi. sup hoc mēbro de ꝯsti. subiungēs ēt q̄dam alia ad mām istā. Dixit ēt Archi. in ca. Eleutherius. in fi. 91. dist. ꝙ epi nō pn̄t immutare id, quod ab Apostolis, vel sanctis patrib. statutum est. Sed in his, q̄ circa solennitatē tm̄ ecclesiæ ꝯsistūt q̄ consuetudine, non præcepto maiorū, sunt ītroducta, mutare pn̄t & statuere. Et de hoc verbo meminit Bal. ī ru. de consue. An aūt in cōdendis statutis teneat̄ eps requirere capl'm, uide Arc. & Dom. 18. dist. in summa. But. & Ab. in c. quanto. de his, q̄ fi. a præla. Dom. in c. 1. de constit. in 6. Abb. post alios đ cōsue. c. cū consuetudinis. Qn̄ aūt possit eps disponere ꝯ canones per viam dispōnis, vide Inno. c. dilectus. de tēpo. ord. & plenè Spe. de leg. §. nunc de epo rū. vbi ponit 168. casus, in quib. epo pōt dispēsare, & multos, in quibus nō pōt dispensare, plenè scribūt Bu. Imo. & Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. & ibi sōleo ponere. Et no. bn̄ rl'am, ꝙ ubi lex dat epos executores iurium expressè, non pn̄t dispensare ꝯ talia iura, f'm Archi. & Io. And. in c. decet. de immu. eccle. in 6. q̄đ multū notat ibi Dom. in §. ordinarij, post prin. Et de ptāte epi circa statuta concilij prouincialis, uide Dom. 17. distin. in summa, in fi. Et ista oīa perpetuo no. quæ al's posui in repe. c. fi. de ꝯsue. sed non ita plenè, & alibi nō inuenies mām ita reductam nisi paulò post alius cōmentator larуatus hæc eadem propria esse dicat, sperans loquacitate sua nostrum quietum silentium pessundare.

SVMMARIVM.

1 *Crimen non potest probari per instrumentum.*

2 *Hæc regula patitur octo fallentias, ut hic per ordinem, nu. hoc, & 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.*

CAPITVLVM XI.

1 CVm in ecclesijs. ¶ Datur rl'a, ꝙ † crimē non ꝑbat̄ instr̄o, ut per Io. And. in rl'a, semel. & p̄ Abb. hic, quia reus dēt ꝯuinci testibus. Itē, quia in instr̄o posset esse scriptus testis minor 20. annis, & tn̄ eius uoci non crederet̄ in criminali, de verb. sign. c. forus. Item, quia in criminali testes exhibent̄ coram iudice. l. iudices. C. de fide instru. Ergo non stabit̄ instrumento, ubi testes non exhibentur. Itē, quia testes non debent testificari ꝑ scripturā *, sed viua voce. 3. q. 9. c. testis. Et officiū notarij non extendit̄ ad talia, ut latius per Io. And. ubi s̄. cuius disputationē reassumit Cy. in l. sciāt. C. de ꝑb. & de ipsa sæpe meminit Bart. remittēdo semp ad seipsum, in l. ī senatus b. ff. ad Turp. ubi ēt firmat hanc regulā quam ēt ipse firmat post Iac. de Are. in l. diu⁹. 2. in fi. ff. de custo. reo. & in auth. si quis in aliquo. 2. col. ibi, item non pōt notarius eē rogatus. C. de eden. p l. 3. §. diu⁹. ff. de testi. ubi in criminali op⁹ est testibus. nō testimoniis. Idē Bal. ī addi. Spe. tit. de accus. versi. crimen nō probat̄. & in l. ꝯ negantem. in fi. C. ad l. Aquil. & in l. 2. ad fi. ff. de fer. assignando pulchrā rōnē regulę, q̄ ēt ipse ponit in l. neque natales. 4. co. uer. & si dicat̄ imò dēt. C. de proba. in l. fi. §. cū igitur. 8. co. ver. vlterius q̄ro. C. de iure delib. Et pulchrè Lud. in d. l. 2. de ferijs. & p Io. An. in add. Spe. sup rub. de fi. instru. 4. col. Dixit tn̄ Old. ꝯsi. 199. Pro fundamēto. j. col. ꝙ maleficiū nō pōt ꝑbari instr̄o, in quantū est rude factū, sed in quantū est ibi iuris dispō, puta an homicidium sit cū defensione licita, an nō, pōt ꝑbari instr̄o. Alle. ad primum dictū iura, đ quibus per Io. And. in regula, semel. in argumentis ad partem affirmatiuam. Ad secunda dicta alle. Inn. de of. dele. c. statuimus, q̄đ hodie est c. 1. e. tit. in 6. ¶ Sed per prædicta vr̄, ꝙ primum dictū Oldr. non procedat. Tn̄ ex istis uerbis Old. puto factum fuisse pulchrā additionem Io. And. in Spe. de accu. §. 1. uer. q̄d si accusatus. ubi declarat, ꝙ multi actus ex quibus maleficiū esse pōt, cadunt in intellectū testis, p quorū tn̄ depositionē maleficium non probatur, nam licèt testis deponat, ꝙ ego occidi pōt esse, ꝙ id feci me defendēdo, uel casu ita, ꝙ maleficium non est probatum. Sed iudex ex dispōnib. illis ꝑcipere poterit, ꝙ maleficium cōmisit, sic aggrediēdo, vel insultando & occidendo, hēt enim discernere licitū ab illicito, & tn̄ fateri oportet, ꝙ ēt testes viderūt aggressionē, insultū, & voluntatem occidendi, & sic de p̄dictis deponere pn̄t. Et facit gl. in c. 1. de offi. deleg. in 6. f'm eum, remittentē se ad vnam aliam suā additionē

2 Spec. ¶ Prędicta † regula vr̄ recipere octo fallētias. ¶ Fallit primo, qn̄ agitur de ꝑbatione criminis, q̄ orit̄ indirectè ex ipso instr̄o, uel coadiuuat probationē criminis puta accuso te ꝙ incendisti domū meā, testib. probo incēdiū, dn̄ium domus instr̄o. Io. An. ī d. regula, semel. ponēs plura alia rn̄sa. Et ita ītelligit c. pleriq; 2. q. 7. c. cū ad sedem de rest. spo. c. 2. de uer. sig. in 6. c. 1. de schisma. eo. li. c. quāto. cū gl. de his q̄ fi. à prael. Et idē firmāt Bu. Imo. & Dom. hic, & Bal. in l. fi. pe. col. C. de prob. & Dom. ī d. c. pleriq; & Cy. Bal. & Sal. in d. l. sciāt. C. de ꝑba. & Sal. in l. singuli. C. de accus. & Bar. ī d. l. in senatus. Facit dictū Bar. in l. 1. §. itē illud. ff. ad Sylla. ubi dicit, ꝙ notari⁹ pōt esse rogatus de vulnerib. corporis mortui, & ex illa scriptura poterit iudex procedere ad inuestigandū de ipso maleficio. ¶ Dixit tamen Bald. in rubr. C. de fide instrumen. 8. colum. ibi, sed adhuc dubitatur quòd illud īstrumentum non ꝑbat vulnus, nisi esset tabellio, qui đ hoc haberet causę cognitionem commissam sibi, qn̄ potestas mittit notarium ad scribenda vulnera. Adde etiam hic Bald. in d. l. contra negantem. ad fin. ubi dicit, quòd circunstantiæ delicti possint probari per instrumentum vt potè in l. Aquilia, dominium, vel possessio, quæ requiruntur ex parte agentis. Et quod instrumenta adminiculentur ad maleficium, tenet Bald. in d. l. 2. ad fin. ff. de ferijs, propter gloss. ibi. Sic intelligi debet quod scribit Ioan. And. de restitu. spol. cap. cum ad sedem super verbo instrumenta. ubi dicit esse argumentum expressum f'm Host. ibi, quod violentia pōt probari per instr'm c. Ad q̄đ vide oīno c Tho. Fastoli dubio Ro. 1. ¶ Fallit secū-

3 do, nisi producat̄ instr'm ad probandū

Marginal notes:

* Per scripturā. * *Adde c. primates. 2. q. 1. c. a nobis. q matrim. ac. pos. c. relatum. 1. q. 2. c. tua. de cohab. cle. & multi. c. perscripta. 2. q. 8. Spe. & Io. And. tit. de teste. §. tractandum. uers. quid de muto. Ant. Abb. & alij in d c. a nobis. Ant. in c. fin. in fi. de test. cog. Cal. in l. iusiurandi. C. de testi. Anch. in c. fi. col. pen. in 6. no. de re iud. in 6. Inn. in cap. ea noscitur. de his quę fiūt a præl. sine cons. ca. Barb. post alios in c. licèt in beato. de accus. Doc. in l. de minore. §. pluriū ff. de quæst. contra Bar. in l. Theopompus. ff de dote prælег.*

b l. in senatus. *Et ibidē uide do. Ale. de Imo. ī pri. et in l. ꝑtor. de edē.*

c Per instrumentum. *Adde dom. Alexan. de Imo. in d.*

in d. l. in senatus. ad Turpil. allegata in tex.

crimen ad fi. c. n. vt ille, qui cōsensit in strumento, puniatur pœna, cui potuit se obligare, non alia pœna corporali Ab. hic singulariter. Et hoc mō intelligi pōt dictum Io. Mo. in c. constitutionē de uer. sig. in 6. vbi dicit, prout refert ibi Dom. in § cæterū in fi. se dispu tando determinasse, ꝙ p instr̄m pōt probari crimen, qn̄ est confectum de voluntate illius, cōtra quem producit, alr̄ non ita. Intelligit tex. ibi in c. fi. 88. dist. Sed hāc declaratione Abb. intelligo, ubi producitur instr̄m, ut principaliter probet delictum cōmissum extra ipsam scripturā. Sed si ipsum instr̄m, vel scriptura, contineret in se delictum, ꝙ esset commissum scribendo, tunc vr̄, ꝙ probet delictum, quoad oēm pœnā illi conuenientem, p id qd̄

4 dr̄ in proximis fallent. ¶ Fallit tertiò, nisi † delictum fuerit commissum p scripturam, puta faciendū statuto, cōtra libertatem ecclesiasticam, qa hoc probatur p ipsam scripturā. p c. nouerint. de sent. exc. Ita Bar. in d. l. senatus. & Imo. & Dom. hic, & Salic. in d. l. sciant. Bal. in d. l. cōtra negantem. Dom. in d. c. plerique. dās et exemplum, si quis scriberet se credere aliquid, qd̄ esset hæreticum. Alle. c. sanè 2. aliàs incipit, si fortè isti libri 24 q. 2. Ad hoc ca. 1. 15. q. 6. Ita procedit tex. in c. fi. de iureiu. in 6. quē declarat, quoad propositum, ut eleganter p Fed. consi. 55. Domine Alex. ¶ Et dicit Bal. hic, ꝙ delictum probatur per instr̄m qn̄ est commissum p ipsum, vel in ipso, puta, qa est falsum. Cū istis concordat Flor. post Bar. in l. 3. § Itē diuꝰ. ff. de testi. facit c. si quis presbyterorū, de re. eccl. nō alie. Et duæ sequentes fallentiæ vr̄ ponere eundē casum cū ista, licèt Dom. hic ponat tanq̄ casus separatos. ¶ Fallit

5 quartò, nisi agatur de probando delicto, quod cōmittit cōtrahendo. Vnde si aliqui faciunt coniurationem, subscribendo se promissioni, talis cōiuratio probatur p illam scripturam Dom. hic, & in d. c. plerique. Alle. d. c. 2. cū glo. de uer. sig. in 6. Idem Bar. in d. l. in senatus. & Bal. & Sali. d. l. sciant. gl. & Bar. in l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. & Sal. in l. singuli. C. de accus. ¶ Amplia etiā si talis scriptura esset scriptura manu priuata, vt patet in scribente se recepisse vsuras. Ioa. probat gl. in d. c. sanè. i uer. eorum librorum. & tex. in c. eo i. dē dicitur. ¶ Fallit quintò,

6 nisi † instr̄m fuerit factum de mandato ipsius delinquētis, & pbari possit. Ita p dedit gl. in c. fi. 8 7. dist. Vn̄ si nolo seu mando scribi in instr̄o, rubore a lege prohibitum, tale instr̄m probabit me deliquisse ex alii denominatione, vt vult illa gl. Do. hic, & i d. c. plerique. ¶ Fallit sexto, ubi

7 agitur de præiudicio leui, & scriptura authentica est cōfecta à persona i dignitate cōstituta. Ita est casus hic. Nā de isto tex. opponit hic But. cōtra rl̄am, de qua s̄. ut refert Dom. hic, & in d. c. plerique. licet in But. meo non habeā hoc. Et soluēdo dicit, ꝙ aut instr̄m est confectum à persona non constituta in dignitate, & non probat, aut à psona constituta in dignitate, & tunc si producit in his, q̄ sunt grauis præiudicii, est idē, aut in his, q̄ sunt leuis præiudicij, & probat qa non erat magnum præiudicium, ꝙ iste esset excōicatus, cū ex præstatione cautionis veniat absoluendus, c. ex parte. de uer. sig. Et istud vr̄ voluisse In no. hic, dicens, ꝙ hic non probatur delictum, quantum ad depositionem, sed quantū ad absoōnē. Et fortè idē esset, si scriptura non esset cōfecta à persona in dignitate cōstituta, licèt hoc ita euenerit de facto, qa Inn. non hēt respectū ad qualitatem scribentis. ¶ Pro ista fallentia facit qd̄ notat Flo. in l. 1. uer. demū no. ff. de testi. ubi dicit, ꝙ instr̄m probat in paruis criminibus, ut si dicatur tabellioni, ut faciat instr̄m, quō denuncio Titio, ꝙ non ingrediatur fundū me inuito, & si ingrediat, facit mihi uiolētiam. Ita dicit tenere Iac. But. sub dubio fortè. Ad idē, quod no. d. hd consi. 359. Dū quæritur, an ad excōicatio nem ... consuluit, ꝙ per instr̄m pōt probari uiolē ta iniectio manuū in clericum, ad finem ut probet excōmunicatio in vim dilatoriæ, non in uim peremptoriæ, qa non agitur de magno præiudicio, cum statim actori cōpetat remediū absolutionis cōtra hanc dilationem iudicij, & probat multipliciter, ꝙ facilius proceditur in probanda excōmunicatione i uim dilatoriæ, quàm in uim per-

emptoriæ *. ¶ Fallit septimo, nisi † aga-

8 tur de crimine ciuiliter, p istū tex. ubi agebat ad iustificandā excōicationē, nam tunc probatur p instr̄m, & ita et procedat tex. in c. cum ad sedē. de rest. spo. quia ibi non agebatur, ut spolians puniret de spoliatiōe, sed vt restitueret rem, qua spoliauerit alium. Et ita firmat Dom. hic, dicens istud fuisse dictū Lap. de Castel. hic, p quo vide Bal. in d. l. cōtra negantem, quasi i fi. ubi dicit Iac. But. dixisse, ꝙ qn̄ agitur ciuiliter, facilius probat crimen p instr̄m. ¶ Fallit

9 octauò & vltimò † in instr̄o cōfessionis factæ in iudicio, vel sniæ cōdemnatoriæ qa p talia instr̄a legitimè cōfecta pbat plenè maleficiū. Bal. in d. l. sciant. pen. col. ita intelligens illū tex. in uer. apertissimis documentis. & facit, scḋm cum l. qm̄. cum sua gl. de infa. & sequit Flo. in l. 3. §. item diuus. ff. de testa. Facit, qd̄ no. Ab. de iud. c. at si clerici. i prin. i primo notabili, per illū tex. Et dicit Bal. in l. a. ad fi. C. quo. appel. non reci. ꝙ contumacia pōt pbari p instr̄m, lꝫ uergat ad crimē, qa dēt scribi in actis, s. pperādū in fi. C. de iud. Et ex his habes ordinatū istū passū melius, quàm alibi. Qn̄ suspecto de periurio defe rat iuramentū, dixi satis de offi. ord. c. ad reprimendam.

** Peremptoriæ. Adde Ro. in nou. tit. de excep. 8. inci. licèt sit concertatio. & de sen. ex com. in eisdem decisi. 8. incip. si quis pitas. & de excep. decisi. 5. in antiq. Host. cum gl. in c. pia, de excep. in 6. ubi, an possit probari per denunciationē & famā. et ui. Rom. in l. 1. in prin. col. 1. uersic. quo ad secundum. ff. de no. ope. nun. Auct. in c. cum cōtingat. col. 2. uer. quod autem, de re scrip.*

S V M M A R I V M.

1 *Cardinales habent in suis titulis in ecclesiis sibi subiectis, iurisdictionem episcopalem.*

2 *Capitulum & ecclesia inferiores, an succedant sede uacante? & cōcludit, quòd sic.*

CAPITVLVM XI.

1 His, quę. ¶ Cardinales † habent in titulis suis, in ecclesiis sibi subiectis, iurisdōnem epalem. Tex. hic, quē oēs extollunt. Adde In. de cap. mon. c. dilectus. i gl. hoc ius uet. posset dici. ubi dicit per istum tex. ꝙ Cardinales in suis titulis pinguius habet ius quàm plebani, quia in ipsis instō & destitutio spectat ad Cardinales, sed in aliis ecclesiis spectat ad epm̄, de off. ord. c. cōquerente. Et ista verba Inn. sequit Io. And. & et But. de off. arc. c. dilecto. ibi, oppo. glo. 1. Idē Imo. in cle. ne Romani ibi, quartò q̄ro. de elec. dicens, ꝙ Cardinales i suis titulis habentur loco epōrū quo ad iurisdōnalia, & quo ad epalia, si sunt epi, aliàs, quoad iurisdōnalia tm̄. Alle. tex. hic. Vnde habent sub se pleno iure capellas, quas de iure cōi habet aliqua ecclesia nō epalis. Alle. Inn. vbi s̄. & vide Car. in d. cle. ne Romani. in uer. irritum. ubi cōcludit, ꝙ tituli Cardinalium cōparantur ecclesiis epalib. quia habent iurisdōnem quasi epalem in suis parochiis. Et ibi ponit, an comparentur ecclesiis matricib. Et dicit Bal. hic, ꝙ Cardinales, non epi, non habent in istis titulis ea quæ sunt ordinis episcopalis, sed solūm ea, q̄ sunt iurisdōnis episcopalis. Istum tex. alle. etiā pulchrè Domin. in §. 1. 2 1. dist. dicens, ꝙ institutio & destitutio taliū ecclesiarum spectat ad Cardinales in eis intitulatos. Idem Domin. post alios in c. 1. de maiori. & obed. in 6. ¶ Et dicit Car. de excep. c. cum venerabilis. ad fi. quod plebes non fundant intentionem suā in capellis de iure communi, nisi ecclesia matrix esset tituli Card. per istū tex. ita dicit se sępius consuluisse, maximè in ardua lite inter plebem de Cento & ecclesiam Centi, & est cōsilium suum 67. Thema tale est, plebs sanctę Mariæ de Cento, de quo memini in dicto ca. cum venerabilis. 13. co. uer. ad tertium notabile. ubi tradidi regulam cū fallentiis nouis super hoc, ꝙ regulariter plebs nō fundat intentionem in capellis sibi subditis. ¶ Et istis adde Fran. Paui. in trac. uisitationū. fol. 4. ubi dicit, ꝙ Cardinales in

istis

istis suis titulis habent facultatem visitandi, sicut epi in suis epatibus, per istum tex. & vide eundem Franc. Pau in trac. de sede vac. fol. 38. dum enumerat aliqua priuilegia cardinalium, inter q̄ dicit fuisse eis ɔcessum à Sixto IIII. ꝙ libere possint ɔferre oīa beneficia ecclesiarū, in quib. intitulati sunt, vel ɔmendatarij, non obstantib. expectatiuis, neque reseruationib. nisi vacent in curia. Et de illis Papa nō prouidebit, nisi de expresso ipsius cardinalis ordinarij, vel ɔmendatarij cōsensu. Quæ autem sint ecclesiæ, ī quib. cardinales intitulant̄, enumerat Pe. de monte in trac. de Papa, 47. col. & Alb. in ru. ff. de statu
2 homi. ¶Nedum † in ecclesia cathedrali succedit capitulum vacante sede, sed ēt in ecclesia inferiori. Ab. hic eleganter p istum tex. Idem Ab. de ap. c. bone 4. col. ibi notabis bn̄ duo, & in c. cum dilectus. de ɔsue. 3. col. ibi, nullus tn̄ Doc. l3 referat Inn. sentire de ɔst. c. cum accessissent. Idem ēt Car. post Laudi. in cle. ne in agro. §. abbate. q. de sta. mo. dicens, ꝙ mortuo abbate tota administratio spiritualis & tpalis transit ad ɔuentum. Et ita dicit seruari de facto. Et idem Im. ibi 25. col. ver. qd de casu mortis. Idem ēt Ab. late de sta. mo. ea, q̄ 2. col. Facit dictum Do. post Lau. & quosdā alios in c. 2. de test. in 6. vbi dicit, ꝙ se de vacante pōt ɔuentus monachorū dare monacho licentiam acceptandi executionem testamēti, qa fm cū, ɔuentus succedit in tpalib. & spiritualib. vt pbant iura allegata p Lap. ibi. sed re uera non loquunt̄ de capitulo ecclæ inferioris. ¶Limita primo, nisi essemus in casib. in qb. iura phibent, ne capitulum se intromittat, puta in alienationib. in litigando, in ɔferendis beneficijs, & similib. de quib. j. ne sede vac. per totum, & aliqd ĵ. eo. ca. cū olim. Ita Car. & Im. in d. cle. ne in agro. ¶Limita scđo, nisi inter illos de capitulo nascat̄ scandalum, adeo ꝙ suspecta sit eorum administratio. Ab. de rescr. c. cum dilecto 3. notabili, ad hoc extollens tex. ibi, & in c. fi. de statu reg. ¶Limita tertio, nisi abbas esset remouendus pp culpam suā, & ɔuentus esset suspectus de eadem culpa. Ab. in d. c. ea, q per illum tex. ¶Sed aduerte, ꝙ pro op. ɔ̄ria, ꝙ capitulum ecclesiæ inferioris non succedat in iurisdōne vacante sede induco nouissime septem motiua. Primo est decisio Inn. in c. cum accessissent. ī gl. sed nunqd. in fi. de ɔst. vbi dicit, se non credere, ꝙ vniuersitates possunt exercere iurisdōnem deficientib. rectorib. Et ꝙ ista verba intelligant̄ de vniuersitate ecclesiastica, vide Car. ɔs. 33. In hac dubia q. j. col. l3 Bu. in d. c. cum oēs. 2. ver. in tm̄ videat̄ intelligere de vniuersitate seculari, colligens ex hoc, non esse tantam cōionem inter vniuersitates seculares, & eorum capita, quanta est inter p̄latum & capitulū. Sed ex quo Inn. loquit̄ simpliciter, pōt intelligi de vtraq; s. ecclastica & inferiori ab epo, & de seculari: de qua vide ēt Bal. in l. 1. q. 19. de of. ɔsu. & qđ scripsi in ru. đ ap. 5. col. ver. ad quintam. ¶Scđo est decisio Inn. hic, quē sequit̄ Bu. Imo. & Do. hic, dicentes, ꝙ si est capitulū ecclesiæ ti. cardinalatus, tunc capitulum succedit, nisi reseruet, put hic fuit factū. Et iō sicut capitulum ecclesiæ cathedralis succedit, j. e. c. cū olim. ita succedit capitulum titulorum cardinalium. Si aūt loqmur de alijs matricib. ecclesijs habentib. ecclesias, tunc capitulum de iure nihil vendicat sibi, vacante eccla in talib. capellis, qa l3 aliqua iura pcipiant p̄lati in talib. capellis, vt no. Inn. de of. or. c. dilectus. & de capel. mo. c. dilectus. istud est de ɔsuetudine, non de iure, & iō in hoc standum est ɔsuetudini, fm Bu. & Do. ¶Ecce quō ponūt differentiam manifestam inter ecclesiam cathedralem & inferiorē, quo ad succedendum vacante sede. Et iō dicit Imo. hic in fi. ꝙ frustra q̄rit̄ an mortuo prælato matricis ecclesiæ potestas transeat in alium: qa si ille prælatus non est cardinalis, nō habet ptātem, neq; iurisdōnem in ecclesijs sibi subditis. Tn̄ dicas ꝙ nos q̄rimus, posito ꝙ p̄latus haberet iurisdōnem de iure speciali, vtrum illa specialis potestas transeat in capitulum vacante sede. ¶Considera ēt verba Bar. in l. vbi ad sunt. ff. de tut. & cura. da. ab his. dū dixit, ꝙ capitulum succedit vacante sede epali, & collegium cardinaliū vacante Papatu. Allegat Inn. hic, quasi expresse sentiens, ꝙ hoc non ɔpetat īferiorib. capitulis, vel collegijs. ¶Tertio facit, qa iste tex. ponit vnā spālitatē in ecclijs & capellis subditis ecclæ, q̄ est ti. cardinalis. Et ꝙ sit in eis speciale, firmat hic Im. j. col. ver. sed certe. volens ɔ̄ Bu. hic, ꝙ capitula inferiorum ecclesiarum pn̄t ɔgregari sine licentia superioris, & scrutiniū & baptismū facere, qa si spāliter est phibitum in ecclesijs subditis ecclesiæ cardinalis, ergo secus in alijs, l. ius singulare. ff. de legi. fm eum. Vn̄ vr̄ ēt idem in facultate succedendi, q̄ ɔpetit talib. ecclijs, p istum tex. dum fit ī eis spālis reseruatio Papæ, innuens manifeste, ꝙ alias capitulū successisset. ¶Quarto arguit̄ sic: oīs iurisdō est aut à lege, aut ab homine. Inn. de of. or. c. cum ab ecclesiarum. Sed ista iurisdō ɔpetens spāliter alicui p̄lato inferiori, non reperit̄ de iure aperte transire in capitulum vacante sede, neq; ex dispositione legis, neq; hoīs. Ergo transibit ad superiorem. Minor pbat̄, qa oīa iura, q̄ dn̄t capitulum succedere vacante sede, loquunt̄ de capitulo ecclesiæ cathedralis, & iste tex. loquit̄ de ecclesia, q̄ est ti. cardinalis. Vn̄de Do. fuit motus incaute, in d. c. 2. de test. in 6. dum dixit, ꝙ iura ibi allegata p Lap. pbant, ꝙ ɔuentus succedit abbati in iurisdōne. Imo Arc. & Io. An. ibi firmant, ꝙ eps̄ succedit abbati in danda illa licentia, qa fm eos, eps̄ habet curā status monasterij vacante sede, & ipse dat administrationem in tpalib., & spiritualib. Et sic expresse decidunt p ista parte. ¶Quinto facit, & fortiter: nam prælati inferiores ab epo non pn̄t habere iurisdōnem, nisi ex iure spāli, qa solus eps̄ habet de iure cōi iurisdōnem in oībus ecclesijs suæ diœcesis. 16. q. 7. c. oēs basilicæ. Tunc sic:
4 Ea, q̄ ɔpetunt alicui prælato de iure spāli non transeunt in capitulum vacante sede. gl. in ver. tpe. in c. scriptum. de ele. & ibi Ab. Inn. de fo. ɔp. c. verum. & ibi satis dixi in prin. Ergo iurisdō, ɔpetēs prælato inferiori ab epo, cum ɔpetat iure spāli, non est transitoria ad capitulū. ¶Sexto sic iustificando prædicta: nā maior est ɔmunio inter epm̄ & capitulū, q̄ inter prælatos inferiores & ɔuentus. Patet, qa capitulum succedit epo negligēti, in collatione bn̄ficiorum. c. 2. de ɔcel. præb. Sic ɔuentus abbati, cl. j. de sup. negl. præl. Vnde dicit Rota de sup. negli. præl. j. in antiquis, & antiquo, ꝙ pp negligentiam abbatis, vel alterius inferioris ab epo, non transfert̄ collatio ad ɔuētum, sed ad episcopum, quia ɔuenientius est, ꝙ per superiorem suppleatur negligentia inferioris, q̄ per parem & inferiorem. Facit dictum Innoc. in ca. 2. de ɔces. præben. dum dicit, deuolutiones debere r̄r ascendere, non descendere. ¶Septimo facit c. ea, q̄. §. ꝙ si abbas. de sta. mon. Et non induco, in quantum ɔuentus non succedit ibi abbati, qa rn̄deret quispiam, illud esse pp suspicionē, q̄ est ɔ̄ ɔuentum, vt in simili dicit Ab. de resc. c. cum dilecta. 3. notabili. sed pondero illum tex. in ver. per illum detur. & in ver. prouideat̄. vbi non sunt verba, q̄ in casu illo dēt episcopo ɔmissionem nouam, sed excitat̄ officium eius, iuxta gl. in l. si soror. C. de col. & Ab. in c. 2. in fi. de of. or. in 6. Facit, qđ hr̄ in c. graue. de of. or. ¶Aduerte tn̄ in hoc vltimo, & circa prædicta, quia videntur ɔcedendi duo casus. Primus est, qn̄ non quærimus de iurisdōne ɔpetente specialiter prælato inferiori, sed de administratione bonorum. Et hoc casu vr̄, ꝙ ɔuentus succedat prælato inferiori, per d. c. ea, q̄. & c. fi. de regula. & d. c. cum dilecta. & d. cle. ne in agro. Et no. expresse Ab. in d. c. ea, q̄ nisi remoueat̄ pp suspicionem, per prædicta iura: q̄uis Arc. & Io. An. in d. c. 2. de test. in 6. aliud dicant. Quibus obstat ēt, qđ no. Imo. in c. vnico, pe. col. vt ecclesiastica beneficia. vbi dicit post Io. An. ꝙ in ecclesia collegiata inferiori, custodia ecclesiæ spectat ad collegium ipsius ecclesiæ, p c. non l3. & c. illud. 12. q. 2. nisi illi de collegio sint suspecti, p d. c. ea, q̄. vel sint insufficientes, quia tunc custodia spectat ad epm̄, nisi ad aliquē spectaret ex priuilegio, vel ɔsuetudine, p id. qđ hr̄ de inst. c. cū venissent. ¶Secundus casus, qn̄ mā spectat iure spāli ad p̄latū inferiorē, & suū capitulū simul, qa tunc, vacante sede ipsius prælati, bene succedit ɔuentus, p c. fi. de reg. in 6. & facit c. vnicum. ne sede vacan. eo. li. vbi aūt iurisdō spectat de iure spāli ad solum p̄latū inferiorem, tūc, vt vidistis, cōiter tenet̄, ꝙ capitulū succedat ī illa. Et ista opinio se-

quenda

quenda eſt, tū ꝑꝑ authoritatem Ab. hic, & eorū, quos allegat: tū ꝑꝑ ꝯſuetudinem, q̄ eſt optima dubiorum interpres. de ꝯſue. c. cū dilectus. Et de ipſa atteſtant̄ Doc. in d. c. le. ne in agro. Tñ in puncto iuris poſſent ſuſtineri p̄dicta q̄ ītelligas dicta ſolū, vt cognoſcat̄ māām eſſe dubitabilem, & ꝑ Doc. non digeſtam. Et iſta adde ad Fran. Paui. quem vidi eis iam editis, in aureo libello De ptāte capituli ſede vac. fol. 7. ver. ſeptima ſedes eſt abbatialis. vbi inſiſtit, qs ſuccedat ī iuriſdōne mortuo abbate, vel priore. Et ꝑ prædicta plus ornant̄, q̄ ipſe ponit, q̄ iſta ex ſuis. ¶ Vltimo, dum ꝓbat late Ab. ꝙ habens iuriſdōnem, in c. fi. de of. or. & qđ dicet̄, pōt ꝑ alium expedire, q̄ ſunt ordinis, adde tex. optimum de elec. is, cui. li. 6. & gl. in c. pe. in ver. ſpiritualib. de ſup. neg. præl. eo. li. & qđ dicetur ī. c. prox. de monialibus habentibus curam animarum. Et dum Ab. ponit pulchre de pęnitentiario capituli vacante ſede, guſta, vt dixi, de reſcr. c. eam te. per Car.

SVMMARIVM.

1 *Mulier ſuccedens in dignitate, efficitur capax iuriſdictionis.*
2 *Canonici ſeculares an dicantur perſonæ religioſæ, &, an gaudeant priuilegio canonis, ſi quis ſuadente.*
3 *Mulier non eſt capax eorum, quę ſunt ordinis.*
4 *Etiamſi eſſet cōſuetudo, quòd abbatiſſa poſſet excōmunicare, quia talis conſuetudo non valet.*
5 *Mulier recipit ordinem, ſeu benedictionem ſufficientem ad dicēdū ſolenniter horas ſeu officium, licet non ſit de ſeptem ordinib. eccleſiæ, nec recipiat characterem.*

CAPITVLVM XII.

1 a Dilecta. ¶ Dum † tangit Ab. ꝙ mulier aſuccedens in dignitate, efficit̄ capax iuriſdōnis, adde Ang. rep. l. eam, q̄. C. de fideic. & in l. fęminæ. ff. de regu. iu. & in l. cum prætor. ff. de iu. vbi idem tenet, dicens, ꝙ pōt adminiſtrare iuriſdōnalia ēt ꝑ ſeipſam. Et ita dixit feciſſet reginam Ioānam, q̄ vidi ſedentem in ſolio regali, & ferentem ſnīam capitalem ꝯ illos de Balſo, & exemplificat ēt in comitiſſa Mathilda, de qua facit mentionē gl. in l. vlt. C. de arb. Et cū iſtis ꝯcordat Ab. ꝑ reſc. c. ſignificauit. & alias dicet̄. Et ꝑ iſtū tex. & dictū Hoſt. hic infert Rota de præb. 21. ī antiquiorib. ꝙ licet cura animarū non poſſit cadere in mulieribus, quo ad exercitiū actuale, tñ ius curæ pōt ꝯpetere monaſterio monialiū, vt exercitiū ꝯmittat viro capaci illius ptātis. Et guſta, ꝙ hr̄ hic de inuocatione brachij alteri⁹ iudicis, vt ꝯpetat nō ſolum habenti ordinariā de iure cōi, ſed ēt dr̄ in delegato, & ꝑ Io. An. & oēs de of. del. c. ſignificaſti. optimus tex. in c. dilecto. in fi. de ſen. exc. in 6. iūcta gl. 2. ibi. ¶ Dum tangit Ab. vltra alios, nū
2 qd † iſtæ canonicæ ſeculares dicant̄ ꝑſonæ religioſæ? & vult, ꝙ non gaudeāt priuilegio canonis, ſi qs ſuadēte. adde Rotam de reg. 1. in antiqs. vbi tandem idē tenet. Allegat Io. An. hic. Dicit tñ aliquos diſtinguere, vtrum verberent̄ eo tꝑe, quo ſeruiunt in eccleſia, & habent habitum religionis, & tunc verberans incurrit excōicationem, aut tꝑe, quo non ſeruiunt, & non habent habitū religionis, & non incurrat. Et hanc diſtinctionē ſequit̄ Rota & Do. hic, dicens, ꝙ ꝓ ea pōt adduci tex. de ſen. exc. c. religioſo. in 6. vbi nouiti⁹ gaudet priuilegio dicti canonis, lꝫ poſſit ꝯhere matrimoniū. Et ita ēt dicit Rota, ꝙ lꝫ iſtæ poſſint ꝯhere, tñ qa de præſenti religioſe viuūt, videntur perſonæ eccleſiaſticę, ſicut clerici in minoribus non ligant̄ alio uoto, & tñ gaudent priuilegio canonis. Vide ēt Rotā de iurepa. 7. ī fi. ī antiquiorib. q̄ dicit, benigne ſūt ꝯueniendæ corā eccleſiaſtico, tanquā perſonæ miſerabiles, & non videntur mere perſonæ ſeculares, maxime cum portant habitum, & gaudent priuilegio canonis. Et ita dicit ītelligi Io. An. hic. ¶ Item ꝙ ſolum votum caſtitatis & paupertatis cū mutatione habitus, non facit quem religioſum, niſi ingrediat̄ religionem: vide gl. 2. ad fi. in c. de viduis, 27. q. 1. bonus tex. & Doc. in c. ex parte. de ꝯuer. ꝯiug. ¶ Nota bene dicta
3 Abb. ꝙ † ea, quæ ſunt ordinis, non pñt ꝯpetere mulierib. Et guſta ad ea, q̄ dixi de of. or. c. ſi ſacerdos. dum dixi, ꝙ ad validitatem excōicationis nō requirit̄ ſacerdotium in excōicante, vt per Ab. de ele. c. tranſmiſſam. 1. notabili, de reſcr. c. ab excommunicato. & Hoſt. in Summa, de ſen. exc. §. quis poſſit. ad fi. ver. nedum autem ius. Tñ requirit̄ ordo. Et cogita, an ſufficiant ordines minores, nam iſti ſentiunt, ꝙ ſic, quaſi ſufficiat clericatus aptus ad habendum beneficium, vel iuriſdōnem ſpiri-
4 tualem, de tranſac. c. ex literis. ¶ Amplia, ētſi † ꝯſuetudo eſſet, ꝙ abbatiſſa poſſet excōicare, qa non valet. Ita Inn. hic. ¶ Obſtat dictū Inn. de reſt. ſpo. c. olī. 3. cū ꝯcor. quas dixi de of. or. c. ſi ſacerdos. vbi ꝯſuetudo pōt dare facultatem excommunicandi ſimplici clerico. Ergo fortius abbatiſſæ, quæ dr̄ habere dignitatem, vt c. indemnitatib. de elec. in 6. Sol. In muliere eſt incapacitas ordinis, vt ꝑ Doc. hic, per c. ſacratas. 23. diſ. Et ꝯſuetudo nihil operat̄ circa perſonam incapacem, de præſc. c. cauſam. Io. An. de præb. c. 2. in 6. Oēs in c. quanto. ꝑ illum tex. de ꝯſuet. ¶ Sed dices, mulier pōt eſſe diaconiſſa, auth. diaconiſſa. C. de epiſ. & cle. & c. diaconiſſam. 27. q. 1. Soluit gl. in d. c. diaconiſſam. ꝙ nō ordinat̄, ſed ꝯſequit̄ quoddam ſpūale officium, forte legendi homilias, vel euāgeliū ad matutinum, vel aliud, qđ non licebit alijs. Et ſi mulier ordinaret̄, non reciperet characterem, vt late ꝑ Arc. ibi, & in alio loco ibi ꝑ eum allegato. Et eius dicta reaſſumit Pau. in rep. c. ſi celebrat. de cle. exc. mi. 7. col. ibi, eſt tñ ſciēdū,
5 ꝙ moniales. licet non allegat Arc. & ꝯcludit, ꝙ † mulier recipit ordinem, ſeu benedictionem ſufficientē ad dicēdum ſolenniter officium, lꝫ non ſit de ſeptē ordinib. ecclæ, nec ꝯferat̄ character. Et illa dicta Arc. fuerunt Gof. in ſumma, de æta. & qua. § qd de muliere. Ex qb. late infert Maria. in rep. c. ad audientiam. art. 5. ad fi. de homi. ꝙ mulier non pōt incurrere irregularitatem, quia ex quo ordinari non pōt, ceſſat in ea effectus irregularitatis, qui vr̄ eſſe ad impediendum promotionem ad ordinem ꝓmotum, vel ad adminiſtrandum in ſuſceptis. Neq; placet ſibi, ꝙ poſſit incurrere irregularitatē, ēt quo ad benedictionē prædictā, vt latius ꝑ eū reputantem hoc nouū. Cogita: an idē velint Doc. hic, dicendo, abbatiſſam non poſſe ſuſpendere ſuſpenſione apta, & irregularitatē īducere. Demū multa ꝓhibita & multa ꝑmiſſa mulieri, ponit Firmanus ī ver. mulier. & ſcias gl. ī c. neq; illud. ī ver. coſtat 24. q. 5. q̄ ponit, quare mulier fuit creata ex coſta.

a Mulier. *Adde tu, ꝙ quædam ſunt dignitates, ſeu officia mere perſonalia: & illa mulier poteſt habere, l. fęminæ. ff. de ſenato. Adde bo. tex. in c. dilecti. de arbi. & in c. ſignificauit. de reſcript. Et de materia ultra hæc ſcribentes, vide in c. noua. de pœnit. & remiſ. Adde, ꝙ etiam mulier poteſt habere dignitatem cum adminiſtratione in duobus caſibus. Primo, quando princeps conceſſit, & in reſcripto dicit, non obſtante tali l. Secundo ex conſuetudine, alias ſecus, vt in l. fi. C. de arbi. Adde, an mulier poſſit eſſe executrix in teſtamento? Dic, quod ſi iſtud officium eſt explicandum in iudicio, non poteſt, vt in l. alienā. C. de procu. Si autem eſt explicandum extra iudicium, tunc poteſt. l. 3. §. 1. ff. de nego. geſt. & Bar. in l. fęminæ. ff. de re. gu. iu. Adde tamē, ꝙ aliqui tenuerūt indiſtincte, ꝙ fauore defunctorū poſſit. De quo paſſu vide per Bart. in l. à filio. in prin. ff. de ali. & cibale. & vide Bar. d. l. fœminæ. Et adde Spec. in ti. de ſyndico. ver. quid de mulieribus. Et adde ad materiam no. in l. cum te. & ibi Cyn. C. de nuptijs. & gloſ. in Auth. de conſul. §. ſi autē etiam vxorem. col. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Canonici veniunt appellatione capituli, non autem archipresbyter archidiaconus, & ſimiles.*
Iuramenta diuiduntur in multas & varias formas. Vide poſt nu. 1. ver. dum Abbas.
Dominus alicuius loci, an poſſit hominib. illius loci inuitis, alienare & ſubijcere illū locum alteri. Poſt nu. 1. ver. hominibus inuitis.
2 *Eccleſia quando patitur intereſſe, quilibet auditur in fauorem eccleſiæ, ſicut in concernentibus intereſſe populi.*

Quilibet

3 *Quilibet de populo auditur ad instaurandum matrimonium male separatum.*
4 *Cõsuetudo an valeat introducta super certa p̃statione iuramẽtorũ.*

CAPITVLVM XIII.

1 Dilecti. ¶Tene menti dictum Ab. q̃ soli canonici veniunt appellatione capituli, non aũt archipresbyter, archidiaconus, & similes. Item Do. late ĩ fi. in 4. col. de p̃b. in 6. & Ab. de re iu. c. cum olim. 5. col. & de ɔces. præb. c. post electionem. 3. col. & ibi, q̃ appellatione capituli non venit caput. Qđ latius reassumpsi ĩ p̃emio Decretalium, ver. cæterum in p̃posito. Et ibi dictis adde oĩno Imo. in cle. 1. in 6. col. ibi, à voce aũt. de regu. & Ab. hic. Dũ Ab. allegat iura de diuersis formis iuramentorum, adde c. tibi dño. 63. dist. vbi est forma iurĩ regis erga Papam. Iurm Imperatoris in coronatione, habes in cle. 1. de iureiu. Iurm reuertẽtis ab hrẽsi, habes in c. quoties. 1. q. 2. & p̃ Io. An. in c. ɔmissi. de hære. in 6. Iurm vasalli habes in c. de forma. 22. q. 5. & in c. 1. de forma fidel. in vsi. feu. Iurm clericorum, ɔ̃ quos inquirit, in c. qualiter. el 2. §. dẽt. de ac. Iurm testis synodalis, in c. eps in synodo. 35. q. 6. Iurm clerici purgantis se de hæresi, in c. ego Berengarius. de ɔsec. dist. 2. Iurm testis, gl. in c. fraternitatis. de test. Iurm Iudæi, a Spec. de iu. cal. §. restat. ver. sed nunquid. Iuramentum ingredientis nouum magistratum, in Auth. vt iusiurandum, qđ præstatur ab his. Iuramentum notarij ĩ creatione, Host. & alij, ne cle. vel mo. sicut iurm comparationis literarum, in l. ɔparationes. C. de fide instr. Iurm æstimatorum, in l. hac edictali. C. de secun. nupt. Iurm obstetricũ, gl. & Doc. de prob. l. proposuisti. Iuramentum tutoris, Spec. de tut. post prin. Bar. & alij in l. p̃tor. in prin. de ope. no. nun. Iuramentum nuncij publici, Spec. de cita. §. sequitur. ver. sed nunquid creditur. Iurm aduocati, in l. rẽ nõ nouã. §. patroni. C. de iu. Iuramentum calumniæ, glo. 3. in c. 1. de iu. cal. Iurm purgationis canonicæ, Host. de purg. cano. §. qualiter. in prin. Iuramentum absolutionis excõicati, in c. cum desideres. de sen. exc. Iuramentum rectoris ecclesiæ, Io. And. de iureiu. c. tua nos. Iuramentum, qđ præstant vicarij positi per Papam in terris de tp̃ali iurisdictione ecclesiæ, ponit extrauag. Sixti IIII. dilectis filiis, &c. posita in trac. Fran. Pau. de sede vacante, in fi. Et de modo iurandi in cõi, & de prædicto iuro, qđ facit imperator Papæ, & de forma iurĩ, quod faciunt epi Papæ, de iuro, quod faciunt presbyteri curati epo, vide Arch. Flo. in 2. parte suæ Summæ, ti. 10. c. 4. Iuramentum multiplex, qđ præstatur per partem in iudicio, Host. de iureiu. §. quot species. in prin. Pulchre Abb. in repe. c. per tuas. de arb. De his etiam per Bal. in repe. l. 2. 14. char. ibi, videamus de iuramento. ff. de iureiu.

a Iudæi. *Qualiter autem Iudæus iurare habeat, vide no. per do. Soc. consi. 68. inc. Frustra uer. primus quidem effectus. cum ver. seq. in 1. parte, char. 116.*

Hominibus inuitis. Non põt dñs alicuius loci subijcere locum alteri. b Host. hic, quem alij late extollunt, & sequit̃ Bal. in c. in generali. si de feu. fue. ɔtro. iter do. & ag. inferens, q̃ rex Franciæ non põt vẽdere vnã de ciuitatibus regni inuitis ciuibus. Et ideo Constantinus, qñ donauit vrbem beato Syluestro, fecit cũ ɔsensu populi Romani, fm eũ. Vide eundẽ in c. 1. §. si qs. in prin. in ti. quo tpe miles. vbi dicit, q̃ si aliquis dñs vult terram suam subicere alteri, admittitur ɔ̃dictio hominum suorũ, & maxime, si velit alienare partẽ, & partem retinere: q̃a interest subditorũ, non habere tot dños. Allegat Io. An. hic. Et dum Ab. allegat tex. in §. præterea ducatus. dic, q̃ est tex. clarior in ca. 1. §. ex eadem. de lege Conra. Per quem datur doctrina, fm Iaco. de Alua. ibi, q̃ ius dñi & ius vasalli iudicant fere in oĩbus ad paria. Et ad idem allegat ca. 1. in fi. de forma fide. Vnde sicut vasallus non alienat sine voluntate dñi, alias perdit feudũ, c. 1. de p̃h. feu. alie. p̃ Lothar. ita dñs alienando feudum vasallo inuito priuat * sua p̃prietate. Et hoc sentit gl. in d. c. j. Et hoc putat verum Iac. de stricta iuris rõne. Et idem vr̃ sequi And. de Iser. in d. §. ex eadem. l3 Bal. teneat ɔ̃rium ĩ c. 2. quo tpe miles. Sed ɔ̃ ipsum tenet ẽt pulchre ibi Iac. de Alua. ibi, ver. quæro ab extra. dicens, q̃ ne dum ɔ̃ctus est nullus, vt dicit Bal. sed ẽt ipse priuatur proprietate. Et cũ istis ɔcordat etiam Iac. in d. c. 1. post princ. de lege Conra. in 1. notabili. Bene facit tex. in c. de forma. in fi. 22. q 5. vbi si dñs non seruat vasallo ea, quæ ipse sibi promittit, censẽt malefidus. Et dicit ibi gl. in ver. merito, q̃ si dñs non seruat, priuatur dñio, qđ habet in vasallum, & transit feudum ad superiorem. Et cũ istis ɔcordat Ab. in c. fi. 2. col. ĩ c. Et dũ Ab. allegat p̃ rõne dictum Inn. de præsc. c. auditis. 2. col. Qđ ĩterest subditorum non mutare dños, vide ad idẽ Ab. de iu. c. cum deputati. 9. col. & Inn. de dilatio. c. exposuit, in prin. & ibi Ab. 8. col. & late Ale. ff. de re iud. l. sæpe. 75. col. ¶Eodem modo homines alicuius dñi non p̃nt se subijcere alteri dño in præiudicium dñi sui. Inn. de rest. spo. c. olim. 3. & in c. 2. de rest. in integ. Ab. de relig. do. c. cum dilectus. post medium, cum ɔcor. Iõ dicit Bal. de p̃b. c. licet. 7. col. ver. & sic argues. q̃ homines mei sine ɔsensu meo non p̃nt se facere censuales alterius. Qđ dicit menti tenendum, remittendo ad notata, de so. ɔp. c. verum. vide ẽt ad hæc solenne dictũ Host. de iureiu. c. quanto. vbi dixit, q̃ si princeps faciens pacẽ cum inimicis, ponit in certis capitulis pacis, q̃ de dãnis hinc inde datis non fiat querela p̃ subditos, talis trãsactio non nocet subditis. Et hoc dictũ sequunt̃ multi, quos ordinaui de ɔst. c. q̃ in ecclesiarum. ad fi. tertiæ ɔclusionis, ver. scđo no. Et circa prædicta vide ẽt Bal. in l. j. C. ɔmunia de le. & in l. j. 8. col. C. de seru. fugi. & in l. 2. in prin. ff. sol. matr. & in qbusdã aliis locis allegatis ibi p̃ Ale. ¶Amplius dixit Pau. de Cast. in l. sed si hac. in prin. ff. de in ius uoc. q̃ sicut qñ emphyteuta frangit fidem dño, priuatur suo utili dñio, l. 2. C. de iure emphy. ita eɔ̃, si dñs frangit fidem emphyteutæ, debet priuari directo dominio, quod applicatur emphyteutæ, & ita dicit tenuisse Guil. de Cu. ibi. Sed dicit Alex. ibi in lec. Ferrariensi, q̃ Guil. de Cu. non dicit hoc in lib. suo, neque alij id referunt, & ipsum reprobat. Postea in additionib. quas fecit Paduæ, sequit̃ ipsum, p̃ tex. in c. dño ɔmittente. si de feu. ɔtro. fue. inter do. & agna. & in c. j. qualiter dñs propri. pri. vbi ex quo vasallus priuaret, priuatur ẽt dñs proprietate: ad quę oĩa nota nouissime quatuor declarationes. ¶Intellige primo p̃dicta, nisi fieret alienatio vniuersalis multarum rerum feudalium: * quia non requirit̃ consensus vasallorum. Lud. ɔs. 26. in fi. Contrarium tenet Iacob. de Alua. in d. §. si quis, in 1. col. quo tpe miles. vbi no. gl. 1. in fi. ibi, q̃ dominus põt disponere de tota eius curia vasallorum eis inuitis: sed hoc dicit esse intelligendum in ciuitate Mediolani, vbi uiget talis ɔsuetudo, vt in d. §. ex eadẽ. In aliis aũt locis secus, per d. § præterea

b Alteri. *Adde ad huius arti. materiam, Io. de Imo. in c. ad quęstiones. in 6. nota. de re. permu. & in c. potuit. in glos. 2. de loc. & dom. Alexan. de Imo. in l. prohibere. §. plane. quod vi, aut clam. & Pau. de Cast. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu.*

* Priuatur. *Adde c. preterea ducatus. de proh. feu. alien. per Fed. glos. in l. inuitus. §. non est tradendus. ff. de fideicõ. liber. Specu. de feu. §. quoniam, ver. 29. Bal. in l. in testõ, nume. 2. C. ad lefalc. in c. si quis. in 1. no. quo tem. mil. inuest. pet. deb. in c. 1. ad fi. ver. extra quæro. de cau. pos. & prop. in c. in generali. si de feu. fuer. contro. int. dom. & agna. in l. debitorum. & ibi Salyc. Pay. Rom. Ias. C. de pa. Henr. in c. fi. in 2. col. de feud. alias in 2. lectu. Trac. Pap. in forlib. ad reuoc. feu. ver. nec superstitibus. nu. 21. Ab. in c. auditis. nu. 20. de præsc. Gui. Pa. decis. 560. inc. dominus Odofredus Alexan. in l. 2 in prin. nu. 29 ff sol. mat. Ias. in l filius familias. §. Diui. in 2. lec. nu. 46. ff. de le. 1. Auth. in c. 1. num. 4. de proba. Rom. consi. 26. incip. pro decisione. nu. 11. quem Author etiam infra allegat, versic. intellige primo.*

* Feudalium. *Adde Nic. Mil. in reper. in ver. Dominus feodi. Alex. in l. 2. in princip. nu. 29. ff. sol. mat. Roc. Cur. in tracta. de iure patr. ver. ipse vel is à quo. q. 23. Lamber.*

ber. in eo. tracta. lib. 1. par. 2. q. 7. art. 1. Rom. in conſi. 368. incip. præſens conſultato, in prin. & ad materiam alienationis feudi per vaſallum inuito domino, vide eundem Rom. conſ. 27. Viſo themate, num. 2.

& idem repetij in d. §. ꝑterea. ſup gl. fi. ¶Conſidera, vtrum poſſet ſaluari iſta limitatio, qñ alienat̃ vniuerſitas bonorum nõ feudalium, inter q̃ aliqua ſunt feudalia, ar. c. ex literis. de iurepa. cũ ꝯcor. de qb. p Lud. in d. ꝯſ. Cũ quo ſimpliciter ꝯcordat Alex. lꝫ eum non alleget, in d. l. 2. in fi. prin. ſol. ma. Et ita vr̃ tenere Ab. in ca. auditis. 9. col. ver. ĩ ſecularib. vero. de præſcr. Et ibi ẽt ponit aliam limitationem ad prædicta, vcꝫ niſi ꝯſuetudo haberet, ꝙ dñs poſſet ſolus alienare, non requiſitis ſubditis, p tex. in d. §. ex eadem. Et probat ex eo, qđ ꝓxime dictum eſt de ciuitate Mediolanenſi, qđ bene no. ¶Secundo intellige, niſi agatur de pęna ꝯuentionali, quia iſta non extendit̃. Bal. in c. 1. qualiter do. propri. pri. in prin. ver. pone, ꝙ emphyteuta. vbi dicit, ꝙ iſta viciſſitudo pęnæ reciprocæ inter habentem vtile, & habentem directum dñium, ꝓcedit ſolum in pęna legali. Vnde ſi emphyteuta ꝓmiſit duos denarios annuos ſub pęna centũ librarum, & demũ dñs veniat ꝯ̃ pacta, non tenet̃ ad ſimilem pęnam, qa iſtud pactum eſt ex vna parte tm̃, non ex altera: & ſequit̃ ibi Iac. de Alua. & Ale. ĩ d. l. ſed ſi. ¶Tertio intellige, vt p Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. 99. dũ dicit, ꝙ lꝫ emphyteuta ſit ꝓhibitus à lege vẽdere rẽ emphyteuticam non requiſito dño, l. 2. C. de iure emphyt. tñ dñs non eſt prohibitus vendere alteri penſionem, qa diſpoſitio l. dudum. C. de ꝯ̃h. emp. non eſt correcta quo ad hoc. Qđ dictũ ſequit̃ Alex. in d. l. ſed ſi. in lectura Ferrarien. Et vr̃ poſſe tranſire, nõ obſtãte dicto Pau. de Caſt. quia iſta venditio domini non ſapit fidei violationem, neque intereſt emphyteutæ ſoluere penſionem magis uni, q̃ alteri. ¶Quarto intellige, niſi dñs ex cauſa neceſſitatis ꝯpellat vaſallum ad iurandum fidelitatem alteri. Late And. de Iſer. in d. §. præterea. niſi vaſallus p hoc efficeretur deterioris ꝯditionis, quia eo inuito non fieret iſta trãſlatio. Ale. in l. 2. in fi. princ. ita intelligens Iac. de Alua. ibi, q̃ oĩa ſigna tanquam alibi non ordinata. Quilibet a de clero, auditur † in concernẽ-
2 tibus intereſſe eccleſiæ, & ſic in ꝯcernentib. intereſſe populi. Ita dicũt Doc. hic, poſt Hoſt. Adde varias quæſtiones & deciſiones ex plurib. allegationib. quas non duxi extendendas, ne nimiũ me dilatarem ꝯ̃ naturam pñtis tpis. vide Arc. in c. non liceat. 12. q. 2. Bu. in c. edoceri. in fi. de reſc. & ibi Imo. glo. in c. vt circa. in ver. aliqui. de elec. in 6. gl. in c. ex literis. in verbo, irritam. de offi. dele. & ibi Ab. Pe. de Anch. conſ. mihi 141. Ex narratis in facto. Ana. in c. dilectus. lo 2. 11. col. de ſimo. & ĩ c. ſup his. pen. col. de accu. gl. in c. cupientes. §. ꝙ ſi. verſ. vnicus. in fi. de elec. in 6. But. & Abb. in c. ex parte Adæ. de teſt. Bart. in in l. quæ ſenatus. ff. de iniu. & in l. 1. circa medium, ibi, q̃ro vtrum de publ. iu. & Ana. in c. nonnullis. 2. col. de Iudæ. gl. in c. 2. in ver. denunciare. de reb. eccl. non alie. in 6. Bu. in c. quanto. 1. op. de priuil. Bar. in l. gñali. p illum tex. C. de decu. lib. 10. tex. in l. fi. C. de male. & mat. Inno. in c. dudum. el 2. non longe poſt prin. de elec. Ab. in c. venerabilis. 4. col. de iu. Alex. oĩno in l. ſæpe. 18. col. ff. de re iu. & omnino Lud. in l. ſi cum dotem. §. ſin aũt. 5. col. ſol. mat. & in aut. ſimiliter. 5. char. ibi, tertia, ꝙ quilibet: C. ad l. Fal. Ab. in c. dilecti. de exc. Alex. pulchre poſt alios in l. in prouinciali. §. fi. ff. de op. no. nun. Imo. poſt Inn. in c. cum inter. j. co. ibi, nota ꝙlicitum. de ꝯſue. gl. in c. ſi ſacerdotes 16. q. 3. Bal. & Alex. in l. ne quiſquã. ff. de eden. Ab poſt Inn. in c. fi. vlt. col. de reſt. ſpol. Inno. in c. ueniens ĩ 23. col. de renun. Ab. in c. ſi quis ꝯ̃ clericũ. in fi. de fo. ꝯp. tex. & oẽs in c. ſi qs presbyterorum. de reb. eccl. Lap. alleg. 51. dicebat̃. tex. optimus, & ibi late Doc. maxime Ab. & Aret. in c. cum olim. de teſt. In quib. locis, & in locis in eis allegatis, inuenies magna & dilatabilia circa ti. ff. de popu. ac. Et ne ſola copia nauſeam pariat, nota extenſe vltra ꝑdicta certas breues ꝯcluſiones. ¶Vbicunq; eſt offenſa iuriſdõ iudicis, vt fracti fines, vel ſpretum eius ꝑceptum, admittit̃ quilibet de populo ad agendum ſup hoc. Bal. in l. ſi qs. j. col. ff. de iuriſ. om. iu. dicens ita ꝯſuluiſſe notanter Dyn. p illã l. in actionib. popularib. Qui põt ꝓprio noĩe agere, non põt ꝯſtitui ꝓcurator, l. lꝫ in popularib. ff. de ꝓb. Bal. in c. cũ I. & A. ad fi. de re iu. valet iſta ꝯñtia: iudex põt hoc ex officio, ergo mã ꝯcernit publicum intereſſe, & ꝯpetit actio cuilibet de populo. Car. in c. exceptionem. 6. q. de excep. Pro iniuria illata clerico, ꝯpetit actio cuilibet de populo. Ab. de ſen. exc. c. parochiano. & ibi dixi. Cõtra fractorẽ pacis audit̃ qlibet, qñ pars pœnæ applicat̃ fiſco. Firma. in ver. pax rũpit̃. in fi. 1. col. Allegat Bar. ĩ l. 1. in fi. ff. de iure fiſci. & in l. ſi arbiter. ff. de arb. q expreſſe nõ dicit hoc, ſed põt ꝓcedere p id, qđ. j̃. dicet̃. Idem dic ꝯ̃ eũ, q ſubraxit acta iudicij, vt veritas occultet̃. Ang. in l. j. ff. de pub. iud. Ana. ꝯſ. 12. & ibi in additionib. ¶Appellatione cauſæ criminalis non venit actio popularis, ſtricte ſumendo. Dom. poſt Io. An. in c. 1. de iu. in 6. Vbi ſnĩa non tranſit in rem iu. actio popularis non ꝯſumitur vno agente. Abb. poſt Bu. in c. cum inhibitio. ad fi. de clandeſt. deſpon. & in c. ꝯſanguinei. de re iu. r̃r ſecus, ff. de iure iu. l. eum, qui. §. in popularib. & no. gl. pen. in c. cum dilectus. de elec. quam Abb. facit ſing. in c. licet de prob. & eam ẽt ipſe no. in d. c. cum dilectus. in fi. ¶Excõicatus non agit actione populari. Ab poſt alios de iu. c. exhibita.
b Actio popularis ꝯpetit b ẽt illi, q non eſt ꝓprie de populo. Im. ĩ l. 1. ff. de pub. iu. ꝯ̃ Ang. in rub. eo. titu. ſequit̃ Ana. de accu. c. qualiter. Bart. & Imo. ff. de pub. iu. l. is, qui. Late Mod. ĩ maleficiis, fol. 13. ¶Exceptio excõicationis ꝯpe-
c tit cuilibet de populo. c Car. in c. exceptionem. ad fi. de excep. Ad inſtaurandũ matrimoniũ male ſeparatũ audit̃ qlibet de populo. Abb. poſt Hoſt. de re iu. c. lator. ¶Qñ obijcit̃, ꝙ ꝑuentum eſt p inquiſitionem, tunc ꝯparens, tanq̃ quilibet de populo, non audit̃. Bal. in aut. nũc ſi hæres. C. de litig. ubi agit̃ de intereſſe publico, admittitur quilibet de populo, ẽtſi ſua priuatim non interſit. Bar. in l. vbi pactum. C. de trãſac. dixi de re iu. c. cum ſup. ¶Vbi venit applicanda pęna fiſco, quilibet põt accuſare, gl. in rub. C. de pop. ac. late Mod. in li. malefi. fol. 12. 2. col. Quædã alia ſunt in repertoriis in ver. actio popularis. ſed non iſta. Ex quib. iunctis dictis remiſſionib. facile fieret oſtentatio longa & noua. Et tene menti, ꝙ ſicut hic deuoluit̃ poteſtas ad capitulum negligente ẽpo, ita deuolueretur ad vnum de capitulo non negligentem, negligente capitulo. Ab. in d. c. cũ olim. Nec obſtat, ꝙ ſ̃m hoc erit idem in caſu c. 2. de conceſ. præb. ꝙ pro abſurdo habet Fran. Aret. in d. c. cum olim. in 4. col. quia profecto qua ratione in vnum de capitulo reſidet capitularis ptãs, toto cap. delinquẽte. c. gratum. cũ gl. de. poſt. p̃l. eadem rõne cap. negligente. Si diceres, delictum transfert ſtatim, ſed negligẽtia p ſemeſtre, in quo ẽt ĩcludit̃ totũ capl̃m, ergo & ille vnus. rñderet̃, ꝙ lꝫ ꝓteſtatio facta intra ſemeſtre non ꝯſtituat capl̃m in negligentia, qa ſupeſt de tpe, tñ ſufficit, ꝙ oſtẽdat illum non fuiſſe negligẽtem: eſto, ꝙ tunc, qñ ꝓteſtabat̃, non eſſet adhuc capl̃m negligens: nam finito ſemeſtre effectus diligẽtiæ illius vnici & ſuæ ꝓteſtationis trahit̃ retro ad oſtendendũ, ꝙ lapſus tpis non poſuit eum ĩ negligentia, vt facile meditari potes, de quo nõ ſis oblitus, qa eſt punctus nouus, & ſeruiens ad multa. Et ad hoc
3 ſcito, ꝙ † ꝓ executione piæ volũtatis audit̃ qlibet de populo, negligente ẽpo. tex. in §. ſi aũt locorum. in Aut. de eccl. ti. quem allegat Spe. de inſtr. edi. §. nunc aliqua. ver. ſed non ne quilibet. & Bar. in l. nec qcq̃. §. fi. ff. de of. proconſ. & Lud. in auth. ſimiliter. 17. col. ver. tertio, ꝙ quilibet

a *Quilibet. Adde tu, quod imo, quando offenditur eccleſia vel clericus, eſt publicum crimen, vt in l. ſi quis in hoc. C. de epiſco. & cler. vbi Bart. Et ſic quilibet de populo auditur. Adde, quòd crimen ſimoniæ, eſt crimen publicum, vt l. ſi ãntiqui. C. de epiſc. & cle. Vide Bart. & Bal. in rub. C. qui acc. nõ poſ. Adde Bald. in l. reos. C. de accu. Bart. in l. 1. §. huius ſtudij, ff. de iuſt. & iu.*

b Competit. *Cui cõpetat, vide Spe. in ti. de empt. & vend. §. nunc dicẽdum. ver. quarto competit.*

c Cuilibet de populo. *Vide ad hoc Flo. in l. loci. §. cõpetit. ſi ſer. vend.*

libet.C.ad l.Fal.& in l.si cum dotē.§. si naūt. 5.col.ff.sol. mat.& Aret.pulchre in c.cum olim.5.col.de test.allegās
4 tex.& Bal.in l.ciuitatib.de si.¶Dum dicit Ab. ꝙ †valeret ɔsuetudo sup iurō,de quo hic,qn̄ esset tāti tpis,cuius initij,&c.Contra hoc arguit̄ sic, qn̄ lex nō reprobat simpliciter ɔsuetudinem, sed cum aliquo signo vniuersali, puta,non obstāte ɔsuetudine aliqua,intelligit̄ ēt de illa, cuius initij non est memoria:gl.in verbo,q̄uis. in cle. 2. de re.ecl.Et iste tex.dicit,alicuius ɔsuetudinis:ergo ɔprehenditur ēt ista.SOL.Aut quis fundat se in ɔsuetudine, & tunc procedit argumentum: aut fundat se in alio iure,ad cuius probationem adducit præsumptiue ɔtinuationem vetustissimæ ɔsuetudinis,& tunc procedit dictū Ab.& post Io.An.& Bar.quos ipse allegat:dixi in simili de præsc.in c.cām.¶Materia appellationis extraiudicialis tangit̄ solenniter & ꝑfectissime ꝑ Phi.de ap.c. bonæ, in rep.facta principaliter ꝑꝑ hoc, in qua ɔmemorat ēt, quæ hic tangunt̄: ideo nihil addo, exceptis quibusdam breuib. fragmentis, non tn̄ intendens per hæc aliquam diminutionem arguere in dictis suis.¶Gusta principaliter dictum Inn.hic,ꝙ l3 in intedicto Vnde vi,debeat necessario probari spoliatio & possessio tꝑe spoliationis, de rest.spo.c.cum ad sedem. tn̄ in hac uia reuocandi attētata pe.ap. extraiudiciali interposita ex legitima & ꝓbali causa,implorat̄ officium iudicis, vt fiat reductio in pristinum statum,non solum ɔ̃ appellatum, sed ēt ɔ̃ nō spoliantem,neque succedentem in vitium. ɔ̃ quos non habet locum interdictum Vnde vi, neque condictio c. sæpe,de rest.spo.Vnde in remedio attentati satis est probare possessionem & simplicem statum, in quo erat tꝑe appellationis interpositæ, & qđ nunc possessio reperiat̄ penes istum tertium.Ita Inn.& oēs* hic,& Phi.post Ab. vbi s̄.6.col.ver.fallit tertio.Adde Rotam de rest. spo 2.ī nouis,& Old.ɔs.199.in prin.vbi sequit̄ hoc dictum Inn. dicens,ꝙ istud remedium attentatorum pen.ap.est pinguius, q̄ interdictum recuperandæ possessionis* vel Vnde vi: ad qđ latè instat Phi.vbi s̄.5.col.positis septem excellētiis huius remedij sup interdicta possessoria.Pulchre scribit Car.ɔs. 10. Iacobus executor.j. col. dicens in hoc remedio nō opus esse docere de spoliatione,sed sufficit solum docere, ꝙ tꝑe motæ litis,vel appellationis interpositæ possidebat. Et ꝙ aduersarius hodie possidet,allegat Inn.de resc.c. ex parte S.& l3 Inn.loquat̄ de pendentia appellationis,idem est, de pendentia litis,s̄m Car signanter. Et ꝙ remedium attentatorū sit pinguius,ꝓbat ēt Car. qa in interdicto dat̄ libellus,& seruat̄ ordo iuris,c.olim,cum tribus seq.de resti.spol. Sed in isto remedio ꝓcedit̄ de plano sine libello & li.ɔtest.Allegat Host.& Io. An. in c.j.vt li.pen. ¶Limita Inn.hic,nisi ille,ɔ̃ quem petuntur attentata reuocari,præsumat̄ possidere de iure cōi ex causa verisimili, qa tunc non reuocarent̄ attentata, nisi ille, ɔ̃ quem est attentatum,ꝓbaret se vere possedisse tꝑe attentationis. Rota de ap.11.i antiquis,quia vbi alias de iure cōi præsumit̄ possidere,non vr̄ pen.ap. attentasse,sed vsus fuisse possessione,q̄ prius habebat: & sic nō vr̄ attentatum argu.notatorum in c.ad decimas,de rest.spo.in 6. Facit dictum Rotæ de rest.spo.3.in antiquioribus,vbi dicit,ꝙ remedium attentatorū non ɔpetit ei,q vult reduci ad statum illicitum.Considera ēt,vtrū istud remediū excellat remediū canonis,* reintegranda.3.q.1.& vr̄,ꝙ non, qa ēt illud dat̄ ɔ̃ quencunque possidentem, & non est opus in illo probare spoliationem,sed solam possessionem.a Ab. late in d.c.cū ad sedē.15.col. Tho. Fasto.dubio Rotæ 63.Dom.in d.c. reintegranda.Et iō remedium illius canonis subueniet,vbi quis non appellauit.Vnde Ab.in d.c bonæ.8.col.dicit,cautelā optimā esse,vt timens spoliari, aut turbari suo iure,appellet extraiudicialiter vt postea habeat hoc remediū attentatorū,qđ est facile & priuilegiatū.¶Reliqua de remedio attētatorū lite pen. ꝑtinerēt ad titulum,vt li.pe.de quo vtiliter tractat Rota ꝑ totū illū titulū.De attentatis aūt pendente appellatione iudiciali,vide oēs de ap.c.nō solum.in sexto.Et scias,ꝙ in appellatione extraiudiciali reuocant̄ solum, q̄ fiunt ɔ̃ appellationem,sed in iudiciali reuocant̄ oīa mām tangētia,c.cum nobis olim. de elec.late Phi.in d.bonæ.15.col. ver. 13.& pulchre Abb.de re iu.c.cum I.& A.6. col. ibi, sed certe hæc solutio. & Phi.in c.1.2.col.de ap.& ibi dixi. Item extraiudicialis nō suspēdit gesta,sed gerenda,iudicialis oīa. Ab.hic, Phi.in d. c.bonæ.ver.13.Et qūo intelligat̄, ꝙ si appellatio extraiudicialis non fuit ex causa legitima & probabili, nō ɔpetit hoc remediū,dixi in c.1.de ap. instādo præ cęteris. Et qūo ēt à iudice pōt aliquando appellari extraiudicialiter,puta quando procedit extraiudicialiter, vide Phi.vbi s̄.8.col. Demum dum tāgit Abb.post alios,an excommunicatus appellet extraiudicialiter,vide,quę dixi de excep. c. cum inter. 10.col.

* Possessionis. *Adde Old. in cōs. 10. Anc. c. ex parte. col. 1. ver. sed hic incidenter quęritur. & ibi Abb. col. pen. versi. tertiam lecturam. de rescript.*

* Remediū canonis. *Adde Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acqui. pos. & ibi Alex. col. pen. vbi concludunt istud remedium attentati plenius prouidere quàm remediū can. reintegrāda.*

intellige tamē, dūmodo istud remedium intētetur ante desertionem appellationis, & nō post, nā post desertionē non cōpetit via attētati. c. ex parte. il 2. de resc. Io. And. in c. licet. de sent. excom.

a Sed solā possessionem. *Quòd autem necesse sit probare in remedio canonis, reintegranda, & in quolibet possessorio, vide plene & no. per do. Socin. consi. 266. inc. In causa, quæ vertitur. ver. quarto videndum est. cum ver. seq. in 2. par. char. 174. Vbi etiam, & cui competat, & quando, vide etiam per eū in consi. 18. inci. Prosequēdo ordinem. ver. tertium remedium. in 1. par. char. 31. & consi. 62. inci. In præsenti consultatione. versi. tertia conclusio. in fi. in d. par. char. 108.*

S V M M A R I V M.

1 *Fratres mendicantes, an possint esse delegati Apostolici, si habeant requisita, quæ tradūtur in c. statutum. de rescrip. lib. 6.*
2 *Collatio beneficiorum computatur inter fructus episcopales.*
3 *Capitulum an succedat in collatione spectante ad episcopum vacante sede.*
4 *Capitulum an possit recipere resignationes beneficiorum vacante sede.*
5 *Capitulum succedit in potestate specialiter cōpetente episcopo ratione additamenti.*
6 *Capitulū an sede vacāte succedat in potestate cōmēdādi ecclesias.*
7 *Item an succedat in dandis indulgentijs.*
8 *Iura facientia de ordinarijs mentionem, an extendantur ad capitulum vacante sede.*
9 *Capitulum, vacante sede, an teneatur constituere vicarium.*

CAPITVLVM XIIII.

1 CVm olim. ¶In quantum no. Ab. ꝙ † fratres Mendicātes pn̄t esse delegati Apostolici, si habent requisita,de quibus in c.statutum.de resc.in 6.adde Do.in c.nullus.2.col.de elec.in 6.vbi pōderat gl.in ver.prælaturam.ꝙ Guardianus Minorum & Priores Mendicantium dicuntur habere dignitatem,& sic pn̄t dari delegati ab Apostolica sede. Secūdum facit gl.in cle.1.in verbo,prælatum.de elec. ꝑ q̄ dicit ibi Car. in 10.q.probari singulariter,ꝙ Minister fratrum Minorum & custos,pōt dici prælatus,& dicit se super hoc obtinuisse semel in qōne facti, cum opponeretur cuidam prouinciali Prædicatorum,ꝙ non poterat esse procurator ꝑ cl.religiosus.de proc. Fuit enim pronunciatum ɔ̃rium,quia gl.in d.cle.religiosus. intelligit illam cle.1.de non prælato.Facit gl.in cle.dudū.§.statuimus. de sepul. vbi Car.idem replicat,dicens,idem esse in priore, ꝑ istū tex.Et ita ēt refert Car.se obtinuisse,ī d.cle.religiosus.q. 14.Facit ēt c.quorundam,de elec.in ver.solum prælaturæ.¶Item vltra Doc.no.istum tex.ibi,ipso iure ac vice. & ibi,eligendi,seu postulandi,ꝙ eligentes indignū, sunt priuati,nedum ꝑtāte eligendi,sed ēt postulandi.Amplia ergo gl.pen.in c.1.de post. præl. quam extollit ibi Ab.8. col. Vult enim ꝙ pęna c.cum in cunctis.§.fi.de elec.habeat locum in postulatione,licet loquatur in electione,

nam

nam istud ampliatur sic,ꝙ non solum postulantes indignum,sunt priuati ptāte eligendi,vt ibi, sed ēt eligentes solum indignum,sicut priuati vtraq; ptāte,ꝑ istum tex. optimum & male gustatum. Et no.ꝙ eꝫ postulantes indignum sunt priuati ptāte eligendi,c. scriptum. in fi. de elec. Et ꝗ patit̃ defectum indigentem dispensatione,nō tñ est criminosus,pōt postulari,ꝗuis nō eligi,c.innotuit. de elec. Pro his facit magna ꝯformitas,ꝗ est iter electionem & postulationem. Vnde ꝯpromissarius datus ad eligendū,pōt postulare,c.ī causis.& ibi Ab.de elec. Facit c. post translationem.de renun. Similiter si appellaret̃, ne procedatur ad electionem, non pōt fieri postulatio, ca. bonæ.lo grande,in prin.ver.deinde.de postu.præl. Et dū allegaui c.innotuit. adde glo. in cle.j.in ver.eligere. de elec. In quantum Ab.assignat nouam rationem,quia capitulum vacante sede non ꝯfert,& tñ confirmat & instituit,adde eundem in ca.verum.3.col.de fo.ꝯp.quamuis Do.in c. presbyteri.2.col.24.dist.dicat,non posse de hoc reddi rōnem,ꝗa est de ꝯsistentib. in voluntate principis, iuxta gl.de resc.c.si qñ. Et subdit signanter,ꝙ in hac materia tm̃ pōt capitulum,quātum est iure expressum. Vnde aliqñ dr̃,ꝙ possit aliquid:aliqñ prohibetur posse:ideo inuestigare rōnem,quare aliquando ꝑmittat̃,aliquādo ꝓhibeat̃,est superfluum. Sic.n.placuit legislatori. Facit l.
3 non oīum.ff.de legi. Et dum dicit gl.& Ab.,ꝙ † collatio ꝯputatur inter fructus epāles, adde Imo. in cle. ne in agro.17.col.de sta.mo.& ibi Car.in §.si quis,in j.q. Similiter dicimus,ꝙ præsentatio est fructus iurispa.glo.fi.de re iu.c.cum Bertoldus. Imo.de iurepa.c. ꝯsultationib. ꝑpe fi. Rota de iurepa.7.item ꝙ collatio.in nouis. Tñ caue, ꝗa vbi fit mentio de fructib.deputatis ad alicuius sustentationem,non veniat talis fructus. Im.post Bu. in c.fi.in fi.de ꝯces.ꝑb.dicens, ꝙ lꝫ maritus habeat fructus dotis, nō tñ præsentationem spectantem ad ipsa iura dotalia, ꝗa talis fructus non attinet ad onera matrimonij, & sic impugnat Rotam de iurepa.10.in nouis,ꝗ dixit,ꝙ ī maritum transit iuspat. Et hoc de marito dixit ante eum late Pau.de Leaza.in disputatione, patronus ecclæ sancti Martini.9.col.ver.distingue ergo,aut mulier.& in rep.c. nobis.28.co.ver.distīgue ergo.de iurepa.vbi,quo ad hoc eadem repetit. Et de hoc alias similiter p̃statio vocis est fructus canonicus. Inn.in c.literis.de rest.spo.in gl.1.quē allegat Do.in c.beneficium.de reg.in 6. Ang.in l.momētaneæ.C.vnde vi. Vnde dicit Inn.de cā pos.c. cum regula.iuxta fi.ꝙ sicut poma sunt fructus agri, sic eligere est fructus iuris eligendi. Et sequit̃ ibi Bu.5.col.& Bu.de ꝯst. c.cum M.& Ab.in c.cum olim.1.col.de cā pos,& in c.examinata.de iu.in vlt.proposito.& in c.cum venissent. de rest.in integ. Idem Inn.in c.Cumana. col. 2. de elec. & Im.ī d.c.cū M.24.col.facit gl.fi.post prin. in d.c.cū venissent. Et dicit Imo.in c.1.de ꝯst.ꝙ fructus quasi possessionis iurisdōnis, est ipsum exercitium iurisdōnis. Allegat Inn.in dictis locis. Concordat Imo. cum prædictis,ī cle.2.de æta.& quali.dicens,ꝙ præstatio vocis est fructus canonicatus,& p̄bendæ. Et videndo dictas remissiones, gustabis,quid hoc importet.¶Circa 15.qōnes Abb.hic, collige ꝗdam alibi non reducta,omissa q.9.12.&13.quę additione non indigent. Et ad primam satis difficilem, primo vr̃ vera op. Io.An.in c. quaquam. de elec. in 6. ꝙ
3 † capitulum succedat in collatione spectante ad epm̃ iure deuoluto vacante sede,ꝑ id qđ scribit Ab.in hoc si bi ꝯrius,in c.2.circa medium, ne sede va. vbi extollens Io.An.addit talem rōnem,ꝗa capitulum iō non succedit in collatione beneficiorum,ꝗa collatio ꝯputat̃ inter fructus,& vr̃ ꝗdam fructus rōne honorificentiæ, & quia fm̃ ea exercet̃ gr̃a,vt s̃. Sed hoc nō pōt dici ī beneficiis deuolutis,nam deuolutio non fit ad epm̃ fauore sui, sed fauore beneficij. Ergo non debet expectari nouus successor. Et ista rō stringit multum,fm̄ eum. Facit qđ ēt ipse no.in c.Ioannes.de test.vbi dicit ꝯ Io.An.ꝙ in executione testamenti spectante ad epm̃, iure deuoluto, capitulum succedit,quia hæc executio est iurisdictionis epālis: & potius oneris, ꝗ honoris:sed in collatione beneficiorum secus est, quia honorificentia quædam ꝯputat̃ inter fructus. Non tñ ibi aperit Ab.quid de collatione spectante iure deuoluto. Vide ēt An. Sic. ibi, vbi non tangit hoc de potestate exequendi iure deuoluto, sed de potestate exequendi iure canoni. Et tenet ꝯ cōem ibi,ꝙ in illa capitulum non succedat,per rationes parum vrgentes. Sed aduerte,quia ꝯ op.Io.An.in d.c. quanquam.vrget ratio Ab.hic. Item quia vr̃,ꝙ si eps̃ ꝯfert iure deuoluto,non sit illa potestas apta transire in capitulum, sicut qñ confert iure proprio. Patet ex dicto Inn. & aliorum, de ele.c.cum in cunctis.vbi dicunt, ꝙ dispositio c. 2. de ꝯces.pręb.non habet locum, qñ eps̃ negligit ꝯferre beneficium,cuius collatio est ad ipsum deuoluta. Ergo sicut sede repleta capitulum nō succedit in deuolutis,ita neq; sede vac. Et rōnem illius dicti pulchre assignat ibi Ab.in §.clerici.sed non tangit, quid, si sedes vacat. Do. in d.c.quanꝗ.referēs distinctionē Bu.in d.c. cum in cunctis.obscure loqtur, & si bene perspicis, fm̄ membrum suę distictionis vr̃ ī effectu destruere dicta Inn. Sed Do. clarius in d.c.cum in cunctis.§.fi.saluando oīa tenet dicta Io.An.in d.c.quanquam.vcꝫ ꝙ capitulum succedat vacante sede in iure deuoluto. R̄ndet ad dicta Inn. in c. cum in cunctis.ꝙ causa immediata illius deuolutionis, est delictum inferioris, sed capitulum n̄on habet ꝯmunionem cum epo,nisi in eis,ꝗ originant̃ à iurisdōne, dictum vero Io.And.procedit, quia cā immediata, ꝑpꝗ deuoluitur collatio, est iurisdō, in qua est communio inter epm̃ & capitulum,fm̄ eum. Et ita vides, ꝙ ipsa vacatio sedis est illa, quæ transfert potestatem in capitulū repręsentans tunc epm̃ in illa deuolutione, quæ fit fauore ipsius beneficij,sed repleta sede nulla potestas descendit de epo in capitulum,nisi in casu c.2.de ꝯces. præb. ꝗ est specialis,fm̄ Inn.ibi dicentem, naturam deuolutionis esse,vt semper transmittat actum ad maiorem. Ideo, qñ agitur de deuolutione ex epo negligente in alium, ista secunda deuolutio transit ad superiorem,non ad capitulum sede repleta,quia non est iure cautum. Secus,si sedes vacat, quia cautum est iurisdictionem transire in capitulum,qđ nunc non est inferior epo,sed par,vt dicetur in 8.q. Ex quibus vr̃ posse teneri op.Io. And. in d.ca. quanquam. Tñ multum operaretur in practica rō Ab. hic,quia nunquam negabis, ꝙ ēt in ista conclusione spectante iure deuoluto, non sit illa liberalitas & præeminentia,faciens,ꝙ ista collatio ꝯputetur inter fructus, sicut collatio spectans iure proprio, dato, ꝙ non veniant ambæ eisdē viis. Et voluissem ꝙ Ab.in c.2.r̄ndisset huic rōni. Ratio aūt,ꝗ ponitur ibi, vr̃ euitabilis, quia lꝫ actus deuolutionis principaliter prouideat beneficio, tamen ipsa potestas ꝯferendi est liberalitas apta ꝯputari inter fructus,sicut quando ꝯfert iure ꝓprio. Et hæc nota, taꝗ subtilia,& nouissima. Additio. Quibus oīno adde Fran. Paui.in tracta.de sede vac.ī 2.parte,q.j. ver. quæro deinde.& ver.seq.inc. Quæro, an eps̃ Eboracensis. ¶Ad fm̄ q. Ab.de licentia danda clerico,adde Do.late in d.c.abbatem.vbi reprobat certas glo.in ꝯrium. Et adde Dom. in c.cum ex eo.super glo.in ver.epi. de elec. in 6. vbi dicit,ꝙ capitulum vacante sede potest dare clerico licentiam eundi ad studium. Dic idem in vicario habente gènerale mandatum. Ab.consi. 60. 129. In ecclesia Cathenensi. Et dixit Arch.in c.statuimus.19.q.3.ꝙ eps̃ succedit in danda licentia monacho de transeundo ad religionem strictiorem, qñ vacat sedes abbatialis. Quod nota pro his,quæ dixi s̃.eo.his,q̃.& facit,qđ no. Arc.in c.2.de testa.in 6.ꝙ licentia, de qua ibi, non pōt dari per ꝯuentum vacante sede, quicquid dicat ibi Do. Et sic dictum Ab.hic cum ꝯcor.non procedit in cap.ecclesiæ inferioris.¶Ad tertiam q. Ab.aduerte, quia non est verum, ꝙ capitulū authorizet ꝑmutationē,nisi beneficia spectent ad epm̃ & capitulū simul. Gl.magna in cle.j.de re.ꝑmu. & ibi Im.Car.in 11.q.& Car.in cle.j.ver.duro. in 11.q.de hære.& ibi Im.ver.nunqđ aūt capitulū. Posset tñ recipere resignationes bñficiorū,vt s̃.q.6.¶Ad quartā, de inquisitione,ꝯsidera,ꝙ vbi uō sperat̃ de ꝓximo pastore, non vr̃ ꝓcedere op.Ab. Nec obstat, ꝙ visitatio videatur necessaria,quia intelligitur tēpore debito, sed vbi de proximo

ximo ſperaĩ ſucceſſor,nõ vr̃ neceſſitas. Et limitat,qđ ip-
ſe dicit de viſitatione neceſſaria niſi ſpectet ad epm̃ đ iu-
re ſpãli, qa nõ trãſit ad capitulum, vt ꝑ Ab.in q.ſeq.Pro
quo vide Car.poſt Steph.in d.cle.attendentes.in prin.4.
q.& Maria.late in c.qualiter.2.q.art.16.de accu.licet in-
ſiſtat ɔ̃ Ab.quia cle. attendentes. reducit ptãtem epi ad
naturam ſuam,tñ ſequiĩ Ab. qa capitulum vr̃ exercere
iuriſdõnalia quodam iure ſpeciali. Vnde ɔceſſio,q̃ fit ꝑ
dictam cle.non extendiĩ ad illam ſpãlem ptãtem, q̃ ha-
bet capitulum Bonifacij:gl.in c.ſcriptum,in ver.tpis.de
ele.& qđ diceĩ ĩ.q.10.& vide Fran. Pau. in lib. viſitatio-
num,2.parte,ad fi.vbi ſequitur glo.in d.cle.j.de hære.Et
4 ſic trãſeat ẽt 5.q.Ab.¶ Ad ſextam,ꝙ† poſſit capitulum
recipere reſignationes vacante ſede,adde Fed.de rerum
ꝑm.q.36.Et ſequiĩ ibi Lap.in addi.adducens ſimilę, qa
eṗs põt recipere reſignationes beneficiorum reſeruato-
rũ, licet non poſſit ea ɔferre. Et iſtud de capitulo firmat
Rota de re.perm.6.ĩ nouis,& Bu.de renun.qđ in dubiis.
ibi,nunquid aũt capitulum.& ibi Imo.7. col.ibi,ſed iux
ta p̃dicta.& Do.in c.1.de maio.& obe. in 6. facit exttau.
execrabilis. §. qui vero. ibi capitula earundem . Et dum
Ab.guſtat verba Rotæ,ꝙ capitulum ex cauſa põt quem
priuare beneficio,vide gl.q̃ ſentit ɔ̃rium,79.diſt. c. nul-
lus.& Abb.in c.at ſi clerici.§.de adulteriis.de iu. ibi, ſed
circa hoc moueo.vbi vult ꝙ capitulum vacãte ſede nõ
põt cognoſcere de cauſa depoſitionis clerici,quia eſt or
dinis epalis,vt per gl.de ele.c.tranſmiſſam . Tñ dicit, ꝙ
põt alteri ɔmittere cognitionem & deciſionem,ſicut fa
cit in literis quas tradit ordinandis,c.3.de tempo. ord.in
6.vbi per eum. Qđ forte intelligiĩ de depoſitione ab or-
dine,ſecus,ſi à beneficio tm̃. Et dum dicit de præſcriptio
ne,vide Doc.in c.2.ĩ.de præſc.Dic tñ, ꝙ aliqui præſcri-
bere pñt ſpectantia ad capitulum ſede vacante:Rota de
rerum perm.6.in nouis.¶ Ad ſeptimã.q.adde, q̃ oppor-
tune dixi de ɔſt.c.cum oẽs.fol.2.ibi, fallit, qñ ſedes epa-
lis vacat.¶ Ad octauam q.ꝙ Capitulum diſpenſet vacã
te ſede,adde Imo.late poſt Car.in c.2. ne ſede vac. ad fi.
& Dom.in d.c.cum ex eo.2.col.ſed plene, conſ.30. An
capitulum ſede vacan. Eſt gl.2.in c.eccleſia habet ſena-
tum,16.quæſt.1.Notat Ab.in d.§.de adulteriis.dicens,ꝙ
poteſt diſpenſare ſuper depoſitione clerici.Idem ẽt Car.
ɔſ.38.Quidam habens vnum filium.in 2.dubio.Nõ ob-
ſtat dictum Inn.de eo,qui furti.or.ſuſcep.c.2. ꝙ diſpen-
ſatio permittiĩ in dubio à canone ſolis epis,& non infe-
riorib.quia hic Capitulum non eſt inferior,ſed par epo.
Vnde licet iure capituli non diſpenſet:gl.3.de ſim. c. ex
inſinuatione.tñ iure epi põt,ſm Car.Crederem iſta pro
cedere,vbi diſpenſatio eſt debita,quia tunc eſt actus vo
luntarius,& neceſſarius.Sed vbi non eſt debita,ſecus,qa
eſt omnino voluntaria. Et ſic tranſeat dictum Io. And.
de fi.presbyt.in c.1.in 6.in prin.vbi dicit, ꝙ hoc.ſ.an Ca-
pitulum vacante ſede poſſit diſpenſare,egeret declara-
tione Papæ. ¶ Ad decimam q. dum Abbas ɔcludit, ꝙ
5 † capitulum ſuccedit in poteſtate ſpecialiter ɔpetente
epo ratione additamenti: pro hoc facit dictum Car. in
cle.ſtatutum.2.oppoſ.de elec.dum dicit, ꝙ qñ alicui di-
ſpoſitioni fit additio,iudicaĩ de addito, vt de principali.
Et dicit eſſe ſingulare dictum Pau.ibi,ad intellectũ l.ſed
ſi manente.ff.de precar.pulchre Ludo.ɔſ.345. Circa pri
mũ.vlt.col.Tñ ɔ̃ria opinio eſt verior,& eam firmat Ab.
in c.ſcriptum.de elec.ꝑꝑ gl.ibi,in ver.tpis.ꝙ in his, quæ
ɔpetunt prælatis ratione ɔſuetudinis,maxime ɔ̃ ius in-
ductę,non ſucedit capitulum ſede vacãte.Idem Dom.
in c.1. verſ.11.de maio. & obe.in 6. Et idem in his, quæ
competunt epo de iure ſpeciali, ſm But.Card.& Abb.
de fo.ɔpe.c. verùm. cum ɔcor. quas ibi dixi in prin. Et
ad argumentum poſſet dici, ꝙ eadem ratio eſt in addi-
tamento qñ naſcitur eadem via,qua naſcitur principa-
le:ſed hic fit additio per ius ſpeciale, principale aũt eſt
ex iure cõi. Similiter uidemus, ꝙ in poteſtate ɔpetẽte
epo, vt epiſcopo, per viam delegationis,Capitulum nõ
ſuccedit. Car. in cle.j.ver.duro.7.q.de
hęr.Late Dom.in d.c.j.ver.11.Lud.ɔſ.
* 406.* in re præſenti.in fi. Rota de offi.

406. Adde quod eſt conſi. 506. &

de le.3.in antiquis.Etiãſi delegatio fiat
à canone.Io.An. in c.ad à bolendam.
in fi.de hære.& ibi late Maria. & Car.
in cle.attendẽtes.in prin.in 4. q. de ſta.
mon. Et tñ talis iuriſdictio ɔpetit epo
vt epo,ſed quia eſt ĩducta ſpeciali mo-
do, non tranſit in capitulum, & ita in
propoſito bene facit, qđ diceĩ ĩ.q.15.
6 ¶ Ad 11.q.ꝙ † Capitulum ſuccedit in
poteſtate ɔmendandi eccleſias, idem
Ab.in c.2.ne ſede va.Do.in c.vnico.§.1.ne ſede vac. in
6.in c.unico,de maio.& obe.eo.lib.& Ab.de ap.c.bonæ.
ibi,notabis ſemper hoc dictum.& Fed.de re. perm.q.36.
Rationem aſſignat plene Dom.24.diſ.c.presbyteri.ver.
ex his infertur.quia ɔmendatarius non eſt prælatus, ſed
a tanq̃ cuſtos a iurium eccleſiæ, glo.in c.
nemo.de elec.in 6.plene Lud. ɔſ.350.
In caſu ꝓpoſitæ ɔſultationis. Vnde ſi-
cut capitulum põt ponere œconomũ
in eccľa ſpectãte ad collationem epi,
ita ɔmendatarium, quia licet ɔmen-
datarius dicaĩ habere aliquem titulũ
in eccľa,non tñ ita firmum,ſicut ille,cui fit collatio.Pa
tet ex d.c.nemo.Et eṗs poterit beneficium illud ɔferre,
ẽt inuito & non vocato ɔmẽdatario.Lap.in d.c.nemo.
Et ſic non præiudicaĩ epo.Pręterea ɔmenda vr̃ quaſi ne
ceſſaria,ꝑꝑ ſtatutum eccleſiæ melius conſeruandum,&
in his,q̃ ſunt neceſſaria,capitulum ſuccedit, gl. in d.cle.
j.de hęre.Si tñ ſedes non vacat,licet capitulum poſſit ɔ-
ferre negligente epo,c.2.de conceſ.præben.tñ non com
mendare,quia illud ſpeciale ius extenditur. Do.in d. c.
nemo.in fi.Quod aũt poſſit ponere œconomum vacan
te ſede,notat ẽt Ab.de of.or.c.cum vos.in prin. ꝑ illum
tex.¶ Ad 13.q.primo ɔſidera,dum Ab.dicit,capitulum
eſt in iuriſdictione voluntaria,quia hoc eſt magnũ ver-
bum,ſeruiens ad multa in hac materia, tñ difficile ſuſti
neretur ꝑꝑ authoritatem gl.cõiter * approbatę in d.cle.
1. de hære. q̃ vult, ꝙ in iuriſdictione voluntaria capitu-
7 lum non ſuccedit,niſi ſit neceſſaria.Quòd † aũt non ſuc
cedat in dandis indulgentijs,tenet Io. An.in c.accedentibus,de priui.Cal.in repe.c.noſtro.ad fi de pę. & remiſ.
Do.poſt Arch.in c.1.de pęn.& re.in 6. Imo. in cle. j. ibi,
an aũt capitulum.de priui.Car.in d.ver.duro.q. 11.& vi
de Ia Zochum in rep.c.oĩs.de pę & remiſ.fol.paruo im-
preſſo,89.vbi accurate inſiſtit in ver. eſt vera igiĩ hæc ɔ-
ſideratio, ponens, an hoc ſit iuriſdictionis voluntariæ.
¶ Ad vltimã q.Ab.Primo pro hoc,ꝙ poteſtas doctorã-
di non ɔpetat epo de iure cõi, eſt gloſ.fi. in cle.2.de ma-
giſ.& ibi Imo.& Car.ad fi.Et dicit ibi Ab.ꝙ licet gl.hoc
nõ firmet,tñ ipſe firmat ꝑ iura,de quib. ꝑ eum. Et idem
ipſe tenet in c.tuæ.de cle. non reſi.dicens,cõiter teneri,
ꝙ hoc non competit epo de iure cõi.Item ꝙ in hoc ca-
pitulum non ſuccedat,vide Car.in c.verum. in prin. de
fo.ɔp.& ibi Ab.& Do.in c.1.de maio.&obe.li.6.Et ſcias,
ꝙ ſi datur epo per priuilegium poteſtas doctorandi,non
intelligitur,ꝙ hoc faciat cum conſilio,vel conſenſu ca-
pituli.Ab.in c.cum Apoſtolica.de his,quæ fi.à præl. per
illum tex. probantem, ꝙ qñ in materia indifferenti fit
mentio de epo,intelligiĩ de epo ſolo.¶ Vltra Ab.de iſta
materia vide ſemper Do.in c.vnico, de maio. & obe.in
6.vbi tangit 24.dubia.Multa ẽt ꝑ Imo.in c.2.ne ſede va.
vbi ẽt multa poſuit Bellencinus, qui ſuper illo ti.cũ qua
tuor ſequentib.eleganter ſcripſit. Multa ẽt reduxit Frã.
Pau. auditor modernus Rotæ in tract.De ptãte capituli
ſede vacan.Ex cuius dictis poſt hęc à me edita viſis,mul
ta addi poſſent ad oĩa præmiſſa & ſequẽtia. Additio.Sed
quo ad qõnes tactas hic per Ab.habes multa ſ̃. quæ non
ſunt in dictis locis. Et vltra oẽs iſtos no. dactrinam Do:
in d.c.presbyteri. ꝙ capitulum vac. ſe. non ſuccedit in
pertinentibus ad epm̃,niſi in caſib.à iure expreſſis. Pro-
batur,ſm eum,in c.2.ne ſede vac.& ita no. gl. in d. cle.j.
8 ĩ ver.capitulũ.de hær.¶ Vtrũ † iura faciẽtia mẽtionẽ de
ordinariis,extendanĩ ad capitulũ vacante ſede,vide Fe-
de.conſ.292 Dñe mi, vellem declarari. Et ibi, an capi-
tulum

adde Fede. conſil. 30.incip. An capitulũ.col.1. uer. ſuo iure. Auct. in c.eã te.col. antep. de reſcri. poſt nu. 17. & in c. uerũ: in 1. corol.de for: compe.

a Cuſtos: *Adde do. Alex. de Imo. in l. Lucius. ff. de poſi. & Ange. in ſuo conſi. 35.*

tulum possit visitare exẽptos vacante sede, nõ tenet̃ Capitulũ requirere coadiutorẽ, quẽ habebat eṗs, & si Papa dedit administratorẽ, expirat eius potestas mortuo eṗo. Bal. in l. ex facto. ff. de vulg. & pupil. ¶ Dixit gl. 2. in l. ha-
9 ctenus. ff. de ꝯst. pecu. ꝙ † ea, q̃ fiunt pendente dignitate, valent. Non tenet̃ Capitulum vacante sede ꝯstituere vicarium, sed ꝑ se põt exercere iurisdictionem, est tñ vtile ꝯstituere, ꝑꝑ ꝯ̃dictionem & absentiam multorũ. Ab. de of. or. c. irrefragabili. in prin. 2. col. Põt Capitulum, vacãte sede, absoluere à iuro, sicut episcopus. Car. egregiè ꝯs. 38. Quidam habens vnum filium. quem retuli in c. 1. de iureiu. Mouet̃ maxime ꝑ id, qđ s̃. dictum est in 8. q. de dispensatione. Et easdem rões ipse ponit in c. 2. ne sede vac. prout refert ibi Imo. ad fi. Si electio ad aliquam dignitatem, vel canonicatum, spectet ad Capitulũ, & ꝯfirmatio ad eṗm, põt Capitulum vacante sede eligere, & ꝯfirmare eligẽdo iure capitulari & ꝯfirmando iure episcopali: gl. sing. in c. pe. in ver. debebit. de sup. neg. præla. in 6. Et ita, me ꝯsulẽte, fuit seruatum hic Pisis, q̃uis multi rñdissent oppositum. Vtrum vicarius datus à Capitulo, sede vacante, possit absoluere quendam, cuius absolutionem Papa ꝯmittit episcopo, vel vicario, dixi de re-scr. c. eam te. ad fi. Administrator datus sede vacante, ꝑ Papã, in quo succedat, vide Lud. ꝯs. 506. Abbas electus põt ꝯfirmari à Capitulo vacante sede: gl. 2. de simo. c. sicut tuis. ꝑ tex. hic Põt Capitulum vnire beneficia in casib. in q̃b. põt episcopus, dummõ nihil pereat episcopali iuri. Imo. post Lap. in cle. j. in ver. cũ gl. ꝯcordat Lap. de sta. mo. & ibi Car. in §. ad hæc. quæs. 6. & Pe. de Peru. in tractatu, De vnione, ver. sexto q̃rit̃. Alle. Io. de Lig. in cle. v. de reb. eccl. Põt ẽt Capitulum vacante sede dimẽbrare beneficia vnita, illis casib. in quibus hoc põt episcopus. Pe. de Peru. ĩ tractatu, De diuisione vnionis, ver. nunc videmus. & ibi late, ꝙ ista reuocatio durat ẽt creato nouo eṗo. Et rationes, quas adducit, seruiunt ad multa in materia ista, ad probandum, ꝙ actus gesti per capitulum, debent durare creato eṗo. Ex istis, iunctis his, quę habentur in dictis locis, respondebis prompte ad ea, de quibus vacante sede sæpissime interrogaberis.

SVMMARIVM.

1 *Cõsuetudo, quæ est præter ius, tempore induci potest decem annis, nisi consuetudo, quę est præter ius, veniat ad detrahendum iuri alicuius ecclesiæ. nu. 2.*

3 *Item, nisi consuetudo quæ ẽ præter ius, sit cõtra rationẽ expressam*

4 *Capitulum si aliquem recipiat, quamuis ille receptus non habeat, ius effectiuum ad præbendam post uacaturam, si tamen capitulũ recipiat alium ad præbendum uacantem, quando potest recipere primum, tenetur illi primò spreto prouidere de alimentis.*

CAPITVLVM XV.

1 STatuimus. ¶ In † quantũ dicit Ab. non esse validã, neq; honestã ꝯsuetudinẽ, ꝙ canonicus primo receptus præcedat scđo receptũ habentẽ maiorem ordinem: adde Host. tenentem ꝯ̃triũ, ĩ. ti proxi c. 1. & sequunt̃ alij, & ẽt Abb. ver. & ad §. leges. Nec vr̃ ꝯ̃ honestatem, quia ratione alicuius qualitatis põt hoc induci. Vnde videmus, ꝙ habens dignitatẽ pręcedit maiorẽ ordine, vt hic ĩ gl. fi. ad fi. similiter receptus authoritate Papæ præcedit alium scđo receptum, ẽt authoritate Papæ, q̃uis maiorem in ordine, vt firmant oẽs hic post Inn. ꝯ̃ Host. Vnde vr̃, ꝙ si istud saperet inhonestatẽ, nullo istorum casuum hoc ĩduceret̃, tñ ꝯsuetudo, q̃ hodie vr̃ vniuersalis, põt hoc inducere, neq; caret rõne, ut in simili hr̃, cap. fi. de consue. in 6. vbi prioritas receptionis operat̃ ius in optionibus, non habito respectu ad qualitatem ordinum. Et Imo. hic sæpe vult consuetudine ꝯ̃ istum tex. valere. Facit, quod no. Do. in c. eṗs. in fi. 17. dist. dicens valere ꝯsuetudinem Romanæ curiæ, ꝙ diaconus Cardinalis præferat̃ presbyteris. Allegat glo. in c. legimus, in ver. nec aliena. 93. dist. q̃ tñ dicit, ꝙ non valeret consuetudo, ꝙ diaconus Cardinalis præcederet presbyterum Cardinalem, licet verba illius gl. habeant̃ vario modo, & eam quidem impressores intricauerint. Et de iuribus consuetudinis in hac materia, adde Bal. in c. cum olim, de consue. ubi dicit ꝑ illum tex. ꝙ consuetudo designat loca sedendi, & non dẽt præposterari, & antiquiores clerici & doctores debent habere primum locum, deinde cęteri. Et dicit Bal. in l. obseruare. §. anteq̃. ff. de of. ꝓconf. ꝑ illum tex. ꝙ attendit̃ consuetudo circa ista, & ꝙ in Tuscia fratres Minores vadũt ante Prædicatores, q̃a ibi est ꝯsuetudo, ꝙ digniores sequunt̃ & altior locus ſm eum est, q̃ magis est propinquus dño. Allegat gl. 1. in §. aliam. Inst. de bo. pos. in ver. altiore loco. Et in ecclastico scribit̃, Loquere maior natu, te. n. decet primum loq, ſm eum. Et dicit Bal. in c. 1. §. marchio. q̃ feudare pos. ꝙ Barones debent sedere penes regem ordine consueto, & iste honor appellat̃ priuilegium, vt notatur de archiepiscopis Rauennæ & Mediolani, in l. decernimus. C. de sacrosan. eccl. ſm eum subdentem in vna additione, ꝙ attẽdit̃ ꝯsuetudo, in quo loco sedere debeat cantor in choro. Allegat gl. à me non repertam, & dicit Ab. consi. 21. Fuit à me postea q̃situm. nõ valere consuetudinem, ꝙ Archidiaconus præcedat vicarium episcopi, & probat ex eius irrationabilitate, & rationes suæ seruient ad infringendas similes corruptelas, ꝯ̃ quas inducit inter alia, tex. expressum in c. legimus. 93. dist. vbi reprobat̃ ĩsolentia quorundã diaconorum, q̃ se maiorib. præferebant. Dũ dicit Ab. haberi distinctionẽ ꝑsonarũ, nedum in uestib. sed ẽt in cibis, adde, qđ dixi de ꝯst. c. cũ oẽs. Et de ista differentia in uestib. uide ẽt Arc. in c. 1. 16. q. 7. Nec obstat tex. ibi, prohibens dari aliq̃b. taliter, ꝙ alij moueant̃ scrupuloso corde, q̃a dẽt exponi Moueãt, id est, debeant rationabiliter moueri, ſm Inn. in d. c. cũ oẽs. Tñ ista distinctio inter cibaria & uestes, non reperit̃ bene expressa, iure, sed est inducta ex æquitate ad cõcordanda iura, de quib. hic in gl. ſm Imo. hic, q̃ postea tractat optime intellectum c. uobis. & c. Vulteranæ. & c. cõcesso. 12. q. 2. referendo consiliũ Cal. & Lau. de Pinu, q̃uo diuidant̃ reditus ecclę ĩter rectorem, & clerum, & fabricam, & pauperes, de quo facias mẽtionẽ ad dicta iura. ¶ Attende, dum dicit Ab. ꝙ in consuetudi-
a de a præter ius sufficiunt decem anni, iuxta gl. 6. in c. fi. de ꝯsue. in 6. Adde gl. in c. ꝯsuetudo. 12. dist. & ĩ c. vt litigãtes. in uer. statuimus. de of. or. ĩ 6. & Do. in c. mos est. 1. dist. & in c. consuetudinis. 11. dis. & Rotam de consue. 6. in nouis, & Ab. in c. 1. in fi. de sta. mo. & oẽs in c. fi. de consue. Quicq̃d dixerit gl. in c. inter cætera. 10. q. 3. Et habet locum ista conclusio ẽt in consuetudine, q̃ est ꝯ̃ ius, qđ nunq̃ fuit receptum moribus utentium. Cal. & Car. & Imo. in c. 1. ĩ. ti. ꝓxi. Et ibi dicet̃. ¶ Limita primo sin-
2 gulariter, nisi † consuetudo præter ius ueniat ad detrahendum iuri alicuius ecclesiæ, q̃a sicut in præscriptione ꝯ̃ ecclesiam requirunt̃ quadraginta anni, de pręscri. c. de quarta. ita in ista consuetudine. Inn. de consue. c. cum dilectus. ĩ gl. fi. quẽ ualde extollunt Bu. Ab. & Do. in c. fi. de consue. Do. pulchre in d. c. mos est. & in d. c. consuetudinis. & Lud. in sing. 103. consuetudo. Et Bal. in aut. quas actiones. C. de sacros. eccl. Rõnem huius limitationis ꝓsequit̃ Rota latissime, ubi s̃. & Do. in c. fi. in prin. de consue. in 6. & Bu. & Do. in c. fi. q̃a, q̃ñ ꝯsuetudo uult detrahere iuri alicuius, ista non est ꝓprie consuetudo, sed pręscriptio, ut patet ex dictis Doc. in d. c. fi. de consue. ĩ differentiis inter præscriptionem & consuetudinem, sicut ĩtelligitur c. cum de beneficio. cum glo. 3. de præb. in 6. & c. cum ecclesia. de causa pos.

a In consuetudine. *Adde tu, si q̃ritur, quantũ tempus requiritur ad inducendũ cõsuetudinẽ? dic, ꝙ aut quæritur de iure ciuili, aut de iure canonico. Primo casu cõiter * tenetur, ut sufficiat tempus x. annorũ, etiamsi consuetudo sit contra ius, quod probant Legistę hoc modo, iura requirũt longum tẽpus ad inducendam consuetudinẽ, ut C. quæ sit lon. consue. in rubro & nig. & in l. ij. C. de serui. Sed longum tempus dicitur x. annorum, ut C. de prescr. lon. temp. Ergo, &c. Et idẽ tenet Bar. in l. de quibus. ff. de legi. Cy. in d. l. ij. De iure uerò canonico dic, quod si cõsuetudo est præter ius sufficit tempus x. annorum, ut hic per Scribentes.*

sa^r pos. & c. abbate. de verb. sig. quia licet latè sumpto vocabulo loquantur in ꝯsuetudine, tñ illa est proprie præscriptio. Et per multas rõnes ꝯcludit Rota, ꝙ imo in inducẽda ꝯsuetudine optãdi, de qua in c. fi. de ꝯsuet. in 6. requirunt̃ 40. anni, quicqd dicat ibi gl. qa illa ꝯsuetudo non est ꝑter, sed ꝯ̃ ius, qm per illã acquiritur nouus titulus ꝑbendæ pinguioris absq; collatione, qđ est ꝯ̃ ius, de quo in c. j. de reg. iur. in 6. Item tenet renunciatio non facta in manibus superioris, ꝯ̃ c. admonet. de renun. & sequitur Dom. in d. c. fi. ꝯcludendo, ꝙ respectu expectantis est ꝑscriptio. Per quæ dubito de eo, qđ dixit Car. ꝯsil. 63. In ecclesia Bellunẽsi. dum voluit, ꝙ decanus potuit acquirere ius ꝯferendi, excluso capitulo, spatio decẽ annorũ ꝑꝑ gl. in d. c. fi. qa inspecto iure capituli vr̃ potius ꝑscriptio. Et amplia hanc regulã, siue sit ꝯsuetudo ꝯ̃ ecclesiã particularẽ, siue vniuersalẽ, cũ sit eadẽ rõ, s̃m Ab. in d. c. fi. de ꝯsue. uer. de iure verò canonico. ¶ Limita se-
3 cundò, nisi † ꝯsuetudo, quæ est præter ius, sit ꝯ̃ rõnẽ expressam in l. quia ita requiruntur 40. anni, ac si esset contra l. Ita probat gl. in ver. statuimus. in d. c. vt litigantes. quã extollit ibi Dom. & idẽ Dom. 11. dist. in summa, allegãdo Pau. in cle. j. de elect. Bñ facit dictũ Bal. in authẽ. quas actiões. C. de sacro san. eccl. & Pe. de Anch. ĩ repe. c. 1. de ꝯsti. ubi dñt, ꝙ licèt lex antiqua non dicat̃ correcta nisi quatenus exprimitur iure nouo, C. de ap. l. ꝑcipimus. tñ si rõ expressa ĩ l. noua facit ad correctionẽ legis antiquæ, habet̃ perĩde, ac si expresse corrigeret antiquã. Ad idẽ, qđ no. Inn. de app. c. cũ spãli. dicens, ꝙ sicut snĩa lata ꝯ̃ legem expressam, est nulla, c. j. de re iudi. ita si est lata ꝯ̃ rõnem legis, sequit̃ Bu. in d. c. 1. & ibi dixi in prima ampliatione. ¶ Primò receptus authoritate Papæ, præcedit scđo receptum eadẽ authoritate, quãuis maiorẽ ordine. Inn. Bu. Imo. Abb. & Dom. hic, sed Host. hic, & Arch. in c. ordinationes. 2. 75. dist. intelligunt hoc in præbenda assignata: secus, ubi simpliciter receptis istis duobus est adiudicanda ꝑbenda vacans, qa tunc ꝑfert̃ maior ordine. Tñ dic idẽ etiã in assignanda, qa primus ꝑcedit, ꝑ c. tibi. qui. de rescr. in 6. ubi primus impetrãs ꝑfertur in ꝑbenda ẽt assignanda scđo impetranti, nõ distĩguendo, an secundus vt maior ordine, vel non. Ad idẽ ca. duobus. de rescr. in 6. Ad istum tex. rñdit Abb. ꝙ hẽt locũ ĩ receptis authoritate capituli. Melius rñdit Imo. ꝙ loquat̃ in sessionibus, aut in portione, non in ꝑbẽda, vel in canonicatu. Et istud dictũ Inn. sequitur Imo. in c. fin. de ꝯsti. inferens ꝯ̃ Bar. in l. oẽs populi. de iustit. & iure. in pulchra quæstio. ut latius recitauit in dic. capitu. fina. vbi vide. Et istud dictũ Innoc. quotidie allegatur ĩ mã ꝑcedenti, ꝙ licèt scđo promotus sit dignior, aut rõne facultatis, aut respectu honoris, tñ per hoc non ꝑcedit priorẽ in tpe, de quo tñ uide, q̃ allegaui supra in ru-
4 brica. ¶ Quãuis † receptus authoritate capituli non habeat ius affectiuũ ad ꝑbendã post uacaturã, c. relatum. & quod ibi notatur, de ꝑb. tñ si capitulũ recepit alium ad ꝑbendam vacantem, qñ põt recipere primum, tenetur illi primo spreto prouidere de alimentis. Innòc. hic. quem oẽs sequuntur. Hoc dictum appellat Abb. peregrinum. de pręb. c. inter cætera. ad fi. Et de ipso etiã exclamat eo. tit. cap. dilectus. lo 2. ultimo notabili, tanquã valdè amplians illum tex. ubi dicitur, ꝙ si capitulũ habens potestatem conferendi, non conferat illi, quem receperat de mandato Papæ, tenetur illi prouidere de reditibus, donec præbendam habeat. Ampliatur eñ hoc non solum in præcepto hoĩs & legis viuæ, id est, Papæ sed ẽt in præcepto legis mortuæ, nam ea non vult, ꝙ canonici prouideant recepto a sede, de præb. dicto capit. relatum, & sic est mandatum legis mortuæ, cuius transgressio ita obligat isto casu, sicut transgressio ꝑcepti Papalis. Non obstat, ꝙ mitius debet agi cum lege, quam cũ homine, l. Celsus. ff. de arbi. quia illud non procedit respectu pœnæ incurrendæ, in quo potẽtior est lex, quàm homo. Bart. ff. rem ra. ha. l. amplius. & Abb. in dicto ca. dilectus. dicens, istam extensionem pęnæ illius c. esse ꝑpter identitatem rõnis, licèt hoc dictum prima facie sit forte, s̃m eum. Et dictum Inn. hic sequitur etiam Abb. in c. cum super. de ꝯces. præb. Et pro dicta æquiparatione legis uiuæ & mortuæ, facit dictum Inno. in cap. 2. de accus. de quo meminit Abb. in dicto c. dilectus, in c. ad dissoluendum. de despon. impu. Et pro intellectu respõsionis datę ad l. Celsus. esto memor eorum, quę scribit Car. in cle. constitutionem. §. in super. de ele. vbi nouissime mordet vulgata illa verba Bar. in d. §. amplius.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus delinquens in diœcesi sui suffraganei, non sortitur ibi forum, secus si in diœcesi alterius suffraganei, nisi crimen exigat depositionem.*
2 *Maior, non tamen superior, an possit puniri a minore, si delinquat in suo territorio.*
3 *Domini duo eiusdem loci fungentes pari imperio, si vnus delinquit vel contrahit in eo loco, intelligitur eo ipso se submittere iurisdictioni sui condomini.*
4 *Condemnare qui potest, potest etiam absoluere.*
5 *Hęc regula patitur duas fallentias.*
6 *Delegatus potest post annum reinducere in excommunicationem a se excommunicatum, si non paruit mandatis eius.*

CAPITVLVM XVI.

CVm inferior. ¶ Archieps † delinquens in diœcesi sui suffraganei, non sortitur ibi forum: secus, si in diœcesi alterius suffraganei, nisi crimẽ exigat depositionẽ: verba Inno. & oĩum hic. Adde gl. 1. in fi. in c. 1. de rapto. & ibi. plenè Cal. in versicu. & alterius suffra. quos refert Ana. pen. & vlt. col. ibi, concludendo etiam, ꝙ archieps non ligatur statuto sui suffraganei, licèt ibi delinquat: in quo recurre sꝑ ad Io. An. in regula, cui licet. in Merc. qa s̃m eũ, ibi negari non põt, quin archieps in diœcesi sui suffraganei habeat ordinariam potestatem metropoliticã. Et si dicas illam restringi ad certos casus, de of. ordi. c. pastoralis. fatetur, quoad subditos epi sed non quo ad ipsum epm: quia sic immediatè sibi subest, vt clericus epo. rõne igitur illius immediatæ iurisdictionis statuto epi ligari non poterit.
2 Quòd autem ille, qui est maior, non tñ superior, possit puniri a minore, si delinquat in eius territorio, no. Pe. de Anch. in cle. 1. no. 1. de fo. comp. dicens, ꝙ ẽtsi patriarcha delinquat in diœcesi Bononię, potest puniri ab illo epo. Sequitur Ana. ubi s̃. referens ẽt dictũ Bal. in c. j. §. ad hęc. đ pace iur. fir. & l. si quis seruo. ad fi. C. de fur. & alia, de quibus ꝑ eum. ¶ Et adde Arch. & Dom. in c. j. 3. q. 6. vbi quicquid dicat ibi glo. concludunt, si Archiepiscopus delinquit in diœcesi sui suffraganei dr̃ delinquere intra terminos suæ iurisdictionis: & ideo ꝯueniẽdus est corã patriarcha, vel Papa, per c. submittitur. 21. dist. Sed si delinquens non est proprius archiepiscopus sed extraneus, tunc rõne illius delicti poterit episcopus eũ excõicare. Et ꝑcedat ita additio Bar. posita per gl. ĩ d. c. j. & gl. in c. si quis. in uer. dignitate. in fi. 92. dist. Cũ istis ꝯcordat late Pe. de Anc. ĩ rep. c. postulasti. uer. sextò op. de fo. cõp. & Cal. in c. cũ excommunicatio. 11. q. 3. ĩ pe. q. & Dom. in c. 2. ibi q̃ro, an archiepiscopus. de consti. in 6. & aliquid Abb. in c. sane. de fo. compe. dicens, ꝙ eps in diœcesi alterius censet̃ persona priuata: & infert ꝯ̃ Bu. in q. de qua ibi Et ex his infert Abb. de testi. c. dilecto. ꝙ maior testificans falsum corã minore, nõ põt ab eo puniri, qñ ille maior habet iurisdictionem in minorem, secus si iste testificãs est maior sed nõ superior, arg. l. 3. ff. đ offi. pręsi. Et ita intellige Spec. de teste. §. 1. versi. qđ si istulit. ubi aliterloquit̃. ¶ Declarant̃ ista
3 duobus modis. Primò, nisi † eẽnt duo a dñi a eiusdẽ loci, fungentes pari imperio, qa si unus delinquit, vel ꝯtrahit in eo loco, intelligitur eo ipso se submittere iurisdõni & ĩperio ꝯdomini. Ange. ĩ l. est receptũ ver. unde si duo dñi.

a Duo domini. *Adde tu, ꝙ hoc verũ est, quando ciuitas, vel princeps, aut rex, qui non cognoscit supe-*

periorem, hoc faciunt non coacti, quia si volunt possunt se submittere iurisdictioni minoris, vel æqualis. Ita Bar. in l. est receptum. ff. de iur. om. iudi Fallit in Papa, quia nō pōt se submittere laico, de quo vide, q̄ posui in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. Et hoc modo intelligas hic Felin.

ff.de iu.om.iu.sicut dicimus in clerico delinquente, vel ꝯhente in foro alterius epi, nā eo ipso tacitè se submittit, licet aliàs nō possit expresse sine licentia epi, de fo.ꝯpe.c.significasti Nō obs. l.qui duos.ff.de proc. vbi vnus ꝓcurator non exercet mandatū cum procuratore: quia hoc nō vr̄ ei permissum. Sed in casu p̄dicto tacite vr̄ ille se subijcere iurisdōni, ſm Ang. ꝯtrarium tenet Pau.de Cast.in dicta l. est receptū. quia par in parem,&c.Et sequitur ibi Alex.copiose. Allegat ēt nr̄os Doctores,maxime Imo.in c.prudentiam in prin.de offi.deleg.vbi dixi. ¶ Non obstat, ꝙ rōne delicti quis sortitur forū, c.si de foro compe.quia fallit, quo ad partes,vel minores,vt clare probatur in l.3.in §.fi.cum l.seq. ff. de arbit. vbi iudex cogit arbitrum,q acceptauit,nisi sit superior,vel par.Et pro ista responsione vide optime Imo.hic in pe.col.qui reprehendit But.hic titubantem super cōi opinione,per d.ca.fin. ¶ Declara scdō ampliādo,ētsi eps vnius loci vellet punire suum archiepiscopum delinquentē in alio episcopatu,quē episcopus tenet,vt hic per Inn.quē sequuntur
* hic cōiter * alij,& Arch. Dom. in c. j. 3. q. 6. & Petr. de Anc. in d. c.postulasti.uersi.sextò oppo.Contrarium tenet hic subtiliter Abb.ꝓ quo facit, q̄a videmus in multis casibus, ꝙ illud, quod non pōt vna persona ꝯsiderata uno modo sæpe pōt ꝯsiderata alio mō respectu alterius qualitatis,ut in §.tria.uer.item si ꝯ p̄rem. 3.q.8. & ī c.postulasti.de ꝯcess.præb.& in c.a collatione. de app. in 6.Et faciunt multa iura allegata per Lud.in l.2. in prin. de uer.obl.probantē, multipliciter,ꝙ in eade ꝑsona pōt ꝯcurrere mixtura diuersarum qualitatū,scdm quas diuersimode de ipsa iudicat̄.Et facit optime in proposito tex.peregrinus in §.is ita.in uer.itē cū Dauid.2. q.7. vbi ponit̄ tex.de quo in lib.Regū,c.11.12.& 22.dum dr̄,Nathan propheta, qui erat subditus regi Dauid, redarguit ipsum regē de adulterio & homicido,& dicit, ꝙ ꝓpheta,in quantum erat rege superior,executus est suum officium,non aūt usurpauit suū officiū , in quo erat rege inferior monuit eū, ut per pęnitentiam suam expiaret peccata,non tulit in eum sn̄iam,qua morti traderetur, tāquā adulter & homicida.ecce,ꝙ etiā ille,q est subditus,si tn̄ alio respectu iste est superior,pōt exercere, qđ ad ipsum spectat iure superioritatis,non obstante,ꝙ ex alio capite sit īferior Ita hic,licèt iste sit subditus archi episcopo,tn̄ si ex alio capite est superior, non repugnat prima qualitas scdę,quo minus possit exercere officiū suū.Si diceres,Nathan n̄ puniuit regē,ergo archieps nō puniet: Rn̄det, ꝙ Nathan habebat officiū reprehendēdi vice Dei, non aūt puniendi,sed episcopus pōt punire đlinquentē in sua diœcesi,& iste,qui deliquit,superior ē, sed non in eo loco.Cogitabis,quia punctus est disputa-
4 bilis.¶ Regula est,ꝙ † qui pōt ꝯdemnare,pōt absoluere,vt hic ī gl. Vn̄ dn̄t hic vtiliter Bu.Imo. & Domi. ꝙ si mādatū est alicui,ut cā ꝑ ipsum examinata cōpellat debitorē ad soluendū,poterit ēt eū absoluere, si appareat eū non esse debitorem.¶ Siīliter si in cōpromisso dr̄, ꝙ arbiter ꝯdēnet Titiū, si apparet eū debitorē, poterit ēt eū absoluere. Fortius dixit Bu.de re iud.c.cām 4.notabili,ꝙ si committitur alicui,ut ꝯdēnet Titiū, si est debitor Sempronij,poterit eum absoluere, etiāsi Sēpronius videatur probasse eum esse debitorem, quia licet probet,& tn̄ feratur ꝯ eum sn̄ia,non est ex hoc nulla, quia verba mandati intelliguntur,si ꝓbauerit ita ꝙ iudici uideant̄ ꝓbationes fore sufficientes,q̄a non sp̄ animus iudicis,&c.vt ibi in tex.¶ Per istā regulam infert ēt, ꝙ sicut ꝯcilium ꝓuinciale nō pōt epm̄ ꝯdemnare, ita nec absoluere,Bu.in c.j.10.col.ver.oppo.quintò,ꝙ causæ.de iudi. Abb.de re iudi.c.non pōt.Dom.3.q.6.c. accusatus. & 12.dist.ca.ꝓceptis.in fine, & ibi ēt allegat gl.2.in medio,in cle.cū a repulsione. de app. Et sic reprobat̄ Arc. 9.q.3.c.saluo.& Host.in sum.de sen.exc.§.q̄s possit. 10. col.versi.est & alia regula.¶ Fallit primò dicta regula, qn̄ ius dat vtranq; potestatem uni,& ius nouum correctorium aufert ei ꝑtātem ꝯdemnandi absque certa solennitate,quia poterit absoluere absque illa solēnitate, prout prius poterat:non,n.receditur a iure cōi, nisi quatenus appareat esse correctum.gl.in cle.j.in versi.ꝯ eos. de hære. Et eam sequitur ibi Car.rn̄dendo motiuis Pe. de Anch.ibi ꝯrium tenentis.Sed difficultat̄ illa gl.uolēdo inuestigare,vtrū regula iuris antiqui æquiparās duo si corrigatur in vno,dicatur correcta in alio.Vn̄ audio, ꝙ do.meus de Are.in rubr.ff.de acqui.poss. reprehendit gl.& Car.vbi suprà.Sed adde vltra eū,ꝙ Io. An. in certis additionibus.ad gl.Clementinarum, reprobat dictā gl.quia non minus periculum est in absolutione.Tn̄ illam gl.sequitur ibi Imo.in 4. col. Allegat notata in simili per gl.in l.hæres absens. ff. de iud.& in c. j. nō clerici vel mona.& in c.licet canō,in uer.parochialis.de elect. eo.li.¶ Posset dici,d.gl non ꝓcedere,non ex eo, ꝙ ista fallentia sit falsa,sed q̄a in absolutione est per oīa eadē rō,quæ in ꝯdemnatione exprimitur in procemio dictæ cle.Et iō sufficit,ꝙ rō legis nouæ possit corrigere legem ueterem,iuxta theoricam Bal.in auth. quas actiones. C.de sac.san.eccl.de qua dixi s̄. eo.c.statuimus.Vbi aūt non esset eadem rō , transibit ista fallentia, quam firmat Dom.in c.inferior.21.dist.¶ Fallit secundo, quan-
5 do † alicui competit potestas absoluendi ꝑ priuilegiū, quia ille talis non poterit ligare, licet possit absoluere. Io.And.in c.canonica.de sent.exc.& sequitur Domi.in d.c.inferior. Vn̄ Prior ordinis Hierosolimitani pōt ex priuilegio absoluere gn̄alem ab excōicatione ꝑꝑ iniectionem manuū in clericū, licet ille gn̄alis sit superior illi, non tn̄ potest eum excōicare. Ad idē, qđ dicimus de legato de latere,qui absoluit non subditos ab excōicatione,c.pen.de offi.lega.& tn̄ non posset illos ligare. Et rōnem ponit Ioan.And.vbi suprà.& Imo.hic,ꝙ absolutio est iurisdictionis voluntarię,& fit quasi extra iudicium,ideo potest fieri extra legationem, sed excommunicatio nō debet fieri,nisi causa cognita,c. sacro.de sen.excom.c.1.eo.tit.ī 6.Et videtur esse actus iudicialis & iurisdictionalis,iō non pōt fieri extra legationē, arg. c.fi.de consti.in 6. ¶ Fallit tertiò, qn̄ cōmittitur excōicatio alicui,tanquā executori, quia non habet potestatem absoluendi.Censetur enim nudus executor, & nihil pōt expedire extra actum nudi ministerii sibi commissi,gl.j.& oēs * hic,& gl.fi.7.q.j.c. ꝑuenit. & ibi Dom. in fi.& Arch.& Dom.in d.c.inferior.¶ Intellige primò nisi Papa expresse absolutionem cōmittat, gl. 2. in c. si homo.17.dist. ¶ Intellige secundò,nisi committatur iurisdō. q̄a excōicando in causa sibi delegata, potest etiā absoluere.Bu.Imo.& Ab.hic,Dom.in d. c. inferior. gl.ī d.c.si hō. & sentit gl. hic. ¶ Sed si delegatus esset datus ad tempus, & uellet absoluere post tempus, distingue, aut tempus est statutum iurisdictioni,& post ipsum absoluere non pōt , quia absoluere est iurisdictionis. gl. de ele.c.transmissam.Et post tp̄s non habet iurisdictionem,ēt ad exequendum.Io.An.& alij,de off.dele. c. de causis.Ergo non absoluit.Et ita procedit gl. in d. c. hō. de quā meminit Car.in cle.vnica,§.secus.8.q. de ꝯcess. præb.Aut non est statutus terminus iurisdōni,sed diffinitioni,& tunc pōt absoluere post terminū, quia durat potestas exequendi ēt post pronunciationem,de offi.dele.c.q̄renti.Et absolutio ꝯcernit executionē ipsius sn̄iæ. Ita infert̄ ex dicto Io.An.ī d.c.de causis.ad fi.ſm Dom. in d.c.inferior.¶ Hoc intellige,ſm ipsum,qn̄ cā fuit determinata intra mensem, & iudex excōicauerat non cōparentem, ꝑꝑ ꝯtumaciam. Sed si excōicasset contumacem,neq; cām principalem terminasset intra mēsem,uel aliud tp̄s ei statutum, non posset postea illum absoluere,quia cum diffinitiua non sit prolata,non pōt dici, quòd duret iurisdictio,d.c.đ causis. & ca. super eo. 2. de off. dele. Allegat Io. And. de re iud. c. quod ad consultationem.qui hoc disputando firmat super uer. prorogari.Et eius dicta abbreuiate sequunt̄ Bu. Imo.& Abb.

Ab. ibi, in fi. Recurrat ergo tunc excōicatus ad Papā & ɔdemnetur in expensis, & ad hoc interesse, ſm Io.And. subdentem, ꝙ si tñ veniens intra mensem vellet ꝓrogare terminū à delegato statutū, & satisfacere de expensis, & interesse, posset absolui, ꝑ c.pastoralis.in fi.de of.dele. & non aliter inuito actore: qa nec aliter esset vera pęnitentia, c.si res.14.q.5.de vsu.c. cum tu. Et ꝓ ꝑdicta dr̄ia, an tp̄s adijciatur in delegatione iurisdōni, an vero diffinitioni, quo ad propositū executionis, vide pulchrè Car.
6 post Pau.in cle.j.q.31.de deci.¶Scias ēt, ꝙ †post annum à die snīæ pōt delegatus reinducere in excōicationem absolutum à se, qui non paruit mandatis. Ro.de sen.exc. 11.in nouis, quia vr̄ eum absoluisse sub cōditione, si paruerit, & sic non vr̄ functus officio, nisi cesset conditio. Et ad istas regulas, ꝙ qui pōt ligare, pōt absoluere, & qui potest soluere, pōt condemnare, vide ēt plures fallētias ī Summa Host.de sen. exc.§. quis possit. ver.si vero snīa. vbi ad primam ponit 7.fal.ad secundam duas. ¶Demū vide Old.cons.270.Quod dn̄o epō.vbi latissime probat, ꝙ prioratus erectus in ecclesiam cathedralem, non perdit priuilegia, quæ habebat in prioratu, dummodo sint priuilegia apta conuenire dignitati epāli. Et faciunt motiua sua ad qōnem d.s̃.eo.c.per tuas. de ordinato per Papam, qui ordinatur ad alios ordines per inferiorem à Papa, an perdat priuilegium, & faciunt ēt ad qōnem de pedona facta regina, de qua per Doc.in c.qm̄.de of.deleg.

SVMMARIVM.

1 *Corpora plura quando coniungi posint, vt faciant vnam cōgregationem.*
2 *Renunciari an posit reductioni ad arbitrium boni viri.*
3 *Citandus est nemo, nisi ille, contra quem dirigitur petitio.*
4 *Citandus est ille, quem negotium tangit principaliter, non ille, quē tangit secundario. Qualiter hoc intelligatur, vide nu.5.*
6 *Irregularitas proueniēs ex homicidio voluntario, an sit de iure diuino? vide hic remissiuè.*
7 *Argui quando non debet de toto ad partem.*
8 *Papa an posit dispensare super horis dicendis.*
9 *Papa non posset statuere, quòd iuramentum non ligaret.*

CAPITVLVM XVII.

HVmilis. ¶Multa tacta hic, maxime ab Inn.& Io.de Imo.reduxi de ɔstit.c.cum oēs Iō †
1 breuiter transeundo primo no. dum Ab. ponit, qñ plura corpora ɔiungunt̄ ad faciendum vnam ɔgregationē. Et ad idē vide ipsum de sta.mo.c.in singulis. col.j. & in c.j.in fi.de paro.& q̄s.57.& Ang.in l.j. ff. de rei ven. & Bar.in l.fi.ff.de col.illici.& omnino Ab.in c. pastoralis. ad fi.prin.de rescr.& qđ ibi addidi. ¶Item dum tangitur per Inn.de donatione per edicta, vide Do.in c.fi.ad finē, de elec.in 6.& qđ dixi, de const.c.2.ver.circa tertium. Et dum dicit Inn. ꝙ sufficit conuocare prælatos & capitula, non aūt totum clerum, facit glo.in rub.C.quæ sit lō. consue.dicens, illud dici factum à toto populo, quod fit per ɔsilium populi, quam facit sing. Ana.de simo.ca.dilectus.2.12.col.& Imo.de consti.ca. cum oēs. 18.col.De quo per Old.limitantem, nisi delinquat, ɔs.66.An ex delicto. Facit ēt gl.j.in l.sed si hac.§.q manumittit̄.ff. de in ius voc.& per Alex.in l.oībus.in prin.ff.ad Trebe. Et de hoc aliàs. ¶Dum tangitur hic, qñ absentes vocentur, & qui dicantur absentes: adde quæ dixi in d.c.cum omnes. de const. si partes committentes dederunt potestatem arbitratori arbitrandi alte & basse, ꝓut ipse voluerit, nō pōt prætextu læsionis peti reductio ad arbitriū boni viri a. Host.hic sing. quem omnes hic extollunt, & Bal.in c.j.§. inter pares. de l. Conra. & Lud. in rub. de arb. 10. col. ver.pone 11.& Bal. in l. & in maiorib. C.de app. Sed istud dictum pendet ab
2 alio magno dubio, videlicet † an possit renunciari per pactum dictæ peti-
b tioni reductionis? & si b renūciatio valet vsq; ad quem gradum lęsionis extendat̄? de quo plenissime ꝑ oēs, de iurei.c.Quintauallis. & ibi late Ab. col.
c 19. Et ꝙ c simplex renūciatio ñ valeat, si postea lædat̄, probatur in d.c.Quintauallis.& in l.si libertus ita. ff. de ope.li. & in c.veniēs.cū gl.j.de iurei.Bal.optime in l.pe.C.de arb.Sal.post Bar.in l.si societatem.§.arbitrorum. ff.ꝓ soc. Ange. solenniter in dispu. Duo adinuicē litigantes. ¶Sed qñ partes promittunt adinuicem non petere reductionē ad arbitrium boni viri rōne læsionis qualiscunque, tunc est maius dubiū, tñ adhuc restringuntur ista verba ſm diuersos gradus lęsionis, vt ꝑ Doc. in dictis locis, eleganter ꝑ Ang. Are. in l.1.§. si qs ante.ff.à quibus app.non licet. Et vtrū sit verū, ꝙ laudū possit emologari, ante q̄ ferat̄, de quo hic ꝑ Ab.vide tex. & Doc.in d.l.pe.C.de arb. Et de prædi-
3 ctis † possent allegari multa consilia, ꝑcipue famosum ɔsilium Bu.24.q.hęc dubia habent uulgaria, &c. Sed melius est reseruare ad d.c. Quītauallis. ¶Quędam verba Inn.hic quotidie allegant̄, & vide Bal.in l.ab eo.in fi.C.qūo & qñ iu. vbi dicit, ꝙ ꝓ substantia iudicij nemo est citandus, nisi ille, ɔ̃ quem diri-
d git petitio d. Alle.Inn.hic. Sęd ꝓ extēsione ꝑiudicij debent citari oēs, quorū interest, ſm Bal. Et istud dictum Inn. sequit̄ ēt Imo post Ang.in l.decem.6.colū.ff.dę ver.ob.& Pau.de Cas.ī l. đ vnoquoq;.ff.de re iu.in l.cū filius.in fi.prin. ff.de ver.ob.& Lud.in l.peregre.§.quibus. in j.col.ff.de acqui. pos. ¶Et tene
4 menti iuxta hoc, ꝙ † citandus est ille, quē negotiū tāgit prīcipaliter, nō aūt ille, quē tangit incidenter vel scđario. Tex.in l.j.§.denunciari.ff.de ven. insp. ibi, primo gradu hr̄ de instituto, non ēt substituto. Quem tex.ꝓ no.ad hoc allegat Bal.in rub.C.de suc.edi. ad fi.& ī l.iubemus.2.col.ver.citabunt̄ ergo. C. ad Treb.& in l. obseruare.§.proficisci. ff de of.ꝓcons.& s̃.eo.c.inter quatuor. & in l.curatoris.C.de iure deli. & Bar. ɔs.91.In qōne vertēte, pen.col. & Bal. in l.inspecta.in fi.prin.ff.de inof. test.& est gl.no.ī l.de vnoquoque. ff. de re iu. Facit, qđ no.gl.fi.in c.quamuis.de pac. in 6.dicens, ꝙ licet iur̄m non operetur in præiudicium tertij, tñ si est in ꝑiudicium tertij scđario, non aūt principaliter, valet. Et per ipsam dicit ibi Do. ꝙ stante statuto, ꝙ citet̄ ille, cuius interest, citabit̄ ꝑtendens interesse principaliter, non aūt scđario. Qūo autē dicat̄ actus tangere aliquem principaliter, vel secundario, vide Bal.in l.principaliter, la 2.C.de li.cau. vbi dicit, ꝙ dr̄ pertinere principaliter ad illum cuius magis interest, secundario aūt ad illum, ad quem pertinet per quandam ɔsequentiam, puta, manumisi seruum, quidam tertius dicit esse seruū suū, ego dico, est libertus meus, qō libertatis principaliter pertinet ad manumissum, sed quia ex manumissione insurgit iuspatronatus, interest ēt mea ꝑ quandam consequentiam. ¶Intellige † prædicta, quo ad hoc, vt actus valeat, qa non requirit̄ citatio illius cuius interest secundario, sed quo ad hoc, vt sibi præiudicetur, oportet cum citari saltē ꝑ generale proclama. Bal.ī l.si eo tempore.per illum tex.C.de remis.pig. & per Bar. in extraua.ad reprimendū.in ver.per edictum, Facit gl.

a Boni viri. *Vide ad hoc Pau. de Castro, no. & plenè in consi. 70. & in cons. 82.*

b Et si. *Adde tu, ꝙ ex dictis hic per Fel. colligitur, ꝙ vbi renunciatum est in compromisso de non reducendo laudū ad arbitriū boni viri, vel vbi data est potestas arbitratoribus, ꝙ possunt alte et basse arbitrari, ꝙ si læsio erit nimia, tūc pōt fieri reductio ad arbitrium boni viri, non obst. ꝙ ptās fuerit ample cōcessa. Adde tu, pone, ꝙ ī terminis istis fuit iuratū, & iurans fuit enormiter lęsus ab arbitratoribus an poterit venire contra iuramentū licet non appareat de dolo ex proposito. Vide per domi. Ab. in c.cū contingat, de iureiu.*

c Et ꝙ. *Adde, si renunciatum fuit in instrumento cōpromissi, reductiōi ad arbitrium boni viri, intelligitur si arbitrator fuerit iuste arbitratus. Ita Bart. in l. Iulianus. in ver. et prędicta faciūt. ff.de cond.inde.& in l. quæro.§. interlocatorem.ff.loca.in princ. Adde Pau. de Cas.in cōsil.suo 70.71.72. do. Alexand. in l. qui Romæ.§. duo fratres.ff. de ver. obliga.*

d Petitio. *Facit, quod no. habetur per do. Socin.consil. 252. inci. Quoniam in præsenti consultatione. ver. prima conclusio. cū ver.seq.ī 2.parte, char. 144.*

in l.cũ miles.in ver.facienda.ff.ex qbus cau.maio.Et ita declarat Lu.in l.peregre.§.quibus.ff.đ acq.poss.& Alex. in d.l.de vnoquoq;.ad fi.prin.Facit,qđ no.And. de Iser. in c.si vasallũ.si de feu.fu.ↄtr.ĩter do.& agna.ubi dicit,ꝙ snĩa lata ↄ̃ unũ vasallũ habentẽ feudũ antiquum,nõ no cet sequentibus agnatis,ad quos illo deficiente feudum veniebat,si non fuerũt citati,vel non sciuerint cãm agi. Rñdet ad l.1.ff.de uen.inspi. ꝙ ibi nõ erat p̃iudiciũ irreparabile.Erat.n.saluũ ius substituto ꝓbandi partũ fuisse suppositũ,l.j.§.fi.ff.de Carbo.edi.Facit,qđ no.Bar.in l.filiusfa.§. diui.ff. de le.1.vbi dicit,ꝙ snĩa lata ↄ̃ prohibitũ alienare,non nocet ei, in quem ex fideicõmisso res illa erat peruentura,si non fuit citatus, tñ in hoc est ↄcertatio inter Legistas,vt videbis per Alex.ibi in 5.col. Et ex his dictis pendet tota ista intelligentia, & vltra rñsionẽ
6 datã ad l.1.põt dici,ꝙ ẽt † vbi p̃iudicium est reparabile, non nocet actus isti tertio nõ citato,per p̃dicta.¶Extra mãm,quam tetigi in c.2.s̃.eo.ver.& dicit Bal.hic, vtrũ irregularitas ex homicidio voluntario sit de iure diuino: & promisi dare hic remissiones petitas scripta iam lectione illa,iõ vide Ana.post Car.in ca.petito. vlt.col. de homi.Ana.in rub.de cle.exc.mi.5. col. post Imo.ĩ c. nisi pridẽ.de renun.vbi ẽt vide Inn.in ver.irregularitas. & eundẽ in c.si celebrat.circa mediũ.de cle. excom.mi. Bu.in c.super eo.3.col.de biga.gl.in c.fi. in ver. homicidij.de tẽp.or.in c.põderet.in ver.Dauit 50.dis.gl.& Arc. in §.j.21.dist.& ibi Dom.in fi.Ab.in c.clerici. lo 2.de vi. & hone.cle.& in c.sicut dignum.3.col.de ho.post gl.pe. ibi.Ana.post Ab.in c.ad audientiam.1.col.de hom.Spe. de le.§.iuxta.quasi in fi.gl.in c.de his.1.dis. Do. in c.minor.circa medium,ibi,quæro,an Papa 50. dist.ĩ c. si quis post acceptum.4.no.ea. dist. in c. clericum . prope fi.ea. dist. Ab. in c.j.qui cle.vel.vo. & in c.ego N.in fi.de iureiu.In quibus locis inuenies, ꝙ licet irregularitas ex homicidio volũtario habeat in se rõnem & mẽtẽ iuris diuini,per tex.in §.j. de ↄsec.dist.j. tñ super ea põt Papa ex cã dispensare, lȝ de hoc nõ sit plena ↄcordia inter Scribentes,vt ẽt ꝑ Maria.in repe.d.c.ad audientiam.fol.pen. ver.sed hic insurgit dubium.& Aug.de Anc.in li. De potes.eccl.q.52.ar.2.¶Et, vt plerunq; dixi & tetigi in d. c. 2.s̃.eo.ver.videretur,qñ fit mentio de potestate Papæ,in
7 his, quæ sunt de iure diuino, non debetis† arguere de toto ad partem,dicendo, Non tollit hoc ius in toto, ca. quidam.25.q.j.ergo nec in parte. Multiplex.n. instantia datur ad ostendendum aliud esse loqui de particulari constitutione limitatiua iuris diuini, seu de dispensatione ex cã:aliud est loqui de vniuersali ↄ̃ria ordinatione. Ecce exempla . Non posset Papa statuere vniuersaliter super non solutione decimarum,& tñ particulariter statuit,& dispensat cum aliquibus:glo.2. in cap.à nobis.de deci.& ibi Doc. ¶Non posset Papa statuere,ꝙ staret dicto vnius testis in omni causa,3.q 9.c.indicas. Dixi in c. constitutus.de rescri . Nec, ꝙ duo testes non sufficerent, quia esset ↄ̃ illud, In ore duorum, & c.c.in omni.de test. Et tamen certis casibus statuit stari dicto vnius , vt per Spe.de teste.§.restat de numero. Et aliquando auget numerum testium.c. p̃sul.2. quæst.4.dixi in cap.per tuas.s̃.
8 eo.¶Non † posset Papa statuere generaliter ꝙ clerici ĩ sacris non essent obligati ad horas canonicas, quia hoc esset ↄ̃ ius diuinũ,Septies in die,& c.c.1. de celeb. mis.Et tamen cum uno potest dispensare, si non super toto,saltem super tanto.Car.post Laud.in cle.j.in 6.no. de cele. mis.per Ab.in c.fi.3.col.eo.ti.¶Non posset statuere , ꝙ die Dominico quilibet exerceret artem suam , quia esset ↄ̃ ius diuinum,Sabbata sanctifices, ca.j. de ferijs. Tñ dispensat ex causa cum aliquibus , vt possint piscari die Dominico,ca.licet.de fer. non posset statuere generaliter ↄ̃ decisionem Apostoli, quia vt ipse dixit ad Gal. 1. Etiamsi Angelus de cœlo aliud euangelizauerit, quàm quod euangelizati sumus, anathema sit, 11.quæs.tertia, c.si is, qui præest . Tamen ex causa dispensat Papa cum aliquo ↄ̃ dicta Apostoli. Inn.& omnes,in cap. super eo. de biga.gl.& Dom. in c. lector.34. dist.Tho. quolibeto 4.art.14.Pe.de Anc.cons.mihi 118.Circa bigamos.Imo.

in c.proposuit.14.col. de conces. præb. Io. de Turrecremata,Car.sancti Sixti,trac.de Papa.quæst.63. Ro. de biga.j.in nouis.Do.in ca.post.4.col de renun.Gof.in sum-
9 ma de biga.in fi.¶Non posset † statuere,ꝙ iurm non ligaret ꝑꝑ resistẽtiam iuris diuini,de quo in ca.& si Christus.cum si.de iureiu. Tñ ex causa dispẽsat cum aliquo, dixi in ca.constitutus.ver.generaliter autem , de rescri. non potest ordinare, quòd coniuncti matrimonialiter separentur ex toto,per c.quos Deus.33.quæst.2.c.1.de ↄiug. lepro. Tamen ex causa dissoluit
a a ex toto matrimonium. c.gaudemus. de diuor. Item facit ex causa, ꝙ duret ad tempus.Io.And.in regula, actus legitimi.lib.6.in Merc. vbi refert dicentes.ꝙ d.c. sunt quidam , non prohibet ↄ̃ Euangelium dispensare,sed Euangelium destruere.Nõ posset gñaliter statuere,ꝙ vsuræ essent permissæ propter Euangelium,Mutuum dantes, nihil ĩde sperantes, & tñ ex causa statuit , ꝙ aliquando fructus non ↄputentur in sortem,c.salubriter. cum sim. de vsur. Demum faciunt, quæ dixi in ca. si qñ. de rescr.ponendo, ꝙ etiam super voto continentiæ potest ex cã dispensare,faciendo de monacho non monachum.Per q̃,& alia undiq; occurrentia, rñdebis sepe ad multa,& remanet ẽt sustentabile,qđ dixi in d.c. 2. s̃.eo. Papã posse ex causa subijcere vnũ clerum iudici seculari.Videtur ẽt in q.de homicida, ꝙ etiam cum voluntario possit ex causa dispensare, sicut & Paulus, qui prius fuit vir sanguinis,& Christianorum sæuissimus macellator,meruit dispensatiue inter Apostolos prehonorari.

a Dissoluit. *Potentia Papæ quæ sit tam super matrimonio , quàm super verbis Euangelij,vide no. per do Soc. consi. 28. inci. Circa primũ quæsitũ. ver. quarto principaliter. cum vers. seq. vsque ad fi.*

De Treuga, & pace.

TITVLVS XXXIIII.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an possit partes compellere ad concordiam.*
2 *Offensus est suasionibus inducendus , vt remittat iniuriam,non cogendus . Fallit in causa criminali . vt nu. 3 .*
4 *Princeps qui non habet superiorem potest quandoque compellere partes ad concordiam .*
5 *Iudex potest compellere partes ad concordiam,quando lis diu durauit.Item quando imminet timor armorum, vel rixæ. ver. fallit quarto .*
6 *Item,quando est dissensio inter partes insignes,per quam respublica turbatur.*
7 *Iudex potest compellere partes ad concordiam , quan do discordia tendit ad incommodum alterius .*
8 *Consanguinei si discordant de maritanda puella , appellabitur ad iudicem , qui se interponet.*
9 *Iudex ecclesiasticus potest compellere etiam laicos ad faciendas treugas.*
10 *Timens offendi ab aliquo,potest implorare officium iudicis ,vt ipsum compellat ad præstandam cautionem de nõ offendendo . Hæc regula recipit nouem pulchras declarationes , quas hic vide per ordinem.*
11 *Adhærentes qui dicantur.*

1 REGVLARITER † nõ p̃nt partes litigantes ↄpelli ꝑ iudicẽ ad ↄcordiã. Bar.in l.ↄgruit.de of.p̃si.Ab.hic,& tex. in §.fi.ĩ fi.ĩ Aut.vt liti.iurent . vbi iudices ꝓhibent̃ cogere partes,vt faciãt pacta,aut transactiones cũ aduersariis.Et ibi dixit Angel.ꝙ ↄpromissa, pacta, & trãsactiones,q̃ fiũt ꝑ coactionẽ p̃tatis,vł capitanei, nullius sũt momẽti ꝑ illũ tex.Simiłr dixit Bar.ĩ l.furti. §.q iussu.ff.de infami.ꝙ iudex non põt cogere partes ad trãsigendum,neq; ad ↄpromittẽdum in arbitratores, propter

pter gl.ibi,q̃ dicit esse no. Et sequitur ibi Sal. Similiter dicit Bal.in l.ex stipulatione. C.de sentē.ꝙ ↄcordia pōt ꝑsuaderi,non imperari,iō nō pn̄t partes cogi ad compromittendum in arbitratorē,ētsi timeatur scandalū, neq; pōt cogi offensus ad pacē faciendā,imò dēt potestas uindicare & punire. Similiter dn̄t Bal. Ang.in l.ęquissimū. ff.de usufru.ꝙ in ciuilibus iudex pōt hortari, sed non arctare ad ↄcordiā amicabil'r faciendā, seu ꝑ viā iuris, seu ꝑ uiā facti. Idē Bu.ī c.j.de mut.peti. Alle. gl.ī l.j.§. & post operis.ff.de ope. no. nunc. Ab.pulchrè ī cap. cum pridē. vltimo no.infra,ti.prox.& in c.cum inter R. de electio. Similiter dicit Bal.in l.1.§.quies.ff. de offi. pręfec. ur. qđ
1 † offensus est suadendus,non cogendus, ut remittat iniuriam,quia æquitatis rō non patitur, ut quis cogat̄ īuitus parcere iniuriāti,nisi in foro pœnitentiali, sed añ factū bn̄ dēt obuiare iudex,ne iniuria cōmittat̄, ut ibi per eū. Similiter dicit Bal.in cap.primo.§.fi. de pace tenen. qđ l3 partes pn̄t hortari ad pacē ante factū,tñ post factū debent puniri,& non pn̄t partes cogi ad cōpromittēdū in amicum controuersiam,quam habent. sequit̄ Iacob. Alua.in dic.c. primo.§.si ministrales. Allegat ēt Bal. in l.prima.§. quies. ff. de offic.pręfec.vrb. Et quòd extra casum statuti cogentis compromittere
a non compellantur generaliter partes compromittere, no. etiam Alexā. consi.mihi 82.In causa uertente inter Petrum & Ioannem. in prin. ¶ Fallit primo in causa criminali Bartol.in dicta l.congruit.in fi.& Abb.hic, quia ꝑ talem causam posset respublica lædi, l.si quis ingenuam.§.fina.ff.de capt. Et dicit Bu.in dicto cap.primo,de mutu. pet. quod ubi materia est criminalis, & in qua non posset cadere transactio ibi non fit concordia,neque prætor cogit: secus, si potest cadere transactio. Quæ autem sint crimina transigibilia. vide gl.in uer.gratiam.in capit.primo, de collusio. & gl. magnam in capitu. pręuaricator.v.q.3.& in l. transigere.ī ver.prohibitum.C.de transac. & aliquid per gl.in c.fi.in ver.sacramentum. de transac. Similiter dixit gl. 1.in c. studendū.90.dist.quod partes inducuntur ad pacem, qn̄ ciuiliter agitur de crimine,uel dum agitur de crimine ī iuriarum,secus,ubi ageretur merè criminaliter. Expedit.n.peccata nocentiū esse nota. Idē gl. in c.1.90.dist.dicens,ꝙ sicut partes regulariter non pn̄t transigere ī criminalibus ne crimina remaneant impunita,ita nō pn̄t cogi componere. Et dicit Arch. d. ca. studendum. ꝙ in priuatis criminibus pōt induci ↄcordia,non in publicis. Et ubi iudex nō pōt dispensare,siue sint ciuilia, siue criminalia,ibi nō pōt compellere. Non.n.potest dispensari,vel cōponi,ut uir sua uxore dimissa habeat aliā,c.fi.đ transac. uel ut monachus habeat proprium. Istis modis debēt intelligi verba Bal.in d.l. ex stipulatione. ¶ Consi
3 dera tñ,ꝙ † non multū differt cā criminalis à ciuili, nā ēt ī criminali, in qua pōt trāsigi, nō sit ↄpulsio, nisi dubitetur de turbatione reipublicæ,& certè quando hoc ē, pōt fieri compulsio etiam in ciuilibus, ut dicet̄ in 4. fal. ¶ Quando aūt materia est criminalis,in qua non potest transigi,ibi nō fit cōpulsio ad hoc, vt delictum puniat̄. Et sic iste casus ↄprehenditur sub regula,quāuis Bart.in d.l.cōgruit.& Abb.hic faciant dr̄iam inter criminalia & ciuilia, nā in alijs locis Bar. est indistinctè loquutus. Et sic etiam But.in d.c.j. ¶ Dicas tamen, ꝙ in criminalibus potest partes cōpellere ad concordiam, ante quam nascatur delictū. Et hoc mō poterit ista esse vera fal.quę ꝓbat̄ in l.denunciamus.C.de his qui ad eccl.confu.& in l.illicitas.§.ne potentiores,& ibi Bar.ff.de offic.præsi. Et no.Bal.in d.l.ex stipulatione.dicens, ꝙ iudex ante factū debet obuiare iuxta posse. Item Bal.in d.l. æquissimum. dicens,quòd ante factum debet iudex reducere partes ad cōcordiam, sed post delictum commissum dēt studere ad uindictam,ne delictū sit impunitum. Dicit tamen

a Compromittere. *Adde do. Soci. idem tenentem in suo consil. 221. inci. Visa diligenter facti uer. concurrit etiam, quia in 2. par. char. 97. Et an, & quādo necessitetur, uide per eum in consil. 4. incip. Visis actis, & actitatis circa princip. cum uersic. seq. in 1. parte.*

Bal.in l.transigere.ibi,ista sol.est no. C.de transac. ꝙ iudex nō dēt se intromittere ad ↄcordiam partiū,delicto iam commisso,ante q̃ puniat, sed postq̃ puniuit, potest studere de concordia ipsarū. Et sequitur ibi Sal. 8. oppo. & Alex.ibi, & in d.§.& post operis. propter glo. in dic.l. transigere. ¶ Fallit secundò dic. regula in principe. Inn. in capit. cum inter R. in primis uerbis. de elec. per illū tex.in uer.inuitum coegit. Et eius uerba,& illum tex.clarius notat ibi Abb.in j.no.dicens,non reperi ita alibi expressum. Et illum tex.notat etiam Pau.de Cast.in l.quidam æstimauerunt.ff.si cert.pet. dicēs,
4 b ꝙ † princeps b,qui non habet superiorem,compellit interdum partes ad ↄpromittendum. Et idem Alex. ibi, in d.§.& post operis. ¶ Tempera,vt ꝑ Bu. in d.c.1.ad fi.de mut.pe. vt hoc procedat in his, in quibus princeps hēt liberam administrationem,sed in priuatis iuribus aliorum non putat,ꝙ possit ↄpellere ad concordiam,nisi causa subsit. Idem pulchre Ab.in ti.seq. ca.cum pridem. vlt.no.dicens, ꝙ Papa non cogit ad componendum,nisi res, de qua litigatur, sit in libera dispositione Papæ. Et infert,ꝙ sicut nullus prę latus ↄpellitur inuitus permutare, vt in statuto ↄcilii Basiliensis,de quo ipse mētionē sæpe facit,ita litigans super prælatura,non cogitur ad ↄpromittendū, vel ↄponendum, ita vt habeat prælaturā dimittere. Tñ vr̄, ꝙ ex cā vrgenti hoc posset Papa, sicut pōt cogere epm insontem, vt ex cā vrgenti renunciet dato sibi cambio,vt ꝑ Inn.de renun.c.nisi cū pridē. Et ita Ab.in d.c.cū inter R. ibi,an aūt possit Papa.vbi vide. Et procedit hoc in bn̄ficialibus, in aliis autē materiis procedit dictū Bu.ī d.c.1. ¶ Et pro rōne diuersitatis inter beneficialia,& alia, vide quæ dixi in c.q̃ in eccl'arum,de ↄst. Et ↄsidera bn̄, ꝙ Legistæ in dictis locis habent respectū ad bn̄ficialia. Et iō dictū eorum vr̄ parū importare apud principē secularē, nisi dicamus,ꝙ possit cogere ad ↄponendū, qn̄ ↄcurrit aliqua ex illis causis,de quibus in sequentibus fal. ¶ Si diceres,princeps nō aufert alicui dominium rei suæ, vt no. oēs in d. c. quæ in ecclesiarum. & tñ cogendo aliquem ↄpromittere,īducit ad periculū amissionis rei,ꝑ ꝑsn̄īam futuram arbitri,cui stare oportet,l.diem proferre.§. stari.ff.de arb. Respondet solus Dom.in d.ca.quæ in ecclesiarum,ꝙ maior huius arg.procedit,quādo princeps aufert alicui certitudinaliter dominium rei, sed quando non certitudinaliter,sed occasionatiue,tūc secus, vt qn̄ cōpellit ad compromittendum, quia licet possibile sit, ꝙ arbiter auferat sibi de iure suo,tamen istud nō est certum,quia poterit esse,ꝙ arbiter non auferet. Et per hoc dicit posse saluari statuta cogentia aliquod genus personarum ad compromissum. Quod vltimum firmat ēt ꝑ prædicta Pau.in d.l.quidam.dicens, ꝙ talia statuta concernunt publicā vtilitatem. & allegat Bal. in proęmio Feud.in prima constitutione. ¶ Considera bene, ꝙ longe plus est,compellere ad componendum, quàm ad ↄpromittendum,quia coactus compromittere pōt appellare. Pe.de Anch.in ca.ab arbitris.de of.dele.in 6. per illum tex.Bar.in l.fi.C.de iu. Dixi de re iu.cap.vlt. Tamen illud est in coacto à statuto, forte secus in coacto à principe, qui non dr̄ cogere, sed inducere inductione sibi à lege permissa ī certis casibus, & modis, de quibus supra. Tamen hoc non reperio tactum,licet videatur per omnia eadem ratio, ex quo pręsupponitur, ꝙ necessitate præcepti principis deueniatur ad compromissum. ¶ Fal
5 lit tertio, quando † lis magno tempore durauit, & est adeo intricata,ꝙ de facili extirpari non pōt, nam tunc iudex pōt compellere partes ad concordiā, licet causa sit ciuilis,tex.in c.placuit.90.dist. De quo facit festū Bu.

b Princeps. *Adde tu, ꝙ an princeps posit indifferenter de iure cōpellere partes ad compromittendū, Feli. hic non aperit. sed ꝙ princeps nō posit, facit totus ti. quod met. cau. Nam compulsus ad aliqd faciēdum, pōt agere ad rescindendū actū, actione quod met. cau. ff. quod met. causa. per totum. Quare dic pro firma conclusione, ꝙ princeps potest cōpellere partes ad compromittendū, in his, quę pendēt a ptāte sua. vt puta, papæ pōt ī beneficialibus, et alijs.*

& Imo.in d.c.j.ad fi.de mut.peti.& Abb.hic,& in d.c.cũ inter R.& in c.fi.in 4.no.s̄.ti.proximo.& ĩ d. c. cum pridem.& ĩ c.nouit, de iu.& Pau.& Alex.in d.l, quidam.& Lud.in l.2.in prin.ff.sol.mat.& Alex.in d. §. & post operis,& Lud.& Alex.in l.si qs mihi bona.§.iussum.ff.q̃ dã. infec.¶Et pōdera bene,qa iste est casus,in quo ep̄us pōt coercere laicos,nã dr̃ ĩ c.placuit, ꝙ ep̄us pōt tales excōicare,& tu scis, ꝙ delictũ excōicatione dignum, est fori ecclæ. Ab.q̃ so.cōp.c.cũ sit.Et iō vr̃, ꝙ eps peccet mortaliter,nō intromittens se per censurã ad pacificandos ciues cũ scãdalo dissentientes, qa licèt aliàs non obuiãs delicto nō peccet,ut deliquens,tñ fallit in p̄lato . Ab.de sent.exc.c.quãtę.Et negligentia ĩ p̄lato est peccatũ mortale,ēt in ꝯcernentibus pacē,infra c.proxi.& ibi Abb. 2. nota.Et ꝙ negligentia in reuocando discordes ad ꝯcordiã,sit peccatũ mortale in p̄lato,est gl.singu.in §.criminis.aliàs incipit,ea demũ.in ver.neglexerit.25.dist.licèt in alio sit veniale,ut ibi.Et dicit Abb.ĩ c.j.ad fi.q̃ offi.or. ꝙ ep̄us dēt excōicare & interdicere, ciues expellentes alios iniuste ex ciuitate. Et dixit Bal.in l. j. §.quies quoq;. ff.de off.p̄fec.urb.ꝙ officialis videns rixantes,& nō se interponens,cũ possit,pōt ab officio per hoc remoueri.Et istæ inductiones meę fuerunt transmissę reuerēdissimo Cardinali Senensi , nepoti Papę Pij, ab illis, q de facto expulsi erãt à ciuitate Senensi,tp̄e moderni pōtificis Sixti IIII. Pro ista fallentia,dũ dr̃ de lite ĩtricata,vide Bal. de elec.c.cũ ecclesia Vulterana, ad fi.ubi dicit,ꝙ si ꝓbationes sunt hincinde pares,& mã nō est diuisibilis,ut est jurisdō,tũc uterq;,in quantũ reus dēt absolui, & dēt cōpelli ꝯpromittere ĩ aliquos amicos cōes,ita ꝙpossint iudicare nō astringendo ad formã alicuius libelli. ¶Fallit quarto,qñ imminet timor armorũ rixæ, quia tunc ad euadendũ rixas terrore armorũ,pōt iudex cogere ad trãsigendũ. Ang.in d.Auth.ut liti.iurent.ĩ fi. per d.l.si cui⁹. §.ęquissimũ.alias est l.1.ff.de vsufr.Idē Pau. & Alex.ĩ d. l.qdã.dicentes,partes posse hoc casu cogi ēt ad compromittendũ,quicqd dixerit Bal. in d.l. ex stipulatione. Ad idē qd no.Lud.post Ang.in l.2.§.ex his.ibi, sed succedit dubitatio.ff.de ver.obl . ubi dixit, ꝙ licèt partes nō compellantur ad concordiam qñ discordia tendit solũ ad eorum incommodum,ut ibi per Bar.tñ ubi ex ea causa retur rixa,vel probabiliter dubitaretur, ne uenirent ad arma,tunc iudex eos compellet ad concordiam,ꝑ d.l.ęquissimum.Et idem dicit Imo.in d.§.exhis.¶Fallit quin-

6 to,qñ † est dissensio inter ꝑsonas insignes, ex qua respublica turbatur.Bal.in d.l.æquissimum.per tex.in l.si quis ingenuam . §. in ciuilibus. ff. de cap. hic alleg. per Abb. quia iudex dēt studere ad sedandam illam discordiam ne transeat in prẹiudicium publicum, sicut debet studere ad ḡnalem pacem & quietem prouincię sibi cōmissę, d.l.ꝯgruit.ff.de off.præs.Idē Ang.in d.l. ęquissimum. dicens,ꝙ etiam,si de facto pōt ciuilis discordia tendere in exitium reipublicæ, possunt partes cōpelli ad cōcordiã, per illum tex.Et remittit ad Bar.in l.huiusmodi.§. fi. de le. j. Idem Ang. in d.l.furti.dicens,ꝙ si respublica inqetatur ꝑp litem priuatorum,possunt cōpelli ad ꝯpromittendum de lite,per tex.in §.eos.in Aut.de man. prĩ. Idē Bal.in l.j.§.si quis in prin.ff.de off. præfec.vrb. dicens, q̃ plerunquæ status publicus turbatur ex priuato, & iō ꝑp hunc timorem possunt subditi,nedum hortari,sed ēt cogi ad quiete viuendum.Et in hoc recedit Bal. ab eo, q̃ dixit in d.l. ex stipulatione . Et hoc dictũ sequitur Ana. in c.j.in 15.col.de maled. Similiter dixit Bal. C.de lib. cau.l. cum affirmes. ꝙ iudex potest suadere pacem, sed non componere partibus inuitis,nisi timeatur de præiudicio reipub.Et cum istis cōcordat Abb. hic, & pulchrè Bar.in l.ambitiosa.ibi,declaremus istas regulas.ff. de decre.ab or.fa.dicens,ꝙ habentes arbitrium super pacifico statu ciuitatis,possunt homines habentes simul inimicitias cogere ad pacem,ne respub.lædatur, ut latius ꝑ eum dicit Barto.in d.§.in ciuilibus. ꝙ tales priores possunt facere statuta , per quæ tollatur materia brigarum & dissensionum inter ciues,quia per hoc reipu.consulitur. Cæterum si ex dissensione priuatorum contingat secundario mō casualis turbatio reip. non tñ ipsi priuati ex hoc puniuntur,ut seditiosi,uel reip.turbatores, cum ad hoc principalr̃ non intenderent,ut dicit tex.elegans d.§.in ciuilibus. Vnde refert Catal. de Viso in trac. syndicatus.§.124.ꝙ si statutum punit leuantes rumorem,& vnus aliũ inimicũ suũ ꝑcussit,ex quo incidenter secutus est rumor,nō hēt locũ pęna statuti, qa ille principalr̄ ñ intendebat offendere rēp.Et ita dicit ꝯsuluisse Bal.in ciuitate Assisij, per d.§.in ciuilibus.Et qa regulariter non inspicit,q̃ secũdario fit,sed q̃ principaliter.l. si qs nec cãm.ff.si cer.pet.q̃ rō gustatur ad utilia ꝓposita,ut vides & q̃dã pulchra dicta no.Alex.ĩ d.l. si qs in apost. & alia dicta data opportunitate materiæ. Sed dicit Alex. in d. §.in ciuilibus.in apost.illũ tex.loqui,qñ occurrit turbatio ciuitatis occasionaliter,& per cãm valde remotam, secus,si immediate, & ex actibus ꝓximis est deuentum ad ꝯcitationem,& rumorem populi.Allegat Bal. in cō si.In Christi,&c.ex insultu percussit. Quædã alia allegat circa d.§.de qb. vide ibi . ¶Fallit † sex- 7

a tò,ubi discordia a aliquorũ tendit ad ĩ a cōmodũ alterius,& non loquor de discordia rixosa, sed potius de dissensu, qa tunc pōt implorari officiũ iudicis, ut cogat eos ꝯuenire . Bar. post Old.ĩ l.2.§.ex his.de uer.obl.Et ibi habes exēplum, qñ ĩ soluendo certo corpore ex obligatione generis alicui debito,q̃bitores discordant in pari numero , qa ꝑp commodum creditoris coguntur ꝯcordare. Alle. Bar.in l.hmōi.§.fi.de le. j.Et sequit Ludo.in d.l.2.post alios dicens,melius facere tex.Inst. de satis. tu.§.fin aũt.& ff.de admi.tu.l.3.§.sanè. & ff.de bo.autho. iud.pos.l. ĩ venditione,ad fi.& C.de nupt.l.1.Et illud dictũ Bar.sequitur etiam Imo. in d.§.ex his. ibi,aduerte primo.Vbi verò iudex nō pōt partes discordãtes in aliquo actu reducere ad ꝯcordiam,si est actus,qui ꝑ iudicem expediri possit,ipse expediet,fm Bar.pulchre ĩ dicta l.in uenditione.§.si unus.per illum tex.dicentem inter alia, q̃ si partes discordant in eligendo sapientem,iudex eliget, No.ēt Spe.de requi.ꝯs.§.j.uers.scias igitur.Et si nō ꝯcordant in formando punctũ qōnis, iudex debet formare. Bartol.in dic.§.si vnus. & Barto. & Ang.in l.1.C.de rela.& Phili.in capitu.intimasti.3.no.de appellat.Et idem in electione assessoris dixit glos.peregrina,in c. super qōnum.§. uerum.in uer.assensu,prope fi.de offi.dele.Et dicit Bal.post Spe.in l. & suũ.§.fi. ff. de pac.ꝙ habentes distribuere bona testatoris , si discordant pari numero in electione pauperum,ep̄us eliget.Debet tñ in dubio seq arbitrium executorum magis ꝯiunctorum testatori . Bal.in l.antep.ꝑ illum tex.ff.de pac.Et dicit Bart. in l.de die.in prin.ff.qui satis.cog.ꝙ si partes coactæ ꝑ statutum certo casu facere pacem, nesciunt capitulare ipsam iudex capitulabit.Vide ibi Alex.ĩ 2.no.& seq.Et dicit Bar. in l.duo, iudices. in fi.ff.de re iud.ꝙ si sapientes adhibiti ĩ ꝯsiliũ iudicis discordãt,iudex adhærebit, cui uoluerit, nisi plures eēnt pro una parte,& statutũ arctaret iudicē ad sequendũ ꝯsiliũ.Bal.ĩ l.1.6.q.de off.consu. ut ꝑ Alex. in d.l.duo in fi.Et si partes discordant eligendo medicũ, vel peritos in arte,iudex eliget.Abb.in d. c. proposuisti. de proba.post Io.And.in addi.Spec.de hom.§.1.uer.pone.Facit l.3.ibi,iussione p̄toris.C. finiũ reg. Et dicit Ab. in c.cum autem, ad fi.de iurepa.quòd si patroni pręsentantes discordant pari numero, episcopus gratificabit, cui uolet ex præsentatis . Et ibidem Car. in cle.2.§. fi. 1. q.eo.ti.Et dicit Bar.in l.fi.ad finem, ff. de ap.re.quod † si

8 consanguinei discordant in maritanda puella, appellabitur ad iudicem,qui se interponet.Et sequitur Bal. in l. in coniunctione,C.de nup.Et dicit Bar.in l.si cum dotē . §.eo autem tempore.ff.sol.ma.cum concord.de quibus ibi per Alexand. & Abba. in capit. tuæ. de cleric.non resi. Quòd si propinqui puellæ, uel minoris , discordant in

Vbi discordia. *Adde tu, quòd cōtra Bar.in d. l. 2. §.ex his,tenuit solus Bal. ibi, quem Scribentes non allegant,& dicit ibi,quod,salua reuerentia Bar.male pōderauit tex. in l.hmōi. § fina. ff.de le. 1. Et adde,quod Bar. fuit sibi contrarius in l.4.§.Cato. d uerbo.obl.ibi eum ui de, quem Scribentes,ibi sequũtur.*

* Iudex supplebit. *Adde Bal. in c. 1. col. 3. de consuet. rec. feu. & in l. j. per illum tex. C. de nupt. et in l. 1. ad fi. C. qui admi. Anch. in rep. c. canonum statuta. in uersic. nunc trãseo ad statuta quæ quãdoq; prohibent. de constit. & Bal. in l. in cõiunctione. & in l. uiduæ C. de nupt. ubi singulariter dicit, quod iudex loco istorum recusantium poterit alios propinquos surrogare, per d. l. uiduæ. uersi. sed forte, pro quo est tex. ĩ l. cũ antiquitas. C. de testam. iũc. no. ibi p Pau. de Cast. facit etiã tex. in §. si uero absint in Auth. de hær. & falc. et no. Bal in l. cũ sententiam ad fin. C. de sent. Aduerte tamẽ q si statutum in contractu minoris requireret nedum consensum propinquorũ sed etiam iudicis decretum, tunc solus iudex non posset supplere defectũ propinquorum recusantiũ ita Bal. in rub. C. de contraben emp. q. pẽ. per no. gl. in l. fi. in ver. persona. C. si prop. publi. pensi. & per no. per Barto. in l. si curatorem. post gl. C. de in integ. restitu. minor. & sequitur Salic. in l. dudum C. de cõtrahen. emp. in fi. ubi subdit cautelam, quod adhibeatur unus iudex ad interponendũ suũ decretũ seu cõsensum, & alius qui suppleat defectũ propinquorũ recusantiũ sine iusta causa consentire per id quod in simili habetur in l. fi. §. 1. C. de iu. del. & adde Bal. in l. cum hæres in stitutus. de acqui.*

dant in ꝯsentiendo ꝯtui talium ꝑsonarum, iudex supplebit *. Et dicit Rota de test. 43. Et sciendũ in antiquis, q si partes corã auditore sacri palatij discordãt ĩ eligendo iudicẽ, remissoriẽ remittunt ad auditorem ꝯdictoriarũ, ut ibi conueniant. de iudici. si uolunt. Et dicit Abb. in c. fi. de re iudic. q ubi duo dñi nõ pñt ꝯcordare in regimine terrarũ suarũ cõium, & an diuisarũ, superior ĩducet eos ad ꝯcordiã, ut regãt alternis vicibus. Alle. gl. fi. in fi. in c. 13. 16. q. 3. Et si canonici discordant pari numero in gratificando alteri ex duobus impetrantibus per oĩa parib. superior eos ꝯpellet ad electionem ĩ termino, quo elapso ipse eliget, gl. in c. duobus. in ver. teneant. de resc. in 6. Ange. in l. si duobus. C. cõia de le. Ana. ĩ c. fi. de sortileg. ¶ Et si plures discordãt ĩ eligendo legatũ in dãnum tertij, ꝑt ille tertius implorare officiũ iudicis, ne sibi dãnum in bonis inferat, l. hmõi. §. fi. ꝺ le. j. & ẽt appellare, ſm Ang. Are. in d. l. fi. ff. de app. recip. ¶ Et si illi, qbus debent alimenta, discordant ĩ modo percipiendi, iudex eos cõponet. Spec. qui fi. sint legi. ad fi. ver. quid si discordãt. ¶ Et si aliqs, etiã superior, recusat sine causa ꝯsentire, potest adiri alius superior, qui eum ꝯsentire compellat, c. nullus. de iure pat. & ibi copiosè Bellẽ. in apostil. impressis. Hæc & similia intellige, qñ sumus in materia requirente consensum omnium, sed qñ sufficit consensus maioris partis, semper preualet maior pars, l. quod maior. ff. ad muni. Qñ aũt requiratur cõsensus omnium, & qñ sufficiat consensus maioris partis, dixi in ca. cum oẽs. de consti. Et ex ꝑdictis poteris apostillare apostillantes Bar. in dic. l. in venditiõe. ¶ Fal-

9 lit † septimo & vltimo in treuga, ad q̃ potest ecclesiasticus cõpellere etiam laicos ex causa, ut per Abb. infrà c. proxi. 1. no. Et tene menti dictum Ab. hic, cum vult singulariter q in omnibus casibus, quibus partes possunt compelli ad pacem, possunt etiam compelli ad treugam. ¶ Demum scias circa ꝑdicta, quòd qñ pars scit, q alia pars fouet iustitiam, peccat mortaliter inducendo eam ad concordiam, ꝑ quam aliquid relaxat de eo, quod sibi debetur, secus si nõ est dubium de iure partis. But. ĩ d. ca. j. ad fi. de mu. peti. Et si sciret pars q fouet iustitiam, tamen eam probare non potest, non credit But. q offendat Deum laborando ad concordiam ut aliquid habeat de eo, quod sibi iuste debetur. Et ita intelligit dictum Spe. ꝺ proba. §. nunc dicendum. uer. in summa nota. ¶ Et de parte, q̃ fouet iustitiã, & licite dat pecuniam aduersario, ut desistat à uexatione ẽt in beneficialibus, vide Abb. ti. prox. c. cum pridem. propter gl. ibi plenè habetur de simo. c. dilectus. & c. ad aures. & ibi Ana. ad fi. & Imo. ĩ c. super hoc, de renũ. & gl. ĩ c. altare. & c. quæsitum. 1. q. 3. & Ray. in Sũma. de deci. §. qd si miles. & Tho. 2. 2. q. c. arti. 2. & Ana. in d. c. dilectus. lo j. de simo. & Old. ꝯsil. 280. Et dum dixit q peccat tentando concordiã is, qui non fouet iustitiã, forte illud dẽt ĩtelligi, nisi alia pars relaxet sibi de eo, q sibi debetur, scienter, quia tunc vr̃ donare. Iudex ẽt, qui scit, q iura partis sũt dubia, põt cũ bona ꝯscientia tentare ꝯpositionem inter partes, sed si sunt clara, Spe. reliquit cogitandũ in ti. ꝺ ꝑpa. iud in §. j. ver. cæterũ. & ver. sed q d. Tñ Io. And. ibi decidit, & eius verba sequitur But. in d. c. 1. ad fi. & Abb. in c. fi. ibi, sed q̃ro, nunq d. infra, de trãsac. q. bus adde oĩno Tho. 2. 2. q. 71. art. 3. & etiam ibi de quæstione præcedenti.

10 QVI TIMET Verisimiliter † ostẽdi ab aliquo, põt iudicis officiũ implorare, ut ipsum ꝯpellat ad ꝑstãdã cautionẽ ꝺ ñ offendendo a. Abb hic post Barto. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de off. ꝑsi. Idem Bar. pulchre ĩ l. sanctũ. ff ꝺ re. diui. ĩ l. denunciamus. C. de his qui ad eccl. ꝯfug. in l. prima. ad fi. C. in q cau. colo. censi. do. ac. pos. lib. 11. in l. q bona. §. q dãni. & plenius ĩ §. si pars. ff. de dam. infec. Bal. in auth. habita. ibi, ex quo diligenter no. C. ne fi. pro pa. ĩ l. fi. ff. de of. ꝑfe. urb. Floria. in l. æquissimũ. in prin. ff. de usufruc. Inn. in c. 1. ad fi. gl. mag. de of. dele. Et ut melius intelligas istud dictũ quotidianũ ordinaui super eo nouẽ declaratiões. ¶ Prima declaratio. Non dẽt iudex aliquem cogere ad dictã cautionem de nõ offendẽdo, nisi præmissa causę cognitione. Et discusso, an subsit iusta causa timoris, siue moueat ex officio, siue ad ĩstantiã partis, qa grauare quem ad satisdandũ, est sæpe laboriosum. l. 2. §. si dubiet. ff. de iud. Ita scribit Imo. in l. 2. §. 1. in fi. ff. sol. mat. reprobando Dyn. q dixit, nõ esse opus cãæ cognitione, qñ iudex mouetur ex officio. Et no. q solæ minæ non semp inducũt, neq; iustificant hanc petitionem cautionis, sed stat arbitrio iudicis. Bart. ĩ l. hæc aũt. in prin. ff. si cui plus q̃ per l. Fal. & ibi etiã Imo. Cõsiderabit ergo, vtrũ sit ꝑsona ꝯsueta exequi minas, ut etiã ꝑ Ab. ĩ c. 1. ĩ j. col. de offi. dele. & infra qd met. caus. Ab. ꝯcor. de quibus ꝑ Firma. in uer. minæ. §. 7. & ꝑ Mo. in terminis, in lib. malef. in ver. verba ꝯtumeliosa. versi. quid si verba minatoria. Et istis adde Barto. in l. capitalium. §. ad statuas. ff. de pęnis. ubi dixit, q dicta securitas ñ põt postulari, nisi appareat cã. Nõ enim ꝑsumitur quis uelle aliũ offendere, nisi cã appareat, ſm eum. Facit dictũ Bal. in addi. Spe. in ti. de testa. ubi dicit, q protestãs, ne fiat nouitas super tali possessione, dẽt exprimere ius exclusiuũ iuris agendi. Et dicit Bal. in l. fi. 8. oppo. C. de edi di. Adr. tol. q ꝑtestatio, q̃ fit in iudicio ĩhibendo, ut nulla fiat nouitas super tali possessione dẽt fieri cum expressione cãę alias est inanis. Ad qd vide quæ dixi de ꝯsti. c. cum M. in 3 parte ꝑtestationis, versi. scđa ꝯclusio. Et caue, quia opinio Dy. reprobata ꝑ Imo. in d. §. j. dum dicit, nõ esse opus causę cognitione, vbi pars ista cautionem non petit saluabit in scđa declaratione. ¶ Scđa declaratio. Nõ sufficit cautio nuda, sed fideiussoria, c. ex transmissa. cum gl. ĩ uer. sufficienti cautiõe. & c. literas, ĩ fi. in uer. sufficiẽs securitas. cũ gl. de resti. spo. Limita illa iura nisi mulier nihil allegaret ꝺ suspicione viri, qa tũc sufficit cautio iuratoria, gl. 3. ĩ c. ꝺ Bñdicto. 32. q. 1. Et sic nota dñã an iudex ꝑcedat ad hanc cautionem ex officio, an ad instantiã partis. ut primo casu sufficiat cautio nuda, nõ ĩ scđo. Et hoc mõ posset ꝑcedere dicta opinio Dy. l. 2. sol. ma. qa si uerum est, q ubi ex officio iudicis petit ista cautio tunc sufficiat nuda, ñ erit op⁹ causæ cognitiõe, qa cẽt ratio Io. de Imo. q sit laboriosum cauere. Et gusta hoc, ut nouum. ¶ Tertia declaratio. Ista cautio non erit ad tempus perpetuum, sed debet moderari arbitrio iudicis Guil. de Cu. & Bart. in dicta l. illicitas. §. ne potentiores.

hæc. Bar. & Ange. in l. turpia. §. 1. de le. 1. Bal. in l. fi. C. de uer. sign. in l. si de furio si. C. de nupt. in l. si quis inter tres. §. si quis. de excusat. tut. in l. 1. C. un. uir, & ux. & ibi Sal. Ang. in l. 1. §. iõ quod cuiusque vniu. nom. & ad hoc ui. late Abba. in cõsil. 65. inci. Ad decisionem prædictorũ per totũ par. 2.

a De nõ offẽdẽdo *Adde Ange. in d. l. qui bona in §. qui damni. allegato in tex. et Pau. de Cast. in §. de illo in ea. l. & late per domi. Alex de Im. in d. l. qui bona. in §. si quis iuxta. in 1. colũ. cum seq. cum conco. ibidem per eum signatis, & in l. cum. de accusat.*

Ang.& Imo.in l.3.in prin. ff. de dam.infe.Imo.in l.q bona.§.fi.eo.ti.& ibi Ro.in §.si quis iuxta, Ang & Imo.in l. pen.ff.de præto.stip. Et ibi dũt per illũ tex.in uer. lõgum tẽpus.ꝙ iudex poterit arbitrari de tpe decẽ annorũ. Itẽ Ang.ĩ l.ita stipulatus.de uer. obl. ¶Quarta declaratio, Si aliqs forensis inimicus meus uenit ad istã ciuitatẽ,nõ possum ab eo petere istã cautionẽ de non ostendendo, qa adhuc nõ fecit aliqd,pp quod hic possit ꝯueniri.Bar. in l. sed & si susceperit. §. fi.ff.de iud.nisi multũ hic conuersaretur. Et hoc vltimũ reassumit ibi Bal. loquens affirmatiuè,ꝙ si suspicor ꝗ aliquo forensi,q hic ꝯuersaret ne me offendat,cogitur hic satisdare de nõ offendendo, qa hic imminet suspicio ex facto suo,& sic quodam mõ, ex delicto suo, ꝑm eũ.¶Considera, qa ista ratio ĩfert idẽ si non ꝯuersatur.Tñ dictũ Bar.sequitur ibi Ang.dicens, ꝙ si esset vagabundus,põt cogi ibi cauere.Qꝺ aũt nõ ꝯuersans,neque vagabundus,non cogatur cauere,est rõnabile,qa facilè põt euitari timor tãdiu latendo, q̃tum durat peregrinatio.¶Quinta declaratio.Possum petere ꝙ caueat nõ solùm,ꝗ nõ offẽdẽdo me, sed nec ẽt meos, item ꝙ neq; sui familiares & ꝯplices offendant. Bar. ĩ d. §.ne potentiores.Idem Bal.in l.prima,ad fi.ibi,sextò operatur.C.de epis.& cler.dicens,ꝙ † omnis faciens pa-
11 cem, debet promittere de familiaribus, socialibus, adhęrentibus,si vult esse fidelis.Allegat c. ad Apostolicæ. in uer.adhærentes.de re iud.in 6.& ibi Innocen.¶Et dicuntur adhærentes illi,qui assistunt ꝯsilijs,& filij,familiares,& domestici.Bar. Bal. & Sali.in l.1.C.si rector ꝓuinciæ,& oẽs illi,qui sponte sunt eiusdem uoluntatis, cuiꝰ est principalis,Ang.in Auth.de hære.& Fal.in prin. Et illi,qui assistunt intentione,opibus,consilijs & fauoribus, dicuntur sequaces, & veri adhærentes. Pe. de Anc.ĩ rep. c.pri. de ꝯsti. versi. uidi dubitari, q dicãtur, dicens Ang. ita consuluisse ꝑ l.ĩter claras.C.de sum.tri.& l. prima. §. si quis aũt.C.de rap.virg. & sunt uerba Ange. cõs. mihi 254.Inter capitula pacis, antep.col.uer. his non obstãtibus.¶Cõplices dicuntur,q sunt socij ad malum, & nón ad bonum.Io.And.in c.cum oporteat.de accus.Et ibi sequitur Ana.dicens,esse utile dictum ad intellectum statutorum. ¶Differunt aũt ꝓximi & cõsortes. Proximus n.ĩtelligitur ꝑ lineã sanguinis, Cõsors ĩtelligitur ꝑ participationẽ dominij.Bal.ĩ l.dudum.ĩ fi.C. de ꝯhen.emp. dicens,hoc facere ad statutũ Florentinum,ꝓhibens alienare extra cõsortariã.Et ꝓbant hoc duę gl. primę ĩ dicta l.dudum.Tñ ĩ Tuscia communis usus loquendi appellat etiam cõsortes illos, qui sunt de eadem casata,seu parentela a, nõ tamẽ sunt propinqui in quarto gradu.Et dicit Brix.in uer. adhæreo, quòd pax facta pro aliquo & suis adherentibus,intelligitur de illis,qui sponte sunt eiusdem uoluntatis, cuius est principalis.

a Parentela. *Adde Sal. in d.l. dudum, alle. in tex. et Bal.in c.1.quid sit inuestitura.*

Alle.d.c.ad Apostolicæ.¶Et de adhærentibus meminit tex.in c.olim.de accu.& in c.ut circa,de elect.in 6. Et q adhęret alteri,dicatur vnus spiritus cum illo. facit c. dãnamus.1.col.de sum.tri.ibi, q adhæret Deo, unus spiritus est cum illo. Facit illud Psalmistæ, Adhæsit aĩa mea post te.Psal.62.Deus,Deus meus,ubi gl.Nic.dicit,adhæsit feruenti dilectione.Facit etiam c.1.de postu.prela.ibi qui regi tunc tpis adhærebat.& cap.cõquesti.ibi, & eius sequaces,de sent.exc.quem Alle.Ang.ĩ d.Auth. de hær. & Fal.Et per verbum Adhærentes,significantur illi,qui adhærent,& non sunt subditi.Ang. in §. œconomis. in Auth.de alie.& emphy.Et qñ in capitulis pacis ꝓmittitur de non offendendo adhærentes,intelligitur de offensione ratione guerrę, non de aliis inimicitiis hominis ad hoĩem,nisi mã,super qua fit pax,aliud innuat,Bal. in l.fi. ad fi. C. de ẽdi. act. Et ꝙ dicantur adhærentes illi, q habent eundem spiritum,uide Old.consi.290.Cõtra articulos,post prin.dum loqtur de adhærentibus appellationi.Et allegat d.c.damnamus.& alia iura de identitate spiritus loquentia. ¶Sexta declaratio. Si petis à me cautionẽ ꝑdictã, non teneor eã ꝑstare, nisi ẽt tu caueas de me nõ offendendo,qñ etiam ex parte mea est timor iustus,secus,si uanus.Bar.in l.qui bona.§.si quis circa. in fi.ff.de dam. infec. ¶Septima declaratio. Ista cautio nõ potest peti per superiorem,ab illo, qui est ei subditus,vł debet ei reuerentiam,quia præsumitur peti causa onerandæ libertatis. Paul. de Cast. in dic.l.qui bona. §. qui damni.per l.primam,§.quæ onerandę.ff.quarum re.act. non da.Alexand.contra,in d.§.si quis iuxta. quia tex. in d.§.quæ onerandæ.non loquitur,quando pręcessit iusta causa timoris.¶Octaua declaratio.ille,qui dedit cãm timori,non põt petere hanc cautionem,nisi quãdo offensus repetit eum,putà,dominus seruum, qui ab eo aufugit,vel maritus uxorem,quæ diffamata de adulterio,recessit à marito.Ang.in d.§ qui damni. ita intelligens l. præsenti.C.de his,qui ad eccle.ꝯfug.& cap. literas,de resti.spolia.quamuis Bar.in d.§.si quis iuxta.dixerit simpliciter,dantem causam timori indistinctè petere hãc cautionem.Et cum Ang.concordat Pau. ĩ §.si qs,nisi iudex ex officio pro bono pacis iniungeret hãc cautionem ꝑ dictã l. æquissimum. Idem Rom.in dic. §. si quis iuxta. nisi inimicitia diu durasset,per dictum cap. placuit. 90. dist.¶Sed dicas,quòd etiam ad instantiam illius, qui dedit cãm timori,potest iudex cogere offensum ad cauendum,vel si non potest cauere,prohibere sub pęna,ne accedat usque ad certos fines,secundum Io. And. in addi. Spe.in ti.de pig.§.sequitur.uer.quid si timeo. Et sic procedet opinio Bar.quam etiam reputat æquiorem Imo. in d.§.qui damni.& eam approbat Alexã.in d.§. si quis iuxta,ꝑ dict.l.denunciamus.loquentẽ indistinctè.¶Nõ obst.quòd ille,qui committit in l.non iuuatur beneficio legis,de vsu.c.qa frustra.quia verum est, quod q commi sit delictum,non iuuatur beneficio legis, quo minus puniatur,non tamen puniri & ostendi poterit à priuato, cui vindicta non est permissa, C. ut memini lic.se sine iud.auct.vin.Non obst.l.si mulier. in prin.ff. quod met. cau.ubi quis non potest allegare metum,cui dedit causam,quia loquitur,ubi quis timet inferri sibi aliquid graue iuste,nos loquimur,quando quis timet vim sibi inferri contra ius, ꝑm Ang. in dicto §. si quis. Pro quo facit, quia etiam dans causam metui,potest metum allegare ad euitandum grauamen iniustum, capi. veniens. 2. de spons.gl.mag.in c.abbas.quod met.cau. & ibi Abb. col. 2.uersi.4.&c.ubi etiam ita intelligit dicta l. si mulier. de qua plenius loquitur Dom.in ca. ad eius verò. 5. distin.
12 ¶Nona declaratio & vltima.Ille, q †grauat, vel grauari timet ex facto alterius, põt officiũ iudicis implorare, ut iudex ante factum ĩhibeat,l.si pater.C.qui bo.ce.pos. quod alibi non reperitur ita expressum, secundum Bal. ibi Post factum autem bene reperitur, ꝙ debet reuocari,l.ob maritorum. & ibi plene no. C. ne vx. ꝑ ma. ꝑm eum. Dicit Bal.l.prima,§. qui æs. ꝙ quilibet timens uim inferri in sua possessione, põt adire iudicem & absque libello petere,ut obuietur,ne iniuria cõmittatur, & multa alle.subdens idem esse, si alicui fiat impedimentum in sua libertate. Ad idem,quod no.Bal.in l. si seruus. C. quod cum eo.dicens,ꝙ si pars timet probabiliter, se turbari in possessione,potest implorare officium iudicis, ꝑ qꝺ petat se defendi.Et sequitur Are. de proba.c. in pręsentia.ibi,& primo.Ad idem Bal.ĩ l.fi.C.de edi.di.Adri. tollen.Et ibi ẽt dicit,ꝙ ubi aliquis timet, ne alius suam possessionem inuadat,sufficit ad cõsequendum iudicis interdictum,facere fidem de possessione sine libello, & sine ordine iudiciario. Et dicit Bal.in l. si super possessione.C.de transact.ꝙ timens uim fieri sibi in possessione, põt impetrare à iudice,ne uis fiat,per illum tex.Allegat Inno.in d.c.in pręsentia.& sequitur Alex.in d.l.si ꝗ possessione.dicens,esse bo.tex.in l.fi.in princ.& ibi Bar.ff. qꝺ met.cau.& d.§.ne potentiores.& ibi Barto. Et vide circa hoc,secundum eum,no.practicam, quam dedit Bar. in l.de pupillo.§.si quis ipsi. circa. ult. col. ff.de ope. no. nun. Adde elegans cons.Pau.5.ubi latè probat, quòd qs potest agere non intentando petitorium, neque possessorium,sed solum, ut inhibeatur aduersario, ne turbet alium in possessione.Et super hoc potest fieri pręceptũ & interlocutoria,quę non ualet,quantum ad effectum obti-

obtinendi diffinitiuā ſuper proprietate, vel poſſeſſione;
ut ibi latè per eū,quē ſemper vide. Fortius dixit Rot. de
reſcrip. 451.& 2.col.in fi. in antiquis *,
ꝙ ratiōe imminētis periculi pōt delegatus inhibere, ne qd innouet̄, ēt ſi cā
nōdū ſit adeo cępta, ꝙ ſit in ſtatu inhibendi. Dixit ēt Spe.de delegato.§.ſeqt̄.
ver.porrò.ꝙ ſi quis actu nō turbat iuriſdictionē delegati, ſed ē p̄ſumptio, vel
dubitatio de turbatione pōt delegat⁹
ipſū cogere,ut caueat de nō turbādo.
Et idē But.& Imo.ca.1.de offic. deleg.

* Antiquis. *Adde quod ī lib. meo nunquā potui hūc Rotæ locum inuenire, ideo, ut ponitur ab Auctore, dimiſi fort e alius inueniet.*

¶Demū pro multiplici ornamēto hui⁹ rubricæ poteris
videre Brix.in uer.pax.& plenius Firmanū,in eo.ver. Et
ſcias,ꝙ ad iudicē eccleſiaſticū pōt recurri ꝯ violatorē
pacis Abb.in c.ſup qbuſdā.in fi.per illū tex.de ver. ſign.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus in uno loco, eſt excommunicatus quocunque vadat.*

2 *Prælatus non deponitur propter ſimplicem negligētiam, ſi autem monitus ſe emendat, imponitur excōmunicatio duorum menſiū.*

3 *Negligentia, eſt digna excommunicatione.4.*

5 *Vbi nō apparet quis fregerit pacem, nullus tenetur ad pęnam fractæ pacis.*

6 *Treuga ſi frangatur ab uno, alter poteſt etiam illam frangere.*

Lex noua non acquirit vires, quando plures actus fiunt contra eā ſciente conditore legis. Poſt nu.6.ver lex noua.

7 *Lex conſilij tollitur indiſtinctè per deſuetudinem, & non ſeruantes eam, non incurrunt peccatum.*

8 *Lex poſitiua etiamſi ſit conſona iuri diuino, ſi tamen ei aliquid adijcitur, illo addito, iudicamus de ipſa idem, quod de iure poſitiuo.*

9 *Lex ſi per omnia idem diſponit, quod ius diuinum, tunc non poteſt tolli per deſuetudinem.*

10 *Obſeruantia quādo non repugnat directè legi contrariæ, quia homines non ſunt vſi lege, non tamen facerunt actum contrarium, tūc talis non obſeruantia non tollit vllo tempore legem, quia non habet uim actus contrarij.*

11 *Lex, ſi à principio ab aliquibus ſuſcipitur in eodem loco, ab alijs uerò non, & Papa ſimpliciter ſuſtinet, nec aliquid ſuper illo diſponit, illa tolerantia Papę non excuſat à peccato, nec inducit diſpēſationem. Et hæc declaratio recipit tres limitationes.*

12 *Lex quando violatur, primi, qui incipiunt eam violare, incurrunt peccatum mortale, nam non obſeruantia & inobedientia grauant peccatum.*

13 *Lex quando non obſeruatur, ſi talis inobſeruantia, uel deſuetudo non habet ſecum notitiā ſuperioris, qui legem condidit, requiritur præſcripto 40. annorum, & q ſit fundata ratione.*

CAPITVLVM I.

1 TReugas. ¶Dū dicit Abb. ꝙ † excōicatus ī uno loco, ē ex
cōicat⁹ quocūq; vadat. adde gl. fi. ī c. ſi
qs presbyter.7.q.1.in c.quiſquis, in uer.
cōicet.4.q.1. Arch. ī c. ſi aūt.11.q.3. &
gl. mag. in c. paſtoralis.§. verū, đ appe.
Facit, qđ no. Bar. in l. cūctos. C. de ſum.
tri.& ibi Bal. ī vlt. col. ponit de muliere condemnata ad
mortē,& erepta uiolenter de manibus familiæ, q̄ remanet
ſerua pęnę, quocūque vadat. Vn̄ nō pōt ꝯhere, neq;
ſimilia facere. Aliqn̄ tn̄ pōt qs priuari cōmunione quorundā
hominū tantū, c. ſi quis de alterius.58.diſt. c. quorundā.
in fi. cū gl. fi.34.diſ. c. placuit.& ibi gl. in uer. ratio
nē.& c. ſi qs aūt.18.diſt.& Arc. ī c. p̄ſenti. ī fi.5.q.2.& Bu.
de ꝯſtit. c. ex literis. p illū tex.& pulchrè Abb. de foro ꝯpet.
c. poſtulaſti. ponēs, qn̄ pbationes factę alicubi, operē
tur in alijs territorijs. ¶Dū tāgit Abb. de pęna prælatorū
negligentiū, vide Dom. ī c.1. de ſup. neg. p̄l. in 6. & vr̄
2 regulariter dicendū, ꝙ † pp negligētiā ſimplicē p̄latus
nō deponit̄, ſed ſi monitus ſe nō emēdat, imponitur excōicatio
duorū menſium, capit. quicquid.& ibi gl. ī ver.
excōicationi.1.q.1. Et ſic cum negligentia concurrit timiditas
& remiſſio ī exercēdo ſibi iniūcta, dat̄ ei coadiutor,
cap. ea, q̄.§. ꝙ ſi abbas. de ſta. mon. Fallit, ubi cum
negligentia concurrunt alia delicta, qa tunc remouet̄ à
dignitate ſua. Ita propriè loquit̄ cap. ſi quis abbas.18.q.
2. Idē, ſi negligentia tranſit in aliā ſpeciē delicti, ut qa negligit
res eccleſię & poſſeſſiones, qa iſta nō eſt mera negligentia.
Vn̄ pōt deponi. Ita intelligit̄ ca. dictum, cum
gl.2.81.diſt. capit. cū ad monaſteriū.§. fina. de ſtatu mona.
Ita gl. fi. in capitu. ſępe.12. quæſtio.7. Idem, ſi eſt negligētia
magna, q̄ pōt appellari neglectus, ut qn̄ monitus
eſt,& non deſiſtit, argum. cap. placuit.12. queſtio.3. Nā
pro tali negligentia pōt deponi, ſ̄m Ioā. And. in d. cap.
1. p quo eſt caſus in capitu. primo, de offi. cuſt. & glo. in
uer. negligēs, ī capitu. cū ad monaſteriū. de ſta. regul. q̄
dicit, ꝙ pp negligentiā prælatus deponitur, qn̄ eſt magna
& craſſa. Idem gloſ.3. in capitu. ea, quę. de offic. archidia.
Et dicit ibi Butr. caudā illius gloſ. eſſe bene notādā,
dum dicit de negligentia craſſa. Et per illam gl. dixit
Car. in clem.1.2. notab. de cele. miſ. ꝙ pp negligentiam
nunq̄ vr̄ prælatus remouendus, niſi ſit valde pernicioſa
eccleſiæ,& monitus non ſe corrigat. Nam ēt palam per
inquiſitionem non proceditur ꝯ prælatum, niſi qn̄ inualeſcit
clamor, qui ſine ſcandalo tolerari non pōt, de accuſ.
c. qualiter.2.§. verum. ¶Secundum prædicta intelliguntur
uaria dicta gl.& Doct. Sic intellige Abb. in d. c.
ea, quæ. de ſta. mona.2. no. dum dixit, quòd pp negligentiam
paruam prælatus non deponitur. Et dicit Bal. in l.
mancipia. uer. q̄ro, an officiales. C. de ſer. fugiti. ꝙ ab officio
perpetuò quis non deponitur pp negligentiā, niſi
culpa inducat depoſitionē, ut qa delinquit in officio.
Allegat l. ſi aliquid. C. de ſuſcep.& arca. gl. ī l.2.§. mulier.
ff. de his, qui no. infam. Dicit etiam Domini. capit. diſpēſatio.
per illum tex.43. diſtinct. quòd prælatus negligēs
circa ſibi iniuncta, ratione ſuæ adminiſtrationis, peccat
mortaliter. Eſt tex. cū gloſ. in uer. neſcit. cap. quāuis. de
regul. iu. Dicit ēt tex. in capitu. ſi cuſtos. in fi.27. quæſtio,
2. quòd neglectus geminat culpam. Dicit tex. cum gloſ.
3 1.11. quæſtio.3. c. placuit. quòd † negligentia eſt digna excommunicatione.
Dicit tex. in c. excommunicamus.§.
fi. de hære. quòd prælatus negligens in perſequendis hæreticis,
eſt deponendus. Facit capi. qui crimen.5. queſtio.
1. ubi punitur pater carnalis non corrigens filios hęreticos.
Intellige, dummodo ꝯſtet de eius negligentia, glo.
ibi, in ver. Chriſtum. Sed dicit, ꝙ in dubio præſumitur
ꝯ patrem, quaſi per eum ſteterit, ex quo familia non eſt
correcta. Domi. poſt Archid. in §. neceſſariæ.47. diſt. arg.
capitu. peruenit 18. diſti. Dixit etiam gloſ. in cap. ſancta.
2. quæſtio.7.& gloſ.1. in cap. ſi Papa.40. diſt.§. criminis.
in uer. plus tacet, 25. diſtinct. quòd nimia taciturnitas in
prælato eſt peccatum mortale, in aliis veniale. Eſt ēt ibi
gloſ. in uer. neglexerit. quòd pręlatus negligens ſedare
diſcordias ſubditorum, peccat mortaliter. Dixi ſupra
eodē. in rubr. ibi, fallentia tertia. Dixit etiam Dom. in d.
cap.1. de ſupplen. negl. pręla. in 6. ꝙ minor negligentia
inducit depoſitionē, tam prælati regularis, quàm ſecularis,
arg. c. qualis.2. ī fi. de accuſ. Et ita poteſt intelligi glo.
4 in d. c. ſi quis abbati. ¶In † dignitatibus autem ſecularibus
dic, vt per gl. in uer. regi. in d. c.1. quæ habet locū ī ducibus
& comitibus, ſecūdū Io. An.& Dom. ibi. Et de negligentia,
quoad alios officiales, vel ſubditos, vide quæ
dixi copioſè de offi ord. c. irrefragabili. ī prī. Et guſta gl.
quam hic allegat Abb. in c. clericis, in gl. pen. de immu.
eccleſi. in 6. quod etiā diſſimulatio in prælato eſt peccatū
mortale, id eſt, quando ſua negligentia non eſt notoria,
qa ſimulat ignorare exceſſus corrigēdos. De inſufficientia
aūt propter illiteraturam diſtingue, ut latè per
Dom. in c. ſedulo.38. diſtinct. Demū uide multa moralia
ꝯ negligentiam prælatorum, per Archiepiſ. Flor. in
2. parte ſuæ Summæ, ti.9.c.5. rub. de neg. præla. ubi aſſumit,
qđ habetur 2. Paralipom.29. ca. Nolite negligere,
uos enim elegit Dominus, ut ſtetis corā eo, p ſalute po-
5 pulorū. ¶Dū dicit Abb. ꝙ † vbi non
aparet, quis primò fregerit pacem, nullus tenetur * ad pœnā fractæ pacis, poſt
Barto. in loco p eū allegato, adde tex.

* Nullus tenetur. *Adde Alex. conſi.14. inc. ponderatis*

deratis narratis, in versi. ad defensionem uol. 3. Fel. in ca. dilecti fil. j. col. pe. ante med. versic. uoluit etiã Alexã. de excep. Cepol. consil. 28. col. 3. uersicu. octa uo quia Sed si apparet quis primò rupit, ille tenetur Bart. in l. qui fidẽ. ff. de transac. & ibi Alex. in addi. Bart. in l. si seruũ §. sequitur. ff. de uerb. oblig. & ibi Paul. & Alex. in fi. ubi Alexã. dicit hoc communiter teneri & ibi Ias. col. 3. uers. ultimo per istum tex. Bal. in l. ut uim, in fi. uersic. item nota. ff. de. iust. & iu.

a In l. 1. *Vide ibidẽ omnino do. Alex. de Imo. & in suo consi. 96. 4. part. & Bald. & Paul. de Cast. in l. quę fidem. ff. de transact.*

* Doli cũ dolo. *Adde Bald. in l. ut uim ff. đ iust. et iu. in fi. uers. item nota quòd si duo inimici. & in l. 1. q. 12. C. un ui. ut etiam Auctio alle gat Rom. in l. fin. §. 1. de eo per quem fac. erit6 Arect. in tract ma lef. in uer. Et dictus Titius se de fendendo. uersicu. quærit glo. & ibi Augu in addit.*

* Incœpisse. *Ad de Richard. Malumb. in §. cum arietes. in tex. alle. quem Bal. et Flo. ibi referunt. & Flo. in l. scientiam. §. cũ stramẽta. ff. ad l. Aquil. Cœp. consil. 28. col. 3. uersi. 10.*

b Et treugam. *Adde quod facit, q̃ habetur p Pau. de Cast. & per do. Alex. de Imo. l. conuentionum. de pac. quod no. pro statutis, quia qui*

infra de pœn. c. ꝯstitutos. Et ibi Bu. intelligit ipsum, qñ nõ apparet qs post b offenderit. Idẽ Bar. in l. prima a, §. cum c arietes ff. si quadrupes pau. fecisse. di. p illum tex. cum gl. Et ibi dixit, ꝙ si un⁹ incępit, ille tenetˀ, & non secundus. Et de illo tex. meminit gl. 1. seruiens in simili, in c. si bos. j. de iniu. Allegat ẽt l. scientiã. §. cũ testamenta. ff. ad legem Aquil. Facit l. si hi, qui inuicẽ. ff. de do. cau. mor. vbi si illi, qui donauerãt inui cẽ cã mortis, moriantˀ, & nesciatˀ qs p̃decesserit, non debetur donatio hæredibus. Et cũ istis concor. Ang. in disp. Renouata guerra. & Bart. in l. si seruũ. §. sequitˀ. ff. de verbo obligat. & ibi co* piose Alex. in fi. dicens, hoc cõiter * teneri. Facit, qđ no. Bal. in l. 1. 12. q. C. un de vi. & in l. vt vim. quasi in fi. ff. đ iust. & iu. & Ana. đ hom. c. sign̄asti. 2. dicẽ tes, ꝙ si inter duos fit insultus reciprocus, & non apparet de prioritate, null⁹ punitˀ quantũ ad interesse partis, tñ respectu reip. non fit cõpensatio doli cũ * dolo *. Cogita, qd si vnus ex insultanti bus esset robustior vel audacior altero, * an p̃sumatur illũ incœpisse *? Et vr̃ prima facie, ꝙ sic, per id, quod de animalibus brutis scribit Floria. ĩ d. §. cũ arietes. Ita limitando illũ tex. Pro quo facit l. q duos. § si maritus. ff. de reb. dub. cum ꝯcor. quas dedit. de rescr. ca. capitulũ, ad fi. ponens, ꝙ inter duos geminos robustior p̃sumitur primo natus. Tñ hoc non affirmo. ¶ Dũ dicit Abb. post Barto. ꝙ primò insultans tenetur de pace fracta, licet alius postea eũ offendat, nec ipse tenetˀ, adde Io. And. in addi. Specu. super rub. de treu. & pa. & Iac. de Are. Bal. Imo. & Pau. de Cast. ĩ l semel mora. ff. sol. matri. & ibi pleni⁹ & elegantius oĩbus, p Ludo. đ Ro. quo rũ dicta plurib. additis opportunè adaptat ibi Alexa. adeo ꝙ superfluum putarem insistere aliter. ¶ Considera tñ diligenter, qa Abb. hic vult expressè, ꝙ si † vnus frangit treugam, põt alius eandem frangere impunè, c. 3. de iureiu. & l. cùm proponas. C. de transa. Nã ꝯ̃rium firmat Io. And. & Butr. in d. c. 3. & Io. And. in addi. Spec. sup rub. de treu. & pace. in prin. dicens, fuisse origi nale dictum Vin. hic. Idem Arch. ĩ c. il li, qui. ante medium. 24. q̃stio. 3. Et dicit Io. An. ita seruari ĩ Hispania. Et cũ istis transeunt Ang. & Imo. ĩ l si ex legati. ff. đ ver. obl. & Ang. Raph. & Pau. de Cast in l. q seruum. eod. titu. & Bal. suprà eod. in rub. in vlt. colũ. ¶ Est verum, ꝙ Imo. in d. l. qui seruum. uer. sed certè dicit, istud potius procedere de ꝯsuetudine, quàm de iure, per regulã d c. 3. & l. cum proponas. 2. C. de pact. Respondet ad cap. inter verba. 11. q. 3. quod loquitˀ in foro conscientiæ, & ita transit Alex. & An. de Alex. ĩ d. l. cum proponas. vers. secundo fallit. & Alex. ĩ d. l. semel. in d. l. qui seruũ. in fi. quam legit sub. l. qui insulam. Quibus adde Imo. idem dicentem in d. cap. 3. per illum tex. cum suis concor. loquentibus indistinctè. Et idẽ Abb. hic Nihilominus pro opi. Arch. cõsuluit Maria con sil. o mihi 17. Ianuensiũ dux. assignans

rationẽ differentiæ inter pacẽ & treugã b, qa pax est finis discordię perpetuò duraturus c Hos. & alij in summa huius ti. sed treuga fit ad tempus qua finita, põt aduersarius illatas sibi iniurias vlcisci, iõ vr̃ expectandus lapsus tẽporis, cũ possit fidem seruare ĩtra tps & vlcisci post tps, nõ sic in pace, qa cũ sit perpetuata, nunq̃ posset offensus vlcisci iniuriã acceptam post pacem. Iõ incõueniens esset, ꝙ puniretˀ pęna fractæ pacis offendendo primũ violatorẽ fidei. Dat simile exemplũ ĩ officiali p petuo, & ĩ temporali, nã primus põt ꝯ ueniri durãte officio, qa nõ est dare tẽ pus, ꝙ sit expectandũ attẽta ppetuitate officij. Secundus aũt nõ ꝯuenitˀ durã te officio, cum sit saluum ius parti, ut eum postea ꝯueniat, ut traditˀ ĩ l. prĩcipalib. ff. si cert. pet. & ĩ l. pars literarũ. ff. đ iud. Dixi ti. px. legebatˀ. Et cũ ista rõ ne trãseo. Nũc venio ad gl. famosã hic

LEX NOVA Nõ acquirit vires, qñ fiũt plures act⁹ ꝯ eã, sciente ꝯditore, & volente ꝯ̃dicere, & non ꝯ̃dicente, quia non dr̃ moribus vtentium recepta, & superior vr̃ acquiescere illi ꝯuentioni, seu inobseruantiæ. Ita firmat Abb. hic p istam gl. & p tex. ĩ §. leges. 4. distin. Et ad hoc totus mundus quotidie allegat istã gl. p singulari, & * magistra. Eã approbant cõiter *. Doc. hic, & Pet. đ Anc. & Imo. prope fi. in c. 1. & in c. vt quisque. de ui. & ho. cle. Imo. in c. cum olim. 2. no. de cle. cõiu. Pet. de Anc. elegã tissime ꝯs. 278. Iure statutorum & ꝯsuetudine. q̃ recitat Ana. in cap. 1. 1. col. de tornea. Et idem Bal. in l. rem nõ nouã, in fi. C. de iudic. Bar. in l. 1. §. sed cum antiqtas. C. đ cura. furi. & ꝯsil. 164. Iudex communis Assisij. Bu. Abb. & Moder. in capi. qa circa, de ꝯsan. & affi. Io. And. in addi. Spec. in rub. de clan. despon. Old. ꝯsil. 259. Impugnatˀ electio. Imo. in capitu. cum iam dudum. de p̃b. Ludo. copiosè ꝯsil. 512. Quo ad primum. ad fi. Maria. recitãs Ab. hic in capitu. cum consuetudinis. de consue. Alexa. pulchrè consilio mihi. 130. Visa facti narratione, & ẽt consi. 6 Viso themate, & in dubijs. 2. colu & consil. 403. Visis & cõsideratis. & multi alij, de quibus infra. Ad idem bene facit tex in capitu. Syracusanæ. §. ecce. ver. illud aũt Gregorij, 28. distin. & tex. cum gl. in capi. 1. 20. distinct. & in capitu. cum olim. de cle. coniu. & in l. 2. in princi. C. de const. pec. ibi, inusitato recessit vestigo. Et ibi Bald. & tex. in Authe. de hære. & Falc. §. 1. ibi, leges iam neglectas venimus reparare. & in Authe. qui. mo. na. effic. sui. § fi. prope. fi. ibi, quoniam non utendo perempta est. & in prima constit. C. §. quibus. ibi, in desuetudinem abierunt. Facit glo. in d. l. rem non nouam. dum dixit, desijt esse in usu, & multi alij tex. inducti per Ange. Are. ĩ ꝓœ. Instit. §. igitur. & tex. in l. de quibus. ff. de le. ibi, per desuetudinem abrogentur. & gl. fi. ibi, per abusum pdiderunt. in capitu. in synodo. 63. distinct. & tex. in §. 2. 15. quęstio. 2. ibi, receptum est moribus & approbatum. & gl. & Dom. in capitu. si quis virorum. 30. distinct. ¶ Per istam gl. dixit Pet. de Anc. in cle. 1. de reb. eccl. non alie. ꝙ valet sententia lata contra statutum antiquum non vsitatum. Et sequitur Alexand. in l. cum prolatis. ad fi. ff. đ re iudi. & de hoc aliqd infrà in 4. declaratiõe. ¶ Per istam gl. dixit Matth. in proemio Cle. ut recitat ibi Card. & sequitur Domi. hic, ꝙ si statutum episcopi prohibet sub pęna excõmunicationis, ne mulieres ferant perlas vl̃ uestes sericias, si à principio tale statutum non fuit vniuersaliter obseruatum, non incurritur talis pęna, tamen posset à principio superior cõpellere renitentẽ ad obseruãtiam talis statuti, ut patet in capitu. de Liguribus. 23. q. 5. sm̃ Arch. in d. §. leges. & Domini. hic. ¶ Per istam gl. dixit Car. in consi. 132. capitu. archipresbyteri, ꝙ statutum epi Ferrariensis astringens archipresbyteros plebium ad residentiã p̃sonalem, est abrogatũ per desuetudinem, q̃ episcopus scit, & tolerat. Respondet ad dictum Host. hic,

habent treugam. non gaudent beneficio statuti de pace. Quę autem sit nostra treuga, uide do. Bart. filium prefati do. Mar. Soci. suo consilio 262. inci. In causa M Pet. uer. secundo uerò probatur. in 2. parte. char. 166.

c Duraturus. *Adde do. Ale. de Imo. post Ange. ĩ l. 2. C. de lib. & eorum lib. & Bart. in suo consil. Ad declarationẽ quæstionis prædictæ.*

hic,ꝙ imò de tacita ꝯscientia illius, q pōt legē tollere, pōt induci ꝯsuetudo ꝯ statutum præceptiuum. Alle. In no.in rubr.de ꝯsue.in fi.¶Per istā gl.infertur ad dictum Bal.in authen.oēs peregrini.C.cōmu.de suc.ubi dicit,ꝙ si fuit facta quædā reformatio ꝯria statuto, tñ statutum ante & post fuit practicatum,præualet statutum,ex quo reformatio non fuit more vtentium approbata,qua nō dr̄ interruptum,qđ semper viguit. Allegat Arch. in ca. fi.4.distin. ¶Rōnē istius gl. assignat ēt Pet. de Anc.cōsi. mihi 214.Iuxta ordinē,qa multæ leges moribus patriæ non ꝯueniunt,ideo permittit̄ cuilibet prouinciæ abundare in sensu suo,capitu.certificari,de sepul.plenius loqtur Pet.de Anc.in repe.capitu.1.de ꝯsti.fol. 22. verisicu. sed quæro,reperit̄ ꝯstitutio.vbi inter alia tollit egregiè rōnē Hostien.hic,quia non est verum , ꝙ ꝯstitutio adeò obliget à principio,ꝙ hodie,& omni tempore duret talis obligatio,quasi lex semper loquat̄.l.Arriani. C.đ hære.Nam si non fuit recepta moribus vtentium, fingitur à principio me nō obligasse,quod patet,qa abrogat per non vsum.d.§.leges.& capitu. denique. 4.distinct. sicut ēt vitium ꝯctus initi ꝯ iura,purgat̄ tp̄e,cap. cura pastoralis.cum gl.de iure pa.Videmus ēt ſm cōem opin. posse præscribi merum & mixtum imperium . Bal. plene ī dispu. Apulus,& oēs de fo.cōp.c.cum ꝯtingat.Et tñ cōstat,ꝙ præscriptio habuit vitiosum initium, & progressum,vsurpando sibi tale officium,homines carcerando torquendo,decapitando, & similia, quæ sunt de mero imperio . Nō enim sequitur,à principio ꝯstitutio obligat,ergo semper,qa imo vsus & ꝯsuetudo ꝯria tollit effectus legis. Allegat,quod no.Io.And.de cle. ꝯiu.c.Ioānes 6.q. Et adde Bal.in capitu.fi.ibi , deinde q̃ro. de consue. ubi dicit,ꝙ ista verba, Moribus vtentiū,significant pluralitatem,vt qñque sufficiant duę vices,qñque plus qua pluralitatem.Nam si casus emergit centum uicibus in anno,probare duas vices,est probare exempla,non mores,l.nemo.C.de sent.Oportet ergo,ꝙ ꝑbent̄ actus q̃ plurimi, & pluries geminari , ita ꝙ transiuerint ad consensum totius populi, ut ibi ꝑ eum. ¶Sed aduerte diligēter quia ꝑꝑ magnam varietatem,imò ꝯrietatē, q̃ est inter Abb.Imo.& Domi. hic,quorū vnus nō vidit dicta alterius,& ꝑꝑ quædā dicta aliorū multū aduersantia prædictis omniū hic & alibi,decreui texere septē declarationes enucleantes istū artic.conatus ēt inserere dictis vtilissimū passum,lōgè clarius,q̃ hactenus scripserint alij, & si q̃d noui dr̄,intelligitur semp dictum,nō animo ponendi sñiam inter tot certamina tantorum virorū, sed solo desiderio & stimulo ꝯcordandi scripturas quas referre,ut iacent,eēt facile & tutius,sed turpissimū, ac debito meo,& vestræ expectationi oīno ꝯriū. ¶Prima de-

7 claratio.Lex † ꝯsilij tollit̄ indistinctè per desuetudinē, & non seruantes non incurrūt peccatū. 14 q.1.c. q̃squis. & cap.qđ ꝑcipit̄.Ita tenet Host.hic,& Arch. & Dom.in d.§.leges.& Dom.hic,intelligens hoc in cōsilio ꝑfectionis,secus in ꝯsilio reuerētiæ.de quo per gl.fi.ī c.ad aures. de æta.& qual.& in c. Matthæus.in ver.ꝯsulis. de simo. Eius enim transgressio īducit ad peccatū veniale. Arc. 5.dis.c.ad ei⁹ verò ꝯcubitū.Et peccata ēt venialia vitanda sunt,gl.& Arc.in cap.si aliquid.22.quæstio.4. Et qūo cognoscatur lex ꝯsilij,& ꝑcepti,dixi de cōstitu. c.nā cōcupiscentiā.Et ꝙ nō peccet mortaliter, veniens ꝯ consilium reuerentiæ,no. Arch.& Dom.in cap.testamentum 6.distin.& Dom.in c.sponsus.33.dist.& in c.generali.pē. col.de elec.in 6.& in §.criminis.25. distin.& Arch. ī ca. quisquis.24.q̃stio.1.Thom.1.2.quest.108.artic.3. ¶Secū

8 da declaratio.Etiam si † lex positiua sit consona iuri diuino , tñ si aliquid ei adijcio,illo addito,iudicamus đ ipsa idem,quod de iure positiuo. Dom.hic,& in d.§. leges. per cap.2.2.responso.de constit. in 6.Nā,ut ibi patet, statutum epi prohibens furtum , ꝙ aliàs est damnatū lege diuina,in additione pœnæ limitat̄ ſm ius positiuū, ut ñ liget extra territoriū statuētis, & ideo in isto addito idē dicendū est in proposito,quod dictum est, & infrà dicet̄ de iure positiuo,ſm eum. Et ex hoc habes intellectum ad dictum Car.post Pau.in Cle.statutū.de ele. dū dicūt, ꝙ idē iudicat̄ de additamento,qđ de principali,nā procedit cęteris paribus,vt qa habent similitudinē de origine & natura,ut etiam dixi titu.proxi.c.cum olim. circa

9 10.quæstio.Abb.¶Tertia declaratio. Si † lex p[illegible] omnia idem disponit,quod ius diuinum, tūc desuetudine tolli nō pōt,qa sicut non licet statuere ꝯ ius diuinum,ita nō pōt cōsuetudo illi repugnās tollere illud . c.fi.in prin.de consue. Ita Innocen. in rub.de consue.& Ro.de consue.2.ī antiquior.& Abb.in capit. cum olim. ibi sed intellige.de cleri.coniug. & Dom. hic,& in d.§.leges.q infert ad tria. Primo ad dictum Pet.in rub.de consue.& ibi refert Bu.in fi. quod ꝯsuetudo non posset facere,ut quis ꝯheret cum sponsa fratris, ꝑꝑ perpetuam prohibitionē, quæ est de iure diuino. capitu.literas.đ resti.spolia.Secundo ad id, quod not. Rota,ubi suprà,& retuli in cap.2.ti. ꝑced.quòd ex consuetudine non posset laicus acquirere iurisdictionem ī clericos,cum de iure diuino sint exempti. 96.dist.ca.si imperator.Tertio ad id,ꝙ dixit But.de consangui. & affini. quia circa quod ꝯ solutionem decimarum

* non currit pręscriptio *. neque tolli po

a test consuetudine a, cum sint debitæ đ iure diuino.Et notat Inn.in rub.de deci.gl.in cap.2.de deci.in 6. latè But. in c.parochianos.de deci.& But. & Imo. in cap.statuimus.pen. col. de transact. Bal.in consi.constitutio epi.Thom. 2. 2.quæstio.87.artic.1.Dom.in d. cap. 2. Raymun.in sum.de deci.§. item quęritur.Pet. de Anc. cons. 192. Magnifice & illustris.1.col.cū ꝯcor. Et dicit Bal.ī proposito,in dicta authen. omnes peregrini. ad fi.ꝙ qñ prohibitio iuris cōmunis importat necessitatem,non valet consuetudo ꝯria: verbi gratia, Non mœchaberis.Allegat Arch.in capi. de consilijs.19.dist.vult dicere in §.1. in fine,ea distin.Et de tolerantia Papæ super ieiuniis,uide aliquid per Abba. in consilio post medium,de obser.ieiu. & vide ipsum in ca.vir aūt.in fi.de secun. nup.ubi extollit glos.ibi,ꝙ in sacramētalibus consuetudo requirit tacitum consensum Papę,ut etiam dicetur infra,versicu.si forte quispiam. ¶ Quar-

10 ta declaratio & magna . Quando † in obseruantia non repugnat directè legi contrarię,qa homines non sunt usi lege, non tñ fecerunt actum cōtrariū, tunc ista inobseruantia non tollit ullo tempore legem , qa non habet uim actus ꝯrii.Ita concludit Io. And. in ca. Ioannes.ad fi.de cleri.coniug per nor. in ti.de resti. spol. olim.2. Et infert ad exēpla maximè quod si à mille annis citra non accidit, quod nasceret̄ aliqs hermaphroditus,certè per istum non vsum non tollit̄ lex dicens,ꝙ debeat iudicari in eo sexu, in quo magis incalescit,ff.de statu homi.l. quæritur. 4. q̃st. 3.§.item hermaphrodita.Et sequit̄ Domini.hic,& in d.§.leges. Adde oīno, q̃ dixi de constitu.c.cum accessissent. circa 5.char.uersicu. limita primo dummodo priuilegiatus.ubi habes,ꝙ iura, quę dicunt,quod per non vsum perditur priuilegium, intelliguntur quādo euenit casus,ī quo quis potuit uti priu.

* Præscriptio *Adde Bar.consi. 35 incip. sapienter.col.6.uolu. 2. & consi.45.inci. illud in medium col.4.& seq.uol. 3.& hoc de integra,secus de quota.capit.commissum.capi. dilecti. capi.cum sint. & cap. in aliquibus, de deci.Barba. in capi. Raynaldus. calū.62. de testa. Socin.consi.297. incip.Visa.col. 3. uersicu.nō obstat secunda ratio.uolumi.2.*

a Cōsuetudine. *Sed nunquid ex consuetudine minui possint? Vide no. per do.Socin. consi. 227.incip. Viso priuilegio cōcesso.uers. secūdò eadem conclusio. in 2. char. par. 218. Sed nūquid pontifex possit aliquos in totum à solutione decimarū eximere, uel in totum tolli,quòd ab omnibus non soluantur , uide plene & no.per eum in consi.supra allega. (An autē Papa possit dare alicui prīcipi seculari decimas alicuius loci etiam perpetuo , uel alteri laico,dic quod sic ex causa.cap.Adrianus.63. disti. cap.1. de præscri. Henry.in ca.à nobis.col.2.eo.titu. Astes.in sum.lib. 6.par.2.rubr. de decim. ti. 35. ca. cum apostolica,in fi.de his quæ fiunt à prælat. ubi in feudum datæ erāt perpetuo, cap. fi. §.sane, de decim. in 6. Quid autem in Episcopo. & dic quòd potest đcimas concedere alicui pauperi ad tempus pro [illegible] do.Firm. in trac.*

de

de episco. par. 2. lib. 4. q. 41. nume. 89. allegat not. in cap. pe. d. & fin. x. qu. eti p & cap. causam. de præsc.

legio,& nõ fuit usus:vt ẽt per Cal.in si mili,de p̃ben.cõs.16.ad fi. ¶ Et in pro posito dixit Bar.in prœmio ff.§.& an- tea.ꝙ desuetudine,q̃ deuiat a lege,seu diuertit a vero intellectu,tollit̃ lex:sed ex eo, ꝙ nullꝰ vtatur lege, absit a secu lo,vt dicat̃ tolli,l.illa.Idẽ Cyn. & Bar. in l.fi.C.de iu. do.ĩpe.dicẽtes,ꝙ lex,vel statutũ,nunquã tollit̃ per non vsum ,sed per ꝯrium vsum sic.Mouetur per illũ tex.vbi corrigit̃, ꝙ vsitatũ nõ fuit tãto tp̃e,cuiꝰ initi· nõ est memoria.ergo tenet,quia priuatio præsup- ponit habitũ.de despon.impu.c.ad dissoluẽdũ.cũ simil. Simil̃r dixit pulchrè Car.ĩ suis notis causarũ,nota 146.ĩ cip.Ad excludẽdã,& c.ꝙ si mille annis sp̃ appelletur ad Papã,& nõ ad patriarchã,non per hoc foret sublata po testas appellandi ad patriarchã:nã consuetudo non in- ducitur ex mero non vsu,sed oportet,ꝙ habeat implici tum vsum ꝯriũ.Allegat Io.And.in d.ca.Ioannes. Hoc modo p̃nt intelligi verba Alb.in 1.par. statu.q.143. in fi.dũ dicit,se putare,ꝙ statutũ nõ tollitur per desuetudi nẽ,sicut neque lex cõis,vt dixit se dixisse in prœmio ff. per illũ tex.ibi,quas æternas fieri optamus . vbi vide eũ in fi.prin.dicentẽ,se de hoc plenè dixisse in l.1.§.quib.C. de nouo Co. cõpo.& in rub.C.quæ sit lon.cõsue.ver. & quia suprà diximus,ꝙ cõsuetudo.Et dicit se plenissimè dicturũ in l.de quib.ff.de legib.vbi nõ inueni,ꝙ hoc tan gat. Et ꝙ per desuetudinem tollatur lex , allegat ipse in d.proœ.tex.in eo.proœ.§. & antea.ibi cęteris iã desuetis, & glo.hic,& 4.dist.§. in istis.¶ Intellige hæc sanè,vt dñt proxime allegati,nisi iste nõ vsus habeat in se tacitum actum ꝯ dispositionẽ iuris,puta,lex defert hęreditatẽ in distinctè masculis & fœminis,l.maximũ.C.de li.p̃t.Sed consuetudo defert primogenito, & nunquam fęminæ. Vnde licèt isti nunquã sint vsi illo iure cõi , tñ inducta est consuetudo ꝯ illud ius nõ vsitatum per actus ꝯrios. Et ita intelliguntur iura alle.in regula,loquentia de inu sitatione,vel desuetudine.Et ita declarat latè Ioã.And. in d.capit.Ioannes.4.opp.& ibi oẽs,p̃sertim Imo.ver.in quarta.& ẽt Abb.ibi ad fi.& Abb.in c.fi. ibi,vltimò cir- ca hanc remissionem,de fo.cõp.& latè Maria. de ꝯsue. c.cum ꝯsuetudinis.ibi, sed circa p̃dicta: Aliquid Abb. de rescr.c.inter cęteras. in fi. & elegãtissimè Ang. Are. in d.proœ.Inst.§ igitur.But.in capi.fin.ibi , ex his infert. de consue.& sunt dicta antiquorũ in l. de quibus. ff. de legi.& in l.2.C.q̃ sit lon.ꝯsue.& Hos.in summa, de con suet.§.fi.ver.sed nunquid.Et s̃m hęc intellige ẽt glos.21. q.4.in summa.circa med.ibi,per non vsum, &c. Ex ista intelligentia dixit Ang.Aret.in l.1.in fi.prin.& in l.si ex pressim.ff.de ap.nõ esse verũ dictum Pet.de Anch.in d. cle.1.de reb.eccl.non alie.de sñia ꝯ statutum non vsita- tum,qa s̃m eum, verum est, dicere sententiam esse con tra constitutionem,ergo nulla. Et multæ sunt leges quę non seruantur,& tamen ignorantia non excusat. Sed puto Pet de Anch.intellexisse dictum suum, s̃m prædi cta, vꝫ, ꝙ statutum sit insulitatum per desuetudinem habentem in se actus tacite contrarios ipsi statuto . Et ita intellige,quę dixi de re iudic.capitu.1.in fi.2.amplia tionis.Dubito ẽt ex p̃dictis,an sit vera gl.3.in ca.cũ mul tæ,15.quæst.vlt.quam extollit hic Abb. quia licèt eccle sia non sit vsa illo iure,tamen nõ extat memoria , ꝙ cõ stitutus in sacris duxerit vxorem,& ideo non vr̃ euenis̃ se casus desuetudinis,q̃ sufficiat ad legis abrogationem. Et ita illam glo.mordet Abb.de fo.comp.cum sit. ibi , secundò prosequendo gloss.Tamen si casus occurrisset in aliquo loco,& illa pœna non fuisset seruata, tunc in illo loco procederet dictum illius glo. qa esset inducta sufficiens desuetudo,& tamen in alio loco non operare tur illa desuetudo. Abb.in ca.2.ad fi.de choa.cle.& mu. ¶ Quinta declaratio. Si † a principio aliq̃ suscipiũt l. ĩ

11 eodem loco,aliqui nõ,& Papa simpliciter sustinet,nec aliquid super illo disponit,tũc tolerãtia Papæ nõ excu sat a pc̃tõ,nec dispẽsationẽ inducit. Abb. hic p̃ ca. iam dudũ.de pręb.Idẽ Abb.in d.capitu.cum olim. ibi , & ex hoc no.de cle. cõiu.& But.in capitu. quia circa. ad fi.de cõsan.& affi.& ibi alij.¶ Limita hoc tripliciter . Primò nisi tolerãtia Papæ sit specifica,& ex certa sciẽtia, vt qa dicat tolerandos esse illos inobseruantes,maxime cã ex pressa,puta ad euitandum scãdalum , qa quantum ad il los nõ seruãtes , hoc ꝯtinet vĩ dispensationis. Ita Dom. hic dicens,esse ꝓprie casum in d.capitu. qa circa . scd̃m communem intellectum. Et idẽ ẽt dicit ibi Abb.ad fin. dicens,ꝙ qñ ꝯstitutio fuit a principio recepta,& ex post aliqui transgrediũtur,tunc tolerantia Papæ nõ prodest per d.capit.cũ iam dudum.nisi Papa specifice scribat,ꝙ uult certũ actũ dissimulare,seu tolerare,quia talis dissi- mulatio hẽt uim dispensationis,ut ibi.Et p̃ illũ text.di- cit Abb.in c.nisi essent.versi.mihi placet.de præb. ꝙ ubi cunque princeps scribendo,uel respondendo dicit, To- leramus,ur̃ super illo actu dispensare. Secus ubi tolerat de facto nõ resistẽdo,quia tunc non inducit̃ dispẽsatio. Et sic intelligit d.capit.cum iam dudũ.Quod ultimũ in telligo qñ simpliciter tolerat contrauentionẽ amico- rum,secus , si ꝯuentio esset uniuer salis uel maioris par- tis,p̃ p̃dicta, neque aliter puto sẽsisse Abb.ĩspectis dictis suis,ĩ d.ca.qa circa. Et dicit Abb.ĩ ca.nisi. Host.ibi male locutum dũ dicit , ꝙ ubi Papa rescribẽdo dicit, Tole- ramus,ñ uidetur dispensare,licèt ipsũ alij sequãtur,ut p̃ Imo.ibi,uer.gl.3.Forte dictum Host.procedit , qñ con- stat per alia uerba rescripti,ꝙ tolerat, animo tamẽ non dispensandi,per tex.in d.ca.cũ iãdudum. Et dicit Aug. de Anch.in li. De pot.eccl.quęstio.69.artic.1.ad fi. ꝙ in antiqua compilatione in cap.cum non ignores. de præ ben.ita solet contineri,Mirabile gerimus & indignum, ꝙ tu ĩ ecclesia tua uis introducere consuetudinẽ eccle- siæ Gallicanæ,q̃ cũ unũ ad plura beneficia recipiat,ꝯ sa crorum canonum instituta,non approbatur a nobis,li- cèt non possit p̃ multitudine delinquentiũ emendari. Et p̃ illũ tex.dixit Augu.ubi s̃.ꝙ Papa non potest oẽs a- busiones de ecclesia tollere p̃p̃ difficultatẽ correctio- nis.& consuetudo irrationabilis,est dicẽda abusio. ¶ Li mita secundò , dummodò maior pars populi recipiat legẽ,nã tũc peccat minor pars eã non obseruãdo, secus esset,qñ maior pars populi ñ obseruas̃ set. Nã in consuetudine inducẽda attẽditur maior pars populi a , & non , qđ facit minor. Imo.in d.capitu. cũ iãdudũ.& ibi Abb.ad fi.& Abb. in d. capit. qa circa.p̃ id,qđ no.Ioan.And. in cap. fi.de consue.& p̃ l.ꝙ maior.ff. ad muni.cũ si. ¶ Limita tertiò,nisi lex a principio recepta ab omnibus uel maiori parte , ex post uniuersaliter ab oĩbus non obseruaret̃,& Papa sciret,& toleraret,qa tũc credit Butr.ĩ d.capitu. qa circa . ꝙ hoc ius tollitur p̃ desuetudinẽ,quasi uidear̃ Papa uelle,qđ uult uniuersalis collectio fideliũ,ex quo non ꝯdicit . Alle- gat d.§.leges.& l.de q̃bus.ff.de legib. ¶ Attende bñ, qa dictũ in se habet magnã uim. & tangit casum nõ discus sum p̃ Scribentes in hac materia, uꝫ, utrum tolerãtia Papę operetur dispensationem ꝯ ius non solum nũquã obseruatum,sed ẽt contra ius obseruatum a principio, postea per desuetudinem sublatum. Et hoc dictum reci tãt ibi sĩpliciter Zochꝰ & Alex. de Neuo,sed Abb.ibi,& Præpositus Mediolanensis,hodie ep̃s Alexãdriæ, & au- ditor Rotæ celeberrimus,referentes distin. Butri. tacẽt istud membrum,qđ forte habuerunt pro difficili , tum per d.capitu.cum iamdudum . tũ quia lex semel firma- ta dẽt tolli p̃ desuetudinem rõnabilem & præscriptã, capitu.fi.de consue.Et considero ualde,ꝙ Imo. in d. ca. cum iamdudum.recitando dicta But. in d.ca. qa circa. refert istud uerbum,& ponit uerba,quæ non ponit But. Nã dicit isto casu requiri spatium 40. annorum p̃ d. c. fi. Tñ,ut dixi, But. hoc non dicit,sed ꝙ Papa uidetur uel le id,quod uult uniuersalis collectio fidelium . Si dice- res , sequẽdo Butr. ꝙ dispositio capitu.fina. de consue. procedit in consuetudine inducenda,nos autem loqui mur in inducenda desuetudine,per quã ĩ casibus occur- rentibus lex non fuit seruata,qa tunc tollitur,accedente scien

a Maior pars populi. *ad quod ad de not. & plenè Do.Soc.in cõsi.7. inci. Nũc quęsitorum.vers.circa secundã principalẽ q.cum uersic.seq. in 1.parte.*

te ſi :ientia principis: profectò iſtud non ꝯſonat, qa hic naſ citur conſuetudo ꝯ̃ legẽ, quæ derogat ipſi legi: iō pu to t utius eſſe, ꝙ iſte caſus ſeruiat ad materiam d. c. fi. q̄ pro priè eſt de conſuetudine ꝯ̃ legem firmatã moribus vte ntium, nos aũt hic agimus de nunquã recepta. Et ꝙ cor ıtra firmatam requirantur 40. anni, probabitur etiã j. ii 17. declara. verſi. conſiderabam tertiò. Cogitabis tñ ma ximè pp dicta, & ꝑximè ſequentia. Et quæ dicta sũt in l ıac declaratione, procedunt ẽt in ſtatutis inferiorũ, ſm But. & Abb. in d. c. quia circa quos recitat ibi ſimpli cit er Zochus, & Ale. de Neuo, & Præpoſitus, q̄ p̄ cęteris gu ſtat ſimpl̃r hoc vltimũ de ſtatutis inferiorũ. Scd̃m q̄ di ta dẽt intelligi qđ not. ſimpl̃r Arc. ĩ c. obeũtib. 63. di. dũ dicit derogatũ eſſe illi canoni per cõſuetudinẽ, quã Pa pa ſcit & tolerat. Et ſic vr̃ tacitè approbare, ſm eum. ¶ Similiter dicit Arch. in c. nõ confidat. 50. diſt. ꝙ Papa ta cet, & permittit, ꝙ epi ordinent quotidie illiteratos. iō excuſantur, quaſi ex generali ꝯſuetudine eccleſiæ, ꝯ̃ qt ıã tñ hodie c. fi. de temp. ord. lib. 6. faciunt verba Ar ch 1. 10. q. 1. c. sãctorũ. dũ dicit, ſiue hoc fiat de iure, ſiue nõ: q uotidie tñ fit ab epis, & Papa tolerat. Et de iſtis dictis fe :ci mentionẽ ĩ c. oẽs leges. 2. diſt. Facit, qđ ſcribit Ana. ir ı c. 1. 1. col. de ſchiſma. dũ allendo Bart. & Bal. ponit de ir nperatore tolerante, ꝙ Ianuenſes eligant ſibi ducem. F acit, qđ no. Ana. in c. 2. de cler. vena. referendo Ange. ir ı l. iniuriarum actio. §. ſi quis me prohibet. ff. de iniur. D e tolerantia Imperatoris circa Venetos prætendẽtes a dñium ĩ Gulfo maris Adriatici a, facit qđ no. Ana. de Iudæ. c. ſicut. dũ põit di ctũ Sali. C. de Iudę. l. null⁹. ꝙ ſi prĩceps tolerat bãnitũ ĩ ciuitate, vr̃ eũ rebãnire. de quo dubitaui ĩ d. c. ſicut. ꝑ cle. fi. de ſentẽ. excom. Tñ ipsũ ſequit̃ Alex. ꝯſ. mihi 248. Pro ĩueſtigatione p̄dictorũ. ad fi. Et iſta dicta uide impreſſa in certis apoſtil. ad But. in d. c. qa circa. at tributis cuidã Moderno. Sed Deũ teſtẽ habeo, & angelos eius, ſuper aĩam meam, ꝙ ego illã apoſtillã, dũ eſſem ſcholaris crebra diligẽtia glomeraui ad Butr. meũ, quo mihi ſubtracto, deuenerunt hæc ad vulgi notitiã. Sed q̄ ibi iuuenili ter inuenies, excuſari dñt attẽta ætate mea, de qua ibi dr̃, & attẽta domeſticæ ſcripturę tunc non veri ſimili propagatione. Et ꝯueniunt, q̄ dixi de p̄ſcr. c. cũ liceat. qñ inferiores ab Imperatore poſſint p̄ſcribere iura imperij. ¶ Et de iſta patientia Papæ circa ea, quæ ſunt de genere malorũ, de iure poſitiuo, vide omnino Hoſ. in ſumma, de ſnĩa. §. quot sũt eius ſpecies. ver. ſed nunqd hoc eſt ſimpliciter verũ. Et ibi ẽt, ꝙ patientia inferiorũ prælatorum circa non ſeruantes ius poſitiuũ nihil operat̃. Quod ẽt firmat But. in d. c. quia circa. & clarius Prępoſitus ibi, ad fi. Cui adde Hoſt. in d. loco. Cogitabã tñ nunqd dictum But. de quo in prin. huius tertiæ limitationis poſſet habere locum eodẽ modo, quo ipſe vr̃ loq, vcȝ in deſuetudine vniuerſali oĩum fidelium, nõ ſeruantium canonẽ Papa ſciẽte. Impugnationes aũt p̄dictæ habeãt locum in deſuetudine particulari quorundã locorum.

a A driatici. *Ad d le, ꝙ Veneti ſunt lomini maris Adriatici, & litorũ eius, in genere tãtum, nõ autem in ſpecie, quia litora ſunt ciuitatũ adiacentium litori, ſecundum Bal. in l. pen. C. de condi. inſer. Vide Salic. in l. 3. C. de naut. fęn. & Bart. in l. quo min⁹. 2. q. de flu. & in l. Senæ. ff. de iniur. et Bartho. Cæpo. ĩ l. eũ, qui vectigal. de ver. ſig. & in tra. de ſer. ruſti. tit. de mare.*

12 ¶ Sexta declaratio. Primi † incipientes violare legẽ p̄ceptiuã, incurrunt pc̄tm̃ mortale, qa non obſeruãtia & inobediẽtia potius grauat pc̄tm̃, c. fi. in princip. de ꝯſue. Et facit c. 2 s̃. ti. ꝑxi. Ita ꝑcedit dictum Hoſ. hic, quem ita intelligit Pau. in cle. fi. de ęta. & quali. & ẽt dicet ĩ tertia ꝯſideratione ſeptimæ declarationis. Sed quãtum ad illos, q̄ poſtea venerunt, reperientes legẽ non ſeruari, & qui eã non ſeruauerunt, põt ĩduci ꝯſuetudo, qa potuerunt exiſtimare, ꝙ ex aliqua rõnabili cã illa lex nõ fuit ſeruata. Ita đclarat Abb. & Dom. hic, arg notatorũ ꝑ gl. de p̄ſc. c. đ quarta. & đ iurepa. c. cura. ¶ Intellige hęc quatuor modis. Primò, niſi illi primi mouerent̃ aliqua iuſta & rõnabili cã, pp quã ipſemet ſuperior ĩduxiſſet relaxationẽ legis, ſi eã ſciuiſſet: qa tunc ñ peccãt. Abb. hic, pp dictũ Arc. in c. vtinã. 76. diſ. vbi dicit, ꝙ licèt ueniens ꝯ̃ ius diuinum, peccet mortaliter, non tñ ſic ligat̃ veniens ꝯ̃ ius humanum, nã põt euitare mortale, ſi hẽt aliquam cãm rõnabilem ꝯ̃ueniendi. Et ſequitur ẽt Abb. de teſt. c. licèt ex quadã. de ꝓba. c. qm̃. vlt. no. Dixi in c. 1. 6. fal. & in c. nam ꝯcupiſcentiã. de ꝯſti. Bene facit d. c. fi. de ꝯſue. ubi põt induci ꝯſuetudo rõnabilis ꝯ̃ legem, & tñ primi inducentes nõ peccant, qa adeſt ibi ſaltem tacitus ꝯſenſus principis, & ita etiam adeſt hic, ut dicet̃ proxime in quarta intelligentia. ¶ Intellige ſcđò, niſi qui ꝯdidit legem, ſciat de inobſeruantia alicuius populi, uel maioris partis, qa vr̃ tacitè diſpenſare, ſi non ꝯ̃dicit, cum poſſit, per p̄dicta, licèt Car. ĩ cle. fi. de ęta. & quali. in fi. 3. oppo. uideat̃ velle, ꝙ primi uiolatores ñ excuſent̃ pp ſcĩam ſuperioris, ſed bñ ſucceſſores, nam in utriſque ur̃ eadẽ rõ, ſaluo, niſi ſubtiliter dicas, ꝙ iſta intelligentia, ut differat a p̄cedenti, loquit̃ de inobſeruantia non rõnabiliter inducta, quo caſu bene pñt differre primi a ſucceſſorib⁹. Nam ꝑ p̄dicta, ſucceſſores credentes primos bene motos, excuſant̃, non aũt primi de ꝓprio errore ꝯſcij. ¶ Intellige tertiò, niſi p̄ceptum legis nouę reſpiciat cõmodum priuatorum, qa tunc ſine peccato tolli põt deſuetudine ꝑ ipſos priuatos, ſicut ꝑ actum & remiſſionẽ põt tolli ipſa lex, de regula. c. ad apoſtolicam. Ita gl. in d. l. de q̄bus. & But. & Imo. & Domi. hic. ¶ Intellige quartò aduertenter, quando illi primi cœperunt prius ſeruare legẽ aliquo tpe, poſtea deſtiterunt, qa ſi ſimus extra caſus ꝑximè dictos, peccant mortaliter, ex quo lex iam erat firmata morib⁹ vtentium. Sed ſi a principio noluerunt legem nouam obſeruare, non peccant, ſm Domi. valde ſingulariter in d. §. leges. ad fi. Nam uolens tollere, rõnẽ Hoſt. hic, dicit iſta aurea uerba ꝙ non eſt veriſil̃e, principem velle ſubditos ligare, ex quo lex moribus utẽtium non approbat̃, qa vr̃ a prĩcipio ſtatuere ſub tali ꝯditione, vcȝ ſi moribus utẽtium recipient̃. Patet in d. §. leges. Facit ultra eum d. l. de q̄bus. ibi, nulla alia cã tenent, q̄ ꝙ iudicio populi receptæ ſunt, & ſic deſuetudo habens ſaltem tacitum conſenſum principis ꝯdendo legem, fecit eam ſubiectam tali ꝯditioni: Ergo non ſeruantes eã, non dicunt̃ uenire ꝯ̃ p̄ceptum ſuperioris, ſm eum. Quę verba ſunt noua, & ſubtilia in hac materia. Et hinc eſt, ꝙ Dom. hic dicit, hanc đclarationẽ de pc̄tõ. loq expreſsè, qñ primò cęperunt obſeruare, poſtea deſtiterunt, & tunc notantur de peccato, non autem, quando ſtatĩ recuſarunt legẽ obſeruare. Et dicit Dom. ĩ d. c. de libellis. in fi. 20. diſ. declarãdo gl. fi. ibi, ꝙ licet eccleſia oriẽtalis non receperit canones loquentes de ꝯtinentia clericorum, tamen non incidit in hæreſim, qa canon dr̃ approbari ꝑ admiſſionem inferiorum, d. §. leges. Et caue, qa, qđ dictum eſt, ſucceſſores excuſari, ur̃ ꝓcedere, quo ad hoc, ut poſſit ĩ eis inchoari p̄ſcriptio legitima ꝯ̃ legem, in qua p̄ſcriptione non computatur tp̄s anteceſſorum, ſed tempus ſuę pręſcriptionis, ut notatur in d. c. de quarta. & d. c. cura. & debet eſſet 40. annorum contra canonem, ut dicetur in fi. huius materię, ibi, ſecundo modo poſſumus. ¶ Septima & ultima declaratio cęteris diffi-
13 cilior. Vbi † talis inobſeruantia, uel deſuetudo non habet ſecum notitiam ſuperioris, q̄ legem ꝯdidit, requiritur p̄ſcriptio 40. annorũ, & ꝙ ſit fundata ratione. Abb. hic ſingulariter. & ſequitur ad literam Mari. de ꝯſue. c. cum ꝯſuetudinis. Quibus adde Card. in pręs. Cle. verſic. ſecundò q̄ro. vbi dicit ꝙ ſi abuſio eſt talis, quę inducat ꝯſuetudinem, ſm modos, de quibus in c. fi. de conſue. illa tollit legem: ſi autem illa eſt ſimplex inobſeruantia, uel non receptio legis, tunc excuſat non recipientes, qñ per ꝯſuetudinem ꝯ̃riam non eſt recepta, quam ꝯſuetudinem generalem princeps ſcit, & tolerat. Ita loquitur c. in iſtis. & c. ſequens, 4. diſ. Alias autem non vſus, ſeu non receptio, nihil operatur, ſecundum Cal. ĩferentem ad moniales, quę non receperunt conſtitutionem de clauſuris, de qua in c. 1. de ſta. regul. in 6. ¶ Conſidera tria diligentiſſimè. Primò, quòd hoc ſecundum membrum diſtinctionis Abb. hic, nihil affert noui, quoad

istam

ad istam gl. sed est decidere id, qđ deciditur de directo, ĩ c. fi. de ꝯsuetu. Et vult expresse Abb. ꝙ easdē qualitates debeat habere desuetudo, q̄ inducit ad ĩpediendū vinculum legis nouæ, ignorante principe, quas hēt ꝯsuetudo, q̄ inducit ad p̄scribendum ꝯ̃ legem. Et re uera ista parificatio est ꝯ̃ id, quod ipse dicit in primo membro, qn̄ uult, ꝙ sciente principe non requiritur tp̄s ad firmandā desuetudinem, sed sufficiunt actus ꝯ̃rij. Rō est, quia, f̄m eum, non agit ibi de p̄scribendo ꝯ̃ legem, sed de impediendo vinculo legis nouæ. Ergo per illam rōnem, vcȝ cum non agatur, nisi de impediendo vinculo legis nouæ, non vr̄, ꝙ solennitas c. fi. de ꝯsue. requiratur in impedienda lege noua, cum differat ab vsitata. & iō Abb. in d. c. cū olī. de cle. cōiug. 2. col. nihil dicit de 40. annis, qn̄ princeps ignorat, sed solum dicit, ꝙ non recipientes saltem p̄ longa tp̄a excusant. ¶ Cōsidera scđo, ꝙ Calde. hic vult plus vcȝ, ꝙ ēt superiore ignorante sufficit tp̄s 10. annorū, & sequitur hic Imo. in prin. dicens hanc opi. esse multū notandā, & approbari p̄ But. & Card. hic: qa p̄scriptio 10. ann. dr̄ longum tp̄s, adeo ꝙ sufficiat ad tollendam legem ciuilem, vt no. oēs in l. de quibus. ff. de legi. & in d. c. fi. Quod aūt dr̄ ibi de p̄scriptione 40. anno. ad tollendā l. canonicam, hēt locum, qn̄ agit de tollenda l. iā firmata p̄ obseruantiam. Et ita loquuntur notata in d. c. fi. & gl. 1. in c. decreuit. 22. q. 5. Sed hic agit đ impediendo vinculo legis nondum acceptatę, ĩ quo nō ē opus ꝯsuetudine quadragenaria. Iō sufficit desuetudo longi tēporis, ꝙ est 10. an. f̄m gl. 4. in c. fi. de ꝯsue. in 6. Et est ampliatio pulchra ad gl. istā. ¶ Si diceres, quare non sufficiunt hic aliq actus ꝯ̃rij absque inobseruantia decennali ignorante principe, sicut sufficiunt illi actus, qñ princeps scit, vt est dictum in regula, post Abb. Rn̄deretur, ꝙ ubi cōcurrit notitia principis, q̄ sola sufficit ad inducendam tacitam dispensationem, & ad coniecturandam tacitā uoluntatem principis, in illa dispensatione oportet elicere eam duobus ꝯcurrētibus, vcȝ tolerātia sua & actibus ꝯ̃rijs: sed ubi ignorat inobseruantiam, op⁹ est longo tēpore, per qđ appareat de continuata & uniformi inobseruantia subditorum, q̄ nō cognoscitur ex paucis actibus Vnde dicit Dom. in c. ex parte. vlt. col. đ ꝯsti. ꝙ momentanea obseruantia statuti, non tollit statutum. Ita dicit incidenter ꝓbari ex verbis Io. An. ibi. Cum istis possumus transire p̄p̄ authoritatem Cal. & sequaciū, quamuis fortè sine periculo attentari posset, ꝙ ēt vbi princeps ignorat, sufficiat gn̄alis inobseruantia p̄ aliquos actus populariter factos, & ex illis inducat, quo ad hoc, desuetudo, iuxta c. ita nos. 25. q. 2. Ex quo sequeret in effectu, ꝙ nullo casu esset necessarius ꝯsensus pricipis. Induco verba Dom. in d. §. leges. ad fi. ubi dicit, ꝙ in ista materia sufficit tacitus ꝯsensus principis, vel tacita scientia, qa ex quo disposuit, ꝙ consuetudo legitima tollat legē, d. c. fi. vr̄ in talibus ꝯsuetudinibus p̄stare assensū, dato, ꝙ alio mō nō innotescant sibi ĩ indiuiduo. Ita dicit fuisse de mente gl. ibi, dū refert opi. Bri. Et hoc dicit uelle Arc. ibi, & ita tenere Inn. I c. cū P. in fi. đ fi ĩstr. nā difficile esset, ꝙ Papa sciret particulares cōsuetudines, & ꝯsensum p̄stare f̄m gl. in d. §. leges. Pro quo allego text. optimum in Auth. de fideiul. in princi. ibi vsū verò nescimus, quemadmodū approbatū. Præterea authoritates allegatę s̄. in regula simpliciter loquunt đ desuetudine & nihil de expressa scīa principis. Et bene facit, qđ notat Abb. hic, dū ĩpugnat But. p̄ c. fi. de consuetu. ¶ Si fortè quispiā diceret, fateor, ꝙ tacite approbat superior ꝯsuetudinē p̄scriptā & rōnabilē. d. ca. fi. sed nō approbat merā desuetudinē non p̄scriptam, respondet Dom. ubi s̄. ꝙ imo eam ēt approbat, quia ipsa desuetudo habet tacitum consensum principis. Præsumitur. n. in sua l. apposuisset tacitā cōditionem, si obseruabit, vt dixi in fine sextæ declarationis. Quòd aūt in inducenda consuetudine ꝯ̃ legem non requiratur scientia principis, vide Alex. allegantem loca ordinaria ꝯs. mihi 142. Visa facti. 2. col. Notant oēs in d. c. fi. non obstante varietate glossarū ibi, & alibi: Nisi agatur de inducenda consuetudine in sacramentalibus, qa nō tenet sine scientia Papæ, gl. fi. in fi. de sec. nup. in uer. uir aūt. quam extollit. ibi Abb. & sequit eam hic. Item requiritur ꝯsensus principis in certis alijs casibus, quos enumerat Domin. in d. ca. fi. 5. col. vers. tu dic latius in d. passu. de qbus fecit sex fallen. legendo d. c. fi. ¶ Cōsiderabam tertiò, iā scriptis p̄dictis, ꝙ Ioan. de Imo. hic in fine ur̄ dubitare de eo, de quo s̄. fecit festum post Cald. & But. de tp̄e 10. annorū, nam dicit illud posse procedere f̄m leges: sed f̄m canones est magis dubium, & vr̄, ꝙ requirant 40. anni ad ĩducendā desuetudinē ꝯ̃ l. nouam, qa tm̄ tp̄s requirit ad tollendum canonē, d. ca. fina. cum glo. neque obstat gl. 3. in d. ca. fi. de ꝯsue. in 6. quia loquit in ꝯsuetudine, q̄ est p̄ter, non ꝯ̃ ius. Non obstat tex. in d. §. leges. qa ille est tex. Gratiani, qui non habuit potestatem condendæ legis, ut dn̄t oēs post Ioan. And. in ca. 2. de resc. Et dicit istud fortè esse verius, licèt dictum Cal. & But. sit menti tenendū. Et idem tenet Imo. in d. clem. fi. 2. col. de æta. & quali. Quæ verba mirabiliter turbant hanc materiam maxime tollendo tex. radicalem in hac materia in d. §. leges. & cogerēt quēlibet de hac materia incautè loquētem subsistere. ¶ Nihilominùs ex p̄dictis ꝯsidera accuratissimè, ꝙ duobus modis loquimur in hac materia circa desuetudinem. Vno mō in desuetudine circa legem nunq̄ obseruatam. Alio mō circa l. à principio & hactenus obseruatam. ¶ Primo mō, si ꝯditor legis scit desuetudinem, non est opus tp̄e, sed sufficiunt tot actus maioris partis populi, ex qbus eliciatur superioris tolerantia. Et ꝓcedet tex. in §. leges. allegatus & approbatus vniuersaliter p̄ oēs glossatores & magistros nostros., & ꝯueniunt multi tex. allegati in regula, & difficilè, ut puta, audiret in practica, q negaret d. §. lege. toties allegatū. Sed si ꝯditor legis ignorat desuetudinem, tunc qcquid s̄. dictum sit, tutius est tenere, ꝙ requirant 10. anni, & illi sufficiant, vt p̄ Cald. & But. licèt sit ēt probabilis illa opi. ꝙ sufficiant plures actus ꝯtinuati ꝯ̃ legē, ut dixi ĩ ꝓxima ꝯsideratione. Non obstant notata in d. ca. fi. de ꝯsue. qa loquunt in ꝯsuetudine, q̄ venit ad tollendā legē iam firmatam moribus utentiū. Sed hic ad impediendū ne liget, in quo minus tp̄s sufficit, quasi illa non sit lex oĩ integritate p̄fecta, iuxta sn̄iam Pau. & Matt. in procemio Cle. q dicunt tria requiri ad esse legis, primò, ꝙ ꝯstituatur, scđo, ꝙ ꝓmulget, tertiò, ꝙ moribus utentiū approbetur, & si qd horū deficit, nō est, nec pōt dici ꝯstitutio per dictum. §. leges. f̄m eos. Est uerum, ꝙ glo. magna in dicto procemio, in versi. & ꝙ ligauerit. tenet, ꝙ imo publicatio sit ultimus actus perfectus legis, per l. humanum. C. de legi. Et hoc uerius, secundum Car. ibi. Tamē potest dici, quòd licèt publicatio perficiat legem, uidet postea necessaria obseruātia propter gl. hic, & per prædicta. Bene facit, quod in simili dixi in rub. de consti. post Bal. in d. l. humanum. ad fin. C. de legi. & Petr. de Ancha. in regula, nemo, in fi. li. 6. in illa quæstione longa, vtrum de essentia legis sit scriptura. nam, secundum istos, quo ad formam substantialem, non est de essentia, sed bene, quo ad accidentalem, id est, ad inducendā obligationem ex lege. ¶ Secundo modo possumus loq de consuetudine contra l. a principio approbatam, & tunc, quicquid dicat Butri. in d. capitu. quia circa. vr̄ vera ista opi. Imo. ꝙ hoc casu requirant 40. anni, ut etiam tetigi in 3. limitatione quintæ declarationis. Neque credo, ꝙ tunc sufficit scientia principis, quia est potius quędam patientia, quàm tolerantia dispensatiua, iuxta capit. cū iam dudum. Sed non est sic in l. nouiter promulgata, qa ut est declaratū in ꝓxima declaratione, ur̄ lata sub tacita conditione, si vniuersaliter, uel à maiore parte populi recipietur: in l. autem vsitata iam est adimpleta illa ꝯditio. ¶ Nec uidetur bene ꝓbari ista limitatio ad ca. fin. de consue. uidelicet, ꝙ respectu temporis non habeat locū, quādo princeps scit, & tolerat inobseruātiam legis firmatæ semel utentiū moribus. Et ꝓ ista differentia inter legē nunquam receptam & l. semel receptam postea usitatam, ut in prima operet cōsensus principis, non in secunda, uidetur aperta decisio Cardina. in clemen. fin. in fi. 3. oppo. de æta. & qualita. si bene legat,

iunctis

iunctis verbis Pauli ibi relatis ꝑ eum. ¶Demum aduerte, q͂a dato, sed non ꝯcesso, ꝙ esset vera indistincte opi. Ab. & Io. de 40. annis, q̄ vr̄ placere ipsi Car. in proœmio Cle. tn̄ procederet in desuetudine ꝯ ius Canonicum, sed ꝯ ius ciuile, vel statutorum, procedet indubitanter, qđ est dictum de decennio, vt fatet̄ hic Imo. & ꝯsuluit Alc. d. cons. 147. Per q̄ idem puto in desuetudine ꝯ statutum epi. Tn̄ qn̄ eps, vel alius sciret de inobseruantia, tunc viderentur sufficere actus ꝯrij, vt hic per Abb. Si autem ignorat, & suum statutum à principio nō seruat, adhuc videnť sufficere actus ꝯrij. Si aūt seruatur, postea incipit nō seruari, tunc illa noua desuetudo requirit decenniū. Et idem in l. ciuili. Lex aūt canonica à principio tollit ꝑ actus ꝯrios, sciente superiore, ex post aūt requiruntur 40. anni, si fuit à principio obseruata ēťsi princeps sciat, per s̄. dicta. Quæ oīa reducunť ad ista vltima verba. Ruminabis istum passum nullibi ita plene & ordinate examinatum. Reliquis, qui de hac materia loquenť, alleuiauimus laborem ordinandi tot varietates, superest eis solus labor aliquid altius meditandi. ¶Vltimo no. bene gl. hic, f̄m Abb. ꝙ vbi ꝯfirmatio exigit̄ à pari, capit̄ pro obseruātia. Vnde infert, ꝙ si quis promisit, ꝙ Titius cōfirmabit talem ꝯctum, debet intelligi, ꝙ ille obseruabit & approbabit, qđ in eo erit. Quod bene no. f̄m eum. Sed Do. hic notat istam gl. ꝙ quis dr̄ confirmare actum, qn̄ ipsum seruat, licet aliter expresse non confirmet. Vnde infert notanter, ꝙ si aliquis promisit confirmare laudū latum, vel facturum & curaturum, ꝙ aliquis confirmabit, talis dr̄ hoc fecisse, si ille seruat, licet aliter non ꝯfirmet. Qđ nota, f̄m eum. ¶Pro dicto Ab. vide Bal. in l. fi. ver. vlterius nota, C. de legi. vbi dicit, ꝙ ꝯfirmatio est manifestū signum superioritatis. Et dixit Host. in cap. qualiter. 2. de elec. ꝙ consilium non confirmat cōstitutiones, sed approbat. Papa eas confirmat, quæ fiunt in cōcilio, quia confirmatio est actus superioritatis, & sequit̄ Car. in cap. licet. in 10. contrario, de electio. Facit ad dicenda in cap. 1. in prin. ti. prox.

SVMMARIVM.

1 *Securitas si detur alicui in eundo, debet etiam gaudere eadem securitate in redeundo.*
2 *Iudex secularis si relaxat illum, quem capit in ecclesia, & dū fugit ad ecclesiam, iterum capitur, non dicitur libere relaxatus.*
3 *Sermo simplex regulariter verificatur in prima vice, unde securitas si datur bannito, veniendi, intelligitur in dubio pro prima vice. Hęc regula recipit 7. fallentias.*
4 *Dispensatio ad duo curata, intelligitur de primis.*
5 *Promittens reaptare molendinum, intelligitur pro una vice.*

CAPITVLVM II.

1 INnouamus. ¶Dū dicit Ab. ꝙ securitas † data ī eūdo, dēt intelligi ēt in redeundo, post Bar. in l. vtimur. ff. de sepul. vio. Idem Ab. & Im. in c. q͂a diuersitatem. 1. col. de concess. præb ꝑ illum tex. & Imo. hic, subdens ꝑ istum textum, ꝙ si detur alicui securitas, vt possit venire ad ciuitatem, & ipse nō possit venire, nisi cum equo, intelligit̄ data securitas ꝑ equo. Item ꝙ si alicui data est securitas, vt possit conducere mercantias, vr̄ data, ꝙ ēt possit reducere. Adde tex. in ti. de pace Constan. in ver. nobis intrantib. Per quem no. ibi Bal. quod qn̄ imperator intrat Lombardiam, debent viæ & pōtens adaptari sufficienter in eundo & redeundo. Et adde tex. similem isti in cap. ego N. de iureiu. in ver. eundo & redeundo, & ibi Abb. dicit idem quod hic, & tex. in c. statutum. § fi. de resc. in 6. ibi, veniendo, stando & redeundo. Facit dictum Bar. in l. 1. ff. de acqui.
2 re. do. vbi dicit, ꝙ † si secularis iudex relaxat illū, quē cepit in eccl̄a, & dū fugit ad eccl̄am, iterum capit̄, non dr̄ relaxatus libere, q͂a dēt esse relaxatus, data sibi tali libertate, ꝙ difficilis sit eius prosecutio, per illam legem, & ꝑ l. q neq;. §. solutum. cum sua gl. ff. de ver. sig. Idem Arch. c. minor. 17. q 4. dicens, ꝙ non dr̄ fieri restitutio, nisi fiat eodē loco, ꝑ c. reintegranda. 3. q. 1. tex. optimus. ĩ. de ꝑc. c. accedens. probans, ꝙ qui tenet̄ aliquem restituere, non liberat̄ ab obligatione, relaxando eum in suo territorio: sed dēt illū facere secure ꝑduci extra territorium suum ad locū, vbi possit morari secure. Et iō f̄m Ab. ibi, non valent ꝯctus facti per carceratos, q extrahuntur ex carcerib. & statim facto ꝯctu reponuntur. Qđ bene no. ¶Sed Dom. hic tenet ꝯ ꝑdicta, ꝙ imo securitas data pro eundo ad locum non tutum non vr̄ includere securitatem ēt redeundi. Inducit illū tex. q non expressisset de redeundo, si fuisset satis dicere de eūdo: alias ista expressio fuisset frustratoria. Idem tenet Do. in c. disciplina. in antep. no. 45. dist. & in d. c. statutū. §. pe. ꝑ illos tex ponentes ista vt diuersa. Ergo vnū nō ꝯprehendit aliud. ¶Pro rn̄sione vide Bar. ī l. j. ad fi. C. de naucul. li. 11. vbi primo dicit ꝑ illū tex. ꝙ securitas veniendi, includit securitatē
a recedendi & redeūdi a. Et si diceres, ꝙ imo ille tex. facit ī ꝯriū: q͂a nō expressisset de eūdo & redeūdo, nisi necesse fuisset. Rn̄det Bar. ꝙ imo eo ipso, ꝙ ꝯcedit̄ securitas veniendi, vr̄ ꝯcessa securitas redeundi, non. n. dr̄ secure venire, q secure redire non p̄t, l. sciendū. ff. de legatio. l. de ætate. ff. ad Treb. & d. l. vtimur. Idem Bar. in l. relegati. in fi. ff. de pę. Et sic tollit̄ fundamentū Do. cui ēt rn̄deri posset, ꝙ plerunq; cā maioris expressionis lex vtit̄ verbis pleniorib. q̄ sit necesse, vt dixi in c. solitæ. s̄. ti. ꝑx. ponendo de verbis q̄ aliqn̄ nihil operanť. Cognoscit̄ aūt verborum superfluitas, qn̄ vnū de sui natura sufficiebat, & ita in proposito, vt dicit Bar. vbi s̄. & Ab. hic. Tene menti ꝯclusionem Ab. ꝙ simplex signatura refert̄ ad narrata. Et ꝙ signatura nō simplex sed determinata, inspiciēda est, & nō simplex narratio, ꝯfirmaui multis modis, de resc. c. super literis. ver.
3 quarta ꝯclusio oīa obstātia, &c. ¶Tene † ēt menti famosam regulam, de qua hic ꝑ Ab. ꝙ simplex sermo rr̄ uerificat̄ ī prima vice, per l. boues. §. hoc sermone. ff. de uer. signi. ubi hoc semone, dum nupta erit, primæ nuptiæ intelligunť. Vnde securitas ueniendi data bannito, intelligit̄ ī dubio ꝑ prima uice b. Ab. hic post
b Bar. in l. 1. ff. ad l. Iuliam maie. Idē Bar. in l. dotis. 2. ff. de iure do. & Ang ī l. vtimur. ff. de sepul. viola. & Rap. in l. si mihi & Titio. de ver. obl. Corrobora regulam plurib. aureis dictis ab alio nō reductis. Deinde limita ꝑ 7. fal. quibus erunt ordinata multa, q̄ apud me paulatim glomeraueram, apostillando apostillantes d. §. hoc sermone. licet de his nō tractet aliqs Modernus, ꝑut attestari possū, cū oīum Modernissimorū & Apostillatorum habeat̄ copia in mea bibliothecarum oīum curiosissima.
4 ma. ¶Dispēsatio † ad duo curata ītelligit̄ de primis, c. nō pōt. §. 1. de pb. in 6. Ad qđ vide Car. in cle. fi. in 1. opp. de pb. Illegitimus dispensatus sup curato, intelligit̄ de primo. Ita pronunciauit Bonifacius VIII. vt refert Arc. in c. 1. de fi. presb. in 6. Tn̄ Io. And. & alij ibi insistunt, vt ibi per Do. qui vr̄ cum * Lapo velle, vt hoc procedat in dispensatione, secus in legitimatione, de quo ēt per Rotam de fi. presb. j. in nouis. & * Pe. de Anc. ꝯs. mihi 397. *Tria dubia in cā Vlrici. & ibi ēt inuenies multipliciter ꝑbatum, ꝙ sufficit semel impleuisse obligationem, nec est opus eā iterato implere. Vide ēt Nic. Mylū in ver dispensatio. § 2. Similiter si est dictū ꝙ abitri pn̄t ꝑrogare terminum ꝯpromissi, & non est dictum semel, vel pluries, intelligitur de vna & prima ꝑrogatione. Bal. in c. fi. ibi, dubitatur insuper. de cōsuetu. & in

a Redeundi. *Ad de Bar. in authen. habita. ne filius ꝑ patre. in 1. col. in ver. quæro, illud priuilegium. et do. Alex. de Imo. in suo cōs. 46. 2. parte. Vide tamen gl. cōtrariā in Auth. de mā prin. §. neque autē in glo. in ver. cogemur.*

b Pro prima vice. *Adde do. Alexan. de Imo. in d. l. 1. ff. ad l. Iul. ma. alleg. in tex. & Gem. in c. 1. §. ille vero. in 2. no. de fi. presby. facit l. boues. §. hoc sermone. de ver. sig. & do. Alex. suo cons. 15. 4. parte.*

* *397. Adde ꝙ est consi. 404 vbi per to. & præsertim num. 6. ponit ea quæ recenset hic Auctor.*

in cap. olim. de resc. & Spe. de arb. §. excipit. ver. sed qd si fuerit actum ꝑ d. l. boues. Si aũt esset dictũ, ꝙ possent ꝓrogare pluries, vide tunc Bal. in locis allegatis ꝑ Alex. in l. q bona. §. fi. ff. de dam. infec. Cui adde Bal. in c. ꝓsentata. de test. & in d. c. fi. Facultas data patribus ꝯcilij generalis de eligendo locum ꝯcilio, intelligit̃ de prima electione. Iõ non variant. Ab. in sermone habito in concilio Basileę. inci. Maximum. Si qs emit vuas viridarij, vel rosas, q̃ fructificant bis in anno, dẽt habere primum fructum tm̃, & non fm. Bal. ĩ l. diuortio. §. qđ in anno. ff. sol. mat. dicens ita fuisse disputatum vltra Montes, ꝑ illum tex. & sequit̃ ibi Imo. per d. l. boues, respondens ad quædam ꝯ̃ria formata ibi per Bal. & non soluta. Si est data potestas arbitrandi, intelligit̃ semel tm̃. Bal. in l. si vt proponis. 1. col. ad fi. C. quõ & q̃n iu. Allegat Inn. de iureiu. c. veniens. Si testator relinquit simpliciter eleemosynã tali conuentui in festo sancti Laurentij, intelligitur solum de primo festo vẽturo post mortem testatoris. Bar. l. pen. ff. de annuis. le. ¶ Licentia data monacho, vt possit esse procurator, intelligit̃ de vna vice tm̃. Idem in licentia data clerico de se absentando. Idem in licentia data parochiano de ꝯfitendo alteri, & idem in similib. Cal. ĩ disputa. incip. Ex octo studentib. ibi, prima licentia, &c. ¶ Si promitto dare in calendis, intelligit̃ de primis, nisi illa die essent calendæ, Lẽum, qui calendis. ff. de ver. obligat. late Maria. in c. de illis. ver. octauo no. de ꝯd. ap. Allegat alia multa. Et ꝙ si emo fructus ꝑdij, intelligit̃ de primis, vt est dictũ. ¶ Si testator reliqt vxorem dñam, & vsufructuariã, & superuiuẽs ducat sc̃dam vxorẽ, non intelligit̃ testamentũ de illa sc̃da *. Bal. in l. fi. C. de ind. vidu. Sequit̃ Franc. de Crema, notabili suo 8. Sed ipsum ĩpugnat Ale. ꝯs. allegando ĩ. in 3. fal. ibi ꝓ ista fallentia. & ibi aliquid dicet̃. ¶ Si princeps dat tibi priuilegium pro te & hærede tuo, ĩtelligit̃ de primo. Alb. de Rosa. post Pe. in l. beneficiv. ver. si aũt ĩ priuilegio. ff. de ꝯst. princ. ꝑ l. cum antiqtas. C. de vsufr. 5 ¶ Promittens † reaptare molendinũ, intelligit̃ ꝑ vna vice obligari, secus, si ꝓmisit reaptare, & manutenere reaptatũ. Bal. in l. 13. in 4. q. C. man. ¶ Licentia de ĩgrediendo monasteriũ monialiũ, expirat ꝑ vnũ actũ, ẽtsi ille ingrediat̃ eo die, quo lꝫ oĩb. ex priuilegio ĩgredi. Albe. in 2. parte sta. q. 181. Per dñum fratrem Vbertum. de quo tñ ibi latius. ¶ Eṗs, vel alius ꝑlatus habens potestatẽ nominandi vnũ in prima sui creatione, ꝙ recipiat in canonicũ in aliqua eccl̃a, si nominet vnum q acceptet, postea renũciet, nõ põt nominare fm: Rota de ꝑb. 1. in antiquis *, qa ꝑ illius acceptationem nominatio sortita est effectum, secus, si nõ acceptasset. Ita ꝓcedat c. si electio. de elec. in 6. Si ille, q est obligatus ad dotem, ꝯstituit illam semel, non tenet̃ amplius dotare. Bal. in l. fi. C. de do. promi. ¶ Statutum, ꝙ si locator nihil dixit ante finitam locationẽ, intelligat̃ domus recõducta eisdẽ pactis. habet locum solum ĩ prima locatione. Ale. ꝯs. mihi 500. * breuiter in casu ꝓmisso. ¶ Et dictum, ꝙ si qs cęperit vexillũ hostiũ, habeat tale ꝓmiũ, intelligitur de primo. Bar. in l. hoc articulo. ff. de hęre. instit. ¶ Promittens repræsentare aliquẽ coram iudice ad ipsius iudicis mandatũ, liberatur per primam ꝓsentationem, gl. in l. duob. §. 1. ver. exhibuerit. ff. de iureiu. ꝑ quã dñt ita ibi Benedi. de Plum & Pau. de Cas. Idem Io. An. in Spe. ĩ 3. par. de acc. addit. incip. Odof. ¶ Si promitto iactum retis, vel fructus, ĩtelligit̃ de primis, & si prima vice nihil capiat, vel fructus nõ nascuntur, nihil debeo in sc̃da vice. Et obligatus seruire certo tp̃e, si non põt seruire in illo, non tenetur supplere in alio. Do. post Arch. allegando casus legum, ĩ ca. si ꝑp de rescr. in 6. Et oĩa ista similia sunt fundata per regulam d. l. boues. §. hoc sermone. cum similibus: nec credo, ꝙ sis inuenturus ab alio aggregata. ¶ Fallit primo dicta rł̃a, q̃n primus actus non tenuit, q̃m reiterandus ẽ. Bal. de resc. c. olim. dicẽs, ꝙ si dat̃ potestas arbitro ꝓrogandi, neq; aliud adducit̃, intelligitur de prima ꝓrogatione, & hoc, si ꝓrogatio valuit, sed si nõ valuit, intelligitur de prima q̃ valebit, ꝑ l. hęc ꝯditio. la 1. ff. de ꝯd. & demon. & l. q per salutem. ff. de iureiu. Faciunt, q̃ habentur ꝑ Bar. in l. 2. §. 1. ff. de optio. le. Q̃n faciens actũ, fecit nulliter, an possit reiterare. De quo pulchre per Inn in c. in literis. de of. dele. & ibi dixi in 8. limitatione, ꝑ Bal. in l. si vt proponis. la 1. ad fi. C. quõ & q̃n iu. & in l. fi. C. de eden. & in l. qđ qs. in fi. C. de ꝓc. oĩno ꝑ Alex. in l. serui electione. de le. 1. aliqd in d. l. qui per salutem. ff. de iureiu. Do. post Imo. in c. si ꝯpromissarius §. 1. de ele. in 6. & in c. ne captandæ. de conces. ꝑb. eo. li. Bal. pulchre l. fi. ibi, quarto q̃ro. C. de ꝯ̃hen. emp. Rota de ꝑb. 1. in antiquis, Lud. cons. 329. * Et facit, quod dicetur ĩ. in 5. fallentia, de compromisso, qđ expirauit. Et faciũt multa, q̃ dixi, c. ex tenore, de rescr. ornando gl. ibi, & reg. non præstat. de reg. iu. ĩ 6. ¶ Fallit secundo, vbi simplex sermo profertur in mã q̃ de consuetudine requirit iterationẽ. Bal. l. 1. C. de fideicõ. dicens, ꝙ si testator mandat hæredi, ꝙ debeat vestire viduam, intelligitur, donec in viduitate permanserit, per l. plenũ. §. equitij. ff. de vsu, & hab. & nõ sufficit, ꝙ det vnũ vestimẽtũ ꝓ tota vita mulieris, qa vestes tritæ nõ sufficiũt ad viuẽdũ, sed moris ẽ, ꝙ renouẽtur quolibet anno, fm eũ. ¶ Fallit tertio, vbi datur licentia in mã fauorabili, & q̃ recipiat benignã interpretationẽ. Cal. latissime d. disp. ex octo studẽtib. decidẽs per multa, ꝙ si scholaris debitor iurauit non exire districtum sine licentia creditoris, deinde licẽtiã exeũdi simpliciter petat, & simpliciter ꝯcedatur, ĩtelligitur licẽtiatus, vt non obstante iur̃o possit exire, quoties voluerit. Secus, si licentia esset determinata, vt ibi ꝑ eũ. Illud aũt, qđ ipse dixerat in argumentis, vt retuli s̃. ꝙ licẽtia data clerico de se absentãdo, & similis, verificatur in prima, & dispẽsatio verificata ĩ prima, ĩtelligitur in mã odiosa & stricta. ¶ Sed ista licẽtia est fauorabilis, qa reponit debitorem in libertate ei ꝯcessa a iure cõi. Postea finita disputatione, habuit Cal. notitiã de disputatiõe Old. ꝯcludentis, ꝙ securitas dato bannito simpł̃r, qui eam simpliciter petijt, ĩtelligitur đ prima vice, & reprobat eius decisionem r̃ndendo oĩbus legibus per eum adductis. Et ita residet. ¶ Re vera op. Old. allegatur & approbatur per Bar. d. l. 1. ad l. Iul. maies. quẽ sequit̃ Ab. hic, & multi s̃. allegati. ¶ Sed qđ mirandum est, illi, qui allegant Bar. nõ r̃ndent rõnibus Cal. neq; eum nominant. Si diceres, ꝙ loquuntur ĩ diuersis terminis, qa Bar. loquitur in securitate, Cal. aũt loquitur in licentia data debitori, profecto isti casus sunt valde similes. Nã securitas data bãnito, vr̃ benigne interpretanda, sicut illa licentia data debitori de exeundo, nam vtraq; reponit quodammodo ligatũ in libertate. Vñ q̃siui satis, & non inueni aliquẽ decidentẽ, qs melius loquatur, an Old. an Cal. Cogitabis vsq; in crastinum. ¶ Crederem dictum Cal. esse verũ ꝑp rõnes suas, & qa istud vr̃ ꝯsonum, ꝙ si dico simpliciter debitori, Do. tibi licentiam exeundi, intelligitur relaxatum in totum iur̃m, ex quo ipse indefinite petijt, & materia est fauorabilis. Sed dictum Old. & Bart. loquitur in securitate

* Secunda. *Adde Old. cons. 212. incip. Quidam in suo testamento sub rub. de ver. sign. & titu. de lib. & posth. Alex. cons. 166. vol. 3. Can. in c si pater. de test. in 6. & vi. Aucto. infra nota to loco ad quem se remittit.*

* In antiquis. *Adde Abb. in ca. quod autem. & in c. cum autem. per illum tex. de iurepa. glos. in cle. plures. eo. titu. & vi. Rotam. in ti. de conces. preben. in antiq. decis. 31. inc. nota quod vbi habet Episcopus, quod intellige, nisi hoc expresse concessum fuerit. & adde tex. in l. si quis iusiurandum C. de iureiu. Bal. in authen. habita. col. 8. nu 35. C. ne fi. pro pat. Alex. in l. si ex toto. §. fi. colum. pen. ff. de le. 1. Cal. consi. 16. incip. an laicus. sub Rubr. de iure patron.*

* 500. *Adde quod est consi. 16. in 4. volu. & incip. vt hic ab Aucto. in quo consi. videas fere omnes casus quos hic ponit Auctor. inci. à versic. tene etiam menti & infra.*

* 329. *Adde Oldra. consi. 307. incip. quod quando dies. nu. 3. Auct. in c. ex tenore. post nu. 5. versi. & acceptatio inualida. de rescr. Bal. cons. 228. inci. per sanctissimum. lib. 3. Castren. sing. 26. incip. testes. Rom. consi. 413. incip. in casu propositæ. Ias. in l. diuortio. §. quod in anno. nu. 26. ff. sol. ma.*

tate data bannito,q̄ vr̄ expirare p primum actū,duplici rōne. Primo,qa illa vr̄ odiosa:interest n.reip. vt bānitus, qui est hostis patriæ,non reuertat̄ ad eam. Scđo,qa ad relaxationem banni cōiter dat̄ certa forma cancellando de libro bannitorum,vnde simplex securitas de veniendo,non vr̄ operari eam cancellationem, meritò verificat̄ in prima vice.cogita tñ,qa multi tenent ꝯ Cal. p d. §.hoc sermone.cui ipse non vr̄ dare spāle rn̄sum. ¶Pro ista fallentia facit ꝯs.Old. 212.Quidam in suo testō. vbi dixit, ꝙ in dispositione fauorabili sermo infinitus æquipollet vniuersali, p a l.inter veteres a. ver. maximè. C. de fideicō.li.& alia,de quib. p eum. Ex quo * consuluit Alex.cons.mihi 411 *. Viso b processu cāæ, qa si testator b legat alimēta vxori Titij,intelligit̄ tā de prima q̄ de oībus fauore alimentorum: sicut videmus,ꝙ fauore testamenti,si qs instituit posthumū sibi nasciturū, intelligit̄ non solū de primo, sed de plurib. l.placet.cū l.seq ff.de lib.& posthu. Feder.ꝯs.43.Testator instituit. Io. An.in add.Spe.in rub.de test. Ad idem,qđ ꝯcludit Bar.& in alij, l. si plurib.in prin. de le.2.dum p illum tex.&l.si qs ita.ff. de au. & arg. le.volunt ꝙ īdefinita apposita circa personas, æquipollet vniuersali,si sumus in materia fauorabili. ¶Bene facit elegans ꝯsiliū Bu. Trigesimus casus, Titius quidā testator. alias īcipit, Dubiū ingerit. vbi late tenet,ꝙ si testator reliquit habitationē domus filiæ suæ in casu viduitatis,nō intelligit̄ de prima viduitate tm̄, sed de qualibet, quia indefinita locutio refert̄ ad oēm viduitatē,& qa iste actus ē de sui nā multiplicabilis, adeo ꝙ testator verisimiliter hoc cogitauit. Vn̄ inspecta eius mēte, est eadē rō in oī viduitate. Respondet ad d. l.boues.§.hoc sermone, quatuor modis, ꝙ loquit̄, ubi agit̄ inter viuos,quo casu voluntas obligādi semper est ad id,qđ est minus, l. īter stipulantem.ff.de ver.obl.& restringit̄ l.quicquid.eo.ti. Vel loquitur, qn̄ mutatur pars,cui effectus q̄ritur obligationis. Vel qn̄ ad graue p̄iudiciū contingit iterationem fieri, qa non idem reiteratur, sed diuersum multiplicatur. Vel qn̄ rō suadet potius restringi dispositionem,q̄ ampliari. Quæ responsiones,si veræ sunt,multum declarant dictam regulam. Sed profectò in stricta disputatione nescio, qūo transirēt,maximè pp dictum Bal.in l.fi.C.de indic. vidui.& per alia allegata ī regula. Sed ex dictis Alex.d. ꝯs. Viso processus.sustentari pōt dictum Bu.& dictum Bal. nō procedit,vel loquitur, vbi testator habebat uxorem tpe testamenti,cuius affectio,uel meritum mouet testatorē ad legatum,l.cum alienam.C.delega. l.nec adiecit.ff.p soc.meritò non extēditur ad secundam uxorem, & sic rō subiectæ materiæ suadet ītelligi de prima. In casu aūt Alex.testator relinquebat id ꝯtemplatione Titij, non uxoris suæ,quam nondum habebat, & sic est clara rō extendendi legatum vltra primam uxorem. Sic & in casu But. in d. ꝯs.30. Cōiecturata mens testatoris nedum respiciebat primum casum uiduitatis, sed oēm uiduitatem, ex quo indefinitè de filia uidua locutus ē. Vnde

a Per l.inter veteres. *Ibidem vide Salic. & adde Bar. l. omnes populi. 3. q. 5. in princip. de iust. & iu. & ibi per do. Alex. 11. col. & Oldra. consi. 172. & do. Alex. de Imo. consi. 25. 4. parte, & Pau. de Cast. consi. 168. & dom. Soci. consi. 43. incip. Visa prouisione. versic. primo, quia. cum sequen. in 1. parte, char. 84. & cons. 150. inci. Et nos introducere. versic. succedit alia. circa princ. d. parte. char. 226. Sed nunquid videatur æquipollere uniuersali, a qua vniuersali negatiua nihil excipi solet? Vide per præfatum domin. Socin. consi. 288. inci. Circa primā q. ver. primū probatur circa prin. in 2. par. char. 209. & cōs. 229. incip. Primo aspectu cōcludendum. versic. respondeo. in d. parte, char. 106. Et adde Bal. in Marga versic. testator. in fi. Et adde Flor. in l. si seruitus. in princip. ff. de ser. vrb. præd.*

411. *Adde, quod est cōs. 171. in 2. volu. vbi nu. 2. Alex. dicit hoc quod Author recenset hic num. 3. & nu. 7. quem omnino vide pro omnib. positis hic ab Auctore.*

b Si testator *Adde quòd Bar. in l. hic articulus. ff. de hære. insti. posuit q. similem, pone quòd testator legauit cuilibet suę filiæ, quæ fuerit vidua, centum: quæritur, an ad legatū admittētur illæ, q̄ viduæ erāt tēpore testamenti, an illæ, quas post ea contigerit viduari. Et ibi Bar. tenet, ꝙ in dubio in vltimis volūtatib⁹ verbū Fuerit, dēt intelligi ī̄n futuro subiunctiui.*

ut dicit Bu.per inspectionem subiectæ māæ,& mētis disponētis cognoscit̄,qn̄ sermo uerificat̄ in prima occurrētia, & qn̄ non,ut ēt denotant hic oēs fallētiæ. ¶Fallit quartò,ubi licentia ueniēdi & recedēdi est data usq; ad certum tp̄s.quia non intelligit̄ pro prima uice, sed quoties uoluerit intra illud tp̄s. Rapha.l.si mihi & Titio. ff. de uer. oblig. per no.per Bar.ibi, & per l. sicut in anno.ff.quib.mo. ususf.amit.ubi si alicui relictus est vsusfructus, quādiu viuat, vr̄ repetitum legatū, quoties amissum est. Idē dicas, si ꝯcessio fit pro certa cā, vt puta, ꝯcessa est securitas veniendi, & redeundi p pace fienda:tunc.n. dēt intelligi, ꝙ possit ipse ire & redire donec pendet ille tractatus pacis, Bar.dic. l.j.ad legem Iul.maies.& Ab.hic,arg.l. continuus.§ qui insulam.ff. de ver.ob. ¶Fallit quinto, qn̄ per primum actū nō est satisfactū menti disponētis. Bal. in l.fideicōmissa.§ si qs decem.de le.3. * inferens ad statutum * de ꝯpromissis ppinquorum,vt non sit satisfactū statuto p primum ꝯpromissum qđ expi- c rauit, sed dēt iterum ꝯpromitti c,cum adhuc vendicet sibi locum rō statuti,q̄ est, vt lites finiant̄,& sic rn̄det ad§.hoc sermone. Et de hoc dicto loquit̄ copiose Lud.ꝯs. 504. In casu ppositæ.1. col. Ad idem allegat Bal. optimè l.inuitus. ad fi.C.de pc.vbi dixit, ꝙ verbum qđ pōt referri ad plures actus, tunc debet referri ad primū actū,qn̄ primus actus sumit effectū s̄m intentionem loquentis: sed qn̄ non est ita,tunc ipsa verba ītelliguntur ēt de actu vlteriori, per l. hæc conditio.la grande,ff.de condi. & demon. Et ideo infert ibi Bal. ꝙ procurator constitutus ad appellandum nō ītelligit̄ de prima appellatione tm̄, sed ēt de scđa, quia per primam appellationem solam, non est causa totaliter examinata,ideo non satisfit animo ꝯstituentis. Et Ampliat hoc Lud.etiam si lex loquatur per verba denotantia certum numerū, ut est expressum s̄m eum in l.ueluti.§.hæc uox. ff. de eden. Et istud de ꝯpromisso firmat ēt Bal.in d.§.hæc uox.ubi Alex.allegat ad idem Bal.in l.qui per salutem. ff. de iniu. & Lud.in l. p̄tor. §. hoc aūt interdictum ꝯpetit. ff.de dam.infe.& in l.2.ult. no. ff.de rest.in inte. & per Raph. l. si cum dotē.§.j.sol.ma. Idem Alex l.q bona.§.fi. prope fi.ff.de dam.infe. Et facit,ꝙ in simili notat Bal. in l. ea, quæ.pe. col.ibi tu aduerte.C.de cond. inde. Vide etiam Bal. l. 1. ibi,quarto quæro,testator.C.de his, quæ pę. no. Pro ista fal.uide ēt Maria.c.de illis.de cond.appo.ibi,& prædicta faciunt,ubi dicit se consuluisse Florentię,stante statuto ibi, ꝙ dotes puellarum possint constitui super monte, dum nubunt.tñ mulier,quæ fuit semel dotata, pōt sibi amplius facere dotem super monte,si forte remansit uidua,quia cum adhuc possit nubere, non est satisfactum menti statuti pp primam constitutionem dotis. Et allegat doctrinam Bal.d.l.inuitus.& Pau.de Cast.l. 2. §.fi.ff. q satis.cog.dum pulchre ponit,qn̄ promittens simpliciter præsentare quem iudici, liberet̄ per unicam præsentationem,& distinguit̄, ut p eū, & copiosius ibi p Alex. quem uide, quoniam faciunt illa dicta ad hāc materiā. ¶Fallit sexto,ubi profertur sermo negatiuus,quia extēditur ad quemlibet actum. Old.cons.16. Thema tale est Titius habēs unam filiam,dicens, quòd si testator dicit,

* Statutū. *Adde Ias. post alios in l. qui per salutem nu. 4. ff de iureiu. in l. si quis ex argentarijs. §. prætor ait. alias in l. veluti. §. est vox. quam simul legit cum illo § in 7. no. ff. de eden. & in l. prętor ait. §. deinde. in 8. no. ff. de no. ope. nuntia.*

c Iterum ꝯpromitti. *Adde do. Soc. consi. 231. incip. Visa & diligēter facti. ver. primo circa ea, ver. seq. in 2. par. car. 197. quod quādo ex dispositione l. quis tenetur facere compromissum & fecerit nec habuit effectū, quia nō fuerit latū laudū, tūc tenetur iterum facere, donec res decidatur: secus autem, quando quis tenetur ex dispositione hominis, quia tunc dicitur per suum actum satisfactum, licet nō habuerit effectum.*

Institu o filiã meã, si nupserit nobili, & si nupserit mercatori, priuo eã hæreditate, filia nupsit primo mercatori, deinde illo mortuo vult nubere nobili, priuabitur hæreditate, quia sermo negatiuus actu primario non finit. Allegat l. fi. ff. de verbo. oblig. & l. hoc genus. ff. de cond. & demonstr. Credo dictum esse verũ, sed exẽplũ istud de matrimonio pendet ex notatis p Doc. cap. 1. de spõ. Vtrùm valeat prohibitio pœnalis tollens libertatẽ nubẽdi, vide, q̃ ibi dixi in quadã mea rep. & tex. in l. Titio, si non nupserit. ff. de ꝯdit. & demonst. & Bal. & Im. l. hoc modo. ff. de ꝯdi. & demonst. & tex. l. ibi pcedenti, Bar. l. 2. ff. de his, quæ pę. no. Et istud ꝯsilium Old. sequit̃ Pau. de Cast. d. l. hoc genus. dicẽs, ꝙ semel fuit recordatus de illo ꝯs. & de illo tex. & habuit honorẽ, tñ nõ allegat cõsiliũ in diuiduo. Facit qđ no. Rapha. l. iurisgentiũ. §. sed si fraudandi. ff. de pact. dicens, ꝙ licet regulariter indefinita æquipolleat uniuersali ex benignitate, non ex pprietate sermonis, vt tradit̃ cap. ut circa, de elec. in 6. tñ vbi profert̃ negatiuè, æquipollet vñi propriæ. Vnde ista propositio, Nullus faciat, æquipollet isti, Nullus quicunque sit. ¶ Fallit septimò & vltimo, qñ dispõ inducta p viam priuilegij esset tpalis, intelligendo de prima vice, quia hoc esset ꝯ naturam priuilegij, q̃ est, vt sit perpetuum, regula, decet. lib. 6. Ita Dom. post Ioan. And. ca. licet. §. 1. de priuile. in 6. volens late ꝙ priuilegium dãs alicui licẽtiã ingrediẽdi ecclesiã tpe interdicti familiaribus, intelligit̃ ẽt de familiaribus, accipiendis loco primorũ. Sic ẽt Dom. post Ioan. And. ca. si. ibi, sed pone, ꝙ eps. de verb. sig. in 6. dicit, ꝙ licentia data prælato, vt quatuor clerici secũ residentes, percipiãt fructus in absentia, nõ intelligitur de clericis tantũ, qui nunc sunt, sed etiam de futuris loco illorum surrogandis. Et omnia ista nota, quia non reperi per aliquem accumulata, & quotidie inseruient.

De pactis.

TITVLVS XXXV.

SVMMARIVM.

1 *Suprascriptio concilij quid importet sine nomine Papæ.*
2 *Actio non oritur ex pacto nudo de iure ciuili.*
3 *Exceptis certis casibus, nu. 4.*
Quid autem de iure canonico, vide post nu. 4. ver. circa secundũ. et nu. 5. & 6.
7 *Agi non potest ex simplici pollicitatione, etiam de iure Canonico.*
8 *Item, qualiter istud intelligatur.*
9 *Obligatus ad factum compelli debet de ęquitate canonica ad implendum, si potest facere.*
10 *Pactum nudum, quod producat actionem de iure canonico, hoc nõ habet locum inter subiectos imperio, sed bene denunciatio euangelica, ad implenda ea, quæ pacto nudo sunt promissa, quam denunciationem practicare possunt.*
11 *Nuda promissio quot modis accipi potest.*
12 *Pactum nudum non habet locum in sponsalibus de futuro, vt ex eo aliquis compellatur ab ecclesia.*
13 *Pactum nudum quibus casibus producat actionem.*
14 *Fideiussor non obligatur ex pacto nudo, etiam de iure canonico.*
15 *Pactum nudum sine causa non producit actionem, etiam de iure canonico.*

CAPITVLVM I.

1 ANtigonus. ¶ In quãtũ Ab. pulchrè ponit, qđ † importet suprascriptio ꝯcilii sine noĩe Papæ, & qđ si hẽt nomen Papæ & ꝯcilij, vide ad idẽ Ab. c. j. de spõsa. & c. ꝯsensus. de re. eccl. non alie. Dicit ẽt Car. in pœm. Cle. ꝙ aliqñ dr̃ in ꝯcilio generali, aliqñ dr̃ nomen loci, sed dicit, ꝙ nomen Cõcilium Papæ, dr̃ generale, 17. dist. in prin. & ca. 2. Sed apponitur nomẽ loci, vt possit apponi in ꝯtu, vt per eundem in d. prooem. Facit gl. ca. vbi periculum. §. 1. ver. ꝯcilio, iuncta suprascrip. de elec. in 6. Et adde, ꝙ vbi lex renouat̃ in alio concilio, denominat̃ cõgruentius à scđo, q̃ à primo, fm gl. ibi. Et adde, ꝙ ꝯciliũ dr̃ ẽt, vbi eccl'a caret pastore, si plati se ꝯgregãt. Do. ca. pp, lo 1. in fi. 18. dist. loquẽs de ꝯgregatione facta Pisis. Et adde, ꝙ sñiæ Papæ pual et sñiæ ꝯcilii, nisi vbi de fide agit̃. gl. ca. in istis. 4. dist. & ca. quocunq; 24. q. 1. & ca. ex multis. ver. principali. 1. q. 3. Dixi ca. 1. de const. in amplia. Et ad hoc vide, quæ dixi de iudi. c. at si clerici. § de adulteriis. Et adde, ꝙ vbi Papa dicit, Statuimus de consensu concilii, vel, Nobis deferente concilio, vt facit c. scelus. 2. quæst. 1. & cap. nimis. de iureiu. cum simi. tunc illa est potius constitutio concilij, quàm Papæ, fm Abb. sing. in sermone, quem fecit in concilio Basiliensi, incip. Maximum. 55. col. ver. in vltima parte huius particulæ. Inducit pulchrè ꝙ no. Arch. 17. dist. in prin. vbi dicit, ꝙ statutum concilij prouincialis dr̃, siue dicat̃, Nos concilium, siue Archiepiscopus de consensu ꝯcilij. Secus, si diceretur, De consilio ꝯcilij, q͡a ꝯsilium non necessitat, ca. cum olim. de arb. cum ꝯcor. Et gusta ẽt hoc vt dixi in c. eã te. ver. si Papa scribit, de resc. Et adde, ꝙ alias vnus canon intitulatur duob. pontificib. 12. q. 1. c. necessaria, forte q͡a scđus aliquid addidit. Facit l. fi. de op. pub. ibi, manentib. priorũ titulis. vbi idẽ opus intitulat̃ inchoãti, & pficienti, vel ornãti. Et adde, ꝙ ꝯcilium nõ ꝯfirmat ꝯstitutiones Papæ, sed approbat, dixi c. 1. in fi. s̃. ti. prox. ¶ Circa quęst. tritam, vtrũ de iure canonico oriatur actio ex nudo pacto, videnda sunt breuissime quatuor. Primò aliquid circa regulam iuris ciuilis, q̃ est negatiua. Scđo aliquid ꝯ opinionem Canonistarum. Tertio corroboranda est ipsa cõis opinio. Quarto circa eã colligendæ sunt nouẽ declaratiões. ¶ Circa primũ est regula firma, ꝙ † de iure ciuili non orit̃ actio ex 2 pacto nudo, l. iurisgentiũ. §. igit̃ nuda. ff. de pac. & ibi vide Alex qui multa ponit cognoscendo pactum nudum & vestitũ, & vltra alia exẽpla pacti nudi addit aliud, videlicet, si in instr̃o dr̃, ꝙ T. ꝯuenit cum S. dare sibi decẽ, nam intelligitur pacto nudo. Ita importat illud verbũ Conuenit l. lecta. ver. cõuenitque. ff. si cer. peta. & ibi gl. & plenius. Bar. Secus, si in instr̃o vel alia scriptura priuata reperiatur hoc verbum Promisit, quia intelligitur p stipulationem, & sic est pactum vestitum §. si scriptum. Inst. de inuti. stip. plene no. l. 1. C. de vsu. & l. sciendum, de verbo. obliga. ¶ Casus † aũt a quib.
3 a de iure ciuili oritur actio ex pacto nudo, enumerat Hostie. hic, quem referunt alij. excepto Abb. Sunt ẽt certi alij casus vltra illos quos ponit Alex. vbi supra. Alium casum ponit Bal. de of dele. c. si pro debilitate. ibi, secundo mõ. dicens, ꝙ bona fides requirit̃ in his qui plurimum negotiant̃, & in his non differt pactum nudum à stipulatione. Allegat l. j. ff. de ꝯst. pec. Vnde campsores, q tenent mensam authoritate publica, nõ hẽnt bñficiũ excussionis, fm eum. & est hoc pulchrum, fm Alex. vbi s̃. in fi. tñ non ponit pro constanti. Alium casum posuit glo. ff mã. l. quintus dicens, ꝙ verecundia est, alicui recusare qđ promisit pacto nudo. Et idẽ Sal. C. de iu. l. placuit. Vñ dixit egregie Bar. d. l. quintus. ꝙ in curia mercatorum, vbi põt decidi negotium bona ęquitate, non põt opponi ista exceptio, si nõ interuenit stipulatio, sed fuit pactum nudum. Ad ꝙ vide Bar. l. fideiussor. §. q̃dam. ff. manda. & l. si fideiussor. in fi. ff. de fideius. cum concor. allegatis per Alex. in apostillis impressis ad d. l. quintus. vbi omnino vide, quia de hoc dubitauit Lud. l. filiusfamil. ff. de do. Et obst. decisio Bal. C. de sẽ. l. nemo. vbi dicit, ꝙ si causa ꝯmittitur de iusti

a Casus autem. *Adde tu, vltra cõmuniter enumerata hic per scribentes, & primo, vbi per pactũ nudum est facta promissio in instrumento guarentigiatio. Item, quando est deductum aliquid in pacto nudo, ꝙ erat primo debitũ de iure communi, gl. in l. legitima. ff de pac. Adde etiam, quod si est promissũ aliquid per pactum nudũ quod erat debitũ de iure naturali. Adde ad ista Fracis. de Are. ĩ l. bonæ fidei. C. de pac. Adde etiã, ꝙ pactum nudum in instru. deductum, habet executionẽ paratam, stante statuto, quòd instrumen-*

strumenta habeāt executionem paratam. Ita Bal. in l. 2. in fi. C. de exec. rei iud. & in l. ex placito. in fine. C. de rer. permut.

a Seruari. *Dic verū de pactis & conuentionib. validis, non aūt de prohibitis & inualidis, vt per do. Soc. cons. 163. inc. Nō fuisset opus ulteriori discussione. ver. ad secūdū uerò, quòd. in fi. 2. parte, char. 22.*

tia & veritate, nō pōt agi ex pacto nudo. Tñ dixit Lud. in rub. de arb. ꝙ si in cōpromisso dr̄, ꝙ arbiter procedat ſm æquitatem, poterit arbitrari nō obstāte exceptione, ꝙ pactū fuit nudū, & ꝗa a æquū est pacta seruari a, licèt stipulatione vallata nō sint, l. j. ff. de ꝯstit. pec. & l. j. ff. de pact. ¶ Est ēt alius casus đ iu 4 re ciuili, qñ † īteruenit pactū nudū, in iudicio: ꝗa assumit sufficiens vestimētū calore iudicij. Ludo. & Alexā. l. 1. ff. de verb. obligat. pp glo. pen. l. 1. de iterro. act. nolentē, ꝙ cautio nudā à cā, si facta sit in iudicio, hēt effectū, ac si facta esset cū cā. Et ultra alia, q̄ allegant vide Pau. de Cast. in l. tale. §. qui prouocauit, in prin. ff. de pac. vbi dicit, ꝙ nedū pactum nudū factū in iudicio dēt mitti executioni, iuxta gl. sing. ī auth. generaliter. ver. cōscribat. C. de episc. & cler. sed imò tale pactū nudū habet executionē paratā. Facit dictū Ang. l. si vnꝰ. §. pactus. ff. de pac. ꝙ licèt, qñ quis facit pactū nudū, de non petendo parte ab sente, & nemine recipiēte, non obliget, tñ fallit, si fit in iudicio. Allegat l. postquā liti. C. de pac. & allegat ēt gl. d. l. 1. de interro. act. Idē Ang. l. duob. §. fi. ad fi. ff. de pac. Est ēt aliꝰ casus de iure ciuili, vꝫ in pacto vestito iuramēto, Matthæ. no. 35. no. nouā. vbi dicit, ꝙ licet ex iuramēto sīplici de aliquid pstando in futurum, non oriat̄ actio de iure ciuili, l. si quis pro eo, ff. de fideius. tñ si pactū nudum est suffultū iuramento, statim uel ex interuallo apposito producit actionem, per l. si quis maior. C. de transac. Ad qđ uide Sal. l. legē. C. de pact. Bal. d. l. iurisgētium. §. 1. ff. de pac. & Lud d. l. 1. ff. de verb. obligat. Idē ēt dñt legistæ, qñ pactū nudū est geminatum, per tex. §. de ꝯstitu ta. Inst. de act. iuncta l. 1. §. debitū. ver. uel natura sufficit. ff. de const. pec. Ita Bald. & Ange. l. fi. C. ad l. Fal. & est de mēte Host. infrà de arb. c. p tuas. & ibi But. Ino. & Ang. & Sal. C. de pa. l. petens. & Matthæ. d. not. 35. & Ludo. l. si verò. §. de viro. 31. fal. ff. sol. ma. corroborans in simili p alios effectꝰ, quos operat̄ geminatio actus. Et ad casum dotis, qui ēt exceptuat̄ de iure ciuili, l. ad exactionē. C. de do. promis. gl. l. 1. ff. sol. ma. vide latè Bal. Nouellū li. de iure do. fol. 16. ¶ Circa ſm de obstaculis, quæ habet cōmunis opi. Canonistarū, vide Inno. & Car. hic, quos recitant Imo. & Abb. Voluerunt. n. ipsi, ꝙ ēt de iure Canonico regulariter non detur actio, sed imploretur officium iudicis. Et hanc opi. egregiè defendit Ioā. de Imo. in repe. c. cū contingat. ver. de iure Canonico, & c. de iure iu. tenens, ꝙ ēt ex iuramento non oriat̄ actio de iure Canonico, quia illud, qđ est in officio iudicis, non est in obligatione, l. ꝗ per collusionem. ff. de act. emp. Et officiū iudicis nō est ꝓpriè actio, dixi c. fi. de offi. iud. Quòd aūt pro obseruantia iuramenti competat officium iudicis patet c. fi. de fo. cōp. ī 6. vbi dr̄, ꝙ coactione præmissa cogatur iurans per censuram ad obseruantiam iuramenti. Non obstat, qđ habetur l. statuas. ff. de acq. re. do. vbi dr̄, ꝙ si lex dat remedium, agitur ex illo, quia illud ꝓcedit, vbi non reperitur prouisum, qualiter debeat fieri obseruantia iuramenti. qđ cessat in casu isto, cum reperiatur prouisum, qualiter seruari debeat, d. c. fi. Nō obstant multa iura loquentia de obseruantia iuramēti, ꝗa non dicunt, ꝙ oriatur actio. Non obst. iste text. quia nō dicit, ꝙ oriatur actio ex pacto nudo. Vnde potest dici, ꝙ cōpetit officium iudicis, dum dicitur hic, ꝙ per ecclesiasticam disciplinā quis pōt cogi, sicut de iuramēto dicitur. d. c. fi. Hāc opi. reassumit Imo. post Car. c. cum venissent. vlt. char. 1. col. de inst. quia iuramentū est quædam asseueratio, hoc est assertio affirmatiua, vel negatiua, ad dēs vinculū religionis simplici assertioni, & sic iuramētū nō includit ꝯsensum, per quē iurans velit obligari alteri, sed formalitas iuramenti cōsistit in hoc solo, ut addat uinculū religionis, hoc est, ꝙ per reuerentiā, quæ debetur Deo, obliget se Deo ipse iurans. Et ideo secundū

b In l. legem. *Et ibi uide do. Bar. So. qui dicit, ꝙ licèt cōis opi. sit, ꝙ de iure canonico oriatur actio ex pacto nudo & ut tenet cōiter Canonistę, per hunc tex. in ver. pacta custodiantur. Tamen in puncto iuris contrariū sustineri posset intelligendo, quod pacta custodiātur, ꝓut ītelligit Iuriscōsultus in tex. § prætor ait. Nec est absurdū, ꝙ lex canonica a l. veteri ciuili interpretationē recipiat, all. l. non est nouū & l. nā & posteriores. & ibi Bart. ff. de leg. pro ut etiam tenet Richa. & Sal. ibi in d. l. legem. Sed tenēdo communem opin. pro ca habetur text. quem ibi ponderat do. An. in c. 1. de iudi. & text. quem etiam pōderat do. Ant. subtiliter in ca. 1. infra de prob. Qđ limita tamen, pro ut limitat do. Soci. in d. l. legem. quem omnino uide, quia plenè & pulchre cōprobat suas limitationes adductas per plures conclusiones, vt ibi. Et adde do. Ias. May. in l. lecta ff. si cert. peta. vbi ponit & enumerat nōnullas fallentias, quod nudum pactū regulariter non producit actionem, et plenius per eum in d. l. Iurisgentium. ff. de pac. su pra alle. in tex. Ad quam materiam adde notandas & peregrinas limitationes, quas ponit do. Fran. de Are. in l. bonæ fidei. C. de pact. ultra per Doct. communiter dicta, primò, quod fallit, vbi instrumentum, in quo est pactum nudum, continet guarentigiam. Item fallit, quando illud quod est deductum in pacto nudo, erat primò debitum de iure cōmuni, ut signanter dicit tenere glossam in l. legitima. ff. eo. Pro hoc uide no. tex. in l. inter socerū. §. cōuenit. ff. de pado. Et idem dicit esse dicendum quando illud, quod est deductum in pacto nudo, erat primò debitum naturaliter, vt no. dixit Bartol. in d. l. fi. C. ad l. Fal. supra in tex. alle. dicendo, quod ibi est text. qui tamen secundum Fran. Are. non rectè probat.*

eū, non oritur actio ex iuramento, ꝗa ad hoc nō ur̄ tēdere. Verum ꝗa nō debet ꝑmitti, ꝙ iurās violet religionē, iō ex officio ecclesiastici iudicis pōt quis cogi ad obseruantiā iuramenti, c. debitores. de iureiu. & d. c. fi. đ fo. cōpet. in 6. Et idem p oīa dicit ī pacto nudo, ꝗa iura loquentia de ipso, & de iuramēto vñr ꝑ obseruantia eorū inducere officiū iudicis, cū dirigāt uerba ad iudicē. Fatet̄ tñ, ꝙ in practica seruaret̄ cōis opin. Canonistarū, ꝗcqđ dixerit Inno. hic. Hāc opin. sentit Pet. de Anc. ꝯs. mihi 327. Visis diligenter actis. ult. co. rñdens ad istum text. dum facit mentionem de pacto, ut intelligatur de pacto solenni, non aūt nudo. Hanc opi. efficaciter tenet Sal. in l. legē b. 7. q. C. de pac. post Ric. & Sal. ibi, uolēs post multa adducta ꝓ utraque parte, ꝙ imo de iure Canonico ñ oriat̄ actio ex pacto nudo, ꝗa iste tex. pōt ītelligi de pacto uestito, nō de nudo. Patet, ꝗa nō addit iste tex. nouū robur pacto nudo, sed dicit, suā firmitatē obtineat. & sic per illud uerbū, Suā, confirmat robur antiquū, sicut dr̄ in simili ꝯfirmatione priuilegiorū ī forma cōi. c. 1. cū materia, đ ꝯfir. vti. uel inuti. Bene facit ultra eū l. oēs, in uer. suo robore. C. de pscr. 30. anno. & ibi Ang. cū concor. quas dixi de clausula, Saluo iure, in ca. inter monasteriū. de re iud. Sic ergo suā firmitatē obtinet in agendo si ē vestitū: uel ī excipiēdo, si ē nudū. Hāc opin. Sal. & aliorum approbat Ang. Are. in §. in ꝑsonā. ult. col. Insti. đ act. Quia cum iste tex. ñ sit clarus, nō dēt ꝑ subditionem induci correctio iuris ciuilis, & gl. vulgata in ca. cupientes. §. fi. ī uer. petere. đ elec. in 6. Ergo non subaudiadiamus pacta, s. nuda. Non obst. argu. Bar. in d. l. si quis ꝓ eo. de d. l. statuas. ꝗa ad hoc Ange. dat rñsionem, quā in effectu dedit Imo. in d. ca. cū ꝯtingat, licèt eum nō alleget. Subdit tñ Are. ꝙ submittit se dñis Canonistis. Voluissem ꝙ isti respondissent ad ca. qualiter. īfra eo. nisi rñdeas, ꝙ uerbum Cōpellantur, īportat per denūciationem euangelicam.
5 Circa tertium. Pro † corroboratione
c c cōis opin. quam firmāt hic But. Bal. Imo. Dom. & Abb. adde Bal. in l. legitima. & in l. petens. C. de pac. & Ange. in l. si certis annis, 3. colu. C. de pac. But. & Imo. in ca. per tuas. de arb. gl. & Arh. in ca. iuramenti. 22. quæst. 5. gl. in cap. quicunque suffragio. 12. q. 2. Ludo. in l. 2. §. ex his. 2. col. de uerb. oblig. gl. 2. in ca. 1. 17. quest. j. Imo. in capit. Quintauallis. in 19. differētia, in

c Pro corroboratione. *Adde tu, quod ista cōmunis opinio, vi-*

delicet quod ex pacto nudo de iure canonico oritur actio a qua nō est recedendū, nec iudicando, nec cōsulendo. Et istā opin. vltra hic allegatos tenuit gl. 2. ī c. 1. 7. q. 1. & tex. in c. 3. eod. tit. multum stringit pro ista opinio. Adde, ꝙ ex ista opi. infert no. Inn. in c. Quintauallis. in 19. differentia, de iureiu. quē sequitur do. Alex. in l. 1. ff. de leg. 2. quod licèt de iure ciuili compromissum factum pacto nudo sine adiectione pœnæ nihil valet, quia laudum esset elusorium, l. non distinguemus. §. 1. ff. de arb. tamen de iure canonico valet, cum ex pacto nudo oritur actio & ita de iure Canonico derogatur illi legi, non distinguemus. §. 1. quod nota pro ampliatione istius opin.

fra de iureiu. quē ī vtili ꝓposito refert Alex. in l. j. 16. col. ibi, ex quo infert. ff. đ leg. 2. & idē tenēt multi ĩ allegandi. ¶ Probat̄ ista cōis opi. multipliciter, ꝓsertī triplici rōne, ƒm Do. hic: & prima est talis: non prouidet principaliter ꝯ pctm̄, & arctat ad obseruandum oē id, quo non seruato, esset pctm̄, ca. fi. de consue. ca. 2. de maio. & ob. Pactum aūt nudū non seruatum inducit mortale. Ergo tale pactum ƒm ius canonicū hēt firmitatē. Sed ista decretalis mandat seruari pacta, q̄ hn̄t firmitatem. Ergo mandat pacta nuda seruari. ¶ Secunda ratio, Ius canonicum insequitur iustū & æquum, ƒm eum. Sed Deus inter simplicem loquelam, & iuramētum, &c. ca. iuramenti, hic alle. in gl. Ergo pactū nudum habet firmitatem, ƒm ius canonicū: q̄a habet ƒm Deum. ¶ Tertia ratio est, q̄a pactū nudū habens legis ꝯcursum ꝓducit actionē, l. legitima. ff. de pact. Sed hic datur concursus iuris naturalis & iuris diuini, quod ius diuinū insequitur lex canonica, de testa. ca. relatū. de ꝓscrip. ca. fi. Ergo necessario ex pacto nudo orit̄ actio, ƒm Dom. hic. Et ista tertia ratio stringit adeo, ꝙ per ipsā Imo. hic seq̄tur cōem opin. Etsi diceres, si datur cōcursus iuris diuini, ergo ēt ƒm leges deberet dari actio. respondet Imol. ꝙ illud ꝯtingit, quia principaliter ius ciuile non insequitur finem iuris diuini, sed finem publicę vtilitatis: glo. in regula, possessor. & de iureiu. c. cū ꝯtingat. Et istam rationem ponit etiā hic Abb. pro principali, & adducit Imo. ꝑ cōi, c. ꝑ tuas. de arbi. vbi laudū nullū validatur per emologatiōnē & ꝓcedit actionem. Facit alia rō: q̄a maius periculū fraudis est in testamentis, q̄ in pactis, & tñ in testamentis relaxat canon solennitates legales. de testa. c. relatum. & c. cum esses. Ergo & in pactis, facit c. 1. de prob. Et ibi dicit But. in prin. ꝙ corā ecclesiastico potest laicus agere ex pacto nudo. Et dicit Ab. in c. dilecti. j. col. de iud. qđ licèt nomen ac remediū actionis non sit necessario exprimendum in libello de iure canonico, per illū tex. tñ non improbatur actio de iure canonico. Vñ cōpetit ēt pro pacto nudo, q̄cquid dicat ibi Butr. ¶ Pro ista † opin. cōi facit in simili solenne dictum Ar. in c. sunt nonnulli. 1. q. 1. vbi dixit, ꝙ licèt incertitudo rei aliq̄n ƒm rigorem iuris ciuilis habeat vitiare ꝯctum, l. ita stipulatus. cum simi. de uer. obli. tñ de æquitate canonica oīs ꝯctus, omnis promissio, & dispositio ualet, non obstante incertitudine, & poterit ſp agi, ut promissio certificetur ƒm arbitrium boni viri, & sic illud, qđ est speciale in dote ƒm leges, l. cum post. §. gener. ff. de iu. do. extenditur de æquitate canonica ad oēs ꝯtractus. Et hoc dictum sequitur Butr. de cens. c. ex parte, dicens, hoc esse verbum no. & perpetuo mēti tenendū. Et dicit Alex. in d. l. ita stipulatus. ꝙ hoc dictū ē Legistis incognitū. Tu adde Io. de An. ī c. cū iuro. 1. col. de homi. vbi extollit hoc dictū. Allegant ēt But. in d. c. ex parte. Vide Abb. in c. 2. post mediū, de deci. ubi exclamat de isto d. dicens, esse bonum tex. ibi in uer. at primitiæ. Et uide eundē in d. c. ex parte. ubi pulchre loquit̄. Et illud dictū Arch. sequit̄ ēt Bal. in l. qui mutuā. §. salariū. in lectu. anti. ff. man. Bene facit, ꝙ scribit Flo. de san. Pet. in l. cū quidā. §. fi. ff. de vsu. ꝙ si testator dicat, lego ꝑ anima, & non exprimat quid, vel quantum, valet legatū, & taxabitur arbitrio ꝯmissariorum inspectis inspiciendis, per l. quidam in testamento, de leg. 2. ubi fauore religionis valet relictum incertum. Idē dicit in relicto pro redemptione captiuorum, vel pro maritandis puellis, &

6 [margin number beside "dicat ibi Butr. ¶ Pro ista † opin."]

putat se dicere rem nouam. Sed de hoc est decisio Matthę. in clem. 1. de testi. quem sequitur ibi Car. q. 28. Dixit ēt Spe. de instr. edi. §. nūc aliqua. ꝙ si testator dicit, relinquo ꝑ aīa mea, qđ iustū visum fuerit, valet fauore religionis. Et sequitur ibi Io. And. & cum istis apostillabis Arch. ubi s̄. & uideberis scire non trita. Cōem opi. sequit̄ ēt Bal. in auth. ad hęc. ibi, sed dubitat̄ primò. C. de usur. reprehendens Inn. in c. nouit. de iudi. qui dixit obligatū pacto nudo esse denūciandū ecclesiæ, nā imò ꝯpetit via ordinaria, s. ꝯdictione ex isto canone. Iō superuacuū est ad istā extraordinariā denunciationē recurrere, reliqua fundamēta cōis opi. uide per Doct. hic, & in locis allegatis & allegandis. ¶ Circa quartū † de declarationib. huius opi. cōis, not. 8. declarationes. Prima declaratio. Non pōt agi de iure canonico ex simplici pollicitatione. Ab. in c. cū inter vniuersas. ī fi. de elect. q̄a iste tex. loquit̄ de pacto, ꝙ differt a pollicitatione. a Sed bene peccat retrocedēdo seu recusando ille, q̄ pollicitus est, & non seruat ꝑꝑ illud Psalmistæ, Quę procedunt ex labijs meis, non faciā irrita. Pro hoc facit, nā speciale est, qđ pōt agi ex pollicitatione in causis piis. Bar. & Bal. ī l. illud. C. de sacrosā. eccl. Abb. in c. ex parte. de cens. Io. And. in Spec. in tit. de cess. act. Imo. ī c. 2. de cōsue. Ergo in ꝯriū est ius cōe. Sed ꝯ istā declarationē tenet Abb. ĩ. e. c. qualiter. ꝑ illū tex. in ver. ꝓmittuntur. Posset rn̄deri, qđ intelligitur, ƒm Io. And. ibi, s. per stipulationē, uel pactū, & non per pollicitationem. Itē posset procedere ca. qualiter. in causis piis. Item, q̄n acceptilatio esset acceptata, q̄a tūc concurrit consensus duorum, sicut in pacto, tñ But. de cens. ex parte. indistincte uult, ꝙ ex pollicitatiōe oriatur actio đ iure canonico, nā ex ea obligatur q̄s, & ꝯpellitur per ecclesiā, ut ibi: & sic ex nudo ꝯsensu sub rōne voti, & ex simplici pollicitatione: & facit gl. 1. in ca. scimus. 12. q. 1. late Tho. 2. 2. q. 89. ꝯcludens, ꝙ si quis voluit ingredi religionem, potest cōpelli. Intellige de uoto habente dispositionem deductā ad actum: secus, si esset simplex dispositio. But. in ca. 2. in 1. oppo. de uoto. per cap. 2. eo. tit. ¶ Secūda declaratio. Iste † text. procedit in pacto inter te & me de dando, uel faciendo mihi, sed si promisisti mihi dare, vel facere alteri ꝑ pactū nudū non oritur actio illi, cui est facta promissio. Non. n. poterit agi per ipsum, cui est ꝓmissum, q̄a sua non interest, non ꝑ istū cuius fauore est ꝓmissum, q̄a illi absenti ꝑ aliū qu̧ri nō potuit, l. stipulatio ista. §. alteri. de uer. obl. Ita Abb. de fi. instr. c. si cautio. antep. col. Poterit tñ iste agere remedio đnūciatiōis Euāgelicę. Et sic saluat̄ gl. trita ī c. quoties cordis oculus. 1. q. 7. đ qua oportune scripsi ī gl. 1. ī uer. seru⁹. in pę. Dec. no. Lud. in auth. similiter. C. ad l. Falc. & in l. si tutor. ff. si q̄s cau. & ī l. stipulatio ista. §. si stipuler. ¶ Tertia declaratio. De æq̄tate † canonica obligatus ad factū, si iplere pōt, ꝯpelli pōt ꝓcisè ad faciendū. Ludo. in l. stipulationes ñ diuidunt̄. ibi, octaua cōclusio. de uer. obli. Primò ꝑꝑ doctrinā ca. qualiter. ĩ. eo. ubi tex. loquēs de ꝓmissione in genere, desiderat eius implemētum formale, & specificū. Patet in ver. opere. Secūdò, quia inter simplicē

7 [margin number beside "locis allegatis & allegandis. ¶ Circa quartū"]
8 [margin number beside "† text. procedit in pacto"]
9 [margin number beside "tia declaratio. De æq̄tate"]

a Adde do. Bar. So. in rub. C. de pact. ponentē istā differentiā inter pollicitationē et pactū cū pollicitatio sit solius offerētis promissio, & sic ī pollicitatione dicit ipse, esse tantum consensum promittentis, sed in pacto cōsensum duorū. Al leg. l. 1. ff. de pactis. & l. pactum. ff. de pollicita. Tenet ipse in suo consil. 179. incip. Viso testamento do. M. ver. sed posset contra hoc. in 2. parte chart. b 2. Tamen contrarium dicit facere, si pollicitatio fiat alicui præsenti & tacenti, quia ex quo tendit in commodum eius, censetur ille consentire. Allegat text. ī l. qui patitur. ff. mand. Ergo erit, dicit ipse, consensus duorum & sic pactum, & non pollicitatio. Cui obiectioni respondet ipse, quòd dicatur fieri præsenti & tacenti, putās si fuerit promissio ex titulo oneroso. Et no quòd pollicitatio dicitur, quando fit absenti, uel præsenti, qui dicat, se nes consentire nec dissentire prout dicere coacti fuerunt Ioan. de Imo. in capitu cum contingat. de iureiur. & Abb. in capit. per tuas. de arbit.

& Pau.

& Pau. de Cast. in l.1.ff.eod. ti.in recollectis Florentinis, & quidam Moder. in q. rub. C. de pac. quia tunc dicit ipse, nõ præsumeretur consensus, ex quo promissio posset haberi etiam ad commodum, iuxta no. per Bar. in l. quæ dotis. ff. solu. mat. Et consequenter ibi esset consensus viuus, & esset pollicitatio.

loquelam, &c. Sed si promissio esset iurata, posset cogi præcise. l. si qs maior. C. de transac. gl. in l. si pecuniam. ff. de cond. indeb. cum concor. Ergo idem si simpliciter ꝓmisit. Respõdet Lud. ad dictũ c. dilecti. de arbi. vbi non existente compromisso iurato non cogitur quis præcise ad obseruantiam laudi, sed liberatur prestando penam, vel soluendo interesse, quod ibi ideo hoc est, quia cum grauetur pars compromittens ĩ hoc, quod arbiter sine timore retractationis põt arbitrium ferre, quamuis iniquum, l. diem proferre. §. stari. ff. de arb. ideo releuatur in hoc, ꝙ si penã soluit statim, vel interesse, non compellitur obseruare laudum. Hanc tamen decisionem dicit se decisiue nõ affirmare. ¶ Considera, ꝙ promittens factum, promittit duo, s. factum, & aliud tacite, s. interesse, d. l. stipulationes. §. Celsus. Et est in electione promittentis, qđ velit dare, l. plerunque. ff. de iu. do. Ergo soluẽdo interesse adimplet. Et hoc voluit Io. An. post Vinc. ĩ eo. c. qualiter. Præterea ẜm hoc dictum essent duæ specialitates de iure cano. Vna, ꝙ agatur ex pacto nudo, alia, ꝙ quis compellatur præcise ad factum, hoc est contra l. 1. C. de do. promis. nec satisfacit responsio data ad
10 d. c. dilecti. ¶ Quarta declaratio. Inter† laicos subiectos imperio non habet locum ista communis opi. Ang. loquens de ciuitate Pisarum, cons. 26. Punctus & casus talis est, Arnoldus in l. si certis annis. C. de pac. Bal. in aut. ad hæc. C. de vsur. Sed inter eos habet locum denunciatio euangelica. quam possunt practicare in curia episcopi, secundum omnes hic. Et no. Imo. in c. 2. de prob. Bu. in d. c. dilecti. 3. no. de iu. Sed in terris subiectis ecclesiæ, bene habet locum communis opin. etiam in foro seculari. Imo. in c. quæ in ecclesiarum. de consti. quia in terris ecclesiæ præualet canon legi, & in foro seculari, dixi in c. ecclesia. 1. q. de constitu. quamuis Pet. de Anch. d. cons. Visis diligenter. videatur velle, ꝙ dato, ꝙ opin. Canonistarum sit vera, non procedit in foro seculari, neq;
11 in terris imperij. ¶ Quinta declaratio circa † forum ꝯscientiæ sumitur ex dictis Rich. de Mediauilla, in 4. sen. dist. 38. q. 3. vbi dicitur, quòd nuda promissio aliquando dr̃, quæ non est firmata fidei interpositione, neque iuramento, & quandoque ex promissione sic nuda oriri põt obligatio, si promittens intendit se obligare. ¶ Si accipiatur nuda promissio, quæ non est firmata fidei interpositione, neque iuro, neque promittens intẽdit se obligare ad illud, qđ promisit, ex promissione sic nuda non oritur in foro conscientiæ obligatio, cuius impletio necessaria sit ad salutem. Pro hoc inducit ca. literaturam. de voto. vbi ille dixit, non diu hic morabor, proponens in animo, ꝙ religionis habitum esset aliqñ suscepturus, ꝙ si plus non est in voto processum, transgressor iudicari non poterit, si non impleat qđ dixit. Et gl. ibi dicit, ꝙ non dixit hoc, animo se obligandi, & nemo se obligat, nisi qui habet animum se obligandi. Quamuis. n. ex iure naturæ obligetur promittens ad implendum qđ promittit, illa tñ obligatio nõ est necessitatis, nisi sic se obligare intenderit, sed honestatis, & congruitatis, & iõ ꝯueniens nõ peccat mortaliter, sed venialiter. Nec mireris, quia sicut in lege scripta ꝯprehendũtur aliqua, tanꝗ ad salutem necessaria, & aliqua ad salutem non necessaria, sed expedientia, ita in l. naturæ ꝯprehendunt̃ q̃dam obligantia de necessitate, & q̃dam obligantia de ꝯgruitate & honestate. Et hoc vr̃ rõnabile, qa multi ex deliberatione aliqua bona dñt se facturos, qui hoc non dicerent, si per hoc crederent se obligatos ad faciendum tanquã necessaria ad salutẽ. Refert Rich. aliam op. ꝙ nuda promissio ex deliberatione facta, ꝓmittentem obligat obligatione necessaria ad faciẽdum qđ ꝓmittit, si vult ꝯseq salutem, per c. quicunq; suffragio. 12. q. 2. & c. qa Io. 12. q. 5. q̃uis promittens non intendat se obligare obligatione necessaria explicita. Et ita transit Rich. nõ aperiẽs, q̃ op. sit melior, sed primã vr̃ magis acceptare. Ista vlt. op. vr̃ procedere in foro ꝯtẽtioso canonico, sed in foro cõscientiæ distingue, vt clarius ꝑ Ab. post alios, in d. c. literaturã. & ꝑ beatũ Tho. 2. 2. qõ. 88. arti. 1. qui dñt in effectu, ꝙ aut ꝓcedit sola promissio absq; deliberatione, & non obligat: aut ꝓcedit deliberatio cũ proposito, & obligat, & capit̃ deliberatio pro cogitatione, vt per fratrem Nicol. de Ausmo, in Summa Pisana, in princ. & vide qđ no. Ab. de iureiu. c. sicut. lo 2. Et ꝙ aliqñ capiat̃ deliberatio pro cogitatione, induco optime tex. in ca. si transitus. 79. dist. iuncta gl. 8. q̃st. in summa. ¶ Sexta declaratio.
12 In sponsalibus de futuro non hẽt locum ista regula, ꝙ ex pacto nudo aliquis ꝯpellat̃ ab ecclesia. Ab. in capitulo, requisiuit. in fi. de sponsal. ꝑ tex. ibi, vbi ẽt si iurm̃ interuenerit, sponsa non ꝯpellitur. Sed dic ꝯ, ꝙ imo ꝯpellit̃, ẽtsi non interuenit iurm̃. Ab. in cap. ex literis. 2. in 3. no. de spo. tex. in ca. 1. de spon. duo. & ibi Ab. 2. no. & tex. in ca. sicut ex literis. de spon. & ibi Ab. post Inn. 3. no. & no. plene Ia. Zoc. in ca. is, qui. pe. & vlt. col. de spon. dummodo ambo essent in ætate tꝑe sponsaliorum. Abb. pulchre in ca. de illis. lo 1. quasi in fi. de despon. impe. & ibi late Zoc. vlt. char. Sed si sequeret̃ scandalum, non compelluntur. Ab. in d. ca. ex literis. in fi. sic intelligens d. ca. requisiuit. Facit, qđ no. Ab. in ca. 1. ver. sed quæro, quid si mulier. de diuort. Et idem in hoc de scãdalo, dicit Raymundus in Summa. de spons. Tñ ecclesia non ita studiose compellit non iurantem sponsalia, sicut iurantẽ. Ab. in d. c. ex literis. 3. not. Et si sponsus de futuro ꝯhit cum alia de præsenti, dissoluunt̃ illico prima sponsalia. d. c. sicut ex literis. Idẽ si ambo sponte recedãt a spõsalibus. cap. 2. eo. ti. Et tene menti hanc succi plenã declaratio-
13 nẽ. ¶ Septima declaratio. Aliqñ † pactũ nudũ hẽt æquitatẽ pstationis, & tunc de iure canonico orit̃ oblo naturalis, & canonica, & ꝑ ꝯns actio, vt hic. Aliqñ nõ hẽt in se æquitatẽ præstationis, vt in cõtractibus innominatis, putà, permutationis ante implemẽtũ. l. ex placito. C. de re. pm. & tũc ẽt de iure canonico ꝑ illo, q nõ implet ex parte sua, nõ est obligatio naturalis ꝯ alium. Bal. in l. cũ qs. ibi, vlterius ẽt pñt poni exempla. C. de iu. & fac. igno. Et ex hoc infert Ang. Are. in §. in persona. pen. col. Inst. de ac. ꝙ oĩa pacta, q̃ sunt nuda, quo ad solennitatẽ verborum, sed non respectu cãe, vt in ꝯctib. nominatis inducunt actionem de iure canonico, sed non in ꝯctibus innominatis, nisi implemento secuto. Inducit ẽt, qđ scribit Bal. in l. siue apud acta. ibi, vnde oĩa iura. C. de trãsac. vbi dicit, ꝙ oĩa iura ciuilia, quæ loquuntur de ꝯctibus innominatis, habent ẽt locum de iure canonico. Vnde ꝯctus innominatus a
a non parit actionem a ẽt de iure canonico, nisi post implementum. Allegat no. de ele. c. cũ inter R. Et ĩ hoc dicas, ꝙ si aduersarius paratus est seruare fidẽ, non possum ego recedere à ꝓmissione ẽt in ꝯctib. innominatis. Et sic de iure canonico habet locum l. si pecuniã. ff. de ꝯd. indeb. volens in ꝯctib. innominatis esse locum penitentię re integra, soluto interesse. Ita Bal. in rub. C. de re. perm. & Ang. in l. ĩ traditionib. in fi. ff. de pac. Pro quib. adducit Alex. ꝯ Lud. in dic. l. si pecuniam, qa de iure canonico ex nuda ꝯuentione orit̃ actio, sicut ex stipulatione, vt hic. Et qñ interuenit stipulatio, non est locus penitentię in ꝯctib. innominatis, dic. l. ex placito, quia stipulatio est ꝯctus nominatus. Bar. in l. scda, C. de ꝯd. ob cau. Pau. in rub. de verbo. obligatio. & ꝯs. 9. Ergo idem de iure Canonico. Vbi est nuda ꝯuentio. non erit locus penitentię, si alius vult fidem seruare. si aũt aduersarius non est paratus fidem seruare, non põt ipse agere ꝯ alium ad obseruantiam, & aduersarius contra quem ille est in mora, potest recedere re integra à contractu, vt per Alexan. vbi supra. Et sic vides, ꝙ de iure canonico ille qui desiderat, ꝙ contractus innominatus adimpleatur, tollit aduersario viam pœnitentiæ, si ipse est paratus fidem seruare. Vbi aũt non est paratus, non potest agere

a *Actionẽ. Quas autem actiones pariat, vide Specu. in titu. de ac. seu peti. §. sequitur videre. ver. sed & vbi.*

agere ex pacto nudo, ẽt de iure canonico. Et sic intelliges istam declarationem, ponentem in hoc casu subtilẽ & notabilem conformitatem inter leges, & canones, in materia pacti. Et ad hoc vide ẽt Bal. ĩ l. si de diuisione. in fi. C. fa. erc. & in ca. cum pridem. ĩ. eo. ¶ Octaua declara-
14 tio. Fideiussor † non obligatur ex pacto nudo, ẽt de iure canonico. Bal. hic in pen. colum. ver. pactum nudũ. quia iste tex. debet intelligi in illis, qui suo nomine agunt, & fideiussor non põt obligari pacto nudo, nisi interueniat stipulatio, l. quinta. §. satis acceptio. ff. de verbo. obligatio. & l. blanditus. C. de fideiuss. nisi fideiussor fideiubeat apud acta, ſm eum, per l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideiuss. tu. & pro hoc facit, quia ius ciuile non reperitur correctum isto casu. Ergo, & c. ca. 1. de op. nou. nunc. Tñ rõ istius tex. vr̃ eadem in casu fideiussionis, & facit ca. qualiter. infra eo. in ver. promittuntur. quod est verbum generale. Adde tñ, ꝙ ad pias causas fideiussor nullo pacto obligatur. Lud. in authen. similiter. in ver. quartum. C. ad l. Fal. dicens esse tex. sing. in l. fi. C. ad Vel. ¶ Nona &
15 vltima declaratio. Pactum † nudum a sine causa non producit actionem de iure canonico. Bal. ĩ l. si de diuisiõe. in fi. C. fam. er. & in l. petens. ad fi. C. de pac. Vnde si promisi nudo pacto, & sine causa, dare alicui decem, non obligor de iure canonico: quia nõ plus põt pactum nudũ de iure canonico, quàm stipulatio de iure ciuili, vt colligitur ex isto tex. Et idem sicut stipulatio est inefficax de iure ciuili sine causa, l. ij. §. circa. ff. de do. exc. ita & pactũ. Quid autem, si habet causam præsumptam? Dicit Bal. in d. l. petens. ꝙ non producit actionem de iure canonico, ne cõcurrant duo specialia, videlicet quòd pacto nudo agatur, & quòd fingatur causa. In ɔ̃rium facit, quia in stipulatione præsumptio donationis est efficax, l. Campanus. ff. de op. lib. Ergo idẽ de iure Canonico. Neque dñt hic esse duo specialia, quia ius canonicum nõ curat de vestimento pacti, sed sufficit, ſm Bal. hic, ꝙ est vestimentum robore canonicæ sanctionis. Vnde dicit istud vestimentum esse addendum ad vestimenta pactorũ. ¶ Demum vide Arc. in dic. ca. quicunq; suffragio. vbi dicit, ꝙ apud Cathelanos non datur actio ex promisso, tñ Cathelanus, qui detinet viatorem variis promissionib. & inutilibus inuitationibus, dẽt teneri saltem de dolo. Allegat Vince. ĩ proœ. Decre. quem refert etiam ibi Io. An. in ver. fratrem Raymundum. & Abb. in d. ca. cum inter vniuersas. ¶ Scias etiã non valere statutum epi, ꝙ ex pacto nudo agi non possit, ſm Abb. in d. cap. dilecti. de iud. ¶ Et ex his habes istum passum melius ordinatum, quàm alibi. Et ista sufficiãt pro hoc anno 1482.

a Pactum nudum. *Adde tu, ꝙ etiam iuramentũ introductorium obligationis præstitum sine causa, non inducit obligationem, & sic non oritur actio ex eo, verbi gratia, iuro, quòd ego dabo tibi centum, nulla præcedente causa, tunc iuramentum non est modus inducendæ obligationis. Ita Barto. in l. iusiurandum quod ex conuentione. in princip. ff. de iureiuran. Adde Bald. in l. prima. C. de ope. lib. & in l. cum antea. C. de arb. Cano. in capitu. nouit. de iudi. & in capitu. cum venissent. de resti. in integ. Io. de Imo. in capitu. cum contingat. de iureiu. & magis* * *communis * opin. est cum Barto. in d. l. iusiurandum. quòd non inducat obligationem.*

FINIS PRIMAE PARTIS.

SERIES CHARTARVM.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr.

Omnes sunt quaterniones, præter Rr duernionem.

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm